T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

15. YÜZYILA AİT ŞEHNAME TERCÜMESİ
(GİRİŞ-METİN- SÖZLÜK)

Doktora Tezi

Hazırlayan
MUSTAFA KUĞU

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. M. LEVENT YENER

Çanakkale 2017

TAAHHÜTNAME

Doktora Tezi olarak sunduğum "**15. Yüzyıla Ait Şehname Tercümesi (Giriş-Metin-Sözlük)**" adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

26.05.2017

Mustafa KUĞU

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Mustafa KUĞU'ya ait **15. Yüzyıla Ait Şehname Tercümesi (Giriş-Metin-Sözlük)** adlı

çalışma, jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı,

DOKTORA TEZİ olarak oybirliği/oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

Üye Prof. Dr. Mehmet İSMAİL

Üye Yrd. Doç. Dr. Mustafa Levent YENER

(Danışman)

Üye Doç. Dr. Murat ELMALI

Üye Yrd. Doç. Dr. Hakan AYDEMİR

Üye Yrd. Doç. Dr. Ahmet TURAN TÜRK

Akademik Unvanı, Adı Soyadı

Tez No : 10149637

Tez Savunma Tarihi : 26.05.2017

ONAY

Doç. Dr. Şerif Korkmaz

Enstitü Müdürü

09.06./2017

ÖZET

15. Yüzyıla Ait Şehname Tercümesi (Giriş-Metin- Sözlük)

Çalışmamıza konu olan eserin bilinen dört nüshası vardır. Bu nüshalardan TSMK Hazine Kitaplığı bölümünde 1518 demirbaş numarası ile kayıtlı olan nüsha çalışmamıza temel alınmıştır. Hicri 854/1450 tarihinde istinsah edilen bu eserin mütercimi ve müstensihi belli değildir. 328 varaktan oluşan eserde her varakta 25 satır bulunmaktadır. Şehname'nin ikinci nüshası Tsmk Bağdat Kitaplığı bölümünde 284 demirbaş numarası ile kayıtlıdır. Oldukça güzel bir nesihle yazılan bu nüsha düzeltmeler için kullanılmıştır. Çalışmamızın üçüncü nüshası olan İstanbul Belediyesi Atatürk Kitaplığı Muallim Cevdet Yazmaları, nr. 101 demirbaş numarasıyla kayıtlı nüshanın başı eksiktir ve ciltleme esnasında sayfalar karışmıştır. Bundan dolayı bu nüsha düzeltmeler için kullanılmamıştır. Şehname'nin son nüshası olan dördüncü nüsha ise Avusturya Ulusal Kütüphane'de (Österreichische Nationalbibliothek, Cod. Mixt. 709 Han) bulunmaktadır.

Şehname üzerinde yaptığımız çalışma giriş, metin, dizin/sözlük olmak üzere üç bölümdür. Giriş bölümünde Anadolu'da yapılmış Şehname çevirileri, bu çevirilerin nüshaları ile üzerinde yapılan çalışmalar hakkında bilgi verildi. Eserin konusu ve içeriğinden söz edildi, eserin nüshaları tanıtıldı. Metnin kuruluşundan izlenen yol ve sözlük düzeni açıklandı.

Metin bölümünde ise Tsmk Hazine Kitaplığı bölümünde 1518 demirbaş numarası ile kayıtlı olan nüshanın transkripsiyonlu metni hazırlandı. Metin kısmı, metnin daha rahat anlaşılabilir olması için noktalama işaretleriyle yeniden düzenlendi ancak metnin yapısını bozacağı endişesi ile paragraf şeklinde düzenlenmedi. Farsça bölüm başlıkları eserin özgün yapısının muhafazası için Arap harfleriyle yazıldı, başka bir tasarrufa gidilmedi. Varak ve satır numaraları parantez içinde gösterildi. Metnin eksik kalan kısımları ya da yanlış yazılan kelimeler Tsmk Bağdat Kitaplığı 284 nühsasından tamamlandı, ve bunlar dipnotla gösterildi.

Dizin ve sözlük bölümünde ise metinde geçen tüm kelimeler geçtiği varak ve satır numaraları da gösterilerek alfabetik olarak dizildi, dizin ve sözlük oluşturuldu. Madde ve ara madde, birleşikler deyim ve atasözleri anlamlandırıldı. Kelimelerin sadece bağlamla ilişkili olan anlamları verildi. Metinde geçen kişi ve yer adları da madde başı yapıldı.

Tıpkıbasım bölümünde 1b-5a; 150b-155a; 323b-328a arası varaklar örnek olarak konuldu.

ABSTRACT

A Shahname Translation Belongs to the 15th Century

The work, which is the subject matter of our study, has four copies. Of these copies, the one registered with the inventory number 1518 in Tsmk Library of Treasury was taken as a basis. The copyist and the translator of this work which copied AH 854/1450 is unknown. There are 25 lines in each page of this work, which consists of 328 pages. The second copy of Shahnameh is registered with the inventory number 284 in TSMK Baghdad Library. This copy which was written with a beautiful naskh was used for corrections. The third copy of Shahnameh, Muallim Cevdet Manuscripts is registered with the inventory number 101 in Istanbul Municipality, Atatürk Library but its first pages are missing and its pages were jumbled during the binding. Therefore, this copy was not used for corrections. The fourth and latest copy of Shahnameh is being preserved at Austrian National Library (Österreichische Nationalbibliothek, Cod. Mixt. 709 Han).

Our study on Shahnameh is composed of three parts; introduction, the main text and the index/dictionary. In the introduction part, information about the translations of Shahnameh made in Anatolia and the studies carried out on the copies of these translations was given. The theme and the content of the work were mentioned and the copies were presented. Information about the way in which the text was developed and the order of the dictionary was given.

In the main text of our study the transcription of the copy, registered with the inventory number 1518 in Tsmk Library of Treasury, was prepared. The text was rearranged with punctuation marks in order to make the text more intelligible. However, it was not arranged in paragraphs for the fear that it could harm the structure of the text. Persian chapter headings were written in Arabic alphabet in order to preserve the authenticity of the work, and no other changes were made. Page and line numbers were given in parentheses. The missing parts of the text or misspelled words were completed and corrected from the copy 284 from Tsmk Baghdad Library, and these were shown in the footnotes.

In the index and dictionary part, all the words in the text were indexed alphabetically with their page and line numbers; the index and dictionary were formed. Meanings of glossary items and sub items, compound words, idioms and proverbs were explained. Meaning of words were explained only contextually. The person and place names mentioned in the text entered to glossary.

ÖN SÖZ

Bugün için bakıldığında efsanevi ve olağanüstü özellikleriyle gerçekçi bulmadığımız destanlar, aslında bir milletin hafızasıdır. Fars edebiyatının en ünlü eserlerinden biri olan Şehname, Fars padişahlarının hayatlarını, savaşlarını ve kahramanlıklarını anlatırken hayat bulduğu dönemin zihniyetini de yansıtmaktadır. Şehname çevirisini çalışmak Farsların eski yaşantılarının nasıl olduğunu anlamaktan öte 15. yy. Türkçesinde bizim bunları hangi kelimelerle nasıl ifade ettiğimizi ortaya çıkarmak bakımından önemlidir. Çünkü Şehname'de, anlatının temelini oluşturan ve hayatın her alanında kıyasıya yaşanan iktidar mücadelesinin şekillendirdiği insan ve toplum ilişkileri gündelik dilin bütün imkanları kullanılarak akıcı ve etkileyici bir biçimde aktarılmıştır. Bu bakımdan çalıştığımız eser, atasözü ve deyimler bakımından oldukça zengindir. Aynı zamanda bu çalışma 15. yy. Türkçesinin söz varlığını ortaya koymanın yanısıra tercüme yaklaşımının nasıl olduğunu göstermesi bakımından da önemlidir.

Şehname üzerinde yaptığımız çalışma giriş, metin, dizin/sözlük olmak üzere üç bölümdür. Giriş bölümünde Anadolu'da yapılmış Şehname çevirileri, bu çevirilerin nüshaları ile üzerinde yapılan çalışmalar hakkında bilgi verildi. Eserin konusu ve içeriğinden söz edildi, eserin nüshaları tanıtıldı. Metnin kuruluşunda izlenen yol ve sözlük düzeni hakkında açıklamalar yapıldı.

Metin bölümünde ise Tsmk Hazine Kitaplığı bölümünde 1518 demirbaş numarası ile kayıtlı olan nüshanın transkripsiyonlu metni hazırlandı. Metin kısmı metnin daha rahat anlaşılabilir olması için noktalama işaretleriyle yeniden düzenlendi ancak metnin yapısını bozacağı endişesi ile paragraf şeklinde düzenlenmedi. Eserin Farsça başlıkları özgün yapısını korumak için Arap harfleriyle yazıldı, başka bir tasarrufa gidilmedi. Varak ve satır numaraları parantez içinde gösterildi. Metnin eksik bölümleri ve müstensih hatası olan kelimeler TSMK Bağdat Kitaplığı bölümü 284 demirbaş numarasıyla kayıtlı nüshadan tamamlandı ve bunlar dipnotla gösterildi.

Sözlük ve dizin bölümünde ise metinde geçen tüm kelimeler geçtiği varak ve satır numaraları da gösterilerek alfabetik olarak dizildi, dizin ve sözlük oluşturuldu. Madde ve ara madde, birleşikler deyim ve atasözleri anlamlandırıldı. Kelimelerin sadece bağlamla ilişkili olan anlamları verildi. Metinde geçen kişi ve yer adları da madde başı yapıldı.

Eserin bilinen dört nüshası vardır. Çalışmamıza Tsmk Hazine Kitaplığı bölümünde 1518 demirbaş numarası ile kayıtlı olan nüsha temel alındı. Hicri 854/1450 tarihinde istinsah

edilen bu eserin mütercimi ve müstensihi belli değildir. 328 varaktan oluşan eserde her varakta 25 satır bulunmaktadır. Şehname'nin ikinci nüshası Tsmk Bağdat Kitaplığı bölümünde 284 demirbaş numarası ile kayıtlıdır. Oldukça güzel bir nesihle yazılan bu nüsha düzeltmeler için kullanılmıştır. Çalışmamızın üçüncü nüshası olan İstanbul Belediyesi Atatürk Kitaplığı Muallim Cevdet Yazmaları, nr. 101 demirbaş numarasıyla kayıtlı nüshanın başı eksiktir ve ciltleme esnasında sayfalar karışmıştır. Bundan dolayı bu nüsha düzeltmeler için kullanılmamıştır. Şehname'nin son nüshası olan dördüncü nüsha ise Avusturya Ulusal Kütüphane'de (Österreichische Nationalbibliothek, Cod. Mixt. 709 Han) bulunmaktadır.

Çalışmalarım boyunca benden yardımını esirgemeyen ve her konuda yol gösterici olan değerli hocam Prof. Dr. Zafer ÖNLER'e, uzun ve yorucu geçen tez döneminde bana her zaman vakit ayıran ve yardımların esirgemeyen tez danışmanım Yrd. Doç Dr. M. Levent YENER'e, Çin, Şangay Üniversitesinde misafir öğretim üyesi olarak bulunduğu zamanlarda bile ne zaman ihtiyacım olsa benden yardımını ve dostluğunu esirgemeyen Doç. Dr. Murat ELMALI'ya, tez konusu seçmemde bana tavsiyeleri ile yardımcı olan ve her konuda değerli görüşlerini benden esirgemeyen Yrd. Doç. Dr. Mehmet GÜRLEK'e, okuyamadığım kelimelerin okunmasında yardımlarını esirgemeyen Yrd. Doç. Dr. F. Hakan ÖZKAN'a, Farsça unsurların okunmasında yardımcı olan ve kaynaklarını benimle paylaşan Prof. Dr. Mehmet KANAR'a ve çalışmam boyunca benden desteğini ve sevgisini hiç eksik etmeyen biricik eşim Şeyda BALLI KUĞU'ya teşekkür ederim.

26.05.2017
Mustafa KUĞU

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR

a.g.e.	Adı geçen eser
a.g.m.	Adı geçen madde
Ar.	Arapça
B.	TSMK Bağdat Kitaplığı 284
bk.	bakınız
EAT	Eski Anadolu Türkçesi
Far.	Farsça
İt.	İtalyanca
krş.	Karşılaştırınız
Moğ.	Moğolca
Sog.	Soğdca
T.	Türkçe
Tsmk	Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi
vb.	ve benzerleri
Yun.	Yunanca
[Minyatür]	Geçtiği varkata minyatür olduğunu ifade eder.

+ İsim kök ve gövdesine gelen ekten önce kullanılır

- Fiil kök ve gövdesibe gelen ekten önce kullanılır

(?) Anlamı tespit edilemeyen ya da anlamından emin olunamayan kelime

[…] Okunamayan kelime

GİRİŞ

1.1. Firdevsî[1]

İran'ın dünyaca ünlü milli destanı Şehname'nin müellifi Firdevsî, 940 yılında Tus şehrine bağlı Tâberân'ın Bâz köyünde doğdu. Künyesi Ebü'l-Kâsım, lakabı Fahreddin, mahlası Firdevsî'dir. Babası Tus ırmağının bir kolu olan Abrahe çayı kenarında *"Firdevs"* adıyla bilinen bir bağın sahibi olması nedeniye "Firdevsî" mahlasını almıştır.

Edebiyata, geleneğe uyarak gazel ve kasideyle başlayan Firdevsî, yaşadığı çevreden ve özelikle de ailesinden aldığı ulusal bilinçle Fars tarihine yöneldi, babasından ve Zerdüşt rahiplerden daha o tarihte unutulmaya yüz tutmuş olan Pehlevi dilini öğrendi. Bunda İran'ın İslâm öncesi tarihine ait Pehlevi dilinde yazılmış bazı eserlerin ortaya çıkarılmasının ve bunların "yeni Farsçaya" çevrilmeye başlanmasının etkisi büyüktür.

Firdevsî, Şehname'yi 980-990 yılları arasında yazmaya başlamıştır. Oldukça hacimli bir eser olan Şehname'nin yazımı yaklaşık 30 sene sürmüş bunda parçalar halinde derlenmiş olan destanların bir araya getirilmesinin uzun sürmesi etkili olmuştur. Bu uzun ve yorucu çalışmaya nasıl bir saikle başladığı ve kimlerden himaye gördüğü açık değildir. Şehname'nin mukaddimesinden öğrendiğimize göre kendisini Tus'ta bir dostu teşvik etmiş ve Abu Mansur b. Muhammed adında bir zattan maddi yardım görmüştür. Bunların dışında çeşitli kaynaklarda Tuslu yönetici ve zenginlerden yardım gördüğünden de bahsedilmektedir.

Firdevsî, parça parça yazmaya başladığı eserinin ilk redaksiyonunu 1003-1004 yılları arasında bitirmiş; eser 1018 yılından sonra son şeklini almıştır. Şehname'nin tamamlanması sonrasında eserini sunacak bir hükümdar arayışına giren Firdevsî, eserini döneminin büyük hükümdarı Gazneli Sultan Mahmud'a sunmuş ancak çeşitli nedenlerden dolayı beklediği iltifata kavuşamamıştır.

Bir rivayet göre eserini devrin büyük hükümdarı Gazneli Sultan Mahmud'a ithaf etmek isteyen Firdevsî, bu amaçla Gazne'ye gelmiştir. Eserini Sultan'a takdim etmiş ancak çevresindeki devlet adamlarının olumsuz yönlendirmeleri ve Gazneli Sultan Mahmud'un Farsça bilmemesi gibi nedenlerle eserin değeri Sultan tarafından anlaşılamamıştır. Ödül

---

[1] Firdevsi ile ilgili bilgiler dipnotda gösterilen kaynaklardan özetlenerek alınmıştır. Daha geniş bilgi için *bk.*: Mehmet Kanar, "Firdevsî", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, c. XIII, s. 125-127.; H. Ritter, "Firdevsî" İslam Ansiklopedisi c. IV, s. 643-649.; Mehmet Necati Lugal, (Ön söz: Nimet Yıldırım) Şahnâme, Kabalcı Yayınevi, İstanbul, 2009., s. 15-20; Mehmet Necati Lugal, (Ön söz: Kenan Akyüz) "Şehname", MEB Yayınları, İstanbul 1994.

olarak verilen 60 bin dirhemi kendisine ve eserine hakaret sayan Firdevsî, bu parayı çeşitli kişilere ihsan olarak dağıtmış ve bu kızgınlıkla Gazneli Sultan Mahmud'a bir hicviye yazmıştır.

İkinci rivayete göre eseri okuyan Sultan: *"Benim ordumda Rüstem'den güçlü onlarca asker var."* demiş, Firdevsî de: *"Ama Tanrı Rüstem gibisini bir daha yaratmadı."* cevabını verince Sultan'ı kızdırmış ve canını Herat'a kaçarak ancak kurtarabilmiştir. Burada da Gazneli Sultan Mahmud hakkında 100 bin beyitlik bir hicviye yazmıştır. Sultan'ın bu şekilde davranmasını, Şehname'de Türklerin küçük düşürülmesine ve Firdevsî'nin Şii olması nedeni ile Sünni olan Sultan'ın mezhebî tutuculuğuna bağlayan araştırmacılar da vardır.

Üçüncü rivayete göre Firdevsî Gazne'den ayrılmış ve Taberistan'a giderek ve Bavend hanedanından Emir İspehbed Şehriyar'a sığınmıştır. Şehname'yi ve Gazneli Sultan Mahmud hakkında yazdığı hicviyeyi Emir'e sunan Firdevsî, beklediği iltifatı görememiş, Emir, Sultan'a duyduğu saygıdan dolayı hicviyeyi alıp yakmış ve Firdevsîye bundan kimseye bahsetmemesini tembihlemiştir.

Daha sonra doğduğu şehir olan Tus'a dönen şair ömrünün geri kalanını yoksulluk içinde geçirmiş ve burada 1021 yılında vefat etmiştir. Ölüm tarihi konusunda farklı görüşler ileri sürülmüş ancak şehnamedeki ifadeler ve tezkirelerdeki kayıtlar dikkate alınarak 1021 tarihinde karar kılınmıştır.

1.1.2. Şehname[2]

İran'ın en ünlü milli destanı ve Firdevsî'nin günümüze ulaşan tek eseri olan "Şehname, İran'ın İslâmiyet'i kabul etmeden önceki bin yıllık tarihini masal ve kahramanlık hikayeleri çerçevesinde anlatan manzum eserdir."[3]. Firdevsî, 980 veya 990 yılında bölümler halinde yazmaya başladığı eserinin 1003-1004 yılları arasında ilk redaksiyonunu bitirmiş, eser 1018 yılından sonra son şeklini almıştır.

"Gerçek bilgileri destansı bilgilerle harmanlayarak anlatan Şehname'de olaylar Pîşdâdîler, Keyânîler, Eşkânîler ve Sâsânîler dönemlerinde geçer. Cemşîd, Dahhâk, onunla

---

[2] Şehname ile ilgili bilgiler dipnotda gösterilen kaynaklardan özetlenerek alınmıştır. Daha geniş bilgi için *bk.*: Mehmet Kanar, "Şahname", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, c. XXXVIII, s. 289-292.; H. Ritter, "Firdevsî" İslam Ansiklopedisi c. IV, s. 643-649.; Mehmet Necati Lugal, (Ön söz: Nimet Yıldırım) "Şahnâme", Kabalcı Yayınevi, İstanbul, 2009, s. 18-23.; Mehmet Necati Lugal, (Ön söz: Kenan Akyüz) "Şehname", MEB Yayınları, İstanbul 1994.

[3] Çağdaş Adıyeke, "Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Beşir Ağa 486 Numaralı Firdevsî Şehnâmesi Minyatürleri (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)", İstanbul 2006, s. 8.

savaşan demirci Gâve, Ferîdun, Yedi güç işi başaran Zaloğlu Rüstem, Turan ülkesinin hükümdarı Efrasiyap(Alp Er Tonga), Keykâvus, Keyhüsrev, İsfendiyâr, Dârâ, İskender gibi simalar yer alır.[4]". Kıran kırana geçen iktidar mücadelerinin başarılı savaş ve doğa tasvirleriyle anlatıldığı Şehnamede, az da olsa kahramanların yaşadığı aşk hikayelerine yer verilmiştir. Firdevsî, "Menije ve Bijen" gibi aşk konulu hikayeler yazarken sanatkar ve musikişinas bir kadın olan eşinden yardım görmüştür. Türklerle yapılan savaşlar nedeniyle Türk kültürüne ait bilgiler de aktarılır.

Çok sıkıntı çektim bu otuz yılda / Diriltti̇m Farslıyı ben bu Farsçayla dizeleriyle Şehname sayesinde Farslıları yeniden diriltti̇m diyen Firdevsî'nin eserini sadece bir hikaye kitabı olarak değerlendirmek yanlış olur. "Eserde Fars'ın tarihsel ve efsanevi gelenekleri, İslami döneme kadar hemen hemen bütün olaylar hakkındaki bilgiler bir araya toplanmıştır. Şehname'de eski Fars hikayeri yanında felsefi, ahlaki konulara değinilmiş, kahramanlık şiirlerinin yanısıra diğer şiir türlerine de yer verilmiştir."[5]

Mesnevi tarzında aruzun *feûlün, feûlün, feûlün, feûl* vezniyle yazılan Şehname ortalama 60 bin beyitten oluşmaktadır. Üslubu oldukça sadedir. Söz sanatlarına çok az yer verilmiştir. Firdevsî, Farsçayı bir yazı dili haline getirmeyi amaçladığından Arapça kelime kullanmaktan özellikle kaçınmıştır. Bu nedenle eserde Arapça kelime sayısı oldukça azdır.

Şehname, Sadi'nin Gülistan'ından sonra Fars edebiyatında en çok taklit edilen eserdir. Fars padişahların hayatlarını, savaşlarını ve kahramanlıklarını anlatan Şehname, Osmanlı sultanları tarafından da çok beğenilmiş, kendileri için Selimnâme, Süleymannâme, Şehinşehname gibi adlarla şehnameler yazdırmışlardır.

Şehname'nin bilinen ilk Türkçe çevirisi Sultan II. Murad'ın emriyle yapılan çalışmadır. Mensur bir çeviri olan bu eser, aynı zamanda tezimizin de konusudur.

1.2. Türkçedeki Şehname Çevirileri

"Firdevsî Şehnamesi'nin Türkçe tercümeleri arasında bilinenlerden en eskisi, II.Murad (1421-1451) dönemine aittir, h.854/m.1450 yılında nesir olarak yazılmıştır, tercümeyi yapan kişi bilinmemektedir.[6]" Bu tercümenin Türkiye kütüphanelerinde üç resimli nüshası (Tsmk,

---

[4] Mehmet Kanar, a.g.m. s. 290.
[5] Nimet Yıldırım, Şahnâme II, Kabalcı Yayınevi, İstanbul, 2016, s. 25.
[6] Çağdaş Adıyeke, a.g.e. s.13.

H.1116, H.1518, B.284) mevcuttur.[7] "Şehname'nin tek manzum çevirisi Diyarbakırlı Şerifi tarafından yapılmıştır.[8]"

1.2.1. Manzum çeviriler

1.2.1.1 Tsmk Hazine Kitaplığı 1519

Şerîfî'nin Şehname çevirisi, Şehname'nin Türkçedeki tek manzum çevirisidir. TSMK Hazine Kitaplığı 1519 demirbaş numarası ile kayıtlı olan bu eser toplam 1170 varaktan oluşmaktadır. Güzel bir nesihle yazılmış olan eserin her sayfasında iki sütün halinde yirmi beş beyit bulunmaktadır. Müellif hattıdır, başta ilk iki sayfa tezhiplidir. Eserde birinci ciltde 37, ikinci ciltte ise 24 olmak üzere toplam 61 minyatür vardır. Eserin tamamı 56506 beyitten oluşmaktadır. Eser, Şehname vezninden farklı olarak *mefâîlün, mefâîlün, feîlün* vezniyle yazılmıştır.[9]

1994 yılında 1. cildi Zuhal Kültüral, 2. cildi ise Latif Beyreli tarafından doktora tezi olarak çalışılmıştır: *Dr. Zuhal, Kültüral, Latif Beyreli, "Şerîfî Şehname Çevirisi" I, II / Sözlük, (Yayınlanmış Doktora Tezi), İstanbul, 1994*

1.2.1.2 Tsmk Hazine Kitaplığı 1522

Ali Ağa tarafından 1544'te intinsah edilmiş tek ciltlik bir çeviri olan bu eser Şerîfî çevirisinin bir nüshasıdır. 582 varak olan eser harekeli nesihle dört sütün halinde yazılmıştır. Son sayfası eksiktir. Bu nüshada 55 minyatür vardır.[10]

1.2.1.3 Tsmk Hazine Kitaplığı 1520

Şerîfî çevirisinin bir diğer nüshası olan bu eser 310 varaktır. Çeviri, Luhrasb'ın tahta çıkışıyla sona ermektedir. Dört sütün halinde harekeli nesihle yazılmış olan eserde her sayfasa yirmi beş beyit vardır. İlk iki sayfası tezhiplidir. Müstensihi belli değildir.[11]

1.2.1.4 Tsmk Hazine Kitaplığı 1521

Şerîfî çevirisinin İstanbul'da istinsah edilen bir diğer nüshasıdır. 617 varaktır. Oldukça yıpranmış bir nüshadır. Luhrasb'ın tahta çıkışına kadar olan bölümü içerir.[12]

---

[7] Çağdaş Adıyeke, a.g.e. s.13.
[8] Dr. Zuhal Kültüral, Dr. Latif Beyreli, Şerîfî Şehnâme Çevirisi I, II, III, IV, TDK Yayınları, Ankara, 1999.
[9] Dr. Zuhal Kültüral, Dr. Latif Beyreli, a.g.e. s. 21.
[10] Dr. Zuhal Kültüral, Dr. Latif Beyreli, a.g.e. s. 21.
[11] Dr. Zuhal Kültüral, Dr. Latif Beyreli, a.g.e. s. 21, 22.
[12] Dr. Zuhal Kültüral, Dr. Latif Beyreli, a.g.e. s. 22.

1.2.1.5 Süleymaniye Kütüphanesi Damat İbrahim Paşa 983

Şerîfî çevirisinin bir diğer nüshası olan eser, büyük boy ve 586 varaktır. Dört sütün halinde talikle yazılmıştır. Müstensihi belli değildir. Minyatür için bırakılan boşlukların çoğu tamamlanmadığı için minyatür sayısı azdır.[13]

1.2.1.6 Millet Kütüphanesi - 1184

Şerîfî çevirisinin bir diğer nüshası olan eser 281 varak olup harekesiz talik ve nesih karışımı bir hatla yazılmıştır ve çerçevesizdir. Her sayfada yirmi beş beyit vardır. Şehname'nin ikinci cildidir. Müstensihi belirsizdir.[14]

1.2.1.7 New York Public Library Spencer Collection - Turkish Manuscprit: 1

Dört sütün halinde güzel bir talikle yazılan eser 593 varaktır ve Şerîfî tercümesinin bir diğer nüshasıdır. Derviş Abdî-i Mevlevi tarafından istinsah edilmiştir. Minyatürleri açısından Şerîfî tercümeleri içerisinde en güzel olan nüshadır.[15]

1.2.1.8 Londra British Museum The Oriental İndia Office Collections 0/C or, 7204

Şerîfî çevirisinin bir diğer nüshası olan bu eser, Luhrasb'ın tahta çıkışına kadar olan bölümü içermektedir. 289 varaktır. Şehnamenin birinci bölümüdür. Harekeli sayılabilecek bir nesihle dört sütün halinde yazılmıştır.[16]

1.2.1.9 Londra British Museum The Oriental İndia Office Collections 0/C or, 1126

Büyük boy 622 varak olan bu nüsha Şerîfî çevirisinin bir diğer nüshasıdır. Yazı tamamen harekelidir.[17]

1.2.2. Mensur çeviriler

1.2.2.1. Tsmk Hazine Kitaplığı 1116

TSMK Hazine Kitaplığı bölümü 1116 demirbaş numarasıyla kayıtlı olan ve 330 varak,

---

[13] Dr. Zuhal Kültüral, Dr. Latif Beyreli, a.g.e. s. 22.
[13] Dr. Zuhal Kültüral, Dr. Latif Beyreli, a.g.e. s. 22.
[14] Dr. Zuhal Kültüral, Dr. Latif Beyreli, a.g.e. s. 23.
[15] Dr. Zuhal Kültüral, Dr. Latif Beyreli, a.g.e. s. 23.
[16] Dr. Zuhal Kültüral, Dr. Latif Beyreli, a.g.e. s. 23.
[17] Dr. Zuhal Kültüral, Dr. Latif Beyreli, a.g.e. s. 23.

6 minyatürden oluşan bu eser, çalıştığımız eserin birinci bölümüdür.[18] Bu nüsha üzerine daha önce bir çalışma yapılmamıştır.

1.2.2.2. Tsmk Hazine Kitaplığı 1518

TSMK Hazine Kitaplığı bölümü 1518 demirbaş numarasıyla kayıtlı olan bu eser 328 varaktan oluşmaktadır. İlk sayfası altın yaldızlı olup her varakta yirmi beş satır vardır. Harekeli bir nesihle yazılmıştır. Metinde yazı belirsiz aralıklarla değişmektedir. Bölüm başlıkları kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Müstensihi belli değildir. İçinde 9 minyatür barındıran eserin dili akıcı, üslubu etkileyicidir. Mensur bir eser olmasında rağmen felsefi ve ahlaki meseleler, genel olarak manzum bir şekilde ifade edilmiştir. Bu nüsha üzerine daha önce bir çalışma yapılmamıştır.

1.2.2.3. Österreichische Nationalbibliothek, Cod. Mixt. 709 Han

Alman şarkiyatçı G. Flügel, Viyana Saray Kütüphanesi için yaptığı katalog çalışmasında Türkçe şehname çevirilerinden bahseder.[19] Bu çevirilerden 505 nolu eser çalıştığımız eserin bir diğer nüshasıdır. Avusturya Ulusal Kütüphanesi'nde Cod. Mixt. 709 Han tasnif koduyla kayıtlıdır.[20] Bu nüsha, Flügel'den öğrendiğimize göre 1-52 varaktan oluşan eksik bir nüshadır. Müstensihi belli değildir.

1.2.2.4. Tsmk Bağdat Kitaplığı 284

Eserin ketebesinden öğrendiğimize göre Meşhur Tatar'ın öğrencisi olan Muhammed bin Ali tarafından h. 992 (1584) Ramazan ayında istinsah edilmiştir. Oldukça güzel, harekeli bir nesihle yazılmış olan eserde 11 minyatür vardır. İlk sayfası altın yaldızlı olup 411 varaktan oluşmaktadır. her varakta yirmi beş satır vardır. Bölüm başlıkları altın yaldızla yazılmıştır. TSMK Hazine Kitaplığı bölümü 1518 numaralı nüshanın 16. yy.da istinsah edilmiş bir kopyasıdır. Bu nüsha üzerine çalışma yapılmamıştır. Yapmış olduğumuz tez çalışmasında, bu nüsha okunamayan kelimelerin karşılaştırılması ve eksik kısımların tamamlanması için kullanılmıştır.

---

[18] Filiz Çağman-Zeren Tanındı, "Topkapı Sarayı Müzesi İslam Minyatürleri", İstanbul, 1979, no.135, s.56. Serpil Bağcı, "From Translated Word to Translated Image: The Illustrated Şehnâme-i Türkî Copies," Muqarnas 27, 2000, s. 162-76.; Fehmi Edhem Karatay, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Türkçe yazmalar kataloğu II, Istanbul, 1961, s. 57-60, no. 2153-158.

[19].Gustav Flügel, Die arabischen, persischen, türkischen Handschriften der kaiserlichen und königlichen Hofbibliothek zu Wien I, Vienna, 1865, s. 495-96, no. 505.

[20] http://data.onb.ac.at/rec/AL00645957

1.2.2.5. İstanbul Belediyesi Atatürk Kitaplığı Muallim Cevdet Yazmaları, nr. 101

İstanbul Belediyesi Atatürk Kitaplığı Muallim Cevdet Yazmaları arasında bulunun bu muhtasar Şehname çevirisin mütercimi ve istinsah tarihi bilinmemektedir. Baş tarafı eksiktir. Muallim Cevdet, eserin bazı bölümlerini "Şark İlyadası Şehname" adıyla neşretmiştir.[21] Eser oldukça kötü bir tamir görmüş, muhtemelen tamir sonrası ciltlenirken bazı bölümler birbirine karışmış ve satırlar tamir esnasında kullanılan şeritlerle kapatılmıştır.

1.2.2.6. Uppsala University Library, Celsing, nr. 1

"II. Osman'ın emriyle Mehdi mahlaslı Derviş Hasan tarafından yapılan Şehname tercümesi Uppsala University Library, Celsing, nr. 1'de kayıtlıdır. Şehname'nin birinci cildini içeren eserde otuz adet minyatür vardır. Aynı tercümenin ikinci bölümünü içeren nüshası Paris Bibliotheque Nationale'dedir. Bu tercümede bir adet minyatür vardır.[22]"

1.2.2.7. İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphanesi nr. 6131

Mütercimi belli olmayan bu tercüme 3 cilt ve 1178 varaktır. Eserde 104 adet minyatür mevcuttur.[23] İlk cildin sonundaki ketebe kaydından istinsahın Derviş Mustafa tarafından 1773 yılında tamamlandığı anlaşılmaktadır. Hikaye üslubuyla kaleme alınan bu tercümede geçen deyimler ve atasözleri, argo diye nitelendirilebilecek kelimeler dönemin söz varlığını ortaya koyması bakımından önemlidir.[24] Eser üzerine dokuz öğrenci yüksek lisans çalışması yapmıştır:

Eren Aktaş, 17. Yüzyılda Yapılmış Mensur Şehname Çevirisi, 120a-159b Varaklar Arası, "Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi" 2005, Marmara Üniversitesi, İstanbul

Gkioulsach Sachi, 17. Yüzyılda Yapılmış Mensur Şehname Çevirisi, III cilt, 121b-150a Varaklar Arası, "Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi" 2005, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Harun Büker, 17. Yüzyılda Yapılmış Mensur Şehname Çevirisi, II cilt, 120b-150a Varaklar Arası, "Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi" 2011, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

---

[21] Zuhal Kültüral, a.g.m. s. 291
[22] Zuhal Kültüral, a.g.m. s. 291
[23] Orhan Şaik Gökyay, "Şehnâme ve Türkçe Tercümeleri", Destursuz Bağa Girenler, İstanbul 1982, s. 45-49
[24] Zuhal Kültüral, a.g.m. s. 291

İshak Algan, 17. Yüzyılda Yapılmış Mensur Şehname Çevirisi, 160a-200b Varaklar Arası, "Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi" 2005, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Mehmet Gürlek, 17. Yüzyılda Yapılmış Mensur Şehname Çevirisi, 380a-408b Varaklar Arası, "Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi" 2006, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Özge Karamanlıoğlu, 17. Yüzyılda Yapılmış Mensur Şehname Çevirisi, 200a-230b Varaklar Arası, "Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi" 2006, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Seda Keçe, 17. Yüzyılda Yapılmış Mensur Şehname Çevirisi, 2. Cilt 04a-27b Varaklar Arası, "Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi" 2010, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Selvet Isparta, 17. Yüzyılda Yapılmış Mensur Şehname Çevirisi, 291a-320b Varaklar Arası, "Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi" 2006, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Şükran Bahar, 17. Yüzyılda Yapılmış Mensur Şehname Çevirisi, 2. Cilt 60b-90a Varaklar Arası, "Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi" 2011, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

1.2.2.8 Süleymaniye Kütüphanesi Hüsrev Paşa, nr. 370

"Eyüp Sabri Paşa'nın Şehname çevirisi muhtasar bir çeviri olup Hicri 1227'de (1812) istinsah edilmiştir.[25]"

Şehname'nin günümüz Türkçesine çevirisi, 2016 yılında Nimet YILDIRIM'ın Şehname'nin ikinci cildinin yayınlanmasıyla[26] tamamlanmış; böylece Şehname, eksiksiz tam bir çeviriye kavuşmuştur. Bilindiği gibi eserin ilk 20 bin beyti Necati Lugal tarafından çevrilmiş ve Kenan Akyüz önsözüyle yayınlanmıştı.[27]

1.3. Tsmk Hazine Kitaplığı 1518 Şehname Çevirisi

1.3.1. Eser hakkında genel bilgiler

TSMK Hazine Kitaplığı bölümü, 1518 demirbaş numarası ile kayıtlı olan bu eser toplam 328 varaktan oluşmaktadır. İlk sayfası altın yaldızlı olup her varakta yirmi beş satır

[25] Zuhal Kültüral, a.g.e. s. 291.
[26] Nimet Yıldırım, a.g.e.
[27] Zuhal Kültüral, a.g.m. s. 291.; Mehmet Necati Lugal, (Ön söz: Kenan Akyüz), a.g.e.

vardır. Konu başlıkları kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Sayfa kenarları altın varaklı çift cetvellidir. 182b'de müstensih hatası olarak değerlendirdiğimiz fazladan 26. satır vardır. İçinde 9 minyatür barındıran eserin dili akıcı, üslubu etkileyicidir.

Mensur bir eser olmasında rağmen felsefi ve ahlaki meseler, genel olarak manzum bir şekilde ifade edilmiştir:

ʿAḳl ėrişmez ḥikmetine Ḫāliḳ'üŋ

Ve hem ėrişmez ḳudretine Ḫāliḳ'üŋ

Kim bu resmile ne ʿibretler ḳılur

ʿAḳl-ı dānā ʿilmine ḥayrān ḳalur

Bī-nihāyetdür Ḥaḳḳ'uŋ ʿilmi yaḳīn

Mālik oldur milki içinde hemīn

Bir ulu şehdür ki aŋa yoḳdur zevāl

Hem eḥaddur hem ṣameddür ẕü-l-celāl

Şehname'nin ikinci bölümü olan eser, Efrasiyab'ın Geng'den kaçması hikayesinin ortasında başlar ve Mahūy-ı Surī hikayesi ile biter. Bölüm başlıkları birkaç Türkçe başlık dışında Farsçadır. Eserin ilk 15-20 varağı kötü sayılabilecek bir tercümedir. Ancak eserin devamında bu tutukluk ortadan kalkmış, mütercim üsluba kendi şahsiyetini ve Türkçenin eşsiz ifade gücünü katmayı başarabilmiştir. Metnin kurgusu oldukça sağlamdır. Savaş sahneleri, karşılıklı mücadeler başarılı bir biçimde yansıtılmıştır. Kahramanların dış görünüşlerinden ruh hallerine kadar yapılan tasvirlerin her biri, basmakalıp ifadelerden uzak, etkileyici ve özgündür. Kahramanların ruh hali iç monolog şeklinde verilmiştir. Bütün bunlar eseri tek yönlü kahramanların hikayelerinin anlatıldığı sıradan bir hikaye kitabı olmaktan çıkartmış, okuyucuya kahramanların dünyasına girme imkanı vermiştir. Eserde savaş sahnelerinin, çevgan oynayan, huzura elçi kabul eden şahların tasvir edildiği 9 adet minyatür bulunmaktadır. Metnin söz varlığı aşağıda tablo halinde verilmiştir.

Türkçe	Arapça	Farsça	Yunanca	İtalyanca	Moğolca	İtalyanca	Soğdça
4258	1883	1588	13	2	2	1	1
% 51	% 22,3	%18	% 0,15	% 0,02	% 0,02	% 0,011	% 0,011
Ar.+Tür.	Far.+Tür.	Özel ad					
187	146	400	TOPLAM KELİME SAYISI				8480
% 2,2	% 1,7	% 4,7					

1.3.2. Eserin müellifi ve istinsah tarihi

Eserde mütercimi, müstensihi ve istinsah tarihini öğrenebileceğimiz bir ketebe kaydı yoktur. Ancak eserin sonunda geçen *“Hicretinden sekiz yüz elli dördünci yılda Sulṭān Murād Ḫān emriyle Türkīye tercüme olundı ve-s-selām.”* ifadesi istinsah tarihi hakkında bilgi vermese de yapılan ilk tercümenin tarihini vermesi bakımından önemlidir.

1.3.3. Eserin nüshaları

Eserin nüshaları hakkında bilgi 1.2.2. Mensur çeviriler bölümünde verilmiştir.

1.4. Sözlüğün Düzeni

Metinde geçen yaklaşık 330.000 kelimeyi içeren dizin ve sözlük “Türksöz Diz” programı ile hazırlanmış kelimeler, birleşik şekilller, atasözü ve deyimler alfabetik olarak listelenmiştir. Kelime ile ilgili ara madde ve birleşik yapılar, deyimler ve atasözleri kelimenin altında gösterilmiştir.

musaḫḫar <Ar. Ele geçirilmiş, tabi kılınmış -19-

m. 103a/20

m.+ dur 142b/02

m. eyle- Ele geçirmek 008b/09

m. ḳıl- Ele geçirmek, tabi kılmak 044b/10, 090a/01, 115b/16, 116a/19, 121b/16, 138a/11, 144b/05, 164a/08, 245a/23, 269b/05, 322a/14

m. ol- Tabi olmak, emre ram olmak 019b/03, 020a/18, 089b/21, 141a/11, 141a/13

deryā <Far. 1. Deniz 2. Nehir -78-

d.-yı nīl Nil nehri 127b/13, 200b/20, 222b/22, 234b/10

Madde başları, birleşik yapılar, atasözleri ve deyimler siyah renkte ve kalın yazılmıştır.

Metinde geçen her kelime geçtiği cümle ile değerlendirilmiş ve kelimenin anlamı bağlama göre verilmiştir. Dolayısıyla bir kelimenin sadece bağlamdaki anlamı sözlüğe alınmış, diğer anlamları değerlendirilmemiştir.

Farklı yazımları olan kelimelerde standart yazım dikkate alınmaksızın kelimeler, en çok yazılan kelimeye atıf yapılarak gösterilmiştir. Ara maddeler, birleşik yapılar, atasözleri ve deyimlerde ayrıca köken bilgisine yer verilmemiştir.

murġ-zār *bk. murġızār* -1-

m. 134a/03

murġazār *bk. murġızār* -1-

m.+ a 125a/14

murġızār <Far. 1. *(murġ-zār)* Kuşu bol olan yer 2. *(merġ-zār)* Çayır, çayırlık **-**19-

m. 025a/16, 093a/23, 130b/06, 269a/09, 269a/11, 270a/09, 302b/04

m.+ a 032a/16, 239a/14, 302b/09, 302b/11

m.+ da 017a/10, 032a/15, 032a/22

m.+ dan 032b/08, 038a/12

m.+ ına 289a/09

m.+ uŋ 269a/09

m. ol- Çayır, çimen olmak 150a/10

murġıẕār *bk. murġızār* -2-

m.+ a 053b/08, 072b/22

murġuzār *bk. murġızār* -1-

m.+ a 197b/21

Kökeni tespit edilemeyen kelimelerin anlamı bağlamla ilişkilendirilerek yaklaşık olarak verilmiş, köken ve anlam soru işareti ile gösterilmiştir.

pāşnād?<Far.(?) Saçmak -1-

p. ėt- Suyun yüzeyinde kalabilmek için ayaklarını çırpmak 016b/07

Türkçe veya yapım eki alarak Türkçeleşmiş alıntı kelimelerde köken bilgisi verilmemiştir. Türkçeye ses değişikliğine uğrayarak giren ya da yanlış yazılan alıntı kelimelerin asıl şekilleri parantez içine alınarak gösterilmiştir.

ābādānlıḳ Mamurluk, kalkınmışlık 020a/19, 033b/03

dirāz <Far. *(derāz)* Uzun -1-

d. 051b/15

Yazılışları aynı olmasına rağmen farklı anlamlar taşıyan kelimler ayrı birer madde başı olarak alınmış ve üs işareti ile numaralandırılmıştır.

murġ[1] Metinde adı geçen bir şehir -6-

m. 021b/13, 023a/11, 026b/14

murġ[2] <Far. Kuş -3-

m.-ı ḳudsī 069b/06

m.+ dur 005b/07

m.+ ı 098a/21

Mecaz anlam taşıyan kelimelerin önce asıl anlamları verilmiş hemen sonra *mec.* kısaltmasıyla metindeki kazandığı mecaz anlam belirtilmiştir.

nev-bahār <Far. İlkbahar, *mec.* Güzellik, tazelik -3-

n. 062b/04, 166a/12

n.+ dur 202b/12

Metinde iki örneği de farklı bir biçimde yazılan kelimeler bir madde başında toplanmış ve / işaretiyle ayrılarak gösterilmiştir.

pālaheng / pālıheng <Far. Dizgin, yular -2-

p. 059a/13, 073b/19

Kelimenin son sesi ötümlüleşmişse bu değişim paranteze alınarak gösterilmiştir.

parmaḳ(ġ) Parmak -3-

p.+ ın 321b/20

p.+ ındadur 306a/08

p.+ ındağı 306a/08

1.5. Metnin Kuruluşunda İzlenen Yol

Eser üzerinde çalışmaya başlamadan önce eserin daha önce çalışılıp çalışılmadığını Yöktez veri tabanından kontrol ettik. Şehname tercümeleri hakkında hemen hemen her çalışmada bir şekilde adı geçen bir eserin bu zamana kadar çalışılmamış olması bizim için oldukça ilginçti. TSMK Hazine Kitaplığı bölümü nr. 1518'de kayıtlı olan eseri görmeye

gittiğimizde aklımızdaki sorulardan biri eserin daha önce mikrofilminin çekilip çekilmediğiydi. Her ne kadar kaynaklarda bir çalışma göremesek de belki biz bu çalışmaya başlarken bir başka araştırmacı bu eseri çalışmaya başlamış olabilirdi. Kütüphane görevlisiyle eser hakkında konuşurken eserin daha önce mikrofilminin çekilmediğini öğrendik. Mikrofilm, ilk kez bizim için çekilecekti. Bu bilgiden sonra eserin daha önce hiç çalışılmadığına kanaat getirdik ve eseri çalışmaya karar verdik.

Eksiksiz, akıcı ve özgün bir metin ortaya koyabilmek için metin diğer nüsha olan Tsmk Bağdat Kitaplığı bölümü 284 ile karşılaştırılmış, eksik olan ya da yanlış yazılan kelimeler bu nüshadan düzeltilmiş ve bu kelimeler dipnotla gösterilmiştir. Metnin nüsha karşılaştırılması yapılırken özgün metnin yapısı korunmuş sadece düzeltmeler ve eksiklikler gösterilmiştir.

> Āzādeler gönül incitmegile başa ***ḫayr***[28] gelmez. ***Gel***[29]**,** bu gėce ṣabr (4) eyle. Ṣabāḥ leşker ḳoyalum, tīz, tenhā anda varalum.

Metinde okunamayan yer adları ve özel isimler için Prof. Dr. Nimet Yıldırım'ın Şehname II[30] adlı eserinden istifade edilmiştir.

Dönemin diğer eserlerinde de görülen Arapça ve Farsça kelimelere Türkçe eklerin getirilmesi durumunda ortaya çıkan ek uyumusuzluğu, çalıştığımız metinde de karşılaştığımız bir durumdur. İnce sırada olduğu halde kalın ek alarak uyum dışına çıkan kelimeler, uyuma dahil edilmemiş, kelimenin özgün şekli korunarak gösterilmesi tercih edilmiştir.

> Şol kimsenüŋ ki ḳuvveti ve ʿizzeti ola ol her işde ṭoġru olur, egrilik ve yalancılıḳ ʿ**ācizlıḳdan** (5) ve süstlikden gelür.

Metnin manzum kısımlarında kullanılan kafiye genel olarak "göz" içindir. Ancak mecbur kalınırsa bu gözardı edilebilmektedir. Bazı durumlarda da kafiyeyi oluşturan kelimelerden biri kafiye için yanlış harekelendirilebilmektedir. Kafiye gereği farklı bir imla ile yazılan kelimeler, sözlükte varsa özgün şekillerine atıf yapılmış, yoksa özgün şekilleri parantez içine alınarak gösterilmiştir.

---

[28] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[29] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[30] Prof. Dr. Nimet, Yıldırım, a.g.e.

Meger göreyidük yine ***çehrüŋi***[31]
Dem ü zūrıla ferüŋi mihrüŋi

Bir birine çün ḳarıldı iki ceyş
Ötdi ḳılıçlar velī ciger idi **keyş**

keyş <Far. *(kīş)* Okluk, ok kabı, sadak -2-

k. 042a/24, 104b/07

Müstensihin dikkatsizlik sonucu yanlış yazdığı düşünülen kelimelerin yanlış ama kendi içinde anlamlı şekilleri metinde korunmuş, doğru olduğunu düşündüğümüz kelimelerse dipnotta gösterilmiştir. Yanlış yazıldığı halde anlamlı bir şekilde okunamayan kelimeler B. nüshasında karşılığı varsa buradan düzeltilmiş, yoksa tarafımız tarafından düzeltilerek bu değişiklik dipnotta gösterilmiştir.

Buşūten gibi *ulu şīr-merd*[32] oturur ve ***öŋüŋde***[33] İsfendiyār gibi nām-dār ṭurur ki rūzigār anuŋıla şād olmışdur ve eyüler anuŋla (16) ḥayāt bulmışdur ve yavuzlar anuŋ ḳılıcı ḳorḳusından kendüleri yavu ḳılmışlardur.
Bizüm ḳorḳumuz ve teşvīşimüz oldur ki saŋa bir ziyān (22) ola ve gernī biz cengden mi yüz dönde[rü]rüz[34] ve belā çekdügümüze incinür miyüz?

Metinde okunamayan kelimeler […] işaretiyle gösterilmiştir. Okuduğumuz ancak anlamını yararlandığımız sözlüklerden bulamadığımız kelimelere bağlamladan hareketle yaklaşık bir anlam verilmiş ve bu kelimeler (?) ile gösterilmiştir.

Ol […] bir ʿāḳıl kişi varıdı.
Ṣalısuz(?) kişileri ilerü çekmeyesin ve nesne inanmayasın. Eski düşmenden dostlıḳ ummayasın.

[31] çehre
[32] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[33] Müstensih hatası nedeniyle "erkekde(?) ارككده" şeklinde yanlış yazıldığı düşünülen kelime, B. nüshasındaki "öŋüŋde" şekli de dikkate alınarak "öŋüŋde" şeklinde düzeltilmiştir.
[34] B. dönderürüz B. nüshasından düzeltilmiştir.

(1b) (1) Ḥamd-i bī-ḥad ve nihāye ve medḥ-i bī-ʿadd ve gāye ol pādişāhlar pādişāhına ėdüp ve ṣalavāt-ı mā-lā yuʿaddi Resūl'e ėtdükden ṣoŋra (2) rāviyān-ı aḫbār ve nāḳilān-ı ās̱ār ve muḥaddis̱ān-ı rūzigār şöyle rivāyet ėderler ki çün Keyḫüsrev gelüp Efrāsiyāb'uŋ eyvānına girdi, (3) taḫtını ve keyvānını yıḳup ayaġ altına aldı. Ol altun taḫtuŋ üzerine geçüp şehriyār, her ṭarafa anı istemege çeri gönderdi. Firāvān (4) istediler. İllā bir yėrde nişān bulmadılar. Ol gerden-keşler sarāyında Kerseyüz'den ve Cehn'den şāh ṣordı Tūrān leşkeri (5) sipeh-dārınuŋ işini ki "Nice gitdi? Bundan varam yėri ḳandadur? Bu aradan nihān olup ne yėrde ṭursa (6) gerek?" Her bundan anlar eydivėrüp Ḫüsrev ėşitdi. Bir yėrde andan nişān bulmadı. İrānīlere şöyle dėdi: "Şehriyār-ı (7) pīrūz ki düşmen çün āvāre ola taḫtından, dünyāda anuŋ adı, ṣanı eksilüp ölümile dirligi yek-sān olur." Pes leşkerden (8) güzīde eyledi bir nice uṣlu rūzigār görmiş nām-dār mūbedler. Anlara şöyle dėdi ki: "Sizüŋ göŋlüŋüz ve cānuŋuz dād u dīnle (9) ābādān olsun. Bu şūrīde-baḫt Türk'üŋ sarāyı ḳapusını size ıṣmarladum. Cehd ėdüp dürişüŋ ki Efrāsiyāb'un sarāyına bu yüce (10) felekde güneş daḫı doḳunmasun. Hem anuŋ yüzi örtülülerinüŋ dilemezem ki āvāzı perdeden ṭaşra gele." Daḫı bekçi gönderdi (11) ol gelelere ki şehrüŋ ṭolayı yanında ḳuruda yüzerlerdi. Daḫı anuŋ ḫışımların şöyle ki pādişāhlar āyīnidür şehriyār (12) birin incitmedi. Çün ol vechile gördiler anuŋ girdārını çeri begleri her biri bir dürlü söze, ṣava düşdiler ki "Keyḫüsrev (13) bunda şöyle olmış ki eydesin dedesi evine ḳonuḳ gelmişdür. Hīç yādına gelmez atasınuŋ ḳanı ki nā-gāh ẓulmile başın (14) kesdiler. Hemān anasını daḫı ki taḫt-gāhınuŋ üstinden ṣaçından ṭutup perdeden ṭaşra çekdiler. Çūbān besleyüpdür (15) ṭaġda ve ḳoyunda süd emmişdür, bu ziyānsız şehriyār. Niçün pelengler gibi bir ḳaynaġıla anuŋ ḫānumānından ḳıyāmet ḳoparmaz? (16) Anuŋ eyvānında odlar yaḳup niçün ṭamını, ṭaşını ayaġa vėrmez?" İrān bahādırlarınuŋ bu ḫaberi çün ser-be-ser ḳulaġına (17) degdi, Keyḫüsrev kimse gönderdi. Uṣlu ulular ḳıġırup anlaruŋ ḳatında bu bābdan çoḳ dürlü dāstān oḳudı ki:

(2a) (1) "Her yėrde tīzlik eylemek gerekmez ki ʿaḳılsuz baş ögmege lāyıḳ olmaz. Hem ol ḫoşdur ki kīn üzerine dar (2) getürüp maḳṣūda ėrdügümüz günde adı ṣanı yād ėdevüz.

Beyt

Ki ʿālemde eylik durur yādigār
Ḳalan daḫı ḳalmaz (3) bize rūzigār
Hemān, çarḫ-ı gerdende her kişiye
Diler ki ḳaraz u gāh işine

Andan ṣoŋra buyurdı şāh-ı cihān ki varalar, yüzi (4) örtülüleri nihānī getüreler. Ḳamu yüzi örtülüleri nihān getürdiler, ḳamu yüzi örtülü şehriyār ḳızları şunlar ki perdeden (5) bir adım ṭaşra admadılar. İrān begleri bu işden āgāh olup çeri ḳamu sarāya ṭoġru segirdim ṣaldılar. Pehlevānlar, (6) ol vechile gümān ėtdiler ki şāh, anlaruŋ günini başa ėrürür. Tārāc ėtmege ve ḳırmaġa ḳuşanup ḫˇārlıġıla anları (7) alup gelmek istediler. Bir zārīlıġlan eyvāndan ḫurūş ḳopdı. Çaġrışdılar ki: "Ėy dād ėdici, uṣlu pādişāh! Sen (8) bilürsin ki biz ḳatı bī-çāre ḳalduḳ. Yoḳ ki hemān serzeniş ḳılmaġıla ḫorlıḳdayuz." Ḳızlarını yanına bıraġup aġlamaġıla ḫātūnlar (9) ulusı, şāhuŋ ḳatına vardılar. Her ḳızuŋ ardınca ve öŋince ḳulluḳçılar başlarında, her birinüŋ yāḳūtıla muraṣṣaʿ tāclar başlarında, (10) gevherden ḫurşīd-i tābān gibi işleyüp altun ṣırmayıla dikilmiş ḳaftānlar üzerlerinde, ḳamunuŋ ellerinde altun cāmlar (11) ṭutup hep göŋülleri şehriyār ḳorḳusından mest gibi. Ellerindeki cāmlar ṭolu müşg ve yāḳūt ve dürr ü güher. (12) Udlarından başların öŋlerine ṣalup bir ellerinde cām ve bir ellerinde micmer içinde yaḳmış ʿanberile ḫāmʿūd. Sen (13) eydesin ki Keyvān bu yüce çarḫdan yėr üzerine yılduz ṣaçardı. Bānū serveri taḫtuŋ öŋine gelüp aġız açdı, (14) şehriyāra āferīn eyledi. Ḳamu nāzla beslenmiş ṭırāz bütleri ol vechile baş ḳoyup şehriyār öŋinde yėr öpdiler. Ol (15) şūr-baḫtlıġa düşdiklerine ḳamu āh ėdüp zār aġlaşdılar.

Beyt

Kişi kim göre dāyimā ʿizz ü nāz
Aŋa raḥm ḳıl, gelse vaḳt-i niyāz

(16) Ḳamu derd ile āferīn oḳudılardı ki: "Ėy göŋli ay, Ḫüsrev-i āzāde ḫūy." Aŋa şöyle dėdi bānūlar ulusı ki: "Adı ʿādil, şehriyār-ı (17) cüvān, ne ḫoşıdı eger Tūrān-zemīn'den göŋlüŋ içinde bir dürlü derd ve kīn olmayaydı. Sen bunda ʿişrete ve (18) dügüne gelüp şāhlardan biri birine selām ve duʿā olaydı. Bu il gün işi ketḫudāyıla dede taḫtında baġdaş ḳurup bile (19) oturayduŋ. Siyāvuş'ı ki yoḳ yėre ol tebāh eyledi. Pes anuŋ üzerinde ay ve gün bu vechile geşt eyledi. Şöyle günāh eyledi (18) bed-güher Efrāsiyāb ki senüŋ ḳatuŋda ʿöẕri düşinde daḫı görmeye. Çoḳ naṣīḥat vėrdüm; illā aṣṣı ėtmedi. Bilmezlikile benüm (19) ögüdümden baş çevürdi. Ol işde yaradıcı ṭanuġumdur ki nice ḳanlar aḳardı bu iki görür gözümden. Daḫı yėryüzinde (20) bilür Cehn ki senüŋ ḫışmıŋdur ve zārīlıġıla işde bendüŋ çeke yürür ki Siyāvuş içün sarāyum içinde ne ḳadar tīmār var (21) ıdı cānumda ve gönlümde benüm ıŋce[35] ol güyegü idi. Baŋa illā cānımuŋ göŋlümüŋ şādumānlıġı anuŋlayıdı. Benüm ḳatumda (22) Cehn'den sevüklüyidi. Bu sözüme ki dėrem Taŋrı üzerimde ṭanuḳdur Efrāsiyāb -ol yavuz

[35] Müstensih hatası nedeniyle yanlış harekelendirildiği düşünülen kelime cümlenin anlamı ve kelimenin bağlamla ilişkisi düşünülerek "öŋce" şeklinde okunmalıdır.

niyyetlü kişi- çoḳ (25) ögüt ėşitdi; illā aṣṣı ėtmedi. Anuŋçun tā bunuŋ güni başa ėrüp ol yüce pādişāhlıġı zīr ü zeber ola. Tārāca

(2b) (1) vėrüp hep külāh ve kemeri güni ḳararup başı çarḫdayiken yėre ėne. Bunuŋ gibi dirlikden ölüm yėgdür. ʿAceb ol ki bu (2) yaramazlıḳdan derisi üzerinde pāre pāre gidüp ayrılmaz. Şimdi ėy zamān ve zemīnüŋ şehriyārı, ʿināyet gözile benüm ḥālüme bir (3) naẓar eyle. Bir ḳızum varıdı ḫurşīd-i tābāna beŋzer ki cānum ve gönlüm andan ṭolu ümīdidi. Boyı serve beŋzerdi ve yüzi tābda (4) aya. Dīdārına göz baḳabilmeyüp ṭonarıdı. Şeyṭānī işden ve ser-keşlikden ırak, cānı ṭolu şerm; işi cüvān-merdlıḳ ve ḫāmūş (5) lıġıdı. Hergiz bir gün beyhūde söz söylemedi. Benüm ḳatumda cānumdan daḫı ʿazīzidi. Siyāvuş, İrān-zemīnden bunda gelicek (6) ol pāk, güzīde ḳızı aŋa vėrdüm. Gümānumda ėy şehriyār, benüm şöyleyidi kim çün andan bir tāc-dār gele, yėryüzi ser-ā-ser anuŋ olup (7) daḫı aralıḳda ceng ve āşūb ve fitne ve kīn olmaya. İrān'da ve Tūrān'da daḫı fitne ve ʿarbedeylen erenler yüriyüp cūş ve ḫurūş ėtmeyeler. (8) Cihān yaradanuŋ ḫod buyruġı eyleyimiş ki Tūrān-zemīn vilāyeti şöyle vīrān ola. Şāhuŋ Ehremen gönlini yoldan azıdup (9) Siyāvuş gibi cüvān-merdi tebāh ėtdürüp hemān ḳızumı daḫı perdesinden keşān-be-keşān ol yaramaz nişānlu cellādlaruŋ (10) eline vėrdi. Çün Pīrān, şāhuŋ dergāhına geliyorurken ol nāzenīni şol miḥnetile yol üzerinde gördi. Siyāvuş derdinden (11) revānı teninden uçup şāh-ı cihāndan anuŋ cānına āmān diledi. Andan ṣoŋra sen yėg bilürsin eyü yatlu (12) rūzigāruŋ gerdişinden iş nice olduġın. Ėy oġlum, bu kīne-gāh içinde anlaruŋ tīmārından ser-keşte olmışam. (13) Ḳızumdan ḫod ḫaberüm yoḳdur. Bunca müddetdür ki rūzigārdan bir eylük yüzin görmedüm. Hem ol nām-dār ṣavaşçı Cehn ki (14) bendile oturupdurur vānī, ḫasta ve müstemend olup. Ayı ve güni yaradan ve yüriden içün İrān leşkeri şāhınuŋ başı (15) ve cānıçun ol demden ki ölmişdür şāh Siyāvuş, Tūrān leşkeri sipeh-dārınuŋ elinde bir gün fikrden ve ġamdan ayrılmadum. (16) Ne ḫod bir dem şāhuŋ yüzin gördüm. Ḳızımuŋ firāḳından ne söyleyem ki gözlerümden iki ḳanlu ırmaḳ, revān oldı. Şimdi (17) bī-günāhlar cümlesinden bilüp pādişāhlar āyīnince naẓar eyle bize. Ḳamu ser-ā-ser Ḫüsrev'üŋ ulaşuġı cihānda senüŋ artuḳ āvāzuŋ (18) ėşitmeyelüm. Yaramaz ḳılduġıla cādū Efrāsiyāb ki revā degül biz bī-günāhlara şehriyār şitāb eylemek yā ḫ̌ārlıġıla, urmaġıla (19) yā ḳan dökmekile yā bilmedin yoḳ yėre ṭolaşmaġla. Şehriyārlardan revā degül bir başı kesmek ki ol cefā-kār olmaya. (20) Saŋa şehriyār bundan ġayrı bir yėr daḫı var. Kimse bu beḳāsız sarāyda ḳalacaḳ degüldür. Şöyle ėt ki çün senden Kird-gār ṣora (21) ḥisāb güninde şermle Ḥaḳ'dan yüz çevirmeyesin." Çün ėşitdi Ḫüsrev ol baḫtı dönmiş ḫūb-rūlaruŋ ḥālinden ḳatı (22) perīşān oldı. Ol yüzi örtülülerüŋ derd ü dāġından laʿl gibi yaŋaḳları ḳızġun

çerāġa döndi. Daḫı ʿāḳıl ulular, (23) bunlaruŋ derdinden yürekleri ḳaynayup her kişi ehl ü ʿıyālın yād ḳıldı. Şāha cemīʿ ulular ve bellü çeri begleri ayaġa ṭurup (24) āferīn oḳıdılar ki şāh-ı nām-dār-ı cihān, yaradana bağışlayup anlardan kīn istemeye. Buyurdı Ḫüsrev, İrānīlere ki: "Turānīlerüŋ yıḳup (25) yaḳmasından ve ġāretinden bir uġurda elüŋüz çeküŋ, üşendürmeŋ bir kimseyi." Ol ser-efrāzuŋ yüzi örtülülerinden daḫı şöyle

(3a) (1) dėdi Keyḫüsrev-i hūş-mend ki: "Her nesne bize yaramaz. Hem ol yaramazlığı kimsenüŋ yüzine daḫı getürmeyelüm, ne ḳadar göŋlümüz kīn (2) isteyici daḫı olursa. Çün ol nām-dār-ı bülendüŋ işinde endīşe eyleyem bunuŋ gibi nesneler baŋa ḫoş gelmez. Ol yaramazlıḳ (3) ki ol pür-hüner atamuŋ başına getürdi ben anuŋ gibi iş kimsenüŋ başına getürmeyeyem." Buyurdı anlara ki yine yėrlü yėrine (4) varalar. Ancılayın ḥelāl-zāde cihān ketḫudāsı anlara şöyle dėdi ki: "Emīn oluŋ, kimseden yaramazlıḳ görmeŋ ve yavuz söz (5) ėşitmeŋ. Bundan böyle benden size ḳorḳu yoḳ ki baŋa bī-vefālıḳ ve bed-ḫūluḳ ʿādet degül. Üzerine yavuzlıḳ diler mi kişi (6) diler çünki ḳavuşmaya dehre başı. Ten ve cānuŋuzı Taŋrı'ya ışmarlayup kendü sarāyıŋızda emīn ve fāriġ oluŋ. İrānīler eydür: (7) "Pīrūz baḫtıla ḳalsun bu tāc ve taḫt, il ve gün. Ḳamu Tūrān şehirlerin ṭutduŋuz. Oğluŋuz ḳızuŋuz yėrüŋüz yurduŋuz (8) İrān'da. Göŋülden ḳamu kīni çıḳarup kīn deminde mihri ve şefḳatı artuḳ eyleŋ ki bizden bunlaruŋ göŋlüne (9) hep ḳorḳu ṭolup, ḳan ve kīnden vilāyetin dört yanı kil olmışdur. Ḳamu Tūrān gencini size vėrüp ol (10) genci size vėrüp ol genci getürenden sipās daḫı getürem. Dürişüŋ eylük işe getürüp. Çoḳ ṣovuḳ ve ḳış (11) gördüŋüz, bahār ėrürmek ardınca oluŋ. Ben bu leşkerümi başdan başa iŋen gėç degül ki biz bir altun (12) aḳça ile ġanī eyleyem. Ḳan dökmekden el çeküp, bī-günāh başı kesmemek gerekdür. Merdānlıḳ olmaya kişi yoḳ yėre ṭolaşup başduġunı (13) durmadın yençmek. Yüzi örtülülerden gözüŋüzi elüŋüzi çeküŋ her kimseŋüz ki yüzi örtülüsi vardur. Kimsenüŋ mālından (14) gencinden ṭamaʿ ėtmeŋ ki dost mālıçun kişiye düşmen olur. Cihān yaradana ḫoş gelmez ol iş ki ziyānsız (15) kimselere ziyān ėrürler. Her kimse ki benüm rāyumı ve göŋlümi gözler gerekmez ki benüm yėrümü vīrān eyleye. Ve daḫı şūm (16) görürler pādişāhlar maʿmūr vilāyeti ẓulmile vīrān ėtmegi." Andan ṣoŋra leşkere buyruḳ ḳıldı şehriyār, Tūrān leşkerinüŋ (17) genc-ḫānelerin acmaġa. Efrāsiyāb'un ḫāṣṣa gencinden ġayrı kimsenüŋ ana ėli ėrdügi yoġıdı. Ḳamu dönüp leşkere (18) baḫş eyledi, māl ve genc ve silāḥ, taḫt ve külāh ne varısa. Her ṭarafdan bī-ḥisāb ṭaġuḳ çeriler Türkān'dan şāhuŋ ḳatına (19) geldiler. Āmān vėrüp ḳamu nevāḫt eyleyüp tīz anlaruŋ ḳaydın ve yaraġın gördi. Baş begler Tūrān zemīni baḫş ėdüp (20) her adlu nām-dāra bir ulu şehr vėrdi. Her ḳangı memleket ki iṭāʿat ėtmedi ol bahādırlaruŋ ellerinden cānların

ḳurtarmadılar. (21) Ol vilāyetüŋ ḫalḳı bütün şehriyāra çāker oldı. Ululardan ėlçiler ve nāmeler ulaşdı. Baş urup yollara her yaŋada (22) şehriyāruŋ ḳapusına ḳāṣidler gelürdi her mihterüŋ hediyesi ve nāmesi gelüp bir bir ana çāker ve kih-ter oldılar. Sipāhī andan (23) ḫurrem ve şād-mān şehr ḫalḳı ẓulminden bī-ġam düşdi. Yazıcı vezīri, ḳatına ḳığırup ol söz ki gereklüyidi anuŋla (24) söyleşüp **نامه فرستادن کیخسروبکاوس شاه**

Dėdi şāh Kāvūs'a bir nāme şāh
Ne ḳıldıysa Tūrān'da şāh ve (25) sipāh
Ne nevʿile eylediler kār u zār
Ne yavuzlıḳ ėtdi kohen rūzigār
Ser-i nāmede aŋa ḳıldı s̱enā

(3b) (1) Ki yėryüzin ėtdi yavuzdan rehā
Ser dėyü cāzū nigūsār ėden
Uyur yılduzı şöyle bī-dār ėden
Tüvānālıġ (2) ve dād andan durur
Ġam ėrmiş göŋül şād andan durur

daḫı dėdi ki: "Keykāvus'uŋ taḫtındaki ulu ve cihān-dīde ve nīk- (3) peydür. Fetḥ olup Efrāsiyāb'uŋ bu Geng'i, hemān bī-dār baḫtı anuŋ ḫāba düşdi. Bir rezm-gāhda, ṣavaşçı baş erenlerden ağır gürz (4) urur ser-efrāzlar gelür zebūn üzerinde kār-zār yaṣadıḳ hemānā ki ḳırḳ biŋden artuḳ düşdi. Andan ṣoŋra bir ḳatı yėl (5) çıḳdı ki ḳaba ağaçlaruŋ perin ve budağın ufadup hep kökinden yėre bıraḳdı. Birazı ol leşkerüŋ ṣuya döküldi ki bizüm (6) üzerümüze ẓafer bulmağa dest-gāh isterlerdi. Ol aradan çekilüp Behişt-i Geng'e vardı. Bir ḥiṣārdı ṭolu ṣavaşçı ādem. Ve (7) Ṣavaş-ı Ḥiṣār ṣavaşında daḫı kār-zār ulaşıcaḳ hemānā ki ādem otuz biŋden artuğdı. Ki kişinüŋ kendü ẓālımlığından (8) ana baḫtı dāniş-yārī ḳılmadı. Ol vilāyetüŋ yüzine ser-ā-ser çeri yaṣadı. Ṣoŋra ol ki şimdi cihānda nā-bedīd olupdur. Bundan (9) böyle şehriyār, işüm nice olup günüm saʿd ve gündüzüm pīrūz olduğumı yine bildürem." Ol nāmenüŋ üzerine bir altun mühr urup (10) şād-mānlığıla Kāvūs'un ḳatına gönderdi. Andan ṣoŋra ʿişrete oturdı. Öŋinde perī çehreler ve elinde cām leb-ā-leb (11) ol şād-mānlığıla rūzigār sürdi. Keyḫüsrev ve ol ulu nām-dārlar ve ferruḫ beglerile ol ḳış, yaza degin ẕevḳ ėtdi, ṭurdı, (12) tā bahār gösterüp ṭolu reng ve būy olınca. Yazınuŋ yüzi çün aṭlas renge beŋzeyüp hevānuŋ naḳşı peleng arḳasına döndi. (13) Ḳolanlar ve geyikler ṭağda ovada oynaşmağa başlayup rūzigār ḥāli çün vechile ḫoşlıġa döndi. Uçucı ṭoġan (14) ve Tūrān ilinüŋ

avı ṭırāz bütlerinüŋ elinde altun sağrağıla müşg-bū, şarāb ol ḳolan ṣağrılu atlardan ki perākende her yėrde ṭavıla (15) bağluyıdı. Boynı ḳulağı ṣığın inegi mis̱āli, ḳuvvetde ėrkek arṣlana beŋzerleridi. **Faġfūr'uŋ Efrāsiyāb'a Muʿāveneti.** Her yaŋadan iş (16) görmiş erenler gönderüp cihānuŋ işini cüst ü cū ėderdi, Çīn ve Ḫotan'dan ki Efrāsiyāb ol yığnaḳdadur. Ḳamu çīn (17) vilāyeti ṭolu āvāz olup ėşitdiler ki Faġfūr-ı Çīn anuŋla yār oldı. Çīn'den gelürüz buna gelünce leşker sipeh-dārları Ḫāḳān-ı Çīn (18) gibi bir serverdür kimse ol māluŋ gencüŋ ṣağışını bilmez. Ḳuluŋ, ḳardaşuŋ altun eyerlü atlaruŋ ana Faġfūr-ı Çīn gönderdi ve ḳalan begler (19) daḫı gelüp bir bir āferīn oḳudılar. Ḳamu mālı genci Pīrān'uŋ eline girdi. Yüz kere altmış deve yüki ḫazīne yüklendi. Çün Ḫotan'dan ol mālı çıḳarup (20) ḳabż eyledi, anuŋ üzerine bir ağır çeri cemʿ oldı ki yėr, ol çeriyi getürmekden incinüp yılduzlar şümār ėtmekden ʿācizdür. Çün bunuŋ (21) gibi ḫaber geldi şāha, ol āmān isteyü gelmiş pīllerin kīn istemege berkidüp hep İrānīlerle gėrü döndiler. Çün Efrāsiyāb ol ḳatına (22) yığılan leşkerle Ḫotan'dan göçdi, yüregi ṭolu derd olup bu kīn isteyici çeri ile Ḫotan'dan Keyḫüsrev üzerine yüz dutdı. Çün (23) Keyḫüsrev ol leşkerden āgāh oldı, bir nece kişi yola ḳaravul gönderdi. Buyurdı Gūderz oğlı Ferhād'a ve İrān sipeh-dārına ki: "Siz (24) rāz ve rāyıla bunda ṭurup dün ü gün yollara gözci ve ḳaravul ḳoŋ, gözleydür. Bunlar senüŋ leşkerüŋdür. Çün iş düşe başuŋa (25) arḳa ve yardım olalar. Bu Tūrānīlerden eger bir kimse göresiz ki azdan çoḳdan bir kere kendü şehriyārın ana fi-l-ḥāl iki ayağından başı aşağa

(4a) (1) ber-dār eyle. Ol kimse ki bī-renc ola ana sen daḫı renc ėrürme. Bu leşkerüŋ ve gencüŋ üzerine pās-bān ol." dėdi. Daḫı perde-sarāy (2) ḳapusından ṭabl ve kūs dögülüp Hindī çākerler ırġandı ve nefīr çalındı. Anuŋ gibi bu çeri çıḳdı, Geng şehrinden. Ay ve gün (3) ceng ėtmege ārzū eyledi. Çün şehirden biraz ayırtlaşdı ṣaf bağlayup Efrāsiyāb'uŋ peygārına yürüdi. Çeri çekdi, iki leşkerüŋ (4) aralıḳ yėri iki menzil ki ḳaldı. Cihān-dār gönderüp gerden-keşleri ḳatına ḳığırdı. Böyle dėdi ki "Bu gėce yėrlü yėrüŋüzden deprenmek ḫoş (5) degüldür. Ārām ėdecek yėrde tīzlenmeŋ." Yazınuŋ her yanına ḳaravul gönderüp gėce ėrteye degin yürüyüp kendüsi çerisin çevirürdi. (6) Bir hafta anda eglenüp çerinüŋ ḳaydın görüp ṣavaş yarağın ḳayurdı. Sekizinci gün ḳaravul yoldan segirdümile gelüp şehriyāra eydür: (7) "Uşda çeri geldi!"

Beyt

Çerisin çeküp eyle düzetdi şāh
Ki ḳorḳuya düşdi dil-i mihr ü māh

Çün Efrāsiyāb ol çeri (8) yaşamaġı gördi, yürüdi ber-ā-ber yine anuŋ bir ṣaf baġladı. Ferzānīlere dėdi: "Ṣavaşın yazısı ki var benüm gönlüm bezm güni gibi gibi gelür, (9) şādılıġıla taḫtumda uyḳu geleydi. Çün rezm olmaya gönlüme uyumak düşerdi. Şimdi şöyle ḳaçġunda başum kīnle (10) gönlüm ṭolaşuġıla ḳaldı. Ne bilem ki bu Keyḫüsrev'üŋ baḫtıdur veyā başuma bir yėŋi gün mi ṭoġsa gerek?"

Beyt

Anuŋla (11) yüriyüp olam hem-neberd
Gerek kām bulam gėrek merg ü derd

Aŋa şöyle dėdi ferzānīlerden kim varısa eger kendü ḫışımları (12) eger yad eldiler: "Ḳamu Çīn ve Tūrān senüŋ elüŋde gėrek bī-gānelerden gėrek anlar ki senüŋ ḫˇīşüŋdür.

Beyt

Eger (13) şehriyār ister ėde neberd
Nedür bunca leşkerle bu dād u berd
Fidā ola saŋa ki ten ü cānumuz
Budur tā ola ʿahd ü peymānumuz

(14) Eger yüz öle ve eger yüz biŋ kendü tenüŋi ḫˇār dutma, ʿazīz dut. Ḳamu ser-be-ser saŋa eyü ṣanıcı ki senüŋ külāhuŋ ferinde diri ve (15) şādumānız." Andan ṣoŋra leşkerden bir ḫurūş ḳopdı ki zemīn ve zamān ṭolu ceng ve cūş oldı. Ṣaru güneşüŋ dīdārı (16) lāciverde dönüp ḳara toz içinden yıldızlaruŋ yüzi göründi. Sen eydeydüŋ sitāre ceng içinde ḳalup dilāverler neheng (17) ḳursaġına düşmişleridi. Türkān sipeh-dārı ol yıġnaġuŋ içinden iki kişi iḫtiyār eyledi: Şınanmış ve ʿāḳıl. **Efrāsiyāb (18) Keyḫusrev'e Ḫaber Gönderdigi.** Keyḫüsrev'üŋ ḳatına peyġām gönderdi ki: "Firāvān yollar ve uzaḳ menziller gėrüye ḳoduḳ, hemānā ki biŋ ferseng (19) artuḳ ola İrān'dan Geng'e gelince. Ėy şehriyār, ṭaġdan ve ṭaşdan beyābāndan ve ḳumdan iki leşker bunuŋ gibi ḳarınca (20) ve çegirge gibi ki yėryüzi deryāya döndi kīnle dökülen ḳandan Geng ve Çīn'den ṭut tā İrān-zemīne degin. Eger ölülerüŋ ḳanını ṭopraḳdan (21) bir direklik yėre aḳıdursa pāk-Yezdān, hemānā ki Ḳulzüm deryāsı gibi bir deryā yüriye ki ol deryāda bu iki leşker bunuŋ gibi ḳarınca (22) ve çegirge. Eger şehr istersin eger sipāh eger Tūrān vilāyetinüŋ genci ve taḫt u külāhı saŋa ısmarlayup ben nā-bedīd olayım ki bundan ġayrı (23) kendüye dermān bilmezem. Ėtmegil, eger ben senüŋ ataŋ atasıyam Ferīdūn-ı nām-dār toḫumından. Ataŋ kīnden eger göŋlüŋ şöyle ḫayrlandı ki (24) benüm yüzüm ṣuyı senüŋ ol işden ḳatuŋda bulandı. Anuŋçun oldı ol ki güneh-kār oldı. Benüm gönlüm andan derd ü tīmār (25) olmışdı ve daḫı bu yüce yıldızlaruŋ gerdişi ki hem nebāh olıcıdur kişiye hem ziyān ėrüci. Şimdi benüm üzerime çoḳ yıllar

(4b) (1) geçüpdür ki nām-dārlar ile yazıda meydān ṭutmadum. Sen ki hem oğlum hem İrān'uŋ şehriyārısın. Rezm içinde şīr-āne ḳaynaġuŋ var. Bir (2) rezm-gāh iḫtiyār eyle leşkerden ıraḳ. Yoḳ ki Ḫüsrev ṭapucı erenlerüŋ etegi ildügi yėrde ṣavaş meydānı ṭutup ikimüz (3) dövişelüm bir yėrde ki çeri görinmez ola. Eger ben senüŋ elüŋde ölürsem deŋizden aġuŋ neheng çıḳarmış ola. Andan sen atanuŋ (4) ṣoyı ṣopıyla ṭolaşup saḳın. Kīnile cūş ėdüp bunca ḳan dökme. Ve eger sen benüm elümde giderseŋ ol leşker ḳamu Taŋrı (5) emānında olalar. Ḳomayam bir kişi derdile incine meger ṣavaş güni yėl üzerlerine toz ḳondura." Sözi bu endāzeyle söyledi gönderdi. (6) Geldi bir ḳul anda Keyḫüsrev'e eydivėrdi. Çün ḫaber getürenden Keyḫüsrev peygāmı ėşitdi. Şöyle dėdi Destān-ı Sām'uŋ (7) oğlına ki: "Gör bu ādem öldürüci bed-sāz Türk'i ki inişden yoḳuşı farḳ eylemez. Çāreyilen bizüm elimüzden eyle çıḳdı ki gümān ėdeydük (8) varup Tūrān taḫtına oturdı. Bunca ki bizden ṣavaşdan söz söyler meger göŋli Şīde'nüŋ daḫmesin görmek ister. Ferīdūn'uŋ (9) torunı Peşeng'ün oğlı anuŋla yürüyüp dutuşmak baŋa ʿār degüldür." Ana şöyle dėdi Rüstem ki: "Ėy şehriyār göŋlinde kār-zār odın yaḳma

(10) Beyt

Ḳatı ʿayb olur şāh kim ėde ceng

Ger olursa daḫı ġarīmi neheng

daḫı ol ki eydür çerümile ṣavaş eyleme, ḫışımlarumıla (11) ve ilüm günümile. Bir deŋizden bir deŋize senüŋ leşkerüŋdür. Ḳamu anlaruŋ tedbīri bu sözden ayruḳsıdur. Çün dedeŋle Taŋrı'nuŋ andın (12) içü[p][36] bir yaramaz ki göŋlüŋde daḫı dürlü fikir ve tedbīr ola. Ġalebelıġıla leşkeri ṣavaşa yürüdüp ol Türkān şāhından ḫayrıla intiḳāmuŋ (13) al." Çün Rüstem'den Keyḫüsrev bu sözleri ėşitdi, bir dürlü endīşe bünyād eyledi. Anuŋ ādemīsini kendü ḳatına ḳıġırdı. Firāvān (14) sözler cevābında söyledi. Söz getürene eytdi: "Ol yavuz niyyetlü kişi şöyle ki benümle ṣavaş ėtmege ṭolaşdı bundan artıḳ vefā (15) ḳıldı. Siyāvuş'a ki dili ṭolu efsūn ve gönli ṭolu cefāydı. Kimse anuŋ sözlerin*den*[37] emīn olmasun ki çün emīn oldı ḳatı yavuz (16) endīşeler gelür başına. Bu gelen ėlçiye eydür: "Tīz bundan gėrü dön, oddan dütün ḳapar gibi ol yavuz işlünüŋ ḳatına var. Bundan ki (17) varasın ol bed-fiʿile eyt: **Keyḫusrev Efrāsiyāb'a Cevāb Gönderdügi.** "Bundan böyle daḫı yüritme. Sipeh-dār olan egri söz (18) leriyle revnaḳ bulmaz ki revānı derdile ki ḳararup göŋli ṭolu dürūġ ola. Eger şöyle ki senüŋ fikrüŋde ṣavaş ėtmek varısa (19) varısa[38] benden ġayrı senüŋle ṣavaşacaḳ

[36] B. içüp B. nüshasından düzeltilmiştir.
[37] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[38] Mükerrer yazım.

ādem vardur Tehemten yėrindedür. Ve Gīv, dilāverdür ki nerre-şīrle peygār ister erenlerdür. Eger (20) şāh, şāhıla ṣavaş ėtmelüdür neye gėrek bu yazıda bunca ādem cemʿ eylemek? Bundan artuḳ benüm senüŋle daḫı ceng ėtmem olmaya. Göre (21) sin şimdi ol güni ki dünyā başuŋa tārik ve teng ola.” Ėlçi bundan yėl gibi dönüp gėrü, başdan başa ne söz ki ėşitdiyise (22) aŋa yād ḳıldı. Çün Türkān şāhı ėlçiden bu sözleri ėşitdi, rūşen-i cihān anuŋ başına ḳaraŋu oldı. Efrāsiyāb’uŋ cānı (23) derdile ṭolup ṣavaş ėtmege hīç şitāb ėtmedi. Bu yaŋadan Keyḫüsrev -ol uyuḫlu şehriyār- göŋli kīn istemege segirdüp geldi. Çeri ālāyı (24) dönüp ilerü yürütdi. Bunı göricek ol leşker daḫı yėrinden deprendi. Nā-çār ilerü yüridi.

Beyt

Birisi ṣabr ḳıldı (25) biri şitāb
Ṣanasın ki bir oldı deryā-yı āb.

Oḳ o ḳadar sepilürdi ki eydeydüŋ bulut arşlan dimāġından

(5a) (1) yėre çih yaġdurur. Dünleden tā öyle vaḳtine degin atlunuŋ ayaġı altında ḳan revān olmışıdı. Öyleden aḫşama degin du (2) tışdılar. Çün aḫşam ḳaraŋusı ėrdi erüŋ, atuŋ gözi ḳaraŋudan ṭondı. Ser-efrāz Keyḫüsrev-i rezmistān çün döndi leşker-gāhına (3) geldi şöyle dėdi Ṭūs’a ki: “Bugün Peşeng oġlı, iŋen daḫı ārzūyıla ceng ėtmedi. Gümānumda oldur ki bu gėce şebīḫūn eyleyüp (4) göŋlinden eski derdleri çıḳara.” Buyurdı ki bir ḫandaḳ ḳazalar ol ṭarafa ki Tūrān leşkeridür yol üzerinde. Daḫı buyurdı ki bir (5) kimse od yaḳmasun ve olmasun ki bir yėrde çaġırġu āvāzı gele. Çeriden ol kimse ki bellü bahādırlarıydı, Keyḫüsrev seçüp ḳamu (6) Rüstem’e ışmarladı. Daḫı bir bölük İrānīlerden ayırdı ki segirdim segirtmege bėl baġlayalar. Sipeh-dār Ṭūs’a vėrdi ol ālāyı. Buyurdı (7) tā ṭaġ etegine varup bir yėrde buṣuya gire. Andan ṣoŋra bu leşker her kimse ki ol baş nām-dārlardan varıdı ėrüp Gīv’e bildürdi. (8) Buyurdı ki tīz atlanup ṣaġdan ṣoldan ovaya çekileler. Tehemten çerisin alup yazıya indi. Ṭūs, leşkeriyile çıḳup ṭaġ etegine çıḳdı. (9) Ḳalan leşkeri daḫı ivedüylen bindürüp kim ṣaġ ḳola kim ṣol ḳola varsunlar, dėdi. Ḳaravula eytdi: “Ne çerāḳ eyleŋ ve ne od yaḳuŋ!” Ḳaraŋu (10) gėce ol ṭaġ ve ṭaş tamām pusu ve çeri oldı. Anuŋçun yaraḳlandılar tā meger Efrāsiyāb yatandan ṣoŋra yüriye bunlara şebīḫūn (11) eyleye. Çün gele bu çeriler yürüyüp her yanında aralıġa alalar ki biriŋe çāresi ve müdārāsı olmaya. Yol üzerinde ḫandaḳ, ardında (12) öŋinde çeri, ḫandaḳuŋ bir yanında şehriyār ordusı ol yaŋa Türkān Sipeh-dārı... Daḫı dünüŋ bir baḫşi geçdi. Çerisiyle kendü (13) segirdim ėtmege bėl baġladı. **Efrāsiyāb Keyḫusrev’e Şebīḫūn Ėtdügi**. Çeriden dünyā begleri ḳıġırup anlaruŋla geçen işlerden firāvān (14) söyledi. Şöyle dėdi ki: “Bu mekr ve ḥīle ile göŋli ṭolmış şūm, görüŋ ne vechile

dedesine yigitlendi? Şimdi bī-gümān ol yıġnaḳ uyḳuya (15) varup ālāy ālāy çeri hep daġuḳ yatmışlardur. Bu ḥālde biz gėrek ḳo[r]ḳuyı[39] göŋlümüzden çıḳarup seher-gāh yürüyevüz anlaruŋ üzerine, (16) şebīḫūn ėdevüz. Eger bu gėce furṣatıla anlara el ėrürsevüz varup şādlıġıla taḫta oturmaḳ gėrek. Eger baḫt furūġıla yārī (17) ḳılmazsa ḳamu çāremüz yėl ve merdānlıġumuz dürūġdur." Ḳavli bunuŋ üzerine berkidüp yėrlerinden ṭurup şebīḫūn ėtmege ārāste (18) oldılar. Çeriden seçdi elli biŋ iş görmiş ṣavaşa yarar merdānelerden. Yüridiler iş bilen bahādırlar öŋince. Rūzigār görmiş pehlevān (19) lar ol iş görmiş erenlerden her kim ki öŋce ḳulavuz idi. Perde-sarāyuŋ yaḳınına ki geldi baḳdı cihān ġavġādan ve ġalebeden ki (20) bir yėrde ḳaravul ve pās-bān görmedi. Ne ḳaravul var ne yėl ne od… Tūrānīlerden kimse fikrile yād eyler. Çün anı gördi dönüp (21) segirdimile gėrü, eytdi: "Anlardan bir rūşen-revān, uyanıḳ kimse yoḳ yataḳlar[40] ḳamu ser-be-ser eydesin ki ölmişler veyā şarāb içüp gün (22) üzün mest olmışlardur. Bütün yazıda çaludan çurpudan ġayrı ayaġa ṭurur nesne yoḳ. Ne *bir*[41] yėrde pās-bān ve ne bir yėrde ḳaravul var." (23) Çün Efrāsiyāb ėşitdi ol sözleri göŋlinüŋ içinde aydınlıḳ artup kendü bindi ve buyurdı. Leşker hep atlandılar pehlevānlarla (24) ḳamu Türkān şāhı segirdime yüz ṭutdı. Ol çeri çalḳanı yayḳanı ḳara deŋiz gibi gelüp segirdim ėtmege şitāb ėtdiler. Ol segirdimde bir (25) bir ġavġā ġalebe olmayup ne ṭabl üni vardı ne kūs āvāzı. Çün perde-sarāyuŋ yaḳınına yėtdiler çaŋ çegirip her yaŋadan borı

(5b) (1) aġırdı. At arḳasından ṭabl dögülüp ḳara sancaġı ḳaldurdılar. Atlar ki öŋce yürürlerdi. At depredüp ġavġā ve ġalebe ḳopardılar. (2) Birazı öŋce gelen çerinüŋ ki ḫandaḳa ṭaḳıldılar. Ḳalanı başların alup ṣavaşdan gėrü döndiler. Atlularuŋ tozından havā ḳara oldı. (3) Rüstem bir yaŋadan çeri boşandurup çıḳa geldi. Bir yaŋadan daḫı Gūderz̠ oġlı Gīv'ile Ṭūs-ı sipeh-dār öŋlerince ṭabl ve kūs āvāzı (4) ḳarşudan Şehriyār kāviyānī direfşen ile ki atlularuŋ ḳılıcı yalapmaġından havānuŋ yüzi benefşe rengine döndi. Her yaŋadan "Ur! Ṭut! Baġla!" dėyü (5) ün oldı. Ne atda ḳuvvet ne erde ʿaḳıl ḳaldı. Anlarda yüz kişiden onı ḳurtulmayup pehlevānlardan her kimse ki adlu bahādırıdı ḳalmadı. (6) Çün bu rezm-gāhuŋ ḥāli böyle düşdi Türkān şāhı ḫasta oldı ki ḫastalar anuŋçun zāru giryān olup şāhuŋ derd-i dilinden (7) yürekleri bişdi. Şöyle dėdi ki: Gögüŋ gerdişinden gelen ḳażādan eger pīldür eger murġdur ėdebilmez. Çün düşmen bizden māl ve genc istemez (8) baş ister, nā-çār bir el daḫı yüriyüp ṭolaşalum yā budur kim ser-be-ser teni ölüme vėrevüz yā budur ki Ḫüsrevānī tācı yine başa

---

[39] B. ḳorḳuyı B. nüshasından düzeltilmiştir.
[40] Müstensih hatası nedeniyle yanlış yazıldığı düşünülen kelime cümlenin anlamı ve kelimenin bağlamla ilişkisi düşünülerek "yatarlar" şeklinde okunmalıdır.
[41] B. nüshasından tamamlanmıştır.

gėyevüz. İki perde (9) sarāydan yine bir cūş ve ḫurūş oldı ki cihān renc ve nefīr āvāzıyla ṭoldı. Ellerine zūpīnler alup üç ferseng yėre degin çeri ṣaf (10) bağladı.

Beyt

Dėyeydüŋ ki deryāydı rezm-gāh

Ne ḫurşīd-i rūşen göründi ne māh.

Yüridi ṣavaşa çeri fevc fevc

Deŋiz gibi (11) ṭaşında kim vėre mevc

Yazı ve beyābānı eydesin pür-ḫūn olup gün bu dönen çarḫdan ürküp çıḳmışıdı. Sipihrüŋ çehresi (12) ḳız reng olup kimse tenine ve cānına mihr ėtmezidi. Hemān sāʿat bir ḳaba yėl gelüp ḳaşırġa ḳopardı ki kimesne rūzigārlarıla anuŋ gib (13) ṣovuḳ ve dipi gördügi yoġıdı ki rezm-gāhuŋ ṭopraġını yėrden getürüp Tūrān leşkerinüŋ yüzine, gözine urdı. Şöyle ki başlarında ışıġı (14) getürüp yėre urdı. Tūrān şāhı bunı görüp ʿacebe ḳaldı. Ḳamu yėrde maġz, ser, ḫūndı ki rīg üsti reng ṭapar ḫūnıdı.

Beyt

Erenler ki (15) Tūrān'da ḳılsa direng

Zebūnıdı anlarda şīr ve peleng

Ol vechile görmediler ki ṣavaş yazısında sipāhīlerüŋ yüzin gözin (16) ṭopraḳ ṭutdı. Çün Keyḫüsrev ol yėgin baḫtıla rāst yėli gördi andan İrānīlerüŋ cānı ve göŋli şādımān düşdi. Rüstem'i ve Gīv'i (17) ve Ṭūs'ı bile alup çerinüŋ ḳalbinden kūsi ilerü yüritdi, çeri aralıġında ur a ur dih-ā-dih ḳoyup. Ol yaŋadan düşmen daḫı buyurdı. (18) Bu yaŋa şehriyār toz ḳara bulut yaġlayup çıḳdı. Ne bulut ki yaġmur yėrine oḳ ve ḳılıç yaġdurdı. Ādem gevdesinden her yaŋa ṭaġlar gibi (19) yıġılanlar olup yazılarda iki leşkerden ölenüŋ ḳanından çeşmeler revān oldı. Havā bir Nīl-gūn ḫaymeye beŋzeyüp yėrüŋ yüzi deryā-yı (20) ḫūna döndi. Oḳdan gögüŋ yüzi ṭavşancıl ḳanadına döndi. Bu ḥālile çün dikdi rūşen-i dil, Efrāsiyāb ol direfşān direfşi (21) görüp ḳalb-gāhda kendü sancaġını bıraġup çeriyi şöyle ālātıyla yėrinde ḳoyup kendü leşkerüŋ nām-dārlarıyla çıḳup yürivėrdi. (22) بهزیمت کردن افراسیاب از کیخسرو Kendü ḫāṣ ve şāyeste ḫışımlarından biŋ ḳadar ādem ol ki ṣavaşa yarardı bile aldı yollu yolsız (23) beyābāna ten ṭutup düşmenden rencile ṭolu cānın alup ḳaçdı. Ol çeriden daḫı şehriyār Keyḫüsrev dedesini isteyü segirdimile tā leşkerüŋ (24) ḳalbine geldi. Üzengü aġırlandurup her ṭarafa yürütümle Türkān şāhınuŋ izinden nişān bulmadı. Efrāsiyāb çerisi daḫı çün deŋeyüp ḳalb- (25) gāhda ḳara sancaġı görmediler. Ḳamu kār-zār āletini ellerinden yėre döküp yürüdiler, āmān ve zinhār istediler. Çün Keyḫüsrev eyle gördi nevāḫt

(6a) (1) ėdüp anlara çeriden ayru bir yėrde yurt gösterdi, ḳondılar. Buyurdı ḫaymeyi Çīn ārāyiş ėdüp içinde altun taḫtlar ḳurdılar. (2) Çeriden firāvān ulu begleri ḳıġırup şarāb getürüp gūyende dirildi. Gėce bir ṣoḥbet ėtdi rūz-ı pāk olınca ki ṣafādan (3) ölüler yėrden baş ḳaldurdı. Çün ḫurşīd-ı raḫşende çarḫdan el urup ḳaraŋu gėcenüŋ yaŋaġın ṭırnaġıyla yırtdı, İrān şehriyārı (4) başını ve tenini yuyup bir giŋ yėre geldi ki İrānīlerden anı kimse görmedi. Ne ḫod ḳurd, ḳuş āvāzın ėşitdi. Dünleden tā ay bu çarḫ-ı (5) sāḥ üzerinde taḫta geçüp başına dil-fürūz tāc gėydi. Ol gerdiş-i rūzigāruŋ şād-mānlıġına Kird-gār'a s̱enā ve sitāyiş ėderdi. Yüzin (6) firāvān ol ḳara ṭopraġa sürüp gözlerinden yaŋaḳlarına iki ṭarafından arġ aḳıtdı. Andan ṣoŋra ḫırāmān ve şādān-ı dil sürüp (7) tāc u taḫtına geldi. İrānīlerden her kimse kim düşmen eger ölüp yaturdı eger diri, başluyıdı ol ṣavaş ṭopraġınuŋ üstinden getürüp (8) düşmenler ölüsin başlusın yėrinde bıraḳdılar. Ol rezm-gāhda daḫmeler yapup ölüleri işinden elleri boşladı. Her ne ki ṣavaş yėrinde māldan (9) gencden buldı ḳamu şādlıġıla ol çeriye baḫş ėtdi. Ol aradan ḫandān ve şād-mān ḳamu leşker çeng, sāzıla maʿmūr sürüp Behişt-i (10) Geng’e geldi. **Keyḫusrev’den Faġfūr-ı Çīn ʿÖẕür Diledügi. Ç**ün Çīn ve Māçīn’e ḫaber yėtişdi, Türkān’uŋ ḥālinden ve İrān-zemīn (11) pādişāhuŋ işinden ol derd[d]en[42] faġfūr ve ḫāḳān perīşān olup ululuḳ tācını her biri vidāʿ ḳıldı. Ol bir dem ėtdüklerine (12) peşīmān olup göŋülleri ṭolu endīşe dermān istemege yüz ṭutdılar. Şöyle dėdi faġfūr ki: “Efrāsiyāb bundan böyle ululıġı düşinde (13) daḫı görmeye. Aŋa çeri ve māl gönderdügümüzden bizüm işimiz daḫı eksüklige ėrdi. Bizüm naṣībümüz derdile peşīmānlıḳ olup bu işden (14) şehirlerümüz ḳamu gelüp vīrān ėdeler.” Ol işi bitürmekçün ḫazīneler boşaldup Çīn’den ve Ḫotan’dan çoḳ hediyeler düzdiler. Faġfūr, (15) bir göŋli eyü ėlçi ḳatına ḳıġırup anuŋla söz söyleşdi. Ol pāk ve eyü ṣancı kişi şāhuŋ ḳatına gönderdi. Ol tuḥfeler ki Çīn’den (16) Māçīn’de varıdı altundan ve ḳumāşdan ve delinmedük gevherlerden ʿöẕür ėtmegle şehriyāra gönderüp andan ṣoŋra ol (17) kişiye eydür: “Ėy nīk-ḫˇāh çün şehen-şāhuŋ ḳatına yol bulasın, eydesin ki: ‘Ėy nām-dār-ı şehriyār sen cihānda cāvidān (18) ve kām-rān ḳal. Düşmeninüŋ naṣībi gülden diken olsun. Hemān bir peyġāmum vardur Çīn’den. Eger fermān olursa eydeyim şehriyār-ı zemīne.’” (19) Şöyle dėr ol baḫtın yav ḳılmış şāh ki: “Ėy cihān pādişāhlarunuŋ ulusı, eger ne ḳadar bī-şümār günāh ėtdümse senüŋ ʿafvuŋ ḳatında (20) az ve ḫˇārdur. Eylik yėrine bilmeden yavuzlıḳ eyleyüp Çīn ve Māçīn’i biri birine urmışam. Ḳaçan ki yavuz ṣancı Efrāsiyāb’la Keyḫüsrev’üŋ (21) ṣavaşına varmaġla şitāb ėtdim. Sen bilürsin ki ol nā sezā-vār kişi çün ṣavaş ėtmege yardım istedi. Eger fermānından baş (22)

---

[42] B. derdden B. nüshasından düzeltilmiştir.

çekeydüm ne miḳdār andan ki yavlıḳlar göreydüm. Anuŋ bed-ḫūlıġından göŋlüm ḳorḳmışıdı ki şāhuŋ cengiŋe varmaġa rāżī oldum. (23) Eger şöyle ki Ḫüsrev-i cihān günāhumdan geçerse ḫırāmān ve şād-mān ol yüce dergāha yüzüm üstine varam. Senüŋ leşkerüŋe ulu (24) kiçi güher altun üleşdürüp ululara ḳamu tāc ve efser vėrem. Daḫı orduŋa mübālaġa azıḳ getürem. Bu dėdüklerümi cümle rāst ėtdüm ki (25) bir laḫẓa eglenmeyem yėlüp buyurup dürişem. İrān-zemīn şāhıla Çīn deŋizine gelince ḳulavuz olam.” Bu sözile ėlçiler yola girüp

(6b) (1) düni güne ḳatup şāhuŋ dergāhına yüz dutdılar. Çīn ululları bir yėrde eglenmeyüp bir haftada Çīn’den Geng’e geldiler. Çün ėşidüp (2) bunları ḳapuya ḳıġırdılar. Dīvāna girecek yüzlerin yėre urup bir zamān medḥ ve duʿā ėtdükten ṣoŋra ululları ilerü gelüp faġfūruŋ peyġāmın (3) söyledi. Çün İrān leşkerinüŋ sālārı bu sözleri diŋledi, cihān-dār-ı pīrūz anları nevāḫt ėdüp ve ḫoş görüp şöyle ki (4) ululıġa lāyıḳdur yėr gösterdi. Ḳabūl eyledi, her ne getürdiler her nice ḳumāş varısa eger altun u gümiş eger ḳul ḳaravaşıdı. Ėlçiye eydür: “Bundan (5) varıcaḳ aŋa söyle ki: ‘Yoḳ yėre bizüm ḳatımuzda yüzüŋ ṣuyın eksiltme. Gerekmez ki ḳaraŋu dün içinde bu yėrden ḳaçmaġıla senüŋ ḳatıŋa gele Efrāsiyāb.’” (6) Ḳāṣid andan dönüp yėl gibi yüritüyile Çīn’e geldi. Ol peyġāmı ki şāhdan ėşitmişidi söyledi. Çün faġfūr ėşitdi, yatsudan ṣoŋra (7) bir ādem getürüp Efrāsiyāb’a gönderdi ki “Çīn’den ve Ḫotan’dan çıḳ. Kendü yaramaz ʿamelüŋ ile ḳalduŋ. Rencūr ol yüri ki kimse ki ol kendü yolın (8) azıda. Bir yėrde *mādām*[43] ārām ėdemez ki yavuz ṣananuŋ başına yavuz ṣanuşdan dāyim yavuzlıḳ gelür.” Efrāsiyāb bu sözleri ėşitdi ol ḳıldugı (9) işlere hep peşīmān oldı. Yolsuz yėrden beyābānı ele alup ululuḳ adını bıraġup gitdi. Çün rūzigārı derd ü renc ve ġamıla geçeridi. (10) Andan gidüp ḳaçġun, Espīrūz ṭaġına geldi. Yavuz ṣanandan dün *ü*[44] gün emenmek içinde dāyim beligi ve ḳılıcı bėlinde ḥāżır ṭururıdı. (11) Ol ḳorḳıyıla sürüp Zırh ṣuyına degin gitdi. Boynı bükülmiş ve bėli zırh bend ve kerhinden aşınmış. Çün ol bī-girān deryāya geldi, ne ḳadar (12) baḳdıyısa ucın ve ortasın görebilmedi. Mellāḥ gelüp aŋa eydür: “Ey şehriyār, bu bī-girān deŋizden sen geçebilmezsin. Benüm yaşum heşt-ād (13) sekize ėrdi. Şimdi görmedüm bir gün bundan ki gemi yā zevraḳ gėrüp bir yaŋa geçeydi.” Şöyle dėdi şāh-ı Efrāsiyāb ki: “Ne baḫtlu ol kişi ki (14) deŋizde öle. Anı göz göre ḳılıçla düşmen öldürüp andan ṣoŋra dünyāyı bütün eline almaya.” Buyurdı ki gemiciler ulusına tā her dürlü gemiden (15) ṣuya ṣalup eyü yatlu başın eline alup geldi, girdi yelken açup Geng ḳalʿasına doġru dümen ṭutdı. Biŋ miḥnetle çün anda (16) geçdi. Yėyüp içüp ceng ve cidālden ḳurtuldı.

---

[43] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[44] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Şöyle dėdi ki: “Bunda şādlığıla oturup geçen işleri hergiz yād ėtmeyelüm. Çün (17) rūşen ola bu ḳararmış baḫtum yine gemiyile zırh ṣuyından geçüp düşmenden ḳılıcıla kendü kīnümi isteyüp rāh u āyīnümi direfşān eyleyem.” (18) Çün Keyḫüsrev ol işden āgāh oldı ki Efrāsiyāb gemiye binüp Geng ḳalʿasına deŋizle geçdi. Ol sözi yėrine getürdi şimdi ki (19) geçende ben şehr-i bülende çıḳaram dėmişidi. Bizüm bu nice renclerümüzile varup ol gemiye binüp Zırh’dan öte geçdi. Dedemile (20) ḫançerden artuḳ söz olmayup cehdile bu kīni ki vardur uşaŋ olup eski ėtmeyem.”

Beyt

Muʿayyen olsa Yezdān-ı pīrūz ger

Ata (21) kīnin almaġa dutam kemer

Çīn ve Māçīn’i çeriyle ṭoldurup Kīmāl deŋizinden gemilerile yürüyem, öte geçem. Çīn ve Māçīn baŋa (22) doġrula. Mekrān-zemīn’den daḫı çeri ve yardım isteyem. Çeri Zırh ṣuyuna döküp Geng’e gėçürem. Eger çarḫ-ı gerdān baŋa nīk (23) ḫˇāh olursa yā bir zamān ol yolda eglenüp zaḥmet çekem yā ol ḳanlu kişi bu cüst u cūyıla ele getürem. Bunca renc ve zaḥmet (24) ki siz çeküp ābādān ilüŋüz köyüŋüz yėrinde bıraḳduŋuz Şimdi uşda bėşinci yıla girdi ki birüŋüz renc ve zaḥmetden ḳurtulup (25) şād ve rāḥat olmaduŋuz. Bu bir renci daḫı kendüŋüze ḳabūl ėtmek gerekdür andan ki cihānı yine almışken düşmene vėresiz. Bu yücelikle

(7a) (1) ad ḳıyāmete degin yėrden ḳalsa gerek*dür*[45] ki düşmen bizden ḳaça ve biz anuŋ ṣalı vėrevüz.” Pehlevānlar ol sözden aġızları yėlile ve erenleri (2) ġamıla ṭolup göŋülleri ġāyetde perīşān oldı ki “Bu mevclü deryā ve bunca leşker altı aylıḳ bir yol ki hep iḫtiyār yėl elindedür. Kim (3) bilür kim bu ṣudan ṣaġ kim çıḳa? Yavuzlıḳ geldi Efrāsiyāb’dan bu çerinüŋ başına ki çün ṣavaş ola rencile ṣavaşda bile deŋizde (4) daḫı şimdi neheng ḳursaġına düşmek gerek.” Her dürlüden söz açup her kişi bir söz söyledi. Ol dem ki sözleri mübālaġayıla uzandı. (5) Rüstem ilerü gelüp şöyle dėdi ki: “Ėy ulular, cihān görmiş ve renc çekmiş begler, ger kim ki bunca zaḥmet ki çekdüŋüz fāyidesüz (6) olup bu müşkili āsānlıġa ḥall ėtmeden terk ėdevüz. Daḫı ol ki bu şehriyār-ı pīrūz bāşed ki yılduzı saʿādet bula. İrān’dan ki (7) gitdük tā Geng’e gelince dek görmedük. Pehlevānları illā muẓaffer ve yėgin ne iş ki ṭutarısa ber-ḫˇārdār olur. Bu dövletlü (8) cüvān bilüŋ ki böyle geldi ve böyle gidecekdür.” Çün leşker bu sözi ėşitdiler bir iki cevāba daḫı bünyād ėtdiler. Bilge ulular (9)

[45] B. gėrekdür B. nüshasından düzeltilmiştir.

yėrinden ṭurup ḳamu dillerini ḫūblıġıla yazdılar ki: "Biz ser-be-ser şāhuŋ bendeleri hem bendelikle anı severüz. İsterüz gėrek ḳuruda gėrek (10) deŋizde nice fermān ėderse biz ṭutıcılaruz. ʿAhd ve peymān anuŋdur." Şāh ol sözde şād-mān olup anları nevāḫt ėtdi. (11) Bire bir endāzelerince yėr gösterdi. Daḫı dedesi ḫazīnelerinüŋ ḳapusın açdı. Anuŋ dostluġın ve ḫışımlıġın hergiz yād ėtmedi (12) Çīnī bėzlerden altundan ve aḳçadan ve gevherden biŋ genc ḳuvvetlü deveye yük ṭutdılar. Daḫı iki biŋ deveye ṣırf aḳça yükletdiler. On biŋ (13) ḳaŋlıya cebe-ḫāne yükledüp ṣu ṣıġırları ḳoşdılar, çekdürdiler. Andan ṣoŋra buyurdı ki yatsu geçenden ṣoŋra Efrāsiyāb'uŋ yüzi (14) örtülülerin ḳavminden ḫışımından ne ḳadar varısa eger ululardan eger alçaḳ ḥāllülerden ḳamu maḥfellere ṭoldurup yolıla eyvāndan (15) çıḳarup meydāna şāhuŋ ḳatına getüreler. Yavuz ol gerden-keş nām-dārlardan her biri merdānlıġıla ʿālemde nişānīdiler. Ḳamu Efrāsiyāb'uŋ ḫˇīş (16) ve peyvendi ki anuŋ tīmārından hep gözleri yaşluydı. Ṭutarlar ki her şehirden yādigār gelmişidi, Tūrān'dan ve Çīn'den biŋ kişi. Hem (17) Cehn-i ser-efrāzı ve Gersīvez nām-dārı ayaḳları bendile maḥaffeye ḳoydular. Şehriyār bunları hep Gīv'e ṭapşurup iki biŋ bellü kişi İrānīlerden (18) ayurup aŋa ḳoşdı.

Beyt

Aŋa eydür ėy şīr-i ferḫunde-pey
İlet kim bunı göre Kāvūs-ı key

فتح نامه كيخسروبكاوس و فرستادن اسيران

(19) Buyurdı ki geldi ḳatına debīr
Getürdi ḥarīrile müşg ve ʿabīr

Bir nāme ḳır ve müşg ve gül-ābıla Efrāsiyāb'uŋ işi neye ėrdügin (20) buyurdı ki yazalar. Çün nāme müşg ve ḳırdan ter oldı, evvel ol dād ėdici Taŋrı'ya āferīn eyledi.

Ve Hidāyet-i Ḥaḳ
Ki iş ṭutup uca (21) ėrürticidür
Zemīn ve zamānı ṭurucıdur
Hem ol yaradur yėrde pīlile mūr
Hem ol yüridür gökde nāhīd ü hūr
Ḳatında (22) anuŋ birdür az ve çoḳ
Bilüp gördeci ne kim var u yoḳ
Kimi besleyüp ḳılsa luṭfıyla mihr
Ḳaçan ėde yavuzlıḳ aŋa sipihr

Andan āferīn (23) ve selām olsun ol şehriyāra ki andandur cihānda eyü yatlu ne varısa. Şöyle ki ėrüşdüm bu ḳalʿaya ki ārām ve ḫābla rāḥat olıcaḳ (24) yėridi. Efrāsiyāb anuŋ içinde olurdı

taht ve külāhı ululuġı dīhimi genci ve leşkeri. Yüridük çün ḳırḳ gün pey-ā-pey (25) ceng oldı, ṭurabilmedi. Şāh-ı bī-māye-yi dil bizden ṣınıḳdı. Şimdi Gīv, ne söz ki bu bezm-gāhda geçdi ise

(7b) (1) ser-ā-ser şehriyār ḫidmetinde söyleye. Çün Taŋrı'ya yüz urup iki ṭuṭaġın açup gerekdür ki benümçün dünde ve günde duʿā eyleye (2) sin. Şimdi leşkeri Çīn ve Māçīn'e ṭoġru çeküp öte Mekrān-zemīne yüriyem gėrek. Andan ṣoŋra Zırh Ṣuyı'na (3) gėrüp gėçmegedür fikrüm meger pāk-Yezdān baŋa ʿināyet eyleye. Şimdi bundan böyle ḳomayam ki Türkān şāhı yėryüzine şād-mān (4) lıġla ayaḳ basa." Çün nāme bu gereklü sözlerile tamām olup yazıcı inşā ḳılmaḳdan ṣoŋra fāriġ oldı. Şehriyār'uŋ ḳatından revān oldı. (5) Gīv ol leşkerile ki tāc-dār ėrüp aŋa ḳoşmuşdı. Anuŋla eser yėl gib yol kesüp sürdi, andan tā Kāvus'uŋ İrān'da ḳatına (5) yėtdi. Çün ḫaber ėrişdi ki Kāvus'a ol ferruḫ pehlevān-zādeden, biraz çeri ḳarşu gönderüp ululardan kim varsa buyurdı, (6) istiḳbāle çıḳdılar. Andan bu ulularla Gīv şehre geldi, bilesince ol leşker bile hep nerre-şīre beŋzer. Andan ki seher-gāh, şehriyār-ı (7) pīrüŋ dīvānına, taḫtınuŋ ileyinde baş ḳoyup yėr öpdi. Cihān-dār Kāvus güle güle ayaġa ṭurup geldi, eliyle yüzin sildi. Ṣordı (8) şehriyārdan ve leşkerinden ki "Ḥālleri neye ėrdi?" Ayuŋ günüŋ gerdişinden söyledi. Ol ki görmişidi Gīv-i nām-dār Türkān'uŋ aḥvālinden (9) ve şehriyāruŋ işinden. Bunuŋ *gibi*[46] sözlerin ėşidicek şehriyār-ı pīr, cüvān oldı, şādından nāmeyi daḫı öpdi, *başına kodı.*[47] Pehlevān, yazıcıya (10) ṣundı. Çün şāh-ı İrān'uŋ ḳatında bu nāme oḳundı ol yıġnaḳ cemīʿsi taʿaccübe batdılar. Taḫtından şāh Kāvus aşaḳa inüp başından (11) ol keyānī külāhı getürdi toz ḳoyup biraz ṭopraḳ üzerinde yuvalandı pāk-Yezdān'uŋ öŋinde nāliş ve niyāyiş eyleyü. Andan ṭurup yine (12) sarāyına geldi. Göŋlinüŋ içinde şādlıḳ āyīnin ḳurup oturdı. Gīv her ne ki ol vilāyetlerde görmişidi şāha söyleridi. Daḫı (13) her ne söz ki Keyḫüsrev'den ėşitdi, dėdi. İrān'da olan ululары -ki ḳamu bellü nām-dārlarıdı- ḳatına ḳıġırup şarāb ve sāzende ve gūyende (14) getürtdi. Ol gėce ėrteye degin şāh ṣorar ve Gīv cevāb vėrürdi. Tā ḳaraŋu gėcenüŋ bėli bükülüp āfitāb-ı cihān-tāb çıḳa geldi şād (15) ve ḫurrem odalarında yatmışlardı.

Beyt

Felek çünki ḳaldurdı raḫşān-ı sinān
Gėce görüp anı çü vėrdi ʿinān

---

[46] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[47] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Şehriyāruŋ dergāhına (16) ṭabl ve kūs āvāzı belürdi. Ėşidüp ulu pehlevānlar yine bār-gāha geldiler. Cihān-dār pes Gīv'i ilerü ḳıġırup ol şāhla nām-dār (17) taḫtında yanına gėçürdi. Buyurdı ol mālı, genci cümle getürüp hem ol nām-dār-ı ser-efrāz bahādırları ḥāżır eylediler. Daḫı perde ardında (18) gūc görmiş bī-günāh yüzi örtülüler hemān Cehn'i ve zencīr çeken Gersīvez'ı ki ḥīleyle Siyāvuş'uŋ ayaġın ol aldıydı. Çün (19) yavuz işlü Gersīvez'i gördi aŋa nefrīn ḳıldı ki nefrīn ḳılmaluydı. Hemān Cehn'i daḫı ayaġı bendile ol şehriyār-ı bülendüŋ (20) ḳatına iletdiler. Çün Kāvūs, Efrāsiyāb'uŋ ol ḳızlarınuŋ yüzine baḳdı yüregi ṭoluġup kirpiklerinden yaş revān oldı. Ol (21) esīrler ol kimseler ki her vilāyetden ṭutu almışlardı. Her birine nice ki sezādur yaraġın gördi. Kimine bekçi ḳoyup, kimini bende (22) çeküp Şehriyār'uŋ ḳatından aldılar, çıḳdılar. Hemān ḳızlarına şāh Efrāsiyāb'uŋ ki her biri bir küremāya güherdi şehriyār perdesi (23) ardında yėr gösterüp her birine ayru ayru ḫādim ve ḫidmet-kār bildürdi. Andan ṣoŋra ol māl ve genc her ne varısa altundan (24) aḳçadan delinmiş delinmemiş gevherlerden İrānīlere ulu-kiçi baḫş eyledi tā āferīn ḳılalar devletine şehriyār zemīnüŋ. Daḫı ḳaravaşdan

(8a) (1) üleşdürdi. Ulu kiçi alup evine gitdiler. Cehn'e bir ulu sarāyda yėr ḳılup yėmegin içmegin ḫidmet-kārın ve bekçisin gördiler. (2) Ḳalʿanuŋ içinde bir ḳaraŋu zindān vardı ki anda girenüŋ göŋli şādlıḳdan ayrılup rence ulaşurdı. Ol yėr Gersīvez'e (3) behre oldı. Böyledür ḫod girdārı bu dehr-i gerdānuŋ. Bir dīv ṣūretlü ḳapucısı vardı Kāvus'uŋ buyurdı aŋa bekçi olup (4) günde on kere başına seylī uraydı şöyle ki anuŋ ḍarbından gözleri ḳararaydı.

Beyt

Ne ḫoşdur kişi kim ola pādişāh
(5) Göŋül pāk ṭuta vü ten tersā
Bile kim cihāndan durur gitmelü
Anı ėtmeye kim degül ėtmelü

Çün ʿaḳıl zebūn ola ve nefs her (6) murādıla ferzāne ola, ḥakīmler anuŋ gibiye dīvāna oḳurlar. Andan ṣoŋra ki şāh ol işlerden ėrtelendi, bī-gāne kimselerden (7) sarāyı ḫalvet ėdüp buyurdı. Yazıcı ḳalem ucın elmāsa dönderüp ḳırṭās üzerine yürütmege āheng ėtdi, nāme yazdılar her (8) kişvere ve ol kişverde olan nām-dārlara ki "Türk ü Çīn bir uġurda şehriyāra dönüp pelengile ḳoyun bir otlaḳda (9) yürür oldı." Daḫı dervīşe, miskīne altun aḳça üleşdürdi. Yāduŋ, bilişüŋ ḫāṭırın ḫoş eyledi. İki hafta degin (10) şāhuŋ dergāhı ileyinde baḫşiş ėlçisinüŋ ġalebelıġından kimse yol bulmazdı. Üçinci hafta ululuḳ yėrine geçüp ṣafā

ve şād (11) lıġıla ārām eyledi ki nāy nālesinüŋ ve sāz āvāzınuŋ çoḳlıġından göŋül cām-ı meye selām ėderdi. Bir hafta daḫı mütevātir şöyle içdi ki (12) Keyḫüsrev'üŋ cānı ḳızıl şarābdan mevc vėrürdi. Yėŋi ay başı olduġı gibi Gīv'e bir aġır ḫilʿat ėtdürdi ḳamu altunıla (13) doḳuma, yaḳasında ve eteginde pīrūze. Ve cāmlar, altun ṭabaḳlar, altun kemerler ve altun egerler, ḳaravaşlar ṭavḳ ve gūş-vārla (14) ḳollarında altun bilezük ve başlarında muraṣṣaʿ tāc daḫı taḫt nihālīsi ve örtüsiyle daḫı döşekler dürlü dürlü reng ve buyla (15) gönderdi. Gīv'i ḳatına ḳıġırup altun taḫta yėr gösterdiler. Çün āferīn eyledi ki Keykāvus-ı şehriyār, ol ferḫunde (16) pey Gīv-i nām-dāra. Buyurdı ḫilʿatı öŋine iletdiler. Pehlevān-zāde ol ḫilʿatı görüp yüzine gözine sürüp ayaḳa ṭurdı. Kāvus'a (17) āferīn eyledi. İrān'uŋ pehlevānları ve ululları ḳamu alḳış ḳıldılar. Andan ṣoŋra yazıcı ortaya gelüp ḳırṭās ve meşk ve ʿanber (18) getürdi. **جواب نامه كاوس بكيخسرو** Şöyle cevāb yazdı ki: "Ḫoşnūdam ki gird-kārdan ve bu rūzigāruŋ gerdişinden (19) ki bizüm oġlumuzuŋ baḫtı pīrūz olup ululıġa ve tāc ve taḫt vėrdi. Bir yavuza ki dünyāyı ẓulmile ṭar ėdüp cihān bütün (20) anuŋ elinden ġāret ve ceng ve cūşıdı. Senüŋ elüŋden şöyle āvāre oldı ki adını kimse. İllā yıl on iki ay olduḳça nihānī (21) ḳan dökici idi. Ẓulmile maʿrūf ve cefāyıla meşhūr bī-dīn eridi. Boynı Nūẕer-i tāc-dāruŋ ki öŋdünki pādişāhlardan yādigār (22) ḳalmışıdı. Ḳardaş öldürici, yavuz işlü, şāh öldürici, yavuz ṣancı ve yavuz adlu kem ʿaḳıllu. Ḳomaġıl anı ki yėryüzine (23) ayaḳ baṣa gėrek Tūrān ve Çīn'de olsun gėrek Mekrān-zemīnde olsun. Meger anuŋ cihān mekrinden ḫalāṣ olup göŋüller (24) fitneden ve āşūbdan ḳurtıla. Eger ėdici Dāver, ol Ḫudāy saŋa bu yolda reh-nümāy olursa ki ʿālemi yavuzlaruŋ (25) ẓulminden pāk ėdüp ʿaḳılsız kimsenüŋ güftārın, girdārın kesesin. Cihān yaradanuŋ dādından şād

(8b) (1) düşüp cihāna ʿadlile bir tāze bünyād olasın.

Beyt

Meger yine görem seni şād-mān
Ki derdile ṭola dil-i bed-gümān

(2) Bundan böyle pāk-Yezdān'uŋ ʿibādetinden ġayrı olmaya ki andandur bize ümīd-i pāk. Anuŋçun sen dāyimā pīrūz ve şād-mān (3) olup başın yücele ve devletüŋ arta.

Beyt

Cihān-āferīn reh-nümānuŋ ola
Hemīşe ser-i taḫt cāyuŋ ola

nāmenüŋ üzerine (4) bu sözlerle mühr urdılar. Şāhuŋ eyvānından çıḳup Gīv, yolı eline aldı. Yol üstinde ṭurup bir şehirde eglenmeden Keyḫüsrev'üŋ (5) ḳatına Geng'e geldi. Aŋa āferīn

eyledi, daḫı nāme ṣunup dedesinüŋ peyġāmın bir bir yād eyledi. Anuŋ güftārına (6) şehriyār şād-kām olup şarāb ve rebāb ve gūyende ve sāḳī getürdi. Pīrūz ve şād-kām üç gün pey-ā-pey içdi. Dördinci (7) gün ki şemʿ-i gītī-efrūz başın ḳaldurdı. Cihān yaradanı şükür ve s̱enāyla yād ḳılup çeriye cümle yazup terk ve (8) cevşen vėrdi. Bir ağır leşker ḳamu pehlevānlar ve bahādırlarla ol yėri Nevẕer oğlı Gustehem’e ṭapşurup anı ol yėrde (9) ḳodı. Andan ṣoŋra kendüzi Çīn yolın ele alup yürüdi, cihānı ḳılıçla musaḫḫar eyledi. اطراف پيغام كيخسرو و با ملوك (10) Yürüdigi yėrde ḳaravullar, pās-bānlar ḳoyup dün ü gün işleri ceng ve peygārdı. Bu ḥālile tā atası şehristānına varınca başı ṭolu (11) kīn ve gözleri ṭolu yaşdı. Siyāvuş bāġınuŋ yöresinde görüp ol yėre vardı. Ṭaştla ḳanın dökmişlerdi. Eydürdi kim: (12) “Dilegüm oldur Kird-gār'dan tā bu kīni almaḳda baŋa yardum eyleye ki bunuŋ gibi Efrāsiyāb’uŋ daḫı ḳanın aḳıdam. Bu yėrde şu gibi tā revān ola.” (13) Ol aradan döndi yine taḫt-gāhına gelüp Dāver-i pāk öŋinde niyāz eyledi ve yüz urdı. Leşkerden ėlçilige yarar kişiler buldı (14) ki işüŋ ḳolayın bilüp söz almaḳ ve söz vėrmekde māhirdiler. Gönderdi ḫāḳān-ı Çīn’e daḫı Faġfūr’a ve Mekrān-zemīn sālārına. (15) “Ki eger dād eyleyüp, fermān ṭutup yaramaz girdārlaruŋıza peşīmān olursaŋuz çerimüŋ öŋine firāvān azıḳ getürüp benüm yollarumı pāk (16) ėdüp köprüler yapuŋ! Ol kimse ki bizüm fermānımuzdan dönüp şöyle ki peyāmumuzdan ḳaçar ola gerekdür ki rezm.” Her mihtere bu ḫaberi ėrürdi. (17) ėşitdiler Faġfūr ve ḫāḳān-ı Çīn daḫı bunuŋ gibi her vilāyetüŋ ulubarı. Her biri ėlçiye şīrīn sözler vėrüp nerm āvāzıla ṭatlu dilile (18) oḫşayup dėdiler ki: “Biz ser-ā-ser şāhuŋ bendelerivüz. Anuŋ buyruġısız yėre ayaḳ başmayalum. Ol menziller ki dilāverlerüŋ evvelden yolıdur (19) görelüm, ne ḳadar vīrān olmış anı başdan başa ābādān eyleyüp getürecek nesneler deve getürüp firāvān azıḳ yaġduralum.” (20) Şöyle dėridi ol kimselerüŋ ki ʿaḳl varıdı: “Eger ziyānsuz ol bizüm vilāyetümüzden geçerse çoḳ hediyeler ve azıḳlar gönderüp (21) yolına dervīşe miskīne firāvān nesne üleşdürelüm.” Ėlçiye çoḳ dürlü nesne vėrüp şād-mān yine dergāha gönderdiler. (22) Bir nām-dār daḫı ki Mekrān-zemīne yėtdi gördi Mekrān şāhınuŋ göŋli bir dürlü daḫıdur. Anuŋ taḫt ileyine varup nāmeyi eline *alup*[48] (23) vėrdi. Yādında nice peyġāmı varısa söyledi. Başı yėyni kişi ėlçiyi ḫˇār ḳılup ol yıġnaġuŋ göŋlin ṭolu derd ve tīmār eyledi. (24) Aŋa eydür: “Var İrān şāhına söylegil ki işüŋ öŋin ṣoŋın görmedin bize artuḳluḳ ėtmek isteme. Zamāna, ḳamu baḫtuma (25) muṭīʿ ve zemīn tāc u taḫtumdan rūşendür. Çün ḫurşīd-i tābān bu yüce sipihre aġmaġ ėde bunca mihrle evvel

[48] B. nüshasından tamamlanmıştır.

(9a) (1) bu vilāyetüŋ üzerine ṭoġar. Hem bilüm hem ābādān genc-ḫānelerüm, ululıġum, merdānlıġum ve āzūrum var. Eger benden gėçmege revā ki (2) her cānavar yėr üzerinde yürimege pādişāhdur, yolın baġlamazuz. Eger gelüp geçerseŋ anuŋ senden ve leşkerüŋden vilāyete (3) ziyān ėrmesün, ḳanda dilerseŋ git. Eger şöyle ki leşkerile şehre ṭoġrı yürürseŋ bu pādişāhlıḳdan saŋa behre yoḳtur. (4) Ḳomazam ki benüm şehrüm yöresine uġrayup bu ilden, köyden bir yėri ayaġa vėresin. Ḳomayam seni ki bir yėrde muẓaffer olasın. Eger (5) ne ḳadar yılduzuŋdan ber-ḫūr-dārısaŋ daḫı ne leşker ne tāc u taḫt ḳoyam saŋa ne pīrūz bahādurlar ve merdāne erenlerle.” Bu sözlerile ėlçi (6) döndi şehriyār’a gelüp Mekrān şāhı ne cevāb vėrdiyse bir bir söyledi. Bu vechile çün Keyḫüsrev cevāb ėşitdi, ol aradan (7) kūs ve leşker çeküp gün-be-gün menzilden menzile Ḫotan yolından ol nām-dār yıġnaġıla çün yaḳın geldi, (8) Faġfūr, Ḫākān-ı Çīn ʿöẕrile ve āferīn şehriyāruŋ ḫidmetine geldiler. Üç günlük yėr Çīn şehrinden kendüler (9) bunca nām-dār erenlerle ḳarşu çıḳdılar, ḳamu yolları düzetdiler, yazıyı ve beyābānı şehir gibi maʿmūr eylediler. Yollara ṭolı yėyecek ve gėyecek (10) gėrek örti, döşek, bezm āleti bulınurdı. Çün şehrüŋ yaḳınına geldi, çeri yollu yolsuz yėrlerde şādlıḳlarla ve ʿişretlerle meclisler (11) idi. Dīvārlara aṭlas ve ḳadīfeler aṣup üzerlerine müşg ve ʿanber ṣaçarlardı. Çün şehriyāruŋ luṭfına faġfūr güstāḫ oldı, (12) öŋine düşüp kendü sarāyına getürdi anı. Şöyle dėrdi ki: “Biz şāhuŋ ḫidmet-kārlarıyuz. Eger ḫidmet-kārlıġa lāyıḳ görürse (13) cihān tāc ve taḫtuŋdan ābād ola. Seni her kim isterse dil-şād ola. Eger eyvānumuz şehriyāra lāyıḳ degül, gümānumda budur ki (14) yoldan beter olmaya.” Şehriyār-ı ser-efrāz ol sarāyuŋ içine gėrüp geldi. Ol nām-dār taḫta geçüp oturdı. Şāhuŋ ayaġına döşemege (15) ve niṡār ėtmege faġfūr, biŋ taḫta Çīnī aṭlas getürdi. Kendüzi ferḫunde ulular ve nām-dār beglerle dāyim ḳarşuda ayaġ üzere (16) ṭururdı. İrān leşkerinüŋ nām-dārlarıyla üç ay Keyḫüsrev, Çīn şehrinüŋ içinde oldı. Her seher-gāh faġfūr gelüp ḫidmet ėdüp (17) dürlü dürlü hediyyeler getürdi. Dördünci ay Rüstem’i anda ḳoyup İrān şāhı Çīn’den çıḳup Mekrā[n]’a[49] ṭoġrı çekildi. (18) Mekrān şehrine yaḳın ėrişdi, çeriden bir rūzigār görmiş kişi getürüp Mekrān şāhınuŋ (19) ḳatına gönderdi. Ol kişi ki: “Şehriyārlara ʿaḳıl gerekdür. Hemān gözle ki biz ne yėrden gidüp dururuz? Mest degilüz ki (20) ol mestlige rāḥat olup yatmışuz. Ulular başını benüm taḫtum ayaġına ḳoyup cihān tamām tāc ve taḫtumla rūşendür. (21) Ve ādemlikle baŋa tāc u taḫt ḳonacaḳ yėr yaṣayup çerim öŋine yollara ayaḳ getürüp dost olasın.

Çü az ḳala (22) leşker ola bānevā

[49] B. Mekrān’a B. nüshasından düzeltilmiştir.

Kişi bī-nevālıḳ görür mi revā

Çün ben yasaḳ ėtmeyem ve anlar aç olalar nā-çār ḫalḳuŋ mālına ve ekinine (23) el uzadalar. Nevā çün bulunmaya çeng ėdeler, cihānı bed endīşe teng ėdeler. Eger şöyle ki benüm sözlerüm ėşitmeye (24) bilmiş olasın bu işden firāvān kimselerüŋ ḳanına gėrürsin. Yaraḳ eyleyüp ṭur. Tīz ḳaynaḳlu pelengler gibi (25) cihānı yavuz ṣananuŋ başına teng getürevüz. Belki ḳamu yėr ü Mekrān'ı vīrān ḳıluram. Ḳaçan ceng ėtmek

(9b) (1) āhengine seyrān eyleyem." Ėlçi vardı bu peyġāmı aŋa iletdi. Anuŋ ḫod göŋlünde dāda ve peyġāma yėr yoġıdı. ʿAḳılsız başı (2) ol sözlere tīzlenüp beynisini başında ṭar getür ve eylüge ḳamu tīz ve sekrān ḳaynayup yaramaz fikirler ėtmege başladı. (3) Perākende olanı cemʿ ėdüp çıḳdı, yazıda ṣavaş yėri gördi. Ėlçiye eydür: "Bundan yüri ol bed güherüŋ (4) ḳatına varġıl. Aŋa dėgil ki: "Bu gerdişüŋ tīzliginden şöyle şād u gītī-füzūn olduŋ. Çün gelesin bunda bir dest-i (5) yurd göresin benden ki bilesin pehlevān kim imiş ve daḫı bahādurlar kimlerdür?" Çün şāhuŋ gönderdigi kişi geldi (6) gėrü, ḳamu il ve şehr ʿād ve ġalebe āvāzı ṭoldı. Tīz, Sekrān'da yazı ve beyābān (7) leşkerle ṭolup yėryüzi ṭaġdan ṭaġa ṣaflar baġlandı. İki yüz ṣavaşçı pīller getürdi ki sen eydeydüŋ yėr üstünde (8) anlara duracaḳ *yer*[50] yoḳdur. Atlar kişnemesinden ve çerinüŋ ḫurūşından ay bu yüce felekde izin azıtdı. Evvelde olan (9) erenlerden ḫaber geldi ki şāha, "Mekrān-zemīn çeri tozından ḳaraŋu oldı. Ḳamu yėryüzi sancaḳ ve pīldür. (10) İki mīl ḳadar yėrden görinür." Şehriyār daḫı buyurdı ṣaf baġlayup ellerine ki pāl ve ḫançer ve ḳılıç alalar. Mekrān'dan (11) daḫı ḳaravul çıḳup gėce ėrteye degin çerinüŋ çevresin ṭolanurdı. İrān çerisinüŋ bekçisi nām-dār Tuḫūr ki anuŋ ḳatında rezm ve peygār ḫordı. Çün ḳaravuluŋ āvāzın ve ġavġāsın ėşitdi hemān ol dem ṣıyrup ḳılıcın (12) eline alup yürüdi. Ḳaravul başına ṭolaşup şol şīr-i ser-efrāz gibi bir ḳılıç indürdi. Anı bėlinden iki pāre ḳıldı. (13) Mekrān şāhınuŋ göŋlini ṭolı ḳorḳı ḳıldı. Ėrtesi yine kīne-ḫāh olup ḳaravul içün firāvān çeri geldi. Öŋce (14) iki yaŋadan leşker yürüyüp cenge başladılar. Ḳaravuldan şāha ḫaber geldi ki "Mekrān-zemīn çeri tozından ḳaraŋu oldı. Sancaḳ yıldıraması iki mīl yėrden görünür."

[Minyatür]

[50] B. nüshasından tamamlanmıştır.

(10a) (1) Ol cengüŋ ġırīvinden kūhlerde pelengler, deryāda nehengler tesbīḥlerin unutdılar. Tozdan kimsenüŋ gözi gögüŋ (2) yüzini görebilmezdi. Ḳoşanlar bağlayup iki yıġnaḳdan bu yüzden ol yüzden ḳara ṭağlar gibi çeri yüridi.

Beyt

Yüridi (3) gögsünden cihān-dār-ı Ṭūs
Cihān oldı pür-nāle-yi ṭabl ü kūs
Öŋince bile kāviyānī direfş
Ḳafāsında merdān-ı zerrīne kefş
(4) Havā ṭolu peykān ve yėr ṭolu pīl
Cehān old[ı][51] mānend-i deryā-yı Nīl

Gögüsde ṭururken Mekrān şāhı, başlu oldı. Ṣavaşçılaruŋ (5) çopūrından cān ḳurtarmadı. Ol yaradan ölüp cihān andan daḫı gėrü ḳaldı. Böyledür ʿādeti bu gerdende dehrüŋ ki gāh nūş (6) ivürür gāh zehr. Her birisi eytdi: "Bunuŋ başını kesüp ol dilāverler öŋine iledelüm." Aŋa şehriyār eydür: "Ėy cüvān-ı ser-efrāz, bunuŋ (7) revāsuz söz söyleme. Şehriyār başını kesmege el urmaya bir kimse ki anuŋ azacuḳ dānişden behresi ola, şāhlar başını (8) tenden ayırmaya meger bir bī-hüner ṭoġmış kimse ola. Bir daḫme yapup müşg ve gül-ābla yuŋ. Şöyle ki şāhlar ölüsinüŋ āyīni ve ʿādetidür (9) gerekmez ki teni açıla. Şöyle başlu ki cevşeni içindedür, yüzini Çīnī dībāyla örtüŋ ki ulularuŋ ölümi bu ḥālile olur." Şāhlarından (10) ġayrı ol yıġınaḳda iki biŋ nām-dār ḳılıç urıcı erenler daḫı öldi. Biŋ yüz ḳırḳ bahādır esīr ėdüp ḳalanuŋ başı ṭolu derd (11) ve tīmār oldı. Aldılar pīlleri ve ol mālı genci ṭutulu serā-perdeleri ve ārāste ḫaymeleri. İrān uluları ol māldan bī- (12) niyāz olup çoḳ alçaḳ ḥāllü kişiler ki tāc ü ṭavḳ issi oldılar. Andan ṣoŋra ṣavaş isteyici *kişiler ve*[52] nām-dārlar Mekrān şehrini tārāc (13) ėtmege yüz ṭutdılar. Şehirden, ilden ʿavrat, oġlan üni ḳopup ḳamu Mekrān vilāyeti pür-āvāz oldı. Yeri gögi kīnle biri (14) birine urup bozdılar. Şehrüŋ evlerine ve ḳapularına od ṣaldılar. Anlardan firāvān kimse oḳla başlu olup ʿavrat ve oġlan (15) mübālaġa esīr ėtdiler. Çün şāhuŋ ḫışmı odına ṣu sepildi, buyurdı: "Tā leşker yaġmā ḳılmaḳdan el çekeler." Daḫı Eşkeş-i nām-dāra (16) dėdi ki: "Var ceng cūş ėtme ki kimse ḳomaya, kimseye riştelik ve yaramazlıḳ ėtdürmeye. Eger ḫorlıḳ ve ẓulm görirse ėdenüŋ (17) ḥaḳḳından gele." Ol şehirde ne ḳadar ki ʿābid ve fāżıl varısa ʿöẕür ėtmekile pādişāhdan raḥm ummaġa geldiler. Biz bī-günāhlar (18) ve bī-çāreler hemīşe rencile ġam-ḫ̌ārlaruz. Eger şöyle ki varısa bī-günāh

[51] B. oldı B. nüshasından düzeltilmiştir.
[52] B. nüshasından tamamlanmıştır.

başlaruŋ ṣuçından meger pādişāh ʿafv ėdüp geçe. (19) Bir ḫurūş oldı perde-sarāy ḳapusında ki: "Ėy ferḫunde-rāy pehlevānlar, bundan böyle eger ẓulmile bir yėrde āvāz ola ẓulm ve ʿādet (20) ve ceng ve cūşdan gūc ėdenleri ikişer pāre ėdüp bıraġuram kimse ki Taŋr[ı]'dan[53] ḳorḳmaya." Cihān-dār, bir yıl Mekrān'da oturup (21) her yėrden gemi düzicileri ḳıġırdı, getürtdi. Buyurdı, tā biŋ ḳadar şehriyāra pāre gemi eylediler. Çün bahār oldı ve yėryüzi (22) yeşerdi ki yazı ve ṭaġ ṭolu lāle-zār ve sebze-zār oldı. Atuŋ otlağı yėtişdi. Av yėrleri açılup bāġ u busitānuŋ ʿizārı (23) gül ve lāleyle ārāste oldı. Buyurdı, Eşkeş, leşkerile bir müddet anda Mekrān'da ola. İstemeye illā ḫūbluḳ ve rāstlıḳ ki (24) ʿadl ve dād içine ẓulm ve ḥayf ḳatmaya. Andan ṭurup şehriyāruŋ fermānıyla Mekrān'uŋ ve anda olan taḫt ve külāhuŋ (25) nigeh-bānı ola. Çün bu işi gördi ol dād u rāy issi şehriyār, hem ol dem göçüp beyābāna yüz ṭutdı.

(10b) (1) Ḳamu rencleri göŋline āsān ḳılup ol şehirden çıḳup beyābāna çekildi. Şöyle oldı pāk-yezdānuŋ fermānıyla ki ol (2) beyābānda toz eṡeri görmediler. Havā ṭolu ebridi ve yėr ṭolu sebze-zār. Cihān tamām ve şenbelidle müzeyyen olmışıdı. Ḳaŋlılara şu ṣıġırları (3) ḳoşdurup azıḳ yüklü öŋce sürerlerdi. Yazılarda yeşil çemenleridi, ʿayş ve ārām ėdecek yėrler, havā bulut yėr ser-tā-ser. (4) Her yaŋa naẓar ėtseler çeşmeler ve āb-ı revānlar. Cihān ser-ā-ser eydeydüŋ behişt gibi müzeyyen olmışıdı. Bu ḫoşlıġıla çün Zırh ṣuyınuŋ (5) yaḳınına geldi. Çādır, serā-perde ṭutdurup şehriyār-i güzīde anda ḳondı. Çeri, ulu-kiçi rāḥat olup gėyim, gėyim çıḳarup diŋlendiler. (6) **Keyḫusrev Deŋizden Geçdigi.** Deŋiz yolınuŋ ḳaydın görecek kişileri ḳamu, şehriyār Çīn'den ve Mekrān'dan bile getürmişidi. Ḳuruda (7) ne ėdecek varısa ėdüp gemileri deŋize ṣalup her geminüŋ içinde dilīr erler, İrānīlerden iki yüz nām-dār ḳodı. Buyurdı (8) tā bir yıllıḳ azıḳ getürdiler, deŋizle tā öte yaŋa gėçince. Cihāndār-ı nīk-aḫter ki deryāya yol isteyiciydi. Şunuŋ kenārın ṭutup biraz dere (9) yuḳaru vardıḳda ṣoŋra ḳulluġından ʿāciz ve bī-çārelıḳ gösterüp cihān-ı āferīne yüz urup niyāz u sitāyiş ḳıldı. zārīlıḳ (10) eyleyüp istedi ol yüce Taŋrı'dan ki aŋa selāmetlıġıla ol deryādan güẕār ėtdüre. Hemān ceng āletiyle olan sipāhī (11) ve İrān'uŋ ulularını ṣaġ esen saḳlayup şāh-ı cihānuŋ taḫt ve külāhını rūşen eyleye.

Münācāt
Dėridi ki ėy Kird-gār-ı cihān
(12) Bilüp görüci āşkār ü nihān

---

[53] B. Taŋrı'dan B. nüshasından düzeltilmiştir.

Nigeh-dār kişi vü deryā özüŋ
Ḫudāy s̱erā vü s̱üreyyā özüŋ
Emīn eyle cān-ı sipāhüm benüm
(13) Daḫı taḫt u genc ve külāhum benüm

Ol deryānuŋ ḫod müşkilligi çoḳ vechileydi ki kimse bağrı bütün andan ḳurtuldığı (14) yoġıdı. Altı ay gemi ṣu üzerinde yürürdi ki her kişi yatmaḳ, uyumaḳ, rāḥatlıḳ görmezdi. Yėdinci ayda çün yıluŋ ortası *olup*[54] (15) geçdi, şimāl yėli çıḳup yolı azdurdı ve yelkeni egerdi. Yelkeni urġandan ayrup gėrek gerekmez mellāḥuŋ elinde dümen ve (16) nişān ḳomazdı. Gėçüdden çeküp bir yėre daḫı iledürdi ki gemici ol burlaġana femüʿl esed oḳur. Taŋrı şöyle ʿināyet (17) eyledi ki bād-i hevā pādişāhuŋ yıldızından dövletinde iglemedi. Ol işe ʿacebe ḳalup şāh ve sipāh şöyle ki her kişi gelüp (18) barmaġıla şehriyārı gösterürdi. Ṣu içinde arslanlar ve ṣıġırlar görürlerdi ki birbiriyle sürüşüp oynarlardı. Hemān ādemīler (19) ki her birinüŋ ṣaçı uzunluḳda kemende beŋzerdi, tenleri ḳoyun yüŋi gibi ḳamu yüŋlü. Bir bölük daḫı başları ṣu ṣıġırı başı (20) gibi elleri ṭalusından gėrü arḳasında iki ayaġı öŋinde. Bir bölük teni balıḳ başı neheng. Bir ṭāyifenüŋ ayaġı ṣıġır başı neheng. (21) Bir ṭāyifenüŋ başı ṣıġır ayaġı peleng. Birinüŋ başı yoḳ. Birinüŋ başı ikişer. Birazınuŋ eli başından yuḳaru bütüp durdı. Kiminüŋ başı ėşek (22) başı, teni ḳıvırcıḳ ḳuzuya beŋzer. Bu deryānuŋ içi ḳamu bunuŋ gibi ʿacāyiblerdi. Dāyimā bu aŋa ol buŋa gösterüp yaradana taḥsīn ve āferīn (23) ėderlerdi. Pāk Kird-gār’uŋ bunlara baḫşāyişi olup havā ḫoş oldı ve yėl yüz gösterdi. Yėdinci ayda ṣuyı öte geçdiler (24) ki bir gün bir muḫālif yėl bunlara doḳunmadı. Çün Keyḫüsrev deŋizden ḳuruya çıḳup baḳdı ṭaġ ve ṭaş beyābān ve yazı gördi, (25) geldi baş ḳoyup cihān yaradanuŋ öŋinde yüzini aġlamaġla ṭopraġa sürdi. Tīz gemileri ve zevraḳları

(11a) (1) ṣudan ṭaşra çekdürdi. İvedüleyin ivmek vaḳtiydi ki öŋine bir yumışaḳ düz yazı gelüp ten-āsānlıġıla ol ḳumlu yazıya düşüp (2) çekdi. Ulu şehirler gördi, Çīn şehri gib velī ḫalḳı ḳamu Mekrān-zemīn dilin söylerlerdi. Ol şehirlerde ḳonup diŋlendi. Şāh (3) her ṭarafdan leşkerine yaraḳ görüp azıḳ getürtdi. Bir ay ol yüzde tevaḳḳuf ėtdi. Şehriyār hemān ulu begler ol mübālaġa leşker ile ol (4) yėrleri daḫı Gīv’e vėrüp eydür: “Berḫūrdār ol rūzigārdan. Ne ṣuçlu ne ṣuçsuza renc ėrürme ki göŋlümde il, vilāyet, (5) māl ve genc ḥasedi ḳalmadı. Bundan böyle daḫı kimseyi kimseye ṭutmayup varam ʿibādet eyleyem öŋinde Yezdān-ı feryād-resüŋ.” Tīz (6) leşkerden bir ādem-i nām-dār buldırdı ki her ṭāyife ile söz

[54] B. nüshasından tamamlanmıştır.

vėrüp almaḳ elinden gelürdi. Ol yaŋada olan şāhlara peyġām gönderdi ki (7) "Her kimse kim ārām ve kām isterise āyīnden ve yoldan, buyruḳdan çıḳmayup şādān ve ḫırāmān bār-gāha gele. Her kimse kim bu sözlere (8) baş indürmeye kendünüŋ yaramazlıġından ḳaçan ber-ḫūr-dār ola?" Bu ḫaber varıcaḳ ol ululardan biri yüz çevürmeyüp çākerler gib sürdiler (9) ḳapuya geldiler. Çün şehriyār anları eyle gördi, nevāḫt ėdüp ʿizzetle başlarını ḫurşīd-i tābāna ėrürürdi. Bunlardan Geng Ḳalʿası'nuŋ (10) ḫaberin ṣordı, Efrāsiyāb'dan ve ululuġından tācından ve taḫtından *ṣordı*[55] Şöyle dėdi anlardan birisi ki: "Bundan böyle ileyüŋde ne ṣu (11) var ne der-bend gelür. Ṣayar olursaŋ ıraḳ bundan Geng'e yüz fersengden artuḳ yol yoḳdur. Siyāvuş oġlı çün göçüp (12) bu ṭarafa ṭoġruldı, ẓālimlerden bu yėrde firāvān ḳalmadı. Şimdi ki bu deŋizden gelüp kenāra çıḳdı Efrāsiyāb cemīʿ ādemiyle ḳaçup (13) Geng'e girdi." Ol ḫaberlerden şehriyār şād olup ol rencler ki çekmişidi aŋa rāḥat geldi. Ol arada serverler ki gelmişidi (14) ḫilʿatlayup dīvāndan ṭurup maḳāmlarına gitdiler. **Keyḫusrev Geng Ḳalʿasına Gitdigi ve Daḫı Efrāsiyāb'uŋ Ḳaçduġı**. Buyurdı (15) anlara ki gėrü döndiler. Şāh kendü leşkeriyle Geng Ḳalʿasına ṭoġru çekildi. Leşkerini ḫarclıġıla ārāste eyleyüp eylük vėrici (16) Taŋrı'nuŋ adını yād ḳıldı. Eydüridi: "Her kimse ki yavuzlıḳ ėtse Taŋrı'nuŋ görünmez ḳażāsından cezāsını bula. Gerekmez ki birüŋüz bir şehre (17) giresiz ki sizden üşüp bir kimse zaḥmet çeke. Cihān-dār çün Geng Ḳalʿası'nı ıraḳdan gördi, yaŋaḳları gözi yaşdan (18) nā-bedīd oldı. Atdan aşaġa inüp yėre baş ḳodı ve Kird-gār'a āferīn ḳıldı.

Beyt

Dėridi ki ėy Dāver ü dād-ger-i pāk

(19) Benüm cān ve göŋlüm andan ters-nāk

Ẓulm ėdici oldı ol kim yaramazlıġa el uzatdı öldürdi anı ki ölüminden buncanuŋ (20) göŋli başlu oldı. Leşkerde bir uġurda aġlaşdılar. Siyāvuş ḳanıçun ki ṣuçsuz yėre ol yavuz ṣananuŋ elinde ölüp şöyle (21) kīn toḫumı cihāna tamām yayıldı. Her biri bir ṣovuḳ āh eyleyüp her kimse ki derdle anuŋçun zār u zār aġladı. Ḳamunuŋ göŋlinde (22) Efrāsiyāb'uŋ kīni ki bir kimse rāḥatla ārām ve ḫāb ėtmezdi. Pes ḫaber ėrişdi bundan Efrāsiyāb'a ki şehriyār-ı cihān-gīr (23) deŋizi geçdi. Bu ḫaberi ėşidicek kendüyi pinhān ḳılup ḳaraŋu gėce geldi. Kimseye söylemeden taʿalluḳātını ḳamu yėrinde bıraġup (24) göŋli ṭolu derd olup tenhā kendüzi çıḳdı. Andan gitdi. Çün Keyḫüsrev sürüp Geng'e geldi, başı ṭolu tīmār ve göŋli (25) ṭolu derd. Ol bāġ-ı behişt gibi dil-fīrūz yėri gördi ki anuŋ çemenleri şol behişt-i cināna beŋzeridi.

---

[55] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Beyt

(11b) (1) Ki her kūşede çeşme ve gülistān

Zemīn bülbül ü şāh sünbülistān

Her kişi şöyle derdi ki: "Uşda mübārek yėr ve ferruḫ. (2) Bünyād-ı şādlıġla bunda ṭuralum tā ölünceye degin. Andan ṣoŋra buyurdı şāh-ı bī-dār ki Tūrān leşkerinüŋ şāhını ṭaleb (3) ėdeler. Her yaŋadan ḳulavuzlar ṭutup yazı ve beyābān ve bāġ ve sarāyı cümle istediler. Yürürlerdi isteyiciler bī-hūşlar gibi meger bir yėrde (4) nişān bulalardı. Çoḳ istediler yollu yolsız yėrlerde. Bir vechile ol şāh-ı bī-zārdan nişān bulmadılar. Çün ivedüylen her ṭarafdan (5) cüst ü cūy ḳıldılar, anuŋ ḳavmlerinden ve ḫāṣlarından firāvān kimse buldılar. Bir yıl tamām Geng Ḳalʿası'nda şehriyār İrān pehlevānlarıyla (6) sāḳī ve şarāba meşġūl olup ḳaldı.

Beyt

Cihān çün behişt-i dil-āvīzidi

Ki pür gülşen ü bāġ u pālīzdi.

Andan gitmege şāhuŋ (7) göŋli olmayup Geng içinde pīrūz, şād u ʿayşıla oturdı. Bir gün İrān leşkerinüŋ pehlevānları, ḳamu sürdiler şehriyāruŋ ḳatına (8) geldiler ki eger şehriyāruŋ göŋli yėrinden ḳopup İrān taḫtından yaŋa fikr ėtmezise hemānā ki yavuz işlü Efrāsiyāb bu deŋizüŋ (9) öte yaḳasına geçüpdür.

Beyt

Hemān anda taḫtında Kāvus şāh

Ne evreng, genc ü ne ḫayl ü sipāh

"Eger kīnile eyvāna ṭoġru sürerse (10) İrān-zemīni anuŋ şerrinden ṣaḳlayıcı kimdür? Eger ol kīne, taḫta ve efsere ėrişse bizüm rencimüz ḳamu emekile żāyiʿ olur." İrānīlere şehriyār (11) eydür ki: "Bu ögüt baŋa eyü ṣancılardan ḫoş geldi." Ol şehristāndan ululları ḳatına ḳıġırup ol gördükleri rencden ve (12) zaḥmetden firāvān söyleyüp anlardan ol kimse ki şāyeste ve zīrek uşlu uyaḳ kişilerdi ḫilʿatıla bezeyüp ḳalʿanuŋ (13) diz-dārını ḳatına ḳıġırdı. Aŋa eydür "Bunda şādlıġıla oturup yavuz ṣananuŋ endīşesin bozmaḳ ardınca ol." Anlara (14) ne ḳadar ki māldan gencden vėrüp tāzī atlardan ve Gīlānī ḳatırlardan ḳamu şehristān ḫalḳı ġanī olup nicesi (15) taḫt u ṭavḳ u efser buldılar.

Beyt

Seher ki bī-dār olup ḫurūs

Gelür oldı ḳapudan āvāz-ı kūs

Keyḫusrev Ḳalʿa-yı Geng'den Yine Gėçdügi. (16) Bu çeriler ki bu ilde varıdı ivedüylen yürütüp beyābāna yüz ṭutdılar. Ḳamu her kişverden gelen nām-dārlar gitdiler ilerü. Her ḳanda (17) ki bellü beg varıdı ol ḳadar azıḳ iletdiler yola ki şehriyāra ve bunca leşkere yėteydi. Ḳangı yola ki ol çeri gelüp (18) uġrarıdı *ve*[56] yazı, yābān; şehristān ve bāzār gibi ṭolu niʿmetdi. Ṭaġda ve yazıda yollarda ve köylerde bir kimse olmadı ki (19) yavuzlıġa el uraydı. Ol ulular ki hediyye ve nes̱s̱arile ḳarşu gelmişlerdi şehriyāra. Çün anları ḫazīnesinden ḫilʿat (20) layaydı, ḳomazdı ki kendüyle bile zaḥmet çeküp yola geleydi. Ol ʿizz ü dövlet issi şāh-ı bī-dār-baḫt, ol aradan şād-mān (21) ve ḫırāmān şu ḳatına geldi. Ḳarşu geldi bir aġır leşkerile ol şehirlerde ululardan kim varısa. Gīv-i pür-māye bile çün şāha (22) yaḳın geldi, ol bellü nām-dārlar ve ulu bahādırlarıla. Çün yüzini ve feresini gördi sālār-ı ser-efrāzuŋ atdan inüp baş ḳodı (23) ve alḳış ḳıldı. Cihān-dār anı çoḳ nevāḫt ėdüp ulular resmince yėr ve ʿizzet gösterüp. Çün Keyḫüsrev deryāya ėrişdi, andan (24) gemiye girdi ve yelken ḳaldurdı. İki hafta deŋiz yüzinde ḳaldılar. Gördügi nesnelerden ḳarşu Gīv'e ḫaber vėrürdi. Eydürdi ki: (25) "Her kim görmemişdür Geng'i dünyāya geldüginde hīç fāyide ėtmedi." Kendü gemide oturmışdı iki hafta. Buyurdı ḫalḳ ulu kiçi yaraġın görüp

(12a) (1) ṣandal ve zevraḳ ṣuya çekdiler. Gemi işinden bilici her kim vardı ki ol dipsiz deŋizde dilāverlıḳ göstermek elinden gelüridi (2) buyurdı tā yelkenler ḳaldurup ol deryā-yı bī-pāyāna yürüdi vėrdiler. Hemān bir yıllıḳ deŋizde olan yolı, yėlleri oŋat görüp (3) yėdi ayda anuŋ gibi şehriyār bunca leşkerile şöyle geçdi. Bir ṭarafa ki bir[i]sinüŋ[57] etegi yaş olmadı. Şehriyār çün ḳuruya ėrişdi, (4) gemi kenāra baġladılar, ḳuruya çıḳdı. pāk-Yezdān'uŋ ileyinde niyāz eyleyü geldi, yüzini ol ṭopraġa sürdi. Geminüŋ ser-re'īslerine bī-nihāye niʿmet (5) vėrdi. Ve anlar ki urġan ve yelken ṭutarlardı gencden firāvān ḫilʿatlar ve aḳçalar buyurdı anlara ki gemide zaḥmet ve meşaḳḳat (6) çekmişlerdi. Ol ṣu kenārından göçüp yine beyābān yolın ṭutup cihān ḫalḳı tamām anuŋ işinden ʿacebe ḳaldılar. Çün āgāh oldı (7) Eşkeş, bir aġır yaraḳlu leşkerile şāhı görmege yola ḳarşu geldi. Çün ıraḳdan leşkeri gördi atından inüp egledi, yėr öpdi (8) ve şehriyāra āferīn eyledi. Tamām Mekrān vilāyetin bezeyüp her yėrde çalıcılar ve eydiciler ve ʿişretciler idi. Ḳamu yollar ve yolsuz yėrlerde (9) sāz āvāzından sen eydeydüŋ havā tār ve ol gün pūd olmışdı. Dīvārlara Çīnī ve Ḫıṭāyī bėzler aṣup şekeri aḳçaya ḳarışdurup (10) leşkerüŋ atı ayaġına ṣaçarlardı. Mekrān'da her kimse kim ululardan veyā bellü nām-dārlardan bir kişiydi ḳamu hediyye ve nis̱ārlarla (11) pīrūz-ger şehriyāruŋ ḳatına

[56] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[57] B. birisünüŋ B. Nüshasından düzeltilmiştir.

geldiler. Ol vilāyetden ne ḳadar varısa māl ve genc cemʿ eyleyüp Eşkeş ārāste getürdi. Eşkeş'den (12) almadı şehriyār. Ne varısa kendüye vėrüp ol nām-dārlardan birisini içinden iḫtiyār eyledi. Anı Mekrān-zemīne ulu diküp (13) ḫilʿat vėrdi ve āferīn ḳıldı. Çün Mekrān'dan sürüp Çīn'e yaḳın geldi, şāh ve İrān nām-dārları bile

Beyt

Gelür Ḫüsrev'e (14) Rüstem ü Zāl u Sām

Çerisiyle ḫoş dil ü şād-kām

Çün ıraḳdan ki Keyḫüsrev'üŋ sancaġı belürdi, baḳdı suvār-ı ser- (15) efrāz; ol ferruḫ çetri gördi, yayan oldı atından. Yere baş ḳoyup şāh-ı gerden-firāz, anı ḳaldurup kendüye çekdi ve ḳuçdı. (16) Ne ʿacāyib ṣuda göründi buŋa ḫaber vėrüp cādū Efrāsiyāb'uŋ kim olduġın söyledi. Bir hafta Çīn'de daḫı Rüstem'e ḳonuḳ (17) olup sekizinci gün Çīn'de ve Māçīn'de daḫı çeri sürüp Siyāvuş yapduġı şehre ṭoġru geldi. Muḥarrem ayında āfitāb (18) ḥaml olduġı gün çün atası yapduġı vilāyete ėrişdi, cigeri pārelenüp iki yaŋaġından gözi yaşı revān oldı. Bir yėrde (19) ki ol iki nā-pāk ḳanlular ki biri Gersīvez İrān şāhınuŋ başını ḫorlıġla kesüp dururlardı. Ol yėre geldi şehriyār-ı (20) nām-dār. Aġlamaġıla evvel ḳara ṭopraḳdan alup başına ṣaçup yüzini ve gögsini urup ṭırnaġla pāre pāre ėderdi. Keyḫüsrev (21) yüzini ol ṭopraġa sürdügin ki görürlerdi ol tamām çeri nefrīn ėderleridi. Zārīlanup Keyḫüsrev eydüridi ki: "Ėy şehriyār, (22) cihānda beni gėrü ḳoduŋ yādigār. Senüŋ kīnüŋ istemekde hīç eksük ḳomadım daḫı dürüşsem gėrek cihānda ʿömrüm olduḳça. Efrāsiyāb'uŋ (23) taḫtını boşaltdum. Bundan böyle daḫı ne ārām isteyem ne ḫāb eyleyem? Ol ümīde ki meger ele getürüp cihānı anuŋ başına ṭar u teng (24) eyleyem." Çün ol sinlenüŋ ṭopraġından başını ḳaldurdı anuŋ gibi dīn-perver ve dād-ger pādişāh buyurdı: "Her kimse ki bennālıḳda dānā (25) ve kārgīr, işin bilmekde tüvānāydı anları ḳıġıralar, ḳamu bār-gāha gele." Çün ḫaber oldı ḳamu dėrilüp dergāha geldiler. Pes şāh

(12b) (1) eytdi: "Ėy şāh-ı gerden-firāz, ol işüŋ ḳolayın bilen üstādlar, bir yėrde ki ol şehriyāruŋ başı ḳanını dökdürmişidi ḫançerle (2) Gersīvez-i nā-bekār; pes günbed yapalar ḳubbesi aya ber-ā-ber ola. Ol yār-ı ferḫundenüŋ ziyāret-gāhı ola. Eyle olmaġçun ṭaş yanı bir yüz (3) yėrde küşeler ėdüp içini müdevver sāde yėr eyleye." Bünyādına ve balçıġına müşg ü ʿanber ṣaçup dīvārlarına dürr ve güher (4) yapışdurdılar. Yuḳaru kemerinüŋ ker[p]icini[58] altundan gümişden ėtdürüp düzdiler. Bir yüksek ḳubbe baġladılar. Altundan bir ḳolan (5)

[58] B. kerpicini B. nüshasından düzeltilmiştir.

düzetdürüp her dürlü cevāhirle anı muraṣṣaʿ ḳıldılar, laʿlile ve yāḳūtla ve yek-dāne incülerle elmāsıla ve delinmedik şeffāf gevherlerile. (6) Günbedüŋ ṭolayı yanına yüz arşun yėre degin ölçüp girdā gird bir ʿimāret daḫı ḥavli ḳıldı. Her küşesinde bir ulu sarāy yapdurup (7) firāvān anda pencereler ḳaldurdı. Pes andan ṣoŋra bir bārū bünyād ṣaldurdı ki ėni yüz arşundan artuġıdı. Şöyle yüksek (8) ėtdürdi ki başı havāda nā-bedīd oldı. Anuŋ gibi bārū daḫı cihānda kimse görmedi. Pes ʿadl ėdici Keyḫüsrev'üŋ (9) fermānıla aŋa ḳapuçıyı pūlāddan ḳıldılar. Bārūnuŋ ṭaş yanını ḳamu bāġ ve bāġçe ėtdürüp ol bāġda firāvān meyveler ve güller (10) dikdürdi. Çün işçilerüŋ bu işden eli diŋdi anlara lāyıḳınca hediyyeler ve ḫilʿatlar vėrdiler. Pes ol yėrlerde şehriyār-ı (11) kām-kār biŋden artuḳ Yezdān-perest ėrüp çoḳ dürlü gevher altun aḳça vėrüp Taŋrı'ya ʿibādet ėtmege ḳodı. Andan her (12) kişiye yılda ne miḳdār cevher mevācib degecekdür bildürüp defterin anda ḳodı. Ḥākime ṭapşurup daḫı sürüp ol (13) gencüŋ üzerine geldi ki anası atasından ḳalduġın ḫaber vėrmişidi. Ol gencüŋ ḳapusın açup leşkere yevmī üleşdürdi. İki (14) hafta ol şehristānda oturup şād-mānlıġıla ʿayş ḳıldı. İki yüz kīse altun vėrdi. Rüstem-i nām-dāra hemān Gīv'e çoḳ (15) nesne baġışladı. Çün Nevẕer oġlı Gustehem ki şāhuŋ yolı ol atası şehristānına uġradı bir aġır leşkerile binüp ḳarşu (16) geldi, eyvānuŋ ulular ve adlu bahādırları bile. Çün ıraḳtan şehriyāruŋ başı ve tācını gördi atından inüp biraz yol yayan (17) ḳarşu vardı. Kendüyle olan çeri baş ḳoyup bir uġurdan ol dād ėdici şehriyāra āferīn oḳudılar. Buyurdı Gustehem'e. (18) Ata binüp anı yanına aldı. Şād-mān ve ḫandān yürürleridi. Çeri bütün şehriyār ḳatında ʿizzet ve ḥürmet bulup andan behişt (19)-i Geng'e ṭoġru yüz ṭutdılar.

Beyt

Vefā bir aġaç bigidür meyve-dār
Ki her demde vėrür yėŋi berg ü bār

Hemān ol (20) leşker bütün şehriyārıla bir kimse bir laḫẓa ʿişretden ve şikārdan ḫālī degildi. Her kimse ki Tūrānīlerden bir adlu ser-efrāzdı (21) anuŋ luṭf ve ḫalḳla nevāzişinden bī-niyāz oldılar. Gėrek münevver günde gėrek ḳara günde yürüyüp her yaŋa ādemler Efrāsiyāb'uŋ ḫaberin (22) teftīş ėderlerdi. Bir kimse andan nişān vėrüp "Ne yėrdedür? Ne oldı?" adını daḫı yād ėtmediler. Cihān-dār bir gėce başını (23) tenini yuyup Zenduvāst defterin getürdi. Ḫalḳından ıraḳ bir ḫalvet yėre gelüp gėce ėrteye degin cihān yaradanuŋ öŋinde nālān (24) ve giryāndı. Eydüridi: "Bu bende-yi nā-tuvān ki hemīşe pür derd ü tīre revāndur." Ol aġlamaġıla ḳuruda, yaşda, ṭaġda (25) ṭaşda Efrāsiyāb'uŋ ḫaberin cüst ü cū ėderdi. "Ki ol, sen dād ėdici Taŋrı'nuŋ yolın gözleyüp dünyāda bir kimseyi

(13a) (1) ḥisāba almazıdı. Sen bilürsin ki anuŋ cānında ʿadl ü dāda yol yoḳ. Çoḳ bī-günāh başlar ki ḳanın dökmişdür. Dilerem tā meger (2) dād ėdici Taŋrı ol bed-güherüŋ ḳatına ėrmege baŋa reh-nümā ola. Eger bu işden baŋa dest-gīr ola tā ben *ol*[59] diri olduġumca yaradanuŋ (3) öŋinde ʿibādet eyleyici olam. Tamām-ıʿālemde anuŋ nāmı ve āvāzı belürmesin. Eger benden rāżīysa āḫir senden rāżī degil. Eger andan (4) sen ėy dād-ger, ḫoşnūdsaŋ anuŋ ceng ve peygārından benüm daḫı yüzümi dönder. Bizüm göŋlümizde kīn ve ḫışımdan yād ėtdürme ki bu (5) göŋülden ol kīnle dāyimā āh ve fiġān ḳopar. Bu benüm göŋlümde olan kīn odın söyündürüp kendü āyīnüŋe dönder, yolumı ve dīnümi.” Biraz niyāz (6) ėdüp bu vechile aġladuġından cüvān-ı ser-efrāz-ı bī-dār-baḫt sürüp taḫta geldi. Bir yıl tamām çeri sāzından ve ceng (7) cünbüşinden Āsūde olup behişt-i Geng’de ʿayşa meşġūl oldı. Çün Geng’de ṭurmaḳ biraz uzatdı. Pes (8) andan ṣoŋra kāvūs’uŋ dīdārına ėrmege niyāz eyledi. باز كشتن كيخسروبايران Nevẕer oġlı Gustehem’e (9) ışmarladı ol memleketi. Ḳaçḳar başından tā Çīn deŋizine varıncaya degin. Daḫı bī-nihāyet çeri seçüp aŋa bildürdi ve şöyle (10) dėdi ki: “Dāyim bī-dār ol ve şād-mān ol. Her yėre ėlçiler nām-dārlar gönderüp bundan Çīn’e ve Mekrān’a daḫı. Al ḳarışdur. (11) Dāyim Efrāsiyāb’uŋ ḫaberin iste ṣor meger cihānuŋ yüzi andan pāk ola.” Andan ol yėrde ne ḳadar genc varısa altundan, (12) aḳçadan, laʿlden ve gevherden, müşg ü ʿanber; ḳul, ḫalāyıḳ; altun egerlü atlar; hemān aġır ḫilʿatlar; taḫtlar ve gemiler daḫı Çīn (13) ve Māçīn’de düzülmiş örtülerden, döşeklerden daḫı aġır ḳumāşlar ki Mekrān-zemīnde çıḳar, yüz biŋ ṣu ṣıġırı ḳaŋlısın (14) yükledüp çerinüŋ öŋce sürdürürdi. Şehriyār şöyle dėridi ki: “Bundan artıḳ genc ne kimse gördi ve ne görecekdür?” Çeri (15) ol ḳadarıdı ki ṭaġlarda ve yazılarda dün ü gün her ne yaŋa baḳsaŋ atluydı. Çün seher-gāh ḳulavuz süreydi, öyle (16) vaḳtine degin şāhuŋ ḳonaġına gelürdi. Şöyle gücle menzil menzil şehriyār ʿāc taḫt üstinde başında muraṣṣaʿ tāc bu nişānla (17) tā Cāc’a geldi. Ol aradan şād-mānlıġıla Kird-gār’a āferīn eyleyü Soġd şehrine ėrdi. Bir hafta daḫı Soġd içinde ṭurup (18) ḳamu Soġduŋ ulusı kiçisi şāhuŋ nīk-ḫˇāhı oldılar. Andan yine yolı eline alup Buḫārā’ya ṭoġru çekildi ki (19) çerinüŋ tozından günüŋ yüzi görünmezdi. Yėyüp iç-üp bir hafta rāḥat oldılar. Andan ṣoŋra ikinci haftada bir gėyilmiş (20) ḳaftān gėyüp zārīlıḳ eylemegile āteş-kedeye geldi. Melūl oturup dernek ḳaldurdı ve sede yaḳdurdı. Ol yėri (21) Ferīdūn’uŋ oġlı Tūr bünyād ėdüp ṭolayı yanında yüce eyvānlar ḳılmışıdı. Anda olan mūbedlere altun aḳça üleşdürüp (22) bir nice gevherler daḫı ol yanan oda ṣaçdı. Firāvān niyāzıla anda ʿibādet ėtdikden ṣoŋra çıḳdı göçüp gitmege (23) yüz ururdı. Yola düşüp göŋül

[59] B. nüshasından tamamlanmıştır.

murādıyla şād-mān gider idi. Cihānuŋ nice dürlü şūr u telḫin ṭadup andan Belḫ'e (24) ṭoğru geldi. Ceyḥūn'dan geçdi. Bir ay Belḫ içinde eglenicek şehriyār ay başında çıḳup Belḫ şehrinden yola girdi. Her şeherde (25) bir ulu nām-dārı firāvān leşkerile kendü gidecek yėrinde ḳordı. Yollu yolsuz yėrde yėmekler içmekler yėdi. Bir yėr ki Şehriyār

(13b) (1) leşkerile gelüp uġur ėtdi. Çün çerinüŋ öŋi Ṭalḳān'a ve Merv ırmağına yėtdi. Cihān ṭolu cām u mey ve sāz āvāzıydı. (2) Ol aradan pīlleri ve genci -şehriyār buyurdı- Nişābūr yolına çekdiler. Şeher tamām güyende ve sāzende getürüp yėmek (3) içmek ṣafālar ḳıldılar. Mişki, altun, zaʿferānı ve aḳçayı birbirine ḳatup yol yanlarında ve çārsūlarda niṡār ėderlerdi. (4) Ol şeher içinde her kim dervīşidi ki kendü dest-i renciyle dirilürdi, bėş yüz kīsenüŋ ağzın açup her vilāyetüŋ (5) ve ilüŋ ādemine ḫazīneden üleşdürdiler. Hafta başında andan Rey şehrine gitmege niyyet ḳıldı ki yollar (6) ṭolu sāz ve mey āvāzıydı. İki hafta Rey ḫalḳına daḫı bunca baḫşişler eyleyüp andan üçünci hafta Şīrāz'a varmağa (7) ʿazm ėtdi. Çoḳ ulaḳçılar gönderdi Rey'den Pārs'a, Keykāvus ḳatına. Çün Keykāvus şāh bu ḫaberden āgāh (8) oldı ki fer ü cā issi şehriyār yoldan geldi. **اكاه شدن كاوس از امدن كيخسرو** Şāhuŋ (9) göŋli ol ḫaberden tāzelenüp sen eydesin ki şādlıḳdan bir dürlü daḫı endāze ṭutdı. Eyvānlara altundan (10) taḫt ḳurdurup sarāylara ḳamu Çīnī ārāyiş ėtdürdi. Ṣoḥbetler ve meclisler ḳuruldı. Yollarda şād-mānī döşedi. (11) Ḳamu il ve gün, köy ve bāzār-gāh ne ḳadar begler varısa binüp ḳarşu geldiler. Ḳamu eski bahādırlar ulu (12) ve kici yollu yolsuz yėrlerde yığınaḳlar eyleyüp cihānuŋ yüzi envāʿ-i zīnetile altunlu dībāya dönmişdi. Ḳamu (13) mişk ve gevheri birbirine ḳatup sarāylardan günbedlerden ve çārṭāḳlardan bu çerinüŋ başına döker (14) ler idi. Çün Keykāvus ol ferḫunde-pey nām-dārlarıyla binüp şeherden ḳarşu çıḳdı, dedesi yol (15) yanından baḳup şehriyārı çün gördi uyluḳ depredüp ol yügrük binidi germ ėtdi. (16) İndi atından yüzini yėre ḳoyup aŋa firāvān duʿā ve āferīn ḳıldı. Anı ol fer ü dād issi şehriyār daḫı (17) ḳucaḳlayup Siyāvuş'uŋ çehresin yād ḳılup ikisi daḫı zār zār ağlaşdılar ki bir nice müddet (18) ārzūsız birbirinden ayru dirilmişlerdi. Ol nīk-pey ve nīk-aḫter şehriyāra Keykāvus alḳış ėdüp (19) āferīn ėderdi ve duʿā ḳılurdı.

Beyt

Dėridi ki olmaya sensiz cihān
Ne tāc-ı büzürgī ne taḫt (20) -ı keyān
Güneş görmedi bir senüŋ gibi şāh
Ne at u ne cevşen ne taḫt u külāh

Cemşīd'den (21) tā Ferīdūn'a gelince şehr ve zemīn saŋa beŋzer şehriyār görmedi. Ne ḫod ululardan bir kimse bunuŋ (22) gib derd çeküp āşikāre ve nihān. Cihānda ne varısa gezüp gördi ki on iki yıl tamām bir Şehriyār (23) kīnle yüriye Tūrān ve Çīn vilāyetini ayaġa vėrüp hemān Mekrān-zemīn eyleye varup hemān ol (24) ol düşvār deryāya gėrüp bunca ʿacāyibler göre tā Efrāsiyāb'uŋ Geng'ine varınca. Hemānā ki fersengle ṣayar (25) olsaŋ izüŋ baṣduġı yėrler altı biŋ ferseng ola. Ki kīnde genci leşkeri dirīġ ėtmeyüp

(14a) (1) şāh cihānı ḳılıcıyla rāst ėdüp açdı. Bu rūşen-i cihān saŋa ėy yigit, ferḫunde olsun ve bed-ḫˇāhuŋ cānı (2) ve göŋli teninden gide olsun. Siyāvuş eger dirilüp gėrü geleydi sen şehriyār'uŋ dīdārına cānla (3) niyāz-mend olaydı.

Beyt

Aŋa eydür ėy şāh baḫtuŋ durur
Yemişlüyse budaḳ diraḫtuŋ durur

Anuŋ (4) fiʿlinden Keykāvus ʿacebe ḳalup fiʿlinden ve girdārından çoḳ dürlü endāzeler ṭutdı. Zebercedile (5) yāḳūt ve fülūrī getürdüp ol şehriyāruŋ başına ve tācına nis̱ār ėtdi. Ol miḳdār ṣaçdı ki nis̱ārile ol gevher (6) nigār taḫtuŋ ayaḳları nā-bedīd oldı. Pes buyurdı ki bellü begleri ḳıġırup bir eyvānda daḫı ḫūn döşeyeler. Varup (7) ol gülşen-i zer-nigārda taḫtlar ḳurdurup pür-māye ulularıyla şehriyār ʿişrete oturdular. Eyderidi şehriyār ol (8) yėrlerde gördügi ʿacāyibleri. Ol nām-dārlardan ne kim ėşitdiyse deryāda ve beyābānda ol deŋizüŋ hevlini (9) ve Geng Ḳalʿasınuŋ ḫoşlıġını, yād eyleyüp *ol*[60] oturan nām-dār ṭaŋa ḳalup ʿaceblediler. Ol ḫurremlıġıla yėrden (10) ve ol leṭāfetle deşt ü ṭaġdı ki anuŋ bāġı ve busitānı şol rūşen çerāġa beŋzeridi. Bunuŋ (11) sözlerinden endāze ḳılup Kāvūs ol işlerden taʿaccub ėderidi. Aŋa dėridi ki: “Yeŋi gün ve yėŋi (12) Ay, yėŋi sözler, yėŋi şāhuŋ dīdārına saŋa beŋzer kimse cihānda ne şāh gördi ne bu dāsitānı ki (13) söylersin kimsenüŋ ḳulaġı ėşitdi? Şimdi biz bu yėŋi işleri fāl dutup merdānlıġda Ḫüsrev'i yād ḳılalım.” Ol (14) gülşen-i zer-nigārı bezedüp laʿl rengile yāḳūt dudaḳlu sāḳīler getürtdi. Bir hafta pey-ā-pey Keykāvus'uŋ (15) eyvānından mey-i gül-renk cāmī mevcler köpürdi. Sekizinci gün genc ḳapusın açup şehriyār ol (16) çekdikleri zaḥmetüŋ ʿöẕrün diledi. Ol ulular ki bezm ü rezm ü şādī ve ġamda anuŋla bile idiler, (17) her ne ki ḫazīneden aġır bahālu nesneler vardı her kimseye endāzesince buyurdı; ḫilʿat yaṣadılar. (18) Andan ṣoŋra destūr oldı. Her biri mübālaġa leşkerile andan çıḳup bir vilāyete yöneldi. Anlar ki gitdi kendü leşkerin (19) yazdurup ne ḳadar yıllıḳ mevāciblerin

[60] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ḫazīneden vėrdi. Andan ṣoŋra oturup ḫalvetde dede ve torun (20) bir nice ṭanışuḳ erenlerile şöyle dėdi Keyḫüsrev, şāh-ı Kāvūs'a: "Biz Taŋrı'dan artıḳ daḫı kimden (21) bu yolda meded isteyelim? Yüridüm daġ gibi bir aġır leşkerile, bir yıllıḳ yola beyābānda ve deryāda ṭaġda ve ṭaşda (22) ve ḳuru yazıda. Efrāsiyāb'dan bir nişān bulmadım. Eger ol bir zamāndan Geng'e çıḳup her yaŋadan (23) ṭurmadın leşker devşürürse ne ḳadar dād ėdici Taŋrı bize yardumcısa bunca rencle uzaḳ yollar yine (24) ileyümüzdedür." Dede çün torundan bu sözleri ėşitdi bir pīrāne naṣīḥat ėtmege bünyād ḳıldı. (25) Aŋa eytdi: "Biz ikimiz iki ata binüp bundan segirdümle Āẕer-geşesb'e degin varalum. Yaʿnī ol

(14b) (1) od yaḳduḳları yer. Daḫı başımızı, tenümüzi, elümüzi, ayaġumuzı pāk ėdelim şöyle ki yezdān-perest erenlerüŋ işidür. (2) Ululuḳ aġzından ʿacz u niyāzıla āferīn eyleyüp bu rāzı, Kird-gār-ı cihāna açalum. Ayaġa ṭurup ol ḳadar (3) zārī eyleyelüm. Meger pāk-yezdān bize ḳulavuz ola ve yol göstere. ʿAdl ėdici Taŋrı ol yėre aŋa ārām-gāh (4) dur." Bu tedbīre daḫı ikisi ittifāḳ eyleyüp hīç birisi azuçuḳ bundan dönmediler. Geldiler arınup atlarına bindiler. (5) Yürütümle tā Āẕer-geşesb'e geldiler göŋülleri ṭolu ḳorḫu ve cānları ṭolu ümīd. Aḳ ḳaftānlar gėymişler. Çün (6) ol oduŋ yaḳınına ėrdiler, eydesin ki tīz oduŋ ḳarşusında büryān oldılar. Ol yėrde zār u giryān (7) iki Şehriyār āh u derdile feryād ėderlerdi. Cihān yaradanuŋ öŋinde niyāzıla āh ėdüp Zenduvast (8) oḳıyup ol mūbedlere gevher ṣaçarlardı. Çün Ḫüsrev ol oda ḳarşu yaŋaġını yaşla yudı daḫı fülūrīyi (9) avucıyla götürüp Zenduvāst üzerine ṭaġıtdı. Bir hafta Ḥaḳ teʿālānuŋ öŋinde baş ḳoyup zārīlandı. (10) Yüzleri Ḥaḳḳ'a idi. Sen ṣanma ki āteşe ṭaparlardı. Ol zamān anlar odı miḥrāb ėdünüp anda ʿibādet (11) ėdenlerüŋ gözleri ṭolu yaş olurdı.

Beyt

Eger nice endīşe ḳılsa derāz
Degülsin yaradıcıdan bī-niyāz.

(12) Bir ay tamām ol ābād-gānda bu iki şehriyārıla bunca āzād oldılar. سبب كرفتار شدن افراسياب Andan (13) ṣoŋra Efrāsiyāb şöyleydi ki ẕelīl ve bī-çāre. Ārām u ḫābdan ayru yürürdi. Ne cānından emīn ne teninden (14) aṣṣı umardı. Başına ziyān gele dėyü hemīşe ḳorḫu çekerdi. Berdeʿ yanında bir maġāra vardı. (15) Bir ṭaġda ki ol ṭaġuŋ depesinde cihān ḫalḳınuŋ eli ėrmezdi.

Beyt

Yuḳaruda ḳalmazd[ı][61] pervāz-bāz

(16) Dibinde yürümezdi şīr-i gov az

Ol yüce kūhsāruŋ ḳatına ki andan kemend atsalar gerdūna (17) ėrerdi. Azıḳ devşürüp cānı ḳorḳusından yėr eyledi. Ol maġāranuŋ içinde yėr ḳazup kendüye (18) yataḳ düzdi. Bir ulu şuya yaḳın ḳamu şeherlerden ıraḳ ki şimdi anuŋ adını Hang-ı Efrāsiyāb (19) oḳurlar. Bu maġāranuŋ içinde yüregi ṭolu ḫūn ėtdügine peşīmān

Beyt

Çü ḳan ėder (20) ola ser-i ser-firāz

Ululuḳ mekānında ḳalmaz derāz

Anuŋ gib birinüŋ aḫter ve cihān-dār (21) şehriyār ki taḫt ve tāc issiydi. Hem leşkeri hem ābādān genci hem kām u nāmı dād [u] sitādı (22) varıdı. Çoḳ ḳan dökici oldı. Düşmen bilürdi baḫt-āver ol şāh ki şāhlar ḳanın dökmedi. (23) Bir eyü kişi varıdı ol rūzigārda Ferīdūn şehriyāruŋ toḫumından. ʿĀbid kişiydi; velī Keyānī (24) fer ü burzla bu işde şāhıla bile bėl baġlamışdı. ʿİbādet eyleyecek yėri dāyim ṭaġlarda idi. (25) Şādlıġdan ve ġalebelıḳdan ıraḳ olurdı. ʿİbādet ėtmekle ilden günden ayru ol nām-dāruŋ

(15a) (1) adı Hūm'ıdı. Ḫalāyıḳdan gizlü ol yėre yaḳın bir maġāra varıdı. Ol ṭaġuŋ başında (2) ṭāʿat eyleyü yürüriken peşmīne-pūş ol maġāradan nā-gāh ḳulaġına bir āvāz ṭoḳındı ki kendüye (3) eytdi: "Ey ulu mihter, bunca ḥākimlere ḫüküm eyleyüp bunca nām-dārlara uluyduŋ. Ḳamu Türk (4) ve Çīn senüŋ fermānıŋdaydı ki her yėre emr ü peymānuŋ ėrişdi. Şimdi hemīn elüŋde bir maġāra (5) var. Ḳanı senüŋ ol dilāver şavaşçılaruŋ?

Beyt

Ḳanı ol ḳamu genc ve merdānlıḳ,

Ser-firāzlıḳ daḫı ferzānlıḳ?

(6) Ḳanı ululıġ u genc ü sipāh

Ḳanı il ü gün mühr ü taḫt ü külāh?

Ki şöyle bu ṭaġ başında (7) bu ṭar maġāra içine gelüp ḳaçmaġla şimdi bu sengīn ḥiṣāruŋ içindesin." Çün Türk dilince bu (8) nāle ve zārı Hūm ėşitdi, ʿibādeti ḳoyup yėrinden ṭuru geldi. Şöyle dėdi ki: "Bu nāle ve zārī (9) dün içinde degüldür. İllā Efrāsiyāb'uŋ nālesidür. Çün bu endīşe göŋlinde dürüst oldı. (10) Çıḳdı dört yaŋa. Ol maġāranuŋ ḳapusın biraz ėşitdi. Efrāsiyāb'uŋ hangı ḳapusın bulup ol uyḳu (11) içinde iken ṭırmanı ṭırmanı aşaġa indi. İçerü

[61] B. ḳalmazdı B. nüshasından düzeltilmiştir.

gėrüp öykeyle şīr-i jiyān gib ol (12) şāl ḳaftānuŋ üzerinden ḳuşağını çözüp -ol kemend ki cihān-dāra ʿibādet eyledigi vaḳt zünnār (13) yėrine bėline bağlardı- ṭutup elinde hanguŋ içinde gėrüp çün yaḳın yėtdi; ṭutdı iki bāzūsı (14) berk bağladı. Yine ṭaşra çıḳup anı bilesince yürütdürdi rencle bī-hūşlar gib.

Beyt

Eger bu işi (15) ṭaŋlarısa revā
Kişi kim ola ʿāleme pādişā
Nece yėyüp içüp sürerseŋ murād
Ki eylükden (16) artıḳ gerekmezdür ad.
Cihānuŋ ki şāhı-dı Efrāsiyāb
Aŋa ḳalmadı ḫurd u ārām u ḫāb

(17) Ol ḳadar mertebe ve ululuḳ ve nām ve külāhı variken tüvānālığı ve leşkeri ve genci cihāndan cümle geçüp (18) bir mağārayı iḫtiyār ḳıldı. Ne bilürdi ki ol daḫı belā yėridür. Çün ol şāhuŋ Hūm ellerin bağlayup (19) yėrinden ve yatağından alup giderdi. Aŋa eydüridi ki: "Ėy ʿaḳıl ıssı, pāk kişi ki Yezdān-ı pāka (20) ʿibādet ėdicisin. Ne dilersin benden? Ben kimem, cihānda bir dipsiz mağāra iḫtiyār eylemiş kişiyem." Aŋa (21) Hūm eydür: "Bu senüŋ ārām ėdecek yėrüŋ degil ki cihān başdan başa senüŋ nām ve āvāzınla ṭolmışdur. (22) Cihān pādişāhlarında kim pāk-Yezdān'ıla ḳatılaşup yoḳ yėre kendü ḳardaşın öldürdi? Ağrīres-i (23) pür-hüneri ve Nevẕer-i nām-dārı Siyāvuş ki pādişāhlardan cihānda bir yādigārdı. Sen şehriyārlar başınuŋ (24) ḳanın dökme daḫı varup dibsiz mağāraya ḳaç!" Efrāsiyāb aŋa eydür: "Cihānda bī-günāh kimi bilürsin? (25) Ėy dest-gāh issi kişi, şöyle yazılmış aduŋa bu yüce çarḫda anlara bu belā ve gezend

(15b) (1) benüm elümden Ėrmedi. Taŋrı'nuŋ fermānından kimse güẕer ėdebilmez; eger ejdehānuŋ ḳaçup boynına (2) çıḳarsa. Baŋa baḫşāyiş eyle ki ġāyetde bī-çāre düşdüm. Eger nice ki kendüme ẓulm ėtdümse (3) Ferīdūn-ı ferruḫ'uŋ oğlı oğlıyam. Yazuġuŋ gelsün ki kemendüŋ bendinde boynum şıyrıldı. Beni böyle ḫorlıġla (4) ḳanda iletseŋ gerek? Ḥisāb gününde eyü yatlu ṣoran Yezdān'dan ḳorḳmaz mısun?" Aŋa Hūm eydür: "Ey yavuz (5) sağınclu yavuz, hemānā ki zamānuŋ başa yėtdi. Günüŋ firāvān ḳalmadı. Senüŋ sözlerüŋ gülüstāna (6) düşmiş çisedür ki gün ṭoġıcaḳ pāy-dār olmaz. Ecelüŋ bī-gümān Keyḫüsrev ėlinde olsa gerek. (7) Anuŋ zārīlıġın çaġırup firāvān feryād ėtdüginden hemān nāle ve efġānından ol şehriyār-ı nām-dāruŋ (8) yavuncıduġına Hūm'uŋ özi göynüp ol Keyānī kemendüŋ bendin biraz süst eyledi. Bildi ki ol (9) perhīz-kār kişi, baḫşāyiş eyledi nālesine

şehriyāruŋ. Ṭolandurup kendüzine ipi çekivėrdi. Hūm'uŋ (10) ėlinden ḳurtulup ṣıçradı, ṣuya düşdi ve nā-bedīd oldı. Şöyleydi ki Güderẕ ve Geşvād oğlı Gīv ve bir nice (11) āzādelerle sitāyişle sürüp Şehriyār'uŋ ḳatına giderlerdi. Ol yaŋa baḳup pehlevān, Hūm'ı gördi. (12) Kemend ėlinde melāmet ve perīşānlıġıla hemān şunuŋ yüzin daḫı bulanıḳ görüp ʿābidüŋ gözin (13) ḫīrelenmiş gördi. Göŋlinde eytdi: "Bu perhīz-kār kişi şunuŋ kenārında ṭurup meger şikār (14) eyler ola yā meger bir neheng bir balıġuŋ ḳuyruġın aldı ki ola ol anı görüp taʿaccübe batdı."

Beyt

Aŋa eydür: (15) "Ėy merd-i perhīz-kār.

Nihānī ne varısa ḳıl āşikār.

Bu deryānuŋ ṣuyında ne istersin meger (16) tīre tenüŋi yuyup pāk ėdersin ola." Hūm aŋa eydür: "Ėy ser-efrāz kişi, benüm ėtdügüm işe (17) oŋat naẓar eylemek gerek. Bu yüce ṭaġuŋ başında bir yėrüm vardur. Ḫalāyıḳdan ayru şöyle ḳuluŋ (18) ʿibādet ėdecek yėri olur. Her gėce ʿibādet eyler ʿābidler gibi uyumazam. Bu gėce ḳaraŋuda yine ayaġa (19) ṭurup Yezdān ileyinde niyāz eyler-idüm. Şol dem ki ėrte yaḳın ḳuşlar ötmege başladı. Ḳulaġuma (20) bir zārīlıġla āvāz geldi. Bir kişi zār u zār aġlarıdı. Genc ü tāc u reng ü dīhim taḫt-ı ʿāc aŋup. (21) Hem ol dem rūşen-i göŋlüm gümān eyledi. Ben kīn toḫumını cihāndan ḳoyaram ki bunuŋ gibi (22) nevḥa bir ḳaraŋu gėcede degüldür, meger Efrāsiyāb'uŋ. Yėrümden ṭurdum bu ṭaġ ve ṭaşı isteyü isteyü (23) maġārası ḳapusın buldum. Anı gördüm ol maġāranuŋ içinde yatmış. Şu rencile tāc ü taḫtın aŋup zār (24) zār aġlar. Çün içerü ḳatına girdüm, yėrinden deprenebilemedi. Hemān seng-i ḫārā ayaġın baġladı. (25) Debesin iki el[i]ni[62] ṭaş gib baġladum. Şöyle ki ṭırnaḳlarından ḳan revān oldı. Ṭaġdan segirdimle

(16a) (1) aşaġa indüri getüri yürürdüm. Nevḥa ve ḫurūş eyleyüp aġlarıdı. ʿAvratlar gibi anca zārīlandı (2) ve and vėrdi elinüŋ bendin biraz süst eyledüm. Bu aracıḳda elümden ṣıçrayup gidivėrdi. (3) Cānum ve göŋlüm anı istemekden pāre pāre oldı. Bu şunuŋ içine gėrüp daḫı belürmedi. Rāzum budur. (4) Evvelden āḫire ki size söyledüm." Çün Gūderẕ andan bu dāsitānı ėşitdi geldi öŋdinki ulularuŋ (5) sözi. **اكاهي دادن كودرذ كيخسرو را از افراسياب** Her kim yavuzluḳ eylerse ḳurtulmaz eger ṭoḳızıncı (6) çarḫa çıḳarsa daḫı. Andan sürüp şāh-ı cihānuŋ ḳatına geldi tā nihānī söz neyse aŋa daḫı söyleye. (7) Göŋül ṭolu endīşe şöyle ki yüregi yėrinden ḳopmış ādemler gib āteş-kedeye geldi. Evvel ol yanan oda (8) sitāyiş eyleyüp cihān

---

[62] B. ėlin B. nüshasından düzeltilmiştir.

yaradana nāliş ve niyāyiş ḳıldı. Andan ṣoŋra gizlü rāzı açup ne gördiyse (9) ḳamu şehriyāra söyledi. Hem ol sāʿat şāhlar ata binüp Āẕer-geşesb ḫānından çıḳdılar, gitdiler. (10) Gönül ṭolu endīşe olup Şehriyār-ı cihānuŋ atını tīz depredüp ol zamān Hūm'uŋ ḳatına geldi. Çün (11) Hūm ol şāhlaruŋ başını ve tācını gördi baş ḳoyup Ḫüsrevlere s̱enā ve āferīn eyledi. Hemān (12) şehriyārlar daḫı cihāndan kām bulup cihān-ı āferīne s̱enā ḳılup Hūm'a āferīn oḳudılar. Şöyle dėdi (13) Hūm'a şāh Kāvūs ki: "Şükr Yezdān'a ve sipāh aŋa eyderem ki yüzini gördüm sen Yezdān-perestüŋ ki (14) dānā ve tüvānāsın. Hem zūr-destüŋ daḫı vardur." Cevāb vėrdi aŋa ʿibādet ehli Hūm ki: "Senüŋ ʿadlüŋile (15) il ve gün ābādān olsun. Daḫı bu yėŋi şehriyāruŋ güni ferḫunde ve yavuz ṣancınuŋ yüregi cisminden kende (16) olsun. Ben ʿibādet eyler-idüm bu kūhsārda ki şehriyār Geng ḳalʿasına geçdi, gitdi. Duʿā eyleyüp (17) dilerdüm cihān-ı āferīn anuŋ ʿadliyle yėryüzin ābādān eyleye. Çün gėrü döndi selāmetlıġıla şād (18) u ḫandān olup pāk-Yezdān'uŋ ileyine niyāz eylemege vardum. Ferruḫ ferişte bir gėce nā-gehān ol nihān (19) rāzı baŋa āşikār eyledi. Ki ol dipsüz maġāradan bir ḫurūş geldi. Ḳulaġumı ol āvāza ḳarşu ṭutup (20) diŋledüm. Ṭaġ başından ol maġāraya ṭoġru geldüm. İndüm bu kemend ki elümdedür, bėlümde zünnārumdı. (21) Baḳdum yüzini gördüm Efrāsiyāb'uŋ. Anda, kendüzine ārām ü ḫāb ėdecek yėr ḳalmamış. Bu kemendile ḳolların (22) ṭaş gib baġlayup bī-çārelıġıla anı ol ṭar yėrden ṭaşra çekdüm. Zārīlıġıla çoḳ aġladuġından kemendi (23) biraz boşaltdum. Şunuŋ üzerine geldi açıvėrüp ṣırtmacı. Şimdi bu ṣu içinde nā-bedīd olmışdur. (24) Bulup anuŋ izini ʿālemden kesmek gerek. Eger bu sipihr-i gerdān gögsine alursa ki (25) Gersīvez'i görücek aŋa ḳarşu ṭaleb ėder. Çün fermān eyleye Şehriyār-ı bülend, ḳardaşı ayaġı bendile

(16b) getüreler. Boynında ṣıġır ḳayışı anca segirtdüreler tā zūrı ve tāvı ḳalmaya. Çün anuŋ (2) āvāzın ėşide Efrāsiyāb yüregi ṭolu derdile giryān olup ṣudan ṭaşra gele." Buyurdı tā ḳapu (3) nöbetçileri boyunlarında Gīlānī ḳalḳanlar ve ellerinde iti ḳılıçlar aldılar geldiler Gersīvez-i şūmı ki fitne (4) ve āşūbla gūne andan yayıldı. Cellāda buyurdı tā yaŋaġından şerm perdesin getürüp aŋa raḥm ėtmeyüp (5) ilerü getüre. Ḫām gönile ṭalularına ol ḳadar dökdi ki ḳuvveti ḳalmayup üzerinde derisi pāre pāre (6) gidüp "Zinhār! ve Feryād!" dėyü cihānı yaradanı aŋdı ve cıġlıḳ eyledi. Çün ėşiddi anuŋ āvāzın (7) Efrāsiyāb hem ol deŋiz ṣuyından çalını çalını kenāra yüz ṭutdı. Deŋiz içinde ayaġıla pāşnād(?) ėderdi. (8) Boyı ėrdügi yėrlerde çün ḳardaşınuŋ āvāzın ėşitdi ḳuruda anı görücek aŋa ölüminden beter geldi. (9) Çün Gersīvez baḳup anı deŋizden gördi iki gözi pür-ḫūn ve göŋül ṭolu sūz ü taʿab

Beyt

Fiġān (10) ėtdi ki ėy Şehriyār-ı cihān
Ser-i nām-dārān ü tāc-ı mihān
Ḳanı ol ḳamu resm ü āyīn ü rāh
(11) Ḳanı ol ser ü tāc ü genc ü sipāh
Ḳanı ol ḳamu dāniş ü zūr-dest
Ḳanı bunca merdān-ı Ḫüsrev-perest
(12) Ḳanı ʿazm-i rezm eyleseŋ fer ü nām
Ḳanı ʿayş ü bezm eyleseŋ kām-ı cām

Ki şimdi deŋiz ṣuyına niyāzuŋ (13) olup yılduzuŋ başuŋa nuḥūsetle ṭoġdı. Çün ėşitdi gözlerinden ḳanlu yaşı revān olup şu (14) içinde Efrāsiyāb zār zār aġladı. Şöyle cevāb vėrdi: Cihān içinde āşikār ve nihān çoḳ geşt (15) eyledüm ki yavuz günden meger ḳurtulam. Şimdi başıma yavuzdan beter yavuzlıḳ geldi. Baŋa dirlik (16) bundan böyle ḫordur ki derūnum senüŋ derdüŋden ṭolu tīmār oldı. Ferīdūn'uŋ torunı ve Peşeng (17) oġlı bunuŋ gib nehengüŋ dimāġına eyledi. Bir kimsenüŋ göŋlinde şerm ü rāy görmez mi ki (18) ḫām gönile düküp derisin pāre pāre eylerler." İki ulunuŋ dilinde böyle güft ü gūy ʿābidüŋ ḫod revānı (19) pür olmışdur ol cüst ü cūyla. Çün Yezdān-perest kişi anı görüp ol vechile nevḥasın ve zārīlıġın (20) ėşitdi, çevrünüp cezīre yolından gėrü yanına. Çün azacuḳ yüzi görindi, ıraḳdan yüzi (21) görindi bėlinden ol iki ḳat kemendi çıḳardı. Eline alup hem ol dem üzerine yėtişdi. (22) Şīr-i jiyān gib gird eyleyüp kemendi çün atdı, ḳażā-yı Āsumānī gelüp şehriyār'uŋ başına bend (23) oldı. Efrāsiyāb'uŋ tende ḳuvveti ve başından uşı ḳalmayup çeke çeke anı deŋiz ṣuyından ḳuruya (24) getürdi. Anuŋ süksünine yapışup bu dīn-dār kişi zūr eyleyüp deryādan ṭaşra çıḳdı. Getürdi (25) şāhlara vėrüp kendü şöyle döndi ki eydeydüŋ yėlidi, esdi; nā-bedīd oldı. Başı ṭolu kīn ve göŋli

(17a) (1) ṭolu renc bir iti ḳılıç elinde cihān-dār bunuŋ üzerine geldi. **كشتن كيخسرو و افراسياب و كرسيوز را** Şöyle (2) dėdi bī-dāniş Efrāsiyāb ki: "Bu yavuz güni ḫod-ben düşümde görmişdüm. Sipihr üzerümüzde eger firāvān (3) döndi şimdi ol gizlü rāzuŋ yüzinden perdesin götürdi. Sen ėy bī-hüner ve bed güher kīn isteyici (4) niçün öldürmek istersin dedeŋi?" Şöyle cevāb vėrdi ki aŋa: "Ėy yavuz işlü ki ṭaʿn ėtmege ve serzeniş ḳılmaġa (5) sezā-vārsın. Ḳardaşuŋ ḳanın eydeyim saŋa ki evvel dünyāda bir kimse belāya uġraduġın istemedi. Daḫı (6) Nūdez ol cihānuŋ şehriyārı ki hem ululardan yādigār hem uşlu nām-dārdı. Boynın iti ḳılıçla urup (7) cihānda fitneyle ḳıyāmet ḳoparduŋ. Üçinci Siyāvuş ki anuŋ gib suvār pādişāhlarda daḫı kimse görmeye. (8) Başını ḳoyun başı gibi kesdürüp çarḫ-ı bülendden başıŋı yuḳaru

ṭutarduŋ. Cihāna kīn toḫumını sen ṣalduŋ (9) ki uluya ve kiçilere yayıldı. Sen benüm atamı niçün tebāh eyledüŋ? Bunuŋ gib yavuz gün başuŋa gelecegin (10) bilmeyüp ḳorḳmayup utanmadın dāver-i Kird-gār'dan. Fi-l-ḥāl başın kesdürdüŋ. Ol murġızārda yavuz ʿameller (11) ėtmege tīz uyup segirtdüŋ. Velī ol yaramazlıḳlaruŋ ʿivażını imdi bulduŋ öŋüŋe getürdüŋ. Ol (12) eylük rūzgārını ki sen şāhlıḳ taḫtında oturmışduŋ beni öŋüŋde ṭurġurup çākerler gib (13) sen taḫt üzerinde ulularınla ʿişretde. Şöyle kīn toḫımını cihānda ṣaçup āşikāre nice gerekse (14) eyleridüŋ. Başuŋa bunuŋ gibi günler gele dėmezdüŋ ki ġażabıla ḳanın dökerdüŋ her bī-günāhuŋ." (15) Aŋa eydür şāh: "Olacaġ oldı. Şimdi benüm dastānum ėşitmek gerek. Ḳo tā bir kere ananuŋ yüzin görem. (16) Andan ṣoŋra bu sözleri söyleyesin." Aŋa eydür: "Anam isteyüp neylersin? Gör ki yavuzlıḳlar getürdüŋ (17) benüm başuma ki atamı bī-günāh öldürdüŋ. Ben daḫı nihāniken cihānda ne ḳadar yaramazlıġıla ziyānlar (18) eyledüŋ. Bir şehriyāruŋ kesdüŋ başını ki aŋa zār aġladı tācıla taḫt-ı ʿāc. Anuŋ gibi pīl-tenüŋ ayaġın (19) alup yėre ṣalduŋ. Ne kimseden utanduŋ ne Taŋrı'dan ḳorḳduŋ. Şimdi Ḥaḳ teʿālānuŋ cezāsı günidür (20) ki yavuzluġuŋ ʿivażı yavuzluḳ olur dėyüp

Beyt

Ḳılıcıla anuŋ çalar gerdenin
Ṣalar (21) ḳanılan yėre nāzük tenin.

Ol aḳ ṣaḳal ḳanıla laʿle dönüp çün ḳardaşı anı gördi cānından bī-ümīd oldı. (22) Aŋa eylük rūzgārı başa ėrüp şāhen-şahlıḳ taḫt andan daḫı boş ḳaldı ki yavuz girdārından (23)ʿāḳibet başına yavuzlıḳ ėrdi. Saḳın, ėy oġul, yavuz bende kilīd isteme. Ne istersin bilmez misin ki (24) yavuz işden ʿāḳibet yavuzlıḳ gelür.

Beyt

Ḳaçan şāhda ferr- i yezdān ola
İşi ḳaḳısa bend ü (25) zindān ola
Çü ḳan eyleye ḳala zār u nizend
Cezāsın ėrişdürür çarḫ-ı bülend

şöyle dėr mūbed

(17b) (1) Behrām-ı tīz-maġz ki saḳın bī-günāh başın ḳanın dökme

Beyt

Dilerseŋ ki aduŋ gėrüye ḳala
(2) Gerekdür işüŋ dāniş ü ḥilm ola

Gözetgil ki tāc başa ne dėdi ki: "Ėy baş, ʿaḳl tebeyyünüŋle ėş olsun." (3) Andan dedesi işi bitenden ṣoŋra iki yaŋaġı ṣararmış Gersīvez'üŋ üstine geldi. Öŋine çekdiler (4) cellādlar aġır bendile ve yavuz rūzgārıla, ādem öldürici nöbetçiler sürüyü. Şöyle ki bed-nişān ādemüŋ (5) ḥāli *böyle*[63] olur. Çün Keyḫüsrev ḳatına geldi ḳızıl ḳanlar dökdi ol lāciverd olmış yaŋaġuŋ üzerine. (6) Şehen-şāh-ı İrān aġız açup ol ṭaşdan ve ol ḫançerden yād eyleridi. Ferīdūn oġulları Selm'üŋ ve Tūr'uŋ İrec'e (7) ėtdügin aŋup cellāda buyurdı. Tā ėline bir iti ḳılıç alup göŋli ṭolu sitīz anuŋ üzerine geldi. Sipeh-dār (8) Gersīvez'i bėlinden iki pāre ėdüp çerinüŋ göŋlin ḳorḳuyla ṭoldurdı. Iraḳdan atlu yaya (9) ṣaf ṣaf ṭurur. Bunuŋ ikisini ṭaġ gib birbiri üstine bıraḳdılar. Çün şāh istedügi (10) ārzūyı Taŋrı'dan buldı deŋiz kenārından dönüp ol od yanan eve geldi. Zemzem ṣuyına (11) āferīn oḳuyup çoḳ altun aḳça ṣaçdı. Bir gün bir gėce cihān yaradanuŋ öŋinde āferīn (12) eyleyüp ʿibādetile ayaġa ṭurdılar. Keyḫüsrev andan buyurdı ki ḫazīne-dārı Guşb, bir ḫazīneyi bütün (13) Āẕer-geşesb'e getüre. Ol mūbedlere daḫı ḫilʿatlar gėydürüp altun aḳça çoḳ dürlü ḳumāş vėrdi. (14) Şeher içinde her kişi ki dervīşidi şöyle ki kendü dest-i renciyle arḳalanurdı hemān (15) bir genc daḫı anlara perākende eyleyüp cihānı bütün ʿadlle ve vėrmekle kendüye bende ḳıldı. (16) Andan ṣoŋra Keyānī taḫta geçüp dīvān ḳapusın açdı ve aġzını yumdı. Her vilāyetde (17) olan ululara ve başlu nām-dārlara nāmeler yazdılar. Ḫāverden tā bāḫtere varıncaya her ḳanda ki bir (18) ulu vardı nāme gönderdiler ki "Yir yüzi ejdehānuŋ şerrinden Keyḫüsrev'üŋ ḳılıcıyla rehā oldı. (19) pīrūz ėdici Yezdān'uŋ ʿināyetiyle diŋlenmedi ve kemeri bendin açmadı tā Siyāvuş'uŋ revānını zinde (20) ḳılup yėryüzin tamām kendüye bende ḳılmayınca. Baḫşiş eyledi ne varısa dervīşlere andan ʿābidlere (21) ve miskīnlere ve kendüŋün ḫāṣ ādemlerine." Andan buyurdı ulu kiçi er ʿavrat şeherden (22) ṭaşra çıḳup yazıda yėmekler içmekler olup ʿayş u ʿişretler ḳıldılar. Andan gelüp kendüzi (23) daḫı ṣafāya oturdı. Geldiler ḳamu Ḫüsrev ṭapucısı merdāne pehlevānlar. Her kimse ki Zeresb aṣlından (24) vardı cemʿ olup Āẕer-geşesb eyvānına geldiler. Ḳırḳ gün Keykāvus, Keyḫüsrev'le eyleşdi. Sāz u āvāz (25) ve mey oldı. Çün yėŋi ay felekden raḫşende olup doḳundı şāhuŋ tācı yalabıtdı. Rezm ü ʿazm ve güft

(18a) (1) ü gūdan ḫalāṣ olup ol yėrlerden göçüp Pārs'a varmaġa yüz ṭutdılar. Her ḳangı şehere kim gelelerdi ol (2) şehrüŋ ulusı ve kiçisi ḳapuya yıġılurdı. Kīselerüŋ aġzın açup Şehriyār andan ʿābid ve dervīşlere ki ḳamu (3) ġanī olurlarıdı.

Beyt

---

[63] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Bu resmile sürerdi Ḫüsrev-i cihān
Zamāne ḳamu şād u şeh şād-mān

Çün (4) tezelzülden ḳurtulup Kāvūs'uŋ cānı emīn oldı ḳamu rāzını bir uġurda yezdānuŋ öŋine gelüp ʿarż eyledi. (5) سپري شدن روزكار كاوس Şöyle dėdi ki: "Ėy rūzigārdan yüksek Taŋrı ki her ilüŋe ḳulı ḳulavuz (6) eyleyüp ėrüren sensin. Ben senden buldum fer ü reng ü baḫt ve ululıḳ ve dīhim ve tāc. Taḫtıla sen eyledüŋ (7) beni dünyāda behre-mend ki genc ve taḫtdan yüce ad buldum. Senden diledüm tā bir kīne-dār ḳoyup (8) yürüye, Siyāvuş kīnine kemer baġlaya. Gözümle gördüm torunumı benüm fer ü reng āyīnümde bir cihān isteyici ki (9) fer ü zūr ü ʿaḳılla cihān pādişāhlarından ḳamu artuḳdur. Çün üç kez elli yıl yaşumdan geldi. (10) Başumuŋ ḳılı müşgiken kāfūra döndi. Hemān serv-i sehī egilüp çün kemāna döndi. (11) Daḫı baŋa aġır gelmez eger rūzigārum başa ėrerse." Bu söz üzre çoḳ rūzgār gėçmedi ki (12) andan ad ḳaldı gėrüye yādigār. Cihān-dār Keyḫüsrev gelüp leşkerile taḫtuŋ öŋinde oturdı. (13) İrānīlerden ol ki bellü nām-dārlarıdı reng ü būyı teninden bıraġup ḳamu yayan oldılar. Ḳamu ḳaftānların (14) göge ḳaraya banup iki ay tamām şāhuŋ yasın ṭutdılar. Aŋa yėr olmaġıçun bir yūḥa ḳubbe yapdılar ki (15) yüksekligi on kemend uzunı vardı. Andan ṣoŋra şāhuŋ ḫidmet-kārları (16) getürdiler bir Rūmī sipāh aṭlas, gül-āba banılmış. Anuŋ üzerine ʿūd u kāfur u müşg ṣaçup tenini pāk (17) ėdüp aŋa ṭoladılar. Başına müşg ve kāfurdan bir tāc gėydürüp altına bir ʿāc taḫt ḳurdılar. (18) Çün Keyḫüsrev taḫt öŋinden ṭaşra çıḳdı ol ebedī uyḫu yėrinüŋ ḳapusın muḥkem baġladılar. (19) Daḫı kimse Kāvūs'uŋ yüzin görmeyüp ḫışm ve kīn ve ʿazm-i rezm ėtmekden ḳurtuldı. Böyledür ḫod (20) resmi bu sarāy-ı bī-beḳānuŋ. Anda cāvidān ḳalacaḳ degilsün. Hīç zaḥmet çekme. Ne dānā ėde (21) bilür ölümüŋ cenginden ne ṣavaşçı erenlerüŋ terk ve cebe gėyüp

Beyt
Eger şāh olasın eger Zerdhişt
(22) Nedür döşegüŋ bālişüŋ ḫāk ü ḫışt

Ḳamu şād-mānlıġıla otur maḳṣūd iste. Eger maḳṣūd bulduŋsa (23) ʿālemde eyü ad bulduŋ. Dünyāyı bil ki saŋa düşmandır. Yėr döşegüŋdür ve ṭopraḳ göŋlegüŋdür. Ḳırḳ gün (24) tāc ve taḫta baḳmayup dedesinüŋ yasın ʿayş ve şādından ıraġ olup ṭutdı. Ḳırḳ birinci gün geldi ʿāc (25) taḫta çıḳup başına ol girān-māye tācı gėydi. Leşker cemʿ oldı şehriyāruŋ dergāhına. Ḳılıç urıcı bahādırlar

(18b) (1) ve zerrīn külāh pehlevānlar, فزا و پادشاهي كيخسرو بعد از كاوس و افراسياب شصت سال aŋa, şāhlıġa ḳamu āferīn oḳuyup (2) tācına ve taḫtına dürr ve gevher ṣaçdılar. Ser-be-ser cihānda

ʿayş ve ṣafāyla dügün oldı ki şehriyār-ı pīrūz-ger taḫta geçdi. (3) ʿAdl u dādından yėryüzin bütün ābādān ḳılup gūc görmişleri Ḥaḳ teʿālā ẓulm ve ġamdan āzād ḳıldı. Her ne yėre ki (4) Efrāsiyāb'uŋ kīniyle Türkān leşkerinüŋ elinden ḫarāb olmışıdı buyurdı tā Şehriyār'uŋ genciyle bir uġurda yürüye. (5) Gīv-i nām-dār, yollarda ve beyābānlarda, ṭaġlarda ve yazılarda ol der-bendler ki ḫalḳ andan gėçmege üşenürlerdi (6) ve her menzilde bāzir-gānlar ḳonmaġıçun şöyle ki gerekdür bir eyü kārvān-sarāy yapa, şehirlerde āteş-kede ėtdüre. (7) Işmarladı ki her yėrde Nev-rūz günin gözleyüp şādlıġlar eyleyelerdi. Daḫı ʿālemde şol yoḫsullar ki dünyālık cihātından (8) āsāyiş olmazlarıdı, buyurdı ki her ay her birine ḫazīneden bėş fülūrī vėreler. Cihān içinde anuŋ adı eylükile aŋup (9) ne ḳadar ḫarāb yėr varısa ʿadl ve dādından ābādān oldı. Endāzeden artuḳ köyler ve şehirler ve baġlar eyledi ki her birin görseŋ (10) bir rūşen çerāġa beŋzeridi. ʿAḳl bāġında eylük toḫumın ṣaçup İrān vilāyetini zīynetile ḫurrem behişte dönderdi. Bunları (11) ėtdükden ṣoŋra Keyḫüsrev-i nīk-pey dāyimā şād-mānlıġla ʿişret ėdüp mey içerdi. Yıl on iki ay çeng ü nāy u ḳopuz āvāzıyla (12) oturup bir dem ʿişretden ve ẕevḳden ḫālī degildi. Bu ḫoşlıġıla rūzigārı sürüp hemīşe şād-mān ve gītī-fürūzdı. (13) Şöyleydi ol şehriyāruŋ fermānı ki eger ser-efrāzlardan ve eger aşaġa ḥāllü kişilerden biri şīlān, vaḳtinde (14) ḥāżır olmayaydı yasaġıla başını teninden ėrürleridi. Ser-efrāz nām-dārlar ve ferḫunde erenler ṭaŋdan aḫşama degin (15) şehriyāruŋ ḳapusında olurlardı. Çün şīlān bitüp ḫūn götürüleydi öŋinden her kimse İrānīlerden bellü (16) nām-dārdı şehriyāruŋ ḫalvetinde oturup bāde içmekden artuḳ iş yoġıdı. Bir gün Luhrāsb, Keyḫüsrev'üŋ ḳatından (17) başı ṭolu şarāb kendüzi şād-mān ṭaşra çıḳdı. Fīrūz'uŋ ḳızın gördi ki anadan şehriyāra ḳardaş olurdı. (18) Yüzi ḫūblıḳda ḫurrem behişte beŋzer. Sen eydeydüŋ ki sirişti anuŋ cāndan olmış idi. Çün ol ay yüzlüyi yol (19) üzerinde gördi sīnesinde dil ve ṣabr u hūş ḳalmayup uçdı. Şöyle oldı ol ḫūrī nijāduŋ sevgü (20) sinden ki eydeydüŋ revānın bile vėreyazdı. Anuŋ ʿışḳıyla yėmekden içmekden çıḳup ne ārāmı ḳaldı ne ṣabr ve ṭāḳatı. (21) Yaŋaġınuŋ rengi şenbelid güline döndi. Kimse cihānda daḫı anuŋ gibi miḥnet gördügi yoġıdı. Çün anuŋ gibi māh-ruḫuŋ (22) mihri göŋline düşdi. ʿAceb budur ki daḫı göŋlinde ṣabr u ḳarārı ḳalmadı. Bir gün Gūderẕ-i Geşvāz'a eydür: "Bir rāzum vardur, (23) saŋa āşikār eyleyem gerek. Göŋlüme şāhuŋ hemşīresinüŋ muḥabbeti düşmişdir ki anuŋ sevgüsinden cānumuŋ iki bölükde biri ḳalmadı. (24) Eger yārī ḳılursaŋ baŋa, senüŋ bendeŋem. Şöyle bende ki ḫiḍmet ėdem zinde olduġca. Dilerem benüm peyġāmumı İrān şāhına iledüp (25) her dürlüden oŋatlıġıla anuŋ öŋinde söz döşeyesin. Meger ki ol perī yüzlüyi dilesin benümçün, ėy yıġınaġuŋ ve pehlevānlaruŋ

(19a) (1) serveri.” Aŋa Güderẕ eydür: “Ėy nām-dār, sen gönlüni bu iş içün ġam-gīn ṭutma. Varam Şehriyār-ı pīrūza her yaŋadan yol gösterüp (2) oŋatlıġıla bu sözi aŋa söyleyem.” Andan ṭoġru gün yüzlü şāhuŋ ḳatına gelüp iki eli bögrinde bir zamān ṭurdı. (3) Şol vechile ki şāh-ı cihāna lāyıḳ s̱enā ve āferīn eyledi ki: “Şāh-ı cihān-dār tāc ve taḫtla cāvidān ve pīrūz-baḫt olsun. (4) Dövleti etekinden yavuz el ḳıṣa olup yavuz ṣananlarınuŋ yėri çāh u zindān ola.” Andan ṣoŋra (5) şöyle dėdi şehriyāra ki: “Ėy nām-dār şāh, ne rūzgār sen bilürsin ki Luhrāsb şāhuŋ feriyle külāhı ḫurşīd-i (6) raḫşāna ėrür. Hem pehlevāndur hem şāh-zāde. Hüneri daḫı ḫod aṣlından artıḳdur. Ārzūsı vardur şehriyārdan ki (7) şāh-ı cihānuŋ ḳız ḳardaşın diler. Ferruḫ ululardа şāhuŋ ḫışımlıġına yarar ki lāyıḳ ola andan artuḳ kimse bilmezem.” Çün cihān (8) görmiş kişiden şāh bu sözi ėşitdi bir zamān kendü göŋlinde endīşe ḳıldı. Luhrāsb ḫışımlıġı aŋa ʿār degüldi. Çün (9) kendüziyle bir aṣıl bir ṣoydı. Gūderẕ’üŋ sözi ḳabūl düşüp eytdi: “Lāyıḳlu lāyıḳ senüŋ sözüŋle çift ėtdük. Bundan Fīrūz’uŋ (10) ḳatına var aŋa daḫı bu sözi söyle, tīz cevābın al. Çün ol rāżī ola bir ulu yıġınaḳ eyle. Benüm fermānumıla anı tīz yaraġın görüp Luhrāsb’a (11) ulaşdur. Bu işde bundan ġayrı söz ṣav olmasun.” Hem ol zamān ḳatından çıḳup şād-mānlıġla Fīrūz’a vardı. Aŋa (12) eytdi: “Ėy cihānuŋ ketḫudāsı, şehriyār şöyle fermān ḳıldı pākīze rāyından ki ‘Luhrāsb’ı oġullıġa ḳabūl eyleyüp ol nām-dār (13) ḳızuŋı aŋa teslīm ėdesin.’ Sen ne dėrsin ne maṣlaḥat görürsin? Bu sözde revā görür misin veyā başuŋ aġırlanur mı?” Aŋa Fīrūz (14) eydür: “Ėy nām-dār, baŋa şehriyār nice fermān ėderse aŋa baş ḳalduram ve eger baş vėrem. Ėtdügüm işden boynuma sipās getürem.” (15) Çün ėşitdi Gūderẕ gülüp eydür: “Yıllar, aylar murād ve maḳṣūdıla iş olasın.” Andan çıḳup geldi Luhrāsb’uŋ ḳatına. geçen sözleri başdan (16) başa aŋa yād ḳıldı. Eydür: “Ġuṣṣa göŋlinden ıraġ oldı. Şehriyārdan destūr vėrildi.” Pes andan ṣoŋra bir ulu yıġınaḳ (17) eyledi. Şöyle ki şāh-ı cihān buyurmışıdı ol māh rūyı bu nām-cūya ulaşdurdı. Kendülerüŋ sāz u resm ḳāʿidesince çün (18) Luhrāsb ol bedr ayla enbāz oldı. Dün ü gün bir laḥẓa yanından ḫālī olmayup ol ḫūb çehreden iki oġıl oldı ki (19) ṣūretleri ḫūblıḳda aya Gün’e ṭaʿn ėderdi. Biriniŋ adı Guştāsb ḳodı ve biriniŋ Rezīr. Andan ṣoŋra ol māh-peyker çoḳ dirilmedi (20) gitdi ve rūzigārda eyü ad ḳodı. Ne baḫtlu ol kim göŋlinde eylük toḫımı bitdi. Cihān-dār bir ay ol gül yüzlünüŋ yasına oturup tāc (21) ve taḫt ʿayş-ı ārāmdan ıraḳ oldı. Andan ṣoŋra altun taḫtuŋ üzerine geçüp ḫurşīd fermān-dārlarıyla oturdı. Cihān içinde (22) ʿadl ve dādıla şādlıḳ eyleyüp göŋlinde hergiz ġam ve ġuṣṣa yād ḳılmadı. Çün Keyḫüsrev bu ḥālle ḳırḳ yıl ʿömre ber-ḫūr-dār olup göŋül (23) şād-mān ḳıldı. Daḫı ol zamān Cehn’i ḳatına ḳıġırdı şehriyār ki anasından kendüye ol yādigār ḳalmışıdı. **سپردن پادشاهي تورن و دختر خود كيخسرو پر جهن** (24) Aŋa eydür: “Ėy benüm pür hüner ṭāyem ferḫunde ü ser-efrāz başdaşum.

Şöyle bil ki eylük vėrici Taŋrı meger iʿtiḳādımuzca (25) bize ʿināyet eyleye. Eger eylük isteyesin rāstlıġıla ki göŋlünde egrilik ve noḳṣānlıḳ olmaya. İki cihānda daḫı ser-efrāz

(19b) (1) olasın. Eylügile nişānuŋ cihān içinde nihān olmaya. Eger yavuz işlü ve nā-bekār olasın hīç bir dilde nām ü nişānuŋ olmaya. (2) Bu dünyādan yavuz adıla gidesin. Ol dünyāda murāda ėrmeyüp maḥrūm ḳalasın. Ferīdūn ki bizüm ulu dedemizidi ve bu şehriyārlıḳ (3) taḫtı bize andan ėrdi. Çün göŋli uyaġdı ve iʿtiḳād pāk. Cihān başdan başa aŋa musaḫḫar oldı. Çün āzādelıḳ ve merdānlıḳ ve ādemīlıḳ yolın (4) ḳodı dünyāda eyü gün gördi, āḫiretde ḫurrem behişte ėrdi. Tūr'dan ṣoŋra ki Zādşem şāh oldı. Her bir gün dünyāda derd ve ġam görmedi (5) ki eyü ad istemekden ġayrı işi yoġıdı. Ne kimse[ye][64] yavuz söyledi ne kendü yavuz ėşitdi. Andan ṣoŋra gelelüm Efrāsiyāb'a ki anuŋ ẓulminden cihān (6) serāser ḫarāb oldı. Ḳamu şehriyārlara yavuz ṣancıdı. Çün gördüŋ kendü nefsiyle daḫı düşmen olmışıdı. Ne başı ne şāhlıġı ne taḫtı ne genci ne (7) leşkeri ne şehir ve ne sarāy ḳaldı yėrinde. Ḳamu tārāca vardı ol ābādān şehirler. Ki kimse şimdi cihānda anuŋ adını daḫı yād ḳılmaz. Anuŋ (8) ẓulm ve bī-dādından yüz kere yüz biŋ nām-dārdan artuḳ helāk oldı. Çün ol ḳadar ḳan anuŋ boynında var cehennemde ebedī ḳalacaḳdur. Gümānumda (9) şöyledür ėy nām-dār ki sen atanuŋ resm ü rāhından ıraḳsın.

Beyt
"Eger dād ėdüp olasın pāk-dīn
Saŋa bildürem cümle Türkān ve Çīn"
(10) Aŋa dėdi Cehn: "Ėy ser-efrāz şāh,
Ḳapuŋdan gėrü ḳalmaya taḫt ve külāh
Bilürsin ki hengām-ı Efrāsiyāb
Size benden olmadı ceng ü şitāb

(11) Hemīşe ṣulḥ yolın ve barışıḳ ḳapusına isterdüm göŋülden kīn tozını silüp. Eger ne ḳadar atam sözüm daḫı ėşitmezdi. İllā benüm ögüt vėrmekden ġayrı (12) işüm yoġıdı. Sen şimdi ḫudāvendüm ve şāhum başumda ṭutarısam dövletle külāhumsın. Bendeyem ne vechle fermān ėderseŋ ki ben ḫod senüŋ (13) bendeligüŋle ʿālemde zindeyem. Eger şöyle ki Şehriyār fermān ėderse külḫan yaḳmaġa ben andan ʿār ėtmezem." Aŋa şāh eydür: "Ėy şāh-zāde-yi kām-kār (14) senden ıraġ olsun rūzgāruŋ yavuzlıġı. Hemīşe eylikile dövletüŋ artup cihān ḫalḳına doġrulıḳ yolın gösterici ol.

[64] B. Kimseye B. nüshasından düzeltilmiştir.

Beyt

Saŋa vėrdüm (15) ėy ḫāk-i pāk āferīn

Ḳamu tāc u taḫtıla Tūrān u Çīn

Tīz altun ḥalile bir menşūr yazdılar. Üstinde dād ėdici Ḫüsrev'üŋ fermānı. Daḫı (16) bir ḫilʿat yaṣadı şāh-ı cihān şöyle ki ferruḫ ululara lāyıḳdur. Tācdan, taḫtdan, mühürden, yüzükden daḫı her nesne ki aŋa lāyıḳdur (17) ṣavaşçı pīllerden, gėyimden, keremden daḫı Hindī cebeden ve Çīnī cevşenden

Beyt

Daḫı tīġ ü kūpāl ve zerrīn siper

Daḫı at (18) ḳaftān külāh ü kemer

tapşurup Ṭūs u sipeh-dāra bunları aŋa eydür: "Ėy leşkerüŋ bekçisi pehlevān, var ilet bunları; peyġāmum (19) şöyle ki 'Çün murāda ve ada ėrdüŋ, ḫūblıḳ ve şād-mānlıġla Tūrān'a çekilüp şimdi dünyāda eyü addan artuḳ ḥāṣıluŋ (20) olmasun." Varup Ṭūs şāhuŋ ḫilʿatını anuŋ öŋinde bir bir ṣayıcaḳ Cehn'üŋ yüzi ḫurremlıġıla güle döndi. Aŋa eydür: "Ėy (21) nām-dār pehlevān ki Ḫüsrev aṣlından sālār-ı ser-efrāzsun. Bir ārzūm vardur pādişāhdan egerçe ben ol bār-gāha lāyıḳ degülüm ki (22) şehriyār başumı yıġnaḳ içre yėrden götürüp kendü ḳızın baŋa erzānī göresin. Ėy pehlevān-ı kām-kār zaḥmet çeküp söyleriseŋ meger (23) göŋli nerm ola cihān şehriyārınuŋ." Aŋa Ṭūs eydür: "Baş üstine fermānuŋ ṭutup varam, bu derde ben tīz dermān eyleyem." Cehn sarāyından (24) çıḳdı. Yolı eline alup şitābile sürdi, şāhuŋ ḳatına geldi. Aŋa eydür: "Ey ḥürmet gözleyici şāh, her işinde ki bīnā-dil ve rāst gözleyici (25) sin ve ṭoġru söyleyicisin. Sen ḫod bilürsin ki çün ḳız ḫūb-rūy ola gerekdür ki anı lāyıḳınca bir ere ışmarlamaḳ ki ʿavrat elbette ersiz olacaḳ degül. Sen yėg

(20a) (1) bilürsin bizden ki dāniş ve bīniş issi şehriyārsın. Cehn-i ser-efrāz ki Efrāsiyāb'uŋ oġlıdur ve şāhuŋ ḳatında yüz ṣuyıyla (2) çoḳ mertebesi var. Göŋli şöyle ārzū ėder şehriyārdan ki şāhuŋ ḳızıyla ėş ve yār ola. Eger ne ḳadar duḫter nāzenīn (3) olursa kimse gördügi yoḳdur ki ḳız evde ḳala hemānā neng olmaz ḫod ṣoya ṣopa. Ėy şāh, Cehn'üŋ ulaşduġından (4) çün ser-efrāz kişiden." Şāh bu sözleri ėşitdi bir zamān ol işde kendü göŋliyle endīşe eyleyüp Ṭūs'uŋ sözleri ḳamu (5) rāst gelüp ol endīşeyle yaŋaġı feraḥdan senderūsa döndi. Göŋül vėrmedi ol nāzenīn duḫter ne ki cān gibi ve cānından (6) daḫı ʿazīzidi ıraḳ ėtmege kendüzinden ki çemen servsiz olmaz. Ne dilerdi ki ersiz kendü evinde ḳala ne Cehn'den yėg kimse (7) vardı ki ilerü getürüp vėreydi. ʿĀḳibet şöyle cevāb vėrdi ki: "Ne ḳadar yüregümüz ayrulıḳdan pür-ḫūn olursa senüŋ sözüŋden (8) gėçmek olmaz. Eyle olsun." Andan ṣoŋra şāh-

ı ferḫunde-kīş buyurdı tā mūbedler, mūbedan ḳatına geldi. Aŋa eytdi: "Ṭus ve Nūẕer'ile od (9) ol iki ayı üleşdür." Şāh-ı cihānuŋ fermānından şād-mān olup ikisi bile yėl gibi çıḳup gitdiler. Vardılar ol buyruġıla. Şöyle ki (10) anlara sāz u āyīn ve rāhıdı. Ol ay yüzlünüŋ kābīnin ḳıydılar. Bir dügün ėtdiler ki leşkerlerden bir kimse anuŋ gibi dügün*üŋ*[65] (11) *nām*[66] u nişānın ʿālemde vėrmedi. Her bir maḥalde ve kūşede sāzendeler ve gūyendeler oturup ucdan uca cihān ʿayş ve ṣafā ve ẕevḳdi. (12) Bu ḥālile bir ay tamām bir kişi ölmeyüp gėce gündüz ḳamu murād ve maḳṣūdıla şād-mānlıġdayıdı. Andan ṣoŋra ol güzīde duḫteri (13) Türkān u Çīn sālārı Cehn-i ser-efrāza vėrdiler. Üç yıl şādlıġıla İrān'da ḳaldı ki bir gün Tūrān ṭarafın aŋmadı. Andan (14) ṣoŋra şehriyāruŋ destūrıyla Türkān'dan yaŋa gitmege ʿazm ėtdi. Çün otuz yıl pādişāhlıġından geçdi, ol Pārsī gülüŋ (15) rengine ḫayāl düşüp bir oġlan ṭoġdı. Ol ḫūb çehredi ki ḫūblıḳda yaŋaġı raḫşende mihre beŋzerdi. Atası tīz oġlanuŋ (16) adını Ercāsb ḳoyup şād-mānlıġla başını bu çarḫ-ı gerdāndan yuḳaru ṭutardı. Bu yaŋada Keyḫüsrev şādılıġıla ḳalup cihānı dāyim (17) göŋül ḫoşlıġıyla sürerdi. **سبب انجام پادشاهي كيخسرو** Bu tuġla tā altmış yıl olınca cihān ucdan uca pādişāh (18) ḥükmine musaḫḫar oldı. Anuŋ gibi işler geçüp aralıḳda ol dest-gāha ėrürdügine pür māye şāhuŋ göŋli ṭolu endīşe oldı. (19) Eydüridi ki: "Her yėrde ābādānlıḳ ve il gün var. Hind'den Çīn'e varup andan Rūm'a gelince hem ḫāverden tā bāḫtere (20) gelince. Ṭaġı ve ṭaşı ḳuruyı serāser yavuz ṣancıdan boşaldup her yėrde şehriyārlıḳ benüm oldı. Başuma eyü yatlu firāvān (21) işler geçüp dünyā ẓālimlerüŋ şerrinden ḳorḳusız düşdi. Egerçe göŋlüm ḳamu kīn yolın gözlemekdeyidi ve illā Taŋrı'dan cümle murādumı (22) buldum. Revānum gerekmez ki ʿaceb gösterüp yaramaz endīşe ile Ehrimen dīnine döne.

Beyt

Olam yavuz işlü çü Ḍaḫḫāk u Cem

(23) Revānum perīşān ve göŋlümde ġam

Ki bir yaŋa Kāvūs'dandur nijādum ve bir yaŋa yavuz işlü başı bellü Tūr'dan tīz-maġz Kāvūs gibi ve (24) cāzū Efrāsiyāb gibi ki ikisi düşinde egrilik yüzinden artuḳ nesne görmezlerdi. Nā-gehān Yezdān'a nā-sipās olup göŋlüm […] (25) rūşen revānuma azġunlıġıla ḳorḳu düşe. Çün yavuzlıḳ ve egrilik yolına yönelem benüm üzerümden fer-i yezdānī kesile. Andan

(20b) (1) ṣoŋra ol ẓulmile gėçürüp başım ve tācum ḳara ṭopraġa düşe. Dünyāda benden yavuz ad gėrü ḳala. Hemān āḫiretde daḫı Taŋrı (2) ḳatında ser-encāmum yavuz ola. Tebāh olup et

---

[65] B. dügünüŋ B. nüshasından düzeltilmiştir.

[66] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ve derüm ṣolup yaŋaḳlarumuŋ rengi ṣolup kemüklerüm çürüyüp ṭopraġa dökile. Hüner (3) eksile nā-sipāslıḳ yėrinde ḳalup arta, cānum bulanıḳ ḳala. Ol sarāyda tāc ve taḫtuma bir kişi daḫı ḥükm eyleyüp benüm fer ü baḫtumla cihānda (4) ayaġ ṣala. Benden yavuz ad yādigār ḳalup bunca eski renclerile sürdigüm gül dikene duta. Ben şimdi ki cihānı ḫūblıġıla ārāste (5) ėdüp düşmenden yüridüm, atamuŋ kīnini aldum. Bir kimse ki Taŋrı yolından egrilige yüz çevürmiş egri ve öldürmelüydi (6) ol kimse ki nevāzişe lāyıḳdı nevāḫt ėdüp başını murādla gerdūn-ı gerdāndan yüceldeyim. Ābādānda bir aġaç ḳalmadı ki benüm taḫtumuŋ (7) menşūrın oḳıyup boyun ṣunmadı. Cihānuŋ ululları eger nice genc ve efser eyeleridür ḳamu baŋa ḫiḍmet gösterüp kih-terlik eylerler. Sipāsum (8) yezdāndan ki saʿādet yılduzınuŋ gerdişinden baŋa pāy ve per yėtürüp dād ve fer vėrdi. Şimdi ol ḫoşdur ki ben yüz ṣuyıyla (9) yezdānuŋ ḳatına ėrmege yol isteyem. Meger bu ḫūblıġla ki vardur nihānī Kird-gār-ı cihāna ʿibādet ėtmekle revānumı ol eyü menziline (10) ėrüre ki bu ululıḳ tāc ve taḫt yėl gibi gelür geçer. Gerekmez ki baŋa kimseden artuġluġılan nām ve kām; eger ululıḳ ve ḫūblıḳ eger cām. (11) Varam ki ḳamu irüşüp cihānuŋ işini gördüm eyü yatlu aşikāre ve nihān ne varısa

Beyt

Ekinci olalum ve ger tāc-ver

Ser-encām (12) eceldür bize reh-güẕer.

Daḫı sālār-ı nevbete buyurdı şāh ki: "Her kimse ėrte gėce bu bār-gāha gele aŋa şīrīn söyle, ḳamu (13) ādemlıḳ iste; tīzlikeyleme, luṭfıla gėrü dönder." Ol Keyānī bār-gāhuŋ ḳapusını baġladup geldi, ḳuşaḳsuz başı açuḳ (14) rāżīlıġıla ʿibādet ėtmekçün. Başını ve tenini yuyup ki ʿaḳl çerāġın yaḳup Yezdān yolın isteridi. (15) نیایش کردن کیخسرو به یزدان Tenine bir aḳ yėŋi ḳaftān gėyüp göŋli ṭolu ümīd ḫalvete niyāz ėtmege geldi. Kendüye pinhān bir namāz yėri eyleyüp (16) baş ḳoyup anda dāver-i pāka rāz söyleridi. Eyderidi ki: "Ėy cān-ı pākdan berter ve ʿaḳl ve idrākden öte ki tīre (17) ṭopraḳdan münevver od ḳoparıcısın. Baŋa Şeyṭān şerrinden nigeh-dār olup ol ḳadar ʿaḳl vėr ki eyüyi yā yatluyı endīşe ėdebilem (18) ki olduġca saŋa sitāyiş ḳılup bu eylükler ki vėrdüŋ ziyāde şükürler eyleyem. Azġun işlerden dest-gāhı çeküp geçen günāhlarumı (19) ḳamu yarlıġa. Cānumdan ṣavup rūzigāruŋ yavuzlıġını hemān yavuz ögredici İblīs'üŋ ėlinden īmānumı emīn eyle. Anuŋçun (20) tā Kāvūs ve Ḍaḥḥāk ve Cemşīd gibi hevā cānıma ġālib olup ʿaḳluma gūc bıraḳmaya. Çün benüm ḳarşuma ṭoġrulıḳ ḳapusı yapıla, egrilik (21) ve eksüklük leşkeri ġālib olup ḳuvvet ṭuta. Benden dīvüŋ dest-gāhını ıraġ eyle ki revānuma yol bulup vesveseyle ḳarār ėtmeye. (22) Bunuŋ gibi fikri benüm göŋlümden berkidüp revānumı kerem-i luṭfuŋdan ol eyüler yėrine ėrür." gėce gündüz bir hafta bu ayaġa ṭurup (23) -ten anda ve cān bir yėre daḫı māyildi- haftanuŋ başına degin çün

Keyẖüsrev zārīlandı. ʿİbādet ėtdügi yėrde ṭurmaġa (24) ṭāḳatı ḳalmayup sekizinci gün ẖalvetden çıḳup ẖırāmān sürdi, şāhen-şāhlıḳ taẖtına geldi. İrān leşkerinüŋ pehlevānları ḳamu şāhuŋ (25) ėtdügi işden ʿacebe ḳalmışlardı. Ol ṣavaş güninüŋ bellü nām-dārları her biri göŋlinde bir dürlü endīşe inmişdi. Çün

(21a) (1) taẖt üzerine geldi şehriyār, yine ber-ḳarār dīvān üzerinde ḳapuya ṭurdı. Buyurdı tā perde ḳaldurup çeriye ḳamu yol vėrdiler, (2) geldi dīvāna girdi. Arslan öykelü, pehlevānlar yıḳıcı ulular, elleri bögürlerinde yėrlü yėrine vardılar. Gelüp Ṭūs ve Gūderz (3) ve Gīv-i dilīr, Gūrgīn, Bījen, Çūrhām-ı şīr çün yüzini gördiler ḳamu baş ḳoyup s̱enā ve āferīn ėdenden ṣoŋra bir uġurda (4) rāzı ki: Ėy şāh-ı dilāver ki pādişāhlaruŋ başı ve dāversin. fer ü dād issi cihān-dār ve ulularuŋ ulusı

Beyt

Senüŋ (5) meylüŋi görmedi taẖt-ı ʿāc
Ṭapuŋdan ṭutar revnaḳı gürz ü tāc
Firāzendesi cevşenüŋ ve eyerüŋ atuŋ
Ferūzendesi ferruẖ āẕer (6) kişinüŋ

Ne ḳorẖu çekdüŋ rencden ne nāz ėtdüŋ gencile. Cihānda ẖod senüŋ rencüŋ ziyādedür. Gencüŋden ḳamu pehlevānlar (7) saŋa bende ki serāser senüŋ himmetüŋle zinde dururlar. Ḳamu düşmenleri ṭopraġa ṣalduŋ. Cihānda bir kimseden ḳorḳuŋ yoḳ, ḳalmadı.

(8) Beyt

Ḳamu yėrde leşkerle gencüŋ durur
Ne yėre başarsaŋ ki rencüŋ durur

Bilmeziz ki şehriyāruŋ endīşesini neye bulandı. (9) Bu rūzigārda, saŋa bundan böyle ʿayş ve şād-mānlıġla ṣafā sürmek vaḳtidür; yoḳ ki derd ü tīmārla ġam çekmek hengāmı. (10) Eger bir nesne içün Şehriyār bizden incindiyse ki anuŋ incindüginden bizüm üzerimize günāh var, bize söylesün tā yüregimiz (11) ṭolu od ve yaŋaġımız ṭolu ẖūn ḳılup ẖāṭırın ẖoş eyleyelim. Ve eger nihānī bir düşmeni varısa bize dėsün şehriyār-ı cihān, ḳamu tāc-dārlar ki (12) şāhlıḳ ėderleridi, anuŋçun ṭutarlarıdı mālı, genci ve leşkeri ki çün dilāverlıḳ terkin başa gėyeler yā baş alalardı düşmenden veyā ol yolda baş vėrelerdi. Gizlü ne varısa söyleyüp şāh bizden müşkili ne ise çāresin istesün.” Anlara Şehriyār şöyle (13) cevāb vėrdi ki: “Bizüm kimseyle kār-zā[r][67]ımız ḳalmamışdur. Baŋa dünyāda renc yoḳdur düşmenden. Ne ẖod bir yėrde ʿabes̱

[67] B. kār-zār B. nüshasından düzeltilmiştir.

gencüm perākende (14) oldı, ne leşkerüŋ işinden bir vechile āzārum vardur. Ne sizde bir ḥālile kimseden günāh bilürem. Çün düşmenden atamuŋ (15) kīnin aldım. Dād u dīnle cihān ārāste ḳıldım. Dünyāda ḳara ṭopraḳdan artuḳ nesne ḳalmadı ki benüm mührümüŋ naḳşın oḳımadı. Şimden (16) gėrü siz ḳılıcuŋuz ḳına ḳatup ceng ve cedel ḳāʿidesini ḳoŋ. ʿAyş u ʿişret āynin gözleŋ. Yay kirişünüŋ üni yėrine nāy ve çeng (17) āvāzı diŋleyüp būy ve rengle oturup bāde ve sāḳī ṣafāsın sürüŋ. Bir hafta ben pāk-Yezdānuŋ ileyinde ʿibādet ėtmege ayaġın ṭurdum. (18) Bir nihānī murādum vardur anı dilerem Kird-gār-ı cihāndan. Sizden gizlemeyüp açuḳ söyleyem. Eger ferruḫ rāyla baŋa cevāb vėresiz. Yezdān’a dün gün (19) niyāz eyleyüp bu murāda şādlıġıla artuḳluġıla şükr eyleŋ ki eyüye yatluya dest-gāh ol vėrdi. Sitāyiş aŋa ḳılmaḳ gėrek ki yol (20) gösterdi. Andan ṣoŋra yavuzlıḳdan revānıŋızı bī-gümān eyleyüp mey içüp ney diŋlemekle şād-mānlıḳ ḳıluŋ.

Beyt

Bilüŋ şöyle kim (21) çarḫ-ı nā-pāydār,
Ne leşker gözetler ne ḫod şehriyār
Yigide ne ḳılursa ḳocaya hem
Ki andan durur dād ve andan sitem

Ḳamu (22) pehlevānlar şāhuŋ ḳatından çıḳdılar ḳayġudan göŋülleri ḳararmış ve kendüler melūl. Yine sālār-bāza ol zamān şehriyār eydür: “Otur (24) ḳapuda. Bār-gāhuŋ perdesin bıraḳ, kimseye yol vėrme benüm ḳatuma girmege. Eger yād eger biliş kim gelürse.” Yine ol gėce ʿibādet (25) yėrine gelüp yėri gögi ber-ḳarār ṭutan Taŋrı’ya aġız açup eyder idi ki: “Ey yücelerden yüce luṭf ve keremle ḫūbluḳ ve eylük arturıcı,

(21b) (1) sen baŋa ḳulavuz olasın cennete varmaġa. Meger bu beḳāsız dünyādan āsānlıġla geçem, revānum egrilikile ve azġunluġıla ḳarışmadın (2) göŋlüm ol rūşen-i dil maḳābir bula.” Çün bir hafta geçdi ki şāh yüz göstermedi. Ḳapuda her ṭarafdan dürlü dürlü söz (3) ṣav oldı. فرستادن بزركان كيو را بطلب زال و رستم Ḳamu ulu pehlevānlar ve bellü begler ve ṭanışuḳ kişileri (4) bir yėre dizdiler. Kişvāz oġlı ve Nūdez oġlı Ṭūs geldi. Oturdılar dāddan ve bī-dāddan birer söz söylendi. Ulu göŋüllü (5) pādişāhlaruŋ girdārından hem Yezdān-perestlerden hem Taŋrı bilmez ẓālimlerden cihānuŋ ulularından ve ferzānelerinden (6) aŋup birer dāsitān eyderlerdi. Atası Gīv’e eyder: “Ėy nīk taḫt ki hemīşe ṭoġrulıġla tāc ve taḫt ṭapucısısın. İrān’da (7) ilüŋi, günüŋi, ḳavmüŋi, ḫışmuŋı ḳoyup varduŋ. Bunca yıl zaḥmet çeküp renc görüp şimdi yine ileyümüze bir bulaşıḳ iş düşdi ki (8) anı ḫor ṭutmaḳ olmaz. Saŋa bundan Zāvilistān’a varup İrān’da bir atlu Kābilistān’a göndermek gėrek Sīstān’da da

Rüstem'e şöyle (9) dėyesin ki 'Şehriyār Ḥaḳ'dan yüz çevürüp dīve uydı ve yolın azıtdı. Dīvān ḳapusını nām-dārlaruŋ yüzine baġladup gėce (10) gündüz oturup ṭurması dīvledir. Çoḳ ʿöẕrile ve dileklerile söz yaḳışdurup ol işden murādı nedür, kendüden dād istedük. (11) Çoḳ söz ėşitdi ki hīç cevāb vėrmedi. Başını yėllü ve göŋlini ġāyetde donuḳ görürüz. Ḳorḳaruz ki ol daḫı Kāvūs şāh gibi göŋli (12) egile ve d[īv][68] yolından döndüre. Sen ki hem pehlevān hem bilgesin. Her vilāyete ve ile ḥükm ėtmek elüŋden gelür. Şimdi ne ḳadar ki pāk rāy (13) kimselerüŋüz varısa Ḳannūc, Dūnber vilāyetinde Murġ ve Māy şehirlerinde ne ḳadar ʿilm-i nücūm bilür kişiler varısa kābilistān'da hemān pāk (14) rāy-ı fāżıllar ki Sīstan'da olur bu işiçün bir ulu cemʿiyyet ėdüp ṭurmadın ivedüylen İrān'a gelmek ardınca oluŋ. Çün pehlevānlardan (15) ve bahādırlardan şehriyār yüz döndere, pādişāhlıḳ ṭolu güft u gūy ġavġā olur. Her ne vechile ki tedbīre bünyād ṣaldıḳ ʿāḳibet şöyle yüz gösterdi. (16) Fikrümüz ki bu müşkili ḥall eylemek Destān elindedür.'" Gūderẕ'üŋ sözin ėşidicek Gīv çeriden bir nice bellü bahādırlar ėrüp başı sevdāya (17) düşüp göŋli endīşeye ġarḳ olmaġla İrān'dan çıḳup yüritümle Sīstān yolın ṭutdı. Dün gün sürüp çün Zābil'e (18) geldi. Vardı Destān'ı görüp ol ṭaŋamalu işi ki gördi ve ne söz ki ululardan ėşitdi bunlara söyledi. Çün (19) Rüstem bu sözleri ėşitdi ṭaŋa ḳalup firāvān buŋa Taŋrı adın oḳudı. Melūl olup pehlevān, Zāl-ı nām-dāra eytdi: "Bir zamān (20) emīn olmışiken yine gör ne çoḳ rence ṣataşduŋ. Gerekmez ki şāh-en-şāhlıġuŋ yüzi ṣuyı bulana. Bu işe iḥtiyāṭla oŋat (21) naẓar eylemek gerek. Çün Zāl, Rüstem'den bu sözi ėşitdi köhne kişi bir tāze endīşe bünyād ṣaldı. Rüstem'e şöyle dėdi ki: (22) "ʿĀḳıl kişilerden daḫı yıldız ṣınayıcılardan ve ulu mūbedlerden Zābil'de olanı getür ve Kābil'de olanı ḳıġır tā cemīʿsi bizümle bu (23) yola bile geleler." Buyurdı Rüstem tā ʿāḳıllar ve mūbedler ḳamu yaraġla dergāha geleler. Ne ḳadar ulu begler varısa bir yėre gelüp sitāre-şināslar (24) ḫıred-mendler ve umūr-dīde pīrler ḳamu bir bir Destān'uŋ dėrilüp andan ulu kiçi İrān'a yüz ṭutdılar. Geldük bu yaŋa. Cihān-dār (25) bir hafta ayaġa ṭurup gėce gündüz ʿibādet ėdenden ṣoŋra sekizinci gün çün mihr-i gītī-fürūz gök kenārından baş ḳaldurdı

(22a) (1) ḳapuda perde gösterüp sālār-ı şehriyār altun taḫta geçdi, oturdı. Ḳamu pehlevānlar ulu kiçi dėrilüp şāh-ı cihānuŋ ḳatına (2) geldiler. Bu dāniş issi ulular yol gösterici mūbedler geldiler, taḫt öŋine firāvān ayaġa ṭurdılar. Cihān-dār çün anları gördi (3) nevāḫt ėdüp -şöyle ki pādişāhlıḳ ḳāʿidesidir- her birine ʿizzetle yėr gösterdi. **سخن کفتن ایرانیان بر کیخسرو** Ol Ḫüsrev (4) perest nām-dārlardan bir kimse ne elin çözdi ve ne vardı oturdı.

---

[68] B. dīv B. nüshasından düzeltilmiştir.

Beyt

Dėdiler aŋa ėy sipihr-i revān

Cihān-dār (5) olasın ve rūşen revān

Tūvānālıḳ ve şehen-şāhlıḳ feriyle güneşden tā balıġa degin senüŋ ḥükmüŋ revāndır. Ḳamu olacaḳ nesneleri (6) Rūşen-revānıla bilürsin maʿnāya görür gibi. Ḳamu senüŋ öŋüŋde el baġlayup ayaġa ṭurıcı ḳullaruŋuz. Ne ḳılduḳ ʿaceb yine fikrüŋe (7) ne ḫaṭā düşdi ve ne yaramazlıḳ eyledük? Bu nām-dāra bār-gāhda ne ṣuç vāḳiʿ oldı ki bize yol baġlandı? Şimdi ki yavuzlıḳ (8) rūzgārı geçdi rāḥat olduŋ, dėdük. Göŋlimiz ṭolu tīmārla azar. Ne oldı? Eger şöyle ki bu rāzı şehriyār açarsa bu yolın (9) azıtmış ser-keşlere, eger ġam deryādayısa ḳurudup ḳamu yėryüzinüŋ örtüsin müşgīn ḳılalım. Eger ṭaġ olursa dibinden ḳoparup ḫançerle (10) düşmenlerüŋ göŋlin ṣıyalım. Eger bunuŋ çāresi gencle olursa ḥāṣıl hīç renc görmedin māl ve gencle başa ėrürelim.”

Beyt

(11) Ḳamu pās-bānuz senüŋ gencüŋe

Hem aġlayıcı zaḥmet ü rencüŋe.

Yine şöyle cevāb vėrdi ki cihān-dār ki: “Pehlevānlaruŋ sevisinden ve (12) muḥabbetinden bī-niyāz degülem. Velīkin göŋlümi rencile ṭutmazam. Bir nesneye el ėrmekçün ve merdāne erenler ve genciçün ne bir vilāyetde (13) bir düşmen bilürdi ki ol yavuzluġın derdini ve tīmārını çekmek gerek. Bu rūşen göŋlüme bir ārzū düşdi ki ol ārzūya cānum (14) uzanur aŋa ėrmege. Şimdi ḳaraŋu gėce tā ṣabāḥ olunca Ḥaḳḳa yalvaruram çün murāda ėrişem. Nihānī āvāzumı ḳaldurup ne (15) ise size kendü rāzumı söyleyem. Pīrūzlıḳ ve ṣādlıḳla gėrü dönüp odaŋuza varuŋ. Göŋlüŋüzden yavuz endīşe gėçürmeŋ.” (16) Ḳamu āzāde pehlevānlar aŋa derdile āferīn oḳıyup çün anlar gitdiler, buyurdı şehriyār-ı pīrūz, tā bār-gāhuŋ perdesin bıraġalar. Ḳapucı perde (17) perde bıraġup şehriyār, cihāndan göŋli bī-ümīd aġlayu otururdı. Şāhuŋ işi gėce gündüz aġlamaġdı ki ṣādılıġıla bir gün aġız (18) açmadı. Yine çün yüce Taŋrı’nuŋ öŋinde baş ḳoyup aġlardı ve dilerdi ki kendüye ilüŋe ėrmege ḳulavuz ola.

Beyt

(19) Dėridi ki ėy Kird-gār-ı sipihr

Ki eylük vėrürsin ėdüp dād u mihr

Baŋa bu şehriyārlıḳdan ne fāyide eger benden ḫudāvend (20) bī-niyāz ḫoşnūd degilse benden. Eylik, yavuzlıḳ eger ḳabūl olındıysa cennetde yėrüm eylegil luṭfuŋdan. Bu nevʿile zārīlıḳ eyleyüp ḫurūşın (21) ḳılmaġla yüz ḳodı cihān yaradanuŋ öŋinde ve aġladı. Bir laḥẓa ḳaraŋu gėce derdden ve rencden diŋlenüp ol dem ki ay (22) bu yüze çarḫda yüz gösterdi

kendüzi uyḫuya vardı. illā rūşen revānı uyanuġdı. Anuŋçun ki cihānda ʿaḳılla yoldaş (23) olmışdı. Şöyle gördi düşde ki ferruḫ ferişte gelüp anuŋ ḳulaġına gizlü söyleridi امرزش یافتن کیخسرو در خواب (24) ki:

Ėy şāh-ı nīk-aḫter ve nīk-baḫt

Göŋül Ḥaḳḳ'a ṭutup ṣalan tāc u taḫt

Eger şöyle ki bu cihāndan göŋül (25) götürdüŋ şād ol ki ne dilerseŋ yoldan pāk-yezdān'uŋ ḳoŋşulıġında saŋa yėr oldı. Daḫı bu ḳaraŋu zindānda iŋen ḳarār eyleme.

(22b) (1) İrānīlere baḫş eyleyüp pür-māye gencüŋi bu fānī evde olan raḫt u taḫtuŋı anlara ıṣmarla. Eger dervīşleri ḫoş görürseŋ (2) ġanī ve şād-mān olasın. Şād-mān ėderseŋ bī-gāne vü cuyūş-ı belānuŋ cenginden sen daḫı emīn olasın bu yėdi başlu (3) ejdehānuŋ deminden.

Beyt

Ne kişi ki yoluŋda gördise renc

Dilerdi ki senden bula tāc u genc.

Baḫş eyle ne varısa velī (4) maḫline vėr ki bunda çoḳ ḳalmayacaḳsın. Sen daḫı taḫtuŋ başıŋ bekleme ki bir pādişāh gör ki yėryüzinde andan bir ḳarınca (5) daḫı incinmeye. Ki çün dünyāyı baḫş ėdesin daḫı bir dem eglenme ki saŋa yaraḳ görecek rūzigār geldi tā āḫirete ulaşasın." (6) Çün renc görmiş kişi uyḫudan uyandı derden, ʿibādet ėtdügi yėri gil olmış gördi. Başını yėre ḳoyup hā aġlardı (7) ve Kird-gār'a āferīn ve s̱enā eylerdi. Eydüridi: "Eger nice tīz uyıdumsa şükr ki Taŋrı'dan ḳamu göŋlüm murādını (8) buldum." Bir gėyilmedik aḳ ḳaftānı gėyüp geldi. Şāhlıḳ taḫtına ayaḳ başup oturdı Cihān-dār. Ol ʿāc taḫtuŋ üstinde (9) ne bilezügi ne ṭavḳı var ne gürzi ne tācı. Altıncı hafta Zāl ve Tehemten bile yoldan geldiler. Cānları ṭolu ġam ve göŋülleri (10) ṭolu ḳayġu. Çü İrānīler taḫta çıḳduġından āgāh oldılar göŋüllerinden derdi sürüp bār-gāha geldiler. Ve çün Rüstem'ün (11) ve Zāl'uŋ geldigi bilindi hemān firāvān begler ve mūbedlerle her kimseye ki Zeresb nām-dār aṣlından vardı yaraḳlanup (12) ḳarşu varmaġa bindiler. Ḳamu altun yaşmaḳlu nām-dārlar Kāviyānī direfşi bile götürdiler, gitdiler. Çün Gūderz̠ Tehemten'üŋ ḳatına (13) yėtdi yaşı kirpüginden yaŋaġına revān oldı. Çeri bütün ḫāṭırları melūl ve yaŋaḳları ṣararmış Keyḫüsrev'üŋ işinden ḳamu (14) göŋülleri derd ü dāġ olmış Zāl'a ve Rüstem'e şöyle dėdiler ki: "Şāh şeyṭān'uŋ sözlerine uyup Ḥaḳḳānī yolı azıtdı. Bār-gāhuŋ (15) ḳapusı dün gün ṭolu leşkerdür. İllā anı bunca gördikleri yoḳ. Bu haftadan ol hafta degin bār-gāhuŋ bir kere ḳapusın açdılar. (16) Segirdimle varuruz kendüyi yā buluruz yā bulmazuz, gėrü döneriz.

Beyt

Dėgil şöyle Keyḫüsrev ėy pehlevān
Ki gördükdi (17) şād u rūşen-revān
Egildi ḳaddi çünki serv-i sehī
Ḳızıl gül gibi dutdı rengi bihī

Ne bilelim ne yavuz (18) göz ṭoḳındı ol yüze ki gül yaprağı gibi yaŋaḳları şöyle ṣarardı. Meger İrānīlerüŋ baḫtı ḳarardı veyā şehriyāra yılduzından bir dürlü (19) ziyān ėrdi." Anlara Zāl-ı dilīr eydür: "Şāyed ki şāhuŋ taḫt-gāhdan göŋli ṭoydı ola ādemden ṣaġlıḳ hem ṣayrulıḳ olur. (20) Göŋle gāh ḫoşlıḳ gāh melālet ėrer. Siz bunca göŋlüŋizi ġam-gīn ṭutmaŋ ki ḳayġudan kişinüŋ ḫurrem cānı perīşān olur. Varalum (21) anı görüp çoḳ naṣīḥatlar eyleyelüm bāşed ki saʿādet yılduzını yine başına ṭoġuravuz." Andan ṣoŋra her kimse ki yoldan (22) geldi bir uğurdan ḳamu bār-gāhdan yaŋa yüz ṭutdılar. Hem ol dem ḳapudan perde götürüp endāzesince her kişiye şād-mān (23) lıġla yol gösterdiler.

Beyt
Gelüp Zāl'ıla Rüstem-i pīl-ten
Daḫı Ṭūs ve Gūderẓ-i leşker-şīken

Daḫı Dīv, Gūrgīn ve Gustehem (24) her kimse ki İrānīlerden vardı şehen-şāh anlaruŋ yüzin görmedin henüz ki perdede Rüstem'üŋ āvāzın ėşitdi (25) göŋli ṭolu endīşe olup taḫtdan aşaġa şıçradı. Ayaġa ṭurup bunlar gele ḳucaḳlaşdı, görişdi. daḫı Zābilistān'dan

(23a) (1) gelen begleri ve Ḳannūc, Denber'den gelenleri ve Kābil'den gelen uluları bir bir ṣorup ve nevāḫt eyleyüp ululıḳ resmince anlara (2) mertebe ve bār-gāh düzdi. Hemān İrānīlerden daḫı ne ḳadar ki bellü ulular vardı anlara daḫı lāyıḳınca ḥürmet ve ʿizzet (3) eyledi. Andan ṣoŋra ol ʿāc taḫtuŋ üzerine geçüp ol dil-fürūz tācı başına gėydi. Çün şāh oturdı Zāl hemān (4) Ḫüsrev ṭapucı nām-dārlarıyla taḫt ileyinde ayaġa ṭurdı

Saḫn-ı Zāl
S̱enā ḳılmaġa şāha uzatdı dil
Ki şādān (5) diril tā ola ay ve yıl.
Menūçehr'den tā gelüp Keyḳubād
Ḳalan ulular ėdici ʿadl ü dād

Zev begliginden tā Kāvus'a (6) gelince ol ferruḫ ulular ve ferḫunde şāhlar ki vardı Siyāvuş ḫod benüm oğlum gibiydi ki fer ü reng ve baḫt issi civān-merddi. (7) Şimdi görmedüm kimse bu uşlulıġıla ve bu yezdānī fer ü dāniş ve kiyāsetle merdānlıḳ ve yigitlik ve süŋü ve rāyla şāhdur. (8) Hemīşe devletle ber-ḳarār ve baḫtdan ber-ḫūr-dār olsun. Yėryüzine ḳamu ʿadl ü

dād toḫmın ekdüŋ. Şimdi ekin bāre (9) ėrdi. Pīrūzlıḳ ve şād-mānlıġıla ne mihter ki senüŋ ayaġuŋ altında ḫāk degil ve ne zehrdür ol ki senüŋ aduŋ (10) ėşidüp tiryāḳ olmaya? Şimdiki ḥālde bir nā-sezā ḫaber ėşidüp ol ḫaber içün ivedüylen sürüp geldüm. Nücūmdan ve ḥikmetden (11) bilen mūbedler, pādişāhlar görüp rūzgār sürmiş ulular her vilāyetde ki bilür-idüm baş baş Ḳannūc ve Denber ve Murġ ve Māy'da (12) olanları yėrlerinden götürüp bir yėre cemʿ ėtdüm. Hindī zīcler aldılar ellerine tā sipihrüŋ rāzını bir bir göreler ve isteyeler ki (13) İrān'dan niçün pāk mihrini götürdi? Şehriyār ve hem bundan bize kimse geldi ki şehriyār-ı pīrūz bār-gāhuŋ perdesini (14) bıraġup emretdi ki: 'Sālār bāz götürmeye.' Bizden rūşen çehresini nihān ėder oldı. Ėy şehriyār ben anlaruŋ derdlü söz (15) lerinden ne yėdüm içdüm ne yatdım diŋlendüm. Gemi ṣuda segirdür gibi dün gün segirdürdüm. Anuŋçun ki tā ṣoram şāh-ı cihāndan (16) her nesne ki göŋlinde vardur nihānī üç nesneden her iş ki var ārāste olup hemān pādişāhlıḳ taḫtı daḫı anuŋla emīn (17) olur. Genc gerekdür ve renc ve merdāne erenler ki bundan ġayrı degildür neng ve neberdüŋ āyīni. Dördinci Yezdān'a niyāz eyleyüp gėce (18) gündüz öŋinde s̱enāyla sitāyiş ḳıla ki ḳulına her buŋda feryād irici ve hem ẓālimle ziyān ėrüriciden saḳlayıcı oldur. (19) Yoḳsula çoḳ nesne taṣadduḳ eyleyelüm ki ne ḳadar iş egilmiş ve azmış ise daḫı Yezdān-ı pāk revānuŋı rūşen ḳılup ve bilügi (20) ʿaḳluŋa yār eyleye." Pīr-i ferḫunde-fer çün bu sözi söyledi ḳamu gevher hüner issi nām-dārlar āvāzla çaġrışdılar ki biz daḫı (21) böyle dėrüz ėy Ḫüsrev-i pāk-dīn! Çün Keyḫüsrev anlardan bu sözi ėşitdi bir dürlü cevāba daḫı bünyād ṣaldı. Aŋa şöyle (22) dėdi ki: "Ėy pīr-i pākīze-yi muḳırr, ḳamu […] ve güftāruŋ ki var birbirinden zībā ve naġzdur. جواب دادن کیخسرو زال (23) را Manūçehr zamānından tā şimdiye degin eyü gümānlu ve bī-āzārlıḳdan ġayrı işüŋ yoḳdur. Hemān nām-ver Rüstem-i pīl-ten (24) daḫı ki pādişāhlaruŋ ṭayaġıdur ve dernegüŋ yaraşuġı ki Siyāvuş'ı bunca zaḥmetle besleyüp anuŋ yolında bunca eylikler (25) ve yavuzlıḳlar görmişidi. Ne leşker ki anuŋ kūpālini gördiler hemān pīl-veş bāline ve şīrāne bāzūsına naẓar ėtdiler

(23b) (1) çoḳ yėrlerde ki ṣavaş ėtmedin yayı oḳı yazıya ṣaçup ḳodılar, ḳaçdılar. Bizüm dedelerümüz öŋinde eyü ṣanmaġla ferruḫ vezīrler (2) gibi ṭoġru yol göstericidür. Eger sen renc çekdügüŋ yėrlerüŋ adın aŋar olursam yüz ḳarna degin söz dükenmeyüp gün bugün tāze (3) ola.

Beyt

Eyü sözlere ger burūhiş ola
Saŋa bu sitāyiş nikūhiş ola

Daḫı ol ki benüm işümden ṣorduŋ ki (4) yine dīvān ḳapusın bağlatdum ve neden āzārum oldı? Taŋrı ḳatında benüm bir ārzūm oldı cihānı anuŋçun şöyle ḫor bıraḳdum. Şimdi (5) bėş haftadır tā ben ayaġa ṭurup ol dāver-i reh-nümādan dilerüm ki gėçmiş günāhumı ʿafv ėdüp, münevver eyleye bu ṭonuḳ māhumı. (6) Beni bu fenā dünyādan şöyle ilede benden cihānda derd ü renc ḳalmadın. Ḳomaya ki ṭoġrulıḳdan geçüp öŋdinki (7) şāhlar gibi başum kibirle ṭoldurmaya. Şimdi her ne murād ki isteridüm buldum. Yaraḳ görmek gerek ki peyġām (8) ėrdi ‘Gel diyü.’ Düne gün ki ımızġandum gözüme biraz uyḫu geldügi gibi bir mübārek ferişte Yezdān’dan baŋa gelüp eytdi ki: (9) ‘Ḳayduŋ gör, gidecek vaḳtüŋ geldi ve başa yėtdi melāletüŋ ve zaḥmetile oynamaġuŋ.’ dėdi. Şimdi bār-gāhumuŋ revnaḳı bozılup (10) hemān leşker ve tāc ve taḫtumuŋ feri başa ėrdi.” İrānīlerüŋ göŋli şāhuŋ bu sözinden melūl olup ḳamu ʿaḳlını ḫayra ve yolını (11) yaŋlış gördiler. Çün Zāl ėşitdi oturduğı yėrde bozılı düşüp cigeri odla yanup bir ṣovuḳ āh eyledi. İrānīlere (12) eydür: “Bu rāy degüldür ki ʿaḳla bunuŋ beynisinde hergiz yėr yoḳdur. Ki tā bėlüme kemer bağladum ulu pādişāhlaruŋ taḫtı ileyinde ḫiẕmet (13) ḳıldum şāhlardan hīç birisini görmedim ki bunuŋ gibi söz söyleyeydi. Çün ol söyledi biz bunı ṭıŋlamaḳ olmaz. İttifāḳ olmamaḳ (14) gėrek bu sözde anuŋla. Eger ol daḫı bunuŋ gibi destān oḳursa diŋlememek gerek. Meger dīvānelige hem-rāz oldı ki şöyle başını (15) rūşen-i yezdāndan döndürür. Ferīdūn-ı nām-dār ve Hūşeng-i Yezdān-perest bunuŋ gibi ḳāʿide ṭutup hergiz bu vechle āyīn ḳomadılar. (16) Ḳamu ṭoġrusını ben aŋa söyleyem ki cānına anuŋ bundan eksüklik ėrdi. Ḳamu bundan benümle bir göresiz ki ben şāha söyleyem ne (17) dėrsiz bir uġurda bu işe ittifāḳ ėder misiz?” dėdi. İrānīler daḫı şöyle cevāb vėrdiler ki bu nevʿle ululardan kimse (18) söz söylemedi. Ḳamu: “Senüŋle birüz. Şāha her nice söylerseŋ söyle ki ol resm ü āyīn azıtmaya.” كيخسرو را (19) جواب كفتن زال Çün Zāl bu sözleri ėşitdi ayaġa ṭurup şöyle dėdi ki: “Ėy Ḫüsrev-i dāver-i rāstī, bu pīr-i cihān-dīdenüŋ (20) sözini diŋle. Eger egri gelürse tedbīr-i fermān senüŋdür. Acı sözlerle olan ṭoġrulıḳ eksüklik ve egrilik (21) ḳapusın yapar. Gerekmez ki bu bendeden göŋlinde āzārlıḳ ṭutasın bu ṭoġru sözden ki söyleyevüz. Bu yıġınaġuŋ (22) içinde Tūrān zemīnde anadan ṭoġduŋ bir müddet aşuŋ ṣuyuŋ anda oldı. Bir başdan dedeŋ Efrāsiyāb’dı ki cāẕūlıḳtan (23) ġayrı düşinde daḫı nesne görmezdi. Bir dedeŋ daḫı Keyḫüsrev’di ki yaŋaġı ṭolu ḫande ve reng göŋli ṭolu fitne ü aldı. Ḫāverden (24) tā bāḫtere varınca ululıḳ ve şāhlıḳ ve tāc ve kemer anuŋıdı. Diledi ki göge çıḳup bu yıldızlaruŋ gerdişi ne (25) ḥāliledür göre. Bunuŋçun aġız açup çoḳ acı sözlerile naṣīḥat vėrdüm. Benüm ögüdümi ėşitdi velī cānına

(24a) (1) aṣṣı ėtmedi. Göŋlüm dāġ u derd olup andan gėrü döndüm. Çün ḫod-bīnlikle göge çıḳdı ne eylesün gėrü (2) dönüp depesi üstine yėre indi. Baḫşāyiş ėdüp cānına Yezdān helāk ėtmedi. Yine taḫtına geldi, Taŋrı'ya (3) nā-sipās başı çegzinmiş ve göŋli ṭolu ḳorḳu olmış. Sen varduŋ bundan yüz biŋ ḳılıç erile cemīʿ zırh-dār, ellerinde (4) aġır gürzle şīr-i jiyān gibi rezm yaşayup Ḫārezm yazısında yüridüŋ. Ālāy baġladuŋ. Çerinüŋ öŋinden ṣıçrayup (5) ṣavaşa varduŋ. Yayan olduŋ Peşeng'ile ceng ėtmege. Eger saŋa ol ṣavaşda furṣat bulaydı Efrāsiyāb yürürdi, İrān'ı (6) ser-ā-ser ṭutardı. İrānīlerden bir ʿavrat oġlan ḳurtulmayup aŋa kimse ḳarşu ṭurup ceng ėtmege bėl baġlamazdı. Taŋrı teʿālā (7) anuŋ elinden seni ḳurtarup ʿināyetiyle yine dövlete yār ėdüp ʿizzete ulaşdurdı. Öldürdüŋ ol kimseyi ki yėri gögi (8) yaradana nā-sipāsdı ve ḫalḳ anuŋ ẓulminden pür-hirāsdı. Çün, 'ʿAyş ve ārām hengāmın ṣorup istemek ve vėrmek (9) almaḳ hengāmı tamām oldı.' dėdük bize bu iş düşvār düşdi ki göŋlümiz bu fikirden pervāz düşdi, pür-āzār oldı. (10) Çün böyle Taŋrı yolın ḳoyup egrilikle ve yavuzluġa şitāb ėdüp sen bundan, ėtdügüŋ işden, ne sen fāyide bulasın (11) ve ne girdāruŋ. Ėy şehriyār, eger bu vechile cihān saŋa ḫoş gele senüŋ ʿahd ve peymānuŋ ve fermānuŋ yöresine kimse (12) uġramaya. Saŋa ʿāḳibet bu sözden peşīmānlıḳ gelür. Oŋat endīşe eyle. Ġalaṭıla dīv fermānına girme ve ger daḫı bunuŋ gib (13) şeyṭāna uyarsaŋ cihān yaradanuŋ feri senden kėsilür. Ḳalursın şöyle cānuŋ pür derd göŋlüŋ pür-günāh. Bundan (14) böyle saŋa kimse şāh daḫı oḳımaz. Sen Taŋrı'ya inan ki ḳulı eyüye yatluya ḳulavuzlayıcı oldur. Eger bu naṣīḥatumı (15) ėşidüp yine yavuz işlü dīve uyarsın senüŋ taḫtuŋ çevrilüp derdile ḳalursın. Ne şāhlıḳ rengin görürsin ve ne tāc ve taḫt (16) yüzin. Eger uymasaŋ ol yavuz işlü dīve ʿaḳl senüŋ cānıŋa ḳulavuz olup beynüŋ pāklıkıla yėrinde ber-ḳarār ḳılsun." (17) Çün Destān'uŋ sözi ḫatm oldı pehlivanlar her biri bir yaŋadan söz açdılar ki: "Biz daḫı hem anuŋ üzerineyüz ki (18) bu pīr söyledi rāstī Ḥaḳ sözi yaşurmaḳ olmaz." **جواب دادن کیخسرو و زال را** Çün Keyḫüsrev anlaruŋ sözin (19) ėşitdi bir zamān kendüziyle tefekküre varup epsem ṭurdı. Kendü göŋlinde eytdi: "Bu rūzigār görmiş Zāl (20) ki merdānlıġla bunca māh u sāl sürmişdür. Eger ḳatı söylerisem yıġnaḳ içinde cihān-dār benden bu yaramazlıġı ḳabūl eylemeye. (21) Daḫı ol ki Rüstem'üŋ göŋli der-mend olup anuŋ derdinden İrān'a ziyān ėre. Daḫı ol ki eger ḥisāb ėder olursaŋ (22) dünyāda gencinden ziyādedür anuŋ renci ki yėmeyüp içmeyüp benüm öŋümde her ḳażāya tenini ḳalḳan eyleyüp dururdı. Anuŋ göŋlini (23) yavuz sözlerile ṣımayup ol ḫoşdur ki çerilikle cevāb vėrem." Andan ṣoŋra şöyle dėdi ḳatı āvāzla ki: "Ėy bī-dār-baḫt nāmdārlar, (24) Destān'uŋ sözlerini ėşitdüm. Ḳamu bī-dārlıḳ ve huş-yārlıġıla bu dernegüŋ içinde söyledi. Dünyāyı ve āḫireti yaradan ḥaḳḳıçun ki (25) ben

şeyṭānuŋ yolından ve fermānından ıraġam. Benüm cānumuŋ meyli Yezdān'a ulaşmaḳdadur ki bu rencüŋ dermānına anı ʿaḳlum

(24b) (1) devā diler.

Beyt
Çü gördi cihānı dil-i rūşenüm
Yavuzluġa ʿaḳl ola pes cevşenüm
Çü bildüm ki ḳılmaz kişiye vefā
(2) Velī dāyim eyler belā vü cefā."

Andan ṣoŋra Zāl'a eydür: "Tīzlik eyleme. Gerekdür ki sözi endāzeyle söyleyesin. (3) Evvel ol ki 'Tūr ṣoyından ḫıred-mend ve bī-dār kimse ṭoġmadı.' dėdüŋ. Ulu pādişāhlar aṣlından cihān-dār (4) Siyāvuş'uŋ oġlı benem ki hem şāh hem rūyīn-ten pehlevānam. Cihān-dār Keykāvus'uŋ oġul oġlı dil-efrūz ve pür-dāniş (5) ve nīk-pey kişiyem. Atadan Efrāsiyāb toḫumı ki anuŋ ḫışmı olduġı yėrde kimse ḫāb ve ārām ḳılmazdı. Ferīdūn'uŋ (6) torunı ve Peşeng'üŋ aṣlı ol aṣldan ben neng ėdüp ʿārlanmazam. İrān'uŋ nehengleri deryāda Efrāsiyāb ḳorḳısından tenlerin (7) yuyabilmezlerdi. Daḫı ol ki Kāvus ṣanduḳ düzüp pādişāhlıḳdan başını yuḳaru ḳaldurdı. Şöyle bil ki kendünüŋ himmeti yü (8) celikle ol işi kendüye serzeniş ola ṣanmadı. Daḫı ol ki dėdüŋ 'Öŋdinki şāhlar kendülerüŋ pāk āyīninden dönüp böyle iş (9) ėtmediler.' Anlardan biri Yezdān'a öŋine anuŋçun niyāza gelmediler ki böyle iş göŋüllerine āsān gelmezdi. Ne bī-hūde yėre şāhlıḳdan (10) ayrılurlardı ne kām rām ve şādılıġı terk ėde bilürlerdi. Sen bilürsin ki tā bu rūzigāra gelinceye degin ne ḳadar oldumsa (11) pāk ve perhīz-kār oldum. Hemān fer-i Yezdānī üzerümdeydi ki dünyāda hīç yavuzlıḳ es̱eri ḳomadım. Baŋa Yezdān, öŋdinki (12) şāhlardan dünyāyı ve dövleti endāzeden ziyāde vėrdi.

Beyt
Bir ol kim tenüm var durur zūr-mend
Ki (13) pīli baṣaram bıraġında bend
Daḫı ol ki fikrile tedbīr ü hūş
Revānum hünerden ṭutar tāv u nūş
Daḫı ʿadl ėrürmişem ol yėre
(14) Ki bir ṣudan içer her börü bere

Daḫı ol ki ne söylerisem başdan ayaġa ol olmaḳ gerek. Daḫı ol ki cām-ı cihān-nümāya (15) baḳıcaḳ ser-ā-ser dünyāda ne varısa görürem. Daḫı ol ki her ne ümīdüm varısa ayuŋ Gün'üŋ gerdişinden ḳamu müyesser oldı. Çün (16) ferüm öŋdinki şāhlardan artuḳdur. Dilemezem ki

nā-gāh ġırra olup dīnden ve āyīnden dönem kendümi görüp Ḍaḥḥāk ve Cem gibi. Yoḳ (17) yėre Dīv baŋa ẓulm eyleyüp ṭoġrulıḳ yolından izümi şaşırup ḳalan şāhlar gibi başumı ṭopraġa indüre. Yeri gögi ṭutan Yezdān'uŋ (18) ḳulluġından dönem. Revānum ṭolu ġam ve göŋlüm ṭolu ḳorḳu ola. Şimdi ben çün atam kīnini alup dünyāyı ḫūbluġla ārāste ḳıldum. Oldur (19) bir kimseyi ki kīn anuŋlaydı ve cevr-i bī-dād yėryüzine andan yayılmışdı. Dünyāda daḫı benüm ėdecek işüm yoḳ. Ve hem bed gevher (20) lerden ʿālemde bir şehriyār ḳalmadı. Her ḳaçan ki endīşe uzaḳ ola bu uzaġa sürici dövletile ulu pādişāhlıḳdan Kāvus (21) ve Cemşīd gibi olup resm-i pay-gāhum eksik olur. Nice ki Ḍaḥḥāk-ı nā-pāk ve Tūr-ı dilīr ki cihān anlaruŋ şerrinden oda yanmışdı. (22) Ḳorḳaram ki çün günüm başa yėtüp yüzüm örtüle anlaruŋ gibi yavuz ʿamelüm beni daḫı dūzaḫa çeke. Daḫı ol ki dėdüŋ (23) ki 'Dilāver neheng gibi Şīde'yile yüridük, ceng eyledük.' Andanıdı ki İrān'dan bir suvār görmedüm ki pehlevān yıḳıcı, ṣavaşa (24) yarar server olaydı ki yaluŋuz anuŋla anda gönderüp neberd isteyem. Çün ber-ā-ber vara biraz ḳarşu ṭurabileydi. Bir kimsede ki ferr (25) -i Yezdānī olmaya yılduzı saʿādetle iken daḫı yėgin olmaz. İrān'dan ol resme tīz ceng olup vardum ki Peşeng ṣavaşı

(25a) (1) öŋümde bir avuç ṭopraḳ döküldi. Daḫı bu bėş hafta gėce gündüz aġız açup Yezdān'a niyāzla āferīn eyledüm. Anuŋçun tā cihān (2) yaradan pāk-Yezdān beni bu tīre cānuŋ ġamından ḫalāṣ eyleye. Göŋlüm ṭoydı bu tāc ve taḫt ve leşkerden. Tīz raḫtum düzüp (3) gėrü dönmek isterem. Sen ėy pīr-i bī-dār, Destān-ı Sām baŋa dīv dėrsin. Düzetdi dām. Yolumdan dönüp egrilige ḳaraŋu (4)-lıġa yönelmedüm ki cānum bī-māye ve göŋlüm ḳara olaydı. Ne bilem Taŋrı'dan cezā ki rūzigār yavuzlıġla ne yėrde bulasın? **پوزش خواستن زال از کیخسرو** (5) Çün Destān bu sözleri ėşitdi ʿaḳlı şaşup iki gözi odlanup anuŋ dīdārına ḳarşu ṭutdı. (6) Ḫurūş eyleyüp şāhdan utanmaġla ayaġa ṭurup şöyle dėdi ki: "Ėy Yezdān-perest şāh, benden pīrlik ve bilmezlik ʿaḳılsuzlık (7) olduysa sen pāk-ferzānesin ʿafv olsın. Yarar ki günāhı baġışlayasın ve eger şeyṭān aradadur benüm yolumı azıtdı. (8) Benüm bėlüm şimdi biŋden artuḳdur. Kemer baġlamışam şehriyāruŋ öŋinde şāhlardan hīç birin görmedüm ki bunuŋ gib (9) yol isteyeydi ay ve Gün yaradıladan berü. Şimdi bu işe üstād Keyḫüsrev oldı ki anuŋ cānından ıraġ olsun rūzigāruŋ (10) yavuzluġı. Dilemezem ki Ḫüsrev'den ayru olam. ʿAḳl bulanıḳ cānuma bu işde ṭanıḳ olsun İrān'da her eyü ṣancınuŋ ḳatında (11) artuḳdur şāhuŋ renc ve girdārı. Ki bize dād ėdici eyü ṣancı Ḫüsrev'den ayrılmak eyü ola." Destān'uŋ sözlerin çün (12) şāh ėşitdi eyü ṣancı pīruŋ ʿöẕri kendüye ḫoş gelüp ḳolın uzatdı. Anuŋ ėlini eline alup oturduġı (13) yėrden kendünüŋ ḳatına iletdi. Bildi ki ol sözi mihrinden söyledi şāh-ı ḫurşīd-çehre. Pes şöyle dėdi şehriyār (14) Zāl-ı Zer'e ki: "Şimdi bir uġurdan bėliŋüze kemer

bağlayup sen ve Rüstem ve Ṭūs ve Gūderẕ ve Gīv daḫı her kim varısa (15) nām-dār ululardan ol hümāyūn sancağı hāmūna çeküp serā-perde şeherden ṭaşra iledüŋ. Çādırlar ve otağlar ne ḳadar (16) varısa yazıda ṭutup bir oturacaḳ yėr eyleŋ. Ulular sancağın bile getürüp pīl ve leşker ḳamu dėrilsün. Murġızār (17) üzerinde bir rūşen bezm-gāh düzüŋ.” Şöyle ḳıldı Rüstem ki Keyḫüsrev buyurdı. Perde-sarāy yükledüp şeherden aḳ ḳara (18) yeşil ḳızıl ḫaymeydi

Beyt

Arada pīle Kāviyānī direfş

Ki andan cihān sürḫ ü zerd ü benefş

Bunlaruŋ gėrü yanında (19) āferīn issi Keyḫüsrev ki -Ḥaḳ’dan aŋa āferīn olsun- çerinüŋ öŋinde şāhuŋ serā perdesi, bir ḳara sancaḳ odası ḳapusında (20) başı altundan yalabır. Hemān Zāl-ı Zer ṣaġ ḳolda ki ṭoġrulıḳdan artuḳ arada nesne istemezdi. Ṣol ḳolda Rüstem (21) pehlevānla Kābil’den gelen ulular. Öŋlerinde Ṭūs ve Gūderẕ, Gīv’le Şābūr ve Rehām ve Gūrgīn. Anuŋ ṣonıca bile Bījen ve (22) Gustehem. Daḫı bir nice ulular anlaruŋla bile fīrūz Kāvus şāhuŋ öŋinde ki -başını ay çarḫından daḫı yüksek ṭutardı- (23) ve peyker gürz elinde alup şehriyār altun taḫta gelüp geçüp oturdı. Bir ḳolında Zāl’la Rüstem şol pīl-i ser-efrāz ve şīr-i (24) jiyān gibi geldiler, oturdılar. Bir ḳolında daḫı Ṭūs ve Gūderẕ ve Gīv daḫı Bījen ve Gūrgīn ve Gustehem. (25) **پند دادن كيخسرو ايرانيانرا** Ḳamuŋuz ṭutmışlardı şāhuŋ çehresine ḳarşu tā leşker işine ne dėye.

(25b) (1) Andan çaġırup şöyle dėdi şehriyār ki: “Ėy rūzgārı eylükle sürmiş nām-dārlar. Her kimseŋüzüŋ ki ʿaḳl ve fikri (2) vardır bilürsiz ki eyü yatlu bu rūzigār beḳā ḳılmaz, geçer. Ḳamu gitmelüyüz ve dünyā gėrü ḳalur. Neye gėrek bunca (3) ve ġuṣṣa, līn, derd ve renc çekmek? Eger cihānuŋ mālını tamām ele getürürüz, düşmene ḳalur. Cümle biz geçerüz, giderüz. (4) Tenüŋüz cānuŋuz bir nesneye renc iledür ki anuŋ ḥāṣılı bir kimseye daḫı naṣīb olur. Ḳamuŋuz bir uġurda ki var Yezdān-ı (5) pākdan ḳorḳup şād-mān olasız. Bu ḳara ṭopraḳdan ki zamāna bizüm nefesümüzi vėrüp aldıḳça ṣayup ḳamumızı bu güne (6) öger nesne gerek. Cemşīd’den ṭutup tā Hūşeng ve Kāvus’a gelince ki her birinüŋ fer ü zūrı ve tāc u külāhı varıdı. (7) Kimse gidenlerüŋ nāmesin açmadı. İllā yüzine baḳup bir addan artuḳ hemān dünyāda nesne anlardan ḳalmadı. (8) Ve anlardan çoġı Taŋrı’ya nā-sipāslıḳ ėdüp ʿāḳibet ėtdikleri ve yavuzlıḳdan ḳorḳuya düşdiler. Anlaruŋ gibi ben daḫı bir ḳulum. (9) Eger ne ḳadar rencsüzisem daḫı bunca emek çekdüm ve renc iletdüm. Görmedüm ki bunda bāḳī ḳala. Şimdi bu derd ü renci (10) başa ėrürüp göŋlümi cihāndan ḳaṭʿ ėtdüm ve bu fānī sarāyda

gėce gündüzde aġzum açdıḳça Yezdān'dan bu işi dilerdüm ki (11) ėtmiş günāhumı meger bağışlayup beni bu cān avlayıcı ġamdan ḫalāṣ eyleye. Şimdi her ne ki dileridim bulup şāhlıḳdan uṣanup (12) Keyānī taḫtdan yüz çevürdüm. Mübārek yüzlü ferişte peyġām getürüp baŋa eytdi: "Ġaflet uyḳusından bī-dār ol. Ḳulağın (13) aç ki pāk-Yezdān senüŋ günāhıŋı bağışlayup cānıŋı cennete iletse gerek. Māl ve genc içün göŋlüŋi melūl ėtmeyüp anlar ki vėrmege (14) erzānīdür anlara ki baḫş eyle ki bunda eglenmege zamānuŋ ḳalmadı.' Çün benüm öŋümde bunuŋ gibi sözler söyledi daḫı gitdi. Böyledür (15) şimdi fikrümde ėy ulular ki cihānı ser-efrāz erenlere baḫş eyleyem. Her kimse ki benümçün emek çeküp renc gördi ne dilerse gencden (16) aŋa yoḳ dėmeyem vėrem, gėrek pehlevānlardan ve gėrek ol kimselerden ki benüm üzerimde ḫidmetile minnetleri var. Ki eylük bilici (17) Ḥaḳ ḳatında söyleyem ve bu esbābı, tamām İrānīlere ḳoyam cebe-ḫāne ve ḫazīne māl genc ne varısa. Rāsta her kimse ki sizden bellü (18) ulular̄dur her nām-dāra bir vilāyeti baḫş eyleyem. Hemān kīseler, ṣanduḳlar, ḳullar, ḫalāyıḳlar, atlar, ḳatırlar... Fikr ėdüp yėrlü yėrinde ḥisāb (19) ḳıldıḳtan ṣoŋra bağışlayam ki yol yarağın görüp bu tīre ḫākdan göŋli götürdüm. Siz göŋlüŋizi ʿayşa ve şādlıġıla ṭutup bir hafta (20) bunda yėŋ, içüŋ ṣoḥbet eyleŋ. Ben dilerem ki bu köhne sarāydan güẕār eyleyüp rencden ıraġ olam." Çün Keyḫüsrev bu naṣīḥatları ḳıldı (21) ėşidüp ḳamu pehlevānlar ʿacebe ḳaldılar. Birisi eytdi: "Bu şehriyār delürdi ki ʿaḳl göŋlinde ḳatı bī-gāne düşmişdür." (22) Biri daḫı eytdi: "Anuŋ uṣṣı ḳalmayupdur. Hemān bī-hūde yėre ġavġā ve ḫurūş dāyim eyler." Birisi daḫı eytdi: fer-i Yezdānī gitdi (23) ki şöyle ʿāḳıllar yolından yüz çevürdi. Ne bilelüm ki anuŋ başına nice işler gelüp veyā taḫt ve tāc ne yėrde (24) ārām ėdecekdür?" Ḳamu yazı yābān ṭaġ u ṭaş ṭolu leşkeridi. Bölük bölük olup güft u gūya düşdiler. (25) Yazıda atlaruŋ kişnemegi ve orduda ṣūrnānuŋ āvāzı sen eydeydüŋ ki yuḳaru çarḫa çıḳardı. Bir hafta

(26a) (1) anda şādlıġıla oturdılar. وصي كردن كودرز كيشواز را Sekizinci gün şehriyār taḫta geçdi. Ne başında tāc ne (2) boynında ṭavḳ ne ḳolında bilezik ne elinde gürz... Çün gidecek vaḳt gelüp göŋli götürüldi. Buyurdı bir gencüŋ ḳapusın (3) açdılar. Çün ol ābādān gencüŋ ḳapusın açdı Gūderẕ-i Geşvāz'ı kendüye vaṣī ḳıldı. Aŋa eytdi: "Baḳ bu cihānuŋ (4) işine gėrekse nihān gėrekse āşikāre. Şimdi eski genci ṭağıdacaḳ zamāndır. Yoḳ ki ḫazīne yıġup mühr uracaḳ gün. (5) Gözle bir kārvān sarāy ki vīrān olmış ola veyā köprü ki İrān'a yaḳın yėrde yıḳılmış ola. Daḫı ṣuluḳlar ki Efrāsiyāb'uŋ (6) ẓulminden ve İrān'uŋ çerisi uġraġandan ki göresin ḫarāb dururlar. Daḫı oġlancıḳlar ki atasız ḳalmışlardur ve daḫı şol ʿavrat (7) lar ki ṭuldur, nafaḳaları yoḳ. Ve daḫı ol kimseler ki muḥtācdur ve kimseden ʿār ėdüp nesne

dilemezler; ḥāllerin gizlerler. Anlara ḫazīne (8) ḳapusın yapma ve rūzgāruŋ yavuzluġından ḳorḳ. Baḫş eyle ki dünyānuŋ ḫayrı ol kimseye ki dād ėdicidür. Efserden ve (9) gevherden ve cümle bezekden yėgdür. Naẓar eyle bir şehre ki vīrān olup arṣlan ve peleng anda yataḳ ėdinmişdür. Hemān (10) yėrler ki āteş-ke dėdir eskiden ve şimdi ruhbānsız ḳalup ḫarāb olmışdur. Üçinci ol kimseler ki tende ṭāḳatı (11) ḳalmadı ve yigitlik günde rızġını ṭaġıtmışdur. Daḫı bir ḳuyı ki firāvān anuŋ üzerine yıllar geçdi ṣusız ḳalmışdur. (12) Bu gencle ilde köyde bulduġun yıḳuġı ābādān eyleyüp altunı aḳçayı ḫ˅ār ḳılup Taŋrı'yı yāduŋa getür. Daḫı bir genc ki (13) adını ʿArūs oḳurlar ki Kāvus cemʿ eyleyüp Ṭūs şehrinde defn eyledi." Gūderẕ'e dėdi ki: "Anı baġışla Zāl'a (14) ve Gīv'e ve Raḫş issi Rüstem nām-dār'a. Ne ḳadar kendü gėycek ḳaftānı varsa şehen-şāh ṣayup bir bir Bījen'e ṭapşurdı. (15) Ve pehlevānlıḳ ṭavḳını cevşenler ve aġır gürzler ne ḳadar ki yābānda yürür gelleler varısa çūbānun getürüp sipeh-dār (16) Ṭūs'a vėrdi. Her şehirde ne ḳadar bāġı ve būsitānı varısa Gūderẕ'e vėrdi. Ve kendünüŋ ḫāṣ silāḥı ki (17) ḫazīnesinde varıdı ki her biri bunca rencle ḥāṣıl olmış. Çün şāh-ı gerden-keş rezmden ṭoydı buyurdı, anları (18) ḳamu Gīv'e bildürdiler. Perde-sarāy ve eyvān ve çādır ve otaḳ āḫūr içinde ṭavīleleri bile şāh, Ferīburz-ı Kāvus'a vėrdi. (19) Bir cevşen bir terk, bir Rūmī aşıḳ bir ṭavḳ ki -cevāhirile Müşterī'den raḫşāndı-ḳaşları yāḳūt raḫşān iki yüzük (20) ki -şāh-ı cihānuŋ adı üzerinde yazılu- cihānda gūyā nihān olmaz iki ʿifrīt nesne. Şöyle dėdi Gīv'e ki: "Bunları (21) benden yādigār ṣaḳla. Cihānda eylik toḫmından ġayrı nesne ṣaçma." İrānīlere eydür: "Benüm vaḳtüm yėtüp adum bu nevʿile daḫı rūzigār (22) tāzelendi. Her ne ki gerekse isteŋ benden ki dernegi ṭaġıdacaḳ vaḳt oldı. Ḳamu ulular şehriyāruŋ derdiyle (23) büryān olup ol ayrulıġçun zār ve giryān oldılar. Her kişi söyleridi ki: "ʿAceb tāc ve taḫtı şehriyār kime (24) yādigār ḳoyacaḳdur? Oġlı yoḳdur tā taḫt-gāhda ḳoya. Şāh fersiz taḫt ve tāc ʿaceb nice olacaḳdur?" Pehlevān (25) lardan öŋdin ser-efrāz, gītī-fürūz Destān -ki Nīmrūz şāhıdur- **در خواست کردن زال از کیخسرو**

(26b) (1) iki ḳat olmış ḳaddini rāst ėdüp yėr öpdi ve ayaġa ṭurdı. Şöyle dėdi ki: "Ėy cihānuŋ şehriyārı, gerekdür ki (2) göŋlimizde olan ārzūyı senden nihān ėtmeyevüz. Sen ḫod bilürsin ki Rüstem ki bezm ü rezm ve neberdle İrān'da ne eyleyüpdür? Çün (3) Keykāvus aġır fersenglerle uzaḳ yollara düşüp Māzenderān'a gitdi ki dīvler bende çekdiler. Tehemten çün ėşitdi (4) bundan tīz yüz urup yalıŋuz ol yola düşdi, gitdi.

Beyt

Beyābān u ṣaḥrā vu hūr-ber ü şīr
Çe cādū çe dīv ejdehā-yı dilīr

(5) Anca renc ve tīmārla yol kesüp renc gördi ki Māzenderān'da şāhuŋ ḳatına yėtdi. Aḳ dīvüŋ bögrini ḫançerle yarup ciger-gāhını deldi (6) Ulād, Ġundī ve Bīd'üŋ. Heybetile ḫurūşı ebr-i bülende ėrürüp merdānlıġıla Sence'nüŋ başını teninden ayrup yābāna atdı. Suhrāb (7) gib oġul ki uluda kiçide tamām dünyāyı gezseŋ bir kimse yoġdı ki Kāvus'uŋ kīniçün anı öldürdi. Andan ṣoŋra (8) ḳaçan ki Kāmūsıla rezm eyledi merdānlıġla ṣavaş yėrinde tozını ḳara buluda çıḳardı. Anuŋ işlerini ben nice (9) söyleyem ki dastānları söylemegile tamām olmaz. Eger şāhuŋ göŋli tāc ve taḫtdan ṭoydı bu çeri yıġnaġı nerre-şīre ne vėrür?" Şāh şöyle cevāb vėrdi ki: (10) "Anuŋ ėtdügi işler ne ḳadar ki bizüm ḳatımızda renc ve tīmār gördi kim bilür Kird-gār-i sipihrden artuḳ ki kām ve ārām gösterici (11) oldur." tīz buyurdı, yazıcı öŋine gelüp kāġıd ve müşg ve ʿanber getürdi. Bir ḥükm yazdılar şehriyār-ı zemīn Keyḫüsrev-i pāk-dīn (12) aġzından gev-i pīl-ten Tehemten adına merdānlıġıla her yıġnaḳda ögülmişdür ki cihān-i bī-dār ve sālār-ı cihāndur. Ve pīş-rev her leşkere (13) ol ola. Her yıġnaḳda sālār-ı gītī-fürūz ve sipeh-dār-ı pīrūz. Hem tamām-ı vilāyet-i Nīmrūz anuŋ ola. Hindūstān'da ne ḳadar yėr ki (14) aŋa muttaṣıldur ḳannūc'dan tā Denber, Murġ māy'a varınca Ḳahistān ve Ġaznīn ve Ṭabs vilāyetinde bir kimse anuŋ fermānından (15) baş döndürmeye. Pādişāhlaruŋ buyruġın gözleyüp ṭoġrulıġla ser-efrāzlıḳ ve merdānlıġla tamām-ı cihāna pehlevān ola. (16) İrān'da her kimse ki şehriyār ola ol memleketlere hergiz yavuzlıġla uġramaya. Anı kendü dergāhına oḳıyup (17) ḳalan pehlevānlardan mertebede ve ʿizzetde artuḳ göre. Dād ėdici Ḫüsrev'üŋ āyīnince ol ḥükmüŋ üzerine altun mühr urdılar. (18) Menşūrı anuŋ eline vėrüp āferīn ḳıldı ki: "Rüstem'le yėryüzi ābādān olsun." Hemān ol kimseler ki sām-ı suvār (19) oġlı Zāl'la Rūmī zeybler götürüp bile geldiler. Anlara eger ve ḫilʿat gėyürüp firāvān altun aḳça bildürüp her birine (20) bir cām ṭolusı gevher vėrdi. **در خواست کردن کودرذ از کیخسرو** Andan ṣoŋra cihān-dīde Gūderẕ ayaġa (21) ṭurup aġız açup şāha bir nice ṭoġru sözler söyledi. Eydür: "Ėy pīrūz-baḫt şehriyār, senüŋ gibi tāc ve taḫt (22) issi daḫı görmedüm Menūçehr zamānından tā Keyḳubād'a gelince. Andan ṣoŋra ki Kāvus-ı ferruḫ-nijād şāh oldı. (23) Ulular öŋinde ḫiẕmete bėl baġlamışam bir gün ārāmıla oturdıġım yoḳdur. Yėtmiş sekiz oġlum ve torunum varıdı. Şimdi (24) anlardan sekizi ḳalupdur. Ḳalanı gitdi. Hemān Gīv-i bī-dār dil Tūrān'da yėdi yıl yėyüp içmeyüp yazıda yayanda yėdügi (25) ḳolan eti ve gėydügi geyik derisiydi. İrān'a gelüp andan ṣoŋra şāh gördi ki Gīv anuŋ ne miḳdār zaḥmetin çekdi.

(27a) (1) Cihān-dār tāc ve taḫtdan çün ṭoydı şimdi ṣadaḳından eylüge yüz ṭutmışdur." Şāh şöyle cevāb vėrdi ki: "Bu (2) dėdüklerüŋden artuḳdur ki benden hezār āferīn olsun Gīv-i nām-dāra

Beyt

Ḫudāvend-i ʿālem aŋa yār ola

Külli düşmenüŋ ḳamu (3) ḫār ola

Benüm artuḳ eksik nem varısa senüŋ elüŋde ki. Rūşen-revān ve ten-dürüst olasın.” buyurdı. Tā ulular bünyādını (4) ve pādişāhlar yėrini kim Ḳum ve Iṣfahān ve Hemedān’ı ve ḳazvīn’i ve Rey’i Keyḫüsrev’üŋ fermānıyla Gīv-i sipeh-dār’a ʿahd ü (5) menşūrın vėrüp artuḳluġı minnet daḫı ṭutalar. Hemān kendü gėydügi ḳaftānın daḫı çıḳarup şāh Gīv-i nām-dāra vėrdi. (6) Andan ṣoŋra bir nāme buyurdı mihrile ki yaza debīr-i ḫired-mend-i pākīze çehr. Ol nām-dāruŋ fermānıyla ḥarīr üzerinde müşg (7) ve ʿanber gül-ābla bir altun mühr baṣup ol nāmeye şāh āferīn ḳıldı ki Yezdān Gūderẕ’den ḫoşnūd ve aŋa yavuz ṣananuŋ (8) göŋli pür-dūd ola. İrānīlere eytdi: “Gīv-i dilāver gerekmez ki girdārından sīr ola. Bilüŋ ki benden ol sizüŋ ḳatıŋızda (9) emānetle yādigārdur. Gūderẕ’üŋ sözinden ḳamuŋuz tecāvüz ėtmeyüp ne derise ḳamuŋuz anuŋ fermānına muṭīʿ oluŋ ki anuŋ (10) sözinden eylükden ġayrı nesne gelmez. Ki hemīşe şād-mānlıḳ ve ḫoşluġla ḳalsun dünyāda.” Her kimse Gūderẕīlerden (11) anda varıdı aŋa ayaġa ṭurup āferīn ėtdiler. Çün Gūderẕ oturdı ayaġa gelüp Ṭūs ṭurdı, geldi Keyḫüsrev’üŋ (12) öŋinde zemīn būs ḳıldı. **در خواست كردن طوس از كيخسرو** Aŋa eytdi: “Şāhā hemīşe şād-mān ol. Senden yavuzlıḳ (13) ėli ıraḳ olsun. Benüm ululardan Ferīdūn-ı ferruḫ ṣoyı. Andan ṣoŋra ki pādişāhlar geldi. Keyḳubād taḫta oturdı. (14) İrānīler öŋinde kemer baġladım ki hergiz neng ü neberd istemekden bėlümi açmamışam. Hemāven ṭaġında (15) ki tenüm başlu oldı, göŋlegüm ezilmişdi. Cevşende yalın ḳalmışıdum Siyāvuş kīnile her rezm-gāhda gėce (16) ėrteye degin çeriye pās-bān olmışıdum. Lāvende çeri depretmeyüp ejdehānuŋ demine ḳarşu cānıla ṭurmışıdım. Hāmāverān’da (17) ki Kāvus bende çekildi yanında bir zencīr daḫı Ṭūs boynında idi. Bir yėrde çeri bıraġup ḳaçmadım ve benden (18) hergiz bir kimse gile ėtmiş degildür. Şimdi ki tāc ve genci terk ėdüp bu fānī dünyādan güẕār ėdesin. Benüm (19) daḫı ġuṣṣamı ve hünerümi sen bilürsin ki nedür. Nice buyurursın benüm ḥālum nice olur?” Şāh-ı cihān aŋa daḫı şöyle (20) cevāb vėrdi ki: “Bundan artıḳdur rūzigārdan gördügüŋ ser-rencleri ki dėdüŋ. Pes Gāviyān direfşen elüŋde (21) ṭutup sipeh-dār-ı zerrīne-kefşsin. Ol dünyānuŋ bu başdan Ḫorāsān senüŋ olsun ki bu nām-dārlardan (22) ululıḳ senüŋdür.” Aŋa daḫı ḥükm yazdılar. Hem bu nişānla ki gerden-keş pehlevānlara vėrdiler kāġıduŋ üzerine (23) altunla müşg mühr urdılar. Bir altun kemer bir mühr daḫı aŋa vėrüp āferīn eyledi ki “Senden kimsenüŋ göŋli kīnlü olmasun.” (24) Andan Rūm’ı ḳamu Āẕerbāycān’ıla -ki ulular yėri ve āzerler taḫtıdur- ferruḫ-fer Pīrūz’a vėrdi ki ol taḫt ve tāca ser-efrāzdı. (25) Daḫı Ḫārezm

vilāyetini Keyḫüsrev-i dād-ger tamām başdan başa Gustehem'e vėrdi. Daḫı Baġdād şehrin şehriyār mührile ve ḫilʿatla

(27b) (1) Zenge-yi Şāverān'a bildürdi. Daḫı Ermān mülkini Ferhād'a ıṣmarlayup her kişiyeye pend ve naṣīḥat vėrdi. Ulularuŋ endāzesince (2) işini görüp ol işden fāriġ oldı. Ol ululardan Luhrāsb ḳaldı ki anı deftere getürüp kimse ḳalmadı. ولي عهد كردن كيخسرو و لهراسب را (3) Bījen'e buyurdı tā varup tācla ve külāhıla Luhrāsb'ı şāhuŋ ḳatına getürdi. (4) Çün cihān-dār anı gördi ayaġa ṭurup el ḳaldurup aŋa āferīn eyledi ol nām-dāra. ʿĀc taḫtından aşaġa inüp başından (5) ol dil-fürūz tācı ve İrān-zemīn pādişāhlıġını ḳamu Luhrāsb'a ṭapşurup āferīn eyledi aŋa ki "Bu tāc saŋa ferḫunde (6) ve cihān saŋa ser-be-ser bende olsun." Andan ṣoŋra eytdi ki: "Firāvān derd ve renc gördüm. Şimdi şāhlıḳ tācını ārāste (7) genclerle saŋa vėrdüm. Bundan böyle dilüŋi ve göŋlüŋi dāddan ġayrı nesneye döndürme ki dād ėtmekden dil-fürūz (8) ve şād-mān olasın.

Beyt

Dilerseŋ baḫtuŋ ola cāvidān
Sen revān ėtme ṣaḳın dīve revān
ʿAdl (9) ü dādı sen özüŋe pīşe ḳıl
ʿĀḳibet aḥvālini endīşe ḳıl
Sīm ü zer ḫoşdur be-ġāyet vėrmege
Vėrmeseŋ meyl (10) ėtme anı dėrmege
Sen ṣanursın cehdle dėrmek durur
Māl ve gencüŋ leẕẕeti vėrmek durur
Dėrmegi miḥnetdurur (11) aŋlarısaŋ
Vėrmegi niʿmet durur diŋlerseŋ
ʿĀkıl oldur vėre anı dėrmeye
Cāhil oldur dėre anı vėrmeye
(12) Vėrmeyince dileyene sen anı
Mümkin olmaz kim bilesin sen anı
Bilmek isterseŋ bu vėrmek dādını
Özüni gör ḫātim (13) ṭay adını."

İrānīlere eydür: "Anuŋ baḫtından ve tāc ve taḫtından ḳamu şād-mān oluŋ." İrānīler bu işe ʿacebe ḳalup her (14) biri şīr-i jiyān gibi āşüfte oldılar. Bu işi her kişi ṭıŋlayup ʿacebe

ḳalurlardı ki Luhrāsb'a āferīn ėdüp (15) şāh oḳumaḳ gerek. Yine ol leşker Zāl ayaġa ṭurup ṭoġrulıḳ yolına ne varısa göŋlünde söyledi, eytdi:

Beyt

(16) Şeh gėrek her kişinüŋ ḥālin bile
Terbiyet ḳıldukda ehline ḳıla
Yoḫsa eyle fitne düşicek ḳalur
Anuŋıla memleket vīrān olur
(17) Memleket vīrān olıcaḳ il şaşar
Pādişāhlar dövletinden tīz düşer

Ol kimsenüŋ başı baḫtı ṭolu ḫāk ve revānına ḫāk (18) tiryāḳ olsun ki Luhrāsb'a şāh oḳur dādile. Veyā ḳaçan bir boyı dād işi yād eyleyevüz. Çün Luhrāsb Zeresb'üŋ ḳatından bunda (19) İrān'a geldi bir żaʿīf ḥālle iki atlu kişiydi. Siz leşker ve sancaḳ ve kemer vėrüp Elānān şavaşına gönderdüŋüz. Bunca Ḫüsrev-nijād (20) ululardan hīç biri pādişāhuŋ ḫāṭırına yaramadı şoyını bilmezüz ve hünerin daḫı görmedük hīç bunuŋ gibi şehriyār ėşitdügümüz yoḳdur." (21) Çün Destān bu sözleri söyledi, İrānīler tamām ol söze uyup her yaŋadan bir ġavġā ḳıldılar ki "Bundan böyle daḫı ḫidmete bėl (22) baġlayup kimsemiz daḫı kār-zār eyleyüp ad ve şan istemezüz çün İrān'a Luhrāsb şehriyār ola." Çün Keyḫüsrev Destān'uŋ sözin ėşitdi aŋa (23) eydür: "İvme ve tīzlik eyleme. Her kimse ki bī-dār söz söyler odda tütünden ġayrı nesne istemez. Ki bizden Kird-gār yavuzluġı ḳabūl eylemez. (24) Ve yavuzlıḳdan rūzigāruŋ gerdişi bulanur. Ki Yezdān, bir kimseyi nīk-baḫt eyler yaḳışuḳ ve şāhlıġa lāyıḳ görür ki dīn ve şerm (25) ve fer ve yüz şuyıyla cüvān-merd ve pīrūz olup dād ėtmekden şād ola. Pes ser-efrāz Luhrāsb-ı ferḫunde kişide bunuŋ gibi ḫūylar endāzeden

(28a) (1) artuḳdur. Dünyādan çoḳ neng ve neberd görmiş ki hem āzādedür hem ulu pehlevān nijādıdur. Cihān şāhı Keyḳubād neslidür. Saŋa (2) eydeyem eger yādıŋda degilise. Ki Keyḳubād ol şehriyār-ı nām-dār çün şāhlıḳ taḫtından güẕer ėtdi, ol nām-dāruŋ dört (3) oġlı vardı ki ḳamu ḫūb yüzlü nām-dārlarıdı. Biri Kāvus biri Keyareş ve biri Keypeşīn ve biri daḫı Erdeşīr. Ol (4) āferīn issi şehriyār İrān-zemīn pādişāhlıġın tāc u mührile Keykāvus'a bildürüp ol üç şeh-zādenüŋ ol rūzigārda (5) oturup ʿibādet ėtmekden ġayrı işi yoġıdı. Ammā şöyle degüldür ki her şāh ki Yezdān-perest ola. Anuŋ şoyını şāhlıġa ḳabūl (6) eylemeler ki Peşīn toḫumından şāh Arvend ki geldi sen eydeydüŋ ki başdan ayaġa ḫulḳ ve feridi. Arvend'[d]en olan şāh (7) Luhrāsb, ferḫunde ḫūbdur ki eyü addan ġayrı nesne dünyāda ārzū ėtmedi. Ferīdūn-ı Ferruḫ torunıdur hem ʿāḳıl hem göŋli uyaḳ (8) hem eyü ḫulḳ ve luṭfı var.

Cihān yaradan benüm göŋlümde ṭanıḳdur ki şehriyārlıġı Luhrāsb'a ol istedi. Yėryüzinden cāzūlaruŋ (9) izin kesüp pāk-Yezdān'a varmaġa ṭoġru yol peydā eyleye. Pīrlemiş rūzigār anuŋ naṣīḥatiyle cüvān olup oġlı daḫı kendüden (10) ṣoŋra bu dīni ve āyīni ṭuta. Aŋa şāhlıġla ḳamuŋuz āferīn ḳılup benüm vaṣiyyetümden ve naṣīḥatumdan güẕer eylemeŋ. Her kimse ki (11) benüm vaṣiyyetüm ṭutmaz anuŋ ḳamu renci benüm ḳatumda ʿabes̱dür. Şöyle Yezdān'a daḫı nā-sipās olup her yaŋadan göŋli ḳorḳu ṭola." (12) Çün Zāl şāhdan ol pāk sözleri ėşitdi egilüp ellerin ṭopraġa ḳodı ve ol ḳara ṭopraġa yüz urduḳdan (13) ṣoŋra ṭurdı. Daḫı āvāzla Luhrāsb'a şāh oḳudı. Şāh-ı cihāna eytdi: "Yavuz el senden ıraḳ olsun ve dünyāda (14) āḫiretde ḫurrem ve şād-mān ol." Kim bunı şāhdan ġayrı kimse bilmezdi kim Luhrāsb pādişāh aṣlındandur. Çün ḳara ṭopraġa (15) and içdümdi. Uşda dudaġum yine ṭopraġa bulaşdı. Beni günāh-kārlardan ṣanma." dėyecek hemān aṣlı ulu (16) kendüzi nām-dār begler daḫı ayaġa ṭurup şāh-ı cihāndan ʿöẕr dilediler. Ulular nā-çārlıġıla aŋa şāh oḳuyup geldiler, üstine (17) gevher ṣaçdılar. Andan İrānīlere şāh-ı ferḫunde eydür: "Bundan böyle vedāʿ olsun bu dil-fürūz taḫt-gāhıla. Çün ben iş bu fer ü māye (18) ḫākdan güẕer ḳılam. Sizi dilek eyleyem pāk-Yezdān'dan her biriyle esenleşüp kirpiginden yaş aḳmaġıla bir bir pehlevānları ḳucaḳlayup (19) yüzlerin öpdi. zārīlıġıla ve fiġān ve ḫurūş eylemegile eydürdi ki: "Bāri bu yıġnaḳı kendümile bile (20) iledebileydüm." İrān leşkerinden bir zārīlıġıla aġlaşmaḳ ḳopdı ki gün çarḫ üzerinden nāleden yolın azıtdı. Perdeler (21) ardında ʿavrat ve oġlan zārīlanup bāzārlarda ve maḥallelerde şehir ḫalḳı dėrilüp aġlaşurlardı. Her yaŋa nāle ve ḫurūş ve āh olup (22) her yėrde şāh dėyü bir ulu şīven ḳopdı. İrānīlere ol zamān şāh eydür ki: "Şimdi size bundan ġayrı yol yoḳdur. Her kimse ki (23) aduŋuz ve ṣanuŋuz var Ḥaḳ teʿālānuŋ buyruġın gözleyüp şād-mān oluŋ. Ben şimdi cānumı beslerem ki eyü adlan giderem dünyādan. (24) Hīç bu sarāya göŋlümi baġlamadum; zīrā baŋa Dāver-i reh-nümā'dan ferişte gelüp ṭoġru yola ḳulavuzladı." Böyle dėdikden ṣoŋra (25) ḳatırın istedüp bindi. Ol leşker-gāhdan feryād ve fiġānlan āvāz ḳopdı. **بدرود کردن کیخسرو عیالانرا**

(28b) (1) Serv-i āzādesine melāletile ḫam vėrüp şāhen-şahlıḳ eyvānına geldi göŋli pür ġam. Dört semen-beri vardı ki ger birinüŋ yüzi (2) güneşe beŋzer odasında ki kimse anlaruŋ yüzini düşinde daḫı gördigi yoġdı. Perdeden ol büt-rūḫları kendü ḳatına (3) ḳıġırup göŋlüŋ rāzını āşikār ḳıldı ki "Ben bu bī-ḳarār yėrden gitmelüyem. Siz göŋlüŋüzi ġam-gīn ėdüp derd ü renc çekmeŋ. Bundan (4) böyle beni görecek daḫı degilsiz ki bu bī-dār dünyādan benüm naṣībüm ancaġdı. Ol pāk-Dāver'den yaŋa gitmelüyem ki daḫı gėrü gelmege (5) yol yoḳdur." Ol dört ḫurşīd çehrenüŋ uṣṣı gidüp derd ü mihrile ġamdan nālān ve ḫurūşān oldılar. Yüzlerin yırtup

(6) ṣaçların yolup üzerlerinde olan reng ü būyla bezeklerini çeküp çeküp yābāna atdılar. Andan ṣoŋra her ḳanġısınuŋ ki uṣṣı (7) başına geldi şöyle dėridi nāle ve ḫurūş eyleyüp ki: “Bizi daḫı daḫı bu fānī cihāndan bile ilet. Ḳomaġıl bu derd ve renc evinde miḥnetle.” (8) Anlara şöyle dėdi pür-māye şāh ki: “Bundan böyle hemān sizüŋ daḫı yoluŋuz budur. Ḳanı Cemşīd-i cihān-dār, ḳız ḳardaşları? (9) Ḳanı yort-ṣavul issi şehriyārlar? Ḳanı Efrāsiyāb’uŋ ḳızı, anam ki anuŋ gibi cūşān deryādan geçdi. Ḳanı Tūr’uŋ ḳızı Māh-āferīd (10) ki anuŋ gibi zamānına bir daḫı gelmedi. Ḳamu döşekleri ṭopraḳ ve yaşduḳları kerpiç. Bilmezem ki revānları düzaḫda mıdur (11) yā behiştde. Benüm bu gitmekligimde āzārum istemeŋ ki āsān ola size benüm dīdārıma ėrişmek.” Daḫı buyurdı Luhrāsb’ı ilerü ḳıġırdılar. (12) Anlaruŋ içün çoḳ söz söyledi. Eydür: “Bunlar benüm ḫāṣlarumdur. Böyle oturduḳları gibi bu ḫoş sarāyda anları gözet. Sen ṣaġ (13) olduġunca anlara eylik gözinden ġayrı nesne ile baḳma tā tenile pür-günāh olmayasın. Gerekmez ki Yezdān seni öŋine (14) oḳuduġı vaḳt revānuŋ kendü girdārından şerm ėde. Çün beni Siyāvuş’la göresin iki Ḫüsrev’üŋ udundan perīşān (15) olmayasın.” Her ne buyurdısa sözini ḳabūl eyleyüp Luhrāsb eytdi: “Gözümüŋ içinde anlara yėr eyleyem.” Daḫı ol aradan (16) bėlini berk baġlayup İrānīleri ṭolayu ṭutdı, çevrindi ki “Bundan böyle eyvānlu eyvānuŋuza varuŋ. Benden göŋlüŋüz (17) pür dāġ olup gitdügüme āh ve nāle ḳılmaŋ. Ḳatı küstāḫ olmaŋ bu fānī cihāna ki anuŋ firāvān yavuzlıġı vardur ki (18) āḫiri ölümdür. İllā civān-merd ve şād oluŋ beni aŋdıḳça ḫayrıla yād ėdüŋ . Ḳamu şād ve ḫurrem Yezdān’a uyup çün gitmelü (19) olasız, şād ve ḫandān gidesiz.” Ḳamu İrān leşkerinüŋ nām-dārları başlarını yėre ḳoyup “Biz Keyḫüsrev’üŋ ögüdini cān (20) ve başıla ṭutalum dėdiler.” Andan şāh Luhrāsb’a eytdi: “Şimden gėrü benüm günüm geçdi. Sen var şāhlıḳ taḫtını ḳānūnca ṭutup (21) dünyāda eylik toḫımından artuḳ nesne ṣaçma. Her ḳaçan ki rencden ten-āsān olasın ki taḫta raġbet ėdüp gence sevinmeye (22) sin. Şöyle bil ki gitmeklügiŋ yaḳın gelüp senüŋ Taŋrı’ya varmaġa yoluŋ inceldi. Ḳamu dād iste ve dād ile ʿālemde eylik bünyādın (23) ābādān ḳıl. Zamānda ṭoġrulıḳdan artuḳ nesne ṭaleb eyleme. Zinhār egrilikle bīhūde yüzüŋ ṣuyın giderme.” Pes (24) Luhrāsb tīz atından aşaġa inüp şāhuŋ öŋinde yėr öpdi ve zārīlıḳ ḳıldı. Andan Luhrāsb şāh taḫt-gāha geldi. Keyḫüsrev (25) yüz ṭutup gidecek rāha yöneldi. **بیرون رفتن کیخسرو از جهان** İrān’dan baş begler anuŋla bile gitdiler, uyaḳ göŋüllü ulular

(29a) (1) ve ser-efrāz pehlevānlar. Destān ve Rüstem ve Gūderẕ ve Gīv daḫı Bījen-i nām-dār ve Gustehem-i çāpük-süvār

Beyt

Yėdincisi Fīrūz-ı Kāvusıdı

(2) Sekizinci Vāren bile Ṭūs'dı

Gideridi leşker ḳoşuŋ ḳoşuŋ ovadan tā dağuŋ başına varınca. Bir hafta (3) ol ṭaġ başında ḳurımış dudaġa nem vėrüp biraz rāḥat oldılar. Melāletile fiġān eyleyü şāhuŋ girdārından kimsenüŋ (4) irādeti yoġdı. Ol yola renc çekmekle her mihter nihānī eydüridi ki "Bunuŋ gibi söz cihānda kimse söylemedi." Güneş çün (5) ḳara ṭaġdan baş ḳaldurdı dünyānuŋ her ṭarafından bölük bölük olup İrānīler er ve ʿavrat yüz biŋden artuġdı (6) ki fiġān eyleyüp şehriyārla bile gitdiler. Ḳamu ṭaġ ṭolu nāle ve ḫurūş olmışdı ki ol nāleden seng-i ḫārānuŋ yüregi (7) cūşa gelmişidi. Her kişi eydüridi ki: "Şāhum saŋa ne oldı ki rūşen göŋlüŋ şöyle derd u ṭāġıla ṭoldı? Eger (8) şöyle ki leşkerden bir āzāruŋ var ki anuŋçun tāc ve taḫtı ḫᵛār ėdersin şöyle bir çāre ėdelüm. Sen İrān (9) taḫtından gitme, bu köhne cihāna bir yėŋi şāh ḳılma. Ḳamu atuŋuŋ naʿlına ṭopraḳ olup varalum Aẕergoşesb'üŋ öŋinde (10) ʿibādet ḳılalum. Bu sendeki rāy ve dāniş ve hūş ki vardur cihānda bir şāhda ancılayın görmedük. Ve Ferīdūn ḳatına (11) ferişte gelüp böyle söz söylemedi. Ḳamumuz Yezdān öŋinde niyāza varup āteş-kedeye yüz uralum. Sitāyiş eyleyelüm, meger (12) pāk-yezdān seni baġışlayup rūşen göŋliŋi bizüm üzerümüze bāḫtlandura." Şehen-şāh anlaruŋ işine ṭaŋa ḳalup ol (13) yıġnaḳda olan mūbedleri ḳatına ḳıġırup şöyle dėdi ki: "Ben bu işi ėtmekde ne varısa cümle ḫayrdur. Pes ḫayr (14) olan nesneye aġlamaḳ gerekmez. Siz bir uġurda minneti ve sipāsı her eylükde Taŋrı'dan bilüŋ ki Yezdān-şinās oluŋ ki (15) cemʿ olmaġımıza bir yėre tīz olacaḳdur. Benüm gitdügümden perīşān ve melūl olmaŋ." Ol ululara eydür: "Bu kūhsārdan (16) ḳamu dönüŋ ki şehriyāruŋuz ḳatı uzaḳ yola gider ve ṣusuzlıḳ hemānā ki bir aġaç yapraġı daḫı bulınmaz. Baŋa gelmekden (17) gitmekden yolı ḳıṣa ḳılup cānıŋız aydınlıġa ėrürmege yol buluŋ. Bu ḳumlu yazıdan her kişi geçebilmez, meger bir kimsede (18) ki fer-i Yezdānī ve burz-i pehlevānī ola. Üç girān-māye ve ser-efrāz pehlevān şāhuŋ sözin ėşidüp gėrü döndiler. Bir Destān-ı (19) Sām ve biri Rüstem-i nām-dār biri Gūderẕ-i pīr ki biri cihān gözleyici ve biri ıraḳ görici ve biri ne ėşitse yādında ṭutıcı (20) idi. İllā andan gėrü dönmediler Ṭūs ve Gīv ve Gustehem ve Bījen ve Ferīburūz. Bir gün ve bir gėce bile gidüp ol beyābānda ḳurı (21) lıḳdan ġayrı nesne görmeyup ḳatı perīşān oldılar. نا بديد شدن كيخسرو Nā-gāh yol üzerinde bir çeşme peydā oldı. (22) Cihān-dīde Keyḫüsrev anda gelüp ol rūşen ṣunuŋ üzerinde indiler, oturdılar. Ṣu içüp biraz rāḥat oldılar. Ol nām-dārlara (23) şehriyār şöyle dėdi ki: "Bu gėce bu yėrden

gitmeyelüm *ve*[69] gèçmiş işlerden biraz söyleşelüm ki bundan böyle daḫı bizi kimse görecek (24) degil.

Beyt
Götüre çü ḫurşīd-i raḫşān direfş
Ki sīm-āb ola bu zemīni benefş
Baŋa rūzgārdan cüdālıḳ gelür
(25) Ferişteyle cān āsānlıḳ bulur

Bu yoldan eger göŋlüm ṭarılur olursa bu ḳararmış göŋli tenümden ayıram." Andan şehriyār ol nām-dārlara

(29b) (1) eytdi: "Sizlere vedāʿ olsun tā ḳıyāmete degin. Çün mādām ki gün ṭoġup yėryüzi rūşen ola beni āşikāre degil düşde (2) daḫı görmeyisersiz. Ve siz daḫı zinhār bu ḫuşk yėrinde ṭurmaŋ bir sāʿat eger bulıtdan müşg daḫı yaġarsa. Çün ben (3) şād-mānlıġla Yezdān'uŋ ḳatına ulaşam, bu zemīn-i zamānuŋ ḥāli diger-gūn olup bu ṭaġdan nāgihān bir ḳatı yėl çıḳa (4) ki andan aġaçlaruŋ budaġı uvanup kökle yėre devrüle. Bu ḳara bulıtdan yėre mübālaġa ḳar yaġa. Eger İrān dilāverleri (5) bunda ḳalalar yol bulmayalar gitmege." Ulular ol sözi ėşitmeyüp başları aġırlanup derd ve revānla anda yatdılar. Çün pehlevānlar (6) ḳamu uyḳuya vardılar şehriyār-ı cihān sebük yėrinden ṭuru gelüp ol rūşen ṣuda tenini ve başını yuyup eline Zendevāstā alup (7) varup nihānī oḳurdı. Bir maġāra vardı ol kūhsārda ki hergiz ādem oġlı andan güẕer ėtdügi yoġıdı. Şāh (8) yėrinden ṭurdı, şād-mān ve Rūşen-revān vardı ol maġāraya girdi şāh-ı nev-cüvān. Çün ḳaraŋu gėcenüŋ baḫşı geçdi (9) Keyḫüsrev-i nām-dār Ḥaḳḳ'a ulaşdı. Andan çün ṭaġ başından güneş baş ḳaldurdı ulular, şāhı görmediler, ṭurdılar ol (10) aradan şāhı isteyü ol yazı ve beyābāna yüz ṭutdılar. Hergiz bir yėrde Ḫüsrev'den nişān bulmayup bī-hūşlar gib yoldan gėrü döndiler (11) ḳamu yorġun ve göŋülleri ṭarılmış. Çün yėrlerde arayup şāhı bulmayup هلاك شدن پهلوانان göŋülleri ṭolu ġam ve ḥālleri (12) ebter, nālān ve ḫurūşān olup ol çeşmeye gėrü geldiler. Her kimse ki gelüp ol ṣunuŋ üzerine ineridi şāh-ı cihānı (13) aŋup dürūd eyleridi. Fīrūz eydür: "Her ne ki Ḫüsrev söyledi ki pāk cānına ʿaḳl yoldaşdı. Anuŋ gibi görinür ki (14) nice ol dėdi şehriyārlarda kimse anuŋ gib gelmedi. Çün bu arada rāḥat olavuz ve biraz yėyecek yeyevüz. Öte gèçmeyelüm. (15) Şād-mānlıġıla bu çeşme-sārda oturup göŋlümüz ḳayġuyla yaslu ḳalmasun ki bu yėr ġāyet eyüdür ve havā be-ġāyet rūşen. Bu maḳāmdan (16) ilerü gitmek revā degül." Bir uġurda bu çeşmenüŋ üzerine

[69] B. nüshasından tamamlanmıştır.

inüp Keyẖüsrev’den dāsitān eydürleridi ki: “Bunuŋ gibi ʿacāyib iş kimse (17) görecek degül mādām ki rūzigār ṭura. Pes bu şehriyāruŋ böyle gidişin ki biz gördük daẖı öŋdinki gerden-keşlerden daẖı (18) ėşitdügimiz yoġıdı.

Beyt

Dirīg ol bülend-aẖter ü rāyine

Daẖı bezm ü rezmi dil-ārāyine

Eger ʿāḳıl kişiler bu işi ėşitürse (19) ki ‘Keyẖüsrev dirile Taŋrı ḳatına vardı.’ ḳamu güleceklerdür. Bilür ki dünyāda aŋa ne oldı ne söyleyelüm ki ḳulaḳ (20) ėşidicek söz degül.” Gīv eydür: “Rūzigār görmiş nām-dārlar hergiz bunuŋ gib şāh görmeye. Merdānlıġla ve baẖşişde dād u hünerle (21) bezm içinde şehriyārdı ve rezm içinde pīldi. Bir leşker-i nām-dārıla şöyle dėdi Ṭūs daẖı ol ser-leşkere (22) ki “Bundan böyle Ḫüsrev’den daẖı nişān belürmez.”

Beyt

Dirīg ola ol ẖüsrev-i nām-ver

Ḫudāvend-i taẖt u külāh (23) ü kemer

Ḫudāvend-i şimşīr ü kūpāl ü genc

Ne miḳdār iletdi cihān içre renc

Andan ṣoŋra neleri varısa ilerü (24) getürdiler, yėdiler. Çün ẖūn yėndi oturabilmediler. Tīz yėrlü yėrinde uyḳuya vardılar. Hemān sāʿat bir yėl esüp (25) bulut ḳopdı ki havā tīzliginde arṣlan avurdına döndi. Çün ḳar yaġup boran ḳopdı bu nām-dārlaruŋ

(30a) (1) süŋüleri dikilü yėrde nā-bedīd oldı. Ser-ā-ser ol ḳar içinde ḳalup zārīlıġıla cān vėrdiler. Kendü elleri ile ḳanlarına girdiler. (2) Bir zamān her biri ḳar altında depindi her pehlevānuŋ ṭurduġı yėr bir ḳubbeye döndi. Anlaruŋ hīç birinüŋ zūrı ve ṭāḳatı (3) ḳalmayup ʿāḳibet depini depini revāndan çıḳdılar. Daẖı Zāl ve Rüstem ve Gūderẕ bir nice atluyla ol kūhsārda ṭururlardı. Ol (4) ḥālile anda üç gün zār u giryān oldılar. Dördinci gün çün mihr-i gītī-fürūz yalabdı, şöyle dėdiler ki: “Bu iş ġāyetde uzandı (5) ve bu ḥālile bu ṭaşda ḳayada nece ṭuralum? Eger şāh-ı cihān bād-i hevā gibi aralıḳdan nā-bedīd olup belürsiz oldıysa ḳalan nām-dārlara (6) ḳancaru gitdiler? Meger Keyẖüsrev’üŋ naṣīḥatın ṭutmadılar.” Bir hafta tamām ol ṭaġ başında ṭurup hafta başı olıcaḳ andan perīşān ve melālet (7) ile zār ve giryān oldılar, gėrü döndiler. Eski ḥikāyetlerden Destān söz açup şöyle dėridi ki: “Yezdān’uŋ işine ʿaḳl yol bulacaḳ (8) degül. Çün ḳar açılup şehriyāruŋ yolı belüre meger yol bulup anlar gėrü döndiler. Daẖı bu ṭaġ başında ṭurmaḳ olmaz ata, ādeme azıḳ yoḳ. (9) Elbetde bu aradan

gitmek gėrek ammā bir nice yayan gönderelüm meger anlardan varup bir nişān bulalar." Liken ol nām-dār ser-keşlerden (10) bir ḳul ḫalāṣ oldı ki ol ḳardan ve depiden cānına ziyān ėrmedi. Hafta başı olıcaḳ toz ḳoparmaġıla gelüp her birinden nice (11) öldise fiġān ve zārıla ḫaber vėrüp hemān şāh-ı cihānuŋ daḫı işini yād ḳıldı ki ol aradan nice şād ve ḫandān (12) çıḳdı, gitdi. Anlaruŋ ol işine ḳamu zār ve giryān olup ulular tīz oda düşmiş büryāna döndiler. Gūderẕ-i Geşvāz ṣaçın (13) saḳalın yolup gözinden yaş döküp yüzin yırtup eydüridi ki: "Hergiz kimse yavuzlıġı görmedi ki Kāvus toḫmından (14) baŋa ėrdi. Bir ulu leşker oġlum ve torunum vardı ki her biri cihān-dār pehlevān ve başlar tācı-dı. Ḳamu ḳavmuŋ ve ḫışmuŋ (15) başı çevrülüp Siyāvuş kīninde cümle ḳırıldı. Şimdi biri daḫı nā-bedīd oldı. Bunuŋ gibi ṭaŋ işi kim gördi ki benüm (16) başuma geldi?" Ol yoldan aġlayu aġlayu derdile anda varup her kişi bir kimse aŋup ḥayf sürdi kendü ḫışımları (17) ve oġulları dostlarıçun ve ol şehriyārīçün ki būsitānda ḳaddi bir serv-i āzāda beŋzerdi. Çün anları vardılar gördiler (18) ṭopraḳ üstinde ṣovuḳ buydurmış ḫorlıġıla yaturlar. Ne ḳadar deŋediler biri birinden farḳ ėtmeyüp hem ol yėrde anlara ḳabr (19) yapdılar. Dilleri pehlevānları aŋmaḳdan ṭolup her biri derd-i dilden zār zār aġlarıdı. Cihānuŋ ḫod bu ḥālīledür āyīn (20) ve dīni ki ne eyüye s̱ebātı vardur ne yatluya.

Beyt

Bu cihān işi ḳoyup gitmek durur
Yıġduġın rencile terk ėtmek durur
(21) Kimse bu mülk içinde yā āmir
Maḳṣūdınca olmamışdur müstemirr
Bir nice gün memleket ṭutdum ṣanur
Ecel ėrecek (22) ḳamudan uşlanur
Birini ḳara ṭopraġa indürür
Birini anuŋ taḫtına bindürür
Ne bu ki feraḥ aŋa ne derd-mend
Olur (23) şöyle resm-i sarāyı güzend

Ḳanı ol cihānuŋ ulu şāhları ve gürbüz pehlevānları? Elüŋden geldükçe sen göŋlüni endīşeden (24) ıraġ eyle. Çün Luhrāsb āgāh oldı şāhuŋ işinden daḫı ol pehlevānlardan ki yola anuŋla bile gitdiler. (25) Başına altun tāc gėyüp taḫta oturdı. Zerrīn kemerlü pehlevānlar daḫı gelüp oturdılar. Ol kimseler ki anlardan uluydı

(30b) (1) ve yigitdi Luhrāsb ayaġa ṭurup naẓar eyleyüp rāst sözleriyle dilin ārāste ḳıldı. Āvāzla çaġırup eytdi: “Ėy çerinüŋ (2) baş pehlevānları, ḳamu şāhuŋ naṣīḥatın ve vaṣiyyetin ėşitmiş ulular. Her kimse ki benüm baḫtuma şād degül meger Keyḫüsrev’üŋ pendini yādında (3) ṭutmadı. Baŋa her ne ki dėdi ve buyurdı eyle ḳılup fermānın gözleyüp cehd ėdem, eylik yolına varam. Siz daḫı anuŋ vaṣiyyetinden (4) elüŋüz çekmeŋ ve göŋlüŋüzde rāz varısa benden gizlemeŋ ki Taŋrı ḳatında günāhkār olursız. Bir kimse ki pādişāhlaruŋ (5) vaṣiyyetin ṭutmaz muʿāḳıb olur. Eyü yatlu her ne söz ki yāduŋuzda varısa ser-ā-ser baŋa açmaḳ gerek.” Şöyle cevāb vėrdi aŋa (6) Sām oġlı Zāl ki: “Keyḫüsrev, pehlevānlardan senüŋ aduŋ aŋdı. Ḳabūl eyleyüp ṭururam anuŋ vaṣiyyetini ve pendini. Ol buyurduġı (7) yėrden bir adum ayaġum ilerü başmazam. Sen şāhsın ve biz ser-ā-ser nöker. Senüŋ rāy ve fermānuŋdan biz ḳılıca tecāvüz ėtmezüz, ben ve Rüstem-i (8) Zāvelī. Ve her kimse ki bize taʿalluḳı vardur senüŋ muḥabbetüŋle ḫiẕmetüŋden el çekmiyelüm. Ve her kimse ki bu yoldan ṭaşra ola eylükden (9) anuŋ eli ḳıṣa olsa gerek.” Çün Luhrāsb Destān’uŋ sözlerin ėşitdi baş getürüp aŋa duʿā ve āferīn eyledi. Şöyle dėdi ki: (10) “Ol Dāver-i rāstdan size yavuzlıḳ gelmesün. Dünyāda sizi Ḥaḳ anuŋçun yaradupdur ki yavuzlıḳ yüzi ḳamu cihāndan nā-bedīd ola. (11) Ol yüzi mübārek ve güni şād-mān cihān-dār size ṭapşurdı Nīmrūz mülkini şimdi pādişāhlıḳ ne varısa elüŋüzede ṭutuŋ. (12) Eger ḫāṭıruŋuz dilerse benüm gencüm ne varısa sizden ayru degül. Tenümüz ve ḳavmlıġımuz ve şehriyārlıġumuz ḳamu birdür.” Daḫı Gūderẓ’e (13) eydür: “Sen daḫı göŋlüŋde her ne gizlü varsa söylegil.” Gūderẓ eydür: “Ben bir tenem çün Gīv ve Behrām ve Bījen gitdi.” bunı dėdi (14) daḫı Rūmī ve Çīnī gėyceklerini başdan ayaġa çāk ėtdi. Nāle ve derdile şöyle dėdi ki: “Ėy ferruḫ ol kimse ki cānı ṭopraġıla çift (15) ola

Beyt

Dirīgā Gīv ü rūyīn-tenüm
Ḳılıç urucı nām-ver Bījen’üm

Çün ol ser-efrāz oġullarınuŋ derdile yüregi cūşa gelüp biraz (16) aġladı. Daḫı şöyle dėdi nāle ve ḫurūşla ki: “Ben hem anuŋ üzerine kim ki Destān söyledi bundan ġayrı göŋlümde daḫı gizlü söz (17) yoḳdur. Şunuŋ gibi ki evvel söyleşdük ve şehriyār ʿahdle bize dürüst ḥükmler yazdı. Sen şehriyārsın ve biz ser-ā-ser kihter ki senüŋ (18) peymān ve fermānuŋdan ḳılıca güẕer ėtmezüz.” Ḳamu ulular bir bir āferīn oḳıyup şāh öŋinde fermāna ṭurdılar.

Beyt

Dėdiler Luhrāsb’a (19) ėy şehriyār
Yoluŋa olsun bu cānumuz nişār
Cān ve başıla yoluŋa ki ṭurmışuz

Bir ü biŋ başın terkini hep urmışuz

(20) Ol kişi kim olayım dėr ḫalḳa baş

Ortaya ḳomaḳ gerekdür cān u baş

Böyle dėdi begleri şöyle ki var

Ol dem içre şehriyāra (21) āşikār

Çün Luhrāsb anı ėşitdi ol İrān-zemīn nām-dārlarına āferīn oḳudı. Anlaruŋ güftārından göŋli tāzelenüp (22) ḳaddi ve yālini serpüp bir dürlü endāzeye daḫı döndi. İḫtiyār eyledi bir saʿd ve ferḫunde gün ki taḫta çıḳup şāhlıḳ tācını (23) başına gėye. Nice ki Ferīdūn-ı ferruḫ-nijād āyīn ve erkānla şāhlıḳ tācını başına gėydi bir güzīde gün ki mihr saʿādetle ṭoġup (24) felekde māh-ı gītī-fürūz rāstlıġıla belürdi. Taḫta aġup Keyḫüsrev'üŋ eyvānın bezedi. Dünyā ḫod böyledür. Gāh aşaġa bıraġur gāh (25) yuḳaru ḳaldurur. Ki andandur saŋa şād-mānlıḳ ve derd-mendlik. Daḫı yėrde nesne bulmazsın ne ḳadar isteriseŋ andadur .

Beyt

Çü Keyḫüsrev

(31a) (1) işinden ėtdüm güẕer

Ėşit Luhrāsb'dan şimdi ḫaber

Naẓar ḳıla ger şehriyār-ı bülend

Ki andandur ümīd andan güzend

Murādı ser (2) -efrāz yā ferr ü nāz

Ki tācına ḳılur zamāne niyāz

Bulur andan eylik dil-i rāsitān

Çeker ġuṣṣa bed-ḫ̌āh-ı nār-asitān

Ola düşmeni (3) daḫı hep mihribān

Kişi kim duʿāsına aça zebān

Ne dil kim ol ėtmez aŋa āferīn

Dehān dilinden Ḥaḳ alsun demin

Luhrāsb'uŋ (4) Şāhlıġı Yüz Yigirm Yıl. Cihānuŋ bu resmiyledür āyīn-i sānī ki bundan alur aŋa vėrür andan alur buŋa vėrür.

Beyt

Çü görürsin (5) elden ḳoma bādeyi

Dişür bir nece ʿārif-i āzādeyi

Ḳomaz dilde vü yüzde ājeng jeng

Keser gövdede görse beyhūde reng

Çü reng (6) ile cisme düşer pīç ü bun

Siler anı rengi şarāb-ı kuhun

Çü pīr ola devrile bir şīr-merd

Cüvān eyler anı mey-i sāl-ı ḫūred

Eydür (7) her kişi meyde aṣlın be-dīd

Ki ferzāne er midür yā pelīd

Kimüŋ gevheri ḫāṣ bālāsı pest

Sürür göge baş olacaḳ nīm-mest

(8) Kimüŋ gevheri pest ḳaddi bülend

Ḳılur bāde anı çü ḫam kemend

Eyā ol ki gevher sen ėtdüŋ be-dīd

Ki bağlu ḳapulara sensin kilīd

(9) Yüreksiz kişi içse olur dilīr

Ṭadarısa rūbeh olur nerre-şīr

Perīşān içüp şād-māne olur

Ḳızarup yüzi nār-dāne olur

(10) Niçün saŋa ben uzatduḳda çeng

Dėmezsin getür şāhid ü nāy ü çeng

Dāyim benden öŋdin geçenlerüŋ dāsitānın isterisen ol (11) rāst erenler güftār ve girdārından cüst ü cū eyleyüp. Ėşit imdi ol öŋdünki defterden bir ḫoş-gū kimsenüŋ sözleriyle bir (12) dāsitān.

Āġāz-ı Dāsitān

Sözile düz yine imdi sāzuŋı

Rāst eyle perdede āvāzuŋı

Naġme-sāz olup nevāde söylegil

(13) Cümle ʿuşşāḳı muḫayyer eylegil

Söyle kim senden gelen şīrīn ḫaber

Şöyle biŋ cān u dile ḳılur es̱er

Dil revān olmışiken şöyle (14) revān

Dem ola kim bağlana işbu zamān

Dil ola mı kim anı bu çarḫ-ı dūn

Bağlayuban ḳalmadı şöyle sükūn

Ėy nece bülbül (15) dilini baġladı
Ėy niçe ṭuṭī yüregin ṭaġladı
Kimseye yoḳ meyli bu çarḫuŋ dirīg
Biŋ dilüŋ olursa baġlar bī-dirīg
Bu (16) beyānsuz sözde nice ḳalalum
Yine Luhrāsb sözine gelelüm

Çün Luhrāsb-ı dārā taḫta geçüp şāhen-şahlıḳ tācını başına gėydi (17) cihān-ı āferīne sitāyiş eyleyüp niyāzı ve şükri Ḫāliḳ'e gün-be-gün ziyāde eyledi. Şöyle dėdi ki: "Dād ėdici pāk-Dāver'den (18) cānuŋuz ümīdile dutuŋ hem göŋlüŋüz ḳorḳuyla ki bu çarḫ-ı gerdānı nigār eyleyüp bendenüŋ ferini arturdı. Çün ṭaġ ve deryā (19) ve yėr yaradup üzerine bu yüce gögi çekdi. Birisi tīz-gerdāndur birine Yezdān ayaḳ vėrmemişdür. Deprenmege ki bu ikisini baġlayup (20) bir aralıḳ yėrde aṣṣı ziyān ṭamaʿında cānumuz, tenümüz renc çeker. Göŋlümüz şād-mān; velī ecelüŋ ḳaynaġı tīz olup şīr-i jiyān gib (21) ṭurmışdur. Bize andan güẕer ėtmege. Ol ḫoşdur ki artıḳlıḳdan ve yaramazlıḳdan bir yaŋa olup kendü bilmezligümüze ʿaczle (22) inṣāf vėrevüz. Bu yüce taḫtla bu şehriyārlıḳ tācından nesne istemeyelüm. İllā ārām ve dād isteyelüm, meger naṣībümüz bizüm bu fānī (23) sarāydan ḳamu kīn ve naṣrīn ve renc olmaya. Keyḫüsrev ėtdügi naṣīḥatdan ziyāde ḳılup göŋülden kīne ve ṭamaʿ köküni dibiyle çıḳaram. (24) Cehd eyleŋ siz daḫı dāddan şād olup ten āsānlıḳ iḫtiyār eyleŋ. Ḫışm ve kīnden yād ḳılmaŋ." Cihānuŋ tamām ululari yād (25) āferīn ḳılup aŋa şehriyār-ı zemīn oḳudılar. Girān-māye Luhrāsb taḫt üzerinde ārāmıla hüner-mend şehriyārıdı. ʿAḳlıla murād buldı.

(31b) (1) Andan ṣoŋra kimseler gönderdi Rūm'a, Hind'e ve Çīn'e; her ḳanda maʿmūr ulu vilāyet varısa iḳlīmlerde. Her kimse ki dānā (2) kişilerdi ki anuŋla ʿahd ü peymān ėtmek ellerinden gelürdi. Her kişverden yola düşüp ivedüylen şehriyāruŋ ḳatına (3) geldiler. Hemān dem ol sürüp Belḫ şehrinde geldi. Dāniş yolında çoḳ dürlü acı ṭatlu dadup bir ulu şehristān (4) eyledi. Anda kūşe ve bāzār-gāh ḳılup her yėrde āteş-kede yapup çevre yanlarında size yaḳcaḳ yėrler düzdiler. Bir āzer eyledi. (5) Yaʿnī od yancaḳ yėr adın Terzīn ḳodı. Göŋlünde murādı nice ise ululuġı ve geŋligi eyle ḳıldı. İki oġlı varıdı ṣūretleri (6) bedr aya beŋzeridi, şāhlıġa ve ululıġa sezā-vār, taḫta ve baḫta lāyıḳ. Birinüŋ adı Guştāsb ve birinüŋ Zerīr ki nerre-şīrüŋ (7) ḫışm ėtse başını ayaġ altına alurdı. Her dānişde atasından ziyāde, merdānlıġla leşkerden baş ḳaldurmış iki nīk-pey ve (8) ser-efrāz şāhlar. Cihān-dār Keykāvus'uŋ torunları üç şeh-zāde daḫı şāh Kāvus'uŋ toḫmından dest-gāh issi ser-efrāz ve bī-dār (9) yigitler, Luhrāsb şāhuŋ güyegüleri ve cān dille şāha eyü ṣancılardı. Luhrāsb'uŋ cānı anlaruŋla şād-

māndı ki anlaruŋ muḥabbetinden (10) Guştāsb'ı yād ḳılmazdı. Çün Guştāsb'uŋ hevāyla başı yėllü idi. Anuŋ elinden Luhrāsb'uŋ cānı ṭolu derd olup şād-mān (11) degül idi. Bunuŋ üzerine bir nice müddet ki geçdi şöyle idi ki bir gün Belḫ'de gülfeşān aġacınuŋ dibinde taḫt ḳurdılar. (12) Luhrāsb buyurdı tā çeri ulularından bir nice begler anda vardılar. Ḫ̌ān üzerinde bir ṭolu cām ḳaldurup şāh-ı cihānuŋ göŋlin (13) ol cāmla bezediler. Çün Guştāsb ol ṭoluyı açdı, şıçradı; yėrinden ayaġa ṭurup şöyle dėdi ki: "Ėy şāh-ı Yezdān-perest (14) hemān ferḫunde şāhlıġla eyü aduŋ cāvidānī zinde ḳalsun.

Beyt

Saŋa vėrdi Yezdān külāh ve kemer
Daḫı şāh-ı Keyḫüsrevī dād (15) ger

Şimdi ben bir ḳulam ḳapuŋda efserüŋe ve aḫterüŋe duʿā ve ḫiẕmet eyleyici. Bu nece merdāne erenlerden birini ḥisāba almazam ṣavaş (16) gününde baŋa ber-ā-ber olalar. Meger Rüstem bin Zāl ki sām-ı suvār toḫmdur ve anuŋla kimse ceng ve şūr ėdebilmez. Çün Keyḫüsrev göŋli (17) senden ṭolu endīşe oldı, taḫt ve tācı saŋa vėrüp kendü aralıḳdan çıḳdı gitdi. Eger şöyle ki ben daḫı lāyıḳsam baŋa bir (18) Keyānī tāc ve şāhāne taḫt vėr ki tā ben daḫı senüŋ öŋüŋde ṭurup ḳul gibi ḫiẕmet eyleyem ve saŋa şehriyār oḳuyam." Çün Luhrāsb (19) andan bu sözi ėşitdi kendü göŋlince cevāba bünyād ṣalup Guştāsb'a eytdi: "Ėy oġlan, ḳulaḳ ṭut ki tīzlik eyü degüldür (20) şehriyār olana. Çün Keyḫüsrev vaṣiyyetini yāduma getürem, diŋlegil ki dāddan başıŋı çevirmeyesin. Baŋa eytdi: 'Ẓulm ėdici, bir arġa (21) beŋzer ki bahār vaḳtinde ṭaşḳun ṣunuŋ öŋinde buluna. Çün ṣu gele içine ṭola ḳuvvetlenüp ḳamu bāġ ve busitān andan (22) ḳorḳuya düşe.' Daḫı yigitsin bu ululıġı isteme. Sözünüŋ öŋin ṣoŋın gözleyüp endāzeyle söyle." Çün Guştāsb bu sözleri (23) ėşitdi yüregi ṭolu derd olup gözleri ḳızarmış, yaŋaġı ṣararmış atası ḳatından çıḳdı. Eydürdi: "Yādları ṣaḳla ve şefḳat (24) ḳıl dāyim. Bunuŋ üzerine ol āzādeleri gözle." Çeriden anuŋ iç yüz atlusı vardı ḳamu pehlevān uruşa, ṣavaşa (25) yarar bahādırlar. Odasına indi. Nökerlerin ḳatına ḳıġırup ḳamu rāzı anlaruŋ ḳatında söyledi ki: "Göŋlüŋüzi bu bār-gāhdan

(32a) (1) götürüp ḳamuŋuz bu gėce gitmek yaraġın görüŋ." **Guştāsb Hindüstān'a Gidüp Gėrü Geldügidür.** Birisi anlardan eydür: "Yoluŋ ne yaŋadur? (2) Çün bundan gitdük ārām ėdecek yėrüŋ ne vilāyetde olsa gerek?" Şöyle cevāb vėrdi ki: "Hindūstān'da beni şāh ve rūşen (3) ṭutarlar. Hind şāhından bir nāme gelmişdür müşg-i siyāhla aḳ ḥarīrüŋ üzerinde ki 'Ger benüm ḳatuma gelürseŋ senüŋ kihterüŋem ve bir (4) vechile rāy ve fermānuŋdan gėçmezem.'" Çün dün ḳaraŋu oldı çerisiyle atlanup pīl-i jiyān gib cūşān olup bir gürz elinde

(5) ṭaŋ ḳaraŋusında gideridi. Luhrāsb ėşidüp göŋlinde şād-mānlıḳ ḳılmayup cānı melālete düşdi. Leşkerden rūzgār (6) görmiş begleri ḳıġırup ḳamu olacaġı anlaruŋ öŋinde beyān ḳıldı. Eytdi: "Görüŋ bu işi ki Guştāsb ḳıldı ki göŋlümi ṭolu (7) derd ve başımı ṭolu gerd eyledi. Besledüm anı tā şāẖ ve bāl çeküp cihānda ser-sebz ve bī-hemāl oldı. Ol dem ki dėdüm diraẖtı şuʿbe (8) siyle bāza geldi benüm bāġumdan çıḳup āvāre oldı." Bunı dėdi daẖı bir zamān endīşeye batup buyurdı Zerīr'i ḳatına ḳıġırdılar. (9) Geldi. Aŋa eytdi: "Biŋ kişi çıḳar leşkerden, ḳamu bahādır suvārlar kār-zāra yarar. Yüri tīz Hindüstān'dan yaŋa ki ābādān olsun (10) ol Cāẕūstān iliŋüz." dėyüp serverlerden her birin bir yaŋa gönderdi. Nūdez oġlı Gustehem, Çīn ṭarafına gitdi bir leşkerile (11) daẖı Gurāze gitdi. Ammā Guştāsb iki gözi yaşlu, göŋül ṭolu kīn ve başı ṭolu ẖışm-hā yortardı tā Kābil öŋine gelüp bir (12) yėrde gül ve sebz ve gölge ve āb-ı revān gördi. Ol ẖurrem yėre geldiler, atlarından inüp ḳondılar. Bir gün anda ṭurup rāḥat oldılar.

(13) Beyt

Ḳamu ṭaġı ve ṭaşı nahcīrdi
Ki şu çeşmelerde mey ü şīrdi.

Ḳaraŋu gėce şarāb isteyüp sāḳī ve şemʿ ve sāġar (14) getürdiler. Ol cūybārda seher çün gün ṭoġup ʿālem münevver oldı kendü bir atluyla ṭāzī ve ṭoġan getürüp ol (15) yöreye ulayu gitdiler. Ol cūybārda henüz firāvān kimseler daẖı yatup uyurlardı. Atları ḳamu gele olup ol murġızārda (16) otlardı. Bir ṭarafdan Zerīr eglenmeyüp anuŋ ardınca becid giderdi. Bir yėrde ḳarār ėtmeyüp sürmekle ol murġızāra geldi. (17) Baḳup anlaruŋ atların anda otlar gördiler. Av yėrinde ẖurūş eyleyüp ḳara at bir kez kişnedi ki pehlevānlar bunda āvāzın ėşitdiler. (18) Ḳamu bir uġurdan bindiler. Çün Guştāsb ol āvāzeye ḳulaḳ urdı. Şöyle dėdi ḳatında olan uşlu nām-dārlara ki: "Bu (19) degüldür illā Zerīr atınuŋ āvāzı ki arşlan āvāzlu at anuŋ vardur. Eger ol geldiyse tenhā gelmedi. Elbette bir ṣavaş isteyici leşker (20) bilesine vardur." Henüz ol bu sözde idi ki bir ḳara toz ḳopup içinde bir pīl-peyker sancaḳ belürdi. Zerīr-i sipeh-dār çerinüŋ öŋlerince (21) yėl gibi esüp yola çıḳa geldi. Çün Guştāsb'ı gördi aġlayu atından indi. Aŋa ḳarşu yüz ṭutdı. Cihān yaradana sitāyiş ḳılup (22) ḳardaşınuŋ öŋine gelüp alḳış ḳıldı. Birbirini yanına alup şād-mānlıġla gelüp ol murġızārda oturdılar. Çeriden ol kimse (23) ler ki şāh Luhrāsb bildügi bellü erenler idi, ḳıġırdılar ilerü gelüp oturdı. Her dürlüden anuŋla söz söyleşdiler. Zerīr-i (24) sipeh-dār aġız açup ol nām-dāra şöyle dėdi ki: "Ėy pehlevān-ı zerrīn-kemer, İrān'da olan yıġnaḳuŋ yıldız ṣayıcıları (25) ol kimse ki dāniş issi kişilerdür, yıldızuŋdan senüŋ şöyle cevāb vėrirler ki 'Şāhlıḳda Keyẖüsrev'e ber-ā-ber olcaḳdur.'

(32b) (1) Şimdi Hindüstān şāhı Rāy'uŋ varup tācın öpesin bu işe şāh rāżī olur mı? Anlarda bir Taŋrı'ya ṭapar kimse yoḳ. (2) Hem şāhla ʿahdleri peymānları bir degüldür. Gör bu işi ʿaḳl ḳabūl ėder mi ki şāh varup anda Rāy'un fermānın ṭuta. (3) Saŋa ataŋdan gelen dāyim eylükdür. Ne bilem bu aralıḳ yėrde bu āzār ne içündür ki anuŋ rāyından ve fermānından baş çeküp (4) daḫı dürlü tedbīre ve işe göŋül baġlarsın?" Aŋa Guştāsb eytdi: "Ėy nām-cūy, baŋa atam ḳatında yüz ṣuyı ḳalmayupdur. Kāvus (5) ṣoyına ister ol dāyim eylügi hem ululuġı hem Ḫüsrevānī tācı. Baŋa ve saŋa anuŋ ḳatında yėr yoḳdur. Aŋa ḳulluḳ eylemek benüm fikrüme eyü tedbīr (6) gelmez. Luhrāsb elinden yüregüm ḫūndur. İllā senüŋ ḫāṭıruŋçun şimdi gėrü dönmeyem. Eger şāhlıḳ tācını baŋa ṭapşurursa öŋinde (7) ḫiẕmet ḳılam, puta ṭapu ḳılur rāhibler gibi. Ve eger yoġsa ṭurmazam anuŋ dergāhında ki göŋlüm rūşen degül anuŋ rāh ve āyīninden. (8) Ḳamu mālı genci yėrinde bıraġup bir yėre varmaga daḫı beni isteyüp bulamayalar." Böyle dėyüp ol murġızārdan atlandı. Nām-dār şehriyārdan (9) yaŋa gėrü döndiler. Çün Luhrāsb ėşitdi uluları devşürüp cemīʿ leşkerile bindi, aŋa ḳarşu vardı. Cihān-cūy çün (10) atasınuŋ yüzin gördi atından inüp öŋinde baş ḳodı. Anı Luhrāsb berk kendüzine ḳucup geçen işinden ʿöẕr diledi (11) ki: "Senüŋ tācuŋ ayuŋ başına tāc olup dīvüŋ eli dövletü eteginden ıraḳ ola. Her dem saŋa yavuzlıḳ ögretmeye yavuz (12) şāhuŋ ḳapusında yavuz vezīrler gib. Baŋa şāhlıḳ idi bir tāc ve taḫt saŋa mühr ü peymān ve fermān ve baḫt." Aŋa Guştāsb eydür: (13) "Ėy dövletlü şehriyār, ben senüŋ ḳapuŋda bir kimseye ḫiẕmet-kāram

Beyt

Velīkin yigit istemezse hüner
Aŋa ṭaʿne ḳılur nijād u güher

(14) Eger çāh buyurursın eger çāh ki fermānuŋda ve peymānuŋdayam. Dilerseŋ göŋlümi girūgān ḳılayım. Sen benüm hem şāhumsın hem terbiyet ėdüp (15) besleyici. Göŋlümde şöyledür ki bu cümle iŋen beni seversin." Daḫı andan ulu yola düşüp mey ve sāḳī ḥāżır oldı. Bir meclis (16) eylediler ki ay çarḫından ol meclise yılduz yaġdurdı. Şöyle oldı mestlikden ki her mihter başına gülden bir efser (17) urundı. Gitdiler. Bunuŋ üzerine bir müddet geçdi. Ol yigit atadan bir vechile taḥsīn ve āferīn bulmadı ki Luhrāsb (18) hemīşe Keyḫüsrev'i yād ḳılup Kāvus ṣoyıyla ḫāṭırı şād olurdı. Dāyim ol derdle Guştāsb ḳan aġlayup hemīşe (19) her dürlüden söz açana ögüt vėrene eydüridi ki: "Sen ėşitmedüŋ mi ki bilginüŋ naṣīḥatını? Ol dem ki söz ḳuflını dil (20) kilīdiyle açdı ki her kimse ki eylüge ʿivaż ḳıldı. ʿĀḳibet ġuṣṣa çeküp teşvīş görmek gerekdür ki ulu feri (21) ādemüŋ iki gözi olur. Oġul ataya zamānında kendüden güzīdedür." Göŋlinde eytdi: "Ne ḳadar fikr ü tedbīr ėdüp dürişür (22) sem bu derdüŋ çāresini hīç yėrine getüri bilmezem. Eger biraz atluyla gidersem atam bir ulu kişi

gönderür biraz leşkerile. (23) Çoḳ dürlü dirlik şaşup nice dürlü dilek ve naṣīḥat eyleyüp bir dürlü çāre ile yoldan beni gėrü döndürür. (24) Eger yalŋuz gidersem ʿār ėderem, Luhrāsb'uŋ işinden; ḳatı ẕillet-nak[70] oldum. Ol dem bilmezem ki ne eyleyem? Anuŋ göŋli Kāvus ṣoŋıyla şād (25) dur. Anlardan gėçmez. Sevgüsini kendü ṣoyına... Çün yalŋuz gidem kim ister bulur veyā ne bilür şehriyār ki ben noldum?" **Guştāsb**

(33a) (1) **Rūm'a Gitdügi**. Ol ḳadar ṭurdı ki aḫşam oldı. Çarḫ-ı gerdānuŋ bir ṭarafından ay baş ḳaldurdı. Tīz şāh Luhrāsb'uŋ şeb-dīz'in (2) egerleyüp bir Guştāsbī eger urup bir altunlı Çīnī ḳaftān eŋine gėyip tācından iki yaŋa per-i Hümāyī aṣdı. Fülūrīden ve şāh-vār (3) gevherlerden ne miḳdār götüribildiyse aldı. Çün işini ser-be-ser sāḫte ḳıldı ki göŋli ġam ve endīşeden perdāḫte (4) oldı. İrān'dan çıḳdı Rūm'a ṭoġru yürüyüp göŋli taḫt ister ve teni yol gözler. Atası ṭaŋla çün āgāh oldı Guştāsb'uŋ (5) işinden, perīşān olup yaŋaġınuŋ rengi kehribāra döndi. Zerīr'i ve ʿāḳıl ulularıı ḳatına ḳıġrup Guştāsb'uŋ işinden (6) bunlaruŋla bir nece söyleşdi. Anlara şöyle dėdi ki: Bu şīr-merd, cüvān-ı tāc-dār başını ḳorḳaram ki nā-gehān gerde bulaşdura. (7) Ne dėrsiz buŋa? Nice dermān eyleyem? Gerekmez ki bunı göŋlüme āsān dutam? Aŋa şöyle dėdi mūbed ki: "Ėy nīk-baḫt, tāc ve (8) taḫtuŋ ʿazīz olduġı ādemiledür. Guştāsb gibi bir oġul kimsede yoḳdur. Ne ḫod, nām-dārlarda kimse anuŋ gibi suvār işidür. Her yaŋa (9) ādem göndermek gerek, feryād ėrici dilāver ulular ile. Eger ol gėrü dönerise sen baḫīllıḳ eyleme. Hünerile himmet iste. Tāca (10) ḥarīṣ olma ki pādişāhlar tācı çoḳ senüŋ gibi göre; velī kimseye mihr ėdecek degül. Çün Keyḫüsrev şāhlıḳdan şöyle (11) bī-zār oldı saŋa daḫı yaraşmaz iŋen çoḳ güft ü gū eylemek. Bu cihānuŋ ululıġın Guştāsb'a vėrüp ol nām-dār efseri anuŋ (12) başına erzānī gör ki pehlevān Rüstem-i nām-dārdan gėçse cihānda anuŋ gibi nām-dār suvār daḫı görmezüz. Ḳadd ü ṣūret ve (13) hüner ve uṣıla anuŋ gib nām-dārı ḳulaḳ daḫı ėşitmedi." Pes Luhrāsb nece ulular seçüp gönderdi dünyānuŋ her yanına. (14) Cüst ü cū ḳılup anı bulmadılar. Bī-ümīd olup uzaġa çekici ṭālıġıla gėrü döndiler. Luhrāsb'a gėce gündüz ḥiṣṣe-yi ġuṣṣa (15) oldı. Çün Guştāsb andan sürüp ḳara deŋizüŋ kenārına geldi. Yayan olup vardı gemi emīni gördi ki bir pīr-i ser-keş (16) idi. Adına Heyşū dėrlerdi. Uṣlu ve uyaḳ ve tedbīrile rūzigārdan nece murāda ėrmişdi. Aŋa āferīn ḳılup Guştāsb (17) eytdi: Pāk cānuŋa ʿaḳl yoldaş olsun. İrān'dan bir nām-ver tācirem uṣlu ve rūşen-i dil her nesne yādında ṭutıcı. (18) Gemile eger bu ṣudan öte geçersem sen boynuma cāvidānī minnet yükledürsin." Çün Heyşūy andan bu sözi ėşitdi (19) köhne kişi aŋa bir dürlü söz

[70] Müstensih hatası nedeniyle "-nak" şeklinde yanlış yazıldığı düşünülen ve sonuna geldiği Arapça ve Farsça kelimelerle türemiş sıfatlar yapan ek, "-nāk" şeklinde yazılmalıdır.

yaşayup şöyle dėdi ki: "Ol tāc yaraşuġı ve cevşen ve ḳılıç şevketi ki tārāc erine beŋzeyüp (20) aṣlā sen tācire beŋzemezsin. Sözi ṣaḳlama. Baŋa rāzı āşikār eylemek gerek. Şimdi sözüŋ nedür baŋa söyle. Tīz (21) likle bu deŋizden bī-tekellüf öte gėçmek isteme. Eger ḥīle ve iŋen ṭoġru söz saŋa yārecılıḳ resmi ḳandandur? Guştāsb çün (22) Heyşū'dan böyle ėşitdi, eydür: "Senden gizlü bende hīç nesne yoḳdur. Benden her ne dilerseŋ dirīġ ėtmezem." dėyüp bir nece (23) dīnār Heyşū'nuŋ öŋinde ḳodı. Ol hediyye göricek pīr getürdi ve şād-mān oldı. Tīz geminüŋ yelkenin açup (24) cihān-cūyı aldı, ḳayṣerden yaŋa geçdi. Çün Guştāsb gemiden ṭaşra çıḳdı bilmedik Rūm'uŋ içinde ne yaŋa (25) gide? Bir şehristān vardı Rūm'da uzunı üç ferseng yoldan ziyāde idi. Ferīdūn oġlı Selm'üŋ yapusıyla

(33b) (1) ḳayṣer olanlaruŋ taḫt-gāhı ol idi. Deŋizden aŋa varınca üç ferseng yol varıdı. Ol yol ḳamu ḳara ṭaşdı. (2) Çün Guştāsb ol şehristāna geldi. Her yaŋa gezüp bir kār-hāne isteridi. Bir hafta tamām ol şehirde ṭolayı ṭolayı (3) gezüp ol ābādānlıḳ yėrde işlemege iş istedi. Çün nesi varısa yėyüp baġışlamış idi. Āh eyleyüp açlıġıla göŋli (4) perīşān yürürdi. Çün ol ābādān şehirde biraz gezdi andan ṣoŋra sürüp ḳayṣerüŋ dīvānına geldi. Yazıcılar (5) ulusına eydür: "Ėy şīr-gīr, İrān'dan bir ad ister yazıcıyam. Bu işde saŋa yārī ḳılup her ne ḫiẕmet dėrseŋ yazıcılıḳda (6) begendürem." Yazıcılar ki bār-gāhda varıdı bunı görüp birbirine baḳışdılar. Her biri eydüridi: "Eger bu şīr-merd her yavuzluġuŋ (7) ḳıyarsa başını ṭopraġa indüre. Bunuŋ kilikinden pūlād giryān olup hemān kāġıduŋ yüzi yürişinden büryān ola."

Beyt
(8) Bir at olsa buŋa yaraşur bülend
Ḳolında kemān ve egerde kemend.

Yüzine çaġırup eytdiler: "Bize yazıcı geregümüzçe vardur (9) ve ḥisāb ėdici." Guştāsb çün bu sözi ėşitdi göŋli ṭolu derd olup dīvāndan ṭaşra çıḳdı. İki yaŋaġı derd (10) olmış cigerden derdile āh eyleyüp andan ḳayṣerüŋ çūbānına yėtdi. Ol cüvān-merdüŋ adı Meysār'ıdı. Bir dilāver umulu (11) ve bī-dār yigit idi. Çün şehirde Meysār'ı ıraḳdan gördi baş ḳoyup aŋa āferīn ḳıldı. Naẓar ḳılup aŋa çūbān ʿizzet (12) gösterdi. Daḫı luṭfıla nevāḫt eyleyüp kendü yaḳınında aŋa yėr eyledi. Eytdi: "Ne kişisin? Baŋa söyle. Hem şāh ṣoyına beŋzersin (13) hem şāh yüzlüsin." Guştāsb cevāb vėrüp eytdi: "Ėy nām-dār, köre bār-gīr ögredici nām-dār suvāram." Aŋa Meysār eydür: "Ėy (14) nīk-rāy, benüm köre bār-gīr ögredici daḫı işüme yaramaz." Aŋa Guştāsb eydür: "Ėy cüvān-merd, saŋa her ne yavuzlıḳ gelürse ḳarşu ṭurup (15) buŋ güninde düşmenden toz ḳaparam. Beni eger saḳlarısaŋ işüŋe yarar olup emek

çekdügüŋde ve tedbīr ḳılduġuŋda saŋa yardımcı (16) olam.” Aŋa çūbān eydür: “Böyle söz söyleme! Sen bunda ġarībsin ve boyun olur kimesneŋ yoḳ. Beyābān ve deryā ve güre atlar (17) bir bī-gāne kişiye nece ışmarlayam?” Çün Guştāsb bu sözi ėşitdi melāletinden eydesin ki derisi teninde pāre pāre (18) oldı. Gidüp andan daḫı yüridi.

Beyt

Dėridi ki her kim ola der-be-der
Diler ġam çeke birbirinden beter

Ol aradan ayaḳ (19) ḳaldurup ḳayṣer sār-bānlarınuŋ yolın ṭutup anlara ėrişdi. Selām vėrüp anlara āferīn eyledi sār-bāna ki “Rūşen-revān (20) olasın.” Çün sār-bān Guştāsb’uŋ yüzin gördi ʿizzetle ḳarşu gelüp aldı, yanına gėçürdi. Tīz döşek getürdi, döşeyüp (21) her ne varısa ilerü getürdi. Çün ḫūn yėndi Guştāsb aŋa eydür: “Ėy cüvān, dilerem ki pīrūz ve Rūşen-revān olasın. (22) Bir ḳaṭār deveden baŋa daḫı bildüresin. Eger ḳullıġum begenürseŋ ʿulūfe buyurasın.”

Beyt

Aŋa sār-bān eydür: “Ėy şīr-merd
Yaḳışmaz (23) saŋa bunca rencile derd.

Saŋa ol eyüdür ki bundan gidüp süresin anda ḳayṣerüŋ dergāhına varasın. Seni böyle (24) söz söylemege muḥtāc eylemeye. Sen anuŋ ḳapusından ġayrı yėre varmaġa ʿazm ḳılma. Eger ulaḳ var, yol azduŋısa. Eyü yol (25) bilür kişi ḳulavuz daḫı ḳoşayım.” Çün ol āzāde kişiden Guştāsb bu sözi ėşitdi endīşe ḳılmaḳdan gül gibi

(34a) (1) yaŋaġı küle döndi *ve*[71] aŋa āferīn ḳıldı. Ol yėrden daḫı dönüp göŋli ṭolu ḳayġu yine şehre gelmege yüz ṭutdı. Ol dürlü (2) sözler anuŋ göŋline aġır gelüp andan demürciler bāzārına girdi. Bir nām-dār kişi varıdı, adına Būrāb dėrlerdi. Kendüsi şād (3) kām bir iḫtiyār demürciydi. Otuz yoldaşı ve şākirdi varıdı. Demüre be-ġāyet vurmaḳdan... Bunuŋ dükkānı öŋine gelüp Guştāsb (4) ol ḳadar oturdı ki ol pīşe-gān bunuŋ oturduġından ṭoydı. Aŋa demürci eydür: “Ėy nīk-cūy, bizüm bāzārumuzda (5) ārzūŋ nedür?” Aŋa Guştāsb eydür: “Ėy nīk-baḫt, çekūç ṣalmaḳdan ve ḳatı işlerden yüz çevürmezem. Beni eger saḳlarısaŋ yardum ḳılup (6) bu örsde saŋa meded ėdici olam.” Çün Būrāb bu vechile Destān’uŋ ėşitdi anuŋ sözine inanup ḳavline hem-destān oldı. (7) Bir aġır pāre pūlādı küreye ṣaldı. Tamām gėrek olınca ḳızdı. Üstād götürdi, anda örs üzerine getürdi. Demürciler (8) varıdı çārsūdan anda

[71] B. nüshasından tamamlanmıştır.

yıġılup. Guştāsb'uŋ eline bir aġır çekūç vėrdiler. Ḳaldurup zūrla *ol*[72] urduġı gibi demür pāre pāre (9) olup bāzār anuŋ işinden ṭolu güft ü gūy oldı. Anuŋ zaḫmından Būrāb ḳorḳup aŋa eytdi: "Ėy cüvān, senüŋ zaḫmuŋa (10) örs ṭāḳat getürmez, ne ṭaş ve ne demür ne küre ne körük." Çün Guştāsb andan bu sözi ėşitdi melūl olup bıraḳdı. (11) Aç ḳarnına andan daḫı gitdi. Ne yėmege nesne alıbilürdi *ve*[73] ne yatmaġa yėr bulurdı. Kimse de buŋ güni rencle ḳalmaz. Ne āsānlıḳ ne (12) şād-mānlıḳ ne genc bāḳī ḳalur

Beyt

Geçer bize ḳalmaz ḳamu nīk ve bed
Melūl eylemez özin ehl-i ḫıred
Hemān ad ḳalur gėrü yādigār
(13) Ne ḫoşdur kişi pāk-perhīz-kār

Güştāsb göŋli derd-mend bu çarḫ-ı bülendüŋ işinden ḫurūşān ve cūşān olup dünyāda (14) ġamdan artuḳ behresi yoḳ bir köye ėrdi şehre yaḳın. Gül aġaçları ve āb-ı revānlar, bir teferrüc-gāh yer, bir budaġı çoḳ aġaç bu şunuŋ (15) üzerinde ki anuŋ yapraġından güneşüŋ cismi nihān olmış, göŋli derdile bī-cān ve kendü ġamıla tīre-revān olup ol gölgeye (16) merd-i cüvān oturdı.

Beyt

Dėridi ki: "Ėy dād-ger-i Kird-gār
Baŋa behre ġam eyledi rūzigār.

Kendü ṭāliʿumı iŋen daḫı yavuz (17) görmezem. Niçün şöyle başuma yavuzlıḳlar geldi?" dėyüp eydüridi ki:

Beyt

"Şimdi kim zār u perīşān olmışam.
Neyleyeyem, (18) dėyü ḥayrān ḳalmışam.
Sen variken ben kime yalvarayın?
Ḳapuŋı ḳoyup nereye varayın?
Ṭut elümi kim ayaḳda ḳalmışam,
Hem (19) nedāmetlik odına yanmışam.
Uş getürdüm ḳapuŋa mihrile dād
Ṣıdḳ ve iḫlāṣile ḥüsn-i iʿtiḳād."

---

[72] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[73] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Meger bir nām-dār ki ol (20) pesendīde köyde uluydı, nā-gāh anda uġrayu geldi. Anı gördi kim gözleri pür ḫūn elini eŋegi altına ṭayamış melūl oturur. (21) Bu ʿāḳıl kişi çün Guştāsb'uŋ yüzin gördi aŋa ḳarşu yürüyüp luṭfıla āferīn ḳıldı. Aŋa eydür: "Ėy cüvān, neye şöyle pür-derd (22) ve tīre-revānsın? Ne ola eger keremüŋden baŋa mihmān olup bir nece gün bizümle şād-mān olasın, bir zamān renc ve ġamdan ıraḳ (23) derd ve cefādan Āsāyiş bulasın. Tīz kirpiklerünüŋ ucı bī-nem ḳalup meger ki bu ḳayġulardan biraz göŋlinde kem ola." (24) Aŋa Guştāsb eydür: "Ėy nām-cūy, senüŋ aṣluŋ ne yėrdendür? Baŋa söyle." Aŋa şöyle ketḫudā cevāb vėrdi: "Bu ṣoruncadın (25) senüŋ maḳṣūduŋ nedür? Ben şāh Ferīdūn toḫmındanam ki ol toḫumdan cihānda bir alçaḳ kişi yoḳdur, ḳamu ser-efrāz erenlerdür."

(34b) (1) Çün Guştāsb anı ėşitdi ṭurup ol nām-dār ketḫudāyla gitdi. Çün mihter bunı alup andan kendü evine getürdi. (2) Döşekler getürüp eyvānını döşetdi. Bir laḥẓa yalŋuz ḳomayup aŋa kendü ḳardaşı gib şefḳat ėderdi. Bir nece ay (3) ol nām-dāruŋ üzerinde bu ḥālile geçüp zamāna ol işle geşt eyledi. Şöyleydi ḳayṣerüŋ ol zamān āyīni. Ki çün anuŋ ḳızı (4) bülūġına ėreydi, **پیوند کتایون با کشتاسب** yıldızı yārī ḳılup çift istemelü olaydı, atası göreydi ki tamām er vėrecek (5) vaḳitdür, bir yėre dėrüp uluları ve ferzāneleri, ṭanışuḳ erenlerini bir ulu yıġnaḳ eylerdi. Her kimse ol nām-dārlardan bir zūr (6) ve bālile bülend ve aŋa yār olmaġa muvaffaḳ olaydı atasınuŋ sarāyınuŋ öŋinde ol ay yüzlü dil-ber çift isteyü gelüp yıġnaḳı (7) ḳamu deŋerdi. Ol ṭolayı yanını ḳullıḳçılar ḳaplayup ādem ġalebelıġından seri ve efseri görünmezdi. Her kişi ki kendüye ḫoş olaydı (8) hem ol zamān gelürdi elini başına ḳordı. Ol zamān ḳayṣerüŋ perdesi ardunda üç ḳızı varıdı biri birinden ḫūb. (9) Bir uluları vardı Ketāyūn adlu ʿāḳile ve rūşen-i dil ve şād-kām-ı dil-ārāmdı. Bālā ve dīdārla āheste ol āhestelıġıla bāyeste (10) ve şāyeste. Şöyle gördi bir gėce düşinde ki bir gün ṭoġar Rūm'da ve ʿālem bütün andan rūşen olur. Ādem ġalebelıḳdan s̱üreyyāya (11) dönüp bir ulu yıġnaḳ peydā olurdı. Bu yıġnaḳuŋ serveri bir dil-fürūz ve merdān, ġarīb kişiydi.

Beyt

Boyı serv ṭalı yüzi (12) kir ü māh
Oturmış çü taḫt üzere pīrūz şāh

Anuŋ ḳatına varup Ketāyūn, bir deste gül vėrdi. Anuŋ elinden daḫı (13) reng ve būyla bir deste gül kendü aldı. Seher-gāh çün āfitāb ṭoġup şehriyāruŋ başını uyḳudan uyana geldi, ḳayṣer bir ulu dernek (14) eyledi ol kimselerden ki dilīr ve gürbüz erenlerden, eyvānda şād-mānlıġla yėr gösterüp. Andan ṣoŋra vardılar perī çehreyi ḳıġırdılar. Ketāyūn (15) bir deste gül elinde, altmış Rūmī cāriye bilesine geldi. Ol ḳadar çevrindi ki dīvānı ki mecāli ḳalmadı.

Ne ḳadar baḳdıysa ol dernekde (16) kimse begenmedi. Gėce ėrecek ḫırāmān ve şādān göŋli çift istemekle yine perdeye yüz ṭutdı. Kendü göŋlin ol güzīde çüfte (17) baġlayup perdenüŋ içinde ġam-gīn oturdı. Hemān-dem yüzi ber-zāġa dönüp ṭaġ ḳullesinden ṭoġup belürdi zerrīn çerāġ gib. (18) Yine ḳayṣer buyurdı, Rūm içinde ululardan hem adı bellü bahādır erenlerden bir uġurda ol yüksek sarāya dėrileler. Tā göreler maḳbūl (19) düşmege kimüŋ baḫtı yārī ḳılur. Çün ol işden ḫaber ėrdi her mihtere ve her yėrde olan bahādır nām-dār erenlere. Ḳamu bī-dār dil (20) ve āzādeler bir bir iki iki şitābla ḳayṣerüŋ eyvānına yüz ṭutdılar. Köyüŋ ketḫudāsı hüner-mend er Guştāsb'a eydür: "Köyde nice yer gizlenürsin. (21) Yüri var tā ululıḳ tāc ve taḫtını ve şāhen-şahlıḳ ṭāḳ ve eyvānını temāşā ḳıl. Tā cānuŋda ġam kem olup gözüŋ ol bütleri göre şād (22) ve ḫurrem ola." Guştāsb bu sözi ėşidicek anuŋla uyup ḳayṣerüŋ eyvānından yaŋa yol ṭutdı. Ululardan aşaġa bir bucaġa (23) gėrüp revānı ṭolu derd anda pinhān oturdı. Dī-dār-ı dil ḳullar, öŋce "Yort-ṣavul!" dėyüp Ketāyūn -ol (24) gül-ruḫ- ḳaravaşlarla geşt ėderdi, eyvānuŋ içinde ṣonıca ʿāḳıl ve mūbedler öŋince ḫiẕmet-kār cāriyeler. Çün ıraḳdan (25) Guştāsb'ı gördi "Ol rāzıla gördügüm rūşen āşikār oldı." dėyü ol pür-māye nām-dār tāc ki elinde vardı hem ol dem ilerü

(35a) (1) gelüp ḫurrem başını anuŋla bezedi. Yaŋaḳları şermden mül rengine dönüp ol bir deste gül ki bile varıdı eline ṣundı. Çün (2) iş başarıcı anı gördi hem ol zamān ḳayṣerüŋ ḳatına segirtdi ki "Bir kişi iḫtiyār eyledi ki bu yıġnaḳdan Ketāyūn ki yaŋaġı gülistāna (3) ve ḳāmeti çemende serve beŋzer. Yāli ve ṭalusı arslana ki her kim görürse yüzini ʿacebe ḳalur. Eydesin ki (4) başdan ayaġa fer-i Yezdānīdür. Hemān bir ʿaybı var ki ne yėrdendür bilmezüz." Çün ḳayṣer vezīrüŋ ḳaḳıdı sözin ėşidicek bu köhne (5) pīrüŋ sözine ṭarlıġınup şöyle dėdi aŋa kim: "Ḳızuŋ toḫmı kesilsün ki perdede ṣoyına ṣopına ʿayb ėrürür. Eger ben ḳızumı aŋa vėrürsem (6) neng ve ʿārdan tācum yėre ber-ā-ber olur. Hem bunuŋ ve hem anuŋ ki güzīde ḳıldı perde içinde başını kesmek gerek." Vezīr eydür: "Bu bir aġır iş (7) degül ki senden öŋdin bir nice ulular daḫı varıdı bu köhne resm ve rāhdan dönmediler. Eger sen dönerisen bil ki ululardan (8) söz gelür saŋa. Sen aŋa eytdüŋ 'İste kendüŋe enbāz bul.' dėmedüŋ ki 'Bir yegāne server ve bir ser-efrāz şāh istegil.' Anı istedi buldı, şimdi (9) ki üzerine bir er. Niçün ḫışm ėdüp aŋa ziyān ėrüresin? Ve sen Taŋrı yolından ʿaḳluŋ azıtma ki ol andan çifti istedi (10) ki göŋline ḫoş geldi. Ve şöyle idi resmi senüŋ pāk, ser-efrāz, dīndār dedelerünüŋ ki bu āyīn üzerine bünyād ṣalmışdur (11) Rūm'a. Bu ābādān vilāyetde sen bir ḳāʿide ḳoma, mübārek degüldür. Şöyle söz söyleme ne yola ki hergiz varmaduŋ, ʿazm eyleme." Çün (12) ḳayṣer bu sözi ėşitdi ḳızını Guştāsb'a vėrüp aŋa eytdi: "Var şöyle

sarāyumdan çıḳ, anuŋla git ki benden zīverile tāc (13) ve taḫt bulacaḳ degülsin.” Çün anı Guştāsb görüp ʿacebe ḳalup cihānı yaradanı firāvān aŋup adların oḳıdı ve şöyle dėdi (14) ol māh-ruḫ-ı dil-nüvāze ki: “Ėy nāzıla ve maḳṣūdıla beslenmiş ay yüzlü dil-ber, bu taḫt ve efser issi nām-dārlardan göŋlüŋ (15) niçün beni istedüŋ? Bu ġarībi iḫtiyār eylersin mālı ve genci yoḳ. Sen anuŋla derd ve renc çekeceksin. Bu ser-efrāzlardan kendüŋe bir (16) hamāl iste ki anuŋ ḳatında saŋa yüz ṣuyı ḥāṣıl ola.” Ketāyūn aŋa eydür: “Ėy bed-gümān sen tīz olma gerdiş-i çarḫa. (17) Çün ben saŋa ḳāniʿ olam taḫtdan geçüp ve sen efser isteyüp tāc ve taḫtumı dilersin.” Ketāyūn ile Guştāsb cigerlerine ṣovuḳ (18) yėl ṭolup melālet ve derdle ḳayṣerüŋ eyvānından çıḳup gitdiler. Kendü ḥāllerine melūl ve zār u bī-cān olup andan (19) dehḳānuŋ eyvānı ḳatına geldiler. Şöyle dėdi ketḫudā bunlara ki: “Taŋrı’nuŋ buyruġına rāżī olup rāyıŋuzı ferḫunde ṭutuŋ.” (20) Bir eyü sarāy boşaldup eyü döşeklerden ve nefīs ṭaʿāmlardan bunlaruŋ esbābını gördi. Çün Guştāsb anı gördi ol pāk (21) dīn mihtere varup āferīn eyledi. Ketāyūn’uŋ bī-endāze bezegi varıdı bilesine ḳıymetī gevherlerden ve laʿl ve yāḳūtdan. (22) Boynı bāġından bir güher çıḳardı. Çeşm-i ḫıred-mend anuŋ naẓarın görmemişdi. İletdiler gevheristānuŋ ḳatına. Ḫaṭṭ-ı bī-endāze götürdi. (23) Götürenden ṣoŋra şehriyārī altı biŋ fülūrī bahā vėrdi. Her nesne ki ol yavuz günde anlaruŋ mā-lā-büddine gereklü (24) yidi. Bāzārdan ṣatun alup bir zamān bu ḥālile gāh aġlayup gāh gülüp dirlik ḳıldılar. Guştāsb her gün tīr (25) ve terkeş ḳuşanup yazıda ve yābānda av eylerdi. Şöyleydi ki bir gün av avlayup gelürken yolı Heyşū’ya uġradı.

(35b) (1) Ḳılıcı, terkişi bėlinde; kemendi kemānı elinde her dürlü avdan bilesinde vāfir ne ḳadar ki ufaḳ iri avı varıdı yoldan (2) ṣapup Heyşū’nuŋ naẓarına iletdi. Çün Heyşū’yı gördi ḳarşu segirdüp şād ve rūşen oldı. Bunuŋla görüşüp (3) getürdi bir yėre aġır döşekler döşeyüp öŋine envāʿī niʿmetden ḫūn çekdiler. Andan “Ḥāluŋ ne oldı?” dėyü ser-be-ser (4) ṣorup Heyşū’ya ḥāl neye ėrdügine der-be-der eydivirdi. Bir zamān yėyeceklenüp anda rāḥat olduḳdan ṣoŋra atına bindi. (5) Yine yürtümile dehḳānuŋ ḳatına ėrdi. Guştāsb çün Heyşū’yı kendüye dost ėdindi, muḥabbetle bir maġz ve post oldılar. Çün (6) evden çıḳup her gün ava varaydı avınuŋ iki baḫşını yolda Heyşū’ya vėrürdi. Daḫı bir baḫşını ol uluya gönderürdi (7) ki köyde ketḫudāyıdı. Şöyle idi ki Guştāsb urmada ṭutmada yėmede içmede ketḫudāyla bir dem cüdā olmazlardı. Andan (8) şīrīn cānını dirīġ ėtmezdi, ne atını ne kūpālini ne ḳılıcını. Hemān ḳayṣer daḫı göŋlinde bir endīşe eyledi ki endīşede cānını ve (9) ʿaḳlını hem-pīşe ḳıldı ki: “Bundan böyle ḳayṣerler resmile ol nām-dār ḳızlarını kimseye vėrmeye. Ol güyegüden aṣl ve hüner (10) isteye. Andan ṣoŋra ḫ̆īş olmaġa rāżī ola.” Bir bellü yigit varıdı ser-efrāz

nām-ı kāmil idi. Adı Mīrīn. Hem ḳayṣere ḫˇīş (11) ve peyvend idi. Rūm içinde bir raḫşān tāca beŋzerdi.خواستن میرین دختر قیصر را Bir gün peyġām gönderdi ḳayṣere ki: (12) "Ben baş götürürem her yėrde genc ve nāmıla. Gāh efserüŋi tāzelenüp ol dil-fīrūzuŋı baŋa vėr ki ben sipāh ve leşkerüŋden senüŋ (13) nijāduŋlayam hem āyīn ve ḳāʿidem dīn ve nihāduŋdadur." Şöyle dėdi ḳayṣer ki: "Ben böyle kimse ile bu yüzden peyvend ėtmezem. Ketāyūn ile (14) ol ḥīle ėdici kişi benüm bu işden rāyumı bozdılar. Şimdi her kimse ki baŋa ḫışm olmaḳ ister eger ser-efrāz nām-dārdur ve eger (15) yıġnaḳdandur bir ulu hüner eyleyüp iş göstermek gėrek ki bundaġı ulular ol hüneri begeneler. Çün cihānda hünerile bir nām-dārlıḳ eyleye (16) benüm daḫı cānum gibi ḳatumda hemīşe yārum ola. Bundan sen Basḳūn pīşesinüŋ ucına varup elini ve ḳılıcını anda ḳanıla yuya. Bir ḳızı (17) ḳurt göre anda Nīl reng ki tende ejdehāya ve zūrda pīle beŋzer. İki boynuzı var ḳara cānavar azusı gibi iti (18) nīşterlere beŋzer. Anuŋ sehminden pīl ol yöreye uġrayı bilmez.

Beyt

Güẕer ḳılmaz ol pīşeye nerre-şīr
Ne pīl ve ne bebr ve ne merd-i dilīr
(19) Kim anuŋ yararısa üstinde post
Baŋa güyegü ola hem yār ü dost

Şöyle dėdi Mīrīn: "Bu il ve gün ki (20) var cihān-ı āferīn tā Rūm'uŋ yapılmaġına bünyād ṣaldı, bizüm dedelerümüz ele aġır gürz alup ṣavaşçı erenlerle ceng ėtmekden (21) ġayrı iş ḳılmadılar. Şimdi benden ne diler ki şöyle bī-hūde söz söyler. Kīnle ben şimdi her yaŋadan pāk rāy ve yār-endīşile (22) bu işi ola ki başa ėrürem." dėyüp merd-i pusendīde, sürüp eyvānına geldi. Her dürlü endīşelerden göŋlinde yād ḳıldı. (23) Bir Rūmī zīc getürüp kendünüŋ yılduzını görüp ṭāliʿini ve baḫtını aradı. Şöyle gördi ki bu rūzigārda İrān'dan (24) bunda bir suvār gele, üç aġır iş bitüre ki Rūm'uŋ baş erenleri ol işden ʿāciz ḳalalar. Ol ki Rūm içinde cemīʿ (25) nām-dārlaruŋ başına ʿizzetle efser olup ḳayṣerüŋ ḳızın ala. Daḫı bu vilāyetde iki yırtıcı belüre ki ol yırtıcılardan vilāyet

(36a) (1) ḳamu il ve şehir içinde ḳuvvetle ve merdānlıġla bāk ėtmeyüp vara. Anuŋ ikisin daḫı ol yigit helāk eyleye. Ketāyūn (2) işinden ḫod āgāh olmışıdı ki şāh, Guştāsb ile hem-rāhdur. Heyşūy'la ki ol mihter-i nām-cūy ikisi dost (3) idi. Tīz atına binüp evinden sürdi Heyşū'nuŋ ḳatına geldi. Ol sözler ki geçdi ser-ā-ser aŋa eydivirdi. Daḫı (4) ol Rūm feylesūflarınuŋ defterinden ʿacāyibler ki ol ile, güne gelecekdür şöyle dėdi Heyşūy ki: "Bu gün mihr (5) ve dādla benüm ḳatumda şād-mān oluŋ. Ol kişi ki sen andan nişān vėrürsin, bir

mertebe issi nām-dārdur ulu ser-keşlerden. (6) Hergiz meyli avda şikārdadur, ne Rūm'da fikri var ne ḫāver sulṭānınuŋ taḫtından endīşe ḳılur. Hemān (7) bir dün benüm ḳatıma gelmedi ki anuŋla tārīk göŋlüm rūşen olmadı. Hem şimdi av-gāhdan döner gelür. Bī-gümān (8) yolı benüm ḳatıma uġrasa gerek." dėyüp tīz mey-ḫāre ḫāṭır eyleyüp būy ve rengle meclis ḳurdı. Ellerinde altun (9) sāġar nāy ve çengle ṣoḥbete başladılar. Ol dem ki ṣoḥbet revnaḳ buldı bunlar bir ḳaç ṭolu açdılar. Gördiler ıraḳdan ol (10) suvār belürdi. Çün Heyşūy'la Mīrīn anı gördiler sürüp ol giŋ yazıda aŋa ḳarşu vardılar. Mīrīn çün Guştāsb'uŋ (11) yüzin gördi Heyşūy'a eydür: "Bütün ʿālemde bunuŋ naẓīri yoḳdur. Bu şāḫ ve bāl ve dest-bürdle ki budur. Bu nām-dār (12) pehlevān toḫmından olsa gerekdür." dėdi. Aŋa Heyşūy eydür: "Bu şīr-merdüŋ ṣavaş güninde şīrāne yüregi vardur. (13) Hünerleri ḫod dīdārından geçer, hemān yavaşlıġı ve ʿaḳlı daḫı artuḳ." Çün Guştāsb'a yaḳın yėtdi bu ikisi, ṣıçrayup (14) atından aşaġa indiler. Öŋine düşüp anuŋ sitāyiş ḳılmaġıla odalarına getürdiler. Tīz şitābla bir yėr daḫı döşeyüp (15) şu üzerinde iki meclis ḳurdılar. Şarāb geldi yėŋi sāḳīler getürüp āyīn ve erkānıla yėŋi yāranlar otırdılar.

Beyt

(16) Sebze minā reng ṭon gėymiş tamām
Gül cevāhir ḫirmenin yaymış tamām
Dürr-i cevāhirle bezenmişdi çemen
Yeryüzin sīmīn dü (17) zetmişdi semen
Nergis almışdı ele zerrīn ḳadeḥ
Laʿl-gūn ėtmişdi gül yüzin ferruḫ.
Sanasın kim meclis olmışdı behişt
(18) Āb-ı kevs̱erdi meyi ʿanber-sirişt
Gāh muṭrib düzeridi sāz u söz
Gāh bülbül sözile ėderd[i][74] söz
Naġme gül zīyneti (19) nev-rūzidi
Ṣūret-i sāḳī bahār-efrūz idi

Beyt

Ruḫı laʿl ėdicek mey-i laʿl-renk
Dėdi şāha Heyşū ki: "Ėy (20) şīr-i çeng

---

[74] B. nüshasından tamamlanmıştır.

baŋa bu vilāyetde dost oḳursın ki benden ġayrı kimse daḫı bilmezsin. Daḫı şimdi Mīrīn bunda gelüp (21) beni penāh ėdindi ki bir dest-gāh issi ulu nām-dārdur. Hep uṣlu yazıcıdur hem dāniş ehlidür. Bu yüce göklerüŋ şümārını (22) nicedür ṭutar ve bilür. Rūm feylesūflarınuŋ sözin söyler. Ābādānda ve vīrānda her iş nece olacağına atadan şöyle (23) yād ṭutar ki gevher Selm-i nām-dār aṣlındandur. Ol ḳılıç ki anı Selm gėce gündüz yanından ayırmazdı, şimdi bunda (24) dur. Bir at ṣalıcı, pehlevān yıḳıcı suvārdur ki eline yay alıcaḳ oḳıla berrānī ʿuḳābı gögüŋ bir ḳatından yėre indürür. Bu (25) ululıḳdan diler kim daḫı teraḳḳī bula ḳayṣer-i Rūm ile ḫışımlıḳ bağlaya. Ḳayṣere ādem gönderdi ve cevāb aldı. Hemānā iş

(36b) (1) müşkildür ki cevābından göŋli ürkdi. Fikri ḳayṣere güyegü olmaḳdan anuŋ ḳatına sözi uz kişiler gönderdi. Hemānā ki bu daḫı aŋa cevāb (2) göndericek anuŋ cevābından perīşān oldı ki eytmiş: ‘Basḳūn bīşesinde bir ḳurt vardur, bir ger[in]miş[75] nere beŋzer. Eger senüŋ eliŋde ol (3) ḳurt öle, Rūm’da sen bir ulu iş ḳılmış olasın. Zamāne benüm dilekile dādumı vėrüp sen baŋa güyegü ve bu yığnaḳda ser-firāz olasın.’ (4) dėmiş. Şimdi eger sen, bu işe el urursaŋ ben bendeŋem ve bu yigit ḫ˘īşüŋ olur.” Çün Guştāsb bundan bu sözi ėşitdi. Ol (5) köhne gurguŋ rezmin fikr ėdüp daḫı güldi, aŋa Guştāsb eydür: “Ne ola kim gösterüŋ kim şimdi ol bīşe ḳangı yaŋadur? Nece yırtıcı cānavar ola (6) ki ulu kiçi andan ḫavf ėdeler?” Şöyle dėdi Heyşūy ki, “Bu heybetlü ḳurduŋ boyı bu atdan yüksekdür. İki dişi vardur pīl (7) dişleri gib. İki gözi ḳızıl ḳana beŋzer. Derisi cūyda boyanmış gib gök. İki boynuzı var iki ābnūsdan süven gib. Eger ḫışm ėderse (8) iki atdan aşardı daḫı ṣıçrar bu yėrden. Çoḳ nām-dār begler, ağır gürzlerile varup göŋülleri ṭarıġup kendüler perīşān, ol bīşeden gėrü döndiler.” (9) Şöyle dėdi Guştāsb ki “Dizgini düz, ser-efrāz atıla Selm’üŋ ḳılıcın baŋa getürüŋ. Sen bu ululıḳ ve yavuzluğla ḳurt ki söylersin (10) aŋa ejdehā oḳımaḳ gėrek ne ḳurt. Velīkin bu ḳavlle çün bu ābādān vilāyet ol şūm ḳurduŋ şerrinden ḫalāṣ eyleyem. Bu ḫurşīd-peyker ḳaşlu yüzü (11) -gümüŋ mührile aŋa başında bir nişān eyleyem.” Çün Mīrīn bu sözi ėşitdi çoḳ zamān fikre varup kendü göŋlinde endīşe ḳıldı ki “Baŋa bu (12) iş olınca ʿārdur. Andan eyüsi yoḳdur ki bu işden fāriġ olam. Ne baŋa dāġ uralar ne anuŋla ḫaṣm olam. Göŋlümi anuŋ mihrinden (13) ve peyvendinden ḳaṭʿ eyleyem.” Yine eytdi: “Eger bu sözden dönersem beni ulu kiçi ḳamu ḫorlayalar ki kār-zārda bir ḳurtdan ḳaçdı, ḳayṣer ḳatında (14) bu işden şerm-sār olam.” Daḫı eytdi: “Bunı kimse bilmez bunca çürük endīşe ḳılmaḳ neye gerek? Nihānī bitür işüŋ, fermānından yüz çevirmeyem (15) bu şīr-i nerüŋ sözlerinden yüz

[75] B. gerinmiş. B. nüshasından düzeltilmiştir.

çevirmeyem.” Çün ol işe rāżī oldı, çıḳup andan atına bindi; evinden yaŋa gitdi. Āḫūrdan seçüp tīz bir (16) eyü ḳara at çıḳardı. Daḫı bir Rūmī ḥabbe ve bir ḫāṣ ışıḳ hemān ol elmās-gūn māye ḳılıç ki Selm anı zehirle ve ḳanla ṣıvamışıdı. (17) Ḫazīnesinden daḫı çoḳ dürlü hediyye yāḳūtdan ve gevherden bile aldı. Seher-gāh çün güneş ḳızgun göŋlegin çāk eyleyüp ʿanberīn (18) perdeden çıḳageldi. Cihān-cūy Mīrīn, eyvānından çıḳup tīz Heyşū’nuŋ ḳatına yėtdi. Guştāsb daḫı evden çıḳup ki av-gāha (19) yönüldi. Baḳdı Heyşūy, ıraḳdan anı gördi ol şīrdilüŋ hey’ātını. İkisi daḫı ṭaŋlayup... Çün biraz yaḳın geldi sürüp (20) ḳarşu vardılar. Getürüp şöyle ki ādemīlere lāyıḳ idi ol hediyyeleri vėrdiler. Çün Guştāsb ol pīş-keşi (21) ḳamu gördi içinden atı ve ḳılıcı iḫtiyār ḳıldı, bāḳīsin Heyşūy’a bağışladı. Kendü ol cihān-cūnuŋ işine ārāste (22) oldı. Tīz Guştāsb, ol ṣavaş ḳaftānını egnine gėyüp ṣıçradı ol yügrük binidüŋ üzerine bindi.

Beyt

(23) Ser-efrāz at ve suvārı bülend
Ḳuruda kemān ve egerde kemend

Mīrīn feryād-ḫāhlıġıla başlayup Heyşūyıla bile (24) ol yola giderlerdi. Kendüler bī-cān ve yürekleri pür-ḫūn olup şöyle tā Basḳūn pīşesine vardılar. **Guştāsb’uŋ** (25) **Ḳurdıla Cengi**. Çün pīşeye yaḳın geldiler ki ḳurduŋ yėri göründi. Tīz Mīrīn atınuŋ dizginin çeküp ol ejdehānuŋ

(37a) (1) yatağı nirdeyise barmaġla ıraḳdan Guştāsb’a gösterüp ikisi daḫı cigerleri pür-ḫūn ve kirpikleri pür-āb renc ve derdile andan (2) gėrü döndiler. Şöyle dėdi Heyşū ki: “Bu ser-efrāz ancılayın gitdi ki daḫı yüzin görücek degülüz.”

Beyt

Çün ser-efrāzdı bir (3) müddet bu māh
Bir dem içre görince ulular tebāh
Ėy dirīġ ol ḥüsn ve ḳadd ü yāline
Zūrıla kūpāline ol tīġine
Böyledür (4) ʿādet ki gerdūn-ı sipihr
Ki gelür kīn gösterür ve gāh mihr

Çün Guştāsb, ol bīşeye ėrişdi rezm eyleyici göŋli ṭolu endīşe (5) oldı. Tīz ol ser-efrāz, binüdden aşaġa inüp cihān-dār Ḫāliḳ’e baş ḳoyup niyāz eyledi. Şöyle dėdi ki: “Ey perverdi-gār-ı pāk-gerdiş, (6) rūzigārı münevver eyleyen sensin. Bu yavuzlıḳdan baŋa sen dest-gīr olup baḫşāyiş eyleye cānına pīr Luhrāsb’uŋ. Eger baŋa bu ejdehā -ki bilmeyin (7) aŋa ḳurt

oḳırlar- yėgin olursa atam ėşide zār u fiġānıla ʿömri geçe ki daḫı rāḥat olmaya. Bu derdile ḳalup daḫı bī-hūşlar gib her yėrde (8) nāle ve ḫurūş eyleye, benden nişān isteye. Eger yırtıcınuŋ yaramazlıġından ḳalursam gėrü ḫalḳ içinde yüzüm ḳalmaz baḳmaġa. Sen bilürsin beni aŋa (9) yėgin eyleyüp murāda ėrür ki her çārenüŋ dermān sendendür.” böyle dėdi. Daḫı şıçradı atına bindi. Ḫurūşān ve cūşān bir yalın ḳılıç elinde (10) bir ḳurılı yay bāzūsına ṣalup bī-dārlıġıla yüregi pür-ḫūn giderdi. Çün yaḳın geldi şehriyār ebr-i bahār gib bir naʿra urdı. (11) Çün ḳurt bīşenüŋ kenārından bir āvāz ėşitdi, şīr-i jiyān gib çarınup bir ḥayḳırdı. Arṣlan ve peleng gibi degül daḫı ziyāde heybet (12) eyleyüp yėryüzini ḳaynaġıla yırtardı. Çün Guştāsb, baḳdı ol ejdehāyı gördi, yayını eline alup ḳabża ḳolayladı, çekdi. Kemānı ebr (13) -i bahāra döndürüp anuŋ üzerine yėl gib tīr-i bārān ḳıldı. Yırtıcı, Guştāsb’uŋ oḳıla ḫasta düşüp dilāverlıġı rencile derde (14) peyveste oldı. Guştāsb’uŋ cenginden zebūn olup ḳurt hā ḳalḳardı ve hā yıḳılurdı. Boynuzları ṣıġır boynuzı gibi öŋine düşüp (15) yüregi pür-ḫūn ol zaḫmıla ṭurmadın başın ṣalardı. Çün yolı ṭutup Guştāsb’a yaḳın yėtdi bir boynuz ildürdi ḳara atuŋ (16) ṣaġrısına ḫāyesinden tā göbegine degin iki ayırdı. Cihānçun yanından Mīrīn ḳılıcın eline alup yayan üzerine geldi. Bir ḳılıç urdı (17) iki ḳulaġınuŋ ara yėrlerine ki iki pāre eyledi döşini ve arḳasını bėline degin. Altında yėr, deryā-yı ḫūna döndi. Cihān-cūy (18) geldi hem ol dem yırtıcınuŋ Ḫudāvend’i öŋinde baş ḳodı ki Ḫudāvend her nīk ve baddur. Yüz urup āferīn eyledi. Kird-gār’e (19) eydüridi ki: “Ėy rūzgārı yaradan, yolı azmışlaruŋ reh-nümāyı sensin. Yücelerden yüce dād ėdici bir Taŋrı ḳamu nuṣret ve pīrūzlıḳ senüŋ (20) dilegüŋden ḳamu fer ü dānālıḳ senüŋ aduŋla müyesserdür. Bu yırtıcınuŋ üzerine sen muẓaffer eyledüŋ ki sensin dāver-i pāk ve her işe ḳādir Ḫudāy.” (21) dėdi. Namāz yėrinden niyāz eyleyüp döndükden ṣoŋra geldi ol uzun dişleri döke döke çıḳardı. Ol bīşeden yaluŋuz sürdi (22) gelüp deryā kenārına ėrişdi. Ṣu üzerinde Heyşū ve Mīrīn oturup derdile dillerinde dāyim bunı aŋarlardı. Sözleri aralıḳ (23) yėrde Guştāsb idi ḳurdla. “Ki bu ikisinden birisi ölüm şerbetin şimdi ṭatmışdur. Ulu rezm içindedür bu zamān ol (24) ser-efrāz veyā ḳurduŋ çengāline yaralanup yatur.” Çün Guştāsb çıḳa geldi yayan başdan ayaġa ḳana boyanup yaŋaġı (25) ʿaṣfūr çiçegine dönmiş. Çün gördiler yėrlerinden ṭurup zārīlıġla ḳarşu varup ḫurūş eylediler. zārīlıġla ḳarşu varup kenāra alup yaŋaḳları

(37b) (1) ṣaru kirpikleri ebr dönmiş bunı ṣormaġa başladılar ol iki dilāver. “Ol yırtıcı arṣlan gib nām-dār ḳurtdan ki (2) neye ėrdi senüŋ ḳurdla peygāruŋ? Ki bizüm cigerümüz ḫūn olmışıdı ol işden.” Aŋa Guştāsb eydür: “Ėy pāk (3) -dil-i yār bu Rūm’uŋ ululları Ḥaḳ’dan ḳorḳmazlar mı ki bunuŋ gib bir dilīr ejdehāyı bunca yıldan berü ḳorlar ki ilde (4) yürüyüp

cihānı helāk eyler? Ne ḳayṣer anuŋ ḳatında bir avuç ṭopraḳ... Şimdi Selm'üŋ ḳılıcıla çalup iki pāre eyledüm. Anı size daḫı ḳorḳu (5) ḳayu ḳalmadı. Ḳurtulduŋuz varuŋ ol ḳurdı görüŋ ki andan ʿaceb bir nesne daḫı dünyāda kimse gördüġi yoḳdur. (6) Ki bir zinde pīldür ki dėyesin yatur derisiyle ki pīşenüŋ ėŋi ve uzunı anuŋla ṭolmışdur." Anuŋ sözlerinden şād ve (7) rūşen olup ikisi bile segirdüp ol bīşeye vardılar. Gördiler bir ḳurt yatur ki cüs̱s̱ede bir pīle beŋzer rengi ve ḳaynaġı (8) nerre-şīre beŋzer.

Beyt

Ėrişmiş ḳılıç aŋa ser-tā-miyān

Dizi bir rūşen iki şīr-i jiyān

Çün anı gördiler bir nece āferīn (9) eylediler ol fer ü zūr issi āfitāb-zemīne. Göŋülleri şād olup ol bīşeden bu ṣavaşçı arşlan ḳatına gėrü geldiler. (10) Mīrīn'üŋ ol nesne ki ilinde güninde kendüde varıdı ġarīb ḳıymetlü nesnelerden çoḳ hediyeler getürdi. Guştāsb (11) bir atdan ġayrı nesnesin ḳabūl eylemeyüp ḳavl ėtdügi gibi ol ḳurdı alnında daġladı. Ol aradan ḫırāmān ve şād-mān (12) yüzi tāzelenüp kendünüŋ sarāyından yaŋa yüz ṭutdı. Çün ḳapudan içerü geldi kendü ārām-gāhına girdi göŋli rūşen. (13) Ketāyūn aŋa ḳarşu gelüp aġız açdı. Eydür: "Bu cevşeni ḳanda bulduŋ ki bundan ṣıġın avına dėyü bindüŋ gitdüŋ." dėdi. Guştāsb (14) şöyle cevāb vėrdi ki: "Benüm şehrümden bu gün bunda bir yarar ḳāfile geldi bu cevşeni, aşıġı, ḳılıcı baŋa armaġān vėrüp ḳavmümden baŋa çoḳ (15) selām getürdiler." dėdi. Ketāyūn ṭurdı gül-āba beŋzer bir rūşen şarāb getürüp yārıyla yatsuya degin içdiler. İki saʿādete (16) muvaffaḳ yoldaşlar ki yatdılar uyudılar ammā cüvān-merd dāyim uyḳusı içinde beliŋleyüp şıçrardı. Çün ol ḳurduŋ rezmini düşinde (17) görürdi. Ġamdan perīşān olup bīd yapraġı gib endāmı ditrerdi. Ketāyūn aŋa eydür: "Bu gėce ne oldı ki her dem ditrersin (18) ve kimse saŋa doḳunmadın yatduġuŋ yėrde ḳorḳarsın?" Guştāsb aŋa şöyle cevāb vėrdi ki: "nā-gāh baḫtumdan düşümde (19) kendü taḫtumı ve tācumı gördüm." Ketāyūn bildi ki anuŋ aṣlı yek dil ve yek nihād bir şehriyārdandur ve illā aŋa ḥālini söylemeyüp (20) ḳayṣer üzerine yücelik bulmaġ ister.

Beyt

Aŋa dėd[i][76] Guştāsb: "Ėy māh-rū

Sehī ḳadd ü sīmīn beden nīk-ḫū,

Yaraġuŋ gör tā (21) İrān'a varup dilāver taḫtına ėrişelüm. Tā ol raḫşende ili güni görüp ol dād ėdici baḫş-ende şāhuŋ ḳatına ėrevüz." (22) Ketāyūn eydür: "Olmaz söz söyleyüp şöyle

[76] B. dėdi. B. nüshasından düzeltilmiştir.

tīzlikle İrān yolın isteme. Çün bu yėrden gitmege yüz ṭutasın (23) ol Heyşūy, kendüŋe hem-rāz ile meger gemiden āsān ol yaḳaya gėçüre. Çün gėçdüŋ her yaŋa gidersin, (24) tāze gülşendür saŋa. Ben bunda uzaḳ, rencle ḳalup ne bilem yüzüŋi ḳaçan görem?” Od yanmadan ol derdile büryān olup daḫı (25) ayrılmadın döşekde kendülerin giryān ḳıldılar. Āfitāb çün ṭaġ başından çıḳup cevelān ėtmege başladı iki bī-dār-ı

(38a) (1) dil yigitler göŋülleri ṭolu ümīd döşeklerinden ṭurdılar. Birbirile her yaŋadan söz açup söyleşdiler ki: “ʿAceb bu felek nece döne? (2) Bizüm üzerümüze hīç şefḳat gösterem veyā miḥnetile günümiz geçe mi?” dėrlerdi. Ol yaŋadan Mīrīn daḫı atına binüp yėl gib sürdi (3) ḳayṣerüŋ ḳatına geldi. Şöyle dėdi ki: “Ėy tāc u terküŋ yaraşuġı ol ḳurduŋ ziyānları pāyāna ėrişdi ki ol bīşe (4) ser-tā-ser ol ejdehāyla ṭolmışdur. Eger siz daḫı bir ʿacāyib görelüm dėrseŋüz revādur. Çün beni gördi, ḫışımla ḳarşu (5) geldi. Benüm elümde bir ḫançer varıdı. Başdan ayaġına degin iki pāre oldı ki şeyṭānuŋ göŋli anuŋ zaḫmından ḳorḳu (6) ile ṭoldı.” Ḳayṣer anuŋ güftārından ferahlanup ruḫsārı ṣolmış iken tāzelendi. Buyurdı, tā ṣu ṣıġırı ḳaŋlıları (7) eylediler serā-perde ve ḫaymeler çıḳarup şeherden şarāb ve sāzende ve gūyende varup meydānda bir bezm-gāh ḳurdılar. Sürdiler ol ṣu (8) ṣıġırı ḳaŋlıların. Ol bīşe ki ol ḳurtdan nişān varıdı. Gördiler ki bir pīl-i jiyān yatur başdan bėline degin (9) iki pāre olmış. Ol kimseler ki ṣavaş ḥālin bilür erenler idi eytdiler: “Bu bir merdāne kimsenüŋ zaḫmıdur. Mīrīn’üŋ (10) bāzūsından bunuŋ gib tāb gelmeye. Her kimse ki böyle ḳılıç ṣaldı aŋa āferīn olsuŋ. Ve daḫı ol ki bunuŋ (11) azularını almışlar. Bu ʿaceb ḥāldur biz anuŋ rāzına vāḳıf olmazuz. Pes ḳuvvetlü ve tav-dān ṣıġırlar ḳoşup çekdiler anı ol (12) murġızārdan çıḳardılar. Cihān ḫalḳı tamām ol ḳızı ḳurduŋ temāşāsına gelmişlerdi. Ne ḳurt, heybetlü ejdehāydı. (13) Çün ḳayṣer ol mest pīlüŋ tenini gördi gülüp şādıdan iki ayasın ḳaḳdı. Hem ol gün ḳayṣer vezīri ḳıġırup buyurdı. (14) Ḳızını eyvāndan yaraġıla Mīrīn’e ṭapşurdılar. Andan nāmeler yazdılar her vilāyetde olan ululara bellü *be-nām*[77] pāpāslara ve adlu ruhbān (15) lara ki nerre-şīr Mīrīn ol rūm’uŋ ser-efrāzı ola, dilāver, ḳurtdan vilāyeti boşaltdı. **خواستن اهرن دختر قیصر را** (16) Bir yigit daḫı varıdı Mīrīn’den yaşda genc Rūm pehlevānlarınuŋ içinde adla hüner çıḳarmışıdı. Rūyīn-ten ulular (17) toḫmından bir pür-meniş pehlevānıdı: Adı Ehren. Çün ḳardaşından anuŋ gib nām u neng gördi ki ol şādlıġı ne (18) oldı ve āḫir ṣavaşı neye ėrdi? Şöyle dėdi ki: “Ben daḫı ḳayṣerüŋ ḳatına varup söz ṣoram aŋa ve cevābın alam. Ol kiçi (19) ḳızını -ki māh-ı tābān aŋa tāc olmaġa yarar- kendüden isteyem.” Peyām gönderdi ḳayṣere

---

[77] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ki: “Bilürsin hem nijād u man (20) var bizüm. Her dürlü mertebede ve dest-gāhda genc ve tīġ ve kemerle Mīrīn’den ben ziyādeyem. Leşkerüm çoḳ, gencüm firāvān. Merdā (21) nalıḳda ḫod benüm gib kimse yoḳ.” Sürüp ḳayṣerüŋ ḳatına vardı. Ol kişi şād-mānlıġıla ḳayṣere eytdi: “Rūm (22) vilāyet senüŋ ʿadluŋıla ābādān olsun. Kiçi ḳızuŋı daḫı dilerüz ki Ehren’e vėrüp leşkerüŋi ve kişverüŋi (23) anuŋıla tāze ḳılasın.” Ḳayṣer şöyle cevāb vėrdi ki: “Benüm peymānumı ėşitdüŋ ola pāk-Yezdān’umıla ki daḫı ḳızumı (24) kendü iḫtiyārile güyegü istemeye. Ve ben dedelerümüŋ āyīninden resmümi dönderdüm. Mīrīn gib hüner gösterüp bir iş (25) ḳılmaḳ gėrek ki ol hüner ile mertebe bula ve ne dilerse benden bula. Suḳayla ṭaġında bir ejderhā vardur ki

(38b) (1) bütün Rūm iḳlīmi andan belā çeker. Heybetde ol arṣlan yıkıcı ḳurduŋ hem-tāsıdur. Anuŋ zehrinüŋ demi Ehremen’e dāmdur. (2) Eger ol ejdehānuŋ şerrini il üzerinden götüre ser-ā-ser Rūm’uŋ genciyle ḳızum aŋa vėrem.” dėdi. Şöyle dėdi Ehren ki: (3) “Bu ārzūya cānumı ve göŋlümi ṭutu ḳoyup ne buyurdıysa yėrine yėtürem.” Yāranlarına eytdi: “Ol ḳurduŋ zaḫmı degüldi illā bir (4) merdāne pehlevānuŋ ḍarbıdur ve gernī Mīrīn’üŋ elinden anuŋ gib iş gelmez. Ne ḳılalalum?” dėdi. “Çün ḳayṣer kişiden kişiyi (5) farḳ eylemez. Pes varam ḥāli Mīrīn’den ṣoram. Meger ol Ḫüsrev çāre-ger ḥikāyetin baŋa eydivire.” Atına binüp tīz sürdi Mīrīn’üŋ (6) ḳapusına geldi. Bir ḫiẕmet-kār ol ḫaber eyledi bir ḫalvet sarāy döşetdi. Ol kimseler ki gereklüydi anda varup (7) getürdiler.

Beyt

Oturmışıdı bir yėrde Mīrīn ki māh
Bulımazdı gökde bir cāy-gāh
Dimāġı ṭolu kibr ve künd (8) āveri
Geyer başına efser-i ḳayṣerī.
Çü gördi gelür Ehren-i pīl-ten
Bile bir nice hem-reh-i encümen

Çü Mīrīn gördi, anuŋ boyın (9) ḳuçup ḫāṭırın ṣormaġa başladı. Ḫalḳ taġ[ı]dup[78] birazdan eyvānı ḫalvet eylediler. İkisi yalŋuz oturdı. Aŋa Ehren eydür: “Her ne (10) ṣorarsam egrilik isteme. Baŋa ṭoġru söyle. Göŋlüm ḳayṣerüŋ ḳızın ārzū eyler ki ayaġı tozı ser-be-ser Rūm’uŋ efseridür. Çün diledüm (11) şöyle dėdi ki: ‘Var ṭaġda ejdehāyla rezm eyle.’ Çün ol sözi ėşitdüm ne ḳadar endīşe ḳıldumısa söz yėri ḳalmadı. Şimdi (12) göŋlüm ol işe çāre isteyü

[78] B. taġıdup. B. nüshasından düzeltilmiştir.

senüŋ ḳatuŋa geldüm. Ėy nām-dār baŋa rāstlıġıla ḳurduŋ rezmini söyleriseŋ bu yolda baŋa ulu ḳulavuz (13) sın. Sen ḫod bilürsin ki ol senüŋ elüŋ zaḫmı degüldür. Baŋa daḫı bu yolı göstermek gerek.” dėdi. Çün Mīrīn Ehren’üŋ sözin ėşitdi, (14) endīşeye düşüp beŋzi ṣoldı. Eytdi: “Ol nām-dār-ı cihānuŋ işini Ehren’e dėrsem bu iş nihān ḳalmaz. Ādemīlıġuŋ ser-māyesi (15) rāstlıḳdur. Egrilikle ve yalan ile olan işe aġlamaḳ gerek. Pes buna daḫı söyleyem. Meger ol ṣavaşçı suvār ejdehānuŋ (16) daḫı başını kesüp kenārına ḳoya. Çün Ehren baŋa arḳa ve yardım ola. Düşmenüŋ öcinde yıldan artuḳ nesne ḳılmaya. Hem aŋa daḫı (17) ikimiz ʿāḳılāne tedbīr eyleyüp nece ki gėrek başarmaḳ gerek. Ṣoŋra furṣatile ol suvāruŋ ḳaydını ḳayırup güm eyleyelüm. Andan ṣoŋra (18) rūzgārlarıla bu iş gizlü ḳalsun. Kimse bize hem-tā ve muḳābil ḳılmaya.” dėyüp Ehren’e eydür: “Ol ḳurduŋ işini söyleyem eger bir ulu (19) and içeriseŋ ki bu rāzı gėcede ve gündüzde aġız açup kimseye söylemeyesin.” Ehren ser-tā-ser anuŋ pendini ḳabūl eyleyüp her nece (20) dėdiyse aŋa and içdi. Andan Mīrīn eline biri ḳalem alup Heyşū’nuŋ ḳatına eyü sözlü bir nāme yazdı ki: “Ehren ki ḳayṣerüŋ (21) ṣoyından baḫt ve dād ve tācıla bir cihān-cūy pehlevāndur. Ḳayṣerüŋ ol ulu ḳızlardan kiçisini ṭaleb eyler. Ḳayṣer ejdehānuŋ cengini Ehren’üŋ (22) öŋine duzaḳ ḳurup başını anuŋ ister ki bī-ten eyleye. Çāre isteyü sürmiş sürmiş benüm ḳatuma geldi. geçen sözleri ol (23) ṣavaş görmiş suvāruŋ anda ḳurdıla cengini her nece iş aralıḳda geçdise bir bir aŋa söyledüm. Şöyle ki benüm işümi ḫūblıġıla bitürdi. (24) Hem meger bunuŋ daḫı murādın ḥāṣıl eyleye iki kişinüŋ germle başların göge ėrüre.” Ol aradan Ehren çāre istemekle (25) çıḳup Heyşū’nuŋ ḳatına varmaġa yüz ṭutdı. Çün Ehren deryā kenārına ėrişdi ser-efrāz Heyşū’yı görüp ḳarşu segirtdi.

(39a) (1) Ol bezegī nāmeyi alup aŋa āferīn ėtdi ve andan bendin açdı. Çün oḳıdı şöyle dėdi Heyşūy ki: “Ėy āzāde, merd gerekmez ki (2) bu iş içün kişi kişi üzerine gele. Bir nām-dār-ı cüvān-ı ġarīb, Mīrīn’üŋ elinde cānını fedā ḳıldısa şimdi bir ejdehāya nece (3) ceng eyleye? Bil ki andan düşüp ḫalāṣ olmaya. Sen bu gėce bu mīr-bānuŋ ḳatında oturup şemʿile deryānuŋ yüzini seyr (4) eyle ki taŋla pehlevān-ı nām-dār gelür. Yüze yüz eyleyem. Sen sözin varısa söyle.” Deryā yüzinde şemʿler yaḳup vardılar. Meclis şarāb (5) getürdiler günāgūn niʿmetlerle

Beyt
Şarāb içdiler hem-çū yaḳūt zerd
Urur deşne bir sīne-yi lāciverd
Deŋizden (6) görür Ehren-i nām-dār

Ki gözine göründ[i][79] girdi suvār

Heyşūy'a eydür: "Bu gelendür meger ol şīr-merd ki tozından yėryüzi (7) lāciverd olmışdur." Çün yaḳın yėtdi segirdimle yayan aŋa ḳarşu vardılar. İki rūşen-revān, atından ki indi oturdı, (8) çengī suvār şarāb ve kebāb istedi. Bu nām-dār şarāb içeṭururken tīz Heyşūy ağız açdı ki: "Dün gün şād-mān ol (9) ėy nām-dār ki naẓar eyle bu ḳayṣer ṣoyı nām-dāra ki gerdūn bunuŋla şād-māndur. Hem eski ḳayṣerlerüŋ ṣoyındandur hem ferr ü yāmi (10) var hem māl ve genci. Ḳayṣere güyegü olmaḳdadur fikri ve illā bu işde kendüye bir ḳulavuz ister. Bundan artuḳ ḳayṣere lāyıḳ kimse (11) yoḳ ki fer ü burz şāh ve yāl issi nev-cüvāndur. Ḳayṣerüŋ ḳızın dileyüp cevābın aldı. Şimdi bir dürlü daḫı çāre ve ḥīle (12) belürdi. şöyle dėr ki: 'Yā ejdehāyı öldür yā ḳayṣerüŋ peyvendinden kesil.' Şimdi ulularuŋ öŋinde Mīrīn'den artuḳ ḳayṣerüŋ sözi (13) yoḳdur. Her kimsede ki nām ve baḫt ola ister ki her kişi baḫta ve dövlete yaraya. Bir yüce ṭaġ var bu yėre iŋen ıraḳ degül. Ḳamu (14) ṭolayı yanında yėyüp içüp ʿişret ėdecek yėrler. Bir ejdehā yėr ėdinmüştür ol ṭaġuŋ dışında ki dīv ve arṣlan anuŋ şerrinden (15) belādadur.

Beyt

Havādan ʿuḳābı zemīne döker
Deŋizden demile nehengi çeker
Yeri dūd-ı zehrinden oda yaḳar
Buhārı deminüŋ (16) havāya çıḳar

Eger senüŋ elüŋde ölürse cihān içinde ser-be-ser ṭaŋlamalu olursın. Meger pāk-yezdān saŋa yār olup (17) ḫurşīd-ı gerdān üzerinde maḳṣūdıla döne. Bu ḳadd ü ḳāmet ve dest-bürdile hīç saŋa muḳābil pehlevān daḫı görmezüz." Çün (18) Heyşūy bu sözleri anuŋ öŋinde söyledi ol yavuz kār-zāra varmaġıçun anuŋ cānı ṭalebidi. Çün Guştāsb ol sözleri (19) ser-be-ser Heyşū'dan ėşitdi aŋa eytdi: "Yarar eger yaraġum görüp yol isteyicek murādın ḥāṣıl eyleyem. Ol peymānıla çün ejdehāyı ṭopraġa ṣalam. (20) Andan Rūm vilāyeti pāk ola. Aŋa daḫı yüzügüm ile dāġ uram, fermānumdan baş çekmeye." Çün Ehren Guştāsb'dan bu sözi (21) ėşitdi kendüye eytdi: "Bu işile ġayretsüzlıġa ulaşup Rūm içinde yüzüm ḳalmayup başum yėre düşe. Ol ḫoşdur ki bu işden (22) dönem kendüme bu nengi getürmeyem." Yine şöyle dėdi ki "Eger bu cengden dönerisem daḫı benden būy ve reng ḳalmaz. Ḳayṣerüŋ ḳatında bu (23) işle ġayretsuz olup her kişi baŋa ṭaʿnıla ağız aça ki Mīrīn merdānlıġda andan geçdi, Ehren ejdehānuŋ yöresine uġramadı ḳaçdı." (24) Āḫir Mīrīn gibi yüzün urup eytdi: "Ben

[79] B. göründi. B. nüshasından düzeltilmiştir.

daḫı bu işden şād olmaḳ ger kim hemānā ki aşikārā ve nihān bu işden cihānda kimse (25) āgāh degüldür.” Pes aŋa eytdi: “Ne ola şöyle ḳıl ki ḫāṭıruŋ diler şimdi bizüm hevāmuz ʿaḳlıla yėgin olmışdur.” Çün Guştāsb Ehren’üŋ

(39b) (1) sözin diŋledi göŋlinde bir tāze endīşe bünyād ṣaldı aŋa eytdi: “Var bir ḫançer düzetdür uzun ve ucı ṭoġan ḳaynaġı (2) gibi egrice ėtdür. Her yanında yılan dişi gibi mıḫlar ėtdür. Yanında süri süri çopūrlar yaṣatdur zehrile ḳanıla ḳamu ṣıvarup (3) tīz ve göklükde rengi ṣuya beŋzesün. Bir ḫāṣ bekter ve bir ʿArabī at […] bir Hindī fistān ve bir keskin ḳılıç getür. Taŋrı’nuŋ fermānıyla (4) baḫt-ı pīrūz yār olursa anı öldürüp ḳoyu aġaçdan aşaġa aṣayım.” dėdi. Ehren aŋa āferīn eyledi çün gördi ki baġlu ḳapuya (5) kilīd andandur. Vardı her ne ki Guştāsb diledi düzetdürüp çün işini tamām rāst eyledi. Hemān her ne ki sipāriş ėtmişdi (6) bir bir ḳatına getürdi. Guştāsb aŋa eydür: “Ėy nām-dār göŋlüŋi ġamıla rencīde ėtdürme.” Deŋiz kenārından üzengüye ayaḳ başup suvār oldı. (7) Ol yāranlar daḫı anuŋla bile yoldaş oldılar. **Guştāsb Ejdehāyla Ceng Ėtdügidür**. Çün Heyşūy Suḳayla ṭaġını gördi. Barmaġıla gösterüp (8) daḫı ṭınmadı. Pes Ehren’le ikisi gėrü döndiler. Çün güneş ṭoġup bir süŋü boyı yüceldi. Cihān-cūy ol ṭaġa ėrişdi ki ol heybetlü (9) yılanuŋ ārām-gāhıydı. Çün ejdehānuŋ ferini gördi, tīz dem urup anı kendüye çekdi. (10) Guştāsb terkini egere ṣalup derdile ol Ḫāliḳ’e tevekkül ḳılup istiʿānet diledi. Çün terkini eger öŋinden (11) aṣa ḳodı. Yayın eline alup ṭolu gibi anuŋ üzerine oḳ yaġdurdı. Çün yaḳın ėrişdi. Ejdehā merd-i cüvān elinden ḫalāṣ (12) olmaḳ isteridi. Ol ejdehā-yı dilīrüŋ öykesinden ṭāḳatı ḳalmayup cānı ṣavaşdan doydı. Eylük vėrici Ḥaḳḳ’ı yār ḳılup (13) ilerü yüridi. Ḫançeri anuŋ aġzına ildürdi. Ejder daḫı kendüyi ol ḳırmaḳlu ḫançere urup budaḳları ḳamu yėrden dimāġına ilişdi. (14) Ol ḳadar zehr döküldi andan ki süst olup revān-ı zehr ile ḳan bütün ol ṭaġı yıḳarıdı. Andan ṣoŋra nerre-şīr, el ḳılıca urup ejdehānuŋ tenini (15) rīze rīze eyledi. Başından beynini ol ḳara ḳayaya çalduḳça üstine dökilürdi. Şehriyār-ı nīk-baḫt atından aşaġa inüp ol

[Minyatür]

(40a) (1) aġzından iki azularını çekdi. Andan geldi ṣu kenārına başını ve tenini yuyup Ḫudāvend-i pīrūz-gerüŋ öŋinde baş ḳoyup nāle ve ḫurūşla (2) yüzini ol ḳara ṭopraġa sürdi. Ki ol vėrdi aŋa ol dest-gāhı ki anuŋ gibi yırtıcı ḳurdı şöyle ner ejdehāya ẓafer buldı. Eydür (3) di ki: “Şāh Luhrāsb ve Ferruḫ Zerīr Guştāsb’uŋ cānından seyr oldılar. Hemānā ki tīz bulıcı göŋül ve rūşen-revānıla beni anlar daḫı (4) düşinde görecekdür. Renc ve miḥnetden

artuḳ dehrden behrem yoḳ ki her yėrde tiryāḳ yėrine benüm naṣībüm zehrdür. Eger ecelden āmān vėrürse (5) Kird-gār ki görem yüzini ol nām-dār şehriyāruŋ. Hemān dīdārı ferruḫ Zerīrüŋ gözüme ṭoḳunursa eydem ki: 'Tācdan ve taḫtdan göŋlüm (6) ṭoydı.' Eydem anlara ki: 'Baḫt benüm başıma neler getürdi?' Aṣṣıyıla taḫt isteyü yürürdüm ki taḫtum ber-geşte olup cānı daḫı ziyāna vėre (7) yazdum." Yaŋaḳları yaşa ġarḳ olup atına bindi. Andan ol aġuyla ṣuvarılmış ḫançer tīz elinde çün sürüp ṭaġdan Heyşūy'la (8) Ehren'üŋ ḳatına yėtdi. Ol ʿacāyib dār u gīr ki gördi bunlara bir bir yād ḳıldı. Ehren'e şöyle dėdi ki: "Ol ner ejderhā bu tīz ḫançer ṣa (9) lınup işi yėtdi. Ben aŋa beŋzer ejderhā çoḳ görmişem ki hīç birinüŋ rezminden yüz çevürmemişem." Çün Ehren'le Heyşūy ėşitdiler (10) ol güftārı yėŋi ve dānişi köhne ser-efrāzuŋ sözini ki eytdi: "Sizüŋ ol ulu ejderhānuŋ deminden ve ol ḳurduŋ işinden (11) göŋlüŋüzi ḳorḳutdı. Yaŋa dilāver erenlerüŋ kār-zārında ser-efrāz pehlevānlaruŋ aġır gürzle gelseler ol nehengüŋ ṣavaşından ki dipsüz (12) deŋizden ceng ėtmege çıḳar, ziyādedür." Çün anuŋ āvāzını ol iki gerden-firāz ėşitdiler duʿā eyleyüp öŋinde baş ḳodılar ve Guştāsb'a (13) eytdiler: "Ėy nerre-şīr ki senüŋ gibi bir dilīr daḫı anadan doġmaya. Senüŋçün göŋlümüz ṭolu ġam ve ḳorḳu olup yezdān-ı pāka sitāyiş eyleyü (14) oturmışduḳ bir yėrde. Melūl u derdile gözümüzden yaş aḳıdurduḳ.

Beyt

Meger göreyidük yine çehrüŋi

(15) Dem ü zūrıla ferüŋi mihrüŋi

Sipās ol ayı ve güni yaradan Taŋrı'ya ki ejdehāya bu ḥālile ẓafer ve dest-gāh ol vėrdi." Şöyle (16) dėdi Guştāsb ser-keşlere ki: "Hergiz anuŋ gibi ṭaŋ nesne olsa gerekmez ki ḳamu ṭaġ andan aġuyla ḳan ṭoldı. Varuŋ şimdi görüŋ (17) ne ʿacāyib nesnedür?" Vardılar segirdümile ol kūhsāra çıḳdılar. Ejdehānuŋ tenini zārīlıġla gördiler pārelenmiş yatur. (18)

Beyt

Zehī dest ü bāzūŋa şimşīr-gīn

Her yėri ḳıldı biŋ āferīn

Heyşūy eytdi: "Zehī ser-efrāz nām-dār ki vehim ėtmeden bencileyin[80] (19) ejderhāya muḳābil olup ẓafer bulmışdur."

Beyt

Degme kişi cān u baş oynamaz

Degme ırmaḳ baḥr teg ḳaynamaz

---

[80] B: ancılayın. Cümlenin anlamı ve bağlamla ilişkisi düşünüldüğünde doğru olan kelime "ancılayın"dır.

(20) Cāna ḳıymaḳ ki hünerdür ėy ata
Kim ola kim cānını oda ata
Gerçi yoḳ durur ḳażāya ḳarşu yön
Cenk deminde servere kim dėye dön
(21) Ölümi gelmez öŋine serverüŋ
Gözi görmez ölümi hergiz erüŋ
Cān ve baş oynayan erdür bu daḫı
Sen dikenden ḳorḫana er dėme aḫī

(22) tīz yine ol ṭaġdan gėrü dönüp segirdümile anuŋ ḳatına geldiler. Hem ol sāʿat Guştāsb yėl gibi anda od yaḳup anı dağladı (23) ve gėrü şād-mān oturdı. Ehren çoḳ māl ve genc getürdi ağır bahālu atlar altun ālātıla. Guştāsb bir ḳılıç ḳabūl eyledi ve bir ḳula ʿArabī (24) at ve üç oḳıla bir yay ve bir pehlevānī kemend. Daḫı bāḳīsin Heyşūm'a vėrdi dinār ve gevher her ne varısa. Pes Guştāsb'a şöyle (25) dėdiler ser-keşler ki: "Bundan ziyāde nişān olmaz. Ne biz daḫı bunuŋ gibi ejderhānuŋ ḳadd ü yālini gördük ve ne anuŋ gibi ḳurduŋ āvāzını

(40b) (1) ėşitdük." dėyüp bu ḫuṣuṣuŋ iḫfāsına ziyāde tażarruʿ ėtdiler. Guştāsb eydür: "Öyle olsun elden geldikçe sizüŋ ʿahd ü peymānuŋuzı (2) ṣımayam." Andan şād ve ḫurrem yola düşüp ḫırāmān ve ḫandān Ketāyūn'dan yaŋa gitdi. Ehren, vardı şu ṣığırlarıyla ḳaŋlı getürüp (3) ejdehānuŋ tenini nökerlerine ışmarladı ki: "Bunı çeri begleri dīvāna geldügi gibi ḳayṣerüŋ dergāhına iledüŋ!" Kendü bunlardan öŋde (4) tīz sürüp ḳayṣerüŋ dergāhına geldi. Rūm'uŋ içinde bu ḫaber yayıldı. Cihān-dīde erenler tīz ivediyle geldiler. Çün ḳaŋlı ṭaġdan ovaya (5) indi. Ḫalḳuŋ içinde her yaŋa ün ġavġā ve ġalebe idi. Ol gerdūnla ol ejderhānuŋ gelişinden ki gāv-ı gerdūn anı sürimege ṭāḳat (6) getürebilmez.

Beyt
Tekerlek ḳoparurdı bānuŋ çü gāv
Dėyeydük götürmezdi gāv aŋa tāv

Gördiler ol ḳorḳunç ejderhāyı ki (7) -ol fer ü zūrāy dilāveri- anda yıḳmışıdı. Her kimse ki ol ḳılıcuŋ zaḫmını gördi ol gār-ı gerdūnuŋ āvāzın ėşidürdi ẕikr (8) eyleyüp eydüridi: "Bu Ehrimen zaḫmına beŋzer. Eger şimşīr eger ḫançer ki buŋa ėrmiş anı āhen bilmezüz." Pes hemān-gāh ulular ve ferzāneleri ḳayṣere (9) dėrüp eyvāndan bindi. Meydāna çıḳup ol ejderhānuŋ üzerinde ʿişret eyledi ṭaŋ ḳaraŋusından tā cihānuŋ rengi lācüverde (10) dönince.

Beyt
Çün güneş gösterdi çarḫ üstinde tāc

Ānebūs-gīn cihān urundı ʿāc
Müşk-i ʿanberden muʿaṭṭardı havā
(11) Ṭoldı gülzār içi berg ü nevā
Dāne ü şebnem çemende şöyledür
Kim zümürrüd levḥine ṣaçılıdur
Yaŋağı yāḳūt reng olmış gülüŋ
(12) Zīri ʿanber-tāb olmış sünbülüŋ
Gülistānda bülbül eydür cüst ü çū
Vech nāzuŋda çoġ olur güft ü gū

Pes ol ṣabāḥ ḳayṣer ḫˇāce*yi*[81] (13) sarāya getürüp nevāzişile altun taḫtda aŋa yėr gösterdi. Daḫı şeherde olan batrīḳ ve ruhbānlardan her kimse ki ululuḳdan ʿizzetde (14) behresi varıdı ulu pāpās ḳatına cemʿ olup pīrler ve ṭanışuḳ erenleri ḳayṣerile pes mihribān ananuŋ destūrıyla ḳızını Ehren'e ʿaḳd ėdüp ḳāʿide (15) lerince vėrdiler. Çün ḫalḳ ṭağıldı eyvāndan ol nām-dāruŋ göŋli bu sözile zinde olup şöyle dėdi: "Bu rūz benüm rūzum (16) ve bu āsumān-ı bülend dil-fürūzumdur ki benüm iki güyegüm gibi tamāmet-i dünyāda ululardan ve kiçilerden bir daḫı olmaya." Tīz yazıcı getürüp nāme yazdılar (17) her ulu bege ve mihtere ki: "Taḫt, efser iyeleri ki ner ejderhāyıla ol ser-efrāz ḳurd ikisi iki gürbüz pehlevānuŋ elinden tebāh oldılar." Bir nice (18) manẓar yapdı kendü eyvānınuŋ öŋinde. Ve kendünüŋ raḫşān taḫtına ber-ā-ber yüceldi. Her gün meydāna varup anuŋ iki güyegüsi göŋlini (19) şād-mān ėderleridi. Oḳdan ve çevgāndan ve süŋü zaḥmetinden dizgin çevrüp her hünerde merdānlığla nişān gösterürlerdi. Çāpüklik (20) gösterüp ṣağına ve ṣolına şöyle segirdürlerdi ki eydesin suvārlıḳ anlara sezādur. Meydān bıraḳdurmışdı ḳayṣer-i nāmudār. Ol ḳurduŋ (21) ve ol ejderhānuŋ başını her kimse ki anları görürdi ʿacebe ḳalup ol vaḥş u ṭayr yaradana s̱enā ü āferīn ḳılurdı. Bu vechile her (22) gün meydān ārāyiş ėtdürüp anda şādumānlığıla ṭurup ṭop ve çevgān oynadurdı.

Beyt
Dėdiler ki bendinde ḳılan durūġ
(23) Cihān içre bulmaz firāvān furūġ
Zamāne nihānī çü bir iş ḳıla
Ne deŋlü eger ʿahd ü peymān ola
Yalanıla bulmayup işi s̱ebāt

---
[81] B. nüshasından tamamlanmıştır.

(24) Yayıldı ḫaberler bilindi luġāt
Ḳılup āşikāre çü keşf oldı rāz
Utandılar ol iki gerden-firāz

Bu işüŋ üzerine çoḳ zamān gėçmedi ki (25) ol iki kişiye çarḫ-ı gerdān ẓulm eyledi. Çün bu iş üzerine bir nice gün geçdi. Bir gün Ketāyūn-ı gītī-fürūz gelüp Guştāsb'a

(41a) (1) eydür: پیدا شدن کشتاسب بر قیصر "Ėy evde melūl oturan, niçün göŋlüŋi şöyle endīşeyle ġam-gīn ėdersin? Rūm ulularında iki (2) bellü mihter varıdı ki māl genciyle ve taḫt ve efser iyeleriydiler. Bir ol ki firāvān belā görüp yüz çevürmedi. Vardı ol ner (3) ejdehāyı öldürdi. Bir ol ki ol ḳarı ḳurduŋ derisin üzerinde pāreleyüp Rūm bir uġurda anuŋ erligi āvāzesiyle ṭoldı. Ḳayṣerüŋ (4) meydānında her gün neng ü neberdile gök yüzine toz çıḳardılar. Ol yėre var temāşā eyle." dėdi. Aŋa Guştāsb eydür: "Ėy ḫūb-çehre (5) ḳayṣerden baŋa ḳaçan dād ve mihr ola? Beni senüŋle ḳaḳıyup şehirden sürdi. Şimdi çün göre nice ḫulḳ ėdüp ādemīlıḳ göstere? (6) Velīkin senüŋ rāyuŋ çün böyle revā görür ben daḫı senüŋ tedbīrüŋden ėy reh-nümā yüz döndürmezem." Buyurdı bir at ki debindükde yėri (7) dürer, büker eyer ṣaldılar. Binüp ol aradan ḳayṣerüŋ meydānına yėtdi. Anca ṭurdı tā ṭop ṣaldılar ve çevgān zaḫmı her ṭarafdan belür (8) di. Anlaruŋ birisinden bir çevgān ve ṭop isteyüp götürdi rāst oynayan suvārlaruŋ aralıḳ yėrine bıraḳdı. Çün yürüyüp (9) ol bindügi atı tīzlendürdi. Pehlevānlardan bunı görenüŋ eli ayaġı süstledi daḫı *her*[82] birisi meydānda ṭop yüzin görmedi. (10) Eydesin anuŋ zaḫmetile cihāndan nā-bedīd oldı. Bir suvār ki anuŋ ṭopı düşdügi yėri göreydi ivedüylen anı çevgāna almaġa segirdeydi (11) ol ėrince Guştāsb ėrüp ṭopı döŋdürüp ḥarīfüŋ çevġānında yėl ḳalurdı. Ḳamunuŋ andan ʿācizlıḳla beŋzi ṣararup ḳamu (12) ulu kiçi ġavġā ve ġulġule ile güft ü gūya düşdi. Bir nice ṣavaşçı suvārlar yay alup ḥadeng oḳlar getürdiler. Kendüzine (13) Guştāsb nām-dār eydür: "Şimdi hünerleri gizlemek olmaz." Çevgānı bıraġup ol daḫı eline yay aldı, eyle çekdi ki kirişile ḳabża elinden (14) el başa getürüp feryād ḳıldı. Naẓar eyleyüp ḳayṣer ol ser-efrāz elini ve yālüni ve ol uzun rikābını gördi döndi yanındaġılara (15) eytdi: "Bu suvār ne yėrdendür ki bunca ṣaġa ve ṣola döner ve segirdür? Ser-efrāz pehlevānlar çoḳ gördüm daḫı bu çāpüklikile bir suvār (16) görmedüm, ėşitmeyüp dururam. Ḳıġuruŋ andan tā ben yüze yüz ṣoram ferişte midür yāḫūd bizüm gibi ādem oġlı mıdur?" dėdi. Çün Guştāsb'ı ḳatına (17) ḳıġırdılar. Ol bed-enīs cānı ṭarıġup Guştāsb eydür: "Ėy ṣavaşçı suvār ki ser-keşlerüŋ başı ve kār-zāruŋ efserisin. Ne yėrden geldüŋ? (18) Ḳanda olursın ki şöyle bugün

---

[82] B. nüshasından tamamlanmıştır.

bizüm meydānumuza ėrişdiŋ?” Aŋa şehrini ve adını daḫı ṣordı. Hergiz ḳayṣere bu bābdan cevāb vėrmedi (19) ammā şöyle dėdi ki: “Ol bir bī-gāne ḫˇār kişi ki ḳayṣer anı şehirden sürdürüp kendüden ıraḳ ėtdürdi. Çün güyegü oldum kimse anuŋ (20) defterinde benüm adum oḳumayup şehirden ḳovdılar, gitdüm. Ketāyūn’a ḳayṣerüŋ ẓulmi daḫı oldı ki ara yėrden niçün bir ġarīb kişi iḫtiyār eyledi? (21) Ol bu işde sizüŋ āyīnüŋüzden ġayrı iş ėtmedi. Velī ol rāstlıḳdan behresi ḫorlıḳ oldı. Pīşe içinde anuŋ gibi ḳurduŋ (22) ṣavaşı ve ṭaġda ol ulu ejdehānuŋ cengi düşüp anlaruŋ başı benüm zaḫmum ile yėre indi. Ol işde ḳulavuzumuz Heyşūy’dı. (23) Şimdi anlaruŋ dişleri benüm eyvānumda ve ḫançer zaḫmı tenlerinde ḫod nişānumudur. Hemān ḫurşīd peyker yüzügümüŋ ḳaşı ile ikisinüŋ (24) daḫı ṣaġrısında mührüm var. Güyegülerünüŋ evvelden āḫire ḥikāyetleri nice oldıysa getürüp Heyşū’dan ṣorsun bu iş (25) yeŋidür ki daḫı eskimedi.” Pes Heyşūy’ı ḳıġırdılar. Gelüp dişleri getürdi geçen sözleri bir bir ḳayṣerüŋ ileyinde eydivirecek

(41b) (1) ʿöẕür istemege dil uzadup. Ḳayṣer eydür: “Ėy cüvān saŋa işümüz bī-dādlıḳ oldı. Şimdi ol sevgülüm Ketāyūn ḳandadur? Baŋa eger (2) ẓulm ėdici oḳursa revādur.” Mīrīn’üŋ, Ehren’üŋ işinden ġażaba gelüp eydür: “Hergiz bir iş eyü yatlu nihān ḳalacaḳ degül!” Hem (3) ol sāʿat ḳayṣer bir yėl ayaḳluya suvār olup ol nīk-rāy ḳızuŋ ḳatına ʿöẕr dilemege geldi Ketāyūn gördi ki atası kendüye (4) ṭoġruldı. Yayan segirdi ḳapuya ḳarşu çıḳup ḳayṣer anı göricek boynın ḳucaḳladı. daḫı ėtdügi işlere peşīmānlıḳıla ʿöẕr getürdi (5) ki ʿāḳıllar uṣṣı ve göŋli var sende ki saŋa nice isterise Yezdān sezāŋı vėrmiş. Yoldaşuŋa sen ṣor meger rāzını eydivire, senden gizlemeye.” (6) Ketāyūn şöyle cevāb vėrdi ki: “Ne ḳadar ṣordumda doġrulıġıla ḫaber bilmedüm benüm ḳatumda rāzını söylemez. Ḫalḳdan ḳamu āvāzını nihānī (7) saḳlar. Gümānumda budur bir ulu ṣoy ola ki ṣavaş isteyici merdāne pehlevāndur. Ārāmı ve şehri ḳandadur, dėmez. Adın ṣorıcaḳ (8) Ferruḫ-zād'dur dėr.” Ancaḳ ḳayṣer ol gün ḳızın ve güyegüsin görüp eyvānına girdi. Çün Guştāsb seher-gāh yėrinden ṭurdı pür ḫod başını (9) götürüp ḳayṣere ḳarşu gitdi. Çün ḳayṣer görüp utanduġından söylemeyüp ayaġa ṭurdı bir altun taḫtda yėr gösterdi. Ḫazīneden kemer ve mühür (10) ve bir ḳayṣerī efser isteyüp öpdi, tācı getürdi başına gėyürdi. “Ḳaçan işler bilmezlıġıla oldı.” dėyü yād ḳılurdı. Ve şöyle dėdi anlara ki (11) kendünüŋ ḫāṣlarıydı ki: “Yigidüŋüz ve ḳocaŋuz ḳamu bī-dār olup Ferruḫ-zād’uŋ cümle fermānın ṭutuŋ. Anuŋ güftārından ve girdārından yüz (12) çevürmeŋ.” رزم كشتاسب باالياس Ol işden ḫaber ėrişdi her mihter ve her kişvere. Pes bir pādişāh varıdı ḳayṣerüŋ iline (13) yaḳın Ḫarer vilāyeti dėrlerdi bir yėr varıdı. Andan Rūm’a her yıl firāvān ziyān gelürdi Ḫarer milkinde cihān-dīde Mihrās’uŋ oġlı (14) İlyās pādişāhdı. İlyās’a ḳayṣer bir

nāme yazdı ki sen eydesin ḳalemüŋ ucunı ḳana baturdı eytdi: “Bunca efsūsile Ḫarer iḳlīmini yėdüŋ. (15) Şimdi ʿayşuŋ ve ārāmuŋ başa ėrdi. Tīz ḳapuma aġır bācıla saçu gönder. daḫı ol baş beg oġullarından bir nicesin ile ṭutu (16) gönder. Ve gernī yoḳ dėrseŋ mest pīl gibi Ferruḫ-zād gelüp ilüŋi ve günüŋi başuŋa yıḳar!”

Oḳudı çü İlyās ol nāmeyi
(17) Aġuya baturup ser-i ḫāmeyi

Şöyle cevāb vėrdi ki: “Senüŋ vilāyetüŋde ser-be-ser daḫı kimse bunuŋ gibi hüner ėtdügi yoġıdı. Eger ben sizden (18) bāc istemeyem ol şād-mānlıḳ size yėter. Ki ol ilde ve günde fāriġ oturasız. Göŋlüŋüz büyüdi ol bir suvārıla ki daḫı yėrde dirilmeyüp (19) geldi. Size ṣıġındı şöyle ṭutuŋ ki ol dām-ı Ehremen ola. Yāḫūd demürden ṭaġısa āḫir bir tendür. Sen anı bir ṣavaşıla rencīde (20) ḳılma ki bundan böyle ben saŋa söz yolı ḳoymayam.” Çün ol söz Ehren’e ve Mīren’e ėrişdi ki İlyās neçe ḥīle eyleyüp ne vechile dām (21) ḳurdı? Mīrīn peyġām gönderdi ḳayṣere ki ol ejdehā degildür ki dāma geldi düşdi. Yoġısa ḳurd mıdur ki ālūdelıġıla bī-cān (22) olup zehrile bir çāre eyleyesin tā yıḳıla cānsuz ḳala. Çün İlyās ṣavaşda ḫışm eyleye cihān-cūy erenlerüŋ gözine ḳara ḳan indürür. (23) Gözet sen tā ol ḳatuŋdaġı ser-efrāz kişi ṣavaş yazısında andan nice yüz çevürür. Anlaruŋ güftārıŋdan ḳayṣer melūl olup ol tīz bāzārlarına beŋzi (24) ṣoluḳdı. Ferruḫ-zād’a eydür: “Ėy pür-māye yigit ki Rūm erenlerinüŋ içinde bir pīrāyesin. Şöyle bil ki İlyās bir arslan yıḳıcı dilāverdür ki ḳaçan (25) at ṣalarsa bir rūyīn-ten pīle beŋzer. Eger tāv ṭutarısaŋ anuŋ cengine şöyle erligile benüm ḳatumda yüzüŋ ṣuyın artur

(42a) (1) yüzüme. Eger ṣavaşına anuŋ pāyidār degiliseŋ bir ḫūblıġıla daḫı bu işe tedbīr ėdelüm ki cerebligile sözler gönderüp eylü (2) gile yoldan gėrü döndürelüm.” Aŋa Guştāsb eydür: “Bunca cüst ü cūyıla bu ḳadar güft ü gū neye gerekdür? Çün ben at depredüp ḫışmıla (3) toz ḳoparam Ḫaraz milkinüŋ leşkeri ne ḳadar çoġısa andan bāk ėtmezem.

Beyt
Şöyledür Guştāsb kim İlyās-ı şehriyār
(4) Ger getüre Rūma leşker-i bī-şümār
Ḳırḳ kişiyle ḳamusın ḳılam tebāh
Olmasun leşker çoġına ġarra şāh
Aṣṣı ne leşkerde çoḳ olmaġ ʿaded
(5) Çünki Ḥaḳ faẓlından ėrmeye meded
Ġarra olmaḳ kişiye beglük degil

Daʿvī ėtmek lāfıla yeŋlik degil
Ġarra ve ḫod-bīn gerekmezdür kişi
(6) Kim ḫalellü olmaya ṣoŋra işi

Velīkin gerekmez ki ṣavaş güni olıcak Mīrīn'i ve Ehren'i yād eyleyesiz. Ki anlar ṣavaş arasında düşmenlikden (7) kim bile egrilik ve şeyṭānlıḳ ḳılalar. Çün Ḫaraz vilāyetinden leşker yüriye sen bir oğluŋıla gözleyü ṭur, pīrūz-ger ḳılıcı bir Taŋrı'nuŋ ʿinā (8) yetiyle çün ben Rūm'uŋ ser-efrāzlarıyla aŋa ḳarşu yüriyem.

Beyt
Ne İlyās ḳoyam ne ḫayl ü sipāh
Ne göre ululuḳ ne taḫt ve külāh

(9) Kemer bendine yapışam eyer üstinden alup senüŋ ileyüŋde getürüp başı aşaġa yėre çalam." Beri gün ki āfitāb-ı tābān ṭoġup şu içinde şehr (10) ser-ā-ser altun gibi göründi. Ḫaraz ṭarafından boru nefīr āvāzı belürüp toz çıḳup yėryüzinden rāst güneşe ber-ā-ber oldı. Ser-efrāz ḳayṣer Guştāsb'a (11) eydür: "Şimdi çeriyi devşir." Pes Guştāsb çeriyi yazıya çeküp pehlevānları ve bahādırları ovada gördi. Bir gürz-i gāv-ser elinde öŋce yürürdi. Ol (12) serv-i bülend gibi ki cūy-bār kenārında ola yüridi deşt içinde ṣavaş yėrin isteridi. Çalınup ol ṣaḥrānuŋ tozını buluda çıḳardı. Çün (13) çeri birbirine ber-ā-ber gelüp baḳdı. İlyās anuŋ yāl u bālini gördi ve ol kūpālı sengini ki omuzına urup yürürdi. Bir çāpük suvār (14) atlu gönderdi anuŋ ḳatına ki ol rūşen rāyını meger bulandura. Ḳarşusına gelüp eydür: "Ėy suvār, sen ḳayṣere ṭayanup iŋen daḫı kibrle baş ḳaldurma (15) ki leşkerden şimdi bir ser-efrāz suvārsın ki anlaruŋ rūşen nehārısın hem nām-dārısın. Bu iki ṣafuŋ arasından bir yaŋa çıḳ. Niçe şöyle (16) aġzuŋ köpürüp ḫışm-gīn olasın ki İlyās bir nerre-şīrdür ṣavaş güninde ki ādemüŋ gözine tozdan tīz ḳonar. Eger hediye istersin (17) eger genc dilersin ki bunda müheyyādur, gence Ėrmedin bunca renc ile kendüŋi incitme. Cihāndan bir ḥiṣṣe kendüŋe iḫtiyār eyle ki ol yėrüŋ ulu (18) lıġla ʿālemde meşhūr olasın. Hem saŋa yārī ḳılam ḫiẕmet gösterem. Şol ḳavlile ki hergiz ʿahd ü peymānuŋdan yüz çevürmeyem." Şöyle (19) dėdi Guştāsb ki: "Bāzārı ṣovudup bī-fāyide söz endāzdan geçdi. Bu çekişü ki evvel sen el uzatduŋ. Şimdi niye sözdeŋ sen (20) dönersin? Kār-zār ṭolaşdırup ṣavaş ėdicek yėrde şimdi böyle söz söylemek işe yaramaz." ėlçi anuŋ ḳatından dönüp yėl gibi vardı cevābı (21) İlyās'a yėtürdi.

Beyt
Güneş ṭaġuŋ üstinde ḳıldı çü zerd
Daḫı ḳalmadı rūzigār neberd

Gelüp gėce bir perde-yi ābnūs

(22) Çeküp gizledi çehre-yi senderūs

Çün güneş yine ol ortudan āgāh oldı, ḳavs burcından baş ḳaldurup taḫt-gāha çıḳdı. (23) Günüŋ çeşmesi yine senderūsa dönüp her yaŋadan ġavġāyıla nāy ve kūs āvāzı ḳopdı. İki yaŋadan çomaġuŋ ḳılıcuŋ çāk-çākı ula (24) şup ıraḳdan ıraġa ḳan revān oldı.

در صفت جنك

Beyt

Bir birine çün ḳarıldı iki ceyş

Ötdi ḳılıçlar velī ciger idi keyş

(25) Dil uzadup nīzeler ditredi hem

Ėy niçenüŋ ʿömrini eyledi kem

Çıḳdı ḳınından ḳılıçlar berḳ-vār

Ṭoġradı birbirini şan kim ḫıyār

(42b) (1) tīz ḳayṣer ṣaġ ḳoldan gelüp iki güyegüsini aġruḳ öŋine ḳodı. Ṣaġ ḳolda ḳayṣerüŋ oġlı Suḳayıl ṭurdı, ṣol ḳola ḳayṣer kendüzini (2) pīlile kūs yürütdi.

Beyt

Yürüyüp dih-ā-dih ḳopardı sipāh

Dėdüŋ ki ḳara Ḥabeş'di ḫurşīd ü māh

Ser-ā-ser cihān oldı tīġ ü tīr

(3) Ḫurūşıla her yaŋada dār u kīr

Bir bārū altında bir ejderhā alında, ṣaf öŋinden Guştāsb ilerü depdi. Şöyle dėdi İlyās (4) ol yıġnaġa ki: "Ḳayṣer benden bāz isteyü yürür çün ḳapusında bunuŋ gibi ejdehā bula. Pes ki anuŋ gibi fikr ü tedbīri ve endīşe (5) var ola. Çün Guştāsb, İlyās'ı gördi eydür: "Zūrı ve merdānelıġı gizlemek olmaz." Ol andan bu bundan iki suvār at depdiler. (6) Cevşenden geçer iti çopūrlu süŋülerile ol çeriden evvel İlyās ḥamle eyledi ki meger Guştāsb anuŋ elinden başlu ola. Yėtdi (7) ki şāhzādeyi dürte. Guştāsb daḫı siperile süŋüsini ṣavup öykeyile ṣol yanına çevirildi bir süŋü ildürdi aŋa ki yaʿnī başından (8) ṭutup cevşeni taḫtlarını ṣıyırup boynına yıġdı. Teni başlu olmadın atdan aşıru yıḳdı. İlyās'uŋ ʿaḳlı başından gidüp mest (9) gibi aralıġa yıḳıldı. Uzandı nām-dār at üstünden eline elin alup ol Ḫaraz erenlerinüŋ öŋinden keşān-ber-keşān alup berü çıḳdı. (10) Çün yaḳın yėtdi getürüp ḳayṣerüŋ eline vėrdi. Yėl gibi bu çeriye ol çeriyi ulaşdurdı dört yaŋadan "Ur! Ṭut! Çal! Yıḳ!" āvāzı belürdi. (11) Anlardan firāvān kimse ḳırup ve öldürüp cihān ḫalḳı bütün anuŋ hünerine ʿacebe ḳalmışlarıdı. Çün

Rūm erenleri ṣonıca yardımcı (12) oldılar, Guştāsb gördi ki çeriyi ṭağıdup pīrūzlıġıla baş ḳaldurup döndi, ḳayṣerüŋ ḳatına geldi. Çün ḳayṣer çeri içinden (13) baḳup suvār-ı ser-efrāzı gelür gördi. At depdi, şād-mānlıġıla aŋa ḳarşu varup ol nām-dārı ḳuçdı. Yüzin gözin öpüp (14) cihān āferīni çoḳ yād ḳıldı. Sipeh-dār ve ululıḳ külāhını başa gėyüp ol yėrden fetḥ ve ẓaferile şād u mān ve ḫandān gėrü döndiler. Ḳamu (15) Rūm'uŋ ulular hediyye ve nis̱ārile şādān-ı dil olup bu nām-dāra geldiler. Bunuŋ üzerine daḫı bir müddet rūzigār geçdi. Göŋlinde aŋa muḥabbeti (16) varıdı velī daḫı yüz göstermedi Guştāsb'a. Ol zamān şöyle dėdi ḳayṣer'e ki: "Diri olduḳça dünyādan kişi behre istemek gerek. Bir endīşe (17) ḳıl bu sözi sen daḫı. ʿAḳla bıraġup ki endīşemüz ululıḳda arturur söz revā ola mı olmaya mı ki İrān'a bir rūzigār görmiş pāk ve āzāde (18) kīni ėlçi gönderüp ben Luhrāsb'a eydem: 'Dünyānuŋ yarusını ululıḳ genci ve şāhlıḳ ārāmıla sen ṭutarsın. Eger *sen*[83] ḥaddüŋi ve mertebeŋi bilüp irādetile kendü (19) vilāyetüŋden pāç u ḫarāc gönderürseŋ ḫoş ve eger yoḳ dėrseŋ bir çeri gönderem Rūm'dan ki at naʿlından ilüŋüŋ ve günüŋüŋ yüzi (20) belürmeye.'

Beyt

Yüriyüp Ferruḫ-zād ve ḫurşīd-fer
Ḳıla eylügi cümle zīr ü zeber

Şöyle dėdi Guştāsb ki: "Zamāne ayaġuŋ (21) altındadur sen bilürsin tedbīrüŋile revā niceyse eyle ḳılġıl." dėdi. **پیغام قیصر روم به لهراسب شاه** Bir uşlu kişi varıdı (22) adı Ḳālūs, dāniş eyesi nām-dār ve rāy eri pehlevānıdı. Ol girān-māyeyi oḳıyup nām-dār aŋa eytdi: "Bundan şehriyāruŋ ḳapusına degin (23) var. Aŋa eyt eger İrān'uŋ ḫarācını vėrürseŋ ki boyın vėrüp fermāna uyasın İrān'da seni ḳoyam ki ol tāc ve taḫtıla cihān-dār ve pīrūz-baḫt olasın. (24) Ve eger yoḳ dėrseŋ ben şimdi bir aġır leşker çeküp Rūm'uŋ gürz urur ser-efrāz pehlevānları ve süŋü dutar bahādır erenlerile

Beyt

(25) Yürüyem neçe kim ṣavaşçı neheng
Olur kişverüŋ başuŋa tār u teng
Gözle ki yazıda kūs ü nāyı
Āvāzı belüricek peşīn Rūmī

(43a) (1) Ferruḫ-zād olacaḳdur ki İrān'ı ḳılıçıla nīrāne döndürüp vilāyetüŋ ser-be-ser senüŋ vīrān eyleye." ėlçi bād-ı revān gibi İrān'a sürdi başı (2) ṭolu ʿaḳl ve göŋli ṭolu dād. Çün ol

[83] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ulu şehriyāruŋ ḳatına ėrüp ol ulu ḳapuyı gördi ve bār-gāh ve dest-gāhı gördi. Tīz (3) sālār-ı yāre ḫaber ėrişdi. Ḫırāmān sürdi ḳapudan şehriyāruŋ ḳatına girdi ki: “Bir pīr-i cihān-dīde var ḳapuda. Hemān ki ḳayṣerüŋ ėlçisi olacaḳ. (4) Bir ser-efrāz nām-dārdur. Bile çoḳ bahādur erenler şehriyāruŋ ḫiẕmetine *geldi*,[84] girmege yol ister.” Çün Luhrāsb bunı ėşitdi gelüp ol ʿāc taḫta (5) oturdı. Ol dil-ārāyī tācı başına gėydi. İrān’uŋ ululları ḳamu şādān-ı dil ve nīk-baḫt gelüp taḫt ileyinde oturdılar. Buyurdı (6) tā perdeyi getürüp ėlçi şādumān-ı dil ilerü getüreler. Çün ėlçi taḫtuŋ ileyine ėrişdi, baş ḳoyup aŋa āferīn ḳıldı. Ėlçi kendüzi (7) ḫod söz ḳolayın bilürdi, dānāyıdı. Dizi üzerine gelüp ḳayṣerüŋ peyġāmını yėtürdi. Ne ziyāde ne noḳṣān ḳayṣer sifāriş ėtdügi gibi (8) söyledi. Şehriyār anuŋ sözlerine melūl düşüp cānı ve göŋli āşüfte oldı. Rūzigāruŋ gerdişinden bir zībā sarāyı bezedüp meclis (9) ḳuruldı. Mey ve ney sāzende ve gūyende ḳıġırdılar. Altun döşekler döşedüp nefīs örtüler ve aġır bėzlere ṣaldırup ve arı niʿmetler getürdüp (10) anuŋ gibi nevāḫt ėtdi aŋa bezmde ki dėyeydük hīç aŋa rezm ḫaberin dėmemişidi. Gėce olacaḳ göŋli ṭolu endīşe ṣanasın (11) eydesin ki cānı derd ü ġamıla çift olmışıdı. Ol perīşānlıġıla yėtdi. Çün ḫurşīd tābān altun taḫta çıḳupı ṭırnaġıla ḳaraŋu (12) gėcenüŋ çaldı yüzin yırtdı. Buyurdı tā Zerīr ḳatına gelüp şāhıla oturup firāvān her bābdan ṭanışdılar. Dünleden Ḳālūs şāhuŋ (13) ḳatına geldi, bār-gāhuŋ perdesin götürdiler. Taḫt kenārına oturdı şöyle dėdi Luhrāsb aŋa ki: “Ėy uṣlu kişi hemīşe revānuŋ (14) ʿaḳıldan perveriş ṭutsun. Saŋa bir nesne ṣoraram rāstlıġıla cevāb vėr. Eger ʿāḳılısaŋ egrilik dimāġını yalan ṭırnaġıla (15) ḳazıma. Ḳayṣer hergiz şāhlarıla ṭolaşup bunuŋ gibi ḫaber daḫı Rūm’dan geldügi yoġıdı. Şimdi ol taḫtını ayuŋ üzerine (16) ḳurup her vilāyetden niçün ḫarāc ister olmışdur? İlyās gibi kişi ki Ḫaraz ser-ḥaddinde bir ṣavaşçı pür-meniş nām-dārıdı. Çerisini başup (17) kendüyi ulularıla ṭuta, bende çeke bunuŋ gibi ad çıḳarup hüner ėtmege aŋa kim ḳulavuz oldı?” ėlçi aŋa eydür: “Ėy cihān-dār şāh Ḫaraz iline (18) pāj isteyüben vardum ėlçilüge. Ol yolda firāvān renc gördüm. Bunuŋ gibi söz anda benden kimse ṣormadı velīkin şehriyār beni (19) ol ḳadar nevāziş ėtdi ki egrilige bir vechile boyun çekmemek gerek. Şimdi bir ser-efrāz suvār gelmişdür anuŋ ḳatına ki pīşede arşlandan artuḳ (20) şikār istemez. Ṣavaş güni olacaḳ ser-efrāz erenlerüŋ deprenişini teseḫḫura alup bezm ü şādī gelicek içmelerine oturmalarına güler. (21) Rezm ve bezm ve ṭop ve şikārda cihān-dār anuŋ gibi bir suvār daḫı görmeye. Aŋa vėrüpdür pür-māye ḳızını ki başındaġı tācdan ayaġı tozını (22) ʿazīz görüridi. Ser-ā-ser Rūm’uŋ içinde bir beg gibidür ki ner ejderhā anuŋ elinden şöyle zebūn düşdi. Ve bir yırtıcı ḳurd varıdı anda (23) bir ṭaġda ki ḳayṣer ʿaẓametile ol ṭarafa güẕār

---

[84] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ėdebilmezdi. Anı daḫı öldürüp azularını çıḳardı ki Rūm vilāyeti anuŋ şerrinden ḳurtuldı.” (24) Aŋa Luhrāsb eydür: “Ėy nām-cūy bu oturanlarda kime beŋzer?” Ol ṣavaşçı ser-efrāz şöyle cevāb vėrdi ki: “Bi-ʿaynihi bir ḳıl eksüksüz Zerīr (25) çehresidür çehresi. Boyda ve ṣūrette ve hünerde ṭurdugı gibi dilāver Zerīr’dür hemān.” dėdi çün Luhrāsb ėşitdi

(43b) (1) ferruḫdan açılup yüzi güldi. Ol Rūmī servere ḳatı muḥabbet gösterdi. Firāvān ḫilʿatlar ve altun ve ḳul ve ḳaravaş vėrüp dergāhdan (2) pīrūz şād ṭurdı. Aŋa eytdi: “Var ḳayṣere şöyle dė ki ben, uş leşkerile ṣavaş isteyü gelürem. Eger saŋa bir aşaġa ḥāllü ḳul ḳabūl (3) düşdiyse ol Ḫusrev ṭapucısından iŋen sevinme. Bil ki ol bizüm ḳaçġun ḳulumuzdur. Her ne yėrde ki diri ola benümdür, kimsenüŋ degildür.” (4) Pes ḳayṣerüŋ ėlçisini teşrīfleyüp ilerü gönderdi. Şāh geldi kendü ḫāṣ sarāyına girdi, oturdı göŋli pür endīşe. Buyurdı Zirīr’i (5) ḳıġırdılar ḳatına geldi aŋa eytdi: “Bu dėdikleri ḳardaşuŋdan ġayrı kimse degil. Baŋa şitābıla bir çāre ḳıl. Epsem ṭurma. Eger eglenürseŋ iş tebāh (6) olur. Tīz ḳayduŋ gör, eglenmek ardınca olma. İlet taḫt ve tācı ve bu altun başmaġı hümā ulusı ve kiçiŋüz şāhlıḳ revnaḳı ve kāviyān (7) direfşeni. Ben bu pādişāhlıġı aŋa vėrüp bu işden minnet ve sipās daḫı getürem ki aŋa şimdi fer-i yezdān ėrişdi. Evvelden daḫı ḫod (8) bu tāc aŋa lāyıḳıdı. Sen çāre istemegile bundan Ḥaleb’e degin var. İllā çeriye ṣavaşdan artuḳ söz söyleme. Varanda aŋa (9) şāhlıġa āferīn eyleyüp bunda getür.” dėdi. Zirīr-i sipeh-dāruŋ bu sözden yüzi açılup göŋli ferahlandı. Hemān ki şāhuŋ sözleri ḫā (10) ṭırına be-ġāyet ḫoş gelüp yüridi ṣavaş isteyü bėline kemer baġladı. Gelüp Zirīr Luhrāsb’a eydür: “Bu rāzı bunda açup senüŋle ṭanışalum. Eger ulısa (11) buyruḳ ṭuta. Ol ḫod uludur her kim aŋa ulu dėrse bilecek çākerīdür ve illā eger ol degilse elbette nā-çār iş uzansa gerek. Öyle olacaḳ (12) siz daḫı ṣavaş ḳaydın görüŋ ṭurmaŋ yürüŋ.” dėdi. **رفتن زرير برزم قيصر روم** Daḫı ol aradan tīz yola gėrüp (13) Zirīr-i dilāver ḳayṣer şehrine gelmege ṭoġruldı. Bilesince ulular ve āzādeler ser-efrāz Gūzerz ve Kişvāz’uŋ torunları cihān pehlevānı Er (14) deşīr-i dilāver ki pehlevānlar yıḳup erenler ulayıcı şīr idi. Bu iki nām-dār nerre-şīr ki ḳaġan arşlanuŋ başını ayaḳları altına almaḳ ellerinden gelür (15) Bījen-i Gīvüŋ oġıllarıydı Zeresb toḫmından daḫı ol ki varıdı biri Behrām nām-dār ve biri dilāver Rīvnīz. Her kişi ikişer yaraġ (16) atıla yanar od yaluŋı gibi ḳopup giderleridi cihān pür tīr ü şemşīr-i çāk ve celeb āvāzı belürüp. Bir yėrde eglenmeyüp İrān’dan Ḥaleb’e degin (17) sürdiler. Anda ėricek ol hümāyūn sancaġı ḳaldurup serā-perde ḳurdılar. Ve her yaŋa çādırlar ṭutuldı. Çerisi ile gūne ṭolup andan (18) çekildi. Rūm deryāsınuŋ kenārına geldi. Ḳaraŋu gėce ki ṭaġ ḳullesinden baş ḳaldurdı. Ol deŋiz kenārında leşker ḳonup ārām (19) ėtdi. Sipeh-dār Zirīr leşkeri Behrām-ı gerden-keşe ışmarlayup kendü ilerü sürdi. Bir ėlçi gibi

nāme ve peyġāmla ḫırāmān ve şādān (20) bir şāhdan bir şāha gider ol ḫāṣ erenlerinden ki her işde bī-dār ve hūş-yār idiler bėş kişi bile aldı. Çün sürüp ḳayṣerüŋ dergāhına (21) ėrişdi. Ḫaber ėtdiler. Sālār-bāz gelüp bunı gördi, vardı içerü ḳayṣere gėrüp sālār eydür eydür: “İrān’dan bir güzīde pehlevān ėlçi (22) geldi. Keyyānī fer ü burzıla bir kişidür. Bilesine ḳılıcın pehlevānī ḳuşanmış bir kimseye daḫı beŋzemez ṣūretde illā Ferruḫ-zād’a. Aġzında luṭfıla dāddan (23) ġayrı sözleri yoḳdur.” dėdi. Ḳayṣer sarāyı içinde Guştāsb Ḳālūs bilesinde otururdı. Çün ol sözleri ėşitdi, “Gelsün.” (24) dėyü destūr vėrdi. Guştāsb’uŋ göŋli ol gelmekden şād-mān oldı bildi ki ol gelen Zirīr’den artuḳ kimse degildür. (25) Zīrā ol ṣıfatlu İrān’da Zirīr’den ġayrı kimse yoḳdur. Pes perdeyi götürdiler Zirīr ḳapudan içerü geldi serv-i bülend gibi ol nām-dāruŋ

(44a) (1) taḫtı kenārın başup oturdı. Ḳayṣerile söyleşüp görüşdi ve ṣoruşdı. Rūmīler anuŋ ḫiṭābetinden ve cür’etinden ʿacebe ḳaldılar. Ḳayṣer aŋa (2) eydür: “Göŋlünde dād yoḳ mıdur Ferruḫ-zād'ı niçün ṣorup istemezsin?” Şöyle dėdi ḳayṣere Zirīr ki: “Bir ḳul ki kendü ḳapusından ve (3) ḳulluġından ṭoyup ḳaçaġıla şehriyāruŋ dergāhından geldi. Şimdi bu bārgāhda şöyle ʿizzet ve yol bulmışdur.” Çün Guştāsb (4) ėşitdi cevāb vėrmedi. Hemān ki İrān ve şehriyār öŋine düşdi. Çün ḳayṣer böyle söz gördi ol nev-cüvānda rūşen ve revān kişinüŋ (5) göŋli ṭolu endīşe oldı. Ki şāyed söz bu dėdügi gibidür zīrā nihānī rāstlıḳdan ġayrı nesne olmaz. Andan ṣoŋra şöyle (6) dėdi Ferruḫ Zirīr ki: “Bizüm sözlerümüzi yāduŋda ṭut. Baŋa Luhrāsb şāh peyġām şöyle vėrdi. Eger dād ėdici yüzini dāddan çevürürse (7) bir yėrde hergiz ārām ėdicek yėr bulmaya. Eger sen resm-i rāhdan yüzüŋi döndüresin İrān’a bekçi çoḳ leşker ḳoyup bundan böyle ḳarār ėdecek (8) yėrüm hemān Rūm’dur. Çün ḳayṣer başını yüksek ṭutar. Baŋa ne bunca sözi uzatmaḳ. Anuŋ bize kihterlikden ġayrı kārı yoġıdı. (9) Niçün şöyle şimdi güftārı ḫām oldı? Bir ḳaçġun ḳul ki bizden anda varıdı meger Rūm’uŋ leşkeri yėgin olup anuŋla ḳuvvetlendi. (10) Sen bundan var aŋa eyt ṣavaş ḳaydın gör. Sözi çün ėşitdüŋ çoḳ eglenmek olmaz. Ne ben İlyās’am ne ḫod İrān (11) Ḫaraz’dur ki baş götürüp ol yıġnaḳdan bize el uzadırsın.” Aŋa ḳayṣer şöyle cevāb vėrdi ki: “Ben cengçün her yaŋadan el urup (12) kendü ḳaydum gördüm. Sen şimdi ėlçisin var gėrü dön, yüriyelüm ṣavaş yėrin görelüm. Her ḳanda gerekise sizüŋle ṭurışalum.” Çün (13) ḳayṣerüŋ sözin diŋledi nām-dār Zirīr ol cevāba melūl olup bir zamān ṭuruḳdı. Andan çıḳup ḳayṣerüŋ sarāyından leşkerine ṭoġru (14) yol ṭutdı, çarḫ-ı gerdānuŋ işinden fikrile ʿacebe ḳalup. Çün ol ṭurup gitdi ḳayṣer Guştāsb’a eydür: “Niçün sözi gizleyüp (15) cevāb vėrmekde epsem ṭurduŋ?” Guştāsb şöyle cevāb vėrdi ki: “Ben bundan evvel İrān-zemīn şehriyārunuŋ ḳatında çoḳ (16) ṭurupdururam

ol yıġnaġuŋ şāhı ve ḳamu leşkeri bir uġurda benüm hünerlerüm bilürler. Hem ol ḫoşdur ki ben İrān leşkerine (17) varup sözüm varını anda söyleyem rū-ba-rūyī. Hem anlaruŋ cevābın alam senüŋ cihānda ululıġıla direfşān ḳılup ne ḳadar (18) maḳṣūduŋ varısa anlardan ḥāṣıl eyleyem.” Aŋa ḳayṣer eydür: “Sen yėg bilürsin ki bu işlerüŋ bitmesinde tüvānāsın dėdi.” Çün Guştāsb (19) anuŋ sözlerin ėşitdi bir yolda yürürken ve eyerde uz ata binüp ol yėl ayaḳlu altında, tācı başında sürüp Zirīr’üŋ leşkeri (20) içine geldi. Çün leşker yüzini gördiler Guştāsb’uŋ ki Luhrāsb’uŋ güzīde oġlı ve ser-efrāz pehlevānıdur cigerleri ṭolu derd (21) ve yaŋaḳları ṭolu yaş olup ḳamu yayan aŋa ḳarşu segirdüp ser-ā-ser ulu kiçi baş ḳoyup alḳış ḳılup eytdiler: “Şükür ki ol uzaḳ (22) rencler şādlıġıla ḳışalup pāyāna ėrdi. Bundan ṣoŋra ḳayṣer bilüp ḥāli Zerīr ḳardaşın İrān’a iledüp.” Luhrāsb şāh (23) Guştāsb’uŋ yüzin görüp şėnliḳler ve şādlıḳlar ḳılup şükr-i Yezdān ḳıldı. Çünki Luhrāsb şāh İrān vilāyetine (24) yüz yigirmi yıl pādişāhlıḳ ėtdi. Āḫir pīr oldı, gördi ki ʿömrüŋ s̱ebātı yoḳ. Tāc ve taḫt iḫtiyārsız elden gidecekdür. Oġlı (25) Guştāsb’ı yėrine şāh ḳıldı. Taḫtı ve memleketi aŋa ısmarladı. Kendüsi raḫtını ve tecammülātını devşürüp Belḫ deyrinde oturdı ki ol diyārda

(44b) (1) ne ḳadar zāhidler ve ʿābidler varısa küllīsi ol deyrde olurlardı. ʿArab ḳatında kaʿbe-i muʿaẓẓama ne vechile muʿazzez ve mükerrem ise anlar daḫı (2) ol deyre eyle ʿizzet ėderleridi. Her yėrde terk-i dünyā ėdüp zāhidlerilen kişiler ol deyrde mücāvir olup ʿibādet ėderleridi. Luhrāsb şāh (3) çünki dünyānuŋ ṣafāsından el çekdi, şāhlıḳ ṭonların çıḳarup pelāslar gėyüp ol deyrde oturup ṣıdḳıla maʿbūdına yüz ṭutdı. Otuz (4) yıl miḳdārı ol maḳāmda ayaġ üstine ṭurup ʿibādete meşġūl oldı. Ammā anlar güneşe ṭaparlarıdı. Cemşīdüŋ ṭarīḳin ṭutarlarıdı (5) ve anuŋ erkānın gözediridi. Çünki Guştāsb şāh, devlet ve baḫtıla atasınuŋ taḫtında ḳarār ėtdi eytdi: “Çün Ḥaḳ teʿālā bu ʿizzeti (6) ve bu salṭanatı baŋa rūzī ḳıldı. Gerekdür ki ben daḫı ʿibādetümi ve ṭāʿatumı arturam ve şāhlıḳ erkānın Ḥaḳḳınca yėrine getürem. Eyülerile (7) ḫoş dirilüp yüzleri Allāh’uŋ dīnine getürem.” dėyüp şol vechile ʿadl ve dād gösterdi ki ḳurd ḳoyunıla ḳarışdı. Ḫalḳ anuŋ sāyesinde (8) emīn ve rāḥat oldı. Bundan ṣoŋra Guştāsb şāhuŋ ḳayṣer-i Rūm ḳızı Nāhīd’den ki şāh aŋa Ketāyūn dėridi iki (9) oġlı oldı. Aya ve güneşe beŋzerleridi. Birinüŋ adına İsfendiyār-ı rūyīn-ten eydürleridi ki bahādurlıḳda ve ḳuvvetde mānendi yoġıdı. (10) Ve birine daḫı Buşūten eydürleridi ol daḫı gürbüz pehlevānıdı. Çünki Guştāsb şāh ʿadlile ve siyāsetile ʿālem ḫalḳını kendüye musaḫḫar ḳıldı. (11) Her iḳlīmüŋ şāhı aŋa muṭīʿolup ḫarāc vėrdiler. Tūrān sulṭānı Ercāsb şāh ki ulu pādişāhıdı. Ḳarşusında ayaġın ṭozanlaruŋ (12) her biri bir dīve beŋzeridi. Guştāsb şāhdan ol ḫarāc isteridi. Guştāsb’ı hīç gözine göstermezidi ve kimsenüŋ hīç ögüdin ḳabūl (13)

ėtmezidi. Bu ḥāl üzerine niçe zamān geçdi. Meger bir gün Guştāsb şāhuŋ köşki içinde bir kökleri gür, budaḳları çoḳ (14) pür devlet aġaç belürdi ki yapraḳları ögüt naṣīḥatidi ve yėmişi ʿaḳl ve maʿrifet idi. Ol aġacuŋ yėmişinden yėyen ebedī ḥayāt (15) bulurıdı. Yaʿnī bir mübārek ḳademlü nūrānī pīr āşikār oldı ki anuŋ adına Zerdheşt dėrleridi. Sözde ve maʿrifetde şol ḳadar (16) kemāli varıdı ki şeyṭānı kendüye muḥib ėdinmişdi. Fitnesine baş indürüp İblīs anuŋ işlerine taḥsīn getürmişidi. Ol pīr, şāh-ı (17) cihānuŋ ḳatına geldi eytdi ki: "Ben peyġāmberem. Cennetden gelürem. Beni Ḥaḳ teʿālā gönderdi ki saŋa ḥaḳ dīn gösterem ve seni cehl ḳaraŋu (18) lıġından ṭoġru yola getürem. İmdi ėy şehriyār, bu cihān yaradan Taŋrı'nuŋ buyruġı şöyledür ki benüm sözümi ṭutasın ve naṣīḥatumı ėşidesin. Ben ne dėrsem (19) anuŋla ʿamel ėdesin. Ḥaḳ teʿālā saŋa şöyle buyurdı ki: 'İşbu yėre ve göge naẓar ėtsün ve görsün ki ṭopraḳsız ve ṣusuz vücūda gelmişdür. (20) Ve ne ḫūb bünyād olunmışdur. Bilsün ki buncılayın iş hemān benüm elümden gelür. Benden artuḳ kimse anı ėtmege ḳādir degildür. Yėri (21) ve gögi yaradan Allāh benüm. Aya ve güneşe nūrı ben vėrürem cemīʿ kāināt ve dükeli maḫlūḳāt benüm ḥükmümdedür. Pes ʿibādeti ve ṭāʿatı (22) baŋa ėtmek gėrek ve ʿālemüŋ Taŋrı'sını beni bilmek gerek. Güneş nedür ki aŋa Taŋrı dėr ṭaparsız gėce ve gündüz aŋa ʿibādet ėdersiz. Ay, gün küllīsi (23) benüm ḥükmimdedür. ʿİbādet ėtmeklige lāyıḳ benüm.'" dėdi. Andan eytdi ki: "Uş senüŋçün uçmaḳdan micmerile od getürdüm. Gerekdür ki (24) anı ḳıble ėdinüp Allāh bir bilesin. Şimdiden ṣoŋra ʿibādeti aŋa ḳılasın ve dīnüŋ erkānını ve ʿibādetüŋ ṭarīḳini benden (25) ögrenesin. Ol bāṭıl dīnden çıḳup bu Ḥaḳ dīne giresin. Ben ne dėrsem anı işleyesin." dėyüp bu nesne üzerine şāha çoḳ

(45a) (1) naṣīḥatlar ḳıldı. Şāh anuŋ sözlerine inandı ve aŋa ḫoş iʿtiḳād ḳıldı. Anuŋ sözüni Ḥaḳ bilüp evvelki yolını ḳodı, anuŋ dīnini ṭarīḳini (2) ṭutdı. Güneşe ṭapmaḳdan vāz gelüp andan gėrü āteş-perest oldı. Ve şāhuŋ bir ḳardaşı varıdı adına Zirīr dėrleridi. Ulu pehlevānıdı hem İrā (3) n'uŋ ser-leşkeriyidi ve daḫı Luhrāsb şāh ki pīr olup Belḫ'de oturmışıdı. Anlar daḫı ol dīni ḳabūl ḳıldılar, Zerdühüşt'üŋ yolın ve erkānın (4) ṭutdılar. Andan ṣoŋra her iḳlīmde ne ḳadar begler varısa ve ulular ve pehlevānlar *ne*[85] varısa küllüsi şāhuŋ ḳatına geldiler ve Zerdühüşt'üŋ dīnine döndiler. (5) Çünki iʿtiḳādlarınca Ḥaḳ dīn ẓāhir oldı göŋüllerinden gėrü kīn götürüldi. İçleri ṭaşları pāk ve ṣāfī oldı. Meşhedler içi (6) uçmaḳ nūrıla ṭoldı. Pes şāh her ṭarafa ėlçiler ve dānişmendler gönderdi. Cemīʿ ḫalḳı ol dīne daʿvet ėtdiler. Andan buyurdı, od (7) içün günbedler yapdılar ve ʿibādet ėtmege başladılar. Evvel Mihr-i Berzen āteş-kedesin bünyād ḳıldı. Zerdühüşt getürdügi odı anuŋ içinde (8) yandurdı.

[85] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Meger Zerdühüşt'üŋ "Uçmaḳ'dan getürdüm." dėyü bir serv aġacı daḫı varıdı. Şāh anı ol āteş-kedenüŋ öŋinde dikdi. Ol servüŋ (9) üzerine kendü eliyle yazdı ki: "Güştāsb bu Ḥaḳ dīni ḳabūl ėtdi. Evvelki dīninden bī-zār oldı ve bu serv-i āzādı ṭanıḳ ḳıldı." (10) dėdi. Çünki anuŋ üzerine bir ḳaç yıl geçdi. Allāh'uŋ emriyle ol serv şöyle büyüdi ki özdegine kemend ėrmez oldı. Muḥkem kök baġladı (11) ve çoḳ budaḳları çıḳdı. Pes Guştāsb şāh buyurdı ol servüŋ üzerine bir ḫūb köşk yapdılar ki yüksekligi ḳırḳ arışıdı (12) ve ḳırḳ ḳarış daḫı ėni varıdı. Dīvārını altunıla gümüşden ėtdiler ve üstine çoḳ ḳıymetī ṭaşlar ve gevherler oturtdılar. Zemīne ṭopraḳ yėrine (13) mişk ve ʿanber döşediler. Hīç ṭaşdan ṭopraḳdan ve ṣudan anda nesne ḫarç ėtmediler. Andan Cemşīd'üŋ ṣūretini ki güneşe ṭapucıdur (14) ve daḫı Ferīdūn'uŋ ve Kāvūs erüŋ ṣūretini ol köşkde naḳş ėtdiler. Ve daḫı iʿtiḳādlarınca ne ḳadar oda ṭapar ulu kişiler varısa anlaruŋ şeklini (15) anda yazdılar. Çün ol altun köşk tamām yapıldı. Çevresini yek-pāre demür ėtdiler. Şāhuŋ oturacaḳ yėri dāyimā ol köşk idi. (16) Andan ṣoŋra şāh her memlekete ḫaberler gönderdi ki: "Cihānda benüm servüm gibi serv ḳanda vardur ki anı Taŋrı baŋa (17) uçmaḳdan vėrmişdür. Bu aradan beni uçmaġa daʿvet ėtmişdür. Pes her kişiye ki benüm ḫaberüm yėtişe şöyle gerekdür ki naṣīḥatum ḳabūl ḳıla. (18) Yalın ayaḳ bu servden yaŋa yüz ṭuta. Gelüp Zerdühüşt'üŋ gerçek sözlerini ėşide ve anuŋ naṣīḥatını ṭuta. Çīn būtlarına arḳalanmayasız. (19) İrān şāhı devletinde bėlüŋüzde zünnār ḳuşatup Zerdühüşt'üŋ dīnine giresüz. Sizden öŋdün geçenlerüŋ erkānın gözetmeyesiz. Şimdiden (20) gėrü bu servüŋ sāyesinde gelüp bu peyġāmberüŋ sözine uyasız. Cemīʿŋüz āteş-kedeye yüz ṭutup oda ṭapmaġı dīn ėdinesiz." dėdi. (21) Çünki şāhuŋ buyruġı cihān içine yayıldı. Cemīʿ ulular ve begler ḳatına ḫaber yėtişdi. Küllüsi ol serve yüz ṭutdılar. Şāhuŋ emrine (22) muṭīʿ olup niçe zamān ol āteş-kede içinde ʿibādet ėtdiler. Ol deyr şunuŋ gibi şerīf maḳāmıdı ki görenler hemān cennet ṣanurlarıdı. (23) Çünki bu ḥāl üzerine çoḳ zamān geçdi. Şāhuŋ ṭāliʿi saʿd oldı varduġunca devleti ve şevketi ziyāde oldı. Bir gün Zerdühüşt-i (24) pīr, şāha eytdi: "Ėy şehriyār, dīnümüze münāsib degildür ki sen Çīn şāhına ḫarāc vėresin. Senüŋ aṣluŋdan hīç kimse Türk (25) sālārına bāc ve ḫarāc vėrmiş degildür. Ben bu nesneye rāżī degilem." dėdi. Guştāsb şāha Zerdühüşt'üŋ

(45b) (1) bu sözi ḫoş geldi, buyurdı ki: "Ayruḳ Çīn şāhına nesne vėrmeyeler, meger bir nerre-dīv bu işden āgāh oldı." Fi-l-ḥāl, Çīn şāhınuŋ (2) ḳatına gelüp eytdi ki: "Ėy şāh-ı ʿālem! Cihān ḫalḳı, senüŋ emrüŋe muṭīʿ olmışdur. İllā Luhrāsb oġlı Guştāsb şāh saŋa ʿāṣī oldı (3) ve düşmenlik āşikāre ḳıldı. Bir dürlü dīn ṭutdı. Leşker çeküp üstüŋe yürümek ister. Şimdiki

ḫālde bizüm nice kez yüz biŋ leşkere (4) gūcümüz yėter eger buyurursaŋ cemīʿ leşkeri ḳatuŋa cemʿ ėdeyin bu işüŋ ardınca olalum. Tīzcek anuŋ ḳaydın görelüm hīç üşenme.” (5) dėdi.

Beyt

Böyle ḳıldı fikri Ercāsb ol zamān
Kim ḳıla Guştāsb’ıla ceng-i girān
Tā cihān içinde ḳıla yādigār
(6) Anı tārīḫ ėde andan rūzigār
Kişi ger düşmen ḳılıcından öle
Yėg ki yavuz adıla diri ḳala
Yoḳdur ölmek çünki olmaya ecel
(7) Çün ecel var pes neye kāruŋ ḫayel[86]

Pes Ercāsb şāh tīz beglerini ḳatına oḳuyup bu sözi anlara söyledi, eytdi: “Bilüŋ ki İrān (8) zemīn’den pāk dīn götürülmiş. Anda bir cāzū gelüp yėŋi dīn getürmiş, peyġāmberliḳ daʿvāsın ėdermiş. Eydürmiş ki ‘Ben Allāh ḥażretinden (9) geldüm. Size Ḥaḳ dīn getürdüm. Taŋrı’yı Cennet’de gördüm ve Şeyṭān’ı Cehennem’de gördüm. Beni [v]ilāyete Taŋrı gönderdi ki sizi Ḥaḳ dīne (10) getürem ve ṭoġru yol gösterem.’ dėyüp İrān ḫalḳını cümle azdırmış. Cemīʿsi anuŋ dīnine dönmişler. Ol İrān nām-dārlarınuŋ serverleri (11) aṣil-zāde şāh ki Luhrāsb’dur ve oġlı Guştāsb ve ḳardaşı Zirīr’dür. Cihān pehlevāndur. Küllüsi ol cāzūnuŋ mekrine uġramışlar, bėllerine (12) zünnār ḳuşanup anuŋ dīnine girmişler. Ol cāzū anda oturup peyġāmberliḳ ėdermiş.” dėdi. Andan eytdi: “Ben şöyle maṣlaḥat görürem ki (13) aŋa bir nāme gönderem ve çoḳ armaġānlar vėrbiyem. dėyem ki: “Ėy İrān şāhı, şeyṭāna uymışsın ve yaramaz yola yeltenmişsin. Atanuŋ dedenüŋ (14) dīninden dönmişsin. Kerem eyle ol yoldan dön. Cennetüŋ Taŋrı’sından ḳorḳ. Ol ḳatuŋdaġı pīr-i murdārı gider. Bizüm ögüdümüz ṭut, (15) gine bizüm dīnümüze dön. Yoḳ dėrseŋ ṭaġılmış leşkerümi cemʿ eyleyem, ḥisābsuz çerile İrān’uŋ üstüne yürüyem. Ol cāzūyı dirile ṭutam. (16) rüsvāyī ve melāmet ḳılup dāra çekem, anuŋ şerrini cihāndan götürem. Yā seni ṭoġru yola getürem yā aduŋı ʿāleme gelmedüge döndürem.’ dėyem.” (17) dėdi. Nāme iletmekçün Çīn ulularından iki kişi iḫtiyār ḳıldı ki birinüŋ adına Bīdirefş dėrleridi ve birine nām-ḫāst dėrleridi. İkisi daḫı (18) ulu *ve nām-dār*[87] pehlevānlarıdı ve cāẕūlarıdı ki ʿömürlerinde bir ḫayr işde bulunmamışlardı. **نصيحت نامه شاه چين بكشتاسب شاه ايران زمين** (19) Pes buyurdı, tīz bir ḫūb nāme yazdılar. Nāmenüŋ evvelinde Ḥaḳ teʿālā’yı ẕikr eyledi. Ol Allāh ki gizlüyi ve āşikāreyi bilici dānādur. Andan

[86] ḫayāl, kafiye için “ḫayel” şeklinde yazılmıştır.
[87] B. nüshasından tamamlanmıştır.

(20) yazdı ki: "Benüm ḳatumdan ki Çīn serverlerinüŋ sālārı İrān, Tūrān-zemīn şāhınuŋ aṣlı Ercāsb şāham. Senüŋ ḳatuŋa ki Luhrāsb şāhuŋ (21) saʿādetlü ulu oġlı Guştāsb şāhsın ve İrān-zemīn pādişāhısın. İmdi, ėy şehen-şehlerüŋ adını çıḳarıcı nām-dār Taŋrı senüŋ ʿömrüŋi mezīd (22) ḳılsun, cānuŋı tenüŋi şikestelikden beklesün. Ėşitdüm ki bir azġun yola gitmişsin ve yaramaz dīn iḫtiyār ėtmişsin. Ėşidelden berü (23) bizüm aḳ günlerümüzi ḳara eyledüŋ. Ḳatuŋa bir cāẕū ve yalancı ḳoca gelmiş, senüŋ göŋlüne ters bıraḳmış. Uçmaḳdan ṭamudan saŋa yalan sözler (24) söylemiş, göŋlünde şādlıḳ ḳomamış. Sen daḫı öŋüŋe ve arduŋa baḳmayup kendü şāhlaruŋuŋ erkānını ḳoyup anuŋ sözine uyup (25) dīnini ve ṭarīḳini ṭutmışsın, aṣluŋı azıtmışsın. Ėy şehriyār, sen şol kimsenüŋ oġlısın ki Keyḫüsrev gibi saʿādetlü şāh,

(46a) (1) senüŋ ataŋı Kāvūsī'lerden ve dükeli beglerüŋ içinden iḫtiyār ėdüp tāc ve taḫtı aŋa erzānī ḳılmışıdı. Anlaruŋ ululuġı ve şāhluġı ve şev (2) ketleri ve ḫazīneleri cemīʿsi şimdi senüŋ olmışdur. Dükeli ulular saŋa dost olmışlardur. Cihāna pādişāhsın. Allāh teʿālā bir devleti saŋa (3) rūzī ḳıldı ki cemīʿ ulular ileyinde ayaġın ṭururlar. Revā mıdur ki niʿmetüŋ Ḥaḳḳını bilmeyesin, bir cāẕūnuŋ sözine uyup yoldan çıḳasın. Ḥaḳ bilür ki (4) senüŋ bu işüŋi ėşidicek cihān gözüme melāletden ve ḳasāvetden ḳaraŋu olmışdur. Senüŋle dostlaruz ve ḳan ḳarışur ḫışımlaruz. Dostlıḳ (5) üzerine saŋa mektūb gönderüp ögüt vėrdüm ve Ḥaḳ yolı gösterdüm. Kerem ėdesin bu nāmeyi oḳıyıcaḳ başuŋı ve gevdeŋi yuyasın. Ol yalancı (6) ayruḳ ḳatuŋa getürmeyesin. Ol ḳuşatduġı ḳuşaġı gider-esin ve benüm sözümi ėşidesin. Şād ve ḫandān taḫtuŋda oturup yėryüzine şāh (7) -lıḳ ėdesin. Eger benüm bu ḫūb naṣīḥatumı ṭutarsaŋ benden çoḳ keremler göresin. Senüŋ şehrüŋden daḫı ḫarāc istemeyem. Bil ki benüm (8) vilāyetümden saŋa, dāyimā çoḳ inʿāmlar ve armaġānlar vėrem ve daḫı Keşān iḳlīmini tā Çīn sınurına varınca senüŋ ola. İrān-zemīn'leyin (9) ol daḫı senüŋ ḥükmüŋde ola. Ve daḫı saŋa her yıl bī-ḥad māl vėrem ki anı zaḥmetile cemʿ ėdüp dururam. Yaḫşı atlar göndürem ki eyeri ve uyanı (10) gevherlerle muraṣṣaʿ ola ve güzel oġlanlar ve ḫūb cāriyeler vėrbiyem. Nem varsa senden dirīġ ėtmiyem. Eger ögüdüm ṭutmayasız ve (11) sözümi ḳabul ėtmeyesiz benüm aġır bendüme giriftār olasın. Ki nāmenüŋ ardınca iki aya ḳalmayam yėrler götürmez leşkerile varam vilāyetüŋi (12) tamām ḫarāb ḳılam. Ceyḥūn ṣuyını meşke ṭoldurup Ceyḥūn'uŋ yėrini ḳara ṭopraġ eyleyem. İrān şehrini şöyle ḫarāb ėdem ki arṣlanlar (13) ve ḳaplanlar ṭuraġı ola. Ve senüŋ altunıla yapılmış naḳışlu köşküŋi yıḳam ve ol servüŋ aġacını kökile ḳoparam. Yėrlerüŋizi tamām oda (14) yaḳam. İrānīlerden şunlar ki ḳocadur ḳullıġa

yaramaz ve ṣatıcaḳ bahā eylemez anları ḳılıçdan gėçürem *ve*[88] oğlanuŋuzı ve ʿavratuŋuzı esīr ėdüp (15) kendü şehrime getürem.” dėdi. *Buyurdı andan*[89] bu resme nāmeyi ḫatm ėdüben kendü nişānını urdı, durup ol iki kişinüŋ eline vėrdi. “Bu nāmeyi (16) Guştāsb şāha iledüŋ.” dėyü buyurdı. Andan ol kişilere ısmarladı ki: “Şol vaḳt ki Guştāsb şāhı taḫt üzerinde göresiz (17) iki ḳat olup şāhlar erkānınca secde ḳılasız. Ḫiẕmet-kārından öte gėçmeyesiz. Aŋa yüz ṭutup benüm ḫaberüm söyleyesiz. Ne cevāb vėrürse tamām (18) ėşidesiz. Daḫı yėr öpüp ṭaşra çıḳasız.” dėdi. Pes Direfş’ile nām-ḫāst, Ercāsb şāhuŋ nāmesin alup Belḫ’e geldiler. Yayaḳ olup şāh ḳapusında (19) yüz yėre urdılar. Şāhuŋ devletlü yüzini görüben duʿālar ėtdiler, be-ġāyet tevāżuʿ gösterdiler. Andan ilerü varup nāmeyi şāhuŋ öŋünde ḳodılar (20) ve ağız ḫaberin dėdiler. Guştāsb şāh ol nāmeyi oḳuycaḳ ḳatı tasalandı ne ėdecegin bilmedi: tīz Cāmasb-ı pīri ḳatına oḳudı ki Guştāsb’uŋ (21) vezīri idi. Ġāyetde ʿaḳl issi kişiyidi. Ve daḫı İrān’uŋ sipāhīlerüni ve ulularını ve pehlevānlarını ve ʿālimlerini cümle ḳatına cemʿ ėtdi. (22) vezīrlerine ve ḳardaşı Zirīr’e ki ser-leşkeridi ve hem ol vaḳtde cihān pehlevānıyıdı. Zīrā İsfendiyār daḫı oğlancuğıdı. Anlara eytdi ki: (23) “Çīn sālārı Ercāsb, bize şunuŋ gibi nāme göndermiş ve içinde mühmel sözler söylemiş.” dėyüben anlara gösterdi. Andan eytdi: “Siz ne revā görürsiz? (24) Bu işüŋ āḫiri neye ėrişe? Bir kişinüŋ ki ʿaḳlı olmaya anuŋla dostlıḳ ḫoş olmaz. Ol benümle niçe ḳavmdür ki ben İrec nesliyem. Anuŋ (25) aṣlı cāẕūdur. Türk toḫumıdur. Hemān aramuzda bilişlikden özge nesne yoḳdur.” dėdi. Şāhuŋ bu sözini Zirīrile İsfendiyār

(46b) (1) ėşidicek ḳılıç çeküp yėrlerinden ṭurdılar eytdiler şāha: “Eger cihān başdan başa ādem olursa ki saŋa ḳul olup dīnüŋe dönmeye anuŋ başını (2) keselüm ve cānını teninden ayıralum.” dėdiler. Andan Vezīr eytdi: “Ėy şehriyār dilerem ki Ercāsb cāẕūnuŋ nāmesine cevāb ben yazam.” dėdi. (3) vezīrüŋ eyle dėdügi şāha ḫoş geldi, nāmenüŋ cevābını aŋa ısmarladı. Pes Vezīr ve İsfendiyār ve Cāmasb üçi bile şāh öŋinden ṭurup (4) bir ḫalvet yėre geldiler. Ercāsb’uŋ nāmesine göre bir ḫūb nāme yazdılar. Vezīr nāmeyi alup şāhuŋ ḳatına geldi, oḳudı. Şāh ėşidüp (5) ġāyet begendi. Nāmeyi alup üzerine adını yazdı. Ol ėlçileri getürüp eytdi: “Bu nāmeyi aluŋ Ercāsb’a iledüŋ. Eger ėlçiye āmān vėrmek (6) şāhlar ʿādetinde olmayaydı şimdi ben sizüŋ uyḫuŋuzı açardum ve ʿaḳluŋuzı başuŋuza dėrerdüm, dirile boğazuŋuzdan aṣa ḳordum. Tā ol (7) Gürkisār miḳdārını bilüp ayruḳ bunuŋ gibi ėtmezdi.” dėdi. Ve nāmeyi atıvėrdi eytdi ki: “Dutuŋ ol Türk cāẕūya bu nāmeyi iledüŋ ve

[88] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[89] B. nüshasından tamamlanmıştır.

eydüŋ (8) ki: ‘Senüŋ ʿaḳluŋ gitmiş, kendü ḳanuŋa ṣuṣamışsın. Başuŋ kesilsün ve bėlüŋ üzülsün ve süŋüklerüŋ dökülsün.’ dėŋ. (9) Eger Taŋrı rāst getürürse bu ay içinde çuḳal gėyüp leşker devşürüp Tūrān-zemīn’üŋ üstüne yürüyem, külini bi-l-külliye (10) göge ṣavuram.” dėdi. Çünki sözi tamām ėtdi, Siyepīl’i ḳatına oḳuyup eytdi: “Al bunları, ilden çıḳınca bile git, gönder.” dėdi. **فرستادن کشتاسب کزین بشاه چین پر کین** (11) **جواب نامه** Çünki Çīn şāhınuŋ ėlçileri Guştāsb’uŋ ḳatından ḫorlıḳ ve ḥaḳāretile çıḳdılar, Tūrān’a (12) geldiler. Iraḳdan Ercāsb şāh eyvānını göricek yayaḳ olup şikestelikile ve perīşānlıġıla geldiler şāhuŋ eşigine yüz urdılar. (13) Guştāsb’uŋ nāmesini vėrdiler. Ercāsb şāh buyurdı yazıcılar geldiler. Tūrān’uŋ büyügi ve küçügi cümle ḥāżır oldılar. Yazıcıya eytdi: (14) “Her ne ki yazıldıysa ḳatumda oḳı hīç nesne gizleme.” dėdi. Pes yazıcı nāmeyi açdı gördi ki yazılmış: “Benüm ḳatumdan ki serheng-i merdān (15) Luhrāsb şāh oġlı Guştāsb şāham. Ben o Guştāsb’am ki Ḫudā baŋa peyġāmber vėrmişdür ve baŋa Ḥaḳ dīn göstermişdür. Ve senüŋ ḳatuŋa (16) ki Ercāsb şāhsın. Sen şol önegü pelīdsin ki Ḥaḳ dīni ḳoyup kendüzüŋe gūrlıġı ve cāhillıġı iḫtiyār ėtmişsindür. Bir ʿitibārsuz, (17) mühmel nāme yazmışsın geldi, yėtişdi. İçinde ḫaylī ḥaddüŋden ziyāde sözler söylemişsin, saŋa lāyıḳ degilidi. Ve daḫı eytmişsin ki: (18) ‘İki aya dek leşkerümi dėrem, İrān’a yüriyem.’ İmdi hīç zaḥmet çekmeyesiz. Ben bėş on gün içinde ḫazīneler açup biŋ biŋ çeri (19) devşürem ki her biri İrec aṣlından iş görmiş pehlevānlar ola. Dükelisi serv boylu ve ṭoġru sözlü şeh-zādeler ola ve her biri ṣaflar (20) yaraşıġı ve ālāylar bezegi ve çeriler ṣıyıcı şehriyāruŋ dīnini ḳabūl ėtmiş kişiler olalar. Ellerinde nīze yüzüklerinde benüm adum yazılu, ḳulluġına (21) ḥāżır, ölümden ḳorḳmaz yigitler ola. Anlaruŋ güzīdesi Zirīr’ile İsfendiyār’dur ki anlar cebe gėyüp meydāna girecek ay ve güneşi ayaġ (22) altına alurlar. Gürzlerinüŋ heybetlerine ṭaġlar ṭāḳat getüremez. Buncılayın benüm ulu beglerüm ve pehlevānlarum çoḳdur. Benüm ḳatumda ʿālimler ve ʿaḳl issi (23) kişiler bī-nihāyedür. Ve daḫı sen hīç Ceyḥūn ve Seyḥūn ṣuyını meşke ṭoldurma, Taŋrı rāst getürürse ḫazīnelerümüŋ ḳapusını açam (24) ḳur aḳçayıla ve fülūrīle leşker ṭonadam ki ceng güninde başuŋı ayaġum altına alam ve cihānı saŋa zindān ḳılam.” dėmiş. Çünki nāme (25) bu vechile oḳundı Ercāsb’uŋ ḳaḳıduġundan beŋzinde ḳan ḳalmadı. Müteḥayyir olup taḫtından aşaġa indi vezīre buyurdı ki:

(47a) (1) “Yarın ṣabāḥ, tīz ḫaber gönder cemīʿ leşkerüm ve beglerüm ve pehlevānlarum ḳatuma cemʿ olsun.” Pes ne ḳadar leşker ve pehlevānlar varısa ḫaber (2) gönderdiler küllīsi ḥāżır olalar. Bir ḳaç gün içinde Ercāsb’uŋ ḳatına şol ḳadar leşker dėrildi ki ḥesābını hemān Allāh bilürdi. Ki ḫurde (3) çeriden ġayrı üç kez yüz biŋ adı bellü atı ṭonlu kendü bahādırlıḳ

adın ḳazanmış kişiyi deftere aldılar. Andan Ercāsb'uŋ dīve beŋzer iki (4) oğlı varıdı birine Kührem ve birine Enderīmān eydürleridi. Anlaruŋ her birine on biŋ ʿifrīt pehlevānlar ḳoşdı ve ʿālem sancaḳ vėrdi. (5) İkisin bile leşkerüŋ iki ḳolında ḳodı ve Kührem'i ser-leşker eyledi. Ve bir ulu pehlevān varıdı adına Hoşaş-ı dilīr dėrleridi. Ėrkek (6) arşlanlar heybetine ṭāḳat getürmezdi. Aŋa daḫı ʿālem ve sancaḳ vėrüp pīş-rev eyledi. Leşkerüŋ öŋünce göçer ḳonardı. Hem (7) leşkerüŋ ḳaravulıydı hem gözcisiydi. Ve bir Türk daḫı varıdı adına Ḥüşen-dīv dėrleridi. Aŋa eytdi: "Sen leşkerüŋ ḳafāsında yüri. (8) Her kişi ki yoldan gine döne yā çeriden ayırtlana mecāl vėrme başını kes." dėdi. Andan ḫazīne açup leşkere māl ve yaraḳ vėrdi. Çünki (9) Tūrān leşkeri tamām ḳatına cemʿ oldı, bir ṣabāḥ kūs dögüldi ve ʿalemler çözüldi. Ol ʿaẓemetlü leşker at arḳasına gelüp ḫışımla (10) ve taʿcīlile İrān-zemīn yolını ṭutdılar. Her kim ki öŋlerine geldi fi-l-ḥāl ḳanını yėre dökdiler. Bu vechile Ercāsb şāh niçe gün gitdi. (11) Gözleri ḫışım türābından, ṭopraġından ḳanıla ṭolmışıdı. Her ne yėre uġrasa yaḳardı, mālını ve ṭavarını ġāret ėdüp ʿavratını oğlanını (12) esīr ėderdi. Ve ḳalan ḫalḳını ḳılıçdan gėçürürdi. Bāġlarını ve aġaçlarını ḳırardı. İrān-zemīne bir leşker getürdi ki küllīsi āmān (13) bilmez kāfirleridi. Göŋülleri pür-kīn idi. Bu ṭarafdan Guştāsb şāha ḫaber yėtişdi ki sālār-ı Çīn, leşker (14) çeküp İrān-zemīn üstine yürümiş ve ḫoşād-ı pelīdi öŋce yürütmiş her ne yėre uġrarsa ḫarāb ėder, dėdiler.

Beyt

(15) Ėrdi Guştāsb'a ḫaber kim ol āgāh
Uşda ėrişdi gelüp Ercāsb şāh
Nireye uġrasa ġāretdür işi
Ḳanda kim ḳonsa ḫasāretdür kişi
(16) Her ʿimāret yėre uġrasa yıḳar
Ḳanḳı şehri kim alurısa yıḳar
Leşkerine ḫod nihāyet yoḳ durur
Mūr u hem miḫden daḫı artuḳ durur
(17) Kim durur Ercāsb'a kim ḳarşu ṭura
Yā çerisinüŋ ḥesābın kim vėre

Guştāsb şāh daḫı tīz eṭrāfa nāmeler perākende ḳılup üs (18) -tüne düşmen geldügüni bildürdi. Az zamān içinde şāhuŋ ḳatına şol ḳadar leşker cemʿ oldı ki yėrdeki otuŋ ḥesābı varıdı (19) anuŋ yoġıdı. Cemīʿsi şāh-ı cihān yolına bėl baġlayup şāhuŋ dergāhına yüz ṭutdılar. Şāh ol

leşkerini,[90] leşkerüŋ kes̱retini görüp şād oldı. (20) ḫazīne açup ol leşkere tamām iki yıl yėyecek māl vėrdi. Ve her birine yaraḳ vėrdi ve cebe gėyürdi. Andan buyurdı, mübārek ʿalemini (21) leşkerüŋ öŋünce götürdiler. Ol bī-ḥesāb çerile Ercāsb'a ḳarşu yürüdi. Şāhuŋ bir leşkeri varıdı ki ancılayın çeriyi (22) gözler görmiş degildi. Leşker ayağından ḳopan toz güneşüŋ yüzini ṭutdı. Ḳaraŋulıḳdan kişi yolını göremezdi. Atlar kiş (23) -nemesinden ve erenler ḳarcışmasından ve küsler ġırīvinden ḳulaḳlar ṭutulurıdı. ʿAlemler ve sancaḳlar çözüldi. Nīze ucı bulutlardan (24) gėçmişidi. Leşker bahār günindeki mīşeye dönmişidi. Guştāsb şāh buyurdı, iḳlīm be iḳlīm gideler. Bir gün Ceyḥūn ṣuyınuŋ kenārına yėtdiler. (25) **امدن کشتاسب و سوال کردن ارجاسب طالع خود را** şehriyār ol gün Ceyḥūn kenārında ḳondı. Leşker ucından

(47b) (1) çıḳup bir ḫoş yėre geldi. Cāmasb vezīri ḳatına oḳudı ki ʿālimlerüŋ ve ʿāḳıllaruŋ re'īsi, beglerüŋ ve ulularuŋ yanar çırāġıydı. Şuncılayın (2) remmālidi ki dükelü gizlüleri bilürdi. Nücūm ʿilminde naẓīri yoġıdı. Felegüŋ cümle esrārını ʿilimle bilürdi. Pes şehriyār eytdi: "Ėy (3) dīni pāk, ʿaḳl-ı kāmil kişi, gerekdür ki usṭurlāba naẓar ḳılasın, göresin ki bu cengüŋ āḫiri neye ėrecekdür ve devlet ḳanḳımıza yüz (4) ṭutacakdur?" dėdi. Şāhuŋ bu sözine Cāmasb şād oldı ve şāha āferīn ḳılup eytdi: "Şehriyāruŋ kemāl-i ʿaḳlındandur ki bu nesneyi (5) ben ḳulından ṣorar. İmdi ėy şehriyār, bilgil ki bu nesneyi gördüm ve bu işde feleküŋ rāzını bildüm. Lakīn şehriyāra söylemege ḳorḳaram. (6) Bilürem ki eger bu rāzı şāha dėyecek olursam şāh beni helāk eyler. Meger ʿadl dėyüp ben ḳulıla ʿahd eyleye ki baŋa (7) ziyān ėtmeye ve kimseye daḫı ėtdürmeye. Ben, şāha bu nesneyi ol vaḳt söylerem." dėdi. Şehriyār eytdi: "Allāh ḥaḳḳıçun ve dīnüm ḥür (8) metiçün ve Zirīr'le İsfendiyār başıçun bu nesnede saŋa yatlu iş ėtmeyem ve kimseye ėtdürmeyem ve buyurmayam. Tek baŋa çāre eyle bu (9) işde ne bilürseŋ söyle." dėdi. Pes Cāmasb Vezīr eytdi: "Ėy ulu aṣıllu şāh, hemīşe tāc ve taḫt ṭapuŋıla tāze (10) ve müşerref olsun. Ben ḳulıŋdan hīç ḫāṭuruŋ incinmesün. Sözüŋ ṭoġrusı budur ki başında devlet olup baḫtlu olan kişi (11) bu cengi gözile görmesün. Bilgil ėy şāh-ı ʿālem şol gün iki leşker birbirine muḳābil ola. Ol demde şunuŋ gibi feryād u (12) efġān belüre ki ḳıyāmet ḳopdı ve ṭağlar yėrinden deprendi ṣanasın. Havā yüzi tozdan ṭutıla ve ʿālem ẓulmet içinde ḳala. Yėryüzi demür (13) āletile ṭola. Bahādır erenler öŋ ṣafa çıḳup birbirine ağır gürzler ve ḳılıçlar uralar. Ḳan gövdeleri getüre. Ādem ölüsinden ayaḳ başacaḳ yėr ḳalmaya. (14) Şunuŋ gibi ḳırġun ola gökden yėre elmās yaġar ṣanasın. Niçe atalar oğlını

[90] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ölmiş göreler ve niçe ḳardaş ḳardaşından ayrıla. Evvel meydāna (15) giren şāhuŋ oğlı Erdeşīr ola. Ālāydan çıḳup düşmen leşkerine ḥamle ḳıla. Öŋine geleni bir bir ḍarbla ṭopraġa bıraġa. Çīn ḫalḳından (16) şol ḳadar er yıḳa kim gökdeki ılduzlara ṣaġış ola aŋa olmaya. Ammā āḫir anı daḫı atdan yıḳalar, anuŋ eyü adını ʿālemde söylenmez (17) eyleyeler. Anuŋ ardınca şāhuŋ bir oğlı Şidisb şāh ḳılıç çeküp at meydāna sürüp düşmenden bī-ḳıyās kişi helāk ḳıla. (18) Ṣoŋra anı daḫı düşüreler. Anuŋ ardınca benüm oğlum Kirāmī Şidisb'üŋ kīn almaġçün Rüstem-vār naʿra urup kendüyi (19) leşkere ura. Çīn serverlerinden çoḳ kişiyi ṭopraġa düşüre, ceng içinde zaḥmet göre. Şuncılayın ʿaẓīm ceng ola ve Çīn (20) leşkeri ġālib ola ki şāhuŋ kāvī ʿalemini ki dükeli ʿālemlerüŋ ulusı ve ḥürmetlüsidür İrānīlerüŋ elinden düşüreler. Benüm oğlum (21) Kirāmī ol ʿālemi yėrden ḳapup eline ala bir eline ḳılıç alup cenge ṭura. Āḫir anı daḫı oḳıla düşüreler. Anuŋ ʿaḳabince Urmuzd'e ḥamle ḳıla (22) çoḳ kişiler depeleye ṣoŋra bir Türk bir oḳıla anı daḫı helāk eyleye. Andan ṣoŋra Zirīr'üŋ ciger küşesi Nestū, (23) ėrkek arşlan gibi ol leşkere ḥamle ḳıla. niçe kişiler ḳırup gine ṣaġ selāmet atasınuŋ ḳatına gele. Anuŋ ʿaḳabince şāhuŋ bir (24) oğlı Şīrūy ḥamle ḳıla düşmenden biŋ kişiyi ṭopraġa bıraḳa ṣoŋra anı daḫı düşüreler. Andan ṣoŋra Zirīr-i nām-dār şeh-zādelerinüŋ (25) kīnile kendüyi ol deryā gibi leşkere ura, ṣafları ve ālāyları birbirine ḳata ve şol ḳadar leşker ḳıra ki ḥesābı olmaya. Āḫir ol

(48a) (1) cenge meşġūl iken Bīdirefş-i laʿīn ardından gele bir zehrile ṣuvarılmış ḳılıçla Zirīr gibi pehlevānı ġāfilin helāk eyleye. Andan (2) Zirīr'üŋ etini ve ṭonını ve silāḥını ve kemerini alup Ercāsb'uŋ ḳatına gele. İrān ḫalḳı ol ḥāli görüp ḫurūş ėdeler. Şol ḳadar (3) nāle ve zārī ḳılalar ki anlaruŋ feryād u āhından ay güneş nūrı ṭutıla. Ol acılıġıla bu aradan hucūm ėdüp Çīn leşkerine ḥamle ḳılalar. (4) Erenler ḳanından yėryüzi mālāmāl ola. Bīdirefş ol aġulu ḳılıcı eline alup mest pīl gibi leşkere at depe, İrānīlerden çoḳ (5) adı bellü pehlevān helāk ėde. İsfendiyār ol ḥāli görüp ḫışmıla Bīdirefş'üŋ üzerine ḥamle ḳıla. Ercāsb anı bir hindī ḳılıcıla depere (6) çala tāze ḫıyār gibi iki pāre ḳıla. Andan ṣoŋra eline gürz alup ol leşkere ḥamle ḳıla, ḳalbi ḳalbe ura ve ṣafları boza ve ālāyları (7) birbirine ḳata. Āḫir Çīn şāhı anuŋ ḥamlesine ṭāḳat getüremeyüp ṣına. İsfendiyār naʿra urup bir ḥamleyile ol demür ṭaġ gibi (8) leşkeri yėrinden götüre. Leşkere baş ḳayusı olup dağıla. Yüki yapı yėrinde ḳoyup Çīn yolını ṭutuban ḳaçalar, az çoḳ leşkeri ile (9) Çīn'e varalar. İmdi ėy şehriyār, ḥāl şöyledür işbu dėdüklerümüŋ küllīsi vāḳiʿ olacaḳdur. Bu sözi senüŋ emrüŋle söyledüm. (10) Baŋa ḫışm

eyleme hem olacaḳ nesneyi senden *gizlemedüm*[91] gizlemegi *daḫı*[92] revā görmedüm.” dėdi. Şehriyār bu sözi ėşidicek ʿaḳlı başından gitdi elinden (11) gürzi bıraḳdı ve bī-hūş oluban yėtdi. Bir zamāndan ʿaḳlı başına geldi. Taḫtdan aşaġa inüp zār zār aġladı, eytdi: “Ėy Cāmasb, (12) benüm bunca şāhlarum ve gözlerüm nūrı gitdüginden ṣoŋra ben tāc ve taḫtı niderem? Alar ki baŋa cānumdan ʿazīzdür, gözüm öŋinde (13) helāk olalar. Anlaruŋ derdinden benüm cigerimde başlar çıḳa. Ben bu vechile diriligi niderem? Eger ḥāl böyle ise ceng güninde ḳardaşum (14) Zirīr’i getürmezem. Anam ḳarınuŋ cigerin yaḳmazam. Leşkeri Gūrezm’e ışmarlaram. Hemān kendü sipāhlarum ile āzāde yigitlerüm baŋa yėter. Anları (15) devşürüp düşmenile ṭuruşam. Cān ve baş oynayup dīn ʿizzetine dürişem.” Cāmasb eytdi: “Ėy şehriyār, bu ne sözdür anlar şāhāne (16) tāclar gėyüp leşker öŋinde ṭurmayınca?” Pes bu Çīn pehlevānlarına kim cevāb vėrecekdür? Bunuŋ gibi sözi ḳo, ṭur, yuḳaru gine taḫtuŋa çıḳ. (17) Pādişāhluġını ve memleketüŋi ḫarāba vėrme. Şol ki taḳdīrde olacaḳdur elbette olsa gerek. Aŋa çāre yoḳdur. Bu cihānuŋ Taŋrı’sı kimseye gūc ėtmez. (18) Ġuṣṣalanmanuŋ fāyidesi yoḳdur. ʿAḳluŋı dėr ve göŋlüŋi melūl ḳılma. Allāh’dan gelene rāżī ol.” dėyüp çoḳ naṣīḥatler ėtdi.

Beyt

(19) Dėdi şāha bu işi ḳılġıl ḳabūl
İşbu deŋlü nesneye olma melūl
İşbu durur devr-i çarḫuŋ yā emīr
Ki düşürür gāh olur dest-gīr
(20) Bir niceden sen ki ütdüŋ fīl ve at
Ėy nice ferzāne ėtdüŋ şāh u māt
Bir oyuncı daḫı çıḳdı aŋsuzın
Ütdi bir ḳaç beydaġuŋı geŋsüzin
(21) Geh cünān ü geh çetindür cümle iş
İş budur seyri bu çarḫuŋ yaz u ḳış
Çarḫ işine ʿaḳlı olan ṭarıḳmaya
Gitdügi yoldan gidüp ḳayıḳmaya

(22) Pes şāhuŋ göŋli bu sözile bir pāre dolandı. Yine taḫtına çıḳup melūl ve maḥzūn oturdı. Andan buyurdı ceng yaraġına girüp (23) pīl üzerinden kūs dögüp leşkeri ḳaldurdı, Ercāsb’dan yaŋa revāne oldı. **روان شدن كشتاسب بطريق چين** Guştāsb şāh (24) Ceyḥūn kenārından

[91] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[92] B. nüshasından tamamlanmıştır.

küçücek bir ṭaġ etegine ėrişdi. Buyurdı leşker ol arada ḳondılar. Şāhlar ʿādetince her yaŋa cāsūslar vėribdi. (25) Bir zamān gėçince bir atlu gelüp ḫaber vėrdi. Dėdi ki: "Ėy şehriyār, düşmen çerisi uş yaḳın geldi. Şunuŋ gibi ʿaẓametlü leşkerdür gelen ki

(48b) (1) Ḫıṭā'dan ve Çīn'den bu resme leşker geldügin kimse bilmez. Uş yaḳınumuzda gelüp ḳonmış ṭaġ ve ṣaḥrāyı ser-ā-ser çādır ṭutmış. Anlaruŋ cāsūslarına (2) buluşduḳ, ḫaber alduḳ; taḥḳīḳini bildük." dėdi. Pes Guştāsb şāh, Zirīr'i ḳatına oḳıdı. "Pīlleri ṭutup ve leşkeri yėrlü yėrince tertīb (3) ėt." dėdi. Zirīr revān gelüp leşkerüŋ tamām yaraġını gördi ve pīlleri ṭonatdı. Şehriyār elli pīl, biŋ kişiyle İsfendiyār'ı ṣaġ ḳolına (4) ḳodı. Ve elli biŋ bahādur yigit ile Cāmasb vezīrüŋ oġlı Kirāmī'yi ṣol ḳola ḳodı. Ve ser-leşker Zirīr'e ḫāṣ ʿālemi vėrüp elli biŋ merdāne (5) kişilerle leşkerüŋ gögsinde ḳodı. Ve çerinüŋ arḳasını Nestūh'a ıṣmarladı. Çünki leşkeri bu resme ārāste ḳıldı. Kendüsi ol ṭaġuŋ (6) üzerine çıḳup bir ḫoş yėrde oturup leşkeri temāşā ḳıldı. Bu ṭarafdan Ercāsb şāh daḫı Çīn leşkerini bezedi. Yüz (7) biŋ erile Bīdirefş'i bir ḳola ḳodı ve bir ḳolını daḫı yüz biŋ kişiyle Gūrksār'a ıṣmarladı. Nām-ḫāst yüz biŋ bahādır yigit ile (8) çerinüŋ gögsinde ḳodı. Kendüsi *bī-ḥad*[93] leşkerile ve adı bellü muʿteber pehlevānlarıla ʿālem dibinde taḫt üzerinde ḳarār ėtdi. Ve leşkeri oġlı (9) Kührem şāha ıṣmarladı ve anı ser-leşker ḳıldı. Ol gėce iki ṭarafdan leşker ḳonup ʿayşa meşġūl oldılar.

Ṣıfat-ı Ṣubḥ

(10) Düzeldi yine çarḫuŋ āsiyābı
Çevürdi çenberinden āfitābı
Getürdi ʿālemüŋ mihri çerāġın
Münevver ėtdi ʿālem bāġ u rāġın
(11) Şebistān baḥrını sürdi çıḳardı
Ḳaralıḳ rengini kāfūra ḳardı
Gėce gitdi vü yaʿnī geldi gündüz
Gün açıldı ve gördi naḳşı her göz
(12) Çü gördi birbirin iki leşker
Ėşit imdi ki noldı ėy hüner-ver.

Çünki ṣabāḥ oldı güneş maşrıḳ ṭarafından baş götürdi. İki leşker (13) yėrlerinden ḳalḳup at arḳasına geldiler. Guştāsb şāh buyurdı, at çekdiler bindi. Pīl üstinden naḳḳāreler ve borular çalındı. Ol ʿaẓīm (14) leşker deŋiz gibi cūşa geldi. Ṣaflar çekildi ve ālāylar baġlandı. İki

[93] B. nüshasından tamamlanmıştır.

leşker birbirine ḳarşu muḳābil ṭurdı. İki yaŋadan oḳları şol (15) bahār güninde ṭolu ne resme yaġarsa şöyle yaġdurdılar. Oḳdan havā yüzi görinmez oldı. Leşker tozından güneşüŋ nūrı ṭutuldı. (16) Bahādır erenler birbirine at ṣalup gürzile ve süŋü ile şol ḳadar ceng ėtdiler ki ādem ḳanından yėryüzi lāle reng olmaġa başladı. Evvel kişi kim (17) meydāna at sürdi şāhuŋ ciger kūşesi Erdeşīr idi. Süŋüyile çoḳ kişiler aḳdardı. Ol cenge meşġūliken nā-gāh bėline bir oḳ (18) ṭoḳındı. Cebe aralıġından geçüp tenine ḳatı zaḫm ėrürdi. At boynına düşüp ol yaradan şeh-zāde cān-ı şīrīni Ḥaḳḳ'a teslīm (19) ḳıldı. Anuŋ ardınca Şidisb şāh, at depüp meydāna çıḳdı. Bir zamān meydān içinde cevelān urup hüner gösterdi. Andan (20) andan ṣoŋra süŋüsin çevrüp düşmene ḳarşu ṭurup çaġırup eytdi ki: "Ḳanı ol kihrim-i nā-bekār? Er ise meydāna gelsün!" dėdi. Bu (21) ṭarafdan bir dīv Türk ilerü gelüp eytdi: "Gel berü, senüŋ ḥarīfüŋ benem ki ben aç arṣlanlara pençe ururam! Eriseŋ baŋa cevāb vėr!" dėyüp (22) andan birbirine süŋü ḥavāle ḳıldılar. Āḫir şeh-zāde ol pelīdi süŋüyile yıḳdı. Çīn leşkerine ḳarşu mecāl vėrmeyüp başını kesdi. Nā-gāh bir Türk (23) daḫı şeh-zādeye bir oḳ urup helāk eyledi. Anuŋ ʿaḳabince leşkerüŋ serveri Cāmasb vezīrüŋ oġlı pehlevānlaruŋ merdānesi Kirāmī (24) Taŋrı'ya tevekkül ḳılup at meydāna sürdi. Çaġırdı ki: "Araŋuzda bahādur varısa gelsün, benüm işbu süŋüme cevāb (25) vėrsün. Ḳanı ol kendüzini görici cāzū ki adı Nāmuhvāst'dur? Er ise meydāna gelsün!" dėdi. Eyle diyince Nāmuhvās demüre

(49a) (1) ġarḳ olup meydāna çıḳdı. Kirāmī'ye muḳābil oldı. Biraz vaḳt gürzile ve ḳılıçıla ve oḳıla ve süŋüle ceng ėtdiler. Kirāmī ulu pehlevānıdı. (2) Nāmuhvāst anuŋ ḍarbına ṭāḳat getüremeyüp ḳaçdı. Kirāmī ardın sürüp ḫışmıla kendüyi ol leşkere urdı. Anı görüp leşker (3) bir uġurdan ḥamle ḳıldılar. İki leşker birbirine ḳatıldı. Bir ʿaceb ceng oldı kim ḳan gevdeyi götürdi.

Ṣıfat-ı ceng

(4) Bir ʿaceb ceng oldı ṭurdı dārgīr
Söyledi ecel sözin żūrnā nefīr
Er içinden sürdi ölüm ḳorḫusın
Cümlesi ḫūlandılar işbu ḫūsın
(5) Süŋü ṣunup sīne baġrın sökdiler
Leşkeri atdan ayaġa atdılar
Gürzile ṣalıḳ urup çoḳ başları
Ḫurd ėdüp bī-cān ḳodılar leşkeri
(6) Tīġile çalup delim baş kesdiler

İledüp sancaḳ yėrine aṣdılar
Deldiler peykānıla çoḳ dilleri
Deldiler ağız içinde dilleri
(7) Ara reh ėrüp kemend atışdılar
Fīl ve atdan birbirin ḳapışdılar
Ancalar doḳuşuban düşdi yüzin
Yav ḳıldı ḳorḳusından kendüzin
(8) Degme ciger cenge doymaz bil paşa
İş düşicek ceng yüzinde bu başa
Rüstem ü Suhrāb yönlü er gerek
Tā ki cenge doyıra bile yürek
(9) Er dėdükleri cigerdür yā daḫı
Nası[94] vardurur dė bilelüm aḫī
Cevheridür cümle cismüŋ bu ciger
Bu cigerden ḥāṣıl olur cümle fer
(10) Ḳoyalum ciger boyansun ḳanına
Biz gelelüm yine İrān cānına
Nitdi cengin şāh Çīn'ile o dem
Şerḥ eydeyin ḥażretüŋe pīş ü kem

(11) Rāvī eydür: "Ol ġavġā ve toz arasında İrānīlerüŋ ulu ʿālemi, pīl arḳasından yėre düşdi. Kirāmī gördi ki ol ʿizzetlü ʿālem yıḳıldı (12) kendi atdan yėre atup ol ʿālemi yėrden ḳapdı, eline aldı. Çīn leşkeri anı görüp bir aradan Kirāmī'nüŋ üstine ḥamle ḳıldılar. Kirāmī bir eliyle (13) sancağı ṭutup bir elinde ḳılıç ol leşkere ḳarşu ṭurdı, hīç yüz döndürmedi. Āḫir Kirāmī'nüŋ bir elin çalup düşürdiler. Andan ṣoŋra (14) daḫı ol pehlevān-ı güzīn sancağı bıraḳmadı. Dişiyle dutup bir eline gürzin alup kendüyi ol deryā gibi leşkere urdı. Niçeleri bir (15) eliyle ṭoprağa bıraḳdı. Āḫir düşmen ġālib olup anı daḫı düşürdiler. Anı görüp Zirīr'üŋ oğlı Nestūh-ı şīr eline gürz alup (16) leşkere ḥamle ḳıldı. Düşmenden bī-ḥesāb er depeleyüp yine selāmet atasınuŋ ḳatına geldi. Andan ṣoŋra şehriyāruŋ bir oğlı daḫı ki (17) adına Şīrūy dėrleridi. Be-ġāyet gürbüz pehlevānıdı bir yėg ata suvār oldı meydāna çıḳdı."

Beyt
Süvār oldı ṣan Raḫş'a sām suvār

[94] Müstensih hatası nedeniyle "nası, ناسي" şeklinde yanlış yazıldığı düşünülen kelime cümlenin anlamı ve kelimenin bağlamla ilişkisi düşünüldüğünde "nesi" şeklinde yazılmalıdır.

(18) Urur naʿra her yaŋa düşmen ḳovar

Çağırup eytdi ki: “Ḳanḳıŋuz er ise ve pehlevān dirilürse gelsün, erlük niçe olur görsün!” dėdi. (19) Anı ėşidüp Çīn serverlerinden ne ḳadar pehlevānlar ve kendüye inanur yigitler ve begler varısa ḳarşu varup şeh-zādeye muḳābil oldılar. (20) Şīrūy ol gelen pehlevānlaruŋ her birini Çīn leşkerine ḳarşu bir bir ḍarbıla yıḳup başlarını kesdi. Fi-l-cümle Tūrānīlerden yüz yigirmi (21) ulu pehlevān depeledi. Āḫir-ül-emr çarḫ-ı ġaddār aŋa daḫı bir oḳ urdı, atdan yıḳıldı; cān vėrdi. Ol ḫūb ṣūretlü (22) nāzenīn şeh-zādenüŋ düşdügin göricek her ṭarafdan biŋ biŋ kişi ġulüv ėdüp birbirine ḥamle ḳıldılar. Ādemler tozı ve efġā (23) nı ʿayyūḳa ėrürdiler. On bėş gün tamām gėce ve gündüz iki leşker birbirinden ayrıtlanmadı. Ceng ėtdiler hīç bir sāʿat diŋlenüp (24) ārām ėtmediler. Dereler ve ṣaḥrālar ḳanıla ṭolmışıdı. Ādem gövdesinden ḳara görünmez olmışıdı. İki haftadan ṣoŋra Zirīr nām-dāruŋ (25) bir ḳara atı varıdı tünd pīle beŋzeridi ve çāpüklikde yėle beŋzeridi. Ol yüksek ata Zirīr suvār olup

(49b) (1) eline ağır gürz alup Çīn leşkerine ḥamle ḳıldı. Ālāyları bozup ṣafları biri birine ḳatdı. Ol deryā gibi leşkeri götürüp (2) Ercāsb ālāyınuŋ üstine bıraḳdı. Öŋine kim gelürse bir ḍarbıla yıḳdı. Ol ulu leşkerüŋ içinde aŋa muḳābil pehlevān bulunmadı. Şol ḳadar kişi (3) helāk ėtdi ki ḥisābını Allāh bilürdi. Ercāsb gördi ki leşkerini ḳırup dükediser çağırup eytdi ki: “Size ne oldı iki (4) haftadur Guştāsb’uŋ bunca pehlevānlarını ve oğlanlarını ve ulu beglerini öldürdüŋüz şimdi Zirīr’e cevāb vėremezsiz? Aç ḳurd gibi (5) ve yırtıcı arṣlan gibi ortaya gėrüp beglerüm ve pehlevānlarum ḳomayup ḳırdı. Aŋa bir çāre ėdüŋ yoḫsa vilāyet elden çıḳdı.” dėdi. (6) Ve daḫı eytdi: “Her kim sizüŋ ortaŋuzdan çıḳup Zirīr’i ṭutarsa yāḫūd atdan yıḳarsa aŋa ḳızum vėreyin ve cemīʿ memleketüm aŋa (7) bildüreyin.” dėdi. Leşker ḫalḳı Zirīr’üŋ heybetinden eyle ḳorḳmışlardı ki kimse yėrinden ḳımıldamadı ve şāhuŋ sözine cevāb (8) vėrmedi. Cemīʿ pehlevānlar ve begler baş aşağa ḳıldılar. Zirīr-i cihān-dār mest pīl gibi ol leşkerüŋ içine girdi. Kimini öldürdi kimini (9) ata başdurup helāk ḳıldı. Ercāsb anı görüp müteḥayyir ḳaldı. Cihān gözine ḳaraŋu oldı eytdi: “Ėy Çīn ululları ve ėy Tūrān (10) begleri ve yėgleri ġayretüŋüz ḳanı ki işbu bir yaluŋuz kişi leşkerümi yaḳdı ve göyündürdi. Hīç bir ḳolu ḳuvvetlü yigit yoḳ mıdur ki ortadan götüre? Ėy benüm (11) beglerüm ve yėglerüm ġayretüŋüz ḳanı ki işbu bir yalaŋuz kişi leşkerümi ṣıdı. Sizden biriŋüz çıḳup bu pīl-i meste cevāb vėre ki ben anı ḳatumda (12) muḳarreb ḳılam. Cemīʿ işümi aŋa ıṣmarlayam. Anuŋ sözinden ṭaşra iş ėtmeyem ve külāhını göge ėrürem.” Yine kimse cevāb vėrmedi ve şāhuŋ sözine (13) ṭınmadı. Eyle olıcaḳ Ercāsb göŋli ḳorḳdı ve beŋzi ṣarardı. Üç kere leşkere bu resme söyledi ṣoŋra bīdirefşen-i pelīd ol cāzū ve it, Ercāsba (14) eytdi: “Ėy yėryüzinüŋ

güneşi ve ėy Efrāsiyāb-ı s̠ānī ben ṭatlu cānumı senüŋ yoluŋa ḳurbān ėdeyin. Bu pīl-i meste ḳarşu varup cevāb (15) vėreyin. Eger ol arṣlana ẓafer bulup şehriyāruŋ öŋinde başını kesersem şāh beni ser-leşker ėdinsün ve bu leşkeri baŋa ışmar (16) lasun.” dėdi. Ercāsb şāh bu sözi ėşidicek şād oldı buyurdı bīdirefşe bir eyü at getürdiler ve Ercāsb (17) şāhuŋ bir aġuyıla ṣuvarılmış ḳılıcı varıdı eger demürden ṭaġı ol ḳılıcıla çalsalardı iki pāre eylerdi. Ol ḳılıcı bīdirefşe vėrdi. (18) Bīdirefşen ol ḫāṣ ata suvār olup ol ḳılıcı eline alup Zirīr’den yaŋa yürüdi. Iraḳdan baḳdı gördi ki Zirīr’üŋ yüzi (19) ve gözi toza batmış ḫışım gözlerini örtmiş. Eline bir gürz-i girān almış ki ṭaġlara urursa yėre ber-ā-ber eyler *bildi*[95] ki öŋinden varan kişi (20) andan aṣṣı ėtmez. Ol pelīd uġurlayın Zirīr’üŋ ardına ṭolaşdı. Ġāfiliken Zirīr’e ol aġulu ḳılıcıla bir zaḫm urdı ki Zirīr’üŋ (21) ʿaḳlı gitdi. At boynın ḳucaḳlayu yıḳıldı. Ol arada cān teslīm ḳıldı. Ol laʿīn atından inüp Zirīr’üŋ cebesini çıḳardı (22) atını ve kemerini ve ol gevherile muraṣṣaʿ tācı aldı. ʿalemini aşaġa getürüp Ercāsb’uŋ ḳatına geldi. Tūrān (23) leşkeri ġulüv ḳılup pīl üstine sancaḳ dikdiler. Guştāsb şāh ṭaġ başından Ercāsb’uŋ ġalebesin görüp ʿālem (24) gözine ḳaraŋu oldı eytdi: “Ben umardum ki ḳarındaşum Zirīr, benüm baḫtumı yüceldeydi ve göŋlümi şād eyleyeydi. ʿAceb noldı ki (25) düşmene at ṣalmaz oldı ve şeh-zādelerüŋ āvāzı çıḳmaz oldı ve naʿraları belürmez oldı? Meger ol āzādeler şāhına bir āfet

(50a) (1) ėrişmişdür.” dėdi. Andan eytdi: “Tīzcek yėrine ol ḳara ʿalemüŋ dibinde görüŋ ki ol benüm şāhuma ve gözlerüm nūrına ne ḥāl oldı (2) ki anuŋ derdinden cigerüm ḳana döndi.” dėdi. Şāh bu sözi dėyince bir kişi ėrişdi. Gözlerinden ḳanlu yaş aḳıdup (3) şāhuŋ ḳatına geldi eytdi: “Ḳanı ḳardaşuŋ ve cihān pehlevānuŋ? Zirīr Türkler elinde helāk oldı ki ol cāzūlar re’isi (4) Bīdirefşen-i laʿīn anı ġāfiliken ḳılıcla çalup atından yıḳdı. Silāḥını ve sancaġını ve atını Ercāsb ḳatına iletdi.” dėdi. Şāh (5) bu sözi ėşidicek yaḳasını yırtdı ve tācını yėre urdı, eytdi ki: Benüm gözüm nūrını ve göŋlüm çerāġını öldürdiler. Ben atam (6) Luhrāsb’a ne cevāb vėreyin ve aŋa ne vechile ḫaber göndereyin? Senüŋ ol arslan gibi oġlunı öldürdiler mi dėyeyin? Hezār ḥayf (7) ol ulu saʿādetlü şeh-zādeye ki māh-ı tābān gibi buluda girdi. Benüm aydın günlerümi ḳaraŋu eyledi. Tīz at çeküŋ ki ben anuŋ kīnini almayınca (8) ḳomazam.” dėdi. Diledi kim atına binüp kendüsi leşkere depine. Cāmasb Vezīr eytdi: “Ėy şehriyār, yėrüŋde ṭur. Şāhlara ḫışmıla (9) meydāna girmek düşmez. ʿAlel-huṣuṣ ki sencileyin şāh ola ve buncılayın leşker ola ne revādur ki meydāna giresin? Me-bādā ki (10) saŋa bir ziyān

---

[95] B. nüshasından tamamlanmıştır.

yėtişe. Düşmenüŋ maḳṣūdı ḥāṣıl ola. Andan bu ilüŋ ve iḳlīmüŋ ḥāli ne olacaḳdur? Niçün bunca ḫalḳuŋ (11) ḳanına girmek istersin? ʿĀlemüŋ düzenligi senüŋledür. Sen olmıcaḳ İrān'da bir ādemi ḳomazlar. Cemīʿ vilāyeti yaḳarlar ve ḫarāb (12) ėderler.

Beyt

Er oldur işlemeden ol işini
Ṭanışa ulularıla işini
Ṭanışmaḳ ḫoşdur uluya işini
(13) Ki ṣoŋra urmaya ḳola dişini

Şimdi sen bir ʿāḳıl şāhsın ve bunca leşkerüŋ çūbānısın. Kerem eyle bu ḫalḳa ḳıyma, ʿaḳluŋı (14) devşür *ve göŋlüni ḫoş ṭut.*[96] Ögüŋile depren, ṣoŋraġı peşīmānlıḳ aṣṣı ėtmez." dėdi. Şāha bu vechile çoḳ naṣīḥatlar ėtdi. Anuŋ söziyle (15) şāh bir pāre sākin oldı. Atdan inüp yine ṭaġ üzerinde oturdı. Leşkerine eytdi: "Bir arslan yigit var mıdur ḳardaşımuŋ (16) intiḳāmını ala, anuŋ atını ve ṭonını benüm yine ḳatuma getüre? Ben ol kişiyi dost ėdinüp ḳarındaşum yėrine ḳabūl ėdem ve bu işi (17) kim ėderse ḳızum Hümā'yı aŋa vėrem." Şāh bu sözi söyledi leşkerden hīç kimse deprenmedi ve ol işe ayaḳ başmadı. İsfendiyār (18) daḫı leşkerüŋ bir ṭarafında ṭurup ceng ėderdi bir kişi gelüp Zirīr'üŋ öldügin aŋa daḫı bildürdi. "Ataŋ be-ġāyet melūldür (19) ḳaṣdı Zirīr'üŋ kīnin almaḳdur." dėdi. İsfendiyār anı ėşidüp elini birbirine urdı, eytdi: "Her dem ben anı ceng içinde (20) gördükçe böyle öle dėyü ḳorḳardum. Āḫir ḳorḳduġumlayın öldi. Ḥayfā zehī ulu pehlevān ki çarḫ anuŋ başını tācdan ayırdı." (21) dėdi. Andan sancaġını ve yėrini ḳardaşına ışmarlayup kendüsi Zirīr yėrine geldi. Ḳuşaġını muḥkem ḳuşanup ol hümāyūn (22) ʿālemi eline aldı. Ol ṣafa çıḳdı ėrkek arslan gibi düşmene ḳarşu gögsin gėrüben ṭurdı. Yanındaġı beglere pehlevānlara eytdi: (23) "Ėy nām-dārlar ve ėy şāh yigitler, işbu kāfirlerüŋ ḥālini görüŋ ki nice üstümüze ġālib olmışdur. Gelüŋ birazcuk ġayret (24) ḳıluŋ. Ölümden ḳorḳmaŋ ki ecel gelmeyince kimse ölmez, geldüginden ṣoŋra ḳorḳmaġun aṣṣısı olmaz.

Beyt

(25) Eyü adıla aŋılsa kişi rūḥı şād olur
Zī saʿādet ol ere kim dāyimā ḫoş yād olur
Cehdüŋ ol olsun bir ėder ḫayrıla aŋdur aduŋ

(50b) (1) Varlıġı server kişinüŋ dünyede bir ad olur

[96] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Her kişi kim geldi gitdi ḳomadı bir ḫoş nişān
Bu cihān içre anuŋ adı aŋılamaz yād olur
(2) Sen daḫı dilde aŋılmaḳ isterisen her nefes
Ḫoş ḳo, ṣoŋa adı aŋmaġa bünyād olur."

Böyle dėdi daḫı eytdi: "Allāh'a ṣıġınuŋ, (3) benüm sözüme uyuŋ. Süŋüler çevrüp bir aradan büyük düşmene ḥamle ėdelüm. Erlik demidür. Bir pāre ġayret ėdüp ehliŋüz çün dürüşüŋ. (4) Eger ben dėdügüm ṭutarsaŋız ümīdüm Taŋrı'dan oldur ki düşmene ẓafer bulup kīnimüzi alavuz, leşkeri tārümār ėdevüz. Şāh (5) ḳatında yüz aḳlıġı ḥāṣıl ėdevüz." dėdi. İsfendiyār, bu sözde iken şehriyār ṭaġdan çaġırup eytdi ki: "Ėy benüm beglerüm ve serverlerüm, (6) ġayret vaḳtidür! Oḳdan ve ḳılıçdan üşenmeŋ ḳaçup varacaḳ yėrimüz yoḳdur! Cehd ėdüŋ oġluŋuz ve ḳarıŋuz ve mālıŋuz yolına (7) dürişüŋ!

Beyt
Er oldur kim iş düşecek ėy fenā
Buŋ deminde cānın ortaya ata
Erde ġayret olmıyacaḳ dūn olur
(8) Adı elif ve ḳaddi anuŋ nūn olur
Erde ġayretile ḥamiyyet ḫoşdur
Olıcaḳ düşmāna ḳarşu ol ṭurur

Allāh ḥaḳḳıçun ki Zirīr'üŋ (9) pāk rūḥıçun ki şimdi cennet içinde rāḥatdur. Eger devlet yārī ḳılup bu cengden yüz aḳlıġı ile dönersevüz tāc ve taḫtı (10) İsfendiyār'uŋ başdan başına Ḫüsrevī tāc gėyürüp leşkeri aŋa vėrem. Nite ki atam baŋa eyle eytdi." dėdi. Çünki İsfendiyār (11) atasından bu sözi ėşitdi utanup baş aşaġa ėtdi. Taŋrı'ya ṣıġınup düşmenden yaŋa yürüdi. Ol demde İsfendiyār bir ata (12) binerdi ki şol bendden boşanmış dīve beŋzeridi. Ol ata mehmūz urup kendüyi ol deryā gibi leşkerüŋ içine ṣaldı. Nice ādemler (13) öldürdi ve çoḳ başlar kesdi. Zirīr'üŋ oġlı Nestūh'a daḫı atası kīni içün ġayret ḳuşaġını berkitdi. Meger atasınuŋ ḫāṣ (14) ṭavīlesinde bir eyü atı varıdı. Çoḳ zamāndan berü beslenürdi. Ol ata altun eyer urdı. Ḳulaġını muḥkem çekdi ve terkiye bir kemend (15) baġladı. Cebe gėyüp eline süŋü aldı. Ḫışımla kendüyi düşmen çerisine urdı. Ol daḫı başlar kesüp ḳanlar dökmege meşġūl (16) oldı. Ḳaṣdı atasınuŋ düşdügi yėre ėrişmek idi. Āzādelerden kime uġrasa Zirīr'üŋ düşdügi yėri ṣorarıdı. Meger ulu (17) kişi varıdı adına Erdeşīr dėrleridi. Ḳatı ulu pehlevāndı. Nestūh aŋa ṭuş olup atasınuŋ düşdügi yėri ṣordı. Erdeşīr (18) eytdi: "Senüŋ ataŋ Zirīr, şol leşker ortasındaġı ḳara ʿalemüŋ dibinde düşmişdür. Şimdi daḫı anda yatur. Ol araya (19) ėrişmek ardınca ol. Vaḳt ola ki bir kerre yüzini göresin." dėdi. Pes ol şeh-zāde-i Nestūh, ata

mehmuz urup ol od yalıŋı gibi (20) ol yėre ėrişdi. Gördi ki atası düşmiş ḳara ṭopraġ içinde belürsiz olmış yatur. Nestūh anı göricek cihān başuŋa ḳaraŋu oldı. Kendüyi (21) götürüp atdan yėre indi. Eytdi ki: “Ėy benüm gözüm nūrı ve göŋlüm aydını ata, bunca zaḥmetüm çeküp beni besledüŋ şimdi beni kime ışmarlayup (22) gitdüŋ? Luhrāsb seni ser-leşker ḳılaldan ve tāc ve taḫt Guştāsb’a vėrelden berü niçe leşker bezedüŋ ve nice şehirler ʿimāret (23) ėtdüŋ. Āḫir murāda ėrişmeden cihāndan gitdüŋ.” dėyüben bir zamān anuŋ üzerinde aġladı. Andan gine ata binüp aġlayuraḳ (24) şāhuŋ ḳatına geldi. Şāh Nestūh’ı göricek içi yandı eytdi: “Ėy ciger kūşem, aġlama ki taḳdīrde olan nesneye (25) çāre yoḳdur.” dėdi. Nestūh eytdi: “Ėy şāh-ı cihān-dār nice aġlamayayın ki benüm atamuŋ ol nāz ile beslenmiş nāzük teni ḳara ṭopraḳda

(51a) (1) ṭopraḳda yatur. Ṭur yuḳaru baŋa atamuŋ kīnini alıvėr.” dėdi. Şehriyār bu sözi ėşidicek derdine derdler ḳatıldı, cihān gözine (2) görinmez oldı. Buyurdı ki: “Tīz ḳara atumın ve çaḳalumı getürüŋ ki ben bugün ḳardaşımuŋ ḳanını kāfirden alayın. Cihāna bir od (3) bıraġayın ki dütüni göge ėrişsün.” dėdi. Begler gördiler ki şāh ḳatı ḫışm ėtdi, düşmenden kīn almaġa ḳaṣd ėtdi, cemīʿsi şāha (4) bir ziyān yėtişe dėyü ḳorḳdılar ve üşendiler. Pes Cāmāsb, ilerü gelüp eytdi şāha: “Neylersin, ne revādur ki bu ḫışımla sen cenge (5) varursın, bunca ḫalāyıḳuŋ ḳanına giresin? Buncılayın iş ėtmek saŋa vech degildür. Kerem eyle bu tīzligi ėtme. Maṣlaḥat budur ki (6) işbu ḫāṣ ḳara atı ve arḳaŋdaġı cebe ve başuŋdaġı ışıġı Zirīr’üŋ oġlına vėresin. Atasınuŋ kīnini gėrü ola ala.” dėdi. (7) Pes şāh anuŋ söziyle atını ve cebesini ve ışıġını Nestūh’a vėrdi. Nestūh cebe gėyüp ḳara ata suvār olup ol ṣafa çıḳdı. (8) Cigerinden bir kerre naʿra urup eytdi: “Benem Zirīr oġlı Nestūh ki baŋa nerre-şīr ġarīm olmaz. Ḳanı ol atam öldüren Bīdirefşen-i cāzū? (9) Erise meydāna çıḳsun.” dėdi. Gördi ki hīç kimse cevāb vėrmez şeb-renge mehmīz urup gürzüni eline alup leşkere (10) ḥamle ḳıldı. Ālāyları birbirine ḳatdı ve nice serverler helāk ėtdi. Kimse aŋa muḳābil olmadı. Bir ṭarafdan İsfendiyār şāh (11) daḫı ḥamle ėtdi. Bī-ḥad serverleri ṭopraġa bıraḳdı. Çün sālār-ı Çīn Nestūh’uŋ cengini ve merdānelıġını gördi eytdi: “İşbu (12) yigit ki bu resme bī-ḥad serverleri ṭopraġa düşürdi bu resme süŋü ʿilmin bilür ve pehlevānlıḳ, leşkerümde ādem (13) ḳoymayup ḳırdı. Meger bu Zirīr suvārdur ki gine dirildi. Zerīr baŋa yaḳın gelicek at segirdişi depreniși ve ḥamle (14) ėdişi hemān buna beŋzeridi. Ḳanı Bīdirefşen? Oḳuŋ gelsün!” dėdi. Hemān dem Bīdirefşen zerīrüŋ atına binmiş cebesini (15) gėymiş yine ol aġulı ḳılıç elinde ki Zevīr’i anuŋla öldürmişidi- ilerü geldi. Leşkerüŋ öŋine çıḳup nestuḥa (16) ḳarşu yürüdi İsfendiyār’a ceng içinde ol ḥāli bildürdiler, tīz at depüp yıldırım gibi ol araya ėrişdi. (17) Hemān ki ol cāzūlar

başını meydān içinde gördi İsfendiyār'uŋ ṣabrı ve ḳarārı ḳalmadı. Bīdirefşen-i laʿīn, Zerīr'üŋ (18) atına binüp *anda*[97] cebesin gėydügi ġayret geldi iki ṣanmayup Bīdirefşen'üŋ üstine yürüdi. Bīdirefşen daḫı İsfendiyār'a ḳarşu (19) vardı. Ol elindeki zehr-āb ḳılıcıla İsfendiyār'ı çaldı. İsfendiyār anuŋ ḳılıcını ṣavdı, bir ḳılına ḫaṭā gelmedi. (20) Çünki nevbet İsfendiyār'a ėrişdi. Ol pehlevān-ı güzīn, üzengü üstine ḳalḳup ol kāfirüŋ cigerine bir ḳılıc ile (21) urdı ki başıyla gögsi havā yüzine perrān oldı. Fiʿl-hāl atından inüp ol cāzūnuŋ arḳasından Zerīr'üŋ (22) silāḥını çıḳardı ve başını kesdi. Zerīrüŋ atını, Bīdirefşen'üŋ sancaġını alup şāha geldi. Şāh anı görüp (23) Allāh'a şükr ḳıldı ve İsfendiyār'a hezār āferīn ḳıldı. İrān leşkeri anı görüp cūşa geldiler. Çünki şeh-zāde ol (24) kāfirden intiḳāmını aldı. Zerīr'üŋ atına kendüsi suvār oldı. Leşkeri üç bölük eyledi. Bir bölügin Nestūh'a vėrdi (25) ve bir bölügin ḳardaşına ıṣmarladı ve bir bölügin kendü aldı. Cemīʿsi ʿahd ėtdiler ki mādem ki cān gevdelerindedür düşmen

(51b) (1) çerisinden yüz çevürmeye. Bu ittifāḳıla arḳa bir ėdüp ḳarşu yürüdiler. İrān'uŋ ol yorulmış żaʿīf olmış leşkeri bu ḥāli (2) göricek yine tāze ḳuvvet buldı. Bir aradan hucūm ėdüp leşkere ḥamle ḳıldılar. Naʿralar urdılar ki yėr ü gök ditredi. Düşmen (3) çerisini şöyle ḳırdılar ki ṭaġ ve ṭaş cümle ḳana ġarḳ oldı. Degirmenler ḳanıla yürürdi. Ovalar ve ṣaḥrālar deŋize döndi. Ercāsb (4) gördi ki düşmen ġālib oldı, leşkerinden düşmene ḳarşu ṭuracaḳ kimse ḳalmadı. Bāḳī ḳalan leşkerini alup girīzān olup Tūrān yolını (5) ṭutdı. **شکسته شدن ارجاسب شاه چين** Çün Ercāsb ṣındı, ḳaçdı, İrān leşkeri birbirin başı kesmişidi. Leşkere (6) ḳılıc ḳoydılar, āmān vėrmeyüp bulduḳlarını ḳırmaġa meşġūl oldılar. Çīn ḫalḳı gördiler ki Ercāsb ḳaçmış, cemīʿsi atlarından inüp (7) Türkī yaylarını ellerinden atdılar. Ceng ṭonını çıḳarup İsfendiyār'uŋ öŋine geldiler. zārīlıġ ėdüp yalvarup āmān dilediler. (8) dėdiler ki: "Eger şehriyār biz ḳullara āmān vėre ve cānımuz āzād eyleye küllīmüz bu dīne girelüm ve biz daḫı āteş-perest olalum." dėdiler. Şehriyār (9) anlaruŋ zārīlıġını ėşidüp esirgedi anlara āmān vėrdi. Leşkerine çaġırdı: "Ėy İrān serverleri, Çīn leşkerini daḫı ḳırmaŋ çünki (10) düşmen zebūn oldı ve kendi ḥālini bildi. Mürüvvet oldur ki anlara āmān vėresiz. Cihān ḫod bunlaruŋ gözine ṭar oldı idi. (11) Bunlara ḫışm ėdüp ḳırmaḳ veçh degildür. Zerīr'üŋ cānıçun bunları āzād eyleŋ. Ṭutmaḳdan öldürmekden el çeküŋ." dėdi. (12) Leşker ḳavmi şāhuŋ sözin ėşidüp cümlesi gelüp yėrlü yėrinde ḳarār ėtdiler. Şāh buyurdı şādılıḳ ṭablını çaldılar. (13) cemīʿ ḫalḳ şād u ḫurrem oldılar. Çün ol gėce geçüp ṣabāḥ oldı. ʿĀlem münevver olundı

[97] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Ṣıfat-ı Ṣubḥ

(14) Buldı yine ẓulmet nūr-ı dest-res

Gėrü gitdi gėce, ṣubḥ urdı nefes

Māh maġribden yaŋadan ėtdi seyr

Şarḳ şemʿinden ṣafā (15) buldı bu deyr

Çıḳdı ṭaġ üstine ol zerrīn ʿālem

Sāye-bānın yėre düşürdi ẓulem

Şeh ṭurup ėtdi münācāt-ı dirāz

ʿArż ėtdi (16) māliküʿl mülkde niyāz

Kesme Ḫāliḳ'den niyāzuŋ bir nefes

Kim bulasın her murāda dest-res

Çün ṣabāḥ oldı göründi işbu gün

Diŋle imdi (17) ne olısar ėy fünūn

Pes Guştāsb şāh beglerile binüp ceng olan yėre geldi. Ol ölen beglerüŋ her birini görüp biraz aġlayup geçerdi. (18) nā-gāh ḳardaşınuŋ üzerine geldi. Baḳdı gördi ki ḳardaşınuŋ ol nāzük teni ḫor u ḥaḳīr olup ḳara ṭopraġa bulanup yatur. Anı (19) göricek yaḳasını çeküp yırtdı, kendüyi atdan aşaġa atdı. Dėdi ki: "Ėy Belḫ serverleri şāhı, bizüm ṭatlu diriligümüzi acı ḳılduŋ. Ḥayf senüŋ (20) şāhlıġuŋa ve pehlevānlıġuŋa!" dėyüp iki elile saçını ve saḳalını yoldı. Andan ilerü varup yüzüni ve gözinüŋ ṭopraġını sildi, andan buyurdı: (21) "Anı ol yėrden götürdiler, çādıra getürdiler. Gül-ābıla yuyup gevdesine müşkile döşediler. Andan ḥarīrlere ṣarup bir altun tābūt içine (22) ḳoydılar. Ve ol cengde ölen beg oġlanlarını ve kendünüŋ oġlanlarını tābūtlara ḳoyup bir araya getürüp Zerīr'ile defn ėtdiler.

Naẓm

(23) Serveriken adını ḳabr urdılar

Gör aŋa kim necisī ḍarb urdılar

Ėy bürāder budur çarḫuŋ

Bir niçe gün şāh olıcaḳ bir kişi

(24) ʿĀḳibet gör neyler aŋa aŋsuzın

Düşürür taḫtından anı geŋsüzin

Nevbetiledür cihānda salṭanat

Dāyim olmaz bir kişiye memleket

(25) Bir niçe gün birisi salṭanat olur

Dükenür ʿömri nihān düşer ölür

Birine daḫı vėrülür tāc ü taḫt
Bāḳī ḳalur nesne degil milk ü raḫt

(52a) (1) ʿÖmri ḫarc ėdüp niçeler cemʿ ėder
Gėrü yėrinde döker ve hep gider
Bir kefen ḳalur bu ḳamudan aŋa
Ger saŋa ve ger aŋa ve ger baŋa
(2) Tāc u taḫtuŋ milk ü raḫtuŋ iş budur
Cümle ʿālem ḫalḳıla ėy sözdür
ʿĀḳıl olan bunlara aldanmaya
Loḳma içün kimseye yeldenmeye
(3) Cedd ü cehdi gerçi ḫalḳuŋ taḫtadur
Aṣla gelse taḫt hemān bir taḫtadur
Ḳahramān-ı Nerīmān gör ėy cān
Ḳılıç urdılar cihānda çoḳ zamān
(4) Görmedüŋ mi Rüstem-i Destān'ı kim
Nice ṭutmışdı cihānı ėy ḥakīm
Bir ṭabanca urdı aŋa daḫı hem
İşbu çarḫ-ı bed-fiʿāl ü pür-sitem
(5) Ol ṭabancāyı yėlden ėy aḫī
Başını ḳaldurmadı yėrden daḫı
Ḳanı Ḍaḥḥāk ḳanı Şeddād bin ʿād
Ḳanda gitdiler bular ėy ḫoş nihād
(6) Çarḫ elinden ʿāḳibet bunlar daḫı
Cigeri ḫūn oluban gitdi aḫī
Çarḫa ṣorġıl bunları kim neyledi
Ḫarca sürüp cümlesin naḳd eyledi
(7) Rebʿ meskūnı ṭutup ṭurmışiken
Şarḳa ġarba sayf u gürz urmışiken
Şöyle gitdi kim nişānı ḳalmadı
Ṣanasın kim bu cihāna gelmedi
(8) Var ḳıyās ėt sen daḫı ėy pīş-bīn
Kim ne olur bu cihān içre yaḳın

Biŋ yaşayacaḳ olurısaŋ daḫı
ʿĀḳibet ṣoŋı ölümdür ėy aḫī
(9) Çün ölümdür āḫiri ʿömrüŋ ėy cān
Ne gerekdür pes saŋa aŋla ʿayān
Cehd eyle nefesüŋi bil kim durur
Cismüŋ üzere nicesi ḥākim durur
(10) Ger bu sözüŋ sırrını sen bilesin
Bileler kim kendüŋile bilesin
Gelişüŋ ḳandan nere gidişüŋ
Bunda gelmekden neydi hem işüŋ
(11) Kim getürdi seni işbu menzile
Kim muḳayyed ėtdi bu āb u gile
İşbu sırrı ger bilesin sen yaḳın
Ḥal ola her müşkilātuŋ ėy emīn
(12) Yoḫsa ecel ėrdükde fikri ṭağıdur
Gūyiyā kim bir āmānsuz yağıdur
(13) Ėy ḫudā yā cürmümüze baḳmağıl
Biz żaʿīfi ḳahr odına yaḳmağıl

(14) Andan Guştāsb şāh buyurdı: "Yaraluyı ayru çıḳardılar ve ölenleri defter ėtdiler. İrān leşkerinden otuz biŋ kişi ṭoprağa düşmiş, yüz altmış adı (15) bellü beg oğlanları düşmiş. Tūrānīlerden ölenüŋ ḫod ḥisābı yoğıdı. Şāh ol aradan dönüp yine maḳāmına geldi. Nestūh'a eytdi: Ṣabāḥ (16) leşkeri çek, gėrü vilāyetimüze gidelüm." dėdi. Çünki ṣabāḥ oldı. Nestūh buyurdı kūs dögüldi ol ʿaẓametlü leşker yėrinden ḳalḳup (17) İrān'dan yaŋa revāne oldı. Çünki şehriyār gine taḫt-gāhına geldi dügün eyleyüp ḳızı Hümā'yı oğlı İsfendiyār'a vėrdi. Ve bir ḳızını daḫı (18) Nestūh'a vėrdi. Meger ʿacemler'üŋ erkānında kişi ḳızını ve ḳardaşını almak varıdı. Andan ṣoŋra Nestūh'a on biŋ güzīde yigit ḳoşdı. Eytdi ki: "Ercāsb'uŋ (19) ardınca var, Tatar iḳlīmini ve Belḫistān'ı ġāret *ve ḫasāret*[98] eyle, yıḳ. Bulduğunı āmān vėrme, öldür atanuŋ kīnini al." dėdi. Pes Nestūh'uŋ cemīʿ ḳaydını ve yarağını (20) gördi ve çerisinüŋ daḫı tamām yarağını gördi. Her birine bī-ḥad māl vėrdi ve gönderdi. Andan şehriyār taḫta geçüp başına şāhāne tāc (21) ḳodı. Beglere ve serverlere her birine lāyıḳınca iḳlīmler ve şehirler vėrdi ve leşkerüŋ her birini mālıla ġanī ḳıldı. Büyükden ve küḥçükden

[98] B. nüshasından tamamlanmıştır.

hīç bir kişi (22) ḳalmadı ki şāh aŋa ʿaṭā ve baḫşiş ėtmeye. Zīrā şāh olanlar ʿaṭā ėtmek yaraşur. Andan *soŋra*[99] leşkere destūr vėrdi, *mekānlu*[100] mekānlarına gitdiler. Kendüsi (23) taḫta geçüp ʿayşa ve nūşa meşġūl oldı. Buyurdı ol yapduġı deyrde odlar yaḳdılar, üzerine ʿūd u ʿanberler bıraḳdılar. Āteş-perestlerüŋ (24) āyīn ve erkānı neyse ėtdiler. Āteş-kedenüŋ ṭopraġına müşg ve ʿanber döşediler. Cāmasb'ı kendünüŋ ḫāṣ kilīsāsına ruhbān eyledi. Anuŋ (25) odın yaḳmaġı Cāmasb'a ışmarladı. Andan ṣoŋra her ṭarafuŋ beglerine ve iş erenlerine nāmeler gönderdi. Taŋrı kendüye furṣat vėrdügin Ercāsb

(52b) (1) ṣınduġın bildürdi. Eytdi: "Çünki benüm furṣatumı ėşidesiz, şöyle gerekdür ki cemīʿŋüz āteş- perestlere ḫarāc vėresiz." Ḳayṣer-i Rūm bu ḫaberi (2) ėşidicek ėlçi gönderüp laṭīf armaġānlar ve eyü atlar ve çoḳlıḳ ḳullar ve cāriyeler vėrdi. Berberistān şāhı ve Hind ū Sind sulṭānı (3) cümle Guştāsb şāha ḫarāc vėrdiler. Çünki şāh taḫtında ḳarār ėtdi buyurdı, leşkerinüŋ güzīdeleri ve serverleri ḳatına cemʿ oldılar. (4) ḫazīne açup anlaruŋ her birine ʿaṭālar ėtdi. Andan İsfendiyār daḫı atasınuŋ ḳatına geldi. Elinde bir gürz ṭutardı başı ṣıġır başına beŋzeridi. (5) Şāha ḳarşu baş aşaġa eyleyüp ḳullar gibi ayaġ üzerinde ṭurdı. Çünki şāh İsfendiyār'uŋ yüzini gördi cāndan cihāndan anı yėg (6) sevdi ve ġāyet feraḥından güldi. Eytdi: "Ėy pehlevān-ı İsfendiyār, cenge hevesüŋ var gibi ṭurursın." İsfendiyār eytdi: "Ben, senüŋ ḳuluŋam ne (7) buyursaŋ anı ėdem." Pes şāh buyurdı: "Bir güherden tāc getürdiler İsfendiyā'ra gėydürdi. Cemīʿ ḫazīneleri aŋa bildürdi. İrān iḳlīminüŋ dükeli işi (8) ve maṣlaḥatını aŋa ışmarladı. ʿAlem ü sancaḳ vėrdi ve genc leşker vėrdi. Eytdi: "Daḫı seni taḫta gėçürecek vaḳt degüldür. Var bu leşkeri al cemīʿ ʿālem (9) ḫalḳını bizüm dīnümüze dönder." Pes İsfendiyār leşker çeküp cemīʿ memlekete yürüdi. Rūm'a ve Hindūstān'a vardı. Rūm şāhı ve Hindūstān (10) ve Yemen sulṭānları dükelisi İsfendiyār'a nāme ve ėlçi gönderüp anuŋ dīnini ḳabūl ėtdiler. İsfendiyār'uŋ dīnini Ḥaḳ bilüp cemīʿsi aŋa muṭīʿ ü münḳād (11) olup Zerdehüşt'üŋ buyruġın ṭutdılar. Putları oda yaḳup kilīsāda putlar yėrine odlar yaḳdılar. Zünnār ḳuşanup cemīʿsi āteş-perest (12) oldılar. Pes nāmeler yazup şehriyāra gönderdiler dėdiler ki: "Zerdehuşt'uŋ dīnini ḳabūl ėtdüḳ. İsfendiyār'uŋ buyuruġını ṭutduḳ. Putları (13) oda yaḳup zünnār ḳuşanduḳ." dėdiler. Şāh ol nāmeleri görüben sevindi her memlekete Zerdehüşt'üŋ kitābını gönderdi. Dānişmendler (14) dāniş-mendler gönderdi. Āteş-perestlerüŋ resmini ve erkānını aŋa bildürdi. Andan buyurdı ki İsfendiyār-ı nām-dār cihānuŋ

---

[99] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[100] B. nüshasından tamamlanmıştır.

dört yanını seyr eyleye, (15) yėryüzinde düşmenüŋ vücūdın ḳomaya. Ol şāh-ı nev-cüvān her nereye ki yüz ṭutardı kimsenüŋ emrinden[101] baş çekmege mecāli ḳalmazdı. Çār u nā-çār (16) anuŋ emrine muṭīʿ olurlardı. Çünki ʿālem ḫalḳı emrine rām oldılar, cemīʿsi kendinüŋ dīnine dönüp atasınuŋ ḥükmine muṭīʿ oldılar. Yėryüzinde (17) hīç kendülere düşmen ḳalmadı. Pes silāḥını çıḳarup kemerini çezdi, leşkeri ḳardaşı Ferşīdverd ışmarlayup kendüsi ava ve şikāra, yėmege (18) içmege meşġūl oldı. Ḫalāyıḳ emn ve āmān içinde rāḥat bulup ekinciler ekin eküp her kişi işlü işine başladı. Bu ḥāl üzerine biraz zamān (19) geçdi. ʿĀlem şūr u şerden emīn olup dururdı. Ammā cihānda bir eyü baḫtuŋ fitnesi eksük olmaz. ʿĀlem bir ḳarār üzerine ḳalmaz ve taġyīri eksük olmaz. (20) **بد كفتن كرزم پهلوان از اسفنديار پيش پدر كشتاسب**

Diŋle ėy server söze başlayalum
Maʿna eşcārına şāh aşlayalum
(21) Aşlayalum söz budaġına güli
Hem olalum ḳarşusunda bülbüli
Bülbül olup söyleyelüm dāsitān
Tā ki revnaḳ bula işbu gülistān
(22) Gülistānuŋ güllerini dėrelüm
Dilleri bülbül olana vėrelüm
Çünki gül ḳadrin bilen bülbül durur
Bülbüli ḫoş söyleden bu gül durur
(23) Ḳadrini sözüŋ ve daḫı ėy şehriyār
Söz ehlidür bilen şöyle ki var
Cevherüŋ ḫaşmı bilür ḫāṣiyyetin
Bilene vėr bile dürrüŋ ḳıymetin
(24) Ḫāṣṣa şimdi söz ehlin bulmışuz
Maʿna dürrin ḫoş müheyyā ḳılmışuz
Dem gele kim ḳuş uça ṣına ḳafes
Baġlana dil gelmeye işbu nefes
(25) Söyle sözi ḳalmasun gelsün dile
Vaḳtimüz uyraşmış ola kim bile
Furṣatı fevt ėtme el vėrmişiken
Furṣatumuz vaḳtine ėrmişiken

[101] Müstensih hatası nedeniyle "lemrinden(?), لمرندن" şeklinde yanlış yazıldığı düşünülen kelime, cümlenin anlamı ve kelimenin bağlamla ilişkisi düşünüldüğünde "emrinden" şeklinde düzeltilmiştir.

(53a) (1) Degme kez girmez ele söz söylemek
Sözde maʿnānuŋ beyānın eylemek
İmdi şimdi söz midür söylegil
Şāh Guştāsb nitdügin söylegil

(2) Ammā ʿuḳalā-yı kohen ve neḳulā-yı süḫan şöyle rivāyet ėderler ki bir gün Guştāsb şehriyār beglerile ve yārānlarıyla ṣoḥbet ve ʿişret ėderdi. Meger şāhuŋ (3) beglerinden bir kişi var idi. Adına Gürzem eydürleridi. Meşhūr pehlevānlardan idi. İsfendiyār'a göŋlinde kīn ṭutardı ve anı hīç sevmezdi. Her yėrde ki (4) İsfendiyār aŋılsa ol incinürdi. Anuŋ ḥaḳḳında yaramaz söz söylerdi ve İsfendiyār'uŋ her nesnesine ṭaʿn ėderdi. Kim bilür ki aralarında (5) ne gėçmişidi. Ol sebebden İsfendiyār'a düşmen olmışıdı. Ol kişi daḫı şāhuŋ ṣoḥbetinde oturmışdı, göŋli İsfendiyār'uŋ kīniyle ṭolmışıdı. (6) İttifāḳ ol meclisde şeh-zādeden söz açıldı. Her kişi anuŋ hünerlerini ve pehlevānlıġını aŋup söylerken Gürzem nā-gāh iki elini birbirine urdı *ve*[102] eytdi: (7) "Yavuz oġul kişiye ḫayr ėtmez āḫir düşmen olur. Kişi anuŋ gibi oġlı ḳatında *ḳomayup*[103] gidermeḳ lāyıḳdur. Oġlan ki ḳolayına büyüye atanuŋ başına yavuz günler getürür. (8) Ḳul ki ḫˇācesinden baş çeke anı endāzeden çıḳarmaḳ olmaz. Anuŋ gibi ad bilmek gėrek belki başını kesmek gerek. Ben anuŋ rāzdaşlarından ol daḫı (9) ėşidürdüm ammā inanmazdum. Çünki ḥaḳīḳatile bildüm şāh teşvīşinden cigerüm derdile ṭolmışdur." dėdi. Şāh bu sözleri ėşidüp eytdi: "Ėy (10) Gürzem, bu ne sözdür? Bu sözüŋ aṣlı nedür? Söyle." dėdi. Gürzem eytdi şāha: "Bu sırrı āşikāre eydecekleyin degüldür." Anuŋ sözinden şāhuŋ göŋline (11) ḳorḫu düşdi. Tīz buyurdı meclis ḳıldılar. Ol yalancıyı ḳatına getürdi *ve*[104] eytdi: "De imdi sözüŋ nedür, söyle. Gürzem eytdi: Ben bu rāzı şāha söylerdüm (12) ammā bir söz ki söylene ṣoŋra ėşidilmeye anı söylememek ḫoşdur. Hem bilürem ki bu söz şāha ḫoş gelecekleyin degüldür. Şāyed söyleyem (13) şāh baŋa ḫışm eyleye." dėdi. Şāh and içdi, eytdi: "Sen ne dėrseŋ söyle. Ben anı ṭutam ve daḫı saŋa yatlu iş ėtmeyem." dėdi. Çün ol yavuz şanlu, (14) şāhdan bu sözi ėşitdi *ve*[105] eytdi: "Ėy şehriyār, bilgil ki İsfendiyār'uŋ saŋa ḳaṣdı yaramazdur. Çoḳ leşker devşürmüşdür, beglerüŋi külliye (15) kendüye döndürmişdür. Şimdi fikri oldur ki seni ṭutup ḥabs eyleye, kendüsi taḫta geçüp ʿāleme şāh ola. Bilürsin ki İsfendiyār'a kimse (16) ġarīm olmaz ve anuŋ cenginden hīç kişi başa varmaz. Ben bu nesneyi ḥaḳīḳatile bildüm. Ṭoġrusı budur ki ḥażretüŋe söyledüm. Bāḳī fermān şāhuŋdur." (17) dėyüp

[102] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[103] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[104] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[105] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ol bed-gū ḫāmūş oldı. Şāh bu sözi ėşidüpʿacebe ḳıldı. Anuŋ sözine göŋli inandı. Oġlına ḳatı ḫışm eyledi. Ol gėce (18) endīşeden gözine uyḫu gelmedi çünki ṣabāḥ oldı bir nāme yazdı. Cāmasb vezīri ḳatına oḳıdı eytdi ki: "Bu nāmeyi İsfendiyār'a (19) ilet anı tīz benüm ḳatuma getür eyt ki: 'Bir ulu maṣlaḥat vāḳiʿ oldı. Tīz ėriş gel.'" dėdi. Bu nāmede şöyle yazmış ki: "Ėy İsfendiyār-ı nām-dār, uşda (20) Cāmasb'ı saŋa gönderdüm. Tīz anuŋıla bile gelesin. Eger yatursaŋ ṭurasın ve ṭurursaŋ eglenmeyüp becid gelesin, ḳatuma ėrişesin dėmiş. Pes Cāmasb (21) şāh buyruġıla nāmeyi alup ṭaġ u beyābān geçüp İsfendiyār'a ėrişdi. Meger ol gün İsfendiyār şikāra çıḳmışıdı. Ardınca ādem gönderdi. (22) Gelüp İsfendiyār'a eytdiler: "Ėy pehlevān, atanuŋ vezīri Cāmasb geldi. Seni istemiş. Alup, ataŋ ḳatına iletmek ister." dėdiler. Şeh-zāde (23) bu ḫaberi ėşidicek ʿacebledi ve çoḳ güldi. Meger İsfendiyār'uŋ dört oġlı varıdı birinüŋ adına Behmen dėrlerdi ve birinüŋ adı Mehernūş (24) idi üçünci oġlınuŋ adına Efrenṭuyuş dėrleridi dördüncisine Nūşāẕer dėrleridi. Behmen eytdi şāha: "Bu ḳadar güldügüŋle sebeb nedür?" İsfendiyār (25) eytdi: "Baŋa şehriyār ādem göndermiş, taʿcīlle ḳatına oḳumuş. Beŋzer ki düşmen sözine uymuşdur, baŋa göŋli incinmişdür. Ḳatı ḳaḳımışdur." dėdi. Behmen:

(53b) (1) "Sen şāha nitdüŋ ola ki saŋa böyle ḫışm eyleye?" dėdi. İsfendiyār eytdi: "Ėy oġlum ben atam ḥaḳḳında hīç günāh ėtmedim. İş bundan artuḳ ki cemīʿ ʿālemi anuŋ (2) dīnine döndürüp āteş-perest ḳıldum. Meger atama şeyṭānlıġ ėtmişlerdür. Göŋline yaramaz söz bıraḳmışlardur ki beni ṭutmaġa böyle ḥarīṣ olmışdur." dėdi. (3) İsfendiyār bu sözde iken ḳarşudan toz belürdi. Iraḳdan gördi ki gelen Cāmāsb'dur. Ḳarşu varup atından inüp birbiriyle görüşdiler. (4) İsfendiyār atasını ṣordı Cāmasb eytdi: "Ḫoşdur seni ṣorar." dėyüp nāmeyi çıḳarup İsfendiyār'uŋ öŋinde ḳodı ve ḥāl neydügin (5) bildürdi. Dėdi ki: "Bir münāfıḳ, şehriyārı yoldan çıḳardı. Seni aŋa yavuz aŋlatdı. Atanuŋ saŋa ḫışmı ḳatıdur." dėdi. İsfendiyār ḳatı melūl oldı. (6) İmdi, ben atam ḥaḳḳında yatlu iş ėtmedüm ki ol baŋa yavuz gümān eyleye. Şimdi eger senüŋle atam ḳatına varursam bilürem ki öykeyile baŋa bir iş ėder. (7) Varmazsam atama ʿāṣī olmış oluram. Ėy ʿāḳıl, bu işüŋ çāresi nedür?" dėdi. Cāmasb eytdi: "Ėy şeh-zāde, bilürsin ki atanuŋ oġla ḫışmı (8) oġluŋ ataya muḥabbetinden yėgdür. Çün atanuŋ ḫāṭırı eyle dėdi. Bile varmaḳ gerek. Ne eyderise fermān anuŋdur." dėdi. Andan gelüp bir ḫoş murġızāra (9) ḳondılar. Gėceye dek anda ṣoḥbet ėtdiler. Ėrtesi İsfendiyār taḫtına geçüp beglerini ḳatına cemʿ eyledi. Leşkerini tamām Behmen'e ısmarladı. Kendüsi (10) bir ḳaç kişiyle atasına geldi. Şāh İsfendiyār'uŋ geldügini ėşitdi, taḫtına çıḳup cemīʿ leşkerinüŋ büyügini ve küçügini ve beglerini (11) cemʿ eyledi. ʿĀlimler, geçüp kürsīler üzere oturdılar.

Andan buyurdı İsfendiyār'ı getürdiler. İsfendiyār atasınuŋ ḳatına gelüp yėr öpdi (12) ḳarşusında ḳullar gibi el ḳavuşurup ṭurdı. Bir zamāndan şāh başın ḳaldurup ʿālimlere, vezīrlere ve beglere eytdi: "Ne dėrsiz şol kişinüŋ (13) ḥaḳḳında ki oğlancığı zaḥmetile besleye. Süd emerken anı dāyelere ve dādīlara ışmarlaya. Ḳadar büyüyüp uṣlanacaḳ aŋa ṭurmaḳ ve oturmaḳ (14) ve edeb ve erkān ögretdüre. Daḫı büyüyürek ata binmek ve süŋü ṭaḳmaḳ ve oḳ atmaḳ ve ḳılıç ṣalmaḳ taʿlīm ėtdüre. Aŋa ḳullar ve ḫiẕmetkārlar vėre. (15) Gėce ve gündüz aŋa ḫiẕmet ėdeler. Tamām yigit olduġı vaḳtin aŋa ḳızın vėre. Çünki tamām er ola ceng içinde hüner-mend[106] ola. Cemīʿ pehlevānlar (16) ve ser-keşler anuŋ elinde zebūn olup pādişāhlıġa yarayacaḳ, atası pīr olup bir evde otura. Dükeli şehirlerini ve ḫazīnelerini aŋa ışmarlaya. (17) Hemān kendünüŋ elinde bir tāc ve bir taḫt ola. Bāḳī ʿālem ve leşker ve memleket küllī oğlanuŋ ola. Hīç bir meẕhebde revā ola mı ki bir taḫt (18) içün atasınuŋ başına ḳaṣd ḳıla? Ėy pīrler ol oğlanuŋ ḥaḳḳkında ne dėrsiz ki atasına şuncılayın ḳaṣd eyleye." dėdi. Şehriyār (19) bu sözi söyleyecek eytdiler şāha: "Her oğlan ki atasınuŋ fermānından baş çeke anı bendle ad bilmek gerek. Andan yaramaz (20) iş olmaya ki ata diri iken oğlı taḫt-gāha ḳaṣd eyleye." dėdiler. Şāh eytdi: "İşbu oğlan oldur ki atasınuŋ cānına ḳaṣd (21) ḳılmışdur. Eved, bunu ḍarb ile uṣlandırayın. Aŋa şunuŋ gibi ağır bend urayın ki hīç kimseye urulmamış ola. Şöyle ki ėdeyin ki cümle ʿālem (22) andan ʿibret alsun." dėdi. İsfendiyār eytdi: "Ėy āzāde ḫūlu şehriyār, ben senüŋ öldügüŋi ḳaçan isterem? Ve şehriyār ḥaḳḳında günāh ėtdügüm (23) bilmezem. Velīkin sen şāhsın, fermān senüŋdür. Ben senüŋem ve senüŋ emrüŋe muṭīʿyem. Gerekse öldür, gerekse bende ur." dėdi. **کشتاسب بر اسفنديار خشم کرفتن** (24) **به سخن دشمن** Guştāsb şāh buyurdı: "Tīz, demürciler geldiler, ağır buḳağular ve bendler (25) ve zencīrler getürdiler. İsfendiyār'uŋ elini ve ayağını demürlediler. Boynına muḥkem zencīrler urdılar. İsfendiyār'uŋ şāh öŋinde eline ve ayağına

(54a) (1) muḥkem demürler urdılar ki görenlerüŋ içi yanup ağlaşurlardı. Andan buyurdı bir yürigen pīl getürdiler. İsfendiyār'ı ol pīl üzerine berkitdiler. (2) Atası ḳatından çıḳarup gözi yaşlu ve cigeri başlu, bir ṭağa getürdiler ki ol ṭağda bir ṣarp ḳalʿa varıdı. Ol ḳalʿa içinde dört (3) demür direk dikdiler ki her birinüŋ dibi yėrüŋ altında idi ve başları havāya ėrişmişdi. İsfendiyār'uŋ zencīrlerini ol direklere (4) berkitdiler daḫı İsfendiyārı ol ḳalʿada ḥabs ėtdiler. Üzerine müvekkeller ḳodılar. Bu ṭarafdan Behmen ėşitdi ki dedesi Guştāsb (5) atasını bende urmış İsfendiyār'uŋ ḫāṣ yārānlarından niçe kişi alup ol zindāna geldiler. Gėce vü gündüz ol

[106] Müstensih hatası nedeniyle "hüner-bend" şeklinde yanlış yazıldığı düşünülen kelime, cümlenin anlamı ve kelimenin bağlamla ilişkisi düşünüldüğünde "hüner-mend" şeklinde düzeltilmiştir.

arada İsfendiyār'a ḫiẕmet (6) ėderleridi. Anı bir sāʿat yaluŋuz ḳomazlarıdı. İsfendiyār'uŋ göŋlüni eglerleridi. Bunlar melūl ve maḥzūn niçe zamān bu ḥāl içinde ḳaldılar. (7) Guştāsb **اسفنديار را در قلعه بند كردن و زاولستان رفتن كشتاسب**Çünki Guştāsb, İsfendiyār'ı ṭutup ḳalʿaya gönderdi (8) kendüsi bir ḳaç günden Zāvilistān'a ʿazm ḳıldı ki anlara āteş-perestlerüŋ āyīnini ve erkānını göstere. Tā andan kendüye āḫiretde s̱evāb (9) ḥāṣıl ola. Ol vilāyetüŋ şāhı ki Rüstem-i Zāl'dan Guştāsb geldügin ėşidicek, atası Zālıla ve muʿteber beglerile ḳarşu çıḳdılar. (10) Şāhı ʿizzet ve ikrāmıla şehre getürdiler. İki yıl tamām şāha ḳonuḳlıḳlar ve ṣoḥbetler ėtdiler. Şāhdan oda ṭapmaġuŋ ṭarīḳini ve ṭavrını (11) gördiler. Her ṭarafuŋ şāhlarına ḫaber yėtişdi ki Guştāsb şāh, İsfendiyār'ı bende urmış kendüsi Zāvilistān'a gelmiş peyġāmberliḳ (12) ėdermiş ve Āẕer'üŋ putına laʿnet ėdermiş. Küllīsi anuŋ fermānuŋdan baş çeküp ʿahdlerini ṣıdılar **خبر يافتن ارجاسب كشتاسب** (13) **كه بزاولستان رفته است** Bu ṭarafdan Ercāsb şāh çünki Guştāsb elinden ṣınup felek nekbetinden (13) ve rūzigār şiddetinden şikeste düşüp yorġun leşkerile Çīn'e ėrişdi. Beglerin ve vezīrlerin ḳatına cemʿ ėdüp geçen aḥvāl (14) üzerine biraz yanup yaḳılup söyledi. Pes ulular ve ʿāḳıllar daḫı şāhuŋ tesellīsiçün naṣīḥatlar ėtdiler.

Bī-vefā-yı Rūzigār

(15) Ehl-i ḥikmet eydür ėy şāh-ı bülend
Tā ebed baḫtuŋa ėrmesün güzend
Çarḫ işine nice ġam-gīn olasız
Sen seni baḥr-ı melāle ṣalasız
(16) Bir nice gün saŋa yār oldı bu dehr
Ḳıldı düşmenlerini cebrile ḳahr
Pes bu ġer ayruġa ṭutdı yüzini
Yaʿnī bildürür saŋa kendüzini
(17) İki yüzlüdür ki aŋla rūzigār
Gāh anuŋla ki senüŋle şehriyār
Senüŋile olduġına olma şād
Ayruġa döne cenginde eyle yād
(18) İmdi ėy şāh dem gele yine bu dūn
Düşmenüŋi ḳıla öŋüŋde zebūn
Yine furṣat yüz ṭuta senden baŋa
Ėy nice şeh gele yalvara saŋa
(19) Pādişāhlıḳ eylemek geŋez degül

Tāc u taḫtuŋ issi olmaḳ az degül
Miḥneti çoḳdur bu şehlıġuŋ ėy şāh
Er gerekdür ḳatlana ḳılmaya āh
(20) Ol kişi kim olayım dėr ḫalḳa baş
Ortaya ḳomaḳ gerekdür cān u baş
İmdi ėy şeh sen daḫı şöyle ki var
Ger dilerseŋ kim olasın şehriyār
(21) Tā alasın salṭanat seyfin ele
Ėy niceñüŋ vėresin taḫtın yėle
İşbu dükelü iş içün olma melūl
Luṭf eyle sözümi ḳılġıl ḳabūl
(22) Lāyıḳ olmaz çoḳ ḳoyurmaḳ az āteşi
Sür göŋülden gitsün işbu teşvīşi
Böyle dėyüp şāh öŋinde bī-gümān
Ḫāmūş oldı ehl-i ḥikmet ol zamān

(24) Çün Ercāsb şāhuŋ göŋli bu naṣāyiḥden biraz teskīn oldı. Ḳażāya rıżā vėrüp encām-ı kār gözleyüp ṭurdı. Çün ḫaber ėşitdi ki (25) Guştāsb, oġlı İsfendiyār'a ḫışm ėdüp bende urmış ve kendüsi Zāvilistān'a gelmiş. İki yıl imiş Rüstemile ṣoḥbet ėdermiş,

(54b) (1) Belḫ'de serverlerden ve pehlevānlardan hīç kimse ḳalmamış. Hemān yėdi yüz āteş-perestile Luhrāsb şāh ḳalmış. Ercāsb, bu ḫaberi (2) ėşidicek beglerini ḳatına oḳıyup ḥikāyeti anlara bildürdi, eytdi ki: "Güştāsb, Zāvilistān'a gitmiş, Belḫ ḳatı isüz ḳalmış. (3) Tamām intiḳām ėtmenüŋ demidür ve andan kīn almaġuŋ furṣatıdur. Eved, bir er yigit olaydı ol ṭarafa nihānī varup cāsūslıḳ (4) ėdüp bize *bir*[107] ṣaḥīḥ ḫaber getüreydi." dėdi. Şāh eyle dėyince bir cāzū revān yėrinden örü ṭurdı ki adına Sütūh dėrleridi. (5) eytdi şāha: "Buyurursaŋ ben ḳuluŋ varayın, ol ḳulluġı yėrine getüreyin." dėdi. Şāh eytdi: "Dė imdi becid, İrān'a var, gör ki (6) ḥāl nedür? İrān'da kimi ḳoyup gitmişler? Bize tīz getür ḫaberi." dėdi. Sütūh ol ḫiẕmete bėl baġlayup ṭaġlar geçüp Belḫ'e geldi. (7) Gördi ki şehir ḥāli şāhuŋ köşkinde Luhrāsb şāh ile bir ḳaç āteş-perestlerden ġayrı kimse yoḳ. Cān atup yine Çīn'e (8) ėrişdi. Ercāsb şāha ḥikāyeti bildürdi. **فرستادن ارجاسب بسترش كهرام بخرابي بلخ** (9) Ercāsb, bu ḫaberi ėşidicek ġāyet sevindi. Ulu oġlı Kührām'a buyurdı ki: "Tīz çeri cemʿ eyle. Leşkerden biŋ yarar yigit alup

[107] B. nüshasından tamamlanmıştır.

(10) Belḫ'e var. Ol āteş-perestlerüŋ başını kes. Ulularını cümle oda ur ve Guştāsb'uŋ ol altunıla yapılmış köşkine bir od ur ki yalıŋı (11) göge ėrişsüŋ. Eger İsfendiyār'ı bend içinde bulursaŋ *hīç*[108] mecāl vėrme başını kes. Ben daḫı Ḫalcistan'a varam, bāḳī leşkeri (12) cemʿ ėdüp anda oturam." dėdi. Pes Kührām, atasınuŋ emrile ḳılıç ḳuşanup uğraduğunuŋ kimin öldürdi ve kimini bağlayup esīr (13) ėtdi. Çünki Belḫ'e yaḳlaşdı Luhrāsb şāha ḫaber yėtişdi ki Çīn leşkerile Kührām-ı cihān-dār gelür. Ḳatı ġuṣṣalandı, eytdi Ḫudā'ya: (14) "ʿİnāyet senden, şimdiki ḥālde ki şehir isüzdür. Ne Guştāsb bunda ne İsfendiyār. Ben daḫı bir żaʿīf pīr kişiyem. Bunca leşkere (15) neçe cevāb vėrem? İlāhī, dükeli müşkil işler saŋa āsāndur." dėyüp ağlayup umūrunı Ḥaḳḳ'a teslīm eyledi. Gördi ki leşker ėrişdi, (16) nā-çār yėrinden ṭurup ceng yarağına girdi. Gürzini eline alup Çīn leşkerine ḳarşu çıḳdı. Naʿra urup mest pīl gibi kendüyi (17) ol leşkere urdı. Öŋine geleni bir bir ḍarbla aḳdurdı. Çīn leşkerinden çoḳ kişi ṭoprağa bıraḳdı. Her yaŋa ki ḥamle ḳılurdı leşker öŋinden (18) tārümār olup ṭağılurdı. Kührem gördi ki bir bir varmağıla andan kimse aṣṣı ėtmez. Leşkere buyurdı, bir aradan ḥamle ḳıldılar. Ḳılıç (19) üşürüp Luhrāsb şāhı andan yıḳdılar. Cebesin arḳasından çıḳarup tenini pāre pāre ėtdiler. Ol pīrlikle bu ḳadar erligin (20) görüp ʿacebe ḳaldılar.

Bī-vefā-yı Dünyā

Çün cihāndan gitdi Luhrāsb yādigār
Ḫarca sürdi anı işbu rūzigār
(21) Dünyānuŋ milkine yoḳ durur s̱ebāt
Pes ḫayāl-i ḫābdur işbu ḥayāt
Kim gözi açup yumunca rūzigār
Neçe dürlü naḳş ėder āşikār
(22) Ger felek olursa bugün saŋa taḫt
Yarın alırsın türāb altına raḫt
Şekil dolābıdur bu çarḫ-ı dūn
Ki ser-efrāz ėder vü ki ser-nigūn
(23) Ser-efrāz olduğuŋa sen olma şād
Ser-nigūn düşmekligüŋi eyle yād
Sen göŋül bağlamağıl āb u gile
İʿtimād eyle gel bu menzile
(24) Her ki sevdi bu yėri şād olmadı

[108] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Ġuṣṣadan bir laḥẓa āzād olmadı

Andan Kührem leşkerine eytdi: "İşbu öldürdügümüz Guştāsb'uŋ atası Luhrāsb (25) şāhdur ki ʿālemüŋ ṣāḥib-ḳırānı idi. Guştāsb'uŋ daḫı devleti buyıdı. Şimden gėrü furṣat bizümdür!" dėyüp leşker alup

(55a) (1) Belḫ'üŋ içine girdi. Evlerini yıḳup māllarını ve ṭavarlarını yaġmā eyledi. Andan şāhuŋ ol zerrīn köşkine geldi. Āteş-perestlerüŋ cemīʿsini (2) ḳırdı. Ol deyrde seksen ulu keşīş varıdı. Cemīʿsinüŋ deyr öŋinde başını kesdi. Anlaruŋ ḳanıyla Zerdühüşt'üŋ odunı söndürdi. (3) Ol köşki oda yaḳup ol serv aġacını kesdi. Guştāsb şāhuŋ sarāyındaġı iki ḳızların ki Hümā'yıla Efrīd'dur anları esīr ḳıldı. Mālını (4) ve gencini yaġmā eyledi. Şāhuŋ bir firāsetlü ḫātūnı varıdı. Gördi ki ḥāl bu resme oldı tīz bir ata bindi ve bir oġru ḳapudan çıḳup (5) Sīstān yolın ṭutup gitdi. Yolda bir sāʿat yėmedi ve diŋlenmedi. Düni güne ulayup Guştāsb şāha ėrişdi. Eytdi ki: "Ėy (6) şehriyār, ne oturursın? Belḫ'i niçün aŋmazsın ki üstine leşker gelüp şehri yaġmā ḳıldı ne ḳadar serverler varısa ḳılıçdan gėçürdiler. Sen (7) bunda ṣoḥbet ʿişret ėdersin. Belḫ'üŋ ḫalḳı belā ve miḥnet içinde giriftārdur." dėdi ve aġladı. Şāh eytdi: "Ėy ḫātūn, düşmen gelüp (8) māl u ṭavar alduġçun ne bunca yas ėdüp ġuṣṣa yėrsin? Anlar eyle ėtdi ise ben daḫı leşkerümi ḳaldurup Çīn iḳlīmini tamām ayaġum (9) altına alam. Māl içün ve geçen nesne içün ġuṣṣalanma." dėdi. Ḫātūn eytdi: "Çoḳ sözi ḳo, yėrüŋden ṭur ki iş çoḳdur. Derd ü belā ḥadden (10) aşmışdur. Ḳanı Luhrāsb şāh ki anı Belḫ öŋinde pāre pāre ḳıldılar. Andan gelüp āteş-kedeyi yıḳdılar. Ol seksen dīn ulusınuŋ başların (11) kesüp Zerdhuşt'uŋ odını anlaruŋ ḳanıyla söyündürdiler. Ve ḳanı senüŋ köşküŋ ve ḫazīnelerüŋ ve ḳanı ol yüzi bād-i hevā görmeyen (12) ḳızlaruŋ? Şimdi elinde esīr olmuşdır." dėdi. Guştāsb bu sözleri ėşidicek gözlerinüŋ yaşı sėl-āb oldı. Yaḳasın yırtup (13) başına ṭopraḳ ḳoyup feryād u fiġān eyleyüp biraz yas eyledi. Andan buyurdı, İrān serverleri ḳatına geldiler ḥikāyeti anlara söyledi. (14) "Cenk yaraġın ḳuşanmaḳ gereksiz." dėdi. Begler cümlesi yüz dürüp eytdiler şāha: "Ne melūl olursın? Senüŋ devletüŋde düşmenden kīn almaḳ (15) āsāndur." dėdiler. Pes şāh yazıcılarına emr ėtdi. Her ṭarafa nāme gönderdiler. Nāmede şöyle yazdılar ki: "Her kişiye ki nāme ėrişe (16) başında keli daḫı varısa yumasun, tīz benüm ḳatıma gelsün." Çünki nāme dükeli iḳlīme ėrişdi, cemīʿ begler ve pehlevānlar küllīsi şāhuŋ (17) ḳatına ḥāżır oldılar. Şol ḳadar leşker dėrüldi ki ḥisābını Allāh'dan ġayrı kimse bilmez. Şehriyār ol leşkerüŋ tamām ḳaydın görüp ol aradan (18) göç ḳılup Belḫ'e geldi. Gördi ki ne şeher ḳalmış ve ne sarāy ḳalmış ve ne bāġ u bāġçe ḳalmış. Cihān ḳuzġun yüŋi gibi ḳapḳara olmış. Belḫ'i ḳoyup ol (19) acılıġıla Tūrān'dan yaŋa ʿazm ḳıldı. **لشکر کشیدن کشتاسب بر چین بر ارجاسب شاه** Bu ṭarafdan

sālār-ı Çīn (20) ėşitdi ki Guştāsb şāh leşker çeküp üstine gelür. Tūrān'da ne ḳadar leşker varısa cemʿ ėdüp Guştāsb şāha ḳarşu yürüdiler. (21) İki leşkerüŋ tozı birbirine ḳarışdı. Güneşüŋ nūrı ṭutulup ʿālemi ẓulmet ḳapladı. İki leşker yėtişüp birbirine muḳābil oldılar. Ṣaflar (22) çekdiler ve ālāylar baġladılar. Kūs ve naḳḳāreler dögüldi. Guştāsb şāh leşkerüŋ ṣaġ ḳolını Ferşīdverd'e vėrdi ve ṣol ḳolını (23) Nestūh'a ışmarladılar. Kendüsi niçe bahādır yigitlerile çerinüŋ ortasında ʿālem dibinde ṭurdı. Ercāsb şāh daḫı leşkerinüŋ ṣaġ ḳolını (24) kendü dilāvere ışmarladı ve ṣolında Kührām-ı nām-dār ṭurdı. Kendüsi ḳalb-gāhda ḳarār ėtdi. Andan ol iki leşker demürden deryā gibi cūş (25) ėdüp birbirine ḳoyuldılar. Kūs ve nefīr āvāzesinden ḳulaḳlar ṭutuldı. Atlar süheylinden ve erenler hāy u hūyundan ʿālem zelzeleye geldi.

(55b) (1) Bahādır yigitler ḳılıcıla ve süŋüyle ve ağır gürzlerile birbirini şol ḳadar ḳırdılar ki yėryüzi ser-ā-ser kesük baş oldı. Bu vechile üç gün gėce (2) ve gündüz ceng ėtdiler.

Ṣıfat-ı ceng

Yürüdi birbirine çün iki şāh
Şöyle kim örtüldi tozdan mihr ü māh
(3) Uġraşup birbirine āheng ėtdiler
Ad içün nāmūsıla ceng ėtdiler
Çıḳdı ḳınından nice yüz biŋ ḳılıç
Rezm-gāhı eyledi çün gerde pīç
(4) Alup erenler birbirine uġradı
Çalışuban birbirini ṭoġradı
Er ġırīvi at süheylinden ėy cān
Yanḳılandı işbu arż u āsmān
(5) Şöyle ceng oldı ki hergiz rūzigār
Görmemişidi aŋa beŋzer kār-zār
Şöyle ḳırġun oldı ol dem ėy ata
Kim gėçit vėrmezidi er ḳanı ata
(6) Nereye ḳılsaŋ naẓar Ceyḥūn'idi
Nicesi Ceyḥūn ki mevc-ı ḫūnıdı
Ḳan buḫārı ḳapladı gök yüzini
Kimse tozdan açmazdı gözini
(7) At ayaġı er başından ėy paşa

Şöyle kim ėrmezidi ṭopraġa ṭaşa
Bir ʿacāyib ceng oldı ėy emīr
Ancılayın olmadı hīç dār-gīr

(8) ceng içinde Ferşīdverd Kührem’e ṭuş oldı. birbirine ḥamle ḳıldılar ve bir zamān ceng ėtdiler. Āḫir Kührem Ferşīdverd’i bir ḳaç yėrde (9) zaḫmlu eyledi. Atdan yıḳacaġı vaḳt İrānīler ġulüv ėdüp Ferşīdverdi ḳurtardılar. Ol zaḫmıla bir yėre getürüp yaturdılar. Kürzem daḫı (10) Gönder’e muḳābil oldı iki ejdehā birbirine ṭolaşdılar. Oḳıla ve gürzile ve süŋü ile aḫşam olunca ceng ėtdiler. Āḫir, Gönder arslan (11) gibi aŋradı ėrişüp Kürzem’e bir gürz ḥavāle ḳıldı. Kürzem’üŋ ḳalḳanı pāydār olmadı. Beligi ditredi ve ḳolı ṣavuşdı. Gürz inüp başına (12) ṭoḳundı başı ve beyni ṭaġıldı. ʿĀlemüŋ kīnesinden ḳurtuldı. Çün iki pehlevāna bu resme āfet ėrişdi İrān leşkerin ḫalvet bulup (13) Tūrānīler ġayrete gelüp şol ḳadar İrānīler ḳırdılar kim yėryüzi başdan başa ḳana ġarḳ oldı. Guştāsb şāhuŋ ol cengde otuz (14) sekiz oġlın düşürdiler Guştāsb şāh gördi ki baḫt ve devlet kendüden yüz çevürdi. Barıngāhı yėrinde ḳoyup bāḳī ḳalan leşkerini alup (15) ḳaçdı. Bir iki menzil ardınca ḳovdılar, yėtişdiklerinüŋ mecāl vėrmeyüp başını kesdiler. Āḫir Guştāsb şāh bir ṭaġa ėrişdi ki ḳatı (16) ṣarp ṭaġ idi. Ol ṭaġuŋ üzerine çıḳdı. Bir oġruca yolı varıdı ki andan ġayrı yėrden aŋa çıḳmak mümkin degüldi. ʿĀciz (17) dermānde olup odun döşürüp ol ṭaġda od yaḳdılar. Cemīʿ begler cānlarından el çekdiler Ercāsb *şāh*[109] ardınca ėrişdi gördi ki (18) ṭaġa çıḳacaḳlayın degül ṭaġı çevre ḳuşadup ortaya aldılar. Guştāsb şāh zebūn, bī-çāre olup ol ṭaġda ḳaldı. (19) Cāmasb vezīri ḳatına oḳıdı eytdi: “Ėy Cāmasb, bir naẓar eyle gör ki ḥālimüz neye yėtişür? Türk elinde şöyle zebūnluġıla gėçür miyüz (20) yoḫsa bir kimseden bize meded yėtişür mi? dėdi. Eyle deyecek Cāmasb ayaġ üstine ṭurup eytdi: “Ėy şehriyār baŋa inanursaŋ (21) ve sözümi ṭutarsaŋ bu işüŋ çāresini bildügüm ḳadar dėyeyin.” dėdi. Şāh eytdi: “Ne bilürseŋ söyle hīç benden nesne (22) gizleme.” dėdi. Pes Cāmasb eytdi: “Ėy şāh-ı cihān bunca zamāndur ki İsfendiyār bendde yatur. Anuŋ bendi götürülüp bu ṭaġa (23) gelmeyince bu işe çāre yoḳdur ve bu leşker anuŋ elinde zebūn olacaḳdur.” dėdi. Şāh bu sözi ėşidicek ḳatı şād oldı eytdi: (24) “Ėy vezīr-i ʿāḳıl ben ol meclisdeki İsfendiyār’ı bende urdum ol vaḳtden berü ėtdügüme peşīmān idüm ve anı ḳurtarmaġa (25) bir bahāne isterdüm. Bilürdüm ki anuŋ günāhı yoġıdı bir bed-baḫtuŋ sözine uyup şöyle ėtdüm. Çünki bu ḥāl anuŋ başına

---

109 B. nüshasından tamamlanmıştır.

(56a) (1) yazılmış idi, geldi. Aŋa ne çāre? Şimdiki ḥālde kim ola ki anı varup bendden ḳurtara, benüm ḳatuma ėrgüre.” dėdi. Cāmasb eytdi: “Ben ḳuluŋ (2) varayın, anı senüŋ ḳatıŋa getüreyin.” dėdi. Şāh eytdi: “Dė imdi, var İsfendiyār’uma çoḳ selām eyle. Eyt ki: ‘Ol saŋa yavuz ḳaṣd (3) ėden derdile cān vėrdi. Ben daḫı anuŋ yalan sözine uyup saŋa bī-dādlıḳ ėtdüm. Ṣaġ olursam anuŋ ʿivażı eylükler ėdem. Şimden (4) gėrü tāc ve taḫtı saŋa ıṣmarlayuban atam Luhrāsb şāh gibi bir kūşeyi iḫtiyār ėdüp Taŋrı’ya ʿibādet ḳılam. Taŋrı ṭanuḳ olsun ki bu sözde yalan (5) olmayam. Eger gelüp ėrişmezseŋ bilesin ki tāc u taḫt memleket elden tamām çıḳup gitdi.’ dėyesin.” dėdi. **شکسته شدن کشتاسب و رفتن جاماسب از بند و براوردن اسفندیار را** Çünki şāh bu sözi söyledi Cāmasb yėrinden ṭurdı. Kendüyi Tūrānīler ṣūretine (7) ḳoyup gėce içinde ṭaġdan inüp ol leşkerüŋ arasından geçdi. Cān atup İsfendiyār ṭurduġı maḳāma yaḳın vardı. Meger (8) İsfendiyār’uŋ kiçi oġlı Nüşāḍur bir yüksek yėre çıḳup (9) yol gözedürdi ki nā-gāh Tūrān leşkerinden bir kimse gele, anı İsfendiyāra (9) bildüre. Baḳdı gördi bir kişi yortup gelür. Başında Tūrānīler külāhı var. Nüşāḍur tīz İsfendiyār’uŋ ḳatına geldi eytdi: “Ėy nām-dār pehlevān (10) bir atlu gelür başında ḳara külāh gėyer, Tūrānīlere beŋzer. Buyurursaŋ varayın, göreyin. Eger Ercāsb ḫalḳından ise başını keseyin. Olmasun (11) ki üstümüze Türk leşkeri gele.” dėdi. İsfendiyār eytdi: “Oġlum bu yolda ādem eksük olmaz. Vaḳt ola ki İrānīlerden ola. Şāhdan bize ḫaber (12) getürür ola. Ḳorḳup Tūrānī ṭonına girmiş ola. Şehen-şāh bizi ceng günlerinde aŋaġandur, ṣoḥbet vaḳtinde aŋmazsa nola.” dėdi. Nüşāḍur (13) bu sözi ėşitdi yine ṭaşra çıḳdı. Gördi ki gelen Cāmasb’dur. Tīz gelüp İsfendiyār’a bildürdi. İsfendiyār baş götürüp eytdi. (14) “Ḳapuyı açuŋ!” Cāmasb gėrüp şāhzāde öŋinde yėr öpdi, şāhuŋ selāmın degürdi. Ve ne dėdiyse İsfendiyār’a bildürdi. Andan (15) İsfendiyār eytdi: “Ėy Cāmasb, bir baġlu kişiye ne bunca tevāżuʿ ėdersin ve miskīnlik gösterürsin? Bir kişinüŋ ki eli ayaġı şunuŋ (16) gibi yėrde baġlu ola ve demürlerile derbend ola ol merdüm-zāde mi olur? Yā anuŋ elinden nesne mi gelür? İrān şāhı baŋa ne ėtdügin (17) bilmez misin ki baŋa anuŋ selāmın getürürsin?” dėdi. “Selām baŋa şimdi Ercāsb’dan geldi ki İrānīlerüŋ ḳanın ırmaḳ gibi aḳıtmış eger İrān (18) şāhından baŋa selām gelse daḫı ceng olmadın gelürdi. Anuŋ oġlı Kürzem’dür ki beni ṣuçum yoġiken anuŋ söziyle bende urdı. Şimden (19) ṣoŋra benüm tenüm bu bend içinden çıḳmaz. Bu demürler benüm Taŋrı ḳatında ṭanuḳlarumdur. Ḳıyāmet güninde bu demürlerile ḥażrete varam, ‘Güştāsb şāh baŋa (20) Kürzem söziyle şunuŋ gibi ẓulm eyledi.’ dėyem. Ėy Cāmasb, ṭatlu dilile sen beni aldayamazsın. Bu cefā ki şāh baŋa ėtdi. Ben anı unutmazam. (21) Var şāha eyt ki: ‘Benden aŋa çāre yoḳdur. Kendü ḳaydını görsün.’” dėdi. Cāmasb eytdi: “Ṭoġru sözlü pehlevān, sözüŋ ḥaḳdur (22) ve dėdigüŋ gerçekdür. Eved, kerem eyle ataŋa. Ḫāṭıruŋ daḫı melūl oldıysa

Luhrāsb şāhı esirge ki pīrlik deminde şunuŋ gibi dīndār kişiyi (23) deyr öŋinde Türkler pāre pāre ėdeler ve ol pāk, ṣāfī göŋüllü seksen dīn ulusınuŋ āteş-kede içinde başların kesüp ḳanlarıyla (24) odumız söyündürdiler. Ataŋı esirgemezseŋ bārī ol dedeŋ Luhrāsb'uŋ ḥālini ėşitdüŋ, anı esirge ve benüm sözümi ḳabūl eyle. Ṭur yuḳaru (25) gidelüm." dėdi. İsfendiyār eytdi: "Ėy ḫūb fikrlü yüce yılduzlu kişi, Luhrāsb'uŋ kīnin almaġa oġlı yėgdür ki anuŋ taḫtında

(56b) (1) oturur, yėryüzinde şāhlıḳ eyler. düşmenden kīn almak aŋa yaraşur ki ʿālemüŋ şāhıdur. Benüm nem var?" dėdi? Cāmasb eytdi: "Ėy pehlevān, (2) dedeŋ içün daḫı gelmezseŋ; ḳız ḳardaşuŋ Hümā'yıla Māh-āferīd'i esirge ki yüzlerini güneş görmez iken düşmen elinde esīr oldılar." dėdi. (3) İsfendiyār eytdi: "Bunca zamāndur ki ben bunda zindān içinde belā vü miḥnet çekerem. Anlaruŋ ḫāṭırına gelmedi ki bir kerre gelüp benüm ḥālümi (4) ṣoralar, ben çekdügümi anlar daḫı göreler. Şimdi anlardan ötürü kendümi zaḥmete mi uġratsam gerekdür?" dėdi. Cāmasb eytdi: (5) "Ėy arslan kīnlü pehlevān, şimdi ataŋ melūl ü maḥzūn bir ṭaġ başına çıḳmışdur. Göz yaşın aḳıdur. Düşmen çerisi ortaya alup (6) cānına ḳaṣd ḳılmışdur. Otuz sekiz ḳardaşuŋdan birisi ḳalmamışdur. Taŋrı ḳatında ne cevāb vėreceksin ki ataŋ bu ḥālde ola, sen aŋa (7) kīn ėdesin; anı esirgemeyesin? Kerem eyle, bunuŋ gibi sözi ḳo. Ḳardaşlaruŋuŋ ḳanını düşmenden almaḳ ardınca ol." dėdi. İsfendiyār (8) eytdi: "Bunca zamāndur ḳardaşlarum şād olup yėyüp içüp yürürleridi. Hīç birisi 'Bu zindān içinde ḥāli nedür?' dėyü aŋmazlarıdı. Şimdi (9) ben anlaruŋ içün kendüzümi süŋüye ve ḳılıca mı ursam gerekdür? Var ėy Cāmasb, benden anlara çāre yoḳdur." dėdi. Cāmasb İsfendiyār'dan (10) bu vechile ḫaber ėşidicek sözi dükendi ve göŋli incindi ve yüregi ṭopṭolu ṭaġ oldı. Ayaġ üstine ṭurup zār u zār (11) aġladı ve eytdi: "Ėy cihānuŋ ṣāḥib-ḳırānı, anlaruŋ küllīsine ḫāṭıruŋ melūl oldıysa Ferşīdverd ne suç ėtdi ki senüŋ derdüŋden (12) baġrı baş olmışıdı. Her yėrde Kürzem'e laʿnet ėderdi. Şimdi cān dudaġına gelmişdür, arḳasında cebesi pāre pāre olmışdur. (13) Ol nazük teni ḳatı yaralanmışdur. Yollar gözedüp seni ārzū ėder ki 'İsfendiyār'uŋ yüzini bu cengde bir kerecük görsem hīç (14) öldügümden ḳorḳmaz idüm. Eved ḳorḳum budur ki anuŋ yüzin görmeden ölem.' dėr. Gel anlaruŋ günāhını Ferşīdverd'üŋ gözi (15) yaşına baġışla." dėdi. İsfendiyār hemān ki Ferşīdverd'üŋ ḫaberin ėşitdi āh ėdüp ʿaḳlı başından gitdi. Bir zamāndan (16) kendüye gelüp anuŋ ḥāline özi göynüp çoḳ aġladı. Cāmasb'a eytdi: "Niçün anuŋ ḥālini baŋa dėmediŋ ki bu deŋlü bend içinde (17) ben eglendüm." tīz demürciler getürüŋ bendümi çıḳarsun." dėdi. Cāmasb buyurdı, ol sāʿat demürciler gelüp örsler (18) ve çekūçler getürdiler. İsfendiyār'uŋ bendini cehd ėdüp

bozamadılar. Anlaruŋ gėç ṭutduġına İsfendiyār ḳaḳıdı eytdi: (19) “Ėy şūm ellü, bu bend ü zencīri düzdüŋ. Şimdi bozamazsın.” dėdi, ve elini demircinüŋ elinden çekdi. Dizi üstine gelüp (20) eyle ḳuvvet ėtdi ki ol muḥkem zencīrler kütür kütür ḳırıldı. Ferşīdverd derdinden gine şeh-zādenüŋ uṣṣı gitdi. Cāmasb İsfendiyār’uŋ (21) ḫışmıla ol zencīrleri ḳırduġın göricek āferīn ḳıldı ve taḥsīnler eytdi. Çünki İsfendiyār’uŋ ʿaḳlı geldi, ol demürleri öŋine (22) yıġdı kürzemüŋ armaġānlarıdur şāh ṣoḥbetinde gėrek olur dėdi andan buyurdı atını ve cebesini ve ḳılıcını ve süŋüsini getürdiler. (23) İsfendiyār atına baḳdı, gördi ki arıḳlamış żaʿīf olmış, özi göynüp eytdi: “Beni ḫod ṣuçum var dėyü bende urdılar. (24) Bu günāhsuz cānavaruŋ ṣuçı neydi ki böyle żaʿīf eylediŋüz?” dėdi. Ḫiẕmet-kārlarına eytdi: “Varuŋ bu ata eyü (25) tīmār ėdüŋ . Ola ki yolda bir pāre kendüye gele ve gernī ben bundan ġayrı atıla cenge girmezem.” dėdi. Demürcilere buyurdı

(57a) (1) at-çu[n] [110] kermīler(?) düzdiler, ceng yaraġını müheyyā ḳıldılar. Aḫşam olduġınlayın İsfendiyār bėline Hindī ḳılıç ḳuşanup ata suvār oldı. (2) Oġlı Behmen ve ve Nüşāḏurı bilesince aldı. Cāmasb öŋlerinde, anlara ḳulavuz oldı. Ol uzaḳ yolı ol gėcenüŋ içinde şöyle gitdiler ki ėrte (3) olmadın şāh ṭurduġı ṭaġuŋ dibine ėrişdiler. İsfendiyār gördi ki düşmen çerisi ol ṣaḥrāya ṭopṭolu ḳonmış, ṭaġ u ṭaġı çādırlar (4) ṭutmış. Anı göricek ṭaġuŋ dibinde İsfendiyār’uŋ yüregi cūşa geldi. Yüzini göge ṭutup eytdi: “Saŋa ṣıġındum ėy ʿālemlerüŋ pādişāhı (5) ki dükeli müşkil işler saŋa āsāndur. Dilerem ki ben żaʿīf ḳuluŋa ḳuvvet vėresin, büyük düşmenden dedemüŋ ve ḳardaşlarumuŋ (6) ḳanın alam. Cihānı Ercāsb’uŋ başına ṭar ḳılam.” dėyüp münācāta başladı ve ṣıdḳla kendüyi Ḥaḳḳa teslīm ėtdi. Göŋlinde şübhe (7) ḳomadı.

İstiʿaniyyet-i Ḥaḳ
Ṣıdḳıla her kim ṣıġınursa Ḥaḳḳ’a
Bekler anı her ḳażādan muṭlaḳā
Her belādan ḳollar seni ol muʿīn
(8) Ṣıġınıcaḳ ṣıdḳıla bekler yaḳīn
Nitekim ṣıġındı İbrāhīm-i ḫalīl
Nemrūd odın aŋa gül ėtdi Celīl
Nūḥ ṣıġındı buldı ṭūfāndan necāt
(9) İŋledin ṣanki oldı ẕü-l-ḥayāt

[110] B. at içün B. nüshasından düzeltilmiştir.

Anuŋçun bekledi Ḥaḳ bunları
Kendüden yaŋa olduġuçun yönleri
Müsteʿānı severisen ėy ṣafā
(10) Vėr ṣalavāt ber-revānī Muṣṭafā

Ve daḫı eytdi: "İlāhī, benüm bu ḥācetümi ḳabūl ḳılasın, düşmenümi benüm elümde zebūn ėdesin; senüŋ ʿışḳuŋa yüz (11) kilīsā yapam. Ve ġarīblere ve müsāfirler içün isüz yėrlerde *daḫı*[111] yüz kārvān sarāy yapam ve on biŋ ḳuyu ḳazam her birinüŋ üzerine ḫiẕmet-kāruŋ ḳoyam. (12) Ve daḫı dervīşlere ve müstaḥiḳ miskīnlere yüz biŋ aḳça ṣadaḳa ėdem ve dükeli yolsuzları yola getürem. Ve bu dėdüklerümi tamām (13) ėtmeyince elüme cām alup ʿişrete oturmayam." dėdi. Bu sözi dėyüp ilerü ceng yėrine vardı. Gördi ki ḳardaşı Ferşīdverd (14) ḳara ḳana ġarḳ olmış yatur. Anı görüp atdan aşaġa indi çoḳ aġladı, eytdi: "Ėy gözlerüm nūrı, bu ḥāli saŋa kim ḳıldı ki andan (15) senüŋ kīniŋi alam." dėdi. Ferşīdverd eytdi: "Ėy pehlevān, bu işi baŋa Guştāsb şāh ėtdi ki sencileyin ejdehāyı bende urdı. Eger sen (16) zindānda olmasayduŋ Çīn leşkeri baŋa böyle mi ėderdi? Yā Luhrāsb şāha ziyān mı yėtişürdi? Kürzem'üŋ sözi ucından bizüm başumuza (17) bu ḥāl geldi. İmdi ėy pehlevān, aġlama ve kendüni ġuṣṣaya bıraḳma. Ben uş derd ü firāḳıla āḫirete gitdüm. Sen çoḳ yaşa ve ben muḥtācı (18) daḫı ḫayr duʿādan unutma ve ṣadaḳadan *maḥrūm ėtme.*[112]" dėyüp bir ṣovuḳ nefes geldi ve cān-ı şīrīni ḥażrete teslīm ḳıldı. Ṣanasın ki hergiz cihāna gelmedi.

(19) Bī-vefā-yı rūzigār
Çün cihāndan ėtdi Ferşīd irtiḥāl
Ḫarca sürdi anı işbu māh u sāl
Ṭut bu gün Dārā ü Cemşīd olasın
(20) Aṣṣı ne yarın ki nā-geh ölesin
Yürek ölüm ḳorḳusından ṭolu daġ
Kendüzün pes nice dėye kişi ṣaġ
Kişinüŋ cānına yėtmez mi elem
(21) Fikrine düşdükde nā-geh ki ölem
Dünyede çün yoḳdurur hergiz s̱ebāt
Pes ḫayāl-i ḫābdur işbu ḥayāt

[111] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[112] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Gör aẖī az müddet içre rūzigār
(22) Neçe dürlü naḳş ḳıldı āşikār
Ne milkleri düşürüp ėtdi ẖāk
(23) Ne selāṭīnleri ḳıldı ol helāk

Pes İsfendiyār, āh ėdüp yaḳasını çāk ėtdi; eytdi Ḫudā'ya: "Dilerem ki baŋa ʿināyet ėdesin ḳardaşumuŋ (24) kīnini bu kāfirden alam. Ercāsb'uŋ ḳanını yėre döküp anı ẖor ḳılam." dėdi. Ve ḳardaşını ata berkitdi. Ol ṣaḥrādan alup ṭaġ etegine (25) getürdi. Cebesi ve göŋlegini ve dülbendini çıḳarup aŋa kefen eyledi ve bir yėrde ḳodı.

(57b) (1) Ol aradan İsfendiyār gidüp bir yėre ėrişdi. Gördi ki İrān ẖalḳını şol ḳadar ḳırmışlar ki ḥesābı ve pāyānı yoḳ. Ol ölmişler içün (2) bir zamān aġladı. Andan İsfendiyār'uŋ gözi ulular arasında Kürzem'e ṭuş oldı. Gördi ki ölmiş yatur. Sürüp yanına geldi *ve*[113] eytdi ki: "Ėy (3) ʿaḳılsuz, ben saŋa nitdüm ki sen baŋa düşmenlik ėdüp beni şāha yavuz aŋladayduŋ? Ṣanurduŋ ki şāh benüm ʿömrümi zindānda gėçüre, sen şāh (4) ḳatında muḳarreb olasın. Yavuz fiʿllü başuŋa bu ḥāl gelecegin bilmez miydüŋ? Ve şol ʿāḳılllaruŋ sözi ẖāṭıruŋa düşmedi mi? Ki bir nā-dān (5) anlaruŋ sırrın fāş eyleyecek dėdilerdi ki:

Beyt
مثل است این که دشمن دانا
بهتر از دستي كي نا دانا است

(6) Yaʿnī nā-dānuŋ dostlıġından ʿāḳıl kişilerüŋ düşmenligi yėgdür ki ʿāḳıl kişi furṣat gözedür. Gūci yėtmedügi işe ayaḳ başmaz. Ammā (7) cāhil bir işüŋ öŋin ṣoŋın fikr ėtmeden ṣevāb ṣanur. İşler ṣoŋra anuŋ ḳażāsı yine kendü başına vāḳiʿ olur. Niçün yalan sözle (8) benüm cānuma ḳaṣd ḳılduŋ? Ki ol sebebden şimdi bu ḥāle geldüŋ." dėdi. Ol aradan daẖı gidüp Türk leşkerinüŋ üstine geldi. (9) Gördi ki yėdi ferseng miḳdārı yėr Çīn leşkeri ṭopṭolu olmış, yatur. Leşkerüŋ çevresine bir ẖandaḳ ḳazmışlar ki ėnine oḳ (10) ėrişmez. İsfendiyār yüz dürlü ḥīle ile ol ẖandaḳdan geçdi ve ṣaḥrāya ėrişdi. Meger leşkerüŋ seksen kişi gözcisi varıdı. (11) İsfendiyār anlara ṭuş oldı. Üstlerine at ṣalup anları ṭaġıtdı. Bir ḳaçı ilerü gelüp eytdi: "Ėy şīr-merdāne ne kişisin ki (12) böyle bize bahādurlıḳ ėdersin." dėdiler. İsfendiyār eytdi: "Ėy pelīdler, niçe bir furṣat sizüŋ ola bilmediŋiz mi ki İsfendiyār bendden (13) ḳurtuldı ve zindāndan çıḳdı." dėyüben ḳılıcın çekdi, ol ẖalḳa ḥamle ḳıldı ve nicesini öldürdi. Ol aradan geçüp Guştāsb (14) şāhdan yaŋa ʿazm eyledi. **رسیدن اسفندیار پیش پدرش را** İsfendiyār ol

[113] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ṣaʿb ṭaġuŋ üzerine (15) çıḳup atasını gördi ve öŋinde yėr öpdi. Şāh İsfendiyārı göricek ayaġ üstine ṭurup ḳarşu gelüp İsfendiyār'ı (16) gözlerinde*n*[114] öpdi ve bağrına baṣdı, eytdi: "Şükr Ḫudā'ya, ėy ciger kūşem ki seni ṣaġ selāmet gördüm. Baŋa ḫāṭıruŋ melūl olsun. (17) Ol yavuz ḫūlu Kürzem seni baŋa yavuz aŋlatdı. Anuŋ yavuz ḫūyından gine başına yavuz günler geldi. Hemīşe, yavuz ḫūlaruŋ yavuz fiʿli ucından (18) başına yavuz işler gelür. Hele olan oldı ve geçen geçdi gėrü. Taŋrı ṭanuḳ olsun eger işbu cengde Allāh furṣat vėrüp düşmene ẓafer bulursavuz (19) tāc u taḫtumı İsfendiyār'uma ısmarlayam. Ben bir kūşede atam Luhrāsb şāh gibi oturup ʿibādet ėdem." dėdi. İsfendiyār eytdi: "Ėy şehriyār, (20) baŋa senüŋ ḫāṭıruŋ gerek. Senüŋ ḫāṭıruŋ benden ḫoşnūd olduġı baŋa tāc u taḫt leşkerden yėgdür. Allāh bilür gine ceng yėrinde Kürzem (21) ölmiş gördüm. Biraz üstine aġladum baŋa olan işlerden ve çekdügüm zaḥmetlerden incinmezem. Ben aŋa incinirem ki yalan sözile (22) senüŋ ḫāṭıruŋ benden incindi. Şimdiden gėrü vaḳtidür ki intiḳām ḳılıcın çekem, ṭaġdan aşaġa inem; Allāh ʿināyetinde ve senüŋ (23) devletüŋde ne Ercāsb ḳoyam ve ne Kührem ḳoyam. Tūrān'ı birbirine uram." dėdi. Çün leşker İsfendiyār'uŋ bendden çıḳup gine (24) atası ḳatına geldügin ėşitdi cemīʿ serverler ve begler bölük bölük gelüp İsfendiyār öŋinde yėr öpdiler. "Şükr ki ėy cihān (25) pehlevānı, senüŋ yüzüŋi gördük." dėdiler. İsfendiyār eytdi: "Ėy nām-dārlar, dėŋ imdi, ḳılıçlar çekelüm, inelüm, düşmenden kīnimüz alalum!"

(58a) (1) dėdi. Cümle ḫalḳ İsfendiyār'a āferīn ḳıldılar ve her biri cūşa gelüp yüreklendiler. "Bizüm cānımuz senüŋ yoluŋa ḳurbān olsun." dėdiler. (2) İsfendiyār yine ʿādetçe leşkeri bezedi, ṣafları ve ālāyları düzdi. Cebeler gėyüp müretteb yaraġıla vaḳtlerine ḥāżır oldılar, düşmen (3) ṭarafın gözlediler.

Beyt
Ölmişiken niceler şöyle ki var
Düşmen elinde zebūn-ı dil yanar
Yardım ėrse anlara bir er kişi
(4) Şöyle bir er kim ṣınmamış ola dişi
Ṣanasın ʿācizlere Ḥıżır ėrişür
Ḥıżır ėrüp anuŋçun dürişür
Ḥıżır dėmek Ḥaḳ teʿālādur yaḳın
(5) ʿAvn olur ḳullarına her dem yaḳın

---

[114] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ʿAvn ėrgüren Ḫudā'dan ḳullara
Ḥıżır olursa ol er pes ne ola
Böyle olucaḳ ʿavn ėdici şöyle bil
(6) Ḥıżır'dur ḳalmışlara ol bellü bil
Ḳāl u ḳīlden gėçmeyince ādemi
Aŋılmaz ne dürür Ḥıżır'uŋ demi
Ḥıżır ḫāṣ oldur sözi şöyle ki var
(7) Nefs elinden ḳurtara ėy şehriyār
İşbu Ḥıżır'ıla buluşandur bulan
Ẓulmet içre ol ḥayāt-ı cāvidān

خبر يافتن ارجاسب (8) **از امدن اسفنديار** Bu yaŋa Ercāsb oğlı Kührem ėşitdi ki İsfendiyār bendden ḳurtulmış gėce içinde çeriye uġrayup ḳaravullarını ṣımış. Bahādur (9) kişilerden nice serverler daḫı dileyüp atasınuŋ ḳatına ėrişmiş. Ḳaṣdı buymış ki ṣabāḥ ṭaġdan inüp kendülerile uġraşa. Tīz atasınuŋ (10) ḳatına geldi ḥikāyeti bildürdi. Ercāsb bu ḫaberi ėşidicek cihān gözine ṭar oldı. Oġlanlarını ve beglerini ḳatına oḳıyup (11) eytdi ki: "Ėy serverler, ben bu vilāyete leşker çeküp geldügüm Anuŋçun idi ki İsfendiyār ṭutsaġıdı. Fikrüm oldı ki İsfendiyār (12) bend içinde iken başını kesem ve İrān iḳlīmini tamām baŋa döndürem. Şimdi ki İsfendiyār ḳurtuldı, işimüz be-ġāyet müşkil oldı. Ol (13) bir ejdehādur ki aŋa bizüm ne gürzimüz es̱er ėder ne ḳılıcımuz ve ne oḳımuz kār ḳılup es̱er ėder. Ṣanasın ki anuŋ gövdesi demürdendür ve yüzi (14) pūlātdandur. Ne ʿaceb er olur ki öŋinde yüz biŋ er olursa yüz çevürmez ve hīç leşker anuŋ ḥamlesine doymaz. Bilürem ki benüm (15) çerümde aŋa *ḳarşu*[115] ṭurur kimse yoḳdur. Hemān bu işüŋ çāresi oldur ki yüzimüz ṣuyıla leşkerimüz ṣaġ iken ve tāc u taḫtımuz yėrinde iken (16) kimse duymadan Tūrān yolını ṭutavuz. Ėrte bir gün İsfendiyār elinde zebūn ve bī-çāre olmaḳdan ise ol yėgdür." dėdi. Pes buyurdı (17) ne ḳadar māl varısa altundan ve gümüşden, gevherden ve yāḳūtdan ve ḳıymetlü bėzleren küllīsini bir araya cemʿ ėtdiler. Ercāsb şāhuŋ Kührem'den (18) kiçi dört oġlı varıdı. Her birine yüz yük māl ısmarladı ve yüz kişi ḳulavuz ḳoşdı. Kendüsi ulu oġlı Kühremile ve yüz biŋ (19) ḫāṣ atlu ile ḳaldı ve bāḳī leşkeri oġlanlarıla gönderdi. Meger Ercāsb'uŋ leşkerinde bir Türk varıdı ki anuŋ adına (20) Gürksār dėrleridi. Ḳatı ulu pehlevānıdı. Ol Türk Ercāsb'uŋ bu işine ḳaḳıdı. Sürüp Ercāsb'uŋ ḳatına geldi eytdi (21) şāha: "Ne ʿaceb varursın ki kendü elüŋle leşkerüŋi ṣırsın ve göŋüllerine ḳorḫu bıraġursın. Bir yaluŋuz kişiden ne böyle üşenürsin? (22)

[115] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Guştāsb'uŋ bunca oğlanların öldürdük şimdi ne tācı ḳaldı ve taḫtı ḳaldı. Leşkeri ḳalmadı ḳırıldı. Cān ḳayusında (23) işbu ṭağı penāh ėdindi. Şimdi ol senüŋ elüŋde zebūn olmışdur. Senüŋ devletüŋde leşkerimüzüŋ ḥisābı ve pāyānı yoḳdur. Anlaruŋ (24) bir kişisine bizüm iki yüz kişimüz ola. Sen hīç üşenme. Ol İsfendiyār dėdügüŋ kişiyi, ṭutayın demürdendür yāḫūd dīvdür, senüŋ (25) devletüŋde dört yanından ḳarınca gibi üşüp anuŋ gözlerini kör ėdelüm. Hīç kimse degül ben yalıŋuz meydān içinde aŋa varayın

(58b) (1) başa baş anuŋ başını kesüp ḳatuŋa getüreyin." dėdi. Ercāsb bu sözi ėşidicek ḫāṭırı ḫoş oldı eytdi: "Ėy Gürksār, bilürem (2) ki pehlevān kişisin dėdügüŋ söz elüŋden gelür. Eger bu sözi yėrine getürecek olursaŋ Taŋrı ṭanuḳ olsun ki İrān memleketi (3) tā Çīn deŋizine varınca saŋa vėrem ve seni ser-leşker ėdinem ve ḳızumı saŋa vėrem. Her ne dėrseŋ ben anı işleyem ve ḫāṭıruŋ ne dilerse (4) eyle ḳılam." dėdi. Ol şādlıġıla Gürksār'a aġır ḫilʿatlar gėyürdi. Leşkeri aŋa ısmarlayup vilāyetüŋ iki baḫşın aŋa vėrdi. **مقابله** (5) **شدن اسفنديار بارجاسب و بهزيمت ارجاسب** Çün ol gėce geçdi, ṣabāḥ oldı. Güneş gelini ḳāf döşeginden baş (6) ḳaldurdı. Ḳaraŋu gėce yas ṭonını çıḳardı. ʿĀlem yine münevver olup geldi, İsfendiyār ṭağdan ol leşkerile aşaġa indi. Ṣaflar (7) çekilüp ālāylar bağlandı. Ercāsb'uŋ üzerine yüründi. Andan leşkerine istimālet vėrdi. Merdāneler daḫı arḳa berkidürüp ittifāḳ ėtdiler (8) ki düşmenden birisi yüz döndürmeye, çalışa.

İttifāḳ-ı Leşker

Ḳaṣd ḳıldılar ḳamu yaḳın
Cān u baş oynayalar cengde hemīn
(9) Şāh Guştāsb yolına dürişeler
Ger öleler ger ṭuralar ger düşeler
Ḳarılışalar düşmenile ad içün
Hem ʿadüvviye dād içün üstād içün
(10) Dād ėtmek oldurur kim ṭurasın
Şeh yolına ḫaṣma ḳılıç urasın
Rüstem adın ḳazanalar gitmedin
Bu zemīnden cān teraḥḥul ėtmedin
(11) Gitmedin gerekdür kesb-i kemāl
Çün bilürsin cān ėdiser irtiḥāl
Görüriken aldamasın key ṣaḳın
Seni işbu pīrezen dīni yaḳın

(12) Andan İsfendiyār kendü yėrini ki leşkerüŋ ṣaġ ḳolıyıdı Nestūh'a ıṣmarladı. Ṣol ḳolında Gerduy-ı Ferruḫ'ı ḳodı. Guştāsb şāh ḳalb-gāhda (13) ṭurdı. İsfendiyār gürz-i gāv-ser[i] eline aldı. Leşkerüŋ öŋine ṭurdı ve leşkerüŋ ardını Erdeşīr-i dilīre ıṣmarladı. Bu yaŋa Ercāsb daḫı (14) İsfendiyār ḳorḳusından cigeri pür ḫūn olup ġayretile ṣaflar çeküp ālāylar baġlayup ḳarşu yüridiler. Leşkerüŋ ṣaġında Kührem'di (15) ve ṣolında şāh Çekil idi. Ḳalb-gāhda Ercāsb kendüsi adçun iki leşker birbirine ḳarşu ḳılıçlar çeküp ve nīzeler çevrüp yürüdüler. (16) Ercāsb ol aġır çeriyi göricek göŋli ḳorḳdı ve cihān gözine ḳaraŋu oldı. Bir yüksek yėre çıḳup ṭurdı ve leşkerüŋ ḥāline naẓar (17) ėderdi. Sār-bānları ḳatına oḳıyup eytdi: "Ne ḳadar hecīnler ve eyü atlar varısa ḥāżır ḳıluŋ. Eger leşker ṣınmaġa yüz ṭutarsa (18) şol ḫāṣ ādemlerimüzi alur ḳaçavuz." dėdi. Ve bu sırrı leşkere ṭuyurmadı. Bu ṭarafdan İsfendiyār şol ėrkek pīl gibi aġzın köpürdüp (19) gürzini eline alup meydāna girdi. Boyı dükeli ḫalḳdan yüksek, iriliginden derisine ṣıġmazıdı. Cemīʿ pīr ve cüvān İsfendiyār'ı (20) ol ṣūretile göricek ʿacebe ḳaldılar. Dėdiler ki: "Meger Rüstem buŋa ġarīm ola." Çün iki leşker birbirine ḳatıldı ve ḳırıldı. Erenler naʿrasından (21) ḳulaḳlar ṭutuldı. Toz yėrde ḳarār ėtmeyüp ḳara bulut gibi havā yüzine aġdı ve ʿālem ḳaraŋulıḳ içinde ḳaldı. Ḳılıçlar yıldırım gibi şaḳıyup oḳlar (22) yaġmur gibi yaġmaya başladı. Ādem ḳanından ṣaḥrālar deŋize döndi. İsfendiyār şol bahār güninde gök gürler gibi ġırīv ḳıldı. Ol pūlād gürzini (23) eline alup kendüyi leşkerüŋ ḳalbine urdı. birbiri ardınca üç yüz adı bellü pehlevānı ṭopraġa bıraḳdı. Eytdi ki: "Ferşīdverd'üŋ (24) kīnile deŋizden tozlar ḳoparam ve cengde Tūrānīlerden bir adı aŋ[ı]lur pehlevān ḳomayam!" dėdi. Andan leşkere ḥamle ḳıldı.

(25) Ṣıfat-ı ceng
Bir birine çün ḳarıldı iki ceyş
Ėtdi ḳılıçlar belī cigerde kīş
Dil uzadup nīzeler titreridi hem
Ėy necenüŋ ʿömrini eyledi kem

(59a) (1) Er ḳırılup ḳan döküldi şöyle kim
Yer yėrin ḳan sėli aḳdı ėy ḥakīm
Ki ʿacāyib riḳḳat oldı ol zamān
Varduġınca germdi ceng-i girān
(2) Şöyle kim bir at ayaġından ėy yār
Gümleyüben iŋledi deryā-vār
Ėy neçeler oynadılar anda baş

Kim anuŋ luʿbına dėdiler şābāş
(3) Ėy neçeler daḫı başlar aldılar
Ėy neçe server türāba ṣaldılar
Dikilince ḳubbe-yi eflāka gün
Cenk ḳıldı ol iki şāh-ı fünūn

(4) Pes İsfendiyār leşkerüŋ ṣaġ yanına ḥamle ḳıldı. Üç yüz altmış bahādır kişiyi depeledi. Kührem ol heybete ṭāḳat getüremeyüp (5) ḳaçdı. İsfendiyār anı görüp terkişinden bir oḳ çıḳarup Kührem ḳaçarken ardından atdı. Arḳasına ṭoḳundı, cebe aralığından (6) çıḳup gitdi. İsfendiyār ayruḳ aŋa muḳayyed olmadı. Eytdi ki: "Bu dedemüŋ kīni içündür." Andan leşkerüŋ ṣolına ḥamle ḳıldı. (7) Yüz altmış bėş adı bellü beg kişiyi ṭoprağa bıraḳdı. Bu, otuz sekiz ḳardaşumuŋ ve Kirāmī'nüŋ kīnidür." dėdi. Ercāsb gördi ki (8) leşkerinde serverlerinden kimse ḳalmadı Gürksār'a eytdi: "Ne ṭurursın? gėceki ḫaberlerüŋ ḳanı? Meydāna gėrüp hüner göstерseŋe." dėdi. (9) رفتن کرکسار بمیدان بجنك اسفندیار Gürksār, Ercāsb'uŋ sözine ḳaḳıyup ol ṣafa çıḳdı. (10) Yayını eline alup İsfendiyār'a yaḳın geldi. Pehlevānuŋ gögsini gözedüp bir oḳ atdı. İsfendiyār eyere sindi. Oḳ cebesinden (11) çıḳdı ve gitdi. Tenine hīç ziyān ėrişmedi. Gürksār-ı pelīd anı görüp ḳaḳıdı. Elmās gibi ḳılıcın çekdi. Diledi ki İsfendiyār'uŋ (12) başını gövdesinden ayırtlayaydı. İsfendiyār terkiden kemendini eline alup ḥalḳa eyleyüp Gürksār'uŋ üzerine atdı. Allāh ʿināyetinde (13) kemend Gürksār'uŋ boynına geçdi. İsfendiyār o pelīdi çeküp atdan yėre bıraḳdı. İki elini ḳafāsına berkitdi. Boynına pālaheng (14) daḳup Hümāyūn'uŋ eline vėrdi. "Var bunı şāha ilet. Ṣaḳın öldürmeyesün ki ben bunı ḳılavuz ėdinsem gerekdür." dėdi. Andan (15) gine ol leşkere ḥamle ḳıldı. İrān serverleri anı görüp naʿralar urdılar yer yėrin ḥamle ḳıldılar. Tūrānīler ol heybetden (16) müteḥayyir olup ḳaldılar. Ercāsb ol ḥāli göricek ġāyet taṣalandı oġlı Kührem'i ṣordı ve 'Gürksār neyler?' görüŋ." (17) dėdi. Bir ḳaç atlu ceng yėrine gelüp Gürksār'ı ṭutulmış gördiler: Kührem'den hīç nişān belürmedi. Cān atup yine Ercāsb (18) ḳatına ėrdiler. Dėdiler ki: "Gürksār ṭutulmış. Kührem'den hīç ḫaber bilmedük. Ġālib budur ki ḳaçmışdur." dėdiler. Eyle dėyecek Ercāsb'uŋ (19) ʿaḳlı şaşdı ve bilüsi ṭağıldı. Buyurdı, ḫāṣ hecīnler çekdiler. Kendü ādemlerile ol hecīnlere suvār oldılar. Atlarını yėdüp (20) bāḳī leşkeri yėrinde ḳoyup Haclistān yolını ṭutuban ḳaçdılar. بهزیمت رفتن ارجاسب از اسفندیار (21) İsfendiyār ceng içinde eyle naʿra urdı ki ṭaġ u ṭaş ditredi. İrān leşkerine eytdi: "Ne ṭurursız? Düşmenden (22) ṭumar götürmek gerek." Pes İrānīler bir aradan ḥamle ḳılup Ercāsb'uŋ leşkerini yėrinden getürdiler ve şol ḳadar ḳırdılar ki yėr (23) yüzi ḳana ġarḳ oldı. Degirmenler ādem ḳanıla yürüdi. Neçe günlik yėri ḳollar ve ayaḳlar ve kesük başlar ṭutmış idi. (24) Çīn leşkeri gördiler ki Ercāsb

ḳaçmış tīz silāḥlarını yābāna atup İsfendiyār'uŋ ayaġına dökilüp āmān dilediler. (25) İsfendiyār anları esirgeyüp ṣuçlarını baġışladı. Üzerlerine ādem ḳodı ki anları ṣaḳlaya ve kimse anları öldürmeye. Andan

(59b) (1) buyurdı, Tūrānīlerüŋ mālını ve gencini ve taḫtını ve tācını bir araya getürdiler. Meydān içinde bir ulu ṭaġ gibi yıġıldı. İsfendiyār, şāh (2) ḳatına gelüp yėr öpdi. Şāh ḳarşu gelüp İsfendiyār'ı ḳuçdı. İsfendiyār ol māluŋ bir baḫşını şāha gönderdi. İki (3) baḫşını leşkere baġışladı. Çünki leşker işi tamām oldı İsfendiyār şāh ḳatına geldi. Şāh anuŋ erligine ve pehlevānlıġına (4) āferīn ḳıldı. İsfendiyār'uŋ ḳılıcı ādem ḳanından eline yapışmışıdı. Cebesi ve çuḳalı ṣırf ḳan olmışıdı. Buyurdı, (5) ceng ṭonın çıḳardılar, ḳılıcınuŋ ḳanını yudılar. ʿİbādet ṭonların gėyüp bir ḫalvet maḳāma gelüp ol şükrāneye yėdi gün tamām (6) ʿibādet eyledi. Sekizinci gün İsfendiyār buyurdı, Gürksār'ı getürdiler. Cānından ümīdi kesmişidi. Teni sögüd yapraġı gibi (7) ditreridi. Yalvarup İsfendiyār'a eytdi: "Ėy pehlevān, benüm ḳanum yėre dökmekden saŋa ne fāyda ḥāṣıl ola? Kerem eyle beni āzād ḳıl, (8) saŋa ḳul olayın. Her ḳanda gitsek ḳulavuz olup yol göstereyin." dėdi. Andan İsfendiyār buyurdı, anuŋ elini ve ayaġını (9) demürlediler ve bir yėrde ṣaḳladılar. İsfendiyār'la şāh ol aradan ḳalḳup ceng olan yėre geldiler ki İrān serverleri (10) ve şāhuŋ otuz sekiz oġlı ḳara ṭopraġa bulaşup yaturlar. İsfendiyār buyurdı, anları yėrden götürdiler. Cümlesini yuyuban (11) defn ėtdiler. İllā Ferşīdverd içün İsfendiyār dāyim aġlarıdı ve cigeri yanup anuŋ derdinden āh ėderidi. (12)

Muḥabbet-i Birāder
Kimdür kim ḳardaşıçun aġlamaz
Ḥasretile cānıla dil ṭaġlamaz
Bu ḳardaş acısı key acıdur
(13) Zīrā içi ṭaşı bile acıdur
Ol kişi kim ḳardaşıçun acımaz
Aġlayup göz yaşıla yüz yumaz
Ol kişiden belki ḥayvān yėg durur
(14) Kim ölicek öŋüri ol yėr durur[116]
Key gereklü nesnedür şöyle ki var
Bu ḳarındaş kişiye ėy şehriyār
Ḳol ḳatandur buŋ deminde şöyle bil

[116] Müstensih hatası nedeniyle "murur, مرر" şeklinde yanlış yazıldığı düşünülen kelime cümlenin anlamı ve kelimenin bağlamla ilişkisi düşünüldüğünde "durur" şeklinde düzeltilmiştir.

(15) Bir kişinüŋ ḳardaşı muʿtedil
El bir ėtse iki ḳardaş ėy yaşa
Her ne ṭutsalar iledürler başa
Yalıŋuz elüŋ āvāzı çıḳa mı
(16) Bir elile kişi nesne yıḳa mı
Bilesin ḳadrin ḳarındaşuŋ yaşa
Buŋ gelicek yalıŋuz işbu başa
Ḳardaş olur kişiye ḳuytlu ṭaġ
(17) Ölüm ėrse ėrgürür yürege ṭaġ

Pes ol aradan gidüben Belḫ'e geldiler. Her ṭarafuŋ beglerine nāmeler gönderdiler. İsfendiyār, Ercāsb (18) ṣıyup çerisini ḳırduġını bir bir bildürdiler. İrān begleri bir bir gelüp İsfendiyār'uŋ üzerine dürr ü cevāhir ṣaçdılar. Guştāsb şāh, ḫāṭır (19) ḫoşlıġıla yine taḫtında ārām ḳıldı. Bunuŋ üzerine bėş ay geçdi. Şāh, şād u ḫurrem taḫtında otururdı. Hīç İsfendiyārile (20) ėtdügi ʿahdi aŋmadı. İsfendiyār şāhuŋ eyle ėtdügüne melūl oldı. **عتاب كردن اسفنديار جاماسب براي تاج و تخت** (21) Bir gün İsfendiyār Cāmasb'ı ḳatına oḳudı. Ol geçen sözleri aŋdı, eytdi: "Ėy ʿāḳıl kişi, şāhuŋ benümle ʿahdi bu degül midür kim 'Eger düşmen leşkerini ṣıyam (22) ve andan kīnimizi alam şāh tāc ve taḫtı baŋa vėrüp kendü Luhrāsb şāhlayın bir kūşede oturup ʿibādet ėtse gerekdi.' şimdi ol dėdüklerini yėrine getürdüm. Kendünüŋ (23) adını felege çıḳardum. Dünyāda düşmen teşvīşin ḳomadum. Gine taḫtında oturur. Benüm bunca zaḥmetlerümi niçün aŋmaz? Eger ḳavlinden dönerse Allāh ḥaḳḳıçun daḫı (24) şāhuŋ ḳatına varmazam. Şāh öŋinde düşmene ḳılıç urmazam. Var şāha benüm içün söyle ve dėdügüm sözi aŋa ʿarż eyle. Eger ʿahdine ṭurursa anuŋıla (25) daʿvāmuz yoḳ. Yoġısa daḫı şāhuŋ yüzini görmezem, vilāyetinde ṭurmazam. Taḫtı ve memleketi ḳoyup bir ġayrı iḳlīme giderem." dėdi. Cāmasb

(60a) (1) eytdi: "Ėy pehlevān-ı güzīn, Taŋrı teʿālā saŋa ʿaḳl ve devleti gerekince vėrmiş. Yigitsin gūcüŋ ḳuvvetüŋ var. Ataŋ bir pīr kişidür elinde bir (2) tācıla taḫt var. Dükeli şehirler ve vilāyet ve leşker ḫod senüŋ elüŋdedür. Bir tācıla taḫtdan ötürü atanuŋ ḫāṭırına ėrme. (3) Bir ḳaç gün ṣabr eyle. Ėrte bir gün tāc u taḫt daḫı minnetsiz senüŋdür. Eger elbetde şöyle dėrseŋ başum üstüne söyleyeyin." (4) dėyüben ḳalḳdı. Şehriyāruŋ ḳatına geldi. Eytdi şāha: "İsfendiyār şöyle dėr ki şol vaḳt ki şāhuŋ ḥāli yavuz olup baḫt (5) andan yüz çevürmişidi. Sen gelüp baŋa şāhdan ḫaber getürdüŋ ki eger varup anı düşmen elinden ḳurtaram ve kīnini düşmenden alam (6) tāc ve taḫtı baŋa vėrse gerekdi. Şimdi ki ol murād ḥāṣıl oldı. Bėş aydur

şehriyāruŋ ol sözi ḫāṭırına gelmez. Ne buyurur, dėr?” dėdi. (7) Guştāsb şāh eytdi: “Pür hüner şimdi İsfendiyār yigit kişidür. Ulularuŋ ṭarīḳini ve resmini bilmez. Erligine ve pehlevānlığına ṭayanur. (8) Kimseye ʿitibār ėtmez ve ʿālimlerüŋ ḳadrini bilmez. Şunlara ki ben ʿizzet ėderem mertebesin bilürem. Vaḳt ola ki ol ḫor baḳa. Bu şāhlıḳ (9) beglerile ve ʿāḳıllarıla olur ve ulu kişilerüŋ himmetiyle olur. Ḳorḳaram ki ol bunları riʿāyet ėdemeye tāc u taḫt elden çıḳa. (10) Ve bir daḫı bu ki şimdi benüm iki ḳızum düşmen elinde esīr olmışdur. Bizüm adımuza ṣığar mı ki anlar esīr ola biz rāḥatlığıla ʿömür gėçüre (11) vüz. Varsun ḳız ḳardaşlarını düşmen elinden ḳurtarsun. Gine geldügi vaḳt hīç sözüm ḳalmaya tāc ve taḫt anuŋ ola. Var benden (12) İsfendiyār’a selām eyt. Ḫaberümi söyle. Hem oḳı, benüm ḳatuma gelsün. Devletlü yüzin göreyin.” dėdi. Cāmasb ṭurup İsfendiyār’a (13) geldi. Eytdi: “Ėy pehlevān, ḫaberüŋi şāha söyledüm. Şāh eytdi: ‘Ben andan şāhlıḳ dirīġ ėtmezem. Eved, ḳız ḳarındaşlaruŋı düşmen elinden (14) dutsaġ olmışdur. Ṣağlığıla varsun anları düşmen elinden ḫalāṣ eylesün. Tāc u taḫt ḫod anuŋdur.’” dėdi. İsfendiyār bu sözi (15) ėşidecek ol eski rencleri yine tāzelendi. Ol gėce endīşeden gözlerine uyḫu gelmedi. Ṣabāḥ olduğunlayın şāhuŋ ḳatına geldi. (16) Bir zamān eski yėŋi sözler ortada söyledi. Andan şāh eytdi: “Ėy İsfendiyār, baḫtlu ol kimseyimiş ki düşmen elinde yüz ṣuyıla öldi, (17) Türklerüŋ elinde esīr olmadı. Şimdi biz taḫta oturup anları unudursavuz ėşidenler bizi ʿayıblar ve bizüm ḥaḳḳımuzda yatlu söylerler. Bu firāḳ u derd (18) benüm içümden çıḳacaḳ degül. Gel, var erligile ḳız ḳardaşlaruŋı ol ejderhā elinden ḳurtar. Taŋrı ṭanuḳ olsun ki geldügüŋ gibi (19) tāc u taḫtı saŋa ışmarlayam. Ben atamlayın bir küşede oturam, Taŋrı’ya ḳullıḳ ėdem.” dėdi. İsfendiyār eytdi şāha: “Allāh cihānı sensiz (20) eylemesün ben şehlığa ṭapmazam. Senüŋ bir ḳuluŋam. Benüm cānum tenüm saŋa fidā olsun. Senüŋ devletüŋde varayın Tūrān-zemīn’üŋ (21) külini göge ṣavuram. Ḳız ḳardaşlarumı düşmen elinden ḳurtarayın.” dėdi. Guştāsb, İsfendiyār’a āferīn eyledi. Ol sāʿatde buyurdı, (22) cümle leşker ḳatına ḥāżır oldılar. Leşkerden on iki biŋ ḫāṣ yigit ögürtledi. Dükelinüŋ ḳaydını ve yarağını gördi. Her birine (23) dilegince māl ve genc vėrdi. İsfendiyār’uŋ başına bir gevherden tāc gėyürdi ve bir taḫt bağışladı. Bu himmetile Tūrān iḳlīmine gönderdi. (24) **رفتن اسفندیار بچین و خلاص کردن خوهران از ارجاسب** Çünki İsfendiyār ʿalem sancaḳ çeküp Tūrān yolına revāne oldı. (25) Leşker öŋünce taḫtını pīl üzerine berkitdiler. Başında şāhāne bir tāc ve elinde zerrīn cām, ʿayş nūş ėdüp beglerile bu geçen ḥikā-

(60b) (1) -yetleri dile alup söyleşüben gideridi. Bu ḥāl üzerine gitdiler. Āḫir bir yėre geldiler ki yol iki oldı. Ol arada serā-perde ve çādır (2) ṭutdılar. İsfendiyār leşkerile ḳondı. Andan

buyurdı, ḫūn döküldi yėndi ve götürüldi. ʿAḳabince meclis ḫāṣ ḳılup cām-ı şarāb (3) içildi ve ʿayşa bünyād ėtdiler.

Beyt
Başladılar ʿayş u ʿişret ḳılmaġa
Bu cihāndan dād-ı isnād almaġa
(4) Şād u ḫurrem oldı ol dem tāc-ver
Ḳıldı baḫşiş beglere çoḳ sīm ü zer
Eyle bezm ėtdi ki anuŋ gibi mihr
Görmemişidi düteliden bu sipihr
(5) Şāh-ı cem-i dövlet eline aldı cām
Bāde-nūş ėtdi ve oldı şād-kām
Baḫt-ı rūz efzūn-ı dövlet nev-cüvān
Erġanūn ḳulaḳda elde erġuvān
(6) Devir bir ḳaç döndi şāh mey-perest
Oldı cām-ı laʿl-gūnden nīm-mest

Bir zamāndan İsfendiyār buyurdı, Gürksār'ı getürdiler. Sāḳīye (7) işāret eyledi. Dört bėş ṭolu vėrdiler. İçdi, kellesi germ oldı. Andan İsfendiyār eytdi: "Ėy devleti gitmiş Gürksār, saŋa her ne (8) ṣorarsam olmaya ki yalan söyleyesin. Eger ṭoġru söylerseŋ seni tāca ve taḫta yėtişdürem. Taŋrı furṣat vėrürse Çīn'e (9) Māçīn'e Tūrān şehirlerine şāh eyleyem ve daḫı senüŋ oġluŋa ve ḳızuŋa ve cemīʿ taʿalluḳātuŋa ziyān ėtmeyem. Eger ṭoġru söylemezseŋ ḳılıcıla (10) seni iki pāre eylerem. Bilmiş olasın!" dėdi. Gürksār eytdi: "Ėy şehriyār, benden egri söz ėşitmeyesin ṣoŋra sen daḫı şāhlıġuŋa (11) ne lāyıḳısa ėdesin." dėdi. İsfendiyār eytdi: "Dė imdi ṭoġru söyle ol tuçdan ḳalʿa ki aŋa ḳalʿa-yı rūyīn dėrler İrān ser (12) -ḥaddinden ṭaşradur ve Ercāsb şāhuŋ ḳalʿasıdur. Ol ḳalʿa ḳandadur ve anuŋ ḳaç yolı vardur? Ne ḳadar zamānda varılur ve hem (13) yollarınuŋ ṣarplıġı ve ḳolaylıġı nicedür? dėdi. Gürksār eytdi şāha: "Ol ḳalʿanuŋ üç yolı vardur. Birisi üç aylıḳ yoldur. (14) Gitmesi ġāyet āsāndur. Köyler ve şehirler ve āb-ı revānlardur. Ve daḫı bir yolı iki aylıḳ menzildür ammā ol yol bir pāre ḳıtlıḳdur ve (15) ḳonaḳ yėrleri yoḳdur. Ve bir yol daḫı oldur ki leşker yėdi gün gider, sekizinci gün ḳalʿa-yı rūyīne ėrer. Ammā ol yol be-ġāyet müşkildür. (16) Yolı ṣırf ṭaşdur ve ḫāṭırlu yėrdür. Andan o yolda gergedenler ve arṣlanlar ve ejdehā vardur ki anlardan ādem oġlanı ḳurtulmaḳ mümkin degüldür. (17) Ve daḫı bir cāẕū ḳarı vardur ki ṣūretde dīve beŋzer. Ve ol yoluŋ bir yanı deŋizdür ve bir yanı beyābāndur ve hīç ṣu yoḳdur. Ve daḫı anda bir (18) yüce ṭaġ vardur ki ḳullesi göge yaḳın ėrişmişdür. Neçe zamān ol ṭaġa göge çıḳar gibi çıḳılsa

gerek; niçe zamān daḫı ḳuyuya (19) iner gibi inilse gerek. Ve anuŋ ṣovuġına ādem doymaz. Anda yėller eser ki aġaçları ve ṭaşları birbirine urur. Hem, ol ṭaġda Sīmurġ yuvası vardur. (20) Bunlardan ṣoŋra ki ol ḳalʿaya varıla. Ol şuncılayın yėrdür ki dünyāda ancılayın ḳalʿa kimse görmemişdür ve ėşitmemişdür. Burc u (21) bārūsı bulutdan yüce çıḳmışdur. İçi yaraġıla ve leşkerile ṭolmışdur. Bir ulu ırmaḳ anı ortaya alup cepeçevre ḳuşatmışdur ki ol (22) ırmaḳdan gemiyle gėçülür. Eger yüz yıl şehriyār ol ḳalʿayı beklese ḫalḳınuŋ ṭaşradan nesne iḥtiyācı olmaya. Ekinleri ve degirmenleri (23) ol ḳalʿanuŋ içindedür." dėdi. İsfendiyār bu sözi ėşidicek bir zamān fikre vardı, andan eytdi: "Bizüm yolumuz, hemān ol ḳısacuḳ yoldur." (24) Gürksār eytdi şāha: "Ol yola ādem devrinden berü kimse gitdügi yoḳdur, meger şol kişi ki cānından uṣanmış ola." İsfendiyār (25) eytdi: "Üşenme ėy pelīd, eyt baŋa ki bu dėdüklerinüŋ evvel ḳangısına uġraruz ki aŋa göre ḳayd görevüz." dėdi. Gürksār eytdi: "Evvel iki gergeden vardur,

(61a) (1) gelecekdür biri ėrkek ve biri dişidür. Her biri bir pīle beŋzer. Bėlleri ince iki dişleri vardur pīl azusına beŋzer. Anlaruŋ (2) heybetine arṣlanlar ve pīller ṭuramaz." dėdi. **امدن اسفنديار كشتن كركدان ها** Çün İsfendiyār ol gėce anda ḳarār ėtdi. Ṣabāḥ olıcaḳ leşker (3) ḳaldurup Taŋrı'ya ṣıġınup pāk-Yezdān'uŋ adların yād ḳılup Heft-ḫūn yolını ṭutup gitdi ve eytdi:

İstiʿā[net][117] ez Ḫudā
(4) Ṣıġınalum Allāh'da varalum
Ne yazılmışdur cebīne görelüm
Ḥaḳ oŋarmak gėrek erüŋ işini
Ki vurmaya ḥayfıla ele dişini
(5) Ḥaḳ teʿālādan dilegümüz bu kim
Ele gire bī-tāʿb ḳalʿa bizüm
Şād ėde biz ḳullarını ol İlāh
Düşmenümüz taḫtını ḳıla tebāh
(6) Pes ümīdi bir Ḫudā'dan üzmezüz
Ol ḳılur cümle işi biz düzmezüz
Görelüm naḳşda çarḫı ne döner
Baḫtını kimüŋ düzer kimüŋ bozar

[117] B. istiʿānet B. nüshasından düzeltilmiştir.

(7) İsfendiyār, bu vechile Ḥaḳḳa tażarruʿ ėdüp leşkerile Gürksār'ı ḳılavuz ėdüp ol şaʿb yola revāne oldılar. Çün gergedenlerüŋ (8) maḳāmına yaḳın ėrdiler, İsfendiyār çerisini ḳardaşı Buşūten'e ışmarladı. Eytdi: "Sen aŋulca, leşkerile gel, ben öŋcile varayın ol (9) cānavarları göreyin. Olmasun ki bize andan ziyān gele." dėdi ve atından indi. Cebesini gėydi ve atınuŋ ḳulagını muḥkem çekdi. Üzerine (10) şīrāne suvār olup ol cānavarlar ṭurduġı yėre ʿazm ėtdi. Yaḳın gelecek gördi iki gergeden yatur ki her biri bir pīlden büyük. (11) İsfendiyār anları görüp ʿacebe ḳaldı. Atını depüp daḫı ilerü vardı. Ol cānavarlaruŋ gözi nā-gāh şeh-zādeye ṭuş oldı. İkisi daḫı (12) yėrinden ṭurup İsfendiyār'a ḥamle ḳıldılar. İsfendiyār bir kere naʿra urup arşlan gibi aŋradı. Yayını çıḳarup eline aldı. Ḳarşudan (13) gelürken ikisine iki oḳ urdı. Cānavarlar ol oḳuŋ zaḫmından süstledi. Şeh-zāde gördi ki cānavarlar zebūn düşdi, ḳılıç çeküp (14) atıla üstlerine vardı. İkisini bile pāre pāre eyledi. Cānavarlaruŋ işini perdāḫt eyledi, bir şu kenārına gelüp gevdesindeki ve ḳılıcındaġı (15) ḳanı yudı. Andan bir ḫoş maḳāma varup yüzini ṭopraġa urdı. Ḥaḳ teʿālā ḥażretine çoḳ tażarruʿ ėtdi: "Ėy ʿālemleri var ėden Allāh, (16) benüm elümden ne gele? *Ben*[118] bir żaʿīf bī-çāre ḳulam. Ve illā senüŋ fażluŋ ve ʿināyetüŋdür." dėdi. İsfendiyār bu ḥālde iken leşkerile Buşūten ėrişdi. (17) Ol cānavarı görüben ḥayrān ḳaldılar ve İsfendiyār'a āferīn ḳıldılar. Pes İsfendiyār buyurdı, ol arada çādırlar dutuldı ve leşker (18) ḳondı. Begler İsfendiyār'uŋ ḳatına geldi. Gine meclis ārāste olup ḫˇānlar döküldi, ṭaʿāmlar yėndi ve şarāblar içildi. Bir zamāndan (19) ṣoŋra buyurdı Gürksār'ı yine bendile getürdiler. Gürksār aġlayuraḳ ve ditreyürek şāhuŋ ḳatına geldi. Şāh emretdi bir (20) bir ḳaç ṭolu vėrdiler, içdi. Andan Gürksār'a eytdi: "Gördüŋ mi bu cānavarları neyledüm? Ḳalanın daḫı Allāh ʿināyet ėderse böyle ḳıluram." (21) dėdi. Gürksār eytdi: "Ėy arşlan yüreklü şāh, bu bir işidi ėtdüŋ. Ėrtegi menzilde iki arşlan gelecekdür. Anlara ejderhālar (22) ġarīm olmaz. ʿUḳāblar anuŋ yöresinden uçup gėçmez." dėdi. İsfendiyār güldi eytdi: "Ėy Türk-i nā-bekār, ėrte göresin ki ol arşlanları (23) daḫı neyleyem." dėdi. **كشتن اسفنديار شيرانرا** İsfendiyār, aḫşam olınca ol arada ḳarār ḳıldı. Aḫşamdan ṣoŋra buyurdı, (24) leşker geçdi. Ṣabāḥ olınca ol arşlanlar olduġı ṣaḥrāya ėrişdi. Gine İsfendiyār Buşūten'i leşkerile ḳodı ve Buşūtene biraz (25) naṣīḥat ėtdi. Buşūten daḫı naṣīḥatın ḳabūl ḳıldı.

پند كرفتن

Her ki ʿāḳıllar ögüdini ṭuta
Dīni derdinden anı evlā duta

---

[118] B. nüshasından tamamlanmıştır.

(61b) (1) Daḫı anlardan ėşide dürlü pend
Ola ol pendi ṭutayın sūd-mend

Pes İsfendiyār ol aradan atını sürüp arşlanlara yaḳın (2) ėrişdi. Ol arada iki arşlan gördi ki anlaruŋ gibi heybetlü cānavar hīç kimse görmiş degildi. Anlaruŋ ḳorḫusından ol (3) nevāḥīde hīç cānavar eglenmezdi. Birisi ėrkek ve birisi dişiydi. Ol ėrkek arşlan İsfendiyār'ı göricek şöyle aŋradı ki āvāzından (4) ṭaġ ve ṭaş yanḳulandı. Hemān dem İsfendiyār'uŋ üzerine ḥamle ḳıldı. Ol şīr-i nām-dār ṣabr eyledi. Yaḳın gelicek ḳılıcıla eyle çaldı ki (5) iki pāre oldı. ʿAḳabince ol dişi arşlan *daḫı*[119] ėrişdi. Anı daḫı ḳılıcıla iki biçüp ḳanlarını yėryüzine sėl-āb ḳıldı. Çünki (6) anlaruŋ daḫı ḳaydını görüp ṣu kenārına geldi. Gine gevdesinüŋ ve ḳılıcınuŋ ḳanını yudı. Allāh'a çoḳ şükürler ve tażarruʿlar eyledi. (7) Bir zamāndan ṣoŋra leşker yėtişdi. Buyurdı, ol arada ḳondılar. Ol arşlanları görüp ʿacebe ḳaldılar. İsfendiyār'uŋ (8) erligine ve bahādırlıġına taḥsīn ḳıldılar. Gürksār anı göricek göŋli ḳayġuyıla ṭopṭolu oldı. Andan İsfendiyār eytdi: (9) "Ėy yavuz baḫtlu, ḫor olmış Gürksār, eyt ki ėrtegi menzilde ne olacaḳdur ve yolımuz neye ṭuş gelecekdür?" Gürksār eytdi: "Ėy pehlevān (10) yarın saŋa bir ejderhā gelecekdür ki gevdesi ḳara ṭaġa beŋzer. Aġzından od ṣaçar, nefesiyle deŋizden balıḳları çeker. (11) Anuŋ ʿaẓameti ve heybeti dilile vaṣf olınmaz. Sen anı göricek cihāndan uṣanacaḳsın. Anuŋ gözi ṭuş olduḳdan (12) ṣoŋra seni diri ḳomaz. Bir ḳaç cānavar depeledüŋ, eyü bahādırlıḳ ėtdüŋ. ʿAḳluŋ varısa gine dönüp maḳāmuŋa git ki ol ejderhāya (13) kimse cevāb ėdecekleyin degüldür." dėdi. İsfendiyār eytdi: "Yarın ol ejderhānuŋ aġzına bendüŋile seni bile ileteyin gör ki Allāh (14) ʿināyetinde ben aŋa ne işler ėdem." dėdi. Andan buyurdı Gürksār'ı öŋinden giderdiler. Bī-edebliginden ötrü bir neçe aġaç urdılar. (15) Andan İsfendiyār buyurdı, bir ḳaŋlı düzdiler. Üzerine bir muḥkem ṣanduḳ eylediler. Taḫtalarınuŋ arasın ziftile ṭoldurdılar. Ol ṣanduġuŋ (16) ejdehādan*ki*[120] yanına bir delik ḳodılar. Ḳapusını ṭaşra açılur eylediler. Andan ol ṣanduġuŋ çevresine ḳılıçlar ve ḫançerler berkitdiler. İki yavuz (17) atlar getürüp ol ḳaŋluya ḳoşdılar. Ol gėce leşker yatmayup gitdi. Ṣabāḥ olıcak ejderhānuŋ maḳāmına yėtdi. **رسیدن اسفندیار و کشتن اژدرها** (18) Çünki ol araya yaḳın ėrişdi gine leşkerile Buşūten'i ḳodı ve eline bir elmās ḳılıç alup ṣanduġuŋ içine girdi. Ol iki at ḳaŋluyı (19) çeküp ejderhādan yaŋa yüridi. Çün ejderhā ıraḳdan ḳaŋl[u]nuŋ āvāzın ėşitdi, baḳup ḳaŋluya ol iki atı gördi. Ṭaġdan (20) aşaġa ḳara ṭaġ gibi indi. İki gözi cehennem ocaġına beŋzer aġzından odlar ṣaçılurdı. İsfendiyār anuŋ heybetin görüp müteḥayyir oldı. (21) Allāh ṣıġınup ṣanduḳ içinde oturdı. Atlar hemān ki ejderhāyı gördiler, dilediler ki dönüp ḳaçalar.

---

[119] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[120] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Nā-gāh ejderhā bir kez eyle ġıjġırdı ki (22) atlaruŋ ḳımıldamaġa mecālleri ḳalmadı. İsfendiyār'uŋ ʿaḳlı serāsīme oldı. Andan ejderhā bir kere nefes urdı. Ol atları ḳaŋluyıla (23) ve ṣanduġıla kendüye çekdi. Ol iki atları yutdı ḳaŋluyıla. Ṣanduġuŋ aġzına gelicek ol ṣanduḳdaġı ḳılıçlar ejderhānuŋ dimāġına (24) ṣançıldı. Aġzından ḳanlar deŋiz gib aḳmaġa başladı. Ne ol ṣanduġı yudabildi ve ne aġzından çıḳarıbildi. Ejderhā ʿāciz ḳaldı. (25) İsfendiyār gördi ki ejderhā ġāyet zebūn oldı. Arḳuncaḳ ṣanduġuŋ içinden ṭaşra geldi. Allāh adını diline getürüp elindeki elmās ḳılıcıla

(62a) (1) başına eyle çaldı ki başı iki pāre olup zehri yėre döküldi. Ol zehrüŋ dütüninden İsfendiyār'uŋ ʿaḳlı gidüp düşdi. (2) Ejderhā ol zaḫmıla cān vėrdi bir zamāndan ṣoŋra leşkerile Buşūten ėrişdi. Gördiler ki ejderhā bir ṭaġ gibi yatur. (3) Ḳanı bir ırmaḳ oluban aḳmış. Ol yöreyi sėle ġarḳ ėtmiş. İlerü varup gördiler ki ejderhā yanında İsfendiyār daḫı düşmiş, (4) yatur. İsfendiyārı ol ḥālde göricek āh ėdüp yaḳalarını çāk ėtdiler. Üzerine ėrişüp Buşūten İsfendiyār'uŋ başını dizi (5) üstine aldı. Yüzine gülāb ṣaçdılar. ʿAḳlı geldi. Uyḫudan uyanur gib gözini açdı. Eytdi ki: "Ḳorḳmaŋ, nesnem yoḳdur. ejderhānuŋ (6) aġusınuŋ dütünine doyamadum, ʿaḳlum gitmiş." dėdi. Ol ḫalḳ İsfendiyār'uŋ ḳademinde baş ḳoyup duʿā ve taḥsīn ḳıldılar. Gürksār (7) ol ḥāli göricek gine perīşān oldı. Andan ol aradan ḳalḳdılar, bir ṣu kenārına gelüp ḳondılar. İsfendiyār'a ġayrı ṭonlar (8) getürdiler, gėydi ve Ḥaḳ teʿālāya çoḳ şükr ḳıldı. Eytdi: "İlāhī, ʿināyet ėtdügüŋ kimse maḥrūm ḳalmaz. Bu iş senüŋ fażl u ʿināyetüŋdür. (9) Yoḫsa benüm elümden ne gelür?" dėdi. Andan ṣoŋra buyurdı yine meclis ḳurıldı ve ḫ̌ānlar döküldi. Gine sāḳīler ortaya (10) gėrüben zerrīn cāmlar ṣunmaġa meşġūl oldılar. Gürksār'ı getürüp yine bir ḳaç ṭolu vėrdiler içdi. Andan İsfendiyār güldi (11) ve ejderhāyı aŋdı, eytdi: "Ėy buçuḳ degmez ḥīle-bāz, gördüŋ mi ki ejderhāyı neyledüm?" Gürksār eytdi: "Ėy şāh, devletüŋ yārī ḳıldı, (12) ejderhādan ḳurtılduŋ. Yarın nice ėdeceksin? Bir cāẕū ʿavrat gelecekdür. Anuŋ adına Ġūl dėrler. Anuŋ elinden kimseler cān (13) ḳurtarmaz. Ol cāẕū şöyledür ki dilese ḳuru yėrleri ḳara deŋizler ḳılur ve kendüyi göge çıḳarur. Hem ne ėtmek isterise elinden (14) gelür. Gel bu ejderhāyı öldürmişken yüzüŋ ṣuyıla gine dön, aduŋı yėle vėrme. Sen cāẕūya cevāb vėremezsin." dėdi. İsfendiyār (15) eytdi: "Ėy şūm ṣūretlü pelīd, yarın Allāh oŋarursa göresin cāẕūnuŋ daḫı başını nice kesem." dėdi. **جادوی مکار زن** (16) Çün aḫşam olunca ol yėrde ḳaldılar. Aḫşamdan ṣoŋra İsfendiyār buyurdı, leşker göçdi. (17) Ṣabāḥa degin gitdiler. Ṣabāḥ olup gün doġunca cāẕūnuŋ maḳāmına yaḳlaşdılar. İsfendiyār buyurdı bir ṭolu cām getürdiler ve bir (18) ḳopuz

getürdiler. Ol ṭolu cāmıla ḳopuzı aldı, leşkeri Buşūtene ışmarladı. Buşūten eytdi: "Ėy pehlevān, cāẕūyı yavuz (19) dėrler, iḥtiyāṭıla ol." dėdi.

Ṣıfat-ı Ḥaẕer

Şāh olana iḥtiyāṭ gerekdür
Şöyle bil kim iḥtiyāṭ key şarṭdur
(20) Zīrā şāhlar beŋzemez şuŋa buŋa
İḥtiyāṭ gėrek ki iş her dem oŋa
İḥtiyāṭsız şāh iseŋ başarmadı
Dövletinüŋ bergi hīç yeşermedi
(21) Kişi elden geldügünce öz özin
Saḳlamaḳ gėrek ʿadüvvden ėy güzīn
Gerçi Ḥaḳ'dur saḳlayan cümlemüzi
Līk bizde saḳlamaḳ gėrek bizi

(22) Çün İsfendiyār iḥtiyāṭ bābında Buşūten'üŋ naṣīḥatın ėşidüp *ve*[121] begenüp ḳabūl ḳıldı. Allāh'a ṣığınup atını sürdi. Ol cāẕūnuŋ (23) ṭurduġı yėre geldi. İsfendiyār anda bir ḫūb çeşme gördi, ṣuyı cüllāba beŋzer. Ve yanında bir bāġçe gördi ki cennete beŋzer. Dürlü dürlü (24) çiçekler açılmış. Aġaçlar birbirine ḳarışmış ve nāzük çemenler üzerine gölge bıraḳmış. Aġaçlar gölgesinden bāġ içine güneş doḳunmaz. Her ṭarafında (25) ṣular revān oluban aḳar. Bir ʿacāyib mevzīʿ-yi ḫurrem. İsfendiyār ol mīşenüŋ leṭāfetini gördi ḥayrān ḳaldı. Atından inüp bir laṭīf

(62b) (1) yėre geldi. Bir çeşme kenārında oturdı. Ol altun cāmı eline alup bir ḳaç piyāle nūş ḳıldı. Andan ḳopuz eline aldı. (2) Āvāzına ḳopuzı āheng ḳılup kendü ḥāline münāsib bir nesne (3) eytdi. **مي خردن اسفنديار در مقام غول و جادوي مكار**

Eytdi ki ėy miḥnetsüz İsfendiyār
Bulınmadı bir dem saŋa ġam-güsār
Cihānuŋ ġamından yoġımış rehā
Nice bir çekem miḥnet ejdehā
(4) Murādum cihānda buyıdı hemān
Göreydüm yüzin dil-berüŋ nāgehān
Ki ol boyı serv yüzi nev-bahār

---

[121] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Bu ġurbetde baŋa olaydı yār

(5) Bu resme başlayup ḳopuz yanınca ırlayup kendü kendüye eytdi: "Ėy İsfendiyār, ne şūm ṭāliʿüŋ varmış ki cihānda bir nefes şād u (6) ḫandān olmaduŋ. Ve bir mey-güsārile bu dem ṣoḥbet ḳılup ṣafā sürmedüŋ. Arṣlanlar ve ejderhālar cenginden ḳurtulmaduŋ. (7) Nolaydı Taŋrı baŋa bir perī ṣıfatlu ve güneş yüzlü, serv boylu, saçı ṭopuġında yatur bir güzel vėreydi cihānda küllī murādum (8) ḥāṣıl olurdı." dėyüp eydürdi. İsfendiyār'uŋ āvāzı cāẕūnuŋ ḳulaġına ėrişdi. Bir zamān İsfendiyār'uŋ sözini diŋledi. (9) "Yine bir ḫoş şikār elüme girdi." dėyüben sevindi. Yerinden ṭuruban ol çirkīn ṣūretlü naḥs ḳarı, kendüyi siḥrile bir güzel Rūm ḳızı (10) şekline ḳoydı. Ve nāzük Rūmīyāne ṭonlar gėyüp müşgīn ḳara saçı ḳuşaḳdan aşaġa dökilmiş, ol mest-āne ḳara gözler süzilmiş, tāze gül (11) gibi yaŋaġ üzre zülfler ḫalḳa olmış, ḫırāmān ṣalınaraḳ İsfendiyār'uŋ ḳatına geldi. İsfendiyār anı göricek tīzcek elindeki piyāleyi (12) açdı eytdi: "Ėy ḳādir Taŋrı, bir nesneyi vėrmelü olıcaḳ ṭaġda ve yābānda daḫı vėrürsin. Her işler saŋa geŋezdür. Şimdi senden bir nigār (13) istedüm ki anuŋıla bir nefes ẕevḳ *ve*[122] ʿişret ėdeydüm. Şükr saŋa ki şuncılayın bir ḫūb vėrdüŋ ki dünyāda bir daḫı mānendi olmaya." dėdi. (14) Andan elindeki zerrīn piyāleyi ṭoldurdı. Ḫoş geldüŋ ėy nigār, dėyüp cāẕūnuŋ eline ṣundı. Cāzū hezār dürlü ʿizz ü nāzıla İsfendiyār'uŋ (15) elinden piyāleyi aldı. Diledi ki içe. Ol pehlevān meger ḳaftānınuŋ altında bir pūlād zencīr ṣaḳlayup dururdı ki Zerdühüşt Guştāsb'a (16) "Uçmaḳdan getürdüm." dėyü vėrmişidi. Guştāsb daḫı ol zencīri İsfendiyār'uŋ bāzūsına baġlatdurmışıdı. Ol sebebden idi ki (17) İsfendiyār'uŋ tenine oḳ ḳılıç kār ėtmezidi. Cādū şarāba meşġūl iken İsfendiyār zencīri çıḳardı. Ḥalḳa eyleyüp ol laʿīnüŋ üzerine atdı. (18) Ol pelīd, ġāfiliken zencīri boġazına geçdi. İsfendiyār eyle çekdi ki cāẕū yüzi üstine yıḳıldı. Tīz gine siḥrile kendüyi bir arşlan (19) şekline ḳoydı. İsfendiyār eytdi: "Ėy laʿīn, eger demürden ṭaġ daḫı olursaŋ elümden ḳurtulamazsın. Tīz evvelki ṣūretine gir yoḫısa (20) iki pāre eylerüm!" dėdi. Cāẕū İsfendiyār'uŋ ḳılıcı ḳorḫusından öŋdinki ṣūretine girdi. İsfendiyār gördi ki ol güzel ādem bir yigrenci ḳarı oldı. (21) Zencīr içinde ṭururken eyle çaldı ki iki pāre oldı. Ol abbaḳ ṣaçıla zişt ṣūreti āşikār oldı. Çaġırdı ki: "Ėy yigit, erseŋ (22) bir daḫı çal!" İsfendiyār eytdi: "Ėy laʿīn, ben iki zaḫmıla kimse öldürdügüm yoḳdur. Çünki cāẕūyı bir daḫı çalmadı. Cāẕū cihāndan ümīdi kesüp (23) cān cehenneme ışmarladı. Hemān ki cāẕū öldi, nā-gāh bir ḳara bulut belürdi. Anuŋ ḳaraŋulıġıyla ʿālemi ẓulmet bürüdi. Bir ḳatı yėl çıḳdı. (24) aġaçları ve ṭaşları birbirine urdı. Şunuŋ gibi toz ḳopdı. Şöyle ḳaraŋulıḳ oldı *ki*[123] ṣanasın ki ḳıyāmet ḳopdı. İsfendiyār bir yüksek yėre (25) çıḳuban naʿra urdı.

---

[122] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[123] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Āvāzın ėşidüp leşkerile Buşūten ėrişdi. İsfendiyār hezār ḥīleyile ol ẓulmet içinden çıḳdı. Bir zamāndan ol

(63a) (1) ḳaraŋulıḳ yine götürildi. İsfendiyār ḳarınuŋ başını bir aġaca ṣançup dike ḳodı. Leşker İsfendiyār'ı ṣaġ ve selāmet görüp Ḫudā'yı bī-niyāz (2) şükr ḳıldılar ve İsfendiyār'a āferīn ėtdiler ki: "Ėy pehlevān-i dilīr, senüŋ zaḫmuŋa ne arṣlan doyar ve ne cāẕū ve ne ejderhā. Ḫudā , (3) senüŋ ʿömrüŋi dāyim ḳılsun." dėdiler. Gürksār İsfendiyār'uŋ ol işini daḫı göricek cānına odlar düşdi. Ḥasedinden cigeri yandı (4) ve ṭutuşdı. İsfendiyār yüzini ṭopraġa sürdi Ḫudā'ya şükr ve niyāz ḳıldı. Andan buyurdı, ol mīşe içinde çādırlar ṭutdılar. Ḫūn getürdiler. (5) ʿAḳabince meclis ārāste ḳılup cām-ı şarāb içdiler. Andan ḫışmıla buyurdı Gürksār'ı getürdiler. Biri ardınca yine bir ḳaç ṭolu vėrdiler, (6) içdi ve germ oldı. Daḫı İsfendiyār baş götürüp eytdi: "Ėy devleti gitmiş kişi, ol cāẕū ḳarınuŋ başını aġaçda gördüŋ mi? Eyderdüŋ ki (7) ṣaḥrāları deŋiz eyler ve başını göge ėrişdürür. Hīç nesne elinden geldi mi ve ḳılıcumdan cān ḳurtardı mı? İmdi bundan ḳıyās eyle işiŋi. (8) ėrtegi menzilde ne vardur ve yolımuz neye neye uġrasa gerek?" Gürksār eytdi: "Ėy Ḫudā vend, ėrtegi menzil iŋen müşkildür. Arṣlana ve cāẕūya ḳıyās (9) ėtmelü degüldür. Anda bir ṭaġ vardur ki başı havāya ėrişmişdür. Ve ol ṭaġda bir ḳuşvardur ki aŋa Sīmurġ dėrler. Şunuŋ gibi büyük (10) ḳuşdur ki ḳanda uçduḳdan ṣoŋra dünyā içi ḳaraŋulıḳ olur. Ḳanadı cihānı başdan başa ṭutar. Ol ṭaġda anuŋ iki yavrusı vardur. (11) Dāyimā ol ṭaġdan iner, pīl ve arṣlanlar şikār ėder. Pençesine alup ol ṭaġ başında yavrularına çıḳar. Hīç ol pīller aŋa (12) yük gibi gelmez. Uṣuŋ varısa bu aradan gine dön ki ol Sīmurġ'uŋ heybetine sen doymazsın." dėdi. İsfendiyār güldi eytdi: "Ėy (13) ʿaḳlı yoḳ Gürksār, Ḫudā yārī ḳılursa ėrte anı daḫı oḳıla düşürem ve başını kesem." dėdi. **كشتن اسفنديار مرغ ادمي خارا** (14) Ol gün aḫşam olınca ol yėrde ḳarār ėdüp İsfendiyār Sīmurġ'uŋ cengini tedbīrin ėtdi.

Ṣıfat-ı Tefekkür

(15) Er odur kim işlemeden bir işi
Fikr ėdelüm kim ṣoŋra nolur teşvīşi
İşi ėtmeden şürūʿ-yı endīşe ėt
İvmegi terk ėt te'emmül pīşet ėt
(16) İşlemegil işi vaḳti yėtmedin
Kesmegil bizi verāndāz ėtmedin
Gelelüm İsfendiyār'uŋ işine
Diŋlegil ol serverüŋ kim işi ne

(17) Pes aḫşamdan ṣoŋra İsfendiyār emr ėtdi, geçüp gitdiler. Gün ṭoġınca ol ṭaġa yaḳın geldiler. İsfendiyār buyurdı, gine bir ḳaŋlı (18) ve bir ṣanduḳ düzdiler. Ol ṣanduġuŋ üstine ḳılıçlar ve süŋüler… İsfendiyār, ṣanduġuŋ içine girdi. Ḳaŋluyı iki at çekdi. Leşkeri (19) Buşūten’e ışmarlayup İsfendiyār gitdi. Ṭaġa yaḳın gelicek Sīmurġ, ol atlarıla ṣanduġı gördi, ḳara bulut gibi ṭaġdan götürildi. İndi ki (20) atlarıla ol ḳaŋluyı ḳapa, yavrularına çıḳara. Ḳuvvetile yuḳarudan aşaġa indi. Kendüyi ol ṣanduḳdaġı ḳılıçlara ve süŋülere urdı. (21) İki ayaġı ve ḳanatları ol süŋülere geçüp mıḫlatdı. Ṭalebini görüp kendüyi ḳurtaramadı. Āḫir, zebūn oldı, hīç ṭāḳatı ḳalmadı. Yuḳarudan (22) ol iki yavrusı Sīmurġ’un ol ḥālini göricek ḳanad büküp indiler. Anlar daḫı ġāfileyin kendüleri ḳılıca urup helāk oldılar. (23) Çünki Sīmurġ, ol ḳılıclarda süst oldı, ḳaŋlu ve ṣanduḳ anuŋ ḳanına ġarḳ oldı. İsfendiyār ṣanduḳ içinden bir Hindī (24) ḳılıcıla Sīmurġ başıra çaldı, iki pāre eyledi. Andan daḫı ḳurtulduġına Allāh’a şükr ḳıldı. Bir zamāndan ṣoŋra leşker yėtişdi. Gördiler ki (25) Sīmurġ’uŋ gövdesi ol ṣaḥrāyı başdan başa ṭutmış. Ol yėrler anuŋ ḳanına ġarḳ olmış. Anı görüp İsfendiyār’uŋ erligine ve ʿaḳlına

(63b) (1) taḥsīn ḳıldılar. Pehlevānuŋ ol işini daḫı göricek Gürksār’ı ditremek ṭutdı. Beŋzi ṣarardı ve gözinden ḳanlu yaş aḳdı. (2) Çādırlar ḳuruldı. Begler ve pehlevānlar İsfendiyār’uŋ ḳatına geldiler. Bezm ārāste ḳılup yėmege içmege meşġūl oldılar. Andan pehlevān (3) buyurdı, Gürksār’ı getürdiler. Bir ḳaç ayaḳ şarāb içürdiler. İsfendiyār eytdi: “Ėy münāfıḳ-ı bed-baḫt, gör ki Taŋrı ʿināyetinde bu (4) cānavarlara ne ḳıldum? cemīʿsini nice helāk eyledüm.” dėdi. Gürksār eytdi: “Ėy İsfendiyār, Ḫudā yārī ḳıldı, devletüŋ işledi. Ecelüŋ (5) yoġımış, anlardan ḳurtulduŋ. Eved, ėrtegi menzil anlaruŋ küllīsinden müşkildür. Ona ne ʿaḳıldan çāre olur ve ne pehlevānlıḳ fāyide ėder. (6) İşbu ṭaġuŋ başına varıcaḳ bir ḳara ve dipiye uġrayacaḳsın ki anuŋ ṣovuġına ādem doymaz. Sen ve leşkerüŋ ḳar içinde ḳalur geçemezsin. (7) Yėgregi oldur ki gine dönesin önegülik ėtmeyesin ve bunca ḫalḳuŋ ḳanına girmeyesin. Ve daḫı anda bir yėl eser ki yėrlü ṭaşları ve aġaçları (8) yėrinden ḳoparur. Ol ṣovuḳdan gėçüldükden ṣoŋra ki ovaya inile, otuz ferseng miḳdārı ola. Bir yėre uġranur ol yėr, şöyle ṭayıncaḳ (9) balçıḳdur aḳar ki andan arṣlanlar gėçmez. Gündüzin güneş ısısından ḳaynar ve yėrler ḳızar. Ve hem anda içmege bir ḳaṭre ṣu bulınmaz. Yėgrek (10) uçucı kerkesler ol yėrden uçup gėçmezler. Andan gėçicek ḳırḳ ferseng yėr ḳum içinde gidilse gerek. Ḳum şöyle deŋiz gibidür aḳar. (11) Andan hīç cān-ver gėçmek mümkin degüldi. Bunları gėçicek ėy pehlevān, ol baḳar ḳalʿaya ėrişürsin. Ḳalʿa bir ḫūb maḳāmdur ki lā-nażīr (12) ve ulu şehirdür ammā ṭaşrasında yėyecek bulınmaz. Eger İrān’uŋ ve Tūrān’uŋ ḫalḳı

cemʿ olsa ol ḳalʿayı yüz yıl egirtse aŋa çāre (13) ėdemeyeler.” dėdi. Gürksār bu sözi söyliyecek İrānīler ḳorḳdılar ve eytdiler: “Ėy şāh-ı āzāde, eger Gürksār’uŋ dėdigi gerçekise maʿlūmdur ki (14) anuŋ gibi yėrden ādem oğlanı gėçmez. Cemīʿmüz anda helāk oluruz. Bu yėre hemān almaḳiçün gelmişüz. İmdi ėy pehlevān, ne ḥācet ki bunca (15) belā çekevüz? Bunuŋ gibi ecel yėrlerine uğrayavuz? Şol zaḥmetleri ki bu yolda sen çekdüŋ hīç kimse görmiş degüldür. Gel kerem eyle gine (16) dönelüm şāhuŋ ḳatına varalum. Gürksār’uŋ ḫaberin dėyelüm ve bir ıraḳ yola daḫı gidelüm.” dėdiler. İsfendiyār İrānīlerden bu sözi ėşidicek (17) göŋli be-ġāyet perīşān oldı. Eytdi: “Ėy kişiler İrān’dan bunda baŋa ögüt vėrmege mi geldüŋüz? Ḳanı şāhuŋ sözi ve ḳanı anuŋ (18) ḫilʿatları ve altun kemerleri ve tācları? Bir şeyṭānuŋ söziyile ne ʿaceb süst olduŋuz? Eger ṣovuḳdan ḳorḳduŋuzsa ve yol zaḥmetinden (19) üşendüŋüzse size destūrdur hīç zaḥmet çekmeŋ gine evüŋüze varuŋ! Baŋa ḳardaşumıla oğlum yėter! Bu yoldan benüm dönüşüm yoḳdur! İşbu ḳadar (20) müşkil yėrleri erligile gėçdüm, şimden gėrü daḫı Allāh öŋere dėdi. İrānīler gördiler ki şeh-zāde ḳatı ḳaḳıdı ve melūl oldı küllīsi (21) gelüp ayağına dökildiler ve ʿöẕürler ėtdiler ki: “Bizüm cānımuz saŋa ḳurbān olsun. Bizüm ḳorḳumuz ve teşvīşimüz oldur ki saŋa bir ziyān (22) ola ve gernī biz cengden mi yüz dönde[rü]rüz[124] ve belā çekdügümüze incinür miyüz? Sen ne buyurursaŋ emr ki muṭīʿüz ve daḫı ḳalʿa-yı rūyīn (23) ṣarplığından ve mühkemliginden ḳorḳmazuz. Ve Tūrān leşkerinüŋ çoḳlığından daḫı hīç göŋlimüze ḳorḫu yoḳdur.

Ṣıfat-ı İttifāḳ-ı Leşker

(24) Cān ve başıla yolıŋuza ṭurmışuz
Ḫānumānuŋ cümle terkin urmışuz
Düşmenüŋ biz çoḳlığına baḳmazuz
Biz bizi ḳorḫu odına yaḳmazuz
(25) Bilürüz ki başılur çoḳlar aza
Çünki Ḥaḳ emri ėrüp baḫtı boza
Daḫı yol āfetlerinden ẕerrece
Derdimüz yoḳdur bizüm hīç ḫoca

(64a) (1) Böyle dėdi çün İrān serverleri
Serfirāz begleri vü pekleri
Gördi çün İsfendiyār öz leşkerin

[124] B. dönderürüz B. nüshasından düzeltilmiştir.

Yıḳmaġa ḳaṣd ėtdi düşmen kişverin
(2) Bildi kim kendüyçün bebr ü peleng
Ėdiserler ḫaṣmıla şīrāne ceng
Ḳamusı cānıla ėtmiş ittifāḳ
Kimisinüŋ göŋlinde yoḳ hergiz nifāḳ
(3) Ḫoş dil olup dėdigim iki kişi
Yek dil olup ṭutalar çün bir işi
Ger çekem ol iş ḳatı müşkil ola
Bī-şek āsānlıġıla ḥāṣıl ola
(4) Bozılur iş nirede olsa nifāḳ
Cümle iş biter çün ola ittifāḳ
Ḫālıḳ'a ḳılup tevekkül şehriyār
Düşmenile ceng ḳıldı iḫtiyār
(5) Daḫı ol ṭaġı ki andadur şitā
Ḳaṣd ḳıldı aşmaġa andan öte
Çün şeh ėtdi ʿazm rezmile neberd
Kim diyār-ı ḫaṣmdan ḳopara gerd
(6) Zīrā ḫaṣma ḳılıç olur çāre bil
Kim daḫı yoḳdur arada ḳāl u ḳīl
Pādişāhlar ḳılıç altında olur
Memleket alan ḳılıcıla alur
(7) Er odur kim ḫaṣmı ger Behrām ola
Mümkin olmaya ki hergiz rām ola
Er olan başın gėrek döndüre çarḫ
ʿAvrat olan ununa döndüre çarḫ

(8) Çünki İsfendiyār'uŋ ḫāṭırı gėrü şād oldı, eytdi: "Eger murāda yėtişirsevüz sizüŋ bu zaḥmetlerüŋüz unudulmaya ve emekleriŋüz żāyiʿolmaya. (9) Bu belā muḳābelesinde her biriŋüze māllar gencler ḥāṣıl ola." dėdi ve İsfendiyār ol yėrde bir zamān eglendi. Bir gün ki havā be-ġāyet laṭīf (10) oldı. Ṭaġ başından ṭuman götürildi. Buyurdı, kūs, naḳḳāre dögüp göçdiler. Taŋrı'ya ṣıġınup ol ṭaġuŋ yolın ṭutuban gitdiler. (11) فروماندن اسفنديار و لشكر از طوفان سرما Çünki o gün gėceye degin gitdiler, bir menzile yėtişüp çādırlar dutup (12) ḳondılar. Bir zamāndan ṣoŋra nā-gāh bir ḳatı yėl çıḳdı ve bulutlar belürdi ve ḳarlar yaġdı. Leşker ḫalḳı, ḳaraŋulıḳ içinde ḳaldı. (13) Ādem ādemi görmez oldı. Ve şunuŋ gibi ṣovuḳ oldı ki çoḳ kişiler

ol ṣovuġa doymayup ḳırıldı. Üç gün leşker bu ẓulmet içince (14) ḳaldı. Her kişi cānından ümīd kesdi. Dördünci gün İsfendiyār, Buşūten’e eytdi: “Ėy ḳarındaş, işimüz ġāyet düşvār oldı. Erligile (15) ejderhāyı ve Sīmurġ’ı zebūn ḳıldum. Ammā bu ḥāle erlik ve pehlevānlıḳ fāyide ėtmez. Dükeliŋüz el götürüp Allāh’a niyāz ḳıluŋ ve tażarruʿ ėdüŋ . (16) Ümīḏdür ki Ḥaḳ teʿālā bu ḳaraŋulıġı ve zaḥmeti üzerimüzden ṣava.” Pes Buşūten ilerü geldi. Leşker el götürüp Allāh’a niyāz ėdüp (17) yalvardılar. Çoḳ aġlaşdılar. Ol ġanī pādişāh, anlaruŋ duʿāsını ḳabūl ḳıldı. Bir muʿtedil yėl çıḳup ol ẓulmeti anlaruŋ üstinden giderdi. (18) ʿĀlem gine münevver oldı ammā leşker ḳımıldamaġa mecāli ḳalmamışıdı ve çādırlar hep ışlanmışıdı. Üç gün ol arada oturdılar. Üç (19) günden ṣoŋra İsfendiyār ol ḫalḳı ḳatına cemʿ ėtdi ve eytdi: “Her begüŋ ki yüz yük çekilür ṭavarı var ellisine ṣu yüklensün. (20) ceng āletinden ġayrı ne varısa gidersün. Hemān yėmekile ṣu götürsün. Taŋrı’nuŋ kereminden ümīḏ kesmesün. Ṣaġlıġıla bu yolı geçüp (21) ol put perestler iḳlīmine varursavuz Allāh ʿināyetinde her biriŋüz māl u genc issi ola. Şimdi mālıŋuz yābāna gitdügine ġam yemen. Ben (22) sizi māla ve gence yėtişdürem.” dėdi. رسيدن اسفنديار باب و كدشتن با ساني Hemān ki gün ṭolundı İsfendiyār leşkeri ḳaldurdı. (23) Göçdiler. Bir zamān gitdüklerinden ṣoŋra İsfendiyār’uŋ ḳulaġına ṭurna āvāzı ėrişdi. İsfendiyār taʿaccüb ėtdi. Tīz Gürksār’ı (24) ḳıġırtdı, eytdi: “Ėy Gürksār, ‘Yolda ṣu yoḳdur.’ dėrdüŋ. Bu ṭurna āvāzı nedür?” dėdi. Gürksār *ol dem İsfendiyār’a*[125] eytdi: “Acı ṣular vardur. Hīç ādem (25) içecekleyin degüldür. Eved, ḳuşlar ve cānavarlar içerdi.” Ol aradan daḫı gitdiler. Dünüŋ nıṣfı gėçdükde şāhuŋ ḳulaġına ṣu

(64b) (1) çaġıldısı ėrişdi. Tīz atını depdi ilerü vardı. Bir deŋiz gördi ki hīç dibi yoḳ. Ḳaṭaruŋ öŋindeki deve ġāfil giderken kendiyi deŋize (2) urdı. Belürsiz olup gidince şāh ėrişdi. Tīz atını depdi iki ḳıç ayaġından çeküp ṭaşra çıḳardı, tīz buyurdı Gürksār’ı getürdiler (3) eytdi: “Ėy pelīd, niçün yalan söyledüŋ? ‘Yolda ṣu yoḳdur.’ dėdüŋ ve ‘Ḳatı ıssı olur.’ dėyü ḫaber vėrdüŋ. Bu deŋiz nedür ki leşkeri ġāfileyin aŋa ġarḳ (4) ėdüp ḳırayazduŋ. Gürksār eytdi: “Ḳanı ol devlet ki senüŋ leşkerüŋ ḳırıldı ve saŋa bir āfet yėtişdi? Bunca zamāndur ki bende (5) içinde belā çekerem. Bilürem ki sen ölmeyince baŋa bundan ḳurtılmaḳ yoḳdur.” dėdi. İsfendiyār güldi, ḫışm ṣūretin göstermedi. Eytdi: “Ėy ʿaḳlı (6) yoḳ Gürksār, saŋa ziyān mı ėderem? Eger bu ḳalʿayı alursam seni aŋa beg eyleyem ve saŋa taʿalluḳ kimseyi incitmiyem. Sen baŋa ṭoġru söyle, bunuŋ (7) gibi ėtme.” dėdi. Gürksār İsfendiyār’dan bu sözi ėşidicek

[125] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ḫāṭırı ḫoş oldı. *Egülüp*[126] İsfendiyār'uŋ ayağın öpdi ve ʿöẕürler diledi. (8) İsfendiyār eytdi: "Hele geçen geçdi. Bu ṣunuŋ gėçidi ḳandadur?" dėdi. Gürksār eytdi: "Benüm bendümi gidersünler, bir gėçid bilürem ṣuyı oḳ (9) boyına çıḳmaz. Leşkeri ol aradan gėçüreyim." dėdi. İsfendiyār buyurdı, Gürksār'uŋ bendini götürdiler ve yükde ne ḳadar ṣu varısa dökdiler. Gürksār (10) bir deveyi eline alup öŋce çekdi. Leşker *daḫı*[127] ardınca gėçüdden geçdiler. Hīç kimseye ḫaṭā gelmedi. **رسیدن اسفندیار بقلعه رویین** (11) İsfendiyār çünki deŋizden geçdi leşkerine buyurdı, ālāylar bağladılar, meymene ve meysere rāst ḳılup yüridiler. Ḳalʿa-yı rūyīne altı (12) ferseng yėr ḳaldılar. Ol arada bir ḫoş yėre ḳondılar. Bir zamān yėdiler içdiler. Andan buyurdı, leşker ṣavaş yarağına girdiler. Cebeler gėydiler (13) ve ışıḳlar urundılar. ʿĀlem, sancaḳ ḳaldurup ḳalʿa-yı rūyīne ʿazm ėtdiler. Andan İsfendiyār leşkerine istimālet vėrüp eytdi:

Ṣıfat-ı İstimālet-i Leşker

(14) Leşkerini gördi çün İsfendiyār
Ṣaġ *u*[128] ṣol ṭurmış ne kim mīr ü kibār
Her birine istimālet vėrdi şāh
Kim cihānda ben olursam pādişāh
(15) Her biriŋüze vėrem bir memleket
Vereyin anda ėdesiz salṭanat
Çoḳlığını düşmenüŋ ẕikr ėtmeŋüz
Ḫāṭıruŋuzda yaman fikr ėtmeŋüz
(16) Baŋa Ḥaḳ'dan vėrülüp durur meded
Hīç ḳayurmaŋ sizde azısa ʿaded
Dürişelüm nāmiçün ceng ėdelüm
Düşmene yėryüzini teng ėdelüm
(18) Ḳanda kim var nām u nāmūs hüner
Gerçi az olsa bulur çoġa ẓafer
Ėy niçe çoḳlar baṣılurlar aza
Çünki Ḥaḳ emrile baḫtı yaza
(18) Kişide kim olmaya nāmūs u neng
Yėryüzinden yėgdür aŋa gūr-ı teng

---

[126] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[127] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[128] B. nüshasından tamamlanmıştır.

İşbu resme istimālet vėrdi yār
Leşkerine ol zamān İsfendiyār
(19) Bu sözile ḳamu ḫoş dil oldılar
ʿAhdı şeh-zādeyle tāze ḳıldılar
İstimāletle olur ḫoş dil sipāh
Kim sipāhīle olur ḳutlu şāh

(20) Çünki İsfendiyār leşkerine bu vechile istimālet vėrdi, andan buyurdı. Gürksār'ı yine getürdiler. Eytdi: "Ėy Gürksār, şimden gėrü (21) bendüŋi giderdük. Bizden saŋa hīç yaramazlıḳ gelmeye. Sen daḫı bizümle yār ol. Ėy Gürksār, şol vaḳt ki Ercāsb'uŋ başını (22) kesem ve dedemüŋ ḳanını alam ve Kührem'i depeleyem Ferşīdverdile otuz sekiz ḳardaşumuŋ ḳanını alam ve Tūrān iḳlīmini ṭutam, yıḳam ve ulularını yaḳam, (23) ʿavratını ve oğlanını esīr ḳılam. Bu nesnelere senüŋ ḫāṭıruŋ ḫoş olur mı, yoḫsa incinür mi? Gizleme, ṭoğru söyle." dėdi. Bu sözden (24) Gürksār'uŋ cānı ṭaraldı ve ḫışmından ṣığrınmadı, eytdi: "Ėy işi oŋmayacaḳ ve dėdügi rāst gelmeyecek, şunuŋ gibi sözi nice söylersin? (25) Sanduğuŋ gine senüŋ başuŋa uğrasun!" dėdi ve İsfendiyār'a çoḳ türrehāt söyledi. İsfendiyār ḳaḳıyup ḳılıcını çekdi, depere ḳılıçlayup

(65a) (1) Gürksār'ı iki pāre eyledi. Pārelerin götürüp ol deŋizüŋ içine atdı. Andan İsfendiyār, ol öykeyile atına binüp bir yüksek yėre (2) çıḳdı. Dört yaŋa baḳdı, naẓar ėtdi. Bir demürden yapılmış ḳalʿa gördi. Anuŋ gibi ḳalʿayı gözler görmiş degüldi. Üç ferseng ol ḳalʿanuŋ yüceligi (3) var, dāyiresi tamām ḳırḳ ferseng yėri ṭutmış. Cemīʿ dīvārını ṣırf demürden ėtmişler ki içinde bir ṭaş yoḳ. Dīvārınuŋ enine dört (4) atlu ber-ā-ber segirdür. İsfendiyār, ol ḳalʿayı gördi, ḥayrān ḳaldı. Be-ġāyet melūl oldı. Bir zamān fikre vardı. Bir zamān fikre vardı Andan āh (5) ėdüp eytdi: "Ḥayf, benüm emeklerüme ki bunca zaḥmet çekdüm. Bu ḫod alınmaḳ mümkin degilmiş. Buŋa ne çāre ola? dėyüp ṭurdı. (6) Baḳdı, gördi ki ṣaḥrāda iki atlu yürür, ṭāzīleri var. şikāra çıḳmışlar. İsfendiyār anları göricek tīz aşağa indi. Ol atluları (7) süŋüyile yıḳdı. Alup anları yayaḳ ol depeye çıḳardı. Anlara ṣordı ki: "Bu ḳalʿa ne ḳalʿadur ve içinde ne ḳadar ṣavaşçı er vardur? (8) dėdi. Ol kişiler eytdi: "Bu ḳalʿaya, ḳalʿa-yı rūyīn dėrler. Ercāsb şāhuŋdur. Şimdi Ercāsb şāh, bu ḳalʿada olur. (9) İçinde yüz biŋ yazılu ṣavaş eri vardur. Yaraġ, rızḳ şol ḳadar çoḳdur ki eger yüz yıl ṭaşradan bekleseler hīç buŋalmaya (10) ve ṭaşradan nesne ḥācet olmaya. İçinde ṣular ve degirmenler ve ṭağlar ve

ṣaḥrālar ve şikār ėdecek[129] yėrler vardur.” dėdiler. Ve şol ḳadar (11) medḥ ėtdiler ki İsfendiyār ʿacebe ḳaldı. Andan şāh-zāde anlaruŋ ḫaberin tamām alacaḳ dil kesilsün dėyü başların kesdi. Sürüp (12) gine leşkere geldi. Buşūten’e eytdi: “Eger ʿömrümüz olduḳça bu ḳalʿayı egrisüz almak mümkin degil. Eved, ben şöyle fikr ėtdüm ki (13) sen leşkerile bir yėrde durasın, kimseye görünmeyesin. Gėce ve gündüz vaḳtüŋe ḥāżır olasın. Üstüŋüze kimse ṭuş olup sizi (14) görürse mecāl vėrmeyüp başını kesesiz. Tā ki sizi hīç kimse ṭuymaya. Ben bezirgān ṣūretinde ḳalʿaya varuram. Sen (15) bir sāʿat gözcisiz olmayasın ve ḳatuŋa ḥāżır olasın. Şol vaḳt ki ḳalʿadan gündüzin ḳara dütün çıḳa ve gėcede od yaŋa (16) bilesin ki iş murādımuzcadur. Leşkerüŋi ṭonadup ḳalʿa üstine yüriyesin, ceng ėdesin.” dėdi. **رفتن اسفندیار به صورت بازرکان پیش ارجاسب** (17) Andan İsfendiyār, sār-bāna buyurdı. Yüz ḳızıl ṭolu deve getürdiler. Onına ṣırf fülūrī yükletdiler. (18) Ve bėşine Çīnī dībālar yükletdiler. Ve dürlü dürlü ḳumāşlar urdılar. Bėşine daḫı ḳıymetli ṭaşlar ve gevherler ve incüler yükletdiler. Ve (19) ve~~[130]~~ seksen deveye ikişer ṣanduḳ urdı. İçine yüz altmış pehlevān ḳoydı. Yigirim kişi daḫı deveci ṣūretine gėrüp ayaḳlarına pāpūç, (20) arḳalarına ʿabā gėydiler. Develeri çeküp ḳalʿadan yaŋa yüridiler. İsfendiyār yüzini örtüp bāzirgān ṣūretinde girileŋde (21) gelür[d]i.[131] Sār-bān öŋce ḳalʿanuŋ ḳapusına ėrişdi. Ḳapucılar kārbān āvāzın ėşitdiler, “Ne kişilersiz?” dėyüben ṣordılar. (22) Sār-bān eytdi: “İşbu gelen kişi bir ulu bāzirgāndur. Mālınuŋ ve ḳumāşlarınuŋ ḥisābı yoḳdur. Bunda ticāret ėtmege geldi.” (23) dėdi. Pes bir ḳaç muḥteşem kişiler sürüp İsfendiyār’uŋ ḳatına geldiler ki “Bu yüklerüŋ nedür ve bize yarar neŋ vardur?” (24) dėyü ṣordılar. İsfendiyār eytdi: “Bende metāʿ çoḳdur. Biz şāh içün geldük. Evvel ṣağlığıla şāhı görelüm. Nemüz varduğın (25) aŋa ʿarż ėdelüm. Buyurursa siz daḫı göresiz.” dėdi. Ol kişiler İsfendiyār’uŋ sözine taḥsīn ḳıldılar. İsfendiyār yüklerini

(65b) (1) ol arada ḳodı. Kendüsi bir ṭaşuŋ içine gevherler ḳodı, üstine bir dībā urdı ve şāha nis̱ār içün bir niçe fülūrī getürdi. (2) Bir ḫāṣ at ve on pāre daḫı dībā-yı Çīnī aldı. Ercāsb’uŋ ḳatına geldi. Destūr oldı, içerü girdi. Ercāsb şāhı göricek (3) ol fülūrīleri nis̱ār ėtdi ve duʿā ḳılup eytdi: “Ėy şehriyār, bir bāzirgānam atam ulu Türk’dür. Anam daḫı kişi ʿıyālıdur. dāyimā (4) Tūrān’dan İrān’a ḳumāş iletürem. Ṣanʿatum şeherde bāzirgānlıḳ ėtmekdür. Şimdi Belḫ’e bir ḳaç ḳaṭar develerüm vardur. Yüklerüm (5) nefīs ḳumāşlardur ve gevherlerdür ve tāclar ve ḳıymetli nesnelerdür. Bunda ṣatup almağa geldüm. Raḫtumı ḳalʿanuŋ ṭaşrasında

---

[129] Müstensih hatası nedeniyle “ėdecet, ادجات” şeklinde yanlış yazıldığı düşünülen kelime cümlenin anlamı ve kelimenin bağlamla ilişkisi düşünüldüğünde “ėdecek” şeklinde düzeltilmiştir.
[130] Mükerrer yazım
[131] B. gelürdi

ḳodum. Eger şāhdan (6) destūr olursa yüklerümi içerü ḳoyam, ṭaşrada ḫırsız teşvīşinden emīn olam. Bir ḳaç gün ḫalḳa ṣatu bāzār ḳılup şāh (7) devletinde bir nesne issi olam." dėdi. Ercāsb şāh eytdi: "Ėy yigit, üşenme bunda ḫırsız olmaz. Seni kimse incitmez." dėyüp (8) buyurdı. Kendü sarāyına yaḳın bir büyük kārvān sarā[y] varıdı anı boşaltdılar, İsfendiyār'a vėrdiler ki develerin ve ṣanduḳlaruŋ (9) aŋa getüre. Ve şāhuŋ köşkinüŋ ḳapusı öŋinde bir ḫūb dükkān varıdı. Ol dükkānı daḫı aŋa vėrdiler ki metāʿların anda ṣata. (10) Pes İsfendiyār yėr öpüp şāhuŋ ḳatından çıḳdı. Develeri ve ṣanduḳları ol sarāya getürdi. Ol dükkānı dürlü dürlü (11) ḳumāşlarıla bezedi. Her yaŋadan ḫocālar geldiler ki anuŋıla ṣatu bāzār ėdeler. Çün ol gėce geçdi ṣabāḥ olıcaḳ İsfendiyār (12) ḳıymetli nesnelerden alup gine şāhuŋ ḳatına geldi. Yėr öpüp şāha duʿā ėtdi. "Ėy şehriyār, benüm yüklerüm şāhlara (13) lāyıḳ tāclar ve kemerler, nefīs libāslar ve metāʿlardur. ıraḳ yėrlerden getürmişem. Dilerem ki şāh bir ḳaç ādem göndere şöyle ki şāhuŋ (14) ḫazīnesine lāyıḳdur anı alalar, begendükleri nesne küllīsi şāhuŋ ola." dėdi. Şāh güldi. İsfendiyār'uŋ sözi ḫāṭırına ḫoş geldi (15) ve İsfendiyār'a taḥsīn ḳıldı. Bildi ki ulu merdüm-zādedür. Eytdi: "Ėy bāzirgān, aduŋ nedür?" İsfendiyār eytdi şāha: "Benüm adum (16) Ḫarrād'dur." Ercāsb eydür: "Ėy Ḫarrād, sen anları getürince anca zaḥmetler ve ḳorḫular çeküp durursın. Var neŋ varısa ṣat. Bizden (17) yanı tamāmdur." dėdi. Andan ṣoŋra İsfendiyār'a yol zaḥmetlerinden ve İrān'uŋ Tūrān'uŋ aḥvālinden ve leşker ḥikāyetinden." ṣordı. (18) eytdi ki: "İsfendiyār'dan ne ḫaber bilürsin ve Gürksārı nice ėşidürsin? İsfendiyār eytdi şāha: "Bėş aydur ki İrān yolınuŋ (19) zaḥmetin çekerem. Gāh ėşidürem ki İsfendiyār atasına ḳaḳımış başın alup gitmiş. Gāh eydürler ki Gürksār'ı almış Heft-ḫūn (20) yolına gitmiş ki Tūrān-zemīne varup erligile Ercāsb'dan kīnini ala dėrler." dėdi. İsfendiyār eyle diyicek Ercāsb şāh (21) güldi eytdi: "Bu sözi ʿaḳlı olan kişi söylemez ki eger Heft-ḫūn'dan şimdenki ḥālde kimse geçebilürse baŋa er dėmesünler." dėdi. (22) İsfendiyār ayruḳ ṭınmadı. Ercāsb sözini tamām ėdicek yėr öpdi ve ṭaşra çıḳdı. Dükkānına gelüp ḫalḳa aḫşama degin ṣatu (23) bāzār ḳıldı. **ديدن اسفنديار دختران خود را** Çünki aḫşam oldı, ḫalḳ evine gitdiler. İsfendiyār yalaŋuz dükkān (24) öŋinde fikr ėdüp otururdı. Baḳdı, gördi ki ḳız ḳardaşlarınuŋ ikisi bile baş açuḳ ve yalın ayaḳ bir eski gėymişler (25) ellerine iki destī almışlar, gözlerinüŋ yaşı ırmaġ olup aḳar, sarāydan çıḳup birbiriyle dertleşüreḳ aġlaşuraḳ ṣuya gider. Meger

(66a) (1) İrān'dan bāzirgān geldigin ėşitmişlerdi. İsfendiyār'ı dükkān öŋinde ḫalvet göricek ikisi bile ḳatına geldiler. İsfendiyār (2) anlaruŋ ḥālini görüp müteḥayyir oldı. Tīzcek anlardan yüzin örtdi. Ol bī-çāreler başlayup İsfendiyār'dan ḫaber ṣordılar. (3) eytdiler ki: "Ėy

bāzirgān, Taŋrı senüŋ dünüŋi ve günüŋi ḳutlu eylesün ve dükeli uluyı senüŋ ḳapuŋa muḥtāc ḳılsun. Bize ḫaber vėr, (4) ḳandan gelürsin? Hīç İrān sulṭānı Guştāsb'dan ve oġlı İsfendiyār'dan ḫaber bilür misin ki biz ikimüz Guştāsb şāhuŋ (5) ḳızlarıyıduḳ. Ḳardaşımuz ve atamuz anda degüliken bizi aŋsuzın esīr ėtdiler. Bir ẓālimüŋ eline düşdük. Baş açıḳ ve yalın ayaḳ dün ü gün (6) arḳamuzla şu çekdürürler. Aġlamaḳdan daḫı gözlerimüzüŋ yaşı dükendi. Anlar anda şādlıḳda ve ʿişretde bizüm ḥālimüz uş görürsin ki nedür." (7) dėdiler ve gözlerinden ḳanlu yaş revāne ḳıldılar. Eytdiler ki: "Taŋrı'ŋçun ėy bāzirgān, eger yol düşüp bizüm şehre uġrayasın bizüm (8) ḥālimüzi ol çoḳ sevgülü ḳardaşumuz İsfendiyār'a dėyesin. Ol eylügüŋ ʿivażın Taŋrı saŋa vėre. İsfendiyār bunlaruŋ ḫaberin (9) ėşidicek yüregi ṭoldı ve bileler dėyü ḳorḳdı. Kendüyi ṭutdı, ṭutamadı ṣabrı ve taḥammüli ḳalmadı. Daḫı bir kere ḥayḳırdı. İsfendiyār'uŋ āvāzından (10) ḳızları ditremek ṭutdı. "Eytdi ne İsfendiyār olsun ve ne aŋa ḳardaş dėyüben şād olan olsun ve ne Guştāsb olsun ve ne (11) anuŋ tācı ve kemeri olsun. Bu vilāyetde bāzirgānlıḳ ėderem. Ol iḳlīme varmazam." dėdi. Hümā İsfendiyār'ı sözinden bildi, ḳız ḳardaşı (12) Māh-āferīd'e eytdi: "İşbu yigit İsfendiyār kendüdür. Bāzirgān vaṣfında düşmenden kīn almaġa gelmişdür. Hele ṭınma." dėdi. (13) Gözlerinüŋ yaşın aḳıdup ol pāre pāre ṭonlarıla İsfendiyār'uŋ ḳatında birazcuk ṭurdılar ve ayruḳ söylemediler. İsfendiyār bildi (14) ki kendüyi bildiler. Tīzcek yüzini açdı. Gözleri yaşıla ṭopṭolu ḫışmıla ol ḳızlaruŋ yüzine baḳdı, diş ḳışdı. (15) eytdi ki: "Yürüŋ bir ḳaç gün ṣabr ėdüŋ . Aġzıŋuz ṭutuŋ." dėyüp anları gönderdi. Ḳızlar sevünü göŋenü gitdiler. Kendisi melūl (16) ve maḥzūn ol gėce ḳarār ėtdi. Ṣabāḥ olıcaḳ gine Ercāsb'uŋ ḳatına geldi eytdi ki: "Taŋrı şehriyāra çoḳ ʿömür vėrsün. Deŋiz (17) yüzinde gemiye binüp gelürdüm. Bir muḫālif yėl esdi. Az ḳaldı ki gemümüz ġarḳ ola. Ol vaḳt Allāh'a neẕr ėtdümdi ki eger ṣaġlıġıla (18) iḳlīmimüze varam bir ulu ḳonuḳlıḳ ḳılam. Ol şehrüŋ ulularını cemʿ ḳılam. Faḳīrlere elden geldükçe nesnecük inʿām ėdem. İmdi (19) dilerem ki şāh destūr vėre benüm dilegümi ḳabūl ḳıla. Beglerini ve serverlerini cemʿ ėdem. Bir ulu iclās eyleyem." dėdi. Bu sözler Ercāsb (20) şāha ḫoş geldi. Ne ḳadar begler ve muʿteber kişiler varısa eytdi: "Külliŋüz Ḫarrād'uŋ ḳonuḳlıġına varuŋ ve ḫoş ṣoḥbet ėdüŋ ." dėdi. (21) İsfendiyār eytdi: "Ėy keremi çoḳ, devletlü şāh, evümüz ṭardur ve ṭam üsti daḫı yüksekdür. Buyurursaŋ ḳalʿanuŋ burcı üzerine çıḳalum. Odlar (22) yaḳalum ve ṣoḥbet ḳaydını anda görelüm." dėdi. Ercāsb eytdi: "Ḫāṭıruŋ ḳanda dilerse ėt. İrādet elüŋdedür." dėdi. Pes pehlevān (23) segirdimile geldi. Burc başına bī-ḥad odunlar çıḳardı çoḳ ḳuzular ve atlar boḳazladı. Ol odunlara od urdı. Şunuŋ gibi od yaḳdı ki dütüninden (24) gök yüzi görinmez oldı. Bir ulu emīrāne ḳonuḳlıḳ ėtdi ki dürlü dürlü ṭaʿāmlar pişdi ve şarāblar içildi. Tā gėceye degin ṣoḥbet oldı. (25) gėce daḫı oturdılar. Ol

odları söyündürmediler. Bu ṭarafdan Buşūten'üŋ gözcileri gündüz ol dütüni gördiler gėce daḫı

(66b) (1) ol resme od yanıcaḳ bildiler ki İsfendiyār ḳalʿaya girmişdür. Gelüp tīz Buşūten'e muştıladılar. Ṣabāḥ olıcaḳ Buşūten, leşkeri (2) ṭonadup ve ālāylar bağlayup ḳalʿanuŋ üstine yüridi. Kūs ve naḳḳāre dögüldi, ṣūrnā ve nefīr āvāzı göge ėrişdi. İsfendiyār'uŋ sancağını (3) ḳaldurdılar. Buşūten sancaḳ dibinde ṭurdı, İsfendiyār'uŋ gürzini eline aldı. Leşkerüŋ tozından ay ve güneş ṭutuldı. Bu yaŋa (4) Ercāsb'a daḫı "İsfendiyār yėtişdi!" dėyü ḫaber oldı. Tūrān leşkeri daḫı yaraġa girdiler. Ercāsb Kührem'e eytdi: "Yüri, var on (5) iki biŋ yigidile ḳarşu çıḳ. Gör ne kişidür?" Pes Kührem, on iki biŋ erile demüre ġarḳ olup kūs ve naḳḳāre dögüp ḳalʿadan ṭaşra (6) çıḳdı. Ercāsb şāhuŋ bir ulu pehlevānı varıdı adına Ṭurḫan eydürleridi. Anı Kührem'e bile ḳoşup "Görüŋ kimlerdür? Ne iş içün (7) gelmişlerdür?" dėdi. Ṭurḫan-ı ser-efrāz çünki ḳalʿadan çıḳdı, gördi ki bir heybetlü leşker gömgök demüre ġarḳ olmışlar ve bir ḳaplan ṣūretlü (8) ʿālem dikmişler. Leşkerüŋ ortasında ʿālem dibinde Buşūten'i gördiler. İsfendiyār'uŋ pūlād gürzi elinde olmağın anı İsfendiyār ṣandılar. Çünki leşkerler (9) birbirine yaḳlaşup ṣaflar çekildi ve ālāylar bağlandı, leşkerüŋ sağı ve ṣolı düzilüp süŋü uçların buluda ėrürdiler ve birbirine ḳarşu (10) muḳābil ṭurdılar. Ṭurḫan, at depüp meydāna girdi. Ol ṭarafdan er diledi eytdi: "Kendüye inanan gelsün, erlik nice olur (11) görsün!" dėdi. İsfendiyār'uŋ oğlı Nūşāẕer atına mehmiz urup ilerü geldi. Hīç ṭanmadı ve iki ṣanmadı ėrişüp Ṭurḫan'ı kemer-gāhında (12) eyle çaldı ki tāze ḫıyār gibi iki pāre ḳıldı. Ṭurḫan düşicek Kührem leşkeri bir aradan ḥamle ḳıldılar. Nūşāẕer, naʿra urup ol leşkere (13) ḥamle ḳıldı. İki leşker ḳarıldı ve ḳatıldı. Başlar kesilüp ḳanlar sėl gibi aḳmağa başladı. Bir ʿacāyib, ġarīb neberde bünyād ėtdiler.

Ṣıfat-ı ceng

(14) Ol yigrim dört biŋ er şöyle ki var
Bir birine ḳarışup ėy şehriyār
Cān baş terkin urup dürişdiler
Ṭaḳatınca her biri uruşdılar
(15) Gürz ṣalıḳ ṣalışup ol ceng eri
Ḫarca sürdiler nice serverleri
Tīgıla başlar kesüben ėtdiler
Niçeleri yaḳasından ṭutdılar
(16) Ṣançıp aldılar niçeleri revān

Süŋüler diline atdan ol zamān
Er ḳırıldı ḳan döküldi ṭopraġa
Şöyle kim feryād u toz göge aġa
(17) Raḫş u fīl, gergeden yanında hem
İŋledi yėr, baḥr, atuŋ ėy muḥterem
Ol dem oldı çün ḳıyāmetden nişān
Hey ne serverler düşüben vėrdi cān
(18) ʿAḳlı gitdi ḳorḫusından çoḳlaruŋ
Şol yüreginde şecāʿat yoḳlaruŋ
Niçeler ḫavfa düşüben ḳaçdılar
Yüzleri ṣuyın yābāna ṣaçdılar
(19) Server olan kişiden budur murād
Erligile ṣoŋına ḳoya bir ad
Ad ḳoyan ölmez aŋılur ḫayrıla
Şād olur rūḥı revānı seyrile
(20) Erligile ad ḳo ṣoŋa ėy ḥalīm
Tā aŋa ḫayrıla seni ol ḥakīm
Ad odur kim nefs-i rāzın bilesin
Göresin kim Ḫāliḳ'ile nidesin

(21) Āḫir, Kührām leşkeri ṭāḳat getürmeyüp ṣındı. Kührem at boynına düşüp ḳalʿaya ėrişdi, atasına ḫaber vėrdi. Eytdi: "Gelen (22) İsfendiyār'dur bī-ḥad leşkerile uş ḳalʿaya ėrişdi." Ercāsb, İsfendiyār adını ėşidicek ḳatı perīşān oldı eytdi: "Cenke yarar (23) ḳalʿada kim varısa çıḳsın, bir kişi ḳalmasun. Ol leşkeri ortaya aluŋ, ḳıruŋ! Bir kişi ḳurtarmaŋ!" dėdi. Pes Kührem, cemīʿ leşker alup ḳalʿadan (24) ṭaşra çıḳdı. Ol gėce gelüp İrān leşkerine ḳarşu ḳondılar. **كرفتن قلعه روبينه و كشته شدن ارجاسب بر دست اسفنديار** (25) Bu ṭarafdan İsfendiyār, ḳalʿa ḫalvet ḳalduġına sevindi. Aḫşam olınca ṣabr eyledi. Aḫşam oldı. Ṣanduḳlaruŋ ḳapusın açdı. Ol

(67a) (1) yüz altmış serveri ṭaşra çıḳardı. Her biri cebelerini gėydi ve ceng yaraġına girdi. Andan İsfendiyār buyurdı, ṭaʿām getürdiler. (2) Bir ḳaç loḳma yėdiler. ʿAḳabince uçdan üçer ṭolu içdiler ve yėrlerinden ḳalḳdılar. İsfendiyār eytdi: "Bu gėce ol gėcedür ki cān u baş (3) terkini urup ad u ṣan içün ġayret ėdesiz. Taŋrı'ya ṣıġınup belādan yüz çevürmeyesiz!" dėyüp ögütledi.

Ṣıfat-ı Ġayret

(4) Er odur kim buŋ deminde çalışa
Devletini düşmenile yarışa
Er odur kim ġayretile ceng ėde
ʿĀlemi düşmen gözine teng ėde
(5) Erde ġayretle ḥamiyyet ḫoşdur
Olıcaḳ düşmāna ḳarşu ol ṭurur
Ġayreti elden ḳomaŋuz zinhār
Tā ki ʿālemde olasız yādigār

(6) Andan İsfendiyār, yigitleri üç bölük eyledi. Bir bölügin ḳalʿanuŋ ortasında ḳodı ve bir bölügin ḳapuya gönderdi. Ve her (7) birine "Bulduġuŋuzı mecāl vėrmeŋ, öldürüŋ." dėyü ışmarladı. Kendüsi ḳırḳ şīr-merdile Ercāsb'uŋ sarāyına yüridi. Sarāy ḳapusına (8) gelince ḳız ḳardaşları ḥāżırdı. Seslerin ṭuyup sarāydan revān ṭaşra çıḳdılar. İsfendiyār anları ol bāzār ėtdügi dükkāna gönderdi, (9) eytdi: "Siz anda ṭuruŋ. Ben daḫı düşmenden yā baş alam sizden ötrü yā baş vėrem." dėdi. Çünki anlar gitdi kendüsi ḳapudan içerü (10) girdi. Bulduġı ādemi ḳılıçdan gėçürüp -Ercāsb'uŋ ḳatında ḫāṣ ḳullar ve niçe pehlevānlar varıdı ki hīç Ercāsb'uŋ ḳatından eksük olmazlarıdı. (11) İsfendiyār anları şöyle ḳırdı kim sarāy içi ḳanıla deryāya döndi. Ol āvāzelerden Ercāsb beliŋleyüp uyandı. Ėşitdiki ḳalʿa (12) içi İsfendiyār adıla ṭolmış. Tīz yėrinden ḳalḳup ivedüyle cebesini gėydi. Eline bir elmās ḳılıç alup ḳapuya yüriyince İsfendiyār ḳapudan (13) içerü girdi, eytdi: "Ėy nā-bekār, ḥāżır ol ki ben ol ḳatuŋa gelen bāzirgānam. Gör ki saŋa Luhrāsb'dan ne armaġān getürdüm. Üzerine (14) Guştāsb'uŋ mührin urdum. Yaʿnī ėy pelīd, anuŋ gibi şāhuŋ başını kesesin ve İrān'uŋ gencini yaġmā ḳılasın daḫı ġāfillıġıla ḳalʿa-yı rūyīnde (15) rāḥat olup yatasın. Yollara demürden sed mi çekdüŋidi? Böyle ġāfille yaturduŋ." dėyüp üzerine yüridi. Ercāsb şāh daḫı (16) nolduġunı bilüp elindeki ḳılıcıla İsfendiyār'a ḳarşu yüridi. Ercāsb, daḫı ulu pehlevānıdı. Ejderhā gibi birbirine ṭolaşdılar. Çoḳ zamān ceng (17) ėtdiler. Gėcenüŋ bir baḫşı gėçince ḳılıcıla ve ḫançerile dögüşdiler. Ammā Ercāsb'uŋ ḳılıcı İsfendiyār'a kār ḳılmadı. İsfendiyār, Ercāsba' çoḳ zaḫmlar urdı. (18) Gevdesinde hīç ṣaġ yėr ḳomadı. Āḫir Ercāsb, süstledi ol pīl gibi gevdeyile depesinüŋ üstine yıḳıldı. İsfendiyār ilerü varup başını (19) kesdi. Cihānuŋ ʿādeti dāyimā böyledür. Hīç kimseye nūş ṣunmaya ki ṣoŋını derd ve ḥasretile nīş-i zehr eylemeye.

Bī-şān-i rūzigār

(20) Dünyenüŋ iş budur çün pīşesi
Vay aŋa kim dünyādur endīşesi

Ki kişiyi işbu dünyā şāh ėder
Şöyle kim cāhīyile gömer āh ėder
(21) Ki şehiken şöyle urur yėre kim
Sanasın dünyāya gelmedi ėy ḥakīm
Bir kişinüŋ bir niçe gün şehriyār
Yüzine ḫalar güler şöyle ki var
(22) Şāh ėdüp taḫta çıḳarur ol eri
Yaʿnī oldı cümle ḫalḳuŋ serveri
ʿĀḳibet yine anı dünyā eli
Ṭutuban taḫtdan atar anı belī
(23) Taḫta taḫta taḫtında ṭağıdur
Ėy birāder dünyā bil ṣarp yağıdur
Bu işüŋ çün sözi çoḳdur ḳoyalum
Yine Ercāsb'uŋ sözine gelelüm

(24) İsfendiyār çünki Ercāsb'uŋ ḳaydını gördi, tīz buyurdı. Mūmlar yaḳdılar. Serā-perdede ne ḳadar ʿavrat ḳız varısa ḫādimlere ısmarladı. Andan (25) gelüp ḫazīnelere mühr urdı ve ol köşki oda yaḳdı. Andan āḫūra gelüp bir begendügi ata eyer urdı, bindi. Ḳalʿa içinde ne ḳadar ṣavaş

(67b) (1) eri buldıyısa ḳırdı. Çünki ḳalʿayı daḫı perdāḫt ėtdi. Andan ol yigitleri ḳatına cemʿ ḳıldı. Ḳırḳ kişi ḳalʿa içinde ḳodı. Eytdi: (2) "Ben çıḳup gitdükden ṣoŋra siz, ḳalʿada bulduġuŋızı bağlayasız. Ben varup leşkere bulaşıcaḳ miḳdār eglenesiz. Andan pās-bānlar (3) yėrine çıḳup çağrışasız kim 'İl gün Guştāsb'uŋ oldı, Ercāsb'uŋ başı kesildi! Luhrāsb'uŋ adı yėglendi! Guştāsb şāhuŋ tācı (4) feleke ėrişdi!' dėyesiz." dėdi. "Şol vaḳt ki Çīn çerisini ṣınup ḳalʿaya gelesiz. Bir aradan burc üstine çıḳup Ercāsb'uŋ başını gösteresiz (5) ve öŋlerine atıvėresiz." dėdi ve kendüsi yüz yigrim yigidile ḳalʿadan çıḳdı. Ḳız ḳardaşlarını birer ata bindürdi, ve leşkerinden yaŋa revāne oldı. (6) Yolda her kime ṭuş oldıyısa başını kesdi. Şād ve ḫurrem leşkerine ėrişdi. Leşker ḫalḳı, İsfendiyār'uŋ işine ḥayrān ḳaldılar. Anuŋ (7) ʿaḳlına ve erligine taḥsīn ḳıldılar. Bu ṭarafda ol ḳalʿadan ḳalan yigitler burc üstine çıḳup pās-bānlar gibi çağırdılar ki, "Devlet, (8) furṣat Guştāsb şāhuŋ oldı İsfendiyār'uŋ ʿömri çoġ olsun ki Ercāsb'uŋ başını kesdi. Luhrāsbuŋ adını gine diri ḳıldı." Kührem'üŋ (9) leşkeri ol āvāzeyi ėşidüp ʿacebe ḳaldılar. Kührem ėşidicek göŋli ṭaraldı, vaḳti tasalandı. Pās-bānlara ḫışm ėdüp eytdi: "Şunuŋ (10) gibi ḳaraŋu gėce içinde ki düşmen daḫı yaḳın gelmiş ola ve Ercāsb gibi

şāhuŋ ḳatında ola. Bu ne herzedür ve ne masḫaralıḳ vaḳtidür ki (11) bunuŋ gibi şūm fāla ağız açarlar. Ėşidenler daḫı gerçek ṣanurlar. Bir ḳaç kişi varsun, ol pās-bānlaruŋ küllīsinüŋ başını kessin ki (12) pās-bānlığı oyun ėdinürler ve masḫaralıḳ ėderler, hemi.” dėdi. Kührem tedbīrdeyidi ki pās-bānlaruŋ ġavġāsı artdı her ṭarafdan naʿralar (13) gelmege başladı. Bu sözlerden Kührem’üŋ göŋli ḳorḳdı, eytdi: “Hīç degil bu iş ol bāzirgān ṣūretinde gelen kişinüŋ ėşidür. (14) Evvel varalum evdeki düşmenüŋ ḳaydını görelüm. Andan ṣoŋra bunlar gele. Bir iş ėdevüz.” dėdi ve leşkerile ḳalʿadan yaŋa yüridi ki (15) gele pās-bānlaruŋ ḳaydını göre. İsfendiyār, gürzini eline alup ardından ḳırmağa başladı. Kührem, ḳalʿa ḳapusına ėrişdi. Gördi ki (16) ḳalʿa alınmış, İrān şāhınuŋ sancağı burc üzerine dikilmiş. Ḥāl ne olduğın bilüp eytdi: “Bize şimdiden gėrü ceng ėtmekden ġayrıya (17) çāre ḳalmadı.” dėyüp gine İsfendiyār’a döndiler. Ḳılıçlar çeküp ve nīzeler ṭoldurup İsfendiyār’uŋ üstine yüridiler. İki leşker birbirine ḳarışup (18) ṣabāḥa degin ceng ėtdiler. Ṣabāḥ olıcaḳ İsfendiyār’uŋ yigitleri Ercāsb’uŋ başını ḳalʿadan gösterdiler. Tūrānīlerüŋ üzerine atdılar. (19) Tūrān ḫalḳı Ercāsb’uŋ başını kesilmiş göricek āh ėtdiler, külāhlarını yėre uruban ġırīv ḳıldılar. Ercāsb’uŋ iki oğlı yaḳalarını yırtuban (20) feryād ėtdiler. Andan ṣoŋra leşker çünki ölüm eri oldı her yaŋa başlu başın alup ḳaçdılar. İrān serverleri yėr yėrin ġulüv ėdüp (21) Çīn leşkerine ḳılıç ḳoydılar. Şol ḳadar ḳırdılar ki ādem ölüsi ṭağı ve ṭaşı ṭutdı. Giriften-i Tūrān-zemīn ve küşte-şüden […] Ercāsb dest-i İsfendiyār (22) Çünki Kührem’üŋ çerisi ṭağıldı, nā-çār olup kendüsi ḳılıç çeküp İsfendiyār’a ḥamle ḳıldı. İsfendiyār, Kührem’i bir alma gibi ḳuşağından ḳapup (23) yėre urdı. İki elini muḥkem bağlayup boğazına ip ṭaḳup ʿālem dibine götürdi. Ḳalan leşkeri bi-l-külliye ṣınup ḳılıçdan gėçürüp (24) ol ceng içinde Ercāsb’uŋ bir oğlı Enderīmān daḫı esīr ėtdiler. Leşkerüŋ bāḳī ḳalanı daḫı pāyidār olmayup ṣındı.

Beyt

(25) Olanı öldi ḳalanı ḳaçdılar
Ancalar raḫtın yābāna ṣaçdılar
Ḳaçabilmek buŋ deminde ėy aḫī
Başına erlik durur hem ol daḫı

(68a) (1) Ancalar düşmenden alu düşücek
Başına ġavġā arusı üşicek
Ḳaçmağı öŋmez ḳalur başdan çıḳar
ʿÖmrinüŋ bünyādını kendü yıḳar
(2) Ḳaç, cehālet çāhına ṣalma seni

Tā ḳoya elden yaḳaŋ mā' u menī

Pes Tūrān-zemīnde ata biner, cenge yarar kimse ḳalmadı ve şeher (3) içinde hīç bir nām-dār ḳomadılar. Ve anlardan artuḳ kimse şehriyār olmadı. Andan İsfendiyār gelüp ḳalʿaya ḳondı, buyurdı. (4) İki dār aġacın dikdiler. Ercāsb'uŋ ol iki oğlunı ayaḳlarından aṣup oḳıla helāk ėtdiler. Andan ṣoŋra İsfendiyār her ṭarafa (5) leşker vėrbidi. Ne ḳadar şehirler ve köyler varısa cümlesini oda urdılar. Şöyle ṣanayduŋ ki Tūrān üstine bir ḳara bulut gelüp (6) yaġmur yėrine odlar yaġdurdı. **فتح نامه فرستادن اسفنديار بايران** İsfendiyār çünki düşmenden intiḳāmın aldı, beglerini ḳatına cemʿ (7) ėdüp ʿişrete başladı. Yazıcıya buyurdı, Guştāsb şāha göndermekiçün bir fetḥ-nāme yazdı. Evvelinde eytdi: "Āferīn ol Allāh'a olsun ki (8) ḳullarına fetḥ ü ẓafer vėricidür. Ayı ve güneşi nūrıla cihān-tāb-ı rūşen. Tācuŋ ve taḫtuŋ issidür. Cemīʿ maḫlūḳātuŋ Taŋrı'sıdur. (9) Ḳullarına ʿaḳl ve cān vėrüp ve rızḳın yaradur ve ṭoġru yol göstericidür. Ve bir, bī-zevāl ve bī-mis̱āldür.

Beyt

(10) Ḫāliḳ oldur yaradıcı ḳamuyı
Ṭururıcı cennetile ṭamuyı
Farḳıçun basṭ eyleyen rāh-ı ṣırāt
Çarḳıçun vezn eyleyen senc ü ḳırāṭ
(11) Tā gėrü münkir su'ālin ḳılduran
Neyledügin ḳamu ḫalḳa bildüren
Cānı vėrüp yine alan oldur
Ḳamu olan nesneyi ol oldurur
(12) Anuŋ emriyle döner bu nuh felek
Aŋa eyler tesbīḥi cümle melek
İnse cinne oldurur rızḳın vėren
Hem ṭaġılmış ḫāṭıruŋ ḥissin dėren
(13) Bī-vezīr ve bī-zevāl oldur ḳadīm
Hem ḥakīm ve hem ʿālim ve hem muḳīm

Ve ol Allāh'dan Guştāsb şāhuŋ cānı dāyimā şād olsun (14) ve uçmaġ içinde Luhrāsb şāhuŋ murādları ḥāṣıl olsun, dėyüp andan ṣoŋra ol ėtdügi işleri aŋdı eytdi: "Ėy ulularuŋ (15) şāhı, dükeli serverler senüŋ ḳapuŋda ḳul olsunlar. Hefthūn dėrlermiş bu yola ėrişdüm ki cihānda ancılayın yol olmasun (16) ve anuŋ adı ʿālemde aŋılmasuŋ. Eger anda ėtdügüm işleri, çekdügüm zaḥmetleri söyleyelüm ġuṣṣadan yigitler pīr ola ve ḥikāyeti defterlere (17) ṣıġmaya. Ṣaġlıġıla şāhuŋ devletlü yüzin göricek dėyem ki 'Neler ėtdüm?' ammā şimdiki

ḥālde şāh devletinde niçe ḥīlelerile ḳalʿa (18) -yı rūyīni aldum. Ercāsb’uŋ ve Kührem’üŋ ve Enderīmān’uŋ başların kesdüm. Şāhuŋ göŋlini anlaruŋ ġuṣṣasından pāk ḳıldum. Şimdi (19) ḳalʿa-yı rūyīnde yasdan ve zārīlıḳdan ġayrı nesne ḳalmadı. Hīç bir kişiye āmān vėrmedüm, cemīʿsini ḳılıçdan gėçürdüm. Tūrān’da (20) adı aŋılur kişi ḳomadum. Şehirlerini ve köylerini yaḳdum ve şöyle eyledüm: Bu vilāyetde arşlanları ve ḳaplanları ādem beynisiyle (21) cigerlerinden ġayrı nesne yemez. Şehriyāruŋ ʿömri dāyim olsun ve felekler anuŋ tācıyla rūşen olsun ki Efrīd’i daḫı şāh devletinde Hümāyıla (22) belādan ḳurtardum. Ve Luhrāsb şāhuŋ maḳāmı gülşen olsun.” dėyüp nāmeyi tamām ėtdi. İsfendiyār nāmeye mühr urup bir kişiye (23) ıṣmarladı ve bir ḳaç kişi yoldaş ḳoşdı. Yürigen hecinlere binüp İrān’a gitdiler. Çoḳ zamān gėçmedin nāmeyi Guştāsb şāha (24) ėrürdiler. **رسیدن نامه اسفندیار بکشتاسب شاه** Çünki nāme Guştāsb şāha ėrişdi, İsfendiyār’uŋ ḫaberin bilüp (25) şād oldı ve illā bir yüzden yine melūl oldı.

Bu sözi çün şāha nāme ėtdi yād
Gāh ġam-gīn oldı göŋli gāh şād

(68b) (1) Gāh gül gibi tebessüm eyledi
Ki keşāyişile bu sözi söyledi
Kim ʿadüvvden ṣoŋra dirlik bir nefes
ʿÖmr-i cāvidān dėseŋ ol ola pes
(2) Ḫaṣm ḳahr olmaḳ durur fetḥ ü fütūḥ
Düşmenüŋ ölmekligidür rūḥa rūḥ
Böyle dėyüp yine ol devletlü şāh
Dėdi kim nā-mihribāndur çarḫ, āh!
(3) Düşmenüŋ ardınca çün biz de ölürüz
Aṣṣı ne çün biz de eyle ölürüz
Dünyeyiçün çün işbu çarḫ-ı girdār
Neye gėrek çün degüldür pāyidār

(4) Andan Guştāsb şāh buyurdı ki ol nāmeye cevāb yazdılar. Nāmenüŋ evvelinde yazdı ki: “Ol kişinüŋ ʿömri pāyende olsun ki dāyimā ḫayr işlere (5) dürişür ve Allāh’uŋ rıżāsın gözedür. Āferīn ol Allāh’a ki senüŋ ʿaḳluŋı ve firāsetiŋi yėrinde ḳıldı ve baŋa sencileyin oġul rūzī ḳıldı ki (6) kimselere naṣīb olmamışdur. Allāh’dan dilerem ki senüŋ ʿömrini eyü adıla ve devlet saʿādetiyle ḫāṭır ḫoşlıġıyla dāyim ḳıla ve her ḳandayısaŋ (7) Taŋrı yoldaşuŋ ola. İmdi ėy devletlü İsfendiyār, ėşitdüm ki ol vilāyeti fetḥ ėtmişsin. Dedenüŋ kīnin almaġıçun

çoḳ zaḥmetler çekmişsin. (8) Hemīşe göŋlüŋ şād olsun ve rūzigāruŋ saʿd olsun ve ṭutduġun ḳolay gelsün. Andan ṣoŋra ‘Çoḳ başlar kesdüm ve ḳanlar (9) dökdüm.’ dėmişsin. Biz şehriyārlara kerem yaraşur. İntiḳāmı ḥadden gėçürme. ʿĀḳıllara ḳıyıcı olma. Otuz sekiz ḳardaşdan ötrü vilāyeti ḫarāba (10) vėrme. Ve daḫı kimse esirgemedüm ve āmān vėrmedüm.’ dėmişsin. Hemīşe göŋlüŋ şefḳatlu olsun ve cānuŋ ḥayālu olsun ve sözüŋ yumşaḳ ve ṭatlu olsun. (11) Ve ḳan dökicilik saŋa ʿādet olmasun. İmdi ėy İsfendiyār, şimdiki ḥālde dedenüŋ ve ḳardaşlarınuŋ kīni alındı ve şol ki maḳṣūddur (12) ḥāṣıl oldı. Kerem ėdesin leşkerini ḳaldurup gine İrān’a teveccüh ḳılasın ki iştiyāḳ ḥadden aşmışdur. Ve devletlü yüzüŋ görmekile (13) şād oluruz.” dėdi. Nāmeye mühr urdı ol gelen kişilere vėrdi. Yėl gibi nāmeyi alup İsfendiyār’a ėrürdiler. Çünki İsfendiyār (14) nāmeyi gördi ol kişilere māl ve ḫilʿat vėrüp hemān yėrinden ṭurup ḳalʿaya girdi. Evvel gelüp Ercāsb’uŋ put-ḫānesin ḫarāb ḳıldı. (15) Şeyṭān-ı laʿīn anlara ol elleriyle düzdükleri putuŋda “Taŋrı budur.” dėyü ṭapdurup secde ėtdürürdi.

Mekr-i Şeyṭān

(16) Zīrā şeyṭānuŋ işi şöyle ki var
Taŋrı’dan menʿ eylemekdürür ėy yār
Her ḳaçan kim göre bir şaḫṣuŋ işi
Başa varmış, ḥāṣıl olmış bir kişi
(17) Cehd ėder bitmiş işi tā kim boza
Ṭoġru gidenler yolından hem aza
Azmayana çoḳ zamān […] yaşa
Yaʿnī kim azġunlıġın ilete başa
(18) Ol ḥasūduŋ işi budur dün ü gün
Tā ki ḫalḳı ḳıla elinde zebūn
Her ki andan iḥtiyāṭ eylemedi
Dem-be-dem lā-ḥavlini söylemedi
(19) Şöyle bil tīz avlar anı ol laʿīn
Olmayıcaḳ aŋa lā-ḥavle muʿīn
Ėy ḳarındaş dāyimā lā-ḥavl oḳı
Ol Racīm’üŋ zaḫmıla boynın ṭoḳı

(20) Andan İsfendiyār’uŋ cemīʿ leşkeri yaluŋuz Ercāsb’uŋ ḫazīnesinden pāy oldı. Ercāsb’uŋ atları ve develeri ol ṭaġları ve ṣaḥrāları (21) ṭutmışıdı. Pes İsfendiyār buyurdı, on biŋ deve getürdiler. Ercāsb’uŋ ḫazīnesinden biŋ deveye altun yükletdi. Bėş yüz deveye daḫı (22) Çīnī

ṭonlar yükletdi. Ve üç yüz deveye dībālar ve ḥarīrler ve taḫtlar ve kemerler yükletdi. Ve yüz deveye müşg ve ʿabīr yükletdi. (23) Ve yüz deveye daḫı gevherler ve laʿl ve yāḳūt yükletdi. Ve biŋ deveye daḫı Çīn'üŋ ḫāṣ metāʿlarından ve örtü, döşek altından aldı. (24) Ve biŋ deveye daḫı cām, ibrīşim yükletdi. Andan buyurdı, ol on biŋ deveyi yükledüp ḳaṭār ėdüp çekdiler. Andan ṣoŋra (25) ol serv boylu ve ince bellü ve güneş yüzlü Çīn ḳızlarından eksügünce aldı. Ve ḳız ḳardaşlarınuŋ her birine yüz ḫādim ḳoşdı. Ve Ercāsb'uŋ

(69a) (1) iki ḳızını ve ḳardaşını, anasını esīr ėdüp bile aldı, gitdi. Leşker ḫalḳ*ı*[132] daḫı bu resme bī-ḥisāb māl ve genc ve esīrler aldılar. Andan (2) İsfendiyār buyurdı, ol ḳalʿayı yıḳdılar. Burc bārūlarını yėre ber-ā-ber ḳıldılar. Ve evlerini cümle od yaḳdılar. Ol aradan ʿālem ve sancaḳ (3) ḳaldurup ʿazm-i İrān ḳıldılar. Andan ṣoŋra İsfendiyār leşkerden bir niçe begler ve serverler aldı. Bāḳī leşkeri üç bölük ėdüp (4) üç oğlına raḫtıla ışmarladı. Eytdi: "Üçüŋiz daḫı bir aradan yürümeŋ. Her biriŋiz pīl üzerine taḫt bağladup oturuŋ. ʿAlem ve sancaḳ (5) çeküp leşkerile düz yoldan geliŋ. Sizden baş çekenüŋ başını kesüŋ. Eved becid yürüŋ. Ay başında gine baŋa bulışuŋ. Ben beglerile (6) Hefthūn yolından giderem ve anuŋ arṣlanlarını şikār ėderem." dėdi. İsfendiyār, ol aradan oğlanlarını gönderüp kendisi (7) ṭoğru Hefthūn'a gitdi. Ol ṣovuḳ yėre yaḳın varıcaḳ gördiler ki havā laṭīf olmış çemenler bitmiş ve çiçekler açılmış tamām bahār olmış. (8) Ve ol döküp gitdikleri mālları gördiler ki hīç żāyiʿ olmamış ol māldan daḫı götürübildüklerin aldılar. Ve ol yėrleri şikār (9) ėderek İrān serḥaddine yaḳın ėrdiler. Ol arada İsfendiyār ḳonup üç hafta oğlanlarına küydi, gelüp yėtişmedüklerine melūl oldı (10) ve ḳaḳıdı. Bir niçe günden ṣoŋra üç oğlı daḫı ṣaġ selāmet yėtişdiler. Öŋinde yėr öpdiler. İsfendiyār anları görüp (11) şād oldı, eytdi: "Ben şunuŋ gibi zaḥmetlü yoldan geldüm, bunca gündür size köyerem. Siz ḳolay yoldan niye eglendüŋüz?" (12) dėdi. Anlar eytdiler: "Ėy şehriyār, cihānda sencileyin kim vardur ve senüŋ işüŋ kimüŋ elinden gelür?" dėdiler. Andan İsfendiyār, (13) ol aradan geçüp ʿazm-i İrān ḳıldı. Bu ṭarafdan Guştāsb şāha ḫaber yėtişdi kim İsfendiyār gelür. Buyurdı şādlıḳ ṭablını çaldılar (14) ve İrān şehirlerini cümle ṭonatdılar. Cemīʿ leşker ḳatına ḥāżır oldı. Ulularla ve dāniş-mendlerle üç menzil yėr İsfendiyār'a ḳarşu çıḳdı. (15) İsfendiyār şāha yaḳın gelicek atından inüp yayaġ olup şāhuŋ elin öpdi. İsfendiyār'ı görüp şād oldı ve āferīn ḳıldı. (16) Andan gelüp bir ḫoş yėrde ḳondılar. Şāh buyurdı, meclis ārāste oldı. Ḫ̬ānlar dökildi ve cāmlar içildi. Andan şāhuŋ ḳızları Hümā'yıla (17) Māh-āferīd geldiler. Şāhuŋ öŋinde yėr öpdiler. Şāh anları

[132] B. nüshasından tamamlanmıştır.

göricek ağladı. İkisin bile bağrına başdı. Yüzlerini ve gözlerini öpdi. (18) İsfendiyār'a duʿālar ėtdi. Andan Çīn şāhınuŋ anası gözlerinden ḳanlu yaş aḳıdup Guştāsb şāhuŋ ḳatına geldi, eytdi: "Ėy (19) Taŋrı'yı bir bilici şāh, ben Keyẖüsrev ḳızıyam ve Efrāsiyāb'uŋ ẖātūnıyam ki anuŋ ẖışmından gökdeki güneş ditrerdi. Şimdi ḥālimüz şöyle oldı. (20) Baẖt ve devlet bizden yüz çevürdi. İki ḳızumıla ve iki oğlum ḳızıyıla bu āzādeler elinde esīr olduḳ. İmdi ėy İrān şāhı, Ḥaḳ teʿālā (21) dükeli şāhları senüŋ elüŋ altında ḳılsun. Ercāsb'a kīnüŋ varısa yėrine geldi. Allāh'dan ḳorḳ, bizüm ḥālimüz esirge ki rüsvālıḳ (22) ve melāmetlığsa yėtdi." dėdi. Ve ağlayup zārīlıḳ ḳıldı. Guştāsb şāh bu ẖaberi ėşidicek özi göyündi ve çoḳ ağladı. Ol (23) ẖātūnuŋ ẖāṭırcığın ẖoş eyledi. Behmen ḳatına oḳıyup ol ẖātūn, iki ḳızıyıla ve iki oğul ḳızıyıla aŋa ışmarladı. Eytdi ki: "Ėy oğlum (24) bunları saŋa ışmarladum. Kişi ʿıyāllarıdur. Kerem ėt, bunları incitme. Ḫāṭırcıḳları ne dilerse anı eyle." dėdi. Ve ol aradan ḳalḳup (25) taẖta ve sarāya geldiler gine şāh buyurdı bezm ārāste ḳıldılar. Ḫˇān yėnüp götrüldükden ṣoŋra ol sāḳīler ilerü gelüp güzel

(69b) (1) cāmlar ṣundılar. Aŋa oğul yādına, oğul ata yādına ṭolular içdiler. Çoḳ zamān ṣoḥbet ḳıluban mestler oldılar. Andan Guştāsb şāh, İsfendiyār'a (2) Hefthūn'uŋ ḥālinden ṣordı. İsfendiyār eytdi şāha: "Şimdi mestüz. Anuŋ ḥikāyeti uzundur. Bu vaḳtde dėnilse olmaz. Yarın hūş-yārıla (3) ėşidesiz." dėdi. Ve bu arada Hefthūn ḥikāyeti tamām oldı. Şimdiden ṣoŋra Rüstemile İsfendiyār dāstānıdur ve-s-selām (4) **شكايت كردن اسفنديار از پدرش كشتاسب شاه بمادرش كتايون بانو و سر سخن احوال اين داستان**

(5) Söylegil ėy bülbül-i ʿanḳā ṣıfat
Ki her işte sende vardur maʿrifet
Şöyle kim senden gelen söz ẖūb olur
Her ne kim söyleriseŋ merġūb olur
(6) Bir nefes ur söze kim rūḥ ala mīn
Ėşidicek ḳıla yüz biŋ āferīn
Söylegil ėy murġ-ı ḳudsī söylegil
Zīver-i zībā ḥikāyet eylegil
(7) Furṣatı fevt ėtme dil söyleriken
Her sözin ẖūbın beyān eyleriken
Furṣat ele gėçmişiken ėtme fevt
Yoẖsa bağlar dilüŋi aŋsuzda mevt
(8) Ėy nice söz ehlinüŋ mevti fenā

Bağlamışdur dilini bağlar yine
Dil revāniken sözi cemʿ eylegil
Meclis içre maʿnāsın şemʿ eylegil
(9) Tā ki senden sözüŋ şehriyār
Diŋleyen semʿinden ḳala yādigār
Yādigāruŋ ḳalıcaḳ bunda ʿayān
Anuŋıla sėni aŋarlar ėy cān
(10) Yādigār ḳoyan kişiler ölmedi
Ḳomayanlar şöyle ṣankim gelmedi
Ölmemeyin dėrseŋ ėy ẖoş nihād
Cehd ḳıl kim ḳala senden bir key ad
(11) Ad ḳoyanlar şöyle kim yaŋılmadı
Yaŋılan oldur ki hīç aŋlamadı
Bu beyānsız sözde niçe ḳalalum
Yine rūyīn-ten sözine gelelüm

(12) Ammā rāvīler şöyle ḥikāyet ėderler ki çün ol gėce ṣoḥbet āẖir oldı. İsfendiyār ḳatı mest oldı. Umardı ki ol gün şāh, (13) taẖtı aŋa vėreydi. Şāh ol nesneyi aŋmaduğına göŋli perīşān, ṣoḥbetden ḳalḳdı. Ol melāletile anası Ketāyūn ḳatına geldi. (14) Bir pāre uyudı. Andan uyanup yine cām ve şarāb istedi. Bir ḳaç piyāle içdikden ṣoŋra anasına eytdi: "Ėy aŋa, şāh benümile (15) eyü varmadı. Eydüridi ki 'Luhrāsb'uŋ kīnini Ercāsbd'an alasın ve ḳız ḳardaşlarını ḳurtarasın, hemān tāc ve taẖt senüŋ ola.' dėdi. (16) Şimdi cemīʿsini yėrine getürdüm. Hīç ol ʿahd, şāhuŋ ẖāṭırına gelmez. Ṣabāḥ, ben bu sözi şāha söylerem. Şimdiden gėrü taẖtda ben yaraşıram." (17) dėdi. İsfendiyār bu sözi dė[yi]cek anası ḳatı melūl oldı. Bilürdi ki şāh taẖtı aŋa vėrecek degüldür. Eytdi: "Ėy çoḳ zahmetler çekmiş (18) oğul. Tāc ve taẖtdan murād oldur ki kişinüŋ neye gerekse ḥükmi geçe ve mālı ve ẖazīnesi ola. ʿĀlem ve sancaḳ, leşker ve vilāyet küllī anuŋ (19) elinde ola. İmdi bunlaruŋ cemīʿsi saŋa ḥāṣıldur. Dükeli vilāyet, leşker ve ʿālem senüŋ elüŋdedür. Atanuŋ elüŋde ancaḳ bir taẖtıla (20) bir tāc vardur. Sen şimdi arşlan gibi yigitsin. Saŋa ol yaraşur ki kemer ḳuşanup atanuŋ ḳarşusında ṭurasın. Ol pīr olmışdur. (21) Şimdiden ṣoŋra ne ḳadar ʿömri ola? Hemān tāc u taẖt daẖı senüŋdür." dėdi. İsfendiyār anasınuŋ sözinden ḳaḳıdı, eytdi: (22) "Ṭoğru dėrler anı ki ʿavrata rāz söylemeye ve anuŋ ṭanışığıyıla iş ėtmeyeler ki ʿavratlaruŋ sözine uymaḳ ẖaṭādur. Zīrā anlarda ʿaḳıl (24) olmaz!" dėdi. Ve ẖışmıla anası ḳatından çıḳdı, gitdi. Kendü sarāyına geldi. İki gün iki gėce ay yüzlü dil-berlerile ʿişret ḳıldı. (24) Şāh ḳatına hīç varmadı. Üçünci gün,

şāh ėşitdi ki taḫt vėrmedigine İsfendiyār melūl olmış ve kendüden tāc ve taḫt isterimiş. (25) Anı ėşidicek şāh, ḳatı perīşān oldı ve göŋli ġuṣṣayıla ṭoldı. Zīrā taḫtı İsfendiyār'a vėrmege ḫāṭırı yoġıdı. Tīz Cāmasb

(70a) (1) vezīri ḳatına oḳudı, alup bir ḫalvet yėre vardı. Eytdi: "Ėy Cāmasb, asṭarlāba naẓar ėt. Gör ki İsfendiyār'uŋ (2) ʿömri uzun olur mı? Şehen-şehlıḳ tācını gėyüp taḫta oturur mı? Yoḫsa āḫiri ne olacaḳdur? Baŋa ḫaber vėr." dėdi. Cāmasb (3) eytdi: "Nola?" Zīce naẓar ḳıldı. Kevākebüŋ siyrini ve eflākuŋ sırrını bildi. Melūl olup gözleri yaşıla ṭoldı. Göŋlinden eytdi ki: (4) "Ḥayf, ne olaydı Zirīr öŋinde ben daḫı cān vėreydüm. Yāḫūd dünyāya gelmeyeydüm tā ki İsfendiyār'uŋ bu ḥālini görmeyeydüm. Şimden gėrü (5) bize ne rāḥatlıḳ yoḳdur." dėdi. Andan baş ḳaldurup eytdi: "Ėy şehriyār, Allāh senüŋ ʿömrüŋi dāyim eylesün. Cihāna Zerīr ile İsfendiyār gibi nām-dār (6) gelmedi. Zerīr ḫod ne olacaġın oldı. Ammā şimdiki ḥālde İsfendiyār'uŋ ṭāliʿin ġāyet naḥs gördüm. Yaḳın zamānda aŋa bir āfet görinür. (7) Şāh buyurursa söyleyeyin." dėdi. Şāh eytdi: Ėy Cāmasb, ḥükm Allāh'uŋdur. taḳdīrde olana çāre yoḳdur ve ben senüŋ (8) sözüŋe incinmezem. Dė, söyle." dėdi. Eger İsfendiyār daḫı Zerīr'leyin ölürse baŋa cihānda ne rāḥatlıḳ ola ve göŋül (9) ḫoşlıġıyıla dirlik ola? dė hele eyt ki İsfendiyār içün ne görinür ve anuŋ eceli kimüŋ elüŋdedür?" dėdi. Cāmasb eytdi: (10) "Ėy şehriyār, İsfendiyār'uŋ ölümi Zāvilistān'da Destān oġlı Rüstem elüŋdedür ki Zāvilistān'da aŋa ulu ḫaṭar görünür." (11) dėdi. Şāh eytdi: "Ėy Cāmasb, eger ben taḫtı şimdi İsfendiyār'a vėrsem, şāhlıġa meşġūl olsa hīç Zāvilistān ve Kāvilistān (12) ḫāṭırına gelmese ʿaceb ol belādan ḳurtula mı? Ve ol ne taḳdīrde olan ḳażā red olına mı?" dėdi. Cāmasb eytdi: "Ėy (13) şehriyār, taḳdīrde olan nesne olıcaḳdur. Anuŋ defʿine hīç çāre yoḳdur. İsfendiyār'uŋ başı İrān tācını görücek (14) degüldür ve senüŋ taḫtuŋa oturacaḳ degüldür. Anuŋ eceli yaḳındur." dėdi. Bu sözden şāhuŋ cigeri ḫūn olup (15) endīşeden ne ėdecegin bilemedi. **عتاب كردن اسفنديار پدر خود كشتاسب شاه را** Şāh ol gėce melāletile (16) yatdı. Ṣabāḥ taḫta çıḳdı. Dükeli serverleri ve dāniş-mendleri ḳatına ḥāżır oldı. Begler ve sipāhīler ṣaf ṣaf (17) ṭurdılar. İsfendiyār daḫı gelüp el baġlayup ḫiẕmet-kārlar arasında ṭurdı. Ammā göŋli endīşeyile ṭolmış idi. (18) Bir zamāndan ṣoŋra İsfendiyār ol ulu cemāʿat içinde baş getürdi, eytdi: "Ėy şehriyār, ḳadrüŋ felekden yücedür. (19) yėryüzinde Taŋrı'nuŋ gölgesisin. ʿAdl ve şefḳat senden āşikāre olmışdur ve tāc ve taḫt senüŋile şeref bulmışdur. (20) Ve ben senüŋ öŋüŋde bir ḳulam. Her ne ḫiẕmet buyurursaŋ aŋa yılıcıyam. Bilürsin ki Ercāsb dīn ġayretinden ötüri leşker (21) çeküp yüridi. Pes ben and içdüm her kimse ki senüŋ dīnüŋe dönmeye, ḫançerile başın kesem." dėdüm. Taŋrı furṣat vėrdi. (22) Ol dīn düşmeninüŋ çerisin ṣıdum ve niçesin

şıdum, ḳırdum. Ol andumı yėrine getürdüm. Andan ṣoŋra beni bir nā-merdüŋ söziyile (23) zindāna ḳoyduŋ. Elümi, ayaġumı demürledüŋ. Boynuma zencīr urduŋ. Bunca zamān demürler içinde yatdum. Şol resme ḫorluḳ ve ḫaḳīrlıḳ (24) çekdüm ki görenler beni esirgedi. Ṣoŋra benüm bendde idügüm ėşidüp Ercāsb üstüŋe geldi. Vilāyetiŋi yıḳdı ve şehrini ḫarāb (25) ḳıldı. Luhrāsb gibi şāhı öldürdi ve senüŋ leşkerüŋi ṣıdı. Ol ḥālde ḳaçup bir ṭaġı penāh ėdündüŋ. Çün ki bī-çāre zebūn

(70b) (1) olduŋ. Kördüŋ ki benden ġayrı kimseden çāre yoḳ. Cāmasb'ı gönderdüŋ. Geldi. Beni ol aġır bendlerüŋ içinde buldı ne belālar çekdügümi (2) bildi. Ol vaḳt şāhlıġı ve taḫtı baŋa adamışsın, söyledi ve çoḳ cehd ḳıldı. Rāżī olmadum. eytdüm: 'Baŋa bu bend içinde olmak yėgrekdür (3) ki bu ḥālile ḥużūr-ı Ḥaḳḳ'a varam şāhuŋ baŋa ėtdügi ẓulmi ʿarż ėdem.' dėdüm. Cāmasb beni götürmekde çoḳ saʿy ḳıldı. 'Luhrāsb şāhuŋ (4) ve ḳardaşlarumuŋ helāk olduġın ve daḫı ḳız ḳarındaşlarum esīr ėtdüklerini ve Ferşīdverd'i pāre pāre eyleyüp ṣavaş yėrinde düşürdüklerini (5) söyledi.' Āḫir Ferşīdverd'i esirgeyüp gelmege ḳaṣd eyledüm. Demürciler bendlerümi bozmaḳda ʿāciz ḳaldılar. Ben ḫışmıla ḳuvvet ėdüp (6) bendlerümi ḳırdum, gine senüŋ ḫiẕmetüŋe geldüm. Taŋrı furṣat vėrdi, düşmeni ṣıdum. Andan sen eytdüŋ ki 'Var ḳız ḳarındaşlaruŋı çıḳar. Gine (7) gel, tāc u taḫtı saŋa vėreyüm.' dėdüŋ. Ben bilürem ki ol Hefthūn'da ne zaḥmetler çekdüm ve ne dürlü dürlü ḥīlelerle düşmene ẓafer (8) buldum. Āḫir Ercāsb'uŋ başını kesdüm ve oġlını ḳızını esīr ėdüp uş saŋa getürdüm. Ve düşmen elinden ḳız ḳarındaşlarumı (9) ḳurtardum. Her ne buyurduŋ ise yėrine getürdüm. İmdi ėy şehriyār, ben senüŋ fermānuŋdayam ve emrüŋe muṭīʿyem. Eved şāha, (10) ululardan baŋa ḫacālet ḥāṣıl olur. Baŋa ḳanı leşkerüŋ ve taḫtuŋ dėrler? Bilsem bu kerre şāhuŋ bahānesi nedür? Niçün (11) ʿahdını yėrine getürmez?" dėdi. **فرستادن كشتاسب شاه اسفبديار را بجنك رستم بن زال** İsfendiyār bu sözi dėyecek (12) Guştāsb şāh fikre vardı, andan eytdi: "Ėy İsfendiyār, sözüŋ ḥaḳdur ve dėdiklerüŋ gerçekdür. Allāh senüŋ ʿömrüŋi pāyidār (13) eylesün. Şimdiki ḥālde yėryüzinde düşmenümüz ḳalmadı. Cemīʿ ʿālem emrimüze muṭīʿ oldı. Cihānda saŋa ḥarīf olur kimse yoḳdur. İllā şol (14) ʿaḳılsız Zāl oġlı Rüstem ki Nīmrūz sulṭān[ı]dur[133] Zāvilistān ve Kābilistān ve ʿAznīn anuŋ ḥükmindedür. Erlikde kendüyi (15) felekden yüce ṭutar. Dünyāda hīç kimseye baş ėndürmez. Ḥāl bu ki ol Keykāvus öŋüŋde bir ḳuldı. Anı Keyḫüsrev ilerü çekdi, (16) ādem eyledi. Ol vilāyeti anlara ol vėrdi. Şimdi şāhluġıla baŋa ṭaʿn ėdermiş ki: "Biz ḳadīmden tāc ve taḫt issiyüz. (17) Ol daḫı dün şāh oldı." dėrmiş ve daḫı

[133] B. sulṭānıdur B. nüshasından düzeltilmiştir.

eydermiş ki: “İrān’da ve Tūrān’da benüm zūr ve bāzūma doyar kimse yoḳdur.” dėyü (18) lāf urarmış. İmdi gerekdür ki Zāvilistān’a varasın anı oğlı Ferāmurzıla ve ḳardaşı Zevāre’yile ṭutup bende urup (19) ḳatuma getüresin. Allāh ḥaḳḳıçun daḫı hīç söz ḳalmaya. Geldügüŋ gibi tāc ve taḫt senüŋ ola.” dėdi. İsfendiyār eytdi (20) şāha: “İşi oranıla söylemek gerek. Senüŋ cengüŋ dāyimā Çīn şāhıla olıgelmişdür. Bir pīr kişiden ne umarsın eydürdin ki (21) Keykāvus ḳavlidür. Menūçehr ve Keyḳubād zamānından beri anlar şāhlardur. Cihān-gīrluġıla ve pehlevānluġıla aŋılurlar. İrān memleketine (22) anlardan hīç ziyān gelmemişdür. Anlar şimdi nām-dār olmadı. Keyḫüsrev ʿahdiyle ve anuŋ berātıyla ol vilāyete şāh olmışlardur. Pes (23) şāhlaruŋ menşūr dürüst olıcaḳ sen niçün kimseye menşūr vėrürsin?” dėdi. Guştāsb şāh İsfendiyār’a eytdi: “Ėy arşlan (24) göŋüllü vü hüner issi İsfendiyār, bir kişi ki Taŋrı’ya ʿāṣī ola anuŋ ʿahdi ve berātı dürüst degüldür. Ėşitdüŋ ki Kāvūs şāh (25) İblīs’üŋ sözine uydı. Yoldan çıḳup Taŋrılıḳ daʿvāsın ḳıldı. Ṭavşancıl ḳanadıyla göge çıḳmaḳ istedi. Ve daḫı Siyāvuş,

(71a) (1) anuŋ ucından helāk oldı. Bir daḫı bu ki Keyḫüsrev Rüstem’e ʿahdi şunuŋ üzerine vėrdi ki anuŋ ḳulları gibi dāyim (2) taḫt öŋinde ḥāżır ola ve her cenge bile vara. Ercāsb bizüm üzerimüze gelicek ben anda bulundum. Zāvilistān’dan ben ceng (3) ḳaṣdına gitdüm. Ol benümle bile gelmedi ve leşker daḫı göndermedi. Ol kendü ʿahdini ṣımışdur. Eger saŋa tāc ve taḫt gerekse Sīstān’a (4) var. Rüstem ve Zāl ve Ferāmurz’ı ve Zevāre’yi ṭutup bendile yayaḳ benüm ḳatıma getür.” dėdi. Şāh eyle dėyecek İsfendiyār yüzini burtardı (5) ve ḳaşlarını çatdı, eytdi: “Senüŋ Destānıla ve Rüstem’ile hīç işin yoḳdur. Beni ol yolda ‘Helāk olsun.’ dėyü gönderürsin. Şāhlıġı terk (6) ėtmege ḳıyamazsın. Ėy şehriyār, taḫt daḫı saŋa mübārek olsun. Baŋa cihānda bir bucaḳ yėter. Eved senüŋ ḳuluŋam. Vācib oldur ki buyurduġuŋ (7) ṭutam.” dėdi. Şāh eytdi: “Saŋa dėnilen işde kāhıllıḳ ėtme. Çoḳ leşker al, oŋat yaraġıla var. Ol işi bitür. Sensizin leşker ve tāc taḫt (8) neyler ėdem.” dėdi. İsfendiyār eytdi: “Leşker almazam. Taŋrı furṣat vėrürse leşkersiz daḫı varuram. Ol ḫiẕmeti bitürem.” dėdi ve şāh öŋinden çıḳdı. (9) Atasınuŋ sözlerine ve taḫt vėrmedügine melūl ve göŋli perīşān olup kendü sarāyına geldi. **نصيحت كردن كتايون اسفنديار را** (10) Ketāyūn ėşitdi ki İsfendiyār’ı Guştāsb şāh Sīstān’a göndermiş. Anı ėşidicek āh eyledi, aġlayuraḳ İsfendiyār’uŋ ḳatına (11) geldi, eytdi: “Ėy şehlerüŋ yādigārı, ėşitdüm ki Zāvilistān’a Rüstem’iṭutmaġa gidermişsin. Gel ananuŋ sözini ṭut ol hevādan gėç. Ataŋ (12) sözine uyma. Rüstem bir kişidür ki dīvüŋ cigerin çıḳarmışdur. Anuŋ ḳılıcı ḫavfından gökdeki güneş yolın yaŋulur. Ve daḫı Māzenderān (13) şāhınuŋ başını kesmişdür ve Hāmāverān’uŋ taḫtını yėre ṣalmışdur. Ve neçe şehriyār başını

gövdesinden ayırmışdur. Aŋa dīvler ġarīm (14) olmaz. Fīller ve ejderhālar anuŋ elinden cān ḳurtaramaz. İmdi, benüm gözüm nūrı ve cānum rāḥatı, sen anuŋ ḳatına varma. Kendü elüŋile (15) kendüzini belā ṭuzaġına atma. Ol tāca ḫışmlar uġrasun ve ol taḫt yaġmālara gitsün. Niçün andan ötüri sen cānuŋa ḳıyasın? (16) Ataŋ bir iki günlük pīrdür. Ėrteye bir gün gider. Tāc ve taḫt saŋa ḳalur. Sīstān'dan ġayrı ʿālemde yėr çoḳ var. Başuŋ al (17) bir yaŋa git. Atanuŋ ḳatına varma. Anuŋ ḳaṣdı senüŋ cānuŋadur." dėdi.

Ṣıfat-ı Ḳanāʿat

Ḥaḳ teʿālā vėrdügine ḳāniʿ ol
(18) Tā ki arta milk ü niʿmet az ve bol
Varına ḳāniʿ gerekdür her kişi
Kim terāzūyıladur ʿālim işi
Ḳısmetinden ṭaşra nesne ėden ṭaleb
(19) Kendüye bī-fāyide eyler taʿab
Ḳısmet olmayan ele girmez ėy şāh
Ḳısmetüŋ ister seni gelür nā-gāh
Aṣṣı yoḳdur taʿab çekmekligüŋ
(20) Ġāfil olma sen ėy yār dėrgil öŋüŋ
Ki saḳın yaŋılma sen işüŋi
Urmayasın ḥayf eliyle dişüŋi
Vaḳtuŋı gözle sen bunda bu gün
(21) Tā seni aġlatmaya bu çarḫ-ı dūn
Her ki ḳadrin bile vaḳtin gözleye
Bī-tāʿab kendü yolını özleye

İsfendiyār eytdi: "Ėy şefḳatlu (23) aŋa, bilürem ki Rüstem dėdükleyindür. Anı ṭutmaġa ve baġlamaġa lāyıḳ kişi degüldür. Eved neyleyelüm ki şāhuŋ buyruġı eyledür. Elbette anı (24) dėdükleyin ėtmek gerek. Şāhuŋ buyruġından nice baş çekem veyā anuŋ ḳatını ḳoyup ḳanda gidem ki atama ʿāṣī olıcaḳ Taŋrı ḳatında (25) günāh-kār oluram. Eger Rüstem, benüm sözüm ṭutarsa ben aŋa yatlu iş ėtmeyem ve incinecek sözler söylemeyem. Ėy ana, eger ecelüm anda ise beni anda (25) ṭopraġum çekse gerek. Ḳorḳmaġun ne fāyidesi vardur." dėdi.

Ṣıfat-ı Muḳadderāt

Kişiye taḳdīr olan elbet gelür

(71b) (1) Tedbīr eyleyem dėyen ʿāṣī olur

Takdīr-i Allāh'a boyun vėrmek gerek
Başa ne yazıldıysa görmek gerek

İsfendiyār eyle (2) dėyecek anası bir zamān ağlayup yas eyledi ve saçını yoldı. Andan eytdi: Ėy arşlan yigit, çün ol ejderhānuŋ ağzına varırsın (3) bārī çoķ leşkerile git. Eger şöyle gidem dėrseŋ bārī oda oğullarıŋı bile ėletme ki ʿāķıllar senüŋ işüŋi ʿayıblar." (4) dėdi. İsfendiyār eytdi: "Ėy ana, anlar yigitlükde perde ardında büyüyicek kāhilligi ʿādet ėdinürler. Ṣoŋra ellerinden iş (5) gelmez olur. Şimdiden anları her cenge bile ėletmek gerek. Tā ki gözleri açıla ve ṣavaşuŋ eyüsin yavuzın bile ve ögrene. Ve daḫı (6) leşkerile gitmezem, hemān kendü taʿalluķātumıla ve bir ķaç daḫı serverlerile ve pehlevānlarıla giderem." dėdi. **لشكر كشيدن اسفنديار** (7) Pes İsfendiyār, ol gün dükeli ķaydını gördi ve alup gidecek leşkeri yaraķladı. Ol gėce yatdı. Ṣubḥ kādında (8) leşkerini ķaldurdı. naķķāre dögüp Sīstān yolını ṭutuban gitdi. Cemīʿ ulular ve begler ve dükeli leşker İsfendiyār'ı gönderdi. (9) Çıķdılar bir zamān gitdiklerinden ṣoŋra yol iki çatal oldı. Ol arada bāķī leşker ķaldı. İsfendiyār, kendü ḫalķıyla Zāvilistān yolına (10) yolına[134] revāne oldı. Sehel yėr gitmeden yük çeker develerüŋ ķaṭār öŋindeki pīşevenk deve düşdi. Sār-bān döge görüp (11) ķaldıramadı. İsfendiyār buyurdı ol deveyi ol arada boğazladılar ve ķodılar, gitdiler. İsfendiyār ol fālı kendüye şūm gördi (12) ve ķatı melūl oldı. Andan eytdi: "Çünki eyü yatlu Taŋrı'dan gelür. Andan gelene ne perīşān olmaķ gerek?" dėyüp ol aradan gitdi. (13) Niçe günden ṣoŋra Zāvilistān ser-ḥaddine ėrişd. i Hīrmend ırmağınuŋ kenārında ķondı. Buyurdı, andan serā-perde ṭutdılar. geçüp (14) taḫt üzerinde oturdı. Eved, hīç göŋlinden perīşānlıķ gitmezdi. Tīz buyurdı bezm ārāste ķıldılar ve sāķīler şarāb getürdiler. (15) Defʿ-i melūl içün bir nice ṭolu içdi. Andan ķarındaşı Buşūten'e eytdi: "Hīç şāhuŋ bu işde fikri baŋa ḫoş gelmedi. Bir serveri varup (16) ṭutup bağlayavuz. Ḫorlığıla şāhuŋ ķatına getürevüz. İrān'uŋ ulusı kiçisi anuŋ dirisidür. Niceden berü ʿālemüŋ ṣāḥib-ķırānıdur. (17) Vech oldur ki evvel aŋa ėlçi gönderem. Anı buraya daʿvet ėdem. Eger gelüp benüm sözümi ķabūl ėdüp iḫtiyārıla bağlanmağa rāżī olursa (18) ben aŋa çoķ eylik ėdem ve hīç yatlu iş ėtmiyem." dėdi. Buşūten eytdi: "Ėy server hemān fikir budur nā-ḥaķ yėre ceng ėtmegüŋ vechi yoķdur. (19) Eger senüŋ buyruğuŋ ṭutmayup ser-keşlik ėderse andan ṣoŋra cenge bünyādın ėdesin. Likin anuŋ gibi rūzigār sürmiş (20) servere bunda kim ola kim varup ʿāķılāne sözler söyleyüp bezm ėde?" dėdi.

Ṣıfat-ı Ķāṣid
Ėlçilik arada ėy İsfendiyār

---

[134] Mükerrer yazım

(21) Ḫaylece ḥāletdür ėy şehriyār
Ḳāṣıd, ʿaḳlı bilüsi uz gerek
Ṭoġrulıġı şāhına ki düz gerek
Tā ki her sözi yėrinde söyleye
(22) Kendü şāhı nisbetini eyleye
Ara yėrde aŋmaya fitne sözin
Degme sözden hem çevürmeye yüzin
Hem bile kim ḳanḳı söz iş bitürür
(23) Aŋmaya ol söz kim başın yitürür
İşbu resme olıcaḳ cümle işi
Ėlçilige lāyıḳ olur ol kişi

Pes İsfendiyār Buşūten söyledügi ṣıfatları oġlı Behmen'de sezüp buyurdı Behmen'i ḳatına ḳıġırdılar. رفتن بهمن پيش رستم برسولى Aŋa çoḳ sözler söylediler ve naṣīḥatlar (24) ėtdi ki eytdi: "Egnüŋe şāhāne ṭonlar gėy, başuŋa gevherli muraṣṣaʿ ḫüsrevī tāc ḳo. Ḳara ata biŋ. Şol vażʿıla ki gören kişi şeh-zāde idügin (25) bilsin. Bėş altun eyerlü at al ve on dāniş-mend kişi al. Yolda eglenme Rüstem'üŋ ḳatına var, bizden selām eyle. Andan ṣoŋra luṭfıla söyle

(72a) (1) eyt ki: 'İsfendiyār selām ėtdi, eytdi ki: Her kişi devlete ve ululıġa yėtişe gerekdür ki anı Allāh'dan bile, şükrini yėrine (2) getüre. Eylügi kendüye pīşe ḳala[135] ve yavuzluḳdan ṣaḳına ki kişi eylük ėtdükçe anuŋ ululuġı daḫı artar, dünyāda şād (3) ve rāḥat olur ve āḫiretde daḫı yėri cennet olur. *Eger*[136] eyü eger yavuz, dünyāda kimse ḳalmaz. Ṣoŋra yatacaḳ yėri ḳara ṭopraḳ (4) olacaḳdur. Ve her kişi her ne ėderse bulacaḳdur ve ne ekerse anı biçecekdür ve ne söylerse gine anı ėşidecekdür. Şimdi (5) senden ḳıyās ėdelüm ki ʿömür gėçürdüŋ ve nice pādişāhlara yėtişdüŋ. Bu salṭanatı ve bu tāc ve taḫtı ve bunca leşkeri ve atları (6) ve ḳulları ve mālları ve cümle bizüm dedelerimüzüŋ ḫiẕmetinde bulduŋ ve bu mertebeye anlaruŋ sebebiyle ėrişdüŋ. Bunca zamāndur (7) ki Luhrāsb şāh pādişāhuŋ zamānı oldı. Bir kerre anuŋ ḳapusına varmaduŋ. Andan ṣoŋra şehriyārlıġı Guştāsb'a vėrdi. (8) Gine anı daḫı aŋmaduŋ ve aŋa bir mektūb göndermedüŋ ve ḳullar gibi ḳapusına varup ḫiẕmet ėtmedüŋ ve anı şehriyār ḥisābına (9) urmaduŋ. Ferīdūn ve Cem zamānından tā Keyḳubād devrine dek Guştāsb şāh gelmişdür ki Ḥaḳ dīn iḫtiyār ėdüp bāṭıl dīnler (10) anuŋ zamānında ḫor olmışdur

[135] Müstensih hatası nedeniyle "ḳala" şeklinde yanlış yazıldığı düşünülen kelime, B. nüshasındaki "ḳıla" şekli de dikkate alınarak "ḳıla" şeklinde yazılmalıdır.
[136] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ve yėryüzinde nişān ḳalmamışdur. Andan ṣoŋra Ercāsb şāh bunca ağır leşkerile anuŋ üstine (11) geldi. Şāh ḳarşu varup anuŋla uğraşdı. Ėşitdük ki anuŋ leşkerin ne vechile ṣıdı ve şol vechile ḳırdı ki (12) şimdi daḫı ol ṣaḥrāda ādem ölüsinden yėryüzi görünmez. Şimdiki ḥālde cihān, gün ṭoğusından gün batısına dek anuŋ olmışdur. (13) Tūrān ve Rūm ve Hind cümle anuŋ ḥükmindedür. Ḳatında leşkerüŋ ve pehlevānlaruŋ ḥisābı yoḳdur. Cemīʿ memleketden aŋa ḫarāc gelür. (14) İmdi ėy pehlevān, bu sözi saŋa Anuŋçun söylerem ki saŋa şāhuŋ ḫāṭırı ḳalmamışdur. Ėtdügüŋ işe incinmişdür (15) ki hīç bir gün ol ḳapuya gelmedüŋ ve andağı serverleri görmedüŋ. Cihānda kendüzüŋe ağırlıḳ iḫtiyār ḳıldun. Sen seni gizlemek (16) istersin. Bu ne fikirdür ki sen ṣağ ṭururken ulular seni unudalar, aŋmayalar. ʿÖmrüŋi şāhlar eşiginde gėçürdüŋ, ʿālimlerüŋ eyüsini (17) yavuzını çoḳ gördüŋ. Sen ėtdügüŋ işleri ve çekdügüŋ belāyı zaḥmetleri bir kişi ṣaymak istese cemīʿ māluŋdan ve ṣaç (18) ve ṣaḳaluŋ ṣağışından artuḳ ola. Böyle iken revā mıdur ki şāhuŋ bunca cengleri ola bile bulunmayasın ve bir gün (19) ḫāṭırın ṣormayasın? Şāh seni aŋuban ḫışm ėtdi eytdi ki: ‘Rüstemi gör ki bunca gencile ve leşkerle Zāvilistān’da oturmışdur. (20) Kendü ṣafāsından ser-mest olmışdur. Hīç biri aŋar mı ve ḥālleri noldı dėr mi? ceng güninde belā ve miḥnet eyyāmında bize yār (21) yoldaş olmayan kişi ṣoḥbet vaḳtinde bizüm ne işimüze gerekdür?’ dėdi. Ve ḳatı andlar içdi ki: “Elbette anı ve taʿalluḳātını bend ve zencīr (22) eyle[137] benüm ḳatuma getürmek gerekdür.’ dėdi. İmdi ben İrān’dan bunda bu iş içün geldüm. Şāhuŋ ḫışmından ḳorḳmaḳ gėrek ve emrine (23) muṭīʿ olmaḳ gerek. Ay ve güneş ḥaḳḳıçun ve Zerīr cānıçun ve Luhrāsb’uŋ pāk rūḥıçun şāhı ben gine bu işe peşīmān ḳılam, saŋa hīç (24) ziyān ėtdürmeyem. Buşūten bu nesneye ṭanıḳdur ki ben nice kerre şāhuŋ bu işe emr ėtdügine rāżī olmadum. Āḫir gördüm ki şehriyār (25) atamdur ben anuŋ ḳulıyam. Çün bu nesneyi elbette eyt, dėyü buyurdı, sözin ṣımadum nā-çār olup bu söze iḳdām ėtdüm. İmdi *artuḳ*[138] oturmaḳ

(72b) (1) olmaz. Ataŋ Zāl’ıla ve oğluŋ Ferāmurz’ıla Zevāre daḫı bile şāh ḳatına varmaḳ gerek. Benüm naṣīḥatum ṭut *ve*[139] sözüme inan ki ben size yatlu (2) iş ṣanmazam. Ve istemezem ki sizüŋ yurduŋuz yıḳıla ḳaplanlar ve arslanlar yuvası ola. Sizi bendile şāhuŋ ḳatına iledeyin. Gine ben ayağ üstine (3) ṭuram, şāhdan sizi dilek ėdem ve baŋa düşerini ben işleyem.’ dėdi.” Çünki Behmen İsfendiyār’dan bu sözleri ėşitdi. Yėrinden (4) ṭurup şāhāne ṭonlar gėydi ve başına ḳıymetī tāc urundı. Ḫırāmān perdeden ṭaşra çıḳdı ve ḳara atı çekdiler

[137] Müstensih hatası nedeniyle “eyle” şeklinde yanlış yazıldığı düşünülen kelime, B. nüshasındaki “ile” şekli de dikkate alınarak “ile” şeklinde yazılmalıdır.
[138] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[139] B. nüshasından tamamlanmıştır.

bindi. Ardınca (5) sancağı getürdiler. Hīrmend ṣuyını geçdi ve revāne oldı. Nā-gāh göz yėrinden gözciler Behmen'i gördi. Zāv'ıla feryād u fiġān ėderdiler ki: (6) "Bir pehlevān geleyörür. Bir ḳara ata biner ki Hīrmend ṣuyını geçdi. Uş leşkerile şehre ėrişdi." tīz Zāl'a at çekdiler, bindi. Kemendini terküye bağladı. (7) Gürzin eline alup bir yüksek yėre çıḳdı. Baḳup ol gelen ḫalḳı gördi ve Behmen'üŋ atını ve ṭonını teferrüc ḳıldı. Eytdi: " Bu gelen kişi pehlevān ancaḳ (8) mālikāne ṭonlar gėyer. ʿAcebdür eger Guştāsb şāh oğlanlarından degülse anuŋ gelmekligi ki bu iḳlīme mübārek ola." dėdi. Andan (9) yola yaḳın indi. Fikr ėdüp ṭururdı ki Behmen gelüp gördi ki yola yaḳın yėrde bir pīr ṭurur. Behmen anuŋ Zāl idügini bilmedi. Yaḳın (10) varıcaḳ çağırup eytdi ki: "Ėy Türk ḳocası Zāl oğlı Rüstem'üŋ cemāʿati ḳandadur ki İsfendiyār anuŋçun Zāvilistān'a gelmişdür. Hīrmend (11) kenārında ḳonup oturur." dėdi. Zāl eytdi: "Ėy server, in aşaġa bir pāre ārām ėt. Rüstem Ferāmurzıla ava gitmişdür. Şimdi gelür. Siz ḳonuŋ, (12) birazcık rāḥat oluŋ. Ṭaʿām yėŋ ve şarāb içiŋ. Rüstem gelince ṣoḥbet ėdün." dėdi. Behmen eytdi: "Beni İsfendiyār şarāb içüp (13) ʿişret ėtmege göndermedi ve ṣoḥbet ėt, dėyü buyurmadı. Bir kişi bul, baŋa yol göstersin ve şikār yėrine benümle bile varsun." dėdi. (14) Zāl eytdi: "Ėy server, ne kişisin ve aduŋ nedür ve böyle niçün iversin? Şöyle ṣanuram ki Guştāsb oğlanlarındansın." Behmen eytdi: (15) "Belī, Guştāsb şāh aṣlındanam." dėyüp kendüyi bildürdi.

Beyt

Dėdi Zāl'a kim adum Behmen'dür
Aṣl u ferʿile ṣoyum pür fendürür
(16) Benüm atam adıdur İsfendiyār
Ki aŋa ḳarşu ṭurmadı hīç şehriyār
Hem daḫı İsfendiyār ėy nām-dār
Şāh Guştāsb oğlıdur şöyle ki var

(17) Behmen eyle dėyecek Zāl atından inüp Behmen'e ḳarşu yüridi. Behmen daḫı bildi ki Zāl'dur. Ol daḫı atdan indi. Birbirile görüşdiler. (18) Andan Zāl eytdi: "Kerem eyle. Böyle taʿcīl ėtme. Sen otur biz ādem vėrbiyüp Rüstem'i getürdelüm." dėdi Behmen eytdi: "İsfendiyār'uŋ (19) buyruġın süst ṭutmaḳ olmaz. Baŋa bir ādem ḳoş, ol yėri göstersin." dėdi. Pes Zāl bir kişi vėrbidi. Adına Şīr-i ḫūn dėrlerdi. (20) Behmen'le ev yėrine yaḳın vardı ve ol maḳāmı gösterdi ve kendüsi yine döndi. Behmen bir yüce ṭağ gördi. At depüp ol (21) ṭaġuŋ üzerine çıḳdı. Dört yaŋa naẓar ḳıldı. Gördi ki bir ʿaceb pehlevān bir muḥkem ağaca bir ėrkek ḳolanı ṣançmış ve od (22) yaḳmış, anı çevürür. Cebe ve çuḳalı arḳasında ve aşıġı başında. Ve bir elinde bir ṭolu cām ṭutar. Atını bir murġıẓāra ṣalıvėrmiş. (23) Dört yanında ṣular aḳar

ve çemenler bitmiş. Behmen Rüstem'üŋ ḳaddini ve ḳāmetini görüp ʿacebe ḳaldı, eytdi: "Hīç degül Rüstem budur, (24) bu bir ejderhādur ki dünyāya mānendi gelmemiş. Eger bu İsfendiyār'a muṭīʿ olmayup ser-keşlik ėderse ḳorḳaram ki İsfendiyār (25) buŋa ḥarīf olmaya ve bundan aŋa bir ḫaṭā yėtişe. Aṣıl budur ki ṭaġdan bunuŋ üzerine bir ṭaş yuvalayam tā anı

(73a) (1) tā anı ṭaşıla helāk eyleyem." dėyüp dört yanın gözetdi. Bir ʿaẓīm ṭaş buldı. Anı ol ṭaġdan ḳopardı. Ol yüksek yėrden aşaġı (2) Rüstem'üŋ üzerine pertāb ḳıldı. Ṭaşuŋ gürüldüsi ʿālemi ṭutdı ve tozdan ṭaġ ve ṣaḥrā görünmez oldı. Rüstem'üŋ ḳatında ṭuranlar indügin (3) gördiler Rüstem'e eytdiler: "Ėy pehlevān, ṭaġdan bir ṭaş ḳopdı ve senüŋ üstüŋe ṭoġruldı!" dėdiler. Çün Rüstem ol ṭaşı gördi, (4) hīç yėrinden deprenmedi ve elindeki şişi ḳomadı. Ṭaş yaḳın gelince küydi. Hemān ki ṭaş üstine geldi bir ayaġın ḳaldurup ol ṭaşa ṭoġrı (5) ṭutdı. Ol ṭaġ gibi ṭaşı ayaġıyla üzerinden ṣavdı. Ḳardaşıyla oġlı ile taḥsīn ḳıldılar. Behmen anuŋ işini görüp müteḥayyir (6) ḳaldı, eytdi: "Eger İsfendiyār bunuŋla ceng ėdecek olursa kendüyi ʿāleme rüsvā ḳılur. Buŋa cihānda kimse ḥarīf olmaz. (7) Hemān buŋa müdārādan ġayrı çāre yoḳdur. Eger İsfendiyār ceng ėtmelü olursa bu İsfendiyār'a ġālib olacaḳdur. Tamām-ı İrān'ı (8) ṭutacaḳdur. Kimse bunuŋ elinden ḳurtulmayacaḳdur." dėdi ve göŋli perīşān oldı. Yine atına binüp ol ġam ile ṭaġdan aşaġa indi. Bir ḳolay (9) yoldan ṭolaşup Rüstem'e yaḳın geldi. Rüstem gördi ki bir kişi gelür atı ve ṭonı şāhāne ve yanındaġı kişiler Guştāsbiyāne (10) ṭonlar gėyerler. Rüstem eytdi: "İşbu gelen kişi şöyle ṣanuram ki Guştāsb oġlanlarındandur, ḳarşu varalum." dėdi. Pes Zevāre (11) ve Ferāmurz az ve çoḳ kim varısa Rüstem ile ḳarşu vardılar. Behmen daḫı Rüstem'e yaḳın gelicek atından inüp çoḳ eylükler (12) ve tevāżuʿlar gösterdi. Rüstem eytdi: "Ėy yigit, evvel ne kişisin ve aduŋ nedür? Eyt aŋa göre ʿizzet ve ikrām ḳılalum." Behmen (13) eytdi: "İsfendiyār'uŋ oġlı Behmen nām-dārum. Çün Rüstem anı ėşitdi tīz ilerü varup Behmen'i ḳuçdı. Gėç deprendügine (14) ʿöẕürler diledi. Andan ʿizzet ve ikrāmıla alup bir ḫoş yėre geldi. Oturdılar şāhı ve İsfendiyār'ı ṣordı. Behmen Rüstem'e (15) İsfendiyār'uŋ selāmın dėdi. Şāhuŋ ve İrān'uŋ selāmın daḫı ziyāde eyledi. Andan eytdi: "Şimdiki ḥālde İsfendiyār (16) ol ʿālī şāhuŋ buyruġıyla od yılıŋı gibi gitmişdür ve uş Hīrmend kenārında serā-perde ṭutup oturmışdur ve bir (17) sāʿat yollarda ḳarār ėtmemişdür. Eger pehlevān diŋlerse İsfendiyār'uŋ ḫaberin dėyeyin." dėdi. Tīz Rüstem emretdi, eytdi: (18) "Şāhuŋ oġlı şimdi yol yormışdur ve zaḥmet çekmişdür. Evvel maḥżarī yėmek var, yėyelüm andan ṣoŋra cihān senüŋ (19) ḥükmüŋ elindedür." dėdi. Andan buyurdı sofra ile yėmek getürdiler. İşāret ḳıldı Behmen'üŋ öŋine bir büryān olmış ḳolan (20) getürdiler. Zevāre'yile Ferāmurz daḫı Behmen'le bile oturdılar. Ḳalan kişilere daḫı ayru yėmek ḳodılar. Andan

Rüstem'üŋ (21) öŋine yaluŋuz bir büryān olmış ḳolan ḳodılar. Meger Rüstem her oyunda bir ḳolan yėr idi. Kendü bıçaḳ çıḳarup ol ḳolanı (22) pāre pāre kesüp üzerine ṭuz ṣaçup yėrdi. Behmen göz ḳuyruġıyla anı teferrüc ėderdi. Ve anuŋ gevdesini yėyişini ve bāzūlarını (23) taʿaccüb ėderdi. Çün Behmen ol ḳolandan birazcık yėdi ve durdı. Rüstem'üŋ yüz baḫşından bir baḫşı ḳadar daḫı yėmedi. Behmen'üŋ yėdügine (24) Rüstem güldi, eytdi: "Meger şeh-zāde kendüyi ayruḳ yėmege ṣaḳlar." dėdi. "Ėy şehriyār, bu yėmekle Hefthūn yolını neçe gėçdüŋ? Yėyecegi bu (25) bu vechile yėrseŋ düşmene süŋüyi neçe urursın?" dėyüp Rüstem ḳatı āvāzıla gülüp eytdi: "Merdānelerde erlik gizlenmez." dėdi. Çünki

(73b) (1) ṭaʿām yėndi ve götürildi. Rüstem buyurdı, şarāb getürdiler. Bir altun cām ṭoldurup kendüsi nūş ḳıldı. Ve bir ayruḳ cāmıla daḫı Behmen'e (2) ṣundılar. Behmen'e ṣundukları şarābı içmege üşendi. Pes Rüstem'üŋ ḳardaşı Zevāre, ol cāmı eline aldı, eytdi: "Ėy şehriyār oġlancuġı, (3) ḫoş geldüŋ. Yārānlar senüŋile şād olsunlar." dėyüp ol cāmı çekdi. Tekrār ṭoldurup Behmen'üŋ eline ṣundı. Behmen daḫı aldı ve çekdi. (4) Bir zamān ṣoḥbet ḳıldılar. Andan Behmen'üŋ atın çekdiler, bindi. Rüstem daḫı Raḫş'ına suvār oldı. *Ol*[140] yolda giderken Behmen'e İsfendiyār'uŋ (5) ḫaberin ṣordı. Behmen ḥikāyeti evvel ve āḫir bildürdi ve İsfendiyār ne dėdiyse cemīʿsini söyledi. Rüstem ol sözi ėşidecek (6) göŋli be-ġāyet perīşān oldı. **نصيحت كردن رستم بهمن را كه بر اسفنديار بكو** Rüstem eytdi: "Ėy şeh-zāde, İsfendiyār'uŋ (7) ḫaberin ėşitdüm, görmeklige göŋlüm şād oldı. Kerem eyle benüm cevābumı İsfendiyār'a ilet. Benden aŋa selām eyt eyt ki "Ėy arṣlan (8) göŋüllü ulu şāh, ʿāḳıl kişiler ėtdügi işüŋ öŋin ve ṣoŋın gözetmek gerek. Çünki erlikle ve māl u gencile ve ululıġa ārāste (9) sin ve fetḥ ve ẓafer issisin. Aduŋ ʿālem içine ṭolmışdur. Sencileyin ādeme yatlu ḫū yaraşmaz. Gel inṣāf elden ḳomayalum ve yaramazlıġı terk (10) ėdelüm. Sözüŋ olacaġın söyleyelüm. Bir kişi kim ṭamaʿ ėdici ola, göŋli hevāsına uya, aṣṣuz işleri çoḳ olur. Ve ulularuŋ (11) sözi ol[m]ayana[141] gėrek ney gerekse söylememek gerek. Her söz ki fikrile söylene, işi tīz bitürür. Ben ḳul, ol kişilerüŋ söziyle sevinürdüm (12) ki eydürleridi: 'Erlikde ve pehlevānlıḳda ve edebde ve firāsetde İsfendiyār gibi kimse anadan ṭoġmadı.' dėrleridi. 'Atasından ve dedelerinden (13) dükeli hünerde artuḳdur dėrleridi.' Ben anlaruŋ sözin ėşidelden berü şād olup dün ü gün Allāh'dan dilerdüm ki anuŋ (14) yüzini göreydüm, ululuġını ve pehlevānlıġını müşāhede ėdeydüm. birbirimüzile şād-kām olup şehenşehler yādına cāmlar içeydük. (15) Şimdi ol dileklerüm ḥāṣıl oldı. Uş ḳatuŋa varam şeh ne

[140] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[141] B. olmayana B. nüshasından düzeltilmiştir.

buyurdıysa ḥażretüŋden ėşidem. Hem ol şehlerüŋ berātını Keyḫüsrev (16) zamānından tā Keyḳubād devrine gelince cümle ḳatıŋa iledem. Şimdi ėy pehlevān, benüm işüme naẓar eyle. Gör ben ki anlara bu ḳadar eylükler ėtdim, (17) ol şehriyārlar yolında cānlar eritdüm. Eger buncadan berü çekdügüm zaḥmetlerüŋ ve ėtdügüm eylüklerüŋ ʿivażı bu olursa beni bende uralar, (18) yā İrān şāhından baŋa ziyān yėtişe, ol yėg imiş ki kişi dünyāya gelmeye. Delürse daḫı iŋen çoḳ eglenmeye. Ben gerçi zinde fīlüŋ (19) boynın bağlayup Nīl deŋizine atmış kişiyem. Eved, boynuma pālıheng daḳup senüŋle şāh ḳatına varam ve göŋlümdeki dertleri aŋa söyleyem. (20) Benüm günāhum olmayıcaḳ nā-ḥaḳ yėre şāh benüm başum kesecek degül. Sen kerem eyle, yatlu sözleri benden ıraġ eyle. Kimseler söylemedügi sözi söyleme. (21) Gūcile beni ḳafese ḳoyayın, dėme ki kimse erligile oda yol bulmaz. Yüzmek bilmedin deŋize girmek olmaz. Benüm yoluma önegülikle gelme (22) kim ben saŋa beŋzer önegü degülem. Kimse benüm ayaġum bendde görmedi. Ḳaḳımış arşlanlar benüm yėrümi ṭutmışdur. Göŋlüŋden ḫışm ve kīni gider. Şāhlara lāyıḳ (23) söz söyle. ʿĀleme yigitlik göziyle baḳma. Ol pāk Taŋrı’dan saŋa selām olsun. Kerem eyle evümüze ḳonuḳlıġa gel. Kendü ḳullaruŋdan ıraġ (24) olma. Çünki ben Keyḳubād’uŋ ḳuluyam. Şimdiki ḥālde ḫāṭırum senden perīşān olmasun. Şimdi ki sen leşkerüŋle bizüm ḳonuġumuz olasın. (25) Bir iki ay bizümile şādlıḳ ėdesin. Hem leşker diŋlene ve hem atlaruŋuz diŋlene. Avlar ve ʿişretler ėdevüz. Dostlarumuz ėşidüp

(74a) (1) şād ola, düşmenlerimüz tasadan kör ola. Ṣoŋra İrān’a gitmekden ḥaẓ ėderseŋ eskiden ḳalmış ḫazīnelerimüŋ ḳapusın açam ki (2) ḳılıcumla cemʿ eylemişem. Nem varısa senüŋ öŋüŋe getürem. Alduġını alasın almaduġını leşkerüŋe baġışlayasın. Andan senüŋle şāh (3) ḳatına bile varam. Elin ayaġın öpüp yalvaram. Ol ulu şāhdan ṣoram ki niçün ayaġuma bende urmaḳ ister? Ve daḫı ḥasūdlar (4) söziyle bu diyāra gelüp olmaz işlere ḳaṣd eyleme. Benüm naṣīḥatlarum ḳabūl eyle ki eylükler getürici sözlerdür.

Ṣıfat-ı Ḳabūl Pend

(5) Ḳāyil olġıl sen naṣīḥatuŋ pendine
Key ṣaḳın düşme ḥasūduŋ bendine
Ol ḥasūd seni iletür külḫana
Bu naṣīḥatuŋ seni iletür gülşene
(6) Her kim uymuşdur ḥasūda ḳıldı āh
Her kim uymışdur naṣīḥata oldı şāh
Naṣīḥatle çün şāh olasın nīk-baḫt

Dünye milkinde bulasın tāc u taẖt
(7) Çün sen ol tācıla taẖtı bulasın
Ḳadrini naṣḥıla pendüŋ bilesin
Çünki her işüŋ olur ṣoŋı ʿadem
Varlıġından ehl-i ʿāḳıl urmaya dem

(8) İşbu dėdigüm sözleri ėy şeh-zāde ẖāṭıruŋda ṭut ve bir bir İsfendiyār'a söyle. Uş ben daẖı vardum." dėdi çün Behmen bu sözleri (9) tamām diŋledi, andan dönüp İsfendiyār'dan yaŋa ʿazm eyledi. Rüstem bir pāre eglendi. Ferāmurzıla Zevāre'yi ḳatına oḳıdı, eytdi: "Bu işden bize ẖayr (10) görünmez. Yürüŋ Zāl ḳatına varuŋ ve İsfendiyār geldügini bildürüŋ ve ṣuffelere altun taẖtlar ḳursun. Üzerine Berberī ve Çīnī döşekler döşesin. (11) Keykāvus zamānında nice ėderse eyle eylesün. Andan laṭīf niʿmetler ḥāżır eylesün ki ḳonuġumuz şāh oġlıdur ḳaḳıyup gelmişdür ve ad issi pehlevāndur. Hem (12) ulu ṣāḥib-ḳırāndur. Ben ṭoġru anuŋ ḳatına varayın. Eger sözüm ḳabūl ėderse murādumuz ẖayr ile ḥāṣıl olur. Eger anuŋ başında benümle eylük eṡerin görem, başına yāḳūtdan (13) tāc gėyürem. Dükeli mālumı ve gencümi andan dirīġ ṭutmayam. Ve eger sözümi ṭutmayacaḳ olursa anuŋla bizüm işimüz müşkil olısardur. Sen bilürsin ki ben kemendile (14) zinde pīli bende ḳoyaram ve gürzüme kimseler ṭāḳat getüremez." dėdi. Zevāre eytdi: "Ėy pehlevān, teşvīşlenme. Ėşidürüz ki İsfendiyār ʿāḳıl issi yigitdür. (15) ʿĀḳıl kişilerden yaramaz iş gelmez." dėdi. Pes Zevāre bile Ferāmurzıla zāl'a geldiler. Rüstem ṭoġru geçüp İsfendiyār'dan yaŋa gitdi. Hīrmend kenārına (16) gelicek at başını çeküp bir pāre eglendi. Tā ki Behmen İsfendiyār'uŋ ḳatına geldi. İsfendiyār Rüstem'i ṣordı. Ol pehlevānı nice gördüŋ? Ne ẖaber getürdüŋ?" (17) dėdi. Behmen atası öŋinde diz çöküp Rüstem'üŋ selāmın dėdi. Andan ẖaberin söyledi ve andan gördügi nesneleri ḥikāyet eyledi. Eytdi şāha: "Rüstem pīl-ten (18) gibi pehlevān cihānda kimse görmemişdür. Yürekde arşlana beŋzer, tende pīle beŋzer. Şol ḳuvvet ki anda var deŋiz içindeki neheng andan ḳurtulmaya. Şimdi (19) uş Hīrmend kenārına geldi. Ne cebesi var ve ne aşıġı var ve ne gürzi kemendi var. Şāh görmek ister. Bilmezem ki sizüŋle ne rāzı vardur." dėdi. Behmen'üŋ (20) sözinden İsfendiyār ḳaḳıdı ve Behmen'i ẖalḳ içinde ẖor ḳıldı ve eytdi: "ʿAḳlı olan kişi ʿavrata rāz vėrmez ve oġlına ulu iş ėnanmaz. Sen daẖı dilkü (21) āvāzın ėşitmedüŋ. Pehlevānları ḳanda gördüġüŋ var ki geldüŋ Rüstem'i bir ceng ėdici pīl eyledüŋ. Ve serverlerüŋ içine ḳorẖular bıraġursın!" dėdi. (22) Andan arḳuncaḳ Buşūten'e eytdi: "Ėy pehlevān, Rüstem daẖı kendüyi yigit ṣūretinde gösterür, ceng ėdem ṣanur. Ḫaberi yoḳdur ki bunca ʿömür gėçmekle anda gūc ḳuvvet (23) ḳalmamışdur." dėdi ve niçe bu aṣıl sözler söyleyüp hīç Ḥaḳḳ'ı aŋmadılar.

Beyt

Ṭandılar, ṭanışdılar cümle işi
(24) Līk aŋılmadı iş issi kişi
Öz ḳolaylarınca söz söylediler
Hīç olmaz nesneyi fikr eylediler
Yaʿnī kim ḳaṣd ėdelerdi Rüstem'e
(25) Ėrmedi ol rencleri hergiz eme
Ṣandılar kim iş biter tedbīrle
Bilmediler iş ḳamu taḳdīrle
Takdīre var tedbīre ṭayanma sen

(74b) (1) Tā ki senden defʿ ola ġam yā ḥasen
Defʿ olıcaḳ sende seni göresin
Cānuŋa dilden ḫaberler vėresin

Andan İsfendiyār buyurdı ki ḳara ata (2) altun eyer urdılar, bindi. ʿAḳabince yüz server ile atlandı. Eline gürz aldı ve terküye kemend baġladı. Hīrmend ṣunuŋ kenārına geldi. Bir ṭarafdan (3) Rüstem'üŋ Raḫş'ı ve ol ṭarafdan İsfendiyār'uŋ ḳara atı birbirini görüben kişneşdiler. Rüstem İsfendiyār'ı göricek ṣuyı geçdi. Atından inüp yayaġ (4) oldı. İsfendiyār'a selām vėrdi ve āferīn ḳıldı, eytdi: "Ėy ad issi şehriyār, Taŋrı'dan dilerdüm ki senüŋ leşkerüŋle ṣaġ selāmet bu diyāra geleydük, (5) senüŋle bir yėrde oturuşayduḳ ve birbirimüzle söz vėrüp alışayduḳ. Ėy şeh-zāde, Taŋrı bilür ki sözümde yalanum yoḳdur. Ṭoġru (6) söylerem ki seni görecük hemān Siyāvuş şāhı gördüm ṣandum ki her işde Siyāvuş'a beŋzersin. Baḫtlu ol şāh ki senüŋ gibi oġlı var (7) ve devletlü ol şehir ki şehriyārı sen olasın. Baḫtı ḳara ol kişinüŋ ki senüŋle ḳarşu ola ve senüŋle ceng ėtmek isteye. Saŋa düşmen (8) olanlar zevālden ḳurtulmasun ve saŋa yavuz ṣananlaruŋ cigeri ḫˇān olsun. dāyimā ṭutduġuŋ ḳolay gelsün. Ḳaraŋu gėceler, saŋa gündüz olsun." (9) dėdi. İsfendiyār daḫı Rüstem'üŋ sözini ėşidicek atından indi ḳarşu varup Rüstem'le ḳuça ḳuça görüşdi ve Rüstem'e taḥsīnler (10) ėtdi, eytdi: "Şükr Taŋrı'ya ėy cihān pehlevānı ki seni görüp şād oldum. Ögmeklige lāyıḳ imişsin ve dėdüklerinden artuḳ imişsin. (11) Cihānuŋ pehlevānları senüŋ ayaġuŋ ṭopraġı olsun. Baḫtlu ol kimse ki sencileyin oġlı vardur ve devlet anuŋ ki senüŋ gibi arḳası vardur, (12) rūzigār ḳatılıḳlarından anuŋ ne ġuṣṣası vardur. Saʿādet ol Zāl'uŋ ki cihānda sencileyin yādigār ḳoyup gider. Seni göricek hemān (13) ol ėrkek arṣlan Zerīr nām-dārı görmişe döndüm." dėdi. Andan Rüstem eytdi: "Ėy pehlevān, senden bir dilegüm var

dilerem ki ol (14) ḥācetümi ḳabūl ėdesin. Ben ḳulunuŋ evine gelesin. Gerçi saŋa lāyıḳ nesnemüz yoḳdur. Hele elden geldükçe ḫiẕmetde olavuz.” dėdi. (15) İsfendiyār eytdi: “Ėy pehlevānlaruŋ yādigārı, bir kimsenüŋ ki adı sencileyin ola dükeli İrān şāhları anuŋla şād ola. Anuŋ sözin ṭutmamaḳ olmaz. (16) Sözüŋ ḳabūl ėderem. Eved, neyleyeyin şāhuŋ buyruġın şımazam. Baŋa Zāvilistān’da eglen dėyü buyurmadı. Sen kerem eyle şāhuŋ buyruġında (17) ol kendü elüŋle ol ayaġuŋa bend ur. Şāhlaruŋ bendine ʿār ėtmek olmaz. Seni bendile şāh ḳatına degin ileteyin. Ṣoŋra günāhıŋı baġışlatdurayım. (18) Gerçi senüŋ baġlu varduġuna incinürem. İllā nidelüm şāhuŋ buyruġı eyledür. Bu, benden saŋa hīç ziyān gelmeye. Benüm sözüme inan ve ne olursa benden (19) bil. Andan ṣoŋra ki ben şāhlıḳ tācını başuma ḳoyam, cihānı saŋa ışmarlayam. Kişi ḳardaşınuŋ ḳatında olmaḳ ʿayb olmaz ve şāhlaruŋ yüzin (20) görmekden *hīç*[142] kimse uṣanmaz. Eger gine Zāvilistān’a gitmek isterseŋ saŋa ḥisābsuz māl ve genc vėrem. ʿİzzet ve ikrāmla ve ḫāṭır ḫoşlıġıyla (21) gönderem.” dėdi. Rüstem eytdi: “Ėy nām-dār, Taŋrı’dan dilerem ki senüŋ dīdāruŋla şād olaydum. İki ʿaḳıl issi pehlevānlaruz. Sen yigitsin ve ben pīrem. (22) Ḳorḳaram ki bu muḥabbetümüze yavuz göz dege. Bu ṭatlucaḳ uyḫuyı bizüm başımuzdan gidere. Şeyṭān bizüm aramıza yol bula. Bu sözden şol (23) ḳadar incindim ki ol melūllıḳ ḳıyāmete degin benüm içimden çıḳmaya ki sen bir devletlü ulu şāh olasın ve ulu pehlevān olasın revā mıdur ki benüm evüme (24) gelmeyesin ve bir sāʿat bizümle oturmayasın? Eger bu kīni göŋlüŋden gideresin ve benüm sözüm ḳabūl ėdüp dėdügüm ėdesin. Sen daḫı ne buyurursaŋ (25) emrüŋe muṭīʿyem. Meger bende urmaġa rāżī olmayam. Zīrā ol ḳatı ʿārdur ve iŋen ḥaḳāretdür. Nitekim ben diriyem kimse beni bend içinde görmez.” dėdi.

(75a) (1) İsfendiyār eytdi: “Ėy pehlevān, ṭoġru söylersin. Buşūten bilür ki şāh beni bunda ne vechile gönderdi. Niçe kerre sözini şıdum ve gelmege rāżī olmadum. (2) Āḫir nā-çār olup geldüm. Şimdiki ḥālde senüŋ evüŋe varam, bir ḳaç gün anda saŋa ḳonuḳ olam. Vaḳt ola ki şāhuŋ buyruġın ṭutmayasın ve (3) emrinden baş çekesin işimüz senüŋile ceng ėtmege yėtişe. Ol vaḳtin senüŋle ceng ėdersem ben ṭuz ėtmek başmış oluram. Ėtmezsem (4) şāhuŋ emrine ʿāṣī olmış oluram. Āḫiretde yėrüm od olur. Hele çün ḫāṭıruŋ eyle diler. Bu gün bizümle ol, yėyelüm içelüm. Kim bilür ki yarınuŋ (5) ḥāli ne ola?” dėdi.

Beyt

Gėceler beklüdür olmadı āgāh

[142] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Kimesne kim ne ṭoġurur seher-gāh
Cihānda kimse olmadı ḫaber-dār
(6) Ne gizlü ḳalısar duran be-dīdār
Belī ol ʿāḳıl aŋlar bu cihānı
Ki göŋül baġlamaz dünyāya anı
Gel imdi dur işine ḳalmayalum
(7) Yarınki ḥāli dile almayalum

Rüstem bu sözi ėşidicek şād oldı, eytdi: "Ėy server, ben eve varayın bu av ṭonların çıḳarayın. Bir haftadur ki (8) yürürem ḳuz yėrine ḳolan etin yėrem. Yėmek vaḳtinde beni oḳıyasın ki gine gelem." dėdi ve Raḫş'ına suvār oldı. Endīşeyile ve fikrile sarāyına (9) geldi. **حكايت كردن رستم پيش و زال از پهلواني اسفنديار** Çünki Rüstem, ol aradan gitdi endīşeyle Zāl'uŋ ḳatına geldi, eytdi: (10) "Ėy serverlerüŋ ulusı, İsfendiyār'uŋ ḳatına vardum. Anı ki merdāne yigit gördüm. Ḳāmeti serve beŋzer, ʿaḳılda, sözde naẓīri yoḳ. Şanki (11) Ferīdūn-ı Kürd ululuġını aŋa ışmarlayup gitdi." dėyüp İsfendiyār'ı çoḳ medḥ ėtdi. Bu ṭarafdan İsfendiyār fikrile ve endīşe ile serā-perdesine (12) geldi. Buşūten ḳatına oḳudı, eytdi: "ʿAceb müşkil iş ṭutduḳ. Bizüm Rüstem'üŋ sarāyında ne işimüz var? Ol beni daḫı gördügi yoḳ. Ola ki başı (13) ḳorḳusından ḥīle ile bize bir iş ėde. Vech oldur ki eger anı kendü gelmezse hīç oḳumayavuz." dėdi. Buşūten eytdi: "Ėy nām-dār, İsfendiyār (14) gibi ḳardaş ḳanda bulunur? Bu işe benüm evvel ḫāṭırum ḫoş oldı, idi. Ṣoŋra fikr ėtdüm ki bunda çoḳ ḫaṭar var. Rüstem ki Sām oġlıdur. (15) ʿĀlemüŋ pehlevānı iken kendüyi dāma bıraḳmaz. Ḳorḳaram ki bu iş uzaya, ṣoŋı bir fesāda yėtişe. Şāhāne senüŋ ʿaḳluŋ kāmildür. Her (16) nesneyi ḫūb bilürsin. Gerçi Rüstem senüŋile ʿayş ėtmek ister. Eved, göŋlüŋden bend ve kīn daḫı gitmez. Naẓar ėt, gör ki ṣavāb ḳanḳısıdur? Benüm (17) ʿaḳluma bu ḫoş gelür ki atanuŋ sözini ḳoyasın, kendü cānuŋa ḳıymayasın. Rüstem'üŋ sözlerini ben görürem ki ḳatı merdānedür. Senüŋ bendüŋe (18) rāżī olmaz ve senüŋle ceng ėtmeden yüz döndermez. Bildügüm bu ḳadardur ki ḥażretüŋe söyledüm. Anı bende urmaḳ fikrin ḳoyasın. (19) Şehriyār olan kişi kīne-dār olmak olmaz. Bāḳī fermān senüŋdür." dėdi. İsfendiyār eytdi: "Eger ben atamuŋ fermānında olmıyam ve dėdügüni yėrine (20) getürmiyem baŋa dünyāda ḫorlıḳ ḥāṣıl olur ve āḫiretde daḫı yėrüm ḳalmaz. İki cihānı Rüstem'e ṣatmaḳ olmaz." dėdi. Andan buyurdı ṭaʿām getürdiler. (21) Rüstem oḳumaġa kimse göndermedi. Ṭaʿāmdan ṣoŋra bezm ārāste ḳılup cām içmege meşġūl oldılalar. Rüstem sarāyında çoḳ zamān (22) muntaẓır oldı. Yėyecege el ṣunmadı, umardı ki İsfendiyār'dan ādem geleydi. Gördi ki yėmek vaḳti geçdi. Kimse gelmedügine melūl oldı. (23) Ḳardaşına eytdi: "Yėmek getürüŋ! Meger İsfendiyār'uŋ erkānı bu imiş. Bildük." dėdi.

Rüstem ol gėce öykeyile yatdı. Çünki ṣabāḥ oldı (24) şehrüŋ ululları ve serverleri ve ʿāḳılları Rüstem'üŋ ḳatına cemʿ oldılar. Andan Zevāre'ye eytdi: "Buyur, atumı eyerlesünler *ki*[143] gine İsfendiyār'a varayın. Ol (25) bizüm işümüzi ne ʿaceb ḫār ṭutdı? Sözine ṭurmamaḳ merdānelere ʿaybdur dėdi.

Ṣıfat-ı ʿAhd
Er olana ʿahd bozmaḳ ʿayb olur

(75b) (1) Şöyle kim ḳalbinde ṣıdḳı ġayb olur
Ėy ḳarındaş el-emānet ṣıma ʿahd
Zehr-i ḳātil nūş ḳılup ṣanma şehd
Āḫiretde ʿahdi şiken maḥrūm olur
(2) Dünyede hem ḫor olup mezmūm olur
Dileriseŋ ʿömr-i sermed ėy güzīn
ʿAhdi muḥkem ṣaḳlayup ṣıma ṣaḳın
Ḥāfıẓ-ı ʿahdüŋ olur ḳadīri yüce
(3) Yėgdurur niʿmet vėrenlerden ece
ʿAhdi ḥıfẓ ėtmeŋ özüŋe pīşe ḳıl
Āḫiret aḥvālini endīşe ḳıl
ʿAhdine ṭurandur merd-i dilīr
(4) ʿAhde ṭurmaḳla olur merdüm-ı kibir

امدن رستم با اسفنديار Pes Rüstem yėrinde ṭurdı. Raḫş'ın çekdiler, bindi. Elinde hemān bir terinc varıdı. (5) Bindügi pīle beŋzerdi. Gögsinüŋ gürüldüsi iki mīl ḳadar yėrde ėşidilirdi. Zīrā Rüstem'üŋ ḫışmından yüregi içine ṣıġmazdı. Şu ḳaḳımış (6) yırtıcı ḳaplan gibi ṣu kenārına ėrişdi. İsfendiyār'uŋ leşkeri gördiler bir serverdür gelen ki ʿālemde mānend olmaya. Anuŋ bāl ve yāline (7) atınuŋ heybetine ve ṣalābetine ḥayrān ḳalup āferīn ḳıldılar. Dėdiler ki bu hemān Sām suvārdur. Şāhuŋ ʿaḳlını gör ki tāc ve taḫtdan (8) ötrü İsfendiyār gibi serveri şunuŋ gibi pehlevānıla ceng ėtdürür." dėdiler. Çünki Rüstem yaḳın geldi, İsfendiyār Rüstem'e ḳarşu çıḳdı. (9) Rüstem İsfendiyār'ı göricek eytdi: "Ėy pehlevān görmiş, sen bu erkānı kimden ögrendüŋ? Senüŋ ʿahdüŋ böyle midür? Sözümi ėşit kim ne dėrem. Ūd, (10) ḳaḳuma sen kendüzüŋi aşıldan ulu pehlevān görmişsin. Kendüzüŋe ġāyetde ʿitibār ėtmişsin ki merdānelere ḥaḳāretle naẓar ėdersin. Cihānda (11) ben daḫı Rüstem-i Zāl'am Sām-ı

---

[143] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Nerrīmān aṣlıyam. Dīv-i sepīd benüm elümden cān ḳurtarmamışdur. Ve cāẕūlaruŋ başını ḳuyuya ṣalmış kişiyem. Kāmūs (12) cenginüŋ ve Haḳan-ı Çīn'üŋ arḳasın yėre getürüp elin ayaġın bend ėtmişem. Biŋ biŋ pehlevānlar öldürmişem ki her biri ʿālemde ṣāḥib-ḳırāndur. (13) İrān'ı ve Tūrān'ı ṣaḳlayıcı benem. Pehlevānlar ve serverler buŋ deminde baŋa ṣıġınurlar. Ben seni bir şehriyārdur nā-gāh yėre elümde helāk olmasun (14) dėyü ben alçaḳlıḳ ėtdügümi, kendüzüŋi felekden yuḳaru ṭutma. Ben sām-ı suvār'a pehlevān dėmezem ki anuŋ ḳorḳusından mīşede arṣlanlar (15) yatmazlardı. Ėy şāh-zāde ben anuŋ yādigārıyam. Bunca zamāndur ʿālemde bī-ḥad pehlevānlıḳ ėderem. Ve zaḥmetler çeküp ġuṣṣalar görmişem ki (16) ʿālemi dīn düşmenlerinden pāk ėtmişem. Minnetüm Allāh'dur ki daḫı baŋa mānend pehlevān görmedüm. Cihānda kimse arḳamı yėre getürmedi. Sen daḫı kerem eyle (17) beni kendüŋe tetiz eyleme. Bu ġurūrı gėrü dimāġından çıḳargıl!" dėdi.

Ṣıfat-ı Ẕemm-i Ġurūr

Ėy birāder el-emānet diŋle kim
(18) Ne dėmişdür ḥikmet içinde ḥakīm
Ḳanḳı şeh kim ġurre ve ḫod-bīn ola
Hem dimāġı kibr ü fitneyle ṭola
Başına miḥnet aruları üşer
(19) Şöyle bil kim devletinden tīz düşer
Düşmeninden ol ṭabanca yer ḳatı
Ġurre olanuŋ böyle olur ḥāli
Der öŋüŋi key ṣaḳıngıl sen daḫı
(20) Her işüŋe ġurre olma ėy aḫī
Ġurre ve ḫod-bīn gerekmezdür kişi
Tā ḫalel bulmaya ṣoŋra her işi
Pes ġurūra uyma ġurre olma sen
(21) Tā gide kibrüŋ olasın ṣaġ esen
Ġurre olup kibr öyine sürme at
Yoḫsa fīller seni eyler şāh māt

خشم كرفتن رستم بر اسفنديار را (22) İsfendiyār Rüstem'üŋ ḳaḳuduġına güldi, eytdi: "Ėy sām-ı suvār oġlı niçün ḳaḳırsın ve öykelenürsin? Biz seni Anuŋçun oḳımaduḳ ki hevā işi idi (23) ve yol daḫı uzaġıdı. Seni zaḥmet çekmesün dėdük. Ṣabāḥ varavuz bu ʿöẕri dileyevüz ve pīr Destān'uŋ dīdārıyla müşerref olavuz, dėdük. Hele çün (24) ḳadem rencīde ḳılduŋ, bu araya

geldüŋ. G*el*[144] atuŋdan in, ḫışmı göŋlüŋden gider. Ceng vaḳti degül, ʿişret demidür. Senüŋile cām içelüm ve bir nefes şād-mān olalum.” dėdi. (25) İsfendiyār eyle dėyecek Rüstem daḫı atuŋdan inüp İsfendiyār’uŋ ḳatına geldi. İsfendiyār Rüstem’i alup serā-perdeye getürdi Rüstemiçün

(76a) (1) İsfendiyār’uŋ ṣol yanında yėr eylediler. Bir altun kürsī ḳodılar ki otura. Rüstem, içerü gėrüp kendünüŋ yėrini ṣol ḳolda göricek oturmadı, (2) eytdi: “Benüm yėrüm burada degüldür. Ben ḫāṭırum diledügi yėrde otururam. Benüm yėrüm ṣaġ ḳoldur. Ben Keykāvus’uŋ ve Keyḫüsrev’üŋ ṣaġ yanlarında (3) otururdum ve cihān pehlevānlarınuŋ yėri ṣaġ ḳoldur.” dėdi. Meger İsfendiyār’uŋ ṣaġ yanında Behmen otururdı. Rüstem eyle dėyecek Behmen biraz saḫt (4) oldı, yėrinden ṭurdı. Rüstem, pehlevānuŋ ḳaḳıduġını bildi dönüp ḫışmıla Behmen’üŋ yüzine baḳdı, eytdi: “Ėy şāh oġlı, benüm gövdemi ve ḳuvvetümi (5) gör, daḫı gözüŋi aç. Bilmezmisin ki ben Rüstem bin Zāl’am ve sām-ı suvār aṣlıyam. Dedem ʿāleme şāhlıġıla ve pehlevānlıġıla gelmişdür. Senüŋ baŋa (6) lāyıḳ yėrüŋ yoġısa benüm yėrüm vardur.” dėdi. Pes İsfendiyār buyurdı ṣaġ yanına kürsī ḳodılar. Rüstem’üŋ göŋli ḫışmıla ṭopṭolu ol altun (7) kürsīnüŋ üzerine geçdi, oturdı. Ol elindeki tarancı bilerdi. **حكايت كردن اسفنديار از پيدا شدن زال** İsfendiyār gülerek (8) eytdi: “Ėy arşlan göŋüllü pehlevān, ben ululardan ve pīrlerden şöyle ėşitdüm ki Destān bir şūm ḳademlü kimsedür ve dīv toḫumıdur. Meger (9) Sām’uŋ sarāyında bir cāriye var imiş. Sām anuŋla gāh gāh ṣoḥbet ėdermiş. Ammā Sām’uŋ oġlı olmaz imiş. Ol cāriye Zāl bir murdār dīvden ḳazanmış. (10) Destān’uŋ naḥs ḳademi dünyāda āşikār olıcaḳ ʿālem fitneyile ṭolmış. Hem ol sāʿatde anası daḫı ölmiş. Anı niçe zamān Sām’dan gizlemişler, göstermemişler. (11) Bir çirkīn gevdelü, aḳ ṣaçlu oġlan imiş. Bir gün Sām görmiş ḳatı melūl olmış. Anuŋ gibi oġlı olduġına ʿārlanmış. Zīrā ādem aṣlında (12) ancılayın naḥs ṣūret vücūda gelmemişdür. Buyurmış ki anı iletüp deŋiz kenārında bıraġalar, tā ki anda helāk ola ḳuşlar ve balıḳlar yėye. Pes Sām buyruġıyla (13) anı bir ṭaġ eteginde, deŋiz kenārına yaḳın yėrde, bıraḳmışlar ve ḳoyup gitmişler. İttifāḳ Sīmurġ öy[ü]n[145] vaḳtinde pervāz urup şikār ḳaṣdına giderken gözi (14) ṭuş olmış, anı getürüp yuvasına getürmiş ki yavrularıyla yėye. Yavruları anı görüp yėmege yigrenmişler ve yanına gelmemişler. Sīmurġ (15) kendüsi daḫı yėmege ḫorsınmış niçe zamān ḫor ve ḥaḳīr Sīmurġ’uŋ yuvasında yatmış. Hīç yüzine baḳmamışlar. Andan Sīmurġ anı yuvası öŋine (16) bıraḳmış yalıncaḳ rüsvāyī. Sīmurġ’uŋ düşen murdārlarını yėmiş. Bunuŋ üzerine niçe rūzigār

[144] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[145] B. nüshasından tamamlanmıştır.

gėçmiş. Varuraḳ Sīmurġ aŋa muḥabbet eylemiş, yavrularıyla bile (17) beslemiş. Ṣoŋra anı yalıncaḳ Sīstān'a getürmiş. Sām oğulsuzlığı ucından anı yine ḳabūl eylemiş. Benüm dedelerüm anı ilerü çekmişler. Aŋa nesnecik (18) vėrmişler ve ḫoşca ṭutmışlar. Anuŋ üzerine daḫı çoḳ zamān gėçmiş. Bir olmayıcaḳ servimiş büyüyüp ağaç olıcaḳ yėmişi Rüstem olmış. Benüm dedelerüm (19) heybetile bu mertebeye ėrişmiş ve bu vilāyete pādişāh olup ḳalmış. Şimdi şāhlaruŋ fermānından baş çeker, başına kişi dirilür. Hīç ol Sīmurġ yuvasını (20) aŋmaz ve başından geçen ḫorlıḳları fikr eylemez. Ėy Rüstem, senüŋ aṣlını biz şöyle ėşidürüz. Hem bundan yuḳaru daḫı degüldür." dėdi.

دانستن مقدار خويش

(21) Kişinüŋ kim aṣlı bu ola hemīn
Ululanmaḳ lāyıḳ olmaz ėy güzīn
Kişi aṣla göre lāf urmaḳ gerek
İlle kim ḥālin bilüp ṭura dek
(22) Ḥālini bilmeyen er yüzin düşer
Başına zenbūr-ı pür-ġavġā üşer
Ṭutalum kim devletüŋ var şāhsın
Yāḫū aṣluŋıla bir ulu māhsın
(23) Ġarra olmaḳ devlete meẕmūm olur
Ḳo ġurūrı ki ol be-ġāyet şūm olur
ʿÖmr ü devletde olaydı ger s̱ebāt
Bāḳī ḳalaydı Süleymān'a ḥayāt
(24) Çün cihānda kimseye yoḳdur āmān
Pes ne gerekdür bilür misin ėy cān
Ölmedin nefsin atın öldür ėy yār
Tā ki senden red ola bu rūzigār
(25) Bu naṣīḥat ḳorıya senden seni
Hem dilüŋden ṭarḥ ola mā'u menī

جواب كرفتن رستم اسفنديار İsfendiyār'uŋ bu sözlerine Rüstem

(76b) (1) güldi ve naṣīḥat-gūne sözlerine ḳalbinde incinüp eytdi şehā: "Ṣabr eyle, hīç bilür misin ki ne söylersin? Yalan sözle saŋa egri iʿtiḳād ėtdürmişler. (2) Şāhlar sözin ṭoğrusın söylemek gėrek ve niçe gerekse söze inanmamaḳ gerek. Destān bin Sām ulu kişi ve eyü ad issidür. Destān, Sām (3) oğlıdur. Sām nerīmān oğlıdur. Nerīmān, Kerimān oğlıdur ki aŋa

Gürşāsb dėrler. Ulu pehlevān idi ve pādişāhdı. Ve Sām'uŋ dedesi (4) Gürşāsb şāhdur. Ve Gürşāsb, şuncılayın pehlevān idi ki anuŋ ḳorḫusından çarḫ ṭuracaḳ yėr bulmazdı ve anuŋ zaḫmından (5) ṭağlar pāre pāre oldı idi. Benüm dedelerüm tā Cemşīd'e çıḳınca şāhlardur ve tāc ve taḫt issi serverlerdür. Gürşāsb şāh (6) ava çıḳıcaḳ ol zamānda ṭāzī ve pārs ve şāhin olmaz imiş. Anlar geyigi kemendle ṭutarlar imiş. Her ṭarafında begden ziyāde server (7) yürürmiş. Öŋünce biŋ iki yüz ay yüzlü ve ḳur ḳuşaḳlu oğlanlar ve ḳullar yürürmiş. Bir yanında Faġfūr-ı Çīn ve ḫāḳān-ı Çīn (8) gidermiş ve bir yanında Ḳayṣer-i Rūm yürürmiş. İkisi daḫı ellerini anuŋ uyluğına ḳoyup şikāra ol vechile çıḳarlar imiş. Anuŋ (9) bir yėdi başlu süŋüsi var imiş. Göge direk gibi imiş ve ağırlığı dört yüz batman gürz ṣallar imiş. Arṣlan derisinden yüz ḫalḳa (10) kemendi var imiş. Bu heybetle ve bu ṣalābetle leşkerüŋ öŋinde ṭururmış. Ḍaḥḥāk-ı tāzī Cem taḫtına geçüp pādişāh olıcaḳ Cemşīd'uŋ (11) oğlanlarını ṭutmış, öldürmiş. Gürşāsb'a nesne dėmemiş. Gürşāsb aŋlayıcaḳ beŋzinde ḳan ḳalmaz imiş. Ḳorḫusından bir gün Ferīdūn (12) kendü taḫtında oturup ʿişret ėderken ḳardaş Gürşāsb'a mestile bir ṭolu ṣunar ve bir ḳaç mest-āne sözler söyler. Anuŋ depreniși (13) ve sözi Gürşāsb'a ḫoş gelmez aŋa ḳaḳımağıla bir yumruḳ urur. Fi-l-ḥāl ol arada cān vėrür. Pehlevānlar Gürşāsb'a ḳaṣd ėderler (14) ve üstüne yürürler. Gürşāsb, ḫışmıla yėrinden ṭurur ol pehlevānlaruŋ üçini birbiri üzerine yėre urur. Ferīdūn anı görüp (15) ayaġ üstine ḳalḳar. Gürşāsb'ı ṭutar öpüp ḳuçmağıla ve hezār yalvarmağıla yine yėrine getürür. Ferīdūn ol ṣoḥbetde cemīʿ ḫazīnelerinüŋ (16) kilīdini getürüp Gürşāsb'uŋ öŋinde ḳor ve anı cihān pehlevānı ėdinür. Hem ḳızın vėrür ve ol meclis ehline ḥisābsuz ʿiṭālar ve baḫşişler (17) ėder. Bir ḳaç günden Ferīdūn şāh Ḍaḥḥāk üstine leşker göndermek ister. Ol meclis ehline ḥisābsuz ʿiṭādan ṣoŋra Gürşāsb'a ḫaber gönderür ki (18) gelsün baŋa yārlıḳ ėtsün. Ḍaḥḥāk'dan Cemşīd'üŋ kīnini alsam gerekdür. Gürşāsb Ḍaḥḥāk'la andlamış kendü varmaz oğlı Nerīmān'ı leşkerle vėrbir (19) Nerīmān Beyt-ül-Muḳaddes'de Ḍaḥḥāk'uŋ üzerine varur. Leşkerini ṣır ve ne ḳadar Ḍaḥḥāk'uŋ taʿalluḳātı varısa küllīsini ṭutar. Ferīdūn ḳatına (20) getürdiler. Ve daḫı Şeddāt biŋ ʿĀd ṡemūd ki: 'Gök altında, benüm gibi şāh ve gürbüz pehlevān yoḳdur.' dėr idi. Leşkerünüŋ ḥisābı yoġıdı her birinüŋ (21) boyı bir çınāra beŋzerdi. Ḳuvvetine ve şevketine mağrūr olup 'Ben ʿālemlerüŋ Taŋrı'sıyam ve dükeliye rızḳı ben vėrürem.' dėdi. Bir yüce binā ėtmiş idi (22) ki ėnine ve üzerine yüz kemend ėrişmez idi. Anuŋ bir yanını altunıla ve gümişile yapup laʿl ve yāḳūtla ve incülerle zeyn ėtmişdi. (23) Ṭoprağını mişk ʿanberden eylemiş idi. Aŋa 'Cennetümdür.' dėr idi. Ve bir yanına odlar ve yılanlar ve ḳarıncalar ve ne ḳadar mühmel nesneler (24) varısa ṭoldurup aŋa 'Cehennemümdür.' dėr idi. Anuŋ gibi pādişāh şol ʿaẓametle aŋa cevāb vėrmeyüp anuŋ

elinden zebūn olmışdur. (25) Andan ṣoŋra şāhuŋ ḥikāyetini ėşitdüŋ. Ola ki Ṭūs vilāyetinde bir ejdehā durmış ki anuŋ elinden deŋizde neheng ve ḳuruda arṣlan

(77a) (1) ve ḳaplan ḳurtulmaz imiş. Üzerine havādan kerkes uġrasa nefesinden ḳanad göynüp düşermiş. Nefesiyle pīlleri kendüye çekermiş. Bir yėre bir kere (2) uġrasa anda niçe yıllar ot bitmez imiş. Eger deŋize (3) girse ṣuyı zaḳḳūma dönermiş. Ṣu içdügi ırmaḳdan aylarıla zehr aḳarmış. Anuŋ gibi ejdehāyı bir gürzle helāk ėtmişdür. Ve daḫı Kenderān-ı dīv ki ayaġı (4) yėrde ve başı gökde idi. Deŋizler ṭopuġına gelmez idi. Deŋizde balıġı çıḳarur, güneşde büryān eyler, yėridi. Ḳılıçıla anı kemer-gāhında çalup iki pāre eylemişdür. (5) Eger Zāl olmasaydı anlaruŋ adını kim aŋardı? Ṣoŋra Sām'dan ṣoŋra Zāl cihān pehlevānıydı Nevẕer zamānında Efrāsiyāb gelüp İrān'ı yıḳdı. Nevẕer'i (6) öldürüp yėrine şāh oldı. İrān memleketini ser-tā-ser ṭutdı. İrān'da ne ḳadar server varısa ṭutup bende çekdi. Ḳubād, Elburz ṭaġında (7) ṭutsaġıdı. Çünki Zāl bu ḫaberi ėşitdi hemān-dem yėrinden ṭurdı. Zāvilistān leşkeriyle İrān'a ʿazm ḳıldı. Yoldan Guşvār gönderdi. Varup ol (8) serveri bendden çıḳardı. Andan kendü eline gürzin alup Elburz'a geldi. Ḳubād'ı bendden çıḳardı, başına tāc ḳoyup ʿāleme anı şāh ḳıldı. Ol aradan (9) İrān leşkerini alup Çīn iḳlīminde Efrāsiyāb'uŋ üstine yürüdi. Efrāsiyāb anuŋ ḳorḳusından Çīn'de durmayup ḳaçdı.

Beyt

(10) Çünki alurdı eline ol kemān
Ḳaçarıdı oḳı zaḫmından kemān
Ḳılıç alsa eline ol ser-firāz
Gökde Merrīḫ'üŋ olurdı beŋzi saz
(11) Gürz alup ele ata olsa suvār
Reşk iledürdi aŋa sām-ı suvār
Hem ele ḳalḳan alup ṭutsa dürüst
Göricek Ercāsb anı olurdı süst
(12) Hem kemend oynunda ol gird-āb idi
Ṣad-hezārān reh-zen Suhrāb'idi

Ėy İsfendiyār, anam daḫı Miḥrāb şāh ḳızıdur ki Miḥrāb şāh Hindistān (13) şāhıdur. Bėşinci dedesi Ḍaḥḥāk'dur. Şāha, bundan ulu aṣıl kimüŋ vardur? Hele aṣlumı bildüŋ. Diŋle, imdi ben ėtdügü işleri daḫı saŋa söyleyeyin. (14) Gör ki hüner niçe olur ve erlik daḫı ne vechile olur? dėyüp evvel sözüm budur ki atamuŋ bir pīli varıdı. Büyüklikde bir ṭaġa beŋzerdi. (15) Anuŋ gibi ʿaẓametlü pīli kimse görmiş ve ėşitmiş degüldi. Bir gėce ol pīl zencīrlerini ḳırar,

boşanur. Nice ādemler ve atlar, ḳatırlar helāk (16) ėder. Ol vaḳtde ben sekiz yaşumda idüm. Nā-gāh ḳulaġuma ġavġā ve feryād yėtişdi. Ḥayḳurup yėrümden ṭurdum. Sām-ı suvāruŋ gürzüni elüme (17) aldum. ‘Şol küçücükle ḳaraŋu gėcedür, pīl boşanmışdur. Şimdi sen daḫı oğlancıḳsın. Vaḳt ola ki pīl seni helāk eyleye. Ṣabāḥ olsun leşkerle (18) çıḳasın ne ėderseŋ ėdesin. Yoḳ eger elbetde gitmek isterseŋ şāhdan var bir nişān getür, ḳapuyı açalum. Ve illā anuŋ nişānısız bir ḳapu (19) açmazuz.’ dėdiler. Anlaruŋ sözine ḳaḳıdum. “Al nişān!” dėyü ḳapucıya bir müşt urdum beynisi ṭağıldı. Andan ḳapuyı bozdum. Pīlüŋ ḳatına (20) ėrişdüm. Gördüm ki bir ṭaġ gibi nesne bulduğını ḳırup yürür. Hīç üşenmedüm ilerü yürüdüm. Elümdeki gürzile başına urdum. Başı (21) ḫurd olup pīl, ṭaġ gibi yıḳıldı. Andan ṣoŋra Nerrīmān’uŋ kīnin almaġıçun Sindistān’a vardum. Anda bir ṣarp ḳalʿa varıdı. Bir yüce (22) ṭaġda yapmışlar idi. Burcları üç āsmāna ėrişmişdi. Üzerinden ḳuş gėçmez idi. Ṭehmūreṡ-i dīv-bend zamānından ḳalmış idi. Daḫı anı (23) hīç kimse almamış idi. İçinde aḳarṣular ve çeşmeler çoğıdı. Leşkerüŋ ve māluŋ ve yaraġuŋ ḥisābı yoġıdı. Her nesne ol ḳalʿa (24) içinde varıdı. İllā ṭuz az olurdı ve ıraḳ yėrden gelürdi. Ben ol ḳalʿaya sār-bān ṣūretinde nice deveye ṭuz yükledüp (25) vardum. Ḥīle ile ol ḳalʿayı aldum *ve*[146] ḫalḳını ḳırdum, ʿavratını ve oğlanını esīr ḳıldum. İçinde ne ḳadar māl ve genc varısa develere yükletdüm.

(77b) (1) Allāh ʿināyetinde dedemüŋ kīnini aldum. Eger inṣāf yolından baş çekmeziseŋ senüŋ dedeŋ Ḳubād’ı taḫtına ben gėçürdüm. Şol vaḳt ki Efrāsiyāb İrān iḳlīmin almış idi ve İrān ḳatı yıḳılup ḫarāb olmış idi. Hīç kimse yoġıdı ki Efrāsiyāb’a ḳarşu ṭura ve cevāb (3) vėre. Ben atuma binüp Māferḥān’a vardum. Keyḳubād’ı andan çıḳardum. Alup gelürken Çīn leşkeriyle Ḳalūn Türk baŋa arḳurı geldi ki (4) benümle ceng eyleye. Süŋüyile anı eyerden ḳapdum ve leşkerini cümle ḳılıçdan gėçürdüm. Aldum Ḳubād’ı Zāl ḳatına getürdüm. Anı gine İrān taḫtına şāh (5) ḳılduḳ. Efrāsiyāb bu ḥāli ėşitdi leşker çeküp İrān’a geldi. İrān leşkeriyle Efrāsiyāb leşkeri birbirine muḳābil ṭurdılar. (6) İrān ḫalḳı Efrāsiyāb ḳorḳusından ḳamış gibi ditreşürdi. Bunlaruŋ bu ḥālini göricek baŋa ʿār geldi. Atamuŋ ḳatına geldüm, eytdüm (7) ki: ‘Ėy ata, Tūrān şāhı bu leşkerüŋ niresindedür? Ḳalbde midür yoḫsa ṣaġ ḳolda mı ṣol ḳolda mıdur?’ dėdüm. Atam eytdi: ‘Delülik (8) ėtme. Epsem ol. Benüm ḳatumda bunuŋ gibi söz söyleme. Ol bir ejdehādur ki kimse aŋa ḥarīf olmaz. Ve bunca leşkeri var senüŋ (9) neŋ var ki oğlanlıḳ ėdüp anuŋ ṭurduğı yėri ṣorarsın?’ dėdi. Ben önegülik eyledüm. Gine ṣordum. Benüm sözümden atam (10) ḳaḳıdı, eytdi: ‘Dė, şol ḳara ʿalemüŋ dibinde

[146] B. nüshasından tamamlanmıştır.

çerinüŋ ḳalbinde ṭurur. Göreyin elüŋden ne gelür?’ dėdi. Ḳaḳımaġıla anuŋ cemīʿ nişānların (11) ṣalıvėrdi. Ben anuŋ nişānların bilüp şād oldum. Sām-ı suvār gürzini omuzuma urup ol leşkere ḥamle ḳıldum. Efrāsiyāb (12) beni görüp beglerine eytdi: ‘İş bu gelen yigit ne kişidür ki böyle ḫışmıla gelür? Öŋüne hīç kimse ṭuramaz.’ dėdi. Eytdiler ki: ‘Zāl’uŋ (13) oġlıdur. Adına Rüstem dėrler. Elindeki sām-ı suvār gürzidür.’ Ben daḫı elüme süŋü aldum. Anuŋ ḫāṣ ḳalbine ḥamle ḳıldum. Ālāyı ṭaġıdup (14) Efrāsiyāb’un ḳatına ėrişdüm. At üstinde ṭururken ḳuşaġından ḳapdum. Dirile Ḳubād ḳatına getürmekçün yėre urup öldürmedüm. Āḫir (15) elümde ṭururken ḳuşaġı üzüldi, yėre düşdi. Atlar arasından ḳaçup ḳurtuldı ve tāc elümde ḳaldı. Tāc alup Ḳubād’a getürdüm. (16) Ḳubād tācı aldı başına gėydi. Ol sebebden baŋa Rüstem-i tāc-baḫş dėrler.” dėdi. Andan ol leşker ṣındı ve Ḳubād’uŋ (17) uşda ḥāli şuncılayındur:

Beyt

Sen beni az kimse ṣanma ėy ulu
Böyle ėden er ḳaçan ola ulu
(18) Hīç kimse kendüzini görmesün
Ġayra alçaḳlar sözini vėrmesün
Niçe alçaḳlarda bālālıḳ olur
Çoḳ pelās içinde raʿnālıḳ olur
(19) Gāh olur bir kişi ġayrı ḫorlar
Benligi gözi ṭoluban nūrlar
Nāgehān bir devr ėder bu çarḫ-ı dūn
Anı ḫor ėtdügüne eyler zebūn
(20) Her ki bī-fikr ü te’emmül-i rāy ėder
Lā-büdd işinüŋ ṣoŋında vāy ėder
İşidüp bildüŋ ṣaḥiḥā fiʿlümi
Ol tekebbür şehir eyle ḳavlümi
(21) Pes ėşit yine daḫı noldı ėy yār
Bir zamān benden yaŋa ol gūş-dār

Andan eytdi: “Ėy İsfendiyār, diŋle imdi Kāvūs’uŋ daḫı ḥikāyetini. (22) Nicedür şol vaḳtin ki Kāvūs cāzūlarla düşmen oldı. Bī-ḳıyās leşker çeküp Māzenderān üstine gitdi. Māzenderān’da Kāvūs’ı (23) ṣıdılar ve leşkerini ḳırdılar. Kendüyi bir ḳaç serverile ṭutup bende urdılar. Nice zamān İrān taḫtı isüz ḳaldı. (24) Pādişāh olmamaġın ḫalāyıḳ çoḳ zaḥmetler ve meşaḳḳatlar gördiler. Āḫir, şāh Zāl’a ādem göndermiş ki Eger senden çāre

olmaz (25) ise pādişāhlıḳ elden gitdi, diyü. Zāl ol ḫaberi ėşidicek beni oḳıdı. ‘Māzenderān’a var ol işi bitür.’ dėdi.

(78a) (1) Eyle dėyecek Raḫş’uma suvār oldum ve gürzümi elüme aldum. Yaluŋuz Māzenderān yolına ʿazm ėtdüm. Hefthūn’da yoldaşum hemān Raḫşıdı. Çoḳ iniş (2) yoḳuş zaḥmetin çekdüm. Āḫir Māzenderān’a irüşdüm. Gürzümile andaġı dīvleri ḳırdum. Biŋ nerre dīv depeledüm. Cāzūlaruŋ başını kesdüm (3) ve Kāvūs bendden ḳurtardum. Daḫı Gīv ve Gūzerz ve Ṭūs bile ḳurtardum. Ol diyārda ne Erzeng ḳodum ve ne dīv-i sepīdi ḳodum (4) ve ne Sence’yi ḳodum. Yine Kāvūs taḫta gėçürüp kemer baġladum, ḳarşusına ṭurdum. Ṣoŋra Kāvūs tīzligi ve ser-keşligi ucından leşker (5) çeküp Hāmāverān’a gitdi. Anda daḫı leşkerini ṣıdılar ve kendüyi ṭutuban ḥabse urdılar. Mıṣır şāhı ve ḳayṣer-i Rūm leşker çeküp (6) İrān taḫtını almaḳ ḳaṣdına yürüdiler. Cihān ṭopṭolu fitne ve ceng oldı. Efrāsiyāb gelüp yine İrān’ı ḫarāb ḳıldı. İrān memleketi başdan (7) başa leşker olmış idi. Her ṭarafdan düşmenler İrān’a yüz ṭutmış idi. Cemīʿsinüŋ ḳaṣdı İrān taḫtını almaġıdı. Bu ḥāl çünki ben ėşitdüm (8) ḳarārum ḳalmadı. İrān’da bir kişi bulmadum ki Kāvūs taḫtından ötrü ḳılıç ḳuşana ve Kāvūs’ı ḳurtarmaġa cehd eyleye. Kāvūs’uŋ bu ḥāli baŋa ʿār (9) geldi. Ol ġayretle ben İrān’dan el çeküp Miḥrāb şāh ile Hāmāverān’a vardum. Gördüm ki ṭaġları ve ṣaḥrāları leşker ṭutmuş. Ṭuran çerinüŋ (10) ḥisābı ve pāyānı yoḳ. Ben kendümi cihāna gelmedi ṣandum. Daḫı göz yumup gürzümi elüme alup ol deryā gibi leşkere kendümi urdum. (11) Hāmāverān şāhını ṭutdum, Berber şāhını depeledüm. Ḳayṣer-i Rūm’ı eyerden ḳapdum. Andan cemīʿ leşker ayaġuma dökülüp benden āmān dilediler. (12) Anlara āmān vėrdüm ve Hāmāverān şāhını anda öldürdüm. Kāvūs şāhı bendden ḳurtarup gine İrān’a getürdüm. Ol vaḳtde (13) Efrāsiyāb kendü leşkeriyle İrān’da otururdı. Ėşitdiki Rüstem yine Kāvūs’ı ve Gūzerz’i ve Gīv’i ve Ṭūs’ı bendden ḳurtarmış, alup İrān’a gelür imiş. (14) Leşkerini ḥāżır ḳılup ḳarşu yürüdi ki ceng ėdeyin. Leşkerden öŋürdi bir gėce Efrāsiyāb’uŋ çerisine ėrişdüm. Gėce içinde beni (15) ʿalemümden ve Raḫş’umdan ṣadāsından bildi. İrān’ı ḳoyup ol gėce Çīn’e ḳaçdı. Ben bilürem ki Efrāsiyāb’uŋ çerisine ve Māzenderān (16) leşkerine gürzümle ne işler ėdüp ṭururam.

Beyt

Öŋüme kimse çü ṭurmadı hīç
Çeri ḳırmadan ḳalmadum baş pīç
(17) Ne leşker eger olsa kūh-i girān
Kaçup bulmadı ol demde benden āmān
Bu resme ėre bilgil ėy şehriyār

Er olan nite dėyiser aŋa ḫˇār

(18) Bu işler saŋa gerçi āsāndur

Miḥekki erüŋ ille meydāndur”

Andan eytdi: “Ėy İsfendiyār bir gün, Suhrāb ser-efrāz leşker çeküp (19) ḫışm-ı kīnile İrān-zemīne geldi. İrān serverlerinden aŋa cevāb vėrür pehlevān bulunmadı. Kāvūs şāh baŋa ādem gönderdi ki varam (20) ḥaḳḳından gelem. Biraz gėcrek varduġum içün baŋa ḳatı söyledi. Anuŋ sözine ḳaḳıdum. Yanından çıḳdum, gitdüm. Tīz ardumca Gūzerz ve Ṭūs’ı (21) ve Gīv’i ve Kişvār’ı göndermiş. ‘Varuŋ anı gine getürüŋ.’ dėmiş. Geldiler iŋen çoḳ yalvardılar. Sözlerin ṣımayup gine şehriyāruŋ ḳatına vardum. Şāh baŋa ʿöẕür (22) ėtdi ve ḫāṭırumı tesellī ḳıldı. Andan leşker çeküp Suhrāb’a ḳarşu vardum. Yolda ḳonmadum ve ārām ėtmedüm. ‘Rüstem Suhrāb’dan ḳorḳdı.’ dėmesünler (23) dėyü Kāvūs’dan ötrü ḫışmıla anuŋ gibi oġlı öldürdüm ki erlikde ve zīreklikde naẓīri yoġıdı. Şimdi daḫı anuŋ derdi içümden çıḳmaz, (24) ve aŋduġça gözlerimüŋ yaşı ṭurmaz. Daḫı Sudāve-yi pelīdi ki Siyāvuş öldürmişidi, taḫtınuŋ üstinde iki pāre ḳıldum. Andan (25) Siyāvuş kīniyle Ceyḥūn gėçdüm. Tūrān’uŋ üstine yüridüm Efrāsiyāb ḳaçup Çīn’e gitdi. Ben Tūrān’ı yıḳdum ve ḫarāb eyledüm. Sīm-pīl

(78b) (1) teni süŋü ucıyla eyerden ḳapup havāya atdum. Ben gürzüm alup ḫışmıla meydāna giricek ʿālem birbirine ṭoḳunurıdı. Kāmūs gibi ve Menşūr gibi ve ḫāḳān-ı (2) Çīn gibi serverleri eyerden ḳapdum ve Kāfur-gird gibi ve Pūlād-vend gibi pehlevānları zebūn ḳıldum. Ve daḫı Piren ki Tūrān’da aġır bendle ḥabs ėtmişler (3) idi. Anuŋ derdinden cihān Gīv’ün gözine ḳaraŋu zindān olmışıdı. Şāh bir buyruġıla Gīv ḫāṭırıçun bāzirgān ṣūretinde Tūrān’a vardum. (4) Gördüm ki Piren’i bir deriŋ ṭar ḳuyuya ḳoymışlar. Aġzına bir ṭaş ḳomışlar ki bir ṭaġa beŋzer. Taŋrı’nuŋ ʿināyetiyle ol ṭaşı ḳuyu aġzından götürdüm. (5) Anı ol zindāndan çıḳardum. Andan Efrāsiyāb’uŋ taḫt-gāhına vardum. Tūrānīlerden niçe serverüŋ başını kesdüm. Andan Piren’i alup İrān yolını (6) ṭutup gitdüm. Efrāsiyāb ol ḥāli ėşidüp çeri devşirüp gelüp ardımızdan ėrdi. Gürzümi elüme alup bī-ḳıyās leşkerini tārümār (7) ėtdüm. Benüm gürzüme bir kimse olmadı ki ṭāḳat getüre.

Beyt

Çü ben cevlān uram meydān içinde

Ḳoyam ḫüsrevleri ḫüsrān içinde

(8) Çü ben ḫışm odunı ḳılam fürūzān

Gerek ögrene yanışı nār-ı sūzān

Çü raḫş-ı tende ben olam suvāra

Kesem yolı süheyl yek suvāra

(9) Andan ṣoŋra Keyḫüsrev atasınuŋ kīnin almaġçun leşker çeküp beni arḳa ėdinüp Tūrān'a Efrāsiyāb'uŋ üstine yürüdi. Efrāsiyāb benüm (10) elümden Tūrān'ı ḳoyup ḳaçdı. Geng ṭaġına çıḳdı. Ben anı ḳaçduġına ḳomadum, üşenmedüm ve yorulmadum. Āḫir anı ele getürdüm. Esīr ėdüp (11) şehriyāruŋ ḳatına iletdüm. Andan ṣoŋra ne dėyem ki ol kīnle Tūrāna ve Çīn'e neler ėtdüm. Keykāvus ve Keyḫüsrev ve Keyḳubād ve daḫı ne ḳadar ki şāhlar (12) şāhlıġa boyun uzatdılar küllīsi benüm sebebümle şāh oldılar. ʿĀlemi başdan başa gezdüm. Nice ẓālim şāhlaruŋ boynın urdum. Kimseden bu cihānda yüz (13) döndürmedüm. Atadan ataya pehlevān-zādeyem. Cihānı ḳılıcumla açmışam. Altı yüz yıldur ki ben dünyāya geldüm cihān pehlevān[ıy]am. Felegüŋ başına yılduz dirilelden (14) berü cihānda benüm gibi pehlevān görmemişdür. Ėy şāh-zāde cihānı ḳılıc ile üç kişi açmışdur biri Ferīdūn şāh ki Ḍaḥḥāk'ı taḫtından yıḳup başını (15) kesmişdür. Biri Sām'dur ki benüm dedemdür. Üçüncisi benem ki ḳuşaḳ ḳuşanaldan berü baŋa kimse ġarīm olmadı. Çünki şāhā aṣlumı bildüŋ (16) ve hünerlerümi ėşitdüŋ. Diŋle imdi dėyeyin ki ne ḳadar şāhdan menşūrumız ve berātımuz vardur. Tā bilesin ki biz bu iḳlīme ne vaḳtden berü şāhuz (17) ve tāc ve taḫt bizüm elümüzdedür? Ve ne zamāndan berü İrān'uŋ cihān pehlevānıyuz. Evvel Ḍaḥḥāk'dan andan Ferīdūn şāhdan ve daḫı İreç şāhdan (18) ki anuŋ sebebiyle İrān-zemīnüŋ adına İrān dėmişlerdür. Nite ki Tūrān zemīne Tūr sebebiyle Tūrān dėyüp ṭururlar. Andan ṣoŋra (19) Menūçehr'den ve Keyḳubād'dan ve Keyḫüsrev'den işbu ḳadar şāhlardan bizüm berātımuz ve ʿahdimüz vardur. Anlaruŋ buyruġıyla (20) bu memlekete biz şāhlıḳ ėderüz. Ḳanı ol şāhlar ėy İsfendiyār ki her biri küvvetlerine ve māllarına ve leşkerine ṭayanup cihāndan āmān (21) bulmayup gitdüler. Bu ḳadar enāniyyet niye gerekdür?" dėdi.

Beyt

İmdi ėy şeh gör ki iş bu rūzigār
Arta kimlerden ḳalupdur āşikār
(22) Daḫı bil kim Ḥaḳ teʿālā her ḳula
Çün vėre devlet anı sulṭān ḳıla
Ol kişiden devleti şöyle ki var
Kimse almaz zūrıla ėy şehriyār
(23) Ḳanḳı şemʿi kim Çalap yaḳsa ėy cān
Üf dėyen aŋa yüzi göyner hemān
Sen Racīm aġvāsına uyma ėy ḫalīl
Naḳş ėrer devletüŋe ki şöyle bil

(24) Senden evvel geçenleri de yād ėt
Devlete lāyıḳ bir ulu ad ėt
Dünye benümdür dėmegil ėy güzīn
Kim cihān bir ejdehādur ki ṣaḳın
(25) Kim gėrürise eline yėr revān
Bir nefes kimesneye vėrmez āmān
Sen göŋül baġlamaġıl işbu yėre
ʿĀḳıl ol kim yėri sevmeye yėre

(79a) (1) Kim severse yėri evvel yėr anı
Pes anuŋçun dėrem sen yėr anı
Ḫoş naṣīḥatdur bu söz şöyle ki var
Ger ṭutarsaŋ cānıla ėy şehriyār

(2) Pes ėy İsfendiyār, bu taḳdīrce evvel senüŋ bī-menşūr şāhlıġuŋ dürüst olmaz. Ne kendüŋ görüp Sīmurġ'ı bizüm başumuza ḳaḳırsın? Senüŋle (3) dostluġımuz ḥaḳḳıçun ki Sīmurġ Zāl'ı alup dāye gibi yuvasında yavrularıla besledi. Ol vaḳtden berü Zāl'a nīk arḳa olmışdur. Buŋ deminde aŋa (4) meded ėrişür. Başında devlet olan kişi Sīmurġıla āşinā olur. Ėy İsfendiyār, bu sözleri anuŋçun söyledüm ki gerçi sen devletlü şāhsın (5) ve şāh-zādesin, od yigitcek… Sen bu ʿāleme yaḳın zamānda geldüŋ. Bu cihānuŋ gizlüsinden ve āşikāresinden ḫaberüŋ yoḳdur. ʿĀlemde sen hemān seni ṣanursın. Ammā şehā (6) çoḳ söyledük başuŋ aġrutduḳ. Şimdiden ṣoŋra şarābıla endīşeleri göŋülden dürelüm." dėdi. **جواب اسفنديار با رستم** Rüstem sözlerini ėşidicek (7) İsfendiyār güldi, eytdi: "Ėy pehlevān, sen çekdügüŋ zaḥmetleri ve ġuṣṣaları ėşitdüm. Diŋle ki bende bu az yaş içinde ne zahmetler çeküp ve ne (8) erlikler ėdüp ṭururam, söyleyeyin." dėdi. Evvel ol ki dīn yolına kemer ḳuşandum. Put-perestlerüŋ defterini dürdüm. Cihānı ol bāṭıl dīnden arıtdum. (9) Aṣılda daḫı dėrseŋ ben Guştāsb şāh oġlıyam. Guştāsb, Luhrāsb şāh oġlıdur. Luhrāsb, Evrend şāh oġlıdur. Ervend ki Beşīn oġlıdur (10) ki Beşīn Keyḳubād oġlıdur. Bu resme bizüm aṣlımuz Ferīdūn şāha çıḳar. Anam daḫı ḳayṣer ḳızıdur. Ḳayṣer Selm oġlıdur. Selm, Ferīdūn-ı Kürd oġlıdur ki (11) ʿālemüŋ ṣāḥib-ḳırānıdur. Billāhi sen benüm dedelerümüŋ ḳatında ḫiẕmet-kār degülmiydün? Bu mertebeyi, bu şāhlıġı benüm dedelerümden bulmaduŋ mı?" eyle dėyecek (12) Rüstem dilediki yine söyleye. İsfendiyār eytdi: "Ṣabr eyle, ben söyleyeyim nirede yalan varısa elüŋle gösteresin." dėdi. Andan eytdi: "Güştāsb ʿāleme (13) şāh olaldan erlikle ben kemer ḳuşandum. Her ki bizüm dīnimüze girmeye anuŋ başına ṭopraḳlar ḳoydum. Andan ṣoŋra

Kürzem söziyle atam beni ṭutup bende urdı. (14) Ben bendde olduġumçun Luhrāsb şāh helāk oldı. Guştāsb'uŋ başına bunca ḥāl geldi. Āḫir atam ėtdügine peşīmān olup Cāmasb'ı baŋa gönderdi. (15) Cāmasb demürciler getürdi ki bendümi gidere. Demürciler ol bendi bozamayup ḫışmıla ben ellerinden çekindüm ḳuvvet ėdüp ol demürleri ḳırup pāre pāre ḳıldum. (16) Ol aradan şāhuŋ ḳatına geldüm. Gördüm ki zebūn olup bir ṭaġı arḳalanmış ve ḥāli ḳatı mükedder olmış. Andan gürzümi alup Ercāsb'uŋ çerisine ḥamle (17) ḳıldum. Ercāsb'ı ṣıdum, ḳaçurdum. Ardınca yırtıcı arṣlanlar gibi ėrişdüm. Ėşitdüŋ ki Heftḫūn'da ne işler ėtdüm. Andan yėmedüm ve içmedüm ve yatup (18) diŋlenmedüm, cebemi ve silāḥumı çıḳarmadum erlik ḳuşaġın bėlüme ḳuşanup ḳalʿa-yı rūyīne ėrişdüm. Gördüm ki ṭaġ üzerinde yapılmış (19) bir ṣaʿb ḳalʿadur ki burc ve bārūsı göge yaḳlaşmış. İçindeki leşkerüŋ ḥaddi ḳıyāsı bilinmezdi. Küllīsi put-perestler idi, dīn düşmenleriydi. (20) Ferīdūn-ı Kürd zamānından berü kimse ol ḳalʿaya ẓafer bulmış degüldi. Taŋrı furṣat vėrdi, bir çāre ile ol ḳalʿaya girdüm. ʿĀlemi bir birbirine (21) urdum, putları ayaġ altına aldum. Ol ḳalʿayı yıḳup ḫalḳını ḳırdum. İrānīlerüŋ intiḳāmını aldum. Zerdhuşt'uŋ odını yine yandurdum. (22) ʿĀlemi anuŋ nūruyla münevver ḳıldım. Heftḫūn'da ėtdügüm işleri ḫod dėrsem bu yaḳında tamām olmaz. Şol işleri ki Tūrānıla Çīn'e ben (23) ėtdüm, ḳaplan geyige ve avcı buŋalmış cānavara ėtmemişdür. Taŋrı'nuŋ ʿināyetiyle gine İrān'a geldüm. ʿĀlemi düşmenden pāk ḳıldum. Yalıŋız başuma (24) bunca işleri ėtdüm ki hīç benden ötrü kimse ġuṣṣa yėmezdi. Daḫı söz çoḳdur ėy Rüstem, geçeni aŋmaġ olmaz. Şimdi ʿişret demidür, (25) teşvīşi göŋülden sürelüm. Şehen-şehler ʿışḳına cām-ı mey nūş ėdelüm." dėdi. **جواب رستم اسفنديار را** Rüstem eytdi: "Ėy İsfendiyār,

(79b) (1) şāhlardan yādigār ḳalan ʿadl ve inṣāfdur. Gel imdi inṣāf eyle, benüm sözümi ėşit. Eger ben ḳaḳımış pīl gibi Ferḫār'e varmasam Keyḳubād'ı bendden ḳurtarmasam (2) Keyḳubād İrān'ı ḳanda görürdi? Ve Destān, başına tāc ḳoyup anı taḫta gėçürdi ki şimdi baŋa anuŋla ululanursın ve benüm şāhlıġuma (3) ṭaʿn ėdersin ve utanmayup baŋa bunuŋ gibi sözler söylersin. Ve daḫı ben eger aġır gürzümi elüme alup Māzenderān'a varmasam dīv-i (4) sepīdüŋ biynisini kim çıḳarurdı? Ve Keykāvus'ı bendden ḳurtarup İrān'uŋ ulu taḫtına kim şāh eyleridi. Ṣoŋra gine Hāmāverān'a (5) varup ṭutulduġı vaḳtin ben varup ḳurtarmasam Siyāvuş anuŋ bėlinden ḳaçan gelürdi? Ve Siyāvuş'uŋ oġlı Keyḫüsrev ḳanda (6) ṭoġardı ki Luhrāsb'ı taḫta gėçürüp ʿāleme şāh ḳılaydı ve andan Guştāsb şāh geleydi. Ėy şāh iŋen de kendüzüŋe ġurre olma ve şehriyārlıġıla (7) bize çoḳ nāzlanma. Keyḫüsrev'üŋ bir oġlı yoġıdı kim kendüden ṣoŋra yėrine şāh ola. Yaḳın ḫışımlarından daḫı şāhlıġa yarar kimse (8) yoġıdı.

Bir gėce Allāh emriyle bir ferişte anuŋ ḳulaġına ėrişdürmiş ki: "Yaḳın zamānda ecel ėrüp öleceksin ve ol tāc (9) ve taḫt ayruḳlara ḳalacaḳdur." nā-çār olup şāhlıġı Luhrāsb'a vėrdi. Yoḫsa erlikden ve aṣil-zādelikden şāh olmadı. (10) Atam Zāl, anuŋ ḥaḳḳında eylük ėdüp cemīʿ ʿāleme anı şāh bildürdi ve aŋa şāh dėdürtdi. Cihānda ol şāhlıḳ ėden, atam sebebiyle buldı. (11) Şimdi sen Luhrāsb'uŋ tācıyla ne ululanursın? Yā ol Guştāsb'uŋ mühmel fikrini gör ki Rüstem'üŋ ayaġına bend urmaġa gönderür ki elini (12) ayaġını demürleyesin, bendile ḳatına iledesin. Çarḫ ʿaẓametile benüm ayaġuma bend urmaya. Felek benümle düşmenlik ėtse aġır gürzle anuŋ (13) ḳulaḳlarını buram. Ėy İsfendiyār, rūzigāruŋ dürlü dürlü işleri çoḳdur. Ġāfil olma ve yigitligüŋe böyle ṭayanma. Ben bu cihānuŋ işlerini (14) çoḳ görmişem. Benüm sözüm ėşit. Benüm ḫāṭırum incitme. Gel şād ve ḫurrem ava varalum. Bir ḳaç gün rāḥat ol. Yatlu işe dürüşme, ögüŋ devşür. (15) Guştāsb sözini ḳo ki anuŋ ʿaḳlı yoḳdur. Ol evvel zamānda atasınuŋ taḫtın istedi. ʿĀḳılsızlıgı ucından her zamānda bir dürlü fikir ėderdi. (16) Gāh ḳayṣer gāh Hind sulṭānı ḳatına giderdi. Atası anuŋ yėynicek başlulıġın gördi. Anuŋ daḫı tāc ve taḫtdan ṣafāsı ḳalmış idi. Yüz (17) ṣuyıyla kendü āteş-gāha varup ʿibādete başladı ve taḫtı aŋa ısmarladı. Guştāsb taḫta geçüp şāh oldıġından ṣoŋra gör, ol atası (18) pīri aŋdı mı? Anı Belḫ'de yaluŋuz ḳoyup kendü bunda geldi. Ol bundayken Çīn şāhı leşker gönderdi. Anı Belḫ'de ḫorlıġıla (19) depelediler. şunuŋ gibi ʿaḳıl issi pīr, Guştāsb'uŋ yavuz ḫūyı ucından helāk oldı. Bir kişi kim atasını şöyle ḫˇār ḳıla (20) ol oġlandan ötrü ġuṣṣa mı yėrsin? Bir sāde göŋüllü yigitsin, cihāna daḫı tāze geldüŋ. Anuŋ mekrinden ġāfilsin. Ol seni ḥīle ile (21) öldürmege ḳaṣd ėtmiş. Anuŋçun seni her yaŋa sālār. Ḳanda bir nām-dār varısa aŋa gönderür, ceng ėtdürür. Umar ki andan saŋa (22) bir ziyān ola, tāc ve taḫt kendüye ḳala. Bildi ki benüm ḳuvvetüme kimse doymaz ve pençemden kimse ḳurtulmaz anuŋçun seni benümle (23) ceng ėtmege gönderdi ki benüm elümden helāk olasın, kendüsi taḫtda pāyidār ola. İmdi ėy İsfendiyār, benümle ceng ėdüp (24) sen beni bende ḳoyamazsın. Farżā ki senden baŋa bir ziyān dege ol tāc ve taḫtı saŋa vėrecek degüldür. Seni bir ölüm yėrine (25) daḫı ṣalacaḳdur. Benüm ṭoġru sözümi ėşit, kendü cānuŋa düşmenlik ėtme. şuŋa dek ṣabr ėt ki Guştāsb tāc ve taḫtıla cehenneme gide.

(80a) (1) Şol ata ki tāc ve taḫtiçün oġlına ḳıya ve öldürmege ḳaṣd eyleye tāc yėrine başına ḳılıçlar olsun. Ol ata ki oġlını (2) ḥīleyile öldürmek isteye ol atayıla yırtıcı ḳurduŋ ortasında ne farḳ vardur? Saŋa Zāl ata yėter. Ben senüŋçün gine (3) *silāḥumı*[147] ḳuşanayın ve gürzümi

---

[147] B. nüshasından tamamlanmıştır.

elüme alayın. Seni İrān'a ve Tūrān'a şāh eyleyeyin ve saŋa yavuz ṣananlaruŋ başını keseyin. Beniṭutmaḳ ve bağlamaḳ (4) fikrini ḳo ki ben yayumı elüme alıcaḳ oḳıla gökleri birbirine mıḫlaram. Ben daḫı ḥālümce bir kişiydüm, atadan dededen şāh oğlıydum. Belḫ'e (5) leşker gelicek benden meded istese ve yüz dürlü yalvarmağıla beni İrān'a oḳusa ve beni taḫta çıḳarup kendünüŋ üstün yanına gėçürse (6) benüm anuŋ şāhlığına ve gencine ne iḥtiyācum varıdı. Evvel bu ṭarīḳi ṭutsa ben anuŋ yolına cānumı fidā ėderüm. Şol ḳadar nāmūsum ve ʿārum (7) yoḳ degüldür ki oḳımadın anuŋ ḳatına varam. Bu ne olmaz sözdür ki andan ötrü ben Sīstān'ı terk ėdem. Luhrāsb, bir atıla Şām'da gezerken (8) biz Zāvilistān'da şāhıduḳ ve Guştāsb Rūm'da demürcilük işlerken biz bu vilāyetde beglik ėderdük. Bize ḫorlıḳ kim gerekse (9) alçaḳlıḳ ėdüp yumuşaḳ söyledügümüzden gelür." **تيزي كردن رستم با اسفنديار** Rüstem'üŋ tīzligine ve ḳaḳıdığına İsfendiyār güldi. (10) Laṭīfile elini eline aldı, muḥkem ṭutdı, eytdi: "Ėy Rüstem-i pīl-ten, ben senüŋ ḳuvvetüŋi ve pehlevānlıġuŋı bilürem ve ėşidüp dururun. (11) Sen bir ejderhāya beŋzersin. Bāzūlaruŋ arşlan uyluğına beŋzer ve bėlüŋ incelikde ḳaplan bėline beŋzer. Ne baḫtlu kişiyimişsin zihī (12) ol Zāl ki senüŋ gibi yādigārı var." dėdi. Andan söz arasında Rüstem'üŋ elini ṣıḳdı. Şöyle ṭutdı barmaḳlarınuŋ içinden ṣaru (13) ṣular aḳdı. Rüstem İsfendiyār'uŋ eyle ėtdügine güldi. Ol daḫı İsfendiyār'uŋ elini eline aldı, eytdi: "Ėy dīn ehli (14) şeh-zāde, saʿādetlü Guştāsb şāhdur ki İsfendiyār gibi oğlı var. Devlet ve saʿādet ve ṭāliʿ saʿd ol kişinüŋ ki sencileyin (15) oğlı ola." dėyüp İsfendiyār'uŋ elini ṭutdı. Şöyle ṣıḳdı ki İsfendiyār'uŋ beŋzi ḳızardı ve barmaḳlarınuŋ içinden ḳan (16) atıldı.

Beyt

Ol iki ejdehā ḳuvvet ṣınışdı
Biri birine artuḳlık ṣınışdı
Olup mest-āne birbirine ser-keş
(17) Göŋüllerinde kibr, dilde āteş
Muḫālif gösterüp birbirine ḳavl
Geçerdi ara yėrde ḳavl-i lā ḥavl
Dėmezlerdi yėdi deryāya ḳaṭre
(18) Oḳurlarıdı felek ṭāḳına ẕerre
Göŋülleri ṭolup kibrile gine
Geçerlerdi biri birine sīne
Pelengile ḳaçan hem-dest ola şīr
(19) Olur lā-büd arada dārıla gīr

İşüŋ ṣoŋına baḳmazlardı hīç
Biri birine eylemezdi ser-pīç
Anı bilmediler kim çarḫ-ı bīnā
(20) Ne gizlüler ḳılısardur hüveydā

تهديد دادن اسفنديار با رستم İsfendiyār güldi, eydür: "Ėy Rüstem-i nām-dār, bugün şarāb (21) iç ki yarın vaḳt ola ki cengden ṣoḥbet ḫāṭıruŋa gelmeye. Ben ki ḳara atuma altun eyer uram, başuma şāhāne tāc gėyem. (22) Süŋü ucıyla seni atuŋdan yėre uram. Ayruḳ ceng ėtmekden bīzār olasın. Andan iki elüŋi bağlayup seni şāh ḳatına iledem. Şāhuŋ (23) sözi yėrine geldükden ṣoŋra, 'Bunuŋ ṣuçı ve günāhı yoḳdur.' dėyüben şāhdan seni dilek eyleyem ve çoḳ yalvarup seni yine ol derd ü (24) belādan ḳurtaram ve senüŋ yoluŋa dürişem. Saŋa hīç ziyān ėtdürmeyem ve seni bir gün bend içinde ḳodurmayam." dėdi. **خنده كردن اسفنديار با رستم** (25) İsfendiyār'uŋ sözine Rüstem güldi, eytdi: "Ėy İsfendiyār, uş cenge anca ṭoyasın ve uṣanasın daḫı

(80b) (1) sen pehlevānlar cengini nerde gördüŋ ve ağır gürzüŋ ḍarbını ne bilürsin? Ve erenler naʿrasın ḳanda ėşitdüŋ? Sen daḫı ḳılıç oḳ zaḫmını (2) yėmedüŋ. Eger zamān böyle olursa ḳızıl şarāb yėrine ḳanlar içelüm, çalmaḳ ve oynamaḳ yėrine kūs ve nefīrler ırladalum. Selāmı ḳılıçla ve (3) gürzile vėrişelüm. Çeng yėrine cengler ėdelüm. Ėy İsfendiyār, daḫı ceng aḥvālini bilmezsin. Yarın ki benümle meydāna giresin, seni atıŋuŋ üstinden ḳapup (4) ḳoltuġuma alam. Seni ʿizzetle Zāl'uŋ sarāyına getürem, taḫt-ı ʿāc üzerine gėçürüp başına ḳıymetli tāc gėyürem. Keyḳubād zamānından berü cemʿ (5) ėtdügüm ḫazīnelerüŋ ḳapusını açam cemīʿsini senüŋ öŋüne getürem ve leşkerüŋi mālıla ġanī ḳılam ve senüŋ külāhıŋı göge ėrürem. (6) Andan şāh ḳatına varam dilegile ve cengile tāc ve taḫtı saŋa alıvėrem. Andan eydem ki şāha: 'Benüm günāhum ne idi ki baŋa bend buyurduŋ?' (7) dėyem. Andan ṣoŋra sen şāh olasın, taḫta çıḳasın. Ben senüŋ cihān pehlevānuŋ olam. Kemer ḳuşanam, ḳarşuŋa ṭuram. Nite ki evvelki (8) pādişāhlara eyle ėderdüm. Çünki sen şāh olasın ve ben cihān pehlevānı olam. Yėryüzinde saŋa düşmen ḳomayam. Tek sen bu hevāyı (9) ve ġurūrı göŋlüŋden gider gitsün." dėdi.

ذحر غرور

Ger dilerseŋ taḫtuŋı ola bülend
Ġarra olup devlete olma pusend
(10) Ġarra ve ḫod-bīn gerekmez er kişi
Kim ḫallü olmaya ṣoŋra işi

Bī-gümān şeyṭān işidür ġurūr
Anuŋçun dėr aŋa Raḥman ġurūr
(11) Ġarra olmak devlete meẕmūm olur
Ḳo ġurūrı kim be-ġāyet şūm olur
Şūm olma ġurre olup devlete
Tā ki noḳṣān ėrmeye bu ḳısmete

(12) **حوان كشيدن اسفنديار پيش رستم** İsfendiyār eytdi: "Bunuŋ gibi sözler ne işimüzdür? Günüŋ yarusı geçdi. Yėyecek yėmedük, (13) ḳarnımuz açdur." dėyü buyurdı. Ḫūn getürdiler ve dürlü niʿmetler ḥāżır ḳıldılar. İsfendiyār ve oturan begler Rüstem'üŋ yėyecek yėyişini teferrüc (14) ėdüp ḥayrān ḳaldılar. Andan İsfendiyār ve oturan serverler her biri Rüstem'üŋ öŋine bir ḳuzu tekellüf ėtdiler. Andan İsfendiyār (15) buyurdı: "Cām getürüŋ mey-i puḫte yėrine şarāb-ı cām getürüŋ. Rüstem'i mest eyleyelüm. Görelüm Kāvūs-ı keyden bize ne ḫaber vėrür?" dėdi. Pes (16) bir ay yüzlü sāḳī ilerü gelüp İsfendiyār buyruġıyla Rüstem eline bir ṭolu cām ṣundı. Rüstem alup Kāvūs şāh yādına nūş ḳıldı. (17) Buşūten sırrıla sāḳīye eytdi: "Eski şarābdur, niçün ṣu ḳatmazsın ki tīzligi gidere?" dėdi. Andan sāḳī bādeyi gül-ābıla memzūc ḳılup cāmı yine ṭoldurup (18) İsfendiyār'a ṣundı. İsfendiyār ol cāmı alup Guştāsb şāh yādına içdi, eytdi ki: "Şāh bu cām-ı mey gibi şād u muẓaffer o (19) lsın." Sāḳīnüŋ bādeye ṣu ḳatduġı Rüstem'e ḫoş gelmedi, eytdi: "Ėy nā-bekār, niçün ṣu ḳatarsın?" Döndi İsfendiyār'a eytdi (20) şāha: "Ṣulu şarābdan ne olsun? Ṣu, şarābuŋ ḳuvvetini *keser*[148] egerçe kişiye fi-l-cümle feraḥ vėrür ammā çay ṣuyına döner hīç fāyidesi (21) olmaz. Ben ṣusız içerem." dėdi. Buşūten güldi, sāḳīye eytdi: "Ayruḳ bāde getür ki Kāvūs-ı key ʿışḳına Rüstem'e bir ṭolu içirem." dėdi. (22) Pes sāḳī bir zerrīn cām getürüp şarābıla ṭoldurdı, Buşūten'e ṣundı. Buşūten ol ṭoluyı Rüstem'e içdi. Ehl-i ṣoḥbet Rüstem'e (23) birer ṭolu içdi. Her kişi ki ṭolu içerdi gine ṭoldurup Rüstem'e ṣunardı. Fikirleri buydı ki Rüstem'i ser-ḫoş ėdeleridi. Ol gün (24) şol ḳadar şarāb içildi ki dükeli oturanlar mest oldı. Rüstem daḫı ayıḳ ṭururdı. Çünki ṣoḥbet taġılacaḳ vaḳt oldı Rüstem (25) kendü eliyle şīşe ṭoldurup çekdi. Andan diledi ki gide. İsfendiyār eytdi: "Ėy Rüstem dünyā durduḳça şād u ḫandān ol. Yėyüp içdügüŋ

(81a) (1) saŋa nūş olsun." Rüstem eytdi: "Ėy nām-dār Taŋrı senüŋ ʿaḳluŋı ve devletüŋi dāyim ḳılsun. Her şarāb ki senüŋle içile nūşdur. (2) Nola eger bu kīneyi göŋülden çıḳarasın

---

148 B. nüshasından tamamlanmıştır.

ve bu ṣaḥrādan benüm evüme gelesin, bir ḳaç gün benüm ḳonuġum olasın. Ben daḫı senüŋ her sözüŋi (3) yėrine getürem. İllā şol bend dėdügüŋden ḳatı ʿār ėderem.” dėdi. مناقشه رستم با اسفنديار İsfendiyār eytdi: “Ėy Rüstem, bitmeyecek (4) toḫum ekme ve kendüŋi hīç ögme. Şimdi evüŋe var. Yarın gelesin erenlerden hüner göresin. Baŋa meydānda ceng ėtmek, ṣoḥbetden şarāb (5) içmekden daḫı āsān-ter gelür. Sözüm ėşit, benümle ceng ėtmelü olma. Saŋa dėdigümi ṭut ki hīç ziyān görmeyesin. Şāhuŋ ḳatından varduġumuz (6) vaḳt göresin ki benüm hünerüm sözümden daḫı artuġımış. Yüri var sen kendü elüŋle ayaġuŋa bend ur, yoḳ yėre aramuzda ceng olmasun.” dėdi. (7) Bu sözden Rüstem’üŋ göŋli ġuṣṣa ve endīşeyle ṭoldı. Göŋlinde eytdi Ḫudā’ya: “Bu ne ʿaceb müşkül olur? Eger elümi bend urmaġa ḳorsam (8) baŋa yaramaz ve eger baş çekersem aŋa ziyān olur. Bu iki işdür ki ikisine daḫı laʿnet ėtmelüdür. Vaḳti yatludur ki eger bende urmaġa rāżī (9) olursam benüm adum yavuz olur. Hem āḫir Guştāsb’dan baŋa ziyān ėrişür. Ve daḫı ʿālemde söylenür ki: ‘Bir yigit Zāvilistān’a varmış ve Rüstem’i (10) zebūn eylemiş. Eline ayaġına bend urup İrān’a getürmiş.’ dėrler. Cihān içinde benüm adum ḫorlıġıla aŋılur. Ve eger ben bunı cengde (11) öldürürsem şāhlar öŋinde yüzüm ḳalmaz. Eydürler ki: ‘Bir şeh-zāde-yi nev-cüvān, Rüstem’e ḳatı söyledügiçün öldürmiş.’ dėrler. Öldügümden ṣoŋra daḫı (12) baŋa sögerler ve ilenürler ve adumı bī-dīnlikle aŋarlar. Eger ben bunuŋ elinde ölecek olursam benüm Zāvil’de eyü adum ḳalmaz ve ėtdügüm hünerler (13) aŋılmaz ve Destān-ı Sām’uŋ adı unıdulur. Eved ben buŋa ḫūb sözler söyleyeyin ve çoḳ naṣīḥatlar ėdeyin vaḳt ola ki eyü sözile (14) ayaġuma bend urmaḳdan geçe. Gėçmeyecek olursa daḫı benüm bu ḫoş sözlerüm her meclisde söylene. dėyeler ki: ‘Rüstem aŋa her (15) yaŋadan söz söyledi ve çoḳ naṣīḥatlar ėtdi. Ol ḳabūl ėtmedi, āḫir şöyle oldı.’ dėyeler.” dėdi.

Mevʿiẓe

(16) Ehl-i ḥikmet nuṣḥ ve pend üzere ėy yār
Key muṣannaʿ söz dėyüpdür āşikār
Cümle sözüŋ aṣlıdur istimāʿ
İstimāʿdan ḥāṣıl olur ictimāʿ
(17) Leẕẕet almaḳ dileriseŋ aŋlaġıl
Her sözi cān ḳulaġıyla diŋlegil
Tā ki her sözin bilesin aṣlını
Niredendür cümle nevʿ-i faṣlını
(18) Söz nedür aŋlamayınca ėy kişi

Diŋleyenüŋ gör neye beŋzer işi
Şöyle ṣan bir ḳurı günle yėl gider
Yā uşadur günüŋi ol yėl yā gider
(19) Semʿüŋe nāṣiḥ söz yėli daḫı
Gidicek çıḳmaġa ḳoma ėy aḫī
Kim ṣadefde ḳaṭre olur şāh-vār
Dür ḳulaḳda yaraşur ėy şehriyār
(20) Bilmedüŋ mi neyledi İsfendiyār
Ṭutmadı Rüstem sözin şöyle ki var
Her ki kendüden uluyı ḫor göre
Lā-cerem her dīde anı ḫor göre

(21) Andan Rüstem baş getürüp eytdi: "Ėy İsfendiyār, ġuṣṣa benüm beŋzümi ṣarartdı ve cigerümi ḫūn eyledi. Bunuŋ gibi sözi baŋa nice söylersin? (22) Ben ḫod bende rāżī olacaḳ degülüm." **سر كشيدن رستم از بند اسفنديار** "Ve daḫı ėy İsfendiyār, bu sevdāyı ḫāṭıruŋdan gider. Bu (23) fikir midür ki bir dīvi bende urmaḳ dilersin? ʿAḳluŋı dir, kimsenüŋ cānına yavuzlıḳ ḳaṣdın ėtme ki saŋa daḫı yavuzlıḳ gelmeye. Yigitlik eyleme (24) şāha, benüm ḫāṭırumı incitme. Allāh'dan ḳorḳ ve benden utan. Sen gerçi ki benümle ceng ėtmekden üşenmezsin. Eved ʿālem benüm gözüme (25) ṭardur ki senüŋ gibi nev-cüvān benüm elümde helāk ola ve cihānda benüm adum yaramazlıġıla aŋıla." **كفت اي رستم مرد حيله كري**

(81b) (1) İsfendiyār eytdi: "Ėy Rüstem öŋdünki ʿāḳıllardan ėşidürdük, 'Çoḳ yaşamış kişiler ḥīle bilici ve ādem aldayıcı olur.' dėrlerdi. Nice söylersin (2) alıla benüm pençemden ḳurtulam mı dėrsin? Şöyle mi ṣanursun ki ėşidinler senüŋ bu ḫūb sözine inanalar. Eydeler ki: 'Rüstem ne ʿāḳıl kişiymiş (3) ve ne ḫūb sözler ~~sözler~~[149] söyledi. İsfendiyār ʿaḳılsuzlıḳ eyledi, anuŋ sözine uymadı ve naṣīḥatını ḳabūl eylemedi.' dėyeler. Elbette şehriyāruŋ (4) buyruġını yėrine getürsem gerek." dėdi. Rüstem gine fikre vardı göŋlinde eytdi: "Bu sözle çünki baŋa rām olmaz. Buŋa bir yoldan daḫı söyleye (5) yin. Eger bu benüm elümde helāk daḫı olursa kimsenüŋ baŋa sözi ḳalmaya." dėdi. **نصيحت كردن رستم اسفنديار** Andan Rüstem (6) baş ḳaldurdı, arḫunlıġıla eytdi: "Ėy İsfendiyār, gel benüm yüzüm ṣuyını yėre dökme. Adımı ʿālemde rüsvāyī eyleme. Ben Zevāre ile ve Ferāmurz'la (7) sen Buşūtenile ve Behmenile altı kişi bir ḫalvet yėre varalum. Ne sizden ve ne bizden daḫı kimse olmasun. Şāhuŋ buyruġı

[149] Mükerrer yazım

yėrine gelmegiçün benüm (8) ayaġuma bend ur ve gine gider. Kimse bu sırrı bilmesün. Hem şāhuŋ sözi yėrine gelsün. Andan ṣoŋra senüŋle şāha bile varayın (9) ve sen ne dėrseŋ ben anda olayın.” dėdi. قبول نا كردن نصيحت رستم İsfendiyār eytdi: “Ėy Rüstem fāyidesüz söz söz söyleme. (10) Baŋa şāh şöyle buyurmışdur ki seni bendle anuŋ ḳatına iledem. Bendsiz iledecek şāhuŋ sözi ḫor olmış olur.” dėdi. Rüstem (11) nice ki cehd eyledi İsfendiyār anuŋ sözine *ve söyledügi luṭfa*[150] ve dilegine ʿitibār ėtmedi ve sözlerini ḫor ṭutup acı diller vėrdi ve daḫı eytdi: “Ėy Rüstem, (12) ben şāhuŋ fermānından baş çekmedügüm taḫt ve külāhiçün degüldür. Bil ki dünyāda ḫayr ve şer baŋa anuŋ sebebiyle olur. Āḫiretde daḫı (13) cennet cehennem baŋa andan ḥāṣıl olur. Hele yėdük, içdük. Yüri Zāl ḳatına var, ėşitdügüŋ sözleri aŋa söyle. Bu gėce oŋat (14) fikr eyle. Silāḥuŋı tamām gėy. Vaḳte ḥāżır ol ki ceng ėtmekden özge çāre yoḳdur. Sen şöyle ṣanursın ola ki cihānda sencileyin (15) pehlevān yoḳdur. Yarın saŋa meydān içinde bir iş ḳılam ki ʿālemi başuŋa zindān eyleyem. Göresin ki erenler cengi nice ėderler.” dėdi. (16) بندي كردن رستم Rüstem eytdi: “Ėy arşlan ḫūlu çünki ḫāṭıruŋ eyle diler. Ėrte saŋa ḳonuḳlıḳ yėrine raḫşuŋ (17) ḥamlesin getürem ve başuŋa tāc yėrine çomaḳ ḳoyam. Meger sen atanuŋ sözin ėşitmişsin ki: ‘İsfendiyār’a pehlevānlaruŋ ḳılıcı kār (18) ėtmez.’ dėrmiş. ʿAvratlaruŋ sözine maġrūr olma. Ėrte benüm süŋümi göresin daḫı pehlevānlarıla ceng ėtmekden (19) bīzār olasın.” dėdi.

Beyt

Yavuz iş ėtdüŋ yaŋılduŋ iş bu dem
Kim gelüben ilüme baṣduŋ ḳadem
(20) Ṭaḳ kefen boynuŋa ve döngil baŋa
Tā ki ʿafv ėdem ṣuçuŋı ben saŋa
Çünki geldüŋ bu diyāra ėy yigit
Ger varısa devletüŋ sözüm ėşit
(21) Yoḫsa geldügüŋ yolı ė[y] şehriyār
İşbu dem yaŋılduram şöyle ki var
Ġarra olduŋ yėŋice devletüŋe
Kim bu resme ceyş yıġduŋ ḳatuŋa
(22) Ṭaġıdayım dėrilen leşkāruŋı
Ḳırayım hep laf uran key erüŋi
İş ėdeyim ʿālem içre saŋa kim

---

[150] B. nüshasından tamamlanmıştır.

İşidenler ṭaŋa ḳala ėy ḥakīm
(23) Beni Ercāsb ṣanmaġıl ėy bī-ḫaber
Rüstem benden ḥaẕer ḳılġıl ḥaẕer
Ṣanduŋ ėy İsfendiyār sen seni
Kim begenmezsin saŋa hem-tā beni
(24) Sen seni bilmezsin illā bildürem
ʿĀlemüŋ ḫalḳını saŋa güldürem
Çün ḥamāma şāh-bāz oldum şana
Anuŋ ol sözlerine kim inana

(25) Rüstem bu sözi dėyecek İsfendiyār güldi: "Ėy Rüstem, bu ḳadar sözden niçün tīzlenürsin? Yarın meydāna gelesin erlik daḫı nice olur

(82a) (1) göresin? Ben bir ṭaġ degilem ve atum ṭaġa beŋzemez. Bir yaluŋuz kişiyem. Eger benüm elümden cān ḳurtarursaŋ anaŋ üstüŋe ḳan aġlamaya. (2) Eger meydānda ölecek olursaŋ atuŋ üstüne seni berkidem şāhuŋ ḳatına iledem. Tā ki şāhuŋ ḳulları (3) ḥükminden baş çeküp ceng ėtmege iḳdām ėtmeyeler." dėdi. Rüstem ḫışmıla yėrinden ṭurdı elindeki turuncıla İsfendiyār'a urdı ve çā (4) dırından çıḳdı. İsfendiyār aŋa hīç ḳaḳımadı ve kimseye daḫı nesne dėdürmedi, çaġırup eytdi: "Ḳayırmaz mestdür, mestüŋ işine ḳalmaḳ (5) olmaz." dėdi. **خطاب كردن رستم با سرا پرده شاهان** Çünki Rüstem serā-perde öŋine çıḳdı, bir zamān perde öŋinde ṭurdı, eytdi: "Ėy sarāy-ı (6) ümīd, baḫtlu ol günidi ki senüŋ içüŋde Cemşīd otururdı. Ferīdūn ve Menūçehr zamānında mübārek idüŋ . Keyḳubād devrinde ḫoş (7) ṭāliʿüŋ varıdı. Ne ḫoş demdi o dem ki sende Keykāvus ve Keyḫüsrev olurdı. Şimdi senüŋ devletüŋ ḳapusı yapıldı, senüŋ (8) taḫtuŋa lāyıḳ degil kişiler geçdi." dėdi. İsfendiyār anuŋ sözini ėşitdi ṭuru geldi, yayaḳ ṭaşra çıḳdı Rüstem'e eytdi: "Ėy (9) ʿaḳılsuz serā-perdeye niçün tīzlik ėdersin ve bu vechile söylersin? Ḫoş dėdiler ki: 'Ḳonuḳ ev üstinden ṭoyup uşancaḳ, anuŋ niʿmetini (10) yaramazlıġıla aŋar.'" Andan serā-perdeye eytdi: "Ne yatlu zamāndı ki ol zamān ki senüŋ taḫtuŋda Cemşīd otururdı. Hīç dīn (11) ve meẕheb yoġıdı. Allāh'un dīninden çıḳup bāṭıl dīn ṭutup güneşe ṭapmaġı iḫtiyār ėtmişidi. Anuŋ zamānından tā Ḳubād devrine dek (12) kimse Ḥaḳ dīn neydügin bilmedi. Ol zamānda ki Kāvūs şāhuŋ perdesi idüŋ . Ol yıldızlar ḥükmini dürüst görmedi. Nā-dānlıġıla bir azġun (13) yol daḫı iḫtiyār ḳıldı. ʿĀlem anuŋ ucından ṭopṭolu fitne oldı. Şimdi devlet senüŋ ki taḫtuŋda Guştāsb şāh oturur, bir (14) yanında Cāmasb-ı pīr oturur ve bir yanında Zerdhuşt-ı nebī oturur ki cennetden gelmişdür ve Ḥaḳ

dīn getürmişdür. Ve daḫı senüŋ (15) sāyeŋde Buşūten gibi *ulu şīr-merd*[151] oturur ve öŋüŋde[152] İsfendiyār gibi nām-dār ṭurur ki rūzigār anuŋıla şād olmışdur ve eyüler anuŋla (16) ḥayāt bulmışdur ve yavuzlar anuŋ ḳılıcı ḳorḳusından kendüleri yavu ḳılmışlardur." dėdi. Andan Rüstem'e eytdi: "Ėy şīr-gīr (17) bizüm aṣlımuz tā Ferīdūn'a çıḳınca külli şāhlıġıla ve devletile gelmiş, gitmişdür. Luhrāsb atıla Şām'da olduġın benüm başuma mı ḳaḳarsın? (18) Ferīdūn ki ʿālemde ancılayın şāh az gelmişidi. Ḍaḥḥāk anı taḫtından ayırdı ve vilāyetinden sürdi. Nice zamān ne tāc gördi (19) ve ne taḫt gördi. Mīşeler arasında ṣıġır südin içmegile güni geçdi. Şehen-şāhlıḳ işi hemān faḳīrlikdür, bir gün (20) bay bir gün müflisdür. Ve daḫı eydürsin ki: 'Senüŋ ataŋ Rūmda demürcilük ėderdi.' *Bir*[153] kişiye iş işleyüp ḥelāl (21) kesb ėtmek ʿār mıdur? Rūm iḳlīminde anuŋ şāhduġını kimse bilmezdi. Çünki ḳayṣer bildi taḫtına gėçürüp (22) anca ʿizzet ḳıldı. Tamām-ı Rūm da Guştāsb şāhıla şöhret buldı. Bārī ādem arasında pīşe-kārlıḳ yėgdür, ṭaġlarda (23) ḫor olup murdār yėmekden." dėyüp bu resme birbirine nice sözler dėyüp ėşitdiler. Andan Rüstem çıḳup sarāyına gitdi. Çünki (24) Rüstem gitdi İsfendiyār bir zamān ardından teferrüc ėtdi. Andan Buşūten'e eytdi: "Kişinüŋ erligi ve merdānlıġı gizlenmez. Bunuŋ at (25) gibi at ve buncılayın merdāne kişi daḫı görmedüm." Bu silāḥla ve cebeyile meydāna girecek Geng ṭaġına ve zinde pīle döner.

(82b) (1) Kim bilür ki bizüm bunuŋla ḥālimüz neye yėtişe? Ḳorḳaram ki yarın benden baŋa bir ziyān ėrişe. Anuŋ muḥabbetine ve merdānelıġına içüm yaŋa ve özüm (2) köyine. Hele atamuŋ sözinden gėçmezem ve Taŋrı'nuŋ emrinden göŋlümi kesmezem. Ėrte meydāna gelsin, ben anuŋ başına ḳara günler getürem." dėdi. (3) Buşūten eytdi: "Ėy ḳarındaş, ben saŋa ṭoġru söylerem kimsenüŋ göŋlini incitme. Āzādeler göŋül incitmegile başa *ḫayr*[154] gelmez. G*el*,[155] bu gėce ṣabr (4) eyle. Ṣabāḥ leşker ḳoyalum, tīz, tenhā anda varalum. Yarın anuŋla andan ṣoḥbet ve ʿişret ḳılalum ve ne ṣorarlarsa ḫoş vechile (5) cevāb vėrelüm. İşüŋ ḫayrlusı budur ki eyle ėdevüz. Bilürüm ki ol server emrüŋden çıḳmaz. Göŋlüŋi senüŋ ʿahdüŋde ṭoġru görürem. (6) Bu iş luṭfıla yėg ḥāṣıl olur. Ḫışmı göŋülden gider daḫı anuŋla ceng ėtmek fikrini ėtme." dėdi. İsfendiyār eytdi: "Bizüm gülistānumuza (7) diken olduŋ. Senüŋ gibi pāk dīnlü kişilere bu vechile söz söylemek düşmez. Şimdi sen ki İrān'uŋ ʿāḳılısın. Dükeli (8) serverlere yol gösterürsin. Her ṭarīḳi şöyle mi bilürsin baŋa eydürsin ki: 'Ṭoġru

[151] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[152] Müstensih hatası nedeniyle "erkekde(?) ارككده" şeklinde yanlış yazıldığı düşünülen kelime, B. nüshasındaki "öŋüŋde" şekli de dikkate alınarak "öŋüŋde" şeklinde düzeltilmiştir.
[153] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[154] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[155] B. nüshasından tamamlanmıştır.

yoldan çıḳ, şāhuŋ buyruġın ṭutma.' eyle ėdecek (9) ben Zerdhuşt'uŋ dīninde ẓulm ėtmiş oluram. Ol eydür ki bir kişi şāh fermānından baş çekse anuŋ yėri cehennem olur. Sen (10) eydürsin ki: 'Elbetde günāh-kār ol ve şāhuŋ emrine ʿāṣī ol.' ben bu işi ḳaçan ėdecegem ve şāhuŋ emrini ḳoyacaḳ mıyam? Dünyāya gelenüŋ (11) işi ölmekdür, meger ol kişi ölmeye ki cihānda bir eyü adı ḳala ve kendüden ṣoŋra ḫayrıla aŋıla. Eger baŋa bir ziyān yėtişe dėyü (12) ḳorḳarsaŋ hīç ḳorḳma ki ecelsüz kimse ölmez. Ecel ėrecek ḳorḳmaġuŋ fāyidesi olmaz. Ėrte göresin ki meydānda anuŋ başına (13) ne işler getürem." dėdi. Buşūten eytdi: "Ėy nām-dār cengden ne umarsın ve bu ṣavaşa ne ḳatı ḥarīṣ olduŋ? Sen gürz (14) ṣalmaġa ve oḳ yay ṭutmaġa ėrişelden berü şeyṭān saŋa yol bulam dėyü ummazdı. Şimdi ne olduŋ ki şeyṭānı kendüzüŋe ġālib (15) eyledüŋ? Senüŋ önegülügüŋ ucından ben kendüzümi pāre pāre ėdecegüm gelür. Ben nice ḳorḳmayayın ki senüŋ dimāġuŋ şeyṭān aġvāsıyıla pür (16) olmışdur. İki ceng ėdici arṣlansız ve iki bahādur pehlevānsız. Kim bilür ki ḳanḳıŋuzuŋ arḳası yėre gele?" dėdi.

Ṣıfat-ı Şeyṭān ʿaleyhi'l-laʿne

(17) Hey ne fitne kimsedür ol bed-liḳā
Kim boynına ḫilʿat olmışdur şaḳā
Bir şeḳāvet ḫilʿatın gėyüp yürür
Ėy nicenüŋ mekrile yolın urur
(18) Ėy niceyi azdurupdur bu ẕelīl
Ḥāṣıl iken anı ḳılmışdur ẕelīl
Ėy niceyi sözine inandurur
Kendü gibi küfr odına yandurur
(19) Kendü bunca ṭāʿatın hīç eyledi
Emr-i Ḥaḳ'dan başını pīç eyledi
Kendü gibi azġun diler ḫalḳı daḫı
Er odur kim aŋa uymaya aḫī
(20) Ger dilerseŋ ḳurtarasın seni sen
Ol laʿīnüŋ fitnesinden yā ḥasen
Vėr ṣalavāt körligine āşikār
Gėce gündüz cānıla ėy şehriyār

(21) İsfendiyār aŋa ayruḳ cevāb vėrmedi. Bu yaŋa Rüstem, fikr ü endīşeyile sarāyına geldi. Zevāre, ḳarşu varup Rüstem'üŋ yüzine baḳdı. (22) Gördi ki ḫışmından beŋzinde ḳan ḳalmamış. Zevāre'ye eytdi: "Yüri bir Hindī ḳılıç getür, cebemi ve aşıġımı ve gürzümi ve

süŋümi (23) ve kemendümi ve oḳumı, yayumı küllīsin ḳatuma getür.” dėdi. Zevāre, ne dėdiyse silāḥından cümle ḥāżır ėtdi. A*ndan*[156] Rüstem, yaraġını ḳatında (24) göricek başını ṣaldı, bir kere cigerinden āh eyledi, Andan eytdi “Ėy ceng ṭonı, nice zamāndı ki rāḥat olup dururduŋ. (25) Şimdi başuŋa gine iş geldi. Baŋa yārlıġ eyle. Ceng ol cengdür ki iki pehlevān yırtıcı arṣlan birbirinüŋ cānına ḳaṣd

(83a) (1) ėtse gerek. Kim bilür ki İsfendiyār bize ne oyun ḳıla?” dėdi. Rüstem’üŋ sözlerini Destān ėşidicek ḳatı ġuṣṣalandı, (2) eytdi: “Ėy ʿālemde ad çıḳarmış pehlevān, ne söylersin ki senüŋ sözüŋden cigerüm ḫūn oldı. Sen ata binüp pehlevānlıġa ḳadem (3) baṣaldan göŋlüŋ ṣāfī idi ve erlükde pāk ėdüŋ . Şāhlar buyruġıyla ʿālemde serverlik eylerdüŋ. Hergiz cengden ḳayurmazduŋ. (4) Şimdi ḳorḳaram ki baḫt uyumış ola ve ʿömür āḫirine ėrmiş ola. İsfendiyār gibi yigidüŋ elinde helāk olasın Zāl’uŋ kökini ḳazalar, (5) ʿavratını ve oġlancıḳlarını yėre ṣalalar. Zāvilistān ṣuyını ve ṭopraġını İrān’a çekeler. Eger İsfendiyār senüŋ elüŋde helāk olursa (6) gine senüŋ aduŋ yavuz olur. Bu ḥāli kim ėşidirse ʿayıblar eydürler ki: ‘Rüstem İrān şāhını öldürdi ve İsfendiyār gibi yigide ḳıydı.’ (7) dėrler. Saḳın ki bu işde saŋa ḫayr görinmez. Yā anuŋ emrine muṭīʿ ol yā başuŋ al git. Şimdiden ṣoŋra bir bucaḳda otur. Kimse (8) senüŋ aduŋ ṣanuŋ ėşitmesin. Ol şehriyār-ı cüvāndan ḥaẕer eyle ki bu yavuzlıḳdan senüŋ göŋlüŋ açılacaḳ degüldür. Yüri var (9) cedd ü cehd eyle kendüye māl ve genc vėr ve leşkerine ḫilʿatlar gėyür. Kendüziŋi gencile andan ṣatun al. Şol vaḳtin ki ḫāṭırı (10) ḫoş olup Hīrmend kenārından gine döne. Sen daḫı bu belādan emīn olasın. Raḫş’uŋa biŋ ḫiẕmetince şāh ḳatına bile var. (11) Şehriyār seni göricek saŋa yaramazlıḳ ėtmez, ḥāşā şāh-ı cihāndan ki kimseye ẓulüm ve ḥayf ėde.” dėdi. Rüstem eytdi: “Ėy pīr kişi, (12) bu sözleri ki dėrsin ḳolay ṣanma. Erlikle bunca ʿömür gėçürdüm başumdan eyü yavuz çoḳ geçdi ki Māzenderān dīvlerine (13) ėrişdüm, Hāmāverān pehlevānlarıyla ceng ėtdüm. Kāmūs şāh ve Ḫākān-ı Çīn ki atlarınuŋ ayaġı altında yėr ditrerdi anlar benümle (14) başa çıḳamadılar. Ben İsfendiyār’dan niçün ḳaçam? Ben bebür derisin gėyüp cenge ḳuşanıcak çarḫuŋ başını ve ayuŋ arḳasını yėre (15) getürem. Bu sen dėdüklerüŋi cümle İsfendiyār’a *ben*[157] söyledüm ve çoḳ alçaḳlıḳ gösterdüm. Ol benüm sözlerümi ḫor ṭutdı ve benüm (16) fikrüme uymadı. Eger ol kendüyi felekde ṭutmayaydı ve bir ẕerre baŋa baş indüreydi ben andan genc, gevher mi dirīġ ėderdüm? Sen (17) hīç ġuṣṣalanma, yarın ki ol benümle meydāna gire ben Hindī ḳılıcumı elüme alam ve oḳumı kirişe uram meydānda anuŋ yolını baġlayam. Aŋa (18) hīç süŋü, ḳılıç zaḫmın

---

[156] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[157] B. nüshasından tamamlanmıştır.

urmadan ḳuşaġından ṭutam ve atınuŋ üstinden ḳapup ḳoltuġıma alup taḫta getürem. Andan ṣoŋra (19) genc ḳapularını açam ol gün aŋa ulu ḳonuḳlıḳ eyleyem. Dördünci gün ṣabāḥ anı alup İrān'a varam. Anı Guştāsb şāhuŋ (20) taḫtına gėçürem ve başına ḳıymetī tāc gėyürem. Ḳullar gibi kemer ḳuşanup ḫiẕmetinde olam ve andan ayrulmaḳ istemeyem. Çünki (21) ululıḳ adı baŋa anlardan ḥāṣıl olmışdur. Ben daḫı anuŋ yolına cāna ve başa ḳalayım. Sen bilmez misin ki ben Ḳubād şāhuŋ taḫt (22) öŋinde ne erlikler ėdüp dururam? dėdi. Zāl, Rüstem'üŋ bu vechile ḫaber ėşidicek eytdi: "Oġlum bu sözüŋ başını (23) dibinden keser. Ve ayruḳ bunuŋ gibi ḫām söz söyleme ki delüler daḫı bu resme söylemez ve buncılayın söze inanmaz. Ḳubād'ı İrān (24) şāhına ber-ā-ber mi ḳılursın? Ḳubād bir kişiydi ki bir yėrde oturmışıdı. Anuŋ ne genci varıdı ve ne taḫt u külāhı (25) varıdı. Bu şol İsfendiyār'dur ki adını Faġfūr-ı Çīn yazup yüzüginde götürür. Eydürsin ki anı atından götürem,

(83b) (1) Zāl'uŋ taḫtına getürem. Bu ḳadar yaş yaşayan kişi bunuŋ gibi söz söylemek ʿayıbdur. Şimdi sen altı yüz yıldur ki pehlevānlıḳ (2) ėdersin. Bir kişi ki bu ḳadar ʿömür gėçüre otuz yaşında bir yigidile ceng ėtse başa mı vara? Hemān kendüzini rüsvāy ėdersin. (3) Ol yėgdür ki anuŋla müdārā ḳılasın. Senüŋ yigitligüŋ günleri geçdi ve pehlevānlıġuŋ zamānı āḫir oldı. Ol bir genc ejderhādur. (4) Anuŋ ḳatında bī-edeblik ėtme. Vaḳt ola ki anuŋ pençesinden ḫalāṣ olmayasın. Ol Siyāvuş'uŋ zırhın gėyer. Aŋa senüŋ (5) oḳuŋ ve ḳılıcuŋ kār ėtmez. Erlikde ve gencde ve sözde ve ʿāḳılda sen, seni İrān şāhıyla ber-ā-ber görme. Hele ben bildügümi söyledüm. (6) ḳalanın sen yėg bilürsin." dėdi ve yüzüni ṭopraġa urup Ḫudā'ya niyāz ve tażarruʿ ėtdi. *Eytdi*[158] Ḫudā'ya: "Bu yavuz günleri bizüm başumızdan (7) sen gider ve Rüstem'i saŋa ışmarladum. Ceng güninde aŋa furṣat vėr. Anuŋ cānını ol ejderhānuŋ elinden saḳla." dėdi. Bu resme, ėrteye dek (8) Allāh'a yalvarup zārīlıḳ ėtdi. Şöyle ki *cemīʿ*[159] evliyāyı ve enbiyāyı şafīʿ getürdi ve çoḳ aġladı.

امدن رستم بجنك اسفنديار

(9) Yine dün leşkeri yėrden sürüldi
Şebistān naṭḥı hem bile dürildi
Ḳuruldı yine gündüz şāhiçün
Felek üzre serīri çetr-i gül-gūn
(10) Zemīn üzre ṣalup zerrīn besāṭı

---

[158] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[159] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Zamāna vėrdiler ṣād u neşāṭı
Neşāṭıla cihān ṭoldı ser-ā-ser
Ḫaberler vėrbidi ʿālemde aḫter
(11) Bezendi vü düzendi rūy-ı meydān
Ki cevlān göstere ol iki arslan
Ne arṣlan her biri bir nerre-ejder
Felek heybetlerinden ṣaçar aḫter

(12) Ḳaçan ki bu vechile ṣabāḥ oldı. Rüstem yėrinden ṭurdı, cebesini gėydi ve terkiye kemend bağladı. Ol pīl gibi Raḫş'a suvār oldı. (13) Zevāre'ye eytdi: "Yüri leşkeri devşür ve ḳatuŋa ḥāżır ol." dėdi. Pes Zevāre leşkeri cemʿ ėdüp ṭonatdı. Cümlesini dergāha ḥāżır (14) ḳıldı. Rüstem süŋüsin eline alup ṭaşra çıḳdı. Leşker anı görüp duʿālar ėtdiler. Bu at ve ṭon sensiz olmaz, dėdiler. Çünki (15) Rüstem gitdi Zevāre ardınca leşker çekdi. Hīrmend kenārına geldi. Leşkeri Zevāre ile ol arada ḳodı ve ḳatına oḳuyup (16) sırrıla eytdi: "Ben varayın vaḳt ola ki bu yavuz aṣılluyı bu şer işden vāz getürem. Eger elbetde ceng ėtmelü olursavuz sen leşkerile (17) ḥāżır dur. Görelüm, rūzigār başumıza ne iş getürür. Her ne ḥāl olursa siz ḳarışmaŋ? Ne ėdersem ben yaluŋuz ėderem." dėdi. "Fi-l-ḥāl (18) leşkerden kimseyi istemezem." dėdi. İsfendiyār'dan yaŋa yüridi, Hīrmend ṣuyını geçdi ve bir yüksek yėre çıḳup çağırdı, eytdi ki: "Ėy (19) İsfendiyār, gel ḥarīfüŋ geldi!" dėdi. İsfendiyār, Rüstem'üŋ āvāzın ėşidicek güldi eytdi: "Uşda ḥāżıram!" dėdi. Tīz buyurdı, (20) cebesini ve aşıġını getürdiler, gėydi ve cemīʿ silāḥını kendüye ārāste ḳıldı. Ve atını çekdiler, ḳatına gelüp süŋüsinüŋ ucını (21) yėre ṭayayup ṣıçradı, şol ḳaplan ḳolan arḳasına ṣıçrar gibi, atuŋ üstine suvār oldı. Leşker anı görüp ʿacebe ḳaldılar (22) ve İsfendiyār'a āferīn ḳıldılar. Ol aradan atını sürüp Rüstem'ün ḳatına ėrişdi. Gördi kim Rüstem yaluŋuz. Buşūten'e eytdi: "Çünki (23) bu yaluŋuzdur ben daḫı yaluŋuz varuram. Siz fāriġ oluŋ. Biz şol yüksek yėre çıḳaruz, ikimiz ceng ėderüz tenhā." dėdi. İkisi bile (24) şād ve ḫandān ṣoḥbete gider gibi gitdiler. Biraz gidicek Buşūten ḳaldı İsfendiyār Rüstem'ün ḳatına geldi. Rüstem İsfendiyār'ı ıraḳdan (25) göricek ṣanki bir ṭaġ gördi ki bir ṭaġa suvār olmış gelür. Çünki yigidile ḳoca birbirine yaḳın ėrdiler ol iki ejderhānuŋ

(84a) (1) atları birbirin göricek şöyle ḫurūş ḳıldılar ki āvāzelerinden meydān yėri yarılurdı ṣanayduŋ. Pes Rüstem, İsfendiyār'a (2) çağırup eytdi: "Ėy eyü baḫtlu ve şādān göŋüllü şāh, gel buncılayın önegülik ėtme ve yavuzlıġa dirüşme. Eger ceng olup ḳan dökülmek (3) isteriseŋ buyur İrānīlerden bir ḳaç pehlevān gelsün ben daḫı Zāvilistān'dan serverler

getüreyin cebeler gėysünler meydāna gėrüp Kābilī (4) ḫançerlerle ceng ėtsünler. Teferrüc ėdelüm. Sen daḫı ceng ḥālini bilmezsin.” dėdi. İsfendiyār eytdi: “Ėy nā-bekār, bunuŋ gibi sözi nice söylersin? (5) Ėrte olmadın yürekden ṭurmışsın. Beni bu yüksek yėre, meydāna ḳağırursun. Gine beni aldamaḳ mı istersin? Ben Zāvul ḫalḳıla İrān ḫalḳını (6) ceng ė[t]dürmezem.[160] Bu benüm ʿādetüm degildür ve dīnimde daḫı dürüst degildür ki ben başuma tāc gėyem oturam İrānīleri öldürmege vėrbiyem (7) her cenge ki varsam evvel ben varuram. Eger sen yaluŋuzlıḳdan üşenürseŋ bileŋce bir ḳaç yār getür. Baŋa Taŋrı yoldaş yėter, andan ġayrı (8) kimse gerekmez. İki pehlevānuz, birbirimüzle ceng ėdüp kīn almaġa geldük. Görelüm yā benüm atam İsfendiyār’suz ḳala yā senüŋ ataŋ Rüstem’siz sarāya vara.” (9) dėdi. Andan ol iki arṣlan birbiriyle ʿahd ėtdiler ki ne ḥāl olursa kimse yardıma gelmeye. Pes evvel birbiriyle nīzeler ṣancışdılar. (10) Şol ḳadar nīzeyile ceng ėtdiler ki cebeleri zırhları arḳalarında söküldi. Cebeden, cevşenden ḳanlar revān oluban aḳdı. Süŋüler (11) -inüŋ uçları kötüledi ve aġaçları doymayup ṣındı. Pes nā-çār olup Hindī ḳılıçlara el urdılar. Ṣaġa ve ṣola at segirdüp (12) birbirile ḥamleler ḳıldılar ve şol ḳadar çalışdılar ki ol ḳılıçlar daḫı anlaruŋ ḳuvvetine doymadı, ṣındı. Andan ṣoŋra ellerine aġır gürzler (13) alup birbirine girişdiler. Ol iki mest arṣlan gürzlerile şol ḳadar dögüşdiler ki gürzler daḫı doymayup uvandı. Andan ṣoŋra el bir (14) birinüŋ kemerine urdılar. Ejderhālar gibi ṭolaşdılar ve atları birbirine baş çatdılar. İkisi daḫı zūr ėdüp birbirini götürmek istediler. (15) Āḫir ẓafer bulamadılar, ʿāciz ḳaldılar. Gine ayrıtlaş[dı]lar.[161] Altlarındaġı atlar yorıldı. Aġızlarında köpük ḳanıla ṭopraġ oldı. Cebe ve (16) çuḳal üzerlerinde pārelendi. تيزي كردن زواره با لشكر ايران Çün Zevāre gördi ki ceng uzadı ve aḫşam yaḳlaşdı (17) ve Rüstem dönmedi. Leşker çeküp ḫışm ve kīnile İrānīlerüŋ üstine geldi, eytdi: “Ėy nā-bekār, bunuŋ gibi günde ṭınmayup oturursız. (18) İrān’dan Zāvul’a ceng ėtmege geldüŋüz ki Rüstem’üŋ elin ayaġın baġlayasız. Hīç bilürmisiz ki geldügüŋüz yėr ne yėrdür? Ayaguŋuzla ejderhā (19) aġzına gelmişsizdür. Ṣavaş güninde epsem oturmaḳ olmaz. Gelüŋ berü ceng ėdelüm!” dėdi. Ve ol serverler[e] çoḳ sögdi ve mühmel (20) sözler söyledi. İsfendiyār’uŋ bir oġlı varıdı, Nūşāẕer dėrleridi. Yavuz yigit ve gürbüz pehlevāndı. Anuŋ sözine ḳaḳıdı, eytdi: “Ėy Segzī-yi (21) nā-bekār, bize İsfendiyār destūr vėrmeyüp durur ki siz itlerile ceng ėdevüz. Anuŋ buyruġın ṣımazuz. Yoḫsa göreydüŋ ki saŋa ne işler (22) ėdeydüm. Eger elbetde ceng ėderüz dėrseŋ siz evvel ʿahdüŋüzi ṣın. Andan ṣoŋra göresiz ki ceng nice olur?” dėdi. Zevāre (23) bu sözi ėşidicek leşkerine buyurdı

---

[160] ėtdürmezem B. nüshasından düzeltilmiştir.
[161] Müstensih hatası nedeniyle “ayrıtlaşlar” şeklinde yanlış yazıldığı düşünülen kelime B. nüshasındaki "ayrılışdılar" şekli de dikkate alınarak "ayrıtlaşdılar” şeklinde düzeltilmiştir.

bir aradan İrānīler üzerine ḥamle ḳıldılar ve çoḳ serverleri ṭopraġa düşürdiler. (24) Nūşāẕer ol ḥāli göricek üzerinde silāḥın ārāste ḳılup eline bir Hindī ḳılıç aldı. Atını depüp meydāna çıḳdı. Zāvul'dan daḫı (25) bir server varıdı ulu pehlevāndı adına Evlād dėrleridi. Rüstem'üŋ silāḥ-dārıydı, süŋüsini ol götürürdi bir laḥẓa ḳafāsından eksük

(84b) (1) olmazdı. Bir ḫūb ata binüp Nūşāẕer'üŋ öŋin aldı. Nūşāẕer anı göricek hīç iki ṣanmadı. İlerü varup elindeki ḳılıcıla depesinden (2) eyle çaldı ki tā bėline degin iki pāre eyledi. Zevāre anı görüben atına mehmuz urup Nūşāẕer'e ḥamle ḳıldı *ve*[162] eytdi: "Eriseŋ pāyidār ol, uş (3) vardum! Ulād'ı yıḳmaġıla er mi yıḳdum ṣanursın? dėyüp Nūşāẕer'e süŋü urdı. Nūşāẕer kendüyü devşürince süŋü gögsinden baġrına çıḳdı. (4) Ol şeh-zāde atdan yıḳıldı. Leşker anı görüp ġırī[v] ḳıldılar andan Nūşāẕer'üŋ ḳardaşı Mihirnūş, āh u feryād ėdüp ḳardaşınuŋ kīniyle atını (5) depdi. Eline bir Hindī ḳılıç alup ilerü ṣafa çıḳdı. Ol ṭarafdan Rüstem'üŋ oġlı Ferāmurz Mihirnūş'a muḳābil oldı. Birbirine iki ejderhā ṭolaşdılar. (6) Şol ceng ėdici arşlanlar gibi ḥamle ḳılup birbirine ḳılıç urdılar. Bir zamān ʿaẓīm ceng ḳıldılar. Ceng içinde Mihirnūş ḳaḳıdı. Ferāmurz'a diledi ki (7) bir ḳılıç ura, başını ṭopraġa bıraġaydı. İttifāḳ ḫaṭāyıla elindeki tīz ḳılıç kendünüŋ atınuŋ boynına uġradı. Bindügi atuŋ başı öŋine düşdi. Mihirnūş (8) atdan yıḳıldı. Ḳalḳınca Ferāmurz üzerine ėrişdi. Mecāl vėrmeyüp ol nev cüvānuŋ başını kesdi ve ʿömrini ḳışa ḳıldı

Bī-vefā-yı Dünyā
(9) Gör ol şeh-zādelere nitdi felek
Ki anuŋçun gökde aġladı melek
Süreriken dünyede ẕevḳ ü ṣafā
Bir dem içre oldılar şöyle hebā
(10) İki yüzlüdür bu dünye-yi pür-cefā
Bir kişiye dāyimā ḳılmaz vefā
Ki saʿādet gösterür baylıḳ vėrür
Ki alur baylıġı rüsvāylıḳ vėrür
(11) Bir nice gün birini sulṭān ėder
ʿĀlemüŋ ḫalḳın aŋa fermān ėder
Tāc urup başına şöyle ki var
Taḫta aġdurdup ėder bir şehriyār

---

[162] B. nüshasından tamamlanmıştır.

(12) Yine eyler anı taḫtdan ser-nigūn
Kimseye meyl eylemez bu dehr-i dūn
Bir nice gün meyl ėderse gör nider
ʿĀḳibet ḳahrıla anı ḥāl ėder
(13) Sen inanma bu iki gün ʿömre kim
Bāḳī ḳalur nesne degil ėy ḥakīm
Ger olayıdı ʿömr-i devletde s̱ebāt
Bāḳī ḳalaydı Süleymān'a ḥayāt
(14) Ėy nice Cemşīd ve Leclāc oldı māt
Ėy nice şehler utuzdı fīl ve at
Pes gėrek kim sen daḫı ėy pīş-bīn
Aŋlayasın işbu işi key yaḳın
(15) İʿtimāduŋ iltifāduŋ olmaya
Dünyā ḳadri gözüŋe hīç gelmeye
Bir metāʿuŋ kim ola ṣoŋı ʿadem
Ehl-i ʿaḳl urmaya andan hīç dem

(16) Behmen gördi ki ḳardaşlarına ancılayın ḥāl oldı, cān atup İsfendiyār'uŋ ḳatına geldi, eytdi: "Ėy nerre-şīr sen bunda ceng ėdersin, (17) biz andan derd ü belāya giriftār olduḳ. Ḳanı Nūşāẕer'le Mihirnūş? Segzī leşker çeküp üzerimüze geldiler. Ol iki oğluŋı öldürdiler daḫı (18) İrānīlerden çoḳ serverler helāk ėtdiler." dėdi. İsfendiyār bu ḫaberi ėşidicek göŋli ḫışmıla ṭoldı ve gözleri ṭolu yaş oldı. (19) Rüstem'e eytdi: "Ėy dīv aṣıllu niçün Taŋrı yolından çıḳduŋ? Dād u inṣāfı terk ėtdüŋ? dėmedüŋ mi cenge leşker getürmeyem? Senüŋ ḫod ʿāruŋ (20) ʿizzetüŋ yoġımış. Ėy nā-bekār, benden utanmaduŋ mı? Taŋrı'dan ḳorḳmaduŋ mı? Ḳıyāmetde ne cevāb vėreceksin ki buncılayın ḥīle ėdersin? Bilür misin (21) ʿahdüŋi ṣımaḳ erenler ḳatında *nice*[163] ʿaybdur ne revādur ki iki it gele benüm iki oğlumı öldüre?" dėdi. Rüstem bu sözi ėşidicek ḳatı perīşān (22) oldı. Ġuṣṣadan bir oḳ gibi ditredi. Şāhuŋ cānına ve güneşe ve erenler meydānına ve ḳılıcına and içdi, eytdi: "Bu cengi anlara ben buyurmadum (23) ve ėtdüklerine daḫı rıżām yoḳdur. Varayın ikisinüŋ bile ellerin bağlayayın ḳatuŋa getüreyin. Ol şeh-zādeler kīniçün ikisinüŋ daḫı başını (24) kes. Bilürem ki bu iş ol ikisinüŋ ucındandur." dėdi. İsfendiyār eytdi: "Erkek ṭāvus ḳanı üzerine yılan ḳanın dökmek ḫoş (25)

[163] B. nüshasından tamamlanmıştır.

degül ve şāhlaruŋ ʿādetinde daḫı yoḳdur. Ėy bed-nişān sen kendü başuŋ yaraġın gör ki ʿālemi başuŋa ṭar ėtsem gerek.

(85a) (1) Oḳlar urayın saŋa ki uyluḳlarını Raḫş'a mıḫlayayın ve saŋa bir iş ḳılayın ki daḫı bir ḳullar ḥocasınuŋ ḳanın dökmege ḳaṣd eylemesin. (2) Eger diri ḳalursaŋ seni baġlayam, şāha iledem. Ölürseŋ iki oġluŋ yėrin dutasın." dėdi. Rüstem eytdi: "Ėy İsfendiyār (3) bu sözlerden gėç. Her işi Taŋrı'dan bil. Cengden ḫayr gelmez, aramızda acılıḳ olmasun." dėdi. İsfendiyār eytdi: "Meydānda bunuŋ gibi söz ʿaybdur. (4) ceng ėtmekden ḳorḳarsaŋ ve cānuŋa ziyān gelmesin dėrseŋ benüm sözüm ṭut, ayaġuna bend ur. Tā ki elümden cān ḳurtarasın." dėdi. (5) **جنك رستم با اسفنديار** İsfendiyār bu sözi dėyicek Rüstem ḳaḳıdı gine cenge ʿazm ėtdi. Bu kere yaylar çıḳardılar ve ellerine o (6) -ḳlar aldılar. Demrenlerden odlar çıḳardılar. Zırhları oḳıla gevdeye dikmege meşġūl oldılar. İsfendiyār'uŋ ceng içinde göŋli ṭarıldı ḳatı (7) ḫışm ėdüp ḳaşlarını çatdı. Anuŋ oḳ atmaḳda hīç naẓīri yoġıdı. Ol eline oḳ yay alıcaḳ güneş ḳaçup ṭaġlar ardına ṭolanurdı. Ol (8) pehlevān tīr-keşden bir yay çıḳardı ki şavḳından güneşüŋ yüzi ḳamaşdı. Ve bir elmās demrenlü oḳ eline aldı ki zırh anuŋ öŋinde (9) kāġıda beŋzeridi. Ol şāh-ı nām-dār ḫışmıla Rüstem'e oḳlar urdı ki her biri Rüstem'den ve bindügi Raḫş'dan bile geçerdi. Rüstem ne ḳadar ki (10) oḳ atardı hīç İsfendiyār'a kār ėtmezdi. Āḫir Rüstem'üŋ ḥāli şuŋa yėtdi ki az ḳaldı ki İsfendiyār oḳından helāk ola. Ve Raḫş'ı (11) daḫı çoḳ yaralar yėyüp süst oldı ve oḳ zaḫmlarından ḳatı buŋaldı. Hindūstān ʿāḳılları dėmişdür ki: "Pīr, yigidile (12) ceng ėtmek; kendü cānına gūc ėtmekdür." Ḳoca ne ḳadar pehlevān daḫı olursa yigit ḳatında ne miḳdārı ola?

Ṣıfat-ı Cüvānī

(13) Yigitlik kim cünūndan bir sebaḳdur
Felekler ṭāḳ öŋinde bir varaḳdur
Yanan āteş cüvān öŋinde ṣudur
Ḳocalıḳ aŋa nisbet güft ü gūdur
(14) Dilerseŋ pīrlik içre āb-rūyı
Yigitler sözi üzre ḳoma mūyı
Yigitlerde çü arṣlan cünbüşi var
Żaʿīflerüŋ anuŋıla ne işi var

(15) Çünki Rüstem'üŋ kendüde ve atında ṣaġ yėr ḳalmadı, ʿāciz ve bī-çāre olup atından indi. İsfendiyār elinden zebūn olup ḳaçdı (16) ve bir yüksek yėre çıḳdı. Rüstem ol ṭaġ gibi gevdeyile dermānde olup İsfendiyār ḳorḫusından ditredi. Raḫş daḫı issinden (17) ayrılıcaḳ

kişneyirek evden yaŋa döndi. İsfendiyār Rüstem’ün böyle zebūn olup ḳaçduġına güldi *ve*[164] çaġırup eytdi: “Ėy ʿavrat Segzī (18) şunuŋ gibi gevdeyile niçün ḳaçarsın? Çün böyle zebūn olacaġduŋ niçün ceng ėtmege iḳdām ḳılurdıŋ? Ḳanı senüŋ ol arṣlan dirildüklerüŋ? (19) Şimdi ne ʿaceb dilküye döndüŋ? Ol mest pīl gibi ḳuvvetüŋ ḳanda gitdi? Sen ol degil misin ki dīvler elüŋden cān ḳurtaramazdı ve cā (20) navar ḳılıcuŋ odından büryān olurdı? Ol erligüŋ ḳanı ve ol aġır gürzüŋ niçün kār ėtmez oldı? Meger İsfendiyār’uŋ (21) gürzini, ḳılıcını bilmezdüŋ ve anuŋ cengini aŋmazduŋ. Evvel zamānda ʿālemi isüz bulup kendüziŋi pehlevān ṣanurduŋ ve cihān pehlevānlıġıla (22) ad çıḳarduŋ.” dėdi. Rüstem göŋli içinde eydür: “Ol vaḳt ki ben pehlevāndum eger İsfendiyār gibi leşker olaydı ceng içinde (23) öŋüme ṭuş geleydi, birisi ḳılıcumdan cān ḳurtarmayaydı. Bunca ʿömür gėçürdüm pīr oldum. Ḳuvvetüm ḳalmadı. İsfendiyār gibi (24) yigide şimdi nice cevāb vėreyin? Ḥayf ki vaḳtüm gėçmiş ve ḳuvvetüm ḳalmamış.” dėyüp baş aşaġa eyleyüp yapraḳ gibi ditredi. Ol yėrde (25) Rüstem’üŋ ḳanı şol ḳadar aḳdı ki ṭāḳatı ḳalmadı ve ḳatı buŋaldı. Az ḳaldı ki helāk ola. Andan yüzini dergāha ṭutup eytdi

(85b) (1) Ḫudā’ya: “ʿĀlemleri yoḳdan var ėdensin ve her dürlü derdlere dermān ėdensin. Beni bu ḥāl içinde helāk eyleme. Atamı anamı bir kere daḫı (2) göreyin. Vaḳt ola ki bu derde bir çāre buluna.” dėyüp Allāh’a çoḳ tażarruʿ niyāz ḳıldı.

Kār-sāz-ı Ḫudā
Oldur her çāresüzüŋ çāresi
(3) Ki ṣıġınur aŋa her bī-çāresi
Düşmişi yėrden götüren Ḥaḳ’dur
Cümle işde fāʿil-i muṭlaḳdur
Azmışı ṭoġru yola ėledici
(4) Gözsüzüŋ göŋli gözin söyledici
Evvel oldur āḫir oldur bī-gümān
Ẓāhir oldur bāṭın oldur bil ʿayān
Evvel oldur evveli bī-ibtidā
(5) Āḫir oldur āḫiri bī-intihā
Ẓāhirinden kimse vėrmez nişān
Bāṭınına ʿāḳıl ėrmez bil ėy cān

[164] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Ẕātına yoḳdur ḥicāb illā ẓuhūr
(6) Ġaybına yoḫ sebeb illā ḥużūr
Her ne varısa yėr ü gök ger mihr ü māh
Cümle anuŋ birliginedür güvāh

İsfendiyār gördi ki Rüstem çoġ (7) eglendi, çaġırup eytdi ki: "Ėy ʿaḳılsuz dīv, nice ṭurursın ve kimden dermān umarsın? Elüŋden yayuŋı bıraḳ ve ḳuşaġuŋı boynuŋa (8) daḳ. Ėtdügüŋ işe peşīmān olup āmān dile ve baġlamaġa rāżī ol ki saŋa daḫı ziyān ėtmeyem ve seni bu zaḫmuŋıla şāha iledem ve (9) günāhuŋı baġışladam. Eger gine ceng ėtmek isterseŋ dė vaṣiyyet eyle yėrüŋe kimi ḳorsın ve bu iḳlīmi kime ışmarlarsın söyle ve daḫı (10) Allāh'dan bu ėtdigüŋ günāhları dile. Vaḳt ola ki günāhuŋ baġışlaya. Öldügüŋden ṣoŋra saŋa ġażab ėtmeye." dėdi. Rüstem (11) eytdi: "Ėy hüner issi şehriyār, bugün vaḳt geçdi ve aḫşam ėrişdi. Gėce içinde ceng ėtmegüŋ ne veche var? Sen dön maḳāmuŋa var. (12) Bugün baŋa āmān vėr. Ben daḫı eve varayın, bir pāre diŋleneyin ve kendümi devşüreyin. Eger cān gevdemde ḳalursa seher vaḳtinde kūs (13) uruldı gibi ḳatuŋa ḥāżır olam ve şimdiden gėrü senüŋ emrinden baş çekmeyem ve her ne buyurursaŋ eyle ḳılam ve daḫı oġlumı ve ḳardaşımı (14) ve atam Zāl'ı ve ne ḳadar taʿalluḳātum varısa küllīsini ḳatuŋa getürem. Dilerseŋ baġlayup şāha iletesin ve her ne ki ḫāṭıruŋdan (15) geçerse eyle ėdesin ve senüŋ emrüŋe muṭīʿ olavuz." dėdi. İsfendiyār eytdi: "Sen bir işin bilmez ʿaḳlı gitmiş ḳocasın. Bir çoḳ yaşamış (16) ve ḥīleler ögrenmiş kişisin. Dilersiŋ ki kendüzüŋi alıla ölümden ḳurtarasın. Ben senüŋ cemīʿ ḥīlelerüŋi gördüm ve bildüm. (17) Hele, bu gėce cenge āmān vėrdüm. Eved evüŋe varıcaḳ bir fitne daḫı başarma. Benden ḳabūl ėtdügüŋ sözleri yėrine getür. (18) Şimden ṣoŋra bir dürlü daḫı söyleme ve ayruḳ bahāne eyleme." dėdi. Rüstem eytdi: "Ėy server, eyle olsun. Yaralaruma bir dermān (19) ėdeyin. Ėrtesin ne dėrseŋ anı ḳılam." dėyüp gitdi. Ḳaçan ki Rüstem inüp Raḫş'ı ṣalıvėrmişti Raḫş'uŋ daḫı gevdesinde *bir*[165] ṣaġ yėr (20) ḳalmayup ḳan sėl-āb olup aḳardı. Hīrmend ṣuyını hezār belāyıla geçdi. Nā-gāh Zevāre'nüŋ gözi Raḫş'a ṭuş oldı, gördi ki (21) Raḫş'uŋ ḥāli żaʿīf olmış. Cihān gözine ḳaraŋu oldı feryād ėdüp ceng yėrine geldi. Rüstem'ün ḥālin görüp ḥayrān ḳaldı. Tīz Rüstem'i (22) kendü atına bindürdi. Ben senüŋ kīniŋi düşmenden alam, dėdi. Rüstem Zevāre'yi göricek derdile āh ėtdi, eytdi: "Yüri var (23) Destān'a benüm ḥālümi söyle. Adumuz uş şuŋa yėtişdi. Görsüŋ ki bu işüŋ çāresi nedür. Eger ben İsfendiyār'uŋ oḳlarından (24) ölümden ḳurtulursam dünyāya tāze gelmiş gibi oluram. Ve daḫı varıcaḳ Raḫşu'ma tīmār eyle. Ben geŋimce varam." dėdi. Zevāre

---

[165] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Rüstem'üŋ ḫaberin (25) alup perīşān ḫāṭırıla gitdi. İsfendiyār bir zamān ṭurdı. Rüstem'üŋ ḥāli neye yėtişür göreyin, dėdi. Pes Rüstem ṣuyı

(86a) (1) geçüp arḫun arḫun evinden yaŋa yüridi. Ol tenindeki yaraları görüp kendüzinden ümīd kesmişidi. Allāh'a tażarruʿ ėdüp eytdi (2) Ḫudā'ya: "*Eger*[166] ben bu yaralardan helāk olursam benüm ḳanumı kim alur ve erkānumı kim yėrine getürür." dėdi. İsfendiyār Rüstem'üŋ ar (3) dından naẓar ėtdi, eytdi: Bu er degilmiş bunuŋ gibi gevdeyle zebūn oldı, dėyüp yüzini Ḥażret'e ṭutdı. Ḥaḳ teʿālā kendüyi ṣaġ (4) selāmet ḳurtarduġına şükr ḳıldı. Andan dönüp çādırına geldi, gördi ki serā-perde ḳara ṭopraġ olmış. Nūşāẕer'le Mihirnūş'dan (5) ötrü serverler yaḳalarını çāk ėdüp feryādı göge ėrürmişler. Buşūten aġlayuraḳ İsfendiyār'a ḳarşu geldi. İsfendiyār atdan inüp (6) oġullarınuŋ başını ḳatına getürdi. Çoḳ aġlayup zārīlıġ eyledi. Andan Buşūten'e eytdi: "Bunlaruŋçun aġladuġumuzdan ne fāyide? Taŋrı'nuŋ (7) işine rāżī olmaḳ gerek. Yigit eger ḳoca, dünyāya gelen öliserdür. Şimdiden ṣoŋra bunları ḫayrıla aŋmak gerek, hemān." dėdi.

Beyt

(8) Emn var ṣanma bu yėrde ėy ulu
Kim ölüm ḳorḫusı vardur ṭopṭolu
Kimse bu derde dermān bulmadı
Çāresin bunuŋ kimesne bilmedi
(9) Şöyle kim her ʿuḳdede müşkil-güşāyı
Açamaz bu ʿuḳdeyi bā fikr ü rāyı
Kimse kimseyi ecelden ėy aḫī
Ḳurtarımaz kim ṭura bir gün daḫı
(10) Ėrdigi dem şehlere vėrmez āmān
Ger Ferīdūn ola ol ger Nerīmān
Ėy nice ḳayṣerlerüŋ ḳaṣrın yıḳar
Ėy nice Darā'laruŋ dārın yıḳar
(11) Nice Ḍaḥḥāk'ı aġladup durur ėy hem
Nice Kāvūsı iŋledüpdür zīr ü yem
Nirede adı aŋılsa yā şebāb
Söz kesilür kimesne vėrmez cevāb

---

[166] B. nüshasından tamamlanmıştır.

(11) فرستادن تابوت اسفندیار پیش کشتاب شاه andan İsfendiyār buyurdı: “Ol iki cüvānı altun tābūtlara ḳoydılar. (12) Guştāb şāha gönderdi ve atasına selām vėribdi ve eytdi: “Ėy şehriyār, bilesin ki senüŋ ol fikrüŋüŋ ağacı şunuŋ gibi yėmişler (13) bitürdi. Sen taḫtuŋda oturup Rüstem’i kendüzüŋe ḳul ėtmek isterdüŋ Nūşāẕer’ile Mihirnūş tābūtını ki göresin ṭamaʿı terk (14) eyleyesin ve dünyāya ḥarīṣ olmayasın. Bunlaruŋ ḥāli böyle oldı. Kim bilür ki bu cengde İsfendiyār ḥāli daḫı ne ola?” dėdi. Çünki (15) anları gönderdi. İsfendiyār derd ü firāḳıla taḫtuŋa geçüp oturdı. Rüstem’üŋ sözlerini aŋdı. Buşūten’e eytdi: “Er yigitlerüŋ (16) pençesinde arṣlanlar daḫı zebūn olur. Bu gün Rüstem’i gördüm, şol ḳuvvetiyle ve şol pīl gibi gevdeyile Taŋrı’nuŋ ḳudretine āferīn ḳıldum ki (17) anı ne vechile yaratmışdur. O gevdeye göre ne ḳuvvet vėrmişdür ki ben anuŋ gibi ʿaceb er görmedüm.” dėdi.

Beyt

(18) Gör ne ḫilḳatlar ḳılur ol bī-zevāl
İşbu bir ḳaṭre ṣudan ol bī-mis̱āl
Şöyle kim ṭaŋa ḳalur gören anı
Kim ne vechile yaratdı ol ġanī
(19) Çünki ḳadīr-i ḳudretine şöyle tām
Ne dilerse yaradur Rabbü’l-enām

Anuŋ elinden bunca işler gelürken ki ṣaḥrāda ḳaplan ve deryāda neheng, (20) anuŋ elinden ḫalāṣ bulmazdı. Bugün aŋa şu resme oḳlar urdum ki ḳara yėri anuŋ ḳanına ġarḳ eyledüm. Yayaḳ olup benüm elümden (21) ḳaçdı, ṭağa çıḳdı. Gevdesinde hīç ṣağ yėr yoğıdı. Anuŋ fikrindeyem ki elümden evine esen ėrişdi mi ola?” dėdi. Bu ṭarafdan (22) Rüstem hezār miḥnetile eve ėrişdi. Destān anı ol ḥālde görüp āh ėtdi. Zevāre ve Ferāmurz ağlaşdılar. Anası Rūẕābe (24) daḫı ve ḫātūnlar yüzlerin yırtup saçlarını yoldılar. Zevāre ilerü gelüp bėlinden ḳuşağını çözdi ol gevdesindeki oḳları çekdi. (25) Ve ne ḳadar leşkerde ʿāḳıl kişiler varısa küllī ḳatına cemʿ oldılar ve buyurdı, Raḫş’ı getürdiler. Aŋa daḫı çāre ėtmege

(86b) (1) meşġūl oldılar. Destān-ı Pīr saçını ṣaḳalını yolup ol yaralara yüzini sürdi. Eydürdi ki: “Bu ḳadar ʿömür gėçürmişken gine (2) ben diri ḳaldum. Şunuŋ gibi ʿömrüm ḥāṣılı oğlumı bu ḥālde gördüm.” dėdi ve zārī zārī ağladı.

Muḥabbet-i Veled

(3) Ne içün sevmesin ata oğlı kim
Kim oğıl cān pāresidür ėy ḥakīm
Cān kendü cüzʿini şöyle ki var

Kendüzinden yėg sever ėy şehriyār
(4) Oġluŋ bir gün başı kim aġrıya
Cānı aġrıya atanuŋ bil bī-riyā
Atanuŋ oġlı gözi nūrıdur
ʿĀlemüŋ yüzini anuŋıla görür
(5) Muḳbil oġıl yolına cān vėreler
Māl u genci bunlaruncun dėreler
Zīrā muḳbil atanuŋ yėrin ṭutar
Ata ölicek budaġıdur biter
(6) Bir oġul ḳız sevgüsi ḥükm-i ezel
Kim çaġal daḫı dėmiş oġlum güzel
Oġul oldur atadan yėgrek ḳopa
Atasınuŋ yıḳduġını ol yapa

(7) Rüstem eytdi: "Bu ġuṣṣanuŋ ve aġlamanuŋ fāidesi ne olacaḳdur? Aŋa çāre yoḳdur. Öŋümüzde bir iş daḫı vardur ki bu ḥālden müşküldür. (8) Ben andan ḳorḳaram ki ne ḳadar ol arṣlan göŋüllüye alçaḳlıḳ ėdüp yalvardum hīç inṣāf ėtmez. Elbetde dėdügüŋi ėtmek ister. Allāh (9) ḥaḳḳıçun ben ki erlige kemer ḳuşandum, İsfendiyār-ı rūyīn-ten gibi pehlevān görmedüm. ʿĀlemi gezdüm, gizlü āşikāre ne varısa gördüm. (10) Dīv-i sepīdüŋ kemerin ṭutup sögüd aġacı gibi yėre çaldum. Ve oḳlarum demir örsde ṭurmazken bugün İsfendiyār'a eṣer ėtmedi. Gürzümüŋ (11) heybetinden ki ḳaplanlar ṭaşa siŋerdi, bugün anuŋ cebesine ve aşıġına kār ėtmedi. Bir şükrüm aŋadur ki tīz aḫşam oldı. Ol (12) ejderhānuŋ elinden ḳurtuldum. Evet bilmezem ki bu yaralardan ḳurtulam mı? Şimdi fikr ėdüp andan artıḳ çāre bilmezem ki ėrte başum alup bir yaŋa (13) gidem. Adum ṣanum kimse bilmeye. Ol daḫı Zāl'uŋ serverlerini biraz ḳıra. Āḫir öldürmekden uṣana, yine gide." dėdi. Zāl eytdi: "Ėy oġul, (14) *eyle ėtme*[167], ʿaḳluŋı dėr. Bu ne fikr olsun? Cihānda ne iş ola ki çāresi olmaya? Meger ecel ki ʿāḳıllar anuŋ işinde ʿācizdür. Ben bu işüŋ çāresini (15) bildüm ki Sīmurġ'ı daʿvet ėdem. Ol bize bir çāre ḳıla ki memleketümüz daḫı elümüzde ḳala, ḫarāb olmaya. Yoḫsa İsfendiyār bu iḳlīmi ḫarāb ėdiserdür." (16) dėdi. Pes Zāl, yėrinden ṭurup üç micmere od ḳoydı. Üç ʿāḳıl kişinüŋ eline vėrdi. Ol aradan gitdiler, bir yüksek ṭaġ üstine (17) çıḳdılar. **امدن سيمرغ پيش زال** Ol ḥīle-ger çünki ṭaġ başına çıḳdı cebinden bir yüŋ çıḳarup ol micmerdeki oduŋ üzerine bıraḳdı. (18) Bunuŋ ḳoḫusı ʿāleme yayıldı. Bir zamān havā yüzi ṭutuldı.

[167] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Sīmurġ, bir ḳara bulut gibi pervāz urup ol maḳāma ėrişdi. Gördi ki (19) Zāl melūl, maḥzūn od ḳatında durur. Anı görüp ḳarşu vardı. Sīmurġ'a ʿizzetler ḳıldı. Ol micmerlerüŋ içine ʿūdlar ve ʿanberler dütüzdi (20) ve dürlü dürlü buḫūrlar eyledi. Andan Sīmurġ eytdi şāha: "Ne olmışsın ki böyle ġuṣṣaya batmışsın?" Zāl eytdi: "Ėy baŋa aŋa ata (21) olan, bu ġuṣṣa baŋa bir düşmenden ėrişdi ki *şimdi*[168] Rüstem gibi arṣlan anuŋ elinde ölmelü ḫasta yatur. Anuŋ ġuṣṣasından dermānde ḳaldum. (22) Ger senden meded olmazsa Rüstem helāk olur. Anuŋ zaḫmı gibi zaḫm hīç kimse görmemişdür ve Raḫş daḫı şöyledür ki şimdi diridügi (23) maʿlūm degil. İsfendiyār bu iḳlīme geldi ne iḳlīm ister ve ne genc ve ne taḫt ister. Murādı oldur ki benüm kökümi ḳıra ve adumı (24) ʿālemden götüre, Rüstem'i ṭuta bendile atası ḳatına ilede. Rüstem daḫı bende rāżī olmayup anuŋla ceng eyledi. Āḫir Rüstem'i işbu ḥāle getürdi. Sīmurġ (25) eytdi: "Ėy pehlevān, üşenme ḳorḳma baŋa Rüstem'le ol Raḫş'ı getürüŋ." dėdi. Zāl tīz ādem gönderdi, Rüstem'ile Raḫş'ı ol yėre getürdiler. Sīmurġ

(87a) (1) Rüstem'i gördi eydür: "Ėy zinde pīl, kimüŋ elinde şöyle olduŋ? İsfendiyār'la niçün ceng ėderdüŋ? Niçün kendüŋi oda bıraġurduŋ?" dėdi. (2) Zāl eytdi: "Ėy şefḳat ve muḥabbet issi, çünki bize mübārek cemālüŋi gösterdüŋ, luṭf eyle bu derde daḫı bir çāre eyle. Eger Rüstem bu zaḫmdan (3) ṣaġ olursa ben cihānda ṭuracaḳ yėr ḳanda buluram? Sīstān'ı küllī yıḳarlar ve benüm aṣlumı ve kökümi ḳırarlar." dėdi. Sīmurġ Rüstem'üŋ zaḫmlarına (4) naẓar ėtdi. Aġzıla ol zaḫmlaruŋ ḳanını ṣordı. Sekiz elmās demren çıḳardı. Ol yaralaruŋ üzerini yüŋiyle sürdi. Fi-l-ḥāl ol zaḫmlaruŋ (5) zaḥmeti sākin oldı. Eytdi ki "Bu zaḫmları ṣaruŋ bir gün ṭursun ve bir yüŋ vėrdi ki bunı süde yaturuŋ ol yaralaruŋ üstine (6) sürüŋ." dėdi. Hem ol sāʿat Raḫş'ı daḫı getürdi. Ṭoynaġıyla Raḫş'uŋ boynından altı elmās demren çekdi. Aŋa daḫı kendü (7) yüŋinden sürdi. Raḫş'uŋ daḫı cemīʿ yaraları ḫoş olup kişnemege başladı. Rüstem anı görüp şād olup güldi. Sīmurġ Rüstem'e eytdi: (8) "Ėy pīl-ten, ʿālemde böyle nām-dār iken niçün İsfendiyār'la ceng ėtmek isterdüŋ? Anuŋ teni baḳırdur aŋa hīç nesne kār ėtmez. Bir kişi ki kendüden (9) artuġıla itleşe lā-büdd şöyle zaḫmlara mübtelā olur. Sėn anuŋla cenge ḳaṣd eyleme ṣaḳın." dėdi.

Beyt

(10) Her ki kendüden yėgile ceng ėde
Şöyle bil nāmūs nāmın teng ėde
Rām olġıl beglere ėy dil-nüvāz

---

[168] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Tā kim ola ʿizz ü devlet ser-firāz
(11) Dilkü arṣlanıla pençe ura mı
Ya varup ḳaplan öŋine ṭura mı
Sėle ḳarşu sed ola mı bir ḥaṣīr
Kimse dīv-i ḍarbı ḳıla mı esīr

(12) Rüstem eytdi: "Eger ol beni bağlamaḳ istemeyeydi anuŋla ceng ėtmekden bī-zārdum. Eved, beni bağlamaḳ bir ʿār gelür ki ölmek anuŋ ḳatında āsān (13) dur." Sīmurġ eytdi: "Eger sen İsfendiyār öŋinde yėr öpüp ḫiẕmet eyleseŋ ʿār degildür ki zīrā şehriyārdur ve hem ulu pehlevāndur. (14) Ėy Rüstem, eger benümle ʿahd ėdesin ki İsfendiyār'la ayruḳ ceng ėtmeyesin ve anuŋla ber-ā-ber dirilmeyesin. Ėtdügüŋ cenge peşīmān (15) olasın. Ben seni bu ġuṣṣadan ḳurtaram ve bu derde ben dermān ḳılam." dėdi. Rüstem bu sözi ėşidüp şād oldı eytdi ki: "Eger (16) başuma ḳılıçlar daḫı yaġacaḳ olursa ben senüŋ sözüŋden çıḳmayam." Andan Sīmurġ eytdi: "Ėy Rüstem, seni sevdügümden saŋa bir rāz dėyeyin. (17) Bilgil ki her kim İsfendiyār'uŋ ḳanın döke tīzcek helāk olur. Anuŋla ceng ėtmekden ṣaḳın. Hem ṭur, atuŋa biŋ ve bir ḫançer getür. (18) Saŋa bu gėce bir ʿaceb nesne göstereyin." dėdi. Rüstem tīz yėrinden ḳalḳdı ve ḳuşandı ve Raḫş'a suvār oldı. Ol aradan (19) Sīmurġ ile gitdiler. Bir deŋiz kenārına yėtdiler. Sīmurġ havā yüzinde uçardı, gölgesi ʿālemi ṭutmışdı. Çünki deŋiz kenārına ėrişdiler (20) Sīmurġ Rüstem'üŋ ḳatına indi. Ol arada Rüstem'e bir incecik yol gösterdi. "Sen işbu yolca git." dėdi. Meger anda bir ılġun aġacı (21) varıdı. Budaḳları havāya ėrişmişdi. Rüstem'e gösterdi ve kendüsi gelüp ol aġacuŋ üstine ḳondı, eytdi: "Ėy Rüstem, bu ılġun aġacınuŋ (22) bir ṭoġruca budaġın kes ki İsfendiyār'uŋ eceli bu ılġun aġacıyla olacaḳdur. Bundan artuḳdan aŋa çāre yoḳdur. Sen bunı ḫor ṭutma. (23) Andan ol budaġı odıla ṭoġruld. Aŋa iki çatal bir demren gėçür ve yüŋ yapuşdur. Anı bir ḫūb oḳ eyle." dėdi. Pes Rüstem ol (24) aġaçdan bir budaḳ kesdi. Gine deŋiz kenārından gitdiler. Sīmurġıla evvelki maḳāmlarına geldiler. Rüstem'e eytdi: "Saḳın İsfendiyār'la (25) olmaya ki cenge heves ėdesin. Ne ḳadar gerekse yalvar ve miskīnlikler ėt ve neŋ varısa aŋa fidā eyle. Vaḳt olaki ṭatlu sözile

(87b) (1) göŋlini yumşadasın. Bunca zamāndur ki şāhlara ḫiẕmet ėdersin. İsfendiyār gibi şāh ve anuŋ gibi pehlevān ʿāleme gelmemişdür. Aŋa ḫiẕmet (2) ėdecek niçe olur? Eger sen çoḳ yalvarasın ol ḳabūl ėtmeye ve senüŋ sözini ḥesāba almaya. *Ol*[169] Ilġun aġacından oḳı kirişe

[169] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ḳo, iki (3) elüŋi rāst gözine ṭoġruld daḫı ol oḳı at. Zamāne ol oḳı İsfendiyār'uŋ gözine iledecekdür." dėdi. Eyle dėyüp Sīmurġ Rüstemile (4) esenleşüp gine maḳāmına pervāz urdı. Rüstem tīz od yaḳup ol budağı ṭoġruldı ve aŋa yüŋ yapuşdurdı ve aġulı iki çatal demren gėçürdi. (5) Hemān ki ėrte yėri aġardı, Rüstem silāḥını gėyüp İsfendiyār'uŋ leşkerine geldi. **جنك رستم با اسفنديار** Rüstem yine ol (6) yüksek yėre çıḳup çaġırdı ki: "Ėy çoḳ cengler görmiş pehlevān, ne uyursın ki Rüstem Raḫş'a eyer urdı ve kārbān göçdi? Sen (7) daḫı bu ṭatlu uḫyudan ṭur ki Rüstem senden kīnin almaḳ ister, meydāna gel!" dėdi. İsfendiyār Rüstem'ün āvāzın ėşidicek ḳardaşına (8) eydür: "Arṣlan daḫı cāzūlara yol bulmaz. Ben şöyle fikr ėderdüm ki Rüstem eve varmayaydı. Yā altındaki Raḫş'ı gör ki gevdesinde ṣaġ (9) yėr yoġıdı. Bu ne ʿaceb ḥāldur? Ben ėşidürdüm ki: 'Destān cāẕūdur. Güneşi kendüye tesḫīr ėtmişdür, anuŋ ne murādı varısa ḥāṣıl (10) ḳılur ve dükeli cāzūlardan anuŋ cāẕūluġı artuḳdur. Dilese göge çıḳmaḳ elinden gelür.' dėrler dėdi. Ben bunda geldügüm ḫaṭā ėtdüm. Eved, bugün aŋa şol (11) oḳları urayın ki elümden diri ḳalmasun." dėdi. Velī ol sözlerde Allāh'ı aŋmayup kendüye ġurūr vėrdi.

Beyt

(12) Çünki bu sözi dėdi İsfendiyār
Līk aŋmadı iş issini ėy yār
Lā-cerem ṣanusı geldi başuna
Ḥayfıyla urdı elini dişine
(13) Sen gerekse her bir işde biŋ ṭanış
Takdīr Allāh'ıla olur cümle iş
Emr anuŋdur ḥükm anuŋdur ol ḳılur
Neyi neye gerekin ol yėg bilür
(14) Zehresi yoḳ bir kişinüŋ kim ṭura
Anuŋ emrinsiz bir işe el ura
İşleden oldur her işi ėy güzīn
Nesne ṣanur işbu maḫlūḳ kendüzin
(15) Her bir āʿżā içre bir ḳuvvet ki var
Ḫālıḳ emrile vėrür alur ėy yār
Sen ṣanursın sensin işleyen yaḳın
Ėy ḳarındaş bu bilüden key saḳın
(16) Ḳudreti yoḳ kimsenüŋ bu arada
Kim özinüŋ rāyıla ādem ėde

Fāʿil ve muṭlaḳ her işde Ḥaḳ durur
Mülki içre ḥākim-i muṭlaḳ durur
(17) Ger bilürseŋ bir ḳuluŋ ucı ki var
Anuŋ emrinsiz ḳımıldamaz ėy yār
Dāḫil ve ḫāric ḳamu cüstile süst
Cümle emrile anuŋ olur dürüst
(18) Hīç ḳarışmaz kimse anuŋ işine
Kimse vėrmez yardımı cünbüşine
Rāvīler kim Rüstem-i Destān eyder
Görelüm İsfendiyār'ıla nider

(19) Çünki İsfendiyār ġurūrıla ol sözleri söyledi. Buşūten aġlayup İsfendiyār'a eytdi: "Ėy pehlevān, bugün saŋa noldı ki böyle süst (20) deprenürsin? gėceden uyḫusız ḳalmış gibi teşvīşlenürsin? Cihān içinde ʿaceb bu iki pehlevānuŋ ḥāli nedür ki dāyim işleri ceng ėtmek (21) oldı? Bilmezem ki ḳanḳısınuŋ baḫtı künd olmışdur ve cihān ḳanḳısından yüz döndürmiştür ki bu resme yėŋi yeŋi kīneler getürürler." (22) dėdi. Pes İsfendiyār yėrüŋden ḳalḳup cebesini gėydi ve silāḥını kendüzine ārāste ḳıldı. Ḫışm-ı kīneyile ceng yėrine (23) geldi. Rüstem'i göricek çaġırdı, eydür: "Aduŋ cihānda bilürsiz olsun ėy Segzī, kendüzüŋi cāẕūlıġıla mı ṣaġıltduŋ? yoḫsa (24) dün elümden ölmelü olupdururduŋ. Eved bu gün seni şöyle eyleyeyin ki Zāl daḫı diri görmesün. Dün elümden zebūnlıġıla ḳurtulduŋ. Varduŋ (25) cāẕūlıḳ ögrendüŋ şu resme. Şimdi benümle meydāna giresin, ceng ėtmek istersin hemi? Bugün saŋa oḳlar urayın ki Zāl anuŋ

(88a) (1) çāresinden ʿāciz ḳalsun!" dėdi. Rüstem eytdi: "Ėy cengden uṣanmaz şāh, ben ceng ėtmege gelmedüm, saŋa yalvarup ʿöẕür ėtmege geldüm. Ėy şehriyār, (2) göŋlüŋden ḫışmı gider. Şeyṭānı güldürme. Yaramaz işe dürüşme. Şāha kerem ėt, fużūllıḳ eyleme. Bir kere ben ḳuluŋ daḫı sözini ėşit. Ėtdügüŋ (3) işi ʿaḳılla işle. Şeyṭān şād olacaḳ iş ėtme. Taŋrı'dan ḳorḳ. Zerdhuşt'uŋ ḳardaşlıġı ḥaḳḳıçun ve anuŋ pāk dīniçün ve anuŋ uçmaḳdan (4) getürdügi od ḥaḳḳıçun ve Guştāsb şāhuŋdevletlü başıçun ve senüŋ ʿazīz cānuŋ içün ay ve gün ve yėr ü gök ḥaḳḳıçun kerem eyle ve bu ḫışmı (5) göŋlüŋden gider ve yaramaz nesneye ḳaṣd eyleme. geçenden gėç gel. Bir kerre benüm evümi gör daḫı ne buyurursaŋ cānum üstüne. Bunca zamāndan berü (6) cemʿ ėtdügüm ḫazīnelerüŋ ḳapusını açup nem varısa külli senüŋ ḳatuŋa getüreyin. Ne dilerseŋ at. Andan ṣoŋra Ferāmurz, Zevāre ve Zāl (7) küllīmüz senüŋ ḳatuŋa gelelüm ve senüŋle bile şāha varalum. Ne buyurursa şāhuŋ emrine muṭīʿ olalum. Şimdiden

şoŋra ėy şehriyār, (8) bend daḫı ursaŋ müstaḥaḳam. Zīrā sencileyin şehriyāra gürz çekdüm ve raḫş sürdüm. Ammā kerem ve luṭf eyle benüm günāhuma ḳalma, suçumı ʿafv eyle ki hemīşe (9) ulular kiçilerüŋ ve şāhlar ḳullaruŋ günāhından geçerler." dėyüp daḫı nice bunuŋ gibi bī-ḥad ʿöẕürler eyledi.

Beyt
(10) Rüstem eydür ėy cihān-ı şāh-ı cüvān
Tā ebed baḫtlu ki ėrmesün ziyān
ʿÖmrüŋi pāyende ḳılsun lā-yezāl
ʿİzz ü iḳbālüŋe ėrmesüŋ zevāl
(11) İmdi ėy şeh bilmedin sen şāhıla
Key ḳatı eksiklik ėtdüm ben hele
Sen saḫīsin bu ṣuçuma baḳmaġıl
Boynuma ḫaclet kemendin ṭaḳmaġıl
(12) Ulular ʿafv ėdicidür dāyimūn
Böyledür ḳānūn-ı salṭanat ėy fünūn
Gerçi yavuza yavuzlıḳ ʿādildür
ʿAdl ėtmek yavuz işe faẓıldur

(13) İsfendiyār eytdi: "Ėy ḥīle-kār nice al ėdersin? Gāh ceng ṣūretin gösterürsin Gāh ḳorḫu ḫaberin iẓhār ėdersin. Bir çāre istersin ki senüŋle (14) ceng ėtmegi ḳoyam. Baŋa nice bir sarāyuŋ ve māluŋ aŋup dostlıḳ yüzin gösterürsin? Dilerseŋ ki elümden cān ḳurtarup gine muḳarrer olasın (15) benüm sözimi ėşit, kendüziŋe bend urmaġı iḫtiyār ėt. Yoḫsa merdānlar ḳatında bunuŋ gibi söz söylemek ʿaybdur." dėdi. Rüstem (16) yine aġız açup İsfendiyār'a eytdi: "Ėy şehriyār, gel ceng ėtmegi ḳo. Cengden ḫayr görünmez. Benüm adumı yavuz ḳılup kendü cānuŋı ḫor eyleme. Saŋa (17) biŋ şāh-vār gevher vėreyin ve biŋ maḥbūb ḳul ve biŋ ḥāsnā cāriye vėreyin ve biŋ altun eyerlü pīl tenlü at vėreyin ve daḫı Nerīmān (18) şāhuŋ ḫazīnelerini senüŋ öŋüne getüreyin. Ve cemʿ leşkerüŋi ġanī ḳılayın. Ve saŋa laʿl ve yāḳūtdan tāc vėreyin. Zāvul'dan her yıl saŋa bir aġır tāc (19) göndereyin. Andan ṣoŋra senüŋ ḳatuŋda ḳalayın, ḳullaruŋ gibi ne vaḳt dėrseŋ ḥāżır olayım. Gel ėy şehriyār bu kīni ḫāṭıruŋdan (20) gider. Göŋlüŋde şeyṭāna yėr vėrme. Ne dėrseŋ ben senüŋ emrüŋdeyem. Kerem ėt, baŋa bend urmaġı baġışla ki bend ucından benüm adum ebedī yavuz (21) olur. Saŋa yavuzlıḳ lāyıḳ degildür." dėdi. İsfendiyār eytdi: "Ėy nā-bekār, bunuŋ gibi sözi niçe söylersin? Şāhuŋ buyruġın (22) ṭutmamaḳ Taŋrı'nuŋ yolından çıḳmaḳdur. Bendden yā cengden ġayrı çāre yoḳdur. Daḫı küstāḫāne sözler söyleme. Senden ötrü ben şehriyāruŋ (23) buyruġın terk

ėtmezem.” dėdi. تیر زدن رستم بر چشم اسفندیار Rüstem gördi ki yalvarmaḳdan çāre yoḳ ve İsfendiyār’uŋ ġāyet (24) ġażabı var.

Beyt
Gördi çün İsfendiyār ḳaḳımış
Ṣanasın kim yıldırumdur şaḳımış
Ḳaḳımaḳdan nerre dīvler vehm alur
(25) Ṣanasın dīv-i sepīddür kim gelür
Gümremiş bebr ve peleng gibi ol er.
Nerīmānlar görse ḳılurdı ḥaẕer
Ėşid imdi Rüstem’i kim neyledi

(88b) (1) Şeh-zāde bile niçe ceng eyledi

Pes Rüstem, ol ılġun aġacından düzdügi oḳı kirişde ḳodı. Taŋrı’dan ḳorḫuban yüzüni göge ṭutdı, (2) eytdi Ḫudā’ya: “Sen bilürsin ki benüm bu işde günāhum yoḳdur. Bu ḳadar dürüşdüm ve çoḳ cehd eyledüm. Benüm sözüme uymadı. Şimdi benüm cānuma (3) ḳaṣd eyledi. Bu günāhı benden ṣorma.” dėyüp Allāh’a yalvarmaġa başladı. İsfendiyār anuŋ eglendügine ḳaḳıdı ve Rüstem’e sögdi. Eydür: “*Ėy nā-bekār ve*[170] ėy cāzū (4) aşıllu dīv ve ėy ʿaḳılsuz ėt, daḫı oḳ ve yaydan uşanmaduŋ mı? Uş saŋa Luhrāsbī demrenlü Guştāsbī oḳlar çıḳarayın seni oḳ atmaḳdan uşandırayın.” (5) dėdi. Eyle diyince Rüstem gördi kim çāre yoḳdur. Ol oḳı ṭoġrultdı Sīmurġ’dan ėşitdügleyin atdı. Fi-l-ḥāl oḳ ėrişüp İsfendiyār’uŋ (6) gözlerine ṭoḳundı. Cihān anuŋ başına ḳaraŋu oldı. ol Çīnī yay elinden düşdi. Ol serv boyı iki ḳat oldı. Ol ḳara atuŋ (7) boynını ḳucaḳladı ve ʿaḳlı başından gitdi. Meydānuŋ içi ol şeh-zādenüŋ gözleri ḳanından laʿle dönüp meydān ḳanıla ṭoldı.

[Minyatür]

(8) Rāvī eydür şeh-zāde ol zamān
Ḳaçabilmedi ḳażā ėrdi hemān
Düşdi atı gerdenine ser-nigūn
Görenler ḳıldı aŋa bu çarḫ-ı dūn
(9) Düşdi başından ol ulu devleti

170 B. nüshasından tamamlanmıştır.

Furṣatı gitdi elinden nuṣreti
Şöyle ʿāciz ḳaldı ol dem ol emīr
Baḫtı dönene kim ola dest-gīr
(10) Bir ṭabanca urdı aŋa dest-i dūn
Ser-firāz olmışiken oldı ser-nigūn
Pādişāhiken dehr anı dūn eyledi
Ḳahrıla hem bağrını ḫūn eyledi
(11) Dünyenüŋ budur işi ėy şehriyār
Geh ʿazīz ėder geh eyler ḫor u zār
Bir nice gün kişiye yüz gösterür
Ṣoŋra dönüben anı yėre urur
(12) Ki ulaldur birini devlātile
Ki yitürür nicesin miḥnātile
Ḳahramānlar ḳahr ėdüpdür aŋsuzın
Nerīmānlar nerm ėdüpdür geŋsüzin
(13) Kimse bu çarḫuŋ elinden ėy hümām
Ḳurtulup olmadı hīç ḳāyim-i maḳām
Kim gelürse ḫarca sürer tīz hemān
Ger ola İsfendiyār-ı nev-cüvān

(14) Rüstem bu ḥāli göricek eytdi: "Ėy İsfendiyāri sen ol degil misin ki rūyīn-tenem, dėrdüŋ? Yüce gögi ḳuvvetile yėre ururam, dėrdüŋ. Şimdi ol (15) ḳuvvetüŋ ḳanda gitdi ve ol erlügüŋi ne oldı? Ėy şehriyār, dün ben senüŋ yüz altmış oḳuŋdan iŋlemedüm, ġayret ėtdüm. Sen ne olduŋ ki

(89a) (1) bir oḳdan bayılduŋ, üstine düşdüŋ. Az ḳaldı ki yėre düşüp helāk olasın ve atanuŋ içini yandurasın. Ben *saŋa*[171] naṣīḥat ėtdüm, ėşitmedüŋ (2) ve cengden vāz gelmedüŋ. Bilmez midüŋ şāha Rüstem bende girecek degildür." dėdi. Rüstem bu sözdeyiken İsfendiyār at boynın ḳucaḳlayıraḳ yıḳıldı. (3) Bir zamān bī-ḫūd yatdı. Bir zamāndan ʿaḳlı geldi, ṭopraġ üzerine oturdı. Ol ḳanlu oḳı gözlerinden çekdi çıḳardı. Bu (4) ṭarafdan Behmen'e ḫaber yėtişdi. Tīz Buşūten'üŋ ḳatına gelüp eytdi: "Emeklerümiz yėle gitdi. İsfendiyār'uŋ pīl gibi teni ṭopraġa düşmiş." (5) Andan ikisi bile yayaḳ segirdüp İsfendiyār'uŋ ḳatına geldiler.

[171] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Gördiler ki ol ejderhā ḳara ḳana ġarḳ olmış. Elinde iki çatal bir ḳanlu (6) oḳ ṭutar. Buşūten yaḳasını yırtup başına ṭopraġ ḳoydı. Gözlerinden ḳanlu yaş aḳıdup saġu saġup aġlardı. Behmen daḫı (7) yüzini ṭopraġa urup İsfendiyār'a aġlardı. Buşūten zārīlıḳ ėdüp eydürdi ki: "Ėy İsfendiyār, pehlevānlarda ve serverlerde sencileyin kim (8) geldi kim dīn yolına ḳılıç ḳuşanup ʿālemi put perestlerden pāk ḳılduŋ. Cihānda yatlu yėre yeltenmedüŋ. Bunca zamāndur ki pehlevānsın ʿālemde (9) saŋa ġarīm bulunmadı ve ḥamleŋe kimseler ṭāḳat getürmedi. Bilmezem ki bu çarḫ-ı ġaddār niçün saŋa böyle yavuz iş ėtdi." dėdi. (10) Bu aġlamaġıla İsfendiyār'uŋ başını ṭutup gözlerinüŋ ḳanını silerlerdi. Behmen ol ḳana yüzin sürüp eydürdi ki: "Ėy şāhuŋ ciger kūşe (11) si ve ėy cihānuŋ pehlevānı, seni bu deŋiz mevcine kim ṣaldı ve senüŋ gibi ṭaġı yėrinden kim ḳopartdı ve senüŋ gibi arṣlanı kim ṭopraġa bıraḳdı (12) ve bu çeşmenüŋ ṭatlu ṣuyını kim acı eyledi ve bu oynaḳ baḫtı kim kör eyledi ve senüŋ gibi ejderhāyı kim ḫasta eyledi ki ʿālemi bizüm (13) gözümüze ḳaraŋu eyledi? Anuŋ daḫı cānı sencileyin ḫasta olsun ve yėryüzi anuŋ ḳanıyla ṣulansın. Ḳanı senüŋ āyīnüŋ ve erkānuŋ (14) ki ʿālemi düşmenden pāk ḳılduŋ? pīlden ve arṣlandan üşenmedüŋ, bu ḥālle ṣataşduŋ. Āḫir murāda ėrişmedin, bu ḥāle uġraduŋ. (15) Belā ve miḥnet ol tāc ve taḫta olsun ki senüŋ gibi pehlevān anuŋ ucından helāk oldı. Tāc ve taḫtçun ölmek ol bī-vefā Guştāsb'a lāyıḳıdı." (16) dėdi. İsfendiyār eytdi: "Ėy ciger kūşem, benüm öŋümde kendüzüŋi helāk eyleme. Benüm tāc ve taḫtdan naṣībüm hemān buyıdı. Ölmiş kişilerüŋ menzili (17) ṭopraḳdur. Benüm öldügümden ötrü böyle zārīlıḳ ėtme. Ḳanı Ferīdūn ve Hūşeng ve Cem? Ḳanı benüm dedelerüm? Cümlesi cihāna geldiler, gitdiler. (18) Ve yėrlerini bize ıṣmarladılar. İmdi bu cihānuŋ ʿādeti budur. Kimse bunda pāyidār olur degildür. Ben daḫı bu cihānda bir zamān (19) dürüşdüm tā ki Ḫudā'nuŋ yolını yėre getüreydüm. Taḳdīrde buyımış ki zamāne arṣlanınuŋ pençesinde helāk olam. Bārī ümīdüm aŋa (20) dur ki āḫiretde benüm cānum ve göŋlüm dünyāda ne ekdiyse anı biçer. Beni Rüstem erligile öldürmedi. İşbu elümdeki ılġun aġacı oḳıla helāk (21) oldum. Bu nesne Zāl'uŋ cāẕūlıġıdur ki Rüstem'den ḳorḳup Sīmurġ'dan bu çāreyi bildi." dėdi. İsfendiyār böyle dėyecek (22) Rüstem derd ü firāḳıla ilerü gelüp eytdi: "Ėy şehriyār, sözüŋ ḥaḳdur ve dėdigüŋ gerçekdür. Şeyṭān-ı laʿīn şerrinden bir āfetdür ki saŋa ėrişdi. (23) Yoḫsa ben seni erligile helāk ėtmedüm. Cihānda ben ḳuşaḳ ḳuşanalı çoḳ cenglere girdüm ve çoḳ pehlevānlar gördüm; illā senüŋ gibi (24) merdāneye ṭuş olmadum ve ceng içinde sencileyin pehlevān daḫı görmedüm. Çünki senüŋ elüŋde bī-çāre zebūn oldum. Kendüzüme ḫorlıḳ (25) daḫı iḫtiyār ėdemedüm. Bu ḥālle bir çāre istedüm. ʿÖmrüm āḫir olmış ki bu ılġun oḳını atdum ve senüŋ helāk olmaŋa ben

(89b) (1) bahāne oldum. Yoḫsa benüm elümden ne gelür? Rūzigāruŋ bunuŋ gibi işinden ḥaẕer gerek.” dėdi. İsfendiyār eytdi: “Ėy Rüstem, (2) iş tamām oldı ʿömrüm ancağımış. Şimdiden gėrü benüm fikrüm bir dürlü daḫı olmışdur. Benden üşenme, ḳatuma gel saŋa bir ḳaç sözüm (3) var, dėyeyin. Ol nesneyi benden yādigār ṭut. Cehd eyle ki anı yėrine getüresin.” dėdi. Rüstem ol sözi ėşidüp atından indi. Ağlayuraḳ (4) İsfendiyār’uŋ ḳatına geldi. Bu ṭarafdan Zāl ėşitdi ve Ferāmurz’a ve Zevāre’ye ḫaber oldı. Cümlesi İsfendiyār’uŋ ḳatına geldiler. Şol ḳadar ağlayup (5) zārī ḳıldılar ki anlaruŋ āh u feryādından ay ve gün ẓulmet içinde ḳaldı. Zāl eydür: “Ėy Rüstem benüm ağladuğum eks̱er senüŋçündür ki ben İrān (6) ve Çīn ʿālimlerinden ėşidüpdururın ki: ‘Her kim İsfendiyār’uŋ ḳanını yėre dökse ol daḫı çoḳ yaşamaz tīzcek helāk olur.’ dėyüp dururlar.” (7) dėdi. **عذر خواستن رستم از اسفنديار** İsfendiyār eytdi: “Ėy Rüstem, *ben*[172] senden yavuzlıḳ görmedüm. taḳdīrde olan buyımış. Olacaḳ (8) nesne oldı. Bu nesneyi baŋa şehriyār ėtdi ve beni ol helāk ḳıldı. Bu işde ne senüŋ suçun var ve ne Sīmurġ’uŋ ve ne oḳ ve yayuŋ. (9) Zerdühüşt dėridi ki: “Ḳıyāmet olacaḳdur ve kişi ne ėderse bulacaḳdur.” Ol vaḳtde şehriyāruŋ etegini ṭutam ve baŋa ėtdügi ẓulmi Ḥażret’e (10) ʿarża ḳılam. Baŋa eytdi ki: “Var Sīstān’ı yıḳ. Ol memleketi ḫarāb eyle.” dėdi. Cehd ėtdi ki ben bunuŋ gibi belāya uğrayam ve leşker ü taḫt kendüye (11) ḳala. Şimdi ėy Rüstem, benüm sözümi ėşit Behmen ki benüm oğlumdur ve benden ṣoŋra yādigārumdur. Anı saŋa ışmarladum. Benden ötrü (12) anı muḥabbetile ḳabūl eyle. Anı Zāvilistān’da ḫoş ṭut. Yatlularuŋ sözine uyma. Gerçi ben saŋa yaramazlıḳ ėtdüm, sen eylik işle ve yavuzlığa (13) ḳaṣd ḳılma. Aŋa ceng ʿilminde hünerler ögret. Av şikār aḥvālinden ve bezm ve ʿişret erkānından göster. Zīrā baŋa ol ʿömr kem olacaḳ ve murādına (14) ėrişmeyecek. Cāmasb dėmüşdür ki: “Behmen benüm yādigārum olup şehriyārlığa lāyıḳ olacaḳdur.” dėdi ve Behmen’e naṣīḥat ėdüp eytdi:

“Beyt

(15) Böyle dėr İsfendiyār ėy şehriyār
Oğlı Behmen şāha ol dem āşikār
ʿĀdetüŋ olsun oğul ṣabr ile ḥilm
Ṣanʿatuŋ olsun saḫā ve ṣıdḳ ve ʿilm
(16) Ger saḫāyı ḫūy ve ʿādet ḳılasın
Bī-gümān ehl-i saʿādet olasın
Düşmenüŋile müdārā eylegil

[172] B. nüshasından tamamlanmıştır.

El ėrince dositāne söylegil
(17) İş ki ḫayr olmaya endīş ėtmegil
Ġāfil olup şer yolına gitmegil
Ḳıl tefaḥḥuṣ her kişinüŋ ḥālini
Aŋla nedür seyret efʿālini
(18) Pes ne lāyıḳısa bildürgil aŋa
Ki nedāmet olmaya ṣoŋra saŋa
Ulu işi kemlere inanmaġıl
Kemler ulu iş başara ṣanmaġıl
(19) Yādları sen saŋa hemdem eyleme
Degmeyi kendüŋe maḥrem eyleme
Zāruŋı kimseye ėtdürme istimāʿ
كل سرجاوزالاثنين شاع
(20) Dileriseŋ ki ola mülküŋ pāy-dār
Ẓulmi terk ėt ʿadli eyle iḫtiyār
Çünki ʿadl ėtdi çūbānlıḳda Kelīm
Vėrdi peyġāmberliḳ aŋa ol Kerīm
(21) Çün Süleymān ėtdi yėryüzinde dād
Ḥükmine lā-büd musaḫḫar oldı bād
Ẓulm ėden Nemrūd çün olmadı pāk
Ėtdi lā-büd anı bir siŋek helāk

(22) Andan Behmen ol naṣīḥatları cānıla ḳabūl ḳıldı. Rüstem daḫı ayaġ üstine ṭurup eytdi şāha: “Sözüŋ başumuŋ üstine. Ne (23) buyurduŋsa yėrine getürem. Anı taḫt-ı ʿāc üzerine gėçürem. Başına ḳıymetli tāc gėyürem.” dėdi. İsfendiyār Rüstem’üŋ sözine āferīn ḳıldı, eytdi: (24) “Ėy eski pehlevān, kişiye ėtdügi eylükler ḳalur ve anuŋ sebebiyle eyü aŋılur. Nidelüm ki bizüm cihānda naṣībümüz derd ü ġuṣṣayımış.” dėyüp Buşūten’e (25) eytdi: “Ėy ḳarındaş, ben uş gitdüm. Sen leşkeri al gine İrān’a var. Atama eyt ki: ‘Uşda murāduŋ ḥāṣıl oldı. Cihān ser-tā-ser

(90a) (1) senüŋ elüŋde ḳaldı. Ben senden ummazdum. Ve benüm ėtdügüme lāyıḳ bu mıydı ki ʿālemi ḳılıcumla saŋa musaḫḫar ḳıldum ve yėryüzinde (2) ben düşmen ḳomadum. Baŋa şāhlıḳ vėrecek yėrde ulular ortasında bend urduŋ. Behmen’ile beni ölecek yėre gönderdüŋ. Sen şād (3) taḫtuŋda ve ben miḥnetde giriftār senüŋ başuŋda tāc ve benüm maḳāmum tābūt

ve kefen oldı. Ėy şehriyār, ol tāc ve taḫt ve leşkere maġrūr (4) olma. Benüm cānum yol gözedür ki seni Ḥażret'e iletüp senden çoḳ şikāyetler ḳılam ve senüŋ elüŋden Ḥaḳ teʿālā ḳatında aġlayup çoḳ zārīlıḳ ėdem.' (5) Ve andan ṣoŋra anı dėyesin ki "Ol ṭaġlarda oḳı eglenmeyen oġlunuŋ ḥāli şöyle oldı. Benüm firāḳumla cānuna çoḳ zaḥmet vėrmeyesin (6) becid sen de baŋa yėtişmek ardınca olasın." Ve daḫı ḳız ḳarındaşlaruma dėyesin ki: "Atam baŋa şöyle ėtdi. Kendüleri ṣaġ olup dünyāda cāvidān olalar." (7) Ėy Buşūten, benüm yüzümi ḫalḳa açmayasın. Kefen içinde gevdemi kimseye göstermeyesin. "Baŋa Guştāsb ẓulm ėtdi." dėyüp bir kere āh ėtdi. (8) Hemān dem cān-ı şīrīni Ḥaḳḳ'a teslīm ḳıldı.

Beyt

Hey ne serverler gėrüpdür şehriyār
İşbu ḳara ṭopraġa şöyle ki var
(9) Ḳanı Keysūs'ıla Kāvūs, Erdeşīr
Cümlesin bil ki yėyüpdür işbu yėr
Yėre ṣor kim neyledi sulṭānları
Tāc u taḫt issi şol ulu ḫānları
(10) Ḳanı ol ḳafdan ḳafa ḳılıc uran
Yā ḳanı ol dīvlere ḳarşu ṭuran
Cümlesi ṭopraġ içindedür bular
Ger Ferīdūn ola ger İsfendiyār
(11) Şāh ve sulṭān ve gedā dėmez bu yėr
Kim gelürse öŋine ḳomaz hā yėr
Seni ve beni de bir bir yėyiser
Ne ḳoca ḳor ne cüvān ḳor ne peser

(12) Rüstem yaḳasını yırtup *çāk eyledi ve*[173] çoḳ aġladı, andan eytdi: "Ėy cihānda naẓīri yoḳ pehlevān, şimdi senüŋ yėrüŋ cennetdür. Saŋa ėden daḫı (13) bula." dėdi. Andan ṣoŋra bir altundan tābūt ėtdürdi. İçine dībālar döşeyüp İsfendiyār'ı yaturdı. Altunlu bėzlerden aŋa kefen (14) eyledi ve başına pīrūze tāc gėyürdi. Ve saçını saḳalını misk ve ʿabīr ve gül-ābıla terbiyet ėtdiler. Andan üzerini berkitdiler daḫı zifti (15) mişk ve ʿabīrile ḳarışdurup ol tābūtuŋ üstine ṣuvadılar. Üzerine bir ḳıymetlü bėz örtdiler. Andan Rüstem buyurdı, ḳırḳ (16) ḳatur getürdiler. Günde iki ḳatura anuŋ tābūtını berkidüp ardınca öŋince leşker saç yolup İrān yolın ṭutdılar. (17) Ḳara atuŋ ḳuyruġını kesüp eyerini ters urdılar. İsfendiyār'uŋ gürzini

[173] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ve cemīʿ silāḥını üzerine aṣdılar. Buşūten leşkerüŋ öŋünce (18) bu heybetile bu zārīlıġıla İrān'a gitdiler. Bu ṭarafdan Rüstem Behmen'i alup sarāyına getürdi. Anı cānından ʿazīz ṭutdı. Zevāre Rüstem'üŋ (19) ḳatına geldi, eytdi: "Ėy pehlevān, İsfendiyār'uŋ sözini ṭutmaḳ ḫaṭādur. Hīç ol ḥikāyeti ėşitmeyüp ṭurursın ola. Dėmişlerdür arṣlan (20) enigin bir kişi ne ḳadar beslese tamām yėtişüp ḫāṭırı şikār dileyicek evvel kendüyi besleyeni yırtar. İmdi Behmen'üŋ atası bu diyārda (21) ölmişdür. Bu acı anuŋ içinden çıḳmaz. Āḫir şāhlıġa yėtişicek bu memleketi bu yıḳacaḳdur. Bunı besleyüp terbiyet ėtmekde ḫayr yoḳdur." (22) dėdi. *Bunı dėdügi gibi*[174] Rüstem ḳaḳıdı, eydür: "Kimse ḥaḳḳına yavuz ṣanan ber-ḫūr-dār olmaz. Ben anı göreyorurın ki başında devlet var ve ʿaḳıllu (23) ve firāsetlü yigitdür ve aṣil-zādedür. Andan yaramazlıḳ gelmez. Gelürse daḫı rūzigār anı yėrine getürür. Sen kimse ḥaḳḳına yatlu ṣanma." dėdi. (24) **خبر شنیدن کشتاب از کورشدن اسفندیار و کردن زاري** Bu ṭarafdan leşker çünki İrān'a yaḳın ėrdiler (25) Guştāb ol ḫaberi bilüp kendüyi taḫtdan aşaġa atdı. Yaḳasını yırtup tācını yėre urdı ve saġu saġup aġlamaġa meşġūl oldı.

(90b) (1) Dükelisi İrān serverlerinüŋ ėşidüp külāhların yėre urdılar. Feryād ėdüp cemīʿ İrān ululları şāhuŋ bu işine ḳatı incinüp eytdiler: (2) "Ėy aç baḫtlu, İsfendiyār gibi pehlevān taḫtdan ötürü Zāvul'a gönderüp helāk ėtdüŋ. Yine sen cihānda başuŋa tāc mı gėyürsin? (3) Ol şehler tācı, senden dād alsun ve devletüŋ yıldızı nuḥūset olsun." dėyü cümle ḳatından ṭaġıldılar. İsfendiyār'uŋ anası (4) ve ḳız ḳardaşları ėşidüp baş açuḳ yalın ayaḳ tābūta ḳarşu vardılar. Yaḳalarını yırtup başlarına ṭopraḳ ḳoydılar. Buşūten aġlayup tā (5) būtıla ḳara atuŋ öŋince giderdi. ʿAvratlar gelüp yanından yapışdılar. Gözlerinden ḳanlu yaş aḳıdup eytdiler ki: "Tābūtı aç, (6) İsfendiyār'uŋ yüzini görelüm. Buşūten ʿavratlaruŋ sözinden incinüp demürcilere eytdi: "Bu ne ḳıyāmetdür tīz bu tābūtuŋ ḳapaġını (7) açuŋ." dėdi. Pes tābūtı açdılar, anası ve ḳız ḳardaşı İsfendiyār'uŋ yüzini gördiler yüzlerini yırtup cemīʿsi bī-hūş oldılar. Bir (8) zamāndan ṣoŋra ʿāḳılları başlarına gelüp ḳara atuŋ yanına vardılar. Ketāyūn ḳara atuŋ üstine ṭopraḳlar ṣaçdı eytdi: "Ėy şūm ḳademlü, (9) senüŋ üstinde iki şāh-ı cüvān ve iki ejderhā gibi pehlevān helāk oldı. Biri İsfendiyār ve biri Zirīr'dür. Şimdiden ṣoŋra meydāna (10) kimi iletirsin? dėyüp ḳara atuŋ yelesine ṣarmaşdılar, ḫurūş ve nālenüŋ dütünini göklere ėrürdiler.

Beyt

(11) Cihānuŋ ʿādeti budur hemīşe

---

[174] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Vėrür ṣaḥrāya mīşe ṭaġa tīşe
Bir evde çalınur çeng def ü sāz
Bir evde ṣaġucılar vėrür āvāz
(12) Gel olma o dügüne şād u ḫurrem
Ki ṭutmışdur etegin dest-i mātem
Kimi bir niçe gün şādān dirilür
Yine yıllarıla nālān dirilür

(13) Buşūten şāhuŋ ḳatına gelüp yėr öpdi, çaġırup şāha eytdi: "Ėy yavuz nişānlu, şimdiden gėrü senüŋ işüŋ tamām oldı ve (14) bėlüŋ büküldi. Senüŋ ʿaḳluŋ buyımış ki kendü cānuŋa ḳaṣd ḳılduŋ. Elüŋle tācuŋı ve taḫtuŋı yėle vėrdüŋ ki taḫtdan ötirü şunuŋ gibi (15) oġluŋ ḳanına girdüŋ. Bu tāc ve taḫt ebedī ḳala mı ṣanduŋ? Ve bu dünyānuŋ kārında işüŋ ḫorlıġ oldı. Āḫiret'de ḫod ḥālüŋ ne olacaġı maʿlūmdur." (16) dėdi. Andan yüzini Cāmasb'a ṭutdı eytdi: "Ėy şūm sözlü yavuz ʿamellü ki dünyāda yalan sözden artuḳ nesne bilmezsin. Mekrile ve (17) egrilikle şāhlar arasında fitne bıraġursın. ʿĀlemi birbirine urursın. Bu cihānda ekin ekdüŋ ki ʿālem ḫalḳı dėrilüp anı (18) biçmez. İsfendiyār gibi şāh senüŋ sözüŋle helāk oldı. Ėy cennet yüzin görmeyecek, bu yigrençligi şāha sen ögretdüŋ. eytdüŋ (19) ki: 'İsfendiyār'uŋ ölümi Rüstem elüŋdedür.' dėdüŋ." Bu sözi söyledükden ṣoŋra İsfendiyār'uŋ şāha naṣīḥatını ve vaṣiyyetini dėdi. Şāh (20) ėşidüp ėtdügi işe peşīmān oldı. Andan sarāyı ḫalvet ḳıldılar. Māh-āferīd'le Hūm'a gelüp şāh öŋinde yüzlerini yırtdılar. İsfendiyār derdinden (21) saçlarını yoldılar, eytdiler ki: "Ėy şehriyār, hīç İsfendiyār'uŋ işi ḫāṭıruŋa gelmez mi ki Zirīr'üŋ kīnini düşmenden nice aldı. Ṣoŋra bir yalan (22) sözile anı bende urduŋ. Ol sebebden dedemüz Luhrāsb helāk oldı. Ercāsb, gelüp senüŋ başuŋa bunca işler getürdi. (23) Bizüm yüzümüz gün görmezken baş açuḳ yalın ayaḳ esīr ėtdi. Zerdühüşt gibi dīn ulusınuŋ odını söyündürdi. Tamām pādişā (24) hlıgı avcı içine aldı. Bilürsin ki ol arşlan oġluŋ, senüŋ ḥaḳḳuŋa ne eylükler ėtdi ve ḳalʿa-yı rūyīnden bizi ḳurtardı, gine saŋa (25) getürdi. Düşmenüŋ cānına odlar urdı ve tütini göge ėrürdi. Revā mıdur ki sen anı taḫtuŋ saḳınup şer Zāvul'a göndüresin, anuŋ gibi

(91a) (1) ejderhāyı öldürmek ḳaṣd ḳılasın? Anı ne Rüstem öldürdi ve ne Sīmurġ öldürdi ve ne Zāl öldürdi. Aḳ saḳaluŋdan utanmayup (2) maḳṣūduŋçun oġluŋa ḳıyduŋ. Bu ʿāleme daḫı senden öŋdün *niçe*[175] şāhlar geldiler, gitdiler. Oġlına sen ėtdügüŋ ėtmediler." dėdi. Şāh gördi

[175] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ki söz (3) ḥadden geçdi Buşūten'e eytdi: "Yėrüŋden ṭur, bunlaruŋ odını naṣīḥat ṣuyıla söyindür." dėdi. Pes Buşūten şāhuŋ eyvānuŋdan çıḳdı, (4) ol ḫātūnları daḫı aldı ketāyūn ḳatına geldi, eytdi ki: "Bu aġlayup feryād ėtmenüŋ fāyidesi ne? Ol cennet içinde rāḥatdur. Siz (5) anı aġlaşmaġıla incidürsiz." dėyüp anları teskīn ėtdi. Çār nā çār Ḥaḳḳ'uŋ emrine rāżī oldılar. Andan ṣoŋra bir türbe yapdılar ki üzerine (6) on kemend ėrişmezdi. İçini dībālarla bezediler, ṭopraġını müşgile ʿabīr ḳıldılar. Andan bir altun taḫt ḳodılar. Ol taḫta yüz biŋ (7) gevher oturtdılar. İsfendiyār'ı ol taḫtuŋ üzerinde ḳodılar. Ḳapusını muḥkem yapdılar. Andan bir yıl anuŋ yasın dutdılar ve nice yıl (8) ol yılġun aġacı oḳı Zāl'uŋ ḥīlesini aŋup saġuya ḳatup aġladılar. Bu ṭarafda Behmen Zāvilistān'da Rüstem ḳatında dururdı. (9) Rüstem aŋa ceng aḥvālinden ve bezm ādāblarından ve şikār ṭarīḳlerinden çoḳ nesne ögretdi. Kendü oġlından yėg ṭutardı. (10) **نامه فرستادن رستم بكشتاسب شاه** Bir ḳaç günden ṣoŋra Rüstem derdile bir nāme yazdı. İsfendiyār'uŋ ḥālin içinde beyān ėdüp (11) şāha gönderdi. Nāmenüŋ evvelinde yazdı ki: "Āferīn ol kimseye olsun ki Ḥaḳḳ'uŋ emrine rāżī olup göŋlinde ḫışm ve kīn ḳomaz." (12) Andan ṣoŋra eytdi: "Taŋrı ṭanuḳdur ve Buşūten daḫı bilür ki ben İsfendiyār'a ne ḳadar söyledüm ve yalvardum ve cemīʿ iḳlīmümi ve ḫazīnemi aŋa teslīm (13) ėtdüm. Ve cehd ėtdüm ki bu cengden vāz gele. Mümkin olmadı. Elbetde beni bende urmaḳ istedi. İmdi şehriyār bilürsin ki bu ʿālemde benüm adum (14) erligile nice çıḳmışdur. Herze ile ol adı yėle vėrmegi iḫtiyār ėtmedüm. Āḫir zamān işbu resme ṣūret gösterdi. Taŋrı'nuŋ taḳdīrinde (15) buyımış. Şimdiki ḥālde şehriyāruŋ ciger kūşesi ḫoş ṣaġ benüm ḳatumdadur. Kendü oġlumdan ve cānumdan yėg severem. Çoḳ dürlü hüner ögredüp (16) atasınuŋ vaṣiyyetini yėrine getürdim. Eger şāh benümle ʿahd ėdüp ʿöẕrümi ḳabūl ėdüp bu melāleti ḫāṭıruŋdan giderürse benüm cānum başum (17) ve tāc ve taḫtum nem varısa küllī şāhuŋdur." dėdi. Çünki nāme şāh ḳatına ėrişdi, oḳıdılar. Serverler ḥāli bildiler. Buşūten gelüp ṭanuḳlıḳ (18) vėrdi *eytdi*[176] ki: "Rüstem'üŋ sözleri ḥaḳdur." Pes şāhuŋ Rüstem'e ḫāṭırı ḫoş oldı. **جواب نامه كشتاسب برستم** Ol sāʿat (19) buyurdı, cevāb-nāme yazdılar. Ve nāmede yazdılar ki: "Ėy Rüstem, her ne ekerseŋ biçicek oldur. Ve daḫı bilesin ki çarḫuŋ işine ḳor (20) ḳmaġuŋ fāyidesi yoḳdur. Her ne ki olsa gėrek elbetde ol olur. ʿĀḳılıla anı defʿ ėtmege imkān yoḳdur *ve daḫı*[177] senüŋ dėdüklerüŋi Buşūten (21) bildürdi ve saŋa ḫāṭırum ḫoş oldı. Senüŋ keremlerüŋ çoḳdur ve aduŋ eylügile ʿālemde meşhūrdur." dėdi. Bu resme Rüstem'üŋ nāmesine (22) cevāb yazup gönderdiler. Bunuŋ üzerine niçe zamān geçdi. Şeh-zāde ʿāḳılıla ve pehlevānlıġıla Rüstem'üŋ ḳatında rifʿat buldı.

---

[176] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[177] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Beyt

(23) Pençe ursa arşlana yırtardı
Barmaġıla bir pīli dürterdi
Un olurdı ṭaş elinde şıḳsa bir
Bir idi demir elinde yā ḫamīr
(24) Dutarıdı ḳarşudan geldükde oḳ
Yumruġın ururıdı gürz ḍarbına çoḳ
Sürse atın cenge rūyīn-ten mis̱āl
Ḳalurıdı deng ü ḥayrān ḳīl u ḳāl
(25) Ḥamlesine doymazıdı nerre-dīv
Raʿd anuŋla ḳılmazıdı ḥīle rīv
Āsumā Sīmurġ'ıla ėy ḫoş ḫıṣāl
Görse dögerdi öŋünde perr ü bāl

(91b) (1) Cāmasb usṭurlāba naẓar ėdüp bilüpdururdı ki şāhuŋ taḫtı Behmen'e degse gėrek ve İrān'a ol pādişāh olsa gerek. Bir gün Guştāsb'a (2) eytdi: "Şāha, Behmen'i görseŋ ki edebile ʿāḳılıla ne ḫoş kemāl bulmışdur. Ve bunca zamāndur ki yād iḳlīmdedür. Hīç bir kerre nāmıla ḫā (3) ṭırını ṣormaduŋ. Cihānda ḫod andan artuḳ yādigāruŋ yoḳ. Anı İsfendiyār yėrine görüp aŋa bir nāme göndermek gerek." dėdi. Bu söz Guştāsb'a (4) ġāyet ḫoş geldi. Cāmasb'a eytdi: "Dė imdi bir nāme Behmen'e ve bir nāme daḫı Rüstem'e yaz. Şöyle yaz ki: 'Ėy cihān pehlivān (5) şükür Ḫudā'ya ki ḫāṭırumuz saŋa ḫoşdur ve ḫoşnūddur ve göŋlümüz senden şāddur. Ve oġlum Behmen ki cāndan ʿazīzdür ve Cāmasb'dan ʿāḳıldur (6) ve senüŋ terbiyetüŋle büyümişdür. Vaḳtidür ki anı şimdiden gėrü gönderesin.' Ve Behmen'e daḫı şöyle yaz ki: 'nāme ėrişicek Zāvul'da daḫı (7) ṭurmayasın ki seni görmege ḳatı müştāḳuz, zinhār eglenmeyesin. Egerçi terbiyet ḫuṣuṣıçun bir nice zamān bir devletlü yanında ṭurup (8) ḫiẕmet ėtdüŋse ġam degildür. Kişi devlete ḫiẕmetden ėrişür ve saʿādete devletlüler yanından yol bulur.

Beyt

(9) Her kime devlet gerekse ėy güzīn
Ṭutasın ulular etegini hemīn
Niçe anuŋ ili gibi memleket
Vėrile saŋa ėdesin salṭanat
(10) Ḳoma devlet etegin elden, dürüş

Baḫt isterisen ėdin ḳulluġı iş
Ḳul olan serverlere sulṭān olur
İl, iḳlīm ḥükmine fermān olur
(11) Ḫiẕmet ėtmeyen özinden uluya
Ṣanma devletden kim ol nesne ṭoya
Ḳullıġıla ėrdi ėren devlete
Baḫt u cāh u ʿizzetile ḥürmete.’

(12) Pes Cāmasb Vezīr eline ḳalem aldı, şāh buyurduġı gibi nāmeyi yazdı ve şāhuŋ ḳatına getürüp oḳıdı. Şāh ġāyet begendi. Andan (13) buyurdı, ol nāmeyi Zāvul’a gönderdiler. Bir gün Rüstem taḫta oturirdı nā-gāh şāhuŋ nāmesi yėtişdi. Rüstem ḳatı şād oldı. (14) Buyurdı, ol nāmeyi oḳıdılar. Gördi ki evvelinde Ḫudā’yı medḥ ėtmişler, andan Rüstem’e āferīn ėtmişler. Andan yazmış ki: “Ėy şāhlaruŋ (15) penāhı ve ėy Sām suvār aṣlı Zāl ol oġlı Rüstem-i pīl-ten, bilesin ėy pehlevān ki şimdiki ḥālde göŋlüm tāc ve taḫta ṭoydı, pīrlik yėtişdi. (16) cihānuŋ eyüsin yavuzın çoḳ gördüm. Yüz yigirmi yıldur ki şāhlıḳ ėderem. Umardum ki İsfendiyār ṣaġ olup yėrime şehriyār olaydı (17) çünki ol tedbīr bozuldı. Şimdiki ḥālde ol şehriyāruŋ oġlı ki senüŋ ḳatındadur aŋa şāhlar āyīnini gösterdüŋ ve nice hünerler ögretdüŋ. (18) Anı benüm ḳatuma gönder ki bu ḳaraŋu günlerümüz anuŋla aydın olsun. İsfendiyār’uŋ yādigārıdur, anuŋ yėrine tāc ve taḫtı aŋa ışmarlayam. Nāmeyi oḳuyıcaḳ eglemeyüp anı (19) baŋa göndermek ardınca olasın.” dėmiş ve bir nāme daḫı Behmen’e yazmış dėmiş ki: “Ėy gözüm nūrı ve göŋlüm sürūrı, dede ḳatında atanuŋ (20) yādigārı devletlü ve hünerlü Behmen bilesün ėy gözüm nūrı ki İsfendiyār öldügi benüm baġrumda başlar çıḳardı, gözlerümden yaş (21) yėrine ḳanlar aḳıduram. Şimdiki ḥālde tāc ve taḫtdan uṣandum. Gelesin benüm derdüme dermān olasın. Çünki nāmeyi oḳıyasın zinhār ve (22) hezār zinhār eglenmeyesin, becid gelesin. Ölmedin senüŋ yüzüŋi görüp gözüme nūr ḥāṣıl olasın.” Nāmeyi bu vechile göricek Rüstem (23) ḳatı şād oldı. **فرستادن رستم بهمن شاه را پیش کشتاسب** Andan Rüstem buyurdı, ḫazīneden ḫāṣ cebeler ve Hindī (24) ḳılıçlar ve oḳ yay ve süŋü ve gürz getürdiler. Andan kāfūrdan ve müşg ve ʿanberden ve laʿl ve yāḳūtdan ve gevherden ve altundan gümüşden (25) ve ḫāṣ atlardan ve güzel ḳullardan ve cāriyelerden Behmen’e bī-ḥad nesne vėrdi ve iki menzil Behmen’i gönderdi. Ol arada Behmen’i şāhuŋ

(92a) (1) ḳatına vėribdi. Bir gün Guştāsb taḫtında oturirdı Behmen yėtişdi. Şāh Behmen’i görüp çoḳ aġladı, eytdi: “Ėy Behmen, sen (2) hemān İsfendiyār’sın ve cemīʿ nesnede aŋa beŋzersin.” dėdi. Zīrekligini ve hünerlerini görüp şāh aŋa Erdeşīr dėrdi. Zīrā Behmen kāmil

(3) ve pehlevān ve ʿāḳıl dīn-dārıdı. Ayaġ üzere ṭurduġı vaḳt barmaḳlarınuŋ ucı ve elinüŋ ayası dizinden aşaġa ėrişirdi. Ṣoḥbetde (4) ve cengde hemān İsfendiyārıdı. Şāh Behmen'üŋ yüzine baḳup ṭoymazdı, eydürdi kim: "İsfendiyār'um ḳalmadıysa Taŋrı behmeni baġışlasun. (5) Ol gitdiyse Ḫudā buŋa çoḳ ʿömür vėrsün." İsfendiyār'uŋ ḳıṣṣası daḫı bu arada tamām oldı. Ḥaḳ şāhımuzuŋ ʿömrini ve devletini (6) ziyāde ḳılsun. ʿĀlemi anuŋ ḥükmine rām ḳılsun. Göŋlüni şād, taḫtını yüce ḳılsun. Düşmenlerini ḳahr kemendine giriftār ėtsün. Allāh ʿömrini (7) dāyim İslām dīnini anuŋla ḳuvvetlendürsün. Şimdiden gėrü Rüstem'le Şeġād destānıdur ve-s-selām.

Āġāz-ı Dāstān Rüstem Biŋ Zāl ve Şeġād

(8) Ėy süḫan-dān gel ki söz söyleyelüm
Bir nice maʿnā beyān eyleyelüm
Söyleyelüm her sözüŋ ḫāṣın revān
Söyleriken dilimüz bu dem revān
(9) Baġlamadın bu dili derd ü ʿanā
Almadın sözi dilden mevt-i fenā
Sözlerüŋ dībāların aldum dile
Gide dilden sözlerümüz kim bile
(10) Var mı dil kim mevt anı baġlamadı
Var mı dili kim derd anı ṭaġlamadı
Söz demin fevt eyleme cehd eylegil
Evvelinüŋ işlerinden söylegil
(11) Furṣatı fevt ėtmemekdürür usūl
Kim geçer küymez saŋa devr-i fużūl
Kimse ḳurtulmaz elinden şehriyār
Bu ölüm dėdükleri şūmuŋ kim var
(12) Ḳamu işe çāre bulunur başa
Kimse varmaz līk ölmeden yaşa
Ḳahramān *ve*[178] Nerrīmān, Efrāsiyāb
Bu ölüm elinden oldılar ẕubāb
(13) Vaḳt ola çünkim ėrişe bu ecel
Sen saḳındukça ol eydür āl-ʿacel

[178] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Nice bir söyleyelüm bu ḥasreti
Rüstem işine vėrelüm nevbeti

(14) Ammā rāvīler şöyle rivāyet ėderler ki meger Merv'de bir kişi varıdı. Adına Serv-āzād dėrlerdi. Söz ehli ʿāḳıl kişi idi. Gėçmiş (15) şāhlaruŋ ve pehlevānlaruŋ ḥikāyeti ḳatında çoġıdı. Sām Nerīmān aṣlıydı. Rüstem'üŋ cenglerini ḫūb bilürdi. Andan ėşid (16) ildüginleyin Rüstemile Şeġād dāstānını beyān ėdelüm, inşallāhu teʿālā. Ol hünermend Serv-āzād-ı merd şöyle ḥikāyet ėder ki Zā (17) l'uŋ bir cāriyesi varıdı. Ol cāriyeden bir oġıl ṭoġdı. ḳadd ü ḳāmeti sām-ı suvāra beŋzeridi. Zāl ol oġlanuŋ doġduġına ḳatı (18) şād oldı. Buyurdı müneccimler ve ʿāḳıl kişiler ḳatına cemʿ oldı. Ol oġlanuŋ ṭāliʿini ṭutdılar. ʿAcebe ḳalup birbirine baḳışdılar. (19) Zāl'a eytdiler: "Ėy şīrdil, bu oġlanuŋ ṭāliʿini dutduḳ. Ḳatı naḥs gördük. Bu ol kimsedür ki bundan hīç ḫayr gelmeyiser. Bu yigit olacaḳ bunuŋ (20) ucından Zāl'uŋ aṣlına zevāl ėrişiserdür. ʿĀleme fitne düşüp Sīstān yıḳılısar. İrān leşkeri bunda gelüp çoḳ kişiler (21) helāk olısar." dėdiler.

Beyt
Naḥs oġlandur bu oġlan şöyle bil
Varısa ʿaḳluŋ eger endīşe ḳıl
ʿAhd ü peymān ṭutmaz ola bu kişi
(22) Dāyimā ḥīle ve mekr ola işi
Kimseyile ṭoġrulıġı olmaya
Fitneyile fiʿli ġāyet çoġ ola
Hey ne işler işleyecekdür bu er
(23) ʿĀleme bundan yayıla şūr u şer
Aldayısar ālıla çoḳ erleri
Rüstem'e beŋzer ola serverleri
Menbaʿıdur fitnenüŋ bu bed-fiʿāl
(24) İblīs'e hem-tā bir erdür dūn ḫıṣāl
Soŋ sözümüz budurur saŋa ki yaḳın
İşbu oġlandan özüŋi key ṣaḳın

Zāl bu ḫaberden ḳatı perīşān (25) olup fikre vardı, andan eytdi: "Her iş Allāh elindedür, anuŋ taḳdīrinden ṭaşra nesne yoḳdur. Taŋrı'dan ne gelürse rāżīyuz." dėdi.

(92b) (1) Ve ol oġlanuŋ adını Şeġād ḳodı. Bunuŋ üzerine çoḳ zamān geçdi. Oġlan büyüyüp tamām yigit oldı. Bir gün Zāl Şeġād'ı Kābil (2) şāhına bir maṣlaḥata gönderdi. Çünki Kābil

şāhı Şaġād'ı gördi ki bir uzun boylu şāhlıġa lāyıḳ yigit hem Zāl oġlı ve hem Sām-ı Nerīmān (3) aṣlı. Ḫāṭırına ḫoş gelüp bī-ḳıyās mālıla ḳızını vėrdi ve anı ġāyetde ḫoş ṭutdı. Meger bu Kābil şāhı her yıl Rüstem'e bir ṣıġır (4) derisi ṭolu aḳça vėrürdi. Ḳızını Şeġād'a vėricek umardı ki Rüstem ayruḳ andan ḫarāc almayaydı. Çünki ḫarāc vaḳti geldi gine gelüp (5) ḫarāc aldılar Kābilistān'ı birbirine urdılar. Rüstem'üŋ böyle ėtdügi Şeġād'a ḫoş gelmedi ve ḳatı incindi. Sürüp Kābil şāhınuŋ (6) ḳatına geldi eydür: "Ben bu cihānuŋ işinden uṣandum. Bir ḳardaşa ki dāyim ben aŋa ḥürmet ėdem ol benden hīç utanmaya. Anuŋ gibi (7) anuŋ gibi ḳardaşıla yād kişi arasında ne farḳ var? Ulu ḳardaş olduġıçun ne var? Bir ḥīle ile anı duzaġa düşürüp ʿālemde bir ad (8) işlemek gerek." dėdi. Bu nesneyi sırrıla ṭanışdılar ve ʿāḳıllaruŋ sözin ṭutmadılar ki dėmişlerdür: "Her ki bir kimsenüŋ ḥaḳḳında yatlu iş ėtse āḫir (9) kendü başına daḫı yavuzlıḳ gelür." Pes şeyṭān-ı laʿīnüŋ aġusıyla Rüstem gibi servere ḳaṣd ėtdiler.

Ṣıfat-ı Mekr-i İblīs

(10) Ėy ḳarındaş ol laʿīnden key saḳın
Kim saŋa vėrmeye iġvā ol laʿīn
Gözle anı saŋa furṣat bulmasun
Furṣatıla bir mażarrat ḳılmasun
(11) Ṭoġru yolca gideni ḳomaz ėy cān
Azġunıla başı ḫoşdurur hemān
Ol laʿīnden bulmaḳ isteyen necāt
Cānıla dāyim dėsün ol eṣṣalāt

(12) Pes bir gėce Şeġādıla Kābil şāhı bir yėrde oturup Rüstem'i helāk ėtmege ṭarīḳ-ı fikr ėtdiler. Şeġād eydür: "İşbu işüŋ çāresi oldur ki (13) bir dügün eyleyesin Kābilistān'da. Ulularını ve Hindistān'uŋ serverlerini bir araya getürüp ṣoḥbet ḳılasın. Tamām mest olıcaḳ baŋa sögesin (14) ve ḳatı söyleyesin. Ben ʿārlanup Zāvilistān'a gidem. Ḳardaşuma varup senden şikāyet ėdem. Ol benden ötüri ḫışm ėdüp bu iḳlīme (15) gelecekdür. Sen bir laṭīf av yėrinde kendü ḫāṣ ādemlerüŋe yüze yaḳın ḳuyular ḳazdırasın şöyle ki Rüstem Raḫş ṣıġacaḳ ḳadar ola. Andan ol (16) ḳuyularuŋ dibine süŋüler ve ḳılıçlar ve ḥarbeler ve ḫançerler dikesin ki her birinüŋ ucı nīşter gibi ola ve uzun ola. Ve ol ḳuyularuŋ gine (17) aġızlarını berkidesin. Hīç kimse bu sırrı bilmeye Rüstem'i ol araya şikāra iletevüz. Ol ḳuyularuŋ yėrine sürüp helāk ėdevüz." dėdi. (18) Bu fikr Kābil şāhına ḫoş geldi. Bir dügün bünyād ėdüp cümle Kābil uluların cemʿ ėtdi. Çünki ḫūnlar yėndi ve götürüldi. Ṣoŋra meclis (19) bezediler. Sāḳīler ortaya gėrüp yer yėrin cām ṣundılar. Birazdan ki ṣoḥbet germ oldı. Oturanlar tamām mest oldılar. Şeġād bir nesne bahāne (20) ḳılup ḳaḳıdı. Kābil şāhına eydür: "Bu meclisde benden

ulu kim vardur ki Rüstem gibi ḳardaşum var ve pehlevānam Zāl oğlıyam. Aṣlumdan (21) ulu aṣıl kimüŋ vardur? Ve her nesnede senden ben yėgin[em]. Neden ki senüŋ ḳatında bir ḳul gibi olam." dėdi. Bu söze Kābil şāhı (22) ḳaḳıdı eytdi: "Ḥāşā ki sen Zāl'uŋ oğlı olasın ve Rüstem'üŋ ḳardaşı olasın. Ėy Şeġād, senden ne gizleyem ki Zāl'uŋ toḫmı (23) degilsün ve Rüstem senüŋ ḳardaşuŋ degildür ve Zāl ḳatında senüŋ hīç ʿitibāruŋ yoḳdur. Bir ḳul mertebesinden kemdür. Hele benüm ḳatumda (24) geldüŋ seni ḫoş dutdum. Miḳdāruŋı bil! İŋen artuḳ söyleme." dėdi. Şeġād'a bu söz gūc geldi. Ḫışmıla ol ṣoḥbetden çıḳdı. Bir ḳaç (25) yoldaş alup derdile ve melāletile Zāvilistān'a geldi. Atası Zāl'uŋ ḳatına vardı. Zāl Şeġād'uŋ yüzini görüp şād oldı.

(93a) (1) Anuŋ ḥālinden ve ġurbetden ṣordı. Andan Rüstem'üŋ ḳatına gönderdi. Rüstem, ḳarındaşını görüp sevindi ve anuŋ ḳaddini ve bāzūlarını (2) görüp ʿacebe ḳaldı. Eydür: "Sām aṣlından kim ḳoparsa şol ėrkek arşlana beŋzer." Andan eytdi: "Ėy nev-cüvān, Kābil'de ḥālüŋ neyidi? (3) Anda ne işlerdüŋ ki bunca zamāndur gelmedüŋ ve beni anda nice aŋarlar?" dėdi. Şeġād eytdi: "Ėy pehlevān, hīç Kābil şāhı aŋma. Beni (4) evvel göricek çoḳ ʿizzetler ėtdi. Ammā şimdiki ḥālde fikri ceng ėtmekdedür. Hīç kimseyi gözine göstermez. Beni meclis içinde ḫor ḳıldı (5) ve çoḳ sögdi ve eytdi ki: 'Rüstem kimdür ki ben aŋa her yıl ḫarāc vėrem? Erlikde aṣılda ben ol ḳadar yoḳ mıyam?' Ve baŋa eytdi ki: (6) 'Sen Zāl'uŋ oğlı degilsün. *Eger*[179] oğlı olduğuŋ taḳdīrce daḫı Zāl'a ne ʿitibār *ėdüp*[180]' dėyüp beni ol ulular ortasında rüsvāy ėtdi. Ol (7) ḫacāletile yüregüm pür derd oldı. Uşda senüŋ ḳatuŋa geldüm." dėdi. Rüstem ḳardaşından bu ḫaberi ėşidecek ḳatı ḫışm ḳıldı, eytdi ki: (8) "Ḳardaş sen melūl olma. Ben anuŋ ne taḫtını ḳoyayın ve ne iḳlīmini ḳoyayın. Bu söz ucından anuŋ başını keseyin. Seni ol iḳlīme şāh (9) ḳılayın." dėdi. Andan Şeġād'ı bir ḫoş yėre ḳondurup niçe gün ḳonuḳluḳlar ḳıldı. Bir ḳaç günden Kābilistān yaraġını gördi ve leşkerden (10) nice biŋ yarar yigit ögürtleyüp Kābilistān'a ʿazm ḳıldı. Leşker tamām dėrilicek Şeġād eytdi: "Ėy pehlevān, Kābil şāhına (11) daḫı ne bunca leşker gėrek ve anuŋla ceng ėtmegüŋ ne maʿnāsı var? Eger senüŋ aduŋ ṣu üzerine yazsam Kābil ḫalḳı ḳorḫularından (12) uyumayalar ve rāḥat olmayalar. Sen yüriyicek anda kim ṭurur ve senüŋ öŋüne kim gelür? Bilürem ki ol gine ėtdügine peşīmān oldı. (13) Ortaya ulular bıraġup gelüp ayaġuŋa düşse gerekdür." dėdi. Rüstem Şeġād'uŋ sözini begendi, eydür: "Fikir hemān budur. Kābil'e ne (14) leşker gerek?" dėyüp ḳardaşı Zevāre'yi aldı ve yüz atlu ve yüz yaya aldı. Leşkerüŋ ḳalanına destūr vėrdi.

---

[179] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[180] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Ol ḳadar ādemile Kābilistān'a (15) ʿazm ḳıldı. Bu ṭarafdan Kābil şāhı av yėrinde ḳuyuları ḳazdurup içine ḳılıçlar ve ḫançerler ve süŋüler dikdürüp ağızlarını berkidüp ḥāżır (16) ėtmişlerdi. بردن شغاد رستم را بكابل Rüstem, Kābil ser-ḥaddine yaḳın varıcaḳ Şaġād Kābil şāhına bir atlu gönderdi eytdi ki: (17) "Uş Rüstem'i getürdüm, leşkeri yoḳ. Sen de ḳarşu gelesin. ʿÖẕür ėdüp āmān dileyesin." dėdi. Pes Kābil şāhı Rüstem'e ḳarşu çıḳdı. (18) Hemān ki Rüstem'i ıraḳdan gördi atından inüp başını açdı ve yalın ayaġ oldı. Ḳuşağın boynına daḳup Rüstem ileyinde yüzini (19) ṭopraġa sürdi. Gözinden ḳanlu yaşlar döküp Şeġād'a söyledügüŋden ʿöẕür diledi, eytdi ki: "Ėy pehlevān mestdüm, ʿāḳıl başumda yo (20) ġiken söylemişem. Senüŋ keremüŋe lāyıḳ oldur ki bu günāhumı bağışlayasın. Benüm yolumı ve erkānumı yine tāze ḳılasın." dėyüp yalın ayaḳ pehlevānuŋ (21) öŋünce gitdi. Rüstem anı esirgeyüp günāhını bağışladı, evvelkisinden daḫı *artuḳ*[181] ʿitibār ėtdi ve buyurdı, başını uzatdı ve ayağına (22) nesne gėyüp atına bindi ve suçın bağışladı.

Beyt

Gerçi yavuza yavuzlıḳ ʿadldür
Līk ʿafv eylemek ulu fażldur
(23) Ḥaḳ dėdi çün feṣafeha ʿṣ-ṣafhaʿ el-cemīl
ʿAfv ḳıl ḳudretde kim budur sebīl

Andan Kābil şehrinüŋ yöresinden bir laṭīf murġızār varıdı. (24) āb-ı revānlar ve çimenler ve ağaçlar bī-ḳıyās idi. Ol arada Rüstem ḳondı Kābil şāhı Rüstem'e bir ḳaç gün ḫiẕmetler ve ḳonuḳluḳlar ėtdi. (25) Andan ṣoŋra Rüstem'e eytdi: "Ėy pehlevān, eger şikār ėtmek ḫāṭıruŋ dilerse benüm bir şikār-gāhum vardur ki geyikler ve ḳolanlar sürüyile

(93b) (1) yürürler. Bir kişinüŋ yügrük atı olduḳdan ṣoŋra çoḳ geyik ve ḳolanlar ele getürür." dėdi. Rüstem bu sözi ėşidicek yüregi cūş (2) ḳıldı. Çarḫuŋ işinden ġāfil oldı. Çün ḳażā ėrişdi Rüstem'üŋ başīreti bağlandı. Anlaruŋ mekr ėdeceklerin bilmedi ve göŋline hergiz (3) şübhe gelmedi. Buyurdı, Raḫş'a eyer urdılar. Ol ṣaḥrāyı şāhinler ve ṭāzīlerle ṭoldurdılar. افتادن رستم و روان در جاه Rüstem (4) yayını ḳurup terkişine bıraḳdı. Yanınca Şeġād ve Zevāre ve nice kişiler gitdiler. Av yėrine varıcaḳ leşker ṭağıldı. Zevāreyile Rüstem ol ḳuyular (5) ḳazılan yola gitdiler. Raḫş ḳuyulara yaḳın varıcaḳ bildi, yürümedi. Rüstem ḳaḳıyup Raḫşa mehmuz urdı. Raḫş kendüyi ṭop gibi dürdi (6) ve bükdi. Ḳuyunuŋ bir ṭarafından atladı, öte yanında iki ḳuyunuŋ aralığında ṭurdı. Hīç adımın admadı. Rüstem Raḫş'un eyle ėtdügine (7) ḳaḳıyup

[181] B. nüshasından tamamlanmıştır.

bir ḳamçı urdı. Raḫş, Rüstem ḳorḫusından gine şıçradı iki öŋ ayaġı bir ḳuyunuŋ kenārına ėrişdi. Ḳıçları ėrişmeyüp ḳuyunuŋ (8) içine yıḳıldı. Ol tīz ḥarbeler ve ḳılıçlar ki ḳuyunuŋ içine dikilmişidi Raḫş'ıla Rüstem anda şançıldı. Hīç gevdelerinde bütün yėr ḳalmadı. Rüstem (9) cān acısıyla yüz göz ḳan olmışiken kendüyi devşürdi. Ġayret ėdüp başını ḳuyunuŋ aġzına çıḳardı ve ḥāl ne olduġın bilüp eytdi:

(10) "Beyt
Bildi kim devlet düşüp oldı şūm
Ṭutısar yėrin Hümā'nuŋ naḥs būm
Düşüriser anı taḫtından revān
(11) Üşüser başına zenbūr-ı fiġān
Gördi Rüstem halini çün kim tebāh
Uruban gögsin dėdi kim āh āh!
Ḳanı ol iʿzāz, ferüm, devletüm
(12) Düşmen üzre dāyimā her furṣatum
Gitdi furṣat düşdi devlet başından uş
Düşmenümüz buldı furṣat oldı ḫoş
Buldı devlet elden ele bize yol
(13) Böyle varısardurur hem ġayra ol."

Çün Rüstem baḳup gördi ki Şeġād ḳarşusında ṭurur. Bu fitneyi ol ėtdügini bildi. Eydür: "Ėy şūm (14) bed-baḫt ne ʿaceb ḥāl ėtdüŋ ki senüŋ ucından işbu maʿmūr memleket ḫarāb oldı. Sen ḫod bu işe peşīmān olursın. Eved ne (15) fāyda ki olacaḳ oldı." dėdi. Şeġād eydür: "Bu ḥāl ol ḫalḳa ėtdügüŋ işlerdür ki rūzigār başuŋa getürdi. Niceye dek ḳanlar döküp (16) iller ve iḳlīmler yaġmā ėdersin? Uşda senüŋ daḫı başuŋa geldi. Duzaġa ṭutulduŋ." dėdi. Bular bu sözdeyiken Kābil şāhı yėtişdi. Gördi ki (17) Rüstem'üŋ ḳaydı görilmiş, eydür: Ėy pehlevān, bu şikār-gāhda saŋa noldı ki bu ḥālle uġraduŋ? Varayın senüŋçün cerrāhlar getüreyin. Senüŋ (18) derdüŋden gözümden ḳan yaş aḳıdayın. Vaḳt ola ki bu zaḫmlaruŋ gine oŋula, ṣaġ ola." dėdi. Rüstem eytdi: "Ėy murdār aṣıllu pelīd, (19) baŋa bu işi ėtdüŋ yine çāre mi istersin? Benümçün hīç ḳanlu yaş aḳıtma ki baŋa cerrāhdan tīmār işi oldı." dėdi. Kābil şāhı güldi ve Şeġād'a (20) taḥsīn ḳıldı. Zevāre daḫı bir ḳuyuya düşüp helāk olmışıdı. Şeġād gine Rüstem'üŋ üzerine geldi. Eydür: "Ėy ḳardaş nolduŋ böyle (21) dertlü olduŋ? Ne var bunda? Ṭur yuḳaru. Ol ḫalḳa ėtdügüŋ yavuzlıḳları gördüŋ mi ki zamāne bu ḳuyu içinde nice başuŋa getürdi?" (22) dėdi. Rüstem eytdi: "Herze söyleme, ḳatumdan git! Sen daḫı ėtdügüŋi bulasın. Zamāne bu işi ancaḳ baŋa ėtmedi, dünyāya gelen āḫir gitse gerek. (23) Ben Cemşīd'den ulu

şāh degildüm ki rūzigār anuŋ bėlin iki biçmişdür ve Siyāvuş'uŋ bağrını ḫançerile kesmişdür. Ferīdūn'uŋ ve (24) Keyḳubād'uŋ ve İrān şāhlarınuŋ bu iş başına gelmişdür. Bunca zamān bu dünyāda ʿömür gėçürdüm āḫir senüŋ ucuŋdan helāk oldum. (25) Benüm ol gözlerüm nūrı Ferāmurz senden benüm ḳanum ala." dėdi. Andan eytdi: "Hele çün bu ḥāle yėtişdüm, şol yayumı terkişinden çıḳar

(94a) (1) iki oḳıla yanumda ḳo. Gözüm göre ṭururken bārī gelüp arṣlanlar yėmesün. Öldügümden ṣoŋra ne olursa ola." dėdi. Şeġād ilerü (2) gelüp terkişden Rüstem'üŋ yayını çıḳardı, bir oḳ gezleyüp bir kere çekdi. Daḫı gülerek yayı Rüstem'üŋ öŋüŋde ḳodı. Eydür: "Şol ḥāle geldüŋ (3) daḫı yayı oḳı *elden*[182] ḳomazsın. Şimdiden gėrü meger gūr içinde ṣorıcılarla ṣavaş ėdesin." dėdi. Rüstem yayı eline aldı. Şeġād andan ḳorḳup (4) ḳaçdı. Meger yaḳınında bir çınār ağacı varıdı üzerinde çoḳ zamān gėçmegile içi çürümiş idi. Eved, budaḳları ve yapraḳları yėrinde idi. Şeġād ḳaçup (5) ol çınār ağacınuŋ içine girdi. Bir kişinüŋ eceli ėrişicek aŋa hīç nesneden çāre olmaz. Rüstem çün gördi ki Şeġād ağaç ardına (6) geçdi. Ol ḫastalığıla yayını çekdi ol ağaca bir *dāne*[183] oḳ urdı *ki*[184] oḳ ağacdan geçüp Şeġād'uŋ bir yanından çıḳdı. Ağaç içinde Şeġād (7) āh ėtdi. Rüstem, ėşidüp Allāh'a şükr ḳıldı ve ḫāṭırı şād olup eytdi: "Şükr Ḫudā'ya ki cān dudağuma gelmişiken daḫı düşmenden intiḳāmumı aldum." Bunı (8) dėdi ve cān-ı şīrīni teslīm ḳıldı.

Beyt
Kimseye ecel āmān vėrmezimiş
Hep alurmış kimseyi yaramazımış
(9) Kime ḳol ṣunsa revān ḳarvar ṭutar
Ḳahramānısa daḫı taḫtdan atar
Kimseyi hīç bu ölüm esirgemez
Bu uludur ol kiçidür dėmez
(10) Ḫarca sürer kim gėrürse ḳavline
Kimse ṭuramaz bir dem ölüm yolına
Biŋ olursa Rüstem-i Dāsitān ėy yār
Bir ölüme ṭurımaz şöyle ki var
(11) Gör ki ölüm neyledi ol serveri

[182] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[183] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[184] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Māl ü mülkinden ḳıldı berī
Nice yıl ʿömre ümīd eyleriken
Çoḳ zamānuŋ ṣaġışın ṣaġlariken
(12) Ḫarca sürdi gör anı çarḫ-ı daġal
Yėle vardı ḳılduġı ṭūl-i emel
Ėy ḳarındaş şöyledür çarḫuŋ işi
Kimlere sille urur gör gerdişi

(13) Ol ḫalḳ küllī Rüstem'üŋ üzerine gelüp aġlaşdılar. Ol Rüstemile gelen kişileri ḳırdılar. Hemān bir kişi ḳaçup ḳurtuldı. Zāvilistān'a gelüp Zāl'a (14) eytdi: "Rüstemile Zevāre öldi. Ol bundan giden kişilerden birisi ḳurtulmadı." dėdi. Zāl, başına ṭopraḳ ḳoyup zārīlıġ ėdüp eydürdi ki: (15) "Ėy ʿömrüm ḥāṣılı, bahādur arṣlan. Şeġād dilküligile saŋa mekr ḳıldı. Ol şūmuŋ söziyle helāk olduŋ. Şimdiden gėrü baŋa dirlik (16) gerekmez." dėyüp aġlamaġa başladı. Pes ol sāʿat Ferāmurz'ı leşkerile Kābil'e gönderdi ki Rüstem'üŋ kīnin ala ve hem tenini ḳuyudan çıḳarup Zāl'a getüre. (17) **رسیدن فرامرز بکابل واوردن رستم را** Çünki Ferāmurz leşker çeküp Kābil'e geldi. Gördi Kābil şehrinde hīç nām-dārlardan kimse ḳalmamış, (18) ḳaçmışlar. Ve şehir ḫalḳı Rüstemiçün yas dutup cigerlerini büryān ḳılmışlar. Ol av yėrine geldi gördi ki Rüstem'üŋ ol pīl gibi teni süŋülere ṣançmışlar (19) ve ol ḳızıl yaŋaḳları kehribāya dönmiş, ḳara ṭopraġa ġarḳ olmış yatur. Āh ėdüp yaḳasını çāk ėtdi. Leşker üzerine cemʿ olup bir zamān ġırīv (20) ėdüp aġlaşdılar. Ferāmurz eytdi kim: "Ėy ʿālemde ad çıḳarmış pehlevān, saŋa ne oldı ki bu ḥāle giriftār olduŋ? Senüŋ kīnüŋile Hind (21) üstān ve Türkistān'ı odlara yaḳayın." dėdi. Andan Rüstem'i çıḳardı. Dībālar üstine yaturdılar. Bir altun taḫt bile getürmişleridi. (22) Ol taḫtuŋ üstine ḳodılar. Ferāmurz ilerü gelüp ḳuşaġını çözdi. Ol şāhāne ṭonları arḳasından çıḳardı. Evvel ılıcaḳ ṣuyıla gövdesin yudılar. (23) Üzerine müşgile ʿabīr buḫūr ėtdiler. Andan zaḫmlarını dikdiler. Saçını saḳalını gül-āb ve kāfūr birle yudılar. Ḥarīrlere ṣarup bir tābūt içine (24) ḳoydılar. Altun ve gümiş mıḫlarla tābūtı berkitdiler. Aralıḳlarını ziftile ve müşg ve ʿabīrle ṣuvadılar. Andan gelüp Zevāre'yi daḫı çıḳardılar ve yudılar. (25) Tenine misk ve ʿabīr ṣaçup dībālara ṣarup anı daḫı bir tābūta ḳoydılar. Andan Raḫş'ı daḫı çıḳarup yaralarını dikdiler, ḥarīrlere ṣardılar.

(94b) (1) Anuŋçun daḫı bir tābūt düzdiler, bir fīl üstine berkitdiler. İki gün iki gėce yüridiler. Yolda bir sāʿat diŋlenmediler ve ol tābūtları (2) ellerinden yėre ḳomadılar. Āḫir Zāvilistān'a

geldiler. Rüstem'üŋ tābūtına er ʿavrat şol ḳadar kar şol kadar[185] ḳarşu çıḳdılar ki ādemden yėryüzi (3) görinmezdi. Bir yas ėtdiler ki feryād ve āhlarından güneşüŋ nūrı ṭutuldı. Andan bir bāġ içinde bir türbe yapdılar ki ḳubbesi seḥābdan yuḳaru çıḳmışıdı. (4) Ol türbenüŋ içinde iki altun taḫt birbirine ḳarşu ḳodılar. Rüstemile Zevāre'yi ol taḫtlar üstine yaturdılar. Türbenüŋ ḳapusını yapdılar. (5) رفتن فرامرز بکابل بکین خواستن Çünki Ferāmurz, bir zamān atasınuŋ yasını ṭutdı. Andan leşker cemʿ ḳıldı ki ṭaġ ve ṭaş ṭoldı. (6) Andan Rüstem'üŋ ḫazīnelerini açdı. Ol leşkerüŋ dükeli ḳaydını gördi. Bir gün seher vaḳtinde kūs ve naḳḳāre dögüldi, ʿalem, sancaḳ çözülüp (7) leşkerini ḳaldurup Kābilistān'a ʿazm ḳılmaḳ istedi. Zāl eytdi: "Ėy oġlum şimdi ḳışdur sefer vaḳti degildür. Ḳaçan ki evvel bahār ola devletlü vaḳt (8) gözleyüp varup düşmenden kīnimizi alasın." dėdi.

Beyt
Zīrā kim vaḳtile gerekdür her iş
Vaḳti gözlemege cānıla dürüş
(9) Ger seferdür ger ḥaẓerdür istifām
Vaḳtile işleyicekdür intiḳām
Vaḳtile işleyicek kişi işi
Rāḥatıla gėçürür yaz u ḳışı
(10) Ḳanḳı iş kim vaḳtile işlenmeye
Ḳış olıcaḳ diklenüp ḳıġılanmaya
Şöyle bil kim elleri üşüyüp düşer
Başlara miḥnet aruları üşer
(11) Vaḳti key gözlegil ėy şehriyār
Kim seni incitmeye bu rūzigār
Ger dilerseŋ vaḳti her işde yaḳın
Bilüben işleyesin ėy pāk-dīn
(12) Rehber ėtgil işbu sözi sen saŋa
Tā yėrinüp baḳmayasın dört yaŋa
Vaḳti fevt ėtmekdür naḳṣ-ı ḥayāt
Vaḳtini gözlerisen bulduŋ necāt

(13) Çünki ḳış gidüp evvel bahār oldı. Ferāmurz leşkerini ḳaldurup Kābilistān'a ʿazm ḳıldı. Bu ṭarafdan Kābil şāhı ėşitdi ki Ferāmurz üzerine (14) gelüp ceng *ėtmek*[186] ister. Tīz nāmeler

[185] Mükerrer yazım
[186] B. nüshasından tamamlanmıştır.

perākende ḳılup bī-ḳıyās leşker yaraḳladı. Andan leşkerini çeküp Ferāmurz'a ḳarşu yüridi. Çünki iki leşker birbirine (15) muḳābil oldı meymene ve meysere rāst ḳılup iki ṭarafdan çeng-i ḥarbī çalındı. Pīller ġalebesinden ve erenler āvāzesinden ve ol leşkerüŋ (16) tozından mīşede arṣlanlar yolın yaŋılurdı. Ferāmurz aç arṣlan gibi kendüyi ol leşkere urdı. Ṣafları yırtup ālāylar ṭağıdup (17) ʿālem dibine ėrişdi. Kābil şāhını ḳuşağından ḳapdı. Zābul serverleri bir kezden ḥamle ḳılup ol leşkeri bölük bölük ḳırmağa meşġūl (18) oldılar. Çünki şāhları dutuldı leşker ṣınup her biri bir yol dutdılar. Hind, Sind serverlerinden çoḳ kişi helāk ėtdiler. Kābil şāhını (19) bir ṣanduġa ḳoydılar. taʿalluḳātından ḳırḳ put-perest bile ṭutdılar. Leşker işini bitürdi andan ṣoŋra Ferāmurz çerisiyle ol ḳuyularuŋ (20) üstine geldi. Buyurdı, Kābil şāhuŋ arḳasınuŋ üstinden bir ḳarış yaṣṣılıġınca ḳayış çıḳardılar. İki ayaġından ol ḳuyularuŋ birine (21) aṣa ḳodılar. Ferāmurz eytdi: "Ėy pelīd ḳuyuyı kendü boyuŋca ḳazasıduŋ. Her *kim*[187] ki bir kimsenüŋ yolına duzaḳ ḳursa āḫir şuncılayın ḳafese (22) ṭutılur." dėdi. Ve kendüden uluyıla ceng ėdüp devletine ḳaṣd ėden böyle olur." dėdi.

Beyt

(23) Kendüden yėynile her kim ṭursa
Devleti başından anuŋ tīz düşe
Ḳarşu ṭurmaḳ ulu şehlere ata
Şöyle bil noḳṣān ėrürür devlete
(24) Ulu begler devleti yėl gibidür
Yā ḫod aŋsuzın es̱er yėl gibidür

Ve ol ḳırḳ ḫıṣmını daḫı ḳırdılar. Andan Ferāmurz buyurdı, bir ṭaġ (25) gibi od yaḳdılar. Şeġādıla ol çınārı oda yaḳdılar. Kābil'de kendü serverlerinden bir kişiyi şāh ḳıldı. Andan leşkerini

(95a) (1) ḳaldurup yine Zāvilistān'a geldi. Zāvul ḫalḳı küllī yüzleri yırtuḳ arḳalarında bütün ṭon yoḳ saġu saġup Ferāmurz'a ḳarşu geldiler. (2) Bir yıl tamām ḳaralar gėyüp Rüstem'üŋ yāsın ṭutdılar. Bir gün Rüstem'üŋ anası Rūzābe Zāl'a eydür: "Niçün aġlayup zārīlıġ ėtmezsin (3) ki Rüstem gibi oġluŋ eksildi? Niye yėyüp içmekdesin?" dėdi. Zāl eytdi: "Ėy ʿaḳlı eksik ʿavrat, nice ėdelüm, Taŋrı'nuŋ (4) işidür. Bu ḳadar yas ve mātem ṭutduḳ, yėter." dėdi. Zāl'uŋ eyle dėdigüne Rūzābe ḳaḳıdı and içdi ki ʿömrüm olduḳça yėyecek yėmeye ve ṣu (5) içmeye tā ki Rüstem'üŋ yasıyla ve anuŋ derdiyle helāk ola. Çünki bir hafta nesne yėmedi. Açlıḳdan

[187] B. nüshasından tamamlanmıştır.

gözi ḳarardı ve gev (6) desi inceldi, ḳıla döndi. Her yaŋa ki cāriyeler bilesince giderlerdi. Kendüyi öldüre dėyü üşenürlerdi. Bir hafta tamām olıcaḳ (7) açlıḳdan delü oldı. Şol ḳadar buŋaldı kim yas anuŋ ḳatında dügüne döndi. Bir gėce yatsu vaḳtinde muṭbaḫa geldi, gördi ki (8) ṣu içinde bir ölmiş yılan yatur. Ol yılanı eline *aldı*[188] ki yėye. Fi-l-ḥāl cāriyeler yılanı aldılar. Anı getürüp laṭīf ṭaʿāmlar (9) bişürüp öŋinde ḳodılar. Yėyüp tamām ḳarnı ṭoydı. Andan döşek bıraḳdılar ḫoş uyudı. Ṣabāḥ uyandı gine yėyecek istedi. (10) Getürdiler yėdi, ʿaḳlı başına geldi. Zāl'a eydür: "Senüŋ sözüŋ ḥaḳmış ki aç olan kimseye dügünile yas bir olurmış. Hele ol gitdi (11) biz daḫı anuŋ ardınca gidecegüz. Anı Taŋrı'ya ışmarlayalum." dėyüp ne ḳadar gizlü māl varısa çıḳarup Rüstem cānıçün faḳīrlere (12) üleşdirdi. Ḫudā'ya, "Rüstem'üŋ günāhını bağışla anı cennetden maḥrūm ḳılma." dėdi. Çünki Rüstem ḥikāyeti tamām oldı. Şimdiden (13) gėrü bir dāsitāna daḫı şürūʿ ėdelüm.

اندرز كردن كشتاسب

Ėy söz ehli ṭut ḳulaġuŋı baŋa
Kim tevārīḫden ḫaber vėrem saŋa
(14) Evvel işbu menzile gelen kişi
Neylemiş, nitmiş, neymiş hem işi
Nicesi ḥükm eylemiş ḳafdan ḳafa
Nice sürmişler cihān içre ṣafā
(15) Nice ṭutmışlar cihānı ėy peder
Nice ḳılmışlar cihāndan hem güẕer
Hem ne resmile yürüyüp pāy-ı ser
Nice görmişler zemīni ser-te-ser
(16) Ne sebebden çekmiş anlar zaḥmeti
Hem neyile bulmış anlar niʿmeti
Bu ne ḥikmetdür bularuŋ ėtdügi
Her birisi bir yol alup gitdügi
(17) Söyleyelüm ʿaḳluŋ ėrdükçe saŋa
Ger ḳulaḳ ṭutarsaŋ benden yaŋa
Diŋleyici söyledür ėy şehriyār
Cümle söz söyleyeni şöyle ki var
(18) Müstemiʿ olmayıcaḳ ėy merḥabā

---

[188] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Söz ehlinüŋ sözi olur hebā
Diŋle imdi sözi dile alalum
Yine Guştāsb şāh sözine gelelüm

(19) Bir gün Guştāsb şāh ḫasta oldı. Buyurdı, Cāmasb ḳatına geldi. Eytdi: "Ėy Cāmasb, İsfendiyār'uŋ işinden (20) bir gün dirlügüm olmadı. Āḫir uş anuŋ derdile dünyādan gidersem öldügümden ṣoŋra Behmen şāh olsun. Buşūten aŋa (21) Vezīr olsun. Her maṣlaḥatı ḳayırsun ve siz daḫı Behmen'üŋ sözinden çıḳmaŋ. Her ne dėrse anda oluŋ." dėdi. Pes cemīʿ ḫazīne (22) lerüŋ kilīdini Behmen'e vėrdi, eytdi ki: "Benüm işüm tamām oldı. Yüz yigirmi yıldur ki taḫtda oturup şāhlıġ ėderem (23) daḫı baŋa ber-ā-ber kimse görmedüm ve cihānda dāddan ġayrı hīç iş ėtmedüm. Sen daḫı dürüş ʿadl ėtmegi elden ḳoma. Dilerseŋ (24) dünyāda āḫiretde şād olasın ʿāḳılları ḫoş ṭut, dāyim ṣoḥbetüŋ anlaruŋla olsun. Cihānı yavuzlara ḳaraŋu eyle ve dünyāda (15) ṭoġrulıġıla diril. Uşda tāc taḫtı saŋa ışmarladum." dėdi. Cān teslīm ḳılup dār-ı fenādan dār-ı ʿuḳbāya sefer ėtdi.

Ṣıfat-ı Merg

(95b) (1) Aŋsuzın ėrdi ecel ṭutdı anı
Bir kemīne luʿbıla ütdi anı
Aldı elden raḫtını ve taḫtını
Taḫta taḫta eyledi hem taḫtını
(2) Tāc u taḫt u mülk ü māl u gevheri
Begleri ve yėgleri ve leşkeri
Hīç birisi aŋa aṣṣı ėtmedi
Anı ḳurtarup ecelden gitmedi
(3) Her kime ṣunsa elin ḳarvar ṭutar
Biŋ yıl öŋden gidene bir dem yėter
Ėy birāder bu ecel ṣarp yaġıdur
Yüz biŋ eri bir ėrişde ṭaġıdur
(4) Bu ecel defʿine çāre kimse hīç
Bulmadı bulmayısardur ayru gėç
Kimse bu derdüŋ devāsın bilmedi
Bir kişi bu zaḫma merhem ḳılmadı
(5) İşbu rence cemʿ olup yüz biŋ ḥakīm
Biri dermān ėdemedi ėy ḥakīm

Çāre yoḳdur çāre yoḳdur ālʿacel
Cümlemüze ėriserdür bu ecel

(6) Pes şāhiçün bir ḫūb türbe yapdılar. Bir altun taḫt üzerinde ḳodılar. Tācını başı üzerinde aṣa ḳodılar. Anuŋ daḫı ol zaḥmetlerle (7) cemʿ ėtdügi ḫazīnelerden naṣībi bu ḳadar imiş. Çünki dünyānuŋ āḫiri budur. Aŋa ne mağrūr olmaḳ gėrek ve çünki her iş Allāh elindedür. (8) ėrtegi rızḳıçun ve oğul ḳız içün ne ġuṣṣa gerek. Kişi bir nefes ʿömrüni ġanīmet bilüp vaḳtini ḫoşluġıla ve eylügile gėçürmek gerek. Dünyā (9) kimseye ḳalur degildür. Aŋa ġurūr ėtmemek gerek. **پادشاهي بهمن شاه صد ودوازده سال** Çünki Behmen şāh dedesinüŋ (10) taḫtına oturdı. Bėline kemer bağladı ve elini açdı. Leşkere māl ve menāl üleşdürüp mīr ü sipāhī ġanī oldılar.

Ṣıfat-ı Ẕemm-i Māl

(11) Yė, yėdür dėme ki mālım ḫoş durur
Nicelerüŋ mālı gör kim uş ṭurur
Bāḳī ḳalmaz kimseye raḫt ḳumāş
Mālıçın hīç yėredür ceng ve ṣavaş
(12) Māl, genci sen senüŋ ṣanma ṣaḳın
Senüŋ oldur kim yėyesin sen yaḳın
Dünyeligi kimse ṭutagelmedi
Hem benüm dėyene bāḳī ḳalmadı
(13) Ḫāliḳ'üŋdür māl ü mülk ėy şehriyār
Her kime dilerse vėrür āşikār
İşbu māluŋ ḳıymetin sensin bilen
Andan ötrü ceng ve ġavġālar ḳılan
(14) Ḥaḳ ḳatında ḳıymeti yoḳdur māluŋ
Fikr ėdelüm bu sözi ʿaḳla gelüŋ
Ḳıymet olsa kāfire vėrmezidi
Enbiyā ve evliyā yėrmezidi

(15) Andan Behmen şāh ʿadl ü dāda başlayup bir ulu cemīʿyet eyledi Ne ḳadar ulu ve ʿāḳıllar ve iş görmiş kişiler varısa cemʿ eyledi, andan (16) eytdi ki: "Ėy pīrler ve ėy yigitler, bilür misiz ki Rüstem İsfendiyār'a nitmişdür. Ol Zāl anı ne ḥīleyile helāk ėtmişdür. Ferāmurz daḫı (17) dāyim bizüm kīnümüze dürüşür. Bu derdden benüm cigerüm ḫūn başum pür sevdā olmışdur. Fikrümde andan artuḳ nesne yoḳdur. İsfendiyār'uŋ (18) kīnin alam ve iki arṣlan gibi ḳardaşum ki Nūşāẕer'ile Mihirnūş'dur ve daḫı İsfendiyār gibi atam ol diyārda helāk

oldılar. Her kişinüŋ ki (19) aṣlı pāk ola gevherini ṭopraḳda ḳomaz ve düşmenden intiḳāmını alur. Nitekim Ferīdūn Cem'üŋ ḳanını Ḍaḥḥāk'dan aldı. Ḍaḥḥāk'ı ʿāleme gelmedüge döndi. (20) Ve Menūçehr'e *cemiʿ*[189] leşker çeküp varup dedesinüŋ kīnini aldı. Ve daḫı atam İsfendiyār dedem Luhrāsb şāhuŋ kīnini niçe aldı? Kīn almaġa (21) lāyıḳ kişi ḫod benem. Pīller ve arṣlanlarla ceng ėtmek elümden gelür ve şehriyārlarda İsfendiyār gibi server gelmemişdür. Siz ne fikr ėder (22) siz ve bu işde baŋa ne cevāb vėrürsiz?" dėdi. Çünki leşker ḫalḳı Behmen'üŋ bu sözin ėşitdi, şol kimler ki şāha (23) eyü ṣanurlardı ve ulu begler ve pehlevānlarıdı, eytdiler ki şāha: "Senüŋ muḥabbetüŋle bizüm göŋlümüz ṭopṭoludur ve bizüm (24) cemīʿmüzden senüŋ ʿaḳluŋ ziyādedür. Ḫāṭıruŋ nice dilerse eyle ėt. Cümlemüz senüŋ emrüŋe muṭīʿüz. Sen ne dilerseŋ (25) biz ol aradan gėçmezüz." dėdiler. Behmen, leşkerüŋden bu resme cevāb ėşidicek kīn almaḳ hevāsı anuŋ dimāġını

(96a) (1) tīz oldı. **رفتن بهمن بزاول بكين خواستن و منهزم شدن** Pes behmen buyurdı, leşker yaraġa bindiler. Dünle kūs dögüldi (2) yüz biŋ kişi at arḳasına geldi. Her biri bahādur kişilerdi bir ḳaç günden ṣoŋra Hīrmend kenārına ėrişüp ḳondılar. Ol (3) aradan Behmen Destān'a ve Ferāmurz'a bir ulu kişi gönderdi, eytdi ki: "Vaḳtine ḥāżır olsun ki İsfendiyār'uŋ ve iki ḳarındaşumuŋ (4) kīnini almaġa geldüm." dėdi. Ėlçi Zāl ḳatına ėrişüp Behmen'üŋ ḫaberini bildürdi. Zāl ḳatı ġuṣṣalandı. Ferāmurz'ı ḳıġırdı ve niçe tedbīr (5) pīr ehli kişiler cemʿ eyledi ve bir araya gelüp ṭanışıḳ ėtdiler.

Beyt
İşbu rāyile firāset ėy yaşa
Ḥaḳ teʿālādan hidāyettür başa
(6) Rāyile buldı bulanlar her işi
Devletüŋ ser-māyesidür ėy kişi
Cümle müşkil işleri şöyle ki var
Rāydur ḥal ḳılan ėy şehriyār
(7) Rāy u tedbīr firāset-i fikr hem
Key gereklü nesnedür ėy muḥterem

Āḫir Ferāmurz ol gelen kişiye eytdi: "Tīz gine behmen ḳatına var, (8) eyt ki: 'Ėy şehriyār, sende hīç mürüvvet yoġımış. Ataŋ Rüstem'ile ceng ėtmege geldügi vaḳt sen ḫod ḥāżırduŋ. İnṣāfuŋ ḳanda (9) gitdi? Bilmezmi-ydüŋ ki Rüstem anuŋla ceng ėtmekden ne ḳadar ḳaçdı.

---

[189] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Ṣoŋra İsfendiyār gūcine göricek olup żarūrī olup ceng ėtdiler. Evvel i (10) sfendiyār, oḳıla ölmelü eyledi. Ṣoŋra ne ḳadar yalvardı ki işbu cengden saŋa ḫayr yoḳdur. Kendü ḳanuŋa girme.” dėdi. İsfendiyār anuŋ (11) sözini eslemedi. Āḫir ecel ėrişüp ol ılġun aġacı oḳıla İsfendiyār helāk oldı. Ataŋ ol ḥāle gelicek seni Rüstem’e ışmarladı. (12) Rüstem seni oğlından daḫı ʿazīz ṭutardı. Niçe yıl saŋa şehen-şāhlıḳ ṭavrını ve erkānını ögretdi. Oḳ atmaḳ, ḳılıç ṣalmaḳ ve nīze ṭutmaḳ (13) ʿilmini gösterdi. Şimdi ki şāh olduŋ anuŋ eylüklerinüŋ ʿivażı bu mıdur? Senüŋ bu işüŋi ėşiden seni ʿayblar *ve*[190] eydür ki: ‘Bunca zamān (14) Rüstem’üŋ ḳatında ṭururdı. Andan bunca hünerler ögrendi. Āḫir Rüstem öldise atasınuŋ kīnin almaġa geldi. Ḳatı bī-vefāyımış (15) ve hīç ʿaḳlı yoġımış.’ dėrler. Hīç ölmüşden kimse kīn almış degildür ve kīn istememişdür. Erligile yėli ḳafese ḳoyayın, dėme. Ben daḫı Rüstem (16) oğlıyam erlikde senden kem degilem. Ataŋ gibi gūcüŋe görmek isterseŋ cihānı senüŋ daḫı gözüŋe ṭar eyleyem. Ol yėgdür ki (17) söz ṭutasın ve illā ziyān ėdersin.” dėdi.

Beyt

Daḫı dėdi ėlçiye ėy muḥterem
Milküme niçün gėrüp başduŋ ḳadem
(18) Dirlügüŋden beŋzer uṣanduŋ hemīn
Kim benüm ḳılıcuma ėrdüŋ yaḳın
Heybetümden ḳan ḳaşanur ejdehā
Naʿra ursam nerre-şīr olmaz rehā
(19) Bėni ayruḳlar gibi ẓann ėtme sen
Bu yėŋice devlete inanma sen
Gelmesün gitsün yine ol bed güher
Yoḫsa gösterem aŋa çoḳ hüner

(20) Çün ėlçi Ferāmurz’uŋ cevābın aldı, cān atup Behmen ḳatına geldi. Her ne dėdiyse Behmen’e bildürdi. Behmen Ferāmurz’uŋ (21) ḫaberin ėşidicek ḳaḳıdı and içdi ki ben bu kīnile Zāvilistān’ı yıḳam, ṭopraġını İrān’a iledem.” dėdi. Ol gėce Behmen (22) leşkerini yaraḳladı. Ṣabāḥ olıcaḳ ol deryā gibi leşker yėrinden ḳalḳdı kūs ve naḳḳāre āvāzından gökler yıḳıldı ṣanayduŋ. Ālāylar (23) baġlayup ṣaflar düzildi. Ṣaġ ḳoldan on iki biŋ bahādur kişiyle Erdeşīr’i ḳodı ve ṣol ḳolda Nestūh ḳodı. Kendüsi bī-ḳıyās leşkerile ʿālem dibinde (24) ṭurdı. Bu ṭarafdan Ferāmurz daḫı ṣaflar çeküp Behmen’e ḳarşu yüridi. Leşkerüŋ tozından güneş

[190] B. nüshasından tamamlanmıştır.

yüzi görünmezdi. Erenler naʿrasından felekde (25) ayuŋ ʿaḳlı şaşmışıdı. Ferāmurz şol ḳaḳımış arşlan gibi Erdeşīr'üŋ üzerine ḥamle ḳıldı. Biraz vaḳt ḳılıcıla ve gürzile ve nīzeyile

(96b) (1) ceng ėtdiler. Āḫir Erdeşīr Ferāmurz'a ṭāḳat getürmeyüp yüz çevürdi. Yaḳınında bir ṭaġ varıdı. Vardı ol ṭaġa ḳaçdı. Andan (2) şol kola ḥamle ėtdi. İrān serverlerinden biŋden ziyāde kişi ṭopraġa düşürdi. Nestūh daḫı ṭurmayup ol ṭaġ yolın ṭutdı. Andan (3) Ferāmurz ʿālem dibine yüridi. Behmen'e yaḳın vardı, eytdi: "Ėy şehriyār, Taŋrı'dan ḳorḳmaz mısın? Rüstem, seni cān gibi ṭutardı. Saŋa bunca eylükler (4) ėtdi ve bunca hünerler ögretdi. Anuŋ ʿivażı bu mudur ki ėdersin? Şimdi göresin ki gürzile saŋa neler ėdem. Erenler ve pehlevānlar ḳanda olurmış, (5) göresin." dėdi. Behmen eytdi: "Ėy dīv aṣıllu nā-bekār, sen ceng ėtmegi ne bilürsin ve merdānlıḳ daʿvāsın ėtmek senüŋ ne işüŋdür? (6) Şimdi saŋa erlik niçe olur gösterem. Başuŋı kesüp tenüŋi ṭopraġa bıraġam. Seni ve Zāl'ı ṭutup bende uram. Zāvilistān'ı yaḳup külini göge (7) ṣavuram." dėdi. Eyle diyicek Ferāmurz ḳılıç çeküp leşkerile Behmen'üŋ üzerine ḥamle ḳıldı. Behmen daḫı aŋa muḳābil olup ḥamle ėtdiler. Nice (8) başlar kesildi ve ḳanlar döküldi. Bir hafta tamām ceng aralanmadı. İki leşkerüŋ tozı ḳara bulut gibi üzerlerine çökdi. Ṣanayduŋ ki oḳlar (9) ḳılıçlar yaġdı. Ḳandan yėryüzi lāle reng oldı.

Ṣıfat-ı Ceng

Ol nice yüz biŋ kişi ḳarışdılar
Bir birini seyfile ḳırışdılar
(10) Key erenler birbirine uġradı
Tīġile cevşen cebeler ṭoġradı
Efʿī dillü süŋüler şüŋüşdiler
Zaḫm yėyüp ėy niceler düşdiler
(11) Gürz ve ṣalıḳlar ser üzere ṣaluban
Çīnī ḳalḳanları ele aluban
Bir ʿacāyib ceng oldı ol zamān
Ancılayın görmemişdür Nerrīmān
(12) Görse taḥsīn ėderdi ol dilīr
Dėridi zī ceng ve āşūb dār-gīr
Dār-gīrden olayım dėrseŋ ıraḳ
Var selāmet şehrin ėdin sen ṭuraḳ

(13) İrānīlerde ne ḳadar adı bellü kimse varısa küllīsi ol cengde cān vėrdiler. Āḫir Segzīler ġālib olup İrān leşkerini ṣıdılar. Ferāmurz, (14) ėrişüp arṣlan gibi Behmen'i ḳuşaġından ṭutdı ki eyerden götürüp yėre çala. Behmen'üŋ ḳuşaġı üzüldi. Ferāmurz'uŋ elinden ḳurtulup (15) ḳaçdı. Ḳara at yėrinden yėl gibi götürüldi. Ne ṭaġ bilürdi ne yol ne ṣaḥrā. Ferāmurz ardına düşüp üç ferseng yėr ḳadar yėr ḳovdı. Andan (16) Behmen ciger pür-ḫūn olup İrān'a geldi. Ne genc ve ne leşker ve ne tāc ve ne taḫt ḳaldı. Derd ü ġamıla gelüp oturdı. Ol cengden (17) ṣaġ ḳurtulan ḫalḳ birbirin, ikin ikin şāhuŋ ḳatına geldiler. Leşkerüŋ üç baḫşından bir baḫşı ḳurtulmadı. Buşūten eytdi: (18) "Ėy şehriyār, biz bu işi fikrile işlemedük, tīzlik ėtdük. Ol sebebden çigerümiz pür dāġ oldı. Eger ceng işinde ve eger her işde (19) tīzlik ėdüp işüŋ öŋin ardın ṣanmamaḳ leşkerüŋ ayaġına balta urmaḳdur. tīzlik eyü nesne olmaz." dėdi.

Beyt

(20) Kişi evvel işin bilmek gerekdür
Pes andan işe el ṣunmaḳ gerekdür
Ki işüŋde elüŋe diş urmayasın
Anuŋla işüŋi şaşurmayasın
(21) İşinde fikr ėden merdāne erdür
Ṣoŋın fikr eyleyenler şīr-i nerdür
İşüŋi fikrile işleye ki oŋa
Ḳamu baġlu ḳapular açıla saŋa

(22) Çünki serverler ve pehlevānlar bir ḳaç gün diŋlene. A*ndan*[191] bu işüŋ öŋin ṣoŋın fikr ėdüp bir ḫoş leşker devşirüp Zāvul'dan bu kīni ve evvelki (23) kīni daḫı almaḳ gerek. Ėy şehriyār, sen Ferāmurz'ı ḫor ṣanma. Ḥaḳ teʿālā anlaruŋ aṣlını ṣanasın erligile sirişte ḳılmışdur." dėdi. Çün bu (24) tedbīr üzerine söz tamām ėtdiler. Zāvul'a nice cāsūslar gönderdiler ki furṣat olıcaḳ Behmen'e ḫaber ėdeler. Bunuŋ üzerine bir zamān (25) geçdi. Bir gün Behmen şāha ḫaber geldi ki Ferāmurz serverlerile ve beglerile bestede oturup ʿişret ėder. Zāvul'da Zāl'dan ġayrı kimse ḳalmadı."

(97a) (1) dėdiler. Behmen bu ḫaberi ėşidüp şād oldı. Ṣanki ol ġuṣṣalardan bi-l-külliye āzād oldı. Ḫaber gönderüp cemīʿ beglerini cemʿ ėtdi. (2) Şimdi ceng ėtmenüŋ tamām furṣatıdur. Düşmen ġāfil oturup ʿayş ėdermiş." dėdi. Pes ol ṭaġılmış leşkerini cümle ḳatına devşürdi. (3) ḫazīne açup her birinüŋ yaraġını gördi. Andan yėr götüremez leşkerile Zāl'a ʿazm ėtdi.

---

[191] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Erenler āvāzesinden ve leşker tozından felekde (4) ay ṭutuldı. Çünki leşker Hīrmend kenārına yėtişdi. Bu ṭarafdan Zāl'a ḫaber ėrişdi. Zāl, ḥikāyeti bilüp āh ėtdi. Ol gėce ġuṣṣadan ya (5) tmadı. Behmen'üŋ ḳatına bir ḳaç ʿāḳıl kişiler gönderdi, eytdi: "*Ėy*[192] şehriyār İsfendiyār kīniçün geldiyse bilsün ki olacaḳ nesne oldı. (6) Şimdiden gėrü aŋa çāre yoḳdur. Zamānuŋ pençesinden mīşe içinde arṣlanlar ve ejderhālar ḳurtulamaz. Kendüsi ḫod ol arada bile (7) yidi. Ḫayr ve şer ne oldıysa bilür. Bizden aŋa eylük oldı, ziyān olmadı. Rüstem, anuŋ atası aṣil-zāde ṣāhuŋ emrinden baş mı (8) çekerdi? İŋen fużūllıḳ ḳıldı. taḳdīrde buyımış ki şöyle oldı. İmdi şāh-zāde bilmez mi ki sām-ı suvār devrinden Rüstem zamānına (9) *gelince*[193] degin anuŋ dedelerine eylükler ėtmişüzdür. Biz ḳadīmden anlaruŋ ḫiẕmet-kārlarıyuz. Kerem ėtsün bu kīneyi göŋlüŋden gidersin. Rüstem'üŋ (10) ḫazīnesini ve Sām ve Nerrīmān zamānından ne ḳadar nesnem varısa küllīsini aŋa bildüreyin. *Tek*[194] beni incitmesün." dėdi. Pes ol kişiler Behmen'üŋ (11) ḳatına gelüp Zāl'uŋ ḫaberin bildürdiler. Behmen ḳaḳıyup Zāl'uŋ ḫaberin ḳabūl ėtmedi. Leşkerini ḳaldurup Zāl'uŋ şehrine yürüdi. (12) Bu ṭarafdan Zāl nice ulularla Behmen'e ḳarşu yüridi. Yaḳın gelicek atdan inüp yüzini ṭopraġa urdı, eytdi ki: "Şāhā, bugün (13) baḫşiş günidür; intiḳām güni degildür. Bunca ʿömür gėçürmiş pīrem. Ḫor, ḥaḳīr uşda ḳatuŋa geldüm. Ne ḳadar günāh-kārısam daḫı seni (14) yigitligüŋde besleyüp ṭururam. Kerem eyle benüm günāhumı baġışla. Ölmişlerden intiḳām ḳaṣdını ėtme. *Ve*[195] eger intiḳāmuŋ Rüstem'eyise Rüstem (15) gitdi. Ve eger Ferāmurz'a ise ol daḫı bestededür. Şāhā, ben bī-günāham, baŋa ḳıyma. Senden öŋdünki şāhlar beni ketḫudāları ve vezīrleri (16) gibi dutarlardı. Ḫoşluġıla bunca ʿömür gėçürdüm. Āḫir işbu ḥāle geldüm. Yoḳ yėre benüm ḳanumı dökme. Pīrler öldürmek mübārek degildür." dėdi. (17) Behmen anuŋ sözinden ḳaḳıdı, eydür: "Ėy cāẕū-yı nā-bekār, yavuz fikirlü yatlu sözlü murdār yėyici! Senüŋ fikrüŋle İsfendiyār helāk (18) oldı. Cāẕūlıġıla Rüstem'üŋ yaralarını oŋaltduŋ. Yoḫsa ol gėce Rüstem İsfendiyār'uŋ oḳından helāk olurdı. Ėy dīv-nejād, (19) eger sen degilmişseŋ *idi*[196] Rüstem Sīmurġ'ı ḳanda görürdi? Ve ol ılġun aġacından oḳı ḳanda ėşidürdi? Ben seni ḳosam mı gerek?" Buyurdı, tīz (20) elini ve ayaġını demürlediler. Andan gelüp Zāl'uŋ sarāyına ḳondı. Ḫazīnelerini açdılar. Altun gümiş ve ḳıymetli ṭaşlar ve tāclar ve kemerler ve Hindī (21) ḳılıçlar ve ḫāṣ atlar ve her ne varısa aldılar. Tamām-ı Zāvilistān'ı yaġmā ḳıldılar. Bu ṭarafdan Ferāmurz bestede oturup ṣoḥbet ėderken Zāl'uŋ (22) ḥālini ėşitdi. Ġuṣṣadan elini birbirine

---

[192] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[193] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[194] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[195] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[196] B. nüshasından tamamlanmıştır.

urdı. رزم فرامرز با بهمن نوبت دوم و کشته شدن فرامرز Leşkerini cemʿ (23) ėdüp Behmen üzerine yürüdi. Bu yaŋadan Behmen ėşitdi ki Ferāmurz gelür. Leşkerini ḳaldurup iki hafta gėce ve gündüz sürdi. (24) Ferāmurz'uŋ üstine geldi. Leşker yaṣayup ḳalb-i cenāḥ ārāste ḳılup yüridi. Ferāmurz daḫı ṣaflar çeküp *ve*[197] ālāylar bağlayup ḳarşu geldi. (25) İki leşker birbirlerine ḳarşı muḳābil ṭurdılar. Kūs ve naḳḳāre āvāzından ve erenler naʿrasından ṭağlaruŋ yüregi yarılurdı. Üç gün

(97b) (1) üç gėce ol iki leşker ceng ėtdiler. Tozdan gėce ve gündüz farḳ olmazdı. Dördünci gün olıcaḳ bir yėl çıḳdı Ferāmurz leşkerinüŋ (2) üstine esdi. Behmen ol yėl esdügine ḳatı şād oldı. Ḳılıçlar çeküp ġayret ḥamiyyet ḳılup Ferāmurz leşkerinüŋ üstine (3) ḥamle ḳıldılar. Behmen şāh ġayret ḳılup Ferāmurz'uŋ sancağına ḳaṣd ḳıldı.

Beyt
Şāh odur kim anda ġayret bulına
Cāna başa ḳalmaya ad yolına
(4) Düşe ṭura ḳarşu ṭura düşmene
Kim ḥamiyyet seyfin ura düşmene
Düşmeni Efrāsiyāb ise daḫı
Dönmeye ḳarşu vara aŋa daḫı
(5) Kişi ḳurbān ḳılsa yėgdür özini
Döndürince düşmeninden yüzini

Ve ol deryā gibi leşkeri yėrinden götürdiler. Ādem gevdesi ṭağlar gibi (6) yığıldı. Leşker şındı, ḳaçdı. Ferāmurz bir ḳaç kişilerle ḳalup ceng ėderdi. Āḫir ol kişileri daḫı Ferāmurz öŋinde ḳırdılar. Āḫir-ül-emr Erdeşīr (7) Ferāmurz'ı daḫı ṭutup esīr ėtdi ve Behmen'üŋ ḳatına getürdi. Andan Behmen ululları ḳatına cemʿ ėdüp "Ferāmurz'ı nice ėdelüm?" dėdi. Pes ol (8) ulularuŋ her biri siyāset eyle dėdiler.

Beyt
Ḳaṣd ėtdi çün Ferāmurz ėrmege
Yėryüzinden defterüŋi dėrmege
(9) Ėrmedi çün ḳaṣdına oldı esīr
Gördi bildi neydügini dār u gīr
Düşmenüŋidi elüŋe girdi çün

[197] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Sen de yiter düşmenüŋi ėy fünūn

(10) Ḫarca sürmek düşmeni āyīn durur

Zīre düşmen devlete ḫāyin durur

Tāc ve taḫtuŋ zīnetidür şehriyār

Dāra aṣmaḳ düşmeni şöyle ki var

(11) Pes Behmen āmān vėrmeyüp buyurdı, Ferāmurz'ı dirile ayağından aṣdılar. Andan Erdeşīr'e buyurdı ki intiḳāmüçün anı nişāne ėdüp (12) oḳıla helāk ėtdiler. Buşūten, Ferāmurz'ı bu ḥālile öldürdüklerine incindi ve ol vilāyetüŋ ḥāline ḳatı acıdı. Ayaġ üzerine durup Behmen'e (13) eytdi ki: "Şāhā, intiḳām yėrine geldi ve maḳṣūdın da ḥāṣıl oldı. Şimdiden gėrü bu ḫalḳuŋ ḳanına girme ve bu vilāyeti yaġmā ėtdürme. (14) Allāh'dan ḳorḳ ve bizden utan. Ve bu rūzigāruŋ işine naẓar ėt ki bir kimseye yüz ṭutsa feleke çıḳarur; yüz çevürdiginden ṣoŋra anı niçe (15) ḫor ve ḥaḳīr ḳılur. Senüŋ ataŋ Sīstān2a tābūtıla mı gitdiyidi? Yā Rüstem, Kābil'de av ėderken ḳuyuya düşecegin bilür miydi? İmdi ėy (16) saʿādetlü şāh, rūzigāruŋ gizlü işleri çoḳdur. Sen, sen ol kimseyi incitme. Çünki Sām ve Nerīmān oğlı bend içinde iŋleyüp ol yüce (17) Taŋrı'ya zārīlıḳ ėde. Gerçi sen devletlü şāhsın, ṭāliʿüŋ saʿddur; lakin maẓlūmuŋ āhından ġāfil olmamaḳ gerek.

Beyt

(18) Saḳın maẓlūmuŋ āhından seher-gāh

Ki ḳomamışdur aŋa perde Allāh

Rüstem, İrān taḫtınuŋ ḥāfıẓı idi. Senüŋ dedelerüŋ yolına cānını (19) fidā ėdüp ḫiẕmete bėl bağladı idi. Sen bu tāc ve taḫtı Guştāsb'dan ve İsfendiyār'dan bulmaduŋ, Rüstem'den bulduŋ. Keyḳubād devrinden (20) Keyḫüsrev'e gelince cümle ululuğı Rüstem'üŋ ḳılıcıyla buldılar. Eger ʿaḳluŋ varısa Zāl'ı bendden çıḳar bu yavuz endīşeyi göŋlüŋden gider." dėdi. (21) Çünki Behmen Buşūten'den bu ḫaberi ėşitdi, ėtdügi işe peşīmān oldı. Leşkerde çağırdılar ki şimdiden gėrü kimse kimseyi incitmesün (22) ve mālına ve kendüye ziyān ėtmesün. Andan buyurdı, Zāl'ı bendden çıḳardılar. Çoḳ naṣīḥat ėdüp ṣalıvėrdiler. Buşūten söziyle Ferāmurzı bir yėrde (23) defn ėtdiler. Nām u nişānı ḳalmadı.

Beyt

Vāh ki zālümdür bu çarḫ-ı bī-vefā

Ki vefā eyler kişiye gāh cefā

(24) Raḥm ḳılmaz kimseye şöyle ki var

Hīç dėmez bu şāhdur ol şehriyār

Ḫarca sürmekde aŋa birdür ḳamu

Ger ġanīdür ger gedādur ėy ʿamū
(25) ʿĀdeti budur cihānuŋ böyle olur
Biŋ yaşayanlar daḫı ṣoŋra ölür
Bir nefesde baġlu durur bu ḥayāt
Pes nefes ḳaṭʿ olıcaḳ ėrür memāt

(98a) (1) Bī-s̱ebāt olduġına yoḳdur gümān
İşbu dünyā dirliginüŋ ėy fülān
İʿtimād ėtme bu ʿömre ėy güzīn
Cānıla ṭut ḥikmet ehlinüŋ sözin
(2) Ben ṭarīḳat sözin eydürem saŋa
İşbu ḳıṣṣa bir bahānedür baŋa
Bu beyānsuz sözde nice ḳalalum
Biz yine Behmen sözine gelelüm

(3) Çünki Zāl zindāndan çıḳup sarāyına geldi, ḫātūn Ruḍābe anı görüp kirpiklerinden yaş aḳıtdı ki: "Ḥayflar ėy benüm ʿömrüm ḥāṣılı (4) Rüstem, ne olaydı sen diri olayduŋ göreydüŋ ki Guştāsb oġlı ʿāleme şāh oldı. Evüŋizi şöyle vīrān ėdüp Zāl'ı pīrligile (5) esīr ḳıldı ve oġluŋı oḳlara dikdi. Bunuŋ gibi gün kimseler görmesün ve cihānda İsfendiyār'uŋ toḫmı ḳalmasun." dėyüp aġlayup feryādlar ėtdi. (6) rūzābe'nüŋ bu ḥālini Behmen'e bildürdiler ve Buşūten daḫı ėşitdi. Anuŋ zārīlıġından ḳorḳdı, beŋzinde ḳan ḳalmadı. Behmen'e eytdi ki: "Ėy (7) şāh-ı cüvān, bu gėce bu vilāyetden leşkeri ḳaldır. Bu işüŋ ṣoŋı müşkildür. Yavuz gözler senden ıraġ olsun. Dünüŋ ve günüŋ (8) rūşenlıġıla gėçsün. Şimdiden ṣoŋra bu yėrde eglenmek olmaz." dėdi. Pes Behmen şāh buyurdı, leşker ḳalḳdı. Kūs ve naḳḳāre dö (9) gülüp Zāvul'dan İrān'a geldiler. Behmen gine taḫta oturdı. Ḫazīneler açup dervīşlere ve faḳīrlere bī-ḥesāb māl üleşdürdi. ʿĀlemi (10) ʿadl-i dādıla şād ḳıldı. Bu ḥāl üzerine yüz on iki yıl şāhlıġ eyledi. Behmen'üŋ bir oġlı varıdı. Adı Erdeşīr'di. Laḳabına Sā (11) sān eydürlerdi. Ve bir ḳızı daḫı varıdı adı Hümā'yıdı. Laḳabına Āzād-çehre eydürleridi. Şāh anı ḳatı severidi. Güzelliginden ötürü (12) kimseye vėrmeyüp kendü dīnlerince nikāḥ ėdüp almışıdı. Behmen'den ol ḳız ḥāmile olmışıdı. Andan ṣoŋra şāh ḫasta oldı. (13) Ol ḳızdan ḳatı teşvīşlenürdi. Çünki şāhuŋ ḫastalıġı artdı, döşege düşdi buyurdı ki Hümā'yı ḳatına getürdiler. **اندرز كردن** (14) **بهمن و سپردن پادشاهي بهما**Ve ne ḳadar ulular varısa cemʿ ėtdi, eytdi ki: "Bu Āzād-çehre ol ḳadar dünyāda şād olmamışdur. Bu tāc (15) taḫtı aŋa ışmarladum. Benüm velīʿahdum olsun. Eger ḳız eger er, her ne ṭoġarsa tāc ve taḫt ve memleket anuŋ ola."

dėdi. Sāsān, (16) şāhuŋ bu ḫaberin ėşidicek melūl oldı. Ol gėce çıḳdı, sefer ėtdi. Üç gün üç gėce gidüp bir ayruḳ iḳlīme geldi. Andan Nişābūr'a (17) gelüp eglendi. Bir ulu kişinüŋ ḳızın aldı. Aṣlını kimseye bildürmedi. Ol yėrde oturdı, fāriġ oldı. Ol ḫātūndan Sāsān'uŋ bir (18) oġlı oldı. Sāsān ol oġlanuŋ adını gine Sāsān ḳodı. Sehel zamān gėçmedi, Sāsān āḫirete gitdi. Ol oġlancuġı anası (19) terbiyet ėdüp besledi. Zamānıla yigit oldı. Gördi ki evlerinde yėyecek içecek yoḳ, Nişābūr şāhınuŋ çūbānı oldı. Bir zamān (20) anuŋ ḳoyunın gütdi. Behmen daḫı ol ḫastalıġıla āḫirete gitdi. Hümā anuŋ yėrine şāh oldı.

Beyt

(21) Uçdı cān murġı tehī ḳıldı ḳafes
Āḫirete ėrdi çün kim bu nefes
Çün nefesde baġlu durur bu ḥayāt
Anuŋçun dirlüge yoḳdur s̱ebāt
(22) Bir nice gün bu nefes çıḳar gėrür
Götürür cān bu teni bir dem yürür
Ol yürüyen kendüyi diri ṣanur
Daʿvī ḳılur mülk benüm dėr ḳayunur
(23) Anı bilmez bir nefesdür kendü kim
Girdi çıḳmadı öldi ėy ḥakīm
Varsa ʿaḳluŋ işbu sözden ėy aḫı
Remzile bil dirligi sen daḫı

(24) **پادشاهي هما سي و دوسال بود** Çünki Hümā taḫta geçüp başına tāc ḳoyup şāhlıḳ ėtdi. Bir ḫūb ṭarīḳ ṭutup ʿālemde bir dürlü āyīn (25) erkān ḳodı. Ḫazīne ḳapularını açup leşkerine ve beglerine çoḳ nesne vėrdi. ʿAḳılda ve ʿadlde atasından daḫı yėg oldı. Eytdi ki: "Çün

(98b) (1) Ḥaḳ teʿālā bu tāc ve taḫtı baŋa naṣīb ėtdi. Gerekdür ki ʿālemde bir yoḫsul ḳomayam. Küllīsine māl vėrüp ġanī ḳılam." dėdi. Andan Zāl'ıla Rū (2) ḍābe'ye ḫaber gönderdi, eytdi ki: "Gerçi şāh size yatlu iş ėtdi ki kendüyi besleyüp terbiyet ėden kimseye şöyle ėdüp bu işi (3) hīç ʿāḳıl ḳabūl ėtmez. Siz aŋa incinmeŋ, ḫāṭırunızı ḫoş ṭutuŋ. Bu ʿālem bir ḥāl üzerine ḳalmaz. Her kişi ėtdügini bulur. Görmez misin ki (4) Rüstem ceng içinde niçe bī-günāh kişilerüŋ başın keserdi. Ḥaḳ teʿālā anuŋ başına ne işler getürdi. Çünki şimdi ki ḥālde tāc (5) ve taḫt baŋa ėrişdi. Şimdiden ṣoŋra ėy cihānı çoḳ görmiş pīr, hīç teşvīşlenmeyesin ve göŋlüŋde hīç ḳorḫu ve kīn (6) ḳomayasın. Rüstem'üŋ daḫı rūḥı rāḥat olup yėri cennet olsun." dėdi. Andan ṣoŋra eytdi: "Ol ḫazīnelerüŋ ki babam (7) almışıdı üzerine toz ḳoymayup durur.

Ādemler gönderesin ol māluŋa daḫı māl ḳatup gine saŋa gönderem. Zāvilistān'da şād (8) olup Keyḳubād zamānı gibi rāḥat olasın." dėdi. Andan eytdi: "Bu işden murādum oldur ėy pīr ki daḫı Behmen'i yaramazlıġıla (9) aŋmayasın. Ölmişleri yaramaz aŋmaḳ ve anlara ilenmek ḫoş degildür. Ve Rūzābe'ye daḫı çoḳ gevherler vėrüp anı ana ėdinem ol daḫı atama ilenmeye. (10) Vėrbidügüm kişiye maḳṣūduŋuz neyse dėyesiz, yėrine getürem. Size bu ḳadar ʿöẕür ėtdügümden ʿarż oldur ki hīç kimseye yaramaz duʿā ėtmeye (11) siz." dėdi. Çünki Hümā'nuŋ bu ḫaberini Zāl ve Ruḍābe ėşitdi ḳatı şād olup ḫāṭırları ḫoş oldı. Hümā'nuŋ luṭfına ve anuŋ (12) dīninde pāklıġına āferīn ḳıldılar. Saḫāda ve ʿadlde atasından ziyāde oldı. Cemīʿ ʿālem Hümā'dan ḫoşnūd olup duʿālar ėderler (13) di.

Beyt
Ḳanḳı şeh kim ḥükümde ʿadl eylese
Ḥükm ėdicek sözi ṭoġru söylese
ʿĀlem içre baḫtı olur ser-firāz
(14) Mālı vāfir devleti ʿömri derāz
ʿAdl, ʿömrüŋ şöyle bil ėy şehriyār
Bīḫ ü bünyādı durur şöyle ki var
Olmasun dėrseŋ fenā ʿömrüŋi sen
(15) ʿAdl bünyādı ile ʿömre ol esen
Āh ger ʿadl olmaya yoldaş saŋa
Vay saŋa ve vāy saŋa ve vāy saŋa

Çünki Hümā oġlın ṭoġuracaḳ vaḳt (16) oldı. Şāhlıḳ kendüye ḳatı ḫoş gelmişidi. Oġlan sebebiyle elinden çıḳa dėyü iḥtiyāṭ ėtdi. Şehr ḫalḳından ve leşkerden (17) kimse ṭuymadın oġlanı ṭoġurup bir dāyeye vėrdi, eytdi: "Olmasun ki bu rāzı kimseye söyleyesin. Bu nihānı ḫoş terbiyet ėt." (18) dėdi. Anı dāye beslemekde kendüsi gine taḫta çıḳdı. Başına tāc gėyüp şād ve ḫandān oturdı. Bir kişi ki oġlunı aŋsa "Öldi." dėrdi. (19) Bunuŋ üzerine sekiz ay geçdi oġlan bir ay yüzlü ḫūb ṣūret oldı. Hemān Behmen şāha beŋzeridi. Andan buyurdı bir tüccār geldi (20) bir kiçirek ṣanduḳ düzdi. Aralıḳlarını ziftile ve müşgile ṣıvadı. İçine dībālar ve ḥarīrler döşediler. Oġlanı ol ṣanduḳ içine (21) yaturdılar. Dört yanına *altun*[198] incüler ve ʿaḳīḳler ve zebercedler ve fülūrīler dikdiler ve ḳolına bir ḫāṣ güher baġladılar. Ṣanduġuŋ aġzını berkitdiler. (22) Ṭaşradan gine ziftile ve mūmıla ve müşgile ṣuvadılar. Gėce içinde sırrıla ol ṣanduġı getürdiler. Getürüp Fırāt ṣuyına bıraḳdılar ve iki (23) kişi gönderdiler ki

[198] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ıraḳdan ol ṣanduġı gözedeler, *göreler*[199] ki āḫiri neye ėrişür. Pes ṣanduḳ gemi gibi Fırāt içinde gitdi. Seher vaḳtinde (24) bir kāzuruŋ bėz aġartduġı ṭaşa ilişdi. Kāzur işlemege geldi, baḳdı gördi ki bir kiçirek ṣanduḳ ṭurur. Tīz segirtdi ol ṣanduġı (25) getürüp kenāra çıḳardı. Ḳapaġını açdı, gördi ki bir oġlancıḳ yatmış uyur. Ammā ṣanduġuŋ içi altunıla ve incüyile ve laʿl zebercedile

(99a) (1) ṭopṭolu. Tīz gine ḳapaġını urdı. Bėzlerinüŋ arasına ṣarup arḳasına götürüp sevinü güveni eve getürdi. Ol gözciler ki bu ṣanduġı (2) gözedirlerdi bu ḥāli gördiler gelüp ḫaber vėrdiler. Hümā eytdi bu rāzı gizleŋ olmasun ki ėşidile." dėdi. Bu ṭarafdan kāzur evine (3) geldi. Ḫātūnı gördi eydür: "Ḫayr ola ėy renc-ber, saŋa ne ḥāl oldı ki bugün işüŋi ḳoyup bu vaḳt eve geldüŋ?" dėdi. Meger (4) ol vaḳtde kāzuruŋ bir oġlancıġı ölmişidi. Ḫātūnınuŋ yüzi yırtıḳ ve göŋli perīşān ol oġlancıġuŋ yasında idi. Kāzur eydür: "Ėy (5) ḫātūn, ʿaḳluŋı devşür. Şimdiden ṣoŋra ayruḳ aġlama. Saŋa bir ḫaber dėyeyin. Eved saḳın ṭuyulmasun eger bu rāz fāş olıcaḳ olursa bizüm (6) başımuz gider." dėdi. Pes ḫātūn and içdi bu rāzı ṣaḳlaya. Kāzur eytdi: "Bugün işlemege varduġum yėrde bir ṣanduḳ buldum. İçinde (7) bir ḫūb ṣūretlü oġlan yatur, ḳatında bī-ḥesāb altun incü ve ḳıymetī ṭaşlar ḳomışlar. Ṣanduġı açdum. Ol oġlancıġı gördüm, (8) ḳatı sevdüm. Oġlancıġımuz yėrine anı besleyelüm. Anuŋla şād olup dirlik ėdelüm." dėdi. Çünki kāzur bėzi arḳasından yėre ḳodı. (9) Ṣanduġuŋ ḳapusını açdı. Kāzuruŋ ʿavratı gördi ki bir ay yüzlü oġlan ḥarīrler içinde yatmış uyur. Anuŋ ḥüsnine (10) ḥayrān ḳaldı. Ancılayın oġlan bulduġına şükr ḳıldı. Başı ucında incüler ve ʿaḳīḳler ve zebercedler dökülmiş, ṣaġ yanında ḳızıl (11) fülūrī bī-ḥesāb ḳonılmış. Oġlancıġı ṣanduḳdan çıḳarup emzürdi. Bu oġlanuŋ güzelliginden ve bunca māl sevincinden ölen (12) oġlancıġı unutdılar. Anı cān ve dilile ḳabūl ėtdiler. Eytdiler ki: "Bu bir pādişāh-zādedür, besleyelüm oġlumuz olsun." dėdiler. Pes kāzur (13) ʿavrat aŋa terbiyet ėtmege meşġūl oldı. Ṣu içinde bulduḳlarıçun adını Dārāb vėrdiler. Bir gün kāzur ʿavratıyla ṭanışdılar (14) eydür: "Ėy ḫātūn gizlü olan gevherile ṭaş ortasında farḳ yoḳdur. Biz bu mālı bu şehirde daḫı ḫarcamazuz. Bizüm bu ḫalḳ cimriligümüz (15) bilürler. Vācib oldur ki biz bu diyārı terk ėdevüz. Bir adımuz bilinmez yėrde bu mālıla ẕevḳ ėdevüz." dėdi. Pes bu fikri ṣavāb (16) görüp ol gėce yaraḳlandılar. Dārab'ı getürüp ol mālı aldılar. Bir ḳaç gün gidüp bir yad şehire geldiler ve bir yėrde sākin oldılar. (17) Her ḳanda bir ulu kişi varısa kāzur aŋa bir gevher gönderdi. Altun ve gümiş ve ḳaftān alurdı. Bu ḥālile ol gevherleri ṭaġıtdılar. (18) Bir gün ḫātūn kāzura

---

[199] B. nüshasından tamamlanmıştır.

eytdi: “Şimdiden gėrü hīç iş işleme, bu māl bize yėter.” dėdi. Kāzur eytdi: “Ėy ḫātūn kişi ṣanʿata (19) ʿār ėtmek olmaz ve kişi pīşesiz ilerü gelmez. Sen Dārāb’ı saḳla ben gine ṣanʿatumı işlerem.” dėdi. Ḫātūn Dārab’ı şöyle saḳınurdı (20) üzerinden yėl esdürmezdi. Bunuŋ üzerine nice gün geçdi. Dārāb büyüdi boy çekdi. Anuŋ gevdesi ve ḳuvveti hīç kimsede (21) yoġıdı. Güreşde kimse ġarīm olmazdı. Anuŋ zūr bāzūsını görenler ʿacebe ḳalurdı. Ol şehrüŋ oğlanları küllī anuŋ ḳatına gelüp (22) bir sāʿat andan ayrılmazlardı. Bir gün kāzur Dārāb’uŋ bu ḥāline incindi, eytdi: “Oġlum baṭṭāl yürimek eylük nişān degildür. Gel (23) benüm ṣanʿatumı ögren. Sen daḫı kāzurlık işle. Ṣanʿat ögrenmege ʿār ėtmek olmaz ve ṣanʿat işlemekden kimseye ziyān gelmez.” dėdi. (24) Dārāb eytdi: “Ėy saʿādetlü kişi, bu ṣanʿat işlemek benden gelmez *ve*[200] benden bunuŋ gibi ṣanʿat umma.” dėdi. Çünki Dārāb (25) ol ṣanʿatı ögrenmekden ḳaçdı ve kāzuruŋ sözine rāżī olmadı kāzur ḳatı incindi, aġladı. Her gün öyleye dek işleridi.

(99b) (1) Öyleden ṣoŋra şehirde ve ṣaḥrāda Dārāb’ı isteyü giderdi. Bir gün Dārāb’ı bir yėrde gördi. Eline bir yay almış oḳ atar. Mancılıġıla yayı (2) Dārab’uŋ elinden aldı, eytdi ki: “Ėy ʿavānuŋ oġlı, bizüm aṣlımuzda oḳ eline almış kimse yoḳ. Sen nedür ki küçükden yavuz işe (3) yeltenürsin? Oḳ yay senüŋ ne işiŋe gerek?” dėdi. Dārāb eytdi: “Ėy ata, böyle dėme. Beni evvel muʿallime vėr. Baŋa edeb ve erkān ögretsin. Andan (4) ṣoŋra ṣanʿat ögrenem.” dėdi. Pes kāzur Dārāb’ı muʿallime vėrdi. Bir ḳaç gün muʿallim ḳatında ṭurdı. Ḫoş edeb ve erkān ögrendi. (5) Andan kāzur gine ṣanʿatını aŋdı, eytdi: “Elbetde şimdiden ṣoŋra benüm ṣanʿatumı işlemek gereksin. Ben bir kişi oldum baŋa (6) baŋa yardım ėtmek gereksin.” dėdi. Dārāb *eytdi*:[201] “Ėy baba, kāzurlık işleyimezem. Beni kerem eyle. Silāḥşūrlıġa vėr. Ol ṣanʿatı ögrenem.” (7) dėdi. Pes kāzur nā-çār olup bir üstād silāḥşūr varıdı. Anuŋ ḳatına iletdi. Aŋa ısmarladı. Nice zamān Dārāb ol (8) kişinüŋ yanında oldı. Oḳ atmaḳ, süŋü oynatmaḳ ve at segirtmek ve ne ḳadar ceng aḥvālinde nesne varısa küllīsinde Dārāb üstād (9) oldı. O ʿilimde şol ḳadar hüner ḥāṣıl ḳıldı ki arşlanlarıla ceng ėtse kendüye ziyān degürtmezdi.

Beyt

(10) Oldı bir gürbüz dilāver Sām-rū
Ṭuruşı sākin derūnı behrelü
Ḳahramān hūlu Menūçehr çehrelü
Tāc taḫt gelse Ḫüsrev naʿralu

[200] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[201] B. nüshasından tamamlanmıştır.

(11) Rüstem’e beŋzer baḳışı ṭuruşı
Nerīmān’dur ṣanasın dem uruşı
Bir daḫı yüzinde şāhlıḳdan nişān
Ol cüvānuŋ şavḳı olurdı ʿayān

(12) Bir gün Dārāb kāzura eytdi: “Ėy ata, benüm ḫāṭıruma bir nesne gelür. Saŋa ḫalḳ içinde diyümezem. Bu ne ḥikmetdür ki benüm göŋlümden saŋa hīç (13) muḥabbet ḳoymaz ve benüm çehrem *hīç*[202] senüŋ çehreŋe beŋzemez. Ben bunı ʿaceblerem ki sen baŋa oğul dėrsin ve bunca zamāndur ki beni saḳlarsın.” (14) dėdi. Bu sözi kāzur ėşidicek eydür: “Ḥayf benüm buncadan berü zaḥmetlerüme. Şimdi ḥāṣıl olup senüŋ sāyeŋde rāḥat (15) olacaġum vaḳt baŋa böyle mi dėrsin? Eger benüm oğlımduġuŋa şübheŋ varısa ol nesneyi anaŋ yėg bilür. Anaŋdan ṣor.” dėdi. **پرسیدن داراب نژاد خود را از زن کازر** (16) Bir gün kāzur gine işine gitdi Dārāb yėrinden ḳalḳup ḳapuları berkitdi. Eline bir ḳılıç aldı. ʿAvratuŋ ḳatına (17) geldi eytdi ki: “Saŋa bir nesne ṣoraram. Ṭoġrusın söyle yoḫsa seni öldürürem. Tīz eyt ki: ‘Ben sizüŋ neŋüzem ve kimüŋ aṣlıyam ve (18) bu kāzuruŋ yanında niçün dururam?’” ʿAvrat ḳorḳısından āmān diledi. Eydür: “Benüm ḳatuma girme, saŋa bu ḥāli bildüreyin. Pes ḥikāyeti (19) tamām evvelinden Dārāb’a söyledi. Ṣanduġı ve ol ḳolına baġlanan gevheri ve ol incüleri ve fülūrīleri bir bir şerḥ eyledi. Eytdi ki: “Biz bir (20) faḳīrleridük. Senüŋ māluŋıla işbu ḥāle ėrişdük. Nemüz varısa küllī sendendür. Biz senüŋ ḫiẕmet-kāruŋuz. *Bāḳī*[203] fermān senüŋdür.” dėdi. Dārāb, (21) bu sözi ėşidüp ʿacebe ḳaldı. Eydür: “Hīç ol *söyledügüŋ*[204] māldan nesne ḳalmadı mı? Yoḫsa kāzur ḫarc ėtdi, gitdi mi ki bir atcaġaz alam.” dėdi. Ḫātūn (22) eytdi: “Vardur, at almaġa daḫı yėter ġayrına da.” dėdi. Pes durup ne ḳadar fülūrī varısa Dārab’uŋ öŋine getürdi ve ol ḫāṣ (23) gevheri de gösterdi. Dārāb ol mālıla *bir*[205] at ve eyer ve *bir*[206] ḳılıç ve kemend aldı. Fikr ėtdi ki bir pādişāhuŋ ḳatına vara aŋa ḫiẕmet ḳıla. (24) Meger ol diyārda bir beg varıdı. Pehlevān ʿāḳıl kişiyidi. Dārāb, anuŋ ḳatına varup ḫiẕmet ėtmege bėl baġladı. Ol beg Dārāb’ı (25) görüp ḳatı begendi ve anı *ġayet*[207] ḫoş dutdı. Bir gün ittifāḳ, Rūm leşkeri gelüp ol iḳlīmi yaġmā eyledi. Ol beg leşker devşürüp

(100a) (1) ḳarşu vardı. Ceng içinde ol begi öldürdiler ve ol memleketi ḫarāb ėtdiler. Bu ṭarafdan Hümā ėşitdi ki Rūm çerisi iline segirtmiş. (2) Leşkerini ve bahādırlarını cemʿ ėdüp

---

[202] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[203] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[204] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[205] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[206] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[207] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ḥikāyeti anlara bildürdi. رفتن دشنواذ بر زم روم Meger İrān'da bir ulu server var (3) idi. Adına Reşnevāḍ dėrleridi. Hümā'nuŋ ser-leşkeriyidi ve aṣılda daḫı beg-zāde idi. Hümā, aŋa buyurdı ki leşker çeküp Rūm'a (4) vara, ol düşmenüŋ ḥaḳḳından gele. Pes Reşnevāḍ leşker cemʿ ėtdi ve ʿalūfeciler ṭutdı. Dārāb daḫı ėşidüp ḳatına (5) gelüp ʿalūfeye yazıldı. Çünki leşker ḳarārına yėtdi Hümā köşkinden ṭaşra bir ṣaḥrāya çıḳdı. Niçe beglerile bir yėrde ṭurdı ve buyurdı (6) ki ol leşker külliyen öŋinden geçeler ki her birinüŋ yaraġını göre ve hem ʿadedde ne miḳdār idügin bile. Pes ol bī-ḥisāb leşker hümānuŋ (7) öŋinden geçerken Hümā her birini gerekince gördi. Atına ve ḳılıcına ve cebesine naẓar ėderidi. Nā-gāh Dārāb daḫı geldi Hümā gördi ki bir (8) ʿaceb güzel yigit, elinde bir pūlād gürz, ḳaddi serve beŋzer ve bāzūları arṣlan bāzūsına beŋzer. Hümā anuŋ yüzini göricek analıḳ ṭamarı (9) cūş ėdüp gögsinden süd aḳdı. Anı göŋli seve düşdi ve bir kerre gögsin gėçürdi. Göŋlinden eydür: "Eger benüm *daḫı*[208] oğlum diri imişse (10) şimdi şuncılayın pehlevān olurdı. Ḥayf ki nā-gāh yėre anuŋ gibi pehlevān ve şehriyāra ḳıydum. Āḫiretde Behmen'e ne cevāb vėrem? dėdi.

Bed fiʿl-i Māder

(11) Anuŋ gibi analar oda yansun
Yiyüp itler etin ḳanına ḳansun
Helāk olsun anuŋ gibi analar
Ki kendü oğlına yaman ṣanalar
(12) Ki tāc ve taḫtçun oğlına ḳıya
Aŋa iġvā vėren şeyṭāna uya
Bu ṣūretlü analar yėre girsün
Felek dāyim yüzini yėre sürsün
(13) Aŋa gėrek ṣaḳına oğlı yėlden
Yaman sözden yavuz gözden ve dilden

Andan yanındağılara ṣordı ki: "İşbu yigit ḳandandur? Bunuŋ gibi (14) ḳadd ü ḳāmetile bu bir nām-dāra beŋzer. Bahādırlığı ve serverligi üzerinden maʿlūm ammā silāḥı kendüye münāsib degil." dėdi. Ve kimse anuŋ (15) ne kişi idügin bilüp Hümā'ya cevāb vėrmedi. Çünki leşkeri tamām gördi ve begendi. Andan Reşnevāḍ bir mübārek günde leşker (16) çeküp Rūm'a ʿazm ḳıldı. Nice gün menzil be menzil gitdi. احوال داراب با رشنواذ در طاق ويران Bir gün ittifāḳ ḳatı yėl esdi. (17) Bulutlar belürdi, gök gürleyüp yağmurlar yaġdı. Bir ḳatı yağmur oldı ki leşkere baş ḳayusı oldı. Her biri bir ṭarafdan ḳaçdı ve begler (18) ol ṣaḥrā

[208] B. nüshasından tamamlanmıştır.

içinde çādırlar ṭutdılar. Dārāb, ʿāciz ḳaldı ne çādırı ve ne yoldaşı var. Baḳup gördi ki bir vīrāne içinde ve bir yüksek (19) çārṭāḳ ḳalmış. Şol ḳadar eskimiş ki hemān yıḳılmaġa ṭurur. Ol yėl yaġmurdan Dārab'uŋ içi ditredi. Nā-çār gelüp ol çardaġun (20) altında yatdı. Reşnevāḍ, leşkerüŋ çevresin ṭolanurken ol çardaġun ḳatına geldi. Nā-gāh ol vīrāneden ḳulaġına bir āvāz ėrişdi, (21) çaġırup eydür ki: "Ėy eskimiş çārdāḳ, ḥāżır ol ki sende yatup uyuyan İrān şāhıdur ki ṣaḳla." dėdi. Reşnevāḍ anı ėşidicek (22) kendüye eytdi ki: "Ne ʿaceb bu gök gürüldüsi midür yoḫsa bu ḳatı yėlden mi gelür? dėrken *yine*[209] vīrāneden yine āvāz geldi ki: "Ėy çārdāḳ gözüŋ (23) aç ki senüŋ içüŋde yatan şeh-zādedür. *Zinhār*[210] yaġmurdan ḳayırma, sözüm ṭut." dėdi. Reşnevāḍ, ḥayrān ḳaldı ve bu āvāz üç kez ḳulaġına (25) ėrişdi. Tīz bir ḫādime buyurdı ki: "Var gör şol çārdāḳda yatan kimdür ve nice cānından uşanmış kişidür ki şunuŋ gibi muḫāṭara yėrde (25) yatur?" dėdi. Ḫādim geldi gördi ki bir yigit yatur pehlevāna beŋzer. Eved örtüsi döşegi yoḳ arḳasında ḳaftānı pārelenmiş ḳara ṭopraḳ

(100b) (1) üstinde yatmış uyur. Ḫādim görüp esirgedi. Reşnevāḍ'a ḫaber vėrdi. Reşnevāḍ, ʿacebe ḳaldı, eytdi ki: "Varuŋ, (2) tīz uyaruŋ. Benüm ḳatuma gelsün." dėyüp. Bir ḳaç ḳullar geldiler ki: "Ėy uyumış yigit uyan ki seni Reşnevāḍ oḳur." dėdiler (3) dėyüp uyardılar.

Naẓm

Böyle yazılmışdur aḫbār u ḳalem
Kim bu maʿnā ʿālem içredür ʿalem
Çünki devlet gelmelü ola ėy yār
(4) Bir sehel nesneyle olur āşikār
Devletüŋ eli neye ṣunsa ėrer
Ḥükmile kimi dilerse dėrer
Bir ḳalbile devlet ejdehā yėder
(5) Şarḳ ve ġarba şeh-süvār olup gider
Devlet olıcaḳ her işi bitürür
Düşmen olanı ayaḳda yitürür
Cümle müşkil devlete āsān olur
(6) Devlet ėrdükde gedā sulṭān olur
Bir ḳılıla yėdilür çünki gele
Gidicek ḳırar eger zencīr ola

---

[209] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[210] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Çünki Dārāb'uŋ devleti ḳarşu gelüp (7) uyandı, ṭaşra çıḳdı. Atına binince ol çārdāḳ yıḳıldı. Anuŋ gürüldüsinden leşker yėrinden beliŋledi. Reşnevāḍ bu ḥāle ḥayrān (8) ḳaldı. Dārāb'uŋ üzerine naẓar ėtdi. Alup serā-perdeye getürdi. Eytdi ki Ḫudā'ya: "Bunuŋ gibi ʿaceb ḥāli hīç kimse görmiş ve ėşitmiş (9) degüldür." dėdi. Tīz buyurdı, laṭīf ṭonlar getürdiler. Dārāba gėyürdi ve yėr gösterdiler. geçüp oturdı. Andan buyurdı köz, od yaḳdılar (10) ve müşg ʿanber dütüzdiler. Ol gėce Dārāb anda rāḥat oldı. Çünki ṣabāḥ oldı leşker at arḳasına geldi. Buyurdı, (11) bir altun eyerlü at bir ḳur ḳılıç getürdiler, Dārāb'a vėrdiler. Eytdiler ki: "Ėy yigit ne kişisin ve kimüŋ nesisin ve ne iḳlīmdensin? Baŋa ṭoġru (12) söyle." dėdi. Dārāb çünki bu sözi ėşitdi kendünüŋ vaḳʿasını, ṣanduġa ḳoyduḳlarını bir bir Reşnevāḍ'a ḥikāyet ḳıldı. Ve laʿl (13) ve cevāhirile ḳodıklarını ve ol ḫāṣ gevheri bāzūsına baġladuḳlarını dėdi. Andan ol aradan leşker ḳalḳdı tā ki Rūm ser-ḥaddine (14) ėrdiler. Reşnevāḍ ḳaravulı Dārāb'a ışmarladı. Bu ṭarafdan Ḳayṣer-i Rūm daḫı ḥisābsuz leşker yaraḳlayup İrānīlere ḳarşu göndermişidi. (15) nā-gāh anuŋ daḫı ḳaravulı Dārāb'a ṭuş geldi. İki leşker birbirine ḥamle ḳıldılar. Ādem ḳanını ırmaḳlar gibi aḳıtdılar. Dārāb ḳılıç (16) çeküp aç arṣlan gibi kendüyi ol leşkere urdı. Rūmīleri şol ḳadar ḳırdı ki ḥisābını Allāh'dan ġayrı kimse bilmez. Ol (17) ol[211] ḳaravulı ṣıyup leşkerinüŋ üstine bıraḳdı. Ol arada Reşnevāḍ ḳatına geldi. Reşnevāḍ anuŋ erligine taḥsīn ḳıldı, eytdi (18) ki: "İrān'a varıcaḳ seni şāha bildürem. Göresin ki saŋa ne luṭf u kerem ḳıla." dėdi. Pes ol gėce leşkeri bezediler, ṣaflar ve ālāylar baġladılar. (19) Ṣabāḥ olduġınlayın iki leşker birbirine muḳābil oldı. Dārāb ḳurd ḳoyına ne resme girerse ol leşkere şöyle girdi ki (20) hīç kimse anuŋ heybetine ṭāḳat getüremezdi. Ḳanḳı yaŋa ki yüz ṭutsa leşker öŋinden tārümār olup ḳaçardı. İrān serverleri (21) anı görüp yer yėrin ḥamle ḳıldılar. Rūmīleri şol ḳadar ḳırdılar ki yėryüzi ḳana ġarḳ oldı. Ġayret, ḥamiyyet ḳılup bir nücūm sāʿat (22) cān u baş cengin ḳıldılar.

Beyt

Er odur ki ṭuta ġayret adını
Tā ki muḥkem ḳıla ol bünyādını
(23) Düşmenden az olan ḳaçmaz yaşa
Ġayret şīşesini çalmaz ṭaşa
Kişi ger düşmen ḳılıcında öle
Yeg ki yavuz adıla diri ḳala
(24) Erlik isteyen ki ola bī-nām u neng

---

[211] Mükerrer yazım

Taḫtdan yėgdür aŋa tābūt teng
Bī-ḥamiyyetlerden erlik gelmeye
Bī-ḥamiyyetligile dirlik olmaya
(25) Bī-ḥamiyyet kişi server olmaz
Her ki cān u baş sever ser olmaz
Üz bu cān terkini kim baş olasın
Cigerine düşmenüŋ baş olasın

(101a) (1) Dārāb ėrüp ḳayṣer çerisinüŋ ʿalemini düşürdi. Andan ol leşkeri ṣıyup ḳırdılar. Ol gün Dārāb Rūmīlerden ḳırḳ ulu keşīş (2) depeledi ki her birinüŋ ellerinde ḫançerleri varıdı. Çünki ḳayṣer leşkeri ṣındı, Reşnevāḍ gelüp anlaruŋ yėrine ḳondı. Dārab'uŋ (3) pehlevānlıġını görüp şād oldı. Buyurdı, ol leşkerüŋ mālını cemʿ ėtdiler. Küllīsini Dārab'uŋ ḳatına gönderdi. Eytdi ki: "Ėy pehlevān, (4) sen bize meded yėtişdüŋ. Bu leşker senüŋ elüŋde fetḥ oldı. Bu māldan ne ḳadar ḥācetüŋse gözüŋ sevdügini al. Bāḳīsini ḫāṭıruŋ diledügi (5) serverlere baġışla." dėdi. Reşnevāḍ eyle ėtdügi Dārāb'a ḫoş geldi. Adıçun içinden bir süŋü aldı. Bāḳīsini gine Reşnevāḍ'a gönderdi. (6) eytdi ki: "Hemīşe düşmenleri böyle ḳahr olsun." Reşnevāḍ, Dārāb'uŋ işlerine ḥayrān ḳaldı. Ol gėce ol arada ārām ėtdiler. Her ṭarafa (7) gözciler ḳodılar. Ṣabāḥ olıcaḳ Rūmīlerüŋ ardına düşdiler ve şehirlerini yaḳup yıḳdılar. Hīç ʿimāret yėr ḳomadılar. Cihān ḳayṣerüŋ (8) başına ṭar oldı. Tīz Reşnevāḍ'a ėlçi gönderüp āmān diledi ve eytdi ki: "Nice bu vilāyeti ḫarāb ėder?" "Eger tāc ve ḫarāc ister (9) her ne dėrse emrine muṭīʿvüz." dėyüp bī-ḳıyās armaġānlar gönderüp ve māllar vėrdi. Pes Reşnevāḍ, ol gelen mālı alup Dārāb ile (10) ol aradan döndiler. Ol Dārāb içinde yatduġı vīrānenüŋ ḳatına geldiler. Reşnevāḍ ādemler gönderdi ve eytdi: "Varuŋ (11) ol kāzurı ʿavratıyla ve ol *ḫāṣ*[212] gevheri aluŋ getürüŋ." dėdi. Andan kāzurı ʿavratıyla getürdiler. Hezār dürlü ḳorḫuyıla geldiler. Reşnevāḍ (12) anlara ḥikāyetüŋ aṣlını ṣordı. Evvel ve āḫir söylediler. Reşnevāḍ eytdi ki: "Ḳorḳmaŋ, başuŋuzda devlet varımış." dėyüp (13) anlara nesne vėrdi ve nice kişilere ıṣmarladı ki anlara ḫiẕmet ėdeler ve yanlarınca bile göçeler ve ḳonalar. Pes ḫāṭırları şād olup (14) Dārāb'uŋ ḳatına geldiler. Dārāb daḫı kendüyi besledükleri eylügin bilüp anlara mübālaġa māl vėrdi, ḫāṭırların ḫoş ėtdi.

Beyt
(15) Eylüge eylük gerekdür ėy cān

---
212 B. nüshasından tamamlanmıştır.

Ki ʿivaż yėrine gele ol zamān
Er olan eylük nedür bilse gerek
Yirine eylük ʿivaż ḳılsa gėrek
(16) Eylügi bilmek gerekdür ėy yaşa
Kim yavuzlıḳ buŋ getürmeye başa

Andan Reşnevāḍ bir nāme yazup Hümā’ya gönderdi. و اعلام کردن حال داراب (17) نامه رشنواذ بهما Nāmenüŋ evvelinde yazdı ki: “Tenri’nüŋ ʿināyeti dāyimā şehriyārla olsun.” Andan cengüŋ ḥikāyetini dėdi. Andan (18) Dārāb leşkeri ṣıdıġunı, ol vīrāneden ḳulaġına āvāz geldügini ve Dārāb çıḳduġınlayın ol çārṭāḳ yıḳılduġını ve ol kāzur (19) anı ṣanduḳda bulup besledügini ve ol laʿlleri ve fülūrīleri bildürdi. Ve ol laʿller ki Dārāb’uŋ ḳolına baġlamışlardı anı bile gönderdi. (20) Pes peyk nāmeyi, hümāya getürdi ve laʿli öŋinde ḳodı. Aġız ḫaberin Reşnevāḍ ne ışmarladıysa dėdi. Çünki Hümā gevheri gördi gözlerinüŋ (21) yaşı revān oldı. Bildi ki ol leşkerde gördügi yigitdür ki oġlına beŋzetmişidi. Ol kişiye eydür: “Ḥaḳ teʿālā baŋa bir oġul (22) vėrmişidi. Ben anuŋ ḳadrini bilmeyüp bu laʿli ḳolına baġlayup Fırāt’a atdurmış-ıdum. Ol vaḳtden berü ėtdügime peşīmān olup (23) anuŋ derdinde idüm ve Taŋrı’nuŋ ḳorḳusından göŋlüm ṭopṭolu idi ki anuŋ gibi şehen-şehe ẓulm ėtdüm nā-ḥaḳ yėre helākına ḳaṣd (24) ḳıldum.” Şimdi Ḥaḳ teʿālā ol oġlı baŋa gine vėrdi. Reşnevāḍ’uŋ ḳademi mübārek oldı.” dėdi.

Naẓm
(25) Ḥaḳ oŋarmaḳ gėrek evvel her işi
Tā kim işleyü bile işi kişi
Ḥaḳ oŋarmasa bir işi ėy yaşa
Yüz kişi dürüşse iletemez başa

(101b) (1) Kişinüŋ işin başaran Ḥaḳ durur
Kim her işde fāʿil-i muṭlaḳ durur

Pes buyurdı ol şādlıġıla ḫazīne ḳapularını açdılar. (2) Fülūrīye laʿl ve müşg ḳarışdurup yėdi gün tamām faḳīrlere ve muḥtāclara üleşdürdiler. Andan ne ḳadar āteş-kede ve ʿibādet (3) olınur yėr varısa küllīsine aḳçalar ve fülūrīler gönderdi ve her memleket dervīşlerine māllar gönderüp ġanī ḳıldı. Onuncı gün olıcaḳ (4) Dārābıla Reşnevāḍ yėtişdi. Hümā buyurdı, şeherden ṭaşra bir yėrde ḳondurdılar. Yėdi gün hümā dergāha perde aṣup kimseye (5) yol vėrmedi. Buyurdı, bir altun taḫt ve pīrūzıla lāciverdden iki kürsī üzerine gevherler oturddılar. Ve bir gevherden tāc (6) ve bir altunlu bezden ḳaftān dikdürdi. Üzerini laʿlile muraṣṣaʿ ḳıldı. Müneccimler şāhuŋ ḳatında oturup bir saʿd vaḳt gözetdiler (7) ki be-ġāyet mübārek sāʿat ola.

Pes ol vaḳtde Dārāb’ı şehre getürdiler. Hümā bir cām içinde ḳızıl yāḳūt ve bir cām içinde daḫı fülūrī (8) ṭoldurdı. Eyvāna yaḳın gelicek Hümā ḳarşu çıḳdı. Dārāb’a ikrām u ʿizzet ḳılup ol yāḳūtları ve fülūrīleri ḳademine nis̱ār ėtdi. Andan (9) Dārāb’ı ḳuçdı, yüzini ve gözini öpdi. Ol altun taḫta gėçürdi ol gevherī tācı eliyle başına gėyürdi. Ve ol laʿlden (10) ḳaftānı arḳasına bıraḳdı. Andan başlayup Dārāb’a ʿöẕürler ėtdi ki: “Senüŋ ḥaḳḳuŋa taḳṣīr ḳıldum. ʿAḳılsuzlıġıla (11) saŋa ẓulm ėtdüm. Benüm günāhumı bağışla. Ben ėtdügüme ḳalma.” dėdi.

Beyt

Pes Hümā, Dārāb’a eydür şehriyār
Yārıcıŋ olsun hemīşe Kird-gār
(12) Şems olsun saŋa tāc u çarḫ u taḫt
Olmasun senden cüdā iḳbāl u baḫt
Gel benüm bu suçumı bağışlaġıl
Hem benümle luṭf u iḥsān işlegil
(14) Tā göresin ben daḫı ėy ser-güzīn
Cānu baş oynayam öŋüŋde yaḳın
Ben senüŋ iḥsānuŋı bilsem gėrek
Tā ölünce saŋa ḳul olsam gėrek

(15) Dārāb eytdi: “Bu ḳadar ʿöẕür ne ḥācet. Taŋrı senden ḫoşnūd olsun. Ve bu işden bize bir naṣīḥat ḥāṣıl oldı ki ezelde yazılan (16) bir dürlü daḫı olmazımış.” dėdi. Hümā daḫı Dārāb’uŋ bu sözine āferīn ḳıldı, ولي عهد كردن هما داراب را ve buyurdı. Ne ḳadar (17) ʿālimler ve ʿāḳıllar ve vilāyetde adı bellü begler ve pehlevānlar varısa küllī ḳatına cemʿ oldı. Kendüsi ortaya gelüp bu ṭuran ḫalḳa (18) Dārāb ḥaḳḳında ne ėtdiyse söyledi. Ve eytdi ki: “Behmen şāhuŋ yādigārıdur ve hem şāhuŋ ve vaṣiyyeti daḫı bu idi kim taḫta şāh bu (19) olaydı. Şimdiden gėrü şāhuŋuz budur ve tāc ve taḫt ve memleket bunuŋdur. Küllīŋüz Dārāb’uŋ emrinde oluŋ ve aŋa dāyim ḫayr naṣīḥatlar (20) ḳıluŋ ki kimseye göŋlinde kīn ṭutmasun. Zāl’uŋ aṣlın incitmesün. Leşker Hümā'dan bu ḫaberi ėşidicek cemīʿsi şād olup ayaġ üstine (21) ṭurdılar. Şāha tāc ve taḫt mübārek olsun, dėyüp şāhuŋ üzerine şol ḳadar gevherler nis̱ār ėtdiler ki oturduġı taḫt (22) gevherden görinmez oldı. Andan ṣoŋra kāzur ʿavratıyla geldiler. “Ėy şāh-ı cüvān, taḫt mübārek olsun. Hemīşe fetḥ ve ẓafer yoldaşuŋ (23) olsun ve cihān emrüŋe muṭīʿ ve münḳād olsun ve biz dāyelerden ḫāṭıruŋ şād olsun.” dėdiler. Hümā anları göricek gözinüŋ yaşı (24) yaŋaḳlarını örtdi. Anları ḳatına oḳıdı. Dārāb’uŋ ḥikāyetini ve nice besleyüp terbiyet ėtdüklerini söyletdürdi. Anlardan ḫāṭırı şād (24) olup āferīn ḳıldı ve bī-ḥisāb nesne bağışladı ve bir ölçek laʿl ve bir ölçek incü vėrdi. Dārāb buyurdı yüz bedre (25) altun getürdiler. Ve

bir laʿlden cām ve her dürlü ḳıymetlü bėzden bėşer ṭonlıḳ getürdüp kāzurıla ʿavratına ʿiṭā ėtdi ve anlara

(102a) (1) ḫulḳ u luṭfıla söyleyüp ḫāṭırların be-ġāyet şād ḳıldı. Şāha duʿālar ve āferīnler ḳılup gine maḳāmlarına gitdiler. Şol deŋlü māl vėrdi (2) Dārāb ki ayruḳ faḳīrlıḳ görmedi.

Beyt
Māl ü genc ḫoşdur be-ġāyet vėrmege
Vėrmeseŋ meyl ėtme anı dėrmege
(3) Vėrmesindedür bilürseŋ leẕẕeti
Nitekim yėrseŋ görürsin niʿmeti
Gerçi dėrler māl u genc çoḳ olsa yėg
İssi nā-kes olıcaḳ yoġ olsa yėg
(4) Nā-kesüŋ mālı ṣoŋ ucı mār olur
ʿĀḳibet yaḳar yaʿnī nār olur
Yė, yėdür māluŋı ki mār olmasun
Nūr eyle anı kim nār olmasun
(5) Māl mıdur ol yėnmeyüp girmez işe
Yėnmeyen māl şöyle bil beŋzer ṭaşa

پادشاهي داراب پس بهمن ودوازده سال بود Dārāb çünki şehlıḳ taḫtında (6) oturdı ne ḳadar ʿālimler ve ulular varısa ḳatına getürdi. Eytdi ki: “Ben bu ʿālemüŋ zaḥmetini çoḳ gėçürdüm. Āḫir Ḥaḳ teʿālā tāc *ve taḫt*[213] ve devlet müyesser ėtdi. Bunuŋ (7) şükrānesi ben daḫı işümi ʿadl u dād ėdeyin ve ʿālemde ḫoş ḳāʿideler bünyād ėdeyin ki benden kimse incinmesün ve benden ṣoŋra adum eylükle (8) aŋılsun. Zamān benüm ʿadlümle maʿmūr olsun ve raʿiyyetlerüŋ ḫāṭırı benden ḫoşnūd olsun.” dėdi. Andan ṣoŋra Hindūstān’dan ve Rūm’dan ve cemīʿ eṭrāfdan (9) şāha armaġānlar ve niṣārlar geldi. Küllīsi şāhdan rāżī olup şād oldılar. Bir gün Dārāb şāh, diledi ki bir yaylaḳ ṣıfatlu (10) yėrde sākin olup bir ḳaç gün kesb-i hevā eyleye ve atları otlaḳda rāḥat olalar. Buyurdı nice kişiler atlandılar ve bir ṭaġuŋ (11) üstine ėrişdiler. Dārāb gördi ki bir laṭīf yėr ammā ortasında deŋiz var. Buyurdı, Rūm’dan ve Hindūstān’dan ne ḳadar (12) üstādlar varısa ve iş görmiş kişiler varısa geldiler. Ol deŋizüŋ başını buldılar ve bendlerini açdılar. Her iḳlīme ol ṣular (13) aḳdı ve ol deŋizüŋ yėrine Dārāb bir şehir yapdı. Adını Dārāb-gerd ḳodı. Ve ol ṭaġuŋ üstinde bir ulu günbed yapdı. (14) Ve içinde od yaḳdı.

---
[213] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Od ṭapan keşişler küllīsi anda cemʿ oldı. Ve buyurdı, her ṣanʿat ehlinden gelüp ol şehri ārāste ḳıldılar. Ve her ṭarafa (15) leşker gönderdi ki iḳlīmini ṣaḳlaya. Pes ol vilāyet Dārāb sāyesinde rāḥat olup ḫayr duʿāya meşġūl oldılar. Meger ʿArab (16) diyārında bir şāh varıdı. Adına Şuʿayb dėrleridi. Ḳuʿayb aṣlındandı. Yüz yigirm biŋ güzīde er devşürüp İrān'a ḳaṣd ḳıldı. (17) Bu ṭarafdan Dārāb ol ḥāli ėşidüp leşkeri cemʿ ėdüp Şuʿayb'ı ḳarşuladı. Çün iki leşker birbirine yaḳın ėrdiler. Ālāylar bağlayup (18) ṣaflar çeküp birbirine ḳarşu yüridiler. Kūs ve naḳḳāre ve nefīr āvāzını feleke ėrgürdiler. Süŋü ve ḳılıç ve oḳ zaḫmından yėryüzi ḳana ġarḳ olmış idi. (19) Erenler gevdesinden at ve ādem yüriyecek yėr bulmazdı. Ḳan gevdeleri götürmişidi.

Naẓm

Çün ḳarıldı birbirine iki ceyş
(20) Çağışdı cevşen, cebe açıldı kīş
Atdı yaylar toncın oḳlar ḳırıldı
Borı ṣūrnā ecel izin izledi
Ėtdi ḳılıç ṣaldı gürzler başını
(21) Ḳıldı gūtāh ėy nicenüŋ yaşını
Ditredi şabṭa süŋü uzatdı dil
Ol dile ṣançıldı nice at u fīl
Yürüdükçe at u fīller ol zamān
(22) Gümledi yėr yanḳılandı āsmān
Bir ʿaceb ceng ėtdi ol iki çeri
Çoḳ ḳırıldı arada ṣançış eri
Şöyle kim yėrde yürüdi sėl ü ḳan
(23) Ṣanasın Ceyḥūn aḳar yėr yer revān

Üç gün üç gėce tamām ceng ėtdiler. Dördünci gün olıcaḳ ʿArab leşkeri ṣındı. Ve Şuʿaybı ceng (24) içinde öldürdiler. ʿArab'uŋ atlarını ve cebelerini ve ḳılıçlarını ve ne ḳadar mālları varısa Dārāb'uŋ öŋine getürdiler. Cemīʿsini Dārāb (25) leşkere bağışladı. Ol aradan bir ulu beg vėribdi ki ol yıluŋ ve geçen yıluŋ ḫarācını devşüre. Kendüsi leşkerini çeküp ḳayṣer-i Rūm

(102b) (1) üstine yürüdi. **رزم داراب فيلقوس** Ol vaḳtde Rūm'uŋ ḳayṣeri Feylaḳūs şāhıdı. Sūs vilāyeti ser-tā-ser anuŋ ḥükminde idi. (2) ėşitdiki üzerine Dārāb gelür. Buyurdı, leşker tamām ḳatına cemʿ oldı. Ve ne ḳadar ḳalʿalar varısa berkitdi. ʿAmūriyye'den leşker ḳaldurup

(3) Dārāb şāha ḳarşu yürüdi. İki leşker birbirine bulışup hemān dem sėl gibi ḳoyuldılar. Āmān vėrmeyüp birbirin ḳırmaġa meşġūl oldılar. (4) Dārāb şāh ġayrete gelüp leşkerine istimālet vėrüp ḥamiyyet cengin ele aldılar.

Beyt

Şāh olan şaḫṣa bilüŋ şöyle ki var
(5) Bu ḥamiyyet ki gereklüdür ėy yār
Ḳanḳı şehde kim ḥamiyyet olmaya
Ölüden kemdür egerçi ölmeye
Bī-ḥamiyyetlerden erlik gele mi
(6) Bī-ḥamiyyetlikle dirlik ola mı
Baş u cān sun selāṭīn ėy güzīn
Şāh olımaz degme gün aŋla yaḳīn
Tāc u taḫt issi gėrek ser-bāz ola
(7) Baş u cān ḳadri ḳatında az ola
Tā ki furṣatda yanınca yoldaşı
Oynayalar yolına cān u başı
Şöyle dėmişdür naṣīḥatda ėy yār
(8) Şāh-nāme içre Ṭūsī āşikār

Üç gün tamām ceng ėtdiler. Dördünci gün ṣabāḥ vaḳtinde Feylaḳūs ṣındı, ḳaçup ʿAmūriyye ḳalʿasına (9) düşdi. İrān serverleri ol vilāyetüŋ ėrkegini ḳırdılar ve ʿavratını oġlanını esīr ḳıldılar. Feylaḳūs ėlçi gönderüp Dārāb'dan (10) āmān diledi. Ėlçiyle bile ḥisābsuz fülūrī ve iki ṣanduḳ laʿl gönderdi. Eytdi ki: "Allāh'dan dilerem ki bu ceng aramızdan gide, yine (11) ṣulḥ ve ṣalāḥ ola. Ġaraż Rūm'ısa ḳılıcuŋla alduŋ ve ḫarāb ėtdüŋ. Benüm elümde bir ʿAmūriyye ḳaldı. Bizüm senüŋle ceng ėtmek ḫāṭırımuzda (12) yoġıdı. Sen ḳaplan gibi bizüm üzerimize geldüŋ. Baŋa daḫı ʿār geldi, senüŋle ceng ėtdüm. İmdi ėy şāh, göz yaşın aḳıtmak Taŋrı ḳatında (13) ḫoş olmaz. Eger İrān şāhı, şād u ḫandān bu vilāyetden el çekerse ne ḳadar dilerse ḫarāc gönderem. Bāḳī fermān senüŋdür." dėdi. (14) Dārāb, bu sözi ėşidicek ululları cemʿ ėtdi ve eytdi ki: "Siz ne maṣlaḥat görürsiz ki Feylaḳūs bizden yüz ṣuyın istemiş. (15) Dükeli ulular şāha āferīn ḳıldılar, eytdiler ki: "Şol nesneyi ki şāh bilür biz bilmezüz, kendüye lāyıḳ neyse ėtsün. Eved, şāhā Feylaḳūs'uŋ (16) bir ḳızı vardur ki ḥüsn içinde naẓīri yoḳdur. Boyı serve beŋzer, yaŋaḳları bahār günine beŋzer. Şāh anı görse ġāyet begenür." dėdiler.

Beyt

(17) Feylaḳūs'uŋ ḳızıdur nāhīd ü nām

Yüzi rūz-ı rūşen ve zülfeyn-i şām
Saçı Mūsā'dan vėrür anuŋ nişān
Aġzı ʿĪsā sözini eyler beyān
(18) Gözinüŋ nergisi pür settārı müdām
Ṣaçlarına müşgile ʿanber ġulām
Görse yüzin vāllah ölürdi melek
Cūş ėderdi ʿaşḳına māh-ı felek
(19) Mihr-i lāle baġrına uraydı daġ
Yüzi māh-ı şemʿ ola şemse çerāġ
Yanaġı tābına doymaz āfitāb
Teşnesidür laʿlinüŋ dürr-i ḫoş āb

(20) Pes Dārāb şāh ėlçi ḳatına oḳıdı, eytdi: "Yüri ḳayṣere varup eyt ki 'Eger benden yüz ṣuyın isterse ol perde ardındaġı ḳızı ki (21) adı Nāhīd'dür- bir altun taḫt üzerine oturup Rūm'uŋ ḫarācıyla bile baŋa göndersin." dėdi. Pes ėlçi Feylaḳūs'a gelüp (22) ḫaberi bildürdi. Feylaḳūs, Dārāb güyegüsi olduġına şād oldı. Ḫarācı şunuŋ üzerine ḳarārlandurdı ki her yıl Feylaḳūs'dan (23) yüz biŋ altun yumurda ala ki her birinüŋ aġırlıġı ḳırḳ mis̱ḳāl ola ve her birinüŋ üzerinde aġır bahālu laʿl oturdulmış ola. Andan (24) ṣoŋra Feylaḳūs buyurdı, şehrüŋ keşīşleri ve pāpāzları geldiler. Ḳızı bir altun taḫt üzerinde ki aġır bahālu laʿller oturdulmışdur (25) ḳodılar. Bir gevher tāc başına gėyürdiler. Taḫt öŋince ḫādimler ve cāriyeler her birinüŋ elinde bir altun cām içi ṭolu cevāhir ve yüz biŋ

(103a) (1) dībā-yı Rūmī ve üç yüz biŋ daḫı örtü, döşek alup ikrām ve ʿizzetile dil-ārām şāhuŋ ḳatına getürdiler. Ve ol gevheri ṣayup şāhuŋ ḫazīne-dārına ısmarladılar. (2) Ol aradan şāh daḫı Nāhīd'i alup İrān'a geldi anuŋla ẕevḳ ü ṣafāya meşġūl oldı bir nice zamān.

اغاز داستان إسكندر شاه بن داراب

(3) Ṭaldı dil baḥrına çün ġavvāṣ-ı rūḥ
Baḥr içinde çoḳ güher ḳıldı fütūḥ
Cevheri silüŋ cevāhir kim görür
Ḳanḳı baḥruŋ dürridür bilür
(4) Baḥr-i āʿẓamdan olursa ḳıymeti
Müşterī ḳatında ḫoşdur ʿizzeti
Söyleyecek cevher-i dürri ėy yār
Sözleri olur müzeyyen tāc-vār

(5) Çün söze dizdüm bu dürri söyledüm
Dürr-i gevherden ḥikāyet eyledüm
Söz muraṣṣaʿ olıcaġaz diŋlenür
Her ne dilce söyleriseŋ aŋlanur
(6) Aŋlayandur bu sözleri ėy ʿazīz
Ḳadrini sözüŋ bilür ehl-i temīz
Ger temīzüŋ varısa ėy yol eri
Diŋle imdi ol müzeyyen sözleri
(7) Kimleri yėmişdür işbu cihān
Kimleri daḫı yėyiser bī-gümān
Çarḫ-ı ẓālim yėmeden bizi daḫı
Bir nice söz söyleyelüm ėy aḫī
(8) Ben ṭarīḳat şerḥin eydürsem saŋa
İşbu ḳıṣṣa bir bahānedür baŋa
Didügümüz sözi bunda ḳoyalum
Şāh-ı Dārāb'un sözine gelelüm

(9) Meger ki bir gün Feylaḳūs ḳızı Nāhīd, Dārāb şāhıla yaturlardı. Nā-gāh Nāhīd bir kerre ḳatı nefes vėrdi, anuŋ nefesinden şāhuŋ (10) göŋli perīşān oldı. Zīrā Nāhīd'üŋ aġzında bir nesne belürmişidi. Ol sebebden aġzınuŋ ḳoḫusı müteġayyir olmışıdı. Şāh anı bilicek be-ġāyet (11) melūl oldı. Buyurdı, ne ḳadar ṭabībler varısa geldiler ki Nāhīd'üŋ ol zaḥmetine ʿilāc ėdeler. Meger bir üstād-ı ʿāḳıl kişi *bir*[214] ot getürdi ki ol (12) otuŋ adına Rūm'da İskendererūs dėrleridi. Yaḳıcı otlardandı. Ol otı Nāhīd'üŋ ṭamaġına sürdi. Ol belüren zaḥmeti yaḳup giderdi. (13) Likin yine aġzınuŋ ḳoḫusı evvelkileyin oldı ammā şāhuŋ nigārdan ṣafāsı götürüldi ve evvelki muḥabbet gitdi. Ol melāletile yine anı atası Feylaḳūs (14) ḳatına gönderdi. Meger ol vaḳtde Nāhīd, Dārāb şāhdan ḥāmile ḳalmışıdı. Ḥālini kimseye dėmedi. Ṭoḳuz ay olıcaḳ bir oġlan dünyāya (15) getürdi ki ṣūreti bedr olmış aya beŋzerdi. Saʿādet nişānı ve zīreklik āṡārı üzerinde āşikāre idi. Anası ol oġlanuŋ adını (16) İskender ḳodı. Ḳayṣer gerçi İskender'üŋ ṭoġduġına şād oldı ammā Dārāb ḳızından uṣanup gine gönderdügini kimseye bildürmedi. (17) ʿĀr ėderdi ol sebebden İskender Dārāb şāh oġlı idügin kimseye bildürmedi. Cemīʿ ʿāleme anı kendü oġlı bildürdi. Andan Feylaḳūs (18) emr

[214] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ėtdi ne ḳadar kāmil müneccimler varısa ḳatına cemʿ ėdüp İskender'üŋ ṭāliʿine naẓar ėtdiler. Bilüp Feylaḳūs'a eytdiler.

Beyt
(19) Dėdiler çün ḥükm-i usṭurlābıla
Nite līkin oğlınuŋ her bābıla
Ṭāliʿ heylācını çün bildiler
Yėdi yılduzı şarḳda buldılar
(20) Pes dėdiler kim bu meymūn aḫteri
Olısardur şarḳ u ʿArab'uŋ serveri
Yėdi iḳlīmi musaḫḫar ėdiser
Ḫalḳını kendüye çāker ėdiser
(21) Çün ḳoya bu başına Cem gibi tāc
Ala Dārāb gibi biŋ şehden ḫarāc
Ḳanda ki ola ḳılıcı Ḍaḥḥāk fer
Ol arada bulmaya Cemşīd ẓafer
(22) Daḫı nice Behmen vü İsfendiyār
Olısar bunuŋ ḳatında bende-vār
Ẓulm bunuŋ ʿadl elinden gidiser
Fitne-yi Yeʿcūc'ı bu defʿ ėdiser
(23) Hem daḫı kim şarḳdan tā ḥadd-i ʿArab
Ḳalmaya hīç bir mekān ki ėtmeye ḥarb
İşbu oğlan ol Sikender'dür ki yaḳīn
Kim olısardur bunuŋ rūy-ı zemīn

(24) Meger ol gėce ki İskender dünyāya geldi Feylaḳūs'uŋ āḫūrında bir ḫāṣ yundı varıdı. Ol daḫı bir boz tülü ḳolan ṭoġurdı ki teni arşlan (25) tenine beŋzer. Ve dükeli endāmı ḫūbıdı. Ḳayṣer anı mübārek görüp İskender niyyetine besletdürdi. Ṣoŋra İskender'üŋ anda sevgülü

(103b) (1) ḫāṣ atı yoġıdı. Bunuŋ üzerine nice zamān geçdi. Büyürek ḳatı bahādur ḳopdı ve pehlevānlıḳ daʿvāsın ėtmege başladı. Feylaḳūs anı (2) kendünüŋ oğlanlarından ʿazīz ṭutardı. Hem Feylaḳūs'dan ṣoŋra yėrine İskender şāh oldı. Şol hünerler ki şāhlara (3) gerekdür İskender anı ögrendi. ʿAḳlıla ve hünerile Rūm'da şöhret buldı. Cemīʿ ʿālem anuŋ ḥüsnine ve ḫulḳına ve merdānelıġına (4) taḥsīn ḳılup duʿālar ėtdiler. Bu ṭarafdan Dārāb şāh Nāhīd'i atası ḳatına göndericek bir ḫātūn almış idi. Ol ḫātūndan bir (5) oğlı varıdı. Adına Dārā dėrleridi.

Her nesnesi hemān dem Dārāb şāha beŋzeridi. İskender'den bir yaş kiçi idi. Dāyeler ʿizzetile anı (6) beslediler. Üstādlar ve ʿāḳıllar dün ü gün terbiyet ėtmege meşġūl oldılar. Bunuŋ üzerine on iki yıl gėçicek Dārāb ḳatı ḫasta (7) oldı. Vilāyetüŋ ulularını ḳatına cemʿ ėtdi eytdi ki: " Benüm ʿömrüm āḫirine ėrişdi. Şimdiden ṣoŋra taḫt Dārā'nuŋ olsun. Cemīʿŋüz (8) anuŋ emrinde oluŋ. Dārā'ya naṣīḥat ėdüŋ . ʿAdl ėtmegi kendüye pīşe ḳılsun ve pādişāhlıġa maġrūr olmasun ki ʿömür (9) pāyidār degildür." bunı dėdi ve cānı teslīm ėtdi.

Beyt
Ser-veriken ednā ḳabr urdılar
Sevüklüyiken içlerinden sürdiler
(10) Ḥükm ėderken māla milke dün ü gün
Bir kefen vėrdiler egnine o gün
Aradan anı çıḳarup bėrdiler
Ḳara ṭopraġuŋ içine ḳardılar
(11) Ölmegüŋ budur ser-encāmı yaḳın
Ġāfil olma bu olmadan key ṣaḳın

İrān ḫalḳı yaḳalarını çāk ḳılup feryādlar ėtdiler ve hezār derdile (12) Dārāb'ı defn ėtdiler. Ve niçe zamān anuŋ yasın ṭutdılar. Andan ṣoŋra Dārā'yı ʿizzetile atasınuŋ taḫtına gėçürüp şāh ḳıldılar. **پادشاهي دارا بن داراب دوازده و سال بود** (13) Gerçi Dārā göŋülden atasınuŋ yasın ṭutardı; lakin maṣlaḥatçun ve ʿālem niẓām bulsun içün (14) taḫta çıḳup başına şāhlıḳ tācını ḳodı. Ammā bir tīz ḫışm-nāk kimesne ḳopdı ki sözile keskin ḳılıçları ṭurġuzurdı. Taḫta (15) çıḳup otırıcaḳ ululara ve beglere eytdi: "Ėy serverler, istemezem ki benüm zamānumda kimseye ẓulm ola. Ve her kişi bildügin işleye. Bilüŋ (16) ki her kim benüm emrüme muṭīʿ olmaya ve buyruġumı yėrine getürmeye anuŋ başını keserem. Daḫı bilüŋ ki baŋa kimsenüŋ naṣīḥatı gerekmez. Benüm bildügüm (17) baŋa yėter. ʿĀlemüŋ yol göstericisi benem. Cihānda yėmek içmek ve baḫşiş ėtmek ve buyruḳ buyurmaḳ benden artuḳ kimsenüŋ degildür." dėdi. (18) Andan yazıcısını ḳatına oḳuyup emr eyledi ki her ṭarafuŋ ulularına ve şāhlarına nāmeler yazdılar. Şöyle ki her sözi ḫançerden tīzdi. (19) nāmelerde şöyle yazılmış idi ki: "Her kim benüm buyruġumdan baş çeke başını yatururam. Eger cān vėresiz ve eger cān alasız cemīʿŋüz (20) benüm emrüme ḳulaḳ ṭutmaḳ gerek. Ve her ne buyursam anda olmaḳ gerek." dėmişidi. Çünki bu resme nāmeleri her vilāyete gönderdi. Andan ḫazīne ḳapuların (21) açdı. Leşkere bİ-ḥisāb māl vėrdi. Her bir kişiye aḳça ve fülūrī ve cebe ve ḳılıç ḥāllü ḥāllerince vėrdi. Şol ki iş görmiş (22) kişilerdür ve pehlevānlardur Hind'den ve Sind'den ve ḫāḳān'dan ve Faġfūr ve Çīn'den ve cemīʿ memālikden Dārā'ya ėlçiler geldiler. (23) Armaġānlar ve

ḫarāclar getürdiler. Andan Dārā bir şehir bünyād ėtdi. Adına Zerpūs dėrleridi. Ġāyet maʿmūr şehiridi. Ol şehirde ne ḳadar (24) dervīş ḥāllü ve az ser-māyelü kişiler varısa küllīsine fülūrīler ve gencler bağışlayup ġanī ḳıldı. Meger ol zamānda Rūm'da bir ḥakīm var (25) idi ki tamām-ı Rūm vilāyeti anuŋıla müşerref olmışlar idi. Adına Ereṣṭū dėrleridi. Eyü ḫūlu ve zīrek kişi idi ki hīç mis̱li yoġıdı.

Beyt

(104a) (1) Şöyle dėrler ol ḥakīm-i kār-dān
Evvel ü āḫir ṭıbbı oḳımış revān
Her mizācuŋ nice aḫlāṭı ki var
Cümlesini aṣlıla bilmiş ėy yār
(2) Hem yine ḳaç yėrde ḥazm olur ġıdā
Bilmiş anları daḫı bī-iḳtiżā
Her mażarrat nireden ḳopar gelür
Ṣıḥḥatüŋ gelür nice yėrin alur
(3) Tende ʿillet nice seyr ėder ėy cān
Yā ṭamarlarda nice yürür bu ḳan
Bunlaruŋ hep ḥaddlerin bilmişidi
Nice kerre tecrübe ḳılmışıdı
(4) Yüz saḳāmet bir vücūdı bağlasa
Bir ḥarāret bir cigeri ṭağlasa
Bir ʿilācıla ḳamusın ėy emīn
Ṣıḥḥatıla defʿ ėderdi ol güzīn

(5) Pes ol ḥakīm İskender'üŋ ḳatına geldi. İskender aŋa ḳatı ʿizzet ḳıldı. ḥakīm eytdi: "Ėy şāh, bu tāc u devlete mağrūr olma ki bu taḫt senüŋ (6) gibileri çoḳ gördi. Kimse bunda ebedī ḳalur degildür. Eger ʿaḳlum kāmil dėyüp kendü bildügüŋ işleyesin ve kimsenüŋ naṣīḥatın ṭutmayasın (7) şöyle bil ki senden nā-dān kişi yoḳdur. Bizüm aṣlımuz ṭopraḳdur gine āḫir ṭopraġ olacağız. Eger eyü olasın, eyüler ṭarīḳini ṭutasın; aduŋ ʿālemde (8) eylügile aŋıla ve taḫtuŋda şād-kām olasın. Ve eger yavuz olursaŋ bil ki ėy şāh her ne ekerseŋ anı biçersin ve ne ėderseŋ cezāsın görürsin. (9) Yavuz kişiler ʿālemde şād olmaz. Şāhlar her maḳṣūda eylügile ėrişür." dėdi. İskender'üŋ Ereṣṭū'nuŋ sözi ḫoş geldi. Anuŋ emrisüz hīç (10) iş ėtmezidi ve anı ḳatından gidermezidi. Dāyim aŋa luṭflar ėderdi ve taḫtına gėçürürdi. Taḫtda ikisi bile otururdı. Meger bir gün Dārā (11) ḳatından evvelki ʿādetince Rūm'a bir ėlçi geldi

ki ḫarāc isteye. İskender'üŋ ḳatına gelüp ḫaberi söyledi ve niye geldügini bildürdi. (12) İskender ol sözden ḳatı perīşān oldı, *elem çekdi.*[215] Ėlçiye eytdi: "Yüri var Dārā'ya eyt ki: 'Bu hevādan gėçsün ve atınuŋ uyanını bir pāre çeksün, (13) bahādırlıġıla kendüyi deŋize urmasun. Ol tavuḳ ki altun yumurdlardı öldi. Şimdiden ṣoŋra daḫı Rūm'dan ḫarāc istemesün ki Dārāb'uŋ (14) ulu oğlıyam. Benüm ḳuvvetüme fīller ve ejderhālar doymaz. İnṣāf ėdicek İrān'uŋ daḫı yarusı benümdür. Anı incitmeyeyin dėyü istemezem ol benden ḫarāc mı ister?" dėdi. (15) ėlçi İskender'den bu ḫaberi ėşidicek daḫı söylemege ḳorḳdı. Pes ol gėce ḳaçup İrān'a geldi. Rūmīler İskender'üŋ eyle ėtdügine (16) ḳatı perīşān oldılar ve Dārā'nuŋ ḫışmından ḳorḳdılar. Anı göricek İskender cemīʿ leşkeri ḳatına cemʿ ėtdi ve Dārā'nuŋ ḫaberin söyledi. (17) Ve eytdi ki: "Çarḫuŋ gerdişinden kimse ḫalāṣ bulmaz. taḳdīrde olan nesne bir dürlü daḫı olmaz. Ben ʿilm-i nücūmda ṭāliʿümi gördüm ki ʿālem (18) bize yüz ṭutmışdur ve şimdiden ṣoŋra nice zamān fetḥ ve ẓafer bizümdür. Dārā'ya çoḳ ṭarlıḳlar ve zaḥmetler vāḳiʿ olsa gerek. Hīç üşenmeŋ, (19) ḫāṭıruŋız ḫoş ṭutuŋ." dėyüp ḫazīne ḳapuların açdı. Leşkerinüŋ tamām ḳaydın görüp her birine bī-ḳıyās inʿām ḳılup cemīʿ leşkerini ġanī (20) ve bay ḳıldı.

Ṣıfat Ẕemm-i Māl
Māl ele gėçicek anı vėregör
Ḫarca sürüp māl u genci yėregör
Yoḫsa seni yėr ėy şehriyār
(21) Niceleri yėdi gördüŋ āşikār
Göz ṭururken el ṭutarken ėy aḫī
Yiye gör māluŋı cehd ėt sen daḫı
Tā ki senden şākir ol Kird-gār
(22) Yoluŋı bağlamaya bu rūzigār

Pes İskender şāh bir gün buyurdı, kūs ve naḳḳāre dögdiler ve ʿalemler çezdiler. Ol firāvān leşkerile yėrinden (23) ḳalḳup ʿazm-i Mıṣır ḳıldı. Bu ṭarafda Mıṣır şāhına ḫaber yėtişdi leşkerini devşürüp İskender şāha ḳarşu yürüdi tamām-ı leşker ile. Çünki (24) iki leşker birbirine muḳābil oldılar. Yėdi gün tamām ve gėce gündüz ceng ėtdiler. Sekizinci gün Mıṣır'uŋ çerisin ṣıdılar. İskender şāh, ādemler (25) ḳoyup yolları bağlamışdı. ʿArab'dan şol ḳadar ḫalḳ esīr ėtdiler ki ḥisābı yoġıdı. Cebeler ve nīzeler ve zerrīn kemerler ve ḫançerler ve fülūrīler ve dībālar

[215] B. nüshasından tamamlanmıştır.

(104b) (1) ve ʿArabī atlar ve Hindī ḳılıçlar şol ḳadar aldılar ki şāhuŋ leşkeri müstaġraḳ oldı. Andan Mıṣır'uŋ ululları gelüp (2) İskender'üŋ ayaġına döküldiler ve āmān dilediler. İskender ol ḫalḳa āmān vėrdi ve bir ḳaç gün anda ḳarār ḳıldı. Andan geçüp İrān'a ʿazm (3) ėtdi. Dārā ėşitdi ki Rūm leşkeri yėrinden deprenmiş ve kendünüŋ vilāyetine ḳaṣd ḳılmış. Buyurdı ol bī-ḳıyās leşker her ṭarafdan ḳatına (4) cemʿ oldılar. Her birinüŋ müretteb yaraġını gördi ve İskender'ile ceng ėtmege bėl baġladı. رزم اول اسكندر و دارا Pes Dārā şāh (5) İṣṭeḫr şehrinden şunuŋ gibi leşkerile çıḳdı ki nīzelerden yėl gėçicek yol bulmazdı ve tozdan güneş yüzi görünmezdi. Bu ʿaẓametlü leşker ile (6) ʿazm-i Rūm ḳıldı. Fırāt kenārına gelüben ḳondı. Ḳumuŋ ve ḳayır ḥisābı varıdı ol leşkere yoġıdı.

Ṣıfat-ı Leşker

(7) Gümledi deryālayın ḳuvvetince ceyş
Çaġladı gürz ü süŋü tīġile keyş
At süheyli ve er ününden ėy cān
Şöyle oldı kim yacandı bu cān

(8) Bu ṭarafdan İskender şāh ėşitdi ki Dārā gelür. Yaraḳ görüp ḳarşu vardı. birbirine yaḳın ėrişüp ḳondılar. Şöyle ki arada üç ferseng (9) miḳdārı yėr ḳalmışıdı. Andan ṣoŋra İskender ululları ve iş görmiş kişileri ḳatına oḳıdı. Dārā'nuŋ ḥālinden ve leşkerinden (10) ḫaber ṣordı. Ol kişiler İrān leşkerini şol ḳadar vaṣf ėtdiler ki İskender ʿacebe ḳaldı. Ammā anlaruŋ mübālaġasına göŋli (11) inanmadı, eytdi: “Bundan artuḳ çāre yoḳdur ki ben ėlçi ṣūretinde varam Dārā'nuŋ leşkerinüŋ halin görem. Ola ki tedbīrile (12) bu şerri ḫayra döndürem. Anuŋıla ne kīnüm vardur ve ne cengüm var? İki şāhuz, bir şehriyāruŋ oġlıyuz. Ṣavaş nemüze gerek? dėdi.” Şāh (13) şöyle dėyecek vezīrler menʿ ėdemeyüp naṣīḥat ḳılup bārī iḥtiyāṭıla varġıl, dėyüp ögüt vėrdiler.

(14) Er olana iḥtiyāṭ şöyle ki var
Key gereklü nesnedür ėy şehriyār
İḥtiyāṭdan kimse ḫüsrān olmadı
İḥtiyāṭ ėden peşīmān olmadı
(15) İḥtiyāṭsuz kişi yaŋılur işin
Ḥayfıla ṣoŋra ele urur dişin
Ėy niceler iḥtiyāṭsuz iş ėder
Şüphesüz o kişi bed endīş ėder
(16) Ṣoŋra olmaḳlıḳ peşīmān her işe
Aṣṣı budur urur barmaḳ dişe

İḥtiyāṭ evvel gerekdür ėtmedin
İḫtiyārı hem elinden gitmedin
(17) İḫtiyār eldeyiken fevt ėtmegil
Her yola diŋlenmeyince gitmegil
İş ki işlendi atılmış oḳdur
Anı döndürmege çāre yoḳdur
(18) Ėy niceler aŋsuzın oḳ atdılar
Bilmedin ḥayfıla yėle gitdiler

رفتن اسكندر پيش دارا بشكل رسولان İskender şāh ol ulularuŋ (19) sözini cānıla ḳabūl ėdüp buyurdı. Altunlu şāhāne ṭonlar getürdiler. Gėydi ve bir gevher ile muraṣṣaʿ kemer ḳuşandı ve bėline bir Hindī (20) ḳılıç ḥamāyil ḳıldı ve bir altun eyerlü ata suvār oldı. Rūmīlerden on bir yigit alup ėlçi ṣūretinde Dārā'nuŋ ḳatına geldi. (21) Yaḳın gelicek atından indi ėlçilerüŋ erkānı neyise yėrine getürdi. Dārā, İskendere ʿizzet eyledi. Taḫtınuŋ yaḳınında yėr gösterdi. (22) İskender oturdı. Andan İskender'den ḫaber ṣordı. İskender ayaġ üstine ṭurup Dārā'ya ḫoş vechile ḫaber vėrdi. (23) Şöyle ki ol ṭuran ḫalḳ İskende'üŋ heybetine ve anuŋ ḳadd ü ḳāmetine ve ol cür'etine, söyleyişine ḥayrān ḳaldılar. Cümlesi İskender'e (24) āferīn ḳıldılar. Andan İskender ki söze başladı. Evvel şāhuŋ devām-ı ʿömrine duʿā ḳıldı. Andan eytdi: "Ėy şehriyār, İskender şöyle (25) dėr ki: 'Benüm İrān şāhıla ceng ėtmek maḳṣūdum degildür ve İrān'da eglenmek daḫı istemezem. Fikrüm oldur ki bir zamān yėryüzini

(105a) (1) seyr ėdem ve bu cihānuŋ ʿacāyibini ve ġarāyibini görem. Benüm şāhıla düşmenligim yoḳdur. Kendü ḳardaşumıla ceng ėtmezem. Kerem ėtsün İrān'dan gėçmege baŋa (2) yol vėrsün. Eger elbette ceng ėtmek isterise ben daḫı anuŋla ceng ėtmekden ʿāciz degülem. Eved İrān'uŋ ṭopraġını benden ṣaḳınmasın. (3) Yoḳ yėre leşker ḫasārāt olmasun. ʿĀlemüŋ teferrücini menʿ ėtmek kimsenüŋ elinden gelmez. Şāh bilsün ki benüm daḫı leşkerüm çoḳdur ve devletüm (4) andan ġālibdür. Ol benümle cengden fāyide ėtmez. Elbette bu iḳlīmden yol bulup gėçsem gerek. Ne arada ḫāṭırı dilerse gelsün uġraşalum. (5) Görsün ki ʿālemde er daḫı nice olur. Ben cengden ḳaçmazam ve leşker çoḳlıġından üşenmezem.'" dėdi. Dārā ėlçinüŋ çehresine naẓar ḳıldı (6) ve anuŋ merdāneligini ve zīrekligini ve söz söyleyişini görüp ʿacebe ḳaldı. Şanki bir almanuŋ yarısı Dārā'dur ve yarısı oldur. Aŋa eytdi ki: (7) "Ėy yigit, aduŋ nedür? Kimüŋ aṣlındansın ki vażʿuŋdan şeh-zādeye beŋzersin. Ednā kişilerde sencileyin ādem olmaz. Şöyle ṣanuram ki (8) İskender'sin. Bu çehre ki sende var ve bu söz ki sen söylersin tāc ve taḫtdan ġayrıya lāyıḳ degilsin." dėdi. İskender Dārā'dan bu

sözi ėşidicek (9) güldi, eytdi: “Şāhā, bu sen dėdügiŋi cihānda kimse ėtmiş degüldür. İskender şunuŋ gibi şehriyār iken ḳatında bir kimesne bulmadı ki ḫaberin kendü getüre. (10) Anuŋ ʿaḳlı şöyle degüldür ki evvelki şāhlaruŋ erkānından tecāvüz ėde. İskender’üŋ ḫaberi budur ki şāha söyledüm. Bāḳī fermān (11) senüŋdür.” dėyüp ol sözile şāhı inandurdı. Pes Dārā buyurdı, serā-perdeye yaḳın yėrde bir yėr düzüp İskender’i anda ḳondurdılar. Andan (12) anda Dārā buyurdı erkān-ı devlet ve āʿyān-ı ḥażret ve ekābir-i memleket cümlesi ḥāżır oldı. Ve bir ulu kişi gönderdi İskender’i (13) daʿvet ḳıldılar. Geldi. Ėlçiler oturacaġı yėrden anı yuḳaru gėçürdi. Andan buyurdı, ḫān getürdiler. Yėndükden ṣoŋra meclis ārāste (14) ḳıldılar. Sāḳīler yėr yėr yürüyüp muraṣṣaʿ cāmlar ṣunmaġa meşġūl oldılar ve sāzendeler gūyendeler gelüp ṣafıla oturdılar.

Beyt

(15) Çünki şehler ʿayşa āġāz eyledi
Çeng ü ney her yaŋadan sāz eyledi
Cām-ı zer ṣundı put yāḳūt leb
Kim ṣalardı āfitāba ʿaşḳ-ı teb
(16) Eyle naġme-sāz oldı erġanūn
Ol ṣafādan ʿaḳla ėrişdi cünūn
Eyle nāle ėtdi derdile rebāb
Kim cigerler oldı sūzından kebāb
(17) Eyle düzdi sāzını perdede ney
Ki ėtdi zühre çengīnüŋ tārını ṭeyy

Ol meclisde İskender şāha ne ḳadar cām gelürdi, içüp gine (18) sāḳīye vėrmezdi, öŋinde ḳordı. Sāḳī gördi ki iş endāzeden geçdi, ėlçi cām ḳomadı aldı arḳuncaḳ Dārā’nuŋ ḳatına geldi, eytdi (19) ki: “Rūmī ne ḳadar cām içer gine vėrmez. Cām ḳomadı. Hep öŋine yıġdı. Bilmezem ki bu işden maḳṣūd nedür?” dėdi. Dārā eytdi ki: (20) “Ṣor, niçün eyle ėder.” Sāḳī geldi eytdi: “Ėy arṣlan yigit, bu cāmları yanuŋda ḳoduġuŋ niçündür?” İskender eytdi: “Bizde ʿādet budur ki ėlçiler (21) içdügi cām kendülerüŋ olur. Eger sizde bu erkān olmazsa götür bu altun cāmları yine şāhuŋ ḫazīnesine ilet.” dėdi. Anuŋ erkānı (22) Dārā’ya ḫoş geldi ve güldi. Andan buyurdı, bir cāmuŋ içine güher-i nis̱ār ṭoldurup üzerine bir ḳızıl yāḳūt ḳodılar. Anı İskender’üŋ eline (23) ṣundılar. İskender baş urup sāḳī elinden cāmı alup öŋine ḳodı. Meger ittifāḳ ol demde Dārā’nuŋ Rūm’a ḫarāc istemege gönderdigi kişiler geldi. Ol (24) ṣoḥbetde İskender’i görüp bildiler. Şāha dėdiler ki: “Oturan İskender’dür. Şāh bizi Rūm’a göndericek varduḳ, bu şāhı biz anda gördük. Bize (25) ḫışm ėtdi. Ḳorḳumuzdan ol gėce

ḳaçduḳ. Bir pehlevāndur ki bunuŋ gibi kişi Rūm'da bir daḫı yoḳdur. Ḳaṣdıla gelmişdür, senüŋ leşkerini ve gencini ve tāc-ını

(105b) (1) göre." dėdiler. Dārā bu sözi ėşidicek İskender'e çoḳ naẓar ėtdi. Ammā ol demde ṭınmadı. Fikri ol idi ki ṣoḥbet āḫir olıcaḳ ṭutaydı. İskender, bildi (2) ki şāha kendüyi bildürdiler. Vaḳtine ḥāżır oldı. ḥakīmlerüŋ naṣīḥatın yād ḳılup aḫşam olınca ṣabr ėtdi. Bir pāre ḳaraŋu olduġınlayın (3) ṭaşra çıḳar gibi olup fi-l-ḥāl atına binüp yoldaşlarına ḫaber eyledi. "Tīz binüŋ." dėdi. Pes cemīʿsi atlarına suvār olup ḳaçdılar. Ol (4) ṣoḥbetde Dārā dāyim İskender'i gözedürdi ki ṭaşra çıḳdı daḫı gelmedi. Tīz ādemler gönderdi ki anı ṣaḳlayalar. Gelüp çādırında istediler, (5) bulmadılar. Şāh buyurdı, ardınca biŋ bahādur atlu gitdiler. Cehd ėdüp ḳaraŋu gėcede bulmadılar. Āḫir ḳaravula buluşdılar her birisi ḥayf diyürek (6) gine döndiler. Bu ṭarafdan İskender şāh ṭoġru serā-perdesine geldi. Rūm'uŋ begleri ve pehlevānları İskender'üŋ ḳatına cemʿ oldılar. Gėce içinde şāhı (7) gördiler. Şād u ḫurrem geldi. Öŋinde yigrim altun cām var. İskender ol serverlere eytdi: "Şād oluŋ, fālımuz ḳutludur. Fetḥ u ẓafer bizümdür. Bu cāmlar (8) furṣat bizüm idüginüŋ ʿalāmetidür. Ve hem Dārā'nuŋ leşkerini daḫı oran ḳıldum. Gördüm ki ėşitdügimüz ḳadar degil. Hīç üşenmeŋ, ceng içün (9) ḳılıçlaruŋızı çeküŋ. Bir pārecük ki zaḥmet çekevüz. Anuŋ ʿaḳabince çoḳ şādılıḳ görsevüz gerek. Ḥaḳ teʿālā bizüm yoldaşumuzdur ve devlet bizüm başumuzdadur." (10) dėdi. Ulular şāha āferīn ḳıldılar ki yėryüzi senüŋle maʿmūr olsun, bizüm cānımuz senüŋ yolına ḳurbān olsun. Bizüm daḫı fikrümüz budur ki senüŋ (11) gibi bahādır ve saʿādetlü şāh ʿāleme gelmemişdür. Allāh senüŋ ʿömrüŋi şādılıġıla dāyim ḳılsun ve cihān *senüŋ*[216] fermānuŋda olsun." dėdiler.

هزيمت شدن دارا بجنك

(12) Çü gitdi gėce gündüz şāha ėrdi
Şebistān ceyşi yėrden raḫtı derdi
Felek bāmına sancaḳ dikdi çün rūz
(13) Ėrürdi şemʿ kim nūrānī bā sūz
Sipihr üzre çü zerrīn ḳurṣ açıldı
Zemīne şavḳ-ı şemsānī şaçıldı
Sürüldi zengī ceyşi ḳodı taḫtı
(14) Ḫotan mīr ėrüp düşdi raḫtı

216 B. nüshasından tamamlanmıştır.

Çü düzildi bezendi ėrdi furṣat
İşidelüm kimüŋdür fetḥ ü nuṣret

Çünki ṣabāḥ oldı ʿālem nūrla (15) ṭoldı. Cihān başına güneşden tāc urundı. Dārā Furāt kenārında leşkeri ḳaldurdı, bir ṣaḥrāya geldi. Bu ṭarafdan İskender daḫı kūs ve naḳḳāresin (16) dögüp göçdi. Ol iki bī-nihāyet leşker birbirine ḳarşu ṣaflar çeküp ve ālāylar bağlayup yüridiler. ʿAlemler başını felekle ėrürdiler. Atlar (17) āvāzından ve erenler ḫurūşından ve kūs ve nefīr ġırīvinden ṭağlaruŋ yüregi yarılur ṣanayduŋ. Hemān dem ol iki deryā gibi leşker birbirine ḳoyuldılar. (18) Bir hafta gėce ve gündüz ceng ėtdiler. Sekizinci gün olıcak bir ḳatı yėl çıḳdı ve bir ḳara toz ḳopdı. Cihānı ḳaraŋulıḳ ṭutdı. Ol tozdan gök yüzinde (19) ki güneş lāciverde döndi. Pes ol toz İrān leşkerini bürüdi. Kişi başduğı yėri görmez oldı. İrān şāhı nā-çār yüz döndürdi (20) ve leşker ṣındı. Rūm leşkeri manṣūr u muẓaffer olup şād oldılar. ʿAcem leşkeri derd ü ġamıla Furāt'ı geçdi. İskender Furāt kenārına dek (21) anları ḳovdı ve İrānīlerden bī-ḥisāb kişi helāk oldı. Ol aradan İskender gine dönüp ceng yėrine ḳondı. Bu ṭarafdan Dārā çünki (22) İskender'üŋ öŋinden ḳaçdı, ḫazīnelerüŋ ḳapusını açdı. Her ṭarafa tīz ādem gönderüp bir leşker cemʿ ėtdi ki diller anuŋ vaṣfından ʿāciz ḳalurdı. (23) Çünki İskender şāh Dārā'yı ṣıdı beglerine eytdi: "Bir dilīr kişi olsa Dārā'dan varup bize *bir*[217] ṣaḥīḥ ḫaber getürse." dėyince bir nām-cū Rūmī şāh (24) öŋinde baş urup revāne oldı. Ėrüp Dārā'yı gördi kim yine bī-ḥad çeri cemʿ ėdüp cenge āġāz ėtmiş. Ol aradan döndi gelüp İskender'e ḫaber vėrdi. (25) Şāh daḫı ol serveri mālıla ṭoyurdı.

Beyt
Şöyledür ḳānūn-ı şehlerüŋ paşa
Göndericek bir kişiyi yumuşa

(106a) (1) Ol işi varup ol er bitürecek
Varduğı işden ḫaber getüricek
Pes gėrek ol kişiye şehler daḫı
Māl vėrüben ḫoş göreler ėy aḫı
(2) Tā ki bir kişi daḫı anı göre
Şāh işine cān u dille yügüre
İş bitürmek isterisen ėy dede
Vėrmegi sen ṣanʿat ėdin dünyede

[217] B. nüshasından tamamlanmıştır.

(3) رزم دوم اسکندر باد او هزیمت شدن دارا Ol ay içinde Dārā gine ol ʿaẓametlü leşkeri çeküp Furāt ṣuyını geçdi ve İskender'üŋ (4) üzerine yürüdi. İskender şāh daḫı leşkerini ḳaldurup aŋa ḳarşu geldi ve pehlevānlarına eytdi ki: "Ḥāżır oluŋ olmasun ki İrān (5) şāhına ziyān ėrgüresiz. Gerçi ol bizümle ceng ėtmek ister ve bizden kīn almaġa ḳaṣd ėder Liken bī-hūde yėre kişi ḳardaşını yėle vėrmek (6) ʿāḳılāne degüldür. Ben bilürem ki atamuŋ andan artuḳ yādigārı yoḳdur. Ne olaydı ki anuŋ ḫūyı yavuz olmayaydı, göŋlüŋden kīni gidereydi. Bu yavuz (7) ḫū anuŋ başına bir iş getürecekdür. Eger ben adumdan ḳorḳmayaydum anuŋla hergiz ceng ėtmez-idüm. Şimdi eger dönüp gidersem 'İskender Dārā'dan (8) ḳaçmış.' dėrler. Çün ol bizümle yavuzlıḳ eyler. Çāresi anuŋla ceng ėtmekdür." dėdi. Pes buyurdı leşker bir aradan yürüdiler. Dārā'nuŋ leşkeriyle (9) üç gün ceng ėtdiler. Ṣol resme ḳırġun oldı ki ādem gevdesinden yėryüzi görünmezdi. Dördünci gün olıcaḳ yine Rūm leşkeri ġālib (10) oldı. İrānīleri ṣıdılar ve nicesini ḳırdılar. Dārā gördi ki devlet kendüden yüz dönderdi *andan*[218] yüz dürlü derdile İskender öŋinden (11) ḳaçdı yine Furāt'ı öte geçdi. İrān serverleri derd ü belāya giriftār olup İskender leşkerinüŋ elinden zebūn olup bī-muḥābā yüz döndürdiler.

(12) Beyt
Cengile olmazmış ėy şehriyār
Düşmen üzere ġālib olmaḳ āşikār
Furṣatı Taŋrı vėrür ėy pīş-bīn
(13) Her kişiye bī-gümān aŋla yaḳın
Cengile çāre bulunsa furṣata
Leşker-i Dārā bulaydı ėy fetā
Şöyle ceng eylediler rūy-ı siyāh
(14) Kāfirin ėtdi bulara mihr ü māh
Līk Dārā baḫtı çün olmışıdı şūm
Ġālib oldı anlar üzre ceyş-i Rūm
Ne çeri ḳaldı ne ṭabl ve ne ʿalem
(15) Ne vezīr ḳaldı ne ḫayl ü ne ḫaşem
Ġurre olma devlete sende ėy yār
Kim geçer yėl gibi olmaz pāyidār

Andan Rūmīler İrānīlerüŋ (16) ardın sürüp şöyle ḳırdılar ki yėryüzi lāleye döndi. Andan İskender buyurdı, Rūmīler İrānīleri ḳırmaḳdan el çekdiler. (17) Çavuşlar çaġrışdılar, eytdiler

[218] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ki: "Ėy yol azmış raʿiyyetler benden ḳorḳmaŋ ve üşenmeŋ ki size ziyānum doḳunmaz ve leşkerimüŋ daḫı (18) sizüŋle işi yoḳdur. Emīn olup evlerüŋize varuŋ ve kendüŋüzi Taŋrı'ya ışmarlaŋ ki Rūmīler sizüŋ cānıŋuza ḳaṣd ėtmezler. (19) Ve şāhuŋuz ile daḫı cengimüz yoḳdur. Bu belālar aŋa kendü ucındandur." dėdiler. Çünki İrānīler āmān buldılar, cümlesi Rūmīlere yüz (20) ṭutup İskender'e āferīn ḳıldılar. Andan İskender gelüp o ceng ėtdükleri ṣaḥrāda ḳondı. Buyurdı, ol şıngın çerinüŋ mālını (21) cemʿ ėtdiler. Taḫtdan ve ḫar-gāhdan tāc ve kemerden ve fülūrīlerden ve ḥarīrlerden ve ḳılıçdan ve süŋüden ve cebeden ne varısa (22) bir araya getürdiler. İskender, ol leşkere şol ḳadar māl ve genc bağışladı kim her birisi varını bilmezdi. Andan İskender ol (23) leşkere dört ay ḳarār ėtdürdi, tamām diŋlendiler. Bu ṭarafdan Dārā cān atup Cehrim'e ėrişdi ki anda çoḳ ḫazīneleri (24) varıdı. Gine İrānīlerüŋ ulular ve serverleri derd ü rencile göŋülleri ṭopṭolu Dārā'nuŋ ḳatına geldiler. İrān şehri ṭurduğınlayın (25) yas u ġırī[v] idi. Nice atalar oğlansuz ve nice oğullar anasuz ve nice ḳardaşlar ḳardaşsuz ḳalup feryād ėderdi. Pes Dārā şehr-i Cehrim'den

(106b) (1) ol ḫazīneleri alup gelüp İṣṭeḫr'e getürdi. Ve eṭrāfa nāmeler perākende eyledi. Ḳatına yine çoḳ leşker cemʿ oldı. Ve bir altun kürsī üzerinde (2) şāh oturdı. İrānīlere eytdi ki: "Ėy serverler ve ėy ʿāḳıllar hīç bu derde bir dermān yoḳ mıdur ve bu işüŋ tedbīrine imkān yoḳ mıdur? (3) Bugün bize eyü adıla ölmek yoḳdur, Rūmīler elinde zebūn olup diri olmaḳdan. Bilürsiz ki benüm dedelerüm her yıl anlardan ağır ḫarāc (4) alurdı. Her ḥālde anlar bizüm zebūnımuz ve şikārımuzdı. Şimdi bizüm ṭāliʿmüz şūm oldı ve devlet bizden yüz dönderdi. Biz şikār (5) olduḳ, anlar ḳaplan oldılar. İskender tamām-ı ʿālemi ṭutısar, yarın bir gün gelüp ʿavratımuz ve oğlanlarımuz esīr ėdiser ve bu memleketi tamām yaḳısar. (6) Gelüŋ arḳa bir ėdelüm ehlimüz ve ʿıyālımuz ḳurtarmağa tedbīr ėdelüm. Kimse cānın ṣaḳınup ṣaġ ḳurtılam, dėyüp bu cengde süstlük (7) ḳılmasun. Vaḳt ola ki düşmene furṣat bulavuz." dėdi ve zār u zār ağladı. Eytdi: "Ġayret, ḥamiyyet ḳıluŋ cān u baş oynayalum tā ki rūzigār-ı (8) İlāhī, bizden nişān ḳılup adımuz eylügile aŋıla." dėdi.

Beyt
Her ki öldi nişānı ḳalmadı
Şöyle ṣan kim ol cihāna gelmedi
(9) Geldi illā hīç yėre gitdi ėy yār
Zīrā ki andan ḳalmadı bir yādigār
Bu cihāna gelmegüŋ maḳṣūdı bu
Kim ḳoyasın yādigār ėy ḫūb-ḫū

(10) Kim nişānuŋıla seni yād ėdeler
Rūḥuŋı hem ḫayrıla şād ėdeler
Zī saʿādet ol kişinüŋ ėy fenā
Kim ṣoŋında ḫalḳ aŋa ėder duʿā

(11) Çünki Dārā şāh bu göynüklü sözleri söyledi Vezīr eytdi: "Ėy şehriyār, İskender'üŋ saŋa yatlu ṣanusı yoḳdur ve senüŋle hergiz düşmenlik (12) ėtmez. Senden geçüp gitmege bir yol ister ve senüŋ ulu ḳardaşuŋdur. Niçün bilmezlik ėdüp anuŋla ceng ėdersin, aduŋı ʿālemde rüsvāy ėdersin?" (13) dėdi. Dārā eytdi: "Ėy vezīr, bir söz söyle ki ʿaḳla yatsun ve eşidenler ʿayblamasun. Meger sen Rūmīlerüŋ ḥālin bilmezsin. İskender'üŋ fikri budur ki (14) yol bahānesine bu iḳlīme gele. Baş baş begleri ve serverleri ḥīle ile kendüye döndere. Āḫir bu vilāyete pādişāh ola." dėdi. Dārā (15) eyle dėyecek ol serverler yėrlerinden ḳalḳdılar eytdiler ki: "Ėy şehriyār, Ḫudā sensüz bu cihānı bize göstermesün ve bizüm cānımuz senüŋ (16) yoluŋa fidā olsun! Cümlemüz ġayretle ceng ėdelüm, ʿālemüŋ vücūdın düşmen gözine teng ėdelüm! Bu kerre daḫı cenge ḳuşaḳ ḳuşanalum. (17) Yā baş vėrevüz yāḫūd düşmenden intiḳām alavuz!" dėdiler. **رزم سوم اسکندر شاه با دارا و بهزیمت شدن دارا** Dārā (18) bu sözi ėşidecek ḫāṭırı ḫoş oldı. Ḫazīne açup ol leşkeri gine ṭonatdı. Bu ṭarafdan yine İskender ėşitdi ki Dārā gine leşker (19) devşürüp üzerine gelür. ʿIrāḳdan leşkerüni ḳaldurup üzerine geldi. Dārā daḫı İṣṭeḫr'de şol ḳadar cemʿ leşker ėtmişidi ki ḥisābını kimse bilmezdi. (20) Şöyle ṣanayduŋ felek ol leşkerden deprenecek yėr bulmazdı. Bu ʿaẓametlü leşkerile İskenderi ḳarşuladı. İki ṭarafdan ṣaflar çekdiler ve ālāylar (21) bağladılar. Nīzeler ve gürzler ve ḳılıçlar ele getürüp birbirine ḥamle ḳıldılar. İki leşkerden şunuŋ gibi ġırīv ḳopdı ki ol āvāzdan felegüŋ ḳulağı (22) ṭutıldı. Erenlerüŋ ḳanı deŋiz gibi mevc urdı. Ṭaġ ve ṣaḥrā ādem ölüsiyle ṭoldı. İskender şāh cān u baş ele alup ġayret ḥamiyyet cengin ḳılup (23) ad u ṣan gözleyüp düşmene ḳılıç urdı.

Beyt
Şāh olana key gereklüdür yaḳīn
Ġayretile bu ḥamiyyet ėy emīn
(24) Şāh olana bu ḥamiyyet tācıdur
Cenk erinüŋ ġayreti miʿrācıdur
Şol kişilerden ki bī-ġayretdür
Ġayretile kişi ölmek yėgdür
(25) Dirliginden öldügi yėgdür ėy yār
Bī-ḥamiyyet kişinüŋ şöyle ki var

Pes aḫşam olınca bu resme ceng ėtdiler. Āḫir İrānīlerüŋ ṭāḳatı ṭāḳ olup

(107a) (1) ʿāciz ḳaldılar. Rūmīler hucūm ėdüp ol leşkeri yėrinden götürdiler. İskender İṣṭeḫr yolın baġlamışdı. Dārā, ḳurtulan leşkerini alup Kirmān yolın (2) ṭutdı. İskender, İṣṭeḫr'e gelüp ḳondı ve buyurdılar münādīler çıġardılar ki: "Ėy İrān serverleri, her ki benden āmān diler; emīn olsun. Üşenmeŋ ki şimdiden (3) ṣoŋra ḳan dökülmez ve baş kesilmez. Ve ne ḳadar yaralu kişi varısa gelsün, nesne vėreyin." dėdi. Ve daḫı eytdi: "Şol kimse ki benden başḳa baş çeke (4) ejdehā daḫı olursa baş ḳurtarmaz ve ne ḳadar gizlenürse elümden ḫalāṣ bulmaz. Ve şol kimseler ki Dārā'nuŋ serā-perdesinde taʿalluḳātındandur Rūmlardan (5) kimse anlaruŋ yüzini görmez. Hīç üşenmeŋ, emīn oluŋ ki benüm İrān şāhıyla kīnüm yoḳdur ve ḳardaşum benüm ḳatumda cānumdan ʿazīzdür. Ben İrān'dan (6) bir yol isterdüm ki geçüp Çīn'e gideydüm. Ol tīzlik ėdüp benümle ceng ėtdi. Yoḫsa ben anuŋla ceng ėdicek degüldüm. Bilüŋ ki ben bu yėrde (7) eglenmezem ve İrān'dan tāc ve taḫt istemezem. Ḳardaşum ṣaġlıġıla taḫtında müstedām olsun." dėdi. Dārā'nuŋ taʿalluḳātı ol sözi ėşidüp (8) emīn oldılar ve İskender'e āferīn ḳıldılar. Bu ṭarafdan Dārā daḫı Kirmān'a geldi. Leşkerinüŋ yarusı daḫı ḳalmamışdı. Nice kişiler oġıldan (9) ve ḳardaşdan ayrılup aġlardı. Andan Dārā eytdi: "Ėy serverler bizüm kendü fiʿlimüzden başumuza bir iş geldi ki hīç kimse anı görmiş degüldür. Siz ne dėrsiz (10) bu işe ne dermān ėdersiz ki İskender bu işden vāz gele ve bizümle düşmenlik ėtdügine peşīmān ola. Şimdi benüm ne leşkerüm ve ne memleketüm ḳaldı (11) ve ne tāc ve taḫtum ḳaldı. Oġlum ve ʿavratum düşmen elinde esīr oldı." dėdi. İrānīler çıġruşup eytdiler ki: "Ėy şehriyār rūzigāruŋ işinden cigerümüz (12) ḫūn oldı. Dürüşmek ḥadden geçdi ve ḳan başumuzdan aşdı. ʿAvratımuz ve ḳızlarımuz ve ol senüŋ üzerüŋe ditreşen ḫātūnlar külliyen İskender'üŋ (13) elinde esīr oldı. Dedelerüŋden ḳalan ḫazīnelere Rūmīler musallaṭ oldı. Şimdiden ṣoŋra çāre oldur ki aŋa müdārā ḳılasın ve alçaḳlıḳ gösteresin. (14) Nola ulu ḳardaşa kişi alçaḳlıḳ ėtmek ʿār degüldür. Görevüz ki bu işüŋ āḫiri neye ėrüşür? Hele vech oldur ki aŋa bir nāme gönderesin (15) senüŋ senüŋ nāmeŋ göricek ol bu ėtdügi işe peşīmān olur." dėdiler. Dārā daḫı rāżī oldı andan serverler şād olup Dārā'ya eytdiler.

(16) Beyt
Erlige lāyıḳ bu dem iş ėtdünüz
Kim Sikender şāh etegin ṭutduŋuz
Etegin ṭutan anuŋ baḫta ėrer
(17) Cümle ṭaġılmış işin yine dėrer

Kim aŋa ḳul olduysa buldı murād
Dünye ve ʿuḳbāda oldı ḳatı şād
Bir daḫı her kim buŋa ʿāḳ oldıysa
(18) Kendü eliyle ʿömrini ḳıldı ḳışa

Çünki Dārā'ya ḫoş geldi buyurdı, bir yazıcı geldi. Dāġ ve derdile İskender'e bir nāme yazdı. نامه (19) دارا باسكندر Pes nāmenüŋ öŋinde Allāh teʿālāyı ögdi, eytdi: "Ol Allāh ki zamānuŋ ḫayrı ve şerri anuŋ ḥükmüŋdedür." Andan ṣoŋra eytdi: "Benüm ḳatumda ki (20) Erdeşīr oğlı Dārā-yı Dārā'yam. Senüŋ ḳatuŋa ki İskender-i Feylaḳūs'sın. Rūm'uŋ pādişāhısın. İmdi ėy İskender, bilesin ki çarḫuŋ (21) gerdişinden kimse ḫalāṣ bulmaḳ mümkin degüldür. Ṣādī eger ġuṣṣa her ne kim olacaḳdur elbette olur, çār ū nā-çār aŋa çāre yoḳdur. Bilmezligile (22) bir işdi ėtdük ve başumuza ne yazıldıysa gördük. Āḫir ėtdügümiz işe peşīmān olduḳ. Şimdiden gėrü eger bu kīn göŋülden giderüp ve benümle (23) barışup ʿahd ḳıla. Guştāsb ve İsfendiyār'uŋ dükeli ḫazīnesini ve ol Rūm'dan alınan taḫtıla gevherī tācı ve buncadan berü alınan ḫarācı saŋa (24) vėrdüm ve daḫı senüŋle yār olup her işüŋe bulınam. Sözümi ḳabūl ḳılasın ve benüm taʿalluḳātumdan ḳatuŋda kim varısa oğlumdan ve ḳızımdan anları baŋa (25) gönderesin ve göŋlüŋden kīn ve düşmenligi gideresin. Nāme ṭapuŋa yėtişicek yine cevāb gönderesin." dėdi. Andan nāmeyi dürüp üzerine

(107b) (1) mührini urdı ve bir ḳāṣidüŋ eline vėrdi. Bir yügrük hecine bindürüp İskender'e gönderdi. Ḳāṣid nāmeyi fi-l-ḥāl İskender'üŋ ḳatına (2) ėrgürdi. جواب نامه اسكندر با دارا İskender çünki nāmeyi gördi Dārā'ya āferīn ḳıldı ve nāmeyi getüren kişiye (3) ḫilʿat gėyürdi. Andan buyurdı, bir ḫūb cevāb nāme yazdılar ve üzerine kendü mührini urup gelen kişiye vėrdi. Andan eytdi: "Var (4) şāha bizden selām eyle eyt ki ben hemān evvelki sözümdeyem ki anuŋla düşmenligim yoḳdur. Ve daḫı her ki anuŋ ehline ḳaṣd ḳıla anuŋ (5) yėri gūr olsun. Bilsün ki anuŋ taʿalluḳātından kim varısa ṣaġ ve selāmet kendü ḫalḳıyla Iṣfahān'da ṭura. Ve daḫı bilsün ki benüm anuŋla (6) cengüm yoḳdur ve andan tāc ve taḫt daḫı istemezem. Ol daḫı ben andan gėçmege bir yol istedüm idi ol bilmezligile bu ḳadar iş ḳıldı. Hele geçen (7) geçdi gine İrān'a gelsün şāhlığında olsun. Ben anuŋ fermānındayam." dėdi. Ḳāṣid cevāb-nāmeyi alup Dārā'ya getürdi. Dārā ol nāmeyi (8) göricek yine ġayret ġalebe ḳıldı ve bir zamān fikre vardı. Āḫir eytdi: "Baŋa Rūmīler öŋinde kemer ḳuşanmaḳdan yaḫşı adıla ölmek

yėgdür. (9) Kişi ʿārı ve ġayreti *elden*[219] ḳomamaḳ gerek. Düşmene zebūnlıḳ göstermek erlik degildür.” dėdi ve şāha yine ʿāṣī olup ġayr tedbīr ṭurġuzdı.

Beyt

(10) ʿĀṣī olan devlete key şūm olur
ʿĀṣīlıḳ işin ėden meyşūm olur
Er odur kim şehlere ʿāḳ olmaya
Tā ki devlet būsitānı ṣolmaya

(11) Andan Dārā eytdi: Şimdiye dek bir kişinüŋ başına buŋ gelse benden meded isterdi, aŋa yārlıḳ ėderdüm. Şimdi ki cihān benüm gözüme (12) ṭar oldı. Hīç bize yār olmadı. Meger Taŋrı’dan bize meded yėtişe.” dėdi. Fikr ėtdi Fūr-ı Hindī’den yardım istemegi münāsib gördi. Tīz Fūr’a bir (13) nāme yazdı. Çoḳ yalvardı ve miskīnlik gösterdi ve nāmenüŋ evvelinde Ḥaḳ teʿālāya medḥ ėtdi. Andan eytdi: “Ėy rūşen naẓarlu (14) ve pāk ʿaḳıllu Hind pādişāhı, nāme saŋa yėtişicek bilesin ki rūzigār benüm başuma buncılayın ḥāl getürdi. İskender Rūm’dan (15) gelüp *benüm*[220] taḫtumı ve memleketümi aldı. ʿAvratumı ve oġlanumı esīr ḳıldı. Eger bu işde baŋa yārlıḳ ėdesin bu renc ü miḥnetden beni ḳurtarasın (16) saŋa şol ḳadar cevāhir gönderem ki ʿömrüŋ olduḳça ḫazīne teşvīşi çekmeyesin ve hem ʿālemde bir eyü ad işleyesin. (17) Bu zamāndur vaḳt ola ki ben daḫı senüŋ bir bunuŋ gibi işüŋe bulınam ve saŋa yārlıḳ ėdem.” dėdi. Nāmeye mühr urup (18) bir kişiye vėrdi *ve*[221] bir yügrük hecine bindürüp Fūr-ı Hindī’ye gönderdi. **رزم دارا باسكندر و كشته شدن** Bir gün ėşitdi İskender ki (19) Dārā yine düşmenlige bėl baġlamış, Fūr-ı Hindī’yi arḳa ėdinmiş. Bu sözi ėşidicek İskender ḳaḳıdı buyurdı, ol sāʿat (20) kūs çaldı ve leşker at arḳasına geldi. İṣṭeḫr’den ḳalḳup ālāylar baġladı, ʿAzm-i Kirmān ḳıldı. Bu ṭarafdan Dārā daḫı (21) ol cengden uṣanmış ve yüregi dökülmiş leşkerile nā-çār olup İskender’e muḳābil oldı. Biraz vaḳt Rūmīlerle (22) ceng ėtdiler. İrān şāhı ʿārından ve nāmūsından çoḳ dürüşdi. Rūmīlerden çoḳ kişileri ṭopraġa bıraḳdı. Āḫir (23) ʿül-emr ʿāciz olup yine yüz döndürüp ḳaçdı. Bilesince İrān serverlerinden hemān üç yüz kişi kişi gitmişidi, ḳalanı ṭaġılmışıdı.

(24) Beyt

Özini bilmeyene bildürürler
Cihān ḫalḳını aŋa güldürürler
Ol er kim işinüŋ bilmez öŋini

---

219 B. nüshasından tamamlanmıştır.
220 B. nüshasından tamamlanmıştır.
221 B. nüshasından tamamlanmıştır.

(25) Bu resme ḥāle döndürür ṣoŋını
Er evvel iş ṣoŋın aŋmaḳ gerekdür
Pes andan işe ḳul ṣanmaḳ gerekdür
Öŋinde iş ṣoŋın aŋlamayan er

(108a) (1) Ṣoŋında düşiser yüzi üzere bī-fer

Dārā'nuŋ iki vezīri var idi ki her cengde anuŋla bile olurlardı. Birinüŋ adına Māhiyār dėrler (2) ve birinüŋ adına Cānūsiyār dėrlerdi. Gördiler ki Dārā'nuŋ hīç işi rāst gelmez ve kimsenüŋ sözini daḫı ėşitmez, birbirine eytdiler: (3) "Bunuŋ başından devlet gitdi. Şimdiden ṣoŋra bu tāc ve taḫt göricek degüldür. Aṣl oldur ki bunı depeleyevüz. İskender'e (4) 'Düşmenüŋ öldürdük,' dėyü muştılayavuz. İskender anı ėşidicek şād olısardur. Maʿlūmdur ki bu vilāyeti bize vėrür, başumuza şāh oluruz" (5) dėdiler. Bu ittifāḳıla Dārā'nuŋ yanınca gitdiler. Şuŋa dek küydiler ki aḫşam oldı, ʿālemi ḳaraŋulıḳ bürüdi. Māhiyār şāhuŋ ṣaġ yanında Cānūsiyār (6) ṣol yanında idi. Bir ḫançer çıḳarup şāhı ġāfille gögsinde urdı. Ḫançerüŋ ucı baġrında çıḳdı. Dārā āh ėdüp andan yıḳıldı. Leşker (7) ḳaraŋulıḳda her biri bir yaŋa gitdi. Çünki ol pelīdler Dārā'nuŋ ḳaydını gördiler dönüp İskender'ün ḳatına geldiler. Eytdiler ki şāha: "Allāh, saŋa (8) çoḳ yıllar ʿömürler vėrsün. Hemīşe düşmenlerüŋ ḫᵛār *u ḥaḳīr* olsun. Senüŋ devletüŋde düşmenini aŋsuzın öldürdük." dėdiler. İskender bu sözi ėşidicek (9) derdile cigeri ḫūn oldı. Ammā ḫışmını anlara bildürmedi, ṣabr eyledi. "Ḳanı ol düşmen? Şimdi ḳanda yatur? Baŋa gösterüŋ." dėdi. Pes ikisi İskender'üŋ öŋince (10) gitdiler. Dārā'nuŋ düşdügi yėre geldiler. İskender baḳup Dārā'yı gördi ki ḳara ḳana ġarḳ olmış ve beŋzinde ḳan ḳalmamış *yatur.*[222] (11) Buyurdı tīz ol iki vezīri ṭutdılar. Kendüsi atdan inüp Dārā'nuŋ ḳatına geldi. Başını ḳaldurup gördi ki ʿaḳlı (12) bile. Yüzünüŋ gözünüŋ ṭoraġını sildi. Başından ol şāhāne tācını giderdi ve arḳasından cebesini çıḳardı. (13) Dārā'nuŋ yarasını görüp biraz aġladı. Andan eytdi ki: "Üşenme ki yaraŋ azacuḳdur. Ḳorḳacaḳlayın degüldür. Eger (14) gücüŋ yėterse ata biŋ seni şehre iledeyin ve Rūm, Hind'den cerrāhlar getürüp tīmār ėtdüreyin. Gine taḫtuŋı ve memleketüŋi saŋa (15) ısmarlayayın ve saŋa bu işi ėdeni ayaġından dār aġacına aṣayın ve senüŋ intiḳāmuŋı andan alayın. İkimiz bir şāhuŋ (16) oġlıyduḳ, dilemezem ki ben seni bu ḥālde göreydüm. İllā nidelüm Taŋrı'nuŋ taḳdīridür." dėdi. Dārā, İskender'üŋ sözini ėşidicek (17) eytdi: "Devlet hemīşe saŋa yār olsun ve bu sözlerüŋ Taŋrı ʿivażını vėrsün. Ammā şol bir söz ki beni gine İrān'a şāh (18) ḳılmaḳdur. Ėy

[222] B. nüshasından tamamlanmıştır.

şāh bilgil, baŋa tāc ve taḫtdan ecel yaḳın olmışdur. Şimdiden ṣoŋra dirlik ümīdi yoḳdur ve çarḫuŋ (19) işinüŋ āḫiri budur. İmdi ėy İskender, devletüŋe şevketüŋe maġrūr olma. Her nesneye ʿaḳılla naẓar eyle. Ḫayru şerri (20) Allāh'dan bil ve benüm ḥālüm saŋa ʿibret yėter ki bunca ululuġım şāhlıġum variken ve bunca leşker ve silāḥa gücüm yėteriken (21) ve zamān öŋimde ḳul olmış iken çünki rūzigār benden yüz çevürdi. Gör ki beni kimlerüŋ elinde giriftār ḳıldı. Oğlumdan (22) ve taʿalluḳātumdan baŋa dermān yėtişmedi. Şimdi küllīsinden ümīdi kesdüm. *Hemān*[223] ümīdüm Allāh'a ḳalmışdur. İmdi çarḫuŋ ʿādeti budur (23) ululuḳ pāyidār olur nesne degüldür ve milk Allāh'uŋdur." dėdi.

Beyt
Milki sen bil Allāh'uŋ durrur
(24) Anı ol her kime dilerse vėrür
Kişi gėrek şükri Allāh'a ḳıla
Her ne niʿmet yėrse Ḥaḳ'dan bile
Milk anuŋdur kim aŋa yoḳdur zevāl
(25) Ḫābdur daḫı varısa yā ḫayāl
Zūrla girse ele şehr ü diyār
Milk içün zār olmışıdı İsfendiyār

Çünki İskender Dārā'nuŋ

(108b) (1) sözlerini ėşitdi ve ol ṭopraġa düşüp yatduġını gördi gözlerinden yaş yėrine ḳanlar aḳıtdı. Dārā eytdi: "Aġlama ki (2) aġlamaġuŋ fāyidesi yoḳdur. Bizüm naṣībimüz cihānda bu imiş. Ammā saŋa bir ḳaç naṣīḥatum var anı ėşit, yėrine getür." dėdi. اندرز دارا با اسكندر (3) İskender eytdi: "Fermān senüŋ. Ne dilerseŋ dė, yėrine getüreyin." dėdi. Pes Dārā aġzını açdı evvel eytdi ki: (4) "Ėy nām-dār Ḥaḳ teʿālādan ḳorḳġıl ki yėri gögi ve cemīʿ kāinātı ol yaratmışdur."

Beyt
Nitdügüni hep görür nāẓır durur
(5) Ḳanda isterisen hemīn ḥāżır durur
Cümle iş işlemekden şöyle ki var
Ḳamu maʿlūm aŋa oldur Kird-gār
Ḥākim oldur milk içinde ḥükm ėden

[223] B. nüshasından tamamlanmıştır.

(6) Anuŋ emriyledür gelen giden
Milkine Ḥaḳ'dur taṣarruf eyleyen
Kāfir olur daḫı dürlü söyleyen

İmdi yā İskender, ḳaçan ki benüm bu sözlerüm (7) yād ėdesin benüm oğlumı ve ehl üʿayālumı gözetgil. Ve benüm ol pāk ḳızum ki anası anuŋ adını Rūşeng vėrmişdür anı ḥelāllıġa (8) al ḳabūl ėtgil. Ve daḫı bilgil benüm ol oğlumı ḫoş ṭutmaḳdan saŋa ziyān gelmez. Şehriyār perverdesidür. Vaḳt ola ki andan bir şehriyār (9) ḥāṣıl ola. İsfendiyār'uŋ adını tāze ḳıla. Zerdehüşt'üŋ odını söyündürüp gitmeye ve anuŋ āyīnini ve erkānını ʿālemde (10) meşhūr ḳıla." dėdi. İskender eytdi ki: "Sözüŋ başum üzerine! Her ne dėdüŋse yėrine getürem." Eyle dėyecek Dārā, İskender'üŋ (11) elini aldı. Ağlayuraḳ ağzına getürdi. "Allāh, senüŋ yārıcıŋ olsun sen devletile dāyim ol, ben gitdüm," dėdi ve cān-ı şīrīni (12) *Ḥaḳḳ'a*[224] teslīm ḳıldı.

Beyt
Gitdi ṭopraġa çün ol şāh-ı güzīn
Cümlemüz gidiseriz bilüŋ yaḳın
Ėy nice Dārā yėyüpdür işbu yėr
(13) Kendü besler hem yine kendü yėr
Bunca serverler ki yėdi ṭoymadı
Nām var mıdur ki levḥin yummadı
Ne yigit dėr ne ḳoca dėr ḫarc ėder
(14) Līk bilinmez gelen ḳanca gider
Anı bilürler ki gelür aŋsuzın
Gitdüginde daḫı gider geŋsüzin
Ėy niceler bu işe ḥayrān ḳalur
(15) Ancalar fikrinde ser-gerdān ḳalur
Aŋlamaḳ ḫoş ṭaŋlayanı ḳoyalum
Yine İskender sözini dėyelüm

Andan leşker-i ḳavm, cümle yas (16) ėtdiler. İskender yaḳasını yırtup gözinden ḳanlu yaş aḳıtdı. "Ėy devletlü şāh, ḥayf ki iki nā-bekāruŋ elinde helāk (17) olduŋ," dėdi. Andan buyurdı bir meşhed düzdiler. Dārā'yı gül-ābıla yudılar. Ḥarīrile ṣardılar. Bir altun tābūta ḳoydılar (18) ve içini misk ü ʿabīr ile ve kāfūr ile ṭoldurdılar. Ve ol meşhedüŋ içinde bir altun taḫt

[224] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ḳodılar. Ol taḫtuŋ üzerine ḳodılar ve ḳapusını muḥkem ḳılup Allāh'a ısmarladılar. Anlaruŋ erkānınca İskender (19) yayaġ olup öŋince yürürdi. Çünki İskender Dārā'yı defn ḳıldı buyurdı, ol iki ḫāyin vezīri getürdiler. Götürüp getürdiler Andan ululları ḳıġırup Ereṣṭū ḥakīme eytdi: "Bunları nice ėdelüm ki (20) Dārā'nuŋ ḳanın alavuz?" ḥakīm eytdi:

"Beyt
Böyle dėr İskendere Reṣṭū[225]-ı ḥakīm
Ki ėrmesün dünyāda saŋa ki hīç bīm
(21) Devletüŋ olsun hemīşe nev-cüvān
ʿÖmrinüŋ bāġına ėrmesün ḫazān
Var mı bir iş kim anı sen bilmedüŋ
ʿUḳde mi var kim anı ḥal ḳılmaduŋ
(22) Bir kişi kim şāhına ḫāyin ola
ʿĀlem içre ne ḳadar ʿizzet bula
ʿÖmrinüŋ budaḳlarını kesesin
Vācib oldur kim buları aṣasın
(23) Kim bularuŋ gibi bir daḫı leyīm
Ḫāyin olmaġa çekeler ḫavf u bīm
Cānını ṣanma ki ber-ḫūr-dār olur
Yā kesilür başı yā ber-dār olur
(24) Şöyle bil kim ḫāyin olan dūn olur
Dünye ve ʿuḳbāda hem maġbūn olur

Andan İskender emr ėtdi, iki yüksek dār aġacı dikdiler. Birini (25) Māhiyār içün ve birini Cānūsiyār içün. Ol iki bed-baḫtı getürüp ayaḳlarından aṣdılar. Andan buyurdı ki, İrān ve Rūm yigitleri

(109a) (1) anları ṭaşıla depeleyeler. Evvel İskender yayaġ olup iki eline aġır ṭaş alup ikisine bile urdı. Andan ṣoŋra leşker (2) ḫalḳı dār üzerinde anları ṭaşıla depelediler. Tā ki bir kimesne şehriyārlara ḳaṣd ḳılmaġa. Cür'et ėtmeye. Çün ki İrān ḫalḳı (3) İskenderüŋ Dārā içün zārīlıġını gördiler Dārā ḥaḳḳında ėtdügi işlere ḥayrān ḳaldılar ve İskender'e hezār āferīn ḳıldılar. (4) Ve anı yėryüzine pādişāh bilüp cümle İrān serverleri gelüp bīʿat ėdüp ḫilʿatlar gėyüp enʿāmlar aldılar. Andan Kirmān'dan (5) İrān'a ve Iṣfahān'a ādemler gelüp Dārā'nuŋ

[225] Vezin gereği bu şekilde yazılmıştır. "Erestū"

ḫayrını söylediler. Andan İskender ādem gönderüp Iṣfahān'a geldiler. Dārā'nuŋ ḫātūnına (6) ve taʿalluḳātına İskender'üŋ selāmın getürüp degürdiler ve Dārā'nuŋ ḥālini bildürdiler. Andan eytdiler İskender şāh, şöyle dėr ki: (7) "ʿĀdil şāhlaruŋ öldügine düşmen bile şād olmaz. Dārā ḫod benüm ḳarındaşum idi. Diler miydüm ki aŋa buncılayın ḥāl (8) olaydı. Ammā çāre ne çün taḳdīrde varımış eger şāh eger raʿiyyet küllīmüz ölsevüz gerek. Ol ṣoŋ ol yola uġrasavuz. Ger (9) imdi beni hemān Dārāyıla siz ve bizüm ḳavmlıġımuzla daḫı faḫr ḳılasız. Raḫtıŋuzı cümle İṣṭeḫr'e getüresiz. Gine Īrān elüŋüzde ola. (10) Evvelkileyin şād u ten-dürüst olasız." dėdi. Andan ṣoŋra her memlekete nāmeler yazdılar. Ululara ve adı bellü kişilere ve ʿālimlere (11) İskender'üŋ nāmesini iletdiler. Nāmenüŋ evvelinde Ḥaḳ teʿālā aŋılmışdı. Şöyle yazılmışdı ki: "Ol Allāh ki ḳāfile nūndan iki ʿālemi getürmişdür (12) vücūda ve anuŋ ḥükmine çūn ü çırā yoḳdur. Cemīʿ ʿālemüŋ pādişāhı oldur ki biz ʿāciz żaʿīf anuŋ ḳulıyuz. Her işe ḳadīr oldur."

Beyt

(13) Evvel oldur evveli bī-ibtidā
Āḫir oldur āḫiri bī-intihā
Çün kim oldur evvel ve āḫir daḫı
Ġayrı yoḳdur bāṭın ve ẓāhir daḫı
(14) Raḥmetile dirilür ervāḥ anuŋ
Niʿmetile beslenür eşbāḥ anuŋ
Yir ü gök ʿarş u ferş ve şems ü māh
Cümle Ḥaḳḳ'uŋ varlıġınadur güvāh

(15) Ve daḫı selām, şol serverüŋ üzerine olsun ki ʿālemde eyü ad ḳazanmışdur ve ʿaḳl issidür; inṣāf ehlidür. İmdi (16) ėy serverler, bilesiz ki bize ẓafer içinde ġam ḥāṣıl oldı ve dügün isterken yasa ṭuş geldük. ʿĀlemi yaradan Allāh ḥaḳḳıçun (17) ben ḳardaşıma ziyān ḳaṣdı ėtmedüm. Nice ḳaṣd ėdem ki ol benüm arḳam idi ve ve ḳara ṭaġumdı. Delü degüldüm ki anuŋ helākına dürişeydüm. (18) Ammā ol bilmezlik eyledi, söz eslemedi. Şimdiki ḥālde ben bunuŋ gibi yatlu işe ayaḳ başdum. Āḫir ol şāha düşmen kendü evinden ve kendü ḳullarından (19) oldı. Hele anlar daḫı ėtdügini buldı. Şimdiki ḥālde ben Dārā vaṣiyyetini yėrine getürsem gerek. Her kişiye kim benüm nāmem ėrişe emrüme muṭīʿ olup (20) benüm bār-gāhuma gele, tāc u taḫt u genc issi ola. Ve şunlar ki benüm emrümde kāhıllıḳ ḳılalar, āḫir peşīmān olalar. Ve daḫı vilāyetüŋizde sikke benüm (21) aduma ėtdüresiz ve benüm ʿahdümi yėrine getüresiz. Memleketi pās-bānsuz ḳomayasız ve her yėrde gözciler ḳoyasız tā ki ḫalāyıḳ (22) yaġıdan ve ḫırsuzdan emīn olalar. Ve daḫı her şehirdeki güzel cāriyeler ve ḳullar ola benüm

sarāyuma lāyıḳ anı baŋa gönderesiz. Ve ne ḳadar (23) faḳīrler ve dervīşler ve ṣadaḳaya müstaḥiḳ kişiler ve ġarībler varısa adlarını deftere yazup baŋa vėresiz ki her birini māl (24) ve gencile ġanī ḳılam. Ve şol kişiler ki ẓālimdür kimsenüŋ ḥaḳḳına ṭamaʿları vardur anlaruŋ bėlini büküp cigerlerini çıḳarasız ve köküni (25) yėrden götüresiz. ʿAdlıla ve saḫāyıla göŋülleri bay ḳılasız. Āzādelıġı başuŋuza tāc ḳılasız. Ve şunlar ki benüm buyruġumdan baş çekeler

(109b) (1) siyāsetüme müstaḥiḳ olalar. Ėtdükleri işüŋ cezāsın bulalar. Ve şol ki buyruġum ṭutup ḳulluġın bilüp ḳatuma gele, gine anları tāc ve gevher (2) issi eyleyem.” dėdi. Çünki bu resme nāme her iḳlīme ėrişdi cemīʿ ʿālem emn ü emān içinde olup İskender’e yüz ṭutdılar. İskender daḫı (3) Kirmān’dan ḳalḳup İṣṭeḫre’ya geldi. Şāhlıḳ tācını başına ḳoyup ʿālem ḫalḳı anuŋ ʿadliyile rāḥat ve şād oldı. Sen ṣanma ėy ʿāḳıl (4) ki cihānuŋ sırrını bilesin yā anuŋ işlerine ʿaḳl ėrgüresin. Bu bir kimsedür ki ʿāşıḳlarından tīzcek yüz dönderür. Bundan (5) şol kimse rāḥat bulur ki Allāh vėrdügine ḳāniʿ olup pādişāhuŋ devām-ı devleti duʿāsına meşġūl ola. Bu arada Dārā-yı (6) Dārāb ḥikāyeti tamām oldı. Şimdiden ṣoŋra İskender-i Ẕü-l-ḳarneyn dāsitānıdur. **ذوالقرنين با ايران زمين چهار سال بود (7) پادشاهي اسكندر**

مطلع داستان

Söz iline gel yine seyr ėdelüm
(8) Dil diyārı cānibine gidelüm
Dil-sitānuŋ gülistānuŋ ėy paşa
Ḫoş teferrüc ḳılalum başdan başa
Cān dimāġı maʿnā gülinden meşāmm
(9) Aluban olsun muʿaṭṭar ṣubḥ u şām
Hem yine dil bülbüli sözin daḫı
Cān ġıdāsıdur ėşitmek ėy aḫi
Zīrā būy-ı gül dili rūşen ḳılur
(10) Ṭatlu söz cān menzilin gülşen ḳılur
Gülşen olsun dėrseŋ cān menzili
Diŋleyüp görgil ne dėr cān bülbüli
Tā ki göŋlüŋ gözgüsinden şehriyār
(11) Pāk oluban ṭarḥ ola ġıll u ġubār
Gitmeyicek āyīneŋden işbu jeng

Bir görinür saŋa cümle heft reng
Āyine şöyle gerekdür ėy güzīn
(12) Kim baḳıcaḳ göresin her süyūr yüzin
Tā ki revnaḳ bulasın ėy şehriyār
Cümle sözlerüŋ yüzinden āşikār
İşbu ḥikmet sözi nicedür tamām
(13) Söylerisem üzenür işbu kelām
Bu nihāyetsüz sözi terk ėdelüm
Yine İskender sözine gidelüm

Çünki İskender İrān'a şāh olup (14) taḫta oturdı. Eytdi ki: "Fetḥ ü ẓafer cihānda Ḥaḳ teʿālādandur. Şol şāh ki andan ḳorḳmaya anuŋ ḥāli müşkildür. Eyü ve yavuz her kişi bu ʿālemden (15) geçecekdür. Ve zamāne nicesinden kimse ḳurtılacaḳ degüldür. Allāh ṭanuḳ olsun ki her kişi kim benüm ḳapuma gele ve benden dād isteye (16) dün yarusında daḫı gelicek olursa uyḳumdan ḳalḳam ėrteye ḳomayam, anuŋ ḥācetini yėrine getürem. Çünki Ḥaḳ teʿālā baŋa bunca devlet ve niʿmet (17) vėrdi. Vācib oldur ki ben daḫı elüm altındaġı żaʿīfler ve muḥtācları elümden geldükçe gözedem." dėdi. Ve buyurdı ki cemīʿ memleketden bėş (18) yıla degin bāc u ḫarāc almayalar. Meger şol kimseden ḫarāc alurlardı ki başına şāh olup İskender'e ber-ā-ber dirilürdi. Faḳīrlere ve muḥtāclara (19) çoḳ ʿaṭālar ḳıldı. İrān ehli anuŋ bu vechile eylüklerin ve keremlerin görüp āferīn ḳılup cemīʿsini cān u göŋülden İskender'e muḥabbet oldılar. (20) **نامه اسكندر بروشنك دلارا** Andan ṣoŋra İskender meclisi ḫalvet ḳılup Eresṭū ḥakīmile taḫt üzerinde oturdı. Yazıcıya buyurdı ki (21) Dārā'nuŋ ḫātūnı Dil-ārā'ya bir nāme yazdı. Ve nāme içince eytdi: "Ḥaḳ teʿālā saŋa çoḳ ḫayrlar vėrsün ve bu derd ü ġuṣṣanuŋ ṣoŋına (22) rāḥatlıḳlar ve şādılıḳlar vėrsün. Bundan öŋdin saŋa bir nāme gönderdüm, Dārā kendü ḳulları elinde helāk olduġın bildürdüm. (23) Ḥaḳ bilür ki benden aŋa hīç mażarrat olmadı. Ve çoḳ saʿy ėtdüm ki bu ceng-i āşūb, aramuzda götürüleydi, mümkin olmadı ve benüm sözüme uymadı. Şāhlar erkānınca aŋa ḫoş kefen ṣardum ve resm-i ʿādet neyse (24) yėrine getürdüm. Allāh andan ḫoşnūd olsun ve cenneti anuŋ maḳāmın ḳılsun. Sen daḫı bilesin ki ecel pençesinden kimse ḫalāṣ olmaz. (25) Ecel şol ḫazān yėline beŋzer bir aġaçdaġı yapraḳlar gibiyüz. Āḫir menzilimüz ṭopraġ olacaḳdur. Hīç kimse işbu menzili ṭutmış degüldür.

Beyt

(110a) (1) Gelen işbu menzile ėy muḥterem

Bir bėş on gün ʿömür sürer pīş u kem

Kimse işbu menzili ṭutmış degül

Çarḫı kimse oynayup ütmiş degül

(2) Andan ṣoŋra bilesin ki Dārā çoḳ kişiler ḳatında vaṣiyyet ḳıldı ve ḳızı Rūşeng'i baŋa vėrdi, *eytdi:*[226] "İmdi İrān ulularıyla meşveret ėdüp (3) anı ḫādimlerle ve dāyeler ile benüm ḳatuma gönderesiz. Ve Iṣfahān nāḥiyetinde Dārā gibi ʿāmil iş eri ḳaldıysa gėrü anlar yėrlü (4) yėrinde muḳarrer ḳılasın. Eger sen ol diyārda ṭurmaḳ isterisen fermān senüŋdür. Cemīʿ İran şāhı senüŋ elüŋde olsun (5) külliyen" dėdi. Çün yazıcı bu resme nāmeyi yazup tamām ėtdi. Andan bir nāme daḫı Rūşeng ḳatına gönderdi. Evvelinde şöyle (6) yazdı ki: "Āferīn ol Allāh'a ki cemīʿ kāināt anuŋ ḥükmindedür ve anuŋ emrinden ṭaşra iş olıcaḳ degüldür. Baḫtlu oldur ki Ḥaḳḳ'uŋ (7) emrine muṭīʿ olup ḳażāsına rıżā göstere." Andan eytdi ki: "Şāhuŋ gevherinden vücūda gelmez. İllā bir göŋüller açıcı ʿaḳl u ḥayā issi (8) şīrīn sözlü ve nerm āvāzlu kimse gelür. İmdi ėy nigār, bilesin ki ataŋ Dārā āḫir ʿömrinde vaṣiyyet ḳılup seni baŋa vėrmişdür. (9) Şimdiki ḥālde benüm murādum oldur ki sen benüm sarāyuma gelesin, başuŋa ḳıymetī tāc gėyüp taḫt- ʿāc üzerinde ḳarār ėdesin. Anaŋa daḫı (10) nāme gönderdüm ki şeh-zādeler erkānınca Iṣfahān'uŋ ulu dāniş-mendleri öŋünce dāyeler ve ḫādimlerle ve sāyir ḫiẕmetkārlarıla (11) seni benüm ḳatuma göndere. Ümīdüm oldur ėy güzellerüŋ güneşi şād u ḫandān benüm sarāyumda gėce ve gündüzde ḳatumda olasın. Tā ki bu beḳāsuz (12) ʿömri ġanīmet bilüp yigitlik eyyāmını ṣafā u şādıla gėçürevüz." dėyüp nāmeyi ḫatm ėtdi. Bir ʿālim, ʿāḳıl kişi şāhuŋ nāmesini alup (13) taʿcīlle Dil-ārā ḳatına ėrürdi ve şāhuŋ ḫaberin bildürdi. Dil-ārā ol sözi ėşidicek bir kere gögsin gėçürdi, Dārā içün gözlerinden (14) ḳanlu yaş aḳıtdı. Āḫir eytdi ki: "Şimdi ol yėr altında rāḥatdur. Biz anuŋ firāḳından ʿaẕāb çekerüz." Andan buyurdı, bir yazıcı getürdiler; (15) İskender şāhuŋ nāmesine cevāb yaza. **جواب نامه با اسكندر از روشنك دلارا** Yazıcı kāğıd ḳalem eline aldı nāmenüŋ evvelinde (16) İskender'e medḥler ėtdi ve āferīnler ḳıldı. Andan eytdi ki: "Ṣulḥ eger ceng, dostlıḳ eger düşmenlik küllīsi Ḥaḳ teʿālādandur. (17) Anuŋ taḳdīrinden ṭaşra nesne yoḳdur.

Beyt

Ḳudretinde ḳādir ü ḳayyūmdur

Her nėye ol dėrse ol dem olur

(18) ʿArşdan ferşe degin her ne ki var

Gün, demiŋden yaradupdur Kird-gār

---

[226] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Bir zamān idi ki Dārā şāhı ister dilerdüm. Göŋlümi anuŋ (19) sevgüsiyle ārāste ḳılmış-ıdum. Şimdi anuŋ devrānı geçdi. Menzili tābūt oldı. Dilerem ki ol yėrde yatduḳça sen cihānda eylükile ʿömürler (20) süresin ve fetḥ ve nuṣretile şāhlıġuŋda müstedām olasın. Ve cihān senüŋ murāduŋca ola. Andan ṣoŋra ėy şehriyār biz żaʿīfelere (21) şefḳat ve muḥabbet bābından ne dėdiŋüzse ėşitdük ve ne emr olundıysa maʿlūm ḳılduḳ. Allāh senden rāżī olsun (22) ve murādlaruŋ ḫayrıla müyesser ḳılsun. Ve daḫı Dārā'nuŋ ḳabri ve kefeni ḥaḳḳında keremler ėtmişsin. Ol iki bed-baḫtı anuŋ ʿaḳabince ber-dār (23) ėtmişsin, ėşidüp şād olduḳ ve ṭapuŋa çoḳ duʿālar ḳılduḳ. Ol eylüklerüŋ Ḥaḳ teʿālā ʿivażın vėre. Ve daḫı 'Şāhıla ben çoḳ (24) barışmaḳ istedüm, rāżī olmadı,' dėmişsiz. İmdi şāha, ol andan ötrüdür ki şehriyārlardan ve tāc-dārlardan kimseye baş indürüp (25) ḳulluġ ėtmek gelmez. Hele taḳdīrde olan oldı. Şimdiki ḥālde bize şāhen-şāhımuz yėrine sensin. Ol ay ṭolundıysa sen güneşsin. Taŋrı seni

(110b) (1) zevālden beklesün. Murāduŋdan ġayrı cihānda nesne olmasun. Hemīşe aduŋ eyvānlar üzerinde naḳş olsun. Ve daḫı Rūşeng'i ki aŋmışsız. (2) Ḫāṭırımuz ġāyet şād oldı. Ol senüŋ cāriyeŋdür. Biz ḫiẕmet-kāruŋuza ne buyurursaŋ emrüŋdeyüz." dėdi. Andan Rūşeng daḫı biŋ (3) dürlü ḥayāyıla ve muḥabbetile şāha cevāb-nāme yazdı ve selām ḳıldı. Andan eytdi ki: "Çün şāh-ı zamāna bizi iḫtiyār ėtdi kimse (4) anuŋ emrinden baş çekemez. Biz daḫı ululara ve serverlere bildürdük ki senüŋ emrüŋ hemān Dārā emridür. Kimse ḥükminden ṭaşra degüldür." dėdi. (5) Dükeli ulular beşārete āferīn ḳıldılar ve nāme üstine dürr-i gevherler niŝār ėtdiler. Andan ėlçiye genc ü gevherler vėrüp yine İskender şāha (6) gönderdiler. Ėlçi geldi görüp ve ėşitdügini şāha teḳrir ėtdi. İskender şāh ėşidüp şād oldı, buyurdı ʿAmūriyye'den (7) kendü anasını getürdiler. Dārā'nuŋ vaṣiyyetini aŋa söyledi. Andan eytdi ki: "Yüri Dil-ārā'nuŋ ḳatına var. Perde içinde Rūşeng'i (8) gör, benden aŋa selām eyle. Bezeklerden ve pīrāyelerden ne ḳadar ḥācet ise götür. Ve bir tāc ilet ki ṭopṭolu gevher-i şāh-vār olsun. Andan (9) yüz yük döşek āletini ilet ve on deve yüki dībā-yı Rūmī ve altun āletin ilet. Ve niŝār içün otuz biŋ fülūrī getür. Ve üç yüz (10) Rūmī cāriye al. Daḫı artuḳ alursaŋ daḫı yėgdür. Her birinüŋ eline bir cām vėr ki içi ṭolu altun ve cevāhir olsun. Şāhlar erkānından (11) hīç eksük nesne ėtme." dėdi. Pes şāhuŋ anası Nāhīd on ṭatlu dillü ḥakīm tercümān aldı. Tamām yaraġını görüp ʿazm-i Iṣfahān (12) ḳıldı. Yaḳın geldügin ėşidicek cemīʿ ulular niçe menzil yėr ḳarşu çıḳdılar. Dil-ārā daḫı niçe nām-dārlarıla sarāy öŋine ḳarşu çıḳdı. (13) Erkānlarınca yėr yėr şol ḳadar niŝār ėtdiler ki altun gümiş ayaġ altında ḫor olup ḳaldı. Kimse ʿitibār ėtmez oldı. Andan çıḳup (14) taḫt üzerinde oturdılar. Ne ḳadar ulular varısa yanlarına cemʿ oldı. Dil-ārā şol ḳadar cihāz ḥāżırladı ki nice ferseng yėri (15) altun

ve gümiş çeker develer ṭutdı. Örtüden, döşekden ve evde gėrek olıcaḳ nesneden; muraṣṣaʿ eyerlü atlardan ve altun ḳaplu Hindī ḳılıçlardan (16) ve cebeden ve çuḳaldan ve oḳ ve yay ve çomaḳdan ve ol ḳıymetī bėzlerden ki kimisi kesilmiş ve kimisi kesilmemiş idi şol ḳadar ʿarż ėtdi (17) ki kimseler görmiş degül. Andan sarāydan niçe cāriyeler çıḳarup ḳırḳ altun taḫt ṭonatdılar. Bir gevherle muraṣṣaʿ taḫt üzerinde, (18) çetr-i hümāyūn ṭutdılar. Nice ḫādimlerle Rūşeng anda şād-mān olup ḳarār ṭutdı. Dil-ārā'nuŋ sarāyından tā İskender sarāyına varınca (19) ḫāṣ atlardan ve ḳullardan ve gevherlerden ve dībālardan yėryüzi gözükmez idi. Yoluŋ iki yanını leşker ḳuşatmış idi. Ol çetr-i (20) Rūmī'nüŋ üstine gevherler ve fülūrīler nis̱ār ėderlerdi. Ve alınca müşg ve ʿabīr alarlardı. Nice dürlü ʿizzetile ol ay yüzlü nigārı (21) şāhuŋ sarāyına getürdiler. Çün İskender şāh anuŋ çehresine ve ḳaddine naẓar ḳıldı, cemāline ḥayrān ḳaldı. Bir hafta tamām anuŋla ʿişret (22) ėtdi. Anuŋ ḥüsnini ve ḫulḳını edebini ve firāsetini ġāyet begenüp *cān u*[227] göŋülden sevdi. Ve altunlar gevherler Rūşeng'e şol ḳadar nis̱ār ėtdi ki (23) ʿālem ḫalḳı cümle ġanī oldılar. Andan ṣoŋra şāhuŋ ʿadliyle cihān ḫurrem oldı. Dükeli vīrān yėrler ʿimāret olmaġa başladı. İnʿām ve ʿaṭā ṣuyıyla (24) cihānuŋ yüzini yudı.

Beyt
Milk içinde şāh kim ʿādil ola
ʿİlm içinde ʿāḳıl ve kāmil ola
İşbu vechile şāh olanlar ėy ulu
Ḳanda varısa ol yėr olur baḫtlu
Baṣduġı yėr ʿādilüŋ gülşen olur
Ẓālimüŋ baṣduġı yėr külḫan olur

Andan şāh-ı Ẕü-l-ḳarneyn, şād u ḫurrem

(111a) (1) taḫtında oturdı. Gāh gāh derdile Dārā'yı aŋardı ve anuŋçun çoḳ inʿāmlar ve iḥsānlar ėderdi ve-s-selām **جواب ديدن كيد هندي** (2) **اغاز داستان**

Dil açalum yine söz söyleyelüm
Gizlü sözleri beyān eyleyelüm
Söz odur kim dile gele söylene
(3) Ehl-i dil içre rivāyet eyleye
Ḳanḳı söz ki ol dile alınmaya
Nireden geldügi bilinmeye

---

[227] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Gence beŋzer kim yėr altında yatur
(4) Eriseŋ genci çıḳar yėrden getür
Söylemek gėrek bu dil söyleriken
Saŋa sözin taʿbīrin eyleriken
Yoḫsa bir gün dili bağlar çarḫ-ı dūn
(5) Ėy nicenüŋ bağlayupdur ėy fünūn
İşbu furṣat degme ger girmez ele
Furṣatı elden ḳoma bu dem hele
Furṣatı fevt eyleme dėr cemīʿŋi
(6) Cānıla benden yaŋa ṭut semʿiŋi
Nice kim semʿüŋ ola benden yaŋa
Göresin neler beyān ėdem saŋa
Bilesin ol dem nemiş söz ėy cān
(7) Kim gelür dilden olur şöyle ʿayān
Ḳoyalum bu arada bu sözleri
Görelüm kim neyledi İskender'i

Rāvīler şöyle ḥikāyet ėtdiler ki (8) meger Hindūstān'da bir ulu şāh varıdı ki adına Keyd-i Hindī dėrleridi. Firāset ehli, ʿāḳıl kişiydi. dāyim işi ʿişret ėdüp (9) şikār eylemek idi. Bu nesneden hergiz ḫālī olmazıdı. İttifāḳ Keyd-i Hindī on gėce pey-ā-pey birbiri ardınca ʿaceb düşler gördi ki (10) Keyd şāh ol düşlerden ḳatı perīşān oldı. Buyurdı Hindūstān'da ne ḳadar ʿāḳıllar ve taʿbīr ʿilminden bilür kişiler varısa küllī (11) ḳatına cemʿ oldılar. Andan Keyd-i Hindī bir ulu iclās eyledi ve ol gördügi düşi ol ʿālimlere söyledi. Ve anlardan ol düşüŋ (12) taʿbīrin ṭaleb eyledi. Cemīʿsi ol düşüŋ taʿbīrinde ʿāciz ḳaldılar. Şāhuŋ göŋli ārām ėdecek cevāb vėrmediler. Eyle olıcaḳ Hind şāhınuŋ (13) göŋli endīşeyile ṭoldı ve beŋzi ṣarardı. Meger ol ḫalḳuŋ arasında bir kişi eytdi: "Şāhā, bu vilāyetde bir ʿāḳıl kişi vardur ki adına Mihrān (14) dėrler. Ḥaḳ teʿālā anı ʿilm cihetinden tamām murādına ėrgürmişdür. Ammā ol kişi ʿālemde ʿuzlet iḫtiyār ėtmişdür. Hīç şehirlerde ārām ḳılmaz ve ādem oğlı ile (15) üns ṭutmaz. Yābānlarda ve ṭağlarda olur. Ṭurup oturması cānūvarcıḳlar iledür. Muṣāḥibi āhūlar ve ṭağ maḫlūḳātıdur. Ṭağuŋ (16) otlarınuŋ toḫumını yėr. Dün ü gün Ḫudā'sına ʿibādet ėder. Bir saʿādetlü kimsedür ki bu vilāyetüŋ şėnligi anuŋ bir berekātındadur ve senüŋ (17) bu düşlerüni andan ġayrı kimse taʿbīr ėdemez." Keyd-i Hindī anı ėşidicek şād oldı. Buyurdı at çekdiler, bindi. Cemīʿ Hind (18) ḥakīmleri bilesince suvār oldılar. Şāhuŋ öŋince bir ḳulağuz gitdi. Ṭoğru Mihrān'uŋ maḳāmına getürdi.

Medḥ-i Mihrān-ı Hekīm

(19) Şöyle kim eşyā kemāhī ol ḥakīm
Evvel āḫir aŋlamışıdı ėy nedīm
Kāinātuŋ aṣlını bilmişidi
Her vücūduŋ ferʿini bulmış idi
(20) Ḳıl yarardı maʿrifet içre tamām

Şāh Mihrān'ı göricek ḫulḳıla ve luṭfıla söyledi ve eytdi: "Ėy zāhid ve ʿābid kişi ki ṭağlarda ḥayvāncıḳlar ile (21) ile[228] mūnis olmışsın. Kerem eyle bizüm ile ol. Bir nice vaḳʿa gördüm, firāsetle benüm o seyrime ḳulaḳ ṭut. Bir bir anuŋ taʿbīrini baŋa (22) dėyü vėr." dėdi. Andan eytdi: "Ėy ʿāḳıl kişi, bir gėce ʿaḳlum başumda arılığla yaturdum. Hīç göŋlümde ḳorḳu ve endīşe yoğıdı. (23) Uyḳum içinde bir ulu köşk gördüm ki bir yavuz pīl ṭurur. Ve ol evüŋ bir büyük bir büyük ḳapusı var, açıḳ ṭurur ve içinde bir daracıḳ delik (24) daḫı var. Ol pīl büyükligiyle ol daracıḳ delikden çıḳdı, gitdi. Hīç gevdesine ziyān gelmedi. Cemīʿ endāmı ol delikden ṣığdı. (25) Ammā ḫorṭūmı ṣığmadı. Ol evüŋ içinde ḳaldı. İkinci gėce yine ol evüŋ içinde bir pīl süŋüginden taḫt gördüm. Eved, pādişāh gitmiş

(111b) (1) yėrine bir kişi daḫı gelmiş. Başına bir ḳıymetlü tāc gėymiş. Ol taḫt-ı ʿācuŋ üstinde gördüm, oturur. Üçinci gėce gördüm ki dört kişi bir laṭīf göŋlegi (2) çekişirler. Şol ḳadar çekişdiler ki her birinüŋ yaŋaḳları gögerdi ne göŋlek yırtıldı ve ne ḫod birisi ol göŋlegi alı bildi. Bular bu cengde iken bir ulu (3) kerīm kişi çıḳageldi. Ol göŋlegi anlaruŋ elinden aldı. Her birine ol göŋlekden bir ḥiṣṣe bağışladı ammā ol göŋlekden nesne eksilmedi. (4) Dördinci gėce gördüm bir ṣusuz kişi bir ırmağuŋ kenārında ṭurur. Balcıḳlar ṣu ṭaşıyup ol kişinüŋ ağzına dökmek isterler. Ol kişi durı (5) gelür ṣudan ḳaçar, ṣu anuŋ ardına düşer. Bėşinci gėce görürün ki bir ṣu kenārında bir laṭīf maʿmūr şehir var. Ḫalḳı birbirine ṣatu pāzār ve vėriş-alış (6) ėderler. Ammā ādemlerinüŋ gözleri yoḳ! Altıncı gėce bir şehir gördüm ki ādemleri külliyen ḫasta. Ṣağ kişiler anları ṣormağa varurlar ve anlara içürmege (7) ṣu iletürler. Ve ol ḫastalaruŋ cigerleri yanmış ve beŋizleri ṣolmış, derileri aḳar. Bedenleri ḫasta göŋülleri ġam-gīn. Böyleyiken daḫı ol ṣağlaruŋ (8) ṣuyından içmezler. Cān dudaḳlarına ėrişmiş iken daḫı derdlerine dermān istemezler. Yėdinci gėce gördüm ki bir at bir ṣaḥrāda otlar. İki eli ve ayağı (9) var ve iki başı var. İki ağzı ile bile ol ṣaḥrānuŋ otını otlar. Ammā gevdesinde hīç nesne çıḳıcaḳ yėr yoḳ. Cemīʿ yėdügi içinde ḳalur, çıḳmaz. (10) Sekizinci gėce gördüm ki üç küp

[228] Mükerrer yazım

yėr üzerinde birbiri ḳatında ber-ā-ber ḳomışlar. İkisi aġzına dek ṭolu. Ortasındaġı küp boş. Şöyle ḳurımış. Şan (11) ki içine hergiz ṣu girmemiş. İki ʿazīz kişiler ol iki ṭolu küpüŋ ṣuyından alup *ol*[229] boş küpe ḳoyarlar. Ne ol ṭolu küplerüŋ ṣuyı eksilür ve ne ol boş (12) küpüŋ aġzı yaşarur. Ṭoḳuzıncı gėce gördüm ki bir semiz ṣıġır otlu yėrde ṣu kenārında güneşe ḳarşu yatur. Yanında bir küçicek, arucaḳ buzaġu (13) ṭurur. Ol ṣıġır ol buzaġudan süd emer. Onıncı gėce, bir ulu ṣaḥrā içinde bir çeşme gördüm. Üzerinde bir köşk yapılmış. Ṣaḥrā ṭopṭolu ṣu. Ol (14) çeşmede ṣu es̱eri yoḳ. Lāyıḳdur ėy zāhid ki bu sözlerüme ʿāḳılla cevāb vėresin. Bu ʿālemde şimdiden ṣoŋra ne olıcaḳdur baŋa bildüresin.” (15) dėdi. **جواب كزاردن مهران كيد هندي را از خواب** Çünki Mihrān keydüŋ sözini ėşitdi *ve*[230] eytdi ki: (16) “Ėy şāh-ı Hind, rüyāyıla olan ġaybı ancaḳ Allāh bilür.”

Naẓm

Kim bilür teʿvīl-i seyri, şehriyār
Tāʿbīr içre ġayr-ı Ḥaḳ’dan āşikār
(17) Cümle seyrüŋ yaḳının Ḥaḳ bilür
Cümle ʿālemi zīrā ol muṭlaḳ bilür
Cümle iş işlenmeden ḳılur Ḫudā
Her ne kim maḳdūr olmışdur ḳażā
(18) Geliserdür kimse bilmez geleni
Fehm ėdemez vėre Nīl’e elini

ve daḫı eytdi: “Ėy şāh-ı Hind, hīç bu düşden melūl olma kim senüŋ (19) aduŋa bundan noḳṣān olmaz ve pādişāhlıġuŋa daḫı ziyān gelmez. Ammā bilgil ki İskender aġır leşkerile Rūm ve İrān begleriyle senüŋ üzerine (20) gele. Yaḳın gelicek saŋa on server göndere ki her biri ʿāḳıl ve baṣīret ehli kişiler ola. Ol vaḳtde saŋa yüz ṣuyı ḥāṣıl (21) olmaḳ dilerseŋ ʿaḳlı yār ėdin. Zinhār anuŋıla ceng ėdeyin dėme. Ve senüŋ ḳatuŋda dört nesne vardur ki uluda ve kiçide hīç (22) kimse anı görmiş degüldür. Birisi Uçmaḳ ḥūrīsi gibi ḳızuŋdur ki anuŋ sebebiyle tācuŋ ʿālemde nūrlanmışdur. Birisi daḫı şol ḥakīm (23) dür ki anı ṣaḳlarsın cihānuŋ rāzını saŋa bildürür. Ve birisi daḫı ol ʿazīz ṭutduġuŋ ṭabībdür. Dördinci ol ḳadeḥdür ki od, güneş anı (24) ḳızdurmaz, içmegile içindeki dükenmez. Bu nesneleri yaraḳla İskender gelicek aŋa gönderesin. Yoḫsa sen anuŋ leşkerüŋe cevāb vėremezsin. (25) İşüŋ olacaġı budur ki saŋa dėdüm. İllā anuŋ devleti ġālibdür. Eger ceng ėderseŋ başa varamazsın.

Beyt

---

229 B. nüshasından tamamlanmıştır.
230 B. nüshasından tamamlanmıştır.

(112a) (1) Her işüŋ ṣoŋına baḳmayın kişi
Sehv olur her ne ki işlerse işi
ʿĀḳıl ol kim ʿāḳibet-endīş ola
Nolısar yarın bugün fikr ḳıla
(2) İş fesādı neredendür bile rāst
Tā ṣalāḥın aŋa lāyıḳ ḳıla rāst
Çün ḥakīm aŋlamaya nedür mizāc
Nice aṣṣı ėde ḳılduġı ʿilāc

(3) Andan eytdi: "Diŋle imdi ol düşlerüŋe daḫı cevāb vėrelüm. Evvel ol ev ki gördüŋ ve ṭaracıḳ deliklü ki pīl *girdi ve*[231] çıḳdı ve ḫorṭūm yėrinde ḳaldı. (4) Ol ev bu cihāndur, ol pīl bir ẓālim şāhdur. Şimdiden ṣoŋra bir pādişāh gele, yėynicek başlı; ḥelāli ḥarāmdan seçmez, egri sözlü. Kimseye fāyidesi (5) yoḳ kişi ola. Şāhlıḳdan ancaḳ kendüde bir ad ola. Dūn himmetle göŋüllü, dünyāya ḥarīṣ bedeni żaʿīf kimse ola. Ṣoŋra ol kişi bu ʿālemden (6) gide. Yatlu adı yėrinde ḳala. Ve daḫı ol taḫt ki gördüŋ, şāh gitmiş yėrine biri daḫı şāh olmış. Ol daḫı bu ʿālemüŋ ḥālidür ki birini giderür (7) birini yėrine getürür: Dārā gibi. Ki öldi yėrine İskender geldi. Ve daḫı ol nāzük göŋlek ki gördiŋ dört kişi anı ṭutmış *çeker*[232] ne (8) çekmekden göŋlek yırtılur ve ne birbirinden alı bilür. Āḫir bir devletlü kimse gelür, ol dört kişinüŋ elinden alur. Bilgil ki ol (9) göŋlek dīn-i Ḫudā'dur ki dört ṭāīfe anı çekişürler. Bir ṭāyife Cemşīdlerdür kim güneşe ṭaparlar. Ve biri Mecūsīlerdür ki oda ṭaparlar. (10) Ve daḫı Mūsāyīlerdür ve ʿĪsāyīlerdür ki dīnlerüŋden ötürü ḫalḳ başdan başa birbiriyle düşmen olmışdur. Şimdiden ṣoŋra bir adı (11) gūherli nām-dār gele, āḫir zamānda bir Ḥaḳ dīn āşikāre ḳıla. Cemşīdīlerüŋ dīnini bāṭıl ḳıla kim aya ve güneşe ṭapmaḳdur. Ve daḫı Zerdheşt (12) dīnini *terk ve*[233] bāṭıl ḳıla kim oda ṭapmaḳdur. Ve daḫı Mūsā dīnini nesḫ ėde kim şimdi cuhūdlar ṭutarlar ve 'Andan eyü dīn yoḳdur.' dėrler. ve Yūnānīler (13) dīnini nesḫ ėde kim Mesīḥā dīnidür ve sen şāhuŋ daḫı dād ve inṣāfı anuŋıladur. ʿĀlemde bir pāk dīn āşikāre ola. Devlet ol (14) kişinüŋ ki ol Ḥaḳ dīni ḳabūl ḳıla ve anuŋ emrine itbāʿḳıla. Dördinci ol ṣusuz kişi ki gördüŋ, ṣudan ḳaçar ve balıḳlar aŋa ṣu getürürler; ol ḳaçar, (15) *ṣu*[234] ḳabūl ėtmez. Bir zamān gele ki eyü kişiler ḫor ve ḥaḳīr ola. Yavuz ḫūlu kişiler ucından balıḳ gibi deŋizlerde vaṭan ḳılalar. Cehl ḳaraŋulıġında ḳalmış (16) ṣusuzları maʿrifet ṣuyına daʿvet

[231] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[232] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[233] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[234] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ėdeler. Kimse sözlerin ḳabūl ḳılmaya. Ol kişilerden ḳaçalar. Sözlerine ʿitibār ėtmeyüp (17) anlara sögeler. Bėşinci ol şehir ki gördüŋ, ḫalḳı birbiriyle alış vėriş ėdeler. Ammā gözleri kör birbirini görmezler. Bir zamān gele ki ʿāḳıllar ve (18) zīrekler nā-dān kişilere ḫiẕmet ḳılalar. Dāniş-mendlere ʿitibār ėtmeyeler. Nā-dān kişilerüŋ ḳapularına varalar. Anları medḥ ėdüp (19) tevāżuʿ ḳılalar. Altıncı ol ḫasta ve żaʿīf kişiler ki ṣağlar anları ṣora varurlar. Bir zamān gele ki dervīşler, bay (20) kişilerüŋ gözine ḫor ve ḥaḳīr ola. Ve bī-çāre olup anlardan nesnecük uma. Varalar, *bir zamān gele ki*[235] ol baylar anlara nesne vėrmeyeler. Kendülerden (21) ve naṣīḥatlarını ḳabūl ḳılmayalar. Rāygān anlara ḫiẕmet ḳılalar ve anlaruŋ ḳulları gibi olalar. Yėdinci ol iki başlu at ki gördüŋ (22) yėdügi nesnenüŋ çıḳıcaḳ yėri yoḳ. Bir zamān gele ki bay kişiler māllarıyla şād olup tenaʿum ėdeler. Dervīşlere ve faḳīrlere (23) hīç nesne vėrmeyeler. Kendülerden ġayrı kimseyi istemeyeler. Sekizinci ol üç küp gördüŋ ikisi dāyim ağzına dek ṣu ṭolu (24) ve birisi ortalarında boş ṣudan naṣībi yoḳ. Şimdiden ṣoŋra bir zamān gele ki dervīşler şöyle süst, ḫor (25) olalar ki egri yağmurlar yağup ʿālem ṣuya ġarḳ olursa dervīşlerüŋ üstine bir ḳaṭre ṭammaya. Ṣusuz günleri geçe.

(112b) (1) Ol sebebden anlaruŋ cigerleri baş ola. Bay kişiler birbirine baḫşişler ėdeler, ṭatlu dil ile ve ḥasen ve ḫulḳıla maʿāşire ėdeler. Dervīşlerüŋ (2) ṭudaḳları ḳuru, gėcesi ve gündüzi zaḥmetile ve saḫtlığıla geçe. Ulular daḫı māllara ḥarīṣ ola.

Beyt

(3) Ḥarīṣüŋ ṭoymaz gözi şöyle ki var
Dünyenüŋ mālını cemʿ ėtse ėy yār
Dünyede maʿbūd ėdinürler mālı
(4) Āḫiretde gör nice olur ḥāli
Eydeler gel māluŋa vėrgil ḥisāb
Tā ebede māluŋla görgil ʿaẕāb

(5) Ṭoḳuzıncı gėce ol semiz ṣığırı ki gördüŋ aruḳ buzağudan süd ister. Şol vaḳt ki Züḥal terāzū burcında ola, cihān (6) fitne ile ẓulmıle ṭola. Dervīş kişilerüŋ işleri rāst gelmeye. Baylar anlardan māl isteyeler, kendüler ḫazīnelerini açmayalar ve fuḳarā (7) nesne ḫarc ėtmeyeler. Onıncı gėce ol çeşmeyi ki gördüŋ ṣuyı yoḳ dört yanından ṣular aḳar ve çeşmeye andan hīç ṣu ėrişmez. (8) Şimdiden ṣoŋra bir şehriyār gele, anuŋ ḳatında ʿāḳıl issi kişi olmaya; ġuṣṣadan göŋli hīç açılmaya. Anuŋ ẓulminden ve rencinden (9) cihān ẓulmet içinde

---

[235] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ḳala. Zamān bir yėŋi leşker düze ve bir nām-dāruŋ iḳlīmine ḳaṣd eyleye. Anuŋ ucından çoḳ miḥnetler ve fitneler (10) vāḳiʿ ola. Āḫir bu ḥālile ḫazīnesi dükene ne leşkeri ḳala ve ne taḫtı ḳala. Şimdiki ḥālde zamān İskender şāhuŋdur ki Müşterī (11) anuŋ başına tāc olmışdur. Bu vilāyete gelicek ol dört nesneyi aŋa vėrgil. Anı kendüzüŋden ḫoşnūd ḳılup göndergil (12) ki ol be-ġāyet ʿāḳıldur ve ʿāḳılları isteyici ve sevicidür.” dėdi. Keyd-i Hindī Mihrān’dan bu ḫaberi ėşidicek şād (13) oldı. İlerü gelüp Mihrān’uŋ yüzini ve gözini öpdi. Anı gine maḳāmına ḳoyup kendi ḥakīmleriyle taḫtına gelüp ḳarār ėtdi. (14) **داستان اسكندر با كيد هندي** Bu ṭarafdan İskender-i Rūmī İrān taḫtına otururdı. Gördi ki ol tāc ve taḫt (15) tamām kendünüŋ oldı. Bir gün leşkerini çekdi, Keyd-i Hindī’den yaŋa ʿazm ḳıldı. Her ne şehre ve ḳalʿaya uġrasa ḳapularını (16) şāha açarlardı. İskender anlara hīç muḳayyed olmazdı. Çün ol şehre ėrişdi ki adına Meylād dėrleridi. Keyd-i Hindī’nüŋ ulu şehri (17) ve taḫt-gāhıdı. İskender ol şehre yaḳın iricek leşkeri bir ulu ṣaḥrāda ḳondurdı. Şöyle ki ol iḳlīmi başdan başa (18) İskender’üŋ leşkeri ṭutdı. Andan bir yazıcı ḳatına oḳudı, buyurdı ki Keyd-i Hindī’ye bir nāme yazdı. Nāmenüŋ evvelinde yazdı ki: (19) “Aferīn şol kimsenüŋ üzerine olsun ki göŋlini ʿilmile pāk ḳılmışdur. İşüŋ müşkillerine aḳdām ėtmez ve bī-hūde yėre zaḥmet çekmez. (20) Her işde Ḥaḳ teʿālāya iʿtimād vardur. Ümīd andan ṭutar. Andan ṣoŋra ėy Keyd-i Hindī, bilesin ki biz tāc ve taḫtuŋ māyesiyüz (21) ve Allāh teʿālānuŋ sāyesiyüz. Devletüŋ ve ʿizzetüŋ sāyesiyüz. Senüŋ ḳatuŋa bir nāme gönderdüm ki ḳaraŋu göŋlüŋi aydın (22) ḳıla. Hemān ki nāme ḳatuŋda oḳına gerekdür ki göŋlüŋi kīnde ḳomayasın. Eger nāme gėce ėrişse ėrte olunca gitmeyesin. Tīz benüm (23) ḳatuma gelesin. Yoḳ dėrseŋ tācuŋı ve taḫtuŋı bir kişiye daḫı ıṣmarlaram. Şöyle bilesin ve diyāruŋ daḫı at ayaġında ḫarāb olur!”

Naẓm

(24) Bu dėdügüm söz ger aŋlaya Keyd
Devletini şöyle bilsün ḳıla ṣayd
Şāhlıḳ dilerse Keyd-i şehriyār
Baŋa ḳullıḳ eylesün leyl ü nehār
(25) Hind senüŋ olmaḳ dileriseŋ bu dem
ʿĀḳ olma devlete ėy muḥterem
Yoḫsa eyleyem ol diyāra bir sipāh
At ayaġından ola kişver siyāh

(113a) (1) Evvel āḫir budur sözüm yaḳın
Varsa ʿaḳluŋ aŋla ėy Keyd-i zemīn

Çünki nāme Keyd-i Hindī'ye ėrişdi. İskender'üŋ ėlçisini (2) göricek ġāyet ikrām ve ʿizzet ḳıldı. Eytdi ki: "Şāhuŋ buyruġı başumuŋ üzerine. Anuŋ ḥükmini ṭutaram ve emrinden baş çekmezem. Eved neyleyeyin (3) ki işbu ḥālile yaraḳ görmeden yayaḳ segürdüp anda varmaḳ ne Ḥaḳ teʿālā ḳatında ḫoşdur ve ne ol yėryüzinüŋ şehriyārı ḳatında lāyıḳdur. (4) Vech oldur ki evvel şāha lāyıḳ bir armaġān düzem. Andan ṣoŋra ḳatına varam." dėdi. **جواب نامه از كيد هندي باسكندر** (5) Andan buyurdı bir kātib gelüp İskender'üŋ nāmesine bir laṭīf cevāb yazdı. Evvelinde Ḥaḳ teʿālāya medḥ ėtdi, eytdi: "Ol Allāh ki (6) gizlüyi ve āşikāreyi bilicidür. Ol Allāh'dan selām ve āferīn şehriyār üzerine olsun ki yėryüzini ʿadlile maʿmūr ḳılmışdur." Andan eytdi ki (7) ben pādişāhuŋ emrinden baş çekmezem ve pādişāhdan tāc ve taḫt ve genc dirīġ ėtmezem. Benüm ḳatumda dört nesne vardur ki dünyāda (8) hīç kimseye ancılayın nesne naṣīb olmamışdur. Bundan ṣoŋra alıcaḳ daḫı degüldür. Eger şāh buyurursa ol dört nesneyi (9) ḳatına gönderem. Andan ṣoŋra emr ėderse varam ḳalan ḳullar gibi ḫiẕmet ḳılam, ḳul olam."

صفت پذيرفت

(10) Böyle dėmiş keyd gelürse şehriyār
Cümle anuŋ māl u genc şehr ü diyār
Şād geldi ve şādı getürdi o şāh
Dostı var olsun anuŋ, ḫaṣmı tebāh
(11) Līk biri ṣıdḳıla dilerse şāh
K'olavuz iḫlāṣla aŋa nīk-ḫˇāh
Bizümile eylesün bir ittiṣal
Uş anuŋ iḳlīm ü tāc ü taḫt u māl
(12) Ger buları şāh ḳılursa ḳabūl
Tā olanca olayım ben aŋa ḳul
Cān u başıla yolınca ṭuralum
Ḫiẕmetinde ḫaṣma ḳılıç uralum

(13) Andan nāmeyi ḫatm ḳılup şāhuŋ ādemīsine vėrdi. Ḳāṣid yėl gibi şāhuŋ ḳatına ėrişdi. Ne ėşitdi ise söyledi ve nāmeyi (14) şāhuŋ öŋinde oḳıdı. İskender Keyd-i Hindī'nüŋ ḫaberin ėşidicek eytdi: "Yüri gine tīz Keyd-i Hindī'nüŋ ḳatına var. Benüm ḫaberümi aŋa ilet. Eyt ki: (15) 'Cihānda nesne ola ki kimse anı görmemiş ola olıcaḳ. Nesneden şol ki olmışdur anı görmişler degildür.' dėdi." Pes ėlçi İskender ḳatından gidüp (16) od yalıŋı gibi Keyd'üŋ ḳatına geldi ve İskender'üŋ ḫaberin vėrdi. Keyd'e eytdi: "Ol dört nesne ki cihānda kimseye naṣīb olmamışdur, şāh (17) bilmek diler." dėdi. Keyd bu ḫaberin ėşidicek şād oldı. Ėlçiye

ʿizzet ḳıldı ve ḫulḳ ve laṭīf ėtdi. Andan Keyd taḫtına çıḳup bir ḳaç ʿāḳıl (18) ḥakīmlerile oturdı. Ėlçi daḫı ḳarşusında yėr gösterdiler, ḳarār ėtdi. Andan keyd ėlçiye eytdi: "Ėy server ol dört nesnenüŋ birisü (19) oldur ki benüm perde ardında bir ḳızum vardur ki eger güneş anuŋ yüzini göreydi ḫacāletüŋden ḳara ṣaçı gibi ḳararaydı. Zülfeleri müşgīn kemende (20) beŋzer adına Fifistān dėrler. Aġzından süd ḳoḫusı gelür. Söze gelse aġzından güller ṣaçılur. Boyın göricek serv ü çınār iki ḳat olur. (21) Anuŋ gibi ṣāḥib-cemāl cihānda kimse görmemişdür. Ulu aṣıllu Allāh ṭapucısı bir ḫulḳ ve ḥayā ṣāḥibi nigārdur. Ve daḫı benüm ḳatumda bir cām vardur ki (22) eger içine şarāb ḳoysalar yāḫūd ṣovuḳ ṣu ḳoysalar on yıl nedīmeler ile ol cāmuŋ içinden içseler hergiz dükenmez şarāb ḳoysalar (23) dāyim şarāb vėrür ṣovuḳ ṣu ḳoysalar dāyim ṣovuḳ ṣu vėrür hīç içmekden eksilmez ve od ve güneş anı ḳızdurmaz. Üçinci (24) benüm ḳatumda bir ṭabīb vardur ki her derdüŋ dermānın bilür. Bir gözüŋ yaşını görse ʿillet neydigini beyān ėder. Eger ol (25) ṭabīb şāhuŋ ḳatında ola hīç ḫastalıḳ zaḥmetini çekmeye. Dördinci oldur ki benüm ḳatumda bir ḥakīm vardur anı ṣaḳların, hīç kimseye göstermezin.

(113b) (1) Dükeli olıcaḳ nesneyi evvelinden şāha söyler. Göklerüŋ ḥālinden ḫaber-dār ve yaldızlar ʿilminde bī-naẓīrdür." dėdi. Şāhuŋ ėlçisi çünki ḫaber (2) bildi, fi-l-ḥāl şāhuŋ ḳatına geldi. Keyd'üŋ sözini söyledi. İskender taʿaccüb ėtdi, eytdi: "Ger bu söz gerçek ise ol dört nesne benüm (3) ḳatuma göndere. Tā benüm ḳaraŋu göŋlüm aydın ola ve dünyādaki maḳṣūdlarum ḥāṣıl ola. Bu eylükden ötürü ben anı maḳāmında muḳarrer ḳılam, memleketini (4) aŋa bagışlayam." dėdi. Pes İskender Rūmīlerden bir ḳaç ʿāḳıl ve ʿālim ve cihānuŋ eyüsin yavuzın görmişler ve pīr kişiler ögürtledi. Andan buyurdı yazıcı (5) bir eyü nāme yazdı. Eytdi: "Uşda saŋa on pīr kişi gönderdüm. re'y ve tedbīr ehli, pāk kişilerdür. ʿİlmde ve maʿrifetde bī-naẓīrlerdür ve hem benüm emīnlerüm (6) rāz-dārlarumdur. Ol dört nesneyi bunlara gösteresin. Bunlar anda ṭuralar, baŋa nāme göndereler. Eger ol dört nesneyi bunlar begenüp (7) dünyāda ancılayın kimse görmemişdür dėrlerse benüm cengümden emīn olasın ve senüŋ vilāyetüŋe ḳaṣd ḳılmayam." dėdi. Ve nāmeyi ol ʿāḳıl (8) pīrlerile yine Keyd'e gönderdi. Çün sālār-ı Hind, ol kişileri gördi taʿẓīm ve ʿizzet ḳıldı. Alup taḫta gėçürdi ve kendü (9) vilāyetinden nice ʿālimler getürdi. Ol kişilerden çoḳ su'āl eyledi, cevāblarını ėşitdi ve be-ġāyet begendi. Anları bir laṭīf maḳāma (10) ḳondurdı. Ol gün ḫoş ḫiẕmet ḳıldı. Ėrtesi ṣabāḥ vaḳtinde şāhuŋ ḳızını tezyīn ėtdiler. Ol ay ḫod bezemege ḥācet degüldi. (11) Bir köşküŋ içinde bir altun taḫt ḳodılar. Çevresin Çīn ārāyişiyle bezediler. Ol güneş çehrelü geçüp ol taḫt üzerinde oturdı. (12) Andan ol on ʿāḳıl ve ṭatlu dillü pīrler ki İskender ḳızı

görmege göndermişidi Keyd-i destūr ile yėrlerinden ḳalḳup ḳızuŋ (13) köşküŋe geldiler. Gördiler ki yaŋağınuŋ nūrından ol köşküŋ içi nūrıla ṭolmış ve anuŋ şevḳinden ol tāc ve taḫt rūşen olmış. (14) Hemān ki pīrler ḳızuŋ yüzini gördiler her birisi ḥayrān olup yėrlü yėrinde ḳalup deprenmege mecālleri ḳalmadı. Ne ḫod ḳızuŋ yüzinden (15) gözlerinden arabildiler. Anuŋ ḥüsn ü cemāline āferīn ḳıldılar. ʿAceb bu idi ki her birinüŋ naẓarı yine ḫoş geldiyse anda ḳaldı. Bir yėrini daḫı (16) görmediler. Çün Keyd-i Hindī gördi ki Rūmīler ḳatı aŋlatdılar bildi ki ḳızuŋ ḥüsni anları mest ḳıldı. Ādem gönderdi geldiler. (17) Anları alup Keyd-i Hindī'nüŋ ḳatına getürdiler. Eytdi ki: "Ėy ʿāḳıllar ne ʿaceb aŋlatduŋuz ol bir ādemdür ki Ḥaḳ teʿālā aŋa ḥüsn vėrmişdür. (18) Ḫūblığıla anuŋ her ılduzdan naṣībi vardır." dėdi. Rūmīler eytdiler: "Allāh'dan selām olsun ol aya ki bu ḳadar (19) ḳarşusında ṭurduḳ henüz yüzini tamām görmedük. Şimdi ol māhuŋ her ne gördüḳise nāme yazup şāha gönderelüm. (20) Ol şehriyār bize üç nesne daḫı göndersün." dėdiler. Pes Keyd-i Hindī buyurdı ol ṭabīb ile ḥakīm geldiler. Rūm ʿāḳıllarıyla (21) oturup su'āl-cevāb ḳıldılar. Rūmīler anları daḫı begendiler. Andan ol cāmı getürdiler. Ṣuyıla şarābıla ṭoldurdılar. Anı daḫı (22) taʿaccüb ḳıldılar. Andan ṣoŋra her biri kāğıd ḳalem eline alup ol nigāruŋ şeklinden ve ḳaddinden ne gördilerise ve ne duyup ėşitdilerse (23) şāha bildürmek içün yazdı. Birisi eytdi ki: "Anuŋ gibi ḫūb cihānda kimse görmemişdür." Birisi eytdi ki: "Ol ḫūbdur ki cihāna (24) naẓīri gelmemişdür." Birisi eytdi ki: "Anı gören şübhesüz put-perest ola." Birisi eytdi: "Cennet ḥūrīsini görmek isteyen anuŋ (25) yüzini görsün." Birisi eytdi ki: "Boyı ġayretinden serv ḳara yėrde ḳarār-gāh ėdinmişdür." Birisi eytdi: "Ṣaçınuŋ ḳoḫusı

(114a) (1) ḳoḫusı[236] bū-yı ʿanberi şikest ḳalmışdur." Birisi eytdi: "Anuŋ ḥüsni ay ve güneşde yoḳdur." Birisi eytdi: "Dişine beŋzer incü cihāna gelmemişdür." (2) Bu resme mektūb yazup ol üç nesneyi daḫı beyān ėdüp İskender şāha gönderdiler. Şāh anlaruŋ nāmesini (3) gördi, ʿacebe ḳaldı ki nāmede her biri anlaruŋ endāmından sehlice nesne vaṣf ėtmişler." Buyurdı nāmeye cevāb yazdılar. (4) eytdi ki: "Şimdiden ṣoŋra eglenmeyesiz. Ol dört nesneyi alup benüm ḳatuma gelesiz. Uşda Hindūstān menşūrını (5) tā Cādūstān serḥaddine dek Keyd adına yazdum. Benden aŋa çoḳ selām ve āferīn olsun. Bu menşūrı aŋa vėresiz. (6) Uşda ol perī ruḫı ki adı Fifistān'dur alup benüm ḳatuma getüresiz." dėdi. Tīz ḳāṣid şāhuŋ nāmesini alup (7) pīrlerüŋ ḳatına ėrişdi. Anlar daḫı nāmeyi oḳıdılar şāha, Hindī ġāyet sevindi. İskender'üŋ ḳorḫusından emīn (8) oldı. Hind vilāyetinden yüz pīr iḫtiyār ėtdi ki her biri ʿāḳıl

[236] Mükerrer yazım

ve fāżıl ve rūşen göŋüllü kişiler. Daḫı ḫazīneler (9) ḳapusını açup her nesnenüŋ eyüsinden laṭīfinden şāha lāyıḳ ne varısa ögürtledi. Üç yüz deve yüki gevher-i (10) şāh-vār ve ḳıymetī bėzler ve on deve yüki fülūrī ve yüz biŋ aḳça yaraḳladı. Andan ṣoŋra ʿūd-ı terlerden gevherile muraṣṣaʿ bir taḫt (11) varıdı. Ol taḫtı on pīl üzerine berkitdi. Fifistān'ı perdeyile ol taḫtuŋ üzerine çıḳardılar. Ve ṭabīb ile feylesūf ol (12) cām daḫı alup şāhuŋ ḳatına geldiler. Şāh Fifistān'a naẓar ḳıldı anuŋ şeklini ve ḳaddini görüp ḥayrān ḳaldı. Gördi ki (13) boyı serve beŋzer. Ṣūreti ay gibi. Gözler nergise beŋzer ve yaŋaḳları Uçmaḳ bāġçesinde açılmış güle beŋzer. Zülfleri ḫalḳa (14) ḫalḳa olup yaŋaġ üzerine dökilmiş. Şāh anuŋ ḥüsnine ḥayrān ḳaldı. Ḥaḳ teʿālānuŋ kemāl-i ṣunʿına taḥsīn ḳıldı. "Āferīn (15) ol Allāh'a ki bir ḳaṭre ṣudan şunuŋ gibi ṣūret yaradır." dėdi. Andan buyurdı Rūm'uŋ ulu‌ları ve serverleri geldiler. (16) ʿĪsā peyġāmber dīni üzere nikāḥ ėtdiler. Şāh ol şādıla ḫazīne açup faḳīrlere ve ġarīblere bī-ḳıyās māl ve niʿmet inʿām (17) ḳıldı. Dil-ārām ile ẕevḳ ve ṣafāsına meşġūl oldı. **داستان اسكندر با فيلسوف** Çünki nigār ḳaydı tamām oldı (18) diledi ki ol ḥakīm-i ʿāḳıl[ı] daḫı şāh tecribe ḳıla. Bile ki maʿrifetden ve esrārdan ḫaber-dār olması nicedir. Pes buyurdı, (19) bir büyük cāmuŋ içine yaġ ṭoldurdılar. Şāh ol yaġı ol ḥakīmüŋ ḳatına gönderdi. Eytdi: "İşbu yaġı gövdesine ve başına (20) sürsün. Tā kim cānı bir pāre rāḥat ola ve sefer zaḥmeti gövdesinden gide." dėdi. ḥakīm yaġı göricek geldi tīz buyurdı. (21) Biŋ igne getürdiler, ol yaġuŋ içine ḳoydı. Gine şāh ḳatına gönderdi. Şāh gördi, tīz buyurdı. Demürciler geldiler. (22) Ol igneleri bir mühre eylediler, gine ḥakīme gönderdiler. Ol ḥakīm hīç ṭınmadı. Tīz demürcilere buyurdı. Ol mühreyi bir āyīne düzdiler. (23) Ol gėce yine şāh ḳatına gönderdi. Şāh buyurdı, ol āyīneyi bir nem yėrde ḳodılar. Şol ḳadar ṭurdı ki paslandı. (24) Andan gine ḥakīme gönderdi. ḥakīm ol āyīneye cilā vėrdi. Pāk, ṣāfī eyleyüp şāha gönderdi. Andan şāh ḥakīmi (25) ḳıġırdup ḥürmet ve ʿizzet ḳılup yanına aldı.

Beyt
Feylesūf çün yanına aldı şāh
Ol da buldı şeh ḳatında dost-gāh

(114b) (1) Dost-gāh lāyıḳ ʿilm ehli olur
Ḳanda kim ṣadr olsa ʿilm ehli olur
Cehl ehli ṣadra lāyıḳ olmaya
Cehl ile ʿizzet muvāfıḳ gelmeye

(2) İskender eytdi: "Biz saŋa yaġ gönderdük. Ne idi ki içine igne ṭoldurup bize gönderdüŋ?" ḥakīm eytdi: "Şāhā, ol cāmıla (3) yaġuŋ remz oldur ki dėmişsiz ki: 'Bizüm şehrimüzde

ḥakīmler çoḳdur ve bizüm daḫı ʿilm ḥikmetden ḥaẓẓımız vardur. Eved nidelüm ki göŋlümüz (4) māl u genc hevesiyle ve dünyā muḥabbetiyle ṭolmışdur. Hīç ol ḥakīmlerüŋ maʿrifeti naṣīḥatı bizüm göŋlümüze es̱er ėtmez.’ dėmişsiz. Ben cevābında (5) eytdüm ki: ‘Ėy şāh bilgil ki anlaruŋ sözleri işbu yaġ gibidür. Bedenüŋ ẓāhirine es̱er ėder. Ammā şol ʿāḳıl ki göŋli ṣalāḥiyyet nūrıla (6) ārāste ola. Anuŋ sözi ve naṣīḥatı işbu demür gibidür ki siŋirde ve süŋükde ṭurmaz, ṭaşlardan daḫı geçer.’ dėdüm. Andan şāh (7) yine ben ḳulına eytmiş ki: ‘Her göŋül ki ḳan dökmegile ve ceng ṣavaş ėtmegile ḳararsa işbu demüre dönse ol ḳararmış göŋle ʿāḳıllaruŋ (8) ince sözleri nice es̱er ėder?’ dėmişsiz. Ben eytdüm ki: ‘Benüm ḫūb sözlerüm ve rūşen fikrüm ki ḳıldan incedür ṭaşları eridür ve demürleri (9) mūma döndürür. Senüŋ ḫod göŋlüŋ demürden daḫı pek degüldür.’ Andan eytmişsiz ki: “Bunuŋ üzerine yıllar gėçmişdür. Göŋlüm pās (10) olmışdur. Bunuŋ gibi göŋle daḫı söz naṣīḥat, es̱er ėder mi?’ Ben eytdüm ki: ‘Göŋüllerüŋ esrārından ve kevākibüŋ aḥvālinden şol ḳadar söz (11) söyleyem ve saŋa şol ḳadar naṣīḥat ėdem ki senüŋ paslanmış göŋlüni maʿrifet cilāsıyla pāk ve ṣāfī eyleyem.’ dėdüm.” Pes (12) şāha anuŋ sözleri ġāyet ḫoş geldi. Buyurdı, bir aġır ḫilʿat getürdiler ve ḥesābsuz fülūrīler ve gevherler getürdiler. (13) Ol ʿāḳıluŋ öŋinde ḳodılar. ḥakīm eytdi: “Şāhā, Ḥaḳ teʿālā saŋa bir gevher ve bir ḫazīne vėrmüşdür ki oġrıdan ve ḥarāmdan (14) emīndür. Ve daḫı hīç beklemek istemez. Bil ki ol beni ṣaḳlar ki ol ḫazīne ve gevher, ʿilmile ʿāḳıldır. Şimdi ben ki bunca mālı (15) alam ḳanda ṣaḳlaram ve bunuŋ teşvīşin niçün çekerem? Baŋa ḫod gėymege iki ḳaftān yėter. Ziyādeye ṭamaʿ ėtmezem. Buyur anı ḫazīneye (16) iletsünler.”

Beyt
Müşkil işdür şöyle bilgil ėy güzīn
Kişi ʿömrin ḫarc ėde māla yaḳın
(17) Dürişüp ṭura revān leyl ü nehār
Sīm ü zer cemʿ eyleye şöyle ki var
Yėmeye *vü*[237] yėdürmeye vu hā ala
(18) Kendü ölüp mālı ayruġa ḳala
Yıġmaġından kendü çeker zaḥmetin
Ġayrılar göre ṣoŋ ucı rāḥatın
El-emānet sen daḫı ėy şehriyār
(19) Māl giricek elüŋe şöyle ki var

[237] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Yıġma anı yė yėdür hīç ḳalmasun
Ṣoŋra anı nā-ḫalef almasun
Ḫayra ḫarc ėt birini on bul yarın
(20) Varsa ʿaḳluŋ sen bu gün elde varın
Yoḫsa bir gün bu ölüm cānuŋ alur
Sen gidersün yıġdıġun ġayra ḳalur
Mār olur ṣoŋra ḳalan māl saŋa
(21) Ḥayfa gider ʿömrüŋ olduḳca aŋa
Ḫoş naṣīḥatdur bu sözi ṭutasın
ʿUḳbā oynın sen cihānda ütesin

İskender ol ʿāḳıl kişinüŋ sözlerini (22) ʿacebledi ve aŋa āferīn ḳıldı. Andan buyurdı, ol üstād ṭabībi getürdiler. Şāh aŋa eytdi: "Ėy ṭabīb, dükeli (23) renclerüŋ başı nedür?" Ṭabīb eytdi ki: "Çoḳ yėmekdür ki yėyici kimesne ten-dürüst olmaz. Meger anuŋ tenini dārūyıla yumaḳ gerek." (24) Andan eytdi: "Ėy şehriyār, senüŋçün bir dārū düzeyin. Her yėrden dürlü dürlü otlar cemʿ ėdeyin ki dāyim ol dārūdan ten-dürüst (25) olasın. Ve ṭaʿām iştihāsını ziyāde ḳıla. Ve çoḳ yėmekden ziyān olmaya. Elüŋi berkide ve ḳatuŋı artura. Ve beŋzüŋ rengini laṭīf

(115a) (1) eyleye. Ve fikrüŋi pāk ḳıla. Ve her ṣaçuŋ ve ṣaḳaluŋ aġarmaya. Ve ḳuvvetüŋe ẕerrece noḳṣān gelmeye. Ne ḳadar ṣoḥbet ėtseŋ endāmuŋa (2) süstlük es̱eri belürmeye." dėdi. Şāh eytdi: "Bu nesneyi ki sen dėrsün hergiz kimseden ėşütmedüm ve görmedüm. Eger sen dārūyı terkīb (3) ėdesin ve bu dėdüklerüŋi yėrine getüresin benüm ḥaḳḳumda be-ġāyet eylük ėdesin. Ḥayāyıla seni ḳabūl ḳılam ve saŋa ḫoş vechile (4) iʿtiḳād ḳılam." dėyüp ṭabībe ḫilʿat gėyürdi. Anı dükeli ṭabīblerüŋ başı ḳıldı. Andan ṭabīb bir nice kişiler alup (5) ṭaġlara gitdi. Her ṭaġdan bildügi otları cemʿ ḳıldı. Bir laṭīf dārū düzdi. Ol dārūyıla İskender'üŋ gevdesini (6) yudı. Şāh şol ḳadar ḳuvvet ve ṣıḥḥat buldı kim gėceler germiyyetden ve feraḥdan çoḳ *uyḳu*[238] uyumazdı. Şād ve ḫandān ḫātūnlar (7) ile ṣoḥbet ḳılurdı. Ḫātūnlar ṣoḥbetini şāh ḳatı severdi ve anlara çoḳ muḳayyed olurdı. Ve hīç kendüzini ṣaḳunmazıdı. (8) Bir gün ṭabīb şāhuŋ çehresinde bir pāre taġayyür gördi, eytdi: "Şāhā, ḫātūnlar ṣoḥbetini şāh ḳatı severdi ve anlara (9) çoḳ muḳayyed olurdı ve hīç kendüzini ṣaḳunmazıdı. Ḫātūnlara muḳayyed olmaḳ ve anlaruŋıla *muḳayyed olup*[239] yatup ṭurmaḳ yigidi tīzcek (10) pīr ḳılur. Bildüm ki üç gėce uyḳu uyumayup ḫātūnlara çoḳ meşġūl olmışsız." dėdi. Şāh eytdi: "Gerçi üç gėce

[238] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[239] B. nüshasından tamamlanmıştır.

(11) uyumadum ammā hīç bedenümde żaʿīf eseri yoḳdur." dėdi. Ṭabīb şāhuŋ eyle dėdügine baḳdı. Ol gėce bir laṭīf (12) dārū tertīb ėtdi. Ṣabāḥ olıcaḳ alup şāhuŋ ḳatına geldi. İttifāḳ ol gėce ḫātūn ile yatmışıdı. Şāhuŋ (13) yüzine baḳdı, mizācını ġāyetde müstaḳīm gördi. Şād olup elindeki dārūyı yėre urdı. İlerü geldi şāh meclisinde (14) oturup eline cām aldı ve ʿişrete meşġūl oldı. Şāh eytdi: "Ėy üstād ol dārūyı ki düzdüŋ bunca zaḥmet (15) çekdüŋ niçün yėre urduŋ?" Ṭabīb eytdi: "Şāhā, bildüm ki bu gėce tenhā yatmışsın. İmdi sen ki ḫātūnıla yatmayasın (16) hergiz senüŋ ṭabībe ve dārūya iḥtiyācuŋ olmaz." dėdi. Şāh güldi bu sözden şād oldı. Ṭabībüŋ üstādlıġına āferīn (17) ḳıldı. Ṭabībe bir bedre altun ve bir ḳur eyerlü at vėrdi. Andan buyurdı ol cām getürdiler. Ṣovuḳ ṣuyıla ṭoldurdılar. (18) Ol gün gėceye dek ol ṣoḥbetüŋ ehli ol cām içindeki ṣudan içdiler. Hergiz evvelki ḳarārından eksilmedi. Şāh taʿaccüb (19) ėtdi. ḥakīm eytdi: "Ėy ʿāḳıl, bu ṣunuŋ artmasına sebeb nedür? Bu ṣuya meded teʿsīr ėtmek kevākibden mi mi olur yoḫsa kendünüŋ (20) aṣlında bir nesne mi vardur?" dėdi. ḥakīm eytdi: "Ėy şehriyār, bu cām düzilince nice yıllar gėçmişdür ve nice müneccimler ve üstādlar (21) bunuŋ üzerine nice zaḥmetler çekmişlerdür dükeli yılduzlaruŋ ṭabʿını ṣaḳlamışlardur ve bir mübārek vaḳt ve bir ḫūb sāʿat (22) gözlemişlerdür nice yıl anuŋ üzerine cān eritmişlerdür ki ol saʿd sāʿatinde cāmı düzetmişlerdür. Mıḳnāṭıs demüri (23) ne resme çekerse bu cām daḫı ṭabīʿatıyla havādan ṣuyı çıḳarup eyle cezb ėder. Ādem oġlını ol ṣuyuŋ (24) nice ḥāṣıl olduġın görmez ve anuŋ içindeki ṣu hergiz eksilmez." dėdi. Şāh anuŋ fikr ü re'yine taḥsīn ḳıldı. Andan ol Keyd-i (25) Hindī'ye vėrbidigi pīrlere eytdi: "Çünki Keyd-i Hindī bize bu resme eylik ėtdi ve bu dört nesneyi baŋa vėribdi

(115b) (1) ben daḫı ʿömrüm olduḳça anuŋla ʿahdümi ṣımayam." dėdi. Andan ol ʿālim ḥakīmleri tekrār sitāyişleyüp anlara eytdi:

"Beyt

(2) Ṣad-hezārān-ı āferīn taḥsīn-i be-nām
Sizlere ve ʿilmiŋüze ve-s-selām
Zī saʿādet ol kişiye dünyede
Kim Ḫudā sizleri aŋa yoldaş ėde
(3) Cāna minnet bilürem bu dem bunı
Kim refīk ėtdi sizi baŋa ġanī
Ziynetisiz tācumıla taḫtumuŋ
Yardumısız devletile baḫtumuŋ
(4) Sizlerüŋile bir nefes oturduġum

Her iş üzere ittifāḳı ṭurduġum
Dünye milkinden baŋa şöyle ki var
Āşikāra yėg durur ėy şehriyār
(5) Cümle müşkil işümi ḥal ėdesiz
Benümile ḳanda dursam gidesiz
Ḳanḳı şeh kim ʿilm ehlin yād ėder
Cümle cehl ʿaḳl evüŋden gider
(6) Tābiʿ olur ʿāleme ẓulm eylemez
Nefes yüzinden ne gelürse söylemez
Böyle dėyüp şeh İskender ol zamān
Fārıġ oldı güft ü gūdan ėy cüvān

(7) Andan şāh-ı ẕü-l-ḳarneyn yüz yük māl aldı ve yüz yük *ve*[240] gevher aldı. Bāḳī ne ḳadar altun gümüş ve laʿl ve yāḳūt ḫāṣ gevherler (8) varısa ol ṭaġda bir genc ḳaldı. Anları anda ṭılsımıla ḳodı. Aġzını berkitdi. İskender'den ṣoŋra ol ḫazīneyi hergiz kimse bulamadı. (9) Ol aradan İskender'üŋ leşkerini ḳaldurup Ḳannūca ʿazm ḳıldı ki Fūr-i Hindī'nüŋ taḫt-gāhıdur. Ol māl ve genc (10) ṭaġ içinde nihān ḳaldı. **داستان اسكندر با فور هندي** Çünki İskender Fūr-i Hindī'ye yaḳın vardı, buyurdı (11) bir nāme yazdılar. Nāmenüŋ evvelinde Ḥaḳ teʿālāya medḥ ḳıldı. "Ol Allāh ki aŋa hīç zevāl ve taġayyür yoḳdur. Kim ki andan ʿināyet olsa (12) tāc ü taḫt ve memleket issi olur. Anı ki ḫor ḳıla başına gün ṭoġmaz."

Naẓm
Ṣāniʿ-i ʿālem ḳadīm-i lem yezel
(13) Kim anuŋ ḥükminde yoḳdurur ḫalel
Emr anuŋdur milk anuŋ ḳudret anuŋ
Luṭf anuŋdur faẓl anuŋdur niʿmet anuŋ
Ol vėrür kime dilerse ʿömr ü baḫt
(14) Andan ėrer kime ėrerse tāc u taḫt
Her kişi kim ola devletle iḫtiyār
Aŋa ṭāʿat ėden olur baḫtiyār

Andan eytdi: "Benüm ḳatumdan ki (15) İskender-i Feylaḳūs'am. ʿĀlemüŋ ṣāḥib-ḳırānı ve tāc-dārıyam. Senüŋ ḳatuŋa ki Fūr-i Hindī'sin, Hind sulṭānısın. İmdi ėy Fūr (16) -i Hindī bilürsin ki Ḥaḳ teʿālā baŋa ne ṭāliʿ vėrmişdür, ʿālemi baŋa ne vechile musaḫḫar ḳılmışdur.

---
[240] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Hemān ki mektūb ėrişe zinhār eglenmeyesin (17) ve bir dürlü daḫı ėdeyin dėmeyesin. Taḫtuŋdan inüp benüm ḳatuma gelesin ve benden zinhār āmān dileyesin. Yoḳ dėrseŋ yėr götürmez (18) leşkerile üstüŋe varam ʿālemi senüŋ başuŋa zindān ḳılam. Ṣoŋra peşīmān olmaḳdan hīç fāyide ėtmeyesin.” dėdi. Çünki nāme (19) tamām oldı, şāh üzerine mührin urdı. Bir kişinüŋ eline vėrdi, revān nāmeyi Fūr’uŋ ḳatına gönderdi. Fūr-i Hindī (20) İskender nāmesin göricek ġāyet ḳaḳıdı, Ḫışmıla buyurdı, cevāb-*nāme*[241] yazdılar. Nāmenüŋ evvelinde yazdı ki: “Ḥaḳ teʿālādan kişi (21) ḳorḳmak gėrek ve hem ḫalḳdan utanmaḳ gerek. Ve her kişi ėtdügi işüŋ āḫirin ṣanmaḳ gerek. Güzāfen ne gerekse söylemek olmaz. Niçe lāf (22) uranları bilürem ki bī-çāre zebūn oldılar. İmdi ėy İskender, utanmadın beni ḳatuŋa daʿvet ėdersin. Senüŋ ḫod ʿaḳluŋ yoġımış (23) ve ululara ḥürmetüŋ yoġımış. Eger feylesūf ʿömründe Fūr’a bu mertebe nāme yazsaydı yā bu nesneyi ḫāṭırından gėçürseydi (24) sen daḫı yazayduŋ Dārā’ya furṣat bulduŋsa ne bunca bahādırlanırsın? Keyd-i Hindī ceng yėrine ṣulḥ ėtdiyse şāhları rām mı ṣanursın? (25) Dārā benden yardım isteyicek ben aŋa zinde pīller ile çoḳ leşker gönderdüm idi. Devleti yoġımış ve ṭāliʿandan yüz döndermiş

(116a) (1) imiş. Leşkerüm ėrişmedi. Vezīrleri anı helāk ėtmişler. Eger benüm leşkerüm varaydı göreydüŋ ki saŋa ne işler ḳılaydı. İmdi, kendüzüŋ görme (2) ve iŋen pehlevān dirilme. Benüm vilāyetüm ṣarpdur, leşkerümüŋ ḳıyāsı yoḳdur. Ḳatumda gürbüz pehlevānlarum ve zinde pīllerüm çoḳdur. Uş leşker çeküp üstüŋe (3) varıcaḳ benüm ʿaẓametümi göresin ve şevketüme ḥayrān ḳalasın. Ol vaḳtin sözüŋe peşīmān olasın. Hele saŋa dostlıḳ ėdüp (4) uş bir nāme yazdum. Ol nāmeyi göresin miḳdāruŋdan ziyāde dirilmeyesin. Yüzüŋ ṣuyıla dönüp vilāyetüŋe gidesin ve gernī (5) başuŋa neler göresin dėdi.”

Beyt

Nāmesinde Fūr-i Hindī ol zamān
Böyle dėmiş ki benüm şāh-ı cihān
(6) Yā Sikender, Rūm yėtmez mi saŋa
Kim oturup ölmekden ḳāniʿ aŋa
Şöyle isüz mi ṣanursın bu cihān
Kim olursın yüriyüp leşker-keşān
(7) Vaṣfumı ḫod benüm ėşitdüŋ idi
Pes nice pençe urur şīre kedi

---
[241] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Bėgiseŋ bir ḳaynaġum yırta seni
Kimdügüm bilesin ol dem beni
(8) Şöyle beŋzer ʿömre ṭoyduŋ ėy yigit
Gel ėşit sözüm dön ilüŋe git
Nerre nehenge kimse ḳarşu ṭura mı
Ejdehā dilin elile bura mı
(9) Yā Sikender beni Dārā ṣanmaġıl
Bu bėş on gün devlete inanmaġıl
Keyd-i Hindī'yi ḳul ėtdüm dėyü ben
Lāf urma baŋa ḳarşu ṭuruban
(10) Varsa ʿaḳluŋ baŋa ḳul ol yā şebāb
Söz budur ve Allāhu āʿlem biʿṣ-ṣavāb

Andan nāmeye mühr urup peyk eline vėrdi. Alup (11) İskender'e getürdi. İskender çünki nāmeyi oḳudı ve mefhūmını bildi. Beglerin ḳatına cemʿ ḳıldı. Fūr'uŋ ḫaberin söyledi. (12) Andan leşkerini ḳaldurup Ḫışmıla fūruŋ ḳatına yürüdi. İskender'üŋ leşkeri şol ḳadar çoġ idi ki ṭaġ ve ṣaḥrāyı (13) ṭutmış idi. Leşkerden yėryüzi görünmezdi. Ve yol daḫı ḳatı ṣarp yol idi. Bir ḳaç menzil ki gitdiler yol ṣarplıġından (14) leşker ḳatı incindi. Rūmīlerden bir ḳaç ulu kişiler İskender'üŋ ḳatına geldiler, eytdiler ki: "Ėy şehriyār, Hind ü Sind şāhınuŋ (15) ve Faġfūr-ı Çīn'üŋ senüŋle ceng ėtmege *hīç*[242] ḳaṣdları yoḳdur. Ne ḥācet ki bunca leşkeri bunuŋ gibi ṣarp yėre süresin? (16) Buŋa ne at doyar ve ne ādem taḥammül ėder. Eger leşker gine dönmelü olursa hīç biri ṣaġ ḳurtulamaz." dėdiler. İskender anlaruŋ (17) sözini ėşidüp melūl oldı, eytdi: "Ėy serverler, hele İrān'ıla Rūm cenginde kimseŋüze ziyān olmadı. Şimdi daḫı ṣaġ ve selāmetsiz. (18) Üşenürseŋüz dönüŋ, evlü evüŋüze gidüŋ. Baŋa Taŋrı'müŋ yoldaşlıġı yėter. Allāh'dan ʿināyet olursa İrān leşkeriyle varam, Fūr'uŋ ḳaydını (19) görem. Bu işi Allāh adıyla başlayam. Andan gine Rūm'a gelem. Erligile ʿālemi kendüme musaḫḫar ḳılam." dėdi. Şāhdan bu resme ḫaber ėşidicek (20) leşker ḫalḳı, gelüp ayaġına döküldiler. İskender'den ʿöẕür dilediler ki: "Şāha, biz senüŋ ḳuluŋuz ḥāşā ki senüŋ (21) emrüŋden baş çekevüz. Atumuz ölince gidelüm andan ṣoŋra yayaġ olup senüŋ yoluŋa cān u baş terk idelüm. Yėryüzini (22) bizüm ḳanımuzdan deŋiz daḫı ḳılursa düşmenden yüz döndürmeyelüm." dėdiler. Şāh anlardan bu sözi ėşidicek şād oldı. (23) Andan bir ḫūb fikrile ceng bünyādın ėtdi. re'y ü tedbīr ėdüp ulular ile meşveret ėtdi.

[242] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Naẓm
(24) Ḫoş durur ḳılabilicek fikr ü rāyı
Rey durur bī-gümān mis̱l-i hümāyı
Re’y ü tedbīrile azmış iş biter
Bitmiş işler tedbīr olmazsa yiter
(25) Ḳoma elden re’y ü tedbīri paşa
Tā işüŋi ilete bilesin başa

Evvel İrānīlerden otuz biŋ yarar yigit ögürtledi. Anlaruŋ

(116b) (1) ʿaḳabince Rūmīlerden ḳırḳ biŋ cebelü pehlevān aldı. Anlaruŋ ardınca Mıṣır leşkerinden ḳırḳ biŋ silāḥ-şūr iḫtiyār ėtdi. Bu tertīb üzere leşkerini (2) yaṣadı ve ālāylarını düzdi. Andan ṣoŋra İrānīlerden ve Dārā taʿalluḳātından ne ḳadar begler ve merdüm-zādeler varısa Rūm’dan ve Mıṣır’dan (3) ve bir yėrden adı bellü pehlevān yigitlerden on iki biŋ server iḫtiyār ėtdi. Anlar daḫı bir ḳola yüridiler. Andan ṣoŋra ʿālimlerden (4) ḥakīmlerden ve kevākib ʿilmin bilür kişilerden ve zamānuŋ aḥvālini çoḳ görmiş pīrlerden altmış kişi iḫtiyār ėtdi ki dāyim kendünüŋ (5) yanında olurlardı. **رزم اسكندر با فور هندي** Çün Fūr-i Hindī ėşitdi ki üzerine leşker gelür. Tīz her ṭarafa nāmeler gönderdi. (6) Sehel zamān içinde ḳatına bī-ḳıyās leşker cemʿ ėtdi. Şöyle ki dört mīl miḳdārı yėri Fūr’uŋ leşkeri ṭutdı. Andan buyurdı ṣaflar (7) düzdiler ve ālāylar baġladılar ve leşkerüŋ öŋine ve ardına pīller ṭonatdılar. Bu heybetile ve şevketile İskender’e ḳarşu yüridiler. (8) Bu ṭarafdan ol Hindū ʿāḳılları ki İskender’üŋ ḳatında olurlardı pīlüŋ cengini ve aḥvālini *ḫod*[243] bilürlerdi. İskender’e eytdi: “Şāhā, (9) bil ki pīl cengine ve pīle ḳarşu at varmaz. Ḳaçsa daḫı ḳurtulmaz. Evvelden aŋa çāre ėtmek gerek.” dėdiler. İskender daḫı pīl cengini görmemişidi. (10) Buyurdı bir pīl şeklini düzdiler. Andan ol ʿāḳıllar cemʿ olup ol cenge bir çāre ėtdiler. Pes İskender anlaruŋ meşveretiyle buyurdı, (11) Hind’den ve Rūm’dan ve Mıṣır’dan üstād demürciler geldiler. Demürden bir at düzdiler. Üzerine bir ādem düzdiler ki içi mücevvefdi. Andan ol (12) ādemi mıḫlarıla atuŋ üzerine perçin ėtdiler. Andan atuŋ ve ādemüŋ içine neft ve kibrīt ṭoldurdılar. Bir ḳaŋlunuŋ üzerine berkitdiler, (13) İskender’üŋ ḳatına getürdiler. İskender anı gördi ġāyet begendi. Buyurdı, biŋ anuŋ gibi ādem ve at düzdiler ve içlerini (14) neftile ve kibrītile ṭoldurdılar. Her bir ḳaŋlunuŋ üstine berkitdiler. Bir ay içinde ol işi tamām ėtdiler. Andan ol demürden atı ve ādemi *berkitdiler*[244] (15) leşkerüŋ öŋ ṣafına ṭutdılar. Bir ṭarafdan Fūr daḫı

[243] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[244] B. nüshasından tamamlanmıştır.

leşker çeküp ve ālāylar bağlayup ve pīlleri öŋ ṣafa ṭutup yürüdi. Ammā İskender'üŋ (16) ḥīlesinden ġāfil idi. Şāh ki ġāfil ola leşkerin helāk ėtdürür.

Beyt

Şāh olanlar ġāfil olmaḳ yā fetā
(17) Şöyle bil noḳṣān ėrgürür devlete
Milke server olayım dėyen kişi
Ġaflet olmamaḳ gėrek anuŋ işi
Zīrā kim ġaflet yaman ḫaṣletdür
(18) Cümlesinüŋ müşkili andandur

Çünki iki leşker birbirine ėrişdiler hemān dem iki bir ṣanmayup ḳılıçlar çeküp gürzler ve süŋüler çevrüp (19) ḥamle ḳıldılar. İskender buyurdı, ol demürden atlaruŋ neftlerine od urdılar. Şöyle ki her birisi tamām ḳızdılar. Ol vaḳtde (20) pīller ėrişdi. Ol atları ve ādemleri göricek ėrişüp ḫorṭūmlarıyla çaldılar. Hemān ki ḫorṭūmları ol demüre ṭoḳundı her pīlüŋ ḫorṭūm ṭoḳunduğı yėre yapışdı, gine ḳopmadı. Pīller anı göricek ürkdiler, dönüp Fūr'uŋ çerisi üzerine ḳaçdılar ve nice kişileri ayaġ (21) altında helāk ėtdiler. Çünki pīl, ṣafları ṣındı; ḳalan leşker ālāyların bozdılar ve ṭağıtdılar. Fūr'uŋ leşkeri ḫod hemān pīllere (22) inanmışlardı ve anı ḳalʿa ėdinmişlerdi. Çünki pīl ṣındı ḳalan ḫalḳa baş ḳayusı oldı. İskender ol ḥāli görüben (23) ḥamle ḳıldı. Ol leşkeri aḫşam olınca ḳırdı. Aḫşam olıcaḳ iki leşker birbirinden ayırtlaşdı. Ėrteye dek ḳaravulları leşkeri geldi. (24) Hemān dem ṣabāḥ oldı. İki ṭarafdan yine ālāylar bağlandı, ṣaflar çekildi. ʿAlemler ucı göklere ėrişdi. İki ṭarafdan kūs ve nefīr (25) āvāzı ve erenler ḫurūşı ʿālemi ṭutdı. İskender at depüp öŋ ṣafa çıḳdı ve Fūr'a eytdi: "Bir ādem gönder gelsün ıraḳdan aŋa bir ḫaberüm

(117a) (1) var." dėdi. Fūr daḫı ėşidüp ilerü geldi. İskender eytdi: "Ėy Fūr, bunca leşkerüŋ helāk oldı ve ḳurd ve ḳuş ādem beynisinden (2) ṭoydı. Bunları yoḳ yėre helāk ėtmekden ne fāyide? İkimüz daḫı yigitler ve pehlevānlaruz. Gel berü meydāna girelüm, ceng ėdelüm. Devlet ve furṣat (3) ḳanġımızuŋ ise ola ve ḫalāyıḳ selāmet ḳurtıla." dėdi. Fūr-i Hindī İskender'den bu ḫaberi ėşidicek sevindi. Göŋlinden eytdi: "Bunı (4) söyletdüren benüm devletümdür. Ben bir ejderhā ve altumda atum bir ṭağa beŋzer. İskender'üŋ ḳaddi bir ḳaleme beŋzer. Elindeki ḳılıcı ve altındağı atı (5) şol ola ben bu ḥāli ḥācet dileyüp bulmazam." dėdi. İskender'e eytdi. Hemān fikr oldur ki "İdelüm." dėdi. Pes ol iki ejdehā ellerine Hindī ḳılıçlar alup (6) birbirine ḥamle ḳıldılar. İki leşker ṭuruban temāşā ėtdiler. İskender gördi ki Fūr-i Hindī bir mest fīle beŋzer. Altunda atı bir ṭağa (7) beŋzer. Söyledügi söze peşīmān oldı ve

ėtdügi işe ḳatı melūl oldı. Kendüden ümīdi kesüp tevekkül Taŋrı'ya ḳıldı. İskender bu teşvīşde (8) iken leşker ardından nā-gāh āvāz geldi ki: "Ėy İskender, furṣat senüŋdür ḳorḳma." dėdi. Fūr'uŋ cānı ol āvāzdan ḳorḳdı. İskender (9) şād olup ḳılıcını çekdi. Ėrişüp Fūr'ı depereden eyle çaldı ki gögsinden ḳalem gibi iki pāre ḳıldı ve ʿömrüni kem ėtdi.

Beyt

(10) Çünki Fūr, İskender elinde ölür
Tāc u taḫtı cümle ol şāha ḳalur
Ėy niceden ėrte ḳaldı tāc ve taḫt
Dünyeden kimse alup gitmedi raḫt
(11) Bozagelür bir nice gün dehr-i dūn
ʿĀḳibet ḳılur kişi ser-nigūn
Ser-firāz ėtdügiŋe dünyāda seni
Şād oluban devletüŋ ṣanma anı
(12) ʿAzl olıcaḳ manṣıba inanma sen
Ger dilerseŋ ḳurtılasın ṣaġ esen
Ancalar benüm dėdi milk-i cihān
Ancalardan arta ḳaldı bu zamān
(13) Bu pes on gün benlige furṣat bulup
Milk benümdür dėmegil daʿvā ḳılup
Milk anuŋdur kim aŋa yoḳdur zevāl
Hem āḥaddur hem ebed hem lā-yezāl

(14) Çünki Fūr düşdi leşker birbirine karışdı. Hind leşkeri ġayret ėdüp ceng ėtdiler. Çoḳ kişi Fūr'uŋ öldügin bilmediler. Pes İskender (15) buyurdı, çaġırdılar ki: "Ėy Hind serverleri, Fūr düşdi. Ṣavaşı kimüŋ içün ėdersiz? İskender sizüŋ ḥaḳḳuŋuza Fūr'dan daḫı yėgdür ve andan (16) size ziyān yoḳdur!" dėyüp çaġrışdılar. Çün Hind leşkeri anı ėşitdiler gelüp Fūr'ı gördiler ki düşmiş, yatur. Silāḥlarını ellerinden (17) atup İskender'den yalvarup āmān dilediler. İskender, anlara āmān vėrdi. Leşkerini daḫı anları ḳırmaḳdan menʿ ėtdi. Andan gelüp (18) Fūr'uŋ taḫtına oturdı ve ḫazīnelerini açup Hind serverlerine üleşdirdi. Hindīlerüŋ küllīsini ġanī ḳıldı. Cemīʿsi İskender'e (19) duʿālar ėtdiler. Andan şāh iki ay ol yėrde ḳarār ėtdi. Andan Hindūstān'da bir ulu pehlevān varıdı. Adına Ṭūrek-Ḫān dėrleridi (20) Fūr'uŋ taḫtını İskender aŋa vėrdi. Cihān hemīşe bir ḳarāra ḳalmaz ve bu arada kimse pāyidār olmaz. ʿAḳlı olan furṣatı ġanīmet bilüp (21) ʿömrüŋi ḫayr yėre ṣarf ḳıla. Māl u niʿmet cemʿine iŋen daḫı

meşġūl olmaya. Zīrā ki kişinüŋ mālı kendü yėyüp içdügidür. Ṣoŋına ḳalan (22) kendünüŋ degüldür. Çāre mi furṣatında yėmekdür.

Beyt
Furṣatı fevt ėtmemek ḫoşdur ėy yār
Fevt ėden yaŋılur şöyle ki var
(23) Furṣatında fevt ėdecek ārāyişi
Ṣoŋra urar eline ḥayfā dişi
Dişlemeyem barmaġı dėrseŋ paşa
Furṣatında işle iş varsun başa
(24) Tā seni iŋen kişi taḥsīn ėde
Taḥsīnile ẕilletüŋ varısa gide
Ẕilletile ḥażrete varmaḳ ėy yār
Yüz ḳarasıdur bilürseŋ āşikār

(25) **رفتن بكعبه معظم عظم الله شانه** Çünki leşker Fūr-i Hindī'nüŋ mālıyla ġanī oldı, bir vaḳt İskender

(117b) (1) ol maḳāmda ḳarār ėtdi. Andan buyurdı birdenile kūs ve naḳḳāre *çalındı*[245] ve ṣaru ḳızıl gök ʿalemler çezildi. Pīl üzerinden şūrnā ve nefīr āvāzı göge ėrişdi. İskender ol (2) aradan geçüp İbrāhīm peyġāmberüŋ maḳāmını ziyāret ḳılmaġa teveccüh ḳıldı ki Ḥaḳ teʿālā aŋa Beyt-ül-ḥarām dėmişdür. Dīn-i İslām anuŋıla tamām olur. Müselmānlar aŋa Kaʿbe (3) dėrler. Namāz ḳıldukları vaḳt aŋa teveccüh ėderler. Günāha müstaġraḳ kişiler tażarruʿ ve niyāz içün anda varurlar. Zīrā Ḥaḳ teʿālā buyurmışdur: "Her kim benüm evümi ziyāret (4) ḳıla āḫiretde ben aŋa cennet vėrem ve anı ḥūr u ʿaynıla çift ḳılam." dėmişdür. İskender, Ḳudüs yolından gitdi. Mekke'ye yaḳın gelicek Naṣr-ı Ḳubeynī'ye ḫaber ėrişdi ki (5) ol demde Mekke'nüŋ re'isi idi. Ve hem Muḥammed Muṣṭafā'nuŋ ṣalʿam onıncı dedesidür ve Ebū Bekr ve ʿÖmer ve ʿOsmān ʿAlī rıḍvanu'llahi[246] teʿālā ʿaleyhīm ecmaʿīn. Ol Naṣr'uŋ (6) toḫımındandur. Çün Naṣr ėşitdi ki İskender geldi nice serverler ile ḳarşu çıḳdı. Tīz bir atlu Mekke'den *çıḳdı*[247] İskender ḳatına ėrişdi. Dėdi ki işbu gelen İsmaʿil aṣlıdur ki (7) İbrāhīm peyġāmberüŋ oġlıdur." dėdi. Yaḳın gelicek İskender aŋa çoḳ ʿizzet ḳıldı. Naṣr şād oldı. Andan İskender eytdi: "Ėy göŋli pāk ve sözi ṭoġru, şimdiki ḥālde (8) bu diyārda senden ġayrı

---
[245] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[246] "Rıdvan" kelimesinin elifi "Allah" lafzının hemzesi olarak ortak kullanılmıştır.
[247] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ulu server kim vardur?” dėdi. Naṣr eytdi: “Ėy şāh-ı cihān-gīr, şimdi bu maḳāmda ulu kişi Ḫarrāʿa’dur ki İsmaʿil dünyādan gidicek Ḳaḥṭān (9) geldi. Bu iḳlīmi ḳılıcıla ve pehlevānlıġıla aldı. Ve ẓulmile Yemen şehrini daḫı ṭutdı. Çoḳ bī-günāh kişiler helāk ėtdi. Ḳatı ẓālim kişiydi. Āḫir Ḥaḳ teʿālā ḳahhār pādişāhdur, anı ḳahr ḳıldı. Andan (10) ṣoŋra Ḫarrāʿa geldi. Tamām bu vilāyeti ve Yemen’i ṭutdı. Ol daḫı Ḥaḳ yolından baş çekdi. Gitdi ẓulmi pīşe ėdindi. Bir gün Ḥaḳ teʿālāyı ḫāṭırına getürmedi. Cihānı avcına aldı. (11) İsmaʿil aṣlınuŋ cigeri anuŋ elinden ḫūn[248] oldı.” dėdi. İskender Naṣr’dan bu ḫaberi ėşidicek Ḫarrāʿa aṣlından kimi gördi ise ṭutdı. Ol ẓālimlerüŋ elinden (12) Ḥicāzı ve Yemen’i aldı. İsmaʿil aṣlını ilerü çekdi. Şol ki ululuġa lāyıḳ kişilerdür ol memleketi anlara ışmarladı. Cemīʿsinüŋ üzerine Naṣr’ı ḥākim ḳıldı. Şöyle ki (13) hīç kimse anuŋ emrinden tecāvüz ėtmezdi. Andan Ẕü-l-ḳarneyn yayaġ olup Beytʿül ḥarām’ı ziyāret ḳıldı. İsmaʿil oġlanları şād u ḫandān oldılar. İskender her ḳadem (14) ki başardı yazıcılar ḥisāb ėderdi her ḳademine bir altun ṣadaḳa ḳıldı. Mekke’nüŋ mücāvirleri ve dervīşlerini gencile bay ḳıldı. Andan Naṣr’a bī-ḥisāb altun vėrdi. (15) Şād u ḫandān leşkerini çeküp Cidde’ye geldi. Buyurdı her kişi gemiler ve zevraḳlar ḳaydın gördiler yol ṭutup Cidde’den Mıṣır’a geldiler. Ol demde Ḳayṭūn Mıṣır’a şāh idi. (16) Leşkerünüŋ *hadd ü*[249] ḳıyāsı yoġıdı. Ėşitdi ki İskender geldi ʿaẓīm leşkerile ve dürlü armaġānlar ve nis̱ārlar ile ve tāc u taḫtıla İskender’e ḳarşu çıḳdı. İskender (17) anı görüp şād oldı. Andan İskender bir yıl Mıṣır’da ḳarār ėtdi ve-s-selām.

Beyt

Ėy söz ehli, söyle söz vaḳti durur
Dem ėrişdi ṣūr-ı İsrāfīl urur
(18) Dil revān olmışiken söyleyeyi gör
Ṣoŋıŋa bir ḫoş nişān eyleyü gör
Kim cihāna her kişi şöyle ki var
Bir nişān içün gelüpdür āşikār
Ol kişinüŋ kim nişānı ḳalmadı
(19) Şöyle ṣan kim ol cihāna gelmedi
Gitmeden bundan nişān iyle nişān
Tā nişānuŋ olmaya senden nihān
Her nişānuŋ līk aṣlı şehriyār

248 H. ḫˇān, B. ḫūn. Cümlenin anlamı ve kelimenin bağlamla ilişkisi düşünüldüğünde doğru olan kelime “ḫūn”dur.
249 B. nüshasından tamamlanmıştır.

Ādemün nuṭḳındadur şöyle ki var
(20) Furṣatı fevt eyleme söyle revān
Dem gele kim baġlana işbu zebān
Ger ėresin işbu sözüŋ kānına
Ġarḳ olasın maʿnānuŋ ʿummānına
Nice bir maʿnā ile ceng ėdelüm
(21) Dāsitān-ı şāha āheng ėdelüm

داستان اسكندر و قيدافه ملكه اسكندر Meger Endelis'de bir ḫātūn varıdı ki ol vilāyetüŋ şāhı (22) idi ve ġāyet de ʿaḳıl issi idi. Leşkerünüŋ ḥisābı yoḳ idi. Adına Ḳaydāfe dėrleridi. Bir gün iḳlīminde bir üstād naḳḳāş ėşidüp ḳatına getürdi.

Ṣıfat-ı Naḳḳāş
(23) Buldı bir üstād naḳḳāş ol zamān
ʿAḳlıla biridi ʿömri nev-cüvān
Ṣanʿatında naḳş u bend ü ḫurde-kār
Kim ḳılurdı ṣūretin cānuŋ āşikār
Nice ṣūret dė-seŋ ol naḳḳāş-ı Çīn
(24) Naḳş ėderdi cān vėremezdi hemīn
Cümle cisme cānı Ḥaḳ vėrür alur
Daḫı dürlü söyleyen kāfir olur

Aŋa eytdi ki: "Yüri var İskender'üŋ naḳşını ve ṣūretini *çıḳar*[250] yaz, benüm ḳatuma getür. (25) Eved bu vilāyeti aŋma ve benden varduġını kimse bilmesün." dėyüp tamām ḳaydını gördi. Pes naḳḳāş anuŋ emriyle Mıṣır'a geldi. İskender'üŋ ṣūretini ve şeklini bi-ʿaynihi yazup

(118a) (1) Ḳaydāfe'nüŋ ḳatına getürdi. Ḳaydāfe *daḫı*[251] İskender'üŋ ṣūretini görüp melūl oldı. Ol ṣūreti aldı, gizledi. Kimseye göstermedi. Göŋlinden eytdi: (2) "Çünki ol server ṣıfatda bu vechiledür, şübhe yoḳdur ki ʿālemi ṭutacaḳdur. Kimse anuŋla ceng ėdüp başa varmayacaḳdur." dėdi. Bu ṭarafda (3) İskender Mıṣır taḫtında otururken bir gün Ḳaydāfe'yi aŋdı. Ḳayṭūn'a Ḳaydāfe'nüŋ ḥālini ve iḳlīmini ṣordı. Ve anuŋ eri kimdür?" dėdi. Ḳayṭūn eytdi ki: (4) "Ėy şehriyār Ḳaydāfe'nüŋ eri yoḳdur. ʿĀleme ancılayın nām-dār gelmemişdür. Bir eri varıdı öldi. Şimdi kendüsi anuŋ yėrine şāh oldı. Anuŋ leşkerinüŋ (5) ḥisābını kimse

[250] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[251] B. nüshasından tamamlanmıştır.

bilmez. Mālı ve genci vaṣf olmaz. Fikirde ve sözde kimse ancılayın kişi görmemişdür. Ve bir ḳalʿa yapmışdur ṣarf ṭaşdan. Dört ferseng ol (6) ḳalʿanuŋ büyükligi var.” İskender Ḳayṭūn’dan bu ḫaberi ėşidicek buyurdı bir yazıcı geldi. İskender’den Ḳaydāfe’ye bir nāme yazdı. Evvel Ḥaḳ teʿālā’yı medḥ (7) ėtdi ki ʿālemüŋ ḫāliḳidür devlet ve ululuḳ vėrmege lāyıḳ oldur. Andan eytdi: “Ėy saʿādetlü şāh, bilesin ki şimdiki ḥālde senüŋ cengiŋe bėl bağladum (8) ve ol ṭaşdan ḳalʿaŋa ḳaṣd ḳıldum. İmdi ʿaḳluŋı kendüŋe yār ḳılasın. Nāme saŋa yėtişicek benüm emrime muṭīʿ olup baŋa ḫarāc vėresin. Dilerseŋ (9) ki benüm ḳılıcumuŋ ḫışmından emīn olasın. Yoḳ dėrseŋ vaḳtüŋe ḥāżır olasın ki Dārā’ya ve Fūr’a ne ḳıldumsa saŋa daḫı eyle ėtsem gerekdür. (10) Zinhār ġaflet ėtmeyesin. Eger baŋa muṭīʿ olursaŋ iḥsān pādişāhı ne resmedür göresin.”

Beyt

Bencileyin milke sulṭān gelmedi
(11) Hem benüm gibi ḥükümet ḳılmadı
ʿĀdilem raʿiyyete gūc ėtmezem
Ẓulm yolına düşüben gitmezem
Salṭanat āyīni içre ben yaḳın
Kāmilem ġāyet bilüde ėy emīn
(12) Kimsenüŋ mālın gūcile almazam
Degme kişinüŋ suçına ḳalmazam
Hem saḫāvetde daḫı şöyle ki var
Yoḳdur benüm gibi bir şehriyār
Bu ṣıfatlar bende olacaḳ tamām
(13) Pādişāh olmış oluram ve’s-selām

Çün yazıcı bu resme nāmeyi tamām ḳıldı, İskender üzerine kendü mührin urdı. Ḳāṣid eline vėrüp gönderdi. Nice günden ṣoŋra ḳāṣid (14) nāmeyi Ḳaydāfe’nüŋ ḳatına ėrgürdi. Ḳaydāfe, çünki ol nāmeyi oḳıdı İskende’rüŋ sözlerine ḥayrān ḳaldı. Tīz ol nāmeye bir ḫūb-cevāb-nāme yazdı. Evvelinde (15) şöyle yazdı ki: “Ol Allāh ki ʿālemi yoḳdan var eyledi, eyüye ve yavuza cihānda ṭuracaḳ yėr vėrdi. Ve seni Dārā ve Fūr üzerine ġālib ḳıldı.” Andan eytdi ki: “Ėy şāh, (16) Dārā’yıla Fūr üzerine furṣat bulduġuŋa maġrūr olmayasın. Beni anlara ḳıyās ėtmeyesin ki ben ḳayṣerüŋ emrine rāżī olmazam ve anuŋ lāfından hīç üşenmezem. Benüm beglerüm (17) ve bekler leşkerüm vardur. Ve niçe niçe beglerüm, serverlerüm vardur. Eger ben leşkeri cemʿ ḳılam ādemden bu iḳlīmde oturacaḳ yėr bulunmaya. İmdi, bu ḳadar güzāf söylemeyesin; (18) ziyāde lāf urmayasın ve miḳdārıŋdan ziyāde derilmeyesin.” Ve nāmeyi

mühürleyüp İskender'e gönderdi. Çünki İskender, Ḳaydāfe'nüŋ nāmesini gördi, tīz buyurdı kūs ve naḳḳāre (19) dögildi. Ṣūrnā ve nefīr ḫurūşa geldi. ʿAlemler çezildi, ol ʿaẓametlü leşker at arḳasına geldi. İskender ol aradan ḫışm ve kīnile ʿazm-i Ḳaydāfe ḳıldı. Bir nice gün (20) gitdügüŋden ṣoŋra bir ʿaẓīm ḳalʿaya ėrişdi. Gördi ki be-ġāyet muḥkem. Burc ve bārūsı göge ėrişmiş. Meger ol ḳalʿanuŋ pādişāhına Feryān dėrlerdi. Çoḳluḳ leşkeri ve genci varıdı. (21) İskender ol ḳalʿayı ḳuşatdı. Bir hafta içinde ol yüce ḳalʿayı aldı. Leşker ḳalʿaya yėr yėrin ḳoyuldı. Ceng içinde ḳalʿanuŋ şāhı Feryān öldi. Çünki İskender (22) şehre girdi, buyurdı daḫı kimseyi öldürmeyeler. Meger Ḳaydāfe'nüŋ oğlıyıla Feryān'uŋ ḳızını esīr ḳıldı. İskender ol ḥāli ėşidüp şād oldı. Vezīr Neyṭaḳūn'ı (23) ḳatına oḳıdı, eytdi ki: "Ėy Neyṭaḳūn, sen taḫta gėç; benüm yėrüme otur. Ben senüŋ ḳarşuŋa kemer bağlanup ṭurayın. Saŋa İskender-i Feylaḳūs dėyeyin. Andan buyur Ḳaydāfe'nüŋ (24) oğlını getürsünler. 'Başını kesiŋ!' dėye emr ėyle. Andan ben anı senden dilek ėdeyin. Baŋa bağışla. Andan ṣoŋra beni anuŋla bile Ḳaydāfe'nüŋ ḳatına ėlçilige gönder. (25) Ud, zinhār bu re'yi kimse bilmesün." dėdi. Vezīr eytdi: "Sözüŋ başum üzerine!"

Beyt

Geldi maşrıḳdan yine bir pādişāh
Urunuban başına zerrīn külāh

(118b) (1) Maġribe dek ḥükmini sürdi o dem
Yaʿnī gitsün dėyü dünyādan ẓulem
Gitdi ẓulmet çünki geldi ol emīr
Ṭutdı revnaḳ yine bu ṣaḥn-ı serīr
Her küdūretden arındı kāināt
(2) Ölmişiken bu cihān buldı ḥayāt

Çünki ol gėce geçdi ṣabāḥ oldı Neyṭaḳūn ṣordı ki: "Bunlar kimdür? Ne kişilerdür?" Ḳayderūş eytdi: "Ėy İskender, ne söylersin? (3) ʿAḳluŋı devşir ki ben Ḳaydāfe'nüŋ oğlı Ḳayderūş'am ve bu ḳız benüm ḫātūnumdur. Feryān'uŋ ḳızıdur. Bunı alup vilāyetümize gitsem gėrek idi. Şehr-gīrüŋ elinde esīr olduḳ." dėdi. (4) Bunuŋ sözine Neyṭaḳūn ḳaḳıyup ḫışm ėtdi, buyurdı ki: "Tīz ikisinüŋ daḫı başını kesüŋ!" Cellādlar ḳılıç çeküp ilerü geldiler ki başların keseler. İskender (5) ilerü varup taḫt öŋinde yėr öpdi eytdi ki: "Ėy ḳayṣer ehli ve Feylaḳūs, ulu şāh kerem ḳıl bunları baŋa bağışla. Günāhsız bunlaruŋ ḳanını yėre (6) dökme ki Ḥaḳ teʿālā ḳatında eyü degüldür. Şimdi ėy şāh, eger sen bunlaruŋ ḳanından el çekesin ve günāhlarını ben ḳuluŋa bağışlayasın bu ḫalḳ içinde benüm (7) külāhumı göge ėrgüresin."

dėdi. İskender eyle dėyecek Neyṭaḳūn eytdi: “Ėy Vezīr çünki eyle dėrsin ikisini daḫı senüŋ ḫāṭıruŋ içün āzād olsun. Sen (8) olmasaŋ ben bunlaruŋ başını keserdüm.” dėdi. Andan Ḳaydırūş’a eytdi: “Çünki vezīrüm seni āzād ḳıldı anı senüŋile bile gönderem ki ananuŋ ḳatına vara, (9) benüm ḫaberümi dėye. Eger baŋa ḫarāc vėrmege rāżī olursa ḳılıcumdan cān ḳurtara. Yoḳ dėrse aŋa ne tāc ve taḫt ḳoyam. Boġazından aġaca aṣam.” dėdi. (10) “Eved, ėy Ḳaydırūş, benüm bu vezīrümi key ṣaḳın. Gör ki ol saŋa ne eylük ėtdi. Sen daḫı aŋa eylük eyle. Ḳaydāfe’den cevāb alıcaḳ anı ʿizzetile ve luṭfıla gine baŋa gönder.” (11) dėdi. Ḳaydırūş eytdi: “Göŋlümi ve gözümi bundan döndürmeyem. Ben bunı nice cānum gibi ṭutmayam ki anuŋ sebebiyle gine cān ve cihān buldum.” dėdi. Pes Rūmīlerden (12) bir yigit İskender’e yoldaş oldı. Ėlçi ṣūretiyle Ḳaydırūşıla Ḳaydāfe’den yaŋa ʿazm ḳıldı. İskender’i ol on kişiye ışmarladı. Olmasun ki Neyṭaḳūn’dan ġayrı (13) nesne dėyesin.” dėdi. Ḳaydırūş bunlaruŋ öŋine düşdi. Od yalıŋı gibi taʿcīl gitdiler. Bir gün bir billūrdan bir ṭaġa ėrişdiler. Bir zamān ol ṭaġı teferrüc ėtdiler. (14) Ḫāliḳ’üŋ ṣunʿına ḥayrān ḳaldılar.

Beyt

Bu ne ḥikmetdür ne ḳudretdür ėy cān
Kim bu resme ḫilḳat ėder müsteʿān
Şöyle kim ʿāciz olur vaṣfında dil
(15) Fikr eyle işbu ṣunʿı ėy ẕelīl
Ḳādir’üŋ ḳudretlerin her kim bile
Devlet-i ʿuḳbā aŋa ḥāṣıl ola
Ḳudretin görüp çün anı bilesin
Birligini daḫı rūşen ḳılasın
(16) Bulmaġ isteriseŋ ölmez dirligi
Ḳoma elden dirlik içre birligi

Şāh-ı ẕü-l-ḳarneyn ol billūr ṭaġı gėregi gibi temāşā ḳılup ol aradan geçdiler. Ḳaydāfe’nüŋ (17) ṭurduġı maḳāma ėrişdiler. Ḳaydāfe’ye ḫaber oldı, ėşitdi ki oġlı Ḳaydırūş gelür. Bī-ḳıyās leşkerile Ḳaydırūş’a ḳarşu çıḳdı. Ḳaydırūş uzaḳdan (18) atasını göricek yayaġ oldı ve duʿālar eytdi. Andan Ḳaydāfe buyurdı, gine atına bindi. Ḳaydāfe, Ḳaydırūş’uŋ elini eline alup gitdiler. Giderken (19) İskender’üŋ ḥālinden ṣordı. Ḳaydırūş gördügin ve ėşitdügin ḫaber vėrdi. Feryān öldügini, İskender kendüyi öldürmege emr ėtdügini (20) ve bu gelen vezīr kendüyi dilek ėdüp ḳurtarduġını külliyen anasına söyledi. Ve eytdi: “Ben bunuŋ āzādıyam. Gerekdür bunı be-ġāyet ḫoş ṭutasın (21) ve ne ḳadar gerekse ʿizzet ḳılasın ve eylük ėdesin.” dėdi. Ḳaydāfe oġlından bu ḫaberi ėşidicek derdden yüregi ḳanıla ṭoldı ve göŋli zīr ü zeber

(22) oldı. Şehre geldügi gibi ėlçiyi ḳatına oḳudı ve taḫta gėçürüp çoḳ ʿizzetler ḳıldı ve luṭıflar gösterdi. Andan İskender’i bir laṭīf maḳāmda ḳondurdı. Dürlü dürlü (23) ṭaʿāmlar ve *laṭīf*[252] ḫilʿatlar ve döşekler gönderdi. Ol gėce geçdi ṣabāḥ olıcaḳ İskender melikenüŋ dergāhına geldi. Perdeden geçüp āyīn ve erkān (24) ne ise yėrine ḳodı. Ḳaydāfe’yi gördi ki bir taḫt-ı ʿāc üzerinde oturmış, başında bir yāḳūtıla pīrūzeden tāc; egninde bir altunıla ṭoḳunmış (25) Çīnī ḳaftān. Taḫtında direkleri billūrdan ḳarşusında bī-ḳıyās ay yüzlü cāriyeler durmışlar. Altuna ve gevhere her birisi müstaġraḳ olmışlar.

(119a) (1) İskender ol sulṭānı görüp ḥayrān ḳaldı. Bir taḫt gördi İskender ki Rūm ve İrān anuŋ ḳatında hīç nesne dėnmez. İlerü gelüp melike öŋinde yėr (2) öpdi. Ḳaydāfe ʿizzetler ėdüp yėr gösterdi. İskender geçüp oturdı. Andan buyurdı ḫˇān dükeldi getürüldikden ṣoŋra sāḳīler bir bir ayaġ (3) üzerine ṭurup altun gümiş ṣaġraḳlar sürdiler. Şarāb içilürken Ḳaydāfe, İskender’e çoḳ naẓar ėtdi. Bir zamāndan *ṣoŋra*[253] vezīrine eytdi: “Yüri (4) var şol bir ṣūret ki ḥarīre ṣarılmışdur anı baŋa getür.” dėdi. Vezīr ḥarīri alup Ḳaydāfe’nüŋ öŋine getürdi. Ḳaydāfe ol ṣūrete naẓar ėdüp (5) andan İskender’e baḳup gördi ki bu ṣūret hemān İskender’üŋ ṣūretidür. Bildi ki ol oturan server İskender’dür. Kendüyi ėlçi ṣūretinde ḳılmış bahādırlıġla (6) ol maḳāma gelmiş. Andan eytdi ki: “Ėy dızaġa ṭutılmış kişi berü gel İskender’üŋ ḫaberin vėr.” dėdi. İskender eytdi: “Şāh baŋa ulular ortasında şöyle (7) buyurdı ki Ḳaydāfe’ye benüm selāmum ilet. Bizümile ṭoġrulıḳ ėtsün ve emrimizden baş çekmesün. Dilerse ki memleketi elinde ḳala bize ḫarāc vėrmege rāżī (8) olsun. Yoḳ dėrse o memlekete ḥisābı yoḳ leşker iledem ve vilāyeti ḫarāb ḳılam; aŋa ne tāc ve taḫt ḳoyam.” dėdi. “İmdi ėy ʿaḳıl ve ḥayā issi şāh, gerekdür (9) ki ḫarāca rāżī olasın; memleketi İskender’üŋ ḫışmından emīn ḳılasın. Tā ki tācuŋda ve taḫtuŋda ḳarār bulasın.” dėdi. Ḳaydāfe bu söze ḳatı ḫışm ėtdi. Eved ḫışmını (10) āşikāre ḳılmadı, ṣabr eyledi, eytdi: “Şimdi odaŋa var bu gėce ārām ḳıl. Yarın saŋa cevāb vėrem.” dėdi. Pes İskender ṭurup maḳāmına geldi. Ol gėce ārām ḳıldı. (11) Ṣabāḥ olıcaḳ melike, yine bezm ārāste ḳıldı. Buyurdı İskender geldi. Taḫta yaḳın yėrde bir kürsī ḳodılar, oturdı. Meger ol gün Ḳaydāfe meclisi kendünüŋ ḫāṣ sarāyında (12) ḳılmışıdı. Bir laṭīf sarāy idi kim dīvārları billūrdan bī-ḳıyās laʿl ve cevāhir zeberced ve gevherler anda derc olmış idi. Ṭopraġı müşgile ʿabīrden (13) idi. Aġaçları ḫām ʿūddan idi. İskender anı görüp ḥayrān ḳaldı.

Beyt

[252] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[253] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Çünki girdi ḳaṣr içine şehriyār
Gördi ḳaṣruŋ içi ber naḳş u nigār
(14) Her ṭaşı bir dürlü renge yazılu
Yazılu cümle müselsel ḳazılu
Cümle dīvārı müẕehheb naḳş idi
Lāciverdī sīm ve zerrile baḫşdı

Ḳaydāfe eytdi: "Ėy Neyṭaḳūn, (15) Rūm'da bu resme sarāy olmaz mı ki böyle taʿaccüb ėdesin? Ve bu iḳlīmde billūr çoġ olur." dėdi. İskender eytdi: "Dükelü şāhlardan senüŋ mertebeŋ yücedür. (16) Sarāyuŋ gibi sarāy hīç memleketde yoḳdur. Hem ol deŋiz ki sen ḥükm ėdersin gevher maʿdendür." dėdi. Ḳaydāfe İskender'üŋ işlerine güldi ve sözlerine ḫāṭırı ḫoş (17) oldı. Bir zamān ki ṣoḥbet āḫir oldı ehl-i meclis taġıldı ve pehlevānlar maḳāmlu maḳāmına gitdi. Hemān sarāy içinde Ḳaydāfe ile İskender ḳaldı. Andan Ḳaydāfe İskender'i (18) yanına gėçürdi, eytdi: "Ėy Feylaḳūs oġlı, *ne*[254] ʿaceb bizümile ceng ėdersin ve hem oturup ṣoḥbet ėdersin. Benüm bunca leşkerümden ve pehlevānlarumdan hīç ḳorḳmaduŋ mı ki (19) böyle cür'et ėdüp bu maḳāma geldüŋ?" dėdi. İskender Ḳaydāfe'den bu ḫaberi ėşidicek ḳorḳdı ve beŋzinde hīç ḳan ḳalmadı. Ḳaydāfe'ye cevāb vėrüp eytdi ki: "Ėy ʿaḳl (20) issi şāh, buncılayın söz söylemek senden ʿacebdür. Ben ḳanda İskender olam? Ben İskender'üŋ bir *kemter*[255] ḳulıyam adum Neyṭaḳūn'dur. İskender'üŋ ḳapusında benüm gibi (21) ḳulı biŋ var ola. Baŋa sen Feylaḳūs oġlı dėme ve beni merātibümden yuḳaru ṭutma." dėdi. Ḳaydāfe eytdi: "Daʿvā ḳo! Sözüŋi ṭoġru söyle ki sen İskender'sün. Niçün (22) yalan söylersin?" İskender eytdi: "Ḥāşā ki ben İskender olam ben İskender'üŋ ḳulıyam." dėdi. Ḳaydāfe eytdi: "Ėy İskender, kendü ṣūretini gözüŋle göricek daḫı (23) sözüŋ ḳalur mı? dėdi. Ḥarīri İskender'üŋ öŋine getürdi. "Al şu ṣūreti gör kimüŋ ṣūretidür?" dėdi. Çünki İskender kendü ṣūretini ḥarīrde yazılmış gördi mütehayyir olup (24) dudaġın ışırdı. Ėtdügi işe peşīmān oldı. Ayruḳ inkāra mecāli ḳalmadı, eytdi: "Ḥayf ne olaydı ki ḳaftānum içinde bir ḫançerüm olaydı." dėyüp peşīmān oldı.

Beyt
(25) Aṣşı ėtmez ṣoŋ peşīmānlıḳ paşa
İş düşicek aŋsuzın işbu başa
Kişi evvel gözlemek gėrek işi
Ḥayfıla tā ele urmaya dişi

[254] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[255] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Fikirsiz iş işlemek şöyle ki var
(119b) (1) Ki ḳatı müşkildür ėy şehriyār
Ėy niceler bilmedin iş ėtdiler
ʿĀḳibet başdan çıḳuban gitdiler

Ḳaydāfe eytdi: "Ėy İskender, benüm ḳullarumı ve pehlevānlarumı görmedüŋ mi ki ḫançerüŋ (2) daḫı olsa baŋa neçe ẓafer bulayduŋ? Yā bu aradan ne vechile selāmet ḳurtulayduŋ?" dėdi. İskender eytdi: "Ėy Ḳaydāfe, erlikle cihānı ṭutmaḳ isteyen kişi ölüminden (3) ḳorḳmaz. Eger benüm şimdi silāḥum bile olaydı sarāyuŋ içini ḳandan deŋize döndüreydüm, seni taḫtuŋuŋ üstinde depeleyeydüm. Göreydüŋ ki leşkerüŋe ve ol pehlevān (4) dėdigüŋ kişilere ne işler ḳılaydum." Ḳaydāfe, İskender'üŋ sözini ve erligini taʿaccüb ėdüp güldi, eytdi ki: "Ėy arṣlan gibi şāh, erlügüŋe maġrūr olma ve bu dünyā devletine inanma (5) ki s̱ebātı yoḳdur. Fūr ve Dārā'yı sen öldürdüm ṣanma ki devrān anlardan yüz dönderdi. Senüŋ ṭāliʿüŋ saʿd oldı. İş Allāh teʿālānuŋdur sen daḫı (6) arada bir bahānesin. Her nesneyi sen Ḥaḳ teʿālādan bilgil. Erligiŋe inanup bu ḳadar *söz*[256] söylemegil. 'ʿĀlemde bencileyin pehlevān yoḳdur.' dėrsin ve bunca ʿaḳıl issi dirilür. (7) Bu nice ʿaḳıldur ki ayaġuŋla benüm gibi ejdehānuŋ aġzına gelürsin, henüz nev-cüvān iken cānuŋa ḳıyarsın. Kendüni ėlçi ṣūretinde ḳılup bunuŋ gibi müşkil yėrlere (8) iḳdām ėdersin. Eved ėy İskender, benden hīç üşenme ki ḳan dökmek benüm ʿādetüm degüldür. Eger benüm göŋlüm ve fikrüm sencileyin olaydı şimdi ḳara yėri saŋa kefen (9) ḳılurdum. Ammā şāhlar ki bir işi işlemege ḳādir olalar ʿāḳıllılıḳ ve ʿādillıḳ oldur ki anı baġışlayalar. Ve daḫı ėy İskender şöyle bil ki şāhlaruŋ ḳanın döken kişi (10) dünyāda ber-ḫūr-dār olmaz. Ve āḫiretde daḫı yėri Cehennem olur. Ḳan dökmege böyle ki sen ḥarīṣsin meger ol dād issi Ḫudā'yı aŋmazsın. Bil ki bu vechile (11) senüŋ ʿömrüŋ uzun olmaz. Olursa daḫı ġuṣṣa ve belāyıla *ve melālıla*[257] olur. Hele şimdi ḫāṭıruŋ ḫoş ṭut. Seni ṣaġ ve selāmet yine leşkerüŋe göndereyin. Eved zinhār (12) bu ʿādeti terk ėt. Daḫı ėlçi ṣūretinde bir yėre varma. Seni her kişi bilür ki İskender'sin. Ve daḫı ėy İskender, ne ḳadar cihānda ulu begler ve pehlevānlar (13) varısa küllīsinüŋ ṣūretin yazdurup ṭururam. Ne ṣūretlü kimse idügin bilürem." Andan eytdi: "*Ėy*[258] İskender bu rāz bizüm ortamızda ḳalsun. (14) Ḫalḳ içinde seni bilmezleneyin ve saŋa Neyṭaḳūn dėyüp ėlçiler maḳāmında yėr göstereyin. Tā ki bu sırrı kimse ṭuymaya ve sen İskender (15) idügin hīç bir kişi bilmeye. Seni ḫāṭır ḫoşlıġıyla yine maḳāmuŋa göndereyin. Allāh bilsün ki seni oġlum yėrine bilem ve her yıl saŋa lāyıḳ

[256] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[257] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[258] B. nüshasından tamamlanmıştır.

(16) armaġānlar vėrbiyem. Ve senüŋle ʿahdümi hergiz ṣımayam ve saŋa *aṣlā*[259] yatlu ṣanmayam. Eved, sen daḫı ʿahd ėt ki benüm oğluma ve şehrüme ve taʿalluḳātuma (17) ziyān ėtmeyüp benüm dostumla dost ve düşmenümle düşmen olasın." dėdi. İskender anı ėşitdi şād oldı. And içdi ki (18) anuŋ şehrine ve taʿalluḳātına ve iḳlīmine ve oğlına hergiz ziyān ḳılmaya ve yatlu endīşe ėtmeye. Andan Ḳaydāfe eytdi: "Ėy şehriyār, (19) benüm ulu oğlum ki adı Ṭaynūş'dur. Cāhildür ve ʿaḳlı yoḳdur. Benüm naṣīḥatum ṭutmaz. Fūr-i Hindī'nüŋ ḳızın almışdur. Fūr ölelden berü saŋa (20) düşmen olmışdur. Ādemlerüŋe daḫı ḳaṣdı yavuzdur. Ḳorḳaram ki andan saŋa bir ziyān yėtişe. Hele şimdi maḳāmuŋa var. Teşvīşden emīn ol." (21) dėdi. İskender ṭurup maḳāmına geldi, fikrile ve melāletile ol gėce yatdı. Ṣabāḥ olıcak gine Ḳaydāfe'nüŋ ḳatına vardı. Gördi ki (22) melike bir muraṣṣaʿ taḫt üzerinde oturmış ḫādimler bī-ḥisāb ayaġa ṭurmışlar. İki oğlı ki biri Ṭaynūş ve biri Ḳaydırūş'dur (23) ḳarşusında ṭurup Ḳaydāfe'nüŋ sözine ḳulaġ olmışlar. Andan İskender şāhlar ḳatında erkān ve şerā'iṭ neyse yėrine getürdi. (24) yėr gösterdiler geçdi oturdı. Bir zamāndan ṣoŋra Ḳaydāfen'üŋ kiçi oğlı baş getürdi. Anasına eytdi: "Ėy saʿādetlü, ʿādil şāh. Neyṭaḳūn'a şöyle (25) iyle ki senüŋ ḳatuŋdan rāżī ve ḫoşnūd gitsün. Bu yolda kimse anı incitmesün ki benüm cānumı ol ḳurtarmışdur. Yoḫsa İskender

(120a) (1) beni helāk ėderdi." dėdi. Ḳaydāfe eytdi: "Ėy gözüm nūrı anuŋ eylüginden daḫı ziyāde eylik ėdeyin, anı ḳatumdan ḫoşnūd göndereyin." (2) dėdi. Andan eytdi: "Ėy Neyṭaḳūn dė söyle ki niye geldüŋ ve ne istersin ve İskender'üŋ bizümile fikri nedür?" İskender eytdi ki: "Ėy şāh senüŋ (3) ḳatuŋda ben çoḳ eglendüm. İskender şāhuŋ buyruġın eglemek olmaz. İskender beni senden ḫarāc istemege gönderdi. Eytdi ki: 'Var Ḳaydāfe'den (4) bāc ve ḫarāc iste. Eger eglenicek olursaŋ uş ben ḥāżıram anuŋ vilāyetine bir leşker iledem ki ḥisābı ve ḳıyāsı olmaya. Ḫışmıla ol (5) memleketi ḫarāb ḳılam. Aŋa ne tāc ve taḫt ḳoyam ve ne şāhlıḳ ve iḳlīm ḳoyam.' dėmişdür." dėdi. Ṭaynūş İskender'den bu sözi ėşidecek ḳaḳıdı (6) eytdi ki: "Ėy ʿāḳılsız bed-baḫt sen ne kişi olasın ki Ḳaydāfe'nüŋ ḳatında bunuŋ gibi söz söyleyesin? Hīç bilür misin ki kimüŋ ḳatında oturursın ki (7) bunuŋ gibi küstāḫlıḳ ėdersin ve bu resme tīzlik ve bahādırlıḳ gösterürsin? Ol senüŋ şāhuŋ kimdür ve ne cimridür? Eger şehriyār ḥużūrı (8) olmayaydı çekerdüm şol başuŋı ḳoparurdum. Eved bu gėce senüŋ ḳaydını göreyin, başuŋı kesüp Fūr'uŋ kīnini senden alayın." dėdi. Ḳaydāfe (9) bunuŋ sözine şöyle ḥayḳırdı kim Ṭaynūş serāsīme oldı, eytdi: "Epsem çoḳ söyleme delülik eyleme ki bu söz aŋa lāyıḳ

[259] B. nüshasından tamamlanmıştır.

degüldür.” Andan (10) ḳullara buyurdı: “Tīz bunu benüm ḳatumdan ṭaşra çıḳaruŋ! Gitsin!” dėdi. Pes Ṭaynūş’ı ṭaşra çıḳardılar. Göŋli ḫışm-ı kīnile ṭoldı. Aḫşam olınca (11) iverdi ki İskender’üŋ ḥaḳḳından geleydi. Andan Ḳaydāfe sırrıla İskender’e eytdi: “Ėy İskender, bu bir şerīr kimesnedür kīn dutıcıdur. (12) Olmasun ki saŋa ġāfillıġıla bir ziyān ḳıla. Sen ʿaḳıl issi şāhsın. Gör ki bunuŋ çāresi nedür? Şimdi anı gine getürmek yėgrek görünür. Andan (13) ki vara uġurlayın bir ḥīle başara.” dėdi. İskender eytdi: “Fikr daḫı budur anı gine oḳımaḳ gerek.” dėdi. Pes Ḳaydāfe buyurdı Ṭaynūş’ı gine getürdiler. (14) Maḳāmında ḳarār ḳıldı. İskender eytdi ki: “Ėy şeh-zāde, niçün tīzlik ėdersin? Ben daḫı İskender’üŋ ṣoḥbetine iŋen ḥarīṣ degülem ve senüŋ (15) sözüŋe melūl daḫı olmazam. Zīrā bu saḫtlıḳ baŋa senden degül İskender’üŋdür ki beni bunuŋ gibi ulu şāha ḫarāc istemege gönderür. Ulularuŋ (16) ʿizzetini ṣaḳlamaz ve kimsenüŋ ḳadrini ve ḳıymetini bilmez. Şöyle bil ki her yavuzlıḳ ki benüm başuma gelür İskender ucından gelür. İmdi ėy şeh-zāde, (17) bu kerre varıcaḳ aŋa bir al eyleyem ve luʿbıla aldayup anı leşkersüz senüŋ ḳatuŋa getürem. İki elini senüŋ elüŋe vėrsem andan intiḳāmuŋı alsaŋ (18) ve ḫāṭıruŋ ne dilerse ḳılsaŋ sen daḫı bu şāhlıḳdan baŋa ne bağışlayaduŋ ve bu şükrāneye neceŋiz terk ėde idüŋ dėdi.” Ṭaynūş (19) bu sözi ėşidicek şād oldı, eytdi: “Eger sen bu eylügi ėdesin ve bu dėdügüni yėrine getüresin cemīʿ nem varısa saŋa vėrem ve daḫı seni (20) vezīr ėdinem ve senüŋ emrinden ṭaşra iş ėtmeyem.” dėdi. Eyle dėyecek İskender yėrinden ḳalḳdı bu ʿahd üzerine Ṭaynūş’ıla el ṭutuşdı. (21) Ṭaynūş eytdi: “Bu işe ne ḥīle ėdersin ve ne çāre ḳılursın?” İskender eytdi: “Çāre oldur ki ben şāh ḳatından dönecek leşkerüŋden (22) biŋ yarar yigit ögürtleyesin ve benümile gidesin. İskender leşkerine yaḳın yėrde bir mīşe görmişem. Sen ol mīşede oturasın ve ol (23) biŋ yigidi pusıya ḳoyasın. Ben İskender’üŋ ḳatına varam. Eydem ki ‘Ḳaydāfe şol ḳadar māl ve genc gönderdi ki şimdiden ṣoŋra māl (24) teşvīşin çekmeyesin ve daḫı ulu oğlı Ṭaynūş’ı bile gönderdi. Saŋa şāhuŋ selāmın ve ḫaberin getürdi.’ dėyeyin. Ve daḫı eydeyin (25) Ṭaynūş eydür ki: ‘Ben şāhuŋ leşkeri içine girmezem. Nola eger şāh tenhāca bir ḳaç ʿāḳıllarla Ṭaynūş’uŋ ḳatına

(120b) (1) vara. Ol ḥisābsız dürlü dürlü mālları ve gencleri göre. Ṭaynūş daḫı şāhı ḫalvetçe göre. Anasınuŋ ḫaberi ne ise vėre. (2) Ol aradan şāh yine menziline gele.’ dėyem. İskender’e ben eyle dėyecek benüm sözümi ėşidür ve baŋa inanur. Ṭurur tenhāsınuŋ ḳatına gelür. (3) Ol vaḳt leşkerüŋe işāret ḳılasın anuŋ ḳaydını göreler. Çünki İskender’den kīnüŋi alasın andan ṣoŋra ki senüŋ murāduŋ ḥāṣıl (4) ola ben ḫod senüŋ ḳuluŋam baŋa ne keremüŋ varısa ėdesin.” dėdi. Ṭaynūş bu sözi ėşidüp ḳatı şād oldı, eytdi: “Ümīdüm oldur ki (5) bu aḳ günler

anuŋ üzerine ḳara *günler*[260] ola, nā-gehān ol benüm duzaġuma düşe. Andan ötürü ki ol cihānda çoḳ ḳanlar dökmişdür. Dārā'ya ve Fūr'a (6) ve Hind ve Sind serverlerine ne işler ėtmişdür." dėdi. Ḳaydāfe İskender'üŋ sözlerini ėşitdi nāzüklikle Ṭaynūş'uŋ şerrinden emīn olduġını (7) bildi. Bıyıḳ altından sırrıla güldi. İskender'üŋ zīrekligine taḥsīn ḳıldı. Andan meclis tağıldı İskender gine maḳāmına geldi. Ol gėce (8) endīşe ve melāletle yatdı. Ṣabāḥ olıcak yine melike ḳatına vardı. Gördi ki sarāyı bī-gāneden ḫalvet ėtmişler. İlerü varup şāha (9) duʿā ḳıldı. Yėr gösterdiler oturdı. Andan eytdi: "Şāhā vaḳtdür ki şimdiden ṣoŋra baŋa destūr vėresin." Ḳaydāfe eytdi: "Ėy şehriyār, gel benümle (10) ʿahd ḳıl ki benüm taʿalluḳātuma ve vilāyetüme ḳaṣd ḳılmayasın. Andan ṣoŋra seni leşkerüŋe göndereyin." dėdi İskender bu sözi ėşidicek (11) gėce ve gündüze ve *Ḥażret'e*[261] ʿĪsā dīnine *ʿahd ėtdi ve*[262] and içdi ki şimdiden ṣoŋra Endeles'e ayaḳ başmaya ve ceng içün leşker göndermeye ve anuŋ oğlanlarına (12) yavuzlıḳ ḳılmaya ve kimseye daḫı ėtdürmeye ve oğlanlarını ḳardaş ėdine ve ʿahdini hīç şımaya. Ḳaydāfe gördi ki İskender ulu nesnelere (13) and içdi ḫāṭırı be-ġāyet ḫoş oldı ve göŋlinde hīç şübhesi ḳalmadı. Andan buyurdı sarāy içinde altun ve gümiş kürsīler ḳodılar. Ne ḳadar (14) ulular ve ʿāḳıllar varısa geldiler ve ol kürsīler üzerine oturdılar. Andan Ḳaydāfe'nüŋ iki oğlı Ṭaynūş ve Ḳaydırūş geldiler. Ne ḳadar (15) taʿalluḳātı varısa cümlesi ol meclisde ḥāżır oldılar. Bir zamāndan Ḳaydāfe baş ḳaldurup eytdi: "Ėy serverler benüm murādum oldur ki (16) bu cihānda bir ḳaç gün ʿömri rāḥatlıġıla gėçürem. Ceng ėtmegi ve kīn almaġı iş ėdinmeyem. İskender bir māla ḥarīṣ kişidür ki dünyā mālı anuŋ (17) olursa doymaz. Şimdi gencden ötürü bizümle ceng ėtmek ister. İmdi cihānuŋ mālı benüm ḳatumda bir gün zaḥmet çekmege degmez. *Şimdi*[263] fikrüm (18) oldur ki İskender'le ceng ėtmeyem. Evvel aŋa ʿaḳılla bir ḫoş cevāb vėrem, naṣīḥat ḳılam. Ve ḳatı raġbet gösterem ve çoḳ armaġānlar gönderem. (19) Andan ṣoŋra benüm sözüme uymayup gine ceng ėtmek isterse aŋa bir leşker iledem ki ʿālemi gözine ṭar ḳılam. Hele bu kerre deŋemekden (20) ziyān yoḳ. Vaḳt ola ki aramuzda dostlıḳ ola. Ben bu nesneyi ṣavāb görürem. Siz ne dėrsiz ve bu işde ne maṣlaḥat görürsiz (21) ve ne cevāb vėrürsiz?" dėdi ve anlardan meşveret isteyüp sitāyiş ḳıldı.

Naẓm

Danışıḳ pes ḫoşdurur ḳılanlara
(22) Bu firāset ʿilmini bilenlere
Tā İskender sen ḫaṭā ėtmeyesin

---

[260] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[261] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[262] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[263] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Kendü rāyuŋ yolına gitmeyesin
Ancalar öz bilüsince iş ėder
(23) Ṣoŋra barmaḳ dişleyü ḥayfa gider
Bir daḫı ʿilm ehlile ṭanış işi
Cāhile söz dėme saḳın ėy kişi
ʿĀlemüŋ rāyı ṣavāb olur ṣavāb
(24) Cāhilüŋ rāyı ḫaṭā min-küllī nāb

Ol ulular cemīʿsi eytdi ki: "Ėy ʿādil şāh, senüŋ fikrüŋ maḥżā ṣavābdur ve tedbīrüŋ ʿayn-ı (25) ḫayrdur. Devlet ol vilāyetüŋdür ki sen aŋa şāh olasın ve saʿādet ol raʿiyyetüŋdür ki müdebbiri sen olasın. Nola eger

(121a) (1) İskender gibi şāh Rūm'dan gele yėryüzini ḳılıçla deryā ḳıla. Ve senüŋ ḳatuŋda māl ve gencile döne. Ve anuŋ gibi kişi senüŋle dost (2) ola. Senüŋ ḫazīneŋden hīç nesne eksilmeye ve ḫalāyıḳ daḫı şūr u şerden emīn olalar. Biz daḫı anuŋla ṣulḥdan ġayrı maṣlaḥat (3) görmezüz." dėdiler. Ḳaydāfe ol ʿāḳıl kişilerden bu ḫaberi ėşidicek şād oldı *ve*[264] buyurdı ḫazīne ḳapularını açdılar. İskender'e göndermege (4) yaraḳ gördiler. Ol zamānda anuŋ ḫazīnesinde bir tāc varıdı ki gevherlerinüŋ ḳıymetini hīç kimse bilmezdi. Buyurdı ol tācı (5) getürdiler. Ėlçiye eytdi: "Ėy Neyṭaḳūn bilgil ki bu tāca hīç bahā yoḳdur. Cihānda İskender'den ġayrı kimseye lāyıḳ degüldür. Kendü (6) oğlanlarumdan anı yėg gördüm ve bu tācı aŋa erzānī ḳıldum." dėdi. Andan ṣoŋra bir altun taḫt getürdi ki seksen ayaġ varıdı. (7) Her ayağınuŋ başı *bir*[265] ejderhā başına beŋzerdi. Anda gevherler oturdılmış ki hīç kimse bahāsını bilmezdi. Ḫurde gevherden ġayrı (8) anda dört yüz ḳızıl yāḳūt varıdı ki her birinüŋ ağırlığı iki mis̱ḳāldı ve rengi od rengine beŋzerdi. Ve dört yüz daḫı yeşil (9) zümürrüd varıdı ki yeşillikde elegümṣağmaya beŋzerdi. Ve ol taḫt seksen pāre idi. birbirine gėçürseler aralığı nedür bilmezlerdi. (10) Bozsalar ḳırḳ deve götürürdi. Ve daḫı yüz pīl dişi ve dört yüz berberī ḳaplanı derisi ve biŋ muraṣṣaʿ tāc ve yüz yügrük ṭāzī ki (11) tīzliginden geyigi ögürdürdi ve iki yüz pārs ve dört yüz taḫta yaş ʿūd ve üç yüz kemer ve yüz ḫāṣ at ve otuz biŋ Hindī (12) ḳılıç ve biŋ iki yüz cebe ve ışıḳ ḥāżır ḳıldı. Andan vezīre eytdi: "Bunları ṣay Neyṭaḳūn'a ışmarla. Bugün yarağın görsün ṭaŋıla (13) destūrdur ki gine leşkerine gitsün." dėdi. Çün ol gėce geçdi, ṣabāḥ vaḳtinde kūs dögüldi. İskender at arḳasına gelüp (14) Ḳaydāfe'nüŋ destūrıyla yine menziline gitdi. Ṭaynūş daḫı biŋ ḫāṣ atluyıla Ḳaydāfe'nüŋ dergāhına gelüp

[264] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[265] B. nüshasından tamamlanmıştır.

selāmladı Ḳaydāfe destūrıyla (15) ol daḫı İskender'le bile gitdi. Ṭaynūş daḫı menzil be menzil bir niçe gün gitdiler. Bir gün İskender'üŋ leşkeri ṭurduġı yėre yaḳın ėrdiler. (16) Anda bir mīşe varıdı ol mīşe içinde ṣu kenārında ḳondılar. Ammā Ṭaynūş'uŋ ḥikāyetinden ḫaberi yoġıdı. Andan İskender (17) eytdi: "Ėy Ṭaynūş leşkere yaḳlaşduḳ. Sen aracuḳda ārām ḳıl, bir pāre diŋlen ve elüŋe cām-ı mey al. Ben leşkere varayın hem saŋa (18) dėdügüm sözleri yėrine getüreyin." dėdi. Andan İskender ol aradan ḳalḳup serā-perdeye geldi. Leşker şāhı ṣaġ ve selāmet (19) görüp şād oldılar ve ḳatı şādlıḳlar ḳıldılar. Zīrā leşker İskender'den ümīd kesmişlerdi. Andan İskender Rūmīlerden biŋ (20) pehlevān yigit aldı ve ḥikāyeti anlara bildürdi. Gine ol mīşenüŋ ḳatına geldiler. Buyurdı ki ol yigitler mīşeyi ḳuşatdılar. Ḳılıçlar çeküp Ṭaynūş'uŋ (21) dört yanından yüridiler. Andan İskender çaġırup eytdi: "Ėy tīz kişi, şimdi nicesin İskender'le ceng ėtmek mi istersin yoḫsa (22) ḳaçacaḳ yėr mi gözedürsin?" dėdi. Bu sözi ėşidicek Ṭaynūş'ı ditremek dutdı. Ėtdügi fikre peşīmān oldı, eytdi ki: "Ėy ulu şāh, ben ḳula (23) taḥsīn yėrine serzeniş ḳılma. Ben ʿaḳılsızlıḳ ėtdüm sen eylük eylegil. Taŋrı'yı ḥāżır gör, benüm cānuma ḳıymaġıl. Anamla ʿahdüŋ bu mıydı ki baŋa böyle (24) ėdeydüŋ? Ḳaydırūş'a ne ėtdünse kerem ḳıl baŋa daḫı eyle ḳıl." dėdi. Ṭaynūş eyle dėyecek İskender güldi, eytdi: "Ėy nām-dār bu ḳadarca işden (25) ne ḳatı buŋalduŋ? Ḳorḳma ki benden saŋa ziyān yoḳdur. Ve ben Ḳaydāfe'nüŋ ʿahdin ṣımazın. ʿAhdin ṣıyıcı şāh eyü olmaz." dėdi. Andan

(121b) (1) Ṭaynūş atından inüp İskender öŋinde yėr öpdi ve zārīlıḳ gösterdi. İskender Ṭaynūş'uŋ elini eliyle ṭutdı. Ol ėtdügi ʿahdi yėrine (2) getürdi. Eytdi: "Ėy Ṭaynūş, hīç üşenme kim benüm göŋlümde senüŋçün kīn yoḳdur. Anaŋ ḳatında dėdimdi ki İskender'üŋ elini elüŋe vėrem. İşde (3) elüm elüŋdedür. İskender benem ʿahdüm tamām oldı." dėdi. Andan buyurdı bir baḫçe içinde taḫtını ḳurdılar ṣoḥbet ḳaydını tamām ėdüp meclis (4) āRāste ḳıldılar. Ṭaynūş'ıla şāh ol gün ol gėceye degin ṣoḥbet ḳıldılar.

Naẓm

Ḫoş durur ḫoşdur be-ġāyet āşikār

(5) İki çekişlü barışsa āşikār

Bu küdūret nesne degül ėy kişi

Vay aŋa kim bu küdūretdür işi

İki kişi birbiriyle ėy fünūn

(6) Ḫaṣm olsa söylemese iki gün

ʿĀṣī olur ikisi daḫı Ḥaḳḳ'a

Ḫilʿat olur eginlerine şaḳā
Er odur ki anda küdūret olmaya
(7) Kişinüŋ degme sözine ḳalmaya
Līk bende vardur bir söz daḫı
Diŋle imdi nicedür ol daḫı
Ḫaṣm olsaŋ her ḳaçan bir erile
(8) Ḫāṭıruŋ çünkim sözinden ayrıla
Sen aŋa pendile ḫoş söz söylegil
Bilmezi luṭfuŋ ḫūnıyla ṭoylaġıl
Tā küdūret gide senden ėy ṣafā
(9) Dė ṣalavāt ber-revān-ı Muṣṭafā

Ol gün İskender Ṭaynūş'a çoḳ şāhāne ḫilʿatlar vėrdi. Kimi Rūmī ve kimi Çīnī ve kimi Pehlevī andan (10) Ṭaynūş'uŋ yārānlarına bī-ḳıyās altun ve gümiş bağışladı ve külāhlar ve kemerler vėrdi. Andan Ṭaynūş'a eytdi ki: "Dė imdi gine anaŋ ḳatına (11) var. Benüm selāmumı ilet. Dė ki 'Diri olduġça ben aŋa vefā-dāram anuŋ muḥabbeti benüm göŋlümden zāyil olur degüldür,' dėdi." Ol aradan (12) Ṭaynūş'ı gönderdi. Kendüsi leşkerini çeküp Berehmenler vilāyetine ʿazm ḳıldı. **رفتن اسکندر بشهر برهمان** (13) Berehmenler ol ṭāyifedür ki ḥükemānuŋ ʿālimleri ve zāhidleridür. Dünyādan el çekmişlerdür. Cihānda ʿuzlet ve ḳanāʿat iḫtiyār ėtmişlerdür. (14) Ḫalḳdan ayrulup gün gün ṭağlarda ve maġāralarda olurlar ve maʿbūdlarına ʿibādet ḳılurlar. Çünki İskender ol vilāyete yaḳlaşdı (15) berehmenler ėşitdiler İskender gelür. Bir araya cemʿ olup İskender'e bir nāme yazdılar. Evvelinde İskender'e duʿālar ḳıldılar. Andan eytdi: "Ėy ulu (16) şehriyār ki Ḥaḳ teʿālā cihānı saŋa musaḫḫar ḳılmışdur. Bu ḳıymetsiz memleketden ne dilersin? Eger bu dervīşlerüŋ ʿābidlerüŋ üzerine gelmekden (17) murāduŋ mālısa bilgil ki bu fikr ḫaṭādur. Bizüm ḳatumuzda māl u genc olmaz ve bizüm işimüz ʿibādetdür ve faḫrimüz ʿilmile ve ḥikmetiledür. Bizüm saŋa (18) lāyıḳ nesnemüz yoḳdur ve yėdügümüz ot toḫumıdur ve gėydügümüz daḫı od aṣlıdur şöyle bilesin." dėdiler. Nāmeyi bu vechile ḫatm ėdüp bir kişinüŋ (19) eline vėrdiler ki İskender'üŋ ḳatına getürdi. İskender ol kişiyi gördi ki otdan bir izār ėdinmiş, bėline dutmış. Ayruḳ arḳasında (20) gėyecek aṣlından nesne yoḳ. İskender anı ʿacebledi ve ol ḫalḳı görmek diledi. Andan gelen ol nāmeyi oḳudı. Leşkerini ol arada (21) ḳoyup kendüsi tenhā, Rūm ḥakīmlerinden bir ḳaç kişi aldı. Ol rāhiblerüŋ maḳāmına geldi ki ḥālleri nedür göre ve bu zamānuŋ aḥvālinden anlara ḫaber ṣora. (22) Çün ol ʿābidler İskender'üŋ işinden āgāh oldılar ḥaḳīrce nesnecükler alup İskender'e ḳarşu gelüp duʿā ḳıldılar. İskender ol rāhibleri (23) gördi

kim yalıncaḳ, yayaḳ ve başları açuḳ. Yalın ayaḳ ot yapraġından setre pūş ėtmişler ve ʿālemüŋ teşvīşinden emīn ve fāriġ olmışlar. Şunlar ki müneccimlerdür bir geyik (24) derisin bėline dutmış, ṭaġuŋ yėmişin yėrler ve gėce ḳanda olursa yaturlar. İskender eytdi: "Bu ṭaġda ne yersiz içersiz? Ve bu ʿālemde ne ḥālile geçersiz? Ve üstüŋüze bir (25) bir düşmen gelse anuŋla nice ėdersiz?" dėdi. Eytdiler: "Ėy şāh-ı cihān, kimse bizümle ceng ḳılmaz ve biz örtüden döşekden ġanīyüz ve yėmekden

(122a) (1) içmekden berīyüz. Bu ṭaġda otla ve yėmişle ḳanāʿat ḳıluruz. Şol ki anadan yalıncaḳ ṭoġmuşdır ve gėyecek anuŋ nesine gerek? Ve şol ki yalıncaḳ (2) yėre girecekdür anuŋ döşege ne iḥtiyācı vardur? Bizüm döşegümüz yėrdür, örtümüz gökdür. Dāyim yol gözedüp muntaẓıruz ki ʿömr ne vaḳt tamām ola. Tā ki (3) bir gün maʿşūḳa vāṣıl olavuz ve murāda yėtişevüz. Şāh bu deŋlü ki dünyāya dürüşir ʿālemi kendünüŋ ḳılmaġa cehd ḳılur. Bilmez mi ki bu cihān *fānidür elbetde her gelen*[266] gidecekdür (4) ve bu māl u genc ve tāc ḳalıcaḳdur." dėdiler.

Naẓm
Yā Sikender ol diyārı ḳıl ṭaleb
Neye yarar bundaġı Mıṣr u Ḥaleb
(5) Kim cihānuŋ içi ṭoludur fesād
İşbu güne ėtme sen iʿtimād
Nesne kim dāyim tebeddüldür işi
Nice istesin s̱ebāt andan kişi
(6) Bunda olmaz dāyim isterisen ḥayāt
Bir yėr iste ki anda bulına s̱ebāt
Baġına hergiz anuŋ ėrmez ḫazān
Ṣolmaz andan tāze olan gülistāŋ
(7) Çünki bundan yėg vaṭan girür ele
Kişi bunda ʿaczle niçün ḳala
Ḥāżıriken gülşen ve nāz u naʿīm
Ḥayfdur olmaḳ bu külḫanda muḳīm

(8) Andan İskender ṣordı ki bu cihānda gizlü mi çoḳdur āşikāre mi çoḳdur? Ölü mi çoḳdur yoḫsa diri mi? Cevāb vėrdiler ki: "Ėy şehriyār, bir diriye (9) yüz biŋ ölü ṣaysaḳ gine ölü

[266] B. nüshasından tamamlanmıştır.

diriden artıḳ gele. Baḫtlu oldur ki öldükden ṣoŋra cehennem ʿaẕābından emīn ola. Bu diriler daḫı küllī ölecekdür. (10) yėrlerine bir ṭāyife daḫı gelecekdür. Ve bu cihānuŋ āşikār işinden gizlüsi çoḳdur." dėdiler. Andan İskender eytdi ki yėr mi artıḳdur (11) yoḫsa ṣu mı çoḳdur? Eytdiler ki: "Ėy şāh ṣuyı ṣaḳlayan yėrdür. Ammā ikisi daḫı biribirinden artıḳ degüldür. Ḥaḳ teʿālānuŋ ḥikmeti şöyledür." (12) dėdi. Andan İskender eytdi: "Yėryüzinde ulu günāh ėdici kimdür?" Ruhbān eytdi: "Günāh-kār şol kişidür ki ṭamaʿyla kīn anuŋ (13) göŋlini ḳaplamış ola. Ve hevā yolında ʿaḳlını yav ḳılmış ola. Ėy şāh, eger bu işi ḥaḳīḳat ile bileyin dėrseŋ kendü nefsüŋe naẓar ḳıl ki yėryüzi (14) ser-te-ser senüŋ elüŋdedür. Fikrüŋ oldur ki daḫı ziyāde ḳılasın. Senüŋ cānına ḥırṣ cehennem olmışdur. Cehd ėt ki cānuŋı ol cehennemden (15) ḫalāṣ ėdesin." Daḫı andan İskender eytdi: "Benüm cānuma ḥükm ėdici kimdür ki bir nefes andan ayruḳ olmaz ve cān daḫı anuŋ emrine rām (16) olmışdur?" berehmen eytdi: "Şāhā şimdi senüŋ cānuŋa ḥākim ḥırṣ ve ṭamaʿ olmışdur ki dükeli günāhlaruŋ başıdur."

Beyt

(17) Ṭāmiʿuŋ yarın cehennemdür yėri
Ḥaḳ teʿālā şöyle dėr ėy dīn eri
Ṭāmiʿolmaḳ ādemi maġbūn ėder
ʿĀḳibet dünyādan ol maġbūn gider
(18) Maġbūn olmayayım dėrseŋ ėy aḫi
Ṭāmiʿolmaġıl cihānda sen daḫı

Andan İskender eytdi: "Ḥırṣ ne nesnedür ki kişiye böyle ġālib (19) olur ve iḫtiyārı elden giderür?" Berehmen eytdi: "Şāhā ṭamaʿıla iḥtiyāc ikisi iki dīvdür ki birisinüŋ dāyimā yoḳlıḳdan dudaġı depremişdür. (20) Eger dünyā mālı anuŋ olursa bir pūl yoḳ gibidür daḫı ziyāde ėtmek ister. Ve birisi gerçi bilür ki māl çoḳdur kendüye yėter. Eved anuŋ muḥabbetinden (21) ve teşvīşinden gėce ve gündüz rāḥat olmaz ve uyḫu uyumaz. Elden çıḳaram dėyü dāyimā anuŋ zaḥmetin çeker. Baḫtlu oldur ki ʿaḳlı cānına yoldaş (22) ḳıla ve bu ṣıfatlardan kendi pāk ḳıla." İskender anlaruŋ sözin ėşidicek bir zamān fikre vardı ve çoḳ aġladı. Andan eytdi: "Benüm ḳatumda (23) ne ḥācetüŋüz varısa eydüŋ ki benüm mālum gencüm sizden dirīġ degüldür." Berehmen eytdi ki: "Ėy ḥükm-i revān şāh, bizüm hemān bir ḥācetimüz (24) var elüŋden gelürse anı bize ḥāṣıl ėdiver ki biz andan ġayrı nesneyi senden dilemezüz. Ḥācetimüz oldur ki pīrligile ölmegi bizden (25) getüresin ve bizi anlaruŋ belāsından ḳurtarasın." dėdiler. Şāh eytdi: "Dünyāya gelen elbetde ölse gėrek ve āḫir pīr olsa gėrek aŋa ne çāre

(122b) (1) olacaḳdur?" Berehmen eytdi: "Ėy şāh çün bilürsin ki her kişi ölecekdür ve ṣaġ olan kişi pīr olacaḳdur. Saḳal aġırmaḳ ecelüŋ pīş-revidür. (2) Yā niçün bu vechile saʿy ėdersin ve dünyāya böyle ḥarīṣ olursın? Ġayrılara ḳalacaḳ nesne [i]çün[267] ne bunca zaḥmet çekersin?" dėdiler. (3) İskender eytdi: "Takdīrde bize naṣīb olan buyımış. Çarḫun işidür, elbetde yėrine gelse gerek. Ve daḫı ben nā-ḥaḳ yėre kimsenüŋ ḳanını (4) dökmezem ve şol kimseleri öldürürem ki ẓālim ve cāhil ola ve ḫalḳ andan incinmiş olalar." dėdi. Andan anlara çoḳ nesne vėrdi (5) ve daḫı kimsesini incitmedi. Ol aradan leşkerini çekdi bir memlekete daḫı gitdi. **رسیدن اسکندر بشهرزن مرد و مرد و زن** (6) İskender Behremenler şehrinden ki gitdi bir ulu deŋize ėrişdi ve ol deŋizüŋ kenārında bir laṭīf maʿmūr şehir gördi, köşkler ve sarāylar (7) yapılmış havāsı laṭīf. Ammā erleri ʿavrat gibi yüzlerin örtmişler ve ʿavrat gibi düzünmişler veʿavratları erenler gibi ṭaġda ve ṭaşda her (8) maṣlaḥatı görürler. Söz geleci anlaruŋ erleri perdeden çıḳmazlar ve dilleri hīç bir dile beŋzemez. Ne ʿArab ne ʿAcem ne Pehlevī ve ne Çīn. Anlar daḫı (9) başḳa bir dil söylerler. İskender anları taʿaccüb ḳılup ḫāliḳuŋ ṣunʿına ve ḳudretine ḥayrān ḳaldı.

Ṣıfat-ı Ṣunʿ-ı Ḥaḳ

Bu ne ṣunʿ olur (10) ḳıyās ėt yā emīr
Kim bu resme nesne yaradur ḫabīr
ʿAḳıl ėrişmez bu ne ḳudretdür ėy yār
Fikri tārik eyleme cānuŋ oyar
(11) Gör ki neler yaradupdur ol ḥakīm
Kün dėmekden ol kerīm ol alīm
Şöyle kim dil vaṣfını söyleyemez
Nice yıllar şerḥini eyleyemez

(12) Şāh anları teferrüc ḳılurken nā-gāh deŋiz içinden bir ṭaġ belürdi. Andan ol ṭaġ iki pāre oldı. Rengi ṣaru güneş gibi yıldırırdı. (13) İskender anı gördi tīz bir gemi istedi ki varup anı tamām göre ve ḥaḳīḳati nedür bile. ʿUlemādan birisi eytdi ki: "Şehā, sen varmaḳ revā degüldür. (14) Aŋa bir ḳaç aḥmaḳ ve nā-dān ve işe yaramaz kişiler varısa gönder. Varup anı görsünler. Olmasun ki andan saŋa bir żarar yėtişe." dėdi. (15) Şāh ol sözi begendi. Buyurdı Rūmīden ve Ḳudsīden ve Pārsīden otuz kişi gemiye girdiler, ol ṭaġuŋ ḳatına ėrdiler. Hemān ki yaḳın (16) vardılar ol ṭaġ ḫod bir ṣaru balıġmış. Fi-l-ḥāl gemiyle ol otuz kişiyi yutdı ve deŋizüŋ içine gitdi. İskender kendü varmaduġına (17) şükr ėtdi. Ol Rūmīnüŋ fikrine taḥsīn

[267] B. içün B. nüshasından düzeltilmiştir.

ḳıldı. Ol aradan leşkeri çekdi. Giderek bir göl kenārına ėrişdi. Gördi ki çevresinde (18) ḳamışlar ve aġaçlar bitmiş. Ḳamışlarınuŋ her biri bir çınār aġacına beŋzer. Yoġunlıġına ḳulaç ėrişmez. Ḳırḳ arşın uzunluġı var. ol yėri tamām ol ḳamışlar (19) dutmış ammā ṣuyı şöyle acıdur ki içmek mümkin degül ol aradan gėçince İskender şāh bir laṭīf deŋize yėtişdi ki ṣuyı cüllāba beŋzer (20) ve ṭopraġınuŋ ḳoḫusı müşg ḳoḫusına beŋzer. Ammā isizlıḳ aṣlā yöresinde ādem oġlanı yoḳ. Şāh buyurdı, ol arada ḳondılar. Ve ol (21) ṣudan içüp ol gėce anda yatmaḳ tedbīrin ėtdiler. Bir zamāndan ki aḫşam oldı her kişi uyḫuya vardı.

Ṣıfat-ı Şeb

(22) Yine devrān dönüben dökdi rengi
Ḫıṭāyī şekl ṣaldı oldı zengī
Çıḳardı aḳ ṭonını gėydi ḳara
Bıraḳdı yas ve mātem ile şāre
(23) Cihān çünkim ʿabūsī şekl urundı
Zemīn daḫı ḳara çādır büründi
Zemīn gizledi özin gök yüzinden
Ṣafā yavu ėrdi kendüzinden

(24) nā-gāh ol acı ṣunuŋ içinden yılanlar çıḳdı ki her biri ejderhāya beŋzerler. Ve leşker yatduġı yėrden daḫı ʿaḳrebler belürdi od rengine beŋzer. (25) Ṣoḳduġı kişi cihāndan uṣandurdı. Ġafletile ol yatup uyuyan kişilere baş ḳayusı oldı. Ve bir ṭarafdan daḫı ṭoŋuzlar

(123a) (1) çıḳdı ki dişleri elmāsa beŋzer. Ve bir yaŋadan arşlanlar çıḳdı ki her biri ṣu ṣıġırına beŋzer. Ve ḳaplanlar ve bebirler ve her dürlü yırtıcı (2) cānavarlar yer yėrin çıḳup leşkere ḥamle ḳıldılar. Leşker ḫalḳı anlaruŋ elinden ʿāciz ḳaldılar ne gidecek yėr bulurlar ve ne ʿaḳrebden gidecek yėr (3) bulamayup yėrlerinde durımazlardı. İskender buyurdı ol ḳamışlara od urdılar ve oḳıla ol cānavarlaruŋ nicesin ḳırdılar. Ṣabāḥ olıcaḳ (4) ol aradan göçdiler. Ḥabeşeh iḳlīmine ėrişdiler. **رزم اسكندر با حبشيان** İskender çünki Ḥabeşe iḳlīmine geldi, bir ṭāyifeyi (5) gördi ki gevdeleri ḳara ḳuzġun yüŋine beŋzer. Gözleri çerāġ gibi yanar. Boyları uzun tenleri yalıncaḳ ve ġāyet ḳuvvetlü. Hemān ki ıraḳdan İskender'üŋ (6) leşkerini gördiler. Dillerince çaġırdılar. Bir sāʿat gėçmedin hezār kişi cemʿ oldılar. Andan bir aradan İskender'üŋ leşkerine ḥamle ḳıldılar ve çoḳ kişiler (7) helāk ėtdiler. Ellerinde süŋü yėrine süŋükler dutarlardı. İskender bulardan ḳatı melūl oldı. Buyurdı leşker yaraġa girdiler. Ol (8) yalıncaḳ ḫalḳı şol ḳadar ḳırdılar ki ḳanlarından yėryüzi deŋize döndi. Āḫir ol ṭāyifeyi ṣıdılar, ḳaçurdılar. Ol gėce bir depe üstine (9) leşker ḳondı. Odlar yaḳdılar. Hemān aḫşam oldı.

Ṣaḥrādan gergedān āvāzı belürdi. Ve şol ḳadar gergedān çıḳdı ki ḥisābı bilinmezdi. (10) Leşkerüŋ odını görüp ol ḫalḳa ḳarşu yüridiler. Öŋlerince bir ululları varıdı ki gevdesi bir ṭaġa beŋzerdi. Başında (11) bir mīl gibi boynuzı varıdı. Yaḳın gelicek leşkere ḥamle ḳıldılar. Nice kişiyi helāk ėtdiler. Āḫir leşker bir aradan ġulüv ėdüp büyük (12) gergedānı oḳıla depelediler. Ol ölicek ḳalanı dağılup ḳaçdılar. İskender anuŋ büyükligini ʿacebledi. Ol aradan tīz leşkerini ḳaldurdı. (13) Nezm-i Pālar memleketine ėrişdi. İskender gördi ki anlar daḫı bir ʿaceb ṭāyife, ḥisābı ve ḳıyāsı yoḳ. Ne atları ve ne cebeleri ve ne ḳılıçları ve ne gürzleri (14) var. İllā her birinüŋ boyı çam aġacına beŋzer. Kendüleri dīv gibi. Āvāzları gök gürler gibi. Çaġrışup İskender leşkerine ḥamle ḳıldılar (15) ve yer yėrin leşkere ṭaş urdılar. Leşker daḫı oḳıla ḳılıcıla anlaruŋ çoġını ḳırdılar. Ḳalanı ṣınup ḳaçdılar. Leşker ḳavmi anlaruŋ şerrinden emīn oldılar.

(16) **ستوه اسكندر شاه**

Ėy birāder gör ki sen İskender'i
Kim cihān içre nider ol serveri
(17) İş mi ḳaldı kim ol anı ėtmedi
Yol mı vardur kim ol aŋa gitmedi
Berr ü baḥr içre cezīre ḳalmadı
Kim anı görüp temāşā ḳılmadı
(18) Bu cihāna nice şehirler ėrdiler
Ḳanġısı ẓulmet içine girdiler
Zī saʿādet zī kerāmet ol ḳula
Kim Ḫudā ʿavni aŋa yardım ḳıla
(19) Bir ḳarıncaya eger ʿavni ėre
Biŋ Süleymān'a cevābını vėre
Kimse anuŋ ʿilmine ʿaḳıl ėrgüremez
Dil, anuŋ ʿilmi beyānın vėrimez
(20) Ṣıdḳıla durmaḳ gereksin her işe
Tā işüŋ iledibilesin bėşe
Başa varmaḳ isteriseŋ iş yėre
Ṣādıḳ ol Cabbār'a ve Peyġāmber'e

(21) **كشتن اسكندر اژدرها را** Ol aradan daḫı İskender geçdi. Niçe günden ṣoŋra bir muʿaẓẓam şehre ėrişdi ki ne kenārı bilinürdi ve ne (22) ortası. Ol ḫalḳ İskender'i ėşidüp ḳarşu çıḳdılar. Şāhlar erkānınca ḫoş taʿẓīm ve ʿizzet ėtdiler. Andan ikrām ve ʿizzetile İskender'i (23)

getürüp bir ḫoş maḳāmda ḳondurdılar. Ve dürlü dürlü döşekler getürdiler ve bī-ḳıyās ṭaʿāmlar ḥāżır ḳıldılar. İskender daḫı anlara ʿizzet*ile ikrām*[268] (24) eyledi. Andan İskender ol şehrüŋ üzerinde bir ṭaġ gördi ki başı göge yaḳın ėrişmiş. Ol ṭaġuŋ üzerinde bir ḳaç kişiler ṭururlar. (25) Ol kişiler aḫşam olınca ol yėrde ṭurdılar. Aḫşam olıcaḳ gitdiler. İskender anları ʿacebledi. Andan ol ḫalḳdan yol ṣordı.

(123b) (1) Ve Bu leşker ne aradan gėçmek gerek, dėdi. Anlar İskender'e duʿā ḳılup eytdiler ki: "Ėy şehriyār sizüŋ yoluŋuz işbu ṭaġıdı. Eved şimdi anda (2) ḳuş daḫı gėçmez olmışdur. Bu ṭaġuŋ ardında bir ejderhā durmışdur ki zehrinüŋ dütüni göge ėrişmişdür. Aġzından odlar şaçılur. Üzerine (3) ḳuş uġrasa göyünür. Zehrinden şunuŋ gibi şehrin ḫalḳı aŋa çāre bulamadı. Āḫir anuŋla müdārā ḳılduḳ. Günde bėş ṣıġır vėrürüz. Zīrā anuŋla aldanur. (4) Her gün bu ṭaġ başında gözçi ḳoruz. Ḳorḳaruz ki bir gün ṭaġuŋ bu yüzine gele ve bu şehri ḫarāb ḳıla." dėdiler. Çünki İskender bu sözi (5) ėşitdi ejdehānuŋ yėmegi vaḳtine dek ṣabr eyledi. Andan ḳullarına buyurdı, altun vėrüp bėş ṣıġır ṣatun aldılar. Derisini başlarıyla çıḳardılar (6) içini zehrile ve neftile ṭoldurdılar. Bir nice kişi anları getürüp ejdehānuŋ durduġı yėre getürdiler. İskender baḳup gördi bir ʿaceb nesne ḳara (7) ṭaġ gibi yatur. Dili göm gök ve gözleri ḳızıl ḳana beŋzer. Aġzından odlar çıḳar. Andan ḳolay yėre gelüp ṭaġ başından ol ṣıġırları ejdehānuŋ (8) üstine atdılar. Ejdehā inerken anları bir bir yutdı daḫı ol zehrile neft ejdehānuŋ içini pāre pāre ḳıldı. Her yanından delüp ṭaşra (9) çıḳdı. Ejdehā kendüyi ṭaşlara dögmekle süst oldı. Andan oḳıla Şāh-ı Ẕü-l-ḳarneyn ol ejdehāyı depeledi. Ṣaġ ve selāmet leşkerile (10) ol aradan geçüp ejdehā ḫavfından emīn *oldılar*[269]

Ṣıfat-ı Helāk-ı Ejderhā

Vėrdi ol zaḫmıla cānın ejderhā
(11) Kimseyi ėtmez ecel cengi rehā
Ger peleng ü şīr ü ger bebir ü neheng
Çāresüz olur ecel ṣanduḳda çeng
Aldı fikrile şeh ejderden ṭamar
(12) Zārıla şāhuŋ elinde oldı mār
Ṣunmaġıl fikr ėtmeden hīç işe el
Ki evvel olur fikret ve ṣoŋra ʿamel

---

[268] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[269] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Andan geçeçek bir ṭaġa daḫı ėrişdi ki (13) yüksekliginüŋ ḥaddi yoġıdı. İskender anı görüp ʿacebe ḳaldı. Hezār zaḥmetile ol ṭaġuŋ üzerine çıḳdı. Andan yapılmış bir nice sarāy (14) gördi. İçinde bir altun taḫt gördi. Yaḳın gelüp gördi ki ol taḫt üstinde bir pīr ölmiş yatur. Ammā hīç yöresinde ādem (15) oġlanı yoḳ ve ol pīrüŋ başında bir gevherden tāc var. Üzerinde altunlu ṭonlar ve çevresinde altun gümiş cevāhir bī-ḥisāb (16) dökülmiş. Her ki ol cevāhirden alurdı fi-l-ḥāl anı ditremek dutardı. Eger gine bıraḳmasa helāk olurdı. Elinden bıraġıcaḳ emīn olurdı. (17) İskender anı teferrüc ḳılurken nā-gāh ḳulaġına bir āvāz yėtişdi ki: "Ėy şehriyār, bu cihānda çoḳ rūzigār gėçürdüŋ ve niçe (18) şehlerüŋ taḫtını ve memleketini alduŋ. Ve niçe dost düşmen helāk ḳılduŋ. Niçe şāhları taḫtından ve iḳlīminden āvāre (19) eyledüŋ. Bu dünyāya ḳatı ḥarīṣ olduŋ. Meger hīç āḫiretüŋi aŋmazsın ve Ḥaḳ teʿālānuŋ ḳatına varacaġunı ṣanmazsın ki bu resme nefsüŋ (20) hevāsına uyduŋ ve dünyā cemīʿine böyle ḥarīṣ olduŋ. Bu azacıḳ ʿömür içinde ne çoḳ nesneye heves ḳılduŋ. Ben daḫı bir şāhıdum. İki yüz yıl (21) şāhlıġıla ʿömür gėçürdüm. Yüz pāre şehr ʿimāret ḳıldum ve iki yüz ḫazīneye ṭoldurdum ve iki yüz şehriyār öldürdüm ve iki yüz ḳalʿa ḫarāb (22) eyledüm. Rūm Mıṣır ve Hind ve Çīn benüm ḥükmümde idi. Cihānda benden ʿāḳıl kimse yoġıdı. Bunca yıl içinde bir gün ḫasta olmadum. (23) Āḫir ecel derdine çāre bulamadum. İşbu ḥāle giriftār oldum. Şimdi hīç nesneye elüm ėrişmez olmışdur.

Bī-vefā-yı rūzigār
(24) Dünyenüŋ işbudur işbu pīşesi
Vay aŋa kim dünyedür endīşesi
Besledügin ʿizz ü nāzıla cihān
Ḥasretile öldürür ṣoŋra ʿayān
(25) Ger gedā olsa kişi ger şehriyār
Mevt elinde cümle birdür ėy yār
Bilmedüŋ mi bunda yoḳdur ḳarār
Ki ʿazīz eyler kişiyi gāh ḫār

(124a) (1) Geh ėder pest ādemi geh bülend
Gāh dil-şād eyler ve geh müstemend
Kim cihān cümle ḫaṭardur ṭolu bīm
Aŋa tekye ėtmek ḫaṭādur ʿaẓīm
(2) Salṭanat çün ʿāḳibet zāyil olur
Biŋ yılısa daḫı bī-ḥāṣıl olur

Ėtme tekye dünyeye k’ol saht-rūy
Bī vefādurur be-ġāyet tond-ẖūy
(3) İki yüzlüden ṭaleb ėtme vefā
İki yüzlüden bulam dėme ṣafā

“İmdi ėy İskender, benüm ḥālümden ʿibret alġıl. Elüŋde furṣat variken (4) ve ʿömür senüŋle yār iken ẖayr işlere dürüşgil. Ve Ḥaḳ’dan yanını unutmaġıl. ʿÖmrüŋi ʿabes yėre gėçürmegil. Āẖir bu furṣat elden çıḳacaḳdur (5) ve elüŋde nesne ḳalmayacaḳdur.” dėdi. İskender’üŋ bu ẖaberden göŋli ḳorḳdı ve bu söz anuŋ yüregine dāġ oldı. Ol aradan leşkerini (6) alup şehr-i Hurūm’dan yaŋa ʿazm ḳıldı. رفتن اسكندر بشهر هروم Çünki İskender Rūm serverleriyle bir nice gün gitdiler (7) bir gün bir şehre ėrişdiler ki adına Hurūm dėrler. Ol şehrüŋ ẖalḳı ṣırf ʿavratlardı, anda hīç er olmazdı. ʿAvratlar cebe ve cevşen gėyüp (8) erenler gibi meydāna gėrüp ceng ėderlerdi. Er ādemi gözlerine kestürmezlerdi. “Cihānda bizden özge kim vardur?” dėrlerdi. Şāh ol şehre yaḳın gelicek (9) buyurdı yazıcı bir ẖūb nāme yazdı. Evvelinde Ḥaḳ teʿālāya yād ḳıldı. Andan eytdi: “Benüm ḳatumdan ki İrān ve Rūm şāhı İskender-i ṣāḥib-ḳırānam. Sizüŋ ḳatuŋuza ki (10) Hurūm şehrinüŋ ʿālimlerisiz. Ėşitdiŋiz ki ben cihānda neler ḳıldum ve ne ḳadar şehlerüŋ başın kesdüm. Tā ululıḳ başını feleke ėrürdüm. Her ki benüm emrümden baş çeke (11) anuŋ yėri ṭopraḳ olısardur. Ḥaḳḳ’uŋ ʿināyetiyle cihānı başdan başa görsem gerekdür veʿālemi benüm emrümde ḳılsam gerekdür. Dilerseŋüz ki ḳılıcum ẖavfından (12) emīn olasız, emrüme muṭīʿ olup benüm ḳatuma gelesiz. Yoḳ dėrseŋüz ʿālemi başıŋuza zindān ḳılam. İmdi *ėy şehriyar*,[270] nāme ḳatuŋuza ėrişicek eglenmeyesiz (13) ulularuŋuzdan bir nice kişi benüm ḳatuma gönderesiz.” dėdi. Pes ḥükemā-yı Rūm’dan bir söz ehli ʿāḳıl kişi varıdı. Aŋa emretdi ki ol nāmeyi (14) alup Hurūm şehrine ilede hem aġız ẖaberin ne buyurdıysa söyleye. Hemān sāʿat ol ʿaḳl issi ḥakīm, yėrinden ṭurdı; nāmeyi alup şehre (15) ʿazm ḳıldı. Yaḳın gelicek baḳdı gördi ki bir muʿaẓẓam şehr. Ādem āvāzı ferseng-be-ferseng yėr gitmişdür.

Ṣıfat-ı Şehr
(16) Ol arada gördi ol merd-i güzīn
Bir muʿaẓẓam şehr yapmışlar yaḳın
Līk ol şehrüŋ enile uzunı
Ehl-i tārīẖ yėdi fersaẖ dėr anı
(17) Ḳaṣr-ı eyvān şehrüŋ içi ser-te-ser

[270] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Ḳubbelürdür muʿteber ṭāḳ u kemer
Yapısınuŋ cümle mermerdi işi
Nāyim ü ḳāyim ü ruḫām içi ṭaşı
(18) İşbu resme şehrin içi şehriyār
Ādem ile ṭoluydı herçi var
Şöyle kim fersaḫ be fersaḫ ėy peder
Şehr içinde ḫalḳ ġulüvsidür gider

(19) Ol ʿavratlar ḥakīmüŋ İskender'den geldügin ėşidicek ḥakīme ḳarşu çıḳdılar. ʿİzzetle götürüp bir sarāya ḳondurdılar ve andan nāmeyi oḳıdılar. Çünki nāme (20) oḳundı mażmūnı ne ise maʿlūm oldı, tīz ḫātūnlaruŋ ʿāḳılları bir araya cemʿ oldılar ve İskender'üŋ nāmesine cevāb yazdılar. Dėdiler ki: "Ėy (21) şāh-ı ʿālem, hemīşe Ḥaḳ teʿālā seni şād ḳılsun. Bilesin ki nāmeni oḳuduḳ ve mefhūmını bildük. Ėlçiye ʿizzet ḳılduḳ. Nāmeye göre uş cevāb yazup (22) gine ḥażretüŋe gönderdük. Evvel ol şāhlaruŋ aḥvālinden dėmişsin ve anlara ẓafer bulduġun söylemişsin. İmdi: "Ėy serverī, rūzigār (23) dāyim kişinüŋ murādınca olmaz. Bu ėtdügüŋ erliklere ġurūr ḳılma *ve şāhlıġuŋa ʿitimād ėdüp*[271] çarḫuŋ gizlü işlerinden ġāfil olma. Eger Hurūm vilāyetine (24) leşker getüresin leşkerüŋden yėg ḫātūnlar leşkerin göresin ki her biri ceng ėdici ḳaplan gibidür. Gėce ve gündüz ceng ṭonını arḳalarından çıḳarmazlar (25) ve nām ve neng içün cāna ve başa ḳalmazlar. Ve daḫı bilesin ki sen bizümle ceng ėdicek eger bize ġālib olup şehrümizi

(124b) (1) alursaŋ bize ziyān ḳılursaŋ senüŋ eyle ėtmeŋle aduŋ yücelmez. Ve eger Taŋrı furṣat vėrüp biz saŋa ġālib olup leşkerüŋi ṣırsavuz (2) ʿālemde sen bed-nām olursın. Tā ḳıyāmete degin ol ad yavuzlıġı senden zāyil olmaz ki İskender ʿavratlar cenginden gėrü (3) ḳalmış ve anlaruŋ elinde zebūn ve ʿāciz olmış ve ḳaçmış dėrler. Ve daḫı bizüm ʿādetümüz oldur ki ḳaçan ki bizden bir ḫātūn ceng içinde bir ulu (4) pehlevān yıḳsa anuŋ başına altun tāc urup ʿālem ve sancaḳ vėrüp taḫta gėçürürüz. Şimdiki ḥālde leşkerümüzde otuz biŋ ḫātūn (5) vardur ki her biri başında altun tāc gėyer ve elinde bir ulu server helāk olmışdur. Ve daḫı on biŋ ḳız oğlan bizüm pās-bānımuz vardur ki (6) her gėce ḳalʿamuzı beklerler. Bir er gördügümüz yoḳdur. Cemīʿmüz pāk ḳızlaruz ve merdāneliḳ daʿvāsın ḳıluruz. Bizden bir ḫātūn eger ere varmaḳ (7) istese ayruḳ bizüm şehrimüzde duramaz ve anuŋ yüzini erinden ġayrı kimse *bilmez ve*[272] göremez ve ʿömri olduḳça evden ṭaşra çıḳamaz. Ḳaçan (8)

---

[271] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[272] B. nüshasından tamamlanmıştır.

vilāyetimüzde bir ḳız ṭoġsa büyüdükden ṣoŋra anı görürüz. Eger ṭabīʿatında süstlük olup ḫātūnlar gibi reng, ḳoḫu iḫtiyār ėdüp zenāne (9) dirilürse anası ḳatında ol daḫı perdeden çıḳamaz. Ve eger pāklık ve merdānelik iḫtiyār ėdüp bizüm ṭarīḳimüz iḫtiyār ėderse anı şehrimüze getürüp (10) bize yoldaş ḳıluruz. Ve bizüm şehrimüzün yolları ṣarpdur ve dört yanı deŋizdür. Gėçmesi müşkildür. İmdi ėy server, sen *bir*[273] ulu şāhsın. (11) aduŋ ʿālemi dutmışdur. Ne ḥācet ki sen bu vilāyete gelesin, bizümle ceng ėtmek isteyesin? Vaḳt ola ki elümüzde şikest olup (12) bed-nām olasın. Bizüm leşkerimüzüŋ pāyānı yoḳdur ve ḳılıçdan yüz döndermek bizde ʿādet degüldür." dėdiler. Bu vechile nāmeyi tamām (13) ėdüp bir söz ehli ḫātūnuŋ eline vėrdiler. "Bu nāmeyi İskendere ilet." dėdiler. Ḫātūn sefer yaraġını gördi, başına tāc gėyüp (14) şāhāne ṭonlar gėydi. On *dāne*[274] ḫūb ṣūretlü ḳız oġlan yoldaşıla İskender'e gitdi. Gördi ki bir ṣaḥrāyı leşker ṭoldurmış.

Naẓm

Gördi kim (15) bir ulu ṣaḥrā ėy güzīn
Ṭop ṭolu leşker ḳonup ṭutmış için
Yer yėrin ḫayme ve çādır ḳurulı
Bī-ḳıyās büngāh sayvān urılu
(16) Nireye baḳsaŋ gözin ol zamān
Gözlerine leşkeridi ėy fülān
Ṣanasın ādem deŋizi durur
Gāh gāh deryālayın ṣan mevc urur
(17) Şöyle ṣan kim nerre dīvler bir yėre
Cemʿ olmış kim Süleymān'a ėre
Ger göreydi ol çeriyi Nerrīmān
Nerm olurıdı ol dem içre hemān

(18) Çünki ḫātūn ol leşkeri gördi bir zamān ḥayrān ḳalup andan gelüp İskender'e ḫātūnlaruŋ selāmını degürdi ve nāmeyi öŋinde ḳodı. (19) Çünki İskender nāmeyi oḳıdı ḫātūna eytdi: "Var şāhuŋa benden selām eyle eyt ki: 'Cihānda bir ḫān ḳalmamışdur ve yėryüzinde bir ulu sulṭān (20) ḳalmamışdur. Cemīʿsi baŋa ḳul olup emrüme muṭīʿ olmışlardur. Ben bu dükeli aġır leşkerile bunca pīl ve küslerile ḫātūnlarıla ceng ėtmege (21) gelmedüm. Benüm murādum oldur ki sizüŋ şehrinüzi daḫı görem ve ersiz nice dirilürsiz ve neden böyle çoġ olduŋuz bilem. Pes vech (22) oldur ki bizüm ḳatımuza gelesiz ve şehrüŋüzi bize teferrüc

[273] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[274] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ḳıldurasız.” dėdi. Ol ḫātūn çün bu resme ḫaber ėşitdi yėr öpüp şāhuŋ (23) ḳatından gitdi. Gelüp ḫātūnlara ḫaberi bildürdi. Pes ol ḫātūnlaruŋ ulular bir araya cemʿ olup ṭanışdılar şunuŋ üzerine ittifāḳ ėtdiler ki (24) iki biŋ ʿaḳl issi ve söz ehli ḫātūn yaraḳlanalar. Her on ḫātūnuŋ elinde bir altun tāc ola ve gevherlerile muraṣṣaʿ ola. Şehre yaḳın (25) gelicek İskender’e ḳarşu çıḳalar. Ol iki yüz tāc aŋa pīş-keş çekeler. Andan ṣoŋra ḫātūnlar suvār olup cümlesi İskender’e

(125a) (1) ḳarşu çıḳalar ve altunlar ve gevherler nis̱ār ėdeler. Andan şerā’iṭ-i ḫiẕmet ne ise yėrine getürüp İskender yine göndereler. Çünki (2) tedbīrleri anuŋ üzerine ḳarār buldı, ol ḫātūn gine İskender’e gelüp ḫaber getürdi. İskender buyurdı kūs dögüldi ve ʿalemler çözüldi. (3) Leşker küllī at arḳasına geldi. Ulu şevketile İskender şehre ʿazm ḳıldı. İki menzil yėr gitdiler neden ṣoŋra bir yėre ėrişdiler ki yėller eser (4) ve ḳarlar yaġar ki ṣovuḳlıġı vaṣf olunmaz. İki menzil ol ṣovuḳda ve ḳar içinde gitdiler. Leşkerden çoḳ kişiye ziyān yetişdi ve ḳatı buŋaldılar. (5) Hezār miḥnetile ol ṣovuḳdan geçdiler. Şehre yaḳın geldiler nā-gāh bir ḳara dütün çıḳdı ve ḳara bulutlar belürdi. Ṣanki leşker od içine (6) giderdi. Cebeler ḳızup leşkerüŋ arḳasını yaḳdı. Bārī bu ḳadar zaḥmetile şehre geldiler. Anda bir ṭāyife gördiler ṣūretleri ḳış gėcesi gibi (7) ḳapḳara, alt ṭudaḳları yaḳalarından aşaġa ṣarḳmış, üst dudaḳları burunlarını örtmiş; gözleri ḳan gibi aġızlarından od çıḳar. Ol ḳavm (8) İskender’i göricek ḳarşu gelüp ʿizzet ḳıldılar. Andan İskender’e fīller getürdiler ve armaġānlar vėrdiler. Dėdiler ki: “Ol çekdügüŋüz ṣovuḳlar (9) ve issiler bizüm fiʿlimüzdür. Anları biz ḳıluruz. Ve bu vilāyete sizden ġayrı kimesne gelmemişdür.” dėdiler. A*ndan*[275] İskender anlaruŋ ḫilḳatın ʿacebleyüp (10) ḫāliḳuŋ ḳudretine ḥayrān ḳaldı.

Beyt
Gör ne ḳudret işler işler ol ġanī
Ėrişmez fikr ḳılsa ʿaḳl anı
(11) Ḥikmetidür ḳādirüŋ bunlar yaḳın
Sen bu sözden ḳo gümānı key saḳın
Ḥaḳ teʿālā her işe ḳādir durur
Emr ḳanda dėrse ḥāżır durur
(12) Böyle kim ḫilḳat ḳılur ol pādişāh
Birligine cümle anuŋdur güvāh

[275] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Andan şāh-ı Ẕü-l-ḳarneyn ol aradan geçüp ḫātūnlar şehrine (13) ʿazm ḳıldı. Şehre yaḳın iricek ol iki biŋ ḫātūn başlarında tāc ve ḳulaḳlarında pīrāye aṣdılar. Deŋizi geçüp İskender'e ḳarşu (14) gelüp ʿizzet ḳıldılar ve şehre yaḳın bir laṭīf murġazāra ḳondılar. Ol gėce andan İskender'e ḫiẕmet ėtdiler. Ṣabāḥ İskender'i alup (15) şehre geldiler. Ol ḫātūnlar leşkeri bölük bölük ḳarşu çıḳdılar. Şāhuŋ üstine altunlar ve gevherler nis̱ār ėtdiler. Şāh ol gün şehri teferrüc ḳıldı (16) ve anlaruŋ ḥāllerini bildi. Çünki ol gėce daḫı geçdi ṣabāḥ leşkerini çeküp diyār-ı Maġrib'e ʿazm ḳıldı. Bir gün Maġrib-zemīnde (17) bir muʿaẓẓam şehre ėrişdi. Gördi ki ḫalḳuŋ yüzleri ḳızıl ve saçları ṣaru. Ceng ėdici yavuz ṭāyife idi. Anlar daḫı İskender'üŋ ḳatına (18) geldiler duʿā ve ikrām ḳıldılar. İskender ol ḳavme ṣordı: "Bu diyārda ʿacāyibden ne vardur?" dėdi. Anlardan bir pīr eytdi: "Şāhā, bu ṭarafda (19) bir şehir vardur. Anlaruŋ yaḳınında bir göl vardur. Kimse anuŋ ṣuyından alımaz. Aḫşam olıcaḳ güneş ol araya gelür. Ol gölüŋ içinde belürsiz (20) olur. Ol ṣudan aŋaru ḳaraŋulıḳdur ve anuŋ ʿacāyiblerinüŋ nihāyeti yoḳdur. Ve ol ḳara gölgenüŋ içinde bir çeşme vardur ki adına "āb-ı (21) Ḥayvān" dėrler. Ol çeşmenüŋ ṣuyı Firdevs uçmaġından gelür. Ṣuyına giren kişide günāh ḳalmaz ve içen kişi ebedī ḥayāt bulur, ölmez." dėdi. (22) İskender eydür: "Ol ḳaraŋulıġa er nice varur?" Pīr eytdi: "Anda varan kişi ṭaylara binmek gerek." Pes İskender buyurdı, yābānda (23) güdilür atlardan dörder yaşında iki biŋ ṭay getürdiler. Ol aradan leşkerini çekdi. Ol gün batduġı gölüŋ ḳatındaġı şehre (24) geldi. Gördi ki bir muʿaẓẓam şehr, ne ortası bellü ḫod ne kenārı; havāsı muʿtedil. Köşkler ve sarāylar yapılmış, baġlar müzeyyen ārāste (25) olmış. İskender ol şeherde ḳondı. Aḫşam olıcak bir ḳaç atluyıla ol çeşmenüŋ kenārına geldi. Güneş ne vechile batduġın

(125b) (1) teferrüc ḳıldı. **رفتن اسكندر بطلب اب زنده كاني** Çünki ṣabāḥ oldı İskender leşkerinden bir nice yarar kişiler aldı. Bāḳī leşkerin (2) ol şehirde ḳodı. Ḳırḳ günlük azık götürdi. Ḳaraŋulıġa Āb-ı Ḥayāt isteyü gitdi. Meger ol demde Ḫıżır peyġāmber ʿaleyhis-ṣalavāt ve-s-selām (3) İskender'üŋ vezīriydi. İskender her ne iş işlese Ḫıżır'uŋ iẕniyle ve anuŋ ṭanışıġıyla ėderdi. Ve ol araya daḫı İskender Ḫıżır buyruġıyla (4) gelmiş idi. Ve İskender'e dėmişdi ki: "Eger Āb-ı Ḥayāt'ı ele getürevüz çoḳ zamān Ḥaḳ teʿālāya ʿibādet ḳılur ölmek teşvīşinden emīn olavuz." (5) dėmişdi. Meger Ḫıżır peyġāmberüŋ iki mühresi varıdı. Birini kendü şemʿ ėdindi ve birini İskender'e vėrdi. Ol mühre gėcede *ve*[276] gündüzde nūr vėrürdi. (6) Ol iḫtiyār ėtdügi leşkeri alup Allāh teʿālāya tevekkül ḳıldılar, tekbīr getürüp ẓulmete girdiler. İki gün

[276] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Ḥıżır peyġāmber İskender’ile gitdi. (7) Üçinci gün yol iki oldı. Ḥıżır İskender’den ayru düşdi. Taŋrı’nuŋ taḳdīriyle Ḥıżır āb-ı Ḥayāt’a ėrişdi. Gövdesini yuyup ṣuyından içüp (8) Allāh’a şükr ḳıldı. Çünki maḳṣūdı ḥāṣıl oldı, tīzcek ẓulmetden ṭaşra geldi. İskender nice gün ol ẓulmetde (9) ḳaldı. Çünki Ḥaḳ teʿālādan naṣīb olmadı İskender āb-ı Ḥayāt’a yol bulmadı. Nice günden ṣoŋra bir aydınluġa ėrişdi. (10) Anda bir ʿacāyib ṭaġ gördi, üzerinde oddan ʿamūdlar dikilmiş uçları göge yaḳın ėrişmiş. ʿAmūdlaruŋ başında büyük büyük (11) yuvalar yapılmış. Her bir yuvada bir ḳuş ḳarār ėtmiş, dürlü dürlü dilile Ḥaḳ teʿālāya tesbīḥ ėderler. İskender’i göricek ol ḳuşlar çaġırdılar, (12) ḳatlarına daʿvet ḳıldılar. İskender tīz ol ḳuşlaruŋ ḳatına vardı. Eytdiler ki: “Ėy server, bu dünyāda bir ḳaç gün ʿömriçün ne zaḥmet çekersin? (13) Göge daḫı çıḳarsaŋ āḫir helāk olacaḳsın.” dėdiler. Andan eytdiler: “Gel yalıŋuzca işbu ṭaġuŋ üzerine çıḳ ki ʿacāyib göresin.” (14) İskender ol dėdikleri yėre vardı. Gördi ki İsrāfil durmış ṣūrı aġzına almış. Şöyle muntaẓır durur ki ne vaḳt Ḥaḳ teʿālādan (15) ḥiṭāb gele ve ṣūrı urmaġa emr ḳıla. İsrāfil, ṭaġ başında İskender’üŋ yüzini göricek gök gürler gibi çaġırup eytdi ki: “Ėy (16) nefs hevāsına ḳul olmış kişi, dünyāya ḥarīṣ olup böyle dürüşme. Ve tāc ve taḫt içün ne bunca zaḥmet çekersin? Yüri raḫtuŋı (17) dirgitmek yaraġında ol. Senüŋ ʿömrüŋ āḫir olmaġa yaḳındur. Dünyādan vāz gel, āḫiretçün çalış; nefsüŋe inṣāf vėr, ārzūlarından menʿ eyle.

(18) Beyt
Daḫı dėr ėy miḥnet issi şehriyār
Ne ʿacāyib raḫşa olmışsın suvār
Ġāfil olma işüŋ issin gözlegil
(19) Ṭoġru yol giden çıġırı izlegil
Tā ėresin enbiyālar şehrine
Ġarḳ olasın nūr-ı raḥmet nehrine
Yā Sikender, böyledür ʿilm ü edeb
(20) Māl ü milki Taŋrı’dan ḳılma ṭaleb
Yoḫsa anca māl ü milk vėrür saŋa
Ki aldanuban ġurre olursun aŋa
Renci çoḳdur dünyā gencinüŋ yaḳın
(21) Yā Sikender rence düşme key ṣaḳın
Rence degmez cihānuŋ genci bil
Renc çekme genc içün sen anı bil
Tā ki dünyā seni ġurre ḳılmaya

(22) Āḫiret milkin elüŋden almaya
Fānī milk içün beḳā taḫtın ḳoma
Ḥayf ola kim külḫana ḳona Hümā

İskender eytdi: "Ėy dirīġ ki (23) bizüm naṣībümüz rūzigārdan buyımış. İki gün bir arada olmayavuz dünyāda rāḥatlayın görmeyevüz." dėyüp ol ṭaġdan aġlayuraḳ aşaġa (24) indi. Öŋünce ḳulavuz yine ẓulmete girdiler. Perīşān ḫāṭırıla leşkerden yaŋa revān oldılar. Ol ḳaraŋulıḳda giderken (25) bir āvāz ėşitdiler. Eydür ki: "Her ki ayaġ altından ṭaş götürür, aydınlıġa çıḳıcaḳ peşīmān olur; götürmeyen daḫı peşīmān olur!"

(126a) (1) dėyü çaġırur. Leşker ḳavmi küllī bu sözi ėşitdiler. Baʿżısı peşīmān olıcaḳ nesneye ne ḥācet götürmek, dėyü almadı. Baʿżısı çoḳ götürdiler. (2) Hemān ki ṭaşra çıḳdılar, gördiler ki ol ṭaşlar küllī yāḳūtmış. Götürenler az götürdügine peşīmān oldılar. Götürmeyenler (3) ḫod be-ġāyet peşīmān oldı. Āġāz-ı Dāsitān Çünki İskender ẓulmetden çıḳdı iki hafta leşker diŋlenmekçün ol (4) şeherde ḳarār ėtdi. Andan leşkerini çeküp maşrıḳ ṭarafına ʿazm ḳıldı. Bir nice gün gitdikden ṣoŋra bir laṭīf şehre ėrişdi. (5) Şöyle ṣanayduŋ ki ol şehrüŋ üzerine yėl gėçmemişdür, yėl esüp toz ḳondurmamışdur. Çünki İskender'üŋ kūs āvāzını ėşitdiler (6) ol şehrüŋ uluları iki mīl yėr İskender'e ḳarşu geldiler, ikrām ve ʿizzet ḳıldılar. İskender daḫı anları ḫoş gördi ve anlara luṭfıla (7) söyleyüp ḫāṭırlarını ḫoş eyledi. Andan anlara ṣordı: "Bu diyārda göricek ʿacāyibden ne vardur?" Ol ḫalḳ aġlaşdılar, eytdiler: "Şāhā (8) bizüm bir ʿacāyib müşkil ḥālümüz vardur ve dermān bulunmaz derdümüz vardur. Andan ʿacāyib bu vilāyetde nesne yoḳdur ki işbu (9) ṭaġuŋ ardında bir ṭā'ife vardur. Anlara Ye'cūc ve Me'cūc dėrler. Anlaruŋ elinde cigerümüz ḫūndur ve göŋlümüz maḥzūndur. (10) Anlar ki bizüm şehrümüze gelürler belā ve rence mübtelā ėderler. Kimse anlara ḳarşu durup ceng ėdemez. Gürbüz yaġıdur ādemlerinüŋ (11) yüzleri ve dilleri ḳaradur. Gözleri ḳana beŋzer. Dişleri ṭoŋuz azusına beŋzer. Gevdeleri ṭopṭolu ḳıldur. Ḳulaḳları pīl (12) ḳulaġına beŋzer. Yatsalar ḳulaḳlarınuŋ birini örtinürler ve birin döşenürler. Āvāzları bulut āvāzına beŋzer. Her anadan biŋ oġul doġar. (13) Bölük bölük ḳoyun sürüsi gibi yürürler. Segirtmekde geyige ve ḳolana yėterler. Bahār olıcaḳ gök gürler ve bulutlar ḳopar deŋiz ḳaynar cūşa gelür. (14) Mevc içinden ejdehālar ve nehengler belürür. Ol bulutlar ol taġ gibi nehengleri götürür. Ol ṭāyifenüŋ üstine yaġdurur. Bölük bölük (15) ol nehengleri devşürürler. Bir yıldan bir yıla yėyecekleri oldur. Ol dükenecek ṭaġdan ot yėrler. Ḳış olıcaḳ arıḳlar, yaz olıcaḳ semürürler. (16) Ḳurd gibi ḳaba āvāzıla uluşırlar. Eger pādişāh bizüm bu derdümüze dermān ḳıla ve bizi bu derd u ġamdan āzād ḳıla tā ḳıyāmete degin anuŋ (17) eyü adı söylene. Cemīʿ ʿālem aŋa

āferīn ḳıla.” dėdiler. İskender anlaruŋ sözlerüŋ ėşüdüp ʿacebe ḳaldı ve ḳatı melūl oldı. Eytdi ki: (18) “Māl bizden, iş işlemek sizden. Allāh’dan ʿināyet olursa sizi bu dertden ḳurtaram.” dėdi. Anlar eytdiler ki: “Ėy şehriyār, (19) belā ve ḳażā senden ıraġ olsun. Biz cemīʿmüz senüŋ ḳuluŋuz ne buyurursaŋ yėrine getürelüm ki bizüm bundan gereklü maṣlaḥatımuz (20) yoḳdur.” dėdiler. **بستن اسكندر سد ياجوج و ماجوج را** Pes İskender atlandı, niçe ḥakīmler ve ʿāḳıllarla (21) ol ṭaġa geldi. Buyurdı, demürciler getürdiler. Baḳır ve tuç ve ṭaş ve kireç ḥāżır ḳıldılar. Aġır çekūçler ve körükler yaraḳladılar ve yitecek (22) ḳadar odun cemʿ ėtdiler. Her ne ḥācetse ḳaydın gördiler. Buyurdı ol iki ṭaġuŋ aralıġına iki dīvār yapdılar. Tā ṭaġa ber-ā-ber (23) çıḳdı. Buyurdı ol iki dīvāruŋ aralıġını yüz arış yėr ḳodılar. Ve ol yüz arış yėre bir arış demür ve bir arış kömür ḳodılar. Arasına (24) baḳırdan altundan ve gümüşden ve her dürlü gevherden ḥācet ḳadar ḳarışdurdılar ve anuŋ arasına kükürd ve neft ḳatdılar. Üstine (25) gine ḥācet ḳadar kömür dökdiler. Andan buyurdı, yüz biŋ demürci ol kömürlere od ṣalup körük çekdiler. Çünki

(126b) (1) ol kömürler yandı, ol kükürd ve neft dutuşdı dütün felege ėrişdi. Ol demür ve baḳır ve altun ve gümüş eriyüp birbirine (2) karışdı. Allah’uŋ emriyle bir muḥkem dīvār oldı. Ol ki Ye’cūc ve Me’cūc ol sedden gėçmege ʿāciz ḳaldılar. Ol ḫalḳ, anlaruŋ şerrinden emīn (3) oldılar ve şāhuŋ fikrine āferīn ḳıldılar. Ol ḫalḳ cemīʿsi neye mālik ise küllīsi İskender’üŋ öŋine getürdiler. İskender anlardan (4) hīç nesne ḳabūl ėtmedi. Ḥaḳ teʿālāya delim şükürler ḳıldı.

Beyt

Ḥaḳ teʿālā nesl-i insānı ėy yār
(5) Key kerāmetlü ḳılupdur āşikār
On sekiz biŋ ʿālem içre ėy hümām
Bir güzīde ādem oġlıdur tamām
Ādemīden daḫı yėgrek şey mi var
(6) Olsa anı öŋereydi Kirdigār
ʿİlm ü ḥikmet ʿayn-i ʿibret ėy ʿamū
Evvel āḫir ādemīdedür ḳamu
Ādemüŋ tekrīmine budur delīl
(7) Mevtden artuġına bulur sebīl
Gör ki İskender ḳuluban cedd ü cehd
Rāh-ı Ye’cūc üzere nice yapdı sed

Pes şāh-ı Ẕü-l-ḳarneyn ol (8) aradan yine leşkerini çekdi, Maşrıḳ'a ʿazm ḳıldı. Bir aydan ṣoŋra bir ṭaġa ėrişdi ki aŋa ādem oġlanı ve cānavārlar uġramış (9) degildi. Ol ṭaġuŋ üzeri küllī lācüverd idi. Anda bir ḳubbe gördi, ṣaru yāḳūtdan yapılmış; içinde billūrdan ḳandīller asılmış. (10) Çerāġ yėrine bir ḳızıl gevher ḳomışlar. Altına bir çeşme ve bir ḥavż bünyād ḳılmışlar. Gevherüŋ ʿaksi ol ṣuya düşmiş. Evüŋ içine güneş gibi (11) nūr vėrmiş ve ol ḥavżuŋ üstine bir altun taḫt ḳomış. Üstinde bir baḫtı ḳara kişi yatur. Gevdesi ādem gevdesine başı ṭoŋuz (12) başına beŋzer. Altına kāfūr döşemişler ve üstine ḥarīr örtmişler. Her kimse ki ol evden nesne ala fi-l-ḥāl anı ditremek ṭutar. (13) Gine ḳomazsa helāk olurdı. Çünki İskender ol maḳāma yėtişdi, ol ölüp yatan kişiye biraz vaḳt naẓar ḳıldı. Nā-gāh ol (14) çeşmeden bir āvāz geldi ki: "Ėy ḥarīṣ ḳul olmış kişi, dünyāyiçün çoḳ dürüşme. Cihānuŋ ʿacāyibini ve ġarāyibini çoḳ gördüŋ ki senden ġayrı (15) kimse anı görmiş degüldür. Şimdiden ṣoŋra düzgünüŋi devşür ki ʿömrüŋ āḫir olmaġa yaḳındur. Şāhlıḳ taḫtına yoluŋ dükenmişdür. (16) Benden ʿibret alġıl ki gūş-ı pīl-dendān benem ki Mirdās-ı tāzī aṣlındanam. Maşrıḳ'dan tā Çīn'e varınca benüm ḥükmümde idi. Hergiz (17) cihānda bir şāh baŋa ġarīm olmadı. Cengde şol ḳadar serverler başın kesmişem ki vaṣfa gelmez. ʿĀlemde ne ḳadar nām-dār varısa (18) baŋa Taŋrı dėrlerdi. Rızḳlarını ve her işlerini benden bilürleri. Bu resme biŋ yıl ʿömür sürdüm ve bu biŋ yıl ʿömür içinde (19) bir gün Taŋrı'yı aŋmadum. Ve āḫir vaḳitde ecel pençesinden ḫalāṣ bulamadum. Şimdi uş belā vü miḥnetile giriftār oldum. Tāc ve (20) taḫt baŋa hīç fāyide ėtmedi." dėdi. İskender bu sözden be-ġāyet ḳorḳdı. Tīz leşkerine geldi. Allāh adını yād ḳılup leşkerini (21) ol aradan aldı. Melūl ve maḥzūn niçe gün gitdükden ṣoŋra bir laṭīf maʿmūr şehre ėrişdi. *Ol*[277] şehrüŋ ululları İskender'e (22) ḳarşu çıḳup ikrām ve ʿizzet ḳıldılar. Eytdiler ki: "Şāhā, bu vilāyete hīç leşker gelmiş degüldür ve bizüm ḫalḳumuz şāh adın (23) ėşitmiş degüldür. Şükr ki sen bu iḳlīme geldüŋ, bizüm cānumuz saŋa fidā olsun." dėdiler. Andan anlaruŋ sözinden şād oldı. Andan (24) İskender anlara ṣordı. Eytdi: "Bu vilāyetüŋüzde ʿacāyibden görecek ne vardur?" Anlar eytdiler: "Şāhā, bunda bir ʿacāyib görecek nesne vardur ki hīç dünyāda yoḳdur. Bunda iki (25) söyler aġaç vardur ki birbiriyle çiftdür. Biri ėrkek ve birisi dişidür. Laṭīf reng ve ḫūb ḳoḫusı vardur. Gündüz irkegi söyler." dėdiler. İskender ṣordı ki:

(127a) (1) "Ol aġaç ne vaḳtin söyler?" Eytdiler ki: "Hemān ki gündüzden ṭoḳuz sāʿat geçe, ol aġaç dile gelür ve ḫūb āvāzıla söyler *ammā*[278] anuŋ sözüni (2) başı devletlü kişiler ėşidür.

[277] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[278] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Ve gėce dişisi söyler. Yaprağı müşg gibi ḳoḳar.” dėdiler. Yine İskender ṣordı ki: “Andan öte ʿacāyibden (3) ne vardur?” dėdi. Eytdiler: “Ol arada hemān yėr dükenür. Yol yoḳdur ayrıḳ.” dėdiler. Pes İskender niçe kişiyle ol aġacı görmege vardı. (4) Tā vaḳt olunca ṣabr ḳıldı. Hemān ki gün ḳarārına ėrişdi, aġaçdan bir ḳorḫulu āvāz geldi ki şāh eytdi: “Bu ne heybetlü söz olur ki (5) cigerümüzi ḳanıla yur. Ėy kişiler bu aġaç ne dėr ve ne söyler bize bildürüŋ?” dėdi. Dėdiler: “Ėy İskender bu cihānda niçe yėlersin? (6) Bir yıl iki hafta ʿömrüŋ ḳalmışdur.” dėyü söyler dėdiler. İskender anı ėşidicek gözlerinden ḳan aḳıtdı, göŋül pür derd oldı. Aġız açup (7) daḫı kimseye ḫaber söylemedi, ṣabr eyledi, tā dün yarusı olınca. Hemān ki ol vaḳt oldı aġacuŋ birisi daḫı faṣiḥ dilile söyledi. (8) İskender yine ol tercümāndan ṣordı. Dėdiler ki: “Şāhā şöyledür ki: ‘Ėy İskender bu giŋ cihānda ululıḳ ārzūsıçun zaḥmetler (9) çekdüŋ ve cānuŋa şikencler ḳılduŋ. Uşta ʿömrüŋ āḫirine ėrişdi. Şimdiden ṣoŋra çoḳ eglenmezsin.’ dir, dėdiler.” İskender eytdi: (10) “Bir ṣoruŋ ki ben ṣaġlıġıla Rūm’a varur mıyın, anam beni diri görür mi yoḫsa ḥasretile bu ġurbetde ölür miyem?” dėdi. Tercümān ṣordı, aġaç (11) cevāb vėrdi. İskender’e eytdiler: “Şāhā, şöyle dėr ki: ‘Seni Rūm’da ne anaŋ görecekdür ve ne taʿalluḳātuŋ. Raḫtuŋı devşür. Bu vilāyetden (12) gitmek ardınca ol ki yaḳın zamānda saŋa ecel ėrecekdür.’ dėdi.” İskender ol ḫaberi ėşidicek melāleti daḫı ziyāde oldı. (13) Ol aradan gidüp yine leşkerine geldi. Şehrüŋ ululları İskender’e tuḥfeler ve armaġānlar getürdiler. İskender anda bir gök cebe gördi, (14) altunıla ṭoḳunmış ve gevherile muraṣṣaʿ olmış. Ėni ve ḳalınlıġı bir pīl derisince idi ve üzerinde yüz altun yumurda varıdı. Her yumurdanuŋ aġırlıġı (15) altmış batmanıdı. Ol cebenüŋ altunını ve gevherini bir gergeden gūcile çekerdi. İskender hemān ol cebeyi ḳabūl ėtdi. Andan leşkerine (16) geldi. Leşkerin ḳaldurup ol vilāyetden dönüp ʿazm-i Çīn ḳıldı. Ḳırḳ günden ṣoŋra Çīn deŋizine ėrişdi. Deŋiz kenārına (17) dībādan serā-perdeler ṭutdılar, ḳondı. Çīn şāhına nāme göndermek tedbīrin ḳıldı. **نامه اسكندر بفغفور چين** (18) Pes yazıcıya emr ėtdi, İskender aġzından faġfūr-ı Çīn’e bir nāme yazdı. İskender ne buyurdıysa ol nāmede derc ḳıldı. Andan (19) nāmeye İskender kendü mührin urdı. Kendüsi ėlçi ṣūretine gėrüp Rūmīlerden bėş server aldı ki kendünüŋ rāz-dārlarıydı. (20) nāmeyi alup faġfūr-ı Çīn’e ʿazm ḳıldı. Bu ṭarafdan faġfūr-ı Çīn ėşitdi ki İskender’den ėlçi gelür buyurdı, niçe kişi (21) *varup*[279] ḳarşu çıḳdılar. İskender’i alup faġfūruŋ bār-gāhına getürdiler. İskender ol ulu bār-gāhı gördi ve ol (22) ʿaẓametlü leşkeri teferrüc ḳılup ʿacebe ḳaldı. İlerü gelüp faġfūruŋ öŋinde yėr öpdi. Faġfūr İskender’e merḥabā ḳıldı. Biraz vaḳt (23) faġfūruŋ ḳarşusında oturdı. Andan bir laṭīf sarāy gösterdiler, anda ḳondı. Ṣabāḥ olıcaḳ

---

[279] B. nüshasından tamamlanmıştır.

faġfūr-ı Çīn (24) ėlçiyi daʿvet ḳıldı ve İskender'üŋ ḫaberin ṣordı. İskender selāmını degürdi ve ḫaberini söyledi. Andan nāmeyi (25) faġfūruŋ öŋine ḳodı. Faġfūr nāmeyi oḳudı. Evvelinde dėmiş ki: "Āferīn biz ḳullardan ol pādişāh üzerine olsun ki

(127b) (1) yėr ü gök anuŋ ḥükmindedür ve ʿaleme rızḳ vėrüp ṭoġru yola ileticidür." Andan yazılmış: "Benüm ḳatumdan ki Rūm'uŋ şāhı ve yėryüzinüŋ (2) sālārı İskender'em. Senüŋ ḳatuŋa ki Çīn sulṭān. ı faġfūrsın. İmdi ėy faġfūr, bizüm buyruġumuz saŋa oldur ki vilāyetüŋ (3) maʿmūrlıgına maġrūr olup bizümle ceng iḫtiyār ėtme ki ceng ucından cihān Fūr'a ṭar olmışdur ve Dārā'nuŋ ve Feryān'uŋ (4) başına dürlü dürlü ḥāller gelmişdür. Şimdiki ḥālde şarḳdan ġarba benüm ḥükmimde olmuşdur. Leşkerümüŋ ḥisābın bilmekde çarḫ-ı gerdān ʿāciz ḳalmışdur. (5) İmdi sen daḫı emrüme muṭīʿ olasın. Nāmeyi oḳuduġuŋ gibi Çīn'üŋ ḫarācın vėresiŋ ve Çīn'de olan ḳıymetlü nesnelerden atdan ve ḳılıçdan (6) taḫtdan ve tācdan şol ki baŋa yarar nesnedür ḫarācla bile gönderesin. Leşkerümi yoldan dönderesin, dilerseŋ saġ selāmet taḫtuŋda muḳarrer (7) olasın.

Naẓm

Pādişāhım adıla şöyle ki var
Gel ki ḳılam yine seni şehriyār
ʿĀṣī olma varsa ʿaḳluŋ devlete
Yoḫsa uġrarsın belā vü zaḥmete
(8) Yėle vėrdüm tāc ve taḫtın nicenüŋ
Yėre urdum raḫt u baḫtın niçenüŋ
Sen daḫı ger ʿaṣīlıḳ eyleriseŋ
Sözüŋi anlar gibi söyleriseŋ
(9) Nice maʿmūr ise ilüŋ gėrürem
Göresin saŋa ne işler ḳıluram
Ėricek nāmem saŋa ėy şehr-i Çīn
Tīz cevābını baŋa gönder hemīn

(10) Çünki Faġfūr nāmeyi bu resme gördi, be-ġāyet ḳaḳıdı. Ammā dınmadı ve ėlçiye duyurmadı. Başın ḳaldurup ėlçinüŋ yüzine baḳdı, güldi. "Ėy server, (11) senüŋ şāhuŋa felek yār olsun. dė, bize anuŋ erliginden ve sözlerinden ve ḳadd ü ḳāmetinden ḫaber vėr." dėdi. İskender eytdi: (12) "Ėy Çīn şāhı, şöyle bil ki İskender gibi kimse ʿāleme gelmemişdür. Erlikde ve baḫşişde ve ʿaḳılda kimse aŋa ḥarīf olmamışdur. (13) Ḳāmeti serve beŋzer. Ḳuvvetde pīle beŋzer. Baḫşişde ve ʿaṭāda Deryā-yı Nīl'e beŋzer. Sözi ḳılıçdan tīzdür. Ḳaṣd

ḳılsa oḳla ṭavşancılı (14) bulutdan yėre indürür.” Çünki faġfūr ėlçiden bu sözi ėşitdi göŋline tāze endīşeler düşdi. Buyurdı ḫˇān getürdiler, yėndi. (15) Andan bir ḫāṣ bāġda meclis ārāste ḳıldılar. Ol gün gėceye dek ėlçiyle ṣoḥbet ėtdiler. Aḫşam olıcaḳ faġfūr ḳalḳdı, ėlçiye (16) eytdi ki: “Ṣabāḥ saŋa cevāb vėrürüz, ḫoş vechile seni gönderevüz” dėdi. İskender daḫı nīm-mest ol (17) meclisden ḳalḳup maḳāmına geldi. Çünki yine ṣabāḥ oldı yine faġfūr ḳatına vardı. Faġfūr buyurdı, bir yazıcı ḥāżır oldı ḳatına. (18) İskender’üŋ nāmesine cevāb yazdı. “Evvel Ḥaḳ teʿālāya āferīn ḳıldı ki saḫa ve ʿaḳl ve dīn anuŋdur. Ve ol Allah’dan āferīn Rūm şāhınuŋ (19) üzerine olsun.” dėdi. Andan yazdı ki: “Ėy İskender, bir şīrīn sözlü kişi göndermişsin geldi ve sen şāhuŋ ḫaberin (20) getürdi. Şāhuŋ sözlerin oḳuyup bildüḳ ve ululara cümle ḫaber vėrdük. Taḥsīn ḳıldılar. Dārā’dan ve Feryān ve Fūr’la ėtdügün (21) cengden söylemişsin ve anlara ẓafer bulduġun dėmişsin. Bildük ki Ḥaḳ teʿālā saŋa furṣat vėrmiş ve anlaruŋ ecelin senüŋ elüŋde (22) ḳılmış. Çarḫuŋ işine çāre yoḳdur. Bir servere ecel ėrişdükden ṣoŋra yā taḫt üstinde öldi yāḫūd cengde öldi. İmdi (23) ėy şehriyār, anlaruŋla faḫr ḳılma ki bu cihāna sen daḫı ḳalacaḳ degülsin. Hīç bilür misin ki Ferīdūn ve Ḍaḫḫāk ne oldı? Ve cem-i cihān-dār (24) ḳanda vardı? Ve daḫı bilesin ki ben senüŋle ceng ėtmekden ḳorḳmazam ammā ḳan dökücilik benüm ʿādetümde yoḳdur. Ve hem dīnüme (25) daḫı lāyıḳ degüldür. Evvel eylik ile ben seni zebūn ḳılayın ve sen umduġundan ziyāde saŋa nesneler göndereyin ki

(128a) (1) ben baḫşiş ėtmekden ʿār ėtmezem.” dėdi ve nāmeyi tamām ḳılup mefhūmını İskender’e söyledi. Bu sözlerden İskender’üŋ beŋzi ḳızardı, (2) sözleri cigerine oḳ oldı. Göŋlinden eytdi ki: “Ayruḳ kendüzümi gizlemeyem, bunuŋ gibi yėrlere ḳadem başmayam.” Bu fikrile faġfūr-ı Çīn’üŋ (3) ḳatından çıḳup gine maḳāmına geldi. Gitmek yaraġın gördi. Andan faġfūr buyurdı, ḫazīne açdılar. Evvel elli tāc getürdiler ki her biri (4) envāʿ-i gevherlerle muraṣṣaʿ idi. Ve bir pīl süŋügünden taḫt getürdiler. Ve biŋ deve yüki altun ve gümüş yaraḳladılar. Dībā-yı (5) cinsden ve ibrīşimden ve ḥarīrden ve kāfurdan ve müşgden ve ʿūd u ʿanberden biŋ deveye (6) daḫı yük eylediler. Ve iki biŋ deveye sincāb ve ḳaḳum ve sammūr ve pehlevī ṭonlar yükletdiler. Ve yüz altun eyerlü ḫāṣ at (7) ve elli altun cām ve üç yüz deve daḫı ḳıymetlü nesnelerden yükletdiler. Ve Çīn ḫalḳından bir ʿaḳl issi ve ṭatlu sözlü (8) bir kişi getürdiler. Şāh buyurdı ki ėlçiye bile vara, İskender’e şāhuŋ ḫaberin vėre ki bir ḳaç gün İskender Çīn iḳlīminde eglene. (9) Pes ol kişi yaraḳ görüp İskender’le bile gitdi. Bilmediler ki ėlçi İskender’dür. Çünki deŋiz kenārına ėrişdiler, gemici İskender’i göricek tīz (10) gemi ėrişdürdi. İskender’i deŋizden gėçürdi. Vezīr leşkerile İskender’e ḳarşu gelüp

İskender ne gördüyse ve ne ėşitdiyse anlara (11) ḫaber vėrdi. Cümle İskender'e āferīn ḳıldılar ve öŋinde yüz yėre ḳodılar. Çīn ėlçisi bildi ki şāh oldur. Tīz atdan inüp İskender'e (12) duʿā ḳıldı ve ʿöẕür diledi. İskender eytdi: "Hīç ʿöẕür eytme ve bu ḥāli faġfūr ḳatında söyleme." dėdi. Çün ol gėce geçdi, İskender (13) ṣabāḥın taḫta oturdı. Çoḳ ʿaṭālar ėtdi. Andan eytdi: "Faġfūr'a eyt ki bizüm ḳatumuzda yüz ṣuyı bulduŋ. Benüm senüŋ vilāyetüŋle (14) daḫı işüm yoḳdur." Ėlçi eytdi ki: "Ėy devletlü şāh, eger bu vilāyetde durursaŋ Çīn iḳlīmi cümle senüŋdür." dėdi. İskender eytdi: "Hemān (15) leşkerüm diŋlenince dururam ve çoḳ eglenmezem." dėyüp ėlçiye destūr vėrdi. Andan şāh ol iḳlīmde bir ay miḳdārı ārām ḳıldı. Andan (16) deŋiz geçüp menzil-be-menzil gitdi. Bir gün yol Çehrān'a ėrişdi İskender gördi ki bir laṭīf ḳalʿa ve muʿaẓẓam şehr. Şehrüŋ ulular (17) dėrilüp armaġānlarıla ve nis̱ārlarıla İskender'üŋ ḳatına geldiler ve duʿā ḳıldılar. Dėdiler ki: "Şāhā, bu yėrüŋ ḫalḳı dervīşdür. Bizüm saŋa (18) lāyıḳ nesnemüz yoḳdur." dėyü ʿöẕr ėtdiler. İskender ol aradan ʿaẓīm leşkerile Sind'e ʿazm ḳıldı. Sind'üŋ ulular Fūr u Hind'üŋ (19) öldügine acımışlardı. İskender'üŋ geldügin ėşidicek leşker devşürüp ceng yaraġın görüp pīller donadup ḳarşu vardılar. İskender'le (20) bir ceng ėtdiler ki vaṣfa gelmez. İskender leşkeri ālūdelıġı terk ėdüp ṭuruşdılar. Sind leşkeri ālūdelıḳların bilüp göz göre ṭutulmaḳdan (21) cengde ölmek yėgdür, dėyüp arḳa bir ėdüp nām ve nāmūs cengine durdılar.

Naẓm

Müşkil işdür ālūdelıḳ ėy paşa
Aŋsuzın iş düşicek işbu başa
(22) Göze göz baġlayıcaḳ düşmen eli
İşbu ḥālden yėgdür ölüm ėy velī
Yüz ṣuyıdur cengde ölmek ėy güzīn
Ḳurbān olmaḳdur er adıçun yaḳın
(23) Ceng yüzinde cehd çoḳ ėtmek gerek
Ya baş alup yā ölüp gitmek gerek
Yāḫūd ḳaçup yaḳa vėrmekden ele
Seyf yüzinde yėgdür ölmek hele
(24) Ālūde olmaḳdan kişi düşmānına
Yegdür ölüp ġarḳ olmaḳ ḳanına
Bu yolı ṭutan ölür şöyle ki var
Rüstem ve Suhrāb adın ėy şehriyār

(25) Egerçi Sind leşkeri ʿizzet ėtdiler; likin fāyide ėtmedi. Aḫşam olacaḳ İskender ol leşkeri ṣıdı. Biraz artlarınca ḳovdı. İskender anda

(128b) (1) seksen bėş yıl aldı ki yükleri ṭurduġunlayın altun tāclar ve ḳılıçlar ve genclerdi. Erden ʿavrat oğlan ve yigit, ḳoca zārīlıḳ ėdüp İskender'üŋ (2) ḳatına vardılar. Bizi öldürme diyü, yalvardılar. İskender daḫı hīç anları esirgemedi. Buyurdı, anlardan bī-ḳıyās esīr aldılar ve nicesini öldürdiler. (3) Ol aradan İskender leşkerini çeküp Nīmrūz ṭarafına ʿazm ḳıldı. رفتن اسكندر بشهر يمن Ol aradan İskender ki gitdi Yemen şehrine geldi. Yemen şāhı (4) ėşidüp ulularıyla ḳarşu çıḳdı. İskender'e lāyıḳ armaġānlar düzdiler. On deve yüki Bürd-i Yemenī ve bėş yük altun ve on yük aḳça ve on biŋ sele zaʿferān getürdiler. (5) Dībālaruŋ ve nefīs ṭonlaruŋ ḫod ḥisābı yoġdı. Ve bir zebercedden cām ve seksen bėş delünmedük incü ve bir cām daḫı lāciverdden içine altmış ṣaru yāḳūt ve üzerinde bir ḳızıl yāḳūtdan (6) yüzük. Bu armaġānları alup şehriyāruŋ serā-perdesi öŋine geldiler ve niçe altunlu gevher niṣār ḳıldılar. İskender anları gördi ḥāllerini ve ḫāṭırlarını ṣordı ve ikrām u ʿizzet ḳıldı. (7) taḫtuŋ yaḳınında yėr gösterdiler. Yemen şāh oturdı. İskender'e duʿā ve āferīn ḳıldı. Eytdi ki: "Şāhā, ne ola ki iki ay bu arada ārām ėdesiz. Hem leşker (8) diŋlene ve hem sizüŋle bir ḳaç gün şād olavuz." dėdi. İskender āferīn ḳıldı. "Hemīşe ʿaḳl saŋa yār olsun. Bu vilāyetde eglenmemüz yoḳdur." dėdi. Pes ol (9) gėce anda ārām ḳıldı. Ṣabāḥ olıcaḳ Yemen şāhını yine taḫtına gönderdi. İskender leşkerini alup ʿazm-i Bābil ḳıldı. Bir ay tamām sefer ėtdi, hīç ārām (10) ėdecek yėre ṭuş gelmedi. Āḫir bir ṭaġa ėrişdi ki ḳullesi ṭumandan görünmezdi, üzerine ḳara bulut çökmişdi ve ẓulmet bürümişdi. Hezār (11) dürlü zaḥmetle ol ṭaġı geçdiler. Öte yanında bir ulu deŋiz gördiler. Leşker ol deŋiz kenārında ṣaḥrā ve yol görüp şād oldılar. Andan ol deŋiz kenārına (12) ėrişüp ḳondılar. Meger ol yėre ādem uġramazdı. Cānavaruŋ ve şikāruŋ ḥisābı yoġıdı. Leşker ṭaġılup her ṭarafa şikār ėtmege meşġūl oldılar. Nā-gāh (13) ıraḳdan bir ʿaceb kimse gördiler, gevdesini ḳıllar bürümiş, ḳulaḳları pīl ḳulaġına beŋzer. İskender'üŋ pehlevānları anı ṭutdılar İskender'üŋ (14) ḳatına getürdiler. İskender anı görüp ʿacebe ḳaldı. Ḥaḳḳ'uŋ kemāl ü ṣunʿına taḥsīn ḳıldı. Ol Ḳādir'üŋ ḥikmetine ve ḳudretine (15) āferīn ḳılup ʿibret aldı.

Beyt
Görenler ḫilḳat ḳılup durur ḳadīm
Kim anı şerḥ ėdemez rāy-ı hekīm
(16) ʿAḳl ėrişmez ḥikmetine Ḫāliḳ'üŋ
Ve hem ėrişmez ḳudretine Ḫāliḳ'üŋ

Kim bu resmile ne ʿibretler ḳılur
ʿAḳl-ı dānā ʿilmine ḥayrān ḳalur
(17) Bī-nihāyetdür Ḥaḳḳ'uŋ ʿilmi yaḳīn
Mālik oldur milki içinde hemīn
Bir ulu şehdür ki aŋa yoḳdur zevāl
Hem eḥaddur hem ṣameddür ẕü-l-celāl

(18) Andan ol kişiye ṣordı ki: "Ne kişisin, aduŋ nedür?" Ol eytdi ki: "Şāhā, atam ve anam benüm adumı Küşpester ḳomışlar. Bu diyārda şikār (19) ėderem. Ve bu deŋizüŋ öte geçesinde bir nāzük şehr vardur ki hemān cennete beŋzer. İçinde bāġlar ve sarāylar vardur. Evlerinüŋ (20) örtüsi balıḳ süŋügindendür. Aġaç yėrine anı ḳomışlardur. Ol sarāylarda Efrāsiyāb'uŋ ve Keyḫüsrev'üŋ ṣūretleri yazılmışdur ve anlaruŋ (21) ululuġı ve merdānelıġı ve āyīn ve erkānı naḳş olmışdur. Ve ol şehrüŋ ḫalḳı balıḳ yėrler, balıḳdan ġayrı nesne bilmezler. Cemīʿsi (22) ibrīşim ve ḥarīr gėyerler. Eger şāh buyurursa ben ol şehre varayın, anlara sen şāhuŋ ḫaberin vėreyin. Şehir ulularından nicesini (23) ḫiẕmetüŋe getüreyin." dėdi. Şāh ol ʿahd üzere Küşpester'i ol şehre gönderdi. "Var andan bize ādem getür." dėdi. Küşpester fi-l-ḥāl (24) ol şehre geldi. İskender'üŋ ḫaberin vėrdi. Şehrüŋ ulular cemʿ oldılar. Seksen ʿaḳıl, söz ehli kişi İskender ḳatına geldiler. (25) Ol gelen ḫalḳuŋ ḳırḳı yigit ve ḳırḳı pīr idi. Şunlar ki pīr idi ellerinde bir altun cām aldılar ve yigitler birer altun tāc getürdiler.

(129a) (1) İskender şāha armaġān getürdiler. Gelüp İskender'üŋ öŋinde yėr öpüp durdılar. İskender anlara ʿizzet eyledi ve ḥāllerini (2) ḫāṭırlarını ṣordı. İskender anlara "Ol diyāruŋ ʿacāyibinden ve ġarāyibinden ne var?" dėyü ṣordı. Eytdiler: "Dünyāda (3) ne ola ki şāh anı görmemiş ola? Eved bizüm yaḳınumuzda Keyḫüsrev'üŋ genci vardur ki şehriyāra lāyıḳdur." dėdiler. Pes İskender ol sırrı (4) ėşidicek şād oldı. Deŋizi geçdi ol şehre geldi. Biraz ol şehrüŋ ḫūblıġını ve ḫalḳınuŋ pāklıgını temāşā ḳıldı. Andan ol genc-ḫāneye geldi. (5) Gördi ki altun *ve*[280] gümiş cinsinüŋ nihāyeti yoḳ. Altundan nice taḫt gördi ve niçe tāclar gördi ki üzerindeki gevherlerüŋ ḥisābını kimse bilmez. İskender anlaruŋ (6) cemīʿsini aldı. Şād olup gine leşkerine geldi. Ol gėce anda oldı. Dünüŋ yarusı gėçicek kūs dögüldi, leşker yėrinden ḳalḳup Bābil yolını ṭutdılar. (7) Leşker ol ḳadar çoġıdı ki ādemden yėryüzi görünmezdi. Ammā ecel ġuṣṣası İskender'e kār ḳıldı. Cihān gözlerine (8) ḳaraŋu oldı. Fikr ėtdi ki şeh-zādelerden ve sulṭānlar neslinden ʿālemde hīç kimse ḳomaya ki kendüden ṣoŋra leşker Rūm'ı (9) ḫarāb

[280] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ḳılmaya. **نامه اسكندر بارستطاليس و پاسخ ارستطاليس باسكندر** Çünki İskender göŋlinde bu fikri (10) bağladı, Arestaṭālīs'e bir nāme yazup gönderdi. Eytdi: "Ėy ḥakīm ü ʿaḳıl, şöyle fikr ėtdüm ki şāhlar toḫumından dünyāda (11) kimse ḳomayam. zīrā benüm ʿömrüm uş āḫir oldı. Tā ki benden ṣoŋra İrān şāhınuŋ aṣlından kim gelürse leşker çeküp (12) Rūm'ı ḫarāb ḳılmaya." dėdi. Çünki nāme Arestaṭālīs'e yėtişdi ġuṣṣadan cigeri pāre pāre oldı. Andan şāhuŋ nāmesine (13) cevāb yazup taʿcīlile İskender'üŋ ḳatına gönderdi. Eytdi ki: "Şāhā, olmasun ki bu işi ėdesin. Zinhār (14) bu nesneden el çekesin ve bu fikre peşīmān olup dervīşlere ṣadaḳa ḳılasın. Cihānda yavuz toḫum ekmeyesin. (15) Kendüzini ve daḫı Rūm vilāyetini Allah'a ışmarlayasın. Anadan ṭoġan cümlesi öliserdür. Taḳdīrde olan nesne olısardur.

Beyt

(16) Bil muḳadder defʿ olamaz fikrile
Pes nice iş başa vara mekrile
Her ne iş kim ḳısm ola saŋa yaḳın
Geliserdür sen gerekse biŋ ṣaḳın
(17) Ger selāmet ger melāletdür kişi
Görmeyince çāre yoḳdur her işi
Ḳaçuban ṣığınduğı yėrde bulur
Ol gelecek nesne elbetde gelür

(18) Ve daḫı eytdi: "Cihāna bir pādişāh gelmedi ki gidicek ululuğı kimseye ışmarlaya. Milk Allah'uŋdur. Ululıḳ vėrmek aŋa yaraşur. Bu nesneden (19) zinhār ṣaḳınasın. Ulularuŋ ḳanın dökmeyesin ki ḳıyāmete degin saŋa laʿnet ėderler. Ve daḫı şöyle bil ki (20) İrān iḳlīminde şāh ḳalmayıcaḳ Türk'den ve Hind'den ve Saḳālib'den ve Çīn'den her pādişāh iḳlīm almaġa ḳaṣd (21) ėdeler. İrān'ı alan kişi Rūm'a daḫı leşker çeküp gelecekdür. Rūm'dan kīn almaġa ḳaṣd ėdecekdür. Maṣlaḥat oldur ki sulṭān-zādeleri (22) ve ulularі ve āzādeleri ḳatuna oḳuyasın. Her birine lāyıḳ iller ve iḳlīmler vėresin. Ol beglerüŋ baʿżısını baʿżısınuŋ üzerine (23) ḥākim ḳılmayasın ve hīç bir kişiye şāh adını dėmeyesin. Cemīʿsi başlu başuna beg olalar. Ve şol serverler ki (24) anlaruŋ sebebiyle cihānı rāygān ṭutmışsındur, anlara ulu manṣıblar vėresin. Ve anları Rūm vilāyetine penāh (25) ḳılasın. Daḫı anlaruŋla şöyle ʿahd ėdesin ki her biri sen vėrdügine rāżī olalar, miḳdārlu miḳdārından

(129b) (1) tecāvüz ėtmeyeler." dėdi. Çün bu vechile nāme İskender'üŋ ḳatına yėtişdi, oḳuyup evvelki fikrine peşīmān oldı. Andan ulu (2) ve āzādeleri ḳatına cemʿ ḳıldı. Her birine mertebesince yėr gösterdi. Oturdılar. Andan her birine lāyıḳınca bir iḳlīm vėrdi ve

dükelisiyle (3) ʿahd ėtdi ki şāh vėrdügi manṣıba rāżī olalar, ziyāde nesne ṭaleb ėtmeyeler. Ve ol ʿahd üzerine nāmeler yazup her birine ısmarladı. Ve ol (4) beglerüŋ adına "Mülük'ül-ṭavāyif" dėdiler. Andan ol aradan gidüp İskender Bābil'e ėrişdi. İttifāḳ ol gün bedeninde hīç (5) şėnlik görmedi. Ol gėce Bābil'de bir ḫātūndan bir ʿacāyib oğlan ṭoğdı ki görenler ʿacebe ḳaldılar. Ol oğlanuŋ başı arslan (6) başına beŋzerdi. Ayağında ṭırnaḳları varıdı. Gevdesi ādem gevdesine beŋzer. Ve ṣığır ḳuyruğına beŋzer bir ḳuyruğı varıdı. (7) Anadan ṭoğduğı gibi anı şāhuŋ ḳatına getürdiler. Şāh görüp taʿaccüb ėtdi. Ol nesne şāha eyü fāl gelmedi. "İletüŋ bunı! Tīz (8) ṭopraġa gömüŋ!" dėdi. Andan şāh ne ḳadar müneccimleri ve ʿālimleri varısa ḳatına getürdi. Buyurdı ki ol oğlanuŋ fikrin ḳılalar, ol (9) ne ʿalāmetdür bileler. Pes müneccimler usṭurlāba naẓar urdılar. Her biri be-ġāyet melūl oldılar. Bildiklerini şāhdan gizlediler ve görüneni *şāha*[281] dėmekden ḳorḳdılar. (10) İskender ḫod anuŋ ḫayr ʿalāmet degül idügini bilürdi. Anlaruŋ kendüden gizleyüp dėmediklerine ḳaḳıdı. "Ṭoğrısın dėŋ, yoḫsa başuŋuzı keserem!" (11) dėdi. Şāh eyle dėyecek bir ḥakīm ayaġ üstine ṭurup eytdi: "Şāhā, sen şīr ṭāliʿlüsin. Anadan ṭoğduḳda ılduzuŋ şīr burcunda idi. Şimdi (12) ol arslan başlu oğlan ṭoğup öldüginüŋ ʿalāmeti oldur ki şāhuŋ ʿömri āḫir olmışdur. Şimdiden ṣoŋra ʿālem fitne ile (13) ṭolsa gerekdür, tā bir pādişāh muḳarrer olınca." dėdi. İskender bu ḫaberi ėşidicek ḳatı melūl oldı. Eytdi: "Ölümden ḳurtulmaġa çāre yoġımış. (14) Nidelüm ki cihānda naṣībimüz bu ḳadarımış. Allah'dan gelen nesneye rāżīyam." dėdi. Ol gün İskender Bābil'de ḳatı ḫasta oldı. **نامه اسكندر با مادرش و اندرز كردن اورا** (15) Çün İskender bildi ki ʿömri nihāyetine yėtişdi. Tīz bir yazıcı ḳatına oḳuyup buyurdı, anasına bir nāme (16) yazdı. Nāmede eytdi: "Ėy devletlü ana, bilesin ve benüm ḥālümden āgāh olasın ki ʿömr āḫirine yėtişdi. Cihāndan bizüm naṣībümüz bu ḳadarımış ki oldı. (17) İmdi sen dünyāda olduğuŋca benden ötürü melūl olmayasın. Bu iş hemān bize degüldür. Dervīş eger şāh anadan ṭoğan (18) elbetde ölecekdür. Şimdiki ḥālde Rūm'uŋ ulularına ısmarladum ki cemīʿsi senüŋ emrüŋde olalar ve sen ne dėrseŋ anı ḳılalar. (19) Her kimse ki İrānīlerden Rūm'a ḳaṣd ḳıla her servere bir iḳlīm vėrüp dururam, ol vaḳt aŋa cevāb vėreler (20) tā ki Rūm iḳlīmi düşmen şerrinden emīn ola. Andan ṣoŋra her yıl benüm mālumdan otuz biŋ fülūrī vėresin dervīşlere (21) ve muḥtāclara. Eger ḫātūnum Rüşenek'den oğlan ṭoğarsa benüm adumı şübhesiz diri ḳılar, Rūm vilāyetine benden ṣoŋra şāh ola (22) ve ol memleketi maʿmūr ḳıla. Eger ḳız ṭoğarsa anı Feylaḳūs'uŋ oğlına vėresin ve anı benüm yėrüme oğul bilesin. Ve daḫı Keydüŋ ḳızını (23) ʿizzetile atası ḳatına gönderesin. Atası ḳatından ne ḳadar altun gümiş ve tāc ve taḫt ve gevher getürdiyse

---

[281] B. nüshasından tamamlanmıştır.

cemīʿsini gine vėresin. Ve Hindistān'dan (24) anuŋla bile kim geldiyse gine bile gideler. Ben dükeli nesneyi terk ėtdüm. Bī-çāralıġıla uş ecel cengine düşdüm." dėdi. (25) Andan vaṣiyyetinde eytdi ki: "Ėy ana, evvel benüm içün bir altun tābūt ėdesin. Ve kefenümi baŋa lāyıḳ altunıla Çīnī dībādan ḳılasın ve içini müşg ve ʿabīrle

(130a) (1) ṭoldurasın. Ve tābūtuŋ aralıḳlarını ziftile ve müşg ve ʿabīrle ṭutasın. Ve beni ol dībālar üstine ḳoyasın. Ve iki elümi şöyle boş tābūtdan (2) ṭaşra çıḳarasın. Ve tābūtumı şehre yaḳın iletıcek öŋce dāniş-mendler ve fāżıllar bir ṣaf dutup gideler. İkinci ṣaf ʿāḳıllar ve mühendisler ve (3) müneccimler olalar. Üçünci ṣaf, ṣāliḥler ve ʿābidler olalar. Dördünci ṣaf begler ve pehlevānlar ve serverler olalar. Bėşinci ṣafda cāzū (4) perest ve ḥīle ehli kişiler olalar. Altıncı ṣafda benüm dostlarum ve yāranlarum ve ḫāṣ yigitlerüm olalar. Ve daḫı ol benüm pīrūzeden (5) ve ʿācdan taḫtumı ve tācumı ve kemerümi ve cebemi ve ışıġumı ve süŋümi ve ḳılıcumı ve gürzümi ve ne ḳadar silāḥum varısa küllīsini ṣaġ yanumca çekeler. (6) Ve mālumı ve gencümi ve altunlar gevherler ne varısa ṣol yanumca çekeler. Anlaruŋ ardınca ḫışımlarum ve taʿalluḳātum ve benümçün cigeri (7) yanmış ve dükeli ṣınıḳ kişiler yüriye. Anlaruŋ ardınca, ḳalan leşkerüm ve raʿiyyetüm yüriyeler. Bu ḥālile benüm tābūtumı şehre iledesiz. (8) Anda ṭopraġ içinde defn ėdüp Allah'a ısmarlayasın. Ėy ʿaḳl issi ana, benüm sözümi dutasın. Ve daḫı şol leşker ki Hind'den ve (9) Çīn'den ve İrān Tūrān'dan ve Mekrān-zemīn'den getürmişem anları cemʿ ėdesiz. Şol ki senüŋ ḥācetüŋden ziyādedür anları (10) benüm cānumıçun ṣadaḳa ėdesin. Ėy şefḳatlü ana, ḥācetüm oldur ki gözüŋi açasın ve ʿaḳluŋı devşüresin. Benümçün kendü (11) züŋi derde bıraḳmayasın ki cihāndan kimse ebedī ḳalmaz. ʿÖmrüŋ āḫiri elbetde bu ḥāle yėtişür. Miḥnetile kendüzüŋ helāk (12) ėtmekden ṣabr yėgdür. Şimdiye dek benüm tenümde muḥabbet ėderdüŋ şimdiden ṣoŋra cānumı Ḥaḳ teʿālā ḥażretinden dileyesin ve dünyāda (13) niçe çāresizlere çāre ėdesin ve her dermāndeye meded yėtişesin. Vaḳt ola ki baŋa daḫı meded yėtişüp bu dermāndelıḳ (14) ḥālinde elüm dutalar. Eger benüm derdüme *dermān*[282] ḳılmayup muḥabbet deryāsı cūş ėdüp belā-yı mevc başuŋdan aşarsa bir ulu eclās (15) ėdesin. Ne ḳadar ulular ve ʿāḳıllar varısa cemʿ ėdesin. Anlaruŋ küllīsine ṣorasın ki hīç bir ölüm derdine uġramamış var mıdur? Çün (16) bilesin ki her kişi bu şerbeti içecekdür ve cümle ʿālem ḫalḳı pençesine girecekdür. Sen de daḫı nā-çār ṣabr ėdesin, Allah'uŋ emrine rāżī (17) olasın." dėdi. Bu resme yazıcı nāmeyi tamām ėtdi. Andan bir kişiyi bir tīz ata bindürdi ve nāmeyi eline vėrüp Bābil'den Rūm'a vėribdiler, tā ki

[282] B. nüshasından tamamlanmıştır.

(18) şāhuŋ nāmesine taʿcīlle ḫaber ėrişdüre. Çünki leşker şāhuŋ derdinden ḫaber-dār oldılar ki ʿālem İskender'e ḳaraŋu oldı. (19) küllīsi taḫta yüz urdılar ve şāhiçün zārīlıḳ ḳıldılar. İskender leşkerüŋ ḥālinden āgāh oldı, ʿömür āḫir olduġını bildi. Buyurdı, (20) taḫtını sarāydan ṭaşra çıḳardılar. Leşker ḫalḳı gördiler ki şāhuŋ beŋzinde ḳan ḳalmamış. Cümlesi yaḳalarını çāk ėdüp feryād ḳıldılar. (21) Cihānı zārıla ṭoldurdılar. Dėdiler ki: "Ne yatlu rūzigār olur ve ne şūm zamān olur ki İskender şāh gibi *kimesne*[283] Rūm'dan eksile. Şimdi (22) den ṣoŋra ol iḳlīm ḫarāb olacaḳdur ve düşmenler murādını bulacaḳdur." dėdiler. Daḫı ġayrı ḳılup aġlaşmaġa meşġūl oldılar. (23) İskender arḳun āvāzıla eytdi ki: "Allah'dan ḳorḳuŋ, ʿaḳluŋuzı devşirüŋ. Benüm vaṣiyyetümi yėrine getürüŋ. Benden ṣoŋra sizüŋ daḫı (24) işiŋüz budur. Bu ḥāl hemān yaluŋuz baŋa degildür." dėdi ve cān-ı şīrīni Ḥażret'e teslīm ḳıldı. Andan ṣoŋra şāhuŋ anası daḫı cān atup (25) taʿcīlle yėtişdi. Leşker İskender'i çünki bu ḥālde gördiler feryādı göklere ėrürdiler. Yaḳalarını çāk ėdüp başlarına ṭopraḳ ḳoydılar. Gözlerinden

(130b) (1) ḳanlu yaş aḳıtdılar. İskender oturduġı sarāyı oda urdılar. Ve biŋ atuŋ ḳuyruġın kesüp eyerlerini ters urdılar üzerine tācını (2) başı aşaġa berkitdiler. Ve bir altun tābūt düzdürüp ol ṣaḥrāya iletdiler. İskender'i gül ṣuyıyla yuyup tenine kāfūr ṣaçdılar. Dībālara (3) ṣarup içini müşg ve ʿanberile ṭoldurdılar. Ve iki elini tābūtdan ṭaşra çıḳardılar. Ve daḫı tābūtuŋ aġzını berkitdiler. Leşker ḫalḳı, ḳanlu ciger (4) lerile ve yaş gözlerile ol tābūtı ilden ile getürdiler. Andan Rūmīler ve Fārsīler iki ṭaraf oldılar. Fārsīler eytdiler: Tābūtı ilden (5) ile gezdürmegüŋ ne veche var? Anı fevt oldıġı yėrde defn ėtmek gerek." dėdiler. Ve Rūmīler eytdiler ki: "Anı kendü vilāyetine iletüp andan (6) defn ėtmek gerek." Pārsīlerden bir kişi eytdi ki: "Bu çekişmenüŋ aṣlı yoḳdur. Gelüŋ size bir murġızār göstereyin ki be-ġāyet şerīf maḳāmdur. (7) Ve anda ḫoş baḫçeler ve laṭīf ṣular vardur ki evvelki şāhlardan yādigārdur. Ol yėre ḫurrem-bād dėrler. Anda bir ṭaġ vardur ki (8) ḫaber ṣorsalar Allāh emriyle āvāz gelür. İskender'i tābūtıyla anda iletelüm ve ol ṭaġdan ḫaber ṣoralum. 'İskender'üŋ ṭopraġı (9) ne yėrdedür?' dėyelüm. Ne cevāb gelürse İskender'i anda defn ėdelüm." dėdi. Cemīʿsi anuŋ sözine rāżī oldılar. İskender'i alup ol (10) yėre vardılar ve ḫaber ṣordılar. Ṭaġdan şöyle āvāz geldi ki: "İskender'üŋ ṭopraġı İskenderiye şehrindedür ki kendü eliyle yapmışdur. (11) İletüp anda defn ėtmek gerek." dėdi. Leşker külli ol sözi ėşitdiler tābūtı götürüp İskenderiye yolını ṭutdılar. Çünki İskenderiye'ye (12) geldiler cemīʿ er ʿavrat ḳarşu çıḳdılar. İskender'üŋ

---

[283] B. nüshasından tamamlanmıştır.

tābūtını ṣaḥrāda ḳodılar. Ḫalāyıḳ üzerine üşdiler. Eger ol demde tābūt (13) üzerine cemʿ olan ḫalḳı ṣayalardı mühendislerden ve ʿāḳıllardan yüz biŋden artuġ olaydı ʿavāma ḫod ne ḥisābdı. Ol (14) ḥakīmlerüŋ her biri İskenderiçün bir dürlü söz dėdiler ve anuŋ āyīnini ve erkānını ḥikāyet ėtdiler. Ve daḫı İskender bu ṣafları (15) tertīb ėtdigünüŋ ve elini tābūtdan ṭaşra ḳodırdıġınuŋ veche ne ola dėdiler. Aŋa daḫı her ḥakīm bir dürlü veche beyān eyledi. Ammā göŋüllerinde (16) tamām yaḳın ḥāṣıl olmadı. Bir ʿāḳıl kişi eytdi ki: "İskender bir ʿāḳıl ve ferāset ehli şāhıdı. Her dürlü nesneden āgāhıdı. İşbu ter (17) tīb ėtdüginden murādı oldur ki dėdigi oldur ki 'Kimse cihānda ecelden ḫalāṣ bulamaz ve ölümden dāniş-mendler ʿilmile ḳurtılamaz ve ʿābidler ve zāhid (18) ler taḳvāsıyla emīn olamaz. Ve aŋa begler ve pehlevānlar erligile çāre ḳılamaz. Ve cāẕūlar ḥīle birle ḳurtulamaz. Ve ḳullar ve ḫādimler yalvarmaġıla (19) āmān bulamazlar. Ne ad u ṣandan derdi vardur ve ne māl u genc ü taḫta iḥtiyācı vardur ve ne taʿalluḳātuŋ ecele dermānı vardur. (20) Ecel kimsenüŋ sözini ḳabūl ḳılmaz ve ecel pençesinden şefāʿatıla kimse ḳurtulamaz. Eger bu nesnelerden ecele çāre olaydı ben şöyle (21) dermānde ve bī-çāre olmayaydum.' dėdügi olur. Ve daḫı iki elin boş ṭaşra ḳoduġınuŋ maʿnāsı oldur ki dünyāya geldükde iki elüm boşıdı (22) uş gine iki elüm boş gitdüm. Benüm ḥālümi görenler benden ʿibret alsunlar ve dünyā şādlıġına maġrūr olmasınlar. Bir iki günlük devlete (23) aldanmasınlar. Furṣat variken ol ebedī olacaḳ menzilüŋ yaraġın görsünler, dėmekdür." dėdi.

Beyt

(24) İşbu dünyā kimseye ḳalmış degül
Kimse bundan dādını almış degil
Yeŋi ṣanma eskidür bu rūzigār
Nice şehlerden ḳalıpdur yādigār
(25) Köhnedür neçeleri tāzedür
Dünyenüŋ ḥālātı bī-endāzedür
Dirligi isteme kim yoḳdur s̱ebāt
Zīrā mihmāndur bilürseŋ ḥayāt

(131a) (1) Çoḳ yaşayan ṣanma bu milki ṭutar
Mevt-i İskender aŋa ʿibret yėter
Gitmedin key gör yaraġuŋı ėy cān
Gidicek dė kim nidesin sen ʿayān

(2) سخن كفتن حكيمان بر تابوت اسكندر ذوالقرنين Andan şoŋra Aresṭaṭālīs-i ḥakīm ilerü geldi. Gözlerinden yaş aḳıdup elini (3) ol ṭar tābūtuŋ üzerine ḳodı, eytdi: "Ėy Allāh ṭapucısı şāh, ḳanı senüŋ rāy ve tedbīrüŋ nice oldı? Ve ol rūşen fikrüŋ (4) ḳanda varıdı ki ol ṭar tābūtı maḳām ėdindüŋ. Ve bu ḳadarca ʿömr içinde ḳara yėri iḫtiyār ėtdüŋ." dėdi. Ve biri eytdi ki: "Senüŋ yanuŋda (5) kimse āmān bulmazdı. Ėy şāh, senüŋ daḫı ecel elinde ḥālüŋ nedür?" dėdi. Biri eytdi ki: "Ėy şehriyār, bunca zamāndı ki Cihānı (6) ṭutam, dėyü saʿy ėderdüŋ. Şimdi dünyā teşvīşinden rāḥat olduŋ ve tāc ve taḫt ṭalebinden ḳurtulduŋ." Biri eytdi ki: "Ḥaḳ teʿālā (7) ḳatına varasın her ne toḫum ekdüŋise anı biçesin." Biri eytdi ki: "Yaḳın zamānda biz daḫı sencileyin olacağız." Biri eytdi ki: "Şimdi senden (8) ṣorısarlardur 'Bunca beglerüŋ ḳanını niçün dökdüŋ?' dėyiserlerdür. 'Ne gördüŋ ki ol serverleri öldürdüŋ?' dėyecek ėy ʿaḳıllu şehriyār, (9) hīç vėrecek cevāb yaraḳladuŋ mı?" dėdi. Biri eytdi ki: Senüŋ zamānuŋ geçdi ve dilin söylemez oldı. Seni gören ʿāḳıl, dünyā ulu (10) lığına heves ḳılmaya. Nite ki cihān buŋa ḳalmadı, hīç kimseye daḫı ḳalmaya." dėdi. Bu resme ḥakīmler biri bir söz dėyüp ağlaşdılar. Andan (11) şoŋra anası geldi. Yüzüni ol tābūta çoḳ sürdi, eytdi ki: "Ėy saʿādetlü şāh, vāy ʿālemde erligile çıḳarmış pādişāh benden ıraġ (12) olmaġı eyü mi ṣanduŋ ve leşkerüŋden ve iḳlīmüŋden ne tīz uşanduŋ? Benüm cānum saŋa ḳurbān olsun. Senüŋ ḥālüŋe şād olanlar, bu ḥālden (13) ḳurtulmasun." dėdi. Andan Rūşenk ḫazīn göŋülile ve dertlü dilile ilerü gelüp eytdi ki: "Ėy şāh-ı āzāde, ḳanı Dārā-yı cihān-dār ki ʿālem (14) ḫalḳı anuŋ arḳasında rāḥat olmışıdı. Ve Fūr'ıla Feryān'a ne ėtdüŋ ki anlaruŋ ḳanını döküp taḫtlarından ve memleketlerinden ayurduŋ? Sen şol (15) ḫışımlu buluda beŋzerdüŋ ki yaġmur yėrine ṭolu yaġdurduŋ. Ceng ėtmegi ve ḳan ėtmegi ʿādet ėdindüŋ. Ėy şāh, rūzigār elinde şöyle ḫor o (16) olacaġuŋ ṣanmaduŋ mı? Çünki cihānı ulılardan ḫāli ḳılduŋ sen daḫı şehenşehliḳ tācını elden bıraḳduŋ." dėyüp bu resme aḫşam olınca saġu saġup (17) ağlaşdılar. Çünki çarḫ-ı ġaddār güneşden tācını yėre ṣaldı, ʿālemi ḳaraŋulıḳ bürümege başladı.

Beyt

Gitdi gündüz gėce geldi ėy güzīn
(18) Ḳaralıḳdan gizledi aydın yüzin
Şemʿ raḫtın dürdi ve gizlendi aḳ
Yandı on iki burc üzere çerāḳ
Hem şebistān ḳıldı yėr yüzüni
(19) Anı gözler gök, çererdüp gözini
Heft rengi yėryüzinüŋ ėy başa
Oldı biŋ reng bu felek başdan başa

Rūzigār çün kendüni böyle eyledi
(20) Diŋlegil ol şehriyāra neyledi

Pes ulular daḫı ṭoydılar İskender'üŋ tābūtını yėre gömdiler. Andan ṣoŋra niçe zamān yas ve mātem ėtdiler. Ėy (21) ʿāḳıl şöyle bil ki cihān bunuŋ gibi işlerden üşenmez. Çūn ü çerāyıla kimse menzil ėremez. Eger şāh eger raʿiyyet kimse cihānda bāḳī ḳalmaz. (22) Şunlar ki eylügi ʿādet ėtdiler eyü ad ḳazandılar, āḫiretde ebedī rāḥat buldılar; şunlar ki adı eylügile aŋılmaya Ḥaḳ ḳatında ʿitibār (23) bulmaya, uçmaġ niʿmetlerinden aŋa hīç naṣīb olmaya. İskender ki otuz şāh öldürdi gör ki āḫir cihāndan ili gitdi. (24) Ve on şehristān ʿimāret ḳıldı ki şimdi cümlesi ḫāristān oldılar.

Beyt
Şöyledür işbu çarḫuŋ işleri
Dürlü dürlü gösterür cünbüşleri
(25) Bir nice gün şād eyler birini
Ṣoŋra dönüp gor eyler yėrini
Cevr ü miḥnetdür işi çarḫun saŋa
Varısa ʿaḳluŋ iʿtimād ėtme aŋa

(131b) (1) Kim göŋül vėrdiyse aŋa şād olmadı
Ġuṣṣadan bir laḥẓ[a][284] āzād olmadı
Ten ṣafāsıçun cihānı sevmegil
Cānıçun çekgil teniçün ivmegil
(2) Ten senüŋle yoldaş olmaz şöyle bil
Cānıla sen iʿtimādın aŋa ḳıl
Tendür āḫir cānuŋa olan ḥicāb
Cān mücerred olsa bulur fetḥ-i bāb

(3) Ve daḫı cihānuŋ ʿādeti böyledür. Her kişi kim gider ṣoŋra anuŋ adı söylenür. Kişiye ḳalan ėtdügi ʿameldür, bāḳīsi hemān bād-i hevā. Şimdiki ḥālde (4) İskender ḥikāyeti tamām oldı. Ol daḫı cihānda ne ėtdiyse buldı. Allāh teʿālā şāhımuzuŋ göŋlini şād ḳılsun ve ʿömrini ābād ḳılsun. Düşmenlerinüŋ üzerine (5) ġālib ve manṣūr ḳılsun, dünyāsını ve āḫiretini maʿmūr ḳılsun. **كفتار اندر پادشاهي ملوك طوايف است** Rāvīler şöyle (6) rivāyet ḳıldılar ki İskender zamānından ṣoŋra kimse ʿālemde ulu şāh olmadı. Her bir kūşede bir beg varıdı. Sehlece

284 B. laḥẓa B. nüshasından düzeltilmiştir.

iḳlīme beglik (7) ėderdi. Ol beglere *“Mülük-i ṭavāyif”* dėrlerdi. İki yüz yıl bu ḥāl üzerine geçdi. Cihānda kimse ulu pādişāh olmadı. Ṣanayduŋ ki (8) ʿālemde hīç şāh yoḳdur ve tāc ve taḫt ḫālī ḳalmışdur. Ol begler hīç birbirine baş egmezlerdi. Her birisi fāriġ oturmışlardı. Yėryüzi (9) fitneden emīn olmışıdı. İskender ölmezden öŋürdi bu tedbīri ḳılmışdı ki kimse ulu şāh olup Rūm’a ḳaṣd ḳılmaya ve Rūm vilāyetini ḫarāb (10) ėtmeye. Meger ol vaḳtde bir nām-dār kişi varıdı. Adına Abṭacaş dėrlerdi. Ġāyet ulu pehlevānıdı. ʿAmūriyye’den ḳopmış serverdi. İskender Fihistān’ı (11) ve Şīrāz’ı ve Baġdād’ı aŋa vėrmişidi. Anuŋ ḳorḫusından kimse kimseye el ṣunmazdı. Dārā ki İskender cenginde düşmişidi, anuŋ bir ʿāḳıl (12) oġlı varıdı. Adına Eşk dėrlerdi. Atası ölicek Rūmīlerden ḳaçup gitmişidi. İskender’den ṣoŋra Abṭacaş daḫı (13) dünyādan gitdi. Eşkānīlerden evvel kişi ki İrān’a şāh oldı. Dārā’nuŋ oġlı Eşk’idi andan ṣoŋra Şābūr’dı andan Behrām’ıdı (14) ve Bilāş’idi, Ermūzd’idi ve Resī-gerd’idi ve Erdevān idi. Keykāvus neslinden ol Erdevān şāh oldı ki aŋa Erdevān-ı Büzürg (15) dėrlerdi. Anuŋ zamānında ḳurd ḳoyuna zaḥmet vėrmezdi. Andan ṣoŋra kiçi ḳardaşı Bilāş oldı. Andan Güzerḍ oldı. Andan Nersī oldı. (16) Andan ṣoŋra ḳardaşı Ḫüsrev, şāh oldı. Andan ṣoŋra Erdevān şāh oldı. Erdevān’da “Mülük-i ṭavāyif” tamām oldı. Bunlaruŋ zamānları (17) az olduġıçun tārīḫleri beyān olunmadı ve hīç şāhlar dīvānında aŋılmadı. Ol sebebden ancaḳ bunlaruŋ adı ẕikr olındı. (18) Çünki Erdevān şāhlıḳ taḫtını urdı, geçen şāhlaruŋ adını tāze ḳıldı. Baġdād’dan ve ve Pārs’dan ve Iṣfıhān’dan ve Fihistān (19) vilāyetinden cemīʿserverler anuŋ dergāhına geldiler. Bābek anuŋ emriyle İṣṭeḫr’de olurdı. Pārs vilāyeti küllī Bābek (20) elinde idi. Meger ol vaḳtde ki İsfendiyār’uŋ oġlı Behmen, āḫir vaḳtde oġlı Sāsān[ı] şāh ḳılmamışdı. Ol daḫı melāletile Nişā (21) būra gelmişidi. Nişābūr’da ecel yėtişdi, öldi. Oġlı Sāsān ḳaldı. Anuŋ daḫı bir oġlı oldı. Adını Sāsān ḳodı. Tā sekizinci (22) oġula varınca dāyim ṭoġan oġlanlaruŋ adını Sāsān vėrdiler. Nişābūr’da ata anaya çūbān oldılar. Tā şuŋa degin ki kiçi (23) oġlı Bābek zamānında ser-çūbāndı. Gāh gāh Bābek’üŋ ḳatına gelürdi. Bābek anuŋ her işin begenürdi. **جواب ديدن بابك** Bir gėce (24) Bābek uyurken düşinde gördi ki Sāsān ʿaẓīm pīle binmiş. Elinde bir Hindī ḳılıç var. Her kişi ki anı görür öŋinde yüzin yėre ḳor. (25) Bābek bu ḥāldeyiken uyandı. Düşine ḥayrān oldı ve göŋli teşvīşile ol gün düşini kimseye söylemedi. İkinci gėce

(132a) (1) teşvīşile yatdı. Yine düşinde gördi ki āteş-perestlerüŋ üç ulu şeyḫi Sāsān’uŋ öŋine üç od getürdiler ki nūrı (2) güneş nūrına beŋzer. Üstinde ʿūdlar yanar. Bu odları Sāsān’uŋ öŋinde yaḳarlar. Bābek gine uyandı bu ḥāli görüp melūl oldı. (3) Üçünci gėce gine gördi ki ʿālem güneş nūrıyla münevver olmış. Güneş kendünüŋ sarāyına gelür, bir er ṣūretinde

sarāyda oturur. Bābek (4) anuŋ yüzine naẓar ḳılur. Görür ki ol oturan güneş, Sāsān'dur. Yüzinüŋ nūrı güneş yüzine beŋzer. Bābek gine uyandı, bu ḥāli ġāyet (5) ʿacebledi. Ne ḳadar muʿteberler varısa ḳatına cemʿ eyledi. Gördügi düşi anlara söyledi. Ammā gördügi Sāsān'duġın dėmedi. (6) Çünki ol ʿāḳıllar bu sözi ėşitdiler, eytdiler ki: "Ėy şāh, bu düşüŋ taʿbīri budur ki her ki sen anı bu vechile gördüŋ (7) ol kişi pādişāh olsa gerek. Eger ol pādişāh olmazsa andan bir oġul *vücūda*[285] gele ki ulu pādişāh ola." dėdiler. Bābek, bu sözden (8) ḳatı şād oldı. Ol muʿteberlerüŋ her birine ḫilʿatlar ve māllar vėrdi. Andan buyurdı Sāsān'ı ḳoyun ucından (9) getürdiler. Arḳasında bir ʿabā gėyerdi ki ṣovuḳdan ol ʿabāda buzlar ṭolmışdı. Sāsān kendüyi alup Bābek ḳatına getürdükleri (10) nden ḳorḳdı. Ḫavfdan Bābek'üŋ ḳarşusında ayaġın dürdi. Andan Bābek buyurdı, meclisi ḫalvet ḳıldılar. Sāsān'dan ġayrı kim (11) varısa sürdiler. Şöyle ki hemān Sāsān'ıla Bābek ḳaldı, andan Bābek Sāsān'a luṭfıla söyledi ve anuŋ aṣlını ve kimüŋ nesildügini (12) ṣordı. Sāsān söylemege ḳorḳdı, cevāb vėrmedi. Bābek eytdi: "Ėy Sāsān, ḳorḳma söyle ki benden ziyān görmeye (13) –sin." Sāsān eytdi: "Eger benüm cānuma āmān vėrürseŋ ḥālüm nidügün dėyeyin. Eved şol vaḳt kim dėrem, elümi alup benümle ʿahd (14) ḳılasın ki baŋa ziyān ḳılmayasın." Bābek Taŋrı'ya and içdi ki aŋa hīç ziyān ḳılmaya, göŋlini şād ḳıla ve ʿazīz duta. Andan Sāsān (15) Bābek'e eytdi ki: "Ben Sāsān oġlıyam ki Behmen'üŋ oġlıdur. Behmen İsfendiyār oġlıdur. İsfendiyār Guştāsb şāhuŋ yādi (16) gārıdur." Bābek bu sözi ėşidicek gözlerinden yaşı revān oldı. Tīz buyurdı şāhāne ṭonlar getürdiler. Ve (17) bir laṭīf at getürdiler ki eyeri ve uyanı ve dükeli ālāt şāhāne idi. Andan Sāsān'ı ḥammāma getürüp ol ḫilʿatları gėyürdi. (18) Andan bir ḫūb sarāy gösterdiler. Sāsān geçüp[286] anda ḳarār ḳıldı ve aŋa çoḳ ḳullar ve cāriyeler vėrdi. Cemīʿ ḳaydını gördi. Güyegü (19) ėdinüp ḳızını Sāsān'a vėrdi. **ولادت اردشیر بابکان** Çünki bunuŋ üzerine ṭoḳuz ay geçdi. Ol ḫūb çehreli ḳızdan bir güzel (20) oġlan vücūda geldi ki yüzi nūrından güneş ḫacīl olurdı. Saʿādet ʿalāmetleri üzerinde āşikār idi. Ulular cemʿ olup (21) adını Erdeşīr vėrdiler. Andan nāz u niyāzıla beslediler. Nice zamān aŋa terbiyet ḳıldılar. Bābek, Erdeşīr'e Bābekān dėrdi. Andan Bābek (22) ḥakīmlere buyurdı, Erdeşīre ʿilm ü edeb ögredeler. Zīrā ki evvel ādeme edeb gerekdür ki ʿizzet bula. Nitekim dėmişlerdür ʿāḳıllar:

Beyt

(23) Ululuḳ gerekse olma bī-edeb
Kim edebsizlere Ḥaḳ ėder ġażab
Bī-edeb kişiyle sen oturmaġıl

---

[285] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[286] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Bī-saʿādetdür anuŋıla ṭurmaġıl

(24) Bī-edebsizlik yüz ḫaṣlet durur

Cümle işüŋ müşkili andan durur

Çünki ne ḳadar hüner varısa Erdeşīr'e ögretdiler. ʿAḳlıla ve pehlivān (25) lıġıla ve ḥüsnile ʿālemde şöhretṭutdı. Meger bir gün Erdevān şāh ḳatında Erdeşīr'üŋ ʿaḳlı ve merdāneligi aŋıldı, şol ḳadar

(132b) (1) vaṣf ėtdiler ki Erdevān'a ġāyet ḫoş geldi. Buyurdı Bābek'e bir nāme yazdılar. Nāmede böyle dėdi ki: "Ėy ʿaḳl issi ve ṭoġru sözlü (2) ve ḫūb fikirlü Bābek, ėşitdüm ki Erdeşīr adlu bir oġluŋ varımış, pehlevān yigidimiş. Nāmeyi oḳuduġuŋ gibi anı baŋa göndere (3) sin, benüm oġlanlarumıla bile ola. Ben anı ġāyet ḫoş ṭutam. Pehlevānlar arasında anı ser-firāz ḳılam ve ne ḥācet olursa ben ḳaydın (4) görem." dėdi. Çünki Bābek şāhuŋ nāmesini oḳudı, çoḳ aġladı. Andan Erdeşīr'i ḳatına oḳıdı. Şāhuŋ nāmesini eline vėrdi, eytdi: (5) "Çünki Erdevān şāhdan bu vechile nāme geldi, nā-çār sen anuŋ ḳatına gereksin." dėdi. Andan bir yazıcıya buyurdı, bir ḫūb nāme (6) yazdı ki: "Uşda gözüm nūrı Erdeşīr'i naṣīḥatlar ėdüp ḫiẕmetüne gönderdüm. Çünki ol yüce bār-gāha şāhlıġa lāyıḳ ise (7) eyle ėdesin." dėdi. Ve ḫazīne ḳapusını açdı. Atdan ve ḳılıçdan ve ḳuldan yarar yoldaşdan ne ḥāceti varısa ḳayurdı. Ve bī-ḳıyās (8) fülūrī Erdeşīr'e vėrdi. Andan Erdevān'a çoḳ armaġānlar gevherlerden ve ʿanberden ve ḳıymetlü nesnelerden Erdeşīr'le gönderdi. Andan Erd (9) eşīr Erdevān'a gelüp ḫiẕmet-kār oldı. **رفتن اردشیر پیش اردوان** Çünki Erdeşīr dedesi ḳatından Erdevān dergāhına geldi, (10) Erdevān anı ḳatına getürdi. Taḫt ḳatında yėr gösterdiler, oturdı. Bābek'den çoḳ ḫaber ṣordı. Andan bir ḫoş yėrde Erdeşīr'i (11) ḳondurup dürlü dürlü ṭaʿāmlar ve döşekler ve örtüler gönderdi. Çünki ol gėce geçdi, güneş şāhı çarḫ üzerine taḫtını (12) ḳurdı. Cihān Rūmīler yüzi gib aġardı.

Beyt

Çü gündüz şemʿi yine yandı ėy cān

Kim oldur yėre ḳılan nūrı efşān

(13) Şuʿāʿından o şemʿüŋ yėrle gök

Münevver oldı Ḥaḳ ṣunʿını sen ög

Cihānuŋ revnaḳıdur ėy dil-fürūz

O şemʿüŋ pertevi kim gösterür yüz

(14) Çü gündüz ėrdi ʿālem şād ṭoldı

Giden ẓulmet gėceden gündüz oldı

Pes çünki ṣabāḥ oldı Erdevān şāh Erdeşīr'i daʿvet (15) ḳıldı. Erdeşīr daḫı Bābek'üŋ gönderdügi armaġānlarıla şāhuŋ ḳatına geldi. Şāh anı görüp merdānlıġını ve edebini ġāyet begendi. (16) Şöyle ki Erdeşīr'i kendü oġlı gibi ṭutardı. Erdeşīr'siz ḫūn yėmezdi ve şarāb içmezdi ve şikāra gitmezdi. Meger bir gün Erdevān şāh (17) şikāra çıḳdı. Leşker her ṭarafdan daġıldı. Erdeşīr şāhuŋ yanında dört oġlı varıdı. Dördi daḫı şehriyārlarıdı. Nā-gāh ṣaḥrāda (18) bir ėrkek ḳolan belürdi. Her ṭarafdan yügrük atlarıla segirtdiler. Erdeşīr daḫı ol ḳolana ḥamle ḳıldı. Yaḳın varıcaḳ ḳolanuŋ ṣaġrısında (19) bir oḳ urdı ki bir yanında çıḳdı, hemān düşdi. Erdevān şāh temāşā ėderek ḳolanuŋ üzerine geldi. Gördi bir oḳıla bir ḳolanı (20) düşürmişler. Eytdi: "Āferīn ol kişiye elüŋden şunuŋ gibi oḳ çıḳar, anuŋ ḳolı var olsun." dėdi. Erdeşīr eytdi: "Şāhā, senüŋ dev (21) letüŋde ben urdum." dėdi. Şāhuŋ oġlanları Erdeşīr'üŋ bu işine be-ġāyet ḥased ėtdiler.

Beyt

Cānuŋa raḥmet gerekse tā ebed
Kimseden göŋlünde olmasun ḥased
(22) Ol göŋülde kim ḥased ṭuta maḳām
Anda durmaḳ rāḥata olur ḥarām
Bu ḥasedden oldı şeyṭānüʿl-racīm
Müşkil işdür bu ḥased bil ėy nedīm
(23) Key yaman ḫaṣlet durur bu ḥased
Ėdeni merdūd ḳılur tā-ebed

Pes ol ḥasedile Erdevān'uŋ bir oġlı ilerü geldi. Erdeşīr'e eytdi: "Yalan (24) söyleme ki ḳolanı ben urdum. Şimdi daḫı anuŋ işin isterem ki ṭepeleyem." dėdi. Erdeşīr eytdi: "Ėy şehriyār, ṣaḥrāda ḳolan çoḳ. Gerçek iseŋ (25) bir daḫı düşür. Merdānlara yalan söylemek günāhdur." dėdi. Erdeşīr'üŋ ol sözine Erdevān ḳaḳıdı. Ḫışm ėdüp eytdi: "Bu günāh bendendür ki seni

(133a) (1) şikāra alup giderem. Evvel senüŋ leşkerile ne işüŋ var ki ḳatumda benüm oġluma bu ḳadar küstāḫlıḳ ėdersin?" dėdi. Andan eytdi: "Yüri ayruḳ (2) leşkere ve şikāra gelme. Mīr-ḫūrlar ve atlarumuŋ üzerine emīn ol. Ve ol āḫūr ḳatındaġı sarāyda sākin ol." dėdi. Pes Erdeşīr (3) göz yaşıyla ol aradan döndi, gelüp ol ḫāṣ atlaruŋ āḫūrına emīn oldı. Dedesine bir nāme yazup ḥikāyeti bildürdi. "Erdevān baŋa (4) şunuŋ gibi iş ḳıldı." dėdi. Çünki nāme Bābek'üŋ ḳatına ėrişdi, ḫaberi bildi; hīç kimseye söylemedi. Tīz Erdeşīr'e bir nāme (5) yazdı. Eytdi ki: "Ėy ʿaḳlı eksük, tāze ėrişmiş yigit, çünki Erdevān'ıla şikāra gitdüŋ niçün oġlına ḳarşu söyledüŋ ve anuŋ (6) öŋinde at segirdüp oḳ atarduŋ? Bir ḫiẕmet-kārduŋ niçün

bunuŋ gibi iş ėderdüŋ? Şol yavuzlığı ki ʿaḳılsuzlıḳ ucından (7) sen saŋa ḳılduŋ, hergiz düşmen düşmene ėtmeye.” dėdi. Andan ḫazīneden on biŋ altun çıḳardı. Nāmeyle bile Erdeşīr’e gönderdi. (8) eytdi: “Çün ḥāl böyle oldı, melūl olma. Ne ḫiẕmete buyurdılarsa becid ol. Gine şāhuŋ ḫoşnūdlığın ṭaleb eyle. Uşda (9) biraz fülūrī gönderdüm. Ḫarcanasın, ol dükenecek gine gönderem.” dėdi. Nāme çünki Erdeşīr’e ėrişdi, ėtdügi işe peşīmān oldı. (10) Meger āḫūr ḳatında bir sarāy varıdı. Erdeşīr ol sarāyda olurdı. Ol sarāyı ḫoş vechile zeyn ḳılmışıdı. Gėce ve gündüz (11) elinden cām ḳomayup ʿişrete meşġūlıdı. Ammā ḫāṭırından perīşānlıḳ gitmezdi. Ammā Erdevān’uŋ bir yüksek köşki varıdı. (12) Ol yüksekde anuŋ bir ay yüzlü ḳızı varıdı. Adına Gülnār dėrleridi. Ḥüsn içinde naẓīri yoġıdı. Er[d]evan ol ḳızı vezīr gib (13) ḳılmışıdı. Her işi aŋa ṭanışırdı ve anı ḫazīnesi üzere emīn ḳılmışıdı. Cānından yėg severdi. Bir sāʿat görmese rāḥat olmazdı. (14) **عاشق كشتن كلنار بر اردشير بابكان** Meger bir gün Gülnār sarāy ṭamı üzere çıḳdı. Dört yanın teferrüc ėderken gözi Erdeşīr’e ṭuş oldı. (15) Anuŋ ḥüsni ve ḳadd ü ḳāmetini görüp cān u dilden Erdeşīr’e ʿāşıḳ oldı. Aḫşam olınca iverdi tā ki Erdeşīr’üŋ yüzini göre (16) ydi. Hemān ki aḫşam olup ʿālemi ẓulmet büridi, kemend berkidüp sarāydan aşaġa indi. Ḫırāmān Erdeşīr’üŋ üzerine geldi. Gevhere (17) ve müşge ʿanbere müstaġraḳ olmışıdı. Erdeşīr ḥarīrler içinde yaturken uyardı, uyanduğı gibi muḥkem ḳuçdı. Erdeşīr anı görüp (18) uyḫusından uyanup gözin açdı. Baḳup gördi kim bir ay yüzlü nigār yüzi nūrından sarāy içi aydın olmış. Erdeşīr anı görüp (19) müteḥayyir oldı. Eytdi ki ėy dil-ārām ne güneşsin ki dün içinde üzerime ṭoġduŋ, göŋlümüzi ġam ḳaraŋulıġından rūşen ḳılduŋ.” Ḳız eytdi ki: (20) “Ben senüŋ cāriyeŋüm. Cān u göŋülden senüŋ ʿāşıḳıŋam. Erdevān şāh ḳızı ve ḫazīne-dārıyam. Eger sen daḫı beni isteyüp dilerseŋ dāyim (21) ḳatuŋa gelem, göŋlüŋi ġuṣṣadan āzād ḳılam. Beni ḳabūl daḫı ėtmezseŋ ʿālemde senüŋ ʿışḳuŋıla zindeyem.” dėdi. Ol gėce ṣabāḥ ol (22) ınca birbiriyle oldılar. Ėrte yėri aġarduġınlayın ḳız ėtdügi kemendi dutup gine sarāya gitdi. Bunuŋ üzerine nice zamān geçdi. Bir (23) gün Bābek-i pīr dünyā sarāyından āḫirete gitdi. Erdevān ėşidüp melūl oldı. Beglerden ve serverlerden her birisi Pārs’ı istediler. Erdevān (24) ulu oğlı Behmen’i Bābek yėrine şāh ḳıldı. Pes Behmen ʿalem ve sancaḳ ve kūsile İṣṭeḫr’e gitdi. Erdeşīr anı göricek derdine (25) derdler ḳatıldı. Ol arada hīç ārāmı ḳalmadı ve ne ėdecegini bilemedi. Ḳaçup gidecek bir yėr isterdi. Meger bir gün

(133b) (1) Erdevān müneccimleri ve yılduz aḥkāmın bilen ʿāḳılları ḳatına cemʿ ėtdi *eytdi*[287] ki: "Kevākibüŋ aḥvāline naẓar ḳıluŋ ki şimden ṣoŋra (2) benüm ḥālüm nice olacaḳdur ve bu rūzigār kime yüz ṭutacaḳdur?" dėdi. Müneccimler üç gün mühlet aldılar. Şāh anları Gülnār (3) sarāyına gönderdi. Üç gün anuŋ sarāyında olalar nücūmuŋ aḥkāmını *oŋat*[288] żabṭ ėdeler ve şāha ḫaber vėreler. Çünki üç gün tamām oldı (4) ve gėcenüŋ daḫı üç baḫşı geçdi. Müneccimler felegüŋ gizli işini bildiler ve Gülnār'a ḫaber vėrdiler. Ṣabāḥ olıcaḳ şāhuŋ ḳatına geldiler, dėdiler ki: (5) "Şehā, yaḳın zamānda saŋa bir melāmet vāḳiʿ olacaḳdur. Ve bir sulṭān-zāde bir şāhuŋ ḫidmet-kārıyken şāh ḳatından ḳaçacaḳdur ṣoŋra (6) bir ulu şāh olacaḳdur, cihān ana yüz ṭutacaḳdur." Erdevān anlaruŋ sözini ėşidicek melūl oldı. Gėce olıcaḳ Gülnār yine sarāyından (7) inüp Erdeşīr'üŋ ḳatına geldi ve müneccimlerüŋ ḫaberini söyledi. Erdeşīr Gülnār'dan bu sözi ėşidicek dınmadı, ṣabr ėtdi ve bir ḳaçup (8) gidecek yėr fikr ėtdi. Andan Gülnār'a eytdi: "Ėy nigār, ben İrān'a giderem. Elüŋden gelür mi ki benümle bile gidesin yoḫsa ataŋ ḳatında ḳa (9) lur mısın? Eger benümle giderseŋ māl ve genc issi olasın." Gülnār eytdi: "Benüm ʿālemde murādum sensin." dėdi. "*Ṣaġ*[289] olduġumca senden ayrılmazam ki cān u (10) göŋül senüŋ muḥabbetüŋle ṭoludur." dėdi. Bu sözi dilile söylerdi ve gözlerinüŋ yaşı sėl-āb gibi aḳardı. Şunuŋ üzerine ittifāḳ (11) ėtdiler ki yarın gėce Erdeşīr'ile çıḳup gideler. Ol gėce Gülnār sarāyına gelüp ėrtesi gėceye dek ṣabr ḳıldı. Gėce olıcaḳ ḫazīneyi açdı. Gerekince (12) laʿlden ve yāḳūtdan bī-ḥisāb fülūrī getürdi. Erdeşīr'üŋ ḳatına geldi. Gördi ki Erdeşīr'ün cām elüŋde, āḫūr ḳullarınuŋ cemīʿsini (13) mest ėdüp yaturmış ve şāhuŋ ḫāṣ atlarından iki at eyerleyüp ḥāżır ḳılmış. Erdeşīr Gülnār'ı göricek elinden cāmı ḳodı, yėrinden (14) ṭurup ve cebesini gėydi ve ata suvār oldı. Bir zehr-āb ḳılıç aldı. Ḳız daḫı bir ata suvār oldı. Ol gėce çıḳup İrān ṭarafına ʿazm ḳıldılar. (15) Çün ol gėce Gülnār'ıla Erdeşīr pārs yolına revāne oldılar. Meger Erdevān şāhuŋ ʿādeti bu idi her ṣabāḥ uyanmadan Gülnār (16) ḳatında ḥāżır olurdı. Ṣabāḥ uyanup ḳızınuŋ yüzine baḳduġı günde mübārek fāl bilürdi. Çünkim gine ḳalḳıcaḳ vaḳt ḳızını (17) ḳatında ḥāżır bulmadı. Be-ġāyet ḳaḳıyup Gülnār'a ḫışm ḳıldı. Yėrinden ṭurup melūllıġıla taḫta çıḳdı. Begler ve serverler dergāh*a*[290] ḥāżır (18) oldılar. Ḫādimlere eytdi ki: "Gülnār niçün yolın gözetmez ve āyīnin ṣaḳlamaz, ṣabāḥ benüm ḳatumda *niçün*[291] ḥāżır olmaz." dėrken bir ulu yazıcı vardı nā-gāh (19) içerü girdi. Şāh öŋinde yüz yėre urup eytdi ki: "Şāh, bu gėce Erdeşīr ḳaçmış. Āḫūrdan

---

[287] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[288] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[289] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[290] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[291] B. nüshasından tamamlanmıştır.

şāhuŋ iki ḫāṣ atın bile alup gitmiş ki (20) biri boz atdur ve biri ḳara atdur ki şāh ol atları ḳatı severdi dāyim anlara binerdi.” dėdi. Hemān ki şāh bu sözi ėşitdi bildi ki Gülnār (21) Erdeşīr’le bile gitmişdür. Tīz buyurdı leşker bindiler kendü daḫı at arḳasına geldi. Gülnār’ıla Erdeşīr’üŋ ardınca düşdiler. Giderken (22) yolda bir yėre geldiler ki anda çoḳ ḫalḳ ve ṭavar gördiler. Şāh anlardan ṣordı ki: “Hīç ṣabāḥa yaḳın at ve ādem gėçdügin aŋladuŋuz mı?” dėdi. (23) Biri eytdi ki: “İki kişi işbu ṣaḥrādan berü geldiler. Eved ḳatı giderlerdi. Birisi bir boz ata ve biri bir ḳara ata binerdi. Anlaruŋ ardınca bir geyik gördüm. (24) Ol atlara uyup yėri yırtup giderdi.” Vezīre eytdi: “Ol geyik nedür ki anlaruŋ ardınca segirdür?” Vezīr eytdi: “Anuŋ devleti ve saʿādetidür ve şāh (25) olmasınuŋ ʿalāmetidür.” dėdi. Andan eytdi: “Ėy şehriyār çünki ḥāl böyledür, sen aŋa çāre bulmazsın; hemān yoḳ yėre zaḥmet çekersin.” dėdi. Pes ol arada

(134a) (1) Erdevān ḳondı yėdiler, içdiler ve biraz diŋlendiler. Andan yine atlarına suvār oldılar. Erdeşīr’üŋ ardına düşdiler. Vezīrile Erdevān öŋce yürüyüp (2) giderlerdi. Bu ṭarafdan Erdeşīr daḫı Gülnār’ıla bād-ı ṣabā gibi esüp ṭaġ ve ṣaḥrāyı bir eyleyüp giderdi. Segirtmeden incindiler. Baḳdı bir laṭīf (3) murġ-zār gördi. Ortasında bir şīrin ṣu aḳardı. *Erdeşīr,*[292] Gülnār’a eytdi: “Ėy nigār, eyü segirtdük ve çoḳ zaḥmet çekdük. İşbu ṣu kenārında ḳonalum (4) yėmek yėyüp bir pāre ārām ėdelüm. Şimden ṣoŋra göŋlümüzce gidelüm.” Çün ikisi bile ol ṣuya ėrişdiler. Dilediler ki atdan ineler. Nā-gāh Erdeşīr ṣu (5) üzerine iki yigit gördi. Ol yigitler Erdeşīr’e eytdiler ki: “Ne diŋlenecek vaḳtdür, ejderhā aġzından ḳurtulmışken becid gitmek ardınca ol ki (6) uş ėrişdiler. Yėyecek yėmekçün ėneyin dėrseŋ cānuŋdan el yumaḳ gereksin.” dėdiler. Çün Erdeşīr anlardan bu naṣīḥatı işi[t]di Gülnār’a eytdi (7) ki: “Söz daḫı budur, gitmek gerek.” dėdi. Tīz atınuŋ başını çevirüp süŋüsini omuzına urdı. Aç ṣusız atlar başını ṣaldılar. Bu ṭarafdan (8) Erdevān daḫı ʿaḳabince yėl gibi yürütüp ḫışm-ı kīnile durmayup segirdürdi. Öyle vaḳtinde bir şehre ėrişdi. Ḳatında çoḳ (9) ḫalḳ gördi. Şāh anlara ṣordı ki: “İşbu yolda iki atlu ne vaḳt geçdi?” dėdi. Bir kişi eytdi ki: “Şāhā şol vaḳt ki gün ṣararup (10) ṭoġa durdı iki atlu gördüm, toz yutmış, ṣusızlıḳdan ṭuṭaḳları depsermiş. Segirdimle işbu ṣaḥrādan geçdiler. Birinüŋ ardında bir (11) geyik gördüm ki naḳḳāşlar anuŋ naḳşını naḳş ėdemezler.” dėdi. Vezīr Erdevān’a eytdi ki: “Şāhā, baḫt *u*[293] devlet anuŋ arḳasında ḳarār ėtmiş. (12) Bu zaḥmetden senüŋ avcuŋda ancaḳ yėl ḳalur.” dėdi. “Şimden ṣoŋra iş bir dürlü daḫı oldı gine taḫtuŋa varmak gerek. (13) Leşker

---

[292] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[293] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ḳaydın görüp anuŋıla ceng ėtmek gerek. Evvel oğluŋa bir nāme gönder ve bu ḥikāyeti aŋa bildür. Vaḳt ola ki Erdeşīr'den bir nişān (14) bula ve anuŋ ḥaḳḳından gele." dėdi. Pes Erdevān ol şehirde ḳondı. Ol gėce anda ḳarār ėtdi. Ṣabāḥ leşkerile dönüp derd ü ġamıla (15) beŋzi ṣararup gine şehrine geldi. Rūzigāruŋ işine ḥayrān ḳaldı. Andan bir nāme yazup eytdi: "Bilesin ėy Behmen ki bāġumuz yėmişi (16) bize egrilik ḳıldı. Gör ki rūzigār ne ʿaceb oyun gösterdi ve daḫı Erdeşīr benüm ḳatumdan bir vechile ḳaçup gitdi ki ḳatı yaydan oḳ (17) ol resm*e*[294] gitmeyeydi. Ve Pārs'dan yaŋa ʿazm ėtdi. Vaḳtüŋe ḥāżır ol. Sırrıla anları ele getüresin. Bu ḥāli kimseye bildürmeyesin." (18) dėdi. Bu resme ḫaber gönderdi. Bu ṭarafdan Erdeşīr deŋiz kenārına ėrişdi. Ṣaġ selāmet ḳurtuldığına Ḥaḳ teʿālāya şükür ḳıldı. Bir zamān (19) anda diŋlendi. Andan gemici*yi*[295] ḳatına oḳudı, Bizi öte yaḳaya gėçür, dėdi. Gemici Erdeşīr'üŋ ḳaddine ve çehresine naẓar ḳıldı. Bildi ki bu bir ulu şāh (20) aṣlındandur. Gemiyi tīz kenāra getürdi. Erdeşīr şunuŋ ol ṭarafına gėçürdi. Çünki Erdeşīr Pārs iḳlīmine ėrişdi, ol deŋiz kenārında (21) bir ḳaç gün ḳarār ḳıldı. Ol diyāruŋ ḫalḳı Erdeşīr'üŋ geldügin bildi. Ḳatına ḫaylī leşker cemʿ oldı. İṣṭeḫr'de her kişi ki Bābek'e mensū (22) b dirilürdi Erdeşīr'üŋ geldügin ėşidüp şād olup ḳatına gelürdi. Ve daḫı Dārā'ya taʿalluḳ kişiler Erdeşīr'üŋ geldügin ėşidicek cümlesi (23) pīriken yigit oldılar cān atup Erdeşīr'üŋ ḫiẕmetine geldiler. Deŋizden ve ḳurudan ḫalḳ bölük bölük gelmege başladı. Her şehirden ʿāḳıllar (24) ve firāset ehli kişiler ḳatına dernek ėtdiler. Erdeşīr ağız açup ol ḫalḳa eytdi ki: "Ėy nām-dārlar ve ėy ʿaḳl issi serverler, sizde bir kimse yoḳdur ki (25) Erdevān'dan incinmemiş ola, yıllarla anuŋ derd ü ġamın çekmemiş ola. Görmedüŋüz mi ki İskender yavuz ḫuyundan ötüri ʿālemde ne işler ḳıldı.

(134b) (1) Ve benüm dedelerümi öldürüp ẓulmıla ʿālemi avucı içine aldı. Ben ḫod İsfendiyār toḫumından olam vilāyetimüz Erdevān şehriyār olmaḳ inṣāf degildür. Ve ben (2) bu işe ʿadl dėmezem. Eger baŋa yār olursaŋuz dedelerümüŋ adını tāze ḳılam ve taḫtını düşmene ḳomayam dėrin. Siz ne dėrsiz? Bu söze ne cevāb vėrirsiz?" dėdi. (3) Her kişi o meclisde ḥāżır idi Erdeşīr'üŋ sözin ėşidüp ayağın dürdiler ki: "Şehriyār senüŋ fermānuŋdayuz. Her ne buyurursaŋ andayuz. (4) Cānumuz ve başumuz senüŋ yoluŋa ḳomışuz. Şol ki Bābek aṣlıdur ol ḫod ne minnet senüŋ ḳuluŋdur. Ve ol ki Sāsānī'lerdür öŋünde kemer ḳuşanup (5) cān ve baş terkin ururlar. Ve senüŋ emrüŋe ṭağları, ṣaḥrā ḳılalum ve ḳanları deryā ḳılalum." dėdiler. Erdeşīr anlardan bu vechile cevāb ėşidicek (6) başı felekden yüce oldı. Ol serverlere āferīn

[294] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[295] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ḳıldı. Buyurdı, ol deryā kenārında bir ḳalʿa yapdılar. ʿĀḳıl kişiler eytdiler ki: "Ėy saʿdī (7) ṭāliʿlü şāh, henüz şehriyārlıġa tāze ḳadem başduŋ. Evvel saŋa gerekdür Pārs iḳlīmini alasın. Andan ṣoŋra Erdevān'la ceng ėdesin ki anuŋ Mülük (8) -i ṭavāyif'den ḳalmış ḫazīnesi çoḳdur. Anuŋ taḫtını yėrinden götürdükden ṣoŋra dünyāda kimse saŋa ġarīm olmaya." Erdeşīr anlaruŋ sözin (9) ėşidüp be-ġāyet begendi. Güneş çünki ṭaġdan baş ḳaldurdı, Erdeşīr deŋiz kenārından leşkerini çeküp İṣṭeḫr'den yaŋa revāne oldı. Meger ol (10) deryāda bir nām-dār varıdı. Adına Tebāk dėrlerdi. Leşkeri ve yaraġı çoġıdı. Çehdem şehrinde pādişāhıdı. Cihānı çoḳ görmiş ḥükmi geçer (11) kerem ehli kişiydi. Yėdi oġlı varıdı. Her biri bir saʿādet ehli yigididi. Erdeşīr ol ṭarafa geldügini ėşidicek leşkerile ve kūsile (12) ve ʿacāyib şevketile Erdeşīr ḳatına geldi. Iraḳdan Erdeşīr'i gördi, atdan indi yayaġ olup ilerü geldi. Erdeşīr'üŋ ayaġın öpdi duʿā *ve*[296] āferīn ḳıldı (13) ve Sāsānī'lerüŋ āyīnini Erdeşīr'e söyledi. Erdeşīr de Tebāk'a ġāyet ikrām ve ʿizzet ḳıldı. Ammā göŋli şübhelenüp pīrden ḳorḳar idi. Zīrā pīr iş (14) görmiş ʿāḳıl kişiydi ve ḳatında merdāneler çoġıdı. Alıla kendüye bir mekr ėde dėyü üşenürdi. Pīr gördi ki kendüden Erdeşīr üşenür, ilerü (15) geldi İbrāhīm peyġāmberüŋ ṣuḥufını eline aldı. And içdi ki benüm göŋlümde saŋa ḫıyānet yoḳdur. Hemān ki Erdeşīr şāhuŋ deŋiz kenārına geldügin ėşitdüm (16) be-ġāyet şād oldum. Erdevān'dan be-ġāyet uşanmışdum. Senüŋ muḥabbetüŋle pīrligi yigitlige degişüp uş ḳatuŋa geldüm. Bābek'üŋ çoḳ eylügin görmişem. (17) Ḥāşā ki ben saŋa yavuzlıḳ ḳılam." dėdi. "Ben senüŋ ḳuluŋam." dėdi. Erdeşīr çün bu sözi ėşitdi, ol endīşeyi göŋlinden giderdi. Tebāk hemān atası (18) yėrine bildi ve anı cemīʿ leşkerine āmir ḳıldı. Çünki Erdeşīr'üŋ göŋli endīşeden āzād oldı, revān āteş-kedeye gelüp Ḫāliḳ'ine duʿā (19) ve tażarruʿ ḳıldı ki Ḥaḳ teʿālā ḥażreti aŋa furṣat vėre, düşmenlerini zebūn ḳıla. Ol aradan serā-perdeye geldi. Leşkerüŋ tamām yaraġın gördi. (20) Her birine *miḳdārlu*[297] miḳdārınca aḳça ve altun vėrdi. Erdeşīr muḥabbetine leşkerüŋ her biri bir ejderhāya döndi. Ol aradan ḳalḳup Behmen bin Erdevān'uŋ (21) cengine bėl baġladı. **رزم اردشير با بهمن بن اردوان** Çünki Erdeşīr Behmen ḳaṣdına yürüdi. Behmen ėşidüp ḳatı perīşān oldı (22) ve göŋli ḳarardı. Tīz ol sāʿatde emr ėtdi bī-ḳıyās leşker at arḳasına geldiler. ʿAlem ve sancaḳ ḳaldurup Erdeşīr'e ḳarşu yürüdiler. (23) Çünki iki leşker birinine yaḳın geldiler, ṣaflar çekdiler ve ālāylar baġladılar. Ele Hindī ḳılıçlar aldılar ve nīzeler alup aç arslan gibi (24) birbirine ḥamle ḳıldılar. Irmaḳ gibi yėryüzine ḳan aḳıtdılar. Aḫşam olınca ceng ėtdiler. Aḫşam olıcaḳ Tebāk leşkeri naʿralar urdılar, (25) yėr yėrin behmen leşkerine ḥamle ḳıldılar. Nā-gāh Erdeşīr ḳablından bir yėl peydā oldı. Bir ḳara toz ḳoparup Behmen'üŋ üzerine esdi

---

[296] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[297] B. nüshasından tamamlanmıştır.

(135a) (1) ki ādem birbirini görmez oldı. Behmen şaşup ʿāciz ḳalup ṭāḳat getüremedi. Cemīʿ raḫtını yėrinde ḳoyup ṣındı.

Beyt

(2) Vehme düşdi ḳorḫusından ancalar
Şol ki Rüstem'e ṣunardı pençeler
Şaşdı düşdi ancası atdan yėre
Ḳaçdı ṭāḳat bulamadı ʿaḳlın dėre
(3) Oldı āhen cigeri serverlerüŋ
Ḫāk oldı, zehresi ḳan erlerüŋ
Er odur düşmen göricek ḳaçmaya
Yüzi ṣuyını yābāna ṣaçmaya

(4) Çünki Behmen ṣındı andan ʿalem ve sancaḳ çeküp leşkerini alup İṣṭeḫre'ye geldi. Şol ḫazīneler ki Behmen cemʿ (5) ėtmişidi, açdı ve leşkerine üleşdürdi. Varduġınca Erdeşīr'üŋ āvāzesi ʿālemi ṭutdı. Her ṭarafdan ḳatına bī-ḥesāb leşker (6) cemʿ oldı. Andan Taŋrı'ya şıġınup leşker çeküp ʿazm-i Erdevān ėdüp bu ṭarafdan Erdevān Erdeşīr'üŋ ḫaberin bilüp ʿālem gözine ḳara (7) ŋu oldı. eytdi ki: "Rūzigāruŋ bu rāzını baŋa naṣīḥat issileri dėdi idi. Eved ben ġāfil düşdüm. Erdeşīr'den bu ḳadar iş gelecegin (8) bilmedüm." dėdi. Pes ḫazīne ḳapularını açdı, ḳatına bī-ḳıyās leşker cemʿ ḳıldı. Geylān'dan ve Şīrāz'dan şol ḳadar leşker yaraḳladı ki (9) vaṣfa gelmezdi. Çünki bir ayda leşkerini müretteb ḳıldı. Andan kūs ve naḳḳāre dögüp Erdeşīr'e ḳarşu yürüdi. **رزم اردشير با اردوان كشتشدن اردوان** (10) Çünki iki leşker birbirine muḳābil oldı, ṣaflar çekildi ve ālāylar birbirine ḳol vėrişdi. Kūs ve naḳḳāre āvāzı eflāka ėrişdi. (11) ʿAlemler çözüldi ve erenler ḫurūş ḳıldı. Ve iki leşker deryā gibi *birbirine ḳarışup*[298] cūş ḳıldı. Merdānlar ol ṣafa çeküp gürzile ve ḳılıçıla dögüşmege (12) meşġūl oldılar. Ol ʿaẓametlü leşkerüŋ tozından güneşüŋ yüzi belürmez oldı. Ḫalāyıḳ ẓulmet içinde ḳaldılar. Bu resme ḳırḳ gün (13) gėce ve gündüz ceng ḳıldılar. Ḫalāyıḳ açlıḳdan ve ṣusuzlıḳdan buŋaldılar. Erenler gevdesi ṭaġlar gibi yıġıldı. Yėryüzi ḳana ġarḳ oldı. (14) Āḫir bir ḳara bulut belürdi ve bir ḳatı yėl esdi. Şöyle ṣanayduŋ ki ṭaġları yėrinden ḳoparurdı ve ṣaḥrāları pāre pāre ḳılurdı. (15) Ol yėlüŋ gürüldisinden Erdevān leşkerinüŋ göŋli ḳorḳdı. Cemīʿsi dėdiler ki: "Nuṣret Erdeşīrüŋ'dür. Bu iş Ḥaḳ teʿālādan (16) aŋa yardumdur. Şimdiden ṣoŋra biz başımuz alup ḳaçmaḳ gerek." dėdiler. Ol gün bir ḳatı ceng oldı ki diller anuŋ va (17) ṣfında ʿācizdi. Erdeşīr leşkeri ḥamle ḳıldılar. Erdevān çerisine tīr-i bārān ėtdiler.

---

[298] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Erdeşīr leşkerinde bir server varıdı. Adına (18) Ḫarad dėrlerdi. Ceng içinde ʿalem dibine ėrişdi. Erdevān'ı atınuŋ dizgininden ṭutdı, esīr ėdüp Erdeşīr'üŋ ḳatına getürdi. (19) Iraḳdan çün Erdeşīr Erdevān'ı gördi ḫışm ėdüp buyurdı, atdan indürdiler. Ḫançerile miyānından iki pāre ḳıldılar. (20) Ol heybetile düşmenlerüŋ cigeri ḫūn oldı. Erdevān gibi server ʿāleme gelmedüge döndi. Çarḫ-ı ġaddāruŋ dāyimā işi (21) budur ki ne Erdevān ḳalur ve ne Erdeşīr ḳalur. Gāh kişiye yüz ṭutar, eflāka ėrgürür; gāh yüz döndürüp zīr ü zeber ḳılur.

(22) Beyt

Biŋ yaşayanlar cihānı ṭutmadı
Kimse bu luʿbı felekden ütmedi
Ḳahramānlar ḳahr ėdüpdür bu zamān
Rüstem-i destānlara vėrmez āmān
(23) Bu ecel ėrmezden öŋdin sen ėy yār
Olma ġāfil şemʿ-i cānuŋı uyar
Kim ecel ėrdükde fikri tağıdur
Şöyle beŋzer kim āmānsız yağıdur

(24) Hem ol cengde Erdevān'uŋ iki oğlı ṭutsaḳ oldı. Aşġanī'ler ol sebebden zebūn ve ḫor ve ḥaḳīr oldılar. İki oğlı daḫı ḳaçup (25) Hindistān'a gitdiler. Erdeşīr şāh buyurdı, ol ikisine bend urup ḥabs ėtdiler. Leşker yėrinde ne ḳadar altun ve gümiş ve tāc ve kemer varısa cemʿ

(135b) (1) eylediler. Şāh anlaruŋ cemīʿsini leşkere bağışladı. Her birini ġanī ḳıldı. Andan ṣoŋra ulular ortasında Tebāk ilerü geldi. Erdevān'ı (2) yėrinden getürdi, bir ḫoş yėre getürdi. Gül ṣuyıyla tenini yudı. Şāhlar erkānınca ḳoyup dībālar kefen eyledi ve dört yanını müşgile (3) ve kāfūrıla muʿaṭṭar ḳıldı. Başına bir altun tāc urdı. Bir ḫūb yėrde anı defn ėtdi. Andan Erdeşīr'üŋ ḳatına gelüp dėdi ki: "Ėy naṣīḥat (4) ḳabūl ėdici şāh, vech oldur ki Erdevān'uŋ ḳızını āyīn ü erkānıla alasın. Anuŋ mālına ve gencine taṣarruf ḳılasın." dėdi. Şāh anuŋ sözini ḳabūl ėtdi. (5) Erdevān'uŋ ḳızını aldı. Andan anuŋ sarāyına geldi. İki ay anda ārām ḳıldı. Andan gine Pārs'a geldi. Niçe zamān Āsūde oldı. Andan buyurdı, bir (6) şehir bünyād ḳıldılar. İçinde köşkler ve ırmaḳlar ve çeşmeler ve bāğlar eylediler. Ol şehre Ḫürre-yi Erdeşīr dėrleridi. Ve aŋa ḳarşu daḫı bir şehir daḫı yapdılar. (7) Anı daḫı ġāyet maʿmūr ḳıldı. Andan bir āteş-kede yapdı. Āteş-perestler anda dīnlerince ṭāʿatlar ėderlerdi. Çevresinde bağlar ve köşkler (8) ve sarāylar eyledi. Ve anda bir günbet yapdı. Adına Kerbāre dėrlerdi. Şāh dāyim anda otururdı. Ve ol şehrüŋ adına Şehr-i Kūr ḳodılar çev (9) resinde bī-ḳıyās köyler getürdiler anı be-ġāyet maʿmūr şehr eyledi. Hem ol yėrde bir ṭatlu ṣulu deŋiz varıdı. Andan

ol şehre (10) ṣu getürmek āsānıdı. ʿĀḳıllar ve mühendisler getürüp ol şehre yüz ırmaġ çıḳarup Şehr-i Kūr içine aḳıtdılar. رزم اردشير (11) بابكان Meger ol nevāḥīde bir ṭāyife varıdı. Anlara Kürd dėrleridi. Anlar cümlesi oġrı ve ḥarāmī olurlardı. Bir gün Erdeşīr (12) fikr ėtdi ki ol Kürdlerile ceng ḳıla ve ʿālemi anlaruŋ şerr ü şūrından emīn eyleye. Pes İṣṭeḫr'den bī-ḳıyās leşker çeküp (13) Kürdlerüŋ üzerine yürüdi. Kürdler daḫı çoḳlıḳ leşkerile Erdeşīr'e ḳarşu geldiler. Ol vilāyetüŋ ḫalḳı Kürdlere yardım (14) ḳıldılar. Bir gün bir gėceye dek Erdeşīr'ile ceng ėtdiler. Aḫşama yaḳın olıcaḳ Kürdler ġulüv ḳıldılar, Erdeşīr'üŋ leşkerin demürden (15) ṭaġ gibi yėrinden ḳopardılar, ṣaflarını biribirine ḳatdılar. Āḫir Erdeşīr'ün çerisi ṭayanmadı, ṣındı. Erdeşīr sehelce kişiyle (16) ḳalup ḳaraŋu olınca ceng ėtdi. Çünki ẓulmet ʿālemi bürüdi, Erdeşīr daḫı ol ḳalan ḫalḳıla bir ṭarafa dönüp giderken Erdeşīr (17) gördi ki bir ṭaġda od yanar. Ṭoġrılup *ol*[299] od yanduġı yėre vardı. Meger anda çūbānlar varıdı. Ol çūbānlar Erdeşīr'e ḳarşu geldiler. (18) ʿizzet ile bir ḫoş maḳāma ḳondurdılar. Öŋine süd ve yoġurt getürdiler. Erdeşīr'üŋ ḳarnı açıdı. Andan yėdi ve ṣu içdi. (19) Ol gėce andan ḳaftānın döşek ve çuḳalın yaṣduḳ ėdüp yatdı. Ḳatı yorulmış idi. Uyudı. Ṣabāḥ oldı, hīç uyanmadı. (20) Çūbān, ḳatına gelüp şāhı uyardı. Eytdi ki: "Şāhā, bu yatacaḳ ve ārām ėdecek yėr degildür. vaḳtile ṣaḥrāya inmek gėrek ki senüŋ (21) yoluŋ ol ṣaḥrādur." dėdi. Şāh çūbāna ṣordı ki: "Hīç yaḳın yėrde ḳonup bir pāre diŋlenecek yėr var mıdur?" dėdi. Çūbān eytdi: (22) "Şāhā, sen ḳonaḳ yėrin bulamazsın. Meger saŋa bir ḳulaġuz ola ki bu ṭaġdan öte bir yėr vardur ḳonacaḳ yėr anda vardur. Andan ilerüsi (23) köy köye ulaşmışdur. Her köyüŋ bir re'īsi vardur. Saŋa yol gösterür." dėdiler. Pes şāh ol çūbānlardan bir ḳaç kişi ḳulaġuz aldı. (24) Şāhı ol ḳonaġa getürdiler, ol köylere ulaşdurdılar. Andan ol köylerüŋ ululları çıḳup şāhı menzil be menzil şehrine getürdiler. Leşker (25) şāhuŋ geldügin ėşidüp ḳarşu gelüp şāh öŋinde yėr öpdiler. Erdeşīr ol Kürdlere cāsūs gönderdi, bir ḫoş görüp şāha bildüre. Pes

(136a) (1) cāsūslar ol diyāra gelürler, gördiler ki her biri fāriġ olup ḥāllü ḥāline meşġūl olmış. Hīç biri Erdeşīr'i aŋmaz. İʿtiḳādları şunuŋ (2) üzerine ki Erdeşīr anuŋ anuŋ elinden zebūn Iṣṭaḫra'da oturur, dėrlerdi. Cāsūslar gelüp Erdeşīr şāha bu ḥāli bildürdiler. Şād olup (3) leşkerinden otuz biŋ oḳ atup ḳılıç ṣalıcı yigitler ögürtledi. Bir gėce aḫşamdan yüritdiler. Dün yarısı gėçince Kürdlerüŋ maḳāmına yaḳın (4) geldi. Buyurdı otuz biŋ kişi bir uġurdan ḳılıç çeküp ol ġāfil yatan leşkerüŋ üzerine ṣalup ḥamle ḳıldılar. Şāh gördi ki çādırlar birbirine (5) ulaşmış, leşker bir ṣaḥrāya ṭopṭolu olmuş yatur. Anlaruŋ naʿrasından ol leşker beliŋleyüp

[299] B. nüshasından tamamlanmıştır.

yėrlerinden ḳalḳdılar. Baş ḳayusından birbirini (6) ḳırmaġa başladı. Gėceden ṣabāḥa degin leşkeri ḳırdılar ve ḥisābsız kişiler esīr ḳıldılar ve çādırlarını tārāc ėdüp yaġmaladılar. (7) Leşkerüŋ her biri altunlu tāclar issi oldılar. Şöyle ki her kişiye bir ṭās altun degdi. Biri birinüŋ altunına baḳmazdı. Her kişi ġanī (8) olmışıdı. Çün şāhuŋ ol murādı daḫı ḥāṣıl oldı, yine İṣṭeḫre'ye geldi. Buyurdı atlarını beslediler. Nice gün şāh (9) taḫtında oturup ʿayşı nūş ḳıldılar. Bahādırlar ve serverler ceng ṭonını çıḳardılar. Şāh devletinde her biri yėmege ve içmege meşġūl oldılar. (10) Çünki leşker nice gün rāḥat oldılar. Bir gün Erdeşīr'üŋ ḫāṭırı yine ceng ėtmek diledi, himmetin yüce ṭutdı.

Beyt

(11) Himmetüŋ sen daḫı ėy şehriyār
Şöyle ṭut kim ḳalmayasın ḫorudār
ʿĀlemün çi varlıġı çi yoḳlıġı
Ādemün çi azlıġı çi çoḳlıġı
(12) Bir ola himmet ḳatında ėy ata
Böyle dėyüpdür vaṣiyyetde fetā
Himmetüŋi yüce ṭut kim ėy ġanī
Himmetüŋ ḳadrince arturur seni

(13) Rāvīler şöyle rivāyet ėderler ki Pārs iḳlīminde deryā kenārında bir şehir varıdı. İçinde ādem çoġıdı. Ammā her kişi rızḳını zaḥmetile ḳazanurdı. Ol (14) şehirde ḳızlar çoġ olurdı. Yoḫsullıḳ belāsından ol ḳızlar etmek içün dürüşürlerdi, iş işlerdi. şehrüŋ yaḳınında bir ṭaġ varıdı. (15) Ol ḳızlar her gün sürüsiyle ol ṭaġa gelürlerdi. Evlerinden ṭarṭuyıla panbuḳ getürürlerdi. Sepetlere ḳoyup ol ṭaġda (16) gėceye degin egirürlerdi. Yėyeceklerin bile araya ḳatup yėrlerdi. Aḫşam olıcaḳ ol getürdikleri panbuġı iplik eyleyüp yine evlerine (17) gelürlerdi. Atalarınuŋ ve analarınuŋ dirligi ol ḳızlaruŋ ipligi bahāsıyla idi. Ol cimriler şehrinüŋ içinde bir kişi varıdı. Adına (18) Heftüvād dėrleridi. Heftüvād dėdüklerine sebeb bu idi ki ol kişinüŋ yėdi oġlı varıdı ve bir güzel işlegen ḳızı varıdı. Ol şehrüŋ (19) ḳızlarını hīç ḥisāba urmazdı. Güzellikde mānendi yoġıdı. Bir gün ol ḳızlar gine ṭaġ etegine oturup iplik egirürlerdi. Yėmek (20) yėyecek vaḳtleri oldı. Anlar ol sözde iken Heftüvād ḳızı baḳdı gördi ki bir aġaç dibinde laṭīf alma düşmiş, yatur ki anuŋ gibi (21) ḫūb alma hīç kimse görmemiş idi. Göricek Heftüvād ḳızı tīz yėrinden ḳalḳdı ve ol almayı aldı. Ėşit ki ol alma (22) ucından nenüŋ gibi ḥāl vāḳiʿ oldı. Ol almayı aldı gördi ki ol almanuŋ içince bir ḳurtçuġaz yatur. Elile (23) ol ḳurdı alma içinden aldı. Yābāna atmaġa esirgedi. Ol panbuḳ ḳoyduġı sepetüŋ içine bıraḳdı. Andan ṣoŋra ḳızlar (24) bir araya dėrilüp yėyeceklerüŋ

yėdiler, geldiler ki panbuḳların egireler. Heftüvād ḳızı sepete baḳdı gördi ki ne ḳadar panbuġı varısa (25) egrilmiş iplik olmış, ʿacebe ḳaldı. Ḳızlara eytdi ki: "Ol almanuŋ ḳurtçuġazı ṭāliʿinde benüm panbuġum egrilmiş." dėdi. Ḳızlar ėşidüp şād

(136b) (1) oldılar. Çünki aḫşam oldı ol ḳızlar evlerine geldiler Heftüvād ḳızı ipligi anasına gösterdi. Ṭartdılar iki hemīşeki ḳadar iplik (2) çekdi. Anası şād olup ḳıza āferīn ḳıldı. Ėrtesi, ḳız iki evvelki ḳadar panbuḳ götürdi. Gine ḳızlar ile ol ṭaġa geldi. Fiʿl-hāl ol (3) ol panbuḳ egrildi. Gėceye degin Heftüvād ḳızı ḳızlarıla oturdı. Gėce gine evlerine gelüp ipligi görüp ḥayrān ḳaldı. Ėrtesi daḫı (4) ziyāde götürdi. Bunuŋ üzerine bir ḳaç gün geçdi. Panbuġı ziyāde götürdi, ipligi daḫı artuḳ gelürdi. Ve her gün ol ḳurtçuġaza (5) bir alma vėrürdi ve anı ġāyet severdi ve ṣaḳınurdı. Bir gün atasıyla anası bu ḳızuŋ işine ʿacebe ḳaldılar. Dėdiler ki: "Ḳızum bu işi ki sen (6) ėdersin, ādem oġlanınuŋ elinden gelmez meger bir perīyile ḳardaş olmışsın ki bu işi işleyen odur." dėdiler. A*nlar*[300] eyle dėyicek tīz ol ay (7) yüzlü ḳız yėrinden ṭurup sepet içinde ol ḳurtçuġazı anlara gösterdi ve ḥikāyeti söyledi. "Bunca iplik ḳurtçaġaz berekātında (8) ḥāṣıl olur." dėdi. Bu ḥāli görüp ġāyet sevindiler. Bu işi Heftüvād kendüye fāl dutardı ki her iş işlese ol ḳurd ṭāliʿinde dėyü (9) işlerdi. Ol iş elbetde rāst gelürdi ve tamām olurdı. Bunuŋ üzerine nice zamān geçdi. Her gün Heftüvād'uŋ işi oŋmaġa başladı. (10) Ḳız hergün ḳurdı sepet içinde beslerdi. Ḳurt daḫı varduġunca büyürdi. Ḳuvvetlendi rengi ve ḳoḫusı laṭīf oldı. İplik (11) içine ṣıġmaz oldı. Gevdesinüŋ ḳoḫusı müşge beŋzeridi. Anuŋçun bir nāzük ṣanduḳ düzdiler. Ḳurdı ol ṣanduḳ içine ṣaḳladılar. (12) Ṣanduġı şehr içinde ṣaḳladılar. Heftüvād şol ḳadar devletlü ve ulu kişi oldı ki ansız hīç bir maṣlaḥat bitmezdi. Her yėrde söz (13) gelici anuŋ idi. Altınınuŋ ve gümüşinüŋ ḥisābı yoġıdı ve ḳatında çoḳ ḫalḳ varıdı. Yėdi oġlı bay kişiler oldılar. Bir gün şehrüŋ begi (14) bir bahāne ile dutup altun almak istedi. Heftüvād, ol ḥāli duyup oġlanlarıyla şehirden çıḳup bir ayruḳ yėre vardı. Kūs (15) ve naḳḳāre ile ve atıla ṭonıla beglik hevāsına düşdi. Māllar ḫarc ėdüp yigitler ve pīrler cemʿ ḳıldı. Ol şehrüŋ begiyile ceng (16) ėtmek istedi. Şehir begi daḫı leşkerini devşürüp kūs ve naḳḳāre çalup Heftüvād leşkerine muḳābil oldı. Ḥamle ḳıldılar ol begi (17) Heftüvād ceng içinde dutup öldürdi. Şehri aldı ve yėrine beg oldı. Ol begüŋ ḫazīnesi ve gevherleri Heftüvād'uŋ eline (18) girdi ve ḳatına çoḳluḳ leşker cemʿ oldı. Heftüvād buyurdı, ol ṭaġuŋ üzerine bir muḥkem ḳalʿa yapdılar. Burc *ve*[301] bārūsınuŋ yüksek (19) lıġına göz ėrmezdi. Ve bir demürden ḳapu eyledi. Ve ol ṭaġuŋ ḳullesinde bir laṭīf çeşme varıdı. Ol çeşmeyi ḥiṣār

[300] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[301] B. nüshasından tamamlanmıştır.

içine getürdiler. (20) Şehr ḫalḳı aŋa muvāfaḳat ėdüp cümlesi şehirlerini ḳoyup ol ḳalʿayı maḳām ėdindiler. Ol ḳurd şol ḳadar büyüdi ki ṣanduġa daḫı ṣıġmaz (21) oldı. Anuŋ içün bir ḫūb maḳām düzdiler ve öŋinde bir ḥavż eylediler. Ḳurduŋ altına ḥarīrler döşeyüp ol maḳāmda ḳoyup ḫiẕmet (22) ėtmege meşġūl oldılar. Ḳurd şöyle büyüdi ki bir fīle döndi. Günde pirinci sükkerile ve südile bişürürlerdi. Ol ḳurd her gün (23) ol ḳadar yėyecegi yėrdi. Heftüvād'uŋ ḳızı dāyim ol ḳurdı ṣaḳlarıdı. Heftüvād ol ḳalʿada beglik ėderdi. Bunuŋ üzerine (24) çoḳ zamān geçdi. Cemīʿ ol vilāyet Heftüvād'a döndi. Leşkeri yüz biŋden artuḳ oldı. Yėdi oġlı ulu begler oldı. (25) Heftüvād ol ḳurd sebebiyle kermān oldı. Şimdiki ḥālde daḫı Kermān'da ol ḳurduŋ adı söylenür. Çīn deŋizinden tā Mikrān'a varınca ol

(137a) (1) memleketi Heftüvād'uŋ leşkeri ṭutdı. Her pādişāh ki leşker çeküp Heftüvād'uŋ çerisiyle ceng ḳılaydı ḳurd sebebiyle zebūn olup (2) leşkeri ṣınurdı. Heftüvād ol ol begi dutup öldürüp ḫazīnesini alup ḳalʿasınuŋ içine getürürdi. Ol ḳalʿayı mālıla ve leşker (3) ile ṭoldurmışıdı. Şöyle saḳlardı ki üzerinden yavuz yėl esdürmezdi. Her kişi kim ol ḳurduŋ vaṣfın ėşidürdi (4) ʿacebe ḳalurdı. Sen ėy ʿāḳıl, Ḥaḳ teʿālānuŋ işini ʿacebleme ki her iş aŋa āsāndur. Bir kişiye devlet vėrse ve ululıḳ rūzı (5) ḳılsa kimse aŋa ziyān ḳılamaz. Sen kendü nefsüŋi fikr eyle ki bir ḳaṭre ṣudan seni vücūda getürdi. Bunca kemāl ve maʿrifet vėr (6) mişdür ve cemīʿ maḫlūḳāt üzerine seni ḥākim ḳılmışdur. ʿAceb midür ki bir ḳurdı sebeb ḳılup anuŋ ucından bir kişiye devlet (7) ve ululıḳ vėrse. *"Fe-tebāreke Allāhū ahsenüʿl ḫāliḳīn"* **نظم بر صنع عالم**

Beyt

Fikr ėder misin ki var bir pāk ẕāt
(8) Ki andan aldı varlıġını kāināt
Kendü ẕātından degil rūşen bu şemʿ
Kendü kendüden dirilmedi bu cemʿ
Naḳş ola mı kim anuŋ naḳḳāşı yoḳ
(9) Ferş ola mı kim anuŋ ferrāşı yoḳ
Kendüden mi oldı ẓāhir ḳıl naẓar
Bu ḳamu elvān eşkāl ü ṣuver
Fikr ḳıl kimden belürdi bunca levn
(10) Bir naẓar ḳıl gör nūr andan dü kevn
Ḳandan olmışdur bu ḫayme-yi rūzigār
Kimdür ol eyler ḫazānı zer- nişān

Nergisüŋ gözini keḥlā kim ḳılur
(11) Yāsemīn yüzini raʿnā kim ḳılur
Kim düzetmişdür küllī rūşen çerāġ
Lālenüŋ yüregine kim urdı dāġ
Kim bitürür şūre yėrden ney şeker
(12) Kim getürür ḫārdan ḫurmā-yı ter
Gėcenüŋ zülfin muʿaṭṭar kim ḳılur
Gündüzin yüzini enver kim ḳılur
Ḫālıḳu'l-kevneyn ki anuŋ ʿizzeti
(13) Yėrile gök ṭoludurur ʿibreti
Ḫalḳ anuŋdur emr anuŋ ʿizzet anuŋ
Milk anuŋdur fażl anuŋ ḳudret anuŋ
Ten yaradur şekl düzer cān vėrür
(14) ʿAḳl inʿām eyler ve īmān vėrür
Raḥmeti bī-ḥad ve fażlı bī-girān
Niʿmeti bī-ʿadd ü mülki cāvidān
Āşikāredür anuŋ ʿilmine ġayb
(15) Örtülüdür ʿafvıyıla dürlü ʿayb
Her ne kim var yėr gök ve mihr ü māh
Bu ne milk olur ḳamu ʿizz ü celāl
Bu ne fażl olur ḳamu luṭf u kemāl
(16) Pākdur andan ki her ʿāḳıl dėdi
Pākdur andan ki her ġāfil dėdi

رزم اردشیر با هفتواد Çünki Erdeşīr, Heftüvād'uŋ (17) ḥālinden āgāh oldı; anuŋ işleri ḫāṭırına ḫoş gelmedi. Üzerine aġır leşkerile bir bahādır vėribdi kim "Heftüvād'ı (18) ṭutuŋ ḳatuma getürüŋ!" Heftüvād ėşitdi ki üstine leşker gelür, hīç üşenmedi ve ḳorḳmadı. Leşkerinden bir nice yigit güzīn (19) ḳılup ṭaġuŋ bir bucaġında busuya ḳodı. Kendüsi biraz leşkerile Erdeşīr çerisine ḳarşu vardı. İki leşker Ḫışmıla birbirine (20) ḳoyuldılar. Gürzile ve ḳılıcıla dögüşmege meşġūl oldılar. Çünki meşġūl iken busudaġı gizlü leşker bir aradan Erdeşīr leşkerine ḥamle (21) ḳıldılar. Ol leşkere baş ḳayusı oldı. Ṭāḳat getürmeyüp ṣındı. Heftüvād leşkeri furṣat bulup bī-ḳıyās kişi helāk (22) ḳıldılar. Yaraḳların ve māllarıŋ yaġmā ḳıldılar. Ḳurtulan ḫalḳ, Erdeşīr ḳatına ėrişüp ḥikāyeti ne olduġın dėdiler. Erdeşīr, be-ġāyet melūl (23) oldı. Beglerini ve serverlerini ḳatına cemʿ ḳıldı. Ḫazīne açup yaraḳlarını gördi. Ḫışmıla

leşker çeküp Heftüvād'uŋ üstine (24) geldi. Heftüvād daḫı ḥiṣārdan genc ve silāḥ ve leşker çıḳardı ki şehriyār leşkeri anuŋ ḳatında (25) hīç nesne degildi. Meger Heftüvād'uŋ ulu oğlı ki adına Şāhūy dėrlerdi. Ol demde atası ḳatında degülidi.

(137b) (1) Atasınuŋ cengini ėşidüp nice kimseyile yürüyüp Heftüvād'uŋ ḳatına geldi. Heftüvād oğlını görüp şād (2) oldı. Çerinüŋ ṣaġ ḳolı anuŋ idi. Heftüvād'uŋ ser-leşkeri idi. Pes iki ṭarafdan ṣaflar çeküp ālāylar bağladılar, (3) birbirine muḳābil ṭurdılar. Erdeşīr Heftüvād'uŋ leşkerine naẓar ḳıldı. Anuŋ ol heybetini görüp be-ġāyet melūl oldı. Çün iki (4) yaŋadan leşker hucūm ḳıldı, pīl üzerinde kūsler dögüldi ve żūrnā ve nefīr āvāzından ʿālem zelzeleye geldi. Erenler ḫurūşını ve atlar süheylini (5) iki mīl ḳadar yėrden ėşidenlerüŋ ʿaḳlı şaşırdı. Ḳılıçlar şimşek gibi yalabırdı. Atlar ayağından dere ve ṣaḥrā belürsüz olmışıdı. Heftüvād'uŋ (6) leşkerini şöyle ṣanayduŋ ki yėr deŋizdür, ḳatı yėlden cūşa gelüp her mevci bir ṭağa beŋzerdi. İki leşker aḫşam olunca ʿaẓīm (7) ceng ėtdiler. Aḫşam olıcak Erdeşīr leşkerini alup arḳasını bir ṣuya vėrüp ol gėce anda ḳarār ḳıldı. İki ṭarafdan ḳaravul atlandı. (8) Begler ʿişrete meşġūl oldı. Şāh leşkerinde zevāde ḳıt oldı idi. Zīrā Heftüvād yolları bağlamışıdı. Şāh buyurdı ḫūn (9) dökdiler, meclis ārāste ḳıldılar. Dilediler ki cām-ı meyile vaḳtlerin bir dem ḫoş ḳılalar. Ortaya bir ḳaç ḳuzı büryān ėdüp nuḳllar getürdiler. (10) Erdeşīr ol ṭaʿāmdan yėrken nā-gāh bir oḳ geldi. Erdeşīr öŋindeki ḳuzıya ṭoḳundı. Ḳuzıdan geçüp tamām yėre ġarḳ oldı. Oturan (11) serverler oḳ gördiler ġamdan cigerleri ḫūn oldı. Tīz oḳı ḳuzıdan çekdiler ki üzerinde Pehlūce yazılmış. Erdeşīr (12) oḳı eline alup ol ḫaṭṭı oḳudı. Gördi ki yazılmış: "Ėy ʿāḳıl şāh, benüm sözümi ėşidesin ṣaġ ve selāmet gine taḫtuŋa ve evüŋe varasın. (13) Bu leşkerile ceng ėtmek hevāsını ḳoyasın ki ḳurd leşkeriyle kimse başa varamaz. Ḳurduŋ ṭāliʿi ḳutludur, furṣat ġālibdür. Bu (14) oḳı ḳalʿanuŋ üzerinden atdum. Seni urmaġa esirgedüm. Eger ḳaṣd ḳılaydum ḳurd devletinde bir oḳıla helāk ḳılaydum. Olmasun kim (15) senüŋ gibi şāh bizüm elümüzde helāk ola." dėmiş. Erdeşīr, ol ḫaṭṭı oturan servereler oḳudı. Ḳalʿadan Erdeşīr oturduġı (16) yėrüŋ ıraḳlıġı iki fersengden artuġıdı. Bu ḥāli görüp melūl oldılar. Şāha duʿā ḳıldılar. Eytdiler ki: "Ėy şehriyār, bunuŋ şerrinden (17) seni Ḥaḳ teʿālā ḥażreti saḳlasun. Bu ne müşkil iş olur?" dėdiler. Bu fikrile şāh oturup beglerile ve serverlerile ḳurduŋ ḥikā (18) yetin söyleşürken bir kişi ilerü gelüp şāh öŋinde yėr öpdi. Andan eytdi ki: "Ėy şehriyār, senüŋ gitdügüŋ ėşidicek Mihriŋnūş-zād (19) Cihrim'den leşker çeküp geldi, şehrüŋi aldı; taḫtuŋ ve ḫazīnelerüŋ yağmā ḳıldı ve şehirden ḫaylī kişiler esīr ėtdi." dėdi. Çünki (20) Erdeşīr bu ḫaberi ėşitdi ʿālem başına ṭar oldı ve hīç ne ėdecegin bilemedi, ʿāciz ḳaldı. Leşkerinüŋ ulularını ḳatına cemʿ ḳıldı (21) ve Mihriŋ ėtdügi işi söyledi.

Eytdi ki: "Ėy serverler bize şunuŋ gibi şikestelik oldı. Ben bu Mihrinūş-zāde ile neyleyeyin ki bu ʿālemüŋ (22) zaḥmetini çoḳ çekdüm. Eved Mihriŋ'den incindügümleyin hīç kimseden incinmedüm." dėdi. Begler eytdiler ki: "Şāhā, yavuz gözler senden ıraġ olsun. (23) Mihriŋnūş-zāde ne kişidür ki andan bu resme teşvīş çekdüŋ? Eger ol bu işi ėtdiyse elüŋden ḳaçup ḳanda vara? ʿĀlemüŋ şāhısın, (24) her ḳanḳımıza buyursaŋ senüŋ devletüŋde anuŋ ḳaydını görüp adını cihāndan götürevüz." dėdiler. Çünki ṣabāḥ oldı begler (25) ḳamu Erdeşīr'üŋ ḳatına cemʿ oldı. Açlıḳdan leşker ġāyet buŋaldı. Zīrā Heftüvād yolları baġlamışdı. Yėr yėrin pusuda er

(138a) (1) ḳomışdı. Erdeşīr'e ceng ḳapusı ḳalmadı. Leşkerüni ḳaldurup yine Pārs'dan yaŋa revāne oldı. Heftüvād anı görüp Erdeşīr'üŋ ardına (2) düşdi. Ol pusudaġı ḫalḳ çıḳdılar Erdeşīr'üŋ leşkerin şol ḳadar ḳırdılar ki vaṣfa gelmez. Erdeşīr at boynına düşüp ṭaġlar (3) ve ṣaḥrālar aşup aḫşam olınca ḳaçdı. Āḫir bir muʿaẓẓam şehre ėrişdi. Atlar segirtmekden ʿāciz ḳalmışıdı. Yaḳın gelicek Erdeşīr şāh (4) gördi ki bir ḳapu öŋinde iki yigit ṭurur. Biraz zamān ol yigitler ayaġ üzerine durup Erdeşīr'üŋ gelişin teferrüc ḳıldılar. Yaḳın gelicek ilerü (5) gelüp dėdiler ki: "Ėy yigit bu gėç vaḳtde bu resme gitdüŋ ki böyle toza ve ṭopraġa batduŋ." dėdiler. Erdeşīr, ser-güẕeşti anlara ḥikāyet (6) ḳıldı. Dėdi ki biz Erdeşīr'üŋ ḫalḳından idük. Heftüvād ile ceng ėtmege gitmişidük. Āḫir ol aşılsuzuŋ leşkeri ġālib oldı, Erde (7) şīr leşkerini ṣıdı. Erdeşīr ḳaçdı biz daḫı bu ḥāle uġraduḳ." dėdi. Ol yigitler bu sözden ḳatı melūl, ġam-gīn oldılar. Erdeşīr'i ʿizzetile (8) atdan indürdiler, bir ḫūb yėre getürdiler. laṭīf ṭaʿāmlar ḥāżır ḳıldılar ve Erdeşīr'e ḫoş ḫiẕmet ėtdiler. Eytdiler ki: "Ėy server, ġamıla şādı (9) uzaġan olmaz. Bunlaruŋ ikisi daḫı tīz geçer. Hīç melūl olma ḫāṭıruŋ ḫoş ṭut. Ḍaḥḥāk'ı görmez misin ki ʿālemde bunca (10) ẓulm ḳıldı, ṣoŋra başına ne ḥāl geldi? Daḫı Efrāsiyāb ki yavuz endīşe ile bunca şehriyārlar ḳanın dökdi. Ve İskender ki yėr (11) yüzinde bir şehriyār ḳomadı, ʿālemi kendüzine musaḫḫar ḳıldı. Anlaruŋ şimdi ʿālemde hemān yavuz adları ḳaldı. Bu cihān kimseye ḳalmadı, Heftüvād'a (12) daḫı ḳalmaz. Yavuz ḫūyıla dünyādan gidiserdür." dėdiler. Anlaruŋ söziyle şehriyāruŋ göŋli tāze gül gibi açıldı. Ol yigitlerüŋ sözi kendüye (13) be-ġāyet ḫoş gelüp anlara kendüyi bildürdi. Eytdi ki: "Ben Sāsān oġlı Erdeşīr'em. Baŋa ne naṣīḥat ėdersin Heftüvād'ıla ne ḳılam ve ol (14) ḳurda ne çāre ėdelüm?" dėdi. Çün ol yigitler bildiler ki müsāfirleri İrān şāhıdur, yėrlerinden ḳalḳup yüz yėre ḳodılar. Dėdiler ki: "Şehā, (15) Allāh teʿālā ʿömrüŋi pāyende ḳılsun, cānumız ve tenümüzi saŋa bende ḳılsın. Ve yavuzlıḳ elini ṭapuŋdan ıraġ ėtsün. Şol söz ki ben (16) ḳuluŋdan ṣorarduŋ anuŋ tedbīri be-ġāyet müşkildür ki Heftüvād'ıla ceng ėtmekden fāyide ėtmezsin ki anlar ṭaġ başında bir yėr

düzmişler (17) dür ol ḳurduŋ üstine müvekkeller ḳomışlardur. Gėce ve gündüz aŋa ḫiẕmet ėderler. Ol ṭaġuŋ yolı müşkildür ve ḳalʿa. Sı ṣarpdur. (18) Ol ḳurd dėdükleri bir yavuz ḳanlar dökici dīvdür. Kendüyi ol alma ḳurd ṣūretine ṣūret ḳılmışdur. Ḥaḳ teʿālāya göŋlinden düşmendür. Aŋa (19) çāre olursa ḥīle ile ve alıla olur. Yoḫsa aŋa cengile ẓafer bulunmaz." dėdiler. Erdeşīr anlardan bu sözi ėşidicek eytdi: "Ṭoġrı dėdiŋüz (20) anlaruŋ ḥaḳḳında eger eyü eger yavuz benüm meşveretüm sizüŋledür." dėdi. Ol yigitler eytdiler ki: "Biz senüŋ ḳuluŋuz, öŋüŋde ḫiẕmet ḳılalum; elümüzden (21) geldükçe saŋa mürşid olalum." dėdiler. Anlaruŋ söziyle şāh şād oldı. Ol gėce anda ḳarār ėdüp ṣabāḥ ol yigitler şāha yoldaş (22) oldılar. Gitdiler şāhuŋ taḫt-gāhına yėtdiler ki adına Ḫurre-yi Erdeşīr dėrleridi. Şehir ḫalḳı şāh geldügin ėşidüp cümlesi ḳatına cemʿ (23) oldılar. Şāh ol şehirde bir ḳaç gün ārām ḳıldı. Ḳatına bī-ḥisāb leşker yıġıldı. Ḫazīne açup leşkerüŋ tamām ḳaydın gördi. Ol aradan (24) leşker çeküp Mehreŋnūş-zād üzerine yürüdi. Mehreŋ daḫı varca leşkerin devşürüp ḳarşu geldi. Gördi ki şāh leşkerine cevāb vėremez, (25) kendüsini belürsüz eyleyüp ḳaçdı. Şāh gelüp Cehrem'e ḳondı. Ol vilāyete yasaġ ėdüp ve ādemler ṣalup Mihreŋ'i fiʿl-hāl buldurdı. Başını

(138b) (1) kesüp gevdesini deŋize atdurdı. Ne ḳadar Mehreŋ taʿalluḳātı varısa cümlesini ḳılıçdan gėçürdi. Mehreŋnūş-zād'uŋ bir ḳızı varıdı. Cihānda (2) bir daḫı naẓiri yoġıdı. Bir cemāl issi ḳızıdı ki yüzin gören ḥayrān ḳalurdı. Ol ḳız ḳaçup ḳurtuldı. Şāh nice ki aratdı hīç anuŋ nām u nişānı (3) bulunmadı. Çünki şāh Mehreŋ'üŋ ḳaydını gördi gine Heftüvād cengine bėl baġladı. **رزم دوم اردشیر با کرم هفتواد** Pes şāh Erdeşīr (4) leşkerden on iki biŋ bahādır yigit güzīn ḳıldı. Müretteb yaraġıla Heftüvād üzerine gitdi. Çünki ḳalʿaya yaḳın ėrdi iki ṭaġ (5) arasında leşkeri ḳodı. Şāhuŋ leşkerinde bir merdāne server varıdı. Adına Şehr-gīr dėrleridi. Şāhuŋ leşkeriydi. Aŋa eytdi ki: "Sen leşkerile (6) bu arada ṭur. Eved vaḳtüŋe ḥāżır ol. Hīç bir sāʿat ḳaravulsuz ve gözcisüz olma. Ben bu ḳalʿaya ḥīle birle varsam gerek. Dedem İsfendiyār ḳalʿa-yı (7) rūyīne ne iş ḳıldıysa eyle ėtsem gerek. Şol vaḳt ki gözciler ḳalʿada gündüzin ḳara dütün göreler ve gėcede ġalebe od göreler bileler *ki*[302] (8) ol ḳurda ẓafer buldum. Ol sāʿat ḳalʿaya ėrişesiz." dėdi. Kendüsi yėdi yigit aldı. Her biri biŋ kişiden yüz döndürmezdi. (9) Ol yigitleri ṣanduḳlara ḳoydı. Buyurdı, on merkeb getürdiler. Her birine dürlü dībādan ve gevherden ve dībādan yükletdi. Ve iki (10) ṣanduġa ḳalāyıla ḳurşun ṭoldurdı. Ve bir baḳırdan büyük çömlek getürdi. Ol iki yigidi daḫı bile aldı ki evlerinde şāh

[302] B. nüshasından tamamlanmıştır.

(11) ḳonuḳ olmışıdı. Anlaruŋ dostlığını ve tedbīrini begenmişdi. ʿAbālar gėyüp ḫer-bende ṣūretine girdiler. Allāh'a ṣığınup ḳalʿa yolını (12) ṭutdılar. Bāzār ehli ṣūretinde ḳalʿanuŋ ḳapusına geldiler. Meger altmış kişi ol ḳurda ḫiẕmet ėderlerdi. Hīç bir sāʿat anuŋ (13) ḳullığından ḫālī olmazlarıdı ve ḳalʿayı daḫı anlar beklerdi. Gördiler ki ḳapuya bir ḳaç kişi geldi, çağırdılar ki: "Ne kişiler (14) -siz ve bu ṣanduḳlar içinde ne vardur?" Erdeşīr eytdi: "Bāzār-gānam, Ḫorāsān'dan gelürem. Ḳurduŋ muḥiblerindenem. Anuŋ devletinde bāzir (15) gānlıḳ ḳıldum ve çoḳ māl ve genc cemʿ ėtdüm. Şimdi uş dürlü metālar birle ve altun ve gevherler birle ḳurduŋ taḫt-gāhına geldüm (16) ki devletlü yüzini görem ve armaġānlarımı vėrem ve bunda bir ḳaç ṣatu bāzār ėdem." Ḥarīfler bildiler ki bu daḫı ḳurd ʿāşıḳlarındandur. (17) Revān gelüp ḳapuyı açdılar. Erdeşīr'i ḳalʿa içine ḳoydılar ve bir laṭīf maḳāmda ḳondurup yüklerini indürdiler. Tīz Erdeşīr (18) yėrinden ṭurup bir iki ṣanduġuŋ kilīdini açdı, ṭaʿām çıḳardı ol kişileri ʿizzetile bir yėre götürüp öŋlerine ṭaʿām ḳodı. Her (19) birine şol ḳadar armaġān vėrdi ki Erdeşīr'üŋ kereminden utandılar. Andan şarāb çıḳarup altun cāmıla anlara teklüf ḳıldı. Anlar (20) eytdiler ki: "Ėy server biz ḳurduŋ ḫādimleriyüz. dāyim aŋa ḫiẕmet biz ḳıluruz. Bizden ġayrı kimse anuŋ üzerine varmaz. Ḳorḳaruz ki (21) şarāb içüp mest olavuz, anuŋ yėmegi vaḳti geçe; şāhımuz bize ʿitāb ėde." dėdiler. Erdeşīr eytdi: "Anuŋ yėmegi nedür?" eytdiler ki: "Süd (22) şeker, pirinçdur." Erdeşīr eytdi: "Ėy yigitler, bunca zaḥmet çeküp anuŋ ʿışḳına geldüm. Uşda yėmekde pirinç var süd var ne ola ki üç (23) gün baŋa anuŋ ḫiẕmetini ışmarlayasız oturup ʿişret ėdesiz. Ben ol ḫiẕmeti yėrine getürem, hem anuŋ devletlü yüzini görem vaḳt ola (24) ki anuŋ devletinde baŋa daḫı bir naṣīb ola, ʿālemde ne murādum varısa ḥāṣıl ola. Andan ṣoŋra dükkān açam, metāʿlar çıḳaram; şehr ḫalḳıyla (25) ṣatu bāzār ḳılam." dėdi. Ol leşker Erdeşīr'üŋ kereminden utandılar, sözini ṣımayup ḳurduŋ ḫiẕmetin aŋa ışmarladılar. Kendüler şarāb içmege

(139a) (1) meşġūl oldılar. Erdeşīr anlara ṭolular içirüp mest ḳıldı. Ḳurduŋ oyunı miḳdār vaḳt olıcaḳ yėrinden ḳalḳdı, bildi ki furṣat (2) kendünüŋdür. Bī-ḥad odunlar cemʿ ėdüp oda urdı. Ol ḳalāyıla ḳurşunı baḳır çömlek içinde eritdi. Yıldırım gibi üzerine vardı. Ḳurduŋ (3) ḳarnı daḫı acıḳup yol gözedürdi. Nā-gāh Erdeşīr iki yigit ile içerü girdiler. *Bir*[303] ḥavż ki ḳurd anda ṭaʿām yėrdi çömlegi anda getürdiler. Ḳurd ağzını (4) açdı ki sükkerile südlü pirinç dökeler. Ol ḳaynamış ḳızġın ḳalāyıla ḳurşunı ağzına aḳdardılar. Ol ḳızmış ḳalāy boġazından içerü ki (5) gitdi, ʿālem ḳurduŋ gözine ḳaraŋu oldı. Bir ḳaç kerre büzüldi ve düzüldi ve bezildi cān

[303] B. nüshasından tamamlanmıştır.

cehenneme ışmarlardı. Ol şādlığıla Erdeşīr gine (6) odaya geldi. Gördi ki ʿārifler mest olup yatmışlar. Tīz ol yigitleri ṣanduḳdan çıḳardı. Ol yatanların küllīsinüŋ başların (7) kesdiler. Andan çebeler gėyüp ellerine Hindī ḳılıçlar aldılar. Bu ṭarafdan gözciler ol dütüni görüp Şehr-gīr'e ḫaber vėrmişleridi. Şāhuŋ (8) murādı ḥāṣıl olduğın bilüp cān atup ḳalʿaya ėrişdiler. Heftüvād ḥikāyeti bilüp baş ḳayusından ḳapuya geldi ki ḳalʿayı berkide. Er (9) deşīr'üŋ yigitleri anlara ḳılıç ḳoydılar. Bir kimsesini ḳapuya ėrişdürmedi. Erdeşīr, burc üzerine çıḳup çağırdı ki: "Ėy pehlevān-ı şehr-gīr, boyuŋı (10) uzat ki furṣat bizümdür. Ḳurda ḳızmış ḳalāy içürdüm. Ṣaḳın Heftüvād'ı ḳaçurmayasın." dėdi. Leşker şāhuŋ ḫaberini ėşidicek (11) Heftüvād çerisine ḳoyuldılar. Heftüvād'ı ulu oğlı ile esīr ėtdiler ve bėş oğlını ceng içinde öldürdiler. Bir oğlı perī yüzlü dil-ārāmıla (12) Kirmān'dan ḳaçup Hurmuz'a gitdiler. Andan Şehr-gīr Erdeşīr'e at ėrgürdi. Şehriyār ata suvār oldı, ḳalʿadan aşaġa indi. Buyurdı, (13) iki dār ağacını dikdiler. Heftüvād'ıla oğlını dirile berdār ėtdiler. Şehr-gīr ilerü gelüp tīr-i bārān ėdüp depeledi. Ve andan şāh buyurdı (14) ol leşkerüŋ mālını ve esbābını ġāret ėdüp ol ḳalʿanuŋ içinde ne varısa cümle aşaġa indürdiler. Şol ki ḳıymetī nesneler (15) dür şāh anı Ḫurre-yi Erdeşīr'e gönderdi ve ol iḳlīmde bir āteş-kede yapdı. Andan ol iki yigide ḳonuḳ olmışıdı. İkisine daḫı (16) tāc ve taḫt vėrüp iki iḳlīme şāh ḳıldı. Andan Erdeşīr şāh gine Pārs'a geldi. Bir ḳaç gün anda ārām ḳıldı. ʿĀlem ḫalḳı Erdeşīr'üŋ (17) ʿadlile rāḥat oldılar. Andan leşkerini cemʿ ėdüp Şehr-i Kūr'a geldi. Ol aradan Kirmān'a biraz leşker vėribdi ki anı düşmenden (18) saḳlayalar. Andan şāh Erdeşīr fikr ėtdi ki yėryüzinde hīç düşmen ḳomaya, erlikle ʿālemi başdan başa ṭuta. Pes ʿaẓīm leşker (19) yaraġını görüp Pārs'dan Iṣfıhān'a geldi. Andan Rey şehrine geldi. Tebrīz'üŋ şāhı ḳarşu çıḳup Erdeşīr ile ceng ėtdiler. (20) Erdeşīr anuŋ leşkerini ṣıdı, şāhını öldürdi, Tebrīz vilāyetini aldı. Andan Aḫlāt'a geldi. Andan Rūm'a geldi. Andan (21) Mıṣr'a geldi. Bunca şāhlar Erdeşīr'e baş indürdiler. Aŋa bāc u ḫarāc vėrmege rāżī oldılar. Andan ṣoŋra ḥaleb yolından Sencān'a (22) geldi. Ol aradan Ṭasfūn'a geldi. Andan Bağdād'a gelüp taḫt-ı ʿāc üzerine oturdı. Şāhlıḳ tācını başına ḳoyup (23) yėdi iḳlīme şehen-şāh oldı. **پادشاهي اردشير** Çünki Erdeşīr şāh Bağdād'da taḫt-ıʿāc üzerine ḳarār ėtdi, kemer bağlanup şā (24) hlıḳ gürzini eline aldı. Andan ṣoŋra ʿālem ḫalḳı Erdeşīr'e şehen-şāh dėdiler. Anı Guştāsb şāhdan ġayrı bilmediler. Andan (25) Erdeşīr eytdi ki: "ʿĀlemde çoḳ zaḥmet çekdüm ve ḳılıcumla bunca memleket aldum *ve*[304] kendü saʿyumla ʿālemde şāh oldum. Eger Ḥaḳ teʿālā

---

[304] B. nüshasından tamamlanmıştır.

(139b) (1) ḫoşnūd olursa bu ḳara ṭopraġı benden dirīġ ėtmez ve bu genci elümden kimse almaz. Yavuz ḫūlu olan yavuzlıḳdan ḳurtulmaz. Çünki ʿālem benüm (2) sāyemde gerekdür ki benüm ʿālimlerümden ve serhenglerümden hīç kimse incinmeye. Ve maẓlūmlaruŋ benüm ḳatumda geleler. Bir gėce gūcleri dād (3) olmadın yatmayalar. Ve her kişiye ḳapum açıġ ola.” dėdi. Cemīʿ ḫalḳ şāha āferīn ḳıldılar. “Yėr yüzi ʿahdile maʿmūr olsun.” dėdiler. (4) Pes her memlekete leşker vėrdi ki anda ḥāżır olup vilāyet düşmenden ve ḥarāmīden emīn ola. Erdeşīr sāyesinde ʿālem ẓulm vaḳtinden (5) oldı ve ḫalāyıḳ emn ü emān içinde rāḥat oldılar. Meger ol vaḳti ki Erdeşīr Erdevān’ı öldürüp memleketi alup ḳızını ḳatına getür (6) mişdi. Erdevān’uŋ iki oġlı ḳaçup Hindistān’a gitmişidi. İki oġlını dutup demürleyüp zindāna ḳomışıdı. Ulu oġlı Behmen (7) Hindistān’da idi. Derdine bir vech ile çāre isteridi. Meger anuŋ bir ʿāḳıl kişi yārı varıdı. Bir gün aŋa bir pāre zehr vėrdi. Eytdi ki var (8) bu zehri ḳız ḳarındaşıma ilet ki: “Erdeşīr ataŋı öldürdi ve iki ḳardaşuŋı zindāna esīr ḳıldı ve iki ḳardaşuŋı Hindistān’da belā ü (9) miḥnetile ser-gerdān ėtdi. İmdi düşmenden şefḳat ummayasın ve andan vefā gele ṣanmayasın. Dilerseŋ ki İrān’a ḫātūn olasın (10) ʿālemde bir ḫoş ad çıḳarasın bu zehri furṣat bulduġuŋ vaḳtinde Erdeşīr’e içürgil.” dėdi. Pes ol kişi zehri alup zamānıla (11) ḳıza ėrişdürdi ve ḳardaşlarınuŋ ḫaberin bildürdi. Ḳardaşından ḳız bu resme ḫaber ėşidicek içi yandı. Zehri aldı ḳaṣd (12) ḳıldı ki Erdeşīr’e içüre. Meger bir gün Erdeşīr şikāra çıḳup bir ḳolan urmışıdı. Ardınca atıla çoḳ segirdüp ṣuṣamışıdı. (13) Günüŋ nıṣfı gėçmişidi ki Erdevān ḳızınuŋ ḳatına geldi. Perī çehre bildi ki tamām furṣatdur. Tīz şāha ḳarşu çıḳup bir ṣaru (14) cām içinde ṣovuḳ ṣuyıla sükker şerbetin eyledi. Ol zehri içine ṣalup Erdeşīr şāhuŋ eline ṣundı Erdeşīr cāmı eline aldı (15) diledi ki içe. İttifāḳ elinden düşdi, pāre pāre oldı. Ḳız, anı gördi ḳorḫusından ditremek ṭutdı. Şöyle ṣandı ki (16) şāh bildi, ḳaṣdıla cāmı yėre çaldı. Erdeşīr ḳızuŋ ditredüginden gümāna düşdi. Bildi ki cāmda bir nesne vardur. Tīz buyurdı (17) bir tavuḳ getürdiler. Ol cāmdan dökilen şerbete etmek bandurup tavuġa vėrdiler. Hemān ki yėdi fiʿl-hāl öldi. Şāhuŋ (18) gümānı yaḳın oldı. Tīz buyurdı bir ʿāḳıl vezīri varıdı ḳatına geldi. Şāh eytdi: “Ne dėrsin şol kimsenüŋ ḥaḳḳında ki (19) anı taḫtına gėçüresin ve aŋa çoḳ eylükler ḳılasın āḫir senüŋ cānuŋa ḳaṣd ḳıla? Anı ne ėtmek gėrek ve ne vechile öldürmek gerek?” (20) dėdi. Vezīr eytdi: “Şāhā her ki şehriyāruŋ cānına ḳaṣd ḳıla anuŋ başını kesmek gerek.” dėdi. Şāh eytdi: “İmdi Erdevān ḳızı (21) nuŋ ḳaydını gör, cānını teninden ıraġ eyle.” dėyecek Vezīr ḳızı alup ṭaşra çıḳdı. Ḳız cānından ümīdi kesdi. Vezīrüŋ (22) öŋünce ditreyüp giderdi. Dönüp vezīre eytdi: “Ėy ʿāḳıl issi, bu rūzigār ne saŋa ḳalur ve ne baŋa ḳalur. Dutayın ki beni şāh ḥükmile öldürmek dilersin (23) benüm şāhdan ḥamlüm vardur. Bir ḳaç gün āmān vėr dünyāya gelsün. Andan ṣoŋra şāhuŋ buyruġın yėrine

getüresin.” dėdi. “Ben ḫod günāh-kār (24) oldum ḳanım dökmege lāyıḳ oldum. Şāh oğlınuŋ günāhı yoḳdur, aŋa niçün ḳıyarsın?” dėdi. Vezīr ol sözi ėşidicek tīz şāh ḳatına (25) geldi. Ḳızuŋ ḫaberini bildürdi. Şāh eytdi ki: “Yüri, anuŋ sözini ėşitme, boġazına kemend daḳ! Bir ādem görmez ḫalvet yėrde mecāl vėrme öldür.

(140a) (1) İkimizden ġayrı bu ḥāli kimse bilmesün.” dėdi. Vezīr şāh ḳatından çıḳup bir zamān fikr ėtdi. Göŋlinde eydür: “Eger şāhuŋ buyruġın yėrine (2) getürem pīr eger yigit küllümüz ölecegüz. Şāhuŋ hīç oğlı yoḳdur. Dutayın ki neçe yıl ʿömri ola āḫir ölüp tāc ve taḫt (3) düşmene ḳalacaḳdur. Yėgregi oldur ki şāha öldürdüm, dėyem. Oğlan ṭoġınca ḳızı ṣaḳlayam. Andan ṣoŋra şāhuŋ ḥükmini yėrine getürem yā bir vechile (4) bu işe peşīmān ḳılam.” dėdi. Pes alup ḳızı kendü sarāyına getürüp cānı gibi ṣaḳladı ve eytdi: “Olmasun ki senüŋ yüzüŋi bād-ı hevā göre. (5) Şāh ḳatında eger senden bir ḫaber ėşidile ben ulu günāh ėtmiş oluram.” dėdi. Ḳız eytdi: “Sözüŋ başum üzerine. Sarāyı kendüzüme zindān ḳılam, (6) yüzümi güneşe göstermeyem.” dėdi. Pes Vezīr gine şāhuŋ ḳatına gelüp eytdi ki: “Şāhā, Allāh saŋa çoḳ ʿömür vėrsün. Erdevān ḳızınuŋ (7) ḳaydını gördüm.” dėdi. Andan Vezīr göŋlinden eytdi ki: “Benüm düşmenlerüm çoḳdur. Olmasun ki bu nesneden baŋa ẓafer bulup beni şāha yavuz aŋladalar. (8) Bir iş ėtmek gėrek ki düşmen aŋa yol bulmaġa mecāli olmaya.” dėyüp tīz evine geldi. Āletile ḫāyesini kesdi ve yėrini ṭaġladı ve merhemler urup (9) muḥkem baġladı. Andan ol ḫāyeye ṭuz ṣaçdı ve bir ḥoḳḳaya ḳoyup aġzını berkidüp mühürledi. Andan ḫasta ve beŋzi ṣaru ḳullarına (10) eytdi ki: “Tīz bir maḥāfe getürüŋ. Aḫşam olıcaḳ beni şāh ḳatına iledüŋ.” dėdi. Pes ḳulları vezīri ḫasta vü zār getürdiler şāhuŋ (11) ḳatına. Şāh gördi ki vezīrüŋ beŋzi ṣararmış eytdi: “Ėy vezīr-i ʿāḳıl ne ḥāle uġraduŋ ki beŋzüŋ şöyle oldı?” Vezīr eytdi: (12) “Şāhā, şol iş kim ėtdüm cigerüm dertlü oldı ve beŋzüm bu ḥāle yėtişdi.” dėdi. Andan bir ḥoḳḳa çıḳarup mührile şāhuŋ ileyinde ḳodı. (13) eytdi ki: “Ėy şehriyār, işbu ḥoḳḳa benüm saŋa emānetümdür. Ḫazīne-dāra ıṣmarla. Eger ben bu ḥālden ölürsem içinde ne var idüġin göresin (14) ki bu ḥoḳḳada çoḳ söz vardur ve çoḳ dürlü rāz vardur.” dėdi. Andan ḥoḳḳanuŋ üzerine tārīḫ yazdı *ve*[305] ḫazīne-dāra ıṣmarladı. Ḥoḳḳayı (15) ḫazīneye iletdiler. Vezīr gine sarāyına geldi. **ولادت اردشير بن شابور** Çünki oğlan ṭoġacaḳ vaḳt oldı, Taŋrı’nuŋ emriyle Urduvān (16) ḳızından bir ḫūb ṣūretlü ve saʿādetlü oğlan vücūda geldi. Bu ḥāli deyyār kimseye bildürmeyüp nihānī oğlanı ṣaḳladılar. (17) Vezīr oğlanuŋ adını Şābūr ḳodı. Yėdi yıl tamām oğlanı beslediler ve yüzini kimseye göstermediler. Bir ay yüzlü ḳadd ü ḳāmet

---

[305] B nüshasından tamamlanmıştır.

issi (18) oğlan oldı ki hīç kimseler benī ādemde ancılayın ḫūb ṣūret ve anuŋ gibi ḳadd ü ḳāmet görmiş degüldi. Bir gün Vezīr (19) şāhuŋ ḳatına geldi. Gördi ki oturmış ağlar. Eytdi ki: "Şāhā, ʿālemüŋ şāhısın. Yėryüzinde bir düşmenüŋ yoḳ. Yėdi iḳlīm (20) tamām ḥükmindedür. Niçün ağlarsın ki şādlıḳ demidür ve yėmek içmek eyyāmıdur?" dėdi. Şehriyār eytdi: "Ėy benüm ʿāḳıl (21) vezīrüm ve rāz-dārum, ḳılıcıla ʿālemi ḥükmüme rām ḳıldum. Evet nideyin ki ʿömr geçdi. Şimdi elli bir yaşumdayam saçum (22) ve saḳalum aġardı. Hīç oğul yüzüni görmedüm. Ben ʿālemde nice ḫurrem ü şād olam ve nice ġuṣṣadan kendüzüm helāk (23) ḳılmayam ki oğlum olmayıcak benden ṣoŋra tāc u taḫt düşmene naṣīb olacaḳdur ve benüm adum cihānda unudulacaḳdur." dėdi. (24) Vezīr bildi ki tamām furṣatdur ve gizlü rāzı dile gelecek vaḳtdür. Eytdi ki: "Ėy yoḫsullar ḫāṭırını riʿāyet eyleyici cömerd (25) şāh, senüŋ ḳatuŋda benüm *bir*[306] rāzum vardur. Ḳaraŋu göŋlüni aydın ḳılacaḳ sözdür. Evet saŋa dėmege ḳorḳaram meger baŋa āmān vėresin

(140b) (1) ki şāhı ben bu dertden ḳurtaram." dėdi. Şāh eytdi: "Ėy rūşen göŋüllü vezīr, dė ḫāṭıruŋdağın söyle ki ʿāḳıllar sözinden yėg nesne (2) yoḳdur." dėdi. Andan vezīr eytdi: "Şāhā, şol ḥoḳḳa ki ḳatuŋa getürdüm anı ḫazīne-dāra emānet vėrdüm. Buyur, ol ḥoḳḳayı getürsinler." (3) dėdi. Şāh ḫazīne-dārı ḳatına oḳudı. "Fülān vaḳt Vezīr emānet vėrdügi ḥoḳḳayı getür." dėdi. Tīz ḫazīne-dār ḥoḳḳayı getürdi. Mührile (4) vezīrüŋ öŋine ḳodı. Şāh eytdi: "Ėy vezīr, bu ḥoḳḳa içindeki nedür?" Vezīr eydür: "Şāhā, bu ḥoḳḳa içindeki benüm öd yėrümdür, kesilmişdür." (5) dėdi. "Şol vaḳt ki Erdevān ḳızın baŋa öldür dėyü ışmarladuŋ ḳarnında oğlan olmağın Allāh'dan ḳorḳdum anı öldürmedüm. Andan (6) ṣoŋra şāh ḳatında ḥürmetüm ṣaḳındum ve elüŋ töhmetinden üşendüm. Āletümi ve ḫāyemi kesdüm ve ṭuzladum. İşbu ḥoḳḳanuŋ içine ḳoydum. Tā ki düşmenler (7) baŋa ṭaʿn ėtmege mecāl bulmayalar. Şimdiki ḥālde şāhuŋ bir ḫūb ṣūretlü oğlı ṭoğmışdur ki dünyāda ancılayın oğul ben görmedüm ve anuŋ (8) ṭoğduğına be-ġāyet şād oldum. Andan ötrü ki adını Şābūr vėrdüm. Şimdi yėdi yıldur ki ṣaḳlaram. Anası daḫı diridür ol oğlancığa (9) ḫizmet ėder." dėdi. Şāh bu ḥāli ėşidüpʿacebe ḳaldı. Oğlanda biraz şübhesi oldı. Andan vezīre eytdi: "Ėy rūşen fikirlü ṭoğru sözlü (10) vezīr, bu işde kerem ėtmişsin ve çoḳ zaḥmetler çekmişsin. Evet dilerem ki anuŋ yaşında oğlancıḳlar bulasın dükelisine bir dürlü ṭon (11) gėydürüp meydāna gönderesin. Ellerine ṭop ve çevgān vėresin. Çünki ṣaḥrāda ancılayın ḫūb ṣūretlü oğlancıḳlar ola. Ben anlara naẓar ėdem. (12) Eger bu ḥāl gerçek ise anı göricek benüm cānum

[306] B. nüshasından tamamlanmıştır.

muḥabbetile ḫoş ḳıla. Bu sözüŋ gerçekligine göŋlüm şehādet ėde ve benümle oğlum arasında (13) bir āşinālıḳ belüre.” dėdi. دیدن اردشیر پسر خود شابور را Çünki ṣabāḥ Vezīr meydān içini oğlanlarıla ṭoldurdı. Cemīʿsini bir boyda (14) ve bir gėyside. Ellerine çevgān aldılar. İki ṭaraf olup ṭop oynamaġa meşġūl oldılar. Erdeşīr ḫāṣ ādemlerinden niçe kişiyle ol (15) meydāna geldi. Ol oğlancıḳlara naẓar ḳıldı. Bir kerre gögsin gėçürüp barmağıla vezīre bir oğlancıḳ gösterdi. Eydür: “Şol duran (16) oğlancuḳ ṣanasın ki hemān Erdeşīr’dür.” dėdi. Vezīr eytdi: “Ėy pādişāh uşda göŋlüŋ daḫı ṭanuḳlıḳ vėrdi ki ol senüŋ oğluŋdur.” (17) dėdi. Andan şāh bir ḳulına eytdi: “Yüri var oğlancıḳlar ile oynar gibi ol. Ṭoplarını ur, benüm öŋüme gelsün. Eger bizi ādem ḥisābına (18) urmayup gelüp öŋümden ṭop alup giderse taḥḳīḳ bilem ki oğlumdur, hīç göŋlümde şübhe ḳalmaya.” dėdi. Pes ḳul şāh (19) ḥükmile oğlancıḳlaruŋ ḳatına geldi. Oynar gibi olup ṭoplarını urdı. Oğlancuḳlar ardına düşdi. Ṭop şāh öŋine (20) gelicek kimse cür’et ėdüp şāh öŋinden almadılar. Şābūr ilerü gelüp atasınuŋ öŋinden ḳapdı, aŋaruraḳ varup (21) oğlancıḳlara vėrdi. Şāh Şābūr’uŋ bu işini göricek şol ḳadar şād oldı ṣanasın ki pīr tāze yigitlik buldı. Eytdi: “Tīz gözüm nūrı (22) oğlumı ḳatuma getürüŋ.” dėdi. Atlular gelüp Şābūr’ı yėrden götürdiler. Şāh alup bağrına başdı, yüzinde öpdi ve Ḥaḳ teʿālāya çoḳ şükr ḳıldı. (23) eytdi: “Ben bunı dāyim aŋardum. Öldi bilürdüm. Çünki Ḥaḳ teʿālā bunı baŋa vėrdi. Eger başum göge daḫı ėrişse anuŋ emrinden çıḳmayam.” (24) dėyüp buyurdı aḳçalar ve fülūrīler ve gevherler nis̱ār ėtdi ve Şābūr’ı altun kürsī üzerinde ḳodı. ve şol ḳadar māl u genc bağışladı ki (25) ḥisābını kimse bilmezdi. Andan buyurdı Erdevān ḳızını yine sarāya getürdiler. Şāh günāhını bağışladı. Andan Şābūr içün muʿallimler getürdi.

(141a) (1) Aŋa ʿilm ü edeb ögretdiler. Ve yazu yazmaḳ ve ṣoḥbetlerde ṭurup oturmaḳ taʿlīm ḳıldılar. Andan ata binüp süŋü ve ḳılıç ṭutmaḳ ögretdiler. (2) Ve düşmene ḥamle ḳılmaḳ ve anuŋ ḥamlesini ṣavmaḳ ve yėmek içmek ve ʿaṭā vü baḫşiş ḳılmaḳ ṭarīḳin gösterdiler. Şöyle ki Şābūr her (3) dürlü hünerde bī-naẓīr oldı. Andan Erdeşīr şāh buyurdı vilāyetinde kesilen aḳça ve fülūrī sikkesinüŋ bir yanında Erdeşīr adın (4) yazdılar ve bir yanında Vezīr adın yazdılar. Ol ʿaḳl issi vezīrüŋ adına Güzerz dėrleridi. Ve nāmelere daḫı eyle yazdılar. Mühri (5) ve yüzügi ve ḥükmi vezīre ışmarladı. Andan dervīşlere ve faḳīrlere ve muḥtāclara ve miskīnlere bī-ḳıyās māl ṣadaḳa eyledi. Andan bir laṭīf (6) şehr bünyād eyledi ki adına Şehr-i Şābūr dėrleridi. Çünki Şābūr büyüdi boyı yüce serve döndi. Bir sāʿat Erdeşīr anı ḳatından (7) gidermezdi ve anı kendüye vezīr gibi ḳılmışıdı. Bu ḥāldeyiken şāh dāyim cengden ve ṣavaşdan ḫālī olmazıdı. Bu ṭarafdan bir düşmeni defʿ (8) ėderdi bir ṭarafdan biri daḫı belürürdi. Eytdi: “Allāh’dan şunı dilerem ki cihānda hīç düşmen ḳomayam ve ẓālimlerüŋ

kökini kesem. Andan ṣoŋra (9) bir küşede oturup Allāh'a ʿibādet ḳılam." dėdi. Vezīr eytdi: "Ėy şāh, bu fikri ki ėdersin gel Keyd-i Hindī'ye bir nāme gönderelüm ki ol kevākibüŋ (10) aḥvālini ḫūb bilür ve çarḫuŋ nihānī işlerine muṭṭaliʿdür. Usṭurlāba ve zīce naẓar ḳılsun ve bu çarḫun āḫir işi ne olacaḳdur ve saŋa nenuŋ (11) gibi ḥāl ḳılacaḳdur, bildürsin." dėdi. "İḳlīm, saŋa musaḫḫar olur mı beyān ḳılsun." dėdi. Şāh vezīrüŋ sözini begendi. Bir ʿāḳıl kişiyi çoḳ armaġānlarıla (12) Keyd-i Hindī'ye vėribdi. Eytdi: "Var Keyd'e eyt ki:'Saʿd ṭāliʿlü ve ṭoġru sözlü kişi, benüm ṭāliʿüme naẓar ḳıl ki ben cengden ne vaḳt rāḥat (13) oluram ve bu ʿālem baŋa musaḫḫar olur mı? Ve bu tedbīrde ṭarīḳ nedür? Eger bu nesne baŋa müyesser degülse ṭoġrusını dė ki hīç zaḥmet çekmeyem (14) ve yoḳ yėre mālumı ḫarāc ėtmeyem.'" Pes şehriyāruŋ ėlçisi Keyd-i Hindī'ye geldi. Şāhuŋ armaġānlarını getürdi ve ne buyurdıysa Keyd-i Hindī'ye (15) dėdi. Keyd bu ḫaberi şāhuŋ ėlçisinden ėşidicek emrine imtis̱āl ėdüp ol sāʿat usṭurlāb getürdi ve zīc-i Hindīye naẓar ḳıldı. (16) Ve kevākibüŋ saʿdını ve naḥsını gördi ve burūcuŋ fāīkini tāmmül ḳıldı. Çarḫuŋ işini bildi. Erdeşīr'e ne ḥāl olacaġına vāḳıf oldı. (17) Andan gelen ėlçiye eytdi ki: "Şāhuŋ ṭāliʿini gördüm ve İrān'uŋ ne olacaġına naẓar ḳıldum. Kevākibi ve burūcı ḥisāb eyledim. Şöyledür ki eger şāh, Mihreŋi (18) nūş-zād aṣlını kendü aṣlına ḳarışdura, andan bir oġul gele ki ʿālem anuŋ ḥükmine rām ola. Andan ṣoŋra şāh taḫtında ārām ḳıla. Hīç kimse aŋa (19) düşmen olmaya. Māl u genc ziyāde olup miḥnet ve renc ḳalmaya. Eger bu iş aŋa müyesser olursa dünyāda ne murādı varısa ḥāṣıl ola." dėdi. (20) Andan ėlçiye çoḳ nesne baġışlayup eytdi ki: "Yüri imdi var, ne dėdümse şāha beyān ḳıl." dėdi. Ėlçi gine şehriyāra gelüp Keyd'üŋ sözüni (21) söyledi. Şāh bu sözi ėşidicek ḳatı melūl oldı ve beŋzi ṣarardı. Hergiz olmasun ki Mihreŋ'üŋ aṣlını benüm gözüm göre. Anuŋ aṣlı benüm (22) düşmenümdür. Ḥāşā ki anuŋ aṣlını ben aṣluma ḳatam. Ḥayf benüm bunca māluma ki ḫarc eyledüm ve her ṭarafa leşker gönderüp bunca zaḥmet çekdüm. Eger (23) anuŋ sebebile ʿālem benüm daḫı olursa gėçdüm." dėdi. Andan eytdi ki: "Mihreŋ'üŋ aṣlından hemān bir ḳız ḳalmışdur. Şimdi ḳullar göndereyin cemīʿ (24) memleketde aratdurayın. Anı getürüp büryān ėdeyin ve ʿālemi aŋa zindān ḳılayın." dėdi. Andan tīz buyurdı her ṭarafa ol ḳızı arayu ḳullar gitdiler. (25) Cehrüm'i aradılar ve cemīʿ memleketi istediler. Ḳızdan hīç nām u nişān bulmadılar. Meger ḳız bu ḥāli ėşidüp kendüyi bir ulu kişinüŋ

(141b) (1) evinde pinhān ėtmişidi. Ol kişi Mihreŋ'üŋ ḳızını ʿizzetle ṣaḳlarıdı ve be-ġāyet ḫoş ṭutardı. Ḳız daḫı şöyle idi ki zīreklikde ve söz aṣlın (2) bilmekde ve ḥüsnde ve ḫulḳda aŋa beŋzer kimse bulunmazdı. Ol vilāyetde ancılayın güzel ve ancılayın serv boylu kimse yoġ idi. Bu ḥüsnile (3) bir küşede oturmışıdı. Ol ketḫudānuŋ evinden ṭaşra çıḳmazdı ve anuŋ

yüzini güneş daḫı görmezdi. داستان شابور با دختر مهرك (4) نوشزاد Ėşit imdi Şābūr ne ḳılmışdur? Mihreŋ'üŋ ḳızın ḳanda bulmıştur? Çünki bu ḥāl üzerine ḫaylī zamān geçdi. Şehriyāruŋ devleti (5) ve şevketi ʿālemde meşhūr oldı. Bir gün Erdeşīr şikāra gitdi. Şābūr daḫı bilesince idi. Her yaŋa atlular av ḳovup gitdiler. Şābūr daḫı (6) bir ṭarafda geyik ardınca segirdürken ḳarşudan bir köy belürdi. Bāğlar ve sarāylar ve meydānlar gördi. At depüp Şābūr ol köye ėrdi. (7) Ketḫudānuŋ evine ḳondı ve ev yanında laṭīf bir bāġ gördi. Şābūr atıla bāġuŋ içine girdi. Baḳup gördi bir ḳız yüzi bedr-i aya beŋzer (8) ṭurmış bir ḳuyudan ṣu çeker. Şābūr ḳuyunuŋ ḳatına geldi. Ḳız Şābūr'ı göricek ilerü geldi. Şābūr duʿā ḳılup dėdi ki: "Şādlıġıla (9) çoḳ ʿömr sür. Yavuzlıḳ senden ıraġ olsun." "Maʿlūmdur ki atuŋuz ṣusuzdur. Bu ṣaḥrāda ṭatlu ṣu yoḳdur ve bu ḳuyunuŋ ṣuyı ṣovuḳ (10) ve şīrīndür. Buyurusaŋ çekivireyin." dėdi. Şābūr eydür: "Ėy ay yüzlü nigār, saŋa zaḥmet olur. Bilemce ḫiẕmet-kār vardur. Gelsün ṣu (11) çeksün." dėdi. Ḳız ṣu kenārında yüzini bürüyüp oturdı. Şābūr ḫiẕmet-kāra Ṣu çek, dėyü buyurdı. Ḫiẕmet-kār ilerü gelüp ḳoġayı (12) ḳuyuya indürdi. Meger ḳoġa aġırdı, ṣuyıla ṭolduḳdan ṣoŋra kimse çekemezdi. Çünki ḫiẕmet-kār ḳoġayı indürdi, ṣuyıla ṭoldı. (13) Gine çıḳarmasında ʿāciz ḳaldı. Şābūr gördi ki ḳul ḳoġayı çekemez, ilerü gelüp ḳuluŋ elinden aldı. Eydür: "Ėy ʿavratdan kem, bir ḳız (14) çeker sen ne belāya uġraduŋ?" dėyüp Şābūr şāh hemān ki anı ṭutdı. revān ḳoġayı ḳuyunuŋ aġzına çıḳardı. Şābūr ḳoġanuŋ ol resme (15) aġırlıġını gördi ve ḳız ol ḳoġayı çekdügini ʿacebledi. Ḳıza āferīn ḳılup eytdi ki: "Buncılayın aġır ḳoġayı degme kişi çekemez. Meger bu ḳız bir ulu (16) kişinüŋ ḳızıdur." dėdi. Ḳız oturduġı yėrden Şābūr ḳoġayı çıḳarduġın gördi yėrinden ṭurup şāha taḥsīn ḳıldı. Ve Şābūr şāhuŋ (17) erligile bu ḳuyunuŋ ṣuyı süd olacaḳdur." dėdi. Şābūr eydür: "Ėy ḫūb ṣūretlü ḳız, ben Şābūr idüġüm neden bildün?" dėdi. Ḳız eytdi: (18) "Şöyle ėşitdüm ki Şābūr bir merdāne yigitdür, ḳuvvetde pīle beŋzer. Serv boylu ve demür tenlü kimsedür." dėdi. Şābūr eytdi: "Dil-ārām (19) ṭoġru söyle, kimüŋ ḳızısın ve kimüŋ aṣlındansın? Senüŋ çehreŋde şāhlıḳ nişānı görinür." dėdi. Ḳız eydür: "Şāhā, işbu ketḫudānuŋ ḳızıyam (20) ve bunuŋ gibi ulu kişinüŋ ḳızı olduġumçun şöyle güzel ḳopdum ve bu resme merdāne dilāver ḳopdum." dėdi. Şābūr eydür: "Şehriyārlar ḳatında (21) yalan söylemek eyü olmaz. Ekinciden senüŋ gibi ay yüzlü ḳız ṭoġmaz." dėdi. Ḳız eydür: "Eger şehriyār baŋa ḳıymayup cānuma āmān vėrürse ve şehen-şāh (22) ḫışmından beni ḳurtarursa kimüŋ ḳızı idiġüm dėyeyin." dėdi. Şābūr eydür: "Dostlar būsitānında kīne çemen bitmez." dėdi. "Söyle, benden ḳorḳma (23) ve şehriyārdan daḫı üşenme." dėdi. Ḳız eytdi: "Şāhā, bilgil ki ben Mihreŋinūş-zād'uŋ ḳızıyam. Atam ölicek beni getürüp işbu ketḫudānuŋ (24) evine ıṣmarladılar. Senüŋ ataŋ şehriyār ḳorḫusından bunca

zamāndur ki bu köyde oluram ve bu resme şu çekerem.” dėdi. (25) Şābūr anı ėşidicek şād oldı ve bir laṭīf yėre geldi. Ketḫudāyı ḳıġırtdı. Bu ḳızı baŋa vėr, sen nikāḥa şāhid ol.” dėdi.

(142a) (1) Āteş-perestler erkānınca nikāḥ ėdüp ḳızı alup anuŋla murād ḥāṣıl ḳıldı. Ṭoḳuz aydan ṣoŋra ol māh-rūdan bir oğlan ẓuhūra (2) geldi. Şābūr ol oğlanuŋ adını Urmuzd ḳodı ve aŋa lāyıḳ bir ṭāye buldurup ol kendde besletdi.

Ṣıfat-ı Ṭāye

(3) Buldılar bir ṭāye aŋa ḫūb-rū
Nīk ḫulḳ u zülf-i ʿanber müşg-bū
Ten-dürüst ü pāk aṣl u nev-cüvān
Ṭabʿ-ı ḫūb u nīk-re’y ü ḫurde-dān
(4) Ḥüsni ḫacāletden eridürdi güli
Söylese āşüfte ėder bülbüli
İşbu resme ṭāye buldılar aŋa
Vėr ṣalavāt nitdiler eydem saŋa

(5) Bunuŋ üzerine yėdi yıl geçdi. Urmuzd büyüyüp ḳadd ü ḳāmet çekdi. Ḥüsn içinde bī-naẓīr ḳopdı. Ḳuvvetde ve çāpüklikde aŋa mānend (6) yoġıdı. Ve her kişiden anı gizlerlerdi ve hīç kimseye göstermezlerdi. Bir gün Erdeşīr yėdi günlük şikāra gitdi. Şābūr daḫı bile idi. (7) Urmuzd muʿallim ḳatında olurdı. Bir gün oḳumaḳdan incindi, uġurlayın çıḳdı. Erdeşīr şāhuŋ meydānına geldi. Bir elinde bir yayıla (8) iki oḳ varıdı. Bir elinde bir laṭīf çevgān ṭutup oğlancıḳlarıla ṭop oynardı. Pādişāhlıḳ nişānı yüzinde āşikāre idi. ارمزد بن شابور (9) دیدن اردشیر را İttifāḳ Urmuzd meydānda ṭop oynamaġa meşġūliken şāh şikārdan gelürken ol meydāna uġradı. Biraz teferrüc ḳıldı. (10) Oğlancıḳlaruŋ birisi ṭop urdı. İttifāḳ ṭop Erdeşīr şāhuŋ ḳatına geldi. Oğlancıḳlardan hīç biri gelüp ṭopı almadılar, yėrlerinde (11) nā-çār ḳaldılar. Urmuzd bu oğlancıḳlaruŋ arasından ilerü gelüp dedesinüŋ öŋinde ṭopı urdı. Bunuŋ cür’etine leşker ḥayrān ḳaldı. (12) Ṭop urduġınuŋ ʿaḳabince şöyle ḳatı ḥayḳırdı ki anuŋ āvāzından şāh müteḥayyir oldı. Vezīre eytdi: “İşbu pāk oğlan degme (13) kişinüŋ degüldür. Bunı ṣor ki kimüŋ aṣlıdur? Beŋzer ki nām-dār toḫumındandur. Eger anda şehriyār gevheri olmasaydı böyle bahādırlıġıla benüm (14) öŋümden ṭop almayaydı.” dėdi. Vezīr oğlanuŋ aṣlın ṣordı hīç kimse kimüŋ nesidügin bilmedi. Cemīʿsi ṭanımadılar. Andan şāh vezīre (15) eytdi: “Var ol oğlanı benüm ḳatuma getür.” Pes Vezīr oğlanı şāhuŋ ḳatına getürdi. Şāh eytdi: “Ėy ḳıymetlüce oğlancıḳ, kimüŋ (16) oğlısın? Oğlancıḳ eydür: “Benüm adum ve aṣlum gizlü degildür. Benüm atam Şābūr şāhdur ve anam Mihreŋinūş-zād ḳızıdur.” dėdi. Bu sözden (17)

şāh ḥayrān ḳalup biraz fikre vardı ve güldi. Şābūr'ı getürdiler bu ḥāli ṣordı. Şābūr atasından be-ġāyet ḳorḳdı ve beŋzinde (18) ḳan ḳalmadı. Şāh güldi, eydür: "Oğluŋı gizleme şunuŋ gibi oġul olduḳdan ṣoŋra kimden gerekse olsun, dürüstdür." dėdi. (19) Şābūr eytdi: "Şāhā bu oğlan benden olmışdur ve adı Urmuzd'dur. Mihreŋ ḳızındandur. Bunca zamāndur ki şāha ṭuyurmazduḳ." dėdi. (20) Andan ol bī-kār üzre ḳızıla buluşduġın ve ketḫudāyı getürüp ḳızı alduġın şāha ḥikāyet eyledi. Şāh be-ġāyet şād oldı. (21) Oğlını at öŋinde götürüp vezīrile sarāya geldi. Andan şāh taḫtına geldi. Oğlan içün bir altun kürsī getürtdi. Andan buyurdı bir gevherden (22) ḫilʿat ve bir altun tāc getürdüp Urmuzd'a gėyürdiler. Andan buyurdı ḫazīneden şol ḳadar cevāhir ve altun getürdiler ki oğlan cevāhir (23) içinde görünmez oldı. Andan yoḫsullara ve muḥtāclara çoġ altun ve cevāhir ṣadaḳa eyledi. Andan buyurdı āteş-kedeyi dībālarıla (24) ve ḥarīrlerile ṭonatdılar. Andan şāh dükeli ululari cemʿ eyleyüp bir ʿaẓīm iclās ḳıldı. Ṭaʿāmlar yėndi ve şarāblar içildi. Andan (25) şāh eytdi Keyd-i Hindī'nüŋ sözi yėrine geldi. Ol eytmiş idi ki anuŋ taḫtına ve memleketine rāḥatlıḳ yoḳdur meger Mihreŋ aṣlını kendü

(142b) (1) aṣlına ḳarışdura. Şimdiki ḥālde ol maḳṣūda ḥāṣıl oldı. Urmuzd vücūda geldi. Şimdiden ṣoŋra cemīʿ-i murād ḥāṣıldur ve yėdi iḳlīm (2) baŋa musaḫḫardur." dėdi. Andan ṣoŋra Erdeşīr'üŋ nişānını şāhenşāh dėyü yazdılar. فرهنك شاه اردشير ėşit imdi ki Erdeşīr şāh ne vechile (3) dād ḳılup ʿaḳlıla ʿālemde ne ḳāʿideler ḳılmışdur, eyü ad içün ne vechile dürüşmişdür ve ʿadlile ne mertebeye ėrişmişdür." Pes eyü ad ḳazanmaġa (4) ḥarīṣ oldı.

Naẓm

Er cihāna geldüginden şöyle bil
Eyü ad ḳomaḳdur ėy muʿtedil
Ḳoduġı adı ile er aŋılur
(5) Ḳomayan ġāyet işinde yaŋılur
Bir nişān illā nişān bir ḫoş nişān
Ḳo ki aduŋ ölmeye ḳala cāvidān
Eyü adıla (6) kişi kim yād ola
Yatduġı yėrde revānı şād ola
Şād olıcaḳ cān ṭamudan dūr olur
Ḳabr içinde ḥaşra degin nūr (7) olur

Andan diledi ki leşkeri ziyāde ola ve cemīʿ ʿālem emrine rām ola. Her ṭarafa ʿāḳıllar ve mürşidler gönderdi. Her kişinüŋ ki oğlı (8) olurdı, hünersiz büyütmezlerdi. Aŋa ata binmek

ve oḳ atmaḳ ve ḳılıç ṣalmak taʿlīm ėderlerdi. Oġlan tamām-ı hüner ḥāṣıl ėtdüginden ṣoŋra anı şāh (9) ḳapusına getürirlerdi. Adını dīvāna yazup mertebesine göre vaẓīfe ėdüp cemīʿ ḥācetini görürlerdi. Ḳaçan ol nev-cüvānlar pehlevānlarıla cenge (10) gitse bir iş görmiş ʿāḳıl kişi niçesinüŋ üzerine naẓar ḳılurlardı. Her ki ceng ėtmekde kāhil deprense anı şāha bildürürlerdi. Adını (11) dīvāndan ḳazırlardı ve ṭāyifesini keserlerdi. Ve şol ki hüner-menddür aŋa aġır ḫilʿatlar gėyürüp ḥürmet ve ʿizzet ėderlerdi. Hünersüz (12) olanı dögüp dergāhdan sürerleridi. Bī-hünerler ol sebebden ġayret ėdüp hüner kesb ėtmek ardınca olurlardı. Bu resme şāhuŋ (13) leşkeri bir ḥadde ėrişdi ki vaṣfını kimse bilmezdi. Ve ol nāẓır olan kişiler dāyim anlara eydürlerdi ki: "Her ki şāhuŋ ḫoşnūdlıġın (14) isteye gerekdür ki meydānda erlikle pehlevānlar ḳanın döke. Anı şehriyāra bildürem, aŋa şāhuŋ ḫilʿatın gėyürem." dėridi. Ve şāhuŋ (15) dīvānında ʿālimler ve ʿāḳıllar ṭururdı. Şular ki yazu yazmaḳda ve ʿilmde ṣāḥib-i hünerdür anı şāha bildürürleridi. Aŋa mertebesince (16) vaẓīfe ėderlerdi. Ol hünerini arturduḳça vaẓīfesini ve ʿizzetini daḫı artururlardı. Erdeşīr şāh ʿāḳıl kişiydi. Yazıcılarına (17) eydürdi ki: "Siz emīnlerümsiz. Bir vilāyete varsaŋuz kimsenüŋ mālına ṭama ʿḳılmaŋ ve dünyā mālı içün kimsenüŋ ʿırżını yıḳmaŋ ki bu ʿārīyetī (18) sarāy kimseye bāḳī ḳalmaz. Ve daḫı ḳavmüŋüzden kimse uydurmaŋ, ben vėrdügüm leşker size yėter. Vaḳt ola ki ādemlerüŋüz sizi (19) arḳa ėdinüp kimseye gūc ėde. Ṣoŋra benden utanasız. Ve benüm mālumdan aluŋ, her ay dervīşlere ve muḥtāclara üleşdürüŋ." dėridi. (20) Ve daḫı eydürdi ki: "Eger memleketi dādıla ābād ḳılasız, benüm adumıla siz daḫı ten-dürüst ve şād olasız. Ve eger bir yoḫsul ki sizden incine size (21) anuŋ cezāsını ḳılam." dėridi. Ve dünyāda diri ḳomayam dėridi. Ve ḳapusında emīn ve ʿādil kişiler ḳomışıdı. Eger bir kişi gūc görüp şāhuŋ (22) dergāhına gelse anuŋ gūcini dād ḳılurlarıdı. Ve şehr içinde ne ḳadar ʿālimler ve ṣāliḥ pīrler varısa şāhuŋ mālıyla anları ġanī (23) ḳılurlarıdı. Ve bir kişi ki ʿilm ögrenmege heves ḳılsa anuŋ cemīʿ ḥācetini görürleridi. Ve leşkerde çaġırdurlardı ki: "Her kişi ki erlik işleye (24) ve düşmenden bir server yıḳa şāhuŋ ḫilʿatın gėye ve bir memlekete pādişāh ola." dėrleridi. Ve bir adlu pehlevān yazıcılarla ve çoḳ ḳullarıla (25) leşkerüŋ üzerine nāẓır olurdı. Kimseyi kimseye gūc ėtdürmezlerdi. Ve daḫı bir heybetlü ḳaba āvāzlu kişi pīle binerdi ve leşkerüŋ

(143a) (1) içinde çaġırurdı ki: "Her ki bir kişinüŋ evine ḳona, yėmegini ṣatun alsun ve ev issine sipās ve minnet ḳılsun. Adını ve ṣanını (2) ṣaḳınsun, kimseyi incitmesün ve nesnesine ṭamaʿ ėtmesün. Ve her ki düşmenden yüz döndüre, bilsün ki aŋa āmān yoḳdur ve daḫı ṣıḥḥat (3) yüzini görecek degüldür. Anuŋ menzili ṭopraḳdur." dėdi. Ve leşkerüŋ emīrine çaġırurdı

ki: “Süstlük ḳılma ve cengde iveceklik ėtme. (4) Leşkerüŋ öŋince pīller yürüsin ve ḳaravul hergiz eksük olmasun. Sen dāyim leşkerüŋ çevresini ṭolaş dėridi.” Ve daḫı eydüridi ki: “Ḳaçan (5) düşmenile yüze yüz olsaŋuz olmasun ki ʿalem dibinden bir kişi çıḳa. Leşker ne ḳadar daḫı çoḳ olursa ʿalem dibindekiler yėrin beklesün. Leşkerüŋ (6) ṣaġ ve ṣolı düşmene ceng eylesün. Ḳalbdeki leşker yėrinde ṭursun. Allāh furṣat vėrüp leşker ṣınacaḳ ʿalem dibinden dinç atluyıla çıḳasın, (7) düşmenüŋ ḥaḳḳından gelesin. Düşmene ġālib olduġun vaḳt ḳanını dökmeyesin. Āmān dileseler, āmān vėresin ve göŋlüŋde kīn ṭutmayasın. (8) Ve düşmen ḳaçduġınlayın fiʿl-hāl ardınca segirtmeyesin. Ve düşmenüŋ pususından emīn olmayasın. Vaḳt ola ki pusuda er ḳoyalar. Sen ilerü (9) gidecek vaḳt leşkerüŋi ardından ḳıralar. Ḳaçan ki düşmenden emīn olasın ġanīmet mālını şol serverlere vėresin ki düşmene ḳılıç urmışlardur (10) ve cāna başa ḳalmamışlardur. Andan ṣoŋra ṭutduġun esīri benüm bār-gāhuma getüresin ki ben anlaruŋçun bir ḳalʿa yapam, ʿömrlerini anda gėçürem. (11) Dilerseŋ derd ü rencden emīn olasın bu naṣīḥatımı ṭut ve düşmene furṣat bulduġunı Allāh’dan bil. Ve her işde Allāh’a ṣıġın ki (12) ʿālemüŋ ṣıġınacaġı oldur. Ḳaçan bir vilāyetden ėlçi gelse anı şāha bildüresin ve anuŋ cemīʿ ḫiẕmetini yėyecegini ve gėyecegini (13) döşencegini yėrine getüresin. Hīç bir nesnesinde ḳuṣūr ḳomayasın. Çün bilesin ki murādı şāha (14) gelmekdür. Çün geldügini bilesin şāha evvel ādem vėrbiyüp bildüresin. Tā ki leşker aŋa ḳarşu çıḳup ʿizzet ḳılalar ve şāhuŋ (15) pīrūzeden taḫtını zeyn ėdeler ve ḳullar nefīs şāhāne ṭonlar gėyeler. Ve daḫı ėlçiye taḫta yaḳın *yėrde*[307] yėr ėdesin. Ne kişidür ki ve ne içün (16) gelmişdür, bilesin. Beglerinüŋ ẓulminden ve ʿadlinden ve memleketlerinüŋ aḥvālinden ṣorasın ve şāhlarınuŋ āyīnini ve erkānı nedür leşkeri (17) ne ḳadardur ve nicedür bilesin. Andan bir ḫūb yėre ḳondurasın ve cemīʿ ḫiẕmetini göresin. Andan ṣoŋra daʿvet ėdesin. H̱ˇān (18) vaḳtinde anı taḫt-ı zerrīn üzerine çıḳarasın ve ṭaʿāma senüŋile bile ṣundurasın. Ve leşkerünüŋ nām-dārlarını ve serverlerini cemʿ (19) ėdesin ėlçiyi alup şikāra çıḳasın ve aġır ḫilʿat gėyüresin dėdi. Şāh-ı Erdeşīr anı her ṭarafa vėribdi ki beglere ve serverlere (20) işbu resme naṣīḥat ėderdi. Andan her ṭarafa ʿāḳıllar ve tedbīr ehli kişiler vėribdi. Ve çoḳ māllar ve gencler vėrdi ki her iḳlīmde (21) şehirler yapalar tā ki ġarībler ve ṭuracaḳ yėri yoḳ kişiler ol şeherlerde sākin olalar. Ve anda tekyeler bünyād ėtdi ki (22) ol ḫalḳ andan yėyeler ve içeler. Tā ki leşker ve raʿiyyet ziyāde ola ve cihānda eyü adıla aŋıla ve kendü (23) öldükden ṣoŋra anlar kendünüŋ yādigārı ola. Gör ki ʿadlıla ʿālemi nice ʿimāret ḳılmışdur ve āḫiret içün ne vechile (24) saʿy ėtmişdür. Andan ṣoŋra şāh buyurdı, Ṭayfusūn vilāyetinde bir bāġ bünyād

---

[307] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ėtdiler. Üç ferseng ėni ve bėş ferseng (25) uzunı varıdı. Ve ol bāġ içinde şāh içün köşkler ve sarāylar yapdılar. dāyim şāh ol sarāyda otururdı.

(143b) (1) Şāhuŋ eyvānından bir muḥkem zencīr ėtmişlerdi ki ucı ḳapuya berkinmişidi. Ol zencīre çaŋlar aṣılmışıdı bir kişi gūc görüp şāh (2) ḳapusına gelse ol zencīri depredürdi. Ol çaŋlar öterdi. Şāh ėşidüp ol kişiyi ḳatına oḳurdı. ẓulmini ve ḥayfını yėrine ḳordı. (3) Baġdād'da aŋa bāġ-dār dėrleridi ve her iḳlīme ādemler göndermişidi. Ḫalḳuŋ ḥālini ṣorar bilürdi. Ḳaçan bir kişinüŋ bir vechile mālı (4) gitse anı şāha bildürürleridi. Şāh aŋa gine ser-māye vėrürdi. Her ṣabāḥ şāhuŋ bir meydānı varıdı. Ol meydāna çıḳardı, ḥāceti (5) olan kişiler şāha ḥāllerin ʿarż ėderlerdi. Ẓulm ėden kişiye hergiz ʿināyet ėtmezdi. Oġlıyıla bir yoḫsul ḳatında ber-ā-beridi. Ve dāyim (6) memleketi gözetdürürdi. Ḳaçan bir yėr ḫarāba meyl ėtse ve ḫalḳı yoḫsul olsa ol vilāyetden bāc ve ḫarāc almazdı. Ve bir şehrüŋ ṣuyı (7) ḳıt olsa aŋa ṣular getürirdi. Ve bir yoḫsul Türk görse ki hīç nesneye dermānı yoḳ aŋa māl ve ṭavar vėrürdi. Ayruġıla (8) ol daḫı ber-ā-ber olurdı. Erdeşīr şāh bu vechile ʿālemi ābād ḳıldı. Her şāh ki dünyā ve āḫiret zaḥmetinden emīn olmaḳ isteye (9) reʿāyāyı riʿāyet eyleye ve anlaruŋ ẓulmini ve ḥayfını dāyim ṣora ve memlekete dāyim emīn kişiler göndere. Raʿiyyetlerüŋ ḥālini (10) şehriyāra bildüre tā ki Ḥaḳ teʿālā ḳatında ebedī ʿizzet bula ve ḳıyāmete degin ḫayrıla aŋıla.**وصیت کردن اردشیر** (11) Çünki yėryüzi Erdeşīr şāhuŋ ḥükminde oldı, cemīʿ iḳlīmüŋ ḫarācı anuŋ ḫazīnesine geldi. Bir gün İrān'uŋ ulularını (12) ḳatına cemʿ ėtdi ve taḫta çıḳardı. Andan şehen-şāh ayaġ üzerine ṭurdı. Ġāyet luṭfından anlara bir ḳaç ṭoġru söz söyledi. (13) eytdi ki: "Ėy şehrüŋ nām-dārları, her kimüŋ ki ʿaḳıldan naṣībi vardur; bilsün ki bu cihān ġaddārdur, kimseye meyl ü meḥābā ḳılmaz. (14) Ve kimi ki ʿizzetile göge ėrgürür, āḫir anı gine ḳara yėre indürür. Cihānda hemān kişinüŋ adı ḳalur. Kim dilerse ki āḫiri (15) ḫayr ola dürüşsuŋ ki adı ḫayrıla aŋıla. Ḥaḳ teʿālā ḳatına varsaŋuz gėrek ne ėtdüŋüzse cezāsın görseŋüz gerek. (16) Ve her nesneyi Allāh'dan bilüŋ ve bir müşkil işiŋüz olsa Allāh'a ṣıġınuŋ ki Allāh'a ṣıġınanlara dükeli müşkil āsān olur. Ve benüm işümden (17) endāze ṭutuŋ ki çünki Allāh'a ṣıġındum anuŋ ʿināyetinde tāc u taḫt ele getürdüm ve yėdi iḳlīmüŋ şāhı oldum. Rūm'dan Hind'den (18) ve cemīʿ memleketden ḫarāc aldum. Bu nesneye benüm şükrüm ve minnetüm Allāh'adur. Şimdiki ḥālde ʿadlile ve inṣāfıla şöyle dilerem ki her iḳlīmden ki (19) baŋa ʿöşr gelür, ol ʿöşri size baġışlayam. Zīrā şimdiye dek ʿöşr u ḫarāc alduġumdan murād oldı ki ḫazīne cemʿ ėdeydüm ve çoḳ leşker (20) devşüreydüm tā ki bir düşmen belürse aŋa cevāb vėreydüm. Şimdi ol maḳṣūd ḥāṣıl oldı. Yėryüzinde düşmen ḳalmadı ve sebebüŋüzle (21) ʿālem emrüme rām oldı. Gerekdür ki gelen ʿöşr şimdiden ṣoŋra sizüŋ ola. İmdi cemīʿŋüz

elüŋüz Allāh'a ṭutuŋ ve anuŋ emrini (22) ṣımaŋ ki her nesneyi vėren alan oldur ve gūc görmişlere meded ḳılan oldur. Olmasun ki kimseyi incidesiz ve yatlu nesneye göŋül (23) vėresiz ki öŋüŋüzde iniş yoḳuş çoḳdur. Şular ki ululıġıla tācı göge ėrürdiler ve arslanları şikār ḳıldılar ʿālemden alup (24) gitmediler. Baḫtlu oldur ki ʿālemde eyü toḫum eke. Her kişi ki benüm iḳlīmümdedür ve şular ki bu meclisde ḥāżırdur benüm sözüme (25) ḳulaḳ ṭutuŋ. Size bėş yol göstereyin ki anuŋ fāidesi size tācdan ve gencden yėgdür. Evvel budur ki her kim ki

(144a) (1) bilür ki ʿālemüŋ Taŋrı'sı vardur; gerekmez ki andan ġayrıya ʿibādet ḳıla. İkinci oldur ki raʿiyyet eger şehriyār ʿilmi *ḫoş ṭutup*[308] ḫor ṭutmayasız. (2) Üçünci: Bilesiz ki ʿāḳıl kişiler ḳatında söz eski olmaz ve ögüt unudulmaz. Dördinci: Bilesiz ki günāhuŋ ʿaẕābı bend u (3) zindān ʿaẕābından ve dār ʿaẕābından artuḳdur. Bėşinci: Bilesiz ki ḫalḳuŋ ʿaybın gözeden kimse ḳatında, ḥürmet ü ʿizzet olmaz. (4) Ve bir naṣīḥat daḫı dėyeyin ki cāndan ve memleketden yėg olsun. Baḫtlu oldur ki anuŋ bāṭını, ẓāhiri gibi ola. Ve iki yüzlü (5) olmaya ve daḫı nerm sözlü ve ḥayā issi ola ve daḫı lāfıla bī-hūde yėre ʿömrini ve mālını ḫarc ėtmeye ve ḥadden gėçmeye ve müsrif (6) olmaya. Miyāna dirile, miḳdārından tecāvüz ḳılmaya. Bundan gėçicek bėş yol daḫı vardur ki dīni ve dünyāyı tāze ḳılur. Evvel (7) oldur ki Ḥaḳ teʿālā vėrdügine rāżī olasın. Ḥırṣıla ve dürüşmegile ziyāde olmaḳ ṭaleb ėtmeyesin ki ḳanāʿatdan yėgrek baylıḳ (8) yoḳdur. İkinci oldur ki ṭamaʿ-dār olmayasın ve ʿavrata rāzuŋ söylemeyesin. Üçünci oldur ki nesebile ve erligile faḫr ėtmeyesin. (9) Dördünci oldur ki gelmedük belā için teşvīş çekmeyesin ve geçen nesne içün melūl olmayasın. Bėşinci oldur ki saŋa lāyıḳ (11) olmayan işi işlemeyesin. Ve benüm naṣīḥatlarum ḫoş dinleyesiz ki fāidesi çoḳdur. Ve her vaḳt ögrenmek cehdinde olasız ki ʿilm kişinüŋ (12) cānını nūrlandurur. Ve bir oğlanda ḳābiliyyet ki ola ve zīreklik ola anı oynamaḳdan menʿ ėdesiz ve hüner ögretmek ardınca olasız. (12) Her kim ki inṣāf ehli ola ve göŋli pāk ola gerekdür ki ḫalḳıla dirligi ḫūb ola ve muʿāmelesi dürüst ola. Ve dört naṣīḥatum (13) vardur ki be-ġāyet ḫūbdur *ve*[309] ʿāḳıllar ḳatında merġūbdur. Biri oldur ki dāyim Allāh'dan ḳorḳadurasız ve utanuṭurasız ki saŋa (14) mürşid olup ṭoġru yol göstere. İkinci oldur ki pāk-dāmen olasın ve ḥarām yėre ḳuşaḳ çözmeyesin ve nefsüŋe ṣabr (15) ḳılasın. Üçünci oldur ki yüce himmetlü olasın ve ṭoġrulıġı kendüzüŋe pīşe ḳılasın. Dördünci oldur ki pādişāhı cānuŋ (16) gibi sevesin ve emrine cān u dilile muṭīʿ olasın ve Anuŋçun dāyim ḫayr duʿāya meşġūl olasın ve Ḥaḳ teʿālā'dan anuŋ

[308] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[309] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ʿömri (17) ziyāde olmasın dileyesin ki pādişāh Ḥaḳ teʿālā'nuŋ gölgesidür ve ʿālemüŋ niẓāmı anuŋladur. Ḫalāyıḳ ʿibādete ve ṭāʿata (18) meşġūl olduġı ve ʿilm ü hüner ziyāde olduġı anuŋ ʿadli berekātındadur. Ve şol şāh ki ʿālimlerinden ve leşkerinden kimseye (19) yatlulıḳ olduġını bile ve anuŋ ẓulmini defʿ ėtmeye ve ḥayfını yėrine ḳomaya ol şāhlıġa lāyıḳ degüldür. Ẓālim şehriyār yırtıcı (20) arslan gibidür. Ulu eger kiçi ẓulmıla kimse cihānda eskimez. Bizüm raʿiyyetlerümüzüŋ göŋli şād olsun ve cihān (21) ʿadlimüzden ābād olsun." dėdi ve Erdeşīr şāh taḫtında oturdı. Bir pīr varıdı adına Ḫarrād dėrleridi. Söz ehli ve firāset (22) ehli kişiydi. Yėrinden ṭurup şāhuŋ bu sözlerine āferīn ḳıldı, eytdi: "Ėy şehriyār, dünyā ṭurduġunca ʿömrüŋ olsun, (23) hemīşe şād u ḫandān ol ki tāc u taḫt u memleket senüŋile şādumāndur. Vuḥūş u ṭuyūr ʿadlinden rāḥat olmışdur. (24) Ve tāc u taḫtuŋ yaraşuġısın, şehrüŋ ve memleketüŋ penāhısın. Allāh'a şükrümüzi ve ʿibādetümüzi ziyāde ėdelüm bu şükrāneye ki (25) sencileyin şāhumuz vardur. Ḥaḳ teʿālā sen şāhı dünyāda ve āḫiretde emīn ḳılsun ki biz senüŋ sāyeŋde emīn ve rāḥat olmışuzdur.

(144b) (1) Ve cihāna sencileyin ʿādil şāh gelmemişdür. Ve senüŋ zamānında ehl-i kemālüŋ raġbeti ziyāde olmışdur. Ve dīdāruŋıla ʿāleme nūr ṭolmışdur. (2) Baḫtlu oldur ki senüŋ sāyeŋdedür. Hemīşe taḫt, cāy-gāhuŋ olsun ve cihān-dār penāhuŋ olsun." **اندرز شاه اردشير با پسرش** (3) **شابور** Çünki Erdeşīr şāhuŋ ʿömri yėtmiş sekiz yıla ėrişdi. Bir gün nā-gāh ḫastalıḳ yėtişdi, bildi ki ecel ėrişmişdür ve ʿömri āḫir (4) olmışdur. Buyurdı, Şābūr ḳatına geldi ve aŋa çoḳ naṣīḥat ḳıldı. Eytdi ki: "Ėy Şābūr, benüm naṣīḥatum ṭutġıl ve sözümi ėşitgil. (5) ʿAdlile ve siyāsetile cihānı musaḫḫar ḳıldum ve bunca belā vü miḥnet çekdüm ve memleketi işbu ḥāle getürdüm. Sen daḫı benüm ṭarīḳum ṭutasın (6) ve cihānuŋ ḫoşlıġına maġrūr olmayasın ki cihān bir ḥāl üzerine ṭurmaz ve biraz vaḳt rāḥatı varısa andan daḫı çoḳ miḥneti (7) vardur gāh kişiye rām olur ve gāh ser-keşlik ėder. Bilgil ki yüze gülicidür, bu dünyānuŋ kimseye vefāsı yoḳdur. Dilerseŋ ki ʿömrüŋ (8) yavuzlıġıla gėçmeye dīn etegin elden ḳomayasın. Şol şehriyār ki dīndār ola anuŋ şāhlıġı uzun olur. Ne cihān şāhsız niẓām (9) bulur ve ne şāh dīnsiz pāyidār olur. Bu iki nesnedür ki birbirini ṣaḳlayıcıdur. Ṣanki iki kişidür ki bir göŋülden baş çıḳarmışdur. (10) Bular iki eyü dirliklü ortaḳdur ki dāyim birbirine iḥtiyācı vardur ve hīç birbirinden iḥtiyācı eksük degüldür. Ve şol şāh ki ʿaḳl ve tedbīr (11) issi ola; bilür ki dünyā ve āḫiret dīn ehline müyesserdür. Ve şol pādişāhki dīn ṣaḳlayıcı ola pādişāhlıḳdan ḫālī olmaz.

Beyt

(12) Ne ḫoş dėdi bu sözi ehl-i yaḳīn

Ḥaḳīḳatde ʿaḳla binā oldı dīn

Bilgil ki ėy ʿaḳl issi, bahādır oġul cihānda er olan (13) kişiye leşker gerekdür ve ceng eri merdāne yigitler dāyim ḳatında ḥāżır gerekdür ve daḫı leşkeri aç ṭutmamaḳ gerekdür ve anlardan māl u genc (14) dirīġ ėtmemek gėrek ki aç leşker buŋ deminde iş başarmaz ve cānını ḳılıca urmaz. Dilerseŋ ki şāhlıġuŋ pāyidār ola andan ġayrı (15) iş ėtmegil. Ve daḫı bilgil ki pādişāhlıḳ üç nesneyile dāyim olmaz: Evvel ẓulmıla. İkinci hüner-mende ʿitibār ėtmeyüp bī-hüneri ilerü çekmegile. (16) Üçünci māl sevmegile ve mālı ziyāde ėtmegile. Ve cömerdlıġı kendüzüŋe ʿādet ḳılasın. Zinhār yalan söylemesin ki yalancı (17) dāyim ḫacāletden ḳurtılamaz. Ve daḫı māl u genc ṣaḳıncı olmayasın. Pādişāh māla ḥarīṣ olıcaḳ raʿiyyetlerin incidür. Ve daḫı endāzeŋden (18) ṭaşra ayaḳ başmayasın, mertebeŋe göre dirilesin ki miḳdārınca dirilmeyen kişinüŋ adı eblehlikle ve yaramazlıġıla aŋılur. Ve daḫı (19) ʿilm ögrenmekden ʿār ėtmeyesin ki ʿilm ögrenmek kişiye faḫrdur ʿār degüldür. Māl cemʿ ėtmekden ʿilm cemʿ ėtmek yėgdür ki māl cemīʿ (20) ḥarāmdur ʿilm cemīʿ ḥelāldür. Ve daḫı cehd ėt ki kimseye ḫışm ėtmeyesin. Bir kişinüŋ ḳatuŋda günāhı olsa ʿafv ėdesin. Kişi ḫışm (21) ėtdügi nesneye ṣoŋra peşīmān olur. Ve elüŋ altındaġı kişilerüŋ göŋlini incitmeyesin. Anlar saŋa yaramazlıḳ daḫı ėderlerse sen eylük (22) ėdesin ve bilesin ki ululıḳ kiçilerüŋ ḫāṭırın gözetmek ve anlara eyü söylemekdür ve yavuzlıġa ḳaṣd ėtmek şāhlara ʿaybdur. Ve bir kişiye ki (23) felek yār ola ve Ḥaḳ teʿālā devlet vėre göŋlinde aŋa yaramaz ḳaṣd ḳılmayasın ki bir kişiye ki çarḫ yüz ṭutıcak anuŋla yavuz olan (24) kimseden kīnini alur. Dilerseŋ kim işüŋ dāyim rāst gele evvel anı fikr ėdüp andan işleyesin. Ve her kişi ki fikrsüz iş (25) işlese dāyim ol ḫorlıḳdan ḳurtul-maz. Kendü fikrüŋle evvel emirde iş ėtmeyesin, vezīrlerile ʿāḳıllarıla ṭanışasın; ẓulmüŋ ve ʿadluŋ

(145a) (1) ṭarīḳin anlardan ṣorasın. Ve daḫı sözi endāzeyile söyleyesin. Dilerseŋ ki nesneden ziyān görmeyesin elüŋi ve gözüŋi ve dilüŋi (2) saḳlayasın ki niçe şīr-merdler dil, göz ve el ucından helāk olmışlardur. Gūcüŋ yėtdügünce yatlulara yoldaş olmayasın ve anlaruŋ (3) yöresine uġramayasın ki anlaruŋla yārlıḳdan gine yatlulıḳ ḥāṣıl olur. Bir kişi saŋa yaramaz söylese sen aŋa yaramaz söyleyemeyesin (4) ki anuŋla ber-ā-ber olmayasın. Sen cüvān-merdlik ėdüp aṣluŋa ne lāyıḳ ise anı ṣaḳlayasın, kimse ḥaḳḳında yaramaz iş ėtmeyesin. (5) Ve kendü nefsüŋe ne ṣanursaŋ ayruġa daḫı eyle ṣanasın. Bir kişiye ki yaramazlıḳ ėdesin şöyle bilgil ki kendü nefsüŋe (6) ėdersin. Ve bir kişi ki bir belāya mübtelā görseŋ veyā bir yaramaz ḥālde görseŋ aŋa gülmeyesin ve anı kendüzüŋe naṣīḥat bilesin (7) ve andan ʿibret alup nefs hevāsını göŋlinden gideresin. Bir loḳma ile ḳanāʿat ėdesin, āḫiret içün yaraḳ

göresin. Dünyāya göŋül (8) bağlamayasın ki bu dünyā bir düzünmiş gelin gibidür ḥayf ki ançа güyegüler yėmişdür. Yigitlikde işüŋi pīrāne ḳılasın ki yigitlik çoḳ (9) zamān ṭurmaz. Ve şol kişiye ki ʿaḳl yār ola her işde ʿāḳıllardan ögüt ala ki ʿāḳıllar sözinden kişi ululuḳ bulur ve göŋül murādına (10) ėrişür. Eyü sözleri ėşitmek revādur ki söz eyüsi dertlere devādur ve eyü söz ki āb-dār ola gevher-i şāh-vārdan yėgdür. Her kişi ki ögüt (11) ḳabūl ėtmeye ol ḫorlıḳdan ve belādan ḳurtılamaz. Bir kişi ki ṭınmamaḳ iḫtiyār ėde ol dāyim rāḥatdadur ve bī-hūde söylemek durduġınlayın (12) rencdür ve ṭınmamaḳ cihānda gizlü gencdür. Ve dilüŋ göŋlüŋile ṭoġru olsun. Göŋlüŋde ne varısa anı söylegil; eger dilüŋ göŋlüŋ ile (13) muvāfıḳ olmaya ol sözde āḫir peşīmānlıḳ ḥāṣıl ola. Ve adı yavuz kişilere yaḳın olmayasın ki anlaruŋ adı saŋa daḫı bulaşır. (14) Ululara ve pīrlere ḥürmet eyle ki anlara ḥürmetden yüzüŋ ṣuyı ziyāde olur. Ve daḫı oğlan tedbīriyle iş ėtmegil. ʿAvrat almaḳ (15) isteseŋ senüŋile āşinā olanı al ve anuŋ ẓāhirini ve bāṭınını bil. Andan ṣoŋra almaġa iḳdām ḳıl dilerseŋ ki ʿālemde rāḥatlıḳ (16) bulasın. Çünki yaşuŋ yėtmişe ėrişüp saç ve ṣaḳal aġıra andan ṣoŋra genc ḫātūn almaġa ṭamaʿ ėtme ki pīrile cüvān arasında (17) düzenlik olmaz. Ėşitmedüŋ mi ki bir genc ḫātūn bir pīr şāha eytdi: “Aḳ saḳal, ḳara yılandandur.” dėdi. Ve daḫı ʿavrat söziyle (18) iş ėtmeyesin, ṣusuz buŋalmış olsaŋ anuŋ ḥükmiyle ṣu içmeyesin ki ʿavrat ne ḳadar ṭoġruyısa sehel nesneden egriligi (19) ẓāhir olur. Dilerseŋ ki evüŋde rāḥat olasın ḳarı ʿavratı evüŋe ḳomayasın. Ḳarılar ne ḳadar mestūre ise daḫı (20) evden ıraġ olduġı yėgdür. Her kişi ki ʿavratınuŋ esīri olsa anda eyü ad olmaz. Adın ṣaḳınan ʿavrata zebūn olup (21) her sözine muṭīʿ olmaz. Ve daḫı ḳızuŋ öldügine zinhār melūl olmayasın. Anlaruŋ öldüginden nesne eksilmez (22) ve anlaruŋ öldüginden ḫoşraḳ nesne yoḳdur; er daḫı ḳız daḫı gerçi senüŋ arḳaŋdan gelmişdür. Evet ḳızdur, ṭurduġınlayın (23) rencdür. Er oğlan ḳazanılmış gencdür. Ḳaçan ḳatuŋa bir ḳonuḳ gelse aŋa ḫiẕmet içün ḳuşaḳ ḳuşanasın ve anı (24) ḫoş ṭutasın ki ḳonuġı ḫoş ṭutmaḳ eyülerüŋ ve merdānelerüŋ erkānıdur. Ve daḫı kimse ḫ̌ānına göz ṭutmayasın ki ayruḳlar (25) etmegi saŋa nan[310] olmaz. Ve kendü yolunuŋ ṭopraġın yė, kimsenüŋ etmegin yėme. Ve daḫı bir kişiyle dost olsaŋ ne ḳadar ṣādıḳ dost ise

(145b) (1) daḫı anuŋ ḳatında küstāḫ olmayasın ve laṭīfeyi ḥaddden gėçürmeyesin ki küstāḫlıḳ gerçi ṣulḥ ṣūretidür vaḳt olur ki cengüŋ (2) getürür. Ve küstāḫ kişide ḥayā olmaz, küstāḫlıġıla her zamān yatlu söylegen olur. Ve ʿāḳıl düşmenden hīç üşenmeyesin ki (3) ʿāḳıl düşmen nā-dān dostdan yėgdür. Ve daḫı yazıcılarla oḳuyucılarla yatlu dirilmeyesin ki anlar ṣanılmaduḳ

[310] Müstensih hatası nedeniyle “nan” şeklinde yanlış yazıldığı düşünülen kelime cümlenin anlamı ve kelimenin bağlamla ilişkisi düşünüldüğünde “nān” şeklinde yazılmalıdır.

yėrden başa yavuz iş (4) getürürler. Şol kātib ki ḳalem resmin bile, anuŋ elinden çoḳ iş gelür. Ḳalem gerçi ḳılıç gibi keskin degüldür. Evet, ḳalem ucından niçe (5) arslanlar yėrinden yaynıġır. Ḥaḳ teʿālā ki ʿālemi yaratdı, ḳalemi cihānuŋ bendine kilīd ḳıldı. Ve şāʿirleri incitmeyesin, dāyim anları (6) eylügile aŋasın ki anlaruŋ sözi külüng gibidür ki ṭaşları ḳoparur. Ve şol kişinüŋ ki ʿilm ve edebi senden ziyāde ola anuŋ ḳatında (7) aġız açmaġıl. Bir nesneye ki girmek isteyesin evvel çıḳacaġuŋ ṣan, andan girmege iḳdām eyle. Deŋemedügün kişiyi eyüde ve yavuzda (8) yoldaş ėdinme. Ve dükeli ḫalḳı senden yėg bil; egerçi sen aṣlda andan uluyısaŋ daḫı. Ve görmedügüŋ kişiyle cengde ḥarīf (9) olma. Ve pīrleri incitme ve kerem ėdici ol ki incidici kimse iki cihānda eylük bulmaz. Çünki devlet ve rāḥat ṭoġrulıḳdan artar (10) cehd ėt ki egrilik ėtmeyesin. Ve cihānda ṭoġrulıḳdan ġayrı nesneye dürüşme ki ṭoġru söyleyici ādem ululuḳ bulur. Ve daḫı (11) Allāh vėrdügi nesneye ḳāniʿ ol. Bilmezligile bilmedügin yola gitme. Cāhil kişiyle dirlik ėtme ve bitmeyecek yėre toḫum ekme ki şūre (12) yėre toḫumı delüler ve devleti yoḳ kişiler eker ve olmayacaḳ iş işleyen ḥāṣıl vaḳtinde ġuṣṣa yėr. Ve iḥtiyāc bendinden ḳurtulmaḳ isterisen (13) göŋlüŋ ayaġın ḥırṣ u ṭamaʿ zencīriyle baġla. Bir kişi ki ḳatuŋda bir kimsenüŋ rāzuŋ aça göŋlüŋde ṭut ve ol kişiden el (14) çek ki senüŋ rāzuŋı daḫı söyleyecekdür. Ve daḫı bilesin ki her işde ivmek peşīmānlıḳ getürür. Ve her işde müdārā ḫoşdur (15) düşmenile olsun dostıla olsun. tīzlik vaḳtinde ki müdārā ḳılasın ḳara ṭopraġı müşg ėtmiş olursın. Her kişi ki (16) işinde süst ola, ol merdāne yėtişmekden ḳalur. Ve her kişinüŋ ki ʿaḳlı ola, düşmen ne ḳadar żaʿīf olursa anuŋ şerrinden (17) emīn olmaz. İsfendiyār Behmen'e naṣīḥat ėderken şöyle dėdi ki: 'Zinhār düşmenden dostlıḳ umma. Ve daḫı evvel bir kişinüŋ (18) ḫūyını bilmeyince aŋa ḫayr u şer nesne söyleme. Ve bu cihānı şöyle bil ki bir ḳonuḳ yėridür ve tīzcek göçülse gerek. Dīn etegin elden (19) ḳoma ki dīn-dār kişiye dīn tāc u taḫtdan yėgdür. Ve daḫı belāya ḳarşu varma ki belā isteyici kişi şeyṭāna uymış olur (20) ve ʿaḳlı olan kimse belādan ḳaçar. Aṣṣısı olmayan nesneyi isteme, bugün olacaḳ işi ėrteye ḳoma. Ki şikāra gidecegüŋ gün (21) şarāb içme ve her işde kendüzini ṣaḳla, ġāfil olma. Bu iki fāyidesiz işi birbirine ḳatmaḳ olmaz. Yā ṣoḥbetde şarāb içmek gėrek (22) yā binüp şikār ėtmek gerek. Şarābuŋ cünbüşinden gevde aġır düşer, ḥareket ėtmek münāsib degüldür. Ḳaçan bir yėrden düşmen belürse (23) şarāb içmegi ve şikār ėtmegi ḳomaḳ gerek, ḫazīne açup leşker devşürüp yaraḳ ėtmek gerek. Ve her ʿāmī ve şehirlünüŋ göŋlinden (24) ṭoġrulıḳ umma ki ṣoŋra ziyān ėdersin. Ve anlardan saŋa yatlu ḫaber gelse sen ol yatlu ḫaberi ėşidüp ġuṣṣa yėme ki (25) anlaruŋ ayaḳların ṭutmaḳ istedügüŋ vaḳt başları elüŋe gelür. Ve gizlü düşmenüŋ şerrinden ḳorḳ rāzuŋı hīç kimseye

(146a) (1) söyleme ki anuŋ daḫı yārı ve rāz-dārı var. Sen gizlü ṣanduġuŋ söz bir gün şehre ve ile yayılur ve senüŋ aduŋ yaramazlıġıla (2) aŋılur. Gūcüŋ yėtdükçe cömerdlıġa dürüş. Dūn himmetlülerden ve nā-keslerden ıraġ ol ki cömerdlıḳ cemīʿ işlerden yėgdür. (3) Ve daḫı hīç kimsenüŋ ʿaybın söyleme ki ʿayb getürür. Şāhlar ʿāḳıl gėrek ve her kişiye eyü ṣanmaḳ gerek. Şol kimse ki tīz (4) olup kendüzin görüci ola; olmasun ki anı ḳatuŋa getüresin ve anuŋ dėdügi yola gidesin ki tekebbürlik kişinüŋ mertebesin (5) eksir, kimse ḳatında ḥürmeti olmaz ve daḫı ḫalāyıḳ andan ḫoşnūd olmaz. Ve bir kişiyle ne ḳadar dost daḫı olursaŋ oḳumadın (6) evine varıcı olmayasın ve bir yėrde ki seni aŋmayalar anuŋ gibi yėre varmayasın. Ve bir kişi bilseŋ ki göŋülden dostdur (7) andan kesilmeyesin ve dostluġı muḥabbeti anuŋıla arturasın. Şimdi benüm serv gibi ḳaddüm büküldi, gül gibi beŋzüm ayvaya döndi. (8) Şimdi devrān senüŋdür. ʿĀḳıl olan kimseyi incitme. Bir kişi ki saŋa gūc ėtse anuŋ günāhını baġışla. Yalan söyleyici olma. (9) Sözüni luṭfıla ve arḫunlıġıla söyle ve nefsüŋ hevāsına uyma ve kīn ṭutıcı olma. Ḳovucı ve cāhil kişiler olmasun ki (10) saŋa yaḳın ola. Ve nā-dān kişiden ḫayr gelmez. Çoḳ söyleyici ve utanmaz kişiyi ḥarīf ėdinme. Ve ḫışm ėdici olma ve ṣāliḥleri (11) incitme ve dünyāya ḥarīṣ olma ki ḥarīṣlıḳ ḫışm getürür ve iḥtiyāc getürür. Yüce himmetlü olup ṭoġru sözlü ol. Ṣaḳın ki aduŋ (12) yaramazlıġıla aŋılmaya ki adı yavuz kişiler murād bulamaz. Ve bir nesnede ivmek peşīmānlıḳ getürür. Ve bir işde süst olma (13) ve tīz daḫı olma. Ṣaḳın ki ḫalḳuŋ ʿaybın söyleyiciler saŋa ḥarīf olmasun. Ve düşmen ne ḳadar ki dostlıḳ ṣūretin gösterürse (14) andan dostlıḳ umma. Rāḥatda ve miḥnetde göŋlüŋde ḳorḫu ve ġuṣṣa ḳoma. Ve kişinüŋ ḥaḳḳında yatlu ṣanu ṣanma. Ve ʿahdüŋi (15) ṣıyıcı olma ve sözünüŋ eri ol ḳavlüŋe. Ẓulmıla māl cemʿ ėdeyin dėme ki cihānda ebedī kimse ḳala. Ve bir iş işleseŋ (16) ʿāḳıllara danışġıl. Senden öŋdünki şāhlaruŋ erkānından çıḳma. Ve her işüŋ öŋine ve ṣoŋına oŋat naẓar eyle. Kimse ḫāṭırçun (17) kimseye yatlulıḳ söyleme. Ve hünersiz kişiyi ādem yėrine ṣayma. Ve İrānīlerden māl ve genc dirīġ ėtme. Ve göŋlüŋ yay gibi olsun (18) ve sözüŋ oḳ gibi olsun. Göŋlüŋde ne varısa anı söylesün. Ve şol kimsenüŋ ki başında beynisi ola anuŋ sözi ve fikri (19) ḫūb olur. Ve kimseyi gönlemegil ki kişiye ġuṣṣa getürür.” dėdi. Çünki Erdeşīr şāh sözüni tamām ḳıldı, buyurdı bir kātib gelüp bu ʿahdi (20) yazdı ve tāc ve taḫtı ve yėdi iḳlīmi Şāhbūr’a bildürdi. Kātib nāmeyi dürüp vezīrüŋ öŋinde ḳodı. Andan Erdeşīr bir ṣovuḳ nefes (21) urdı ve laʿl gibi yaŋaġı ṣarardı. Ol daḫı ecel ḳadeḥin nūş ḳıldı. Ḳırḳ gün Şābūr anuŋ yasın ṭutdı. Çarḫuŋ ḥāli böyledür, (22) kişiyi gāh dertlü ḳılur ve gāh ten-dürüst ḳılur. ʿAḳluŋ varısa anı dost ṣanma ve anuŋ dostlıġına inanma ve dünyāya göŋül (23) vėrme.

Beyt

Gėce ve gündüz felek kim devr ėder

Döndügince ʿömr-i bünyādın gider

Ol ki çarḫuŋ döndügince kim ola

(24) Nice bünyādı anuŋ muḥkem ola

Çün beḳā gelür fenā ṭurmaz gider

Pes göŋülden sevgüsin anuŋ gider

Dünyeyi seven kişi (25) şād olmaya

Ġuṣṣadan bir laḥẓa āzād olmaya

Andan Erdeşīr'den ṣoŋra Şābūr daḫı gitdi ve oğlı Urmuzd daḫı gitdi.

(146b) (1) Urmuzd'uŋ oğlı Behrām, şāh olup taḫta geçdi. پادشاهي بهرام سه سال و سه ماه و سه روز بود Çünki Behrām atasınuŋ (2) taḫtına geçdi göŋli atasıçün ġam u derdile ṭoldı ve İrān'uŋ nām-dārları ḳatına gelüp duʿā vü āferīn ḳılup dėdiler ki: "Allāh saŋa (3) çoḳ ʿömr vėrsün, düşmenlerinüŋ beŋzi ṣararsın ve bu melālet göŋlinden ıraġ olsun. Şāhlıḳ tācı senüŋ başuŋa lāyıḳdur ki (4) atadan ataya tāc u taḫt senüŋdür." Behrām eytdi: "Ėy begler ve ėy serverler, sipāhī eger raʿiyyet kimseŋüz cihānda yatlu nesneye ḳaṣd (5) ėtmeŋ. Görüŋ ki bu çarḫ-ı ġaddār hīç kimseye meyl ü meḥābā ḳılmaz. Nefs ārzūsından el çeküŋ ve ārzūyı kendüŋüze ġālib görmeŋ. (6) Ve şol kişi ki yatlu nesnelerden kendüyi ṣaḳlaya āḫir ʿizzete ve şādlıġa yėtişe. Nite ki pādişāh gencüŋ penāhıdur ve anı saḳlayıcıdur. (7) Dīn daḫı pādişāhlıġı saḳlayıcıdur ve dīn pādişāhlaruŋ başı tācıdur. Baḫtlu oldur ki gözi açuḳ ola, cihānda kimseyi incitmeye (8) şāh olsun sipāhī olsun raʿiyyet olsun. Bir iş üzerine olmayan kimse ḥāṣıl olmaz. Ve bī-kār kişi hemān uyḫuda gibidür. (9) Uyanıcaġaz peşīmān olur. Sözi eyü, fiʿli yaramaz olan kişi ḫalḳ içinde eyü aŋılmaz ve āḫiretde daḫı cennet bulamaz. Ve kişi degme (10) sözi söylemek ʿāḳıllılıḳ degüldür ve dilin ḥafẓ ėtmek erlikdür.

Beyt

Söylememek söylemenüŋ tācıdur

Niçe göŋlüŋ (11) ṭınmamaḳ miʿrācıdur

Ṭut dilüŋi kimse rāzuŋ bilmesün

Dil ucından başa ġavġā gelmesün

Dil bitürdi çoḳ kişinüŋ (12) başını

Dil ḳılur ḳısa bu ʿömrüŋ yaşını

Sen belādan başuŋ isterisen emīn

Ṣamt ḳıl ṭavḳın ḥamāyil ėy emīn

Ṣaḳla dili başuŋı (13) yitürmesün

Yėryüzinden sikkeŋi götürmesin

Ve cemīʿŋüz eyü adlar ḳazanuŋ ve eylügi pīşe ėdiŋün. Ve māl içün teşvīşlenmeŋ ki (14) gencüm ve ḫazīnelerüm çoḳdur ve mālum sizden dirīġ degüldür ve ḫazīnelerümüŋ ḳapusı açıḳdur. Yėyüŋ, içüŋ ve yoḫsullara ve faḳīrlere üleşdürüŋ ki (15) vilāyetümüzde kimse faḳīr ve muḥtāc ḳalmasun." dėdi. Anuŋ daḫı üzerine çoḳ zamān gėçmedi ecel ṣındısı başına uġradı. Bir oġlı varıdı (16) adını Behrām-ı Behrām ḳomışdı. Ḳatına oḳudı, eytdi ki: "Ėy oġlum, benüm taḫtdan şād olduġum bu ḳadar. Tāc u taḫt saŋa mübārek (17) olsun. Hemīşe şādlıḳda ve ʿişretde ol. Ve şöyle dirlik ėt ki Ḥaḳ teʿālā ḳatında ṣorduḳları vaḳt utanup baş aşaġa (18) ḳılmayasın. ʿAdlile ve ʿaṭāyıla ʿālemi maʿmūr eyleyesin. Ve raʿiyyetlerüŋi ḫoş ṭut ki cihān kimseye ebedī ḳalmaz." dėdi. Hemān ki bu sözi (19) dėdi cigerinden bir ṣovuḳ nefes çıḳdı ve ol daḫı ortadan belürsüz oldı. Üç yıl üç ay ve on gün şāhlıḳ ėtdi. (20) Rūzigāruŋ bu işine incinme ki olaldan berü ʿādeti böyledür. Cihāndan kişinüŋ naṣībi bir ṭar tābūtdur. Çünki Behrām şāhlıġı (21) Behrāmiyān'a ışmarladı Behrām aŋa tābūt düzüp bir ḫūb yėrde defn ḳıldı. Andan ṣoŋra kendüsi yėmekden ve içmekden (22) kesildi, göŋli şāhlıġı ḳabūl ėtmedi. Eytdi: "Çünki rūzigāruŋ ḥāli budur bėş günlük olmaġıla ben daḫı neyleyem?" (23) dėdi. Ḳırḳ gün atasıçun başına külāh ḳomadı. Ulular ve serverler daḫı anuŋla bile yas ḳıldılar. Ḳırḳ gün yas (24) ṭonında oturdılar. Andan ṣoŋra Vezīr Behrām'uŋ ḳatına geldi ve çoḳ naṣīḥat ḳıldı. Bir hafta tamām dürüşdi ve saʿy ḳıldı. (25) Āḫir Behrām'ı taḫta çıḳardı. **پادشاهي بهرام بيست سال بود** Çünki Behrām taḫta çıḳdı şāhlar erkānınca başına tāc

(147a) (1) ḳodı. Evvel Ḥaḳ teʿālā'ya āferīn ḳıldı ki ʿālemüŋ ḫāliḳidür ve rūzigāruŋ gerdişine ḥākim oldur, ṭoḳuz feleke ve yėdi (2) yılduza mālik oldur andan ṣoŋra eytdi: "Ėy ʿāḳıllar ve pīrler ve ėy ʿālimler, Ḥaḳ teʿālā çün bir kişiye devlet vėre ʿaḳl (3) vėre cihānda ol eylükden ġayrı nesneye dürüşmeye. Siz daḫı ʿāḳıllar ve ʿālimlersiz gerekdür ki şehriyārlara hīç muḫālif ėtmeyesiz (4) ve şāhlaruŋ emrine rām ve ḥükmine muṭīʿ olasız. Ve şol kimsede ki ʿaḳl vardur gerekdür ki ʿāḳılāne deprene ve işi ādemiyāne (5) ola ve vaḳār ve sükūn ehli ola ki yėyni başlu kimse hemīşe ḫor olur. Andan āzād ol kişidür ki ġuṣṣadan ve rencden emīn (6) ola. Ve bay ol kimsedür ki nefsi kerīm ola ve Allāh vėrdügine rāżī ola ol degüldür ki gėce ve gündüz māl cemīʿne dürüşe. (7) Çün Ḥaḳ teʿālā vėrdügine ḫoşnūd olasın, hemīşe rāḥat olasın; eger dünyāya ḥarīṣ olasın dāyim ḳorḫuda ve zaḥmetde (8) olasın. Ve sürüşmegile kendüzini rence ḳoymayasın, genc ārzūsından cānuŋı miḥnete giriftār ėtmeyesin. Ve dünyā işinde ortaca (9) dirlik iḫtiyār ėdesin. Çünki naṣībüŋe ḫoşnūd olasın, hemīşe bay olup şādlıḳ bulasın. Ve şol kişi ki emīn ola (10) ve ṭoġru ola aŋa nesne eksük

olmaz ve şol ki göŋlini ḥırṣ eline vėrmüşdür anuŋ cānı ejderhā aġzındadur.” dėyüp ḫalḳa naṣīḥat (11) ḳıldı. Āḫir çarḫ-ı ġaddār anı daḫı zār u zār memleketden ayırdı. Şāhlıġından yigirmi yıl gėçicek menzilin ḳara ṭopraḳ ḳıldı. پادشاهي (12) بهرام بهراميان چهار ماه بود Çünki Behrām-ı Behrām dünyādan naḳl ėtdi oġlı Behrām Behrāmiyān yėrine şāh oldı. Taḫta geçüp (13) ʿadl ve ʿaṭāyı pīşe ėdindi. Ulular ḳatına cemʿ olup tācına zeberced nis̱ār ėtdiler. Adına Kirmān şāh dėrleridi. Eytdi: “Çünki (14) bu ʿāriyetī sarāy kimseye ḳalmaz, bizüm naṣīḥatumuz Ḫudā’dan ʿaḳl u dād olsun. Eylüge cehd ėdüp cömerdlıġa ve dād ėtmege göŋül baġlayalum (15) çünki kişiye ḳalan addur. Cihānda yavuzlıḳ toḫumın ekmeyelüm.” dėdi. Andan ṣoŋra dört ay pādişāh oldı. Ol daḫı bu cihāndan ümīdi (16) kesdi. Tāc u taḫt anuŋçun daḫı aġladı. Çün Behrāmiyān bildi ki ecel ėrişdi, tāc u taḫt u memleketi oġlına ıṣmarladı. Eytdi ki: (17) “Yi, iç ve gėy ve baġışla. Evet zinhār kimseyi incitme.” dėyüp bir kerre nefesini çekdi, dünyāya gelmemişe döndi. پادشاهي نرسي نه سال بود (18) Çünki Behrāmiyān gitdi oġlı Nersī taḫt-ı ʿāc üzerine oturdı, başına tāc ḳodı. Cemīʿ ulular Nersī’ye laʿl u gevher nis̱ār (19) ḳıldılar ve anı Behrām yėrine şāh bildiler. Nersī anlara eytdi ki: “Ėy serverler Ḥaḳ teʿālā taḳdīrinden ṭaşra nesne yoḳdur. Her kişiye ki (20) Ḥaḳ teʿālā ʿaḳl vėre gerekdür ki cömerdlıġı ve ʿadli iş ėdine, bir sāʿat ʿömri ġanīmet bilüp zamāne içün teşvīş çekmeye. (21) Her ki işden ḳaça anda ʿār u ʿizzet olmaya. Ve kāhil kişinüŋ başında devlet olmaya. Nersī daḫı ṭoḳuz yıl şāhlıġıla ʿömr (22) sürdi ve cihān ḫalḳı anuŋ naṣīḥatıyla fāyide ṭutdılar. Çünki ecel ėrişdi ol pūlād gibi teni mūma döndi. Oġlı (23) Uzmurd segirdüp şāhuŋ ḳatına geldi. Şāh eytdi ki: “Ėy nāzıla beslenmiş yigit, zinhār kimseye ẓulm eylemegil. Olmasun ki tāc u taḫt (24) senden giryān ve ḫalḳuŋ göŋli senüŋçün büryān ola. Evvelki şāhlaruŋ erkānını ḳomaġıl. Şöyle bil ki cihān saŋa daḫı (25) ḳalmaz. Bir vechile dirlik ėt ki Ḥaḳ teʿālā ḳatında ṣorduḳları vaḳt cevāb vėrebilesin.” Bu sözi dėdi ve cigerinden

(147b) (1) bir ṣovuḳ nefes çekdi ve cānı bir ʿāleme daḫı pervāz ḳıldı. پادشاهي ازمرد پسر نرسي نه سال بود Çünki Uzmurd şāh olup (2) taḫta çıḳdı ʿadlile cihān ḫalḳını şād ḳıldı. Evvel Ḥaḳ teʿālā’ya āferīn ḳıldı ki her nesneye ḳādirdür ve cemīʿ nesneyi bilicidür (3) ve kāināt anuŋ ḥükmindedür, andan ṣoŋra eytdi: “Çünki Ḥaḳ teʿālā beni ʿāleme ḥākim ḳıldı, gerekdür dāyimā işüm dād ola (4) ve raʿiyyetlerüŋ ḫāṭırı şād ola. Şol ki baġışladuġı nesne içün minnet uma ol cömerd degüldür ve anuŋ işi Taŋrıçun degüldür. (5) Eger el'ān kişinüŋ sipāsı olmasa anı ādem yėrine ṣaymaya. Ve yatlu iş işleyen kişiye kimse dost olmaz ve dāyim ḳorḫudan ḳurtılmaz. (6) Ve ʿāḳıl kişi işinde süst olmaz. Ve kāhilden yardım isteyen kişide ʿaḳl olmaz. Ve ṣaḳın kendüzüŋ ulu ṭutmaġıl. Ve murād isterisen (7) fużūllıḳ ėtmegil. Ve dervīş kişinüŋ

ḫūyı yatlu olsa dāyimā ḫor olur.” dėdi. Ulular anuŋ sözine āferīn ḳıldılar. Çünki bu ḥāl (8) üzerine ṭoḳuz yıl geçdi, anuŋ daḫı tāze gül gibi yaŋaġı ṣarardı. Ḫalāyıḳ Anuŋçun yas ḳıldılar ve oġlı olmaduġına ġuṣṣalandılar. (9) Ḳırḳ gün yas ṭutduklarından ṣoŋra Vezīr naẓar ėtdi. Şāhuŋ sarāyında bir ay yüzlü ḫātūn gördi ki kirpikleri Kābilī ḫançere beŋzer, (10) zülfleri maʿḳıl ḫaṭṭı gibi birbirine girişmiş, ḥalḳa ḥalḳa olup gün gibi yaŋaġ üstine düşüp sāye bıraḳmış. Meger ol perī çehrenüŋ (11) Urmuzd şāhdan ḥamlı varıdı. Ḫalāyıḳ cümle bu ḥāli ėşitdiler. Bir ḳaç günden ṣoŋra bir güneş yüzlü oġlan vücūda geldi. Cemīʿ (12) ʿālem ėşidüp şād oldılar. Vezīr oġlanuŋ adını Şābūr ḳodı. Ol şādlıġıla bir ulu dügün eyledi. Ḳırḳ günden ṣoŋra (13) oġlancuġı taḫta çıḳarup atası yėrine şāh eylediler. Altun kemerlü begler gelüp altunlar nis̱ār eylediler, şāhlıḳ tācını başına ḳodılar (14) ve üzerine laʿl u gevher ṣaçdılar. **پادشاهي شابور ذوالا كناف هفتاد سال بود** Çünki oġlancuġı ḥarīrler içinde ṣarup (15) beslemege meşġūl oldılar, bir ʿāḳıl firāsetlü Vezīr varıdı adına Mehrūy dėrleridi; gelüp bir altun kürsī üzerinde oturdı, (16) her maṣlaḥatı yėrine getürdi sarāy ve taḫtı ārāste ḳıldı. Bunuŋ üzerine bėş yıl geçdi. Şābūr şāh büyüdi boy çekdi. (17) Bir gün aḫşam vaḳtinde Şābūr Ṭayfusūn’da otururdı, ol vezīr-i ʿāḳıl ḳatında idi. Dicle ırmaġı yanında ġavġā ėşitdi. (18) vezīre eytdi: “Bu ġavġā nedür?” Vezīr eytdi: “Ėy şāh bāzārcılardur, her yaŋadan evlerine gelürler. Dicle’nüŋ köprüsi ṭardur. (19) Her kişi geçerken cānından ḳorḳar, çaġrışduḳları oldur.” dėdi. Şābūr gine vezīre ṣordı ki: “Bu köprüyi Ḥaḳ teʿālā mı yaratmışdur (20) yoḫsa ādem mi düzer?” dėdi. Vezīr eytdi: “Ėy şāhzāde, bunuŋ gibi işleri ādem oġlanı işler.” Andan Şābūr eytdi: “İmdi (21) bir köpri daḫı yapuŋ ki ḫalḳ gelüp gėçmekde zaḥmet çekmesün.” dėdi ve “Ḫazīneden çoḳ māl vėr.” dėyü buyurdı. Cemīʿ (22) ḫalḳ Şābūr’uŋ sözine taḥsīn ḳıldılar ve küçükden bu vechile himmetine ḥayrān ḳaldılar. Andan Vezīr buyurdı, şāhzāde emriyle (23) bir köpri daḫı yapdılar. Anası şād olup muʿallimler getürdi. Andan ṣoŋra Şābūr’a terbiyet ėtdiler. Yėdi yaşına degin ʿilm ü edeb (24) taʿlīm ėtdiler. Andan ḫoş kemāl buldı. Yėdi yaşından ṣoŋra meydān resmin ögretdiler. Bir yıl içinde cemīʿ erkān-ı meydānı (25) ögrendi. Oḳ atmaḳ ve ḳılıç ṣalmaḳ süŋü ṭutmaḳda ve ṭop ve çevgān oynamaḳda be-ġāyet kemāle ėrişdi. Sekizinci yıl taḫt u külāh

(148a) (1) resmini ve şāhlıḳ erkānını taʿlīm ėtdiler. **رزم جستن شابور از طاير يمني** Çünki Şābūr şāh, bu ḥāl üzerine geçdi (2) bir gün Ṭāyir-i Yemenī Rūm’dan ve Pārs’dan bī-ḥisāb leşker çeküp Ṭayfusūn üstine geldi ol demde Şābūr Ṭayfusūn’da degildi. (3) Ṭayfusūn isiz ḳalup leşkerden ve nām-dārlardan kimse yoġıdı. Ṭāyir-i Yemenī gelüp Ṭayfusūn’ı yaġmā ḳıldı, bulduġın yaḳdı ve yıḳdı (4) ve esīr ėtdi. Meger Nersī şāhuŋ bir ḳızı ḳalmışıdı, be-ġāyet

güzellerden idi. Adına Nūşe dėrleridi. Sarāy içinde ol māhı esīr (5) ėtdiler. Çünki bir yıl geçdi Nūşe'nüŋ Ṭāyir-i Yemenī'den bir ḳızı ṭoġdı ki yüzi güneşe beŋzeridi. Görenler Nersī şāha beŋzer dėrleridi. (6) Ve memlekete lāyıḳ görüben adını Mālike vėrdiler. Çünkü Şābūr şāh yigirmi altı yaşına ėrişdi, Ṭāyir'üŋ işinden ḳatı perīşān idi. (7) Andan kīn almaḳ ḳaṣdına leşkerinden on biŋ pehlevān ögürtledi. ʿĀsaniyān şāhı Ṭāyir-i Yemenī ḳaṣdına gitdiler. Od yalıŋı ėrüp (8) Ṭāyir'üŋ ol bī-ḥisāb leşkerini ḳırdılar ve niçesini esīr ėtdiler. Ṭāyir ṭāḳat getüremeyüp ḳaçdı, Yemen ḳalʿasına düşdi. Ve ḳalʿayı (9) ḳuşadup ḥiṣār ėtdiler. Bir ay gėce ve gündüz ceng ėtdiler. Şābūr'uŋ ḳatına şol ḳadar leşker cemʿ oldı ki ḥisābı yoġıdı. Bir gün (10) ṣabāḥ vaḳtinde Şābūr bindi, bir ḳara aṭlasdan cebe gėydi; eline oḳ yay alup ḳalʿaya ṣavaş yürütdi. Meger Mālike ḳalʿa dīvārına (11) çıḳdı, ʿalem dibinde Şābūr şāhı gördi; biŋ cānıla Şābūr şāhuŋ cemāline ʿāşıḳ oldı, hīç ṣabr u ārāmı ḳalmadı.

(12) Beyt

ʿIşḳ durur rām ėden ser-keşleri
ʿIşḳdur pā-māl ėden başları
ʿIşḳ durur pehlevānları yıḳan
(13) ʿIşḳdur cānları oda yaḳan
Ḫūb yüzdür zīrā ʿışḳa āyīne
ʿIşḳ anda görinür her āyīne
Hīç bilür misin ne vechüŋ (14) rāzıdur
Ḳaş u göz dil kāf nūnuŋ sāzıdur
Ḳaşıla gözi sözile ḳoyalum
Şāh Şābūr'uŋ sözine gelelüm

(15) Çünki Mālike Şābūr şāha ʿāşıḳ oldı, ṭāyesine eytdi: "İşbu güneş yüzlü şāh ki kīn almaġa gelmişdür, ulu şāhdur ve benüm (16) cān u cihānumdur ve ṭamarum içinde ḳanumdur. Benüm ol şāha selāmum ilet. Çünki gelmişiken aŋa dügün ḫaberin ilet ve eyt ki: 'Senüŋle bir şāh (17) aṣlındanam ve Nersī şāh toḫumındanam ve senüŋ yaḳın ḫışmuŋam, Nūşe ḫātūnuŋ ḳızıyam. Şimdiki ḥālde atam Ṭāyir'den şol ḳadar incinüp ṭururam (18) ki anamı şol vechile ḥaḳīr ve ḫor ṭutup şol ḳadar ʿaẕāb ėtdi ki hīç kimse kimseye ėtmiş degildür. Evvel zamānda ki Ṭayfusūn'dan getürdi, (19) cigeri ḫūn ve beŋzi ṣaru cāriye yėrine ṭutdı ve ben ṭoġduġumdan ṣoŋra hīç yüzine baḳmadı, bir gün mestle ḫışm ėdüp depeledi. (20) Eger beni ḳabūl ėderseŋ ḳalʿa senüŋdür. Ṭāyir'i ṭutup elüŋe vėrem, anamuŋ kīnini alasın; bu iş üzerine ṭāyemile ʿahd ėdesin.'" dėdi. (21) Ṭāye aḫşam olınca ṣabr ėtdi. Çünki aḫşam oldı gėce şāhı yėryüzine ʿalemin dikdi, ılduzlaruŋ her biri bir ḳandīle döndi; (22) Ṭāye ḳorḫuyıla ḳalʿadan

çıḳdı. Hezār dürlü fikrile serā-perdeye yaḳın geldi. Ketḫudāya eytdi: “Eger beni şāh ḳatına iletürseŋ benüm sebebümle (23) tāc u devlet bulasın.” dėdi. Ketḫudā daḫı ṭāyeyi alup şāhuŋ ḳatına geldi. Ṭāye çünki şāhuŋ yüzini gördi öŋinde yėr (24) öpüp nigārdan ne ėşitdiyse söyledi. Şehriyār ol sözden şād olup güldi. Ṭāyeye biŋ altın vėrdi ve bir ṭavḳ (25) ve bir tāc ve bir dībādan çar vėrdi. Eytdi ki: “Benden nigāra selām ėt ve eyü gördügün söyle. Eyt ki: ‘Ay’a ve güneşe ve tāca ve zünnāra

(148b) (1) and içdi.’ eytdi ki: ‘Eger bu işi yėrine getürürseŋ bir sāʿat sözüŋden çıḳmayam ve ol yavuz ṣanulunuŋ başını kesem ve daḫı (2) benden ne dilerseŋ yėrine getürem ve Allāh buyruġıyla taḫt u külāh vėrem ve gencü sipāh vėrüp seni ḥelāllıġa ḳabūl ḳılam.’” dėdi. Ṭāye bu sözden (3) be-ġāyet şād olup gine nigāruŋ ḳatına geldi. Şāhuŋ ḫaberin bildürdi, anuŋ ḥüsni cemālinden ve ḳaddinden ne gördiyse söyledi. Nigāruŋ (4) ʿışḳı biŋ ol ḳadar oldı çünki güneş maşrıḳdan tācını gösterdi gėcenüŋ ḳara rengi ṣaru güle döndi; Mālike maṭbaḫuŋ ve şarāb (5) evlerinüŋ kilīdini ketḫudādan aldı. Şol ki atasınuŋ ḳapusında ulu kişilerdür anlara şarāb ve ṭaʿāmlar gönderdi. Andan atasınuŋ (6) şarāb-dārını getürtdi. Nāzüklikle çoḳ sözler söyledi, eytdi: “Bu gėce atama ṭolular vėresin, elinde ṭoluları çoḳ ṭutmaġa ḳoyasın. (7) Anı bu gėce ġāyet mest eyleyesin. Şarāb-dār eytdi: “Ben ḳulam, senüŋ emrüŋile dirlik ėderem. Sözüŋ başum üzerine.” dėdi. Çünki (8) güneş cihāndan belürsüz oldı, gėce sālārı ṭaġdan baş çekdi Ṭāyir meclisi ārāste ḳıldı; cām-ı şarāb içmege meşġūl oldı. (9) Biraz vaḳt gėçince Ṭāyir mest olup yatdı. Ṣoḥbet ḫalḳı maḳāmlu maḳāmında rāḥat oldılar. Nigār ḳullara buyurdı ki sırrıla ḳalʿa ḳapusın (10) açalar ve rāzı kimseye bildürmeyeler. Pes nigār şemʿler yaḳup ḳalʿa ḳapusın açup ṭaşra çıḳdı. Şābūr’dan yaŋa revāne oldı. (11) Şābūr daḫı bu ṭarafda yol gözedüp ṭururdı. Iraḳdan şemʿler belürdi, bildi ki nigār gelür. Tīz buyurdı serā-perdede nigār içün (12) bir ḫūb maḳām düzdiler. Leşkerini ḳatına cemʿ ėdüp niçe biŋ merdāne yigitle üründi ḳılup ḳalʿaya gönderdi. Ol gėce içinde (13) ḳalʿayı aldılar. Ve ol ḳalʿa içinde Ṭāyir’üŋ leşkeri biŋden ziyāde vardı ki ol gėce mest olup yatmışlardı. Cemīʿsini ṭutdılar (14) ve niçesini ḳılıçdan gėçürüp Ṭāyir’i esīr ḳıldılar. Çünki ṣabāḥ oldı ḳalʿa içinde pīrūzeden taḫt urdılar, Şābūr şāh oturdı. (15) Nigār başına ḳızıl yāḳūtdan bir tāc ḳodı ve egnine altunıla ṭoḳunmış ḥarīrler gėyüp şāhuŋ ḳatına geldi, ber-ā-berinde bir altun taḫt (16) üzerinde oturdı. Ṭāyir’i ḫasta cigerle şāhuŋ ḳatına getürdiler. Ṭāyir ḳızını ol ḥālile göricek bildi ki bu cāzūlıḳlar (17) andan olmışdur. Şāha eytdi ki: “Ėy şāhzāde, gör ki baŋa kendü ḳızum ne iş ėtdi. Andan saŋa daḫı ḫayr gelmez. Anuŋ sevgüsinden (18) ṭamaʿı götür.” dėdi. Şābūr eytdi: “Ėy bed-baḫt Behrām şāhuŋ ḳızını esīr ḳılasın ve rüsvāy ėdesin, āḫir ẓulmile anı öldüresin. (19) Bilmez

misin ki ėtdügünüŋ cezāsını görisersin.” dėdi. Ḫışmıla buyurdı ki boynın uralar. Pes Ṭāyir’i şāh ḳatından çıḳarup (20) başını kesdiler ve ne ḳadar ʿArab buldılarsa ḳılıçdan gėçürdiler. Şābūr şāhuŋ yaġrını yaṣṣı olduġıçun ʿArab aŋa Şābūr-ı (21) ẕü-l-eknāf dėyü laḳab ḳodılar. Ol aradan yine Şābūr şāh Pārs’a geldi. Niçe zamān ārām ḳıldı. Bir gėce Şābūr şāhuŋ (22) ḫāṭırına bir pāre perīşānlıḳ yüründi. Dün yarusında buyurdı ḳatına müneccimler ḥāżır oldılar. Eytdi: “Benüm ṭāliʿümi görüŋ (23) ve kevākibüŋ aḥvāline naẓar ėdüp görüŋ ki benüm şāhlıġum nice olısar ve rūzigārdan başuma nice ḥāl geliserdür.” dėdi. (24) Müneccimler usṭurlāba naẓar ḳıldılar, kevākibüŋ sırrını gördiler. Dėdiler ki: “Şāhā senüŋ başına bir iş geliser ve bir ulu belāya (25) ve derde uġrayısarsın ki vaṣfa gelmez.” dėdiler. Şābūr eytdi: “Ėy ʿāḳıllar ol belādan ḳurtulmaġa hīç dermān yoḳ mıdur?

(149a) (1) eytdiler: “Şāhā şol ki taḳdīrde vardur ol nesne olıcaḳdur anuŋ defʿine ʿilmile ve erligile çāre yoḳdur.” dėdiler. Şābūr (2) eytdi: “Her belādan şıġınıcaġımuz Allāh’dur ki cemīʿ kāinātuŋ ḫāliḳidür. Andan gelene rāżī ve muṭīʿyem.” dėdi. Andan ṣoŋra niçe zamān (3) şād u ḫurrem olup şāhlıḳ ėtdi. ʿĀlem anuŋ ʿadlile maʿmūr, ābād olmışdur. **رفتن شابور با روم و كرفتار شدن بر دست قيصر** (4) Bir gün Şābūr şāh taḫtında otururken ḫāṭırı şöyle diledi ki Rūm’a gele ḳayṣer-i Rūmı göre ve anuŋ salṭanatını ve gencini (5) ve leşkerini teferrüc ḳıla. Bu rāzı vezīre söyledi daḫı hīç kimseye dėmedi. Leşkerini ve taḫtını vezīre ışmarladı. Ve bir ulu (6) pehlevānı varıdı anı memlekete nāẓır ḳodı. Kendüsi otuz deve altun gevher ve dībā ve dürlü dürlü metāʿlar yükletdi ve on (7) kişi bile aldı, Rūm’dan yaŋa revāne oldı. Bir neçe gün gitdikden ṣoŋra ḳayṣerüŋ şehri yaḳınında bir köye ėrişdi. Anda (8) bir ketḫudānuŋ evine ḳonuḳ oldı. Ketḫudā Şābūr’a ʿizzet ü taʿẓīm ḳıldı. Şābūr şāh ol gėce anda yatdı ve ev issine çoḳ nesne (9) baġışladı. Ṣabāḥ olıcaḳ yüklerini yükletdi. Bāzār-gān ṣūretinde ḳayṣerüŋ sarāyına geldi. Ḳapuda olan sālāruŋ ḳatına gelüp (10) duʿā u āferīn ḳıldı ve altun ve cevāhir nis̱ār ėtdi. Sālār eytdi: “Ne kişisin? Neye geldüŋ ve aṣluŋ nedür ki şāhzādeye beŋzersin?” (11) dėdi. Şābūr eytdi: “Pārs’dan bir bāzār-gānam. Şimdi İrān’dan gelürem. Yüklerüm şāhuŋ ḫazīnesine lāyıḳ gevherdür ve leşker (12) āletidür. Murādum oldur ki ḳayṣeri görem ve yüklerümden yararını ben ḳuldan ḳabūl ėdüp ḫazīneye döndere, bāḳīsin ṣatam. Anuŋ (13) devletinde altun ve gümiş issi olam ve kimseden ḳorḫum olmaya ki Rūm’uŋ dībālarından alam İrān’a iledem.” dėdi. Şābūr eyle (14) dėyecek sālār-ı pīr yėrinden ṭurdı ḳayṣer ḳatına gelüp bu sözi söyledi. Destūr oldı perdeleri ḳaldurdılar, Şābūr (15) şāhı ḳayṣer ḳatına getürdiler. Çünki Şābūr ḳayṣeri gördi duʿā u āferīn ḳıldı. Ḳayṣer Şābūr’uŋ yüzini gördi ḫūblıġından (16) ḳayṣerüŋ göŋli gözi Şābūr’uŋ yüzinde ḳaldı. Buyurdı Şābūr içün bir yėr

düzdiler, andan bezmi ārāste ḳılup meclisi (17) zeyn ėdüp Şābūr'ıla ṣoḥbet ėtmege meşġūl oldılar. Meger İrān'dan bir şūm kişi Rūm'a gelmişidi. Ol ṣoḥbetde bile ḥāżır (18) olmışıdı. Ḳayṣere eytdi: "Şāhā saŋa bir gizlüce ḫaberüm var, buyurursaŋ söyleyeyin." dėdi. Andan eytdi: "Bilgil ėy şehriyār ki (19) işbu kişi bāzār-gānam dėyü ḳatına gelmişdür, Şābūr şāhdur. Naẓar ėt çehresine ve oturışına ki hīç bāzār-gān gibi midür?" dėdi. (20) Çünki ḳayṣer bu sözi ėşitdi, ḫışmından yüzi ḳarardı ve rāzı kimseye söylemeyüp Şābūr'uŋ üzerine naẓarlar ḳodı. Ṣoḥbet (21) ėderek Şābūr mest oldı, yėrinden ḳalḳdı ki odasına gide. Pās-bān ilerü gelüp Şābūr'ı ṭutdı, iki elini muḥkem bağladı. (22) eytdi: "Sen Şābūr şāh olasın, ʿaḳluŋ ḳatı ki buncılayın belā duzağına giriftār olasın." dėdi. Bilgil ki erligile kimse belā (23) dāmından ḳurtulamaz ve olıcaḳ nesneden ʿaḳlıla ḫalāṣ bulamaz. Andan Şābūr şāhı ṣoydılar ve bir ėşek derisini yüzüp (24) içine ḳoydılar ve eṭrāfını muḥkem dikdiler. Ḳayṣerüŋ sarāyında bir ḳara ṭar ev varıdı. Şābūrı ol eve bıraḳdılar. Ḳapusını (25) kilīdleyüp miftāḥını ḳayṣerüŋ ḫātūnına ıṣmarladılar. Ḳayṣer ḫātūna eytdi: "Buŋa yėmegi ṣuyı şöyle vėr ki saḫtlıġıla

(149b) (1) tīzcek cānı çıḳsun. Eger bir ḳaç gün diri ḳalursa vaḳt ola ki ṭuyıla ve bundan bize bir ziyān ḥāṣıl ola." dėdi. Pes (2) ḳayṣerüŋ ḫātūnı ol evüŋ ḳapusını berkitdi. Meger ḫātūnuŋ bir cāriyesi varıdı adına Dilfurūz dėrleridi. Ḫātūnuŋ emīni idi (3) ve her rāzını ol cāriyeye söyleridi ve her işini aŋa ṭanışurdı ve anuŋ aṣlı İrān'dan idi. Ḫātūn ol evüŋ kilīdini ol cāriyeye (4) ıṣmarladı. **امدن قيصر بغارت ايران** (5) Ḳayṣer çünki Şābūr'ı gün içinde ḥabs ėtdi, ol gün içinde leşkerini ḳaldurup (5) İrān'a ʿazm ėtdi. Ve İrān'a yaḳın gelicek kīn ḳılıcını çekdiler, İrān'ı ġāret ėdüp ʿavratını ve oġlanını esīr ḳıldılar. İrān (6) leşkeri Şābūr şāhuŋ ne diri idügin ve ne ölü idügin bildiler. Her biri başlu başın alup ṭağıldılar. İrān ḫalḳı Rūmīlerden (7) ḳaçup memleketi isiz ḳodılar ve İrānīlerden bī-ḳıyās ḫalḳ tersā dīnine döndiler ve yėrlerinde ḳarār ḳıldılar. Bunuŋ üzerine niçe zamān (8) geçdi. Bu yaŋa Rūm'da Şābūr'ı ṣaḳlarlarıdı ve bir sāʿat yalıŋuz ḳomazlardı. Ol cāriye ki aṣlı İrān'dan idi, (9) Şābūr'uŋ ḥāline özi göyünüp anuŋ ol ḥāl içinde ʿaẕāb çekdügine özi göyünürdi. Bir gün ol cāriye Şābūr'a eytdi: (10) "Ėy ḫūb yüzlü yigit ne kişisin ve ne günāh ėtdüŋ ki nāzük tenüŋ bu ėşek göninüŋ içinde ṭutsaḳ oldı? Ne bir sāʿat rāḥatuŋ (11) var ve ne uyḫu uyursın. Boyuŋ bir serve beŋzeridi ve yüzüŋ aya beŋzeridi. Şimdi serv gibi boyuŋ çenber oldı ve pīl gibi (12) tenüŋ żaʿīf olup ḳamışa döndi ve ay gibi yüzüŋ derdile ṭutuldı ve gül gibi rengīn yaŋaġuŋ ḫazān yaprağına döndi, ṣarardı. (13) Senüŋ derdüŋden benüm cigerüm büryān oldı. Gėce ve gündüz senüŋçün ağlaram. Bilürem ki senüŋ aṣluŋ İrān'dandur. Andan ötrü başuŋa (14) bu ḥāl gelmişdür." dėdi. Andan eytdi: "Ėy yigit ḥālüŋ nedür baŋa eyt ve rāzuŋı söyle. Eger baŋa rāzuŋı dėyesin evvel āḫir

ḥālüŋ nedür (15) söyleyesin elümden gelür ki saŋa çāre ḳılam ve bu bendden ve bu zaḥmetden seni ḳurtaram.” dėdi. Şābūr eytdi: “Ėy ay yüzlü nigār, (16) baŋa muḥabbetüŋ varısa and iç ve benümle ʿahd eyle ki rāzumı kimseye söylemeyesin, ḥālüm nidügin saŋa söyleyem.” dėdi. (17) Cāriye Allāh’a ve Mesīḥā cānına ve ḥaça ve zünnāra and içdi ki rāzuŋı kimseye söylemeyem ve ne kişidügüŋ bildürmeyem (18) ve seni bu zaḥmetden ḳurtaram, senüŋçün ben cānumı ejderhā aġzına bıraġam.” Çünki cāriye bu vechile and içdi (19) Şābūr anuŋ andına inandı, cemīʿ rāzuŋı söyledi. Eytdi: “Eger bu rāzı ṣaḳlayasın ve beni bu bendden ḳurtarasın (20) seni dükeli ḫātūnlardan ulu eyleyem ve ʿālemi senüŋ elüŋde ḳılam.” dėdi. Andan Şābūr eytdi: “Dė imdi her gün baŋa yėmek (21) vaḳtinde biraz ıssı süd getürgil. Bu ėşek göni ki ḳurımuşdur. Ol südile ışladġıl ki şimdi bugün ḳuruyup gevdeme (22) yapışmışdur, ışlanmayınca ḳopmaz.” dėdi. Andan Şābūr eytdi: “Bizden ṣoŋra niçe yıllar geçe ve bu ḥāl ʿālemde dāsitān olup (23) söylene.” dėdi. Pes cāriye el altından ıssı süd bulurdı, her gün bir cāmıla getürüp ol göni ışladurdı. İki (24) hafta ol göne terbiyet ḳıldı. Tamām ışlandı andan cāriye bir bıçaḳ getürüp ol göni yardı, Şābūr’ı ṭaşra bıraḳdı. (25) Çünki Şābūr bendden ḫalāṣ buldı, cāriye eytdi: “Şimdiden ṣoŋra bir çāre ėtmek gėrek bu şūm iḳlīmden kendü

(150a) (1) memleketümüze gitmek gerek.” dėdi. Cāriye eytdi: “Şāhā, ėrte bunlaruŋ bayrāmıdur. Cemīʿ şehir ḫalḳı er ü ʿavrat ve oġlan küllīsi (2) ṣaḥrāya bayrām ėtmege çıḳarlar ve üç gün anda yėrler, içerler. Ḫātūn gitdüginden ṣoŋra sarāy ḫālī ḳalur. İki ḫāṣ at getürem, (3) cebe ve çuḳal getürem. Müretteb yaraġıla çıḳavuz, gidevüz.” dėdi. Pes Şābūr ol gün ṣabr ėtdi. Ol gėce hezār teşvīşile yatdı. (4) Çünki ṣabāḥ oldı, cümle ḫalāyıḳ şeherden ṭaşra çıḳdılar. Üç gün anda yėdiler ve içdiler. Ḫātūn daḫı ol ṣaḥrāda, (5) bayrāmda idi. Bu ṭarafda cāriye sarāyı ḫalvet bulup āḫūrdan iki ḫāṣ at çıḳardı ve ḫazīneden cebe ve çuḳal ve yaraḳ (6) getürdi. Ve götürübildüklerince laʿl ve yāḳūt aldılar. Aḫşamdan ṣoŋra ikisi bile suvār olup İrān yolını ṭutdılar. (7) **گريختن شابور با كنيزك از زندان قيصر بايران** Çünki Şābūr cāriye ile düni güne ulayup gitdiler, bir sāʿat ārām (8) ḳılmayup yėyüp içmediler. Tā āteş-perestler ṣınurına ėrişdiler ol aradan daḫı altmış ferseng yėr gitdiler hīç atdan inmediler. (9) Çünki segirtmekden atları yoruldı ve bedenleri süst oldı, Şābūr şāh bir ḳonacaḳ yėr istedi. Aḫşam vaḳtinde bir mīşeye ėrişdi (10) gördi ki bir laṭīf maḳām bāġlar ve bāġçelerile meydān ṭopṭolu bir ʿaceb cāy-gāh-ı ḫurrem.

Beyt

Yėryüzi olmış ser-ā-ser murġızār

Her diraḫt üstinde öter biŋ hezār
Sebze-zār üstinde şāh-ı nesteren
Berḳ urur şöyle ki göŋüllerde eren
Ḥullesi yāḳūt (11) reng olmış gülüŋ
Zülfi ʿanber-tāb olmış sünbülüŋ
Aṭlas-ı dībā gün gėymiş çemen
Yüzini gül-ābıla yumuş semen
Nergis alduḳça (12) ele zerrīn ḳadeḥ
Gül yüzinden ẓāhir olurdı feraḥ

Şābūr şāh ḳaçmaḳdan ʿāciz ü zebūn olup bir bāġ-bānuŋ ḳapusına geldi, (13) ḳapu ḳaḳdı. Meger baḫçevān bir laṭīf ḫūlu ve kerīm nefslü kişiydi, segirdüp ḳapuya geldi. Şābūr şāhuŋ ḳatına geldi, baḳdı gördi ki (14) iki kişi ṭurur ellerinde süŋü ve arḳalarında cebe başlarında ışıḳ. Şābūr'a selām vėrüp eytdi: "Ne kişisin ve ne ṭāyifedensin? Aduŋ (15) nedür ki çehreŋde şāhlıḳ nişānı görünür ve bu gėç vaḳtde ḳandan gelürsin?" dėdi. Şābūr eytdi: "Ėy yigit bu biz yol azmışlardan (16) neçe ṣorarsın ki İrān'dan bir kişiyem. Derdüme dermān isterem ḳayṣerden ve anuŋ leşkerinden ḳaçup gelürem. Eger bu gėce bizi ḳonuḳ (17) ėdinesin saŋa çoḳ minnetümüz var ve bu eylügüŋ ʿivażın ėdem." dėdi. Bāġ-bān eytdi: "Ėy server ev senüŋdür ve ben senüŋ emrüŋdeyem. (18) Elümden geldükçe saŋa ḫiẕmet ḳılam ve seni kimseye bildürmeyem." dėdi. Eyle dėyecek Şābūr atdan indi, cāriye bilesince ol baḫçede ḳondı. (19) Bāġ-bānuŋ ḫātūnı dürlü ṭaʿāmlar ḥāżırlayup şāhuŋ öŋine getürdiler. Yėyecek götürüldükden ṣoŋra meclis ārāste ḳılup cām u şarāb (20) getürdiler. Bāġ-bān cāmı ṭoldurdı Şābūr şāhuŋ eline ṣundı. Şābūr eytdi: "Ėy kerīm yigit, bu ṣoḥbetde erkān oldur ki şarābı (21) kim ṣunarsa evvel ol içe. Hem yaşda daḫı biraz ziyādesin gerekdür ki evvel ṭoluyı sen içesin." dėdi. Bāġ-bān eytdi: "Ėy server, (22) meclisde ulu kim ise evvel piyāleyi ol içmek gerek. Pes gerekdür ki evvel ṭoluyı sen içesin." dėdi. Andan eytdi: "Ėy server, (23) yaşda yigitsen ne var ʿaḳlda pīrsin. Saçuŋdan tāc ḳoḳusı gelür ve çehrenden ʿāc rengi görinür. Evvel piyāle senüŋdür." (24) dėdi. Şābūr güldi bir kerre gögsin gėçürdi cāmı bāġ-bānuŋ elinden aldı bir zamān ṣoḥbet ėtdüklerinden ṣoŋra (25) Şābūr bāġ-bāna eytdi: "Ėy saʿādetlü yigit ėy pāk dīnlü kişi hīç İrān-zemīnden ḫaber bilür misin?" dėdi. Bāġ-bān eytdi:

(150b) (1) "Ėy saʿādetlü yigit, yatlu kişilerüŋ şerri senden ıraġ olsun. Ol ziyān ki ḳayṣer İrān-zemīn'e ḳılmışdur anı Ḥaḳ teʿālā (2) düşmenlerümüze vėrsün. Şimdi İrān yıḳılmışdur ve bāġları ve ekinleri ḫarāb olmışdur. Ve ol ulu cemīʿyyet (3) düşmen ucından ṭaġılmışdur.

Niçe er ʿavrat esīr olmışdur ve niçesi daḫı ḳırılmışdur ve niçesi tersā dīnine dönüp (4) anlaruŋ emrine rāżī olmışdur ve şimdi ḳayṣer İrān'ı bir kişiye vėrmişdür." dėdi. Şābūr eytdi: "Uzmurd şāh oğlı (5) Şābūr şāh ḳanda gitdi ki ḳayṣer böyle cür'et ėdüp İrān'ı bu resme ḫarāb ḳıldı?" Bāġ-bān eytdi: "Ėy nām-dār, Şābūr'dan (6) hīç nişān bulunmadı. Diri idügi ve ölü idügi hergiz bilinmedi. Ḳayṣer gelüp bu iḳlīmi yıḳmışdur (7) ve ḫalḳı ser-tā-ser (8) esīr ėtmişdür." dėdi ve bāġ-bān zārīlıḳ ėdüp bir zamān ağladı. Şāh anuŋ muḥabbetini ve merdānlıġını görüp ʿacebe ḳaldı. (9) eytdi: "Ėy bāġ-bān ağlama. Dė, şimdi ṣoḥbet ėdelüm yarın ben İrān'a varam ḳayṣer anda ne ẓālimlıḳlar ėtmişdür gözümile görem." (10) dėdi. Bāġ-bān eytdi: "Bizden öŋdünki ululardan bu mes̱el ḳalmışdur ki her ki ḳonuġına ʿizzet ėtmeye anuŋ başında devlet (11) olmaz ve ḳatında ʿaḳl olmaz. Sen üç gün bizüm ḳonuġumuzsın, kerem eyle gitmek āvāzesin ḳo. Bir ḳaç gün bizümle ol, evümüzi (12) cemālüŋle müşerref ḳıl. Hem sen diŋlen ve hem atuŋ diŋlensün. Elümüzden geldüḳçe ḫiẕmet ėdelüm ve bir ḳaç gün yėyelüm içelüm, dervīş-āne (13) ʿişret ėdelüm. Andan ṣoŋra ki ḫāṭıruŋ ḫoş ola ve bedenüŋ yol zaḥmetinden rāḥat bula ol vaḳtin ne kişi idügüni ṣoravuz (14) ve hem aduŋı daḫı dėyesin." dėdi. Şābūr şāh eytdi: "Fermān senüŋdür." Pes ol gėce anda yėdiler, içdiler; dėdiler ve ėşitdiler. Çünki ṣabāḥ (15) oldı bāġ-bān ḳapuya geldi, eytdi ki "Ṣabāḥ oldı mübārek olsun ve devletüŋ ziyāde olsun. Ḫiẕmetde bizüm eksikligümüzi maʿẕūr (16) ṭut ki evümüz ve oturacaḳ yėrümüz saŋa lāyıḳ degüldür. Çünki dervīş evine ḳonuḳ olduŋ döşegin ve yėmegin ʿayblamagıl." dėdi. Şābūr şāh (17) eytdi: "Ėy eyü baḫtlu kişi tāc u taḫt ḳoyup bu evi iḫtiyār ėtmişem. Var bir kitāb getür and iç ki saŋa her ne ṣorarsam ṭoġru (18) söyleyesin ve benüm ḥaḳḳumda ṭoġrulıḳ eyleyesin ve rāzumı düşmene fāş ėtmeyesin ve ne kişi idügüm saŋa dėyeyin." dėdi. (19) Pes bāġ-bān kitāb getürüp ḳatı and içdi ki andan söz gizlemeye ve ne ṣorarsa ṭoġrusın söyleye ve aŋa ṭoġrulıḳ eyleye. Çünki (20) bāġ-bān and içdi şāh eytdi: "Dė imdi ṭoġru söyle ki şimdi Şābūr şāhuŋ ulu vezīri ḳandadur?" Bāġ-bān eytdi: "Ėy pāk (21) göŋüllü merdāne yigit, vezīrüŋ evi bu araya yaḳındur. Evet kendüsi ḳayṣer ḳorḫusından yüz kişiyle iş bu ṭaġa çıḳmışdur." Pes (22) şehriyār eytdi: "Ṭur imdi, tīzcek baŋa mühr balçıġın getür." dėdi. Bāġ-bān revān şāhuŋ öŋine kil getürdi. Şāh ol kilüŋ (23) üstine yüzügin başdı ve eytdi: "Bu mühri al vezīre ilet. Ne söylerse anuŋ ḫaberin gör ve gel ḫaber getür." dėdi. Ṣabāḥ vaḳtinde (24) bāġ-bān mühri götürdi vezīrüŋ ḳapusına geldi. Vezīr öŋinde yėr öpüp mühri öŋinde ḳodı. Vezīr çünki mühri gördi (25) şādlıḳdan nice ėdecegin bilemedi. Andan şāhuŋ adın görüp biraz ağladı. Bāġ-bāna eytdi ki: "Bu mühr kimüŋdür ve bunuŋ issi

(151a) (1) ne yėrdedür?” Bāġ-bān eytdi: “Bunuŋ issi bir atludur, şimdi benüm evümdedür ve yanında bir serv boylu ay vardur.” Vezīr eytdi: “Ėy (2) bāġ-bān ol yigidüŋ nişānından ḫaber vėr.” Bāġ-bān eytdi: “Bir yigitdür ki anuŋ boyı gibi servi, ırmaḳ kenārında daḫı görmiş degülüz. (3) Ve teni pīle beŋzer ve iki omuzları hecīn ayaḳlarına beŋzer ve beŋzi ḳızıl güle beŋzer. Edeblü ḥayālu, yigitdür ki saçından tāc (4) ḳoḫusı gelür. Gel eve varalum daḫı yegini gözüŋile gör ve oturup duruşunı gör ve fikrini bil ve sözini ėşit.” dėdi. (5) Çün Vezīr bāġ-bāndan bu sözleri ėşitdi bildi ki ol arslan Şābūr şāhdan ġayrı degüldür. Hemān-dem bāġ-bān sözile (6) be-ġāyet şād olup göŋli ḳayṣerüŋ kīniyle ṭoldı ve Allāh teʿālā’ya çoḳ şükr ḳıldı ve eytdi: “Ėy perverdigār minnet saŋa ki (7) şāhuŋ yüzini gine gösterdüŋ. Kim umardı ki leşker anı göreydi?” dėdi. Bāġ-bānı gine menziline vėrbiyüp kendüsi gėce degin (8) ṣabr ėtdi. Aḫşamdan ṣoŋra şāhuŋ pehlevānına bir ādem gönderdi. Eytdi ki: “Şāhumuz gine ẓāhir oldı becidṭut her ṭarafdan (9) leşker cemʿ ėt.” dėdi. Çünki ol ḫaber pehlevāna ėrişdi, her servere ḫaber ulaşdurdı. Leşker ol ḫaberden be-ġāyet şād oldılar. (10) Ve ol ulular ki her biri bir yėrde kendüyi gizlemişidi, cümlesi bir araya geldiler. Andan her ḳalʿanuŋ begine ḫaber yėtişdürdiler. Birin ikin (11) segirtdiler, cümle bāġ-bānuŋ ḳapusı öŋine geldiler. Çünki ḳapuda ādem çoġaldı bāġ-bān şāh ḳatına gelüp ḫaber bildürdi. (12) Şāh buyurdı, ḳapuyı açdılar. Cemīʿsi gelüp şāh öŋinde yüz yėre ḳodılar. Şāh ol serverlerile ḳuca ḳuca görüşdi. (13) ḳayṣerüŋ ėtdügini ve ol ėşek göninde kendüyi ḥabs ėtdügin ve bunca ʿaẕāblar çekdügin söyledi. Andan ol ḫūb (14) ṣūretlü cāriye anı bendden ḫalāṣ ėtdügin beyān ėtdi ve eytdi: “Ben bu şefḳatlü cāriyenüŋ bendesiyem ve bunuŋ āzādıyam. (15) Bunuŋ sebebile Ḥaḳ teʿālā beni ol bendden ḳurtardı.” dėdi. Şimdiki ḥālde gerekdür ki leşkerüme ḫaber bildüresiz ve gözcileri (16) eksük ėtmeyesiz. Olmasun ki ḳayṣer bizüm ḥālümüzden āgāh ola.” dėdi. “Leşker ḳuvvet bulmadın gele İrānīlere evvelkiden beter iş ḳıla. (17) Şimdiki ḥālde biz aŋa cevāb vėremezüz.” dėdi. Şol vaḳt ki tamām leşker gele pehlevānlar cemʿ ola andan ṣoŋra Rūmīlerde (18) intiḳām alavuz.” dėdi. Pes ol yaŋadan ādemler gitdi her ṭarafa sırrıla şāhuŋ ḫaberin bildürdi. Sehel zamān içinde şāh (19) ḳatına bī-ḥisāb leşker cemʿ oldı. Andan Şābūr Ṭayfusūn’a cāsūs gönderdi ki ḳayṣerüŋ ḥālini bile ve şāha ḫaber (20) getüre. Pes cāsūslar geldiler ḳayṣerüŋ ḥālini bildiler. Gine şāh ḳatına gelüp dėdiler ki: “Şāhā ḳayṣerüŋ ḥālini bildük gėce ve gündüz (21) yėmekde ve içmekde ḫāṭırı şād. Hīç ceng ḫāṭırında yoḳ ve leşkeri her yaŋa ṭaġılup tarāşa gitmişlerdür. Ne gündüz gözcisi (22) var ve ne gėce ḳaravulı var. Leşkeri çūbānsız ḳoyuna dönmiş. Düşmenden hīç derdleri yoḳ.” dėdi. Şābūr şāh bu sözi ėşidüp (23) şād oldı. Leşkerinden üç biŋ yigit çıḳardı. Cemīʿsin müretteb yaraġa ḳoydı. Gėce içinde ol üç biŋ kişi çeküp Ṭayfusūn’dan (24) yaŋa revāne oldı. Gėce muḥkem giderleridi,

gündüz olıcaḳ bir yėrde kendülerin nihān ėderlerdi. İki ferseng yėr leşkerüŋ her yanında (25) gözciler yürürdi. Bu vechile ṭağlar ṣaḥrālar geçüp gitdiler. Ṭayfusūn'a yaḳın ėrdiler dünüŋ üç baḫşı

(151b) (1) gėçmişdi ki ḳayṣerüŋ üstine çıḳa geldiler. Gördiler ki ṣaḥrā ṭopṭolu leşker olmış, çādır çādıra ulaşmış ne gözci var ve ne (2) ḫod ḳaravul.

Ṣıfat-ı Leşker

Bir ʿacāyīb ceyş gördiler ėy yār
Kim aŋa vaṣfıla yoḳ durur şümār
Ḳonup (3) oturmış bir ulu yazıya
Ger ṭağılsa yėdi ferseng bezeye
Ṣanasın dėrmiş Süleymān ceyş ėy yār
İşbu resm ileydi ol (4) leşker ki var
Göz ėrimi ḫayme çādır ḳurılu
Niçe yėrde çetr sayvān[311] urulu
İŋlemiş yėr gümlemiş gökler tamām
Ol çerinüŋ heybetinden ėy hümām
(5) Görmemiş kimse ancılayın çeri
Atı ṭonlu kendü āhan-pūş eri
Çünki gördi şāh Şābūr daḫı hem
Ol muʿaẓẓam leşkeri ėy muḥterem
(6) Ḳaldı ḥayrān ol ʿacāyib leşkere
Barmağın ağzına aldı ėy yėre
Çoḳ zamān ṭurdı ve baḳdı ol emīr
Diŋle imdi beglerine kim ne dėr

(7) Gerçi Şābūr şāh evvel naẓarda ḳayṣer leşkerinden vehm aldı; lakin ġafletlerin görüp şād olup Ėy begler furṣat bizümdür, hemān (8) yüriyelüm, dėyüp üç biŋ er atlarınuŋ ḳulagın çekdiler; ḳılıçlar yalıŋ ḳılup ağır gürzler ele aldılar ve ṣūrnā vü nefīr ünini göge (9) ėrgürdiler. Bir aradan ol ġāfil leşkerüŋ üzerine ḥamle ḳıldılar. Şābūr şāh ḳayṣerüŋ serā-perdesine ėrişdi. Ḳayṣeri (10) mest bulup yatmış göricek şād oldı. Serā-perdeyi zīr ü zeber

[311] Müstensih hatası nedeniyle "sayvān" şeklinde yanlış yazıldığı düşünülen kelime cümlenin anlamı ve kelimenin bağlamla ilişkisi düşünüldüğünde "ṣayvān" şeklinde yazılmalıdır.

ḳılup ḳayṣeri ṭutdılar. Anuŋ pehlevānlarından (11) ve ulu serverlerinden niçe kişiyi esīr ėtdiler ve niçesin ḳılıçdan gėçürdiler ve ol leşkeri tārümār ėtdiler.

[Minyatür]

(22) Çünki ṣabāḥ oldı güneş ʿalem-i şarḳ ṭarafından belürdi. Ṣābūr buyurdı, kātibler geldiler illere ve iḳlīmlere nāmeler gönderdiler. (23) Ve her iḳlīmüŋ şāhına nāmeyi şöyle yazdı ki: Minnet ol pādişāha biz ḳulına ʿināyet ḳılup düşmenümüzi elümüzde zebūn ḳıldı. Ḳayṣer ki (24) Allāh'uŋ emrinden çıḳdı, İrān-zemīn'e yatlu toḫum ekdi. Şimdiki ḥālde zār u giryān bend içinde zebūn olmışdur ve leşker ü şevketi (25) ṭaġılmışdur. İmdi şeherdeki ḳayṣer ḫalḳından kimse bulasız başın kesüp mālın alasız ve kimsesine āmān vėrmeyesiz. Emrüme

(152a) (1) muṭīʿ olasız." dėdi. Bu resme nāmeler hecinler ile her ṭarafa gönderdiler. Andan ṣoŋra Ṣābūr şāh taḫta geldi. Ṭayfusūn'da dedelerinüŋ (2) taḫtında oturdı ve buyurdı bir yazıcı zindāna vara, anda ne ḳadar esīr ṭutulmışdur bile ve deftere yaza. Pes yazıcı gelüp ḳayṣerüŋ (3) taʿalluḳātından ve ulu beglerinden biŋ yüz on ṭutsaḳ deftere yazdı. Ṣābūr buyurdı anlaruŋ elini ve ayaġını kesdiler. Andan (4) buyurdı Ḳayṣer-i Rūm'ı ḥaḳāretile dīvāna getürdiler. Cefā-pīşe ḳayṣer Ṣābūr'uŋ tācını göricek gözlerinden yaşlar aḳıtdı, yüzini (5) ṭopraġa sürüp Ṣābūr'a duʿā ve āferīn ḳıldı ve ḳarşusında ṭurdı. Ṣābūr şāh eytdi: "Ėy dīn düşmeni, sen şol pelīdsin ki (6) evvel ü āḫiri yoḳ Taŋrı'ya şerīk iṡbāt ėdersin ve oġlı vardur dėyüp yalan söylersin ve bu ʿaḳlıla ḳayṣer dirilürsin. (7) Ve benüm günāhum ne idi ki bir ḫām göne ḳoyup beni bir ṭam içinde ʿaẕāb ėtdüŋ? Senüŋ üstine leşker çeküp varmadum, bāzār-gān (8) ṣūretinde vardum ki senüŋile bir ḳaç gün yėyem içem ve ṣoḥbet ḳılam gine memleketüme gelem. Sen ḳonuġuŋı ėşek derisine ḳoyasın andan (9) İrān'a leşker çekesin ve bunca ḫalḳı esīr ėdesin ve memleketi ḫarāb ėdesin." dėdi. Ḳayṣer eytdi: "Ėy şehriyār, Taŋrı'nuŋ (10) taḳdīrinden kim geçer? Bilmezlik ėdüp şeyṭāna uydum. Benüm yaramazlıġuma sen eylük ėdesin, dünyāda senüŋ aduŋ unudulmaya, (11) bu erliġüŋ ʿālemde dāstān olup söylene. Ve ʿömrüm olduḳça ḳapuŋda ḳul olam ve senüŋ dīnine dönem eger cānumı baŋa (12) baġışlarsaŋ mālum eve gencüm senüŋ ola." dėdi. Şāh eytdi: "Ėy yavuz fiʿllü, benüm bunca memleketüm ḫarāb ḳılduŋ çünki böyle (13) dėrsin. Senüŋle ʿahdümüz şöyle olsun ki şol vaḳtin ki İrān'dan ne ḳadar kişi esīr ḳılduŋsa anları gine vėresin ve daḫı (14) ne ḳadar māl ve ṭavar ġāret ėtdüŋse bī-ḳuṣūr getüresin ve ne ḳadar şehr ve ḳalʿa yıḳduŋsa māluŋıla gine yapasın ve daḫı (15) İrānīlerden ne ḳadar kişi öldürdüŋse her ādeme on ādem vėresin. Evet

vėrdügüŋ ādemlerüŋ her biri mir-zāde olup (16) ḳayṣer aṣlından ola, ednā kişiler olmaya. Ve daḫı ne ḳadar aġaç kesdüŋise gine yėrine aġaçlar dikesin ve dīvārların yapasın. (17) İşbu dėdüklerüm yėrine getürince seni ėşek derisiyle bend ėdem; çünki bu sözlerüm yėrine gele seni bendden ḫalāṣ ḳılam, memleketüŋe (18) gidesin.” dėdi. Andan buyurdı, ḳayṣerüŋ iki ḳulaḳlarını ḫançerile deldiler ve burnını deldiler bir ip gėçürdiler andan bir ḫām (19) ėşek derisine ḳoydılar ve ayaḳlarına aġır bend urup gine zindāna atdılar. **رفتن شابور شاه برزم روم بكين خواستن** (20) Çünki Şābūr şāh ḳayṣeri ḥabs ėtdi andan buyurdı ḳatına bī-ḥisāb leşker cemʿ oldı. Ḫazīne açup leşkerüŋ yaraġını (21) tamām gördi. Andan ʿalemler çözüp kūs ve naḳḳāre dögüp Rūm’dan yaŋa ʿazm ḳıldı. Ḫışmıla gelüp ol diyārı yaḳdılar ve yıḳdılar (22) ve ḫalḳınuŋ kimin ḳırup ve kimini esīr eylemege meşġūl oldılar. Çün Rūmīler bildiler ki ḳayṣer ṭutuldı Şābūr şāh leşkerile (23) üstlerine geldi. Cemīʿsi perīşān olup eytdiler ki: “Ḳayserüŋ ʿaḳılsızlıġından ve anuŋ yatlu işinden başımuza ne ḥāller (24) geliser. Ḳanḳı ḳayṣer İrān şāhına ʿāṣī olmışdur ve leşkerile İrān üstine varmışdur? Hemīşe ḳayṣerler İrān (25) şāhına muṭīʿ olıgeldiler. Ḥayf ki şīr-merd nā-gāh yėrde helāk olısar, şimdiden ṣoŋra memleket yıḳılısar ve bunuŋ

(152b) (1) ḫalḳı şādlıḳ yüzin görmeyiser.” dėdiler. Meger ḳayṣerüŋ bir kiçi ḳız ḳardaşı varıdı. Atası ölmişidi ve anası diri idi. Adına Yānis dėrleridi. (2) Rūm leşkeri anuŋ ḳatına cemʿ oldılar. Anası ḫazīne açup leşkerüŋ yaraġın gördi. “Dė imdi var ḳardaşunuŋ kīnin al.” dėdi. (3) Yānis bu sözi ėşidüp ḳanı ḳaynadı, buyurdı leşker bindi kūsler ve naḳḳāreler dögüldi. Yānis, ol heybetlü leşkerile Şābūr şāha (4) ḳarşu geldi. Çünki iki leşker yüze yüz oldı, ālāy. lar baġlanup nefīrler çalundı. Yānis leşkerüŋ öŋince ḥamle ḳıldı. (5) Ādem ḳanından yėryüzi lāle reng oldı. Gėceye degin ʿaẓīm ceng ėtdiler. Aḫşam olıcaḳ Şābūr şāh kendünüŋ ḫāṣ (6) ālāyıla Yānis leşkerine ḥamle ḳıldı. Yānis gördi ki Şābūr’uŋ leşkerine ṭāḳat getürecekleyin degül girīzān oluban (7) ḳaçdı. Şābūr bir zamān ardınca ḳovdı. Ādem ölüsi ṭaġlar gibi yıġıldı. Yėryüzi erenler beynisiyle ṣıvandı. Kāfir leşkerini (8) ḥaddden geçe ḳırdılar. Putları ve ḥaçları ayaġ altına aldılar. Ġanīmet mālını şol ḳadar cemʿ eylediler ki İrān leşkeri anuŋ çoḳlıġına (9) ʿacebe ḳaldılar. Şābūr, şāh ol māluŋ cemīʿsin leşkere baġışladı. Kendüsi hemān ḳayṣerüŋ gencin ve ḫazīnelerüŋ aldı. (10) Andan ṣoŋra Rūm’uŋ leşkeri bir araya gelüp ṭanışdılar ve ḳayṣerüŋ işine be-ġāyet acıdılar ve dėdiler ki: “Hergiz bunuŋ gibi (11) ḳayṣer ʿālemde olmasun ki dīnimüzüŋ revnaḳın giderdi ve Mesīḥ’üŋ ḥaçına ʿitibār ḳalmadı. Anuŋ ucından keşīşlerüŋ (12) zünnārı ḫor oldı ve putlar oda yandı ve ulularumuzuŋ ḥaçına ʿizzet ḳalmadı.” dėdiler. Meger Rūmīlerde bir ulu kişi (13) varıdı adına Birānūş

dėrleridi. ʿĀḳıl ve zīrek kişiydi ve hem ḳayṣer aṣlından idi. Aŋa eytdiler: “Sen ḳayṣer olmaġa (14) lāyıḳsın ki leşker senüŋ emrüŋden çıḳmaz.” dėdiler ve anı Rūm’a ḳayṣer ḳıldılar ve anuŋçun taḫt-ıʿāc zeyn ėtdiler ve başına (15) şāhāne tāc ḳodılar. Cümle leşker anuŋ ḳatına dėrildiler. Çünki Birānūş taḫta oturdı, Şābūr şāhıla ceng ėtmegi (16) fikr ḳıldı. Gördi ki ol ulu şāhıla ceng ėtmekden kendüye ziyān görinür, Rūmīlerden bir firāset ehli ʿāḳıl kişi (17) buldı ki Şābūr şāha göndere ve aŋa luṭfıla niçe dürlü yol göstere. Ve bir pīr kişi yazıcısı varıdı hüner-mend ve zīrek (18) kişiydi. Ol kātibi ḳatına getürdi ve niçe dürlü ḫūb söz söyledi, buyurdı ki ol sözleri yaza. **قیصر روم پیش شابور شاه فرستادند** (19) **نامه برانوش**Andan kātib Birānūş emriyle bir nāme yazdı ki: “Āferīn Ḥaḳ teʿālā’dan (20) şehriyār üzerine olsun ki tāc u taḫt saŋa mübārek olsun ve cemīʿ ulular ḳapuŋda bende olsun.” (21) Andan ṣoŋra eytdi: “Ėy şehriyār bilürsin ki ḳan dökmek ve tārāc ėtmek ve bī-günāh kişileri incitmek ululara (22) şūmdur. Egerçi bu kīn evvel İrec’den ḳalmışdur ve niçe zamān daḫı Menūçehr ḳılmışdur ve bu kīnile Selm’üŋ teni (23) ṭopraġ olmışdur şimdi anlar cümlesi gėçmişdür ve yėryüzinde tozdan nişān ḳalmışdur. Eger maḳṣūduŋ Dārā ile İskender (24) kīni ise Dārā’yı şāhı kendü vezīrleri öldürmişdür ve İskender’den aŋa ziyān olmamışdur. Eger ḳayṣer (25) kīni ise ḳayṣer ḫod senüŋ zindānuŋda ṭutsaḳdur ve ḳardaşı Yānis leşkerüŋden ḳaçup adı belürsüz

(153a) (1) olmışdur. Eger ġarażuŋ bunları ḳırmaḳ ve ġāret ėtmek ise ol maḳṣūd daḫı yėrine geldi ve ʿavrat oġlan cümlesi (2) ḳapuŋda esīr oldı ve memleket ḳılucuŋ altında zebūn oldı. vaḳtdür ki şimdiden gėrü ḫışm ve kīni göŋlüŋden (3) gideresin ve Rūm bigi memleket ki ʿālemde naẓīri yoḳdur ḫarāb ėtmeyesin. Cemīʿ mālumuz ve ḫānumānumuz saŋa fidā olsun. Ḫāṭıruŋı (4) ḫoş ṭut zebūn olmışlara iŋen daḫı gūc ḳılma ki Ḥaḳ teʿālā ẓālimi sevmez ve maẓlūmlaruŋ kīnini alı vėrür. Allāh teʿālā’nuŋ (5) selāmı senüŋ üzerine olsun, kemer tācuŋ olsun ve yılduzuŋ yüce olsun.” dėyüp nāmeyi tamām ḳıldı. Ol ʿāḳıl kişi (6) nāmeyi alup Şābūr şāhuŋ ḳatına getürdi. Şāh ḳatında nāmeyi çünki oḳudılar şāhuŋ özi göyünüp gözlerinüŋ yaşı (7) revāne oldı ve ol memleketi Birānūş’a bagışlayup ol sāʿatde buyurdı nāmeye cevāb yazdılar, eyü yavuz ne olduysa (8) beyān ḳıldılar. Eytdi ki: “Bu iş ḳonuġın ėşek derisine ḳoyup ḥabs ėtmekden oldı. Şimdiki ḥālde geçenden gėçdüm ve günāhuŋuz (9) baġuşladum. Eger ʿaḳluŋ varısa Rūm’uŋ ʿāḳıllarından ve ʿālimlerinden niçe kişiyle benüm ḳatuma gelesin.” dėdi. Çünki ėlçi (10) gine Birānūşa geldi şāhuŋ ḫaberin bildürdi. Birānūş be-ġāyet şād olup Rūmīlerden yüz server aldı ve altmış (11) yük aḳça aldı aŋa göre gevherler ve altunlu bėzler aldı ve şāha niṣār içün otuz biŋ fülūrī (12) aldı, ol serverlerile şāhuŋ ḳatına geldi. Ol mālları şāhuŋ öŋine döküp başların açup şāhdan günāhların (13) dilediler. Pes şāh

anları oḫşayup günāhların bağışladı ve Birānūşa eytdi ki: "Rūm'dan çoḳ kişiler geldi İrān'da niçe (14) ḳalʿalar ve şeherler ḫarāb ḳıldı. Şimdi niçe şeherler yıḳılmışdur, ḳaplanlar ve arslanlar ṭurağı olmışdur. Anlaruŋ (15) senden ʿivażın isterem." dėdi. Birānūş eytdi: "Şāhā çünki bize āmān vėrdüŋ ḫāṭıruŋ ne dilerse buyur, yėrine getürelüm." (16) dėdi. Şābūr şāh eytdi: "Dilerseŋüz ki sizüŋ cemīʿ günāhuŋuzdan geçem baŋa yılda üç kerre ḫarāc vėresiz ve her kezde (17) biŋ kez biŋ fülūrī vėresiz ve daḫı Naṣaybīn şehri benüm ola ve daḫı ḳayṣer taʿalluḳātından Rūm'da kim varısa ellerin (18) bağlayup ḳatuma getüresin." dėdi. "Andan ṣoŋra emīn olup tāc u taḫtda muḳarrer olasın." dėdi. Birānūş eytdi: "Başum (19) üstine. İrān nice senüŋ ise Naṣaybīn daḫı senüŋ ola. Ve daḫı ol dėdügüŋ ḳadar ḫarācı ḳabūl ėtdük. Ve ne ḳadar (20) ḳayṣerīler varısa küllīsin ḳatuŋa getürem. Ve ben daḫı ne ḳadar şehriyār isem ḳatuŋda ḳalan ḳullar gibi ḫiẕmetüŋden eksük olmayam." (21) dėdi. Şāhuŋ bu söze ḫāṭırı ḫoş oldı. Vezīre buyurdı bir ʿahd-nāme yazdı ki şimdiden ṣoŋra İrānīlerden (22) anlara ziyān olmaya ve kimse başlarına ve mālларına ḳaṣd ḳılmaya. Bu ḳavl üzerine Birānūş kendü taḫtına gitdi. (23) Şābūr şāh Allāh'a şükr ḳılup leşkerini ḳaldurup gine İṣṭeḫre'ye geldi. dāyimā Allāh'a şükr ėderdi.

Beyt

(24) Sen Ḥaḳḳ'uŋ ėtdügi eylük şükrüni
Ėdüben dilden giderme ẕikrini
Ger bilürseŋ şükrüni Ḥaḳḳ'uŋ ėy cān
(25) Şarḳ u ġarba şāh olduŋ sen hemān
Ḥaḳḳ'a şükr ėdenüŋ artar niʿmeti
Dāyim ėrer aŋa Ḥaḳḳ'uŋ raḥmeti

(153b) (1) Şükrüni ėtmeyene ėder ʿaẕāb
Kendüyi ḫor ėder vü mülkin ḫarāb
Ger dilerseŋ her murāduŋ bulasın
Dilde dāyim şükr-i Ḥaḳḳ'ı ḳılasın

(2) Bu yaŋa Naṣaybīn ḫalḳı ėşitdiler ki şeherleri Şābūr şāhuŋ oldı cemīʿ ulular bir araya gelüp ṭanışdılar, dėdiler ki: "Biz Şābūr'a muṭīʿ (3) olmazuz ki anlar Mesīḥā dīninüŋ düşmenleridür. Gerekmez ki bizüm dīnimüz bāṭıl ola." dėyüp Şābūr şāh gönderdügi begi içerü ḳoymadılar ve anuŋıla (4) ceng ėtdiler. Şābūr şāh bu ḥāli bilüp Naṣaybīn üzerine leşker gönderdi. Bir hafta ceng ėtdiler. Naṣaybīn ulularından çoḳ (5) kişi öldürdiler ve niçesin ṭutup bende urdılar. Āḫir zebūn olup şāh leşkerinden āmān dilediler ve nāme yazup şāha

bildürdiler. (6) Şāh günāhların bağışladı ve buyurdı, leşker üzerinden gitdi. Andan ṣoŋra şāh niçe zamān taḫtında ḳarār ėtdi. Andan ol (7) cāriye ki şāhı bendden ḳurtarmışdı şāh anuŋ adını ḳademi ḳutlu olduġıçun Dil-efrūz-ı Ferruḫ-pey vėrdi ve anı cemīʿ (8) ḫātūnlardan ḫoş ṭutdı. Andan ṣoŋra ol mīşeye ki gelüp bāġ-bāna ḳonuḳ olmışıdı ol mīşeyi bir muʿaẓẓam şehr eyledi. (9) Cihānda ne ḳadar ʿazīzler ve ulular varısa ol şehre getürdi ve ol yėri maʿmūr şehr eyledi ki ʿālemde daḫı yoġıdı. (10) Şāh ol şehrüŋ adını Ferzeyn ḳodı. Ve bāġ-bāna ḥisābsız māl u genc vėrdi. Ḳayṣer ki bend içinde maḥbūs yaturdı Rūm'da ne ḳadar (11) ḫazīnesi ve genci varısa cemīʿsin getürüp Şābūr şāha ıṣmarladı. Āḫir ol bend içinde derd ü firāḳ ile cān vėrdi. Çünki ḳayṣer (12) öldi Şābūr şāh anı ʿizzetile bir altun tābūta ḳoydı ve başına tāc urup tābūtı müşg ve ʿanberle ṭoldurdı ve Rūm'a gönderdi. (13) eytdi: "Bizüm daḫı āḫirimüz şöyle olacaḳdur ve rūzigār kimseye ḳalacaḳ degüldür. Devletlü oldur ki dünyāda bir ḫayr işe dürüşe." dėdi.

(14) Ṣıfat-ı Merg

Ger peleng ü bebr ola ger ejderhā
Bu ecelden kimse bilmez rehā
Çāre yoḳdur kimseyi ḳomaz ecel
Ḳarşu bir bir çaġırur kim (15) ālʿacel
Biŋ yaşarsa kişi işbu dünyede
ʿĀḳibet ṣoŋı ölümdür ėy dede
Ger gelen bu dünyeye ėy pīş-bīn
Ölmeyüben şöyle (16) ḳalaydı yaḳın
Dirligüŋ hīç ḳıymeti olmazıdı
Kimse raġbet kimseye ḳılmazıdı
Her ki geldi ḳondı işbu menzile
Her ki (17) aḫlāṭ oldı bu āb u gile
İçmeyince ölmedi ėy şehriyār
Bu ölüm şerbetini şöyle ki var
Ne ḳadar kim dünyede var olasın
İşbu (18) ḫāk-i cismile yār olasın
Bil bu ölmeklik ṣadāsı bī-gümān
Gitmeyiserdür ḳulaġuŋdan ėy cān

Andan ṣoŋra Şābūr şāh Ḫortān (19) vilāyetinde bir şehr bünyād ėtdi, adına ḫurrem-ābād dėrleridi. Ol kişilerüŋ ki ellerin kesdürmişidi anları ol şehre getürdi. Cümlesine (20) vaẓīfe

eyledi. Yıl başında her birine birer ḫilʿat vėrürdi. Ol şeherde anlar vaṭan ėdindiler. Ve bir şehr daḫı Şām'da buyurdı ki adına (21) pīrūz-ı Şābūr dėrleridi ve bir şehristān daḫı Ahvāz'da yapdurdı ki adına Künām-ı Esīrān dėrleridi. Esīrler küllīsi anda olurlardı. (22) Ve anda bir köşk yapdı ve bir bimāristān yapdı. داستان مانى صورت كربدعوى پيغامبرى Şābūr şāhuŋ şāhlıġından elli (23) yıl gėçdükden ṣoŋra Çīn'den bir üstād naḳḳāş geldi ki adına Mānī eydürleridi. Faṣīḥ dillü kişiydi. Söz söylemekde naẓīri (24) yoġıdı ve ʿāleme ancılayın naḳḳāş gelmemişdi. Şābūr şāhuŋ ḳatına geldi peyġāmberlıḳ daʿvāsın ėtdi. Şābūr'ı ṣūrete (25) ṭapmaḳlıġa daʿvet ḳıldı. Eytdi ki: "Ḥaḳ dīn budur ve ṣūretden ġayrıya ṭapmaḳ yoḳdur." dėdi. Ve bu sözi dėmekle çoḳ kimseyi

(154a) (1) yoldan çıḳardı ve niçesinüŋ göŋline şübhe bıraḳdı. Şābūr şāha anuŋ sözi ḳatı gūc geldi. Vezīrlerin ve ʿālimlerin cemʿ (2) ėtdi. "Bunuŋ ile baḥs̱ ėdüŋ ve söyleşüŋ." dėdi. Anlar eytdiler: "Şāhā, senüŋ ulu vezīrüŋ ki cemīʿmüzüŋ başıdur ve ʿilm içinde anuŋ (3) naẓīri yoḳdur ve bu ṣūret-perest anuŋ mānendi degüldür, anı getür; bu kişiyle baḥs̱ ėtsün. Senüŋ ḳatuŋda bunı ilzām ėtsün." (4) dėdiler. Pes şāh buyurdı ol ʿālimlerüŋ ulusı geldi. Mānī-yi naḳḳāşıla baḥs̱ ḳıldı. Mānī ne su'āl ėtdiyse ol cevāb vėrdi. (5) Mānī anuŋ sözine cevāb vėrmekde ʿāciz ḳaldı. Anuŋ eski dīnini bāṭıl ėdemedi. Vezīr eytdi: "Ėy ṣūret-perest niçün Ḥaḳ teʿālā'ya (6) dil uzadasın. Ol Allāh ki yėrleri ve gökleri yaratmışdur. Nūrı ve ẓulmeti ol vücūda getürmişdür ve çarḫuŋ dönüşi anuŋ emriyledür. (7) Dünyāda eyü yatlu anuŋ emriyledür. Andan ġayrı kimse bu işe ḳādir degüldür. Niçün sen bunca peyġāmberlerüŋ sözin ėşitmedüŋ? (8) dėrler ki: 'Taŋrı birdür, zamāndan ve mekāndan münezzehdür. ʿAḳl anuŋ māhiyyetin idrāk ėtmekde ʿācizdür. Eger şeyṭān Ḫudā'ya şerīk (9) olaydı gėce ile gündüz yek-sān olaydı.' Bu cümleden ṣoŋra dė imdi eger sözüŋde gerçek iseŋ bu düzdügüŋ ṣūretüŋ hemān (10) birine cān vėr, anı ḥarekete getür. Bir ṣūret ki elüŋde düzersin ol Taŋrılıġa lāyıḳ mı olur? Taŋrı oldur ki cemīʿ kāinātı (11) ol yaratmışdur. Ve senüŋ sözüŋi ʿaḳlı olan söylemez, bu nesneden saŋa kimse yār olmaz." dėdi. Bu resme Mānī'ye çoḳ sözler (12) söyledi ki mānī ḥayrān ḳaldı ve işine peşīmān oldı. Şehriyār daḫı anuŋ işine peşīmān oldı, andan buyurdı ol (13) ṣūret-peresti ḫorlıġıla ṭaşra çıḳardılar. Andan şāh eytdi: "Bu ṣūret-perest çünki ʿālemi fitneye bıraḳdı. Taŋrı'nuŋ dünyāsına (14) ṣıġmadı ve bir oturacaḳ bucaḳ bulamadı. Gerekdür ki bunuŋ derisin çıḳarasız içine ot ṭoldurup şehr ḳapusı öŋinde aṣasız ki (15) ayruḳlar bundan ʿibret ala ve kimse Taŋrı buyruġından tecāvüz ėtmeye. Pes şāhuŋ emrini yėrine getürdiler. Leşker ser-ā-ser anuŋ ḥālin (16) temāşā ḳıldılar ve anuŋ üstine ṭopraḳlar ṣaçdılar ve Şābūr şāha duʿālar ėtdiler. Andan ṣoŋra Şābūr niçe zamān

ʿālemde şāhlıḳ (17) ėtdi. ʿAdlile yėryüzi maʿmūr oldı. Dünyāda hīç kimse aŋa düşmen ḳalmadı. اندرز شابور شاه با برادرش اردشير (18) Çünki Şābūr'uŋ şāhlıġından yėtmiş yıl geçdi Şābūr'a bir gün ḫastalıḳ yėtişdi. Buyurdı, yazıcı ḳatına geldi vezīrile (19) Erdeşīr ḥāżır oldı ki Erdeşīr Şābūr şāhuŋ kiçi ḳardaşı idi ve Şābūr şāhuŋ oġlı Şābūr daḫı nā-resīde idi. (20) Vezīr ḳatında ve ulular öŋinde ḳardaşı Erdeşīr'e eytdi: Benümile ʿahd eyleyesin ki oġlum Şābūr büyüyüp erlik mertebesine (21) ėrişdükden ṣoŋra şāhlıġı aŋa ışmarlayasın ve sen aŋa Vezīr olasın. Şimdi ben bu şāhlıḳ tācını ve leşkeri saŋa (22) ışmarlayam." dėdi. Erdeşīr daḫı ulular öŋinde Vezīr öŋinde ḳabūl ėtdi ki Şābūr erlik mertebesine ėrişdükden ṣoŋra (23) şāhlıġı aŋa ışmarlaya. Çünki Şābūr bu sözi ėşitdi tācı ve mühri ve memleketi Erdeşīr'e ışmarladı andan eytdi: (24) "Ėy ḳarındaş, bu şāhlıḳ işini āsān ṣanmaġıl ki cemīʿ ʿālemüŋ işini boynına almaḳdur. Ve bilgil ki ẓulmıla şāhlıḳ (25) olmaz ve māl u genc cemʿ ėtmegi sevmek şāhlara düşmez. Baḫtlu ol şāhdur ki dīninde pāk ola ve raʿiyyet andan

(154b) (1) ḫoşnūd ola. Ve anuŋ pīşesi ʿadlıla ʿaṭā ola ve memleketi düşmenden ṣaḳlayup kimseye ẓulm ėtdürmeye. Ve bir kişi ḳatında günāhlu (2) ve dīn-dār olsa anuŋ günāhın baġışlaya. Elbetde raʿiyyet günāhdan ḫālī olmaz. Eger bir pāk kişi günāhından ötürü şāha kīn ṭuta, dīninde (3) ḳuṣūrlu ola eger şāh raʿiyyete muḥabbet ḳıla, rūzigār anuŋ murādlarını müyesser eyleye. Ve daḫı bilgil ki ten bir memleketdür ki ʿaḳlıla cān (4) ol memlekete iki şāhdur. Bedenüŋ ḳalanı āletlerdür göz gibi ḳulaḳ gibi el gibi ve dil gibi. Bunlar ol iki şāhuŋ leşkeridür. (5) Mādām ki şāhuŋ meyli ġayrı nesneye ola ve leşkersiz ḳala ol memleket ḫarāb olur. Zīrā şāhsız ve pehlevānsız leşker (6) iş başarmaz. Eger ʿaḳl ve cān dāyimā bedenüŋ çevresinden eksük olmaya aŋa muḥabbeti ve naẓarı ola memleket şėn ve maʿmūr ola. (7) Ancılayın bir şāh daḫı eger ẓālim ola memleket anuŋ ẓulmiyle ḫarāb olur ve öldükden ṣoŋra daḫı aŋa laʿnet ėderler. Ve adını (8) bī-dīnlikle yād ėderler. Her şāh ki bu naṣīḥatı ṭutmaya aŋa eylik naṣīb olmaya ve anuŋ ẓulminden raʿiyyet ṭaġılup (9) ḳaça, āḫir memleket daḫı elinden çıḳa. Ve şol şāh ki raʿiyyet andan ḫoşnūd ola her ne iş ki ṭutarsa rāst gele (10) ve Ḥaḳ teʿālā ḳatında ʿizzet bula. Ve daḫı şöyle bil ki şehriyārdan ʿāḳıllar dört nesne dilerler: Biri oldur ki dāyim düşmene ẓafer (11) bula ve ḳanda ʿazm ėtse murādı ḥāṣıl ola. İkinci daḫı oldur ki leşkeri ʿadlıla ḫoşnūd ḳıla ve bile ki leşker ʿadlıla ziyāde (12) olur. Üçünci daḫı oldur ki şol ki pādişāhuŋ ḳapusındadur gerekdür ki ḫāliṣ ve ṭoġru kişiler ola. Dördünci daḫı oldur ki (13) leşkere ve raʿiyyete dāyimā inʿāmı eksük olmaya ki pādişāhlaruŋ ḳapusın leşker ṭutar ve leşkeri daḫı sāl ṭutar. Eger (14) genc-i dādıla ābād ḳılasın sen gencden şād olasın. Ve daḫı dāyim ḳatuŋda silāḥ eksük olmaya ve pāsubānlarına maġrūr (15) olmayasın ve

anlardan iŋen emīn olmayasın. Ve daḫı bilesin ki ʿāḳibet öleceksin aŋa göre iş işleyesin." dėdi. (16) Ve bu naṣīḥatları kātib yazdı. Ve ḳardaşı bu sözleri ėşidüp ağladı. Bu vaṣiyyeti ėtdükden ṣoŋra şāh bir yıl daḫı diri oldı. (17) Āḫir ol gitdi bu sözler andan yādigār ḳaldı. Bu ḥāl her kişinüŋ başına gelecekdür niçe ḳazanılup yėnmeyen māl düşmenlere naṣīb (18) olacaḳdur. Kişi ẕevḳ u ṣafāsını yigitlik eyyāmında gėçürmek gerek. ʿÖmr altmış üçe yėtüp ḳulaḳ ṣağır olup göz çöŋgeldükden ṣoŋra (19) ʿālemde ne ḳadar ṣafā bula? Bu arada Şābūr şāh ḥikāyeti daḫı tamām oldı. Şimdiden ṣoŋra Erdeşīr dāstānıdur ve-s-selām. (20) **پادشاهي اردشير نيكوكار ده سال بود** Çünki Erdeşīr taḫta oturdı ve kemer bağlandı ve İrān'uŋ ulularını cemʿ ėdüp (21) her birine mertebesine lāyıḳ yėr gösterdi ve eytdi: "Bu yüce çarḫuŋ gerdişinden dilerem ki kimseye ziyān olmaya. Eger rūzigār baŋa rām (22) oldıysa ḫalāyıḳ sāyemde rāḥat olalar. Ve eger zamān baŋa uymaya ben zamāna uyam. Çünki ḳardaşum tāc u taḫtı baŋa ıṣmarladı. (23) Ben daḫı şāhlığa yarayacaḳ atasınuŋ taḫtını ve ḫazīnesini Şābūr'a ıṣmarlayam. Ṭutam ki niçe zamān şāhlıḳ ėdem ve yėyem içem āḫir (24) ölsevüz gerek." dėdi. Bunuŋ üzerine on yıl şāhlıḳ ėtdi ve yėdi içdi ve bağışladı. Hīç kimseden bāc u ḫarāc (25) almadı. Ve her işi eylük olduğıçun adına Erdeşīr-i nikū-kār dėdiler. Çünki Şābūr erlik mertebesine yėtişdi, tāca ve taḫta

(155a) (1) lāyıḳ oldı, İrān'uŋ ulularını cemʿ ėdüp memleketi Şābūr'a ıṣmarladı. **پادشاهي شابور شاه بن شابور شاه پنج سال** (2) **بود** Çünki Şābūr ʿammisinüŋ yėrine geçdi İrānīlere eytdi: "Ėy ʿāḳıllar ve ėy ʿālimler ve ėy ėy pīrler, bilüŋ ki her kimse ki yalan (3) söyleye kimse ḳatında ḥürmetlü olmaz ve aṣılsız kişinüŋ dostlığından ḫayr gelmez. ʿAḳlı olan kişi ululara ṭaʿne (4) urmaz. Ve belādan berī olmaḳ isteyen dilin saḳlaya. Ve meclislerde çoḳ söyleyici kişinüŋ ḥayāsı ve ḥürmeti olmaya. Eger bir ʿāḳıl (5) kişi söz söyleye cānıla diŋle. Ve gūcüŋ yėtdügince ṭamaʿ-dār kişinüŋ yöresine uğrama, yalancılarla ve fāsıḳlarla dostlıḳ (6) eyleme. Kişinüŋ aṣlı pāk gevherdendür. Evet dört nesne anı mülevveṡ ḳılur: "Bir dünyāya ḥarīṣ olup ṭaʿām-dār olmaḳ, ikinci (7) ḥayāsız olmaḳ, üçünci ḥālince ve miḳdārınca dirilmeyüp Allāh vėrdügine rāżī olmamaḳ, dördünci yoḳ yėre bir kişinüŋ vaḳārın (8) ṣımaḳ ve lāfıla ve ʿaḳılsızlığıla kimse incitmekdür. Oŋmış ol kişidür kim orta dirlığıla dirligi iḫtiyār ėde, dünyāda bedeni (9) rāḥat ola. Ve Ḥaḳ teʿālā size yār olsun ve baḫtuŋuz gözi uyanıġ olsun. Buŋ deminde Allāh teʿālā size meded yėtişsün. Bilüŋ ki (10) ʿömr bī-vefādur ve taḫt kimseye pāyidār degüldür." dėdi. Şābūr şāh eyle dėyicek ulular ayaġ üstine ṭurup Şābūr'a āferīn ḳıldılar. (11) Bėş yıl Şābūr daḫı ʿadlıla saḫāyıla şāhlıḳ ėtdi. Bėş yıl tamām olıcaḳ bir gün Şābūr leşkerile şikāra çıḳdı. Ṭoġanlarıla ve pārs (12) larıla ve tāzīlarla ṭaġ u ṭaş ṭopṭolu oldı.

Biraz şikār ėtdükden ṣoŋra gün ısısından Şābūr incindi, buyurdı çādırlar (13) ḳurup bir ṣaḥrāda ḳondılar. Andan ḫ̌ān yėndi. Yėmek ʿaḳabince Şābūr şāh ṭolu içdi ve uyḫuya vardı. Şāh uyḫuya varıcaḳ (14) yārānlar ṭurup yanından ṭaġıldı. İttifāḳ şāh uyḫuda iken nā-gāh ṣaḥrādan bir ḳatı yėl peydā oldı. Şöyle ki ancılayın ḫışmlu yėl kimesne (15) görmiş degüldi. Şābūr'uŋ çādırını yıḳup aġacın yėrinden ḳopardı. Çādır aġacı Şābūr'uŋ başına ṭoḳundı ol zaḫmdan (16) Şābūr helāk oldı. Çünki rūzigār kimseye rāz vėrmez hīç gerinüp sünme ve aşaġa yuḳaru segirtme ve kimseye iriflenme (18) çünki cihāndan kişiye naṣīb olan budur. Şöyle gerekdür ki kişi hüner ve eylük kesb ėde bile rūzigāruŋ sırrını bilmek istemeye ki (19) çarḫuŋ rāzını Ḫudā'dan ġayrı kimse bilmez. **پادشاهي بهرام بن شابور چهار سال بود** Çünki Şābūr şāh öldi oġlı (20) Behrām niçe gün anuŋ yasın ṭutdı. Āḫir atasınuŋ taḫtına çıḳup yėrine şāh oldı. Eytdi her iş Ḥaḳ teʿālā elindedür biz (21) anuŋ ḳulıvuz ve emrine muṭīʿüz. Maḳṣūdumuz anuŋ ḫoşnūdluġıdur. Dilerseŋ ki eylük ebedī ḳala her işi Taŋrı içün işleyesin (22) ve ḫayr u şerri andan bilesin, tā ki anuŋ ʿivażın cennet bulasın. Eger nefsüŋ hevāsına uyasın hevā pençesinde ḳalup bī-nevā olasın. (23) ümīdüm Allāh'dan oldur ki çünki başumı ḳara yėrden ḳalduram ve şāhlıḳ yolına bėl baġlayam baŋa yardım ḳıla ve ẓafer vėre tā ki (24) cihān ḫalḳın ʿadlıla şād ḳılam ki ẓulmıla māl cemʿ ėtmekden bu yėgdür. Zīrā āḫir düşmenlere naṣīb olacaḳdur ve bize hemān (24) zaḥmetümüz ḳalacaḳdur. Bizüm eylügümüz ve yavuzlıġumuz bizden ṣoŋra yādigār ḳalacaḳdur. Baḫtlu oldur ki ʿālemde yatlu toḫum ekmeye." dėdi. (25) Çünki Behrām on dört yıl ʿadlıla pādişāhlıḳ eyledi. On dört yıldan ṣoŋra ḫasta oldı. Ulular anuŋ ḫastalıġına

(155b) (1) melūl ve maḥzūn oldılar ki hīç oġlı yoġıdı. Ve bėş ḳızı varıdı ve bir kendüden kiçi ḳardaşı varıdı, adına Yezdegird (2) dėrlerdi. Buyurdı ḳatına geldi, tāc u taḫtı ve leşkeri Yezdegird'e baġışladı ve kendüsi dünyādan āḫirete naḳl eyledi. (3) Allāh teʿālā şāhumuza çoḳ ʿömrler vėrsün dünyā ve āḫiret anuŋ murādınca olsun ki murādumuz andan ḥāṣıldur ve tāc u taḫt (4) anuŋla şād-kāmdur. **پادشاهي يزدكرد** Çünki Yezdegird ḳardaşı yėrine pādişāh oldı her ṭarafdan leşker cemʿ ḳıldı. (5) Ḳardaşınuŋ tācını başına ḳodı ve şehr ulularını ḳatına devşirüp eytdi ki: "Evvel Ḥaḳ teʿālā'ya şükr ḳıluŋ ve göŋlüŋüzi (6) benüm ʿadlümile şād u ḫandān ḳıluŋ. Fikrüm oldur ki dünyāda yatlu kişi diri ḳomayam. Ve şol ki benden ṭoġrulıḳ isteye gerekdür ki (7) baŋa egrilik ėtmeye. Ṭoġru olanlaruŋ manṣıbın ve mertebesin ziyāde ḳılam, göŋlümden ṭamaʿ ve kīneyi giderem. ʿĀlimlere ve ʿāḳıllara yatlu (8) ṣanmayam. Ve şol kişinüŋ ki göŋlüŋde ʿillet ola ve ṭabīʿatında yatlulıḳ ola ve bī-çārelere gūc ėdici ola anuŋ ḳuvvetin giderem (9) kimseye ẓulm ėtdürmeyem. Ve dervīşlere ʿizzet ḳılam. Ve şol kişi ki

benüm ḫışmumdan ṣaḳınmaya ve dāyim ḫiẕmete ḥāżır olmaya anuŋ (10) döşegin ḳara ṭopraġ eyleyem ve boynına Hindī ḳılıçlar uram. Benüm buyruġum ṭutuŋ ve gözüŋüz açuŋ. Bu meydānda ʿaḳlı kendüŋüze (11) cevşen ḳıluŋ ve vaḳtüŋüze ḥāżır oluŋ.” dėdi. Ol ṭuran pehlevānlar ve ser-keşler anuŋ ḳorḫusından yapraḳ gibi ditreşdiler. (12) Çünki cihānda muḳarrer pādişāh oldı ululuġı artduḳça muḥabbet u şefḳatı eksildi. Varduḳça ẓulmi ḥadden aşardı. Hüner-mendler (13) ve ʿāḳıllar anuŋ ḳatında ḫor oldı. Şāhlıḳ erkānı cümle bāṭıl oldı. ʿĀlimler ve ulular ve hüner ehli kişiler ve pehlevānlar küllīsi (14) anuŋ ḳatında ʿizzet bulamadılar. İşi ve ʿādeti ẓulm ėtmek ve cefā ḳılmaḳ oldı. Çehresinde şefḳat es̱eri ḳalmayup ve anuŋ ḳatında hīç bir kişinüŋ (15) murādı ḥāṣıl olmadı. Ḳatında kimsenüŋ yėri ḳalmayup eylük adına yavuzlıḳ ėderdi. Ḳapusında ne ḳadar vezīrler varısa birbiriyle (16) ʿahd ėtdiler ki bir nesneye el ṣunmayalar ve ol memleketden naṣīb ummayalar. Cemīʿsi anuŋ ḳorḫusından hīç ḳatına varmazlardı. (17) Ḳaçan her ṭarafdan ėlçiler gelse ve bir raʿiyyet gūc görüp ḳatına gelse Vezīr anları ḳatına getürürdi. Ṭatlu sözile ve luṭfıla gelen (18) ėlçinüŋ maḳṣūdı ne ise görüp gine gönderürdi ve eydürdi ki: “Şimdi Şāh ṭaşra degüldür. Siz anı görmege destūr yoḳdur.” (19) dėdi ve raʿiyyetlerüŋ ẓulmin elinden geldükçe defʿ ėderdi ve giŋ yėrden anlaruŋ maṣlaḥatın bitürürdi. **از مادر بفيروزي** (20) **زادن بهرام كور** Çünki Yezdegird’üŋ şāhlıġından sekiz yıl geçdi sekizinci yıluŋ başında ki bahār güniydi ʿālem ḫūblıḳdan (21) cennete dönmişdi.

Beyt

Müşk ü ʿanberden muʿaṭṭardı havā
Pür idi gül-zār içi berg ü nevā
Dāne-yi şeb-nem çemende şöyledür
(22) Kim zümrüd levḥine ṣaçıladur
Yaŋagı yāḳūt rengiydi gülüŋ
Zīri ʿanber-tāb idi sünbülüŋ
Gülistānda bülbül ėder (23) cüst ü cū
Vech nāzuŋda çoġ olur güft ü gū
Çün seni ḫoş vaḳt ėde ʿayşuŋ ėy cān
Söyle bir söz ki feraḥ bula (24) revān

Yezdegird şāhuŋ bir müşterī yulduzlu ve saʿd ṭāliʿlü bir oġlı vücūda geldi. Ol oġlanuŋ ṭoġduġına (25) be-ġāyet şād oldı ve adını Behrām vėrdi. Ne ḳadar müneccimler ve aḫter-şināslar varısa cemʿ ḳıldı. Meger anuŋ ḳatında iki ʿāḳıl

(156a) (1) üstād müneccim vardı ki çarḫuŋ her işinden āgāhıdı. Birinüŋ adına Sürūş dėrlerdi. Hindīlerüŋ serveri idi. Biri Pārs (2) iḳlīminden idi, adına Hūş-yār eydürlerdi. Anları ḳatına ḥāżır ḳılup eytdi: "Uṣṭurlāba ve zīce naẓar ḳıluŋ, bu oğlanuŋ ṭāliʿin (3) görüŋ." dėdi. Pes anlar daḫı şāh ḥükmiyle bir ḫalvet yėre varup usṭurlāba naẓar ḳıldılar, kevākibüŋ burūcın ve deḳāyıḳın gördiler (4) ve cemīʿ aḥkāmın tāmmül ḳıldılar. Ṭurup şād u ḫurrem kitāblarun getürüp Yezdegird'üŋ ḳatına girdiler. Dėdiler ki: "Şāhā kitāblarumuzda şöyle (5) gördük ki bu oğlan bir ulu şehriyār olacaḳdur ki yėdi iḳlīme ḥükm ėdecekdür." dėdiler. Şāh anlaruŋ sözinden be-ġāyet şād olup anlara (6) genc ü gevherler ʿaṭā ḳıldı. Çünki anlar şāh bār-gāhından ṭaşra çıḳdılar ol iki ʿālimile şāhuŋ ulu vezīri ṭanışdılar ve dėdiler ki: (7) "Eger bu oğlancıḳ atası ḫūyın ṭuta, dükeli şehrler anuŋ ẓulmiyle ḫarāb ola. Anuŋ daḫı ḳatında ne ʿālime ʿizzet ḳala ve ne pehlevānlara rağbet (8) ola ne kendüsi daḫı ʿālemde şād ola. Buŋa bir çāre ḳılmaḳ gerek." dėdiler. Bu fikrile ṭurup şāh ḳatına geldiler dėdiler ki: "Şāhā, cihān (9) senüŋ ḥükmüŋ altındadur. Gerekdür ki memlekete ādem ṣalasın her ḳanda ki bir ṭāniş-mend ve hüner-mend kişi varısa bu oğlan içün getüresin (10) ve aṣil-zāde ṭāyeler bulasın ki aŋa nihānī hünerler ögredeler tā ki cihān anuŋ fermānıyla şād ola. Oğlan ki evde ḳolayına büyüye (11) taḫta ve külāha lāyıḳ olmaz." dėdiler. Yezdegird şāh ʿulemādan bu sözi ėşidicek ėlçilige lāyıḳ kişiler ḥāżır ḳıldı Rūm'a (12) ve Çīn'e ve Hind'e ve ʿArab'a ve ʿAcem'e ėlçiler gönderdi. Her memleketde ne ḳadar ʿālimler ve hüner-mendler ve cihānı çoḳ görmiş *kişiler ve*[312] (13) pīrler varısa oḳudı. Cümlesi şāh ḳatına ḥāżır oldılar. Şāh anlara çoḳ nesne ṣorup her birinüŋ mertebesin bildi (14) ve anlara ʿizzet ḳıldı. Ve daḫı Yemen şāhı Munẕır oğlı Nuʿmān ki -ʿArab şāhlarındandur ulu pehlevānlardur ve üstād silāḥ-şūrlardur- (15) anlar daḫı ʿArab diyārından şāh ḳatına geldiler ve Pārs ulular cümle ol maḳāma ḥāżır oldılar. Her kişi eytdi ki biz şāhuŋ (16) ḳulıyuz geldük ki oğluna her birimiz hünerümüz ögredevüz. Ş'imdiki ḥālde Rūm'dan ve Hind'den ve Pārs'dan müneccimler ve mühendisler (17) ve ḥakīmler ki cemʿ olmışuz. Cemīʿmüz senüŋ ayağuŋ ṭoprağıyuz ve her birimüz ḫiẕmet ėtmege gelmişüz. Gör ḳanḳımuz begenürseŋ (18) anı ḫiẕmete ḳabūl ėt." dėdiler. Andan Munẕır'ıla Nuʿmān eytdi ki: "Biz şāhuŋ ḳullarıyuz. Şāh bizüm hünerümüzi bilür ki (19) biz ḳademī pehlevānlaruz. At segirtmekde ve çevgān ṭutmaḳda ve gürz ve ḳılıç ṣalmaḳda ve oḳ atmaḳda üstādlaruz. (20) Biz nücūm ve hendese bilmezüz. Şāhı sevici ḳullardanuz. Cemīʿmüz şāh oğlınuŋ ḫiẕmet-kārıyuz ve anuŋ ḫiẕmetiçün gelmişüz." (21) dėdiler. **سپردن يزدكرد بهرام كور را بنعمان و منذر** Çünki Yezdegird Munẕır'dan ve Nuʿmān'dan bu sözi ėşitdi (22) ʿaḳlın devşürdi

---

[312] B. nüshasından tamamlanmıştır.

işüŋ öŋine ve ṣoŋına naẓar ḳıldı. Behrām'ı Nuʿmān'ıla Munẕır'a ışmarladı ve buyurdı. Tīz aġır ḫilʿatlar (23) ve şol ḳadar māllar ve niʿmetler vėrdi ki atlar ve ḳatırlar ve develer şāhuŋ sarāyından tā ṣaḥrāya dek dizilmişidi ve bī- (24) ḥisāb ḳullar ve ṭāyeler vėrdi. Çünki Munẕır Behrām'ı alup şehrine getürdi. Cemīʿ er ʿavrat ḳarşu (25) çıḳdılar. Hemān ki maḳāmına geldi, buyurdı ne ḳadar aṣil-zāde ḫātūn varısa köyden ve şeherden ḳatına ḥāżır oldılar.

(156b) (1) Anlaruŋ arasından dört hüner ehli ḫātūn iḫtiyār ėtdi, ikisi ʿArab ve ikisi Türk'den idi ammā her biri ulu şāh aṣlından idi. (2) Ol ḫātūnlar merdāne ḳuşaḳ ḳuşanup dört yıl Behrām'a terbiyet ėtdiler. Dört yıldan ṣoŋra anı südden ayırdılar. Çünki (3) Behrām yėdi yaşına ėrişdi ʿaḳlı kemāl buldı ve erlik mertebesin fi-l-cümle ḥāṣıl ḳıldı. Munẕır'a eytdi: "Ėy ser-firāz, (4) şimdiden ṣoŋra gerekdür ki benümçün muʿallimler getüresin baŋa ʿilm ü hüner ve terbiyet ėdeler." dėdi. Munẕır eytdi: "Şimdi daḫı sen oġlancıḳsın (5) ol mertebeye ėrişmedüŋ çünki muʿallime vėrecek vaḳt ola seni sarāy içinde oynamaġa ḳomayam muʿallime vėrem." dėdi. Behrām (6) gine Munẕır'a eytdi: "Sen beni ḳalan oġlancıḳlarla ḳıyās ėtme ki benüm yaşum azısa nola ʿaḳlum çoḳdur ve gövdem büyük olmaduġıçun (7) ne var? Her hüneri ögrenmege lāyıḳam. Sen çoḳ yaşamışsın illā ʿaḳluŋ yoḳ. Benüm fikrüm senüŋ fikrüŋden özgedür." dėdi (8) ve daḫı eytdi: "Bilmez misin ki her kişi ki edeb ve hüner ögrenmek isteye gerekdür ki her işüŋ dürüstin işleyüp furṣatı gėçürmeye. (9) Ve bilürsin ki cemīʿ maḫlūḳātuŋ eşrefi ādemdür ve gevdesinüŋ yėgregi başdur ve dükeli hünerüŋ başı ʿilmdür. Sen eger (10) ʿilm ögrenmekde beni egleyesin vaḳt furṣat gözedesin göŋlüŋi eylükden yumuş olursın. Şol nesne ki şāhlara lāyıḳdur (11) şimdiki ḥālde anı baŋa ögretmek gerekdür." dėdi. Munẕır Behrām'uŋ sözine ḥayrān ḳaldı ve göŋli içinde Ḥaḳ teʿālā'ya şükr (12) ḳıldı. Ol sāʿat hecinlerile memlekete ādemler vėribdi, ʿālim aradılar. Üç ʿālim buldılar ki be-ġāyet hüner ehli zīrek (13) kişileridi. Ol kişileri Munẕır ḳatına getürdiler ki bir Behrām'a yazmaḳ ve oḳumaḳ ögrede ve birisi av şikār ėtmek ve ṭoġan (14) avlatmaḳ ögrede ve birisi daḫı oḳ atmaḳ ve çevgān ṭutmaḳ ve at segirtmek ve cemīʿ silāḥ-şūrlıḳ erkānın ögrede. Çün (15) bu üstādlar Munẕır ḳatına geldiler her biri hünerlerin ʿarż ėtdiler. Munẕır şāhzādeyi anlara ışmarladı. Her gün terbiyet ėtmege meşġūl (16) oldılar. Behrām şöyle oldı ki erlikde ve edebde hīç anuŋ gibi yoġıdı. Çünki Behrām on sekiz yaşına ėrişdi hīç üstāda (17) iḥtiyāc ḳalmadı. Cemīʿ hünerde kemāl buldı. Andan Munẕır'a eytdi ki: "Ėy göŋli pāk gerekdür ki şimdiden ṣoŋra bu hüner-mendleri gėrü maḳāmına (18) gönderesin. Pes Munẕır anlaruŋ her birine bī-ḳıyās māl vėrüp şād u ḫandān yėrlerine gönderdi. Andan ṣoŋra Behrām Munẕır'a (19) eytdi: "Ėy pāk fikrlü bu pehlevānlara eyt, atlar getürsünler göreyin ḳangı at

göŋlüme ḫoş gele. Bahāsın dėsünler dėdükleri bahādan (20) daḫı ziyāde vėrüp alayın.” dėdi. Munẕır eytdi: “Şāhā benüm süriyle atlarum çoḳdur cemīʿsi senüŋdür. Getürsünler begendügüŋ al (21) ne ḥācet ki ʿArabdan at aradup zaḥmet çekevüz.” dėdi. Behrām eytdi: “Ėy eyü adlu, murāduŋ ḥāṣıl olsun ben şol (22) atı isterem ki yoḳuşda ve inişde anı segirdem, deŋeyem. Eger segirtmekde pāyidār görem andan ṣoŋra aluram. Ki at mādām ki ṣınanmış olmaya (23) anuŋla meydāna girmek ve anuŋ üzerinde zūr ėtmek olmaz.” dėdi. Pes Munẕır oġlı Nuʿmān’a eytdi ve “ʿArab (24) diyārında ne ḳadar ḫāṣ at bulursaŋ getür.” dėdi. Nuʿmān tīz yėrinden ḳalḳup ʿArab’uŋ atlarından yüz eyü at getürdi ki (25) Behrām ṣaḥrāya çıḳup ol atlaruŋ her birine bindi, ṣaġa ve ṣola çevürdi aşaġa yuḳaru segirtdi. Ol yüz ḫāṣ

(157a) (1) atuŋ arasından iki at begendi biri bir ḳula atıdı segirdimde yėl ile hem-ser idi ve birisi bir ṭoru atıdı görenler ṣanurdı ki (2) deŋizden çıḳmış nehengdür segirdicek naʿlından odlar çıḳardı ve renginden ḳan ṭammaġa ṭururdı, Kūfe mīşesinde ḳopmış (3) atlarıdı. Çünki ol atları Behrām begendi Munẕır bahāsın vėrdi Behrām ol iki atı aldı. Şöyle tīmār ėtdürdi ki (4) üzerinden yavuz yėl esdürmezdi. Andan ṣoŋra bir gün Munẕır’a eytdi ki: “Ėy ʿaḳıl issi kişi, bize bir nesne gerekdür ki anuŋla eglenevüz. (5) Niçe bir rūzigāruŋ ġuṣṣasın çekevüz ki ġuṣṣa ādemüŋ beŋzin ṣarardur, şādlıḳ bedeni ziyāde eyler. Yigidüŋ şādlıġı (6) ve eglenmesi ḫātūnlarıladur. Hem kişinüŋ ḫātūnı olıcaḳ dīni dürüst olur ve Taŋrı andan ḫoşnūd olur. Buyur (7) bėş altı cāriye getürsinler vaḳt ola ki birin ikisin begenem, anuŋla bir ḳaç gün eglenem. Hem bir oġlancıḳ ḥāṣıl ola ki (8) göŋlümüz anuŋla ārām ḳıla. Dünyāda ḫod kimse bāḳī ḳalacaḳ degüldür.” dėdi. Munẕır bu sözi ėşidicek Behrām’a āferīn (9) ḳıldı ve buyurdı saʿd köyinde bir cāriye ṣatıcı kişiden ḳırḳ Rūmī ḫūb cāriye aldı, Behrām şāhuŋ ḳatına (10) getürdi Behrām ol gül yüzlülerüŋ arasından iki müntehāsın begendi ki boyları serve beŋzer ve yüzleri güneşe beŋzerdi. (11) Birisi üstād-ı çengīydi yaŋaġı güle beŋzerdi ve kendüsi Süheyl yılduzına beŋzerdi. Boyı serv gibi ṣaçları kemend gibiydi. (12) Munẕır ol iki cāriyenüŋ bahāsın vėrdi. Behrām şād olup ol cāriyelerle ṣoḥbete ve ʿişrete meşġūl oldı. Andan (13) ṣoŋra her gün Behrām meydānda ṭop oynamaḳdan ve şikār ėtmekden ḫālī olmazdı. **رفتن بهرام كور بشكارگاه با كنيزك** (14) **چنك زن** Bir gün Behrām-ı Gūr tenhā şikāra çıḳdı. Ol çengī cāriye ki adına Āzād dėrleridi anı sevdüginden alup bile gitdi. (15) Ol gün Behrām ṣanduḳ bir yügrük hecīne bindi ve özüni dībālarla bezedi. Dört üzengüsi varıdı, ikisi altun ve ikisi gümiş idi. (16) Her birisi gevherile muraṣṣaʿ idi ve bir kemān ḳura bile götürmişidi. Āzāde’nüŋ çeng elinde hecine bile bindürüp ardına almışıdı. (17) Ṭaġda şikār ėderken nā-gāh iki çift geyik gördiler. Behrām gülüp Āzāde’ye eytdi: “Ėy nigār şol geyiklerüŋ birisi

ėrkek (18) ve birisi dişidür. Ḳanġısın dilersin ki oḳıla uram? dėdi. Āzāde eytdi: "Ėy şīr-merd geyigi urmaḳ erlik degüldür. Hünerüŋ varısa (19) oḳıla ur ve ėrkek geyigi dişi eyle ve dişisin ėrkek eyle ve bir oḳıla daḫı birisinüŋ ayaġın başına mıḫla." dėdi. (20) Behrām yayın ele alup terkeşden iki çatal demrenlü bir oḳ çıḳardı. Ol ėrkek geyigi atdı. Şöyle urdı ki demren (21) boynuzların kesdi ol ėrkek geyik hemān dişi geyige döndi. Cāriye ḥayrān ḳaldı. Andan ol dişi geyigüŋ boynuzı (22) yėrine iki oḳ urdı ol iki oḳ hemān boynuza beŋzedi dişi geyik ėrkege döndi. Andan ol bir çiftüŋ daḫı ḳatına (23) geldi. Ġāfil otlariken kemān-göre[yi] eline aldı. Bir ṭaşıla birini ḳulaġında urdı. Geyigüŋ ḳulaġı acıdı ve daḫı ayaġıla ḳulaġını (24) ḳaşımaġa başladı. Ol ḳulaġın ḳaşırken yayın eline aldı bir oḳıla urdı ayaġın ve ḳulaġın başın bir araya mıḫladı. (25) Āzāde anı göricek eytdi: "Şāha bu idmānıladur. Oḳ atmaḳda ḫoş idmānuŋ varımış." dėdi. Behrām Āzāde'nüŋ

(157b) (1) bu sözinden incindi. Ḫışmıla ol ay yüzlüyi yėre bıraḳdı hecine ṭabanlatdurdı. Hecīn ayaġıyla gövdesin uşatdı ve eytdi: (2) "Ėy ʿaḳlı yoḳ çengī neŋe gėrek idi ki baŋa böyle dėyesin?" dėdi. Andan ṣoŋra şikāra gidecek hīç cāriyeyi alup gitmedi. Ol Āzāde (3) anı hecīn ayaġında öldi dėyü bıraḳdı, gitdi. Ammā Ḥaḳ teʿālā öldürmedügin ḫışmıla kimse öldüremez. Ve daḫı bir haftadan ṣoŋra (4) Behrām leşkerile gine ava çıḳdı. Şikār ėderken bir arslan gördiler ki bir ḳaplanı arḳasından ṭutmış, yırtmış. Behrām tīz yayın (5) eline aldı. Bir oḳıla arslanı arḳasında şöyle urdı ki oḳ ḳaplanuŋ cigerinden daḫı eglenmeyüp geçüp yėre ġarḳ oldı. (6) İkisi bile düşdiler. Leşker ḫalḳı taḥsīn ḳıldılar. Daḫı bir hafta Behrām gine şikāra gitdi. Munẕır bilesince ve daḫı süŋü (7) ṭutucı ʿArablardan niçe serverler bilesince gitdiler. Munẕır dilerdi ki Behrām'uŋ erligin ve hünerin anlara göstere. Şikār ėderken (8) nā-gāh ṣaḥrāda bir deve ḳuşın gördiler ki hecīn gibi segirdür. Munẕır, Behrām'a eytdi: "Ėy nām-dār, şol segirden deve ḳuşın (9) şikār ėdelüm." dėdi. Çünki Behrām anı gördi bād-i hevā gibi esdi, fiʿl-hāl deve ḳuşına ėrişdi. Cigerinden dört (10) oḳ urdı. Ol oḳları şöyle atardı ki ṣoŋra atduġı oḳ evvelkinüŋ gezini yarardı. Çünki deve ḳuşı (11) düşdi Munẕır ol serverlerile üzerine geldiler. Gördiler ki ol oḳlar bir igne uzunı birbirinden ıraḳ degül. (12) Cümlesi birbirinüŋ üzerine ṭoḳunmış. Ol ṭuran ḫalḳ Behrām'uŋ hünerin görüp āferīn ḳıldılar. Munẕır eytdi: "Ėy şehriyār, (13) benüm şādlıġum senüŋledür. Olmasun ki ay yüzüŋe şikestlik gele ve ince bėlüŋe süstlik gele." dėdi. Ol (14) aradan Behrām'ı alup gine sarāya geldiler. Buyurdı Yemen'den üstād naḳḳāşlar getürdiler. Anlara buyurdı, ḥarīr üzerine (15) Behrām'uŋ şeklini taṣvīr ėtdiler. Şol vechile ki bir yüksek hecīne binmiş elinde bir yay ve ol geyikleri ve arslanı ve ḳolanı (16) ve daḫı deve ḳuşın ve ol atduġı oḳları ve ne vechile urmışdur ḥarīre yazdurdı

ve şehriyāra gönderdi. Çünki ėlçi (17) Yezdegird'üŋ ḳatına geldi, leşker ol nāme üstine cemʿ oldılar ve Behrām'uŋ işine ʿacebe ḳalup cümlesi taḥsīn ḳıldılar. (18) Yezdegird Behrām'uŋ ol hünerlerin göricek oğlını görmek diledi. Çünki ḫaber Munẕır'a ve Behrām'a ėrişdi, Behrām eytdi: (19) "Gerçi senüŋ ḳatuŋda çoġ oldum, evet atamı görmek ḫāṭırum diler." dėdi. Pes Munẕır Yemen şehrinden bī-ḳıyās armaġānlar (20) gördi ve altun eyerlü tāzī atlar ve Yemenī ḳılıçlar ve bürdeler ve ʿAden incülerinden şehriyāra gönderdi. Oğlı Nuʿmān'ı (21) Behrām'ıla bile ḳoşdı. Çünki İṣṭeḫr'e yaḳın geldiler, şehre ḫaber yėtişdi ki şāhuŋ oğlıyla Nuʿmān gelür. Cemīʿ (22) vezīrler ve ʿālimler ḳarşu çıḳdılar. ʿİzzetile atasınuŋ ḳatına getürdiler. Behrām atasını taḫt üzerinde göricek gelüp öŋinde (23) yėr öpdi. Yezdegird Behrām'uŋ ḳadd ü ḳāmetin ve ol bāzūların görüp ḥayrān ḳaldı. Behrām'ı çoḳ ṣordı ve oḫşadı. (24) Yanına gėçürdi ve sarāy ḳatında Nuʿmān içün bir laṭīf yėr düzdiler, Nuʿmān'ı anda ḳondurdılar. Ve Behrāmı daḫı (25) bir ḫūb sarāya ḳondurdılar. Yezdegird şāh, anuŋ ḳatında ḳullar ve cāriyeler gönderdi. Gėce ve gündüz Behrām atası

(158a) (1) ḳatında olurdı. Ḫiẕmetden başın ḳaşımaġa eli degmezdi. Çünki Nuʿmān bir ay miḳdārı şāh ḳatında oldı diledi ki (2) atası ḳatına gide. Şehen-şāh bir gėce anı ḳatına oḳudı. Ber-ā-berlıġında taḫt üzerinde yėr gösterdi ve eytdi ki: "Munẕır bizüm çoḳ (3) zaḥmetümüz çekdi ki Behrām'ı küçükden besleyüp terbiyet ḳıldı. Anuŋ edebin ve fikrin begendüm. Sen daḫı bizüm ḳatumuzda çoġ eglendüŋ. (4) Şimdi *ol*[313] senüŋçün yol gözedür. Ḫāṭır ḫoşlıġıyla var gine atanuŋ ḳatına git." dėdi. Buyurdı, Ḫüsrevī ḫilʿat birle (5) elli biŋ fülūrī getürdiler, Nuʿmāna vėrdi ve daḫı on ḫāṣ at ve döşekler ve örtüler vėrdiler. Andan Munẕır'a daḫı ḥisābsuz (6) armaġānlar gönderdi ve bir ḫūb nāme yazup anuŋ ėtdügi eylügi ve Behrām'uŋ hünerlerin beyān ėtdi. Ve Behrām-ı Gūr daḫı (7) Munẕır'a bir nāme yazdı, eytdi ki: "Benüm ḥālüm ġāyet yatlu gėce ve gündüz rāḥatum yoḳ ne oğul gibiyem ve ne ḫod ḳul gibiyem. Bir dem şād (8) olup rāḥat yüzüni görmedüm." dėdi. Andan ṣoŋra atasınuŋ ol yatlu fiʿlin ve mühmel āyīnin sırrıla Munẕır'a bildürdi. Nuʿmān (9) çünkü şāhdan destūr alup gitdi, revān şehr-i Yemen'e ėrişdi. Şāhuŋ nāmesin Munẕır'uŋ öŋinde ḳodı ve ol armaġānları (10) ʿarża ḳıldı. Munẕır nāmeyi öpüp başı üzerinde ḳodı ve ol armaġānlara şādlıḳ gösterdi, şāha duʿālar ḳıldı. Andan (11) ṣoŋra Munẕır Nuʿmān'a Behrām'uŋ ḥālinden söyledi ve nāmesin gösterdi. Munẕır ol *ḥāli*[314] bilüp melāletinden beŋzinde ḳan ḳalmadı. Tīz (12) Behrām'a bir nāme yazdı ve çoḳ naṣīḥatlar ėtdi ve eytdi ki: "Ėy server olmasun ki atanuŋ fikrine muḫālefet

[313] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[314] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ḳılasın anuŋ eyüsine (13) ve yatlusına ḳāniʿ olasın. ʿAḳluŋı dėresin, dāyimā ḫiẕmetde olasın. Yavuzlıḳlar kişinüŋ başından tīz geçer ṣabr ėtmek (14) gerek. Çarḫuŋ işi böyledür. Ataŋ tedbīrine daḫl ėtmek olmaz ve işine yoḳ dėmek kimsenüŋ elinden gelmez. Çarḫ bir göŋli (15) sevgüyile ṭoldurur ve bir göŋli Ḫışmıla pür ḳılur. Ḥaḳ teʿālā cihānı böyle yaratmışdur ve şimdiden ṣoŋra ne ḥācetüŋ olursa (16) altundan ve gevherden ben saŋa gönderem. Şimdiki ḥālde uşda on biŋ fülūrī gönderdüm ve ol sevdügüŋ cāriyeyi gönderdüm (17) ki anuŋ sebebiyle göŋlüŋe melālet gelmeye. Ve her vaḳt ki fülūrī ḥācetüŋ ola şehriyārdan istemeyesin ben cemīʿ maṣlaḥatuŋı (18) görem. Sen ḫiẕmetüŋde olasın varduġuŋca ḳulluġuŋ arturasın şāhuŋ ol yatlu ḫūyın gidermek senüŋ (19) elüŋden gelmez.” dėdi ve ʿArab serverlerinden on ʿāḳıl kişiyle ol altunı ve ol cāriyeyi gönderdi. Ve nāmeyi vėrdiler (20) Behrām anı görüp şād oldı. **خشم كرفتن يزدكرد بر پسرش بهرام كور** Andan ṣoŋra Behrām ʿArab şāhınuŋ (21) ögüdiyle gėce ve gündüz atasına ḫiẕmet ėderdi. Meger bir gün şāh, ṣoḥbetde çoġ oturmışıdı Behrām daḫı ayaġ (22) üstine çoḳ durmuşıdı. İttifāḳ gözlerine uyḫu geldi. Atası anı görüp ḫışm ėtdi ve ol yatlu ṭabīʿatıyla (23) ḳaḳıyup Behrām’ı ḳatından sürdi. Eytdi: “Şimdiden ṣoŋra olmasun ki ḳatuma gele. Varsun evde otursun, ṭaşra (24) çıḳmasun.” dėdi. Behrām ḫasta cigerile sarāya geldi. Bir yıl tamām sarāydan çıḳmadı ve atası yüzüni görmedi. Meger (25) bayrāmda ve nev-rūzda çıḳardı anda daḫı atası ḳatına gelmezdi. Bir gün ittifāḳ Ṭaynūş-ı Rūmī ėlçilige geldi,

(158b) (1) Rūm’uŋ ḫarācıyla ve bī-ḥisāb armaġānlarla. Şāh aŋa ʿizzet ḳıldı ve bir ḫūb yėre ḳondurdı. Behrām aŋa ḫaber gönderdi (2) eytdi: “Ėy murādlarına yėtişmiş kişi, bilesin ki şāhuŋ ḫāṭırı benden incindi, günāhsız yėre andan ıraġ düşdüm. Beni şāhdan (3) dileyesin ki ṣuçumı baġışlaya gine ṭāyelerüm ḳatına göndere ki Munẕır baŋa atamdan ve anamdan yėgdür.” dėdi. Ṭaynūş bunı ėşitdi (4) şāhdan dilek ėtdi. Şāh Behrām’uŋ günāhın baġışladı, Munẕır ḳatına varmaġa destūr vėrdi. Behrām ol bendden āzād (5) oldıġına be-ġāyet şād oldı. Dervīşlere ve muḥtāclara çoḳ ṣadaḳa vėrdi. Ḳullarını ḳatına devşürdi. Ol ḳaraŋu (6) gėce içinde leşkerini ḳaldurdı, Yemen’den yaŋa revāne oldı. Yāranlarına eytdi: “Şükr Allāh’a ki gitdük, ḳorḫudan göŋlümüz emīn (7) oldı. Yemen şehrine yaḳın gelicek cemīʿ er, ʿavrat ḳarşu geldiler. Munẕır ve Nuʿmān cemīʿ ʿArab serverleri istiḳbāle çıḳdılar. (8) Çünki Munẕır Behrām’a yaḳın geldi melāletden gözleri yaşıla ṭoldı. İkisi daḫı atdan inüp görüşdiler. Behrām ġuṣṣasını (9) ve derdini Munẕır’a bir bir söyledi. Munẕır çoḳ aġlayup Behrām’a eytdi: “Bu şāhuŋ ne ʿaceb sitāresi var ki hergiz ʿaḳlıla bir iş (10) ėtmez. Ḳorḳaram ki ol yavuz ḫūyuŋ cezāsını göre.” dėdi. Behrām gülüp eytdi: “Anuŋ naḥs sitāresini hīç aŋma.”

dėyüp gine evvel ki (11) sarāyına ḳondı. Şād u ḫandān olup yėmege ve içmege meşġūl oldı. Ol dem Behrām-ı Gūr şikār ėderken Āzāde'yi (12) hecinden yėre urup ve anı hecīne ṭabanlatup öldi, dėyü bıraġup gitmişidi. Meger Āzāde'nüŋ rızḳı doḳunmayup ṭururdı. (13) Şāh gitdüginden ṣoŋra ʿaḳlı başına geldi. Yėrinden ḳalḳup hezār dürlü miḥnet ile ve ol dögülmiş gevde ile bir köye (14) geldi. Köy içinde ittifāḳ bir devletlü kişiye ṭuş oldı, eytdi: "Ėy saʿādetlü kişi baŋa kerem ḳıl, bu köyde bir ev bulı (15) vėr ki erüm baŋa gūc ėtmişdür ve baŋa çoḳ aġaç urmışdur." dėdi. Türk eytdi: "Başum üstine eger begenürseŋ gel benüm evümde (16) ol, ḳaç yıl ḫāṭıruŋ dilerise ṭur." dėdi. Āzāde ol kişinüŋ evine gelüp derd ü firāḳıla ol evde olurdı (17) ve halini kimseye bildürmedi. Meger ol ev issinüŋ bir ṣu ṣıġırı vardı ki büyüklükde bir pīle beŋzerdi. Ol (18) ṣıġırdan bir buzaġu ṭoġdı. Āzāde revān yėrinden ṭurdı ol buzaġuyı götürdi. Bir yüksek nerdubān (19) varıdı ol nerdubāndan götürüp ṭam üstine çıḳardı. Her gün ol dil-ārām ol buzaġuyı götürüp ṭama çıḳarmaġı (20) idmān ḳıldı. Bunuŋ üzerine niçe zamān geçdi az az buzaġu büyüyüp bir pīle döndi. Her gün yine āzāde götürüp (21) ol ṭam üstine çıḳarurdı. Āzāde'nüŋ işi ʿāleme yayıldı ve her yėrde söylenürdi ki: "Fülān yėrde bir ḫātūn bir ṣu ṣıġırını (22) götürüp bir yüksek nerdubāndan ṭam üstine çıḳarur." dėrlerdi. Behrām-ı Gūr ḳatında daḫı bu ḥāli ḥikāyet ėtdiler. Behrām ėşidüp (23) ʿacebe ḳaldı. Göŋlinde eytdi: "Nice ola ki bir ʿavrat bir ṣu ṣıġırını götüre bir ṭama çıḳara. Anı görmek." dėdi. Bir gün ṭurup (24) bir ḳaç ḫāṣ ādemleriyle ol köye geldi. Bir yėrde ḳonup ol dil-ārāmı ḳatına oḳudı. Eytdi ki: "Ėy hüner issi nigār, ėşitdüm ki (25) bir ṣu ṣıġırın götürüp nerdubāndan ṭam üstine çıḳarurmışsın. Ol hünerüŋi bize göster." dėdi. Dil-ārām revān yėrinden ṭurup

(159a) (1) ol ejderhā gibi ṣu ṣıġırını şāhuŋ öŋine getürdi. Ṭurup ayaġından götürdi nerdubāndan ṭama çıḳardı. Behrām bu işi (2) görüp ḥayrān ḳaldı. Nigārına āferīn ḳılup eytdi ki: "Bu ḳuvvet bu bāzū pāyende olsun. Dünyāda bu idmānı kimse ėtmiş (3) degüldür." dėdi. Şāhzāde eyle dėyecek Āzāde eytdi: "Ėy devletlü saʿādetlü şāh, ben żaʿīfe daḫı saŋa idmāndan artuḳ ne (4) dėdümdi ki beni böyle dertlü ḳılduŋ? Ḫışm ėdüp beni ol ṭaġda ḫorlıġıla ḳoyup gideydüŋ." dėdi. Çünki Behrām Āzāde'den (5) bu sözi ėşitdi ol ėtdügi iş ḫāṭırına düşdi. Ėtdügine peşīmān olup āzādeden anuŋ ʿöẕrin diledi ve ol ay (6) yüzlünüŋ başın ḳolına aldı. Rūzigāruŋ işine ḥayrān ḳaldı. Andan Āzāde'yi alup Munẕır ḳatına geldi. Munẕır Āzāde'yi görüp (7) Allāh'a şükr ḳıldı. Andan ṣoŋra Behrām meydāndan ve şikārdan hīç ḫālī olmazdı. **كشته شدن يزدكرد بلكد اسيب ابي** (8) Bunuŋ üzerine daḫı bir zamān geçdi. Bir gün Yezdegird şāhlıġından endīşe ḳıldı. Her iḳlīmden ʿālimler ve müneccimler getürüp buyurdı

ki (9) kevākibe naẓar ḳıldılar, kendünüŋ eceli ne vaḳt olacaḳdur bileler ve hem ne yėrde olacaḳdur ḫaber vėreler. Müneccimler eytdiler: "Şāhā senüŋ (10) ʿömrüŋ ziyāde olsun. Şimdi saŋa ne ecel aŋacaḳ vaḳtdür. Evet kitābda gördük ki şāhuŋ eceli çeşmeler ve ṣular ḳatındadur. (11) Şol vaḳt ki şāh leşkerile ve ṣūrnāyıla ve kūsile Ṭūs'dan yaŋa teferrüce vara. Şāhuŋ ölümi ol yėrde olacaḳdur." (12) dėdiler. Bu bir sırr-i İlāhīdür ki saŋa söyledük, ḫāṭırında ṭutasın." dėdiler. Şāh çünki bunlardan bu sözi ėşitdi and içdi ki (13) ben hergiz ṣu çeşmesini gözümle görmeyem ne şādlıḳ vaḳtinde ve ne ḫışm vaḳtinde." dėdi. Çünki şāh bu yemīni ėtdi iki (14) ay geçdi zamāne Yezdegird'üŋ ḳatına cūş ḳıldı. Bir gün nā-gāh burnı ḳanadı. Her ṭarafdan ṭabībler geldiler. Bir hafta aŋa (15) ʿilāc ḳıldılar. Ḳan diŋmege imkān olmadı. Daḫı bir hafta ḳan aḳmaḳdan ṣaru ṣuya döndi. Yezdegird ḳatı (16) żaʿīf oldı. Vezīr eytdi: "Ėy şehriyār, sen Allāh'a ʿāṣī olduŋ. Ölümden ḳaçam dėyü and içdüŋ. Saŋa çāre oldur ki çeşmeye (17) ve ṣuya varasın Ḥaḳ teʿālā'dan günāhuŋ dileyesin. zārīlıġ ėdüp ol ṭopraġa yüzüŋ süresin. Eydesin ki: 'Ben senüŋ (18) bir żaʿīf ḳuluŋam. Nā-gāh ḫaṭāyıla and içdüm. Şimdi uş günāhumçun ʿöẕr dileyü ḥażretüŋe geldüm, senüŋ emrüŋe muṭīʿyem.' dėyesin. (19) Ḥaḳ teʿālā kerīm pādişāhdur günāhuŋ baġışlaya ve seni bu dertden ḫalāṣ ḳıla." dėdi. Şāh bu sözi ėşidicek ḫāṭırına (20) ḫoş geldi buyurdı, leşker suvār oldılar, taḫtın fīl üzerine berkitdiler. Deryā-yı Şeh'den yaŋa şāh revāne oldı. Gėce ve gündüz (21) diŋlenmeyüp taʿcīlile gitdi. Şāhuŋ burnı ḳanı ṭurmayup aḳardı. Bir gün çeşme-sāra ėrişdi. Ol deŋizi gördi ṣuyından (22) biraz başına dökdi. Allāh'a yalvarup tażarruʿ ḳıldı. Bir zamān burnunuŋ ḳanı diŋdi. Ṭaʿām yėyüp biraz vaḳt anda diŋlendi. (23) Yezdegird ol arada kendüzin görüp eytdi ki: "Tedbīr ve rāy budur çünki bu zaḥmetden ḫalāṣ buldum. Daḫı bir yėrde niçün (24) oturam?" dėdi. Ḥaḳḳ'uŋ emrine muṭīʿ olmadı. Şāh gitmek fikrinde idi ki nā-gāh ol deŋizden bir boz at çıḳdı. Degirmi (25) ṣaġrılu ḳızġun gözlü ḳara ṭıynaḳlu, yüce boylu, yelesi ve ḳuyruġı laṭīf heybetde arslana beŋzer, çāpüklikde ḳolana

(159b) (1) beŋzerdi. Şāh ol atı göricek ḥayrān ḳaldı. Yanındaġı serverlere eytdi: "Leşker, bu atı ortaya alsunlar yer yėrin (2) kemend atup dutsunlar." dėdi. Pes leşker ve pehlevānlar cemīʿ ol atı ṭutmaġa ḳaṣd ḳıldılar. Her biri segirtmekden (3) ʿāciz ḳaldılar. Hīç biri ol atı ṭutamadı ve kemendden daḫı çāre olmadı. Şāh anlara ḳaḳıyup yėrinden ṭurdı, eline eyer (4) ve uyan aldı; atuŋ ḳatına geldi. Ol at şāhı göricek rām oldı, hīç yėrinden deprenmedi. Şāh gelüp ol yanına ve bu yanına (5) yoḳadı. At hīç ṭınmadı. Eliyle şāh atuŋ başına uyan urdı ve arḳasına eyer urup ḳulagın çekdi. Ol ḳaplan gibi (6) çāpük segirden at hīç yėrinden ḳımıldanmadı. Bu kez şāh ardına geçdi ki ḳuyruġını döke. At bir kerre süheyl urup ol ṭaş (7)

gibi ṭıynaġıla Yezdegird'üŋ başına bir çifte ile urdı ki başı ve beynisi pāre pāre oldı. Yezdegird ṭopraḳdan gelmişidi gine (8) ṭopraġa ḳarışdı. Kimse ecelden ḳurtulmaġa çāre bulmadı. Çünki rūzigārdan kimseye vefā gelmez ve ʿaḳlı olan kişi aŋa (9) meyl ḳılmaz. Kişinüŋ meyli Allāh olmaḳ gėrek ve her işde aŋa ṣıġınmaḳ gerek. Çünki Yezdegird öldi at ol aradan yėl gibi revān (10) olup gine ol deŋiz içinde belürsüz oldı. Leşker Yezdegird içün feryād ėtdiler. "Seni Ṭūs'a zamāne öldürmekiçün getürmiş." (11) dėdiler. Yaḳaların çāk ėdüp başlarına ṭopraḳ ḳoydılar. Andan Vezīr ilerü gelüp Yezdegird'i yėrden götürdi. Dībādan (12) kefen eyleyüp bir altun tābūta ḳoydı. Başına müşgden tāc urdı. Başınuŋ zaḫmına müşgile kāfūr ṭoldurdı. (13) Andan tābūtı getürüp Pārs'a geldiler. Çünki Yezdegird'i ḳabrine ḳodılar, ulular göz yaşıyla köşkden ṭaşra çıḳdılar. (14) Begler ve pehlevānlar ve vezīrler ve ʿālimler cümlesi şāhuŋ ḳabri üstine cemʿ oldılar. Güstehem gibi ve guşesb oġlı Ḳārūn gibi (15) ve Milādī gibi ve Şābūr gibi ve Eris Merzubān gibi ve Pīrūzesb Efken gibi ve daḫı İrān'uŋ ne ḳadar ululları ve pehlevānları varısa -ki Yezdegird (16) anları ḫor ḳılup ʿitibārdan düşürmişidi- cümlesi bir araya geldiler. Guştāsb oġlı Ḳārūn eytdi: "Ėy nām-dārlar ve ėy yigitler ve ėy (17) pīrler, Ḥaḳ teʿālā ki cihānı yaratdı Yezdegird gibi içici ve ādem öldürüci ve ẓulmile dervīşlerüŋ mālın alup gencler ṭolducı ve ʿazīzler (18) ḫor ḳılıcı kimse cihāna getürmemişdür, andan ẓālim ve andan mühmel kişi dünyāda kimse ne görmiş ve ne ėşitmişdür. Dilemezüz ki anuŋ (19) toḫumından kimse bu taḫta pādişāh ola. Anlaruŋ şerrinden Allāh'a ṣıġınuruz." dėdi. "Behrām ki anuŋ oġlıdur hemān anuŋ (20) ḫūyın ṭutmışdur ve Munẕır sözin ėşitmişdür. Dilemezüz ki taḫta bir ẓālim şāh ola, ʿālem anuŋ ẓulminden ve melāletinden (21) ṭola." dėdi. Ve ol oturan serverler dükelisi bu sözi ḫoş gördiler cümlesi and içdiler ki Yezdegird aṣlından (22) kimseyi şāh ėdinmeyeler ve taḫta gėçürmeyeler. Bu ʿahd üzerine ḳarār ėdüp ḳaldılar ve bir ayru şehriyār ṭaleb (23) ėtdiler. Çünki Yezdegird'üŋ öldügin cümle ulular ḳatında bilindi, her kişi bildi ki İrān taḫtı issüz ḳaldı. (24) Yer yėrin şāhzādeler hucūm ėtdiler ve her biri İrān taḫtın almaġa ḳaṣd ėtdiler. Her birisi şāhlıḳ (25) benümdür dėyü daʿvā ḳıldılar. Cihān ṭopṭolu fitne oldı. Pes İrān'uŋ ululları

(160a) (1) uluları[315] ve pehlevānları bir araya gelüp dėdiler ki: " Taḫt issiz olmaġuŋ vechi yoḳdur. Elbetde memlekete bir şāh gerekdür ki bu fitne (2) oturuşa." dėdiler. Meger İrān'da bir pīr kişi varıdı, adına Ḫüsrev dėrleridi. Hem şāhzāde idi ve hem ol vilāyetde andan ʿāḳıl

[315] Mükerrer yazım

(3) ve andan muʿteber kimse yoğıdı. Dükelisi ittifāḳ ėdüp anı gėçürüp İrān'a şāh eylediler ve her ṭarafdan leşker anuŋ ḳatına (4) cemʿ oldılar. اكاهي يافتن بهرام كور از مرك پدرش Bu ṭarafdan Behrām ėşitdi ki atası ölmiş yėrine ġayrı kişi şāh olmış (5) ve İrān serverleri andlaşmışlar ki Behrām'ı şāh ėdinmeyeler ki ol daḫı hemān atası ḫūyın ṭutacaḳdur, dėmişler. (6) Pes Behrām atasınuŋ öldügin ėşidicek yaḳasın yırtup ağlamağa meşġūl oldı. İki hafta Yemen iḳlīmünüŋ eri ve ʿavratı (7) ve oğlanı yas ṭutup ağlaşdılar. Çünki Behrām, bir ay atasınuŋ yasın ṭutdı bir aydan ṣoŋra Munẓır ve Nuʿmān ve cemīʿ Yemen (8) serverleri zār u giryān olup Behrām şāhuŋ ḳatına gelüp dėdiler ki: "Ėy şehriyār-ı pür hüner, cihāna gelen ṭopraḳ olısardur, (9) anadan ṭoğan cümle öliserdür, Taŋrı'nuŋ emrine rāżī olmaḳ gerekdür." dėdiler. Munẓır'a Behrām-ı Gūr eytdi: "Şimdi ki buncılayın ḥāl oldı (10) eger atamuŋ ḥayāsızlığından ve ẓulminden ötüri bizüm aṣlımuzdan şāhlıḳ adı kesile İrān'a yād kişi şāh ola bu diyārı daḫı ġāret ėdüp ḫarāb ėdeler. (11) Ol ḥāli endīşe ḳıluŋ ve baŋa yardım ėdüŋ ." dėdi. Munẓır eytdi ki: "Şāhā, bu vilāyet ki benüm elümdedür sen taḫt üzerinde otur (12) teferrüc ḳıl ben gör ki ne iş ḳıluram." dėdi. Andan Nuʿmān'a eytdi: " Yüri tīz leşker yarağın gör. Şeybān'dan ve ʿĀsāniyān'dan (13) on biŋ güzīde yigit getür. Ben İrānīlere gösterem ki şāh kimdür ve tāc u taḫt kimüŋdür?" dėdi. Pes Nuʿmān bir ağır leşker (14) getürdi ki cümlesi ḳılıç ṭutucı ve süŋü ʿilmin biliciler idi. Buyurdı ki İrān'a segirdeler ve ol memleketi ayaġ altına alalar. Pes (15) ol bī-ḳıyās leşker müretteb yarağa gėrüp İrān'a ḳaṣd ėtdiler. Şūristān ḳapusında tā Ṭayfusūn'a varınca ġāret ėtdiler. (16) ʿAvratın ve oğlanın esīr ėtdiler ve ol iḳlīmleri yıḳdılar, yaḳdılar. Andan Rūm'a ve Çīn'e ve Hind'e ve Türk'e ḫaber yėtişdi ki İrān şehrinde (17) şāhen-şāh neslinden kimse yoḳdur. Cümlesi İrān'a yėr yėrin el ṣunmağa ve ġāret ėtmege başladılar. Ve her biri şehen-şāhlığa (18) boyun uzatdılar. Çünki İrānīler bu ḥālden āgāh oldılar gördiler ki iş endāzeden geçdi, Rūm ve Hind leşkeri (19) ʿālemi ṭutdı. Cümlesi bir araya cemʿ olup bu derde bir çāre ḳılmağa tedbīr ėtdiler. Bir söz ehli rūşen göŋülli ʿālim (20) buldılar ki adına Covātūy dėrleridi. Anı Munẓır'uŋ ḳatına gönderdiler ki ol serverlerüŋ sözini Munẓır'a söyleye ve eyde ki (21) "Ėy ser-firāz, cihān aduŋa senüŋ niyāz ėderdi, şimdiye degin İrān'ı sen ṣaḳlarduŋ ve pehlevānlara arḳa olurduŋ (22) senden İrān'a yaramazlıḳ gelmezdi. Şimdi ki Yezdegird öldi tāc u taḫt issüz ḳaldıysa buncılayın iş ḳılursın. Ṣoŋra başuŋa (23) ḳaḳılacağından ve saŋa yavuz duʿā olacağından ḳorḳmaz mısın? Ṣaḳın ki senüŋ bu işüŋ ulular ḳatında begenilmez." dėye ve bunlardan (24) ne ėşitdiyse söyleye. Pes Covātūy ol sözlerüŋ ḳatından gitdi ʿArab diyārına ve silāḥ-şor iḳlīmine geldi. Munẓır'a (25) anlaruŋ ḫaberin söyledi ve nāmelerin vėrdi. Çünki Munẓır bu sözi ėşitdi aŋa hīç cevāb vėrmeyüp eytdi: "Ėy ʿāḳıl kişi,

(160b) (1) şāhen-şāhıla söyleş ve bu söz ki baŋa dėdüŋ Behrām şāha söyle ki saŋa cevāb vėre ve yol göstere.” dėdi. Andan bir kişi (2) ḳoşdı Covātūy’ı Behrām şāhuŋ ḳapusına getürdi. Covātūy çünki Behrām şāhı gördi anuŋ ḳaddine ve bāzūlarına ḥayrān (3) ḳaldı. Gördi ki yüzinüŋ renginden şarāb ṭammaġa ṭurur ve saçından müşg ḳoḫusı gelür Behrām’ı bu heybetile göricek (4) ol söz ehli kişinüŋ nuṭḳı ṭutuldı ve söyleyecegi ḫaberi unutdı. Behrām bildi ki ḥarīf kendünüŋ heybetinden şaşdı (5) aŋa luṭfıla söyledi ve ḥālin ḫāṭırın ṣordı. Anı ʿizzetile taḫta gėçürdi. Bir zamāna dek ki ėlçinüŋ yüzi ögrendi, (6) şāh andan ḫaber ṣordı. Eytdi ki “İrān’dan bunda geldüŋ çoḳ yol zaḥmetin çekdüŋ. Hele inşallāh emegüŋ żāyiʿ olmaya. Bizden (7) māl u genc issi olasız. Gine Munẕır’uŋ ḳatına var. Ne ḫaberüŋ varısa aŋa söyle.” dėdi. “Ve cevābı daḫı andan al.” dėdi. Anı gine (8) Munẕır’uŋ ḳatına gönderdi, bir kişiyle gönderdi. Dėdi ki: “Bunuŋ nāmesine cevāb vėrsün, ḫaberin oŋat bilsün. Aŋa göre cevāb (9) vėrsün.” dėdi. Ol kişi gelüp Munẕır’a şāhuŋ ḫaberin söyledi. Munẕır Behrām’uŋ fikrine ḥayrān ḳaldı. Andan ėlçinüŋ nāmesine (10) bir laṭīf cevāb yazdı. Covānūy’a eytdi: “Ėy zīrek kişi, her ki yatlu iş ėtse anuŋ ʿivażını bulur. Şimdiki ḥālde ol (11) serverlerüŋ ḫaberin bildük ve selāmuŋ ėşitdük. Gine anlara var eyt ki: ‘Yavuzlıḳ evvel sizden oldı ki bī-hūde yėre ceng ėtmek (12) istedüŋüz. Şāhen-şāh Behrām-ı Gūr şevketile ve leşkerile ḥāżır ṭururken anı ḳabūl ėtmedüŋüz. Eger ol Ḫışmıla ḳılıç çeke (13) cihānı ḳana ġarḳ eyleye. Anuŋ ṭanışıġı benümle olduḳça İrānīlerüŋ işinden anuŋ göŋlinde kīn ve melālet olmaya.’ Andan ṣoŋra (14) sen daḫı şāhı gördüŋ ve ḫaberin ėşitdüŋ tāc u taḫta yaraduġın bildüŋ. Anlara bu resme ḫaber vėr.” dėdi. Covānūy (15) Munẕır’dan bu resme ḫaber ėşidicek bir ḫoş fikr ḳıldı ve eytdi: “Ėy ser-firāz, egerçe kim İrānīlerden (16) ʿaḳl gitmişdür ve niçeleri ḳılıç altında yatmışdur, şimdiki ḥālde sözümi diŋlerseŋ bir ḫoş ḫaber söyleyeyin. (17) Ben şöyle maṣlaḥat görürem ki Behrām şāhıla İrān’a varasın İrānīlerüŋ sözün ėşitmekden ve anda varmaḳdan (18) hīç ziyān olmaya. Sen daḫı fikr ėt. Eger vechi varısa eyle ėt. Bizüm ėtdügümüzi başumuza ḳaḳma.” dėdi. Munẕır bu sözi (19) begendi ve aŋa māl u ḫilʿat vėrdi. Kendüsi ve Behrām şāh ve ol kişi üçi bir araya gelüp danışdılar. Anuŋ üzerine (20) ḳarār ėtdiler ki leşkerile İrān’a varalar. Pes ʿArab ʿaskerinden otuz biŋ güzīde er aldılar. Müretteb yaraġıla ʿazm-i İrān ḳıldılar. Çünki (21) İrān ḫalḳı bu işden āgāh oldılar ve Covānūy’dan ḥaḳīḳat ḥāli bildiler küllīsi ġam-gīn olup bir araya geldiler. Dėdiler ki: “Hele şāhumuz (22) oġlıdur, geldi. Eylügile gine döndürevüz. Olmazsa ceng ėdevüz, andumuz üzerine dürişürüz.” dėdiler. Munẕır daḫı ʿArab (23) leşkeriyle Cehrüm’e yaḳın geldi ṣaḥrāda serā-perde ḳurdılar. Behrām şāh oturdı cümle ʿasker ḳatına cemʿ oldı. Munẕır’a eytdi: (24) “Ėy fikr issi çünki Yemen’den Cehrüm’e geldük tek ṭurmaḳ olmaz, ceng yaraġında olmaḳ

gerek.” dėdi. Munẕır eytdi: (25) “Şāhā, tezlik eyleme evvel ululları ḳatına oḳı ve öŋlerine ḫūn getür. Andan ne sözüŋ varısa söyle, anlaruŋ ḫaberin al.

(161a) (1) Eger anlar sözde tīzlik daḫı ėderlerse sen yavaşluġıla ve luṭufla söyle. Anlara ṭarīḳat göster. Göŋüllerine ne vardur görelüm (2) ve kimi şāh ėdinmek isterler bilelüm. Aŋa göre biz daḫı tedbīr ėdelüm.” dėdi. “Ve anlaruŋla düşmenlik ṣūretin göstermeyelüm. Eger anlar (3) muṭīʿ olmayup ceng ėtmek isterlerise ben bu Cehrüm ṣaḥrāsın anlaruŋ ḳanıyla deryā ḳılam.” dėdi. Şöyle sezerüm ki anlar çünki (4) senüŋ yüzüŋi göreler ve senüŋ ʿaḳlunı ve tedbīrüŋi ve edebüŋi ve merdānlıġın ve anlara muḥabbetin göreler senden ġayrı kimseyi şāhlıġa lāyıḳ (5) görmeyeler. Eger bilüsüzlik ėdüp taḫtı saŋa vėrmeyecek olurlarsa ben bu leşkerile anlaruŋ başına ḳıyāmet ḳoparam ve senüŋ (6) yolına cānum fidā eyleyem. Hem anlar daḫı benüm leşkerüm göreler ve yolum erkānum bileler. Ve hem bu şāhlıḳ ki saŋa mīrāṡdur, atadan ataya senüŋdür. (7) Ve daḫı ḳan dökmek bizüm ʿādetimüzdür ve ṣanʿatımuzdur. Senden ġayrı kimsenüŋ ben şāh olduġun istemezem ki tāca ve taḫta sen (8) lāyıḳsın.” dėdi. Behrām şāh, Munẕır’dan bu sözi ėşidicek şād olup güldi. Çünki ṣabāḥ oldı İrān’uŋ ululları ve (9) ʿāḳılları cemʿ olup Behrām şāha istiḳbāl içün yaraḳlandılar. Bu yaŋadan Nuʿmān ve Munẕır daḫı ʿArab’uŋ ululları Behrām’uŋ (10) ḳatına gelüp oturdılar. Behrām taḫt-ı ʿāc üzerine oturup ve başına şāhāne tāc urınup öŋine gürz-i girān ḳodı. Ṣaġ yanında (11) Munẕır ve ṣol yanında Nuʿmān ellerine ḳılıçlar alup ṭurdılar. Serā-perdenüŋ çevresinde ʿArab’uŋ ululları cümle ayaġ üzere ṭurdılar. (12) İrān’uŋ ʿāḳılları ve ululları serā-perde ḳapusına geldiler Behrām buyurdı, perdenüŋ ḳapusını ḳaldırdılar. Cümlesi Behrām’uŋ ḳatına (13) geldiler. Ol ḫūb tāc ve taḫtı görüp Behrām şāha duʿā vü āferīn ḳıldılar. Şāh-en-şāh, anlaruŋ ḫāṭırın ṣorup luṭfıla söyledi (14) ve bir ḫoş yėre işāret eyledi. Oturdılar andan Behrām eytdi: “Ėy ulular ve serverler, atadan ataya işbu pādişāhlıḳ benümdür. (15) Şimdiki ḥālde ayruḳ kişilere baḫşiş ėtmek neden sizüŋdür?” dėdi. Eyle dėyecek İrānīler eytdiler: “Ėy şāhzāde, ṭatlu dilile sen bizi (16) rāżī eyleyemezsin. Bize senüŋ şāhlıġuŋ gerekmez. Bu aṣıldan bizüm cigerimüz daġlanmışdur ve derdimüzüŋ ḥaddi yoḳdur.” dėdiler. (17) Behrām eytdi: “Eyü dersiz. Her kişinüŋ murādı göŋlinüŋ üzerine pādişāhdur. Çünki beni şāhlıġa ḳabūl eylemezsiz, benüm yėrüm (18) danışıġum siz ġayrı kişiye vėrdüŋüz. Eger size şāhlıġa yaramazsam aṣılda sizden kem degüldüm, baŋa daḫı (19) danışmaḳ gerekdi.” dėdi. Pes ol ʿālim kişi -ki İrān’da andan ulu yoġıdı ve İrān şāhları küllī anuŋ söziyle ʿamel ḳılurdı- (20) eytdi: “Şāhā, çünki bu ḫalḳ senüŋ şāhlıġuŋ ḳabūl ėtmezler. ʿAdlile ve inṣāfıla olan işe kimse incinmez. dė imdi (21) sen daḫı bizümle bile ol ve bir şāh bul ki cümle ʿālemüŋ ḳatında

maḳbūl olsun ve kimse aŋa ṭaʿne ḳılmasun." dėdi. (22) Anuŋ üzerine üç gün fikr ėtdiler. Rūm'dan ve Çīn'den ve Pehlevī'den yüz kişinüŋ adın yazdılar ki her biri şāh olmaḳ (23) isteridi ve tāc u taḫta lāyıḳ kişiler idi. Behrām'ı daḫı o yüzden birin yazdılar. Andan ol vezīr-i ʿāḳıl (24) ol yüz kişiyi üç bölük eyledi. Ḳurʿa bıraḳdı. Şāhlıḳ ḳurʿası elli kişiye düşdi. Ol elli kişinüŋ birisi (25) Behrām idi. Ve ol elli kişiden otuz kişi iḫtiyār eyledi ki birisi Behrāmıdı. Ol otuzdan on kişi ondan

(161b) (1) dört kişiyi çıḳardı ki birisi Behrām'ıdı. Ve on[316] dört kişi iki buldı. Şāhlıḳ gine Behrām ṭarafına düşdi. Çün gördiler (2) şāhlıḳ iki kişi ortasında ḳaldı, İrānīler gine çağrışup Bize Behrām gerekmez, dėdiler. Ol ulular arasında bir ġavġā (3) düşdi. Ol nesnede her kişinüŋ ḫāṭırı melūl oldı. Munẕır eytdi: "Ėy kişiler, bu Behrām'dan neden böyle incindiŋüz (4) ve neden böyle ḫāṭırıŋuz ḫasta oldı?" dėdi. Ol ulular Munẕır'a cevāb içün Pārs'da ne ḳadar Yezdegird elinde belāya giriftār (5) olmış kimse varısa cemʿ ėtdiler ve bī-ḥisāb kişiler getürdiler ki kimisinüŋ iki eli ve iki ayağı kesilmiş ve kiminüŋ iki eli ve iki ḳulağı (6) ve burnı kesilmiş ve kiminüŋ dili ve kiminüŋ ḳolları kesilmiş ve kiminüŋ gözleri çıḳmış. Ol kişileri ki bu ḥālile getürdiler (7) görenler ol işe ḥayrān ḳaldılar. Munẕır ve Behrām ol kişileri görüp ḳatı melūl oldılar. Behrām atasınuŋ ḳabrine eytdi: "Ėy (8) ėy[317] yavuz baḫtlu, ölecegüŋ ṣanmaz mıyduŋ ki cānuŋı böyle oda yaḳarduŋ?" dėdi. Andan Munẕır, Behrām'a eytdi: "Bunlara ẓulm (9) olduġı iŋen ẓāhirdür. Çünki bunlaruŋ sözin ėşitdük luṭfıla cevāb vėrgil ki Ḫışmıla cevāb vėrmek şehriyārlara düşmez." dėdi. (10) Pes Behrām eytdi: "*Ėy*[318] ulular ve iş görmiş begler, ṭoğru söylersiz atam dėdigüŋüzden daḫı beter idi. Anı ḫorlıġıla aŋsam lāyıḳdur. (11) Ve bu işüŋ ben daḫı çāşnīsin görmişem ki beni günāhum yoġiken niçe zamān eyvānda ḥabs ėtdi. Āḫir ol bendden (12) Ṭaynūş ḳurtardı. Ol sebebden varup Munẕır'ı şāh ėdindüm. Ancılayın kişi cihānda olmasun. Olursa daḫı ʿömri (13) çoḳ olmasun." dėdi. Minnet Ḫudā'ya ki benüm ʿaḳlum ve fikrüm vardur. Dilerem ki Ḥaḳ teʿālā her işde baŋa mürşid ola. Atam ėtdügi (14) günāhlardan beni ṣaḳlaya. Cümlesine eylük eyleyem ve yād ḳılam. Ve raʿiyyetlerüŋ murādınca dirilem. Ve ṣāliḥler ṭarīḳin ṭutam. Himmetüm var, (15) ʿaḳlum var; rāyum ve hünerüm var. Atadan ataya pādişāhlıḳ benümdür. Şābūr'dan ve Behrām'dan tā Erdeşīr'e varınca şehriyārlardur (16) ve benüm dedelerümdür. Anamdan daḫı şehen-şāh aṣlıyam ve ʿaḳlıla ve bu hünerile erlikde ve ḳuvvetde ġarīmüm yoḳdur. Dünyāda

[316] Müstensih hatası nedeniyle "on" şeklinde yanlış yazıldığı düşünülen kelime cümlenin anlamı ve kelimenin bağlamla ilişkisi düşünüldüğünde "ol" şeklinde yazılmalıdır.
[317] Mükerrer yazım.
[318] B. nüshasından tamamlanmıştır.

kimseye (17) er dėmezem. Ṣoḥbetde ve cengde ve her dürlü işde kimseyi begenmem. Dilerem ki cihānı dādıla ābād ḳılam ve cemīʿŋüzün ḫāṭırın şād ḳılam. (18) Ve her memleket ki atam ẓulminden vīrān olmışdur, ʿadlıla anı maʿmūr ḳılam. Ve elüm altındaġı ḫalḳı, şād ve ḫoşnūd ḳılam.” dėdi. (19) Ve daḫı eytdi: “Sizüŋle ʿahd ėderem ki şehen-şāhlıḳ taḫtın götürelüm ve şāhuŋ tācın üzerinde ḳoyalum. Ve mīşeden iki (20) yırtıcı arslan getürelüm. Taḫtuŋ iki yanında baġlayalum ve tācı orta yėrlerinde ḳoyalum. Her kişi ki şāhlıḳı ārzū ėder ol (21) taḫt-ı ʿāca çıḳsun, tācı başına ḳosun. Anuŋ şāhlıġında kimsenüŋ nizāʿı olmasun. Eger işbu dėdigüm sözden (22) baş çekesiz ve bu ʿahde rāżī olmayasız şol meydāna ki ben yüz ṭutam pehlevānlaruŋ süŋüsin çūpe ṣaymayam. Munẕırıla ben (23) ben gürze ve keskin ḳılıca el ṣunacaḳ sizüŋ ol şehen-şāh ėdindügüŋüz kişinüŋ tozını göge ṣavururam veʿarab pehlevānların daḫı (24) bilürsiz kimseden ḳaçmaḳ bilmezler. İşbu sözüme cevāb vėrüŋ, aŋa göre tedbīr ėdüŋ .” dėdi. Hemān ki bu sözi söyledi ṭurup (25) çādır içine girdi. Oturan ḫalḳ anuŋ sözinden serāsīme oldı. İrān’uŋ ulularıve ʿāḳılları çünki şāhuŋ sözin ėşitdiler

(162a) (1) dėdiler ki: “Bu saʿādet ehlidür. Her sözi ki söyledi inṣāfıla ve ʿadlile söyledi. Şimdi eger ol dėdügi arslanları taḫt ḳatında ḥāżır ḳılup (2) tācı ortalarında ḳoya cānından ḳorḳmayup ol arslanlardan geçüp taḫta çıḳa ve tācı başına ḳoya cemīʿmüz aŋa şehriyār dėyelüm (3) ve anuŋ sözlerine inṣāf ėdelüm. Eger arslanlar anı yırtacaḳ olursa ol yatlu ʿādeti kendi bünyād ḳılmışdur, bizüm anda günāhımuz (4) olmaya.” dėdiler. Ol gėce bu söz üzerine ḳarār ḳıldılar. Ṣabāḥ olıcaḳ Behrām taḫta çıḳdı, ol ḫalḳı daʿvet ḳıldı. geçen sözi aŋdı. (5) İrān uluları cümle dėdiler ki: “Ėy şāh-ı ʿāḳıl bu ʿaḳl ve bu hüner ki senüŋ var hīç kimseye naṣīb olmamışdur. Bize eyt ki şāhlıḳda (6) ne nesne ėdeceksin ve ʿadlden ve ṭoġrulıḳdan ne buyuracaḳsın ve bizümle ne vechile dirileceksin?” dėdiler. Behrām eytdi: (7) “Baḫşīş ėtmegi ve ʿadl ėtmedi ʿādet ḳılalum ve ẓulmi ve bidʿatı götürelüm. Şol kim pādişāhlıġa lāyıḳdur anlara iller ve iḳlīmler vėrem (8) ve raʿiyyetleri ʿadlile şād ḳılam. Ve şol kimse ki nesnesi olmaya ḫazīneden māl ve genc vėrüp dünyāya muḥabbetüm olmaya. (9) Ve bir kişi günāh işlese evvel aŋa naṣīḥat ḳılavuz. Bir daḫı ėdicek bende uravuz. Ve leşkere vaḳtinde rızḳın ve vaẓīfesin (10) vėrevüz. Ve daḫı dilüm göŋlümle ṭoġru ḳılam ve göŋlümde ne varısa dilümle anı söyleyem. Ve daḫı bir kişi ölse kimsesi olmasa (11) mālı ḳalsa ol mālı faḳīrler ve müstaḥaḳlara üleşdürem. Ve her nesneyi iş bilici kimselere ṭanışıġıla işleyem. Ḳaçan ki bir yėŋi işe iḳdām (12) ėtsem vezīrler meşveretiyle ėdem. Ve bir kişi ki benden dād isteye,

eglemeyüp aŋa dād ḳılam. Yavuzlara yavuzlıḳ ḳılam ve şāhlara (13) alıḳ[319] neyse anı işleyem. Ve işbu dėdügüm söze Taŋrı ṭanıḳ olsun ve daḫı ʿālimler ve ʿāḳıllar ve ulular ṭanıḳ olsunlar. Ve Behrām'dan (14) ḫaṭā söylemegi revā görmesünler. Ve daḫı ḳavlümüz şunuŋ üzerine olsun ki eger bir yıl geçe ki ben sözümden dönem (15) ve bu dėdigüme muḫālif bir iş ėdem tācdan ve taḫtdan bī-zār olam andan ṣoŋra yavuz baḫtıla oturam." dėdi. Behrām şāh bu sözi (16) dėyicek ol ḫalḳ cümle geçen sözlerine peşīmān oldılar, günāhlarına dermān istemege başladılar ve birbirine dėdiler ki: "Buncılayın (17) tāc-dār ḳanda olur? Şol eylük ve tedbīr ve dād ki bunuŋ var. Bundan pāk kişi anadan ṭoġsa olmaz. Ḥaḳ teʿālā bunı (18) dād içün yaratmışdur. Bundan cümlemüz eylükler göriserüz. Allāh bunı yavuzlıḳdan ṣaḳlasun." dėdiler ve daḫı eytdiler: "Eger inṣāf (19) ėdersevüz ve sözi fikrile söylersevüz Behrām işbu ḳadd ü ḳuvvet ve bāzūyıla ne ėtse elinden gelür. Ve anuŋ ardı (20) ve öŋi ʿArab ʿaskeridür ve Munẕır gibi kişi aŋa yardumcıdur. Eger taḫtın almaḳ isteye anı kim menʿ ėder? Taḫtı aldıḳdan ṣoŋra (21) İrān ḫalḳıyla bir avuç ṭopraḳ aŋa ber-ā-berdür." dėdiler. Andan Behrām'a eytdiler: "Ėy saʿādetlü şāh, biz seni yüz cānıla ḳabūl ėderüz. (22) Ve senüŋ pāklıkla ve tedbīr ü hünerüŋ şimdiden bilmezdük. Şimdiki ḥālde biz bilmezlikle Ḫüsrev'i şāh ḳılup dururuz. (23) Eger şimdiden gėrü Ḫüsrev İrān'a şāh ola İrān iḳlīmi arslanlar pençesine düşer. Evet çünki ḫalḳ (24) iki ṭaraf olmışdur. Kimi Behrām'a ve kimi Ḫüsrev'e tābiʿ olmışdur. ʿAdl cihetinden ol yėgdür ki dėdügüŋ ḳabūl ėdesin (25) ve ʿahdüŋ yėrine getüresin. Hemān bahāne şol arslanlar ḳalmışdur. Anı dėdügüŋleyin eyle. Tā kimsenüŋ ayruḳ sözi olmaya.

(162b) (1) Andan ṣoŋra ʿālem ḫod fermānuŋdadur." dėdiler. Behrām daḫı ol ḳavle rāżī oldı. Meger dād ehli şāhlaruŋ erkānı buyıdı ki (2) her kimse ki şāh olsa dānişmendlerinüŋ ulusı ḳatına gelürdi. Üç ʿāḳıl ve fāżıl kişiyle anı taḫta gėçürürlerdi ve şāhlıḳ (3) tācın başına ḳorlardı ve aŋa duʿā ve āferīn ḳılurlardı. Andan ṣoŋra ne ḳadar ki nis̱ār getürseler cümlesin dervīşlere vėrürdi. (4) Gine ol erkān üzerine tāc u taḫtı ulu ʿālimlere ısmarladılar. Güstehem mīşeden iki arslan ṭutup zencīrlerle baġlayup (5) ḥāżır ḳıldı. Ve ol kişi taḫtı bir ulu ṣaḥrāya çıḳardı ve taḫt üzerine tācı ḳodı. Ve ol iki ėrkek arslanı (6) taḫtuŋ iki yanına baġladı. Ḫalāyıḳ cümle temāşāya çıḳdılar. Tā göreler ki şāh kim olur. Çünki Behrām'ile Ḫüsrev (7) ṣaḥrāya çıḳdılar ol arslanlara naẓar ḳıldılar. Ḫüsrev gördi ki iki ejderhā gibi arslanlar arasında tācı ḳomışlar. Ol (8) eytdi: "Şimdi tāc u taḫt benüm elümdedür. Her kim şāh olmaḳ dilerse evvel ol varmaḳ gerek. İkinci bu ki ben pīrem ol cüvāndur. (9) Vech oldur ki evvel ol vara. Üçünci

[319] Müstensih hatası nedeniyle "alık" şeklinde yanlış yazıldığı düşünülen kelime, cümlenin anlamı ve kelimenin bağlamla ilişkisi düşünüldüğünde "lāyık" şeklinde yazılmalıdır.

budur ki bu yatlu ʿādeti ol ḳodı, şāhlıġı daḫı ol istemek gerek. Eger bu işe (10) ol öŋdin vara pehlevānlıḳ göstere tāc u taḫtı aŋa ışmarlayam ve yüz biŋ āferīn ḳılam. Andan ṣoŋra ol İrān şāhı ola ve biz (11) anuŋ ḳulı olup hīç göŋlümüzde kīnṭutmayavuz.” dėdi. Behrām eytdi: “Ḫoş dėdüŋ, hem vech daḫı oldur.” dėyüp eline (12) bir pūlād gürz aldı ki başı ṣıġır başına beŋzeridi. Ḫalāyıḳ, ol heybete ḥayrān ḳaldılar. Ulu ʿālim anı görüp eytdi: “Ėy pādişāh (13) sen ʿaḳl issi ve dīn ehli yigitsin. Bu arslanlarıla ceng ėtmegi pādişāhlıḳdan *ötri*[320] ise bu iş benī ādem elinden gelicek iş degildür. (14) ʿAḳl kendüyi şunuŋ gibi ejderhālaruŋ aġzına bıraḳmaz. Pādişāhlıḳdan ötürü cānuŋa ḳıyma ve kendüziŋi helāk olıcaḳ yėre (15) bıraḳma. Bu işi sen ḳılduŋ. Bizüm bu nesnede günāhımuz yoḳdur.” dėdi. Behrām eytdi: “Ėy dīn ulusı, bu işi ben ḳıldum kimsenüŋ (16) ve senüŋ bunda günāhuŋ yoḳdur. Bu arslanları ben getürtdüm. Gine anlarla ben ceng ėtsem gerek. Ve şol şāh ki bahādır olmaya (17) anuŋ adı ulu olmaz. Ve pādişāh ki yüreksüz ola ol nice düşmene ṭurur? Sen hīç benümçün ġuṣṣa yėme. Göresün ki merdānelerde (18) hüner nice olur. Şuncılayın bāzūları ve bu uzun barmaḳları niçün beslerem ki benüm tācum nā ehl kişilerüŋ başında ola. Ben bu (19) işi hīç revā görmezem. Öleyin ben eger bu ėrkek arslanlaruŋ pençesinden yüz çevürürsem.” dėdi. ʿĀlim eytdi: “İmdi Allāh’a (20) ṣıġın. Çünki gitdiŋ göŋlini günāhdan pāk ḳıl.” dėdi. Behrām günāhlarına tevbe ḳılup ol ṣıġır başlu gürzi eline (21) alup Allāh’a ṣıġınup taḫtdan yaŋa yürüdi. Yaḳın varıcaḳ arslanuŋ birisi çeküp zencīrin ḳırdı Behrām’a ḥamle ḳıldı. (22) Behrām şāh elindeki gürzile başına eyle urdı ki beynisi ṭaġıldı. Biri daḫı ḥamle ḳıldı anı daḫı mecāl vėrmeyüp depeledi (23) ve taḫt üzerine çıḳup tācı başına gėydi. Ḫüsrev ilerü ilerü gelüp Behrām öŋinde yėr öpdi ve āferīn ḳılup eytdi: (24) “Ėy ser-firāz, tāc u taḫt saŋa ḳutlu olsun ve cihān pehlevānları saŋa ḳul olsun ve biz daḫı senüŋ ḳuluŋuz.” dėdi.

Beyt

(25) Cāvidān ol dünyede ėy pādişāh
Saŋa taḫt olsun sipihr ü tāc-ı māh
Rām olsun ḥükmin elinde felek
Dāyim olsun ḥāfıẓuŋ gökde melek

(163a) (1) Düşmenüŋi Ḥaḳ ciger-i ḫūn eylesün
Devletüŋi rūz-ı efrūz eylesün

---

[320] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Andan dükeli ulular Behrām'a āferīn ḳıldılar ve tāc üzerine gevherler (2) nis̱ār ėtdiler. Cemīʿ ʿālem Behrām'uŋ şāh olduġına şād oldılar ve anı kendülere dügün bayrām eylediler. پادشاهي بهرام كور شصت سال بود (3) Çünki Behrām-ı Gūr taḫt üzerine oturdı anuŋ şāhlıġına ay ve gün āferīn ḳıldı. Ve ʿālemi yaradan pādişāh-ı lemyezelüŋ ḫiẕmetine meşġūl (4) oldı. Andan ṣoŋra eytdi: "Ben bu tāc u taḫtı ol kimseden buldum ki ʿālemüŋ rızḳın vėricidür ve ṭoġru yol göstericidür. Ümīdüm (5) aŋa baġladum ḳorḫum daḫı andandur. Ve her eylüklerde minnetüm aŋadur. Siz daḫı bu nesnede baŋa yār oluŋ ve anuŋ ʿahdini ve buyruġunı ṣımaŋ." (6) dėdi. İrānīler aġız açup dėdiler ki: "Ėy şehriyār biz daḫı elden geldükçe ḫiẕmete bėl baġlamışuzdur. Bu tāc u taḫt saŋa ḳutlu olsun." (7) Ve şāh üzerine gevherler nis̱ār ėtdiler. Ol gün ki şāh taḫta oturdı ve eytdi ki: "Ėy nām-dārlar ve ėy ulular, bilüŋ ki (8) cümlemüz Allāh ḳulıyuz ve Taŋrı birdür. Andan ġayrıya ʿibādet ėtmek lāyıḳ degüldür." dėdi. Andan eytdi: "Ol Allāh'dan (9) dilerem ki yavuz günlerden sizi ġuṣṣalu ḳılmaya ve yatlu söyleyenlere bizi muḥtāc eylemeye." dėdi. Bu sözi dėyüp Behrām şāh (10) yėrinden ṭurdı. Ḫalāyıḳ Behrām şāha āferīn ḳıldılar ve maḳāmlu maḳāmına gitdiler. Çün ol gėce geçdi ṣabāḥ olıcaḳ şāh gine taḫta (11) çıḳdı. İrānīler ḳatına cemʿ oldı. Andan şāh eytdi: "Ėy serverler ve ėy saʿādet issi kişiler, Allāh'a teveccüh ḳılalum ve bir ḳaç günlük ʿömri ḫoşlıġıla (12) gėçürelüm. Bu fānī dünyāya göŋül vėrmeyelüm." dėdi. Üçünci gün taḫta çıḳup eytdi: ʿİbādetüŋ erkānı budur ki Allāh'uŋ varlıġına (13) ve birligine ṭanuḳluḳ vėrelüm, cennete ve cehenneme ve ḳıyāmete īmān getürelüm ve ḫayrı ve şerri andan bilelüm. Ve şol kişi ki Allāh'a ve peyġāmbere (14) ve ḳıyāmete inanmaya sen anı ādem yėrine ṣayma." dėdi. Dördünci gün taḫta çıḳup eytdi: "Ben māl çoḳluġına şād olmazam ve bu ʿāriyetī sarāyı (15) ṭaleb ḳılmazam ve öldügüm içün ġuṣṣa yėmezem ki ebedī maḳām āḫiretdür. Bu bir yol uġraġıdur naṣīb andaġı naṣībdür." dėdi. Bėşinci gün (16) eytdi: "Kimsenüŋ rencine şād olmayalum, dürişüp Ḥaḳ teʿālā'dan cennet isteyelüm. Baḫtlu oldur ki işi eylük ola." dėdi. Altıncı gün (17) eytdi: "Elümüz altındaġı kişilere olmaya ki şikestlik isteyevüz yā anlara yatlu ṣanavuz." dėdi. "Ve leşkeri düşmenden ṣaḳlayalum yavuz (18) ṣancıları ḳorḫuya bıraḳalum." dėdi. Yėdinci gün eytdi: "Ėy ulular ve ėy ʿāḳıllar, mütekebbirlere biz daḫı daḫı kibr ėdelüm. ʿĀḳıllara İlāhī muṣāḥib (19) olalum. Her kişi ki bize muvāfaḳat ėtmeye biz daḫı andan utanmayalum. Ve şol ki bizüm buyruġumuzı iḫtiyār ėtdi, anuŋ derdini ve ġuṣṣasını (20) çekelüm." dėdi. Sekizinci gün, çünki taḫt üzerine oturdı ṭuran beglere şöyle buyurdı ki: "Her kişi ki ẓulm ėdici ola anuŋ cānından ṭamar (21) götürelüm. Olmasun ki bir server māldan ötürü bir yoḫsul incide." dėdi. Ṭoḳuzuncı gün eytdi: "Devletlü kişiler şöyle ėtmek gėrek ki (22) her kişi aŋa āferīn ḳıla." dėdi. Onuncı gün olıcaḳ şāh taḫta çıḳup Covānūy'ı bār-gāha oḳudı ve eytdi ki: "Her iḳlīme

(23) ve her servere nāme yaz ve eyt ki: ‘Behrām şād u ḫandān taḫt üzerine oturdı ve daḫı eytdi ki: ‘O baḫşāyiş issi ve ṭoġruluḳ (24) issi pādişāhuŋ emrini ḳabūl ḳıldum. Ṭahmūraṣ-ı ʿādil āyīni üzere atamuŋ taḫtına gėçdüm. Her kişiyle işüm ṭoġrulıḳdur (25) egerçi ol baŋa egrilik daḫı ėderse. Ve Zerdeşt peyġāmberüŋ dīni üzereyem ve İbrāhīm peyġāmberüŋ

(163b) (1) erkānın ṭutaram. Ve dedelerümüŋ ṭarīḳinden çıḳmazam. Ve size dīn yolın gösterürem. Ve dervīşlerüŋ mālın alup ḫazīneye (2) ṭoldurmaḳ istemezem. İmdi ėy şehrüŋ nām-dārları ve ulularɪ, bilesiz ki her kişi kendü mālı ve ʿavratı ve oġlanı üzerine pādişāhdur. (3) Milkin ve dīnin ṣaḳlayıcıdur. Siz daḫı Taŋrı’nuŋ buyruġından çıḳayın dėmeŋ. Baḫtlu ol kişidür ki Taŋrı’dan ḳorḳa, dāyim ḳaṣdı ḫayra (4) ola. Ve bizden dükeli pādişāhlara selām olsun.’” dėdi. Andan nāmeler üzerine şāhuŋ mührin urdılar ve her nāmeyi bir ʿālim (5) ve ʿāḳıl kişiye vėrüp her birin bir iḳlīme gönderdiler. Ve daḫı ol günüŋ ėrtesi İrān’uŋ ulularɪ cümle Munẕır ḳatına geldiler, dėdiler ki: “Şāh (6) ḳatında bizüm ėtdügümüz günāhı dilegil ki Yezdegird’üŋ yatlulıġı ucından ve anuŋ çirkīn sözi ve yaramaz ḫūyı sebebinden Behrām şāhuŋ (7) göŋli bizden ṣovudı. Şimdiki ḥālde günāhumuza ve ol işlere istiġfār ḳılduḳ.” dėdiler. Pes Munẕır, şāh ḳatına geldi; anlaruŋ ḫaberin söyledi. (8) Şāhuŋ ḫāṭırı şād oldı ve anlaruŋ günāhından geçdi. Andan ṣoŋra şāh eyvānı ārāste ḳıldı ve ol ulularɪ daʿvet ėdüp (9) her birine mertebesince yėr gösterdi. Üç gün ḳonuḳlıḳ eyledi. Andan ṣoŋra Nuʿmān’ıla Munẕır’uŋ kendü ḥaḳḳında ėtdügi eylükleri söyledi. (10) Ulular cümlesi āferīn ḳıldılar. Andan ṣoŋra ḫazīne ḳapusın açdı. Altunlar ve dībālarla Munẕır’a ve Nuʿmān’a birer taḫt bezedi. Atdan ve ḳılıçdan (11) ve cebeden ve dürlü dürlü gevherlerden anlara şol ḳadar nesne vėrdi ki ḥisābın kimse bilmezdi. Covānūy gelüp ol mālları ve metāʿları (12) anlara bir bir ıṣmarladı. Andan ol ʿArab beglerine ve ol leşkere bī-ḥisāb māl vėrdi ve anları şād u ḫandān gėrü maḳāmlu (13) maḳāmına gönderdi

Naẓm

Müşkil işdür sen gidesin māl ḳala
Kim gerekse raġmuŋa anı ala
(14) Ele giricek anı yėmek gerek
Rāzıḳ’a ḫoş şükrüni dėmek gerek
Tā ki mār olmaya māluŋ ola nūr
Anuŋıla bulasın cennetde ḥūr
(15) Yoḫsa genci cemʿ ėdüp yėmeyesin
Ben gidem ġayra ḳala dėmeyesin

Çār u nā çār ḳoyısarsın ʿāḳibet
Emr olana uyısarsın ʿāḳibet

(16) Andan bir Ḫüsrevī ḫilʿat ve bir pehlevī ṭon ve bir at Ḫüsrev'e vėrdi ve ḫāṭırın tesellī ḳıldı. Ve aŋa tāc ve taḫt ve mühr vėrüp (17) Rūm'a gönderdi ve dėdi ki: "Ḳayserile yār ol ve bu işde vaḳtiŋe ḥāżır ol ve ol memleketi düşmenden ṣaḳla." dėdi. Andan (18) Ḫüsrev'üŋ kiçi ḳardaşı ki ulu pehlevāndı adına Tirsī dėrleridi. Behrām şāh anı ser-leşker ėdindi ve cihān pehlevānı ḳılup (19) tamām leşkeri aŋa ısmarladı. Ḫazīne açup aŋa bī-ḥisāb māl u genc vėrdi. Andan şāh buyurdı Güştesb-i kātib ḳatına geldi (20) Cevānuy-ı ʿāḳılıla ki ḫazīnenüŋ defteri anuŋ ḳatında idi. Ol māl ki Yezdegird ölelden berü İrānīler üzerinde ḳalmışıdı. Üç yüz (21) otuz kerre biŋ kez biŋ aḳça üzerlerine s̱ābit oldı. Defter yazup şāh ḳatına iletüp ḥisāb vėrdiler. Behrām şāh aŋa naẓar (22) ḳıldı. Ol mālı anlara bağışlayup ol defterleri āteşe yaḳdı. İrān ḫalḳı cümle andan şād oldılar ve Behrām'a āferīn ḳıldılar. (23) Andan cümlesi āteş-kedeye geldiler od üzerine müşg ʿanber ṣaçup zuʿmlarınca ʿibādet ėtdiler Behrām-ı Gūra āferīn ḳıldılar (24) Andan ṣoŋra Behrām şāh her ṭarafa iş bilici kimseler gönderdi. Ve her kişiye ki Yezdegird ḥayf ėtmişidi ol nām-dārlara ḫilʿat (25) gönderdi ve atasınuŋ günāhın diledi. Ve her memleketden ʿālimler ve ʿazīz kişiler Behrām'uŋ vaṣfın ėşidüp cümlesi ol dergāha yüz ṭutdılar.

(164a) (1) Ve daḫı şöyle buyurdı ki: "Her kişi ki dād isteyü gele, ol ulu ʿalemüŋ ḳatına vara. Murādı neyse andan ḥāṣıl ola." Çünki (2) cemīʿ ḥükm yėrine geldi, münādīler her yėrde çağardılar ki: "Ėy ḫiẕmet-kār ve ėy raʿiyyetler, ġamdan āzād oluŋ ve günāhdan ıraġ oluŋ. (3) Şimdiden ṣoŋra şol kimseye āferīn ḳıluŋ ki anuŋ ʿadlinden yėryüzi maʿmūr olmışdur. Teveccühüŋüz ve niyyetüŋüz Allāh'a olsun ki her derde (4) dermān ėdici oldur." "Ve her kişi kim benüm emrümde ola aŋa eylügümi arturam eger Ḥaḳ teʿālā baŋa ḳuvvet vėrürse cihānı ʿadl u iḥsānile ṭolduram." (5) dėdi. Andan İrān ḫalḳı şād olup ḥāllü ḥāline meşġūl oldılar. Ve Behrām şāhlıḳda ḳarār bulduḳça ʿālemüŋ şādlığı artdı ve ġuṣṣalar (6) eksildi. Dāyim işi ṣoḥbet ėdüp ve şikār ve meydānda ṭop oynamaḳ idi. **داستان سقاي لنبك و براهام جهود**
Bir gün Behrām-ı Gūr (7) niçe beglerile arslan şikārına gitmişidi. Nā-gāh bir pīr geldi, elinde bir ʿaṣā var. Behrām şāha duʿā ḳılup eytdi: "Ėy (8) Taŋrı'ya ṭapıcı şāh, İrān taḫtı senüŋle şāddur ve senüŋ ʿadlüŋile cihān ġamdan āzāddur. dādıla ve ʿaṭāyıla cihānı kendüŋe musaḫḫar ḳılduŋ. (9) Ve senüŋ gibi nefsi kerīm şāh dünyāya gelmiş degüldür. Ėy şehriyār, şehrüŋde Ahām dėrler bir cuhūd vardur. Altunınuŋ ve gümişinüŋ ḥisābı (10) yoḳdur. Ol mālı ne kendi yėr ve ne kimseye vėrür. Cemīʿ günini saḫtluġıla ve meşaḳḳatıla gėçürür. Lenbük-i Saḳḳā

vü miskīn āzādeliginden necegiz (11) eline gėrürse ol gün şehriyār ʿışḳına yėr içer ve artancasın bir miskīne daḫı bağışlar ve bu günden ėrteye hīç nesne ḳomaz. (12) Bu ḥāle de şehriyār naẓar ḳılsun ve bu işi daḫı gizlü ve āşikāre görsün.” dėdi. Çünki Behrām şāh bu sözi ėşitdi (13) yanındağı kişilere baḳup eytdi: “Ne kişilerdür ve bu sözden murād nedür?” Meger anda bir ṣāliḥ kişi varıdı, eytdi: (14) “Ėy pādişāh-ı pür-hüner, bu bir cömerd kişidür ammā dervīşdür. Hīç nesnesi yoḳdur. Her gün saḳḳālıḳ ėder öyleye dek. Ṣoŋra ḳonuḳ (15) ister. Bulduğı ḳonuğı *evine*[321] iletür. Ol gün eline girenceyi yėr içer ve bu gün eline girenden ėrteye hīç nesne ḳomaz. Bu vechile cihānda (16) dirlik ėder. Berāhām dėdigi bir nā-kes bir baḫīl cuhūddur ki mālınuŋ ḥisābı yoḳdur. Ḥarīrler ve dürlü dürlü metāʿlar (17) evinde çoḳdur. Daḫı kimse anuŋ etmegin göziyle görmemişdür. Etmegini cānından artuḳ severdi. Behrām bu resme ḫaber (18) ėşidicek gör ki ne fikr ḳıldı. Bir dellāla buyurdı ki: “Var çārsū içinde çağır ve bāzār ḫalḳına bildür. eyt ki: ‘Vay ol kişiye ki şimdiden ṣoŋra (19) Lünbek-i Saḳḳā’dan ṣu ala degil.’” dėdi. Pes dellāl şāh emriyle bāzāra gelüp çağırdı ve eytdi: “Vay ol kişiye ki Lünbek-i (20) Saḳḳā’nuŋ ṣuyın ala!” dėdi. Ol gün şāh aḫşama degin şikār ḳıldı. Aḫşamdan ṣoŋra bir ata suvār oldı. Revān (21) Lünbek-i Saḳḳā’nuŋ ḳapusın ḳaḳdı ve eytdi ki: “İrān leşkerinden bir pehlevānıdum. Şikārdan gelürken ḳaraŋuda şāhdan ıraḳ (22) düşdüm. Ve işbu evde baŋa yatacaḳ yėr olsa yavuz keremdür.” dėdi. Lünbek bu sözden be-ġāyet şād oldı. (23) Meger ol gėce ḳonuḳ bulmayup melūl olup ṭururdı. Eytdi: “Ėy yigit, tīz in aşaġa ki şehriyār senden ḫoşnūd olsun. (24) Eger on yoldaşuŋ daḫı olsa ḫoş olurdı.” dėdi. Eyle dėyecek Behrām şāh atdan indi. Lünbek, atı bir ḫoş yėrde (25) bağladı ve gövdesin silüp yemi ḳaydın gördi. Çünki Behrām oturdı Lünbek ortaya bir ḫūb şaṭranc getürdi.

(164b) (1) Bir kişiyle şāh şaṭranca meşġūliken Lünbek, tīz ṭaʿām ḳaydın gördi. Behrāma eytdi: “Ėy ʿazīz ḳonuḳ, yėmek ḥāżır oldı. (2) yėmek vaḳtinde şaṭranc oynamaḳ ḥarāmdur. Neçeye dek aç oturalum?” dėdi. Lünbek eyle dėyecek şāh şaṭrancı ḳodı. Çünki (3) ṭaʿām yėndi, Lünbek-i Saḳḳā ortaya cām ve şarāb getürdi Behrām şāh, Lünbek’üŋ işine ve anuŋ ṭatlu sözine ve güler yüzine ḥayrān (4) ḳaldı. Bir zamān şarābdan içilüp ehl-i ṣoḥbet mest oldı. Andan ṣoŋra yatmaḳ tedbīrin ėtdiler. Lünbek-i Saḳḳā şāh içün yatacaḳ yėr (5) düzdi. Ol gėce şāh yatdı. Ṣabāḥ olıcaḳ Lünbek şāhuŋ ḳatına geldi. Şāh anuŋ söziyle uyandı. Lünbek Behrām’a (6) eytdi: “Ėy server, bu gėce saŋa ḫiẕmet ėdemedüm. Kerem ḳıl bu gün gitme, bizüm ḳonuġumuz ol. Daḫı yāranlar isterseŋ getüreyim.” dėdi. (7) Behrām eytdi: “Ḫoş ola,

---

[321] B. nüshasından tamamlanmıştır.

bugün daḫı senüŋle yār olalum." dėdi. Lünbek şād olup meşkin arḳasına aldı ki saḳḳālıḳ ėde. Andan (8) ne ḥāṣıl olursa ṣoḥbet yaraġın göreydi. Hīç kimse anuŋ ṣuyından almadı. Lünbek saḫt olup gömlegin ve dülbendin (9) arḳasından çıḳarup ṣatdı. Ḫoş ṣoḥbet yaraġın gördi daḫı ḳonuġınuŋ yanına geldi. Ol gün gėceye dek yėyüp içüp (10) ʿişret ḳıldılar. Ol gėce daḫı geçdi. Ṣabāḥ olıcaḳ Lünbek gine şāhuŋ ḳatına geldi ve eytdi: "Allāh seni dāyimā şād ḳılsun. (11) Eger bugün daḫı luṭf ėdüp gitmeyesin ṣanki baŋa cān u cihān baġışlarsın." dėdi. Behrām gülüp eytdi: "Üçünci gün daḫı senüŋle (12) şād olalum." dėdi. Lünbek sevinüp Behrām'a āferīn ḳıldı. (13) Gine bāzāra gelüp meşkin ve saḳḳālıḳ āletin neyise bir kimseye ṭutı ḳodı. Gine ṣoḥbet yaraġın görüp et ve etmek neyise alup Behrām'uŋ ḳatına geldi ve eytdi: "Ḳarnumuz acıḳdı, yėmegümüz gėç ḳaldı." dėdi. (14) "Sen daḫı yardım eyle tīzcek yėmek ḳaydın görelüm." dėdi. Behrām yėrinden ṭurup eti saḳḳānuŋ elinden aldı ve ṭoġrayup od üstine (15) ḳodı. Fiʿl-ḥāl yėmek ėrişdürdiler. Çünki ṭaʿām yėndi, yine el cāma urdılar. Ol gün daḫı gėce olunca ṣoḥbet ḳıldılar. Çünki (16) ṣoḥbet tamām oldı Saḳḳā şāhiçün yatacaḳ yėr düzdi ve başı ucında bir mūm ḳodı. Dördünci gün ṣabāḥ olacaḳ Behrām (17) uyandı. Saḳḳā tez ḳatına geldi, eytdi: "Ėy nām-dār gerçi evümüz ṭardur ve ḳaraŋudur. Bilürem ki rāḥat olmaduŋız. Evet şāh ḫiẕmetinden (18) gėç ḳalduġıŋa ḳorḫuŋ yoġısa kerem ḳıl bir iki hafta bizümle ol, dervīşligimüze baḳma." dėdi. Behrām aŋa āferīn ḳıldı (19) ve eytdi ki: "İlerü yıllar olduḳça şād ol. Üç gündür ki senüŋle şādam inşallāh senüŋ sözlerüŋi ve keremüŋi Behrām'a (20) söyleyem. Andan ṣoŋra senüŋ ḫāṭıruŋ ḫoş eyleyem. Ve bu ḳonuḳluḳdan saŋa çoḳ fāyide ola. Sen keremüŋ daḫı artuḳ (21) ėderseŋ vaḳt ola ki şāh seni tāca ve taḫta ėrgüre." dėdi. Pes Saḳḳā ilerü gelüp ata egerin urdı. Şāh Saḳḳā evinden (22) çıḳup şikār-gāha gitdi. Leşker şāhı görüp ṭapuya geldiler. Şāh çoḳ güldi ve ḥikāyeti anlara söyledi. (23) Ol gün gėceye dek şikār ėtdiler. Aḫşam olıcaḳ şāh leşkerden ayrıldı. Aḫşam olıcaḳ Berāhām-ı cuhūduŋ evine (24) ḳapu ḳaḳdı. Bir ḫiẕmet-kār çıḳdı. Behrām eytdi: "Şāh ḫalḳından idüm, şikārdan gelürken leşkerden ayru düşdüm. (25) Ḳaraŋu oldı, leşkeri bulamadum. İşbu eve geldüm. Gitmege daḫı yol bulmazam. Bu gėce baŋa bu evde bir

(165a) (1) bir[322] yatacaḳ yėr olsa. Benden kimse incinmeye." dėdi. Ḫiẕmet-kār gelüp Berāhām'a ol sözi ḫaber vėrdi. Berāhām eytdi: "Var aŋa (2) eyt ki: 'Bunda aŋa yatacaḳ yėr yoḳdur. Dört yaŋa evler çoḳ. Bir eve daḫı varsun.'" Ḫiẕmet-kār gelüp eytdi: "Sen bunda yatmazsın. (3) Bir yėre daḫı var." dėdi. Behrām eytdi: "İşbu yėlde ve yaġmurda ve şunuŋ

---

[322] Mükerrer yazım

gibi ḳaraŋuda gidemezem. Baŋa hemān bir yatcaḳ yėr vėrsün. (4) Ayruḳ nesnesi gerekmez." dėdi. Anı ėşidüp ḫiẕmet-kār geldi. Berāhām'a ḫaber vėrüp dėdi ki: "Bu atlu bu gėce gitmez. Eydür ki: (5) 'Yaġmurdur ve ḳaraŋudur, gitmezem.'" Berāhām eytdi: "Yüri tīz söyle ki bir bu bir ṭarcuḳ yėrdür. Bir dervīş cuhūduŋ evidür. Örtüsi (6) ve döşegi yoḳdur *ki*[323] gėce kendüsi aç yatur." dėdi. Ḫiẕmet-kār gelüp Behrām'a ḫaber vėrdi. Behrām eytdi: "Ben aŋa (7) zaḥmet olmazam. İşbu ḳapu içinde yatam ve atumı yanuma baġlayam ve andan nesne istemeyem." dėdi. Berāhām eytdi: "Ėy merdāne atlu, (8) birine ḳatı incitdüm ne ḥācet ki ḳapuda yatasın. Gėce nesneŋ uġurlayalar, bize daḫı ėrte zaḥmet ėdesin. Dünyāda bundan artuḳ (9) yėr ḳalmadı mı? Cihān ṭar oldıysa gel berü iç yüzde yat." dėdi. "Evet, benümle ʿahd ėt ki benden nesne istemeyesin. (10) Ölürsem daḫı benüm kefene vėrecegüm yoḳdur. Şimdi senüŋ atuŋa yėr gėrek ve yem gėrek ve saŋa döşek gerek. Benüm aŋa gücüm yėtmez." (11) dėdi. Ve daḫı şöyle ḳavl ėderem ki eger atuŋ terslene yāḫūd ḳaşana yā başduġı yėrden bir kiremid üşene ṣabāḥ ṭurdıġuŋ (12) vaḳt ol teresi süpürüp yābāna dökesin ve ol üşenen kiremidüŋ bahāsın vėresin. İşbu ḳavle rāżī olursaŋ, gel." dėdi. (13) Behrām eytdi: "Eyle olsun. Ne dėdüŋse yėrine getürem." dėdi. Atından indi bir yėre uyanından baġladı ve atınuŋ şālın döşendi (14) ve eyeri yaṣdandı. İki ayaġı ḳuru yėrde yatdı. Cuhūd ev ḳapusın ardından baġladı. Ḫūn getürüp yėmege başladı. Andan Behrām'a (15) eytdi: "Ėy merdāne yigit, bu ḥikāyeti ḫāṭıruŋda ṭut ki dünyāda her kişinüŋ yėyecegi var. Yėr olmayıcaḳ ġayrı kişinüŋ yėyecegine baḳmaz." dėdi. (16) Behrām eytdi: "Bu ḥikāyeti ben ṭoġru söyleyici kişilerden ėşidüpṭururam. Şimdi gözümle gördüm." dėdi. Andan cuhūd şarāb içmege (17) başladı. Birazdan mest olıcaḳ Behrām şāha çaġırdı ki: "Ėy zaḥmet görmiş atlu, bu eski dāsitāna ḳulaḳ ṭut ki her kimüŋ ki (18) dünyāsı vardur anuŋ göŋli şāddur. Bir aḳça anuŋ ḳatında çuḳal gibidür. Ve şunuŋ ki aḳçası yoḳdur (19) sencileyin dün yarusına dek aç ve ṣusuz ṭurur." dėdi. Behrām eytdi: "Bu bir ṭaŋlacaḳ nesnedür. Ḫāṭırda ṭutmaḳ gerek. Eyü ṣoḥbetüŋ var (20) eger ṣoŋı ḫayr olursa." dėdi. Ṣabāḥ olıcaḳ Behrām-ı Gūr ṭurup atına eyer urdı, ṭaşra çıḳdı ki (21) gide. Berāhām geldi eytdi: "Ėy atlu, niçün sözüŋe ṭurmazsın? Benümle ḳavl ėtmedüŋ mi ki atuŋuŋ (22) tersin süpüreydüŋ. Şimdi ḳoyup ḳanda gidersin?" dėdi. Behrām eytdi: "Var bir kişi getür ki aŋa nesne (23) vėreyin, bu tersi ayırtlasun; yābāna çeksün." dėdi. Cuhūd eytdi: "Benüm kimse bulmak elümden gelmez. Arıtmaġı (24) sen boynuŋa alduŋ, arıtmaḳ gereksin. Er olan kişi sözinden dönmek olmaz." dėdi. Çünki Behrām (25) gördi ol pelīdüŋ sözin ėşitdi edügi içinde bir altunlu ḥarīr var idi ki içi ṭopṭolu misk

323 B. nüshasından tamamlanmıştır.

(165b) (1) ve ʿanber idi. Ol ḥarīrle ol at tersin süpürdi. Andan ol ḥarīrüŋ içine ḳodı, iletdi; bir giŋ yėrde ḥarīrle (2) bile bıraḳdı. Andan *ol*[324] cuhūda eytdi: "Ėy ketḫudā uşda ol ḫiẕmeti yėrine getürdüm. Şimdiden ṣoŋra eger kerem (3) ėdüp beni āzād ėderseŋ pādişāh ḳatına varıcaḳ senüŋ eyü keremüŋi aŋaram. Ol daḫı saŋa keremler (4) eyleye ve senüŋ kimseye iḥtiyācuŋ ḳomaya." dėdi. Cuhūd eytdi: "Ėy yigit sen fitne yöresine (5) uġrama. Şimdi şāhen-şāh Behrām-ı Gūr devridür. Kimse kimseye gūc ėdemez." dėdi. Andan Behrām-ı Gūr ol aradan (6) aç ve uyḫusuz gitdi. Gelüp ol gün sarāyda ʿişret ḳıldı ve gėce endīşeyile yatdı ve bu ḥikāyeti kimseye söylemedi. Ṣabāḥ (7) olıcaḳ taḫta çıḳdı. Başına tāc ḳodı ve leşker ḳatına cemʿ oldı. Ve buyurdı, Lünbek-i Saḳḳā'yı şāhuŋ ḳatına getürdiler. (8) Andan Berāhām cuhūdı getürdiler ve bir yėrde oturtdılar. Andan bir emīn kişi getürüp şāh eytdi ki yürü bir ḳaç ṭavar al, Berāhām (9) cuhūduŋ evine var. Nesin bulursaŋ ḳatuma getür." dėdi. Şāh emriyle ol kişi cuhūduŋ evine geldi. Gördi ki evüŋ içi ṭopṭolu (10) dībālar ve ḥarīr döşekler ve örtüler ki ḥisāba gelmez. Andan bir ḫazīneye geldi gördi ki altundan ve incüden ve dürlü dürlü (11) gevherden ve laʿlden ve yāḳūtdan ayaḳ başacaḳ yėr bulunmaz ve ṭuran māluŋ *ve rızḳuŋ*[325] ḳıyāsın ve ḥisābın kimse bilmez. Buyurdı, (12) Cehrüm ṣaḥrāsından biŋ deve getürdiler. Ol mālları yükletdiler, şāhuŋ ḳatına getürdiler. Ve eytdi: "Şāhā, getürdügüm (13) altun ve gevher senüŋ gencüŋden ziyāde ola. Anda ḳalan daḫı iki yüz yük vardur." dėdi. Şāh ėşidüp ḫayrān ḳaldı. (14) Göŋlinden eytdi: "ʿAcebdür bu cuhūduŋ bunca mālı cemʿ eyledi. Kendüye rızḳ olduġıçun hīç fāyide ėtmedi." (15) dėdi. Andan ol māluŋ yüz yüküŋ altundan ve gümüşden ve ḥarīrden ve ġayrı nesneden Lünbek-i Saḳḳā'ya vėrdi. (16) Lünbek şād olup ol yüz yük genci evine getürdi. Andan cuhūda eytdi: "Ėy ʿaḳlı yoḳ nā-kes, dėmez misin ki peyġāmberüŋ (17) ne vechile dirlik ėderdi ve māl çoḳluġından nice menʿ ėderdi. Bunca māluŋ var iken bir atlu evüŋde yatmış. Senüŋ (18) ol eski ḥikāyetlerüŋ baŋa söyledi ki 'Her kimüŋ ki mālı var yėr olmayacaḳ göŋli perīşān olur.' dėrdüŋ. Senüŋ ḫod bunca (19) māluŋ variken niçün yėmezdüŋ? Gör ki Lünbek-i Saḳḳā ol mālı ne vechile yėr." dėdi. Andan ters arıtduġın ve ol ḥarīr dest-mālile (20) süpürdügin ve ol kiremit uvanması ḥikāyetin bir bir söyledi. Andan cuhūda dört aḳça vėrdi ve eytdi: "Ėy (21) pelīd var bu aḳçayı ser-māye ėt ki saŋa bundan ziyāde lāyıḳ degüldür." dėdi. Ol mālı cümle İrān'uŋ faḳīrlerine (22) ve yoḫsullarına üleşdürdi ve cuhūduŋ evin yaġmā ḳıldurdı. Cuhūd zār u giryān şāh ḳatından gitdi. **كشتن بهرام كور شيرانرا** (23) Bir gün Behrām-ı Gūr ḫāṭırı tenhā şikār ėtmek istedi. Bir laṭīf ata binüp eline bir ṭoġan aldı. Seyrān (24) ėderek bir mīşeye çıḳageldi. Bir ḫūb maḳām, aḳar

---

[324] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[325] B. nüshasından tamamlanmıştır.

şular, nāzük çemenler, bitüp dürlü dürlü çiçekler açılmış... (25) Ol mīşe hemān cennete dönmiş. Süriyle ḳoyunlar ve ṭavarlar yürür. Şāh eytdi: "Bu yėr beŋzer ki arslanlu yėrdür

(166a) (1) ve yırtıcı cānavar ṭurağıdur." dėdi. Mīşe içine ilerü yürüdi ve her yaŋa teferrüc ėderdi. Nā-gāh bir ėrkek (2) arslan gördi. Behrām şāh anı göricek naʿra urdı. Oḳın yayın eline aldı. Ol ėrkek arslan (3) Behrām'uŋ naʿrasından beliŋledi. Bir kerre aŋrayup Behrām-ı Gūr'a ḥamle ḳıldı. Gelürken Behrām bir oḳıla cigerinde (4) eyle urdı ki arslan depesinüŋ üstine yıḳıldı. Bir ṭarafdan dişisi daḫı aŋrayup ḥamle ḳıldı. Ėrişdi ve pençesin Behrām'a (5) şundı. Behrām daḫı ḳılıç çeküp bėlinde eyle urdı ki iki pāre oldı. Arslan düşince mīşe içinden bir pīr (6) çıḳa geldi ki ol pīrüŋ adına Mihrīn-dād dėrleridi. Bir Türk kişisiydi ve ol mīşe anuŋ maḳāmı idi. İlerü gelüp (7) Behrām şāha ṭatlu dilile duʿālar ḳıldı ve eytdi: "Ėy saʿādet ehli server, cihān senüŋ murādınca olsun. Ėy devletlü, (8) ėy yigit, ben bir Türk'em. Bu yėr benüm milkimdür ve işbu yürüyen ḳoyunlar ve şığırlar benümdür. Ve benüm işbu arslanlardan cigerüm ḫūn (9) olmışdur. Şimdi Ḥaḳ teʿālā anları senüŋ elinde helāk ḳıldı. Ve bizi bunlaruŋ ḳorḫusından ḳurtarduŋ. Kerem ḳıl (10) biraz vaḳt bu arada ārām ḳıl, senüŋle şād olalum. Ḳuzılarum çoḳ, yėmişlerümüzün vaḳtidür. Bal süd ve şarāb getüreyim. (11) Behrām-ı Gūr atından inüp her yaŋa naẓar ėderdi. Ol yėrüŋ nāzükligine ve laṭīf havāsına ve dürlü dürlü çiçeklerine (12) ʿacebe ḳaldı.

Beyt

Nev-bahār u lāle vü gül-zār idi
Çeşmeler hem ṭolu ḫūb enhār idi
Her yaŋa reyḥānıla nesrīn bitüp
(13) Ṭoprağı ʿanber gibi müşgīn ḳoḫup
Anda bülbül ḳumrıya dem-sāz idi
Perde-yi gül ṭolu her dem rāzıdı

Andan Türk nihālīler (14) ve yaşduḳlar getürdi. Ve Behrām şāh oturdı. Andan ol pīr, köy ketḫudālarından bir nice ulu kişiler daʿvet ėtdi. (15) Ve niçe semiz ḳoyunlar boğazlayup altun cāmlar ḥāżır ḳıldı. Çünki ṭaʿām yėndi andan pīr, cām eline aldı. Evvel kendi içdi (16) andan Behrām'a şundı. Ṭolu bir ḳaç ṭolaşuraḳ Mirhin dād germ olup Behrām'a eytdi: "Ėy ḳademi ḳutlu beg (17) yigit, sen Behrām Şāh'a iŋen beŋzersin. Şanki bir almanuŋ yarısı sensin ve yarusı Behrām şāhdur." dėdi. (18) Behrām şāh eytdi: "Nola Ḥaḳ teʿālā ḳādirdür ki bir kişi bir kişiye şöyle beŋzede ki hīç birbirinden farḳ olunmaya." (19) dėdi. Andan şoŋra bir zamān daḫı şoḥbet eylediler. Her kişi mest olmağa başladı çünki şarāb ḳarārına (20)

yėtişdi. Behrām eytdi: "Ėy ʿaḳl issi kişi, çünki senüŋle şarāb içdük ve bu ḳadar ṣoḥbet eyledük. Bizden ḫāṭıruŋ (21) şād oldı. Şimdiden ṣoŋra bu ṣınuruŋ ve bu iḳlīmüŋ begi sen ol. Eger ben Behrām Şāh'a beŋzersem bu iḳlīmüŋ (22) begi sen ol, saŋa vėrdüm. Ve daḫı bu iḳlīmden ḫarāc almayam. Başdan başa bu vilāyet senüŋ olsun." dėdi ve andan (23) ṭurup atına bindi sarāyından yaŋa revāne oldı. Türk ol ḥāle şād olup Behrām'uŋ işine ḥayrān ḳaldı. (24) **بهرام كور سبب حرام كردن و حلال كردن** Çünki ol gėce geçdi ṣabāḥ Behrām-ı Gūr şād u ḫurrem döşeginden ṭurup ʿişrete (25) oturdı. Meger köyde bir ulu kişi varıdı adına Kebrūy dėrleridi. Ol gün ittifāḳ şāha gelüp köyden

(166b) (1) deve yükleriyle alma ve eyü ayva nār getürdi. Şāh anı görüp ʿizzet ḳıldı. Pehlevānlar arasında yėr gösterdiler. Çünki Kebrūy (2) şāhı görmegile ve ol ṣoḥbet ḳızġunluġıla germ oldı. Ortada bir billūrdan cām ṭururdı, bėş batman şarāb (3) olurdı. Ol cāmı ṣırf şarābıla ṭoldurmışlardı. Ayaġ üzere ṭurup ol cāmı eline aldı ve eytdi ki: "Benem Kebrūy-ı (4) şarāb-ḫor. İşbu cāmıla şehen-şāh ʿışḳına sekiz ṭolu içerem. Mest olmayup gėrü köye giderem. Bir yār gerekdür ki şāha ḳarşu (5) benüm bir ṭolumı içe ve baŋa ḥarīf ola." dėdi. Bu sözi dėyüp ol cāmıla sekiz ṭoluyı biri biri ardınca nūş ḳıldı. (6) Andan şāh destūrıyla ṭaşra çıḳdı. Ol aradan şād u ḫurrem ṣaḥrādan yaŋa revāne oldı. Biraz giderek germiyyet ġalebe ḳıldı. (7) Atın segirtdi, ol ṣaḥrāyı geçdi. Tā bir ṭaġa ėrişdi ve bir aġaç gölgesine indi. ʿAḳlın şarāb alup ol gölgede yatdı, (8) uyudı. Ol bī-ḫūd yaturken bir ḳaç ḳarġa ṭaġdan gelüp iki gözlerin oydılar. Ol ḥālile Kebrūy cān vėrdi. Ardınca (9) ḫiẕmet-kārları segirdişüp geldiler. Gördiler ki aġaç dibinde yatur, iki gözleri oyulmış ve kendüsi ölmiş. Atı (10) üstün almış ṭurur. Anı ol ḥālde göricek feryād ėtdiler. Ṣabāḥ olıcaḳ ki şehriyār uyḫudan ṭurdı ve bir kişi (11) gelüp eytdi: "Şāhā, Kebrūy yolda ser-ḫoş olup düşmiş ve ḳuzġunlar gözün oymış ve anı mestle anda (12) öldürmiş." dėdi. Behrām bu ḫaberi ėşidicek be-ġāyet melūl oldı. Ġuṣṣadan beŋzinde ḳan ḳalmadı. Buyurdı ki (13) şimdiden ṣoŋra kimse şarāb içmeye. Pes münādīler çaġırup cemīʿ memleketde bildürdiler ki: "Behrām-ı Gūr şarābı ḥarām ḳıldı, sipāhī (14) eger raʿiyyet. vāy ol kimsenüŋ ḥāline ki şarāb içe." dėdiler. Bunuŋ üzerine bir yıl geçdi. Cemīʿ ʿālem şarābı ḥarām bildiler. Hīç (15) kimse anı içmege ḳaṣd ḳılmadılar. Behrām şāh ki meclis ārāste ḳılurdı. Ol meclisde ḥikāyet ve dāsitān ve nāmeler (16) oḳunurdı ne cānı varıdı bir kimsenüŋ ki şarāb içeydi. ʿĀlem ḫalḳı bu ḥāl üzere oldı tā şuŋa dek ki ittifāḳ bir başmaḳçınuŋ (17) bir kiçirek oġlı varıdı. Ol oġlana bir ulu kişinüŋ ḳızın alı vėrdi. Ḳızıla oġlını ki ḫalvet ḳıldılar. Oġlan utandıġından (18) der-kār olmadı. Oġlanuŋ atası be-ġāyet melūl olup fikr ėtdi ki anuŋ ḥayāsın şarābdan ġayrı nesne gidermez. Oġrulayın (19)

bir pāre şarāb getürdi ve eytdi: “Keçeden külüng, ṭaşa kār ėtmez. İşbu şarābdan bir ḳaç piyāle iç ki ol ḫazīnenüŋ (20) mührün bozup ol gence ẓafer bulasın.” dėdi. Oġlan andan yėdi sekiz piyāle içdi. Revān ṭurup maḳṣūdı neyse (21) ḥāṣıl ḳıldı. Ol aradan ḫāṭırı şād ṭaşra çıḳdı, seyrān ėderdi. Nā-gāh şāhuŋ arslan-hānesinden (22) bir arslan zencīrin ḳırup ḳaçmışıdı. Başmaḳçınuŋ oġluna duş geldi. Oġlan gördi ki gelen arslandur (23) yaḳın gelicek şarāb fiʿlile şıçradı ol ėrkek arslanuŋ şırtına bindi ve iki ḳulaġın muḥkem eline aldı. (24) Arslan daḫı ġāyet ṭoḳıdı, ḳımıldayamadı. Oġlan üzerine ḫoş vechile bindi. Arslancı daḫı bir eline kemend alup (25) ve bir eline zencīr alup arslanı arardı. Baḳdı gördi ki bir oġlan arslanuŋ üzerine binmiş şol bahādır kişi

(167a) (1) ėşege biner gibi. Hīç altındaġı arslandan ẕerrece ḳorḫusı yoḳ. Arslancı anı görüp ḥayrān ḳaldı. Segirdüp (2) şāh ḳatına geldi ve oġlanın işin ḫaber vėrdi. Şāh ḳatı ʿacebledi. Vezīre eytdi: “Gör ki bu oġlanı kimüŋ neslidür (3) ve ḳanḳı pehlevān toḫumıdur ki buncılayın iş ḳılmaḳ pehlevān-zādelere yaraşur.” dėdi. Vezīr, şāh ḳatından çıḳup (4) şehr içine girdi. Ol oġlanuŋ evlerine geldi, atasına eytdi: “İşbu oġlan kimüŋ aṣlıdur ki buncılayın (5) hüner ḳıldı?” dėdi. Atası dėdi ki: “Bu oġlan atadan dededen başmaḳçı oġlıdur. Evet ḥikāyet şöyle olmışdur.” dėyü ḥāli (6) söyledi. Vezīr gülerek şāh ḳatına geldi. Ol şāha āferīn ḳıldı dėdi ki: “Dünyā ṭurduḳça şādlıġıla ʿömr sür. Bu (7) nāresīde oġlancıḳ ki arslana binmişdür bir ḳız alup ketḫudā olmış. Der-kār olacaḳ vaḳtinde ḥicāb ġālib olmış. Atası (8) sırrıla bir ḳaç piyāle şarāb içürmiş. Ol şarāb sebebiyle hem der-kār olup hem arslanla buncılayın iş ḳılmış.” dėdi. (9) Şāh vezīrden bu sözi ėşidicek güldi, eytdi: “Kişi şarābı şöyle içmek gėrek ki arslanlara duş gelse üstine bine ve arslan (10) anı aşaġa almaya. Şöyle içmeyeler ki ḳuzġunlar gözin oymaya.” Pes şāh gine şarāb içmege destūr vėrdi. Nedīmler żarīf kişiler (11) getürüp ʿişrete meşġūl oldı. Çaġırdılar ki: “Ėy serverler ve ėy zerrīn kemerlü pehlevānlar, bilesiz ki şāh gine şarāb (12) içmege destūr vėrdi. Ve her kişi şarābı endāze-yile içe kendüzinden gėçmeye, öŋin ṣoŋın gözede.” dėdiler. **داستان ان دیده که نیك سخن ویران و معمور شد** (13) Behrām-ı Gūr iki gün ṣoḥbet ḳıldı üçünci gün olıcaḳ seher vaḳtinde leşkerile şikāra çıḳdı. Ṣol (14) yanında Hurmuz-ı ketḫudā idi ve ṣaġ yanında bir ulu dānişmend idi. Şāha dürlü dürlü ḥikāyetler dėrleridi Cem’den ve Ferīdūn’dan. (15) Ṭoġanlarla ve dāzūlarla ol gün gėceye dek şikār ėtdiler. İttifāḳ bir cānavara ṭuş gelmediler. Çünki aḫşam oldı (16) şāhuŋ göŋli ṭar, şikārdan gėrü döndi. Sarāya giderken bir laṭīf köye uġradı. Gördi ki yüksek evler ve sarāylar (17) ve nāzük bāġlar bāġçeler ve niçe ḫalḳ ve ṭavarlar ki vaṣfa gelmez. Behrām şāhuŋ ġażabıla göŋli ṭopṭolu ol köye geldi. (18) Diledi ki ol köyde yataydı. Meger

ol köyüŋ ḫalḳı şāhuŋ leşkerin ve şevketin teferrüc ėtmege yol üstine gelmişlerdi. (19) Şāh gelüp geçdi, hīç birisi şāha alḳış ėtmediler ve ağızların açmadılar. Anlaruŋ ḥareketine şāh incindi vezīre (20) eytdi: “Bu köy yıḳılsun ve cānavarlar ṭurağı olsun.” dėdi. Vezīr bildi ki şāhuŋ buyurduğı nedür, yoldan (21) çıḳup ol köye geldi. Köyüŋ ketḫudāların oḳudı ve eytdi: “Pādişāh sizüŋ köyüŋüzi ve yėmişlerüŋüzi (22) begendi. Diledi ki sizüŋ her biriŋüzi bir ulu kişi eyleye ve bu köyi bir muʿaẓẓam şehr ḳıla. Ve her biriŋüz begler olasız. ʿAvratlaruŋuz (23) ve oğlanlaruŋuz ulu kişi ola. Şimdiden ṣoŋra er ve ʿavrat, başlu başuŋuza ketḫudā oluŋ. Kimse sizüŋ üzeriŋüze ḥākim (24) olmasun. Ḫāṭırıŋuz ne dilerse ḳıluŋ, hīç kimseden ḳorḳmaŋ ve üşenmeŋ.” dėdi. Çünki köyüŋ yigitleri ḳorḫusuz oldılar, (25) baş ḳaldurup evvel ketḫudālarınuŋ başın kesdiler. Ve her kişi ki bir kişiden incinmişidi mecāl vėrmeyüp depeledi. Köyüŋ ḫalḳı

(167b) (1) birbirine ḳılıç ḳoydılar. Niçe ulu kişiler başdan ve māldan çıḳdılar. Ḳalan ḫalḳ başlu başın alup dağılup ḳaçdılar. Ṣan ki ol (2) ḫalḳ üzerine ḳıyāmet ḳopdı. Sehel zamān içinde ol köy yıḳıldı. Şöyle oldı ki köy içinde bir ādem ve ṭavar ḳalmadı. (3) O nāzük bāğçeler ṣusuz ḳurudı ve cānavarlar ṭurağı oldı. Ol sarāylar yıḳılup yėri ṣaḥrāya döndi. Bunuŋ üzerine (4) bir yıl geçdi. Bir gün Behrām bahār vaḳtinde yine ol ṭarafa şikāra gitdi. Yolı ol gördügi köye uğradı. Baḳup gördi ki (5) ol sarāylar yıḳılmış ve ol bāğçeler ḳurumış ve ol yörede bir ādem ḳalmamış. Şāh ol yėri ol vechile göricek ėtdigi (6) işe peşīmān oldı ve Ḥaḳ teʿālādan ḳatı ḳorḳdı. Vezīre eytdi: “Ėy Rūzbih, ḥayf ola ki şuncılayın ḫūb köy (7) bu resme ḫarāb ola. Gerçi anuŋ ḫalḳı yatlulıḳ eylediler ve bizümle düşmen gibi deprendiler. Y*ine*[326] Bize lāyıḳ degüldi ki buncılayın iş ḳılavuz (8) ve Taŋrı ḳatında günāh-kār olavuz. Yüri tīz ḫazīneden māl getür bu köyi bayağı gibi eyle. Şöyle olsun ki bu köy ḫalḳınuŋ (9) cümlesi bizden rāżī olsun.” dėdi. Vezīr, şāh ḳatından gidüp tīz ol vīrān köye geldi. Maḥalle maḥalle arayaraḳ bir yėrde (10) bir işden ḳalmış pīr kişi gördi. Yaḳın gelicek selām vėrüp pīre ʿizzet ėtdi ve atından inüp yanına oturdı. (11) Luṭfıla ve ḫulḳıla aŋa çoḳ söyledi ve eytdi: “Ėy yaş yaşamış ve çoḳ ʿömür sürmiş pīr, işbu maʿmūr köy (12) neden böyle ḫarāb oldı?” dėdi. Pīr eytdi: “Bir gün şehriyār, avdan gelürken yolı bu köye uğradı. Ol geçüp (13) gitdükden ṣoŋra bir ʿaḳılsuz vezīri varımış. Bizüm ḳatumuza geldi, eytdi: ‘Siz bu köyüŋ ulularısız. Şimdiden ṣoŋra (14) her biriŋüz ketḫudā oluŋ. Kimseyi ādem ḥisābına urmaŋ. Hīç kimsenüŋ ḥükmi size olmasun.’ dėdi. Ol sözüle (15) yigit, yeŋil baş götürüp köyüŋ uluların

[326] B. nüshasından tamamlanmıştır.

öldürdiler. birbirin ḳırup mālın ve ṭavarın yağmaladılar. Ol sebebden ḫalḳ (16) ṭağılup her biri bir yaŋa ḳaçdılar. Taŋrı ol vezīrden ḫoşnūd olmasun. Belā vü ḳażā anuŋ üzerinden eksük olmasun ki (17) anuŋ ucından başımuza buncılayın ḥāller geldi." dėdi. Rūzbih, ol pīrüŋ ilencinden ḳatı ḳorḳdı ve cigeri derdile (18) ṭoldı ve eytdi: "Ėy pīr, ulıŋuz ve ketḫudāŋuz kimdür?" Eytdi: "Bunuŋ gibi yėrde kim olur ve ulu kim olsun ve ketḫudālıġı kime (19) eylesün ki bunda ādem yoḳ bāġ yoḳ ekin yoḳ." Andan Vezīr eytdi: "Ėy pīr, şāh o köyüŋ yıḳılduġına özi göyündi. Gine (20) ʿimāret ėtmege buyurdı. Bu köyüŋ begligi ve ketḫudālıġı senüŋ olsun." dėdi. "Ve her iş senüŋ elüŋde olsun. Ḫazīneden (21) yėtecek ḳadar māl iste. Ve ol ṭağılup giden ḫalḳı gine yine cemʿ eyle. Bu köyi evvelkileyin ʿimāret eyle. Ve her kişinüŋ evvelden (22) ne ḳadar mālı ve ṭavarı varısa andan daḫı ziyāde şāhdan alıvėreyin. Gine ṣığırlar ve ḳoyunlar ve bāğlar ve bāġçeler diksünler. Ve kimse şimdiden ṣoŋra (23) anlardan bāc ve ḫarāc almasun ve cümlesine sen ḥākim ol." dėdi. "Daḫı ol vezīre yavuz duʿā ėtme ve yaramazlıġıla aŋma ki ol ėtdügine (24) anuŋ daḫı rıżāsı yoġıdı. Dė imdi sen bu köyüŋ ʿimāretine meşġūl ol. Ne ḳadar māl dilerseŋ ben şāh ḫazīnesinden (25) göndereyin." dėdi. Pīr bu sözi ėşidicek şād oldı. Ol geçen ḳıṣṣalardan āzād oldı, ṭurup evine geldi. Dört yaŋa köylere

(168a) (1) ḫaber ḳıldı. Giden ḫalḳı cemʿ ėtdi ve ol köyi ʿimāret eyledi. Ol ḫalḳ ki her biri ṭağılup bir yaŋa gitmişidi cümlesi ol ḫaberi ėşidüp (2) ve pīrüŋ köyi ʿimāret olduġın bilüp gine geldiler. Evvelkiden daḫı yėg evler yapdılar ve bāğları bāġçeleri gine tāze eylediler ve yėŋi (3) aġaçlar diküp atlar ve yundlar aldılar ve ol ṣaḥrāda ekinler ekdiler. Bir yıl içinde ol vīrān köyi cennete dönderdiler. Çünki bahār oldı (4) gine şehriyār şikāra giderken ol köye uġradı. Rūzbih-i Vezīr ḳatında idi. İkisi bile ol köye geldiler. Şāh baḳdı (5) gördi ki ol vīrān köy bir laṭīf maḳām olmış, bölük bölük ḳoyunlar ve ṣığırlar her ṭarafa yayılmış, köyüŋ içi ḫalḳıla ṭolmış, (6) bāğlar ve bāġçeler küllīsi zeyn olmış, ol dürlü dürlü çiçekler açılup her bāġçe bir cennete dönmiş. Şāh ol ḥāli görüp ʿacebledi, (7) eytdi: "Ėy Rūzbih, köy yıḳılup ḫarāb olup içinde bir ādem ḳalmamışdı. Ne eyledün ki gine böyle şėn oldı?" dėdi. (8) Rūzbih eytdi: "Bu köy bir sözile vīrān oldı ve bir sözile gine maʿmūr oldı. Şol vaḳt ki şehriyār, 'O köyi (9) ḫarāb ėt.' dėyüben ḳuluna emr ėtdi. Ben anları bī-günāh yėre ṭaġıtmaya Allāh'dan ḳorḳdum. Evet gördüm ki şāhuŋ (10) ḫāṭırı böyle diler. Ol köyüŋ ulularını ve kiçilerin cemʿ ėdüp dėdüm ki: 'Şimdiden ṣoŋra başlu başuŋuza ketḫudā oluŋ (11) ve sizüŋ üzeriŋüze kimse ḥākim olmasun. Er ʿavrat her biriŋüz ḫāṭıruŋuz ne dilerse işleŋ.' dėdüm. Bir köyde (12) iki ketḫudā ola ol köy ḫarāb olur. Anuŋ ḫod her biri bir ketḫudāydı ol sözile ol köy ḫarāb oldı.

Andan ṣoŋra (13) çünki şāh günāhların bağışladı, ben anlara bir yol daḫı gösterdüm. Ve bir ʿāḳıl kişi anlara ketḫudā ḳıldum. Ol köyi aŋa (14) ıṣmarlayup cümlesin anuŋ elinde ḳıldum. Çünki ketḫudā bir oldı, köy gine ʿimāret oldı. İmdi şāhā, eyü söz ḳıymetlü (15) gevherden yėgdür. ʿAḳl şāh olmaḳ gėrek ve söz pehlevān olmaḳ gėrek tā ki cān ġuṣṣa ve miḥnetsüz beden şehrinde rāḥat (16) ola. Şāhımuzuŋ göŋli dāyimā şād olsun, ʿadlile cihān ābād olsun." dėdi. Şāh Rūzbih'den bu ḫaberi ėşidicek (17) "Ėy Rūzbih, tāca ve taḫta lāyıḳsun." dėdi ve Rūzbih'e on bedre fülūrī bağışladı ve bir Ḫüsrevī ḫilʿat gėyürdi. Ve bir (18) zamān gine ṣoḥbet ėtdi tā şuŋa degin ki şikār vaḳti oldı. **رفتن بهرام كور بشكار و دليري كردن** Andan ṣoŋra (19) şāh her memleketden leşker cemʿ ėtdi. Ol leşker içinden oḳ atıcılar ve pehlevānlar ögürtledi. On biŋ güzīde atlu-yıla (20) şikāra çıḳdı. Ḫayme ü ḫır-gāh aldılar ve serā-perde götürdiler. Ḳullar ve raʿiyyetler ve leşker, öŋünce giderleridi. Her yėrde (21) ḳuyular ḳazup çıḳruġın ve ḳoġasın ḥāżır ḳılurlardı tā ki leşker her yėrde ṣusuz olmaya. Leşker ardınca şāh bir niçe ḫāṣ (22) ādemlerile ve ṣafā-yı ḫāṭırıla ve ʿālī himmetile gelürdi.

Naẓm
Kişi ne bulursa himmetden bulur
Himmeti yoḳ kişi himmet ne bilür
(23) Himmetüŋi key yücede ṭutasın
Her neye ḳol ṣunarısaŋ yėtesin
Ol kişi kim yüce ṭuta himmeti
Aŋa göre artar anuŋ niʿmeti
(24) Niʿmet isteriseŋ ziyāde dünyede
Key bülend ėt himmetüŋi ėy dede
Nefsine ḳāniʿ olan niʿmet bulur
ʿĀlī himmetlü cihān milkin alur

(25) Çünki Behrām-ı Gūr bir maḳāma ėrişdi gördi ki daġ ve ṣaḥrā ḳolanlarıla ve arslanlarıla ṭolmış. Eytdi ki: "Şikāruŋ yėrine geldük,

(168b) (1) mīşe içi ṭopṭolu arslandur. Daḫı ġayrı yėre gitmek olmaz. Bu gėce bunda ḳonalum, ṣabāḥa degin ʿişret ėdelüm. Çünki ṣabāḥ (2) ola evvel ḳılıcıla bu arslanları ḳıralum. Mīşede arslan ḳalmaduġından ṣoŋra ḳolanlar şikār ėdelüm." Çün ol gėce (3) geçdi ṣabāḥ şāh leşkerile mīşenüŋ ucına geldi. Hem ol sāʿat bir arslan bir ḳolan yėyüp ḳarnı ṭoḳ olmış (4) ṣalını ṣalını mīşeden ṭaşra çıḳdı. Şāh yārānlarına eytdi: "Bunca zamāndur ki arslanı oḳıla

düşürürem. Oḳula (5) arslan öldürmek iŋen erlik degüldür. Şimdi bu arslana ḳılıcıla varayım tā baŋa bahādır degülmiş dėmesinler." dėdi ve atdan indi. (6) Bir kepenegi ṣuya ıṣlayup gėydi ve bir ceng atına suvār oldı, arslandan yaŋa yürüdi. Arslan çünki ejdehā gördi (7) ayaġ üzere ṭurdı. İki elin ṣundı ki şāhuŋ atına pençe ura. Şāh anı ayaġınuŋ arḳasıyla ḳaḳdı. Tekrār ḥamle ėdince (8) ḳılıcıla başıra eyle urdı ki ortasından iki pāre oldı. Anuŋ ardınca dişisi daḫı enüklerin uydurup gelürdi. Ol (9) ḥāli göricek bir kerre aŋrayup şāha ḥamle ḳıldı. Şāh üzengi üzerine ṭurup anı daḫı ḳılıcıla eyle çaldı ki tāze ḫıyār (10) gibi iki pāre eyledi. Cemīʿ ḫalḳ şāha taḥsīn ėtdiler. Andan bir kişi ilerü gelüp eytdi ki: "Ėy güneş yüzlü şāh, hīç kendüzüni (11) esirgemez misin bu mīşenüŋ içi ṭurduġınlayın enüklü arslandur. Ve bunuŋ arslanı ḳırılmaġıla dükenmez. Ve bu mīşenüŋ uzunı (12) otuz ferseng yėrdür. Bu yıl eger bunda arslan avlarsaŋ dükenür degüldür. Ve dünyāda arslan eksük olacaḳ degüldür. (13) Sen ki yėryüzinüŋ şāhısın, niçün arslan içün kendüzüŋe böyle zaḥmet vėrürsin? Vech oldur ki geyikler ve ḳolanlar şikār (14) ėdesin." dėdi. Şāh eytdi: "Ėy pīr-i ʿāḳıl, yarın ṣabāḥ elüme oḳ yay alup ḳolanlar şikār ėdeyin. Pehlevānlar ve begler, (15) daḫı benümle bile oḳ yay alsunlar ve her ṭarafdan şikār ėtsünler. Biz erlik dādını ol vaḳt vėrürüz." dėdi. Ve merdāne nefsüŋ (16) ḥaḳḳından ol zamānda gelürüz ki ḳılıcı ve çomaġı elden ḳomayavuz." dėdi. Vezīr eytdi: "Şāhā, eger saŋa ḥarīf olur bir (17) pehlevān daḫı olaydı veyā saŋa beŋzer meydānda bir suvār olaydı Rūm'da ve Çīn'de tāc ve taḫt ḳalmayaydı cemīʿ hüner-mendler (18) raḫtın deŋize ṭaşıyaydı. Yavuz göz senüŋ cemālüŋden ıraġ olsun. Hemīşe menzilüŋ gülşen ve bāġ olsun." dėdi. (19) Ol aradan şāh gine serā-perdeye geldi av ṭonların çıḳarup gevdesin yudı. Ḳılıcınuŋ ḳanın yudı. Andan şāh içün (20) bir laṭīf yėr düzüp müşgile ve gül-ābıla terbiyet ḳılmışlardı. Şāh gelüp ol arada ḳarār ėtdi. Yėrlü yėrinde begler (21) ve pehlevānlar ḳarār ėtdiler. Andan şāh buyurdı ḫūn getürdiler. Dürlü dürlü ṭaʿāmlar yėnüp ḳaldurdılar. Şāh buyurdı meclis (22) ārāste ḳıldılar. Ol ay yüzlü ve ḳara gözlü sāḳīler saḳlar ṣaġıyup ve bilekler açup sāḳīlıḳ ėtmege (23) meşġūl oldılar. Andan şāh buyurdı, ol billūrdan büyük cāmı ṭoldurdılar; şāhuŋ eline ṣundılar. Şāh (24) ol ṭoluyı alup ʿādil pādişāhlar ʿışḳına nūş ėtdi. Andan eytdi: "Ol Erdeşīr-i ʿādil ki anuŋ ʿadlinden (25) pīrler yigit olurdı. Bizüm ulumuz oldur ve biz anuŋ ḫiẕmet-kārı yėrindeyüz ve anuŋ ʿādetin dutaruz.

(169a) (1) Ve ṣoḥbetde ve cengde andan ġayrı kişiye şāh dėmeŋ." dėdi. Ve daḫı eytdi: "Şol vaḳt ki İskender-i Rūmī gelüp İrān'ı (2) vīrān ḳıldı, nā-merdlıḳ eyledi ki otuz altı şehriyārı bī-günāh yėre öldürdi. Şimdi daḫı adı aŋılsa pādişāhlar (3) aŋa nefrīn ėderler. Nitekim Ferīdūn'a āferīn ėderler. Ben daḫı cihānda bir dirlik ėdeyin ki bundan ṣoŋra bir yėrde adum

(4) aŋılsa baŋa daḫı āferīn ėdeler." dėdi. Andan buyurdı, bir ḫūb āvāzlu dellāl getürdiler. Eytdi ki: "Leşker içinde çağır (5) ve cemīʿ ḫalḳa bildür ki 'Yarḳū şehrinde ve Cez vilāyetinde tā Buḫārā'ya varınca ve Māçīn'e varınca her kişi ki bir kimsenüŋ (6) altunına ve gümişine el ṣuna anı yöni gėrü ʿaṭā bindürem ve iki ayağın atuŋ ayağı altından demürledürem ve üzerine müvekkeller ḳoram. (7) Tamām şehri ve leşkeri gezdürem. Andan ṣoŋra anı Guştāsb'uŋ odı ḳatına gönderürem. Yaʿnī başını keserem ve ne aldıysa gine (8) issine alıvėrürem. Ve şol kimsenüŋ ki atı bireginüŋ ekinine ve bāġçesine gire, anı bir yıl zindānda yatururam. Ve şol kimse ki (9) oda ḳarşu maʿbūd öŋinde yüzin ṭopraġa ura ve kimseye ziyānı ṭoḳunmaya ol kişiye murādınca māl ve niʿmet vėrem.'" dėdi. (10) Andan ṣoŋra gėceye dek ʿişrete meşġūl oldı. Cez'üŋ ve Barḫ'uŋ ḫalḳı ol ṣaḥrāya av etin almaġa ve teferrüc ḳılmaġa geldiler. (11) Ṣabāḥ oldıġınlayın şāh bir yügrük ʿaṭā suvār oldı. Ve leşker daḫı binüp ellerine oḳ yay aldılar. Şāh eytdi: "Her kişi ki (12) eline oḳ ala şöyle gerekdür ki ḳolanı ṣaġrısında ura, oḳ gögsinden çıḳup gide." dėdi. Eyle dėyecek bir pehlevān (13) ilerü gelüp eytdi: "Ėy şehriyār, işbu leşkere naẓar ėt. Senüŋ yayuŋ gibi yay kimüŋ var ve sencileyin oḳ kim atar? Allāh senüŋ ʿömrüŋi (14) ve tācuŋı dāyim eylesün. Sen ki elüŋe oḳ alup ḳılıç ve gürzṭutasın ol yėrde leşkerüŋ ve pehlevānlaruŋ ḫacāletinden ḳolı ditrer (15) ve āʿżāları süst olup ḳılıç dutmazlar." dėdi. Şāh eytdi: "Pes bu erlik ve ḳuvvet daḫı Ḥaḳ teʿālā'dan bir baḫşāyişdür. (16) Andan ʿināyet olmıyacaḳ Behrām ne kişidür?" dėdi. Behrām şāh bu sözi söyleriken ıraḳdan bir ėrkek ḳolan çıḳdı. Şāh, Şebtīz'e (17) mehmūz urup yıldırum gibi ol ḳolana ėrişdi. Ṣaġrısında bir oḳ eyle urdı ki oḳ ḳolanuŋ gögsinden çıḳup yėre yatup (18) belürsiz oldı. Ḳolan düşdi. Leşker üstine gelüp şāhuŋ oḳınuŋ zaḫmından ʿacebe ḳaldılar. Şehriyāra hezār āferīn (19) ḳıldılar, ol erlige ḥayrān ḳaldılar.

Beyt
Adıyıdı gerçi kim Behrām ėy yār
Erlige gelicegez Sām-ı suvār
(20) Göz urursa sürme olur kūh-ı ḳāf
Ḳılıcı baḥrı yıḳar ḳılsa muṣāf
Oḳınuŋ efʿāsı çün yaydan çıḳar
Zehr gibi ėrdügi yėri yıḳar
(21) Zār ėder hem rezmde Guştāsb'ı
Ḫor eyler bezmde Luhrāsb'ı

Ve bir pehlevān eytdi: "Ėy şehriyār aramuzda atlu hemān sensin. At segirtmek (22) ve hüner göstermek saŋa yaraşur. Hünerde biz saŋa nisbet ėşege binmege daḫı lāyıḳ degilüz." dėdi.

Şāh eytdi: “Pehlevān, bunlar (23) Ḥaḳ teʿālā’nuŋ ʿināyetidür. Bizüm elümüzden ne gelsün? Şuŋa ki andan ʿināyet olmaya cihānda andan ḫor ve andan kötü kimse (24) olmaz.” dėdi. Meger bir dişi ḳolan enügin uydurup bir ṣaḥrāda ḳaçardı. Segirtmekden enügi yoruldı. Daḫı öŋünce sürüp giderdi. (25) Şāhuŋ gözi ṭuş oldı. Fiʿl-hāl atıla ol ḳolana ėrişdi. Bėlinde ḳılıcıla çalup iki pāre eyledi. Begler ėrişüp

(169b) (1) ol ḳılıcuŋ zaḫmını teferrüc eylediler ve “Ḳılıç şöyle gėrek ve ḳuvvet daḫı budur.” dėdiler ve şāha āferīn ḳıldılar. Mecmūʿ-yı leşker (2) segirdüp ol araya vardılar. Ol ṣaḥrāda ḥisābsuz ḳolan ḳırdılar ve niçesin dirile kemendile ṭutdılar. Andan şāh (3) buyurdı, altun ḥalḳalar düzdiler. Üzerine kendü adın yazdılar. Üç yüz ḳolanuŋ ḳulaġına altun ḫalḳa gėçürdiler (4) ve şāhuŋ ṭamġasın urup ol mīşede gine ṣalıvėrdiler. Andan ṣoŋra şāh buyurdı, münādīler çaġırdılar. (5) “Vay ol kişiye ki av etin kimseye ṣata. Kimüŋ ḥāceti ise rāygān alsun.” dėdiler. Bu ṭarafdan Berḳūt ve Cez ululları (6) dürlü dürlü armaġānlar ve dībālar alup şāhuŋ ḳatına geldiler. Şāh anlaruŋ nesnesin ḳabūl ėtmedi ve ol memleketüŋ ḫarācın (7) baġışladı. Andan şāh Cez şehrine gelüp ḳondı. Bir hafta anda oturdı. Şāhuŋ bār-gāhın meydānda ṭutdılar. (8) Eks̱er vaḳt şāh ol bār-gāhda olurdı. Andan bir ḫoş āvāzlu ve yoḫsullar sevici münādī, şāhuŋ emriyle çaġırdı ki: “Ėy kimseden (9) gūc görenler ve nesneye gūci yėtmeyenler! Meydāndan yaŋa gelüŋ. Murāduŋuz neyise ḥāṣıl ola.” Ve daḫı eytdi: “Şol kimseler ki (10) pīr ola, işden ḳala ve şol yigitler ki ḫasta ola iş işleyemeye ve daḫı şol kimse ki borçlı ola ödeyümeye (11) ve daḫı şol oġlancuḳlar ki atası anası olmaya veyā bir kişi dervīşlıḳ ucından oġlancuḳların besleyümeye cümlesi ḳatuma gelsin, (12) her kişinüŋ murādı neyse ḥāṣıl eyleyem.” dėdi. “Ve daḫı benüm ḫalḳumdan şol kişi bir kimseye ẓulm ėtmiş ola anı boġazından aṣam.” dėdi. (13) Andan ḫazīne ḳapusın açdı. Ne ḳadar dervīşler ve yoḫsullar varısa ġanī ḳıldı. Bir haftadan ṣoŋra şāh ol aradan göçüp Baġdād’a (14) geldi. Pehlevānlar ve begler öŋünce gitdiler. Andan şāh leşkere destūr vėrdi. Cümle maḳāmlu maḳāmına gitdiler. Çünki şāh, Burzīn (15) ḳızlarınuŋ köşklerine geldi. Ḳızlar daḫı köşki zeyn ėdüp ellerine çeng alup şāhıla ʿişret ėtmege meşġūl oldılar. Şāh (16) her gėce birinüŋ ḥücresinde varup olurdı. İki hafta şāh anda oldı. Her birine bī-ḥisāb māl vėrdi. Andan şehr-i İṣṭeḫr’e geldi. (17) Başına tāc ḳodı. Andan Ḫarrād köşkine geldi. Ḳapusın açdı ve içindeki putlara bī-ḳıyās māl vėrdi. Andan (18) meşkūy-ı zerrīnde olan ḫātūnlaruŋ her ḳanḳısınuŋ ki başında tāc olmaya ve altında taḫt-ı ʿāc olmaya şāh andan ötri (19) Rūzbih’e ḫışm eyleyüp eytdi ki Rūm’uŋ ve Ḫaraz’uŋ ḫarācın getüricek anlara vėrdi. Hem şindi Sipāhān (20) gencinden ve Rāy gencinden yüklerile fülūrī getürdi ki “Ben İrān şāhı olam, ḫātūnlarumuŋ

başında tāc olmayup (21) her biri taḫt üzerinde olmamaḳ lāyıḳ mıdur?" dėdi. Pes şāhuŋ emriyle her memleketden ḫarāc isteyüp yėryüzini (22) altunıla zeyn ėtdiler. Bunuŋ üzerine neçe zamān geçdi. Şāh dāyimā yėmekde ve içmekde ve şādılıḳda idi. **رزم بهرام كور با خاقان چين** (23) Behrām şāhuŋ bu vechile ẕevḳe ve ʿişrete meşġūl olduġı her iḳlīmde yayıldı. Hind'de ve Türk'de (24) ve Rūm'da ve Çīn'de şöyle bilindi ki Behrām-ı Gūr gėce gündüz ʿişretdedür, cihānda kimseyi ādem yėrine urmaz. Ne gündüz gözcisi var (25) ve ne gėce ḳara ola[327] muḳayyed olur. Ḳatında bir pehlevān yoḳ, leşkeri dağılmış. ʿÖmrüni şādlıġıla ve oyunıla gėçürür. Dünyāda kendüden

(170a) (1) artuḳ kimse vardur, dėmez. Çünki Ḫāḳān-ı Çīn bu ḫaberi ėşitdi Çīn ve Ḫotan' leşkerin devşürdi. Müretteb yaraġın (2) görüp ʿazm-i İrān ḳıldı. Bir ṭarafdan ḳayṣer-i Rūm daḫı ʿasker çeküp ser-ā-ser Rūm çerisin cemʿ ėdüp ol daḫı İrān'a (3) ḳaṣd ḳıldı. Bir ṭarafdan Şengül-i Hindī, Hindūstān, Ḳatūç ʿaskeriyle ve Cāzūstān çerisile ol daḫı İrān'uŋ üstine (4) yüridi. Her biri ḳaṣd ḳıldı ki İrān'uŋ taḫt u tācın ele getüre. Çünki Rūm'dan ve Hind'den ve Çīn'den İrān'a ḫaber (5) yėtişdi, bildiler ki üstlerine üç ṭarafdan ulu düşmen gelür. İrān'uŋ ne ḳadar ulular ve eski pehlevānları ve nām-dārları (6) varısa cümlesi ḫışmıla Behrām-ı Gūr ḳatına geldiler ve Behrām'a ḫaylī ḳatı söz söylediler. Dėdiler ki: "Ėy şehriyār, beŋzer ki (7) baḫt u devlet senden yüz dönderdi. İḳlīm ve vilāyet isteyen kişinüŋ göŋli dāyimā ceng tedbīrinde ve düşmen fikrinde (8) olur. Ve senüŋ ḫāṭıruŋ dāyimā oynamaḳda ve ʿişret ėtmekde. Tāc u taḫt gözüne görünmez ve leşker ü genc ʿaynuŋa gelmez." dėdiler. (9) Behrām şāh ol naṣīḥat ėden kişilere eytdi: "Niçün üşenürsiz Ḥaḳ teʿālā'nuŋ yardımı ve nuṣreti bizümle biledür. Ol pādişāhuŋ (10) ḳuvvetiyle İrān'ı ḳurd pençesinden ḳurtaram. Erligile ve çomaḳıla ve ḳılıcıla ve mālıla bu belāyı İrān'dan döndürem." dėdi. Bunlaruŋ (11) sözinden Behrām hīç ḳayırmadı. Anlara laṭīfe gibi bir ḫaber vėrdi, kendü ẕevḳine meşġūl oldı. Behrām'uŋ bu işine pehlevānlar (12) ve ulular ḳatı saḫt oldılar ve dėdiler ki: "Bunuŋ ilden ve memleketden derdi yoḳ. Şimdiden ṣoŋra her kişi bundan yüz dönderür ve kimsenüŋ (13) buŋa muḥabbeti ḳalmaz." dėdiler. Behrām şāhuŋ ḫod göŋli uyanuġıdı bu ḫaberden ḳatı ġuṣṣaya düşmiş idi. Sırrıla (14) ol ʿaskere bir çāre fikr ėderdi. Evet rāzını hīç kimseye bildürmez idi. Cümlesi İrān şehri Behrām'uŋ işinden ġuṣṣaya (15) düşmişidi ve ḳayġudan cigerleri pür-ḫūn olmışıdı ve dükelisi şehriyārdan ümīdi kesmişlerdi ve kendüleri düşmen elinde zebūn (16) bilmişleridi. Bunlar bu ḥālde iken bir gün Behrām şāha ḫaber yėtişdi ki:

---

[327] B. Ḳaravula Müstensih hatası nedeniyle "ḳara ola" şeklinde yanlış yazıldığı düşünülen kelime cümlenin anlamı ve kelimenin bağlamla ilişkisi düşünüldüğünde "ḳaravula" şeklinde yazılmalıdır.

"Uş Çīn ʿaskeri İrān'a geldi. Ne çāreŋ (17) varısa ḳıl." dėdiler. Pes Behrām şāh Gustehem'i ḳatına oḳudı ki hem pehlevānıdı ve hem şāhuŋ ketḫudāsıydı. (18) Çīn ʿaskeri aḥvālinden biraz aŋa söyledi. Ve hem Mihr-i Berzīn'i ve Ḫarrād-ı Kürd ve Ferhād ve Endiyān ve Behrām-ı pīrūz'ı (19) Ḫurūzān-ı Türk'i ki biri Gīlān şāhıdur ve biri Rāy sulṭānıdur ve daḫı Dād-ı Burzīn ki Zāvilistān şāhıdur (20) ve hem ulu pehlevāndur ve Ḳārūn-ı pīl-ten'i ve daḫı Şīr-i Berzīn'i ve bu on adı bellü pehlevānları ḳatına cemʿ eyledi ki her biri (21) bir arslan idi ve kendüyi bir leşkere ururdı. Andan ṣoŋra İrān'dan dört yüz güzīde bahādır kişi aldı ki her biri (22) iş görmiş aṣil-zādeler idi ve ḳırḳar yaşında kişiler idi. Her ḳırḳ kişiye bir pehlevānı baş eyledi, ḫalḳa şikāra (23) gider ṣūretin gösterdi ve taḫt u tācı ḳardaşı Nirsī'ye ıṣmarladı tā genc ü iḳlīmi ṣaḳlaya. Kendüsi ol leşkeri alup (24) Āzerbāycān yolın ṭutdı ki āteş-perestlerüŋ ʿibādet ėdicek yėrleri-di ve anda bir ulu āteş gede varıdı. (25) Çünki Behrām, Pārs'dan çoḳ leşkerile gitmedi; ḫalḳ şöyle iʿtiḳād eyledi ki: "Şāh ceng ėtmekden ḳaçdı, düşmene

(170b) (1) cevāb vėremeyem dėyü ḳorḳdı." dėdiler. Behrām şāh üzere gitdüginden ṣoŋra ḳayṣerden ėlçi geldi. Nirsī ėlçiyi kendi köşküne (2) ḳondurdı ve aŋa ḳatı ʿizzetler ėtdi. İrān leşkeri cümlesi dėrilüp vezīrüŋ ḳatına geldiler tā ki Behrām'dan ḫaber bileler. Hīç biri (3) Behrām'uŋ ḥālin bilmediler. Dükeli ḫalḳ dėdiler ki: "Behrām tāc u taḫtından vāz geldi. Bunuŋ gibi buŋ deminde bizi ḳoyup gitdi. Ve bizüm (4) arḳamuzda gencler ve ḫazīneler ṭoldurdı. Şimdi niçün bizüm terkümüz urdı? Er degilmiş." dėdiler. Ve her biri bir dürlü söz söylediler. Āḫir cümlesinüŋ (5) sözi ve ulu vezīrüŋ tedbīri anuŋ üzerine ḳarār buldı ki Ḫāḳān-ı Çīn'e müdārā ėdeler ve aŋa "Senüŋüz." dėyü ėlçi göndereler (6) ve ḫarāc vėrmege rāżī olalar tā ki memleket ḫarāb olmaya. Nirsī eytdi: "Bu fikr degüldür. Behrām gitdiyse nola? Leşker (7) yėrinde ṭurur. Leşker devşürelüm, ḫazīne açalum; māl ḫarc ėdelüm. Silāḥlar çıḳaralum, ġayret ėdelüm ve düşmenile ṭurışalum; düşmene (8) zebūnlıḳ göstermeyelüm." dėdi. İrānīler bu sözi ėşidicek eytdiler: "Cengi kimüŋ içün ėdelüm? Behrām ise başın aldı gitdi. (9) Bilesinde leşker yoḳdur ki bize bir meded ola dėyevüz. Şimdi eger Ḫāḳān-ı Çīn bu vilāyete ceng içün yürüye kimse cevāb vėremez. (10) Memleket yıḳılur, ḫarāb olur. Ne leşker ḳalur ve ne şehr ḳalur. Bir çāre ėtmek gėrek ki ilimüz yıḳılmaya." dėdiler. Meger İrān'da bir ʿālim (11) kişi varıdı. Adına Hümā dėrleridi. Söz ehli ve kemāl issi ʿāḳıl kişiydi. İrānīler ittifāḳ ėtdiler ki bir nāme yazup anuŋla Ḫāḳān-ı Çīn'e (12) göndereler. Pes ḳullar gibi tażarruʿyıla ve meskenetile nāme yazdılar. İçinde dėdiler ki: Biz Ḫāḳān-ı Çīn'üŋ ḳulıyuz ve anuŋ emrine (13) muṭīʿüz ve aŋa bāc u ḫarāc vėrmege rāżīyuz ki anuŋla ceng ėtmege

bizüm ṭāḳatumuz yoḳdur. Armaġānlar ve nişārlar gönderelüm (14) ve çoḳ yalvaralum ve ne ḳadar ḫarāc dėrse vėrelüm." dėdiler. Pes Hümā, bir niçe ulularla nāmeyi alup ḫāḳān ḳatına geldiler ve İrān (15) serverlerinüŋ selāmın getürdiler. Tūrān şāhı bu sözden ġāyet şād oldı. Bildi ki Behrām başın alup İrān'dan çıḳup gitmiş, (16) bilesince hīç leşker almamış. Ḳatındaġı Türklere eytdi ki: "Şimdiden ṣoŋra devrān bizümdür. Çarḫ-ı gerdūn bize rāmdur. Kimüŋ elinden (17) gelürdi ki ceng ėtmeksüzin İrān'ı ele getüreydi?" dėdi. Andan gelen ėlçiye aġır bahālu ḫilʿat gėyürdiler. Ve çoḳ nesneler (18) baġışladı ve gelen nāmeye bir cevāb yazdı. Nāmede İrān ulularınuŋ tedbīrine āferīn ḳılup eytdi ki: "Ėlçinüŋ ḫaberine ben daḫı (19) rāżīyam ve leşkerümle Merv'e varam. Cihānı ʿadlile ve rāyile ve ʿaṭāyıla müzeyyen ḳılam. İrān serverlerinüŋ armaġānı ve ḫarācı gelince anda oturam (20) ve leşkerüme kimseyi incitdürmeyem." dėdi. Ėlçi yėl gibi yine İrān'a geldi. Ḫāḳānuŋ ḫaberin vėrdi ve nāmeyi getürdi. Bu ṭarafdan (21) ḫāḳān ol ʿaẓametlü leşkerle Merv'e gelüp yėmege ve içmege meşġūl oldı. Merv'üŋ içinde çalmaḳdan ve eytmekden ve şādılıḳdan (22) kimsenüŋ gözine uyḫu gelmezdi ve Behrām şāhı kimse ḫāṭırına getürmezdi. Dükeli ʿasker ʿişrete meşġūl idi. Ne gözci (23) varıdı ve ne ḳaravul varıdı. Gėce ve gündüz çeng āvāzıyla ʿişret ėderlerdi. Hīç cengi ḫāṭırlarına getürmezlerdi. (24) Ve İrān'dan ḫarāc gelmesine muntaẓırlar idi. Keçirek ṭutduḳlarına ḫāḳān ḳaḳımışıdı. Bu ṭarafdan Behrām şāh, vaḳtine (25) ḥāżır olup yėmegi ve içmegi ḳomuşdı. Ėşitdiki ḫāḳān, var leşkerin ḳaldurup Merv'e gelmiş. Ve cemīʿ raḫtların Āzer'de ḳodılar.

(171a) (1) Her kişi hemān iki at aldı. Şāh ol serverlere eytdi: "Ėy benüm pehlevānlarum ve hüner-mendlerüm! Sizden dilerem ki benüm öŋümde and içesiz ki (2) cengden kimseŋüz yüz çevürmeyesiz ve beni ḳoyup gitmeyesiz." dėdi. Anlar daḫı cümle aġır and içdiler ki bu ʿahdi ṣımayalar (3) ve ölmege rāżī olalar, şehriyārdan yüz çevürmeyeler. Andan ṣoŋra Behrām eytdi: "Ėy serverler, egerçi şāhlar çerisiz (4) uġraşa varmazlar; velīkin çerinüŋ yüregi ve ḳuvveti pādişāhındandur. Pādişāh ki yüreklü ve ġayretlü ola, düşmenden ʿasker (5) ḳaçmaya; ʿasker daḫı anı gözedür. Şanki cemīʿ ʿasker anuŋla biledür. Ve ger şāh yüreksüz ola, düşmene ṭurmayup ṣına; anuŋ (6) ṣınuġın ʿālemüŋ ʿaskeri baġlayamaz. İmdi İrān'da beglerden ve pehlevānlarından ve iş görmiş kişilerden sizden ġayrı bu ḳadar cemīʿ ʿasker (7) bile daḫı olsa iş başaracaḳ kişi sizlerden ġayrı yoḳdur. Siz siz hīç üşenmeŋ. Şimdiki ḥālde ḫāḳānıla ceng ėtsem gėrek ve ʿālemi (8) anuŋ başına teng ėtsem gerek. Ve ʿālem anuŋdur ki şimdi Merv'de şād u ḫandān oturmışdur ve cihān ḳayġusın göŋlinden götürmişdür. (9) Hīç Behrām ḫāṭırıŋa gelmez ve eline piyāleden ġayrı nesne almaz. Bil ki Behrām'ı ādem ḥisābına

şaymaz. Şimdi vaḳtdür ki yolları bağlayavuz, (10) düşmenden intiḳāmumuz alavuz.” dėdi. Pehlevānlar eytdiler: “Ėy arslanları zebūn ėdici şāh, bizüm başumuz senüŋ ayaġuŋa ṭopraḳ olsun ve cānımız (11) senüŋ yolına ḳurbān olsun. Bu ḳadarca kişiyle ancılayın ʿaskerüŋ yolı nice bağlana? Sen ʿālemüŋ şāhısın biz ḳuluŋuz. Ne buyurursaŋ (12) anı ėdelüm.” dėdiler. Çün Behrām bu sözi ėşitdi buyurdı, her kişi atı *üzerine*[328] ṭabl-bāz bağladılar. Andan ol dört yüz kişiyle ve on (13) pehlevān cebeler gėyüp müretteb yaraġa gėrüp atlandılar. Allāh’ı yād ėdüp anuŋ ẕikrile bu işe bėl bağladılar.

Naẓm

(14) Her iş içre ḳul Ḥaḳḳ’ı aŋmak gerek
Farż u vācibdür yaḳīn bilmek gėrek
Evvel Allāh adını yād ėdeler
İşe andan ṣoŋra bünyād ėdeler
(15) Zīrā Ḥaḳ durur oŋaran her işi
Emr-i Ḥaḳ’suz işi başarmaz kişi
Ḥaḳ’dan ayru iş başarayım dėyen
Niçe dürlü tedbīrüŋ ḳaydın gören
(16) Biŋ dürişse başa iletmez işi
Ṣoŋra urur ḥayfıla ele dişi
Er iseŋ işde Ḥaḳḳ’ı yād eyle sen
Tā işüŋ başarasın sen ṣaġ esen
(17) Başarıcaḳ er işini şād olur
Göŋlinüŋ her küşesi Baġdād olur

Andan Behrām-ı Gūr, ol pehlevānları alup gėce ve gündüz ṭurmayup (18) yürütdiler. Şol ṭaġdan aḳar ṣu gibi segirtdiler Erdebīl ḳapusından Āmul’a geldiler. Āmul’dan çekilüp Gurgān’a geldiler. Gurgān’dan (19) Nesān şehrine geldiler. Öŋlerince bir ḳulavuz varıdı. Ṭaġ u ṭaş geçüp yola ize baḳmayup gėce yüriyüp ṣabāḥ olıcaḳ yėr yėr gözciler (20) ḳoyup bir yėrde diŋlenürlerdi. Bu resme gitmegile Merv’e yaḳın geldiler. Şöyle tīz geldiler ki ḳuş daḫı öyle tīz gelmeyeydi. (21) Şāh Merv’e yaḳın gelicek cāsūslar gelüp muştıladılar ki: “Ḫaḳan Kişmihin’e şikāra gitmiş.” dėdiler. Behrām şāh bu sözi (22) ėşidüp şād oldı. Ol gün anda diŋlendi. Aḫşam olıcaḳ buyurdı ki ol dört yüz nerre-şīr Kişmihin’deki ʿaskeri (23) dört cānibden ortaya aldılar. Pes ṭabl-bāz urup ḥamle ḳıldılar. Pes Behrām şāh ve ol on ejderhā

[328] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ḳan dökmekiçün (24) ḳuşandılar ve ol dört yüz erile ḫāḳān çerisine ḥamle ḳıldılar. *Pes Behrām şāhuŋ ve*[329] ol erenlerüŋ naʿrasından ve ṭabl āvāzesinden (25) ḫāḳānīlerüŋ ḳulaġı ṭutuldı. Her kişi ḳıyāmet ḳopdı ṣandı ve kendülerin yav ḳıldı. Ol dört yüz er heybeti, erenlere

(171b) (1) dört yüz biŋ erden artuḳ göründi. Ḳılıç çeküp ol ġāfil ʿaskeri ḳaraŋu gėcede şöyle ḳırdılar ki gevdeleri ḳan götürdi. Ḫāḳān-ı Çīn (2) ḫar-gāhında yaturken ḳulaġına naʿra āvāzı ėrdi. "Ne ḥikāyetdür?" dėyüp ḳalḳınca Ḫurūzān yıldurum gibi ėrişdi, yėre urup iki elin (3) ḳafāsında muḥkem baġlayup cigerin ḫūn eyledi.

Naẓm
Daʿvāsı yayın ol erüŋ yaṣdılar
Cebrile yüzinüŋ üzre baṣdılar
(4) Erlik oyunı birle ütdiler anı
Çoḳ çekişüp ṣoŋra ṭutdılar anı
Çünki kendinden yaŋa buluşdı ol
Anuŋçun devletinden düşdi ol
(5) Kendüden yaŋa er oldur ṭurmaya
ʿĀḳ oluban aŋa ḳılıç urmaya
Düşmen olmaḳ müşkül işdür beglere
Şol āmān bilmez ḳıymetlü beglere
(6) Devlet anuŋ, kim bile miḳdārını
Aŋlaya elindeki her varını
Tā elem ėrgürmeyeler ulular
Bu siyāset içre ḳaplan ḫūlular

(7) Andan Çīn nām-dārlarından üçyüz kişi daḫı esīr ėtdiler. Andan ṣabāḥ oldı, gördiler ki ol ʿaskerüŋ onda biri ḳalmış; cümle (8) ḳılıçdan gėçmiş. Çünki ḫāḳān ṭutıldı, bāḳī ḳalan ʿasker, Çīn yolun ṭutup ḳaçdılar. Behrām şāh otuz ferseng yėr ol ʿaskeri (9) ḳovdı. Andan şāh, şād olup Merv'e geldi. Merv içinde Çīnīlerden bir kimse ḳomayup ḳılıçdan gėçürdi. Andan şāh ol av (10) yėrine geldi. Çīn ʿaskerinüŋ nesi varısa cümlesin ʿaskerine baġışladı ve düşmene furṣat bulduġına Ḥaḳ teʿālā'ya çoḳ şükrler (11) ėdüp bir ḳaç gün Merv'de oturdı. ʿAsker diŋlenüp atlar dinceldi. Andan şāh ol kīnile ʿazm-i Buḫārā ḳıldı. Bir gün bir nice yürütüp (12) Āmūy'a geldi. Andan gėce içinde Ḳarup ṣuyını geçdi. Çün ṣabāḥ olup gün ḳalḳınca ol

[329] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ṣaḥrāyı daḫı geçdi. Çīn leşkerini birbirine (13) urdılar ve ol memleketi ġāret ėdüp evlerini yıḳmaġa meşġūl oldılar. Çīn ḫalḳı gördiler ki iş ḥadden aşdı cümle (14) ulularıı bir araya gelüp boġazlarına kefen ṭaḳup başları açuḳ yalıŋ ayaḳ Behrām'uŋ ḳatına geldiler ve eytdiler: "Devletlü ve saʿādetlü (15) pādişāh, ḫāḳān ki ʿahdinden döndi ḫor u ḥaḳīr olup elüŋde giriftār oldı. Bu bī-günāhsız ḫalḳuŋ ḳanını dökmek senüŋ (16) şāha lāyıḳ degüldür. Kerem eyle bu günāhsuz kişilerüŋ başını kesme. Bizden bāc u ḫarāc ne isteriseŋ vėrelüm, er ʿavrat (17) cümle saŋa ḳul olalum. Bizüm ḳanumuza girme." dėdiler. Şāh bunları bu ḥālile göricek özi göyünüp günāhların baġışladı (18) ve pehlevānlarına buyurdı ki anları ḳırmaḳdan vāz geleler. Çīn ḫalḳı bildiler ki şāh ṣuçlarından geçdi ḫāḳānuŋ begleri ve ol vilāyetüŋ (19) uluları şāhuŋ ḳatına gelüp aġır ḫarāc ḳabūl ėtdiler. Çünki ol maḳṣūd daḫı ḥāṣıl oldı, şāh ol aradan (20) ḳalḳup yine Farab şehrine geldi. Bir hafta anda diŋlendi. Çīn'üŋ beglerin ve ulularıın ḳatına oḳudı. Ol arada kirecile (21) ṭaşdan yüz mīl yapdı ki kimse Tūrān'dan ve Türk'den ve Ḫalaç'dan şāh destūrunsuz ol mīlden ilerü géçmeyeler ve Ceyḥūn (22) daḫı aralarında ṣınur ola. Ve şāhuŋ ʿaskerinde bir ʿāḳıl kişi var idi. Adına Şumar dėrleridi. Behrām şāh ol kişiyi (23) Tūrān'a şāh eyledi. Çünki Şumar taḫt-ı sīmīn üzerinde oturdı, başında zerrīn tāc ve kemer bėlinde; Tūrān ḫalḳı aŋa (24) şād oldılar **نامه بهرام كور پيش برادرش نرسي يقين روزي** Çünki Behrām şāh Tūrān-zemīn'üŋ ḳaydını gördi, andan bir kātibe (25) buyurdı. Ḳardaşı Nirsī ḳatına bir nāme yazdı. Çīn ʿaskerine ne ḳıldıġını bildürdi. Nāmenüŋ evvelinde yazdı ki: "Hezārān-ı hezār

(172a) (1) āferīn Behrām-ı Gūr'dan ol pādişāh olsun ki cemīʿ kāināt anuŋ emrindedür ve her iş anuŋ ḥükmile olur. Uş Çīn iḳlīminden (2) bir nāme gönderdüm İrān-zemīn'e, ḳardaşum Nirsī ḳatına ve daḫı İrān'uŋ ulularına ki her kişi ki Ḫāḳān-ı Çīn'üŋ cengini görmedi (3) vaṣfını bu nāmede bile. İmdi ḫāḳānuŋ şol ʿaskeri var idi ki ḥisābı bilinmezdi ve tozundan güneş yüzi görünmezdi. (4) Taŋrı'nuŋ ʿināyetiyle ol ʿaskere girdüm. Yėryüzüni anlaruŋ ḳanından deŋize dönderdüm ve ḫāḳānı ṭutup esīr ėtdüm. Şimdiki ḥālde (5) eli baġlu ve cigeri ṭaġlu gözinden ḳanlar aḳıdup hecīn üze[r]inde [330] maḥbūsdur. Ve Çīn'üŋ ulularıı ve pehlevānları cümle ḳatuma gelüp (6) tażarruʿ ḳıldılar ve çoḳ yalvardılar. Ve diledügümüz ḳadar ḫarāc vėrmege rāżī oldılar. Ve ne ḳadar azġunlar varısa yola geldiler. (7) Uş ben daḫı nāmeden ṣoŋra eglenmez varuram." dėdi. Nāmeye kendü mührini urdı, bir ulu kişinüŋ eline vėrdi ve neçe (8) kişi yoldaş ḳoşup yügrük hecinlerle İrān'a gönderdi. Çünki Nirsī

[330] B. üzerinde B. nüshasından düzeltilmiştir.

Behrām'uŋ ḫaberin bildi, sevindüginden yėre ve göge (9) ṣıġmazdı. Ve ulu Vezīr bu ḫaberi ėşidicek revān birisinüŋ ḳatına geldi. Bu ḫaberle cemīʿ ʿālem şādumān oldı. Nirsī buyurdı (10) beşāret ṭablın çaldılar ve şādılıḳlar ḳıldılar. Ve ol ulular ki Behrām'uŋ ḥaḳḳına yavuz gümān ėtmişlerdi cümlesi ol işe peşīmān (12) olup Nirsī ḳatında ʿöẕürlendiler. istiġfār ḳılup dėdiler ki: "Ḫaṭā ėdüp şeyṭāna uyduḳ ki Behrām şāh ḥaḳḳında yavuz gümān (13) ėtdük. Kim bilürdi *kim*[331] bu ḳadarca ādemile şunuŋ gibi ʿaskere uraydı kendüni ve aŋa gökler ḳapusı açılup Ḥaḳ teʿālā fetḥ u ẓafer vėreydi? (14) Kerem eyle, nāmeye cevāb yazıcaḳ bizüm ʿöẕrümüzi şāha bildür. Ola ki luṭf ėdüp ṣuçumuzı bağışlaya." dėdiler. Nirsī (15) anlaruŋ sözini ḳabūl ėdüp bir cevāb nāme yazup ne vāḳiʿ oldıysa bildürdi ve dėdi ki: "İrānīler başları (16) ve mālları ḳorḫusından ve oġul ḳız belāsından şehriyārdan ümīdlerini kesüp Ḫāḳān-ı Çīn'i penāh ėdindiler. Ḥāşā ki (17) İrānīler şāha ʿāṣī olup yüz döndüreler yāḫūd ḫāḳānı şāhdan yėgleyeler." dėdi. Nāmeyi tamām ėdüp bir ʿālim varıdı (18) adına Buzurmihr dėrleridi aŋa vėrüp şehriyār ḳatına gönderdi. Buzurmihr şāhuŋ cemālin görüp öŋinde yėr öpdi ve nāmeyi (19) öŋinde ḳodı ve ne ḫaber ışmarladılarsa şāha bildürdi. Anuŋ sözinden şāhuŋ ḫāṭırı ḫoş oldı birḳaç günden ṣoŋra (20) Çaġan'dan ve Belḫ'den ve Buḫārā'dan ve Ġaraç'dan ne ḳadar ulular varısa şāh ḳatına gelüp ol memleketlerüŋ ḫarācın getürüp (21) ve hem her yıl ol ḳadar ḫarāc vėrmege ʿahd ėtdiler. Çünki ol murādı daḫı ḥāṣıl oldı andan gine Āẕerābādgān'a (22) geldi ve niçe gün anda ʿibādet ėtdi. Ve anda olan ḫiẕmet-kārlara ve ʿibādet ėden kişilere çoḳ nesne vėrdi. (23) Andan İṣṭeḫr'e geldi. Ol Çīn'den alup getürdügi ḫazīnesin açdı ki ṣu ṣıġırı derisine ḳoyup pīller arḳasına (24) berkitmişler idi. Ol mālı biŋ yüz altmış dört fīl çekerdi şāhuŋ öŋince. Cümlesin şāhuŋ öŋinde dökdiler. Pehlevī'den (25) ve Pārsī'den otuz biŋ dāniş-mend deftere yazdılar. Şāh ol māldan her birine bī-ḥisāb vėrdi ve daḫı ne ḳadar dervīşler (25) ve pīrler muḥtāclar varısa her birini ol mālıla ġanī ḳıldı. Andan ṣoŋra yollarda ne ḳadar yıḳılmış köprüler ve kārbān-sarāylar

(172b) (1) varısa gine ʿimāret eyledi. Andan ṣoŋra altunıla gümiş ḳapan terāzūsıyla ṭartup dul ʿavratlara ve yetīm oġlancuḳlara ve şol ʿitibārı (2) yoḳ yoḫsullara ve iş işleyimez pīr kişilere ve daḫı şol kişi-zādelere ki ululuḳdan düşüp yoḫsul olmışlarıdı kimseden nesne (3) dileyimezdi ve baylar daḫı anları aŋmazdı anlaruŋ gibilere ve daḫı vaṭanından ve iḳlīminden ıraḳ düşmiş ġarīb kişilere ol mālı (4) üleşdürdi. Andan buyurdı Ḫāḳān-ı Çīn'üŋ tācını getürdiler. Ve ne ḳadar gevherleri varısa çıḳarup āteş-kedenüŋ dīvārını (5) ol gevherlerile ve

---

[331] B. nüshasından tamamlanmıştır.

incülerle bezediler. Andan daḫı gidüp şāh Ṭayfusūn'a. Şāhuŋ geldügin ėşidicek Nirsī İrān'uŋ (6) ulularıyla ve ʿālimleri ve ʿāḳıllarıyla şāha ḳarşu çıḳdı. Şāhı göricek yayaġ olup yüz yėre ḳodı. Ve cemīʿ ulular (7) ve dāniş-mendler Behrām şāha duʿā vü āferīn ḳıldılar. Andan şāh buyurdı, Nirsī yine atına bindi. Behrām şāh anuŋ elini eline (8) aldı, gelüp altun taḫt üzerinde oturdı. Ve ulular kemer ḳuşanup ayaġ üstinde ṭurdılar. Andan şāh buyurdı, dervīşlere (9) yine gençler bagışladılar. Ve zindānuŋ ḳapuların açup ne ḳadar maḥbūs varısa āzād eyledi. Dükeli memleket şāzılıġıla ṭoldı. (10) Andan ṣoŋra şāh, ulular içün bir ʿālī ziyāfet eyledi. Ne ḳadar kişi geldiyse her birine birer Ḫüsrevī ḫilʿat gėyürdi. Üçünci gün (11) olıcaḳ İrān'uŋ ulular dėrilüp hezār utanmaġıla ve ḫuşūʿıla şehriyāruŋ ḳatına geldiler. Yėr öpüp şāhdan günāhların dilediler. (12) Şāh daḫı ʿöẕürlerin ḳabūl ėdüp günāhların bagışladı. نامه بهرام كور اقاليم بفيروزي با (13) Çünki serverler ol (13) ḫacāletden ḫalāṣ buldılar şād u ḫandān olup el cāma ṣundılar, ẕevḳe meşġūl oldılar. Andan şāh buyurdı, ol (14) şāzılıġıla bir nāme yazup evvelinde bunı dėdi ki: "Āferīn o kimsenüŋ üzerine olsun ki cānını maʿrifetile perverde (15) ḳıldı ve ʿaḳlı tenine berk eyledi. Ve zaḥmet ve ḳahrıla ādemīlikden ve kişilikden nesne ḥāṣıl ḳıldı ve her (16) nesneyi Allāh'dan bildi. Ve eylügi kendüye pīşe ḳıldı." Ve andan ṣoŋra şāh-ı pīrūz şöyle buyurdı ki: "Benüm ḳatuma ḫiẕmet ėdüp (17) muḥabbet ḳılanlar ve her iḳlīmde iş eri olanlar ve öŋümde düşmene ḳılıç uranlar bilesiz ki cihān bir ḳarār üzere olmaz ve dünyāda (18) ebedī kimesne ḳalmaz. Ve dāyimā ḫayra dürişesiz ve kimsenüŋ göŋlin incitmeyesiz ve her yėrde Ḥaḳ teʿālā'yı ḥāżır göresiz. (19) Ve Ḥaḳ teʿālā'nuŋ ẕerrece ʿināyetin hezārān biŋ kişinüŋ yardımından yėg bilesiz. Ve benüm ḥālümden ḳıyās ėdesiz ki bunca (20) biŋ ʿasker baŋa ve memleketüme ḳaṣd eylediler. Ben Allāh'a ṣıġındum. Sehelce kişiyle ol ʿaẓametlü leşkere gėrüp cümlesin ḳılıçdan (21) gėçürdüm, ḫāḳān-ı Çīn gibi pādişāhı ṭutdum. Allāh'uŋ ʿināyetiyle düşmenlerümüŋ başın ṭopraġa bıraḳdum. Eylükden artuḳ benüm (22) pīşem olmasun ve ṭoġrılıḳdan ġayrı endīşem olmasun. Şimdiden ṣoŋra yėdi yıla deḳ cihāndan ḫarāc almayam." dėdi. (23) Ve her memlekete ve her servere bu resme nāme gönderdi ki: "Raʿiyyete ʿādetden ṭaşra iş ėtmeyeler ve kimseyi incitmeyeler. Ve her (24) şeherdeki dervīş ve faḳīr kişiler ola cümlesin benüm ḳatuma göndereler ki ārzūları neyse yėrine getürem. Ve daḫı kişi-zāde (25) ve aṣil-zādeleri gözedesiz ve benüm mālumdan anları ġanī ḳılasız, kimseye muḥtāc eylemeyesiz. Ve ʿāḳıl kişileri ve hüner ehlini

(173a) (1) ḫoş ṭutasız. Ve bir kişi ki borçlı ola, ödemege gūci yėtmese anlaruŋ borcın benüm mālumdan ödeyesiz ve adını deftere yazup baŋa (2) bildiresiz. Allāh'dan dilerem ki benüm göŋlümi dīn yolunda ḳāyim ṭuta. Ve benüm naṣīḥatuma şādumān olasız. Sizden aşaġa

kişilere (3) şefḳat ḳılasız ve ḳullaruŋuzı ḫor ṭutmayasız. Anlar daḫı Allāh teʿālā'nuŋ ḳullarıdur. Ve her kişinüŋ ki dünyāsı ola ve ʿaḳlı (4) ola evvel oğlancuğın muʿallime vėrsün tā ki ʿilmile göŋlüŋüz bay eyleyesiz ve tenüŋüze edeb ḫilʿatın gėyirüp ʿaḳlı başuŋuza (5) tāc eyleyesiz. Ve daḫı kimsenüŋ nesnesine el uzatmayasız ve kimseyi incitmeyesiz. Ve ʿibādeti Allāh'a ḳılasız. Ve bizüm ʿahdimüz (6) ṣımayasız. Ve her nesnede Taŋrı'ya ṣığınasız ve buyruğın yėrine getüresiz ve muḥabbetin göŋlüŋüzde muḥkem ḳılasız. Ve ḳoŋşılaruŋuz incitmeyesiz. (7) Her kişi ki evvel ādem ḥisābında olmaya, ṣoŋra ilerü gelüp ulu kişi ola, anı ulu kişi bilmeyesiz ki andan ululuḳ gelmez, tīz zamānda yine aṣlına döner. (8) Ve dervīşlerden, yoḫsullardan bāc almayasız. Nesne uma gelenüŋ göŋlin yıḳmayasız. Bir iş işleyesiz ki andan (9) kimseye ziyān olmaya. Allāh'dan selām şol kişinüŋ üzerine olsun ki ʿadl u inṣāf ehli ola. Ve maʿrifetden (10) ve insāniyyetden ḫaber-dār olanuŋ tārı ve pūdı ādemīlik ve kişilik. Çün kātibler ḥarīrler üzere bu nāmeyi yazdılar üzerine Behrām (11) şāhuŋ nişānın urdılar ve her iḳlīmde olan beglere vėrdiler. Çün her yėre nāme ėrişdi, her beg ve her server bu ḫaberi bildi; (12) cemīʿ ʿālem Behrām-ı Gūr'a āferīn ḳıldı. Andan ṣoŋra her kişi yėmege ve içmege meşġūl oldı. Her kişi öyleye dek işin işlerdi (13) öyleden ṣoŋra bölük bölük olup ʿişret ėderlerdi. Ve her ṣabāḥ şāhuŋ dergāhında çağırurlardı: "Her kişinüŋ ki mālı (14) vardur yėsün!" Ve bu vechile cihān ʿişrete ve şāzılığa yüz ṭutmuşıdı. Şöyle olmışıdı ki bir altun tāclu begüŋ yüzine (15) baḳmaġa kirā isterleridi ve bir nergis budağın bir aḳçaya alurlardı. Hīç incinmezlerdi. Şāzılıḳdan pīrlerüŋ göŋülleri (16) yigit olmışıdı. Behrām şāh ḫalḳı bu resme gördügine Ḥaḳ teʿālā'ya şükr ḳıldı. **فرستادن بهرام كور نرسي را بخراسان و برادرش**
(17) Bir gün Behrām-ı Gūr, Nirsī'ye eytdi: "Yüri, Ḫorāsān taḫtın saŋa vėrdüm. Ol memleketi ābād eyle ve raʿiyyetlerümüzüŋ göŋlüni (18) şād eyle. Ṣaḳın kimseye ẓulm eyleme. Ataŋ gerçi yavuzlıḳ ḳıldı, sen yavuzlıḳdan şol yalıncaḳ kişi ḫazān yėlinden ḳaçar gibi ḳaç." (19) dėdi. Andan buyurdı: "Anuŋçun ḫilʿat düzdiler ve māl u genc yaraḳladılar. Ve eytdi ki: "Var imdi seni Ḫudā'ya ıṣmarladum." dėdi. (20) Andan Nirsī yaraḳ görüp ve leşkerin ḳaldurup gitdi. İki haftadan ṣoŋra ṣaġ ve selāmet Ḫorāsān'a geldi. Nirsī gitdüginden (21) bir hafta ṣoŋra ulu Vezīr İrān'uŋ ulularıyla Behrām'uŋ ḳatına geldi ve dėdi ki: "Şāhā, çoḳ zamāndur ki ḳayṣerden ėlçi gelmişdür (22) ve daḫı cevāb vėrilmemişdür ve neye geldügi daḫı ṣorulmamışdur." dėdi. Şāh eytdi: "Ėy vezīr-i ʿāḳıl, o gelen ne kişidür ve ʿilmi (23) ve ʿaḳlı ve firāseti ne mertebededür? dėdi. Vezīr eytdi: "Ėy şāh-ı cihān-dār, Ḥaḳ teʿālā seni hemīşe şād ḳılsun. Pür-edeb (24) ve ḥayā issi ve ṭatlu sözlü ve yumşaḳ āvāzlu pīr kişidür ve Eflāṭūn şākirdidür. ʿİlmde ve zīreklikde naẓīri yoḳdur. (25) Rūm'dan geldügi vaḳt bir şevket ve ʿaẓametile gelmişdür ki kimseyi gözine göstermezdi. Şimdi bu memleketde

(173b) (1) şöyle olmışdur ki zemherī ilanı gibi ḳurılmışdur. Teni süst olup yaŋaḳları ḳamış rengine dönmişdür. Cemīʿ ḫiẕmet-kārları (2) tāzī ḳovmış ḳoyuna dönmişdür.” Behrām şāh eytdi: “Ėy vezīr, devleti kişiye Ḥaḳ vėrür. Çün Allāh teʿālā baŋa furṣat vėrdi (3) benüm gėce gibi baḫtum gündüz eyledi. Ben bu devlete ġarra olmazam ve ʿömrüm olduḳça şāhlara yatlulıġıla naẓar ḳılmazam. Ḳayṣer-i Rūm, (4) saʿādetlü şāhdur ve ulu kişidür. Selm aṣlındandur ki anuŋ başına tācı Ferīdūn ḳomışdur. Söz ehli (5) ve saʿādet issi kişidür. Ol eger öŋdinki şāhlaruŋ dāsitānına başlaya siz ʿāḳıllara tāze cān bağışlaya. Ve hem (6) şindiki ḥālde bize kişilik ėtdi, ʿāḳıllıḳ ėtdi. Delülik ėdüp ḫāḳān gibi üzerimüze yürümedi. Anı ḳatumuza daʿvet ḳılalum, (7) sözi nedür ve ne ḥācete gelmişdür bilelüm. Andan ṣoŋra eylügile gine vilāyetine gönderelüm.” dėdi. Vezīr şāhuŋ sözine āferīn dėyüp (8) dėdi ki: “Ḥaḳ teʿālā seni dāyimā şād eylesün ve cemīʿ şāhları senüŋ emrüŋde ḳılsun ki dilüŋ ḫayrdan ġayrı nesne söylemez.” dėdi. (9) Çün ol gün geçdi, ėrtesi ṣabāḥ şāh ėlçiyi daʿvet ḳıldı. Ol cihān görmiş pīr, hezār ḫavf ve ḥayāyıla şāhuŋ ḳatına geldi. (10) Baş aşaġa ėdüp el baġlayup ṭurdı. Şāh aŋa ʿizzet ėdüp taḫta çıḳarup yanına aldı, ḥālin ve ḫāṭırın ṣordı (11) ve eytdi: “Seni egledük, bu memleketde çoḳ ṭurduŋ, uṣanduŋ. Ḫāḳān üzerümüze geldügi, bizi senden ıraḳ düşürdi. (12) Hele şimdi işimüz murādca oldı. dė imdi ne dėrsin? Aŋa göre cevāb vėrelüm.” dėdi. Ėlçi daḫı şāha duʿā ḳılup dėdi ki: (13) “Zamān ve zemīn sensiz olmasun. Her pādişāhuŋ ki ʿaḳlı ola, ʿāḳıl kişilerüŋ sözinden şād ola ki ʿāḳıllar Allāh’a yaḳındur. (14) Yatlu olan kişilerüŋ günleri ḳara olur. Sen cemīʿ cihān şāhlarından yėgreksin. Hem pehlevānsın ve hem ʿāḳıl şāhsın. Ve dilüŋ (15) terāzūdür ve sözüŋ güherdür. Senüŋ ʿaḳluŋ ve senüŋ bilüŋ ve senüŋ firāsetüŋ hīç bir şāhda yoḳdur. Anuŋçun cümlesinüŋ üzerine (16) ġālibsin ve cemīʿ ʿāḳıllara ketḫudā olmışsın. Allāh senüŋ ʿömrüŋi şāzılıġıla dāyim ḳılsun ve daḫı ulu vezīrüŋ cihānda (17) müstedām olsun. Egerçi ḳayṣerüŋ ėlçisiyem velī şāhuŋ bir kemīne ḳuluyam. Ve daḫı işbu maṣlaḥata gelmişem ki yėdi su’ālüm vardur (18) senüŋ dāniş-mendlerüŋe ṣoram. Eger ḫāṭırumdan geçenleyin baŋa cevāb vėreler biz size ḫarāc vėrevüz eger cevāb vėrmeyecek olurlarsa (19) Rūm’dan ḫarāc istemeyesiz. Bil ki siz bize ḫarāc vėresiz.” dėdi. Ėlçiden şāh bu sözi ėşidicek biraz zamān fikre vardı. (20) Göŋlinden ʿacebā ol yėdi su’āl nola?” dėdi. Andan ṣoŋra “De imdi, nedür su’ālüŋ? Söyle.” dėdi. Pes şāh buyurdı (21) dāniş-mendlerüŋ ulusı ve vezīrüŋ büyügi ḳatına ḥāżır oldı ve ne ḳadar dāniş-mendler ve ʿāḳıl kişiler varısa cümlesi (22) ol meclisde ḥāżır oldılar. Andan ėlçi ortaya gelüp gizlü rāzın açdı. Ḳayṣerüŋ su’āllerüŋ vezīre söyledi ki: (23) “Ėy ʿāḳıl, eyt baŋa içerü nedür ve ṭaşra nedür ve daḫı yuḳaru nedür aşaġa nedür? Ve daḫı ol ne nesnedür ki anuŋ (24) nihāyeti yoḳdur? Ve ol nedür ki be-ġāyet çoḳdur? Ve daḫı eyt ol ne ġarīzdür ki cihānda andan ḫor yoḳdur?” Vezīr

bu su'ālleri (25) tamām ėşidicek baş götürüp ėlçiye eytdi: "Bu su'āllerüŋ müşkil su'āl degül. Bunuŋ gibi su'āllere cevāb vėrmek āsāndur. Diŋle

(174a) (1) imdi ėy ʿāḳıl kişi, su'ālüŋe cevāb vėreyin." dėdi. "Ėy söz ehli, bilgil ki ṭaşradan murād göŋüldür ve içreden murād hevādur (2) ve yuḳarudan murād cennetdür ve aşaġadan murād cehennemdür. Ve ol nesne ki nihāyeti olmaya Allāh'dur. Ve cihānda adı olan nesne (3) ʿaḳldur ki ʿāḳıllar anı çoḳ luġatıla taʿbīr ėderler ki aŋa Mihr dėrler daḫı vefā dėrler ve söz ehli olmaġa dėrler ve ṭoġrulıḳ dėrler (4) ve zīreklik dėrler ve yüce yılduzlıḳ dėrler ve yavaşlıḳ dėrler ve rāz ṣaḳlayıcılıḳ dėrler ve bundan ġayrı çoḳ dilile söylerler. Cümleden murād (5) ʿaḳldur. Eger çoḳ söylemek ḥamāḳatdan degülmişse ʿaḳluŋ evṣāfında sözi deŋiz ėderdüm. Cihānda ʿaḳldan yuḳaru nesne yoḳdur. (6) cemīʿ eylüklerüŋ başı ʿaḳldur. Ve daḫı ol ki cihān ehli ḳatında ḫor ola, maḫlūḳāt içinde bilmesi ve görmesi āsān ola yılduzlardur ki (7) çarḫ-ı felekden görinür. Gözi olan küllīsi ol yılduzları görürler ve ṣayarlar. Şunuŋ gibi yüce felek ki yüceliginüŋ ḥaddi yoḳdur kimse (8) aŋa yol bulmaġa ḳaṣd ḳılmış degildür. Böyleyiken sen anuŋ yılduzların ṣaymasın ḫor ṭutarsın ve anuŋ gerdişine ʿitibār ḳılmazsın. (9) Bir kişi oḳ atımı yėrden gördügin ṣaysa anı ʿaceblersin. Sen bu ḳadar yıraḳlıġıla gökdeki yılduzları ṣayarsın, bundan ḫor cihānda (10) ne nesne ola? Hele ben bildigüm bu ki söyledüm bundan ġayrı daḫı cevāb varısa ʿaceb degül. Ḥaḳḳ'uŋ ʿilminüŋ nihāyeti yoḳdur." (11) dėdi. Ḳayṣerüŋ ėlçisi bu cevābı ėşidicek yėr öpdi emre muṭīʿ oldı ve eytdi: "Ėy şāh-ı cihān-dār bundan ziyāde (12) daḫı ululuḳ isteme ki cihān başdan başa emrüŋdedür ve cemīʿ ser-keşler senüŋ ḥükmüŋ altındadur ve dükeli ulular, ḳatında. (13) Cihānda sencileyin şāh yoḳdur ve vezīrüŋ gibi Vezīr daḫı yoḳdur ki cemīʿ ʿālimler ḥakīmler aŋa ḳul olmışlardur ve cümlesinüŋ (14) ʿilminden anuŋ ʿİlmi ziyādedür." dėdi. Behrām bu sözi ėşidicek şād oldı. Ėlçiye ḫilʿat buyurdı ve on bedre aḳça (15) vėrdi. Eyü atlar baġışladı. Andan ėlçi yėrinden ṭurup odasına geldi. Ol gėce yatdı. Ṣabāḥ *olıcaḳ*[332] şāh taḫt-ı zerrīn üzere (16) oturdı. Yine ḳayṣer ėlçisi geldi. Ortada niçe sözler geçdi. Bir demden şāhuŋ vezīri ėlçiye dėdi ki: "Ėy ʿaḳıl içinde (17) kāmil kişi, baŋa eyt ki ne nesne ziyān-kārdur ki olduġından kişi aġlamaludur? Ve daḫı cihānda ne nesne aṣṣıludur ki anuŋ (18) olmasına şād olmaludır?" dėdi. Ėlçi eytdi: "Şol kişinüŋ ki ʿilm ü ʿaḳlı ola ol dāyim uludur ve ḳanda olursa sözi geçer (19) kişidür. Cihānda ʿilmden aṣṣılu ne vardur? Cāhil kişinüŋ *ki ʿilm olmaya*[333] teni ṭopraḳdan ḫordur ve hīç bir

[332] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[333] B. nüshasından tamamlanmıştır.

eylüge lāyıḳ degüldür ve anuŋ ḥāline aġlamaludur.” (20) dėdi. Vezīr eytdi: “Sözi oŋat *söyle ve*[334] fehm eyle. Ulular öŋinde ne gerekse söyleyüp maʿānī balıġın ḳuruya ṣalma. ʿĀlimile cāhil ḥikāyetin (21) bizden alduŋ bize ṣatarsın.” dėdi. Ėlçi eytdi: “Ėy ʿālemde maḳbūl ü müsellem kişi, benüm ʿaḳlum bu ḳadara ėrişdi ki söyledüm. De (22) imdi sen bir dürlü cevāb vėr görelüm.” dėdi. Vezīr eytdi: “Cihānda bundan ziyān olmaya ki bir hüner ehli ve ḫalḳa (23) eylügi ṭoḳunucı ve cemīʿ ʿāleme ḫayr ṣāḥibi kişi helāk ola. Andan fāyide olmaya ki bir şirrir müfsid ḫalḳuŋ ḥaḳḳında (24) şer söyleyici ve her kişiye yavuz ṣanıcı kişi helāk ola.” dėdi. Ėlçi bu sözi be-ġāyet begenüp vezīre taḥsīn ḳıldı ve şāha (25) āferīn ḳılup eytdi ki: “Bu İrān-zemīn ne ḫoş mübārek yėr olur ki andan sencileyin şāh ve ḳatında buncılayın Vezīr var.” dėdi.

(174b) (1) “ʿİlmile tācuŋ cihānda yücedür ve vezīrüŋ cümle vezīrlerden yėgdür. Bu vechile ḳayṣerden ḫarāc alsaŋ revādur ki vezīrüŋ (2) ʿaḳlı milkine pādişāhdur.” dėdi. Anuŋ sözine şāh, şād olup ėlçi ḳalḳup yine odasına gitdi. Çünki gėce şāhı ʿāleme (3) ḳara sancaḳ dikdi, ol müşg ḳoḫulı çādır dutuldı. Güneş yüzine ʿanberden niḳāb dutundı velīkin bu tīz yüriyüşlü çarḫ (4) aŋa rāżī olmayup güneş sulṭānını uyḫudan uyandurdı. Çünki maşrıḳdan güneş ʿalemi belürdi gėcenüŋ leşkeri ṣındı. (5) Behrām şāh uyḫudan ṭurup taḫtında ḳarār ėtdi. **خلعت دادن بهرام رسول قيصر** Andan şāh buyurdı ėlçiçün ḫilʿatlar yaraḳladılar. (6) Andan ėlçiye şāhāne ḫilʿatlar gėyürdi. Ve eyerlü atlar ve dībālar ve fülūrīler ve gevherler ve müşg ü ʿanberler şol ḳadar varıdı ki (7) ḥisābı yoġıdı. Çünki şāh ėlçi ḳaydın daḫı gördi bu kez ḫāṭıruŋa ol on pehlevānuŋ ḳaydı düşdi. Kendiyle (8) yār olup cān u başa ḳalmayup ḫāḳān çerisine ḳılıç ḳomışlardı. Pes vezīre buyurdı, bir niçe ulu kişilerle pehlevānları (9) ḳatına geldi. Şāh buyruġıyla yėr yüzüni ser-tā-ser ol pehlevānlara baġışladı. Ve her birine māl u genc vėrdi. Ve māl u ṭavar (10) ve tāc u taḫt ve ʿalem ve sancaḳ vėrdi. Her birini bir vilāyete pādişāh eyledi ki pehlevānlara riʿāyet eylemek şāhlara lāzımdur.

(11) Ser-firāz u pehlevān olanlaruŋ
Key ʿacāyib cengi olur anlaruŋ
Şöyle kim ḳılıçların berḳ ṣanasın
Dirlügüŋden göricek uṣanasın
(12) Oḳları geçer ḫamīr gibi ṭaşa

[334] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Gürzleri urursa ḫurd olur ṭaşa
Ger ṣalınsa başı üzre gürzleri
Doḳınursa dağıdur Elburz’ları
(13) Ger atalar ṭaġlara bunlar kemend
Sürüyeler yanlarınca ḫoş kemend
Bunlaruŋ cengine doymaz ejderhā
ʿĀciz oluban ḳaçar düşer rehā
(14) Oḳları peykānıdur peyk-i ecel
Kim görürse içine düşer vecel
Naʿraların ėşidenler āşikār
Nerre dīv olsa daḫı düşer şikār
(15) Ādemī serverlerlerin ėy cān
ʿĀlem içre gelmedi heybetlü cān
Ger peleng ü bebir ola ger nerre şīr
Cümlesi ādem elindedür esīr
(16) Ol kerāmet ki ādemīde var ėy cān
Ṣanma anı kim daḫı bir şeyde var

Andan ṣoŋra ol saʿādet issi şāh, yėryüzini ʿadlile ve ṭoġrulıġıla (17) maʿmūr ḳıldı. Şol ki ẓālim kişilerdür anlara yüz vėrmeyüp ḳatından ḳovdı. Andan ṣoŋra eytdi: “Ėy vezīrler ve ėy ṣāḥib-i hünerler, (18) cihānuŋ işine naẓar ḳıluŋ ve bu geçen şāhlaruŋ ḥālini ve erkānını görüŋ. Niçesi ẓulm ucından ve ṭamaʿ sebebinden hem memleket (19) elinden gitmişdür ve hem kendü daḫı başdan çıḳmışdur. Şimdiye dek cihān yavuz endīşlü kimselerden ṭopṭolu ẓulm olmışıdı (20) ve eyülerüŋ yüregi ḳanıla ṭolmuşıdı. Her kişi yavuzluġa el urmuşdı. Hīç kimse Taŋrı yolına dürüşmezdi. Ve kimsenüŋ ʿavratına (21) ve oġlanına ḥükmi gėçmezdi. Ṣāliḥ kişilerüŋ göŋli ġuṣṣayıla ṭolmışdı. Ve şeyṭān ḫalḳuŋ göŋline musallaṭ olmışıdı. Bunca (22) günāhlar ve ẓulmler ki olmışdur cümlesi pādişāh boynındadur ve hep andan ṣorılacaḳdur. Zīrā eylük daḫı yatluluḳ daḫı pādişāh elindedür. (23) Atam ẓulmileel uzatduġın ve nā-päklık ėtdügin ʿaceblemeŋ ki anuŋ göŋli günāhıla paslanmışdı. Görmez misin Cem ve Kāvus şāhı? (24) Ne yoldan azdılar ve şeyṭān sözine uydılar. Atam daḫı anlaruŋ yolın ṭutdı, Allāh emrini unutdı. Cemīʿ raʿiyyet andan incindiler ve çoḳ (25) kişiler anuŋ ẓulmıla helāk oldılar. Şimdi ol gitdi ve ʿālemde yatlu adı ḳaldı. Hīç kimse aŋuban ḥaḳḳında ḫayr söylemez. Bizden (175a) (1) anuŋ cānına āferīn olsun ve rūḥı bizden incinmesün. Şol vaḳtden berü ki ben anuŋ taḫtına oturdum. Şübhe yoḳdur ki anuŋ yolı beni (2) cennete çekiserdür. Zīrā ol ėtdügi

ẓulmleri ve ḥayfları bildüm. Elümden geldükçe anı yėrine ḳodum. Ve ben ancılayın işden ıraġ oldum. (3) Allāh teʿālā'dan dilerem ki benüm ẓāhirüme ve bāṭınuma ḳuvvet vėre ki raʿiyyeti kendüzümden ḫoşnūd ḳılam tā ki Ḥaḳ dergāhına varduġum vaḳt (4) maẓlūmlar dört yanumdan etegüme yapışmayalar. Siz daḫı bencileyin ṭoġrulıḳ gömlegin gėyiŋ ve göŋlüŋüzden egriligi giderüŋ ki anadan ṭoġan (5) elbette ölse gerek. Ecel dėdikleri bir yırtıcı arslana beŋzer kimse anuŋ pençesinden ḳurtulmaz ve ejderhālar anuŋ dāmından ḫalāṣ bulmaz. (6) Ḳanı ol şāh-ın-şāhlaruŋ tācları? Ḳanda varıdı? Yā bunca ululuḳ ve pehlevānlıḳ daʿvāsın ėdenlerüŋ ḥāli ne oldı ki anlardan yėr (7) yüzinde nām u nişān ḳalmadı. Ḳanı ol ay yüzlü maḥbūblar ve ol perī şekillü ḫūblar ki anuŋ ʿışḳından güneş yolun yaŋılurdı. (8) Şimdi cümlesi gör ki ṭopraġıla yek-sān oldılar. İmdi eylüge himmet ḳılalum. Cihān içinde yatlu nişān ḳomayalum. Taŋrı ḥaḳḳıçun (9) ve tāc u taḫt ḥürmetiçün eger benüm ʿālimlerümden bir kişi ki kimsenüŋ bir avuç ṭopraġına ziyān eyleye anı boġazından aṣarum (10) yāḫūd dirile oda yaḳaram. Eger gėce içinde bir dervīşüŋ bir pelāsı oġrulana anuŋ yėrine kendü mālumdan ḥarīrler vėrem ve anuŋ (11) göŋlünde ġuṣṣa ḳomayam. Eger bir sürüden bir ḳoyun gide yėrine at vėrem ve issine hīç minnet ḳomayam. Eger düşmenile cenge varam (12) ol cengde benüm ʿaskerümden biri ḫasta olsa aŋa bir yıllıḳ genc vėrem. Oġlınuŋ, ḳızınuŋ ḫāṭırın perīşān eylemeyem. Cümleŋüz (13) minneti Allāh'a ḳıluŋ ve her nesneyi andan bilüŋ. Otdan ve ṣudan fāyide ummaŋ. Ve daḫı çift öküziŋün ḳanın dökmeŋ ki çift (14) öküzini boġazlamaḳdan iḳlīmde ṭarlıḳ ve ḳızlıḳ ḥāṣıl olur. Eger öküz çoḳ yaşayup işden ḳalup issinüŋ gözüne (15) ḫor u ḥaḳīr görinürse çün yigitlik devrinde zaḥmet ü meşaḳḳat çekmişdür pīrlik deminde siz daḫı anı ḫoş ṭutasız (16) ve işden āzād eyleyesiz. Ve her tedbīr ki ėdersiz ʿāḳıllarla ėdüŋ . Ve yetīm oġlancuḳlaruŋ göŋlün incitmeŋ ve yaramaz endīşeden (17) ıraġ oluŋ. Şimden gėrü eger ben raʿiyyetden ḫarāc isteyecek olursam Taŋrı'dan ve taḫt u tācdan bezmiş olam. Ve atam ėtdügi (18) yaramazlıġuŋ ʿivażın ben eylük eyleyem. Dükeliŋüz atamdan ḫāṭıruŋuz ḫoş ḳıluŋ ve anuŋ cehennemden ḳurtulmasın ṭaleb eylen (19) vaḳt ola ki sizüŋ duʿā ŋuzla Ḥaḳ teʿālā anı yarlıġaya ve sizden şol kimse ki yigit ola bir yigidüŋ göŋlün şımasun ve pīrler (20) yatlu işe ḳarışmasun ve Allāh'uŋ emrine kimseŋüz ʿāṣī olmasun. Çünki Ḥaḳ teʿālā bizden ḫoşnūd ola hīç bugün içün (21) teşvīş çekmeyelüm ve ėrteyiçün ġuṣṣa yėmeyelüm. Ve raʿiyyetlerümüzüŋ ḫāṭırları şād olsun ve beglerüŋ göŋli ġamdan āzād olsun." (22) dėdi. Çün nām-dārlar şāhuŋ sözin ėşitdiler, gözlerinüŋ yaşın sėl-āb eylediler. Cümlesi çaġrışup şehriyāra (23) āferīn ḳıldılar. Andan ṣoŋra vezīr-i ʿāḳıl ayaġ üzere ṭurup eytdi ki: "Ėy ʿāḳıl pādişāh, senüŋ ʿadlüŋ berekātında cihān (24) ġamdan āzād oldı. İlden ve iḳlīmden zaḥmet ü meşaḳḳat götürüldi. Evet ėşitdüm ki Hind sulṭānı Şengül, ʿadlden yüz

(25) çevürmiş. Hindūstān'dan tā Çīn'e varınca oġrıdan ve ḥarāmīden yėryüzini tamām fitneye bıraḳmış. İrān'a daḫı yavuzluġıla el

(175b) (1) uzatmış. Bu işe tedbīr ėtmek maṣlaḥatdur ki sen İrān şāhı olasın Şengül, Hind pās-bānı ola. Niçün Hind'den ve (2) Sind'den ḫarāc ala. Bu nesneye fikrile bir çāre ḳıl." dėdi. Şāh bu sözi ėşidicek melūl oldı. Ḳaḳıduġından cihān gözine (3) bir siŋekçe görünmedi. Göŋlünden eytdi ki: "Ben bu işe bir çāre ḳılam ki kimse ol sırra vāḳıf olmasun. Şöyle gerekdür ki (4) ben ėlçi ṣūretinde evvel Hind'e varam, anuŋ āyīnin ve erkānın ve leşkerin ve şevketin görem. Aŋa göre tedbīr ḳılam." dėdi. Pes (5) ulu vezīrile bir ḫalvet yėre geldi. Bu fikri anuŋla ṭanışdı. Artuḳ eksük ne varısa söyleşdi. Andan bir kātibe buyurdı ki (6) Hind şāhına nāme yaza. **نامه بهرام كور با شنكل هندي** Pes yazıcı şāh emriyle bir nāme yazdı ki içi ṭolu naṣīḥat idi. (7) Ve nāmenüŋ evvelinde yazdı ki: "Ḥaḳ teʿālā'dan āferīn olsun şol kimseye ki āferīn ėtmege lāyıḳdur. Ol Allāh'dur ol ki varuŋ (8) ve yoġuŋ mālikidür ve cemīʿ nesneyi çift yaratmışdur tā kim kendinüŋ vaḥdāniyyeti āşikāre ola." Andan eytdi: Benüm ḳatumdan ki (9) Behrām-ı şeh-en-şāham. Hem taḫt u tācı Yezdegird'den bulmışam ve Rūm'dan ve Saḳlāb'dan ḫarāc almışam. Senüŋ ḳatuŋa ki Hindistān şāhı (10) Şengül-i Hindī'sin. İmdi ėy Şengül, şöyle bil ki her nesneyi ki Allāh ėder. Cümlesi ḥükminden ḫālī degildür. Ve her kişinüŋ ki ʿaḳl u fehmden (11) naṣībi vardur ol yatlu işlere meyl eylemez. Eylük iḫtiyār ėden kimesne işine peşīmān olmaz. ʿAḳıl ṣuyıla yavuzluḳ toḫumı (12) ṣıvarılmaz. ʿAḳl kişiyi dürlü dürlü belādan ḳurtarur. ʿAḳluŋ evvel nişānı budur ki yatlu nesnelerden ṣaḳınur ve dāyimā göŋlinde Taŋrı (13) ḳorḫusı olur ve kendü nefsinüŋ ʿaczini bilür. ʿAḳl göziyle cihānuŋ rāzına naẓar ḳılur. ʿAḳl şehriyāruŋ başına tācdur ve (14) ululara ḫūb zīnetdür ki ʿāḳıl kişi yatluyı eyüden farḳ ėder, dāyimā eylüge dürişür. İmdi ėy Şengül, niçün miḳdāruŋı (15) bilmezsin ve cānuŋı elüŋle ḳana bıraġursın ve ḥaddüŋden ziyāde ḥareketler ḳılursın. Zamānuŋ şāhı ve tāc-dārı benem. Sen Hind'e (16) şāh dirilürsin ve dürlü dürlü fitneler āşikāre ḳılursın. Buncılayın yatlu endīşeler ėtmek şāhlaruŋ erkānında var mıdur? (17) Ve senüŋ dedelerüŋ bize ḳulluḳ ėde gelmişdür. Ataŋ bizüm şāhlarımuzuŋ ḳulıdur. Ve bunca zamāndan berü sen niçün Hindistān (18) ḫarācın göndermeyesin. Ḫāḳān-ı Çīn'i görmedüŋ mi miḳdārın bilmeyüp İrān'a ḳaṣd ḳıldıġıçun nesi varısa yaġmāya vėrdi. Şimdi (19) başına ḳara gün gelüp bend içinde yatur. Senüŋ resmüŋ ve erkānuŋ ancılayın görürem. Bilesin ki bende genc çoḳ ve leşkerüm yaraḳlıdur (20) ve göŋülleri birdür. Benüm pehlevānlarumla sen ber-ā-ber söyleşemezsin. Zīrā Hind'de hīç pehlevān yoḳdur. Sen kendüzüŋi ḳuvvetüm var ṣanursın. (21) Irmacıġuŋı deŋize ber-ā-ber ḳılmaḳ istersin. Uşda saŋa bir ėlçi gönderdüm,

söz ehli ve ʿilm issi āzāddur. Anuŋla ḫarācı gönderesin. (22) ʿAḳulsuzlıḳ ėdüp ceng ėtmege iḳdām ėtmeyesin. Bizden selām şol kişinüŋ cānına ki anuŋ tārı ve pūdı ʿadlile dād olmışdur." (23) dėdi. Çünki bu resme nāme yazıldı, üzerine şāhuŋ mühri uruldı. Kendü nām-dārlarından ve rāz-dārlarından otuz (24) server aldı ve rāzı hīç diyāra bildürmedi. Eve çıḳar gibi olup Hindistān yolın ṭutdı. Cādūstān ṣuyı kenārından (25) geçdi. Bir nice günden ṣoŋra Şengül-i Hindī'nüŋ eyvānına ėrişdi ve perdesin ve bārgāhın gördi ki başı havāya ėrişmiş,

(176a) (1) ḳapuda firāvān silāḥlar ḥāżırlanmış, ḳapuda bī-ḳıyās atlular ṭurmış, ṣūrnā ve nefīr üni āfāḳı ṭutmış. Ol bārıgāhuŋ şevketin (2) Behrām ol bār-gāhuŋ heybetin görüp göŋline ḫavf düşdi. İlerü gelüp ḳapucılara eytdi: "Şāha bildürüŋ İrān'dan geldüm. Behrām (3) şāhuŋ ėlçisiyüz." dėdi. Ketḫudā yėrinden ṭurup Hind şāhına ḫaber vėrdi. Şāh buyurdı perdeleri götürdiler. Behrām şāha destūr (4) oldı. Ḳapudan içerü girdi, bir sarāy gördi saḳfı billūrdan izārı gümişile altundan. İncülerle ve gevherlerile müzeyyen olmış. Taḫtdan (5) aşaġa Şengül-i Hindī'nüŋ ḳardaşı oturmış. Başına bir gevherden tāc urmış. Aŋa yaḳın yėrde bir Vezīr oturmış. Taḫt öŋinde (6) oġlı ayaġ üzere ṭurmış. Çünki Şengül'e yaḳın geldi, gördi bir gevherden tāc ve bir laʿl ve yāḳūtıla muraṣṣaʿtaḫt üze[ri]nde oturmış. (7) Taḫtuŋ ayaġın altunıla billūrdan eylemişler. Behrām şāh ilerü gelüp, Şengül öŋinde yėr öpdi. Ėlçilerüŋ erkānı neyse yėrine getürdi. (8) Niçe zamān ayaġ üzerinde ṭurdı. Hīç kimse Behrām-ı Gūr'a ʿitibār ėtmedi ve "Otur." dėyü yėr göstermedi. Bir zamān Behrām (9) tezligile aġız açup eytdi ki: "Şengül şāhuŋ cānına ʿaḳlı yār olsun. İrān'dan gelürem Behrām-ı Gūr'dan Hind şāhına Pehlevī (10) ḫaṭṭıla yazılmış bir nāmem var." dėdi. Şengül şāh, Behrām'uŋ āvāzın ėşidicek buyurdı, altundan kürsī ḳodılar. Behrām şāh oturdı. (11) Andan yoldaşların daḫı oḳudılar. Behrām'dan aşaġa anlara daḫı yėr gösterdiler. Çünki Behrām şāh oturdı *andan*[335] aġız açup eytdi ki: (12) "Ėy ulu şehriyār, tāc u taḫtuŋ pāyidār olsun. Buyurursaŋ ne maṣlaḥata geldügimi söyleyeyin." dėdi. Şengül eytdi ki: "Söyle, (13) destūrdur." Pes Behrām eytdi: "Ol şāh-ı ḫüsrev-nizārdan[336] ki cihānda aŋa beŋzer anadan er ṭoġmamışdur ve ʿadlile (14) cihānı maʿmūr eylemişdür ve cemīʿ şāhlardan ḫarāc almışdur. Anuŋ şikārı dāyimā arslanlardur. Ceng içinde eline ḳılıç alıcaḳ (15) meydān içini ḳandan deŋiz ḳılur. ʿAṭāda ve baḫşişde şol incü yaġdurur bulut gibidür. Gençler ve altunlar gözine ḫordur. (16) Ol şāh-ı ser-firāzuŋ Hind şāhına ḫaberin ve nāmesin getürdüm." Çün Şengül bu sözi ėşitdi, nāmeyi

[335] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[336] Müstensih hatası nedeniyle yanlış yazıldığı düşünülen bu kelime cümlenin anlamı ve kelimenin bağlamla ilişkisi düşünüldüğünde "nijād" şeklinde yazılmalıdır.

istedi. (17) Bir yazıcı ilerü gelüp ol nāmeyi şāh öŋinde oḳudı. Ḳaḳıduġından Şengül şāhuŋ beŋzi ṣaman ṣarusına döndi. (18) eytdi: "Ėy fużūl kişi, yaʿnī senüŋ şāhuŋ bize ululuḳ mı gösterür ve yol erkān mı bildürür ve Hindistān'dan ḫarāç mı ister? (19) Bu sözi ol leşkerile mi söyler? yoḫsa gencile ve memleketle mi söyler? Ben şol ṭavşancılam ki cihānuŋ şāhları benüm öŋümde (20) ṭurna gibidür. Yā şol deryāyam ki şāhlar yanumda ṭopraḳdan kemdür. Kimse yılduzıla ber-ā-ber dirilimez ve gökden alçaḳ olduġına (21) ʿār ḳılmaz. Güneşüŋ nūrını gönülemek olmaz ve bunuŋ gibi bī-hūde söz söylemekden hüner göstermek yėgdür ki buncılayın söz (22) ʿāḳıllar ḳatında ʿaybdur. Sizüŋ ne erligüŋüz olsun ve ne iḳlīmüŋüz ve ne gencüŋüz olsun. Sizüŋ şāhlıḳdan naṣībüŋüz hemān (23) efsānedür ve lāfdan ġayrı elüŋüzden nesne gelmez. Cemīʿ vilāyet benüm gencümle ṭolmışdur ki dedelerüm daḫı aŋa hīç el urmamışdur. Benüm cebem (24) ve silāḥum ḫazīnelerinüŋ kilīdin pīller çekmez. Eger ḳılıcumuŋ ve çuḳalımuŋ ḥisābın dėsem gökdeki yılduzdan çoḳdur. Ve benüm (25) leşkerüm yėrler götürmez. Ve pīllerümüŋ ḳıyāsın kimse bilmez. Biŋ kez yüz biŋ kişi var ola ki baŋa şehriyār dėrler. Hem ol gevher

(176b) (1) çıḳan ṭaġlar ve deŋizler benüm elümdedür. Cihānuŋ arḳası şimdi benümle ṭoġrulmışdur. Ve daḫı ʿanber ve ʿūd ve misk deŋizi benümdür. (2) Ve daḫı cemīʿ derdlere dermān olan otlar benüm vilāyetümdedür. Ve bizüm memleketimüz bu resme nesnelerle ṭopṭoludur. Bunda altunuŋ (3) gümüşüŋ gevherüŋ ḥisābı yoḳdur. Şimdi seksen zerrīn külāhlı şāh benüm emrümle kemer baġlamışdur ki her biri bir vilāyetüŋ (4) pādişāhıdur. Ve benüm vilāyetüm cümle ṭaġlar ve deŋizlerdür ki dīvler daḫı gelmege yol bulmazlar. Ḳanūçdan tā İrān-zemīn'e (5) varınca andan tā Saḳlab'a ve Çīn sınurına varınca ne ḳadar ulular ve hüner-mendler varısa benüm elümdedür. Cümlesi benüm (6) ḥükmüme rām olmışlardur. Hind'de ve Çīn'de ve Ḫotan'da pās-bānlar benüm adum çaġırurlar. Ve bunca vilāyetüŋ şāhları benüm (7) tācum gėyerler ve baŋa ḳullıḳ ėderler. Ve hem faġfūr gibi pādişāhuŋ ḳızı benüm sarāyumdadur. Andan bir arslan gibi oġlum vardur ki (8) ḳılıcıla arslanlaruŋ cigerin çıḳarur. Kāvus devrinden ve Keykāvus zamānından berü bu vilāyete yavuzlıġıla kimse ḳadem başamamışdur. (9) Üç kez yüz biŋ adı bellü pehlevānum vardur ve biŋ iki yüz ḳan ḳarışur ḫışımlarum vardur ki anlaruŋ āvāzı ḳorḫusından (10) mīşede arslanlar pençelerin çaynarlar. Eger āzādeler erkānında ḫışmıla ėlçi öldürmek ʿayb olmayaydı şimdi senüŋ (11) başını gevdeŋden ayırtlardum ki tā şehriyārlar öŋinde kimse bunuŋ gibi küstāḫāne söz söylemeyeydi." dėdi. Behrām eytdi: (12) "Ėy tāc -dār ṣabr eyle, gücüŋe görme. Eger uluyısaŋ fużūllıḳ ėtme. Ve eger ʿāḳıl iseŋ yaŋlış yola gitme. Senüŋle erkānıla (13)

söyleşelüm. Baŋa şāhum böyle buyurmışdur ki vilāyetüŋde iki ʿālim ve ʿāḳıl kişi iḫtiyār ėdesin. Eger anlar sözile (14) beni ilzām ėderlerse ve ʿaḳl ve rāyile anlar benden ziyāde çıḳarlarsa bizüm senüŋ memleketüŋde sözümüz yoḳ ve nizāʿumuz yoḳ. (15) Yāḫūd vilāyetünüŋ nām-dārlarından ve pehlevānlarından yüz inanduġuŋ kişi getür. Bizüm bir yalıŋuz kişimüzle meydāna girsünler. Eger (16) anı yıḳabilürlerse hīç senüŋ iḳlīmüŋden ḫarāc istemeyelüm. ʿAḳluŋı dėr. Baŋa inṣāfıla cevāb vėr.” dėdi. Şengül Behrām’dan (17) bu sözi ėşidicek eytdi: “Senüŋ hīç ʿaḳluŋ yoġımış ve ādemīlik daḫı bilmez imişsin. Hele şimdi yoldan geldüŋ biraz zamān (18) bir yėrde rāḥat ol. Bunuŋ gibi bī-fāyide sözler söyleme.” dėdi. Pes Behrām şāhı bir ḫūb sarāya ḳondurdılar. Ne lāzım olursa (19) cemīʿ yaraġın gördiler. Tā öyleye dek Behrām diŋlendi. Şengül şāh buyurdı, bezm ārāste ḳıldılar ve öŋine ḫūn getürdiler. (20) Andan bir kişiye eytdi: “Yüri İrān şāhınuŋ ėlçisin yoldaşlarıyla getür ki ḫoş söz ehli ve ʿaḳl issi merdāneye (21) yigide beŋzer. Gelicek ėlçiler maḳāmında yėr gösterüŋ otursunlar.” dėdi. Pes Behrām ḫūn üzerine geldi, hīç söylemeyüp ṭaʿāma (22) el ṣundı. Ol nefīs ṭaʿāmlardan yėdi. **كشتي كرفتن بهرام كوربنزديك شنكل** Çünki ṭaʿām yėndi ve ḫūn götürüldi (23) andan meclis ārāste ḳıldılar ve daḫı şarāblar ve eydiciler getürdiler. Birazdan ki şarāb içildi göŋüllerden ġam götürüldi, meclis (24) şāzılıġıla doldı. Ol meclisde Şengül’üŋ iki pehlevānı varıdı. Üstād güreşçiler idi kim hīç kimse anlaruŋ arḳasın yėre (25) getürmemişdi. Şengül şāh anlara buyurdı ki ṭuralar birbiriyle bir dest güreş ṭutalar tā oturan ḫalḳ seyr ėde ve hem

(177a) (1) ėlçiye hüner göstere. Pes ol iki ʿifrīt pehlevānlar yėrinden ṭurup ṭumman gėydiler meydāna gelüp biraz vaḳt birbiriyle güreşdiler. (2) Şol ḳadar zūr ėtdiler biri birin alımadılar. Meger Behrām şāh bir billūrdan ṭolu içmişidi şarābdan vaḳti bir pāre nāzük olmışdı. (3) Germiyyetile Şengül’e eytdi: “Ėy şehriyār, buyur ki ben de ṭumman gėyem ve bu pehlevānlarıla güreşem. Evet arada saḫtlıḳ ve kīn olmasun.” (4) Şengül gülüp eytdi: “Ṭur anları başabilürseŋ başların kes.” dėdi. Behrām-ı Gūr bu sözi ėşidicek revān ayaġ üzere (5) meydāna girdi. El ṣunup birisin kemerinden ṭutdı, şol arslan gibi ne resme ṭutarsa şöyle ṭutdı. Zūr ėdüp bir (6) alma gibi yėrinden götürdi. Başınuŋ üzerine çevirüp yaġrınuŋ üzerine eyle yėre urdı ki cemīʿ süŋükleri ḫurd oldı. (7) ʿAḳabince birin daḫı yėre urup beynisin çıḳarup gine geldi, yėrine oturdı. Şengül bu ḥāli görüp ḥayrān ḳaldı. (8) Behrām’a hezār āferīn ḳıldı ve buyurdı Behrām’ı ḳırḳ kişiden yuḳaru gėçürdiler. Çün ol gün gėceye degin içdiler her kişi (9) mest olup maḳāmlu maḳāmına gitdi. Behrām daḫı odasına geldi. Ol gėce ārām ḳıldı. Ṣabāḥ olıcaḳ Şengül şāh bir (10) dāzī ata suvār olup eline çevgān alup meydāna çıḳdı.

Yanınca oḳın ve yayın getürdiler. Bir zamān meydān içinde ṭurup (11) oynadılar ve oḳ atdılar. İttifāḳ hīç kimse nişānı urup yıḳamadı. Behrām şāh daḫı bile binüp ol Keyānī yayın eline (12) almışıdı. Ammā hīç kimse aŋa sen daḫı oḳ at dėmezdi. Bir zamān Behrām ṭurdı, anlaruŋ oḳ atışın seyr ėtdi. Andan ṣoŋra (13) Şengül'e eytdi: "Ėy şehriyār ben daḫı benüm gibi İrān'da çoḳ yigitler vardur. oḳ atmaġa anda bunda heves ėderler. Şāh buyurursa ben daḫı (14) bir oḳ atayım." dėdi. Şengül eytdi: "Nola, oḳ atmaḳ yigitlerüŋ zīnetidür. Sen daḫı bu ḳaddile bu bāzūyıla yayuŋ elüŋe al, (15) at görelüm neylersin." dėdi. Pes Behrām-ı Gūr yayın eline aldı, bir oḳ çıḳarup kirişde ḳodı ve altındaġı ata maḥmūz (16) urdı. At ʿuḳāb gibi götürüldi. Kemer ḳulaġa ve demren ṭırnaġa pertāb ḳıldı ki evvel atışda nişānı urdı (17) yıḳdı. Dükeli ḫalḳ Behrām şāha āferīn ḳıldılar. Şengül, Behrām'uŋ zūr bāzūsın ve ol ḳadd ü ḳāmetin ve ol oḳ atduġun (18) göricek gümāna düşdi *ve*[337] eytdi ki: "Bu tehī kişi degildür meger ki Behrām'dur ve yā Behrām'uŋ ḳarındaşıdur." dėdi. Andan Behrām'a eytdi: (19) "Ėy hüner-mend yigit, bu ḳuvvet ve bu heybet ki sende vardur ve bu oḳ ki sen atarsın maʿlūmdur ki ulu pehlevānsın yā Behrām'uŋ (20) ḳardaşısın." dėdi. Behrām eytdi: "Ėy Hind şāhı yumuşa gelen kişileri ulu kişi ṣanma. Ben Yezdegird aṣlından degülem. Beni Behrām'uŋ (21) ḳardaşı dėmeklik günāhdur. İrān'da ben bir bī-gāne kişiyem. Ben anda pehlevān adına daḫı aŋılmazam. İrān'da Behrām şāh bār-gāhında (22) benden kem-ter kimse yoḳdur. Şāhuŋ bir maṣlaḥatına gönderdiler, işde geldüm. Yol uzaḳdur beni egleme gine gönder ki eglenicek (23) vaḳt ola ki şāh baŋa ḫışm ėde." dėdi. Şengül eytdi: "Önegülik eyleme. İvmez iseŋ ululuḳ bulasın. Ve daḫı senüŋle (24) söyleşdük. Çoḳ sözümüz var. Ne iversin? Kişi işinde evceklik eylemek ḫaṭādur. Hindistān'a geldüŋ, bir ḳaç gün ārām ėt (25) cām ve şarāb iç." dėdi. **فريفتن شنكل بهرام كور را** Andan ṣoŋra Şengül şāh vezīrin ḳatına oḳudı ve eytdi: "Senüŋle

(177b) (1) bir gizlü sözüm vardur. Eger bu yigit Behrām'uŋ ḫışmlarından degülse ve anuŋ pehlevānlarından degülse aŋa luṭfıla ve nāzüklügile söyle (2) anı bu vilāyetde ṭurmaḳ çāresin eyle. Vaḳt ola ki senüŋ sözüŋle aldanup bu yėrde ḳala. Eyt aŋa ki: "Hindistān'dan gitmek vech degildür. (3) Gel söze uy Hind şāhınuŋ ḳatında eglen ki yüzüŋ ṣuyın arturasın. Eger bunuŋ ḳatında ṭurasın ve ḫāṭırı diledügi yėrde olasın (4) her nerecegi dilerseŋ senüŋ ola ve cemīʿ leşker elde ola, ʿalem ve sancaḳ ve genc senüŋ elüŋde ola. Ve Ḳannūc vilāyeti senüŋ tīmāruŋ ola. (5) Bir yėr ki dāyim anda bahār ola, ırmaḳlarından güller ḳoḫusı gele ve yılda

---

[337] B. nüshasından tamamlanmıştır.

iki kerre aġaçları yėmiş vėre. Anuŋ gibi yėri terk ėtmek revā degüldür (6) ve şāhımuz saŋa ḳatı muḥabbet ėtmişdür. Gevherleri ve altunı gümüşi senden dirīġ degüldür.'" dėdi. "Ve bu yüzden daḫı ne bilürseŋ söyle, anı (7) bunda ṭurmaġa cehd eyle. Hem adını ṣor nedür? Eger bizüm vilāyetimüzde ṭurursa anı ser ʿasker ėdinem ve cihān pehlevānı ėdinem." Pes (8) Vezīr gelüp bu sözleri Behrām'a söyledi ve çoḳ saʿy eyledi. Andan adını ṣordı Behrām vezīrden bu sözi ėşidicek (9) beŋzinüŋ rengi bir dürlü daḫı oldı ne dėyeceginde müteḥayyir ḳaldı. Āḫir eytdi: "Ėy söz söyleyici kişi, benüm iki cihānda beŋzümi ṣarı eyleme. (10) Ben ne ḳadar yoḫsullıḳ zaḥmetin daḫı çekersem İrān şāhından yüz döndermezem. Bu nesne bizüm dīnümüzde ve erkānumuzda yoḳdur. Her (11) kişi ki şāhından baş çekse Taŋrı ḳatında ʿāṣī olur. Ve daḫı ʿaḳlı olan kişi māl arturmaġa ḥarīṣ olmaz. Eyü yatlu (12) bizüm üzerümüzden tez geçer. Ḳanı ol ʿāleme başdan başa ḥükm ėden Ferīdūn şāh ve ḳanı Menūçehr'e ve Keyḳubād ve Keyḫüsrev ki (13) tamām yėryüzine şāh oldılar. Āḫir ne fāyide ėtdiler. Ve daḫı bilürsiz ki Behrām ne vechile şāhdur. Eger ben anuŋ ḥükminden çıḳam erlikle cihānı (14) baŋa zindān ḳılısardur ve gelüp Hind'i yıḳup Cādıstān'uŋ ṭopraġın İrān'a ṭaşıyacaḳdur. Ol yėgdür ki gine beni şāhumuŋ (15) ḳapusına gönderesiz. Eger adumı ṣorarsaŋuz atam anam adumı Berzūy ḳomışlardur. Benüm sözümi Şengül şāha yėtişdür ki beni (16) bu yād iḳlīmde eglemesün." dėdi. Vezīr ėlçiden bu ḫaberi ėşidüp Şengül şāha bildürdi. Şengül anuŋ bu sözine ḳaḳıdı (17) ve eytdi ki: "Ben aŋa bir iş ėdeyin daḫı İrān'ı aŋmasun ve şāhınuŋ naẓarına varmaḳdan ḳalsun ve tīzcek başından (18) çıḳsun." dėdi. **رزم بهرام با کرکدن در هندستان** Meger Hind iḳlīminde bir gergeden durmışıdı ki anuŋ (19) üstinden ḳuş uçmaġa üşenürdi. Ol olduġı mīşeden arslanlar ṭaġılup ḳaçardı. Tamām Hindistān ḫalḳı anuŋ elinden (20) ʿāciz ḳalmışlardı. Bir kerre āvāzın ėşidenüŋ ḳulaḳları ṣaġır olurdı. Şengül şāh Behrām'ı ḳatına oḳuyup eytdi ki: "Ėy hüner-mend yigit, (21) vilāyetümüzde bir gergeden durmışdur ki hīç kimse anuŋ heybetine ṭāḳat getüremez. Ve memleketümüzüŋ ḫalḳı anuŋ elinden zebūn olmışdur ve anuŋ (22) cenginden cümlesi ʿāciz ḳalmışdur. Bu iş hemān senüŋ elüŋden gelür. Gerekdür ki ol gergedenüŋ ḳatına varasın oḳıla anı helāk ėdesin ve bu (23) vilāyeti anuŋ elinden ḳurtarasın ʿālemde bir ulu ad ḳoyasın ki dünyā ṭurduḳça Hind ve Çīn vilāyetinde saŋa āferīn ėdeler." dėdi. (24) Behrām şāh eytdi: "Ėy tedbīr ehli şāh, baŋa bir kişi gėrek ki anuŋ maḳāmın göstere. Allāh ʿināyetinde varam anuŋ derisin ḳızul ḳana (25) ġarḳ ėdem." dėdi. Pes Behrām'a Şengül bir kişi ḳoşdı ki ol cānavaruŋ yatduġı yėri göstere. Ve kendünüŋ ādemlerin alup

(178a) (1) ol kişiyi alup yola revāne oldı. Çünki gergedenüŋ fikriyle ve tedbīriyle ālāt-ı ḥarbile gidüp Ḥaḳ teʿālā'ya tevekkül ėdüp (2) ol kişiyi ḳılaġuz ėdüp ol mīşeye geldiler. Ol kişiden anuŋ büyüklügin ve cemīʿ evṣāfın bildi. Daḫı kendünüŋ ol ḫāṣ yigitlerinden (3) yanınca biraz yigit almışıdı. Nā-gāh bir heybetlü cānavar gördiler ki yatduġı yėr anuŋ ḳuvvetinden çuḳur olmış. Hemān İrānīler Behrām şāha yalvarup (4) dėdiler ki: "Şāhā, gel kerem eyle ḳuvvetüŋe inanup bu cānavara varma. Bilürüz ki bahādurlıguŋ vardur ammā muḥāl ʿaḳuldur ki bir kişi bir ṭaġıla (5) *başa çıḳup*[338] şavaş ḳıla. Şengül'e eytki: 'Şāhdan baŋa bunuŋ gibi nesneye destūr yoḳdur. Şāha bildürelüm, eger destūr vėrürse bu cānavarla andan (6) ceng ėdelüm.' dėgil." dėdiler. Behrām-ı Gūr eytdi: "Ėy kişiler, eger Ḥaḳ teʿālā benüm ecelüm Hindistān'da ḳıldıysa ecelden ḳurtulmaġa imkān yoḳdur. (7) Ve eger ecelüm yoġısa benüm için niçün teşvişlenürsiz?" dėdi. Andan yayın eline alup bir oḳ gizledi. Allāh'a şıġınup gergedene yaḳın geldi. (8) Gergeden anı görüp ilerü gelince ḳarşıdan bir oḳ çigerin kese eyle urdı ki cānavaruŋ ḳımıldamaġa mecāli ḳalmadı. Behrām gördi ki gergadanuŋ (9) işi tamām oldı, ḫançerile başın kesdi ve eytdi: "Minnet ol Ḫudā'ya ki baŋa buncılayın ḳuvvet vėrmişdür." Pes buyurdı, ol cānavaruŋ başın bir ḳaŋlıya urup ilerü varup mīşeden çıḳdılar, Şengül Şāh'a getürdiler. Şengül anı ıraḳdan göricek buyurdı, şāzılıḳ (10) naḳḳāresin çaldılar. Ve Behrām'a yaḳın varıcaḳ ḳarşı varup dürr ü gevherler nis̱ār ḳıldı. Ve şāh ol beşāret içün taḫt-ı eyvānı bezedi, (11) bir ulu şėnlik eyledi. Taḫt üzerinde oturup Behrām içün dükeli beglerinden ve pehlevānlarından yuḳaru taḫta yaḳın yėrde bir zerrīn kürsī ḳodılar, (12) oturdı. Her kişi Behrām'uŋ erligine taḥsīn ėdüp üstine laʿl ü cevāhir ḳılup eytdiler ki: "Ėy nām-dār bu erligi ki sen ḳılduŋ ve bu eylügi (13) sen işledüŋ, hīç ādem elinden gelmez, Allāh senüŋ zūr bāzūŋı dāyim eylesün." dėdiler. Şengül Behrām'uŋ işine gāh şād olurdı (14) gāh ġuṣṣaya varurdı. Bir zamān güler, açılur ve bir zamān göŋlin melālet ṭutardı. Meger Hindistān'da bir ejderhā durmışıdı. (15) Gāh deŋizde ve gāh ḳurıda olurdı. Zinde pīlleri nefesiyle çekerdi. Dem ursa, deŋizler zehrinden zifte dönerdi. Ve bir (16) çeşmeye aġzı ṭoḳunsa yılına degin andan aġu aḳardı. İki gözleri cehennem ocaġına beŋzerdi. Nefesinden odlar ṣaçılurdı. (17) Şengül kendü rāzdaşlarına eytdi: "İşbu şīr-merd ėlçinüŋ ucından gāh melūl gāh şād oluram. Eger bunda eglense bize arḳa (18) olurdı, Ḳatūç'da ser-ʿasker olurdı. Şimdi eger bu İrān'a vara Behrām ucından Ḳatūç'da rāḥat ḳalmaya (19) ve bu memleket bīʿl külliye ḫarāb ola. Şāh ki Behrām gibi ola ve ḳulluḳçı bunuŋ gibi ola ayruḳ bizüm iḳlīmümüzde rāḥat ḳalmaya. (20) tīz zamānda işimüz ḳatı müşkil ola. Ben bir tedbīr daḫı

---

[338] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ḳıldum, buŋa bir çāre daḫı fikr eyledüm: Şöyle gerekdür ki bunı ol (21) ejderhānuŋ ḳatına gönderevüz. Bī-gümān ol ejderhānuŋ elinde helāk olur. Hem bizüm daḫı bu işde günāhımuz olmaz (22) ve kimse bizi yaramazlıġıla aŋmaz. Zīr[ā][339] ejderhāyıla kendüsi ceng ėtmek ister." dėdi. Çün şāh bu tedbīri ḳıldı Behrām'ı ḳatına (23) oḳudı ve anuŋ erligin çoḳ medḥ ėtdi ve eytdi: "Ėy server, Ḥaḳ teʿālā seni İrān'dan bizümçüŋ göndermiş ki bunuŋ gibi erlik (24) ėtdüŋ ve bu vilāyetüŋ ḫalḳın ol cānavar şerrinden emīn ḳılduŋ. Evet bir işimüz daḫı ḳaldı ki be-ġāyet müşkil (25) işdür. Gerçi evvelinde zaḥmet vardur velī āḫirinde genc ve rāḥat vardur. Eger bu işi daḫı bitüresin ben emrüŋdeyem

(178b) (1) her ne buyurursaŋ andan gėçmezem meger ki rūzigārdan āfet yėtişe." dėdi. Andan eytdi: Ėy nām-dār, (2) bu vilāyetde bir ejderhā vardur ki bu ḫalḳ anuŋ ucından be-ġāyet belādadur. Deŋizde ve ḳurıda anuŋ (3) elinden nesne ḳurtulmaz. Elüŋden gelür mi ki aŋa bir çāre ḳılasın ve Hind iḳlīmini anuŋ derdinden (4) ḳurtarasın? Andan ṣoŋra Hindistān'uŋ ḫarācın alup İrān'a gidesin ve çoḳ Hind armaġānlarıla ve müşgüle *ve*[340] ʿūdıla (5) dürlü dürlü gevherlerle seni gönderem." Behrām eytdi: "Ėy pādişāh, eger Ḫudā'dan ʿināyet olursa ol ejderhānuŋ (6) şerrini daḫı bu vilāyetden götürem. Evet anuŋ duraġın bilmezem baŋa anuŋ yolın göstermek gerek." dėdi. Behrām'uŋ sözine şengül (7) şād oldı ve bir yol bilür kişi getürüp Behrām'a ḳulaġuz ėtdiler. Ejderhānuŋ maḳāmına gönderdi. **كشتن بهرام كور اژدها را در هند** (8) Pes Behrām-ı Gūr yaraġ eyleyüp ol İrān'dan getürdügi otuz kişiyle ejderhādan yaŋa ʿazm ėtdiler. Bir niçe günden ṣoŋra deŋiz (9) kenārına ėrişdiler. Ejderhānuŋ giŋ yėrden ḳaraltusın gördiler. ʿAẓametine ve heybetine ḥayrān ḳaldılar. İrānīler çaġrışup Behrām-ı Gūr'a (10) eytdiler: "Ėy şehriyār, bunı ol gergedene ḳıyās ėtme. Kendüzini helāk ėdüp İrān memleketin yėle vėrme ve bu memlekete düşmenleri (11) şād eyleme. Gel bu işe ayaḳ başma." dėdiler. Behrām eytdi: "Ėy serverler, cānı vėren kimseye ıṣmarlamaḳ gerekdür. Eger benüm ecelüm bu ejdehā elinde (12) ola erlikle ziyāde ʿömr bulacaḳ degülem. Beni Taŋrı'ya ıṣmarlaŋ, hīç üşenmeŋ." dėdi ve yayın eline aldı. Bir demreni zehrile ṣıvarılmış (13) oḳ çıḳardı. Atup ol ejderhāyı aġzında urdı. Ejderhā ḳıjġırup aġzından āteşler zehrile ṣaçıldı ki ṭaġ u ṭaş (14) oda ṭutuşdı. Behrām anuŋ başına üç oḳ daḫı urdı zehrile ḳan üzerinden sėl-āb oldı ve şol ḳadar (15) ḳan ve zehr aḳdı ki ejderhā süstlendi. Behrām revān bir zehrile ṣıvarılmış ḳılıç çıḳardı. Ėrişüp çigerine bir ḳılıç urdı ki ol (16) ʿaẓametlü ejderhā ḳara ṭaġ gibi yėre düşüp cān vėrdi. Çün ejderhā ölicek İrānīler ėrişüp nacaġıla ve ḳılıçıla başın (17)

[339] B. zīrā B. nüshasından düzeltilmiştir.
[340] B. nüshasından tamamlanmıştır.

kesdiler ve bir ḳaŋlıya yükledüp Şengül ḳatına getürdiler. Şengül ol ejderhānuŋ başın göricek Behrām'a taḥsīn ḳıldı. (18) Ve Hind ü Çīn serverleri cümle eytdiler: "Āferīn İrān-zemīne ki andan bunuŋ gibi er ḳopar ki ejderhāyıla ceng ėder." Cümlesi (19) Behrām'uŋ işine şād oldılar. İllā Şengül-i Hindī'nüŋ ġuṣṣadan beŋzi ṣarardı. Behrām ol işi bitürüp geldügine (20) ḳatı perīşān oldı. Gėce olıcaḳ Vezīr ve kendinüŋ ḫāṣ ādemlerin yanına oḳudı ve eytdi: "İşbu Behrām şāhuŋ ėlçisi bu ḳaddile bu bāzūyıla (21) bunca iş ḳıldı. Her ne vechile ki söyledük bizüm ḳatumuzda ṭurmadı. Ve şindi eger bu bizüm ḳatumuzdan İrān'a vara eyde ki: (22) 'Hindistān'da er yoġımış baŋa ḥarīf olur bir kimse bulunmadı.' dėye. Benüm düşmenüm anuŋla ḳuvvet bula ve baş ḳaldurup üzerüme (23) ḥavāle ola. Ėlçinüŋ başın kesmek gerek, nihānī bunuŋ işin bitürmek gerek. Ben şöyle fikr ėtdüm siz ne revā görürsiz?" (24) dėdi. Vezīr eytdi: "Ėy şehriyār, bu fikr fikr degüldür. Revā mıdur ki bunuŋ gibi yigide ḳıyasın ve buncılayın yatlu endīşe ḳılasın. (25) Hīç kimse bu işi ėtmiş degildür ki bir şehriyāruŋ ėlçisin zinhār bu fikri ėtme ki aduŋ ʿālemde yavuz olur." dėdi. Ve daḫı eytdi:

(179a) (1) Eger sen bu işi ėdesin Behrām gibi tāc-dār İrān'dan leşker çeküp gele bu vilāyeti ḫarāb ḳıla. Hīç kimseden saŋa dermān olmaya. (2) Hem bir kişi ki gele bizi şunuŋ gibi ejderhānuŋ ve gergedenüŋ şerrinden ḳurtara. Anuŋ bahāsı bu mudur ki öldüresin? Elüŋden gelürse (3) anuŋ diriligin ziyāde eyle, ne ölmek." dėdi. Şengül şāh bu sözi vezīrden ėşidicek ḳaḳıduġından beŋzi ḳapḳara oldı. Anuŋ (4) sözine be-ġāyet incindi. Hele ol gėce ṣabr eyledi ve bir dürlü fikr daḫı ḳıldı. Ṣabāḥ olıcaḳ Behrām şāha bir kişi gönderüp (5) anı yalıŋuzca ḳatına oḳudı. Ol meclisde hīç daḫı kimse ḳomadı, hemān Behrām'ıla ikisi ḳaldı. **بزن كرفتن بهورام دختر** (6) **شنكل** Andan ṣoŋra Şengül Şāh, Behrām-ı Gūr'a eytdi: "Ėy ḳıymetlü yigit, aşurı gözetme. Benüm sözümi ḳabūl ėt, seni oġul (7) ėdineyin ve ḳızlarumuŋ ḳanḳısın isterisen saŋa vėreyim ve seni Hindistān'a şehriyār ėdeyim ve leşker ü memleketüm saŋa ışmarlayın. (8) Benüm sözümden çıḳma, ḳatumdan dur, gitme." dėdi. Behrām bu sözi ėşidicek baş aşaġa eyledi, biraz fikre vardı. Taḫtın ve tācın (9) ve kendinüŋ aṣlın aŋdı, göŋlinde eytdi: "Daḫı az kişi degüldür, Hindistān sulṭānıdur. Ben buŋa oġul olup bunuŋ ḳızın almaḳdan (10) baŋa ne ʿār var." dėdi. Ve daḫı eytdi: "Bunca zamāndur ki İrān'dan gitdüm bu vilāyetde eglendüm. Kim bilür ki İrān ne ḥāldedür (11) ṣaġ olursaŋ yine İrān'ı bulam." dėdi. Andan baş ḳaldurup şāhuŋ yüzine baḳdı ve eytdi: "Şāhā, ben senüŋ emrüŋdeyem (12) ve ne buyurursaŋ sözinden çıḳmazam, ḳızlarından birin iḫtiyār ėdeyin." dėdi. Şengül Şāh, bu sözden ḳatı şād oldı. Meger (13) üç ay yüzlü ḳızları varıdı ki anlaruŋ gibi güzel ʿālemde bir daḫı yoġıdı. Behrām'a eytdi: "Ṭur imdi, sen sarāya var. Ḳızlaruŋ (14) ḳanḳısın begenürseŋ vėreyim." dėdi. Behrām

yėrinden ṭurup sarāya girdi. Ol ay yüzlülerüŋ birisin iḫtiyār ėtdi ki yüzi bahār günine beŋzerdi, (15) ṭurduġunlayın ḥayāyla nāz idi. Adına Sebīnūd dėrleridi. Çünki Behrām anı begendi, Şengül daḫı Sebīnūd'ı Behrām'a vėrdi (16) ve aŋa bir ulu ḫazīne baġışladı. Behrām-ı Gūr'a altundan ve gümüşden ve ʿūd u ʿanber ve kāfūrdan şol ḳadar nesne vėrdi ki vaṣfı (17) vaṣf olunmazdı. Andan Şengül şāh sarāyını bezeyüp Ḳannūc'uŋ nām-dārların cümle oḳudı. Bir hafta gėce ve gündüz ṣoḥbet ve ʿişret (18) ḳıldılar. Andan ṣoŋra bir sarāyı ḫalvet ėdüp Sebīnūd'ıla Behrām'ı gerdege ḳoydılar. Behrām'ıla ḳız ki bir araya geldi ẕevḳ ü ṣafādan (19) şol billūrdan cāma ḳoyulmış şarāba döndi. **در خواست كردن فغفور در صحبت بهرام** Bir gün Faġfūr-ı Çīn eytdi ki: (20) "Īrān'dan bir server pehlevān yigit Şengül şāha ėlçilige gelmiş. Şengül aŋa ḳızın vėrmiş, anı alı ḳomış. Faġfūr-i Çīn Behrām'a (21) nāme yazup vėribdi. Nāmenüŋ evvelinde benüm ḳatumdan ki cihānuŋ tāc-dārıyam ve şehriyārlaruŋ re'isiyem ve ulularuŋ tācıyam, (22) senüŋ ḳatuŋa ki Pārs'uŋ ėlçisisin, Ḳannūc'a gelmişsin. Ėy server ėşitdük ki ḫoş pehlevānmışsın ve zūr bāzū issi (23) merdāne yigit imişsin. Ve hem ʿilmde ve rāyda ve zīreklükde kemālüŋ varımış erligile ol ejderi ve gergedeni depelemişsin. (24) Ve Şengül şāh saŋa ḳızın vėrmiş ki Hindistān anuŋ ayaġı ṭopraġınuŋ bahāsıdur ve hem bizüm aṣlımuzdandur. Saŋa (25) ḫoş ʿizzet ėtmiş ol ḥükmi geçer şāhuŋ ʿalāḳasıyla ḳadrüŋi feleke ėrgürmişsin ki Īrān'da daḫı ululuḳ bu şāh

(179b) (1) sebebiyledür. İmdi ėy nām-dār bunca hünerüŋ ėşidüp seni görmeklige müştāḳ olduḳ. Nāme saŋa yėtişicek ḳadem rence ḳılasın bu iḳlīme (2) daḫı gelesin ve bir ḳaç gün bu diyārı daḫı müşerref ḳılasın ki seni görmekile gözlerümüze nūr ḥāṣıl olur ve göŋlümüze sürūrdur. (3) Bir niçe gün ki bizümle olasın andan ṣoŋra gine yėrüŋe gitmek isterseŋ ḫilʿatıla ve mālıla ve göŋül ḫoşluġıyla seni gönderem. (4) Ve daḫı bilesin ki bunda gelmekden saŋa hīç ʿār yoḳdur. Zīrā benüm Īrān şāhıyla düşmenligüm yoḳdur. İmdi süstlik ḳılmayup (5) elbette gelmeyince olmayasın." dėyüp nāmeyi tamām eyledi ve bir ḳuluŋ eline vėrdi. Çünki nāme Behrām-ı Gūr ḳatına ėrdi, (6) nāmeden anuŋ ḫāṭırına küdūret düşdi ve ġāyet incinüp ol nāmeye bir cevāb yazdı. Evvelinde dėdi kim: "Ėy Faḥfūr, (7) nāme göndermişsin geldi ve ne dėdiŋse maʿlūm oldı. İmdi ėy Faḥfūr, senüŋ gözüŋ Çīn'den ġayrı nesne görmemişdür. Kendüŋi (8) şeh-nişān ṣanursın ve şehen-şāhlıḳ daʿvāsın ėdersin. Niçün bunuŋ gibi bī-edeblik ėdersin? Ulularа nāme göndericek evvelinde (9) kendüzini şāh-ı cihān dėyü aŋarsın. ʿĀlemüŋ şehen-şāhı, dükeli ulularuŋ tācı ve her memleketüŋ sālārı ve cihānuŋ dövleti ancaḳ Behrām-ı Gūr'dur. (10) Biz zamāne içinde kimse bilmezüz. Erlikde ve maʿrifetde ve ulu nesebde ancılayın pādişāh kimse görmemişdür. Cihān-dārlıḳ hemīn (11) aŋa yaraşur. Seni

ėy Faḫfūr-ı Çīn, kim uludan ṣayar veyā kim şehriyār dėyü aŋar? Ve daḫı bilgil ki ben bu Hindistān'da bunca (12) erlik ve hüner ki ėtdüm cümle Behrām şāhuŋ himmetiyledür ve anuŋ saʿādeti berekātiyledür. Hüner dėdükleri hemān İrānīlerüŋdür. (13) Yırtıcı arslanları ve ejderhāları ḥesāba urmaz. Cümlesi Taŋrı'yı bir bilürler ve her nesneyi yılduza nisbet ėtmezler. Ve daḫı (14) eger Şengül şāh ḳızını dėrseŋ ben anı kendü erligümile aldum ve bu mertebeyi bahādurlıgumla buldum. Şengül bir ulu pādişāhdur, (15) ḳatımda bir iki cānavar aŋdı ol bahāneyile ḳızını baŋa lāyıḳ görüp vėrdi. Ve daḫı beni Çīn'e daʿvet eylemişsin. Bilesin ki (16) beni İrān şāhı Hind'e göndermişdür. Hind'den ġayrı yėre varıcaḳ anuŋ emrine muṭīʿ olmamış oluram. Ve daḫı baŋa çoḳ māl (17) vėrem dėmişsin. Şükr ol Ḫudā'ya ki beni kimsenüŋ mālına muḥtāc ḳılmamışdur ve kimseye el ṣunmalu eylememişdür. Ben minneti (18) Behrām şāha ėderem ki anuŋ devletinde ġanīyem. ʿAṭāsı ve baḫşişi sebebiyle ʿālemden müstaġnīyem. Andan ṣoŋra beni nāmede (19) ögüp ḫoş mübālaġalar eylemişsin. Anı inşallāh biz daḫı İrān şāhına söyleyevüz. Taŋrı'dan saŋa çoḳ selām olsun." dėdi (20) ve nāmeyi kendü mührin urup getüren kişinüŋ eline vėrüp gine Faḫfūr ḳatına gönderdi. راي زدن بهرام كور با سبينود را (21) Çünki Behrām Şengül ḳızıyla alışdı, ḳız Behrām'ı cānından yėg sevdi. Gėce ve gündüz anuŋ sevgüsinden aġlardı. Gözini Behrām'uŋ (22) yüzinden ayırmazdı. Şengül bunlaruŋ muḥabbetlerin bildi, dünyānuŋ teşvīşinden āzād oldı. Behrām'a yavuz gümān iletmekden vāz geldi aŋa (23) eyü ṣanular ṣanmaġa başladı. Bir gün ḳızıla Behrām şād u ḫandān her dürlü nesneden aŋup söyleşürlerdi. Behrām eytdi: (24) "Ėy nigār bilürem ki beni seversin ve baŋa ḫayr ṣanursın. Saŋa bir rāz dėyem eger ṣaḳlarısaŋ." dėdi. Andan eytdi: "Ben bundan gitmek isterem (25) sen daḫı baŋa muvāfaḳat ėder misin ve benümle bile gider misin ki İrān'daġı işim bundan yėgdür. Eger bu işde baŋa yardım ėdesin

(180a) (1) cemīʿ ʿālemüŋ bānūsı olasın." dėdi. Sebīnūd eytdi: "Ėy cihān-gīr, ḫātūnlaruŋ eyüsi oldur ki eri andan dāyimā ḫoşnūd (2) ola. Eger bu nesnede ben ṭatlu cānumdan ayrulursam daḫı senüŋ emrüŋden yüz çevürmeyem." dėdi. Behrām eytdi: "Ėy nigār, elüŋden gelürse (3) bir çāre eyle." dėdi. Ḳız eytdi: "Ėy taḫtlar yaraşugı, eger baḫtum baŋa yār olursa bu işe çāre ḳılayın. Bunda yaḳın yėrde bir bayrām yėri (4) vardur. Atam yılda bir kerre çerisiyle anda çıḳar, dügünler ve şādılıḳlar ėder. Anı mübārek yėr bilürler. Bundan ol mīşe (5) yigirmi ferseng yėrdür. Atam yaḳında leşkerile anda varsa gerek, cemīʿ putların anda iletse gerek. Bir niçe zamān put öŋinde aġlaşup iŋleşüp (6) günāhların dileseler gerek. Hem ol yėr şikār yėridür. Anda geyikler ve ḳolanlar çoḳ olur. Niçe gün anda şikār ėtseler gerek. Bu günden artuḳ (7) bėş gün daḫı ṣabr eyle. Bėşinci gün ṣabāḥ şehriyār anda çıḳar sen daḫı gitmek

yaraġın göresin.” dėdi. Ḳızuŋ söziyle Behrām şād olup (8) eytdi: “De imdi gitmek yaraġında ol, *bu*[341] rāzı kimseye bildürme.” dėdi. Ṣabr ėtdi tā ki bayrāmlarınuŋ vaḳti oldı. Cemīʿ ulular (9) ol maḳāma teveccüh ėtdiler. Şengül şāh daḫı yaraġ eyledi ki ṣabāḥ çıḳa. Sebīnūd atasınuŋ ḳatına gelüp eytdi ki: “Şāhā, Berzūy (10) ḫasta oldı. Eydür: ‘Kerem ėtsün şehriyār beni bile alup gitmege muḳayyed olmasun ki ḫastanuŋ teferrücden ṣafāsı olmaz, ḳalanın şāh bilür.” (11) dėdi. Şengül eytdi: “Ḫastayısa anı alup gitmenüŋ vechi yoḳdur.” dėdi ve ṣabāḥ namāzınuŋ vaḳtinde Hind’üŋ ulularıyla Şengül (12) gitdi. Ḳız Behrām’uŋ ḳatına geldi ve eytdi: “Şāh gitdi, biz daḫı gidicek vaḳtdür. Eger İrān’a gitmek isterseŋ.” dėdi. **كريختن بهرام كور سبينود از هندوستان** (13) Çünki aḫşam oldı, Sebīnūd cümle yaraġını gördi. Behrām-ı Gūr daḫı cebe gėyüp terkiye kemend bağladı, (14) eline gürz aldı. Sebīnūd’ı daḫı bir yarar ata bindürdiler. Müretteb ava çıḳar gibi şeherden çıḳup ʿazm-i İrān eylediler. Ve İrān’dan bile gelen (15) pehlevānlar daḫı yaraġıla ellerine gürz alup bilesince gitmişleridi. Hemān ki şeherden çıḳdılar yüritle deŋiz kenārına ėrdiler. (16) Behrām şāh İrānīlerden baḳdı gördi ki her biri at üzerinde uyḫuya varmışlar. Bir kerre çaġırup eytdi: “Ṭopraḳ o kişinüŋ (17) başına ki anuŋ arḳası siz olasız. Şimdi ne uyuyacaḳ vaḳtdür?” dėdi. “Öŋümüz deryā, ardımuz düşmen siz atda uyursız. Behrām bu sözdeyiken ḳarşudan gemilerle (18) bāzir-gānlar belürdi. Yaḳın gelicek gördi ki İrān bāzir-gānlarıdur. Hemān ki Behrām şāhı gördiler dilediler ki şāh öŋinde (19) yėr öpelerdi. Behrām diş ḳışdı ol rāzı nāşīlere bildürmedi. Bāzir-gānlara eytdi: “Aġzıŋuz ṭutuŋ ki bu işde ḳatı ziyān (20) vardur. Ger bu rāz Hindistān’da āşikāre ola İrān’uŋ ṭopraġı ḳanıla deryā ola. Cümleŋüz ḳatumda and içmek gėrek ki (21) bu rāzı Hind’de kimseye söylemeyesiz tā ki ben taḫtuma varınca.” dėdi. Bāzir-gānlar and içüp eytdiler ki: “Ol (22) yüce Taŋrı’dan kesilmiş olalum ve şeyṭāna ḳoşulmış olalum eger bu rāzı Hind’de söylersevüz.” dėdiler. Çünki anlar (23) bu resme and iç[ic]ek şāhuŋ göŋli teşvīşden emīn olup eytdi ki: “İmdi bu sırrı cānuŋuz gibi ṣaḳlaŋ. Eger (24) beni bu diyārda bilecek olurlarsa ne ben ḳaluram ne İrān’da tāc u taḫt ḳalur. Cemīʿ vilāyetümüz ḫarāb olur, oġluŋuz ve ḳızıŋuz (25) yaġmāya gider.” dėdi. Bāzir-gānlar şāhdan bu ḫaberi ėşidicek gözlerinden yaş revāne ḳıldılar dėdiler ki: “Bizüm cānımuz saŋa ḳurbān

(180b) (1) olsun. Yigitlik ve şāhlıḳ saŋa ḫilʿat olsun. Ḥāşā ki bu sırrı biz āşikāre ḳılavuz, şāha ziyān olacaḳ iş ėdevüz.” (2) dėdiler. Şāh anlara āferīn oḳudı. Andan ṣoŋra eytdi ki: “Ben şimdiki ḥālde dilerem ki İrān’a gidem yolda hīç ārām ėtmeyem. Şengül şāh (3) ḳızını

---

[341] B. nüshasından tamamlanmıştır.

daḫı bile alup gitsem gerek. Şimdi deŋizde gemiciden ġayrı kimse yoḳ. Bu rāzı ben aŋa dėmege üşenürem. Siz ne dėrsiz?” (4) dėdi. “Bu yolda ne maṣlaḥat görürsiz ki baŋa ziyān gelmeye?” dėdi. Bāzir-gānlar eytdiler: “Şāhā bu iş ḳatı āsāndur ki (5) bu gemicinüŋ aṣlı İrān’dandur, şāhı sevicilerdendür.” dėdiler. Şāh bu sözden be-ġāyet şād oldı. Revān gemicinüŋ yanına gelüp ḥikāyeti (6) aŋa bildürdi. Gemici bu sözi ėşidicek eytdi: “Ėy şehriyār ben senüŋ ḳulunam. Seni daḫı Sebīnūd’ı daḫı cemīʿ yoldaşlaruŋla gėçüreyim.” (7) dėdi. Pes şāh kendünüŋ ādemlerine buyurdı, gemiciye yardım yardım ḳıldılar. Cemīʿsi gemiye gėrüp gemiyi yėl gibi sürdiler. Ṣabāḥ olunca kenāra (8) çıḳdılar. Bu ṭarafdan bildiler ki Behrām gitmiş tīz Şengül’e ḫaber ḳıldılar. Şengül tīz leşkerine od yaluŋı gibi sürdi. Deŋiz kenārına (9) ėrişdi. Gördi ki Behrām’ıla Sebīnūd deŋizi gėçmişler. Be-ġāyet ḳaḳıdı, ḫışmıla deŋizi *öte*[342] geçdi. Leşkerile Behrām şāha ėrişdi. (10) Ḳızına eytdi: “Ėy devleti yoḳ ḳız, bunuŋ sözine aldanup deŋiz geçersin, bunuŋ gibi iḳlīmi ḳoyup benüm destūrumsuz İrān’a (11) gidersin hemi? Gör ki saŋa ne işler ḳılaram.” dėdi. Behrām eytdi: “Yavuz nişānlu kişi, benüm ardumca gelmek senüŋ neŋe gerekdi? Bilmedüŋ ki (12) baŋa ceng ėtmek, bādeye ile şarāb içmekden āsāndur. Ve bunı fikr ėtmedüŋ mi ki Hindīlerüŋ yüz biŋ kişisi benüm ḳatumda bir atluca (13) yoḳdur. Bir yėrde ki ben olam ve bu otuz atlu ṣanlu beglerüm ola Hindīlerüŋ gözlerini ḳanıla deryā ḳılam ve biriŋüzi diri ḳomayam.” dėdi. (14) Şengül bildi ki Ḥaḳ söyler ėtdügi işe peşīmān oldı. Eytdi ki ben saŋa bunca eylük ėtdüm seni oğlumdan ve iki ḳızumdan yėg (15) ṭutdum, başuŋa tāc ḳoyup seni Hindistān’a server eyledüm ve şunuŋ gibi ḳızumı saŋa vėrdüm. Benüm ėtdügüm eylüklerüŋ ʿivażı bu mıdur ki (16) vefā yėrine cefā ėdesin? Bildük ki ʿAcem’den vefā gelmezimiş ve anlar ṭuz etmek ḥaḳḳını bilmez imiş ve ʿahdlerine ṭurmazlar imiş. Senüŋ (17) işüŋ ḥaḳḳā şol arslan enügine döndi ki bir kişi belā vü miḥnet çeküp anı küçükden besledi ve ziyān olacaḳ yėrlerden ṣaḳladı. (18) Āḫir seselüp gūci ḳuvveti yėtişüp pençesi tīz olduğı vaḳt kendüyi besleyeni yırtdı.” dėdi. Behrām eytdi: “Ėy Şengül, beni sen (19) ne bildüŋ ki benüm ḥaḳḳuma buncılayın yatlu endīşe ḳılduŋ? Gitdügümçün baŋa ṭaʿn eyleme, beni eylük bilmez bī-vefā kişi ṣanma ki ben İrān’uŋ ve Tūrān’uŋ (20) sulṭānıyam ve bunca pehlevānlaruŋ sālārıyam. Şimdiden ṣoŋra saŋa çoḳ eylükler eyleyem, saŋa yavuz ṣananların başın kesem ve seni atam (21) yėrine bilem, ḫarāc isteyüp vilāyetüŋi incitmeyem, ḳızuŋı daḫı ʿālemde güneş gibi ėdem, cemīʿ ḫātūnlaruŋ başına tāc eyleyem.” dėdi. (22) Şengül bu sözi ėşidicek ḥayrān ḳalup barmağın ışırdı ve atından inüp ʿöẕrin diledi. ve Behrām’dan yaŋa yürüdi ve Behrām (23) daḫı ḳarşu gelüp ḳuça ḳuça görüşdiler. geçen

[342] B. nüshasından tamamlanmıştır.

sözlerden ötüri birbirine ʿöẕrler ėtdiler. Şengül, Behrām şāhı görmegile şād (24) oldı. Tīz ḫūn ārāste ḳılup cām u şarāb getürdiler, yėyüp içdiler. Behrām ḥikāyeti Şengül'e bir bir söyledi. Ol şādiye (25) niçe ṭolular içdiler. Andan ol iki şāh yėrlerinden ḳalḳdılar birbiriyle el alışup ʿahd ėtdiler ki şimdiden ṣoŋra göŋüllerinden kīn olmaya

(181a) (1) ve birbirlerine cān u dilile yār u vefā-dār olalar. Ḳızı Sebīnūd'ı daḫı gözlerinde öpdi ve esenledi. Andan ol ṭarafdan iki şāh (2) döndiler biri İrān yolın ṭutdı biri gine gemiye binüp Hind'e geçdi. **باز امدن بهرام كور از هندوستان بايران زمين** (3) Çünki İrānīler Behrām şāhuŋ geldigin ėşitdiler, yolları ve şeherleri ṭonatdılar. Cemīʿ yollara başdan başa altunlar, gümüşler (4) ve müşgler, zaʿferānlar tökdiler. Behrām şāhuŋ oğlı Yezdegird ol perākende leşkeri cemʿ eyledi. Nirsī'yle ve İrān'uŋ ulularıyla (5) şehriyāra ḳarşu geldiler. Yezdegird Behrām'ı göricek atından indi, Behrām şāh öŋinde yüz yėre ḳodı. Nirsī ve ulu Vezīr cemīʿsi (6) Behrām'uŋ ayağına düşdiler. Şād u ḫandān Behrām-ı Gūr'ı sarāyına getürdiler. Ol gėce Behrām rāḥat oldı. Ṣabāḥ olacaḳ (7) taḫt-ı zerrīn üzere oturup cemīʿ begler ve ulular şāh ḳatına ḥāżır oldılar. Behrām taḫt üstinde ayaġ üzere ṭurdı. (8) Ḥaḳ teʿālā'ya şükr ü āferīn ḳıldı ve eytdi: "Şol Allāh'dan ḳorḳuŋ ki cemīʿ gizlüyi ve āşikāreyi bilicidür. Gėce içinde ve (9) ḫalvet yėrlerde Taŋrı'ya yalvarup tażarruʿlar ḳıluŋ ki her kişiye furṣatı ve müşkül ve azġun işleri ol oŋarur. Ve her ki (10) andan cennet umarsa ḫayra düşünsün yatlu ve yaramaz işlerden ṣaḳınsun. Şimdiden ṣoŋra kimseŋüz benden üşenmeŋ. Ṭağlarca (11) altunuŋuz ve gümüşüŋüz olan yėmege, içmege ve ḫayr u ḥasenāta meşġūl oluŋ ki benüm ḳatumda ʿadl vaḳtinde ekincile sipāhī birdür. (12) Ėy şol kişiler ki biz anlara tāc u taḫt vėrdük her nesneyi Allāh'dan bilüŋ ki ol devleti size Allāh vėrdi. Siz daḫı ʿadl (13) ėtmege ve eylük işlemege dürişüŋ. Şimdiden ṣoŋra ben mālı cemʿ ėtmege meyl ėtmezem. ʿAdlile bir genc bünyād ėtsem gerekdür ki (14) öldükden ṣoŋra cānum anuŋla rāḥat bula. Ḥaḳ teʿālā'dan dād isterem ve andan dilerem ki beni bu niyyetüme ėrgüre, bu eylükleri daḫı (15) ziyāde ḳılam. Eger benüm leşkerümden birisi ʿālimlerümden bir kişinüŋ bir kişiye ẓulm ėtdügini baŋa dėmeye ol günāhı Taŋrı andan ṣorsun. Ammā ṣoŋra (16) ben daḫı ol ḥayfı yėrine getürmezsem Taŋrı ḳatında güneh-kār olam. Ben Ḥaḳ teʿālā'dan dād isterem ve andan raḥmet ve ʿināyet (17) umaram. Eger sizüŋ bir dürlü daḫı murādıŋuz varısa ki her kişinüŋ bir *dürlü*[343] ḫūyı olur anı üşenmeŋ benüm ḳatumda söyleŋ. Eger vechi varısa (18) biz daḫı aŋa uyalum." dėdi. Andan eytdi: "Cemīʿiŋüz benüm naṣīḥatumı ṭutuŋ ve emrüme muṭīʿ oluŋ." dėyüp taḫt üzerine (19)

[343] B. nüshasından tamamlanmıştır.

oturdı ve şāhlıḳ tācını başına ḳodı. Dükeli ulular aŋa āferīn ḳılup dėdiler ki: “Tāc u taḫt hemīşe sensüz olmasun. (20) Çünki şāh ʿāḳıl ve saʿādetlü ola tāc u taḫt ve memleket aŋa muḥtāc olur. Senüŋ ʿaḳluŋ var ve erligüŋ var ve ululıġuŋ (21) hem ulu nesebüŋ var. Atadan ataya şāhlıġıla geldüŋ. Sencileyin şāh ʿāleme ḳaçan gelecekdür? Bizüm üzerümüze vācibdür ki senüŋ (22) devām-ı devletüŋ duʿāsına meşġūl olavuz. Ḥaḳ teʿālā ḥażretine senüŋçün ḫayr duʿālar ėdevüz ki bizüm sencileyin şāhumuz (23) vardur. ʿAdlile ve ʿaṭāyıla ve ṭatlu sözile ölileri diri ėdersin. Allāh teʿālā seni zevālden beklesün ve dükeli murāduŋı (24) ḥāṣıl ḳılsun.” dėyüp şādlıġıla taḫt öŋünden gitdiler. Hem ol sāʿat şāh ʿaskerile atlanup Guştāsb’uŋ āteş-kedesine (24) geldiler. Andaġı mücāvirlere ve Zerdehüşt’üŋ üzerinde ḫiẕmet ėden dervīşlere bī-ḥadd u bī-ḳıyās māl vėrdiler. Meger ol āteş gedede

(181b) (1) bir kişi var idi. Zerdehüşt’üŋ odına ṭapan dīn ulularınuŋ başıydı ve ulu keşīş idi. Sebīnūd’ı anuŋ ḳatına iletdi. (2) Zuʿm fāsidince dīn resm ü āyīn ü erkānı neyse taʿlīm ḳıldı ve hem ṣuya ḳoyuban māftūzladı, günāhdan ve toz ṭopraḳdan (3) yaʿnī pāk ėtdi. Andan şāh emr eyledi zindānda ne ḳadar ṭutsaḳ varısa āzād ėtdiler. Ve her kişiye şol ḳadar māl vėrdi ki (4) ḥisābını Allāh bilürdi. Çünki āteş-kede işi tamām oldı, şāh ol aradan gidüp Ṭayfusūn’a geldi. Anda ẕevḳe (5) ve ʿişrete meşġūl oldı. **باز امد بهرام کور بطیفسون و با شنکل عهد باز کردن** Çünki Şengül Behrām şāhuŋ (6) işinden ve ḳızınuŋ aḥvālinden ḫaber-dār oldı şöyle diledi ki İrān’a gele, Behrām şāhı ve ḳızını göre. Pes Hind’den Behrām’a (7) ėlçi gönderdi ve bir yėŋi ʿahd-nāme istedi. Çün Hind ėlçisi Behrām’uŋ ḳatına geldi. Pes şāh daḫı Pehlevī ḫaṭṭıla (8) bir yėŋi ʿahd-nāme yazdı ve bir ulu kişiyle Şengül-i Hindī ḳatına gönderdi, aŋa yol göstere ve ḳulaġuzluḳ ėde. Çünki ėlçi (9) Ḳatūç şāhı Şengül-i Hindī’nüŋ ḳatına geldi ol sāʿat Hindistān’dan İrān’a gitmek yaraġın gördi ve Çīn’deki ḫışmlarına (10) kendinüŋ gitdügin bildürmedi. Bilesince yėdi şāh aldı. Biri Kābil şāhı-dı, birisi Hind şāhı idi ve biri şāh-ı Sindil (11) ve biri şāh-ı Mindil biri daḫı şāh-ı Cindil idi ki her biri ulu şāhlarıdı ve daḫı Multān şāh idi ve biri Pencāb sulṭāndı. (12) Bu yėdi vilāyetüŋ pādişāhları ʿalem ve sancaġıla ve zinde pīllerile ve Hindī çākerlerile ve çetr-i hümāyūn ve her biri altun gümüş (13) ve laʿl ü cevāhirile ve şāhiçün bī-ḥad armaġānlarla gitdiler. Pīllerüŋ arḳasını dībāyıla bezediler. Bu resme menzil-be-menzil gidüp (14) İrān’a yaḳın geldiler. Behrām şāh daḫı anlaruŋ geldügin ėşidüp cemīʿ İrān şehrinüŋ beglerini ve ulularını cemʿ ėdüp (15) ʿaẓīm şevketile Şengül şāha ḳarşu çıḳdılar. Behrām şāh ol ʿaẓametile tā Tehravān kenārına degin Şengül’i (16) ḳarşıladı. Ol arada iki ulu şāh birbirine buluşdılar. Yaḳın gelicek atdan inüp ḳuça ḳuça görişdiler. İki ṭarafdan leşker (17) atdan aşaġa indiler. İki şāh ve iki iḳlīm ḫalḳı birbirine buluşdı. Şerāīt-i

erkān neyse yėrine getürdiler. Andan ṣoŋra (18) iki şāh yine at arḳasına geldiler. Ol bī-ḳıyās leşkerile şehre gelüp ḳondılar. Andan şāh buyurdı, ḫˇān getürdiler. Pişmiş (19) ḳuzılardan ve çevrülmiş ṭavuḳlardan bir oḳ atımı yėr ṭopṭolu olmış idi. Meclis içi sāzendeler ve gūyendelerle ṭolmuşdı. Bir zamāndan ki (20) ḫˇān götürüldi bir şāhāne bezm ārāste ḳıldılar. Dürlü dürlü naḳḳāşlarla ve renglerile ve laṭīf rayihālarla ol sarāyuŋ içi uçmaġa dönmüşidi. (21) Altun kemerlü güzel oġlanlar el baġlayup ayaġ üzerine ṭurmışlardı. Ol ḳara gözlü ve sīmīn tenlü sāḳīler ellerine billūr (22) cāmlar alup sāḳīlıḳ ėtmege meşġūl oldılar. Her sāḳī başlarına altun tāc gėyüp ayaḳlarına gevherlerile muraṣṣaʿ başmaḳ gėyürdiler. (23) Her kişinüŋ öŋinde altun gümüş ṭabaḳlarıla dürlü dürlü nuḳllar ḳonmuşdı. Şengül, Behrām'uŋ sarāyından ve ol meclisüŋ leṭāfetinden (24) ʿacebe ḳalup ve sarāyı cennet bilüp meclisi būsitān ṣanmışıdı. Çünki biraz vaḳt yėdiler ve içdiler andan Şengül-i Hindī sırrıla İrān (25) şāhına eytdi: "Ėy şehriyār, ḳızumı baŋa göster." dėdi. Pes şāh buyurdı ḫādimlere, Şengül'i bir bahār güni gibi müzeyyen sarāya

(182a) (1) getürdiler. Baḳdı, gördi ḳızı Sebīnūd, başına gevherden tāc ḳoyup bir taḫt-ı ʿāc üzerinde oturmış; ḳarşusında ḳız oġlan (2) cāriyeler ayaġ üzerinde ṭurmışlar. İlerü gelüp ḳızı baġrına başdı ve yüzini yüzine sürdi. Şengül şāh ḳızınuŋ muḥabbetinden çoḳ (3) aġladı. Ḳız daḫı atasını be-ġāyet göresi gelmişidi. Bir zamān aġlaşdılar. Andan ḳız atasınuŋ elin eline alup sarāyı teferrüc ḳıldılar. (4) Şengül eytdi: "Ėy ḳızum, cennete gelmişsin." dėdi. Andan ḳızına ve şāha getürdükleri armaġānları altundan ve gümüşden (5) ve dürlü dürlü ṭonlardan ve gevherlerden ve tāclardan ki her birinüŋ bahāsını kimse bilmezdi bunca armaġānları vėrdi. Andan (6) gine şāh ḳatına geldi. Ol gün aḫşam olunca ʿişret ėtdiler. Çünkü uyḫu vaḳti geldi, begler*üŋ*[344] her biri ser-ḫoş oldılar. Şāh ṭurup (7) sarāyına gitdi. Begler içün yatcaḳ yėr düzdiler. Ol gėce her biri ṣabāḥ olunca rāḥat oldılar. Ėrtesi Hind şāhıyla şikāra (8) gitdiler. Bir zamān şikārdan geldiler. Gine meclis ārāste ḳıldılar. Ol gün gine gėce olunca ʿişret ėtdiler. Ėrtesi ṣabāḥdan ṭurup (9) ellerine ṭop ve çevgān alup *deŋiz*[345] kenārına geldiler. Şāh-ı İrān serverlerile bir ṭarafa ṭurdı. Şengül şāh daḫı ol Hind'den kendiyle gelen (10) sulṭānlarıla bir ṭarafa ṭurdı. Andan iki cānibden müşg-bū, lāle-rū, ḫāl-i hindū, zerrīn-tāc ġulāmlar ellerine çevgānlar (11) alup billūrīn ṭopları meydānda ser-gerdān ėdüp yėl yügürüşlü raḫşlarla cevelān ėtmege başladılar. İki ṭarafdan (12) şāhlar bāzī-kārlara taḥsīn ėdüp üzerlerine laʿl u gevher niṣār ėtdiler. Çünki meydāndan gėrü döndiler Şengül-i Hindī

---

[344] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[345] B. nüshasından tamamlanmıştır.

[Minyatür]

(23) Ḳızınuŋ ḳatına gelüp kāğıd ve ḳalem istedi. Yazıcısına buyurdı bir ḫūb ʿahd-*nāme*[346] yazdılar. Nāmenüŋ evveline yazdı ki: "Āferīn ol (24) Taŋrı'ya olsun ki ʿālemi yoḳdan var eyledi. Ḳullarına kemāl-i raḥmetinden ṭoğru yol gösterdi. Egriligi ve şerligi şeyṭāna (25) vėrdi. Andan ṣoŋra ḳızum Sebīnūd ki Behrām'uŋ ḥelālidür, Allāh ʿömrüni ziyāde ḳılsun. Cemīʿ serverler anuŋ ḳapusında

(182b) (1) olsun. Şol vaḳt ki ben ʿāriyetī sarāydan dār-ı āḫirete intiḳāl ėdem, ol demde Ḳanūc vilāyeti Behrām şāhun ola. Tācuma (2) ve taḫtuma ve leşkerüme ve ḫazīnelerümüŋ küllīsine Behrām-ı şehen-şāh ḥākim ve mutaṣarrıf ola. Kimse ḥükmine tecāvüz ėtmeye." dėdi. (3) Andan Hind menşūrını ḳızına vėrdi. Baʿdehū Şengül iki ay İrān'da oldı. Bir gün Behrām şāha bir kişi gönderüp gine (4) vilāyetine gitmege destūr diledi. Behrām şāh gördi ki Şengül şāh gine vilāyetine gitmek ister vezīri ḳatına oḳuyup (5) buyurdı ki İrān iḳlīminden ne dürlü nesne varısa altundan gümüşden ve gevherden ve ḳılıçdan ve tāc u taḫtdan ve kemerden (6) ve dürlü dürlü dībālardan ve ağır ṭonlardan ve ḫāṣ atlardan şol ḳadar nesne vėrdi ki ḥadd ü pāyānı yoğıdı. Ol bilesince gelen şāhlara (7) bī-ḥad nesne vėrüp her birinüŋ ḫāṭırını ḫoş eyleyüp üç menzil bilesince gönderdi. Ādemler ḳoşup kendünüŋ sınurından (8) çıḳınca her yėrde ki yatdılar atlarına yem ve kendülere şarāb u ṭaʿām ḳaydın gördiler. **رفتن شنكل شاه بهندوستان بملك** (9) Çünki Behrām şāh gėrü taḫtına geldi, ḫāṭırına ecel endīşesi düşdi. Ol ġuṣṣadan göŋli pür-derd oldı ve beŋzi (10) ṣarardı. Taḫt üzerine oturup vezīre buyurdı ki ḫazīneleri göre altundan ve gümüşden ve gevherden ve ḳıymetī bėzlerden ne ḳalmışdur (11) ḥisāb ḳıla. Zīrā müneccimler aŋa dėmişlerdi ki: "Senüŋ şāhlığuŋ altmış üç yıl olacaḳdur." Behrām eytmişdi ki: "Bu altmış yıluŋ yigirmisini (12) ʿişretile ve şāzılığıla gėçürem ve yigirmisinde tedbīr-i memleket ėdem ve ʿaṭālar ve baḫşişler ėdem ve ḥükm ėtdigüm yėrde ḫarāb (13) yėr ḳomayam ve yigirmi yılı daḫı Allāh ḥażretine ʿibādetile gėçürem." dėyüp ol üç yıluŋ ḥāli maʿlūm olmamışdı. Şöyle (14) mechūl ḳalmışdı. Behrām şāh bu sözile altmış yıl yėtecek māl cemʿ ėdüp ḫazīnelere ṭoldurmışıdı. Çünki şāhdan (15) bu vechile emr oldı ḫazīne-dārlar ḫazīneye gelüp niçe gün Vezīr ol işüŋ ardınca olup ḫazīnedeki altunı ve gevheri (16) ḥisāb ėtmege meşġūl oldı. Çünki tamām ḥisāb ḳıldı ne ḳadar idigin bildi, şāhuŋ

[346] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ketḫudāsına bildürdi. Ketḫudā (17) melūl ve maḥzūn şāh ḳatına gelüp ḫaber vėrdi. Dėdi ki: "Şāhā, ḫazīnedeki mālı ḥisāb ḳılduḳ. Yėmege ḫarc olanı ve ʿaṭā içün (18) ve leşker içün ve şāhlardan gelici ėlçiler içün bu cümlesini ḥisāb ḳılduḳ. Yigirmi üç yıllıḳ yėtecek māl deftere alduḳ." dėdi. (19) Behrām şāh ėşitdi gelecek belānuŋ ġuṣṣasını yėmedi eytdi: "Cihān dėdükleri ḥaḳīḳatde üç gündür, bizden ki geçdi. (20) Biri yarındur ki gelecekdür. Birisi daḫı bugündür ki biz andayuz imdiden ḫod geçdi. Bugün ki ʿömri ġanīmet bilüp yarın içün (21) ġuṣṣa yėmemek gerek. Dünyāya gelen kişi elbetde ölecekdür. Bir kişi öldükden ṣoŋra yā tāc *ile*[347] (22) ölmiş yā faḳīr olup cimriligile ölmiş, yāḫūd āteş-perest ölmiş yā ḫudā-perest (23) ölmiş. Çünki bu tāc ve taḫt elüŋden gidecekdür. Genc ve ḫazāyin cemʿ ėtmenüŋ ne fāyidesi var. (24) Şimdiden ṣoŋra cemīʿ memleketüŋ ḫarācını bağışladum. Hīç kimseden ḫarāc almaŋ." dėdi. Andan ṣoŋra her şehrüŋ (25) üzerine bir ʿāḳıl dāniş-mend nāẓır ḳodı. Anlaruŋ yėyecegini ve gėyecegini ve cemīʿ ḫarcını ḫazīneden ḳıldı tā ki vilāyet ḫırṣızdan (26) ve ḥarāmīden ṣaḳlayalar ve ne ḥāl vāḳiʿ olursa şehriyāra bildüreler ve ḫalḳuŋ birbiriyle daʿvāsı ve cengi olsa anlara luṭfıla meyāncılıḳ eyleyeler,

(183a) (1) ammā hīç kimseden nesne almayalar. Bu vechile nāmeleri te'kīdile ıṣmarlayup ol dāniş-mendleri her iḳlīme ve her (2) şehre gönderdi. Gelüp ol ḫalḳuŋ ḥālini teftīş ḳıldılar. Ḫayr ve şer ne vāḳiʿ olduğunı bildiler. Nāmeler yazup şehriyāra (3) bildürdiler. Dėdiler ki: "Ėy şāh-ı ʿālem, ʿadli şuŋa ėrişdürdüŋ ki her kişi başına buyruġ oldı. Bay, yoḫsul ber-ā-ber oldı. Uluya (4) ve kiçiye ʿitibār ḳalmadı. Cihānuŋ içi yėmek içmekdür. Başlar kesilüp ḳanlar dökilür. Kimsenüŋ kimseden derdi yoḳ ve şāhdan (5) daḫı ḳorḫusı yoḳ. Bizi ḫod kim ādem yėrine ḳor?" dėdiler. Çünki şehriyāra bu vechile nāmeler geldi şāh nāmeler oldugına melūl (6) oldı. Bu kerre her iḳlīme begler ve ʿālimler ḳodı. Anlaruŋ daḫı cemīʿ ḫarcını ve yėyecegini ḫazīneden ḳıldı. Ve anlara buyurdı ki her yıluŋ (7) altı ayını raʿiyyetden ḫarāc almaġa ḳoyalar ve bī-edeblik ėdenüŋ cürmüŋ alalar. Altı ay ol alduḳları ḫarācı İrān'uŋ yoḫsullarına (8) ve müstaḥaḳlarına üleşdüreler. Ammā kendiler ol māldan bir ḥabbe almayalar. Bu ṭarīḳile kimse kimsenüŋ ḳanın dökmeye. Ḫalāyıḳ rāḥatda (9) ve refāhiyetde ola. Bunuŋ üzerine biraz zamān geçdi. Bu kerre ol ʿāmiller şehriyāra nāmeler yazup bildürdiler ki: "Şol kişilerden ki māl (10) ve ḫarāc alurduḳ ol dervīşler ki muʿāf u müsellem ḳılup alduğumuz mālı anlara vėrirdük şimdiki ḥālde anlar māl çoḳluğundan (11) azdılar. Her biri ādemler öldürüp dürlü dürlü fesādlar ėderler." Şāh ol nāmeyi daḫı göricek ḳaḳıdı. Bu

---

[347] B. nüshasından tamamlanmıştır.

kerre her iḳlīmde begler (12) ve nāyibler ḳodı anlaruŋ daḫı rızḳını ve ḫarcını ḫazīneden ḳıldı. Anlara eytdi: “Şol kişi ki ādem öldüre yā bir yaramaz işde buluna (13) Taŋrı’nuŋ buyruġı neyse yėrine getürüp ol kişinüŋ ḥaḳḳından geleler tā ki her kişi kendi ḥālinde olup kimse kimseyi incitmeye.” Bunuŋ (14) üzerine bir niçe zamān geçdi. Andan şāh buyurdı ol emīn kişiler ki ḫalḳuŋ maṣlaḥatıçun her iḳlīme göndermişdi, anlara nāmeler (15) yazup dėdi: “Cihānuŋ aḥvāli nicedür ve şimdiki ḥālde ḫalḳ ne işdedür ve anlara ziyān olacaḳ ne nesnedür? Baŋa bildüresiz.” dėdi. (16) Anlar nāme yazdılar ki şāhuŋ ʿadli ucından yoḫsullar yoldan çıḳmışdur ve her kişi erkānını unutmışdur. Çift öküzleri yābānda yėrir (17) ṭaḫıl ekilmez oldı. Ekinciler yėmege ve içmege meşġūl oldılar. Tereke bulunmaz oldı.” dėdiler. Pes şāh buyurdı nāmeler yazılup her (18) memleketde bildürdiler ki: “Şol ki ezelden ekincidür, öyleye dek çiftin süre öyleden ṣoŋra yėmege ve içmege meşġūl ola. (19) Ammā şunlaruŋ ki çifti ve ekecek toḫumı yoḳdur, şāhuŋ ḫazīnesinden öküz alıvėreler ve toḫum vėreler. Aydan aya eke, vaẓīfe eyleyeler (20) tā ki şāhdan ḫāṭırı incinmeye. Ve eger bir yėrde çegirge olsa yā bir āfet yėtişüp ṭaḫıl ḥāṣıl olmaya anlaruŋ mālını ve toḫumını (21) pādişāh mālından ödeyeler. Ve bir kişinüŋ ki ekinlik yėri olup ekdürmeyüp muʿaṭṭal ḳosa bay olsun yoḫsul olsun (22) ḫışm olsun yād olsun anlaruŋ gibi kişi dirile yėrüŋ içine göme ḳoyalar tā anda helāk ola.” Çün bu resme nāmeler yazılup üzerine (23) şāhuŋ mührün urup her iḳlīmüŋ nāẓırına gönderdiler. Bunuŋ üzerine daḫı biraz zamān geçdi. Andan ṣoŋra şāh gine (24) ol emīn gönderdügi dāniş-mendlere nāmeler yazup eytdi: “Ėy şimdi nedür aḥvāl-ı memleket? Yoḫsullar ne işdedür ve şāhdan (25) yoḫsullaruŋ şikāyeti nedür? Baŋa bildüresiz.” dėdi. Anlar nāme yazup şehriyāra şöyle dėdiler ki: “Şimdiki ḥālde

(183b) (1) senüŋ ʿadlüŋ berekātında cemīʿ ʿālem *ḫalḳı*[348] ḫoşluḳdadur. Her kişi devām-ı devletüŋ duʿāsına meşġūldur. Ammā dervīşlerüŋ bir ulu şikāyetleri (2) işbu ḳaldı ki eydürler: ‘Şāhuŋ devletüŋde ol bay münʿim kişiler meclis ḳurup şarāb içseler her birinüŋ meclisinde çalıcılar (3) ve eydiciler var. Bizüm ḳullarumuz ḫiẕmet-kārumuz yoḳ, meclisimüzde çalıcı ve eydici gelmez.’ dėyüp şāhdan bu vechile şikāyet ėderler.” dėdi. (4) Şāh bu ḫaberi ėşidicek güldi ḫāṭırı be-ġāyet şād oldı. Tīz bir nāme yazup Şengül-i Hindī’ye gönderdi. Meger (5) anda bir ṭāyife varıdı ki anlara “Lūrīler” dėrlerdi. Ol ḫalḳuŋ cümlesi çalıcı ve eydiciler idi. Pes nāme içinde Şengül-i Hindī’ye dėdi ki: (6) “Ėy her kişiye meded yėtişici şehriyār, baŋa ol Lūrīlerden öyle on kişi gönderesin ki geleler bu vilāyetde çalalar ve eydeler (7) ve

[348] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ṣoḥbetde ṣāzılıḳ ėdeler.” Çünki Behrām’uŋ sözine Şengül ḳulaḳ ṭutdı revān ol Lūrīlerüŋ ġāyet eyüsinden dėdükleri (8) miḳdārı kişi getürüp Behrām ḳatına vėrdiler. Çünki Lūrīler şāh ḳatına geldiler, şāh anlaruŋ bir uluların gine kendülere ḥākim (9) ḳıldı. Her kişiye bir çift öküz ve bir ėşek ve bir yıl miḳdārı yėyecek vėrdi ve ekecek toḫum vėrdi ki çift sürüp ṭaḫıl ekeler (10) ve hem raʿiyyetlerüŋ ṣoḥbetinde rāygān çalalar ve eydeler ve dürlü dürlü şāṭırlıḳlar eyleyeler, kimseden nesne ummayalar. Pes lūrīler (11) varup ol toḫumlıḳ buġdayı ve çiftlik öküzi yėyüp müflis ve aç yıl başında şāhuŋ yanına geldiler. Şāh eytdi: “Ben sizi (12) bu vilāyetde raʿiyyetlüme ḫiẕmet-kār olsun dėyü getürtdüm ve ṭaḫıl eksün dėyü getürdüm. Siz buġdayıŋuz ve öküziŋüz yėdiŋüz. Birer (13) ėşekile ḳatuma geldüŋüz. Yürüŋ yüküŋüzi ol ėşek üzerine yükledüŋ, memleket içine ṭaġıluŋ; rızḳıŋuzı cehdile ele getürüŋ.” dėdi. (14) Şāhuŋ ol sözi ucından şimdi daḫı Lūrīlerüŋ bir yėrde mekānı yoḳdur. İller arasında ṭaġılup yolda ve izde oġruluḳ (15) ėderler. Behrām şāhuŋ ol vaḳtlerde ʿādeti gėce ve gündüz oda ḳarşu ʿibādet ėtmekidi. İçmekden vāz gelüp gündüz (16) oruç dutardı. Gėce ėrteye degin İbrāhīm peyġāmber ṭarīḳince namāz ḳılup Ḥaḳḳ’a ʿibādeti niyāz ėtmege meşġūl idi. (17) Çünki altmış üç yıl tamām oldı, Vezīr Behrām şāhuŋ ḳatına gelüp eytdi: “Şāhā, ḫazīnedeki māl tamām oldı. (18) Ḥāli ṭapuŋa bildürmege geldüm. Ne buyururız şol kişinüŋ ki cānı ʿaḳlıla perverde ola, raʿiyyete ḫarāc baġışlamaz.” dėdi. (19) Behrām şāh eytdi: “Ėy vezīr-i ʿāḳıl, bizüm dünyā mālına iḥtiyācumuz yoḳdur. Milk Allāh’uŋdur yine Allāh’a ıṣmarladuḳ. Ol ġanī pādişāhdur ki (20) aŋa zevāl yoḳdur. Ne teşvīşlenürsin?” dėdi. Ol gėce geçüp ṣabāḥ olıcaḳ cemīʿ leşker şāhuŋ ḳatına geldiler. (21) Oġlı Yezdegird daḫı ḥāżır oldı. Bu ulularuŋ öŋinde Behrām şāh, tāc u taḫtını ve cemīʿ memleketini yezdegir’de vėrdi. Daḫı (22) kendüsi bi-l-külliye ʿibādete meşġūl oldı. Ol gėce aḫşam olıcaḳ uyumaḳ tedbīrin eyleyüp yatdı. Ṣabāḥ olıcaḳ (23) Behrām şāh bayaġı vaḳtinde uyanmadı. Vezīrüŋ göŋline şāhdan be-ġāyet ḳorḫu düşdi ki şāhuŋ ʿādetiyidi (24) dāyim seher vaḳtinde ṭururdı. “Şimdi bu vaḳt oldı, niçün ṭurmaya?” dėdi. Yezdegird Vezīr söziyle atasınuŋ ḳatına (25) geldi. Gördi ki ol gül gibi yaŋaḳ ṣolmış, aġzına bir pāre köpük gelmiş. Bu ʿāriyetī sarāydan raḫtını devşirüp ebedī maḳāma

(184a) (1) intiḳāl ėtmiş. Nāzük bedeni ḥarīr döşekler içinde ḳalmış. Cān-ı ʿazīzi Ḥażret’e vāṣıl olmış. Çün bilürsin ki çarḫ-ı ġaddāruŋ (2) dāyimā ʿādeti budur. Niçün kendüzini ḥırṣ ve hevā odına yaḳasın. Yėg oldur ki hergiz dünyāya meyl ėtmeyesin. (3) Göŋlüŋi Ḥaḳḳ’a baġlayup niyyetini ḫayra ḳılasın. Elüŋden geldükçe eylük ėdesin ve kimsenüŋ ḫāṭırın incitmeyesin. Çünki Yezdegird (4) atasını bu ḥālde gördi, yaḳasını çāk eyledi cemīʿ ulular

ve begler yas eylediler. Andan Behrām-ı Gūr'ı şāhlar ʿādet[in][349]ce Ḥaḳḳ'ına (5) ḳodılar. Niçe gün anuŋçun yas ṭutdılar. Nā-çār anı Allāh'a ıṣmarladılar. **مردن بهرام كور و جلوس يزدكرد بر تخت پدرش** (6) Çünki Yezdegird, cihāna pādişāh oldı. Dükeli ululları ve ʿāḳılları ḳatına cemʿ eyledi. Taḫt-ı zerrīn üzerinde (7) oturup renc ve miḥnet ḳapusını yapdı ve yavuzlıḳ elini bağladı. Baş götürüp ol ḫalḳa bir ḳaç söz söyledi. Evvel eytdi: (8) "Cihānuŋ derd ü ġamından şol kişi ḫalāṣ bulur ki kimsenüŋ ḥālini ve mertebesini gönülmeye. Ḥaḳ teʿālā kendüye (9) ne naṣīb ėtdiyse aŋa rāżī ve ḳāniʿ ola. Ḫalḳa müdārā ḳıla. ʿAḳlıla müdārā, ikisi ḳardaşlardur. ʿAḳl, ʿilmüŋ tācıdur. (10) Bir kişinüŋ ḥaḳḳına eylük eyleseŋ aŋa minnet eyleyüp başına ḳaḳma. Her kişinüŋ ki ṭabīʿatında kerem ola ve yavaş ola (11) cemīʿ ʿālemüŋ ḳatında ḥürmet bulur." dėdi. Andan eytdi: "Eger baḫtum baŋa yār olursa ben daḫı ʿālemde bir ad işleyem ki ḳıyāmete dek (12) unudulmaya." dėdi. Ol daḫı bir ḳaç gün ʿadlile bu cihānı şād eyledi. Her ṭarafa leşker gönderüp memleketi düşmenden ṣaḳladı. (13) On sekiz yıl şāhlıḳ eyledi. Bir gün ḫastalıḳ yėtişdi. Bildi ki ʿömr āḫirine ėrişmişdür. İrān'uŋ beglerini ve ulularını cemʿ ėdüp (14) eytdi ki: "Bu vefāsız çarḫ, hīç kimseye pāyidār olmaz ve eli ėrdigine hergiz āmān vėrmez. Şimdiki ḥālde benüm rūzigārum tamām (15) oldı. Tāc u taḫtı ve leşker ü genc ü memleketi kiçi oğlum Hurmuz'a ıṣmarladum. Dükeliŋüz anuŋ emrine muṭīʿ olasız ve anuŋ emrini cānıŋuza (16) şāḏılıḳ bilesiz. Egerçe ki ulu oğlum ḳuvvetde ve merdānelıḳda andan ziyādedür, ammā Hurmuz, andan andan[350] yavaş ve ʿāḳıl ve ḥayā issidür." (17) dėdi ve andan ṣoŋra bir hafta diri oldı. Bu cihān bir ḳaç dün anuŋ daḫı yüzine güldi, āḫir elin alup yėre çaldı. (18) **وفات يزدكرد و جلوس هرمزبجاي پدرش** Çünki Hurmuz atasınuŋ taḫtına geçdi, başına şāhlıḳ tācını ḳodı; ulu ḳardaşı (19) Pīrūz, cigerini ḫışm odına büryān eyledi. Ġayret yaşını gözlerinden aḳıdup bir gėce şeherlerinden çıḳup niçe ulularla (20) ve gencile ve mālıla ve leşkerile Heytāl şāhından yaŋa revāne oldı ki Cağān iḳlīminüŋ şāhıdur, Feġānīşdur ve çoḳ (21) leşkeri vardur Feġānīş'e eytdi: "Ėy eylük ėdici şāh, biz iki ḳardaş idük, bir şāh oğlıyduḳ. Atam tāc u taḫtı kiçi ḳardaşuma (22) vėrdi. Baŋa ẓulm ėtdi. Ol ẓulm ucından tīz zamānda helāk oldı. İmdi benüm genc ü silāḥum ve pehlevānlığum vardur. (23) Baŋa eger leşker vėresin senüŋ devletüŋde varam, atamuŋ taḫtını alam." dėdi. Feġānīş eytdi: "Nola revā oldur ki sen (24) ulu ḳardaşsın, şāhlıḳ saŋa lāyıḳdur." dėdi. "Evet saŋa leşkeri şol ʿahd üzerine vėrem ki Yezdegird Veyseyile (25) Tirmid'i baŋa vėrmişdür. Sen daḫı ol iki vilāyeti baŋa vėresin." dėdi. Pīrūz eytdi: "Ḫoş ola ol iki yėr ki senüŋ

[349] B. Nüshasından tamamlanmıştır.
[350] Mükerrer yazım.

(184b) (1) murāduŋdur, senüŋ olsun.” dėdi. Pes Feġānīş, Pīrūz’a Heytāl leşkerinden otuz biŋ güzīde ve merdāne kişi ḳoşdı. Pīrūz şāh, (2) ol ʿaẓametlü leşkeri alup düni güne ḳatup getdi. Od yalıŋı Hurmuz şehriyāruŋ üzerine geldi. Hurmuz daḫı ḥāżır bulunan leşkerile (3) ḳarşu çıḳdı. Ceng ėtdiler āḫir Pīrūz, Hurmuz’a ẓafer buldı. Çerisini ṣıyup Hurmuz’ı ṭutdı. Çünki ceng tamām oldı, Hurmuz’ı (4) bendile Pīrūz’uŋ ḳatına getürdiler. Pīrūz ḳardaşını ol ḥālde göricek esirgedi, ḳardaşlıḳ muḥabbeti ġalebe eyledi. Buyurdı (5) bendini götürdiler, at çekivirdiler, bindi. Pīrūz, Hurmuz’uŋ elin eline aldı ve ḫāṭırını tesellī ḳıldı. Anı gine eyvānına gönderüp (6) eytdi: “Ḳardaş ben atamuŋ ʿahdini ṣımazam ve senden gūcile tāc ve taḫt almazam.” Hurmuz eytdi: “Ulu ḳardaşumsın çünki baŋa (7) ziyān ėtmedüŋ beni ṣaġ ve esen gine sarāyuma gönderdüŋ. Benüm ḫāṭırum ḫoşdur tāc u taḫt saŋa mübārek olsun.” dėdi. Hurmuz (8) sözine Pīrūz be-ġāyet şād oldı *ve*[351] göŋli endīşeden āzād oldı. **بر تخت نشستن پيروز شاه بجاي برادش هرمز شاه** (9) Çünki pīrūz atasınuŋ taḫtına geçdi, cemīʿ İrān ululları ḳatına ḥāżır oldılar. Eytdi ki: “Ėy serverler ve ėy ulular, Allāh’dan (10) dilerem ki baŋa çoḳ yıl ʿömr vėre ki raʿiyyeti ʿadlümle şād eyleyem. Her biriŋüzüŋ ḥürmetini ve ʿizzetini yėrine getürem.” dėdi. Andan (11) eytdi: “Dükeli insāniyyetüŋ ve kişiligüŋ başı yavaşlıḳdur ve gūc götürücilikdür ki yėynicek başlu kişi hemīşe ḫor olur. (12) ʿAdl ve baḫşāyiş ʿaḳluŋ diregidür, ṭatlu söz ʿaḳluŋ revnaḳıdur. Bahādırlıḳ ve merdānelik anuŋ ḳanadıdur. Her şāhuŋ ki (13) ʿaḳlı olmaya, ululuḳ diraḫtından ḳaçan yėmiş yėyiserdür? Ve ʿāḳıllar daḫı bu cihāna ebedī ḳalısar degüldür. Cihāna Cemşīd gibi şāh (14) gelmedi. Tācı feleke ėrişmişken ecele çāre bulmadı. Tāc u taḫt aŋa pāyidār olmadı. Çünki cihān kimseye bāḳī ḳalmaz. Her biriŋüz (15) Allāh’a ṣıġınuŋ ve ḫayrlu nesnelere niyyet ėdüŋ ki ol kerīm pādişāhdur, ḳullarına ḥayf ėder degüldür.” dėyüp bu resme (16) pādişāhlıḳ ėtdi. Hīç kimse andan incinmedi. İkinci yıl olıcaḳ ittifāḳ havā ḳuraḳlıḳ oldı. Gökden yėre bir ḳaṭre yaġmur yaġmadı. (17) Üçünci ve dördünci yıl daḫı bu ḥāl üzere geçdi. Hīç bir ḳaṭre ṣu yėryüzine ṭammadı. Irmaḳlarda ṣu ḳalmayup ādem, ṭavar (18) açlıḳdan ḳırılmaġa başladı. Şunuŋ gibi ḳızlıḳ ve āfet oldı ki hīç kimse anuŋ gibi āfet görmiş degildi. İrān şāhı anı gördi (19) cemīʿ vilāyetüŋ ḫarācını baġışladı. Her şeherde ki anbār varıdı anı ol şehrüŋ yoḫsullarına vėrdi. Ve dükeli şeherlerde çaġırtdı ki: (20) “Ėy devletlü kişiler, anbārlaruŋuzı açuŋ, ṭaḫıllaruŋuzı yoḫsullara vėrüŋ ve ḳoyunlaruŋuzı diledügüŋüz bahāya ṣatuŋ, ḫalāyıḳ (21) açlıḳdan ḳırılmasun.” dėdi. Ve kendünüŋ her yėrdeki ʿāmillerine ve beglerine nāmeler gönderdi ki anbār ḳapuların açalar dervīşlere (22) ve faḳīrlere etmek eksük ėtmeyeler. “Her yėrde ki açlıḳdan bir yoḫsul öle

---

[351] B. nüshasından tamamlanmıştır.

anbār-dāruŋ başını keserem.” dėdi. Bu ḥāl üzerine yėdi yıl (23) geçdi. Yėryüzinde yeşerür od ḳalmadı. Cemīʿsi ṣusuz ḳurudı. Sekizinci yıl olıcaḳ ḫalāyıḳ ḳatı buŋaldılar. Şāh buyurdı ol (24) vilāyetüŋ ḫalḳı, cümle ṣaḥrāya çıḳdılar. Baş açup el götürüp Ḥaḳ teʿālā ḥażretine duʿā ve zārīlıḳ ḳıldılar ve günāhlarına (25) istiġfār ve tevbe eylediler. Şol ḳadar aġlaşup tażarruʿ ėtdiler ki anlaruŋ zārīlıġından ʿālem zelzeleye geldi.

(185a) (1) Meger ol vaḳt bahār vaḳti idi. İttifā[ḳ][352] Allāh'uŋ emriyle gök yüzinden bir pāre bulut belürdi. Ol bulut büyüyüp ʿālemi ḳapladı. (2) Ol buncadan berü ḳurumış yėre inçü gibi yaġmurlar yaġdurdı. Yėryüzi ṣuya ġarḳ olup yine bāġlaruŋ bāġçelerüŋ yüzi (3) güldi. Aḳ güller üzerindeki ḳaṭreler piyāleye ḳonulmış şarāba döndi. Zamān ol şiddetden ḳurtuldı. Çünki Pīrūz şāh, ol (4) ṭarlıḳ günlerden ḳurtuldı; ḫalāṣ bulup rāḥatlıġıla şāhlıḳ taḫtında ārām ḳıldı. Pīrūz şāh Rey sınurından bir şehr bünyād ḳıldı ki şimdi (5) anuŋ adına Erdebīl dėrler ki evvel zamānda anuŋ bünyādını Şīt peyġāmber ḳılmışıdı. Ṣoŋra zamānıla ḫarāb olmış, yıḳılmış idi. Erdebīl'i evvel Şīt peyġāmber bünyād ėdüp ṣoŋra ḫarāb olıcaḳ yine Pīrūz şāh ābād ėtmişdür. (6) Ve daḫı Erdebīl ḳatında pīrūz adlu bir bāzār-gāh var idi. Bünyād ḳıldı çünki vilāyet ve memleket anuŋ sāyesinde şėn (7) oldı. Andan ṣoŋra leşker cemʿ ėdüp müretteb yaraġıla düşmenden yaŋa revāne oldı. **لشكر كشيدن پيروز شاه بچين بجنك خشنواز** (8) Leşker öŋünce Pīrūz şāhuŋ ḳardaşı Hurmuz şāh yürürdi. Ardınca ulu oġlı Ḳubād yürürdi. Evet kiçi oġlı (9) Balāş'ı taḫta ḳomuşdı. Ve Pārs'da bir ulu server varıdı ki anuŋ adına Sufrād dėrlerdi. Meşhūr pehlevāndı (10) ve hem ʿāḳıl kişiydi. Pīrūz şāh eytdi: “Sen Balāş'uŋ ḳatında ol. Vezīr gibi maṣlaḥatı aŋa göster. Pes ol pehlevān, pīrūz (11) şāh söziyle İrān'da ḳaldı. Gāh vilāyetüŋ çevresin yörenürdi gāh Balāşıla olurdı. Bu yaŋadan Pīrūz şāh (12) ol ʿaẓametlü leşkeri çeküp Çīn vilāyetine geldi ki Çīn şāhı Ḫoşnevāzıla ceng eyleye. Çün ol araya ėrişdi ki (13) Behrām şāh anda mīl yapup ṣınur eylemişdi. Ve anuŋ üzerine Türkistāndan ve İrānīlerden bu nişāndan gėçmeyeler Pīrūz bir ʿahd-nāme yazmışdı ki hīç kimse (14) ol nişānı bozup. Pehlevānlarına eytdi ki: “Ben daḫı Çīn öŋinde ḳılıcıla ve mālıla bir mīl yapam ki Heytāl'dan hīç kimse (15) incinmeye. Eydem ki bu Behrām-ı Gūr ėtdügi nişāndur. Haytāl'den ve Türk'den *çoḳ*[353] Ḫoşnevāz'a ṭuracaḳ yėr ḳomayam.” dėdi. Bu yaŋa (16) Ḫāḳān-ı Çīn oġlı Ḫoşnevāz fāriġ otururken ḫaber yėtişdi ki İrān şāhı leşkerile Ceyḥūn'ı geçdi. Behrām şāhuŋ (17) ʿahdını ṣıyup evvelki düşmenligi yine tāzeledi. Tez Ḫoşnevāz bir nāme yazup evvel şehriyāra āferīn ḳıldı. Andan (18) eytdi: “Revā mıdur ėy Pīrūz şāh ki ʿādil

[352] B. İttifāḳ B. nüshasından düzeltilmiştir.
[353] B. nüshasından tamamlanmıştır.

şāhlaruŋ ʿahdini ṣıyasın, dedenüŋ erkānını ve ʿādetini ṭutmayasın, (19) ol āzādelerüŋ nişānını ḳoyup nişānlarını bozasın? Bilmez misin ki kişi ʿahdini ṣımaḳ ne ḫalḳ ḳatında eyüdür ve ne Ḥaḳ (20) ḳatında ḫoşdur. Mümkin degildi ki ben bu ʿahdi ṣıyaydum. İllā nā-çār olup el ḳılıca urup cenge bėl bağladum. Sen bilürsin (21) ki ben kīn almaġa ḳılıç ḳuşanup leşker çekicek ḳorḫudan arslanlaruŋ zehresi ṣuya döner ve heybetümden güneşüŋ (22) beŋzi ṣararur. İmdi ėy nām-dār, sen bu vechile Tūrān'a geldügüŋden bī-dādlıḳ ėdüp dedelerinüŋ ʿahdinden (23) tecāvüz ėtdügüŋden ḳorḳaram ki saŋa ḫayr olmaya. Gel fużūllıḳ ėdüp kendü cānıŋa ḳıyma. Bī-hūde yėre İrān taḫtını yėle (24) vėrme ki benüm elümden ejderhālar ḳurtulmaz. Ve bu iḳlīmden sen fāyide ėtmezsin. Her şāh ki kendiden öŋdinki şāhlaruŋ (25) āyīnini terk eyleye anuŋ yöresine uġramaḳ olmaz. Behrām şāh, biŋ vechile senden artuḳ idi. Nice begler ve pehlevānlar

(185b) (1) ḳatında bu iki iḳlīmüŋ arasında ol mīli nişān eyleyüp Ceyḥūn ṣuyını ṣınur eyledi. Bu nesne üzerine ʿahd-nāme yazdı. Sen (2) anuŋ ʿahdini ṣıcaḳ cemīʿ ʿālemde aduŋ yavuz olur." dėdi. Ve daḫı nāmeye çoḳ nesne yazup her dürlü ṭarīḳi aŋa gösterdi (3) ve çoḳ armaġānlarıla ol nāmeyi bir serverüŋ eline vėrdi. Revān Pīrūz şāhuŋ ḳatına getürdi. Pīrūz ol nāmeyi göricek (4) ḳaḳıdı. Ol gelen kişiye eytdi: "Yüri var ol aṣılsuz merde ki eyt ki dedem Behrām şāh ol vilāyeti gerçi Ceyḥūn kenārına dek (5) aŋa vėrmişdür. Ben anuŋ vėrdügine rāżī degilem. Leşker çeküp anuŋçun geldüm ki dünyāda Ḫoşnevāz'uŋ (6) nām u nişānuŋ ḳomayam. Yėdi iḳlīmüŋ şāhı benem. Benüm zamānumda benden ġayrı kimse taḫta oturmaḳ olmaz. Ḳaṣdum (7) yėryüzinde bir kimse ḳomayam ki anuŋ elinde tāc u taḫt ola." dėdi. Ėlçi, Pīrūz şāhdan buncılayın ḫaber ėşidicek (8) cān atup yine Ḫoşnevāz'a gelüp şāhuŋ ḫaberin bildürdi. Ḫoşnevāz bu ḫaberi ėşidicek leşkerine buyurdı, bindiler. (9) Ol ʿahd-nāmeyi ki dedesi Behrām-ı Gūr'dan almışıdı Ceyḥūn'ı sınur ḳılmışıdı anı bir nīzenüŋ ucunda götürdiler. Ṣaflar bağlayup (10) Pīrūz şāha ḳarşu yürüdi. Andan bir ʿāḳıl issi ve söz ehli kişi leşkerinden iḫtiyār ėdüp gėrü nāme yazup Pīrūz şāh'a gönderdi (11) ve eytdi: "Var İrān şāhına luṭfıla söyle. Eyt ki: 'Senüŋ dedenüŋ ʿahd-nāmesin süŋü ucunda leşkerüŋ öŋünce getürdüm (12) tā ʿaḳl issi kişiler baŋa āferīn saŋa nefrīn ḳılalar adıŋıbī-dīnlige aŋalar. Bu işi ki sen ėdersin ne Ḥaḳ begenür ve ne ḫod ḫalḳ (13) begenür. Niçün bī-dādlıḳ ėdüp şehen-şāhlaruŋ ʿahdını ṣırsın. Kerem ėt kendü cānıŋa ḳıyma ve cihānı başuŋa (14) ṭar eyleme.'" dėdi. Andan eytdi:[354] "Allāh ṭanuḳ olsun bu nesnede benüm günāhum yoḳdur. Sen benüm

[354] Müstensih hatası nedeniyle "eyten(?), ایتن" şeklinde yanlış yazıldığı düşünülen kelime B. nüshasındaki "eytdi" şekli de dikkate alınarak "eytdi" şeklinde düzeltilmiştir.

üstüme geldüŋ. Behrām (15) gibi ʿādilüŋ ʿahdini ṣıduŋ. Ġāfil olma bu cengden saŋa ḫayr gelmez. Bilesin ki şimdiden ṣoŋra ėlçi göndermezem, Allāh'a (16) ṣığınup senüŋle cenge *ḳılıç*[355] ḳuşanuram. Bir kimsenüŋ ki yardımcısı Allāh ola anuŋ kimseden ne derdi ola? Olbī-niyāz (17) Taŋrı'nuŋ ʿināyetiyle ki Ḫoşnevāz'uŋ göŋlünden geçeni bilür. Ḳılıcıla ve gürzile meydāna girem, ad u ṣançun nā-çār olup dürişem." (18) dėdi. Nāmeyi ėlçi alup Pīrūz şāh'a geldi. Pīrūz, o nāmeyi göricek göŋli ḫışmıla ṭoldı. Anuŋ cevābında şunuŋ gibi (19) çepel sözler söyledi ki ʿaḳlı olan söylemezdi. Ėlçiyi ḫor eyleyüp ḳatından sürdi. Eytdi çoḳ söylemesün! Şimdiden ṣoŋra (20) anuŋla selāmumuz süŋi ucıyladur ki anuŋ başını kessem gėrek ve Tūrān-zemīn'den ḳıyāmet ḳoparsam gerek. (21) Bu leşkerile ki şimdi benüm vardur ne ceylān ḳosam gėrek ve ne Çīn ü Māçīn ḳosam gerek." dėdi. Ėlçi (22) Ḫoşnevāz'uŋ ḳatına gelüp eytdi: "Anuŋ göŋlinde Allāh ḳorḫusı yoḳ. Hīç kimsenüŋ sözine uymaz. (23) Fikri hemān cengdür. Taŋrı buyruġın aŋmaz." Çünki Ḫoşnevāz bu sözi ėşitdi Ḥaḳ teʿālā'ya ṣığındı ve bir (24) ḫalvet yėre gelüp Allāh'a tażarruʿ eyledi ve namāz ḳıldı. Andan eytdi: "Ėy ʿālemleri yoġiken var ėden Allāh, sen bilürsin ki (25) pīrūz ẓālımlıḳ eyledi. Ululuġını ḳılıcıla ėtmek ister. Vilāyetümüŋ üstüne yürüdi. Sen, ʿādil pādişāhsın. Dilerem ki

(186a) (1) ol ẓālimüŋ şerrini yėryüzinden götüresin." dėdi. Çün Ḫoşnevāz bu veche namāz ḳılup ve niyāz diledi andan leşkerine gelüp (2) buyurdı. Ol leşkerüŋ dāyiresine ḥandaḳ ḳazdılar. Üstini mīşeyile başdurdılar. Hemān bir yėrde ḳapu ḳodılar. Ḥandaḳuŋ deriŋligine (3) kemend ėrişmezdi ve ėni yigirmi arışdı. Çünki bu işi tamām ėdüp yüz biŋ yaraḳlu *dilāver*[356] erile Semerḳand öŋünden ḳalḳup Pīrūz şāh'a (4) ḳarşu yürüdi. Bu ṭarafdan Pīrūz şāh yėl gibi ol ḥisābı yoḳ leşkerile ėrişdi. Ḫoşnevāz'uŋ göŋli be-ġāyet ḳorḫudayıdı. (5) Gine gelüp ol ḥandaḳ kenārında ḳondı. Çünki ṣabāḥ oldı iki ṭarafdan leşker at arḳasına geldi. Ālāylar baġlayup ṣaf[l]ar[357] birbirine (6) ḳol vėrişdi. Kūs ve ṣūrnā āvāzı göge ėrişdi. Ol bahādır yigitler öŋ ṣafa çıḳup ḳılıcıla ve gürzile ve süŋüyile birbirine (7) muḳābil olmaġa meşġūl oldılar. İki ṭarafdan oḳı şol resme yaġdurdılar ki at ve ādem ḳanı meydānda ırmaġ olup (8) aḳardı. Ḫoşnevāz, Pīrūz şāh'ı elde yaraḳ hendeke yaḳın getürdi. Göŋlinde eytdi: "Ėy pāk Taŋrı ve ėy maẓlūmlara (9) meded yėtişmiş Taŋrı, baŋa ʿināyet eyle yoḫsa benüm nem ola ve ne elümden gele?" dėdi. Bu ṭarafdan Pīrūz şāh, Rūmī külāh (10) gėyüp eline gürz alup ḫışmıla ḥamle ḳıldı. Ḫandaḳa yaḳın gelicek Ḫoşnevāz at başın çevrüp ḳaçdı. Ol

[355] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[356] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[357] B. ṣaflar B. nüshasından düzeltilmiştir.

ḫandaḳuŋ (11) yolundan geçdi. Pīrūz, bir niçe atluyıla ulular ve pehlevānlarla Ḫoşnevāz'uŋ ardınca segirtdiler. Ġāfilligile ol ḥendegüŋ (12) içine düşdi. Ululardan ve pehlevānlardan bile çoḳ kişi düşdi. Ve oġlı Ḳubād ve ḳardaşı Hurmuz gibi bāri İrānīlerden (13) ḫandaḳ içine ol demde yėdi şāh düşdi. Ḳalan serverlerüŋ ḫod ḥisābı yoġıdı. Ḫoşnevāz bu ḥāli (14) göricek revān ḫandaḳuŋ kenārına geldi. Gördi ki pīrūz ölmiş, ol nām-dārlardan hemān Ḳubād diri ḳalmış. Ḫoşnevāz (15) çünki düşmene furṣat buldı, emr eyledi. Bir yėrden ol leşkere ḳılıç ḳoydılar. Niçesini ḳırup ve niçesini esīr ėtdiler. (16) Ol bī-ḥisāb leşkerüŋ mālını yaġmā eyleyüp Türk leşkeri be-ġāyet ġanī oldılar. Pīrūz şāh'uŋ tīzligi ucından başına (17) şunuŋ gibi ḥāl geldi. Çarḫ daḫı yüzini döndürdi. İmdi bu cihānuŋ kimesneye vefāsı yoḳdur. Gāh oḳ gibi ṭoġrulıḳ, kişiye (18) gösterür gāh yay gibi egri olur. ʿAḳlı olan anuŋ eline aldanmaz ve dünyā devletine maġrūr olmaz. Andan Ḫoşnevāz (19) Ḳubād'ı ḫandaḳdan çıḳarup ayaġına aġır demür bend urup ḥabs ėtdi. Çünki İrān'a ḫaber yėtişdi ki Pīrūz şāh'uŋ (20) cengini ve ḫandaḳa düşüp helāk olduġını bildürdiler. Balāş taḫtdan aşaġa inüp saçın yolup başına ṭopraḳ (21) ḳoyup aġlamaġa meşġūl oldı. Cemīʿ İrān ḫalḳı ʿavrat ve oġlan ḳaralar gėyüp pīrūz içün yas eylediler. Çünki (22) Balāş bir ay atasınuŋ yasın ṭutdı. Bir aydan ṣoŋra ulu Vezīr niçe beglerle ve İrān'uŋ ulularıyla gelüp Balāş'a çoḳ (23) naṣīḥatlar ḳıldılar. Āḫir Balāş'ı İrān taḫtına gėçürüp şāh eylediler ve üzerine altunlar ve gevherler nis̱ār ḳıldılar. Çünki Balāş (24) taḫta geçüp pādişāh oldı **کشته شدن پیروز شاه بر دست خوشنواز شاه و پادشاه پسرش برتخت** (25) **ایران زمین** eytdi: "Ėy kerīm kişiler, ʿāḳıllaruŋ yolını gözedüŋ ve anlaruŋ erkānını ṭutuŋ ki bu ḳaraŋu günüm aydın ola.

(186b) (1) Her biriŋüz benüm ḳatumda eylük bulasız." dėdi. Andan eytdi: "Ėy cihān-dārlar ve ėy begler, her kişi bir eyü iş ḳıla ve bir ḫoş ʿādet (2) ḳoya dürişe siz anuŋ ʿahdini ṣımayasız. Ve her kişi ki yatlu işde ola ve kimsenüŋ ḥaḳḳına yavuz ṣana evvel aŋa (3) naṣīḥat ḳılasız, ṭutmazsa ḳanını dökesiz. Kimse incidenlerüŋ cigerin çıḳaralum ve kökini yėrden ḳoparalum." dėdi. (4) Ve daḫı eytdi: "Şāhlara küstāḫ olmaŋ ve anlaruŋ sözine ḳarşu gelmeŋ ki anlar gāh zehr olurlar gāh tiryāḳ olurlar. (5) dāyimā şāhlaruŋ ḫoşnūdlıġuŋ isteŋ. Ḳatına gelicek güler yüzile gelüŋ. Eger pādişāh size bir nesne içün ḫışm (6) eylese siz yalvaruŋ. Aŋa luṭfıla söyleŋ ve ol günāh içün ʿöẕr dileŋ. ʿAdline ve ẓulmine āferīn ḳıluŋ. Her gāh ki kendüzini (7) ʿāḳıl kişi iʿtiḳād ėdüp her kişiden ʿālim bilesin. Şöyle bil ki senden cāhil yoḳdur. Kendüzüŋe maġrūr olup kimseye (8) ḫorluġıla baḳmayasın. ʿİlmüŋi ve maʿrifetini arturasın ki ben ʿilmden kimseye ziyān görmedüm." dėdi. Oturan ḫalḳuŋ cümlesi (9) āferīn ḳıldılar, anuŋ ʿaḳlına ve firāsetine ḥayrān ḳaldılar. Dükelisi şād u ḫandān olup maḳāmlu

maḳāmına gitdiler. Şāhuŋ (10) tenini ve cānını Allāh'a ışmarladılar. Cemīʿsi cān ve dilile şāhı sevdiler, aŋa duʿāya meşġūl oldılar dāyim. سفراي بچين بكين خاستن پيروز لشكر كشيدن (11) Ol vaḳt ki Pīrūz şāh, Çīn cengine gidicek bir ʿāḳıl pehlevān ėşitmişidi ki Palāş ḳatında (12) ḳoyaydı tā ki tehī vilāyeti ṣaḳlaya. Ol işe Sūferā-yı Şīrāzī'yi lāyıḳ görmişdi ki aṣil-zāde idi ve hem (13) ʿaḳl issi ve ṭoġru sözlü kişiyidi. Şīrāz şehrinden idi. Ḳatı ulu pehlevānıdı ve hem Zāvilistān'uŋ ve Kābilistān'uŋ (14) Ġaznī'nüŋ şāhıyıdı. Çünki Sūferā-yı Şīrāzī, Pīrūz şāhuŋ ḥālinden āgāh oldı, ʿaḳılsuzlıġı ucından (15) helāk olduġunı bildi. Yaḳasını yırtup gözlerinden ḳanlu yaş aḳıtdı. Andan eytdi Palāş daḫı nev-cüvāndur atasınuŋ (16) kīnin almak elinden gelmez. Gerekdür ki bu işe ben bėl baġlayam." dėdi. Pes her ṭarafa nāme gönderüp leşker devşürmege (17) başladı. Yüz biŋ ḳılıç urucı bahādır yigit cemʿ eyledi. Ḫazīne açup ol leşkerüŋ müretteb yaraġını gördi. Andan bir ṭatlu (18) sözlü ʿāḳıl kişiyi Palāş şāha gönderdi. Derdlü göŋülile bir ḫūb nāme yazdı. İçinde Palāş Şāh'a (19) çoḳ naṣīḥatlar ḳıldı. Keyḫüsrev'den ve Keyḳubād'dan ve geçen ʿādil şāhlaruŋ erkānından. Andan eytdi: "Şāhā, göŋlüŋi ġuṣṣaya (20) vėrmeyesin ve Ḥaḳḳ'uŋ emrine rāżī olasın ki bu derdi her kişi ṭatsa gerek. Dünyāya gelen āḫir gidicekdür. Kimse cihāndan (21) vefā bulmış degüldür. Bir nefes kişiye dād ėderse bir nefes de daḫı ẓulm ėdicidür. Şimdiki ḥālde Pīrūz şāh'uŋ (22) kīn almaġıçun ḳılıç ḳuşandum. Dilerem şehriyār destūrıyla varam, düşmenden şāhumuzuŋ kīnin alam." dėdi. Nāmeyi ėlçi alup Palāş (23) ḳatına gitdi. Kendüsi kūs urup ʿalemler çözüp leşker çeküp Zāvilistān'dan ḳalḳdı, Merv'e geldi. Merv'de ʿitābıla bir nāme (24) yazup Ḫoşnevāz'a gönderdi. Nāme içinde yazdı ki: "Ėy ʿaḳlı yoḳ, ḳażāsı gelmiş dilkü. Kendüzüŋi Ḥaḳ ḳatında bir günāha ḳoyduŋ ki (25) şimdiden ṣoŋra gömlegüŋ daḫı senüŋ üzerüŋe yas eyleye. İybī-vefā, hīç ḫaberüŋ var mı ki ol ėtdügin iş ucından

(187a) (1) yaḳında cefā ḳılıçlarıyla ṭoġranısarsın. Revā mıydı ki pīrūz gibi şehen-şāhı ki Behrām-ı Gūr oġlı ola anıbī-günāh (2) öldüresin. Aŋa it gibi yeltenmeyesin ve her vechile alçaḳlıḳ ve miskīnlik göstermeyesin. Ol ḫışm ėderse sen anuŋ emrine (3) muṭīʿ olup yalvarmayasın. Dedenüŋ ḫod dirligi bu ḫāndāndan idi ve ataŋ ḫod Behrām öŋinde bir ḳul gibiydi. Şimdi (4) sen cihānda bir yėŋi düşmenlik bıraḳduŋ ki ḳıyāmete dek bu kīne aradan götürülmeye. İmdi vaḳtiŋe ḥāżır ol ki kīn almaġıçun (5) leşker çeküp Merv'e geldüm ki Heytālīlerüŋ adını ʿālemden götürsem gerek. Ol esīr ėtdügüŋ ḫalḳı ve ol leşkerden yaġmā (6) olunan mālı bir eksüksüz ḳılıcumıla senden alsam gerek. Tūrān-zemīn'üŋ ṭopraġını ṭaşısam gerek. Oġluŋdan, ḳızuŋdan ve neslüŋden (7) yėryüzinde kimse ḳomasam gerek. Taŋrı buyurursa senüŋ başıŋı kesem ve iḳlīmüŋi ḳan deŋizine ġarḳ eyleyem. Bu muḥāl

ʿaḳldur ki (8) Ḫoşnevāz'uŋ cenginden Pīrūz gibi şāh öle, anuŋ kīni anuŋ üzerinde ḳala." dėdi ve nāmeyi bir serverüŋ eline vėrdi. Pes (9) ol kişi od gibi yėrinden ḳalḳup yėl gibi ėrüp ol nāmeyi Ḫoşnevāz'a ėrdürdi. Taḫt öŋinde yėr öpüp nāmeyi Ḫoşnevāz'uŋ (10) öŋine ḳodı. Çünki Ḫoşnevāz'uŋ öŋünden nāmeyi yazıcı alup bī-ḳuṣūr oḳudı ve eytdi: "Şāhā, bu nāmede ṭopṭolu oḳ (11) ve ḳılıç ve gürz içinde cengden ġayrı nesne yoḳ." Ḫoşnevāz Sūferyā'nuŋ nāmesinden ḳorḳdı. Zīrā anı bilürdi ki ulu pehlevāndur, (12) kendüsi anuŋ ḥarīfi degüldür. Tīz buyurdı nāmeye cevāb yazdılar. Evvel eytdi ki: "Ḥaḳ Teʿāl'ayı ḥāżır görelüm ve rūzigāruŋ (13) gerdişinden ḳorḳalum. Her kişi ki Taŋrı bir bile ve ʿibādetini Allāh'a ėde ol şāhlaruŋ ʿahdini ṣımaz. Şol vaḳt ki pīrūz (14) leşkerile bu vilāyete geldi. Ben aŋa nāme gönderdüm, çoḳ naṣīḥatlar ėtdüm. Ve ol ulu şāhuŋ ʿahd-nāmesin bile gönderdüm. (15) Bī-ḥisāb altun ve gevher ve çoḳ armaġānlar gönderdüm ve çoḳ yalvarup dėdüm ki: 'Senüŋile cengüm yoḳ ve ceng ėtmege daḫı (16) ḳaṣdum yoḳ. Kerem eyle bu kīneyi göŋlüŋden gider.' dėdüm. Ve ne ḳadar ki söyledüm benüm sözümi ḫor ėtdi. Varan ādemümi melāmet (17) ėtdi. Āḫir nā-çār oldum. Çün ol kīnile geldi ben daḫı derdüme çāre isteyü aŋa ḳarşu vardum. Çünki iki leşker yüze (18) yüz geldi. Pīrūz çarḫuŋ ḫışmına uġradı. Ol ʿādil şāhlaruŋ ʿahdini ṣıduġıçun rūzigār ayaġın alup yėre çaldı. (19) Atıla ḫandaḳ içine düşüp helāk oldı. Yoḫsa senüŋ şāhını öldürmek maḳṣūdumuz degüldi." dėdi. "Her kişi ki (20) dedesinüŋ ʿahdini ṣıya ol ṭoġruluḳ başını ayaġa bıraġur. İmdi sen daḫı gelürseŋ leşkerüm ārāstedür ve gencüm (21) ikileyin pürdür ve pehlevānlarum ḥāżırdur." dėdi. Bir peyk nāmeyi alup bir hafta içinde Süferāy ḳatına ėrürdi. Süferāy ol nāmeyi (22) oḳuyıcaḳ Ḫoşnevāz'a sögdi. Buyurdı ol sāʿat leşker göçdi, nefīrler çalındı. Süferāy'uŋ şunuŋ gibi ʿaẓametlü (23) leşkeri var idi ki heybetinden gökteki güneş yolunı yaŋılurdı ve çarḫ-ı gerdān, başına ṭopraḳ ḳoyup āmān dilerdi. Bu vechile (24) Süferāy gidüp Kişmihin'e geldi. Andan geçüp tā Tūrān-zemīn'üŋ kenārına ėrdi. Ḫoşnevāz ėşitdi ki leşker gelür bir ulu (25) ṣaḥrāya çıḳup ceng yaraġın gördi. Leşkeri şöyle çoġdı ki güneş yüzi yėryüzini görmezdi. Bu ṭarafdan Süferāy

(187b) (1) daḫı ḫışm u kīnile ėrişdi. Ol gėce iki leşker birbirine ḳarşu ḳondılar. Ḳaravullar yürümesinden ve pāsubānlar çaġrışmasından (2) ve çaŋlar āvāzından ve leşker ġavġāsından cihān ṭopṭolu olmış idi. Çünki ṣabāḥ oldı ṭaġ ve ṭaş yüzi (3) aḳ billūra döndi. İki leşker at arḳasına geldi. Sancaḳlar dikilüp ʿalemler çezildi, ālāylar baġlandı ve ṣaflar çekildi. (4) Ṣūrnā ve nefīr üni göge ėrişdi. Ol iki deryā gibi leşker birbirine ḳavuşdı. Havā yüzi oḳ yėleginden kerkese döndi. Meydān içi (5) ḳandan deŋiz oldı. Ādem ölisinden, erenler naʿrasından ejderhālaruŋ zehresi yarıldı. Bu resme bir zamān ceng sulṭānı (6) oldı. Andan

Sūferā-yı Şīrāzī ḫışmıla ʿazm-i meydān eyledi. Bu ṭarafdan Ḫoşnevāz-ı Türk ata mehmūz urup anuŋ elin aldı. (7) Ol iki ejderhā birbirine ṭolaşdılar. Ḳılıcıla ve süŋüyile ve oḳıla bir zamān ceng ėtdiler. Andan Sūferā-yı Şīrāzī, gürzini (8) çevürüp üzengi başup Ḫoşnevāz-ı Türk'e bir gürz urdı ki Ḫoşnevāz, gerçi, ḳalḳan ber-ā-ber getürdi ammā ḳolı doymayup ırıldı, indi. Gürz (9) başına ṭoḳundı. Yaḳın oldı ki yıḳılaydı. Ġayretile kendüyi devşürüp at başını çevürüp ḳaçdı. Süferāy-ı nām-dār anı görüp (10) kendüyi Türkān leşkerine urdı. Kimini ḳırup kimini esīr ėtdi. Bu resme tā eski ḥiṣār öŋine degin anları ḳovdı. Çünki Ḫoşnevāz (11) ol ḳalʿaya ėrişdi, ḳalʿanuŋ ḳapusını yapdılar. Ḫoşnevāz burc üzerine çıḳup ol ṣaḥrāya naẓar eyledi. Gördi ki ol ḳaçup (12) geldügi yol ādem ölisinden ṭopṭolu olmış. Ol ceng ėtdükleri ṣaḥrā ādem gövdesinden ve cebe vü zırhdan ve dürlü dürlü (13) metāʿlardan bezenmiş baḫçeye dönmiş. Bu yaŋa Süferāy leşkeri, ol ṣaḥrāda leşkerüŋ düşen cümle ālāt u esbābını neyse devşirüp Süferāy'uŋ öŋünde ṭağlar gibi yığdılar. (14) Süferāy, anuŋ cemīʿsini leşkere vėrdi. Hīç kendü nesne almadı. Andan leşkere eytdi: "Bugün işümüz murādumuzca oldı. Yarın (15) Taŋrı rāst getürürse ḳalʿanuŋ üstine düşevüz. İrān şāhınuŋ kīniyle Tūrānīlere bir iş ḳılavuz ki *dünyāya*[358] dāsitān ola." dėdi. (16) cemīʿ leşker el başa ḳodılar. Ol gėce her biri bir dürlü fikrile yatdılar. Çünki ṣabāḥ oldı serā-perdeden ṭabl āvāzı (17) çıḳdı. Süferāy leşkerile atlandı ki Ḫoşnevāz'uŋ üstüne vara. İttifāḳ Ḫoşnevāz'dan ėlçi gelüp bir nāme getürdi. Nāme içinde (18) yazmış ki: "Ėy pehlevān, ʿālemde ceng ėtmekden ve bī-günāh kişiler ḳanın dökmekden nesne ḥāṣıl olmaz illā günāh (19) ḥāṣıl olur. İki ʿāḳıl beg yigitlerüz. ʿAbeṣ yėre cānumuz cehenneme ėtmeyelüm. Vech oldur ki göŋlüŋden gideresin bu yavuzlıḳ yolından dönesin, (20) raḥmānī iş ėdesin ki bunca ḳana ġarḳ olup ādemler ḳırduġından Pīrūz şāha ne fāyide olur? Aŋa oldı olacaḳ. (21) Şimdi şāhuŋ ʿahdini ṣıduġıçun güneh-kār oldı. Başına Allāh teʿālā'dan ancılayın ḥāl geldi. geçen geçdi, başumuza ne gelecekise (22) geldi. Şimdiden gėrü düşmenligi aradan götürelüm. İrānīlerden ne ḳadar kişi esīr ėtdümse ve ne ḳadar māl ve ṭavar aldumsa cümlesin (23) ḳatuŋa getüreyim. Yüz ṣuyıyla ve ḫāṭır ḫoşluġıyla İrān şāhınuŋ ḳatına var. Şimdiden ṣoŋra ben İrān'a (24) yatlu naẓar ėtmeyem, sen daḫı Behrām-ı Gūr'uŋ ʿahdini terk ėtme ki ol şehen-şāh Tūrānıla Çīn'i maŋa vėrmişdür. İrān (25) vilāyeti sizüŋdür. Anuŋ ʿahdine rāżī ol. Ol göŋlüŋdeki kīni gider." dėdi. Çünki Süferāy

(188a) (1) bu resme ḫaber ėşidicek leşkerini ve beglerini serā-perdeye getürdi. Gelen ėlçiye eytdi: "Dė imdi, ne sözüŋ (2) varısa ʿasker yanında söyle." dėdi. Andan Ḫoşnevāz ėlçisi,

---

[358] B. nüshasından tamamlanmıştır.

gizli ve āşikāre ne murādı varısa söyledi. Andan Süferāy (3) beglerüŋ yüzine baḳup “Siz ne maṣlaḥat görürsiz?” dėdi. “Fermān senüŋdür. İrān’da senden yėg kimse yoḳdur. Bizüm (4) şāhumuz ve sālārumuz sensin. Bu maṣlaḥatda rey ü peymān senüŋdür.” dėdiler. Andan Süferāy ol serverlere eytdi: (5) “Bugün bizüm bundan artuḳ tedbīrimüz yoḳdur ki şimdiden gėrü bunlaruŋla ceng ėtmeyüz. Tīzrek İrāna’ varavuz ammā çünki (6) şāhuŋ oġlı Keyḳubād ve ulu Vezīr Erdeşīr ki bunlaruŋ elinde esīrdür ve daḫı niçe İrān’uŋ begleri ṭutsaḳdur. Eger (7) Ḫoşnevāz’ıla barışmazsavuz ceng işini uzaduruz. Vaḳt ola ki ellerindeki esīrleri ḳıralar, Ḳubād gibi şāh ve Erdeşīr (8) gibi ʿāḳıl kişiyi helāk ėdeler. Eger Ḳubād ortada olmayaydı Erdeşīr’e ḳatlanurduḳ ve bunlaruŋ ḥaḳḳından gelürdük. Evet nidelüm eger Ḳubād’a (9) Tūrān’dan bir ziyān olursa ḳıyāmete dek acısı içümden çıḳmaz ve bizüm emeklerümüz küllī żāyiʿ olur. Bu ėlçiye ḫoş cevāb vėrelüm (10) ve barışmaġa rāżī olalum tā ki Ḳubād şāhuŋ yüzini gine görevüz ve Erdeşīr gibi ʿāḳıl dāniş-mendüŋ sözüni ve naṣīḥatını ėşidevüz.” (11) dėdi. Cemīʿ leşker Süferāy’a āferīn ḳıldılar. “Fikr hemān budur ve dīn ehline bu lāyıḳdur.” dėdiler. Pes pehlevān ėlçiyi ḳatına oḳuyup (12) ṭatlu dilile aŋa söyleyüp eytdi ki: “Yavuzluḳdan fāyide yoḳdur ve hem dīnimize daḫı münāsib olan oldur ki kimseyi incitmeyesiz (13) ve incitmeyevüz. Var Ḫoşnevāz’a eyt ki: ‘Şol İrān’uŋ ulular ki ḳatında ḥabs olmışdur Ḳubādıla Erdeşīr ve daḫı ne ḳadar (14) dutsaḳ varısa cümlesin bendden çıḳarup ʿizzetile benüm ḳatuma göndersin ve ne ḳadar ki māl ve genc aldıysa bir eksüksüz (15) gine göndersün tā ki yaġmādan ve ādem öldürmekden el çekevüz, gine evvelki ʿahdümüz üzere olavuz. On güne dek ne maṣlaḥat (16) varısa görevüz. On günden ṣoŋra Ceyḥūn’ı öte geçüp Tūrān’ı yaramazlıġıla aŋmayavuz.’” dėdi. Pes ėlçi şād olup (17) gine döndi. Revān Ḫoşnevāz’uŋ ḳatına geldi. Süferāy’dan ne ėşitdiyse beyān eyledi. Ḫoşnevāz’uŋ göŋli be-ġāyet (18) ḫoş oldı. Fiʿl-hāl ḳubād şāhı ve Erdeşīr-i ʿāḳıl ve daḫı ne ḳadar esīr varısa cümlesin bendden çıḳarup ve Pīrūz şāh’dan (19) tāc ve taḫt ve ʿaskerden alı ḳoduġı mālı cemʿ ėdüp Süferā’ya gönderdi. Çünki ʿasker Ḳubād şehriyāruŋ yüzini gördiler (20) cemīʿsi şād oldılar. Erdeşīr-i ʿāḳıl ve ol esīr olan pīrleri ve yigitleri ṣaġ ve selāmet gördüklerine şükr (21) ėtdiler ve sevündiler ve duʿālar ėtdüler ki şehen-şāh oġlınuŋ yüzini gördiler. Andan Süferāy şāzılıġıla leşkeri ḳaldurup (22) Ceyḥūn ṣuyını geçdi. Ḳubādıla ve Erdeşīr vezīrile İrān sınurına geldiler. Çünki İrān-zemīne ḫaber oldı ki (23) ol mübārek ḳademlü pehlevān Ḫoşnevāz’uŋ leşkerini ṣıdı ve Ḳubād’ı bendden ḳurtardı şimdi (24) Ceyḥūn’ı geçdi geli durur dėdiler Palāş Şāh buyurdı şāḏılıḳ naḳḳāresini çaldılar ve şeherleri donatdılar. (25) cemīʿ ulular ve begler ḳarşu çıḳdılar. Palāş buyurdı, Ḳubādıla pehlevānlar oturmaġıçun birer altun taḫt ārāste ḳıldılar.

(188b) (1) Çünki Sūferā-yı Şīrāzī şehre ėrişdi, şāh beglerile ve cemīʿ leşkerile ḳarşu çıḳdılar. Palāş, Ḳubād’ı bendden (2) ḳurtulmış gördügine şād olup Ḳubādıla ḳuca ḳuca görüşdi. Andan şāhuŋ eyvānına gelüp oturdılar. Şāh buyurdı (3) ḫˇān ārāste ḳıldılar. Şarāblar ve eydiciler getürdiler. Ol şāzılıġıla bir ulu dügün ve bayrām eylediler. Süferāy’uŋ Ḫoşnevāzıla (4) cengi ve aŋa ėtdügi işleri eydiciler türkiye ḳatup ḳopuzıla ve ʿūdıla eytdiler. Ve cemīʿ ulularuŋ gözi Süferāy’uŋ üzerine oldı. (5) Cümlesi aŋa muḥabbet ḳıldılar ve andan be-ġāyet şād oldılar. Anuŋ sebebiyle endīşeden āzād oldılar. A*ndan*[359] Süferāy’uŋ ʿizzeti ve muḥabbeti ḫalḳ (6) içinde biŋ evvelki ḳadar oldı. Dünyāda mis̱li ve naẓīri ḳalmadı. Cemīʿ memleket anuŋ sözinde oldı. Her ne ḫāṭırı dilerse anı (7) ḳıldı. Dört yıla degin bu ḥāl üzere geçdi. Çünki Süferāy’uŋ ḥükmi cihānda şöhret buldı. Nāzüklügile ve ḫoşluġıla taḫtı (8) Palāş’dan aldı. Eytdi ki: “Sen daḫı nev-cüvānsın. Şehlik ṭavrını başarımazsın. Eyüden yatluyı farḳ ėdemezsin. Ḳubād senüŋ (9) ulu ḳardaşuŋdur. Hem senden anuŋ ʿaḳlı ve fikri ziyādedür. Pādişāhlıġa senden ol münāsibdür.” dėdi. Bu vechile (10) Palāş’ı taḫtdan indürdi. Ḳādir olmadı ki yoḳ dėye. Çār u nā-çār Palāş sarāyına geldi. Ḳubād taḫta çıḳup atası ve ḳardaşı (11) yėrine şāh oldı. بشتن قباد بر تحت ایران و برادرش اعزل کردن Çünki Ḳubād taḫta oturdı ululıḳ tācını başına (12) ḳodı. İṣṭeḫr’i ḳoyuban Ṭayfusūn’a geldi. Pīrūz şāhuŋ taḫtına geçdi. Anda ululara eytdi ki: “Ėy serverler, benden hīç (13) nesne gizlemeŋ. Benüm ḳapum sizüŋçün açuḳdur. Gėce ve gündüz ne murāduŋuz varısa baŋa ʿarż ėdüŋ .” dėdi. Andan eytdi: “Ulu şol (14) kişidür ki sözi ṭoġrı ola. Ve ululuġuŋ daḫı başı oldur ki ḫışm içindeyiken esirgemesini şefḳatını ḳovmaya.” dėdi. (15) Luṭfıla ve keremile ḫalḳı kendüzinden ḫoşnūd ḳıla. Eger göŋlüni kibr ve kīnden ıraġ ėderseŋ cemīʿ ulu ve kiçi saŋa āferīn ḳılalar. (16) Her gāh ki şāhlaruŋ sözi ṭoġrı olmaya anuŋ ḳatında fitne vü āşūb eksük olmaya. ʿĀḳıl oldur ki evvel sözi aŋlaya andan (17) cevābı dürüst söyleye. ʿĀḳıllar ve ʿālimler ḳaçan ki ḥarīṣ ve ṭamaʿkār olalar anlaruŋ ʿilminden ve maʿrifetinden fāyide olmaz. Ve bir dāniş-mend (18) ḥalīm olmaya neye gerekse ḳaḳıġan ola anuŋ ʿilmiyle od, ṣu arasında farḳ ne ola? Ancılayın pādişāhlar daḫı yavaş gerekdür ki (19) raʿiyyetüŋ göŋlinde maḥbūb ola. Māl-dār kişiler ki mālı be-ġāyet sever ve yėyüp içmege ḳıymayalar ve sehel ziyān içün göŋülleri (20) perīşān ola anlar dervīşden daḫı cimrilerdür. Ve bir dervīş-i cāhil ki ululana kendüyi vaḳārıla ṭuta ve ḫalḳa (21) tekebbürlik göstere hīç andan delü yoḳdur. Ve bir kişi ki kendünüŋ ʿaybını bile ol çoḳ söylemez. Ve ʿaḳluŋ diregi taḥammül ėtmekdür (22) ve gūc götürmekdür. Tīz kişiler

---

[359] B. nüshasından tamamlanmıştır.

kendülerini ḫor ḳılurlar. Bir kişi ki Allāh vėrdügine rāżī ve ḳāniʿ ola dünyāda andan bay (23) ve andan ʿāḳıl kimse olmaya. Kişinüŋ mālı çoḳ olmaḳdan ṭamaʿı az olmaḳ yėgdür ki ṭamaʿkār kişiler dāyimā belādadur. Her kişinüŋ ki (24) ʿilmi ola yāḫūd merdligi ol bir genc ḳazandı ki hergiz dükenmez. Kendü öldükden ṣoŋra daḫı adı ölmez. Cemīʿŋüz elüŋüzi (25) eylügile şunuŋ, cihānı yatlu nesneye ṣatmaŋ.” dėdi. Ve cümle ulular Ḳubād Şāh’a āferīn ve üzerine laʿl ve cevāhir nis̱ār ḳıldılar.

(189a) (1) Ol demde Ḳubād on altı yaşında idi. Şāhlıḳdan behresi daḫı azıdı. Dükeli maṣlaḥatı Süferāy görürdi. Ḳubād (2) sarāyda otururdı. Cemīʿ iş Süferāy elinde idi. Kimse şāhuŋ ḳatına gelmege ḳorḳmazdı. Anuŋ ne vezīri varıdı (3) ve ne bir nesneye ḥükmi geçerdi. Cihān küllī Süferāy elinde idi. Ḳubād yigirmi üç yaşına varıcaḳ Sūferā-yı Şīrāzī (4) anuŋ ḳatına geldi. Yine vilāyetine gitmege destūr diledi. Pes şāhuŋ destūrıyla leşkerini cemʿ ėdüp ʿazm-i Şīrāz (5) ḳıldı. Şād u ḫandān kendü taḫtına geldi. Pārs’uŋ ḫalḳı aŋa şol ḳadar muḥabbet ėtmişlerdi ki şāhdan ġayrı kim varısa aŋa (6) ḳul gibi olmışlardı. Süferāy’uŋ dāyimā sözi buydı ki: “Ḳubād’ı taḫta ben gėçürdüm ve aŋa şāhlıḳa ben āferīn ḳıldum. Eger (7) bir kişi aŋa benüm ṭarafumdan bir ṣovuḳ söz söyleye, ol söz söyleyene Ḳubād ḫışm ėder, ve anı ḳatından sürer.” derdi. Ol (8) sebebile cemīʿ vilāyetden ḫarāc alurdı. Dükeli serverleri ve uluları kendüye rām ḳıldı. **سبب ازار قباد از سفراي شيرازي** (9) Çünki Ḳubād Şāh, Şīrāz’dan ve Süferāy’uŋ aḥvālinden ḫaber-dār oldı ki her kişi derdi ki hemān Keyḳubād’uŋ bir adı vardur. İrān’dan ve gençden (10) ve leşkerden hīç bir nesneye eli ėrmez. Ve ne nesneye ḥükmi vardur ve ne tedbīri vardur. Cihān küllī Süferāy’uŋ ḳulı (11) olmışdur.” dėrleridi. Ve her kişi Ḳubād’uŋ rāz-dārıydı, bu sözleri aŋa söylerleridi. Eydürlerdi ki: “Ėy ulu şāh, niçün (12) vilāyetiŋe ġayrı kişi ḥākim ola? Hemān sen bir ad iḫtiyār ėdesin. Senüŋ gencüŋden anuŋ genci çoḳ ola. Anuŋ (13) zaḥmetini cihāndan götürmek gereksin. Şimdi cemīʿ Pārs anuŋ ḳulı gibi olmışdur. Ne ḳadar ulular varısa hep aŋa (14) baş indürmişlerdür. Bu nesneye sen niçün ṭınmayasın?” dėdiler. Ve şol ḳadar söylediler ki Ḳubād şāh anlaruŋ sözine (15) uyup göŋline yatlu endīşe düşdi. Kendü yoluna anuŋ çekdigi belāları unutdı. Eytdi: “Eger ben şimdi aŋa leşker (16) göndericek ol daḫı benümle ceng ėtmek diler. Ol benümle düşmen olıcaḳ benüm ḥālüm müşkül olur. Ben aŋa cevāb vėremezem. (17) Zīrā benüm beglerüm anuŋla dostdur ve cümle leşkerüm anuŋ muḥibbīdür. Her kişi anuŋ ėtdügi işi unutmaz, anuŋla nihānī dostluḳ ėderler. (18) İrān’dan bir kimse yoḳdur ki leşker çeküp anuŋ üzerine vara, anuŋla ceng ėtmege ayaḳ başa.” dėdi. Şāh eyle dėyecek (19) bir ʿāḳıl kişi eytdi: “Şāhā, bu nesne içün hīç teşvīşlenme. Süferāy’uŋ ne miḳdārı ola ve ne ḳadar şehriyār ola ki (20) senüŋ emrüŋe muṭīʿ

olmaya? Senüŋ anca ḳullaruŋ ve beglerüŋ çarḫıla pençe ṭutmaḳ ellerinden gelür. Cümlesinden biri (21) Şābūr-ı Rāzī'dür ki Süferāy'uŋ eski dāniş-mendidür. Eger senden aŋa bir işāret ola Süferāy'uŋ cigerin çıḳara." dėdi. Şāh bu sözile (22) ḳuvvetlendi. Göŋlüŋde hüner yėrine ʿayb ṭutdı ve her mürüvvet yėrine ḫışm ṭutdı. Fiʿl-ḥāl bir iş eri kişi ḳatına oḳudı ki Şābūr-ı Rāzī'yi (23) dergāhına oḳuya. Tez bir nāme yazdı. Aŋa bir yoldaş daḫı ḳoşdı, Rāzī'den yaŋa gönderdi. Ol iki kişi gėce ve gündüz gitdiler, ḫazān (24) yėli gibi Şābūr'uŋ şehrine yėtdiler. Sarāy ḳapusına gelüp ḳapucıya ḥāli bildürdiler. "Ḳubād şāhdan gelürüz, nāmemüz var." (25) dėdiler. Ḳapucı anları Şābūr'uŋ yanına getürdi. Şābūr anlara yėr gösterüp ʿizzet ḳıldı. Andan nāmeyi çıḳarup Şābūr'uŋ

(189b) (1) öŋine ḳodılar. Şābūr-ı Rāzī, Keyḳubād'uŋ nāmesini oḳuyacaḳ güldi. Zīrā Süferāy'uŋ cihānda andan artuḳ düşmeni yoġıdı. Ol sözi (2) ėşidicek tīz leşkerini devşirüp Ṭayfusūn'dan yaŋa revāne oldı. Çünki leşkerini şāh ḳatına getürdi, destūr oldı şāhuŋ (3) ḳatına geldi. Şāh anı göricek ʿizzet ėdüp pīrūze taḫtuŋ üzerine gėçürdi. Aŋa eytdi: "İşbu tāc u taḫtdan hīç benüm ḥiṣṣem yoḳdur. (4) Hemān benüm adum şehriyārdur ve gernī şāhlıḳ ve memleket küllī Süferāy elindedür. Ol ne dilerse işler, günāh benüm boynumadur zīrā (5) şehriyār benem. Vilāyetde olan iş cümle benden ṣorulacaḳdur. Bu günāh āḫir benüm başuma bir ḥāl getürecekdür. Eger İrān'a ḳardaşum (6) Palāş şāh olsa yegdi; Süferāy gibi ẓālim olmaḳdan." dėdi. Şābūr eytdi: "Ėy şāh niçün göŋlüŋe bu ḳadar teşvīş bıraġursın? ʿĀlemüŋ şāhısın, (7) aduŋ cihāna ṭolmışdur. Bunca leşkerüŋ ve arḳan var. Aṣluŋı ve nesebüŋi cemīʿ ʿālem bilür. Aŋa evvel ʿitābıla yazup dėmek gėrek ki: (8) 'Şehen-şāhlıḳdan bizüm naṣībümüz hemān renc ve zaḥmetdür. Māl ve gencden hīç ḥāṣılımuz yoḳdur ki sen ḫarācı alursın, ben hemān günāh issi (9) oluram. Senüŋ bu resme işüŋi baŋa gerekmez ve beni şāh adına aŋduġını da istemezem. Niçe bir senüŋ ḫūyuŋdan ġuṣṣa (10) ve melāmet çekem. Uş bir pehlevān gönderdüm ki iki ayaġuŋı demürleye ve boynuŋa zencīr ṭaḳup benüm ḳatuma getüre. Şimdiden ṣoŋra daḫı (11) ʿālemden ḫarāc almayasın.' Çünki bu resme nāme yazıla ve benüm gibi düşmen leşkerile üzerine vara. Anuŋ gözini açup yummaġa ḳomayam, ḫışmdan ġayrı (12) aŋa söz söylemeyem." Pes şāh buyurdı bir yazıcı gelüp Şābūr'uŋ yanında oturdı. Şāha dėdügi sözleri cümle (13) yazdurdı. Nāme üzerine şāh kendü mührün urdı. Andan Şābūr, Ḳubād şāh leşkerinden niçe yarar yigitler aldı. (14) Ol nām-dārlarla Şīrāz'dan yaŋa revāne oldı. Çün bu ḥālden Süferāy nām-dār ḫaber-dār oldı, leşkerini ḳaldurup aġır çerile (15) Şābūr'a ḳarşu geldi. Ol iki pehlevān birbirine bulaşdılar. Atdan inüp bir araya oturdılar. Eyi yavuz çoḳ söyleşdiler. Andan (16) şāhuŋ nāmesini Şābūr, Süferāy'uŋ eline

şundı. Çünki pehlevān ol nāmeyi oḳudı başın aşaġa bıraḳdı. Göŋli ġāyet perīşān (17) oldı. Andan Şābūr eytdi: "Söz gizlemek ne lāzım, şāh saŋa bend buyurdı. Ulular ortasında senden incindi. İşde nāmeyi (18) gördüŋ, ne vechile yazmışdur? Sen ḫod şāhı bilürsin ki ne kişidür. Elbetde emrine muṭīʿ olmaḳ gerekdür." dėdi. Pehlevān eytdi: (19) "Şehriyār beni bilür ki andan ötüri ne zaḥmetler çeküp ṭururam ki leşkerümle Zāvilistān'dan Çīn'e vardum. Erligile anı bendden ḳurtardum. (20) Ḳomadum ki aŋa bir ziyān ėrişe. Şāh ḳatında ben ne ėdersem elüm vardur ve daḫı İrān beglerinüŋ üzerinde ḥaḳḳum çoḳdur. Şol vaḳt ki (21) şāh Erdeşīr vezīrile ve İrān'uŋ meşhūr bahādırlarıyla ve muʿteber beglerile ḫāḳānuŋ zindānında yaturdı. Keyḳubād'uŋ gözlerinden (22) yaş yėrine ḳanlar aḳardı. Eger ben Heytālīlerden anları varup ḳurtarmayaydum birisi diri ḳalmazdı. Eger ėtdügüm işüŋ ʿivażı (23) buyısa saŋa destūr vėrdüm, ne gerekse eyle." dėdi. "Sen bilürsin ki eger ben kīnile el uzadam yėri ve gögi birbirine uram. (24) Evet nideyin peyġāmber sözinden baş çekmezem ki Zerdehişt nebī dėmişdür ki: "Eger şehriyār ẓulmile ḳanuŋı dökmek istese daḫı olmasuŋ ki (25) sen aŋa ḫışm u kīnile deprenesin. Pādişāha hīç vechile ʿāṣī olmayasın. Dükeli emrine muṭīʿ ve münḳād

(190a) (1) olasın dėmişdür. Ol Allāh'dan ḳorḳmayup Ḥaḳ'dan utanmaduḳdan ṣoŋra ben daḫı şimden gėrü olan ʿömürden gėçdüm. Anuŋ bendinden (2) incinmezem. Şol vaḳtin ki şāh bend içinde idi ben Allāh'a and içüp dururdum ki tā Ḫoşnevāzıla baş vėrüp baş almayınca (3) ve Ḳubād'ı bendden ḳurtarmayınca elüm ḳılıcdan ve gürzden ġayrı nesne görmeye, dėmişdüm. Şimdi ol benüm sebebümile ululıḳ buldı. (4) Benden kīn almaġ ister ve eylük yėrine yavuzlıḳ ėtmek ister hemi? Olmasun ki bu yavuzlıġı ol kendü nefsine ėde. Anuŋ ḥaḳḳında (5) buncılayın iş ėtdügümçün lāyıḳ mıdur ki beni bendde urasın? Ve ammā sen ne dėdiyse ėt, ve beni bend ėyle. Er kişilerüŋ boynında (6) ve ayaġında demür olmaḳ zīnetdür." dėdi. Çünki Şābūr bu sözleri ėşitdi, yėrinden durup Süferāy'uŋ elini ve ayaġını muḥkem (7) demürledi. Ol aradan atına bindi borusın ve naḳḳāresin çalup anı Ḳubād'uŋ ḳatına getürdi. Keyḳubād anı göricek hīç geçen ḥikāyeti (8) aŋmadı. Buyurdı anı zindāna iletdiler. Andan buyurdı ki Şīrāz'da ne varısa ādemden ve māldan ve ṭaḫıldan küllīsin Ṭayfusūn[a] (9) getüre. Anda hīç nesne ḳomayalar. Çünki bunuŋ üzerine bir hafta geçdi, Süferāy'uŋ ḥālini vezīrile dāyim ṭanışurdı. Vezīr eytdi: (10) "Şāhā, cemīʿ Ṭayfusūn anuŋla yārdur. Leşker ve raʿiyyet ve ḳapu ḫalḳı küllīsi anuŋla dostdur. Eger ol İrān'dan ṣaġ duracaḳ olursa (11) sen şāhlıḳdan el yumaḳ gereksin. Şāha yavuz ṣanan kişiye ölmek yėgdür. Saŋa yatlu endīşe ėdenüŋ başı aşaġa olmaḳ yėgdür." (12) dėdi. Keyḳubād çünki vezīrden bu vechile cevāb ėşitdi ol eski dostluġı unutdı, buyurdı ki Süferāy'ı öldüreler. Hem (13) ol gėce şāhuŋ buyruġın yėrine

getürdiler. Anuŋ gibi şīr-merdi ẓulmileve bühtānile ʿāleme gelmedige dönderdiler. Vefāsız cihānuŋ dāyimā (14) ḫūyı böyledür ki vefā yėrine cefādan ġayrı nesne göstermez. Çün İrānīler ėşitdiler ki ol pīl tenlü pehlevāna ziyān ėrişdi (15) İrān birbirine doḳundı. Ol begler ve pehlevānlar cebeler gėyüp ceng yaraġına meşġūl oldılar. ʿAvrat oğlan zārīlıḳ ėdüp yas (16) eylediler. Cemīʿsi Keyḳubād'a laʿnet ėtdiler. Tozlar göge direk direk olup çıḳdı. Cümle begler ve raʿiyyet bir araya gelüp dėdiler ki: "Ḳubād (17) çünki bu işi ki ėtdi andan kimseye ḫayr gelmez ve şimdiden ṣoŋra bize anuŋ gibi şāh gerekmez." dėyüp sipāhīle şeherli birikdiler, bir uġurdan Ḳubād'uŋ (18) sarāyına geldiler. Vezīr ki şāha Süferāy'ı öldür, dėmişdi anuŋ mecāl vėrmeyüp başın kesdiler. Keyḳubād'ı taḫtdan indürüp iki (19) ayağına muḥkem demür urdılar kimse anuŋ devletini ve aṣlını aŋmadı. Andan Cāmāsb ki Keyḳubād'uŋ kiçi ḳardaşıydı ve Keyḳubād (20) anı nāzıla küçükden beslemişidi. Anı getürüp Ḳubāduŋ yėrine şāh eylediler. پادشاه قباد و جاماسب يك سال بود (21) Çünki Ḳubād'uŋ iki ayağın demürlediler, Süferāy'uŋ bir ʿāḳıl yigit oğlı varıdı. Hīç kimse andan incinmiş degildi. Adına (22) Zermihr dėrleridi. Ḳubād şāhı demürle aŋa ışmarladılar tā atasınuŋ kīnin ala ve ḫāṭırı ne dilerse işleye. Zermihr (23) ṣāliḥ ve dīn-dār yigit idi. Şehriyāra yatlulıġıla el uzatmadı. Ḳarşusında ayağın dürüp ḫiẕmet ėderdi. Şāhuŋ (24) ėtdigini hīç aŋmazdı ve ḫāṭırına getürmezidi. Şāh anuŋ keremine ve kişiligine ʿacebe ḳalmışdı. Pes Ḳubād şāh, ʿöẕr ėdüben Zermihr'e eytdi: (25) "Düşmen sözine uydum, bilmezligile kendüzümi şunuŋ gibi günāha ḳoydum. Ḥayf ki ancılayın ulu pehlevāna ḳıydum. Ėtdigüm işe peşīmān oldum.

(190b) (1) oldum[360] Eger bu bendden ḳurtılacaḳ olursam saŋa çoḳ fāyidem doḳına. Hergiz sen incindigüŋ yėrde olmayam, yüzüŋe baḳmaḳlıġı gözlerüme (2) nūr ḳılam." dėdi. Zermihr eytdi: "Ėy şehriyār, hīç bu ḳadar ʿöẕr eyleme. Atam gerçi kendüye düşeri iş ḳılmadı. Şāhuŋ ḫāṭırı (3) andan incindi. Ammā ben senüŋ bir ḳuluŋ gibiyem. Ḳatuŋda ḫiẕmet-kāruŋam. Dilerseŋ ḳatuŋda and içem ve senüŋle ʿahd eyleyem. Hergiz saŋa (4) yatlu endīşe ḳılmayam ve daḫı senüŋ vefānı terk ėtmeyem." dėdi. Ḳubād Şāh, Zermihr'den bu vechile ḫaber ėşidicek ḳorḫudan cānı (5) emīn oldı ve ḫāṭırı şād oldı. Andan ṣoŋra şāh rāz açup Zermihre eytdi ki: "Senden ben rāzumı gizlemezem. Bėş kişi benüm rāz-dārum (6) vardur. Anlardan artuḳ kimse benüm sözüm ėşitmez. Eger ol kişileri getürüp anlaruŋla bir tedbīr ėdevüz ve benüm ayaġumdan demüri ideresin (7) şöyle bil kim bu fikrden çoḳ fāyideye yėtişesin." dėdi. Çünki Zermihr, bu sözi ėşitdi ilerü gelüp Keyḳubād'uŋ bendini (8) götürdi ve ol bėş

[360] B. Mükerrer yazım.

kişiyi ḳatına ḥāżır ḳıldı. Ḳaraŋu gėcede şeherden çıḳup Heytāl şehrine yüz ṭutdılar. Çünki bu yėdi kişi (9) ḫasta göŋülle ve hezār endīşeyile bir niçe gün gitdiler, tā Çīn'e ėrişdiler. Bir ḫūb köye uġradılar. Anda bir nām-dār ketḫudā varıdı. (10) Anuŋ evine ḳondılar ki anda birazcuk ārām ėdeler ve gine bunlarıla gideler. خاستن قباد مازد كسري را (11) Meger ol köy ketḫudāsınuŋ bir ḳızı varıdı ki yüzi aya beŋzeridi. Cemāl içinde mānendi yoġıdı. Hemān ki Ḳubād şāh, (12) ḳızuŋ yüzini gördi yüz cānıla ḳıza ʿāşıḳ oldı. Göŋlindeki teşvīşleri unutdı. Fi'l-hāl Zermihr'üŋ ḳatına gelüp eytdi ki: (13) "Saŋa bir gizlü ḫaberüm var. İşbu ketḫudānuŋ ḳızı ḫāṭıruma be-ġāyet ḫoş geldi. Benden anuŋ ḳatına var ḫaberümi söyle. Vaḳt (14) ola ki bu ḳızı baŋa vėre." dėdi. Zermihr yėrinden ṭurup Türk'üŋ ḳatına vardı. Keyḳubād'uŋ ḫaberini yād ėdüp eytdi ki: "Eger şol (15) güzel ḳız kimseye vėrilmiş degülse bir eyü yoldaşum vardur, ol ḳızı begenmiş. Gel ḳızı aŋa vėr. Vaḳt ola ki anuŋ ucından (16) Ahvāz'a beg olasın." dėdi. Türk Zermihr'e eytdi: "Ḳızum daḫı kimseye vėrmeyüp ṭururam. Fermān senüŋdür. Yaraduġından ṣoŋra (17) anı ʿāşıḳına vėr." dėdi. Zermihr, revān şāhuŋ ḳatına gelüp eytdi: "Şāhā, ol murād ḥāṣıl oldı. Mübārek olsun!" dėdi. (18) Andan Keyḳubād, ol perī ṣıfatlu nigārı ḳatına oḳudı. Anuŋla ṣoḥbet ėtdi. Meger Keyḳubād'uŋ hemān barmaġında bir yüzük (19) ḳalmışıdı ki bahāsını kimse bilmezdi. Ol yüzügi çıḳarup ḳıza vėrdi. Eytdi ki: "Yüzügi oŋat saḳla. Vaḳt ola ki (20) bir gün yine senden isteyem." dėdi. Keyḳubād ol ḳızdan ötürü bir hafta ol köyde ṭurdı. Sekizinci gün ol aradan (21) gidüp Heytālīler şāhınuŋ ḳatına geldi. Ḳaçan ḥikāyeti bir bir aŋa söyledi. İrānīler kendiden yüz döndürüp yavuzlıġa (22) bėl baġladuḳların beyān ḳıldı. Heytāl şāhı eytdi: "Bu gün senüŋ başuŋa Ḫoşnevāzıla yavuz olmaḳdan geldi. Ben saŋa biraz (23) leşker vėreyim gine vilāyetüŋe var. Evet şol ḳavlile ki eger baḫtuŋı ve leşkerüŋi gine bulasın. Çaġanīlerden kimseyi şāh eylemeyesin. (24) Çaġan vilāyeti küllī benüm ola. Ṣoŋra peşīmān olmayasın." dėdi. Keyḳubād güldi eytdi: "Ol iḳlīmi aŋmayavuz, senüŋ ola. (25) Ve daḫı ḥācetüŋ olduġı vaḳt saŋa leşker vėrem ve yardım ḳılam ve Çaġan senüŋ emrinde ola. Ol tāc u taḫt senüŋ

(191a) (1) ola." dėdi. Andan şāh otuz biŋ güzīde atlu aldı ki her biri ḳılıç idi, bahādır pehlevānlar idi. Heytāl'dan gidüp Ahvāz'a (2) geldi. Şāhuŋ āvāzesi cihāna ṭopṭolu oldı. زادن نوشينروان عادل از مادرش بفيروزي (3) Çünki ol ḳızuŋ olduġı ketḫudānuŋ evine yaḳın ėrişdi, köyüŋ ḫalḳı segirdüşüp Ḳubād şāha geldiler. "Muştulıḳ ki bu gėce (4) bir mübārek ḳademlü ay yüzlü oġluŋ oldı." dėdiler. Keyḳubād ėşidüp ġāyet şād oldı. Andan ketḫudānuŋ evine ḳondı. Ol (5) oġlanuŋ adını Kisrā vėrdi. Andan ṣoŋra Keyḳubād, ketḫudāya eytdi: "Ėy saʿādetlü kişi, sen kimüŋ aṣlındansın (6) ve ataŋ dedeŋ ne kişilerdür?" dėdi. Ketḫudā eytdi:

“Ben Ferīdūn-i Kürd aṣlıyam ki Ḍaḥḥāk-ı tāzīnüŋ milkini elinden almışdur.” dėdi. (7) Keyḳubād bu sözden şöyle şād oldı ki başına şāhlıḳ tācın ḳoduğı günden daḫı artuḳ sevindi. Andan ol aradan ḫātūnını (8) aldı ve leşkerini çeküp Ṭayfusūn’a geldi. Ammā İrānīlerden cigeri ḫūn olmışıdı. Çünki İrānīler Ḳubād’uŋ Ṭayfusūn’a geldigin (9) ėşitdiler, ulular ve pīrler bir araya gelüp ṭanışıḳ ėtdiler, dėdiler ki: “Bu iki şāh ortasında düşmenlik uzarsa Rūm’dan ve Çīn’den (10) leşker gelicekdür. Bu iḳlīm ayaġ altında ḫarāb olacaḳdur ve bunca kişiler başdan çıḳacaḳdur. Cāmāsb daḫı on yaşında oğlandur. (11) Şāhlıḳ işin ḳanda başaracaḳdur? Cümle Süferāy’dan ötüri bir iş idi, ėtdük ve şāhumuza ʿāṣī olup el uzatduḳ. Şimdi maṣlaḥat (12) oldur ki ol günāha tevbe ḳılavuz. Cāmāsb’uŋ elin alup Ḳubād şāhuŋ ḳatına varavuz. Ola ki bizüm suçumuzı bağışlaya, (13) geçen sözleri ḫāṭırına getürmeye.” dėdiler. Bunuŋ üzerine ittifāḳ ėdüp Keyḳubād ḳatına geldiler. Vezīr Keyḳubād’a eytdi: “Ėy ʿaḳl (14) issi aṣil-zāde şāh, gerçi senden bu ḫalḳuŋ göŋli ḫasta oldı, şindiki ḥālde ḫāṭıruŋ ne dilerse anı ḳıl ki gine şehriyārumuzsın; (15) fermān senüŋdür.” dėdi. Ve cemīʿ ḫalḳ yayaḳ olup öŋünce yürüdiler. Şāhdan günāhlarını dilediler. Şāh ol ulularuŋ suçlarını bağışladı. (16) Cāmāsb’ı daḫı gine evvelkileyin ḫoş ṭutdı. Anuŋ daḫı günāhın bağışladı. Cemīʿ ulular Ḳubād Şāh’uŋ luṭfı keremine taḥsīn *ve*[361] āferīn (17) ḳıldılar. Andan şāh gelüp yine taḫt üzerinde oturdı. Cāmāsb ḳarşusında ayaġ üzere ṭurdı. Zermihr’i (18) Vezīr ve ketḫudā ėdindi. Her ne iş varısa aŋa ışmarladı. dāyimā anı ḳatından gidermezdi. Gine Keyḳubād’uŋ ʿadlile ʿālem (19) şād oldı. Bunuŋ üzerine bir zamān geçdi tā ki Kisrā büyüdi bir bahādır yavuz oğlan ḳopdı. Zīreklikde ve ṭoġrı (20) fikirler ėtmekde mānendi yoġıdı. Keyḳubād, Kisrā'yı mektebe vėrdi ve İrān’uŋ Tūrān’uŋ işini ve maṣlaḥatını gördi, ululuḳ (21) külāhını göge ėrürdi. Andan ṣoŋra çeri çeküp Rūm’a geldi. Ol şehr ḫalḳı andan āmān dilediler. Cemīʿsi Keyḳubād’uŋ emrine (22) rām oldılar. Şāh ol ḫalḳı dīne döndürdi. Anlara āteş perestlik āyīnin ve erkānın ögretdi. Ve ol iḳlīmde bir āteş-kede (23) yapdılar. Ve Ḫudāyin şehrini anda bünyād ḳıldı. Ahvāz’dan tā Pārs’a gelince anı bir muʿaẓẓam şehristān eyledi. Bir iki yėrde (24) bīmār-hāne yapdı. Şimdi ʿArablar ol şehrüŋ adına Halvān dėrler. Bir ḫūb şehürdür ki her yėrde ırmaḳlar ve āb (25) -ı revānlar çoḳdur ve dört yanı ḫūb teferrüc-gāhdur. **امدن مزدك بنزد يك قباد بدغاواي پيغامبري** Bir gün Ḳubād

(191b) (1) Şāh, sarāyında oturup ʿayş u ʿişret ėderdi. Nā-gāh ḳatına bir kişi geldi ki anuŋ adına Mezdek dėrleridi. Söz söyleyici (2) ʿaḳl issi ve maʿrifet ehli kişiydi ve her nesnede be-

[361] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ġāyet kemāli varıdı. Keyḳubād anı göricek be-ġāyet ʿizzet eyledi (3) ve anuŋ sözini diŋledi. Mezdek, Ḳubād Şāh'a çoḳ naṣīḥatlar eyledi ve aŋa bī-ḥad maʿrifetler söyledi. Ve Keyḳubād'a ṭatlu sözile (4) ve dürlü ḫaberlerile şöyle eyledi ki Mezdek'üŋ sözlerini cānıla severdi ve ḫāṭırına be-ġāyet ḫoş gelürdi. Andan Mezdek, Ḳubād (5) şāha eytdi: "Ben peyġāmberem. Taŋrı'm baŋa çoḳ nesne ögretmişdür ve beni bu İrān-zemīn'e anuŋçun göndermişdür ki bu vilāyetde (6) yėŋi dīn çıḳaram ve bir dürlü āyīn ü erkān ḳoyam." dėdi. Çünki anuŋ sözi şāha be-ġāyet ḫoş geldi anı Vezīr ėdindi (7) ve ḫazīneyi aŋa ışmarladı. Ve her işi aŋa ṭanışmayınca ėtmezdi ve anı hīç bir vaḳt ḳatından gidermezdi. Çünki Mezdek, Ḳubād'uŋ (8) göŋlüŋi avladı ve aŋa dürlü dürlü bāṭıl sözleri Ḥaḳ söz ṣūretinde ḳılup inandurdı. Şāh anuŋ sözine iʿtiḳād ėdicek (9) cemīʿ ʿālem daḫı anı Ḥaḳ peyġāmber bildiler ve çoḳ kişiler anuŋ sözine uyup dīnine girdiler. Pes ol pelīd ʿāleme bāṭıl dīn (10) getürdi ve ḫalḳı bir yatlu yola daʿvet ḳıldı ki anuŋ sözinden ʿālem fitneyile ṭoldı. Ve şūmluġundan havā yüzünde bulut (11) belürmez oldı ve İrān'da kimse ḳar yaġmur görmez oldı. Şunuŋ gibi ḳurulıḳlar oldı ki otlar ve aġaçlar ṣusuz ḳurudı. ʿĀlemde yėyecek (12) etmek bulunmaz oldı. İrān'uŋ ululari açlıḳdan ve ṣusuzlıḳdan ʿāciz olup dėrilüp Keyḳubād'uŋ ḳapusına geldiler. Mezdek (13) eytdi: "Ben sizüŋ ḥāliŋüzi şāha ʿarż ėdeyim ki size ümīd yolını göstereyin ve murādıŋuzı ḥāṣıl eyleyeyin." dėdi. Andan (14) taʿcīlile şehriyāruŋ ḳatına geldi. Eytdi ki: "Ėy ʿādil şāh, eger destūr vėrürseŋ saŋa bir nesne ṣorsam gerek. (15) Baŋa cevāb vėrgil." dėdi. Eytdi: "Dė, söyle ki senüŋ sözüŋden baŋa cihānda tāze yüz ṣuyı ḥāṣıl olur." dėdi. Mezdek (16) eytdi: "Ėy şehriyār, bir kişiyi yılan ṣoḳsa şöyle olsa ki ḥaddine yėtişse hīç tiryāḳ bulmaġa gūci yitmeye ve bir kişinüŋ (17) daḫı yigirim dirhem miḳdārı tiryāḳı olsa. Ol kişiye bir dirhem vėrmese. Ol kişi zehrden helāk olsa Tiryāḳ (18) issinüŋ ḥāli nola?" dėdi. Şāh eytdi: "Ol ölen kişinüŋ ḳanı tiryāḳ issinüŋ boynunadur. Eger ḫışm baŋa şikāyete (19) gelürse tiryāḳ issini anuŋ yėrine öldürürem." dėdi. Mezdek bu sözden şāha āferīn ḳıldı. Şāhuŋ ḳatından çıḳup (20) ol feryād isteyü gelen ḳavmüŋ ḳatına geldi, eytdi: "Bugün sizüŋçün pādişāhdan cevāb aldım. Bu gėce ṣabr ėdüŋ . (21) Ṣabāḥ gelesiz ʿadl yolunı gösterem." dėdi. Ol ḫalḳ öŋce evlü evine gitdiler. Ṣabāḥ yine ḳapuya ḥāżır oldılar. (22) Mezdek, ol begleri ve ketḫudāları ıraḳdan göricek segirdüp yine şāh ḳatına geldi. Eytdi ėy saʿādetlü şāh, saŋa bir nesne (23) ṣordum baŋa ḫūb cevāb vėrdiŋ. Ol cevābıla benüm baġlu ḳapularumı açduŋ. Şimdi eger destūr olursa bir (24) sözüm daḫı var." dėdi. Şāh eytdi: "Dė, söyle senüŋ sözüŋ ʿayn-ı rāḥatdur ve pür fāyidedür." dėdi. Mezdek eytdi: (25) "Ėy şāh-ı ʿādil, bir kişi bir kişiyi muḥkem baġlasa ve anı şol ḳadar aç ṣusuz ḳosa ki bī-çāralıġıla cān vėrse. Ol

(192a) (1) bağlayan kişinüŋ elinde etmegi daḫı olsa. Aç ölsün dėyü ḳaṣdıla vėrmese. Ol etmek issinüŋ cezāsı nice ola? Dilerem (2) pādişāh bu sözüŋ cevābın dėye.” dėdi. Keyḳubād eytdi: “Anuŋ miskīn teni dermāndeluġıla helāk oldı. Ḳanı ol (3) etmek issinüŋ boynuna düşdi.” dėdi. Şāh eyle dėyicek Mezdek şāh öŋinde yėr öpdi, ṣalınuraḳ ṭaşra çıḳdı. Ol (4) duran ḫalḳa eytdi: “Her yėrde ki buġday anbārı ola ve gizlenmiş daḫıl ola varuŋ anda her biriŋüz yėtecek ḳadar aluŋ. (5) Bahā isterlerise vėrmeŋ. Her biriŋüz şehrüŋ ve köyüŋ daḫılını tārāc ėdüŋ ve rızḳuŋuza cehd ḳıluŋ. Ve buldıġıŋuz anbārları (6) şāhuŋ olsun ve raʿiyyetüŋ olsun yıḳuŋ, yaġmā ėdüŋ ki şāh ol nesneye destūr vėrdi. Ve ‘İssine bir ḥabbe vėrmeŋ.’ (7) dėdi.” Ol aç ḫalḳ, Mezdek’den bu sözi ėşidicek şehrüŋ içine ḳoyuldılar ve bulduḳları anbārı yaġmā ḳıldılar. Ne şāhuŋ anbārların (8) ḳodılar ve ne şehirlünüŋ. Cemīʿsini tārāc ėtdiler. Niçe kişinüŋ evleri bozuldı. Raḫtlar arada żāyiʿ oldı. Ol anbār issi kişinüŋ (9) bir dāne buġdayı ḳalmadı. Çünki ḥāl böyle oldı ve şāhuŋ ʿāmilleri ve şehrüŋ emīnleri dėrilüp şāh ḳatına vardılar. (10) Dėdiler ki: “Şāhā, Mezdek sebebiyle ḫalḳa ʿaceb ẓulm oldı. Şāhuŋ anbārları ve ḫalḳuŋ ne ḳadar ṭaḫılları varısa yaġmāya gitdi.” dėdiler. (11) Şāh anı ėşidicek Mezdek’i ḳatına oḳudı. “Niçün bunuŋ gibi iş ḳılduŋ ki anbārları cümle yaġmā ḳıldurduŋ? dėdi. Mezdek (12) eytdi: “Ėy şāh-ı ʿālem, ben bu işi saŋa danışup ėtdüm ve senüŋ destūruŋla ḳıldum.” dėdi. “Şol vaḳt ki şehriyāra aġuyıla (13) tiryāḳ ḥikāyetini dėdüm. Şāh eytdi ki: ‘Ol ölen kişinüŋ ḳanı tiryāḳ issinüŋ üzerinedür. Eger tiryāḳ issini anuŋ yėrine öldürseler (14) kimsenüŋ nizāʿı olmaya.’ dėdüŋ. Ben bu sözi ḫalḳa söyledüm. Açlıḳdan cānları dudaḳlarına gelmişidi. Ölmeden ḳurtulmaġıçun (15) etmek isteseler ʿaceb olmaya. Ki bir kişi açlıḳdan cān vėre ve bir kişinüŋ niçe kendü gibiye yėtecek rızḳı ola. Eger ʿādil iseŋ (16) ėy şehriyār, anuŋ buġdayı anbārda ne işe gelür? Ne meẕheb olsun ol ki niçe kişiler açlıḳdan cān vėre ve nice (17) kişinüŋ anbārları ṭolu ṭura.” dėdi. Anuŋ bu sözinden Keyḳubād’uŋ göŋli ṭaraldı. “ʿAdl budur.” dėdiginden dimāġı tīz oldı. (18) Mezdek’e niçe nesneler ṣordı ve çoḳ su’āller ḳıldı. Mezdek her birine ḫoş laṭīf cevāblar vėrdi ki Keyḳubād müteḥayyir (19) ḳaldı. Eytdi ki: “Mezdek’üŋ sözinden bunca peyġāmberlerüŋ ḳavli ve bunca ʿālimlerin sözi bāṭıl oldı.” dėdi. (20) Ve ortalarında su’āl ve cevāb endāzeden geçdi. Āḫir Keyḳubād’uŋ sözi dükendi ve Mezdek’üŋ sözlerine ʿacebe ḳaldı. (21) Çünki ḥāl bu resme oldı Mezdek’üŋ ḳatına bī-ḳıyās leşker cemʿ oldı. Cemīʿ Mezdek’üŋ dīnine girdiler. (22) Mezdek ol ḫalḳa eydürdi: “Bayıla yoḫsul ber-ā-ber olmaḳ dürüst degüldür. Bir kişi bay olsa mālınuŋ nıṣfını (23) dervīşe vėrmek gerek. Anuŋla mālda ber-ā-ber olmaḳ gerek. Artuḳ mālı olursa kendüye ḥarāmdur.” dėdi. Ve daḫı eydürdi: (24) “ʿAvrat ve milk ü māl bunlar kişiye Taŋrı’dan

baẖşişdür. Yoẖsulıla bay anda birdür. Ve bir kişinüŋ mālı bir kişiye daẖı (25) ḥelāldür. Ve ʿavrat oğlan der-miyāndur. Ve dünyāda hīç ḥarām yoḳdur. Bu sözi delīlile is̱bāt ėdeyin ki

(192b) (1) Ḥaḳ dīn āşikāre ola.” dėdi. Andan eydürdi ki: “Her ki bu dīnden ġayrı dīn dutsa Taŋrı aŋa laʿnet ėder.” derdi. (2) Yoẖsullar ve cimriler bu sözi ėşidicek şād oldılar. Küllīsi anuŋla birikdiler. Kimüŋ nesini dilerse alurdı ve bir kişiye daẖı (3) vėrürdi. Her ne kim ẖāṭırı dilese ḳılurdı. Hīç kimse anuŋ sözinden çıḳmazdı. Ve kişinüŋ hīç ehli ve mālı kendünüŋ degildi. (4) Her kimüŋ ẖāṭırı ne istese taṣarruf ėderdi. Ol zamānuŋ dāniş-mendleri ʿāciz dermānde ḳaldılar. Kimse andan sözini (5) gėçürmediler. Keyḳubād daẖı anuŋ sözini begendi ve anuŋ dīnine girdi. Anı ṣaġ yanında vezīr ėdinüp hīç evvelki vezīrin aŋmazdı (6) ve dāniş-mendlerüŋ sözini diŋlemezdi. Ne ḳadar dervīş ḥāllü kişiler varısa ḳamusı aŋa uydılar. Anuŋ dīni ʿālemde yayıldı. (7) Evvelki dīnler ḳaldı. Kimse aŋa kīn ṭutmaġa mecāli ḳalmadı. Māl -dār kişiler dīnlerine ziyān ola dėyü mālların dervīşlere (8) vėrdiler. Kendiler daẖı anlaruŋla ber-ā-ber oldılar. Bir ṣabāḥ vaḳtinde Mezdek, şāhuŋ ḳatına geldi; eytdi: “Bizüm dīnümüz dutanlar, (9) baŋa ümmet olanlar be-ġāyet çoḳdur. Ne ḳadar ulular ve begler varısa benüm dīnüme dönmişdür.” dėdi. Keyḳubād bu sözi ėşidicek (10) Mezdek’üŋ ümmetlerin görmek diledi. Mezdek eytdi: “Şāhā, dīne dönen ʿasker bī-nihāyedür. Bu yėr ṭardur cümle ṣıġmazlar. (11) Anları görmek dilerseŋ ṣaḥrāya çıḳmaḳ gerek.” dėdi. Şāh buyurdı taẖtını bir ṣaḥrāya çıḳardılar. Şāh teferrüc ḳıldı, Mezdek dīnine (12) tamām yüz biŋ kişi girmiş. Andan Mezdek Keyḳubād’a eytdi: “Ėy ʿaḳl u saʿādet ehli şāh, böyle bil ki Kisrā bizüm dīnimüze (13) girmemişdür. Dīnden baş çekmek aŋa düşer mi? Andan bir dest-i ẖaṭ almak gėrek ki ol bāṭıl dīnden döne, (14) bizüm dīnimüze gire.” dėdi. Andan eytdi cihānda bėş nesne vardur ki kişinüŋ dīnine andan ziyān gelür: Biri (15) ẖışm ėdüp ḳaḳımaḳdur. İkinci ʿārlanmaḳdur ve bir nesneyi gönilemekdür ve kīn ṭutmaḳdur. Dördüncisi kimseye muḥtāc olmaḳdur. (16) Bėşincisi ḥarīṣ, ṭamaʿ-kār olmaḳdur. Eger senüŋ ʿaḳluŋ varısa bu bėş dīvden kendüzini ṣaḳınasın tā ki (17) saŋa yol bulmaya ve seni ṭoġrı yoldan çıḳarmaya.” dėdi. Andan eytdi ol bėş nesneden bir ikisi kişinüŋ ʿavratıyla (18) mālıdur ki kişinüŋ dīni bunlaruŋla eksilür. Kim dilerse kim dīnini ziyāndan ṣaḳlaya, gerekdür ol kişi ʿavratıyla mālın (19) der-miyān ḳıla. Zīrā ʿār ve ġayret ve ḥırṣ u iḥtiyāc ki vardur dükeli bunlardan ḥāṣıl olur. Şeyṭān kişiyi bu (20) işlerile yoldan çıḳarur. İmdi gerekdür ki bu iki nesneyi ortaya ḳoyalar. Ol senüŋdür, bu benümdür dėmeyeler; dervīşāne (21) dirileler.” dėdi. Mezdek bu sözi söyledi daẖı Kisrā’nuŋ elini eliyle dutdı. Ḳubād bu söze ḥayrān ḳaldı. (22) Kisrā, elini Mezdek’üŋ elinden ẖışmıla çekdi. Ġażabıla yüzüni Mezdek’den çevürdi. Ḳubād, Kisrā’nuŋ eyle

ėtdügine (23) güldi. Mezdek'e eytdi: "Ėy dīn ulusı, Kisrā'nuŋ dīninde ne söylersin?" dėdi. Mezdek eytdi: "Bunuŋ ṭoġrı yolı (24) yoḳdur. Azġunlıḳ içinde ḳalmışdur. Ne kendinüŋ Ḥaḳ dīni vardur ve ne bizüm dīnimüze girer." dėdi. Andan Keyḳubād (25) Kisrā'ya eytdi: "Ėy ciger kūşem, çünki bu dīne girmezsin bundan ġayrı nice yol vardur?" dėdi. Kisrā eytdi:

(193a) (1) "Eger şehriyārdan baŋa mühlet olursa söyleyem ve Ḥaḳ sözi bāṭıl sözden farḳ eyleyem tā ki ṭoġrı yol güneşden (2) daḫı āşikāre ola." dėdi. Mezdek eytdi: Ėy şāhzāde, ḳaç gün mühlet istersin?" eytdi: "Bėş ay mühlet vėrsin. (3) Altıncı ay şāh öŋinde söyleşevüz. Ḥaḳ neyse bellü ola. Eger saŋa cevāb vėrmezsevüz ol vaḳt dīniŋe girevüz." (4) dėdi. Anuŋ üzerine ittifāḳ ėdüp ṭaġıldılar. Şāh, yine sarāyına geldi. Kisrā her ṭarafa ādemler gönderdi. Ḳanda ki (5) bir dāniş-mend adına aŋılur kimse varısa daʿvet eyledi. **راي زدن كسري با موبدان از بهرمزدك** Çünki Kisrā'nuŋ nāmesi her (6) memlekete yėtişdi pes her yėrüŋ ʿālimleri yaraḳ görüp Kisrā'dan yaŋa revāne oldılar. Pes Ḫūre'den Erdeşīr ve Hurmuz-ı pīr (7) geldi, İṣṭeḫr'den otuz yārıla Mihrāḍer-i Pārsī geldi. Ve daḫı ne ḳadar ʿālimler varısa Kisrā ḳatına cemʿ oldılar. Bir arada oturup (8) artuḳ eksük ne varısa söyleşdiler. Çünki Kisrā diŋledi ve fehm eyledi, ṭurup Keyḳubād'uŋ ḳatına geldi. Eytdi: (9) "Şimdi ol demdür ki Ḥaḳ dīn isteyevüz. Eger Mezdek, dīninüŋ ṭoġruluġın is̱bāt ėderse ve Zerdheşt'üŋ dīni bāṭıl olursa (10) ben daḫı anuŋ yolunı ḳabūl ėdem ve dīnine girem. Çünki Ferīdūn'uŋ dīni bāṭıl ola ʿÜzeyr'üŋ ve Mesīḥā'nuŋ yolı dürüst olmaya ve kitāblar (11) bāṭıl çıḳa *ve*[362] Mezdek'üŋ sözi yėrine gele, cihānda andan artuḳ mürşid olmaya." dėdi. Andan eytdi: "Ėy şehriyār, anuŋ sözi bāṭıl (12) çıḳup Taŋrı yolından dönmiş olacaḳ olursa sen daḫı anuŋ dīninden ve ṭarīḳinden bī-zār ola mısın? Anı daḫı anuŋ dīnine (13) dönenleri baŋa vėrür misin ki derilerini çıḳaram." dėdi. Şāh daḫı ol ḳavle rāżī oldı. Kisrā bu ḳavl üzerine Ḫusrād'ı (14) ve Zermihr'i ve Bündevī'yi ve Behzād'ı ve Ferāyin'i ṭanuḳ dutdı. Bu ʿahd üzerine şāh ḳatından ḳalḳup gitdi, sarāyına geldi. (15) Ol gėce ārām ḳıldı. **مناظره مزدك با موبدان به پيش قباد از بهرپيغامبري** Çünki ṣabāḥ oldı, güneş şarḳ ṭarafından (16) tācını gösterdi. Ser-ā-ser yėryüzi ʿāc deŋizine döndi. Şāhuŋ oġlı ol dāniş-mendleri ve ulular alup şāhuŋ ḳatına (17) geldi. Andan Kisrā cemīʿ ulular öŋünde ve atası Keyḳubād ḥużūrında ilerü gelüp diz çöküp söz açdı. Mezdek'e eytdi: "Ėy (18) ʿaḳl issi ve çoḳ bilici kişi, bir yėŋi dīn āşikāre eyledüŋ ki küllī ziyāndur. Çünki kişinüŋ ʿavratı ve mālı ortada ola ve her (19) ve her [363] kişi anları taṣarruf ėtmek mübāḥ ola ve cemīʿ nesne der-miyān ola pes ʿaṭā oġulı ne bilür? Ve oġul ne bilsün ki atası (20) kimdür ve kimi aṭa

[362] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[363] Mükerrer yazım.

ėdinsün? Çünki cihā[n] ḫalḳı ber-ā-ber ola ulular kiçiler nice farḳ ola? Ve pādişāhıla raʿiyyet neden (21) biline? Ve efendile ḳul nice maʿlūm ola? Çünki ḫalḳuŋ baʿżısı büyük baʿżısı küçük olmaya senüŋ, bizüm işlerimüzi kim işleye? (22) Ve bu ʿālem ne vechile niẓām bula? Ve daḫı bir kişi ölse yėrine kim ḳala ve esbābını kim ala? bu sözden cihān yıḳılur (23) ve ʿālem fesāda varur. Gerekmez ki İrān'da buncılayın yatlu iş ẓāhir ola. Çünki cemīʿ ḫalḳ ketḫudādur ve bunlaruŋ ḫiẕmet-kārı (24) kimdür? cemīʿsi çünki genc issidür, bunlaruŋ emīni ve ḫiẕmet-kārı ve ḫazīne-dārı kimdür? Hīç dīn ehlinden bu sözi kimse (25) söylemiş degildür? Sen bir bī-dīn kişimişsin, dürüst iʿtiḳāduŋ yoġımış. Geldüŋ ki bu ḫalḳı daḫı cehenneme iletsin ve ṭamuda

(193b) (1) yoldaş ėdinesin ve Taŋrı'dan ḳorḳmayup bunuŋ gibi bāṭıl işler işleyesin." dėdi. Çünki Keyḳubād Kisrā'dan bu sözi ėşitdi (2) barmaġın ışırup müteḥayyir ḳaldı. Söz içinde ʿadl ü inṣāf eyledi. Ol ulu dāniş-mendler Kisrā'ya yardım eylediler. İttifāḳ ėdüben (3) Mezdek'i dīnsüz çıḳardılar. Mezdek anlaruŋ sözine cevāb bulamadı. Çamura çökmiş ėşege döndi. Ellerinde ʿāciz ü fermāndih (4) ḳaldı. Meclis içi ṭopṭolu ġavġā oldı. Dėdiler ki: "Mezdek olmasın ki şāh ḳatında ola. Ol dīni bāṭıl eylemek ister. (5) Anuŋ gibi bī-dīnüŋ şāh ḳatında ne işi vardur?" dėdiler. **كشته شدن مزدك و مزدكيان بفرمان نوشين روان** Çünki Mezdek'üŋ (6) ḥāli bilindi, Keyḳubād ol dīnden bīzār oldı. Ėtdigi işe peşīmān oldı. Mezdek'üŋ ol dīnine giren kişilerle (7) Kisrā'ya ısmarlayup ʿahdi yėrine getürdi. Ol yüz biŋ kişi ki Mezdek'üŋ dīnine girmişdi, anuŋ üç biŋi ulu begler (8) ve muṭaʿaṣṣıb kişiler idi. Kisrā'ya şāh eytdi: "Var anları ḫāṭıruŋ ne dilerse işle daḫı Mezdek'i benüm ḳatumda aŋma." dėdi. (9) Meger Kisrā'nuŋ sarāyı ḳatında bir ulu bāġ varıdı ki dīvārı ṭaġa ber-ā-ber çıḳmışdı. Ol bāġuŋ çevresini ḳazdurdı. (10) Ol kişileri bir bir başı aşaġa ayaḳları ḳuşaḳlarına gelince muḥkem dike ḳodı. Andan gelüp Kisrā, Mezdek'e eytdi: (11) "Sen daḫı var ol benüm sarāyum öŋündeki ol laṭīf bāġı temāşā ḳıl ki sen daḫı cihānda ekdügüŋ toḫumları ėy ʿaḳılsuz, (12) gör ki senüŋçün ne yėmişler vėrmişdür? Şimdi ol toḫumdan gör ki ne ʿacāyib aġaçlar bitmişdür ki kimse anuŋ gibi ne görmiş (13) ve ne ėşitmişdür." dėdi. Pes Mezdek bāġ ḳatına geldi, diledi ki ḳapudan içerü gire ol bāġçenüŋ çemenlerini ve aġaçlarını (14) teferrüc ḳıla. Nā-gāh baḳup ol ḫalḳuŋ ḥālini gördi, iḫtiyārsuz bir kerre çaġırup ʿaḳlı gitdi. Kisrā Şāh, buyurdı (15) bir yüce dār aġacı dikdiler. Mezdek'i ayaġından aṣdılar. Andan ṭaşıla döge döge it gibi depelediler. Andan Kisrā İrān'a (16) ādemler ṣaldı ve buyurdı ki: "Her yėri arayalar ḳanda Mezdek dīnine dönmiş varısa bulalar. Mecāl vėrmeyüp başın (17) keseler. Yėryüzin anlardan pāk eyleyeler ki laʿnet anlaruŋ cānına olsun." Pes Kisrā emrile ne ḳadar Mezdek

dīnine (18) dönmiş varısa buldılar, ḳırdılar. Ve ol ṭāyifeden niçe kişiler ki ḳaçup kendüleri şehr kūşelerinde ve köy bucaḳlarında (19) ḫorlıġıla ve zebūnlıġıla pinhān ḳıldılar. Şimdi daḫı kimseye rāz vėrmezler ve ḥāllerini nāşīye bildürmezler. (20) Sen ėy ad issi ve ʿaḳl u ġayret ehli server, ʿaḳluŋ devşürmezdeŋ yoluŋı dutma. Çünki anlaruŋ işi tamām oldı (21) ḫalāyıḳ yine māllarına emīn oldılar, ʿavratlarını oġlanlarını ṣaḳladılar. Bāġlarına ve bāġçelerine tīmār ėtmege başladılar. Keyḳubād (22) ol işi ėtdügine çoḳ utandı. Mezdek'üŋ cānına laʿnet ḳıldı. Ve yoḫsullara çoḳ nesne ṣadaḳa eyledi, āteş (23) gedelere ḫilʿatlar yaraḳladı. Kisrā'dan, şāh şunuŋ gibi şād oldı ki her nesneyi aŋa danışurdı ve ol ne dėrse anı (24) işlerdi. **کردن کیقباد شاه پسرش نوشين روان** Çünki Keyḳubād'uŋ şāhlıġından ḳırḳ yıl geçdi, göŋlüne ölüm (25) ġuṣṣası düşdi. Pes bir ḥarīr üzerine kendi ḫaṭṭıyla bir nāme yazdı. Evvel Ḥaḳ teʿālā'ya āferīn ḳıldı ki dīni vü ʿaḳlı

(194a) (1) ve hüneri ol vėrmişdür. Her ne dilerse bī-gümān olsa gerekdür. Anuŋ pādişāhlıġınuŋ kimse evvelin görmemişdür. Ve ol iḫtiyār ėtdügi (2) kimse, hergiz ḫor olmamışdur. Andan ṣoŋra eytdi ki: "Ėy dīn yolunı gösterici ʿālimler ve ėy begler, pehlevānlar ve sipāhīler ve raʿiyyetler (3) her kişi ki Keyḳubād'uŋ ḫaṭṭını göre Kisrā'nuŋ sözinden ġayrı nesneyi istemeye ki anuŋ ʿaḳlda kemālini ve fikrini begenüp tāc (4) ve taḫtı Kisrā'ya ıṣmarladum. Öldügümden ṣoŋra şāhlıḳ ve memleket anuŋ ola ki Taŋrı bu oġlumdan ḫoşnūd olsun aŋa (5) yavuz ṣananlaruŋ cigeri ḫūn olsun. Dilerem ʿālimler ve raʿiyyetler ve begler anuŋ emrine muṭīʿ olalar ve andan ḫoşnūd olup anuŋ (6) sāyesinde gencler ve ḫazīneler ṭolduralar." dėdi. Çün bu resme nāmeyi tamām ḳıldı, üzerine altun mühr urdı; ulu vezīre (7) ıṣmarladı. Çünki Keyḳubād'uŋ ʿömri seksen yıla ėrişdi, pīrlik deminde ecelden āmān bulamayup -cihānda ölümden ḫoşnūd (8) olmış kimse yoḳdur her kişi bilmez ki āḫiri ne olacaḳdur- pes Keyḳubād daḫı bu fānī dünyādan raḫtını devşürüp ol ebedī sarāya (9) intiḳāl ėtdi. Ol māl ve niʿmet ve ṣāzılıḳlar cümle elinden gitdi. Çün kişi dünyādan āḫir eli boş gidecekdür bu dünyāya (10) dürişüp māl ve genc cemʿ ėtmekden ne fāyide? Andan ṣoŋra Keyḳubād'uŋ tenini ḥarīrlere ṣardılar. Müşgile ve gül-ābıla ṭolı (11) eylediler. Ve bir şāhāne türbe eyleyüp içine bir altun taḫt ḳodılar. Başı ucına bir muraṣṣaʿ tāc ḳodılar. Keyḳubād'ı ol taḫt (12) üzerine ḳodılar ve türbe ḳapusını yapdılar. Andan ṣoŋra Keyḳubād'uŋ yüzüni kimse görmedi ve dünyāya gelmemişe döndi. Sen bu çarḫ-ı (13) pīrden niçün emīn olursın ki senden daḫı āḫir yüz döndürecekdür. Andan niçe gün Keyḳubād'uŋ yasın ṭutdılar. Çünki (14) yas neyse tamām oldı, ʿādet yėrine geldi İrān'uŋ dükeli ululari ve dāniş-mendleri bir araya geldiler. Vezīr, şāhuŋ ol (15) ʿahd-nāmesini çıḳarup ol ululаruŋ öŋinde oḳudı. Andan

Kisrā'yı şāzılıġıla taḫta çıḳardılar. Çünki Kisrā taḫta (16) oturdı, cemīʿ ʿālem aŋa şāhlıġla āferīn oḳudı. Yėryüzi anuŋ ḥükminde olup ʿadlile cihān ḥayāt buldı. Bu arada Keyḳubād ḥikāyeti (17) tamām oldı. Şimdiden ṣoŋra dāsitān-ı Nūşīrevān'dur ki şāh oldı o daḫı bir niçe zamān sürdi.

Āġāz-ı Dāstān
(18) Gel ėy bülbül ki hengām-ı çemendür
Çemenler pür gül ü serv ü semendür
Eṡer ṣubḥuŋ nesīmi ṣādıḳāne
Seher sen daḫı ḫoş ėt ʿāşıḳāne
(19) Dėmekden cān dimāġını ter eyle
Şekerden şīve gibi şīrīn-ter eyle
Bu dem ki sāz u söze niyyetüm var
Ser āġāz ėt ki sözde ḳudretüŋ var
(20) Gele bir gün ölesiz şöyle ḫāmūş
Yatasın nefḫ-i Ṣūr urunca bī-hūş
Ḳanı ol daʿvā-yı dāstān ėdenler
Cihān mülkini şehristān ėdenler
(21) Eyüsin eylügile yād ėderler
Yavuzından ḳaçup feryād ėderler
Gelelüm imdi Kisrā ḳıṣṣasına
Ki noldı şādısı u ġuṣṣasına

(22) **پادشاه نوشين روان عادل جهد و هشت سال بود** Çünki Kisrā taḫt-ı ʿāc üzerine oturdı, başına şāhlıḳ tācını ḳodı. (23) ʿĀlemüŋ ululları ḳatına cemʿ oldı. Taḫtı ve devleti cüvān olduġıçun adını Nūşīnrevān ḳodılar. Andan Nūşīnrevān (24) aġzını açup ol Ḥaḳ Teʿālā'yı yād eyledi. Eytdi: "Āferīn ol Taŋrı'ya ki göŋlümüz anuŋ muḥabbetiyle ṭolmışdur. Ḫayr u şer ve şāzılıḳ (25) ve melāmet cümle andandur. Devlet ve ḳuvvet anuŋ emriyledür. Güneşüŋ nūrı ḥükmindedür. Gerekdür ki anuŋ ḥükmini ṭutavuz.

(194b) (1) Anuŋla olan ʿahdi ṣımayuz, bir nefes anuŋ emrinden tecāvüz ėtmeyüz. Ululuḳ taḫtından her kime kim dād rūzı ḳılmış ola anuŋ (2) göŋlüni āḫiretde şād ḳılısardur. Bir kişi ki bir kimseye yavuz ṣana, āḫir ol yavuzluḳ kendü nefsine ėrişir. Bir kimsenüŋ ki bizüm ḳatumuzda ḥāceti (3) ola anuŋ ḥācetini ḳabūl ḳılalum ve bizden nesne umanları maḥrūm ḳomayavuz. Eger pādişāhuŋ işi dād ola, cemīʿ ʿālem andan (4) ḫoşnūd ola. ʿāḳıl oldur ki işi

ėrteye ḳomaya. Kim bilür ki zamān ėrte ne ṣūret gösterür? Gülistān bugün ḥāżır ola. Ḫoş gör, (5) ėrte açılacaḳ gül ne işe yarar? Şol vaḳtin ki gūcüŋ yėter ola ve ten-dürüst olasın ḫastalıḳ günini ve derd ü renc eyyāmını unutmasın. (6) Diriken ölecegüŋ günleri aŋa durasın ki bizümle ecel yėlile yapraḳ gibidür. İşine süst olan kişide ʿāḳıl olmaz. (7) Ḥased bir rencdür ki aŋa çāre bulunmaz. Şol kişi ki nefsi hevāsına uya anuŋ delüligine ṭanuḳ isteme. Şol ki bir iş üzerinde (8) olmaya ve çoḳ söyleyici ola, ol kimse ḳatında yüz ṣuyı bulmaz. Ve bī-kār kişinüŋ başında devlet olmaz. Ṭoġrılıḳ yolı ince olur. (9) Egrilik ėdecek yoluŋ ẓulmet olur. Bir işe ki el urasın anda süstlıḳ ḳılma. Dilüŋi yalan sözile ḥayf ḳılma ki yalan söylemek (10) ḫod bī-çārelikden gelür. Bī-çārelerüŋ ḫod ḥāline aġlamaludur. Çünki şāh uyḫudan uyana, bedeni ṣaġ ola, düşmenden emīn ola. (11) Ve ʿāḳıl ola ve yėyecegi ḥāżır ola. Ziyādeye düşünmek, māl ve ḫazāyin arturmaġa saʿy ėtmek bī-fāyide zaḥmet çekmekdür ve dünyāda (12) ḥarīṣ olmaḳdur. Eger şāh ʿādil ve cömerd ola cihān anuŋ ḫūblıġıyla müzeyyen ola. Eger bir kişi bir işde ẓulm ėde ve ḥayf eyleye (13) yėdügi zehr içdügi ḳan ola. Her kişi ki bu meclisde ḥāżır ola, bilüŋ ve āgāh oluŋ ki biz tāc-dār çoḳ görmiş ve ėşitmişüz. Her kişi ki bu bār-gāha (14) gele beni ḫayr yola irşād ėde. Ve gėrek olacaḳ işi ʿadl yolını ve ʿaḳl ṭarīḳini iḫtiyār ėtmişüz. Līkin sözi üstāddan ėşitmek gerek. (15) Ve her işi vezīre danışmaḳ gėrek ki ḫayrlu nesneyi baŋa göstere. Ve şol vezīrden rāżī degülem ki benden bunuŋ gibi nesneyi gizleye (16) ve Ḥaḳ sözi neyise baŋa söylemeye. Şol kişiler ki benüm ḳapumda iş erleridür ve daḫı benüm sipāhīlerümdür çünki ben anlaruŋ rızḳını (17) ṭar eylemeyem. Anlar daḫı gerekdür ki ad u ṣan gözedeler ve ʿār u ġayreti elden ḳomayalar. Her işde ṭoġruluḳ ve kişilik ėdeler, kimseye (18) ẓulm eylemeyeler. Ki her kişi İrān’dan ola benüm ḫiẕmetüme bėl baġlaya ve ḫiẕmetinde ḥayāyıla ve fikrile ola. Benden eyü söz bula (19) ve māl u genc issi ola. Bir kişi ki eli altındaġıları ḫoş ṭutmaya ve Taŋrı’ya yarar iş ḳılmaya, anlara ėtdügi yaramazlıḳlaruŋ cezāsını (20) göriserdür. Ol pāk Taŋrı’nuŋ buyruġunı ṭutuŋ ve emrini yėrine getürüŋ ki dükeli pādişāhlaruŋ pādişāhlıġı andandur. Her nesne (21) anuŋ ḥükmindedür. Cemīʿ ḥükm ėdicilerüŋ anuŋ ḥükmi üstünedür. Her kişinüŋ ḥükm ėtdüginden ve ḫāṭırından gėçdüginden (22) ol yücedür, anuŋ ḥükmi revāndur. Aya ve güneşe nūr vėricidür. ʿAdl yolunı bize göstericidür. Cihān cümle anuŋ ḥükmindedür. (23) Yėrleri ve gökleri yaratmışdur. Cānumuzı ve göŋlümüzi muḥabbetile ārāste ḳılmışdur. Tācuŋ ve taḫtuŋ ṣaḳlayıcısıdur. Kendüye ʿibādet (24) *ve*[364] ṭāʿat ḳılanları murādına yėtişdiricidür. Sizüŋ göŋlüŋüzde, benüm muḥabbetüm çerāġını yaḳıcıdur. Ḥükmile düşmenlerüŋ göŋlüŋi ve

---

[364] B. nüshasından tamamlanmıştır.

gözüni örtücidür. (25) cemīʿ ten-dürüstlük anuŋ buyruġuyladur. Her eylük anuŋ peymānı altındadur. Yėryüzinden tā yėdi göge dek ne varısa

(195a) (1) ve ne görinürse dükelisi anuŋ varlıġına ṭanuḳlıḳ vėricidür. Ve yol göstericiler ve cemīʿ duʿālar anuŋ ḥażretindedür. Dükeli ʿibādetler (2) anuŋ peymānı altındadur." dėdi. Çünki Nūşīnrevān bu sözleri söyledi oturan ḫalḳ küllīsi ḥayrān ḳaldılar. Cemīʿsi (3) yėrlerinden ḳalḳup Nūşīnrevān'a āferīn ḳıldılar. Andan şāhen-şāh, ne ḳadar iş bilür kişiler varısa oḳudı, ʿālemüŋ aḥvālini (4) ve memleketüŋ miḳdārını anlardan ṣordı. Cihānı dört baḫş eyledi. Bir milkini Ḫorāsān taḫtı ḳıldı ve andan Ḳum'dan (5) ve Iṣfahān'dan Hemedān'dan ve Ḳazvīn'den ve Kāşān'dan ve Rey'den tā Şīrāz'a ve Şüster'e varınca bir bölük daḫı ḳıldı. (6) Üçünci bölügini Āzerābādgān'dan, Ermeniyye'den tā Erdebīl'e gelince Cerez vilāyetini ve Gīlān iḳlīmini bir bölük ḳıldı. Dördünci bölügi (7) ʿIrāḳıla Rūm memleketi ḳıldı. Andan ḫazīneler açdılar, bu iḳlīmlerde ne ḳadar yoḫsul varısa cemīʿsin ġanī ḳıldı. Cihān ḫalḳı (8) anuŋ fikri ve rāyına āferīn ḳıldılar. Andan öŋdün ne ḳadar şāhlar geldiyse her ekilen nesneden üçde bir şāh içün alurlardu. (9) Ḫalḳa ġāyet ẓulm ėderlerdi. Keyḳuyān geldi, onda bir almaḳı ḳānūn eyledi. Fikri buyıdı ki daḫı ekseydi ve saʿyı buyıdı ki (10) yoḫsulları baylar gibi eyleyeydi. Ammā zamāne vefā ėtmeyüp ʿömri ol nesneye Ėrmedi. Çünki tāc u taḫt Kisrā'ya degdi. (11) Ol onda bir ḫarācı daḫı baġışladı, bir dürlü ḳānūn daḫı vażʿ eyledi. **خراج نهادن نوشين روان عادل** (12) Pes bir gün ulular ve ʿāḳıllar ve ʿālimler ḳatına cemʿ oldılar. Dükeli ulu ve kiçi ol meclise ḥāżır geldiler. Şāh yėrleri baḫş eyleyüp (13) ölçdi. Her urġan uzunı yėre bir aḳça ḫarāc ḳodı tā ki ekinciler incinmeyeler. Yėrine ekdügi vaḳt ol vechile ḫarāc vėreler (14) ekmeyince kimse nesnesin almaya. Eger bir kişinüŋ ekin vaḳtinde toḫumı bulınmasa yā öküzi olmasa şāhuŋ ḫazīnesinden (15) alurdı, yėrini boş ḳomazdı. Ve şol ki renç-per ve dükkān-dār ola yā alup ṣatar kişi ola yılda altı aḳça ḫarāc vėrürler idi. (16) Zeytūndan ve kozdan ve her dürlü yėmiş aġacından ve yėmiş vėrür ola ol aġaçdan ötüri bir aḳça ḫarāc vėrürlerdi. (17) Tā yıl tamām olunca kimse yöresine uġramazdı ve yėmişden nesne almazdı. Ve bir kişinüŋ ki aḳçası ve ekini ve ṭarlası olmasa (18) anuŋ ḥāline göre ʿāmiller yılda biŋ aḳçada dört aḳça alurdı. Ve bu ḫarāc içün alduḳları aḳçayı yoḫsullara bir aradan (19) vėrmek güc ola dėyü üç bölük ėtmişlerdi. Faḳīrlere vėrürlerdi. Ammā şunlar ki dāniş-mend ola yā sipāhī ola (20) anlar muʿāf, müsellem idi. Andan ṣoŋra şāh buyurdı ḫarāc ḳānūnıçun üç nāme yazdılar. Birisi şāhuŋ yazıcılar ḳatında idi. (21) Ve bir daḫı her begüŋ ve her vilāyetinde ʿāmil ve nāẓır olan kişilerüŋ elindeyidi tā ki kimse şāhuŋ ḳānūnından tecāvüz ėdüp (22) yoḫsula ẓulm olmaya. Ne ḳadar ki iş olursa bācdan ve ḫarācdan ve ekinden

cemīʿsini Vezīr bilürdi ve anuŋ (23) emrile olurdı. Her yėrde ādemler ḳonulmışdı. Ne ki vāḳiʿ olursa elbette vezīre bildürürlerdi. Ve bu vechile (24) yėryüzi pür dād oldı. Her ḫarāb olmış yėrleri ābād eyledi. Ṣaġīr u kebīr anuŋ sāyesinde rāḥat oldı. (25) Ḳurd ḳoyuna ḳarışup sivrisinek yėlile barışdı. **نامه فرستادن نوشين بنزديك كارد اراي خود**

(195b) (1) andan Nūşīnrevān buyurdı, bir Pehlevī nāme yazdılar ki benüm ḳatumdan ki şehen-şāh-ı Kisrā'yam, Taŋrı'yı bir bilürem ve oda ʿibādet (2) ḳıluram. Ben ol Kisrā'yam ki mübārek vaḳtde ve ḳutlu sāʿatde Ḥaḳ teʿālā baŋa tāc ve taḫt naṣīb ėtmişdür. Atam Keyḳubād taḫtında (3) oturmışam ve ululuḳ tācını başuma gėymişem. Sizüŋ ḳatıŋuzdaki bāc ve ḫarāc işin ṭutucılarsız ve bu tāc u devlete ḫiẕmet (4) ėdicilersiz. Bizden size çoḳ selām olsun ve aṣil-zādelerüŋ varduġınca hüneri artsun. Ve evvelki söze başlayavuz. Cihānı (5) yaradan Allāh'a şükr ėdelüm. Zīrā ʿaḳl issi ve rūşen göŋüllü şol kişidür ki Taŋrı'nuŋ vėrdügine minnet ḳıla. Şöyle bile ki (6) ol kimseye muḥtāc degüldür. Cemīʿ sırlar anuŋ ḳatında āşikāredür. Şol kişiye ki ol devlet vėre anı kimseye muḥtāc ḳılmaz. (7) Ol Allāh ki ḥākim-i muṭlaḳdur ve dükeli yücelerden yücedür. Anuŋ ḳatında ḳulıla şāh ber-ā-berdür. Aŋa ḳulluḳ ėtmekden artuḳ fikrümüz yoḳdur. (8) ay ve güneş yėr ve gök cemīʿ kāināt şehādet ėderler ki Allāh birdür ve ʿālemüŋ pādişāhı oldur. Biz anuŋ ḳullarıyuz. Ol Allāh bize (9) şöyle buyurdı ki ʿadl ėdüp ṭoġrı yola gidevüz ki egrilik ve ẓulm ėdicilik şeyṭān işidür. Ḥaḳ teʿālā bu giŋ dünyāda baŋa (10) devlet ve ʿizzet vėrdi ki anuŋçundur ki göŋlüm ʿadl ėtmegi sevicidür ve yoḫsula şefḳat ėdicidür. Şimdiki ḥālde yėryüzinüŋ başdan başa (11) şāhlıġı gün ṭoġusından tā gün batusına varınca Ḥaḳ teʿālā baŋa vėrdi. Lāyıḳ degildür ki biz daḫı dāddan ve şefḳatdan (12) ġayrı iş ḳılavuz. Bir nesne bilmez çūbān bir ulu ṣaḥrāda ḳoyun güder, ḳurda aldurmaz. Bir serçeçük ṭoġandan ḳaçar, bir diken dibine (13) şıġınur. Ol diken ol ḳuşcaġazı ṭoġan pençesinden ḳurtarur. Gerekmez ki bizüm elümüz altındaġı kişiler sipāhīden ve raʿiyyetden deŋizde (14) ve ḳurıda gėcede ve gündüzde bir ziyān ola. Olmasun ki bir kişi bir kişiye ziyān ve ḥayf eyleye. Ve bāzir-gānlar ṭaġda ve ṣaḥrāda altunıla (15) ve incisiyle ve her dürlü metāʿyıla yürüye kimse kimseyi incitmeye ve mālına ve gencine ḳaṣd ḳılmaya. Bizüm aṣlumuz ve dedelerümüz (16) cihāna bu vechile gelmiş, gitmişdür. Benüm zamānumda ʿadlden ve luṭfdan ġayrı nesne olmamaḳ gerek. Şimdiki ḥālde yėryüzine ḫarāc (17) taʿyīn eyledük. Yėrden, bāġdan, bāġçeden pādişāh içün ne alınacaḳdur beyān eyledük. Çünkü bu nāmeyi öŋüŋüze (18) ḳoyasız bu dīnden ve bu āyīnden tecāvüz ėtmeyesiz. Her dört ayda bir kerre bu ẕikr olunan ḫarācı luṭfıla ve eyü sözle (19) raʿiyyetden isteyesiz. Bir yėrde ki çegirgeden ziyān ola yā ḳuraḳlıḳdan yā yaġmurdan yā ḳardan terekelerine āfet (20) yėtişe yā

ḳardan ve ṣovuḳdan ṭavarlarına ziyān yėtişe ol yėrden ḫarāc almayasız ve ekincilerüŋ ol ziyān olan (21) toḫumı benüm ḫazīnemden vėresüz. Bir yėrüŋ ki öle ṣāḥibi ev ḫışmından ḳavminden kimse ḳalmaya, olmasun ki ol yėr benüm (22) sāyemde vīrān ola. Şol yėr ki yıḳılmaġa yüz ṭuta māl ḫarc ėtmege iḥtiyāc ola benüm gencümden ne ḳadar gerekse ḫarc ėdesiz ki (23) ḫudā beni gence muḥtāc ḳılmamışdur. Eger benüm vilāyetümde bir yėr ḫarāb ola üzerinde olan kişi anı ḫor ṭuta ʿimāret (24) ėtmekde kāhıllıḳ ḳıla sipāhī olsun raʿiyyet olsun anı dirile ol yėr içinde boġazından aṣaram. Ol ulular ki (25) bizden öŋdin ʿālemde şāh olmışlardı, anlaruŋ erkānını bir dürlü daḫı idi. Anlar eyü yavuz ne olursa iş erlerine

(196a) (1) ışmarlarlardı. Anlar ne ėderse rāżī olup sözlerine inanurlardı ve māl genc arturmaġa saʿy ėderlerdi. Raʿiyyet ḥālini iŋen (2) görmezlerdi. Şimdi anlar geçdiler. Ol cemʿ ėtdükleri gençden nesne alup gitmediler. Benüm gencüm ʿadldür ve leşkerüm renç-perdür. Ben (3) altuna ve gümüşe ṭamaʿ ėtmezem. Murādum oldur ki cihānı ʿadlile maʿmūr ḳılam ve merdüm-zādelerüŋ ʿizzetini ve ḥürmetini ṣaḳlayam. Benüm (4) ḳatumda düşmenüme ḳılıç urandan yoḫsullarumı ḫoş ṭutanuŋ ve iḳlīmümi ve taḫtumı ṣaḳınanuŋ ḥürmeti artuḳdur. Şol beg ki kişi (5) altuna ṣata bu bār-gāhda aŋa ʿitibār yoḳdur. Benüm ḳapumda şol kişi ʿizzet bulur ki dād ehli olup esirgeyici ola (6) ve yolunı erkānını gözedici ola. ʿĀmillerümden ve işüm erenlerinden ḥisāb vaḳtinde bir kişinüŋ egriligi çıḳsa yā birinden yalan (7) söz ẓāhir olsa ayruḳ aŋa nesne *iʿtimād*[365] ėtmezem hergiz ʿitibār ėtmezem. Ẓālim kişilere ben şefḳat ḳılmazam ki cefā-kār kişi hemān (8) yırtıcı ḳaplan gibidür. Her kişi ki Taŋrı'nuŋ buyruġın ṭuta ve āḫiretin ṣaḳına bu bār-gāhda ol ʿizzet bula ve ululuġa yėtişe. Hem (9) ėtdigi eylügüŋ ʿivażını āḫiretde cennet bula. Biz ol māla muḥtāc degilüz ki anuŋ ucından kimse incinmiş ola. Ve andan (10) bizüm cānımuza günāh ḥāṣıl olur. Şunuŋ ki yėyecegi yoḫsul eti ola, Taŋrı'dan ḳorḳmaya dīnini ve erkānını gözetmeye anuŋ gibi (11) şehriyārlıḳdan ḳaplanlıḳ yėgdür. Bizüm üzerümüze ṭoġruluḳ ḳapusı açılmışdur, niçün egrilik ėdevüz? ʿĀḳıl ol kişidür (12) Allāh vėrdügine şükr eyleye. Taŋrı'dan şol kişiye selām olsun ki anuŋ işinde ʿadl ola, göŋlünde şefḳat ve raḥmet (13) ola. Eger şehriyār ki ʿadl ėdici ola anuŋ eylügi ʿālemde yādigārdur. Kendüden ṣoŋra her kişi aŋa āferīn oḳuya ve dāyimā (14) ḫayrıla aŋıla. ʿĀḳıl oldur ki dünyāya göŋül vėrmeye ve māl ve gence ḥarīṣ olmaya ve Ḥaḳ ḳatında begenilmeyecek iş (15) ḳılmaya." dėdi. Şol şāhlar ki ʿāleme geldiler, tāc u taḫt ve leşker ü genc issi oldılar anlarda Nūşīnrevān'dan ʿādil (16) kimse gelmedi ve andan ʿāḳıl ve andan

[365] B. nüshasından tamamlanmıştır.

hünerlü ve andan ulu şāh kimse görmedi. Gerçi ḳalmadı ammā eyü adı hergiz (17) unudulmadı. Ḳalan şāhlardan anuŋ ʿadli ziyāde olduġıçun ʿArab aŋa Nūşīnrevān-ı ʿādil dėrlerdi. Şimdi daḫı (18) anuŋ ʿadli ʿālemde dāsitān ḳaldı. Āgāh ol ėy yėryüzinüŋ şāhı ki pādişāh ʿadlden ġayrı nesne ile kimseden (19) āferīn bulmaz. Her şāh ki ʿādeti ẓulm olup ʿadl ėtmeye, cihānda pāyidār olmaz. Ve ẓālim kişiler eylük yüzin görmez. Şükr ol (20) perverdigāra ki şāhumuza devlet ü ʿizzet vėrmişdür. Cemīʿ āyīni ʿadl u inṣāf ḳılmışdur. Anuŋ ʿadlile ʿālem ḫalḳı rāḥat ve şād (21) olmışdur. Eger Nūşīnrevān bu zamāna ėreydi şāhumuzuŋ ʿadlini ve saḫāsını göreydi beŋzi altun gibi ṣararaydı. (22) **عرض دادن بابك لشكر كسريرا** Nūşīnrevān-ı ʿādilüŋ bir vezīri varıdı. Adına Bābek dėrlerdi. Firāset ehli, ʿāḳıl (23) ve şād-kām kişiydi. Şāh anı leşkere emīr eyledi. Buyurdı sarāy öŋünde bir köşk yapdurdı ki şāh köşküŋden yüce idi. (24) İçine şāhāne ferş döşedi. Ulu begler ve sipāhī ṭāyifesi anda otururlardı. Bir gün Bābek eytdi: "Ėy begler ve (25) ėy ceng görmiş erenler, yarın cemīʿŋüz at arḳasına gelüp zırh ve çuḳal gėyiŋ ve elüŋüze gürz alup şāhuŋ dergāhına

(196b) (1) gelüŋ. Şehriyārdan māl ve genc isteyiŋüz. Ṣabāḥ ḳapuya ḥāżır oluŋ." dėdi. Ṣabāḥ olacaḳ şāhuŋ dīvānına şunuŋ gibi leşker (2) cemʿ oldı ki at ayaġından çıḳan tozdan havā yüzi ḳarardı. Bābek ol leşkere naẓar ėdüp Kisrā'nuŋ dīvānına şunuŋ gibi leşker (3) cemʿ oldı ʿalemini ve tācını gördi. Andan destūr vėrdi yine yėrlerine gitdiler. Bir gün gine ṣabāḥ vaḳtinde şāhuŋ dergāhından (4) āvāz ėşitdiler ki: "Ėy İrān leşkerinüŋ nām-dārları cemīʿŋüz kemendile silāḥıla Bābek dīvānına ḥāżır oluŋ." Pes cemīʿ leşker (5) cebe gėyüp ellerine süŋüler alup dīvāna geldiler. Bābek ol leşkerüŋ tozunı gördi şāhuŋ ʿaẓametine ve şevketine ḥayrān (6) ḳaldı. Ol gün gine anlara destūr oldı ṭaġıldı. Üçünci gün ṣabāḥ olacaḳ Bābek dīvānından yine āvāz ėşitdiler ki: "Ėy (7) nām-dārlar, vaḳtüŋüze ḥāżır olasız. Cemīʿŋüz müretteb ceng yaraġıla dīvāna gelesiz. Olmasun ki sipāhīden bir kimse ḳala. (8) Hīç kimseden utanmazam ve kimseye ḥürmet ėtmezem. Büyük ve küçük cemīʿŋüz ḥāżır olmaḳ gėrek ki leşkeri tamām görüp ḥisābın bilüp (9) adlarını deftere yazsam gerek." dėdi. Nūşīnrevān-ı ʿādil Bābek dīvānından bu resme ḫaber ėşidicek güldi, buyurdı. (10) Cebesini getürdiler, gėydi. Başına demürden bir tāc urdı. Başdan ayaġa Rūmī zırh ėtdürdi. Bir gāv-peyker gürz eline (11) aldı ve yayını omuzına bıraḳdı ve bėline bir nice oḳ ṣoḳdı, terkine bir kemend baġladı ve bir zerrīn kemer ḳuşanup bir terk- (12) āver ata suvār oldı ve yanınca bir ulu ʿalem çekdi. Bu ṣūretle Bābek'üŋ dīvānına geldi. Yaḳın gelicek bindigi atı ḳamçıladı. (13) At ṣıçradı. Ol gürzi omuzuna urup meydān içinde ṣaġa ve ṣola segirtdi. Bābek'e silāḥ-şūrluḳ bābında (14) niçe dürlü hünerler gösterdi. Bābek şehen-şāhuŋ merdāneligine naẓar

ḳıldı, be-ġāyet begendi. Āferīn ḳıldı. Eytdi: “Ėy ʿāḳıl (15) şāh, ʿadlile cihānı maʿmūr ḳılduŋ Allāh yārıcıŋ olsun. Murāduŋ Ḥaḳ ḳatında ḥāṣıl olsun.” dėdi. Andan eytdi: (16) “Şāhā, ben ḳuluŋ cür’etile söyledügümi maʿẕūr dutasın. Sen ʿādil şāhsun, ʿadlden yüz çevürmeyesin ve benüm küstāḫlıġuma (17) baḳmayasın.” dėdi. Şāh güldi ve atını yine meydāna sürdi ve nice dürlü sözler ʿarża ḳıldı ve Bābek’e niçe hünerler gösterdi. (18) Bābek, şāhuŋ ol dilāverligine ḥayrān ḳaldı. Ḥaḳ teʿālā’ya firāvān şükr ḳıldı. Meger şehriyāruŋ ʿādeti buyıdı ki (19) her merdāne yigide ve sipāhīye biŋ aḳça, iki biŋ aḳçaya üç biŋ aḳça, yėdi *gün*[366] vaẓīfe eyledügi ḥāline göre vėrürlerdi. (20) Ġāyetde ʿālāsınuŋ ʿulūfesi üç biŋ aḳçayıdı. Dört biŋden yuḳarusı yoġdı. Bābek şehriyārı gördi ki (21) ḳuvvetde ve merdānelikde ve zūr bāzūda cemīʿsinden yėgdür, laṭīfe eyledi ki: “Bu merdāne suvāruŋ ʿulūfesi pes biŋ olsun. Ḳalan bahādırlardan (22) bunuŋ biŋ ziyāde olsun.” dėdi. Nūşīnrevān anuŋ sözine çoḳ güldi. Çünki Bābek, dīvānından ḳalḳup şāhuŋ ḳatına geldi. Eytdi: “Ėy ulu şehriyār, (23) gerçi ben ḳuluŋ bugün çoḳ küstāḫāne söz söyledüm. Ammā göŋlüm şāha ṭoġrudur. Şāh benüm bu ḳatı sözlerümi maʿẕūr (24) duta ve ḫāṭırına nesne gelmeye.” dėdi. Şāh eytdi: “ʿĀḳıl kişi sen ṭoġruluḳ yolundan çıḳmaya, Ḥaḳ söz söyleye benüm (25) ḫāṭırum ḫoşdur. Bu günki işlerüŋ baŋa ġāyet ḫoş geldi. Muḥabbetüm saŋa daḫı ziyāde oldı. Evet göŋlüme bu endīşe

(197a) (1) düşdi ki ṣaf içinde düşmene muḳābil olsam anuŋla ceng ėdebilem mi?” Bābek eytdi: “Ėy şehriyār, ol ḳuvvet ve ol (2) bahādırlıḳ ki saŋa vėrilmişdür, cihānda saŋa kimse ġarīm olmaz. Bahādurlıḳda ve zūr-bāzūda Rüstem-i Zāl’sın ve bahādurlıḳda (3) Behrām-ı Gūr’a beŋzersin. Çarḫ senüŋ murāduŋca dönsün. Hemīşe göŋlüŋ ve bedenüŋ ṣaġ olsun.” dėdi. **عرض خواستن نوشين روان ايرانرا** (4) Andan Nūşīnrevān vezīre eytdi: “Ėy ʿāḳıl, gerekdür ki bizüm ʿadlümüzden pīrler yigit ola. Gerekmez ki (5) şehriyāra cihānda ṭoġruluḳdan ġayrı yādigār ḳala. Bir yėrde bir kişi dölenmek istese gerekdür ki ḫoşluġıla ve luṭfıla (6) anda dirlik ėde. Ben cihānuŋ işinden endīşelü oldum ki başumda şāhlıḳ tācı variken cihān baŋa düşmendür ve (7) çevre yanum ṭopṭolu şeyṭāndur. Ḫāṭıruma bu geldi ki her vilāyetden leşker devşürem. Bilürem ki genc olmayınca leşker cemʿ olmaz. (8) Ol sebebdendür ki genc içün zaḥmet çekerem. Eger bu işden bir dervīşe ziyān olacaḳ olursa bu işden ve bu fikrden (9) daḫı vāz gelürem. Ben bu nesneyi çoḳdan fikr ėderdüm ammā göŋlümden gėçürüp kimseye söylemezdüm. Çünki bu endīşe göŋlümde (10) uzadı. Her iḳlīme nāme yazdım. Ve her pehlevāna ve ulu kişilere ve ʿālimlere söylerem ki her kişinüŋ oġlı ola gerekdür ki anı (11)

[366] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ḫoş terbiyet ḳıla, erlik ṭavrını ve pehlevānlıḳ ṭarīḳini göstere. Andan ṣoŋra anları müretteb yaraġıla meydāna gönderesiz. (12) Bizüm ḳatımuzda adıŋuzı ve ṣanıŋuzı ṣaḳınasız. Sipāhī sipāhī[367] şöyle gerekdür ki yoḳuşda ve inişde diregini yıġmaya. (13) dāyimā gürzile ve ḳılıcıla ve oḳıla yayıla dürişe ki hünersiz yigit hīç nesne degildür. Şimdiki ḥālde uş ḳırḳ gündür ki (14) her iḳlīme ve her ulunuŋ ḳatına ki ḫazīneden aḳçadan gönderdüm ki ceng yaraġını göreler, müretteb silāḥlarla ḳatumda ḥāżır (15) olalar. Şimdiden ṣoŋra yėr yüzüni leşkerle ārāste ḳılam. Benüm ḳatumda leşker yaraġı öŋdinki pādişāhlardan artuḳdur. Ve hem benüm (16) bilgüm ve tedbīrüm ellerden ziyādedür.” dėdi. Vezīr şāhdan bu sözi ėşidicek āferīn ḳıldı. Çünki güneş, şarḳ ṭarafından (17) yüzüni gösterdi; çarḫ ḳapusı açıldı. Ol ṣaru güller ḫirmeni āşikāre oldı. Nūşīnrevān-ı ʿādil taḫt üzerinde (18) oturdı ve şāh dergāhından münādīler çaġırdı ki her kişi ki dād yolunı isteye, ṣabāḥ şāhuŋ dīvānına ḥāżır ola. (19) Pes ṣabāḥ olucaḳ, her kişi şāh dergāhına yüz ṭutdılar. Andan şehriyār çaġırup eytdi ki: “Ėy serverler, Allāh’dan ġayrı kimseyi (20) yār ėdinmeŋ ki her kişiye ṭoġru yol gösteren oldur ve iki cihānda ḳalmışlaruŋ elin ṭutan oldur. Hīç taḫtumdan ve külāhumdan (21) ḳorḳmaŋ ve yayılmaŋ. Sizüŋ yoluŋuz bizüm üzerümüze açuḳdur. Her kişi ne vaḳt olursa gelsün eger gündüzde eger gėcede. Murādı (22) her neyse söylesün gėrek ṣoḥbetde şarāb içem gėrek vezīrile ṭanışıḳda olam, evde olam yā uyur yā uyanıḳ yā meydānda (23) olam. Her kişiye bār-gāhum açuḳdur gėcede ve gündüzde kimse benüm ḳapumdan murādı ḥāṣıl olmayınca gitmesin. (24) Benüm göŋlüm şol vaḳt şād olur ki bir gūc görmiş kişinüŋ ḥayfını görüp yėrine ḳoyam. Olmasun ki bir (25) kişi benüm leşkerümden yā ʿāmillerümden gūc görmiş ola ve gūci dād olmadın bir gėce yata. Anuŋ derdinden baŋa ziyān

(197b) (1) gelür. Zīrā azcuḳ nesne olursa daḫı Ḥaḳ teʿālā anı benden ṣoracaḳdur. Şimdiden ṣoŋra bācdan ve ḫarācdan (2) ötürü kimse sizden altun ve gümüş almasun ve bizden ötüri ḫāṭırıŋuz incinmesün.” dėdi. Şāh eyle dėyecek (3) cemīʿ ḫalḳ āferīn ḳıldılar. “Şehen-şāhlıḳ saŋa müstedām olsun ve tāc u taḫt sensiz olmasun!” dėdiler. Şādlıġıla (4) ve göŋül ḫoşlıġıla her biri şāh ḳatından gitdiler. Yėryüzi anuŋ ʿadliyle İrem Bāġı’na döndi. Cihānda kimsenüŋ (5) göŋlinde melālet ḳalmadı. Vaḳtile yaġmurlar eksük olmadı. Bulutlar būsitān içinde lāleler bitürdi. Ṭaġ (6) ve yazı çiçeklerle bezenüp ʿālem ṣanki cennet oldı. Pes Rūm’a ve Hindistān’a ḫaber yėtişdi ki İrān şeherleri (7) Rūmī ḥarīrlere döndi. Yėryüzi yaldırıcı aya döndi. Dādıla ve leşkerile şāh ārāste oldı. Ḳatına şol ḳadar (8) leşker dėrildi ki ḥisābını ancaḳ

[367] Mükerrer yazım.

Allāh bilürdi. Cemīʿsinüŋ göŋli şād ve ceng yarağı müretteb dükelisi ġayret (9) ehli kişilerdür, dėyü söylendi. Bu ḫaber èşidilicek her iḳlīm şāhınuŋ göŋli be-ġāyet perīşān oldı. Pes Hind'den (10) ve Çīn'den èlçiler geldi. Şāh Nūşīnrevān'a āferīn ḳıldılar. Cemīʿsi aŋa muṭīʿ oldılar. Altunlar ve gevherler ve altun (11) taḫtlar ve zerrīn külāhlar ve dürlü dürlü armaġānları şāhuŋ ḳatına gönderdiler. Ve her vilāyetüŋ şāhı aŋa ḫarāc vėrdi. (12) Altundan ve ḳumāşdan ve taḫt u tācdan şāhuŋ dīvānı cennete döndi. Bunuŋ üzerine niçe zamān geçdi. İrān (13) şehrinde bu vechile ḳarār eyledi. بر كشتن كسري بكرد ايران زمين Bir gün Kisrā Şāh, şöyle fikr ètdi ki yėrinden (14) deprenüp bir ḳaç gün ʿālemi teferrüc ḳılup gizlü işleri āşikāre eyleye. Pes buyurdı bir ṣabāḥ kūs uruldı, leşker at arḳasına geldi. (15) Şāhuŋ şunuŋ gibi müzeyyen ve āräste kişiler var idi ki ay ve gün aŋa ḥayrān ḳalmışdı. Altundan ve gümüşden ʿalemler ve zerrīn (16) kemerler ve zerrīn ḳalḳanlar şol ḳadar çoġıdı ki şöyle ṣanayduŋ İrān'da altun ḳalmadı yāḫūd deŋizlerde incü vü gevher (17) ḳalmadı. Bu ʿaẓametile şāh Ḫorāsān'a geldi. Her yėre ki uġrardı ṣaḥrālarda serā-perdeler ve çādırlar dutarlardı. (18) Çeri ḳalḳduġı vaḳt öŋce münādīler çaġırurlardı ki: "Ėy cihān şāhınuŋ raʿiyyetleri, leşkerden kim gūc gördiyse (19) şehriyāra ʿarż eyleŋ ki gūciŋüz dād ola." dėrlerdi. Andan bu vechile Gurgān ṣınurına geldi. (20) Gurgān'dan Āmul'a geldi. Āmul'dan Rey'e geldi. Rey'de daḫı eglenmeyüp Erdebīl şehrine geldi. Ol aradan şād (21) ve ḫandān Ezzān'dan yaŋa gitdi. Çünki gėce şehrinden geçdi bir ḫūb murġuzāra èrişdi. Gördi ki çemenler (22) bitmiş ve çiçekler açılmış ve ṣaḥrā başdan başa cennet bāġçesine dönmiş. Her yaŋa ṣular revān olmış, aḳar. Anı gördi (23) şāhuŋ ḫāṭırına bir şūrīdelik düşdi. Ki ol ṣaḥrādan bir yüce ṭaġa çıḳdı ve ol ṣaḥrāyı teferrüc ḳıldı ki (24) her yėrde laṭīf ṣular aḳar sünbüller ve güller açılmış. Ol ṣaḥrā ṣanki behişte dönmiş. Dört yanı şikār ėdecek (25) yėrler. Ol yėr şāhuŋ ḫāṭırına be-ġāyet ḫoş geldi ve eytdi: "Ėy cihānı yoḳdan var eyleyüp rızḳın

(198a) (1) vėren pādişāh, ki ayuŋ ve günüŋ ḫāliḳi sensin. Eylükleri artu[rı]cısın[368] ve ṭoġrı yol göstericisin. Ve şunuŋ gibi ḫurrem yollar yaradursın ki yėri gökden (2) farḳ olunmaz. Şol kişi ki senden ġayrıya Taŋrı dėyüp ṭapar cānını cehennem odına yaḳar. Ol Ferīdūn-i āteş-perestüŋ cānına bizden āferīn (3) olsun ki cihānda İrān taḫtını oturacaḳ yėr ėdindi." dėdi. Şāh bu sözde iken bir ʿArab bir ḳula ata binmiş çıḳageldi. Eytdi: (4) "Ėy ʿādil pādişāh, eger bu yėr Türkler uġraġı olmasaydı cihānda bundan laṭīf ve bundan ḫūb yėr bulunmaya idi. (5) Çīn ḫalḳınuŋ yolı üstidür. dāyimā bu vilāyete segirdürler. Mālımuzı ve ṭavarımuzı ġāret

[368] B. arturıcısın B. nüshasından düzeltilmiştir.

ėderler, ėrkegimüzi ḳırarlar; (6) ʿavratımuzı ve oġlanumızı esīr ėderler. Anlaruŋla cengden hīç ḫālī olduġumuz yoḳdur. Ne ḳadardur ki İrān-zemīn'e leşker (7) gelür ve ziyān olur, küllīsi bu yoldan gelür. Bu iki iḳlīmüŋ arasında bu aradan ġayrı geçecek yol yoḳdur. Türk'üŋ (8) ve Ḫun Rūm'uŋ yolı budur. Şimdi ekinciden ve bāzir-gāndan kimse bu yolda uġrayımazlar. Nola pādişāh-ı mürüvvet ḳalḳup bizi (9) bu rencden ve bu belādan ḳurtarsa? Eger pādişāhuŋ ʿadlinden bize naṣīb varısa cihānda bundan laṭīf şehr yapacaḳ (10) yėr yoḳdur. Bu arada bir şehr yapa ve ol yola bir der-bend eyleye. Biz ḳullarını bu belānuŋ bendinden ḫalāṣ eyleye." dėdi. (11) Şāh ol feryād isteyicinüŋ ḫaberin ėşidicek gözlerinüŋ yaşı yaġmur gibi yaġdı. Anlaruŋ ḥālini be-ġāyet esirgedi. (12) ساختن نوشين دربندرا Ol sāʿatde şāh vezīre eytdi: "Bu müşkil işi ḫor ṭutmamaḳ gerek. (13) Bu işe muḳayyed olmaḳ gerek. Eger biz tāc u taḫtı nefsimüz beslemekçün ḳılursavuz yoḫsula gūc ėtmiş oluruz. Ḥaḳ (14) teʿālā ḳatında bu maḳbūl degüldür ki biz şādlıḳdan ayrılmayup yoḫsullar ve raʿiyyetler belāda olalar. Şunuŋ gibi ṭaġ ve şuncılayın (15) giŋ ṣaḥrā ki ṭurduġınlayın bāġ ola ve meydān ve köşk ola, ṭavar çoḳ ola şikār-gāh ola ve āb-ı revānlar (16) ola ki teferrücinden pīrler yigit olur. Revā mıdur ki buncılayın yėr ḫarāb ola? Bura vīrān olmaġa ḳomaḳ (17) ne şāhlıġa yarar ve ne merdānlıġa ṣıġar ve ne ḥikmete münāsibdür? Bunuŋ gib laṭīf maḳām ki bizüm zamānumuzda vīrān ola bizüm cānımuza kimse āferīn ėtmeye." dėdi. Andan vezīre buyurdı ki Rūm'da ve Hindistān'da ve her (18) memleketde ne ḳadar ʿāḳıl issi üstād varısa cemʿ eyle. Ṣu içinde bünyād bıraġup bu arada bir yüce (19) dīvār yap ki be-ġāyet ėnlü olsun ve yüksekligine on kemend arşun ėrişmesün. Ṭaşıla ve kirecile (20) ṣunuŋ içinden yap tā güneşe ėrmege yaḳın olsun. Hemān ki bu aradan buncılayın bend yapavuz bir an (21) düşmenden ayruḳ ziyān görmez. Ammā ekinciden ve Türk'den kimse incitmeyesin. Ḫazīne aç ne ḳadar māl isterlerse (22) vėr. Bundan ötiri kimse incinmelü olmasun." dėdi. Ḳatında bir pīr dāniş-mend varıdı. Anı ol işüŋ (23) üzerine ḳodı. Ṣu içinden tā ṭaġa varınca ol yābān yėre bir yüce dīvār çekdi. Üstādlar (24) anda çoḳ dürlü ṣanʿatlar ḫarc ėtdiler. Ḳulzüm deŋizinüŋ içine yapılan dīvārdan iki ferseng daḫı ziyāde idi. (25) Çünki anda ol vechile bend yapdılar andan ṣoŋra ol yėrde bir muʿaẓẓam şehr eylediler ve dört yanını köyler

(198b) (1) ve bāzār-gāhlar eylediler. Ve her dürlü nesneyi anda ḥāżır ḳıldılar. Şehrüŋ ḳalʿasına iki büyük ḳapu eylediler. Biri (2) İrān'dan yaŋa ve biri Çīn'den yaŋa açılurdı. Şimdi daḫı ol şehrüŋ adına şehr-i Der-bend dėrler. Ol ulu (3) şehriyāruŋ buyruġıla ḫalāyıḳ ol belādan ḳurtuldı. Ḳoyunlar ḳurd ḳorḳısından emīn oldı. Çünki ol iş (4) tamām oldı, şāh ol aradan leşkerini çeküp Ālān yolına gitdi. Anda bir vīrān olmış ve işden ḳalmış yėre ṭuş (5)

geldi. Şāh ḳatındaġı āzādelere eytdi: "Bize ʿār degil midür ki İrān-zemīn'de şuncılayın yėr ola ve vīrān yėr ola? Biz bu nesneye (6) rāżī degülüz ki düşmenler bu ḥāli göre *dillerde*[369] dāsitān ḳıla." dėdi. Leşkerden bir söz ehli, ʿaḳl issi, ėlçilige yarar kişi ḳatına (7) oḳudı, eytdi ki: "Ṣabāḥ, bu iḳlīmüŋ beglerine var. Ben iş erlerinden şöyle ėşitdüm ki bu vilāyetüŋ begleri eydürlermiş ki: (8) 'Bizüm Kisrā'dan ne derdimüz vardur? Bize İrān bir avuç ṭopraḳ *yėrinedür*.'[370] dėrlermiş. Sen anlara eyt ki: 'Şimdiye dek bu vechile (9) laf urduŋuz. Şimdiki ḥālde biz uş sizüŋ ḳatuŋuza geldük. Ṣaḥrāda çādırlar ve serā-perdeler ḳur[ar]lar.[371] Yazılar giŋ (10) ve ṭaġlar yüce sizüŋ iḳlīmiŋüzdür ve buṣu yėrlerin ve maġāra ḳapuların bilürsiz. Biz gözi baġlu bī-gāne ḳavmüz. Sizüŋle (11) ceng ėtmege geldük. vaḳtüŋüze ḥāżır oluŋ.'" dėdi. Çünki ėlçi gelüp bu ḫaberi söyledi İrān şāhuŋ ḳaṣdı (12) nidigin bildürdi. Pes Ālān iḳlīmiŋün begleri ve ululları bir araya geldiler ve ittifāḳıla leşker devşirdiler. Anlaruŋ (13) leşkeri şöyleydi ki dāyimā işleri her yėre segirtmek idi. Uġradıḳları yėrüŋ mālını ve ṭavarını ġāret ėtmekdi. (14) Ermān şehri anlaruŋ elinden ʿāciz ḳalmışdı. Kimsenüŋ mālı ve ṭavarı ve gėyecek ḳaftānı ḳalmamışdı. Çünki Ālān (15) begleri İrān şāhından bu vechile söz ėşitdiler Nūşīnrevān'uŋ adından yürekleri ḳorḳdı ve beŋzleri ṣarardı. Pes (16) ol iḳlīmüŋ ululları ve bahādırları ve pīrleri ve söz ehlin bilen kişileri ne ḳadar varısa dėrlediler. Ol (17) vilāyetüŋ ḫarācıyla ve ḥaddsüz armaġān ile ve nefīs ṭonlar ile ve ḫāṣ atlarla şāhuŋ ḳatına geldiler. Çün (18) şehriyāruŋ serā-perdesi öŋine geldiler, zārīlıḳ ḳıldılar, yüzlerin ṭopraġa sürdiler, gözlerinden ḳanlu yaş aḳıdup. (19) Anlaruŋ ol vechile tażarruʿların ve yalvarduḳların görecek merḥamet ėdüp suçların baġışlayup buyurdı ki: "Ol vīrān (20) işlerine peşīmān oldılar. Bir kişi işi ʿaḳlıla işleyecek ṣoŋra utanup yalvarmaġa muḥtāc olmaz. Şehriyār yėri (21) bir ʿimāret şehr eyleyeler ve daḫı anda bir yüce ḳalʿa yapalar tā ki ol vilāyete düşmenden żarar ziyān (22) yėtişmeye." Pes ol ḫalḳ şehriyāra eytdiler: "Biz senüŋ ḥalḳa-be-gūş ḳuluŋuz ne buyurduŋsa yėrine getürelüm." dėyüp (23) ol şehr ve ḳalʿayı yapdılar. Andan şāh leşkerini çeküp Hindistān'a vardı. Hind şāhları Nūşīnrevān (24) geldügin ėşidicek cemīʿsi armaġānlarıla pīş-keşlerle ḳarşu çıḳdılar. Hindistān deŋizinden tā iki mīl miḳdārı (25) yėr, atlar ve pīller ve altunlu gümüşlü dürlü dürlü armaġānlardı. Çünki ol begler gelüp şāh ḳademine baş urdılar, şāh anlara ʿizzet

---

[369] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[370] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[371] B. ḳurarlar B. nüshasından düzeltilmiştir.

(199a) (1) eyledi, ḥāllerini ve ḫāṭırlarını ṣordı. Her birine miḳdārına göre bir yėr gösterdi. Oturdılar. Niçe gün şāh ol diyārı seyrān eyledi. (2) Andan bī-ḥisāb atlarla ve pīllerle ve ʿaẓametlü leşkerle ol yėrden gidüp İrān şehrine yüz ṭutdı. Şāhuŋ (3) emrinden her kişinüŋ ḫāṭırı şādıdı. Bir gün şehriyār bu şāḏılıġıla İrān'a gelürken bir gün ḫaber yėtişdi ki (4) Bullūḥ leşkeri geldi, ʿālemi fesāda vėrdi. Niçe yėrleri yıḳdı, ādemlerini ḳırdı. Māllarını ve ṭavarlarını yaġmā ḳıldı. Ve daḫı (5) Gīlān'dan bī-ḳıyās leşker geldi, vilāyet ayaġ altında ḳaldı." dėdiler. Nūşīnrevān bu sözi ėşidicek melūl oldı. (6) İrānīlere eytdi: "Ālānīler ve Hindīler ḳılıcımuz ḳorḳısından bize baş indürdiler. ʿAceb degül mi ki kendü şehrimüzde ve vilāyetimüzde bunuŋ (7) gibi işler ola?" dėdi. Ol ḫaberi getüren kişi eytdi: "Ėy şehriyār, cihānda bir gül var mıdur ki anuŋ dikeni olmaya? İrān (8) iḳlīmine bünyād urulaldan beri bunuŋ gibi belādan ve miḥnetden ḳurtulmadı. Erdeşīr şāh çoḳ dürişdi Bullūḥ işine (9) çāre bulamadı. Eyü söylemekle ve ceng ėtmekle ve alıla anlardan hīç nesne fāyide ėtmedi. Anlar yavuz ṭāyifedür." dėdi. Ol Türk'üŋ sözine (10) şāh ḳaḳıyup İrān yolını ḳodı. Kīn almaġıçun Bullūḥ'uŋ üstine yürüdi. Çünki Elburz ṭaġınuŋ yaḳınına geldi ki (11) Bullūḥ cümle anda olurdı. Leşkere buyurdı, ol ṭaġı çep çevre aldılar. Şāhuŋ leşkeri şunuŋ gibi çoġıdı ki ġalebesinden (12) gökdeki ay yol bulamazdı. Ol ṭaġuŋ etegini ve ovasını leşker ṭutmışdı. Çegirge ve ḳarınca gibi her yėre ādem yayılmışdı. (13) Pes münādīler leşker içinde çaġırdılar: "Her kişi Bullūḥīlerden bir kimse bula büyük ve küçük az ve çoḳ olmasun ki bir kimseye (14) āmān vėre. Cemīʿsini ḳılıçdan gėçürdiler, yėryüzinde Bullūḥīlerden bir kimse ḳomayup. ʿĀlemi, anlaruŋ yollar*ını* [372] bağladılar, (15) cemīʿ bulduḳlarını ḳılıçdan gėçürdiler. Çünki leşker şāhuŋ ḫışmını bildiler atlu ve yaya cümle şerrinden ḳurtuldılar. (16) Andan ṣoŋra ol ṭaġ şöyle emīnlik oldı ki ḳoyunlar atlar ṣıġırlar bölük bölük ḳolayında yürürdi. Çūbān (17) yöresine uġramazdı ve ḫalḳuŋ mālı ve ṭavarı ṭaġda ve ṭaşda ṣaçılup yaturdı. Kimse kimsenüŋ mālına (18) ve ṭavarına el ṣunmazdı. **رزم نوشين روان با كيلان و ديلمان** Çünki şāh ol arayı perdāḫt ėtdi. (19) Andan leşkerini Gīlān ve Deylim ṭarafına çekdi ki anlar daḫı çıḳup vilāyete segirtmişler. Ol demde şāhuŋ (20) leşkeri yėryüzini deŋizden tā ṭaġ başına dek ṭutmışdı. Havā yüzi sancaġıla ve süŋüyile ṭolmışıdı. Şāh eytdi (21) ki: "Olmasun ki bir kişiye āmān vėresiz. Büyük ve küçük bulduġıŋuzı ḳılıçdan gėçürüŋ." dėdi. Pes ol ḥisābı (22) yoḳ leşkeri Gīlān iḳlīmine ṭaġıldı. Ādem ölüleri ṭaġlar gibi yıġıldı. Yėryüzi ādem beynisiyle ṣıvanmışdı. Gīlān iḳlīmin tamām ḳana (23) ġarḳ olmışdı. Māllarını ġāret ėdüp evlerini yıḳup kendülerini ḳırmaġa meşġūl oldılar. Gīlān iḳlīmin ḫalḳı gördiler ki ḥāl (24)

[372] B. nüshasından tamamlanmıştır.

bu resme oldı, şunlar ki uşlu ve firāset ehli kişilerdi bir araya geldiler. Kendü ellerini bağlayup boġazlarına ip daḳdılar. Öŋce (25) kendüleri ardlarınca oġlancuḳları aġlaşu aġlaşu şāhuŋ ḳatına geldiler. Elleri baġlu cigerleri ṭaġlı, şehriyār

(199b) (1) öŋine geldiler. Yüzlerini ṭopraġa sürüp dėdiler ki: "Ėy ʿādil pādişāh, biz ol yatlu ḫūyumuzdan vāz geldük. Günāhumuza muḳır (2) olduḳ. Bizi esirge." dėdiler. Eger şāhuŋ ḫāṭırı Gīlān iḳlīminden götürüldiyse biz kendü elimüzle başumuzı keselüm. Tek (3) şāhuŋ ḫāṭırı ḫoş olsun. Bu bī-günāh oġlancuḳlara ḳıymasın." dėdiler. Şāh Nūşīnrevān, anlaruŋ bu vechile zārīlıġın (4) ėşidicek esirgeyüp suçların baġışladı. A*ndan* [373] Gīlān'dan ve Deylim'den iki yüz ulu kişi rehn aldı ki ayruḳ anuŋ gibi (5) yaramazlıḳ ėtmeyeler. Ve ḳatlarında pehlevān daḫı ḳodılar ki her ḥāllerinde āgāh ola. Çünki ol maḳṣūd daḫı ḥāṣıl oldı, (6) ol aradan şāh leşkerini Medāyin yolına çekdi. Leşker şu deŋlü çoġıdı ki hergiz ḥisābını kimse bilmezdi ve ādemüŋ (7) ucı ve kenārı bulunmazdı. Bir gün şāh Nūşīnrevān, bu salṭanatla giderken ḳarşudan bir ġalebe leşker belürdi. (8) Bir atlu yėl gibi yügürüp şāhuŋ ḳatına geldi. Yaḳın gelicek atından indi, gelüp şāhuŋ öŋinde yėr öpdi. (9) eytdi: "Şāhā, işbu gelen Yemen şāhı Munẕır-ı ʿArab'dur. Geldi ki şāhuŋ devletlü yüzini göre ve eşiginüŋ ṭopraġını öpe." (10) dėdi. Şehen-şāh eytdi: "Nola gelürse? Revādur ki bizüm evimüz anuŋdur." dėdi. Çünki Munẕır Şāh, şehriyāra yaḳın (11) geldi, begler yol eylediler. Gelüp şāh öŋinde yėr öpdi. Şāh aŋa ġāyet ʿizzet eyleyüp ḫāṭırını ṣordı ve ḳatı şādlıḳ (12) gösterdi. Andan ol cihānı çoḳ görmiş Munẕır, aġzın açdı Rūm'dan ve ḳayṣerden çoḳ ḫaber söyledi. Eytdi: (13) "Eger İrān şāhısaŋ ve bahādırlaruŋ arḳası ve ṣaḳlayıcıysaŋ niçün Rūmīler şehriyārlıḳ ėdeler ve ʿArab diyārında erlik (14) göstereler ve ʿArab'a bunca ẓulmler eyleyeler? Bize şehriyār ḳayṣer olacaḳ olursa lāyıḳdur ki cümle serverler başsız (15) ḳalalar. Gerekdür ki aṣil-zāde şāh bizüm ḥālimüzi teftīş ḳıla ve Rūmīler bize ne vechile el ṣunalar ve ṣaḥrāmuzda (16) ne iş ėderler göre ve bu bizüm derdimüze bir meded ḳıla." dėdi. Munẕır sözinden şehriyār ḳaḳıdı, eytdi: (17) "Ḳayṣer-i Rūm kimdür ki başına şāh ola ve benüm emrüme iṭāʿat göstermeye?" dėyüp leşkerden bir söz ehli (18) ʿāḳıl kişi ḳatına oḳuyup eytdi ki: "Tīz, eglenme, durma var ḳayṣere eyt ki: 'Eger ʿaḳluŋ varısa bu fikri ḳoġıl ki (19) bu fikr senüŋ başına ne getürecekdür. Ḳaçan bir ceng ėdici arslan bir ḳolana pençe urmak istese ḳolan daḫı ser-keşlik (20) ėtmek olmaz. Yaluŋuz Munẕır'a ėtdügüŋ ẓulmüŋ cezāsını bulursaŋ saŋa yėter. İmdi ṣaġuŋı ṣoluŋdan bellü ėdesin. Ḥālüŋ (21) neydügini evvel bilevüz.

---

[373] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Andan ṣoŋra memleket daḫı isterseŋ isteyesin ki iḳlīmler bağışlamak, vilāyetler ʿaṭā ėtmek benüm ḳat (22) umda āsāndur. Cihānda ser-firāzlıḳ ve ululuḳ ėtmek benümdür. Ol işi ėderem ki baŋa lāyıḳ ola. Her kişiye miḳdārından (23) miḳdārından[374] ziyāde iş ėtdürmezem. Sen niçün māluŋa göre dirilmeyesin, ʿArablara kīnile el ṣunmaḳ isteyesin? Şöyle bilesin ki (24) yėryüzinüŋ pādişāhlıġı benümdür. Öküzden tā balıḳ burcına dek benüm ḥükmümdedür. Eger ben Rūm'a leşker vėreyim senüŋ elüŋdeki pūlād (25) ḳılıç mūma döne.'" dėdi. Çün ėlçi Nūşīnrevān'dan bu sözi ėşitdi yėl gibi Rūm'dan yaŋa revāne oldı. Ḳayṣer ḳatına (200a) (1) gelüp şāhuŋ ḫaberin söyledi. Ol aṣılsuz ḳayṣer hergiz inṣāf ėtmedi. ʿAdlden yüz çevürdi ve şāhlıġına maġrūr (2) oluban şāhuŋ sözine cevāb vėrmedi. Eytdi ki: "Munẕır bir ʿaḳılsuz kişidür. Şāh anuŋ sözine uymasın. Yaʿnī benden (3) *ana*[375] varur, aŋa şikāyet mi ėder? Uş ol vaḳt aŋladum anı ki ilini başdan başa yıḳam ve yėrinüŋ ėnini ve uzunını dizem. Ol ṣuṣuz ḳırlardan (4) deŋiz gib ḳanlar aḳıdam." dėdi. Şāhuŋ ėlçisi ḳayṣerden bu sözi ėşidicek Rūm'da ayruḳ ṭurmadı. Gelüp şehriyāra ne (5) ėşitdiyse ḫaber vėrdi. Kisrā be-ġāyet ḳaḳıyup vezīre eytdi: "Ḳayṣerüŋ hīç ʿaḳlı yoġımış. Uş ben aŋa ʿālemde şāh kimdür ve ḥükm kimüŋdür (6) göstereyin. Ve daḫı eyle segirtmek ve memleket ġāret ėtmek nice olur aŋa bildüreyin." **فرستادن كسري منذر را برزم قيصر روم** (7) Pes şāh buyurdı kūs ve nefīr çalındı, her ṭarafdan bī-ḳıyās leşker dergāha cemʿ oldı. Leşker tozından yėryüzini ḳaraŋulıḳ (8) ṭutdı ve havā yüzi ābnūsa döndi. Şāh ol leşkerden yüz biŋ ḫulāsa er güzīde eyleyüp Munẕır'a ışmarladı. Buyurdı ki: (9) "Var nīze-dārlar ṣaḥrāsından biraz ʿArab leşkerin daḫı al. Andan Rūm'a var ḳayṣerüŋ ḥaḳḳından gel. Ol vilāyete tamām yaḳ ve yıḳ." dėdi. (10) Andan eytdi: "Egerçi şehriyār benem, bu kīn*i*[376] almaḳ baŋa düşer." dėdi. Eved çünki anlar evvelden senüŋle düşmenlik ḳıldılar. Gerekdür ki (11) benüm leşkerümüŋ öŋünce sen gidesin. Leşkerüm ardınca arslan gibi varalar. Rūm'da bir diri kişi ḳomayalar. Hele şimdi eyle gerekdür ki aŋa (12) evvel bir ṭatlu sözlü nāme gönderem ki cevāb ne vėrür? Eger ṭoġru yoldan baş çeküp benüm emrüme muṭīʿ olmayacaḳ olursa Taŋrı (13) danıḳ olsun ki ol vilāyeti tamām yıḳmayınca atumuŋ eyerin almayam." dėdi. Andan yazıcıya buyurdı, bir laṭīf nāme yazdı. Nāmenüŋ evvelinde (14) yazdı ki: "Āferīn şol kimsenüŋ üzerine olsun ki ululuġı ve devleti Allāh'dan ġayrıdan bilmez. Allāh ki ayuŋ ve güneşüŋ Taŋrı'sıdur. (15) Devlet ve furṣat cümle andandur. Benüm ḳatumdan ki Nūşīnrevān-ı ʿādilem, Keyḳubād oġlıyam, cihānuŋ şāhıyam ve ulu aṣıldanam. Senüŋ (16) ḳatuŋa ki ḳayṣer-i Rūm'sın ve ol diyāruŋ

---

[374] Mükerrer yazım

[375] B. nüshasından tamamlanmıştır.

[376] B. nüshasından tamamlanmıştır.

sālārısın. İmdi ėy ḳayṣer, bilürsin ki çarḫuŋ rāyından ṭaşra nesne yoḳdur. (17) Dostluḳ eger düşmenlik ẓulm eger dād cümle andandur. Sen başdan başa Rūm'uŋ ulusısın. Niçün ʿArablara daḫı el uzadırsın? (18) eger ḳurt elinden ḳoyun alam dėrseŋ bu egri fikrdür ve ulu rencdür. Şimden ṣoŋra eger Munẕır'dan ötrü leşker gönderesin (19) ve ʿArab diyārına ḳaṣd ėdesin senüŋ ne leşkerüŋ ḳoyam ve ne tācuŋ taḫtuŋ ḳoyam. Bir kişinüŋ ḳulı yavuz ḫūlu olıcaḳ (20) ḳılıcla boynını urmaḳ gerek. Dilerseŋ ki yėrüŋde ve iḳlīmüŋde pāyidār olasın ʿArab iḳlīminde adım atmayasın. Eger sen bu sözi (21) dutmayasın ben daḫı işbu sözden gėçmeyem ki senüŋ tācuŋ ve başuŋ ayaḳ altında alam." dėdi. "Tāc u ḳuvvet issinden (22) selām ol kişinüŋ üzerine ki olsun ki ẓulme ve yatlu işlere meyl eylemez." dėdi. Nāme üzerine şāhuŋ mührin urdı. Bir söz (23) aṣlın bilür iş başarur ulu pehlevāna vėrdiler. Şāhuŋ nāmesini alup ḳayṣer-i Rūm'a geldi. Ḳayṣere duʿā ḳıldı, nāmeyi (24) vėrdi. Çünki ḳayṣer nāmeyi oḳuyup yazılan sözleri ėşitdi, ḫışmından beŋzi ṣarardı ve yüzini burtarup Kisrā'nuŋ (25) sözlerine ḥayrān ḳaldılar. Andan tīz yazıcısını ḳatına oḳudı, buyurdı şāhuŋ nāmesine cevāb yazdı. Eyü yatlu ne

(200b) (1) bilürse söyledi. Nāmenüŋ evvelinde Ḥaḳ teʿālā'ya āferīn ḳıldı. "Ol Allāh ki gökleri ve yėrleri bezeyicidür. Ṣulḥ ve ceng (2) andandur ve dostluḳ düşmenlik andandur ve anuŋ emri-ledür. Dilerse bir kişiyi cihānda şāh-ı tāc-dār ėder ve andan yėg (3) kişileri ḳarşusında kemerle ayağın dürür. Ėy şehriyār ṭutalum cihān ser-te-ser elüŋ altındadur, çarḫ senüŋ ḳılıcuŋ altındadur. (4) Saŋa yaraşur mı ki buncılayın yigrenci söz söyleyesin ve baŋa bunuŋ gibi nāme gönderesin? Defterlere ve dīvānlara naẓar ḳıl gör ki Rūm (5) aṣlından Keyān toḫumına hīç bāc u ḫarāc vėrilmemişdür. Sen şehriyārsaŋ ben senden aşaġa degülem. Ben daḫı tāc u taḫtıla bu vilāyetüŋ (6) şāhıyam. Bu deŋlü lāf u güzāf urmaḳ neye gerek? pīl ḳorḳusından ve kūs āvāzından ötrü saŋa ḫarācı vėrmege rāżī (7) olacaḳ degülüz. Kimüŋ mecāli vardur ki Rūm leşkerine ḳarşu ṭura? Nice kerre ol vilāyetleri Rūm çerisi tārāca (8) vėrmişdür ve ʿavratını oğlanını esīr ḳılmışdur. Hele ol ẓulm ü ḥayf zamānı geçdi. Anı şimdiki ḥālde aŋmaḳ olmaz. (9) Sen ʿArabıla benüm arama girme. Ben ol nīze-dār ʿArablaruŋ bāzūsından tozı göge çıḳarsam gerek. Güneşi Nūşīnrevān yaratmadı (10) veyāḫūd çarḫa kilīd urmadı ki dünyāda hemān anuŋ diledügi ola ve cihānda andan ġayrı pādişāh olmaya." dėdi. (11) Ve ḫışmından ayruḳ Kisrā'yı aŋmadı ve ėlçiye hīç ḫaber söylemedi. Nāme üzerine kendi mührini urdı ve "Mesīḥā bizümle yoldaşdur." (12) dėdi. Ėlçi daḫı aŋa ayruḳ dınmadı, nāmeyi alup İrān şāhınuŋ ḳatına geldi. Hemān ki şehriyār ol nāmeyi oḳudı (13) rūzigāruŋ gerdişine melūl olup vezīrlerini ve beglerini ḳatına oḳudı. Ol nāmeden ötürü arada çoḳ söz

geçdi. (14) Üç gün bu işüŋ fikrinde ve tedbīrinde oldı. Pehlevā[n]larla ve ʿāḳıllarla ṭanışdı. Dördünci gün şāhuŋ fikri (15) şunuŋ üzerine ṭoġrıldı ki kendüsi leşker çeküp ḳayṣerden üstine vara. رفتن كسري برزم قيصر روم Pes (16) şāh buyurdı ki kūs dögüldi ṣūrnā ve nefīr zārīlıġı göklere ėrişdi. Ol ʿaẓametlü leşkeri çeküp cümle at arḳasına (17) geldi. Şāh Kisrā ceng yaraġına gėrüp leşkeri çekdi. Allāh'a ṣıġınup ḳayṣerden yaŋa revāne oldı. Leşker ayaġından (18) şunuŋ gibi toz ḳopdı ki ṣanaydu[ŋ] ki çarḫuŋ kendüzini zift deŋizine bandurdı. At naʿlından yėryüzi görünmezdi. Havā (19) yüzi ʿalemden ve sancaḳdan Ḫıṭāyī ḥarīrile bezendi. At ayaġından yėryüzinde ḳarınca yüriyecek yėr ḳalmadı. Havā yüzinde süŋülerinden (20) yėl gibi geçecek yol bulamazdı. Erenler cūşından ve pīller tozından yėryüzi deryā-ı Nīle dönmişidi. Şāhuŋ yanınca kāvī (21) ʿalemler getürdiler. Leşker öŋince pīller çekildi ve kūsler dögüldi. Şāhuŋ başında tāc ve ayaġında altun edik (22) varıdı. Ṣaġında ve ṣolında begler ve āzādeler varıdı. Bu vechile tā Āẕerābādgān'a geldi. Āzerguşesb'e gelicek (23) revān atından indi, yayaḳ olup āteş-kede öŋinde göz yaşını yaŋaġı üzerinden sėl-āb ḳıldı. Andan bir taḫt ḳurdılar şāhuŋ (24) çevresinde dīn ululları cemʿ oluban ṭurdılar. Andan bir ulu dāniş-mend ilerü gelüp ḫūb āvāzıla ṣuḥuf-ı İbrāhīm'den bir nice (25) āyet oḳudı. Andan taʿbīrini eytdi. Ol dīn ululları od öŋinde yüzlerini ṭopraġa sürüp göŋleklerinüŋ yaḳasını ve etegini pāre

(201a) (1) pāre ḳılmışlardı. Gėce ve gündüz oda ṭapmaġa meşġūl olmışlardı. Andan ulu keşīş ki oda ṭapuçılaruŋ cemīʿ (2) müşkillerini ol ḥal ėderdi, kimse anuŋ sözinden çıḳmazdı, dün ü gün oda ḳarşu ʿibādet ėderdi- ol begler anı göricek (3) üzerine laʿlu cevāhir nis̱ār ėtdiler. Andan Nūşīnrevān bir zamān andan oda ḳarşu ʿibādet ėtdi ve cihān yaradan Allāh'a (4) çoḳ tażarruʿlar ėtdi. Andan istiʿānet ve yardım diledi. Ol oda ḫiẕmet ėden keşīşlere ve anda mücāvir olan dervīşlere çoḳ (5) ʿaṭālar ve baḫşişler ėtdi. Andan āteş-kede öŋinde bir çādır ṭutdılar. Şāh anda oturdı. Leşker ṣaf baġladı, ayaḳ üzerine ṭurdı. (6) Andan bir ʿāḳıl issi yazıcıyı ḳatına oḳudı. Buyurdı ki İrān-zemīn'den ḳoyup gitdügi beglere bir nāme yaza. Evvel eytdi ki: "Leşkerüŋ server (7) leri, Taŋrı'dan ḳorḫuŋ vaḳtüŋüze ḥāżır oluŋ. Cihānı düşmenden ṣaḳlaŋ. Ne ḳadar begler ve pehlevānlar varısa cemīʿŋüz (8) raʿiyyeti ḫoş dutuŋ ve kismenüŋ ḫāṭırını incitmeŋ. Ne ḳadar çeri ḥācet olursa ḳatuŋuzda ḥāżır olsun tā ki düşmen size (9) ġāfillıġıla yol bulmaya. Kimseŋüz tā benüm sancaġumı görmeyince olmasun ki emīn olup uyḫu uyuyasın." dėdi. Bu nāmeyi İrān'a gönderdi (10) ve kendüsi āteş-kededen çıḳup Rūm'dan yaŋa revāne oldı. Şular ki şāhuŋ emrine muṭīʿ oldılar armaġānlarla şāh ḳatına (11) ve nis̱ārlarla geldiler. Gelmeyen yėryüzinde belürsüz oldılar. Çünki şāh Rūm'a yaḳın geldi,

leşker ceng yaraġına girdi. Şāh (12) ḫazīne açup leşkerüŋ ne ḥāceti varısa ḳayurdı. Şīrūy-ı Behrām'ı ser-leşker eyledi. Leşkerüŋ ṣaġında Pīrūz-ı (13) üstāḏıdı ve ṣolında Ferhād'ıdı. Guştāsb-ı nām-dārı Aġraḳ öŋinde ḳomışdı. Çerinüŋ ḳalbinde ve sancaḳ dibinde Mihrān'ı (14) ḳomışdı. Ḳaravulı ve gözciligi Hurmuz-ı Ḫarrād'a vėrdi. Leşkerden şunlar ki iş görmiş kişiler ve baş begler ve pehlevānlardur her birine şāh (15) çoḳ naṣīḥatlar ėtdi. Ve her ṭarafdan cāsūslar gönderdi ki her ḥāli şāha bildüreler. Andan eytdi işbu nihāyeti yoḳ leşkerden (16) beg olsun pādişāh olsun her kişi kim benüm dėdigim yėrde olmaya bir yoḫsula ve bir māl-dār kişiye zaḥmet yėtişdüre yā ṭavar bir kişinüŋ (17) ekinine gire yā bir kişinüŋ yėmişine el ṣuna yā leşkerden çıḳup bir yaŋa gide yāḫūd yaramaz işde bulına ol Allāh ḥaḳḳıçun (18) ki baŋa bu tāc ve salṭanatı ol vėrmişdür ayuŋ ve güneşüŋ ve ve Züḥaluŋ ve Müşterī'nüŋ taŋrısıdur anı ḳılıçla ortasından (19) iki pāre eyleyem. Leşkerüŋ gözcisi benem pīlüŋ ve leşkerüŋ ve raḫtuŋ ṣaḳlayıcısı benem. Gāh çerinüŋ ṣaġındayam ve gāh ṣolındayam (20) gāh ḳalbinde ʿalem dibindeyem, deŋizde olam ḳuruda olam ceng içinde uyḫu uyumayam ve ārām ḳılmayam." dėdi. Andan segirdimle (21) leşkerüŋ çevresini ṭolandı her çādıra ve her ḫar-gāha ki uġradı, yanınca münādīler çaġırurlardı ki: "Ėy ḥisābı (22) yoḳ leşker, şāhuŋ buyruġı oldur ki her kişi ki bir raʿiyyete ẓulm eyleye yā bir yaramaz işde bulına ve Taŋrı'nuŋ buyruġın (23) dutmayup yatlu yėrde ola anuŋ ḳanını ḳara yėre dökerler. Bilmiş olasız." dėdi. Andan şāh gėcede ve gündüzde hīç (24) ārām ėtmezdi, leşkerüŋ çevresini ṭolaşurdı. Eyüyi ve yatluyı ṣaḳlardı. Cihānuŋ işinde āgāh olurdı. Hīç bir nesneyi (25) ḫor ṭutmazdı. Leşkerden her kişi ki yolda ölse şāh kendüsi ḳabrine ḳordı. Altundan ve gümüşden ve külāhdan ve kemerden

(201b) (1) ve yaydan ve kemendden eyü yavuz her nesi ki ḳalsa cemīʿsini anuŋla bile gömerdi. Cihān ḫalḳı şāhuŋ işinden ʿacebe (2) ḳalurdı ki Nūşīnrevān ol vechile uluḳ dutmışdı. Her yėrde ki ceng ėtmelü olsa anda ivmezdi. ʿAḳlıla ve tedbīrile (3) deprenürdi. Ve ol düşmene bir ṭoġru sözlü kişi gönderdi. Eger şāhdan dād isteseler ve āmān dileyüp emrine muṭīʿ olsalar (4) anlara gūc ėtmezdi. Eger ceng ėtmek istese anuŋla cenge ḳuşanurdı. Ol memleketi yıḳup yaġmāya vėrürdi. Cihānı ḳılıcıla ve ʿadlile (5) kendüye rām eylerdi. Şāhuŋ rāy ve tedbīri şol kişinüŋ nūrına beŋzerdi ki hīç kimseden yüzini dirīġ ėtmezdi. Cemīʿ nesne (6) andan perveriş bulur, ot ve ṣu ve reng ve ḳoḳu anuŋla ḥāṣıl olurdı ve deŋiz içindeki incülere terbiyet andan ḥāṣıl olur. Yüceligi (7) ve nūrı kimseden bulmamışdır. Şāhen-şāhı daḫı māye andan dutar ki ʿadl-i nūrıla cihānı maʿmūr ḳılmışdı. Aŋa ceng ėtmek ve baḫşiş ḳılmaḳ (8) oyun gibi idi. Zīrā hīç nesneye iḥtiyācı yoġıdı. Eger öŋine arslanlar ve pīller gelse

bir günden aşırı ceng ėtmezdi. Şol leşker ki (9) cebeyle ve aşıġıla öŋine gelseydi hemān evvel ḥamlede yā olurdı veyāḫūd ḫor zebūn şehriyāruŋ zindānına varurdı. Bu resme (10) şāh nice gün gitdi tā şol ḳalʿaya ėrişdi adına Şūrāb dėrlerdi. Şāh gördi ki bir yüce ḳalʿa içi yaraġıla ve ādemile ve rızḳıla (11) ṭolmışdı. Bir deriŋ ṣu içinde bünyādını bıraḳmışlardı. Burclarını buluda ėrürmişler. Şāh buyurdı ol ḥiṣārı ortaya aldılar. Dört (12) ṭarafından mancılıḳlar düzdiler. Yėr yėrin ṣavaş yürütdiler. Ṣanki ol ḫalḳuŋ üzerine ḳıyāmet ḳopdı. Ki gün öyle yėrinden gėçince (13) ol ḳalʿayı yıḳdılar, yėrini bir yazıya döndürdiler. Erenler ḫurūşı ve leşkerüŋ tozı ve oduŋ dütüni gögüŋ bir ḳatına (14) çıḳmışdı. Ḳalʿa içi ṭopṭolu başsuz ve ayaḳsuz gevde olmışdı. Zinhār āvāzı ve ʿavrat ve oğlan feryādı kūs ve ṭabl (15) āvāzını başmışdı. Ol ḳalʿada ne ḳadar ki ulu kişiler varısa esīr ėdüp māllarını ve genclerini pīller üstine yükletdiler. (16) Şāh ḳalanuŋ cānına āmān vėrdi. Ol aradan leşkerini çekdi. Bir ḳaç günden ṣoŋra bir ḳalʿaya ėrişdi ki cümle ḳayṣerüŋ (17) genci anda idi. Ol ḳalʿanuŋ adına Ārāyiş-i Rūm eydürlerdi. Leşkerden öŋürdi şāh niçe kişilerle ol (18) ḳalʿaya ėrişdi. Tīr-i bārān ḳıldılar. Oḳı bahār günindeki ṭolu gibi yaġdurdılar. Leşkerüŋ ṣoŋı gelince şāh ol ḳalʿayı aldı. (19) Ḳayṣerüŋ gencini yaġmāya buyurdı. Her kişiye bedre ile altunlar degdi. Ol ḳalʿadan ṣan ki ḳıyāmet ḳopdı. Her kişi çıḳacaḳ yol (20) isterdi. Er ʿavrat oğlan cemīʿsi zārīlıġa meşġūl oldılar. Ḳoca ve yigit dėrilüp şāh ḳatına gelüp āmān dilediler ki ḳalʿa (21) ve ḫazīne ve ḫazīne-dār cümlesi senüŋdür, dėdiler. Tek ėy devletlü şāh, bizüm ṭatlu cānumuza āmān dilerüz. Ḳuluŋ olalum, dėdiler. Pes şāh (22) buyurdı, leşker ādem öldürmekden el çekdiler. Ve anlara şāh çoḳ nesne bağışladı. Ol aradan daḫı leşker çekdi Ārāyiş-i (23) Rūm’dan ilerü gėçince bir kişi geldi ki eytdi: “Şāhā, ḳayṣerüŋ leşkeri geliyorur. Uş ėrişdi.” dėdi. Çün şāh (24) ėşitdi ki aġır leşker yürürdi. Cāsūslar şāh ḳatına gelüp muştıladılar ki ḳayṣerüŋ leşkeri ve nām-dārları uş geldi dėdiler. Bular (25) bu sözi diyince ḳarşudan leşkerüŋ tozı belürdi. Toz içinden kūsile ve ṣūrnāyıla ḳayṣerüŋ leşkeri çıḳdı. Öniŋce

(202a) (1) bir ulu pehlevān varıdı adına Rūmīler Ferḳūryūş eydürlerdi. Şāh ol leşkerüŋ ḳaraltusını göricek güldi, eytdi: (2) “Biz ḳayṣerüŋ bu ḳadar leşkeri vardıġın bilmedük. Yoḳsa daḫı artuḳ yaraḳ görürdük.” dėdi. Andan şāh ḳaḳıdı. Buyurdı, ṣaflar (3) çekdiler ve ālāylar bağladılar. Ve pehlevānlar ve yėg erenler ol ṣafa çıḳdılar. Ulu begler ve bahādır yigitler cenge bėl bağlayup el ḳılıca urdılar. (4) Bir ḳaplan döndügi miḳdārca daḫı eglenmeyüp ol sāʿat ol leşkeri yėrinden götürdiler. Ādem gevdesini ṭağlar gibi yıġdılar. (5) ceng içinde Ḳarḳūryūş’ı zaḫmlu eylediler. Ḳarḳūryūş gördi ki ṭāḳat getürecekleyin degil leşkerüŋ

birazıla ṣınup ḳaçdı. İrānīler (6) şol aç ḳaplan ḳoyun sürisine ne resme gėrürse şöyle girdiler. Aḫşam olmadın ol leşkerin işin perdāḫt ėtdiler. (7) Çün ol aradan şāh ilerü geçdi, müretteb yaraġıla leşker giderdi. Bir ṣaḥrāya ėrişdi, ṣaḥrānuŋ ortasında bir muʿaẓẓam ḳalʿa gördi. (8) Burc u bārūsı muḥkem, yüksekligi havāya ėrişmiş. Ol ḳalʿa adına Ḳalyanūs dėrlerdi. Çevresine bir ulu ḫandaḳ ḳazmışlardı. (9) İçi ṭopṭolu ṣu idi. Ḳalʿanuŋ aşaġa ṭarafında bir ulu şehr varıdı. İçinde bāġlar ve bāġçeler ve köşkler bī-nihāyet (10) idi. Rūm'dan, ol ḳalʿanuŋ ve ol şehrüŋ içinde bī-ḥisāb leşker varıdı ki her biri adlu kişiler ve pehlevānlarıdı. (11) İki ferseng yėr şāh öŋce gitmişdi. Ḳalyanūs'dan ġavġā şöyle ėşidilürdi ki ṭabl ve ṣūrnā ve kūs āvāzın başma (12) başmışdı. Bir yüksek yėre çıḳup şāh ol şehristānı teferrüc ḳıldı. Varduġunca şāhuŋ leşkeri yıġıldı, andan buyurdı her (13) ṭarafdan ṣavaş yürütdiler. Ḳalʿanuŋ içine oḳlar ve neft şīşelerin atdılar. Gün daḫı ṣararup ṭolunmaġa yaḳın oldı (14) ḳalʿanuŋ sehlece yėri bütün ḳaldı. Şehr ḫod yėrle ber-ā-ber oldı. Pes şāhuŋ dergāhından āvāz geldi ki: (15) "Ėy İrān leşkerinüŋ nām-dārları, şāhuŋ ḥükmi oldur ki küllīŋüz şeherden ṭaşra çıḳasuz. Bu ḳaraŋu gėcede biriŋüz (16) şehr içinde bulunmaya. Eger gėce içinde ʿavratdan, oġlandan, erden kimse üşendiresiz yāḫūd mālına (17) ve ṭavarına el ṣunasız yarın ol inciden kişinüŋ derisini yüzem, içine ot ṭolduram." dėdi. Ol gėce leşker (18) ṣaḥrāya çıḳup anda ārām ėtdiler. Çünki ṣabāḥ oldı şāh dergāhından kūs āvāzı geldi. Cemīʿ leşker suvār (19) oldı. Ḳalʿada ve şehirde ne ḳadar ulu kişiler varısa ve ne ḳadar ʿavrat ve oġlan varısa küllīsi meded isteyü Kisrā'nuŋ (20) dergāhından gelüp dėdiler ki: "Ėy şāh-ı ʿādil, şehr içinde bir nām-dār ḳalmadı dükelisi bī-günāh yėre ḳırıldı ve niçe (21) si yaralu oldı. Demidür ki şāhdan bir ʿināyet ola. ʿAvratumuz ve oġlancuḳlarımız esīr ėtmek şāhuŋ luṭfına lāyıḳ degüldür." (22) dėdiler. "Ġaraż şehr ve ḳalʿa ise yıḳıldı, ḫarāb oldı. Günāhı ḫod ḳayṣer işledi. Bizüm ṣuçsuz yėre ḳanumuza girme." dėdiler. Şāh anları (23) esirgeyüp günāhların baġışladı. Ṣavaşa gelen kişileri ki dirile ṭutmışdı anları baġlayup pīller üstine yükletdiler. Ol ḫalḳa çoḳ (24) māl ve ṭavar ḳodı. Andan ol aradan leşkerini çeküp yurt ėdüp Anṭakya üzerine gitdi ki ḳayṣerüŋ kendü şehridür. (25) Çün şehre yaḳın ėrdi, leşkerden yėryüzi görünmezdi. Ol demde ḳayṣer Kisrā'nuŋ geldügin ėşidüp ġayrı yėre gitmişdi.

(202b) (1) **رسیدن نوشین روان بانطاکیه بفیروزي** Bir gün Anṭakya'ya ḫaber yėtişdi ki: "Uşda pīllerle ve aġır leşkerile Nūşīn (2) revān ėrişdi." dėdiler. Ol şehr içinde şol ḳadar leşker varıdı ki ḥaddi yoġıdı cemīʿ Rūm'uŋ begleri ve pehlevānları (3) anda idi. Çünki şāh ėrişdi, şehri çep çevre ḳuşadıban ḳondı. Üç gün şāh ol arada oturdı. Hīç şehre ṣavaş (4) yürütmedi. Umardı ki şehr ḫalḳı inṣāfa gelüp āsānlıġıla şehri vėrelerdi tā ki ceng içinde ādem ḫasāret

olmayaydı. Dördünci (5) gün olıcaḳ şehriyār buyurdı, ol ʿaẓametlü leşker ṭağlar gibi yėrinden ḳopdı. İrān'uŋ bahādırları bölük bölük şehrüŋ (6) üstine yürüdi. Rūmīler daḫı ceng yarağına girdiler. ʿAvrat ve oğlan ve māl birle dürüşdiler. İki gün ʿaẓīm ceng oldı. (7) Üçünci gün, şehir ḫalḳı āmān dilediler ve şehri vėrdiler. Şāh tamām leşkerile şehrüŋ içine girdiler. Ādem ġalebesinden ayaḳ başacaḳ (8) yėr bulunmazdı. Şol ulu begler ki tāc u taḫt issiyidi ve daḫı ḳayṣerüŋ ketḫudālarıyıdı cemīʿsi mālını ve gencini şāha (9) vėrdiler. Şunlar ki ceng ėdici kişilerdür anları bağlayup esīr ėtdiler. Şāh ol esīrleri ve ḳayṣerüŋ cemīʿ ḫazīnesini pīllere yükledüp (10) Medāyin'e vėribdi. Andan şāh ol şehrüŋ çevresini teferrüc ḳıldı. Gördi ki bir ḫūb rūşen yėr bāğlar ve meydānlar ve aḳarṣular (11) dur ki pīrler teferrüc ḳılsa ferahından tāze yigit olurdı. Şāh ol yėrüŋ leṭāfetini be-ġāyet begendi. Vezīre eytdi: "Bu Anṭakya ḫurrem (12) yėr olur ki dāyimā nev-bahārdur. Meger bunuŋ ṭoprağı miskdendür, kiremidi altundur ve ağaçları yāḳūtdandur ve ṣuyı gül-ābdandur. Her ki (13) uçmağı görmek isteye bu yėri teferrüc ḳılsun. Ṣanasın ki dünyā ḫūbluğını ve ḥüsnini bu yėre ışmarlamışdı." **ساختن كسري شهر** (14) **زيب خسرو** Pes Nūşīnrevān-ı ʿādil Anṭakya ṭavrına İrān'da bir şehr buyurdı ki içinde āb-ı revānlar ola ve köşkler (15) ve sarāylar ve meydānlar ve bāğlar ve bāğçelerle ṭopṭolu ola. Pes sehel zamān içinde bir ḫūb şehr yapdılar ki Anṭakya'dan ḫūbıdı. (16) Ulular ol şehrüŋ adını Zīb-i Ḫüsrev vėrdiler. Ol şehr-i ḫurrem bahāra döndi. Rengde ve ḳoḫuda ve ḥüsnde ṣanki cennetden (17) bir bāğıdı. Ol esīrler ki ṭutmışlardı, şāh buyurdı ol şehre getürüp cemīʿsinüŋ bendini giderdiler. Ol şehrüŋ içine (18) ṣalı vėrdiler. Şāh eytdi: "İşbu yėŋi düzülmiş şehr ki durduğunlayın gülşen ve būsitān ve sarāydur. İçine yayıluŋ (19) her biriŋüz gözüŋüz sevdügi yėrde bir maḳām ėdinüŋ." dėdi. Her bir kişiye māl ve ḳumāş vėrdi. Evlerden ve bāzār-gāhlardan ve maḥallelerden (20) yėryüzinde yüriyecek yol ḳalmadı. Meger ol esīrler arasında bir başmaḳçı kişi varıdı. Ol alup ḳabūl ėtdügi evleri (21) begenmedi, sürüp şāhuŋ ḳatına geldi. Eytdi: "Ėy ẓulm ėdici şāh, benüm Ḳalyanūs'da evümüŋ öŋinde bir baḫçe varıdı. (22) Bundağı evümüŋ öŋinde baḫçe yoḳ." dėdi. Şāh güldi, buyurdı anuŋ ḳapusı öŋinde bir ḫūb bāğçe eylediler ve dürlü ağaçlar (23) dikdiler. Andan şāh, tersādan birini ol şehre beg eylediler. Ol şehrüŋ buyruğını ve gencini ve leşkerini aŋa ışmarladı. Eytdi ki: (24) "Bu Zīb-i Ḫüsrev senüŋ olsun ve bu evler ve bu ġarībler ḥükminde olsun. Şol yėmişlü ağaç gibi kerīm ol, mütekebbir olma ve nā-keslik (25) eyleme. Sözüŋi endāzeyile söyle. Kimseyi incitme. İşüŋ *dāyim*[377] ṭoğruluḳ olsun. Bu dünyā kimseye ḳalmaz. İŋen daḫı mağrūr olma"

---

[377] B. nüshasından tamamlanmıştır.

(203a) (1) dėdi. یوزش کردن قیصر با نوشین ال روان Çünki şāh Nūşīnrevān Anṭakya şehrinden leşkerini ḳaldurdı, (2) bu ṭarafda ḳayṣer-i Rūm'a ḫaber yėtişdi. Ḳalyanūs'a olan ḥāli ve Ḳarḳūryūş'uŋ başına gelen zevāli söyledi ve dėdi (3) ler ki: "Cihān fesāda vardı. Cihān-dār Kisrā taḫtıla ve pīllerile ve ḥisābı yoḳ leşkerle uş geldi. Şunuŋ gibi leşkerdür (4) gelen ki ṭaġ u ṭaşı ṭutmışdur." dėdiler. Ḳayṣer-i Rūm āh ḳıldı ve ėtdügi işe peşīmān oldı. Nūşīnrevān'dan göŋli ḳorḳdı. (5) Pes Rūm'uŋ ulularına ve ʿāḳıl issi kişilerini ḳatına oḳudı. "Nūşīnrevān içün bir tedbīr ḳıluŋ." dėdi. Vezīr eytdi: "Bu (6) sen ėtdügüŋ fikr degüldür. Sen Kisrā'yla ceng ėdemezsin ve anuŋla ḳarşu ṭurmaḳdan fāyide *ėdemezsin*.[378] Yoḳ yėre bu memleketi ḫarāba (7) vėrürsin. Ve senden öŋdünki ḳayṣerler ėtdügi eylükleri yėre depersin. Senden öŋdin ne ḳadar ki ḳayṣer geldi cemīʿsi (8) İrān şāhına āferīn ḳıldı. Bu memleketden ḫarāc vėrdi ve İrān şāhına bir ḳul gibi olurdı. Ḫalāyıḳ emn ü emān (9) içinde rāḥat bulurdı. Sen 'Şehriyār benem.' dėrsin. İrān şāhına ʿitibār ėtmez dirilürsin. ʿAceb midür ki İrān şāhı (10) gelse ḫışmıla bu vilāyeti ḫarāba vėrse?" dėdi. Ḳayṣer bu sözi ėşidicek göŋli perīşān oldı. Rūm'uŋ (11) feylesūflarından ʿāḳıl issi söz ehli kişilerden altmış kişi iḫtiyār ėtdi. Mührpes anlara baş ḳıldı ki çoḳ bilür kişiydi. (12) Gerçi yaşda kiçiydi ve yigit kişiydi velī ʿāḳılda pīr idi. Rūm'uŋ metāʿlarından ve māl u gencinden şol ḳadar vėrdi ki (13) ḥisābın hemān Allāh bilürdi. Eytdi ki: "Geçen sözüme peşīmān oldum. Ne ḳadar dėrse ḫarāc vėreyin ve taʿalluḳātumdan niçe (14) kişi ḳatında ṭutu ḳoyayın. Benüm ṭarafumdan çoḳ yalvaruŋ ve naṣīḥatlar ḳıluŋ." dėdi. Pes bu sözi ėşidicek ceng yėrinden (15) ṭurup ol ulularla İrān şāhından yaŋa revān oldı. Çünki Nūşīnrevān ḳatına geldi, dilini göŋlini elmās (16) gibi ḳıldı. Şāhuŋ yüzini göricek Rūm dilince āferīn ėtdi. Şöyle dėyeydüŋ ki ṭoġru sözile gökdeki ayı aşaġa indürdi. (17) Kisrā'ya eytdi: "Ėy şehriyār, yėle göŋül vėrme. Şimdiki sen Rūm'a geldüŋ, İrān ḫālī ḳaldı. Sensiz ol vilāyetüŋ revnaḳı yoḳdur. (18) Rūm'da daḫı ḳayṣer olmayacaġaz bu iḳlīmüŋ luṭfı olmaz. Her yėrüŋ şerefi ādemledür. Ādem olmaduġı yėrde eylük olmaz. Eger işbu (19) ḳıyāmet ḳoparduġun māldan ve gencden ötrüyse uş Rūm'uŋ dükeli gencini ḳatuŋa getürdüm ki göŋül ḫoşluġı māldan (20) ve memleketden yėgdür." dėdi. Çünki şehriyār andan bu sözi ėşitdi göŋli şol bahār güni gibi rūşen oldı. Ne getürdiyse (21) andan ḳabūl ḳıldı ve anuŋ sözine taḥsīn eyledi. Eytdi ėy rūşen ʿaḳıllu kişi, eger Rūm'uŋ ṭopraġı müşg (22) olup ve ṭaşları altun daḫı olursa senüŋ ʿizzetüne baġışladum." dėdi. Ėlçilere ḫilʿat ve külāh ve kemer buyurdı. Yılda Rūm'dan (23) on şu ṣıġırı derisi ṭolusı altun ṣāfī ḫarāc vėrecek oldılar. Ḳavl üzerine

---

[378] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ṣulḥ ėdüp ėlçiler gine maḳāmına gitdi. (24) Şāh buyurdı kūs ve naḳḳāre dögüldi ve ṣūrnā ve nefīr çalındı. Ol aradan leşkerini çeküp Şām'a geldi. (25) Şām'da niçe gün eglendi. Şāh şol ḳadar leşker ve silāḥ getürmişdi ki ḥisābı yoġıdı. Hem altundan ve gümüşden

(203b) (1) ve tācdan ve taḫtdan ve pīller ve ḫazīneler getürmekden yėrüŋ bėli bükülmişdi. Çünki şāhuŋ ḫāṭırı vilāyetden gitmek diledi, ol (2) yėri Şīrūy-ı Behrām'a ıṣmarladı. Eytdi ki: "Ḳayṣer'üŋ ḫarācını sen al. Hīç ayda ve yılda işüŋe süst olma." dėdi. Şīrūy şāh (3) öŋinde yėr öpüp duʿā ḳıldı ki göŋlüŋ uyanıḳ olsun ve işüŋ ḳolay gelsün ve ʿömrüŋ būsitānınuŋ yaprağı ṣararmasun (4) dėdi ve Allāh'a şükr ve āferīn ėtdi. Andan şāh ḳapusında kūs dögüldi, ʿalem sancaḳ leşker çeküp İrān ṭarafına gönüldi. (5) **داستان نوشزاد پسر كسري كه از دين پدر كشت** Nūşīnrevān-ı ʿādil şol güneşe beŋzerdi. Cihānuŋ andan hem ümīdi (6) olurdı ve hem ḫavfı. Nitekim güneş bir elinde ḳılıç ve bir elinde şefḳat ṭutar. Ne ḫışm vaḳtinde luṭf ėder ve ne luṭf ėdecek (7) yėre ḫışm ėder. Şāh Kisrā daḫı böyleydi. Cihānı ʿadlile bir ḳılmışdı. Andan ṣoŋra şöyle kim şāh olsun ve raʿiyyet olsun (8) ṣāliḥ ve fāsıḳ olsun elbetde kişiye çift olmayınca çāre yoḳdur. Yėmekden ve içmekden ve gėyecek ve yėyecek ve yatacaḳ yėrden ötrü (9) kişi ḫātūna meyl ėtmeyince olmaz. Kişinüŋ ḥelāli eger mestūre olup ve tedbīr ehli olup kişi ʿayāl olursa bir ṭolu (10) gencdür ve ulu niʿmetdür. Ḫuṣuṣa ki servi boylu ve ay yüzlü ve gül yaŋaḳlu aġ ādem ola. Müşgīn ṣaçı ṭopraġa ėrişmiş ola. ʿAḳl (11) issi ve tedbīr ehli ve ṭatlu sözlü ve yumşaḳ āvāzlu ve gözi açuḳ ve edeblü ḫātūn ola. Kişi dünyāda andan ulu niʿmet (12) ḳanda bula? Nūşīnrevān-ı ʿādilüŋ bu vechile bir ḫātūnı varıdı. Boyı serve ve yüzi aya beŋzerdi. Ammā Rūm ḳızı idi. (13) Mesīḥā dīni ṭutardı. Şāh Nūşīnrevān'uŋ ol ay yüzlü nigārdan bir ḫūb oġlı varıdı ki ṣūret Zühre yılduzından daḫı münevver. (14) Şāh anuŋ adını Nūşzād vėrmişidi. Anı nāzıla besletdürmiş idi. Serv gibi boyı uzamışdı. Ḥüsnde ve hünerde mānendi yoġıdı. (15) Çünki ʿaḳl kemāle ėrişdi uçmaḳ ve ṭamu yolını bildi, ʿÜzeyr ve Mesīḥā dīnini ve Zerdheşt dīnini ḳodı anasınuŋ dīnine girdi (16) ve Rūmīler erkānın ṭutdı. Cihān ḫalḳı anuŋ ḥālinden ʿacebe ḳalmışdı. Şehriyāruŋ göŋli andan be-ġāyet ṭar (17) olmışdı. Dīni ḫāṭırına dürüst gelmedi. Yüzini Mesīḥā ṣuyıla yudı. Yaʿnī āteş-perestlerüŋ dīnini ḳodı, anasınuŋ (18) dīnine girdi. Ve köşkinüŋ ve sarāyınuŋ ḳapusını baġlatdurmış idi. Anı Şābūr ḳalʿasında zindāna ḳomışdı. Niçe eli baġlu (19) ve boynı baġlu kişiler anuŋla ol zindānda olurlardı. Şol vaḳtin ki şāh Rūm'dan gine döndi, seferden ve yol (20) zaḥmetinden bedenine bir pāre żaʿf gelmişidi. Varduġunca şol ḳadar süstlük ġālib oldı ki ata binmege mecāli ḳalmadı. Ol (21) sebebden Arden şehrinde ḫaylī zamān ḳaldı. Bir gün bir kişi Nūşzād ḳatına geldi eytdi ki: "Şāhen-şāhlıḳ nūrı söyündi. (22) Nūşīnrevān-ı ʿādil öldi. Mülki ayruḳlara

ışmarladı.” dėdi. Nūşzād atasınuŋ ölüsi ḫaberin ėşidicek şād oldı. Ki (23) hergiz şād olmasun bir kişinüŋ öldügine, şol kimse şād ola ki kendüsi ölmekden emīn olmış ola. Şol oġuldan (24) ʿaḳılsuz ve cefā ėdici oġul olmaya ki atasınuŋ yolını dutmaya ve anuŋ erkānını ve ʿādetini gözetmeye. Ḥanṭal *aġacını*[379] ne ḳadar terbiyet (15) ėtseŋ yėmişi müşg olmaya. Baḫçevān şol aşıldan niçün toḫum eke ki yėmişinden ḫayr olmaya yā şol yėre niçün zaḥmet

(204a) (1) çeke ki anda ekilen bitmeye. Toḫumuŋ ḥāṣıl olduġı yėr nedendür? Diŋle, imdi Nūşzād'dan bir ḫūb ḥikāyet naḳl ėdeyin. Eger çarḫuŋ (2) ėşidür ḳulaġı olaydı dāyimā Kisrā şāhuŋ ḥikāyetin diŋleyeydi ve bilüsi ʿaḳl olaydı ayaġ üstinde ṭurup (3) Nūşīnrevān'a ḫiẕmet ėdeydi. Oġlı niçün anuŋ yolından baş çeke pes lāyıḳdur ki emrinde öle.

(4) Āġāz-ı Dāsitān
Gel ėy gūyende-yi ʿuşşāḳ-ı ser-bāz
Dil ü cān perdesinden söyleyen rāz
Heves perriyle depret ʿışḳ sāzın
(5) Göŋül bezminde keşf eyle niyāzın
Nevā yüzinde nev-rūz ʿAcem'den
Ḳarār ėt rāst dem urur zīr u yemden
Çün olduŋ bāġ (6)-ı naḳlüŋ bülbüli sen
Ṭurup cūşından eyle ġulġulı sen
Çünki ʿālemde unudulmaġa bu nişān

İstedüm Türk sözini işbu (7) işbu[380] ḳadar ṣūrete getürdüm ki benden yādigār ḳala. Ümīd oldur ki bunuŋ sebebiyle adum ebedī aŋıla. Buŋa naẓar ėdenler (8) baŋa āferīn ḳıla ve ḫayr duʿādan unutmaya. Pārsī söyleyen şöyle ḥikāyet eyledi ki her ki bir ʿādil düşmān olsa (9) ve anı sevmese ol maḥżā şeyṭāndur ādem degüldür. Çün Kisrā'nuŋ oġlı ėşitdi ki atası Nūşīnrevān (10) taḫtı terk eyledi, zindāndan çıḳdı. Köşkinüŋ ve sarāyınuŋ ḳapularını açdı. Her ṭarafdan ḳatına leşker (11) dėrildi. Şular ki Nūşīnrevān'uŋ bendinden ʿāciz ve ḫasta zindān içinde yaturdı, bu ḫaberi ėşidicek dīv gibi bendden (12) çıḳdılar. Nūşzād ḳatına cemʿ oldılar. Ve şehr içinde ne ḳadar tersā varısa küllīsi anuŋ yanına geldiler. fi-l-cümle otuz (13) biŋ adı bellü pehlevānlar cemʿ oldılar. Pes Nūşzād'uŋ anası ḫazīne açup ol leşkerüŋ dükeli yaraġını gördi. Her birine bī- (14) nihāye māl vėrdi. Ol yörede ne ḳadar şehr varısa küllīsini kendüye döndürdi. Ahvāz'dan ve Şüster'den ḫarācı aldı. (15) Hīç kimse aŋa ḳarşu ṭurmaġa

---
[379] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[380] Mükerrer yazım.

mecāl olmadı. Çünki Nūşzād ḳuvvet buldı, ḳayṣer ḳatından bir gün bir nāme geldi ki: "Sen Şābūr (16) şehrinüŋ pādişāhısın ve ḳayṣerüŋ rāz-dārısın ve dīndaşısın. Çünki Nūşīnrevān ortadan gitdi, gerekdür ki eglenmeyüp (17) taḫta varasın. Erligile taḫta geçesin ve düşmenlere şevket gösteresin. Senden ġayrı taḫta lāyıḳ kimdür ki (18) ʿĪsā dīnini ṣaḳlarsın? Sen ki Mesīḥā dīnini ʿālemde āşikāre ḳılasın. Cihāna ser-tā-ser pādişāh olasın. Cemīʿ şāhlar (19) senüŋ öŋinde ḳul olalar. ʿĀlem senüŋ fermānuŋ altında olup cihān şādlıḳdan bahār günine döne." dėdi. Andan ṣoŋra (20) Vezīr bu nāmeyi leşkere oḳudı. Cemīʿ ʿālem bu ḥāli bilüp küllīsi anuŋ emrine rām oldılar. Āḫir Medāyin şehrine (21) ḫaber yėtişdi ki şāhuŋ oġlı baş ḳaldurdı, buncılayın iş ḳıldı. Ol beg ki Medāyin şehri aŋa ışmarlanmışdı ve adına (22) Rām Burzīn dėrlerdi. Tīz şāh ḳatına nāme yazup bir atlu *ile*[381] gönderdi. Ḥāl ne oldıysa bildürdi. Suvār aḳarṣu gibi Nūşīn (23) revān'uŋ ḳatına ėrişdi. Ḫaberi söyledi ve nāmeyi vėrdi. Çün şāh bu sözi ėşitdi ve ol nāmeyi oḳudı Nūşzād'uŋ (24) işine güldi ve ḥayrān ḳaldı. Vezīr ḳatına oḳuyup anuŋla sırrıla ṭanışdı. **نامه كسري** Berām-ı Burzīn çünki Nūşzād şāhuŋ (25) göŋlinde yėr eyledi buyurdı yazıcı ḳatına gelüp dāġ u derdile bir nāme yazdılar. Evvel Allāh'a āferīn ḳıldı ki yėri ve gögi yaratmışdı.

(204b) (1) aya ve güneşe nūr vėricidür. Tācın ve taḫtın revnaḳın arturıcıdur. Cemīʿ kāināt anuŋ emrindedür ki pādişāhlıġına zevāl (2) yoḳdur. Andan ṣoŋra Rām Burzīn'e eytdi ki: "Ėy ʿaḳl issi ve ulu aṣıllu pehlevān, gönderdügüŋ nāme geldi. Oġlumdan ne (3) ziyān geldügi bilindi ve ol ṣuçlular zindān bozup anuŋ ḳatına cemʿ olduġı maʿlūm oldı. Her ki buncılayın güne göz (4) duta, lāyıḳ budur ki ol kişi cihānda çoḳ yaşamaya. Gerçi bu cihān kimseye ḳalmaz *āmā*[382] ata öldügine oġul şād (5) olmaḳ ʿacebdür. Şular ki Nūşzād'a ḳoşmışlardur, Kisrā'nuŋ öldügine şād olmışlardur, anlar Kisrā öldügine şol (6) vaḳt şād olmaḳ gėrek ki kendüler ecelden āmān bulalardı. Bir daḫı budur ki ʿādil şāhlaruŋ öldügine ḫırsuzlar ve yavuz aṣıllu (7) kişilerden ġayrı kimseye şād olmaz. Gerçi Nūşzād bizden yüz dönderdi ve şeyṭān sözine uydı. Eved bu nesne anuŋ (8) üzerine pāyidār olmaz. Ve bu iş tīzcek āḫir olacaḳdur. Eger ecel ėrişüp ben ölsem andan ġayrı kişi ḫod şehriyār (9) olacaḳ degildi. Ḥayf ola ki anuŋ gibi yavuz ṭamarlu ucından İrān vilāyeti ve tāc u taḫt fesāda varaydı. Anuŋ dīnine lāyıḳ (10) ve yavuz endīşelü cānına münāsib böyle olmaġıdı oldı ki bundan benüm göŋlümde hīç endīşe yoḳdur. Şöyle bil ki anuŋ (11) yoldaşı hemān ṭopraḳdur. Ol kişiler ki aŋa yār oldılar ve benüm ḥürmetümi ṣaḳınmadılar, anlar ḫayrlu kişiler degüldür. Anları baŋa

---

[381] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[382] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ṭanışmayasın. (12) Ne dilersin işleyesin. Benüm ḳorḳum ve endīşem hemān Allāh'dandur ki anuŋ ḥaḳīḳatine kimsenüŋ ʿaḳlı ėrişmez. Baŋa bu devleti ve bu (13) şāhlıġı ve bu salṭanatı ol vėrmişdür. Ḳorḳum oldur ki anuŋ vėrdügi niʿmetüŋ şükrini yėrine getürmeyem, anuŋ ḳatında günāh-kār (14) olam. Eger anuŋ vėrdügi niʿmete göre şükr ėtsem devletüm dāyim varduġunca ziyāde olurdı. Benüm bėlümden bunuŋ gibi oġlan (15) gelmezdi. Meger ol vaḳt ben ḫışm ėdüp dururam yā göŋlümde Allāh ḳorḳusı ḳalmamışdı ki benüm bėlümde gine baŋa bir düşmen (16) getürdi. Ḳorḳaram ki bedene daḫı bir āfet yėtişe. Eger Allāh ḳorḳusı olmayaydı anuŋ ḳatına dirilen kişiler benüm gözüme görinürdi. (17) Ve daḫı ol nāme ki ḳayṣer ana göndermişdür, ırmaḳdan ṣu yėrine çirkef aḳıtmışdur. Anuŋla dīndaş olduġıçun (18) yaʿnī aŋa ḳavmlıḳ göstermişdür. ʿAḳl olan kişi atası dedesi dīnini ḳomaz. Oġul yėgdür ki atası dīninde ola ve anuŋ (19) içindeki yėrde olmayup aŋa ʿāṣīlıḳ ḳılmaya. Egerçi ol ʿaḳlsuz dād yolından çıḳdı ve Ḥaḳ'dan yüzini çevürdi (20) eved aŋa sögmek olmaz ki aŋa sögmek hemān bize sögmekdür. Zīrā bizüm atamuzdan ve ḳanumuzdandur. Sen leşker düzet anuŋla ceng (21) yaraġın gör ve ortada müdārāyıla depren. Evvel çoḳ naṣīḥatlar eyle. Ve hem gelince ol ḫışm ėdüp ceng ėtmek isterse (22) sen tīzlik eyleme. Anı öldürmekden dutup ḥabs ėtmek yėgdür. Vaḳt ola ki gine günāhdan gėçile. Şol ot ki serv-i (23) āzāddan bitmiş ola, anı tīzcek ṭopraġa ṣalmaḳ vech degüldür. Eger ol kendü ʿazīz tenini ḫor duta, ol yüce (24) serv alçaḳlıġa yüz ḳomaya eger senüŋ sözüŋi dutmaya ve inṣāf eylemeye sen daḫı andan gürz ḳılıç taḳṣīr eylemeyesin. (25) Şol ʿazīz ki ḫorlıḳ ārzū ḳıla ḫorlıḳdan ḳurtulmasun. Ol kişi ki ʿālemüŋ şāhıyla düşmenlik eyleye sen anı öldürmekden

(205a) (1) hīç ḳayurma ki ol ḳanını yėre dökmege şol vaḳt müstaḥaḳ olmışıdı. Ḳayṣerüŋ dīnine heves ḳıldı, bizüm tācumuzdan (2) baş çekdi. ʿAzīzlıġı ḳoyuban ḫorluḳ iḫtiyār eyledi. Ve bu dāsitānı Mihrinūş-ı Zāhid aŋmışdur ki: 'Şol oġlan ki (3) atasınuŋ öldügine şād ola, aŋa dirlik olmasun.' dėmişdür. Sen ḳaraŋulıḳdan aydınlıḳ isteme. Odıla ṣu bir arada (4) ṣıġar ṣanma. Şol leşker ki dāddan baş çeküp Nūşzād'a yoldaş olmışdur, anları bād hevādan ġayrı bilme. Anuŋ (5) leşkerinden şular ki tersālardur anlar kendü dīnlerinden daḫı günāh-kār olmışdur. Zīrā ʿĪsā dīninde daḫı şāhına (6) ʿāṣī olmaḳ ve tīzlik eylemek yoḳdur. Anlar ʿĪsā dīninde daḫı günāh-kārlardur. Ṣoŋra ḫaç anlara daʿvācı olacaḳdur. Ve şol (7) pehlevānlar ki Nūşzād ḳatına varmışlardur, aŋa yatlu naṣīḥat ėderler ve yaramaz nesne ögredürler. Anlaruŋ birini diri ḳomayasın. Eger (8) ceng içinde Nūşzād dutulacaḳ olursa bu sözlerden aŋa hīç nesne aŋmayasın. Eger göŋli ol egrilikden kesilüp (9) ṭoġrulıġa meyl eyleyecek, olmasun ki aŋa ziyān degüresin. Ol yėgdür ki anı emrinde olan kişilerle zindāna ḳoyasın. Oġlumdur,

(10) ne ḳadar ḫor daḫı olursa benüm mālumı ve gencümi dirīġ ėtmeyesin. Örtüsin ve döşegin ve yėyecegin ve gėyecegin hīç bir nesnesin (11) eksük ėtmeyesin. İrān'dan aŋa ne ḳadar beg uyduysa ve anuŋla bile ḳuşandıysa ẓafer bulduġuŋ vaḳt hīç birine āmān (12) vėrmeye, ḫançerile bėllerinden iki pāre eyleyesin ki her kişi pādişāhına ʿāṣī ola ejdehālar aġzına bıraḳsaŋ (13) lāyıḳdur. Bizümle düşmen olmışlar kişiler bizüm eylüklerimüzi unıtdılarsa Nūşzād'dan anlaruŋ gibinüŋ Ḥaḳḳından gele (14) sin. Şol kimseler ki Nūşzād'a bu nesneleri ögretdiler ve bu yatlu yola anı yeltediler ḫalḳ ortasında anlaruŋ dilini (15) kesesin ki anuŋ gibinüŋ ne dili olsun ve ne başı olsun. Şol kişi ki benüm devletüm alçaḳ olduġın isteye ve oġlumla benüm (16) arama düşmenlik ve egrilik bıraġa dünyāda dirlik bulmasun ki oġul atanuŋ devletidür ve başınuŋ tācıdur." dėdi. (17) Yazıcı çünki nāmeyi yazdı, üzerine şāhuŋ mührini ėlçi alup urdı. Yine Rām Burzīn'üŋ ḳatına geldi. Ve şāh Kisrā her (18) ne dėdiyse ḫaberin söyledi ve nāmeyi vėrdi. Ve şāhuŋ buyruġı neyse çeri dėrmekden ve ceng ėtmekden ve Nūşzād'a (19) evvel eyü söylemekden küllīsini Rām Burzīn'e bildürdi. **جنك نوشزاد با رام بوزين و بندادن پيروز اورا** Çünki pehlevān (20) -ı pīr ol nāmeyi oḳudı, şāh ne buyurdıysa maʿlūm oldı. Çīn seherden dergāhdan kūs āvāzı belürdi. Rām Burzīn ol (21) ol ulu leşkeri alup Nūşzād'dan yaŋa taʿcīlle gitdi. Çünki Nūşzād Rām Burzīn geldügin ėşitdi, leşkerini devşürdi. Rūm'dan (22) ve İrān'dan ḳatına çoḳ pehlevānlar cemʿ olmışdı. Ve Şammās ser-leşker eylemişdi. Leşker küllīsi ellerini ḳanıla yumışlardı. (23) Pes Nūşzād buyurdı kūs ve naḳḳāre dögdiler. Şeherden çıḳup bir ulu ṣaḥrāya geldiler. ṣaflar çeküp ālāylar baġladılar. (24) Yaraġıla cenge yüridiler. Ol şehre geldiler ki adına Tafte dėrleridi. Bu ṭarafdan Rām Burzīn, Nūşzād leşkerinüŋ (25) tozın göricek buyurdı. Ālāylar baġlandı ve ṣaflar birbirine ḳol vėrişdi. Nefīrler çalındı. Leşker tozından

(205b) (1) güneş yüzi ṭutuldı. Gürzler çıḳıldısından ve erenler ġavġāsından ṭaġlaruŋ zehresi yarıldı. Nūşzād, Rūmī külāh gėyüp (2) leşkerüŋ ḳalbinde ṭurdı. Ḳatına Rūm bahādırları şol ḳadar cemʿ oldı ki at naʿlından yėryüzi görünmezdi. Leşker birbirine (3) ḳarşu ṭurdı. Şol pehlevān-ı pīr ki adına pīrūz-ı Şīr eydürlerdi, cebe ve çuḳal gėyüp at sürüp meydān ortasına (4) çıḳdı. Çaġırdı, eytdi: "Ėy Nūşzād, seni bu Ḥaḳ yoldan kim çıḳardı ki Keyümerṣ dīninden döndüŋ Ṭahmūraṣ ve Hū (5) şeng yolından çıḳduŋ? Ol ḫalḳ aldacı Mesīḥā'nuŋ sözine uyduŋ. Anı ḫod ḳayṣerīler dutarlar. Ėşitmedüŋ mi ki ataŋ (6) Nūşīnrevān Rūm'a ve ḳayṣere ne ḳıldı? Sen niçün ser-keşlik ėdersin. Bu ḳanḳı meẕhebde vardur ki ataŋ diri (7) ṭururken sen tāc u taḫt isteyesin? Ḥaḳ teʿālā gerçi saŋa devlet ve ḳuvvet vėrmişdür. Eved atanuŋ devleti ve hüneri (8) senden artuḳdur. Ol öldükden ṣoŋra tāc u taḫt ḫod senüŋdür. Şimdi anuŋla ceng

ėtmek ḫaṭādur. İşbu ay gibi (9) ṣūretle ve bu hünerle ve devletle ve bu ḳadd ü ḳāmetle niçün böyle ʿaḳılsuzlıġ eyledüŋ ve cānuŋı ḳaraŋulıġa bıraḳduŋ? (10) Zamāna sencileyin şehriyār gelmemişdür ve naḳḳāşlar senüŋ gibi ḫūb ṣūret yazmamışdur. Ḥayf bu ada, ṣana ve bu tāca ki (11) fużūllıġıla yėle vėrmek istersin. Ne ḳadar arslanısaŋ daḫı Kisrā'yıla çıḳışmazsın. Gel ėy şehriyār, yigitsin şāh Kisrā'nuŋ yüregin yaḳma (12) ve bu cihāna nūr vėrici tācı ḳara eyleme. Oġul ne ḳadar düşmen daḫı olursa ölücek ata Anuŋçun acır. Atuŋdan aşaġa in ve benden (13) āmān dile. Işıġuŋı gider ve elüŋden bıraḳ. Olmasun ki ḫūb ṣūrete bir ṣovuḳ yėl doḳuna, şehriyāruŋ cigeri senüŋ ucından (14) büryān ola. Senüŋ ḥüsnüŋçün gökdeki güneş ḳara gėye, *mātem ṭuta*[383] yėr ü gök ḥaḳḳıçun gel önegülük ėtme. Şehriyārlara fużūllıḳ (15) ḫoş degüldür. Şöyle bil ki eger benüm ögüdüm dutmayasın bahādırlıġuŋa inanasın ve ser-keşlik ėdesin ṣoŋra pīrūz'uŋ naṣīḥatını (16) çoḳ aŋasın. Ol yatlu ögüt vėrenlerüŋ sözine uyduġuna peşīmān olasın." dėdi. Pīrūz bu vechile söyleyecek Nūşzād (17) eytdi: "Ėy bunamış ʿaḳlı gitmiş ḳoca, ne söylersin? Ben şāh oġlı olam ve bunca beglerüŋ ve pehlevānlaruŋ re'īsi olam sen (18) benden yalvarmaḳ ve āmān dilemek mi umarsın? Baŋa Kisrā dīni gerekmez. Anam dīnini dutaram. Mesīḥā dīnidür. Ben bu dīnden dönecek (19) degülem. Mesīḥā öldügi taḳdīrce de Taŋrı'nuŋ nūrı andan gitmedi. Anuŋ pāk cānı Ḥaḳ teʿālā ḥażretine gitdi ve bu ḳara (20) yėr ululuġını iḫtiyār ėtmedi. Ben daḫı anuŋ dīni yolında cān vėrsem ḳayurmaz." dėdi. Hemān ki Nūşzād bu sözi söyledi (21) havā yüzinden oḳ yaġmur gibi döküldi. Ol demürden ṭaġ gibi leşker yėrinden deprendi. Ṣūrnā ve kūs āvāzı ʿālemi (22) ṭutdı. Nūşzād gürzini eline aldı. Leşkere at ṣaldı, ṣafları birbirine ḳatdı. İrān leşkerinüŋ ṣol ḳolını götürdi. (23) Rām Burzīn'i ālāyınuŋ üstine bıraḳdı. Çoḳ pehlevānlar ve ulu begler öldürdi. Rām Burzīn ḳaḳıyup leşkerine işāret ḳıldı. Nūşzād (24) üzerine tīr-i bārān ḳıldılar. Bahār günindeki ṭolu gibi havā yüzinden oḳları yaġdurmaġa başladılar. İki leşker birbirine ḳarışdı. (25) Bahādır erenler arslan gibi birbirine ṭolaşdı. Ḳanlar ırmaḳ oluban aḳmaġa başladı. Ceng ėderken nā-gāh Nūşzād'a oḳ doḳındı

(206a) (1) ve ḳatı zaḫmlu oldı. Pīrūz'uŋ ögüdüni çoḳ aŋdı. İllā hīç fāyide ėtmedi. Oḳ zaḫmından beŋzi ve yüregi dertlü, sancaḳ dibine (2) *varup*[384] Rūmīlere eytdi: "Atayıla ceng ėtmek şūm olur." Ve aġlayurak ve iŋleyürek bir pāpāsı ḳatına oḳudı. Eytdi ki: "Bu ḳara gün benüm başuma kendü (3) ucumdan geldi. Ve bu çarḫ-ı ġaddārı gör ki baŋa bunca güc ḳıldı. Āḫir uş başumı ṭopraġa düşürdi. İmdi anama tīzcek ḫaber (4) gönder. Eyt ki: 'Nūşzād gitdi.

[383] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[384] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Bu ẓulm ve dād günleri anuŋ üzerine āḫir oldı. Benüm naṣībüm bu ḳadarmış. Benden ötirü göŋlüŋi (5) rence ḳomaya ki bu ā[r]iyetī sarāyuŋ resmi ve ʿādeti budur. Bu cihāna gelenlerden ḳanḳısı ḳaldı? Dünyāya gelen elbetde öliserdür. (6) Eger sen s̱evāb isterseŋ benümçün ġuṣṣalanmayasın ki ben öldügüme ġuṣṣalanmazam. Benüm derdüm oldur ki atamı incitdüm. Dünyādan (7) anuŋ ḫoşnūdlıġıyla gitmedüm. Benümçün zaḥmet çeküp türbe yapup taḫt üzerine ḳomayasın. Mesīḥā dīni üzerine bir gūr (8) ḳazup içine ḳoyasın. Baŋa ne kāfūr gėrek ve ne müşg ve ʿanber gėrek ki cihāndan oḳ zaḫmıyla dil-ḫasta gitdüm'" dėdi. (9) Ve aġzını yumdı. Ol ad issi Nūşzād āḫirete ulaşdı. Nā-çārlıġıla yüzini ṭopraġa ḳodı. Ol pāk cānı, ten (10) ḳafesinden pervāz urdı. Çünki leşker, Nūşzād öldügin bildi. Ellerinde yaraḳların bıraḳdılar. Ṣaflar ve ālāylar bozıldı. (11) Ol leşker tārümār oldı. Rām Burzīn çünki Nūşzād öldügin ėşitdi āh ėdüp feryād ḳılup üzerine geldi. Ol (12) ṣavaşda ayruḳ kimse öldürmediler ve yatan māla ve metāʿ[ya] baḳmadılar. İki leşker ġırī[v] ḳılup Nūşzād'uŋ yasına meşġūl oldılar. (13) Rām Burzīn melūl ve ġam-gīn Nūşzād'uŋ başı ucına geldi. Gördi ki Nūşzād düşmiş, başı ucında bir pāpās oturur. (14) Anı göricek Rām Burzīn yaḳasını yırtdı. Bir zamān feryād u fiġān eyledi. Andan ṣoŋra ol üzerindeki pīr kişiye (15) "Nūşzād'uŋ vaṣiyyetinden ne bilürsin?" dėyü ṣordı. Ol pīr eytdi: "Çünki bu nev-cüvān dünyādan ümīdi kesdi (16) leşker içinden beni ḳatına oḳudı. Dertlü dertlü ve günāhlu cānıla baŋa eytdi: 'Ėy pīr, benüm sözümi diŋle ki bilmezligüm (17) ucından şāhuŋ ḫāṭırını incitdüm. Delüler gibi atama leşker çekdüm. Şimdi olacaḳ oldı ve ʿömrüm güni āḫirete ėrişdi. (18) Çünki ben gidem sen şād olasın. Benümçün ġuṣṣalanmayasın ve atama benden selām ėdesin ki oġluŋ saŋa selām (19) ḳıldı ve eytdi ki: 'Şāhuŋ ḫāṭırı benden incindi. Ol incinmiş göŋül benden ḫoşnūd olsun.' dėdi. Ve daḫı eytdi ki: 'Öldügümden (20) ṣoŋra benüm kefenüm Mesīḥā erkānınca ėdesin ve benümçün ziyāde zaḥmet çekmeyesin.'" Pes pehlevān eytdi: "İmdi ol şefḳatlu anasına tīz ḫaber (21) eyle. Anuŋ ḫod bundan artuḳ oġlı yoḳdur. eyt ki: 'Ol yigit öldi ve leşkeri üstine ḳara gėydi. Gel ėriş dėgil.'" dėdi. (22) Andan eytdi: "Ėy ser-firāz pīr, Nūşzād'uŋ yüzüni aç, göreyin ki cigerüm anuŋ derdinden ḫūn oldı." dėdi. Pīr eytdi: "Anasından (23) ġayrı kimse görmek olmaz. Ol kendü tenini oḳıla yaralu gördi. Taŋrı'nuŋ emrine rāżī oldı ve bu ḥāli kendüzine ḫoş (24) gördi. Müşg ve ʿanber ḳabūl ėtmedi ve tāc u taḫt ėdüŋ, dėmedi. Ve ḥarīrler ṣaruŋ dėmedi." dėyü buyurdı. Şimdi gerekdür ki anası (25) gele. Mesīḥāyıla bir oldı." dėdi. Ol ṣaḥrāda ne ḳadar Mesīḥī varısa yüzlerin yırtup. Pehlevān eytdi: "Şimdi anuŋ cānı Mesīḥā erkānınca

(206b) (1) aŋa kefen ṣara ve yėrine ḳoya. Şimdiden ṣoŋra anı kimse görmeye.” dėdi. Pes feryād u fiġānlar eylediler. Şehre daḫı ḫaber oldı (2) er ʿavrat gelüben üzerine dėrildiler. Her biri aġlayup zārīlıḳ ėtdiler. Andan ol Nūşīnrevān’uŋ göz nūrınuŋ ve ol bahādır (3) yigit şehriyāruŋ tenini tābūtıla ol ṣaḥrādan getürdiler. Üç ferseng yėr şehre yaḳın getürdiler. Andan ṣoŋra anasına iki kişi (4) vėribdiler. Yügrük hecīnlere binüp Nūşzād’uŋ ḫaberin vėrdiler. Çün anası ol ḥālden āgāh oldı, kendüyi götürüp yėre urdı. (5) Başı açıḳ ve yalıncaḳ perdeden çıḳup yola düşdi. Aġlayup yüzin yırtup oġlınuŋ ḳatına ėrişdi. Ḫalḳ anuŋ üzerine üşdiler. (6) Andan üstine serā-perde ṭutdılar. Nūşzād ol arada ṭopraġa ısmarladılar. Şābūr şehrinüŋ ḫalḳı aġlaşup cigerlerini derdile büryān ḳıldılar. (7) Çün dünyā kimseye ḳalmayacaġın bilürsin niçün aŋa böyle dürişüp ḥarīṣ olursın? dünyā gülünüŋ ḳoḫusına aldanma ki aġulıdur. (8) Ṭoġrılıġdan ve ʿadlden baş çekme ki Taŋrı’nuŋ ḫışmı ḳatıdur. ʿArab ṣāliḥleri şöyle dėmişdür ki ata ḫışmı oġul cānına ziyān (9) getürür. Çünki bu sözi ėşidesin cānuŋı ġamdan ḳurtar ve tenüŋi ġuṣṣa odına bıraḳma. Sen ataŋdan incündüŋse daḫı (10) atanuŋ göŋlün incitme. Şol oġuldan ki ʿaṭā ḫoşnūd olmaya anuŋ başında devlet olmaz ve andan ḫayr gelmez. Eger göŋlünde peyġāmberüŋ (11) dört yārınuŋ muḥabbeti varısa āḫiretde yüzüŋ aḳ ola, ne murāduŋ varısa ḥāṣıl ola. Eger anları sevmezsen bil ki (12) uçmaḳ yüzini görmeyisersin. ʿĀḳılsaŋ göŋlüŋi ġuṣṣaya vėrmegil. Cihān kimseye vefā ḳıla ṣanmaġıl. vaḳtüŋi ẕevḳ ʿişretile ve şādlıġıla ḫoş (13) gėçürgil. Şehriyār göŋli şād olsun dāyimā ki göŋüller anuŋ muḥabbetile ṭolmışdur ve cemīʿ ʿālem ʿaṭāsınuŋ şükrine meşġūl (14) olmışdur ve ʿadlile cihānı maʿmūr ḳılmışdur. سبب اوردن كسري بزرجمهر ايدركاه Çünki Nūşzād ḥikāyeti (15) tamām oldı ėşit imdi Buzurcimihr’den bir ʿaceb dāsitān ki ne gelmişdür. Bilgil ki bu düş görmek bāṭıl nesne degüldür. Peyġāmberlıḳdan (16) ol daḫı bir ḥiṣṣedür. Şunlar ki göŋül pāk ve ḳalb ṣāfī ola anlaruŋ rūḥı çarḫuŋ baʿżı esrārına vāḳıf olur. Kend[ü][385] uyḫuya (17) varduġı vaḳt ki cān tecerrüd ʿāleminde seyrān ėde. Olacaḳ nesnelerüŋ baʿżısı uyḫu içinde bir aŋa münāsib nesne ṣūretinde (18) görür. ʿĀlimler anı ol ṣūretden tecerrüd ėderler. Ḥaḳīḳati beyān ḳıluban ol düşi taʿbīr ėderler. Meger bir gėce Nūşīnrevān (19) -ı ʿādil yaturken düşinde gördi ki taḫt öŋinde bir şāhāne aġaç bitmiş. Şāhuŋ ḫāṭırı aŋa şād olur. Buyurur meclis (20) ārāste ḳılurlar. Gūyende ve sāzende cümlesi ol meclisde ḥāżır olurlar. Sāḳīler ḳol ṣıġayup ayaḳ sürmege meşġūl (21) iken şāh görür ki taḫt üzerine kendünüŋ ḳatında bir azılu ṭoŋuz oturur. Şāhuŋ cāmından şarāb içmek ister. Şāh daḫı (22) elinde bir ṭolu cām ṭutar. Ol cānavar elindeki cāmdan biraz içer. Şehen-şāh bu nesneye be-ġāyet melūl olur. (23) Uyḫusından

[385] B. kendü B. nüshasından düzeltilmiştir.

uyanup bu gördügi düşi bir zamān fikr ėder. Göŋlinde eydür: "İrte bu düşi dāniş-mendlere (24) ṣoram." dėr. Ol melāletile şāh gine uyḫuya varur. Çünki ṣabāḥ olur şāh uyḫudan uyanur gördügi düşi (25) ṣormaga unıdur tā ki aḫşam gine şehen-şāh döşeginde yatdı. Hemān ki uyḫuya vardı, bi-ʿaynihi ol düşi

(207a) (1) gine gördi. Ol gün daḫı kimseye söylemez. Üçinci gėce ol cām ve ol cānavarı gine görür. Şāhuŋ bu nesneden göŋli be-ġāyet (2) tasalanur ve ḳatı melūl olur. Üçünci gün ṣabāḥ uyḫudan ṭurur, ne ḳadar dāniş-mendler varısa ḳatına ḥāżır ḳılur. Şāh taḫt (3) üzerinde oturup ol gördügi düşi anlara söyledi ve Bu düşi taʿbīr ėdüŋ , dėyü emr ėtdi. Ol dāniş-mendlerüŋ küllīsi ol (4) düşüŋ taʿbīrinden ʿāciz ḳaldılar. Hīç biri şāhuŋ ḫāṭırından geçenleyin nesne söyleyümediler. Şāh Kisrā'nuŋ göŋli be-ġāyet perīşān (5) olur. Ol oturan ḫalḳa ḫışm ėder. Şāhuŋ ḫışmını görüben eydürler ki: "Ėy şehriyār, bize bir ḳaç gün mühlet vėr. Yā fikrle bu (6) düşüŋ taʿbīrin bilevüz yā vilāyetden arayup bir bilür kişi bulavuz." dėdiler. Pes şāh emr ėtdi ki anlaruŋ her biri bir ṭarafa gide (7) ve ol düşüŋ taʿbīrin bilür kişi isteye. Her birine on bedre altun ve on biŋ aḳça vėrdi ki her ki ol düşi (8) taʿbīr ėde ol aḳçayı ve ol altunı ala. Belki şāha daḫı minnetler ḳıla. Şāh bunları gönderdi kendü ṭurup melūl ve maḥzūn (9) sarāya gitdi. Çünki anlaruŋ her biri bir iḳlīme gitdiler. Meger ortalarında bir ʿāḳıl kişi varıdı ki adına Serv-āzād dėrlerdi. (10) Ol kişi muʿteber isteyü Merv'den yaŋa gitmişdi. Hemān ki Merv'e gelür, şehr ucına yaḳın yėrde görür bir pīr dāniş-mend (11) oturmış, bir niçe oğlancıḳlara ṣuḥuf-ı İbrāhīm tefsīrin oḳıdur. Ol oğlancuḳlaruŋ kimini döger ve kimine söger. Şöyle ki (12) ġavġāsını ėşidicek göŋlinde eydür: "Hīç degül bu kişi bir ulu dāniş-mende beŋzer. Aŋa daḫı varayın bu düşüŋ taʿbīrin ṣorayın. (13) Vaḳt ola ki cevāb vėre." dėyüp ol aḳçayı ve altunı alup oğlancuḳlar oḳuduğı yėre gelür. Muʿallimüŋ yanına oturur. Eydür ki: (14) "Şāh Kisrā, ḳorḫulu düş görmişdür. Anuŋ taʿbīrin ėder kişi isteyü bizi ḫalḳ arasına göndermişdür. Uş bir bedre (15) altun ve on biŋ aḳça vėrmişdür. Anuŋ her ki ol düşini taʿbīr ėde aḳçayıla altunı ala. İmdi seni ėşitdüm (16) ki eyü dāniş-mend imişsin. Uşda ḳatuŋa geldüm. Yā bu düşi taʿbīr ėdüp nice māl almaḳ gereksin. Yoḳ dėrseŋ başuŋı (17) keserem ve ʿālemde seni diri ḳomazam." dėdi. Andan düşi muʿallime söyledi. Muʿallim bu resme ḫaber ėşitdi ʿaḳlı şaşdı ve ʿā (18) lemden bīzār oldı. Eytdi ki: "Ben bir muʿallim kişiyem. Cihānda işbu kitābdan ġayrı nesne bilmezem. Düş taʿbīrin ėtmek (19) benüm işüm degüldür. Ṣanʿatum hemān oğlancuḳlara ögretmekdür." dėdi. Meger ol muʿallimüŋ ḳatında bir oğlancuḳ oḳurdı. Adına Buzurcimihr (20) dėrlerdi. Be-ġāyet zīreklerden idi. Saʿādet es̱eri üzerinde āşikār idi. Hemān ki ol oğlancuḳ Serv-āzād'dan bu düşi (21) ėşitdi, firāsetile anuŋ taʿbīrini bildi.

Ḫācesine eytdi: "Ben düşüŋ taʿbīrin bilürem. Düş taʿbīrin ėtmek (22) benüm işümdür." dėdi. Muʿallim bu Buzurcimihr'den bu sözi ėşidicek ḳaḳıyup ḫışmıla eytdi ki: "Sen elüŋdeki defterüŋi (23) oḳuyup dersüŋi bilmezsin. Bunuŋ gibi düşüŋ taʿbīrini ḳanda bilürsin?" dėdi. Serv-āzād eytdi: "Ėy ʿāḳıl (24) kişi *ne*[386] ḳaḳırsın? Anı söylemege ḳomazsın. Vaḳt ola ki anuŋ başında devlet ola, ʿaḳlıla bu düşüŋ taʿbīrin (25) bile." dėdi. Üstād Buzurcimihr'den melūl olup eytdi: "Dė imdi bildügüŋ söyle. Ne dėyeceksin görelüm." dėdi. Buzurcimihr

(207b) (1) eytdi: "Ben bunı şāh öŋinden ġayrı yėrde söylemezem." dėdi. Ammā şol vaḳt ki şāh ḳatına varam, taḫt öŋinde (2) anuŋ buyruġıyla oturam, ol vaḳtin bu düşüŋ taʿbīrini söyleyem." dėdi. Pes Serv-āzād Buzurcimihr'e (3) bir at vėrdi. Cemīʿ ḳaydını gördi. Buzurcimihr'üŋ taʿalluḳātından hemān bir anası varıdı. Buzurcimihr içün (4) ġuṣṣalanmasun dėyü Serv-āzād aŋa bī-ḥisāb altun ve gümiş vėrdi. Ḫāṭırı ḫoş olup Buzurcimihr'i alup taʿcīlile Merv'den (5) Medāyin yolın ṭutup gitdi. Yolda Buzurcimihrile şāhuŋ ʿaẓametinden ve şevketinden ve tācından ve taḫtından (6) söyleşüp giderlerdi. Yėmek vaḳtinde bir ṣu kenārına, bir aġaç gölgesinde ḳondılar. Ol arada yėdiler içdiler (7) ve bir pāre yatup diŋlendilerdi. Buzurcimihr'üŋ ol gölgede uyḫusı geldi. Yüzüni bir nesneyile örtdi, uyḫuya (8) vardı. Serv-āzād'uŋ teşvīşinden gözine uyḫu gelmedi. Bu oġlancuġı tīzcek bulup gine döndügini ve ol düşüŋ (9) taʿbīri anuŋ elinden gele mi gelmeye mi dėyüp endīşe ėdüp yaturdı. Nā-gāh baḳdı gördi ki ol mīşeden (10) bir büyük ḳara yılan çıḳdı, gelüp Buzurcimihr'üŋ örtüsini çekdi. Anı başdan ayaġa degin yiledi ve yüzini (11) sürdi tā Buzurcimihr uyanmaġa başlayınca ol yılan eyle ėtdi. Hemān ki Buzurcimihr uyanmaġa yaḳın oldı (12) yılan anuŋ ḳatından gidüp ol aġaca çıḳdı, budaḳları arasında belürsüz oldı. Serv-āzād bu ḥāli (13) görüp ḥayrān ḳaldı. Göŋlinde eytdi: "Bu oġlan be-ġāyet ulu ve saʿādetlü olacaḳdur." Pes ol (14) aradan ḳalḳup yola düşdiler. Āḫir Medāyin'e ėrişdiler Serv-āzād şād u ḫandān oldı. Buzurcimihri alup evine getürdi. (15) Kendüsi segirdüp şāhuŋ ḳatına geldi. Eytdi: "Ėy şāh-ı ʿādil sen uyḫuda iken devletüŋ ve baḫtuŋ uyanuḳdur. (16) Ėy şehriyār, ol düşüŋ taʿbīrin bilür ādem isteyü şehirlere ve köylere arayuraḳ Merv şehrine vardum. Andan bir (17) muʿallim ḳatında bir oġlancuḳ buldum. Uş ḥażretine getürdüm." dėdi. Buzurcimihr'üŋ aġzından ėşütdügi gibi sözi (18) ve ol yılanuŋ ḥikāyetini söyledi. Şāh ėşidüpʿacebe ḳaldı ve "Ol oġlancuġı getür." dėdi. Pes Serv-āzād Buzurcimihr'üŋ ḳatına (19) geldi, eytdi: "Oġlum ṭur yuḳaru, seni yėdi iḳlīm sulṭānı Nūşīnrevān-ı ʿādil ister." dėdi.

---

386 B. nüshasından tamamlanmıştır.

Buzurcimihr eytdi: (20) “Benüm hīç şāhıla işüm yoḳdur. Eger şehriyāruŋ benümle işi ola baŋa evvel ışmarlaya andan ṣoŋra ḳatına varam.” dėdi. (21) Serv-āzād bu sözi ėşidicek sürüp şāhuŋ ḳatına geldi. Buzurcimihr’üŋ ḫaberin söyledi. Şāh eytdi: “Ėy eyü (22) ḫūlu server, ol oğlancuğuŋ bir murādı vardur ki bunuŋ gibi söz söyler. Yüri var ṣor gör ki bu sözden murādı (23) nedür. Ḫāṭırı ne dilerse yėrine getürelüm.” dėdi. Serv-āzād gine Buzurcimihr’üŋ ḳatına geldi. Eytdi: “Ėy oğlum rāzuŋı aç, (24) maḳṣūduŋ nedür söyle ki şehriyār eytdi: ‘Benden her ne dilerse aŋa vėreyin.’ dėdi.” Pes Buzurcimihr-i ʿāḳıl eytdi: “Ėy saʿādet (25) ehli, ben gizlü rāzumı saŋa āşikāre ḳılayın. Bilgil ėy kerem ehli kişi ki Merv’de bir nām-dār varıdı be-ġāyet devletlü yigit

(208a) (1) idi. Adına baḫt-gān dėrlerdi. Her kişi anuŋ keremin ve eyligin söylerdi. Fāżıl dāniş-mend idi ve üstād-ı zamāndı. ʿİlm-i nücūmda (2) be-ġāyet kāmildi ve her dürlü fende naẓīri yoġıdı. Ol ʿāḳıl kişi benüm atamdı. Bir gėce düşinde şöyle görür ki bir yėrde (3) ḳırḳ Ḫüsrevānī küp durur. Her birinüŋ içi ṣuyıla ṭopṭolu, kendü ṣusız, yüregi yanġun ol küplerüŋ ḳatına varur ki anlaruŋ (4) ṣuyından içe. Her ḳanḳısına ki el ṣuna içindeki ṣu andan ḳaçar, hīç birinden bir içim ṣu içemez. Ol bu ḥāle tasalanup ṭururken ḳar (5) ṣusında şāh ḫalḳından bir kişi görür, ṣorar anuŋ ḳatına gelür ki ol ḥāli aŋa söyleye ve ol küplerüŋ ṣuyından şikāyet (6) eyleye ve andan dād isteye. Aŋa gelürken uyḫusından uyanugelür. Çün ol gėce geçer, ėrtesi ṣabāḥ ṭuru gelür, kitāba naẓar ḳılur. (7) Görse kitābda şöyle yazılmış ki: “Düşde ṣu, māla ve gevhere delālet ėder.” Ol küplerüŋ ṣuyından içmedügine göŋli be-ġāyet perīşān (8) olur. Andan reml taḫtasını öŋine getürüp reml urur ki kendünüŋ ṭāliʿin göre, başına ḫayr u şer ne olacaḳdur bile. İttifāḳ (9) ṭāliʿini be-ġāyet şūm görür. Şöyle görür ki yaḳın zamānda nāgehānī bir belāya uġrayacaḳdur. Ol belādan cānı ḫalāṣ bulmaya (10) caḳdur. Bu ḥāli göricek melāleti daḫı ziyāde olur. Ol melūlile anamuŋ ḳatına gelür. Bu ḥikāyeti aŋa söyler. Ḳırḳ gün tamām (11) evden ṭaşra ayaḳ başmaz ve hīç bir yėre çıḳmaz tā ki ol belādan emīn ola. Ol demde ben anamuŋ ḳarnındayımışum. Çünki ḳırḳ gün (12) geçer, atam şöyle taṣavvur ėder ki ol belā günleri geçdi ve ol ḳażādan ḫalāṣ buldı. Ḳırḳ birinci gün evden ṭaşra (13) çıḳar. Bir ṣaḥrāya gelür. Bir zamān ol ṣaḥrāda gider, āḫir yorılur. Yüriyerek bir ḳuyunuŋ ḳatına gelür ki ol ḳuyu ḳatında bir pāre ārām (14) eyleye. Andan ol ḳuyunuŋ içine naẓar ḳılur. Fikr bu ki ol ḳuyudan bir pāre ṣovuḳ ṣu içe. Nā-gāh ol ḳuyudan ḳula (15) ġına bir ḫaber ėrişür ki: “Ėy hüner ehli dāniş-mend kişi, bu ḳuyunuŋ içinde bir genc vardur ki anuŋ gibi genci kimse (16) görmiş degildür. Ol gencüŋ kilīdi baḫt-gāndur.” Çün baḫt-gān bu sözi ėşidür revān ḳuyu içine iner. Her (17) yaŋadan naẓar ṣalar, hīç ol gencden nişān görmez.

Gine ṭaşra çıḳar. Çıḳınca gine āvāz ėşidür: "Ėy kişi, bu aradan (18) gėçme ki bunuŋ gibi genc yoḳdur." Atam ikileyin iner yine hīç nesne görmez. ʿĀciz olur, yine ṭaşra çıḳar. Üçüncide ol āvāzı (19) yine ėşidicek eydür: "Bu sözi tehī sözi degildür. Bunu oŋat aramaḳ gerekdür." Eve gelür bir balta alur. Evvel ḳuyuya sürer. (20) Gelür altun gümiş ṭamaʿyıla ol ḳuyuya iner. Ḳuyunuŋ dīvārını bir ḳaç ḳazınca ittifāḳ bir demürden ḳapu görür. Baẖt-gān ol (21) ḳapuya naẓar ḳılur. Hemān ki ol ḳapuya el urur revān ḳapu açılur. Ṣanki baẖt-gānuŋ eli ol ḳapunuŋ kilīdi idi. (22) Çünki baẖt-gān ol ḳapudan içerü gėrür görse bir yüce köşk kirecile yapılmış, muḥkem. İçi bir ulu meydāna beŋzer. (23) Ve ol ḳaṣruŋ içinde iki şeddādī ṣuffe bağlanmış ve ol ṣuffeler üzerinde ve köşküŋ içinde altun gümiş (24) şol ḳadar dökülmiş ki ḥisābını Allāh'dan ġayrı kimse bilmez. Ve ḳırḳ Ḫüsrevānī küp ḳonmış her birinüŋ içi (25) laʿllerle ve gevherlerle ve incülerle ṭolmış. Baẖt-gān bir zamān anları teferrüc eyledi. Kendüzine eydür: "Bu resme

(208b) (1) genc hīç kimse görmiş degüldir. Şimdi benüm ne bir oğlum var ve ne ḳardaşum var ne ẖod atam var yaluŋuz bir kişiyem. Bunca mālı (2) neylerem?" dėr. Ol demde şāh Kisrā daẖı Merv'deyimiş. Sürer şāhuŋ dergāhına gelür ki bu ḥāli şāha bildüre. (3) Evvel şāhuŋ muḳarreblerinden bir kişi ister ki bu ḥāli anuŋla ṭanışa andan şāha ʿarż eyleye. Meger ol bir ʿā (4) ḳıl kişi varıdı ki adına Arġūş dėrlerdi. Ulu kişiydi. Baẖt-gānıla anuŋ arasında dostlıḳ ve birlik varıdı. (5) Şāh ḳapusında gözi ol kişiye ṭuş olur bu ḥikāyeti aŋa söyler. Ḳuyunuŋ ḥālini ve ol ėşitdügi (6) sözleri ve ol gencin evṣāfını aŋa bildürdi. Çünki Arġūş baẖt-gāndan bu sözi ėşidür, diŋle imdi ki ne (7) vechile cevāb vėrür? Baẖt-gāna eydür: "Olmasun ki uludan ve kiçiden kimse bu sırra vāḳıf ola ve senüŋ genc (8) ẖāne bulduġuŋ kimse bile. Sen anı baŋa göster, ben ḳaydını görürem ve işini başaruram. Çünki buncılayın genc (9) elümüze gire ġamdan ve ġuṣṣadan ḳurtılavuz. Bu fānī dünyede bir ḳaç gün ẕevḳ ėdevüz. Şimdiden ṣoŋra ʿömrümüzi (10) şādlıġıla gėçürevüz. Bir kişinüŋ māla eli ėrişe ol cemīʿ ʿömrüni şādlıġıla ve göŋül murādıyla gėçürür." dėdi. (11) Bu sözi çünki bu resme ṭanışdılar, bunuŋ üzerine muḥkem and içdiler ki ol iki nām-dār birbirinden ziyāde nesneye (12) ṭamaʿ ėtmeyeler ve bu rāzı hīç kimseye dėmeyeler. Andan ṣoŋra ikisi bile sürüp ol genc-ẖāneye gelürler. Hemān ki (13) Arġūş ol altun ve gümişi ve ol laʿlile yāḳūt ve dürr-i yetīmlere naẓar ṣalup göricek göŋli ve gözi ḥırṣ ve ṭamaʿyıla (14) ṭolar. Ḫışmıla atamuŋ ḳatına gelür. İki elin muḥkem ṭutup götürür. Yėre çalar ve gögsinüŋ üstine oturur. Atam ol işi (15) göricek yalvarur andan āmān diler. Eydür: "Ėy yavuz ṭamarlu, dīv aṣıllu, niçün benüm cānuma ḳıyarsın? Ben saŋa ne bī-vefālıḳ (16) ėtdüm ki sen baŋa bu resme cefālar ėdersin? Maḳṣūduŋ

mālısa Taŋrı ṭanuḳ olsun ki ben bu gencden hīç (17) nesne istemeyem, küllīsi senüŋ olsun. Tek baŋa cānumı bağışla.” dėr. Bu vechile çoḳ yalvarur ve tażarruʿlar ėder. Hīç (18) fāyide ėtmez. Āḫir ḫançer çıḳarur başını keser ol ḳuyunuŋ içinde gevdesini gömer. Ol māluŋ cemīʿsini alur. Şimdiki ḥālde (19) ol kişi şehriyāra Vezīr olmışdur. Benüm şikāyetüm andandur. Eger şāh ol ḳanlumı baŋa vėre, ol vaḳt bu düşüŋ taʿbīrini (20) aŋa söyleyem. Yoḫsa ḳıyāmet güninde Taŋrı ḳatında şehriyārdan şikāyet eyleyem ki ol maẓlūmlaruŋ yardımcısıdur, (21) anuŋ ḥükmi dükeli ḥükmlerden yuḳarudur. Ḳulıla şāh anuŋ ḳatında ber-ā-berdür. Taŋrı teʿālā ẓālimleri sevmez (22) maẓlūmlaruŋ ḥaḳḳını alıvėrür.” dėdi. Çün Serv-āzād Buzurcimihr’den bu sözi ėşitdi ġuṣṣadan yüregi ḳopdı. (23) Ṭurup Nūşīnrevān’uŋ ḳatına geldi. Buzurcimihr’üŋ ḥikāyetini söyledi. Şāh Serv-āzād’a eytdi: “Ėy (24) nām-dār tīz anuŋ ḳatına var. Luṭfıla söyle, eyt ki: “Evvel ḳatumuza gelsün, anı görelüm ve hem düşümüzün cevābını (25) andan ėşidelüm. Andan ṣoŋra ne isterise yėrine getürelüm.” dėdi. Serv-āzād yėl gibi Buzurcimih’rüŋ ḳatına geldi.

(209a) (1) Şāhdan ne ėşitdiyise söyledi. Buzurcimihr eytdi: “Var şāha eyt ki: ‘Ėy saʿādetlü şāh, bir kişi ki ḳapuŋa dād (2) isteyü gele şāh anı bu vechile mi gözedür ve ḥaḳḳı bu vechile mi yėrine ḳor? Maẓlūmlaruŋ ḥaḳḳını alıvėrmekde eglenmek (3) şāh ḳatında revā mıdur? Bu nesne şāhuŋ lāyıḳı mıdur? Eger şāh bu resme düş gördiyse ki bunca ulular anuŋ taʿbīr (4) inde ʿāciz ḳalmışlardur evvel benüm gūcümi dād eylesün. Andan düşine cevāb istesün. Allāh ḥaḳḳıçun ve babam cānıçun (5) ve daḫı şāhuŋ ayaġı ṭopraġı ḥaḳḳıçun ki tā Arġūş’ı eyer, uyan urup at yėrine baŋa göndermeye tā ben anuŋ üstine (6) binüp şāh ḳatına varup anı şāh ḳatında depeleyem ben hergiz şāhuŋ ḳatına varmayam ve bu düşinüŋ taʿbīrini söylemeyem.” (7) dėdi. Çünki şehriyār andan bu sözi ėşitdi, buyurdı şehirde ne ḳadar ulular varısa beglerden ve daḫı pehle (8) vānlardan ve dāniş-mendlerden ve ʿāḳıllardan cemīʿsi şāhuŋ dergāhına ḥāżır oldılar. Andan dükelisi bu ḥāli bildiler. (9) Andan şāh buyurdı Arġūş’ı dutuban ḫorlıġıla getürdiler. Şāh ḳatına gelicek her kişi anuŋ yüzine tükürdi ve aŋa (10) laʿnet ḳıldı. Çünki şāh ḳatına yaḳın geldi, şāh bu ḥikāyeti andan ṣordı. Gerçi evvel inkār eyledi ve çoḳ (11) yalan söyledi. Eved ṣoŋ ucı nā-çār oluban iḳrār eyledi ve ne ḳıldıysa ṭoġrusın dėdi. Çünki şāh ḳatında (12) günāhı ẓāhir oldı, buyurdı ki Buzurcimihr ne vechile dilediyse anı anuŋ ḳatına iledeler. Maḳṣūdı ne ise (13) ol vefāsuz cānını ėde tā ki Ḥaḳ müstaḥaḳına dege. Pes şāh ḳatından çıḳarup eyer ve uyan urup Buzur (14) cimihrüŋ ḳatına getürdiler. Buzurcimihr’üŋ ḫāṭırı ḫoş olup Arġūş’uŋ üstine ata biner gibi bindi ve şāh ḳatına (15) geldi ve şāh ḳatında anı zārīlıġıla helāk ḳıldı. Bu dünyā-yı pīrüŋ ʿādeti böyledür ki her

kimi ki besler āḫir (16) anı helāk eyler. Baḫtlu oldur ki dünyāya ḥarīṣ olup aŋa göŋül bağlamaya. Andan Buzurcimihr şāhuŋ ḳatına (17) geldi. Şāha duʿā ve āferīn ḳıldı. Şāh Kisrā, Buzurcimihr'i ḳatına oḳudı ve ol gördügi düşi söyledi. (18) Buzurcimihr Nūşīnrevān'dan ol sözi ėşidicek ʿaḳlını devşürdi ve ağzını açdı, eytdi: "Ėy şāh-ı cihān (19) eyle gerekdür ki sarāyı ḫalvet ėdesin. Andan cāriyelerüŋ ve ḫātūnlaruŋ aralayasın ki anlaruŋ arasında (20) bir yigit vardur ki kendüyi ʿavrat ṣūretine ḳoyup ḫātūnlaruŋ sarāyında gizlenmişdür. Ol sarāyı (21) ḫalvet eyle. Bu sözi kimse ṭuymasun. Andan ne ḳadar ḫātūn varısa buyur, küllīsi öŋünden gėçsün. Anlara ṣor ki (22) ol nā-merd ne vechile senüŋ gibi arslanuŋ döşegine ḳaṣd ėtmişdür. Andan ṣoŋra sarāy ḳapusını (23) berkit. Bī-gāneyi içerüde ḳoma. Senüŋ göŋlüŋ ṣāfī olup Allāh'a ṭoğru olduğuŋçun bu sırrı Ḥaḳ teʿālā saŋa göster (24) mişdür." dėdi. Pes şāh sarāyı ḫalvet eyledi. Andan ḫādimleri buyurdı ki: "Tīz yürüŋ ne ḳadar ʿavrat varısa (25) getürüŋ, öŋümden gėçsün." dėdi. Pes Nūşīnrevān'uŋ ol sarāyda serv boylu semen ḳoḫulu ḫātūnları

(209b) (1) nāz u ḥayāyıla küllīsi öŋinden geçdiler. Hīç anlaruŋ arasında Buzurcimihr dėdiginleyin kimse görmedi. Bulunmayacaḳ Nuşīn (2) revān ḫışm eyledi. Diledi ki Buzurcimihr'i helāk ėde. Buzurcimihr eytdi: "Ėy şehriyār, benüm sözüm gerçekdür ve düşüŋ (3) bundan artuḳ taʿbīri yoḳdur. Revā degildür ki senüŋ ḫātūnlaruŋ arasında yād oğlan ṭura. Ėy şāh, eger bu düşi (4) gerçek gördüŋise bunuŋ bundan ġayrı taʿbīri yoḳdur. Tekrār gine anları bir bir öŋinden gėçür ve her birine oŋat (5) naẓar eyle. Hem eyt ki 'ḳatıraḳ yürisünler ve hem gözlerini açsunlar, dėdi. Çünki ʿavratlar şāh öŋinden bu kerre daḫı (6) geçdiler. geçerken nā-gāh ortalarından bir serv boylu şāh ṣūretlü oğlan çıḳa geldi. Gevdesi sögüt yaprağı (7) gibi ditrerdi ve ṭatlu cānından ümīd kesmişidi. Ol oğlan ṭurduğı ḥücrede yėtmiş cāriye ṭururdı ki her biri (8) bir serv-āzāda beŋzerdi. Anlaruŋ içinde bir ulu emīr-i ḥāc ḳızı varıdı. Boyı serve beŋzerdi. Ol semen ṣıfatlu müşg (9) ḳoḫulu oğlan, anası evinde iken ol ḳızıla sevişürdi. Ḳız anı sevdüginden bir cāriye ṣūretine ḳomışdı. (10) Her ḳanda olsa ol oğlanı ḳatından gidermezdi. Çün ḫātūnlar arasından bu vechile yigit ẓāhir (11) oldı. Kisrā ol işe müteḥayyir ḳaldı ve ol ḫātūna eytdi: "Ėy ḫāyin, bu ne kişidür *ki*[387] senüŋ ḳatuŋda olur? (12) Buncılayın yigit benüm ḫādimlerüm ve ḫātūnlarum arasında neyler?" dėdi. Ḳız eytdi: "Ėy şehriyār bu yigit benüm kiçi ḳardaşumdur. (13) Biz bunuŋıla ata bir ḳardaşuz. Sevdügümden evümüzden gitdügüm vaḳt bile aldum, gitdüm. Şāhdan utanduğından yüzini

---

[387] B. nüshasından tamamlanmıştır.

(14) örtmişdür ve kendüyi ʿavratlar ṣūretine ḳomışdur. Eger ayruḳ bahāneŋ yoġısa bundan baŋa yatlulıḳ gelmez (15) ve bizüm saŋa ḫāyinlıġumuz yoḳdur.” dėdi. Şāh ḳızdan bu sözi ėşidicek ḳaḳıyup ḫışm ėtdi. Bildi ki yalandur. Bir cellāda (16) buyurdı ikisini bile Nūşīnrevān’uŋ perdesi ardında boġazladılar tā ki bir daḫı kimse ancılayın günāh (17) ḳılmaya. Andan Buzurcimihr’e bedrelerle altun vėrdi, ḫāṣ atlarla ve aġır ḫilʿatlarla ḫāṭırın şād ḳıldı. Ve anuŋ hünerine (18) ve bu taʿbīrde kemāline ʿacebe ḳaldı. Buyurdı anuŋ adını dīvānda dükeli vezīrler adınuŋ üzerine yazdılar. (19) Şāh anı cemīʿ vezīrlerine baş eyledi. Andan ṣoŋra Buzurcimihr’üŋ vardugınca ṭāliʿi saʿd oldı. Rūzigār (20) anuŋ devletine yüz ṭutdı. Gün günden şāh ḳatında mertebesi ziyāde oldı ve her ne ki dėrse rāst geldi. Şāh (21) aŋa şol ḳadar muḥabbet ḳıldı ki hīç bir sāʿat ḳatından gidermezdi ve anuŋ sözinden ġayrı iş ėtmezdi. Nūşīnrevān (22) -ı ʿādilüŋ göŋlüdādıla ṭolmışdı. ʿĀlimleri ġāyetde sevici idi. Ve her dürlü fende ne ḳadar üstādlar ve kāmiller varısa (23) cemīʿsi ḳatında ḥāżır idi. Yėtmiş ulu dāniş-mendi varıdı ki gėce ve gündüz şāh ḳatından eksik olmazlardı. Her gāh ki (24) ṣoḥbetden ve şikārdan fāriġ olsa ve ḫalḳuŋ maṣlaḥatını tamām ḳılsa ṣoḥbeti ol dāniş-mendlerle olurdı. Her birisine dürlü (25) dürlü nesneler söyletdürür idi ve her birisinden dürlü nesneler ögrenürdi. Şol dem ki Buzurcimihr şāh ḳatına tāze

(210a) (1) gelmişidi. ʿAḳlda ve firāsetde ve ʿilm-i nücūmda ve ṭıbda ve ḥikmetde ve her dürlü ʿilmde cemīʿ ḥakīmlerden ve küllī feylesūflar (2) dan yėg çıḳdı. Her ne tedbīr ėtdiyse rāst geldi. Cemīʿ hünerde kimse aŋa ḥarīf olmadı. Meger bir gün şāh (3) Nūşīnrevān buyurdı ki bir ulu ḳonuḳluḳ ḳıldılar. Ne ḳadar fāżıl dāniş-mendler ve söz ehli kişiler varısa cemīʿsi (4) ol meclisde ḥāżır olalar. Pes şāh emrile küllīsi anda geldiler. Her birine mertebesince bir yėr gösterdi. Çünki ṭaʿām (5) yėndi ve götürüldi, andan şāh buyurdı meclisi ārāste ḳılup ʿişrete başladılar. Bir zamān ki ṣoḥbet germ oldı (6) ve şāhuŋ ḫāṭırı şėn oldı. Şāh baş götürüp ol oturan dāniş-mendlere eytdi: “Dėŋ her biriŋüz ne (7) bilürseŋüz söyleŋ ve ne hünerüŋüz varısa āşikāre eyleŋ, baŋa naṣīḥatlar ḳıluŋ?” dėdi. Pes ol dāniş-mendler şāhdan (8) bu vechile söz ėşidicek her birisi bildüklerince şāha bir söz söyledi ve naṣīḥatlar eyledi. Şāh anlaruŋ (9) sözüni ḫoş vechile diŋledi ve her birine taḥsīn ḳıldı. **نصايح بزرجمهربمجلس اول بنرد نوشين روان** (10) Çünkü Buzurcimihr ol dāniş-mendlerüŋ sözlerini ve şāhuŋ ʿilme raġbetini ve ḥırṣını gördi (11) ayaġ üzerine ṭurup evvel şāha āferīn ḳıldı, andan eytdi ki: “Ėy ṭoġru ve iʿtiḳādlu ʿadl ėdici şehriyār, felek (12) senüŋ tācuŋdan rūşen olsun. Yėryüzi ʿadlüŋile gülşen olsun ve dükeli şāhlar senüŋ ḳapuŋda ḳul (13) olsunlar. Eger buyurursaŋ ben daḫı ḥażretüŋe bir ḳaç söz dėyeyin. Gerçi ser-māyem azdur ve ʿilm cihetinden mertebem (15) yüce degildür.

Hünerde fażlum ve kemālüm yoġısa daḫı çünki pādişāhuŋ ḫiẕmetindeyem. Bunca her biri şāha bir yol (16) gösterdiler ve ḫoş naṣīḥatlar ėtdiler. Küstāḫlıḳ olmazsa şāh ḳatında ben daḫı bildügüm ḳadar söyleyeyin." (17) dėdi. Buzurcimihr bu sözi dėyecek şāh anuŋ yüzine baḳdı, eytdi: "ʿİlmüŋi ve hünerini niçün gizlersin? (18) Dė, söyle, ėşidelüm." dėdi. Pes ḫˇāce Buzurcimihr daḫı oğlaniken söz taḫtında pādişāhlıḳ gösterdi. Meclis (19) içi anuŋ şīrīn sözlerinden nūrıla ṭoldı ve ol ḫūb naṣīḥatları meclis ehlinüŋ göŋlinde yėr eyledi. (20) Evvel ki Ḥaḳ teʿālā'yı medḥ ėtdi. Andan eytdi: "ʿAḳl nūrıla şol kişinüŋ cānı rūşen olur ki sözi (21) az söyleye velī ol sözden çoḳ dürlü maʿnā aŋlana. Anuŋ ki ṭabīʿatında tīzlik ola sözi çoḳ söyler ve bir nesneyi (22) gėç fehm eyler. Ve şunuŋ ki bī-fāyide sözleri çoḳ ola, ol ḫalḳ ḳatında ḫor olur. Gerekdür ki kişi hüner ögrenmege (23) cehd eyleye. Ululuġıçun ġuṣṣa yėmeye. Bu dünyā bir ʿāriyetī evdür. Kimse bunda muḳīm olur degildür. Ṭoġrulıḳdan kişi (24) dāyimā şād olur. Egri kişiler ḫorlıḳdan perīşānlıḳdan ḳurtulmaz. Her kişi ki göŋül hevāsına ḳul (24) olmışdur ve ḫāṭırı diledügine uymışdur velī her birinüŋ bir dürlü murādı vardur ki ve bir dürlü ḫūyı (25) vardur. Cihān ehlinüŋ ṭabīʿatı birbirine muḫālifdür. Saŋa gerekdür ki her kişinüŋ mizācın bilesin ve aŋa

(210b) (1) münāsib iş ḳılasın. Ṭoġruluġuŋ başı Allāh'ı bilmekdür ve andan ḳorḳmaḳdur. Her kişi ki ki işinde kāhil olmaya ve bugün (2) olacaḳ işi ėrteye ḳomaya. Ol kişi maḳṣūdına tīz yėtişür. ʿĀḳıllaruŋ ve göŋli pāk kişilerüŋ gerçi tenleri bu cihānda (3) dur velī cānları ve göŋülleri ol cihāndadur. Ve daḫı kişi olmaduḳ nesnenüŋ ġuṣṣasın yėmek, göŋlini yoḳ yėre rence ve (4) miḥnete bıraḳmaḳdur. Şol kimsenüŋ ki ḳuvveti ve ʿizzeti ola ol her işde ṭoġru olur, egrilik ve yalancılıḳ ʿācizlıḳdan (5) ve süstlikden gelür. Bir kişinüŋ ki bilüsi olmaya epsem olmaḳdan yėg nesne yoḳdur. Şol kişi ki kendü ḫūyına (6) ḫoşnūd ola kendü bildügi kendüye ḫoş gele anuŋ ʿaḳıldan naṣībi azdur. Cāhil kişinüŋ dostlıġından ʿāḳıllaruŋ (7) düşmenligi yėgdür. Ol kişi ki Allāh vėrdügine rāżī ola, baydur ve cihānuŋ ġamından āzāddur. Eger ʿilmde ve hünerde (8) artayın dėrseŋ sözi ehlinden ėşit ve bilür kişilerle muṣāḥibet ėt. İnṣāfı elden ḳoma. Bir nesnede (9) bildügüm işleyeyin dėme. ʿĀḳıl oldur ki sözi yėrinde söyleye ve çoḳ söylemeye. Ḳaçan ki elüŋde māl ola ve altuna ve (10) gümişe gücüŋ yėte, ʿāḳılāne depren. İŋen ḫasīs olma ve iŋen daḫı bulduġun isrāf ḳılma. Miyāne dirlik iḫtiyār eyle ki (11) ḥāline münāsibce dirilenler peşīmānlıḳ yüzini görmez. Bir kişi ki kendü nefsine ʿadl ėde ve nefsini ʿadl ėde ve nefsini kendü (12) ḥükminde ḳıla ol kişi cemīʿ düşmenlerine ġālib olmış gibidür. Ol söz ki fāyidesi olmaya, söylemegil. Olmayacaḳ (13) nesne içün teşvīşlenmegil. Şunuŋ ki ʿaḳlı ola ʿilmi ve ululıġı artduḳça anuŋ miskīnligi ve ādemīligi artar.

Şol kimse (14) ki her işi Allāh'dan bile ol Allāh'a çoḳ ʿibādet ḳılur ve şeyṭānı gönŋline ġālib eylemez. Ėtmeyecek işlerden ṣaḳınur, incitmeyecek (15) kimseyi incitmez. Gerekdür ki her nesnede teveccühümüz Allāh'a ola ve ḳorḳumuz Allāh'dan ola ki ʿālimleri yaradan oldur ve dükeli (16) nesneye rızḳı ol vėrür." dėdi. Buzurcimihr'üŋ ḫūb sözlerinden oturan ḥakīmlerüŋ beŋzi tāze güle döndi. (17) Ol meclisdekiler Buzurcimihr'üŋ sözine ʿacebe ḳaldılar ki bir kişi oğlanlığı ḥālinde böyle zīrek ola ve bu ḳadar u (18) lulıḳ bula. Nūşīnrevān daḫı anuŋ sözlerine ḥayrān ḳaldı. Buyurdı ki anuŋ adını her defterüŋ evvelinde yazalar ve anuŋ (19) sözinden ṭaşra iş ėtmeyeler. Pes cihān içinde Buzurcimihr'üŋ baḫtı gökdeki güneş gibi nūrlandı. Cemīʿ ʿālemde anuŋ fażl (20) u kemāli şöhret buldı. Çünki Buzurcimihr sözini tamām ḳıldı ol ḥakīmler aŋa āferīn ve taḥsīn ėtdiler. Meclis āḫir (21) ėdüp şāh ḳatından çıḳup gitdiler. Andan Buzurcimihr şāh ḳatında ėtdügi naṣīḥatlardan nesne ṣordılar. Buzurcimihr (22) eytdi: ʿĀdil şāhlar şöyle gerekdür ki naṣīḥatdan baş çekmeyeler ve kendüleri teşvīşe vėrmeyeler ve ḫalḳuŋ meṣā (23) liḥinden emīn olmayalar ki raʿiyyet bir sürü ḳoyun gibidür pādişāhlar anuŋ çūbānı gibidür. Ve daḫı pādişāhlar feleke beŋzer, (24) raʿiyyet yėryüzine beŋzer. Şāhuŋ buyruġından gėçmek olmaz ve anlaruŋ ʿahdinden baş çekmek olmaz. Gerekdür ki anlaruŋ (25) şād olduġına şād olavuz, hünerlerini yėryüzinde āşikāre ḳılavuz ve daḫı rāzlarını ṣaḳlayavuz. Her vechile emirlerine muṭīʿ olup

(211a) (1) sözlerine ḫilāf ėtmeyevüz ve ʿaḳlına ve tedbīrine taḥsīn ḳılavuz ki cemīʿ eylükler ve yavuzlıḳlar küllīsi şāhdandur. ʿĀlemüŋ (2) niẓām bulduġı ve niçe kişiler ulu mertebelere yėtişdügi anuŋ sebebiyledür. Ki anlar yėryüzinde Ḥaḳ teʿālā'nuŋ gölgesidür. (3) ʿAḳlı olan anlaruŋ şād olduġın ister. İstemeyen dīvler ve şeyṭānlardur ki anlaruŋ maḳṣūdı ʿālemi fitneye bıraḳmaḳdur." dėdi. (4) Çünki Buzurcimihr'den bu sözi ėşitdiler her biri aŋa āferīn ḳıluban maḳāmlu maḳāmına gitdiler. **نصايح بزرجمهر بمجلس دوم** (5) Daḫı bir hafta yine Nūşīnrevān-ı ʿādil ol dāniş-mendleri gine daʿvet eyledi. Şol ki ol meclise lāyıḳdur ḫāṣ kişilerdi (6) cümlesi şāh ḳatına ḥāżır oldılar. Buzurcimihr daḫı ol ʿaḳl issi ḥakīmlerile taḫta yaḳın yėrde oturdılar. Ol ḥakīmler gördiler ki şāh (7) uŋ Buzurcimihr'e ġāyetde ʿitibārı vardur. Küllīsi bir yaŋa oldılar, cemīʿsi Buzurcimihr'e yüz ṭutdılar. Ortalarında bir ulu ḥakīm varıdı, (8) ʿaḳl issi ve hüner ehli ʿālim kişiydi. Ol kişi baş ḳaldurup şāh öŋinde Buzurcimihr'e ḳażā ve ḳaderden su'āl ėtdi. Eytdi ki: (9) "Bu kitābuŋ āḫiri ne olacaḳdur? Taḳdīrde olmayan nesneyi bir kişi cehdile ele getüre mi? Yoḫsa ḥāl ne olacaḳdur?" dėdi. (10) Buzurcimihr eytdi: "Nice hüner issi kişileri görürsin, gėce ve gündüz ṭurmayup dürişür. Rızḳıçun ḳatı cehd ėder. Gine (11) göresin ki aç müflis, bir ḥabbesi yoḳ. Ve niçe hünersizleri görürsin ki devlet taḫtınuŋ

üzerinde ġaflet uyḫusına (12) yatmışdur. Böyleyiken daḫı mālınuŋ ḥisābı yoḳ, ʿālemden fāriġ. Gėce vü gündüz ʿişret ėder. Ḳażā ve ḳaderüŋ resmi budur. Rü (13) zigārı Ḥaḳ teʿālā bu vechile yaratmışdur. Şol ki ezelde muḳadder olmaya, cehdile ele getürmek mümkin olmaya." dėdi. Çünki (14) Buzurcimihr aŋa bu vechile cevāb vėrdi ol ḥakīmlerüŋ birisi daḫı su'āl ėtdi. Eytdi: "Ne nesnedür ol ki anı ėtmek ġāyetde (15) eyü, ḫayrlu ola? Ve daḫı dünyāda eylük ve devletlülik nenüŋ gibi kişiye lāyıḳdur?" dėdi. Buzurcimihr eytdi: "Kişiye ḫayrlu o (16) lan eylükdür ve her kişiye keremi doḳunmaḳdur ve kendüye lāyıḳ iş ėtmekdür ve her nesneyi yėrince münāsib işlemekdür ve bir işde (17) ivmemekdür ve alçaḳlıḳ ve tevāżuʿ yolın dutmaḳdur ve tekebbürlik ėtmemekdür ve ėtdügi eylükden ʿivaż ummamaḳdur ve ḫalḳa (18) ḫayr ṣanmaḳdur ve ḫayrlu kişilere yoldaş olmaḳdur. Bu işleri ėden kişi cihānda devlete ve eylige lāyıḳdur." dėdi. Bir ḥakīm (19) daḫı eytdi: "ʿĀḳıl kişilere ne nesne hünerdür?" Buzurcimihr eytdi: "Hüner oldur ki kişi kendü ʿaybın göre ve kimsenüŋ (20) ʿaybın gözetmeye dīninden ve ṭarīḳinden tecāvüz ėtmeye." dėdi. Birisi daḫı eytdi: "Kişiye niçe dirlik gerekdür ki andan (21) zaḥmet az ola ve rāḥat çoġ ola?" Buzurcimihr eytdi: "Şöyle gerekdür ki ʿaḳlı olan kişi ṣabr ėdici ve götürüci ola. (22) Neden gerekse ġuṣṣalanmaya. Almaḳda ve vėrmekde ṭoġru ola. Yalancılıḳ ve egrilik ėtmeye. Ve bir kişi anuŋ ḥaḳḳında günāh işlese (23) intiḳām ėtmege gūci yėterken bagışlaya." dėdi. Birisi daḫı ṣordı ki: "Ḫalḳ içinde nāmūsın ṣaḳlayan ne kişidür?" Buzurcimihr (24) eytdi: "Oldur ki ṭaʿām-kār olmaya ve işinde süst deprenmeye." Birisi daḫı eytdi: "Ol ne kişidür ki baḫşiş ėtmekden (25) ve eyü ḫūlıḳdan iki cihānda daḫı saʿādet bula?" Buzurcimihr eytdi: "Oldur ki vėrdügi nesneyiçün minnet eylemeye

(211b) (1) ve andan ʿivaż ummaya. Kişi ėtdügi eylükden ʿivaż ummaḳ maʿinde hemān bāzirgānlıḳ eylemekdür." dėdi. Birisi daḫı ṣordı ki: (2) "Ol nedür ki kişiye ḫūblıḳ vėre ve anı dükeli ḫalḳuŋ ḳatında sevgülü ḳıla?" Buzurcimihr eytdi: "Ol kişi ki ėtdügi ʿaṭāyı ve ḫayrı yėrine (3) ėde ve her nesneyi maḥline ṣarf eyleye, ol cemīʿ ʿālemüŋ göŋlinde maḥbūb olur. Lāyıḳ olmayan kişi eger müşg üstine daḫı otursa andan (4) eyü ḳoḫu gelmez ve dikenden gül ḥāṣıl olmaz." dėdi. Birisi eytdi: "İşbu ʿāriyetī evde ʿāḳıl zaḥmetsiz ve rencsüz olmaz. Ne işleyevüz ki anuŋla (5) eyü ad ḥāṣıl ḳılavuz? Āḫir ol iş ucından rāḥat bulavuz." dėdi. Buzurcimihr eytdi: "Var günāh işlemekden ıraġ ol. Dükeli (6) ḫalḳı kendü nefsüŋ gibi bil. Kendüŋe ne ṣanursaŋ ġayra daḫı anı ṣan. Bir nesne ki saŋa ḫoş gelmeye anı dostuŋa ve düşmenine revā (7) görme." dėdi. Birisi eytdi ki: "Cihānuŋ teşvīşi çoḳdur. Kişi ne nesneye dürişmek gėrek ve ʿömrini neye ḫarc ėtmek gerek?" dėdi. Buzur (8) cümüḥr eytdi: ʿAḳlı olan

kişi dāyim cihānuŋ ḥālini fikr ėtmek gėrek ve ḫayrlu nesneye dürişmek gerek.” dėdi. Birisi eytdi: “Cihānda (9) ögmeklige ne kişi lāyıḳdur?” dėdi. Buzurcimihr eytdi: “Ol ki ümīdi Allāh’dan ola ve ḳorḳusı daḫı ola.” Birisi daḫı eytdi: “Ėy ʿāḳıl kişi, (10) ol kimdür ki dükeli ʿāḳıllar anı begeneler ve anuŋ işine āferīn ḳılalar?” Buzurcimihr eytdi: “Oldur ki ḥaḳḳına fāriġ ola ve kismeye iḥtiyāc (11) göstermeye ve daḫı olmayacaḳ nesneyi ummaya.” Birisi eytdi: “Cihānda ʿāḳıl kimdür ve çoḳ bilici ne kişidür ki anuŋ işinden şād olavuz? Buzurcimihr (12) eytdi: “Ol kişidür ki taḥammül ėdici ve bir işüŋ öŋinden ṣoŋını göre, neye yėtişecegin bile.” Birisi eytdi: “Ol kişi ki kendüye ziyān ol (13) mamaḳ isteye ve kimse anuŋ işine ʿayb bulmamaḳ isteye nenüŋ gibi ḫū dutmaḳ gėrek ki aŋa fāyide ėde?” Buzurcimihr eytdi: “Ḥayāyile deprenmek gerek. (14) Ḥayāsuz dāyimā ḫor olur. Ve daḫı ḳaḳıduġı vaḳtin ṣabr eylemek gėrek ve kendüyi ṣaḳlamaḳ gerek.” Birisi eytdi: “Ol ne nesnedür ki ʿāḳıllar ḳatında (15) maḳbūl ola ve her kişi anı begene? Buzurcimihr eytdi: “Anuŋ ʿaḳlı ola geçen nesneyiçün melūl olmaz ve ne ḳadar sevüklü kimsesi olursa (16) anuŋçun göŋlüni ġuṣṣaya vėrmez. Bilür ki olan nesneyiçün ġuṣṣalanmanuŋ fāyidesi yoḳdur. Ve daḫı olacaḳ nesne içün göz (17) dutmaz ne vaḳtin ola dėyü muntaẓır olmaz.” dėdi. Birisi eytdi: “Pādişāhlara ne nesne yaramazdur ki ṣāliḥlerüŋ gö (18) ŋli aŋa incine ve ḫalḳ ol işden ḫoşnūd olmaya?” Buzurcimihr eytdi: “ʿĀḳıllar dėmişdür dört nesne pād (19) işāhlara ʿaybdur: Birisi oldur ki ḳorḳaḳ ola, düşmenden alçaḳlıḳ göstere. Ve biri oldur ki nesne baġışlamaġa göŋli incine (20) ve cömerd olmaya. Ve üçinci oldur ki kendü bildügin işleye ceng içinde ve ġayrı nesnede ʿāḳıllara danışmaya. Dördünci oldur ki (21) bir nesnede evegen ola, ėtdügi işleri geŋince fikr ėtmeye.” dėdi. Birisi eytdi: “Ėy ʿāḳıl, ol ne kişidür ki anuŋ işinde (22) ʿayb bulunmaya?” Buzurcimihr eytdi: “Ol kişidür ki sözinde ṭoġru ola ve işinde egrilik ḳılmaya ve ḥāline göre (23) dirilüp Allāh vėrdügine rāżī ola ve kimseye iḥtiyāc göstermeye.” dėdi. Birisi daḫı eytdi: “Bir kişi ki ʿālemde eyü (24) ad çıḳarmaḳ isteye ve kendüye ziyān olmamaġı sevse aŋa nenüŋ gibi nesne fāyide ėder? Buzurcimihr eytdi: Ol kişiye (25) gerekdür ki ṣabr ėdici ve gūc götürüci ola ve himmeti yüce ola ve ṭabīʿatında kerem ola, ṣāliḥleri ve eyü kişileri
(212a) (1) sevici ola. Sözini arḫun söyleye ve ṭatlu söyleye ve ḥayā issi ola. Ḳatında bir kimsenüŋ ḥāceti olsa anuŋ ḥācetiçün (2) kendü ḥācetini terk eyleye.” dėdi. Birisi eytdi ki: “Ol ne kişidür ki işinde ziyān olmaya hem andan Allāh daḫı ve pādişāh (3) daḫı ḫoşnūd ola ve rāḥatlıġıla ʿömr gėçüre, cemīʿ taʿalluḳātı anuŋ sāyesinde rāḥat olalar?” dėdi. Buzurcimihr eytdi: (4) “Ol kişidür ol ki evvel Ḥaḳ teʿālā’nuŋ ḫoşnūdlıġın isteye, her nesnede ṣıġınacaġı Allāh ola ve ḳorḳusı daḫı andan ola. Ṭamaʿ-dār (5) olmaya ve dervīşlerüŋ ve faḳīrlerüŋ ḥācetin görüci ola, dünyāyiçün kendüyi zaḥmete bıraḳmaya. Kendünüŋ ḫalḳına (6) ve

taʿalluḳātına edeb ögrede, küçükden oğlancuğı oḳumaya vėre ve ḫayrlu nesnelere delīl eyleye. Anuŋ gibi kişiler dünyāda (7) ve āḫiretde rāḥat bula.” dėdi. Birisi eytdi: “Oğluŋ ata ḳatında mertebesi nicedür?” Buzurcimihr eytdi: “Saʿādetlü (8) oğul kişinüŋ cānından ʿazīzdür ki öldükden ṣoŋra anuŋ yėrin ṭutar ve anı ḫayrıla aŋar. Ol oğul sebebiyle (9) anuŋ adı ʿālemde unudulmaz.” dėdi. Birisi eytdi: “Nice ola ki bir kişi mālından ve mülkinden ḫāṭırı şād ola ve anuŋ teşv (10) īşin çekmeye? Buzurcimihr eytdi: “Kişinüŋ dünyāda ʿizzeti mālıladur ve ḫorluğı daḫı andandur. Şöyle gerekdür ki mālı (11) olduğı vaḳtin kişi aŋa göŋül bağlamaya ve eyü işlere ṣarf eyleye ve daḫı olmaduğına incinmeye, Allāh vėrdügine (12) şükr eyleye.” dėdi. Birisi eytdi: “Pādişāhlara ne gerekdür ki anuŋla adı eyü ola ve tācı yücele?” Buzurcimihr eytdi: (13) “Gerekdür ki pādişāh kerīm ola ve ḥelāli ḥarāmdan farḳ ėdici ola ve anuŋ siyāsetinden yatlu kişiler ḳorḳa. Buncılayın (14) şāhuŋ adı ʿālemde eylügile ḳala.” dėdi. Birisi eytdi: “Dünyāda ġāyetde bay kimdür ve ġāyetde yoḫsul kimdür? Buzurcimihr (15) eytdi: “Şol ki Allāh vėrdigüne rāżī olup ḫāṭırı ḫoş ola andan bay yoḳdur. Ve cihānda ḥarīṣ kişiden yoḫsul (16) kimse yoḳdur dünyā mālı eger anuŋ olursa daḫı ol bay olmaz ve dervīşlik belāsından ḳurtulmaz.” dėdi. Buzurcimihr, (17) anlara bu vechile cevāb vėricek anuŋ sözine ol oturan serverler ḥayrān ḳaldılar, Buzurcimihr’e āferīn ḳıldılar. (18) **نصايح بزرجمهر بمجلس سوم** Çünki bunuŋ üzerine daḫı yėdi gün geçdi, sekizinci gün şāh gine pīrūzdan (19) taḫt üzerine oturdı ve başına şāhāne tāc ḳodı ve cemīʿ ʿālimleri ḳatına oḳudı. Ol meclisde her kişi bildügi (20) ḳadar pādişāha bir söz söyledi. Ammā anlaruŋ sözi şāhuŋ ḫāṭırına ḫoş gelmedi, andan Buzurcimihr’e baḳdı, (21) eytdi ki: “Ėy ʿāḳıl, utanmaḳ niḳābını yüzinden gider. Söz gelinine laṭīf ḫilʿatlar gėyür, faṣāḥat būsitānında cev (22) elān ėtdür ve bizi yine ḥikmet sözleriyle müşerref ḳıl.” dėdi. Şāh eyle dėyecek Buzurcimihr yėr öpüp ayaḳ üzerine (23) durdı. Ağzını açup evvel şehriyāra āferīn ḳıldı, eytdi ki: “Allāh ʿömrüŋi pāyende ḳılsun ve cemīʿ maḳṣūduŋı müyesser eylesün. (24) Andan eytdi: “Kişi zülmi terk ėtmeyince ve ḫalḳı kendüden ḫoşnūd ḳılmayınca ululuḳ bulmaz. Sözi aŋlamağa ʿāḳıl gerekdür (25) ve ululuḳ ṭaleb ėden kişiye hüner gerekdür. Eyü ad çıḳarmaḳ isteyene bahādırlıḳ gerekdür. Şol ağacuŋ ki yėmişi olmaya tāzelıġından

(212b) (1) ne fāyide? Kişide ki hüner olmaya ata, ana ululuğından aŋa ne ḥāṣıl? Hünersiz aṣlā ʿitibār yoḳdur. Gülüŋ ḳoḫusı olmayacaḳ rengi (2) ne işe yarar? Ḳoḫusuz gül rağbet bulmaz, eved hergiz ṣusuzlıḳ ḳandurmaz. Ulular ʿaṭāyıla baḫşişile şehriyār olur. Yėrde yatan (3) gizlü gencile kişi nām-dār olmaz. Ḫūb sözile eger hüner isterseŋ ṭoğrulığı kendüzüŋe ʿādet ḳıl. Tekebbürlügi terk eyle ki ʿaḳlı (4) olan kişi tevāżuʿ yolından ve miskīnlik

ṭarīḳinden çıḳmaz. Kişinüŋ göŋli ṣāf ve pāk olmayınca Kisrā gibi āzāde (5) lik mertebesin bulmaz. Vefā, ʿaḳl būsitānında bitmiş bir aġaca beŋzer ki anuŋ yėmişi pādişāhuŋ göŋlidür *ki*[388] ḳāniʿ kişiler dāyimā (6) rāḥatdadur. Ḥarīṣ olanlar hemīşe miḥnetdedür. Bir kişiye ki eylük ėdesin anı ḫalḳ görsin dėyü ėtmeyesin ki ol (7) eylükden saŋa s̱evāb ḥāṣıl olmaz. Her nesnede Allāh'uŋ rıżāsın gözetmek gerek. Devlet gözi açuḳ kişilerle yār (8) olur. Saʿādetlü kişi ṣabr ėdici ve gūc götürüci olur. Her kişi ululuḳ isteye aŋa bėş hüner gerekdür: "Evvel ʿaḳl ve edeb gerekdür. (9) İkinci her nesneyi deŋemek gėrek ve ḥaḳīḳatile bilmek gerek. Üçünci her işüŋ vaḳtini bilmek gėrek ve eyüyi yatludan farḳ ėtmek (10) gerek. Dördünci dutduġı işe gūci yėtmek gerek. Bėşinci işinde kāhillik ėtmemekdür. Bir kişi ki eyüyi yatluyı bilmiş ola (11) ve nice kerre deŋemiş ola ve her nesnenüŋ vaḳtini ve furṣatını bile ve işlemege daḫı gūci yite anuŋ gibi kişi işinde kāhil (12) olıcaḳ ārzūsına yėtişmez ve maḳṣūdı ḥāṣıl olmaz. Ve daḫı dürişmekde ve saʿy ėtmek ḥaddden gėçmek olmaz. Ve daḫı (13) ʿāḳıllaruŋ bünyādı bėş nesne üzerinedür. Her ki ol bėş nesneyi ʿādet ėdine hergiz renc u miḥnet görmeye. Biri (14) oldur ki nesneyiçün melūl olmaya. İkinci oldur ki şādlıḳ ve rāḥatlıḳ eyyāmında belā vü miḥnet günlerini daḫı fikr eyleye, (15) dünyānuŋ şādlıġına iŋen maġrūr olmaya. Bėşinci oldur ki şol vaḳt ki kendüye bir ḳatılıḳ yėtişe ve bir belāya (16) ṭuş gele şaşmaya ve ʿaḳlın ṭaġıtmaya ve süstlük eylemeye. Anuŋ çāresini fikr eyleye ve daḫı bilgil ki cāhillerüŋ (17) ve ʿaḳılsuzlaruŋ yėdi nişānı vardur: Biri oldur ki günāhsuz yėre ḳaḳıġan olur ve suç olmayan kişilere ḫışm ėder. İkinci (18) oldur ki ʿaṭā vü baḫşiş ėtse lāyıḳ olmayan kişilere ėder ki andan ne kendüye müzd ḥāṣıl olur ve ne dünyāda (19) āferīn bulur. Üçünci oldur ki Allāh teʿālāya şükr ve minneti olmaz ve elüŋdeki niʿmeti Allāh'dan bilmez. Dördünci oldur ki rāzını (20) her kişiye söyler, dilile kendüyi ʿāleme rüsvāy eyler. Bėşinci oldur ki fāyidesüz sözi çoḳ söyler ve söz ucından (21) kendüyi rence ve ziyāna uġradur. Altıncı oldur ki her kişiye iş inanur ve muḥkem olmayan nesneye ṭayanur. Yėdinci oldur ki (22) yalan sözi gėçürmek, ister ve yalancılıġı ve egriligi iş ėdünür. Şöyle bil ėy şehriyār, naṣīḥat ėşitmekden kimse ziyān ėtmez. (23) Şāh olayın dėyen kişi meclislerde söylegen olmaz, diŋleyici olur. ʿĀlimlerüŋ ve ʿāḳıl kişilerüŋ sözinden ėşitmek ve anlaruŋ (24) naṣīḥatına ḳulaḳ dutmaḳ bedene ḳuvvet vėrür ve cāna maʿrifet ve rāḥat vėrür. Ėşitdügüŋ sözleri unutma ki söz şāhlıḳ (25) taḫtınuŋ tācıdur. Dilerseŋ ki bildügüŋ nesnelerden fāyide ola söz içinde hünerler göster ve dilüŋi ḳılıç gibi tīz eyle ve sözüŋi

[388] B. nüshasından tamamlanmıştır.

(213a) (1) ṭoġru söyle. Ednā kişiler ʿāḳıllar ṣoḥbetiyle ululıġa yėtişür. ʿİlmile cān u göŋül nūrlanur. Ḳaçan bir kişi söze başlasa ol (2) sözini tamām ėtmeyince sen söylemeyesin. Ve bir kişinüŋ sözini tamām aŋlamayınca cevāb vėrme. ʿİlm ucından kişi ne zaḥmet (3) çekerse āḫiri rāḥatlıḳdur. Ve daḫı dilüŋi göŋlüŋi ṭoġru eyle. Göŋlüŋde ne varısa dilüŋile anı söyle. Hemīşe şāh (4) Nūşīnrevān'uŋ göŋli ʿilm ögrenmekden süst olmasun." dėdi. Buzurcimihr bu sözi dėyecek bir dāniş-mend kişi (5) varıdı, meclis içinde Buzurcimihr'e bir su'āl eyledi ki eytdi: "Cihānda nenüŋ gibi ḫū eyüdür ki cān rūşen (6) ola ve göŋli zamāne rencinden ḳurtara?" dėdi. Buzurcimihr eytdi: "Her kişinüŋ ki ʿaḳlı ola ol iki cihānda daḫı ʿizzet (7) ve rāḥat bulur." su'āl ėden kişi yine eytdi: "ʿAḳl dėdükleri Ḥaḳ teʿālā'dan baḫşāyişdür ve bir nūrānī ḫilʿatdur ki kişi anı (8) cehd ile ele getürmez. ʿAḳılda kemāl olmayan kişi nice ėtsün?" Buzurcimihr eytdi: ʿİlm ögrensün ki ʿilm ögrenen kişi (9) ululıḳdan ḳalmaz." dėdi. Ol kişi gine ṣordı ki: "Bir kimse ki Allāh yolın gözetmeye ve ʿilm ṣuyıyla cānını yumaya ol (10) nice ėtsün?" Buzurcimihr eytdi: "Ancılayın kişi gerekdür ki sipāhlıḳ ṭavrın ṭuta ve ceng aḥvālin ögrene tā ki ol (11) sebebile pādişāh ḳatında ʿizzet bula ve dünyāda hoşlıġıla ʿömür gėçüre ve neye gerekse ḥükmi geçe." dėdi. Ol sāyil (12) eytdi ki: "Eger bu nesneden daḫı naṣīb*i*[389] olmasa nice ėtsün?" Buzurcimihr eytdi: "Ḫor olsun ve yėre gėçsün bir kişinüŋ (13) ki olmaya[390] ve[391] hüneri olmaya ve ʿilm ögrenmeye anuŋ gibi kişinüŋ dirliginden öldügi yėgdür." dėdi. Andan bir kişi daḫı baş götürüp (14) Buzurcimihr'e eytdi: "Şular ki ʿāḳıldur, ʿilm ṣuyıyla bile göŋülleri baḫçesin ṣuvarur ve andan bunca maʿrifet yėmişleri (15) ḥāṣıl olur ve āḫiretde çoḳ s̱evāb daḫı bulur. Biz nice dirlik ėdelüm ol yėmişlerden yėyevüz ve ʿilm ucından rāḥat (16) bulavuz?" dėdi. Buzurcimihr eytdi: "Dilüŋi yatlu sözlerden ṣaḳla ve kimsenüŋ ḫāṭırın incitme. Bir kişi ki rāz ṣaḳlayıcı ve eyü (17) *söz*[392] söyleyici ola cemīʿ ʿālem aŋa dost olur ve her müşkiller aŋa āsān ola." dėdi. Andan bir kişi daḫı "Bir kimse yatlu yoldan (18) çıḳmaya ve yaramaz ḫūyın terk ėtmeye, ol kişi ʿizzete ve ululıġa yėtişür mi?" dėdi. Buzurcimihr eytdi: Yavuz (19) ḫu, yatlu yėmiş bitürür aġaç gibidür. Kimse yavuz ḫuyıla başa varmaz. Kişiye gerekdür ki sözi yumşaḳ ola (20) ve ṭatlu söyleye. Ancılayın kimse yatlu cevāb ėşitmez. Bil ki ḳulaḳ yavuz söz ėşitdügi dil ucındandur. Ol renci (21) çekmeyeyin dėrseŋ sözüŋi veznile söyle ve ne dėdigi bilüp söylegil. Şol ki şāhuŋ ḳatında çoḳ söyleyici (22) olmaya ve söz vaḳtinde furṣatıla söyleye ol kişi tīzcek ʿizzet bulur ve şāh göŋlinde sevüklü olur. ʿAḳlı (23) olan kişiye gerekdür ki yatlulıḳ gelen yėrden ḳaça. Ve daḫı

---

389 B. nüshasından tamamlanmıştır.
390 Mükerrer yazım.
391 Mükerrer yazım.
392 B. nüshasından tamamlanmıştır.

ve bir yaramazlıġa gūc yėtdükden ṣoŋra Allāh’dan ḳorḳa, ėtmeye. Ve kimseyi (24) incitmeye, düşmenden ṣaḳına, yatlu yėrlerde olmaya. Ve bir şādılıġuŋ ki ṣoŋı ġam ola aŋa heves ėtmeye. İşinde (25) kāhillik ėtmeye. Beden rāḥatlıġını iŋen gözetmeye ki cihān şādlıġı zaḥmetsüz olmaz. Ḥaḳ teʿālā bizi Nūşīnrevānıla diri

(213b) (1) ḳılsun. Kendü pīr olsun ve devleti yigit olsun.” dėdi. Pes ulular Buzurcimihr’e taḥsīn ėtdiler, şehriyār’a (2) duʿā ve āferīn ḳıldılar. Andan şād u ḫurrem şāh ḳatından çıḳup maḳāmlu maḳāmına gitdiler. **نصايح بزرجمهر بمجلس چهارم** Bunuŋ (3) üzerinde çünki iki hafta geçdi yine şāh taḫtı ārāste ḳılup buyurdı. Ol ʿālimler ḳatına cemʿ oldılar. Şāh (4) anlara ʿadlden edebden ve şāhlıḳ aḥvālinden ve her işüŋ āḫiri ne olacaġından ve ṭāliʿ saʿd olmasından ṣordı. (5) Her birisi bir dürlü cevāb vėrdiler. Andan şāh Buzurcimihr’e eytdi: “Ėy ʿāḳıl, söz gevherin perdeden çıḳar. Yine ḥikmet (6) dürrlerinden bize ʿarż eyle.” dėdi. Pes Buzurcimihr daḫı ayaġ üzerine ṭurup şehriyāra medḥ ve s̱enā ḳılup eytdi ki:

[Minyatür]

(17) “Ėy şāh-ı āzāde, şöyle bil ki cihānda sencileyin şāh yoḳdur. ʿİlmde ve ʿāḳılda ve ʿadlde ve tācda ve devletde cihāna (18) mānendüŋ gelmemişdür. Ne ḫūb ol şehriyāra ki ṣāḥib-i hüner ola ve ḥelāli ḥarāmdan farḳ ėde, ḫalḳuŋ maṣlaḥatında ḥükm (19) ėdecek Allāh’ı ḥāżır göre ve Taŋrı’dan ḳorḳa ve maẓlūmlara ḫışm ṣūretin göstermeye, ʿaḳlı nefs üzerine ġālib ḳıla. Şehriyāra (20) düşmez ki Allāh rıżāsından ġayrı nesneyi maḳṣūd ėdine. Eyüyi ve yatluyı Allāh’dan bile. Ėtdügi eylüklerüŋ ʿivażın (21) Allāh’dan cennet uma. Dili ṭoġru söyleyici ola ve göŋli şefḳatlu ola. Hüner ehline ʿizzet eyleye. Sehel nesne içün (22) bir ulu kişinüŋ ʿırżın yıḳmaya ve nāmūsın ṣımaya. Ve daḫı ṣol kişi ki şāha naṣīḥat ėdici ve yol gösterici ola ve aŋa (23) gerekdür ki sözüŋ vaḳtini gözede ve işinde süst deprenmeye, göŋli rūşen ola ve ʿadl ve inṣāfı ḫāṭırından gidermeye (24) uluyı ulu ve kiçiyi kiçi bile. Ve daḫı şol kimseler ki şāhuŋ eli altında ḳullarından ve ḫiẕmet-kārlarından ola anlara revā degüldür ki (25) şāh ḥużūrında otura. Gerekdür ki dāyimā ayaḳ üzerine ṭura. Şāhlaruŋ tācı şol vaḳt yücelür ki ʿālimler anuŋ

(214a) (1) ḳatında ʿizzetlü ola ve ʿāḳıllara ḥürmet eyleye ve yatlu ṣanıcıları ḳatında ḳomaya ve ẓālimlere hīç yüz vėrmeye. Çünki (2) şāh her bilüden ḫaber-dār ola cihānda devletile pāyidār olur. Şöyle gerekdür ki şāhlar kimseyi derdile (3) gėceletmeyeler meger ki anda

şehriyāra bir ziyān görine. Şunlar ki ʿuḳubete müstaḥaḳ ve öldürmege lāyıḳ kimse ola. Anları (4) te'ḫīr ėtmeye, yėrine yitişdüre. Şol kimseler ki şāhuŋ zindānında maḥbūs olalar anları şāh[a] ṣormaḳ gėrek Taŋrı'nuŋ (5) emri neyise yėrine yėtişdüre. *Emr*-i *Ḥaḳ üzere*[393] ėtmek gėrek yā ayaġını bendden çıḳarmaḳ gėrek yā cānını teninden ayırmaḳ gerek, maẓlūmlaruŋ (6) āhından ṣaḳınmaḳ gerek. Feryād isteyenlere meded yėtişmek gerek. Gūc görmiş kişilerüŋ ḥayfını yėrine ḳomaḳ gerek. Şol nesne (7) ki şāhlıġa yā tāca yā taḫta ḫalel getüre yā ad yavuzlıġın getüre andan ıraḳ olmaḳ gerek. Nefs hevāsına iŋen uymamaḳ (8) gerek. Kişi evvel oġlancuġına ʿilm ve edeb ögretmek gėrek ve mālını ve gencini andan dirīġ ėtmemek gerek. Ve her gāh ki oġlan (9) bir yatlu nesneye meyl ėtse anı sekitmek ve edeblemek gerek. Eger şāh oġlanları küçükden ẓulme meyl ėtse ve yatlu işlere (10) el uzatsa ṭabīʿatında ḫayr ʿalāmeti görünmese ve kendüyle düşmenlige ḳaṣd eylese gerekdür ki ol gül būsitānında ḳomaya (11) ki büyüyecek būsitānı fesāda vėrecekdür. Şāhuŋ göŋli ve gözi açuḳ gerek. Ve daḫı yatlu sözlere ḳulaḳ ṭutmaḳ (12) olmaz. Yatlu kişiler muṣāḥibetinden ve yaramaz sözler ėşitmekden şāhuŋ devletine ziyān ėrişür. Şāhlar gerekdür (13) ki sözi ʿāḳıllardan ėşide ve Taŋrı'nuŋ buyruġında ṭoġru ola ki şāhlara ṭoġrulıḳdan ve eylükden ġayrı nesne yaraşmaz. (14) Şāh ki bu sözleri göŋlinde duta, tāc aŋa āferīn ḳıla ve şāhlıġında pāyidār ola ki bu dünyāda kimse ebedī (15) ḳalmaz ve kişiden eyü ad yādigār ḳalur. Dünyā ṭurduḳça şāhumuzuŋ ʿömri ve devleti baḫtıla ārāste olsun." (16) dėdi. Buzurcimihr'üŋ sözlerinden ol oturan ʿāḳıllaruŋ göŋülleri bir pāre perīşān oldı. Nūşīnrevān, (17) anuŋ sözlerin ėşidicek gözlerinden yaş revān oldı. Meclis ehli, şāha duʿā ėdüp ṭaġıldılar. Her biri (18) gine maḳāmlu maḳāmına gitdiler. **نصايح بزرجمهر بمجلس پنجم** Çünki bunuŋ üzerine daḫı bir hafta geçdi, sekizinci gün (19) ṣabāḥdan şāh buyurdı; meclisi zeyn ėtdiler. Ve ne ḳadar ʿālimler ve ʿāḳıllar varısa cemīʿsi ḳatına cemʿ oldılar. Ol ʿālimlerüŋ (20) re'īsi ve ʿāḳıllaruŋ serveri Erdeşīr nām-dār daḫı ḥāżır oldı. Ve daḫı Şābūr-ı ʿāḳıl geldi ve Yez[de]gird[394] kātib geldi ve cümle (21) müneccimler ve ḥakīmler ve söz ehli kişiler ve cihānı çoḳ görmiş pīrler küllīsi ol meclisde ḥāżır oldılar. Andan Buzurcimihr-i (22) cüvān daḫı geldi. Şāha yaḳın yėrde yėr gösterdiler. Oturdı, şehriyāra āferīn ḳıldı. Şāh anı göricek şād (23) oldı. Andan şāh-ı cihān ol ʿālimlere ṣorup eytdi: "Baŋa ḫaber vėrüŋ şol nesneden ki anuŋla kişinüŋ dīni (24) ḳuvvet bula ve şāhlıḳ taḫtına ʿayb yėtişmeye." dėdi. Şāhdan ol sözi ėşidicek ol ulu dāniş-mend ki Erde (25) şīr'dür, aġız açup şāha cevāb vėrdi. Eytdi: "Ėy şehriyār eyüligile ad çıḳarmaḳ isteyen şāhlara yėdi nesne

---

393 B. nüshasından tamamlanmıştır.
394 B. Yezdegird B. nüshasından düzeltilmiştir.

(214b) (1) gerek: Evvel budur ki şāhuŋ ʿadl sebebiyle tāc ve taḫtı yücelür ve devleti ve saʿādeti ziyāde olur. İkinci ʿadl olup saḫāsı olan (2) şāhuŋ kendüden ṣoŋra adı ḫayrıla ʿālemde dāyim olur. Cömerd olup ʿādil olmaḳ şāhlaruŋ yaraşıġıdur. Üçünci gerekdür (3) ki şāh göŋlini yalandan pāk eyleye. Ve dördünci ednā kişilerüŋ ʿaybına ve günāhına naẓar ėtmeye. Bėşinci eyü sözlü ola ki anuŋ (4) adı ʿālemde eski olmaya. Altıncı gerekdür ki şāh tācı ve taḫtı nice severse ḳullarını ve raʿiyyetlerini şöyle seve. Yėdinci (5) kişi ne ḳadar ʿālim olursa ve çoḳ bilürse gine ögrenmekden vāz gelmeye ve ʿilm taḥṣīl ėtmekden uṣanmaya ki āzād (6) lıḳ kişiye ʿilmdendür. Ėy şāh-ı āzāde, göŋlüŋi ʿilmden kesmegil ki ʿilm kişinüŋ āḫirin ḫayra ėrişdürür. Dūn himmetlü ve kem (7) ʿaḳıllu ol kişidür ki "Ben ʿilmi kemāline ėrürdüm daḫı ögrenmekden iḥtiyācum yoḳdur." dėye." dėdi. Çünki Erdeşīr sözini (8) tamām ḳıldı, Yezdegird eytdi: "Ėy ʿāḳıl issi pādişāh ve ʿilm sevici pādişāh, şāhlara ḳan dökücilik yaramazdur ve sehel (9) nesneyiçün ḫışm ėtmek, yėynicek başlu olmaḳ şehriyārlara ʿaybdur. Ve daḫı fikirsüz iş ėtmek ve ʿāḳıllar sözine uymamaḳ şā (10) ha münāsib degüldür. Şāh ki tīz ola ve sehel nesneye ḫışm eyleye andan eyü söz gelmez. Daḫı şāhlara şöyle gerekdür (11) ki ceng vaḳtinde adından ḳorḳa ve cānından ḳorḳmaya. Şol baylar ki göŋülleri ṭar ola ve baḫīl olalar anlar eylügile (12) yėr altında olmaḳ ḫoşdur. Şol ulu ki dervīşlere bahādır ola ve miskīnleri incidici ola ol ululuḳ yüzini (13) görmez ve öldükden ṣoŋra anuŋ gibilerüŋ yėri od olur. Yigit ki bir işde kāhil ola rūzigāruŋ göŋli andan tīz u (14) ṣanur." dėdi. Çünki Buzurcimihr anlaruŋ ol ḫūb sözlerini ėşitdi, ayaġ üzerine ṭurup eytdi ki: "Ėy güneş ṣıfatlu şāh, (15) rūzigār senüŋ murādınca olsun. Şöyle bil ki her kişinüŋ ki ʿaḳlı ola cānını ʿilmile besler. Bilgil ėy şehri (16) yār ki on nesne, on ṭāyife be-ġāyet ʿaybdur. Birisi oldur ki ulu kişi ola ve yalancı ola. Ḥükm ehli kişilere yalan (17) söylemek be-ġāyet ʿaybdur. Ve birisi ol begdür ki genc sevici ve māl ṣaḳlayıcı ola. Ve birisi şol sipāhdur ki rencden (18) baş çeke ve ṣavaşdan yüz çevüre. Ve birisi şol dāniş-menddür ki günāhdan ḳorḳmaya. Ve birisi ol ṭabībdür ki (19) renclü ola kendü nefsine tīmār olmaya. Ol ayruḳlaruŋ ḫastalıġına nice ʿilācı ḳıla. Ve birisi ol dervīşdür ki (20) mütekebbir ola ve ėtdügi işe minnet ḳılıcı ola. Ve birisi ol yoḫsuldur ki baḫīl ola kimseye eylük olduġun istemeye ve ulu (21) kişilerüŋ mertebesine ḥased ḳıla ve deŋizden ṣu alduḳlarına ḥayfsına. Ve birisi ol ʿāḳıldur ki ḳaḳıġan ola ve kimsenüŋ (22) ʿaybın gözede. Ve birisi şol cāhildür ki ḫalḳa naṣīḥat ḳıla ve dīn yolın göstere. Ve birisi şol uludur ki ulu işleri (23) ednā kişilere ışmarlaya. Ve her ʿaḳılsuz kendü ḫūyına ḫoşnūd ola, ʿāḳibet ėtdügine peşīmān ola. ʿaḳılsuz kişilerden (24) eyü iş gelmez. Şāh Nūşīnrevān'uŋ göŋli dāyimā şād olsun. Cihānuŋ şāhları anuŋ ḳapusında bende olsun." (25)

dėdi. نصايح بزرجمهر بمجلس ششم Çünki Buzurcimihr sözini tamām eyledi ol meclis daḫı tamām oldı. Şāha

(215a) (1) duʿā ėdüp ḳalḳdılar. Bir haftadan ṣoŋra gine şāh Nūşīnrevān, taḫt-ı ʿāc üzerine çıḳdı. Başına şāhāne tāc ḳo (2) dı. Bir yanında ol dāniş-mend ki şāhuŋ vezīriydi ol oturdı ve bir dāniş-mend Yezdegird-i kātib oturdı. Ḳalan (3) ʿālimler ve ʿāḳıllar ve söz ehli kişiler taḫtuŋ çevresinde oturmışlardı. Buzurcimihr şāhuŋ ḳarşusında otur (4) dı. Şāh Buzurcimihr'e naẓar ėtdi, eytdi: "Ėy ʿāḳıl, gevher ḥicāb altında yaraşmaz. Şol sözler ki tenlere ṣıḥḥat vėre (5) ve cānları ḳıla. Ve ol genc ki ḫarc ėtmekden dükenmeye, ḥayf ola ki anı ṭāliblerden ve müstaḥaḳlardan dirīġ ėdesin." (6) dėdi. Şāh bu sözi ėşidicek ulu Vezīr Buzurcimihr'e eytdi: "Ėy ʿāḳıl issi, eyt baŋa ki ol ne nesnedür ki anuŋ az (7) olmasından fāyide çoḳ ola ve daḫı ol nedür ki ne ḳadar çoḳ olursa kişi andan eylük bula ve adı yüce ola?" Buzurcimihr (8) eytdi: "Her ki yėmegi az yėye andan bedene ḳuvvet ḥāṣıl olur, ve cān rāḥat bula. Ve eylügi ve ḫayrı ne ḳadar çoḳ ėderseŋ (9) eyü adıla ʿālemde şöhret bulasın." Andan Yezdegird eytdi: "Ėy söz ehli, cihānda ne nesne ʿaybdur ki ʿālimler (10) ve ʿāḳıllr andan ḳaçarlar?" Buzurcimihr eytdi: "On nesne ʿāḳıllara be-ġāyet ʿaybdur. Andan ṣaḳınmaḳ gerek. Evvel budur ki kimsenüŋ (11) ʿaybın gözetmeyesin ki cihānda ʿaybsuz kimse bulunmaz. İkinci senden uluyı kötüleyüp anuŋ mertebesine ḥased ėtmeye (12) sin. Üçünci senden aşaġaya ululanup incitmeyesin. Dördünci ġammāz olmayasın. Bėşinci iki yüzlü olmayasın. Altıncı sözi (13) furṣatında ve vaḳtinde söyleyesin. Yėdinci sözi tamām bilmeyince cevāb vėrmeyesin. Sekizinci ḥaḳīḳatile bilmedügüŋe inanmaya (14) sın. Ṭoḳuzıncı senden ṣoŋra ayruġa ḳalacaġa muḥabbet ėtmeyesin. Onuncı her nesneye ḫışm ėdüp ḫāṭıruŋı melūl ṭutmayasın." dėdi. (15) Andan ulu Vezīr eytdi: "Ėy cemīʿ ʿāḳıllardan ʿilmi ziyāde kişi, hīç kimse yoḳdur ki anuŋ göŋlinde bir murādı olmaya ve bir (16) nesneyi ārzū ėdinüp aŋa yėtişmegi maḳṣūd ėdinmeye. Ol kişi nenüŋ gibi yol duta āsānlıġıla ol maḳṣūdına yėtişe (17) ve andan kendüye ziyān ėrişmeye?" dėdi. Buzurcimihr eytdi: "Yol ikidür: Biri dünyā yolıdur ve biri āḫiret yolıdur ki anuŋ (18) menzili uzaḳdur ve yolı ḳorḫulıdur ve ḳatı ḫaṭar-nākdur. Bārī bu iki yolda daḫı evvel gerekdür ki kişi ʿaḳlı mürşid ve ḳılavuz (19) ėdine ki ʿaḳl Ḥaḳ teʿālā'dan kişiye ḫilʿatdur. ʿAḳılsuz kişi ne ḳadar pehlevān daḫı olursa kimse ḳatında anuŋʿitibārı yoḳdur. (20) Kişinüŋ ki ʿaḳlı olmaya cānı daḫı olmasa revādur ki ʿaḳl cānlaruŋ cānıdur ve ten iḳlīminüŋ sulṭānıdur. Andan ṣoŋra şol kişinüŋ (21) ki ʿilmi ola ol ne mertebeye gerekse lāyıḳdur. ʿİlm ögrenen kişiye daḫı gerekdür ki evvel Ḥaḳ teʿālā'yı bilmegi maḳṣūd ėdine (22) ki aŋa zevāl yoḳdur ve aŋa ṣıġınanlar göŋül murādına tīz yėtişürler. Andan ṣoŋra gerekdür ki yėmek içmek ʿilmin

ögrene yėmekde ve gėymekde (23) pāk ola ve Ḥaḳ teʿālā'nuŋ buyruġı üzerine ola. Ne ḳadar cimri ve muḥtāc daḫı olursa baḫīl kişilere el ṣunmaya (24) ve nā-keslere iḥtiyāc göstermeye. Andan ṣoŋra ṣanʿatlardan şol ṣanʿatı ögrene ki andan kişiye ʿār gelmeye (25) ve daḫı şol kişiyle dostluḳ eyleye ki başa buŋ geldügi vaḳt senden yüz döndürmeye. Ve daḫı meclislerde çoḳ

(215b) (1) söyleyici olmaya. Dilerseŋ ki her kişi aŋa āferīn ḳıla söylemek isteyicek şol sözi söyleye ki anı tamām bilmiş ve ögrenince (2) cānlar arıtmış ola. Ve daḫı söyleyecek sözi göŋlinde vezn ėde ve andan söyleye ki söz ṭartmak ʿāḳıllar ḳatında altun (3) ve gevher ṭartmaḳdan yėgdür. Söz içinde dilüŋi cüst eyle ve ʿaḳl yay ḳıl ve sözi oḳ gibi ṭoġru söyle. Ḳaçan düşmenile ceng ėtmelü (4) olsaŋ saḳ düşmenden kendüzüŋi key ṣaḳın. Vaḳtüne ḥāżır ol çünki düşmenile yüze yüz olasın gerekdür ki fikrile deprenesin (5) ve ivmeyesin. Meydān içinde düşmene ber-ā-ber olıcaḳ cehd eyle ki yüzüŋi aḳ eyleyesin. Şol dem ki düşmene furṣat bulsaŋ (6) olmasun ki kāhillik ḳılasın. Ḳaçan düşmene at ṣalmalu olsaŋ gözüŋi açup düşmenüŋ yaraġı nedür göresin. Eger düşmen (7) saŋa tīzlik ėderse ve üstine ḥamle ḳılursa sen ḳaçmaḳ fikrini ėtmeyesin. Evvelden yarar yigitler ve elinden iş gelür yāranlar (8) ḥāżır ḳılasın ki senüŋ öŋüŋde cāna başa ḳalmayalar. Eger düşmeni ġāyetde ġālib görseŋ bilesin ki sen aŋa ṭāḳat getür (9) mezsin. Ol vaḳtde cenge dürişmeyesin. Kendüni devşürüp cengden fikrile deprenesin. Öŋüŋ ve arduŋ gözedesin. Ve daḫı (10) yėmekde ve içmekde veznile ėdesin. Yėmegi ḥaddden aşurmayasın. Şol ḳadar yėmeyesin ki ḳarnuŋ şişüre. Zīrā kişiye ḳuvvet az yėmekden (11) ve ṭaʿāmuŋ laṭīfin yėmekden ḥāṣıl olur. Yėmegi şöyle yėyesin ki daḫı ḫāṭıruŋ dilerken ṭaʿāmdan elüŋi çekesin. Ve daḫı şarābı (12) şād olacaḳ ḳadar içesin. İfrāṭıla mest olmayasın. Dilerseŋ ki dünyāda ve āḫiretde şād olasın, ʿibādet etegin (13) elden ḳomayasın. Ḥaḳ teʿālā'nuŋ şükrini unutmayasın, ve ṭāʿatını terk ėtmeyesin. Āḫir Allāh ḳatına varacaġuŋı ṣanasın. Ḥaḳ (14) teʿālā seni ṭopraġdan *yaradup*[395] ve saŋa bunca kemāl vėrmişdür revā degüldür ki sen anuŋ yolından çıḳasın ve ʿibādetinde kāhil (15) lik ėdesin. ʿÖmrüŋi ġanīmet bilüp ḫayrlu nesnelere niyyet ḳılasın. ʿAḳluŋ varısa yatlu yola yeltenmeyesin ve yaramazlıġuŋ (16) yöresine uġramayasın. Cihānda andan eyü kişi olmaya ki anuŋ işi gizlü ve āşikāre eylük ėtmek ola. Nefsinüŋ ārzūsını (17) ʿaḳl üzerine ġālib ḳılmayasın ki nefsine uyıcaḳ ʿaḳl senden ḳaçar. Dilerseŋ ki çekdügüŋ zaḥmetlerden ve ėtdügüŋ (18) eylüklerden fāyide bulasın, eyüleri sevici olasın ve ṣāliḥlerden yüz

[395] B. nüshasından tamamlanmıştır.

çevürmeyesin. Evvel oğluŋa ve taʿalluḳātına ʿilm (19) ögretdüresin. Andan yazıcılıḳ ögretdüresin. Yazıcılıḳ ādemi devlete yėtüşdürür. Cihānda yazıcılıḳdan ʿazīz (20) ne ṣanʿat ola ki ednā kişileri ulu mertebelere ėrgürür. ʿAḳlı olan kişiler gerekdür ki yazıcı olalar tā ki pādişāh (21) ḳatında ʿizzet ve ḥürmet bulalar. Şol kişi ki göŋli uyanuḳ ola ve dili yatlu sözlerden dek ṭura ve nefsi pāk ola (22) ve dölek ola ve daḫı ʿilmden ḥaẓẓı ola ve ṭoğru sözlü ola ve daḫı rāz ṣaḳlayıcı vefā ėdici ola ṭoğru iʿtiḳādlu (23) ve güler yüzlü ola bu hünerler olduḳdan ṣoŋra ki şāhuŋ ḫiẕmetinde ola gerekdür ki şāh ḳatında dükeli ḫalḳdan (24) yuḳaru otura. Ḳaçan ki yazıcı belīġ ola ve her nesnenüŋ yėrini ve maḥallini bile sözinde ḫūb maʿnālar ḳaṣd eyleye (25) ve çoḳ maʿnāları az sözile edā ḳıla ve ḫaṭṭı ġāyetde nefīs yaza anuŋ gibi kişi şāh ḳatında nihāyetsüz genclere yėtişe."

(216a) (1) dėdi. Şehriyār bu sözleri ėşidicek göŋli tāze güle döndi. Vezīre buyurdı ki Buzurcimihr'üŋ manṣıbını artura ve aŋa (2) lāyıḳ māl ve ḫilʿat vėre ki anuŋ sözlerinden göŋüller ulur." dėdi. **نصایح بزرجمهر بمجلس هفتم** Daḫı bir hafta (3) gine şehriyār taḫt-ı ʿāc üzerine oturdı, şāhlıḳ tācını başına ḳodı. ʿĀlimler ve ʿāḳıllar ve firāset ehli kişiler (4) meclise ḥāżır oldılar. Erdeşīr Vezīr gibi ve Yezdegird-i kātib gibi ve daḫı Behmen ve Sāve-yi nām-dār gibi ve daḫı ulular varısa (5) küllīsi şāh ḳatına cemʿ oldılar ve yėrlü yėrinde ḳarār ėtdiler. Andan şāh baş götürüp Buzurcimihr'üŋ yüzine baḳdı *ve*[396] aŋa eytdi: "Ėy (6) pür hüner, çünki her dürlü ʿilmde kāmilsin. İmdi yine göŋlümüzi tāze eyle ve bize naṣīḥat ḳıl ve Ḥaḳ yolını göster. Ve benüm ḥaḳḳumda ne bilürsün (7) ṭoğru söyle. Ve benüm ḳulluḳçularum niçe dirilmek gėrek ve baŋa ne vechile ḫiẕmet ėtmek gerek? Ve ʿahdümi ve rāzumı ṣaḳlamak gerek. Beyān (8) eyle ki cemīʿ ʿālem anı bilsün ve biri birine ḫaber vėrsün." dėdi. Buzurcimihr eytdi: "Ėy ḳadri felekden yüce pādişāh, (9) ʿaḳlı olan kişi şehriyāruŋ ḳulluġını dīn yolı gibi ṭutmaḳ gerek şāhuŋ buyruġında eglenmek olmaz ve şāh ḥükminden (10) incinmek olmaz. Her kişi ki şāha düşmen olsa anuŋ cānı şeyṭāna ḳul olmışdur. Ol göŋül ki şāha dost olmaya (11) ve şehriyārı cānından yėg sevmeye anuŋ gibi gönül cihāndan şād olmasun. Şöyle bil ki ʿālemüŋ düzenligi ve niẓām (12) bulduġı şāhıladur. Her ki şāh ḥaḳḳında bir eylük ḳıla anuŋ ucından ulu mertebelere yėtişe. Eylüge ve yavuzlıġa daḫı (13) şāhlaruŋ gūci yėter ve neye ḳaṣd ėtseler ellerüŋden gelür. Vācib oldur ki kişi şāhı oğlından yėg seve ve cā (14) nından ʿazīz duta. Bir şehre şāhuŋ muḥabbeti ola, anuŋ ḫalḳı kimseye muḥtāc olmaz. Sen yavuzlıḳ görmedügün ve miḥnetden (15) āzād olduġın ʿadldendür.

[396] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Cihānuŋ göŋli şād olduġın şāh sāyesindedür ki şehriyār Ḥaḳ teʿālā'nuŋ gölge (16) sidür ve yėryüzinüŋ devleti ve saʿādetidür. Çünki şāhuŋ niʿmetinden naṣībümüz vardur, gerekdür ki anuŋ buyruġında (17) cedd ü cehd ėdevüz. Şunı fikr eyleyevüz ki biz şāhdan yüz döndüricek devlet daḫı yüz döndürür. Çünki (18) şāh ḳatında muḳarreb olavuz, gerekdür ki tekebbürligi terk ėdevüz; eylügi ve tevāżuʿyı arturavuz. Eger şāh bir vechile (19) bizi ḳatından ıraġ eylese olmaya ki göŋülde aŋa yatlu ṣanavuz. Şāhuŋ ḳullarından şular ki māla ve gence yėtişeler, (20) gerekdür ki ḳullıḳların daḫı arturalar ve eyü ad çıḳarmaġçun cehd ėdeler. Ḳulluġından kimseye ziyān gelmez. (21) Ve şāhlar ḥaḳḳında ṣovuḳ söz yaraşmaz. Eger şāh devletinde bir ḳuluŋ mālı ve genci çoḳ olsa şāh (22) anuŋ baʿżısını ve onda biri ḳadarını gine almak istese revādur. Şāhlaruŋ murādınca olmaḳ gėrek ve ḫāṭırlarınca (23) dirilmek gerek. Şāh ḳatında ziyāde raġbet ve ʿizzet ol kimse bulur ki çün göre mālı *ve genci*[397] iŋen çoḳdur ve şāh (24) devletinde bol gence yėtişmüşdür. Anuŋ baʿżısını şāhuŋ ḫazīnesine göndere ve ol niʿmetüŋ şükrini (25) yėrine getüre ki Ḥaḳ teʿālā anuŋ niʿmetin ve ʿizzetin daḫı artura. Ve daḫı şol kişi ki şāhuŋ rāz-dārı ola

(216b) (1) ol rāzı ṣaḳlaya ki şöyle aya ve güneşe daḫı söylemeye. ʿAḳlı olan kimse şāhlaruŋ buyrıġında (2) süstlük eylemez ve şāhuŋ ḥaḳḳında yatlu söylemez. Ḫor olsun ol aġacuŋ köki ki anuŋ yėmişi şāh üzerine (3) ḳaraŋulıḳ getüre. Ve daḫı şol kimse ki yalanı çoḳ söyleye şāh ḳatında ḥürmet bulmaz. Şol söz ki ʿāḳılāne (4) olmaya anı şāhlar ḳatında söylemek olmaz. Eger şāh saŋa bir nesne ṣorsa bildügiŋi söyle ammā çoḳ (5) söyleme ki ḥürmetsüz olmayasın. Ol kişi ki şāhı ḫor eyleye anuŋ cānı hemīşe dertden ḳurtulmaz. (6) Anlaruŋ ki yüzine şāh güle baḳa, cihānda andan ʿizzetlü kimse olmaz. Ḳaçan ki şāh senüŋle laṭīfe (7) ḳıla ve saŋa ḫoşca söyleye şāhuŋ ne ḳadar eski ḳulıysaŋ daḫı iŋen küstāḫ-āne söylemegil. Şāh ḳapu (8) sında ne ḳadar çoḳdan ḳulısaŋ daḫı ḫiẕmet ėtdüg[üŋ]çün[398] şāha minnet ḳılma. Şöyle bil ki senüŋ ḫiẕmetüŋe şā (9) huŋ iḥtiyācı yoḳdur. Eger bir nesneyiçün şāh saŋa ḳaḳısa dınmaġıl ve günāhuŋıçun ʿöẕr eylegil. Eger hīç (10) günāhuŋ daḫı yoġısa "Ne ṣuçum var?" dėmegil ve yalvarmaġıla gine anuŋ ḫāṭırı ḫoşlıġın dilegil. Zīrā işe (11) her ḳanḳı ḳulını ilerü çekerse şübhe yoḳdur ki senüŋ gibi ḳulluḳçı olur. Eger göŋlüŋ şāha melūl olsa ve göŋlüŋde (12) bir ikircilik olsa şāhuŋ ḳatına varmaġıl ve yüzüŋi şāha göstermegil. Şehler kişinüŋ yüzine baḳıcaḳ (13) devlet-i ilāhīile göŋlinde ne varduġını bilür. Şāh senden bir egrilik sezdükden ṣoŋra ayruḳ sen andan eylük (14) görmezsin ve eyü söz ėşitmezsin. Şöyle bil ki şāhuŋ göŋli

---

[397] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[398] B. ėtdügüŋ içün B. nüshasından düzeltilmiştir.

bir deŋiz gibidür. Hüner ol deŋizden bir gemiye beŋzer. Şā (15) huŋ ḳulluḳçıları gemicilere beŋzer tā ki yelken bütün olmayınca ve kişinüŋ ʿaḳldan ḥaẓẓı olmayınca ve hünerden naṣībi olmayınca (16) şāh ḳatında olmaġa lāyıḳ degüldür. Eger pādişāh oddan ṭaġ daḫı olursa ḳullar ol od içinde dirligi rāḥat (17) bilmek gėrek ve ḫoş görmek gėrek ki ḫışm ocağı egerçe ciger yaḳıcı olur velī ḫoşnūdluḳ gözi göŋüllere nūr vėrici (18) olur. Andan kişiye bir zamān zehr ṣūret görinürse bir zamān daḫı şükrile süd ḥāṣıl olur. Şāhlar bir deŋiz (19) gibidür. Kişiye gāh ṭaş gösterür gāh ṣadef içinde incüler vėrür. Cihān şāhuŋ luṭfıla zinde olsun (20) ve çarḫ anuŋ emriyle pāyende olsun.” dėdi. Nūşīnrevān ki Buzurcimihr’üŋ sözlerin ėşitdi, göŋli be-ġāyet şād (21) oldı. Meger şāhuŋ ʿādeti buyıdı ki bir sözi bir kerre zehī dėse ol sözi dėyen kişiye dört bedre aḳça (22) vėrürlerdi ki her bedre on biŋ aḳça olur. Şāhuŋ ol sözini gözedürlerdi. Buzurcimihr’üŋ sözine ol gün (23) niçe kerre zihī dėdi pes ḫazīne-dār ol bedreleri Buzurcimihr’üŋ öŋine getürdi. Meclis daḫı ol arada āḫir oldı. (24) Şāha duʿā ėdüben ḳalḳdılar. Her biri maḳāmlu maḳāmına gitdiler. Uşda ʿaḳl şöyle olur ki dėdüm ve ʿilm daḫı bu vechile (25) söyledüm. Olur ki şimdiden ṣoŋra bir ḫūb dāsitān daḫı diŋle ki Mehbūd-ı vezīre ne ḥāl vāḳiʿ olmışdur? داستان

(217a) (1) مهبود و زروان Ėşit imdi ėy şāh-ı ʿālem, yine ki meclisde bir ḫoş ḥikāyet dine gözetgil. Zervān nice ḳıldı al (2) ne vechile buldı Mehbūd’a mecāl? Rāvīler şöyle ḥikāyet ėderler ki şāhlıḳ taḫtına bünyād urulaldan berü Nūşīnrevān (3) gibi şāh cihāna gelmemişdür. Cengde ve ʿişretde ve ʿadlde ve zühdde kimse anuŋ mānendi şāh görmemişdür (4) ki ʿālimleri be-ġāyet severdi. Hīç bir vaḳt ʿilm ögrenmekden ḫālī olmazdı. Gėce ve gündüz ṣoḥbeti ʿulemāyılaydı. (5) Bir kişinüŋ ki esbābı ḥāżır ola ve ʿilm ögrenmege furṣat daḫı bula ḥayf ola ki ʿilmden ġayrı nesneye dürişe. (6) Dėmegil ki: “Ben ʿilmüŋ ḥaḳḳından geldüm ve ne ḳadar hüner varısa ögrendüm.” Bir gün rūzigār saŋa bir ḫūb oyun (7) gösterür ki anuŋ aṣlında ʿāciz ḳalursın. Bilürsin ki ʿilmün evvel mertebesindesin ve daḫı nice yıl ʿilm (8) lāyıḳsın. Çünki bu dāsitānı ėşidesin, rūzigāruŋ dürlü dürlü işinden ġāfil olmayasın ve ʿilm ve hüner ögre (9) nmekde taḳṣīr ėtmeyesin. Şöyle ḥikāyet ėtdiler meger Nūşīnrevān-ı ʿādilüŋ bir ʿāḳıl ve dīn-dār vezīri varıdı. Hem (10) şāhuŋ ketḫudāsı idi. dāyimā işi eylükdi ve niyyeti ḫayrıdı. Ṭoġru fikirlü idi ve ʿaḳl issi kişi idi. Adına Mehbūd (11) dėrler idi. Anuŋ iki arslan gibi yigit oġulları varıdı. Yüzleri bahār günine beŋzeridi. dāyimā şehriyāruŋ ḫiẕmetinde (12) olurlardı. Ḳaçan ki şāh bezm ü ʿişret ḳılsa yā dāniş-mendlerile ṣoḥbet ėtse Mehbūd’dan ġayrı kimsenüŋ (13) elinden nesne yėmezdi. Hem iki oġlanları daḫı şāhuŋ emīniyidi. Şāhuŋ ḫāṣ yėyecegi ṭaʿām anlaruŋ evlerinde bişer (14) di. Şāh anlara be-ġāyet inanmışıdı ve ḫūb iʿtiḳād

ėtmişidi. Her vaḳt ki şāh ḳatına yėmegi ol iki yigit getürürdi. (15) Ulular Mehbūd'uŋ ol ḥāline ḥased ėderlerdi ve anuŋ mertebesini kinlerlerdi. Şāhuŋ ḳapusında bir cāsūs (16) varıdı ki eskiden ḳalmış ḳulıdı. Ġāyet ulu kişiydi. Anuŋ adına Zervān dirle[r]di. Şāh ḳatında muḳarreb kişiydi. (17) Hīç bir vaḳt şāhuŋ ḫiẕmetinden eksük olmazdı. Ol kişi Mehbūd'a ve iki oğluna göŋlünden düşmenidi. (18) Bir furṣat isterdi ki anı şāha yavuz aŋladaydı. Ammā hīç mecāl bulmazdı. Mehbūd daḫı anuŋ ḥālini bilürdi (19) ammā muḳayyed olmazdı. Kendünüŋ şāh ḥaḳḳında ṭoġrulıġına ve dīn-dārlıġına inandurdı. Bu ḥāl üzerine nice (20) zamān geçdi. Bir dün ittifāḳ bir cuhūd gelüp Zervān'dan bāzir-gānlıḳ içün ödünç aḳça istedi. Ol sebebden (21) ötürü Zervānıla yāranlar düşdi ve münāsebet ḥāṣıl oldı. Her gün Zervān'a gelür giderdi ve şāh ḳapusına (22) bile varurdı. Cuhūd şol ḳadar Zervānıla ḳarışdı ve ṭoġruluḳ gösterdi Zervān'dan hīç rāz ṣaḳlamaz oldı ve neyi (23) gerekse cuhūda ṭanışur oldı. Bir dün bir ḫalvet yėrde cuhūdıla oturup cāzūlıḳdan ve siḥirden ve mekr ü ḥīleden (24) nesne söyleşürlerdi. İttifāḳ Zervān Mehbūd'ı aŋdı. Eytdi: "Baḳ aḫi işbu Mehbūd'uŋ ḥāline şāh ḳatında şo (25) l ḳadar mertebe buldı ki hīç kimseyi gözine göstermez oldı ve bizi ādem ḥisābına ṣaymaz oldı. Bize şöyle dirilür

(217b) (1) ki ṣanasın Nūşīnrevān kendüdür. Şāh daḫı aŋa şöyle iʿtiḳād ėtmişdür ki anuŋ oğlanlarınuŋ elinden ġayrı kişiden yėmek (2) yemez. Tamām şāh anlaruŋ elindedür ve anları şol vechile ululıġa yėtişdürmişdür ki felegüŋ ayaġın almaġa ḳaṣd ėtseler eller (3) inden gelür. Bu nesneden benüm cigerüm ḫūn olmışdur. Hīç sen bu nesneye siḥrile ve cāzūlıġıla bir çāre ėdemez misin ki Mehbūd bu ḳapudan (4) giderevüz?" dėdi. Cuhūd Zervān'a eytdi: "Bunda ne melūl olıcaḳ iş var? Benüm ḳatumda bu ġāyetde āsāndur. Bir gün ki şāhuŋ ṣoḥbeti ola kendü (5) nüŋ öŋine varacaḳ ṭaʿāmlardan gör. Eger südlü aş varısa ıraḳdan baŋa ol aşuŋ yüzini göster. Ben aŋa bir efsūn (6) oḳıyan ki ol aş zehr olsun. Eger ṭaş ve demür üstine dökseler ol zehre doymayup erisün." dėdi. Zervān cuhūd (7) dan bu sözi ėşidicek ġāyetde şād oldı. Şöyle oldı ki Zervān ḳapusına cuhūdsuz varmaz idi ve her vaḳtde andan (8) ayrılmazdı. Bunuŋ üzerine niçe gün geçdi. Her gün Zervān bu işüŋ tedbīrinde idi. Mehbūd'uŋ ol iki oġlı her ṣabāḥ (9) şāhuŋ ḳatına gelürler idi. Bir pāk göŋüllü anaları varıdı, şāhuŋ yėmegini ol ḫātūn bişürürdi. Yėmek vaḳti olacaḳ bir altun (10) sininüŋ içine üç gevherden ṭabaḳ ḳordı, üstüni bir altunlu bėzile örterdi. Ol iki yigit götürüp şāh ḳatına getürürlerdi. (11) Şāh anlaruŋ getürdügi ṭaʿāmdan ġayrı yėyecek yėmezdi. Her gün ol ḫātūn südle ve gül-ābıla dürlü dürlü ṭaʿāmdan (12) şāhiçün bişürürdi. Bir gün ittifāḳ gine ol yigitler ʿādetlerince ḫūn getürüp üzerin pīş-gīrile örtüp şāh ḳatına gelür (13) lerdi. Zervān anları

göricek ḳarşu vardı. Gülerek ol yėmek getüren yigide eytdi: "Ėy şāh-ı Nūşīnrevān'uŋ emīnleri, (14) işbu yėmegi ki şāha iletirsiz ne laṭīf ḳoḫusı var. Aç görelüm ki şāhuŋ yėyecegi ne ṣūretlü nesnedür?" dėdi. Ol yigit, Zervān (15) ḫāṭırıçun yėmegüŋ örtüyi üzerinden götürdi. [Z]ervān[399] ol ṭaʿāma uzaḳdan naẓar ḳıldı. Hem ol vaḳt cuhūd daḫı bile idi. Ol (16) daḫı ṭaʿāma baḳdı. Gine tīzcek ol yigit üzerini örtdi, şāhuŋ ḳatına getürdi. Cuhūd eytdi: "Dė, imdi ne dėrsin?" eytdi ki: "Ol (17) maḳṣūduŋ ḥāṣıl oldı." dėdi. Çünki ol yigitler ṭaʿāmı şāh öŋine getürdiler. Zervān segirdüp şāhuŋ ḳatına geldi. Eytdi: (18) "Ėy yėryüzinüŋ şāhı, felek senüŋ taḫtuŋ olsun ve cihān tācuŋla münevver olsun. İşbu ṭaʿāmı çāşnīsüz yėme ki aşçı bunuŋ (19) südine zehr ḳatmışdur. Ol ağu, saŋa yavuz ṣananlaruŋ naṣībi olsun." dėdi. Zervān bu sözi dėyicek şāh gülerek ol yigitlerüŋ (20) yüzine baḳdı ki yėmegi anası bişürürdi. Ol yigitler çünki ṭoğrularıdı ve göŋüllerinde şübhe yoġıdı. İkisi bile ilerü gelüp ol (21) aşdan bir ḳaç *kerre*[400] ṣundılar. Hemān ki bir iki loḳma yėdiler şol oḳıla urulmış gibi ikisi bile şāh öŋinde düşüben cān vėrdiler. (22) Şāh bu ḥāli göricek ḫışmından beŋzi ṣaru güle döndi. Buyurdı ki Mehbūd'uŋ evini yıḳalar ve kendünüŋ ve ʿavratınuŋ (23) başını keseler ve anuŋ taʿalluḳātından kim varısa ḳılıçdan gėçüreler ve mālını, gencini yağmā ḳılalar. Pes ol sāʿat şā (24) huŋ ḥükmini yėrine getürdiler, ol evden bir diri kimseyi ḳomadılar. Çünki Mehbūd öldi Zervān'uŋ maḳṣūdı ḥāṣıl (25) oldı ve göŋli be-ġāyet şādumān oldı cuhūda hezār taḥsīn ḳıldı ve anı ġāyetde muḳarreb ėdindi. Andan ṣoŋra nice

(218a) (1) zamān geçdi. Zervān ol sebebden şāh ḳatında ʿizzet buldı. Meger bir gün şāh-ı cihānuŋ ḫāṭırı av ėtmek diledi. Buyurdı, (2) av içün atlar eyerleyüp getürdiler. Şāh ol atlara naẓar ḳıldı. Üzerlerinde Meyhūdī nişānların ve dağların gördi. (3) Şāh anları göricek Meyhūd'ı aŋup çoḳ ağladı. Meyhūd'a özi göyinüp ağlamaḳdan kendüyi yėŋemezdi. Eytdi: "Ḳanı (4) benümle dostluğı ve doğruluğı ki ben anı sevdügümden bunca tīmār vėrdüm ve bu ḳadar mertebeye ėrgirdüm. Bilmezem ki āḫir ne oldı (5) ve şeyṭān anı yoldan nice ṭaşra çıḳardı? Bu işüŋ ḥaḳīḳatini Allāh'dan ġayrı kimse bilmez." dėdi. Andan ata binüp (6) be-ġāyet perīşān olup bir zamān gitdi. Ammā göŋli ağlamaḳdan açılmazdı. Ulular ve begler şāhuŋ ḳatına cemʿ olup her biri (7) bir ḥikāyet ėderlerdi ve dürlü dürlü ḫaberler naḳl ėderlerdi şāhuŋ göŋlüni eglerlerdi. Ol vechile yaʿnī ḥīleyile (8) ol yolı şāha ṭuyurmazlardı. Şāhuŋ bir yanında Vezīr idi ve bir yanında Yezdegird-i kātib idi ve Zervānıdı. Bunlar (9) arḳun arḳun söyleşüp giderlerdi ve dürlü ġarābet naḳl ėderlerdi. İttifāḳ söz arasında ḥīleden ve cāzūlıḳdan

---

[399] B. Zervān B. nüshasından düzeltilmiştir.
[400] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ve mekrden (10) söz açıldı. Şāh vezīre eytdi bu cāzūlıḳ dėdükleri bir addur söylenür yoḳsa hīç aṣlı yoḳdur ve anı bilür kimse (11) yoḳdur. Her işi sen Taŋrı'dan bil. Cāzūlıḳ var idigüne inanma." dėdi. Şāh bu sözi dėyecek Zervān eytdi: "Ėy şehriyār, (12) Taŋrı senüŋ göŋlüŋi şād ve ʿömrüŋi dāyim eylesün. Bu cāzūlıḳdan ki ḫaber söylenür anuŋ aṣlı vardur. Ḥaḳīḳat (13) ehl ḳanda maʿlūmdur? Ol ʿilmi gine anuŋ ṭālibleri bilür. Ellerinden gelür ki bir süd ile bişmiş pāk ṭaʿāmı ıraḳdan (14) yüzine baḳmağıla zehr eylerler." dėdi. Şāh bu sözi ėşidicek ol eski ḥikāyet ḫāṭırına düşegeldi. Mehbūd oğlanların (15) aŋup gögsin gėçürdi. Bir kerre Zervān'uŋ yüzine baḳup artuḳ ṭınmadı ve atını ḳatı ḳatı aşdurdı ve göŋli endīşeyle ṭoldı (16) ve göŋlinden eytdi: "Bu Zervān Meyhūd'ı sevmezdi. Kim bilür ki aŋa ne mekr ėtmişdür ve ol işe teveccühile ḥīle (17) ḳılmışdur ki nā-gāh yėre Meyhūd benüm elümde helāk oldı. Meger Ḥaḳ teʿālā bu nesneyi āşikāre ḳıla ve bize bildüre. Bu işüŋ (18) aṣlını hele Zervān'uŋ sözüni ḳarışıḳ görürüm." dėdi. Bu fikrile ve bu ġuṣṣayıla Nūşīnrevān bir zamān gitdi gözleri (19) ṭolu yaş ve göŋli perīşān. Āḫir bu maḳāma ėrişdi ki bir ṣu kenārına şāhuŋ serā-perdesin ṭutdılar. İndi, (20) oturdı. Tīz buyurdı Zervān'ı. Ḳatına geldi. Ve meclisi ḫalvet ḳıldılar. Neyse Zervān'a cāzūlıḳdan ve şekerle süd (21) ḥikāyetinden aŋdı ve eytdi: "Bu sözi ʿaḳl ḳabūl ėder anuŋ gibiye kār ėtse olur." dėdi. Andan eytdi: "Ėy Zervān, Meyhūd'uŋ (22) ḥāli nedür ve oğlanları niçün helāk oldı?" dėdi. Zervān şāhdan bu sözi ėşidicek cevāb vėrmekde şaşdı (23) ve ditremege başladı. Şāh ḥikāyet neydügin bilüp eytdi: "Dė, ṭoğru söyle! Yalan sözden saŋa yaramazlıḳ geliserdür." dėdi. (24) Zervān nā-çār olup evvel āḫir ḥāl ne olduğuŋı şāha beyān eyledi. Dükeli günāhı cuhūduŋ üzerine düşürdi. (25) Kendüsi Mebhūd derdinden ġuṣṣalu çıḳdı. Ve şāha eyle bildürdi. Ḫoş eydür şol ʿāḳıl bu sözi ki: "Bir kişi ki

(218b) (1) bir yatlu işe ḳaṣd eylese ve bir kimse ḥaḳḳında günāh ḳılsa kendü dili, teni üzerine ṭanuḳlıḳ vėrecekdür. Āḫir ol (2) ėtdügi yaramazlıḳ anuŋ ayağına ṭolaşacaḳdur." Çünki şāh Zervān'dan bu sözi ėşitdi, buyurdı Zervān'ı demürlediler. (3) tīz iki atlu ėrişüp cuhūdı daḫı şāh ḳatına getürdiler. Şāh cuhūda yavaşlığıla ṣorup eytdi: "Ol iş nice (4) olmışdur? Ṭoğrı söyle ki yalan sözile elümden ḳurtılacaḳ degilsin." dėdi. Cuhūd, şehriyārdan āmān diledi ve ḥikāyet (5) ne olduğunı ve Zervān ne vechile kendüye söyledügini ve ol işe nice siḥr ėtdügini tamām şāha söyledi. (6) Şāh ol ḥāli ėşidüp müteḥayyir ḳaldı. Buyurdı cemīʿ ulular ve begler geldiler. Şāh anlaruŋ ḳatında daḫı cuhūdıla (7) Zervān'a ol işi söyletdürüp cemīʿsi ʿacebe ḳaldılar. Andan buyurdı iki yüce dār ağacı dikdiler. Cümle leşker (8) temāşāya çıḳdılar. Zervān'ıla cuhūdı birbirine ḳarşu ber-dār ėtdiler. Oḳıla ve ṭaşıla helāk ėtdiler. Cihānda kimsenüŋ ḥaḳḳına (9) yavuzlıḳ ėtmek olmaz. Yavuz ḫūylu kişiler

yavuzlıḳdan ḳurtılmaz. Āḫir andan ṣoŋra şāh, Meyhūd'uŋ taʿalluḳātından çoḳ (10) istedi. Kimse bulımadı. Bir ḳızından ġayrı kimse ḳalmamışıdı ve üç kişi daḫı bir vechile ḳaçup ḳurtulmışlardı. (11) Şāh anları getürtdi. Zervān'uŋ ve cuhūduŋ ne ḳadar mālı ve genci varısa anlara vėrdi. Meyhūd'dan ötürü cigeri (12) yandı. Ol gėce ėrteye degin aġladı. Ḥaḳ teʿālā'dan günāhın diledi ki nā-ḥaḳ yėre bir kişinüŋ ḳanın dökmüşidi. Dervīşlere (13) çoḳ ṣadaḳa eyledi tā Ḥaḳ teʿālā ol günāhı andan ṣormaya ve adı ʿālemde ẓālimlıġıla aŋılmaya. Şol kimsenüŋ ki (14) göŋli pāk ola ve Taŋrı'dan ḳorḳucı ola gerekmez ki yatlu işlere el uzada. Kemlik ėtmek evvelinde gerçi āsān görinür (15) velī āḫirinde çoḳ ḳoḫuları vardur. Eger göŋlüŋ ṭaşdan daḫı ḳatı olursa ol yaramazlıḳ böyle ḳalmaz. Bir gün ʿāleme (16) fāş olur. Ve rāzını ne ḳadar arḫun daḫı söylerseŋ bir gün olur ki ol rāz ėşidilür. Ol yėgrekdür ki kişinüŋ göŋli (17) pāk ola ve işi eylük ve ṭoġruluḳ ola tā ki iki cihānda daḫı ʿizzet ve ḥürmet bula. Bu arada Zervānıla cuhūd ḥikāyeti (18) tamām oldı. ʿĀḳıllar bu sözden ʿibret almaḳ gerek. Allāh teʿālā'dan biŋ biŋ ṣalavāt ve selām Muḥammed rūḥına (19) olsun daḫı el ü evlādı üzerine olsun. **ساختن كسري شهر سورسانرا** Şöyle bil ki ėy şehriyār, eger dād ėdecek (20) olursaŋ ʿālemde yādigār ḳalur. Kişiye ėtdügi eylük bāḳīdür. Eger ṭoġruluġı ve ʿadli pīşe ėdinesin şöyle (21) bil ki ʿālemi eylügile ārāste ḳılursın. Dilerseŋ ki senden ṣoŋra ʿālem saŋa duʿā ėde, işiŋi ʿaḳlıla işle. Taŋrı'nuŋ (22) emrinden tecāvüz ėtme. Görmez misin Nūşīnrevān ʿadli ucından ne vechile aŋılur. Cihān çünki Nūşīnrevān'uŋ (23) ʿadliyle ṭoġruldı, cemīʿ ulular aŋa āferīn ḳıldılar. Ḫalāyıḳ anuŋ sāyesinde rāḥat oldılar. Şol resme emn ü emān (24) oldı ki ḳurt ḳoyınıla ḳarışdı. Cemīʿ şāhlar ve sulṭānlar Nūşīnrevān'a baş indürdiler. Boyınları zırh (25) bendinden ḳurtuldı ve omuzları gürz götürmekden diŋlendi. Pehlevānlar arḳalarından cebelerin çıḳardılar. ʿālem ḫalḳı
(219a) (1) cemīʿsi şādılıġa, ʿişrete meşġūl oldılar. Şāhuŋ emrinden baş çeker kimse ḳalmadı. Cemīʿ vilāyetden şāha ḫarāc (2) geldi ve dükeli müşkiller aŋa āsān oldı. Dāyimā işi ṣoḥbet ve ʿişret ve şikār ḳılmaġıdı. Andan ṣoŋra şāh bir muʿaẓẓam şehr (3) bünyād eyledi ki iki ferseng yėri ṭutmışıdı. İçinde köşkler ve meydānlar ve bāġlar eyledi. Ve ol şehrüŋ bir yanı (4) ṭaġ idi ve bir yanı bir ulu ırmaġıdı. Ve ol şehrüŋ içinde bir sarāy yapdı. Sarāyuŋ ortasında bir ḫūb ḳaṣr (5) yapdurup altunıla gevherile ėtdürdi. Ve ṭāḳlarını ḳızul altundan ėtdürdi. Ve dürlü dürlü gevherlerden anda derc ėtdiler. Ve ʿāc (6) ābnūsdan bir ḳubbe yapdılar. Rūm'dan ve Hind'den ve Buḫārā'dan ve Tīmrūz'dan ve İrān'dan ne ḳadar ʿāḳıllar ve üstādlar (7) varısa küllīsi anda cemʿ olmışlardı. Ol şehrüŋ çevresinde dürlü dürlü müntehā işler işlemişlerdi. Ol emīrler ki (8) şāh Berber'den ve Rūm'dan getürmişidi ol şeherde anlara yėr

vėrdi. Çünki şehr tamām oldı, ʿimāret ėdüp *ta'mīr*[401] (9) ėtdiler. Çevresinde ekinlik yėrin düzdiler ve bāġlar ve bāġçeler zeyn ėtdiler. Ve çoḳ köyler eylediler ki her biri ekin ekerleridi, (10) ve ne ḳadar maṣlaḥat varısa görürleridi. Anlaruŋ her birine şāh bir dürlü nesne ışmarlarmışdı. Kimi üstād pīşe-kār (11) ve kimi ekinci ve kimi bāzir-gānıdı. Veʿl ḥāṣıl her biri bir dürlü iş üzerinde idi. Ol şehri şāh eyle bezedi ki görenler (12) anı cennet ṣanurlarıdı. Yoġıdı ʿaybı ger bāḳī duraydı. Ve ol şehrüŋ adını Kisrā Sūrsān ḳomışdı. ʿÖmri (13) olduḳça ʿadlle ve eylüke dürüşürdi ve şeherler ve iḳlīmler ʿimāret ḳılurdı. Āḫir zamāna andan daḫı uṣanup (14) tācını ġayrı kişilere vėrdi. Şöyle bil ki cihāndan kimseye vefā gelmez. Ululuḳ *ve*[402] kiçilik bāḳī ḳalmaz. Saʿādet anuŋ ki işi dāyimā (15) ḫayr ola ve yatlu nesnelere ḳaṣd ḳılmaya. Şimdiki ḥālde ḫāḳānıla Heytāl cengini temāşā ḳıl. Çünki cenge duş gelesin (16) ḳılıcı ve gürzi eliŋden ḳomaġıl. Gör ki Ḫāḳān-ı Çīnile ve Nūşīnrevānıla ve Heytāl arasında nenüŋ gibi ḥikāyet olmışdur (17) ve ne vechile ceng ḳılmışdur? **رزم خاقان چین با شاه هیتال**

Rāvīler şöyle rivāyet ėderler ki ʿadl ve saʿādet ehli nām-dārlardan (18) ve aṣil-zāde şehriyārlardan ve leşkerde ve pehlevān çoḳlıġında Ḫāḳān-ı Çīn gibi ʿāleme gelmiş degildür. Kisrā'dan (19) ve cemīʿ şāhlardan ol uludur. Çīn'den tā Ceyḥūn'a varınca ne ḳadar vilāyet varısa anuŋ elinde idi. Leşkerinüŋ ve gencinüŋ (20) ḥaddi yoġıdı. Ve taḫtı Cāc ırmaġından aŋaru Gul-zaryūn'da olurdı. Ḥükm ėtdügi yėrler anuŋ ʿadlile müzeyyen (21) olmışıdı. Çünki Kisrā'nuŋ adı ʿāleme yayıldı ʿaḳlıla ve ʿadlile şöhret buldı, anuŋ ululuġı ve şāhlıġı (22) ve merdānelıġı ʿāleme yayıldı, Ḫāḳān-ı Çīn Nūşīnrevān'uŋ bu vechile ʿadl u dādın ėşidicek anuŋla dost olmaḳ (23) diledi. Vezīrlerile ve ʿāḳıllarıla ṭanışdı. Cemīʿsi ol nesneyi ṣavāb gördiler. Pes Nūşīnrevān içün armaġān (24) düzdi ki anuŋ ḥisābında ʿāḳıllar ʿāciz ḳalurdı ve diller anı vaṣf ėdemezdi. Ḫāṣ atlardan ve Çīnī dībālardan (25) ve taḫtdan ve tācdan ḳılıçdan Çīn metāʿlarından ne ḳadar ʿizzetlü nesne varısa develere yükletdi. Andan ṣoŋra

(219b) (1) şāha nis̱ār içün yüz biŋ Çīnī fülūrī ve on deve yüki aḳça ve ululardan bir söz ehli kişiye ışmarladı. Ve yazıcıya (2) buyurdı, bir ḥarīr üzerine Ḫāḳān-ı Çīnden Nūşīnrevān-ı ʿĀdil'e yüz biŋ āferīnile bir ḫūb nāme yazdı. Çīn şāhı (3) ol nāmeyi ve ol ḥisābı yoḳ armaġānları ol ʿaḳl issi kişiye ışmarlayup Nūşīnrevān-ı ʿĀdil'e gönderdi. Meger (4) ėlçinüŋ yolı Heytāl'a uġradı. Saʿd'den tā Ceyḥūn'a varınca Heytāl şāhınuŋ leşkeriydi ve ol şāhuŋ adına Ġātfer dėrlerdi. (5) Ulu nām-dār idi ve gürbüz pehlevānıdı. Çünki Ġātfer Ḫāḳān-ı Çīn'üŋ işinden ḫaber-dār oldı ve ol İrān şāhına (6) gönderdügi armaġānları bildi, beglerini

[401] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[402] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ve ulularını ḳatına cemʿ eyleyüp ol ḥikāyeti anlara söyledi ve pehlevānlarına (7) eytdi: "Ḥaḳan bu işi ėtdigi bizüm üzerimüze ḫayr degildür. Şimdi İrān şāhıyla ḫāḳān bir olursa ve göŋülden birbirine (8) muḥabbet ḳılursa bize ʿālemde rāḥatlıḳ ḳalmaz, ḳorḫuya düşerüz. Cemīʿ vilāyetimüz ḫarāb olur. Bu nesneye bir çāre eylemek gerek. (9) Ol armaġānları almak gerek." Pes bir pehlevāna, biraz ḫāṣ atlu ḳoşdı. Gelüp ḫāḳān ėlçisin basdılar ve ol armaġānları ġāret ėtdiler. (10) Ėlçinüŋ başını kesdiler ve ol ḫalḳuŋ birisini ḳomayup ḳılıçdan gėçürdiler. Bu ṭarafda ḫāḳān taḫtında otururken nā-gāh ḫaber yėtişdi ki (11) ol gönderdügüŋ ėlçiyi Ġātfer şāh öldürmiş ve ol vėribdigüŋ armaġānları yaġmā ḳılmış." dėnilecek Ġātfer'üŋ ol işine (12) Çīn şāhı be-ġāyet ḳaḳıdı. Buyurdı Çīn'de ve Ḫotan'da ve Hind'de ve cemīʿ ḥükm ėtdügi memleketde ne ḳadar leşker varısa cümlesi (13) ḳatına cemʿ oldı. Ercāsb'uŋ taʿalluḳātından ve Efrāsiyāb aṣlından kim varısa küllīsin sürdi ve ol ʿaẓametlü (14) leşkeri ḫışmıla ve kīnile güler yüzden ḳaldurdı. Sancaḳlar çözüp Ġātfer ḳaṣdına yürüdi. Ḫāḳānuŋ bėş ser-leşkeri (15) varıdı. Her biri bir ulu pehlevānıdı. Leşkerinüŋ ḫod ḥisābı yoġıdı. At ayaġından ṣular balçıġa dönmişidi. Cāḫ (16) vilāyetinde leşkerden ayaḳ başacaḳ yėr bulunmazdı. Çünki Ġātfer, Çīn şāhınuŋ işinden ḫaber bildi; Heytāl leşkerini (17) devşürdi. Belḫ'den Āmūy'dan Ḫatlān'dan Termüd'den ve Yesnegerd'den şol ḳadar leşker cemʿ eyledi ki tozdan güneş görünmezdi. (18) Ṭaġı ṭaşı ve ṣaḥrāları ādem dutmışıdı. Leşker yėryüzinde ḳarınca gibi ḳaynaşurdı. Bu ṭarafdan Ḫāḳān-ı Çīn ol deryā gibi (19) leşkerile gelüp Māy ṣaḥrāsında ḳondı. Māy'da ve Marġa'da leşkerini dernek gürzden ve ḳılıçdan ve çomaḳdan Buḫārā içi (20) ṭopṭolu olmışıdı ki Heytāl şāhınuŋ leşker-gāhıydı. Pes Ġātfer daḫı ol demürden ṭaġ gibi leşkeri çeküp (21) Çīn şāhına yaḳın ėrişdi. Çünki iki leşker birbirine muḳābil oldı, tozdan güneş yüzi görünmezdi, (22) süŋülerden pīl geçeçek yėr bulunmazdı. Ālāylar baġlandı ve ṣaflar çekildi. Bahādur yigitler öŋ ṣafa çıḳup (23) gürzile ve ḳılıcıla ve süŋüyile birbirine ḥamle ḳıldılar. Ḳılıçlar şuʿlesinden güneş gözi ḳamaşdı. Gürzler (24) şaḳırdısından demür dile gelmişidi, ortada oḳ tercümānlıḳ ėderdi. At ayaġından bir ʿaceb toz ḳopmışdı ki (25) ḳara bulut gibi havā yüzini ṭutup güneşüŋ ve ayuŋ nūrı belürmezdi. Ve saʿddan ne ḳadar er ve ʿavrat

(220a) (1) oġlan varısa gözlerinden yaş aḳıdup ol iki leşkeri temāşā ėderlerdi. "Bu cengüŋ āḫiri ne ola ve (2) devlet ḳanḳısınuŋ ola?" dėrleridi. Yėdi gün tamām iki leşker birbirinden ayrılmadılar. Ādem gövdesi depeler gibi yıġıldı. (3) Ḳandan ṭaġ ve ṭaş erġavāna döndi. Ḳılıçlar ve nīze zaḫmından ve pūlād gürzler ḍarbından ādem şol resme ḳırılurdı ki (4) gökden yėre ṭaş yaġar ṣaŋayduŋ. Oḳlar ʿuḳḳāb gibi havā yüzini ṭutmışıdı. Güneş yüzi tozdan

belürmez idi. (5) Sekizinci gün olıcaḳ bir ḳatı yėl çıḳdı. Ol ḳara tozı Ġātfer leşkerinüŋ üzerine bıraḳdı. Ol leşker ḳaraŋulıḳ (6) içinde ḳaldı. Çīn ḫalḳı anı görüp şād oldılar. Bir aradan Heytālīlerüŋ üzerine ḥamle ḳıldılar. Ol arslan yüreklü (7) yüreklü[403] ḳaplan pençelü yigitler her biri ejderhā gibi naʿralar urup ḳılıcıla ve gürzile ol maġlūb olmış leşkere (8) hucūm ėtdiler. Mecāl vėrmeyüp ol ṭaġ gibi leşkeri yėrinden götürdiler. Heytālīlere bir vechile ṣıdılar ki niçe yıllar (9) ol ṣınuḳ bütün olmaya. Ġātfer gördi ki kendüden yüz çevürdi at başın çevrüp ḳaçdı. Çīnīler niçe yėr (10) artlarınca ḳovdılar. Heytālīleri şol ḳadar ḳırdılar ki ḥisābını Allāh'dan ġayrı kimse bilmezdi. Heytālīlerüŋ ḫalḳı ḳaçup ḳurtulıcaḳ (11) bir araya cemʿ olup ṭanışdılar. Eytdiler ki: "Ġātfer'üŋ başından devlet gitdi. Bu vilāyet anuŋ ucından ḫarāb oldı. (12) Bizüm Çīn şāhına cevāb vėrmege gücümüz yitmez ve erligile ber-ā-ber gelmek elümüzden gelmez. Bu derdimüze dermān İrān şāhından (13) ġayrı kimseden olmaz. Eger Ġātfer Nūşīnrevān'a varup anuŋ ḳarşusında kemer ḳavuşdurup ṭurmaġa rāżī olursa (14) gine şāhumuz ola, yoḳ dėrse Ḫoşnuvāz aṣlından bir saʿādet ehli yigidi şāh ėderüz ve İrān şāhıyla dost oluruz (15) ve ḫāḳānuŋ ḥālini aŋa söylerüz. Biz daḫı anuŋ sāyesinde rāḥat olıruz. Şimdi devlet ve ʿizzet Nūşīnrevān'a[404] (16) ʿādil'e yüz ṭutmışdur. Dükeli ḳayṣerler aŋa ḫarāc vėrürler, cihānda kimse aŋa ġarīm olmaz ve anuŋla kimse (17) düşmen olup başa varmaz." dėdiler. Çünki ol ketḫudālar bu sözi ṭanışdılar küllīsi anı maṣlaḥat gördiler. İttifāḳıla (18) Ġātfer'den vāz geldiler. Meger Ḫoşnuvāz aṣlından ve Çaġālīlerden bir pehlevān-ı ʿādil ve saḫī yigit varıdı ki (19) ʿaḳlda ve tedbīrde anuŋ mānendi yoġıdı. Adına Afġārīş dėrleridi. Cemīʿ Heytāl ululları ittifāḳ ėdüp Feġārīş'i (20) şāh ėdindiler. Çünki bu ḫaber Nūşīnrevān-ı ʿādile geldi, bildi ki Ḫāḳān-ı Çīn Heytāl şāhı ṣımış, Heytālīler Faġārīş'i (21) şāh ėdinmişler. Şāhuŋ ḫāṭırına bu sözden teşvīş düşdi. Buyurdı cemīʿ vezīrler ve ʿāḳıllar ḳatına cemʿ oldı. (22) Erdeşīr-i ʿāḳıl ve Şābūr ve Yezdegird gelüp şāhıla taḫt üzerinde oturdılar. Andan Kisrā eytdi: "Ėy ʿāḳıllar (23) ve ėy iş görmiş kişiler, bir yaramaz ḫaber ėşitdüm ki ḳatı ziyān olacaḳ. Sūr'dan Ḫāḳān-ı Çīn Tūrān begleriyle ve Cāc (24) pehlevānlarıyla ve Türk ve Çīn ve Ḫotan pehlevānlarıyla Heytāl şāhuŋ üzerine gelmiş. Çerisinüŋ ḥisābı yoġımış. Bir hafta (25) iki leşker at arḳasından inmemişler. Gėce ve gündüz ṣavaş ėtmişler. Āḫir Ḫāḳān-ı Çīn Heytān'ı ṣımış. Çerisinden

[403] Mükerrer yazım.
[404] Müstensih hatası nedeniyle "Nūşīnrevān'a", "adile" şeklinde yanlış yazıldığı düşünülen kelime cümlenin anlamı ve kelimenin bağlamla ilişkisi düşünüldüğünde "Nūşīnrevān-ı adil'e" şeklinde yazılmalıdır.

(220b) (1) iki baḫşından bir baḫşını ḳomamış, ḳırmış, kimini esīr ėtmiş. Şunuŋ gibi nām-dāriken ki cihān içini gürzile ve ḳılıçla ṭutmışıdı (2) ʿacebdür ki anlar ṣındı ve Ḫāḳān-ı Çīn elinde zebūn oldılar. Yā ol Heytāl leşkeri Ġātfer'den niçe yüz döndürdiler? (3) Çaġān aṣlından bir pehlevānı şāh ėdindiler. Şimdi andan yėŋi āyīn ü erkān ḳonmış. Ḫāḳān-ı Çīn bī-ḳıyās leşkerile (4) Ercāsb'uŋ ve Efrāsiyāb'uŋ ḫalḳıyla Cāc ṣuyınuŋ öte geçesine oturmış. Ġātfer çerisin ṣıduġıçun (5) başını felekden yuḳaru ṭutarmış. İmdi Kestān vilāyetinüŋ şāhlıġı evvelden benümdür. Dilerem ki ḫāḳān buncılayın iş (6) ḳıla ve benüm raʿiyyetlerüm incide. Siz ne maṣlaḥat görürsiz? ḫāḳānıla ne ėdelüm?" dėdi. Şāh bu sözi dėyecek vezīrler (7) ve ol oturan ʿāḳıllar ayaġ üzerine ṭurup şāha āferīn ḳıldılar. Cevābında eytdiler: "Ėy ʿaḳl issi ve ʿadli kānī şehriyār, (8) Heytāl iḳlīmi cümle dīvlerdür ve āmān bilmez ʿifrītlerdür. Evvelden bu vilāyete düşmen ola gelmişlerdür. Anlara buncılayın (9) iş olmaḳ lāyıḳıdı, olmış. Şehriyār bu işden ötüri taḥsīn ėtse olur. Şāh bilmez mi ki Heytālīler ol āzāde (10) şāhı -ki pīrūz şehriyārdur- şunuŋ gibi şehriyārı nā-gāh yėre öldürdiler? Anlaruŋ gibi ẓālimler bir gün şādlıḳ (11) yüzin görmesünler. Ḥaḳ teʿālā intiḳām issidür. Her kişinüŋ ėtdügi kendüye ḳalmaz. Yavuzlar başına āḫir yavuzlıḳ (12) gelür. Gerçi Ḫāḳān-ı Çīn içün şāhuŋ ḫāṭırında derd ü kīn vardur, Efrāsiyāb'un ve Ercāsbuŋ taʿalluḳātı bize (13) az iş ėtmemişlerdür. Ammā geçenden gėçmek ḫoşdur ve hem şimdi anlar Heytāl leşkerin ṣımaġıla ḳuvvet bulmışlardur. (14) Şāha muḳābil olup ceng ėderlerse ʿaceb degildür ve hīç Heytāl'ı ve Ġātfer'i aŋma ve anlaruŋçun (15) ġuṣṣa yėme. Şimdi Ercāsb'uŋ ve Efrāsiyāb'uŋ taʿalluḳātı Ḫāḳān-ı Çīn'ile Cāc ḳıranında otururlar. Gerekdür ki (16) rūşen göŋülle anlaruŋ göŋlün düzesin ve ḳaydlarını göresin ki sen bir ʿāḳıl pādişāhsın, cihānda naẓīrüŋ (17) yoḳdur. Cemīʿ ʿāḳıllar rāy ve tedbīri senden ögrenürler ve cemīʿmüzden senüŋ ʿaḳluŋ ve ʿilmüŋ artuḳdur. Saŋa ne Vezīr gėrek (18) ve ne ʿāḳıllara ṭanışmaḳ gerek. Cihānda tāc u taḫt saŋa yaraşur ki devlet ʿaḳl u baḫtıla ārāstesin. Eger şāh Ḫorāsān'dan (19) yaŋa leşker çeküp yüriyecek olursa bu şāhlıḳdan aŋa ḳorḫu görinür. Zīrā Rūm gibi düşmen bu vilāyete furṣat gözedür. (20) Hemān ki bu iḳlīmi şāhsuz göreler İrān'da yıḳmaduḳ yėr ḳomayalar ve bu vilāyeti bīʿl külliye ḫarāb ėdüp ḫalḳı esīr ėdeler. (21) Eger şāhuŋ ḳaṣdı ḫāḳānıla ceng ėtmek ise deŋizdeki nehengler şāhuŋ ḥükminden baş çekmezler. Bir server gönder (22) leşkerile varsun anlaruŋ ḥaḳḳından gelsün. Ḫançerle anlardan ṭamar getürsün. Eger şāh dostluḳ üzerine bir nāme gönderüp (23) anuŋla ṣulḥ ṣūretin gösterürse nola ki ḫāḳān gibi server şehriyārıla dost olıcaḳ şāhuŋ tācı felekden yüce (24) olur." dėdiler. Çünki Nūşīnrevān İrānīlerden bu sözi ėşitdi ṣulḥdan ve cengden ḫāṭırlarında ne varısa bildi. Gördi ki (25) hīç birinüŋ ṣavaşdan göŋli yoḳ, yėmegi, içmegi ve dāyimā ʿişret ėtmegi ʿādet ėdinmişler ʿārı ve nāmūsı elden ḳomışlar, ceng

(221a) (1) işini tamām unutmışlar. Eytdi: "Minnet ol Allāh'a ki benüm andan ġayrı kimseden ḳorḫum yoḳdur. Yėmege ve içmege rāġıb olmışsız, (2) cengi ve ṣavaş ėtmegi unutmışsız. Ṣoḥbet ve ʿişret ėtmekden başıŋuz aġır olmış, ceng içinde kāhil olmışsız. (3) İmdi zaḥmet çekmeyince rāḥat olmaz. Renc çekmeyen kişi gence yėtişmez. Allāh furṣat vėrürse bir ay içinde leşker (4) devşürsem gėrek ve her memleketüŋ çerisini cemʿ ėdüp Ḫorāsān'a varsam gerek. Begler *ve*[405] serverler yaraḳlansunlar. Mest (5) pīller üzerine kūs baġlayalum, ne ḫāḳānı ḳoyalum ve ne Heytāl'ı ḳoyalum. Cihānı ẓālimler şerrinden emīn ḳılalum. Memleketi ʿadlile ve ʿaṭāyıla (6) ṭoylayalum." dėdi. Ol nām-dārlar bu sözi ėşidicek başların aşaġa ṣaldılar. Cemīʿsi şāha ʿöẕr ėdüp āferīn ḳıldılar (7) ve eytdiler: "Ėy saʿādetlü pādişāh ve Taŋrı'dan ʿināyetlü şāh. Zamāne senüŋ ḥükmüŋile şād olsun. Biz cemīʿmüz (8) senüŋ ḳulıŋuz. Sen ne buyurursaŋ biz aŋa baş indiricilerüz. Çünki şāh buyurduḳdan ṣoŋra ḥāşā ki bizden bir süstlik (9) ve kāhillik görüne. Ne emr ėderseŋ ḫiẕmete bėl baġlamışuzdur." dėdiler. Andan vezīrler oturdı oturdı[406] tedbīr bunuŋ üzerine (10) ḳarārlandurdılar ki yėŋi ay görince şehriyār ṣabr ėtdi, her kişi yaraḳ görmege meşġūl oldı. **رفتن كسري بخوراسان** (11) Çünki ol nūrānī çerāḳ ṭaġ üzerinden yüzini gösterdi, ʿālemi nūrıla rūşen ėtdi. Ṣanayduŋ ki yāḳūtdan (12) cāmdur, bir lāciverdden çādır üzerine ḳondı. Hemān ki yėŋi ay şāh yüzünden görindi pīl üzerine kūs berkitdiler. (13) Ṣūrnā ve nefīr üninden ve kūs, naḳḳāre āvāzından ḳulaḳlar ṭutuldı. Leşker bölük bölük dernek yėrine dėrildiler. (14) Yezdegird-i kātib Erdeşīr-i vezīrile şāhuŋ ḳatına geldiler. Ve her iḳlīme nāmeler yazdılar. Ve her vilāyetüŋ serverlerine (15) ve pehlevānlarına bildürdiler ki: "Şehriyār ceng içün ḳılıç ḳuşandı. Tīz siz daḫı ḳulluġuŋuza ḥāżır olasız." dėdiler. (16) Andan şāh buyurdı Ḫāḳān-ı Çīn'e bir nāme yazdılar ve āferīn ḳıldılar. Medāyin'den şāh bir leşker çekdi ki yėryüzi (17) demürden deryā gibi göründi. Medāyin ṣaḥrāsı gibi yėri tā ṭaġa varınca leşker ṭutmışıdı. Bu ʿaẓametile şāh (18) gurgān ṭarafına geldi. Anda niçe gün şikār ėtmege meşġūl oldı. Şāh Gurgān'a geldügi dem Ḫāḳān-ı Çīn (19) Ercāsb ve Efrāsiyāb ḫalḳıla Suʿd'da otururdı. Ol vilāyeti tamām Ḫāḳān-ı Çīn'üŋ leşkeri ṭutmışıdı. (20) Bir gün ḫāḳān- Çīn leşkerinüŋ çoḳluġın görüp eytdi: "Bu ḳadar çeri ki benüm vardur baŋa cihānda kim ġarīm olur? Gerekdür ki (21) bu leşkerile varam anuŋ ṭaşını ṭopraġını Çīn'e getürem ve ʿArab vilāyetini dīne getürem. Cihānda kimseye (22) ne tāc ve ne taḫt ḳoyam." dėdi. Çīn şāhı bu fikrdeyiken şāh Nūşīnrevān'uŋ ḫaberi yėtişdi. Bildi ki İrān (23) şāhı yėrinden deprenmiş ve yėryüzini anuŋ leşkeri ṭutmış ve kendünüŋ ḳaṣdına ḳılıç ḳuşanmış. Bu ḫaberi ḫāḳān (24) ėşidicek kendüyi devşürdi ve ceng tedbīrini göŋlüŋde

---

[405] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[406] Mükerrer yazım.

bağladı ve endīşeyle taḫt üzre oturdı. (25) Buyurdı vezīrler ve ʿāḳıllar ḳatına cemʿ oldı. Vezīre eytdi bu işi ḫor ṭutmaḳ olmaz. Bu nesneden süst

(221b) (1) deprenmek olmaz. Ėşitdüm ki Kisrā Gurgān'a gelmiş, yėryüzini anuŋ leşkeri ṭutmış. Meger anuŋ benden ḫaberi yoḳdur ki (2) buncılayın ḥareket ḳılur. Şimdi Çīn'den tā Ceyḥūn'a varınca benüm leşkerümdür. Cihān benüm tācumıla rūşendür. Yėryüzi tamām benüm (3) ḥükmümdedür. Kisrā nedür ki bunuŋ gibi işe el uzada. Ol ṣanur ki cihānda kendü gibi şāh yoḳdur. Gerekdür ki leşkerle (4) anuŋ öŋine varam, erlik nice olur aŋa gösterem. Benüm gibi şāh ki Çīn leşkeriyle aŋa varam cihānda anuŋ nām u nişānın ḳomayam (5) ve anuŋ tācını ve taḫtını ele getürem." dėdi. Ḫāḳān bu sözi söyleyecek bir ʿāḳıl kişi eytdi: "Ėy şehriyār, bunuŋ gibi söz söyleme (6) ve İrān şāhıyla ceng fikrini eyleme, leşkerüŋi ve şāhlıġuŋı yėle vėrme. Cihānda bir şāh anuŋ yėrin ṭutsa olmaz. Yėryüzinde (7) anuŋ gibi şāh yoḳdur. Felekde aŋa beŋzer ay yoḳdur. Ėşitmedün mi Deyl'e ve Geylān'a neyledi ve ḳayṣer-i Rūma ne iş ḳıldı? (8) Anuŋ gürzine ve ḳılıcına kim ṭāḳat getürdi? Şimdi ol Hind'den ve Rūm'dan ḫarāc almışdur ve tāc u taḫt issidür ki (9) cihānda fetḥ-i nuṣret anuŋdur." dėdi. Ḫāḳān bu sözi vezīrden ėşiddi, vezīre eytdi: "Ėy ʿāḳıl issi, bu işde tedbīr. (10) Çünki ḥāl bu resme oldı, epsem oturmaḳ olmaz. Eger anuŋla ceng ėtmekde rençden ġayrı nesne olmazsa andan (11) yėg yoḳdur ki bu işi gencile bitürevüz. Kişi māl ve genci bunuŋ gibi iş içün ṣaḳlar ki başa bunuŋ gibi iş gelicek ol genc (12) sebebile rāḥat ola." dėdi. Ḫāḳān bu sözi dėyecek oturan ʿāḳıllar āferīn ḳıldılar her rāy-u tedbīr daḫı budur, dėdiler. Bunuŋ (13) üzerine muḳarrer ḳıldılar ki şāha bir nāme yazup ėlçi göndereler ve bī-ḥad armaġānlar vėreler, şāhıla barışıḳlıḳ ėdeler. **نامه خاقان چين بكسرى** (14) Pes Ḫāḳān-ı Çīn buyurdı, bir nāme yazdılar ve Çīn serverlerinden bir söz ehli ʿāḳıl kişi (15) iḫtiyār ḳıldılar ve on ʿāḳıl kişi daḫı ḳoşdılar. Ol nāmeyi bī-ḥad armaġānlarla Nūşīnrevān'a ʿazm ḳıldılar. Çün Kisrā (16) ėşitdi ki ḫāḳāndan ėlçi geliyor, buyurdı eyvānı ṭonatdılar. Destūr oldı perdeleri giderdiler. Ol on kişi armaġānlarla ve bunca (17) nis̱ārlarla şāhuŋ ḳatına gelüp yėr öpdiler. Şāh anlara ʿizzet eyledi ve bir ḫūb yėr gösterdi. Oturdılar andan Ḫāḳān-ı Çīn'i (18) ṣordı. Ol kişiler yüz yėre ḳoyup ḫāḳānuŋ ḫaberin vėrdiler ve nāmeyi şāhuŋ öŋüne ḳodılar. Şehen-şāh gördi ki (19) bir Çīnī ḥarīr üzerine bir nāme yazılmış. Alup nāmeyi yazıcı eline ṣundı. Revān Yezdegird nāmeyi alup şāhuŋ emriyle (20) oḳudı. Ol ṭuran serverler, cümlesi ol nāmeye ʿacebe ḳaldılar. Nāmenüŋ evvelinde yazmış ki āferīn Ḥaḳ teʿālā'dan yėryüzinüŋ (21) şehriyārı üzerine olsun. Ėy şehriyār, bilesiz ki faġfūr-ı Çīn gibi şehriyār cihānda şāhlıġıla baŋa āferīn ḳılmışdur (22) ve ben dilemedin ḳızını baŋa vėrmişdür. İmdi ben şāha gencle ve ululuġıla ser-firāzlıḳ

göstermedüm. Dostluḳ üzerine (23) şāh ḳatına armaġānlar gönderdüm idi. Heytāl ol armaġānları yolda almış. Ben ol kīnile şehr-i Cāc'dan geldüm ki (24) Ġātfer'den ol genci ve tācı alam. Ol sebebden ötrü gelüp Ġātfer'üŋ başına bu ḥāli getürdüm ve Ceyḥūn ṣuyunı ḳandan laʿle (25) dönderdüm. Çünki şehriyāruŋ ḫaberin ėşitdim, ḫaber getürene āferīn ėtdüm ve şāhuŋ erligini ve hünerini ve devletini ve furṣatını

(222a) (1) ėşidüp şāha muḥabbet ḳıldum. Anuŋla nihānī dostluḳ istedüm." Çünki Kisrā ḫāḳānuŋ nāmesinden bu sözi ėşitdi ḫāḳāna (2) āferīn ḳılup buyurdı, ėlçileri bir ḫūb yėre ḳondurdılar. Her gāh ki şāh meclis ārāste ḳılurdı ve ṣoḥbetde cām-ı mey içilürdi (3) ol ėlçileri getürdürdi. Ėlçiler şāh ḳatında bir ay miḳdārı eglendiler. Her gün ṣoḥbetden ve şikārdan eksük olmadılar. Bir gün şehriyār (4) buyurdı bir ṣaḥrāda serā-perde ṭutdılar. Emr ėtdi ne ḳadar leşker varısa ol arada ḥāżır oldılar. Ve her vilāyetüŋ begleri Gürcī'den (5) ve Geylān'dan ve Deylem'den ve Rūm'dan cemīʿsi zerrīn kemerlerile ve muraṣṣaʿ cebelerle ve altun ḳalḳanlarıla şāhuŋ bār-gāhına geldiler. (6) Ve bir ulu meydān ṭutdılar ki pehlevānlaruŋ ve beglerüŋ ḥaddi pāyānı yoġıdı. Tozdan cihānı ḳaraŋulıḳ ṭutmışıdı. Üç yüz altun (7) eyerli muraṣṣaʿ ṭonlu ulu begler ol meydāna ḥāżır oldılar. Şāh buyurdı atlar ve pīller ṭonatdılar. Ḳılıçlar gözi güneşüŋ gözi (8) ḳamaşurdı. Erenler ḫurūşından ve kūs ve nefīr ġırī[v]inden[407] ḳulaḳlar ṭutulurdı. Rūm, Hind şāhları ve ʿArab serverleri cümle (9) şehriyāruŋ ḳatına geldiler. Çīn ėlçilerine şehriyār bir ʿaẓamet gösterdi ki anuŋ ululuġına ve salṭanatına müteḥayyir ḳaldılar. Yėryüzinüŋ (10) şāhlıġı tamām Nūşīnrevān-ı ʿādilüŋ bildiler. Andan şehriyār buyurdı, beglere ve pehlevānlara. Müretteb yaraġıla at meydāna (11) sürdiler, ceng ėder ṣūretinde birbirine ḥamle ḳıldılar. Ḳılıcıla ve gürzile ve süŋüyile bir zamān silāḥ-şūrlıḳ ėtdiler ve ceng işinde (12) dürlü dürlü hünerler gösterdiler. Atlular bir ṭarafa ṭurdılar ve yayalar bir ṭarafa ṭurdılar. Andan şehriyār at depüp meydāna çıḳdı. (13) Meydān içinde niçe pehlevānları süŋü ucuyla atdan yıḳdı. Ėlçiler şāhuŋ ol ʿaẓametini ve leşkerüŋ yaraġını ve pehlevānlaruŋ (14) ceng ʿilmindeki hünerlerini görüben ḥayrān ḳaldılar. birbirine eytdiler: "Bu şehriyārı gör ki hünerde naẓīri yoḳdur. Aŋa ḥarīf olur (15) bir pehlevān yoḳdur. Bu hünerleri ki şehriyār bize gösterdi ḫāṭırda ṭurmaḳ gerek. Her birimüz varıcaḳ şāhumuza ḫaber vėrüp (16) dėmek gėrek ki: 'Yėryüzinde Nūşīnrevān gibi şāh kimse görmiş ve ėşitmiş degil.'" dėdiler. Ėlçilerüŋ bu sözini ėşidüp (17) şehriyāra sırrıla dėyürdiler. Andan şāh silāḥ-dāra buyurdı. Cebesini ve aşıġını gėydi. Meger şāhuŋ bir ulu pehlevānı (18) varıdı ki hīç aŋa

[407] B. ġırīv B. nüshasından düzeltilmiştir.

kimse ġarīm olmazıdı. Şöyledi ki anuŋ cebesini ve gürzini ve aşıġını kendüden ġayrı kimse götürmezdi (19) ve çekdügi yayı cihānda bir kişi daḫı çekemezdi. Şāh buyurdı pehlevān ceng āletini arḳasına alup bir ḫāṣ (20) ata suvār oldı. Eline bir ṣıġır başı ṣıfatlu gü[r]z[408] alup mest pīl gibi meydāna girdi. çeng-i ḥarbī çalındı. (21) Pehlevānlar meydān içinde dürlü dürlü hünerler ʿarża ḳıldılar. Bir zamān ki meydān içinde şāh bu temāşāyı ḳıldı andan (22) beglerile sarāydan yaŋa ʿazm ėtdiler. Ol ėlçiler şāha āferīn ėtdiler. Bir bir gelüp şehriyār öŋinde (23) yėr öpdiler. پاسخ خاقان از کسري Çünki şāh sarāya geldi, buyurdı. Erdeşīr-i vezīrile Yezdegird-i kātib ḳatına gelüp (24) Pehlevī ḫaṭṭıla şāhāne bir nāme yazdı. Evvelinde eytdi: "Āferīn ol pādişāha ki ʿālemi yoġiken var eyledi. Ve ululuġı (25) ve muḥabbeti ve ʿaḳlı ol yaratmışdur. Biz ḳullaruz, ol ʿālemüŋ pādişāhıdur. ʿAḳl anuŋ birligine şāhiddür. Kimse anuŋ

(222b) (1) emrinsüz lahs urmaz. Ḳarınca daḫı anuŋ destūrunsız adım atmaz. Ol Allāh'dan dilerem ki bizüm silāḥumızı ve āferīnimüzi ḫāḳāna yėtişdüre. (2) Andan ṣoŋra Ḫāḳān-ı Çīn, Heytālīlerüŋ ḥālini söylemişsin. Çünki anlar yavuzlıġa bėl baġlamışlar ẓulm ėdüp bī-günāh kişilerüŋ (3) ve kendülerin belā duzaġına bıraḳmışlar, kendülerin yatlu işi ucından gine başlarına yatlu iş gelmiş. Anlar ki ḳaplanuŋ (4) yolın ṭutmaḳ istemişler, āḫir pençeŋde zebūn olmışlar. Ve daḫı māldan ve gencden ve leşkerden ve çuḳaldan ve faġfūruŋ taḫtından (5) ve külāhından almışsın. Bilgil ki biz bu bābda kimseye baş indürmezüz ve ululuġıla kimseyi ögündürmezüz. Sen (6) ululuḳ tācını ve taḫtını daḫı görmeyüp ṭurursın. Ol Cāc vilāyetini ve memleketini ululuḳ ṣanursın. Bunuŋ gibi sözi (7) bir kişi dėmek gėrek ki ol niçe vilāyetler fetḥ ėtmiş ola ve niçe cenglere girmiş ve niçe ḫazīne ḫarc ėtmiş ola. Ululuḳ (8) ve şāhlıḳ aŋmaḳ baŋa lāyıḳdur ki ʿālemi kendüzüme rām ėtmişem ve cihānı ḳılıcumıla ve ʿadlümile ṭutmışam. Yėryüzi benüm (9) gencümile ve leşkerümile ṭolmışdur. Ve daḫı bizümle dost olmaḳ istemişsin ve āşnālıḳ iḫtiyār ėtmişsin. Çünki sen (10) dostlıḳ istersin biz daḫı düşmenlik istemezüz. ʿĀḳıllar dostluḳ variken düşmenlige el urmazlar. Ve hem ulularla ve edeb issi (11) kişilerle ʿaḳlı olan düşmen olmaz ve ceng ėtmege bėl baġlamaz. Ol kimsenüŋ ki maḳṣūdı ceng ėtmek ola bu vechile (12) süst deprenmek ceng işinde geŋince olmaz. Ceng ḳaṣd ėden kişi tāca ve taḫta muḳayyedise cenge daḫı muḥkem (13) ḳuşanmaḳ gerek. Tā cihānı yaradan senüŋle yār olsun ve cihān tācuŋla rūşen olsun." dėdi. Çünki nāme bu vechile (14) ḫatm oldı ve üzerine şāhuŋ mühri uruldı, şāh buyurdı taḫtı ve eyvānı bezediler. Cemīʿ ulular ve begler ḳapuya ḥāżır oldılar (15) ve şāhāne ḫilʿatlar yaraḳladılar ve ėlçileri oḳuyup

[408] B. gürz B. nüshasından düzeltilmiştir.

ḫoş ḫilʿatlar gėyürdiler. Ve şāh nāmeyi anlara vėrüp ağız ḫaberi neyse dėdi (16) ve destūr vėrdi. Çünki ėlçiler şād u ḫandān olup gitdiler, şāha āferīn ėderek ḫāḳān-ı Çīn'e yėtişdiler. Çünki ḫāḳān (17) ėşitdi ki vėribdügi ėlçi geldi, buyurdı. Dükeli uluları ve begleri ḳatına geldiler. Ėlçileri oḳuyup Kisrā'dan çoḳ ḫaber ṣordılar. (18) Evvel anuŋ ʿaḳlından ve rāy u tedbīrinden ṣordı ve anuŋ şeklini ve ḳadd ü ḳāmetini ve sözini ṣordı. Andan eytdi: "Leşkeri ne ḳadar ola (19) ve ḳatında ne ḳadar begler var? Ve daḫı ʿadli ve ẓulmi nicedür? Leşkeri ve iḳlīmi andan ḫoşnūd mıdur? dėdi. Ėlçi (20) ağız açup ḫāḳāna eytdi: "Ėy şehriyār, sen anı ḳalan şāhlara ḳıyās eyleme. Bu zamānda ancılayın güler yüzlü ve göŋüllü (21) şehriyār yoḳdur. Ṣoḥbetde ve cengde ve şikārda biz ancılayın şāh görmedük. Boyı serve beŋzer, ḳuvvetde pīle beŋzer ve daḫı (22) cömerdligi deryā-yı Nīl'e beŋzer taḫtda ṣanki vefā ėdici çarḫdur. Meydānda ve cengde ṣanki bir belā ejderhāsıdur (23) ki anuŋ āvāzından arslanlaruŋ ʿaḳlı şaşar. Ṣoḥbetde otursa ṭatlu sözile göŋüller (24) alur. Ṣanki bir mübārek ḳademlü feriştahdur ki taḫta çıḳup başına tāc ḳomışdur ki bir yėmiş bitürici ağaçdur, ʿālem anuŋ (25) yėmişiyle menfaʿat bulmışdur. Ve cemīʿ İrān ḫalḳı anuŋ leşkeridür. Ṣaḥrāda bār-gāh ṭutsa leşkeri cihāna ṣığmaz. Her bir

(223a) (1) ḳulı bir pādişāha beŋzer ve ḫiẕmet-kārları altun kemer ḳuşanurlar. Ve pehlevānlarınuŋ ḳıyāsı yoḳdur. Anuŋ fīllerini (2) ve atlarını ve tāc u taḫtını ve ululuğını ve şāhlığını ve āyīn ü erkānını kimse vaṣf ėdemez. Anuŋ ululuğını Allāh'dan (3) ġayrı kimse bilmez. Eger düşmen demürden ṭaġ daḫı olursa ḫışm vaḳtinde aŋa bir ekince olmaz. Cānından uṣanan kişi (4) anuŋla düşmen olup ceng eylesün." dėdiler. Çünki ḫāḳān bu sözi ėşitdi ġuṣṣadan beŋzi ṣarardı, göŋlini melālet (5) bürüdi. Endīşeden ṣanki yüregi yarıldı. Hezār dürlü vezīrlere ve oturan beglere eytdi: "Ėy ʿāḳıllar, pes bu işüŋ (6) çāresi nedür? Bu derdüŋ dermānı neyle olur? cengde düşmene furṣat bulup ġālib olduğumuzdan ṣoŋra bundan dönersevüz (7) bizüm adımuz ʿālemde yavuz olur. Ve anuŋla cengden daḫı fāyide görünmez. Pes ne ėtmek gerek?" dėdi. Cemīʿ ʿāḳıllar her biri bir dürlü söz fikr ėtdiler. (8) ḫāḳān- Çīn eytdi: "Ben şöyle fikr ėtdüm ki şāhuŋ yanına bir ulu kişi vėrbiyevüz ve anuŋla ḳavmluḳ ėdevüz. Şimdi benüm perde ardında (9) ḳızlarum vardur ki her birinüŋ ʿālemde naẓīri bulunmaz. Birisini şāh adına söyleyevüz. Eyle olıcak cihān endīşesinden āzād (10) oluruz. Andan ṣoŋra kimse bizüm aramuza düşmenlik bıraġamaz. Eger bu iş olmazsa nā-çār cenge ḳılıç ḳuşanmaḳ gerek." dėdi. (11) ḫāḳānuŋ bu sözini cemīʿ ulular begendiler. Eytdiler ki Ḥaḳ söz de budur ve ḫayr da bu işdedür." dėdiler. Pes leşkerden üç (12) bölük iḫtiyār ḳıldılar, söz geleci bilür ʿāḳıl kişileridi. Andan genc ḳapuların açdı ve eytdi: "Bu gevher kişiye bir eyü

ad içün gerekdür. Bunlaruŋ (13) gizlüligünden ne ḥāṣıldur?" dėdi. Andan şāha *eytdi*:[409] "Şunuŋ gibi armaġānlar düzdi ki ḥisābını kimse bilmezidi. Cihānda kimse ancılayın tuḥfeleri (14) görmiş ve ėşitmiş degilidi." نامه فرستادن خاقان بكسري Andan ḫāḳān-ı Çīn buyurdı, bir ʿāḳıl issi yazıcı eline ḳalem alup (15) nāmenüŋ evvelinde Ḥaḳ teʿālā'ya āferīn ḳıldı. "Ol Allāh ki gizlüyi ve āşikāreyi bilicidür ve her nesneye gūci yėticidür. Felekdeki yıldızlar anuŋ (16) ḥükmindedür. Kişiye devlet ve ẓafer vėrmek anuŋ elindedür. Ḳullarından ṭoġrulıḳdan ġayrı nesne dilemez ve egrilik ėden kimseden (17) rāżī olmaz. Ol Allāh'dan İrān şāhına selām olsun ki gürzüŋ ve ḳılıcuŋ ṣāḥibidür ve tāc u taḫt ve ʿaḳl issidür. Ḥaḳ'dan (18) saʿādet ve ʿināyet bulmışdur. Andan ṣoŋra ėy aṣil-zāde şāh ve ʿaḳl ve edeb issi pādişāh, şöyle bil ki kişinüŋ ne ḳadar ululıġı (19) olursa ādemüŋ ʿizzeti ve şerefi ādemiledür. Benüm ėlçilerüm ol ulu bār-gāhdan bu bār-gāha geldiler şāhuŋ ʿadlinden (20) ve ʿaḳl u tāc u taḫtından devlet ü luṭfından ve hünerinden yüzde birini söylediler. Ben daḫı anlaruŋ sözine şādumān (21) olup uş bir nāme gönderdüm. Ol saʿādetlü şāhdan murādum oldur ki şimdiden ṣoŋra anuŋ devletinde rāḥat bulavuz. (22) Kişinüŋ yüregi yaġından ʿizzetlü ve ʿāḳıl oġlundan ve ḳızından sevgülü nesnesi olmaz. İmdi şāha lāyıḳ bir pāk eteklü (23) ḥüsn içinde mānendi yoḳ ḳızum vardur. Gerçi ḳızlarum çoḳdur velī ḳatumda andan sevgülisi yoḳdur. Dilerem ki şāh anı (24) benden ḳabūl eyleye ve bu murādıla bizüm ḫāṭırumuzı şād ḳıla. Çīn memleketi daḫı İrān'dan ġayrı olmaya. Bizden şehriyāra selām (25) olsun ve cihān anuŋ emrine rām olsun." dėyüp nāmeyi tamām eyledi. Üzerine ḫāḳān kendi mührin urdı. Üç kişiye

(223b) (1) vėrdi ki söz ehli kişiler idi ve hem ḫāḳānuŋ ḫışımlarıydı. Ol serverler nāmeyi alup şāha geldiler. Kisrā ėşitdi ki ḫāḳāndan yine (2) ėlçi geldi. Eyvān ārāste ḳılup şāhāne tāc urunup taḫt-ı ʿāc üzerinde oturdı. Destūr oldı ėlçiler içeri girdi. Her birinüŋ (3) elinde şāha nis̱ār içün yüz biŋ fülūrī varıdı. Şāhı göricek ol fülūrīleri nis̱ār ėtdiler. Altun ve gümiş ve gevher ve Çīnī dībāları (4) şol ḳadar ʿarż ėtdiler ki anlaruŋ şavḳından güneşüŋ yüzi belürmez oldı. Çünki ėlçiler oturdılar Çīn dilince şāha āferīn ḳıldılar. (5) Andan Vezīr anları bir ḫūb yėre ḳondurdı. Ol gėce rāḥat oldılar. Ėrtesi ṣabāḥ şāh başına bir pīrūze tāc ḳoyup taḫt üzerinde (6) oturdı. Buyurdı, cemīʿ begler ḥāżır oldılar. Andan ėlçiler daḫı geldiler. Nāmeyi şāhuŋ öŋine ḳodılar. Şāh buyurdı, Yezdegird (7) nāmeyi alup āşikāre oḳudı. Ol oturan ḫalḳ ėşidüpʿacebe ḳaldılar. Ḫāḳānuŋ ṭatlu sözine ve şāha muḥabbetine āferīn (8) ḳıldılar. Eytdiler ki: "Ėy şehriyār, Ḥaḳ teʿālā'nuŋ ʿināyeti senüŋledür ve saŋa Allāh bir saʿādet vėrmişdür ki

[409] B. nüshasından tamamlanmıştır.

cihānda saŋa mānend bir şāh (9) yoḳdur. Ve ol devlet ve hüner ki sende vardur, cemīʿ şāhlar saŋa baş indürseler revādur ve dükeli düşmenler saŋa ḳul olsalar lāyıḳdur. (10) cengde mest fīle beŋzersin, ṣoḥbetde ṭatlu sözle cānlar şikār ėdersin. Cihānda İrān vilāyetine ḳorḫu, Cāc (11) leşkerinden olurdı ki ḫāḳān tāc u taḫt issi pehlevān idi. Şehen-şāh devletinde çünki şāhıla dost olmaḳ ister (12) ve şehriyār ḳatında yaḳınlıḳ bulmaḳ ister, ḫoş ʿāḳılāne fikr gelmiş ve rāst tedbīr eylemiş. Bildi ki yavuzluġıla şāha ġarīm (13) olmaz dostluḳ ve ḳavmlıḳ ṭarīḳin ṭutmış. Gerekdür ki şehriyār daḫı bu işi te'ḫīr ėtmeye ki anuŋıla ulaşmaḳdan şāha (14) ʿār gelmez. Çīn'den tā Buḫārā'ya varınca anuŋ leşkeridür." dėdiler. Çünki şāh ol ʿāḳıllaruŋ sözini ėşitdi sarāyı bī-gāneden (15) ḫalvet eyleyüp ėlçileri yanına getürdi. Her birine ḫulḳ u luṭfıla söyledi. Anlaruŋ tamām ḫaberlerüŋ aldı. Çünki şāh ḫāḳāndan (16) ol ısıcaḳ ḫaberleri ėşitdi, eytdi ki: "Ḥaḳan-ı Çīn ulu şāhdur ve ʿaḳl u rāy issidür. Çünki bizümle dostlıḳ gözedür, (17) ata oġul olmak ister; biz daḫı anuŋ sözini ḳabūl ėdelüm ve aŋa ḫoş cevāb vėrelüm. Evet şöyle gerekdür ki bir ʿaḳl issi kişiyi (18) gönderem, anuŋ ḳızlarını tamām göre. Her ḳanḳısını ki ḫāḳān ḳatında ʿizzetlüyise ve aŋa ṭarafından daḫı ulu-zāde ise anı benümçün (19) ḳabūl eyleye. Hemān ki bu iş yėrine gele anuŋla dostluġumuz ve ḳavmlıġumuz tamām olur." dėdi. Ėlçi bu sözi ėşidicek şāha (20) āferīn ḳıldı, eytdi ki: "Ḥaḳan-ı Çīn şāhdan be-ġāyet ḫoşnūddur. Bir kimse iḫtiyār ėt ki ḫāḳān ḳatında gele, perde içindeki (21) ḳızlarını hep göre ve her ḳanḳısını begenürse o anı şāhdan dirīġ eylemez." dėdiler. **جواب نامه يزدكرد** Çünki şehriyār ėlçiden (22) bu ḫaberi ėşidüp Yezdegird'i ḳatına oḳudı. Buyurdı ki Ḫāḳān-ı Çīn'üŋ nāmesine bir ḫūb cevāb yaza ve şāhuŋ ḫāṭırında (23) ne varısa ol nāmede şerḥ eyleye. Pes Yezdegird eline kāġıd ḳalem aldı. Nāmenüŋ evvelinde Ḥaḳ teʿālā'ya āferīn ḳıldı. "Ol Allāh ki (24) cihānuŋ ḫāliḳidür, gizlüyi ve āşikāreyi bilicidür. Cihān anuŋ emriyle ḳāyimdur ve dükeli ḫayr ve şer anuŋ irādetiyledür. Dilese (25) ʿizzet vėrür, ḳadrini felege ėrgürür. Dilese birini ḫorluġıla ve ẕelīlligile ʿömrün gėçürür. Her eylükde minnetümüz aŋadur.

(224a) (1) Ve yavuzlıḳda daḫı ḳorḳımuz andandur." Andan ol nāmeyi getürüp ḫāḳāna. Dāniş-me[n]dler[410] eytdiler: "Ėy şehriyār, hīç bu işde göŋlüŋde melālet (2) ḳoma kim bu işden çoḳ dürlü fāyide olacaḳdur ve bu nesnenüŋ āḫiri ḫayrdur ve mübārek işdür. Ve çarḫuŋ rāzını şöyle gördük (3) ėy şehriyār, bu ḳızuŋ İrān şāhından bir oġlı olacaḳdur. İrān'a ve Çīn'e şāh olacaḳdur. Ārām u nāzıla şāhlıḳ taḫtına oturacaḳdır. (4) Āḫir Rūm'dan bir aġır leşker gelecekdür. Şāhlıġına andan çoḳ ḳorḫu olacaḳdur. Evet ṣoŋra ol leşkere ġālib olacaḳdur. Anuŋ ḳapusında (5) bir bahādur ḳulı olacaḳdur ki cengde ėrkek arslanlaruŋ pençesi andan

[410] B. Dāniş-mendler B. nüshasından düzeltilmiştir.

ḳurtulmayacaḳdur. Ḳara yaġız arıḳ tenlü, ekşi yüzlü ḳaḳıġan kişi (6) olacaḳdur. Rūm'uŋ leşkerini ol ḳul erligile ṣıcaḳdur. Āḫir ol şāha ʿāṣī ola ve pādişāhlıġına ḳaṣd eyleye, taḫtı (7) ol oġlanuŋ elinden ala. Evet şehen-şāhlıḳ anuŋ elinde pāyidār olmaya, gine şāhlıḳ bu aṣlā yėtişe. Tāc u taḫt vilāyet (8) anuŋ elinde ola." dėdiler. Çünki ḫāḳān ve ḫātūnı bu sözi ėşitdiler ḫāṭırları be-ġāyet şād oldı. Sürdi Mihrān-sitād (9) geldi. Ḫāḳān anuŋ ʿaḳlına taḥsīn eyledi ve ol ḳız ḫātūn ḳızıyduġın bildürdi. Eytdi: "Ḫoş varduŋ hem şehriyāra daḫı (10) lāyıḳdur. Pes ḫāḳān ol ḳızı vėrdi, Mihrān şāh Nūşīnrevān adına aldı ḳabūl ḳıldı. Cemīʿ ulular gelüp ol beşārete (11) ḫāḳān üzerine gevherler nis̱ār ėtdiler. Andan ḫāḳān ḳızıçun bir genç ṭonatdı ki altunuŋ ve gevherüŋ ve tācuŋ ve dürlü dürlü metāʿlaruŋ (12) ḥisābı yoġıdı. Ve üç taḫt vėrdi biri pīrūzeden ve biri ʿācdan ve biri ʿūd-ı Hindile altundan idi. Üzerinde gevherler (13) varıdı ki ḥisābını ve ḳıymetini kimseler bilmez idi. Ve iki yüz Çīnī ḳul ve iki yüz Çīnī cāriye vėrdi ki her biri serv boylı ve ay yüzlü (14) idi ve her birinüŋ başında bir şāhāne tāc. Ve daḫı yüz ḳur eyerlü ḫāṣ at ve yüz ḳatır vėrdi ki yükleri ḳızul altunıdı. (15) Ve yüz deve yüki dībā-yı Çīnī ve ḳırḳ yük daḫı altunıla ṭoḳunmış metāʿlar ve laʿl u zebercedle muraṣṣaʿ olmış ḫāṣ dībā vėrdi. (16) Ve yüz deve yüki döşek ve üç yüz ḳul daḫı vėrdi ki her bir ata binmişidi. Ellerinde, Çīnīler erkānınca birer sancaḳ varıdı. (17) Andan ḫāḳān buyurdı, bir pīrūzeden taḫt pīl üzerine berkitdiler ve bir altunıla ṭoḳunmış ve ḳıymetī ṭaşlarla bezenmiş perde ṭutdılar (18) ve dībā-yı Çīn'den bir sāye-bān ṭutdılar ki gölgesi yėryüzini ṭutmışıdı. Anı yėrinden yüz kişi götürürdi. Ve dībālarla bir altun (19) maḥaffe daḫı ṭonatdılar ki üzerindeki gevherüŋ ḥisābı yoġudı. Ve ḳırḳ ḫādim, ḳızuŋ öŋünce ve ardınca yürürlerdi. **فرستادن** (20) **خاقان دختر را پيش كسري** Çünki ḫāḳān bu vechile ḳızuŋ yaraġını gördi, andan yazıcıya buyurdı. Bir ḫūb nāme yazdı. (21) Evvelinde Ḥaḳ teʿālāyı aŋdı ki "ʿĀlemüŋ ḫāliḳidür ve her nesneyi görüci ve bilicidür. Ezelde ne taḳdīr ėtdiyse yine ḳullarını ol yaŋa (22) çekecekdür. Andan ṣoŋra maʿlūm ola ki şehen-şāh-ı cihān bizüm başumuzuŋ tācıdur. Anuŋla dostluġumuz ve muḥabbetümüz ḳızdan (23) ötüri degildür. Şol vaḳtden berü ki şāhuŋ ʿāḳılluġını ve ʿādilligini ve devletini ve ululuġını ėşitdüm cān-ı dilden aŋa ṣādıḳ (24) dost oldum. Ol hüneri ve erligi ve ululuġı ki Taŋrı aŋa vėrmişdür, cihānda kimseye naṣīb olmamışdur. İşte (25) şindi gözüm nūrı göŋlüm sürūrını şāh ḳatına gönderdüm ve ısmarladum ki ḳalan cāriyeler gibi ḫiẕmetde ola. Ümīd oldur ki şehriyāruŋ

(224b) (1) perdesi ardına gėçicek anuŋ āyīnini ve erkānını ṭuta ve şāhdan ʿaḳl ve edeb ögrene. Ki devlet ve ʿaḳl dāyimā mürşidüŋ olsun (2) ve ʿilmile ululuḳ hemīşe yāruŋ ve yoldaşuŋ ola." dėdi. Çünki nāme tamām oldı üzerine ḫāḳān kendi mührin urdı. Daḫı (3) ḥisābsuz

armaġānlar vėrdi ve gönglüni şād ḳıldı ve kendüsi daḫı leşkerile Ceyḥūn kenārına degin bile geldi. (4) Ol arada ḳızıla esenleşdiler. Ḳız Ceyḥūn'ı geçüp görünmez olınca anda durdı. Ol ḫāḳān, ḫasta cigerle döndi. Çünki İrān (5) vilāyetine Mihrān'uŋ geldügi ėşidildi, armaġānlarla ve nis̱ārlarıla ḳarşu vardılar. İrān şāhına ve Çīn sālārına āferīn ḳıldılar. Dükeli (6) şeherleri ve yolları ṭonatdılar. Ve ḳızuŋ üzerine ṣaçular ṣaçdılar. Āmūy'dan ve Merv'den tā Besṭām'a ve Gurgān'a varınca yolları (7) ve şeherleri ṭāvus gibi zeyn ėtmişlerdi. Ḥarīrden ve dībādan ve altunlı raʿnā bėzlerden ṣanayduŋ ki gögüŋ yüzi yėryüzini görmezdi. (8) İrān'uŋ ʿavratı ve oġlanı ṭamlar üzerine çıḳup Çīn bütinüŋ üzerine müşgler ve ʿanberler ve aḳçalar ṣaçdılar. Müşg-i ʿanber ḳoḫusı (9) *İrān'uŋ içini ve*[411] cihānı ṭutmışıdı. Kūs ve nefīr āvāzından ḳulaḳlar ṭutulmışıdı. İnerler, müşg, ʿanber ve altun, gümüş üzerinde yürürlerdi. Cihān içi (10) şāzılıġıla ṭolmışıdı. Her yėrde nāylar ve çengler ve rebāblar bölük bölük çalınurdı. ʿİşretden ve temāşādan ḫalāyıḳuŋ gözine (11) uyḫu gelmezdi. Bu vechile niçe menzil gitdiler tā ki şāhuŋ serā-perdesine yaḳın ėrişdiler, fīl üzerine altun taḫt ḳurulmış. (12) Öŋce altun kemerlü ve gevher tāclu ḫādimler segirdişürdi. Bu ṣūretle şehriyār ḳatına geldiler. Çünki şāh Kisrā perde içine (13) naẓar ėtdi. Bir ṣunʿ-ı İlāhī gördi ki boyı serve, yüzi aya beŋzer. Ṣaçı ay üzerine ḳonmış ʿanber külāha beŋzer. Beligi cān boynına (14) bıraḳılmış müşgīn kemende beŋzer. Zülfler ḫalḳa ḫalḳa olup yaŋaġı üzere dökülmiş, ṣaç siḥrile birbirine bükülmiş. Nūşīnrevān (15) anı göricek ḥayrān ḳalup Ḥaḳ teʿālā'nuŋ kemāl-i ṣunʿına āferīn ḳıldı. Anı bir kendüye lāyıḳ maḳāmda ḳondurdı ve bir gevherle (16) muraṣṣaʿ taḫt üzerine gėçürdi. Bu yaŋa ḫāḳān- Çīn, ḳızına bu vechile taʿẓīm ve ʿizzet olduġunı ve şehriyāra şīrīn (17) göründügini ėşidicek be-ġāyet şād oldı. Andan ṣoŋra ol vilāyet cümle Nūşīnrevān'uŋ āyīninin ṭutdılar. (18) Erkānda İrānıla Tūrān bir olup cihān Nūşīnrevān'uŋ ʿadliyle tāze oldı. Ve cemīʿ ʿālem İrān şāhına āferīn ḳıldılar. (19) Andan ṣoŋra cümle ḫalāyıḳ şāh Nūşīnrevān içün el açup duʿā ėderlerdi. "Ėy zamānuŋ, mekānuŋ pādişāhı. Bu ʿadli (20) Nūşīrevān üzerine sen dāyim eyle ve yavuz günleri sen anuŋ cānından ıraġ eyle ki anuŋ devletinde cihāndan yavuzlıḳ (21) götürülmişdür." dėrlerdi. Andan ṣoŋra nice gün Nūşīrevān Gurgān'da şikāra meşġūl oldı. Bu ṭarafdan ki Çīn şāhı Heytālīlerüŋ (22) leşkerini ṣımışdı, ol ḫalḳ Feġānīş'i şāh ėdinmişlerdi. Ḫāḳān ol memlekete begler ve leşker vėribdi. Üç kez yüz biŋ (23) Türk ol vilāyete ṭaġılmışlarıdı. Hindīler Çīnīler ucından evlerinden āvāre olup zebūn ve bī-çāre olmışlarıdı. (24) Bir zamān bu ḥāl üzerine geçdi. Andan ṣoŋra ol vilāyetüŋ ulular

[411] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ve begleri Āmūy'dan ve Cāc'dan (25) ve Ḫotan'dan cemīʿ dėrilüp bir araya geldiler. Eytdiler: "İşbu geŋişlik iḳlīm ki bāğlarıla ve meydānlarıla müzeyyen olmışdur

(225a) (1) ve köşklerle ve sarāylarla ṭolmış. Cāc ve Semerḳand'dan ve Suʿd'dan ve Çaġan ve Ḫotlan ve Belḫ ve Buḫārā ve Hürzüm ve Āmūy (2) işbu vilāyetler ẓālim şāhlar ucından nice kerre yıḳılmış ve bayḳuş yöresi olmışdur. Ol zamānda Efrāsiyāb'uŋ ẓālimlıġından (3) bunca belālardan vilāyetde oldı. Ṣoŋra Keyḫüsrev gelicek ḫalḳ anuŋ sebebiyle rāḥatlıḳ buldı. Andan ṣoŋra Ercāsb ucından İsfendiyār (4) geldi, bu memleketi ḫarāba vėrdi. Ṣoŋra Nursī şāh olıcaḳ bilürsin ki ne ḳorḫular çekildi. Andan ṣoŋra bilürsin ki (5) Hurmuz ve Şābūr, şāh olıcaḳ yine bu iḳlīm anuŋ sāyesinde bir zamān emīn oldı. Andan ṣoŋra ḫāḳān Yezdegird (6) elinden aldı, āḫir Behrām-ı Gūr ḫāḳāna ne işler ḳıldı. Anuŋ zamānında daḫı niçe vaḳt ʿālem rāḥat buldı. Ve Pīrūz (7) şāh zamānında görmedüŋüz mi Ḫoşnuvāz'a ne ḳıldı ve bu iḳlīm ol sebebden ne miḥnetler çekdi. Ne Feġārīş ola ve ne (8) anuŋ toḫumı ola. Bizüm şāhımuz Nūşīnrevān-ı ʿādildür ki anuŋ ʿadli ucından rāḥat olmışdur. Gerekdür ki cümlemüz (9) anuŋ ḳatına varavuz, aŋa şāhlıġa āferīn ḳılavuz. Şāhumuz ol olıcaḳ biz zamānuŋ fitnesinden emīn oluruz." (10) dėdiler. Andan ṣoŋra Heytāl'dan ve Türk'den ve Ḫotan'dan ne ḳadar ulular varısa küllīsi Golzeryüzer dernek oldılar. Cemīʿ (11) leşker ittifāḳ ėtdiler ki armaġānlarıla ve nişārlarla şāhuŋ ḳatına varalar. Pes bu ittifāḳıla yėrlerinden ṭurup Ḫorāsān (12) yolından şāhuŋ ḳatına geldiler. Şāhuŋ dergāhı şol ḳadar ġalebe olmışdı ki ādemden ḳarınca yüriyecek yėr bulamazdı. (13) cemīʿsi şāh öŋinde yėr öpdiler, Nūşīrevāna āferīn ḳıldılar ve eytdiler: "Ėy şehriyār, biz senüŋ kuluŋuz, ne buyurusaŋ (14) ḥükmindeyüz. Şinden ṣoŋra bizüm şāhımuz sensin. Senden ġayrı şāh gerekmez." dėdiler. Şehriyār anlaruŋ (15) armaġānlarını ḳabūl ḳıldı, yine şād u ḫandān maḳāmlarına gönderdi. Feġārīş gördi ki leşker Nūşīrevān'a yüz ṭutdı (16) ol daḫı gelüp şāh öŋinde yėr öpdi ve aŋa ḳul olmaġı iḫtiyār ėtdi. Şāh ol gelen ulularuŋ her birine ḥāllü (17) *hallerünce*[412] tīmār eyledi ve māl u genc vėrdi. Andan ṣoŋra şāh-ı Nūşīrevān bir ʿibādet yėrine gelüp Ḥaḳ teʿālā'ya duʿā ve tażarruʿ (18) ḳılup eytdi ki: "Pādişāhlar pādişāhı şuŋa ki sen devlet vėrürsin cemīʿ ʿālem aŋa muḥabbet ėder ve cümlesi aŋa (19) ḳul olmaġı iḫtiyār ėder. Senüŋ ʿināyetüŋde her ki benüm adum ėşide, ayruḳ ululuḳ tācın istemez ve kimsenüŋ baŋa (20) ḳarşu ṭurup ceng ėtmek elinden gelmez. Cemīʿ maḫlūḳāt baŋa yüz ṭutmışdur ve cihān ḫalḳı cümle baŋa dost olmışdur. (21) Şunı ki sen ululayasın ol ḫor olmaz. Çünki bu devleti baŋa vėrdüŋ senden dilerem ki baŋa ḳuvvet ve

---

[412] B. nesnesinden tamamlanmışır.

şefḳat (22) vėresin. Cihānda bir ḳarıncacıḳ daḫı benüm ucumdan ḫasta göŋülile yatmaya. Cemīʿ maḫlūḳāt ʿadlümden ve luṭfumdan (23) maḥrūm ḳalmaya.” dėdi. Bu resme çoḳ zamān Allāh teʿālā’ya niyāz ėdüp çoḳ ağladı. Andan ṣoŋra yine taḫta gelüp (24) Gurgān’dan gitmek yaraġın eyledi. زمين باز كشتن كسري بايران Andan şehriyār buyurdı, kūs dögüldi ve naḳḳāre ve nefīr ḫurūşa (25) geldi. Cemīʿ leşker yaraḳlandılar. Ol dībāları ve altunları ve tācları ve kemerleri ve ol dürlü dürlü gevherleri ve ḳulları ve cāriyeleri

(225b) (1) ve ol pīrūzeden ve ʿācdan taḫtlaruŋ cemīʿsin develere ve ḳatırla yükletdiler. Ḫādimler yine ḳızuŋ ardınca ve öŋünce segirdişürlerdi. (2) Şāh Mihrān-sitād’ı anlara baş dikdi. Şāh buyruġıyla Ḫāḳān-ı Çīn’üŋ ḳızını anlara baş dikdi, alup Ṭayfusūn’a getürdi. (3) Ve şāh niçe beglerile ve pehlevānlarıla Āzerbādgān’a geldi. Atdan inüp yayaḳ oldı. Ol āteş-kedede bir zamān ʿibādet (4) ėtdi ve yüzüni oda ḳarşu ṭopraġa sürdi. Andan ṣoŋra ol vilāyetüŋ ulular ı Geylān’dan ve Deylem’den ve Bellūc’dan ve Köç’den (5) küllīsi armaġānlarıla ve nis̱ārlarıla şāhuŋ ḳatına geldiler. Şāh anları görüp şād oldı. Cemīʿ ser-keşler şāh devletinde ṭoġru (6) yola geldiler. Ḫalāyıḳ anuŋ ʿadli berekātında rāḥat oldılar. Her ne yėre ki leşker uġrardı kimüŋ ne cānı varıdı ki bir kimsenüŋ (7) ṭavarın incideydi ve destūrsuz bir kimsenüŋ etmegine ṣuyına ṣunaydı. Bu resme şāh cihānı ṭolaşdı. Gördi ki cümle memleket (8) şėn ve maʿmūr olmış. ʿUmrā ṭaḫıl ekilmeyen yėrler ṭopṭolu ekin olmış ṭağlar ve ṣaḥrālar ṭolu ṭolu ḳoyun ile ve ṣıġırla (9) müzeyyen olmış ve aġaçlar yėmişden egilmiş, her evde nice oğlan olmış. Şāh ol ḥāli görüp Allāh’a şükr ḳıldı. Andan ṣoŋra (10) şāh ki menziline geldi ḳayṣerden nāmeyle ve nis̱ārıla ve bī-ḥad armaġānlarıla ėlçi geldi. Altundan ve gümüşden ve Rūmī (11) dībālardan ve miskden ve gevherden şol ḳadar nesne getürdi ki ḥisābı yoġıdı ve dürlü dürlü metāʿlar yėryüzini örtmişidi. (12) Ve on ṣu ṣıġırı derisi altun ki bir yıllıḳ ḫarāc idi ve bu resme üç yıllıḳ ḫarāc getürdi. Çünki şāh nāmeyi oḳudı (13) ol ḥisābı yoḳ mālı ve armaġānları gördi ve beti içinde ḳayṣerüŋ çoḳ ıscaḳ ḫaberlerin ėşitdi. dėmiş ki: “Şol nesneyi ki (14) şimdi senüŋ ṭapuŋa gönderdüm şinden ṣoŋra şol ḳadar māl gönderem ki ol vaḳti bu ḳadar mālı hemān nis̱ār içün göndermiş olam.” (15) Şāh ol mālı ḳabūl ḳılup ḫazīneye vėrdi. Andan şāh atlanup Āzergeşesb’e geldi. Iraḳdan ol ʿibādet yėrini göricek (16) gözlerinüŋ yaşı yaŋaġını örtdi. Giŋ yėrde atından indi, yayaḳ olup ol āteş-kedeye girdi. Andan niçe zamān (17) oda ḳarşu dīnince ʿibādet ėtdi ve çoḳ ağlayup Taŋrı’ya tażarruʿ ḳıldı. Andan ṣoŋra anda ṭuran keşīşlere ve daḫı (18) dīn ulularına çoḳ altun ve gevher ve ḫilʿatlar vėrdi ve her birini mālıla ġanī ḳıldı. Ol aradan Ṭayfusūn’a geldi. Andan (19) Medāyin’e geldi. Çünki taḫta geçüp oturdı, ḫalḳ anuŋ ʿadlinde şād oldı. Cemīʿ yolsuzlar ḳorḫusından

yola (20) geldi. Şöyle oldı ki eger bir kimse yol üzerine altun dökse şāh ḳorḫusından kimse aŋa naẓar ḳılmazdı. Ṭoġrılıḳ birle (21) cennet gibi ṭonanmışıdı. Ṭaġlar, ṣaḥrālar metāʿlarla ṭolmışıdı. Andan ṣoŋra şāha her ṭarafuŋ beglerinden ve ulularından (22) nāmeler ve armaġānlar şol ḳadar gelürdi ki nāfelerle müşgden ve Rūmī ḥarīrlerden ve Çīn ārāyişlerinden ve Hind ḳoḫularından (23) ṣanki İrān cennet olmuşıdı ve ṭopraġı ʿanbere ve kiremitleri ḳızıl altuna beŋzemişidi. Havādan yaġmur yėrine gül-āb (24) yaġardı. Otlar ḳuşaġa çıḳmışıdı, ṣular artmışıdı. Cemīʿ ʿālem İrān'a taḥsīn ḳılurdı ve anı görmeklige özenürdi. (25) Her kişinüŋ ki ʿilmden ḥaẓẓı olaydı şāh ḳapusına gelürdi. ʿAḳl ve hüner issileri be-ġāyet ʿizzetde idi. Yavuz ṣanulı

(226a) (1) kişiler belā ve miḥnetde idi. Her ṣabāḥ şāhuŋ ḳapusında münādīler çaġırup eydürleridi: "Ėy şāhuŋ raʿiyyetleri, kimseŋüzüŋ (2) göŋlinde yavuzlıḳ olmasun. Her kim ki pīr ola yā rençli ola benüm gencümden yėtecek deŋlü māl alsun ve kimse ki borçlı ola (3) ödeyecegi olmaya benüm ḫazīnemden ödesünder ve ser-māyesi olmayan gelsün ser-māye vėrsünler. Bir kişi biregü destirinsiz (4) evine yaḳa yā ʿavratına oġlanına yatlu naẓar ḳıla, o kişi benüm ḳapuma şikāyete gelse ol yatlılıḳ ėdenüŋ ʿömrini zindānda (5) gėçürerem yā boġażından aṣaram. Ve bir kişinüŋ ṭavarı yābānda yürürken kimsenüŋ tarlasına gire de ṣāḥibi şikāyete gelse (6) ol ṭavarı boġazlatdururam, etini ol tereke issine vėrürem. Şöyle gerekdür ki her kişi işine ve ʿibādetine meşġūl ola ve kimse (7) incinecek yėrde olmaya. Ol kişi ki bizüm yolumuzı ve erkānumuzı gözetmeye, olmasun ki bizüm ḳapumuza gele." derdi. Çünki bunuŋ (8) üzerine biraz vaḳt geçdi. Şāh ḫalḳa ʿadl u dād gösterüp ḫāḳānuŋ ḳızıyla ʿayş u ʿişret ėderdi. Bir neçe müddetden ṣoŋra (9) ol ḳız şehriyārdan yüklü oldı. Ṭoḳuz ay olunca bir oġlan vücūda geldi ki yüzi bedr olmış aya beŋzerdi ve yüzinden (10) saʿādet nişānı görinürdi. Ḫādimler şāha gelüp muştuladılar. "Bir devāsı mübārek ḳademlü oġluŋ dünyāya geldi." dėdiler. (11) Şāh bu sözi ėşidicek sevündüginden içerü ḫātūnı ḳatına girdi. Bir oġlan gördi ki yüzinüŋ nūrından Ay, güneş (12) ḫacīl olur. Sevdüginden gözini yüzinden gidermezdi. Şāh ol oġlanuŋ adını Hurmuz vėrdi. Andan anı dāyeler ḫūb (13) ṣaḳladılar. Üzerinden ḳatı yėl esdürmezlerdi. Bunuŋ üzerine nice zamān geçdi. Hurmuz büyüdi oḳumaġa yaradı. Şāh (14) buyurdı anuŋçun muʿallimler getürdiler. Aŋa ʿilm ve edeb ögretdiler ve her dürlü hünerden gösterdiler. Şöyle oldı ki erlikde ve hünerde (15) atasından daḫı yėg oldı. Şāhuŋ varduġınca aŋa muḥabbeti ziyāde oldı. Sevdüginden bir laḥẓa ḳatından gidermezdi. (16) پندیات بزرجمهر کسری را اموخته Bir gün Nūşīrevān-ı ʿādil şād u ḫurrem olup taḫt üzerinde otururdı. Ne ḳadar ulular (17) ve ʿāḳıllar ve ʿālimler varısa ḳatına oḳudı. Niçe

ulular ve Buzurcimihr'ile taḫt üzerinde oturup ṣoḥbet ėderlerdi. Rūzigāruŋ (18) esrārından ve devlete lāyıḳ nesnelerden her birine ṣorardı. Anlar daḫı şāha ḫoş cevāblar vėrürlerdi ve naṣīḥatlar (19) ėderlerdi. Ol meclisde Buzurcimihr ayaġ üzerine ṭurup şāha āferīn ḳıldı, eytdi ki: "Ėy güler yüzlü pādişāh ve şād (20) göŋüllü şāh, ol hüneri ol bilüyi ve ol ʿaḳıl ve devleti ki Ḥaḳ saŋa rūzı ḳılmışdur kim ola ki senüŋ işüŋe (21) bahāne bula ve fikrüŋde ʿayb u ḫaṭā göre. Sen devlet ü ʿaḳlıla ārāstesin. Evet ėy şehriyār, bir ḳaç naṣīḥatlar (22) deftere yazdum, getürdüm. Ümīdüm oldur ki bu naṣīḥatlar dāyimā ḫazīnede ola ve şāh ḳatından eksük olmaya. Aylar ve yıllar gėçmekile (23) bu söz eskimeye ve unudulmaya." dėdi. Andan eytdi: "Ėy şāh-ı ʿālem gördüm ki bu vefāsız cihān hīç kimseye rāz vėrmez. Şöyle (24) bil ki ol şāh ki ṣoḥbetden el çeke, ol ceng içün bėl baġlayup cihānı düşmenden pāk ėde, ol kimesne (25) rūzigāruŋ fitnesinden emīn ola ve yėryüzine ser-tā-ser pādişāh ola. Andan ṣoŋra her nesneye eli yėtişe

(226b) (1) ve ḥükmi yėtişe ve genc ü ḫazīne ve oġul issi olur. Gerekdür ki ʿaḳl u cömerdlik ʿādet ėdesin ve bir yoḫsuluŋ (2) nā-ḥaḳ yėre ḫāṭırına ėrmeyesin. Ve kimseye ḥaḳāretile naẓar ėtmeyesin kim dünyā kimseye vefā ėtmez. Ol cemʿ olan (3) māllar ve gencler āḫir ayruḳlara ḳalısardur. Cihānda ne oġul ḳalacaḳdur ve ne taḫt ve külāh ḳalacaḳdur. Kişiye ḳalan (4) eyü adıla ėtdügi eylükdür. İki nesne cihānda dāyim olur ve ebedī ḳalur. Gerçi Ḥaḳ teʿālā'dan ġayrı cihānda ne (5) varısa fenā olacaḳdur. İllā ol iki nesne dünyā durduḳça ṭurur, hergiz unudulmaz. Ol iki nesnenüŋ birisi eyü ḫūdur (6) birisi eyü sözdür. Bu iki nesne dünyā ṭurduḳça pāyidārdur. Āḫir tende daḫı rāḥata sebebdür. Saʿādet ol kişinüŋ ki (7) ṣāliḥ ola ve ḥayā ehli ola. Ėy şehriyār, gūcüŋ yėtdükçe günāh işlemekden ṣaḳın. Dāyimā fāyidelü işlerde ol (8) ve hergiz kimse incitme ki dīne ve ʿaḳla lāyıḳ budur. Ümīd oldur ki saŋa benden yādigār ola ve ḫāṭıruŋdan gitmeye." dėdi. (9) Andan ṣoŋra ol rūşen göŋüllü şehriyār Buzurcimihr'e çoḳ nesneler ṣordı. Evvel eytdi: "Ėy ʿaḳlı kāmil, eyt (10) baŋa ki cihānda devlet ve saʿādet ehli kimdür?" Buzurcimihr eytdi: "Oldur ki günāh ėtmemiş ola ve şeyṭān anı azdurmaġa (11) yol bulmamış ola." Nūşīrevān eytdi: "Şeyṭānuŋ yolı nedür ki kişi ol yola gidicek azar?" Buzurcimihr eytdi: "Yoluŋ ṭoġrusı (12) Allāh yolıdur ve emrinden çıḳmamaḳdur. Egrisi ve yatlusı tīzlik eylemekdür ki tīzlik ʿaḳluŋ düşmenidür. Devletlü oldur ki yavaş ola (13) ve ḥayā ehli ola, ėtdügi işi fikrile işleye. Şunlaruŋ ki işi dünyāda eylük ve ḫayr ola öldükden ṣoŋra anuŋ cānı günāh (14) çirklerinden pāk olacaḳdur. Kişinüŋ ḳazanduġı nesne cānıçun yā teni içün olmaḳ gerek. Ayruġa ḳalacaḳ nesneye göŋül vėrmemek gerek. (15) Ādem oġlanlarında andan yatlu kimse olmaya ki Allāh vėrdügi nesneye ki şükr ėtmeye,

mālı ola yėmeye, açlıġıla ve cimrilige (16) ʿömri geçe, göŋli diledügi nesnelere daḫı ḫarc ėtmeye yāḫūd cānıçun ve āḫiretçün ḫarc ėtmeye cihān içinde andan (17) maḥrūm kimse olmaya.” dėdi Nūşīrevān eytdi: “Ḳanḳı kişidür kiçi ola mertebesi yüce ola?” Buzurcimihr eytdi: “ʿĀlimler.” (18) Kisrā eytdi: “ʿĀlim kimdür?” Buzurcimihr eytdi: “Oldur ki nefs hevāsına uymaya ve Taŋrı buyuruġundan gėçmeye ve dīvler anuŋ (19) anuŋ[413] göŋlüŋe buyruḳ ėtmeye.” dėdi. “On dīv vardur ki kişinüŋ cānına ve ʿaḳlına düşmendür.” Kisrā ol on dīv (20) nedür?” dėdi. Buzurcimihr eytdi: “Birisi ṭamaʿdur, birisi iḥtiyācdur ki bunlar cānuŋ ve ʿaḳluŋ ulu düşmenleridür. Ve birisi daḫı (21) ḫışmdur ve biri daḫı kimseyi gönilmekdür ve anuŋ mertebesine ḥased ėtmekdür. Ve birisi daḫı kīn ṭutmaḳdur ve daḫı (22) ʿārlanmaḳ ve ġayreti cāhiliyye ėtmekdür. Ve daḫı ḳovuculuḳ ve iki yüzlü olmaḳdur. Ve birisi daḫı dīninde pāk olmamaḳdur. (23) Onuncı niʿmetin yėdigi kişiye minnet ėtmekdür.” Kisrā eytdi: “Bu on dīvüŋ ḳanḳısı ziyānludur?” Buzurcimihr (24) eytdi: “Ṭamaʿ ḳatı ḳuvvetlü dīvdür ki hīç nesneyle ḫoşnūd olmaz. İḥtiyāc daḫı bir nesnedür ki (25) kişi anuŋ ucından derdden ve ġuṣṣadan ḳurtulmaz. Ve ḥased daḫı bir ulu rençdür ki hīç aŋa daḫı

(227a) (1) çāre ve dermān yoḳdur. Ve ʿārlanmaḳ ve önegülik ėtmek daḫı bir dürlüdür ki kişiyi dürlü dürlü belāya uġradur. Ve kīn daḫı (2) bir ulu dāniş-menddür ki kimseyi esirgememekdür ve günāhını baġışlamamakdur. Ve daḫı ḳovucı kişiler dāyimā yalan sözleri (3) ucından rüsvāylıḳdan ve melāmetlikden ḳurtulmaz. Ve iki yüzlü olmaḳ ve münāfıḳlıḳ ėtmek daḫı buncılayındur ki kimse (4) ḳatında ʿitibār bulmaz ve ḫacāletden berī olmaz ve ulular arasında düşmenlik bıraġur ve dostları birbirinden (5) ayırur ve muḥabbetlerini giderür. Şol kimseler ki Ḥaḳ-şinās olmaya ve yėdügi ṭuz etmek ḥaḳḳını bilmeye anlaruŋ (6) ḳatında eylük ve yatluluḳ ber-ā-berdür. Anuŋ gibide ḥayā u ʿaḳl olmaz.” dėdi. Andan Kisrā eytdi: “Bu dīvler elinden (7) kişi neyle ḳurtula?” Buzurcimihr eytdi: “ʿAḳlıla ve fikrile ve eyü ḫūlar ṭutmaġıla ve naṣīḥat ėşitmegile kişi anlaruŋ (8) elinden āmān bulur. ʿAḳl cānuŋ muḥkem ḳalʿasıdur. Şunuŋ ki ʿaḳlı ola ve Ḥaḳ teʿālā’dan ümīdi ola anlar (9) dāyimā şāddur ve rūzigār fitnesinden āzāddur. Eyü ḫūlu olan kişi dünyāya göŋül vėrmez ve māl (10) cemʿ ėtmekçün belā çekmez. ʿAḳlı olan kişi Allāh vėrdügine rāżī olur, olmayacaḳ yėrlere zaḥmet çeküp (11) yatlu nesneler fikr ėtmez. Allāh’uŋ dergāhından ümīdi olan eylük yolun ṭutar ve dīnde ṭoġru olur, kimse Ḥaḳḳında (12) yavuz ṣanmaz. Ėy şehriyār, eyü ḫudā Allāh vėrdügine ḳanāʿat ėtmekden ḫūb cihānda nesne görmedüm (13) ve ṭaʿāmdan ulu renc bulmadum.” dėdi.

[413] Mükerrer yazım

Şāh eytdi: "Cihānda nenüŋ gibi hüner eyüdür ki āḫir bir mertebeye ve ululuġa (14) ėrişdüre?" dėdi. Buzurcimihr eytdi: "Yolın gözetmek ve miḳdārınca dirilmek ve Allāh'dan ḳorḫusı olmaḳdur. (15) Bu yolı ṭutan kişi murādına tīz yėtişür." dėdi. Şāh eytdi: "Hünerlerüŋ ḳanḳısı yėgdür?" Buzurcimihr eytdi: "Cömerdlik yėgdür. (16) ʿAḳl ḫod her hünerüŋ üzerine pādişāhdur." dėdi. Kişi ululuġı gencile bulmaz, ʿaḳlıla ve hünerler bulur." dėdi. Andan şāh (17) eytdi: "ʿİlm ve edep mi yėgdür yoḫsa ulu neseb mi?" Buzurcimihr eytdi: "ʿİlm yėgdür ki hünersüz nesneye ʿitibār olmaz. ʿİlm (18) cānlara ṣıḥḥat ve rāḥat vėrür." dėdi. Andan eytdi: "Ėy şehriyār, ben saŋa dėyeyin ki ne nesne cāna żiyā ve ṣayḳal vėrür (19) ve tene rāḥat vėrür. Evvel ʿaḳldur ki Ḥaḳ teʿālā'dan bir ḫilʿatdur. Evet ʿāḳıllara daḫı gerekdür ki kendü bildügine ḫoşnūd (20) olup hüner ögrenmekde kāhil deprenmeyeler. Andan ʿilmdür andan cömerdlikdür andan ʿadldür andan ṭoġrulıḳdur. Bu hünerler kişiyi (21) mertebeden ḳomaz ḫuṣūsā ki ulu aṣlı ve nesebi daḫı ola." Andan şāh eytdi: "ʿAḳla ne nesne düşmendür?" Buzurcimihr eytdi: (22) "Yavuz ḫūdan ulu düşmen yoḳdur." dėdi. Andan şāh eytdi: "Ėy ʿāḳıl, ululuḳ baḫtıla mı olur yoḫsa dürişüp (23) saʿy ėtmekle mi olur?" Buzurcimihr eytdi: "Devletile ikisi ḳardaşlardur hīç birbirinden ayrılmazlar. Dürüşmek anları dāyim ḳılur (24) ve pāyidār ėder. Ammā devlet olmayınca dürüşmekden fāyide olmaz." dėdi. Andan eytdi: "Bu cihān bir ḫayāl gibidür. Bundaġı (25) devlet ve miḥnet tez geçer. Kişinüŋ ki göŋli açuḳ ola dünyā devletine maġrūr olmaz. Bir nesne içün saʿy ėder ki kendiye

(227b) (1) ger gėrek ola ve derdine dermān ola." dėdi. Andan Kisrā "ʿĀḳıllar ögmeklik ne nesneyile olur?" dėdi. Eytdi: "Şol pādişāh ki (2) taḫt üzerinde ola ve ʿālem anuŋ ʿadliyle ve luṭfıla maʿmūr ola anuŋ gibi şāh eyü adıla cihānda şöhret bulur ve cemīʿ (3) ʿālem anı sever. Ögmeklige lāyıḳ olur." Andan şāh eytdi: "Cihānda yavuz günlü kimdür?" Buzurcimihr eytdi: "Yavuz günlü şol (4) dervīşdür ki ḫūyı çirkīn ola ve hüneri olmaya. Ol, dünyāda ve āḫiretde maḥrūmdur. Yavuz miḥnetlü oldur ki ṭutduġı (5) ḳolay gelmeye ve her işi rūzigār öŋermeye." dėdi. Andan şāh eytdi: "Nice ʿāḳıldur ol ki kendüye düşerin gözleye (6) ve lāyıḳın işleye?" Buzurcimihr eytdi: "Oldur ki kimsenüŋ ʿaybın gözetmeye ve ḳatı söylegen olmaya ve kimse ḳatında utanacaḳ (7) iş ėtmeye." Şāh eytdi: "Ādem oġlanlarından eylük ummaġa lāyıḳ kimdür?" Buzurcimihr eytdi: "Oldur ki işinde süst (8) olmaya ve dāyimā ḫayra dürişe ve ʿilm ögrenmekden ḫālī olmaya." Şāh eytdi: "Cihānuŋ sırrı bilünür mi ve kişinüŋ ḥāli (9) āḫiretde nice olacaġı maʿlūm olur mı?" Buzurcimihr eytdi: "Anda ʿāḳıllar

ʿācizdür. Velī şol kişinüŋ ki eylügi ḫayr ola anuŋ (10) eylügi żāyiʿ olmaz. Kişi *dünyāda*[414] her ne ėderse āḫiretde ʿivażın bulacaḳdur.” dėdi. Şāh eytdi: “Cihānuŋ maʿmūrluġı neyledür?” Buzurcimihr (11) eytdi: “Şāhlaruŋ ʿadliyledür.” Şāh eytdi: “Gözi, göŋli açuḳ kimdür?” Buzurcimihr eytdi: “Ol pīrdur ki ʿilmi ola ve rūzigārı (12) çoḳ deŋemiş ola.” Andan şāh eytdi: “Cihānda şād kimdür?” Buzurcimihr eytdi: “Oldur ki altunı ve gümüşi çoḳ ola (13) ve kimseden ḳorḫusı olmaya.” Şāh eytdi: “Ol ne kişi ola ki cemīʿ ʿāḳıllar anuŋ işini begeneler.” Buzurcimihr eytdi: (14) “Oldur ki dünyāya ḥırṣ göstermeye ve rāzını kimseye bildürmeye. Eger aç eger ṭoḳ kendü ḥālile ḫoş (15) gėçine ve rūzigārdan kimseye şikāyet ėtmeye ve iḥtiyāc göstermeye.” dėdi. Şāh eytdi: “Ol ne kişidür ki cihānda (16) anuŋ ġuṣṣasından ulu nesne olmaya?” Buzurcimihr eytdi: “*Yine*[415] ol pādişāhdur ki taḫtından ve memleketinden düşe.” dėdi. (17) Şāh eytdi: “Ġāyetde ṣabr ėdici kimdür?” Buzurcimihr eytdi: “Ol pādişāhdur ki taḫt ve vilāyet elinden gide (18) perīşān olmaya ve anuŋçun ġuṣṣa yėmeye.” Andan şāh eytdi: “Kim ola ki göŋli tenden incinmiş ola.” Buzurcimihr *eytdi*:[416] (19) “Oldur ki ʿaḳlı olmaya yāḫūd şol mālı çoḳ kişidür ki oġlı ḳızı olmaya, öldükden ṣoŋra mālı beyt-ül-māl ola.” (20) Şāh eytdi: “Cihānda ümīdden maḥrūm olan ne kişidür?” eytdi: “Oldur ki bir ulu işden düşe, ʿazl ola ve dürlü ġuṣṣayıla (21) ḳala. Gine ol mertebesine ėrişmeye.” Şāh eytdi: “Şefḳatden ne nesne eyüdür?” Buzurcimihr eytdi: “Oldur ki Ḥaḳ teʿālā (22) aŋa bir vilāyeti memleket vėrmiş ola anuŋ Ḥaḳ teʿālā’ya şükri ve minneti olmaya, Taŋrı’nuŋ buyruġın ṭutmaya. Ve daḫı (23) oldur ki yatlu ḫūyı ucından ḫalḳ incinmiş ola ve bir ḫayrlu işde bulunmamış ola. Ecel gününde anlardan ḳatı peşīmān (24) kimse olmaya.” dėdi. Şāh eytdi: “Ėy ʿaḳl issi ve hünerleri çoḳ kişi, ol ne nesnedür ki her kişinüŋ gitdügin (25) isteye?” Buzurcimihr eytdi: “Şol kişi ki bed nesnededür delü ola ve göŋlinde süstlıḳ ola anuŋ ḳatında hīç ol

(228a) (1) gitdüginden sevgülü nesne olmaya.” Andan şāh eytdi: “Ėy ʿāḳıl kişi, cihānda ārzū olanlarda ne nesne ar (2) tuḳdur?” Buzurcimihr eytdi: “Saġ ten-dürüst kişilerüŋ ḳatında bī-niyāzlıḳdan ve kimseye muḥtāc olmamaḳdan (3) artuḳ ārzū yoḳdur.” Şāh eytdi: “Kişinüŋ göŋlinde nenüŋ gibi endīşe çoḳ olmaḳ gerek?” Buzurcimihr eytdi: “Kişi üç nesneden (4) dāyimā ḥaẕer ėtmek gėrek ve anları ḫāṭırdan gidermemek gerek. Bir oldur ki selāmet günlerinde yavuz günleri fikr ėtmek gerek, (5) rūzigāruŋ gizlü işlerinden ġāfil olmamaḳ gerek. Ve birisi aldayıcı dostdan saḳınmaḳ gėrek ki dostlıḳ ṣūretinde senden rāz alur (6)

[414] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[415] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[416] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ṣoŋra kişinüŋ başı yitecek işler ḳılur. Bir daḫı ẓālim şāhlaruŋ ẓulminden ḳorḳmaḳ gėrek ve anlaruŋ ḫışmından emīn olmamaḳ gerek.” (7) Andan şāh eytdi: “ʿAdlde ve ṭoġrulıḳda ne nesne eyüdür?” Buzurcimihr eytdi: “Dīninde pāk olmak ve Taŋrı buyruġından çıḳmamak (8) ve daḫı ėtdügini ḫalḳ görsün dėyü ėtmemek ve her nesnede Allāh’uŋ rıżāsın gözetmekdür.” dėdi Andan şāh eytdi: “Taḫta (9) nenüŋ gibi kişi lāyıḳdur?” Buzurcimihr eytdi: “Ol kişi ki anda ʿadl ve dād ola ve ḥayā issi ola.” dėdi. Andan şāh (10) ṣordı ki: “Nenüŋ gibi kişiyle dostlıḳ ėtmek gerek?” Buzurcimihr eytdi: “Ol kişiyle dost ol ki cömerd ola (11) ve inṣāf ehli ola. Biregüden ötürü senüŋ ḫāṭıruŋ ḳomaya ve kendü fāyidesiçün saŋa ziyān ḳaṣdın ėtmeye. Ve daḫı buŋ (12) günlerinde seni unutmaya. Bir dost ki göŋli pāk ola ve ḫūyı eyü ola ve senüŋ ḫāṭıruŋ gözede ve saŋa hīç muḫālefet (13) ėtmeye, anuŋ gibi kişiden ölünce ayrılmamaḳ gerek. Şāh eytdi: “Nenüŋ gibi kişiyle düşmen olmaḳ gėrek ve andan ıraġ olmaḳ gerek?” (14) Buzurcimihr eytdi: Ol kişiden ıraġ olmaḳ gėrek mütekebbir olup ėtdügi keremden ötürü minnet ėdici ola ve ḳatı sözlü olup ve (15) nā-kes ola.” Andan şāh eytdi: “Nedür ol ki dünyādan giŋ ola?” Buzurcimihr eytdi: “Cömerd şāhlaruŋ eli ve dīn-dār pādişāhlaruŋ (16) göŋlidür. İkisi daḫı dünyādan giŋdür.” Şāh eytdi: “Eylügi ve ʿaṭāyı nenüŋ gibi kişiye ėtmek gerek?” Buzurcimihr eytdi: (17) “Eylügi şol kimseye ėtmek gėrek ki ḳadrini bile ve dāyimā ḫayrlu işlere dürişe. Nā-sipās kişiye eylük ėtmek deŋize (18) ṭaş bıraḳmaḳ gibidür.” Şāh eytdi: “Zaḥmeti nenüŋ gibi kişilere gėçmek gėrek ve işi kimlere ışmarlamaḳ gerek?” Buzurcimihr eytdi: (19) “Zaḥmet çekmege ve iş unutmaġa lāyıḳ olan kişinüŋ ḳulıdur ki anlar ne māl ve ne genc gözedürler ve ne cāna ve ne başa (20) ḳalurlar.” Şāh eytdi: “Cihānuŋ işlerinden ġāyetde ʿaceb ne nesne gördüŋ?” Buzurcimihr eytdi: “Rūzigāruŋ ʿaceb (21) işleri çoḳdur. Andan ʿaceb yoḳdur ki bir kişi görürsin ki ṣaġını ṣolından farḳ ėtmez ve ādemlik, kişilik nedür bilmez böyleyiken (22) Ḥaḳ teʿālā aŋa ḥisābsuz māl vėrmişdür, ululuġda anuŋ ḳadrini feleke ėrürmişdür ve niçe kāmillerini aŋa muḥtāc (23) ḳılmışdur. Niçe kişileri görürsin ki çarḫuŋ esrārından ḫaber bilürler cemīʿ hüner elinden gelür böyleyiken daḫı bir pūla muḥtāc (24) ve aç ve yalıncaḳ bir pāre etmek ele getürince cānı çıḳar.” dėdi. Andan şāh eytdi: “Ol nedür ki andan aġır olmaya?” Buzur (25) cümüḥr eytdi: “Günāhdan aġır nesne yoḳdur.” Şāh eytdi: “Ol nedür ki kişiye ġāyetde ʿayb ola ve anuŋ gibi

(228b) ḫūdan kişiye ʿār ola?” Buzurcimihr eytdi: “Şāhlara baḫīllıḳ ve esirgeyici olmaḳ ʿaybdur. Ve daḫı māl-dār kişiler mālların kendü (2) nefslerinden saḳınup yėmemek ve daḫı ḫışm ėdici olmaḳlıḳ ve yoḫsullara ululanmaḳ ve ḥaḳāret göziyle baḳmaḳ ve daḫı yalan

söylemek (3) bunlar her kişiye ulu ʿaybdur.” dėdi. Andan şāh eytdi: “Cihānda eyü işlerüŋ ḳanḳısı yėgdür ki kişinüŋ cānına fāyide (4) ḳıla?” Buzurcimihr eytdi: “Taŋrı’nuŋ buyruġın yėrine getürmek ve vėrdügi niʿmete şükr eylemekdür.” Andan şāh eytdi: “Dutacaḳ (5) nedür ve dutmayacaḳ nedür ve işlemege ne nesne ḫayrludur?” Buzurcimihr eytdi: “Kişi gözüni kendüde dutmaḳ gerek, göŋlinde kīn ṭutmamaḳ (6) gerek. Kimse incinecegi yėre başmamaḳ gerekdür. Ve göŋlüni uyanuḳ ṭutmaḳ gerek. Ve daḫı ʿaṭādan ve ḫayrdan dutmamaḳ gerek. (7) Ve göŋülde kīn dutmamaḳ gėrek ve gūc yėtdükçe ḫayrlu işlere dürüşmek gėrek ve günāh olacaḳ yėrden saḳınmaḳ gerek.” dėdi. (8) Andan şāh eytdi: “Ėy Buzurcimihr, ṭoġru söze cevāb tamām dėdüŋ. Şimdiden ṣoŋra saṭranc sözini ortaya getürmek (9) gėrek ki Hindūstān’dan ne vechile gelmişdür. Ḥaḳ teʿālā’dan ṣalavāt ve selām Muḥammed üzerine olsun ve daḫı āline ve (10) aṣḥābına olsun veʿs-selām. Meger bir gün şāh Nūşīnrevān başına şāhlıḳ tācın gėyüp taḫt-ı ʿāc ü (11) zerine oturur. ʿĀlemi şāhuŋ leşkeri dutmışıdı. Ve sarāy içre ulu beglerile ve ʿāḳıl kişilerile ve adı bellü pehlevā (12) nlarıla dīvān ėdüp otururdı. Şāh anlaruŋla ṣoḥbet ėderken ḳapudan içerü bir kişi girdi. Şāh öŋinde yėr öpdi eytdi: (13) “Ėy şehriyār Hindūstān şāhından bir ulu ėlçi geliyor, pīllerile ve çetirlerile ve Hind’den ve Sind’den niçe serverlerile ve pīl deve (14) yüki armaġānlarıla.” dėdi. Şāh ol sözi ėşidicek buyurdı, ol ėlçiye ḳarşu çıḳdılar. Anı taʿẓīmile şehriyāruŋ ḳatına getürdiler. (15) Çünki ėlçi şāh ḳatına geldi ululаruŋ āyīni ve erkānı neyise yėrine getürdiler. Şāh çoḳ gevherler nişār ėtdi. (16) Ve bir Hindī çetir getürdiler ki altunıla bezenmişidi ve üzeri laʿl ü güher birle zeyn olmışıdı. Ve daḫı (17) niçe pīllerile yükler getürdi. Andan yüklerini açdı. Şāhuŋ öŋine şol ḳadar altun gümiş dökdi ki ḥisā (18) bını kimse bilmezdi. Müşgden, ʿanberden, ʿūddan, yāḳūtdan, elmāsdan ve Hindī ḳılıçlardan ve ḥarīrlerden ve (19) ḫāṣ metāʿlarından şāh öŋüne şol ḳadar getürdiler, yıġdılar ki sarāy içini tamām dutdı. Şāh ol ar (20) maġanları ḳamu*sın*[417] gördi ve buyurdı, ḫazīneye iletdiler. Andan ėlçi bir nāme çıḳardı ki ḫūb ḫaṭṭıla ḥarīr üzerine yazılmış. (21) Ve bir saṭranc getürdi ki üstādlar anuŋ naṭʿını taṣnīf ėtmekde ança ʿāḳıllar firāset ḫarc ėtmişlerdür. Ol saṭranc (22) naṭʿıla şāhuŋ öŋünde ḳodı. Hind şāhından evvel Nūşīnrevān’a selām eyledi, andan eytdi: “Ėy şehriyār, şāhımuzuŋ (23) sözi budur ki ḳatuŋda ġāyetde ʿāḳıl issi kişi kim varısa buyurasız geleler, işbu saṭranc taḫtasını senüŋ öŋüŋde (24) ḳoyalar, bu ḫūb oyunı ʿaḳlıla başaralar. Ve her mühreyi edebile bileler ki niçe sürmek gėrek ve her birinüŋ evi ḳanḳısıdur piyādeler niçe (25) sürilür ve şāh, ferzende ne vechile yürür ve at ve fīl ve rūḫ ḳanḳı eve oynanur. Bunları fikr ėdüp bileler senüŋ öŋüŋde benümile

[417] B. nüshasından tamamlanmıştır.

(229a) (1) oynayalar. Eger bu nāzük oyunuŋ aṣlını çıḳarı bilürlerse ne vechile oynanduġın bitürürlerse şāh buyruġı gibi ḫarāc vėrelüm. (2) Belki daḫı ziyāde gönderelüm. Eger İrān'uŋ ʿāḳılları ve dāniş-mendleri bu oyunı bilmekde ve oynamaḳda ʿāciz olurlarsa maʿlūm ola ki (3) bizüm dāniş-mendlerümüz ve ʿāḳıllarumuz sizüŋkiden ziyādedür ve ayruḳ bizden ḫarāc istemeyesiz. Belki siz bize ḫarāc gönderesiz ki (4) ʿālemde ʿilmden yėg nesne yoḳdur. Bizüm ʿālimlerimüz sizüŋ ʿālimlerüŋüzden yėg olacaḳdur. İnṣāf budur ki ḫarāc siz vėresiz." dėdi. (5) Şāh anuŋ sözlerine ʿacebe ḳaldı. Buyurdı saṭrancı ḳatına getürdiler. Gördi ve bir zamān teferrüc eyledi. Ol mühreleri gördi (6) birisi aḳ pīl süŋüginden ve birisi ābenūsdan. Şāh ėlçiye ol mührelerüŋ renginden ve ṣıfatından ṣordı. Ėlçi eytdi: "Ėy (7) şehriyār, bu düşmenle ṣaf baġlayup ceng ėtmek ṭarīḳidür. Eger bunuŋ oyunın bilecek olursa göresin ki bunda ne ṣanʿatlar (8) ḫarc olınmışdur." dėdi. Şāh eytdi: "İmdi bize bir hafta mühlet vėr ki anı fikr ėtsünler." dėdi. Andan buyurdı (9) ėlçiyi bir ḫūb sarāyda ḳondurdılar. ʿĀlimler ve ʿāḳıllar cemīʿsi şāhuŋ ḳatına geldiler. Ol saṭrancı ortaya ḳoyup dürlü (10) dürlü fikrler ėtdiler. Her birisi bir dürlü söz eyledi ve ʿaḳl ėrişdügince cehd eyledi. Hīç birisi anuŋ oyunın ve evlerin bilmedi. (11) ʿĀciz olup perīşān göŋülle şāh ḳatından gitdiler. Dükelisi gitdükden ṣoŋra Buzurcimihr geldi. Gördi ki şāh ol (12) ʿāḳıllaruŋ ol nesneyi bilmedüklerinden melūl olmış, oturur. Buzurcimihr daḫı ol naṭʿa ve mührelere naẓar ḳıldı. Biraz fikr ėtdi, (13) eytdi: "Ėy şehriyār, senüŋ devletüŋde ben bu ḫūb oyunı yėrine getüreyin. ʿAḳl u ḳuvvetile bunuŋ aṣlını bileyin." dėdi. Anuŋ sözinden (14) şāh ḳatı şād oldı. "Bu nesne senüŋ elüŋden gelür ki ʿaḳlda ve ʿilmde mānendüŋ yoḳdur. Şimdi ki Hindistān ėlçisine (15) cevāb vėrilmeye, eydür ki: 'Şāh ḳatında bir ʿāḳıl kişi yoġımış. Bu ḳadar nesneyi bilmediler.' dėr. Bize ulu şikestlıḳdur ve dāniş-mend (16) lerümüz ḳatı rüsvāylıḳdur." dėdi. Pes Buzurcimihr saṭrancı aldı, bir ḫalvet yėre geldi. Bir gün bir gėce ol oyunı fikr eyledi. (17) Ṣaġına ve ṣolına her birini sürdi, evlerini tamām mülāḥaẓa ḳıldı. Her birini naṭʿuŋ neresinde ḳonmaḳ gėrek ve (18) ne vechile düzmek gėrek ʿaḳlıla cemīʿsini bildi ve kendüzine eytdi: "Hele benüm ʿaḳlum şuŋa yėtişdi, şöyle gerekdür ki (19) Hind ėlçisiyle oynayam. Ol kendü öŋünde her birisini ne vechile ḳorsa ben daḫı eyle ėdem. Andan ögrenem, gėrü anı ütem." (20) dėdi. Bu fikrile ṣabāḥ ṭurup şāh ḳatına geldi. Eytdi: "Ėy saʿādet issi şehriyār, bu mühreleri fikr eyledüm, her birinüŋ (21) evini ve ne vechile sürmesini şāh devletinde bildüm. Evvel şehen-şāh daḫı görsün bilsün ki bu naṭʿ hemān yėryüzinde bu aġıla (22) ḳara iki şāhdur ki birbiriyle uġraşur. İmdi gerekdür ki Hind ėlçisin getürdesin, senüŋ öŋüŋde anuŋla oynayam." dėdi. Anuŋ (23) sözinden şāh be-ġāyet şād oldı. Buyurdı cemīʿ ulular ve ʿāḳıllar ol meclisde ḥāżır oldılar. Andan Hind şā

(24) hınuŋ ėlçisi gelüp şāh ḳarşusında yėr gösterdiler, oturdı. Andan Buzurcimihr eytdi: "Ėy ʿāḳıl issi kişi, ol vaḳt (25) Hind şāhı seni bunda göndüricek bu saṭrancçun ne dėdi ve saŋa ne ışmarladı? Bize eyt, ėşidelüm." dėdi. Ėlçi

(229b) (1) eytdi: "Bizüm şāhımuz beni bunda göndericek şöyle dėdi ki: 'Bu aġıla ḳara mühreleri ol tāc ve taḫt issi şāhuŋ öŋine ilet (2) ki ne ḳadar dāniş-mendlerüŋ ve ʿāḳıllaruŋ varısa gelsünler işbu oyunı ʿaḳlıla bilsünler ve benümle oynasunlar. Eger bu oyunuŋ (3) aṣlını bilüp aḳlıla bilecek olursa şāh ne ḳadar ḫarāc buyurdıysa bir eksüksüz vėrbiyelüm. Eger bir ʿāḳıl, bu nesneyi bilmeyecek (4) olursa şāh bizden ḫarāc istemesün ki şāhlaruŋ ʿizzeti ve ululuġı ʿilmile ve ʿaḳlıladur; leşker ve genc ço (5) ḳlıġına degildür. Şāh bilsün ki tāc u taḫt ve ʿilm cihānda bizümdür. Çünki bizüm bu ʿaḳlumuzı ve fikrümüzi göre gerekdür ki biz vėribdügümüzden (6) artuḳ bize māl u genc göndere.'" dėdi. Andan şāh buyurdı taḫt üzerinde saṭrancuŋ naṭʿını döşediler. Buzurcimihr' (7) le Hind ėlçisi birbirine ḳarşu oturdılar. Buzurcimihr Hindīye eytdi: "Şehriyāruŋ ḳatında senüŋle saṭrancı inṣāfıla ve (8) muḥabbtile oynayalum." dėdi. "Ve hem senüŋle şarṭımuz şöyle olsun ki eger sen beni bu oyunda yeŋecek olursaŋ ayruḳ biz cihānda (9) ʿilmde ve ʿāḳıldan dem urmayalum ve hergiz ʿāḳıl dirilmeyelüm eger ben seni yeŋersem sen daḫı ʿilmde ve ʿaḳılda kemāli var dirilmeyesin." (10) Buzurcimihrüŋ sözinden ėlçinüŋ göŋli perīşān oldı ve yüzüni burtardı eytdi ki: "Eyle olsun." Pes ol söz (11) üzerine iki ʿāḳıl ʿahd ėtdiler. Cemīʿ ʿālem ṭurup temāşā ėderdi. Andan saṭranc naṭʿını ki ortaya ḳodılar. Buzurcimihr (12) Hindīye eytdi: "Ėy server, gözüŋi aç ve ʿaḳluŋı devşir. Çün bu oyunı sen bizden ilk gördüŋ. Gerekdür ki saṭranc naṭʿı (13) üzerine evvel sen ḳoyasın." dėdi. Hindī her mühreyi ki naṭʿ üzerine ḳodı, Buzurcimihr daḫı kendü öŋinde aŋa göre (14) düzdi. Bu vechile bir laṭīf meydān düzdiler. İki leşker birbirine ḳarşu ālāylar ve ṣaflar baġladılar. Şāhuŋ birini ḳalbgā (15) hda ve leşkerüŋ ortasında eylendiler. Andan vezīr ki şāha her nesnede yol göstericidür, anı şāhuŋ ṣol yanında (16) ḳodılar. Andan iki ceng ėdici pīlüŋ birini şāh yanında ḳodılar. Andan şāhuŋ ṣaġında ve ṣolunda bahādur atlular dur (17) dılar. Çerinüŋ iki rūḫlarını iki yanında ḳondılar. Andan bābları ol ṣaġda ālāy baġlayup durdılar. (18) Çünki ṣaflar *ve*[418] ālāylar düzildi ve leşker tamām bezendi andan ṣoŋra oynamaġa başladılar. Her mühre ki Hindī (19) bir ev sürdi, Buzurcimihr anı nişānladı ve bildi. Şunuŋ gibi laṭīf dürüst oynadı ki ol ṭuran ḫalḳ ʿacebe (20) ḳaldılar. Hindī, Buzurcimihr'üŋ işine ḳatı melūl oldı. Göŋlinde eytdi: "Ne ʿaceb kişi olur ki ʿömrinde saṭranc

---

[418] B. nüshasından tamamlanmıştır.

görmedin (21) ve adın ėşitmeden ne kāmil ʿaḳl olur ki bu vechile bu oyunı dürüst oynadı. Āferīn bunuŋ ʿaḳlına ve firāsetine olsun. (22) Cihānda bunuŋ birini ʿaḳlıla kim dutardı." Hindī şöyle ṣandı ki ol oyunı evvelden bilür. Bilmedi ki kendüden ögrendi (23) ve gine aŋa ṣatdı. Āḫir Buzurcimihr, Hindī'yi ütdi. Kisrā, Buzurcimihr'den şol ḳadar şād oldı ki ṣanasın devlet ve taḫt kendüye (24) tāze yüz gösterdi. Andan şehriyār buyurdı, bir altun cām laʿlile ṭoldurdı ve bir bedre altun ve bir altun eyerlü ḫāṣ at (25) Buzurcimihr'e vėrdi ve çoḳ āferīn ve taḥsīn ḳıldı. Çünki saṭranc işi tamām oldı

(230a) (1) Buzurcimihr ṭurup kendü maḳāmına geldi. Bir taḫta getürdi ve pergār getürdi. Hindīler oyunundan daḫı laṭīf ve anlaruŋ fikrinden (2) daḫı ince ve daḫı müşkül nerd oyunın taṣnīf ḳıldı. Hindīlerüŋ saṭrancı fikr eylediler, ʿaḳlıla nerdi andan ziyāde ḳıldı. Buyur (3) dı pīl süŋüginden iki mühre düzdiler ki altı cehti varıdı. Üzerine ḥisābıla ḳara noḳṭa ḳodı. Ol iki mühreyi (4) saṭrancuŋ şāh yėrine ḳodı. Andan otuz mühre daḫı düzdi ve anlaruŋ nerdinüŋ üzerine yėrlü yėrince ḳodı. Ve bir laṭīf uġraş (5) yėrin ve ceng meydānın düzdi. Ve ol otuz mühreyi iki ceng ėdici leşker gibi birbirine ḳarşu ḳodı. Ve ol iki mührenüŋ (6) ḥükmile meydāna girdiler. birbiriyle ceng ėtdiler. Vaḳt olur ki iki kişi bir kişi dutmazlar, vaḳt olur ki bir kişi ikisini dutar. (7) ceng içinde ṭutulanlaruŋ vaḳt olur ki baʿżısını gine āzād ėderler, gine ṣaġ ve selāmet yāranları ḳatına (8) gelür ve niçesi şāh öŋinde cān ve baş ḳurbān ḳılur. ʿAceb budur ki her kişi ki ol cengde tīz deprene ve süst olmaya (9) düşmene ġālib olur. Bu vechile çünki nerdi tamām düzdi, alup şehriyāruŋ ḳatına geldi. Ol oyunları şāha gösterdi. Buzur (10) cümüḫr'*üŋ*[419] ʿaḳlına taḥsīn ḳıldı ve anuŋ fikrine ḥayrān ḳaldı, eytdi: "Ėy rūşen göŋüllü kişi, ʿömrüŋ dāyim olsun ve ʿaḳluŋ dāyim olsun." (11) dėdi. Andan şehriyār buyurdı, Rūm'dan ve Çīn'den ve Heytāl'dan ve Mekrān'dan ve İrān-zemīnden ḥāṣıl olan māllardan (12) ve metāʿlardan daḫı ḫazīnedeki ḳıymetī nesnelerden iki biŋ deveye yükletdiler. Andan şāh hind ėlçisini ḳatına (13) oḳudı. ʿİlm bābında aŋa çoḳ sözler söyledi. Andan Hind şāhına bir ḫūb nāme yazdı. Evvel Ḥaḳ teʿālā'ya āferīn ḳıldı ki anuŋ (14) ʿilmine nihāyet yoḳdur ve daḫı cemīʿ maḫlūḳātuŋ ṣıġınacaġı oldur. Andan eytdi: "Ėy eylügile ad çıḳarmış Hind şāhı, bize bir ʿāḳıl issi (15) ėlçi göndermişsin, pīllerle ve çetirle geldi. Hem Hind şāhınuŋ ḫaberin getürdi ve daḫı saṭranc getürdi. Her ne kim dėdiŋüz (16) ise ėşidildi ve her ne buyurduŋuz ise yėrine geldi. Ėlçiden bir ḳaç gün mühlet isteyüp ol oyunı fikr eyledük. Bizüm (17) ʿāḳıllarumuz ol oyunı bildiler. Benüm öŋümde gönderdügüŋ kişiyle oynadılar. Sizüŋ

---

[419] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ādemüŋüz ne ḳadar üstād ise daḫı bizüm ʿa (18) ḳıllarumuz ol oyunda anı yeŋdiler. Ol oyunı ʿaḳlıla bilen kişi*yi*[420] uşda iki biŋ deve yüki mālıla senüŋ ḳatına gönderdüm ve saṭranc (19) yėrine bir nerd ḳodum. İmdi ėşitdük ki sizüŋ buyruġuŋuzda dāniş-mendler ve ʿāḳıllar çoḳ olurmış. Eger nerd oyununı ʿaḳlıla bilüp ve dėdügüm kişiyle (20) oynayıbilürlerse ol gönderdügümüz iki biŋ yük māl sizüŋ ola. Eger andaġı ʿāḳıllar bu oyunı bilmekde ʿāciz olacaḳ (21) olurlarsa bilesiz ki bizüm ʿāḳıllarumuz ve dāniş-mendlerümüz sizüŋ[ki]den[421] yėgdür. Gönderdügümüz māla bir ol ḳadar ḳatasın. Dört biŋ (22) yük māl bize gönderesiz. Bu ḳula ḫilāf ėtmeyesiz." dėyüp nāmeyi tamām ḳıldı ve üzerine şāh kendü mührin urdı. Bir gün ṣabāḥ (23) vaḳtinde iki biŋ deve çekildi. Nāmeyi Buzurcimihr'e vėrdi ve nerdile Buzurcimihr'i Hindūstān'a gönderdi. Çün Buzurcimihr Hindū (24) stan şāhınuŋ ḳatına geldi, anuŋ tācını ve taḫtını gördi, Pehlevī dilince anı ögdi. Andan çıḳarup şāhuŋ nāmesin (25) öŋinde oḳudı ve ḫaberini söyledi. Saṭranc geldügini ve anı ʿaḳlıla bildüklerini ve İrān dāniş-mendlerinüŋ fażlını ve kemālini beyān eyledi ve şāh

(230b) (1) ol nerdi ne şarṭ üzerine gönderdügini dėdi. Andan nerdi çıḳardı. Taḫtasıyla Hindūstān şāhınuŋ öŋine ḳodı. Andan Hind şāhı (2) vezīre buyurdı, Nūşīnrevān-ʿādilüŋ nāmesini oḳudı. Anuŋ sözlerini ėşidicek Hind şāhınuŋ beŋzinde ḳan ḳalmadı. Pes şāh buyurdı (3) Buzurcimihr'i bir ḫūb sarāya ḳondurdılar. Şarāb ve sāz ve niʿmet ḥāżır ḳıldılar. Yėdi gün Buzurcimihr'den mühlet aldılar ki ol oyunı fikr (4) ėtdiler. Anlar daḫı pes ol diyārda ne ḳadar ʿāḳıllar ve ʿālimler varısa cümlesi anda cemʿ oldı. Yėdi gün tamām oldı ol oyunı fikr ėtdiler. (5) Adçun ḳatı ġayret ve zaḥmet çekdiler. Ammā ol oyuna hīç ʿaḳl ėrdürmediler. Sekizinci gün Vezīr şāhuŋ ḳatına gelüp eytdi: (6) "Ėy şehriyār, bunca ki bu oyunda zaḥmet çekdüḳ, biz bunuŋ ne evvelin bildük ve ne āḫirin bildük. Cemīʿmüz bu işde ʿāciz (7) ḳalduk." dėdi. Hind şāhı dāniş-mendlerinden bu vechile söz ėşidicek göŋli ve cānı ġuṣṣayıla ṭoldı. (8) Ṭoḳuzıncı gün Buzurcimihr, perīşān ṣūretle Hind şāhınuŋ ḳatına geldi. Eytdi: "Ėy şehriyār, beni egledüge şāhuŋ göŋli (9) ṭarılacaḳdur. Eger nerdi bilmedüŋüz ise cevāb vėrüŋ. Yoḫısa şāhuŋ buyruġunı yėrine getürüp baŋa destūr vėrüŋ." dėdi. (10) Pes Hindūstān'da ne ḳadar ʿāḳıllar ve ʿālimler varısa küllīsi ʿaczlerine iḳrār eylediler. Ol oyunı bilmedüklerine muʿterif oldılar. (11) cemīʿsi ol meclisde ḥāżırken Buzurcimihr nerd taḫtasını ortaya getürdi. Ol mührelerüŋ yürüyüşini ve ne vechile (12) oynamaḳ gėrek anlara gösterdi. Eytdi ki: "Bu oyunı feleke göre düzülmişdür. Kişiye gāh kīn gösterür ve gāh

---

[420] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[421] B. sizüŋkiden B. nüshasından düzeltilmiştir.

muḥabbet gösterür. İşbu kaʿbeteyn (13) ayla Gün'üŋ mis̱ālidür ve bu mührenüŋ ṣaġışı otuz olduġı her aydaġı otuz güne beŋzer. Aġıla ḳarası gėceyle gündüz gibidür. Bisāṭ (14) dört yolda dört ʿunṣūra beŋzer ki felekler dönmesi anuŋ üzerinedür. Kaʿbeteynüŋ altı ṭarafı altı cehete beŋzer ki andan ṭaşra (15) beŋzer nesne yoḳdur. Kaʿbeteyn kendüsi hemān gökdeki ayla günüŋ mis̱ālidür, ṭurmayup döner, kişiye gāh furṣatlar vėrür ve gāh ʿāciz (16) ve dermānde ḳılur. Ve bunuŋ nerdüŋ oyunı yėdi nesne üzerinedür ki ayuŋ haftasına beŋzer. Kaʿbeteyn ėtdügüŋ ṭas ṭas (17) feleke beŋzer. Ve kaʿbeteyndeki naḳışlar ve ḳażā ve ḳadere beŋzer ki bu dürlü daḫı olmaz ve ʿaḳlıla anuŋ defʿine çāre bulunmaḳ olmaz. Mührenüŋ (18) noḳṭalarını ḥisāb eyleseŋ yėdiden ṭaşra olmaduġı yėdi ḳat göge beŋzer ki ḳaçan mühre*yi*[422] elüŋe alup ṭās içinde devr ėtdüre (19) sin eger ṭāliʿüŋ saʿdısa az leşkerile çoḳ düşmene ġālib olursıŋ. Naḥs olacaḳ olursa ne ḳadar üstādısaŋ daḫı düşmen elinden (20) ḫalāṣ bulmaz. Bundan maʿlūm olur ki Allāh'dan ʿināyet olduġından ṣoŋra kişi leşker azlıġından üşenmeye. Bu nerd ki ʿāḳıllar naẓar (21) ḳılalar cihānuŋ aḥvālini bunda bileler ve rūzigāruŋ ḳatılıġına ṣabr ve taḥammül ḳılalar ve her işi ʿaḳlıla işleyeler. Şol ki olacaḳ nesnedür (22) bileler ki elbetde olacaḳdur." dėdi. Hind şāhı çünki Buzurcimihr'den bu sözleri ėşitdi göŋli ġuṣṣa ve derdile ṭoldı. Buzur (23) cümüḥr'üŋ kemāli ʿaḳlına ḥayrān ḳaldı. Cemīʿ oturan ulular ve begler Buzurcimihr'e āferīn ḳıldılar. Andan Hind şāhı Buzurcimihr'e çoḳ (24) su'āller eyledi. Buzurcimihr ḫoş vechile cevāb vėrdi. Ol oturan dāniş-mendler anuŋ ʿilmine taḥsīn ḳıldılar. Eytdiler ki: (25) "Bu dāniş-mend kişi imiş. Bunuŋ hüneri hemān nerdile saṭrancda degilmiş." Andan Hind şāhı buyurdı, ʿūddan ve ʿanberden

(231a) (1) ve kāfūrdan altundan ve tācdan ve kemerden ve gevherden ve ḳıymetī bėzlerden iki biŋ deveye yükletdiler ve bir yıllıḳ ḫarāc daḫı bile Buzur (2) cümüḥr'e ıṣmarladılar. Andan Buzurcimihr'e bir aġır ḫilʿat gėyürdi ve bir ḳıymetī tāc ve çoḳ armaġānlar vėrdi. Ve anuŋla gelen (3) kişilerüŋ daḫı her birine ḳıyāssız māl vėrdi. Andan İrān şāhına bir ḫūb nāme yazup eytdi: "Hind şāhı (4) ve cemīʿ ulular şunuŋ üzerine ṭanıḳlıḳ vėrürler ki Nūşīnrevān gibi şāh dünyāda ne kimse görmişdür ve ne ėşitmişdür (5) ve ne anuŋ vezīri gibi dāniş-mend-i ʿāḳıl cihāna gelmemişdür. Şimdiki ḥālde ḥālümüzi bildüŋ ve ʿaczimize muʿterif olduḳ. Uş (6) bir yıllıḳ ḫarācıla ḳavlimümüz üzerine iki biŋ deve yüki māl yaraḳladuḳ. Siz gönderdügüŋüz mālıla iki biŋ yük eyleyüp ḫiẕmetüŋüze (7) gönderdük. Eger daḫı ziyāde buyurursaŋuz artuḳ gönderelüm." dėdi. Andan dört biŋ yük māl bir yıllıḳ ḫarācıla ve

[422] B. nüshasından tamamlanmıştır.

armaġānlarla (8) Buzurcimihr'e ışmarladı. Buzurcimihr, o bī-ḥisāb mālı alup gine İrān'a ʿazm ḳıldı. Bir gün Nūşīnrevān'a ḫaber yėtişdi. Buzurcimihr (9) Hindūstān'dan ḫāṭır ḫoşluġıla uş geldi, dėdiler. Şehriyār ol ḫaberi ėşidicek şād oldı. Buyurdı şehirde ne ḳadar u (10) lular varısa küllīsi ʿālem ve sancaġıla ve nefīrile ḳarşu çıḳdılar. ʿİzzetile Buzurcimihr şāh ḳatına getürdiler. Taḫta yaḳın gelicek şāh yėrinden (11) ṭurup Buzurcimihr'e āferīn ḳıldı. Anı ḳuçdı ve yüzini öpdi ve yol zaḥmetlerinden ḥālini ṣordı. Buzurcimihr, Hind şāhından (12) ne gördise anuŋ şāhlıġından ve ululuġından ve erkānı ve ṭarīḳinden şehriyāra söyleyüp nāmesini çıḳarup şāha vėrdi. (13) Şāh Yezdegird'e buyurdı. İlerü gelüp ol nāmeyi oḳudı. Ol cemīʿsi Hind şāhınuŋ sözlerine ʿacebe ḳaldılar ve Buzur (14) cümüḥr'üŋ ʿilmine ve ʿaḳlına ve şāhuŋ devletine āferīn ḳıldılar. Andan Kisrā eytdi: "Minnet Allāh'a ki baŋa doġru yol gösterdi. (15) Ve ʿālem ulularınuŋ göŋlinde maḥbūb ḳılmışdur ve cemīʿsini ḳapuma ḳul eylemişdür. Şükr ol Taŋrı'ya ki ḳulına devlet ve (16) furṣat vėrmek anuŋ elindedür." dėdi. Çünki saṭrancuŋ ve nerdüŋ aṣlını bildük ėşit ki (17) saṭranc düzilmesine ne nesne sebeb olmışdur? Bu dāsitānuŋ aṣlın bilen pīrlerden şöyle ḥikāyet olundı ki Hindūstān'da (18) bir pādişāh varıdı. Genc ve leşkeri ġāyetde çoġıdı. Hem ʿādil şāhıdı. Erlikde ve ululuġında Fūr-ı Hindī'den artuġıdı. (19) Keşmīr vilāyeti tā Çīn ṣınurına varınca anuŋ ḥükminde idi. Erligile cihānı ṭutmışıdı. Kendü taḫtı ve leşkeri (20) Sındāl şehrinde olurdı. ʿĀlimleri severdi ve dāyimā ṣoḥbeti anlaruŋla idi. Ve cemīʿ vilāyet anuŋ dādıyla şād (21) olmışıdı. Anuŋ bir kendüye lāyıḳ ʿaḳl issi ve tedbīr ehli ḫātūnı varıdı. Ve adına Cumhūr şāh dėrleridi. Bir gün ol (22) ol ay yüzlü ḫātūndan Cumhūr şāhuŋ bir mübārek ḳademlü oġlı doġdı. Cumhūr aŋa be-ġāyet şād oldı. Ḫātūn ile ittifāḳ (23) ėdüp ol oġlanuŋ adını Kūh vėrdiler. Andan ṣoŋra iŋen çoḳ zamān gėçmedin Cumhūr'a ḫastalıḳ yėtişdi. Bildi ki ʿömr (24) āḫir oldı, şāhlıġı oġlına ışmarladı ve ḫātūnına çoḳ nesne vaṣiyyet ḳıldı. Ve kendüsi āḫirete gitdi. Çünki (25) Cumhūr öldi ḫalāyıḳ anuŋ içün bir zamān yas ṭutdı. Andan ṣoŋra şehrüŋ ulular bir araya gelüp "Kūh daḫı

(231b) (1) oġlancıḳdur. Bu ḳaçan pādişāhlıġı başaracaḳdur? Bu taḫtuŋ ve külāhuŋ ḳadrini ne bilsün? Ve ulunuŋ ve kiçinüŋ ḳadrini (2) ḳanda bilecekdür? Eger bir ʿādil kişi olmazsa bu vilāyet yıḳılur." dėdiler. Bu sözler üzerine cemīʿ sipāhī ve şehirlü ittifāḳ ėtdiler. Meger (3) Cumhūr şāhuŋ bir kiçi ḳardaşı varıdı. Adına Māy dėrleridi. Dünber şehrinde olurdı. Maṣlaḥat anı gördiler ki Māy'ı taḫta (4) gėçürüp şāh ėdineler. Pes ittifāḳıla Sindil'den nice ulular Denber'e vardılar. Māy'ı andan getürüp şāh eylediler. Çünki (5) Māy taḫta çıḳdı ve Cumhūr'uŋ tācını başına ḳodı, cemīʿ vilāyet anuŋ ḥükminde oldı. Andan ṣoŋra Kūh'üŋ

anasını (6) alup ḫātūn ėdindi. İttifāḳ ol ḫātūnuŋ Māy'den daḫı bir oğlı oldı. Anuŋ adını Māy-ı Ṭelḥend vėrdi. Ṭelḥend ṭo (7) ġduğına Māy ḳatı şād oldı. Çünki Ṭelḥend iki yaşına ėrişdi Kūh daḫı yėdi yaşında idi. Allāh'uŋ emriyle Māy'a daḫı (8) ḫastalıḳ yėtişdi. İki hafta yatdı. Andan ṣoŋra cihānı ayruġa ḳoyup gitdi. Māy'uŋ öldüġin ėşidicek Sind'üŋ ḫalḳı (9) ağlayup cigerleri ṭağladı. Bir ay anuŋ içün yas ṭonın gėydiler. Bir aydan ṣoŋra cemīʿ ulular ve begler bir araya gelüp Oğlanlaruŋ (10) ḳanḳısın şāh ėdelüm, dėyü danışdılar. Uzun ḳıṣa birbiriyle çoḳ söyleşdiler. Āḫir bir ʿāḳıl kişi eytdi: "İşbu Cumhūr'uŋ (11) ḫātūnı ki bunca zamān Cumhūr'ıla dirildi. Andan ṣoŋra Māy'ıla dirildi. Hīç andan bir ḫaṭā fikr vāḳiʿ olmadı ve ʿömri içinde (12) bir ʿaḳla muḫālif iş ḳılmadı. Cemīʿ ʿālem anuŋ ḫūyından ve ḫulḳından ḫoşnūddur. Ben şöyle revā görürem ki anı şāh (13) ėdinevüz tā ki bu oğlancıḳlar ḥāṣıl olınca terbiyet ḳıla. Andan ṣoŋra ḳanḳısınuŋ başında devlet varısa atasınuŋ birin (14) duta ve memleketine şāh ola." dėdi. Çünki ol kişi bu sözi söyledi küllīsi anuŋ ʿaḳlına taḥsīn ḳıldılar. Ol sözi (15) ṣavāb görüp ḫātūnı taḫta gėçürüp şāh ėdindiler. Pes ḫātūn anlaruŋ söziyle taḫta geçdi ve başına şāhlıḳ tācını (16) ḳodı. ʿĀlemi ʿadlile maʿmūr ḳıldı. İki dāniş-mend-i ʿāḳıl kişiler buldı. Her dürlü hünerde kāmillerdi. Anları getürüp ışmar (17) ladı. Ol iki ʿāḳıl iki şāh oğlına terbiyet ḳılmaġa meşġūl oldılar. Her gün iki oğlan üstāddan oḳurlardı ve gine (18) anaları ḳatına gelürlerdi. Bunuŋ üzerine çoḳ zamān geçdi. Oğlanlaruŋ ikisi daḫı büyüdiler. Her vaḳt ki bir oğlan (19) birinsiz anası ḳatına geleydi eydürdi ki: "Bizüm şāh olmaġa ḳanḳımuz münāsibdür ve taḫta ḳanḳımuz lāyıḳdur?" dėridi. Anaları (20) ikisine daḫı eydürdi ki: "Ben sizüŋ hüneriŋüz görmeyince ʿaḳlda ve edebde ve dīnde ve ṭatlu sözde kemālüŋüzi bilmeyince (21) ḳanḳıŋuz şāhlıġa lāyıḳduġın dėmezem. İkiŋüz daḫı şāh-zādelersiz. Her ḳanḳıŋuz ki hüner ziyāde ḳıla şāhlıġa ol lāyıḳdur." (22) dėridi . Bir zamāndan *soŋra*[423] bir oğlan daḫı gelüp eydürdi ki: "Ėy aŋa, bu memleketi ve bu tācı taḫtı ḳanḳımuza vėreceksin?" ḫātūn (23) eydürdi ki: "Sen er gibi hüner kesb eyle, tāc ve memleket senüŋdür." dėridi . Yaʿnī anlar bu sözile ġayrete düşeler, ʿilmde (24) ve hünerde kemāl bulmaġa dürüşeler. Bilmedi ki bu söz anlaruŋ göŋlinde kīn toḫumını ekmekdür ve iki ceng ėdici arslan ortasına (25) düşmenlik bıraḳmaḳdur. Ḫoş dėdi İrān'da ol bir ʿāḳıl ki: "ʿAvratdan ṭoğru fikr gelmez. Her ḳankı ʿavrata ki

(232a) (1) yėryüzinde andan ʿāḳıl yoḳdur, dėyesin bir nā-dān erüŋ ʿaḳlı andan yėgdür. Zīrā ʿavratlar işüŋ ṣoŋıŋı gözetmezler ve bir nesnenüŋ āḫiri (2) neye ėrecegin fikr ėdüp

423 B. nüshasından tamamlanmıştır.

bilmezler.” Pes her birinüŋ göŋlini tāc u taḫtıla sevindürdi ve gencile ve leşkerile ve şāhlıġıla anları şād (3) eylerdi. Bu ḥālile ikisi daḫı tamām yigitler oldılar. Göŋüllerinde düşmenlik baġlandı. Tāc ve taḫtıçun birbiriyle ġayrete düşdiler. (4) Anlaruŋ sebebiyle şehir daḫı ve leşker daḫı iki bölük oldılar ve her birinüŋ göŋline yatlu sözler bıraḳdılar. Bir gün ḫışmıla ikisi bile (5) analarınuŋ ḳatına geldiler. Eytdiler: “Şāhlıġa ve taḫta ḳanḳımuz lāyıḳdur? Bize ḫaber vėr.” dėdiler. Ḫātūn eytdi: “Evvel siz gerekdür ki d (6) āniş-mendlerle ve ʿāḳıllarla oturasız ve şāhlıġuŋ erkānını ve ṭavrını anlara ṣorasız. Ve şehrüŋ ulularına ve ʿāḳıllarına (7) ṭanışasız. Ḳanḳıŋuz lāyıḳsa andan taḫt ṭaleb ėdesiz. Şāhlıḳ isteyen kişiye evvel ʿaḳl gerekdür ki andan genc gerekdür, andan devlet gerek. (8) Bir şāhda ki ʿadl olmaya anuŋ vilāyeti ḫarāb olur.” dėdi. Ḫātūn bu sözi dėyecek Kūh eyitdi: “Ėy ana, iki ḫāṭırı (9) bile gözetme, sözi ṭoġru söyle ve āşikāre söyle. Bizüm ḫūyumuzı ve ṭabīʿatımuzı senden yėg kimse bilmez. Eger benüm ya (10) tlu ḫūyum varısa ve şāhlıġa liyāḳatum[424] yoġısa tāc u taḫtı Ṭelḥend’e ısmarla. Ben aŋa şāhlıġa āferīn ḳılayın. Yoḳ eger anı (11) gözedirseŋ ki ben yaşda ve ʿāḳılda andan yėgregem ve Cumhūr-ı cihān-gīr-i bülendden gelmişem. Tāc ve taḫtı baŋa vėr.” dėdi. Ḫātūn eytdi: (12) “Fużūllıḳ eyleme. Sözi endāzeyle söyle ki şāhlıḳ taḫtına oturan kişinüŋ ḳuşaġı berk gėrek ve eli açuḳ gėrek ve Allah’dan yanın (13) unutmamaḳ gerek. Cengde düşmenleri çoḳ ṣımaḳ gerek ve ẓulm ėtmekden ḳatı ṣaḳınmaḳ gėrek ki Ḥaḳ teʿālā pādişāhlara ėtdügi ẓulüm (14) ve ʿadli ṣoracaḳdur. Eger bir sivrisinek pīlden gūc görse şāh anı yėrine ḳomasa anuŋ cānına cehennem ʿaẕābından ḳor (15) ḥu olacaḳdur. Dīn yolı ḳılıçdan incedür. Cihānda ḳaraŋulıḳdan artuḳdur. Yatlu işlerden cān ḳaraŋulıġda ḳalacaḳdur. Ki (16) bir kişi ki taḫtında otura başına şāhlıḳ tācını ḳoya gerekdür ki cihān devletine maġrūr olmaya. Kişinüŋ döşegi (17) āḫir ṭaşıla ṭopraḳ olacaḳdur. Görmez misin Cumhūr gibi saḫī *ve*[425] ʿādil şāh, ecel geldükden ṣoŋra hīç āmān bulmadı. (18) Āḫir yatacaġı yėr çuḳur oldı. Ve ol öldükden ṣoŋra ulular ittifāḳ ėtdiler ki ḳardaşı Māy’ı getürüp yėrine şāh (19) ḳıldılar. Ol daḫı ʿadlile ve saḫīyile ʿālemi dutmışıdı. Taḫta geçüp şāh olduḳdan ṣoŋra beni aldı. Andan işbu pāk tenlü (20) Ṭelḥend vücūda geldi. Ol daḫı cihāna ṭoymadan gitdi. Sen egerçi ulu ḳardaşsın başda ve ʿāḳılda Ṭelḥend’den artuḳ (21) sın. Eved şimdiki ḥālde tāc ve taḫtiçün zaḥmet çekme ki eger sizüŋ biriŋüzi iḫtiyār ėdüp tāc u taḫtı aŋa vėrürsem biriŋüzüŋ (22) göŋli ḫışm ve kīnile ṭolacaḳdur. Bu cihān vėr ʿāriyetī sarāydur. Kimse bunda ebedī ḳalur degildür. Şāhlıġıçun birbiriŋüze (23) düşmen olmaŋ. Nā-ḥaḳ yėre ḳan dökülmesin.” dėdi. Ḫātūn bu sözleri

[424] Müstensih hatası nedeniyle “liḳaḳtum(?), ليقاقتم” şeklinde yanlış yazıldığı düşünülen kelime B. nüshasındaki “liyāḳatum” şekli de dikkate alınarak “liyāḳatum” şeklinde düzeltilmiştir.
[425] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Ṭelḫend'üŋ ḫāṭırına ḫoş gelmedi. Eytdi: "Ėy aŋa, (24) bu sözi Kūh'den ötüri mi söylersin? Şöyle mi fikr ėdersin ki ol benden yaşda ulu olmağıla şāhlığa lāyıḳ (25) ola. Bir kişi bir kişiden yaşda ulu olıcaḳ her nesnede andan eyü olmaz. Şimdi şehrimizde ançа kişiler var. Meger anlaruŋ

(232b) (1) başı ger keş-vār ola hīç birisi taḫt tāc istemez ve genc ve leşker ṭaleb eylemez. Benüm atam ki yigitligin günlerinde öldi. (2) Kimseye vėrmedi. Tāc u taḫt baŋa ḳalmışdur. Evet ben görürin senüŋ muḥabbetüŋ Kūh'e artuḳdur. Bu sözden murāduŋ (3) oldur ki anı ilerü çekesin. Bu ḳadar erlik ki benüm vardur, atamuŋ adını kem mi eylesem gerek?" dėdi. (4) Ṭelḫende bu sözi dėyecek anası yėre göge and içdi ki "Benüm maḳṣūdum ol degüldür ki sen fikr eyledüŋ. Şöyle (5) bil ki çarḫ bir kişiye yüz dönse ve anı ilerü çekmek istese ʿālem ḫalḳı dėrilüp aŋa ziyān ḳılmazlar. Çünki böyledür. Benüm (6) elümde ne varısa bıraḳdum ve tācdan ve taḫtdan el çekdüm. Şehrüŋ ulularını cemʿ ėdelüm. Anlar ne maṣlaḥat görürlerse eyle (7) ėdüŋ ." dėdi. Andan şehrüŋ ulularɪ ve ʿāḳıllarını cemʿ eylediler. Ḫātūn anlara bu ḥāli söyleyüp ol iki şāhdan ḳalan ḫazīnelerüŋ (8) kilīdini getürdi ve ḫazīnelerini açdurdı. Atalarından ḳalan genci anlara ışmarladı ve cemīʿ ne varısa iki oğlına bağışladı (9) ve kendüsi dükeli nesneden vāz geldi. Andan Kūh baş götürüp Ṭelḫend'e eytdi: "Ėy eyü *göŋüllü*,[426] tīz bāzārlu tāze yigit, (10) ėşitmedüŋ mi ki Cumhūr Māy'dan niçe uluyıdı. Senüŋ ol eyü ḫūlu anaŋ hīç Cumhūr zamānında şāhlığa heves (11) eyledi yā ulu ḳardaşınuŋ ve kendü kemer ḳuşanup ḳullıḳ ėtmekden ʿārlandı mı? Sen daḫı inṣāf eyle. Gör ki hīç (12) *leşkeri*[427] Taŋrı ḳatında revā ola mı ki ben ulu ḳardaş olam daḫı kiçi ḳardaşuŋ öŋinde kemer ḳuşanam? Anamuzuŋ sözi ḥaḳdur. (13) Sen gücüŋe görüp ẓulm eylemek istersin. Gel leşkerde ve şeherde ne ḳadar ulular varısa cemʿ ėdelüm. ʿĀḳılları söyledelüm. (14) Ne dėrlerise eyle ėdelüm." dėdi. Bu söz üzerine analarınuŋ ḳatından çıḳdılar. Şunuŋ üzerine ittifāḳ ėtdiler ki cemīʿ (15) ḫalḳı devşürelüm anlar ne revā ḳılursa eyle ėdeler. Pes ikisi daḫı ḥocalarınuŋ ḳatına vardılar ve anlaruŋla danışdılar. Andan (16) ol iki dāniş-mend bir yėre geldiler ve her dürlü sözlerden söyleşdiler ve çoḳ su'āller ėdişdiler ve cevāblar vėrişdiler. Hīç (17) birbirinüŋ sözine uymadılar. Kūh, ḫˇācesi diledi ki Sind'üŋ taḫtına Kūh şāh ola. Ṭelḫend ḫˇācesi eytdi ki: "Taḫt atasından buŋa (18) ḳaldı. Gerekdür *ki*[428] bu şāh ola." Şol ḳadar söyleşdiler ki bu iki oğlanuŋ göŋüllerini kīnile ṭoldı. İkileyin düşmenlik ḫā (19)

---

[426] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[427] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[428] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ṭırlarında bağlandı. Andan şāhuŋ sarāyında iki ḳardaş oturdı ve ṣaġ yanlarında ḥocaları oturdılar. Andan cemīʿ şehir (20) ulularına ḫaber ėtdiler. Küllīsi ol meclisde ḥāżır oldılar. Pes ol iki ḥocalar bu oturan ululara eytdiler: "Ėy serverler (21) ve ėy iş görmiş kişiler, işbu iki yigitlerle ikisi daḫı şāhuŋ oğlıdur. Ḳanḳısını şāh ėdinürsiz ve şāh olmaġa (22) ḳanḳısını evceh görürsiz?" dėdiler. Ol oturan ulular ve ʿāḳıllar cemīʿsi bu sözüŋ cevābında ʿāciz ḳaldı. Gördiler iki (23) şāh-ı nev-cüvān iki taḫt üstünde oturmış, ḫāceleri söziyle ikisi daḫı şāhlıḳ ṭalebi-çüŋ muḥkem ḳuşanmış. Bildiler ki (24) leşker ḫalḳı iki bölük olacaḳdur ve her biri bir şāha yardım ḳılacaḳdur. Cemīʿsi baş aşaġa ḳıldılar, hīç cevāb vėrmediler. Meger (25) ol meclisde bir ulu kişi varıdı ki ġāyet ʿāḳıl issi kişiydi. Ol ḫalḳuŋ ortasında ayaḳ üzerine gelüp eytdi ki: "Ėy iki şehriyārıla

(233a) (1) iki vezīr, bu meclisde ne dėyevüz ki işe yaraya? Yarın bir giŋ yėrde biz daḫı danışalum. Fikrimüz neye yėtişürse size bildirelüm." (2) dėdi. Andan ol cemʿiyyet dağıldı. Dükeli ḫalḳ derd ü ġuṣṣayıla evlerine geldi. Her kişi birbiriyile danışmaġa düşdiler. (3) Çün ol gėce geçüp ṣabāḥ oldı. Ulu kiçi bir araya geldiler. Her birisi bir dürlü fikr ėtdiler ve bir dürlü söz söylediler. Beglerden ve pehlevānlardan (4) kimisi Ṭelḥende'*yi*[429] ilerü çekmek istediler ve kimi Kūh'i şāh ėdinmek istediler. Söylemekden diller yoruldı ve ʿaḳıllar serāsīme oldı. (5) Niçe kim cehd ėtdiler, ittifāḳ ėdemediler aḫir ol ulu dėrnegüŋ ḫalḳı iki bölük oldılar. Bir bölügi Kūh'e sögerek Ṭelḥend'den yaŋa (6) gitdiler ve bir bölügi Kūh'den yaŋa ḳılıç alup Kūh ḳatına geldiler. "Başımuza ve mālımuza ḳıyaruz şāhımuza fidā olsun!" dėdiler. Sind'üŋ (7) şehrinde şunuŋ gibi fitne vü şūr oldı ki vaṣfa sıġmazdı. Bir yėrde ki iki şāh ola anda fitne eksük olmaz. Çünki (8) Ṭelḥend *ve*[430] Kūh bu ḥālden āgāh oldılar Şāh-ı vilāyet bu işden ḫarāb ola, dėyü ḳorḳdılar. Gėce ve gündüz teşvīşe düşdiler. Bir gün ol iki (9) şāh, leşkersiz ve pehlevānsız bir araya geldiler. Yüz göz burtarup kīnlü göŋülile birbiriyle söyleşdiler. Kūh Ṭelḥend'e eytdi: "Gel ḳardaş, kimse (10) ʿayblayacaḳ iş ėtme. Ulularuŋ sözinden ṭaşra çıḳma. Ėşitmedüŋ mi ki Cumhūr mādām ki diriydi Māy anuŋ ḳatında bir ḳul gibiydi. (11) Ol öldügi vaḳtde ben küçücek bulundum. Böyleyiken daḫı şāhlıġı baŋa vaṣiyyet eyledi. Bilürdi ki degme kişi anuŋ (12) yėrin dutmazdı. Ṣoŋra ḫalḳ beni oğlandan şāhlıḳ işini daḫı başaramaz, dėdiler. Atamuŋ ḳardaşını kendüden ayruban (13) kendüzüm bilince şāh eylediler. Eger atam öldüginden ben büyük bulunsam ve taḫta yarar olsam kimesne Māy'ı aŋar mıydı? Yā ol (14) taḫta çıḳmaḳ hevesin ėder miydi? Biz daḫı öŋdünki şāhlar erkānın

[429] B. nüshasından tamamlanmıştır
[430] B. nüshasından tamamlanmıştır

gözedelüm. Ulularuŋ sözinden çıḳmayalum. Benüm atam (15) senüŋ ataŋdan uluydı. Ben daḫı yaşda senden uluyam. Sen benden yėglik daʿvāsın ėtme. Saŋa düşmeyecek iş (16) işleme. Şāhlıḳ hevesinden gėç, düşmenleri bize güldürme.” dėdi. Ṭelḥend eytdi: “Çoḳ söyleme. Sen bu ḥikāyeti ve ḥīleyile (17) uluyın dėyü ululuḳ bulam ṣanma. Bu tāc u taḫt baŋa atamdan ḳaldı. Ben Cumhūr’ıla Māy ḳıṣṣasını bilmezem. Şimdiden ṣoŋra ḳılıcıla cemīʿ (18) vilāyeti dutsam gėrek ve atamuŋ taḫtına şāh olsam gerek.” dėdi. Bu sözden ikisinüŋ daḫı göŋülleri kīnile ṭoldı. Şehr içinde (19) ceng yaraġına bünyād ėtdiler. Şehirlü ve sipāhī iki bölük olup iki şāha yüz dutdılar. Bir bölügi Ṭelḥend ṭarafın dutdı ve bir bölügi (20) Kūh’e yardım ḳıldı. İki ṭarafdan leşker ḫurūşa geldi. Şehr içinde ādemler yüriyecek yol bulunmazdı. Evvel Ṭelḥend anasından (21) ḳalan ḫazīnelerüŋ ḳapusın açdı, leşker devşirüp ceng yaraġın gördi ve her kişiye cebe ve çuḳal gėyürdi. Şehir ḫalḳınuŋ (22) ol ḫor ḫūdan cigerleri ḫūn oldı. Eydürleridi: “Bu iki ulu şāhuŋ ʿaceb rūzigār ḳanḳısına yüz duta?” Pes ʿālem (23) ḫalḳı ol iki şāhuŋ ḥālinden āgāh olup günden güne ikisinüŋ daḫı ḳatına her ṭarafdan leşker cemʿ olmaġa başladı. (24) Evvel Ṭelḥend cebe gėyüp yaraġa girdi ve ellerini ḳanıla yudı. Kūh daḫı cebesini ve aşıġını gėydi. İkisi daḫı ḫışmıla yėr (25) lerinden durdılar. Pīller donatdılar ve pīl arḳasına altun eyerler urdılar. Şehr içi altun çaŋlar āvāzıyla ṭoldı. Ṣūrnā ve nefīr āvāzından

(233b) (1) ḳulaḳlar ṭutuldı. Kūs ve naḳḳāre üni ʿayyūḳa ėrişdi. İki şāh-ı nev cüvān, pīl arḳasına suvār olup ṣavaş yėrine yüridiler. Ve iki (2) ṭarafdan leşker ṣaflar çekdiler. İki mīl ḳadar yėre ālāylar baġladılar. Leşkerüŋ ṣaġını ve ṣolını bezediler ve iki şāh iki (3) ulu sancaḳ çekdiler ki birisi teber peykeridi ve birisi hemān peykeridi. Ol ṣafa nice leşkerler yayaḳ olup ellerine süŋü (4) alup ḳalḳanları birbirine çatup yüridiler. Kūh, ol leşkerüŋ cānına naẓar ḳıldı. Gördi ki ol ceng ėdici, ḳaplan gibi (5) yigitler toz içinde süŋüleri ḳulavuz ėdinmişlerdür, ḫaberi oḳıla ve ḳılıcıla vuruşup alışurlardı. Gerçi Ṭalḥan’duŋ işine göŋli (6) perīşāndı ammā ʿaḳlını ṭaġıtmadı ve ḫışm odını taḥammül ṣuyıla teskīn ḳıldı. Leşkerinde bir ulu server varıdı. Ṭelḥend (7) ḳatına ėlçilige gönderdi. Eytdi: “Var Ṭelḥend’e eyt ki: ‘Ėy şehriyār, bī-dādlıḳ ėdüp ḳardaşuŋla ceng ėtmek isteme ki ne ḳadar (8) bu cengde ḳan dökülürse küllīsinüŋ günāhı senüŋ boynuŋadur. Yatlu kişiler sözine uyma, ḳardaşuŋ sözini daḫı ėşit. (9) Ol ulu ḳardaşuŋ saŋa selām ėdüp eydür ki: ‘Kerem ėtsün, ḳardaşum nā-ḥaḳ yėre ḳan dökülmeyi iḫtiyār ėtmesin. Hind iḳlīmi (10) iḳlīmi[431] bizüm ucımızdan yıḳulup ḳaplan ve arslan duraġı

[431] Mükerrer yazım.

olmasun ve bu yatlu iş ʿālemde yādigār ḳalmasun ve yoḳ yėre ādemler ölüp ḳanlar (11) dökülmesin. Barışmaġıla benüm göŋlümi şād eylesün. Bu aradan tā Çīn ṣınurına varınca memleket ne varısa senüŋ olsun. (12) Senüŋ süŋüŋi cāna ber-ā-ber dutayın ve seni başuma tāc ḳılayın. Kerem eyle bu tāc ve taḫt hevesinden gėç ki şāhlıḳ çekdügümüz (13) zaḥmete ve birbirimüzle yavuz olduġumuza degmez. Eger ẓulmile ceng ėdeyin dėrseŋ bu vilāyetüŋ yıḳılmasına sebeb olur ve adımuzı ʿālem (14) içinde ḫor ḳılur. Ḳardaşlıḳ eyle, bī-dādlıġıla bunuŋ gibi işe ayaḳ başma.'" dėdi. Pes èlçi Kūh'üŋ sözini ėşidüp Ṭelḥend'e gelüp (15) cevāb vėrdi ve çoḳ laṭuflar ve yalvarmaḳlar gösterdi. Ṭelḥend eytdi: "Yüri var Kūh'e söyle bu ḳadar bahāne eylemiş. Ol benüm ne dü (16) şmenümdür ve ne ḳardaşımdur. Ve cihānda anuŋ ne başı olsun ve ne adı olsun. Memleketi daḫı ḫarāb ėtmek isteyen oldur ki benüm (17) gibi bahādırla ceng ister. Yavuz ṣancılar ve yatlu söz söyleyiciler daḫı anuŋ ḳatında vardur. Hem Taŋrı ḳatında günāh-kār (18) daḫı oldur ki hem adı yavuz ve hem ḫūyı yavuzdur. Şimdiden ṣoŋra kīnile ne ḳadar ḳan dökülürse şöyle bilsün ki aŋa laʿnet (19) ėderler ve baŋa āferīn ėderler ki ẓulm ėtmege ayaḳ başan oldur. Ve daḫı eytmiş ki: "Tāc u taḫt hevesinden geçevüz." İmdi, tāca ve taḫta (20) ṭamaʿ eyleyen oldur. Ve daḫı baŋa, İl ve iḳlīm bagışlayayın, dėrmiş. İmdi eger ol şehriyār olıcaḳ olursa baŋa iḳlīm (21) bagışlaya ve yārlıḳ eyleye. Benüm cānum gevdemde oldukça kimse bu vilāyete şāh olmaz, ben ṭururken ġayrı kişi atamuŋ (22) taḫtına gėçmez. Şimdi ki iki leşker muḳābil ṭurmışdur, süŋüler oḳlar birbirine el ṣunmışdur; gerekdür ki adıçun dürüşevüz bu mey (23) dānda yā baş vėrevüz ve yā baş alavuz. Kişi düşmene zebūnlıḳ göstermek ve düşmeni şād eylemekden eyü adıla ölmek yėgdür. (24) Ümīdüm oldur ki ḳoyun ḳurddan seçile ve er daḫı kimidügi biline. Kūh'üŋ iki elini baġlayup ḳatuma getüreler. Anuŋ ol ḳatındaġı leşker (25) küllīsini ḳılıçdan gėçürem hīç birine āmān vėrmeyem tā ki bir daḫı ḳullar ve raʿiyyetler şehriyārlarına ʿāṣī olup cebeler gėyüp ceng eylemek

(234a) (1) istemeyeler." dėdi. Ol kişi Ṭelḥend'den bu vechile söz ėşidicek gine kūh ḳatına geldi. Ṭelḥend'den ne ėşitdiyse ḫaber vėrdi. (2) Ol sözden Kūh'üŋ cigeri ḫūn oldı. Ṭelḥend'den hergiz mihr-i muḥabbet eṡerin görmedügine ġāyet *incinüp*[432] perīşān oldı. Meger Kūh (3) ḳatında bir ʿaḳl issi dāniş-mend varıdı. Nücūm ʿāleminden ve eflākuŋ esrārından ḫaber-dārıdı. Kūh ol ʿāḳılı, ḳatına getürüp (4) eytdi: "Ėy üstād-ı kāmil, işbu işde felegüŋ ḥāline naẓar eyle. Gör ki bu cengüŋ āḫiri neye ėrecekdür ve rūzigār başımuza (5) ne

[432] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ḥāl getürecekdür? Ḳorḳaram ki bu işden bir ziyān ola.” dėdi. ḥakīm eytdi: “Ėy şehriyār, eger benüm sözüme uyarsaŋ (6) ḳardaşuŋla ceng ėtmekden ıraġ ol. Bir ṭatlu sözlü ʿāḳıl kişi ki gine anuŋ ḳatına gönder ve aŋa çoḳ yalvar ve eylükler göster. Cemīʿ (7) genc ve ḫazāyin ne varısa küllīsini aŋa vėr. Vaḳt ola ki ol mālıla anuŋ ḫāṭırı ḫoş ola, bu cengden vāz gele. Ben (8) çarḫuŋ yürü[yü]şine [433] naẓar ḳıldum. Yėdi yılduzdan birisinüŋ aŋa meylini ve muḥabbetini görmedüm. Bu cengde ḳardaşuŋ helāk (9) olacaḳdur. Eger anuŋ derdinden beŋzüŋ ṣararmasın dėrseŋ tāc u taḫtdan ġayrı ne varısa atdan ve ḫazīnenden ne var cemīʿsini (10) aŋa vėrgil. Sen saʿādetlü ve ʿāḳıl issi pādişāhsın, ḳardaşuŋdan māl ve genci yėg görme. Sen ṣaġ olduġuŋca saŋa eksik olmaz. Neŋ varısa (11) aŋa vėrgil. Sen saʿādetlü ve ʿāḳıl issi pādişāhsın ḳardaşuŋdan ḫazīneŋ dirīġ ėtme.” Kūh, çünki ol ʿaḳl issi ḥakīmden bu sözi (12) ėşitdi ḳardaşı derdinden gözinden yaş aḳıtdı. Bir söz ehli kişi daḫı bulup Ṭelḥend’e gönderdi. Eytdi ki: “Senüŋ derdüŋden Kūh (13) daḫı ḳatı ġuṣṣadadur. Ḥaḳ teʿālā’dan dilegi oldur ki ḳardaşuŋıla ceng ėtmekden yıġlındura ve göŋlüŋde şefḳat ve muḥabbet baraġa.” (14) Eydür ki: “Ėy şehriyār, ol ḳatuŋdaki ḥakīm ki bu işleri ögredür ol senüŋ ḳaraŋu göŋlüni aldayıcıdur. İmdi ol kişiden ṣor ki (15) bu çarḫuŋ işine naẓar eyleseŋ. On iki burcı ve yėdi yılduzı ḥisāb ḳılsun. Görseŋ ki bu cengden saŋa ḫayr görinür mi? (16) ṭoġru söyle sen egerçi pehlevānsın ḳuvvetüŋ ve şefḳatüŋ artuḳdur velī bu çarḫuŋ işinden gėçilmez. Taḳdīrde yazı eger (17) bir dürlü daḫı olmaz. Cihān mekkārlarıla ve ḥīle ėdici kişilerle ṭolmışdur ve dört yanımuz düşmenler olmışdur. Ve daḫı (18) Kişmir şāhından ve Faġfūr-ı Çīn’den ve ḳalan şāhlardan ve pehlevānlardan utanacaġıŋı ṣan ki her kişi bize ṭaʿne (19) urur. Eydür ki: ‘Taḫt ve külāhdan ötrü birbiriyle ceng ėtdiler, meger aṣılları pāk degildür.’ dėyeler. ‘Anadan pāklıġıla doġmamışdur.’ (20) dėrler. Yatlu kişiler sözine uyma. Bizüm ḳaraŋu göŋlümüzi ṣulḥıla aydın eyle. Altundan ve dībādan, atdan, deveden, gencden varısa (21) cemīʿsi senüŋ olsun. Sen benüm ḳatumda olıcaḳ ben senden tāc u taḫt daḫı saḳınmazam. Kişi ulu ḳardaşından aşaġa dirilmek (22) ʿār olmaz. Eger bu naṣīḥatı dutmazsaŋ bil ki ṣoŋra peşīmān olacaḳsın. Evet ṣoŋraġı peşīmānlıḳ kimseye aṣṣı ėtmez.” dėdi. (23) ėlçi āb-ı revān gibi ol bulanuḳ göŋüllü Ṭelḥend’üŋ ḳatına geldi. Kūh’üŋ ḫaberin dėdi ve daḫı ziyādeler söyledi. (24) Ve ne ḳadar cehd eyledi, çarḫuŋ işine çāre bulmadı. Eger bu sözleri ėşitdi; velī nāmūs etegin elden ḳomadı (25) ve ḳardaşınuŋ sözine baş indürmedi. Yüregi ḫışm u kīnile ṭoldı, eytdi: “Yüri Kūh’e eyt ki: ‘Ėy yavuzlıḳ ḳılıcı, dili

[433] B. yürüyüşine B. nüshasından düzeltilmiştir.

(234b) (1) kesilecek ve cānı vaḳt melāmet odına yanacaḳ, bu herze sözleri niçe söylersin? Yaʿnī ḥīleyile elümden ḳurtu (2) lam mı dėrsin? Evvel kimsin ki baŋa genc ve ḫazīne vėresin ve yāḫūd pādişāhlıḳ vėresin? Bu dernekde ben saŋa ādem mi dėrem veyā saŋa (3) ʿitibār mı ėderem? ʿĀlemde benden ġayrı şāh mı vardur? Ve ceng içinde baŋa kim ḥarīf olur? Genc daḫı cümle benümdür. Senüŋ (4) ecelüŋ yaġlaşdı daḫı uzaḳ endīşeleri ḳomazsın. Gördüŋ ki benüm leşkerüme ve ḳuvvetüme cengile cevāb vėremezsin (5) ḥīleyile kendüŋe bir çāre istersin. Bu ḥāle geldüŋ daḫı yılduz ṣaymaġı ḳomazsın. Şimdi saŋa ben bir iş ḳılam ki cihānı başuŋa (6) ṭar eyleyem ve seni tāc u taḫtdan bīzār eyleyem.'" dėdi. Ėlçi bu sözi ėşidicek melāletile gelüp Kūh'e ḫaber vėrdi. Ol gün (7) tā gėce olunca Kūh ḳarşu ėlçi gönderdi ve çoḳ yalvardı. Ṭelḥend anuŋ sözini aṣlā ḳabūl ḳılmadı ve hergiz inṣāf (8) ėtmedi. Çünki gėce oldı ol iki leşker birbirine ḳarşu ḳondı. Leşkerüŋ çevresine ḫandaḳ ḳazdılar. Ėrteye degin (9) pās-bānlar ve ḳaravullar yüridiler. Ṣabāḥ olınca iki ṭarafdan leşker beklediler. (10) Çünki güneş şīr burcundan baş götürdi, yėryüzi deryā-yı Nīl'e döndi. Güneşüŋ ṣarı çādırı bu çevre ḳubbenüŋ üzerine (11) ṭutıldı. İki leşker gine at arḳasına geldi. Ṣūrnā ve nefīr fiġānından ṭaġlaruŋ zehresi yarıldı. İki serā-perde (12) den iki şāh-ı nev cüvān ʿalemleri çözüldi, ālāyları düzildi. Meymene ve meysere rāst ḳılındı. İki şāh, iki leşkerüŋ ḳalbinden (13) birbirine ḳarşu durdı. İkisinüŋ daḫı vezīrleri ṣaġ yanlarında ḥāżır oldılar. Şāh yanında vezīre eytdi: "Sen evvel yüri (14) leşkere eyt ki: 'Pīller ṣaġından kimse ḳımıldamasın, atludan yayadan kimse öŋürdi meydāna ḳadem başmasun. Cemīʿsi (15) ʿālem dibinde ḳılıçlar çeküp vaḳtine ḥāżır oluban dursun. Ṣafdan, ālāydan kimse ṭaşra gelmesün ki ceng gününde tīzlik eylemek (16) ʿāḳılāne degildür.' Görelüm ki Ṭelḥend bu meydānda neylese gerek. Ol pāk Taŋrı'dan dilerüm ki bu ḳara günleri bize aydın eyleye. (17) Gerçi Ṭelḥend, bizüm sözümüz eslemedi ve naṣīḥatumuzı begenüp ʿitibār ėtmedi. 'Evet siz ki bu leşkere ẓafer bulasız māldan ve gencden (18) ötrü iŋen ḳan dökmeyesiz. Eger bizüm pehlevānlarumuzdan bir kimse kim ʿālem dibinde at ṣala yā meydān içinde Ṭelḥend'e ṭuş gele (19) olmasun ki kimse anuŋ üstine toz ḳondura veyā aŋa bir ziyān ėrişdüre. Belki aŋa yalvara naṣīḥat ḳıla.'" dėdi. Çünki (20) bu sözi leşker ėşitdi cemīʿsi Kūh'üŋ emrine rāżī oldılar. Bu ṭarafdan Ṭelḥend daḫı leşkerüŋ öŋine çıḳup eytdi: (21) "Ėy serverler, ėy pehlevānlar! Ġayret ḳuşaġın muḥkem çeküŋ! Düşmene er gibi ḳılıç uruŋ! Ḳaçan ki furṣat bulup dutsaŋuz (22) olmasun ki anı öldüresiz veyā aŋa ḳatı söyleyesiz. Anı ṭutup muḥkem baġlayasız. İki elini keşān ber keşān benüm ḳatuma getüre (23) siz daḫı bir dürlü ėtmeyesiz." dėdi. Hemān ki Ṭelḥend bu sözi söyledi

buyur[d]ı[434] ʿālemi depretdiler, ṣūrnā ve nefīr ünini göge ėrür (24) diler. Erenler naʿrasında ve atlar āvāzesinden ve aġır gürzler çaḳıldısından ʿālem zelzeleye geldi. Ol leşkerüŋ tozından (25) ve ol günüŋ heybetinden ʿāḳıllar şaşmışıdı ve ḫalḳ kendüyi yav ḳılmışıdı. Oḳdan güneş etegin çekmişidi.

(235a) (1) yėryüzi ḳandan deŋize dönmişidi. Ol iki şāh mest pīl gibi birbirine ḥamle ḳıldılar. Begler ve pehlevānlar ḳılıçlar (2) çeküp ceng ėtmege meşġūl oldılar. Bu resme tā gün doġunca ʿaẓīm ceng ėtdiler ve birbirini ḳırmaġı ḥaddden gėçür (3) diler. Öyleden ṣoŋra Kūh'üŋ leşkeri ġālib oldı. Kūh çaġırup eytdi ki: "Ėy benüm ḳardaşuma yardum ėdenler ve leşkerüme ḳar (4) şu ḳılıç çekenler, her kişi ki benden āmān dileye gerekdür ki daḫı ṣavaşa ḳarışmaya ve Ṭelḥend'üŋ ḳaḳıduġına baḳmayup ḳatından (5) daġıla, gide vaḳt ola ki Ṭelḥend yaluŋuz ḳalıcaḳ bizüm sözümüz ṭuta inṣāfa gele." dėdi. Ṭelḥend çerisi Kūh'den bu ḫaberi (6) ėşidicek begler ve pehlevānlar Kūh'den āmān dilediler ve Ṭelḥend'üŋ yanından daġıldılar. Şöyle oldı ki Ṭelḥend pīl üzerinden yalu (7) ŋuz ḳaldı. Andan Kūh ilerü geldi. Çaġırup Ṭelḥend'e eytdi ki: "Ėy ḳardaş, kerem eyle bu yatlu işleri ḳo, vāz gel. Var sarāyuŋda (8) epsem otur ki benden saŋa ziyān gelmez. Sen bu cengden fāyide ėtmezsin. Kişiye devleti Allāh vėrmeyince dürüşmek fāyide ėtmez. (9) Her nesneyi Allāh'dan bil. Ceng yėrinde eglenecek dem degildür. Var ṣaġ selāmet sarāyuŋda otur." dėdi. Ṭelḥend Kūh'den (10) bu sözi ėşidicek ġayretden ʿārdan cigeri ḫūn oldı. Nā-çār olup pīl başını ceng yėrinden çevürdi. Göŋülile (11) ve perīşān ḫāṭırıla Muzʿ şehrine geldi. Gine her ṭarafdan ḳatına leşker cemʿ oldı. Ḫazīne ḳapusın açup leşkeri (12) ṭonatdı ve her kişiye ḥāline göre māl ü genc ve ḫilʿat vėrüp şād eyledi. Ṭelḥend gördi ki ḳatına ḥisābsuz çeri (13) dėrildi, yine ceng bünyādın ėdüp Kūh'e ėlçi gönderdi. Eytdi ki: "Ėy ʿaḳlı yoḳ Kūh, bilmezligile cānuŋı oda yaḳduŋ, ʿaḳl (14) gözini cehlile örtdüŋ. Benüm elümden cān ḳurtaram ṣanma. Ol demde furṣat bulduġuna maġrūr olma. Ḥāżır ol ki ḥisābı yoḳ (15) leşkerile *üzerine*[435] vardum" dėdi. Ėlçi gelüp bu sözi dėyecek Kūh şāhuŋ ʿāḳıl vezīri eytdi: "Ėy şehriyār, cemīʿ ʿāḳıllardan (16) senüŋ ʿaḳluŋ ziyādedür ve dükeli şāhlar*dan*[436] senüŋ ḳuvvetüŋ atruḳdur. Ben bu nesneyi yaḳın bilüp dururam ki ol nev- cüvān bu hevā (17) da kendüyi helāk eylemeyince durmasa gerek. Sen anuŋ cevābında ḳatı söyleme. Hele ḳardaşlıḳ ḥaḳḳını gözet ve anuŋ sözine (18) ḳalma. Sen aŋa eyü söyle. Ol yatlu daḫı ėderse sen eylik eyle. Elbette ceng ėtmek isterse biz daḫı ceng

[434] B. buyurdı B. nüshasından düzeltilmiştir.
[435] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[436] B. nüshasından tamamlanmıştır.

yaraġın görelüm. Biz (19) arḳun dutalum.” dėdi. Pes Kūh Ṭelḥend’üŋ ėlçisin ḳatına oḳudı. Luṭfıla aŋa çoḳ sözler söyledi. Şöyle (20) var ḳardaşuma eyt ki: ‘Önegülik ėtmesin ve gūcine görmesün. Şehriyārlara ḳatı göŋüllü olmaḳ yaraşmaz. Şāh oġlanlarına böyle (21) iş ėtmek her işi şāhāne gerekdür. Bilürüz ki sen bizüm ögümüzi dutmazsın ve bizümle muḥabbetüŋ yoḳdur. Līkin bize, şāh dilerem ki (22) senüŋ cevābuŋ eyü ola ve aduŋ eylükile çıḳa. Ol yatlu kişiler sözine uyduŋ, ʿaḳl yolından çıḳduŋ. Evet leşker (23) ve ne ḳadar memleket varısa küllīsi senüŋ olsun. Benüm göŋlümile saŋa yatlulıḳ yoḳdur. Dilerem ki sen daḫı yatlu dirilmeyesin. Kerem (24) eyle bu cihāna ġarra olma ki ʿömrüŋ beḳāsı yoḳdur. ʿAdl ve inṣāfı terk eyleme. Sen benümle dostlıḳ eyle.’” dėdi. Andan (25) ėlçiye eytdi: “Benüm bu ḫaberümi aŋa ilet. Eger naṣīḥatumuzı dutarsa ḫoş, yoḳ eger elbette ceng ėtmek isterise

(235b) (1) elbette biz daḫı cengi kendü maʿmūr vilāyetümüzde ėtmeyelüm. Leşkerümizi çeküp bir deŋiz kenārında varalum. İki (2) leşkerüŋ çevresine bir ulu hendaḳ ḳazalum. Deŋizden ol ḫandaḳ içinde ṣu ṣalam tā ki ṣınan leşker ḳaçup (3) gidecek yol bulmaya. Ol hendaḳ içinde uġraşalum. Her ḳanḳımuz ġālib olursa vilāyet anuŋ ola. Ḳalan leşkerüŋ ḳanına (4) girmeyüp nā-ḥaḳ yėre kimsenüŋ ḳanını dökmeyevüz.” dėdi. Ėlçi çünki bu sözi ėşitdi yėl gibi Ṭelḥend’üŋ ḳatına geldi. Kūh’den ne (5) ėşitdiyse Ṭelḥend’e ḫaber vėrdi. Ṭelḥend bu ḫaberi ėşidicek dükeli beglerini ve ulularını ḳatına oḳudı. Kūh’üŋ sözini anlara (6) söyledi. Eytdi: “Bu fikri ki Kūh ḳılmışdur ki Cengi deŋiz kenārına ėdelüm, dėmişdür. Siz bu işde ne revā görürsiz ve ne fikr ėdersiz? (7) Bundan Kūh’üŋ murādı ne ola? Eger siz benümle birlik ėderseŋüz ve ceng ėtmekden baş çekmezseŋüz arḳa bir olduḳdan ṣoŋra deŋiz ne (8) daġ ne. Siz benümle yār olınca anuŋ lāfından benüm ne derdüm var. Arslan üzerinde ḳaplan ḳorḳmaz. Her kişi ki bu cengde ġayret (9) ėde ve yüz aġarda ben anı gence ve devlete ėrürem. Eyü atlar ve ḳullar vėrem. Şimdi ki Kişmir’den Çīn deŋizine varınca bizüm vilā (10) yetīmüzdür. Cemīʿsini leşkerüme vėrem. Tāc u taḫt benüm olduḳdan ṣoŋra her biriŋüzi bir iḳlīme şāh eyleyem.” dėdi. Dükeli ulular Ṭelḥende’*nüŋ*[437] (11) öŋinde yėr öpdiler. Sen şāhuŋ yolına ad u şan içün dürişelüm, cāna ve başa ḳalmayalum.” dėdiler. Pes bu fikrile iki leşker suvār (12) oldılar. Almaġıçun ber-ā-ber deŋiz kenārına geldiler. Çünki iki leşker bir (12) bir aradan deŋiz kenārına *geldiler*.[438] Leşkerüŋ çevresine bir ulu ḥandaḳ ḳazdılar. Deŋizden ṣu aḳıdup ḥendek içine ṣuyıla ṭoldurdı. (13) Andan iki leşker ṣaf çekdiler ve ālāylar baġladılar ve leşkerüŋ ṣaġını ve ṣolını bezediler. iİki şāh derd ü kīnile pīl arḳasına (14) eyer urdılar ve

[437] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[438] B. nüshasından tamamlanmıştır.

pīllere suvār olup birbirine ḳarşu leşkerüŋ ḳalbinde ṭurdılar. Yeşil ḳızıl ʿalemler çözüp leşker tozından cihān (15) ābnūsa döndi. Kūs āvāzından ve nefīr ġırīvinden ṣanki deŋiz cūşa geldi. Deŋizden bir ḳızıl bulut belürdi, güneşüŋ yüzini (16) ḳapladı. ʿĀlem ḫalḳı ẓulmete ḳaldı. Ḳaraŋulıḳdan kimse yėryüzini görmez oldı. Ḳılıçlar yıldırum gibi şaḳır ve oḳlar ṭolu (17) gibi yaġardı. Ḳandan yėryüzi bahār güninde açılmış lāleye dönmişidi. İki leşker şunuŋ üzerine ʿahd ėtmişlerdi (18) ki her ki cengde bir kişiyi yıḳa muḥkem bende ura ve öldürmeye ve bir server ki ceng içinde zebūn ola cānına āmān dileye (19) anı esirgemeyüp başını keseler, ḳanını dökeler. Pes ol gün ol ḳadar kişi dutsaġ olmışıdı ki baġlanmış kişilerüŋ üzerinden (20) kerkes uçup gėçmege yorılurdı. Ve ḥandaḳ içi ādem ḳanıyla ve kesük başlarıla ṭolmış idi. Ecel yėli esüp ol deryā gibi (21) leşkeri mevcine getürdi. Ṣaf ṣafa ve ālāy ālāya ḳarışmışıdı. Yėryüzi ādem gevdesinden görinmez olmışıdı. Ḳanıla (22) ṭopraḳ yoġrılup ḫamīre dönmişidi. Atlar ayaġından yėr ḳanıla yoġrılup balçıġa dönmüşidi. Ṭelḥend pīl arḳasına bu ḥāle naẓar ḳıldı ve (24) şavaş yėrini ḳandan deŋiz gibi gördi. Ol bu ḥāldeyiken nā-gāh bir ḳatı yėl çıḳup Ṭelḥend'üŋ üstine esdi. Ve ol yėlden (25) anuŋ cigeri ḫūn oldı. Bildi ki devlet kendüden yüz çevürdi. Ne durıbildi ve ne ḫod ḳaçmaġa bir yol buldı. Ardı

(236a) (1) hendaḳ ve öŋi keskin ḳılıç oldı. Kūh leşkeri hucūm ėdüp dört yanından ortaya aldılar. Her ṭarafdan çaġırdılar ki: "Ėy (2) şāh ne ṭurursın yüri pīlüŋden in! kūh şāhdan āmān dile!" dėdiler. Ṭelḥend gördi ki ardı öŋi baġlandı ve cihānda kendüye meded (3) yėtişecek kimse görmedi. Şāhdan āmān dilemege daḫı ʿārlaşdı. Ġamıla göŋli ṭoldı ve cānı ṭopṭolu günāh oldı. Ol ḥīn, pīl (4) üzerinde ödi şınup cān vėrdi ve cihānuŋ şāhlıġını Kūh'e ıṣmarladı. Ḥırṣ ve ṭamaʿ ucından ʿömrine ṭoymadı, gitdi. Ėy (5) ʿāḳıl, şöyle bil ki bu cihān kimseye ḳalmaz. ʿĀḳılısaŋ Allāh vėrdügine rāżī ve ḳāniʿ ol. Cehd ėt ki bir nefes ʿömrini şādlıġıla (6) gėçüresin. Ayruḳlara ḳalacaḳ nesneyiçün kendüzüni bunca ḥırṣ odına odına *ne*[439] yaḳarsın ve māl, genciçün bu vechile zahmetler çekersin? (7) Bilürsin ki bu cihānuŋ şādısı ġuṣṣasına ve genci zaḥmetine degmez. Çünki durduġı yėrden naẓar ḳıldı. Kūh Ṭelḥend'üŋ ʿalemini (8) göremedi. Tīz bir atlu gönderdi. Eytdi ki: "Var Ṭelḥend'i gör ki ḥāli nedür? Niçün ʿalemi belürmez oldı? Yoḫsa tozdan benüm gözüm görmez mi (9) oldı?" dėdi. Pes Kūh buyruġıyla ol kişi Ṭelḥend'üŋ leşkerine geldi. Ne ḳadar ki cehd ḳıldı anuŋ ʿalemini göremedi. (10) Bildi ki Ṭelḥend ölmiş ve leşkerine baş ḳayusı olmış. Tīz gine Kūh ḳatına geldi ve Ṭelḥend'üŋ ḥālini bildürdi. Kūh ol sözi (11) ėşidicek kendüyi pīlden aşaġa atdı. İki mīl ḳadarı yėri yayaḳ

---

439 B. nüshasından tamamlanmıştır.

olup segirdümile Ṭelḥend'üŋ ḳatına geldi. Gördi ki (12) pīl arḳasında ölmiş. Anuŋ derdinden ol leşkerüŋ beŋizleri ṣolmış. Andan Ṭalḥan'duŋ başından ayaġa gevdesini aradı. (13) Hīç bedeninde cerāhat yėrin görmedi. Anı ol ḥālde göricek yaḳasını yırtdı, feryād ėdüp eytdi ki: "Ėy pehlevān yigit, (14) cihānda derdile ve ḫasta göŋülile gitdüŋ. Ananuŋ göŋlüni ḥasret ve fürḳat odına yaḳduŋ. Bu işi saŋa rūzigār ḳıldı. (15) Yoḫsa ben senüŋ üzerinden ḳatı yėl mi esdürürdüm. Nice ki ben saŋa cehd ėtdüm ve ne ḳadar ki alçaḳlıḳ gösterdüm, sen benüm (16) sözümi ṭutmaduŋ ve ögüdümi ḳabūl ėtmedün." dėdi ve gözlerinden yaş yėrine ḳanlar aḳıtdı. Andan Kūh şāhuŋ vezīri (17) ėrişdi ki anuŋ öleceginden Kūh'e ḫaber vėrmişidi. Ṭelḥend'i ol vechile göricek yaḳasını çāk eyledi. Yüzüni Kūh öŋinde (18) ṭopraġa sürüp aġlamaġa meşġūl oldı. Leşker ḫalḳı cümle ṣavaşı ḳodılar. Ṭelḥend içün yas eylediler. Andan ṣoŋra (19) ol ʿāḳıl kişi aġız açup Kūh'e naṣīḥatlar ḳıldı. Eytdi ki: "Ėy şehriyār, bu yas eyleyüp zārīlıḳ ėtmekden ne fāyide olur? (20) Çünki ol gitdi ve aŋa olacaḳ oldı. Şükr Allāh'a ki Ṭelḥend senüŋ elüŋde ölmedi. Ben çarḫuŋ bu işini şāha dėdümdi. (21) Anuŋ başına bu ḥāl gelecegin söyledümdi. Şol ki taḳdīrde olacaḳdur, anuŋ defʿine çāre bulunmaz. Ol nev cüvān çünki böyle (22) ḥarīṣ olduġından bu işi anuŋ başına gelecegi maʿlūmıdı. Şimdi anuŋ işi tamām oldı. Bilmezlik ve tīzligile kendüyi (23) bu ḥāle uġratdı. Bunca leşker ki derd ü ḫışmıla durmışıdı. Cemīʿsi saŋa gürz dutmışdur. ʿAḳluŋı devşür göŋlüni (24) ṭolandur. Şāhsuz leşker olmaz. Ṭelḥend'i şimdiden ṣoŋra Taŋrı'ya ışmarla ve bu leşkerüŋ ḳaydını gör." dėdi. Kūh (25) ol ʿāḳıldan bu sözi ėşidicek buyurdı, münādīler çaġırdılar ki: "Ėy begler ve pehlevānlar! Şimdiden ṣoŋra cengi ve ṣavaşı

(236b) (1) ḳoŋ ki iki leşker bir oldı. Cemīʿŋüz bizüm emānımuzdasız. Geliŋüz şāhlıġa, Kūh şāha āferīn ḳıluŋ." dėdi. Andan (2) ṣoŋra Kūh, Ṭelḥendıçun ʿācdan altundan ve pīrūzdan bir tābūt eyledi. Ṭelḥend'i ḥarīrlere ṣarup ol tābūta ḳoydı (3) ve aġzını müşgile ve kāfūrıla berkitdi. Ol aradan leşkerini çeküp gine şāhdan yaŋa gitdi. Ol vaḳtden berü ki iki (4) şāh ceng ḳaṣdına gitmişleridi anlaruŋ derdinden yėmekden, uyḫudan kesilmişdi. Gün ü gün ārām ḳılmayup (5) yolları gözedürdi. Ḫātūn ol ḥāldeyiken nā-gāh yoldan leşkerüŋ tozı belürdi. Gördi ki çeri ṣaḥrāya ṭopṭolu (6) olup gelür. Iraḳdan Kūh'üŋ ʿalemini gördi, Ṭelḥend'üŋ ʿalemini görmedi, tīz bir atlu gönderüp eytdi ki: "Bu leşker iki (7) bölük olup gitdi. Şimdi ne oldı ki ṭaġuŋ bir ṭarafından kimse gelmez ve Ṭelḥend'üŋ ʿalemi niçün leşker içinde görünmez?" dėdi. (8) Yüregi ḳopup kendüyi göz yaşına ġarḳ eyledi. Hemān ol sāʿat atlu gelüp ḫaber bildi ve anasına ḥāli bildürdi. Eytdi ki: "Ol (9) şehen-şāhlıḳ çırāġı diŋlenmiş Ṭelḥend şāh pīl üzerinde cān vėrmiş." Hemān ki ḫātūn bu sözi ėşitdi kendüyi taḫtdan aşaġa

(10) atdı, yüzini yırtdı ve saçını yoldı ve arḳasındaġı ṭonların pāre pāre ḳıldı. Cemīʿ sarāy ve genc ve tācı yėle vėrüp zārī ḳıldı ki (11) dilile vaṣf olınmazdı. Hindīler erkānınca diledi ki kendüyi oda ata. Meger anlaruŋ dillerince[440] ve erkānınca eyleyidi ki (12) ḳaçan bir kişinüŋ sevdügi helāk olsa anuŋ ʿışḳına ol daḫı kendüyi yaḳardı. Tīz ḫātūnuŋ ḥālini Kūh'e bildürdiler. (13) Bir yügrük ata binüp yıldırum gibi ėrişüp anasını berk ṭutdı. Kendüyi oda atmaġa ḳomadı. Gözlerinden ḳanlu yaş aḳıdup eytdi (14) ki: "Ėy şefḳatlu ana, benüm sözümi ėşit ki bu ortada benüm hīç günāhum yoḳdur. Ṭelḥend'i ne ben öldürdüm ve ne benüm leşkerüm (15) ve ne yāranlarum öldürdi. Kimüŋ zehresi varıdı ki bu leşkerden ana yatlu ṣanaydı yā anuŋ ḳatında bir nefes uraydı. Anı hemān (16) kendünüŋ yavuzlıġı öldürdi." dėdi. Anası eytdi: "Ėy yavuz ḫūlu, çarḫdan saŋa bir āfet ėrecekdür ki taḫtdan ötürü (17) ḳardaşuŋı öldürdüŋ!" dėdi. Kūh eytdi: "Ėy şefḳatlu ana, *baŋa*[441] yavuz gümān iletme. Ben ol Hind içinde ceng[442] ėtdigümüz yėrüŋ vaṣfını (18) şāhuŋ ve leşkerüŋ ḥālini saŋa göstereyin. Ben isterdüm[443] ki leşker çeküp ḳardaşumıla ṣavaş ḳılaydum ki cihān içine buncılayın (19) fitne düşeydi ve benüm ḥaḳḳuma bunca sözler söylendi. Evet neyleyin ki ben aŋa çoḳ naṣīḥatlar söyledüm ve nice dürlü ṭarīḳ (20) gösterdüm. Ammā anuŋ göŋlinden egrilik gitmedi. Şeyṭān sözine uydı, Allāh yolından çıḳdı. Çünki ẓulmile ve yaramaz (21) lıġa ayaḳ başdı, çarḫ daḫı andan yüzin çevürdi ve yıldızlar andan süŋüsin götürdi. Yatlu ḫūyı ucından başına ol ḥāl (22) geldi. Ol Taŋrı ḥaḳḳıçun kim ay ve güni yaratmışdur ve çarḫ anuŋ emriyle bī-ḳarār[444] olmışdur. Tā bu sözüŋ ḥaḳḳını saŋa bildür (23) meyince ve ceng[445] ne vechile oldugını göstermeyince ve bu benüm ḥaḳḳuma ėtdügüŋ gümān senüŋ göŋlüŋden gidermeyince ve ne vechile (24) öldügin bildürmeyince ben başuma tāc ḳoyup taḫta oturmayam ve daḫı ata binmeyem ve elüme gürz ve ḳılıç almayam." dėdi. Eytdi: (25) "Ėy ana, cihānuŋ ne s̱ebātı vardur ve ʿömrüŋ ne ḳadar beḳāsı vardur. Dünyāda ecel elinden kim ḳurtulmışdur? Ve bu ʿāriyetī

---

[440] Müstensih hatası nedeniyle "dillerince" şeklinde yanlış yazıldığı düşünülen kelime B. nüshasındaki "dīnlerince" şekli de dikkate alınarak "dīnlerince" şeklinde yazılmalıdır.
[441] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[442] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[443] Cümlenin anlamı ve bağlamla ilişkisi düşünüldüğünde doğru olan kelime "iztemezdüm"dür.
[444] Müstensih hatası nedeniyle "bī-ḳarār" şeklinde yanlış yazıldığı düşünülen kelime cümlenin anlamı ve kelimenin bağlamla ilişkisi düşünüldüğünde "ber-ḳarār" şeklinde yazılmalıdır.
[445] Müstensih hatası nedeniyle "çengüm(?), چنكم" şeklinde yanlış yazıldığı düşünülen kelime cümlenin anlamı ve kelimenin bağlamla ilişkisi düşünüldüğünde "ceng" şeklinde düzeltilmiştir.

(237a) (1) sarāyda kim *bāķī*[446] ķalmışdur ve bu evde ebedī kim rāḥat olmışdur? Ādem elinden ölmeyicek kimseye ecel ėrişmez mi ki benüm sözüme inanmazsın (2) ve ḫāṭıruŋı benden melūl ķılursın. Yā bu perīşānlıġı senüŋ göŋlünden giderem, benüm bu bī-günāh-idügümü bilüp ḫāṭıruŋı baŋa rām (3) ķılasın yāḫūd Allāh ḥaķķıçun kendüzümi düşmenler ķarşusına oda yaķaram.” dėdi. Anası Kūh’den bu sözi ėşidicek Kūh’üŋ (4) ol ķadd ü ķāmetini ve nev-cüvānlıġını görüp özi göyündi. Ancılayın bahādır şāh kendüzini oda yaķa, dėyü üşendi. Çār u nā-çār (5) kendüyi teskīn ėtdi. “Dė imdi ne vechile öldügün baŋa göster ve bu ḥāli benüm ķatumda āşikāre eyle kim benüm göŋlüm (6) bir pāre dolana ve yüregümüŋ odı bir pāre sākin ola.” dėdi. Pes Kūh dertlü yüregile ṭurup sarāyına geldi. Buyurdı (7) ol dāniş-mend-i ʿāķıl ki kendünüŋ ḥocasıydı, ķatına geldi. Anasıyla geçen sözleri aŋa söyledi ve kendüyi oda yaķmaġa (8) and içdügini dėdi. İkisi daḫı ḫalvet bir araya gelüp bu nesneyi fikr ėtdiler. Ol dāniş-mend eytdi: “Nīk-baḫt, eyü ḫūlu (9) şehriyār, bu nesne bizüm fikrimüz ile ḥāṣıl olmaz. Gerekdür ki bu diyārda ne ķadar ʿaķl issi kişiler varısa cemīʿ, (10) bunda cemʿ ola. Cemīʿsinüŋ ittifāķıyla olan cengi ve ḥandaġı ve ṣavaşı ne vechile olduġını ve Ṭelḥend ne resme (11) öldüġini ʿaķlıla bir ṣūret ķoyavuz.” dėdi. Pes Kūh, ādem gönderüp cemīʿ Hindistān ʿāķıllarını ķatına cemʿ eyledi. (12) Kūh şāh, ol rūşen fikirlü kişilerle bir gėce oturdı. Vezīr anlara ol cengi söyledi ve ol ḥendek leşkeri (13) niçe ķuşatduġını ve daḫı iki şāh leşkerile birbirine ķarşu niçe ṭurduġını ve ne resme ceng olduġını beyān eyledi. (14) Ol gėce ėrteye degin fikr ėtdiler. Aġız açup birbiriyle söyleşdiler. Ṣabāḥ olınca saṭranc oyunını taṣnīf ķıldılar. (15) Pes ortaya bir dört kūşelü murabbaʿ taḫta ķodılar ki ol ḥandaķuŋ resmine beŋzerdi. Ve ol taḫtanuŋ üzerine saṭrancuŋ (16) evlerini naķş ėtdiler ve şāhıla yürümekiçün bir meydān düzdiler. Andan müşkile ʿācdan iki şāhuŋ leşkerini ve atlarını ve pīl (17) lerini taṣvīr ėtdiler. İki şāhuŋ yanında vezīrlerini ve pehlevānlarını taṣvīr ėtdiler. Ve leşker ṣaflarını ve her birinüŋ (18) ne vechile yürüyüşini bünyād ėtdiler. Ve iki leşkeri sekiz bölük ėtdiler. Meydān yėrini murabbaʿ evlerine baḫş ėtdiler (19) tā ki şāhuŋ leşkeri evlerde yürüyeler, kimse kimseye ẓulm ėtmeye. Andan ṣoŋra iki şāhı naṭʿ kenārında bir (20) birbirine ķa[r]şu[447] leşkerüŋ ķalbinde ķodılar. Nite ki ḥandaķ içinde ol resme durmışlarıdı ve ikisinüŋ daḫı birer (21) yanında iki ferzāne vezīrlerini ķodılar. Andan her şāhuŋ iki yanında iki ceng ėdici pīl ķodılar. Pīller yanında bir bahādur (22) atlu ṭurdı. Ve iki rūḥ iki bahādur pehlevān gibi leşkerüŋ ṣaġında ve ṣolında ķarār ķıldı. Ol ṣafda (23) peyādeler ālāyı baġladı. Andan şāh emriyle iki leşker birbirine ķarşu yürüdiler. Piyādeler öŋce yürürdi velī adımını (24) birer

[446] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[447] B. ķarşu B. nüshasından düzeltilmiştir.

birer adardı. Ṣaġında ve ṣolında kendüŋe ḳarşu geleni alurdı. Ḳaçan ki bahādırlıġıla naṭʿuŋ kenārında (25) ėrişse ferz ve er şāh ḳatında olmaḳlıġa lāyıḳ olur. Hem ferz daḫı bir bir yürürdi tā ki şāh ḳatından ıŋen

(237b) (1) uzaḳ düşmeye. Evet dört yanına yürimek elinden gelürdi. Şāh ḫod her yanına yürürdi ammā adımın (2) ḥadden ziyāde atmazdı. Pīller üç eve degin adımlardı. Atlar daḫı üç ev yürürdi. Rūḫlar meydān içinde evvelki evden (3) tā sekizinci eve dek dört ṭarafına yürürdi. Her kişi meydānda yürürdi ḳaçan meydān içinde bir kimseyi yıḳsa anı (4) ṭutup esīr ḳılurdı, gürzile yā ḳılıcıla öldürmezdi. Ḳaçan ki öŋünde şāhı görse "Yoldan ṣavul!" dėyü āvāzıla çaġırurdı. (5) ceng arasında şāha bir ḫaṭā yėtişe, dėyü saḳınurdı. Şāh daḫı anlaruŋ sözin ėşidüpṭurduġı evden gidüp bir ev (6) ev[448] daḫı gelürdi. Bu resme iki şāh ceng ėderken nā-gāh birisinüŋ yolları baġlandı. Rūḫlar, pīller ve atlar ve piyādeler her ṭarafdan (7) anı ortaya aldılar. Şāh dört yanına baḳup gördi ki düşmen leşkeri yolını baġlamış. Ne ḫandaḳdaġı ṣudan geçebildi ve ne kendüyi (8) ol leşkere urabildi. Ṣaġında ve ṣolında kendüye dermān ėdecek kimse bulmadı. Ol arada müteḥayyir olup rencile ve ṣusız (9) lıġıla şāh māt oldı. Pes ol eyü ḫūlu āzāde şāh ki Kūh'dür Ṭelḥend'üŋ ḥālini beyān ėdecek saṭrancuŋ bu vechile taṣnīf (10) ḳıldurdı. Her vaḳt ki anası buŋa naẓar ḳılurdı, Ṭelḥend şāhuŋ derdinden cigeri ḫūn olurdı. Gėce gündüz derdinden (11) yanup ḫışmıla oturup saṭrancuŋ oyununı teferrüc ḳılurdı ve ol oyunı maḳṣūd ve murād ėdinüp Ṭelḥend'üŋ ḥālini fikr eyleyüp (12) gözlerinden ḳanlu yaşlar aḳıdurdı. Tā ölünceye dek ḥālini bunuŋ üzerine gėçürdi. Bu arada bu dāsitānuŋ daḫı ḥikāyeti (13) tamām oldı. Rāvīler şöyle rivāyet ėtdiler ki meger Nūşīnrevān-ı ʿādil ki adı cihānda (14) unudulmamışdur, ʿālimleri ġāyetde seviciydi. Hekīmler ve söz ehli kişiler ve iş görmiş pehlevānlar ḳatında çoġıdı. Her hüner (15) ehlinüŋ üzerine bir üstād kişi baş dikmişidi ve bir ġāyetde kāmilini ol başlaruŋ üzerine ḥākim ḳılmışıdı. Ḳatında (16) bir üstād ṭabīb varıdı. Adına Berzūy-ı ṭabīb dėrlerdi. Söz ehli bir kişi ve dürlü hünerde kemāli varıdı. Eytdi: "Ėy (17) ʿaḳl içinde kemāle ėrişmiş şāh, şöyle bil ki bugün Hindīlerüŋ kitābına naẓar ḳıldum. Müṭālaʿada şöyle gördüm, yazılmış ki Hindistān (18) ṭaġlarında bir laṭīf, yıldırıcı ot vardur ki Rūmī ḥarīre beŋzer. Ve ḳaçan bir ʿāḳıl anı vezinle terkīb ėtse, ölünüŋ üzerine (19) şaçsa şübhesüz dirilür. Ve söz söylemiş. İmdi ben şehriyār destūrıyla dilerem ki ol vilāyete varam, ʿaḳlıla ol otı (20) bulam ve ol ʿacāyib terkībi ḥāṣıl ḳılam. Senüŋ zamānuŋda ve ʿadlüŋde ölüler diri olsa ʿacāyib degildür." dėdi. Şāh (21) eytdi: "Bu ḳanda olacaḳdur?

[448] Mükerrer yazım.

Meger sen anı bilür kişilere ṣorasın yoḫsa bu dėdigüŋ terkīb mücerred ʿaḳlıla başarılmaz. Çünki bu (22) nesneye iḳdām ėdersin, Hind şāhına bu nāmemi ilet ve bu işe andan yardım dile. Vaḳt ola ki anuŋ sebebiyle ol otı ele getüre (23) sin." dėdi. Pes buyurdı, Hind şāhına bir ḫūb nāme yazdılar. Andan ḫazīne ḳapusın açup fülūrīden ve dībādan ve ḥarīr (24) den ve taḫtdan ve külāhdan müşgden ve ʿanberden ve daḫı Hindistān'da olmayan ʿizzetlü nesnelerden üç yüz deve (25) yüki armaġān düzdi. Berzūya ṭabīb nāmeyi alup ol armaġānlarıla Hind şāhınuŋ ḳatına geldi. Hind şāhını

(238a) (1) göricek ġāyet ʿizzet ḳıldı. Çünki Kisrā'nuŋ nāmesi oḳunup ne yazıldıysa bilindi, andan Berzūya, ol armaġānları (2) Hind şāhına ʿarż eyledi. Şāh eytdi: "Ėy pāk göŋüllü kişi, Nūşīnrevān'dan bu genc bize aylaḳ baḫşiş degüldür. Pādişāhlar (3) ḳatında kendü nefsiyle şāhlıġı ve leşkeri ber-ā-berdür. Kisrā'nuŋ ʿadlinden ve devletinden ve pāk ʿaḳlından ve ululıġından ʿaceb (4) olmaya ki cihān*ı*[449] yaradan Allāh anuŋ zamānında ölüleri diri ḳıla. İmdi bizüm ṭaġlarımuzda ḥakīmler çoḳdur ve ʿāḳılları bī- (5) nihāyedür. Cemīʿ vilāyetüm ve gencüm senden dirīġ degüldür. Ne ḳadar ki ḥakīmler ve ʿāḳıllar ve çoḳ yaşamış pīrler varısa ḳatuŋa getüreyin. (6) Ve daḫı ulu vezīrüm ki ʿaḳlda ve firāsetde naẓīri yoḳdur saŋa yoldaş ḳoşayım. Cemīʿ ṭaġları saŋa teferrüc ėtdürsünler. (7) Ol dėdigüŋ ota vaḳt ola ki ṭuş olasın." dėdi. Andan buyurdı, Berzūy'ı bir ḫūb sarāya ḳondurdılar. Envāʿ niʿmetden ve esbābdan (8) ḳatına ḥāżır ḳıldılar. Pes şāh ādem gönderüp ṭaġda ve şehirde ne ḳadar ḥakīmler ve dāniş-mendler ve ʿāḳıllar varısa cemʿ ėdüp (9) küllīsini Berzūy ṭabībüŋ ḳatına gönderdi. Cemīʿ ʿāḳıllar ve ʿālimler Berzūy'ıla bir gėce danışdılar ve çoḳ dürlü su'āl ve cevāb ėdişdiler. (10) Çünki ṣabāḥ oldı cemīʿsi ṭaġdan yaŋa gitdiler. Yayaḳ olup ol ṭaġlaruŋ otını bir bir aradılar. Ḳurıdan ve yaşdan (11) tāzeden ve ṣolmışdan ne ḳadar ki yıldırar ot varısa bulduḳlarını devşürdiler. ʿŪdla ve müşgile ve ʿanberle tertīb ėtdiler, (12) bir ölünüŋ üstine ṣaçdılar. Hīç dirilüp ḥarekete gelmedi. Çünki ol otuŋ es̱eri belürmedi, Berzūy-ı ṭabībüŋ göŋli perīşān (13) oldı ve şāha söyledügi söze peşīmān oldı. Ol çekdügi yol zaḥmetinden ve Hind ulularınuŋ saʿyından ve şāhuŋ (14) bunca mālı isrāf olduġından ḳatı incindi ve taṣalandı ve ol kitābı yazana çoḳ sögdi. "Ol ṭaş göŋülli cāhil, olmayacaḳ (15) nesneyi kitāba niçün yazardı?" dėdi. Bilmedi ki ol bir remz idi. Murād andan Hind şāhınuŋ ʿadli idi. Ve ol ṭaġda olan (16) ʿālimlerüŋ maʿrifeti idi. Andan ol ḥakīmlere eytdi: "Hīç bu diyārda sizden ʿāḳıl ve sizden ʿālim kimse bilür misiz?" dėdi. (17) Anlar eytdi: "Belī bu diyārda bir pīr vardur ki ol

---

[449] B. nüshasından tamamlanmıştır.

cemīʿmüzden ʿāḳıldur ve hem ʿālimdür yaşda daḫı küllīmizden artuḳdur.” dėdiler. (18) Berzūy eytdi: “İmdi kerem ḳıluŋ bu zaḥmeti daḫı iḫtiyār ḳıluŋ beni ol pīrüŋ ḳatına iledüŋ.” dėdi. Pes Berzūy’ı alup (19) ol pīr-i ʿāḳıluŋ ḳatına geldiler. Berzūy çünki ol ʿāḳılı gördi kitābı ve anuŋ için ėtdügi işleri ve çekdügi zaḥmetleri (20) pīre söyledi. Pīr bu sözi ėşidicek eytdi: “Ėy ʿāḳıl issi kişi, bu bir remzdür ʿāḳıllar yazmışıdı. Otdan murād (21) sözdür ve ṭaġdan murād ʿālimlerdür ve ölüden murād cāhillerdür ve nā-dān kişilerdür. Şübhe yoḳdur ki cehlile (22) ölen göŋüller maʿrifet nūrıyla ḥayāt bulurlar.” dėdi. Andan ṣoŋra eytdi ki Hind şāhınuŋ ʿālimleri ġāyetde (23) ʿāḳılları bir kitāb taṣnīf ėtmişlerdür ki adına “Kelīle” dėrlerdi, ʿilm ṭaġa beŋzerdi. Kelīle, ol ölüyi diri ḳılur (24) ota beŋzer. Şimdi ol kitāb mührile şāhuŋ ḫazīnesindedür ki anı şāhdan ġayrı kimse görmez. Eger sen anı (25) şāhdan dileyesin anuŋla Nūşīnrevān-ı ʿādilüŋ ḳatına varasın şübhesiz ol ölü dirilden otı ele getürmiş

(238b) (1) olasın.” dėdi. Berzūy-ı ṭabīb pīrden bu sözi ėşidicek[450] şād oldı ve ḫāṭırı ġam ve miḥnetlerden āzād oldı. (2) Pīre çoḳ āferīnler ve taḥsīnler ḳıldı. Andan Hind şāhınuŋ ḳatına gelüben duʿā eyledi. “Dünya ṭurduḳça şāhlıġuŋda dāyim (3) ol.” dėdi. Andan eytdi: “Ėy şehriyār, ėşitdüm ki ḫazīneŋde Kelīle adlu bir kitāb varımış. Mührile ve ʿizzetle anı ṣaḳlarmışsın. (4) Dilerem ki ḫazīne-dāruŋa buyurasın ol kitābı baŋa ışmarlaya.” dėdi. Hind şāhı bu sözden be-ġāyet incindi ve başın aşaġa ḳıldı. (5) Andan Berzūy-ı ṭabībe eytdi: “Bu söz ki sen dėdüŋ ʿömrüŋ içinde buncılayın söz söylemedüŋ ve ben daḫı ʿömrüm içinde buncılayın (6) söz ėşitmedüm. Ve hem ben ʿahdliyem ki ben ol kitābı kimseye vėrmeyem. evet nideyin ki şāh-ı Nūşīnrevān’dan ben hīç nesne dirīġ ėtmezem. (7) Çünki böyle dėrsin ol kitābı getürsinler, bizüm ḳatumuzda oḳu ve içinde ne var anı gör. Senden ġayrı kimse aŋa naẓar (8) ḳılmasın tā ki yavuz endīşelü kişiler ve bizümle düşmenlige ḳaṣd ėden kişiler ol kitābda ne var anı bilmeyeler.” dėdi. Berzūy-ı (9) ṭabīb şāha āferīnler ḳıldı. “Her ne buyurusaŋ eyle olsun.” dėdi. Pes şāh buyurdı vezīre, ol kitābı ḫazīneden getürdiler. (10) Berzūy ṭabīb ol kitābı alup müṭālaʿa ḳıldı ve evvelinden bir bābını oḳudı ve tamām ḫāṭırına aldı ve göŋlinde anı tekrār eyledi. (11) Hemān ki şāh ḳatından çıḳdı bir ḫalvet yėre gelüp anı bir kāġıda yazdı. Bu resme her gün ʿādet eyledi. Ezberleyecek ḳadar şāh (12) ḳatında ol kitābdan oḳurdı, çıḳup giŋ yėrde anı deftere yazardı. Bilecek miḳdārdan ziyāde oḳumazdı. Bu vechile tamām-ı Kelīle’yi (13) sırrıla yazdı ki hīç kimsenüŋ bu işden ḫaberi olmadı. Bu ḥīle ile Kelīle’yi Nūşīnrevān’a gönderdi ve kendüsi (14) Hind şāhunda ṭurdı tā şuŋa degin ki

[450] H. eşitdicek. Müstensih hatası düzeltilmiştir.

şāhdan yine cevāb geldi. Bildi ki kitāb şāh ḳatına ėrişdi. Andan ṣoŋra bir gün (15) gitmege Hind şāhından destūr diledi. Şāh ana çoḳ luṭuflar ve eylikler gösterdi ve bir aġır ḫilʿat gėyürdi ve iki ḫāṣ at (16) vėrdi, ḳıymetlü küpe vėrdi ve bir gevherden ṭavḳ vėrdi, Hindī ḳılıçlardan ve dürlü dürlü armaġānlardan ḥisābsuz nesne (17) vėrdi ve şāh içün çoḳ armaġānlardan yine şāha gönderdi. Çünki Berzūy Nūşīnrevān ḳatına geldi, (18) duʿā ėdüp yėr öpdi. Hind şāhından ne gördiyse ve ne ėşitdiyse söyledi ve Kelīle'yi ne vechile çıḳarduġını (19) ve yazduġını dėdi. Eytdi: "Ėy ʿazīz kişi, bu kitāb bizüm cānumuza ḥayāt vėrdi. Bu şükrāniye *içün*[451] ḫazīnenüŋ kilīdini al, içinden (20) begendügün çıḳar al." dėdi. Pes Berzūy-ı ṭabīb şād u ḫandān ḫazīneye geldi. İçerü gėrüp gördi ki altunuŋ ve laʿl u yāḳūtuŋ (21) ḥisābı yoḳ. Meger şāhuŋ ḫazīnede bir ḳaftānı varıdı. Hemān ol ḳaftānı aldı, arḳasına gėydi ve gine şāh ḳatına geldi. (22) Şāh eytdi: "Ėy zaḥmetleri çoḳ çekmiş kişi, ḫazīneye girdüŋ niçün bedrelerile altun alup laʿl ve cevāhir çıḳarmaduŋ? (23) Bu bir ḳaftān nedür ki hemān anı iḫtiyār ḳılduŋ?" Berzūy eytdi: "Her ki şāhuŋ ḳaftānuŋ gėye ululuḳ taḫtına yol bulmış (24) olur ve daḫı benüm arḳamda şāhuŋ ḫilʿatın göricek düşmenlerüŋ göŋülleri taṣalanur ve dostlara şādlıḳ ḥāṣıl (25) olur. Evet şāhdan dilerem ki bu kitābı ḫ̌āce Buzurcimihr yazıcaḳ evvel ol bābında benüm ismümi ve bu kitābı ne vechile alup

(239a) (1) yazduġımı dėye tā ki bu vechile benüm adum ʿālemde unudulmaya." dėdi. Şāh eytdi: "Ḫoş nesne diledüŋ, eyle olsun." dėyüp ḫ̌āce (2) Buzurcimihr'e buyurdı, kitābuŋ evvelinde anuŋ ḥālini beyān eyledi. Andan Kelīle'yi Pehlevī dilince yazdı. Andan ṣoŋra anı şāhuŋ ḫazīne (3) sinde ṣaḳlarlardı. Nā-ehl kişilere göstermezlerdi tā şuŋa degin ki Memūn ḫalīfe zamānı oldı ve ʿālem anuŋ ʿadliyle (4) ṭoldı. Ol vaḳtde Memūn-ı ḫalīfe bir dāniş-mende buyurdı, ol kitābı ʿArabī'ye dönderdiler. Andan ṣoŋra ki Naṣr ʿāleme şāh (5) oldı. Eb-ul-fazl vezīre buyurdı ki ġāyetde ʿālim kişiydi ol kitābuŋ bir bābını Fārsī'ye dönderdi. Naṣr anı görüp ġāyet (6) begendi. Bāḳīsin daḫı Fārisī dilince yazdurdı. Tā şimdiki zamāna degin ol kitāb andan yādigār ḳaldı. Şunlar ki ʿArabca (7) ve Pehlevīce bilürlerdi evvel ki kitābdan ziyāde müstefīd olurlardı. Fārisī dilince yazılıcaḳ ol dilleri bilmeyenler ʿArabīsine (8) naẓar ėderlerdi ve çoḳ kişiler andan menfaʿat ṭutarlardı. Şāhumuzuŋ ʿömri dāyim olsun yėr ü gök anuŋ ʿadli ile ḳāyim olsun (9) cihān ḫalḳı emrine rām olsun, bu ḥikāyet daḫı bu arada tamām olsun. (10) Bilgil ki bu cihān bir ḥāl üzerine ḳarār ėtmez. Gāh kişiye devlet ve şādlıḳ gösterür gāh belā vü miḥneti ḥadden gėçürür. (11) dāyimā cihān bu iki işden ḫālī

[451] B. nüshasından tamamlanmıştır.

olmaz ki kişiyi gāh aşaġa indürür ve gāh yuḳaru çıḳarur. Velī ikisi daḫı pāyidār olur (12) degildür. Şimdi Buzurcimihr'üŋ işine naẓar ėt ki rūzigār aŋa yüz ṭutup ḳadrini feleke ėrgürmişidi ṣoŋra anı nenüŋ gibi (13) olur degüldür belālara giriftār eyledi. Meger bir gün Nūşīnrevān-ı ʿādil Medāyin şehrinden çıḳup şikāra gitmişidi. Şikārdan (14) uṣanıcaḳ bir laṭīf murġızāra yėtişdi. Anda müntehā gölgeler ve āb-ı revānlar görüp indi ve ol gölgede ḫāṭırı biraz uyumaḳ (15) diledi. Buzurcimihr daḫı şāhıla bileydi. Şāh sevdüginden ḳatından gidermezdi. dāyimā şāhuŋ ḫidmetinden ayrı olmazdı. İttifāḳ ol (16) demde şāh ḳatında bir maḥbūb oġlanıla Buzurcimihr'den ġayrı kimse yoġ idi. Pes ol arada şāh bir pāre yatdı ve uyḫuya vardı. (18) Meger Buzurcimihr'üŋ ḳolında ḫāṣ gevherden ve laʿlden ve yāḳūtdan bir bāzū-bendi var idi. Şāh ol gölgede uyurken ḳażāyla (19) ol ḳolundaġı laʿl ve yāḳūt dizisi üzüldi, şāhuŋ yaṣduġı üstine düşdi. Buzurcimihr şāh ḳorḫusından (20) üzerine varmadı, ṭınmayup oturdı. Nā-gāh bir ḳara ḳuş havādan geldi ol gevherleri yaṣtıḳ üstinden ḳapdı, cemīʿsini (21) Buzurcimihr'üŋ ḳarşusında yutdı. Andan uçup belürsiz oldı. Buzurcimihr ol ḥāli göricek ḳatı perīşān oldı ve çarḫuŋ (22) işinde ʿāciz ḳaldı. Bildi ki ol sebebden kendüye bir şikestelik gelse gerek. Çarḫuŋ işine müteḥayyir ḳaldı. Ve dudaġın ışırup (23) endīşeyle otururken nā-gāh şāh uyandı. Buzurcimihr'i ol ḥālde göricek şāhuŋ göŋli şübhelendi ve ḫāṭırına yatlu (23) endīşeler düşdi. Kendü uyḫuda iken oġlanıla anuŋ arasında bir nesne oldı ṣandı ve ġāyet ḫışm eyledi. (24) "Eyt bu ne işdür ki ḳılduŋ? Bir kimsenüŋ ṭabīʿatında yatlulıḳ olsa elbetde āşikāre olur, yaramaz ḫū gizlemek mümkin (25) degüldür." dėdi. Ve çoḳ sögdi. Buzurcimihr şāhuŋ ḫışmından ve çarḫuŋ elinden ʿāciz ḳaldı. Şāha hīç cevāb

(239b) (1) vėrmedi. Ḳorḫusından baş aşaġa eyleyüp ṭınmadı. Meger rūzigār başına ne ḥāl getürecegin evvelde bilmişidi ve çarḫuŋ (2) işine hīç vechile çāre olmayacaġı ḳatında maʿlūm olmışıdı. Pes şāh ol ḫışmıla yėrinden ṭurdı atına binüp sarāyına (3) geldi. Hemān ki şāh atdan indi buyurdı Buzurcimihr'üŋ elin ayaġın demürlediler, anı sarāy içinde ḥabs ėtdiler. Pes Buzurcimihr (4) ol köşk içinde nice gün bendile oturdı. Meger Buzurcimihruŋ bir ḳardaşı oġlı varıdı. Ḫoş bahādır yigid idi. Gėce (5) ve gündüz şāhuŋ ḫiẕmetinde idi, bir sāʿat şehriyāruŋ ḳapusından eksik olmazdı ve şāhıla nice gerekse söyleşürdi. (6) Buzurcimihr işinden şāhuŋ göŋli perīşānıdı. Bir gün Buzurcimihr ol yigide eytdi: "Ṣaḳın şāh ḳatında küstāḫ-āne dirilme, ḫiẕmetinde (7) ġāyetle edebile ol." dėdi. Ol yigit eytdi: "Ėy ʿāḳıllaruŋ başı ve ululаruŋ re'isi, bugün Nūşīnrevān benüm yüzüme bir vechile (8) baḳdı ki şöyle ṣandum ki ʿömrüm āḫir oldı. Ayruḳ dünyāyı görecek degülem. Ṭaʿām yėnüp ḫ̌ān götürüldükden ṣoŋra ibrīḳ ile (9) ṣu getürdüm ki şāh elin yuya. Benüm depreniş̇üme ḳaḳıyup

yüzüme baḳdı ki anuŋ heybetinden elümdeki ibrīḳi unutdum, yėre düşdi. (10) Bilmezem ki benüm işümi niçün begenmedi?” dėdi. Buzurcimihr eytdi: “Ṭur yuḳaru ibrīḳile ṣu getür, şāh eline nice dökerseŋ ol ṣuyı (11) benüm elüme daḫı eyle dök; göreyin.” dėdi. Pes ol yigit yėrinden durup ibrīgile ılıcaḳ ṣu getürdi. Buzurcimihr’üŋ eline dökdi. (12) Buzurcimihr eytdi: “Şāh ḳaḳıduġınca varımışsın ibrīḳdaġı ṣuyı döküp ṭurmaġıla ḳoy.” dėdi. Cüvān ol sözi ḫāṭırında ṣaḳlayup (13) şāh ḳatına geldi. Gine çünki ḫˇān götürüldi tīz bir ṭāsıla ibrīḳ getürdi. Bu kerre ṣuyı ḫāce dėdüginleyin ırḳunlıġa alçaḳdan (14) dökdi. Şāh anuŋ yüzine baḳup güldi, eytdi: “Bu nesneyi saŋa Buzurcimihr’den ġayrı kisme dėmemişdür.” Cüvān eytdi: “Belī ol (15) dėmüşdür.” Şāh eytdi: “Yüri ol ʿāḳıluŋ ḳatına var, eyt ki: ‘Niçün mertebeŋ ṣaḳlamaduŋ ve yüzüŋ ṣuyını yėre dökdüŋ, ol (16) ululıḳdan niçün kendüzüŋi aşaġa eyledüŋ?’ dėgil.” dėdi. Cüvān bu sözi işicecek segirdüp ʿammisinüŋ ḳatına geldi. Şāhdan (17) ne ėşitdiyse aŋa söyledi. Buzurcimihr eytdi: “Yüri şāha eyit ki: ‘Benüm yėrüm anuŋ yėrinden çoḳ yėgdür.’” Pes ol cüvān ol sözi (18) gelüp şāha söyledi. Şāh anı ėşidicek ḫışm eyledi, buyurdı ki anı muḥkem bendile bir ḳuyuya indürdiler. Andan şāh eytdi: “Yüri imdi (19) bu kerre daḫı ṣor ki ‘Şimdi ḥāli nedür ve rūzigār elinden nicedür?’” Cüvān göz yaşın aḳıdup gelüp gine şāhuŋ sözin aŋa söyledi. (20) Ḫˇāce eytdi: “Yüri şāha eyt ki anuŋ güninden benüm günüm ḫoşdur.” Bu sözile cüvān gine şāhuŋ ḳatına geldi. Buzurcimihr’üŋ cevābın (21) söyledi. Bu kerre şāh ġāyet ḳaḳıdı, buyurdı Buzurcimihr’i bir ṭaracıḳ demürden tennūr içine ḳoydılar daḫı dört yanından mıḫlar ve demrenler (22) ṭoḳudılar ve aġzını daḫı demürile berkitdiler. Şöyle oldı ki ne gėce uyḫu görürdi ve ne gündüz rāḥat olurdı. Bir gün (23) gene şāh eytdi: “Yüri var Buzurcimihr’e eyt ki: ‘Bu kerre ḥālüŋ nicedür ki yėrüŋ demür olmışdur ve tenüŋ mıḫlar arasında ḳalmışdur.’ (24) dė, görelüm şimdiki işine daḫı ne cevāb vėrür?” dėdi Cüvān gelüp şāhuŋ sözini dėdi. Buzurcimihr eytdi: “Yüri (25) şāha eyt ki: “Benüm işüm anuŋ işinden yėgdür.” Çünki cüvān bu sözi ėşitdi ʿacebledi, dönüp şāh ḳatına geldi;

(240a) (1) şāha bu ḫaberi söyledi. Şāhuŋ ḳaḳıduġından beŋzinde ḳan ḳalmadı. Tīz sarāydan bir ṭoġru sözli kişi gönderdi (2) bir yavuz cellādıla ḳoşdı. Eytdi: “Varuŋ ol yavuz baḫtluya eydüŋ ki: ‘Eger bu dėdügüŋ sözlere bir vech bilürseŋ (3) seni bu ṭar yėrden çıḳaralum, gene evvelki yėrüŋe iletelüm. Ve ger ne şāhuŋ buyruġı şöyledür ki seni öldürevüz. Bu ne (4) sözdür ki ‘Zindān, şāhuŋ taḫtından yėgdür.’ dėyesin ve dėyesin ki demürden tennūr içinde, mıḫlar arasında yatasın, (5) ‘Benüm ḥālüm şāh ḥālinden ḫoşdur.’ dėyesin. Bunı hīç ʿaḳlı olan söyler mi?” dėdi. Çün ol kişiler şāh buyruġı ile (6) Buzurcimihr’üŋ ḳatına geldiler. Şāh ne buyurdıysa söylediler. Ol ʿāḳıl kişi, bu sözi ėşidicek eytdi: “Rūzigār bize (7) eyü ṣūret

gösterecek degil imiş. Ėy kişiler varuŋ şāha eydüŋ ben ki tennūr içinde bendile mıḫlar arasındayam ol (8) devletlü şāh ki ʿizzetile taḫt üzerinde rāḥatdur. Rūzigārda ne ol ḳalacaḳdur ve ne bu ḳalacaḳdur. Şübhe yoḳdur ki eyü gün (9) ve yatlu gün bizüm üzerümüzden geçecekdür. Çünki ne ḥāl ise rūzigār geçecekdür. Gerekse tāc u taḫt issi olsun, (10) gerekse miḥnet içinde olsun. Her kişi bu cihānda raḫtını devşürecekdür. İmdi ʿāḳıllar ḳatında bu maʿlūmdur ki kişi (11) renc ü miḥnetden ḳurtulmaḳ āsāndur. Ammā tāc ve taḫtdan ve gencden ve memleketden ve ay yüzlü ḫūblardan ayrılmaḳ be-ġāyet müşkildür. (12) Benüm altum ve üstüm demürdür. Bendile mıḫlar arasında giriftār olmaḳ benüm ḳatumda rāḥatlıḳdur. Şehriyāruŋ ʿömri çoḳ olsun. (13) Āḫir bu cihānı terk ėtmek aŋa ḳatı ḥasret ve fürḳat ve miḥnet olacaḳdur ki bunca ululıḳ ve şāhlıḳ ayrıḳlara ḳalacaḳdur. Böyle (14) olıcak benüm ḥālüm anuŋ ḥālinden yėg degil midür? ʿĀḳıllar benüm sözümde nice ʿayb bulurlar?" dėdi. Ol kişiler Buzurcimihr'den bu sözi (15) ėşidicek gelüp şāha ḫaber vėrdiler. Şāh anuŋ ʿaḳlına taḥsīn eyledi, rūzigāruŋ yatlulıġından ḳorḳdı. Buyurdı (16) anı ol ṭar yėrden çıḳarup gene sarāyına iletüp anda ḥabs eylediler. Bunuŋ üzerine daḫı nice zamān geçdi. Buzurcimihr'üŋ (17) ġuṣṣadan ve miḥnetden beŋzi ṣarardı ve teni arıḳladı. Endīşeden iki gözleri görmez oldı. Ġuṣṣadaġı gözleri güherini (18) ḳapdı ve derd ü miḥnetile ḳalup gėce ve gündüzi bilmez oldı. Meger bir gün (19) Nūşīnrevān-ı ʿādil ḳatına ḳayṣer-i Rūm'dan bir ʿaḳl issi ėlçi geldi ve şāha çoḳ armaġānlar getürdi ve bir ḥoḳḳa (20) getürdi ki üzerine bir muḥkem kilīd urmışlar ve üstini müşkile mühürlemişler. Ėlçi ol ḥoḳḳayı getürüp şāhuŋ öŋine (21) ḳodı, eytdi: "Ėy şehriyār, ḳatuŋda ʿāḳıl kişiler var ve dāniş-mendler çoḳdur. İmdi gerekdür ki cemīʿ ʿāḳıllaruŋ ve ʿālimlerüŋ (22) cemʿ eyleyesin. Eger işbu ḥoḳḳayı açmadın içinde ne varduġını ʿilmile bileler. Eger bilecek olurlarsa saŋa her yıl (23) ḫarāc vėrürüz ve ḫarācdan ziyāde bizüm erkānumuzca çoḳ armaġānlar daḫı gönderevüz. Yoḳ eger bilmeyüp bu ḳadarca nesneden (24) ʿāciz olursa ayruḳ bizden bāc u ḫarāc istemeyesin. Ėy şāh-ı ʿādil, ḳayṣerüŋ ḫaberi budur ki ṭapuŋa söyledüm. Sen daḫı (25) ḫāṭıruŋ nice dilerse baŋa cevāb vėr." dėdi. Şāh eytdi: "Bu ḥoḳḳa içindeki bize gizlü ise Allāh'a āşikāredür. Taŋrı ʿināyetinde

(240b) (1) ben bunı bilem ve saŋa cevāb vėrem. Sen bir hafta ṣoḥbetde ve ʿişretde ol." dėdi. Andan şāh ḳatına ne ḳadar ʿāḳıllar ve ʿālimler (2) varısa küllīsini cemʿ eyledi. Ve her birisi ḥoḳḳa içindeki nesneyi fikr eylediler. Hīç birisi ne varduġını bilmediler. Cemīʿsi (3) ʿāciz olup bilemedüklerini şāh ḳatında iḳrār ḳıldılar. Şāh anlardan bu sözi ėşidicek be-ġāyet incindi, ne cevāb vėrecegin (4) bilemedi. Andan eytdi: "Bu nesneyi Buzurcimihr'den ġayrı kimesne bilecek degildür." Buyurdı, tīz ḫazīneden bir ḫāṣ ḫilʿat getürdiler (5) ve şāh kendü

bindügi ata altun eger urdılar. Hezār dürlü ʿöẕrile Buzurcimihr'üŋ ḳatına gönderdi. Eytdi ki: "Bizüm ėtdügümüze ḳalmasun, (6) bu nesne taḳdīrde varımış ki bizden bu ḳadar renc ve miḥnet görecekmiş. Ve hem bu işler kendüye kendü ucından oldı. (7) Hele geçen geçdi. Şimdiki ḥālde ḳayṣer bize bir ėlçi göndermiş ve bir ḥoḳḳa vėrmiş, ağzına mührile kilīd urmış. 'İçinde ne var idügini (8) bilsünler.' dėmiş. İmdi ne ḳadar ki dāniş-mendler ve ʿāḳıllar varısa küllīsi anı bilmekde ʿāciz ḳaldılar. Göŋlümde şöyledür ki bu nesneyi (9) senden ġayrı kimse bilmez. Gerekdür ki bu işe naẓar ḳılasın, ʿilmile bu ḥoḳḳada ne vardur, bilesin." dėdi. Buzurcimihr bu sözi (10) ėşidicek şād olup zindāndan çıḳup ḥammāma geldi. Andan hezār dürlü ḳorḫuyıla şāhuŋ ḳatına vardı. Şāh anı görüp ʿizzet (11) eyledi. Andan ol gėce bir ḫalvet maḳāmda oturup ol nesneyi fikr ḳıldı. Çünki ṣabāḥ oldı bir saʿd vaḳtde ve ḳutlu sāʿatde (12) reml urdı. Kendünüŋ gözleri gerçi görmezdi, evet bir ḳulına ol ʿilmi ögretmişidi. Ne göründiyse ol ḳula ṣordı. (13) Ḳul ḫˇāceye ḫaber vėrdi. Ḫˇāce ḥāl ėtdükde göŋül göziyle görüp bildi. Andan bir ʿāḳıl kişiyle evden ṭaşra yol üzerine (14) çıḳdı. Ol kişiye eytdi: "Benüm gözüm görmez. Sen naẓar ėt, gör ki bu yoldan kim gelür?" dėdi. Ol kişi gördi ki yoldan bir ḫātūn (15) gelür, ġāyetde güzel. Ḫˇāceye ḫaber vėrdi. Ḫˇāce Buzurcimihr eytdi: "Ṣor, 'Ol ḫātūnuŋ eri var mıdur?" Ol kişi ṣordı. Ḫātūn eytdi: (16) "Erüm vardur, hem erümden yükliyem." dėdi. Andan eytdi: "Gör daḫı kim gelür? Ol kişi naẓar ḳıldı, gördi bir güzel ʿavrat daḫı gelür. Yine (17) Buzurcimihr'e ḫaber vėrdi. Buzurcimihr eytdi: "Aŋa daḫı ṣor ki 'Eri var mıdur?'" Çünki ol kişi ḫātūna ṣordı, ḫātūn eytdi: "Erüm (18) vardur daḫı oğul ḳız daḫı eylemişemdür." dėdi. Anuŋ ardınca bir ḫātūn daḫı geldi. Aŋa daḫı ṣordı, eytdi: "Ėy nigār bu ḥüsn ü (19) ḫulḳıla ki böyle ārāstesin hīç bir erüŋ var mıdur?" Ol ḫātūn eytdi: "Ben ʿāleme pāklık ile geldüm daḫı er yüzini görmedüm, (20) görecek daḫı degülem." dėdi. Ḫˇāce Buzurcimihr çün bu remzi bildi, göŋlinde eytdi: "Bu ḥoḳḳadağı büyük nesne (21) degildür, hemān incü olacaḳdur. Ṣağışda daḫı hemān üçdür. Biri tamām delinmişdür ve birisi yarısına dek delinmişdür ve birine (22) daḫı demür doḳunmamışdur." Andan ṭurup şāhuŋ ḳatına geldi. Şāh anuŋ gözi görmez olduğına ġāyet perīşān olmışıdı (23) ve ėtdügi işe peşīmān olup Buzurcimihr'e ʿöẕr eyledi. Andan ḳayṣerüŋ ḥikāyetini aŋdı. Buzurcimihr eytdi: "Ėy şehriyār, gözüm görmeyicek nider (24) göŋlüm rūşendür. Buyur cemīʿ ulular gelsünler, senüŋ devletüŋde küllīsinüŋ ḳatında ol ḥoḳḳada ne varduğını bilüp cevāb (25) vėreyin." dėdi. Şāh bu sözi ėşidicek be-ġāyet şād oldı, endīşeden arḳası ṭoğruldı. Buyurdı dükeli ulular ḳatına

(241a) (1) ḥāżır oldılar. Andan ėlçile ḥoḳḳayı daḫı getürdiler. Şāh ėlçiye eytdi: "Ėy nām-dār, dė imdi ḳayṣerüŋ ḫaberin söyle; cevābın (2) al." dėdi. Rūmī ağız açup ḳayṣerüŋ sözlerin

aŋup eytdi: “Ėy şehriyār, ululıḳ ʿilmile ve ʿaḳlıla olur. İmdi Ḥaḳ teʿālā (3) saŋa ululuġı ve ʿaḳlı ve devleti tamām vėrmişdür. Şol ʿālimler ki senüŋ ḳatuŋda vardur, hīç bir şāh ḳatında yoḳdur. (4) Ḳayṣerüŋ sözi budur ki: ‘Senüŋ ḳatuŋdaki ʿālimler ki eger bu ḥoḳḳanuŋ içinde olanı ʿilmile bilecek olursa (5) ne ḳadar buyurursaŋuz size ḫarāc vėrelüm. Eger bilmezlerse bizden ḫarāc istemeŋüz.’” dėdi. Rūmī bu sözi dėyecek (6) Buzurcimihr eytdi: “Ḥaḳ teʿālā şāhumuzuŋ ʿömrüni dāyim ḳılsun ve ėlçiye devlet ve baḫt yār olsun. Minnet Allāh’a ki cānları ʿaḳlıla (7) perverde ḳılup ʿilmi cāna ḳılavuz ḳılıcıdur. Bilgil ėy Rūmī ki bu ḥoḳḳa içinde üç ḫāṣ incü vardur ki bir ḥarīre ṣarup (8) ḥoḳḳa içine ḳomışlardur. Birisi tamām delinmişdür ve biri yarısına dek delikdür ve birine hīç demür degmemişdür.” (9) ėlçi bu sözi ėşidicek yėrinden ṭurdı ḥoḳḳanuŋ kilīdini açdı. Ḥarīr ile üç ḫāṣ incü çıḳardı. Gördiler ki Buzurcimihr’üŋ (10) dėdügünleyin biri tamām delinmiş ve biri yarısına degin delinmiş ve biri hīç delinmemiş. Ol ḥāli göricek cemīʿ oturanlar Buzurcimihr’e (11) āferīn ḳıldılar ve üzerine laʿl ve cevāhir nis̱ār ėtdiler. Şāh anuŋ ʿilminüŋ kemāline ḥayrān ḳaldı ve aŋa ėtdügi cefālara peşīmān (12) oldı. “Şunuŋ gibi kişi ki dāyim kendüye bunca vefāsı olurdı, sehel nesne içün niçün bunuŋ gibi iş ḳılurdum?” (13) dėyü nādim oldı. Buzurcimihr şāhuŋ bu vechile perīşān olup özi göyündügin bilicek ol geçen rāzı aŋdı ve ol bāzū-bendi (14) ol ḳara ḳuş ḳapduġını ve kendisi aŋa perīşān olup dudaġını ısırup ṭurduġunı şāha ḥikāyet eyledi. Andan eytdi: (15) “Ėy şehriyār, olıcaḳ nesne oldı. Şimdiden ṣoŋra peşīmānlıġuŋ ve perīşānlıġuŋ ne aṣṣısı vardur. Şöyle ki Allāh’uŋ (16) taḳdīrinde ol nesne ki olsa gerekdür ki aŋa hīç çāre ve dermān olacaḳ degüldür. Şehriyāruŋ göŋli şād olsun ve ḥāli (17) derd ü ġamdan āzād olsun.” dėdi. Buzurcimihr bu sözde iken Allāh’uŋ taḳdīriyle ol şūm ḳara ḳuş ṣaḥrāda ol gevherleri (18) ḳapup yutmışıdı gine şāhuŋ ḳatına geldi. Ol maḥbūb oğlan ki ol demde şāhuŋ ḳatında idi, ol ḳuşı gördi (19) revān yėrinden ṭurup oḳıla ol ḳuşı urdı. Şehriyāruŋ ḳatına getürdi. Şāh buyurdı ḳarnını yardılar. Ol gevherleri ki yutdı (20) ʿaynıyla ol gevherleri içinden çıḳardılar ki hīç eritmemiş ve müteġayyir olmamış. Şāh anı görüp ʿacebe ḳaldı. Andan buyurdı (21) ol ḳuşı kebāb eylediler. Buzurcimihr yėdi, Allāh ʿināyetinde gözlerinuŋ nūrı yine yėrine geldi. Sen ėy ʿāḳıl, Allāh’uŋ (22) işlerini ʿacebleme. Müşkil işler anuŋ ḳatında āsāndur. Şāh ne ḳadar ʿāḳıl daḫı olursa (23) taḫtuŋ ve şāhlıġuŋ yaraşıġı ʿaḳl issi vezīrlerdür ki genc ve leşker maṣlaḥatı ve dād u siyāset, ʿaḳl issi vezīrler ṭanışıġınsız olmaz. (24) Şāhlaruŋ işi gerçi şikārdur ve cengdür ve ʿişretdür ve ʿaṭā ve baḫşiş ėtmekdür ammā kendüden öŋdünki ʿādil şāhlar erkānını (25) ve ṭarīḳini gözetmek gerek. Nūşīnrevān ʿādil ki zamānında ulu şāhıdı ve hem pehlevānıdı ve hem ʿālimidi ve hem ʿāḳılıdı anuŋ

(241b) (1) ʿādeti bu idi her yėrde bir emīn ve ʿāḳıl kişi ḳomışıdı. Rūzigāruŋ işinden eger eyü ve eger yatlu ḫayr u şerrine vāḳiʿ olursa (2) şāha bildürürdi. Bir gün şāh-ı ʿādil ʿulemā ile ṣoḥbet ėdüp otururdı. Bir dāniş-mend ayaġ üzerine ṭurup eytdi: (3) "Ėy şehriyār, bu ne ḥikmetdür ki bir kişi Allāh teʿālā ḥażretinden sırrıla bir ḥācet diler, Ḥaḳ teʿālā anuŋ ḥācetini ḳabūl (4) ḳılur ve murādına ėrgürür. Ve bir kişi daḫı vardur ki el götürüp göz yaşın aḳıdup tażarruʿlar ėder, vaḳt olur ki anuŋ ḥāceti (5) ḳabūl olmaz. Nedendür?" dėdi. Şāh eytdi: "Bir ḫayr, ḥācet ki endāzeyle ola Ḥaḳ teʿālā ḳatında maḳbūl olur. Şol ki orandan ṭaşra (6) ola ol ārzūda cigerler ḫūn olur." dėdi. Dāniş-mend eytdi: "Ėy şāh-ı ʿādil, ululuġa kimler lāyıḳdur?" Şāh (7) eytdi: "Şunlar lāyıḳdur ki mālları çoġ ola ve daḫı cömerd ola, dāyimā ʿādeti ʿaṭā vü baḫşiş ola. Şol kimseler ki (8) māl cemʿ ėdüp yėmeye ve bagışlamaya ve ḫayrlu işlere ḫarc ėtmeye. Anlar eylige ve ululıġa lāyıḳ degüldür." dėdi. Dāniş-mend (9) eytdi: "Ėy şehriyār, ʿaḳluŋ ve ululıġuŋ bünyādı nedür?" Şāh eytdi: "Taḫtdur ve taḫta şol kişi lāyıḳdur ki anda on hüner ola. Evvel (10) ʿāḳıl ola. İkinci maʿrifet ṣāḥibi ola. Üçünci cömerd ola. Dördünci şāhlıḳ resmini ḫūb bile. Bėşinci ʿādil ola. Altıncı (11) manṣıbı ve ululıġı lāyıḳına ve müstaḥiḳine vėre. Yėdinci cihānuŋ eyüsin yatlusın bile. Sekizinci dostı ve düşmeni bile. Ṭoḳuzuncı (12) işinde ivmeye, ʿaḳlıla işleye. Onuncı dīn-dār ola. Her şāhda ki bu on hüner olmaya diri iken andan yüz ṣuyı ḥāṣıl (13) olmaz. Öldükden ṣoŋra daḫı adı ḫayrıla aŋılmaz. Āḫir uçmaḳ yüzin daḫı görmez." dėdi. Dāniş-mend eytdi: "Cihānda dūn (14) himmetlü ve yaramaz ḫūylu kimdür?" Şāh eytdi ol kimsedür ki dünyāya ḥarīṣ ola ve māla ṭoymaya ve naṣībine ḳāniʿ (15) ve rāżī olmaya. Ḥırṣıla iḥtiyāc iki dīvdür ki her kimse ki anlara yār ola, rāḥatlıḳ görmez ve dünyā mālı anuŋ daḫı (16) olursa ṭoymaz." dėdi. Dāniş-mend eytdi: "Ėy şehriyār, bunca ki ʿilmüŋ ve hünerüŋ var. ʿİlmi mi yėg görürsin yoḫsa şāhlıġı mı?" (17) dėdi. Şāh eytdi: "Tāc u taḫtdan ʿilmi yėg görürem ki tāc u taḫt kişiye bāḳī ḳalmaz ve ʿilm bir yoldaşdur ki ebedī ayrılmaz." (18) dėdi. Dāniş-mend eytdi: "Ėy şehriyār, bu ne ḥikmetdür ki hīç bir ʿālim yoḳdur ki 'Ben ʿilmi kemāle ėrgürdüm.' dėye daḫı (19) arturmaḳdan ṣafāsı olmaya." Şāh eytdi: "Bir kişinüŋ ʿilmi ne ḳadar çoġ olursa ṣafāsı ziyāde olmaya. Anuŋçun ki (20) ʿilminüŋ artduġın ister. Anuŋçun ʿilm ʿāḳıllar ḳatında hezār vechile gencden yėgdür." dėdi. "Kişi anuŋ artduġın neden (21) istemeye?" dėdi. Dāniş-mend eytdi: "Ėy şehriyār, od öŋinde namāzı sen ki bu vechile uzadırsın ve tażarruʿ (22) ve niyāzı Ḥaḳ teʿālā ḥażretine çoġ ėdersin. Senden öŋdünki şāhlar sencileyin ėtmezlerdi." dėdi. Şāh eytdi: (23) "Ḥaḳ teʿālā ki bir kişiyi ṭopraḳdan yarada, aŋa ʿaḳl u maʿrifet vėre, ay u Gün'i aŋa ḫiẕmet-kār ḳıla ve yėri ve gögi (24) anuŋçun ḳulluḳçı eyleye eger ḳul cemīʿ ʿömrini anuŋ ṭāʿatında gėçürse ol

vėrdügi niʿmetlerüŋ biŋde birinüŋ şükrin (25) yėrine getürmeye.” dėdi. Dāniş-mend eytdi: “Bu devleti ve ululıġı ki Ḥaḳ teʿālā saŋa vėrmişdür, cihāna sencileyin

(242a) (1) şehriyār gelmemişdür. Senüŋ ʿadlüŋ ucından ve şükrüŋ sebebindendür ki cihān emrüŋe rām olmışdur ve cemīʿ (2) murādlaruŋ tamām olmışdur ve düşmenlerünüŋ cigeri ḫūn olmışdur.” dėdi. Şāh eytdi: “Minnet Allāh’a kim rūzigārum ve yılduzum (3) saʿddur ve günlerüm mübārekdür. Cihānda bir şāh üzerüme ululanmaz ve düşmenler pençemde zebūn olmışdur.” dėdi. (4) Dāniş-mend eytdi: “Ol cengler ki cihānda sen ḳılduŋ, ḳılıcuŋla Maşrıḳ ve Maġrib’i alduŋ. Şimdi cihān emrüŋe muṭīʿ oldı, (5) yėryüzinde saŋa düşmenlik ėder kimse ḳalmadı.” dėdi. Şāh eytdi: “Kişi yigitliginde çekdügi zaḥmeti ṭuymaz ve gördügi (6) belālar belürmez. Çünki ʿömr āḫirine yėtişe gerekdür ki kişi müdārāyıla dirlik ėde. Şükr Allāh’a ki ḫayr u şer anuŋ ḥükmindedür. (7) Yigitlik zamānında erlik ve hüner ḥāṣıl ḳıldum. Cihānda eyü yavuz çoḳ gėçürdüm. Şimdi ki pīr oldum ʿilmile ve ʿaḳlıla (8) ārāsteyem. ʿĀlem ʿadlümile ve ʿaṭāmıla ṭolmışdur ve rūzigār baŋa yār olmışdur.” dėdi. Dāniş-mend eytdi: (9) “Senden öŋdünki şahlaruŋ zaḥmetleri çoḳ idi ve ululıḳları sen ḳadar yoġıdı. Senüŋ zaḥmetüŋ azdur ve fikrüŋ (10) çoġdur ve ululıġuŋ daḫı cemīʿsinden artuḳdur.” Şāh eytdi: “Bir kimseye ki Ḫudā yār ola, ol niçün kendüyi zaḥmete (11) bıraġa ve gencden ötürü niçün ġuṣṣa çeke. Her kişiyi ki ol ṣaḳlaya, revā mıdur ki dünyāiçün zaḥmet çeke?” Dāniş-mend (12) eytdi: “Nedendür ki şāhuŋ göŋli dāyim endīşeyle görürem?” Şāh eytdi: ʿĀḳıl oldur ki şādlıḳ günlerinden ve belā ve miḥnet (13) günlerinde unutmaya. Dāniş-mend eytdi: “Senden öŋdünki şāhlar, kendüleri ṣaḳınurlardı. Ṭabībler getürüp bedenlerine (14) ʿilāc ėtdürürleridi.” Şāh eytdi: “Ecelsüz ḫod kimse ölmez. Benüm efsūn ne işüme gerek? Bir kişinüŋ ki ṣaḳlayıcısı (15) Allāh ola dārūyıla ʿilāc aŋa nitsün ve ecel geldükden ṣoŋra ḥakīm aŋa ne çāre ėtsün?” dėdi. Dāniş-mend eytdi: (16) “Ėy şehriyār, bunca ki ʿibādet ḳılursın ve Allāh’a tażarruʿlar ve niyāzlar ėdersin. Nedendür ki yine endīşeden göŋlüŋ açılmaz?” (17) Şāh eytdi: “Pādişāhlaruŋ göŋli çarḫıla birdür. Ḳorḳaram ki raʿiyyetlerümden bir kişi Allāh ḥażretine tażarruʿ ḳıla ve baŋa (18) yatlu duʿā eyleye. İmdi benüm ʿibādetüm ve Allāh ḳatında niyāzum andan artuḳ olmaḳ gėrek tā ki anuŋ göŋli benden ḫoşnūd (19) ola, bed duʿālarından baŋa ziyān gelmeye.” dėdi. Dāniş-mend eytdi: “Cihānda rāḥat kimdür ve eylikden kim peşīmān (20) olmışdur?” Şāh eytdi: “Allāh’a ʿibādet ėdenler gerekdür ki dünyāya meyl ėtmeyeler. Şunlar ki Allāh vėrdügine rāżī oldılar (21) dāyimā rāḥatda dururlar ve naṣībinden artuḳ gözleyenler dāyimā belā ve miḥnetde dururlar. Ve daḫı eylikden şol kimse peşīmān (22) oldı ki eyligi ve ḫayrı maḥalline vėrmeye eyligi bir nā-dān kişiye ėde ki

ne kendüye minneti ola ve ne Allāh'a şükri ola. Ėtdügi (23) eyliklere anlar peşīmāndur." dėdi. Dāniş-mend eytdi: "Çünki eyligi ve yatlulıġı ėden ölecekdür, ėtdügi eylikden aŋa (24) ne fāyide olacaḳdur?" Şāh eytdi: "Şunlar ki ʿālemde bir eylik ėtdiler anlaruŋ adı dāyimā ḫayrıla aŋılur." dėdi. Dāniş-mend (25) eytdi: "Ėy şehriyār, göŋle ġuṣṣa mı aġırdur yoḫsa ḳorḫu mı?" Şāh eytdi: "Ġuṣṣa aġırdur." Dāniş-mend eytdi: "Anlardan

(242b) (1) ḳurtulmaġa çāre nedür?" Şāh eytdi: "ʿİlmile ʿaḳıldur. Kimüŋ ki ʿaḳlı vardur bilür ki geçen nesne içün ġuṣṣalanmanuŋ fāyidesi (2) yoḳdur. Ol nesne ki elbetde olacaḳdur, anı ḳorḳmaḳ ve ġuṣṣalanmaḳ ile bir dürlü daḫı ėdecek degildür. Kişi furṣatı ġanīmet (3) bilüp bir nefes ʿömrini şādlıġıla gėçürmek gerek." dėdi. Dāniş-mend eytdi: "Kişiye ne nesne ġāyetde ʿaybdur?" Şāh eytdi: (4) "ʿAvrata yüzsüzlik ve ere cāhillik ġāyetde ʿaybdur." Dāniş-mend eytdi: "Cihānda eyü kimdür?" Şāh eytdi: "Eyü ol kişidür ki (5) ṣabr ėdici ola, aṣṣı ve ziyān içün iŋen dürüşmeye, Allāh vėrdügine rāżī ola ve kimse ḥaḳḳına yatlu ṣanmaya." (6) Dāniş-mend eytdi: "Göŋle ḳorḫu ne nesneden çoġ olur?" Şāh eytdi: "Kendü yatlu ḫūyından." Dāniş-mend eytdi: "Cömerd (7) kimdür?" Şāh eytdi: "Oldur ki vėrdüginden minnet ummaya ve daḫı maḥalline ve lāyıḳına vėre." dėdi. Dāniş-mend *eytdi:*[452] "Bir nesnede (8) ʿādet-i erkān gözedüp evvelī geleni ėtmek mi yėgdür yoḫsa ʿaḳla ne yaḳışursa anı işlemek mi yėgdür?" dėdi. Şāh eytdi: "İkisin daḫı (9) ḳo. Taŋrı teʿālā ne buyurdıyısa anı işle ve her nesneyi Allāh'dan bil." dėdi. Dāniş-mend eytdi: "Ėy şehriyār, senden (10) öŋdin bunca şāhlar ki geldiler her biri bir dürlü erkān ḳurdılar ve bir dürlü meẕheb ṭutdılar. Biz anlaruŋ ḳanḳısına (11) āferīn ḳılalum?" dėdi. Şāh eytdi: "Ol şāh ki Allāh'a ṭapa ve ʿibādeti aŋa ḳıla ve aŋa şükri ve minneti ola ve nā-ḥaḳ yėre kimse (12) incitmeye, eyülere inʿāmı ve iḥsānı ola ve yavuzlara anuŋ zamānında ḳahrı ola ve daḫı ḫalḳa ʿadli ziyāde ola, her işi (13) ʿāḳıllar ṭanışıġıyla işleye ve düşmenden rāzını ṣaḳlaya anuŋ gibi şāha āferīn ėtmek lāyıḳdur." dėdi. Dāniş-mend eytdi: (14) "Ėy ʿālemüŋ şāhı, Allāh'a ʿibādeti ne vechile ėtmek gėrek ve andan ḫayrı ne ṭarīḳile ummaḳ gerek?" Şāh eytdi: "Evvel eylemek gėrek ki (15) Taŋrı teʿālā birdür ki bu ʿālemi ol yaratmışdur. Ve daḫı bilgil ki ḫayr işlerde ümīdüŋ aŋa ṭut, şer işlerde daḫı ḳorḫuŋ (16) andan olsun. Eger iʿtiḳāduŋ eyü olup sözüŋ ṭoġrı olursa dünyāda ve āḫiretde ʿizzet bulasın ve eger ḫūyuŋ (17) yatlu olup fiʿlüŋ yaramaz olursa bil ki ol Allāh seni ṭamuya ḳoyacaḳdur ve cānuŋa ʿaẕāblar ėdecekdür. Taŋrı'nuŋ (18) buyruġından çıḳma ve dīnüŋde dürüst ol ve ʿaḳlı cānuŋa yār ḳıl ve kimseyi incitmegil. Ṣaḳın ki rūzigār seni aldamasun. (19)

---

[452] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Bu fānī cihānda ol ebedī cihānuŋ ḳaydını gör. Dünyā devletine ve şādlıġına maġrūr olma. Ṣoḥbetüŋ dāyimā ʿāḳıllarıla olsun. (20) Sözüŋi endāzeden gėçürme ve işüŋi ʿaḳlıla işle. Çünki bu cihān şādlıġı dāyim degüldür elden geldükçe ḫayra dürüşmek (21) gėrek ve olmayacaḳ nesnelere göŋül vėrmemek gerek. Eyligi maḥalline ve lāyıḳına eylegil. Cānuŋı dilerse dostuŋdan dirīġ ėtmegil. (22) Yatlu kişilerle oturmaġıl ve düşmenden ʿāḳıl olmaġıl ve hüner ḥāṣıl eylegil ki hünerden kimseye ziyān olmaz. Ḥayā issi olġıl (23) ve saŋa lāyıḳ olan nesneyi işlegil. Yalan söyleyici olmaġıl ve kimseye ḫor baḳmaġıl. Ḳaçan bir yavuz gümānlı kişi saŋa bir yavuz söz (24) söyleye tīzlik ėtmegil. Anuŋ sözi ḥaddden daḫı aşsa sen endāzeyle söylegil ve eyü söylegil, ḳatı sözlü olmaġıl ve ḫışmıla (25) bir iş ėtmegil ki ḫışmıla ėtdügi işe kişi ṣoŋra peşīmān olur. Ve daḫı işsiz olmaġıl ki baṭṭāllıḳdan kişiye ḫorlıḳ

(243a) (1) ḥāṣıl olur. Kimse iş işlemekle ʿārlanmaḳ olmaz. dāyimā eyü işlere dürüşgil. Bir iş işlemegil ki ṣoŋra andan peşīmān (2) olasın. Bir kimse ki senüŋ ḥaḳḳuŋa bir yaramazlıḳ ėde, ṣoŋra senden gelüp ʿöẕr dileye ve ṣuçunuŋ ḳabaḥatın bile, anuŋ (3) günāhını baġışlaġıl. ʿĀḳıl oldur ki ṣabr ü taḥammül ėdici ola. Ḳaçan māluŋa ziyān olsa anuŋçun ġuṣṣalanmaġıl. Ḫūyuŋ (4) ve sözüŋ eyü olsun. Her işüŋ ṣoŋını fikr eylegil. Miḳdāruŋdan ziyāde dirilmegil ve kimse ḥaḳḳına yatlu ṣanmaġıl. (5) ʿİbādeti ve ṭoġruluġı ʿādet ėdingil. Her işde Ḥaḳḳ'uŋ rıżāsın gözetgil ve Allāh'a ṣıġın ve anı maḳṣūd ėdingil. Ṭoġru yol (6) hemān budur." dėdi. Çünki dāniş-mend ile şāhuŋ sözi āḫir oldı, oturan ḫalḳ bu sözlerden ʿacebe ḳaldı. (7) Ol dāniş-mendleri ki şāh anlaruŋ her birini bir iḳlīmde ḳomış idi ki ne ḥāl vāḳiʿ olursa şāha bildürürleridi. (8) Bir gün bir kişi şāha bir nāme gönderdi. Nāmede şöyle yazdı ki: "Bir kişi bir kerre günāh ėtse ṣoŋra (9) peşīmān olup ol işi ayruḳ ėtmese ol kişinüŋ adı ṣoŋra yatlulıġıla aŋılmaya. Ol günāhı eger gine işlese ṣoŋra (10) ʿöẕri ḳabūl olına mı yoḫsa ol günāh içün anuŋ ḥaḳḳından geline mi?" dėdi. Şāh cevābında yazdı ki: "Günāh ėdici (11) kişiler şol ḫastalara beŋzer ki biz ṭabīblere beŋzerüz. Ḫastanuŋ göŋli gerçi ʿilāc ėtmegi ve dārū içmegi sevmez. (12) Evet sen bir iki kerre ʿilāc eyle ve eyü sözile naṣīḥat ḳıl. Eger günāhı ʿādet ėdinürse ḥaḳḳından gel." dėdi. (13) Birisi daḫı yazdı ki: "Ėy şehriyār, Allāh senüŋ göŋlüŋi dāyimā şād ḳılsun. Bir beg kişinüŋ sefer üzerinde bir mīşede (14) ġāfil yaturken düşmen çerisi anı başup cemīʿ raḫtını alur ve kendüsi yalıncaḳ yine şehre gelür. Anuŋçun ne buyurursın?" (15) dėdi. Şāh cevābında yazdı ki: "Bir beg ki kendü nefsini ṣaḳlamaya ol leşkeri ve memleketi niçe ṣaḳlar? Anuŋ gibi kimseye (16) beglik lāyıḳ degüldür." dėdi. Birisi daḫı yazdı ki: "Şehirde bir māl-dār kişi var ki mālı ve genci senüŋ ḫazīneŋden çoḳdur." (17) Şāh cevābında yazdı: "Nola olsun? Ol bizüm devletimüzdendür ve ʿadlümüzdendür." Birisi

daḫı[453] yazdı ki: "Ėy şehriyār, (18) ol esīrler ki Rūm'dan alınmışdur, aralarında niçe süd emer oğlancıḳlar analarından ayrılmışdur." Şāh eytdi: Anlara (19) nesnecük vėrüŋ, yine analarına ulaşduruŋ." Birisi daḫı yazdı: "Rūm'dan māl-dār kişiler geldi ki esīrleri (20) ṣatun ala." Şāh eytdi: "Ṣatılanı ṣatuŋ. Evet bahāsından artuḳ istemeŋ. Bizüm anlara ne iḥtiyācumuz var. Yā anlaruŋ (21) mālına ve gencine ne ṭamaʿmuz var." dėdi. Birisi daḫı yazdı ki: "Şehirde iki māl-dār kişiler var ki gėce gündüz ʿişretden (22) ve şādlıḳdan uyḫu uyumazlar." Şāh eytdi: "Himmeti şöyle ṭut ki cemīʿ raʿiyyetler anlarcılayın bay olalar." dėdi. (23) Birisi daḫı yazdı ki: "Şāhdan şöyle ėşitmişem ki bir kişi ölüsiçün ḫayr eylese ol ölmişlerüŋ dertlü (24) göŋülleri şād olur ve cānları ġam ve miḥnetden āzād olur." Şāh eytdi: "Şunuŋ ki aṣlı pāk ola ve başında devlet (25) ola ölülerini ḫayrdan unutmaz. Her ki ölülerini ḫayrıla aŋmasa iki cihānda eylik bulımaz." dėdi. Birisi daḫı yazdı ki:

(243b) (1) "Ėy şehriyār, ṭutayın ki senüŋ ʿaḳluŋ ve tedbīrüŋ artuḳdur. Bu ululıġı neden bulduŋ ki cihān saŋa iki gözile (2) baḳmışdur?" Şāh eytdi: "Bizüm cemīʿ şāhlardan ulu olduġumuz anuŋçundur ki benüm ʿaḳlum ve ʿadlum cemīʿsinden artuḳdur, vezīrlerüm (3) ʿāḳıldur ve endīşeleri dāyimā ḫayrdur. Kimseye ẓulm olduġın istemezler. Anuŋçun beni Ḥaḳ teʿālā bu mertebeye ėrdürdi." dėdi. (4) Biri daḫı yazdı ki: "Ėy şehriyār, senüŋ ol ḫāṣ şāhinüŋ şikārda bir ṭavşancıl aldı." Şāh eytdi: "Ol şāhini öldüresiz ki (5) niçün kendi şāhına ʿāṣī oldı tā ki ayruḳ raʿiyyetler andan ʿibret alalar, şāhlarına el uzatmayalar." dėdi. Birisi *daḫı*[454] (6) eytdi ki: "Ėy şāh, buyurup ṭurursın ki: 'Ḳaçan beglerden ve ḥākimlerden birinüŋ ẓulmin görevüz, saŋa bildürevüz.' İmdi, guşesb (7) ser-efrāzını görürem ki bunca ʿömr gėçürmiş bir kişidür. Gerekdür ki ḫalḳa ẓulm eylemeye." Şāh cevābında yazdı ki: Ḥükm issi (8) kişilerüŋ dīni dürüst gerek. Şol kişi ki pīr ola yoḫsullara ẓulmi revā göre ve ölecegini fikr ėtmeye andan ḫayr gelmez. (9) Anı ortadan gidermek gerek." dėdi. Birisi daḫı yazdı ki: "Her kişi şāhuŋ işbu işini ʿayblar ki leşkersiz, (10) ḫalvet ḳanda gerekse gider. Hīç düşmenden ḳorḳmaz ve üşenmez." dėdiler. "Olmasun ki bir düşmen şāha furṣat bula, (11) ʿāḳıllaruŋ cigeri ḳanıla ṭola." dėdi. Şāh eytdi: "Ol şāh ki ʿādil ola ve ʿaḳl issi ola ʿadlile ʿaḳl aŋa pās-bān (12) olurlar. Anı düşmenden ve yatlu nesnelerden ṣaḳlarlar." dėdi. Birisi daḫı yazdı ki: "Şāhuŋ ḳulları her ḳanda ise niʿmetde (13) ve şādlıḳdadur. Mihrük ki şāhuŋ eski ḳullarındandur. Ne ṣuçı vardur ki ʿömri cimrilikile gėçmişdür ve yoḫsullıḳdan beŋzi (14) ṣararmışdur." Şāh eytdi: "Ol miḳdārını bilmez ve ḥālini göre dirilmez ve gėce gündüz bādeyi

---

[453] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[454] B. nüshasından tamamlanmıştır.

elden ḳomaz.” dėdi. Biri daḫı yazdı ki: (15) “Şāhuŋ bir niçe memleketi var ve niçe leşkere gūci yėter. Nedendür ki ḳayṣer-i Rūm ile ceng ėtmelü olsa İrān ḫalḳından ġayrı (16) leşker almaz ve Rūm cengine dāyim anları sürer?” dėdi. Şāh eytdi: Anuŋçundur ki bu iki ṭāyifenüŋ göŋüllerinde düşmenlik (17) ḳarār bulmışdur. Ellerinden geleni taḳṣīr ėtmezler.” Biri daḫı yazdı ki: “Ėy şehriyār, Nisā vilāyetinde bir kişi ki şāhuŋ ḫiẕmet-kārlaruŋdandur (18) şāhuŋ mālından ḥisāb eyledük üzerinde üç kez yüz biŋ aḳça ḳaldı ki kendüsi yėmiş ve ḫarcamış. Bu ḳadar māl ziyān (19) olmaḳ olmaz.” dėdi. Şāh eytdi: “Yiten māl içün anı incitmeyesiz ve elinde olan mālını daḫı hep almayasız, yėyecek ḳadar aŋa daḫı (20) vėresiz.” dėdi. Biri daḫı yazdı ki: “Ḳayṣer-i Rūm cenginde bir pehlevān Rūmīlere at ṣaldı. İttifāḳ ol cengde yaralu oldı. (21) Ṣoŋra öldi. ʿAvratı ve oğlancıḳları ḳaldı.” Şāh eytdi: “Her kimse ki cengde düşe ʿavratı ve oğlancıḳları ḳala, cemīʿsini (22) deftere yazasın. Yılda her birine dört biŋ aḳça nafaḳa ėdesin ki her üç ayda biŋ aḳça vėresin.” dėdi. Biri daḫı (23) yazdı ki Mürū şehrinde bir pehlevān, ẓulmileḫalḳdan çoḳ aḳçalar aldı ve ḫazīne cemʿ eyledi. Anuŋ ẓulminden ol yėrüŋ ḫalḳı (24) dağılup ḳaçdı.” Şāh eytdi: “Her kimden aldıysa gine vėresin Mürū’de çağırdasın ki: ‘Kimse kimseden ẓulmilebir aḳça (25) almaya!’ Andan ṣoŋra ol ẓulm ėden pehlevānı ḳapusınuŋ öŋinde ber-dār ėdesin tā ki ġayrı pehlevānlar bizüm ʿahdümüzden baş

(244a) (1) çeküp kimseyi incitmeyeler.” dėdi. Biri daḫı yazdı ki: “Ėy şāh-ı ʿādil, cihān ẕevḳile ve ʿişretile ṭolmışdur. Hemān ki (2) aḫşam ola ulu kiçi cümle mest olup ṣoḥbetler ėderler.” Şāh eytdi: “Bizüm sāyemüzde gerekdür ki cümle ʿālem şād (3) olalar.” dėdi. Biri daḫı yazdı ki: “Ėy yüce göŋüllü şāh, düşmenler saŋa ṭaʿn ėderler ki ʿabes̱ yėrlere ḫazīnde, māl (4) ḳomazsın, bağışlarsın. Gerçi māl cemīʿnde zaḥmet görmezsin ammā isrāfı ḥaddden aşırmaḳ vech degildür.” Şāh eytdi: (5) “Māl ve genc fāyide ėtmekiçündür. Yoḫsa ḫazīnemüz ṭolu ṭura maḥalline vėrilmeye ben ol māldan ziyān ėtmiş olurın.” dėdi. (6) Biri daḫı yazdı ki: “Ėy şehriyār, bu yėrde iş inanduğuŋ kişi dervīşlere ve kendü taʿalluḳātına ḫarc ėtdügi mālı ḥisāb (7) eyledüm. Senüŋ gencüŋden üç kez yüz biŋden ziyāde māl ḫarc ėtmiş.” dėdi. Şāh eytdi: “Ben aŋa ışmarlayup ṭururam ki (8) benüm mālumı müstaḥaḳlardan ve muḥtāclardan taḳṣīr ḳılmaya.” dėdi. Bir daḫı yazdı ki: “Ėy şehriyār, kāfirler senüŋle ḳorḫularından (9) dost dirilürler yoḫsa düşmenlerdür.” Şāh eytdi: “Ululıḳ oldur ki āmān dileyene ḳıymayalar ve ʿahdlerini ṣımayalar. Hele (10) ẓāhir dost dirilürler. Biz ʿahdimüzi ṣımazuz.” dėdi. Biri daḫı yazdı ki: “Ėy ʿādil şāh, ḳara ḫāne ki Belḫ vilāyetini ışmarladuŋ, (11) ḫalḳdan ẓulmileüç yüz biŋ aḳça aldı.” Şāh eytdi ḫalḳa ẓulm ėden ve ḫalḳı inciden kişi Ḥaḳ ḳatında maḳbūl olmaz (12) ve kimseyi inciden kişi baŋa gerekmez. Anı ṭutup ḥaḳḳından gelesin ve kimden ne

aldıysa gine alı vėresin ve adını dīvāndan (13) çıḳarasın.” dėdi. Şāh eytdi: “Benüm sözüm ḥaḳdur. Şāhlaruŋ dīni pāk olmaḳ gerekdür; zīrā şāhlar cihānuŋ cānı gibidür (14) ve şāhsuz vilāyet cānsuz gövdeye beŋzer. Dīn daḫı hemān şāhlaruŋ cānı gibidür. Dīnsüz şāhdan ne ḥāṣıl *olur?*[455]” dėdi. Biri (15) daḫı yazdı ki: “Ėy güneşden nūrlu şāh, ḳapuŋda bir kişi görürem ki her ṣabāḥ ḳapuya gelür, senden dād umar. Bir aydan (16) artuḳdur ki anuŋ ḥāceti ḥāṣıl olmaz. Senüŋ ʿadlüŋe bu lāyıḳ mıdur?” dėdi. Daḫı şāh eytdi: “Ol bir kişidür ki ḥarāmī anuŋ (17) çoḳ mālın almış. Ben aŋa giden mālı ḳadar ḫazīneden māl vėrdüm. Göndermeyüp ṭurduġumdan murād oldur ki vaḳt ola ki (18) anuŋ mālını alan ḥarāmīler bu şehre geleler, bu kişi anları göre ve baŋa bildüre.” dėdi. Biri daḫı eytdi: “Ėy dād, baḫşiş issi şehriyār, (19) Keyümerṡ devrinden tā bu zamāna gelince cihāna sencileyin ʿādil şāh gelmemişdür.” Şāh eytdi: “Minnet Allāh’a ki cihān ʿadlümle ʿālem şād (20) olmışdur ve kimse benden nā-ḥaḳ yėre incinmemişdür.” dėdi. Şehriyār ki ʿadl ėdici ola anuŋ adı ʿālemde yādigār ḳalur. (21) Görmez misin ki Nūşīnrevān-ı ʿādil’i ki kendü ṭopraḳ olduḳdan ṣoŋra daḫı adı ʿālemde niçe tāzedür. Āferīn ol kişinüŋ (22) cānına ki cihānda ad issi, ʿādil ola ve ʿādeti eylik ola ve ḳaṣdı ḫayra ola. Zamāna şāhumuzuŋ adıyıla ābād olsun. (23) Çarḫ anuŋ dādı ile şādlıḳ bulsun ki anuŋ devletinde dīn ve İslām ḳuvvet bulmışdur ve kāfirlere ẕillet ve ḥaḳāret (24) ḥāṣıl olmışdur. Allāh teʿālā şāhumuzuŋ ʿömrini dāyim ḳılsun ve düşmenlerini ḳahr eylesün. Allāh’uŋ ʿināyeti ve Muḥammed Muṣṭafā’ (25) nuŋ ṣalla’llāhu ʿaleyhi ve sellem himmeti üzerinden eksik olmasun ki yüz biŋ ve yigirmi dört biŋ peyġāmberlerüŋ güzīdesidür. Āmīn,

(244b) (1) yā Rabb’ül ʿālemīn. Bir gün Nūşīnrevān-ı ʿādil vezīre buyurdı ki oġlum Hurmuz (2) içün bir ḫūb nāme yazġıl. Vezīr nāmeyi yazup içinde çoḳ naṣīḥatlar ḳıldı. Evvelinde Taŋrı’nuŋ adın aŋdı. “Ol Allāh ki (3) yėr ü gök ve cemīʿ kāināt anuŋ birligine ve varlıġına şāhiddür, cihānı yoḳdan var ėdicidür ve dükeli maḫlūḳāta (4) rızḳın vėricidür ve ṭoġrı yol göstericidür. Senüŋ ḳatuŋa ki benüm pāk oġlum Hurmuz-ı tāc-dārsın göŋülden benüm naṣīḥatumı ḳabūl ėdicisin, (5) ve Ḳubād taḫtınuŋ adın çıḳarıcısın, ʿaḳlıla ve ʿadlile ve erlikile tāc u taḫtuŋ ḥaḳḳından gelicisin ve ʿilm ü edeb issisin, devlet (6) ve saʿādet ile ve eyü adıla ululıḳ tācını göge ėrgürmişsin. Allāh’dan dilerem ki dāyimā göŋlüŋ şād ve taḫtuŋ saʿīd ola. (7) Hemīşe tācıla ve taḫtıla cihān-dār olasın. Andan ṣoŋra bilesin ki atam Keyḳubād benüm başuma tāc ḳoyup baŋa (8) ne vechile āferīn ḳıldıysa ben daḫı bir mübārek vaḳtde ve ḳutlu sāʿatde atamdan gördügümleyin senüŋ başuŋa altun tāc (9) ḳoyup saŋa āferīn ḳılmışam tā ki

---

[455] B. nüshasından tamamdlanmıştır.

benden ṣoŋra şāhlıḳ taḫtında ḳarār ḳılup benden yādigār olasın. İmdi gözüŋ (10) açıḳ olsun ve göŋlüŋ uyanıḳ olsun. İşüŋi ʿaḳlıla işlegil ve kimsenüŋ ḫāṭırın incitmegil ve dāyimā ḫayra ḳaṣd (11) eylegil, gėce ve gündüz ʿilm ögrenmege cehd eylegil. Bir ʿāḳıl yėrden ṣordum ki ‘Allāh kimlere yaḳındur?’ Eytdi ki: ‘ʿĀlimler Ḥaḳ teʿālā (12) ḳatında muḳarrebdür, cāhiller ṭoprağıla ber-ā-berdür.’ Dilerseŋ ki Ḥaḳ teʿālā’dan āferīn bulasın, rūz u şeb ʿilm ve hüner (13) taḥṣīl ėdesin ki ʿilmile cānlar pāk olur. Şāhlar ʿilmile taḫta yaraşıḳ olur. Ve daḫı ʿahdüŋ ṣıyıcı olmayasın ki (14) ʿahdine ṭurmaz kişiler ber-ḫūr-dār olmaz. Yatlu kişilerüŋ sözin ėşitmegil ve yalan söylemegil ve ʿadlden ġayrı (15) iş ėtmegil. Eliŋ altında māl-dār kişiler olsa māllarına ṭamaʿ ėdüp anları incitmegil. Ve düşmenden göz yaşıyla (16) alınan māldan kimse ḫayr ėtmez. Senüŋ sāyeŋde ḫalḳuŋ māl u genci çoġ olduġına şād olġıl. Ve saŋa eyü*lik*[456] (17) ėdene yavuzlıḳ ėtmegil. Ve düşmene eyü yavuz göstermegil. Şol dem ki dünyāda ʿizzet ve ululıḳ bulasın, şād olasın. (18) Renc ü miḥnet eyyāmını ve derd ü belā günlerini iŋen unutmayasın. Ve dünyānuŋ gizlü işlerinden emīn olmayasın ki (19) bu bir ʿāriyetī sarāydur, kimseye bāḳī ḳalur degüldür. Dilerseŋ ki ʿālemde āferīn bulasın ʿālimlere ve ʿāḳıllara (20) hem-nişīn olasın ve hüner ögrenmege saʿy ėdesin. Gėce ve gündüz ʿilmile dürişesin. Şol kişiler ki öŋüŋde (21) düşmene ḳılıç ururlar ve yoluŋda cāna ve başa ḳalmayalar anları ḫoş ṭutasın ve eylikde taḳṣīr ėtmeyesin. (22) Şol vaḳt ki başuŋa şāhlıḳ tācını ḳoyasın yatlular yolına yeltenmeyesin ve eyülerüŋ ṭarīḳin ṭutup hemīşe ḳatuŋdan (23) bir ʿālim kişi eksik ėtmeyesin ve anı cānuŋdan artuḳ ʿazīz ṭutasın. Şehrüŋ ulularına ve rāz ehline ʿadl ėdesin. (24) Şol kimselerde ki hüner olmaya ve aṣil-zāde daḫı olmaya anlara ʿitibār ėtme. Adı belürüz ʿitibārsuz kişilere (25) yaraḳ vėrmeyesin ve ceng güninde anlara ṭayanmayasın. Anuŋ gibiler düşmene ḳarşu ṭurmaz ve senden ötüri kendüyi

(245a) (1) oḳa ve ḳılıca urmazlar. Hemān senüŋ etmegini yėr ve seni düşmene aldurur ve dostlaruŋa belā arturur. Ve maẓlūmları (2) esirgeyici ol ve faḳīrlere ʿaṭā ėdici ol. Kimseyi incitmegil ve yatlu nesnelerden ıraġ olġıl. Hemīşe kendü (3) nefsüŋe inṣāf vėrgil ve kendü ḥālüŋi dāyimā fikr eylegil ve cihānda çoḳ görmiş kişilerüŋ sözini ṭutġıl ve dīn (4) yolını ġāyet gözetgil. Bī-dīn kişiler iki cihānda daḫı ʿizzet bulmaz. Ve genci endāzeyle cemʿ eylegil. Māl arturmaġa (5) iŋen ḥarīṣ olmaġıl. Senden öŋdünki şāhlaruŋ ʿādetin gözetgil ve dād ėtmegi elden ḳomaġıl. Maẓlūmlaruŋ ilencinden (6) ve yaramaz duʿāsından ṣaḳınġıl. Nā-ḥaḳ yėre ḳan döküci olmaġıl. Ḳanı bu cihāna gelen şehriyārlar ve ulular? Hīç biri cihānda

---

[456] B. nüshasından tamamlanmıştır.

(7) ḳaldılar mı? Kimse bunda ebedī ḳalmaz. Kişiden yādigār ḳalan eyü addur ve ėtdügi eylikden. İşbu naṣīḥat-nāmesine naẓar (8) ḳılasın ve hergiz ḳatuŋdan gidermeyesin. Ve dünyāya maġrūr olmayasın. Zinhār ve hezār zinhār şeyṭānı kendüzine (9) ġālib ḳılmayasın. İşüŋi ʿaḳlıla işleyesin. Bilesin ki şāhlardan yādigār ḳalan eyü addur. Cehd ėdesin ki senden (10) ṣoŋra aduŋ ḫayrıla aŋıla. Yaʿnī aŋanlar ėtdügüŋ işe āferīn ḳıla. Allāh seni zevālden beklesin, cihān saŋa yār olsun (11) ve ḳullaruŋ emrüŋe rām olsun, yavuz gözler senden ıraġ olsun ve zamāne saŋa ḳul olsun ve saŋa yavuz (12) ṣananlar eylik görmesin, cihān tācuŋla nūr bulsın, taḫtuŋ felekde yüce olsun.” dėdi. Çünki bu vechile (13) nāme tamām oldı, bir ʿaḳl issi kişiyile Hurmuz’uŋ ḳatına varıldı. Şol şāh ki ʿādil ve ʿāḳıl ola ve dāyimā işleri ḫayr (14) ola ve ṣoḥbetde cömerd ola ve cengde bahādır ola, dīni Ḥaḳ olup ḫudā-perest ola, aŋmaġa anuŋ şāhı (15) lāyıḳdur. İmdi ʿāḳıllar ḳatında maʿlūm ve güneşden ẓāhirdür pür hünerlerüŋ küllīsi şāhumuzda mevcūddur ki İslām (16) anuŋ zamānında ḳuvvet bulmışdur. Dīn ehli anuŋ sebebiyle rāḥat olmuşdur. *Cihānı*[457] kāfirlerden pāk ḳalmışdur. Bir kişinüŋ ki (17) imāmı Muḥammed Muṣṭafā ʿaleyhi’ṣ-ṣalavati ve’s-selām ola, iki cihānda yüzi aḳ ve göŋli şād olur. Zamān anuŋ (18) dīdārıyla şād olsun, ʿadlile yėryüzi ābād olsun. (19) Rāvīler şöyle ḥikāyet ėderler ki Bir gün Nūşīnrevān-ı ʿādil taḫtında otururdı. Nā-gāh ḳapudan bir kişi içerü (20) gėrüp şāh öŋinde yüz yėre ḳodı, eytdi: “Ėy şehriyār Allāh saŋa çoḳ ʿömürler vėrsün. Ḳayṣer-i Rūm öldi, (21) tāc u taḫtı ayruġa ḳodı.” Şāh bu sözi ėşidicek be-ġāyet perīşān oldı. Ġuṣṣadan laʿl gibi yaŋaḳları ḳızardı. (22) Buyurdı derdile ve göz yaşıyla bir ġarrā nāme yazdılar. Nāmenüŋ evvelinde yazdı ki: “Benüm ḳatumdan ki Nūşīnrevān-ı ʿādilem (23) ʿālemi kendüzüme musaḫḫar ḳılmışam, senüŋ ḳatuŋa ki ḳayṣer-i Rūm’sın. Ėşitdüm ki ataŋ ḳayṣer āḫirete gitmiş. Allāh teʿālā (24) saŋa çoḳ ʿömr vėre, murādlaruŋa ki ėrgürivire. İmdi bilesin ki bu cihān bir ʿāriyetī evdür. Kimse bunda muḳīm olur (25) degüldür. Dünyāya gelen küllī ölecekdür. Gerekse tācı ḳoyalum gerekse ışıḳlar gibi cübbe gėyelüm, ecel pençesinden ḳurtulmaġa

(245b) (1) yoḳdur imkān. Bu cihānda ne ḳayṣer ḳalacaḳdur ve ne ḫāḳān ḳalacaḳdur. Āḫir yėrümüz ṭopraġ olacaḳdur. Taŋrı saŋa ṣabrıla ṣavāb vėrsün (2) ve Mesīḥā anuŋ cānıile yār olsun.” dėdi. Ve daḫı eytdi: “Ėşitdüm ki atanuŋ taḫtına geçüp Rūm’a ḳayṣer olmışsın. (3) Gerekdür ki anuŋ yolın gözedesin, sen daḫı ancılayın dirlik ėdesin ve bizi arḳa ėdinesin. Andan ṣoŋra silāḥdan (4) ve gencden ve leşkerden ne ḥācet olursa bizden isteyesin.” dėdi.

---

[457] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Çünki nāme bu vechile yazıldı İrānīlerden (5) bir ʿaḳl issi kişiyi nāme ile Rūm'a gönderdi. Taʿcīl, ėlçi şāh ḳapusından çıḳup ḳayṣerüŋ ḳatına geldi. Aġız ḫaberin söyleyüp (6) nāmeyi öŋinde ḳodı. Ḳayṣer ol nāmeyi göricek Nūşīnrevān'uŋ ululanduġı aŋa ḳatı gūc geldi. Oġlan begidi. (7) Cihānda kendüden ulu kimse yoḳ ṣanurdı. Şāhuŋ sözlerine incinüp ėlçiye hīç ʿitibār ḳılmadı. Göŋüllü (8) göŋülsiz bir iki söyledi ve ḥālini ḫāṭırını ṣordı. Andan buyurdı ol ėlçiyi bir ıraḳ yėrde ḳondurdılar. Andan Rūm'uŋ (9) ulularıve ʿāḳılları ḳayṣer ḳatına cemʿ oldılar. Bir hafta bu nāmenüŋ cevābı içün ḳayṣere naṣīḥat ṣūretinde her biri bir söz (10) dėdiler. Āḫir bir araya gelüp eytdiler ki: "Biz şāhuŋ ḳulıyuz ve anuŋ ḥükminde baş çekmezüz. Şāh kendüye lāyıḳ bir nāme yazmış; (11) velī ḳayṣer daḫı oġlandur nesne bilmez. Anuŋçun şāhuŋ sözi aŋa gūc gelür ve aŋa ḫarāc vėrmege incünür." dėdiler. Andan (12) bir ʿāḳıl kişi eytdi: "Şöyle gerekdür ki şāha sırrıla bir ḫūb nāme yazavuz ve ḳayṣerüŋ bilmezligini dėyevüz. Ve bir nāme daḫı (13) āşikāre ḳayṣer buyurduġınlayın yazavuz." dėdiler. Ol ulular anuŋ bu sözin ṣavāb görüp bir laṭīf nāme yazdılar. (14) Ve birin daḫı ḳayṣer buyurduġınlayın şāhuŋ nāmesine cevāb yazdılar. Evvelinde yazdı ki: "Benüm ḳatumda ki Sālār-ı Rūm, (15) ḳayṣer-i ser-firāzam, İrān şāhınuŋ ḳatına ki tāc u taḫt issidür. Ėy şehriyār, ėlçi göndermişsin geldi, ġuṣṣadan şādlıḳdan (16) ne kim dėdüŋüz ise maʿlūm oldı. İmdi bilesiz ki ol ḳayṣer gitdi, yėrine yėŋi ḳayṣer geldi ki cihānda kimseye ādem (17) dėmez ve hīç bir şāhı gözine göstermez ve dünyāda kimseye baş indürmez." dėdi. Çün bu vechile nāme yazıldı (18) ve üzerine ḳayṣerüŋ nişānı uruldı. Andan ėlçiyi ḳayṣerüŋ ḳatına oḳıdılar. Anuŋ buyruġıyla bir olduġınca ḫilʿat (19) gėyürdiler ve nāmeyi eline vėrdiler. Andan ḳayṣer eytdi: "Ėy kişi dutayın ki senüŋ şāhuŋ ʿāleme pādişāhdur, (20) ben daḫı kimsenüŋ ḳulı degülem. Şāhuŋ bize iŋen daḫı ululıḳ ṣatmasun ve ululari yėynicek ṭutmasun. Ben düşmenlerümüŋ (21) ḥaḳḳından gelürem, kimsenüŋ yardımına muḥtāc degülem. Ol bizden ululıḳ mı ṣaḳınur? Varup benden aŋa selām eyle[ye]sin (22) ve ulu gördügüŋ söyleyesin. Ben anı şehriyār bilürem ve atamdan yādigār bilürem." dėyüp ėlçiye destūr vėrdi. Çünki (23) ėlçi ṭaşra çıḳdı ol ulularuŋ küllīsi anuŋ ḳatına geldiler ve ėlçiye çoḳ ʿöẕrler ėtdiler ve her biri bir nāme yazdılar. (24) Eytdiler ki: "Biz şāhuŋ ḳulıyuz dirlügümüz anuŋ buyruġıyladur. Ḳayṣer egerçe tīzlik eyledi ammā yigitdür daḫı nesne görme (25) mişdür. ʿĀlemde kendüden ġayrı şāh yoḳdur ṣanur. Şehen-şāhuŋ keremine lāyıḳ oldur ki anuŋ sözine ḳalmaya." dėdiler.

(246a) (1) Andan ėlçiyi ʿizzetile gönderdiler, gitdi. Niçe günden ṣoŋra şāhuŋ ḳatına geldi. Ḳayṣerden ne gördiyse ve ne ėşitdiyse (2) ḫaber vėrdi. Anuŋ sözlerinden şāhuŋ göŋli ṭarıldı. Eytdi: "Nefsi hevāsına uyan kişi ṣoŋra peşīmān olısardur. (3) Yaʿnī ḳayṣer kendüzin görür

bunuŋ gibi sözler söyler, düşmenden dostı bilmez hemi? Allāh ḥaḳḳıçun ve ay u gün ʿizzetiçün (4) ve tāc u taḫt ḥürmetiçün ve Geşesb āteş-kedesinüŋ arı nūrıçun Rūm taḫtında ḳayṣer aṣlından bir kişi ḳomayam meger ki (5) ḫāṭırum diledüginleyin ḫarāca rāżī olalar. Şimden ṣoŋra benüm ḳılıcum ḳınında yaraşmaz. Yaraġ ėdüŋ ki ḳayṣerüŋ üstine (6) yürürem. Rūm'ı yıḳsam gerek, mālını tārāc ėdüp ʿavratını ve oġlanını esīr ėtsem gerek. 'Ben ḳayṣerem.' dėyüp ḥükmden (7) baş çeker ve başına beg dirilür hemi? dėdi. Çünki şāh bu sözi söyledi şol sāʿat buyurdı ṣūrnā (8) ve nefīr çaldılar, pīller üstine kürsīler berkitdiler. Hindī çaŋlar üninden ve zīḫ nefīr üninden ḳulaḳlar ṭutıldı. (9) ʿAlemler çözüldi ve sancaḳlar çekildi. Medāyin'den şol ḳadar leşker çıḳdı ki ḥisābını Allāh'dan ġayrı kimse bilmezidi. (10) yėryüzinde leşker demirden deryā gibi mevc ururdı. Hindī ḳılıçlar ve altun tāclar gėcede şavḳı ṣu içinde yılduzlar gibi (11) görinürdi. Ṣanki gökdeki yılduzlar yėre inmiş idi yā yėryüzi feleke dönmiş idi. Çün ḳayṣere ḫaber yėtişdi ki İrān (12) şāhı ḫışmıla yėrinden deprendi. Buyurdı Rūm serverlerinden üç kez yüz biŋ kişi at arḳasına geldiler. ʿAmūriyye şehrinden (13) leşkerini çeküp Ḥaleb üstine geldi. Cihān içi fitne vü āşūbıla ṭoldı. Ḳayṣer leşkeri Ḥaleb'i ḳuşadup dört yanından (14) mancılıḳlar ḳurup ve ṭoplar ve ṭarāḳalar atup ḳalʿa ile eyle ʿaẓīm ceng ėderlerdi. Ḳalʿadan daḫı Ḥaleb ḳavmi Rūm leşkerine neft (15) ve ṭaş atup urduḳların zīr ü zeber ėderleridi. Bu ṭarafdan şāh-ı Nūşīnrevān daḫı ʿaẓīm leşker ile ėrişdi. Uġraduġı ḳalʿaları (16) aldı ve öŋine gelen leşkeri mecāl vėrmeyüp ḳırdı. İki hafta içinde Rūm leşkerinden otuz biŋ kişi esīr ėtdiler. Ṣavaşda (17) ölenüŋ ḫod ḥisābı yoġ idi. Bu ḥāli göricek ḳayṣerüŋ ʿaḳlı şaşdı ve ėtdügi işe peşīmān oldı (18) ve ḥāl neydügin bildi. Buyurdı bir gėce iki leşkerüŋ arasında bir ulu ḫandaḳ ḳazdılar ve içine ṣu ṣaldılar. İki leşker (19) ḫandaḳuŋ iki ṭarafında ḳaldılar. Şāh ulular ḳatına oḳudı. Eytdi ki: "Bu iş uzadı ve zaḥmet ḥaddden geçdi. Leşkere eger yaraḳ (20) olmazsa bu ḫandaḳdan gėçilmez. Ḫazīne açup yaraḳ ḳaydını görmek gerek." dėdi. Pes şāhuŋ emīnleri ve ḫazīne-dārları (21) ḫazīneye geldiler. Leşkere yėticek ḳadar māl ve genc ḥisāb eylediler. Ḫazīnedeki māldan ġayrı dört kez yüz biŋ aḳça daḫı ḥācet (22) oldı. Vezīr gelüp şāha ḥāli bildürdi. Şāhuŋ göŋli ol sözden perīşān oldı. Buzurcimihr eytdi: "Genc olmıyacaḳ şāhlıḳdan (23) ne fāyide olsun ve yaraḳsuz çeri ne iş başarsın? Yüri tīz hecīne biŋ ve develer al. Māzenderān ve ʿIrāḳ ḫazīnesinden (24) dörtyüz deve yüki altun getür." dėdi. Buzurcimihr eytdi: "Ėy ʿaḳl issi, ʿādil şāh, ḫazīne ıraḳda ḳaldı. Māzenderān'dan (25) ʿIrāḳdan bunda māl gelince leşker buŋalur. Dört yanumuzda şehirler çoḳ ve māl-dār kişilerüŋ ḥisābı yoḳ. Bunda ancılayın bay

(246b) (1) kişiler vardur ki eger māllarınuŋ yüz baḫşında bir baḫşın daḫı vėrecek olursa leşkerümüze yėter. Ol bāzir-gānlardan (2) ödünç māl isteyelüm. Bu iş bitdüginden ṣoŋra ödeyevüz." dėdi. Şāh daḫı bu sözi ėşidicek rāżī oldı. Pes (3) Buzurcimihr bir ʿaḳl issi ve söz ehli kişi bulup eytdi: "Yüri üç kişi yoldaş al, işbu şehre var. Bāzir-gāndan ve Türk'den (4) bir bay kişi ṣor. Andan ödünç māl iste, eyt ki: 'Şimdi ḳatı ḥācet oldı. Māluŋuzı eglemezüz. Tīzcek ḫazīneden māl yėtişür (5) yine vėrürüz.' dėgil." dėdi. Pes ol kişi ol yanındaki şehre geldi ki şāh içün ödünç māl isteye. Pes şehrüŋ bayları (6) anuŋ ḳatına cemʿ oldılar. Meger ol ortada bir başmaḳçı kişi varıdı. Şāhuŋ ādemine eytdi: "Ne ḳadar māl istersin, eyt görelüm." (7) dėdi. Ol kişi eytdi: "Dört kez yüz biŋ aḳça gerek." Başmaḳçı eytdi: "Bu ḳadar māl içün bay kişiler ṣorup nidersin? (8) Gel ne ḳadar māl ḥācetüŋ ise ben vėreyin." dėyüp tīz terāzū dirhem getürdi. dėdügi ḳadar māl ṭartdı, ol kişiye ışmarladı. (9) Çünki aḳça işi bitdi, başmaḳçı eytdi: "Ėy ḫūb ṣūretlü kişi, eger zaḥmet olmazsa Buzurcimihr'e eyt. Benüm cihān içinde bir oġlancıġum (10) vardur ki ḳatı zīrekdür. Luṭf eylesün bir ḫoş vaḳtde şehriyāra söylesün ki destūr vėre ol oġlancuġı oḳutduram. Vaḳt (11) ola ki bir dāniş-mend ola, şāhuŋ devletine duʿā ḳıla." dėdi. Ol kişi eytdi: "Sen bizi bunca zaḥmetden ḳurtarduŋ, bu ḳadar (12) söz nedür? Varduġum gibi ben ḳaydı göreyin." dėdi. Ol gėce içinde cemīʿ mālı alup Buzurcimihr ḳatına getürdi ve başmaḳçınuŋ (13) ḫaberin söyledi. Buzurcimihr ol mālı alup şāhuŋ ḳatına geldi. Şāh ol māla naẓar ḳılup başmaḳçınuŋ işine ʿacebe ḳaldı. (14) Andan eytdi: "Şükr ol Allāh'a ki benüm pādişāhlıġumda bir başmaḳçı bu ḳadar māl issi olmışdur. Olmasun ki bizden aŋa gūc ola. Ve aŋa (15) ṣoruŋ ki hīç bizden bir murādı var mıdur? Ve hem şol vaḳt ki ödeyesiz yüz biŋ aḳça artuḳ vėresiz ki bizüm ucumuzdan fāyide (16) ṭuta ve bizden ḫāṭırı incinmeye." dėdi. Buzurcimihr eytdi: "Ėy saʿādetlü, ḫūb ṣūretlü şehriyār, başmaḳçınuŋ şāh ḳatında bir dilegi (17) vardur. "Eger şehriyār ḳabūl ėderse varan ādemimüze inanmış Allāh şāhuŋ cānını ʿaḳlıla yārī ḳılsun. Bir ėrişmiş oġlancıġum var. (18) ʿİlm ögrenmege ḳatı ṭalebi vardur. Diledüm ki şāhuŋ destūrıyla ol oġlancıġı bir muʿallimden ʿilm ögrene ve yazı taʿlīm ėde ki ʿömri (19) olduḳça şāhuŋ duʿācısı ola." dėmiş dėdi. Şāh eytdi: "Ėy ʿāḳıl kişi, şeyṭān senüŋ ne ʿaceb gözlerüŋ örtmiş? (20) Yüri tīz andan ne ḳadar māl alduŋısa gine ilet. Olmasun ki anuŋ bir altunın ve gümüşin alavuz. Bir aṣılsuz başmaḳçınuŋ oġlı ki ʿilm (21) ögrene ve yazıcı ola ve hüner kesb eyleye, bizüm oġlumuz taḫta oturıcaḳ anuŋ hünerlerinden görüp anı ilerü çeke ve ḳatında muḳarreb (22) ola. Ol kişi ne dėrse anuŋ sözin ṭuta. Kişi-zādeler ḫor olup ayaḳda ḳala. Aṣılsuzlar ilerü gele ululıḳ bula. Ben ʿālemde (23) bu resme erkān ḳoyacaḳ öldügümden ṣoŋra laʿnet ėderler. Anı ayruḳ benüm ḳatumda aŋma. Var ḫazīneden māl getür. Ayruḳ bunuŋ gibi (24) kişilerden nesne

isteme." dėdi. Şāh bu sözi dėyecek tīz başmaḳçınuŋ mālını yükledüp yine ḳatına getürdiler. Başmaḳçı anı görüp (25) melūl oldı. Çünki aḫşam yėtişdi şāhuŋ bār-gāhında çaŋ āvāzı belürdi. Ḳorıçılar her ṭarafa ṭağıldılar. Ḳaravullar ėrteye

(247a) (1) ėrteye[458] degin leşkeri ṭolaşdılar. Hemān ki güneş şarḳ ṭarafından baş getürdi, şehriyāra ḳayṣerden ėlçi geldi. Rūm'uŋ (2) filosoflarından ḳırḳ ulu ḥakīm geldi. Her birinüŋ elinde şāha nis̱ār otuz biŋ fülūrī varıdı. Göŋülleri ġam-gīn (3) günāhlarından ʿöẕr dileyü şāhuŋ ḳatına geldiler. Çünki Rūm'uŋ uluları şāhuŋ tācını ve taḫtını ve anuŋ ululığını gördi, (4) bir kerre gögsin gėçürdi; göŋülden eytdi: "Şāhlıḳ buŋa yaraşur ki bunca leşkeri var ve bu resme erligi ve ululığı var." (5) dėdi. Çünki Rūmīler hezār dürlü ḳorḫuyıla şāhuŋ ḳatına geldiler. Ellerindeki altunları şāha nis̱ār ḳıldılar. Şehen-şāha (6) anlaruŋ gelmesi ḫoş geldi ve ḫayli ʿizzet eyleyüp kendü yaḳınında yėr gösterdi. Oturdılar. Andan ululları baş götürüp şehriyāra (7) duʿā eyledi. Eytdi: "Ėy şāh-ı ʿādil, bu ḳayṣer daḫı oğlandur. Şāhlığa yaḳın zamānda ḳadem basmışdur ve daḫı gizlüyi āşikāreyi (8) bilmez ve dostından düşmenini farḳ eylemez. Ve cemīʿmüz senüŋ ḳuluŋuz ve senüŋ emānuŋdayuz. Saŋa dāyim ḫarāc vėricilerüz. Rūm daḫı İrānlayın (9) senüŋdür. Bu iḳlīmüŋ ol iḳlīmden ayruluğı yoḳdur. ʿAḳl issi pādişāhsın, ḳayṣerüŋ bilmezligine ḳalma. Ḳayṣer daḫı ḫāḳān daḫı Hind şāhı (10) daḫı cemīʿsi senüŋ ḳuluŋdur ve ḥükme muṭīʿ olup baş indiricilerdür. Ḳayṣer oğlanlıḳ ėdüp bilüsizlik ḳıldıysa şāhuŋ keremine (11) ve ʿadline ve kemāl-i ʿaḳlına lāyıḳ oldur ki anuŋ şuçını bağışlaya ve göŋülden kibr ü kīni çıḳara. Evvelden ne vechile ḫarāc vėre geldükise (12) gine vėrelüm ve ʿahdümüze ṭuralum." dėdi. Şāh bu sözi ėşidicek eytdi: "Ṭutayın ki ḳayṣer oğlancuḳdur, baŋa ne andan ötürü göŋlümde (13) kīn ṭutmayam. Ḳayṣer kimdür ki ben andan göŋlümi perīşān ḳılam? ʿAceb budur ki Rūm'uŋ cemīʿ ʿāḳılları anuŋ sözine uydular ve bizüm ʿahdümüzi (14) ṣıdılar. Şol leşker ki benüm ʿahdümi ṣımışdur ve üzerümüze baş çekmişdür ve benümile ceng ėtmege ḳılıç ḳuşanmışdur anları Rūm'da (15) ḳomasam gerek. Belki göŋli götürsem gerek." dėdi. Rūmīler bu sözi ėşidicek eytdi: "Ėy şehriyār, senden mürüvvet uma geldük." dėyü öŋinden yüz (16) yėre ḳodılar ve çoḳ yalvarup eytdiler ki: "Ėy keremi çoḳ, saʿādetlü şāh, geçen nesneyi bizüm başumuza ḳaḳma. Cemīʿmüz senüŋ ayağuŋ ṭoprağıyuz. (17) Eger şehriyār şuçumuzı bağışlayup bizden ḫāṭırı şād olacaḳ olursa bu seferde çekdügi zaḥmet içün on ṣığır derisi ṭolusı (18) altun vėrelüm ve daḫı ne ḳadar buyurursa ḫarāc gönderelüm. Gerçi bu ḳadar nesne size lāyıḳ degüldür ammā kerem

[458] Mükerrer yazım.

ėdüp bu nesneyi bizden (19) ḳabūl ėdesin.” dėdiler. Şāh eytdi: “Bu işi Vezīr bilür, varuŋ aŋa söyleŋ.” dėdi. Pes Rūmīler ṭurup Vezīr ḳatına geldiler ve çoḳ (20) yalvarup rāżīlıḳ ėtdiler ve her dürlü sözden söyleşdiler. Ḳayṣerüŋ göŋlinde ne varısa dėdiler. Ol evvelden dėdükleri (21) ṣığır derisiyile genci aŋdılar. Vezīr eytdi: “Sizüŋ ḫāṭıruŋuz içün on ṣu ṣığırı derisi altun ḳabūl ėtdük. Ammā (22) şehriyār döndügi vaḳtde bize biŋ altunıla ṭoḳunmış dībālar gerekdür ki şāh beglere ve pehlevānlara ḫilʿat vėre. Ve daḫı eytdi ki: (23) “Ol yigit şāh ki Rūm’uŋ ḳayṣeridür şāhuŋ ḳatına gelmek gerek, her yıl ne ḳadar ḫarāc vėrecekdür dėmek gėrek ve şāh ile (24) ʿahd ėtmek gėrek ki ḳayṣer şāh ḳatına gelmeyince şāhuŋ bu vilāyetden gitmesi yoḳdur.” dėdi. Rūmīler bu sözi ėşidicek (25) revān ḳayṣerüŋ ḳatına geldiler, ḥāl ne olduġın bildürdiler. Ḳayṣer ol ʿāḳıllardan bu sözleri ėşidicek Kisrā ḳatına

(247b) (1) varmaḳlığı maṣlaḥat gördi. Eytdi: “Ben bu söze niçün uymazam, Kisrā’nuŋ ḳatına varmaḳdan neye ʿār ėderem ki şimdi cihān (2) aŋa yüz ṭutmışdur, felek anuŋ ḥükmine münḳād olmışdur; saʿādet tācını göge ėrdürmişdür ve ḳadri felekden yüce olmışdur, cihāna (3) ancılayın şāh gelmemişdür, kimüŋ ki arḳası Nūşīnrevān-ı ʿādil ola cemīʿ murādları ḫayrıla ḥāṣıl olur.” dėdi. Pes yaraḳ eyleyüp cemīʿ (4) leşkerile Rūm’uŋ ʿāḳıllarıile şāhuŋ ḳatına geldi. Kisrā’nuŋ tācını göricek iki ḳat olup şāhuŋ öŋinde yėr öpdi, devletine ve ululıġına (5) āferīn ḳıldı. Şāh daḫı aŋa ʿizzet eyleyüp yanına gėçürdi. Andan ḳayṣer eytdi: “Ėy şehriyār, ben ḳuluŋ günāhına baḳmaġıl. Ėy şāh, (6) kerem eyledüŋ bahāneyle Rūm vilāyetini müşerref eyledüŋ. Senüŋ devletüŋile bu iḳlīm daḫı şād oldı. Ṣaḥrānuŋ çemenleri serv-i āzād (7) oldı.” dėdi. Şāh eytdi: “Ėy ḳayṣer, üşenme ki bu şiddetden benüm göŋlümde kīn yoḳdur, ḫāṭıruŋ ne dilerse iste, tācdan, taḫtdan, leşkerden (8) ve gencden ne murāduŋ varısa söyle.” dėdi. Ḳayṣer şāhdan bu sözi ėşidicek tekrār yėri öpüp ḫāṭırı be-ġāyet şād oldı (9) ve her ne maḳṣūdı ise söyledi ve şāhıla tāze ʿahd eyledi. Çünki ol ḳayd tamām oldı ḳayṣer Rūm’uŋ ulular ile ṭanışdı ki destūr (10) dileyüp maḳāmına gide. Ṣabāḥ olacaḳ ḳayṣer yine şāhuŋ ḳatına geldi. Ḳayṣere ʿizzet eyledi ammā ḳayṣerüŋ ḫāṭırını perīşān gördi. (11) Eytdi ki: “Ėy ḳayṣer, göŋlüŋ hemīşe şād olsun. Eger ḫāṭıruŋ gitmek dilerde ben senüŋ ḫāṭıruŋdayam, destūrdur.” dėdi. “Ṣabāḥ (12) ḫāṭır ḫoşlıġıyla gene taḫtuŋa var.” dėdi. Cemīʿ Rūmīler şāh öŋinde yėr öpdiler ve şāha āferīn ḳıldılar. Yaraḳ görüp (13) gene maḳāmlarına gitdiler. Şāh ol arada nice gün ṭurdı tā ki leşker tamām dinlendi. Andan şāh leşkerden bir ʿāḳıl kişi (14) iḫtiyār ḳıldı. Aŋa leşker ḳoşup ḳayṣerüŋ ḳatına vėribdi ki Rūm’uŋ ḫarācını ala. Ve kendüsi bāḳī leşkerile Ṭayfusūn’a geldi. (15) cemīʿ şeher ḫalḳı şāha ḳarşu çıḳdılar. Şāhuŋ ʿaẓametini ve şevketini görüp āferīn ḳıldılar. Gördiler ki ol nihāyetsiz leşker cümlesi (16)

altuna ve gümişe ġarḳ olmış, ṣanki dereler ve ṣaḥrālar altunıla ṭolmış. Ol beglerüŋ bėlindeki ḳuşaḳlaruŋ laʿli Ülker yılduzına dönmiş. (17) Andan ulular varup şāhuŋ öŋinde yėr öpdiler, üzerine laʿl yāḳūt ve cevāhir nis̱ār ėtdiler. Çünki şāh taḫta (18) geçüp oturdı, ulularuŋ her birine ʿaṭālar ve taḥsīnler ḳıldı ve cihān içi şādlıġıla ṭoldı. Bu arada ḥikāyet daḫı (19) tamām oldı. Firdevs-i Ṭūsī ki Fārisī kitābuŋ naẓmıdur, kendü nefsine (20) ḫiṭāb ėdüp eydürdi ki: "Ėy pīr-i Türk-nejād bu fānī dünyāya iŋen maġrūr olma. Nefsüŋ ārzūsına böyle meşġūl olma. (21) Anı fikr eyle ki bir gün ölecegin ve Ḥaḳ teʿālā ḥażretine varacagın. Şimdi altmış bir yaşına girdüŋ daḫı cāna şarāb içmegi (22) elden ḳomazsın. Yāranlaruŋdan çoġı gitdi. Senüŋ yaşuŋdalardan cihānda az ḳaldı. Ġāfil olma, nevbet saŋa geldi. (23) Tenüŋ günāh ḳaraŋulıġında ḳalmışdur ve cānuŋ uçmaḳ yolını yavu ḳılmışdur. Bu dünyā şādlıġını nesne ṣanduŋ, varup ebedī ḳalan (24) yėri unutduŋ. Ėy bī-çāre cāmıla hem-dem olmaḳdan ziyān ėdisersin. Ne ėderseŋ āḫiretde cezāsın göreceksin. Sen āḫir bu işlere (25) peşīmān olacaḳsın. Vaḳt oldı ki andan gėrü inṣāfa gelesin, Ḥaḳ teʿālā'ya teveccüh ḳılup ḫayrlu işlere meşġūl olasın.

(248a) (1) Allāh ḥażretinden şol ḳadarca ʿömr dilerem ki işbu dāsitānlar ve ḥikāyetler ki üzerinden yıllar gėçmekile eskimişdür keyümers̱. zamānından (2) tā Yezdegird şehriyār zamānına dek ne ḳadar şāhlar ki cihāna gelmişdür ve nenüŋ gibi iş ki ḳılmışlardur ol ḥikāyetleri cemʿ eyleyüp (3) naẓma getürdüm ve şehen-şāhlaruŋ dāsitānlarını ʿālemde yine tāze eyleyem. Andan ṣoŋra öldügüme rāżīyam tā ki benden ṣoŋra bu (4) sözler yādigār ḳala ve bu kitāb ucından adum cihānda unudulmaya." dėdi. ولي عهد كردن نوشين روان هرمزد را Rāvīler şöyle (5) ḥikāyet ėtdiler ki Nūşīnrevān-ı ʿādil ki İrān-zemīnüŋ şehen-şāhıdur ve daḫı Hind'üŋ ve Çīn'üŋ ve Heytāl'uŋ ve Mekrān-zemīn'üŋ (6) pādişāhıdur cihān anuŋ ʿadlile ve ʿaṭāsıyla maʿmūr olmışdur. Çünki yaşı yėtmiş dörde ėrişdi, bir gün ḫāṭırına ecel endīşesi (7) düşdi. Eytdi ki ben şimden ṣoŋra ne ḳadar diri olam, elbetde bu cihāna bir şāh gerekdür ki benüm āyīnümi ve erkānumı gözede ve ḫalāyıḳ (8) anuŋ sāyesinde rāḥat bula ʿādil olup yoḫsullara şefḳat ėdici ola." dėdi. Meger şāhuŋ altı oġlı varıdı ki her biri bir (9) kerīm nefslü açuḳ göŋüllü yigitleridi. Erlikde ve ʿaḳılda ve rāyda kāmilleridi. ʿİlmi ve ṣalāḥiyyeti kemāle ėrürmişleridi. Anlaruŋ (10) küllīsinden yėgregi ve yaşda ulusı Hurmuz-ı tāc-dārıdı. Erlikde ve keremde naẓīri yoġ-udı. Şehriyār şöyle fikr eyledi ki (11) anı yėrine pādişāh ḳıla ve tāc u taḫtını aŋa ısmarlaya. Pes Buzurcimihr'e eytdi: "Benüm ʿömrüm yėtmiş dörde ėrişdi. Müşg gibi ḳara (12) saçum kāfūra döndi. Şimden ṣoŋra ne ḳadar ʿömr sürem? Benden ṣoŋra bu cihāna bir ketḫudā gerekdür ki ʿādil ve cömerd ola ve dervīşleri (13) ġarībleri sevici ola ve

yoḫsulları esirgeyici ola ve ʿālimlere ve ululara ʿizzet ėdici ola ve fikri dāyim eylik ve ḫayr ola. Şükr (14) Allāh'a ki ʿaḳl issi ve Taŋrı'ya ṭapucı oğullarum var. Cemīʿsinden Hurmuzd yėg gördüm. ʿAḳılda ve ʿadlde ve ʿaṭāda anı artıḳ (15) bilürem. Dilerem dilerem[459] ki taḫtı ve memleketi aŋa ışmarlayam." dėdi. Çünki şehriyār bu sözi söyledi Buzurcimihr ve şehrüŋ (16) ululari ki şāh ḳatında ḥāżır olmışlarıdı. Zerdeşt gibi ve Māhāzer gibi ve Buzurcimihr ve Īzed-guşesb gibi ve Şābūr (17) gibi ve Erdeşīr-i debīr gibi ve Behrām ve Seymāre-yi Burzīn gibi ve bunlardan ġayrı daḫı çoḳ ʿālimler ve ʿāḳıllar ki ol meclisde oturmışlardı. (18) Şāhdan bu sözi ėşidicek birbirine baḳışdılar, andan eytdiler: "Ėy şehriyār, cihānda yatlu toḫum ekme ve bunuŋ gibi fikri (19) ėtme. Hurmuzd ki Ḫāḳān-ı Çīn ḳızından olmışdur. Sen anı şehriyār eylemek istersin. Şöyle bil ki andan ḫayr gelmez ve ḫāḳānuŋ (20) toḫmı bir zehrdür ki aŋa hergiz tiryāḳ bulunmaz. Gerçi sözleri şükr gibidür; velī ḳanları ağudan acıdur ve göŋüllerinde ḫayr (21) endīşe yoḳdur. Anlarda ʿaḳıl ve dīn olmaz. Anlar Allāh'dan ḳorḳmaz ve ādemden utanmaz. Ėy şehriyār, anlaruŋ ḫūyın sen yėg bilürsin (22) ve bu işüŋ ṣoŋını fikr eylegil. Ol güni aŋmaz mısın ki ḫāḳānīler ʿaḳılsuzlığıla niçe kerre bize ḳaṣd ḳıldılar. Āḫir nā-çār olup elümüzde (23) zebūn olıcak ėtdüklerine peşīmān oldılar ve şāh ile żarūrī dostlıḳ gösterdiler. Ve daḫı ḫāḳānuŋ ol *gün*[460] yüzlü ḳızı ki buncadan (24) berü şehriyāruŋ ḳatındadur. Hīç şāhıla ḳarışup muḥabbet ėder mi? Yā Zerdheşt'üŋ pāk dīnine dönüp atasınuŋ ol bāṭıl dīninden (25) vāz gelür mi? Hem ėy şehriyār, Çīn şāhınuŋ fikri buyıdı ki anuŋ ḳızından şāhuŋ bir oğlı olaydı ve yėryüzi ser-ā-ser anuŋ

(248b) (1) ḥükminde olaydı. Eger oğlan atasınuŋ ṭarīḳin dutup ve anuŋ erkānın gözedürse Çīn şāhına yatlu naẓar ḳılmayaydı (2) ve şāhuŋ ḳorḫusından emīn olaydı. Eger oğlan Ḫāḳān-ı Çīn ḫūyını dutup atası dīnini ḳabūl ėderse cihān ḫāḳānīler (3) elinde olup bunca şahlaruŋ erkānları ve dīnleri ve eylükleri küllī bāṭıl olaydı. Hem ol fikr ėtdüginleyin olısar şāhā, (4) bu işi oŋat fikr eyle. İrān taḫtını bilüsüzlikile yėle vėrmegil. Hurmuzd şehriyār olıcaḳ cihānda bir nām-dār ḳalmaz ve yėryüzinde (5) bir ʿāḳıl kişi ḳomaz ki anuŋ ṭabīʿatında tīzlik vardur ve ḫūyı ġāyetde yaramazdur ve endīşesi hīç ḫayr degüldür." dėdiler. Cemīʿsi şāha (6) bu resme söylediler. Cehd eylediler ki şāhı ol fikrden döndereler. Meger Simāre anlaruŋ sözinden baş çekdi, ol oturan (7) ululara eytdi: "Ebsem oluŋ. Bu ne sözdür ki söylersin? Hīç ʿaḳlı olan bu sözi dėye mi? Hurmuzd gibi saʿādetlü, ʿāḳıl şāh ki (8) Kisrā terbiyetiyle büyümiş ola ve bunca hüneri ola ve tedbīr ehli ola ve zūr bāzū issi nām-dār ola ne fikirdür

---

[459] Mükerrer yazım.
[460] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ki andan (9) yatlu yaramaz iş gele? Kücicekden büyükden elbetde bir dürlü yaramazlıḳ gelür. Daḫı biz Hurmuzd'dan yatlu iş görmedük. Şol oğlan ki (10) aṣlı dürüst ola ve gevheri pāk ola, ol atasınuŋ ḫūyın dutar ve anuŋ erkānın gözedür. Nite ki ḳızlar anaları ḫūyın dutarlar ve anlaruŋ (11) ṭavrın ve erkānın gözedürler. Bir oğlan ki dört yaşından geçe, anasına baḳmaz; atasınuŋ ḫūyın ögrenür. Cihānda (12) kimse bu sözi söylemez ki Hurmuzd şimden ṣoŋra atasınuŋ ḫūyını ve yolını ḳoya, anası dīnini duta. Yüz biŋ yıl (13) eger cihānı ararsaŋuz Hurmuzd gibi şehriyār bulmazsın." dėdi. Kisrā şāh Simāre'den buncılayın söz ėşidicek ḫāṭırı (14) şād oldı. Eytdi ki: "Ėy nām-dārlar ve ėy ʿāḳıllar, her kişi ki eyüyi yatludan farḳ eyleye bilür ki Simāre'nüŋ sözi ṭoğrudur ve (15) ḥaḳdur. Ol ġāyet dāniş-mendlıġından ve kemāl-i ʿaḳlındandur ki sözini ṭoğru söyledi." dėdi. Ol ʿāḳıllar şāhdan bu vechile (16) söz ėşidicek birbirine eytdiler: "Ebsem olmaḳdan artuḳ çāre yoḳdur ve şimdiki ḥālde Simāre gibi ʿāḳıl yoḳdur." dėdiler. Andan şehriyār (17) vezīre eytdi: "Ėy ʿaḳlıla cihānda yādigār olan kişi, ne ḳadar ʿāḳıllar ve dāniş-mendler varısa cemʿ eyle. Cemīʿŋüz Hurmuzd'a su'āl ėdüŋ , (18) anuŋ ʿaḳlını ve hünerini dükeli görüŋ ki anuŋ ne vechile kemāli vardur." dėdi. Pes ne ḳadar ʿālimler ve ʿāḳıllar varısa bir araya geldiler. (19) Andan Hurmuzd'ı oḳıdılar, geldi. Küllīsinüŋ üstin yanında yėr gösterdiler, oturdı. Andan Buzurcimihr eytdi: "Ėy saʿd (20) ṭāliʿlü ve ḫūb ṣūretlü şāh, ol nedür ki ʿaḳl ve cānı rūşen ḳıla ve beden anuŋ sebebiyile rāḥat bula? Hurmuzd eytdi: (21) ʿİlmdür ki ʿālemde ʿilmden yėg nesne yoḳdur ve daḫı gūc götüricilikdür ve cömerdlıḳdur ve daḫı ʿadldür ve ḳanāʿatdur ve dīn (22) ehli olmaḳdur." dėdi. Buzurcimihr eytdi: "Ol nedür ki fāyidesi çoḳ ola ve kişi anuŋla ululıḳ ve ʿizzet bula? Hurmuzd eytdi: (23) "Oldur ki kimsenüŋ ḫāṭırın incitmeye ve nāmūsın ṣımaya ve her kişiye ḥürmet eyleye ve tekebbürlük ḳılmaya ve ḳatı söylemeye." dėdi. (24) Buzurcimihr eytdi: "İtdügi işden kimler şād olur? Hurmuzd eytdi: "Ol kişiler ki işleri dād ola iki cihānda göŋülleri şād olur." (25) dėdi. Buzurcimihr, Hurmuzd'uŋ ol ḫūb ṣūretini ve pāk ʿaḳlını gördi, eytdi: "Ėy şeh-zāde, ṣoracaġum su'ālleri evvel

(249a) (1) kāğıda yazayın andan ṣoŋra ki saŋa ṣoram. Ol su'ālleri ḫāṭıruŋda dutasın, aŋa göre cevāb vėresin. Dėdigüm (2) terbiyet üzere su'ālleri istiḥżār ėdüp cevāb vėribilürseŋ şübhe olmaya ki gök ḳapuları senüŋ üzeriŋe (3) açılmışdur ve Taŋrı'nuŋ ʿināyeti senüŋledür. Şöyle bil ki ʿāḳıllar su'āle cevāb vėrmekile ʿilmde kemāl bulurlar. ʿİlm bir kilīddür ki (4) cevāb anuŋ miftāḥıdur. Kişinüŋ kemāli ve dāniş-mendligi sözinden ve cevābından *bellü*[461] olur.

[461] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Hemīşe ʿaḳl ve devlet saŋa yār olsun, (5) Ḫudā göŋlüŋi maʿrifet-i ʿilm nūrıyla münevver ḳılsın.” dėdi. Andan başlayup su’āllerini bir bir taḳrīr eyledi. Eytdi ki: “Ḳangı oğuldur ki (6) atası andan ḫoşnūd ve rāżī ola? Ve daḫı esirgeyüp göŋül vėrmege kimler lāyıḳdur? Ve eylük ėtmekden kim peşīmān olmışdur? (7) Ve daḫı ḫūlarda yatlu ḫūy ne nesnedür ki anuŋ gibi ḫūlu kişiyi ḫor ėtmeklige lāyıḳ ola?” dėdi. “Ve daḫı dünyā. da nenüŋ gibi (8) nesneden ḳaçmaḳ gėrek ve nenüŋ gibi nesneye sevinmek gerek? Ve nedür ol ki cihānda ölmege yaraya kişi andan fāyide göre (9) ve dostlarda ʿizzetlü kimdür ki göŋül andan dāyimā şād ola? Ve daḫı ne *ol*[462] kişidür ki anuŋ dostları çoḳ ola? Ve ol (10) kimdür ki ʿālem ḫalḳı aŋa düşmen ola? Ve daḫı göŋül dölenmege ne nesne lāyıḳdur? Ve ġāyetde ziyānlu ne nesnedür? Ve daḫı ne işdür ol ki (11) dostlaruŋ göŋli andan ḳatı incine? Ve ol nedür ki gėçmesi tīz ola? Ve ne ẓālimdür ol ki kimseden utanmaya ve hīç kişinüŋ aŋa (12) meyli ve muḥabbeti olmaya? Ve daḫı ol nedür ki kişiye andan ʿār gele? Ve ol kimdür ki anuŋ işinden nice kişiye ziyān gele?” dėdi. Ol (13) gün aḫşam olınca bu resme çoḳ su’āller ėtdi. Hurmuzd, ol sözlere cevāb vėremeye, dėyü şāh melūl oldı. Cemīʿ oturan ulular (14) baş aşağa ḳıldılar. Çünki aḫşam oldı, şāh buyurdı şemʿler yaḳdılar. Andan Hurmuzd’uŋ yüzine baḳdı ki ne vechile cevāb vėrür. (15) Pes Hurmuzd, ayaġ üzerine ṭurdı. Evvel şāha āferīn ḳılup eytdi ki: “Allāh teʿālā şehriyāra çoḳ ʿömr vėrsün, devletle şehen-şehliḳ taḫtında (16) anı müstedām ḳılsun. Ḥükminden baş çekenlerüŋ başına ḫāk olsun. Çarḫ-ı gerdān senüŋ ziyānluŋa tiryāḳ olsun. Allāh teʿālā (17) ʿināyetinde ve şāh devletinde bu su’āllere ben ḫūb cevāblar vėreyin.” dėdi. **پاسخ دادن هرمزد موبد را بترديك نوشين روان** (18) Andan Hurmuzd eytdi: “Ėy ʿaḳl-ı kāmil, evvel su’ālüŋ buyıdı ki: ‘Ata nenüŋ gibi oğuldan şād ve ḫoşnūd olur?’ İmdi bilgil ki ata (19) şol oğlandan ḫoşnūd olur ki kendüyi seve ve anuŋ āyīnini ve erkānını gözede ve dāyimā ḳaṣdı ḫayr olup yatlu işlere yeltenmeye. (20) Ve daḫı esirgemeye şol kimse lāyıḳdur ki ulu kişiyken devleti başından gide ve ednā kişiler elinde zebūn ola. Ve daḫı şol kişi ki (21) sipāsı yoḳ kişilere ve ṭuz etmegüŋ ḥaḳḳını bilmez kimselere eylük eyleye āḫir ol ėtdügi eylüge peşīmān ola. Ve daḫı ḫūlarda (22) andan yatlu ḫū olmaya ki ėtdükleri eylügi bilmeye ve yėdügi ṭuz etmek ḥaḳḳını unıda. Anuŋ gibi kişiyi ḫor eylemege lāyıḳ ola. (23) Ve daḫı ʿāḳıllar anuŋ gibi yėrden ḳaçalar ki pādişāh ẓālim ola. Ve daḫı dünyāda kişi ṭoğru yārçun ve yarar ḳardaşıçun (24) sevinse revādur ve ögmege daḫı anuŋ gibi dost lāyıḳdur ki kişi ancılayın dostdan çoḳ fāyideler görecekdür ve göŋli (25) andan dāyimā şād olacaḳdur. Ve daḫı eytdüŋ ki: ‘Kimlerüŋ cihānda dostı çoḳ olur?’ Bilgil ki dostı şol kişinüŋ

[462] B. nüshasından tamamlanmıştır.

(249b) (1) çoḳ olur ki cömerd ola ve nefsi kerīm ola ve ḫalḳı laṭīf olup tevāżuʿ ehli ola. Ve şol kimesne ki küstāḫ ola (2) ve mütekebbir ola andan düşmeni çoḳ kimesne olmaya. Ve daḫı göŋül dölenmege inanmaġa deŋemekden yėg nesne olmaya ki kişi bir nesneyi (3) deŋemeyince tamām bilmez. Ve daḫı cihānda yavuz ḫūdan ziyānlu nesne yoḳdur. Ve yavuz ḫūlu kişiden ve nā-dān kişinüŋ dostlıġından (4) göŋül incinici olur. Ve daḫı göŋül hevāsından tīz geçer nesne olmaz. Ve daḫı andan ẓālim ve andan bī-ḥayā kimse olmaya ki (5) yalancılıġı ṣanʿat ėdine. Ve daḫı lāf urıcılıḳdan ḳatı ʿayb olmaya ki meclis içinde ve ulular ortasında bir söz söyleye (6) ḫalvetde ol dėdügi söze peşīmān ola." dėdi. "Ve sözine ṭurmaya ve daḫı şol kişi ki ġammāz ola ve iki yüzlü ola ve bir iş üzerinde (7) olmaya andan nā-merd ve andan ziyān-kār kimesne olmaya." dėdi. Bu resme Buzurcimihr'üŋ her su'āline cevāb vėrdi. Nūşīnrevān (8) anuŋ sözlerine ḥayrān ḳaldı ve çoḳ āferīn ve taḥsīn ḳıldı. Dükeli oturan ḫalḳ Hurmuzd'uŋ sözlerine şād oldılar. (9) Şehriyāruŋ göŋli ġuṣṣadan āzād oldı. Pes buyurdı bir ḫūb ʿahd-nāme yazdılar. Niçe dürlü leṭāyif ve naṣāyiḥ ol (10) nāmenüŋ içinde yād ėtdiler. Andan şāh Kisrā, ol mektūbuŋ üzerine mühr urup ulular arasında vezīre ışmarladı tā ki (11) kendü öldükden ṣoŋra Hurmuzd şāh ola ve cemīʿ ʿālim anuŋ ḥükminde ola. **اندن زكردن نوشين روان** Çün bilürsin ki (12) cihānda kişiye ḳalan eyü adıla ėtdügi eylükdür. Dervīş eger şāh bu cihānda ḳalacaḳ degüldür. Pes ʿaḳl olan cihānuŋ şādlıġına (13) niçün maġrūr ola? dėrler ki: "ʿĀleme Nūşīnrevān gibi ʿādil şāh gelmemişdür ve anuŋ āyīnini ve erkānını kimse ėtmemişdür." (14) Āḫir cihān aŋa daḫı ecel cāmını içürmişdür, tācdan *ve*[463] taḫtdan ayrup yėrini ḳara ṭopraḳ eylemişdür. Sen ėy günāh deŋizine ġarḳ (15) olmış, bunamış pīr, niçe bir nefsüŋ ārzūsın gözedürsin ve cām-ı şarābıla göŋlüni tāze ḳılursın? Vaḳt oldı ki ʿaḳluŋı (16) dėresin, ṣāliḥler yolın dutup günāhuŋa tevbe ėdesin. Bahār güni gibi yigitlik eyyāmı geçdi, güz faṣlı gibi ʿömrüŋ āḫirine (17) ėrişdi. Revādur ki andan tevbe ve istiġfār ėdüp Ḥaḳ teʿālā'ya teveccüh ḳılasın. Ol ṭar yėrüŋ ḳaydını bu giŋ dünyāda ḳayırasın. (18) Ümīddür ki Allāh teʿālā ḥażretine pāklıkıla ve yüz aḳlıġıyla varasın. **اغاز اندرز كسري** Ėşit ki Nūşīnrevān-ı ʿādil (19) Hurmuzd'a niçe vaṣiyyet ḳılmışdur ve nenüŋ gibi naṣīḥatlar eylemişdür? Çünki Hurmuzd sözini tamām eyledi, şehriyār buyruġıyla (20) Erdeşīr-i kātib eline bir laṭīf ḥarīr alup bir ḫūb nāme bünyād ḳıldı. Bir ḳaç ʿāḳıl pīr ḳatına gelüp ḫoş naṣīḥatlar dėdiler, yazdı. (21) nāmenüŋ evvelinde Ḥaḳ teʿālā'yı yād ḳıldı. Andan eytdi: "Ben ki Allāh'uŋ żaʿīf ḳulı Keyḳubād oġlı Kisrā'yam cihānda yėtmiş yıl (22) şehlıġıla ve ḫāṭır ḫoşluġıyla ʿömr sürdüm. Çünki pīrlik zamānı ėrişdi göŋlüme ecel teşvīşi düşdi. Bildüm ki bu cihānuŋ (23) s̱ebātı

---

463 B. nüshasından tamamlanmıştır.

yoḳdur. Ve bu şāhlıḳ taḫtına bir pādişāh fikr ėtdüm ki benüm tācumı gėye ve āyīnimi ve erkānumı duta ve ʿālemi ʿadlile şād (24) ḳıla. Altı oġlumuŋ arasından ulu oġlum Hurmuzd'ı iḫtiyār ḳıldum ve tāc ve taḫtı aŋa lāyıḳ gördüm. Atam Keyḳubād seksen yaşından (25) artuġıdı ki yėrine beni şāh eyledi. Ben daḫı yėtmiş dört yaşuma ėrişdüm. Ulu oġlumı yėrüme şehriyār ḳıldum. Allāh'dan ümīdüm

(250a) (1) oldur ki dāyimā ḫāṭırı şād ve rūzigārı saʿd ola, ʿadlile yėr altında benüm revānumı şād ḳıla. Andan ṣoŋra ėy oġul, çünki taḫta geçüp (2) şāhlıḳ tācını başuŋa ḳoyasın zinhār ve zinhār dünyā*ya*[464] maġrūr olmayasın. Bilesin ki bu cihān bī-vefādur ve içi ṭopṭolu renc ve miḥnetdür (3) ve belādur. Ve her gāh ki dünyāda şād olasın bilesin ki ol şādlıḳ dāyim olur degildür ve bu cihān bir ḥāl üzerine ṭurur degildür. (4) Ecel kimseye āmān vėrmez ve ecel derdine dermān bulunmaz. Eger ḫalḳı ʿadlile şād ḳılur*saŋ*[465] sen daḫı āḫiretde emīn ve şād olasın, (5) ėtdügüŋ eyligeʿivaż uçmaḳ bulasın. Bu saʿādet ol kişinüŋdür ki dünyāda eylük toḫumı eke ve dāyimā ḫayrlu işlere dürişe. Saḳın ki (6) bu işde tīzlik ėtmeyesin, ġāyetde ṣabr ėdici ve gūc götürüci olasın. Ol şāh ki işini ʿaḳlıla işleye ve göŋli uyanıḳ ola her nesnede yüz ṣuyın (7) bula. Dilerseŋ ki taḫtuŋ yüzi dāyimā aġ ola hergiz yalan söylemeyesin ve hīç bir işüŋde ivüp tīzlik ėtmeyesin ki ivmek ʿaḳlı süst ḳılur. (8) Eyülere öykünesin ve ḫayrlu işlere ḳaṣd ḳılasın. Eyüde ve yavuzda ʿāḳıllaruŋ ögüdin dutasın ve naṣīḥatların ėşidesin. Devlet ve baḫt (9) isterseŋ Hurmuzd taḳṣīr ėtmeyesin ki hünersiz kişilerden devlet ḳaçıcı olur. Ve daḫı kimse ḥaḳḳında yavuzlıḳ ėtmeyesin ki sen daḫı yavuzlıḳ (10) görmeyesin. Yėdügin ve gėydügin pāk ola. Atanuŋ naṣīḥatları ḫāṭıruŋdan gitmeye. Her kişi ki ṭamaʿı terk ėde baydur. Ve her işde Allāh'uŋ rıżāsın (11) gözedesin ve her nesnede anı maḳṣūd ėdinesin. Eger ʿādil olursaŋ gencüŋ çoġ ola ve taḫt senden şād ola. Ve saŋa eylük ėdenlere sen daḫı (12) eylük ėtgil ve hüner-mendleri ḫoş dutġıl ve anları gözetgil. Cihānı yatlulara ṭar eylegil. Ve her işi ʿāḳıllar ṭanışıġıyla ėtgil. Ne ḳadar ki (13) ʿaḳl issi ve hüner ehlini ḫoş dutup ʿizzet ėderseŋ pādişāhlıġuŋda ve taḫtuŋda pāyidār olasın. Yoḫsulları esirgeyici olasın. (14) Dervīşlerden, faḳīrlerden naẓaruŋ eksük ėtmeyesin. Şehrüŋ ulularına ve āzādelerine dāyimā eylük ve iḥsān ėdesin. Ṣalısuz(?) (15) kişileri ilerü çekmeyesin ve nesne inanmayasın. Eski düşmenden dostlıḳ ummayasın. Bitmeyecek yėre toḫum ekmeyesin. Evvel kendü nefsüŋe (16) dād ḳılasın tā ki ʿālem ḫalḳı senden şād ola. Ṣāliḥlere ve dīn ehli kişilere ʿaṭā ėdici olasın. Hüner ve kemāl ehlinden ve lāyıḳ kişilerden (17) mālı ve genci dirīġ ėtmeyesin. Cihānda eyü addan

---

[464] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[465] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ġayrı nesne ėtmeyesin. Bilesin ki eyü ad ḳazanmanuŋ aṣlı bahādurlıḳdur. Ḳorḳaḳ kişilerden (18) zamāne tīz uṣanur. Eylük ėderseŋ eyü ad bulasın, yavuz ėderseŋ cezāsın bulasın. Eger ögüdüm dutarsaŋ külāhı göge ėrüresin ki (19) Allāh saŋa yār olsun ve devlet başuŋa tāc olsun ve göŋlüŋ dāyimā şādumān olsun, hemīşe ʿaḳl pāsıpānuŋ olsun ve göŋlüŋde (20) ḫayr niyyetler olsun. Benden ne ḳadar ıraḳ daḫı olursaŋ sözlerümi unutmayasın ve bu naṣīḥatları ḫāṭıruŋdan gidermeyesin. Şol vaḳt ki (21) ben bu giŋ cihāndan āḫirete gidem, bu isizlıḳ yėrde ki ādem uġramaz ola benümçün anda bir yüce ḳubbe yapasın ki yüksekligine on (22) kemend ėrişmeye. Andan benüm taḫtumı ve tācumı ve leşkerümi ve ululıġumı ve ėtdügüm cengleri ḳamusını ol ḳubbenüŋ içinde yazdurasın. (23) Andan ol ḳubbede dürlü dürlü ḳoḫular ėtdüresin ve her dürlü döşeklerden bıraḳdurasın ve kāfūrıla müşg ve ʿanber dökdüresin ve ne ḳadar (24) altunlu bėzler ve ḳadīfeler varısa her dürlüsinden bėşer ṭonlıḳ bėz döşetdüresin. Beni şāhlar erkānınca ol ḥarīrler üzerine (25) ḳoyasın ve altuma bir ʿācdan taḫt düzdüresin. Taḫt üzerinde başum ucına bir altun taḫt ḳoyasın. Yigrim cām içine zaʿferān

(250b) (1) ḳarışmamış şarāb ḳoyasın ki dürr ü cevāhirle muraṣṣaʿ ola. Ve daḫı benüm zerrīn başmaġumı ayaġum ucında ḳoyasın ve gül ṣuyıla iki ṭāsa (2) müşg ve ʿanber ve kāfūr ḳoyup ṣaġ yanumda ḳoyasın ve ḳarnımuŋ içini arıdup müşg ve kāfūr ṭoldurasın. Aandan ṣoŋra türbenüŋ (3) ḳapusını berkidüp gidesin tā kim benüm yüzümi ayruḳ kimse görmeye ki ol bār-gāhuŋ resmi bir dürlü daḫı olur. Andan ṣoŋra sizden benüm (4) üzerüme kimse girmege yol yoḳdur. Andan ṣoŋra benüm oġlumdan ve taʿalluḳātumdan ki benüm öldügümden aŋa ziyān olmışdur gencile anlaruŋ (5) göŋlüni şād ḳılasın. İki ay benümçün yas dutasın, bezm ü ʿişret ėtmeyesin ki şāhlar öldükden ṣoŋra resm ve erkān oldur.” dėdi. Andan (6) eytdi ki: “Hurmuzd’uŋ ḥükminden çıḳmaŋ ve anuŋ buyruġından ṭaşra iş ḳılmaŋ. Çünki vaṣiyyet-nāme bu vechile tamām oldı, andan ṣoŋra (7) āḫirete gitdi ve bu sözler andan yādigār ḳaldı. Bir zamān rūzigār anuŋ daḫı yüzine güldi. Şimdi ʿālemde eyü adı söylenür oldı. (8) Çünki Kisrā ḥikāyeti tamām oldı, şimden ṣoŋra Hurmuzd dāsitānıdur ve’s-selām. **پادشاهي هرمزد دوازده سال بود** Rāvīler (9) şöyle rivāyet ėderler ki Hirī şehrinde bir ulu kişi varıdı. Cihānuŋ eyüsin yavuzın çoḳ görmiş ve çoḳ rūzigār gėçürmiş kişiyidi. (10) Şāhlaruŋ ḥikāyetini ḫūb bilürdi. Anuŋ dilinden şöyle naḳl olundı ki çünki Hurmuzd dād taḫtına oturdı, ulular cemīʿsi anuŋ (11) ḳatına cemʿ oldı. Evvel Ḥaḳ teʿālā’ya āferīn ḳıldı. “Her nesneye ḳādirdür ve cemīʿ kāināt anuŋ ḥükmindedür.” dėdi. Andan ṣoŋra eytdi ki: “Çünki (12) atamuŋ yėrine şāh oldum gerekdür ki anuŋ āyīnini dutam ve erkānını gözedem, ʿālemde eylükile ad çıḳaram. Hüner ehline ʿizzet (13) ḳılam, raʿiyyetleri ḫoş dutam. Atamlayın ʿadl ėtmegi ʿādet ėdinem.

Maẓlūmları ẓālimler elinden ḳurtaram. Ve baŋa yavuzlıḳ ėdene taḥammül (14) ḳılam ki ululıġuŋ diregi yavaşlıḳdur ve cömerdlıḳdur ve ʿādillikdür. Şöyle bilüŋ ki hīç bir nesne Ḥaḳ teʿālā'ya gizlü degildür. Ol (15) Allāh teʿālā sırları bilür pādişāhdur. Benüm dedelerüm ki cihānuŋ tāc-dārlarıydı ʿadlden ġayrı iş ėtmediler. Ululıġı ve eylügi ve erligi (16) şol ḥadde ėrürdiler ki cemīʿ ʿālem anlara āferīn ḳıldı. Şimdiki ḥālde çünki cemīʿ memleket benüm ḥükmümde oldı ve cihān fermānum (17) altında oldı vācibdür ki ben daḫı eylügi pīşe ėdinem, dervīşlere ve muḥtāclara ʿaṭā ḳılam ve yoḫsullara şefḳat eyleyem ve bay kişilerüŋ (18) māllarına pās-bān olam. Şāhlıġuŋ ser-māyesi ʿaṭādur, ululıġuŋ bezegi cömerdlıḳdur. Her kişi ki işinde ṭoġru ola benüm ḳatumda ʿizzet (19) bulacaḳdur. İmdi her biriŋüz benden ne ārzūsı varısa dėsün ve göŋli neden incinürse baŋa söylesün ki ben ʿadlile cemīʿŋüzüŋ (20) ḫāṭırını şād ḳılsam gerek, ʿālemde ve ʿaṭāyıla ve ṭoġrulıġıla ad çıḳarsam gerek. İmdi siz daḫı eyü dirlik ėdüŋ , göŋlüŋüzden (21) ḥırṣ ve kīneyi çıḳaruŋ. Her kişi ki ṣalāḥiyyet yolın duta zamānuŋ fitnesinden emīn olur. Ḥaḳ teʿālā'nuŋ rıżāsın gözedüŋ (22) ėtdügüŋüz işi Allāhçun ḳıluŋ. Her kişi ki dünyāda bir eylik ḳıla āḫiretde anuŋ ʿivażın bulacaḳdur. Yatlu kişilere yoldaş olmaġıl (23) ve ʿādil şāhlara yatlu gümān ėtmegil[466] eylük ėdenüŋ ḥaḳḳını bilgil. Her kişi ki benüm siyāsetümden ḳorḳmaya cānından el yusun. (24) Şular ki ḥükmümden baş çeke başını ṭopraḳda bilesin. Ben ẓulmileḫazīne ṭoldurayın dėmezem ve yoḫsullaruŋ göŋli incindügin istemezem. Allāh'dan (25) şunı dilerem ki baŋa devlet ve ḳuvvet vėre tā ki dervīşleri gencile şād ḳılam ve yoḫsulları faḳīrlıḳ belāsından ḳurtaram. Dilerem ki

(251a) (1) dünyāda benden ġayrı kimesne ululuġa boyun uzada ve māl ve genc çoḳluġıyla faḫr ėde, Ḥaḳ teʿālā'dan āferīn olsun ve rūzigār sizüŋ (2) murāduŋuzca olsun." dėdi. Çünki ol ulular Hurmuzd'dan bu sözleri ėşitdiler ulular ve baylar teşvīşe düşdiler, dervīşler ve ʿāḳıllar (3) be-ġāyet şād oldılar. Gerçi Hurmuzd evvel bu vechile ṣūret gösterdi; velī pādişāhlıḳ ḳarār bulduḳça ve ululuġı ziyāde olduḳça yatlu (4) ḫūları artdı. Dīn yolını azıtdı ve Allāh ḳorḫusını unutdı. **صعب بيداد كردن هرمزد** Çünki Hurmuzd ʿāleme şāh oldı, (5) atası ḳatında ne ḳadar ulular ve muʿteber kişiler varısa nā-ḥaḳ yėre küllīsin helāk eyledi. Meger Nūşīnrevān'uŋ yazıcılarından üç kişi (6) varıdı, ʿaḳl issi ve rūşen göŋüllü ʿālim kişilerdi. İkisi pīr olmışıdı. Birinüŋ adına İzed-guşesb eydürleridi ve birine Buzurcimihr dėrleridi. (7) Ve biri daḫı yigid idi, adına Māhāzer dėrleridi. Bular ġāyet ulu kişileridi. dāyimā şāhuŋ taḫtında bile olurlarıdı ve her ṭanışıḳda (8) bile bulunurlardı. Hem vezīri ve hem ketḫudāsı

[466] Müstensih hatası nedeniyle "ėtmelik, اتملك" şeklinde yanlış yazıldığı düşünülen kelime B. nüshasındaki "ėtmegil" şekli de dikkate alınarak "ėtmegil" şeklinde düzeltilmiştir.

gıbiyidi. Hurmuzd diledi ki üç kişiyi helāk eyleye; zīrā anlardan üşenürdi (9) ki kendünüŋ bir ḫūyından incineler ḳardaşlarından birini kendü yėrine şāh eyleyeler. Bu ḳorḫu Hurmuzd'uŋ göŋlüŋden çıḳmazdı. (10) Pes bir bahāneyile Īzed-guşesb'i dutdı, elini ve ayağını demürleyüp zindāna ḳoydı. Ulu Vezīr ki adına Zerduşb dėrleridi, Īzed-guşesb'üŋ (11) ol ḥālini ėşidicek ḳatı perīşān oldı. Bunuŋ üzerine bir ḳaç gün geçdi. Zindān içinde Īzed-guşesb'e ne yėmek vėrürleridi ve ne örtü (12) döşek vėrürleridi. Aç, ṣusuz yalaŋuz zindānda yaturdı. Bir gün açlıḳdan ġāyet buŋaldı. Zerdüşt'e ḫaber gönderüp eytdi ki: "Ėy (13) benüm dostum ve ḳarındaşum, eger benüm ḥālümden ṣorarsaŋ bilesin ki açlıḳdan ṭāḳatum ḳalmadı. Ve bir kimesne yoḳdur ki benüm ḳatuma gele (14) bir sāʿat benümile oturup göŋlüm egleye. Bilürem ki ayruḳ baŋa diri olmaḳ yoḳdur. Evet kerem ėdesin bir pāre yėmege çāre ėdesin ve hem benümçün (15) kefen yaraḳlayasın." dėdi. Vezīr bu ḫaberi ėşidicek cihān gözine ṭar oldı. Melāletden ne ėdecegin bilemedi. Eytdi: "Şimdi eger ben aŋa (16) nesne göndersem bu devleti gitmiş ẓālim şāh anı ėşidicekdür, baŋa daḫı bir ziyān ėdecekdür. Buncılayın tāc-dār olmasın." dėdi. Īzed-guşesb'üŋ (17) derdinden cigeri yandı ve beŋzi ṣarardı. Andan eytdi: "Allāh'dan ne gelürse ḫoşdur. Īzed-guşesb ki ol vechile belādadur, (18) ben hīç dınmamaḳ olmaz. Ne olursa olsun." dėyüp buyurdı, laṭīf ṭamaʿlar ḥāżır ḳıldılar. Bir tāzī ʿaṭā suvār olup ṭoğru zindānuŋ ḳapusına (19) geldi. Zindāncı gördi ki gelen ulu vezīrdür, içerü girme şāhuŋ ḫışmı ḳatıdur dėmege ḳorḳdı. Zerdehüşt revān atdan inüp zindān (20) ḳapusını açdı. Ağlayu ağlayu içerü gėrüp Īzed-guşesb ol belā ve miḥnet içinde gördi. birbiriyile ḳucuşdılar ve çoḳ zamān ağlaşdılar. (21) Şāhuŋ ol yavuz ḫūyından niçe söyleşdiler. Çünki söz āḫir oldı Īzed-guşesb'üŋ öŋine ṭaʿām ḳodılar, yėdi. Ve bir zamān anuŋla oturdı. (22) Pes Īzed-guşesb vaṣiyyet ḳıldı ve ne murādı varısa vezīre söyledi. Andan eytdi: "Hurmuzd'uŋ ḳatına varıcaḳ eydesin ki: "Ben anuŋ ḥaḳḳında ne (23) günāh işledüm ki beni bu ḥāle giriftār ėder? Atanuŋ niʿmetiyile büyüdüm, seni küçükden terbiyet ḳıldum ve senüŋ ḥaḳḳuŋa bunca zaḥmetler ki (24) ben çekdüm. Anlaruŋ ʿivażı bu mıdur ki beni bende urup zindāna ḳoyasın ve beni bu vechile helāk ḳılasın? Ḳıyāmet güninde Ḥaḳ ḳatında (25) senüŋile buluşam ve baŋa ėtdügin ẓulmleri Allāh teʿālā'ya ʿivaż eyleyem." dėdi. Andan Vezīr Īzed-guşesbile esenleşüp gine maḳāmına geldi. Cāsūslar bu ḥāli

(251b) (1) şehriyāra bildürdiler. Hurmuzd anı ėşidicek göŋline yatlu endīşeler düşdi. Ādem vėribdi zindān içinde Īzed-guşesb'i depeletdürdi. Andan (2) bir çāre fikr ėtdi ki Zerdhuşt'ı daḫı öldüre. Pes aşçılara buyurdı ki anuŋ öŋine yėmek ḳoyıcaḳ ṭaʿāmına zehr ḳatalar. Çünki ėrtesi ṣabāḥ (3) oldı vezīr, şehriyārı görmege geldi. Gidicek vaḳt Hurmuzd eytdi: "Bugün

gitme senüŋle ṣoḥbet ėdelüm.” dėdi. Hemān ki Vezīr oturdı, (4) buyurdı, ḫˇān getürdiler. birbirin dürlü dürlü ṭaʿāmlar ḳodılar. Ol yėmeklere naẓar ḳıldı. Gördi ki ol ağu ḳatılmış yėyecegi bir ṭabaḳıla (5) vezīrüŋ öŋine ḳodılar. Andan ṣalā oldı yėmege meşġūl oldılar. Vezīrüŋ göŋli pāk, ḫāṭırında şübhe yoḳ, gerekince her dürlü (6) ṭaʿāmlardan yėdi. İttifāḳ ol ağulu aşa ṣunmadı. Şāh gördi ki Vezīr ol çanağa ṣunmadı. Pes şāh el ṣunup ṭabaḳdan bir (7) pāre ṭaʿām aldı. Nitekim şāhlar ḳullarına muḥabbet ṣūretinde loḳma ṣunarlar. Ol loḳmayı gülerek vezīre tekellüf ėtdi. “Ėy göŋüllü kişi, (8) işbu loḳmayı saŋa tekellüf ėderem ki ne ḫūb ṭaʿāmdur. Evet işbu şarṭıla ki ağzuŋı açasın, ben kendü elümle ağzuŋa ḳoyam.” dėdi. Vezīr (9) eytdi: “Ėy şehriyār, senüŋ ʿazīz başuŋçün baŋa ziyāde tekellüf ḳılma ki eksügüm ḳadar yėyecek yėmişem. Artuḳ yėmezem.” dėdi. Hurmuzd eytdi: (10) “Şāhuŋ pāk rūḥıçun ve ay ve Gün ḥürmetiçün işbu loḳmayı benüm elümden al, sözüm ṣıma.” dėdi. Vezīr gerçi ḥikāyeti bildi od nā-çār olup (11) loḳmayı şāh*uŋ*[467] elinden alup yėdi. Hemān ki ol loḳmayı yutdı, vezīrüŋ bağrı ṭoğranmağa başladı. Tīzcek yėrinden durup hezār dürlü (12) derd ü belāyıla evine geldi. Yatup ḥālini hīç kimseye söylemedi. Tīz buyurdı tiryāḳ getürdiler, içdi. İllā hīç fāyide ėtmedi. Hurmuzd elinden (13) çoḳ ağladı ve iŋledi. Hurmuzd, anuŋ ardınca bir emīn kişi gönderdi ki ḥāl ne olduğın bile. Çün ol gelen kişi vezīri gördi ki göz (14) yaşını yaŋağı üzere sėl-āb ḳıldı. Eytdi ki yüri var Hurmuzd’a eyt ki: “Senüŋ devletüŋ gitdi. Ṣoŋ ucı bir nā-bekār elinde (15) gūr olacaḳsın ve bī-çāre ḳalacaḳsın. Düşmenlerünüŋ murādı ḥāṣıl olacaḳdur. Bu ẓulmi ki sen ḳılduŋ saŋa ḳalacaḳ degüldür. Ḥaḳ teʿālā (16) ḳatına varup senüŋle ol ʿādil pādişāhuŋ ḥażretinde ber-ā-ber olıcak ol vaḳtde senden dādumı alam. Ėy ẓālim, sen esen ḳal (17) uş ben gitdüm.” dėdi ve cān teslīm ḳıldı. Ol kişi gelüp anuŋ sözlerini Hurmuzd’a bildürdi. Hurmuzd ėtdügi işe peşīmān oldı; (18) ammā ne çāre ki olacaḳ nesne oldı. Çünki ol ʿaḳl issi nām-dār öldi, cemīʿ ʿāḳıllar ve dāniş-mendler Anuŋçun yas ḳıldılar. (19) Dünyānuŋ ḥāli budur ne tācıla faḫr ėdinmek gėrek ve ne māl ve ne gence ġurūr ḳılmaḳ gerek. Andan ṣoŋra ol işin bilmez şehriyār hīç Allāh’dan (20) ḳorḳmadı ve āḫiretini aŋmadı, ḳan dökmege bėl bağladı. Bu kerre Behrām-ı Āzermihān’a el uzatdı. Bir gėce anı ḳatına oḳudı, eytdi: “Dilerseŋ (21) ki benüm ḫışmumdan emīn olasın ṣabāḥ İrān’uŋ ulularıyla benüm ḳatuma gelesin Simāre’yi ve Burzīn’i[468] saŋa ṣorsam gerekdür. Eytgil ki: ‘Ġāyetde (22) ḫırsuzdur ve yavuz ṭabīʿatlu ve yaramaz endīşelü kişidür.’ dėyesin. Andan ṣoŋra benden ne dilerseŋ senden dirīġ ėtmeyem.” dėdi. Behrām-i Āzermihān (23) eytdi: “Eyle olsun.

---

467 B. nüshasından tamamlanmıştır.

468 Müstensih hatası nedeniyle “Simāre’yi ve Burzīn’i” şeklinde yanlış yazıldığı düşünülen kelime cümlenin anlamı ve kelimenin bağlamla ilişkisi düşünüldüğünde “Simāre-yi Burzīn’i” şeklinde yazılmalıdır.

Dėdüklerüŋden yüz artuḳ ėdem.” dėdi. Simāre-yi Burzīn ki İrānuŋ ulularındandı. Fikr ėtdi ki anı bu vechile öldüre. (24) Çünki ṣabāḥ oldı güneş maşrıḳdan baş götürdi. İrān’uŋ ulular şāh ḳatına ḥāżır oldılar. Andan şāh, ulular ortasında Behrām-ı (25) Āzermihān’a eytdi: “Simāre-yi Burzīn’üŋ ḥaḳḳında ne dėrsin? Benüm bār-gāhumda ululıġa ve gence lāyıḳ kişi midür yoḫsa yatlulıġa ve rence müstaḥaḳ mıdur?” dėdi.

(252a) (1) Şāh bu sözi dėyecek Behrām bildi ki şāhuŋ maḳṣūdı nedür. Bu gün ol işi aŋa ėtdiyse ėrte kendüye daḫı ėdecekdür. Kendü cānından (2) ümīd kesüp eytdi ki: “Ėy şāh Simāre-yi Burzīn gibi bir şerīr kişi daḫı yoḳdur ki bu vilāyet anuŋ ucından ḫarāb olmışdur. Hīç eylüge ve (3) ululuġa lāyıḳ kişi degildür. Anuŋ gibi kişinüŋ cihānda ne başı ve ne cānı olsun.” dėdi. Simāre çünki bu sözi ėşitdi Behrām-ı (4) Āzermihān’a eytdi: “Ėy eski yār, buncadan berü senüŋle ṭuz etmek yėrüz, benden ne yaramazlıḳ gördüŋ ki benüm ḥaḳḳuma böyle ṭanıḳlıḳ (5) vėrürsiz? Niçün şeyṭāna uyduŋ, buncadan berü yārlıḳ ḥaḳḳını unutduŋ.” dėdi. Behrām eytdi: Senüŋ ḥaḳḳuŋdan ben bu sözi nice dėmeyem ki (6) cihānda sen bir yatlu toḫum ekdüŋ ki dünyā ṭurduḳça anuŋ şerri gitmeye ve dünyāya bir od bıraḳduŋ ki dütüni ḳıyāmete degin ḳala. Şol demdür ki (7) Nūşīnrevān-ı ʿādil bizi ḳatına oḳudı, cemīʿ ulular ḳatında oġlanlarından birini yėrine şāh ḳılmaḳ istedi. Hurmuzd’ı aŋıcaḳ cemīʿŋüz ayaġ (8) üstine durup eytdüŋüz ki: ‘Ėy şehriyār Hurmuzd Türk aṣlındadur. Andan ḫayr gelecek degildür. Zinhār anı şāh eyleme ki ʿālemi fesāda vėrecekdür (9) ve İrān iḳlīmini ḫarāba vėrecekdür.’ dėdük. Sen eytdüŋ ki: “Hurmuzd şāhlıġa lāyıḳdur. Andan yig kimse bulımazsız.” dėdüŋ. Bu fitnenüŋ (10) aṣlına sen sebeb olduŋ. Ol ėtdügüŋ işüŋ cezāsı budur. Senüŋ ḥaḳḳuŋa bu vechile nice söylemeyeyin.” dėdi. Hurmuzd, Behrām’dan bu (11) ṭoġru sözleri ėşidicek ḳaḳıduġından ne ėdecegin bilmedi. Buyurdı ikisin daḫı zindāna iletdiler. Üç güne degin anları aŋmadı. (12) Aç ve taḳṣīr zindān içinde yatdılar. Dördünci gün ṣabāḥ ādem gönderüp Simāre-yi Burzīn’i depeletdürdi. Behrām-ı Āzermihān çünki ol ḥāli (13) ėşitdi Hurmuzd’a bir ādem gönderüp eytdi: “Ėy şehriyār, bunca zamāndur ki atanuŋ niʿmetin yėdük ve senüŋ ḥaḳḳuŋa yatlu ṣanmaduḳ. Çünki (14) nā-ḥaḳ yėre sen bize ḳıyduŋ. Ėy şehriyār, dilerem ki beni bu zindāndan çıḳarup ḳatına iledesin tā ki saŋa bir ḫūb sözüm vardur ve bir (15) naṣīḥatum vardur ki saŋa ve daḫı cemīʿ İrān’a ol sözüŋ fāyidesi vardur. Ol sözi ḫiẕmetüŋe söyleyem ėşidesin andan ṣoŋra (16) ne ėderseŋ fermān senüŋdür.” dėdi. Çünki bu ḫaber Hurmuzd ḳatına ėrişdi, buyurdı ol gėce Āzermihān’ı zindāndan çıḳarup ḳatına (17) getürdiler. Hurmuzd aŋa çoḳ sözler söyledi ve ḳatı ʿizzet eyledi. Andan eytdi: “Ol dėyecegüŋ söz nedür? Söyle ėşideyin.” dėdi. Behrām (18) eytdi: “Ėy şehriyār, atanuŋ ḫazīnesinde bir

sādece ḳaraca ṣanduḳ vardur. Ol ṣanduġuŋ içinde bir mühürlü ḥoḳḳa vardur. (19) Ol ḥoḳḳa içinde bir aḳ ḥarīr vardur. Nūşīnrevān-ı ʿādil *ol*[469] ḥarīre kendü eliyle bir ḳaç sözler yazmışdur. Ol ṣanduġı buyur getürsünler, (20) gör ki anda ne yazılmışdur.” dėdi. Hurmuzd bu sözi ėşidicek tīz ḫazīne-dārı oḳudı. Eytdi: “Yüri var ol ḳara ṣanduġı (21) bu gėce benüm ḳatuma getür, göreyin.” dėdi. Pes ḫazīne-dār yıldırum gibi ḫazīneye geldi. Arayuraḳ ol ṣanduġı buldı. Götürüp şāhuŋ (22) ḳatına geldi. Hurmuzd, kendi eliyle ol ṣanduġuŋ kilīdini açdı, içinde ol mühürlü ḥoḳḳayı gördi. Andan ḥoḳḳayı açup içinden (23) ol ḥarīri çıḳarup gördi ki kendü atasınuŋ dest-i ḫaṭṭıla şöyle yazmış ki: “Hurmuzd, on yıl iki ay şāhlıḳ ėdecekdür. (24) Andan ṣoŋra ʿālem fitneyile ṭolacaḳdur. Her ṭarafdan düşmenler belürecekdür. Bu yavuz aṣıllu, dīv ṣıfatlu kişi, ol gelen düşmen (25) leşkerinüŋ küllīsini tārümār ėdecekdür. Āḫir Hurmuzd daḫı taḫtından indürüp yėrine şāh olacaḳdur. Andan ṣoŋra Hurmuzd’uŋ ʿavratınuŋ

(252b) (1) ḫışmları Hurmuzd’uŋ iki gözlerini kör ėdecekdür ve āḫir öldürecekdür.” dėmiş. Çünki Hurmuzd ol ruḳʿayı atasınuŋ ḫaṭṭıyla gördi (2) ḳaḳıduġından gözleri ḳızardı ve beŋzi ṣarardı. Ol ḥarīri pāre pāre eyledi. Andan Behrām’a eytdi: “Ėy cefā pīşe bu nesneyi baŋa (3) gösterdügüŋden maḳṣūduŋ bu mıdur ki elümden ölmeden ḳurtulasın?” dėdi. Behrām eytdi: “Ėy Türk aṣıllu, niçe bir ḳan dökmekile şādumān (4) olursın. Sen ḫāḳān aṣlındansın ḥāşā ki Keyḳubād toḫumından olasın. Bu sözi saŋa Anuŋçun söylerem ki ölecegüŋ günleri aŋasın, (5) ḳan dökmege ḥarīṣ olmayasın, şāhlıġa iŋen ġurūr ḳılmayasın. Ėy şehriyār, şöyle ṣanma ki bu serverler gitdükden ṣoŋra sen cihānda (6) şād u kām olasın. Bu işi ki sen ėdersin şehriyārlara lāyıḳ degildür, tāc ve taḫt issine münāsib degildür. Ne ḳadar ki ẓulmileḳan (7) dökersin şöyle bil ki elüŋe başuŋa ṭopraġ ḳoyarsın. Başuŋa bir ḳatı gün geldügi vaḳt avucuŋ içinde ḥayret yėli ḳalacaḳdur. Cemīʿ serverler (8) ve begler ve pehlevānlar senüŋ ẓulmüŋ ucından ṭaġılacaḳdur, ḳatuŋda bir iki kişiden ġayrı kimesne ḳalmıyacakdur. Ėy şāh-ı bī-dād, benüm bu naṣīḥatlarumı (9) şol dem aŋasın ki bir ulu pehlevān ʿāṣī olup taḫtuŋa ḳaṣd eyleye İrān’da aŋa ḳarşu ṭurur ve cevāb vėrür kimesne bulmayasın. Şimdi şāhlıḳ (10) ġurūrıyla ser-mestsin. Ėtdügün işleri hīç ḫāṭıruŋa getürmezsin. Evet bil ki başuŋa çoḳ işler gelecekdür. İşbu tācıla taḫt senden (11) kīn alacaḳdur.” dėdi. Hurmuzd gördi ki nām-dār her ne kim söyledi ṭoġru söyledi. Anuŋ ol acı naṣīḥatlarını ve ṭoġru sözlerini diŋledi. (12) Āḫir gine zindāna gönderdi. Yarındası gėce ādem gönderüp zindān içinde anı daḫı helāk eyledi. Andan

[469] B. nüshasından tamamlanmıştır.

şoŋra bir gėce Buzurmihr'i ḳatına (13) oḳudı. Anuŋ daḫı eylüklerini ve kemālini aŋmayup zindāna gönderdi. Anı daḫı öldürdi. Yarı İrān vilāyetinde atası zamānındaġı ululardan (14) ve ʿaḳıl issi kişilerden bir nām-dār ḳomadı. Cemīʿsini bu vechile helāk eyledi. Atasınuŋ vezīrlerinden hemān Buzurmihr ḳaldı. Andan (15) şoŋra diledi ki anı daḫı helāk eyleye. Buyurdı anı daḫı dutup zindāna iletdiler. tīzcek ölsün dėyü yėmek ve ṣu vėrmediler. Buzurcimihr (16) yėdi gün tamām aç ve ṣusuz yatdı. Şāh ḳorḫusından kimesne anı diline getürmedi. Sekizinci gün olacaḳ açlıḳdan iŋen buŋaldı. Bildi ki (17) ecel ėrişdi. Zindāncıyı ḳatına oḳuyup şāh vaḳtinde bir ḳaç ḫaberler gönderdi. Eytdi: "Ėy şāh-zāde şöyle bil ki kişi anadan ölmekçün (18) ṭoġmışdur. Dünyāda kimse bāḳī olacaḳ degildür. Ecel pençesinden ne şāhlar ḳurtılacaḳdur ve ne ʿāḳıllar āmān bulacaḳdur. Ėy şehriyār, (19) şöyle mi ṣanursın ki bunca ulular ḳatuŋdan eksük olduḳdan şoŋra şādlıġıla ʿömr süresin? Yatlu ḫūyuŋ ucından ʿālemde (20) mühmel iş ḳılduŋ, ḳapuŋda bir nām-dār ḳomaduŋ ki bir müşkil iş olacaḳ aŋa çāre ėdeler. Ėy yavuz endīşelü, fikr ėdersin ki İrān'da (21) bir nām-dār ḳomayasın. Andan şoŋra dīn yolından çıḳup ḫāṭıruŋ ne dilerse eyle ḳılasın. Şöyle bil ki bu sen fikr ėtdügüŋ olacaḳ (22) degildür. Seni taḫtından indüreceklerdür. Ayruḳ kişi şāh ḳılacaḳlardur. Seni ḳahrıla helāk ėdeceklerdür. Bu cihān kimseye ḳalacaḳ degildür. Her kişi (23) ėtdügini bulacaḳdur. Öldügümçün ġuṣṣa yėmezem ki her kişi ki bir ẓālim elinde helāk ola āḫiretde anuŋ ḥāli ḫoş olacaḳdur ve Ḥaḳ teʿālā ḳatında (24) ʿizzet bulacaḳdur. Bir daḫı bu ki yaşum yėtmişe yėtişmişdür. Bunca zamān ʿömri şādlıġıla gėçürmişem. Bundan ulu daḫı ne (25) niʿmet ola ki Allāh teʿālā ḳatında daḫı ʿitibār bulam ve āḫiretde ʿizzetlü olam? Ve daḫı ėy ḳanlar döküci şāh, çünki erlik ve mürüvvet yolından

(253a) (1) çıḳduŋ, ėşit saŋa dėyeyin ki āḫirüŋ ne olacaḳdur. Ėy ẓālim, şimdiden şoŋra kimse senden ḫoşnūd olmayacaḳdur. Ḫıṭā'dan (2) Çīn'den bir ulu leşker gelecekdür. Rūm'dan ve Ḫarez vilāyetinden ve ʿArab diyārından düşmenler belürecekdür. Sen ortada ʿāciz (3) ve bī-çāre ḳalacaḳsın. Egerçi ol leşker üzerinden ki evet bir ḳuluŋ saŋa ʿāṣī ola ve ḥükmüŋden baş çeke andan saŋa ḳatı şikestlik (4) gele, taḫtuŋa ve ululuġına ziyān yėtişe. Andan şoŋra cihān fitneyile ṭola. Ḫātūnuŋuŋ ḳardaşları iki gözüŋi kör ėdeler. Andan (5) şoŋra boġazuŋdan aṣa ḳoyalar. İrān şāhını zārīlıġıla helāk ėdeler. Andan şoŋra çünki oġluŋ yėrüŋe şāh ola ve ol ʿāṣī (6) olan ḳuluŋ elinde çoḳ zaḥmet göre. Āḫir ḳuluŋ elinde zebūn olup ḳaça. Ol ḳul ẓulmiletaḫta geçüp şāhlıḳ eyleye. Oġluŋ (7) ḳayṣer ḳatına vara, andan leşker alup gine İrān'a gele. Erlikle düşmenden taḫtını ala. Andan şoŋra ʿArab diyārından bir ulu server (8) ḳopa Ḥaḳ teʿālā'nuŋ Ḥaḳ peyġāmberi ola ve ʿālemde yėŋi dīn āşikār ḳıla. Cemīʿ peyġāmberlerüŋ

ḫātimi ola. Cihāna andan ṣoŋra peyġāmber gelmeye (9) tā ḳıyāmete degin anuŋ dīni ve şerīʿatı yürüye. İrān şāhını dīne daʿvet ḳıla. Şāh aŋa muṭīʿ olmaya ve Allāh teʿālā'dan ḳorḳmaya (10) ve resūlüŋ emrine rāżī olmaya. Ṣoŋra anuŋ bir ʿāḳılsız oġlı ḳopa. Ġāfillıġıla şāhı öldürüp yėrine şāh ola ammā şāhlıḳ aŋa daḫı pāyidār (11) olmaya ve çoḳ zamān şāhlıḳ ėtmeye. Andan ṣoŋra bu aṣıldan kimse şehriyār olmaya ve siz ṭāyifenüŋ adı ʿālemde aŋılmaya ve ululıġuŋuzuŋ nāmı (12) ve nişānı ḳalmaya. Bu eyü adıla cihāndan gitdügüme niçün ġuṣṣa yėyem? Ammā ėy ḳan döküci ẓālim, senüŋ Allāh teʿālā ḳatında yüzüŋ ḳara olacaḳdur. (13) Dedelerüŋ ḳatında cānuŋ utanacaḳdur. Allāh teʿālā fażlıla benüm yėrüm cennet olacaḳdur. Senüŋ cānuŋ cehennem ʿaẕābında ḳalacaḳdur." dėdi. (14) Hemān ki bu sözi söyledi bir kerre āh ėdüp ṭatlu cānını Allāh Teʿāl'a ḥażretine ıṣmarladı. Şunuŋ gibi ʿāḳıl ki felegüŋ esrārını (15) bilürdi ve cihānda ne olacaḳından ḫaber vėrürdi. Bunca ʿilmile ecel derdine çāre bulımadı. ʿAḳlıla ölümden ḳurtulmaġa āmān bulımadı. Pes (16) ʿaḳlı olanlar dünyāya göŋül vėrmeyeler ve cihān şādısına aldanmayalar. Elde furṣat variken ol ebedī olacaḳ yėrüŋ ḳaydını göreler. (17) Çünki Hurmuzd bu sözleri ėşitdi, işine peşīmān olup gözinden yaşlar aḳıtdı. Velī ne çāre olacaḳ nesne oldı. Ṣoŋraġı (18) peşīmānlıḳ hīç fāyide ḳılmadı. Andan ṣoŋra Hurmuzd'uŋ diriligi ḫoş olmadı ve dünyāda rāḥat görmedi. Göŋli hergiz ġuṣṣadan (19) ḳurtulmadı. Meger Hurmuzd'uŋ ʿādeti buyıdı ki ḳışın üç ay leşkerile Ṭayfusūn'da olurdı. Bahār olıcaḳ üç ay daḫı Arvend ṣaḥrāsında (20) olurdı. Ve yazın üç ay İṣṭeḫr şehrinde olurdı. Hemān ki güz faṣlı olurdı Iṣfahān'a gelürdi. Üç ay daḫı anda (21) olurdı. Bu vechile cihānda dirlik ėderdi. Ol şāhuŋ yazup sanduḳda ḳoduġı nāmeyi ve daḫı ol ʿāḳıllaruŋ dėdügi sözler (22) Hurmuzd'uŋ ḫāṭırından hergiz gitmezdi. Cānı dāyimā ḳorḫuda olurdı. Ėtdügi işlere peşīmān olup her gėcenüŋ üç baḫşını (23) Ḥaḳ teʿālā'ya ʿibādet ḳılurdı ve tażarruʿ ve niyāz ėderdi. ẓulmi terk ėdüp ʿadl yolını ṭutmışıdı. Andan ṣoŋra hergiz ḳan dökmege (24) meyl ėtmemişdi. Her gün ṣabāḥ vaḳtinde münādīler çaġırurlarıdı ki: "Ėy nāmdārlar ve ėy ʿaḳl issi kişiler, olmasun ki kimseyi incidesiz (25) ve bir kişinüŋ nesnesine el ṣunasız. Şāhuŋ yasaġından ḳorḳasız ki eger bir kimsenüŋ ṭavarı bir kişinüŋ ekinine girse ol

(253b) (1) ṭavaruŋ ḳuyruġı ve ḳulaġı ekin issinüŋdür. Ve ne ziyān ėtdiyse şāh, 'Ödeŋ.' buyurur. Bilmiş olasın. Ve eger bir kişi bir kişiyi ẓulmileincidse (2) yā ẓulmilenesnesin alsa āmān yoḳdur boġazından aṣılur dėrlerdi. Bu resme iki ay tamām her memleketde çaġırdılar ve (3) cemīʿ ʿālem şāhuŋ ʿadlini bildi. Ekinciler şād olup āferīn ḳıldı. Ne zehresi varıdı ki bir sipāhīnüŋ atı ekine gireyidi yā bir kişi (4) destūrsuz bir kimsenüŋ bāġına ayaḳ baṣaydı anuŋ ḳuyruġuŋ ḳulaġın keserlerdi ve ol kişi boġazından aṣarlardı. **معادلت** (5) **كردن هرمزد با**

پسرش خسرو پرويز Meger Hurmuzd şāhuŋ bir oğlı varıdı ki güneş yüzin görse nūrından utanurdı. Adına Ḫüsrev-i (6) pīrūz dėrlerdi. Bir sāʿat atasından ayru olmazdı. Hurmuzd şāh anı cānı gibi severdi. Ḫüsrev-i pīrūz'uŋ bir sevgüli ḫāṣ atı varıdı. (7) ʿArab diyārında anuŋ öŋine geçer at yoġdı. Ḫüsrev atı be-ġāyet severdi. Bir gėce ol at ittifāḳ āḫūrdan boşanur bir kişinüŋ ekinine gėrür. (8) Sāyis ardınca segirdür ki ekinden çıḳara. Ol varınca nā-gāh ekin issi daḫı ėrişür, feryād ėderler ki atuŋ ḳuyruġın kese. At oğlanı (9) eydür: "Ėy kişi, hīç bilür misin ki bu at kimüŋdür ki ḳuyruġın kesmek istersin? Ėy kerīm kişi, her ādemi bir görme. Bu at eyle ėdecek (10) kişinüŋ atı degildür. Şāhlar gerçi dād ėderler; velī baʿżı kişiye ḥürmet ėderler." dėdi. Ekin issi eytdi: "Bilürem ki bu at Pīrūz şāhuŋdur. (11) Līkin çün bu vechile günāh ėtdi. Revā degüldür ki ulularuŋ atını ḳoyavuz, yoḫsullaruŋ ṭavarından bahā alavuz. Şāhuŋ oğlı niçün (12) yoḫsulları saḳlamaya ve atasınuŋ yasaġın dutmaya. Hurmuzd Şāh bu nesneye rāżī mı olur?" dėdi. Andan Hurmuzd ḳatına varup şikāyet (13) eyledi. Hurmuzd ol ḥāli ėşidicek ḳaḳıdı, eytdi ki: "Yürü tīz ol atuŋ ḳuyruġın ve ḳulaġın ayırtla. Ve daḫı buyurdı ki ne ziyān ėtdiyse (14) ḥisāb ėdeler yüz biŋ aḳça daḫı olursa ekin issine Ḫüsrev ödeye." dėdi. Ḫüsrev-i pīrūz bu ḫaberi ėşidüp atına özi göyündi (15) ortaya ulular bıraḳdı. Gelüp şāh öŋinde yėr öpdiler. Ḫüsrev'üŋ atını dilek ėtdiler ki ḳuyruġın kesilmeye. Atınuŋ bahāsını ėtdügi ziyānı (16) Ḫüsrev ekin issine ödeye. Hurmuzd ḳaḳıyup ḫışm eyledi. Ulularuŋ her birine sögdi. Hurmuzdüŋ ḫışmından ḳorḳup tīz atuŋ ḳuyruġın (17) ve ḳulaġın kesdiler, ne ziyān oldıysa ḥisāb ėdüp ekin issine vėrdiler. Andan ṣoŋra bir gün şehriyār şikāra gitmişmişidi. Meger bir ulu (18) kişi varıdı ki şāh anı ġāyetde severdi. Şāhuŋ ḳatında andan ʿizzetlü kimse yoġıdı. Yolda giderken bir bāġa ṭuş oldı. Issıdan yüregi (19) yanmışıdı. Bir ḳulına buyurdı ki ol bāġdan bir iki salḳım üzüm getüre. Pes ḳul içerü girdi bir ḳaç salḳım üzüm dėrüp ol serverüŋ ḳatına (20) getürince nā-gāh bāġ issi çıḳa geldi. Bu ḥāli görüben feryād eyledi. Eytdi ki: "Ben bāġuŋ zaḥmetin çekerem ve tīmār ėderem sen ṣayduŋ ki (21) destūrsuz bāġumdan üzüm alursın. Elbetde şāha gile ėderem. Eydürem ki: 'Beglerüŋden bir ulu pehlevān baŋa ẓulm eyledi. Bāġumdan gücile (22) üzüm aldı.' dėrem." dėdi. Ol serverüŋ meger bėlinde bir zerrīn kemer varıdı. Laʿl ve yāḳūtıla ve incülerle bezenmişidi. Şāh ḳorḫusından ol (23) kemeri bėlinden çezüp bāġ issine eytdi: "Kerem eyle ėy kişi, işbu kemeri ḳabūl eyle bu ḥāli şāha ṭuyurma." dėdi. Bāġ issi eytdi: "Ben bu (24) kemeri neylerem? Sen şāhuŋ ḳatında muḳarreb kişi olasın benüm gibi yoḫsula ẓulm ėdesin, destūrsuz bāġuma giresin. Elbetde şāha dėsem (25) gėrek ve seni boġazından aşdursam gerek." dėdi. Niçe ulular ve begler ortaya düşüp bāġ issinüŋ boynın ḳulaġın öpdiler şāha ṭuyurma

(254a) (1) dėyü çoḳ yalvardılar. Ol kemeri vėrdiler ve daḫı niçe altun vėrdiler hezār dürlü yalvarmaġıla rāżī ḳıldılar. Ol zamān dādı bu resme (2) ėderlerdi ki ve raʿiyyeti şöyle gözedürlerdi. سبب امدن بهرام چوپینه بدرکاه Hurmuzd şehriyār bu vechile ad çıḳarmışıdı ki (3) anuŋ ʿadli ve siyāseti her memlekete çav olmışıdı. Ululıḳ taḫtını göge ėrürmişidi. Medāyin şehrinde çoḳ eglenmezdi. dāyim vilāyetini (4) temāşā ėderdi. Nenüŋ gibi ḥāl vāḳiʿ olsa kendüsi bilürdi. Çünki bu resme on yıl şāhlıḳ ėtdi. On yıldan ṣoŋra her (5) ṭarafdan fitneler belürdi ve düşmenler āşikāre oldı. Çīn ṭarafından Türk ve Ḫıṭā leşkerile biŋ iki yüz altun ḫālḫāllu (6) ve muraṣṣaʿ keçimlü pīlile dört kez yüz biŋ at ṭonlu ve kend ṭonlu erile Sāve şāh yürüdi ve Rūm ṭarafından ḳayṣer daḫı yüz biŋ (7) yaraḳlu yigidile ḳaṣd-ı İrān ḳıldı. Bir ṭarafdan daḫı Ḫarez pādişāhı bī-ḳıyās leşkerle yürüdi ve ʿArab diyārından daḫı niçe biŋ nīze-dār (8) ʿArab leşkeriyle ʿAmrıla ʿAbbās yürüdi ki Hurmuzd anlardan ḫarāc almışdı ve ol vilāyeti ḳatı incitmişdi. Sāve şāh leşkerile (9) Merv şehrine ėrişdi. Andan bir nāme yazup Hurmuzd şāha vėribdi. Eytdi ki: "Ėy Hurmuzd, vaḳtüŋe ḥāżır olasın ve leşkerüŋ varısa (10) cemʿ ėdesin ki uş bī-ḥisāb leşkerle ėrişdüm." dėdi. Ḫarez çerisi ḫod Ermenī'den tā Erdebīl vilāyetine varınca ṭopṭolu olmışıdı. (11) Ve ʿArab leşkeri fırat kenārına ėrişüp ḳonmışdı. Çünki Hurmuzd bu ḥāllerden āgāh oldı, bildi dört yaŋadan yig yaġılar (12) belürdi. Ara yėrde ʿāciz ve ser-gerdān ḳaldı. Hīç ḳanḳısına cevāb vėrecegin bilmedi. İrān vilāyetinde ne ḳadar begler ve serverler varısa (13) ḳatına oḳudı. Ḥikāyeti anlara bildürdi. "Ne dersiz? Bu işde maṣlaḥat nice görürsiz?" dėdi. Cemīʿsi bu işin tedbīrinde ʿāciz ḳaldılar. (14) Hīç bir işe yarar söz dėmediler. Eytdiler ki: "Sen şāhsın, senüŋ ʿaḳluŋ cemīʿmüzden ziyādedür. Bu işüŋ çāresini sen bizden yėg (15) bilürsin." dėdiler. Hurmuzd, anlardan bu vechile ḫaber ėşidicek ġuṣṣadan bėli büküldi ve cigeri ḫūn oldı. Ol ḳatındaġı ʿāḳıllar ve tedbīr (16) ehli vezīrleri öldürdügine peşīmān oldı. Āḫir vezīrlerinden birisi eytdi: "Ėy şehriyār, Ḫarez çerisi gerçi ceng ėtmege gelmişdür ammā anlar (17) bizüm leşkerümüze *ḳarşu*[470] ṭurduḳları yoḳdur. Anlar bizümle başa baş durup ceng ėdemezler. Ammā Rūm çerisiyle ṣulḥ ėdelüm. O gitdükden ṣoŋra (18) ʿArabıla çıḳışmaḳ ḳolaydur. Bizüm müşkil işimüz Çīn leşkeriyledür. dāyimā bu vilāyetüŋ ḫarāblıġı anlardan olur ve bu iḳlīme ḳara günler anlar gelür. (19) Türk, Ceyḥūn ṣuyını geçüp bu vilāyete segirdüm ḳılduḳdan ṣoŋra anlara cevāb vėrmek ḳatı müşkildür. Şimdi bizüm anlardan yaḳın düşmenümüz (20) yoḳdur. Evvel anlaruŋ ḳaydını görmek gėrek ve anlara bir vechile tedbīr ḳılmaḳ gerek." dėdi. Hurmuzd eytdi: "Şimdi Sāve şāha (21) ne çāre ėdelüm? Meger kendüsi kerem eyleye bizümle barışa ve ṭoġrulıḳ ḳıla.

[470] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Yoḫsa şimdiki ḥālde İrān-zemīnde kimimüz var ki Çīn pehlevānlarına (22) ḳarşu ṭura ve anlara cevāb vėribile?” dėdi. Vezīr eytdi: “Ėy şehriyār, çeri devşürüp ceng yaraġın görmek gerek. Şāhlaruŋ ser-firāzlıġı (23) leşkeriledür.” dėdi. Pes şāh vezīre emr eyledi: “Çeri ḥāżır ḳıl, yaraḳıla” dėdi. Sehel zamān içinde şāhuŋ ḳatına yüz biŋ adı bellü müretteb (24) yaraḳlu atlu cemʿ oldı. Yayanuŋ ḫod ḥisābı yoġıdı. Vezīr eytdi: “Ėy şehriyār, bu ḳadar çerile biz Sāve şāha cevāb vėremezüz. Dilerseŋ (25) ki vilāyetüŋde şād olasın gerekdür ki anuŋla barışmaġa cehd ėdesin tā ki bu vilāyeti düşmenden ḳurtarasın. Ol ḥikāyeti ėşitmedüŋ mi ki

(254b) (1) Ercāsb dīn ġayretine düşüp Guştāsb’a ve Luhrāsb’a ne ḳılmışdur ve Belḫ vilāyetini ne vechile yıḳup ḫarāba vėrmişdür? Eger (2) İsfendiyār bendden çıḳup aŋa ḳarşu ṭurmayaydı İrān’da bir nām-dār ḳalmazdı. Ol intiḳām andan kimse almazdı. Eger benüm sözüm ėşitmezseŋ (3) Çīn leşkerinden çoḳ zaḥmet görisersin. Ėy şehriyār, ben bildügüm bu ḳadardur.” dėdi. Hurmuzd eytdi: “Ėy Vezīr bilürem ki ḳayṣerüŋ (4) bizümle ceng eksügi degüldür. Anuŋ murādı oldur ki atam anuŋ elinden alduġı şeherleri gine anuŋ ola ve anuŋ vilāyetinden ayruḳ (5) bāc ve ḫarāc alınmaya. Ol şehirlerini gine aŋa vėrelüm, ayruḳ andan ḫarāc istemeyelüm.” dėdi. Pes buyurdı bir ḫūb nāme yazdılar. (6) Bir ʿāḳıl kişiyile ḳayṣere gönderdiler. Eytdi ki: “Rūm’dan atam ne ḳadar şehr aldıysa gine senüŋ olsun. Daḫı öŋdünki şāhlar ki (7) Rūm’dan ḫarāc alurlardı şimden ṣoŋra biz almayavuz ve senden ayruḳ bāc ve ḫarāc istemeyevüz. Ol vilāyet ser-be-ser senüŋ elüŋde (8) ola. Dilerseŋ ki eyü günile ululıḳ bulasın İrān-zemīne ayaḳ başmayup gine dönüp vilāyetüŋe gidesin.” dėdi. Çünki ėlçi ḳayṣer (9) ḳatına ėrişdi, İrān şāhınuŋ ḫaberini söyledi. Ḳayṣer ol sözi ėşidicek yoldan gine döndi. Çünki Hurmuzd ḳayṣerden emīn (10) oldı, diledi ki ceng yaraġın göre ve ol ḳalan düşmenlerile uġraşa. Vezīr eytdi: “Ėy şehriyār, sen ki ceng ėtmege ḳaṣd ėdersin (11) meger İrān vilāyetinüŋ yıḳılduġın istersin. Şimdiki ḥālde dört yanuŋdan düşmenler hucūm ėtmişdür. Ḳatuŋda bir pehlevān yoḳ. Bu ḳadar (12) leşkerile ḳanḳısına cevāb vėreceksin? Ammā eger şāh diŋlerse ben bir fikr ḳıldum. Çünki ḳayṣerden emīn olduḳ vech oldur ki leşker (13) seçevüz bir pehlevānıla Ḫarez leşkerine ḳarşu vėrbiyevüz. Yıldırum gibi vara ol leşkeri bulut gibi tārümār eyleye. Anuŋ işini tamām ėdicek (14) ʿArab’dan hīç ġuṣṣamuz yoḳdur. Sāve şāha daḫı ėlçi gönderelüm, ne isterse rāżī olup şimdiki ḥālde ṣulḥ ėdelüm ki leşkerümüz azdur, (15) Çīn çerisine ṭāḳat getürmezüz.” dėdi. Meger Hurmuzd’uŋ bir pehlevānı varıdı, adına Ḫırād dėrlerdi. Aŋa biraz leşker ḳoşup Ḫarez çerisinüŋ (16) üstine gönderdi. Ermeniyye’ye gelüp ol çeriyle uġraşdı. Ḫarez leşkerini ṣıyup ṭaġıtdı. Nicesini ḳırdı ve niçesini esīr ḳıldı. (17) Hurmuzd şāh anı ėşidüp ferahdan beŋzi erġuvān güline döndi.

ʿArab çerisi ol ḥāli ėşidüp dem-beste ḳaldılar. Yüz ṣuyıyla geldükleri (18) yoldan gine döndiler. Hurmuzdıla düşmenlik ėden hemān Sāve şāh ḳaldı. Andan ṣoŋra anuŋ tedbīrine meşġūl oldı. Meger Hurmuzd şāhuŋ (19) bir ḳulı varıdı. Uyanuḳ göŋülli ʿaḳıl issi kişiydi. Adına Tenūre dėrler. Ayaġ üzere durup Hurmuz'da duʿā ḳıldı. Andan eytdi: "Ėy şehriyār, (20) ol pīr-i ʿāḳıl ki benüm atam Mihrān-sitāddur şimdi be-ġāyet pīr olup bir küşede oturmışdur. Elinde ṣuḥuf-ı İbrāhīm dutar. Gėce ve gündüz (21) anuŋ şerḥlerine müṭālaʿa ėder. Hīç kimseye ḳarışmaz. Cemīʿ ʿālem ḫalḳından ʿuzlet ėtmişdür. Yaḳın zamānda anuŋ ḳatına vardum. Bir gün bir gėce (22) anuŋla oldum. Sāve şāhuŋ ḥikāyetini ve anuŋ pīllerini ve leşkerinüŋ çoḳluġını aŋa söyledüm. dėdüm ki: 'Şimdi şāhımuzuŋ üzerine anuŋ gibi ulu (23) düşmen gelmemişdür. Cihān fitne ve āşūbıla ṭolmışdur.' Eytdi ki: 'Benüm eski zamāndan bir sözüm vardur ki bu işüŋ çāresi anuŋla ḥāṣıl (24) olur.' Ben dėdüm ki: 'Ėy ʿāḳıl pīr, ol söz nedür?' Eytdi: 'Eger şehriyār beni ḳatına iledüp ṣorarsa dėyem.' dėdi. Ėy şāh-ı ʿālem vech oldur ki evvel (25) ol pīrüŋ ḫaberin alasın ve tedbīri aŋa göre ėdesin." dėdi. Şehen-şāh buyurdı, ol sāʿat bir ulu server Mihrān-sitād'uŋ ḳatına

(255a) (1) geldi. Anı maḥfeye ḳoydılar, götürüp Hurmuzd şāhuŋ ḳatına getürdiler. Şāh anı göricek ʿizzet ḳıldı. Andan eytdi: "Ėy pīr-i ʿāḳıl, (2) bu ceng ėdici Türk'üŋ ḥālinden ne ḫaber vėrürsin?" Pīr eytdi: "Ėy şāh-zāde, benüm bildügüm oldur ki şol vaḳtin ki Ḫāḳān-ı Çīn (3) senüŋ ataŋ Nūşīnrevān-ı ʿādil'e ḳız vėrmek diledi, şehriyār yüz altmış ulu begile ve pehlevānlar ki beni gönderdi ki (4) ḫāḳāndan ḳız dileyem. Çünki ḫāḳānuŋ ḳatına varduḳ, anuŋ şāhlıġına āferīn ḳılduḳ. Anuŋ perde ardında bėş ḳızı varıdı ki her (5) birinüŋ ḥüsn içinde mānendi yoġıdı. Ḫāḳān beni ol ḳızlaruŋ sarāyına vėribdi ki ḳanḳısını begenürsem şāhiçün ḳabūl ėdem. (6) Pes ḫāḳān destūrıyla içerü girdüm. Taḫt üstinde ol bėş ḳızı gördüm ki her birisi cennet ḥūrīsine beŋzer, birbirinden güzel. (7) cemīʿsini altuna inciye ve laʿl-i cevāhire müstaġraḳ olmışlar. İllā senüŋ anaŋı dükelisinden aşaġa oturtmışlar. Hem anı hīç ṭonatmamışlar (8) ve arḳasına ḳıymetlü ṭon gėyürmemişler, başına tāc ḳomamılar. Meger Ḫāḳān-ı Çīn'üŋ ḫātūnı ki faġfūr-ı Çīn ḳızıdur senüŋ (9) anaŋdan artuḳ anuŋ ḳızı yoġımış ve ol cāriyeden olan ḳızlaruŋ küllīsinden senüŋ anaŋ kücicek imiş. Ḫāḳān ḫātūnıla (10) ṭanışmışlar. Ḳaṣdları buyımış ki şāha ol ḫātūndan olan ḳızı vėrmeyeler, ḳaravaş ḳızlarından birini vėreler. Anuŋçun anı ṭonatmamışlar ki (11) ben anı görüp begenmeyem. Ben daḫı hemān ki içerü girdüm senüŋ anaŋı dükelisinden güzel gördüm. Hem bildüm ki ḫātūnuŋ ḳızı daḫı (12) oldur. Ol ḳızlaruŋ arasından anı begendüm. Şāhıçun anı iḫtiyār ḳıldum. Benüm eyle ėtdügüme ḫāḳān melūl oldı. Eytdi ki: (13) "Ol daḫı oġlancıḳdur, andan ne umarsın? Anı

ḳoġıl. Ḳalan ḳızlardan birini iḫtiyār ėt.” Eytdüm ki: “Ben ḳabūl ėdecegümi ėtdüm. Eger şāha (14) ḳız vėrürseŋ andan ġayrısın gerekmez.” dėdüm. Hem şāh daḫı baŋa ‘Ḫatun ḳızından ġayrısını alma.’ dėmişdi. Çünki ben andan ġayrısın (15) almadum. Ḫāḳānıla ḫātūnı melūl oldılar. Āḫir ḫāḳān nā-çār olup ʿālimler ve müneccimler getürdi. Şāhıla ol ḳızuŋ ṭāliʿini gördürdi. (16) Eytdiler ki: Bu ḳızla İrān şāhından bir oğlan vücūda geliserdür. Uzun boylu ḳara gözlü yaṣṣı yaġrınlu ve arslan sīnelü (17) oğlan olısardur. Erlikde arslan gibi olısardur. Cömerdlıḳda buluda beŋzeyiserdür. Bir tīz ḳaḳıġan kişi olısardur. Hīç kimsenüŋ (18) sözün götürmeyiserdür. Atasından ṣoŋra ol şehriyār olısardur. Andan ṣoŋra Çīn’den bir yavuz ḫān ḳopısardur. Türk leşkeriyle (19) ol şāhuŋ üstine varısardur. İrān’ı ve Yemen’i almaġa ḳaṣd ḳılısardur. İrān şāhı anuŋ elinde ʿāciz ḳalısardur. Ol demde İrān (20) şāhınuŋ ayruḳ bir ḳulı ola. Uzun boylu, aruḳ tenlü, yoġun süŋüklü, büyük burunlu *ve arı*[471] sözlü ḫışm-nāk kişi ola, ġāyetde (21) gürbüz pehlevān ola. Hem pehlevān-zāde ola. Şāh aŋa Çūpīne dėyü laḳab vėre. Çünki bu ḳul şāhuŋ ḳatına gele, azacuḳ leşkerile (22) Türk şāhın ṣıya, leşkerini birbirine ura. Gerçi ol leşkeri ṣıya, evet āḫir şāha ʿāṣī ola.” dėdiler. Ḫāḳān, ol nücūm ʿilmini bilen (23) kişiler bu sözi ėşidicek be-ġāyet şād oldı. Ol şādlıġıla ḳızını Nūşīnrevān’a vėrdi. Ben daḫı şāh çün ḳabūl ḳıldum. Andan (24) ṣoŋra ḫazīneden ol ḳadar genc vėrdi ki ḥisābını kimse bilmezdi. Kendüsi leşkerile Ceyḥūn kenārına degin bile geldi. Ḳızını gemiye (25) ḳoydı. Daḫı ol aradan derd ü firāḳıla gine döndi. Ėy şehriyār bildügüm bu ḳadardur ki saŋa söyledüm ve ol kişinüŋ nişānlarını

(255b) (1) dėdüm. Vilāyetüŋle ādemler gönderüp ol dėdügüm nişānlu kişiyi ḳatına getür. Bu işde becid ol ki bu düşmenüŋ şikestligi (2) ol ḳul elindedür.” dėdi. Ol pīr hemān ki bu sözi söyledi ʿömri āḫirine ėrişmiş cān Ḥażret’e teslīm ḳıldı. Çünki ol pīr (3) şāhuŋ altun taḫtınuŋ üzerinde maḥaffe içinde bu sözleri söyledi, öldi; şāh bu işe ʿacebe ḳaldı ve çoḳ aġladı. Ve ol (4) ṭuran ḫalḳ küllīsi aġlaşdılar. Andan ṣoŋra şāh eytdi: “ Görüŋ bu pīr-i Mihrān-sitād’ı ki hemān ʿömri bu ḥikāyeti bize (5) dėyinceyimiş. Şükr Allāh’a ki bu ḫūb sözi söyleyüp öldi. İmdi becid oluŋ. Her biriŋüz bir memlekete varuŋ. Nişānlu ādem (6) ḳanda bulursaŋuz ulu eger kiçi benüm ḳatuma getürüŋ.” dėdi. Meger şāhuŋ bir ḫāṣ ḳulı varıdı. Hem mīr-āḫūrıdı, adına Ferruḫ (7) zād eydürlerdi. Ol ḳul şāh ḳatına geldi, eytdi: “Ėy şehriyār, ol nişānlu ki bu merḥūm pīr söyledi hemān Guşb oğlı (8) Behrām’da vardur ki Berdeʿile Erdebīl aŋa vėrüp durursın. Şimdi anda ulu beg olmışdur. Eger ādem gönderüp oḳurısaŋ (9) gine ḳatuŋa gelür.”

---

[471] B. nüshasından tamamlanmıştır.

dėdi. Şāh tīz nāme gönderdi. Ėlçi yıldırım gibi Behrām'uŋ ḳatına ėrişdi. Ḥikāyeti muştıladı ve Mihrān (10) sitād'uŋ ḫaberini dėdi ve şāhuŋ nāmesin vėrdi. Behrām ol ḫaberi ėşidüp ġāyet şād oldı. Hīç leşker ve pehlevānlar (11) almaġa muḳayyed olmadı. Revān Hurmuzd şāhuŋ ḳatına geldi. امدن بهرام چوپينه بترد هرمزد Çünki Behrām-ı Çūpīne (12) şāhuŋ ḳatına geldi, şāha āferīn ḳıldı. Şāh bir zamān Behrām'uŋ yüzine baḳdı. Mihrān-sitād dėdügi nişānlaruŋ cemīʿsi (13) anda gördi. Be-ġāyet şād olup güldi. Pes Behrām'a şāh ʿizzetler eyledi ve ḫāṭırını ṣordı. Andan ḫūb sarāya ḳondurdı. (14) Çünki yėryüzinden gėcenüŋ müşgīn çādırı dėrildi, güneş yüzinden niḳābın götürdi ʿālem gine münevver oldı. Şāh meclis (15) ārāste ėdüp cemīʿ ululları ve begleri ḳatına oḳudı. Andan Behrām-ı Çūpīn'i daʿvet eyledi. Cemīʿ serverlerinden yuḳaru aŋa (16) yėr gösterdi, oturdı. Andan İrān'uŋ ḥālini söyledi. Andan ṣoŋra Mihrān-sitād'uŋ dėdügi sözleri aŋdı. Andan ṣoŋra Behrām-ı (17) Çūpīn'e ṣordı ki: "Ėy Behrām, sen ne maṣlaḥat görürsin Sāve şāhıla barışalum mı yoḫsa ceng mi ėdelüm?" dėdi. Behrām (18) eytdi: "Sāve şāhıla niçün ṣulḥ ėtmek isteyesin? Bir kişi ki senüŋle ceng ḳaṣdına gele sen anuŋla ṣulḥ ėdelüm dėmeŋ (19) zebūnlıḳdandur. Ve daḫı sen bu sözi dėyecek düşmen seni ḳolaysınur, senüŋ üzerüŋe ġālib olur. Bu fikr midür ki ceng (20) vaḳtinde barışmaḳ aŋarsın?" dėdi. Hurmuzd eytdi: "Pes fikr nedür? Nice ėtmek gerek?" Behrām-ı Çūpīn eytdi: "ʿĀḳıllar bugün olacaḳ (21) işi ėrteye ḳomazlar. Çünki düşmen üzerüŋe gelmiş ve senüŋ cānuŋa ḳaṣd ḳılmışdur. Yaraḳ görüp aŋa ḫūb cevāb vėrmek (22) gerek. Yā leşkeri bir kişiye ışmarlamaḳ gėrek ki anuŋ ḥaḳḳından gele. Biz ki var ḳuvvetümüzi *bāzūya*[472] getürevüz. Ne hünerümüz varısa āşikāre (23) ḳıla*vuz*[473] ne Ḥaḳ ḳatında güneh-kār olavuz ve ne pehlevānlar ḳatında utanavuz. Allāh teʿālā ʿināyetinde yüz aḳlıġın ḥāṣıl ḳılavuz. Bir kişinüŋ ki (24) İrān leşkerinden on biŋ kişi ola er midür ol ki düşmenden yüz çevüre? Şimdi ḫod yüz biŋ yaraḳlu er ḥāżır olmışdur. (25) Buyur düşmene ḳarşu varalum gürzile ve ḳılıçıla dögüşelüm, oḳları ṭolu gibi yaġduralum. Bu ḳadar leşkerle bu düşmene furṣat bulmazsavuz

(256a) (1) cihānda erlik adını aŋmayalum ve eylik yüzüni görmeyelüm. Bu düşmenden yüz dönderürsevüz dünyāda ayruḳ dirilmeyelüm." dėdi. Çünki (2) Hurmuzd, Behrām-ı Çūpīn'den bu vechile söz ėşitdi feraḥdan yüzi bahār güli gibi açıldı ve göŋli be-ġāyet şād oldı. Andan ṣoŋra (3) meclis ṭaġıldı. Cemīʿ ulular şāh ḳatından ṭaşra çıḳdılar. Behrām-ı Çūpīn'üŋ sözinden cümlesinüŋ cigeri ḫūn oldı. İttifāḳ ėdüp (4) Behrām-ı Çūpīn'e eytdiler: "Şāh ḳatında sözi edebile söylemek gerek. Şāh aŋa bir nesne ṣorıcaḳ sözde iŋen cür'et

[472] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[473] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ėtmemek gėrek (5) ve ḥaddden geçe bahādurlanmamaḳ gerek. Sāve şāhuŋ şol ḳadar çerisi vardur ki yėryüzini anuŋ pīlleri leşkeri dutmışdur. (6) Bizüm çerimüz aŋa ḳanda cevāb vėrecekdür? Hem şāha eytdüŋ ki: ‘Leşkeri bir kişiye ḳoş ki düşmenüŋ ḥaḳḳından gelsin.’ dėdüŋ. Ḳanı ol (7) ol pehlevān ki şāh aŋa leşkerüŋ ḳoşa, bu ḳadar kişiyile vara, yüz aġarda?” dėdiler. Behrām-ı Çūpīn eytdi: “Ėy nām-dārlar ve ėy pehlevānlar, (8) bu ḳadar iş ne nesnedür? Şāh eger buyursa bu leşkere ben pehlevān olayın ve ol düşmenüŋ ḥaḳḳından geleyin.” dėdi. Şāhuŋ ādemleri (9) çünki Behrām’dan bu sözi ėşitdiler birbirinüŋ dilinden şehriyāra ḫaber vėrdiler. Şāh ėşidüp be-ġāyet şād oldı. Ser-leşkerligi (10) Behrām-ı Çūpīn’e vėrdi, anuŋ tācını göge ėrürdi. Cemīʿ nām-dārlar Behrām’ı ser-leşker bildiler. Andan Behrām kemer ḳuşanup ceng yaraġıyla (11) şāhuŋ ḳatına geldi. Eytdi: “Ėy şehriyār, benüm sözüme uyarsaŋ işbu leşkeri ḥisāb ėdelüm. Hem elinden iş gelür çünki yarar (12) ne ḳadar kişi var görelüm.” dėdi. Şāh eytdi: “Leşkerüŋ sālārı sen olduŋ var cemīʿsini gör, begendügüŋ çıḳar, adlarını deftere yaz.” dėdi. (13) Pes Behrām-ı Çūpīn, şāhuŋ cebe görecegi yėre geldi, buyurdı cümle anuŋ öŋinden geçdiler. Cemīʿsini gördi. İrān leşkerinden (14) on iki biŋ pehlevān kişi güzīde eyledi ki her biri ad eri kişilerdi. Atları kecimlü ve kendüler ṭonlu yaraḳları tamām yėrinde ve her biri ḳırḳar (15) yaşında. Çünki ol on iki biŋ eri begendi ve iḫtiyār eyledi, Yėlānsīne adlu bir pehlevān varıdı anı leşkere pīş-rev eyledi (16) ki dāyim çerinüŋ öŋine geçe ve ḳona ve leşkerüŋ öŋince düşmene ḳılıç vura. Ve bir pehlevān daḫı vardı anuŋ adına Īzed-guşesb dėrlerdi ki (17) yanar oda daḫı uġrasa yüz çevürmezdi. Anı leşkere ḳafā-dār eyledi ki leşkerüŋ ṣaġını ve ṣolını gözede ve düşmenden saḳlaya. (18) Andan ṣoŋra leşkere eytdi: “Ėy nām-dār, ādem incidici olmaŋ ve kimseye ziyānuŋuz ṭoḳunmasın. ʿAḳluŋuzı dėrüŋ, vaḳtüŋüze ḥāżır oluŋ. (19) Dilerseŋüz ki Allāh teʿālā sizüŋ yardımcıŋuz ola ve şāh ḳatında yüzüŋüz aġ ola hemān ki gėce içinde ṣūrnā ve nefīr ünini ėşidesiz (20) cemīʿŋüz yėrüŋüzden ṭurup ceng yaraġına gėrüp at arḳasına gelesiz ve vaḳtüŋüze ḥāżır bulınasız; eglenmeyüp ol sāʿatde sancaḳ (21) dibine gelesiz.” dėdi. Behrām’uŋ bu tedbīrini şehriyār ėşidüp begendi. Bu vechile leşker düzetdügine ve bu resme ögüt vėrdügine (22) ḫāṭırı şād oldı. Ḫazīneler ḳapusını açup ol leşkere yaraḳ vėrdi. Ve andan Hurmuzd şāhuŋ ne ḳadar yābānda yürür (23) ceng günine yarar atları varısa cemīʿsini getürtdi. Pehlevāna eytdi: “Dė imdi ne ḳadar at eksiŋüz kese[474] ve ne ḳadar (24) yaraḳ ḥācetüŋse iste ḫāṭıruŋ diledükleyin leşkeri ṭonat.” dėdi. Andan eytdi: “Ėy pehlevān, cengüŋ

[474] Müstensih hatası nedeniyle “eksiŋüz kese” şeklinde yanlış yazıldığı düşünülen kelime cümlenin anlamı ve kelimenin bağlamla ilişkisi düşünüldüğünde “eksigüŋüz” şeklinde yazılmalıdır.

aḥvālini bilürsin (25) Sāve şāhuŋ vaṣfını ėşidüp durursın ki ne ḳadar leşkeri vardur ve ne vechile yaraġı ve genci vardur. Hem Türk leşkerini

(256b) (1) bilürsin ki meydānda cenge giricek anlaruŋ heybetinden yėr ditrer. Sen hemān on iki biŋ kişi alduŋ bu ḳadar çeriyle aŋa (2) sen nice cevāb vėrürsin? Ve daḫı çeriden ḳırḳ yaşında kişiler ögürtledüŋ ölümin bilmez ḳılıç iye genc yigitler almaduŋ. Bilmezem ki (3) bunuŋ gibi leşkerle iş başarıbile misin?" dėdi. Behrām eytdi: "Ėy saʿd ṭāliʿlü ve ḫūb sözlü şehriyār, kişinüŋ (4) başında devlet olup Allāh'dan ʿināyet olıcaḳ çerinüŋ çoġ olduġı ḥācet degildür. Ėşitmedüŋ mi ki Keykāvus Hāmāverān'da (5) dutduḳları vaḳt ne ḳadar leşkeri varıdı? Ṣoŋra Rüstem-i Zāl on iki biŋ yarar kişiyile varup ol vilāyeti nice fetḥ (6) ėtdi? Ve Keykāvus'ı bendden nice ḳurtardı? Ve daḫı Gūderẕ'ile Kişvān on iki biŋ yarar kişiyle varup Siyāvuş'uŋ gėmisini (7) nice aldı? Ve daḫı İsfendiyār-ı rūyīn-ten on iki biŋ kişiyile Ercāsb şāha ne işler ḳıldı ve ḳalʿa-yı rūyīni ne vechile (8) aldı? Çerinüŋ çoḳlıġına ʿitibār yoḳdur. Hem az leşkeri żabṭ ėtmege daḫı āsāndur. Ve daḫı ḳırḳ yaşında kişiler ögürtledügüme (9) ḥikmet oldur ki anlar çoḳ iş görmişler ve nice kerre cenge girmişlerdür, her nesneyi deŋemişlerdür ve ṭuz etmek ḥaḳḳını bilürler (10) ve adların ṣanlarını ṣaḳınurlar, düşmenüŋ lāfından ḳorḳmazlar ve sözlerine inanmazlar. Her biri ʿavratı oġlanıçun ve māl ve ṭavar içün (11) dürüşürler. Yigidüŋ ne ʿavratı oġlanı var ne ekini ve ṭarlası var. Ḳolaylarınca olursa ceng ėderler ve olmayacaḳ ḳolaylarına (12) giderler. Ne ad u ṣan gözedürler ve ne işüŋ ṣoŋuŋı fikr ėderler. Hem anlar her işde bön düşerler ve nerde gerekse aldanurlar (13) ve her sözi gerçek ṣanurlar." dėdi. Hurmuzd'uŋ bu sözlerden beŋzi bahār güline döndi. Behrām'a eytdi: "Yüri var cebe ve (14) çuḳal gėy, ceng yaraġıla meydāna gel, göreyin." dėdi. Pes pehlevān gelüp cebesini gėydi ve başına aşıḳ ḳodı. Terküsine kemend (15) baġlayup müretteb yaraġıla şāhuŋ meydānına geldi. Şāh daḫı ṭopıla ve çevgānıla ve oḳ ve yayıla meydāna vardı. Behrām-ı Çūpīn'i cebeyile (16) ve Rūmī külāhıla elinde gürzüni ve ḳılıcını gördi anuŋ heybetine ve ḳadd ü ḳāmetine āferīn ḳıldı. Behrām'ı şāh göricek (17) atdan inüp şāh öŋinde yėr öpdi. Andan ol meydān içinde oḳ atmaḳda ve ṭop oynamaḳda ve süŋü çevürmekde (18) ve at segirtmekde şol ḳadar hünerler gösterdi ki Hurmuzd şāh müteḥayyir ḳaldı. Anuŋ erligine ve hünerine āferīn ḳıldı. Andan (19) şehriyār bir ejderhā peyker ʿalem getürdi ki ceng günlerinde ol sancaḳ Rüstem'üŋ öŋinde olurdı. Ol ʿalemi Behrām-ı (20) Çūpīn'e vėrdi. Eytdi: "Ėy pehlevān, işbu sancaḳ Rüstem biŋ Zāl'uŋdur ki erligi cihānı ṭutmışdur. Al bu sancaġı ki (21) Allāh teʿālā saŋa daḫı furṣat vėrsün ve ne iş dutarsaŋ ḳolay gelsin. İʿtiḳādum budur ki sen daḫı Rüstem gibi (22) pehlevānsın." dėdi. Pehlevān, şāha

āferīn ḳıldı. Allāh teʿālā senüŋ göŋlüŋi şād ḳılsun ve fetḥ ve ẓafer (23) yoldaşuŋ olsun.” dėdi. Andan ol sancaġı eline alup meydāndan odasına geldi. Göŋli ve gözi şādlıġıla ṭolmışıdı. (24) Çün ol gėce geçdi ṣabāḥ yėrinden ṭurup şāhuŋ sarāyına geldi ve şāh öŋinde yėr öpdi, eytdi: “Ėy şehriyār, ayruḳ bahānem (25) ḳalmadı senüŋ devletüŋde tācum felege ėrişdi. Hemān destūruŋla giderem evet şāhdan bir dilegüm var ki benümile bir emīn

(257a) (1) kişi vėrbiyesin ki her kişi ki meydān içinde düşmenden bir er yıḳa ve baş kese anuŋ adını deftere yaza tā ki ṣoŋra şehriyāra (2) ʿivaż ėderüz.” dėdi. Şāh eytdi Mihrān kātib yigit kişidür ve hem zīrekdür her nesneyi ḫāṭırında dutacaḳdur, senüŋle bile gitsün.” (3) dėdi. **رفتن بهرام بجنك ساوه شاه** Behrām-ı Çūpīn hemān ki şehriyārdan destūr aldı Ṭayfusūn vilāyetinden (4) çıḳup aç arṣlan gibi leşkerüŋ öŋine düşüp Sāve şāh cenginüŋ ḳaṣdına yürüdi. Çünki şāh anı gönderdi vezīrle (5) bir araya oturdı, eytdi: “Ėy Vezīr bu pehlevān görürsin ki nice bahādurdur ve ceng içinde nice şāddur (6) ʿaceb bu işüŋ ṣoŋı nice ola sen ne dėrsin?” dėdi. Vezīr eytdi: “Ėy şehriyār, Allāh teʿālā senüŋ ʿömrüŋi dāyim (7) ḳılsun. Bu ḳadd ü ḳāmet ve bu ḳadar ḳuvvet ve heybet ki bu pehlevānda vardur hem işinde cüst ve tedbīrinde dürüstdür. Şöyle (8) bil ki hemān furṣat bunuŋdur. Evet sözlerini iŋen cür’et ve pehlevānlıġıla söyler, hīç şehriyārdan üşenmez; (9) ḳorḳmaz. Ben andan ḳorḳaram ki ṣoŋra bu pehlevān şāha ʿāṣī ola.” dėdi. Hurmuzd eytdi: “Ėy yavuz endīşelü, (10) niçün tiryāḳumuzı zehr ḳılursın? Eger ol Sāve şāhı ṣıyacaḳ olursa cemīʿ tācumı ve taḫtumı aŋa vėrürsem lāyıḳdur. (11) Tek bu işi ol ḥāṣıl eylesin andan ṣoŋra İrān-zemīne ol şāh olsun.” dėdi. Vezīr bu sözi ėşidicek baş aşaġa (12) ḳaldı, ayruḳ ṭınmadı. Ammā bu söz şāhuŋ göŋline es̱er ḳıldı. Meger ḳatında bir kişi varıdı ki fāl söyleyici kişiyidi. (13) Her nesnenüŋ ʿalāmetinden ṣoŋı ne olacaġın bilürdi. Hurmuzd aŋa eytdi: “Yüri pehlevānuŋ ardından yėtüp gör ki (14) nice ḥareket ḳılur? Baŋa gel ḫaber vėr. Evet bu rāzı kimse bilmesin.” dėdi. Pehlevān şehirden çıḳınca ol kişi (15) daḫı ėrişdi. Pehlevānuŋ ardınca “Göreyin ne vāḳiʿ olur?” dėyüp giderdi. Nā-gāh ḳarşudan bir kişi çıḳa geldi. (16) Bir ṭablanuŋ içine biraz ḳoyun ve keçi başını ḳoymış başına ḳoyup şehre getürürken leşkere ṭuş geldi. Ḳorḳusından (17) bir arada ṭurdı ve leşkeri temāşā ḳılurdı ki Behrām’uŋ gözi aŋa ṭuş oldı. Anı göricek ḳatı sevündi. Süŋüsini (18) çevrüp atına mihmīz urdı. Yıldırım gibi ėrişdi. Süŋü ucıyla ol ṭablanuŋ içinden bir baş ḳapdı. Yuḳaru ḳaldurduġından (19) ṣoŋra bu leşkerüŋ öŋine atdı. Eytdi: “Allāh teʿālā furṣat vėrürse Sāve şāhuŋ başını şöyle kesem, çerisini birbirine (20) uram!” dėdi. Hemān ki ol kişi Behrām’dan bu ḥāli gördi eytdi: “Bu pehlevān varduġı yėrde iş başaracaḳdur, evet (21) ṣoŋra şāha ʿāṣī olacaḳdur.” dėdi. Ol aradan gine dönüp şāh ḳatına geldi, bu sözi şāha söyledi. Şāh

bu sözden (22) ḳatı perīşān oldı ve bu söz aŋa ölümden gūc geldi. Ġuṣṣadan ne ėdecegini bilemedi. Tīz bir kişi gönderdi, eytdi: "Yüri var (23) ol pehlevāna eyt ki: 'Bu gėce yatduġı yėrden ilerü gitmesin, ṣabāḥ benüm gine ḳatuma gelsin ki bir ḳaç aŋa fāyidelü sözler ḫāṭıruma geldi. Aŋa dėyem.'" dėdi. (24) Ol kişi yıldırum gibi pehlevānuŋ ḳatına ėrişdi ve şāhuŋ ḫaberin söyledi. Behrām eytdi: "Ėy ʿāḳıl var şehriyāra eyt ki: (25) 'Bir yėre gönderdügüŋden ṣoŋra gine dönmek eyü fāl degildür. Ve hem düşmenler bizi ḳorḳdı ṣanur, bizüm üzerümüze ḳuvvet bulur. Var

(257b) (1) şāha eyt ki: 'Düşmenüŋ ḳaydın görüp ṣaġlıġıla ve yüz aḳlıġıyla ḳatına geldügüm vaḳtin ne sözi varısa söyleye.'" dėdi. Ol kişi pehlevāndan (2) bu sözi ėşidicek gine dönüp şāh ḳatına geldi ve ėşitdügi sözi şāha söyledi. Şāh anuŋ sözine rāżī oldı ve ayruḳ ṭınmadı. Ṣabāḥ olıcaḳ (3) pehlevān leşkerini çeküp Allāh'a ṣıġınup gitdi tā şuŋa dek ki bir gün Çevziyān vilāyetine ėrişdi. Her ne yėre ki uġrasa ʿadl ve dād ėderdi. Kimse (4) kimseyi incitmezdi. Ol iḳlīme varıcaḳ ittifāḳ bir ḫātūn kişi bir eskice çuvala biraz ṣaman ḳoyar çeri ḫalḳına getürür ki ṣata. Behrām leşkerinden bir (5) kişi ol ḫātūnuŋ çuvalıyla ṣamanın alur, bahāsın vėrmez. Ol ʿavrat çuvalın istedügiçün ḳaḳır ʿavrata ḳor. ʿAvrat ḫışmıla gelüp Behrām-ı Çūpīn'e (6) şikāyet ḳılur. Eydür: "Ėy pehlevān, bir çuval ṣaman getürdümdi ki çeri ḫalḳına ṣataydum. Başına demür külāh gėyer bir kişi benüm çuvalumıla ṣamanumı (7) aldı. Ne ṣamanumuŋ bahāsın vėrür ve ne çuvalum vėrür." dėdi. Behrām-ı Çūpīn buyurdı, tīz ol kişiyi buldılar. Süriyü süriyü Behrām'uŋ öŋine getürdiler. (8) Behrām eytdi: "Ėy nā-bekār, benüm yasaġumı bilmez miydüŋ ki ẓulm ėderdüŋ? tīz buyurdı serā-perde öŋinde iki yėrde od yaḳdılar. Evvel ol kişinüŋ ḫançerile elin ayaġın (9) kesdiler. Andan iki pāre eyleyüp iki yėrde oda yaḳdılar. Ve leşker içinde çaġırdılar ki ẓulmile bir çuval ṣaman alanuŋ cezāsı budur ki her kişi ki (10) ẓulmile bir ḥabbeye ṭamaʿ ḳıla anı bėlinden iki biçerem!" dėdi. Bu yaŋa Hurmuzd şāh endīşe ve rencile oturmışıdı. Sāve şāh ucından (11) göŋli ġuṣṣayıla ṭolmışıdı. Behrāmıçun dėdükleri sözlere ḳatı peşīmān olmışdı. Bir gėce Ḫarrād Burzīn'i ḳatına oḳudı. Eytdi ki: Yaraġ (12) eyle taʿcīlile düşmenden yaŋa var. Yolda eglenme ve ārām ḳılma. Gör ki Sāve şāhuŋ leşkeri ne ḳadardur ve pehlevānları kimlerdür?" Andan (13) buyurdı, bir ḫūb nāme yazdılar. Nihāyetsüz armaġānlar ḳaydın gördiler. Nāmeyi ve armaġānları Ḫarrād'a vėrüp eytdi ki: "Herī'den (14) yaŋa var. Şol vaḳt ki Behrām-ı Çūpīn'i yolda göresin, anuŋ ḳatına varasın. Benüm ḫaberümi dėyesin ki: 'Ben uş Sāve şāh (15) ḳatına varuram ki aŋa ḫūb sözler söyleyem, bir luʿbıla anı senüŋ duzaġuŋa düşürem. Sen becid Herī şehrine varġıl ki (16) Sāve şāhıla ceng ėdicek şehr ḫalḳı saŋa yardım ėdeler. Sen Herī'ye

varınca ben nāzükligile Sāve şāhı egleyem.’ dėgil” dėdi. (17) Pes Ḫarrād Burzīn yaraḳ görüben ʿazm-i Sāve şāh ḳıldı. Behrām-ı Çūpīn’e bulışdı ve şāh ne buyurdıysa aŋa bildürdi. Andan geçüp kendüsi (18) Sāve şāh ḳatına gitdi. Sāve şāhı göricek atından inüp öŋinde yėr öpdi. Şāhuŋ nāmesini ve armaġānlarını vėrdi. Dürlü dürlü (19) sözlerile anı şol ḳadar egledi ki Behrām Herī ṣaḥrāsına ėrişdi. Çünki Behrām-ı Çūpīn ol ṣaḥrāya gelüp ırmaḳ kenārında serā-perde dutup (20) oturdı gözciler görüp Sāve şāha ḫaber vėrdiler. Eytdiler: “Ėy şāh, bir begle biraz leşker geldi. Uş Herī ṣaḥrāsına ḳondı.” (21) dėdiler. Sāve şāh bu sözi ėşidicek göŋline ḳorḫu düşdi. Endīşeden cigeri ḫūn oldı ve ʿaḳlı şaşdı. Tīz ādem gönderüp (22) Ḫarrād Burzīn’i çādırından oḳutdı. Ḫışmıla bir nice sözler söyleyüp eytdi: “Ėy nā-bekār-ı mekkār, baŋa ḥīle mi ėdersin? Yaʿnī ol ḫor u (23) ẕelīl şāhuŋ ḳatından geldüŋ ki alıla beni dāma düşürmek dilersin. Baŋa bir dürlü söylersin ve dostlıḳ yüzin gösterürsin. (24) Yā bu Herī ṣaḥrāsına gelen leşker nedür?” dėdi. Ḫarrād Burzīn eytdi: “Ėy şehriyār, bu ne sözdür ki bir ẕerre leşker senüŋ deryā gibi (25) leşkerüŋle ceng ėtmege gele. Sen anı cenge gelmiş dėyü fikr ėtme. Ol daḫı bir begdür. Ola ki yolca geçüp gider. Yā bir adın saḳıncı

(258a) (1) kimsedür ki şāhdan āmān ister yāḫūd bāzir-gānlardur. Ḥarāmī ḳorḳusından dirilüp bir leşkere dönmişdür. Yoḫsa deŋizler, ṭağlar (2) yüze yüz olup senüŋile ceng ėdemeyeler.” dėdi. Sāve şāh anuŋ sözinden şād oldı. “Şāyed ki eyle ola.” dėdi. Andan fikre (3) varup göŋlinden eytdi: “ʿAḳlı olan düşmeni ḫor görmez ve işüŋ öŋinden ġāfil olmaz. Şol kimsenüŋ kim ʿaḳlı öle, her kişinüŋ sözine (4) inanur, göŋli şād olur ve fikri süst olur ve yalan sözleri gerçek ṣanur ve düşmeni bilmez ve kendü devletine ve şevketine maġrūr (5) olur. Āḫir ḥīleyile düşmenüŋ duzağına dutılur.” dėdi. Sāve şāhı ʿāḳıl kişiyidi. Bu fikri eydicek Ḫarrād Burzīn’e eytdi: “İmdi bir ādem (6) göndereyin göreyin ki ol leşker kimdür ve ne işe gelmişdür?” dėdi. Ḫarrād Burzīn bu sözden ḳatı üşendi. Endīşeyile yine çādırına geldi. Gün (7) ṭolununca ṣabr eyledi. Hemān ki aḫşam oldı atına binüp Pārs yolını dutuban ḳaçdı. Aḫşam olıcaḳ Sāve şāh oğlı faġfūr’ı (8) ḳatına oḳudı, eytdi: “Yüri var ol gelen leşkeri gör ki ne ṭāyifedür ve ne içün gelmişdür? Bil.” dėdi. Faġfūr-ı Çīn çün İrān leşkeri (9) nüŋ ḳatına geldi. Bir atlu vėribdi ki: “Ne kişisiz ve neye geldüŋüz?” dėyü ṣora. Pes bir Türk leşkere yaḳın gelüben çağırdı ki: “Ėy kişiler (10) ne ḳavmisüz? Yoluŋuz ve sālārıŋuz kimdür ki Sāve şāhuŋ oğlı faġfūr gelmişdür ki anı göre ve ḫaber ṣora. Gelsün berü, ḫaber vėrsün.” (11) dėdi. Leşkerden bir kişi gelüp Behrām-ı Çūpīn’e ol ḫaberi bildürdi. Behrām-ı Çūpīn serā-perdeden ṭaşra çıḳdı. Atını çekdiler, (12) bindi, faġfūr’uŋ ḳatına geldi. Faġfūr gördi ki Behrām’uŋ atı

dėrlemiş ve ḳatı yürütümile gelmiş, eytdi: "Ėy kişi ḳandan gitdüŋ[475] ki (13) atuŋ ve sen bu ḥāle geldüŋ, meger Pārs şāhından incinüp ḳaçup gelmişsin." dėdi. Behrām eytdi: "Ḥāşā ki ben şāhdan incinem yā (14) andan ḳaçmış olam. Ben Baġdād'dan şāh buyruġıla bunda ceng ėtmege geldüm. Bizüm ol ulu şāhımuz Sāve şāhuŋ leşkerle bu vilāyete (15) geldügin ėşitdi. Baŋa eytdi ki: 'Yüri var anlaruŋ yolını baġla ve ḳaydlarını gör.' dėdi. Ben anuŋçun gürzile ve süŋüyile oḳıla ve ḳılıçıla (16) geldüm ki anuŋ ḥaḳḳından gelem." dėdi. **اكاهي يافتن ساوه شاه از امدن بهرام چوپينه بجنك** Çünki Faġfūr, Behrām-ı Çūpīn'den bu ḫaberi (17) ėşitdi, gėrü dönüp atasınuŋ ḳatına geldi ve ne ėşitdiyse ḫaber vėrdi. Sāve şāh ol ḫaberi ėşidicek ḳaḳıdı. Tīz ėlçiye (18) ādem dönderdi ki ḳatına getüreler. Bir kişi ilerü gelüp eytdi ki: "Ėlçi ilk aḫşamdan ḳaçmış." Sāve şāhı oġlına eytdi: "Bu bed gümān şunuŋ gibi (19) ḳaraŋu gėcede nice yol buldı? Bunca leşker içinden yā ol gözciler anı ne ḫoş görmedi?" dėdi. **پيغام ساوه شاه** (20) **با بهرام وپاسخ دادن بهرام اوراد** Andan ṣoŋra Sāve şāhı bir iş görmiş bir kişiyi Behrām-ı Çūpīn'üŋ ḳatına vėribdi, eytdi: (21) "Var ol Pārs'dan gelen kişiye eyt ki: 'ʿAḳılsuzlıġıla yüzüŋ ṣuyın yėre dökme. Seni şāhuŋ bu yėre ölesin dėyü göndermiş. (22) Senüŋ öldügüŋ istermiş. Seni bir kişiyle ceng ėtmege göndermiş ki ʿālemde kimse aŋa ḥarīf olmaya. Sen daḫı anuŋ sözine (23) inanup kendüni ejderhā aġzına bıraḳmışsın. Bu ne sözdür ki sen benüm yolumı baġlayasın? Eger ṭaġlar daḫı öŋüme gelürse (24) leşkerümle ve pīllerümle ayaġ altına alam.'" dėdi. Ėlçi gelüp Behrām'a bu sözleri dėyecek Behrām güldi, eytdi: "Ėy kişi, var Sāve (25) şāha eyt ki: 'Ben şāhumdan ötürü cāna ve başa ḳalmazam. Eger şāhuŋ ḫāṭırı benüm öldügüme ḫoş olursa ben anuŋ yolından

(258b) (1) ölmege rāżīyam.'" dėdi. Ėlçi gelüp Behrām'dan ėşitdügi sözleri Sāve şāha söyledi. Şāh ėşidüpʿacebe ḳaldı. Eytdi: "Zehī (2) yürek ki bu ḳadarca leşkerle benümle cenge gelmişdür. Eger bu ġāyetde bahādır olmayaydı benüm gibi nerre-şīrile ceng ėtmege gelmeyeyidi. Bunuŋ (3) gibi ḫorca leşkerile ol bahādırlıġı ki bu gösterür meger Rüstem'üŋ yā İsfendiyār'uŋ elinden gele. Eger bu pehlevānuŋ sözine göre elinden (4) nesne gelürse buŋa hīç leşker ḥarīf olmaz ve bunuŋla ḳarşu olan başa varmaz. Ben cihānda buncılayın arslan ḫūlu pehlevān (5) görmedüm ki şunuŋ gibi ulu leşkerden üşenmez ve benüm gibi şāhıla ceng ėtmek ister. Beŋzer ki bu pehlevān Allāh'dan ʿināyetlü bir kişidür. (6) Yoḫsa ʿaḳlı olan kimse ne ḳadar hüner ehli daḫı olursa bunuŋ gibi cenge bėl baġlamaz. Bilmezem ki bu işde ne ḥikmet vardur (7) ve bu cengüŋ āḫiri ne olacaḳdur ve Taŋrı'nuŋ taḳdīrinde ne

[475] Müstensih hatası nedeniyle "gitdüŋ" şeklinde yanlış yazıldığı düşünülen kelime B. nüshasındaki "geldüŋ" şekli de dikkate alınarak "geldüŋ" şeklinde yazılmalıdır.

vardur?” dėdi پیغام ساوه شاه بنزدیك بهرام و پاسخ بهرام دادن اوراه (8) Andan Sāve şāhı ėlçiye eytdi: “Yüri Behrām’uŋ ķatına var. Eyt ki: ‘Delilük ėtme. Bunuŋ gibi sözi ķo. Sen Sāve şāhıla ķanda (9) ceng ėdeceksin? Eger bu sözden şāh ķatında bir murāduŋ varısa eyt ki şāh anı ķabūl ėder.’ dėgil, dėdi. Ėlçi gelüp Sāve (10) şāhuŋ sözini Behrām’a söyledi. Eytdi: “İş bu işden maķṣūduŋ nedür? Bizüm şāhımuz kerīm kişidür. Eger ķatında bir ḥācetüŋ varısa (11) söyle, şāh anı ķabūl ėtsün. Yoḫsa bu ėtdügüŋ fikr ʿāķılāne degildür. Sāve şāhıla sen nice ceng ėdersin?” dėdi. Behrām-ı Çūpīn (12) eytdi: Yüri var Sāve şāha eyt ki: “Bahāne eylemesin. Eger Hurmuzd şāhıla dostlıķda ve barışıķlıķda ḫāṭırı varısa ve anuŋla (13) dostlıķ üzerine geldiyse bu vilāyetde aŋa çoķ ķonuķluķlar ėdeyin. Leşkerine altunlar ve gümişler ve külāhlar ve kemerler bağışlaya (14) yın. Ve şāh ķatına ādem göndereyin yol yarusına saŋa ķarşu gelsün ve saŋa şāhlara lāyıķ ḫiẕmet eylesün tā ki dostluğıŋuz daḫı (15) ziyāde ola. Yoķ eger ki cenge geldiyse bunuŋ sözi neye gerek? Bilsün ki deryā içinde neheng eline düşmişdür. Allāh ʿināyetinde Herī yazısında (16) seni bir vech ile döndürem ki dīvler ve perrīler senüŋçün ağlaşalar. Döndügüŋ vaķtde öŋüŋ ķapu olsun ve arduŋ yėl olsun ve yoldaşuŋ (17) yağmur olsun ki seni bunda yavuz baḫtuŋ getürmişdür ki başuna yavuz günler getürse gerek.’” dėdi. Ėlçi bu sözi ėşidicek yėl gibi yine (18) dönüp Sāve şāha Behrām’uŋ ḫaberin bildürdi. Sāve şāhı ol vechile söz ėşidicek ķaķıdı ve Behrām’uŋ serd sözlerinden cānı (19) ṭarıldı ve beŋzinde ķan ķalmadı. Ėlçiye eytdi: “Yüri ol dīvüŋ ķatına var. Yine benüm ḫaberümi ilet ki: ‘Senüŋle ceng ėtmekden baŋa (20) ne ad ḥāṣıl olur? Senüŋ gibi öldürmekden ne murād ḥāṣıl olur? Çünki senüŋ şāhuŋ benüm ķatumda bir ķuldur. Saŋa daḫı ol yėgdür ki (21) benüm ķatumda ķul olasın. Eger benden āmān dilerseŋ senüŋ ķanuŋı dökmeyem ve seni ķalan ķullarumdan yėg dutam. Saŋa ve leşkerüŋe (22) çoķlıķ māl ve genc vėrem. Niçün bī-fāyide sözler söylersin ve delülik eylersin?’ dėgil.” dėdi. Ėlçi yine Behrām’uŋ ķatına geldi. Sāve (23) şāhuŋ ḫaberin söyledi. Behrām eytdi: Yüri var Sāve şāhına eyt ki: ‘Ben Hurmuzd şāhınuŋ ķulıyam ve ķul olduğuma ʿār ėtmezem. Şöyle (24) bil ki şehen-şāh ve anuŋ leşkeri ve pehlevānları senüŋle cenge gelmege ʿārlandılar ve şāhuŋ ķatında benden kem ķul yoğıdı. Beni (25) bu ķadarca leşkerile gönderdi ki senüŋ leşkerüŋi tārümār ķılam ve başuŋı süŋü ucına ṣançup şāh ķatına iledem. Yaʿnī umar mısın ki

(259a) (1) senden ķorķaram, āmān dilerem? ceng gününde göresin ki başuŋa ne işler getürem ki benüm ejderhā-peyker ʿalemüm saŋa ʿAzrāīl gibi görüne ve süŋüm (2) gürzlerle ejderhādan beter görine.’” Çünki ėlçi andan bu vechile ķatı sözler ėşitdi melūl ve maḥzūn şāh ķatına geldi, ḫaber vėrdi. (3) رزم بهرام با ساوه شاه Sāve şāhı ol sözden be-ġāyet ḫışm

eyleyüp buyurdı ki ceng yarağın göreler, leşker ve (4) pehlevānlar ṣaḥrāya çıḳalar. Pes şāh emrile ol deryā gibi leşker at arḳasına geldi. Kūsler ve nefīrler çalındı. ʿAlemler çözüldi (5) ve ālāylar bağlandı. Yėryüzi yeşil ḳızıl gök ʿalemlerle ṭoldı. Behrām anı ėşidüp leşkerine işāret ḳıldı. Cümlesi suvār (6) oldılar. Behrām'uŋ göŋli ḫışmıla ṭolu oldı. Eline gürz alup arḳası Herī şehrine urup durdı. Ālāylar bağlanup (7) leşkerüŋ ṣağı ve ṣolı bezendi. Ol gün düz göŋülleri pīr ü cüvān ölüminden ḳorḳmaz ḫāṣ erenler ḳılıçlar çeküp Behrām'uŋ öŋinde (8) ṣaflar bağlayup durdılar. Ḳarşı birbirine ḳol vėrişmişidi. Süŋüler ucı buluda ėrişmişidi. Bir zamāndan Sāve şāhı ėrişdi. Ol (9) leşkerüŋ tertībini ve yarağını gördi ki Behrām Herī şehrini arḳa ėdinüp durmış, meydānuŋ ḳolay yėrin almış. Kendünüŋ leşkeri (10) bir ṭar ḳolaysız yėrde ḳalmış. Sāve şāhı ol ḥāli göricek perīşān oldı. Kendü pehlevānlarına eytdi: "Ol bir kişi ki bize (11) ėlçilige geldi, maḳṣūdı bizi alıla eglemek imiş tā ki bu leşker Herī şehrine gele ve ṣaḥrānuŋ ḳolay yėrini ala." dėdi. Pes buyurdı (12) ol ṭar yėrde ālāylar bağladılar. Ḳırḳ biŋ güzīn yigit leşkerüŋ ṣağ ḳolında ḳodı ve ḳırḳ biŋ saḫī ṣol ḳolda ḳodı ve ḳırḳ (13) biŋ arṣlan gibi yigitler leşkerüŋ gögsine ḳodı ve ḳırḳ biŋ bahādır kişi daḫı leşkerüŋ ḳafāsından yaŋa ḳodı. Leşkerüŋ (14) çoğı meydān ṭarlığından baṭṭāl ḳaldı. Hīç bir işde bulunmadı. Andan pīller ṣafını ki leşkerüŋ öŋine çekdiler. Yollar bağlandı (15) ve deprenmege mecāli ḳalmadı. Sāve şāhı ol ḥāle ḳatı perīşān oldı. Yine Behrām-ı Çūpīn'e ėlçi gönderdi. Eytdi ki: "Ėy arṣlan ṣıfat (16) lu pehlevān, söz ėşit. Bu kibr ü kīnden elüŋi çek. ʿAḳlı kendüzine yār ḳıl ve gözüŋi aç. Benüm bu ḫūb naṣīḥatumı ḳabūl ḳıl. Şöyle (17) bil ki sen iki kişiye ṭuş geldüŋ cihānda. Anlaruŋ nesebinden ulu neseb yoḳdur. Bu cihānda anlardan ulu şāh yoḳdur ve er (18) likde daḫı kimse anlara ḥarīf olur degildür. Biri benüm ki ʿālemüŋ şāhıyam ve cihānı ʿadlile maʿmūr ḳılmışam ve biri ulu oğlum (19) Bermūze'dür. Ve leşkerimüŋ ṣağışı ağaçlar yaprağından ziyādedür. Pīllerüm bahār yağmurınuŋ ḳaṭrelerinden artuḳdur. Silāḥıma ve (20) ve serā-perdeme ve ḫır-gāhıma ʿaḳl ėrişüp endīşeye sığar degildür. Atlarum ve develerüm dilile vaṣf olunmaz. Memleketümüŋ nihāyetini kimse (21) bilmez. Cemīʿ şehriyārlar baŋa raʿiyyetdür. Eger ṭağlar, deŋizler ḥayāt bulalardı; benüm gencüm ve silāḥum getürmekde ʿāciz ḳalalardı. Dükeli (22) şāhlar beni şehriyār bilürler. Senüŋ ağanuŋ ḫod adı Pārs'dan ġayrı yėrde aŋılmaz. Ben leşkerümi yėrinden depredicek yėryüzinde (23) ḳarınca ve siŋek yüriyecek yol bulamaz. Pīllerümüŋ demine yüz biŋ bahādır atlular ṭurmaz. Bu aradan tā Ṭayfusūn'a degin (24) benüm leşkerüm ṭolmışdur. Sen düşmen sözine uymışsın ve ʿaḳlunı ṭağıtmışsın. Kendüŋi, cān-ı ʿazīzüŋi esirgemez misin ki benümle ceng (25) ėtmek istersin? ʿĀḳıl kişiler güzāfın söz söylemez. Gel benümle ceng ėtmegi ḳo. Yüz ṣuyıla ṭur, ḳatuma gel ki seni bir

(259b) (1) sāʿat ki ayaḳda ḳomayam. Leşkerüme seni baş ḳılam ve ḳızum vėrüp beni eylik issini bilüp seni cihānda ketḫudā eyleyem. Benüm ḳatumda ulu (2) lıḳ bulasın. Kiçilik belāsında ve ḳullıḳ miḥnetinden ḳurtulasın. İrān şāhı*nı*[476] dutup öldürdügümden ṣoŋra ol vilāyeti saŋa vėrem, (3) ben ol aradan dönem, gidem. Bu sözleri saŋa anuŋçun dėrem ki leşkerüŋ ḳolayını ḫoş bilürsin. Uġraşmaḳdan çoḳ dürlü allar (4) ögrenmişsin. Senüŋ işüŋi ḳatı begendüm. Beŋzer ki atadan dededen ser-leşker oġlısın ki ceng aḥvālini bu vechile ḫūb bilürsin. (5) Bu ḳadar azcıḳ leşkerini benüm leşkerüme ber-ā-ber gösterürsin. Ben sen ėtdügine ḳalmazam. Senüŋ günāhını baġışladum. Ėtdügüŋ işe (6) peşīmān olup ḳatuma gelesin. Eger bu sözden daḫı baş çekerseŋ ayruḳ ḫaber göndermezem, bilmiş olasın." dėdi. Pes (7) şāhuŋ ėlçisi yine Behrām'uŋ ḳatına geldi. Şāhdan ėşitdügi sözleri bir bir söyledi. Behrām anuŋ sözine ḳaḳıdı, eytdi: "Ėy (8) bed-nişān, şol kişinüŋ ki aṣṣısuz sözleri çoḳ ola, kimse ḳatında ʿitibār bulmaz ve hīç kişi anuŋ sözine raġbet ḳılmaz. (9) Hünerde ve erlikde sözden ġayrı nesne bilmezsin. Çoḳ yaşamış kişiler ki ellerinden iş gelmeye sözile ḫoş hünerler gösterürler. (10) ėşitdüm ḫaylī bī-fāyide sözler dėmişsin ve ḳorḳduġuŋı āşikāre ḳılmışsın. Bir ol ki ḫaylī ululanmışsın ve dėmişsin ki: 'İrān (11) şāhını öldürem ve ol memleketi saŋa ışmarlayam.' İmdi, bu ululardan mes̱eldür ki bir yoḫsul cimriligi ucından köyden ḳovsalar giŋ (12) yėrde eydür ki: "Ben yėrümde ulu kişiydüm. Bunca nesneye elüm ėrişürdi.' dėr. Ümīdüm oldur ki bir iki güne ḳomayam senüŋ başuŋı kesem, (13) süŋü ucına diküp İrān şāhına vėreyim. Ve daḫı ḳızuŋı ve gencüŋi ve memleketüŋi aŋmışsın. İmdi ben saŋa ol vaḳt sipās (14) ėdeydüm ki ẓulmile bir şāhuŋ üzerine gelmeyeydüŋ ve bizüm şāhımuzla düşmen olmayayduŋ, ḳızuŋı sarāydan ṭonadup cihāzıla ve gencile benüm (15) ḳatuma göndereydüŋ. Şimdi ki süŋüm ḳulaġuŋ dibine ėrişdi, başuŋı ḫançerle kessem gerek. Saŋa niçün minnet ḳılam? Seni öldüricek (16) ḫod ḳızuŋ ve daḫı tācuŋ ve taḫtuŋ ve vilāyetüŋ küllīsi benüm olacaḳdur. Ve daḫı dėmişsin ki benüm leşkerümüŋ ve gencümüŋ ve pīllerümüŋ (17) ḥisābı yoḳdur. Bilesin ki devlet kişiden yüz döndirecek aŋa leşker ve genc çoḳluġı fāyide ėtmez. Sen leşkerüŋ çoḳlıġına maġrūr (18) olmışsın, şeyṭānlar seni yoldan çıḳarmışlar ki inṣāfdan baş çekersin, nā-ḥaḳ yėre bizümle ceng ėtmek istersin. Ve daḫı dėmiş (19) sin ki: 'Cemīʿ şāhlar ve tāc-dārlar benüm ḳullarumdur ve ne ḳadar şehriyārlar varısa küllīsi benümdür.' İmdi bu sözden murāduŋ ol ise (20) ki her şehre varsaŋ seni ḳomayalar ve yollaruŋ baġlamayalar. Bilesin ki her şehrüŋ yolları açıḳ kimse kimseyi yoldan menʿ ėtmez. Şāh ve raʿiyyet (21) ol yolda ber-ā-berdür ki her şehre ve her ḳalʿaya varurlar. Eger

[476] B. nüshasından tamamlanmıştır.

bunı dėrseŋ ki her ḳalʿa senüŋ ḥükminde ola ve her şehrüŋ ḫalḳı seni şehriyār (22) bileler bu ḳaçan olacaḳdur? Bu ḳalʿalardan birinüŋ ḳapusını pīllerle dögseŋ şāhlıḳ yėrine avucuŋda dikenden ġayrı nesne bulmayasın. (23) Ve daḫı beni esirgemişsin ve günāhumı bağışlamışsın. Benüm hīç erlügüme ʿitibār ėtmemişsin ve ādem ḥisābına urmamışsın. Ol dem ki iki (24) leşker yüze yüz ola meydān içinde benüm süŋümi ve gürzümi ol vaḳt göresin ki ben saŋa ʿitibār ėder miyin? Yā pīllerüŋi gözüme (25) gösterür miyin? Allāh ʿināyetinde göresin ki saŋa ve leşkerüŋe ne işler ḳılam. Ve daḫı dėmişsin ki: 'Leşker bezeyişüŋi begendüm,

(260a) (1) ve seni ser-leşkerlige iḫtiyār ḳıldum.' dėmişsin. İmdi bilesin ki eger bu ḳadar iş elümden gelmese beni şehriyār leşkere baş diküp bunda göndermezdi. (2) Sen eger şehriyārsaŋ yalan sözi ḳo. Ben senüŋ ḫāṭıruŋla ne ḳadar ḫoş geldügüm maʿlūmdur. Şāhıla benüm ʿahdüm budur ki üç güne ḳomayam (3) senüŋ başuŋı kesem, şehriyāruŋ ḳatına gönderem." dėdi. Ėlçi Behrām'dan bu sözi ėşidicek beŋzi şaman çöpine döndi. Ne ėşitdiyse (4) Sāve ḫana ḫaber vėrdi. Ḫışmından şāhuŋ beŋzi ḳapḳara oldı. Faġfūr eytdi: "Ėy şehriyār, bir iş bilmez delüye yalvarursın. (5) Anlaruŋ ḫod ḳażāsı gelmişdür." dėdi. Pes buyurdı, pīller üstinden kūsler çalındı. Hindī çaŋlar ve zincler āvāzesinden ḳu (6) laḳlar dutuldı. Sāve şāhuŋ naẓarı pehlevānuŋ çünki kirişine ṭuş olup ʿacebe ḳaldı. Oğlına eytdi ṣaḳın sen ṣavaşa girmegil. (7) Çünki ol gün vaḳt ṭar olmışıdı. Cenge girmediler. Her ṭarafdan leşker, ḳondılar; birbirine gözciler ve ḳaravullar ḳodılar. Behrām tenhā, çādırına (8) geldi. Ādem gönderüp İrānīleri ḳatına oḳudı. Anlaruŋla ėrteye ne vechile ceng olacağın ṭanışdı. Andan yine maḳāmlu maḳāmına gitdiler. (9) **خواب دیدن بهرام چوبین** Meger ol gėce Behrām yatup uyurken bir ʿaceb ḳorḫulu düş gördi. Düşinde şöyle gördi ki: "Türk leşkerile (10) ceng ėderken düşmen kendünüŋ üzerine ġālib olur. İrān çerisi ṣınur. Behrām atından yıḳılur, yayaḳ ḳalur. Türk hucūm ėdüp kendüyi (11) öldürmek isterler. Behrām zebūn olup anlardan āmān diler. Bu ḥāldeyiken uyḫusından beliŋler, uyanugelür. Ḳaraŋu gėcede göŋül ġuṣṣa (12) ve derdile ṭolmış, melāletinden ne ḳılacağın bilmez. Hele ol gėce ḥālini kimseye söylemez. Ṣabāḥ olunca Behrām bu ḥālile dürlü dürlü endīşeyile (13) yatdı. Henüz ṣabāḥ olup Behrām yėrinden ḳalḳmadın Ḫarrād Burzīn yėtişdi ki Sāve şāhından ḳaçmışıdı. Geldi gördik ki Behrām daḫı (14) yatur. Eytdi: "Ėy pehlevān, ne ġāfil olacaḳ vaḳtdur. Hīç bilür misin ki nenüŋ gibi düşmene ṭuş olduŋ ve nice belā duzağına düşdüŋ? (15) Cihānda ne Sāve şāhı gibi ḫān vardur ve ne anuŋ leşkerinden çoḳ leşker vardur. Kerem eyle kendü cānuŋa ḳıyma ve İrānīlerüŋ ḳanına (16) girme ki bu ḳadar ḫalḳıla ceng ėtmekden aṣṣı görünmez." dėdi.

Behrām eytdi: "Ėy Ḫarrād, senüŋ şehrinüŋ ḫalḳı balıḳ ṣatıcılardur ve senüŋ (17) ṣanʿatuŋ gölcüklerde ağıla balıḳ avlamaḳdur. Sen ne bilürsin ki erlik nedür ve düşmene süŋü ve ḳılıç urmaḳ nice olur? Uş saŋa (18) gösterem ki ceng nice olur ve düşmene nice gėrürler? Hem leşker daḫı nice olur? Göresin ki ol çoḳlıḳ leşker nice ṣınur ve ol (19) pīller nice tārümār olur? Hīç üşenme." dėdi. Çünki ṣabāḥ oldı gėcenüŋ Hindī ṣūreti gibi Rūmīler yüzi gibi aġardı. Behrām (20) buyurdı, leşker at arḳasına geldi. Ṣūrnā ve nefīr ḫurūşından ve atlar kişnemesinden cihān zelzeleye geldi. Behrām kendüsi o (21) ṭurdı, leşkere buyurdı. Ālāylar bağladılar. Üç biŋ ceng ėdici bahādır serverlerle Īzed-guşesb'i ṣaġ ḳola vėribdi ve üç biŋ nām-dār (22) la Neyedāguşesb'i ṣol kola gönderdi. Leşkerüŋ ḳafāsı üç biŋ iş görmiş erile Yėlānsīne'ye ıṣmarladı. Ve üç biŋ kişiyle (23) Hemedānguşesb'i leşkerüŋ gögsinden yaŋa ḳodı. Çünki leşkeri bu tertībile bezedi andan çağırup eytdi ki: "Ėy İrān serverleri, (24) bilmiş oluŋ ki her ki bu gün düşmenden ḳaça Allāh ḥaḳḳıçun başını keserem. Eger ejdehāya daḫı ṭuş gelürseŋüz (25) olmasun ki düşmenden yüz çevüresiz." dėdi. Meger leşkerüŋ iki ḳaçacaḳ yolı varıdı. Ol yoluŋ ikisine daḫı on arşın ḳadar dīvār

(260b) (1) yapdurdı tā leşker ḳaçmaḳ dilese yol bulmaya. Andan ṣoŋra şāhuŋ ol ulu kātibi ki Behrām'a yazıcı eylemişlerdi, Behrām'uŋ (2) ḳatına geldi. Behrām aŋa eytdi: "Sāve şāhuŋ leşkerin nice görürsin?" Kātib eytdi: "Ėy pehlevān, bu bir leşkerdür ki hergiz nihāyeti (3) yoḳdur. İşbu meydāna naẓar ḳıl ki işbu bizüm leşkerümüz anuŋ ḳatında ḳara ṣıġıruŋ gevdesinde iki aḳ ḳıla beŋzer. Ki ḳorḳaram ki bu cengden bize (4) ḫayr olmaya, vilāyetümüz ḳaplanlar ṭurağı ola. Tūrān leşkeri ṭaġı ve ṣaḥrāyı dutmışdur. Bunuŋ gibi leşkere kim cevāb vėrür?" dėdi. (5) Kātib bu sözi dėyecek Behrām-ı Çūpīn eyle çağırdı ki yazıcınuŋ ʿaḳlı şaşdı. Eytdi ki: "Ėy ḳorḳaḳ, nā-bekār! Saŋa kim eytdi ki (6) baŋa bu leşkerüŋ ḥisābın vėresin? Sen bir dāniş-mendsin. Devātıla ḳalemden ġayrı nesne bilmezsin. Çünki ḳanda gördügüŋ var ki (7) baŋa bunuŋ gibi söz söylersin?" dėdi. Mihrān-ı kātib ḳorḫusından ayruḳ ṭınmadı, eytdi ki: "Buŋa dīv yoldaş olmış ve başında (8) ʿaḳlı ḳalmamış." dėyüp Ḫarrād Burzīn'üŋ ḳatına geldi. İki yazıcı birbiriyle ṭanışup dėdiler ki: "Behrām'uŋ işinde ḫayr yoḳdur. Başımuz ṣaġiken (9) ḳaçmaḳ gerek." Gerçi anlar bu tedbīri ėtdiler ammā ḳaçacaḳ yol bulamadılar, şehriyārdan ḳorḳdılar. İkisi bile leşker içinden çıḳup (10) bir yėre geldiler. Meger ceng yėrinden ıraḳ yüksek depe varıdı. Ol depenüŋ üzerinden iki leşker temāşā olınurdı. İkisi bile sürüp (11) ol depenüŋ üstine çıḳdılar, gözetdiler ki Behrām ne vaḳtin helāk ola ve cengüŋ ṣoŋı neye yėtişe. İʿtiḳādları buyıdı ki Behrām'uŋ (12) leşkeri Tūrān ḫalḳınuŋ evvel ḥamlesine ṭāḳat getürmeye. Hemān ki Behrām leşkerüŋ ṣağını ve ṣolını düzdi, ṣaflar ālāylar

yėrlü yėrinde (13) ḳarār ḳıldı. Bir tenhā yėre gelüp yüzini ṭopraġa urdı. Ḥaḳ teʿālā ḥażretine tażarruʿ ve nāliş ḳıldı. Eytdi ki: "ʿĀlemleri yoḳdan var ėden (14) Allāh bilürsin ki Sāve şāhı ẓulmilebizüm üzerimüze gelmişdür ve senüŋ ḥükmüŋe ʿāṣī olmışdur. Dilerüm ki ben żaʿīf bī-çāre ḳuluŋa (15) ʿināyet ḳılasın ve ceng içinde göŋlüme rām vėresin. Düşmenleri bizüm üzerimize ġālib ḳılmayasın. Baŋa ve leşkerüme ḳuvvet ve furṣat (16) rūzı ḳılasın tā ki senüŋ yoluŋa dürişem bu dīn düşmenlerini ḳahr eyleyüp Ḥaḳ dīni āşikāre ḳılam. Ḫudā yā senden ʿināyet o (17) lmayıcak ben bir żaʿīf ḳulam, elümden ne gelür?" dėdi. Bir zamān bu vechile tażarruʿ ḳılduḳdan ṣoŋra ḥayḳırup ṭurdı. Atın (18) çekdiler, bindi. Eline bir gāv peyker gürz aldı ve ʿalem zamānında ṣanki Rüstem-i zālıdı ki gāmūsıla ceng ėderdi. Sāve şāhı Behrām'uŋ (19) deprenişine baḳdı, oġlı faġfūr'a eytdi: "Cāzūlara eyt ki siḥr eylesünler. Efsūnıla İrānīlerüŋ gözlerini baġlayalar ve günlerini (20) ḳara ḳılsunlar tā ki başları ḳayusı olup her biri daġılup ḳaça, saŋa ziyānları doḳunmaya." dėdi. Pes cemīʿ cāẕūlar ilerü geldiler. (21) Her biri bir dürlü siḥr ėtdiler ve bir odlu kesiye efsūn oḳuyup havāya atdılar. Hemān dem bir ḳatı yėl çıḳdı ve bir ḳara bulut belürüp (22) İrān leşkerini tamām ḳapladı. Gökler gürleyüp yıldırımlar şaḳıdı. Yaġmur yėrine İrān ḫalḳınuŋ üstine oḳlar yaġardı. Behrām (23) bu ḥāli göricek bir kere naʿra urup eytdi ki: "Ėy İrān serverleri ve ėy pehlevānlar, ḳorḳmaŋ üşenmeŋ ki bu nesne cāẕū fiʿlidür! (24) Ḳılıçlar çekmek, ḳan dökmege bėl baġlaŋ! İlerü düşmen leşkerine yaḳın varalum!" dėdi. Andan İrānīler hucūm ėdüp bir aradan Sāve (25) şāhı leşkerinüŋ üzerine yüridiler ve ol ḳaraŋulıġuŋ içinden çıḳdılar. Sāve şāhı baḳup gördi ki düşmen kendüye yaḳın ėrişmiş

(261a) (1) leşker ardınca ve Behrām öŋe düşmiş cāẕūların fiʿli aŋa kār ėtmemiş. Meger Sāve şāhı ol gün düşmen çerisini ḫor görüp pīller ṣafını (2) leşkerüŋ öŋine dutmamışıdı. Behrām-ı Çūpīn ḳılıç çeküp Sāve leşkerinüŋ ṣol ḳolına ḥamle ḳıldı. Ṣol aç ḳurd ḳoyun sürisine (3) ne resme gėrürse eyle girdi. Ālāylar daġıdup şāh ḳalbinüŋ üzerine bıraḳdı. Andan diledi ki kendüyi ḳalbe ura. Behrām kendü (4) leşkerinden üç kişi seçilüp ālāydan çıḳmış gördi. Ḫışmıla ėrişdi. Ol üç kişiyi süŋü ucıyla eyerden ḳapup yėre çaldı. (5) Eytdi: "Ėy nā-bekārlar! Niçün yėriŋüzi beklemezsiz? Teniŋüzden ḳorḳmaz mısız ve adıŋuzdan ṣaḳınmaz mısız? Cengi böyle mi ėdersiz? Ṭaġılıcaḳ ḫod biriŋüz (6) düşmenden cān ḳurtarmazsız!" dėdi. Andan ṣoŋra ṣol ḳola ḥamle ḳıldı. Ḳaḳımış arslan gibi ol ṣafları yırtup ālāyları (7) birbirine ḳatdı. Andan yıldırım gibi ʿalem dibine ėrişdi. ʿAlem-dārı depeleyüp ʿalemi yėre bıraḳdı. Andan dönüp kendü sancaġı ḳatına geldi. (8) Ḳalb-gāhda ḳarār ḳıldı. Leşkerine eytdi: "Ėy serverler, eger düşmen çerisi bize ġālib olursa leşkerüŋ çevresini görüŋ. Hīç (9) ḳaçmaġa yol

bulur mısız?” dėdi. Bir ḳaç kişi leşkeri ṭolaşdılar. Vāḳıʿā hīç yol bulmadılar. Behrām eytdi: “Çünki ḳaçmaġıla ḳurtulmazsız. (10) Gerekdür ki ġayret ḳuşaġını berk ėdesiz, ḳılıçlar çeküp ḳalḳan yapınup düşmene bir aradan ḥamle ḳılasız. Görürsiz ki öŋümüz bir demir dīvāra (11) beŋzer. Her kişi ki bu dīvārdan öŋine gelen yėri gedük eyleyüp çıḳabile selāmetlıġıla İrān’a cān iletür. Yoḫsa düşmen (12) elinde zebūnlıġıla cān vėrürsiz. Ḳorḳmaŋ, üşenmeŋ. Allāh’a ṣıġınuŋ. Taŋrı ʿināyetinde bu leşkeri ṣıruz.” dėdi. Bu ṭarafdan (13) Sāve şāhı Behrām’dan çünki ol vechile erlik gördi, buyurdı ol ṣafa ceng ėdici pīller çekdiler. Ṣaġa ve ṣola bī- (14) ḳıyās leşker cemʿ oldılar. Andan eytdi: “Dėŋ imdi bir aradan düşmenüŋ üzerine ḥamle ėdüŋ ve ol ḫalḳı pīller ayaġında helāk (15) ḳıluŋ.” dėdi. Behrām ıraḳdan ol pīlleri göricek ḳatı perīşān oldı. Leşkerine eytdi: “Ėy nām-dārlar, bu gün ol gündür ki şehriyār (16) ʿışḳına ġayret ėdesiz. Bėliŋüzden çācī yaylar çıḳarup ḳan döküci oḳlar ele alasız. Her üç kişi bir pīl gözedüp ḫorṭūmına (17) üçer oḳ urasız. Andan aġır gürzlerle düşmeni ḳırmaġa meşġūl olasız.” dėdi. **رزم بهرام چوپين با كهرم چيني** Çünki (18) Sāve şāhı Behrām-ı Çūpīn’e naẓar ḳıldı. Gördi ki hīç kendüden derdi yoḳ. Gögsin gėrüben ḳarşusında ṭurur. Meger ḳatında bir (19) ulu pehlevān varıdı ki Türk’de ve Çīn’de anuŋ mānendi yoġıdı. Ve cihānda kimse aŋa ḥarīf olmamışdı, anuŋla ceng ėden diri (20) ḳurtulmamışıdı, niçe pehlevānlar ve ser-leşkerler anuŋ elinde helāk olmışıdı. Ve Sāve şāhı ululuġıla anı riʿāyet ėderdi ve ululuġı (21) anuŋ sebebile bulmışıdı. Adına Kihrim-i Çīn eydürlerdi. Sāve şāhı aŋa eytdi: “Ėy arslan yüreklü, çeriler ṣıyıcı pehlevān. İşbu Behrām’ı (22) görür misin ki bize nice erlikler gösterür? Nite ki Tūrān’da sencileyin pehlevān yoḳdur. İrān’da daḫı anuŋ mānendi er yoḳdur ki anuŋ cengine (23) sen varasın, başını kesüp atını, ṭonını benüm ḳatuma getüresin.” dėdi. Kihrim yėr öpüp şāha āferīn ḳıldı. Eŋine iki ḳat cebe gėyüp (24) başına Çīnī aşıḳ örtdi. Bebir gibi at depüp meydāna çıḳdı. Ḳaḳımış arslan gibi bir kerre aŋradı, çaġırup eytdi ki: “Ėy ḳanlarına ṣu (25) ṣamış İrānīler! Bilüŋ ki ejderhā aġzına düşdüŋüz ve arslan pençesine ṭuş geldüŋüz. Ben ol Kihrim-i şīr’em ki çarḫ baŋa yavuz ḳaṣd ḳılmaz

(261b) (1) ve leşker ḥamleme ṭāḳat getüremez! Kim ki benümle meydāna gire dirlik yüzin görmez! Uş meydāna girdüm ki yėryüzinden sizüŋ defterüŋüzi dürem! (2) Eriseŋüz işbu gürzüme cevāb vėrüŋ!” dėdi. Hemān ki bu sözi söyledi atına mehmuz urup Behrām leşkerinüŋ ṣaġ ḳolına ḥamle ḳıldı. (3) Birer ḍarbıla on altı ulu pehlevānı ṭopraġa bıraġdı ve hīç kimseden yüz çevürmedi. Andan atını çevirüp ṣol ḳola ḥamle ḳıldı. Ṣol (4) aç ḳurd ḳoyun sürisine gėrür gibi İrānīleri bölük bölük eyleyüp öŋine bıraḳdı ve nice serverleri helāk eyledi. Sāve (5) şāhı anı görüp āferīn ḳıldı ve leşkerden nice pehlevānlar örütleyüp Kihrim’üŋ ḳatına

vėribdi. Eytdi ki: “Behrām’ı ḳomasın ve anı depelemek ardınca (6) olsun.” dėdi. Meger anuŋ ḳorḫusı hemān Behrām’danıdı ve göŋli anuŋ kīnile ṭolmışıdı. Behrām ḳalb-gāhında ṭurup İ (7) rānīlerüŋ Kihrimile cengini temāşā ḳılurdı. Gördi ki Kihrim ḳaḳımış arslan gibi ol leşkerüŋ içine girdi, hīç kimse aŋa (8) ḳarşu ṭurup cevāb vėremedi. Andan Kihrim ağız açup Behrām-ı Çūpīn’e çağırup eytdi ki: “Ėy dīv aṣıllu ve yavuz ḫūlu nā-bekār, Sāve (9) şāhıla ceng ėtmek istersin, hemīn meydānda erlik ve bahādırlıḳ gösterürsin eyle mi? Şimdi saŋa meydānda erlik ėtmek nice (10) olur göstereyin. Elüŋi bağlayup sürüyü sürüyü Sāve şāhı ḳatına iledeyin. Saŋa bir iş ḳılayın ki görenler senüŋçün ağlaşalar (11) ve benümle cengiŋi gördüklerinden ṣoŋra kimse seni pehlevān adıla aŋmayalar. Daḫı bir benüm āvāzum ėşidicek ʿaḳluŋ şaşa (12) ve ḳorḫuŋdan ṭuracaḳ yėr bulamayasın. İşbu elümdeki āb-dār ḳılıcıla neler ḳılam. Naẓar eyle gör ki benüm gibi arslanuŋ elinde nice ṭurmışdur? (13) Dilerem ki şimdi senüŋ başuŋı kesem Sāve şāhı ḳatına gönderem. Senüŋ başuŋı kesdükden ṣoŋra leşkerüŋden birisini diri ḳomayam. (14) ʿAḳluŋ varısa atuŋdan in öŋümde baş ḳoyup benden dile ki seni Sāve şāh ḳatına iledeyin. Dilek ėdeyin günāhuŋı bağışlasun (15) ve saŋa ḳızın vėrüp leşkerine baş ḳılsun ve leşkerünüŋ her birini mālıla ve gencile ṭoylasın.” dėdi. Behrām ol nām-dārdan çünki (16) bu vechile söz ėşitdi anuŋ erligi ve ḳaddini ve ḳāmetini temāşā ḳıldı. Durduğı yėrden bir kerre eyle naʿra urdı ki ėşidenlerüŋ zehre (17) si yarıldı. Eytdi ki: “Ėy ʿaḳlı gitmiş, baḫtı ḳara! Hīç bilür misin ki ne söylersin? Ben evvel senüŋ şāhuŋla ceng ėtmege ʿār (18) ėderem. Sen nesin ki ben senüŋle meydāna girem? Yā senüŋ gibi kişi içün ḳılıca ve gürze el yoḳayım. Uş bir oğlancıḳ göndereyin ki (19) meydān içinde seni atuŋdan yıḳsun, başuŋı kesüben ḳatuma getürsin.” dėdi. Meger Behrām’uŋ bir ḳardaşı oğlı varıdı. Gerçi nev-cüvā (20) ndı ammā erligi kemāline ėrgürmişidi. Behrām-ı Çūpīn terbiyetin görmişidi. Erlikde ve pehlevānlıḳda hīç bir pehlevān aŋa ġarīm olmamışdı. (21) Behrām-ı Çūpīn aŋa ḳatı iʿtiḳād ėderdi. Kürdevī nām-dāruŋ oğlıydı. Pes Behrām aŋa işāret ḳılup eytdi ki: “Yüri var, (22) ol pelīdüŋ başını kes; benüm ḳatuma getür.” dėdi. Pes ol nev-cüvān at depüp meydāna girdi. Bir zamān içinde ṭāvus gibi (23) cevelān urdı. Süŋü ʿilminde ve silāḥşūrlıḳ bābında niçe dürlü hüner gösterdi. Andan gelüp Kihrim’üŋ ālāyın bağladı. Ol iki (24) irānıla Tūrān arslanları birbiriyle ṭutuşdılar. Ḳılıçıla ve gürzile ve süŋüyle bir zamān ceng ḳıldılar. Kihrim, Behrām’uŋ sözine ḳaḳımışıdı. (25) Süŋüsin çevirüp ḫışmıla ol nev cüvāna bir süŋü ḥavāle ḳıldı. Oğlan diledi ki ḳalḳan dutup anuŋ süŋüsini ṣava. Kihrim

(262a) (1) eyle ḳuvvet ḳıldı ki derzi ignesi aṭlasdan ne resme geçerse süŋü ḳalḳandan eyle geçüp gögsi taḫtasında daḫı eglenmeyüp yalmanı (2) bağrından çıḳdı. Ol server depesinüŋ

üstüne yıḳıldı. İrān leşkeri anı görüp ġırī[v][477] ḳıldılar. Andan Kihrim anuŋ başını kesüp (3) süŋüye ṣançdı. Ėrişüp İrān leşkerinüŋ öŋinde yėre urdı. Behrām-ı Çūpīn anı göricek āh ḳıldı, gözleri ḳanlu yaşıla ṭoldı. (4) Ḳaḳıduġından ne ėdecegin bilmedi. Ol ḫışmıla ata mehmuz urup Kihrim'e muḳābil oldı. Eytdi: "Ėy yavuz hünerlü! İrān'dan bir server öldürdüŋ (5) ki cihānda anuŋ gibi bir daḫı yoġıdı. Nitekim sen bizüm cigerimizi yaḳduŋ. Ben daḫı Sāve şāhuŋ cigerin eyle yaḳayın ki (6) ay Gün anuŋ ḥālini esirgesin." dėdi. Andan ol iki ceng ėdici arslan, ejderhā gibi birbirine ṭolaşdılar. Evvel ellerine yaylar (7) alup oḳıla ceng ėtdiler. birbirine şol ḳadar oḳlar urdılar ki yaylar yumuşayup beliklerinde oḳ ḳalmadı. Çünki oḳıla ẓafer (8) bulamadılar. Süŋülere el urup şol ḳadar ceng ėtdiler ki süŋüler ellerinde ḳalem gibi oldı. İki leşker anlaruŋ işine ḥayrān ḳaldı. (9) Andan aġır gürzlere el ṣundılar. Gürzler çaḳa çaḳını āfāḳa ėrürdiler. birbirine ol ḳadar gürz urdılar ki vaṣfa gelmezdi. (10) Āḫir gürzleri daḫı doymayup destesinden uvandı. Ol iki arslan birbirine mecāl bulumadı. Andan Hindī ḳılıçlar daḫı balcaġından (11) üzüldi. Yine birbirine çāre bulumadılar. Āḫirü'l-emr Behrām ḳaḳıdı. Kihrim'i kemerinden dutup eyle ḳuvvet ḳıldı ki bir alma gibi atdan (12) götürdi. Başınuŋ üzerine çevrüp yėre urdı. İrān leşkeri aŋa āferīn ve taḥsīn ḳıldılar. Andan Behrām-ı Çūpīn

[Minyatür

(23) ḫançer çeküp Çīn leşkerine ḳarşu Kihrim'üŋ başını kesdi. Sāve şāhı anı göricek göŋli derdile ṭoldı. Andan leşkere işāret (24) ḳıldı. Bir aradan İrān leşkerinüŋ üzerine ḥamle ḳıldılar. Ḳaṣd ėtdiler ki ol leşkeri pīl ayaġında helāk ėdeler. Behrām buyurdı (25) ol ḫalḳ ellerine oḳ yay aldılar. Her pīlüŋ ḫorṭūmın gözedüp üçer dörder oḳ urdılar. Pīllerüŋ ḳanı sėl-āb

(262b) (1) gibi meydān içine aḳıtdılar. Çünki pīller ol vechile yara yėdiler, ayruḳ bir adım ilerü varmadılar. Dönüp gine Sāve şāhı üstüne ḳaçdı (2) lar. Pīl-bānlar cehd ėdüp dönderemediler. Ol ṭar yėrde Sāve şāhı leşkeri ırılmaġa mecāl bulamadılar. Pīl ayaġı altında ḥesābsuz (3) kişi helāk oldılar. Meger ol arada bir yüksek depe vardı. Sāve şāhı anuŋ üzerinde altun taḫt ḳurdurup oturmışıdı. (4) Ardını ve öŋüni pehlevānlar ḳuşatmışdı. Behrām'uŋ cengini temāşā ḳılurdı. Ol mest pīller kendü leşkerinüŋ üstine (5) segirtdiler, ol

[477] B. ġırīv. B. nüshasından tamamlanmıştır.

nihāyeti yoḳ leşkeri ḳarınca gibi ayaġ altına aldılar. Sāve şāhı bunı göricek āh ḳıldı ve cihān gözine ḳaraŋu oldı. (6) Göz yaşını yaŋaġı üzerine sėl gibi aḳıtdı **کشته شدن ساوه شاه بر دست بهرام چوپین** Çünki Tūrān (7) ve Çīn sulṭānı ol ḥāle naẓar ḳıldı. Bildi ki ol iş Ḥaḳ teʿālā'dandır. Kendü kendüye eytdi: "Aŋa ki Ḥaḳ teʿālā ululıḳ vėre, (8) kimseye muḥtāc olmaz. Anı kim ḫor eyleye kimseden aŋa dermān olmaz. Kim umardı ki guşb oğlı meydān içinde bu resme (9) erlik ḳıla? Çünki Allāh'dan ʿināyet oldı, gör ki bu deryā gibi leşkeri niçe ṣıdı?" dėdi. Andan bir tāze ata suvār oldı. Cān (10) ḳorḫusından tāc ve taḫtı yėrinde ḳoyuban ḳaçdı. Behrām leşkere eytdi: "Ne ṭurursın? Furṣat bulmış iken düşmeni ḳırmaḳ ardınca (11) oluŋ!" dėdi. Andan kendüsi mest pīl gibi ol Sāve şāhuŋ taḫtı olduġı depeye çıḳdı. Gördi ki Sāve şāhı (12) at boynına düşüp ṣaḥrāda ḳaçar. Tīz bėlinden yayını çıḳardı. Bir elmās demrenlü ṭavşancıl yüŋlü oḳ eline aldı. Gez kirişde (13) rāst ḳılup yayı iki ḳat eyleyüp çekdi. Kiriş āvāzesinden ḳulaḳlar dutuldı. Çünki demren ṭırnaġa ve gez ėrişdi, ol şāhin (14) gibi oḳun demreni Behrām'uŋ elin öpüp uçdı. Ėrişüp Sāve şāhuŋ baġrını taḫtasında ḳondı. Cebede eglenmedi gögsinden (15) çıḳup yėre ġarḳ oldı. Sāve şāhı atından yıḳılup cān vėrdi. Hīç ol çoḳ leşkerüŋ ve tāc ve taḫtuŋ aŋa fāyidesi olmadı. (16) Cihānuŋ işi dāyimā böyledür. Gerekdür ki kişi devlete maġrūr olmaya ve tāc ve taḫta inanmaya ve ululıġıla faḫr ḳılmaya, emīnlik vaḳtlerinde (17) ḳorḫu günlerini unutmaya. Çünki Behrām ol araya ėrişdi, atdan inüp Sāve şāhınuŋ başını kesdi. Çīn ḫalḳı Sāve şāhı ol ḥālile (18) göricek ġırī[v][478] ḳılup yüzini zārīlıġıla ṭoldurdılar. Oġlı faġfūr eytdi: "Bu nesne Allāh'uŋ taḳdīridür. Behrām'uŋ başında (19) devlet varımış, elümüzden ne gelür? Kendü pīllerimüz leşkerümüzi ṣıdı ve bunca leşkeri ayaġ altına alup helāk ėtdiler." (20) dėdi. Bunlar bu sözde iken Behrām yėtişdi. Faġfūr anı göricek ḳorḫusından ditremek dutdı. Ḳaçacaḳ yol istedi ki (21) gideydi. Behrām ėrişüp bir Hindī ḳılıcıla depere çalup iki pāre eyledi. Çünki ol daḫı öldi, ṭoḳuz sāʿat içinde ol leşkeri (22) tamām ḳırdılar. Diri ḳalanın baġlayup esīr ḳıldılar. Ādem ḳanından ol ṣaḥrā deŋize dönmişidi. Ölüler ṭaġlar gibi yıġılmışıdı. Ṭaġ (23) ve ṭaş, cebeile ve Hindī ḳılıcıla ve oḳ ve yayıla ṭolmışıdı. Her kūşede ḳur egerlü atlar bölük bölük ḳalmışıdı. Behrām leşkerüŋ (24) çevresin ṭolaşurdı tā ki İrānīler ölüsin göreydi. Ḫarrād Burzīn'e eytdi: "Yüri bu leşkerüŋ arasını arayı İrānīlerüŋ (25) ölüsin görür misin ki kimse ölmişdür?" dėdi. Ḫarrād Burzīn her yėri arayup gördi cemīʿ ḫaymeleri ve ḫar-gāhları aradı,

---

[478] B. ġırīv. B. nüshasından düzeltilmiştir.

(263a) (1) İrān serverlerinden bir ölü bulunmadı. Ammā bir pehlevān varıdı Siyāvuş şāh toḫumındandı ve İrān'uŋ pehlevānlarındandı. Ḫarrād anı görmeyicek (2) ʿaḳlı şaşdı ve cemīʿ yėrleri aradı. Ölüler ve ḫastalar arasını gördi hīç andan nişān bulmadı. Andan melūl, ġam-nāk Behrām (3) Çūpīn'üŋ ḳatına geldi. Ol ḥāli bildürdi. Behrām, bulunmaduġına Behrām-ı Çūpīn ḳatı perīşān oldı ve çoḳ aġladı. Bir zamāndan ṣoŋra (4) ol daḫı çıḳageldi. Meger sürḫ Türk dėrlerdi, Tūrān'da bir naḥs ṣūretlü cāzū varıdı. Anı ṭutmış baġlamış alup (5) Behrām-ı Çūpīnüŋ ḳatına getürdi. Behrām-ı Çūpīn anı göricek āferīn ḳıldı. Andan ṣoŋra ol yėgrenci Türk'e ṣorup eytdi: (6) "Ėy cehennem iti! Ne kişisin ve aduŋ nedür? Eyt!" dėdi. Türk eytdi: "Üstād-ı cāzūyam. Pādişāhlaruŋ işine ġāyetde gereklüyem. (7) Benüm hünerüm oldur ki bir kişiye gėcede ḳara düşler gösterürem ve anuŋ göŋline ḳorḫu bıraġuram. Ol gėce ki sen ḳorḫulu düş gördüŋ (8) ol düşi saŋa ben gösterdüm tā ki senüŋ göŋlüne ḳorḫu düşüp cānuŋa bir āfet yėtişeyidi. Hele devletüŋ yārī ḳıldı, bu (9) cengden saŋa ziyān olmadı. Benüm ṭāliʿim şūmlıġını gör ki siḥrüm es̱er ėtmedi. Āḫir şunuŋ gibi belāya ṭuş oldum. Eger benüm cānuma (10) āmān vėrürseŋ saŋa göŋülden dost olam ve niçe işlerüŋe bulınam." dėdi. Behrām anuŋ sözini ėşidüp bir zamān fikre (11) vardı. Göŋlinde eytdi: "Bu bir cāzūdur ki hergiz ḫayrda bulunmaz. Bu benüm ne işüme yarar? Bunca zamān Sāve şāhuŋ ḳatında oldı. (12) Ecel ėrdükden ṣoŋra anuŋ cāẕūlıġından ne aṣṣı eyledi? Her iş Allāh teʿālā elindedür aŋa ki Allāh'dan ʿināyet ola cāẕūlardan (13) aŋa ziyān olmaz." dėdi. Pes buyurdı cāẕūnuŋ başını kesdiler, ʿālemi anuŋ şerrinden emīn ḳıldılar. Andan ṣoŋra Behrām ayaġ (14) üstüne ṭurup Ḥaḳ teʿālā ḥażretine yüz urup eytdi ki: "Ėy ʿālemleri yoḳdan var ėdüp rızḳın vėren Allāh. Aŋa ki sen (15) devlet vėresin ve ululıḳ rūzı ḳılasın hergiz ḫorlıḳ görmez. Anı ki sen ḫor ėdesin cihānda eylük bulmaz. Sen şād ḳılduġuŋ (16) kimseye ġuṣṣa ėrişmez. Saʿādet anda ki senüŋ yoluŋdan çıḳmaya, devletlü oldur ki emrüŋden baş çekmeye." dėdi. Andan ṣoŋra (17) şāhuŋ ulu kātibi Behrām'uŋ ḳatına gelüp eytdi ki: "Ėy arslan ṣıfatlu pehlevān, senüŋ gibi pehlevānı ne Ferīdūn görmişdür (18) ve ne Nūşīnrevān görmişdür. Sen ol şīr-merdsin ki neye ḳaṣd eyleseŋ elüŋden gelür. Cemīʿ pehlevānlar saŋa ḳul olsunlar ki (19) İrān şehirleri senüŋ sebebüŋle yėŋi cān buldı ve yoḫsullar senüŋ ucuŋdan belādan ḳurtuldı ve İrān şāhınuŋ tācı göge i (20) rişdi. Ne saʿādetlüyimiş ol ata ki cihāna sencileyin mübārek ḳademlü oġul getürdi ki İrān vilāyeti senüŋ ucuŋdan şādlıġıla (21) ṭoldı." dėdi. Pes ol gėce begler ve serverler yėrlü yėrinde ḳarār ėtdiler. Çünki ṣabāḥ oldı pehlevānlar yėrinden ṭurdı. Buyurdı Tūrān (22) leşkerinden ne ḳadar ölü beg ve adlu pehlevān öldiyse başlarıŋı kesüp bir süŋünüŋ ucına ṣançdılar. Andan ne ḳadar esīr (23) dutulmışsa cemīʿsini cemʿ eylediler. Andan buyurdı bir ḫūb nāme yazdılar. Ve cengüŋ aḥvālini beyān ḳıldılar ve İrān (24) leşkeri şāh yolına ne

vechile çalışdıḳların dėdiler. نامه بهرام چوپینه بهرمزد با اسیران Çünki nāme (25) yazıldı ve ne ḳadar gereklü söz varısa dėnildi. Andan bir peyk buldılar. Sāve şāhınuŋ başını bir süŋüye şançdılar. Nāmeyile peyküŋ

(263b) (1) eline vėrdiler ki tīzcek şehriyāruŋ ḳatına ilede. Andan Tūrān ulularınuŋ başlarını ve Sāve şāhuŋ ḫāṣ ʿalemini ve dükeli (2) esīrleri yüregen atlara berkidüp taʿcīlile şāh ḳatına gönderdi. Pehlevān kendüsi ol yėrde ḳarār ḳıldı tā ki şehriyārdan bir (3) ḥükm gele ve nāmeye ne vechile cevāb buyurur bile. Andan ṣoŋra Sāve şāhuŋ ulu oġlı Pürmüz cengine daḫı destūr (4) vėrür mi? Maʿlūm ola bunlar niçe kişiyle düni güne ḳatup şāha gelmekde. Bu yaŋadan Tūrān'uŋ ṣınan leşkeri baş açıḳ (5) ve yalıncaḳ Tūrān zemīne ėrişdiler. Pürmüz ol ḥāli bilüp tācını yėre urdı. Cemīʿ serverler feryād ḳıldılar ve zārīlıġıla (6) ʿālemi ṭoldurdılar. Gėce ve gündüz işleri fiġān oldı. Cemīʿsi yėmekden ve içmekden ve rāḥatlıḳdan el çekdiler. Andan ṣoŋra (7) Pürmüz ol pehlevānları ḳatına oḳudı. Ol ḥisābı bilinmez leşkerüŋ ḥālinden ḫaber ṣordı ki: "Böyle çoġiken neden bu resme (8) düşmene zebūn olduŋuz?" dėdi. Ve bir kişi cevāb vėrüp eytdi ki: "Ėy şeh-zāde biz ol leşkeri tamām zebūn ḳılduḳ. Gerçi Behrām (9) gibi pehlevān cihāna gelmemişdür. Eved leşkeri bizüm leşkerimüzüŋ yüzde birince yoġıdı ve leşkerümüzden hīç bir kişiye (10) ziyān olmamışdı. Ḥaḳ teʿālā aŋa devlet vėrüp bizüm üzerimüze ġālib ḳıldı. Allāh'dan ʿ ināyet olmıyacaḳ çeri çoḳlıġınuŋ (11) fāyidesi olmaz." dėdi. Pürmüze ol ḫaberi ėşidicek cigeri ḫūn oldı ve ġuṣṣadan beŋzi ṣarardı. Ḳatında yüz biŋ yaraḳlu (12) ḥāżır leşkeri varıdı. Ḫışmıla ol leşkeri çeküp ṣaḥrāya çıḳdı. Ceyḥūn ṣuyınuŋ kenārına gelüben ḳondı. Bu ṭarafdan Hurmuz (13) şāh melūl ve ġam-nāk oturmışıdı. Behrām-ı Çūpīn'den hīç ḫaber bilmemişdi. Bir gün ḳatındaġı beglere eytdi: " *Ėy*[479] serverler, iki haftadur (14) ki hīç Behrām'dan ḫaber bilmedük. ʿAceb ḥāli ne ki bu işüŋ ṣoŋı neye ėrişe? Ne dėrsiz?" dėrken nā-gāh ḳapucı içerü girdi. Eytdi: (15) "Ėy şehriyār, muştulıḳ olsun düşmen başılmış ve devletüŋde Behrām ġālib olmış. Hemīşe düşmenlerüŋ ḳahr olsun ve dostlar (16) uŋ şād olsun." dėdi. ʿaḳabince peyk içerü girdi. Şāhuŋ ḳademinde baş ḳoyup nāmeyi öŋinde ḳodı. Şāh peyke bī-ḥad nesneler (17) vėrdi ve anı dükeli beglerüŋ üzerine gėçürdi. Andan pehlevāndan ḫaber ṣordı ve "Ol İrān serverlerinüŋ ḥāli nedür?" dėdi. Peyk (18) eytdi: "Ėy şehriyār, senüŋ devletüŋde cemīʿsi ṣaġ ve selāmet āsānlıġıla düşmene furṣat buldılar. Murād neyise cümle ḥāṣıl (19) oldı. Uş, Sāve şāhuŋ başıyla kiçi oġlı faġfūr'uŋ başını süŋü ucına ṣançup duta geldüm. Şehr ḫalḳı anı temāşā ėderlerdi." (20) Şāh

[479] B. nüshasından tamamlanmıştır.

sevindüginden ayaġ üstine durdı ve Ḥaḳ teʿālā'ya çoḳ şükr ve āferīn ḳıldı. Eytdi ki: "Ėy derdlere dermān ḳılıcı pādişāh. Her (21) nesne ḥażretüŋe āsāndur. Tācdan ve taḫtdan ümīdüm kesmişiken benüm düşmenümi ḳahr eyledüŋ. Bu işi ne Behrām ḳıldı ve ne leşker (22) ḳıldı. Senüŋ kemāl-i ʿināyetüŋdendür ki ben ḳuluŋ ḥaḳḳında ẓāhir oldı." dėdi. Andan buyurdı: "Ḫazīneden yüz biŋ fülūrī (23) getürdiler. Otuz biŋini dervīşlere ve muḥtāclara üleşdürdi ve ḳırḳ biŋini āteş-kede mücāvirlerine ve pāpāzlara kelīsālarda (24) ʿibādet ḳılanlara vėrdi. Ve otuz biŋini daḫı yıḳılmış kelīsālaruŋ ve kārbānlaruŋ sarāy meremmātına gönderdi. Ol şükrāniye tamām (25) vilāyetden dört yıllıḳ ḫarāc bagışladı. Andan ṣoŋra buyurdı nāmeler yazdılar, her memleket serverlerine gönderdiler. Behrām

(264a) (1) Sāve şāhı öldürüp leşkerin ṣıduġın ʿāleme bildürdiler. Andan ṣoŋra şāh yėdi gün bir ḫalvet maḳāmda Ḥaḳ teʿālā ḥażretine (2) ʿibādet ḳıldı. **پاسخ بهرام از هرمزد** Çünki yėdi gün tamām oldı, sekizinci gün ṣabāḥ vaḳtinde şehriyār taḫta çıḳdı. (3) cemīʿ begler ve pehlevānlar ḳatına ḥāżır oldılar. Andan pehlevānuŋ ėlçisini oḳudı. ʿİzzet ėdüp serverlerden yuḳaru gėçürdi. Tīz buyur (4) dı pehlevānuŋ nāmesine cevāb yazdılar. Andan pehlevāna bir gümiş taḫt ve iki altun naʿleyn vėribdi ki güherler ile muraṣṣaʿ idi. Ve daḫı Heytāl memleketinden (5) tā Ceyḥūn kenārına varınca bagışladı. Andan buyurdı ki ol leşkerden ne ḳadar māl ve genc cemʿ ėtdilerse Sāve şāhuŋ ḫazīnesinden (6) ġayrı küllīsini leşkere baḫş eyleye ve Sāve şāhuŋ mālını ve gencini şehriyāruŋ ḫazīnesine göndere. Andan ṣoŋra eglenmeyüp leşkere (7) çeküp Pürmüze'nüŋ üstine yürüye ve anı leşker devşürüp ḳuvvetlenmaġa ḳomaya. Ve daḫı ol serverler ki Behrāma yoldaşlıḳ ėtmişlerdi her birine (8) bir iḳlīmüŋ şāhlıġın vėrdi. Menşūr yazup ėlçiyle bile gönderdi. Andan ėlçiye ḫāṣ ḫilʿatlar gėyürüp ve ḥisābsız māl ve genc (9) vėrüp yine Behrām'uŋ ḳatına vėribdi. Çünki ėlçi Behrām-ı Çūpīn'e geldi, şāhuŋ nāmesini vėrüp selāmın degürdi. Ve ne ki dėdiyse Behrām (10) ėşidüp şād oldı. Ol ġanīmet mālınuŋ cemīʿsini leşkere bagışladı ve Sāve şāhuŋ mālını emīn kişilere ışmarlayup şehriyār ḳatına (11) gönderdi. Kendüsi ol aradan leşker çeküp Pürmüze'nüŋ üstine yürüdi. **رزم بهرام چوبينه با پرموزه** Çünki şāh ḥikāyeti bu arada ḫayrıla tamām (12) oldı. Şimdiden ṣoŋra Pürmüze dāsitānı beyān ėdelüm. Evvel Ḥaḳ teʿālā'nuŋ adıyla başlayalum ki cemīʿ kāinātuŋ Taŋrı'sıdur ve dükeli pādişāh (13) laruŋ pādişāhıdur. Andan ṣoŋra Ḥaḳ teʿālā'nuŋ selāmı bu ben żaʿīf ḳuluŋ dilinden āḫir zamān peyġāmberi Muḥammed Muṣṭafā'nuŋ pāk rūḥına (14) olsun kim iki cihānuŋ faḫrıdur ve ümmetüŋ cemīʿ ʿāṣīlerine şefāʿat ėdicidür ve azmışlara yol göstericidür. Ve dükeli hünerler anuŋ dev (15) letinde ve anuŋ Ḥaḳ dīni berekātında ẓāhir olacaḳdur. Ve daḫı āline ve aṣḥābına olsun kim

anuŋ şerīʿatı ḳuvvetlendiricilerdür. Ėşit imdi (16) bir ʿacāyib dāsitān ki rāvīler ne vechile ḥikāyet ėtmişlerdür? Şol vaḳt ki Pürmüze atasınuŋ ḥālinden āgāh oldı, Sāve şā (17) hdan ne ḳadar altun ve gümiş ve dürr-i cevāhir ve ḳıymetlü nesneler ḳaldıysa küllīsini cemʿ eyleyüp bir ṣarp ḳalʿası vardı ki adına āvāze dėr (18) lerdi ʿumrā ol ḳalʿaya yağı ayaḳ başmamışıdı cemīʿsini ol ḳalʿaya ḳoydı. Andan leşker çeküp Ceyḥūn ṣuyını geçüp atasınuŋ kīnin (19) almağıçun Behrām-ı Çūpīn'üŋ ḳaṣdına yürüdi. Çün iki leşker birbirine yaḳlaşdı. Aralıḳları iki menzi[l][480] yėr ḳaldı. Ol gėce andan ḳondılar. (20) ėrtesi, ṣabāḥ vaḳtinde Behrām-ı Çūpīn, Pürmüze'nüŋ beglerini ve pehlevānları görmege ḳaṣd eyledi. Pürmüze bir yüksek yėre çıḳup Behrām'uŋ (21) leşkerini temāşā ḳılurdı. Hemān ki Behrām ėrişdi Pürmüze leşkerine ḳarşu bir laṭīf ṣaḥrāya ḳondı. Pürmüze geldi kendü leşkerine (22) naẓar ḳıldı. Gördi ki ṭağları ve ṣaḥrāları dutmış. Behrām çerisi gerçi az görinür; illā her biri gögsün gėrüp boyun uzadup (23) cān u dilile cenge bėl bağlayup ṭururlar. Anı göricek Pürmüze kendü leşkerine sögdi, eytdi: "Bunca leşkerüm var ki ḥisābın (24) bilmekde ʿāḳıllar ʿāciz ḳalur. İçinde bir cenge heves ḳılur kişi yoḳdur ki Behrām'uŋ leşkerin gör ki her birinüŋ ḫışmından (25) ayağı altında yėr ḳan olur. Yā ol pehlevānı gör ki heybetinden nerre şīrler ḳan ḳaşanur. Ḳorḳaram ki benüm leşkerüm bunuŋla ceng

(264b) (1) ėtmege ṭāḳat getürmeye. Gėceye dek ṣabr ėdelüm. Gėce olıcaḳ şeb-ḫūn ėdelüm." dėdi. Pürmüze çünki bu fikri göŋlinde berkitdi, dönüp serā (2) perdesine geldi. Pehlevānlarını ve beglerini ḳatına oḳudı, eytdi ki: "İşbu pehlevān şimdi Sāve şāhını ṣımağıla ḳuvvet bulmışdur ve ḳan dökmekile (3) ser-mest olmışdur. Ve hem çerisi iŋen yaraḳlıdur. Āşikāre ceng ėtmek olmaz. Yėrinde ḥīle ėtmek daḫı hünerdür. Anuŋ leşkerine şeb-ḫūn ėtmek gerek. Allāh'dan (4) ʿināyet olursa atamuŋ kīnini andan almak gerek." dėdi. Meger Behrām-ı Çūpīn İrān'dan ceng ḳaṣdına gitdügi vaḳt müneccimler aŋa dėmişlerdi ki (5) zinhār çihār-şenbe gün cenge ḳadem başmayasın ki çihār-şenbe gün üzerüŋe naḥsdur. Ḳaçan ol günde düşmenile uğraşsaŋ düşmen (6) saŋa ġālib olacaḳdur ve saŋa andan ziyān gelecekdür." dėmişlerdi. Meger iki leşkerüŋ arasında bir laṭīf bāġ varıdı. Ol gün ki (7) buluşdılar, çihār-şenbe güniydi. Behrām eytdi: "Bugün ol bāġda ṣoḥbet ėdelüm. Cengi yarın görürüz." dėdi. Buyurdı ol bāġ içinde meclis (8) ārāste ḳıldılar. Ağaçlar dibinde oturup ʿişret ėtmege meşġūl oldı. Dünüŋ yarısı gėçicek Pürmüze'nüŋ gözcileri Behrām'uŋ ol (9) işinden āgāh oldılar. Gelüp Pürmüze'ye ḫaber vėrdiler ki: "Bugün Behrām yėmege içmege meşġūl iken şimdi bir

---

[480] B. menzil B. nüshasından düzeltilmiştir.

bāġçe içinde ġāfil mest oturmış şarāb (10) içer.” dėdiler. Pürmüze bu sözi ėşidicek yėrinden ṭurup leşkerünüŋ içinde altı biŋ bahādır yigit ögürtledi. Buyurdı ol bāġı çep (11) çevre ḳuşatdılar. Behrām bu işden ġāfil cām-ı şarābıla ser-mest otururdı. Nā-gāh bir cāsūs içerü gėrüp eytdi: “Ėy pehlevān ne ġāfil oturur (12) sın? Düşmen seni ortaya aldı. Ne çāreŋ varısa ḳıl.” dėdi. Behrām çünki bu ḫaberi ėşitdi revān yėrinden ṭurup Yėlānsīne’ye eytdi: (13) “Ėy ser-firāz, bāġuŋ bir yanından gedük eylemek ardınca ol.” dėdi. Pes Yėlānsīne fi’l-hāl bir yanından bāġuŋ gedük eyledi. Behrām ve Īzed-guşesb (14) ve daḫı bilelerince ne ḳadar serverler varısa atlarına suvār olup küllīsi ol gedükden ṭaşra çıḳdılar. Hemān ki Behrām çıḳdı Pürmüze leşkeri (15) daḫı bāġa ḳoyuldılar. Anlar Behrām’ı aramaġa meşġūl iken Behrām buyurdı, çeng-i ḥarbī çaldılar. Eline gürz alup mest pīl gibi ol altı (16) biŋ leşkere ḥamle ḳıldı. Nicesini ḳırdı, bāḳī ḳalanını şıyup Pürmüze leşkerinüŋ üzerine bıraḳdı. Bāġ Pürmüze leşkerine varınca ol (17) ṣaḥrā ṭopṭolu kesik baş olmışıdı. Çünki Behrām anuŋ ḳaydını görüp yine leşkerine buyurdı. Cemīʿsi yaraġa gėrüp at arḳasına (18) geldiler. Ol ḳaraŋu gėce içinde Behrām leşkerini çeküp şeb-ḫūn ėtmek ḳaṣdına Pürmüze’nüŋ üzerine geldi. İttifāḳ gözcilerden Behrām’uŋ (19) leşkerini kimse görmedi. Hemān ki leşkere yaḳın geldiler, Behrām buyurdı, ṣūrnā ve nefīr çaldılar. Aŋsuzın ol ġāfil leşkerüŋ üstüne (20) yėr yėrin ḳılıç ḳoydılar. Pürmüze’nüŋ leşkeri beŋleyüp yėrinden ṭurdı. Her bir kişiye başı ḳayusı oldı. ʿĀlem içi hāy u hūyıla ṭoldı. (21) Erenlerüŋ naʿrasından ve gürzler çaḳıldısından ve kūs ve nefīr āvāzesinden arslanlaruŋ zehresi çāk olmışıdı. Leşkerüŋ ḫu (22) rūşından ḳulaḳlar dutulmışıdı Behrām aç arslan gibi ol leşkeri birbirine ḳatup ḳırmaġa meşġūl olmışıdı. Dün içinde oncılayın ʿaẓīm ceng ėtdiler (23) ki ṣubḥ vaḳti olunca Pürmüze leşkerinüŋ çoġını ḳılıçdan gėçürdiler. Çünki ṣabāḥ oldı, Pürmüze leşkerinüŋ ḥālini gördi beŋzi (24) ṣararup dudaġı depredi. At başını çevirüp ḳaçdı. Nā-gāh Behrām-ı Çūpīn şāhin ṭaġan gibi ėrişdi. Ḳaḳımış ḳaplan gibi bir kerre ḫurūş ḳıldı, eytdi (25) ki: “Ėy Pürmüze, sen daḫı oġlancıḳsın; anaŋ südinden artuḳ nesne bilmezsin! Niçün merdānelerle ceng ėtmek isterdüŋ? Şimdi yaʿnī

(265a) (1) ḳaçmaġıla elümden ḳurtulam mı dėrsin?” dėdi. Pürmüze eytdi: “Ėy arslan göŋüllü pehlevān. Ḳan dökmege iŋen ḥarīṣ olma. Deŋizdeki nehengler (2) ve ṭaġlardaki ḳaplanlar ādem ḳanına ṭoydı. Ėy arslan, sen daḫı ṭoymaz mısın ve uşanmaz mısın? Sāve şāhı gibi pādişāhuŋ başını (3) kesdüŋ ve şunuŋ gibi leşkeri ḳırup helāk eyledüŋ ki yėr ü gök anlaruŋ ḥālini esirgedi. Şimdi ol şehriyāruŋ yādigārı ben ḳaldum. (4) Ṭut ki beni daḫı zārīlıġıla öldürdüŋdi, gerçi anadan ṭoġan öliserdür. Evet ėy pehlevān, cānuma ḳıyma, kerem ḳıl. Beni āzād eyle ve cā (5) numı baŋa baġışla ki dünyāya daḫı doymamışam. Anca āzād olmış

ḳullaruŋ var. Ben daḫı senüŋ āzādlularuŋdan birisi olayın. Şimdi ben zebūn (6) olup senden ḳaçaram. Eger ḳıyup beni öldürseŋ fermān elüŋdedür ve ger āzād ḳılup günāhumı bağışlarsaŋ mürüvvet senüŋdür. Evet (7) ėy server, tīzlik eyleme. Şāhlara ve ululara eylük ve mürüvvet ḫoşdur. Baŋa āmān vėr, çādıruma varayın. Bu ḥāle göre şehriyāra bir nāme (8) yazup göndereyin. Eger benüm suçumı bağışlayup ḳulluğa ḳabūl ėderse şimdiden ṣoŋra anuŋ ḳapusında ḳul olam, şāhlıḳ ārzūsını (9) göŋlümden çıḳaram; ayruḳ ululıḳ daʿvāsını ėtmeyem. Başuŋdan kīneyi ayruḳ eyle, luṭfıla benüm göŋlümi şād eyle." dėdi. Behrām-ı Çūpīn ol (10) şeh-zādeden bu sözleri ėşidicek özi göyündi, eytdi: "Ėy ulu şehriyāruŋ oğlı, gördüŋ ki leşkerüŋi neyledüm; ataŋa ve saŋa (11) ne işler ḳıldum. Şimdi ben saŋa āmān vėricek oğlanlıḳ ėtmegil, benüm emrümden baş çekmegil. Yüri şādlıġıla çādıruŋa var ki saŋa (12) āmān vėrdüm ve cānuŋı saŋa bağışladum." dėdi. Pürmüze eytdi: "Ėy pehlevān, senüŋ āzāduŋam ve şimdiden ṣoŋra dirligi senden bilürem. (13) ʿÖmrüm olduḳça eger senüŋ emrüŋden baş çekecek olursam ʿāleme ḥarām-zādelıġla gelmiş olam." dėdi. Pes Behrām ol aradan döndi, (14) Pürmüze daḫı serā-perdesine gelüp ārām ḳıldı. Andan Behrām mest pīl gibi eline bir Hindī ḳılıç alup ceng yėrine geldi. Bulduġı ser-leşkerüŋ (15) başını kesdi ve leşkerine emr eyledi ne ḳadar ölmiş ādem varısa küllīsinüŋ başını kesdiler. Ol arada bir depe varıdı. Ol depenüŋ üzerinde (16) ol başları ṭaġ gibi yıġdılar. Ol sebebden şimdi daḫı ol depeye "Behrām Depesi" dėrler. Andan ol leşkerüŋ cemīʿsi yaraġını ve mālını (17) ve genci cümlesini ol depeye çıḳarup yıġdılar. Andan şehriyāra bir nāme yazdı. Pürmüze'nüŋ ve leşkerinüŋ ḥālini bildürdi. Eytdi ki: "Ėy (18) yėryüzinüŋ şāhı, çünki senüŋ buyruġuŋla Pürmüze'nüŋ üstüne geldüm, ol gėce ol leşkere şeb-ḫūn ḳıldum, bir server ḳomadım. Cemīʿ (19) sini ḳılıçdan gėçürdüm. Āḫir ḫāḳān zebūn olup benden āmān diledi. Ve saŋa nāme gönderüp günāhın dileyüp şimdiden ṣoŋra ḳapuŋda (20) ḳul olacaḳ oldı. Uşda ne ḥāl oldıysa devletlü işügüŋe bildürdüm. Cevāb gelmesine muntaẓıram ki ne buyurursaŋ eyle ėdem." dėdi. (21) Çünki nāme bu vechile tamām oldı, üzerine mühr urup bir peyküŋ eline vėrdi. "Taʿcīlile bu nāmeyi şehriyāra ilet." dėdi. Andan Behrām (22) geçüp Āvāze ḳalʿasınuŋ üstine geldi. Pürmüze ḫod ḳalʿaya girmişidi. Ḳalʿa ḳapusını yapup oturmışıdı. Çünki Behrām ol araya (23) ėrişdi Türk ve Çīn leşkerinden ve ḫāḳāndan hīç nişān bulmadı. Behrām ol ḥāle ġāyet perīşān oldı ve ceng yėrinde eglendügine (24) peşīmān oldı. Andan şöyle fikr ėtdi ki ol diyārda ne ḳadar şehirler varısa yıḳa ve ādemlerini ḳıra tā ki ḫāḳān ḳatlanmayup ḳalʿadan (25) ṭaşra çıḳa. Pes Yėlānsīne'ye üç biŋ kişi ḳoşdı ve dört biŋ er daḫı Īzed-guşesb'e ışmarladı tā ki bulduḳlarını helāk ėdeler

(265b) (1) ve şehirler ve köyler ḳomayalar, yıḳalar. Bu vechile üç gün ol vilāyeti ġāret ḳıldılar. Nice leşkeri başdan ve māldan ayırdılar. Behrām gördi ki (2) ol işden Pürmüze hīç ḳayurmadı, dördünci gün olıcaḳ Pürmüze'nüŋ ḳatına ėlçi gönderdi. Eytdi: "Ėy Ḫāḳān-ı Çīn, niçün (3) cihānda bir ḳalʿayı iḫtiyār ḳılduŋ ve ḳalan nesnelerden cümle el çekdüŋ? Ḳanı Sāve şāhınuŋ ululıġı ve anuŋ leşkeri ve genci (4) ve memleketi ve ol kūsleri ve pīlleri yā ol cāẕūları? Şimdi anlaruŋ cemīʿsi saŋa ḳalmadı mı ki ṭınmayup ʿavratlar gibi bir eve gėrüp (5) oturursın? Cihānda senüŋ ataŋ gibi şāh yoġıdı. Senüŋ ġayretüŋ ḳanda gitdi? Ḳalʿanuŋ ḳapusını aç benden āmān dile ve ḳalʿa içinde (6) ne ḳadar māl ve genc varısa benüm ḳatuma gönder. Şāhlar ḳatında māldan ve gencden vilāyet ve iḳlīm yėgdür. Senüŋ ṣuçuŋı şehriyārdan dileyem (7) ve seni dükeli serverlere baş ḳılam ve ḫāṭıruŋdan geçenden seni daḫı yėg eyleyem. Eger göŋlüŋde bir dürlü daḫı nesne varısa ol (8) rāzı baŋa söyle. Çünki işüŋ işbu ḥāle gelmişdür. Bizden ıraḳlıḳ isteme. Bilürsin ki ben saŋa āmān vėrdüm ve ḳaçmaġa yoluŋı (9) baġladum.[481] Yoḫsa ataŋ gibi senüŋ daḫı başuŋı keserdüm, şehriyār ḳatına vėrirdüm. Yoḳ eger yine ceng ėtmek isterseŋ ḳalʿadan çıḳasın (10) atanuŋ kīnin almaġıçun aşaġa inesin." dėdi. Ėlçi gelüp Pürmüze'ye ḫaberin Behrām'uŋ bildürdi. Pürmüze ol sözi ėşidicek eytdi: (11) "Yüri var Behrām'a eyt ki: 'Cihāna iŋen daḫı küstāḫ olmasun ve çarḫuŋ rāzını bilem ṣanmasun. Bir ḳaç gün cihān anuŋ yüzine güldiyse (12) ḥaddden gėçmesün. Ululara nükteyile söz söylemek ḫoş degildür. Bir zamāndı ki leşkerüm ve kūsüm ve pīllerüm çoġıdı. Bu yalancı çarḫ (13) bizüm daḫı yüzümüze gülerdi. Şimdi ḥālümüzi şuŋa ėrürdi. Ceng güninde atamı görmedüŋ mi ki leşkerinüŋ atı ayaġından yėryüzi (14) didilmişdi ve cihān aŋa bir ḳul gibi olmışıdı, hünerler tācı elinde gizlenmişidi. Düşmenler anuŋ elinden ḳan aġlaşurdı ve leşkerinüŋ (15) ḥisābını kimse bilmezdi. Pīlleri ve pehlevānları otlar toḫumından çoġıdı. Gördüŋ ki āḫir çarḫ degirmeni ne tīz ögütdi. Bu cihān aŋa (16) ḳalmadı; saŋa daḫı ḳalacaḳ degildür. İŋen daḫı ḳuvvetüŋe ṭayanma ve devletüŋe ġarra olma ve rūzigāruŋ kīnesinden ḳorḳ. Vaḳt ola ki bir tiryāḳī (17) saŋa zehr eyleye. Bir kişi ki ḳan dökmegi ʿādet ėdine bir gün rūzigār anuŋ daḫı ḳanını dökiserdür. Bunca şehirleri yıḳup suçsız (18) kişileri ḳırmaġa ḥarīṣ olma ki bu iş bir gün senüŋ daḫı başuŋa gelecekdür. Āḫir rūzigār bunı senden alacaḳdur. Ve daḫı bil ki sen (19) bir ḳul kişisin, ben bir şehriyāram. Senüŋ gibi ḳuluŋ ḳatına ḫorlıġıla varmaġa ʿār ėderem. Hem ḳorḳaram ki nā-gāh helāk ėdesin. (20) Leşkersiz ḫod ceng ėtmek elümden gelmez. Şol vaḳt ki senüŋ şāhuŋdan āmān bulam anuŋ ḳatına varmaḳlıġıla ʿār ėtmezem. Andan (21) nāme gelüp benüm ṣuçumı baġışlarsa ben anuŋ ḳatına

---

[481] Müstensih hatası nedeniyle "baġladum" şeklinde yanlış yazıldığı düşünülen kelime cümlenin anlamı ve kelimenin bağlamla ilişkisi düşünüldüğünde "baġlamadum" şeklinde yazılmalıdır.

varam; andan ḳalʿa daḫı genc daḫı ve cemīʿ memleket daḫı küllī senüŋ ola." dėdi. (22) Ėlçi yine Behrām ḳatına gelüp ḫāḳāndan bu vechile ḫaber vėrdi. Behrām ol ḫaberi ėşidüp şād oldı. **نامه بهرام بهرمزد و پاسخ ان** (23) Pes Behrām-ı Çūpīn ol ulu şāhuŋ ḳatına bir ḫūb nāme yazup eytdi ki: "Ḥaḳan-ı Çīn benüm elümden ḳaçup bir ḳalʿaya girmişdür. Şehriyārdan (24) umar ki āmān[482] vėre ve bir nāme göndere tā ki ol şādlıġıla şehriyāruŋ ḳatına vara." dėdi. Çünki nāme şāhuŋ ḳatına ėrişdi. (25) Şād olup İrān'uŋ ulularını ḳatına oḳudı. Buyurdı ol nāmeyi oḳudıkar. Oḳıyan kişinüŋ üzerine dürr ve cevāhir şaçdılar. Andan

(266a) (1) Hurmuzd şāh ol āzādelere eytdi: "Şükr ol Allāh'a ki Ḫāḳān-ı Çīn'i baŋa ḳul eyledi ve cemīʿ ʿālemi benüm ḥükmümde ḳıldı ve ululıġıla tācumı (2) feleke ėrürdi. Türk ve Çīn pādişāhı benüm şāhlıġuma āferīn ḳıldı. Bu şükrāneye gėcenüŋ üç baḫşı Ḥaḳ teʿālā'ya ʿibādet ḳılam. Ėy (3) serverler, siz daḫı ʿibādetüŋüzi ve eylügüŋüzi arturuŋ ki ululuġıŋuz ve niʿmetüŋüz daḫı ziyāde ola." dėdi. Andan ḫazīneyi açup faḳīrlere bī-ḥisāb (4) māl ṣadaḳa eyledi. Andan bir zerrīn kemer getürdi ki üzerinde ḳıymetlu gevherler oturulmışıdı ve bir ḫāṣ at ve bir altun eger ki her (5) mührenüŋ üzerinde bir güher oturdılmışıdı ve bir şāhāne ḫilʿat. Bunları ėlçiye ışmarladı ki pehlevāna ilete. Ve ėlçiye daḫı bir aġır (6) ḫilʿat ve bir bedre altun ve nice nesneler daḫı andan buyurdı, bir ḫūb nāme yazdılar. Dėdiler ki: "Pürmüze-yi ḫāḳān benüm yārum ve ḳarda (7) şımdur. Ben aŋa āmān vėrdüm. Bu mühr ve bu menşūr üzerine Taŋrı ṭanıḳ olsun ki benden aŋa ziyān olmaya." dėdi. Ve (8) pehlevāna daḫı yazdı ki: "Pürmüze'ye leşker ḳoşup ʿizzetle benüm ḳatuma gönderesin. Anuŋ leşkerinden bulduġuŋ ġanīmeti şol ki benüm ḫazīneme (9) lāyıḳdur gönderesin. Bāḳīsini andaġı leşkere baḫş ėdesin. Andan ṣoŋra göresin ki her ne yėrde düşmen varısa üstüne varasın. Kendüyi (10) öldürüp vilāyetini ḫarāb ėdesin." dėdi. Eger daḫı leşker ḥācet olursa baŋa bildüresin ve eksügüŋ ḳadar leşker isteyesin. Ve daḫı (11) ḳatuŋdaġı İrān leşkerinden kim ki saŋa ṭoġrulıḳ ėtdiyse öŋüŋde ḳılıç urdıysa yā bir hüner gösterdiyse adlarını deftere yazup baŋa (12) bildüresin tā ki her birine bir ulu beglik vėrem ve seni cihān pehlevānı eyleyem." dėdi. Çünki bu vechile nāme pehlevānuŋ ḳatına ėrişdi. (13) Şād u ḫandān olup İrān serverlerini ḳatına oḳudı. Cemīʿsi şāhuŋ nāmesini ėşitdiler ve ol vėribdügi ḫilʿatı ve kemeri gördiler, (14) şehriyāra hezār āferīn ḳıldılar. Her biri şādlıḳlarından ne ėdeceklerin bilemediler. Ve daḫı ol zinhār nāmeyi ki şehriyār Pürmüze içün yazmışıdı (15) Pürmüze'nüŋ ḳatına vėribdiler. Pürmüze anı görüp şād oldı. Şehriyāra āferīn ḳılup yaraḳ görüp ḳalʿadan

[482] Müstensih hatası nedeniyle "agan(?), اكان" şeklinde yanlış yazıldığı düşünülen kelime B. nüshasındaki "āmān" şekli de dikkate alınarak "āmān" şeklinde düzeltilmiştir.

aşaġa indi. Ḳalʿayı ve daḫı (16) ne ḳadar māl ve genc varısa küllīsini Behrām'a ışmarladı. Behrām daḫı ḳalʿaya ādem ḳoyup saḳlandı ve içinde ne ḳadar yarar kimse (17) varısa deftere aldurdı. Çünki Pürmüze-yi ḫāḳān ḳalʿadan aşaġa indi hīç Behrām'dan yaŋa baḳmadı ve ḳatına varmadı ve bir kimseyle (18) ḫaber göndermedi ve hergiz ʿitibār ḳılmadı. Atına binüp nice serverlerle ve kendünüŋ leşkeriyle ʿazm-i şehriyār ḳıldı. Pürmüzenüŋ eyle ėtdügi (19) Behrām'a gūc geldi ve anuŋ ol işine ʿārlandı ve ḳaḳıdı. Ādem gönderdi, anı yoldan dönderdiler. Atından indürüp yayaḳ sürüyürek (20) Behrām'uŋ ḳatına getürdiler. **سبب عاصي كشتن بهرام بهرمزد** Çünki ḫāḳān Behrām'uŋ ḳatına geldi, eytdi ki: "Ėy (21) Behrām, ben ulu şāhıdum her meclisde ḥürmetüm ve ʿizzetüm varıdı. Şimdiki ḥālde devlet benden yüz dönderdi, rūzigār beni işbu ḥāle (22) getürdi. Ol ululıḳ yüceliginden şuncılayın ḫorlıḳ ve ẕelīllik mertebesine geldüm ve cānuma āmān dileyüp tācumı ve taḫtumı (23) ve mālumı ve memleketümi cemīʿsini saŋa ışmarladum. Çünki şehriyārdan āmān buldum, başum alup anuŋ ḳatına gitmek isterem. Vaḳt ola (24) ki şehriyār baŋa ḳardaşlıḳ eyleye, ben ėtdügüme ḳalmaya. Baŋa ḫod çarḫuŋ cefāsı yėter. Ėy yavuz ḫūlu, sen daḫı benden ne istersin? Şimdiden (25) ṣoŋra benümle daḫı ne işüŋ var?" dėdi. Behrām anuŋ sözinden ḳaḳıdı, gözleri ḫışm-ı ḳanıla ṭoldı. Yėrinden ṭurup Pürmüze-yi

(266b) (1) ḫāḳān'a bir ḳamçı urdı. Andan buyurdı elini ve ayaġını muḥkem demirlediler ve bir ṭaracıḳ ḫır-gāh içinde anı ḥabs ėtdiler. Ḫarrād Burzīn, Behrām'uŋ (2) ol işini göricek ġāyet incindi. "Bu pehlevānuŋ hīç ʿaḳlı yoġımış." dėdi. Ṭurup ulu yazıcınuŋ ḳatına geldi. Eytdi: (3) "Bu Behrām'uŋ bir söz*inüŋ*[483] siŋek ḳadar aṣṣısı yoḳ. Ne ulu bilür ve ne kiçi bilür. Hīç kimseye ʿitibār ėtmez ve merdüm-zādeleri ādem ḥisā (4) bına ṣaymaz. Anuŋ ḳatına varup ögüt vėrmek gėrek ve ol şeh-zādeyi anuŋ bendinden ḳurtarmaḳ gerek." dėdi. Pes ikisi bile (5) ṭurup niçe naṣīḥatlar fikr eyleyüp Behrām-ı Çūpīn'üŋ ḳatına geldiler. Eytdiler ki: "Ėy pehlevān, bunca ėtdigün eylükleri ve çekdügüŋ (6) zaḥmetleri yėle vėrdüŋ. Ulular her nesneye ḳaḳımaḳ revā degildür." dėdiler. Behrām bildi ki ṭoġru söylerler. Ṣabır ṣuyıyla ḫışım odını (7) söyündürdi ve ėtdügi işe peşīmān oldı. Tīz bir altun eyerlü at ve bir ḳur ḳınlu Hindī ḳılıç alup ʿöẕr dileyü Pürmüze'nüŋ ḳatına (8) geldi. Buyurdı bendini götürdiler. Tā Pürmüze gėyinüp ḳuşanınca Behrām ayaġ üzerine ṭurdı. Andan Pürmüze'ye ol ḫāṣ (9) *atı*[484] çekdiler, bindi. Behrām yanınca niçe yėr anı gönderdi, gitdi ve çoḳ luṭuflar ve keremler gösterdi tā ki anuŋ ḫāṭırını yine ḫoş (10) ḳıla. Ammā hīç ḫāḳānuŋ göŋli açılmadı. Çünki ayrılacaḳ vaḳt

[483] B. Sözinüŋ B. nüshasından düzeltilmiştir.
[484] B. nüshasından tamamlanmıştır.

oldı Behrām eytdi: "Ḥaḳan gerçi benden göŋlüŋ incinmişdür; velī (11) erlik budur ki şāh ḳatında benüm yatlulıġum aŋmayasın eyü gördügüŋ söyleyesin." dėdi. Ḫāḳān eytdi: "Ėy Behrām, benüm şikāyetüm kendü (12) şūm baḫtumdandur ve naḥs ṭāliʿümdendür. Ben anlardan degilem ki ulular ḳatında kimi gerekse dilime getürem. Evet senüŋ şehriyārınuŋ (13) ululıġına lāyıḳ degildür ki bu nesneyi ṣormaya ve aŋmaya. Bu bendi benüm ayaġuma çarḫ-ı gerdān urmışdur. Dėmezem ki bir ḳul ėtmişdür." (14) dėdi. Anuŋ sözinden Behrām'uŋ beŋzi ṣarardı, ḫışmından yüregi cūş ḳıldı. Ammā ketm eyledi, eytdi: "Ėy ḫāḳān, ulularuŋ sözi (15) gerçekdür. dėmişlerdür ki 'Gūcüŋ yėtdükçe yavuzlıḳ toḫumını ekme.' Eger senüŋ rūzigār ol işi senüŋ daḫı başuŋa getürecekdür benüm neme (16) gerekdi ki ol vaḳt seni esirgeyeydüm ve saŋa eylük ėdeydüm ve şāha nāme göndericek senüŋ senüŋ ʿayblarıŋı gizleyeydüm aŋmayaydum?" dėdi. (17) ḫāḳān eytdi: "Ėy Behrām, hele geçen geçdi ve olan olmışıdı. Allāh ḥaḳḳıçun benüm göŋlimde senüŋiçün hīç kīn yoġıdı; zīrā (18) senüŋ yatlulıġından eylügüŋi artuḳ görmiş idüm. Ammā bu kīn ki baŋa sen gösterdüŋ ʿādet budur ki ceng vaḳtinde ve düşmenlik zamānında bir (19) kişiye ne ḳadar gerekise ḫorlıḳ ėderler ammā barışup dost olduḳdan ṣoŋra anuŋ degme suçına ḳalmazlar ṣabr ve taḥammül ėder (20) ler. Senüŋ ḫod ḳatuŋda ṣulḥıla ceng ber-ā-bermiş ve başuŋda ʿaḳl es̱eri yoġımış. Şol ulunuŋ ki başında ʿaḳlı olmaya (21) ve şāhınuŋ yolın gözetmeye ve Taŋrı'nuŋ emrin dutmaya ol ululıġa lāyıḳ mıdur? Hele bu geçenden gėçdük sözi ḳo, iŋen (22) uzatma. Dön Behrām." dėdi. Behrām eytdi: "Ėy ḫāḳān, bildüm ki bu iş gizlü ḳalacaḳ degildür. Elbetde şāh ḳatında ṭuyulacaḳdur. Var (23) elüŋden ne gelürse eyt ve ḫāṭıruŋ ne dilerse söyle ki senüŋ gile ėtdüginden baŋa ziyān olacaḳ degildür ve şāh ḳatında (24) ʿizzetüm, yüzüm ṣuyı eksilecek degildür. Hele ben senüŋ ḥaḳḳında çoḳ eylikler ėtdüm ve bilmezligile bir yatlulıḳ daḫı eyledüm. Var ḫāṭıruŋdan ne (25) varısa söyle. Ben erligile ve pehlevānlıġumıla ḳandayısa mertebeden ḳalacaḳ degülem." dėdi. Ḫāḳān eytdi: "Her şehriyār ki dostını

(267a) (1) düşmeninden seçe ve yatluyı eyüden farḳ eyleye ḳullarınuŋ yatlu işlerini görüp görmeze urmazlar. Yavuz ḫūlu kişileri ulu eylemek ve lāyıḳ olmayan (2) kişilere ulu işlere ıṣmarlamaḳ anlaruŋ yatlu işlerine bile şerīk olmaḳdur. ʿAḳlı olan şāhlar ancılayın iş ėtmezlerdi." Behrām bu sözi ėşidicek (3) ḳaḳıdı gözleri ḳanından yüregi ḳanıla ṭoldı ve beŋzinde ḳan ḳalmadı. Ḫarrād Burzīn, Behrām'uŋ yüzine baḳdı. Anuŋ tīzliginden ve ḳan içici (4) liginden ḳorḳdı ki "nā-gāh ḫāḳānı tīzlikile depeleye." dėdi. Behrāma eytdi: "Ėy şāhuŋ cihān pehlevānı ve ʿālemüŋ ṣāḥib-ḳırānı, ḫışmuŋı (5) yut ve ṣabr eyle. Den gidelüm ki ḫāḳān ṭoġru söyler. Sen taḥammül eyle ve göŋliŋden yatlu endīşeyi gider. Gerçi araŋuzda

şovuḳ sözler (6) vāḳiʿ oldı, sen aŋa ḳalma ve andan ötürü göŋlüŋi derde bıraḳma.” dėdi. Behrām eytdi: “Bu hünersiz nā-bekārı gör ki atasınuŋ ḳanını (7) ve ṭopraġını aŋmaz. Ṭurmışdur benümle ne söyleşür?” dėdi. Ḫāḳān eytdi: “Sen yatlu söyleme ben zamānıla atamuŋ yėrine gelem ve ḥaḳḳını (8) yėrine getürem. Ṭopraḳ ol kişinüŋ başına ki sencileyin ḳara göŋüllü ve yavuz ṣanılu ola, kimsenüŋ ḥaḳḳını bilmeye. Şimdi bizüm ḳorḳumuz şehen-şā (9) hdandur. Zaḥmet eger rāḥat andan her ne olursa rāżīyam ki ol daḫı bencileyin ulu şāhdur. Senüŋ gibi bir aṣlı belürsiz yavuz ṣanılu, (10) göŋüllü degildür. Ve ʿaḳıl issi ve aṣil-zāde, yavaş pādişāhdur. Merdüm-zādelerüŋ ḳadrini bilür. Ėy Behrām, irān şāhını severseŋ anuŋ ba (11) şıçun yoldan gine dön. Bizümle sözi artuḳ eyleme ki yatlu sözler ėşitmeyesin.” dėdi. Ḫāḳān ol sözi dėyecek Behrām perīşān (12) ḫāṭırıla döndi yine leşker-gāhına geldi. Andan Ḫarrād Burzīn ve Mihrān-ı kātib ve daḫı ne ḳadar ulular varısa cemīʿsi cemʿ olup şehriyāra (13) bir nāme yazdılar. Behrāmıla ḫāḳān arasında geçen sözleri şehriyāra bildürdiler. Andan ṣoŋra Behrām ol dāniş-mendlere eytdi: (14) “Ėy ʿāḳıllar, varuŋ ḳalʿaya çıḳuŋ. Māldan, metāʿdan ḳalʿada ne varısa deftere yazuŋ. Görüŋ ki ne ḳadar genc varısa görüŋ.” dėdi. (15) Pes yazıcılar ḳorḫuyıla, iḥtiyāṭıla ḳalʿaya çıḳdılar. Ṣabāḥdan anda olan ḫazīneleri yazmaġa başladılar ve anuŋ (16) üç baḫşi gėçince yazdılar. Ol ḥisābda nice defterler ḳaraladılar ve ol işi henüz āḫir ėdemediler. Ḳalʿada ḫod (17) māluŋ ve gencüŋ ḥisābı yoġıdı. Ercāsb ve Efrāsiyāb zamānından ḳalmış anda altunlarla ṭolmış ḫazīneler varıdı. (18) Bunca zamāndan berü geçen şāhlaruŋ ne ḳadar genci ve ḫazīnesi varısa küllīsi ol Āvāze ḳalʿasınuŋ içinde (19) yidi. Ol Siyāvuş zamānından ḳalmış bir kemer varıdı ki her mühresinde üç pāre gevher varıdı. Ve bir küpesi daḫı (20) varıdı ve uluda kiçide kimse anuŋ gibi küpe görmiş degildür. Ṣoŋra ol kemerile küpeyi Keyḫüsrev Luhrāsb’a (21) vėrmişidi. Luhrāsb, Guştāsb’a vėrmişidi. Ercāsb, Luhrāsb’ı öldürüp Belḫ’i yıḳıcaḳ ol kemerile küpeyi alup Āvāze ḳalʿasında (22) ḳomışıdı. Ol vaḳtden berü anı kimse aŋmamışdı. Andaġı gevherlerüŋ ḳıymetini hīç bir kimse bilmezidi. Pes ol yazı (23) cılar niçe zaḥmetile ol ḳalʿa içindeki mālları yazup żabṭ eylediler. Andan ṣoŋra ol leşkerden alınan māldan daḫı (24) ne varısa yazdılar. Meger ol metāʿlaruŋ içinde iki küpe varıdı ve iki daḫı altun edük vardı ki üzeri laʿl ve yāḳū (25) tıla ve dürr ü cevāhirle bezenmişdi. Behrām-ı Çūpīn şāh ḳatında nāzı gėçdügine ve pehlevānlıġına inandı, anları deftere yazdurmadı. Ve ol

(267b) (1) Siyāvuş'uŋ küpesini ve kemerini yazdurmadı. Anları kendüsi alı ḳodı. Bāḳī ne varısa küllīsini Īzed-guşesb'e ısmarladı ve biŋ (2) kişi yoldaş ḳoşdı.[485] Ḫāḳāndan yüz ḳanṭār deve aldı. Ol mālları ve gencleri develere yükledüp şehriyār ḳatına vėribdi. (3) Bunlaruŋ öŋünce ḫāḳān kendü nām-dārlarıla bir gün şehriyāruŋ ḳatına geldi. امدن خاقان چین پیش هرمزد (4) Çünki Ḫāḳān-ı Çīn Hurmuzd şāha yaḳın gelicek şāha ḫaber yėtişdi. Hurmuzd şāh başına bir ḳıymetī tāc ḳodı ve eline bir gürz aldı (5) ve şehriyāruŋ ḳapusına geldi. Iraḳdan Ḫāḳān-ı Çīn'i gördi andan bir yėrde ṭurdı. Umardı *ki*[486] ḫāḳān anı ıraḳdan göricek atından (6) ineydi leşkeriyle yayaḳ olup öŋünce gideydi. Pes ḫāḳān Īzed-guşesbile şāha yaḳın gelicek ol arada ikisi daḫı atlarından (7) indiler. Şāh daḫı andan ḫāḳānıla görüşdi. Andan şāh yine tīzcek atına bindi. Ḫāḳān daḫı atıla şāhuŋ ardınca bir zamān gitdiler. Hemān ki (8) sarāya yaḳın geldiler şāh öŋce atıla sarāy ḳapusından içerü girdi. Ḫāḳān daḫı ḳaṣd ėtdi ki atıla gide. Ḳapucılar atını ṭutdılar. (9) Ol arada Pürmüze atdan inüp yayaḳ olup taḫt ḳatına geldi. Şehen-şāh aŋa ġāyet ʿizzet eyledi ve taḫt üzerinde kendü (10) ḳatında yėr gösterdi. Ḥālini ve ḫāṭırını ṣordı. Andan ḫāḳān içün bir ḫūb sarāy ṭonatdılar. Pürmüze-yi ḫāḳān ol sarāyda (11) ḳondurdılar[487] ve aŋa lāyıḳ ḳaydlar gördiler ve ḥürmetler ėtdiler. Ve leşker içün daḫı aŋa yaḳın yėrde yėr eylediler. Yėdi günden (12) ṣoŋra ki ḫāḳānuŋ ḳonuḳlıġı tamām oldı ve hem yol zaḥmetinden emīn oldı, ol gelen mālları şehriyāra ʿarż eylediler. Ve ulular (13) öŋinde iki biŋ deve yüki māl deftere yazdılar. Ol gün şehriyār bir ulu şāhāne meclis ṭonatdı. Ḫāḳān'a bir ḫāṣ ḫilʿat (14) ve bir zerrīn kemer vėrdi ki gevherlerle muraṣṣaʿıdı. Ve bir güherden küpe vėrdi. Hurmuzd'uŋ işine ḫāḳānuŋ ḫāṭırı be-ġāyet şād (15) oldı. Ol meclis ehli şehriyāra āferīn ḳıldılar. "Hemīşe ḫāṭıruŋ şād, murāduŋ ḥāṣıl olsun." dėdiler. Andan şāh Īzid (16) Guşesb'e Behrām'uŋ ḥālinden ve işinden ṣordı. Īzid-Guşesb eytdi: "Ėy rūşen göŋüllü şehriyār. Ol dügünüŋ ki (17) kişisi Behrām-ı Çūpīn ola yėmegi dükeli erkāndan ṭaşra olur." dėdi. Īzid-Guşesb'üŋ sözinden şāhuŋ göŋline şübhe (18) düşdi ve bir zamān ḫāṭırı endīşeyile ṭoldı. Şāh bu fikrile otururken nā-gāh ḳapudan bir peyk içerü girdi. Yazıcılaruŋ (19) ulusı Mihrā-yı kātib'den bir nāme getürdi, şāhuŋ öŋinde ḳodı. Şāh buyurdı ol nāmeyi oḳıdılar. Yazılmış ki "Şehriyār dāyimā (20) şād olsun ve anuŋ devletlü tācunuŋ muḥabbeti ḳullarunuŋ ḫāṭırından gitmesün. Andan ṣoŋra maʿlūm ola ki iki bürd-i Yemenī (21) varıdı ve iki daḫı gevherle bezenmiş altun alup varıdı. Ve daḫı Siyāvuş'dan yādigār ḳalmış bir küpe varıdı. Behrām anları şehriyāra (22) göndermedi. Bunca zaḥmet ki ol çekdi, ol ḳadar nesneyi alı ḳosa ʿaceb

---

[485] قووشدي Müstensih hatası B. nüshasından düzeltilmiştir.
[486] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[487] قوندلردلر ḳondılardılar. Müstensih hatası B. nüshasından düzeltilmiştir.

olmaya. Bu sözi şehriyāra anuŋçun dėdüm ki ben (23) ḳulından rūşen ḫāṭırına toz ḳonmaya. Bāḳī ne ḥikāyet oldıysa revān leşkerden ṣorıla.” dėmiş. Çünki bu nāme şehriyār ḳatında (24) oḳundı şāh Behrām’uŋ işine ḳaḳıdı. Eytdi ki: “Baḳ ol Çūpīn, ḳulluġı yolını gözetmez mi? Başını felekde mi dutar? Bir budur ki ḥa (25) ḳan gibi kişiyi ḳamçıla urur, bir daḫı ancılayın küpe mi olur? Meger ol şehriyār olmaġa ḳaṣd ėder.” dėdi. Bu sözi söyledüginden ṣoŋra

(268a) (1) Pürmüze’yi oḳudı. Buyurdı ḫūn getürdiler ve meclis ārāste ḳıldılar. Ol gün gėceye dek ḫāḳānıla ʿişret ėtdiler. با هرمزد شاه (2) پیمان بستن پرموزه Çünki meclisi ārāste ḳılduḳdan ṣoŋra ṣoḥbet ṭaġılacaḳ vaḳt oldı. Şehriyār ḫāḳānuŋ elini eline aldı eytdi (3) ki: “Ėy ḫāḳān, benümle ʿahdüni yėŋile ve ḳatumda and iç ki baŋa ʿāṣī olmayasın.” dėdi. Ḫāḳān eytdi: (4) “Ėy şehriyār, Allāh ḥaḳḳıçun ve şāhlar cānıçun ve tāc ve taḫt ʿizzetiçün ve ay ve güneş ḥürmetiçün ve Guşb odınuŋ nūrıçun (5) ve yėr gün ḥaḳḳıçun ve yėdi yılduz ḥürmetiçün yėrüme varduġumdan ṣoŋra senüŋ emrüŋden baş çekmeyem, ḳalan ḳullaruŋ (6) gibi ḫiẕmetüŋe bėl baġlayam ve sen ne dėrseŋ anda olam.” dėdi. Şehen-şāh daḫı and içüp eytdi ki: “Gėce ve gündüz ḥaḳḳıçun seni bir ḳardaş bilem (7) ve bu ʿahdden baş çekmeyem ve senüŋ ḥaḳḳuŋa yatlu ṣanmayam.” dėdi. Çünki Hurmuzd, Pürmüz- ile bu resme el alışup ʿahd ü peymān ėtdiler. Andan ṭurup maḳāmlu (8) maḳāmına gitdiler. Hemān ki ṣabāḥ oldı, şāhlar yėrinden ṭurdı. Hurmuzd, Pürmüzçün bir ḫilʿat ve bir altun eyerlü ḫāṣ at ve bir (9) gevherlü muraṣṣaʿ tāc ve bir zerrīn kemer ki laʿl yāḳūtıla bezenmiş ve bir gevherden ṭavḳ ve bir küpe ve nice tāzī atlar ve altun ḳınlu Hindī (10) ḳılıçlar ve gümiş sinīler ve tepsiler ve cevherlerle muraṣṣaʿ altun ḳadeḥle ḫazīneden ḫāḳānuŋ ḳatına getürdi. İki menzil yėr ḫāḳānı gönderi (11) çıḳdı. Üçünci menzilde ḫāḳānıla anlaşup yine döndi. Pürmüze-yi ḫāḳān ol aradan Çīn’e gitdi. Bu yaŋadan Behrām-ı (12) Çūpīn ėşitdi ki şehriyār ḫāḳāna ġāyet ʿizzetler ėtmiş, çoḳ nesneler vėrüp çü yine maḳāmına göndermiş. Pes pehlevān leşkerle (13) ḫāḳāna ḳarşu çıḳdı *ve*[488] ėtdügi işden utanuban ʿöẕürler eyledi. Her şehirde ve her menzilde aŋa ḳonuḳluḳlar eyledi ve çoḳ ḫiẕmetler (14) ve eylükler gösterdi. Ammā ḫāḳān hīç anuŋ yüzine baḳmadı ve ḫiẕmete ʿitibār ėtmedi ve hīç bir nesnesin ḳabūl ėtmedi. Bu resme üç menzil (15) ḫāḳānuŋ yanınca gitdi. Bir gün Behrām’ı ḳatına oḳumadı ve andan yaŋa naẓar ḳılmadı. Āzādlar ʿöẕr ėdenleri ḳabūl ėderlerdi ve (16) şeh-zādeler günāhından ötrü yalvaranlaruŋ yüzine baḳarlardı. Ḫāḳān andan şol ḳadar incinmişidi ki hergiz anuŋ ʿöẕrini (17) ḳabūl ėtmedi ādemlıġı ve kişiligi göŋline getürmedi. Dördünci gün olıcaḳ ḫāḳān Behrām’a bir kişi

[488] B. nüshasından tamamlanmıştır.

gönderüp eytdi ki: “Eyü zaḥmet çekdi, (18) hemān tamāmdur. Dönsün.” dėdi. Behrām ol sözi ėşidicek melūl ve ġam-nāk döndi. Ėtdügi işlere peşīmān olup Belḫ’e (19) geldi. Bu ṭarafdan şehriyār daḫı Behrāmiçün ġāyetde ḫışm ėtdi. Ḫāḳānı uzduġına ve kendüden destūrsız nesne alduġına (20) ḳatı incinmişidi. Anuŋ ėtdügi eylükleri ve çekdügi zaḥmetleri unutdı. Şol deŋlü iş içün Behrām’dan yüz dönderdi. نامه هرمز (21) با بهرام و خلعت با سزاي Pes Hurmuzd şāh, Behrām-ı Çūpīn’e bir nāme yazdı. Eytdi ki: “Ėy iş bilmez dīv, evvelki ḥālüŋi aŋmaz mısın ki şimdi (22) ululuġa ėrişdüŋse Allāh yolından çıḳarsın ve kendüzüŋi çarḫ-ı felekde ṭutarsın? Bilmez misin ki ben senüŋçün ne zaḥmet çekdüm? Saŋa (23) bunca leşker ve genc vėrüp pehlevān ėdindüm. Sen pehlevānlar yolın gözetmezsin başuŋı göge uzadup benüm emrümden baş çekersin ve başuŋa (24) bir kimse dürülürsin. Hey Pürmüze gibi şehriyārı dögersin ve bende urarsın ve daḫı benüm dedelerümden ḳalmış kişiye ṭamaʿ ėdersin eyle mi? Meger (25) sen kendüzüŋi şāh görmişsin ki küpe ve kemer istersin. Uş ben saŋa lāyıḳ ḫilʿat gönderdüm gėyüp ayruḳ anuŋ gibi işe el uzatmayasın.” dėdi.

(268b) (1) çünki nāme tamām olup üzerine şāhuŋ mühri uruldı andan şāh buyurdı, panbuḳ egircek çıḳrıḳ getürdiler ve bir ḳova seped (2) içine biraz panbuḳ ḳoydılar ve bir iki daḫı ʿavratlara münāsib reng ve ḳoḫu ne varısa ol sebedüŋ içine bıraḳdılar ve bir naḳışlı ḳızıl ṭon (3) getürdiler ve bir ṣaru çar getürdiler ve bir daḫı ḳıldan doḳunmış bir gök peçe getürdiler. Andan şehriyār bir çirkīn ḫūlu ve naḥs ancılayın ṣūretlü (4) işe yarar bir er kişi buldı. Nāmeyile ol esvābı ol kişiye vėrdi. Eytdi: “Var bunları Behrām’a ilet. Eyt ki: ‘Ėy aṣılsız ḥarām-zāde, sen ne (5) ululuġa *yarar*[489] kişisin bir Ḥaḳḳ-şinās ėt üç yüz senüŋ gibi nā-merdden yėgdür. Yaʿnī Ḫāḳān-ı Çīn’i bende urursın ve uluları ḫorluġıla (6) ṭutarsın eyle mi? Senüŋ ne lāyıḳdur ki taḫta oturasın. Şimdiden ṣoŋra seni bir it ḥisābına daḫı ṣaymazın.’ dėgil.” dėdi. ʿĀḳıllar şöyle (7) dėmişlerdür ki: “Ḳaçan bir şehriyāruŋ bir ad issi serverden ḫāṭırı incinse ol kişi şāh ḳatında ıraġ olsa şāhlara münāsib *olan*[490] oldur kim (8) ıraḳda iken aŋa ḫorlıḳ ve şikestlıḳ ėtmeyeler, nāzüklükile yanlarına daʿvet ėdeler. Andan ṣoŋra anuŋ ḥaḳḳından geleler. Zīrā bir ıraḳ yėrdeki kişiye (9) kīnile şikestlıḳ ėdecek vaḳt olur ki şāha ʿāṣī olur ve zamānıla ululuḳ bulur. Āḫir şāha andan ziyān olur.” Pes ėlçi yėl gibi Behrām’uŋ ḳatına ėrişdi. (10) Şāhdan ne ėşitdi ise Behrām’a söyledi. Behrām nāmeyi ve ḫilʿatı görüp ṣabr eyleyüp ṭınmadı. Biraz zamāndan başın götürüp eytdi ki: “Şāh (11) yolına bunca cān ve baş terkin urup bunca zaḥmetler çekdügümüŋ cezāsı bu mıdur? Ben bir pehlevānam ki

[489] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[490] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ḳılıcum ḳorḫusından zemīnde arslanlar (12) yatmazlar. Bunuŋ gibi nāme ve ḫilʿat baŋa lāyıḳ mıdur? Bu işi baŋa şehriyār ėtmemişdür benüm ḥaḳḳuma düşmenlik ėtmişlerdür ve şāha beni yavuz aŋlatmışlardur. (13) Hele nidelüm biz şāhuŋ ḳulıvuz. Ne ėderse anuŋ ḥükminden tecāvüz ėtmezüz. Şāh ḳullarına nice ḫorlıḳ ėderse revādur. Evet şāhdan (14) benüm umduġum buyıdı kim benüm ḥaḳḳuma yatlu daḫı söylerlerse de uymayaydı. Zīrā ben bu ḳadarca leşkerle şāh ḳatından gitdüm, anuŋ yolında (15) cānlar arıtdum, ḫāḳān gibi düşmenüŋ başını kesdüm. Benüm bunca çekdügüm belālaruŋ ʿivażı bu vechile ḫorlıḳ mıyıdı? Bu çarḫ elinden Allāh ḥażretine çoḳ (16) iŋleyeyim ki benden niçün böyle meḥabbet getürmişdür? Hele Allāh'dan ne geldi, ḫoş geldi." dėyüben ayaġ üzerine ṭurdı. Ol şāh gönderdügi ḫilʿatları (17) gėydi ve çārı başına urundı ve çıḳrıġı öŋine ḳodı. Andan buyurdı ve dükeli ulular ve serverler cümle ḳatına cemʿ oldılar. Pehlevānı ol ḥālile (18) görüben ʿacebe ḳaldılar. Ḫāṣ u ʿām ol işi görüben içi yandı ve her birinüŋ göŋline bir dürlü endīşe düşdi. Andan pehlevān (19) eytdi: "Uşda şāhımuz bize şuncılayın ḫilʿat göndermiş. Benüm şāh ḳatında ṭoġruluġumı bilürsiz ve ėtdügüm işleri ḳamuŋuz görüp ṭurursız. (20) Benüm ḳılıcum ve süŋüm ḳorḫusından düşmen gizlenicek yėr bulamazdı. Şehriyār tācdan ve taḫtdan ümīdin[491] kesmişidi ve cihān gözine (21) ḳaraŋu olmışıdı. Ol ḳaraŋu günleri anuŋ üzerine aydın eyledüm. Şimdi anuŋ ḥükmile şuncılayın ḫilʿat gėydüm. Hele ol (22) şāhdur, biz anuŋ ḳulıvuz. Göŋlimüz ve cānımuz anuŋ muḥabbetile ṭolmışdur. Ne buyurursa emrine muṭīʿ ve rāżīvuz. ʿAḳl issi kişiler, siz (23) ne dėrsiz ve ne revā görürsiz?" dėdi. Cemīʿsi aġız açup dėdiler ki: "Ėy pehlevān, Hurmuzd gibi şehriyār cihānda olmasın ki (24) senüŋ bunca zaḥmetlerüŋ ḳatında yėle gitdi. Senüŋ bunuŋ gibi işiŋe böyle ėdicek bize ḫod bir it ḳadar ʿitibār ėtmez. (25) Ėy pehlevān, sen ol ḳara göŋüllü şāhuŋ ḥaḳḳında ne dėrsin kim ol bir ʿāḳıl pīr Erdeşīr'den ḫāṭırı incinecek

(269a) (1) eytmişdür ki: 'Bīzārem ol şāhuŋ tācından ve taḫtından ki eyüyile yatlu anuŋ ḳatında ber-ā-berdür. Eylük ėdenle yatlulıḳ ėdeni seçmeye.' (2) dėmişdür." Behrām eydür: "Eyle dėmeŋ. Şāhsuz leşkerüŋ ne ʿitibārı olsun? cihānuŋ düzenligi şāhıladur. Cemīʿmüz anuŋ (3) ḳulıvuz. Ol bizüm veli-niʿmetimüzdür." dėdi. İrānīler eytdiler: "Ėy pehlevān, şöyle bil ki cemīʿmuz işbu nesneye bėl baġladuḳ (4) kim şimden ṣoŋra İrān şāhına şāh dėmeyevüz ve daḫı Behrām'a pehlevān dėmeyevüz. Bir kimsenüŋ ḳatında kim ʿizzetin işbu (5) ola sen andan ne yüz ṣuyın umarsın? Ol ki senüŋ bu ḳadar eylügüŋi bilmedi. Şimdiden ṣoŋra

[491] Müstensih hatası nedeniyle "ümīzin, امیزن" şeklinde yanlış yazıldığı düşünülen kelime B. nüshasındaki "ümīdin" şekli de dikkate alınarak "ümīdin" şeklinde düzeltilmiştir.

İrānīden bir kişi aŋa şehriyār (6) dėmez." dėdiler. Bu sözi dėyüben çıḳup Behrām ḳatından gitdiler. Behrām anları yine daʿvet ḳılup her birine ögüt (7) vėrdi. "Bir ḳaç gün seyr ėdüŋ görelüm iş neye varur?" dėdiler. دیدن بهرام چوپینه بخت خویش را شکل زن تاجداد دو پیشه (8) Çünki bu ḥāl üzerine iki hafta geçdi. Bir gün Behrām-ı Çūpīn göŋli bir pāre açıla dėyü bir niçe kişiyle şikāra çıḳdı. (9) Biraz giderek bir laṭīf yėre çıḳa geldi. Bir ḫūb murġızār gördi kim hīç ancılayın ʿömr içinde görmiş degüldi. Ol murġızāruŋ (10) içine naẓar ṣaldı. Bir ḳolan gördi kim cemīʿ naḳışlar anuŋ üzerine bezenmiş. Şunuŋ gibi güzel kim anuŋ gibi cānavar gözler görmiş degüldi. Behrām anı (11) görüp ʿacebe ḳaldı. Diledi kim anuŋ dirile ṭuta. Atını anuŋ üzerine depdi. Ḳolan ḳaçdı ve Behrām ardınca ḳovdı. Ol murġızār (12) içinde ḳolan bir incecük yola düşüben ḳaçdı. Bir zamān ḳovduḳdan ṣoŋra bir ṭaġ eteginde bir ḫūb ṣaḥrāya geldi. (13) Ol arada arḳurı bir ṣuya uġradı. Ḳolan ol ṣudan öte geçdi. Behrām daḫı ardınca bile geçdi. Ṣuyı gėçdükden (14) ṣoŋra ol ṣaḥrāya naẓar ḳıldı. Gördi ki bir laṭīf köşk yapılmış. Ḳolan ol köşküŋ öŋine vardı. Çünki ḳolan köşküŋ ḳapusından (15) içerü girdi, Behrām daḫı atından indi. Meger Yėlānsīne'yile Īzed-guşesb Behrām'uŋ ardınca idi. Atını Īzed-guşesb'e vėrdi. Kendüsi ḳolanuŋ ardınca (16) ḳapudan içerü girdi. Bir zamān ol köşküŋ içinde yayaḳ yalıŋuz gitdi. Īzed-guşesb, Yėlānsīne'ye eytdi: "Sen daḫı atıla (17) pehlevānuŋ ardınca biraz git. Görelüm ḥāl nedür?" dėdi. Pes Yėlānsīne biraz yėr ol köşküŋ içine gitdi. Bir yėre geldi gördi ki (18) bir yüce çārdāḳ yapılmış, içinde bir Süleymānī altun taḫt ḳurılmış ve dürr-i cevāhirle bezenmiş ve üzerine Rūmī dībālar döşenmiş. (19) Ve ol döşekler daḫı laʿl-i yāḳūtıla zeyn olmış. Ve taḫt üzerinde bir ḫātūn oturmış, başına gevherden bir tāc ḳomış. Ol ḫātūnuŋ (20) boyı bir serve beŋzer kim ol servi gibi boydan bir kemend aşılmış kim her bir ḳılına biŋ biŋ ʿāşıḳlar cān vėrür. Ve niçe niçe (21) nām-dārlaruŋ göŋli ol kemende baġlanmış. Ay ve Gün ol ṣūretüŋ ḥüsnine ḥayrān ḳalmış. Yüzinüŋ nūrına güneş ḥased ḳılmış ve taḫt (22) üzerinde ḫātūn yanında yėr eylemişler. Pehlevān daḫı oturmış ay yüzlü cāriyeler taḫtuŋ çevresinde ayaġ üzere ṭurmışlar. (23) Hemān kim ol ḫātūn Yėlānsīne'yi gördi tīz cāriye gönderüp eytdi kim: "Var ol arslan göŋüllü yigide eyt kim: 'Bu araya gelmesine (24) aŋa yol yoḳdur. Yārānları ile biraz vaḳt egleni ṭursun. Uşda Behrām daḫı varur.'" dėdi. Yėlānsīne yine çıḳınca leşkerden (25) niçe kişiler daḫı yėtişdi. Sarāy içinden ḫādimler ve cāriyeler çıḳdılar. Ol serverlerüŋ atların āḫura çekdiler. Andan ḫātūn buyurdı,

(269b) (1) bir baḫçe ḳapusın açdılar. Ol serverler baḫçe içine girdiler, bir laṭīf yėrde oturdılar. Baḫçe-vān gelüp ṣoḥbet yaraġın gördi. (2) Bir meclis ārāste ḳılup dürlü niʿmetler ḥāżır ḳıldı. Çünki yėmek yėndi, destūr oldı. Ṭaşra çıḳdılar, atlarına bindiler. Öyle zevāl (3) olınca

Behrām ol ḫātūnıla ṣoḥbet ḳıldı. Andan ṣoŋra Behrām'a daḫı destūr oldı, ḳalḳup gidicek ḫātūna eytdi: "Ėy nigār, (4) tācuŋ Müşterī ile çift olsun." ḫātūn eytdi: "Ėy pehlevān, devletüŋ ve furṣatuŋ ziyāde olsun ve cihān senüŋ murāduŋca olsun (5) ve aduŋ ʿāleme ṭolsun. Yüri ki şimden gėrü İrān'uŋ şāhı sensin, tāc ve taḫt senüŋdür. Var cānı ḳılıcuŋla musaḫḫar ḳıl kim ʿālem emrüŋe muṭīʿdür. (6) Eger yardım ḥācetüŋ olursa buŋ yėrlerinde ve ceng vaḳtlerinde ben saŋa yārlıḳ eyleyem." dėdi. Daḫı sırrıla çoḳ sözler söyledi. Evet (7) ol sözleri ikisinden ġayrı kimse ėşitmedi. Çünki Behrām ol baḫçeden ṭaşra çıḳdı, şādlıḳdan beŋzi lāleye dönişdi. Hemān-dem (8) ol ėrkek ḳolan çıḳa geldi, pehlevānuŋ öŋine düşdi. Ḳulaġuz oluban mīşeden ṭaşra çıḳardı. Ve ol arada ḳolan belürsiz (9) oldı. Begler cemīʿsi ol ḥāle ḥayrān ḳaldılar. Hīç kimse Behrām'a ol işüŋ aṣlını ṣormadılar. Behrām yine şehre gelüp kimseye (10) ḫaber söylemedi. Andan Ḫarrād Burzīn Behrām'a eytdi: "Ėy server, bu işi kim biz bugün şikārda gördük ʿömr içinde kimse görmiş (11) ve ėşitmiş degildi. Bu ne ḥikmetdür?" dėdi. Ḫarrād böyle dėdügine Behrām yüzini burtardı, hīç cevāb vėrmedi; ṭoġru sarāyına (12) gitdi. Ayruḳ daḫı kimse ṣormaġa mecāl ḳalmadı. Çün gėce geçüp ṣabāḥ oldı, güneş şāhınuŋ nūrānī çerāġı ṣararup şarḳ (13) ṭarafından baş ḳaldurdı. Ṭaġlar başı altundan tāclar gėydi ve yėryüzine ṣaru dībālar döşendi. Behrām buyurdı köşk içinde (14) altun *taḫt*[492] ḳodılar ve üzerine altunıla doḳınmış dībā yaṣduḳlar ḳodılar ve bir altun taḫt ṭonatdılar. Behrām geçüp şāhāne oturdı (15) ve başına şāhlar tācını ḳodı. Ulu kātib, Behrām'uŋ ol ḥāline naẓar ḳıldı. Bildi ki ol ʿāḳıllardan ėşitdügi sözler vāḳiʿ olısardur (16) ki pehlevān şāhlıġa el uzadısardur. Pes ulu kātibe eytdi: "Ėy yār sen bu işi āsān ṣanmaġıl. Bu sözi kimseye fāş ėtmegil. (17) Bil ki bu gėce şehriyārdan yaŋa gitmek gerekdür, şāh-ı cihāna bu ḥāli bildürmek gerekdür kim Behrām'uŋ göŋline tāc ārzūsı düşdi (18) ve taḫt-ı ʿāc üzerinde oturur oldı. Şehen-şāh bilmezligi ucından bunuŋ gibi düşmen ḳazandı ki buŋa şunuŋ gibi ḫilʿat (19) gönderdi. Bilmedi ki bu pehlevān anuŋ emrinden baş çekiserdür. Ėy eyü adlu, ben bu rāzı ol vaḳtin bildüm ki bular bunı şikār yėrinden (20) duzaġa ṭutup çoḳ dürlü nesneler söyleşdiler. Bunuŋ göŋline şāhlıḳ ārzūsın anlar bıraḳdılar. Hemān bu işüŋ çāresi (21) bu gėce şehriyār ḳatına gitmek gerekdür." **گريختن دبير بزرك و حراد برزين از بهرام چوبينه** Çün ol iki ʿāḳıluŋ (22) ittifāḳları anuŋ üzerine oldı ki ol gėce ḳaçalar. Pes aḫşam olınca ṣabr eylediler. Hemān ki ḳaraŋu oldı ikisi daḫı yaraḳ görüp (23) şehriyārdan ḳaçuban gitdiler. Çünki ṣabāḥ oldı Behrām-ı Çūpīn anlaruŋ ḳaçduġın bildi. Yėlānsīne'yi yüz kişiyle ardlarından (24) vėribdi. "Yüri, ol ʿāḳılsızları ṭutup benüm ḳatuma getür." dėdi. Yıldırım gibi ol kātibüŋ ardından ėrişdi, (25)

---

[492] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Ḫışmıla ṭutdı. Aġır bendile pehlevānuŋ ḳatına getürdi ve nesi varısa aldı. Ṣanurdı ki pehlevān geldükleyin helāk

(270a) (1) ėdeydi. Pehlevān anı göricek eytdi: "Ėy iş bilmez, nüçün destūrsız benüm ḳatumdan gitdüŋ?" dėdi. Kātib eytdi: "Ėy (2) pehlevān Ḫarrād Burzīn[493] benüm göŋlüme ḳorḫu bıraḳdı. Baŋa eytdi ki: 'Şimdiden ṣoŋra bunuŋ ḳatında ṭurmaḳ olmaz (3) çünki bu pehlevān şehriyāra ʿāṣī oldı. Ne ṭururuz? İkimüzi daḫı öldürecekdür.' dėdi. Ol sebebden gitdüm." dėdi. (4) Behrām aŋa çoḳ luṭflar gösterüp eytdi ki: "Sen bir ʿāḳıl kişisin. Revā mıdur ki benüm ḳatumdan gidesin? Her vaḳtde (5) sen benüm ḳatumda olmaḳ gereksin ve her müşkil işlerde ʿaḳlıla ve ʿilmile baŋa mürşid olmaḳ (6) gereksin." dėdi. Andan anı yanına gėçürdi ve ġāyet ḫoş ṭutdı. Nesin aldı ise alıvėrdi ve daḫı (7) çoḳ nesneler vėrdi. Andan ṣoŋra eytdi: "Dė imdi yine evvelki işüŋde ol her nesneyi żabṭ eyle, ayruḳ ḳaçma." (8) dėdi. Bu ṭarafdan Ḫarrād Burzīn düni güne ḳatup gideridi. Bir gün şehriyāruŋ ḳatına ėrişdi. Cemīʿ rāzları şehriyāra (9) söyledi. Şikāra çıḳduḳlarını ve ol murġızār içinde ḳolan ḳovup ol bāġçede yoldan varup bir sarāya ėrişdüklerini, ol sarāy (10) içinde altun taḫtuŋ üzerinde ol ḫātūnı gördüklerini ve Behrām anuŋla niçe zamān ṣoḥbet ėtdügini ve ne görüp (11) ėşitdi ise bir bir şehriyāra söyledi. Şāh ėşidüpʿacebe ḳaldı. Ol ʿālimlerüŋ dėdügi sözler ve Buzurcimihr'üŋ vėrdigi ḫaberlerüŋ (12) "Şāhuŋ bir ḳulı ʿāṣī olacaḳdur ve şāhuŋ başına andan çoḳ işler gelecekdür." dėmişidi ve ol fāl söyleyici kişinüŋ sözi cümle ḫāṭırına (13) düşdi ve bir kerre gögsin gėçürdi. Tīz ulu dāniş-mend ḳatına oḳudı. Ḫarrād Burzīn'üŋ üsti yanında yėr gösterdi, (14) oturdı. Andan Ḫarrād'a eytdi: "Dė imdi ol dėdüklerini söyle." dėdi. Ḫarrād Burzīn aġız açup ne vāḳiʿ oldı ise (15) bir bir yine söyledi. Şāh eytdi: "ʿAceb bu ne ola? Bunı ʿaḳlıla bilmek gėrek ki mīşe içinde bir ḳolan ola, (16) anı bir sarāya ilede, ol sarāy bir yābān yėrde ola. Bu hemān düşe beŋzer." dėdi. Dāniş-mend eytdi: "Ėy şehriyār (17) ol ḳolan bir dīvdür. Behrām'ı ṭoġru yoldan çıḳarmışdur ve göŋline egrilik bıraḳmışdur. Ol köşk gibi gördükleri (18) Gūristāndur. Ol ʿavratdur ki gördiler bir cāzūdur ki aŋa tāc u taḫt göstermişdür ve göŋline ululıḳ sevdāsın (19) bıraḳmışdur. Ve anuŋ yüregine ol gönderdügüŋ panbuġıla seped daġ olmışdur kim dīv aŋa yol gösterürür (20) ve ululıḳ bulmaġa ḳulavuz olur. Şimdiki ḥālde bir çāre eyle ki anuŋ ḳatındaki leşkeri ḳatına getüri bilesin. (21) Gerekmezdi kim ol mühmel ḫilʿatı ol vefānuŋ ḳatına göndereyidüŋ. İrānīler daḫı ol nesne ucından şāhdan (22) ümīz kesüp baş çekmişlerdür. Cemīʿsi senden ḳorḳuban saŋa ʿāṣī

---

[493] Müstensih hatası nedeniyle "Burzīş(?), بزريش" şeklinde yanlış yazıldığı düşünülen kelime B. nüshasındaki "Burzīn" şekli de dikkate alınarak "Burzīn" şeklinde düzeltilmiştir.

olmışlardur. Ėy şehriyār, bir kişi (23) kim senüŋ yolına baş oynaya, düşmenlerüŋi saŋa zebūn eyleye ḫāḳān gibi serveri saŋa ḳul (24) eyleye ve senüŋ söyünmiş çerāġını yandura, sen anı bir ʿavrat yėrine ṣayasın ve anuŋ eylüklerin (25) bilmeyesin; ʿaceb degül ki Ḥaḳ teʿālā aŋa ululıḳ naṣīb ėde ve leşker vėre ve tāc ve taḫt vėre. Her işde

(270b) (1) inṣāf ėtmek ḫoşdur. Saʿādetlü ol şāhdur ki ḫūyı laṭīf ola ve işi ʿaḳlıla işleye." dėdi. Andan şehriyār Ḫarrād Burzīn'e (2) eytdi: "Ol yėrde leşker ol tāc-dār ʿavratıçun ne söylerler ve anı nedür dėrler?" dėdi. Ḫarrād eytdi: "Şöyle dėrler ki: (3) 'Ol ḫātūn Behrām-ı Çūpīn'üŋ taḫtıdur. Şimden ṣoŋra devlet ve furṣat bunuŋdur.' dėrler." dėdi. (4) Şāh ol sözi ėşidicek göŋli perīşān oldı. Behrām'a ėtdügi işe peşīmān oldı. Ammā çünki olacaḳ (5) oldı, ṣoŋraġı peşīmānlıḳ hīç aṣṣı ėtmedi. Bu ḥāl üzerine çoḳ zamān gėçmedin bir gün Behrām ḳatından bir kişi (6) geldi. Şāhuŋ öŋine bir seped ḳodı ki ḫançerler ve ḳılıçlar ḳoyulmışdı ve ol ḳılıçlar*uŋ*[494] cümlesi başı yuḳaru dikilmiş (7) idi. Şāh ol sepede naẓar ḳıldı, ġāyetde melūl oldı. Buyurdı ol ḳılıçları pāre pāre ėtdiler. Ol (8) sepedüŋ içine ṭoldurup Behrām'uŋ ḳatına vėribdiler. **بیز کریدن بهرام چوپین ایرانیان از هرمزد شاه** Çünki seped yine (9) Behrām'uŋ ḳatına ėrişdi, ol ḳılıçları pāre pāre olmış gördi, İrānīleri cümle ḳatına oḳudı. Andan ṣoŋra (10) ol sepedi ortaya getürdi. Eytdi ki: "Şehriyāruŋ bize armaġānını görüŋ bu işi ḫor[495]ṭutmaŋ. Şāhuŋ dėdügi (11) bu olur ki: 'Bahāsuz ḫor leşkeri şöyle ḳırsam gerekdür ki hīç birini diri ḳomasam gerek.' dėmiş. (12) Ḳılıçları ṣıyup bize gönderdüginüŋ maʿnāsı budur." dėdi. Şāhuŋ işinden ve pehlevānuŋ sözinden leşkerüŋ göŋli endīşeyile (13) ṭoldı. Eytdiler ki bu ne ʿaceb bir ḥāldur ki bir gün şāh bize ʿavratlar ṭonın gönderür ve bir gün daḫı bunuŋ gibi leşkere ṣınmış (14) ḫançerleri gönderür. Bunuŋ gibi şāh hergiz ṣaġ olmasun ve aŋa sevinenler hergiz şādlıḳ görmesün. Ve eger Guşb oġlı (15) Behrām daḫı anuŋ ḳapusına varıcaḳ olursa adı ʿālemde aŋılmasun." dėdiler. Çün Behrām anlaruŋ sözlerin ėşitdi (16) göŋülleri şāhdan be-ġāyet incinmiş gördi. Pes ol leşkere eytdi: "Gözüŋüzi açuŋ, ʿaḳluŋuzı dėriŋ ki şimdi Ḫarrād-ı (17) Burzīn şehriyār ḳatına varmışdur. Gizlü ve āşikāre ne söz varısa bir bir dėmüşdür. Her biriŋüz başıŋuz yaraġın görüŋ (18) ve benümle ʿahd ü peymān ėdüŋ ki ben yolları beklemege ādemler ḳoyam dāyimā ol ṭarafı gözedeler ve sizi bu belādan (19) ṣaḳlayalar. Yoḫsa aŋsuzın leşker gelür ne sizi ḳor ve ne beni ḳor." dėdi. Bu sözi anlara dėdi ve kendüsi (20) bir tedbīr daḫı ḳıldı ki görenler ʿacebe ḳalmaludur. Meger Behrām andan

---

[494] B. nüshasından tamamlanmıştır.

[495] Müstensih hatası nedeniyle "çöz(?) چوز" şeklinde yanlış yazıldığı düşünülen kelime B. nüshasındaki "ḫor" şekli de dikkate alınarak "ḫor" şeklinde düzeltilmiştir.

ḳorḳardı ki şāhdan İrānīlere nāme (21) gele anlar yine şāha döneler ve kendüden yüz döndereler dėyü üşenürdi. Pes yollara kendünüŋ ḫāṣ ādemlerinden (22) nice kişiler ḳodı ki yolı bekleyeler, gelen nāmeyi alalar, İrānīlere göstermeyeler. Bunuŋ üzerine ḫaylī zamān geçdi. (23) İrānīler şāhuŋ nāmesin görmediler. Her birisi tamām şehriyārdan yüz dönderdiler. **تدير كردن بهرام چوپينه را لشكر خود** (24) Bir gün ki sertān burcından güneş baş götürdi. Behrām-ı Çūpīn dükeli leşkeri ve pehlevānları ḳatına oḳudı. Hemedān (25) Guşesb gibi ve Ulu Kātib gibi ve Yėlānsīne ve Siyāvuş aṣlından Behrām-ı Kürd gibi ve Bendāguşesb gibi bu serverlerüŋ her biri ulu

(271a) (1) pehlevāndur ve yırtıcı arslandur, ṭanışıḳ ḳıldı ve rāzını açdı. Eytdi ki: "Ėy nām-dārlar ve ėy serverler, bu işde siz (2) ne dėrsiz ki işbu şāh bizi bī-günāh yėre incitdi, yoldan erkāndan çıḳdı? Bu işe ne dermān ėdelüm ki ṣoŋra ḥālimiz aġlamalu (3) olmaya?" dėdi. "Her kişinüŋ kim derdi ṭabībden ola ol çāreyi kimden umasın. ʿĀḳıllardan rāz ṣaḳlamak āsān işi müşkil eylemekdür. (4) Şimdi benüm gizlü derdüm var sizüŋ gib ʿāḳıllar öŋinde āşikāre ėtmek isterem. Her işi siz görüp ve bilüp ṭurursız. Benüm (5) işbu sözüme ṭanıḳlıḳ vėrüŋ ki bu ḳadarca leşkerle şāh buyruġıla gitdüm Sāve şāhı gibi ve Pürmüze gibi leşkere (6) ḳarşu geldüm ki cihāndan anuŋ leşkerinden ulu leşker olsa olmaz. Eger ben olmayaydum ol leşkerle Sāve şāh (7) ne İrān'ı ḳordı ve ne Rūm'ı ḳordı. Bilürsin ki Sāve şāh baŋa ne ḳadar yalvarup eytdi ki: 'Eger benüm ḳatuma gelürseŋ (8) leşkerümi ve memleketümi ve ḳızumı saŋa vėreyin.' dėdi. Ben şāhuŋ buyruġından geçüp anuŋ ḳatına varmadum. Anlaruŋla (9) ceng ėdüp başlarına şunuŋ gibi ḥāl getürdüm ki ʿālem içinde andan ʿaceb nesne olmaya. Ki ben bunca zaḥmetler (10) çekdüm bunca iller ve gencler aldum, şāh-ı cihān mālından müstaġnī ḳıldum. Şimdi düşmeni ḳalmayup genci çoġladı ise (11) leşkere iḥtiyāc ḳalmadı, ḫāḳāndan ötüri beni bunca ḫor eyledi. Ṭutayın ki ben şāh yanında günāh işledüm, bu leşkerüŋ (12) ṣuçı nedür ki bunlara bī-günāh yėre ḫışm eyleye? Şāhlıḳ mıdur ol ki kendü ḥaḳḳında eylük ėdeni bilmeye? Şimdi belā duzaġına (13) ne çāre ėdelüm kim āsānlıġıla boynumuzı bendden ḳurtaravuz? Şehen-şāhuŋ cemīʿ işleri müretteb düzelmişdür ve dükeli yaraġı görilmişdür. (14) Siz daḫı kendü cānıŋuza çāre ḳıluŋ ve bu ḫastalıġa bir dürlü dermān fikr ėdüŋ . Ben göŋlümdeki rāzumı size söyledüm. Siz daḫı ne (15) çāre bilürseŋüz eger eyüdür ve eger yatludur söyleŋ, görelüm." dėdi. Behrām bu sözden murādı leşkerüŋ göŋlüni aramaġdı ve ḫāṭırlarında (16) ne varduġın bilmekidi kim İrānīlerden daḫı ḳorḫusı varıdı. Meger Behrām-ı Çūpīn'üŋ perde ardında bir ʿaḳl issi ve rūşen fikirlü (17) ḳız ḳarındaşı vardı. Adına Kürdiye Bānū dėrlerdi. Behrām her işi anuŋ ṭanışıġıyla ėderdi. Çünki perde ardında

ḳardaşınuŋ (18) sözini ėşitdi ḳaḳıyup göŋli ḫışmıla ṭoldı. Ṣıġrınmayup bir ḳaç söz söyledi. Behrām anuŋ sözin ėşidicek ṭınmadı ve cemīʿ (19) İrānīler anuŋ sözi ḳorḫusından epsem oldılar. Andan Kürdiye eytdi: "Ėy ḳardaşuma yol gösterici nām-dār, niçün epsem oldıŋuz? (20) Söyleseŋüz*e*[496]. Ne İrān-zemīnde sizden ulu begler ve sizden gürbüz pehlevānlar yoḳdur. Cemīʿŋüz ʿaḳlıla ve ʿilmile ārāstesiz. (21) Bu işde ne maṣlaḥat görürsiz ve ḳardaşuma ne vechile cevāb vėrürsiz, *nice*[497] yardım ėdersiz ve nice yol gösterürsiz? Söyleseŋüz ne." dėdi. (22) Īzed-guşesb eytdi: "Ėy ululardan yādigār olan bizüm dillerimüz ḳılıçdan tīz daḫı olursa senüŋ ʿaḳluŋ deŋizinde ʿāciz ḳalur. Erlikde ve ʿilmde (23) ve ʿaḳılda sizüŋ dükeli işiŋüz Ḥaḳ teʿālā'dan baḫşāyişdür. Senüŋ dedelerüŋ cümlesi nām-dārlardur ve hem ulu aṣlındandur ve ḳardaşuŋ (24) İrān'da ulu pehlevāndur. Ṣanki zamānında İsfendiyārdur. Şāhlıḳ taḫtı aŋa lāyıḳdur ki hem pehlevāndur ve hem eyü ḫūludur. Eger (25) şāhıla ceng ėtmek isterse yolında baş oynayalum ve erlikler gösterelüm. Benüm murādum oldur ki pehlevānuŋ ḫāṭırı benden her işde

(271b) (1) ḫoşnūd ola." dėdi. "Ammā fikrüme ḳaplanlıḳ fikrini ve ceng tedbīrini terk eylemek ḫoş görinür. Benüm bildügüm bu ḳadardur. Daḫı söylemezem." dėdi. (2) Behrām çünki anuŋ sözin ėşitdi anı bu ortada miyāncı gördi. Andan ṣoŋra Yėlānsīne eytdi: "Ėy pehlevān bir kişiye ki Ḥaḳ teʿālā (3) devlet ve furṣat vėre gerekdür kim yavuzlıġa ḳaṣd eylemeye ve Allāh'uŋ yolından çıḳmaya. Ol āferīnüŋ ṣoŋı nefrīn olmaya ve çarḫ (4) aŋa kīn baġlamaya. Çünki Allāh saŋa devlet vėrdi ve leşkere ve gence ve tāc u taḫta ėrgürdi eger ol niʿmete şükr ėderseŋ (5) devletüŋ daḫı ziyāde ola." dėdi. Andan ṣoŋra Behrām-ı Çūpīn Behrām'a eytdi: "Ėy ʿāḳıl ve tedbīr issi, bu taḫt u genc istemek işinde siz ne (6) buyurursız? Ve bu işüŋ ṣoŋında zaḥmet mi ola ve muḥabbet mi ola?" dėdi. Behrām güldi. Elinde bir yüzük ṭutardı havāya atup eytdi: (7) "Ėy pehlevān, işbu yüzük havāda ne ḳadar eglenürse ḳuluŋ daḫı pādişāhlıġı ol ḳadar olur. Sen bu ululıḳ ismin azacuḳ ṣanma ve tāc (8) ve taḫt issi olmaġı ḳolay ṣanma." dėdi. Andan Pendguşb'a eytdi: "Ėy ḳılıç urucı arslan, bu işde sen ne bilürsin? Şāhlıḳ (9) taḫtını istemek bize lāyıḳ ola mı?" dėdi. Pendguşb eytdi: "Ėy pehlevān, Rāy şehrinde bir dāniş-mendden ėşitdüm ki: 'Yüz yıl ḳul olmaḳdan (10) bir sāʿat pādişāh olmaḳ yėgrekdür.' dėdi. Ḳalanını sen yėgrek bilürsin." dėdi. Andan ulu kātibe eytdi: "Ėy ḳarı ḳurt, sen daḫı söyle ki (11) tāc u taḫt istedügümüŋ vechi var mıdur? Sen ne revā görürsin?" dėdi. Ol kātib bir zamān fikre vardı. Andan ṣoŋra eytdi: Ėy pehlevān, her kişi ki

---

[496] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[497] B. nüshasından tamamlanmıştır.

bir nesneyi (12) maḳṣūd ėdine kendüye lāyıḳ olursa tīzcek bulur. Zamānuŋ eli uzundur. Şol nesne ki Allāh'dan naṣīb ola zaḥmetsüz ḥāṣıl (13) olur. Olmayıcaḳ dürüşmekden fāyide olmaz." dėdi. Andan Hemedānguşesb'e eytdi: "Ėy cihān eyüsin ve yatlusın çoḳ görmiş kişi, (14) sen daḫı bu işde ne ḳılursın? Söyle ḫayrlu ne ise bize beyān eyle." dėdi. Hemedānguşesb eytdi: "Ulu ḳatında ʿizzetlü pehlevān, yarına ḳalan (15) belādan ḳorḳma. Çünki şāhlıḳ tācından ve taḫtından ḫayr ṣorarsın işüŋi muḥkem işle, Taŋrı'ya ışmarla. Ḫurmāya elüŋ ėrdükden dikenden (16) niçün üşenürsin? Āsānlıġıla ululıḳ ele girmez. Cāna ḳıymayınca cānāna ėrilmez." dėdi. Pehlevānuŋ ḳız ḳardaşı bunlaruŋ bu sözine ġāyet perīşān (17) oldı. Melūl ve ġam-gīn tā dünüŋ yarusı olınca oturdı ve hīç aġzını açmadı. Andan Behrām eytdi: "Ėy eylügile ad çıḳarmış ḫātūn, bu leşkerüŋ (18) sözinden sen aŋladuŋ ne maṣlaḥat görürsin?" dėdi. Kürdiye hīç cevāb vėrmedi ve şādlıḳ ṣūretin göstermedi. Andan (19) ulu kātibe eytdi: "Ėy yavuz endīşelü ḳocamış ḳurt ṣūretlü kişi, eger şāhlıḳ āsān olayıdı cihān nām-dārlarından (20) niçe āzādeler şāh olmaḳlıġa bėl baġlayayıdı. Şöyle mi ṣanursın ki şāh olmaḳ kimsenüŋ maṭlūbı olmaya? Eger her nesneyi böyle bilürseŋ (21) bu bilişe aġlamaludur. Hīç öŋdinki şāhlaruŋ erkānını bilür misin ve ol zamāndaġı pehlevānları fikr ėder misin? Anca (22) zamānlar oldı ki şāhlaruŋ taḫtı isiz ḳaldı. Hīç bir ḳulı şāh olmaġa heves ḳılmadı. Nice leşker erlikle ve pehlevānlıḳla (23) cihān ṣaḳladılar. Hīç birisi şāhlıḳ taḫtına naẓar bıraḳmadılar. Her ʿaḳlı olan bilür ki ḳul olmaḳdan şāh olmaḳ yėgrekdür ve kendü (24) ḫalḳa muḥtāc olmaḳdan cemīʿ ʿālem kendüye muḥtāc olmaḳ yėgrekdür. Böyleyiken şāh olmaġa gūci yiten ḳullar şāhlıġa ḳaṣd ėtmedükleri (25) şāhlıḳ işi ġāyetde müşkil olduġıçundur. Ḥaḳīḳate baḳsaŋ şāhlar yėrinden ḳullar mertebesi çoḳ yėgrekdür. Şāhlıḳ bāġında

(272a) (1) gerçi tāze yėmişler biter, bī-nihāyedür; velī dikenleri daḫı çoḳdur. Şehen-şāh olan kişi kimseden emīn olmaz ve bir nesneye göŋül baġlamaz. Cihānda (2) eyü yatlu cümle andandur. Her kişi aŋa serzeniş ėdicidür. Evvel zamāndaki ululаruŋ her birisi pāk göŋüllü ve eyü iʿtiḳādlu olduġıçun (3) şāhlaruŋ taḫtına ḳaṣd ėtmezlerdi. Her birisi ḫiẕmetlerine bėl baġlamışlar, şāhlaruŋ emrine muṭīʿ ve münḳād olmışlarıdı. Şāhlıḳ (4) tācı bī-gānelere yaraşmaz ve aṣılsız kişiler şāhlıḳ işini başaramaz. Ululıḳ nesebile olur. Evvelden Kāvus şāhdan gele ki cihānda (5) bunca yatlu işler eyledi, Allāh buyurduġı yoldan çıḳdı. Ṭabīʿatında egrilik olduġıçun yaramaz işler ėtdi. Rüstem (6) gibi ve Güzerd gibi pehlevān anuŋ işine incindiler. Şāhlıġına ḳaṣd ḳıldılar. Andan ṣoŋra ki Hāmāverān'a vardı. Anda anı (7) ṭutuban aġır bend ile ḥabs ėtdiler. Şāhlıḳ taḫtı bir zamān isüz ḳaldı. Hīç kimse şāhlıġa

ḳaṣd eylemedi. Çünki İrānīler Rüstem'e (8) şāhlıġı ʿarż eylediler. 'Sen şāhlar taḫtına lāyıḳsın.' dėdiler. Rüstem bin Zāl, Cemşīd aṣlıken daḫı taḫtına ṭamaʿ ḳılmadı. Ol sözi dėyen kişiye bir (9) nesne çıḳardı ki serāsīme oldı ve öldürmege ḳaṣd eyledi. Eytdi ki: 'Şāh baġlu yata ben taḫtına ḳaṣd eyleyem. Ne taḫt olsun ki ve ne külāh (10) olsun.' dėdi. Andan İrānīlerden on iki biŋ kişi aldı varup Kāvus'ı ḳurtardı ve daḫı Güzerd ve Ṭūs'ı ve Gīv ol bendden (11) bile çıḳardı. Ve daḫı Pīrūz şāh ḥikāyetini ėşitdüŋ mi ki Ḫoşnuvāẕ-ı Türk cenginden ḥandaḳa düşüp ölücek Sūferā-yı Şīrāzī anuŋ (12) kīnin almaḳ içün leşker devşürdi. Varup Ḫoşvāẕ'uŋ ḥaḳḳından geldi. Ġubad şāh daḫı oġlancıḳıdı. İrānīler Sūferāy'ı ḳatı severlerdi. Ḫoşvāẕ ancılayın iş (13) ėdicek, dilediler ki anı taḫta gėçürüp şāh ėdineler. Süferāy İrānīlere eytdi: 'Bu sözüŋ vechi yoḳdur. Ayruḳ baŋa buncılayın söz söylemeŋ. (14) Ben ne kişiyem ki şāhlıḳ taḫtına ayaḳ başam? Ḳubād kiçicek oldugıçun nedür arslanlar ḳurt gėçmek olmaz. Aṣılsız kişi (15) şāhlıġa ḳaṣd eylemek aṣlını ve taʿalluḳātına yėle vėrmekdür.' dėdi. Ol zamān ki Ḳubād büyüdi erlik mertebesine ėrişdi, (16) Süferāy anuŋ ketḫudāsı idi. Dükeli maṣlaḥat anuŋ elinden biterdi. Ḳubād yatlu kişiler sözine uydı nā-ḥaḳ yėre ölür dėdi. Andan (17) ṣoŋra İrānīler Ḳubād'uŋ ṭutup elin ayaġın demürlediler. Süferā'nuŋ oġlı Zermihr'e vėrdiler anuŋ atası kīniçün öldüre. Zermihre (18) ʿaḳl issi yigididi. Şāhlıḳ taḫtına Ḳubād'dan ġayrı kimseyi lā[yıḳ] görmedi. Anuŋ bendini götürüp yine atası yėrine şāh eyledi. Ne ḳadar (19) aṣil-zāde daḫı olursa ḳullardan kimse şāhlıġa ḳaṣd eylememişdür. Ve daḫı görmez misin ki Sāve şāh Türkistān şāhı iken ol taḫta (20) ve külāha lāyıḳ olmaduġıçun Ḥaḳ teʿālā anı nice ḳahr eyledi. Ḥaḳ teʿālā ḥakīmdür ve her işi yėrlü yėrinde işleyicidür. Her kişiye lāyıḳınca (21) bir mertebe vėrmişdür ki ne ḳadar cehd ėderse ol vėrdügi mertebeden yuḳaru gidemezsin. Şimdi sen bir ḳuliken şehen-şāhlıḳ (22) meḥabbetini ārzū ḳılursın. Bu saŋa ḫayr degildür. Yėlānsīne seni yatlu yola yelter. Anuŋ sözine uyma. Guşesb oġlı Behrām, şehriyār olıcaḳ degüldür. (23) Nūşīnrevān gibi ʿāḳıl şāh pīrligi zamānında Hurmuzdıla yigit olmışıdı. Şimdi cemīʿ vilāyetüŋ ululları aŋa yardımcıdur. Ne yardım belki ḳapusında ḳul (24) olup yolına cān ve baş oynayıcılardur. Hurmuzd 'Berü gel.' dėyecek İrān'dan üç kez yüz biŋ adı bellü pehlevān atlanur ki her biri Hurmuzd'uŋ ḳullarıdur (25) ve ḥükmine baş indüricilerdür. Ol şehriyār saŋa bunca keremler ėtmişdür ve seni ilerü çeküp şunuŋ gibi devlete ve ululıġa ėrişdürmişdür. Anuŋ

(272b) (1) anuŋ eyliginüŋ ʿivażın yavuzlıḳ ėdeyin, dėrsin. Şöyle bil ki ol yavuzlıġı kendü nefsüŋe ėdersin. Ėy ḳarındaş, benüm sözüm ėşit. Bunuŋ gibi yatlu fikr eyleme (2) kim ʿāḳıllar seni ʿayblamasunlar. Şeyṭān sözine uyma. Ḳorḳaram ki bu işden saŋa bir ziyān

yėtişe. Hele ben yaşda senden uluyam, ʿavratlıġumla saŋa merdāne naṣīḥatlar ḳıldum (3) ve ʿāḳılāne ögütler vėrdüm. Senüŋ dedelerüŋ ol ḳapuya ḳul ola gelmişlerdür. Kerem eyle anlaruŋ ėtdükleri eylükleri daḫı yėle vėrme." dėdi. Kürdiye'nüŋ sözine (4) ol oturan ḫalḳ ʿacebe ḳaldılar. Behrām baş aşaġa ṣalup dudaġın ışırdı. Bildi kim Kürdiye ḥaḳ söyler ve kendü ḥaḳḳına ḫayr ṣanur. Andan Yėlānsīne baş (5) götürüp eytdi ki: "Ėy ḳıymetlu ḫātūn, sen erenler meclisinde bunuŋ gibi fikr eyleme ve bu vechile söz söyleme. ʿAvratlaruŋ rāy ve tedbīri perde ardında sıŋarı ḫātūnlarla boncuḳ (6) ve baġmaḳ kelecisin ėtmekdür. Bunuŋ gibi fikre ḳarışmaḳ ʿavratlaruŋ ne işidür? Erenler yırtıcı arslan gibidür, ʿavratlar geyik ve ṭavşan gibidür. Her kişinüŋ sözi kendüye göre olur. (7) Bunuŋ gibi söz ḫātūnlara düşmez. Ammā ol ʿāḳıllar ki ʿavrata rāz vėrmez ve anuŋ sözine uymaz ʿāḳıldur. Sen ḳardaşuŋı şöyle ṣanma ki Hurmuzd bunuŋla ceng ėtmege başa çıḳa. (8) Hurmuzd buncılayın ölince ḳardaşuŋ İrān taḫtına şāh olur. Eger ol şāhlaruŋ taḫtına lāyıḳ olayıdı buncılayın şīr-merd pehlevāna ki ḳılıcı ḳorḳusından yėr ditrer, ʿavratlar (9) libāsın gönderdi. Anuŋ gibi şehriyāra ki bunuŋ gibi ejdehāya panbuġıla ig göndere. Yėter, ol aṣlı Türk Hurmuz'uŋ sözin söyle ki anuŋ aṣlı ʿālemde olmasun. Sen Hurmuzd'ı (10) Keyḳubād'a ḳıyās eyleme. Anlaruŋ aṣlı şehriyārlıġıla gelmişdür. Şimdi bunuŋ aṣlına Türk ḳarışmışdur. Anlaruŋ devrānı geçdi. Sen Hurmuzd'dan ve Ḫüsrev-i yezd'den hīç (11) üşenme. Anları almaḳ nesne degildür. Şol kişiler ki Hurmuzd ḳatında olurlar, dut *ki*[498] ḳardaşuŋa ḳul olmışlardur; eger Behrām'dan anlara bir işāret olursa (12) Hurmuz vad Purmuz'ı aġır bendile ḳardaşuŋ ḳatına getüreler ki Hurmuzd'dan kimsenüŋ ṣafāsı ḳalmamışdur. Yā Ḫüsrev'e kim ʿitibār ėder? Sen anları hemān ḳardaşuŋ zindānında (13) bil." dėdi. Kürdiye eytdi: "Şeyṭān sizüŋ yolıŋuza duzaḳ ḳurmışdur. Bizüm cānımuza cefā eyleme ki şimden ṣoŋra her ne olursa senden görürem. Bizüm atamuz (14) yėrinde bir sipāhī idi. Sen ḳardaşumuŋ göŋline bunuŋ gibi söz bıraḳduŋ ve göŋlüni cūşa getürdüŋ. Ėy yüzi ṭamarlu ve yatlu aṣıllu, senüŋ sözüŋle bizüm aṣlımuz (15) ve neslimüz yėle vėriserdür. Başımuza dürlü dürlü belālar geliserdür. Uşda sen uşda Behrām ne ḫāṭıruŋ dilerse şöyle ėt." dėyüp aġlayuraḳ içerü sarāya girdi. (16) Her kişi eytdi ki: "Zehī ʿaḳıl ve zehī firāset bārek Allāh ki bu sözi ol ḫātūn söyledi. Şöyle ṣan ki kitābdan naḳl eyledi. Cāmāsb-ı ḥakīm'den bunuŋ bilüsi artuḳdur." (17) dėdiler. Behrām-ı Çūpīn çū ḳız ḳardaşınuŋ sözine saḫṭ oldı. Ol ṭoġru söz ḫāṭırına ḫoş gelmedi. Meger göŋlinde şāhlıḳ meḥabbeti muḥkem olmışıdı. Zīrā ḫayālinde eyle göstermişleridi. (18) Andan eytdi ki: "Bu cihānda teşvīşsiz kimse olmaz. Gelüŋ bu melāmeti göŋülden sürelüm, defʿ-i melāl içün cām u şarāb içelüm." dėdi. Buyurdı

[498] B. nüshasından tamamlanmıştır.

meclis (19) ārāste ḳıldılar. Ay yüzlü sāḳīler altun gümiş piyāleler ṣunmaġa başladılar. Andan kendüye Behrām-ı Çūpīn eytdi: "Gerekdür ki bugün bizüm meclisimüzde (20) pehlevānlara münāsib nesne ėdesin ve heft-ḫūn ḥikāyetini söyleyesin. Görevüz ki İsfendiyār-ı rūyīn-ten, ḳalʿa-yı rūyīni ne vechile (21) almışdur. Ol zamānda nice oyunlar oynamışdur ve *ne*[499] hünerler göstermişdür?" dėdi. Pes ol ḥikāyet ṣafāsına niçe cāmlar içildi. Çünki gėce oldı (22) oturanlar cümle mest olup meclisi āḫir ėtdiler. Eytdiler ki: "Şėn olsun ol Rey vilāyeti ki andan sencileyin pehlevān ḳopar. Hezār āferīn anuŋ (23) gibi iḳlīme olsun." dėyüben ḳalḳdılar. Her birini maḳāmlu maḳāmına gönderdiler. **نامه بهرام چوپینه بخاقان و تابع ان** Çünki ṣabāḥ oldı (24) güneş sancaġı maşrıḳ ṭarafından dikildi. Behrām-ı Çūpīn ol ulu kātibi ḳatına oḳudı. Buyurdı Ḫāḳān-ı Çīn'e bir ḫūb nāme yazdı ve çoḳ ʿöẕrler eyledi. (25) Eytdi ki: "Ėy devletlü şāh, şöyle bil ki ol işler ki ėtdüm şimdi ėtdigüme peşīmān oldum. Şimdiden ṣoŋra seni cānumdan ʿazīz bilem ve senüŋ

(273a) (1) vilāyetüŋe ve leşkerüŋe ḳılıç ṣalmayam ve yatlu ṣanu ṣanmayam. Eger cihāna ulu pādişāh daḫı olursam senüŋ kiçi ḳardaşuŋ gibi olam. Gerekdür ki göŋlüŋi (2) kīnden arıdasın bu iḳlīmi, Çīn iḳlīminden ayru bilmeyesin, geçenden geçesin. Bir ḳul günāhını bilüp istiġfār ėtdükden ṣoŋra Ḥaḳ teʿālā ol günāhı (3) bağışlayıcıdur. Sen benüm ėtdügüme ḳalmayasın, suçum bağışlayasın." dėdi. Nāme bu vechile tamām ėdüp ḫāḳānuŋ ḳatına gönderdi. Ḫāḳān ol nāmeyi görüp be-ġāyet (4) şād oldı ve Behrām'a taḥsīn ḳıldı. Tīz bir cevāb-nāme yazdı. Eytdi ki: "Geçen geçdi, şimden ṣoŋra ben seni ulu ḳardaş bildüm." dėyüp Behrām'a atlar (5) ve ḳullar ve altunlar ve gümişler ve dürlü dürlü metāʿlar şol ḳadar gönderdi ki dilile vaṣf olmazdı. Çünki Behrām'uŋ her işi yėrlü yėrince (6) düzildi, ḫazīne açup leşkerinüŋ dükeli yaraġını gördi. Atlar ve ḳullar yaraḳladı. Andan ṣoŋra nihānī şāhlıḳ tedbīrine meşġūl oldı. Leşkerden (7) bir pehlevān iḫtiyār ḳıldı. Ḫorāsān ve Nişābūr ve Belḫ'i ve Merv'i ve Hir'i aŋa ısmarladı ve biraz leşker vėrdi. Ve kendüsi Belḫ'den çıḳup Rey'den (8) yaŋa ʿazm ḳıldı. **سبب ازار هرمزد خسرو پرویز** Behrām hemān ki Rey vilāyetine geldi, ḍarb-ḫāne ehline emr eyledi ki şimdiden ṣoŋra kesilen aḳçanuŋ (9) sikkesini Ḫüsrev adına eyleŋ. Hurmuzd aḳçasıyıla ṣatu bāzār ėtmeyeler. Andan bir niçe bāzir-gān ol aḳçadan bedreyile aḳçalar vėrdi. Eytdi ki: "Ṭayfusūn'a varuŋ (10) benümçün altun ḳadīfeler ve Rūmī dībālar aluŋ. Ve cehd ėdüŋ ki bu aḳçalar Hurmuzd ḳatına ėre ve bu sikkeyi göre." dėdi. Andan ṣoŋra Hurmuzd şāha ėlçi gönderdi (11) ve bir nāme yazdı. Nāmede eytdi: "Ėy aṣlı yatlu, çirkīn ḫūlu, eylük bilmez,

[499] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ʿaḳılsuz şāh, ḳılıç urucı arslanlara panbuğıla ig gönderürsin ve ʿavratlar (12) ṭonın vėrürsin hemi? Meger senüŋ yoluŋa cān terk ėdüp düşmene ḳılıç urduġumuz andan ġayrı senüŋ ḥaḳḳuŋa ḫoş gelmedi. Suçumuz bu mıdur ki (13) Sāve şāhı gibi pādişāhı öldürdük ve İrān vilāyetini anuŋ belāsından ḳurtarduḳ? Yoḫsa Behrām ve leşker andan ġayrı senüŋ ḥaḳḳuŋa günāh ėtdiler ki (14) İrān-zemīni düşmenden ṣaḳladılar. Ėy vefāsuz, çünki bizüm bu eylügümüz senüŋ ḳatuŋda ḫor oldı. Şimden ṣoŋra şehriyār dėmezüz. Ol vaḳt ki (15) senüŋ saʿādetlü oġluŋ Pervīz taḫtına otura anuŋ emrile ṭaġları ṣaḥrā ḳılavuz, düşmenlerüŋ ḳanını Ceyḥūn gibi aḳıdavuz. Ḫüsrev oġlan (16) olsa ne var şehriyārlıḳ aŋa lāyıḳdur ki vefā-dārdur, sencileyin bī-vefā degildür. Şimden ṣoŋra anı şehen-şāhlıġa ḳabūl ḳılduḳ. Andan ġayrı kimsenüŋ (17) emrine baş indürmezüz.” dėdi. Bu işden Behrām’uŋ maḳṣūdı oldı ki şehriyār ḫışm ėdüp nā-ḥaḳ yėre Ḫüsrev’i öldüreyidi. Zīrā Behrām’uŋ ḳorḫusı andan (18) idi ki ḥüsn ü ḫulḳ issi ve mürüvvet kemāl ehli şāhıdı. Eydürdi ki Ḫüsrev aŋa arḳa olmaḳdan ṣoŋra süŋümi yėre uram, Sāsānīlerüŋ köküni ḳazam. Yėryüzinde (19) anlaruŋ nām u nişānın ḳomayam. Taŋrı cihānı anlaruŋçun yaratmadı. Niçeye dek şehriyār olalar?” dėdi. Bu bāṭıl fikrile çünki nāmeyi gönderdi nām-dārlarıla. (20) Bir gün ėlçi Baġdād’a geldi, ėrişdi. Hurmuzd şāh nāmeyi göricek beŋzi ṣaru güle döndi. Anuŋ ʿaḳabince aḳçanuŋ mührin gördi. Ġuṣṣa birbirinüŋ (21) üstine oldı. Oġlına yavuz gümān eyleyüp tīz Āyīnguşesb’i ḳatına oḳudı. Eytdi ki: “Ḫüsrev erlikde ol ḥadde ėrişdi ki bizüm emrimüzden baş (22) çeker oldı. Bundan ulu günā[h][500] ne ola ki benüm zamānumda kendü adına aḳça kesdüre?” Āyīnguşesb eytdi: “Ėy şehriyār, oġluŋ olduġıçun nedür? Bu işden (23) ötürü anı bendile depelemek gerekdür. Hurmuzd eytdi: “Ol bendile uṣlanmaz. Anuŋ sırrıla ḳaydını görmek gerekdür ve adını cihāndan götürmek gerek.” dėdi. (24) Ol gėce şāh bir kişiyi ḳatına oḳıdılar. Şāh arḳuncaḳ aŋa eytdi: “Yüri var bu gėce Pervīz’üŋ işini bitür. Ne vechile öldüri bilürseŋ öldür.” (25) dėdi. Ol kişi eytdi: “Ėy şehriyār, çün ḫāṭıruŋ eyle diler; baŋa ḫazīneden bir pāre zehr vėrsünler. Şimdi ol mestdür, şarāba ḳatam, içürem ki şāhuŋ

(273b) (1) maḳṣūdı ḥāṣıl ola.” dėdi. Ḫüsrev bu işlerden ġāfil kendü ṣafāsında gāh ay yüzlü maḥbūblarla cām-ı ḫoş-güvār içerdi gāh tāzīler ve ṭoġanlarla (2) şikāra çıḳardı ve gāh güyendelerle ʿayş u ʿişret ėderdi. Çünki Hurmuzd bu tedbīri ḳıldı ol kişi Ḫüsrev’den yaŋa gitdi. Meger bu ḥālden bir çavuş āgāh oldı. (3) Cān atup ol kişiden öŋürdi Ḫüsrev’üŋ ḳatına ėrişdi ve ḥāli bildürdi. Atası kendüye ḳaṣd eylemiş. Ol gėce ṣūret degüşüp (4) Ṭayfasın’dan

[500] B. günāh B. nüshasından düzeltilmiştir.

çıḳdı ve belürsiz oldı. Ol ḳıymetlü başı rāygān vėrmege rāżī olmadı, tā Āzerābādgān'a varınca segirtdi. (5) Çün her iḳlīmüŋ begi ėşitdi ki Ḫüsrev atasından incinüp ḳaçmış ve daḫı Behrām-ı Çūpīn şāhuŋ taḫtına ḳaṣd eyleyüp Belḫ'den Rey'e (6) gelmiş. Ulular Ḫüsrev ḳandayıduġın bilmek ardınca oldılar. Āḫir Āzerābādgān'da nişānın bulup begler ve pehlevānlar küllīsi anda geldiler. Ḫüsrev ḳatına (7) ululardan çoḳ kişi cemʿ oldı. Bādār-ı pīrūz gibi ve Zilşir gibi ve Destān-ı seyrān gibi ve pīrūz Kirmānī gibi ve Şām-ı Şīrāzī gibi ve İsfendiyār-ı Şīrāzī gibi (8) ve daḫı bunlara göre ḫayrı nice begler leşkerile ve yaraġıla Pervīz'üŋ ḳatına geldiler. Her biri eytdiler ki: "Ėy şeh-zāde, şimdiden ṣoŋra tāc u taḫt (9) saŋa yaraşur. Hīç ataŋdan ḳorḳma ve üşenme. İrān serverlerinden ve ʿArab pehlevānlarından ne ḳadar leşker isterseŋ ḳatuŋa getürelüm. Gāh (10) atlara binüp avlar şikārlar ėdelüm gāh ṣāliḥler yolın ṭutup Guşesb odınuŋ öŋinde ʿibādetler ėdelüm ve şerīf maḳāmlarda ve mübārek vaḳtlerde (11) Ḥaḳ teʿālā ḥażretinden ḥācetler dileyelüm ki ʿömrüŋi ve devletüŋi ziyāde ḳıla. Eger İrān şehrinde üç kez yüz biŋ leşker atlansa saŋa ḳaṣd eyleyüp (12) maḳāma gelse cemīʿmüz senüŋ yoluŋa baş oynayalum ve öŋüŋde ölmegi cānımuza minnet ve ulu niʿmet bilelüm. Senüŋ bir ḳılına ziyān ėtdürmeyelüm." (13) dėdiler. Ḫüsrev eytdi ben atamdan ḳorḳaram ve İrān leşkerinden üşenürem. Eger begler ve pehlevānlar Guşesb odınuŋ öŋinde and içerlerse ki (14) benüm ʿahdüni ṣımayalar ve benden yüz çevürmeyeler ol vaḳt benüm göŋlüm ḳorḫudan emīn olur." dėdi. Çünki pehlevānlar Ḫüsrev'üŋ sözini (15) ėşitdiler cemīʿsi āteş-kedeye gelüp aġır and içdiler ki Ḫüsrev ne dėdise anda olalar ve anuŋ emrinden baş çekmeyeler. Çünki Ḫüsrev ḳorḫusından (16) emīn oldı her ṭarafa cāsūslar gönderdi ki atasınuŋ fikri nedür ve kendüiçün ne tedbīr ėder, kendüyi ol işden āgāh ėdeler. Bu (17) ṭarafda Hurmuzd şāh hemān ki Ḫüsrev'üŋ ḳaçduġın ėşitdi, tīz ādem vėribdi. Gustehem'i ṭutdılar, aġır bendlerile muḥkem demürlerile zindāna (18) ḳoydılar. İkisi daḫı ulu pehlevānlarıdı ve Ḫüsrev'üŋ ṭāyeleri idi. Ve daḫı Ḫüsrev'üŋ taʿalluḳātında kim varısa küllīsini ṭutup (19) demürleyüp zindāna bıraḳdı. Andan ṣoŋra Āyīnguşesb'e eytdi: "Bizüm tedbīrimüz ṭaġıldı ve işimüz ġāyet müşkil oldı. Ḫüsrev'i bulavuz. (20) Ve illā işbu kendüzin görüci vefāsız Behrām'a ne çāre ėdelüm?" dėdi. Āyīnguşesb eytdi: "Ėy devletlü şehriyār, Behrām'uŋ işini uzatmamaḳ gerek. Ve Behrām'uŋ (21) göŋli evvelden baŋa incinmişdür. Şimdi daḫı ḳaṣdı benüm ḳanumı dökmekdür. Zīrā şehriyār ol nā-bekāra ʿavrat ṭonın gönderdi, gine *aŋa*[501] sebeb (22) ben oldum. Şāh anı benüm sözümle ėtdi. Daḫı bir dün anuŋ ḥaḳḳında ḫayr söz dėmemişem. İmdi, şehriyār benüm elüm ayaġum demürlesün, anuŋ ḳatına

[501] B. nüshasından tamamlanmıştır.

(23) göndersün. Beni öldürmekle anuŋ ḫāṭırı ḫoş olur ve anuŋ teşvīşinden emīn olur.” dėdi. Şāh eytdi: “Bu ḳaçan olacaḳdur? Evet (24) çünki anuŋ ḳaṣdı saŋadur, leşkere seni baş dikeyin var anuŋıla uġraş; anuŋ ḥaḳḳından gel. Evvel ėlçi gönder gör ki göŋlinde ne var, (25) maḳṣūdı nedür? Eger murādı taḫt u tāc ise ve şāhlıġısa anuŋla ceng yaraġın gör ve cihānı anuŋ gözine ḳaraŋu eyle. Eger yine

(274a) (1) bize dost olup ḳulluġına rāżī olursa her nice tīmār ḫāṭırı dilerse vėreyin ve başına tāc gėyüreyin. Cihānda ancılayın (2) pehlevān ḳanda vardur? Zamānında Rüstemiken ḳulımuzdur. Ol baŋa yār olacaḳ ben andan nesne dirīġ ėtmezem. Her ne ḥāl olursa becid (3) baŋa bildür.” dėdi. Pes şāh buyruġıla Āyīnguşesb yaraḳ görüp gitmek diledi. Şehrinden bir kişi varıdı. Şāhuŋ zindānında ṭutsaġ (4) idi. Āyīnguşesb Behrāmıla uġraşmaġa gitdügin ėşidicek zindāndan bir ādem gönderüp eytdi ki: “Ėy sefer yaraġın gören server, ben (5) senüŋ şehrüŋden bir kişiyem. Bil ki senüŋile ḳapu bir ḳoŋşıyam. Bunca zamāndur ki şāhuŋ zindānındayam. Eger beni şehriyārdan dileyesin (6) ve bu ṭar zindānuŋ miḥnetinden ḳurtarasın ol cengde saŋa yoldaş olam, her yėrde öŋüŋde ḳılıç uram ve yoluŋda cān u başa ḳalmayam.” (7) dėdi. Āyīnguşesb ol sözi ėşidicek şehriyār ḳatına bir ādem gönderdi. Eytdi ki: “Zindānda bir hem-şehrimüz varımış. Dilerem ki şehriyār (8) anı baŋa baġışlaya tā ki bu seferde baŋa yoldaş ola.” dėdi. Şāh eytdi: “Ol bir nā-bekār ḫırşızdur, saŋa andan ne fāyide olacaḳdur? Bir ḳan (9) döküci oġrıyı ḳurtarmaḳdan ne s̱evāb umarsın? Anuŋ ḫayrı şerrine degmez. Ben anı diri ḳomasam gerekdi. Pes anı dilersin eyle olsun.” dėdi. Ol (10) ḳan döküci oġrıyı zindāndan çıḳarup Āyīnguşesb’e yoldaş ḳoşdı. **وقتين ايين كشسب بربر بهرام چوبين** Andan Āyīnguşesb ol leşkeri alup (11) niçe gün gitdi. Bir gün Hemedān şehrine ėrişdi. Leşkeri bir yėrde ḳondurdı. Andan ol şehrüŋ ḫalḳına ṣordı ki: “Hīç bu muʿaẓẓam şeherde (12) bir remmāl veyā bir müneccim fāl söyler kişi var mıdur?” Şehir ḫalḳı eytdi: “Bunda bir ḳarıcıḳ vardur, ṣanki göŋüllerüŋ sırrına vāḳiʿdur. Cihānda ne ki olacaḳdur bilür (13) ve kişinüŋ başına ne gelecekdür ḫaber vėrür. dėdügi söz hergiz bir dürlü daḫı olmaz ve ʿömri içinde andan ḫaṭā gelmez. Eger ādem gönderesin gelür.” dėdiler. (14) Āyīnguşesb ol sözi ėşidüp sevindi, tīz ol ḫātūna ādem ve at gönderdi. Çünki ḫātūn geldi, aŋa şāhuŋ işinden ve leşkerüŋ (15) ol uġraşda ne olacaġından ṣordı. Andan ol ḳarıcıġa eytdi: “Saŋa bir ḫaberüm var anı baŋa eyt. Evet benden ġayrı kimse ṭuymasun. (16) Sırrı eyt kim benüm ölümüm ne ḥālile olacaḳdur? Ḫastalıḳıla mı döşekde mi ölsem gerekdür yoḫsa bir düşmen elinde helāk mı olsam gerek? (17) dėdi. Hemān ki ḳarıya sırrıla bu sözi söyledi meger ol zindāndan çıḳarduġı kişi ol sāʿatde ḳarınuŋ ḳarşısına geldi. Āyīnguşesb’e (18) baḳdı, geçdi ve gitdi. Ḳarı anı gördi

eytdi: “İşbu geçüp giden kişidür ki anuŋ zaḫmından senüŋ üstüŋe ağlamaludur. Senüŋ ecelüŋ (19) ol kişinüŋ elindedür ki anuŋ tīz günlerde ʿömri dükensün.” dėdi. Āyīnguşesb ḳarıcuḳdan bu sözi ėşidicek ėtdügi işe (20) peşīmān oldı. Meger ol zamānda daḫı aŋa bir remmāl eytmişdi ki: “Senüŋ ecelüŋ bir yıraḳ seferde ola, bir yaḳın ḳoŋşunuŋ elinde (21) olcaḳdur.” dėmişidi. Ol sözi göŋlinde gizleyüp muḳayyed olmazdı. Ėşidicek bildi ki ol kişi ol olacaḳdur. Pes ḳarıya nice nesne (22) vėrüben gönderdi. Tīz şehriyāra bir nāme yazdı. Eytdi ki: “Ėy şāh-ı ʿālem, ol kişi ki ben zindāndan çıḳarup yoldaş ėdindüm (23) ol zindāndan çıḳaracaḳ kişi degülmiş. Ol bir ejdehā enigiyimiş. Şāh anı ben ḳula dėdi. Ben bilmezlik eyledüm. İmdi uş gine (24) ḳatuŋa gönderdüm. Varduğı gibi mecāl vėrmeyüp başını kesesin, ʿālemi anuŋ şerrinden ayırtlayasın.” dėdi. Bu vechile çünki (25) nāme yazdı, üzerine mühr urdı. Andan ol kişiyi ḳatına oḳudı. Aŋa ḫoş ʿizzetler eyledi. Tevāżuʿ ḳılup çoḳ nesneler

(274b) (1) vėrdi ve bir niçe armağānlar daḫı çıḳardı. Eytdi: “Şehriyār ḳatında bir ḥācet oldı ki anı senden artuḳ kimseye inanmazam. Kerem (2) eyle ne ḳadar zaḥmet ise iş bu nāmeyi al bu armağānlarla şāhuŋ ḳatına ilet. Yine tīz cevāb getür ki senüŋ gelmene ḳatı (3) muntaẓıram.” dėdi. Ol kişi revān yėrinden ṭurdı nāmeyi alup ṭaşra çıḳdı. Biraz aŋarlaḳ gitdi gidecek ḫāṭırına ḳorḫu düşdi (4) bir yėre varup göŋline ṭanışdı, eytdi: “Bunca zamāndur ki ağır demürle ḳaraŋu zindān içinde zaḥmet çekmiş kişiyem. (5) Şimdiki ḥālde beni Ḥaḳ teʿālā ol belādan ḳurtardı. Bu ne ʿaḳıldur ki kendü ḳanuma ṣuṣadum mı ki gine Ṭayfusūn’a varmaḳ (6) isterem? Nā-gāh şāh beni göricek incine yā öldüre yā gine zindāna ḳoya. Bu ne fikrdür ki ben anda varam?” dėyüben bir zamān fikre (7) vardı. Çünki anda varmaḳ işini ḳodı nāmenüŋ mührün bozup ḫaṭṭına naẓar ḳıldı. Cihānuŋ işinden ʿacebe ḳaldı. Eytdi ki: (8) “Ne ʿaceb bu kişi benüm cānuma böyle ḳıymış ve ḳanumı yėre dökmege ivmiş. Ben aŋa ne yatlulıḳ eyledüm ki beni öldürmege ḳaṣd eyleye? (9) Meger ol bir yatlu düş görmişdür ki ḳorḫusından baŋa ḳaṣd ḳılmışdur. Uş ben aŋa ḳan dökmegi göstereyin.” dėyüp göŋli endīşeyle (10) ṭopṭolu oldı. Yoldan döndi, kimseye görünmedi. Ṭoġru Āyīnguşesb’üŋ çādırına geldi. Āyīnguşesb çādır içinde ġāfil (11) otururdı. Ne yanında ādem varıdı ve ne silāḥ varıdı. Hemān ki ḫışmıla çādır ḳapusından içerü girdi. (12) Āyīnguşesb ḥāl ne olduğın bildi. Çünki ḥarīf el ḳılıca urdı, Āyīnguşesb çoḳ zārīlıḳ ėdüp yalvardı. (13) Eytdi: “Ėy Taŋrı yolından çıḳmış kişi, seni ben zindāndan ḳurtarmadum mı ve saŋa bunca eylükler ėtmedüm mi? Ėy ẓālim (14) ne şuç ėtdüm ki beni öldürdesin?” dėdi. Ḥarīf: “Ėy yavuz işlü, çünki beni zindāndan çıḳarduŋ saŋa ne ziyān eyledüm (15) ki beni öldürmege ḳaṣd ėderdüŋ?” dėyüp ḳılıçıla pāre pāre eyleyüp andan başını kesüp eline aldı ve çādırdan (16) ṭaşra çıḳdı. Bu ḥāli

hīç kimseye ṭuymadı. Gerekdür ki ulular düşmenden emīn olmayalar ve ḳatlarından yaraḳ (17) eksük ėtmeyeler ḫuṣūsā ki düşmene ḳarşu gider olalar. Çün ol kişi Āyīnguşesb'i öldürmekle bed-nām oldı. Başını (18) götürüp Behrām-ı Çūpīn'üŋ ḳatına geldi, eytdi: "Bu senüŋ düşmeniŋüŋ başıdur ki leşker çeküp üstüŋe (19) gelürdi. Ben saŋa dostlıḳ eyledüm, yolda anuŋ başını kesdüm; uş ḳatuŋa getürdim." dėdi. Behrām eytdi: "Bu baş kimüŋdür?" (20) Eytdi: Āyīnguşesb-i Sevād'uŋ başıdur ki şehriyār ḳatından senüŋ cengüŋe gelür." dėdi. Behrām eytdi: "Bu bir ḫayırlu kişi idi, (21) beŋzer ki şāh ḳatından anuŋçun gitdi ki şāhıla bizi barışdura. Sen ėy oğrı-yı nā-bekār, uyurken sen anuŋ başını kesmişsin. Benüm ḳatuma getürdüŋ (22) sen daḫı anuŋ cezāsını benden gör." dėdi. Buyurdı ḳapu öŋinde bir dār ağacı diküp anı boğazından ber-dār ėtdiler. Cemʿ-i ʿālem anuŋ temāşāsına (23) çıḳdılar. Āyīnguşesb leşkeri anuŋ öldügin bilicek çūbānsız ḳoyun gibi bölük bölük olup ṭağıldılar. Çoğı Behrām ḳatına gitdiler ve niçesi (24) Ḫüsrev ḳatına vardılar ve nicesi daḫı dönüp şāh ḳatına gitdiler. Çünki şehriyār Āyīnguşesb'üŋ ḥālinden āgāh oldı gözleri yaşıla (25) ve göŋli ġuṣṣayıla ṭoldı. Yėmekden ve içmekden kesildi ve hergiz rāḥatı ḳalmadı. Varduġınca her yaŋadan düşmenler çoğaldı. Hurmuzd'uŋ

(275a) (1) ḳapusında bir tedbīr ehli kimse ḳalmadı. Pes şehriyār bu ortada ʿāciz ḳaldı. Ġuṣṣadan ḳapuyı yapdı ve nice gün ṭaşra çıḳmadı. Şāhuŋ bu işi ḫalḳ (2) arasına yayıldı ki: "Bār-gāha perde aşmış ṭaşra çıḳmazmış." dėdiler. "Behrām-ı Çūpīn taḫtına ḳaṣd eylemiş gelürmiş." Ve kim eydür ki: "Ḫüsrev leşker devşürmiş (3) Hurmuzd'uŋ üstine yürümiş." Bu resme dürlü dürlü ḫaberler ʿālem içinde çoğaldı. İrān ḫalḳı orta yėrde ʿāciz ve müteḥayyir ḳaldı. **كركردانيندن كستهم و بندن هرمزد است** (4) Çünki bu sözler Ṭayfusūn içine ṭoldı her kişi eydür ki: "Hurmuzd'uŋ başından devlet gitdi, ḳapusında ṭurur (5) leşker daḫı ṭağıldı. Kimi Behrām ḳatına gitdi ve kimi Ḫüsrev ḳatına gitdi." Bendevī'le Gustehem bu ḥālden āgāh oldılar. Zindān içinde (6) ne ḳadar dutsaḳ varısa bir araya geldiler ve bir kişiyi sırrıla ṭaşra vėribdiler ki ḥāl nedür göre ve şehriyār ḳatında pehlevānlardan kim ḳalmışdur göre. (7) Çünki ḥāl nidügin bildiler, yoldan çıḳdılar ve şāhuŋ buyruġın basdılar. Zindānı bozup cümlesi ṭaşra çıḳdılar. Şehr içindeki leşker (8) anlaruŋ elinden ʿāciz ḳaldılar. Andan Bendevī ve Gustehem cebeler gėydiler. Her birisi taʿalluḳātıyıla şehr içine girdiler ki şimden ṣoŋra Hurmuzd'uŋ zamānı geçdi, (9) tāc ve devlet yėŋilendi. Şāhlıḳ Ḫüsrev-i nev-cüvānuŋdur." dėdiler. Şehirde ne ḳadar leşker varısa ol ikisinüŋ yanında cemʿ oldılar. Andan (10) Gustehem ol ḫalḳa eytdi: "Eger bizümle bir olursaŋuz Hurmuza hergiz meyl eylemeŋ, İrān ulularınuŋ kīnin almaġa bėl bağlaŋ. Bilürsiz ki (11) nā-ḥaḳ yėre niçe serverlerüŋ ḳanın dökmişdür. Şimdi ol

ėtdüginüŋ biz daḫı aŋa cezāsın ėdelüm. İrān'uŋ ṭatlu ṣuyını aŋa zehr eyleyelüm, bağrında (12) baş olalum ve taḫta yėŋi şāh getürelüm. Eger bu işde süstlük ėderseŋüz biz sizüŋ ortaŋuzdan çıḳup bir ṭarafa başımuz alup giderüz, İrān-zemīni size (13) ıṣmarlaruz." dėdi. Leşker bu sözi ėşidicek cemīʿsi Gustehem'üŋ yanına cemʿ olup şehriyārdan yüz dönderdiler. "Bunuŋ gibi ḳan döküci cihānda olmasun ki (14) kendü oğlancuğını öldürmege ḳaṣd eyledi." dėdiler. Çünki bu nesne üzerine ittifāḳ ėtdiler küllīsi yarağa gėrüp Hurmuz'uŋ ḳapusına (15) geldiler. Fiʿl-hāl ḳapuya od urup yaḳdılar. Andan ṣoŋra şehriyāruŋ ḳatına girdiler. Ḫorlığıla Hurmuz'ı taḫtından aşağa indürdiler (16) ve tācı başdan giderdiler. İki gözlerine mīl çeküp kör eylediler. Hemān ki iki gözlerini ṭağladılar andan ṣoŋra öldürmeyüp diri ḳodılar. (17) Sarāy içinde bulduḳlarını yağmā ḳıldılar. Cihānuŋ ki āḫiri şuŋa yitişe aŋa ne göŋül vėrmek gėrek ve bir devletüŋ ki āḫiri ḫorlıḳ ola aŋa ne mağrūr (18) olmaḳ gerek. Bu cihānuŋ dāyimā ʿādeti böyledür. Kişiye gāh genc gösterür ve gāh renc gösterür. Bunuŋ genci ve renci pāyidār olur degüldür. Yüz biŋ yıl (19) daḫı ʿömrüŋ olursa āḫiri ölmekdür. Kim isterse ki ʿāḳibeti ḫayr ola gerekdür ki eylük ucunı elden ḳomaya, dāyimā ḫayrlu işlere saʿy eyleye. Gustehem'le Bendevī (20) çünki bu ḥāl ėtdüler ol gėce bir yėynicek kişi buldılar. Bir ata bindürdiler ve bir at daḫı yėdek vėrüp taʿcīlile Ḫüsrev-i Pervīz'üŋ ḳatına gönderdiler. Ėlçi yolda diŋlenmeyüp (21) yėl gibi Ḫüsrev'e ėrişdi. Bağdād'uŋ ḥālinden āgāh oldılar. Ve atasına olan ḥāli söyledi. Ḫüsrev ėşidüp beŋzi ṣaru gül yaprağına döndi. Eytdi ki: "Şunlar ki ʿāḳıl yolından (22) çıḳup tīzlikile kimseye ḥayf ėdeler, rūzigār anı yėrine ḳor. Bu işi kim benüm atama ėtmişler gerçi benüm yüregüme dāġ oldı; līkin atam daḫı nā-ḥaḳ yėre çoḳ ḳanlar (23) dökmişidi ve İrān vilāyetinde bize oturacaḳ yėr ḳomamışdı. Ben yine atamuŋ ḳulıyam, ol ne dėrse anuŋ fermānındayam." dėdi. Ol sāʿat ata suvār oldı. Leşkerini alup od (24) yalıŋı gibi Ṭayfasūn'dan yaŋa revāne oldı. Ḳorḳardı ki Behrām ėşide, Reyd'en taḫta ʿazm ḳıla. Ḫüsrev'üŋ ḳatında Berdeʿ'dan ve Erdebīl'den ve Ermeniyye'den ḫaylī leşker varıdı. (25) Ol leşker Ṭayfasūn'a ėrişdi. Bağdād ḫalḳı Ḫüsrev'üŋ geldügin ėşidüp ḳarşu çıḳup ʿizzetile anı taḫta gėçürdiler ve şehriyāra

(275b) (1) el uzatduḳlarına ʿöẕrlendiler ve istiġfār ḳıldılar. Hurmuz'uŋ şāhlığı ḥikāyeti bu arada tamām eyledük. Şimden ṣoŋra Ḫüsrev-i Pervīz dāsitānını (2) beyān ėdelüm inşallāhu teʿālā. **پادشاه خسروي پرويزي و هشت سال بود** Bu tīz yürüyüşlü leşker işine ne dėyelüm ki bir sāʿat bir ḥāl üzerine ḳarār (3) ėtmez. Bir kişiye yüz ṭutar, ʿāleme şāh eyler ve bir kişi deŋiz içinde balıḳlara naṣīb eyler. Kimi aç ve yalıncaḳ bir pāre etmege ve yatacaḳ yėre muḥtāc (4) ḳılmışdur, kiminüŋ yėdügini şehd ü şeker ve döşegini dībā eylemişdür. Āḫir ikisini daḫı

helāk eylemişdür ve döşeklerini ḳara ṭopraġ ėder. ʿĀḳıl (5) oldur ki bu vefāsız cihāna göŋül vėrmeye ve anuŋ şādlıġıla maġrūr olmaya, kendüzine pīşe ḳıla. Bu fānī evde ol bāḳī sarāyuŋ ḳaydını göre. (6) Ulu eger kiçi cihāndan fāyide isteyen eylük etegini elden ḳomaya. Āġāz-ı Dāstān Ėy ʿāḳıl, cihān teşvīşini ḫāṭıruŋdan giderüp (7) Ḫüsrev-i Pervīz ḥikāyetine ḳulaḳ urġıl. Rāvīler şöyle ḥikāyet ḳılurlar ki çünki Ḫüsrev-i Pervīz taḫt-ı zerrīne geçüp ʿāleme (8) şāh oldı, dükeli ulular ve serverler anuŋ ḳatına cemʿ olup Ḫüsrev'e şāhlıġıla āferīn ḳıldılar ve tāc u taḫt üzerine gevherler ṣaçdılar. (9) Andan Ḫüsrev-i Pervīz eytdi: "Ėy ʿāḳıl, kişinüŋ başında devlet olmayınca bu tāc u taḫt aŋa naṣīb olmaz. Gerekdür ki biz daḫı (10) ṭoġruluġı pīşe ėdinevüz ve yatlu işlerden ṣaḳınavuz. Bizüm yolımuz her kişiye eyü ṣanmaḳdur ve ʿādetimüz ẓulmden ṣaḳınmakdur. Ḥaḳ teʿālā'dan (11) bu rūşen baḫtı ve bu yėŋi devleti ve taḫtı ḳabūl ḳıldum. Siz daḫı benüm emrüme göŋül vėrüŋ ve benümle üç nesne üzerine ʿahd ü peymān ḳıluŋ: Biri (12) ol ki ṣāliḥleri incitmeyesiz, ikinci pādişāh ḥükminden baş çekmeyesiz üçünci kimsenüŋ ḥaḳḳına ṭamaʿ ėtmeyesin ve kimse incündügi yėrde (13) olmayasız, ṭoġrulıḳ yolını gözedesiz. Ol iş ki ādemlıġa lāyıḳdur anı ėdesiz. Kimsenüŋ ḥaḳḳına ṣavaş ėtmek veyā ḫışmıla söz söylemek (14) ḥācetüm degildür. Eger ḥaḳḳıla tācum taḫtum daḫı isterlerse ṭutmazam." dėdi. Çünki ol ḫalḳ Ḫüsrev'den bu sözi ėşitdiler dükelisi (15) anuŋ luṭfına ve kemāline āferīn ḳıldılar. "Şimden ṣoŋra cihānuŋ belāsından emīn olduḳ." dėdiler. Andan ṣoŋra her biri maḳāmlu (16) maḳāmına gitdiler. Ḫüsrev-i Pervīze göŋül ḫoşlıġıla taḫtından indi. Atasınuŋ ḥālinden incinmişidi. Ol gün aḫşam olınca ṣabr ḳıldı. (17) Dünüŋ yarusı gėçdükden ṣoŋra dertlü dilile ve ḫasta göŋül ile atasınuŋ ḳatına geldi. Hurmuz'ı ol ḥālde göricek çoḳ aġladı ve yüzin (18) yėre sürdi. Eytdi: "Ėy baḫtı yüz çevürmiş şāh, eger ben saŋa arḳa olmasam düşmenler saŋa böyle el mi uzadurlardı ki gözüŋe mīl çekmek degül (19) igneyile barmaġuŋ dutamazlardı. Hele şimdi baŋa ne buyurursın kim senüŋ ġuṣṣaŋdan cigerüm ḳanıla ṭoldı? Ben senüŋ ḳuluŋam ve her ne buyurursaŋ (20) ėdeyim. Ben tāc u taḫt istemezem ve leşkere ve gence ṭamaʿ ėtmezem. Baŋa senüŋ ḫāṭıruŋ gerek. Dilerseŋ öŋüŋde kendü elümile başumı kesem." dėdi. Hurmuzd (21) eytdi: "Ėy ʿāḳıl ve kāmil devletlü oġul, şöyle bil ki bu miḥnet benüm başumdan geçecekdür ve bu işi baŋa ėdenler daḫı cihānda ḳalmayacaḳdur. Evet (22) senüŋ ḳatında benüm bir dilegüm vardur. Andan ġayrı nesne dilemezem. Bir ol ki her ṣabāḥ āvāzuŋ ḳulaġuma ėrişdürmekle beni şād ḳılasın. (23) Biri daḫı bu ki bir ḫūb çalıcı ki āvāzı ḫūb ola pādişāh ḥālinden ve ceng şikār aḥvālinden çoḳ nesne bilür ola anı benüm ḳatumdan (24) eksük ėtmeyesin. Ve bir ʿāḳıl issi dāniş-mend daḫı dāyim yanumda otura. Kitāblar içinde dürlü dürlü ḥikāyetlerle göŋül

egleye. Ve bir daḫı (25) ol kişiler ki senüŋ ṭāyelerüŋ bu ḥāli baŋa anlar ėtmişdür, anlardan benüm kīnümi alasın; cihānı anlaruŋ gözine ḳaraŋu ḳılasın.” dėdi.

(276a) (1) Ḫüsrev eytdi: Yarın anlara senüŋ öŋüŋde intiḳām ḳoyısar degilem. Evet şimdi fikr eyle ki Behrām-ı Çūpīn gibi pehlevān, ḥisābsuz leşkerle ve pehlevānlar[l]a[502] (2) üzerimize gelmişdür. Güstehem’e el uzadursavuz cihānda ṭuracaḳ yėrimüz ḳalmaz. Düşmen üzerimüzden ṣavdıġumuzdan ṣoŋra ki şāhlıḳ taḫtına (3) muḳarrer olam, ol vaḳt anlaruŋ ḥaḳḳından gelem. Ve daḫı ol ki dāniş-mend ola ve başdan çoḳ işler gėçmiş ola ve çoḳ dürlü ḥikāyetlerle ve bir çalıcı (4) ki eli ġāyetde ter ola ve ḫūb āvāz ola ve şehriyār meclisine lāyıḳ ola dāyim anları ḳatuŋdan eksük ėtmeyem. Evet ėy şehriyār, şöyle bil ki (5) bu iş saŋa Allāh’dandur ve senüŋ kendü fiʿlüŋdendür. Başuŋa bu iş gelmişdür Allāh’uŋ emrine rāżī ol ve andan gelene ṣabr ḳıl.” dėdi ve andan (6) ağlayuraḳ yine sarāyına geldi ve rāzı kimseye bildürmedi. Şehriyārdan Ḫüsrev’üŋ şefḳati” artuḳ oldı. Bu meşhūr ḥikāyetdür ki ve ḳatı (7) gėçmiş eski pīrlerden ṭatlu sözlü ḫūb yigitler yėgdür. Ol kişide ki ʿilm ve hüner ve maʿrifet ola nā-dānıla ḳaçan ber-ā-ber olısardur? ʿİlm (8) bir yoldur ki issini cennete alur, gider. Ve bir yārdur ki buŋ demlerinde dest-gīr olur. Sen ʿilm ögrenmekden kāhil olmağıl ve her işde (9) Allāh’dan ümīdüŋ kesmegil. **اگه شدن بهرام چوپینه ازکاه هرمزد و خسرو** Bir gün Behrām-ı Çūpīn’e ḫaber vėrdiler, rūzigār Hurmuzd’uŋ başına (10) şuncılayın ḥāl getürdi. Behrām-ı Çūpīn rūzigāruŋ işinden ʿacebe ḳaldı ve bir zamān fikre vardı. Andan eytdi: “Şimden gėrü cenge (11) *ḳılıç*[503] ḳuşanmaḳ gerek. Erlikile cihānı ele getürmek gerek.” dėdi. Buyurdı leşker ceng yaraġına girdiler, kūs ve sancağı ṣaḥrāya çıḳardılar. Ḫüsrevile (12) uġraşmaḳ ḳaṣd*ına*[504] bėl bağladılar. Andan ol demürden ṭaġ gibi leşkeri yėrinden ḳaldurup gitdi tā Nehrivān kenārına ėrişdi. (13) Çünki Ḫüsrev anuŋ işinden āgāh oldı göŋli be-ġāyet perīşān oldı. Bir niçe vaḳtine ḥāżır cāsūslar ḳıġırdı, eytdi ki: (14) “Behrām ḥālini görüŋ ve leşkerini görüŋ. Hem çerisinüŋ cenginde ittifāḳları var mıdur bilüŋ. Ve daḫı görüŋ Behrām leşkerüŋ ortasında mı çoḳ (15) olur yoḫsa ṣaġda ve ṣolda mı artuḳ olur? Ve daḫı yolda hīç şikāra gider mi? Bilüŋ yine tīz benüm ḳatuma gelüŋ.” dėdi. Pes cāsūslar (16) bir olup Ḫüsrev’üŋ ḳatından çıḳdılar. Behrām’uŋ leşkerine gelüp cemīʿ aḥvāli bildiler. Yine varup Ḫüsrev’e ḫaber vėrdiler. Eytdiler kim: (17) “Ėy şehriyār, her işde Behrāmıla leşkeri birdür. Ḳaçan yola gitse bir zamān leşkerüŋ ḳalbinde olur ve gāh ṣaġ ve ṣolda (18) olur ve gāh ʿaskerüŋ öŋine geçer

[502] B. pehlevānlarla B. nüshasından düzeltilmiştir.
[503] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[504] B. ḳasdına B. nüshasından tamamlanmıştır.

ve gāh ardında ḳalur. Bir çoḳ bilmiş pehlevāndur ki vaṣfa gelmez. Her kişiye luṭfıla ve ḫulḳıla söyler. (19) Ve büyüge ve küccüge ʿizzetile söyler. Oturup ṭuruşını ṣāhāne. Ṣaḥrālarda ṭoġan avladur. Ṭaġa gelse tāzīlere ve pārslarla şikār (20) ḳılur. dāyimā ḳatında Kelīle-yi Demine oḳunur. Meclisinde şāhlaruŋ cenginden ve uġraşından ġayrı nesne söylenmez." dėdi. Ḫüsrev (21) bu sözi ėşidicek melūl oldı, vezīre eytdi: "Bizüm öŋümüze uzaḳ iş düşdi. Behrām gibi pehlevān kim düşmene at ṣalsa (22) deŋizler içinde ejdehālaruŋ cigerin yėr. Daḫı bu ki şehriyārdan şehen-şāhlar erkānda ögrenmiş. Üçünci bu ki ḳatında Kelīle ve Demine (23) oḳunurmış. Bir kişinüŋ ki vėrdi Kelīle ve Demine ola ve anuŋ söziyile ʿamel ḳıla anuŋla başa varur." dėdi. Andan ṣoŋra Güstehem (24) eytdi: "Biz açılacaḳ ġuṣṣaya düşmedük." dėyüp ḳatındaġı baş baş begleri Şābūr gibi ve Gerdevī ve Andyān gibi yanına cemʿ eyleyüp (25) anlaruŋla ṭanışıḳ ḳıldı. Eytdi ki: "Ėy begler ʿilmile ʿaḳl kişinüŋ cānına bir cebedür. Anı ecel ḳılıcından ġayrı nesne kesmez.

(276b) (1) Şimdi ben sizden yaşda kiçiyem. Her biriŋüz bunca iş görmiş kişilersiz ve nice kerre cenge girmiş pehlevānlarsız. Bu işde baŋa ne ögüt (2) vėrürsin ve bu derde ne çāre ḳılursın?" dėdi. Vezīrler eytdi: "Taŋrı seni dāyimā şād eylesün. Şöyle bil ki ėy şehriyār çünki Ḥaḳ teʿālā (3) kemāl-i ḳudretinden āşikāre ḳılmaġıçun bu kāinātı yaratdı. ʿAḳlı dört baḫş ḳıldı. İki baḫşını pādişāhlara vėrdi ve bir baḫşını ṣāliḥlere (4) vėrdi ve bir baḫşı āʿyāna vėrdi. Ve pādişāhlar ḫiẕmetinde olan ṭāyifeye müyesser oldı. Ve ʿaḳıldan bir sehelce pārecük daḫı (5) ḳılmışdur. dėrler ki ol şol köydeki ekincileri ve pīşe ehli kişilere naṣīb olmışdur ki kendü ḥāllerine meşġūl olurlar (6) ve ḥelāl rızḳ ḳazanurlar. Allāh bilmeyenlerde ve ṭuz etmek ḥaḳḳını gözetmeyenlerdeʿaḳl yoḳdur. İmdi ėy şehriyār, gerekdür ki bu söze naẓar ḳıla ve her işini işini ʿaḳlıla (7) işleye." dėdi. Şāh eytdi: "Dāniş-mendlerüŋ sözi gevherdür." dėdi. "Ve bunuŋ gibi sözleri altunıla yazsalar lāyıḳdur. Evet benüm gönlümdeki (8) endīşe daḫı bir dürlüdür. İşbu leşker yüze yüz olıcaḳ ve biri birine ḳarşu ālāylar baġlayup ṭurucaḳ hīç İrān leşkerinde (9) bir ādem görmezem Behrām-ı Çūpīn'e ḳarşu ṭura ve meydān içinde aŋa cevāb vėre. Ben şöyle fikr ėderem iki leşker muḳābil olıcaḳ (10) ve Geşsab meydāna at süricek ʿayb ola mı ki ben ḳalb-gāhdan çıḳam ilerü varam Behrām'ı ḳatuma oḳuyam aŋa ṭoġruluḳ ve dostlıḳ (11) yüzin gösterem ve eyü söyleyem ve alçaḳlıḳ ḳılam? Vaḳt ola kim sözümi ḳabūl ḳıla ve cengi aradan götüre. Behrām gibi pehlevān kim (12) gök altında bir daḫı yoḳdur. Lāyıḳdur kim bizüm ṣoḥbetimüzde ola. Eger bu iş eylükile bitmeyüp ve benüm sözümi ėşitmeyüp elbetde (13) ceng ėtmelü olarsa andan ṣoŋra el ḳılıca urup düşmenüŋ ḥaḳḳından gelevüz. Ḥaḳ teʿālā ki bu hüneri ve bu devleti (14) vėrmişdür ümīdüm oldur ki

bu meydānda anuŋ ʿömrüni dükedem.” dėdi. Ol serverler dükeli bu sözi begendiler, Ḫüsrev’üŋ (15) ʿaḳlına taḥsīn oḳıdılar ve tedbīrine āferīn ḳıldılar. Dėdiler ki: “Ėy şehriyār, yavuz kīnlü ṭapuŋdan ıraġ olsun. Allāh teʿālā (16) seni şāhlıġıla ve tāc ve devletile dāyim ḳılsun.” Ḫüsrev eytdi: “Hemān fikr budur, *eger*[505] Taŋrı’dan ʿināyet olursa furṣat bizümdür.” (17) dėdi. Andan buyurdı serā-perde*yi* [506] ṣaḥrāya çıḳardılar. Cemīʿ leşker atlanup Baġdād’dan ṭaşra geldiler. Allāh’a ṣıġınup Behrām’dan yaŋa yürüdiler. (18) Çün iki leşker biri birine yaḳın yürüdiler ol gün bir ḫoş ṣaḥrāya ḳondılar. Hemān ki gün ṭolundı, gėce ḳaraŋulıġını ʿālem içine (19) ṭaġıtdı. İki ṭarafdan ḳaravullar atlandı. Ṣabāḥ olunca leşkeri ṣaḳladı. Çün güneş şāhı şarḳ ṭarafından ḫançer çekdi, Hind (20) leşkeri aŋa ṭāḳat getürmeyüp ṣındı. Yine ʿālem güneş nūrıla münevver oldı. İki ṭarafdan kūs ve nefīr āvāzı belürdi. Leşker (21) tozından güneş nūrı görinmez oldı. Şāh Güstehemile Bendü’ye buyurdı, cebeler gėyüp başlarına demürden aşıḳ urundılar, ālāy baġlayup (22) yürüdiler tā Nehrevān kenārına ėrdiler. Gözciler segirdüp Behrām’a ḫaber vėrdiler. “Uş leşker iki oḳ atımı yėrde ḳaldı.” dėdiler. Behrām ol (23) sözi ėşidicek yėrinden ṭurdı ve iş görmiş kişileri ḳatına oḳudı ve bir yelesi ve ḳuyruġı ḳara çāpük ata bindi ve bir Hindī ḳılıç (24) ḳuşandı. Ṣanki anuŋ zaḫmı yıldırım gibi gökden bulutdan inerdi. Andan Behrām şimşek gibi atını sürdi. Ṣaġ yanında İrānīlerden (25) üç pehlevān varıdı. Biri İzdī-guşes’di ve biri Āzer-guşes’di ve biri Yėlānsīne idi. Ve ṣaġ ṣol yanında ḫāḳān leşkerinden üç Türk

(277a) (1) pehlevānları varıdı. Daʿvāları buyıdı kim ne vaḳtin ki Ḫüsrev leşkerinden ayru bulalar ṭutup Behrām’uŋ ḳatına getürevüz, dėdilerdi. Bu ṭarafdan (2) Ḫüsrev-i Pervīz altunlu Çīnī ḳadīfeler gėyüp başına altunıla yāḳūtdan bir tāc ḳoyup bir boz ata binmiş, Gürdüvī nām-dār ki Behrām’uŋ (3) ḳardaşı Ḫüsrev’üŋ öŋince ḳulavuz olmışıdı. Bendüyile Güstehem daḫı Ḫarrād Burzīn muraṣṣaʿ cebeler gėyüp başlarına zerrīn külāhlar ḳomışlardı. (4) Kendülerini altuna ve gümişe ve dürr-i cevāhire müstaġraḳ ėdüp Ḫüsrev’üŋ ṣaġını ve ṣoluŋı ṭutmışlardı. Bu resme iki leşker birbirine (5) şol ḳadar yaḳın geldiler ki aralarında Nehrevān ṣuyından ġayrı nesne ḳalmadı. İki yaŋadan leşker temāşā ėderlerdi ki “Behrām şāh ḳatına (6) ne vechile vara?” dėrlerdi. Çün Ḫüsrev’le Behrām birbirine ėrişdiler, birinüŋ göŋli şād ve birinüŋ göŋli ġam-gīn idi. Behrām leşker içinde (7) baḳup şehen-şāhı gördi. Ḳaḳıduġından göŋlinden kīnlere batup beŋzinde ḳan ḳalmadı. Yanındaġı pehlevānlara eytdi: “İşbu yavuz nişānlu (8) rusbiden ṭoġanı görüŋ ki bir sāʿatde nice seslemiş, er olmış, şāhlar gibi çeri

---

[505] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[506] B. nüshasından tamamlanmıştır.

çekmiş; benümle uğraşmaḳ daḫı ister. Baḳ ol ṭuluḳlarında (9) ḫaṭ nice belürmişdür. Ol başındaġı gevherden tācına ve elindeki gürzine baḳ. Ṣanki Ferīdūn-ı Gerdūn'dur. Şehen-şāhlaruŋ āyīnini şimdiden (10) nice ögrenmişdür yā ol leşkerüŋ yürüdüşüni hemān Nūşīrrevān-ı ʿādile beŋzemişdür. Bilürem çoḳ yaşayacaḳ degildür. Tīz zamānda helāk (11) olacaḳdur." dėdi. Daḫı eytdi: "Görüŋ ol leşkeri hīç benümile meydāna gėrüp ve ḳılıcuma cevāb vėrecek kimse var mıdur? (12) Uş ben bunlara ṣavaş nice olur göstereyin ve düşmene at nice ṣalarlar ve gürz ve ḳılıç ne resme ururlar bildüreyin. Ben ol kişiyem ki (13) ḥamleme pelengler pāyidār olmaz ve gürzümüŋ ḍarbına ejdehālar ṭurmaz. Naʿramdan ṭaġlaruŋ zehresi yarılur, ḳılıcumı deŋizlere ʿarż ėtsem ṣuyı başdan (14) ḳan olur." dėdi. Bu sözi dėyüben atına mehmūz urdı. At ʿuḳāb gibi götürüldi, leşkerüŋ öŋine çıḳdı ve meydāna bir miḳdār hüner gösterdi. (15) İki leşker merdānlıġına ʿacebe ḳaldılar. Andan ṣoŋra Nehrevān ṣuyını geçdi. Bilesince İrānīlerden bir ḳaç kişiler bile varıdı. Ḫüsrev cengine (16) girecekden göŋül baġlamışlardı. Ḫüsrev eytdi: "Ėy serverler hīç Behrām'dan nişān bilüriŋüz var mıdur?" Gürdüv eytdi: "Ėy şehriyār, Behrām (17) şol aḳ ḳaftānlar gėyüp ala ata binen ve ḳara ḳılıç ḳuşanandur ki demin at depüp leşker öŋine çıḳdı idi." Ḫüsrev baḳup Behrām'ı gördi (18) işüŋ öŋinden ṣoŋı ne olacaġın bildi. Gördi eytdi: "Şol ḳara yaġız uzun boylu süksüni bögri yüksek ala ata binmişdür. Hergiz (19) eylüge niyyeti yoḳdur." dėdi. Ḫüsrev eytdi: "Ol ṣūretlü kişi ḳatı sözlü ḳaḳıġan olur. Ben anı görürin ki anda hīç eylük nişānı yoḳdur. Cihānda (20) Taŋrı'nuŋ düşmenidür. Anuŋ başında hīç ḳullıḳ es̱eri görimezem. Maʿlūmdur ki ol kimsenüŋ sözine baş indürmez." dėdi. Andan ṣoŋra Bendüyile (21) Güstehem'e eytdi: "Ėşek ki yüke yaḳın gelmeye sen aŋa aġır yükler ur. Şimdi Behrām'ı dīvler azıtmışdur ve şāhlıḳ ārzūsıla göŋli ṭolmışdur. (22) Aŋa hergiz ögüt es̱er ėdecek degildür. Hemān cengden ġayrı göŋlinde nesne yoḳdur. Biz anuŋla ceng ėdersevüz bilmeziz ki āḫiri ne ola devlet (23) ḳanḳımuza yārī ḳıla. Görürsüz ki leşkeri nice ārāstedür, begleri Behrām gibi pehlevāndur ki bir önegü dīve beŋzer ve leşkeri yırtıcı ḳurda (24) beŋzer. Eger baŋa uyarsaŋuz hīç ʿār eylemeyelüm. Evvel aŋa eylük ṣūretiyile söyleyem. Ben ilerü varup aŋa bir ḳaç eyü sözler söyleyeyin. (25) Eger sözüme uyarsa cihāndan bir bucaġın aŋa vėreyin ve çoḳ minnetler ėdelüm. Vaḳt ola ki bu cengi ṣulḥa yėtişdürevüz ve düşmanlıġı

(277b) (1) dostluġa döndürevüz. Her işüŋ ṣoŋını fikr eylemek yėgdür. Dostluġından ve ṭoġrulıġından kimseye ziyān olmamışdur." dėdi. Güstehem eytdi: (2) "Ėy şehriyār dünyā ṭurduḳça şād u ḫandān olġıl ki ne dėyelüm söze gevherler ṣaçarsın ve her nesneyi bilürsin. Ne dilerseŋ işle. (3) Ol bī-dādlıḳ ėtdise sen dād eyle anuŋ delüligine ʿāḳıllulıḳ eyle." dėdi.

مناظره خسرو با بهرام چوپینه Çünki (4) bu sözi Ḫüsrev ėşitdi atına mehmūz urup leşkerüŋ öŋine çıḳdı. Yıraḳdan Behrām-ı Çūpīn'i ṣordı, ceng vaḳtinde dostlıḳ (5) gösterdi. Behrām'a eytdi: "Ėy ser-firāz pehlevān, nicesin, ceng ṣavaş işlerinde ḥālüŋ nedür? Sen tāc u devletüŋ ser-māyesisin. (6) Ululıḳ taḫtınuŋ yaraşıġısın. Ceng güninde leşkerüŋ diregisin ve ʿişret deminde nūr vėrici şemʿe beŋzersin. Allāh'dan (7) ḳorḳucı ve eyü ad isteyici pehlevānsın. Taŋrı senüŋ elüŋi neye ṣunarsaŋ irüşdürür. Senüŋ ol ḫūb işlerüŋi ve ol erliklerüŋi (8) ėşidilden berü seni görmege müştāḳıdım. Ḫoş geldüŋ. Müsāfirimüzsin. Leşkerüŋle saŋa ḳonuḳlıḳ ėdeyin ve yüzüŋ (9) görmekile cānumı şād ḳılayın. Anda[n][507] ṣoŋra seni İrān'a ser-leşker ėdeyin ve senden hīç nesnem dirīġ ėtmeyeyin." dėdi. Behrām (10) Ḫüsrev'den bu sözi ėşidicek elindeki uyanı at üstine ḳodı, egilüp at üstinden Ḫüsrev'e ṭapuḳladı. (11) Andan eytdi ki: "Ėy Ḫüsrev, himmetiŋüzde ḫāṭırum şād ve vaḳtüm ḫoşdur. Saŋa eyü ṣanduġumdan armaġān bir kemend getürmişem (12) ki iki elüŋi muḥkem baġlayam ve bir yüksek dār aġacına boġazuŋdan aṣa ḳoyam. Saŋa ululıḳ ve şāhlıḳ ne lāyıḳdur ki (13) beni ser-leşker ėdinürsin. Şāhlıġuŋ erkānını bilürsin oġlan şāh şehriyārlıḳ ėdicek yardımcısı yavuz baḫt olacaḳdur." (14) dėdi. Ḫüsrev, Behrām'dan bu vechile ḫaber ėşidicek beŋzi ṣaru güle döndi. Bildi ki ol pehlevān taḫtdan ve külāhdan (15) göŋül kesecek degildür. Eytdi ėy ṭuz etmek bilmez vefāsuz Taŋrı'yı bilenlerüŋ sözi böyle mi olur? Yıraḳdan evüŋe bir ḳonuḳ (16) gelse aŋa ḳonuḳlıḳ yėrine acı sözler mi vėrürsin? Bu nişān ki sende var ne şāhlıḳ erkānıdur ve pehlevānlıḳ (17) töresidür. Bu işi ki sen işledüŋ ne ʿArab ėtmişdür ve ne ʿAcem ėtmişdür. ʿĀḳıl kişilere böyle söylemek ʿārdur. Berü gel dīvānelıḳ (18) eyleme ve dīvāneler gibi söyleme. Başuŋa ne ḥāl geldi? ʿAḳluŋ ṭaġılmış ve göŋlüŋ kibr ü kīnile ṭolmış. Taŋrı'dan ḳorḳmaz mısın (19) ve benüm aṣlumı bilmez misin ki beni şāhlıġa lāyıḳ görmezsin? Bir kişinüŋ ki Nūşīrrevān gibi dedesi ola Hurmuz gibi atası ola (20) şāhlıġa andan ġayrı kim lāyıḳ ola? Meger Taŋrı saŋa inṣāf vėre." dėdi. Behrām eytdi: "Ėy yavuz nişānlu, şāhlıḳ (21) erkānını böyle mi bilürsin ki bunuŋ gibi vaḳtde ḳonuḳlıḳ aŋarsın? Sen ḳandan ve şāhlıḳdan dem urmaḳ ḳandan sende (22) ne ʿāḳıl vardur ve ne erlik vardur. Senüŋ gibi oġlan şāhlıġa lāyıḳ mı olur? İrān'uŋ cemīʿ uluları ve pehlevānları (23) şehriyārlıġa baŋa āferīn ḳılmışlardur. Kīn ḳılıcıla başuŋı kessem gėrek ve İrān taḫtına şehen-şāh ben olsam (24) gerek. Ėy şūm ṭāliʿlü, sen şāhlıġa nice lāyıḳ olsaŋ gėrek ki atanuŋ ḥürmetini terk eyledüŋ; anuŋ gibi devletlü şāhuŋ (25) gözine mīl çekdüŋ. Bu günāh ki sen ėtdüŋ ḳanḳı şāh

[507] B. andan B. nüshasından düzeltilmiştir.

eylemişdür? Ėy bed-güher cihānda senden artuḳ kim atasını ḳul ḳılmışdur? Dükeli pehlevānlar

(278a) (1) saŋa düşmen olmışdur ve ḳaṣdları budur ki senüŋ köküŋi keseler ve derüŋi çıḳarup süŋüŋi itlere yėdüreler." dėdi. Ḫüsrev eytdi: "Ėy (2) yavuz ḫūlu, niçün ḥaḳḳuma yatlu ṣanursın? Bunuŋ gibi mühmel söz söylemek er kişilere ʿaybdur. Senüŋ başıŋdan ʿaḳl gitmiş. Şöyle beŋzer ki (3) başuŋa ḳara gün gelecekdür. Her dīvüŋ eceli yaḳın ola dili ne gerekse söyler. Dilemezem ben ki senüŋ gibi pehlevān tīzlikile benüm elümde helāk ola. (4) Bu ḫışmı göŋlüŋden gider, önegülük ėtme. Taŋrı'yı aŋ ve ʿaḳlı kendüzüŋe yār eyle. Büyük bir mināreye beŋzer ve gevdeŋ *var*[508] bī-sütūn ṭağına beŋzer. Eger senüŋ (5) bėlüŋden bir şehriyār geleydi anuŋ ḳademinde muġeylān ağaçları daḫı yėmiş vėreydi. Senüŋ ḳulağıŋa yatlu söz ḳomışlar ve ḫāṭıruŋa (6) ululıḳ endīşesin bıraḳmışlar. Saŋa bu sözi dėyenler senüŋ öldügüŋ istemişler. Bilmezem ki bu işde Allāh'uŋ dilegi nedür?" dėdi. Hemān ki (7) bu sözi söyledi boz atdan aşağa indi. Başından ol ḳıymetlü tācını giderdi. Yüzüni güneşe dutup Ḥaḳ teʿālā ḥażretine nāliş (8) ḳıldı. Eytdi ki: "Ėy ʿālemleri yoḳdan var ėden Allāh ve ėy ümīd ağaçlarına yėmiş vėren pādişāh, dükeli müşkil işler senüŋ ḥażretinde (9) āsāndur. Bilürsin ki ben ḳuluŋ öŋinde ṭuran kimdür? Benüm bunuŋla ceng ėtmek elümden gelmez. Senden ʿināyet olmayınca benüm leşkerümden (10) kimse buŋa ḳarşu ṭurmaz. İlāhī, bunuŋ belāsını benüm üzerimden sen ṣavġıl. Ėy pādişāhlar pādişāhı, eger taḳdīriŋde buyısa (11) ki bizüm başımızdan devlet gide ve şehriyārlıḳ bizüm aṣlımızdan kesile şimdiden ṣoŋra māla ve gence ṭamaʿ ėtmezem ve ululıḳ ārzūsını (12) göŋlümden giderem. Ḫazīnede ne ḳadar altun ve gümiş ve laʿl ve yāḳūt varısa küllīsini faḳīrlere ve muḥtāclara üleşdürem. Senüŋ ḳullıġuŋa (13) bėl bağlayam. Pelāslar gėyüp āteş-kede bucağında senüŋçün ʿibādet eyleyem. Ve ger düşmenümi ḳahr eyleyüp yine şāhlıġı baŋa vėrürseŋ ṭoġrulıġıla (14) senüŋ yoluŋa ḳullıḳ ėdem ve cihānda kimseye ẓulm ve ḥayf ėtmeyem. Eger murādum ḥāṣıl olursa işbu bindügüm atı ve başumdaġı gevher (15) tācı ve boncuġı ve küpeyi ve gevherlerile bezenmiş ṭonlarımı āteş-kede öŋine bıraġam ve āteş-kedenüŋ ḳubbesine on bedre fülūrī (16) ṣaçam ve āteş-kede mücāvirlerine yüz biŋ aḳça vėrem ve ẓulmilene ḳadar şehirler ḫarāb oldıyısa ʿimāret ḳılam ve yoḫsullara (17) ve faḳīrlere yüz biŋ fülūrī ṣadaḳa eyleyem ve Behrām leşkerinden ne ḳadar kişi esīr olursa cemīʿsini āteş-kedeye ḫiẕmet-kār (18) eyleyem. Dīn ulularınuŋ ve dāniş-mendlerüŋ ḫāṭırını ḫoş eyleyem. İlāhī benüm leşkerüme sen ḳuvvet vėr, tācumı ve

[508] B. nüshasından tamamlanmıştır.

taḫtumı kendü ḳuluma (19) vėrme.” dėdi. Kimüŋ ki göŋli Allāh’a ṭoġru ola Allāh teʿālā anı murādına irüşdüre. Hemān ki Ḫüsrev bu sözleri dėdi (20) ve ṭopraḳdan ṭuru geldi yine atına binüp Behrām-ı Çūpīn’e çaġırdı ki: “Ėy cehennem iti, ʿaḳılsuz dīv, şeyṭān senüŋ gözüŋi kör (21) ḳılmışdur ve ʿaḳluŋı giderüp yėrine ḫışm-ı kīn ṭoldurmışdur. Ve dīvler saŋa āferīn ḳılmışlardur ḫāristānı senüŋ gözüŋe būsitān (22) göstermişler. ʿĀḳıl çerāġını gözüŋ öŋinde söyündirmişler, cānıŋdan aydınlıġı gidermişler. Ėy ʿaḳılsuz, cāzūlar mekrine uġramışsın. (23) Bir aġaca el uzada dėrseŋ anuŋ yapraġı ve yėmişi saŋa zehr olısardur. Bu nesneyi ki sen maḳṣūd ėdinirsin senüŋ dedelerüŋden (24) kimse aŋa ḳaṣd ėtmemişdür. Ḳuvvetine ve pehlevānlıġıŋa maġrūr olursın. Hīç Gurgīn ve Meylād’ı aŋmazsın. Senüŋ ḳaddüŋ aġacı anlaruŋ (25) kökinden bitmişdür. Anlar şāhlara sencileyin göŋüllerinde kīn dutmamışlardur. Ėy yavuz baḫtlu ẓālim, olmayacaḳ nesneyi umma ki

(278b) (1) pençeŋde ṭavşancıl ḳanadı olmaz. ʿUḳḳāb neçeme yüksek uçarsa güneşden yuḳaru geçemez. Allāh ḥaḳḳıçun ve tāc ve taḫt ʿizzetiçün (2) eger ben seni leşkeriŋden ayru bulsam senüŋ üzerüŋe ṣovuḳ yėl doḳundurmazam. Senüŋle hergiz ceng ėtmezem. Ben senden benümçün (3) bunuŋ gibi ḳatı söz ėşidürem. Sen ḳuvvetüŋe ve pehlevānlıġuŋa inanursın. Ben Allāh’a ṣıġunuram. Şāhlıġıla lāyıḳ daḫı degülsem senüŋ gibisinüŋ (4) daḫı eli altında ölmeġe rāżī olmazam.” dėdi. Behrām eytdi: Ėy ʿaḳlı yoḳ mekkār ve ḥīle-kār, senüŋ ataŋ şunuŋ gibi dīn sevici (5) ʿādil kişidi ki nā-ḥaḳ yėre kimsenüŋ ḫāṭırına ėrmezdi. Sen anuŋ ḳadrini bilmediŋ ve ḥürmetini terk eylediŋ. Ḫorlıġıla anı taḫtından (6) indürdüŋ. Şimdi anuŋ yėrine şāh mı olam, dėrsin? Taŋrı düşmeni nā-pāk kişisin. Ḥāşā ki sen yavuzlıḳdan ġayrı nesne göresin. (7) Dutalım ki Hurmuz be-ġāyet ẓālimdür ve cemīʿ ʿāleme anuŋ ziyānı doḳuna. Sen de ḫod anuŋ oġlısun. İrān’a ve Tūrān’a şāh olmaḳlıġa ne lā (8) yıḳsın? Seni evvel diri ḳoyacaḳ kişi degilsin. Bu ḳanda ki şehriyār olmaḳ istersin bir kişi ki atasınuŋ gözlerini kör eyleye anuŋ yėri (9) gūr olmaḳ gerek. Hurmuz’uŋ kīnini senden alsam gerek. Senüŋ işiŋi ʿāḳıllardan ḳanḳısı revā göre ki şāhlaruŋ gözine dāġ ḳoyasın. (10) Şimdiden ṣoŋra sen şāhlıḳ yüzini göricek degilsin. Yėryüzinüŋ şāhlıġı benümdür.” dėdi. Ḫüsrev eytdi: “Şol oġul ki atasınuŋ (11) rencine şād ola ʿālemde olmasın. Bu nesne daḫı atamuŋ başına yazılmışıdı, geldi. Sen anı niçe aŋarsın? Sen ki bir cimrisin. Ölecek olursaŋ (12) kefene vėrecek nesneŋ bulunmaz. Kendüzüŋden şāh mı olmaḳ istersin? Evüŋ yoḳ, māluŋ yoḳ, iḳlīmüŋ yoḳ ve ulu aṣluŋ yoḳ. Bād-i hevādan (13) şehriyār mı olayın, dėrsin? Bu ʿāriyetī etile ve ṭonıla ve yalan adıla sen şāh olmazsın. Senden öŋdin bu cihāna niçe pehlevānlar (14) geldi ki her birinüŋ ḳılıcından ḳan ṭamardı ve yalaŋuz niçe leşkere gėrürlerdi. Hīç anlar

şāhlıġa ḳaṣd ėtmediler. Her biri ḫiẕmetlerine (15) rāżī oldılar. Sen ne olduŋ ki göŋlüŋ ḫışmıla ṭolmışdur? miḳdārından ziyāde ululıḳ istersin. Meger ki ḫalḳdan üşenmez misin (16) yā Allāh'dan ḳorḳmaz mısın? Ḥaḳ teʿālā şāhlıġı ʿadlden ve hünerden ve ulu aṣıldan yaratmışdur. Şol kimselere ki naṣīb ėder: Şāhlıġa (17) lāyıḳ ola hem ġāyetde ʿāḳıl ola ve hem kimse incidici olmaya. Bu tāc u taḫt bize atadan ataya mīrās̱ ḳalmışdur ve taḫta ben (18) Hurmuz şāh destūrıla gėçdüm. Nite ki ol daḫı atası Nūşīnrevān destūrıla ve ʿālimler ve ʿāḳıllar himmetile gėçmişdür. Bu tāc ve taḫtıla (19) dīn bize atadan ataya ḳalmışdur. Bu dīn-i Zerdheşt pīr Luhrāsb'a uçmaḳdan getürmişdür. Luhrāsb'dan Guştāsb'a ḳalmışdur. (20) Andan oġul oġlana tā bize yėtişmişdür. Dilerem ki cemīʿ kāināt benüm sāyemde ḫoş ola ve cihānda bir vīrān yėr ḳalmaya. Dükeli dervīşleri (21) ve yoḫsulları bay ḳılam ve yėryüzindeki ḫāristānları cümle gülistān eyleyem. Dünyāda ne ḳadar eylükler varısa işleyem. Ėy Behrām, sözi (22) ʿāḳılāne söyleyelim. Hurmuz gibi şāh ki ʿālem ḫalḳı anuŋ ʿadliyle şād olmışıdı. Ben ḫod bu tāc ve taḫtı ve genc ve leşkeri andan (23) buldum ki benüm atamdur. Sen ėy pür günāh ne sebebden şāh olayın dėrsin ve kimi aldamaḳ istersin? Evvel cengi Hurmuz şāhıla ėtseŋ (24) gerekdi. Bu mekri ve ḥīleyi kime ʿarż ėdersin? Taŋrı'dan ʿināyet olursa bu aḳ günleri senüŋ başuŋa ḳara eyleyem ve tāca ve taḫta kim (25) lāyıḳduġını saŋa gösterem. Taḫta ben lāyıḳ olmayınca cihānda kim lāyıḳ olur?" dėdi. Behrām eytdi: "Ėy nā-bekār, şāhlıġa

(279a) (1) ol kimesne lāyıḳdur ki tāc ve taḫtı senüŋ elüŋden ala. Şol vaḳtin ki Erdeşīr, Bābek'üŋ ḳızından ṭoġdı ki Eşkānīlerüŋ dest-gīri (2) oldı. Ṣoŋra Erdeşīr Urdevān'uŋ ḳapusında ḳuliken Urdevān'ı öldürüp şāhlıġı ve ululıġı andan bulmadı mı? Şimdi ol zamāndan (3) berü bėş yüz yıl tamām gėçmişdür. Sāsānīlerüŋ devrānı tamām olmışdur. Ululıḳ cihānda Eşkānīlere yaraşurdı. Şimdi eger (4) anlardan bir kişi olayıdı tāca ve taḫta ol lāyıḳ olurdı. Çünki anlardan kimesne ḳalmamışdır. Pes tāc ve taḫt benümdür." dėdi. (5) Ḫüsrev eytdi: "Herze söyleme, ʿaḳılsızlıḳ ėdüp İrān taḫtına ḳaṣd eyleme. İrān'da her kişiyi ki adıla bilürsin nesebde küllīsi senden (6) uludur. Her birisi aṣılda benüm dedelerüm öŋinde ḳul olıgelmişdür. Anlar beni göredururken şāhlıġımız bilidururken (7) seni ḳanda şehriyār ėdinürler ki sende ʿaḳl yoḳ. Ṭurduġunlayın ḫışm ve kīnsin. Kisrā gibi ve Behrām-ı gūr gibi ve Şābūr şāh (8) gibi ve daḫı Erdeşīr gibi şāhlar ki ʿālem taḫtına bünyād urulalı anlaruŋ gibi merdāne ve ʿāḳıl ve ʿādil pādişāh cihāna gelmemişdür. (9) Anlar küllīsi benüm dedelerümdür. İşbu aṣılla ve bunuŋ gibi hünerle ve şunuŋ gibi ḫūb sözle pehlevānlar beni şāh ėdinmeyeçek ʿālemde (10) benden yėg şehen-şāh kimi bulurlar ki ol şāhlıḳ taḫtına

benden lāyıḳ ola? Erdeşīr toḫumından Ḫüsrev gibi nām-dār variken (11) sen geldüŋ ‘Sāsānīlerüŋ taḫtına geçeyin.’ dėrsin ve ‘Anlaruŋ defterini ʿālemden götüreyin.’ dėrsin. Ėy bed-gümān senüŋ bu işiŋi (12) Allāh teʿālā begenecek midür?” dėdi. Behrām eytdi: “Ėy dīv aşıllu, sen şāhlıġa niçe lāyıḳsın ki evvel Hurmuz’uŋ oġlı degilsin. Bir ḥarā (13) m-zādesin. Anaŋdan pāklıġıla ṭoġmayup ṭurursın. Bu geçen şāhlar senüŋ neŋdür ki becid anları aŋarsın. Sen bunuŋ gibi (14) tāca ve taḫta ne lāyıḳsın?” dėdi. Ḫüsrev eytdi: “Ėy bāṭıl söyleyici, ʿaḳılsuz, cemīʿ ululardan ve devlet işlerinden bilürler (15) ki benüm anam pāklıkıla ve eylükile ʿālemde ad çıḳarmışdur. Sen yalanı niçün söylersin? Dutayın ki şāhlar aṣlından (16) cihānda kimse ḳalmaya. Bārī bu ortada sen daḫı kimsin ve saŋa kim dėrler? Senüŋ aṣlıŋ bir egrilikile gelmiş kişilerdür. Siz (17) ʿālemde yatlulıḳıla ve ʿāḳılsızlıġıla ve iki yüzlülikile meşhūrsız ve Taŋrı teʿālā’nuŋ düşmenlerisiz. Evvel zamānda daḫı Rey’den (18) niçe leşker kendü şāhlarına ʿāṣī olup İskender-i Rūmī’ye dönmişlerdi, hemīşe anlaruŋ işi yatlulıḳdur ve kimse anlardan (19) ḫoşnūd olmamışdur. Laʿnet anuŋ gibi iḳlīme ve ancılayın aṣlā gelsin! İskender, İrān-zemīne gelicek Rūmīlerle ittifāḳ (20) ėdüp ol Mahyar-ı pelīd, Rey’den olduġıçun Dārā’nuŋ ḳatında vezīriken anuŋ gibi şāhı öldürdi. Dilerdi ki İskender (21) ḳatında muḳarreb olayıdı. İskender bildi ki ol ṭāyifeden ḫayr gelmez, Dārā gibi düşmenin öldürdükden daḫı anı boġazından (22) aṣdı. Anuŋ şerrinden idi ki İskender toḫumınuŋ başına bunca ḳara günler geldi. Andan ṣoŋra ki ẓulmile İrān taḫtını ṭutdılar. (23) Ḥaḳ teʿālā’ya anlaruŋ işi ḫoş gelmedi. Anlaruŋ küllīsini ḳahr eyledi. Yine şāhlıḳ tācını Erdeşīr’üŋ başına ḳodı ki tāca (24) ve taḫta ol lāyıḳıdı ve şāhlar aṣlından andan ʿādil kimse yoġıdı. Şimdi anlaruŋ zamānı geçdi. Ben ki anlaruŋ (25) aṣlındanam bu hünerlerle bu ʿāḳılıla İrān şāhlıġına lāyıḳ olmayıcaḳ -elbetde cihāna ḫod bir şāh gerekdür- Guşb oġlı

(279b) (1) Behrām ʿāleme şāh olmaġa lāyıḳ mı olacaḳdur?” dėdi. Behrām eytdi: “Çoḳ söyleme ben ol Behrām-ı Çūpīn’em ki cihāna benüm gibi pehlevān (2) gelmemişdür. Şimdiden ṣoŋra devrān benümdür. Senüŋ başıŋı kessem gėrek ve Sāsānīlerüŋ köküni ḳırsam gerek. Şāhlıḳ taḫtına şād u (3) ḫandān oturup ʿālemi ʿadlile seyr ėtsem gerek. Şehriyārlıḳ andan gėrü baŋa ėrişür.” dėdi. Ḫüsrev eytdi: “Ol bir ḥikāyeti (4) ėşitmedüŋ mi ola ki ʿāḳıllar dėmişlerdir ki: ‘Delüye ve ḫarāmīye ve oġlancuġa yaraḳ vėrmeyeler ki senden āsānlıġıla alur; yine (5) istedügüŋ vaḳt eliŋe girmez.’ İmdi atam daḫı ʿāḳılsızlıġı ucından ve işiŋ öŋin ṣoŋın fikr ėtmedügi sebebden Çīn leşker (6) iyle Sāve şāh anuŋ üzerine gelicek ʿaḳlı şaşdı. Mihrān-sitād söziyle seni getürüp ser-leşker ėdindi ve şāhlaruŋ silāḥını aṣılsızlara (7) ıṣmarladı. Bu kez şimdi ḥarīf ululıḳ ṣafāsıyla ser-mest oldı. vėrdigi nesneyi cehd ėdüp yine

alımaz. Ḫoş dėmişdür ol (8) ʿāḳıl ki: 'Aṣılsızları ilerü çekme ve ednā kişilere iş ışmarlama ki ṣoŋra anlardan derd ü renc görisersin.' Atam seni bunca pehlevānlara (9) sālār eyledi. Keşān vilāyetine şimdi server olduŋ. Şāhuŋ ol sīmīn taḫtıyla ve ʿilmiyle ser-mest olduŋ. Gevherüŋde pāklık (10) olmayup bī-aṣıl olduġıŋçun ol ḳadarca nesneyile ṣıġınmaduŋ, azduŋ, kendüzini gördüŋ ve ṭoġrı yoldan çıḳdıŋ. Şimdi (11) Çūpīn adını Behrām'a degişdiŋ. Ol gümiş taḫta rāżī olmazsın, şehriyār olmaḳ istersin hemi? Sen şeyṭāna uymuşsın ve ʿaḳluŋı ṭa (12) ġıtmışsın. Bu sözi ki sen söylersin hergiz ʿāḳıl olan dėmez." dėdi. Behrām eytdi: "Ėy yavuz ḫūlu, saŋa serzenişden ġayrı (13) nesne yaraşmaz. Sen Taŋrı'nuŋ ʿahdini ṣıduŋ. Şunuŋ gibi devletlü şāhuŋ gözlerine mīl çekdüŋ. Şimdi bu ululıḳ taḫtına (14) şāh olmaḳ mı istersin? Dükeli dostlar saŋa düşmen olmışlardur ve benümile ittifāḳ ėtmişlerdür. Ḫāḳān-ı Çīn bu nesnede baŋa yardımcıdur. (15) Şimden ṣoŋra şāhlıḳ benümdür. Ululıġı Baġdād'dan Rey'e iletsem gerek. Dedem Miblād'uŋ āyīnini tāze ėtsem gerekdür. Ben ki Areş-i (16) nām-dār aṣlındanam ve Gurgīn-i cihān-cūy ṣoyundanam, yüzinüŋ tīz yaḳıcı odı benem ki ceng güninde otdan biterem. Sāve şāh (17) İrān-zemīne ol ḳaṣdıla gelmişdür ki ne genc ḳoyaydı ve ne taḫt külāh ḳoyaydı. Āteş-kedeleri yıḳdı ve āteş pe (18) restlerüŋ cemīʿsini yėre gėçürdi ve anlaruŋ erkānını ʿālemden götürdi. Eger ben bu ortada olmayayıdım İrānīlerüŋ cemīʿsi ḳırılurdı. (19) Dört kez yüz biŋ çerile ve biŋ iki yüz ceng ėdici pīlile Sāve şāh gibi ulu pādişāhı ṣıdum. Ḳaḳımış arslan gibi küllīsini (20) helāk eyledüm. Şöyle bil ki bir kişide hüner olmayınca şāhlıḳ taḫtını istemez. Benüm cebemden ışıġumdan tāc ḳoḫusı gelür ve ḳılıcımdan taḫt-ı (21) ʿāc nişānları görinür. Ceng güninde cihān leşkeri ḳılıcım öŋinden bir ādemce gelemez bir siŋek ḳadar. Niçe saŋa kīn ėdeydüm (22) taḫtdan götürüp seni yėre çalaydum." dėdi. Ḫüsrev eytdi: "Ėy şūm ḳademlü kişi, Gurgīn'üŋ Rey'deki ol bir ḥikāyetini niçün (23) aŋmazsın ki şehriyār anı Bījen'le ṭoŋuz avına gönderdi. Bījen mīşe içine gėrüp ceng ėderken Gurgīn'üŋ ʿaḳlı şaşdı. (24) Bījen'üŋ cengini temāşā ėderdi ve anuŋ erligine taḥsīn ḳılurdı. Gurgīn'üŋ mertebesi bundan yuḳaru degüldi. Ṣoŋra Keyḫüsrev anı (25) gözden bıraḳmışıdı. Sehelce leşkerile Rey'de otururdı. Kimse anuŋ adını aŋmazdı. Tāca ve taḫta ol ḳaçan lāyıḳdı? Ol zamāndan

(280a) (1) bu deme dek anuŋ toḫumından kimse ser-leşker olmadı. Eger Mihrān-sitād olmayayıdı senüŋ ʿālemde varduġın daḫı kimse bilmezdi. (2) ʿİtibārsuz, ḫor ḥaḳīr bir bucaḳda ḳalmışıdıḳ. Ol ʿazīz Mihrān-sitād şehriyāra senüŋ nişānuŋ vėrdi. Ol sebebden şāh seni ḳatına (3) getürdi. Ḳara yėrden getürüp seni bu ḳadar ādem eyledi. Saŋa genc ve silāḥ ve leşker vėrdi ve Rüstem-i Zāl'uŋ sancaġın vėrdi. Taŋrı'nuŋ taḳdīrinde (4) buyıdı ki Çīn

leşkeri İrān-zemīni yıḳmasa gerekidi ve Sāve şāhuŋ başına ancılayın ḥāl gelse gerekidi. Sen arada bahāne (5) olduŋ. Yoḫsa anlara ol şikestlik Allāh'dan olmışdur. Anlaruŋ şehrini rūzigār zehr eylemişdür. Sen daḫı bir yalan dile (6) külāhıŋı göge ėrürdüŋ. Ululıḳ görmedügüŋçün ṣıġırmazsın. Ol hünerleri sen ėtdüŋ ṣanursın. Dutayın ki Erdeşīr (7) toḫumından şāhlıḳ götürüle sen ne ilerü gelüp bėl baġlarsın? İrān şāhını ḳahr ėtmege İskender gibi nām-dār gereksin. (8) Bu dīv gibi ṣūretile ve bu ḳara ṣıvādıla ṭopraḳdan ġayrı yėrde yaraşmazsın. İrān taḫtına şehriyār olma mı dėrsin? Sen şol (9) azġunsın ki İrān şehrinüŋ ḫāṭırını benden incitdüŋ, benüm aduma aḳça kesdirdüŋ. Dilerdiŋ ki şāh beni ol sebebile helāk (10) ėderdüŋ. Taŋrı yol vėrdi ve devletüm yārī ḳıldı, ol belādan ḳurtıldum. Senüŋ ʿālemde fesāddan artuḳ işüŋ yoḳdur. (11) Şimden ṣoŋra dünyāda ne ḳadar ḳan dökülürse günāh senüŋ boynuŋadur ki sebeb sen olup durırsın. Ėy bed-baḫt ẓālim, (12) 'Bu erlikden ne fāyide ėdem?" dėrsin. Taŋrı'dan ḫoşnūdlıḳ iste. ʿAdli ve ṭoġrulıġı pīşe ėdin ki bu cihān ne saŋa ve ne baŋa (13) ḳalur. Ve bu yadlu işlere ve erliklere ne bunca ḥarīṣ olursun? Cihānda ṭoġrulıḳ gibi nesne mi olur? Gel bu kibri kīni (14) göŋlüŋden gider, benümle dost ol. Ne dilegüŋ varısa ḳabūl ėdeyin ve şāhlıġımuŋ bir ḫiṣṣesini saŋa bildüreyin. (15) Bu bir ḳaç gün ʿömri rāḥatlıġıla gėçür. Bilmez misin ki Zerdeşt nebī Zend kitābınuŋ içinde ne buyurmışdur? dėmişdür ki: "Her (16) kişi ki Ḥaḳ dīnden döne yā Taŋrı'dan ḳorḫusı olmaya aŋa bir yıl mühlet vėrüp naṣīḥat ėtmek gerek. Eger fāyide (17) ėtmezse şāh ḥükmile başını kesmek gėrek ve gevdesini oda yaḳmaḳ gerek. Ve bir kişi şāhına yavuz gümān ėtse ve aŋa (18) yatlu ḳaṣd eylese fi-l-ḥāl anı depelemek" dėmişdür. Şimdi anuŋ sözile sen öldürmege müstaḥaḳ olduŋ ki kendü şā (19) huŋa bu vechile ḳaṣd ḳılduŋ. Eger bu ḥālile ölecek olursaŋ yėrüŋ cehennem olacaḳdur. Diri ḳalursaŋ daḫı başuŋa (20) eyü gün ṭoġacaḳ degüldür. Ṣoŋra bu yatlu işe peşīmān olacaḳsın. Şimdi sen günāh ḫasta*sı*sın.[509] ʿİlācı naṣīḥatdur. (21) Cehdüm oldur ki seni naṣīḥat şerbetile bu günāh ḫastalıġından ḳurtaram. Ve eger bu söz göŋlüŋe ḫoş gelmezse bir ṭabīb (22) daḫı getürem ki senüŋ ṭabībüŋ ögütdür ve şerbetüŋ ʿaḳıldur. vaḳt ola ki bu eyü sözler şāhlıḳ hevesini göŋlüŋden gidere. (23) Bir düşmene ẓafer bulmaġıla ne oldum ṣanursın? Gencden ötürü ne bunca ser-keşlenürsin? ėşitmedüŋ mi ki Ḍaḥḥāk azġunlıġıla ʿālemde (24) ne işler ėtmişdür ve ne ḳadar şāhları derde uġratmışdur? Ve ṣoŋra Ferīdūn aŋa ne iş ėtdi. İmdi saŋa leşker olanlar küllīsi (25) benüm ḳullarımdur. Senden bir pāre aydınlıḳ bulduḳları içün dād yolından baş çeküp saŋa uymışlardur. Ben gizlü gencümi āşikāre ḳılup

---

[509] B. ḫastasısın B. nüshasından düzeltilmiştir.

(280b) (1) anlaruŋla müdārā ėdecek birisi senüŋ ḳatuŋda ḳalmaz, tīzcek senüŋ ḳaydını görürler. Sāve şāha ẓafer bulduġıŋçun (2) saŋa baş indürdiler ve her birinüŋ eline māl genc girmekile sermest oldılar. Şimden ṣoŋra kimesne ile saŋa cevāb vėrmezler (3) ṣanurlar. Ben anı dilerem ki bunca serverler benüm elümde helāk olmaya ve bu ḳadar begler ve pehlevānlar ḳırılup İrān vilāyeti (4) isüz ḳalmaya. Yoḫsa ben cenge ḳaṣd ėdicek bu ḳadar leşker benüm ilk ḥamleme doymaz." dėdi. Andan eytdi: "Ėy Behrām ḳalan (5) sözi ḳoyalum. Eyt ki: 'Areş zamānında şāh kimidi?'" Behrām eytdi: "Menūçehridi." Ḫüsrev eytdi: "Ėy yavuz göŋüllü, (6) çün bilürsin ki Menūçehr ʿāleme şāhıdı ve ol şāh ḫod benüm dedemdür, bu tāc ve taḫt bize andan ḳalmışdur. Areş (7) anuŋ ḳapusında ḳulduġını bilmez misin? Ve daḫı Keyḫüsrev-i ʿādil zamānında ki Rüstem gibi pehlevān varıdı. Cihānı başdan başa (8) ṭutmaḳ istese elinden gelürdi ki cihānda andan ḳuvvetlü ve andan bahādır kimse yoġıdı. Böyleyiken daḫı hīç şāhlıġa (9) ḳaṣd eyledi mi ve hīç şāhına ser-keşlik ḳıldı mı?" Behrām eytdi: "Ėy yavuz aṣıllu, sen anlara mı beŋzersin ve anlara mı (10) öykünürsin? Sen Sāsān toḫumındansın ki Sāsān babanuŋ çūbānı-dı. Senüŋ aṣluŋ çūbāndur. Şāhlıġı ḳanda (11) gördi?" dėdi. Ḫüsrev eytdi: "Ėy yavuz ḫūlu, sen bu ḳadarca mertebeyi Sāsān toḫumından bulmaduŋ mı? Niçün yalan söylersin? (12) Yalan söylemek ve egrilik ėtmek erenlere ʿaybdur." dėdi. Behrām eytdi: "Sāsān'uŋ çūbānlıġı ʿālemde meşhūrdur ne gizlemek gerek." Ḫüsrev (13) eytdi: "Dārā ölicek taḫtı Sāsān'a vėrmedi. Sāsān ġayretinden illerini ḳoyup gitdi. Ġarīblıḳda başına ne ḥāl geldise (14) geldi. Dutayın ki şāh olmadı. Aṣlı ve nesebi ḳanda gitdi? Bu ʿaḳılla ve bu bilişle ve bu devletile sen daḫı şāhlıḳ umarsın." (15) dėdi. Bu sözi söyledi ve gülerek gėrü döndi ve kendü leşkerinden yaŋa döndi, yüz dutdı. (16) ḫāḳānīlerden ol üç Türk ki Behrām öŋinde Ḫüsrev'i dutup getürmege daʿvā ėtmişleridi. (17) Anlardan bir pelīd ki be-ġāyet pehlevānıdı. Eline bir kemend aldı ki altmış ḥalḳa idi. Andan Ḫüsrev'üŋ üzerine at (18) ṣaldı. Yaḳın gelicek kemendi ḳażāyıla Ḫüsrev'üŋ boynına geçdi. Diledi ki Ḫüsrev'i çeküp atdan yıḳayıdı ve süriyürek (19) Behrām'uŋ ḳatına getüre idi. Güstehem ḳılıçıla çalup kemendi iki pāre eyled. Şāhı ol dertden ḳurtardı. Türk diledi ki (20) yine ḥamle ḳıla. Bündüvī el ḳurbana ṣunup yayını çıḳardı. Ol pelīde ḳarşudan bir ḳaç oḳlar urdı ve yine dönderdi. (21) Behrām ol Türk'e eyle ėtdügiçün be-ġāyet ḳaḳıyup eytdi ki: "Ėy ḳara yėrlere girecek, saŋa kim eytdi ki anuŋ gibi şehriyāra bu (22) bu vechile el uzadursın? Eger ol sözini ḳatı söylemişidi ben anuŋla barışdum." dėdi. Andan Behrām daḫı dönüp (23) leşkerine geldi. Ḳız ḳardaşı Kürdiye Behrām-ı Çūpīn'üŋ geldügin göricek başından tācını atdı, ḫasta cānıla perīşān ḥālile (24) segirdüp Behrām'uŋ çādırına geldi. Eytdi ki: "Ėy ceng sevici pehlevān, bugün sen Ḫüsrev

öŋinde ne söyledüŋ? Eger ol (25) yigitliginden tīzlik ėdüp ḳatı daḫı söylerse sen arḳun söylemek gėrek ve barışmaḳda kāhıllıḳ ėtme.” dėdi. Behrām[510]

(281a) (1) *eytdi*:[511] “Dostı oldur ki ʿaybını yüzine söyleye ve yatlu nesnelerden anı āgāh eyleye. Cihānda bu ḳadarca ululıḳ bulmışken ve eyü ad çıḳarmışken (2) kendü şehrinüŋ vīrānlıġın isteme. Taŋrı vėrdügi mertebe şükr eyle. Ḳorḳaram ki senüŋ işüŋ ol boynuz isteyüp ḳulaḳdan (3) ve ḳuyruḳdan çıḳan ėşek mis̱āline döne, aduŋ ʿālemde ḫor ola. Eger Ḫüsrev olmayayıdı, Hurmuz’uŋ gözlerine dāġ (4) urduḳlarına acıya çıḳmaduŋ ki anı bahāne ḳılup Ḫüsrev’ile ceng ėtmek istersin. Hurmuz da şāhiken ve taḫtdayiken Ḫüsrev gibi (5) şeh-zāde dururken ortaya ayaḳ başarsın. Hīç bu işüŋ āḫirinde ben ḫayr görmezem. Bu işile sen eyü adını yėle vėrürsin. (6) Cihān içinde derd[d]en ve ilençden ġayrı nesne bulmayısarsın. Āḫirle Taŋrı’nuŋ ḫışmına uġrayup cānuŋ ebedī cehennemlik olısardur. (7) Ėy ḳardaş bu cihān kimesneye ḳalmaz. Kişiye ḳalan eyü adıla ėtdügi eylükdür. Anı bilmez misin ki Hurmuz şāh olmasa bizi kim (8) aŋardı ve kim ilerü çekerdi? Anuŋ devletinde Sāve şāh gibi kişiye ẓafer bulduŋ. Şimdi anuŋ tācını ve taḫtını ele getürdüŋ. (9) Anuŋ ucundan cihānda nām-dār olduŋ. Niçün Taŋrı vėrdügi niʿmete rāżī olmayup ol şāhuŋ eyligin unudup şāhlıġa (10) el uzadursın? Her nesneyi Allāh’dan bil ve şeyṭānı göŋlüŋe ḥavāle ḳılmaġıl ve Ḥaḳ teʿālā’ya ʿāṣī olmaġıl. Āyīnguşesb sözile (11) Hurmuz saŋa ḫışm ėtdiyse ḳayırmazsaŋ ṣabr eyle. Ḳulına kişi ḳaḳısa ʿayb olmaz. Şimdi anuŋ başına buncılayın ḥāl geldi, (12) bir yaŋadan sen daḫı belā ḳılmaġıl. Ol yėŋi şehriyāruŋ ḳatına varġıl. Aŋa arḳa ve yardım olġıl. Ol daḫı yigit şāhdur, (13) sen ne dėrseŋ anda olacaḳdur ve her işi saŋa ışmarlayacaḳdur. Ol ḳadar ḫoşlıġa rāżī ol, tāc ve taḫt ārzūsını ḳo. Maʿlūmdur ki (14) Erdeşīr toḫumını göre dururken kimse saŋa şehriyār dėmez. Eger şehriyārlıḳ ḳuvvet ile ve leşker çoḳluġıla olayıdı şimdi bu vilāyet (15) Sāve şāhuŋ olurdı. Görmez misin ki Ḥaḳ teʿālā anuŋ gibi şāhı ve ol ḥisābsuz leşkerile senüŋ elüŋde niçe helāk (16) eyledi? Cihāna bünyād urulaldan Sām gibi pehlevān gelmemişdür. Nūzer ẓulme ve yaramazlıġa el uzadıcaḳ ve atasınuŋ erkānını (17) dutmayıcaḳ dükeli ulular dėdiler ki Sām’ı şehriyār ėdeler. Sām rāżī olmadı. Eytdi: “Benüm toḫumum Menūçehr’üŋ ṭopraġıdur ve Nūzed’üŋ (18) taḫtı ayaġı benüm tācımdur. Ben ne lāyıḳam ki tāca el ṣunam ve taḫta ayaḳ başam.’ dėdi. Bilürem ki Sām’uŋ senden erligi ve pehlevānlıġı (19) artuġıdı. Niçün ol sencileyin ʿaḳılsuzlıġı ėdüp taḫta ḳaṣd eylemedi? Destān-ı Sām ve Rüstem-i pīl-den bu nesneye heves ḳılmadı? Ėy nām-dār, (20) şöyle bil ki saŋa şāhlıḳ

---

[510] Behram’ın cevāb metni bu kısımda eksiktir. Metin Kürdiye’nin cevābı ile devām etmektedir.
[511] B. nüshasından tamamlanmıştır.

yaraşmaz. Sen İrān'a şehriyār olmazsın. Ėy ḳarındaş bu sözi saŋa ol sebebden dėrem ki şāh olmaġa (21) devlet gėrek ve neseb ve rūşen ʿāḳıl gėrek ve göŋülde dād u inṣāf gerek. Sen eger zūrıla bu tācı ele getürseŋ daḫı saŋa (22) çoḳ zamān ḳalacaḳ degüldür. Bilmezem ki bu işden başuŋa āḫir ne gelecekdür?" dėdi. Behrām eytdi: "Senüŋ naṣīḥatuŋ çoḳdur ve sözüŋ ṭoġrudur. (23) Eved bu iş ol sen dėdügüŋ mertebeden çıḳmışdur. Şimdi biz dönüp gidersevüz adımız yavuz olur ve cemīʿ ʿālem bizden yüz dönderür. (24) Ve hem leşkerüŋ göŋli anuŋ kīniyle ṭolmışdur. Ben gitdigim taḳdīrce daḫı anı şāh ėdinmezler. Bir yād kişiyi getürüp (25) taḫta gėçüreceklerdür. Bir yād kişiye şehriyār dėmekden tāc ve taḫt ve ululıḳ benüm elümde olmaḳ yėgdür." dėdi. Bu ṭarafdan

(281b) (1) Ḫüsrev-i şehriyār çünki Nehrevān köprüsini geçdi, taḫta çıḳup cemīʿ ululları ḳatına oḳudı. Eytdi ki: "Ėy serverler ve ėy iş görmiş (2) begler! Bilürsiz ki ben yeŋile şāh olmışımdur. Gerçi benden size daḫı eylük olmadı. Eved çünki atamuŋ dedemüŋ ḳullarısız ve anları (3) sevicilerdensiz, size bir rāz söylemek isterem ki saḳınuŋ ki bu rāzı ortadan çıḳarmayasız ve leşkerden kimseye ṭuyurmayasız. Ben (4) Behrām'ı gördüm ki ol pehlevāndur, bizüm leşkerimüz aŋa ṭurıcaḳ degüldür. Ve hem anuŋ başında ʿāḳıl eseri[512] yoḳdur ve söz dutacaḳ (5) degüldür. Dimāġı kibr ü kīnile ṭolmışdur. Baŋa Sāve şāhıla ėtdügi cengi aŋar ve beni bir nesne bilmez oġlancıḳ ḥisābına ṣayar. İmdi (6) fikrüm oldur ki bu gėce anuŋ leşkerine şeb-ḫūn ḳılavuz, anı depeleyüp şerrinden emīn olavuz. eger benümle yār olursaŋuz bu gėce (7) yaraḳ görüŋ. Aḫşam olup ḫalḳ uyḫuya varduġınlayın düşmene ḳılıç ḳoyalum." dėdi. Begler cemīʿsi ol söze baş indürüp "Biz senüŋ (8) emrine muṭīʿüz." dėdiler. Andan ḫalḳ ṭaġıldı. Ḫüsrev serā-perdeye gelüp Güstehemile Kürdevī ve Bendevī'yi ḳatına oḳudı ve bu rāzı (9) anlaruŋla ḫalvetçe ṭanışdı. Güstehem eytdi ki: "Ėy şehriyār, rūzigāruŋ işinden niçün emīn olursın ve bunuŋ gibi sözi (10) niçün söylersin? Şimdi senüŋ leşkerüŋüŋ çoġı düşmen leşkerile birdür. Kimüŋ oġlı bunda ve atası andadur ve kimüŋ ḳardaşı (11) ve oġlı andadur ata oġula ḳardaş ḳardaşa ḳılıç mı ṣalar? Bu sözi leşkere söylememek gerekdüŋ. Kendü elüŋle işiŋi bozduŋ." (12) dėdi. Kürdevī eytdi: "Hele ol oldı aŋa çāre yoḳ. Evet bildügim oldur ki bu gėce leşkerde olmayasın. Benüm göŋlüm ṭanuḳluḳ (13) vėrür ki bu sırrı şimdi düşmene ṭuydırmışlardur. Vaḳt ola ki ġāfiliken leşkerimizi başalar, nā-gāh bize senüŋ gibi şāha bir ziyān (14) ururlar." dėdi. Ḫüsrev bu sözi ġāyet begendi. Leşkerden anlar ki göŋülleri ṭoġru ve arḳaları düz kişilerdür ve her ḥālde (15) Ḫüsrev'e ṭoġrulıġıla yār

[512] Bu kelime her iki metinde de eser şeklinde yazılmıştır. Kelime eŝer şeklinde yazılmalıydı.

olucılardur Ferhād ve Burzīn gibi ve Güstehem ve Şābūr ve Endiyān ve Bendevī ve Ḫarrād Burzīn gibi. (16) Ve bunlardan ġayrı bir niçe daḫı serverlerile... Aḫşamdan ṣoŋra ṭurup bir yüksek depe varıdı ki ol aradan Behrām'uŋ leşkeri görinürdi (17) müretteb yaraġıla ol depeye çıḳdılar. Bu ṭarafda Behrām-ı Çūpīn leşkerinüŋ ulularını ḳatına oḳuyup eytdi ki: "Ėy serverler Ḫüsrev (18) ḳatında her biriŋüzüŋ ḫışmı ve taʿalluḳātı vardır. Bir ādem buluŋ sırrıla ol leşkere gönderüŋ. Size taʿalluḳ kim varısa (19) bizüm ḳatımıza getürüŋ ki her birini gencile bay ḳılam. Anlar gitdükden ṣoŋra Ḫüsrev'üŋ ḳatında Berdeʿden ve Erdebīl'den ve Ermenī'den (20) bir ḳaç kişi ḳalur. Ben anları bir avuç ṭopraḳça ṭutmazam." dėdi. Pes ol serverler Behrām sözile aḫşamdan ṣoŋra (21) Ḫüsrev'üŋ leşkerine bir söz ehli bahādır kişi gönderdiler. Gelüp Ḫüsrev leşkerine ol ḫaberi sırrıla bildürdi. Eytdiler ki: "Biz Ḫüsrev'i (22) ḳoyup anda niçe varalum? Ne bilelim ki işüŋ āḫiri ne olacaḳdur? Evet anlara dėgil ki ġāfil olmasunlar bu gėce Ḫüsrev şeb-ḫūn (23) ḳılacaḳdur." dėdiler. Ol kişi bu vechile ḫaber ėşidicek cān atup yine Behrām'uŋ ḳatına ėrişüp ve ḫaberi bildürdi. Behrām (24) buyurdı, leşker cümle yaraġa gėrüp saḳ oldılar ve her yėrde mūmlar ve meşʿaleler yaḳdılar. Ḫüsrev leşkerinüŋ gelmesine muntaẓır (25) olup ṭurdılar. Ol demde Behrām Çūpīn'üŋ yüz biŋ ḳılıç urucı leşkeri varıdı. Andan Behrām ol üç Türk pehlevānlarına

(282a) (1) eytdi: "Hemān ki tavuḳ öte ve leşkerden kūs āvāzı belüre vaḳtiŋize ḥāżır oluŋ. Ol leşkere naʿra urup ḥamle ḳıluŋ ve Ḫüsrev beglerinüŋ (2) başına ḳandan tāclar gėyürüŋ." dėdi. Behrām'uŋ sözile evvel leşker tīz oldı. Ol üç Türk yırtıcı arşlan gibi öŋlerine düşdiler. Ḫüsrev'üŋ (3) leşkerine geldiler. Yėr yėrin ellerine ḳılıçlar ve gürzler alup ol ġāfil yatan leşkerüŋ üstine ḥamle ḳıldılar ve ol leşkeri tārümār eylediler. Her kişi eydürdi *ki:*[513] (4) "Ḫüsrev ḳanı ki bugün ʿālemde furṣat bizümdür?" dėrleridi. Ḫüsrev ol depe üzerinde ṭurup bu ḥāle naẓar ḳılurdı. Bu resme (5) tā ṣabāḥ olunca ol leşkere ḳılıc ḳoydılar ve çoḳ kişileri helāk eylediler. Ṣabāḥ olucaḳ Ḫüsrev ol ḥāli gördi ve beŋzinde (6) ḳan ḳalmadı. Ol ḳatındaġı pehlevānlara eytdi: "Baŋa yardım ḳıluŋ Taŋrı'ya ṣıġınalım, biz daḫı düşmene bir kerre ḥamle ėdelim." dėdi. Andan ḳılıç çeküp Allāh'a ṣıġınup (7) düşmene at ṣaldı. Ol üç Türk'üŋ birisi Ḫüsrevi gördi. Bėlinden bir Hindī ḳılıç çekdi. Ėrişüp Ḫüsrev-i Pervīz'e diledi ki bir ḳılıç uraydı. (8) Ḳalḳan altından ol şāh-ı nev-cüvān, bir zehrile ṣıvarılmış ḳılıç çekdi. Ol pelīde kemerinde eyle çaldı ki iki pāre ḳıldı. Anuŋ ʿaḳabince (9) ol iki Türk daḫı ėrişdi. İkisi iki ṭarafdan Ḫüsrev'e ḥamle ḳıldılar ve şehriyārı ortaya aldılar. Leşker Ḫüsrev'i ol ḥālde (10)

[513] B. nüshasından tamamlanmıştır.

göricek cemīʿsi yüz döndürüp ḳaçdılar, şāhı ol ḥālde ḳoyup gitdiler. Ḫüsrev ardlarından çaġırdı ki: "Ėy nām-dārlar bir sāʿatçik (11) daḫı ġayret ėdüŋ ! Ḳaçmaŋ!" dėdi. Hīç birisi anuŋ sözini ėşitmedi. Şāhı yėrinde ḳoyup ṭaġıldılar. Ol demde şehriyār Bendevī'yle (12) Güstehem'e eytdi: "Şimdi bildüm cihānda benden ġarīb yoġımış ki ne bir ėrişmiş oġlum var ve ne bir ḳardaşım var ki ben ölürsem (13) benden ṣoŋra yėrimde şehriyār ola ve benüm kīnimi bu düşmenlerden ala. Ḥayf ki bizüm aṣlımuz kesiliserdür, Behrām-ı Çūpīn taḫtımıza geçüp (14) şehriyār olısardur." dėdi. Bendevī eytdi: "Ėy ser-firāz, Taŋrı senüŋ ʿömrini çoḳ eylesün. Çünki leşker gitdi, cihānda saŋa yār (15) ḳalmadı. Sen daḫı yüri gidelüm ṭurma." dėdi. Şāh eytdi: "Yüri imdi segird serā-perdeyi ve tāc ve taḫtı ve genci ne varısa ḳalan (16) kişilere yükledüp şehre iledüŋ, düşmene ḳalmasın ve adımız yavuz olmasun." dėdi. **رزم خسرو بهرام بر سه يك بهروان** (17) Hemān dem ki Bendevī raḫtı yüklendürdi, Ḫüsrev ol Türklerile cenge meşġūl oldı. Nā-gāh bir ejdehā peyker ʿalem belürdi. Behrām-ı Çūpīn (18) nice biŋ leşkerile ardınca ėrişdi. Hemān-dem Ḫüsrev-i Pervīz'üŋ üzerine yürüdi. Ḫüsrev nā-çār olup Behrām'a muḳābil oldı. (19) Ḫüsrevile Behrām ol iki dilāver ḳaḳımış arṣlan gibi birbirine girişdiler ve mest pīller gibi ol iki ejdehā ṭutışdılar. Ḳılıçlarıla (20) ve gürzlerile dögüşdiler. Behrām gerçi ki pehlevān idi Ḫüsrev'e dirīġ ėtmeyüp ḳılıçlar ururdı līkin Allāh ʿināyetinde anuŋ silāḥı (21) Ḫüsrev'üŋ tenine kār ėtmezdi. Bu resme tā gün öyle yėrine gelicek ceng ėtdiler. Altlarındaġı atlar yoruldı, kendüler ḳılıç (22) ve gürz ṣalmaḳdan ʿāciz ḳaldı. Aŋa dek ki Bindüvī raḫtı Nehrevān köprüsinden gėçürdi. Andan Ḫüsrev, Güstehem'e (23) eytdi: "Çünki leşker gitdi iki kişi ḳaldıḳ, şunuŋ gibi çoḳ leşkere ve Behrām gibi pehlevāna neylesün? gėrek yėrinde baş ḳurtarmaḳ (24) daḫı erlikdür." dėdi. "Ṣoŋra varmaḳ olmaz." dėdi. At başını çevirüp ʿazm-i Ṭayfusūn ḳıldı. Nehrevān köprüsinüŋ üzerine (25) gelicek Behrām-ı Çūpīn, Ḫüsrev'üŋ ardından ėrişdi. Ḫüsrev gördi ki ḳaçmaġıla ḳurtılamaz. Köprü üzerinde ṭurup Gustehem'i ḳatına oḳudı.

(282b) (1) eytdi ki: "Ḳaçmaḳ işi tamām oldı. Yayum getürüŋ." dėdi. Gustehem yayını silāḥ-dārdan alup Ḫüsrev'üŋ eline ṣundı. Gustehem oḳ ṣunardı (2) Ḫüsrev ardınca gelen ḫalḳı bir bir oḳıla helāk ėderdi. Oḳı cebede ve ışıḳda eglenmezdi. Ol ḥāldeyiken Behrām-ı şīr bir ejderhā (3) gibi ata binüp eline oḳ yay alup od yalıŋı gibi ėrişdi. Meger Behrām'uŋ bindügi atuŋ gemi yoġıdı. Ḫüsrev anı göricek şād oldı. (4) Eline elmās demrenlü oḳ aldı. Atuŋ alnını ḫoş gözetdi. Yayuŋ iki baġrını bir araya getürdi demren dırnaġa ve gez (5) ḳulaġa yaturdı. Behrām'uŋ atına bir oḳ urdı ki oḳ atdan geçüp yėre ġarḳ oldı. Çünki at düşdi Behrām (6) atdan yıḳıldı. Ḳalḳan yapınup yayaḳ Ḫüsreve yine ḥamle ḳıldı. Ḫüsrev bir oḳ daḫı Behrām'a

urdı. Gerçi cebesinden (7) geçüp tenine ziyān ėrürmedi; velī Behrām ol aradan ilerü daḫı yürimedi. Behrām'uŋ ʿaḳabince Yėlānsīne ėrişüp ḥamle ḳıldı. (8) Ḫüsrev bir oḳıla anuŋ daḫı atını düşürdi. Çünki ol ikisi atdan yıḳıldı ḳalan leşker anlaruŋ üstine yıḳıldı. Kimesne (9) ol aradan ilerü gėçmedi. Ḫüsrev cān atup Ṭayfusūn ḳalʿasına düşdi. Buyurdı ḳapuları demürlediler ve her burca pās-bānlar (10) çıḳdılar. Andan Ḫüsrev göz yaşıla ve ciger ḳanıla atası Hurmuz'uŋ yanına geldi ve öŋinde yüz yėre ḳodı. Eytdi ki: "Ėy (11) şehriyār ol pehlevānı ki ilerü çekdüŋ, ādem eyledüŋ şimdi şāhlar erkānınṭutdı, ḥisābı yoḳ leşkerile benüm üzerüme geldi. (12) İlerü [v]arup[514] aŋa çoḳ ögüt vėrdüm ve dürlü dürlü yoldan naṣīḥat ḳıldum. Ḳabūl ėtmedi. Āḫir nā-çār olup ceng eyledüm. Cemīʿ leşkerüm (13) benden yüz döndürdi ve her biri beni ʿömrinde görmemişe döndi ve küllīsi Behrām-ı Çūpīn'e yüz ṭutdı. Gördüm ki ḥāl böyle (14) oldı Behrām'uŋ öŋinde ḳaçdum ve belā duzaġından cān ḳurtardım. Şimdi uş ṭaġ gibi leşkerile Nehrevān köprüsine dek (15) beni ḳovdı. Fikr ėderem ki baŋa ʿArab leşkerinden ġayrı kimseden yardım olmaz. Eger şāh destūr vėrürse ʿArab serverlerinden (16) bī-ḳıyās leşker getürelüm ve düşmenden kīnimi alam." dėdi. Hurmuz eytdi: "Bu fikr degüldür. ʿArab ṭāyifesi ʿāc ve yoḫsul ṭāyifedür, (17) anlar saŋa yardım ḳılmazlar. Bil ki anlardan ziyān görürsin ki anlar bizümle dost degüldür. Vaḳt ola ki māla ṭamaʿ ėdeler (18) seni dutup düşmen eline vėreler. Çünki gitmek istersin seni Allāh'a ışmarladım. Bu aradan ṭoġru Rūm'a var. Ḳayṣer-i Rūm'a benüm (19) selāmum ilet. Ḳayṣer saŋa gencile ve leşkerile yardım ėdecekdür. Zīrā leşker ve yaraḳ anda çoḳdur. Hem anlar Ferīdūn aṣlındandur, ḫışımlar (20) uŋdur. Ve hem Buzurcimihr bu ḥālüŋ olacaġını ve bunuŋ senüŋ başuŋa gelecegini baŋa dėmişdi. Ḳayṣer*den*[515] ġayrı kimse senüŋ elüŋi dutmaz, (21) dėyü bildürmişidi." dėdi. **رفتن خسرو پرویز بو ولایت روم** Çünki Ḫüsrev atası Hurmuz şāhdan bu sözi (22) ėşitdi yėr öpüp ṭaşra çıḳdı. Göŋli ṭar ve ḫāṭırı perīşān Rūm'a gitmege yaraḳ gördi. Bindüye, Kürdiye ve Gustehem'e (23) eytdi ki: "Bizüm yoldaşımız derd ü ġam oldı. Tīz yaraḳ görüŋ Rūm'a gidelüm. İrān-zemīni düşmene ışmarlayalım." dėdi. Gustehem (24) eytdi: "Ėy şehriyār, yavuz gözler senden ıraġ olsun. Henüz şehen-şāhlıḳdan fāyide görmedüŋ bu belā vü renc saŋa neyidi?" dėdi. (25) Ḫüsrev eytdi: "Rūzigāruŋ işi budur. Kişiye gāh ḫışm gösterür ve gāh şefḳat gösterür. Elimüzden ne gelür?" dėdi. Ḫüsrev bu sözdeyiken

(283a) (1) gözcilerden feryādcı geldi. Dėdiler ki ėy şāh-ı cihān Nehrevān köprüsinden bir ejderhā-peyker ʿalem belürdi. Ardınca Behrām-ı Çūpīn (2) deryā gibi leşker ile uş ėrişdi."

---

[514] B. varup B. nüshasından düzeltilmiştir.
[515] B. nüshasından tamamlanmıştır.

dėdiler. Ḫüsrev bu sözi ėşidicek revān atına bindi. Yārānlardan bir nice kişi alup taʿcīlile (3) Rūm'dan yaŋa gitdi. Biraz yėr gitdikden ṣoŋra döndi Gustehem'e ve Bendevī'ye baḳdı. Gördi ki leşker[516] niçe gelürler. Çağırup eytdi ki: "Ne (4) ṭurursız! Beŋzer ki eceliŋüz yaḳın geldi. Yoḫsa düşmen şöyle yaḳın gelmişiken bu resme arḳun gitmeŋize sebeb nedür?" dėdi. (5) Bendevī eytdi: "Ėy şehriyār, hīç üşenme ki Behrām bizi göricek degüldür. Bizden ḫaylī ıraḳdur. Eved yāranlaruŋ bir nesneden ḳorḳarlar. (6) Eydürler ki: 'Biz şimdi Rūm'a gitmegüŋ vechi yoḳdur. Zīrā ki Behrām şāhuŋ sarāyına gele vaḳt ola ki tāc ve taḫtı Hurmuz'a vėre. (7) Kendüsi Vezīr gibi anuŋ ḳatında ola. Şehriyāruŋ göŋli incinmişdür. Behrām ḫod bir arṣlan ḫūlu kimsedür. Şāhlıḳ tācını (8) yine şehriyār başına ḳoyacaḳdur. Bir nāme yazup ḳayṣer ḳatına vėrbiye. Eyde ki: 'İşbu varan ḳullar baŋa ʿāṣī olup ḳaçmışlardur. Zinhār (9) anlaruŋ sözine inanmayasın. Varduğı gibi cemīʿsin demürleyüp baŋa gönderesin.' dėye. Ol sözile küllīmüzi dutup yine bunda göndere. (10) Andan ṣoŋra bizi diri mi ḳorlar?' Ėy şehriyār bu ėtdügüŋ fikr eyü fikre beŋzemez. Bu işden hīç ḫayr görünmez. Ḳatı (11) gitmedügi[mi]ze sebeb budur." dėdi. Ḫüsrev bu sözi ėşidicek ḳaḳıdı, eytdi: Bu yavuz baḫt bizüm başımıza bunuŋ gibi (12) işler getürse ʿaceb olmaya. Söz çoḳdur ve işimiz müşkil olmışdur. Taŋrı'ya ṣığınuŋ. Yürüŋ gidelüm. Eger ḫayr eger şer başımıza (13) yazılan gelecekdür. Taḳdīrde olan nesne endīşeyile bir dürlü daḫı olacaḳ degüldür. Olmasun ki düşmen ardımızdan yėtişe." Depüp (14) atını sürdi. Ol iki bed-nişān gerilek ḳaldılar. Ḫüsrev gitdüginleyin yine döndiler. Segirdimle Hurmuz'uŋ ḳatına geldiler. Allāh'dan (15) ḳorḳmadılar ve şehriyārdan utanmadılar dutup Hurmuz'uŋ iki elin bağladılar. Yay kirişile boġazından aṣa ḳodılar. Hurmuz (16) gibi şehriyār ve anuŋ tācı ve taḫtı hergiz cihāna gelmedügi gibi oldı. Bu fānī cihānuŋ ʿādeti budur ki kişiye gāh nūş ṣunar (17) ve gāh zehr ṣunar. Çünki zamānuŋ āḫiri budur. Aŋa ne maġrūr olmaḳ gerek. Ol bed-baḫtlar ki Hurmuz'a bu ḥāli ḳıldılar hemān sāʿat (18) kūs āvāzın ėşitdiler. Bildiler Behrām geldi. Cān ḳayusıla sarāydan çıḳup Ḫüsrev'üŋ ardından ėrişdiler. Ḫüsrev anları (19) gördi ki beŋzleri ṣararmış. Segirdimle kendüye yėtdiler. Anlaruŋ niçün ḳaldıḳlarını bildi ve beŋzinde ḳan ḳalmadı. Ammā ol (20) sırrı kimseye bildürmedi. Leşkere eytdi ki: "Yoldan ṣapmaḳ gėrek ve ne ḳadar gerekse ḳaçmaḳ gerek. Beŋzer ki düşmen leşkeri (21) ėrişdi." dėdi. **لشکر فرستادن بهرام چوبینه بگرفتن خسرو** Bu ṭarafdan çünki Behrām-ı Çūpīne şāhuŋ sarāyına (22) ėrişdi Hurmuz'ı ol ḥālile gördi. Tīz leşkerden altı biŋ er seçdi. Siyāvuş oğlı Behrām baş dikdi, Ḫüsrev ardınca (23) vardı. Eytdi: "Olmasun ki yolda eglenesin yā bir sāʿat bir arada diŋlenesin. Becid ėrişüp

516 Müstensih hatası nedeniyle "gegler(?) ككلر" şeklinde yanlış yazıldığı düşünülen kelime B. nüshasındaki "leşker" şekli de dikkate alınarak "leşker" şeklinde düzeltilmiştir.

Ḫüsrev'i ṭutmaḳ ardınca olasın. (24) Eger ölü ve eger diri elbetde benüm ḳatuma getüresin." dėdi. Zinhār Gustehem'üŋ ve Bendevü'nüŋ sözine uymayasın ki anlar çoḳ bilür (25) ḥīle ėdici kişilerdür. Saḳın ki seni ḫūrdeyile aldamasınlar." dėdi. Hemān dem Behrām, Behrām-ı Çūpīn emrile atlandı Ḫüsrevüŋ ardına

(283b) (1) düşdi. At naʿlından otlar çıḳardı, ol yolsuz yėrlerden tozlar ḳopardı. Bir sāʿat eglenmeyüp segirtdi. Bu ṭarafdan (2) Ḫüsrev daḫı segirmekden atları ṭurdı ve kendüleri ʿāciz ḳaldı. Āḫir bir kilīsāya ėrişdi ki dīvārları muḥkem ḳalʿa dīvārına beŋzerdi. (3) Anuŋ içinde keşīşler ve pāpāslar dünyādan el çekmiş olurdı. Ol kilīsānuŋ adına Yezdān-serā dėrlerdi. Tersālaruŋ (4) ʿibādet-gāhıyıdı. Ḫüsrev'üŋ ḳarnı ġāyetde açıḳmışdı. Ol keşīşlerüŋ ulusına eytdi: "Hīç yėyecege çāreŋ var mıdur?" Eytdi: (5) "Ėy nām-dār, şu kerdemesiyle etmegimiz var. Begenürseŋ getürelüm." dėdi. Pes Ḫüsrev atından indi, yoldaşları daḫı indi. Keşīş (6) Ḫüsrev'üŋ öŋine etmek getürdi. Bir pārecük ol etmekden yėdi. Andan eytdi: "Ėy mübārek ḳademlü pīr, hīç şarābuŋ daḫı var mıdur?" (7) Keşīş eytdi: "Biz şarābı ḫurmādan ėderüz. Biraz şarābımız vardur ki ḳızıllıġı güneşüŋ nūrına reng bağışlar." dėdi. Andan yėrinden (8) ṭurup bir ṭolu cām getürdi ki anuŋ nūrından güneş utanurdı. Ḫüsrev ol şarābdan bir ḳaç piyāle nūş ḳıldı. Çünki ol gül renglü (9) şarāb Ḫüsrev'üŋ başını ḳızdurdı, gözlerine uyḫu geldi. Başını Bendüy'üŋ dizi üzerine ḳodı. Dertlü göŋülile ve ḫasta cigerile (10) bir pāre uyḫuya vardı. Ḫüsrev uyıçaḳ keşīş ṭaşra çıḳdı. Kilīsā ṭamından ṣaḥrāya naẓar ḳıldı. Tīz aşaġa inüp eytdi ki: (11) "Baġdād yolından bir ḳara toz belürdi. Ol tozuŋ ardından çoḳluḳ çeri gelür." dėdi. Ḫüsrev bu sözi ėşidicek beŋzinde (12) ḳan ḳalmadı. Eytdi: "Bu yatlu rūzigār beŋzer ki bizüm cānımıza ḳıydı ki düşmen böyle ardımızca oldı. Şimdi ne ḳaçmaġa atımız var ve ne (13) deprenmege mecālimüz var. Ne ʿaceb müşkil ḥāle uġradıḳ." dėdi. Bendevī eytdi: "Sözi ḳo bir çāre eyle ki uş Behrām (14) ėrişdi." Ḫüsrev eytdi: "Ėy baŋa ḫayr ṣanıcı ne dėrsin ve baŋa ne yol gösterirsin ki ben bu işüŋ çāresinde ʿāciz ve bī-çāre (15) oldum." dėdi. **چاره كردن بندويي در كار خسرو پرويز** Bendevī eytdi: "Ėy şehriyār, ben bu işüŋ çāresini bildüm velīkin (16) cānımı senüŋ yoluŋda fidā ḳıldum. Ben senüŋ yoluŋa baş vėreyin ve seni bu belādan ḳurtarayın." dėdi. Ḫüsrev eytdi: "Çīn dāniş-mendlerinden (17) ėşitmişem ki bir kişi şāhı yolına bir eylük ėtse anuŋ ʿivażı āḫiretde cennet bulısardur. Şehr yıḳılsa māl ve ṭavar ḳalacaḳ degildür. (18) Düşmen beni öldürecek Bendevī ḳurtılacaḳ degildür. Beni ḳurtarmaġa çāre bilürseŋ ėt. Ola ki Ḥaḳ teʿālā seni daḫı ḳurtara." dėdi. (19) Bendevī eytdi: "Dė imdi başuŋdaġı tācı ve küpeyi ve laʿlile bezenmiş ṭonlarıŋı ve kemerüŋi çıḳar, baŋa vėr. Sen

leşkeriŋle ṭurma. Becid (20) ḳaçmaḳ ardınca ol. Taŋrı seni ḳurtara ben nice olursam *olam.*[517]” dėdi. Ḫüsrev tīz tācını ve kemerini ve ṭonlarını çıḳarup Bendevī’ye vėrdi. (21) Kendüsi atına binüp yėl gibi revāne oldı. Çünki Ḫüsrev gitdi, Bendevī ol şāhāne ṭonları gėydi ve başına Ḫüsrev’üŋ (22) tācını ḳodı ve kilīsānuŋ demür ḳapusını muḥkem ḳıldı ve ṭam üzerine çıḳdı. Gördi ki leşker yaḳın gelmiş. Kilīsā üzerinde şol (23) ḳadar ṭurdı ki leşker tamām yėtişdi. Cemīʿsi ıraḳdan Ḫüsrev’üŋ zerrīn tācını ve küpesini ve kemerini ve ol şāhāne muraṣṣaʿ ṭonlarını (24) gördiler. Küllīsi Ḫüsrev’i bulduḳ dėyüben sevindiler. Bendevī bildi ki kendüyi hemān Ḫüsrev ṣandılar. Tīz ṭamdan aşaġa indi ol (25) ṭonları çıḳarup kendü ṭonların. Yine ṭam üzerine çıḳup eytdi ki: “Ėy serverler sālārıŋız kimdür ki Ḫüsrev şāhdan aŋa ḫaber vėrem.” dėdi.

(284a) (1) Siyāvuş oġlı Behrām ol sözi ėşidicek ilerü geldi. “Ne dėrsin? Ḫüsrev’den ne ḫaber vėrirsin ki ben Siyāvuş oġlı Behrām’am.” dėdi. (2) Bendevī eytdi: “Ėy server, Ḫüsrev’üŋ ḫaberi oldur ki eydür: ‘Şimdiki ḥālde atlarımız yorulmışdur ve biz yol zaḥmetinden dertlü olduḳ. (3) İşbu yaslular evine anuŋ içün geldük ki bir pāre dinlenevüz. Bu gėcelige baŋa mühlet vėrsünler ki hīç deprenmege mecālüm yoḳdur. Ṣabāḥ olıcaḳ (4) anlaruŋ emrine muṭīʿ olam. Ne dilerlerse ėtsünler. Gėrek dutup Behrām’a iletsünler gėrek öldürsinler. Çünki rūzigār bizden şefḳatini (5) götürdi ve devlet başımızdan ıraġ oldı. Taŋrı’nuŋ emrine rāżī oldum. Andan başıma ne gelürse ḫoş geldi. Bu gėce baŋa (6) āmān vėrsünler.’” dėdi. Behrām anuŋ sözini ėşidicek ol işe rāżī oldı. Leşkerden ol sözi ėşidenlerüŋ cigeri ḳanıla ṭoldı ve gözleri (7) ṭolı yaş oldı. Dėdiler ki bu rūzigāruŋ yatlu işini gör ki Ḫüsrev’üŋ başına ne getürdi? Nūşīnrevān-ı ʿādilüŋ oġlınuŋ (8) oġlıyiken kendü ḳulınuŋ öŋinde ḳul olmaġa rāżī oldı. Tü bu çarḫ-ı ġaddāruŋ başına ki şunuŋ gibi şehriyāruŋ başına buncılayın (9) ḥāl getürdi. Nā-çār olup kendü elile ölmegi iḫtiyār ḳıldı. Ḥayfā ol nāzenīn şehriyāra ve nefrīn bunuŋ gibi rūzigāra.” dėdiler. Pes (10) Behrām’uŋ leşkeri ol kilīsāyı ortaya alup yatdılar. Ṣabāḥ olıcak Bendevī yine kilīsā ṭamınuŋ üzerine çıḳdı. Behrām’a eytdi: (11) “Şāh bu gėce ėrteye dek uyumadı ve Ḥaḳ teʿālāya ʿibādet ve tażarruʿ ḳıldı. Şimdi daḫı namāz içindedür. Ol namāzdan fāriġ olunca (12) gün ḳızar, yol gitmege yaramaz. Hem siz daḫı yorulup durursız. Bu gün bu arada ārām ėdüŋ , şāh daḫı ḫudāya ḳulluḳ ve niyāz ėtsün. Yarın (13) ṣabāḥ ne dėrseŋiz ėdesiz.” dėdi. Bendevī eyle dėyecek Behrām kendü leşkerine eytdi: “Bu bir müşkil iş oldı. Şimdi eger Ḫüsrev’i (14) becid dutarsavuz vaḳt ola ki ḳaḳıya bizümle ceng ėtmelü ola. Ol

[517] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ḫod bir yalaŋuz kişidür bu ḳadar leşkere ne eyleye? Evet biz anı (15) ceng içinde öldürürsüz[518] Behrām'a ḫoş gelmez. Anı Behrām ḳatına dirile iletmek ḫoşdur. Ol yėgdür ki bu günlük daḫı aŋa (16) mühlet vėrevüz. Yarın āsānlıġıla alavuz, gidevüz. Gerçi yėye çegimiz yoḳdur, hele bu günki açlıġa ṣabr ėdelüm." dėdi. Pes ol gün gėce (17) olunca küydiler. Gėce olduḳda odlar yaḳup kilīsāyı ortaya alup yatdılar. Hemān ki ṣabāḥ oldı Bendevī gine ṭam üstine (18) çıḳdı. Behrām'a eytdi: "Ėy cihānda çoḳ nesne görmiş kişi, şöyle bil ki Ḫüsrev ṣaḥrāda sizüŋ tozuŋuzı göricek ve geldügüŋüz (19) bilicek atına binüp Rūm'a ḳaçmışıdı. Şimdi eger ʿuḳāb gibi uçarsaŋ ve başıŋı güneşden yuḳaru ḳılursaŋ Ḫüsrev'üŋ tozunı (20) göremezsin. Şimdi ol Rūm'a ėrişmişdür. Eger benüm cānuma āmān vėrürseŋ senüŋile pehlevān ḳatına varam ne ṣorarsa ṭoġru ḫaber (21) vėrem. Yoḳ dėrseŋ cebemi gėyem ve atuma binüp senüŋile ceng eyleyem. Ben bilürem ki senüŋ leşkeriŋe neler ḳılam. Ben ölmekden ḳurtılmazsam (22) daḫı leşkerüŋden nice serverleri ṭopraġa bıraḳmayınca ölmeyem." dėdi. Behrām bu sözi ėşidicek göŋli ġuṣṣayıla ṭoldı. Yāranlarına (23) eytdi ki: "Ḫüsrev'i ṭutmaḳ işi tamām oldı. Bunı daḫı öldürmekden ne fāyide ola? Ol yėgdür ki bunı dirile pehlevān (24) ḳatına iletevüz. Ḫüsrev'den ne bilürse söyleye andan ṣoŋra dilerse öldüre." dėdi. "Dilerse ḳoya, *gide*"[519] dėdi. Andan Bendevī'ye eytdi: (25) "Ėy ḫūyı yatlu, gel ne ėtdünse Behrām'a söyle." dėdi. Pes Bendevī-yi şīr aşaġa inüp anlaruŋla Ṭayfusūn'a geldi. Behrām-ı Çūpīn

(284b) (1) leşkerüŋ geldügini ve Ḫüsrev'üŋ Rūm'a gitdügini ėşidicek Siyāvuş oġlına ġāyet ḫışm ėtdi ki: "Ėy yavuz baḫtlu, teni yatlu (2) senüŋ ne işiŋdi ol ki saŋa buyurdum. Benüm ʿāḳılsızlıġımdı ki senüŋ gibi bī-hüneri ilerü çekdüm ve senüŋ gibi iş ėtdüm." Andan ṣoŋra (3) ḫışmıla Bendevī'yi ḳatına getürdi. Eytdi: "Ėy çirkīn ḫūlu, dīv ṣıfatlu ḫāyin, benüm leşkerümi aldaduŋ. Ol şūm Ḫüsrevile bir olduŋ. (4) Şimdi ḳatuma geldüŋ ki baŋa daḫı yalanlar söyleyesin. Umarsın ola ki egri sözile elümden diri ḳurtılasın." Bendevī eytdi: "Ėy (5) pehlevān ḳaḳıma ki ben şāhum yolında ṭoġrulıḳ eyledüm. Ḫüsrev ki benüm ḫışmumıdı. Anuŋçun cānumı fidā ḳıldum. Sen bu işden ötürü (6) beni ḫāyin bilme ve egrilik eyledi ṣanma." dėdi. Behrām eytdi: "Ben bu günāhdan seni öldürmezem līkin ṣoŋra ol sevdügüŋ kişinüŋ (7) elinde helāk olısarsın." dėdi. Andan buyurdı Bendevī'nüŋ eline ve ayaġına muḥkem demürler urdılar. Siyāvuş oġlına eytdi: "Nice (8) getürdüŋise anı saḳla." dėdi. تدبير

[518] Müstensih hatası nedeniyle "öldürürsüz" şeklinde yanlış yazıldığı düşünülen kelime B. nüshasındaki "öldürürsevüz" şekli de dikkate alınarak "öldürürsevüz" şeklinde yazılmalıdır.
[519] B. nüshasından tamamlanmıştır.

كردن بهرام در پادشاهي Çün ol gėce Behrām-ı Çūpīn endīşeyile yatdı. Ṣabāḥ (9) ṭuru gelüp İrān'uŋ ulularını ve pehlevānlarını ḳatına oḳudı, buyurdı eyvān ārāste ḳıldılar ve sarāyuŋ içine altun kürsīler (10) ḳodılar. Ulular mertebelü mertebesince her biri bir kürsīde ḳarār ḳıldılar. Behrām-ı Çūpīn-i şāhāne oturdı. Andan çaġırup ol serverlere (11) eytdi: "Şöyle bilüŋ ki cihāna Ḍaḥḥāk'dan ẓālim şehriyār gelmemişdür ki şāhlıḳ muḥabbetinden ötürü atasını öldürmişdür. Ol sebebile (12) İrān'ı ele getürmişdür. Andan ṣoŋra işbu Ḫüsrev'den ẓālim ve şūm kim gelmişdür ki evvel atasını öldürmişdür andan Rūm'a gitmişdür. (13) Şimdi cihān içinde şāh oġlanlarından bir kişi yoḳdur ki tāca ve taḫta lāyıḳ ola. Ėy begler ve ėy ulular, şimdiki ḥālde kimi bilürsiz ki (14) şāhlıġa bėl baġlamaġa lāyıḳ ola ve şāhlaruŋ yolunı ve erkānını yėrine getüre? Eger bir kimse bilürseniz söyleŋ Allāh ḥaḳḳıçun ben size yār olayın (15) ve anı taḫta şāh eyleyeyin." dėdi. Ol pehlevānlar Behrām-ı Çūpīn'den bu sözi ėşidicek baş aşaġa ḳıldılar. Meger ol (16) meclisde bir kişi varıdı. Adına Şehrān Gurāz dėrlerdi. İrān'uŋ ulu pehlevānlarındanıdı. Ol pīr ayaġ üstine ṭurup eytdi ki: (17) "Ėy ulu nām-dār, sen bizüm derdümüze dermān bulunduŋ. Eger sen olmayaydıŋ Sāve şāh İrān-zemīn'de bir ʿimāret yėr ḳomazdı (18) ve kimse anuŋ leşkerine ṭurmazdı. Sen cihān içinde erlikile ḳuşaḳ ḳuşanduŋ. Dört kez yüz biŋ kişiyi bir oḳıla ṣıduŋ. Şimdi (19) İrān taḫtına senden lāyıḳ kimse yoḳdur ve tāc ve taḫt saŋa yaraşır. Cemīʿ ʿālem senüŋ emrüŋe muṭīʿdür. Olmayanlar daḫı ne ḳadar ulu (20) kişise *daḫı*[520] muṭīʿ eylerüz." dėdi. Bu sözi söyleyicek yine yėrine oturdı. Andan ṣoŋra Ḫorāsān-ı Şīr ilerü gelüp eytdi ki: "Bu pīre (21) ġāfil ki bu sözi söyledi ve senüŋ eylügüŋi ve İrānīler ḥaḳḳında ėtdügüŋ eylükleri beyān eyledi. Oturan ḫalḳ cemīʿsi bu sözden (22) şād oldı. Evet Zerdeşt İbrāhīm peyġāmberüŋ kitābında şöyle naḳl eyledi ki: 'Ḳaçan bir kişi Taŋrı'nuŋ emrine ʿāṣī olursa (23) ve ulu günāhlara mürtekib olsa bir yıla dek ol kişiye ögüt vėrmek gerek. Eger ol işden dönmezse anuŋ ḥaḳḳından gelmek gerek. (24) Ammā bir kişi şāha ʿāṣī olsa ve anuŋla düşmen dirilse aŋa hīç āmān vėrmeyüp başını kesmek gerekdür.' dėmişdi." Ve ayruḳ söylemedi gene (25) yėrine varup oturdı. Andan ṣoŋra Ferruḫ-zād ayaġ üstine ṭurdı, Behrām'a eytdi: "Ėy fāyidelü server kişi, sözi Ḥaḳıçun

(285a) (1) eytdi. Sen anı şāhlardan ṣayma ki anuŋ ne ʿaḳlı var ve ne erligi. Ve ne ʿaṭā ve baḫşiş bilür. Ol ḳaçan şāh olur? Kişinüŋ hüner (2) olmayıcaḳ erden ne fāyide. Şāh olmaḳlıġa hüner gerek." dėdi. Kürdiye eytdi: "Ėy ʿaḳlı tīz, ad isteyici server, benüm sözüme (3) niçün uymazsın? Önegülik ve yavuz ḫūlulıḳ ėdersin. Benüm ṭoġru sözlerüm niçün saŋa acı gelür?

---

[520] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Kişinüŋ gerçek söylemek (4) gėrek ve ṭoġru söylemek gerek. Allāh seni dāyimā şād eylesin ve yavuz endīşeleri senden ıraġ eylesin ki bizüm derdümüze dermān (5) bulunduŋ, bu taḫt senden ġayrıya lāyıḳ degüldür. Şāhlıḳ tācı senden ġayrıya yaraşmaz.” dėdi ve ol daḫı oturdı. Anuŋ (6) ʿaḳabince Ḫüsrev arṣlan gibi ilerü geldi. Behrām’a eytdi: “Elde söz çoḳ olur. Sen kendüzüni fikr eyle. Eger şāh olayın dėrseŋ (7) kimsenüŋ senüŋile sözi yoḳdur. Yoḳ eger inṣāf ėdüp ʿadl yolunı gözedeyin dėrseŋ Ḫüsrev-i Pervīz’e iŋen ıraḳ gitmedin bir yügrük hecīn (8) gönder. Anı yoldan gine döndersinler. Ėtdügine peşīmān olup ʿöẕr eyle ve istiġfār eyle. Küstāhlıḳ ile taḫta ayaḳ başayın dėme. Zīrā (9) mādem ki şehriyāruŋ oġlı diri ola sen şāh olmazsın. Eger Ḫüsrev’den üşenürseŋ Pārs’dan eliŋi çek. Ḫorāsān taḫtında ḳorḫusuz (10) otur. Çoḳ yalvarmaḳlar eyle ve ʿöẕrler eyle. Ḫüsrev sen ėtdügüŋe ḳalmaz. Anı yėrine getürmege cehd eyle.” dėdi. Henüz Ḫüsrev bu sözi (11) düketmedin Zād-Ferruḫ ayaḫ üstine durdı, eytdi: “Ėy serverler İrān ulularınuŋ sözlerin ėşitdüm. Şol söz ki dėdiler ‘Pehlevān (12) İrān taḫtına şehriyār ola.’ ol sözi hergiz ʿaḳıl ḳabūl ėtmez ve andan kişiye yüz ṣuyı ḥāṣıl olmaz. Ḫorāsān sözini ṭoġrı ve ʿāḳılāne (13) söyledi. Ferruḫ-zād sözinden hīç ḫayr yoḳdur. Şehrān Gurāz ḫod bir ḥarīṣ ṭamaʿ-dār kişidür. Kendü ḳolayın söyler. Ḫüsrev daḫı (14) çoḳ söyledi ve ṭoġru söyledi. Ḥaḳ teʿālā cihān yaradaldan berü bunca ẓālim şāhlar geldi. Hīç kimse şāhına biz ėtdigimiz ėtmedi. (15) Evvel Ḍaḥḥāk-ı Tāzī ki ẓulmile Cemşīd’i öldürdi ve cihānı eli altına aldı. ʿĀlem ḫalḳı anuŋ elinden incinmişdi. İkinci Efrāsiyāb ki Tūrān’dan (16) geldi zārīlıġıla Nūẕer’i öldürdi. Üçünci İskender, Rūm’dan gelüp Dārā gibi şāhı öldürdi. Dördünci Ḫoşnuvāz Türk ki Pīrūz (17) şehriyārı öldürdi. Ammā cihānda ancılayın ʿaceb işi kimse görmedi ki bir şāh kendü leşkeri elinden ḳaça vara ve yād illere (18) ve düşmen iḳlīmlerine düşe. Bu işi kendü şāhına kimse ėtmemişdür.” dėdi. Hemān ki bu sözi söyledi ve gözleri yaşıla ṭoldı (19) ve ayruḳ söylemeyüp oturdı. Bu sözden Behrām’uŋ beŋzi ṣarardı ve ġāyetde ḳaḳıdı. Yėrinden ṭuruban el ḳılıca urdı. (20) Ṣanki bir ḳaḳımış arslandı. Eytdi: “Her bir yėrde ki şāhlar aṣlından bir kişi bulam anı cihānda şāh olmaġa ve tāc ve taḫt istemege ḳomayam. (21) Kimdür ki ṭururken şāhlıġa el uzada?” dėdi. Pehlevānlardan her kişi bu sözleri ėşitdi göŋülleri kīnile ṭoldı. Andan ṣoŋra Nestāy-i (22) Dilīr ayaḫ[521] üstine ṭurdı ve bėlinden bir Hindī ḳılıç çekdi. Ṣanki bir ḳaḳımış arslandı. Eytdi ki: “Behrām rūşen göŋüllü dād issi (23) ulu pehlevāndur. Ol yėgdür ki şāhlar aṣlından bir kişi gelüp taḫtı ṭaleb eyleyince ol taḫtda otura. Pehlevānlıġa taḫtı ve memleketi saḳlamaḳ (24) *anuŋ*[522] elinden gelür.” dėdi.

---

[521] Müstensih hatası nedeniyle “aylıḫ (?), ايلخ” şeklinde yanlış yazıldığı düşünülen kelime, cümlenin anlamı ve kelimenin bağlamla ilişkisi düşünüldüğünde “ayaḫ” şeklinde düzeltilmiştir.
[522] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Bu söz ile ol oturan ḫalḳ iki ṭaraf oldı. Yėrlerinden durup ḳılıçlar çekdiler. Bir bölügi eytdi ki: "Şimdiden (25) ṣoŋra Behrām şāhdur. Biz anuŋ ḳullarıyuz ve öŋinde cān ve baş oynayıcılaruz." dėdiler. Anlaruŋ ḳılıç çekdügin Behrām göricek yėrinden durup eytdi ki: "Her ki bu meclisde ḳılıca el ura elini keserem!" dėyüp içerü sarāyına gitdi. Andan ol ulu meclis ṭağıldı her kişi maḳāmına

(285b) (1) geldi. Çünki aḫşam oldı yıldızlar her biri bir çırāğa döndi. Behrām bir yazıcı ḳatına oḳudı, eytdi ki: "İrānīler ağzından bir ʿahd-nāme (2) yazmaḳ gerek. Dėmek gėrek ki: 'Behrām şāhdur ve tāc ve taḫta lāyıḳdur. Diler ki cihānı ʿadlile maʿmūr ḳıla ve egrilik ve ẓulm defterini düre.' (3) degil." dėdi. Pes şemʿe ḳarşu kātib bu vechile bir ʿahd-nāme yazdı. **پادشاهي بهرام چوپينه دوستاز بود** Çünki ṣabāḥ oldı (4) ʿālem güneş nūrıla ṭoldı. Eyvānı ārāste ḳıldılar ve bir altun taḫt ḳodılar ve üzerine şāhlıḳ tācını aṣdılar. Taḫt üstünde Behrām'çun (5) yėr düzdiler. geçüp şāhāne oturdı ve başına şāhlar tācını ḳordı Andan Behrām'uŋ yazıcısı yėrinden ṭurup şāhlaruŋ ʿahd-nāme (6) sin götürdi. Ol oturan ululаruŋ küllīsi ol nāmede ṭanuḳ yazup dėdiler ki: "Behrām cihāna şehriyār oldı, bir mübārek (7) vaḳtde ve ḳutlu sāʿatde şāhlıḳ tācını başına ḳodı. Şimdiden ṣoŋra ʿālem anuŋ ḥükmindedür ve yėryüzine şehriyār oldur. Bu (8) nesneye Taŋrı ṭanıḳdur ve İrān'uŋ ululları ṭanıḳdur. Ḥaḳ teʿālā, Behrām'ı şāhlıḳ taḫtında dāyim ḳılsın tā ḳıyāmete dek nesebi yėryüzinden (9) kesilmesin. Oğul oğluna cihānda şehriyār olsun devlet ve ʿizzet şāhlıḳ anuŋ üzerine pāyidār olsun." dėdiler. Çün bu nesne (10) nāmede yazıldı tārīḫin ḳoyup üzerine mühr urdılar. Andan ṣoŋra Behrām cihāna muḳarrer şehriyār oldı. Pes İrānīler eytdi: (11) "Şol kimseler ki Ḫüsrev sevicilerdür ve anuŋ ṭarafın dutıcılardur bizüm şāhlığımıza göŋülden mücib degüldür. Anlar bu vilāyetde ṭurmasın ki (12) Ḫüsrev'i dileyenlere destūrdur, Ḫüsrev'e gitsünler. Üç günden ṣoŋra bu iḳlīmde anlaruŋ gibilerden kim bilünürse başını keserem (13) ve nesi varısa yağmā ḳıluram." dėdi. Şunlar[523] ki Behrām'ı isterlerdi şādılıḳlarından derilerine ṣığmazlardı. Cān u göŋülden Behrām'uŋ şāhlığına (14) āferīn ḳılmışlardı. Anlar ki Ḫüsreve müteʿalliḳ kişilerdi, nā-çār olup ẓāhir Behrām'a āferīn ḳıldılar ve nicesi şehrini ve iḳlīmini terk-i (15) diyār ėdüp Ḫüsrev'i isteyü gitdi. Ḫüsrev'üŋ ṭāyesi Bendevī ki bend içinde yaturdı. Siyāvuş oğlı Behrām anuŋ üzerine müvekkelidi ve anı (16) saḳlardı. Yėtmiş gün ol ḥabs içinde yatdı çoḳ belālar ve ʿaẕāblar çekdi. Ammā söyleyi Siyāvuş oğlunı daḫı azıtdı ve dürlü ḥīlelerle (17) anı aldadı. Eytdi ki: "Ėy Behrām, Ḫüsrev'den ümīdini kesme. Bir ḳaç gün cihān bunuŋ yüzine

---

523 Müstensih hatası nedeniyle "hunlar" şeklinde yanlış yazıldığı düşünülen kelime B. nüshasındaki "şunlar" şekli de dikkate alınarak "şunlar" şeklinde düzeltilmiştir.

güldügiçün ne ṣanursın? ‘Ḫüsrev ayrıḳ (18) şehriyār olmaz.’ mı dėrsin? Bilmez misin Ḫoşnuvāz Pīrūz şāhı öldürüp Ḳubād’ı dutıcaḳ kim umardı ki Ḳubād anuŋ elinden ḳurtuldı (19) ve ʿāleme şehriyār olaydı. Ṣoŋra Ḥaḳ teʿālā Süferāy-ı Şīrāzī’yi sebeb ḳıldı. Ol şāhı bilürsin ki ne vechile ḳurtuldı. Atasınuŋ (20) taḫtında şāh oldı. Ḫüsrev ḫod ṣaġ ve selāmet şimdi ḳayṣerüŋ ḳatındadur. Bu tāc ve taḫt Behrām’a ḳala mı dėrsin? ʿĀḳıllar dėmişdür ki: (21) ‘Ekinci oğlundan şāhlıḳ gelmez. Aṣil-zāde olmayan şāhlıḳ taḫtını ṣaḳlamayan. Şöyle umaram ki bu günden ġayrı altmış güne ḳalmaya Ḫüsrev (22) Rūm leşkerile bu vilāyete gele. Bu tāc u taḫtı otlara ura. Behrām’uŋ dükeli düzenlerini ṭaġıda ve ol ārāyişlerini başında oda yaḳa.” dėdi. (23) Behrām eytdi: “Eger şehriyār bu diyāra gelicek baŋa āmān vėrecegin bileydüm seni bundan ḳurtaraydım ve ne ki dėrseŋ saŋa muṭīʿ olaydum. Gel (24) āzere, geşbe ve taḫta ve külāha and iç ki Ḫüsrev Rūm’a leşkeriyle bunda gelicek suçımı bağışlatdurasın ve benüm başıma ziyān ėtdürmeyesin. (25) Seni ḳurtarayın ve ne dėrseŋ anda olayın.” dėdi ve Zend kitābını ortaya getürdi. Bendevī ol kitābı eline alup aya ve güneşe

(286a) (1) tāca ve taḫta ve Āẕer-guşesb’e and içdi. Eytdi ki: “Allāh Bendevī’yi iki cihānda emīn ḳılsın ve belā ve rencden ḳurtarmasın eger bu vilā (2) yete geldügi vaḳit Ḫüsrev’den saŋa āmān yüzügin alıvėrmeyince ve ḳatuŋa bir şāhāne tāc göndermeyince yėre oturacaḳ degülüm.” dėdi. (3) Çünki Behrām anuŋ bu aġır andlar içdügin ėşitdi, eytdi ki: “Şimden ṣoŋra ben saŋa yāram. Şimdi göŋlümde bir rāzım var saŋa (4) anı söyleyeyin.” dėdi. Pes eytdi: “Şimdiki vaḳtde gerçi cemīʿ ʿālem Behrām’ı şāh bilmişdür. Benüm elümden gelür ki Behrām’ı ḳuşluḳ (5) vaḳtinde meydāna ṭop oynamaġa çıḳduġı gibi bir zehr-āb ḳılıçıla depeleyem.” dėdi. Bendevī eytdi: “Ėy server şöyle bil ki yaḳın (6) zamānda Ḫüsrev yine gelüp şāh olacaḳdur ve beni bilürsün ki Ḫüsrev benüm sözümden çıḳmaz, her ne dėrsem anda olur. Ben senüŋ (7) suçuŋı andan dileyem ve kendü tācını saŋa bağışlatduram eger sen daḫı bu sözde ṭoġruyısaŋ benüm iki ayaġımı bendden çıḳar, (8) bu rāzı senüŋle daḫı yaḳıncaḳdan söyleşelim. Vaḳt ola ki bu sırrı aġyār ṭuya.” dėdi. Eyle dėyicek Behrām ilerü gelüp (9) Bendevī’nüŋ ayaġından bendini giderdi. Çün ol gėce geçdi ṣabāḥ olucaḳ Behrām, Bendevī’ye eytdi ki: “Bugün meydāna giderken (10) Behrām’ı depeleyem. Sen daḫı vaḳtiŋe ḥāżır ol.” dėdi. Pes zırhını getürdi ḳaftān altına gėydi. Atına binüp Behrām’dan yaŋa gitdi. Meger (11) ol Siyāvuş oġlınuŋ bir ḫātūnı varıdı. Behrām-ı Çūpīn’i cān-ı dilden severdi. Bulaydı kendü erini pāre pāre eyleyeydi. (12) Anuŋ elinden ḳurtulmaġa bir çāre isterdi. Erinüŋ cebe gėydügin göricek sırrıla Behrām ḳatına bir ādem gönderdi. “Bu gün Siyāvuş (13) oġlı ḳaftān altına zırḫ gėymişdür. Bilmezem ki maḳṣūdı nedür? Ġāfil olmayasın ṭop

oynariken kendüzüni andan saḳınasın.” dėdi. (14) Behrām-ı Çūpīn ʿavratdan bu sözi ėşidicek göŋlüŋe şübhe düşdi. Her kişi meydāna kendüyile bile giderdi. Isıcaḳlıḳ gösterüp (15) her birine ḫoşça sözler söyleyüp elini arḳasına ḳodı. Nāzükligile cebesi vardıġını bilürdi. Bu vechile tā Siyāvuş (16) oġlına daḫı geldi. laṭīfe ėderek arḳasına el urdı. Gördi ki ḳaftān altına zırḫ gėymiş. Eytdi ki: “Ėy egri yılandan (17) beter, kim gördügi var ki meydānda ṭop oynariken ḳaftān altına zırḫ gėyile?” dėdi. Öyle dėyüben eli ḳılıca urdı (18) Siyāvuş oġlını ol meydānda pāre pāre eyledi. Bu söz şehir içine yayıldı ki “Siyāvūş oġlını Behrām meydānda öldürdi.” dėdiler. (19) كريختن بندوي از زندان بهرام چوپي Çünki Bendevī Behrām’uŋ öldüginden āgāh oldı, tīz yėrinde ṭurup (20) bir cebe gėydi ve ditreyirek ḳuşaġın ḳuşandı. Meger aḫşam yaḳın olmışıdı. Bir ata bindi. İrānīlerden niçe serverler anuŋla bile (21) ḳuşandılar. Behrām ḳorḫusından şehirden çıḳup Erdebīl yolunı dutup Ḫüsrev’üŋ ardınca gitdiler. Çünki aḫşam oldı (22) Behrām-ı Çūpīn meydāndan dönüp sarāya geldi. Mehrū’ya buyurdı ki Bendevī’yi ol saḳlaya. Behrām eyle diyince bir kişi ilerü gelüp (23) eytdi ki: “Ėy şehriyār Bendevīçün zaḥmet çekme. Behrām’ı öldürdüŋ ėşidicek hemān ḳaçdı.” dėdi. Behrām-ı Çūpīn anı ėşidicek (24) ġāyet perīşān oldı ve Behrām’ı öldürdigine peşīmān oldı. Bildi ki Bendevī anı aldamışdur. Behrām ol işi anuŋ söziyle (25) ėtmişdür. Andan eytdi: “Şol kimse ki düşmeninden dostını bilmeye dünyāda diri olmasun. ʿAḳlı olan kimse deŋiz mevcinden

(286b) (1) emīn olmaz ve daḫı pādişāha bahādır olmaz ve daḫı arşlanıla pençe dutmaḳ istemez. Şol kişi ki ḳuvvetile ṭaġ götürmek isteye (2) fāyidesüz zaḥmet çeker. Kişi ivmegile bir iş ėtmekden bozuḳ gemiyile deŋize girmek yėgdür. Güneş çeşmesini görmek isteyen göz (3) ṭonduġından artuḳ aṣṣı ėtmez. Deŋemek içün aġu yėyenüŋ derd ü rencden özge naṣībi olmaz. Eger Bendevī evvelden (4) öldüreyidüm alıla elümden ḳurtulur mıyıdı? Yā Behrām gibi server anuŋ ucından helāk mı olurdı? Bu bilüsüzligi ki ben baŋa (5) ėtdüm bilmezem ki Taŋrı’nuŋ taḳdīrinde ne vardur?” dėdi. Bu ṭarafdan Bendevī ki ol serverlerile ḳaçmışıdı ṭaġdan ṭaġa düşüp (6) düni güne ḳatup gitdiler. Bir gün bir ṭaġ arasında ve yābān yėrde bir laṭīf ṣaḥrāya ėrişdiler. Gördiler ki ṣaḥrā içinde biraz (7) leşker ḳonmış ve bir serā-perde dutulmış. Anı göricek Bendevī yoldaşlarını bir yėrde ḳodı. Kendüsi yalŋız ol leşkere vardı. (8) Meger ol leşkerile oturan Mūsīl-i Ermenī’di Ḫüsreve tābiʿ kişilerdendendi. Bendevī Mūsīl’i göricek atından indi (9) ve Mūsīl öŋinde yėr öpdi ve ḥālini aŋa bildürdi. Mūsīl eytdi:

“Bu aradan gitme görelim ki Ḫüsrev Rūm’da ne eyler? Ḳayṣer (10) ḳayṣer[524] aŋa dostluġ mı gösterür yoḫsa düşmenlik mi ėder, bilelim.” dėdi. Bendevī anuŋ sözile ol yėrde ḳaldı ve yoldaşlarını daḫı getürdi. (11) Eytdi ki: “Bundan laṭīf yėr ele girmez ki havāsı ḫūb ola ve niʿmeti çoḳ ṣaḥrādur. Mūsīl gibi serverüŋ yanıdur. Ol bize bu vechile (12) kerem ėde dururken bundan geçüp gitmek revā degüldür. Bir ḳaç gün bu arada diŋlenmek gėrek hem Ḫüsrev’den ne ḫaber gelür görelim.” dėdi. (13) رسیدن خسرو پرويز به دوم Bu yaŋadan Ḫüsrev-i Pervīz, ṭaġlar ve ṣaḥrālar geçüp gėce ve gündüz ṭurmayup giderdi (14) ve bir sāʿat bir yėrde ārām ḳılmazdı. Bu resme niçe gün gėçdükden ṣoŋra bir gün Bāhle şehrine ėrişdi. Şehrüŋ ulular Ḫüsrev geldügin (15) ėşidicek ḳarşu çıḳdılar. ʿİzzetile Ḫüsrev’i bir yėre ḳondurdılar. Hemān ki Ḫüsrev atdan indi nā-gāh Behrām-ı Çūpīn’den bir kişi yėtişdi. (16) Bāhle şehrinüŋ begine bir nāme getürdi. Yazılmış “Eger Ḫüsrev ol diyāra uġrarsa geçüp gitmege ḳomayasın. (17) Uş nāmenüŋ ʿaḳabince leşkerim daḫı yėtişdi.” dėmiş. Ol beg Behrām’dan buncılayın nāme geldügin ėşidicek yėrinden (18) ṭurup segirdimle Ḫüsrev’üŋ ḳatına geldi. Eytdi ėy şehriyār İrān-zemīn’de Behrām-ı Çūpīn ḳatından bir atlu geldi. (19) İşbu nāmeyi göndermiş. Ne çāreŋ varısa ḳıl.” dėdi. Ḫüsrev nāmeyi oḳudı ve rūzigāruŋ işinden ʿacebe ḳaldı. Ṭurmaġa (20) Behrām çerisi ėrişe dėyü ḳorḳdı. Ol yorġunlıġıla nā-çār olup tīz yine atlandı. Şol ḳadar segirtdi ki tā Furāt kenārına (21) ėrişdi. Ol araya ki vardılar ne anlaruŋ segirtmege mecāli ḳaldı ve ne kendülerüŋ deprenmege çāreleri ḳaldı. Açlıḳdan (22) ve yorġınlıḳdan ʿāciz ve bī-çāre ḳaldılar. Ol ṣu kenārında bir mīşe gördiler. Besṭām ol mīşeyi göricek leşkeri aŋa (23) sürdi ve eline oḳ yay aldı ki şikār ėde. Ol yorılmış leşker nice ki ol mīşeyi aradılar hergiz bir cānluya ṭuş gelmediler. (24) Çāresüz olup aġaçlar dibinde ve ṣular kenārında bir pāre ārām ėdelüm dėyince ḳarşudan bir kārbān belürdi ve nice (25) ḳaṭārla develer göründi. Ol develerüŋ öŋince bir ʿāḳıl issi ve devlet, saʿādet ehli yigit gördiler ki ḫoş emīrāne ṭonlar

(287a) (1) gėymiş. Müretteb yaraġıla ve silāḥıla atlara *binüp*[525] anlar*a*[526] yaḳın geldi. Ol yigit Ḫüsrev’i göricek selām vėrdi ve āferīn ḳıldı. Ḫüsrev eytdi: (2) “Ėy yigit ne kişisin, aduŋ nedür? Ḳanda yürürsin ve bu seferden murāduŋ nedür?” dėdi. Yigit eytdi: “Ben Ḳays bin Ḥāriṣ’em. ʿArab beglerindenem. Mıṣır’dan (3) gelürem. Bu gelen develer benümdür. Fülān raḫtımız daḫı Furāt kenārındadur. Yolumuz bizüm bu mīşedür.” dėdi. Ḫüsrev eytdi: “Hīç yėmege çāreŋ (4) var mıdur ki açlıḳdan ve yorġunlıḳdan ʿāciz ḳalmışız. Atlarımuzuŋ daḫı

[524] Mükerrer yazım.
[525] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[526] B. nüshasından tamamlanmıştır.

yėyecegi yoḳdur, hīç nesneye çāremüz ḳalmamışdur." dėdi. (5) ʿArab eytdi: "Bu arada ḳonuŋ. Benüm nem varısa senden dirīġ degüldür." dėdi. Tīz bir semüz deve boġazladı. Od yaḳup andan pāre (6) pāre kesüp kebāb eyleyüp yėdiler. Çünki ekmeksiz o kebābdan gereklerince yėdiler. Andan her kişi bir yėrde yatup bir zamān (7) uyudılar ve bir pāre diŋlendiler. Andan ṣoŋra yine ṭurup Ḥaḳ teʿālā'ya şükr ḳıldılar. Ḫüsrev yāranlarına eytdi: "Ėy serverler şöyle (8) bilüŋ ki her kişi benüm ḥaḳḳumda yatlulıḳ ve yaramazlıḳ ėtmiş daḫı olursa benden ümīd kesmesin ki ben aŋa evvelki ḥālinden daḫı yėg (9) ʿitibār eylerem. Ammā her biriŋüz Allāh'a ṣıġınuŋ ve ḫayrlu nesnelere dürüşüŋ." dėdi. Ol serverler Ḫüsrev'e āferīn ḳıldılar. Andan ṣoŋra (10) Ḫüsrev ol ʿArab'a yol ṣordı. ʿArab eytdi: "Bu yoldan ki gidersiz yėtmiş ferseng yėr ṭaġ ve yābān zaḥmetin çekersiz. Hīç ṣuya ve ile uġramazsız. (11) Eger benüm sözüme uyarsaŋız ve uyumazsaŋız ol isizlıḳları gėçince size ādem ḳoşayım ve azuḳ ve ṣu vėreyin." dėdi. Ḫüsrev eytdi: (12) "Kerem ėdersiz." Pes ʿArab bir nice hecīnlere azuḳ yükletdi ve bir yol bilür kişi ḳulavuz ḳoşdı. Ol, isüz yėrlerden Ḫüsrevi gėçürdi. (13) Ṭoġru yola çıḳarup ʿArab yine döndi. Ḫüsrev ol aradan biraz gidince ḳarşudan bir kārbān daḫı göründi. Kārbānuŋ öŋünce (14) bir ulu bāzirgān geldi. Ḫüsrev'e selām vėrdi. Ḫüsrev eytdi: "Ėy kişi ne yėrdensin ve ḳanda gidersin?" dėdi. Bāzirgān eytdi: (15) "Ben Ḫurre-yi Erdeşīr'denem, hem bāzirgānam ve hem dāniş-mendem." dėdi. Ḫüsrev eytdi: "Aduŋ nedür?" Bāzirgān eytdi: "Adum Mihrān-sitād'dur." Pes (16) Ḫüsrev eytdi: "Hīç yėmegüŋ var mıdur ki bizüm ḳarnımuz açdur." Bāzirgān eytdi: "Ėy şehriyār, işbu gelen yükler ṭurduġunlayın yėmekdür. (17) Eger bizi ḥaḳīr ṣaymazsaŋuz bir pārecük inüŋ yėyecek yėyelüm." dėdi. Andan buyurdı yükleri indürdiler. Dürlü dürlü laṭīf (18) ṭaʿāmlar getürdiler. Ḫüsrev'i ol arada ḫoş ziyāfet eylediler. Çünki ṭaʿām yėndi bāzirgān yėrinden ṭurup ibrīgile ṣu getürdi ki (19) Ḫüsrev elini yuya. Ḫarrād Burzīn ıraḳdan anı göricek segirtdi. Şāh utanmasın dėyü ibrīġi ḫ̌ācenüŋ elinden aldı. Ḫüsrev'üŋ eline (20) ṣuyı kendü ḳoydı. Andan ḫ̌āce bir yük daḫı açdı. İçinden bir gül ṣuyı ṣıfatlu şarāb çıḳardı. Ḫarrād cāmı ḫ̌ācenüŋ (21) elinden aldı ve ḳadeḥi kendüsi sürdi. Bir zamān ol arada oturup ṣoḥbet ėtdiler. Andan şāh bāzirgāna yol ṣordı ve hem Ḫurre-yi Erdeşīr'e (22) evi ḳanḳı maḥaldedür, ṣordı. Buyurdı bāzirgānuŋ adını ve şehrini deftere yazdılar. Ol aradan Ḫüsrev bāzirgānıla esenleşüp gitdi (23) tā ki Rūm'uŋ serḥaddine yėtdi. Bir gün bir ḳalʿaya ėrişdi ki anuŋ adına Rūmīler Ḳāristān dėrlerdi. Tersālar ıraḳdan Ḫüsrev'üŋ (24) leşkerin göricek tīz ṭaşrada neleri varısa ḳalʿaya ḳodılar ve ḳapuyı muḥkem yapdılar. Bir zamān Ḫüsrev yėtişdi ḳalʿanuŋ ṭaşra (25) sında ḳondı. Üç gün oturdı kāfirler ḳapuyı açmadılar. Dördünci gün olıcaḳ Ḫüsrev'üŋ ḫalḳı açlıḳdan buŋaldı. Ḫüsrev ḳalʿaya

(287b) (1) ehline bir kişi gönderdi. Eytdi ki: "Biz bu ḳadar kişiyile sizüŋle ṣavaş ėtmege gelmedük. Düşmenden ḳaçup bu araya ėrişdi yolumuz. (2) Kerem ėdüŋ ḳapuyı açuŋ yā ḫod bize yėmege çāre ėdüŋ ki ḥālimiz be-ġāyet żaʿīfdür." dėdi. Kāfirler anuŋ sözine ʿitibār ėtmediler. (3) Ne ḳapu açdılar ve ne ḫod yėmek vėrdiler. Anlaruŋ işine Ḫüsrev perīşān oldı. İttifāḳ ol sāʿatüŋ içinde bir ḳatı yėl çıḳdı ve bir ḳara (4) bulut belürdi. Şunuŋ gibi gök gürledi ve yaġmurlar yaġdı ki ṣanayduŋ ki hemān ḳıyāmet ḳopdı. Ol ḳatı yėllü yaġmur ḳalʿanuŋ (5) evlerini birbirine urdı. Dünüŋ yarısı gėçince ḳalʿanuŋ bir yanı ḫarāba vėrdi. Şehir ḫalḳı ol ḥāle ḥayrān ḳaldılar. Günāhlarından (6) ötürü Ḥaḳ teʿālāya istiġfār ḳıldılar. Her maḥalden dürlü dürlü niʿmetler yaraḳladılar. Üç ulu keşīş ḫalḳınuŋ öŋine düşdi. (7) yėmekler ve armaġānlar alup Ḫüsrev'üŋ ḳatına geldiler. Ayaġına düşüp yalvarup ʿöẕr ėtdiler ve ėtdükleri işe peşīmān oldılar. Meger ol (8) şehir içinde ḳayṣer bir köşk yapmışıdı ki yüksekligi bulıda ber-ā-ber olmışıdı ve dürlü dürlü naḳışlarıla bezenmişdi. Ḳayṣer-i Rūmuŋ (9) ḫāṣ köşkiyidi. Ḫüsrevi getürüp ol köşke ḳondurdılar. Çoḳ ʿizzetler ve ḫiẕmetler ėtdiler ve üzerine laʿller ve cevāhirler ṣaçdılar. (10) Çünki Ḫüsrev'üŋ ancılayın maʿmūr yėr eline girdi, ḫaylī zamān anda ṭurdı. Leşkeri ve kendüsi diŋlendi. Andan ṣoŋra ḳayṣere (11) bir nāme gönderdi. Ol yėller esüp ḳara buludlar belürüp yaġmurlar yaġdıġın bildürdi. Andan gidüp Mānūy şehrine geldi. Mānūy'da ne ḳadar ki (12) ulular ve ʿāḳıl issi kişiler varısa pāpāslar ve keşīşler öŋlerince çoḳ armaġānlar ve nis̱ārlar alup şehriyāra ḳarşu çıḳdılar. ʿİzzetile (13) şāhı götürüp bir ḫūb yėrde ḳondurdılar. "Biz cemīʿmüz şāhuŋ ḳulıyuz ve emrine muṭīʿyüz." dėdiler. Ḫüsrev üç gün daḫı anda ṭurdı. (14) Dördünci gün olıcaḳ şāh ḳalḳdı Avrīg şehrinüŋ yolın dutuban gitdi. Meger ol şehir Rūm'uŋ muʿaẓẓam şehirlerindendi ve hem (15) āb u havāsı laṭīf yėrdi. **باز كفتن راهب از حال خسرو پرويز** Ḫüsrev ol şehre giderdi yoldan ṣapa yėrde bir (16) kilīsā gördi. İçinde bir keşīş āvāzın ėşitdi. Sürüp ol kilīsāya geldi. Çaġırdı ki: "Ėy dīn ulusı, ʿibādetüŋ ve ṭāʿatuŋ (17) maḳbūl olsun. Ol ḫaberler vėrici ve duʿālar ḳabūl ėdici Allāh'dan saŋa selām olsun. Deyrden ṭaşra çıḳ ki saŋa ḫaberüm var." dėdi. (18) Keşīş Ḫüsrev'üŋ ḫaberin ėşidicek deyr ḳapusına geldi. Hemān ki Ḫüsrev'i gördi, eytdi: "Atasınuŋ taḫtından şād olmayan Ḫüsrev (19) bir pelīd ḳuluŋ ucından tāc ve taḫt terkin urup bu ġurbete mi geldüŋ?" dėdi. Ḫüsrev anuŋ bu vechile sözin ėşidicek göŋli be-ġāyet (20) şād oldı ve anuŋ sözlerine ʿacebe ḳaldı ve keşīşe āferīn ḳıldı. At üstinden elini ṣundı ki keşīşile görişe. Keşīş (21) Ḫüsrev öŋinde yėr öpdi ve ḳatı ʿizzet eyledi. Ḫüsrev anı deŋemekiçün eytdi ki: "Ben İrān leşkerinden bir ḳulam. Ḳayṣer şāhdan yaŋa (22) ėlçilige giderem. Benüm bu seferümde ḫayr var mı? Bu işüŋ āḫiri neye ėrecekdür? Baŋa ḫaber vėr." dėdi. Keşīş eytdi: "Niçün yalan söylersin? (23) İrān'uŋ şāhı sensin. Beni deŋemek mi istersin? Yalan söylemek şāhlar

erkānında ve sizüŋ dīniŋizde yoḳdur. Bilürem ben ki sen çoḳ zaḥmetler (24) çekdüŋ ve ol ʿāṣī olan ḳuluŋla uġraşdıŋ. Āḫir andan çıḳup bu vilāyete geldüŋ.” dėdi. Ḫüsrev anuŋ sözine ʿacebe ḳaldı (25) ve yalan söyledügine utanup ʿöẓürlendi. Keşīş eytdi ki: “Ne ʿöẓürlenmek gerek?” dėdi. “Maḳṣūduŋ neyise ṣor eydüvireyin.” dėdi. Pes Ḫüsrev

(288a) (1) bu ḥāli göricek utanmaġı ḳodı, başına gelen vaḳʿadan ṣordı. Ve bu işüŋ ṣoŋı neye yėtişür?” dėdi. Keşīş eytdi: “Bu zaḥmetlerüŋ ṣoŋında (2) çoḳ rāḥatlar göreceksin. Allāh teʿālā saŋa devlet ve furṣat vėrecekdür. Ḳayṣer seni ḫoş dutup saŋa leşker vėrecekdür (3) ve seni güyegü ėdinecekdür. Āḫir ol saŋa ʿāṣī olan ḳul ceng içinde ṣınup senüŋ elüŋden ḳaçup gidecekdür ve saŋa (4) muṭīʿ olmayup bir ıraḳ yėrde oturacaḳdur ve başına niçe kişi dirilecekdür. Āḫir senüŋ elüŋde helāk olacaḳdur.” dėdi. (5) Ḫüsrev eytdi: “Ne ḫūb söyledüŋ ki bizüm ḫāṭırımuzı şād eyledüŋ. Evet ḫaber vėrgil ki bu iş ne vaḳt olacaḳdur ve şāhlıḳ (6) ne ḳadar zamānda elime girecekdür?” dėdi. Keşīş eytdi: “Bir yıl daḫı on bėş gün āvārelıḳ çekeceksin. Andan ṣoŋra şehriyār (7) olacaḳsın.” dėdi. Ḫüsrev eytdi: “Ėy ʿābid kişi, yoldaşlarumdan kimsenüŋ baŋa *hīç*[527] yatlu ḳaṣdı var mıdur ve benüm ziyānuma dürüşür kim (8) vardur?” dėdi. Keşīş eytdi: “Ėy şehriyār Besṭām adlu bir kişi senüŋ ziyānuŋa dürişür. Sen aŋa ‘Ṭāyemdür.’ dėyüben şād olursın. (9) Ṣaḳın ol kişiden ki anuŋ saŋa ziyānı degicekdür.” dėdi. Ḫüsrev ol sözi ėşidicek melūl oldı. Gustehem’üŋ yüzine (10) baḳdı, eytdi: “Besṭām dėdügi sensin ki senüŋ aduŋı Besṭām vėrmiş*ler.*[528] Sen Gustehem dirilürsin.” dėdi. Andan Keşīş’e (11) eytdi: “Dėdügin kişi işbudur ki benüm ṭāyemdür.” Keşīş eytdi: “Belī bu Gustehem’dür ki saŋa bundan ḫayr gelmeyecekdür.” dėdi. Ḫüsrev eytdi: “Ėy (12) ʿaḳl issi kişi, andan ṣoŋra benüm ḥālüm nolacaḳdur?” dėdi. Keşīş eytdi: “Hīç üşenme ki devletüŋ şemʿi nūrlanacaḳdur (13) ve ʿālem emrüŋe muṭīʿ olacaḳdur. Andan ṣoŋra hergiz yavuzlıḳ görmeyeceksin. Meger Ḥaḳ teʿālā’dan bir āfet yėtişe. Bu kişi gerçi (14) bir zamān ʿayşıŋı telḫ ėdecekdür. Evet ṣoŋra eceli senüŋ elüŋden olacaḳdur.” dėdi. Gustehem eytdi: “Ėy şehriyār, sen bu işe (15) melūl olma. Allāh ḥaḳḳıçun ki ay ve güneş ve yėri ve gögi ol yaratmışdur ve ay ve Gün ḥaḳḳıçun ve Āẕer-geşesb ḥürmetiçün mādem ki ben diri olam (16) senüŋ ḥaḳḳına yatlu ṣanmayam ve egrilik eylemeyem. Eger bir ẕerre benden ḫāyinlıḳ görecek olursaŋ ḳanum saŋa ḥelāl olsun. Ḥaḳ teʿālā ki (17) bu kāinātı yaratdı kendünüŋ sırrına kimesne vāḳıf ḳılmadı. Çarḫuŋ rāzın bilmekden ʿaḳl ʿācizdür. Bir kāfirüŋ sözine inanursın (18) hele ben and içdüm sen daḫı bahāne eyleyüp anuŋ sözine uyma beni inandur

---

[527] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[528] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ki anuŋ söziyle baŋa ziyān ėtmeyesin.” dėdi. Ḫüsrev eytdi: (19) “Bu işi ṣorduġımızdan ziyān ėtmedük. Bilürem ki sen benüm ḥaḳḳuma ṭoġrusın ve baŋa ziyān olduġın istemezsin. Evet bir nesne ki (20) taḳdīrde olıcaḳ çarḫ anı bir luʿb ile yėrine getürür. ʿAḳl ile ve ʿilm ile anuŋ defʿine çāre olmaz. Benüm daḫı ʿahdüm eyle olsun ki (21) baŋa senden bir ziyānlıḳ olmayınca benden saŋa ziyān olmaya.” dėdi. Andan Ḫüsrev keşīşe eytdi: “Ḫoş ḳal ve günüŋ eyü olsun.” dėdi, (22) gitdi. Derīg şehrine ėrişdi. Dükeli ululları Ḫüsrev’e ḳarşu çıḳdılar. ʿizzet ile götürüp bir ḫoş sarāya ḳondurdılar. **پیغام قیصر** (23) **بخسرو پرویز** Çünki Ḫüsrev [De]rīg[529] şehrine geldi, ḳayṣere bir ādem gönderdi. Gelüp Ḫüsrev’e eytdi: “Ḫoş geldüŋ ėy şehriyār, bu vilāyeti (24) daḫı kendü vilāyetüŋ gibi bilgil ve şād ve ḫandān olġıl ve göŋlüŋde endīşe ḳomaġıl ki Rūm ḫalḳı yek-ser senüŋ ḳullaruŋdur. Ne ḥācetüŋ varısa benden dilegil ki (25) benüm gencüm ve silāḥum ve leşkerüm senden dirīġ degüldür. Ne ḳadar dėrseŋ leşker ḳoşayın ve silāḥ ve genc vėreyin.” dėdi. Ḫüsrev ḳayṣerden bu sözi ėşidicek

(288b) (1) göŋli endīşeden āzād oldı. Pes Gustehem ve Bālū’ya ve Endeyān’a ve daḫı Ḫarrād Burzīn’e ve Şābūr-ı Şīr’e bu serverlere buyurdı ki: (2) “Ṣabāḥ atlaruŋuza altun eyerler uruŋ ve siz daḫı altunlu Çīnī ḳaftānlar gėyiŋ ve başıŋıza altun tāclar ḳoŋ ve ḳayṣerüŋ ḳatına varuŋ. Benüm ḫaberüm (3) ve selāmum iledüŋ ve ʿaḳlıŋuzı başıŋıza deriŋ. Rūşen göŋüllü ve güler yüzlü ve ṭatlu dillü oluŋ. Ḳaçan ḳayṣer sizüŋ ile meydāna ṭop oynamaġa (4) çıḳa cehd eyleŋ ki Rūmīlerden gėrü ḳalmayasız ve bizüm adımıza şikestlik getürmeyesiz.” dėdi. **با نصح قیصر از خسرو پرویز** Andan (5) şāh Ḫarrād Burzīn’e buyurdı ki: “Ḳayṣere bir ḫūb nāme yazmaḳ gėrek ki sözi az ola ve çoḳ dürlü maʿnālar aŋlana ki şöyle ola ki Rūm’uŋ (6) feylesūfları begeneler ve nāme içinde bir zāyid söz olmaya ve hīç kimse ṭaʿn ėdebilmeye ve ʿayb görmeyeler.” dėdi. Andan Ḫarrād Burzīn’e eytdi: (7) “Eger ḳayṣer ḫalḳ içinde söz açup benden ʿahd ü peymān isterse benüm ṭarafumdan and içmekde ve ʿahd ėtmekde ve anuŋ ile ḳavmlıḳ göstermekde (8) sözüŋi şeker gibi söyleyesin ve hem endāzeyile söyleyesin. Dilüŋ açuḳ ola ve yüzüŋ tāze ola. Ve nāmeyi oḳuyıcaḳ ne ṣorarlarsa (9) ḫoş cevāblar vėresin. Zīrā ol meclisde sen benüm dilümsin. Eyüde ve yatluda benüm tercümānımsın. Cehd eyle ki bizi utandırmayasın. (10) Ve bir kimesne işiŋe ʿayb bulmaya ve cemīʿ ʿālem sözüŋe āferīn ḳıla. Her ne ʿahd ėderse benüm ṭarafumdan ḳabūl eylegil.” dėdi. Ol rūşen (11) göŋüllü serverler şehriyārdan bu sözi ėşidicek āferīn ḳıldılar ve ḳayṣerden yaŋa revāne oldılar. Ḳayṣer taḫt üzerinde otururdı, (12) ḫaber yėtişdi ki: “Īrān şāhından bir ḳaç ulu kişiler ėlçilik ile gelür.”

[529] B. derig B. nüshasından düzeltilmiştir.

dėdiler. Ḳayṣer buyurdı ki köşki ve sarāyı ṭonatdılar ve gevherlere (13) ġarḳ ėtdiler. Taḫt-ı ʿāc üzerinde oturdı ve başına bir şāhāne tāc ḳodı ve buyurdı ki Rūm'uŋ cemīʿ ululları ėlçiye ḳarşu çıḳdılar, (14) ġāyetde taʿẓīm ėtdiler. Andan perdeleri götürdiler. Anları ḳayṣerüŋ ḳatına getürdiler. Gustehem öŋlerince ve ardınca Bālūy ve Şābūr (15) andan Ḫarrād Burzīn'e ve anuŋ ardınca Endeyān'dı başlarına tāclar gėyüp muraṣṣaʿ kemerler ḳuşanmışlar idi. Çünki ḳayṣerüŋ ḳatına ėrişdiler (16) cümlesi ḳayṣer öŋinde yėr öpdiler. Şerā'iṭ-i edeb ne ise yėrine getürdiler ve ḳayṣere duʿā ve āferīn ėtdiler ve üzerine gevherler (17) ṣaçdılar. Evvel ḳayṣer, şāhı ṣordı ve İrān'dan ve leşkerden ve yol zaḥmetinden ṣordı. Ḫarrād Burzīn ḳayṣerden ol sözi ėşidicek (18) ilerü yürüdi. Nāmeyi taḫt üzerine ḳayṣerüŋ öŋine ḳodı. Andan ḳayṣer buyurdı, ol bėş serveri bėş altun kürsī ḳodılar. Dördi (19) oturdı, Ḫarrād Burzīn oturmadı. Ayaġ üstine ṭurdı. Ḳayṣer eytdi: "Yoldan gelüp ṭurursın sen daḫı otur." dėdi. Ḫarrād eytdi: (20) İrān şāhı beni ululuġa ol ḳadar yol vėrmemişdür ki anuŋ nāmesi elde iken ben ḳayṣer öŋinde oturam. Ḳulluġum yėrine getürmeyince ve şāhuŋ ḫaberin (21) vėrmeyince oturmazam." dėdi. Pes ḳayṣer buyurdı: "Söyle imdi şehriyār ne dėmişdür? Bize ḫaber vėr." dėdi. Ḫarrād aġzın açup evvel Ḥaḳ teʿālāya āferīn ḳıldı. (22) "Cemīʿ yücelerden yücedür ve dükelü gizlüler anuŋ ḳatında āşikāredür. Kāinātı yoḳdan var eylemişdür ve bize ʿāḳıl ve cān ve şefḳat ve dād vėrmişdür. Gökler (23) anuŋ ḥükmi ile dönicidür ve yėdi yıldız anuŋ emri ile yüriyicidür. Yėri ve gögi ol yaratmışdur ve zamāndan ve mekāndan münezzeh pādişāhdur. (24) Kemāl-i ḳudretin iẓhār ėtmek içün ṭopraḳdan bu cānlu nesneleri yaratmaḳ isteyicek evvel Keyümerṡ'i yaratdı ve anı yėryüzine şāh ḳıldı. Andan ṣoŋra (25) şāhlıḳ Ferīdūn'a ėrişdi. Anuŋ aṣlından şāhlıḳ eksilmedi tā ki şāhlıḳ taḫtı ve ululıḳ tācı Keyḳubād'a ėrişdi. Andan Luhrāsb'a

(289a) (1) ve Erdeşīr'e yėtişdi. Bu aṣldan hergiz yatlulıḳ gelmedi. Bunlar dīn yolunı ḫoş gözedürler idi. Şimdiki ḥālde bir ḳul şehriyāra ʿāṣī (2) oldı. Şehriyār taḫtına ḳadem başdı. Taḫtda oturan kimseye şāhlıġuŋ erkānını bilmek gėrek ve şehriyārlıġa lāyıḳ olmaḳ gerek. Ve ol ẓālimden saŋa (3) dād isteyü geldüm ki bu işde baŋa yārlıḳ ėdesin. Ol bī-vefādan ḥaḳḳımı alam. ʿĀlemde çoḳ zaḥmetler çekdüm ve uludan ve kiçiden yitesi utandum. (4) Ėy şāh-ı Rūm, saŋa şāhımuz ḫaberi budur." dėdi. Ḳayṣer bu sözi ėşidicek cigeri yandı ve beŋzi gāh ḳızardı ve gāh bozardı (5) ve göŋline derd ve endīşe düşdi. Andan ṣoŋra şehriyāruŋ nāmesin daḫı oḳudılar. Ḳayṣerüŋ derdi daḫı ziyāde oldı. Andan ḳayṣer (6) eytdi: "Cemīʿ ulular söylerler ki Ḫüsrev benüm ḫışmumdur ve benden yād degüldür. Benüm gencüm ve silāḥum ve leşkerüm çoḳdur. Ben gözümüŋ nūrın (7) daḫı Ḫüsrev'den dirīġ ėtmezem.

Benüm nem varısa küllī anuŋdur. Siz daḫı görüŋ ne lāyıḳ ise eyle ėdüŋ .” dėdi. **با نصح خسرو بقيصر (8) پرويز** Pes ḳayṣer ʿaḳl issi ulu dāniş-mende buyurdı ki Ḫüsrev’üŋ nāmesine bir ḫūb cevāb yazdı, ve sözleri incü gibi dizdi ve nāmeyi (9) cennet murġızārına döndürdi ve çoḳ naṣīḥatlar ve eyü sözler söyledi. Ve çünki nāme tamām oldı üzerine mühr urup (10) bir ulu server eline vėrdi. Eytdi: “Yüri Ḫüsrev ḳatına var. Eyt ki: ‘Ėy güler yüzlü ve rūşen göŋüllü şehriyār, bizüm selāmımız (11) ve gencimüz ve leşkerimüz cümle senüŋdür. Ne ḳadar isteriseŋ leşker ve genc ve silāḥ vėreyin. Anda ne maḳṣūduŋ varısa ḥāṣıl eyle. Bu nesne içün (12) göŋlüŋi perīşān ḳılma ki çarḫuŋ ʿādeti böyledür. Kişiye gāh luṭf gösterür ve gāh ḳahr gösterür. Bu işe melūl olma. (13) Saŋa ol ḳadar leşker ve yaraḳ vėreyin ki düşmenden taḫtıŋı al. Ḫāṭır ḫoşluġı ile yine şāhlıġıŋda ḳarār ḳıl.” dėdi. Pes ėlçi (14) Ḫüsrev’üŋ ḳatına ėrişdi ve ḳayṣerüŋ ḫaberin söyledi. Ḫüsrev ėşidüp şād oldı. Ėlçi gönderdükden ṣoŋra ḳayṣerüŋ (15) ḫāṭırına dürlü dürlü endīşeler düşdi. Vezīri ḳatına oḳuyup anuŋla ḫalvetde ṭanışıḳ ėtdi. İşbu kişi dād isteyü bize (16) ṣıġını gelmişdür. Ne ėdelim ki ol yine ḳuvvet bula ve bu ṭarlıḳdan ḳurtılup yėrine şehriyār ola?” dėdi. Vezīr eytdi bu nesneye ben şimdi (17) cevāb vėrmezem. Rūm’dan bir ḳaç feylesūflar daḫı gelsünler. Bir aradan ittifāḳı bu nesneye cevāb vėrelüm.” dėdi. Pes ḳayṣer ādem gönderdi bir nice (18) ʿaḳl issi kişiler geldiler. Ol ṭanışıḳda bile oldılar. Ol geçen ḥikāyetleri ortaya getürdiler. Dėdiler ki: “Tā Sikender dünyādan gidelden berü (19) bilmez misiz ki İrānīler elinden biz ne ʿaẕāblar çekmişiz ve bizümile nice cengler ėtdiler. Vilāyetimizi yıḳup ḫarāb eylediler. Günāhsız yėre nice ḳanlar dökdiler. (20) Şimdi Ḥaḳ teʿālā anlaruŋ ėtdükleri ẓulmi başlarına getürdi. Yatlu ḫūyları ucından bunuŋ gibi ḥāle ṭuş oldılar. Bu zaḥmet ve miḥnet anlara (21) lāyıḳ idi ki buldılar. İmdi saŋa gerekdür ki aŋa yardım ḳılasın. Ve Sāsānīlerüŋ devleti gitmişdür. Sen bu arada fāriġ ol ki Ḫüsrev (22) yine taḫta geçüp başına tāc ḳoduḳdan ṣoŋra başını felekdeṭutacaḳdur. Yine Rūm’dan ḫarāc isteyüp bu vilāyeti ḫarāb ėdecekdür. (23) Her işüŋ ṣoŋını fikr ėtmek ḫoşdur. İrānīlerüŋ sözine uymaḳ ve anları esirgemek vech degildür.” dėdiler. **و جواب ان نامه (24) نامه قيصر بخسرو** Çünki ḳayṣer anlardan bu vech ile ḫaber ėşitdi göŋline bir dürlü endīşe düşdi. Tīz (25) şāh ḳatına bir nāme daḫı gönderdi. Ol geçen ḥikāyetleri aŋdı. Çünki ol kişi yėl gibi Ḫüsrev’üŋ ḳatına ėrişdi, ḳayṣerden

(289b) (1) ne ėşitdi ise söyledi ve nāme*yi*[530] öŋinde ḳodı. Ḫüsrev ol nāmeyi görüp ve ancılayın ḫaber ėşidicek göŋli perīşān oldı ve ġuṣṣadan beŋzinde (2) ḳan ḳalmadı. Ḳayṣer

[530] B. nüshasından tamamlanmıştır.

cevābında eytdi ki: “Şimdi ḳayṣer bize ol eskiden olan ḥikāyetleri aŋar. Bu nesne*yi*[531] daḫı ḫāṭırımızda ṭutalım ve rūzigāruŋ (3) bu rencine daḫı ḳatlanalım. Biz bu iḳlīmi ṭutmış iken vāz geldüŋ, ḳayṣere dostlıḳ eyledüŋ. Ṣanurduḳ ḳayırmaz. Eger şimdi gėrü İrān’a iḥtiyāc göstermeye. (4) Siz bizüm dedelerümizi bilmez misiz ki Rūm’uŋ keşīşlerinden ėşitmez misiz ki ʿālem nenuŋ gibi ululıḳ ile gelmişlerdür? Anlar ne vaḳt Rūm (5) vilāyetinde nā-ḥaḳ yėre el uzatmışlardur? Evvel Şābūr şāhdan gelelim ki ol cengde ṣuç ḳayṣerden degil miyidi? ʿĀḳılsızlıḳ (6) ėdüp bī-günāh yėre ṭutdı ve ḥabs eyledi. İrān’dan niçe nām-dārları helāk eyledi. Ol daḫı ḳurtulduḳdan ṣoŋra kīnin almaḳ içün (7) Rūm’a ol işleri ḳıldı. Ve daḫı Nūşīnrevān ki ḫışm ile Rūm’a geldi ve bu vilāyeti ḫarāba vėrdi. Andan ötürü ėtdi ki evvel ḳayṣerden (8) dostlıḳ istedi. Ḳayṣer Teŋrilik eyledi ki andan emrinden baş çekdi. Nūşinrevān aŋa ḥālin ve miḳdārın bildürmek içün ol işi ḳıldı. (9) Ve daḫı benüm dedelerümden hīç bir kişi bī-dādlıḳ ile bu vilāyete leşker getürmedi. dāyimā İrān’dan ṭoġrulıḳ ve eylük olur ve ne ḳadar (10) yaramazlıḳ olursa Rūm’dan olur. Şimdiki ḥālde bu sözlerüŋ ne fāyidesi vardur ki olan oldı. Şimdi başımıza bunuŋ gibi (11) ḥāl gelmiş ise ḳayṣer anları başımıza mı ḳaḳar? Yüri ḳayṣerüŋ ḳatına var. Aŋa benüm selāmumı ve ḫaberümi ilet. Eyt ki: ‘Kişi ululuġa (12) maġrūr olmamaḳ gerek. Kişinüŋ başından eyü gün ve yatlu gün daḫı tīz geçer.’ Şimdiden ṣoŋra yėmeyem ve içmeyem ve diŋlenmeyem ḳayṣer baŋa yardım (13) ėtmedise ḫāḳāna ādem gönderem. Andan meded isteyem. Ādemüm yine geldükden ṣoŋra bir şeherde daḫı ṭurmayam.’ İrānīlere eytdi: ‘Üşenmeŋ Taŋrı’ya (14) ṣıġınuŋ ki Allāh bizüm yārıcımuzdur.’” Pes bu sözleri bir nāmeye yazdurup ḳayṣerüŋ ḳatına vėrüp eytdi. Çünki nāme ḳayṣere (15) yėtişdi, ḳayṣer ol nāmeyi oḳudı göŋlinden çoḳ endīşeler gėçürdi. Andan Vezīr ile bu ḥāli danışdı. Eytdi ki: “Ne ḳadar ulu begler (16) ve ʿaḳl issi kişiler varısa getür. Bu ḥāli anlara söyle. Görelim ne dėrler? Hem remmāllar ve müneccimler usṭurlāba naẓar ḳılsunlar ve Ḫüsrev’üŋ ṭāliʿin (17) görsünler ki bu cengden aŋa ḫayr var mıdur ve gėrü taḫtı eline girecek midür? Eger ṭāliʿi naḥs olup furṣat anuŋ olmayacaḳ (18) olur ise ḳoyalım varsın ḫāḳān ḳatına gitsün, derdine andan dermān istesin. Eger bu işden aŋa ḫayr görinürse atası gibi (19) şehriyār olıcaḳ olursa ol yėgdür ki minnet bizüm ola ve düşmene bizüm leşkerimiz ile furṣat bula tā ki göŋlünde bize kīni olmaya, (20) şāh olduḳdan ṣoŋra bu vilāyete yaramaz ḳaṣd ḳılmaya.” dėdi. Vezīr ḳayṣerden bu sözi ėşidicek ruhbānları bir araya cemʿ eyledi. (21) Ol gėce ėrteye degin kitāblar açdılar ve feleklerüŋ sırrına ve yėdi yıldıza ve on iki burca naẓar ḳıldılar. ʿİlm ile felegüŋ gizlü (22) rāzların bildiler. Āḫir ḳayṣere eytdiler: “Ėy tāc-dār,

[531] B. nüshasından tamamlanmıştır.

taḳvīmde şöyle gördük ki şāhlıḳ tīz zamānda yine Ḫüsrev'e ėrecekdür. Bir (23) yıl daḫı otuz sekiz güne ḳalmayup bu ḳatılıḳlar Ḫüsrev'üŋ üzerinden gidecekdür ve ʿālem anuŋ ḥükmine olacaḳdur." dėdiler. (24) Ḳayṣer bu sözi ėşidicek eytdi: "Pes ne dėrsiz? Ḫüsrev'e ne cevāb vėrelim? Naṣīḥat nedür?" dėdi. Vezīr eytdi: (25) "Allāh senüŋ yārıcuŋ olsun. Şöyle bil ki eylikden hīç kimse ziyān görmemişdür. Bu maʿlūmdur ki Ḫüsrev ḫāḳān ḳatına varıcaḳ aŋa yardım

(290a) (1) ėdicek düşmenine furṣat bulup taḫtın ve iḳlīmin ṭutacakdur. Leşkeri ġayrı yėrden düzecek göŋlinde saŋa kīn ėdecekdür. Sen (2) ʿaḳl issi şāhsın. Bu ḥāli gör ḫayrlusı ne ise anı işle." dėdi. Ḳayṣer eytdi: "Aŋa leşker vėrmekden ġayrı çāre yoḳdur. Ol (3) yėgdür ki rencden ıraġ olmaḳ içün māl ve genc ḫor ḳılavuz." dėdi. **نامه فرستادن قيصر روم بنزديك خسرو پرويز** Hemān (4) sāʿat ḳayṣer buyurdı, bir ḫūb nāme yazdılar. Nāme içinde Ḫüsrev'e çoḳ selām ve āferīn ḳıldı. Eytdi ki ruhbānlar bizüm ile (5) ve ʿāḳıllarumuz ile ṭanışduḳ ve her dürlü tedbīri ortaya getürdük, söyleşdük. Āḫir fikrimiz yine evvelki rāy üzerine ḳarār ḳıldı ve sözi (6) anuŋ üzerine āḫir oldı ki ḫazīnelerüm ḳapusın açam İstanbul'dan ne ḳadar ḫāṣ leşker varısa cemʿ eyleyem ve daḫı her vilāyetden çeriler (7) cemʿ eyleyem ve cemīʿ yaraḳların ve ḳaydların görüp tīz zamānda senüŋ ḳatuŋa vėrbiyem. Bu ḳadar fikr ėtdügümüz ve eglendügümüz Anuŋçun idi ki (8) İrān ile bu vilāyet ortasında geçen ḥikāyetleri aŋdılar ki Şābūr zamānında bu iḳlīme ne ḥāller olmışdur? Andan ṣoŋra Hurmuz (9) ve Keyḳubād-ı ʿādil ḫāṭırlarına getürmeyüp bu vilāyetde ne ḳanlar dökmişlerdür ve niçe ʿavrat ve oğlanı esīr ḳılup māl ve ṭavar ġāret (10) ėtmişlerdür. Rūm'uŋ otuz sekiz pāre şehrin ḫarāba vėrmişlerdür. Rūmīler bu nesne içün kīn ṭutsalar ʿaceb olmaya velīkin kimse incitmek (11) bizüm dīnimizde yoḳdur ve erkānumuzda münāsib degüldür. Gördük ki ṭoġruluḳdan ve eylikden ḫūb nesne yoḳdur. Pes ol gūc görmişleri (12) ḳatuma oḳudum. Bu bābdan işlere çoḳ sözler söyledüm ve ḫāṭırların tesellī eyledüm. Küllīsinüŋ ḫāṭırları ḫoş olup saŋa cān u dilden (13) ḳul oldılar. Anlaruŋ ile ʿahd eyledüm ki ayruḳ ol ḥikāyetleri aŋmayalar ve sen ne buyurursaŋ anda olalar idi. Bunlardan kimse baŋa (14) yatlu gümān ėtmemekiçün gerekdür ki bir ṭatlu dillü kişi göndürüp eydesin ki: 'Ben şehriyār olup taḫtum ve vilāyetüm elüme girecek (15) olur ise sizüŋ zaḥmetleriŋüz unutmayam ve bu eyliklere *muḳābil*[532] ben daḫı eylik eyleyem ve Rūmīlerden bāc ve ḫarāc almayam. Ve daḫı bilürsiz ki (16) Rūm'dan nice kişiler İrān'da ḳalmışlardur ve İrān'ıla Rūm ḳavm ve ḳabīle olmışlardur. Bizüm ile dostlıḳ ve ḳavmlıḳ ėdüŋ

[532] B. nüshasından tamamlanmıştır.

. Daḫı bir işiŋiz (17) olıcaḳ biz daḫı size bulınavuz. birbiriŋüz ile dostlar ve ḳardaşlar oluŋ. Siz bu ḳadar işe bulınmayıcaḳ ve bizüm ḥālimize muḳayyed olmayıcaḳ (18) evvel zamāndaki kişiler yine ḫāṭıra gelür ve Tūr u Selm devrinde geçen ḥikāyetler aŋılur ve ol ʿadāvet yine tāze olur.’ dėyesin. (19) Ve hem şimdi senden bir muḥkem ʿahd isterem ki şimdiden ṣoŋra İrec’den söz gelmeye ve eskiden geçen ḥikāyetler unudıla. Şimdiden ṣoŋra (20) Rūm ile İrān bir ola ve ol iḳlīm bu iḳlīmden ayru olmaya. Ve hem benüm perde ardında bir ḳızım vardur ki ḥüsn *ü cemāl*[533] içinde anuŋ mānendi (21) yoḳdur. Ulu aṣıldandur ve şehriyāra lāyıḳdur. Bizüm dīnimiz ve erkānımız üzerine ol ḳızım benden istesin tā ki ḳayṣer aṣlından (22) senüŋ bir oğluŋ olıcaḳ aradan kibr ve kīn götürile ve yėryüzi fitneden ve cengden emīn ola. Şimdi eger ʿaḳl gözi ile (23) naẓar ḳılasın, benüm sözlerüm ṭoğru ve fāyidelü göresin. Bilesin ki bu ʿahd ü peymān bizüm aramızda ḳalacaḳdur ki şāhlar ʿahdin ṣımaḳ ḫayr (24) degüldür. Görmez misin Ḫoşnuvāz ile pīrūz’ı ki ʿahdlerin ṣıdıḳlarıçun ʿāḳılsızlıḳ ile başların yėle vėrdiler. ʿĪsā peyġāmber ʿaleyhi’s-selām (25) İncīl’de buyurmışdur ki: “Dāddan baş çeken kişiden ʿāḳıl daḫı yüzin çevürmişdür.” Ol zamānda Ḫoşnuvāz ne ḳadar cehd eyledi ki Pīrūz’ı

(290b) (1) ol yatlu işden döndüre. Ḫoşnuvāz nice ki miskīnlik eyledi ve alçaḳlıḳ gösterdi pīrūz inṣāf eylemedi. Aŋa irilik (2) ve saḫtlıḳ gösterdi. Dāddan baş çekdügiçün başın ve şāhlığın yėle vėrdi. Sen daḫı yeŋiceksin, henüz iş görmemişsin. (3) Dilerseŋ ki rūzigārdan eylik göresin ʿahdüŋi ṣıyıcı olmayasın ki ʿahdin ṣıyıcı kişiler çoḳ yaşamazlar. Ve hem tāc ve taḫt anuŋ gibi (4) şehriyāra laʿnet ėder. Sen benüm bu nāmem başdan oḳıġıl ve her sözüme cevāb yazġıl. Evet dilerem ki cevāb-nāmeyi sen (5) kendü elüŋ ile yazasın ve bu rāzı yazıcıya ṭuyurmayasın. Çünki ol nāmeyi ben oḳıyam ve şāhuŋ ḫāṭırında ne var anı bilem. Hemān (6) sāʿat ḳatuŋa leşker ve genc ve silāḥ gönderem. Ve daḫı senüŋ leşkerüŋden nice serverler ve ulu kişiler ki şimdi ol ḳuluŋ (7) ḳatına varmışlardur, anlaruŋçun göŋlüŋde kīn ṭutmayasın. Anlaruŋ ṣuçın ol gizlüleri ve āşikāreleri bilici Allāh içün bağışlayasın. (8) Dilerseŋ ki Allāh teʿālā saŋa furṣat vėre ve seni cümle maḳṣūdlaruŋa ėrgüre. Ve daḫı kimsenüŋ nesnesine el uzatmayasın ve cānıŋı (9) günāh ḳaraŋulığına atmayasın ve kendü ḫalḳuŋla luṭf ile ve ḫulḳ ile dirilesin dervīşlerüŋ ve ṣāliḥlerüŋ ḫāṭırlarına ėrmeyesin. (10) Eger günāhlar bağışlayıcı ve kimsenüŋ derdine dermān ėrişdirici olursaŋ kimse senüŋ tācuŋa ve taḫtuŋa el ṣunmaya. Her şāh ki (11) uyanıḳ ola ve cihānı düşmenden ṣaḳlayıcı olur. Kişi kendi oğlına nice eylik

[533] B. nüshasından tamamlanmıştır.

şanur ise ve ulu olduġın isterse ben saŋa eyle (12) isterem.” dėdi. Çünki nāme tamām oldı üzerine kendü mührin urdı bir ulu kişinüŋ eline vėrdi, Ḫüsrev’üŋ ḳatına gönderdi. (13) Çünki nāme Ḫüsrev’e ėrişdi ve ḳayṣer ne yazduġın gördi, İrānīlere eytdi: “Gine rūzigār bize meyl ve şefḳat gösterdi. Ḳayṣerden (14) bir dostāne ḫūb nāme geldi. İçinde çoḳ fāyidelü sözler yazılmış. Dilemiş ki Rūm’ıla İrān-zemīn ortasındaġı eskiden ḳalmış kīn (15) götürüle.” dėdi. İrānīler eytdiler: “Her gāh ki bu kīn ortadan götürile cihānda kimesne şāhıla düşmenlik ėdesin ve şāhuŋ adı (16) tāclar üzerine yazıla.” dėdiler. **پاسخ نامه قيصر از خسرو بعهد و پيمان** Çünki Ḫüsrev İrānīlerden bu vechile cevāb (17) ėşitdi sarāyı aġyārdan ḫalvet ėtdi. Eline devāt ve ḳalem alup bir Çīnī ḥarīr üzerine müşgīn mürekkeb ile ve Pehlevī ḫaṭṭıla bir şāhāne (18) nāme yazdı. Eytdi ki: “Ol Allāh ḥaḳḳıçun ki güneşi döndürücidür ve yėri bir ḥāl üzerine ḳarārlandurıcıdur. Eger ben İrāna şāh olıcaḳ (19) olur isem ve gencüm ve taḫtum ve leşkerüm elüme girecek olursa Rūm’dan ḫarāc istemeyem ve Rūm vilāyetinde düşmenlik üzerine leşker göndermeyem (20) ve dedelerüm bu iḳlīmden ne ḳadar şehirler ve ḳalʿalar aldısa yine ḳayṣerüŋ ola. Andan ṣoŋra ol pāk ḳız ki perdeŋ ardında baŋa lāyıḳ (21) görürüben vėresin. Ve İrān’dan ol pehlevānlar ki senüŋ ḳatına varmışdur Gustehem ve Şābūr ve Ḫarrād Burzīn ve Pālūy ve Endeyāne ki (22) her biri ceng içinde yüz nerre şīrden yüz dönderürür degüldür baŋa leşker göndüricek anlara ısmarlayasın ve ḳızuŋ daḫı bile vėresin. (23) Ben senüŋle ḳavmlıḳda ve ḫışımlıḳda şöyle oldum ki Keyümerṡ zamānında ve Cemşīd devrinde olmışlar idi. Ve daḫı ol ʿādil şāhlar ki (24) anlaruŋ zamānında cihān tāze olup dükeli yatlulıḳlar belürsiz olmış idi. Keyḳubād-ı büzürg gibi ve Keykāvus (25) gibi ve Keyḫüsrev ve Luhrāsb ve Guştāsb gibi ve İsfendiyār rūyīn-ten ve Behmen nām-dār gibi ve Dārā gibi ki anlar eyü adıla bu cihāndan

(291a) (1) gitmişlerdür. Atadan ataya tā ki nevbet bize gelmişdür. Ben ki Hurmuz oġlı Ḫüsrev’em ḳayṣerile cān ve göŋül bir eyledüm. İrecile (2) Selm ḳıṣṣası unuduldı ve ortadan kibr ü kīn götürüldi. Şimdiden ṣoŋra Rūm ile İrān bir oldı. Ḳayṣerüŋ ḳızını Taŋrı (3) buyruġı ile ḳabūl ḳıldum ve senüŋle göŋülden dost oldum. Bu söze Taŋrı ṭanıḳ olsun. Bilesin ki bu ḫaṭṭ kendü elüm ile yazdum. Cemīʿ ʿālem (4) benüm ḫaṭṭumı bilür. Ve üzerine kendü mührümi urdum. Senden ṣoŋra her ki Rūm’a ḳayṣer ola benüm bu nāmemi bile[534] ve ʿahdümi bile. Ve bu ʿahd (5) ve peymān üzerine benüm göŋlüm ṭoġrudur. Bu nesneye Taŋrı ṭanıḳdur ve yėdi yılduz ṭanıḳdur. Sen ne ki dėdüŋ ise egleme benüm ḳatuma gönder ki bu

---

[534] Müstensih hatası nedeniyle “bile” şeklinde yanlış yazıldığı düşünülen kelime, B. nüshasındaki “bula” şekli de dikkate alınarak “bula” şeklinde yazılmalıdır.

şeherde (6) eglenmeyem, çoḳ oldı.” dėdi. Çünki nāme içinde bu sözleri aŋdı ve nāmeyi Ḫurşīd-i Ḫarrād’uŋ eline vėrdi. Ḫarrād ḳara ata (7) suvār olup sürdi. Yėl gibi ḳayṣerüŋ ḳatına ėrişdi. Ḫüsrev’den ne ėşitdi ise ḫaber vėrdi. Çün nāmenüŋ (8) mührini gördi ve Ḫüsrev ne yazdı ise bildi. Ādem gönderüp Rūm’uŋ dükeli ulularını ḳatına oḳudı ve her (9) birine ṣordı ki: “Bu işe ne dermān ėdelim ve İrān şāhı ile ne ʿahd ve peymān ėdelim? Şimdiden ṣoŋra hīç bahānemüz ḳalmadı. Rūm ile (10) İrān birlik oldı.” dėdi. Rūmīler ḳayṣerden bu sözi ėşidicek cümlesi ayaġ üstine ṭurup dėdiler ki: “Sen ḳayṣersin (11) biz senüŋ ḳullaruŋuz, muṭīʿ olıcılaruz. Sen ne buyurusaŋ biz andayuz. Cānımızı ve başımızı senden dirīġ ėtmezüz. Fermān (12) senüŋdür.” dėdiler. Ḳayṣer anlaruŋ ṭoġrulıḳlarına ve inṣāf ehli olduḳlarına āferīn ḳıldı. Andan göŋlüŋde eytdi: “İşbu ėlçilikle (13) gelen kişiler İrān’uŋ ġāyetde ʿāḳılları ve *ulularī*[535] ve pehlevānlarıdur. Evvel bunları bir ḥīle ile deŋeyeyin. Göreyin ki ʿāḳılları ne mertebededür.” dėdi. (14) طلسم ساختن روميان بجهت ايرانيان و نشناختن حراد Pes ḳayṣer aḫşam olunca ṣabr eyledi. Aḫşamdan ṣoŋra ne ḳadar üstād (15) naḳḳāşlar ve ṭılsım bilür kişiler varısa ḳatına oḳudı. Eytdi ki bu gėce bir laṭīf sarāy içinde ve bir ḫūb yėrde ṭılsım ile ve siḥrile (16) bir ḳız ṣūretin düzüŋ. Şöyle olsun ki hīç kimse anı cānludan farḳ ėtmesün. Uzun ṭonlar ile ve ḥayā ile taḫt üzerinde otursın. (17) Çevresinde ḫādimler ve cāriyeler el baġlayup ayaġ üzerine ṭursunlar. Ol ay yüzlü ḳız taḫt üzerinde melūl otursın ve gözlerinden (18) yaşlar aḳıtsun ve gāh gāh elile gözlerinüŋ yaşını silsün.” dėdi. Pes naḳḳāş yėr ölüp[536] ḳayṣer öŋinden ṭaşra çıḳdı. Ḳayṣer (19) buyurduġınlayın ṭılsım perī ṣıfatlu ay yüzlü ve uzun boylu ḳız düzdi. İki bölük ḳara saç ḳuşaġından aşaġa dökülmiş (20) ve sürmelü ḳara gözleri süzülmiş, yaŋaġından taḫtuŋ üsti nūr ile ṭolmış, bahār yaġmurı gibi kirpiklerinden yaş dökülür. Mesīḥā içün (21) zār u zār aġlar ve gāh gāh gözlerinden yaşını elile siler. Çün ol ḥakīmler bu ṭılsımı yėrine getürdiler. Gelüp ḳayṣere “Ol buyurduġun (22) işi yėrine getürdüḳ.” dėdiler. Ḳayṣer varuban ol ṣūreti gördi cādūlaruŋ işine ḥayrān ḳaldı. İşlerine taḥsīn ḳılup (23) her birine bī-ḳıyās nesne vėrdi. Ṣabāḥ olıcaḳ Gustehem’i ḳatına oḳudı. Eytdi ki: “Ėy nām-dār perde ardında benüm bir bahār günine beŋzer (24) ḳızum vardı. Boyı yėtüp ere yarayıcaḳ Mesīḥā dīni üzerine kendü ḫışımlarımdan bir ad issi yigide vėrmiş idüm. Çünki ere vėrecek vaḳt (25) oldı. Ḳızı ṭonadup yigidüŋ sarāyına gönderdüm. Ḳız taḫt üzerinde otururken yigit daḫı gelür. Hemān ḳızuŋ ḳatına gelince Taŋrı’nuŋ taḳdīri ile ecel

[535] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[536] Müstensih hatası nedeniyle “ölüp” şeklinde yanlış yazıldığı düşünülen kelime B. nüshasındaki “öpüp” şekli de dikkate alınarak “öpüp” şeklinde yazılmalıdır.

(291b) (1) yėtişür, yigidüŋ cānı ol sāʿat ʿĪsā ḳatına gider. Şimdiki ḥālde ḳız anuŋ yasını ṭutup oturmış idi. Gėce ve gündüz ṭurmayup ağlar. (2) Ne baŋa söyler ve ne ögüdüm ṭutar. Gözlerinüŋ yaşı ırmaġ olup aḳar. Hele Ḫüsrev ḫışmısın ve ulu aṣıldansın ve söz ehli pehlevān yigitsin. (3) Kerem eyle ol ḳızuŋ ḳatına var ve aŋa ḫoş naṣīḥatlar eyle. Vaḳt ola ki senüŋ sözüŋ ile göŋli açıla ve naṣīḥatuŋ ḳabūl eyleye.” dėdi. (4) Gustehem eytdi: “Başum üstine. Varayın naṣīḥat ile ol eski muḥabbeti anuŋ göŋlinden çıḳarayın.” dėdi. Pes dürlü dürlü ögütler (5) ve naṣīḥatlar fikr eyleyüp ḳızuŋ ḳatına geldi. Yaḳın gelicek ṭılsumlu ḳız ayaġ üzerine ṭurup Gustehem’e ṭapu ḳıldı. Gustehem (6) edeb ile ḳızuŋ ḳarşusına oturdı. Başlayup ḳıza ḫoş naṣīḥatlar eyledi. Eytdi: Ėy ḳayṣer ḳızı, ʿaḳlı olan kişiler Taŋrı’nuŋ emrine (7) rāżī olurlar. Cihānda ecel pençesinden ḳurtulmış kim vardur ve dünyāda gelenüŋ işi ölmekdür. Allāh’dan ġayrı kimse bāḳī olur degüldür. (8) Gerçi yigitlerüŋ ölmesi ulu muṣībetdür, kişinüŋ cānına ve göŋline odlar bıraġur. Ammā Taŋrı’nuŋ işine çāre yoḳdur. Ağlamaḳdan ne fāyide ḥāṣıl olur? (9) Çün olacaḳ nesne oldı, kendüzüŋi ġuṣṣaya bıraġma ve Anuŋçun göŋlüŋi perīşān ėtme. Seni ḳayṣer-i nām-dār bir ulu şehriyāra vėrmek (10) ister. Ol şāh-ı nev-cüvānuŋ yüce sarāyına gelüp ay gibi yüzüni ve gül gibi yaŋaḳlarını gördügüŋden ṣoŋra bu derdi ve bu muṣībeti (11) tīzcek unudursın. Ḥaḳ teʿālā cihānı yaradıldan berü Ḫüsrev gibi yigit dünyāya gelmemişdür. Güzellikde ve ʿāḳılda ve hünerde ve ḳuvvetde (12) ve baḫşişde ve dād ėtmekde ancılayın devletlü şāh *yoḳdur ve*[537] kimesne görmemişdür.” dėdi. Bu resme çoḳ zamān ḳıza söyledi ve her yoldan çoḳ (13) naṣīḥatlar eyledi, hīç ol dil-ārāmdan cevāb ėşitmedi ve pehlevānuŋ bunca sözleri yėle gitdi. Ol ne ḳadar ki söylerdi ḳız (14) ṭınmayup baş aşaġa eyleyüp ağlardı ve her zamān barmaḳları ile gözinüŋ yaşın silerdi. Gustehem anuŋ işinden ʿacebe ḳaldı. (15) Pes ḳayṣer ādem gönderüp Gustehem’i oḳudı, eytdi: “Ḳızumdan ne gördüŋ ve ne ḫaber getürdüŋ ki anuŋ derdinden ve yasından ben dertlü (16) oldum.” dėdi. Gustehem eytdi: “Çoḳ söyledüm ve nice naṣīḥatlar eyledüm. Hīç aŋa sözüm fāyide ėtmedi ve hergiz cevāb vėrmedi ve gözinüŋ (17) yaşı diŋmedi.” dėdi. Ol gėce geçdi yarındası ḳayṣer Şābūr’a eytdi: Bugün Endiyānıla ve Pālūyıla üçüŋüz bile ḳızumuŋ ḳatına varıŋuz. (18) Ve ol şehriyāruŋ ṭoğru yārlarındansız ve muḳarreb pehlevānlarındansız. Siz daḫı ol ḳıza söyleŋ ve çoḳ naṣīḥatlar eyleŋ vaḳt ola ki sizüŋ (19) sözüŋüz ṭuta ve size söyleye, göŋline şehriyār muḥabbeti düşe ve ol yasdan ve ağlamaḳdan göŋli bir pāre açıla ki anuŋ derdinden benüm (20) cānuma odlar düşmüşdür. Varuŋ anuŋ ḥālinden ve ḫāṭırından ṣoruŋ ve umarım ki bugün size cevāb vėre ögüdüŋüz ṭuta.” dėdi. (21) Pes ol üç āzāde kişiler ḳızuŋ ḳatına geldiler. Her

---

[537] B. nüshasından tamamlanmıştır.

biri çoḳ söylediler ve naṣīḥat ḳıldılar. Hergiz ṭınmadı ve hīç birine cevāb vėrmedi. (22) Üçi bile ʿāciz ḳaldılar. Ḳayṣer ḳatına geldiler. "Her birimüz çoḳ ögüt vėrdük aṣlā söylemedi ve sözümüze ʿitibār eylemedi." dėdiler. (23) Ḳayṣer eytdi: "Ne yatlu rūzigārımış ki anuŋ ucından ṭatlu dirligimiz acı oldı." dėdi. Çünki ḳayṣer ol nām-dārları (24) ṣınadı Ḫarrād Burzīn'üŋ yüzine baḳdı. Eytdi: "Ėy nām-dār sen dāniş-mendsin ve söz ḳolayın bunlardan yėg söylersin. Sen daḫı (25) kerem eyle bir kerre ol ḳızuŋ ḳatına var. Vaḳt ola ki senüŋ ögüdüŋ ṭuta ve saŋa söyleye." dėdi. Andan Ḫarrād Burzīn bir emīn

(292a) (1) kişi ḳoşdı ve ol yaṣlu ḳızuŋ ḳatına gönderdi. Çün Ḫarrād Burzīn daḫı ḳızuŋ ḳatına geldi. Anuŋ yüzüni gördi ve gėydügi (2) ṭonlar ve başındaki tācı gördi ve ol aldayıcı aŋa daḫı ayaġ üzere ṭurup ṭapu ḳıldı. Ḫarrād anuŋ ḳaddine ve ḳāmetine ve güzelligine (3) ḥayrān ḳaldı ve ol ayaġ üzere ṭuran ḫādimleri ve cāriyeleri gördi. Andan ḳıza çıḳup çoḳ sözler söyledi ve ḫaylī ögüt (4) vėrdi ve ḫāṭırın ṣordı. Ḳız hīç ṭınmadı ve cevāb vėrmedi. Ḫarrād Berzīn ḳızuŋ işinden şübheye düşdi ve ol ayaġın ṭuran (5) cāriyelerüŋ birine ḫaber ṣordı. Gördi ki anlar daḫı söylemezler göŋlinden eytdi: "Ḳız ḫod ġuṣṣadan söylemez, dėyem bunlar bārī niçün ṭınmayalar? Eger bunuŋ (6) gözlerinden aḳan yaş olayıdı aġlamaġıla çeşmi bir pāre sākin olurdı. Hem gözinüŋ yaşı dāyimā bir ṭarafa siler. Hem elinden artuḳ yėri ḳımıldamaz. (7) Eger bunuŋ cānı olsa ġayrı yėri daḫı deprenür idi. Yāḫūd başını bir yaŋa daḫı sālār idi. ʿAcebdür eger bu ṭılsım degül ise Rūm'uŋ feylesūfları (8) bize ḫurde ėtmediler ise." dėdi. Çünki Ḫarrād aŋlayu baḳdı ḥāl ne idügin bildi ve Rūmīlerüŋ nāzükligine güldi ve ol cādūlaruŋ (9) işinden ʿacebe ḳaldı. Segirdim ile gülerek ḳayṣer ḳatına geldi. Eytdi ki: "Ol ḫūb yüzlünüŋ cānı yoġımış. Rūmīler anı ṭılsımıla düzmişler. (10) Gustehem ile Şābūr bilememişler. Bizüm gözümüz baġlarsız ve İrānīlere gülersiz hemi? Şehriyāra bu iş ḳatı ḫoş gelecekdür." dėdi. Ḳayṣer eytdi: "Āferīn ʿaḳluŋa (11) şehriyārlara Vezīr olmaġa lāyıḳsın. Ben anı size imtiḥān içün düzdüm. Şimdiki ḥālde hīç göŋlümde ġuṣṣa ḳalmadı. Uş benüm bir sarāyım (12) vardur anuŋ içinde bir nesne vardur ki dünyāda andan ʿaceb nesne yoḳdur. Anı daḫı temāşā eyle. Gör kim ṭılsım mıdur yoḫsa Ḥaḳ teʿālā (13) ḥażretinüŋ ṣunʿı mıdur?" dėdi. Ḫarrād Berzīn çün ol sözi ėşitdi ṭurup ol sarāya geldi. Gördi ki bir yüksek ev yapılmış ortasında (14) bir muḥteşem atlu ṭurmış, altundaġı atı bir fīle beŋzer. Kendünüŋ bir gevdesi var ki ancılayın ʿifrīt ādem kimseler görmiş degül. (15) Ol büyüklik ile atı ve kendü ol evüŋ ortasında muʿallaḳ ṭurur. Ne yuḳarudan aṣılmış yėri var ve ne aşaġıdan diregi var. (16) Pāpāslar anı ṭılsım ile ḳomışlar. Ḫarrād Berzīn biraz diḳḳat ile temāşā eyledi. Andan ḳayṣerüŋ ḳatına geldi, eytdi: "Ėy şāh (17) bunuŋ gibi ʿacāyibler Hindūstān vilāyetinde çoḳ

olur. Hindūlar defterine müṭālaʿa ėdenler bu ḳadar nesnenüŋ aṣlın bilürler. (18) Velī bu ṣūreti ḫūb düzmişler, ṭılsım ile anı ḫoş taṣnīf ėtmişler. Ėy şāh-ı Rūm şöyle bil ki ol muʿallaḳ atlu demürden düzülmişdür (19) ve ol evüŋ dīvārında ve saḳfında ve ferşinde mıḳnāṭıs ṭaşı ḳonılmışdur. Anuŋ ḫāṣiyyeti oldur ki demüri kendüye çeker. (20) Çün ol atlunuŋ altı cihetden altı pāre mıḳnāṭıs ḳonuldı ki biri ḳuvvetde birinden artuḳ degüldür. Ṣanʿat ile ol demüri ortaya (21) ḳodılar. Ol ṭaşlar her yaŋadan anı çekdiler. Ol sebebden orta yėrde muʿallaḳ ḳalmışdur." dėdi. Çünki Ḫarrād Berzīn ol ṭılsımuŋ (22) aṣlını bildi ve "Hindūlar defterinde buncılayın ʿacāyiblikler çoḳ olur." dėdi ḳayṣer eytdi: "Hindūlaruŋ ṭarīḳi nedür ve anlar daḫı ne dīn (23) ṭutarlar? Dükelisi put-perestler midür." dėdi. Ḫarrād Berzīn eytdi: "Hindūlar eyü yola gitmemişlerdür ve dīnleri ve ṭarīḳlerini ṣaḳlamamışlardur. (24) Anlaruŋ kimisi güneşe ṭapar ve kimisi buzaġu başına ṭapar. İʿtiḳādları anuŋ üzerinedür ki havā yüzinde bir od vardur ki ol (25) oduŋ adına Aşīr dėrler. Taŋrı'nuŋ emri ile şöyle muʿallaḳ ṭurmışdur. Ḳaçan bir kişi bir günāh işlese bir ulu od yaḳar

(292b) (1) ve kendüyi esirgemeyüp ol oduŋ içine atar ve anda yanar, gider. Pāpāsları eydürler ki: "Bu şimdi nūr oldı ve ol (2) havādaki nūra ḳarışdı. Aṣlı od idi yine aṣlına ḳarışdı ve ėtdügi günāh yandı ve gitdi." dėrler. Anlar kendüleri oda yaḳmaġıla (3) faḫr ėdinürler ve yandıḳlarına şād olurlar. Ve oda yanan kişinüŋ ḥāline taḥassür ėdinürler ki 'Ol maḳṣūda tīzcek yėtişdi.' dėrler. Şöyle (4) ṣanurlar ki ādemüŋ cānı ol havādaki oddan bir ḥiṣṣedür. Ḳaçan kendüyi od ile yaḳsa teni daḫı ṭurduġınlayın cān olur. Bundaġı (5) ḥiṣṣesini ol aṣıl oda ḳarışur ara yėrde ėtdügi günāh belürsiz olur. Anlaruŋ *içün* [538] günāhlarına oda yanmaḳdan özge tevbe yoḳdur." (6) dėdi. Andan ṣoŋra eytdi ki: "Ėy şāh-ı Rūm, sizüŋ daḫı söziŋüz dürüst degüldür. ʿĪsā peyġāmberüŋ yolını yār ḳılup (7) ṭurursız. Bilmez misiz ki Meryem oġlı ʿĪsā ne dėmişdür? Eytmişdür ki: "Bir kişi gūc ile arḳaŋdan göŋlegüŋ alsa yā seni dögse sen (8) yüzine ṭoġru baḳmaġıl ve anuŋ ile çekişmegil ve göŋlüŋde ḫışm ve kīn ṭutmaġıl. Sen anı Allāh'a ısmarlaġıl. Rūzigār anı yėrüne getürür (9) ve hem saŋa andan müzd ḥāṣıl olur. Bir pāre ėtmek ile ḳanāʿat eylegil. Ve döşegüŋ olmasa döşek bulmaġa dürüşmegil. Ve uzaḳ (10) fikirler ve endīşeler eylemegil ki bu cihān kimseye vefā ḳılmaz. Cehd eyle ki eyü ad ḳazanasın. Dünyāda saŋa ḳalan eyü addur.' Şimdi (11) siz göŋlüŋüzi ārzūsını ʿaḳl üzerine ḳıldınız, anuŋ sözüni unutduŋız ve uzaḳ fikirlere düşdüŋüz. Evler yaparsız (12) ki yüksekligi buluda çıḳar ve mālıŋuzuŋ ve genciŋüzüŋ ḥaddi ve ḳıyāsı yoḳ. Rūmī zırhlar

[538] B. nüshasından tamamlanmıştır.

gėyersiz ve başıŋıza ʿadī tāclar (13) ḳorsız ve leşker devşürüp nā-ḥaḳ yėre anca ḳanlar dökersiz. Mesīḥā'nuŋ yolı bu mıdur ki dėrsiz: ‘ʿĪsā ʿaleyhi's-selām bir dervīş (14) bī- nevā kişi idi. Kendü eli emegin yėrdi. Yėdügi daḫı türbden ve südden artuḳ nesne degildi. Ġāyetde ulu yėyecegi bir pāre yaġ idi. (15) Bir göŋli uyanıḳ dīn ehli kişi idi. Allāh teʿālā'nuŋ yolında ṭoġru olduġıçun ve Taŋrı'nuŋ sevgüli ḳulı olduġıçun (16) cuhūdlar anı öldürmege gelicek Ḥaḳ teʿālā anı anlardan saḳladı ve anlardan birini anlara ʿĪsā ṣūretinde gösterdi kim idügin (17) bilmeyüp öldürdiler. Andan ṣoŋra boġazından aṣa ḳodılar. Ve daḫı Meryem ḫātūnlar içinde göŋli pāk ve yolında ṣādıḳ olduġıçun (18) er yüzin görmedin Ḥaḳ teʿālā, ḥażret-i ʿĪsā gibi oġul vėrdi. Anadan ṭoġduġı gibi söyledi ve peyġāmberlıḳ daʿvāsın eyledi.' Ḥaḳ celle (19) ve ʿalānuŋ işlerinden bu ḳadar nesneyi ki ʿacebleme ki her iş anuŋ ḳatında geŋezdür. Atası yoḳ iken anadan oġul getürmege (20) ḳadīr pādişāhdur. Siz eydürsiz ki: ‘ʿĪsā Taŋrı'nuŋ oġlıdur ve ol dārda aṣılmış iken daḫı ol güler idi.' dėrsiz. (21) Sizüŋ bu sözüŋüze ʿāḳıllar gülerler. ʿAḳluŋ varısa sen eyle söyleme ki Ḥaḳ teʿālā ḥażreti ʿavratdan ve oġlandan (22) münezzehdür ve zamāndan ve mekāndan berīdür. Cemīʿ gizlü nesneler aŋa āşikāredür. Niçün Keyümerṡ dīninden (23) baş çekersiz ve Taʿmureṡ yolından çıḳarsız? Anlar eydürler ki: 'Taŋrı birdür ve kişiye ḳulluḳdan özge yol yoḳdur. (24) Ve dükeli nesneyi Allāh'dan bilürler ve her ḥālde Allāh'a ṣıġınurlar ve kimsenüŋ ḥaḳḳına ṭamaʿ ḳılmazlar. Bir gevheri ḳıble ėdinmişlerdür ki (25) ṭopraḳdan ve ṣudan ve havādan yücedür. ʿAnāṣıruŋ be-ġāyet laṭīfidür. Bizüm şāhlarımuz dīnlerini dünyāya ṣatmazlar ve altuna ve gevhere

(293a) (1) ʿitibār ėtmezler ve māl ve genc çoḳlıġı ile faḫrlanmazlar. Cihānda ʿadl ile eylikden ġayrı nesne ile ad çıḳarmaḳ istemezler. İşleri dāyimā ʿaṭā (2) ve baḫşiş ėtmekde ve yoḫsulları esirgemekde ve maẓlūmları ẓālim elinden ḳurtarmaḳdadur ve memleketi düşmen elinden ṣaḳınmaḳdur. Ve hem (3) şāhlara daḫı buncılayın işler lāyıḳdur. Cihānda ṭoġruluḳdan ḫoş nesne yoḳdur." dėdi. Ḫarrād Berzīn'den ḳayṣer bu sözleri (4) ėşidicek ġāyetde begenüp eytdi: "Cihāna sencileyin nām-dār gelmemişdür. Bu pāk sözleri senden ėşitdüm ṣanki cemīʿ rāzlaruŋ kilīdi (5) sendedür. Bir şehriyāruŋ ki ḳapusında sencileyin ḳulı ola anuŋ tācı felekden yüce olsa ʿaceb degüldür." dėdi. Andan buyurdı ki (6) ḫazīneden altunlar ve gümişler getürdiler, Ḫarrād Berzīn'e vėrüben çoḳ āferīn ḳıldı ve İrān-zemīn senüŋ ile şād ve maʿmūr olsun." dėdi. (7) **فرستادن قیصر سپاه و دختر را پیش خسرو پرویز** Andan ṣoŋra ḳayṣer bildi ki leşker tamām cemʿ oldı ol leşkerüŋ içinde (8) yüz biŋ bahādur er üründüledi ve her birine

silāḥ ve genc vėrdi ve dükeli yaraḳlarını gördi. Andan ḳayṣerüŋ bir ḳızı varıdı ki (9) *ġāyet*[539] ʿaḳl ve ḥayā issi idi. Adına Meryem dėrler idi. Aŋa şol ḳadar cihāz vėrdi ki ḥisābını Taŋrı'dan ġayrı kimesne bilmez idi. Laʿlden ve yāḳūtdan (10) ve dürr-i cevāhirden ve muraṣṣaʿ tāclardan ve küpeden ve boncuḳdan ve Rūmī dībālardan ve örtüden ve döşekden bī-ḥad nesnelerden (11) vėrdi. Ve üç gevherle muraṣṣaʿ altun tāc vėrdi ve dört altun taḫt ṭonatdı ki her biri gevher ile bezenmiş idi. Bārī ol demde (12) ḳayṣer Meryem'e vėrdügi cihāzı Rūmīler ḥisāb ėtdiler üç yüz biŋ kerre yüz biŋlikden artuġ idi. Andan ṣoŋra yüz ay (13) yüzlü ḳız oġlan ve üç yüz ḳur ḳuşaḳlu Rūm oġlanı ḳul ki her biri altun eyerlü atlara binüp ve ḳırḳ daḫı perī ṣıfatlu (14) güzel ḫādim vėrdi ve Rūm'uŋ feylesūflarından ʿaḳl issilerinden ve güzel dāniş-mendlerinden dört muʿteber pīr kişi ḳoşdı. Anlaruŋ her birine (15) ne dėmelü ise dėdi ve Meryem'e sırrıla çoḳ ögütler vėrdi. Āyīn ve erkān üzere Meryem'i Ḫüsrev-i Pervīz'e vėrüp gönderdi. Ve ol (16) ḳatında olan bėş kişinüŋ her birine aġır ḫilʿatlar gėyürdi ve başlarına gevherden tāc ḳodı. Altun ile gevher ile her birinüŋ ḫāṭırını (17) şād ḳıldı, eytdi: "Ėy İrān şāhınuŋ ḳulları ol hünerleri ki Ḥaḳ teʿālā size vėrmişdür cihānda sizden ġayrı kimseye naṣīb (18) ėtmemişdür. Gustehem gibi server ve Şābūr gibi server ve Endeyān ve Bālūy gibi nām-dār hīç bir memleketde yoḳdur. Ḫarrād Berzīn ḫod ʿāḳılda (19) ve dānişde bī-naẓīrdür. Gerçi ki dāniş-menddür velī ceng deminde merd-i meydāndur. Ṣanki Ḥaḳ teʿālā anı cihāna gizlü nesneler ki (20) āşikāre ḳılmaḳ içün getürmişdür ki bu hünerler ki aŋa Ḫudā'dan baḫşāyişdür." dėdi. Andan Ḫüsrev'e bir ḫūb nāme (21) yazdı. Bu nesneleri ol nāmede aŋdı. Andan müneccimlere buyurdı. Bir mübārek vaḳt ve ḳutlu sāʿat gözetdiler. Ol demde (22) ḳızını çıḳardı ve üç menzil yėri bile gönderdi. Dördünci gün olıcaḳ Meryem'i ḳatına getürüp çoḳ naṣīḥatlar (23) eyledi ve gereklü neyse cümle söyledi ve ol aradan ḳızını çıḳardı esenleyüp döndi. Yine Ṭūşīcengī ki ḳayṣerüŋ ḳardaşıyıdı (24) anı ol leşkere baş diküp eytdi ki: "Bu leşkeri ve mālı ve genci ve ḳızum Meryem'i saŋa ısmarladım. Er gibi vaḳtüŋe ḥāżır ol." dėdi. (25) Pes yine Ṭūş ḳayṣer ne dėdi ise ḳabūl ḳıldı. Leşkeri çekdi ve Rīg yolını ṭutuban gitdi. Bu yaŋa Ḫüsrev Rīg'de

(293b) (1) otururken bir gün ḫaber yėtişdi ki "Uş Rūm leşkeri geldi." dėdiler. Ḫüsrev kendü leşkeri ile ḳarşu çıḳdı baḳup (2) deryā gibi leşkeri gördi ki gömgök demüre ġarḳ olmışlar. Ḫüsrev ancılayın leşkeri göricek göŋli ġāyet şād oldı. (3) Andan yine Ṭūş ilerü gelüp Ḫüsrev öŋinde baş ḳodı. Ḫüsrev anı der aġuş ėdüp ḥālini ve ḫāṭırını ṣordı.

[539] B. nüshasından tamamlanmıştır.

[Minyatür]

(13) Andan ol ḳayṣer gönderdügi mālı ve genci gördi. Andan ṣoŋra gelüp perde içinde Meryem'i gördi ki bir uçmaḳ (14) ḥūrīsine beŋzer, dürr-i cevāhir içinde müstaġraḳ olmış. Yol zaḥmetinden ḫāṭırını ṣordı ol gül yüzlü ḳızı görmekile (15) ḫāṭırı şād oldı. Andan serā-perdeye getürüp üç gün Meryem ile ṣoḥbet ḳıldı. Dördünci gün olıcaḳ ṭaşra çıḳdı. (16) Buyurdı meclis zeyn ėtdiler. Yine Ṭūş'ı ve Kūt-ı cengī ve Serkūt daḫı Rūm'uŋ ne ḳadar begleri ve ululları varısa küllīsi Ḫüsrev'üŋ (17) ḳatına oḳudılar. Ḫüsrev anlara ol leşkerüŋ pehlevānlarını ṣordı. Yine Ṭūş yėtmiş pehlevānuŋ adın vėrdi. Her biri biŋ erden yüz (18) çevürmezdi. Ḫüsrev ol leşkeri görüp ve ol pehlevānları ėşidicek Allāh'a şükr ḳıldı. Andan yine Ṭūş' a ve leşkere (19) eytdi: "Eger Taŋrı baŋa furṣat vėrüp taḫtum elüme gėrürse ben daḫı bayluġumı ve cömerdligümi āşikāre ḳılam. (20) yėr yüzüni gevherler ile zeyn ėdüp gökdeki yılduza dönderem. Hīç üşenmeŋ ki furṣat bizümdür ve (21) Taŋrı teʿālā bize yārdur ve dostlaruŋ murādı ḥāṣıldur." dėdi. Altı gün ol arada ṣoḥbet ve ʿayş u ʿişret ḳıldılar. Yėdinci (22) gün olıcaḳ sürdi kūs çalındı ve leşker at arḳasına geldi. Ḫüsrev Rūm leşkeri ile Meryem'i alup ʿazm-i İrān ḳıldı. (23) Leşkerden nice serverlerle ṭoġru Āzerābādgān'a geldi. Dūl ṣaḥrāsında bāḳī leşker ḳondı ve şāhuŋ serā-perdesi (24) ṭutuldı. İki hafta Ḫüsrev-i Pervīz ol arada ārām ḳıldı ve her ṭarafdan ḳatına çoḳ leşker cemʿ olup dėrildi. Yine (25) Ṭūş'ı leşkere baş ḳıldı ve ol aradan ṣoḥbet yolunı ṭutup gitdi.

(294a) (1) ol vaḳt ki Ḫüsrev'üŋ ṭāyesi bindüvī Mūsīl-i Ermenī ḳatına gelüp eglenmiş idi. Ḫüsrev'üŋ ḥāli ne ola, dėyüp ṭururlar idi. Bir gün (2) ėşitdiler ki Ḫüsrev-i Pervīz Rūm'a leşker ile uş geldi. Pes şādılıḳlarından ṣoŋra küymeyüp Mūsī ile Bendevī at boynuna düşüp (3) Ḫüsrev'e segirtdiler. Ḫüsrev leşker içinde ol ṣaḥrāya naẓar ḳıldı. Gördi ki iki kişi cān atup segirdür. Gustehem'e eytdi: "Şol dilāver ki (4) ṣaḥrāda at segirdüp gelür gör ki kimlerdür ve ne kişilerdür ki böyle ṭurmayup segirdürler?" dėdi. Gustehem eytdi: "Ėy şehriyār şöyle (5) ṣanuram ki ala ʿaṭā binen benüm ḳarındaşum Bendevī'dür. Evet birisi yād kişiye beŋzer." dėdi. Ḫüsrev eytdi: "Ne ʿaceb söylersin? Ne bilürsin ki (6) Behrām aŋa ne ḳılmışdur? Bendevī Behrām'uŋ elinden diri mi ḳurtuldı ṣanma. Ḳurtuldı ise daḫı şimdi anuŋ zindānında ṭutsaḳdur. Bu arada ne (7) ister?" dėdi. Gustehem yine baḳup eytdi: "Ėy şehriyār oŋat gör ki gelen senüŋ ṭāyeŋdür. Başum şarṭ eger ol olmıyacaḳ olursa." dėdi. (8) Gustehem bu sözi dėyince anlar daḫı yėtişdiler. Bendevī kendüyi atdan aşaġa atdı. Mūslī ile ilerü gelüp

Ḫüsrev öŋinde yėr öpdiler, Ḫüsrev'e duʿā ve āferīn (9) ėtdiler. Ḫüsrev Bendevī'nüŋ ḥālini ve ḫāṭırını ṣordı. Eytdi: "Biz seni şimdiye degin öldi bilürdük. Nice ḳurtulduŋ?" dėdi. Bendevī evvel (10) ve āḫir başına gelen aḥvāli bir bir söyledi. Ḫüsrev'üŋ ol kilīsā içinde ṭonların gėyüp ol leşkere gönderdügini ṣoŋra ṭutup Behrām ḳatına (11) gönderdügini ve demürleyüp ayağın ḥabs ėtdüklerini ve ṣoŋra ne sebeb ile ḳurtulduğını Ḫüsrev'e bir bir ḥikāyet eyledi. Ḫüsrev anuŋ ḥāline özi göyinüp (12) çoḳ iŋledi. Andan eytdi: "İşbu bileŋce gelen ne kişidür?" Bendevī eytdi: "Mūsīl-i Ermenī'dür. Leşker ve genc issi ulu begdür. Sen Rūm'a gidelden berü (13) bu kişi sarāyına girmemişdür ve ʿayş u ʿişretden vāz gelmişdür. Serā-perde ile bu ṣaḥrāda oturur." dėdi. "Ve senüŋ ḥālüŋ neye yėtişe dėyüp ṭururdı. (14) Anuŋ daḫı ḫāṭırını ṣor." dėdi. Pes Ḫüsrev, Mūsīl'e eytdi: "İnşallāh emeklerüŋ żāyiʿ olmaya bu bu eylüklerüŋ ben daḫı saŋa ʿivażın ėdem." dėdi. (15) "Ve seni dükeli serverlerden ulu eyleyem." dėdi. Mūsīl-i Ermenī eytdi: "Ėy şehriyār, buncadan berü yüzüŋ görmege müştāḳ idüm. Dilerem ki benüm rūzigārumı (16) tāze ḳılasın ki varup ayağuŋı öpem." dėdi. Ḫüsrev eytdi: "Bu işiŋden ötürü senüŋ cemīʿ murādlaruŋı ḥāṣıl eyleyem ve dükeli serverlerden (17) senüŋ aduŋı ulu eyleyem." dėdi. Andan ayağını üzengüden çıḳardı. Mūsīl ilerü geldi, Ḫüsrev'üŋ ayağını öpdi. Çünki ol ārzūsı yėrine (18) geldi, Ḫüsrev buyurdı yine atına bindi. Ol aradan gidüp Guşb'a geldi. Ḫüsrev atından indi. Yayaḳ olup āteş-kedeye girdi. (19) āteş-kede içinde ne ḳadar dīn ulular varısa ellerine kitāb alup Ḫüsrev'e ḳarşu çıḳdılar. Ḫüsrev bėlinden kemerini açdı ve Guşb (20) odınuŋ üstine niçe gevherler ṣaçdı. Od öŋinde yüzin yėre ḳoyup Ḥaḳ teʿālā ḥażretine niyāz ḳılup eytdi ki: "Ėy ʿadl ėdici pādişāh, (21) bilürsin ki baŋa nenüŋ gibi ẓulmler olmışdur. Senden ġayrı benüm ṣığınacağum yoḳdur. Dilerem ki ol ẓālimüŋ şerrinden beni ḳurtarasın ve düşmeni baŋa ḫor idi (22) vėresin." Hemān ki bu sözi söyledi bėline muḥkem kemerini ḳuşandı, dün yarusında yine leşkere geldi ve her ṭarafa cāsūslar gönderdi. (23) Çünki Nīmrūz leşkeri Ḫüsrev'üŋ geldüginden āgāh oldılar, pīller üstine kūs berkidüp şādılıḳ ile Ḫüsrev'üŋ ḳatına yardıma geldiler. (24) **خبر یافتن بهرام چوپینه از امدن خسرو و نامه او** Çünki Behrām-ı Çūpīn Ḫüsrev'den ėşitdi, yazıcı ḳatına (25) oḳuyup eytdi ki: Ḫüsrev'üŋ ḳatındaki serverlere bir ḫūb nāme yazġıl ve Gustehem'e ve Kürdiye'ye ve Bendevī'ye ve Endeyān'a

(294b) (1) ve daḫı ne ḳadar serverler ve ulu pehlevānlar var ise adlarını nāmede aŋġıl." dėdi. Pes yazıcı *eline*[540] devāt ve ḳalem alup bir ḫūb nāme yazdı. (2) nāmenüŋ evvelinde eytdi ki:

[540] B. nüshasından tamamlanmıştır.

"Āferīn Ḥaḳ teʿālā'dan sizüŋ üzerüŋüze olsun ėy serverler, sırrıla nāme sizüŋ ḳatıŋıza iricek gözüŋüzi (3) açasız ve kendü ḳanıŋuza girmeyesiz. Bilesiz ki şimden ṣoŋra Sāsān toḫumından devlet gitmişdür. Cihānda anlaruŋ naṣībi derd ü miḥnet (4) olmışdur. Anlaruŋ devleti ol vaḳt idi ki Erdeşīr-i Bābekān, Erdevān'ı öldürüp yėrine şāh oldı andan ṣoŋra (5) ėşitdiŋüz ki Pīrūz şāha Ḫoşnuvāz-ı Türk ne işler ḳıldı. Āḫir Sūferā-yı Şīrāzī anuŋ kīnin alup Ḳubād'uŋ ayaġın (6) bendden ḳurtardı. Ḳubād ḳuvvet bulup şāh olduḳdan ṣoŋra anuŋ eylügini bilmedi. ʿAḳılsızlıġı ucından anuŋ gibi serveri helāk (7) eyledi. Bu Ḫüsrev ki anuŋ aṣlındandur. Atasına ḥürmet ėtmeyüp depeledi. Atasına eyle ėden kişinüŋ ayruḳlara ne ḫayrı ṭoḳuna? (8) Sāsānīlerden ümīdiŋüz kesüŋ. Dilerseŋiz ki rūzigārıŋuz saʿd ola her biriŋüz devlet ve ʿizzet bula nāme size yitişicek (9) benüm ḳatuma gelesiz ki benüm ile olduġınuzdan ṣoŋra Rūm leşkerinden ve anlaruŋ şāhından benüm derdüm yoḳdur. Ceng güninde (10) ben meydāna at bıraḳduġumdan ṣoŋra Ḫüsrev leşkerinüŋ tozunı göge ṣavururam ve tācını ve taḫtını ayaġum altına aluram." dėdi. (11) Çün bu resme nāme yazılup tamām oldı ve üzerine Behrām'uŋ adı yazıldı. Pes leşkerden bir rāz bekleyici nām-dārı ḳatına oḳuyup (12) aŋa çoḳ naṣīḥatlar eyledi ve nāmeyi eline vėrüp Ḫüsrev'den yaŋa gönderdi. Ol ʿāḳıl issi nām-dār kendüyi bāzirgān ṣūretine ḳoydı. (13) Çün metāʿlar ve dürlü dürlü ḳumāşlarla Ḫüsrev'üŋ leşkerine geldi. Çünki anuŋ ululuġını ve salṭanatını temāşā eyledi, göŋlüŋde eytdi: (14) "Bir kimse ki senüŋ gibi şehriyāruŋ ḳatında ola vara Behrām'dan āmān mı isteye? Yā aŋa ḳul olmaġa rıżā mı eyleye? Ben bu işde ben (15) bilüsizlik eyledüm. Pārs'da ben kendü ḥālimde bir kişi idüm ki hergiz düşmenüŋ yoḳ idi. Niçün kendüzümi belāya uġratdum? (16) Bahāne ile otuz deve yüki ḳumāş elüme girdi. Uṣluluḳ oldur ki bu nāmeyi Ḫüsrev'e iledem ve anuŋ ḳatında muḳarreb kişi olam." dėdi. (17) Bu fikr ile yėrinden ṭurup Ḫüsrev'e lāyıḳ bir niçe armaġānlar getürdi. Gelüp Ḫüsrev öŋinde yėr öpdi, armaġānları ʿarż (18) eyledi ve nāmeyi vėrüp ḥikāyeti bir bir şāha taḳrīr eyledi. Çünki Ḫüsrev ol nāmeyi oḳudı ol kişiye bir altun kürsī (19) gösterdi. Kendüye yaḳın yėrde oturdı. Andan eytdi: "Ėy çoḳ bilici kişi sen Behrām'ı benüm ḳatumda ḫ̌ār bil bu eyligi ve ṭoġru[lı]ġı[541] ki (20) sen baŋa ḳılduŋ İrān-zemīn'e şehriyār olduġumdan ṣoŋra biŋ ol ḳadar ʿivażın eyleyem ve saŋa çoḳ fāyidelerüm ṭoḳuna." dėdi. **پاسخ** (21) **نوشين روان خسرو از ديار بزركان** Pes Ḫüsrev eytdi ḳatına yazıcı oḳudı. Buyurdı ki İrān serverlerinüŋ aġzından Behrām-ı (22) Çūpīn'üŋ nāmesine bir ḫūb cevāb yazdı. Nāme içinde eytdi: "Ėy ulu pehlevān, gönderdügüŋ nāme bizüm ḳatımuza ėrişdi *ve*[542] ne dėdiŋüzse (23) tamām bilindi. Gelen kişiye çoḳ ʿizzetler ėtdük. Uş yine senüŋ ḳatına

---

[541] B. ṭoġrulıġı B. nüshasından düzeltilmiştir.
[542] B. nüshasından tamamlanmıştır.

gönderdük. Bilesin ki bizüm himmetümüz ve göŋlümüz senüŋledür. (24) Ṣūretā Ḫüsrev ḳatında olduğumuza baḳma. Hemān ki sen bu vilāyete leşker getüresin Rūmīler kimdür ki senüŋ ḳılıcuŋa ḳarşu ṭururlar? (25) Sen geldükden ṣoŋra ḳılıçlar çekelüm Rūmīlerüŋ başlarını keselüm. Seni göricek Ḫüsrev'i ditreme ṭutacaḳdur, dilkü gibi öŋüŋden

(295a) (1) ḳaçacaḳdur. Ṭutup elin ve ayağın bağlayavuz. Bendile senüŋ ḳatuŋa iletevüz. Ol pehlevānsın ki cengiçün meydāna giricek kim ola ki (2) senüŋ gürzüŋ öŋinde lāf ura? ceng yüzinde senüŋ yüzüŋ görenler dirlikden ümmīdlerin keserler. Ḫüsrev seni göricek ḳorḳusından (3) ʿālemüŋ terkin uracaḳdur." dėdi. Bunuŋ gibi sözler ile nāmeyi tamām ḳıldı. Üzerine mühr urup Behrām'uŋ nāmesin (4) getüren kişiye çoḳlıḳ laʿl ve yāḳūt vėrdi. Eytdi ki ėy ʿaḳl issi kişi, zaḥmet sayma bu nāmeyi yine Behrām'a ilet ki bu eylüklerüŋüŋ (5) saŋa ʿivażın ėdem." dėdi. Sırrıla anı yine Behrām'a gönderdi ve ol rāzı hīç kimseye bildürmedi. Pes ol server nāmeyi alup (6) Ḫüsrev öŋinden çıḳdı yėl gibi Behrām-ı Çūpīn'üŋ ḳatına ėrdi. Nāmeyi vėrüp ağız ḫaberin söyledi. Behrām ol vech ile nāmeyi (7) göricek öŋine ve ardına baḳmayup Ḫüsrev'üŋ üstine yürümege yaraḳ gördi. İrānīler daḫı anuŋ işinden ʿacebe ḳaldılar. Bir nice (8) ʿāḳıllar ve pīrler Behrām'uŋ ḳatına gelüp eytdiler ki: "Bu ėtdügüŋ fikr ḫaṭādur. Şimdi sen Ḫüsrev ile ceng ėdüp başa çıḳmazsın. (9) Bilmezlik eyleme. Vaḳt ola ki başdan daḫı çıḳasın." dėdiler ve çoḳ naṣīḥat ėtdiler ammā hīç fāyide ėtmedi. Buyurdı leşker yarağa girdiler. Ṣabāḥ (10) olıcaḳ kūs dögüldi ve ʿalemler çözüldi. Leşker çeküp taʿcīl ile Āzerābādgān'dan yaŋa revāne oldı. Çünki iki leşker biri birine yaḳlaşdı (11) Behrām fikr ėtdi ki sır ile bir ḳaç kişi göndere, Ḫüsrev'üŋ leşkerine geleler ve ḥāl nidügin bileler ve Rūm pehlevānlarından kimler varduğın bilüp (12) Behrām'a ḫaber vėreler. Pes bu nesne üzerine Yėlānsīne ve Mihrāder ve daḫı Īzed-guşesb muḥkem ferşānīlerden sürüp Ḫüsrev'üŋ leşkerin görmege (13) geldiler. Ol ʿaẓametlü leşkeri ve Rūm'uŋ pehlevānların gördiler, gelüp Behrām-ı Çūpīn'e ḫaber vėrdiler. Eytdiler ki: "Leşkerüŋ nihāyeti yoḳ (14) ve biz taṣavvur ėtdügümüzden artuğımış ki ḥaddi yoḳ." dėdiler. Bu ṭarafdan Rūm'uŋ begleri ve pehlevānları daḫı Ḫüsrev ḳatına gelüp eytdiler ki: (15) "Ėy şehriyār, bize destūr vėr İrānīler ile ceng ėdelüm ve anlaruŋ ḥaḳḳından gelelüm." dėdiler. Ḫüsrev şāh olup anlara destūr vėrdi. (16) **رزم لشكر روم با بهرام چوبين** Çün ol gėce geçdi leşker birbirine ḳarşu ḳondılar. Gözciler ve ḳaravullar ėrteye degin iki (17) leşkeri beklerdiler. Hemān ki ṣabāḥ oldı iki yaŋadan kūsler dögüldi ve iki leşker at arḳasına geldiler. ʿAlemler çözüldi ve ṣaflar (18) çekildi, ālāylar bağlandı; meymene ve meysere bezendi. Ḫüsrev'üŋ leşkerinden ṣanayduŋ ki yėryüzi demürden ṭağ olmış idi. Atlar süheylinden (19) ve leşker āvāzesinden mīşe içindeki arslanlar

ṭuracaḳ yėr bulamazdı. Behrām ol leşkerüŋ heybetine naẓar ḳıldı ḳaḳıduġından (20) el ḳılıca urdı ve hīç göŋline ḳorḳu düşmedi. İrānīlere buyurdı ki Ḫüsrev'e ḳarşu ṣaflar çeküŋ dėvüŋ iḳlīmin ayaġ altına aluŋ!" dėdi. (21) ve kendüsi yalıŋız leşkerin çep çevre ṭolandı ve her kişiye "Er gibi oluŋ." dėyü söyledi. Çerinüŋ ṣaġına ve ṣolına naẓar (22) eyledi. Yėlānsīney'e eytdi: "Sen leşkerüŋ ḳalbinde ʿalem dibinde Rūm leşkerine ḳarşu ṭur. Hīç kimseŋüz yėrinden deprenmesin ki (23) bugün ceng benümdür." dėdi. Ḫüsrev gördi ki yėryüzin tamām leşker ṭutdı ve toz gögüŋ bir ḳatına ėrişdi (24) Gustehem ile ve Bendevī'yle ve Niyāṭūş ile Dūl ṭaġınuŋ üzerine çıḳdı ki ol aradan iki leşker daḫı (25) görinür idi. Atlarından inüp bir yėre oturdılar. Ol leşkerüŋ cengin temāşā ḳıldılar. Çünki iki yaŋadan kūsler dögüldi

(295b) (1) ve çeng-i ḥarbī çalındı. Bahādur yigitler iki ṭarafdan meydāna sürüp gürzile ve ḳılıç ile ve süŋü ile cenge meşġūl oldılar. (2) Gūyā ki leşkerler demür ṭaġ olmış idi ve dėyeydüŋ ki gök ve yėr düşmen olmış idi ve ʿālemi düşmen tozından ḳaraŋulıḳ ṭutmışdı. Ḫüsrev (3) ol ḥāle naẓar ḳıldı ve yüzin Ḥażret'e ṭutup eytdi ki: "Ėy yücelerden yüce Taŋrı, pādişāhlıḳ saŋa yaraşur ki zevālüŋ yoḳ. Kim (4) bilür ki bugün bu cengden kim şādlıḳ ile ve göŋül ḫoşluġıla döne ve kimüŋ başından devlet gitmiş ola?" dėyüp göŋli ve cānı (5) endīşe ile ṭolmış idi. "Behrām'a kim muḳābil ola?" dėyü fikr ėderdi. Nā-gāh Kūt-i Rūmī ḳara ṭaġ gibi leşkerüŋ ortasından (6) yürüdi. Zencīrden boşanmış ʿifrīt dīve beŋzerdi. Ḫüsrev'üŋ ḳatına geldi, eytdi: "Ėy şehriyār ol ḳul ki anuŋla İrān'da (7) uġraşduk ve daḫı öŋinden ṣınup ḳaçduḳ ḳanḳısıdur baŋa göster ki erlik nice olur aŋa göstereyin ve ceng ėtmegi aŋa ögreteyin, (8) bend ile ḳatuŋa getüreyin." dėdi. Kūt-i Rūmī'nüŋ sözi ve "Bir ḳuldan ṣınup ḳaçduḳ." dėdügi Ḫüsrev'e ḳatı geldi. (9) Biraz vaḳt cevāb vėrmedi, andan eytdi: "Sen daḫı eriseŋ yüri şol ala atlunuŋ öŋine var ol seni göricek (10) ḳarşu gelür. Evet sen daḫı er iseŋ ġayret eyle muḥkem ṭur, ḳaçma." dėdi. **جنك بهرام چوپين با كوت رومي** Çünki Kūt (11) şehriyārdan bu resme söz ėşitdi ḫışm ile eline bir süŋü alup mest fīl gibi meydāna yürüdi, orta yėre varıcaḳ ṭurdı ve Behrām-ı (12) Çūpīn'i cenge daʿvet eyledi. Yėlānsīne Behrām'a çaġırdı ki: "Ėy pehlevān, gözüŋ aç gelen bir dīvdür ki mest olmış fīle beŋzer! Rūmīlerde (13) bundan gürbüz bir pehlevān yoḳdur." dėdi. Behrām bu sözi ėşidicek ḳılıç çeküp ata mehmūz urup meydāna çıḳdı. Çaġırup (14) eytdi: "Ḥāżır ol ki Behrām-ı cengī benem, uş vardum." dėdi. Ḫüsrev ṭaġ başından anı göricek ayaġ üstine ṭurup ol iki (15) ejdehānuŋ cengini temāşā ḳılurdı. Kūt-i Rūmī, Behrām-ı Çūpīn'i göricek ḫışmından gözlerin ḳan bürüdi. Sünüsin çevirüp (16) Behrām'a ḥavāle ḳıldı. Behrām-ı cihān-gīr ḳalḳan bıraġup anuŋ süŋüsin ṣavdı. Kūt-i Rūmī gėçince Behrām üzengü üzerine ṭurdı, (17) ḳılıç ile Kūt-i Rūmī depere eyle çaldı ki tā

gögsine degin ḳalem gibi iki pāre ḳıldı. Behrām-ı Çūpīn'üŋ ḳılıcı āvāzın Ḫüsrev ėşidicek (18) güldi. Niyāṭūş Ḫüsrev'üŋ güldügine ḳaḳıdı ve gözlerin ḳan bürüdi. Eytdi: "Ėy nām-dār ceng güninde gülmek eyü olmaz. (19) Meger bu çeriyi alıla ḳırmaġa getürmişsin. Yoḫsa dedelerüŋ taḫtın almaḳ senüŋ eksigüŋ degül. Kūt gibi pehlevān ki İrān'da ve Rūm'da (20) anuŋ gibi bir daḫı yoḳdur. Öldügine gülersin, şöyle bil ki senüŋ başuŋda devlet yoḳdur." dėdi. Ḫüsrev eytdi: "Anuŋ öldügine (21) gülmedüm ol baŋa eytdi ki: "Bir ḳuldan ḳaçduŋ hünerüŋ yoġımış." dėdi. Āḫir bunca lāfıla meydāna gėrüp şöyle olduġına güldüm. Bu ḳuluŋ ki (22) ceng güninde zaḫmı şuncılayın ola kişi andan ḳaçsa ʿār olmaya." dėdi. Bu ṭarafdan Behrām Kūt-i Rūmīyi öldüricek çaġırup (23) Yėlānsīne'ye ve Īzed-guşesb'e ve Rām Burzīn'e eytdi ki: "Ėy saʿādet ehli nām-dārlar, bu ölen kişiyi atına bindürüp ve yarasın (24) ṣaruŋ ve yine leşkerine iledüŋ, şāhı görsin." dėdi. Pes ilerü gelüp Kūt-i Rūmī'nüŋ yarasın kemend ile ṣardılar ve atına (25) berkidüp Ḫüsrev leşkerine getürdiler. Ḫüsrev anuŋ yarasın göricek melūl oldı. Ol yarayı açdılar ve içine müşg ṭoldurdılar.

(296a) (1) Andan yine muḥkem ṣardılar ve göŋlegin dikdiler ve cebesin bayaġılayın üstine berkitdiler. Ol ḥāl ile anı ḳayṣerüŋ ḳatına vėrüp (2) idi. Eytdi ki: "Ol öŋinden ṣınup ḳaçduġum ḳuluŋ zaḫmetin gör ki nicedür." dėdi. Rūmīler ol ḥāli göricek göŋülleri ṣındı ve cigeri (3) cümlesinüŋ ḫūn oldı. Derdile on biŋ güzīde pehlevān arḳa bir eyleyüp bir aradan Behrām leşkerine ḥamle ḳıldılar. Gürzler çaḳıldısından (4) erenler naʿrasından zehreler çāk olmışdı ve süŋüler ve ḳılıçlar zaḫmından meydān içi ḳan ile ṭolmışdı. Meydānda ādem ölüsinden darvancaḳ yėr (5) bulunmaz idi. İrānīler ol on biŋ Rūm leşkerin şöyle ḳırdılar ki bir kişi diri ḳurtulmadı. Anlaruŋ derdinden Ḫüsrev'üŋ cigeri ḫasta oldı. (6) Buyurdı ki ṭabl-ı āsāyiş çalındı ve leşker birbirinden ayrıldı. Ol ölen ḫalḳı bir araya getürüp yıġdılar. Ādem ölüsi bir ṭaġa döndi. (7) Ol yėre Behrām çi[nü]k[543] dėyü ad vėrdiler. Andan ṣoŋra Ḫüsrev, Rūmīlerden ümīd kesüp eytdi ki: "Yarın daḫı Rūmīler böyle ceng ėderlerse (8) birisi diri ḳalmaz." Andan şāh, Serkūt-ı Rūmīye eytdi: "Yarın siz diŋlenüŋ. Ben kendü leşkerüm ile ceng ėdeyin, düşmenden kīnüm isteyeyin." (9) dėdi. Andan İrānīlere eytdi: "Ḥāżır oluŋ ki ėrtegi ceng bizümdür, süstlük eylemeŋ." dėdi. Cümlesi cānıla eytdiler ki: "Yarın cengi biz ėdelüm, (10) ṣaḥn-ı ṣaḥrāyı ḳanıla ṭolduralım." dėdiler. Çünki ol gėce geçdi ṣabāḥ olıcaḳ iki ṭarafdan küsler dögüldi ve leşker atlandı. Ṣūrnā (11) ve nefīr üninden ṣanayduŋ ki ṭaġlar ḥarekete geldi, tozdan güneşüŋ yüzi ḳuzġun yüŋine döndi. Çünki İrānīler (12) ṣaf çeküp süŋü

---

[543] B. nüshasından düzeltilmiştir.

ve ḳılıca el urdılar ve süŋü uçların buluda ėrgürdiler. Ḫüsrev ḳalb-gāhda ʿalem dibinde ṭurdı. Ṣaġ ḳoldan (13) Kürdūy nām-dār idi ki ulu pehlevān idi ve ṣol ḳolda Mūsīl-i Ermenī idi ve Gustehem ve Şābūr, Ebdeyān bunlar Ḫüsrev'üŋ ḳatında (14) ṭurdılar idi ki şehriyārı düşmenden ṣaḳınurlarıdı. Çünki Behrām-ı Çūpīn Rūmīleri gördi ḳalan leşkeri ḫod kendünüŋ bilürdi. (15) Buyurdı kūsi pīl üstine berkitdiler. Kendüsi daḫı bir aḳ pīle suvār olup meydāna sürdi ve leşkerüŋ ṣaġ ḳolın gözetdi. Yaḳın gelicek (16) Şābūr'a eytdi: "Ėy nā-bekār nāme içinde benümle ʿahdüŋ bu mıyıdı ki baŋa ḳarşu ḳılıç çekesin? Kendü ḳanuŋa niçün gėrürsin? Āzādelerüŋ erkānı böyle mi olur?" (17) dėdi. Şābūr eytdi: "Ėy dīv ṣıfatlu, bir ḳul iken sen daḫı bir kimse mi olduŋ ki nāme içinde senüŋle ʿahd ėdevüz? Biz senüŋ nāmeŋi ḳanda gördük ki (18) pehlevānlar arasında bunuŋ gibi söz söylersin?" dėdi. Ḫüsrev, Şābūr'a eytdi: "Ol nāme bir dürlü fikr olmışdur, andan saŋa ve leşkere (19) fāyide çoḳdur. Uş vaḳtinden anuŋ ḥikāyetin saŋa dėyem." Behrām Ḫüsrev'den bu sözi ėşidicek bildi ki mektūb Ḫüsrev'e yėtişmişdür (20) ve ol cevābı cāzūlıḳ ile Ḫüsrev kendüsi yazmışdur. Ol iş Behrām'a ʿār geldi. Ḳaḳuduġından gözlerin ḳan bürüdi. Hemān dem (21) pīl başına çangal urdı. Ḳalb-gāhda Ḫüsrev üzerine ḥamle ḳıldı. Ḫüsrev gördi ki Behrām ėrişdi, Endeyān'a eytdi: "Ne ṭurursın (22) pīle oḳ uşuruŋ!" dėdi. İrān serverleri ellerine yay alup Behrām'uŋ pīline şol ḳadar oḳ urdılar ki ḫorṭūmından (23) ḳan sėl gibi aḳdı. Fi-l-ḥāl depesinüŋ üstine yıḳıldı. Behrām ṣıçrayup ayaġ üstine ṭurdı. ʿAḳabinden bir bir ḫāṣ at (24) ėrgürdiler, bindi; ḥamle ḳıldı. Oḳıla Behrām'uŋ atın daḫı düşürdüler. Çünki Behrām atdan ayrıldı ḳılıç çeküp cebe etegin (25) bėline berkidüp ḳalḳana yapınup yayaḳ Ḫüsrev'üŋ ṭurduġı yėre dek yürüdi ve İrān'dan bir kimesne ḳarşu ṭurmadı. Aç ḳurd ḳoyun

(296b) (1) sürüsine gėrür gibi ol leşkeri ṭaġıtdı. Yıldırım gibi ʿalem seyrine ėrişdi. ʿAlemi ve ʿalem-dārı çalup iki pāre eyledi. Ol (2) aradan dönüp ṣaġ ḳola ḥamle ḳıldı. Meger ṣaġ ḳolı ṣaḳlayan Kürdūy-i şīr idi ki Behrām'uŋ ḳardaşı idi. Ḳardaş ḳardaşı gördi (3) oḳ ve yay alup biri birine ḳarşu yürüdi. Ol iki ḳan içici, ejderhālar biri birine ṭolaşdılar. Oḳıla ve süŋü ile ve ḳılıç ile ve gürz ile (4) dögüşdiler. Öyle zevāli olınca ol iki arşlan birbirile ceng ėtdiler. Āḫir ẓafer bulmayup ayrılışdılar. Andan Behrām ḳardaşı Kerdūy'e eytdi: (5) "Ėy ḥarām-zāde niçün ḳardaşınuŋ ḳanına ḳaṣd ėdersin?" Kerdūy eytdi: "Ėy ṭuz etmek bilmez ḫāyin, ėşitmedüŋ mi ki eydürler: 'Düşmen olan ḳardaşuŋ öldügi (6) yėgdür.' Sen bir ẓālim ḥīle-kār ḳan dökücisin ve göŋlüŋden Ḥaḳ teʿālānuŋ düşmenisin. Ḳardaş ḳardaşıla ol vaḳt ceng ėtmeyeyidi ki ḳardaşı Taŋrı'dan (7) ḳorḳa idi ve adın saḳınayıdı. Ėy yavuz gevherlü Çūpīn, sen daḫı bir şāh mı dirilürsin ki geldüŋ Ḫüsrev gibi şehriyār ile ceng eylemek (8) istersin?"

dėdi. Behrām eytdi: "Ėy ʿaḳılsız, cenge evvel siz ḳuşanmaduŋuz mı?" dėdi. "Bundan evvel benüm ile ceng ėdüp elümden ḳaçup (9) gitmedüŋüz mi?" dėdi. Kerdūy eytdi: "Ėy yavuz ḫūlu, ol vaḳt daḫı kīn ile şāh üzerine Ṭayfusūn'da leşker getürdüŋ ve şāhıŋa ʿāṣī olduŋ. (10) Şimdi ceng ėtmege daḫı sebebsin. Ėy bī-dīn, Taŋrı'dan ḳorḳmaz mısın ki yā ululardan utanmaz mısın ki Ḫüsrev gibi şehriyār ṭururken sen (11) şāh olmak istersin? Cihānda şāhlıḳ Sāsānīlere ḳalmayıcaḳ Çūpīn gibi ziyān-kār şehriyār mı olacaḳdur?" dėdi. Behrām eytdi: "Ėy herze söyleyici (12) nā-bekār, ḳardaşuŋ şehriyār olduġı saŋa yüz ṣuyı degil midir ki ben şehriyār olıcaḳ ay ve güneş senüŋ mertebeŋe ḥased eylerler. Sen ki şāhlıġı ḳoyup (13) ḳullıḳ iḫtiyār eylersin. Senüŋ gibinüŋ diriliginden öldügi yėgdür." dėdi. Bu sözleri dėdi ve Behrām ḳaḳuduġından ayrıḳ söylemedi. (14) Dönüp ḫışm ile yine leşkerine geldi. Kerdūy'i sürüp Ḫüsrev'üŋ ḳatına geldi. Ḫüsrev anuŋ ṭoġrulıġına ve kendüyile dostlıġına (15) āferīn ėtdi. Ol gün daḫı leşker birbirinden ayrılışdı. Kerdūy'ile Ḫüsrev ve Gustehem bir araya geldiler. Ḫüsrev eytdi: "Eger yarın (16) cengi Rūmīler ėderse ceng içinde yā ṣınup yā yaralu olıcaḳ olursa Rūmīlerüŋ başı feleke ėrecekdür. Endāzeden ṭaşra sözler (17) söyleyiserlerdür. Ben Rūmīlerüŋ ser-firāzlıġın istemezem. Gerekmez ki bu cengde baŋa nāz ėdeler. Dün Rūmīlerüŋ hünerlerüŋ gördüm ki depede (18) ḳalmış ḳoyun sürüsine dönmişler. Fikrüm oldur ki bir ḳaç kişiyi alam Behrām birle kendüzüm ceng eyleyem. Hīç kimseden yardım istemeyem. Ümīdüm (19) hemān Allāh'a ṭutam ve başuma ne yazılu ise görem." dėdi. Gustehem eytdi: "Ėy şehriyār, kendü cānıŋa niçün ḳıyarsın? Çünki eyle fikr ėdersin (20) leşkerden bir ḳaç yarar pehlevānlar ögürtle ki saŋa buŋ deminde yār olalar." dėdi. Ḫüsrev eytdi: "Ḫoş dėrsin. Dė imdi sen kimi kim iḫtiyār ėdersin? (21) İşe yarar kim vardur? Eyt." dėdi. Gustehem ulu pehlevānlardan on dört kişi begendi ve adların deftere yazdı. Evvel kendü adın yazdı. (22) Andan Şābūr ve Endeyān ve Bendevī ve Kerdūy'i ve Āẕerguşesb ve Zīl-i Dīr ve Zengūy-ı Dilīr ve Naḫvāre'yi yazdı ki Yėlānsīne'nüŋ düşmeni idi. (23) Ve daḫı Farhzadı ve Ḫüsrev-i Ser-efrāzı ve Pīrūz-ı Üstād'ı ve Ḫurşīd'i ve Urmuzd'ı bu cümle serverlerüŋ adların yazup Ḫüsrev'e (24) gösterdi. Ḫüsrev anları yoldaşlıġa ḳabūl eyledi. Ādem gönderüp her birin ḳatına oḳudı. Leşkerden çıḳup bir ḫalvet yėre geldiler. (25) Ḫüsrev ol pehlevānlara eytdi: "Ėy serverler Allāh'a ṣıġınuŋ ve göŋlüŋüze ḳorḳu bıraḳmaŋ ki her iş Allāh elindedür. Anuŋ ḥükminden ṭaşra iş yoḳdur.

(297a) (1) Bizüm üzerümüze bir ḳul server olmaḳdan yüz ṣuyıla öldügümüz ḫayrludur. Siz baŋa arḳa oluŋ Taŋrı'dan ʿināyet olur ise Behrām'dan (2) kīnüm alam." dėdi. Ol pehlevānlar şehriyāra āferīn ḳıldılar. "Bizüm cānımuz senüŋ yoluŋa ḳurbān olsun. Ne dėrseŋ başımız

üstine.” dėdiler (3) ve şāh ile ʿahd ve peymān ḳıldılar ki kimse cengden yüz çevürmeyeler ve şehriyāruŋ ḳafāsından gitmeyeler. Eger ol cengde kimseden yüz döndürürecek (4) olursa Taŋrı anlardan yüz döndüre. Anlaruŋ sözinden Ḫüsrev şād oldı. Ol gėce iki leşker ārām ḳıldılar. رزم خسرو (5) پرويز با بهرام چوپين Çün ki ṣabāḥ oldı güneş şāhınuŋ sancaġı şarḳ ṭarafında dikildi. Ḫüsrev leşkeri Behrām-ı (6) Ferruḫ’a ıṣmarlardı. Kendüsi ol on dört server ile Behrām-ı Çūpīn’den yaŋa yürüdi. Gözciler anı görüp Behrām’a ḫaber vėrdiler. (7) “Ḥāżır ol ki ol leşker geldi.” dėdiler. Behrām atına suvār olup terküye kemend baġladı. Eline ḳılıç alup bir yüksek yėre çıḳdı. (8) Gördi ki gelen azacıḳ kişidür. Pes ol daḫı pehlevānlarından bir ḳaç kişi oḳudı ki biri Yėlānsīne ve biri Rām Berzīn ve biri daḫı (9) İzdgöşb idi. Yėlānsīne eytdi: “İşbu yavuz aṣılluyu gör ki ceng işinde ne erlikler gösterür. Bilürem ki bu gelen Ḫüsrev’den ayrıḳ (10) kişi degüldür. Bu ḳadarca kişi ile benüm gibi ejdehānuŋ cengine bėl baġlamak andan artuḳ kimsenüŋ işi degüldür. Hele leşkeri yigirmi kişiye yitmez. (11) Bilmezem ki anuŋ ile gelenler kimlerdür? Bu ḳadar kişiye yėterüz. Eger bu dört kişi anlaruŋ yüzinden yüz döndürürsevüz er degilüz.” dėdi. (12) Yėlānsīne ile İzdgoşb’a eytdi: “Merdānelerde erlik gizlenmez. Ḫüsrev’den ötürü ayruḳ kimesne almazuz.” dėdi. Ve leşkeri bir pehlevāna (13) ıṣmarladı ki adına Ḫān-Fürūz eydürleridi. Kendüsi ol üç kişi ile Ḫüsrev’üŋ üzerine at ṣaldı. Ḫüsrev, Behrām’ı göricek yoldaşlarına (14) eytdi: “Ḥāżır oluŋ ki uş Behrām ėrişdi. Hīç üşenmeŋ. Behrām’ı gürz ile ve ḳılıç ile baŋa ḳoŋ ki siz ol üç kişiye ḳarşu ṭuruŋ. Ġayret (15) eyleŋ ki siz on dört pehlevānsız, üç kişiden gėrü ḳalmaḳ erlik degildür.” dėdi. Bu ṭarafdan Neyaṭūş gördi ki Ḫüsrev cenge gitdi, (16) nā-çār olup Rūm leşkeri ile bir ṭaġ üzerine çıḳdı. Ol cengi temāşā ėderdi ki Şunuŋ gibi devletlü şāh taḫtdan (17) ötüri cānına niçün ḳıyar bu ḳadar leşkeri ḳoyup yalıŋuz ceng ėder, dėrlerdi. Her kişi el götürüp Allāh’a yalvarurdı. Kimse Ḫüsrev’i (18) diri ḳurtula dėyü ummazdı. Zīrā Ḫüsrev daḫı gerçi pehlevān idi ammā cengde Behrām’uŋ ḥarīfi degüldi. Çünki Behrām çünki ol (19) üç pehlevān ile Ḫüsrev’üŋ üzerine at ṣaldı, Ḫüsrev’üŋ yārānları Behrām’uŋ ḥamlesine doymadılar. On bir kişi yüz döndürüp ḳaçdılar. (20) Şehriyār ile Gustehem ve Kerdūy ve Bendevī ḳaldı. Ḳalanı ḳoyun ḳurtdan ḳaçar gibi tārümār oldılar. Ḫüsrev gördi ki yārānları gitdi kendüyi (21) Allāh’a ṣıġınup Behrām’a ḳarşu yürüdi. Ol dört kişi ile başa baş olup ceng ėtdiler. Gürz ile ve ḳılıç ile çoḳ zamān dögüşdiler. (22) Āḫir Ḫüsrev’üŋ gürz ve ḳılıç ṣalmaḳdan ḳolları yoruldı. Varduġınca Behrām ġālib oldı. Nā-çār olup at başın döndürüp (23) ḳaçdı. Behrām ėrkek arşlan gibi eline bir yay alup ve bir ejderhā gibi ata suvār olup Ḫüsrev’üŋ ardına düşdi. Giderken (24) Ḫüsrev Gustehem’e eytdi: “Bu rūzigār bize ne ʿaceb iş ḳıldı ki başumuza şunuŋ gibi ḳıyāmet getürdi. Beŋzer ki ʿömrimüz āḫirine ėrişdi.” dėdi.

(25) Gustehem eytdi: "Ėy şehriyār yārānlaruŋdan kimse saŋa yār ve vefādār olmadı. Elden ne gelür?" dėdi. Ḫüsrev dönüp ardına baḳdı

(297b) (1) gördi ki Behrām ol dört kişinüŋ öŋine üşüp gelür. Düşmenden ḳaçup kendüyi ḳurtarmaḳ ardınca oldı. Bendevī ile Gustehem (2) baş ḳayusından şehriyārdan ayru düşdiler. Her birisi bir yol ṭutup ḳaçdılar. Ḫüsrev yėl gibi at boynına düşüp segirdirdi. (3) Düşmen ḳaplan gibi ardından ėrişmege az ḳalmış idi. Varuraḳ Ḫüsrevüŋ atı yoruldı. Ol arada bir dere gördi ki bir ucı ol derenüŋ ṭaġa (4) ulaşur idi. Atından inüp ol dereye düşüp ḳaçdı. Biraz gitdükden ṣoŋra bir ṭaġa ėrişdi. Giderken şehriyāruŋ yolı bağlandı (5) ve öŋine bir yüksek ṭaġ geldi. Ḫüsrev ol ḥālde ʿāciz ve bī-çāre ḳaldı. Ne ṭurı bildi ve ne ḫod ḳaça bildi. Müteḥayyir ṭururken Behrām (6) yėtişdi. Iraḳdan çağırup eytdi ki: "Ėy mekkār-ı nā-bekār, şimdiden ṣoŋra nereye ḳaçarsın? yā benüm elümden ne mekr ile ve efsūn ile ḳurtulasın ki (7) bu arada senüŋ cādūlıġuŋ kār ėtmez. Gör ol Rūm leşkeri saŋa fāyide ḳıldı mı? Ancaḳ ḫor olup bunca zaḥmet çekdügüŋ ḳaldı. Neŋe (8) gėrek idi ki benüm ile sen cenge geleydüŋ. Oḳ atmaġı ve süŋü ṭutmaġı ne bilüridüŋ ki ʿāḳılsızlıḳ ile kendüŋi bu belāya uġradursın. Bir muḫanneṣsin. Senüŋ (9) işüŋ ʿavratlar ile oturmaḳdur. Şehriyārlıḳ senüŋ ne işüŋdür? Uş şimdi başuŋ keseyin ve ḳanuŋ yėre dökeyin ve seni cihāndan uşandurayın." (10) dėdi. Bu sözi söyledi ve eline ḳılıç alup Ḫüsrev'üŋ üstine yürüdi. بديد امدن سروش وربودن خسرو پرويز را از پيش بهرام چوپين (11) Ḫüsrev gördi ki hīç kimseden dermān olıcaḳ degül. Ardını yalıŋ ḳılıç gördi ve öŋin yalım ṭaş gördi. Dirliginden ümīdin kesüp (12) Ḥaḳ teʿālā ḥażretine münācāt ḳıldı. Eytdi ki: "Ėy dermāndelere meded yitişen pādişāh dükeli müşkil işler saŋa āsāndur. Ayı ve Gün'i yaradan Allāh, (13) ben saŋa şıġındum. Ben żaʿīf *ve*[544] bī-çāre ḳuluŋ senden artuḳ şıġınacaġum yoḳdur. dermānde ḳaldum, benüm elim ṭut. Ėy her nesneye ḥükmi geçen pādişāh. Ben ḳuluŋdan (14) bu zārīlıġı götür ve beni düşmenüm elinde helāk eyleme. Senden ayruḳ kimseden ümīdüm yoḳdur. Bu bī-çāralıḳdan beni sen ḳurtar." dėdi. (15) Ḫüsrev bu ḥāl ile zārīlıḳ ėder iken nā-gāh ol ṭaġdan bir gürüldi ḳopdı. Bir ay yüzlü dil-ber ṣūretinde bir yeşil ṭonlu boz atlu (16) kişi çıḳa geldi. Ḫüsrev anı göricek bir pāre yüreklendi. Yaḳın gelüp Ḫüsrev'üŋ elin ṭutdı. Behrām'uŋ öŋinden ḳapup bir selāmet (17) yėrinde ḳodı. Ḫüsrev sevündüginden çoġ aġladı, eytdi ki: "Ne kişisin, aduŋ nedür ki beni bu belādan ḳurtarduŋ?" dėdi. Ol server (18) eytdi: "Ben bir ferişteyem ki Allāh emri ile seni bu ḥālden ḳurtardum. Şimdiden ṣoŋra cihānuŋ pādişāhı sensin. Yaḳın zamānda yine şāhlıġa (19) yėtişürsin. Otuz

544 B. nüshasından tamamlanmıştır.

sekiz yıl şāhlıḳ ėdersin. Evet ʿadli ḳomaġıl ve Hurmuz'uŋ ḳanın unutmaġıl. Ol dört kişilerden atanuŋ (20) ḳanın alġıl. Ve hemīşe şād olġıl. Ve Allāh'dan yanın unutmaġıl ve anuŋ emrinden baş çekmegil. Ṣoŋra anuŋ ḳatında utanmayasın. Ve daḫı āḫir zamān (21) peyġāmberi Muḥammed Muṣṭafā ṣalla'hu ʿaleyhi ve sellem seni dīne daʿvet ėdecekdür. Anuŋ dīnine dönesin ki Ḥaḳ dīn oldur. Ėy şāh eger (22) ʿāṣī olup dīne girmezseŋ şöyle bil ki saŋa ne taḫt ve ne tāc ḳalacaḳdur. Andan ṣoŋra tez zamānda saŋa ecel ėrecekdür. Hem Ḥaḳ teʿālā ḳatında (23) ḫorlıḳ bulacaḳsın. Senden ṣoŋra yigirmi yıl daḫı oġlanlaruŋ şehriyār olacaḳdur. Andan sizüŋ aṣlıŋuzdan şāhlıḳ kesilecekdür (24) ve bu aṣl ḫor ve ḥaḳīr olacaḳdur. Evet senüŋ aṣluŋdan bir saʿādetlü ḳız peyġāmberüŋ oġlına çüft olacaḳdur ve anuŋ bir oġlı (25) olacaḳdur ki anuŋ aṣlı tā ḳıyāmete degin ḳalacaḳdur." dėdi. Bu sözi söyledükden ṣoŋra ferişte ġāyib oldı. Behrām-ı Çūpīn

(298a) (1) ol ḥāli göricek ḥayrān ḳaldı ve cihānı Ḫüsrev'üŋ murādınca gördi. Taŋrı'nuŋ işinden ʿacebe ḳaldı, eytdi: "Eger *ol dem*[545] öŋüme ejdehālar (2) daḫı gelse ḳılıcum zaḫmından cān ḳurtarmayaydı velī perīyile ceng ėtmek elümden gelmez. Bilmezem ki ferişte midür yoḫsa perī midür buŋa erlik (3) eylemek olmaz." dėdi. Ol aradan melūl ve ġam-gīn yine döndi, bildi ki ol işden kendüye bir ziyān gelecekdür ki aŋa erlik fāyide (4) si olmayacaḳdur. Bu ṭarafda Neyaṭūş Ḫüsrev'den ümīdin kesdi ve derd ü ġuṣṣayla ol aradan aşaġa indi. Meryem Ḫüsrev'üŋ derdinden (5) yüzini yurtup saçını yolmaġa meşġūl olmışdı. Ve leşkere baş ḳayusı olup her kişi ʿaḳlını yavu ḳılmış idi. nā-gāh Ḫüsrev ṭaġuŋ bir yanından (6) yaluŋuz çıḳa geldi. Neyaṭūş, Ḫüsrev'üŋ yüzin göricek şād oldı. Meryem'e, "Aġlama ki ol yėryüzinüŋ şāhı ėrişdi." dėdi. Çünki (7) ol saʿādetlü şāh yine leşkerine ėrişdi, leşker ḳavmi anı göricek şād oldılar. Ve Meryem'üŋ daḫı ġuṣṣadan göŋli āzāde oldı. Ḫüsrev (8) ol gördügi nesneleri Meryem'e ve Neyaṭūş'a söyledi. Eytdi: "Beni anuŋ elinden Allāh ḳurtardı. Behrām'ıla yüze yüz olduġumuz vaḳtin İrānīlerden (9) ḳatumda bir kişi ḳalmadı. Yaluŋuz vardum bir zamān anuŋla ceng eyledüm. Gördüm ki leşkerden baŋa yardım ėder kimse yoḳ nā-çār olup öŋinden (10) ḳaçdum. Āḫir yaluŋuz bir dereye düşdüm. Az ḳalmışdı ki Behrām yėtişeydi. Ḥaḳ teʿālāya çoḳ tażarruʿ ėdüben yalvardum. Allāh'uŋ emrile beni bir ferişte (11) ḳapdı. Anuŋ elinden ḳurtardı." dėdi. Andan bu ḥāli leşkere daḫı ḥikāyet eyledi. "Bu gün ki ol ʿacāyibi ben bu ṭaġda gördüm Ferīdūn (12) ve Efrāsiyāb uyḫularında daḫı görmemişlerdür." dėdi. Andan ṣoŋra leşkere buyurdı ki ceng yaraġına gireler, düşmenden

[545] B. nüshasından tamamlanmıştır.

kīn almaġa cehd (13) ėdeler. Eytdi ki: "Şimdiden ṣoŋra hīç üşenmeŋ ki ferişteden ben ḳulaġumla ėşitdüm ki şimdiden ṣoŋra tāc ve taḫt benümdür ve rūzigār (14) bize yüz ṭutmışdur." dėdi. Behrām leşkerinüŋ içine bu işden ḳorḫu düşdi. Her kişi eydürdi ki: "Şimdiden ṣoŋra Behrām tāc ve taḫt (15) göricek degüldür ki Ḥaḳ teʿālā Ḫüsrev'e firişte gönderdi ki anuŋ Behrām'uŋ elinden ḳurtardı. Bunuŋ gibi iş cihānda kime olmışdur? (16) Behrām'uŋ başından devlet gitmişdür." dėrlerdi. Behrām daḫı gerçi ol işden ḳorḳmışdı. Evet erliginden ve ġayretinden Ḫüsrev'den (17) āmān dilemege ʿār ėderdi. Pes ol gėce fikrile ve endīşeyle yatdı. Ṣabāḥ olıcaḳ yine iki leşker biri birine muḳābil oldılar. (18) Ṣaflar ve ālāylar baġlayup ṭurdılar. Behrām'uŋ göŋli ġuṣṣayla ṭolmışdı ve ėtdügi işe peşīmān olmışdı. Nā-çār olup yine cenge (19) ʿazm ḳıldı. Leşkerine eydürdi ki: "Siz üşenmeŋ, ben Ḫüsrev'üŋ ḥaḳḳından gelürem." dėdi. Bu sözle at depüp meydāna girdi. (20) Yayın eline alup aŋsuzın Ḫüsrev'üŋ bėline bir oḳ urdı. Ḳudretile oḳuŋ demreni Ḫüsrev'üŋ ḳaftānından daḫı gėçmedi. Oḳ ḳaftānuŋ (21) ibrīşimine ṣarılup aṣılu ḳaldı. Bir ḳul şāhuŋ ḳaftānından çeküp ol oḳı yābāna atdı. Behrām anı görüben aġladı, eytdi ki: (22) "Benden taḫt yüz dönderdi, elümden ne gelür? Oḳum ki pūlād ḳalḳanlarda kāġıdca eglenmezdi, şimdi devlet gitdise ibrīşimden daḫı (23) gėçmez oldı." dėdi. Andan atını depdi ėrişüp Ḫüsrev'üŋ gögsine bir süŋü urdı. Süŋü daḫı Ḫüsrev'üŋ zırhından gėçmeyüp iki (24) pāre oldı. Ol işden Behrām'uŋ göŋli ḳorḫuyla ṭoldı. Şāh anuŋ işine ḳaḳıdı, ėrişüp Behrām-ı Çūpīn'e bir gürz urdı. (25) Behrām ḳalḳan dutınca gürz indi ışıġına doḳundı. Başındaġı ışıḳ yoġruldı. An ḳalmışdı ki Behrām yıḳılaydı. Yine

(298b) (1) ġayret ėdüp kendüyi devşürdi. Her kişi ki ol gürzüŋ āvāzın ėşitdi, Ḫüsrev-i Pervīz'e āferīn ḳıldı. Şāhuŋ leşkeri gördiler (2) ki Behrām'dan devlet gitdi her biri bir ejdehāya döndiler. Behrām'uŋ üzerine hucūm ḳıldılar. Behrām bildi ki çarḫ kendüden yüz dönderdi, (3) nā-çār olup meydāndan döndi. Ḫüsrev leşkeri ḳılıç çeküp bir aradan ḥamle ḳıldılar. Behrām leşkerinüŋ ṣafların *ve*[546] ālāyların birbirine (4) ḳatdılar. Behrām ol ḥāli göricek derd ü firāḳla dönüp çādırına geldi ve leşkeri belā ve miḥnet içinde ḳaldı. Bendevī gördi (5) ki Behrām'uŋ leşkeri ṣınmaġa yüz ṭutdı, sürüp şāhuŋ ḳatına geldi *ve*[547] eytdi: "Ėy şehriyār, bunca leşker ki ṭaġ ve ṭaşı ṭutmışdur (6) bir şāh ḳulına ceng ėdüp anı ṣımaḳdan şāha ne ululıḳ ḥāṣıl olur ve bunca leşkeri ḳırmaḳdan ne fāyide olur? Her kişi ki (7) senden āmān dileye. Ol yėgdür ki anı āzād eyleyesin. Bular gerçi saŋa ʿāṣī olmışlardur; līkin senüŋ

[546] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[547] B. nüshasından tamamlanmıştır.

niʿmetüŋle büyümişlerdür. Anlara (8) ḳıyma." dėdi. Ḫüsrev eytdi: "Bir kişi günāhın bildükden ṣoŋra ben andan kīn almaḳ istemezem. Cemīʿsi āzād olsunlar." dėdi. Pes iki leşker (9) biri birinden ayrıldı. Çünki aḫşam oldı pās-bānlar ve gözciler iki leşkeri bekledi. Behrām leşkerinüŋ çoġı endīşeden uyumazdı. (10) Dün yarusı olıcaḳ Bendevī bir ḫoş āvāzlu pehlevān aldı. Bir tāzī ata binüp iki leşkerüŋ arasına gelüp çaġırdı ki: "Ėy günāh (11) ėden ḳullar ve ėy taḫta ḳaṣd ėdenler, ne ḳadar günāhuŋuz varısa şehriyār baġışladı. Allāh rıżāsıçun sizüŋ suçuŋuzdan vāz geldi. (12) Eger Behrām daḫı inṣāf ėdüp şāh ḳatına gelüp ṣuçını dilerse şāh aŋa günāhını baġışlar." dėdi. Çün Behrām'uŋ çerisi ḳaraŋu (13) gėce içinde bu resme āvāz ėşitdiler küllīsi ol āvāza ḳulaḳ dutdılar. Behrām ḳatında ne ḳadar nām-dār varısa küllīsi ḳaçup (14) Ḫüsrev şāhuŋ ḳatına geldiler. **كريختن بهرام چوبين از خسرو پرويز** Çünki ṣabāḥ oldı Behrām'uŋ leşkerinde kendü (15) ḫāṣ yāranlarından ġayrı kimse ḳalmadı. Ol ṣaḥrā içindeki çādırlar cümlesi isüz ḳaldı. Çünki Behrām ol (16) ḥālden āgāh oldı gelüp ol çādırları bir bir gördi. Andan yāranlarına eytdi: "Şimdiden ṣoŋra yüz ṣuyıla ḫayırludur (17) dėyüp buyurdı. Üç biŋ yürügen hecin deve getürdiler. Altundan ve gümişden ve tācdan ve taḫtdan ve her dürlü ḳıymetī (18) nesnelerden götürmege lāyıḳ ne varısa ol üç biŋ deveye yükletdürüp ḳaçdı. Çünki güneş biraz ḳalḳdı, hīç Behrām (19) leşkerinden kimse deprenmedi. Ḫüsrev cāsūs gönderdi. Gelüp Behrām'uŋ çerisin gördi ki çādırlar ṭutulu ḳalmış ve içinde (20) bir kimse ḳalmamış. Tīz gelüp Ḫüsrev'e ḫaber vėrdi. Şāhuŋ göŋli ol işden ṭarıldı. Buyurdı üç biŋ kişi cebe ve yaraġa (21) girdiler. Nesvud'a buyurdı ki "Bu leşkerle var Behrām'uŋ ardından ėriş, dutup benüm ḳatuma getür." dėdi. Gerçi Nesvud, ḫışmıla Behrām'uŋ (22) ardınca gitdi. Evet Behrām'a ḥarīf olıcak kimse degüldi. Bu yaŋa Behrām kendü leşkerinden iŋen daḫı emīn degüldi. Ḳorḫusından (23) yolı ḳoyup ḫazīneyi kendüyle alup bir ṭarafa gitmişdi. Aḫşama yaḳın olıcaḳ Yėlānsīne'yle ve Īzed-guşesb'le leşkerden ayrılup (24) bir köye geldiler. Behrām ėtdügi işlere peşīmān olup ġuṣṣa ve derdle öŋlerinde giderdi. Ġāyet ṣuṣayup bir (25) ḳarıcıġuŋ evi öŋine geldiler. Atlarından indiler. luṭfıla ol ḳarıcuḳdan etmek ve ṣu istediler. Ḳarı anlaruŋ sözin ėşidicek

(299a) (1) bir eski ḳalbur içine bir ḳaç bayat etmek pāresin bıraḳdı ve bir iki pāre keş daḫı buldı. Bir eskimiş pāre pāre olmış kendirük (2) içine ḳoyup öŋlerine getürdi. Ḳarınları açdı, ol yėmekden bir pāre yėdiler. Andan ṣoŋra ḳarıdan şarāb istediler. Ḳarı eytdi: (3) "Şarābum var. Evet bir eski ḳabaġa ḳoyup dururam. Piyāle daḫı bir eski ḳabuḳ ṣınıġındandur. ʿAyblamazsaŋuz getürereyin." dėdi. Behrām eytdi: (4) "Ėy ata, şarāb olduḳdan ṣoŋra andan eyü piyāle olmaz, getür." dėdi. Ḳarıcuḳ utanuraḳ ḳabaġı ortaya getürdi. Biraz içerek Behrām

germ oldı. (5) Eline bir ṭolu cām aldı, ḳarınuŋ göŋli şād olsun dėyü eytdi: “Ėy devletlü ḳarıcuḳ, bu cihānuŋ işlerinden ne ėşitdüŋ? Bize ḫaber (6) vėr.” dėdi. Ḳarı eytdi: “Çoḳ sözler ėşitdüm. Evet bu gün şehirden bir ḳaç kişi geldi. Behrām-ı Çūpīn’üŋ Ḫüsrev’le cengin söyledi. (7) Eytdi ki: ‘Devlet ve baḫt Behrām’dan yüz dönderdi. Ne ḳadar çerisi varısa şāh ḳatına gelüp Behrām başın alup yaluŋuz ḳaçdı.’ dėrler.” (8) dėdi. Behrām eytdi: “Ėy eyü ḫātūn, bize ḫaber vėr ki ol işi Behrām ʿaḳlı olduġından mı ėtdi yoḫsa nefse mi uydı?” dėdi. Ḳarı (9) eytdi: “Ėy kişi, dīv senüŋ ʿaḳluŋ almış ve gözüŋi ne ʿaceb görmez eylemiş. Bu ḳadarca nesne bilmezsin ki Guşb oġlı Behrām, Hurmuz (10) oġlıyla ber-ā-ber durup ceng ėtdügine her kişi güler ve Behrām’ı ʿaḳılsuzlıġıla aŋarlar. Behrām egerçe bahādır yigitdür ammā Ḫüsrev’üŋ (11) devleti İlāhīdür. Behrām anı ḳanda başısardur? Behrām şehriyār olmaḳ ṭoŋuz boynına boncuḳ aşmaḳ gibidür. Aŋa şāhlıḳ ḳanda yaraşur?” (12) dėdi. Behrām göŋlinde eytdi: “Nefs ārzūsını gör ki bize bunca sözler ėşitdürür ve şunuŋ gibi eski ḳalburdan arpa etmegin yėdürür.” (13) dėdi. Pes ol gėce ol ḳarınuŋ evinde yatdılar. Ḳılıçların bėllerinden gidermediler ve cebelerin çıḳarmadılar. Behrām’uŋ ḫod gözine (14) uyḫu gelmezdi. Çünki ṣabāḥ oldı Behrām-ı Çūpīn yėrinden ṭurup atına bindi. Ḳarıya çoḳ nesne vėrdi. Andan bir ḳaç ṭabl-bāz (15) urdı. Leşker ėşidüp Behrām’uŋ ḳatına dėrildi. Ḳarı ol vaḳt bildi ki ḳonuġı Behrām-ı Çūpīn’dür. Behrām ol aradan leşkerini (16) alup segirdimle gitdi. Meger yolında bir bir neyistān vardı. Niçe kişiler andan ḳamış biçerlerdi. Behrām’ı ıraḳdan göricek bildiler, ḳatına gelüp (17) eytdiler: “Bu yola niçün giderdüŋ? Uş öŋince çoḳlıḳ leşker gitdi. Beŋzer ki seni isteyü gitmişlerdür.” dėdi. Behrām eytdi: “Ol gidenler (18) şehriyār leşkerinden olacaḳdur. Ėşitdüm ki benüm gitdügüm ėşidüp Nesvud’ı üç biŋ kişiyle ardumca göndermiş. Hele anuŋ ḥaḳḳından (19) gelem.” dėdi. Andan buyurdı atlarınuŋ ḳulaḳlarını çekdiler ve ellerine Hindī ḳılıçlar aldılar. Ol neyistānı başdan başa oda urdılar, (20) yandı. İçindeki ḫalḳ cümlesi ṭaşra çıḳdılar. Çünki Behrām Nesvud’ı gördi hemān-dem üzerine at ṣaldı. Yıldırım gibi ėrişdi. (21) Eyerden ḳapup yėre urdı. Elini ve ayaġını muḥkem baġladı. Nesvud yalvarup Behrām’dan āmān diledi, eytdi ki: “Ėy şehriyār benüm ḳanumı dökme, (22) günāhumı baġışla, saŋa ḳul olayın ve ḳanda dilerseŋ öŋüŋce segirdeyin.” dėdi. Behrām eytdi: Ben senüŋ gibi kişiyi ceng yėrinde (23) dutup başın kesmege ʿār ėderem. Evet elümden ḳurtulıcaḳ Ḫüsrev’e var. Benden ne gördüŋse ḫaber vėr.” dėdi. Nesvud yėr öpüp (24) Behrām’a duʿālar eyledi. Ol aradan Behrām Rey’e vardı. Bir ḳaç gün diŋlendi. Andan Ḫāḳān-ı Çīn ḳatına gitdi. Bu ṭarafda (25) Ḫüsrev, Behrām’uŋ leşker-gāhına geldi. Buyurdı, ne varısa yaġmā ḳıldılar. Ol aradan yine dönüp giderken Ḫüsrev bir şehre ėrişdi,

(299b) (1) leşkerle ḳondı. Kendü bir ḫalvet yėre gelüp yüzini Ḥaḳ teʿālā ḥażretine dutup çoḳ şükr ve münācāt ḳılup eytdi ki: "Ėy ʿadl issi, (2) düşmeni ben ḳuluŋ üstinden giderdüŋ ve dükeli murādlarumı ḥāṣıl eyledüŋ. Ben senüŋ bir güneh-kār ḳuluŋam. Gūcüm yėtdükçe senüŋ (3) buyruġından çıḳmazam." dėdi. Şāh bu sözdeyken Nesvud yėtişdi. Leşkeri dağılup ḳaçmışdı. Yaluŋuz şāh ḳatına geldi ve başına gelen (4) ḥāli ḫaber vėrdi. Ḫüsrev eytdi: "Ol cefā ėdici nā-kes senüŋ ḥaḳḳuŋa ne ḫoş vefā ėtmiş." dėdi. Ol aradan yine serā-perdeye geldi. (5) **نامه خسرو بقيصربفيروزي** Çünki ṣabāḥ oldı dükeli ulular Ḫüsrev'üŋ ḳatına geldiler. Andan yazıcıya buyurdı, (6) ḳayṣere bir ḫūb nāme yazdı. Ol cengde ne oldıysa beyān eyledi. Evvelinde şöyle yazdı ki: "Āferīn ol Allāh'a olsun ki ḳullarına (7) fetḥ ve ẓafer vėricidür ve müşkil işleri āsān ḳılıcıdur. Ol Allāh'dan hezārān-ı hezār selām ḳayṣerüŋ cānına olsun. Andan ṣoŋra bilsin ki (8) Ḥaḳ teʿālā bu işde baŋa çoḳ luṭf ve ʿināyet eyledi. Ol leşker ki Āẕergeşesb'e geldüm andan çıḳup düşmenle ceng ėtmege ḳuşandum. Ol (9) cengde benüm başuma işler geldi ki dille vaṣf olınmaz. Yalaŋuz bir ṭaġ içinde ʿāciz ḳaldum. Öŋüme bir yüksek ṭaş geldi. Düşmen daḫı ardumdan (10) ėrişdi. Allāh'a çoḳ yalvardum ve tażarruʿ ḳıldum. Taŋrı'nuŋ emriyle bir ferişte elümi ṭutdı. Beni ol düşmenüŋ elinden ḳurtardı. Çünki Ḥaḳ (11) teʿālā ol düşmene dest-gīr olmadı ve ne ṭutdıysa rāst gelmedi ve ḳatında hīç leşker ḳalmadı. Bī-çāre olup başın aldı ḳaçdı. (12) Leşkerini birbirine urduḳ çādırını ve ḫır-gāhlarını oda yaḳduḳ. Allāh ʿināyetinde düşmene ẓafer buldum." dėdi. Çünki nāme bu vechile tamām (13) oldı üzerine şāhuŋ mühri uruldı. Bir ḳaç kişiyle şāh ol nāmeyi ḳayṣere gönderdi. Ḳayṣer bir gün taḫta melūl otururken (14) ve Ḫüsrev'üŋ ḥālini fikr ėderdi ki beşāretle şāhuŋ nāmesi yėtişdi. Çün ol nāmeyi gördi ḳayṣer şād olup taḫtdan aşaġa indi (15) ve Ḥaḳ teʿālā ḥażretlerine çoḳ şükürler ḳıldı. Eytdi: "Ėy azmışlara yol gösteren Allāh, senüŋ pādişāhlıġuŋa zevāl yoḳdur ol düşmiş ḳuluŋuŋ (16) elin alduŋ ve derdine dermān yėtişdüŋ. Her der[d]lere[548] dermān senüŋdür." dėdi. Ol şükrāniye dervīşlere çoḳ altun ve niʿmet vėrdi. (17) **پاسخ خسرو از قيصر** Çün ol gėce geçdi ṣabāḥ oldı, yazıcıya buyurdı; Ḫüsrev'üŋ nāmesine bir ḫūb cevāb yazdı. (18) nāmesinüŋ evvelinde Ḥaḳ teʿālāyı ẕikr eyledi ki ḳullarına fetḥ ve ẓafer vėricidür ve cemīʿ kāināt anuŋ ḥükmindedür. Andan ṣoŋra "Ėy (19) şāh-ı nām-dār, atadan ataya pādişāhsın. Şöyle bil ki bu devleti saŋa Allāh vėrmişdür. Sen daḫı anuŋ şükrin yėrine getürgil ve ʿibā (20) detde kāhıllıḳ ėtmegil ve her nesneyi Taŋrı'dan bilgil ve eylügi ve dādı elden ḳomaġıl." dėdi. Andan buyurdı ḫazīneden bir tāc getürdiler ki (21) ḳayṣerlerden yādigār ḳalmışdı ve bir şāhāne ṭavḳ ve iki küpe ve yüz altmış altunlu ḳadīfe ve

---

[548] B. derdlere B. nüshasından düzeltilmiştir.

otuz deve yüki altun incü ve laʿl ve (22) ve yāḳūt getürdi. Ve bir altun taḫt vėribdi ki gevherlerle bezenmişdi ve bir daḫı gevherler oturdulmış altun ḥaç ve bir yeşil ḳadīfe (23) ḳaftān ki üzeri laʿl ve yāḳūtla ve ḳıymetī gevherle zeyn olmışdı. Bunca metāʿları Rūm'uŋ feylesūflarından dört ulu ḥakīme (24) ışmarladı. Nāmeyle bile alup Ḫüsrev'üŋ ḳatına gitdiler. Bir gün Ḫüsrev otururken ḳapudan bir kişi girdi. Ḳayṣerüŋ ėlçisini ve ol gönderdügi (25) mālı ve genci dėdi. Ḫüsrev buyurdı İrān'uŋ ulularından biŋ kişi ḳarşu çıḳdılar. ʿİzzetle Rūmīleri Ḫüsrev'üŋ ḳatına getürdiler. Ḫüsrev şāh

(300a) (1) anları görücek çoḳ ʿizzetler eyleyüp ḳayṣeri ṣordı. Andan buyurdı ḳayṣerüŋ nāmesin oḳudılar ve ol armaġānları Ḫüsrev'e ʿarż (2) eylediler. Ḫüsrev ol metāʿları göricek ʿacebe ḳaldı vezīre eytdi: "İşbu gevherlerle bezenmiş Rūmī ṭon bizüm erkānımuzca degüldür. Rūmīler (3) ʿādetince dikilmişdür ki üzerindeki gevherler ḥaç resmince naḳş olınmışdur. Anuŋ gib ḳaftān gėymek bizüm dīnimüzde yoḳdur. Eger gėymezsem (4) ḳayṣer ėşidür ḫāṭırı ḳalur ve eger gėyersem İrān nām-dārları eydürler ki: 'Şehriyārı gör ki māldan ötüri dīnini terk ėtmişdür, tersā oluban (5) dört yanlarını ḫac eylemişdür.' dėrler." dėdi. Vezīr eytdi: "Ėy şehriyār, ḳayṣerüŋ ḳaftānın gėymek dīnine girmek degüldür. Zerdüşt nebī dīni (6) üzerinesin. Ḳayṣerüŋ güyegüsi olduġuŋçun nedür? Ḳayṣer ḫāṭırıçün gėymek gerek." dėdi. Pes şehriyār ol ḳaftānı gėydi, ol tāc başına (7) ḳodı. Andan buyurdı, perdeleri götürdiler. Rūm ve İrān serverleri cümle şāh ḳatına ḥāżır oldılar. Şehriyārı ol Rūmī ḳaftān (8) içinde göricek anuŋ ki ʿaḳlı vardı bilürdi ki Ḫüsrev ol ḳaftānı ḳayṣer ḫāṭırıçun gėymişdür. Ammā nice kişiler dėdiler ki: "Ḫüsrev uġurlayın (9) tersā dīnine dönmişdür. Atası ve dedesi dīnin ḳomış." Ol gün meclis āḫir oldı. Ėrtesi Ḫüsrev buyurdı, taḫtı ve dergāhı ṭonatdılar (10) ve bir şāhāne bezm ārāste ḳıldılar. Buyurdı ḫazīne ḳapuların açdılar ve aġır ḫilʿatlar ḥāżır ḳıldılar. Neyaṭūş'ı ḳatına oḳudı. Şol ḳadar laʿl *u*[549] gehver (11) ve tāc ve kemer vėrdi. Atlar, ḳullar ki ḳayṣerüŋ gönderdügi armaġān anuŋ ḳatında az nesneydi. Ve daḫı Ḳubād zamānında ve Kisrā ve Hurmuz (12) devrinde ḳayṣerden ne ḳadar ḳalʿalar ve şehirler alındısa cemīʿsini Neyaṭūş'a vėrdi ve anuŋ üzerine bir ʿahd-nāme yazdı tā ki şimdiden (13) ṣoŋra gelen şāhlar ol ʿahdi bozmayalar. Andan Neyaṭūş ʿizzetle ve ḫāṭır ḫoşluġıla Rūm'a gönderdi ve iki menzil yėr bile gitdi. Ol (14) aradan esenleşüp ayrıldı. Neyaṭūş ṭoġru Rūm'a gitdi ve kendüsi nice ʿāḳıl ve dīn-dār kişilerler Āẕergeşesb'e geldi. Bir hafta anda (15) ʿibādet eyledi ve çoḳ aġlayup Ḥaḳ teʿālāya niyāz ḳıldı. Ve andaġı dīn ulular Ḫüsrev'e çoḳ naṣīḥat ėtdiler ve Zend

[549] B. nüshasından tamamlanmıştır.

kitābından ḫaylī (16) sözler söylediler. Ḫüsrev çoḳ ağladı. Sekizinci gün olıcaḳ odıçun ne ḳadar neẕr ḳıldısa vėrdi. Od üstine şol ḳadar altun ve (17) gümiş ve gevher ṣaçdı ki kimse ḥisābın bilmezdi. Andan ṣoŋra ol āteş-kedenüŋ mücāvirlerine ve dervīşlerine ve faḳīrlere bī-ḳıyās (18) māl ve genc vėrdi ve ol vilāyetde bir yoḫsul kişi ḳomadı. Cemīʿsini mālıla ṭoyurdı. Ol aradan Endiyū şehrine geldi ki Şūristān (19) vilāyetinden bir şehirdi. Nūşīnrevān anda bir köşk yapmışdı ve nice zamān anda ḳarār ėtmişdi. خسرو پرويز (20) قرار كرفتن پادشاهي بر Pes ol köşki donatdılar ve altun taḫt ḳurdılar. Ḫüsrev oturdı. Dükeli serverler ḳatına ḥāżır oldılar. Andan (21) Ḫüsrev, Ḥaḳ teʿālāya āferīn ḳıldı ki: "Yirüŋ ve gögüŋ Taŋrı'sıdür ve gizlüyi ve āşikāreyi bilicidür ve ḳullarına devlet ve furṣat (22) vėricidür. Dilerse bir ḳulın ʿāleme şāh ḳılur ve ululıḳda başını feleke ėrgürür. Dilerse bir ḳulınuŋ ḳadri felekdeyken yėre (23) çalar, ḫor u ẕelīl ḳılur. Her işde ḥükm anuŋdur ve anuŋ işine çün ü çirā yoḳdur. Biz anuŋ ḳullarıyuz. Pādişāh-ı ḥaḳīḳī oldur. Baŋa (24) bu devleti ol vėrmişdür. Yoḫsa ol demde ki ṭaş arasında Behrām elinde ʿāciz ḳalmışdum, kendüzümden ümīdi kesmişdüm. (25) Ve Allāh'dan selām dedelerümüŋ cānına olsunç." dėdi. Andan ṣoŋra ol serverlere eytdi: "Ḥaḳ teʿālādan ümīdüŋüz kesmeŋ

(300b) (1) ve cihānda size bir āfet yėtişe dėyü ġam-gīn olmaŋ ki Taŋrı'dan ʿināyet olıcaḳ kişi buŋ yėrlerinden tīz ḳurtulur. Cihānda benüm (2) işümden ʿaceb ne ola ki bir it mertebesinde ḳul bizüm taḫtumuza çıḳup ʿālemi bize zindān ḳıldı. Şükür ol Allāh'a ki ben ḳulına (3) ʿināyet ėtdi ve ol zaḥmetlerüŋ ʿivażın vėrdi ve düşmeni elümde ḳahr eyledi. Bizüm daḫı bu şükrāniye işümüz dād olsın ve Taŋrı yolında (4) ṭoġruluḳ olsun." dėdi. Ol serverler şāhuŋ sözine āferīn ḳıldılar. Çünki bu söz tamām oldı *ve*[550] Ḫüsrev vezīrle yazıcıyı ḳatına (5) oḳudı. Ol İrān serverlerinüŋ her birine ulu tīmārlar vėrdi. Bendevī'yi ol işe ketḫudā eyledi. Ḫorāsān vilāyetini tamām Gustehem'e vėrdi. (6) Ve Buzurcimihr'i Vezīr eyledi. Dārāb-Kord'ıla İṣṭeḫr'i Rām-ı Burzīn'e vėrdi. Ve Cāc vilāyetini Bālūy'a vėrdi. Ve Rey vilāyetini Kürdūy'e (7) vėrdi ve dükeli ḫazīnelerüŋ kilīdin Şābūr'a ıṣmarladı ve mühri Endeyān'a vėrdi. Bunlaruŋ her birine menşūr yazup üzerine (8) mühr urdı ve tāc u taḫtıla her birinüŋ bir vilāyete gönderdi. Ve daḫı buyurdı ki: "Leşkerde büyük küçük ʿām ve ḫāṣ kim varısa (9) cemīʿni Ḫarrād Burzīn'üŋ ḥükminde olalar. Kimse anuŋ emrinden ṭaşra iş ėtmeye ve her menşūruŋ üzerinde anuŋ adı yazıla." Andan (10) buyurdı, leşkerde ne ḳadar muʿteber kişiler varısa her birine ḫilʿatlar getürdiler. Andan münādīler ḫoş āvāzla her yėrde

[550] B. nüshasından tamamlanmıştır.

çağırdılar ki: (11) “Ėy şehriyāruŋ ḳulları ve raʿiyyetleri şimdiden ṣoŋra kimse kimseye gūc ėtmesün. Her kişi eylükle ḳazansun, yėsün, içsün. Kimseden (12) üşenmesün. Olmasun ki bir kişi bir kişiye ẓulm eyleye anı cihānda diri ḳomazam. Ve şol kimseler ki yoḫsuldur, nesneye gūci yitmez her ṣabāḥ benüm (13) ḫazīnemden yėtecek ḳadar ḫarçlıḳ alsun ve eksügünce yėyecek alsun. Andan ṣoŋra üç batman şarāb anuŋ vaẓīfesi olsun.” dėdiler. (14) Cihān ḫalḳı anı ėşidüp şād oldı ve her kişi Ḫüsrev’e āferīn ḳıldı. Cihān anuŋ ʿadlinden cennete döndi ve ʿālem içi (15) şādlıḳla ṭoldı. Çünki Ḫüsrev ḥāli böyle oldı yine Behrām-ı Çūpīn’üŋ ḥikāyetine bünyād ėdelüm. داستان بهرام چوپين با (16) خاقان چين Çünki Behrām-ı Çūpīn Ḫāḳān-ı Çīn ḳatına ėrişdi ḫāḳān anuŋ geldügin ėşidicek buyurdı. Dükeli Çīn (17) serverleri Behrām’a ḳarşu çıḳdılar. Taʿẓīmle ve ʿizzetle Behrām’ı şehre getürdiler. Çünki ḫāḳānuŋ ḳatına yėtişdi yėr öpüp ḫāḳāna (18) āferīn ḳıldı. Ḫāḳān anı görücek ayaġ üstine ṭurdı. Behrām’uŋ üstine dürr ve cevāhir ṣaçdılar. Andan elin alup taḫt üzerine (19) gėçürdi. Andan ḥālini ve ḫāṭırını ṣordı. Yol zaḥmetinden ve şāhuŋ cenginden ṣordı. Andan Īzed-guşesb’i ve Yėlānsīne’yi ve Behrām’uŋ (20) yāranların hep ṣordı. Her birine ʿizzet ve ikrām ḳıldı. Çünki Behrām ḫāḳānla altun taḫt üzerinde oturdı, ḫāḳānuŋ (21) elini eline aldı, eytdi: “Ėy saʿādet issi şāh, bilür misin ki Ḫüsrev’üŋ fitnesinden kimse emīn olmaz. Eger beni ḳabūl ėderseŋ ve (22) eyüde ve yavuzda baŋa dest-gīr olursaŋ bu devletlü iḳlīmde senüŋ yāruŋam ve her işde ġam-güsāruŋam. Eger beni ḳabūl ėtmezseŋ ve benden ṣafāŋ (23) olmazsa baŋa Efrāsiyāb, Siyāvuşa ėtdügi işi ėtme ki anuŋla dost dirilüp Tūrān’da depelemişdür. Eger sen de baŋa ol ḥikāyeti (24) ėdecek iseŋ bu aradan Hindüstān’a giderem başuma ne ḥāl gelürse görem.” dėdi. Ḫāḳān eytdi: “Ėy ser-efrāz bu günlerde hīç (25) kimseye iḥtiyāc gösterme ki ben seni oğlumdan ve ḳardaşumdan yėg dutam ve seni cemīʿ serverlerden ulu eyleyem ve nem varısa senden

(301a) (1) dirīġ ėtmeyem.” dėdi. Behrām eytdi: “Dė imdi beni andla inandur ki göŋlümde şübhe ḳalmasun.” dėdi. Ḫāḳān eytdi: “Ol Allāh (2) ḥaḳḳıçün ki cemīʿ kāināt anuŋ ḥükmindedür ve saŋa, baŋa yol göstericidür.” dėdi. “Olduğumca saŋa dost ve yār olam ve senüŋ her ḥālüŋe (3) ḥāldaş olam.” dėdi. Andan Behrām içün bir sarāy ṭonatdılar ve dürlü dürlü nefīs döşekler bıraḳdılar. Ve ḳullardan ve ḳaravaşlardan ve (4) her dürlü niʿmetlerden ol sarāya gönderdi. Ve altundan ve gümişden ve dürlü dürlü cevāhirden şol ḳadar nesne vėrdi ki ḥisābını *Allah’dan ġayrı*[551] kimse bilmezdi. (5) Ve Behrām’la şol ḳadar muḥabbet ḳıldı ki

[551] B. nüshasından tamamlanmıştır.

meydāna ve şikāra ansuz gitmezdi ve andan ġayrı *kimse ile*[552] ṣoḥbet ėtmezdi. Behrām'a dāyimā āferīn ḳılurdı ve erligiŋe (6) taḥsīn ėderdi. **رزم بهرام چوپين با مغاتوره ترك** Meger Ḫāḳān-ı Çīn'üŋ ḳatında bir pehlevān vardı ki adına Maġātūre-yi Türk eydürlerdi. (7) Tūrān'da ve Çīn'de ve Ḫıṭā'da ve Ḫotan'da andan ulu pehlevān yoġdı. Her ṣabāḥ ḫāḳānuŋ ḳatına gelürdi. Ḫāḳān aŋa ḳatı ʿizzet ḳılurdı. (8) ḫazīneden biŋ fülūrī alup yine giderdi. Bu nesneyi Behrām bir ḳaç gün gördi. Hīç anuŋ sırrını bilmedi ve ḫāḳānuŋ ol işi Behrām'uŋ (9) ḫāṭırına ḫoş gelmedi. Bir gün Behrām, Ḫāḳān-ı Çīn'e eytdi: "Ėy şehriyār, işbu Türk ki her ṣabāḥ gelür senden biŋ fülūrī alur, (10) gider. Bu ne kişidür ki eger vėrdügüŋ baḫşiş ise ṣırf altun vėrmek neden ve bunuŋ ne kemāli vardur ki anı ḳalan serverlerden yėg dutarsın (11) ve ḳatı ʿitibār ėdersin? Buŋa sır nedür?" dėdi. Ḫāḳān eytdi: "Bizüm erkānumuz oldur ki ḳaçan vilāyetümüzde bir pehlevān olsa ki andan bahādur (12) kimse olmasa ne dilerse anuŋ emrine muṭīʿ oluruz ve andan māl ve genc dirīġ ėtmezüz. Şimdi Tūrān'da ve Çīn'de bundan gürbüz pehlevān (13) yoḳdur. Mālla bunı eglerem. Eger vėrmeyecek olursam bu pehlevān başına baş çeker ve benüm leşkerümi ve vilāyetümi ḫarāba vėrür." dėdi. Behrām (14) eytdi: "Ėy ʿazīz kişi, sen bunı kendü elüŋle kendüzüŋe şīr eylemişsin. Şāhlar ḳullarına böyle yüz vėrmegüŋ ne vechi var? Eger ḫāṭıruŋ (15) varsa ben seni bunuŋ zaḥmetinden ḳurtarayın." dėdi. Ḫāḳān eytdi: "Sen bilürsün. Ḫāṭıruŋ ne dilerse ėt. Ki eger beni anuŋ elinden (16) ḳurtarıbilürseŋ ġāyetde ulu hünerdür ki Çīn'de biz buŋa ḥarīf olur pehlevān bilmezüz." dėdi. Behrām eytdi: "İmdi yarın ki Maġātūre (17) yine altun almaġa gele sen anuŋ yüzine gülme ve ʿitibār eyleme ve ḫışm ṣūretin göster. Ne dėrse ben aŋa cevāb vėrem." dėdi. Çünki yine (18) ṣabāḥ oldı gün ṭoġmadın Maġātūre-yi Türk şāhuŋ ḳatına geldi. Ammā ḫāḳān hīç anuŋ yüzine baḳmadı ve ʿitibār ėtmedi. Türk (19) eytdi: "Ėy nām-dār, baŋa bu ḫorluḳ neden geldi? Beŋzer ki bu Pārs serveri senüŋ ḳulaġuŋa söz bıraḳmışdur. Sen anuŋ sözine uyma. (20) ki ol senüŋ leşkerüŋi yėle vėrmek ister." dėdi. Behrām eytdi: "Ėy ceng isteyici pehlevān, niçün ḳaḳırsın ve tīzlenürsin? Ḫāḳānıla (21) ben ʿahd ėtmişem ki benüm sözümden çıḳmaya. Bu kez ben istemezem ki sen her ṣabāḥ gelesin anuŋ ḫazīnesinden biŋ altun alasın. Dutayın ki (22) üç yüz biŋ kişiye kurūr pehlevānmışsın aŋa degmez ki her ṣabāḥ gelesin şāhuŋ yüklerle altunın alasın." dėdi. Maġātūre, Behrām'uŋ (23) sözinden ḳaḳıdı. Tīr-keşinden bir oḳ çıḳardı ve Behrām'uŋ eline vėrdi. Eytdi: "İşbu oḳa naẓar eyle ve ḫāṭıruŋda ṭut ki ben bu (24) sözi bunuŋla söyleşürem. Bu oḳ benüm nişānumdur. Eger seni yarın daḫı bu bār-gāhda görem

[552] B. nüshasından tamamlanmıştır.

göresin ki başuŋa ne işler getürem.” dėdi. (25) Anuŋ sözine Behrām daḫı ḳaḳıdı. Ol daḫı tīr-keşinden bir pūlād demrenlü oḳ çıḳardı, Türk’üŋ eline vėrdi. Eytdi ki: “İşbu oḳı

(301b) (1) ṭut. Erseŋ yarın meydāna gelesin ki seni cihān pehlevānlığından uṣandurayın ve dünyā teşvīşinden ḳurtarayın.” dėdi. Maġātūre (2) ol ḫışmla çıḳup gitdi. Tīz çādırına geldi. Türk’üŋ ol gėce ḳaḳıduğından gözüne uyḫu gelmedi. Hemān ki ṣabāḥ oldı (3) cebesini ve çuḳalını gėydi ve ḳılıç ḳuşandı. Eline oḳ yay alup Behrām’uŋ ḳapusına geldi. Behrām daḫı cebesini gėydi ve yaraġa gėrüp (4) ṭaşra çıḳdı. İkisi bir ḫalvet yėre meydāna gėrüp gitdiler ki ceng eyleyeler. Ḫāḳān-ı Çīn anı ėşidüp bindi, cemīʿ Çīn serverleriyle (5) anlaruŋ ceng ėtdükleri yėre geldiler ki giŋ yėrden ol iki arslanuŋ cengini temāşā ḳılalar. Çünki meydān yėrine vardılar Maġātūre-yi Türk (6) Behrām’a eytdi: “Erlikden hünerüŋ varsa getür görelüm. Yoḫsa evvel ḥamleyi ben mi ėdeyin?” dėdi. Behrām eytdi: “Bu kīni ortaya (7) sen bıraḳduŋ. Evvel ḥamleyi daḫı sen ėtmek gerek.” dėdi. Behrām eyle dėyecek Maġātūre güldi ve yayını eline aldı ve bir oḳ çıḳarup (8) gezledi. Behrām’uŋ gögsin gözleyüp yayını çekdi. Ḳulaġa demren ṭırnaġa yėtişdürüp Behrām-ı Çūpīn’e bir oḳ urdı. Türk’üŋ (9) oḳı Behrām’uŋ cebesinden gėçmedi ammā Behrām Maġātūre’yi deŋemek içün bir zamān ḳımıldanmadı ve yėrinde ebsem ṭurdı. Maġātūre şöyle ṣandı ki (10) Behrām anuŋ oḳından helāk oldı. Ṭurduġı yėrden biraz güldi, andan at başını çevirdi ki gide. Behrām ardından çaġırup (11) eytdi: “Ėy nā-bekār neyledüŋ ki gidersin? Beni öldürdüŋ mi ṣanursın? Ḳatlan su’ālüŋe cevāb vėreyin, eger cevābuŋ alduġuŋdan ṣoŋra (12) diri ḳalursan.” dėyüp el urdı. Tīr-keşinden bir elmās demrenlü oḳ çıḳardı ki ṭaşlar ve demürler anuŋ öŋüŋde mūmdı. Ve yayını (13) alup Maġātūre-yi Türk’e bir oḳ urdı. Derzi ignesi aṭlasdan geçer gibi Türk’üŋ cebesinden eglenmeyüp çıḳdı. Maġātūre ol zaḫmı (14) yėyecek dünyā niʿmetinden uṣandı. Hergiz ḳımıldanmayup eyerüŋ üstinde ṭururken cān vėrdi. Behrām çünki gördi ḥāl nidügin (15) bilüp ḫāḳānuŋ geldi. *Ḫāḳān güldi*[553], duʿā ve āferīn ḳıldı. Andan eytdi: “Ėy şehriyār, ādem gönderüŋ ol nām-dārı yėrine ḳosunlar.” dėdi. Ḫāḳān (16) eytdi: “Oŋat gör ki ölmemişdür. Belki eyer üstinde uyumış gibidür.” dėdi. Behrām eytdi: “Ėy Sālār-ı Çīn, düşmenlerüŋ (17) dāyimā eyle uyusunlar. Gözet ki at üstinden yėre düşecekdür.” dėdi. Eyle dėyecek ḫāḳān bir ādem gönderdi. Geldi gördi ki (18) Maġātūre-yi miskīn at üzerinde ölmiş ve cihānuŋ teşvīşinden emīn olmış. Pes gelüp ḫāḳāna ḫaber vėrdi. Ḫāḳān anı (19) ėşidicek güldi ve anuŋ işinden ʿacebe ḳaldı. Şādlığından külāhını göge ėrgürdi. Dönüp yine sarāya geldi. Ḫazīne-

[553] B. nüshasından tamamlanmıştır.

dāra (20) buyurdı, bir şāhāne ḫilʿat ve nice bedre altun ve laʿl ve cevāhir ve bir ḫāṣ at müretteb silāḥ Behrām'uŋ sarāyına iletdi. Varduġınca (21) ḫāḳānuŋ muḥabbeti Behrām'la daḫı ziyāde oldı. Hīç sāʿat Behrām'dan ayru olmazdı ve Behrām'suz biz iş ḳılmazdı. رزم بهرام (22) با شير كپي Meger ol zamānda Çīn ṭaġlarında yırtıcı cānavarlar çoḳ olurdı. Ol ṭaġda bir cānavar durmışdı. Gevdesi (23) pīl gevdesinden büyükidi ve başında iki bölük saçı vardı ki her bir ḳılı urġana beŋzerdi. Tüyi ṣaruydı ve aġzı ve ḳulaḳları (24) ḳara idi. Pençeleri arṣlan pençesine beŋzerdi. Aŋraduġı bir günlük yėrde ėşidülürdi. Ṭaşları ṭutsa elinde una dönderürdi. (25) Ḳuşluḳ vaḳtlerinde çıḳar yürürdi. Andan ġayrı vaḳitde görünmezdi. Heybetine kimseler ṭāḳat getürmezdi. Çīn vilāyeti ol cānavaruŋ

(302a) (1) elinde ʿāciz ḳalmışdı. Hīç kimse anuŋ ne cānavarduġın bilmemişdi. Adına Şīr-i Kepī eydürlerdi. Atlu ve yayayı her nerden görse (2) nefesile kendüye çekerdi. Gözi gördügi kimse elinden ḳurtulmaġa imkān yoġdı. Meger ol vaḳitlerde Ḫāḳān-ı Çīn'üŋ bir ḳızı (3) vardı ki ḥüsn içinde mānend*i*[554] yoġdı. Eger ayuŋ iki bölük ḳara zülfi varmışsa ol ḳızı aya beŋzetmek olurdı. Dudaḳları (4) rengin laʿle beŋzerdi ve gözleri nergis-i maḫmūre beŋzerdi. Ḫāḳānla ḫātūn ol ḳızuŋ üstine ditreşürlerdi ve bir sāʿat anı (5) görmeseler helāk olurlardı. İttifāḳ bir gün ḫāḳān bir ṣaḥrāya şikāra gitdi. Ḫātūn daḫı bir nice ḫātūnlarla sarāyda ṣoḥbete (6) meşġūl olur. Ol ḳız nice ay yüzlülerle seyrāna çıḳar. Her yėri teferrüc ėderek ol cānavaruŋ olduġı ṭaġuŋ yaḳınına (7) uġrar. Görür ki bir laṭīf ṣaḥrā hīç kimse uġramış degül. Ḫāṭırına be-ġāyet ḫoş gelür. Ol cānavarı aŋmaz. Ḳızlarla oturdı ki biraz (8) vaḳt ṣoḥbet ve ʿişret ḳıla. Pes buyurur, şarāb ve niʿmet ḥāżır ḳılurlar. Çengīlerle ve raḳḳāṣlarla şādlıġa meşġūliken cānavaruŋ gözi anlara (9) ṭuş olur. Dört cāriyeyi ḫāḳān ḳızıyla nefesile çeküp yudar ve gine ṭaġa gider. Ḳalan cāriyeler feryād ve fiġānıla gelüp ḫātūna ḫaber (10) ḳılurlar. Ḫātūn yüzin yırtup saçını yolar. Ḫāḳān daḫı ėşidüp anuŋ derdinden cigeri ḫūn olur. Nice zamān derdle ve yasla (11) ḳalur. Ol ejdehādan kīnlerin almaġa çāre bulmazlar. Behrām-ı Çūpīn Maġātūre-yi Türk'i öldüricek Çīn vilāyetinde tamām Behrām'uŋ adı aŋıldı (12) ve şöhret buldı. Ḫātūn daḫı Behrām'uŋ anuŋ gib erligin ėşidicek ḫāṭırı Behrām'ı görmek diledi. Bir gün Behrām daḫı İrān nām-dārlarından (13) yüz kişiyle ve nice yayaḳ kişiler öŋünce seyrāndan gelürken ḫātūnuŋ gözi Behrām'a ṭuş oldı. Yanındaġı cāriyelerden birine "İşbu yigit (14) ne kişidür?" dėyü ṣordı. Cāriye eydür: "Bu ol pehlevāndur ki nice zamān İrān taḫtına şehriyār olmışdur. Cihāna buncılayın nām-dār gelmemişdür. (15) Ulular bunuŋ adına Behrām-ı Kürd dėrler ki

[554] B. nüshasından tamamlanmıştır.

atınuŋ ayaġından yėr ṣarsılur. Ve bu ol pehlevāndur ki Maġātūre-yi Türk’i bir oḳla depelemişdür ve (16) dört kez yüz biŋ eri bir oḳla ṣımışdur. Şimdi ḫāḳān ḳatında bundan sevgüli kimse yoḳdur.” dėdi. Ḫātūn eytdi: “Ol ḳadd ü ḳāmet (17) ki bunda var ne dėrseŋ elinden gelür.” dėdi. Andan eytdi: Bu pehlevān ki Maġātūre gib kişiyi oḳla öldürmişdür, bunuŋ elinden (18) gelür ola ki ol ḳızumı yudan ejdehāyı öldüre ve andan benüm kīnümi ala. Ben bu nesneyi ḫāḳāna dėyeyin.” dėdi. Cāriye eytdi: “Bu ḳadar iş (19) anuŋ ḳatında nedür? Eger ol ḥikāyeti bu ėşideydi ol ejdehānuŋ nām u nişānın ḳomazdı.” dėdi. Ḫātūn bu sözi ėşidüp şād (20) oldı. Sürüp ḫāḳānuŋ ḳatına geldi ve bu ḥikāyeti aŋa söyledi. Ḫāḳān eytdi: “Bu sözi bize aŋmaḳ ʿārdur ki ‘Bunca vilāyetüŋ şāhıken (21) ḳızını bir cānavar yėdi. Ol cānavarı öldürmek elinden gelmedi.’ dėrler. Bilmezler ki ol bir ejderhādur ki demürden ṭaġları kendüye çekmek (22) elinden gelür. Ḳızumuz gitdiyse elümüzden ne gelür? Biz ṣaġ olalum.” dėdi. Ḫāḳānuŋ sözinden ḫātūn incinüp eytdi: “Baŋa andan ne ʿār gelürse (23) gelsün. Ben ḳızumuŋ kīnin aldurmayınca ḳomazam.” dėdi. Bu ḥāl üzerine ḫaylī zamān geçdi. Ḫātūn bu rāzı göŋlinde ṣaḳlardı. (24) Bir gün ittifāḳ Ḫāḳān-ı Çīn bir dügün eyledi. Ne ḳadar ulu begler varsa ol dügüne geldiler. Ādem vėrbiyüp Behrām-ı Çūpīn’i oḳudı. Gelecek (25) ayaġ üzre ṭurup taḫt üstinde yanına aldı. Aralarında ġuṣṣadan ve şādıdan çoḳ sözler geçdi. Ḫāḳān-ı Çīn’üŋ ḫātūnı

(302b) (1) perde ardında oturup bunlaruŋ sözini diŋlerdi. Behrām’uŋ sözin ėşidicek ḫātūnuŋ ṣabrı ḳalmadı. Ol eski derdi yine (2) tāzelendi. Perde ardından Behrām-ı Çūpīn’e medḥ ve āferīn ḳıldı. “Bu Çīn vilāyeti senüŋle maʿmūr olsun.” dėdi. Andan eytdi: “Behrām (3) şāhdan bir dilegüm vardur. Ne ola ki ol ḥācetümi ḳabūl eyleye.” dėdi. Behrām eytdi: “Fermān senüŋdür, elümden geleni dirīġ ėtmeyem.” dėdi. (4) ḫātūn eytdi: “İşbu şehre yaḳın yėrde bir ḫūb murġızār vardur ki Çīn beglerinüŋ bahār vaḳtinde teferrüc-gāhıdur. Anuŋ üstün yanında (5) bir oḳ atumı yėr ola bir ḳara ṭaġ vardur. Ol ṭaġda bir ejdehā durmışdur ki Çīn vilāyeti anuŋ elinde ʿāciz ḳalmışdur. Adına Şīr-i (6) Kepi dėrler. Andan artuḳ adla bilmezler. Benüm Ḫāḳān-ı Çīn’den bir ḳızum vardı ki güneş anuŋ ḥüsnine āferīn ḳılurdı. Bir gün tenhā bir ḳaç (7) ḳızlarla ol yėre teferrüce varur. Ḫāḳān daḫı leşkerle şikāra gitmişdi. Nā-gāh ol ejdehā ṭaġdan ol ḳızları görür. Benüm ol güzel (8) ḳızumı nefesile çeker. Ol vaḳtden berü cihān gözüme ḳaraŋu olmışdur. Bu vilāyetde bir pehlevān yoḳdur ki anı helāk eyleye. Şimdi (9) ol murġızāra ol cānavaruŋ ḳorḫusından kimse varmaz. Nice yigitler ve pehlevānlar anuŋ elinde helāk olmışdur. Nice kerre Çīn ḫalḳı (10) dėrilüp ol ṭaġı şikār eylediler. Her kime ki ṭuş oldı mecāl vėrmeyüp helāk oldı. Āvāzına ejdehālar doymaz ve heybetine kimseler (11) ṭāḳat

getüremez. Bārī bu iḳlīmde bir kişi yoḳdur ki anuŋ ḳatına varı bile.” dėdi. Behrām eytdi: “Yarın ṣabāḥ ben ol murġızāra (12) varayın. Allāh ʿināyetinde bu iḳlīmi ol cānavaruŋ *elinden ve*[555] belāsından ḳurtarayın.” dėdi. Ḫātūn Behrām’uŋ sözine āferīn ḳıldı. Pes ol gün aḫşam (13) olınca ḫāḳānla ṣoḥbet ėtdiler. Aḫşamdan ṣoŋra ehl-i ṣoḥbet mest oldı ve her kişi maḳāmlu maḳāmına gitdi. Çünki ṣabāḥ oldı (14) Behrām-ı Çūpīn cebesini ve çuḳalını gėydi. Ve yayını eline alup bėline yüz elmās demrenlü oḳ ṣoḳdı ve kemend götürdi. Bir ḳaç kişiyle (15) ol ṭaġ görinür yėre geldi. Yaḳın gelecek yoldaşlarına destūr vėrdi, gėrü döndiler. Kendüsi yalıŋuz Allāh’a ṣıġınup ol ejdehā (16) ṭurduġı yėre vardı. Yaḳın gelecek kendüyi kemendile bir büyük ṭaşa baġladı ve yayın eline aldı. İki yaġrını elile ṣıḳdı. Andan (17) elini ol ṭaşa urup bir kerre naʿra urdı. Behrām’uŋ āvāzından ol ṭaġ ṭaş yanḳılandı ve ol cānavar yatduġı yėrden beliŋleyüp (18) ṭuru geldi. Meger ol cānavar şöyleydi ki ḳaçan gevdesindeki ḳıllar yaş olsa aŋa hergiz oḳ gėçmezdi. Behrām’uŋ āvāzın ėşidicek (19) bir çeşmenüŋ içine gėrüp biraz ṣuya aġnadı. Andan Behrām-ı Çūpīn’den yaŋa yürüdi. Behrām anı görüp Allāh adını diline getürdi. (20) Ejdehā diledi ki Behrām’ı nefesile çeke. Ol pehlevān ḳarşudan iki çatal demrenlü oḳla urdı ki ol oḳuŋ zaḫmından (21) ejdehā süstledi. Ve bir oḳ daḫı başına urdı ve iki oḳ daḫı aġzına urdı ve bir iki oḳ daḫı ḳarnına urdı ve bir oḳ (22) daḫı pençesine urdı. Yėdi sekiz oḳla ol cānavarı depeledi. Andan Behrām bėlinden kemendi giderdi ve ol cānavaruŋ (23) ḳatına varup bir süŋü urdı ki ḳanı ol ṭaġı ṭaşı ġarḳ eyledi. Andan ḳılıç çeküp gevdesini pāreledi ve başını kesüp (24) gevdesinden ayırdı. Çün iş tamām oldı Allāh’a şükr eyleyüp şād ve ḫandān ḫāḳānuŋ ḳatına geldi ve ne ėtdügini söyledi. (25) Ḫāḳān şād olup ḫātūnla ol ṭaġa vardılar. Ejdehāyı ölmiş görücek sevindiler. Çīn vilāyeti ol ḫaberi ėşidicek nice

(303a) (1) gün dügünler ve şādlıḳlar ḳıldılar ve Behrām’a āferīn ḳılup üzerine dürr ve cevāhirden nis̱ār ėtdiler. Ḫāḳān gelüp Behrām’ı ḳuçdı. Andan (2) ṣoŋra şehriyār dėdi. Çünki ol şādlıḳla ḫāḳān sarāyına geldi. Buyurdı, Behrām-ı Çūpīn’üŋ ḳatına on bedre fülūrī (3) ve bir ḫāṣ ḫilʿat ve nice laʿl ve cevāhir gönderdi. Andan yazıcıyı ḳatına oḳudı. Buyurdı, bir menşūr yazdı ki cemīʿ Çīn vilāyeti (4) şimdiden ṣoŋra Behrām-ı Çūpīn’üŋdür. Şehriyār eger sipāhī kimse Behrām’uŋ ḥükminden baş çekmeye. Türk’de ve Çīn’de ḥükm Behrām-ı Çūpīn’üŋ (5) ola. Pes Çīnīler erkānınca ḫilʿatlar getürdiler ve tāc ve kemer getürdiler. Āyīnleri ve erkānları üzere Behrām’ı taḫta gėçürdiler, Çīn (6) iḳlīmine şehriyār ḳıldılar.

---

555 B. nüshasından tamamlanmıştır.

Andan ḫāḳān Behrām'a eytdi: "Şimdiden ṣoŋra vilāyet senüŋdür. Şol kimseler ki İrān'dan bile geldiler her birine (7) lāyıḳınca nesne bağışla ve hīç bir kişiyi benüm gencümden maḥrūm ḳılma." dėdi. Pes Çīn ululları cümle Behrām'ı şāh bildiler ve her biri Behrām'a (8) ḳul oldı. Behrām-ı Çūpīn daḫı her kişiye ʿaṭā ve baḫşişler ḳıldı. Andan ṣoŋra ḫāḳānuŋ bir ḳızı vardı. Behrām'a vėrdi. (9) Ol ḥāl üzere ḫaylī zamān geçdi tā ki bu ḫaber İrān-zemīne yėtişdi. Ḫüsrev-i Pervīz bildi ki Behrām-ı Çūpīn, Çīn vilāyetine (10) pādişāh olmış ve genc ve leşker issi olmış. Ol ḫaberi ėşidicek Ḫüsrev ġāyet incindi ve ol eski rencler yine tāzelendi. Ḫāḳānuŋ (11) işinden göŋli kīnle ṭoldı. Uluları ḳatına oḳuyup ol ḫaberi aŋdı ve "Bu işe çāre ne olacaḳdur?" dėdi. Her birisi Ḫüsrev'e (12) bir dürlü cevāb vėrdiler. نامه خسرو پرویز بخاقان چین Pes ol gėce Ḫüsrev yazıcıya buyurdı Ḫāḳān-ı Çīn'e ḫışmıla bir (13) nāme yazdı. Nāmenüŋ evvelinde eytdi: "Āferīn ol Allāh'a ki azmışlara yol göstericidür ve ḳullarına fetḥ ve ẓafer vėricidür ve şāhlara (14) tāc ve taḫt naṣīb ėdicidür ve cemīʿ kāinātuŋ ḥakīmidür ve dükeli işler aŋa āşikāredür. Andan ṣoŋra ėy Ḫāḳān-ı Çīn, çünki ʿaḳl (15) issi ve firāset ehli dirilürsin, bilürsin ki Taŋrı birdür ve kişi ḫayr ve şer ne ėderse cezāsın görecekdür. Pes niçün yatlu işlere (16) el uzadursın ve Ḥaḳ teʿālā ḳatında begenilmeyecek iş ėdersin? Ve Taŋrı'nuŋ rıżāsın isteyenler küfrān-ı niʿmet olmazlar ve ṭuz etmek (17) ḥaḳḳın unutmazlar. Ve daḫı Behrām-ı Çūpīn adlu bir ḳul ki cihānda şādlıḳ yüzin görmesin bir ṭuz etmek bilmez ve Taŋrı'dan ḳorḳmaz ʿaḳılsuz (18) ḳuldur. Ol bir adı şanı belürsiz kişidür. Atam anı ilerü çekdi, bir ādem eyledi. Ṣoŋra ėşitdüŋüz ki ol kendü çepel mizācına lāyıḳ (19) bizümle ne işler ḳıldı. Nā-ehl kişiye eylük ėtmenüŋ fāyidesi oldur. Ėşitdüm ki senüŋ ḳatuŋa varıcaḳ aŋa ulu-zādeler gibi ʿizzet (20) eylemişsin ve anı ḫoş vechle ḳabūl eylemişsin. Meger anuŋ çirkīn ḫūyını ve başuŋa ḳamçılar urduğını unutduŋ. Anuŋçun aŋa (21) bu resme ʿitibār ḳılduŋ? İmdi bilesin ki ben bu işe rāżī degülem. Sen ḫāḳān adını kendüzüŋden götüresin, vilāyeti aŋa ışmarlayasın. (22) nāme saŋa ėrişicek ol ḳuluŋ elin ayağın bağlayup benüm ḳatuma vėrbiyesin tā ki elümden ḳurtılasın. Yoḳ dėrseŋ Tūrān zemīne bir (23) leşker gönderem ki külini biʿl külliye göge ṣavuralar." dėdi. Bu resme nāme ḫāḳānuŋ ḳatına ėrişdi ve Ḫüsrev'üŋ sözini ėşitdi (24) ėlçiye eytdi: "Bu gün ṣabr eyle ėrte gelesin cevābın alasın." dėdi. Pes ėlçi ol gėce ārām ḳıldı. Ṣabāḥ olıcaḳ ḫāḳānuŋ (25) ḳatına vardı. **پاسخ خسروپرویز از خاقان چین** Pes ḫāḳān yazıcıya buyurdı, Ḫüsrev'üŋ nāmesine cevāb yazdı.

(303b) (1) Evvelinde eytdi ki: "Şükür ve āferīn ben ḳuldan cihānuŋ ḫalḳı üzerine olsun." Ve daḫı eytdi ki: "Mektūb göndermişsin geldi (2) ve dėdügüŋ sözler maʿlūm oldı. Bunuŋ gibi sözleri kişi ḳulına söylemek gerek. Ḳadīmden şehriyār olanlara bu resme söz söylemek (3)

düşmez. Sen ne uluyı bilürsin *ve*[556] ne kiçi bilürsin. Ben ki Tūrān ve Çīn pādişāhıyam. Heytāl vilāyeti küllī benüm ḥükmümdedür. Sen baŋa bunuŋ (4) gibi söz söyleme ben ol şāhlardan degülem ki ʿahdümi ṣımam. Çünki ben Behrām'uŋ elin ṭutdum ve anuŋla ʿahd ü peymān eyledüm. Pes (5) ʿahdümi ṣıyıcaḳ ulular baŋa ne dėrler? Yā Ḥaḳ teʿālā ḳatında ne cevāb vėrürüm? Ve ululıḳ ʿaḳılla ḫoş olur. Behrām saŋa gerekse (6) uş Çīn leşkeriyle saŋa gönderem. İrān-zemīnden ḳanları ırmaḳ gibi aḳıdıcaḳ Behrām'ı göresin." dėdi ve nāmenüŋ üzerine (7) mühr urup Ḫüsrev'üŋ ėlçisine gönderdi. Çünki ėlçi yine şehriyār ḳatına geldi ve ḫāḳānuŋ nāmesini vėrdi. Ḫüsrev ol nāmeyi (8) oḳıyıcaḳ perīşān oldı ve rūzigāruŋ işinden ḳorḳdı. Ādem vėrbiyüp İrānīleri ḳatına oḳudı. Ḫāḳānuŋ sözini anlara bildürdi (9) ve nāmesini anlaruŋ ḳatında oḳudı. İrān serverleri ḫāḳāndan ol resme söz ėşidicek perīşān olup eytdiler ki: "Ėy (10) şehriyār, bu işi geŋez ṭutmaġıl. Tīzcek bu işüŋ ḳaydını görgil. İrān'dan üşenme. Bir ʿāḳıl issi pīr bulġıl. Ġāyetde söz ehli (11) ola. Ḫāḳānuŋ ḳatına varup ḫoş ḫaberler vėre. Eyde ki: "Behrām ol zamānda ki şehriyāruŋ pehlevānıydı. Görmedüŋ mi ki şehriyāra (12) nice ʿāṣī oldı? İmdi sen daḫı andan ḫayr umma ki anuŋ ṭabīʿatında eylik es̱eri yoḳdur.' dėye. Bir ayda sen bu işi bitirmezseŋ (13) şöyle bil ki nice yıl geçe bu iş tamām olmaya ki Behrām'ı güyegü ėdinmişdür. Anı ḫāḳāndan kesebilmek ḳolay iş degüldür. Aŋa nihānī (14) çoḳ söylemek gerek." dėdiler. Çünki şāh İrānīlerden bu sözi ėşitdi bir ḫūb nāme yazdı. Bir ʿāḳıl issi kişiyle ḫāḳāna (15) gönderdi. Çün ėlçi ḫāḳānuŋ ḳatına ėrişdi ve şehriyāruŋ ḫaberin vėrdi. Ḫāḳān eytdi: "Söz bir olur. Ben ʿahd (16) ṣıyacaḳ degülem. Bu nesneyi ki sen dėrsin, ben aŋa rāżī degülem." dėdi. Meger Behrām-ı Çūpīn ėşitdi ki İrān şāhından ḫāḳāna (17) mektūb gelmiş, tīz ḫāḳānuŋ ḳatına gelüp eytdi ki: "Ėy saʿādetlü şāh, ėşitdüm ki ol hünersiz ḥīle-bāz saŋa biri biri (18) ardınca nāmeler göndermiş. İmdi Çīn leşkerinden baŋa leşker ḳoş ki ḳılıcumla varam İrān'ı alayın. Yėryüzine seni şehriyār (19) ḳılayın. İrān'da ve Rūm'da pās-bānlar senüŋ aduŋa çaġırsunlar. Ol bī-hüner Ḫüsrev'üŋ başını keseyin. Ben ḳulluġa bėl baġlayıcaḳ (20) Sāsānīlerüŋ köküni yėrden çıḳaruram. Ol demde Hurmuz şāh baŋa genc ve leşker vėrdi. Gördüŋ ki ol sehelce leşkerle (21) ne işler ḳıldum. Çünki ʿālemi anuŋ ḥükminde eyledüm, her kişi benüm işüme āferīn ḳıldı. Ol eylügüŋ ʿivażı Hurmuz baŋa panbuġıla ig gönderdi (22) ve ʿavratlar ḫilʿatın vėribdi. Ben daḫı anuŋ işine ʿārlandum ve andan baş çekdüm. Ṣoŋra Ḫüsrev'le ceng ėtdügüme sebeb oldı ki (23) ol ʿaḳılsuz bed-baḫt evvel atasınuŋ gözine mīl çekdi ve andan ṣoŋra boġazında aṣdı. Atasına eyle ėden kişiden kime (24) ḫayr gele dėrsin? İmdi ol işleri ki ben anlara ėtdüm kendülerüŋ çepel ḫūlarından ve

---

[556] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ʿāḳılsızlıḳlarından idi. Ḥāşā ki ben (25) ṭuz etmek bilmeyem yā ḫod şehriyāruma ʿāṣī olaydum.” dėdi. Ḫāḳān bu sözi ėşidicek dürlü dürlü endīşeler

(304a) (1) geldi. Ādem vėrbiyüp Çīn’üŋ ulularıŋ oḳudı ve Behrām’uŋ sözini anlara söyledi. Eytdiler: “Ėy şāh, bu iş ḳatı müşkil işdür ki yėr (2) yüzinden Sāsānīlerüŋ toḫumı kesile. Evet Behrām anda varıcaḳ ol yėrde Behrām’uŋ dostları çoḳdur ve daḫı ḫāḳān gibi arḳası (3) olıcaḳ ol işi ėtmek elinden gelür. Behrām’uŋ sözinden çıḳmamak gėrek ve dėdügi işi ėtmek gerek.” dėdiler. Ḫāḳān Çīnīlerden bu vechle (4) ḫaber ėşidicek şād oldı. Buyurdı Çīn leşkeri cümle ḳatına ḥāżır oldılar. Meger Çīn’de iki ulu pehlevān vardı. Birinüŋ (5) adına Girūy dėrlerdi ve birine Zengūy dėrlerdi. İkisi daḫı ad çıḳarmış gürbüz pehlevānlardı. Ḫāḳān ol iki pehlevānı Behrām’a (6) yoldaş ḳoşdı ki her işde Behrām’dam ayru olmayalar ve ceng güninde anuŋ ḳafā-dārı olalar. Andan leşkerüŋ cemīʿ yaraġını (7) gördi bir gün ṣabāḥ vaḳtinde Behrām’uŋ sarāyından kūs dögüldi. Leşker at arḳasına gelüp Behrām-ı Çūpīn İrān-zemīn’üŋ (8) üstine yüridi. **اکه شدن خسرو از امدن بهرام و رفتن خراد برزین بچین** Bir gün Ḫüsrev-i Pervīz ėşitdi ki Ḫāḳān-ı Çīn (9) leşker ḳoşup Behrām’ı İrān-zemīn üstine göndermiş. Ḫüsrev anı ėşidicek āh eyledi ve İrān-zemīn içine ol sebebden ġulġule (10) düşdi. Pes Ḫüsrev İrān’uŋ ulularını ḳatına oḳudı. Bu ḥāli anlaruŋla ṭanışdı. Meger İrān’da bir pīr dāniş-mend vardı. Buzurcimihr’üŋ (11) şākirdlerinden idi ve çoḳ nesne bilür kişiydi. Ḫüsrev ol pīre eytdi: “Ėy ʿāḳıl, bu işe ne çāre ėdelüm? Sen ne dėrsin?” dėdi. (12) Ḫarrād eytdi: “Ėy şehriyār ben şimdi pīr oldum, sefer elümden gelmez. Evet bu işüŋ çāresi oldur ki Ḫarrād Burzīn’i Ḫāḳān-ı Çīn (13) ḳatına gönderesin. ʿĀḳıl issi yigit kişidür ve hem çoḳ dürlü ḥīleler bilür. Varsun ḫāḳāna çoḳ sözler söylesün ve naṣīḥat (14) ḳılsun ki bu belānuŋ defʿi yine ḫāḳān sebebiyle olur. Yoḫsa İrān’da kim vardur ki Behrām-ı Çūpīn’e cevāb vėre.” dėdi. Pes (15) Ḫüsrev, Ḫarrād Burzīn’i ḳatına oḳudı. Ḫazīne açup Ḫāḳān-ı Çīn’e armaġānlar düzdi. Şol ḳadar gevherler ve zerrīn kemerler ve Hindī ḳılıçlar (16) vėrdi ki Ḫarrād ʿacebe ḳaldı. Andan eytdi: “Ėy Ḫarrād, şimdi İrān’da ve Çīn’de senden ʿāḳıl kimse yoḳdur. Dė imdi bu (17) armaġānları al sen daḫı ḫāḳānuŋ ḳatına var. Ne bilürseŋ söyle. Vaḳt ola ki bu işi bitüresin ve bu belāyı bizüm üzerümüzden (18) defʿ ėdesin.” dėdi. Pes Ḫarrād- Burzīn şāh destūrıyla yaraḳ görüp ʿazm-i ḫāḳān ḳıldı. Behrām’a bulışam dėyü iḥtiyāṭ ėtdi. (19) Bir yolsuz yoldan gitdi. Nice günden ṣoŋra Çīn serḥaddine ėrişdi. Bundan öŋdin ḫod ḫāḳāna ėlçi varmışdı. Ḫāḳān anlara ʿitibār (20) ėtmeyüp ve sözlerin ėşitmeyüp ḳaḳımışdı. Çünki Ḫarrād Burzīn Çīn ṣınurına ėrişdi ḫāḳānuŋ ḳatına bir ʿāḳıl issi kişi vėribdi (21) ki kendünüŋ geldügin ḫāḳāna bildüre. Eyde ki: “Ḫüsrev’üŋ vezīri ve İrān-zemīnüŋ ulu dāniş-mendi ėlçilige gelür.” dėye. Pes (22) ol kişi

ḫāḳānuŋ ḳatına ėrişdi. Ḫarrād Burzīn'i söyledi ve şāhuŋ armaġānların dėdi. Ḫāḳān buyurdı, eyvān ārāste ḳıldılar. (23) Ol kişiyi ḫāḳānuŋ ḳatına iletdiler. Gėrüp ḫāḳān öŋinde yėr öpüp eytdi ki: "Şāh ḳatından Ḫarrād Burzīn gelür. Şāhuŋ ḫaylī armaġānları (24) var. Ḫāḳāndan destūr olursa gelüp devletlü eşigi öpmek ister." dėdi. Ḫāḳān ol sözi ėşidicek buyurdı, Ḫarrād Burzīn'e (25) ḳarşu çıḳdılar. Taʿẓīmle ḫāḳānuŋ ḳatına getürdiler. Çünki ḫāḳān ḳapusına geldi bir zamān ṭaşrada ṭurdı. Ḫāḳān ḳapucıya

(304b) (1) eytdi ki: "Ḫarrād'ı ṭaşra çoḳ durmaŋ ḳoŋ gelsün." dėdi. Pes Ḫarrād Burzīn'e yol vėrdiler içerü girdi ve ḫāḳān öŋinde yėr (2) öpüp duʿā ve āferīn ḳıldı. Andan eytdi: "Ėy şehriyār, şehriyārdan ḫaber vėrem, eger ḫāḳān buyurursa söyleyeyin." dėdi. Ḫāḳān eytdi: (3) "Ṭatlu söz pīrleri yigit ḳılur, bitmeyecek işleri bitürür. Fāyidelü sözlerden ne bilürseŋ söyle." dėdi. Pes Ḫarrād Burzīn aġzın açdı, (4) evvel Ḥaḳ teʿālāya āferīn ḳıldı ki "Cemīʿ kāinātuŋ ḫāliḳidür ve dürlü işlerde ḳadīrdür. Āferīn ol Allāh'a ki şuncılayın ʿālem yaratmışdur (5) ve gökleri yılduzlarla müzeyyen ḳılmışdur. Ayuŋ ve güneşüŋ Taŋrı'sıdür ve gėce gündüz anuŋ ḥükmiyle olıcıdur. Anuŋ işinde noḳṣān bulınmaz ve pādişāh (6) lıġına zevāl olmaz. Cihānda ḥākim-i muṭlaḳ oldur. Biz cemīʿmüz anuŋ ḳullarıyuz. Dilerse bir ḳulın ʿāleme şāh ḳılur ve kimini bir ḥabbeye muḥtāc ḳılur. (7) Ḳullarından ṭoġrulıḳdan ve eylükden ġayrı nesne istemez. Ve anuŋ işine çūn ü çerā dėnilmez. Cemīʿmüzi ṭopraḳdan yaratmışdur, yine (8) āḫirle ṭopraḳ olısaruz." "Evvel Ṭehmūreṡ'den ṭutalum ki cihāna başdan başa şāh olmışdı. Andan Ferīdūn (9) şāh oldı andan şāhlıḳ Ḍaḥḥāk-ı Tāzī'ye ḳaldı. Bu resme tā Keyḳubād'a andan ṣoŋra bunca şāhlar ve nām-dārlar ki (10) cihāna geldi. Keyḫüsrev ve Rüstem gib ve Luhrāsb gibi ve Guştāsb gib ve İsfendiyār gib ve İskender gib ve Behrām-ı (11) Gūr gib ve Nūşīnrevān gib ki ʿālemde ʿadlile ve dīnle şehriyārlıḳ ėtdiler. Ve daḫı Çīn iḳlīminde bunca şāhlar ki geldiler gitdiler (12) Tūr-ı ser-efrāz ve Efrāsiyāb ve Ercāsb gibi. Bu ḳadar şāhlar cihāndan ne aldılar, gitdiler? İmdi ėy şehriyār, bu cihān kimseye *bāḳī*[557] ḳalmaz. (13) Kişi ʿadl yolın ṭutmak gerek. Anları ḳoyalum şimdiki ḥālde Ḫüsrev şehriyār ki yine kendü ḫışmuŋdur ve Ḫāḳān-ı Çīn'üŋ ḳızı oġlıdur. Bu (14) günlerde ol ḳavmlıḳ yine tāzelendi. Ḥaḳ teʿālādan saŋa āferīn olsun ve düşmenlerüŋ ḫışm ve kīnden ḳurtulmasun." dėdi. (15) Ḫāḳān, Ḫarrād'uŋ sözin diŋledi ve ḫāṭırına be-ġāyet ḫoş geldi. Eytdi: "Ėy dāniş-mend, İrān'da bir senüŋ gibi varsa felegüŋ (16) rāzın bilmege yėter." dėdi. Andan Ḫarrād Burzīn'i yanına aldı. Andan şāhuŋ armaġānların ʿarż eylediler. Ḫāḳān eytdi: "Yaʿnī armaġān (17) getürmeseŋ bu

[557] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ʿizzeti bulmayam mı, dėrdüŋ? Senüŋ fażluŋ ve kemālüŋ ʿālemde meşhūrdur. Bilürem ki yėryüzinde senden ʿāḳıl kimse yoḳdur. Bu (18) armaġānları senden ol şarṭla ḳabūl ėderem ki sen daḫı ben ne dėrsem ḳabūl ėdesin.” dėdi. Andan buyurdı Ḫarrād Burzīn içün (19) bir ḫūb sarāy ṭonatdılar ve dürlü dürlü döşekler bıraḳdılar. Ḫarrād ol sarāyda sākin oldı. Ḫāḳān-ı Çīn ṣoḥbetinde ve şikārda Ḫarrād’ı (20) ḳatından gidermezdi. Ḫarrād daḫı bir furṣat isterdi ki Ḫüsrev’üŋ ḫaberin tenhāca ḫāḳāna söyleyeydi. Bir gün ittifāḳ ṣoḥbet ėderken (21) Ḫāḳān-ı Çīn’e Behrām-ı Çūpīn’i aŋdı. Eytdi: “Ėy şāh-ı Çīn, Behrām bir dīv ḫūlu ve yavuz hünerlü kişidür. Ulu kiçi bilmez ve dīnini daḫı dünyāya ṣatar. (22) Andan kimseye ḫayr gelmez. Cihānda ol bir adı ṣanı belürsiz kişiydi anı Hurmuz-ı tāc-dār ilerü çeküp ādem eyledi. Bir ḥükmi geçer kimse olduġınlayın (23) gör ki şehriyāra neyledi. Nice ʿāṣī oldı ve anuŋ taḫtına ḳaṣd eyledi. Ḳulluġına rāżī olmayup şāhla ʿahdin ṣıdı, (24) İrān’a ve Tūrān’a şāh olmaḳ istedi. Şimdi daḫı ḳarār bulınca saŋa eylük gösterür. Āḫir senüŋ daḫı ʿahdüŋi ṣıcaḳdur. İrān şāhına (25) ne ėtdiyse saŋa daḫı eyle ėdecekdür. Ol ne Allāh’a ṭoġrudur ve ne şāhla ṭoġrudur. Eger anı ṭutup şehriyāra gönderürseŋ

(305a) (1) şāhuŋ ḳadrini feleke ėrürürdüŋ. Andan ṣoŋra İrān daḫı Tūrānlayın senüŋ ḥükmüŋde olur.” dėdi. “Ḳangısı ḫāṭıruŋ dilerse anda olurduŋ. (2) Hem ol evvel ki ḳavmlıġuŋuz yine tāzelenürdi.” dėdi. Ḫāḳān Ḫarrād Burzīn’den bu vechile söz ėşidicek ḳaḳıdı. Ḫarrād’ı göricek (3) gözi ḳalmadı. Eytdi ki: “Baŋa bunuŋ gib söz söylemek benüm ḳatumda yüzüŋ ṣuyın yėre dökmekdür ve kendüzüŋi ʿitibārdan düşürmekdür. Bu ne (4) sözdür ki baŋa söylersin? Yaʿnī ben ʿahdümi ṣıyar mıyam? ʿAhdin ṣıyıcı kişi çoḳ yaşamaz.” dėdi. Ḫarrād eytdi: “Ėy şāh-zāde niçün (5) böyle söylersin? Behrām-ı Çūpīn saŋa Ḫüsrev’den yėg mi oldı? Şāh senüŋ eski dostuŋ ve ḫıṣmuŋdur. Behrām neŋdür?” dėdi. Ḫāḳān eytdi: (6) “Saŋa bir söz dėyeyin. Ḳayṣer-i Rūm ki Ḫüsrev’le ʿahd-nāme ḳıldı. Eger ol Ḫüsrevle ʿahdin ṣırsa ben daḫı Behrām’la ʿahdhümi ṣıyayın. Benüm Ḫüsrev (7) gibi biŋ ḳulum var. Ola ki her biri baŋa andan daḫı yaḳın ḫıṣmlardur. Ḳayṣer-i Rūm şol ḥālle senüŋ şāhuŋı incitmedi ve ʿahdini ṣımayup (8) aŋa leşker ve genc vėrdi. Ben ki Ḫāḳān-ı Çīn’em. Behrām gib pehlevān baŋa ṣıġınu gele ve aŋa ḳızum vėrüp güyegü ėdinmiş olam, ol benüm ḳapumda ḳul (9) ola, baŋa arḳa ola. Niçün anuŋla ʿahdümi ṣıyam? Ben anı cānumdan yėg severem. Eger baŋa buncılayın bir söz daḫı dėyecek olursaŋ Allāh ḥaḳḳıçun (10) başuŋı keserem.” dėdi. Ḫarrād’uŋ bu sözden cigeri ḫūn olup cihān gözine ṭar oldı. Bildi ki ḫāḳāna söylemekden çāre yoḳ. Bir (11) dürlü daḫı tedbīr eyledi. Göŋlinde eytdi: “Şimdiden ṣoŋra ḫāḳāna söylemek ʿāḳılāne degüldür. Vaḳt ola ki baŋa ḫıṣm eyleye. Baŋa fāyide (12) olursa

ḫātūn ṭarafında olur.” dėdi. Meger ḫātūnuŋ bir ketḫudāsı vardı ki ḫātūnuŋ cemīʿ sırlarını bilürdi. Ḫarrād Burzīn’le bir gün (13) ṣoḥbet ėderlerdi. Münāsebetle sözi aŋdı, ketḫudāya eytdi: “Eger bu sırrı ḫātūn ėşitse baŋa dest-gīr ola mı?” dėdi. Ketḫudā eytdi: “Bu ne (14) sözdür? Behrām ḫāḳānuŋ güyegüsidür. Anı cānından yėg sever. Bu sen dėdügüŋ ḳanda ėdecekdür?” dėdi. “Sen bir ʿāḳıl issi kişisin (15) ol işe bir dürlü ṭarīḳle daḫı çāre eyle.” dėdi, bildürdi. **حيله كردن خراد برزين در كشتن بهرام چوپين** Ḫarrād Burzīn (16) ketḫudādan bu sözi ėşidicek bir dürlü daḫı fikr eyledi. Meger ol vilāyetde bir cimri Türk ḳocası vardı ki adına Ḳulūn (17) Türk eydürdi. Türkler arasında ḫor zebūn kişiydi. Bir kürkden artuḳ arḳasında gėyecegi yoġdı. ʿÖmrinde ṭaru etmeginden ġayrı (18) etmek yėmemişdi ve Maġātūre-yi Türkʿüŋ ḫışmıydı. Behrām-ı Çūpīn Maġātūre’yi öldürelden berü Behrām’a kīn ṭutmışdı. Her yėrde ki (19) Behrām aŋılsa laʿnet ėderdi. Gėce ve gündüz ġuṣṣasından rāḥat olmazdı. Çünki Ḫarrād Burzīn ol Türki ėşitdi, ādem gönderüp (20) ḳatına oḳudı. Çoḳ aḳçalar ve fülūrīler vėrdi ve ulu yana, ḳaftānlar gėyürdi.[558] Yėmege kendüyle bile ṣundurdı ve İrān (21) nām-dārlarınuŋ üzerine gėçürdi. Nice gün bu vechle Türke ḫiẕmet ve eylük eyledi tā ki Türk’üŋ göŋlin avladı. Bir (22) ṭarafdan ḫātūnuŋ ketḫudāsıyla daḫı yārlıḳ ėderdi ve dāyimā ḫāḳānuŋ ḳatına varurdı. Ammā hīç Behrām’ı aŋmazdı. Bir gün (23) ḫātūnuŋ ketḫudāsı Ḫarrād Burzīn’e eytdi: “Bu ḳadar dāniş-mendlıḳ ki sende var eger ṭabīblıḳ daḫı bileydüŋ senden ulu kimse (24) olmazdı. Şimdi ḫātūnuŋ ḳızı ḫasta olmışdur. Bu yėrüŋ ṭabībleri anuŋ ʿilācında ʿāciz ḳaldılar. Eger ol ḳızuŋ (25) ḫastalıġına bir çāre olaydı ḫātūn aŋa cānını daḫı ḫarc ėderdi.” dėdi. Ḫarrād eytdi: “Ėy kişi ben ṭabīblıḳ daḫı bilürem. Ḫātūna

(305b) (1) dėrseŋ ben aŋa ʿilāc ėdeyin.” dėdi. Tīz ketḫudā ḫātūnuŋ ḳatına gelüp eytdi ki: “Şehrümüze bir ġarīb ḥakīm gelmişdür. Her derde ʿilāc (2) ėtmek elinden gelür.” dėdi. Ḫātūn eytdi ki: “Ėy nām-dār, çāre eyle anı benüm ḳatuma getür. Vaḳt ola ki bu dertden beni (3) ḳurtara.” dėdi. Ketḫudā gelüp Ḫarrād Burzīn’e eytdi: “Seni ḫātūnuŋ ḳatına ileteyin. Evet, zinhār aduŋı dėmegil ve Behrām’dan söz (4) aŋmaġıl. Ḫātūnuŋ ḳızına ḫoş vechle tīmār eylegil.” dėdi. Pes Ḫarrād Burzīn ḫātūnuŋ ḳatına vardı. Ḳızı be-ġāyet ḫasta (5) gördi. Buyurdı enār şerbetin getürdiler, kasnı, marul ṣuyın getürdiler ve nice edviyeler daḫı buldurdı. Ḳıza tamām (6) yėdi gün ʿilāc eyledi. Sekizinci gün olıcaḳ ḳız tamām ṣaġladı, ṭuru geldi. Ḫātūn şādlıġından ne ḳılacaġın bilmezdi. (7) Pes ḫazīneden bir bedre altun ve bėş

---

[558] Müstensih hatası nedeniyle “Çoḳ aḳçalar ve fülūrīler vėrdi ve ulu yana, ḳaftānlar gėyürdi.” şeklinde eksik yazıldığı düşünülen cümle “Çoḳ aḳçalar ve fülūrīler vėrdi ve ulu yana oturtdı, ḳaftānlar gėyürdi.” şeklinde yazılmalıdır.

altunlu ḳadīfe getürüp Ḫarrād öŋinde ḳodı. Eytdi: "Bu ḳadarca nesne gerçi azdur, (8) maʿẕūr ṭutġıl ve daḫı benden ḥācetüŋ varısa dilegil." dėdi. Ḫarrād ḫātūna duʿā eyledi, eytdi: "Ėy ḫātūn bunlar yine ḳatuŋda (9) ṭursun. Hem senüŋ ḳatuŋda bir ḥācetüm vardur ve ḳatı olıcaḳ dėyem." dėdi. Bu yaŋa Behrām-ı Çūpīn Merv şehrine gelmişdi. Ol (10) aradan ḫāḳāna bir ādem gönderüp eytdi: "Olmasun ki Çīn'den İrān'a kimse vara. Vaḳt ola ki Ḫüsrev benüm geldügüm (11) ėşidüp ḳaça." dėdi. Ḫāḳān ol sözi ėşidicek Çīn iḳlīminde çaġırtdı ki: "Her kim benüm mührümsüz İrān'a gide anuū (12) başını keserem." dėdi. Bunuŋ üzerine iki ay geçdi. Ḫarrād Burzīn dutsaḳ olup Çīn'de ḳaldı. Gitmege destūr vėrmezlerdi. (13) Bir gün ḫalvetde Ḳulūn Türk'i ḳatına oḳudı. Eytdi: "Ėy Ḳulūn bunca ʿömri ki bu Çīn vilāyetinde gėçürdüŋ. Ṭarudan ġayrı (14) etmek bilmedüŋ ve kürkden artuḳ gėycek gėymezdüŋ. Şimdi ḳuzı etleri yėrsin ve buġday etmegiyle ve ulular ḳaftānıyla gėyersin. ʿĀlemde bunca (15) rūzigār gėçürdüŋ. Cihānuŋ eyüsin yatlusın çoḳ gördüŋ. Şimdi yaşuŋ seksenden geçdi ve ʿömrüŋ āḫirine yaḳlaşdı. Gel saŋa (16) bir ḳorḳulu iş dėyeyin. Yā baş vėresin yā bir ulu devlete ėrişesin. Senden ṣoŋra oġlancıḳlaruŋ her birisi bir ulu beg ola. (17) Ḫāḳāndan bir mühr alayın yıldurum gibi Merv'e Behrām'uŋ ḳatına var. Gene evvelki ḳara kürküŋi gėy ve kürk içine bir zehirle ṣıvarılmış (18) ḫançer al. Çahārşenbe gün olıcaḳ Behrām ḳancasına çıḳmaz ve ḳatında hīç kimse ḳomaz. Bir ḫalvet yėrde epsem oturur. Zīrā ʿālimler aŋa dėmişlerdür ki: (19) 'Çahārşenbe gün senüŋ üzerine naḥsdur ve senüŋ ecelüŋ ol günde olcaḳdur. Sen ol güni gözet.' Ol gün olcaḳ Behrām'uŋ (20) ḳapusına var, eyt ki: 'Çīn'den gelürem, ḫāḳānuŋ ḳızı ḫasta oldı ve Behrām'a ḫaber ısmarladı.' Anuŋ ḫaberin Behrām'a dėme ki: 'Gelürem (21) destūr varsa gireyin, dėyeyin.' di. Hemānā ki içerü giresin eyt ki: 'Dėyecegüm sözi kimse ėşitmemek gerek.' Ol eydicekdür ki: (22) 'Gel imdi ḳulaġuma söyle.' Hemān ki ḫaber söyler gib yanına varasın. Ḫançeri kürküŋ içinde saḳlayasın. Ġāfilken anuŋ ḳarnına (23) bir ḫançer urasın. Hīç ḳorḳmayasın ve üşenmeyesin. Anı öldürdükden ṣoŋra eger yol bulursaŋ ḳaçasın. Zīrā Behrām ölicek (24) her kişiye baş ḳayusı olur. Kim ata segirdür kim ḫazīneye segirdür. Sen aralıḳda ḳurtılursın. Eger ölecek olursaŋ (25) bunca ʿömr gėçürdüŋ, şimdiden ṣoŋra ne ḳadar diri olasın? Bir daḫı buŋa Maġātūre'nüŋ ḳanın daḫı alursın. Eger ṣaġ ve selāmet

(306a) (1) ḳurtılursaŋ ḫod Ḫüsrev seni bir ulu beg eyleye. Şimdiden ṣoŋraġı ʿömrüni şādlıġla ve rāḥatlıġıla gėçüresin. Hem oġluŋ (2) ḳızuŋ ve taʿalluḳātuŋ tāc kemer issi şāh olalar. Dilerseŋ şimdi saŋa on biŋ fülūrī vėreyin. Bunda oġlancuḳlaruŋa (3) ḳo, git." dėdi. Pes on bedre altun çıḳarup Türk'üŋ öŋinde ḳodı. Ḳulūn altunı göricek meyl eyledi. Ḫarrād'a eytdi:

"Ṭut (4) ki ʿömrüm yüze yėtişdi, cihāna ṭoydum; uṣandum. Senüŋ ḫāṭıruŋçun ol işi ėdeyin ve cānumı senüŋ yoluŋa fidā ėdeyin." (5) dėdi. Ḫarrād bu sözi ėşidicek segirdüp ḫātūnuŋ ḳatına geldi. Eytdi: "Ėy eyü ḫūlu ḫātūn, ol dilek ki senden isteyem (6) gėrek idi, vaḳtdür ki ḳabūl ėdesin. Bunca zamāndur ki bu vilāyete gelmişem. Eger baŋa ḫāḳāndan bir mühr alıvėresin ki (7) yoldaşlarumla İrān'a gidem. Ṣanki baŋa yėŋi cān bağışlarsın." dėdi. Ḫātūn eytdi: Şimdi ḫāḳān mest olup uyumışdur. (8) mühr yüzügi daḫı anuŋ parmağındadur." dėdi. Pes pāre mūm alup ḫāḳānuŋ ḳatına geldi. Ḫāḳān ṭuymadın parmağındağı (9) yüzügi mūma başdı, getürüp Ḫarrād'uŋ eline vėrdi. Ḫarrād ḫātūna duʿā eyleyüp döndi. Mühri getürüp Ḳulūn'a vėrdi. (10) Ḳulūn Türk mühri alup cān atup Merv şehrine ėrişdi. Ḫarrād daḫı yaraḳlanup Ḫāḳān-ı Çīn'den ḳaçdı. tā ki Merv şehrine (11) ėrişdi. Bir nice gün ol şehir içinde gizlendi tā ki Behrām helāk olduğın bile, ḫāṭır ḫoşluğıyla Ḫüsrev'üŋ (12) ḳatına varup ḫaber vėre. **كشته شدن بهرام چوپين بر دست قلون ترك** Çünki Ḳulūn Türk Merv'e geldi (13) çahārşenbe güne degin ṣabr eyledi. Behrām ol güni kendüye naḥs bilürdi. Ol gün olcaḳ Behrām bir ḫalvet ev (14) içinde otururdı. Ḳatında hemān bir ḳulluḳçı ḳaldı. Tenhā oturup ṣoḥbet ḳılurdı. Pes ol gün olcaḳ Ḳulūn yaluŋuz Behrām'uŋ ḳapusına (15) vardı. Ḳapucıya eytdi ki: "Ėy server, beni göreyorursın ki bir pīr kişiyem, ḫāḳān ḳızınuŋ ḳatından gelürem. Anuŋ bu pādişāha (16) gizlü ḫaberi var. Dėmege geldüm. Şöyle bil ki ėrteye ḳomalu degüldür ki ol nigār ḳatı ḫastadur. Hem oğlancuḳ dünyāya getürmişdür. (17) becid gir, benüm ḫaberüm bildür. Gine gitmelüyem." dėdi. Ḫiẕmet-kār segirdümle içerü girdi, eytdi ki: "Keşān vilāyetinden ve ḫāḳān ḳatından bir (18) kişi geldi. Eydür ki: 'Ḫāḳānuŋ ḳızından ḫaber getürdüm.' Buyurursaŋ gelsün söylesün." dėdi. Behrām eytdi: "Var eyt gelsün, ḫaberini (19) ḳapudan söylesün. İçerü ḳoyma." dėdi. Çünki Ḳulūn ḳapuya geldi ve ḳapu aralığından Behrām'a göründi. Behrām gördi bir żaʿīf pīr (20) kişi. Eytdi: "Eger nāmeŋ varsa görelüm." dėdi. Ḳulūn eytdi: "Söyleyecegüm ağız ḫaberidür ammā kimse ḳatında dėyecek söz degüldür. (21) Senden artuḳ kimse ėşitmek olmaz." dėdi. Behrām bu ḫaberi ėşidicek gevdesinde tüyi ürperdi. Eytdi ki: "Aceb ne belāyı ki tīz (22) berü gel. İmdi ḫaberüŋ neyse ḳulağuma söyle." dėdi. Bir kişiye ecel ėrecek gözi görmez ḳulağı ėşitmez olur. Çün ḳażā (23) ėrmişdi, Behrām'uŋ gözi örtüldi ve Ḳulūn Türk'üŋ ḥīlesinden ġāfil oldı. Pes Behrām, "İlerü gel, söyle." dėyecek ḳulūn (24) Türk ḫaber vėrür ṣūretinde ilerü yürüdi. Yeŋinde bir ḫançer gizlemişdi. Hemān ki ḳatına vardı, ḫançerle Behrām'uŋ ḳarnına eyle (25) dürtdi ki bir yanından çıḳdı. Behrām bir kerre çağırdı ve āh eyledi. Sarāy içinde kim varsa ḳatına segirtdiler. Behrām

(306b) (1) eytdi: “Ḳocayı dutuŋ, bu işi aŋa kim ėtdürdi bilüŋ.” dėdi. Pes cemīʿ ḫalḳ ḳocaya üşdiler. Silleyle ve yumruġıla dögüp (2) ḳocanuŋ ʿaḳlın giderdiler. Andan elin ve ayaġın kesüp sarāy içinde bıraġu ḳodılar. Ḳara ḳana ġarḳ olup yatdı. Ne ḳadar ki dögdiler (3) ve ḫaber ṣordılar aġız açmadı. Tā öyle zevāli olınca yatdı āḫir ol belā içinde cān vėrdi. Andan leşkere ḫaber oldı ki Yėlān (4) sīne ve Īzed-guşesb ve ne ḳadar Behrām’uŋ yāranları varsa cemīʿsi feryād ve fiġānla Behrām’uŋ ḳatına geldiler. Ḳız ḳardaşı Kürdiyye Bānū (5) ol ḥāli ėşidicek yüzini yırtdı ve saçını yoldı. Derd ü zārla Behrām’uŋ ḳatına geldi ve başını dizi üstine ḳodı. zārīlıḳ (6) ėdüp eytdi ki: “Ėy pehlevān, arslanlar ḥamlene doymazken senüŋ gibi ḳara ṭaġı kim aḳṭardı ve bu günleri bizüm üzerümüze kim ḳara eyledi? (7) Ki senüŋ gibi ejdehāyı ėy pehlevānlaruŋ serveri ve ėy yigitlerüŋ ejdehāsı ḳılıcumla dünyāyı ṭutam dėyen ve ėy naʿrasına nerre şīrler doymayan (8) ve ėy şehriyārlara baş indürmeyen ve Taŋrı’nuŋ emrine muṭīʿ olmayan senüŋ bu pīl gibi tenüŋi kim ḫasta eyledi ve serv gibi boyuŋı kim bükdi (9) ve bu şāhāne tācı kim kim ḫor eyledi ve bu ṣāfī deŋizi kim bulandurdı? Ve ḳılıcumuŋ ḳorḳusından yėr gök ditrerken seni bu ḥāle kim (10) uġratdı ve bu ġarīblıḳ ellerde bizüm başımuza bu ḥāli kim getürdi? Saŋa dėmez midüm ki ėy meclisler yaraşuġı vefā gülinüŋ kökini kesme. (11) Sāsān aṣlından bir ḳız daḫı ḳalursa ki başına tāc ḳoya, cemīʿ memleket aŋa ḳul olurlar. Sen benüm ögüdüm ṭutmazduŋ ve sözümi (12) ėşitmezdüŋ. Şimdi bu derde ne çāre ėdersin ve bu günāhlu cānuŋa Taŋrı ḳatında ne cevāb vėrürsin? Benüm ḳorḳduġum günler buydı ki (13) başuma geldi ve bu ulu ḫānedān yıḳıldı, ḫarāb oldı. Biz şimdiden gėrü ḳoyun olduḳ, düşmenlerümüz üzerümüze ḳurd (14) oldı.” dėdi. Bu resme çoḳ aġladı ve yüzini yırtup saçını yoldı. Behrām çünki anuŋ sözlerin ėşitdi, gördi ki yüzini (15) yırtmış ve saçını yolmış ve gözlerinüŋ yaşını Ceyḥūn gib aḳıtmış zārīlıḳ ve süstlikle aġzın açdı eytdi ki: “Ėy benüm pāk ḳız (16) ḳardaşum, şimdiden ṣoŋra ögüt işi tamām oldı ve ʿömrüm āḫire ėrişdi. Şeyṭān sözine uydum, bilmezlikle yoldan çıḳdum. Bu (17) işi cihānda ancaḳ ben ėtmedüm. Cemşīd gibi şehriyār ki cihān anuŋ eylügüne yüz ṭutardı. Ėşitmedüŋ mi ki nice yoldan çıḳdı (18) ve bir azġun yola gitdi? Ve daḫı Keykāvus’ı ėşitmedüŋ mi ki şeyṭān sözine uyup Ḥaḳ teʿālāya ʿāṣī oldı ve göge (19) çıḳup yılduzlaruŋ yolunı görmek ve aṣlını bilmek istedi? Ḥaḳ teʿālā anı havādan yėre urdı. Başı aşaġa bir deŋizüŋ içine düşdi. (20) Beni daḫı şeyṭān azdurdı. Yoldan çıḳarup baŋa şāhlıḳ gösterdi, ‘Şimdiden ṣoŋra tāc ve taḫt senüŋdür.’ diyü. Bildüm ki (21) ol gösterdügi şāhlıḳ helāklık imiş. Cemīʿ ėtdügüm yaramazlıḳlara peşīmān oldum ve günāhlaruma tevbe ḳıldum. Ümīdüm oldur (22) *ki*[559] Ḥaḳ

[559] B. nüshasından tamamlanmıştır.

teʿālā benden ṣormaya. Bu nesne daḫı başuma yazıluymış, geldi. Taḳdīrde olan nesneye kim çāre eyledi ve cihāndan kim (23) ḫoşnūdlığla gitdi? Ne ḥālse uş ʿömrüm āḫirine ėrişdi. Siz yüzüŋüzi Allāh'a ṭutuŋ ve yatlu nesnelerden Allāh'a ṣığınuŋ." (24) dėdi. Andan Yėlānsīne'ye eytdi: "Leşkeri saŋa ısmarladum. Benüm ḳız ḳardaşumı gözetgil ve anuŋ emrinden ṭaşra iş ėtmegil. Bir birüŋüze yardım (25) oluŋ. Siz leşkeri ṭağıtmayıcaḳ ben bilürem bu arṣlan ḳız ḳardaşum düşmene zebūnlıḳ göstermez." dėdi. "Ve bu düşmen vilāyetinde çoḳ

(307a) (1) ṭurmaŋ. Cemīʿŋüz Ḫüsrev'üŋ ḳatına varuŋ. Eydüŋ ki: 'Behrām senden ḫoşnūd oldı sen daḫı andan ḫoşnūd ol.' (2) Eger ol şāh sizi esirgeyüp suçuŋuzı bağışlayacaḳ olursa andan ġayrı kimseye şehriyār dėmeŋ. Ve daḫı ḳardaşum Kürdūy'e benden (3) selām ėdüŋ ve benüm ḥālümi ve ḫaberümi aŋa bildürüŋ ki bu işi baŋa Ḫarrād Burzīn ėtmişdür. Ėşitdüm ki İrān'dan benümçün Çīn'e (4) gelmiş. Benüm ḳanumı Kürdūy andan alsun ve bu işde zinhār süst olmasun. Ve benüm tābūtumı İrān şehrine iletüŋ ve Rey şehrindeki (5) köşklerümi odlara yaḳuŋ. Ben Ḫāḳān-ı Çīn'den renc ve miḥnet gördüm. Ve benüm zaḥmetümüŋ ʿivażı bu mıydı ki bir Türk'i beni (6) öldürmege göndereydi. Evet bu işden aŋa ḫayr gelecek degüldür. Bu işi baŋa İrānīlerden ġayrı kimse ėtmemişdür. Benden Ḫüsrev şāha (7) selām ėdüp eydesiz ki: 'Behrām'ı şeyṭān azdurmışdı ve aŋa İrān'uŋ şāhlığın göstermişdi.' Şimdi ḥāl neydügin bildüm (8) ve ėtdügüm işlere peşīmān oldum. Şāhuŋ ḳulıyam suçumı bağışlasun. Ben günāh işledüm, ol luṭf işlesün. Pādişāhlara (9) lāyıḳ oldur ki bir ḳul suçını bilüp ėtdügi işlere peşīmān olcaḳ anuŋ günāhını bağışlayalar ve ol ėtdügine ḳalmayalar. Bu işi (10) baŋa Ḫarrād Burzīn ėtmişdür. Ol beni göŋlinden sevmezdi. Āḫir beni şöyle ėtdi." dėdi. Andan yazıcıya buyurdı ki Ḫāḳān-ı (11) Çīn'e bir nāme yazup eyde ki: "Uş Behrām derd ü ḥasretle murāda ėrmedin cihāndan gitdi. Bizden bāḳī ḳalanları sen şād ve ḫoşnūd (12) ḳılasın ve düşmenden ṣaḳlayasın ki ben senüŋ ḥaḳḳuŋa hergiz yatlu iş ḳılmadum ve ṭoğrulıḳdan ġayrı iş ėtmedüm. Eger bu nesneden (13) āgāhuŋ yoğsa bu işi baŋa ėdenleri bulasın ve benüm ḳanumı anlardan alasın." dėdi. Andan ḳız ḳardaşına çoḳ ögütler vėrdi ve boynını ḳu (14) caḳladı, üzerinde cān vėrdi. Çünki cihānuŋ işi budur. Aŋa ne göŋül vėrürsin? Ve dünyā kimseye ḳalmayacağın bilürsin. Ne (15) yçün aŋa bu vechle ḥarīṣ olursın? Her kişiyi āḫir yėre ḳoyacaḳdur. Kimin ḫançerle ve kimin zehirle öldürcekdür. Ve cihāndan kimseye vefā gelecek (16) degüldür. Çünki Behrām-ı Çūpīn işi tamām oldı her kişi anuŋçun ḳan ağladı. Ḳız ḳarındaşı bir kişiden tābūt düzdürdi (17) ve içine dībālar ve ḥarīrler döşetdi ve çevre yanına müşgle kāfūr dökdi. Andan ṣoŋra niçe gün Behrām'çun yas dutdı. Ve

dünyānuŋ (18) dāyimā ʿādeti budur ki kimse bunda pāyidār olur degüldür. Bir yaşayan ve biŋ yaşayan ṣoŋ ucı helāk olcaḳdur. Ol yėgdür ki (19) eylügi elden ḳomayasın ve elüŋ ėrerken āḫiretüŋ ḳaydın göresin ve cānuŋı günāh ḳaraŋulıġından ḳurtarasın. ʿÖmrüne ve devletüŋe (20) iŋen daḫı ġurūr ėtmeyesin. اكه شدن خاقان از مرك بهرام چوپين Bir gün Ḫāḳān-ı Çīn otururken Behrām-ı Çūpīn'üŋ (21) nāmesi ėrişdi ve Behrām'uŋ başına ne ḥāl geldügin bildi. Ġuṣṣadan cigeri ḳanla ṭoldı ve Behrām'uŋ işinden ʿacebe ḳaldı. (22) Tūrān'da ne ḳadar iş görmiş kişiler varsa ḳatına oḳudı. Behrām'a olan işi anlara bildürdi ve cemīʿ Çīn memleketi Behrām (23) içün yas dutup ḳara gėydiler ve nice gün Anuŋçun yas eylediler. Ḫāḳān bu işüŋ aṣlını ṣorup bildi ki Ḳulūn'la ḫātūndan (24) olmış ve bu işi anlara Ḫarrād Burzīn ḳılmış. Eytdi ki: "Ol it bize ne aceb iş ėtdi ki cigerümüzi odlara yaḳdı." (25) dėdi. Ḳulūn Türk'üŋ Tūrān'da iki oġlı vardı. Ol iki oġlını ve evlerini ve cemīʿ taʿalluḳātını ḫāḳān oda yaḳdı ve nesi varsa

(307b) (1) yaġmā ḳıldurdı. Andan ṣoŋra ki nevbet ḫātūna ėrişdi. Saçından süriyü perdeden ṭaşra çıḳardı. Andan saçını boġazına (2) baġlayup aṣa ḳodılar. Andan ṣoŋra her ṭarafa yügrük hecīnlerle ādem ṣaldı tā ki Ḫarrād Burzīn'i ele getüreler. Mümkin olmadı. (3) Ḫāḳān eytdi: "Ol yavuz ḳademlü şimdi Ḫüsrev ḳatına ėrişmişdür. Elümdeyken anuŋ ḳaydını görmedüm. Andan ṣoŋra Behrām'uŋ derdiyle (4) yėmekden içmekden kesildi ve nice zamān Anuŋçun yas dutdı. Umardı ki İrān-zemīn anuŋ olaydı. Olmadı. Bu ṭarafda (5) Ḫarrād, Behrām'uŋ öldügin ėşidicek şād oldı ve cihānuŋ ġamından āzād oldı ve dervīşlere nice ṣadaḳalar vėrdi. Andan cān (6) atup milk-i Ḫüsrev-i Pervīz'e ėrişdi. Yüz urup Behrām'uŋ ḥālin dėdi. Ḫüsrev şād oldı ve her kendüzin görici pādişāhlara (7) nāmeler yazdı. Eytdi ki: "Ḥaḳ teʿālānuŋ işini görüŋ ki ben ḳulına nice ʿināyet ḳıldı ve düşmenümi nice ḳahr eyledi. Andan ḳayṣere (8) daḫı bir ḫūb nāme yazdı ve ḥāl ne olduġın bildürdi. Ve şehr ḫalḳına buyurdı, bir hafta tamām şādlıḳ ḳıldılar ve maḥalle ḫalḳı (9) dėrilüp ʿayş ve ʿişrete meşġūl oldılar. Andan āteş-kedelere nice māl ve genc gönderdi ve āteş-kede mücāvirlerine gevherler (10) ve ḫilʿatlar vėrdi. Ḫarrād Burzīn'e eytdi: "Sen tācuŋ ve taḫtuŋ yaraşıġısın." Andan Ḫarrād'uŋ aġzını şāh-vārla ṭoldurdı. (11) Ve ḫazīne-dāra buyurdı, yüz biŋ ḳızıl fülūrī getürüp Ḫarrād'uŋ ayaġına dökdi. Şöyle oldı ki fülūrīden Ḫarrād (12) -ı Burzīn'e oturacaḳ yėr ḳalmadı. Andan Ḫüsrev eytdi: "Her kişi ki şāhınuŋ ḥükminden baş çekse anuŋ ḥāli (13) Behrām gib olur." Ulular şehriyāruŋ sözine āferīn ḳıldılar. "Seni sevmeyenlerüŋ ḥāli Behrāmlayın olsun." dėdiler. پيغام (14) خاقان بكرديه وپاسخ ان Bu ṭarafdan ḫāḳān çün Behrām'uŋ nāmesinden fāriġ oldı, bir gün (15) eytdi: "Süst kişilerüŋ iş ten-dürüst olmaz. Behrām gibi server ki dükeli

günlerümüzi anuŋ sebebiyle şādlıġla (16) gėçürürdük, şimdi ol helāk oldıysa anuŋ taʿalluḳātını ben niçün ḫor ṭutam ve bunca zamāndan berü (17) aŋmayam? Bu nesneyi ėşidenler baŋa ṭaʿn ėderler ve ayruḳ benüm anduma ve ʿahdüme inanmazlar. Behrām gitdiyse yėrine (18) benüm ḳızumdan oġlancuḳ ḳaldı. Ben niçün anuŋ ḳaydını görmeyem ve ġuṣṣasın çekmeyem." dėdi. Pes buyurdı ḫāḳānuŋ (19) ḳardaşı ḳatına geldi. Aŋa çoḳ sözler söyledi. Andan eytdi: "Yüri tīz Merv'e var. Behrām'uŋ taʿalluḳātını (20) gör, ḥāllerini ḫāṭırlarını ṣor. Eyt ki: 'Allāh ḥaḳḳıçun ve tāc ve taḫt ḥürmetiçün bizüm bu işden āgāhumuz (21) yoġdı. Bu işden bizüm daḫı cigerümüz başdur. Bu derd ölince içümüzden çıḳacaḳ degüldür. Şimdi cemīʿ vilāyetümüz (22) Behrām'çun ḳara gėymişdür. Dutayın ki anuŋ kīniyle göŋülleri yėre indürem. Ne fāyide ki Behrām gibi (23) server yine ele girecek degüldür? Bu işe Taŋrı'nuŋ emrine rāżī olmaḳdan özge çāre yoḳdur. Behrām gerçi (24) alıla bir dīvüŋ elinde helāk oldı şimdiki ḥālde bir oġlancuġı ḳaldı ki anası anuŋ adını Faġfūr ḳodı. Ol oġlancuḳ (25) Behrām'dan yādigār bilüp anuŋla göŋlümüz eglerüz. Müneccimler ol oġlanuŋ ṭāliʿin ṭutdılar. 'Behrām'uŋ aṣlına andan çoḳ fāyideler

(308a) (1) olacaḳdur.' dėdiler. Ben hemān evvelki sözümdeyem ve Behrām'la ėtdügüm ʿahd üzerineyem.' dėgil." dėdi. Andan ṣoŋra Kürdüyye Bānū'ya bir ḫūb nāme (2) yazdı ki: "Ėy pāk eteklü pārsā ḫātūn ki ṭoġrulıġda ve kişilikde mānendüŋ yoḳdur. Senüŋ işüŋi çoḳ fikr eyledüm ve saŋa benden (3) münāsib ketḫudā görmedüm. Günāhından ötüri evvelki ḫātūnı giderdüm. Dilemezem ki Behrām'uŋ o[ġ]lancuḳları[560] senden ayru ola. İmdi kerem (4) ėdüp gelesin, perdeyi cemālüŋle ārāste ėdesin. Hem ḳardaşuŋ oġlancuġın göresin anı ḳardaşuŋdan yādigār bilesin. (5) Seni cānumdan yėg ṭutam ve cemīʿ vilāyeti senüŋ emrüŋde ḳoyam. Nāme saŋa yėtişicek neŋ varsa cemʿ ėdesin, becid bizüm ḳatumuza gelmek (6) ardınca olasın." dėdi. Çün nāme tamām oldı ḫāḳānuŋ ḳarṭaşı nāmeyi alup Merv'e geldi. Behrām ḫalḳınuŋ ḳatına varup ḫāḳāndan (7) ne ėşitdiyse söyledi. Andan eytdi: "Ėy ʿāḳıllar Taŋrı teʿālā size çoḳ ṣavāb vėrsün. Anuŋ cānına Ḫudā yār olsun. Bu bir ulu (8) muṣībet idi ki aŋsuzın oldı. Elümüzden ne gelür?" dėdi. Andan nāmeyi çıḳarup Kürdüyye'nüŋ öŋinde ḳodı. Ḫāḳāndan ne ėşitdiyse söyledi. (9) ḫātūn anuŋ sözlerin ėşidicek ṭınmadı. Andan nāmeyi oḳudı. Ḫāḳānuŋ murādı neyse bildi. Revān ḳalem ve kāġıd alup eline bir ḫūb (10) cevāb nāme yazdı. Eytdi ki: "Luṭf ėdüp nāme göndermişsiz, geldi. Ḫaberüŋüzle ġam-gīn göŋlümüz şād oldı. Gerçi göŋlümüz (11) derdle ṭolmış idi; velī Behrām'uŋ oġlancuġı ḳalduġın ėşidicek bir

---

[560] B. oġlancuḳları B. nüshasından düzeltilmiştir.

pāre ġuṣṣamuz eksildi. Ümīddür ki bize Behrām'dan (12) yādigār ola ve senüŋ devletüŋ sāyesinde bir nām-dār kimse ola. Behrām gitdi ise Allāh teʿālā ḫāḳāna çoḳ yıllar ʿömr vėrsün ve ululıḳ (13) tācı anuŋla şād olsun. Andan ṣoŋra bilesiz ki şimdiki ḥālde cemīʿ ḫalḳumuz Behrām içün yas ṭutmışlardur. Buncılayın ārzū ėdecek dem (14) degildür. Ol vaḳtin ki ulular yas ṭonundan çıḳalar anlaruŋla meşveret ėdevüz. Ḫāḳānuŋ ḥükminden çıḳmayavuz. Bizüm ḫod İrān'a (15) varmaġa yüzümüz yoḳdur. Elbetde ḫātūn olan kimseye er gerekdür. Şimdi eger anda varsavuz ėşidenler bizi ʿayblar. 'Ḳarṭaşınuŋ (16) yası içinde şādlıḳ iḫtiyār ėtdi.' dėrler ve bizi taʿyīb ėdüp pārsālıġumuza ṭaʿn ėderler ve bizi ḥayāsızlıgla aŋarlar. Dört ay bize (17) mühlet vėrüŋ ki bu yası tamām ėdelüm. Andan ṣoŋra ne buyurusaŋuz anda olalum." dėdi. Nāmeyi bu vechle tamām ḳıldı ve gelen ėlçiye (18) eytdi: "Dört aydan ṣoŋra ben şāh ḳatına ādem gönderem ne murādum olursa nāme içinde bildürem. Sen yine şād u ḫandān şāh ḳatına (19) var, ḫāḳāna benüm ḫaberüm vėr." dėdi. Pes ėlçiye çoḳ nesne vėrüp ḫāṭır ḫoşluġıyla yine ḫāḳāna gönderdi. Ėlçi gitdükden ṣoŋra Kürdiyye (20) ketḫudālarıyla danışdı ve ḫāḳānuŋ nāmesini gösterdi *ve*[561] eytdi: "Ḫāḳān gerçi ulu şāhdur, aŋa varmaġı ḳabūl ėtmekden baŋa (21) ʿār gelmez ammā Türk'le İrān ortasında hīç dostlıḳ olduġı yoḳdur. Bu işüŋ āḫiri ġuṣṣa ve renc olacaḳdur. Görmez misin ki (22) Efrāsiyāb, Siyāvuş leşkerine ne ḳıldı? Yā Tūr[ān][562] ve İrān memleketine ne işler eyledi? Benüm arṣlan gibi ḳardaşum diri olaydı anuŋ ḳorḫusından (23) kimse benüm adum aŋa mı bilürdi? Ol öldüyse bize dil uzadur oldılar." dėdi. "Andan ṣoŋra ben ḳardaşum Kürdūy'e nāme göndermişem. (24) Şehriyār ḳatında bizi aŋacaḳdur ve bizüm ḳaydumuzı görüp şāha İrānīlerüŋ ṣuçunı baġışlatduracaḳdur." dėdi. "Ḫayr oldur ki (25) Ḫüsrev ḳatına varavuz." dėdi. Ol oturan ḫalḳuŋ cümlesi eytdiler: "Senüŋ ʿaḳluŋ kāmildür ve fikrüŋ ṣavābdur. Erlükle

(308b) (1) pehlevānlara yol göstericisin ve her işi bizden yėg bilürsin. Sen ḳanda iseŋ biz andayuz." dėdiler. Kürdiyye çünki anlardan (2) bu sözi ėşidüp ser-ʿaskeri ḳatına oḳudı. Cemīʿ ʿaskeri Kürdiyye'ye ʿarż eyledi. Kürdiyye ol ʿaskerüŋ içinden biŋ yüz altmış pehlevān (3) ögürtledi ki her birisi buŋ deminde bir ʿaskerden yüz döndürmezdi. Ḫazīne açup ol pehlevānlaruŋ dükeli yaraġın gördi. Andan ol (4) ʿaskere eytdi: "Biz Tūrān'da ġarībüz. Bize yār ve arḳa olur kimse yoḳdur? Gelüŋ İrān şāhı ḳatına gidelüm. Çīn ʿaskerinden ḳorḳmaŋ ve üşenmeŋ (5) düni güne ḳatup segirdümle gidelüm. Eger ardımızdan ʿasker gelecek olursa

[561] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[562] B. Tūrān B. nüshasından düzeltilmiştir.

süŋülerle, gürzlerle *ve*[563] ḳılıçlarla dögüşelüm, düşmenden (6) yüz çevürmeyelüm. Zebūnlıḳ göstermeyüp cemīʿŋüz vaḳtüŋüze ḥāżır oluŋ, bu sırrı aġyāra bildürmeŋ.” dėdi. Cümlesi eytdiler ki: “Biz senüŋ ḳuluŋuz (7) emrüŋden çıḳmazuz.” Bu fikr üzerine ḳalḳup her birisi çādırına gitdiler ve ceng yaraġına girdiler, eytdiler ki: “Kişi düşmene zebūnlıḳ gösterüp (8) diri olmaḳdan eyü adla ölmek yėgdür.” dėdiler. Pes ol gün Kürdiyye Behrām’uŋ develerinden üç biŋ ḫāṣ deve ögürtledi. Ne ḳadar ḳıymetlü (9) nesneler varısa ol develere yükletdi. Aḫşam olıcaḳ cebe ve çuḳal gėydi. Başına ışıḳ urundı ve bir Hindī ḳılıç ḳuşandı. (10) Bir ḳıymetlü ḫāṣ ata suvār olup ʿazm-i İrān ḳıldı. Çünki ṣabāḥ oldı Çīn ʿaskeri Kürdiyye’nüŋ ḳaçduġın bilüp ardınca niçe kişi cān (11) atup ḫāḳāna ḫaber ḳıldılar. Ḫāḳānuŋ ḳardaşı bu ḫaberi ėşidicek segirdümle ḫāḳānuŋ ḳatına geldi, eytdi: “Ėy şāh-ı cihān Behrām’uŋ ḳız ḳarındaşı (12) İrān’a ḳaçmışdur. Bu nesne bize ʿārdur. Ėşidenler bize gülecekdür. Bu işe çāre ėtmek gerekdür.” dėdi. Ḫāḳān bu sözi ėşidicek (13) ḳaḳıduġından beŋzinde ḳan ḳalmadı. Eytdi ki: “Tīz ʿasker al, anlaruŋ ardından ėriş. Evet ḫışmla deprenme. Evvel buluşıcaḳ luṭufla ve (14) eylükle söyle. Anlar bizüm ʿādetümüzi daḫı bilmezler. Bizi istemeyen kişiler anlara ḳorḫu ḫaberin vėrmişler. Sen eyü sözle anlaruŋ (15) ḫāṭırların ḫoş eyle. Eger sözüŋe uymayup bu işden vāz gelmezlerse ḳılıcı ve gürzi anlardan taḳṣīr ėtmeyesin. Merv’üŋ ṣaḥrāsı (16) anlaruŋ meşhedlerinden bahār günine açılmış mīşeye döndüresin.” dėdi. Pes ḫāḳānuŋ ḳardaşı Çīn ʿaskerinden altı biŋ er (17) üründüledi, aldı. Üç gün gėce gündüz gitdi. Dördünci gün olıcaḳ Kürdiyye’nüŋ ardından yėtdi. Kürdiyye gördi ardından (18) ʿasker yėtdi segirdümle develer ḳatına geldi. Ol develeri dönderüp bir ḫūb ṣaḥrāya ve ceng ėdecek bir yėre iletdi. (19) Ve Behrām-ı Çūpīn’üŋ silāḥını gėydi ve bir ḫāṣ ata binüp baş ortaya ḳodı. Ṣaflar çeküp ālāylar baġlayup Çīn ʿaskerine (20) ḳarşu durdı. Çünki iki ʿasker birbirine muḳābil oldı, ḫāḳānuŋ ḳardaşı ki adına Teberrük dėrlerdi Çīnīler içinde ad çıḳarmış (21) pehlevān idi ve ḫāḳān aŋa yırtıcı ḳurd, dėyü söylerdi. Pes ol Teberrük at depüp ilerü geldi ve İrānīlere eytdi: (22) “Meger ol pāk ḫātūn ki Behrām’uŋ ḳarındaşıdur, sizüŋle bile degüldür.” dėdi. Meger Kürdiyye cebe ve ışıḳ içinde kendüyü (23) ārāste ḳılmışdı ve niḳābla yüzüni örtmüşdi. Ol sebebden Teberrük Kürdiyyeyi bilmedi. Teberrük bu sözi dėyince Kürdiyye (24) atın depüp ilerü geldi, eytdi: “Behrām’uŋ ḳarındaşını nidersin?” Teberrük eytdi ki: “Anı baŋa göster, ḫāḳāndan aŋa bir ḳaç ḫaberüm (25) var. dėyem.” dėdi. Kürdiyye eytdi: “Ne sözüŋ varısa söyle ki Behrām’uŋ ḳız ḳarındaşı benem ki ḳılıcum altında ejdehāları

[563] B. nüshasından tamamlanmıştır.

(309a) (1) zebūn ḳıluram.” dėdi. Teberrük Kürdiye’yi ol vechle göricek ʿaceb ḳalup eytdi: “Ėy Zühre ṣıfatlu ḫātūn, niçün bunuŋ gibi (2) iş ḳılduŋ? Ḫāḳān-ı Çīn seni ister ki Behrām’dan yādigār olasın. Eydür ki: ‘Eger benüm sözüm ėşüdürse Behrām ėtdügi eylüklerüŋ (3) ben aŋa ʿivażın ėdem.’ Baŋa eytdi ki: ‘Tīz var aŋa luṭufla söyle yine ki benüm ḳatuma gelsün.’ İmdi ḫāḳāndan buyruḳ şöyledür ki (4) benüm sözümi ṭutasın ere varmaḳ ḥācetün daḫı degil ise bu vilāyetden saŋa gitmek yoḳdur. Gel kerem eyle ḫāḳānuŋ ḳatına var. (5) Yoḳ dėrseŋ ḫāḳānuŋ buyruġıyla ben seni baġlar, bendle iledürem.” dėdi. Kürdiyye eytdi: “ʿAsker içinden bir ṭarafa çıḳalum (6) senüŋ sözüŋe cevāb vėreyim.” dėdi. Pes Teberrük Kürdiyye’yle ʿaskerden ṭaşra çıḳup bir ḫalvet yėre geldiler. Kürdiyye ol araya (7) gelicek yüzinden niḳābuŋ götürüp eytdi: “Ėy teberrük, hīç Behrām’ı görüp ṭurur mısın? Bilür misin nice pehlevāndı? İmdi ol benüm ata ana bir (8) ḳardaşumdur. Ol öldiyse ben daḫı anuŋ ḳardaşıyam. Pehlevānlıḳda andan kem degilem. Gel berü senüŋle dögişelüm. Sen er yigitsin şeh-zādesin, (9) ben ḫod bir ḳız oġlanam. Gör ki benüm daḫı pehlevānlıġum Behrāmca var mıdur?” dėdi. Hemān ki bu sözi söyledi süŋüsün çevrüp (10) atına mehmūz eyledi. Od yaluŋı gibi ėrişüp Teberrük’e bir süŋi ḥavāle ḳıldı. Teberrük ḳalḳana bıraġup süŋüsüni ṣavdı. Ol daḫı (11) Kürdiyye’ye ḥavāle ḳıldı. Ol iki ejdehā birbirine ṭolaşdılar, biraz vaḳt süŋüyle ve gürzle. Ceng içinde Kürdiyye ḳaḳıdı. (12) Ḫışmıla Teberrük’e bir süŋü urdı. Teberrük ḳalḳan çevrüp anuŋ süŋüsini ṣavunca süŋü ḳalḳandan geçdi, cebesin (13) ve zırhuŋ söküp öte geçdi. Teberrük *ol dem*[564] kendüyi devşürince ikileyin ėrişdi. Bir Hindī ḳılıçla depere eyle çaldı ki tā bėline gelince (14) iki pāre eyledi. Çünki Çīn sālārı başınuŋ üstine yıḳıldı Kürdiyye ol Çīn ʿaskerinüŋ üzerine at ṣaldı. Ṣafları (15) ve ālāyları birbirine ḳatdı. Yėlānsīne anı görüp İrān nām-dārlarıyla bir aradan ol ʿaskere ḳılıç ḳoydılar. Eyle ḳırdılar ki birini (16) diri ḳurtarmadılar. Ol ṣaḥrāda ḳanı deŋize dönderdiler. Çünki ol işi tamām ėtdiler şād u ḫandān İrān’a gitdiler. Dört günden ṣoŋra (17) Āmūy şehrine ėrdiler. Bir niçe gün ol şeherde ārām ḳıldılar. Kürdiyye hezār derdle ḳardaşı Kürdūy’e bir nāme yazup eytdi: Bilesin ki Behrām (18) -ı şīr hezār derd ü ġamla dünyādan gitdi. Ḥaḳ teʿālā saŋa ve baŋa ṣabr vėrsün ve anuŋ cānın bizden ḫoşnūd ḳılsun. Andan ṣoŋra bizüm (19) ḥālümüzi şehriyāra söyleyesin. Çünki ḳarındaşum gitdi biz anuŋ ḳullarıyuz. Uş Tūrān zemīnden ḳaçup geldük. Ḫāḳān gitdigümüz (20) ėşidüp ardımuzdan ʿasker göndermiş ve ḳardaşı Teberrük’i baş dikmiş. Teberrük gibi pehlevān ki ḫāḳānuŋ ḳardaşıdur, süŋüyle atuŋdan ḳapup (21) yėre çaldum ve başın kesdüm ve ol gelen ʿaskeri ḳılıcdan gėçürdüm. Uş şindi nice serverlerle Āmūy şehrine geldüm.

[564] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Nāmenüŋ cevābına muntaẓıram.” (22) dėdi. Nāmeyi tamām ėdüp bir serverüŋ eline vėrdi, şehriyār ḳatına gönderdi. كشتن خسرو بندوي و كستهم بكين پدر Behrām-ı Çūpīn (23) öldükden ṣoŋra Ḫüsrev’üŋ ve Pervīz’üŋ işi dāyimā ʿişret ėtmek idi. Ammā atasınuŋ derdiyle cigeri ḫūn idi. Her gāh ki ṭāyeleri (24) Gustehem’i ve Bundūy’ı görürdi anuŋ derdi tāzelenürdi. Bir gün Ḫüsrev şarāb-ı ḫāmla ser-mest otururdı. Vezīrine eytdi: “İşbu kişiler ki (25) benüm atamı öldürmişlerdür. Yine benüm ḳardaşumda yürürler. Anları gördükçe baŋa tasalar ḥāṣıl olur. Ben nice pādişāham ki bunuŋ gibi ḳanlar yudam?” dėyü

(309b) (1) buyurdı. Hemān dem Bundūyī’nüŋ elin ayağın bend ėtdiler. Andan cellāda emr ėtdi ki anuŋ elin ayağın kese tā ki şehriyārlara kimse el uzatmaya (2) ve yatlu niyyetle taḫta ḳadem başmaya. Pes şāhuŋ buyruğın yėrine getürdiler. Ol ḥālile Bundūy cān vėrdi. Çünki Bundūy öldi, tīz bir nāme (3) yazup bir kişiyle Ḫorāsān’a vėribdi ki Gustehem’i daḫı dutup getüre. Nāmede şöyle yazdı ki: “nāme saŋa ėrişdükden ṣoŋra bir sāʿat eglenmeyüp (4) becid benüm ḳatuma gelesin.” dėdi. Gustehem ol nāmeyi göricek Ḫorāsān ʿaskerini ḳatına cemʿ eyledi. Sancaḳ çeküp şehriyārdan yaŋa gitdiler. (5) Gurgān vilāyetin geçüp Āmul şehrine gelicek Gustehem ėşitdi ki İrān şāhı mestle ḳardaşı Bündūy’i öldürmiş bildi ki kendüyi daḫı öldürmege (6) iletir. Hemān ol sözi ėşidicek āh eyleyüp kendüyi atdan yėre bıraḳdı. Yaḳasın çāk eyleyüp ḳardaşı derdinden başına ṭopraḳlar ḳoydı. (7) Biraz zamān feryād u fiġān eyledi atına binüp ʿaskerin döderüp ḳaçdı. Āmul ṭağından bir mīşeyi ṭurağ ėdindi. Her ṭarafındağı illeri ve şehirleri (8) ġāret eyledi. Ḫüsrev’üŋ kīniyle ḳanda vardıysa yıḳdı ve yaḳdı ve ādemlerini ḳırdı. Gustehem’üŋ Ḫüsrev’e ʿāṣī olduğın ėşidicek (9) her ḳanda ki bir baṭṭāl bī-devlet varısa anuŋ ḳatına dėrildi ve sehel zamān içinde çoḳ ʿasker ve māl cemʿ eyledi. Gėce ve gündüz (10) ḳardaşı Bündūyiçün ağlardı ve bir sāʿat anı dilinden ve ḫāṭırından gidermezdi. Bu ṭarafda Kürdiyye bānū ki ḳardaşı Kürdūy’e nāme göndermişdi (11) Kürdū ol nāmeyi göricek şehriyār ḳatına geldi. Ḳız ḳardaşınuŋ Merv’den ḳaçduğın ve ardınca ḫāḳān ʿasker gönderdügin Kürdiyye ol (12) ʿaskeri ṣıyup ḳırduğın şāha söyledi. Şāh daḫı diledi ki Kürdiyye’nüŋ ṣuçın bağışlaya ve ʿaskerle aŋa āmān vėre tā ki ol daḫı (13) şāhuŋ gelüp ḫiẕmetinde ola. Ḫüsrev eytdi: “Bu ortada Kürdiyye’nüŋ ne ṣuçı vardı ki ben andan yaramazlıḳ görmedüm. Ol daḫı Behrām’uŋ (14) ucından derde uğramışdı. Çoḳ naṣīḥat ėderdi Behrām ṭutmazdı. Hīç üşenmesün gelsün, ʿaskerine ve aŋa āmān vėrdüm.” (15) dėdi. Kürdūy ṭurı geldi, şehriyār öŋünde yėr öpdi. Tīz Kürdiyye’ye ādem gönderüp “Ol maḳṣūd ḥāṣıl oldı. Becid gelsün.” dėdi. (16) پيوند كردن كستهم با كرديه Gustehem ki ol ṭağda ḥarāmī ṣūretinde oturup her ṭarafı yıḳup yıḳardı, bir gün ėşitdi ki Behrām-ı (17) Çūpīn ölmiş ve Kürdiyye

ḫāḳānuŋ ʿaskerin ṣımış, şimdi çoḳ ʿaskerle Ḫüsrev'üŋ ḳatına gelmek istermiş. Hemān ki bu sözi ėşitdi (18) ʿaskerin alup Kürdiyye'ye ḳarşu gitdi. Bir gün Kürdiyye Āmūy şehrinde otururken ėşitdi ki Gustehem gelür. ʿAskeriyle ḳarşu çıḳdı. (19) Gustehem Kürdiyye'yi göricek Behrām içün çoḳ ağladı ve ḳardaşı Bündūyī derdin daḫı aŋdı. Andan Yėlānsīne ile (20) ve İzdgoşsb'le görüşdi. Gözlerinden yaş yėrine ḳanlar aḳıdup eytdi: "Görüŋ Ḫüsrev'üŋ bī-vefālığın ki Bündūyī anuŋ yolında (21) cānın fidā ėtmiş iken aŋa ḳıydı. Evvel elin ve ayağın kesdi, ol ʿaẕābla Bündūy gibi serveri helāk eyledi. Ṣanki Bündūyī'nüŋ (22) ḳız ḳarındaşından ṭoġmadı yā Bündūy anı küçücükden omuzında götürmedi. Bündūy'uŋ anuŋ üzerinde bunca ḥaḳḳı variken (23) ve ṭāyesi iken aŋa ḳıydı ve ėtdügi eylükleri ve andan ötüri kendi cānın fidā ėtdügin aŋmadı. Ḫüsrev'den kimseye vefā mı gele? (24) dėrsiz ki anuŋ ḳatına varmaḳ istersiz. Siz ḫod anuŋ ḥaḳḳına bunca işler ėtdiŋüz. Sizüŋ kīniŋüz ile cigeri ḫūn olmışdur. Andan (25) ne ḫayr umarsız ki anuŋ ḳatına varmaġı fikr ėdersiz? Maḳṣūdı anuŋ, sizi ḳatına iletmekden Bündūy'e ne ėtdiyse size daḫı

(310a) (1) hemān anı ėdecekdür. Yėlānsīne'yi göricek ol evvelki kīnleri ḫāṭırına düşecekdür. Bunca zamān idi ki Behrām'la ve size sālār (2) olmışdı ve anuŋ sebebiyle Behrām bu işleri ėtmişdi. Siz Ḫüsrev'den eylük ummaŋ ki ne ʿaḳlı vardur ve ne şefḳatı ve ne ḥayāsı vardur. (3) Kendü bildügin işler. Hīç kimse sözine uymaz." dėdi. Gustehem şol ḳadar söyledi ki ol ḫalḳuŋ cümlesi inandı. Dükelisin (4) kendüye uydurdı ve Kürdiyye'ye daḫı çoḳ söz söyledi. Anı daḫı Ḫüsrev ḳatına varmaġa peşīmān eyledi. Çünki anlaruŋ cümlesi (5) Gustehem'e uydular. Bir gün Gustehem Yėlānsīne'ye eytdi: "İşbu ḳız ere varmaz mı? Baŋa alıvėrseŋ." dėdi. Yėlānsīne eytdi: "Ben bu sözi (6) aŋa dėyeyin." dėdi. Bir gün münāsebetle eytdi: "Ben senden ʿāḳıllu bir ḫātūn görmedüm ki ḫāḳāna varmaġa rāżī olmaduŋ. Hem aŋa (7) varmaġuŋ ḫayrı yoġdı. Evet Gustehem ḥaḳḳına ne dėrsin ki ʿasker ve genc issi yėg kişidür ve hem Ḫüsrev'üŋ ṭāyesidür." dėdi. Kürdiyye (8) eytdi: "Nola *bu maḳʿūl*[565] maṣlaḥatdur ki erimüz İrān'dan olıcak neslimüz żāyiʿ olmaz." dėdi. Pes Yėlānsīne ortada ketḫudālıḳ eyledi, Kürdiyye Bānū'yı (9) Gustehem'e vėrdi. Kürdiyye leşkeriyle Gustehem'üŋ leşkeri birikdi. Gustehem Kürdiyye'ye şol ḳadar taʿẓīm ve ʿizzet ėderdi ki hīç bir ẕerre (10) ḫāṭırı incindügi yėrde olmazdı. Bu ḥāl üzerine nice zamān geçdi. Ḫüsrev'üŋ ḫāṭırı Gustehem'den derdle ṭolmışdı. Bir gün (11) Kürdūy'e ḳaḳıyup eytdi: "Ol ḳız ḳardaşuŋı gör ki Gustehem'e çift oldı. Şindi ḳatlarında ulu dernek oldı. Āmul'dan baŋa cāsūs (12) ḥāl ne olduġın bildürdi."

[565] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Kürdūy bu sözi ėşidicek ḳatı bī-ḥużūr oldı. Andan Ḫüsrev buyurdı, meclisi ḫalvet ėtdiler. Kürdūy'le (13) bir araya oturdı. Pes Kürdū eytdi: "Bu işden ötüri ben Āmul'a çoḳ kişi gönderdüm idi. Anlaruŋ işini göricek melūl ve maḥzūn geldiler. (14) Bu ne ḥikmetdür ki Behrām-ı Çūpīn diriyken bunca azġunluḳlar ki ėder, Kürdiyye aŋa dāyim naṣīḥat ḳılurdı. Çünki ol gitdi Kürdiyye (15) bunda bizüm ḳatumuza gelmek isterdi. Bizümle anuŋ göŋli birlikde idi. Beŋzer ki anı Gustehem aldamışdur ve ḳulağına yatlu sözler (16) ḳoyup ʿāḳıl yolından çıḳarmışdur. Şimdi ben bu nesneye bir çāre buldum. Evet ṣaḳın ki bu sözi kimse ėşitmesün. Sırrıla Kürdiyye'ye (17) bir ḫūb nāme yazayın. Eydeyin ki: Buncadan berü bizümle dost ve yār dirilürdüŋ. Şimdi ne oldı ki bizi unutduŋ? Niçe zamāndur ki ḳardaşuŋ (18) Kürdūy bizümle cān ve ten gibi olmışdur. Ne revādur ki sen bizden ıraḳ olmaḳ isteyesin? Senden dilerüz ki ol yigrenci ʿayyārı ki nāmı (19) Gustehemdür, nāzüklükle anı depeleyesin, bizüm ḫāṭırumuzı ele getüresin. Ol işi bitürüp benüm ḳatuma geldükden ṣoŋra cümle ʿaskerüŋ (20) benüm āmānumda olalar. Hīç birisi benden ḫorluḳ görmeyeler. Ve her ḳanḳısına ki dileyesin iller ve iḳlīmler bağışlayam. Sen benüm (21) altunlu köşküme geldükden ṣoŋra dükeli kişiler ḫāṭırumdan gidecekdür. Ve bu sözler üzerine çoḳ andlar içem ki tā göŋli (22) inana." dėdi. Kürdūy eytdi: "Ėy şehriyār, Allāh seni dāyimā şād eylesün. Bilürsin ki ben senüŋ yoluŋda cān ve başa ḳalmazam (23) ve oğula ḳıza ʿitibār ėtmezem. Siz bu vechle nāme yazduḳdan ṣoŋra ben ḳuluŋ daḫı bir nāme yazup çoḳ naṣīḥatlar ėdeyin. (24) Dilerseŋ ʿālemde yüz aḳluğı ḥāṣıl ḳılasın şehriyāruŋ sözinden çıḳmayasın ve becid gelmek ardınca olasın. Hem nāmeyi (25) kendü ḫātūnumıla göndereyin ki ʿavratuŋ ḳolayın yine ʿavrat bilür." dėdi. **نامه خسرو و كردوي با كرديه**

(310b) (1) Bu sözi Ḫüsrev ėşidicek şād oldı ve buyurdı, kitābet esbābın getürdiler. Kendü eliyle Kürdiyye'ye bir nāme yazdı. Nāme içinde çoḳ ʿahd (2) ve peymān eyledi ve andlar içüp çoḳ yalvardı. Ve nāmeyi tamām ėdüp kendi adın yazdı ve mührün urdı. Ve bir nāme daḫı Kürdūy (3) yazdı ve çoḳ naṣīḥatlar ḳılup eytdi ki: "Behrām ḫod bizüm adımuzı ḫarāba vėrdi. Sen daḫı niçün bunuŋ gibi iş ėdersin? (4) Ümīddür ki Ḥaḳ teʿālā anuŋ günāhlu cānına rahmet ḳıla. İmdi zinhār benüm ḫātūnum senüŋ ḳatıŋa varıcaḳ anuŋ sözinden çıḳmayasın. (5) Şāhuŋ sözlerin muḥaḳḳaḳ bilüp becid şāhuŋ ḳatına gelmek ardınca olasın, dilerseŋ ki ʿālemde yüz aḳlığı ḥāṣıl ḳılasın." dėdi. Nāmeyi tamām ėdüp (6) şāh nāmesiyle ḫātūnınuŋ eline vėrdi. Ḫātūn ol nāmeyi alup Kürdiyye'nüŋ ḳatına ėrişdi. Kürdiyye ḳardaşınuŋ ḫātūnın göricek ḳarşı (7) gelüp birbiriyle ḳuça ḳuça görüşdiler. Andan bir araya oturup birbirinüŋ ḫāṭırın rāzla ṣoruşdılar. Andan Behrām'ı aŋup biraz ağlaşdılar (8) ve çoḳ dürlü sözler

söyleşdiler. Ḫātūn ṭatlu sözlerle ve dürlü dürlü cāzūlıḳlarla Kürdiyye'nüŋ göŋlin avladı. Ṣoŋra şāhuŋ nāmesin (9) uġurlayın Kürdiyye'nüŋ eline ṣundı. Kürdiyye şāhuŋ nāmesin göricek be-ġāyet şād olup güldi ve eytdi: "Benüm bėş kişi rāzdaşum vardur. (10) Anlara bu sırrı bildireyin." dėdi. Pes ādem gönderüp sırrıla ol bėş kişiyi ḳatına oḳudı ve şāhuŋ nāmesin anlara gösterdi. Ve el ṭutuşup (11) her biriyle ʿahd ve peymān eyledi ki bu gėce kendüye yārlıḳ ėdeler ve her ne dėrse anda olalar, dėdi. کشتن کردیه شوهر خود کستهم را (12) Pes ol gėce Kürdiyye bānū buyurdı, aḫşamdan meclis ārāste ḳıldılar. Gustehem'e çoḳ ṭolular içirüp mest eyledi. Ol bėş kişi vaḳtlarına (13) ḥāżır olup Kürdiyye'yi gözedürlerdi. Çünki Gustehem mest olup yatdı Kürdiyye ellerin muḥkem ṭutdı. Ol kişiler ilerü geldiler, (14) mecāl vėrmeyüp Gustehem'i depelediler. Hemān ki Gustehem öldi şehir içine āvāze ve ġulġule düşdi. Her maḥallede odlar yaḳdılar. Kürdiyye (15) ol ġavġāyı ėşidicek cebesin ve çuḳalın gėydi. Gėce içinde cümle İrānīleri ḳatına oḳudı. Gustehem'üŋ ḥālin bildürdi (16) ve şāhuŋ nāmesin gösterdi. Cümlesi şāhuŋ nāmesine şād oldılar ve Kürdiyye'nüŋ işine taḥsīn ḳıldılar. Ne ḫoş dėdi ol (17) ʿāḳıl ki: ʿAvrata göŋül vėrmeyeler ve andan ṭoġruluḳ ve dostluḳ ummayalar ki ʿavrat ne ḳadar ʿāḳile ve mestūre daḫı olursa (18) göŋül ārzūsını ḳomaz. Sehel nesneyle dürlü ḥaḳları ve dostluḳları unudur. ʿAḳlı olan kişi ʿavratdan vefā ummaz (19) ve anlaruŋ şerrinden emīn olmaz." Çün Kürdiyye ol işi tamām ḳıldı, tīz şehriyāra bir nāme gönderdi. Nāmenüŋ evvelinde yazdı ki: (20) "Āferīn ol kimsenüŋ üzerine olsun ki göŋlüni kīnden pāk eyleye." Andan ṣoŋra eytdi: "Ol işi ki şāh buyurdı yėrine getürdüm. (21) Ol maḳṣūd tamām oldı. Şimdiden ṣoŋra şehriyār ne buyurur?" dėdi. Çünki nāme şehriyāruŋ ḳatına ėrişdi Ḫüsrev ol ḫaberi (22) ėşidicek şād oldı. Tīz, bir nāme yazdı. Bir ṭatlu sözlü kişiyle Kürdiyye'nüŋ ḳatına gönderdi ve anı sarāya daʿvet (23) eyledi. Kürdiyye ol nāmeyi göricek bahār güli gibi açıldı ve pehlevānları ḳatına oḳudı. Eytdi: "Ėy serverler ve ėy nām-dārlar, İrān şāhı (24) eydür ki: 'Behrām'uŋ kīnesinden vāz geldüm ve ol serverlerüŋ ṣuçların bağışladum. Hīç ḳorḳmayup dükelisi benüm ḳatuma gelsinler. Cümlesine (25) āmān vėrdüm.' dėmiş ve bu nesne üzerine çoḳ and içmiş. Cümleŋüzüŋ ḫāṭırı şād olsun. Yaraḳ ėdüŋ şāhuŋ ḳatına varalum. Anuŋ

(311a) (1) devleti sāyesinde ḫoş ve rāḥat olalalum ki Ḫüsrev andın ṣıyacaḳ degildür." dėdi. Ol serverler Kürdiyye'ye āferīn ḳıldılar. "Sen ne dėrseŋ (2) biz daḫı andayuz." dėdiler. Pes ol gėce yaraḳ gördiler, ṣabāḥ olıcaḳ altundan ve cevāhirden ne varısa develere yükletdiler, ʿazm-i şehriyār (3) ḳıldılar. Ḫüsrev Kürdiyye'nüŋ geldügin ėşidicek buyurdı İrān'uŋ cümle ululları ḳarşu çıḳdılar. Hezār raʿiyyetle ve ʿizzetle Kürdiyye'yi Ḫüsrev'üŋ ḳatına (4)

getürdiler. Andan ṣoŋra ol māl u genc ki Behrām cemʿ ėtmişdi altundan, gevherden, kemerden, tācdan cümlesin Ḫüsrev'üŋ ḫazīne-dārına (5) ışmarladı ve Kürdiyye kendüsi Ḫüsrev'üŋ ḳarşusında ayaġ üzere ṭurdı. Ḫüsrev anuŋ serv gibi boyuna ve ol keklik gibi yürüyüşine (6) naẓar ḳıldı ve ol Gün yüzüŋ üzerinde gėce gibi siyāh zülfüni gördi. Ḫüsrev'üŋ gözine be-ġāyet şīrīn göründi. Eytdi: "Ėy ḫūb nigār, ayaġ üzere (7) ṭurmaḳdan murāduŋ benden ne dilegüŋ varısa dile." dėdi. Kürdiyye eytdi: "Ėy şehriyār, dilegüm senden oldur ki ol nām-dārlar ki (8) senüŋ ḳatuŋda ṣuç işlemişlerdür Yėlānsīne ve İzdgoşb, bunlar şehriyāruŋ ḳorḫusından gözlerinden ḳanlu yaş aḳıdurlar. (9) Dilerem ki şehriyār anlaruŋ ṣuçların bağışlaya. Geleler şehriyāruŋ öŋünde yėr öpeler." dėdi. Ḫüsrev güldi, Kürdiyye'nüŋ dilegin ḳabūl eyledi. (10) Andan Kürdiyye'yi içeri, sarāya gönderdi ve anı cemīʿ ḫātūnlardan ulu eyledi. **خواستن خسرو كرديه را** Çünki Ḫüsrev (11) Kürdiyye'yi sarāya gönderdi, andan Kürdiyye'nüŋ ḳatına bir niçe ulular gönderdi ve Kürdiyye'yi andan istetdi. Āyīnleri ve erkānları üzerine (12) Kürdiyye'yi aldı. Andan Kürdiyye'yle gelen pehlevānlaruŋ her birine birer ḫilʿat gėyürdi ve altunla gevherle cümlesinüŋ ḫāṭırın ḫoş eyledi. (13) **هنرمند كرديه پيش خسرو پرويز** Çünki bu ḥāl üzere iki hafta geçdi. Bir gün Ḫüsrev ve Pervīz Kürdiyye Bānū'ya, Taŋrı'ya ve aya (14) ve güneşe and vėrdiler ki ol ḫāḳānīlerle ceng ėtdügi vaḳtin nenüŋ gibi ṣūrete girmişdi, göstere. Kürdiyye eytdi: "Ėy şehriyār (15) çünki ḫāṭıruŋ böyle diler, buyur; at ve ḳılıç getürsünler ve cemīʿ ceng yaraġın ḥāżır ḳılsunlar, benüm hünerlerüm temāşā ḳıl." dėdi. Pes (16) Ḫüsrev buyurdı, bir ḫāṣ bāġçeye altun taḫt ḳurdılar. Cemīʿ ḳullarıyla Türkī ve Rūmī cāriyeler ol bāḫçeye vardı. Ol (17) vaḳt Ḫüsrev'üŋ iki yüz ay yüzlü cāriyeleri var idi ki her biri ḥüsn içinde bī-naẓīr idi ve daḫı Şīrīn ki güneş gibi (18) ṣūretile gümüşden direk gibi ṭopuġıla ve serv gibi Ḫüsrev'üŋ öŋünde ḫırāmānī ḫırāmānī yürürdi. Ḫüsrev çünki ol bāġçeye vardı, (19) Kürdiyye yėrinden ṭurup cebe ve zırh gėydi ve bėline muḥkem kemer bağlandı ve eline bir süŋü alup şāha eytdi: "Gözüŋ aç (20) gör ki erlik nice olur." dėdi. Ve anuŋ ḳatına gelüp bir nice adım yėrden süŋüsi ucun yėre ṭayatup ṣıçradı atuŋ üzerine (21) suvār oldı. Andan süŋüsün çevürdi ṣaġa ve ṣola at segirdüp ṭurdı. Süŋü çevürmekde ve ḳılıç ṣalmaḳda ve yay (22) çekmekde nice dürlü hünerler gösterdi. Meydānuŋ öte başına varduḳdan ṣoŋra ḳalḳan yapındı ve süŋüsün çevürdi (23) bir kerre naʿra urup Ḫüsrev'den yaŋa at ṣaldı. Yıldırım gibi Ḫüsrev'üŋ öŋünden geçüp eytdi: "Ėy şehriyār Teberrük'le (24) ceng ėtdügüm vaḳtin böyle ėtdüm idi. Eger bu meclisde şāhuŋ bir düşmeni olaydı göreydüŋ ki aŋa ne işler ḳılaydum ve şāh öŋünde (25) anuŋ Teberrük gibi başın keseydüm." dėdi ve gine at başın çevirüp ḳılıçla ve oḳ yayla Ḫüsrev'üŋ öŋünde oyunlar gösterdi.

(311b) (1) Şīrīn Ḫüsrev'e eytdi: "Ėy şehriyār bu ʿacebdür ki sen ṣoḥbet ṭonların gėyüp taḫt üzerinde oturursın, düşmene cebe ve silāḥ (2) gėydürüp ḳarşuŋa getürürsin. Üstüŋe at ṣalup yanuŋdan geçer, erligüŋe ve yigitligüŋe maġrūr olursın. Düşmenden hīç üşenmez misin? Olmasun ki (3) saŋa yavuz ḳaṣd eyleye." dėdi. Ḫüsrev, Şīrīn'üŋ sözinden gülüp eytdi: "Bu ḫātūn bizüm dostlarımuzdan[dur].[566] Sen bundan üşenme (4) ve bundan dostluḳundan artuḳ nesne umma." dėdi. Andan ṣoŋra Kürdiyye baḫçenüŋ her ṭarafından niçe zamān atın segirtdi. Ḫüsrev (5) anuŋ yāl u bāline ve at üstünde oturuşına ve merdāneligine āferīn ḳıldı. Andan Kürdiyye'ye eytdi: "Āferīn ėy nigār ki merdānelikde (6) hīç ḳuṣūruŋ yoḳ. Gel berü şimdiden gėrü cām ve şarāb içelüm. Şarāb içmekde ve ṣoḥbet ėtmekde daḫı hünerüŋ görelüm." dėdi. Pes (7) buyurdı aşçılar ḫūn getürüp begler ve pehlevānlar şāhla oturdılar. Çünki ṭaʿām yėndi, bezm ārāste oldı. Ay yüzlü sāḳīler (8) gümiş gibi ḳolların ṣıġayup cām-ı şarāb ṣunmaġa başladılar. Ol gün şunuŋ gibi şādluḳla ṣoḥbet oldı ki ve şol ḳadar (9) şarāb içildi ki ehl-i meclis cümle ser-ḫoş olup *yatdılar ve*[567] ṭaġıldılar ve beglerden ve pehlevānlardan birisi ayıḳ ḳalmadı. Kürdiyye dükelisinden (10) çoḳ içerdi ve anda hergiz ser-ḫoşluḳ es̱eri yoġdı. Āḫir ol meclisde Ḫüsrevile Şīrīn ve Kürdiyye ḳaldı. Ol üçi birbiri yādına (11) ėrteye degin içdiler. Andan ṣoŋra Ḫüsrevile Şīrīn daḫı mest olup yatdılar. Kürdiyye anlara pās-bānlıḳ eyledi. Ol ikisi tā gün ḳuşlıḳ (12) yėrine çıḳınca uyudılar. Andan şehriyār uyandı yine ululara destūr oldı, içeri girdiler. Yine ehl-i meclis şāh ḳatına ḥāżır oldılar. Kürdiyye'ye (13) şehriyār eytdi: "Benüm dört pehlevānum vardur ki her birinüŋ ḳatında on iki biŋ atlu, ṭonlu yigitler vardur. Anlar her gėce benüm sarāyumı beklerler. (14) Ve sarāyumda on iki ḳulaġı küpelü ve boynı ḫalḫāllı cāriyem vardur. Şimdiden ṣoŋra cümlesi senüŋ ḥükmüŋde olsun. Küllīsinüŋ (15) ṣaḳlayıcı sen ol. Hīç birisi senüŋ ḥükminden ṭaşra olmasunlar ve sözüŋden daḫı çıḳmasunlar." dėdi. Kürdiyye bu sözi (16) ėşidicek şād oldı ve düşmenüŋ fitnesinden āzād oldı. **سبب خراب كردن شهر راي** Bunuŋ üzerine çoḳ zamān (17) geçdi varduġınca şāhuŋ devleti ve şevketi ziyāde oldı. Meger bir gėce Ḫüsrev ve Pervīz ulular ve ʿāḳıllar oturup ʿişret ėderlerdi. (18) İttifāḳ ol meclisde bir cām vardı. Anuŋ üzerinde Behrām'uŋ adı yazılmışdı. Ḫüsrev'üŋ gözi ol cāma duş oldı. (19) Buyurdı ol cāmı meclisden ṭaşra atdılar. Andan Behrām'uŋ adına ve ḳopduġı yėre laʿnet ėtdiler. Ol cāmı getüren kişiye (20) sögdiler. Andan Ḫüsrev mestle eytdi: "Ḫāṭırum şöyle diler ki Rey vilāyetini yaġmā ėtdürem ve şeherlerin ve köylerin fīller (21) ayaġı altında aldurup yėr eylyem ve ḫalḳınuŋ kimin ḳıram ve kimini esīr

---

[566] B. dostlarımuzdandur B. nüshasından düzeltilmiştir.
[567] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ėdem ve ol vilāyeti ḳurd ve arṣlan ṭurağı eyleyem.” dėdi. (22) Ḫüsrev’den bu sözi vezīr ėşidicek *eytdi:*[568] “Ėy şehen-şāhlaruŋ yādigārı, senüŋ ʿadlüŋe ve mürüvvetüŋe düşer mi ki ol bī-günāh (23) ṭāyifeye bunuŋ gibi iş ḳılarsın ve Rey gibi muʿaẓẓam şehri yıḳasın? ėy şehriyār Ḥaḳ teʿālā ḳatında utanacaḳ iş ėtme.” dėdi. Ḫüsrev vezīrden (24) bu sözi ėşidicek eytdi: “Ėy Vezīr çünki böyle dėrsin bir ẓulm ėdici ve ādem incidici şerīr bir kişi bul ki hīç ḫayr gelecek kişi (25) olmasun. Ol vilāyetüŋ begligin aŋa vėreyin. Varsun anda ne bilürse *eyle*[569] işlesün.” dėdi. Vezīr eytdi: “Ėy şehriyār anuŋ gibi

(312a) (1) ḫayr gelmeyecek kişinüŋ nişānların ṣalıvėr, biz bulalum; şehriyār ḳatuŋa getürelüm.” dėdi. Ḫüsrev eytdi: “Bir naḥs yıldızlu ḳızıl ṣaḳallu ve (2) ṣaru tenlü ve çoḳ söyleyici ve egri burunlu ve naḥs ṣūretlü ve yavuz endīşelü ve iri dişlü ve ḳıṣa boylu ve gebe ḳarınlu ve dilinden (3) herzeler baḳıcı ve Taŋrı’dan ḳorḳmayıcı kişi. Gözleri yeşil ve egri ve yürüyişi daḫı ḳurd gibi egri yürüyişli olsun. Ve göŋlinde (4) raḥmet ve şefḳat es̱eri olmasun ve ġāyetde ḳaḳıġan ve söyleyen olsun. Göŋli kīnle ṭolı ve yalan söyleyici olsun.” dėdi. Bu sözi (5) ėşidicek oturan vezīrler ve dāniş-mendler ʿacebe ḳaldılar ve “Bunuŋ gibi nişānlu kişi ḳanda bulınur?” dėdiler. Pes her vilāyete ādemler ṣaldılar, (6) bu nişānlu kişi isteyü gitdiler. Bir gün ittifāḳ ancılayın bir ādem buldılar. Ṣāhuŋ ḳatına getürdiler. Ṣāh anuŋ yüzüne baḳup güldi ve aŋa eytdi: (7) “Çirkin ḫūylardan ve yatlu sözlerden ne hünerüŋ var? Eyt görelüm.” dėdi. Ol kişi eytdi: “Cihāna gelelden berü ḫayr söylemedüm ve ḫayr işde (8) bulunmadum ve ʿömrüm içinde ṭoġrı söz söylemedüm ve kimseyle ʿahd ėdüp ʿahdüme ṭurmadum ve hergiz kimseyi esirgemedüm. İşüm dāyimā (9) bulduġum incitmekdür ve ser-māyem yalan söylemekdür ve ṭoġruluġa hergiz meylüm yoḳdur.” dėdi. Ḫüsrev eytdi: “Ḫoş dėdüŋ hem bunuŋ gibi ṣūrete (10) ol yaraşur.” dėdi. Hemān dem buyurdı menşūr yazdılar, Rāy vilāyetin aŋa vėrdiler ki *her*[570] ne dilerse hīç kimse aŋa māniʿ olmaya. Andan (11) şehir içinde ne ḳadar baṭṭāl ve bī-devlet varısa küllīsin aŋa ʿasker ḳoşdılar. Ol şūm ḳademlü nā-bekārı Rāy şehrine gönderdiler. (12) Hemān ki ol pelīd şehre girdi ṭam üstünde ne ḳadar oluḳ varısa gidertdi ve şehr içinde bir kedi ḳomayup ḳırdı. Ve (13) münādīlere emr eyledi. Şehr içinde çaġırdı ki “Her kişinüŋ *kim*[571] ṭamında oluḳ buluna evini başına yıḳaruz ve kendüyi ṭaşla depelerüz.” (14) dėdi. Ve her kişide ki aḳça sezdi gūcle alup daḫı aḳça bul, dėyü işkence

---

[568] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[569] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[570] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[571] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ėderdi. Ol şeherde ne ḳadar ṣāliḥler ve dīn-dār kişiler*üŋ*[572] (15) kimin öldürdi ve kimin ḥabs ėtdi. Ḳaçan bir kişi bir eyüce iş ėtse anı getürür dögerdi. Ve bir devletsüz bir ādem öldürse yā göz çıḳarsa (16) yā baş yarsa anlaruŋ gibiye ḫilʿat gėyürürdi ve ḳatında muḳarreb kişi ėdinürdi. Ve şehr içinde bir güzel ḳız görse ve yā ėşitse (17) kimüŋ gerekse olsun getürdür çekerdi. Ve ne ḳadar güzel oğlan varısa getürdüp göŋli diledügin ėderdi. Anı ėşidüp her memleketde *ve her şeherde*[573] (18) ne ḳadar ḫırsız ve şerīr varısa anuŋ ḳatına cemʿ oldılar. Haftada bir gün bir olup meclis ḳurardı. Şehr içinde ne ḳadar ḳız oğlan varısa (19) ve güzel ʿavrat varısa küllīsin ol meclise getürdüp kimine ḳadeḥ sürdürüp kimini ḳarşusına ayağın ṭurdururdı. Ser-ḫoş olıcaḳ (20) kendi ḫāṭırı diledügin alurdı, ḳalanın yağmā ėderdi. Ol yanındaki bed-baḫtlar *daḫı*[574] bir bir olup ne dilerlerse ėderlerdi. Mühmel işler ve dürlü (21) dürlü ẓālımluḳlar ėderdi ki şeyṭān-ı laʿīnüŋ daḫı ḫāṭırından ancılayın fesādlar gėçmezdi. Bunuŋ üzerine niçe zamān geçdi evler içinde (22) kesegenler çoḳluğından yatılmaz oldı. Yağmurlar yağduğınca oluḳ yėrlerinden ṣu*lar*[575] inüp dīvārları yıḳdı. Niçe evler ve sarāylar yıḳıldı ve ḫarāb (23) oldı. Ol ḫalḳ anuŋ elinden ʿāciz ve fermāndih ḳaldılar. Ne Ḫüsrev'e şikāyete gele bilürlerdi ve ne şehirden çıḳup ḳaçabilürlerdi. (24) Kim ki şeherden gitmek dilese fi-l-ḥāl öldürürdi. Ol ḫalḳ derd ü miḥnet içinde ḳaldı. Her biri cānından bīzār olmışdı. (25) Bunuŋ üzerine niçe zamān geçdi. Ol vilāyetde bir kişi eylük yüzüni görmedi. **خواستن كرديه شهر راي را از خسرو**

(312b) (1) Meger bir gün bahār vaḳtiydi. Ṭağlar ve ṣaḥrālar lālelerle müzeyyen olmışdı ve bāğlarda dürlü dürlü çiçekler açılmışdı. Ḫüsrev ulularla (2) temāşā içün bāġ aralarına çıḳdı. Buyurdı bir ḫūb çemen üzerinde bezm āräste ḳıldılar. Şāhuŋ sāzendeleri ve güyendeleri (3) cümle ol meclisde ḥāżır oldılar. Şād u ḫandān her biri ʿişrete göŋül vėrdiler. Ol gün şehriyār be-ġāyet şād idi. Yine cām alup (4) zevḳ ü ṣafāya meşġūl olmışdı. Bir yanında Kürdiyye ile Şīrīn oturardı ve bir yanında bir ulu dāniş-mend var idi. Andan aşaġa (5) Ḫarrād Burzīn ve Yėlānsīne ve Kürdūy ve daḫı anlaruŋ gibi kişiler oturmışdı. Ve altmış güzīde pehlevān cebeler gėyüp el ḫançere urup şāhuŋ (6) ḳafāsında ṭururlardı. Ve Rūm'dan ve Çīn'den niçe maḥbūb ḳullar ḳarşusında ayağın ṭurmışlardı. Meger Kürdiyye'nüŋ bir ḳaraca kedisi (7) varıdı. Şāh ḳatından ṭurup bir ḫalvet yėre geldi. Ol kedicigin bir oğlancıḳ şekline ḳoydı. Başına bir altun tāc ve arḳasına bir (8) altunlu ḳadīfe gėyürdi ve ḳulağına bir gevherden küpe

---

[572] B. kişilerüŋ B. nüshasından düzeltilmiştir.
[573] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[574] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[575] B. nüshasından tamamlanmıştır.

daḳdı ve kendünüŋ üzerindeki ḳaftānı başdan başa lāleler ile ve dürlü dürlü çiçeklerle (9) ṭonatdı. Andan bir altun egerlü ḫāṣ ʿaṭā bindürdi. Bāġ içinde bir niçe ḳullar öŋünce şehriyāruŋ ḳatına getürdiler. Kürdiyye şāhuŋ (10) ḳarşusında ṭurdı. Şāh ol kediyi ol ṣūretle göricek güldi ve ḫāṭırına be-ġāyet ḫoş geldi. Kürdiyye'ye eytdi: "Benden ne dilersin? (11) Dile." dėdi. Kürdiyye şāh öŋünde yėr öpdi, eytdi: "Ėy şehriyār kedi ucından Rey şehri ḫarāba varmışdur. Ṣıçandan ṭuracaḳ yėr (12) ḳalmamışdur. Dilerem ki ol şehri bu kedicige bağışlayasın ve ol şūm ḳademlü dīnsizi ol vilāyetden gideresin ki ol (13) şehrüŋ kedilerini ḳırmışdur ve ṭamlarınuŋ oluġun giderüp evlerin ḫarāba vėrmişdür. Ve ne ḳadar ʿaḳl issi kişiler varısa (14) öldürmişdür. Ve ʿavratlarınuŋ her birini rüsvāy ėtmişdür. Anuŋ ėtdügi ẓulmleri eger ṣayaydum şehriyāruŋ ol ḫalḳa özi (15) göyünürdi." dėdi. Ḫüsrev anuŋ sözinden güldi, eytdi: "Ėy arṣlan ṣıfatlu ḫātūn, ol vilāyetüŋ cümlesi senüŋ olsun. (16) Kimi ḫāṭıruŋ dilerse gönder." dėdi. Pes kürdiyye ādem vėribdi. Ol dīv ṣıfatluyı ol vilāyetden giderdiler. **تدبير كردن خسرو** (17) **پرويز در معيشت** Andan ṣoŋra şehriyāruŋ varduġınca devleti ve ululuġı ziyāde oldı ve rūzigār aŋa yüz ṭutdı. Dükeli şāhlar ve tāc-dārlar (18) anuŋ emrine rām oldılar. Pes İrān serverlerinden ḳırḳ sekiz biŋ bahādur yigit ögürtledi. Ḫazīne açup cemīʿsinüŋ yaraġın (19) gördi. Ve memleketin dört baḫş eyledi. Ol leşkeri daḫı dört bölük eyledi ki her bölügi on iki biŋ er idi. Bir bölügin Rūm (20) vilāyetinden yaŋa gönderdi ki Rūm'dan ol ṭarafa leşker gelmeye ve ol vilāyeti düşmenden ṣaḳlaya. Ve bir bölügin Zāvilistān ṭarafına (21) gönderdi ki ḥafẓ ėdeler. Ve bir bölügin Ālān vilāyetine gönderdi. Ve bir bölügin daḫı Ḫorāsān'dan yaŋa gönderdi ki Heytāl'dan ve Çīn vilāyetinden (22) leşker gelmelü olursa ol ṭarafı ṣaḳlayalar. Ve her bölügi ısmarladılar ki vaḳtlerine ḥāżır olalar. Eger bir kişi azġunluḳ eylese aŋa ögüt vėreler (23) ögüdle uṣlanmazsa bend uralar. Anuŋla daḫı olmazda başın keseler. Andan ḫazīne açup dervīşlere ve yoḫsullara bī-ḥad māl (24) ṣadaḳa eyledi. Andan ṣoŋra ol kişiler ki Bündūy'e ve Gustehem'e yār oldılardı, cümlesin ṣorup bildi; başların kesdi. Çünki her nesneyi (25) yėrlü yėrince gördi, andan ṣoŋra gėceyi ve gündüzi dört baḫş eyledi. Ḳış günlerinde günüŋ bir baḫşın ʿālimlerle ṣoḥbet ėderdi

(313a) (1) ve bir baḫşın gūyendeler ve sāzendelerle gėçürürdi. Ve bir baḫşın Ḥaḳ teʿālāya ʿibādet ėderdi. Ve dördünci baḫşın müneccimler ve yılduz ḥükmin bilür kişiler (2) ḳatına ḥāżır olur idi. Feleküŋ esrārından ve kevākibüŋ aḥkāmından aŋa ḫaber vėrürlerdi. Ve gėcenüŋ nıṣfın ay yüzlü maḥbūblarla ve cām-ı şarābla (3) gėçürürdi. Ve yarusın uyḫuda ve rāḥatlıḳda gėçürürdi. Andan ṣoŋra yaz günlerinde havāyı daḫı dört baḫş ėtmişdi. Bir baḫşın ṣaḥrālarda (4) şikār ḳılurdı ve bir baḫşın meydānda ṭop çevgān oynardı. Üçünci baḫşın

şaṭrancla ve nerdle ve ḫoş ḫūnlarla gėçürürdi. Ve bir baḫşın (5) daḫı taḫtında otururdı. Ve her ṭarafuŋ şāhlarından gelen ėlçilere ḫilʿat vėrüp ʿaṭālar ėderdi. Ve her kişilere ki iller ve iḳlīmler vėrmelü (6) olsa ol vaḳtde vėrürdi. Ve her vaḳtde ḳapusında ʿālimler ve emīnler ve ʿādil kişiler otururlardı. Ḫalāyıḳuŋ maṣlaḥatların görürlerdi. (7) Ve her ne ki vāḳiʿ olsa şehriyāra bildürürlerdi. Ve her yıl başında bir ḫazīne ṭoldururdı. Aġzın berkidüp nihān ḳılurdı. ولادت شيرويه (8) ابن پرويز Çünki Ḫüsrev bėş yıl şāhlıḳ eyledi, altıncı yıl olıcaḳ ḳayṣerüŋ ḳızından bir ay yüzlü mübārek ḳademlü oġlı ṭoġdı. Ol (9) zamānda baŋ ve namāz olmazdı. Her oġlan ki ṭoġardı ḳulaġına bir ad söylerdi ve bir daḫı āşikāre vėrürlerdi. Ḫüsrev-i Pervīz (10) ol erkān üzerine oġlınuŋ ḳulaġına söyledügi ad Ḳubād idi ve āşikāre vėrdügi ad Şīrūy idi. Andan ṣoŋra buyurdı (11) ne ḳadar ʿālimler ve nücūm ʿilmin bilür kişiler varısa küllīsi ḳatına cemʿ oldı. Eytdi ki: “Bu oġlanuŋ ṭāliʿin görüŋ ve nücūmuŋ aḥkāmına (12) naẓar ḳıluŋ. Ṭoġrı söyleŋ ki bu oġlanuŋ ḥāli ne olacaḳdur ve büyüdükden ṣoŋra neye meyl ėdecekdür?” dėdi. Pes müneccimler kitāblarına (13) naẓar ḳıldılar, kevākibüŋ aḥvālin ve felekülŋ esrārın bildiler. Şehriyāruŋ ḳatına gelüp eytdiler ki: “Ėy şehriyār çarḫuŋ işinden gėçmek (14) mümkin degildür. Şöyle bil ki bu oġlan büyüdükden ṣoŋra bunuŋ ucından cihān fitne ile ṭolacaḳdur ve ġāyetde ẓālim ḳopacaḳdur. (15) Ve Taŋrı’nuŋ emrine ʿāṣī olacaḳdur. Tāca ve taḫta bunuŋ sebebiyle şikestelik gelecekdür. Leşker ve iḳlīm bundan ḫoşnūd olmayacaḳdur. (16) Biz bildigümüz bu ḳadardur ki şāha ṭoġrı söyledük. Bāḳī fermān şāh elindedür.” dėdiler. Sözlerin nāmeye yazup şāh öŋünde ḳodılar. (17) Ḫüsrev bu sözi ėşidicek ġāyet perīşān oldı. Ol müneccimlere eytdi: “Bu rāzı ki ṣaḳınuŋ eger bir kimesneden bu ḫaberi ėşidicek (18) olursam cümleŋüzüŋ başın keserem.” dėdi. Ol kāġıdı aldı üzerine mühr urdı ḫazīne-dāra ışmarladı. Şīrīn ki şāhuŋ maʿşūḳasıydı (19) ve her rāzın andan gizlemezdi. Ol melāletle şīrīnüŋ ḳatına geldi ve bu ḥāli aŋa söyledi. Melāletinden şehriyār bir hafta ṭaşra (20) şikāra ve teferrüce gitmedi. İrān serverleri şāhuŋ eyle ėtdügine ʿacebe ḳaldılar ve ol işüŋ aṣlın bilmediler. Andan cümlesi dėrilüp (21) bir ulu dāniş-mend vardı anuŋ yanına geldiler. “Şāhuŋ ḥāli nedür ki bir haftadur ṭaşra çıḳmaz?” dėdiler. Ol dāniş-mend (22) ṭurup şāhuŋ ḳatına vardı. Leşkerüŋ ḫaberin vėrdi. Şāh eytdi: “Rūzigāruŋ işinden ve müneccimlerüŋ sözinden (23) ḫāṭırum perīşān oldı.” Andan ḫazīne-dāra buyurdı: “Ol saŋa vėrdügüm ḥarīri getür ki içinde bir kāġıd vardur.” dėdi. (24) ḫazīne-dār kāġıdı getürüp şāhuŋ öŋünde ḳodı. Şāh ol nāmeyi alup dāniş-mende vėrdi. Dāniş-mend ol kāġıdı (25) göricek göŋli ṭarıldı. Şehriyāra bildürmedi, eytdi: “Ėy şehriyār, anı ki Allāh bilür. Aŋa hīç kimsenüŋ ʿaḳlı ėrmez. Ve eger

(313b) (1) bu nesneyi olacaḳ daḫı olursa buŋa ġuṣṣalanmaġuŋ ne fāyidesi var? Şol ki taḳdīrde olacaḳdur anı defʿ ėtmege çāre yoḳdur. Ve her nesne Allāh (2) elindedür. Anuŋ işine kimüŋ ḥükmi vardur? Taŋrı'nuŋ işine melūl olmaġuŋ ne vechi vardur? Sen anlaruŋ sözine baḳma, ḫāṭıruŋ şād eyle. Kim bilür ėrte (3) ḥāli ne olur?" dėdi. Şehriyār bu sözi ėşidicek güldi. Yazıcıya buyurdı ḳayṣere bir ḫūb nāme yazdı. Eytdi ki: "Meryem bir ay yüzlü tāc ve taḫt (4) yaraşuġı oġlan ṭoġurdı. Ol sebebden ḫāṭırımuz be-ġāyet şād oldı. Siz daḫı şād u ḫandān olasız." dėdi. Bu resme nāmeyi tamām eyledi. Üzerine (5) mühr urup ḳayṣere gönderdi. Ḳayṣer ol nāmeyi göricek be-ġāyet şād oldı. Buyurdı şādlıḳ ṭablın çaldılar ve Rūm vilāyetin başdan başa (6) ṭonatdılar. Bir hafta tamām Şīrūz nāmına şādlıḳ ėtdiler. Sekizinci gün olıcaḳ ḫazīne ḳapusın açdı. Yüz deveye gümüş ve iki yüz deveye altun (7) yükletdi. İki yüz elli yüki armaġān içün ve ellisi şāha nis̱ār içün ve iki yüz deve yüki altun bėzler ve ḳırḳ altun sinī ki dipleri mercāndan (8) ve nice altundan ve gümüşden cānavarlar ki gözleri yėrine laʿl ve yāḳūt oturdulmış ve Meryem içün niçe gevherlerle Rūmī ḥarīrler yaraḳladı. Ve daḫı (9) Rūm vilāyetinüŋ ḫarācı içün dört kerre biŋ kez biŋ fülūrī ve bu ḳadar mālı develere yükletdi. Ḳırḳ ulu kişiyle şāhuŋ ḳatına (10) gönderdi. Rūm'da bir ulu pehlevān var idi. Adına Ḫānegī dėrlerdi. ʿAḳl issi kişiydi ve hem Rūm vilāyetinde beg idi. Ol serveri (11) anlara baş dikdi. İrān ṣınurına gelicek Ḫüsreve ḫaber yėtişdi ki ḳayṣerden ėlçi gelür. Pes Ḫüsrev Ferruḫ'a buyurdı ki Nīmrūz vilāyetinüŋ (12) sālārıydı cemīʿ ulularıyla Ḫānegī'ye ḳarşu çıḳdılar. Yıraḳdan biri birin göricek atlarından indiler ve biri birinüŋ üzerine gevherler ṣaçdılar. (13) Andan hezār ʿizzetle Ḫānegī'yi alup Ḫüsrev ḳatuŋa götürdiler. Ḫānegī, Rūmīlerle şehriyārı göricek cümlesi yüz yėre ḳoyup şehriyāra āferīn (14) ḳıldılar. Ve ulu begler gelüp Ḫānegī'nüŋ başını yėrden ḳaldurdılar. Andan Ḫānegī şāha duʿā eyleyüp eytdi ki: "Ḥaḳ teʿālā dāyimā şehriyārı (15) şād eylesün ve cihānı şāhsız eylemesün. Ve cemīʿ murādların ḥāṣıl ḳılsun. Şehriyāra selām getürdük. Rūm feylesūflarından ḳırḳ kişi (16) şefīʿ getürdük ki şehriyār bu ḳadar nesneyi bizden ḳabūl ḳıla." dėdi. Ḫüsrev eytdi: "Bizüm anuŋla ʿahdümüzde bu nesne yoġdı ki (17) biz andan ḫarāc alavuz. Velī çün tāc u taḫt issi şāhdur. Bize armaġān göndermiş ḳabūl ḳılduk ammā ḫarāc almazuz. Ḫarāc alıcaḳ ulular bizi (18) ʿayblar. 'Ḳayṣerle ʿahdına ṭurmadı.' dėrler." dėdi. Ḫānegī eytdi: "Ėy şehriyār, ḳayṣerle yādını deprenme ki ḳayṣer senüŋ ḳan ḳarışuḳ ḫışmuŋdur. (19) Anuŋ dükeli māl ve genci senüŋdür. Bu gelen māl cümle ḳayṣerüŋ ḫazīnesinden gelmişdür ve daḫı ḳayṣer şöyle dėmüşdür ki: 'Çünki (20) şeh-zāde bizüm aṣlımuzdan oldı. Şöyle bil ki Rūm'uŋ ve İrān'uŋ

şāhı bir oldı. Bu māl Şīrūy şeh-zādenüŋdür ve anuŋ şehrinden (21) ḥāṣıl olmışdur *ki*[576] bir ḳaç gün ol büyüyince bu vilāyeti anuŋçun ṣaḳlayıṭuralum. Ṣoŋra Rūm vilāyeti cümle anuŋdur.'" dėdi. Şāh bu sözi ėşidicek (22) güldi. O gelen mālı ḫazīneye vėrdi. Meryem içün vėrdügi mālı daḫı Meryem ḳatına gönderdi. Andan Ḫarrād bin Burzīn'e buyurdı ki: (23) "Ḳayṣerüŋ nāmesin meclis içinde oḳuya tā ki ol ḫalḳuŋ cümlesi ḳayṣer ne yazduġın ėşideler." Ḫarrād ayaġ üzere ṭurup nāmeyi eline (24) aldı. Gördi nişānında yazılmış ki: "Senüŋ ḳatuŋa ki tāc ve devlet issi ve Hurmuz şehriyāruŋ saʿādetlü oġlı Ḫüsrev'sin benüm (25) ḳatumdan ki Şīrūy şeh-zādenüŋ ḳayṣerem ki Allāh teʿālā anuŋ ʿömrini dāyim ḳılsun ve devlet ve saʿādetle pīrlige ėrgürsün. Hemīşe

(314a) (1) göŋli şād ve düşmeni ḳahr olsun ve ʿaḳlı pīr ve devleti yigit olsun ki Keyümers̱'üŋ ve Ṭehmūres̱'üŋ dīnin ḳuvvetlendüricidür, atadan ataya şehriyārdur. (2) Ėy şehriyār, İrān'da ve Tūrān'da ve Hindistān'da ve Türk'de ve Rūm'da ve Cādūstān'da senüŋ aṣluŋ pāklukla meşhūrdur. Şol vaḳt ki (3) Ferīdūn şāh İrān vilāyetin İrec'e ışmarladı. Rūm ve Çīn ve Hind küllīsi anuŋ ḥükminde oldı. Şöyle bil ėy şehriyār, ol devleti ki (4) Ḥaḳ teʿālā şimdi saŋa vėrmişdür. Şimdiden ṣoŋra yėryüzi senüŋ ḥükmindedür. Nūşīrevān zamānında ki cemīʿ vilāyet (5) anuŋ ḥükmindeydi ʿArab'dan ve Hind'den tā Ḫaraz şehrine varınca. Ve daḫı Ermeniyye'den Bāḫter ḳapusına degin Heytāl ve Türk ve Semerḳand (6) ve Cāc vilāyetinüŋ cümlesi size ḳul olmışdur. Cihānda şāhlıḳ Ferīdūn toḫumınuŋdur. Ben senüŋle bu ḳavmlıġı ėtdügüme şol vechle (7) şādem ki nitekim ṣusızlar ṣuya şād olurlar. Taŋrı teʿālā senüŋ ʿömrüni ve devletini pāyende ḳılsun. Andan ṣoŋra maʿlūm ola ki (8) şehriyārdan benüm bir ulu ḥācetüm vardur ki cihānda benüm ḳatumda andan ʿizzetlü nesne yoḳdur. Ḥāl budur ki ol ḥācet şehriyār (9) ḳatında iŋen ḫordur. Bizüm ʿĪsā'nuŋ beşigi ki bunca zamānlar gėçmişdür, sizüŋ ḫazīneŋüzde ḳalmışdur. Ne ola ki anı gine bize (10) vėresin ki Rūmīler cümlesi size duʿā ėderler. Bizüm ārzūmuzı yėrine getürseŋ gėcenüŋ üç baḫşın senüŋçün duʿā ve tażarruʿ (11) ḳılam. dāyimā armaġān ve ḫarāc vėrem ve cānumı ve mālumı senden dirīġ ėtmeyem ki bizüm dīnimüzüŋ revnaḳı anuŋla kemāl bulur. Bizüm bu pāk (12) dīnimüzde kilīsālarda muʿtekif olan keşīşler ve Meryem ʿışḳına oturan ḫātūnlar ve dünyādan el çeken ḳarıcıḳlar aġlayup ol (13) beşige yüzlerin süricek dükeli günāhları yarlıġanur ve ol s̱evābda sen daḫı bile bulınursın. Bu ḥācetüm ḳabūl ėdicek (14) Rūm'la İrān arasında hergiz kīn ḳalmaz, dostluḳ be-ġāyet ḳuvvet bulur. Ve Ḥaḳ teʿālā'dan saŋa āferīn olsun ve cemīʿ murādlaruŋ

576 B. nüshasından tamamlanmıştır.

(15) ḥāṣıl olsun.” dėdi. Çün bu vechle ḳayṣerüŋ nāmesi oḳundı, şehriyār ėşidüp be-ġāyet şād oldı ve Ḫānegī’ye (16) çoḳ āferīn ḳıldı. Andan Ḫānegī’yi bir ḫūb sarāya ḳondurdı ve cemīʿ ḥācetin ve yaraġın ḳayırdı. Bir ay anı göndermeyüp ṣoḥbetde (17) ve şikārda ḳatından gidermezdi. Çünki bir ay tamām oldı, şehriyār buyurdı ḳayṣerüŋ nāmesine bir ḫūb cevāb yazdılar. (18) nāmenüŋ evvelinde dėnildi ki: “Āferīn olsun ki cihān anuŋ ʿadliyle şād olucıdur ve Allāh teʿālā’yı birleyicidür ve ʿibādeti ve ṭāʿatı (19) aŋa ḳılıcıdur.” Andan ṣoŋra eytdi: “Ḥaḳ teʿālā ḳayṣerüŋ murādların ḥāṣıl ḳılsun. Evvelā ol ki bizi ögmişsin ve çoḳ medḥ (20) eylemişsin anı ėşidüp şād olduḳ. Andan ṣoŋra ki nāmeyle bunca māl ve genc göndermişsin ve çoḳ zaḥmetlere girmişsin (21) anı ḳabūl ḳılduk. Zīrā ol ululuġı ve devleti ki Ḥaḳ saŋa vėrmişdür. Hind’den ve Çīn’den Sāḳavī’den ve Ḫaraz’dan hīç kimselere naṣīb (22) olmamışdur. Ve ol eylükleri ki baŋa sen ḳılduŋ cihānda hīç kimse kimseye ėtmemişdür. Buŋ demlerinde baŋa yār olduŋ ve yalıŋuzluḳ (23) günlerinde benümle ġam-güsār olduŋ. İrānīlerden baŋa meded olmaduġı vaḳtlerde ki benden yüz dönderdiler sen baŋa ata yėrine bulunduŋ. Ben seni (24) atamdan ġayrı bilmezem. Ve senüŋ ḳızuŋdan şol ḳadar ḫoşnūdam ki ḳayṣer oġlundan ve memleketinden ol ḳadar ḫoşnūd olmaya. Ve daḫı benüm Şīrūy’um (25) *ḥaḳḳında*[577] ne kim dėdiŋüzse bildük ve saŋa āferīn ḳılduḳ. Andan ṣoŋra ki Mesīḥā dīnin ögmişsin ve anuŋ ḥaḳḳında bunca sözler dėmişsin. Şöyle bil ki

(314b) (1) kendi dīnimüze ʿitibār ėtmezüz. Cihānda Hūşeng ve Ṭahmirū dīni gibi dīn mi vardur ki ṭurduġınlayın eylükdür ve dād ve şefḳatdur. Biz Allāh’ı bir bilürüz. (2) ʿAvratdan ve oġlandan, şerīkden münezzehdür. Siz giregi günini sāyir günlerden yėg ṭutarsız ve ‘Ol günde olan ʿibādet ve ṭāʿat maḳbūldür.’ dėrsiz. (3) Ve daḫı ol keşīşleriŋüz ki ḥāşā ‘ʿĪsā oġluyıdı. Gine atasına gitdi.’ dėrler. Bu sözleri ʿāḳıl ḳabūl ḳılmaz ve ʿaḳlı olan bu resme söz (4) söylemez. Ve ʿāḳıllar bunuŋ gibi sözlere gülerler. Sizüŋçün ‘Hīç ʿāḳılları yoġumış.’ dėrler. Andan ṣoŋra ol ʿĪsā beşigin aŋmışsın. İmdi bilesin ki (5) ol bizüm ḳatımuzda hīç nesne degildür. Biz aŋa ʿitibār ėtdügümüzden ṣaḳ[ın]mazuz.[578] Evet çünki Erdeşīr şāh ol beşigi şāhlıġı zamānında ḫazīneye (6) ḳoymışdur. Şimdi biz anı arayup çıḳarmaġa ʿār ėderüz. Zīrā biz anı İrān’dan Rūm’a göndericek bizi ol dīne ʿitibār ėtdi ṣanurlar. Ėller bizüm (7) işimüze gülerler. Hem İrān ululları vaḳt ola ki beni ʿavrat sözine uyup tersā dīnine meyl ėtdi ṣanalar. Ben bu nesneden ʿār ėderem. Sen daḫı (8) ʿāḳıl şāhsın. Benden bunuŋ gibi bāṭıl nesneyi isteme ve nāme içinde kimse gülecek söz yazma. Ben ki İrān, Tūrān şāhıyam.

[577] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[578] B. ṣaḳınmazuz. B. nüshasından tamamlanmıştır.

Benden bir nesne (9) iste ki ėşidenler taḥsīn ėtsünler ve gülmesünler. Ol beşikden ġayrı her ne dilerseŋ senden dirīġ ėtmezem. Anı ayruḳ aŋma ḳabūl ėdecek degülem. Ve daḫı (10) ol bī-nihāyet māl ve genc ve armaġānlar ki göndermişsin ve çoḳ zaḥmetlere girmişsin küllīsin Şīrūy'a bağışladum. Ve Anuŋçun bir genc bünyād eyledüm. (11) Evet ḳorḳaram ki Şīrūy büyüdükden ṣoŋra Selm ḥikāyeti yeŋilene. İskender-i Rūmī gibi İrān'a anuŋ ziyānı doḳuna. Ol sözleri ki (12) ḳızuŋdan ol işdür. Şöyle bil ki dīnüŋi tāze ḳılıcıdur ve tācuŋı göge ėrgürecekdür. Allāh teʿālā saŋa yār olsun ve göŋlüŋ hemīşe şād (13) olsun." dėdi. Bu resme nāmeyi tamām ėdüp üzerine mühr urdı. Ve Ḫarrād Burzīn ol nāmeyi ṣaḳladı. Andan buyurdı ḫazīne ḳapusın (14) açdılar. Evvel yüz altmış bend, evsī getürdiler. ʿAcem'de evsī ol kīseye dėrler ki yüz biŋ direm gümiş ala. Pes ol kīseleri laʿlle ve cevāhirle (15) ve altun gümüşle ṭoldurup üzerine mühr urdılar. Andan üç yüz ḳızıl tüylü ve ḳara gözlü develer getürdiler. Her biri biŋ fülūrīye alınmışdı. (16) Altunlu bėz getürdiler. Nicesi gevherle bezenmişdi. Ve bėş yüz dürr-i yetīm getürdiler ki rengi ot rengine beŋzerdi. Ve daḫı (17) Hind ü Çīn ve Mıṣır metāʿlarından ve laʿl ve cevāhirden ve pehlevī ṭonlardan yüz deve yüki metāʿ yaraḳladılar. Bu ḳadar mālı ḳayṣer nām-dāra (18) vėribdi. Ve Ḫānegī'ye bir şāne ḫilʿat gėyürdi. Ve niçe altun egerlü ḫāṣ atlar vėrdi. Hindī ḳılıçlardan ve dürlü dürlü metāʿlardan (19) ve laʿl ve cevāhirden niçe yük nesne vėrdi. Ve ol Rūm feylesūfların māl ve gencle şād ḳılup cümlesin yine Rūm'a gönderdi. (20) Cemīʿ serverlerle şāhuŋ ol işine āferīn ḳıldılar. Andan ṣoŋra şāhuŋ ʿadliyle cihān maʿmūr oldı. Dükeli şāhlar anuŋ emrine (21) rām oldılar. Cümlesi ol ulu bārgāha yüz ṭutdılar. **داستان خسرو شيرين** Yine ol eski dāsitānları tāze ḳılalum, (22) Ḫüsrev ü şīrīn ḥikāyetin beyān ėdelüm. Şāhlar ḥikāyetinden bir defter ėdelüm ki ʿālemde yādigār olsun. Vaḳt ola ki (23) şāhuŋ muḳarrebleri şāh ḳatında bu nāmeyi oḳuyucaḳ bu kitābda çekilen zaḥmetleri şehriyāra ʿarż ėdelüm. Benüm emeklerüm toḫumı (24) ol demde yėmişler bitüre ki Allāh teʿālā şāhı salṭanat taḫtında pāyidār ḳılsun ve baḫtın güneşden münevver eylesün. Ḳanda (25) var *"Şāh-nāme"* gibi kitāb ki altmış biŋ beyt ola. Bunca beytüŋ arasında ṣanʿat-ı ḫayāl gėçilmedük beyt bėş yüze yėtişmeye.

(315a) (1) Āġāz-ı Dāsitān. Ḫüsrev bin Pervīz yigitligünüŋ evvelinde ve atası Hurmuz şāh zamānında bir ḳız severdi ki adına Şīrīn dėrlerdi. Ulular (2) ḳızlarında ve cihān ḫūblarında Ḫüsrev'üŋ gözüne andan ġayrı kimse görünmezdi ve bir sāʿat Şīrīn'den ayru olmazdı. Eger ayru olsa hergiz (3) ārāmı ve rāḥatı ḳalmazdı. Şol vaḳtin ki Ḫüsrev cihāna şehriyār oldı Behrām-ı Çūpīn cenginden ve niçe gün āvārelik sebebinden (4) Şīrīn'den göŋli ṣovumışdı ammā Şīrīn, Ḫüsrev derdinden gėce gündüz gözlerinden yaş aḳıdurdı ve Ḫüsrev'üŋ ayruluġı

derd ü (5) ve[579] ḥasretinden yanar yaḳılurdı. Meger bir gün pervīz şāhuŋ ḫāṭırı şikāra gitmek diledi. Buyurdı buyurdı[580] şehen-şāhlar erkānınca (6) av yaraġın gördiler. Meger ol demde Ḫüsrev şā[h][581] ḳatında sekiz ulu şāh vardı ki her biri bir iḳlīmüŋ sālārıydı. Faġfūr-ı Çīn gibi (7) ve Ḫāḳān-ı Çīn gibi ve Mekrān-zemīn şāhı gibi ve Sālār-ı Hind gibi ve Ḳayṣer gibi ve Bāḫter şāhı gibi ve Mıṣır ve Berber sulṭānları gibi. Bu deŋlü şāhlar (8) Ḫüsrev'üŋ ḳatında cemʿ olmışlardı. Ḫüsrev-i Pervīz ol şāhlara buyurdı ki cümlesi şikāra bile gideler. Şol dem ki Pervīz şāhuŋ (9) şehrinden yanınca üç yüz altun eyerlü yėdek yėdilürdi ve fīl üzerinde bir altun taḫt ḳonulmışdı. Ḫüsrev ol taḫtuŋ üzerinde oturmışdı.

[Minyatür]

(21) Bir yanında Faġfūr-i Çīn ve Ḫāḳān-ı Çīn ve Mekrān-zemīn şāhı yürürdi ve bir yanında ḳayṣerle Hindistān şāhı yürürdi. (22) Ve öŋünce Mıṣır sulṭānı ve Ḫūrzem şāhı yürürdi. Ve ardınca otuz altı ulu serverle Bāḫter şāhı yürürdi. Pervīz şāha (23) taʿẓīm içün bu dükeli *ulu*[582] şehriyāruŋ cümlesi yayan yürürdi. Ve bėş yüz altmış pehlevān ellerine nīzeler alup Ḫüsrev'üŋ öŋünde yayaḳ (24) yürürlerdi. Ve ardınca bir ṣaf daḫı biŋ yüz ḳırḳ pehlevān ellerine gürz ve ḳılıç alup yürürlerdi. Ve anlaruŋ ardınca yėdi yüz kişi (25) ṭoġan götürürlerdi. Ve anlaruŋ ardınca üç yüz kişi pārs yėderlerdi. Ve anlaruŋ ardınca ḳırḳ arṣlan ve ḳırḳ ḳaplan yėdilürdi ki

(315b) (1) Çīnī dībādan çulı vardı ve aġızları altun zencīrle baġlanmışdı ve tertīb olunmışlardı. Ve anlaruŋ ardınca sekiz yüz altun (2) ḫilʿatlu ṭāzī yėdilürdi. Andan iki biŋ gūyende ve sāzende vardı ki her biri altun tāclar gėyerlerdi ve ḳur eyerlü ḳatırlara binerlerdi. (3) Ve bunlardan ġayrı leşker ki şāhla bile atlanmışdı, yüz biŋden artuḳ idi. Ve sekiz yüz deve serā-perde ve ḫayme ü ḫır-gāh ve kürsī götürdi. (4) Ve maṭbaḫ içün iki yüz çādır vardı. Ve biŋ yüz yigirmi aşçı vardı. Ve yėdi yüz ḳızıl altundan şiş vardı ve biŋ altun ṭabaḳ (5) vardı. İki yüz ṭabaḳ gevherle bezenmişdi. Ve altun gümüş ḳażanlar çoġdı. Ve iki yüz ḳul şāhuŋ dört ṭarafında micmerlerle od (6) götürürlerdi ki üzerinde ʿūd ve ʿanber dütüdürlerdi. Ve iki yüz ḳul daḫı nergis ve zaʿferān ve müşg götürürlerdi tā her yaŋadan ki (7) yėl esse ol laṭīf ḳoḫuları şāhuŋ üzerine iledürdi. Ve şāhuŋ öŋünce yüz saḳḳā yüriyüp yolı ṣularlardı tā

[579] Mükerrer yazım.
[580] Mükerrer yazım.
[581] B. şāh. B. nüshasından tamamlanmıştır.
[582] B. nüshasından tamamlanmıştır.

kim ḳatı yėl gelüp (8) şāhuŋ üzerine toz ḳondurmaya. Ve üç yüz zerrīn kemerlü ve murașșaʿ ṭonlu şāh oğlanları şāhuŋ öŋünce yayaḳ yürürlerdi (9) ve ʿalem-i kāvī şāhuŋ öŋünce götürürlerdi. Ve şāh kendüsi gevherden tācla ve küpeyle ve altunlu ṭonlarla ki üzeri laʿl ü yāḳūtla bezenmişdi (10) ve gevherden boncuġıla ve altunlu kemerle ki her mühresinde gevherler oturdulmışdı işbu ʿaẓametle ve ululuġıla Ḫüsrev-i Pervīz şikāra (11) çıḳmışdı. Meger Şīrīn'üŋ köşki ol yoluŋ üzerinde idi. Şehriyārdan ayru Şīrīn derd ü āhla ol köşkde oturmışdı. Şehriyār (12) leşkerle ol yola gitdügin ėşidicek Ḫüsrev'le geçen günleri Şīrīn'üŋ ḫāṭırına düşdi. Ol zamān fikr eyledi ki Ḫüsrev anuŋ (13) derdinden ḫasta olmuşdı ve cānı Şīrīn'üŋ zülfi duzaġına dutulmışdı. Cihānı anuŋ ʿışḳına ṣatmışdı. Şīrīn'i sevdügi (14) ʿāleme ṭopṭolu olmuşdı. Ol vaḳt ki Ḫüsrev Şīrīne ʿāşıḳ olmışdı, gözüne ne tāc ve taḫt görinürdi. Gėce gündüz Şīrīn'den (15) ayrılmazdı tā şuŋa degin ki Behrām-ı Çūpīn geldi Ḫüsrev andan ḳaçup Rūm'a geldi. Şīrīn andan ayru düşicek başına ṭopraḳ (16) ḳoyup gėce ve gündüz āh ve feryād ḳılurdı ve hīç bir sāʿat aġlamaḳdan ḫālī olmazdı. Yėmekden ve içmekden kesilmişdi ve ṣabr u ḳarārı ḳalmamışdı. (17) Ve Ḫüsrev'üŋ ḫayāli ḫāṭırından gitmezdi. Çünki Ḫüsrev yine atasınuŋ yėrine şāh oldı ve ḳayṣerüŋ ḳızı Meryem'i aldı, Şīrīn'i hergiz aŋmazdı (18) ve ḫāṭırına bunca geçen ḥālleri yād ėtmezdi. Çünki ol gün şikāra ol yoldan gitdi, Şīrīn bildi ki Ḫüsrev köşküŋ ḳatına uġrayacaḳdur. (19) yėrinden ṭurup bir ṣaru gömlek gėydi ve üstüne bir Rūmī ḳızıl ḥarīr gėydi ve başına bir altun tāc ḳodı, kendüyi ṭonatdı. (20) Andan sarāyuŋ ṭamınuŋ üzerine çıḳdı. Yüz ay yüzlü cāriye yanınca ṭam üzerinde Ḫüsrev gelince gāh ṭurdı ve gāh (21) oturdı. Çünki Ḫüsrev ol araya yėtişdi Şīrīn ayaġ üstüne ṭurup ol serv gibi boyunı Ḫüsrev'e gösterdi (22) ve sünbül gibi ḳara ṣaçını gül yaŋaġı üzerine ṭaġıtdı. Nergeslerinden erġuvān üzerine incüler ṣaçdı ve yāḳūt gibi şīrīn dudaġından (23) āb-ı ḥayāt āşikāre ḳıldı. Ḫüsrev-i Pervīz'e eytdi: "Ėy fīl tenlü saʿd ṭāliʿlü ve ejderhālar zebūn ėdici arşlan şāh, ḳanı (24) ol günler ki derdiŋe Şīrīn'den özge ṭabīb bulunmazdı? Ve ḳanı ol dem ki gözüŋe Şīrīnsiz dünyā görünmezdi? Ol senüŋle (25) muḥabbetümüz ve ḳanı andlar içüp ʿahdler ėtdügümüz? Ḳanı şāhuŋ bizümle bunca dost dirildükleri? Yā anuŋ ʿaşḳı odınuŋ

(316a) (1) ḥarāreti? Şimdi ne oldı ki böyle süstlüge yėtişdi? Ḳanı ol çoḳ çoḳ yalvarduḳlaruŋ ve derdüŋe dermān istedüklerüŋ? Ne olduŋ ki (2) şimdi böyle ṣovuḳ deprenürsin? Düşde daḫı yüzüŋ görmegi bizden ṣaḳınursın. Nolduŋ ki Şīrīn'den böyle tīz uṣanduŋ, andan (3) bu Şīrīn'i böyle acı gördüŋ? Ol eski muḥabbeti neden unutduŋ? Niçün hīç ol evvelki ʿahd ü peymān ḫāṭıruŋa getürmezsin? Sen Şīrīn'den (4) uṣanduŋ ise ben senüŋ ʿaşḳuŋ odına yanmaḳdan uṣanmadum." Bu sözleri dėyüp gözlerinden ḳanlu yaşlar aḳıtdı. Çünki Şīrīn'üŋ

āvāzın (5) ėşitdi ṭam üstine baḳup Şīrīn'i gördi. Ḫüsrev'üŋ beŋzi ṣarardı ve gözlerinden yaş geldi. Tīz ḳırḳ ḫādimle bir ḳur egerlü (6) at vėrdi. Şīrīn'i alup Ḫüsrev'üŋ altun köşküŋe iletdiler. Kendüsi ol aradan geçüp şikāra gitdi. Niçe gün ol ṣaḥrālarda yėyüp (7) içüp şikār eyledi. Andan yine dönüp şehre ʿazm eyledi. Şāhuŋ gelecegin ėşidicek şeherde şādlıḳlar ėtdiler. Yolları ve şeherleri (8) ṭonatdılar. Çünki şāh şehre geldi Şīrīn Ḫüsrev'üŋ yüzin göricek şād oldı ve ayaġın öpdi ve şāhı ḳuçup yiyledi. Yine (9) ol evvelki muḥabbet iki ṭarafdan tāzelendi. Çün İrān'uŋ ululari ėşitdiler ki Ḫüsrev Şīrīn'i altun köşküŋe getürmiş ve evvelki ʿaşḳı (10) ve muḥabbeti aŋmış cemīʿsi ol işden ḳatı incindiler. Ululardan üç gün tamām kimse Ḫüsrev'üŋ ḳatına varmadılar. Dördünci gün olıcaḳ (11) Ḫüsrev ādem gönderüp cümle ululari ḳatına oḳudı. Eytdi: "Sebeb nedür ki bunca günden berü ḳatuma gelmedüŋüz?" Cümle ulular baş vezīrüŋ (12) yüzine baḳdılar. Vezīr gördi ki cevābı kendüden umalar, ayaġ üzere ṭurup Ḫüsrev'e duʿā ėtdi. "Ėy şāh-ı ʿādil, (13) gerçi oġlanlıḳ çaġında şehriyār olduŋ; velī cihānuŋ acısın ve ṭatlusın çoḳ gördüŋ ve eyi yatlu ḫaberler çoḳ ėşitdüŋ. (14) ʿĀḳıllar eydürler ki: 'Ḳaçan ulularuŋ aṣlı ḳarışıḳ olsa, ol aṣıldan ululuḳ eksilür.' Şöyle bil ki ata ve ana pāk olıcaḳ oġuldan (15) yatluluḳ gelmez. Ḍaḥḥāk-ı Tāzī ki atasın öldürdi ve daḫı İskender-i Rūmī ki nice begler depeledi. Anaları yatlu aṣıldan olduġıçun idi. (16) Biz ol nesneye acıruz ki şehriyāruŋ göŋline şeyṭān ġālib oldı. İrān-zemīn'de Şīrīn'den ġayrı ḫātūn yoḳ mıydı? Pādişāhuŋ (17) sarāyında andan güzel kimse bulunmaz mıydı ki şehriyār aŋa bu vechile göŋül vėrür ve anuŋ gibi adı çekilmiş ʿavratı sarāyına (18) getürür, dükeli ḫātūnlarından anı yėg ṭutar. Meger şehen-şāh ol zamānı aŋmaz ola ki bu vilāyetden gitdügi vaḳt şāhuŋ (19) ʿaşḳından Şīrīn kendüyi ʿāleme nice rüsvāy ėtmişdi. Bir ḫātūn ki erden ötüri kendüyi böyle melāmet ḳıla andan (20) pārsālıḳ gelmez. Anı sarāya getürmek degil cihānda diri ḳomalı degildür." dėdi. Vezīr bu sözi dėyicek Ḫüsrev başın aşaġa (21) eyledi ve hīç cevāb vėrmedi. Pes Vezīr eytdi: "Bu gün aḫşam oldı vaḳt ola ki yarın şāhdan cevāb ėşidevüz." dėdi. (22) Pes ol gün meclis āḫir olup ṭaġıldı. Begler maḳāmlu maḳāmına gitdiler. Çün ol gėce geçdi, ṣabāḥ olıcaḳ yine ulular bir araya (23) dėrildiler. Kimi eytdi: "Dün ol sözi şāha dėmemek gėrek idi." Kimi eytdi: "Ḳatı ḫoş varıldı." Kimi, "Şehriyār ʿaceb ne cevāb (24) vėre?" dėdi. Pes bu endīşeyle ṭurup şehriyār ḳatına geldiler ve her biri yėrlü yėrinde oturdılar. Daḫı söze başlamadın (25) bir kişi bir altun ṭās içine biraz ḳan ḳoymış ortaya getürdi ve Ḫüsrev'üŋ öŋünde ḳodı. Ol ṭās içinde ol

(316b) (1) ḳanı görenler yigrendüginden yüzün öte dönderdi. Ḫüsrev eytdi: "Bu ne ḳandur, benüm öŋüme ḳomaḳdan murād nedür?" Ol vezīr eytdi: "Bu ol (2) murdār ḳandur ki her kişi

bunı göricek yigrenür.” dėdi. Vezīr bu sözi dėyecek ol ṭāsı götürdiler. İçindeki ḳanı giderüp ṭāsı ṣuyla ve (3) ṭopraġıla yudılar ve içine müşgle ve gül-ābla şarāb ḳoydılar. Şöyle ki ol ṭās güneş gibi münevver oldı. Ḫüsrev anı göricek (4) eytdi: “Bu ol ṭās degil midür ki görenler andan yüz dönderürlerdi? Şimdi her kişi aŋa meyl ėder.” dėdi. Vezīr eytdi: “Ėy şehriyār, Allāh teʿālā (5) seni dāyimā şād ḳılsun. Ādemüŋ teni şol altun ṭās gibidür. Pāklık ve nā-pāklık kendü fiʿlindendür. Vaḳt olur ki bir mühmel iş (6) iş[583] ucundan cemīʿ ʿālem andan igrenürler. Vaḳt olur ki yüzin görmege her kişi müştāḳ olur.” dėdi. Ḫüsrev bildi ki maḳṣūdları (7) kendüye Şīrīn’i ʿarż ėtmekdür. Eytdi: “Ėy serverler, bizüm Şīrīn’ile sırrumuzı bilmemegin anuŋ ḥāline ṭaʿn ėdersiz ve anı bed-nāmlıġıla (8) aŋarsız. Şol vaḳt ki Şīrīn benden ayruydı ol zehrle ve ḳanla ṭolmış ṭāsa beŋzerdi. Şimdi ki benüm sarāyuma geldi (9) gül-gūn şarāb ḳoyulmış pāk ṭāsa döndi. Ve şol dem ki Behrām-ı Çūpīn benüm aduma aḳça kesdürdi, ben atam ḫavfından ḳaçup gitdüm. (10) Ol vaḳt benüm yolum Şīrīn’üŋ şehrine uġradı. Hemān ki ben Şīrīn’i gördüm hezār cānla aŋa ʿāşıḳ oldum. Şöyle oldum ki (11) bir sāʿat ṣabr u ārāmum ḳalmadı. Anı görmeyicek cihān gözüme ḳaraŋu olurdı. Ol vaḳt benüm ḳatumda olan dāniş-mend benüm (12) ḥālümi göricek esirgedi Şīrīni varup atasından diledi. Bizüm āyīnümüz erkānumuz üzere anı baŋa alı vėrdi. Ben atam ḳorḫusından (13) anı kimseye bildürmez idüm. İmdi Şīrīn benüm ḥelālümdür ve benüm ʿaşḳumdan kendüyi melāmet ėtmişdür. Benden artuḳ kimsenüŋ (14) ol yüzün görmemişdür. Bir kişi ḥelāline ʿāşıḳ olmaḳ ʿayb degildür. Şöyle bil ki Şīrīn pāk ve pārsādur. Cihānda bu işi (15) hemān ben ėtmedüm. Erdeşīr Şāh, Erduvān ḳızı Gülnār’a ʿāşıḳ olıcaḳ anı aluban ḳaçdı. Ṣoŋra ki cihāna şāh oldı. Āyīn ve (16) erkān üzere aldı. Ve daḫı Şābūr şāh Rūm’dan ḳaçıcaḳ ol bir cāriyeyi alup gitmedi mi? Ṣoŋra anı dükeli ḫātūnlarından ulu (17) eylemedi mi? Bunuŋ gibi işler cihānda çoḳ olmışdur. Bundan ötüri bizi ʿayblamaŋ ve Şīrīn’e yavuz gümān eylemeŋ ki ḫātūn (18) erine ʿāşıḳ olmaġla adı yavuz olmaz.” dėdi. Ḫüsrev-i Pervīz bu sözi dėyecek cemīʿ oturanlar āferīn ḳılup dėdiler ki: “Ḥaḳ teʿālā senüŋ (19) ʿömrüŋi dāyim eylesün ki hem şāhsın *ve*[584] hem ʿālim ve ʿāḳılsın ve yėryüzinde devlet-i İlāhīsin.” dėdiler. Çünki bunuŋ üzerine çoḳ zamān (20) geçdi varduġunca şāhuŋ ululuġı artdı. Ve dükeli vaḳtin ḳayṣer ḳızıyla gėçürürdi ve sarāyda andan ulu ḫātūn yoġdı. Şīrīn (21) Meryem’üŋ ucundan dertlü olmışdı. Āḫir ḳayṣerüŋ ḳızına sırrıla aġu yėdürdi. Andan ṣoŋra Kürdiyye daḫı ḫasta oldı. Bir yıl içinde (22) ikisi daḫı helāk oldılar. Sarāy ve Ḫüsrev daḫı Şīrīn’üŋ başına ḳaldı. Varduġınca muḥabbetleri ziyāde oldı. Çünki (23) Şīrūy on altı yaşına ėrdi, Ḫüsrev Anuŋçun muʿallimler

---

[583] Mükerrer yazım.
[584] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ve hüner ehli kişiler getürdi ki dāyimā aŋa terbiyet ėderlerdi. (24) Ḫoca gėce gündüz anuŋ ḥālin gözedürdi ve her ne ėderse Ḫüsrev'e bildürürdi. Bir gün ittifāḳ muʿallim Şīrūy'uŋ ḳatına gelür. (25) Görür ki Şīrūy yārānlarıyla oturmış, öŋüne Kelīle ve Dimne ḳomış; arslanla öküz ḥikāyetin eydür. Ṣaġ eline bir

(317a) (1) geyik boynuzı almış ve ṣol eline bir ḳurımış ḳurd pençesin ṭutar. Pençeyle boynuzı birbirine urup oynar, oturur. Muʿallim Şīrūy'dan bu nesneyi (2) göricek ġāyetde perīşān oldı. Ol ḥāl aŋa mübārek görünmedi. Zīrā oġlanuŋ ṭāliʿin müneccimlerden ṣorup bilmişdi. Bildi ki şimdiden ṣoŋra oġlan (3) yatlu işlere el uzadacaḳdur. Pes muʿallim ol melāmetle ṭurup ol dāniş-mendüŋ ḳatına geldi. oġlandan gördügi ḥāli söyledi. Ol ulu (4) dāniş-mend daḫı gelüp Ḫüsrev-i Pervīz'e bildürdi. Ḫüsrev ol sözi ėşidicek beŋzinde ḳan ḳalmadı. Bildi ki müneccimler dėdigi vāḳiʿ olacaḳdur. Hīç (5) dınmadı, "Görelüm rūzigār ne ṣūret gösterür?" dėdi. Bunuŋ üzerine daḫı bir zamān geçdi. Pervīz'üŋ şāhlıġı yigirmi üç yıla yėtişdi. (6) Varduġunca Şīrūy'dan dürlü dürlü yaramaz işler belürdi. Anuŋ işlerinden Ḫüsrev ḳatı incindi. Gördi ki naṣīḥat ḳabūl ėtmez oldı, Şīrūy'ı (7) ḳalan ḳardaşlarla ve ne ḳadar taʿalluḳātı ve yār olduġı kişiler varısa küllīsin ṭutup demürledi. Sarāy içinde ḥabs ėtdiler. Şīrūy'uŋ yoldaşlarından (8) ve daḫı ulular ve begler oġlanlarından ki Şīrūy'la ol demde ṭutup ḥabs ėtmişler idi iki biŋ kişi deftere aldılar. Cemīʿsinüŋ örtüsün (9) döşegin ve gėyecegin ve yėyecegin vaḳtlu vaḳtinde ḥāżır ḳılurlardı ve ḳırḳ kişi anlaruŋ üzerine müvekkel ḳonmışdı. Her ne ḥācet varısa görürlerdi (10) ve nenüŋ gibi iş ėderlerse şāha bildürürlerdi. Bu ḥāl üzerine niçe zamān geçdi. Varduġınca Şīrūy'uŋ yatlu işlere meyli ziyāde oldı. (11) Şol nesne ki taḳdīr olacaḳdur anı defʿ ėtmege çāre olmaz. Şimdiki ḥālde Ḫüsrev'üŋ ṭāḳını ve taḫtını beyān ėdelüm. Ṣıfat-ı Taḫt ve Ṭāḳ-ı Dīs (12) O taḫt ki adına Dīs dėrlerdi Ḫüsrev-i Pervīz anı meydān içinde bünyād ėtmişdür. Anuŋ aṣlı Ḍaḥḥāk-ı Tāzī'den ḳalmışdur. Ol vaḳt ki (13) Ferīdūn-ı Kürd, Ḍaḥḥāk-ı Tāzī'yi öldürüp yėrine şāh oldı. Anuŋ zamānında Demāvend ṭaġında bir üstād kişi var idi. Adına Cihn-i Burzīn. (14) Ferīdūn Şāh için bir taḫt düzdi. Ve çevresin laʿl ü gevherle bezedi. Ferīdūn ol taḫtı göricek ḳatı şād oldı. Cihn'üŋ üstādlıġına (15) ve kemāl-i ʿaḳlına āferīn ḳıldı. Ve ol taḫtı düzdügiçün Cihn-i Burzīn'e otuz biŋ fülūrī ve bir altun tāc ve iki ḳıymetī küpe vėrdi. Ve daḫı (16) Sārıla Āmul vilāyetin aŋa bildürüp eline berāt vėrdi. Ve niçe zamān ol taḫt üzerinde şāhlıḳ eyledi. Andan ṣoŋra ki İrān vilāyetin (17) kiçi oġluna ışmarladı. Ol şāhlıḳdan ayrı üç nesne vėrdi ki Tūr ve Selm ve üç nesneye ḥased ėderlerdi. Birisi ol taḫt idi (18) ve biri Gürz-i Kāvūs idi ve daḫı ol ʿalem idi ki Ferīdūn aŋa heft çeşmeyi güher eydürdi. İrec ölicek bir avuç nesne andan Menūçehre'ye (19) degdi.

Menūçehre’den ki Ḫüsrev’e degdi andan Luhrāsb’a degdi. Ve her şāh ki ol taḫt üzerinde şāhlıḳ ėderdi o taḫtuŋ üzerine (20) bir nesne arturur̄dı. Çünki Luhrāsb’dan ṣoŋra şāhlıḳ Guştāsb şāha degdi. Guştāsb ol taḫta naẓar ḳılup Cāmasb (21) vezīre eytdi: “Ėy vezīr-i ʿāḳıl hīç bir nesne bilür misin ki biz daḫı taḫtuŋ üzerine arturavuz tā bizden ṣoŋra gelenler bizi daḫı (22) anuŋ sebebiyle aŋalar ve ol işe āferīn ḳılalar.” dėdi. Cāmasb, ʿaḳlıla ol taḫtuŋ üzerinde yėdi ḳat gögi ve ay ve Gün’i (23) ve cemīʿ yılduzları ve on iki burūcı ve ol burclar arasında dereceleri ve deḳāyıḳı cümle anda naḳş ėtdi. Āḫir ki İskender (24) cihāna şāh oldı ol taḫta naẓar ḳıldı. Gördi ki üzerinde anca şāhlaruŋ nişānları var, eytdi: “Bu bī-vefā taḫtı gör ki (25) ne ḳadar şāhdan arta ḳalmışdur. Bizden daḫı arta ḳalacaḳdur.” dėdi. Anuŋ üzerinde oturmaġı kendüye mübārek görmedi. Buyurdı,

(317b) (1) ol taḫtı pāre pāre ḳıldılar. Her pāresin bir kişiye baġışladı ve eytdi: “Niçeye dek bu taḫt şehriyārları yėle vėrecekdür? Biz daḫı bunı pāre (2) pāre ėdelüm tā ki şehriyārlıḳ bizüm üzerümüzede muḳarrer ola.” dėdi. Ol taḫtuŋ her pāresi ki bir ulu kişinüŋ eline girmişdi. Anı (3) ṣaḳlarlardı tā şuŋa degin ki şāhlıḳ Erdeşīr’e yėtişdi. Anuŋ zamānında bir gün ol pārelerden birisi eline girdi. (4) Anı göricek ḳalanın daḫı istedi. Ol taḫtuŋ niçe pārelerin buldı. Anı yine düzdürüp taḫt eyledi. Şād u ḫandān anuŋ (5) üzerinde *oturdı*,[585] nice zamān şāhlıḳ eyledi. Ol daḫı gidüp nice zamāndan ṣoŋra şāhlıḳ Nūşinrevān-ı ʿādile degdi. (6) Nūşīrrevān ayda bir kerre ol taḫtı gözedüp bezedürdi ve anuŋ üzerinde oturup ḫalḳa naṣīḥat ḳılurdı. Andan (7) ṣoŋra Hurmuz’dan Pervīz şāha yėtişdi. Ḫüsrev-i Pervīz ol taḫtuŋ ḥikāyetin ululardan ṣordı. Aṣılda ol taḫt (8) ne idügin bildi. Andan cemīʿ memlekete ādem ṣalup ḳalan pārelerin daḫı buldurdı. Şöyle ki bir eksüksüz cümlesin (9) ḥāżır ḳıldılar. Andan Erdeşīr’üŋ taḫtın getürdiler. İrān’uŋ ʿāḳılları, üstādları ol pāreden bulduḳların cemʿ ėdüp birbirine (10) yaḳışdurmışlardı. Rūm’dan ve Çīn’den ve Baġdād’dan ve Mekrān-zemīnden ve Hind’den ne ḳadar üstād dülgerler varısa cümlesin şāhuŋ (11) ḳatına cemʿ eylediler. Biŋ yüz altmış kişi taḫt düzmek işinde kāmil-i üstād cemʿ oldılar ki her birinüŋ şākirdi vardı. (12) Bu ḳadar üstādlar iki yıl tamām ol taḫtuŋ ardınca oldılar. ʿAḳlıla bir ḫūb taḫt bünyād ėtdiler ki yüz altmış arşın yükseklügi (13) vardı. Ėni daḫı yüz yigirmi arşın idi. Ol taḫtuŋ üzerinde otuz altı direk üzerinde bir taḫt daḫı düzdiler ve altunıla (14) pīrūzıla zeyn ėtdiler. Taḫtuŋ cemīʿ mıḫları ḫām gümüşden idi. Her mıḫuŋ aġırlıġı yüz altmış altı miṡḳāl idi. Ol ṭāḳ ki bu kürsī (15) anuŋ içinde idi. Şöyle ṣanʿatla yapılmışdı ki bahār günlerinde ol

[585] B. nüshasından tamamlanmıştır.

taḫt üzerinden ṣaḥrālar ve çiçekler temāşā olınur idi. (16) Ve yėmiş vaḳtlarında envāʿī elvān ḳoḫuları gelürdi. Ḳış olıcaḳ dört dīvārına ibrīşimden ve sammūrdan izārlar aṣarlar idi. (17) Ol izāruŋ üzerinde biŋ altun ṭop var idi ki her ṭopuŋ ağırlığı bėş yüz mis̱ḳāl idi. Yėdi yılduz ve on iki (18) burc bir vechle naḳş olunmışdı ki kişi oturduğı yėrden güneş ḳanḳı burca varmışdur ve ne ḳadar mesāfe ḳaṭʿ ėtmişdür (19) bilürdi. Ve ol taḫtuŋ üzerinde bir altun taḫt daḫı düzülmişdi ve gevherle zeyn olmışdı. Ve andağı gevherüŋ (20) ḥisābı yoġdı. Ve andan yuḳarı dörd ayaḳ altun nerdubānla çıḳılur bir gevherden taḫt daḫı var idi ki her bir (21) gevherüŋ ḳıymetin kimse bilmezdi. Ve ol aşaġadağı taḫtuŋ adına Mīşsār eydürlerdi ki üzerinde bir ḳoç (22) ṣūreti naḳş olmışdı. Ekinciden ve raʿiyyet ḫalḳından bir kimse gelse anlar ol Mīşsār'da otururlardı. (23) Ve şehriyār kendüsi ol gevherden taḫtuŋ üzerinde otururdı. Ve ol taḫtuŋ üzerinde bir altunla ibrīşimden (24) ḳonulmış döşek var idi ki elli yėdi arşın ol döşegüŋ ėni var idi. Başdan başa ol döşek (25) dürr ve cevāhirle zeyn olmış idi. Yėr ve gök ve yėdi yılduz ol döşegüŋ üzerinde naḳş olmış idi. Yėdi iḳlīmüŋ

(318a) (1) ṣūreti ve ḳırḳ sekiz şehriyāruŋ tācı ve taḫtı ve salṭanatı ve her iḳlīmde ne ḳadar şehr ve köy *ve bāġ*[586] ve bāġçe ve ṣu varısa bir eksiksiz (2) ol döşekde vardı. Kişi oturduğı yėrden yėdi iḳlīmi temāşā ėderdi. Andan ṣoŋra Çīn iḳlīminde bir üstād kişi (3) var idi ki ʿaḳl içinde anuŋ mānendi yoġdı. Ol kişi yėdi yıl bir döşege zaḥmet çekdi ve dükeli hünerlerin anda ḫarc (4) ėtdi. Altunla ibrīşimden bir döşek doḳudı ki cihānda ancılayın ḫūb nesne görülmiş degül idi. (5) **فريدون و كيخسرو و كيقباد و منوچهر و كيكاوس و سياوش و لهراسب و كشتاسب و بهرام كور و نوشيروان و خسرو** (6) Ve daḫı ne ḳadar ʿAcem ve Çīn pādişāhları varısa küllīsinüŋ şekli anda naḳş olmış idi. Ḫāḳān-ı Çīn (7) ol döşegi göricek ol üstāda āferīn ḳıldı ve ol döşegi Ḫüsrev-i Pervīz'e gönderdi. Ḫüsrev anuŋ leṭāfetine (8) ʿacebe ḳaldı. Buyurdı ol döşegi taḫt üzerine döşediler ve bir şāhāne meclis ārāste ḳıldılar ki şāhuŋ ne ḳadar güyendeleri (9) ve sāzendeleri varısa cümlesi ol meclisde ḥāżır oldılar. Meger Ḫüsrev şāhuŋ ḳatında bir muṭrib var idi ki adına (10) ser-keş dėrlerdi. Çalmaḳda ve eytmekde andan üstād yoġudı. Şehriyāruŋ ġāyet maḳbūliydi. Her gāh ki şāhuŋ (11) meclisinde çalaydı cümle ulular āferīn ėdüp üzerine dürr ve cevāhir ṣaçarlardı. Ol üstād Cehrüm şehrinden ḳopmışdı. (12) Cihānda kendüden yėg eydici ve çalıcı var idügine ʿitibār ėtmez idi. Çünki Ḫüsrev şāhluğından yigirmi sekiz yıl (13) geçdi, varduġunca şāhuŋ devleti ve ululuġı artmaḳda idi. Cemīʿ ʿālem ḫalḳı aŋa ḳul olmaḳda idi ve ne ḳadar ehl-i hüner (14) varısa Ḫüsrevüŋ ḳatına gelmege yüz ṭutmışdı.

[586] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Meger Cehrüm vilāyetinde bir üstād daḫı var idi. داستان (15) باربد و سرکش Anuŋ gibi ḫūb āvāz ve çalup eytmede üstād idi ki cihānda mis̱li gelmemişdi. Ėşitdiki Ḫüsrev'üŋ (16) gūyendelere ve hüner ehline raġbeti küllīdür. Her kişi Bārbud'a eydürlerdi ki: "Eger sen şāhuŋ ḳatına varsaŋ yanında (17) senden muḳarreb kimse olmazdı ve seni göricek ser-keş'e ʿitibār ėtmezdi." Bārbud anlaruŋ söziyle şehriyār ḳatına (18) gelmege meyl ėtdi. Bir gün Cehrüm'den sefer ḳılup şehriyār ḳatına geldi. Ve şāh ḳatında olan ḫānendeleri ve (19) ve gūyendeleri ṣordı. Bārbud'uŋ geldügin ser-keş ėşidicek be-ġāyet perīşān olup eytdi: "Eger Bārbud şāhuŋ (20) meclisine gelecek olursa cümlemüzüŋ bāzārı kesād olur." tīz şāhuŋ ḳapucıları ḳatına geldi. Her birine niçe nesne vėrüp eytdi: (21) "İşbu ṣūretlü kimse gelmişdür. Eger ḳapuya gelürse zinhār içeri ṣalı vėrmeyesiz." dėdi. "Zīrā çalmaḳda ve eytmekde ol benden (22) yėgdür. Ol gelecek baŋa ʿitibār ḳalmayacaḳdur. Şāh ḳatına gelmege yol vėrmeyesiz." dėdi. Çünki Bārbud ḳapuya geldi ḳapucılar aŋa yol vėrmediler. (23) Ve niçe ki söyledi ėşitmediler. Nā-çār gėrü döndi. Meger şāhuŋ bir bāġçesi vardı. Nev-rūz günlerinde şāh ol bāġçeye varurdı. Ol (24) bāġçenüŋ bir kerīm kişi bāġçevānı vardı. Adına Merdūvī dėrlerdi. Bārbud eline bir ḳopuz alup Merdūvī'nüŋ ḳatına geldi. Biraz ṣoḥbet ḳıldı. Merdūvī (25) anuŋ hünerlerine ḥayrān ḳaldı. Bārbud'a muḥabbet ḳıldı. Bir gün Bārbud, Merdūvī'ye eytdi: "Ėy keremi çoḳ kişi, ḳatuŋda benüm bir dilegüm var ki saŋa āsāndur.

(318b) (1) Şehriyār bāġçeye gelicek baŋa destūr vėresin, içerü girem. Kendüzüm gizleyüp uġurlayın şāhuŋ ṣoḥbetin seyr ėdem. Cihānda bundan özge (2) maḳṣūdum yoḳdur." dėdi. Merdūvī eytdi: "Senüŋ bu ḥācetüŋ yėrine getüreyin. Evet bu şarṭla ki kimse seni görmeye ve eger ṭuyulacaḳ olursaŋ (3) beni ele vėrmeyesin ve 'Ḳapudan girmedüm.' dėyesin." dėdi. Bārbud eytdi: "Eyle olsun." Pes ol gün ki Ḫüsrev bāġa girdi evvel Merdūvī, Bārbud'a bildürdi. (4) Yeşil ṭonlar gėyüp ḳopuzın eline aldı. Ḫüsrev'üŋ ṣoḥbet-gāhına yaḳın bir serv aġacı vardı ki be-ġāyet ṣıḳ budaḳları vardı. Bārbud ol aġaca çıḳup (5) gizlendi. Çünki Ḫüsrev geldi meclis bezenüp germ oldı. Ser-keş-i ḫunyāger nevālar eyledi. Andan bir ay yüzlü sāḳī bir billūrdan cāmı ṭoldurup şāha ṣundı. (6) Şāh şād u ḫandān ol ṭoluyı eline aldı ki içe. Bārbud serv aġacından bir laṭīf ser-āġāz eyledi ve bir nāzük nesne eytdi ki meclis ehli anuŋ āvāzına (7) ḥayrān ḳaldılar. Ol ṣadā şāha be-ġāyet ḫoş geldi. Eytdi ki: "Bu eyden kimdür? Tīz getürüŋ!" ser-keş bildi ki Bārbud'dur. Şāhuŋ ḳulları şemʿler yaḳup ve bāġuŋ (8) için niçe ki aradılar [bu]lımadılar.[587] Yine şāh ḳatına geldiler. Eytdiler: "Senüŋ devletüŋde ėy şehriyār,

[587] B. bulımadılar B. nüshasından düzeltilmiştir.

serv aġaçları eydici olsa ʿacebe olmaya.” dėdiler. Bunuŋ üzerine (9) biraz vaḳt geçdi. Yine Ḫüsrev-i maḥbūb, sāḳīnüŋ elinden bir ṭolu aldı ki içe. Bārbud, *bir dürlü ser-āġāz ve*[588] bir dürlü maḳāmda bir nāme daḫı eyledi ki evvelkiden şīrīndi. (10) Ḫüsrev anuŋ ṣafāsına ol cāmı içdi ve ol āvāza ḥayrān ḳaldı. Buyurdı bāġı yine aradılar, bulmadılar. Ḫüsrev anuŋ ʿaşḳına bir cām daḫı (11) istedi. Hemān ki şehriyār ol cāmı eline aldı yine Bārbud bir ḫūb ser-āġāz eytdi ki oturanlar müteḥayyir ḳaldılar. Şehriyār anı görmege ġāyet (12) müştāḳ oldı. Eytdi: “Eger ferişte ise kendüyi niçün bize göstermeye? Dīvün ve perrīnüŋ ḫod bunuŋ iş elinden gelmez. Bu ādem oġlanınuŋdur. Bāġı (13) yine araŋ vaḳt ola ki bulasız. Ben anuŋ aġzını gevherlerle ṭoldurayım.” dėdi. Bārbud bu sözi ėşidicek serv aġacından indi. Gelüp (14) şehriyāruŋ öŋünde yėr öpdi. Ḫüsrev: “Ne kişisin ve ne yėrdensin?” dėdi. Bārbud eytdi: “Şāhuŋ bir kem ḳulıyam. Cehrüm vilāyetinden gelürem. (15) Çoḳ zamāndur ki bu şehre geldüm, beni şāh ḳatına gelmege ḳoyvėrmediler. Bu ṭarīḳi iḫtiyār ėtdüm.” Şāh ḳapucılara ḫışm ėtdi. Ḳapucılar ser-keş-i (16) ḫunyāgerüŋ menʿ ėtdügin dėdiler. Şāh eytdi: “Ėy hünersiz, ne revādur ki bunuŋ gibi ṣāḥib-i kemāl bizüm ṣoḥbetümüzden ıraġ eyleyesin?” Ol (17) şādiye ṭolular içüp Bārbud’a inʿāmlar eyledi ve Cehrüm vilāyetinüŋ begligin aŋa vėrdi. Çün ol gėce geçdi ṣabāḥ yine bezm ḳuruldı. (18) Şāh Bārbud’uŋ aġzını gevherle ṭoldurdı ve her gün bir dürlü ḫilʿat gėyürürlerdi ve bī-ḥisāb ʿaṭālar ḳılurlardı. Bu vechile şāh ḳatında (19) Bārbud ḳatı muḳarreb oldı. Şāh ansız ṣoḥbet ėtmezdi. Ḫüsrev’üŋ ululuġı ol mertebede idi kim Tūrān’dan ve Hind’den ve Çīn’den ve Rūm’dan ḫarāc (20) gelürdi. Yėryüzinde ne ḳadar cānlu varısa emrine rām olup ʿaskerinüŋ ve gencinüŋ nihāyeti yoġdı. Bir genc ḳomuşdı aŋa “Genc-i ʿUrūs” dėrlerdi. (21) Ve bir genc daḫı ėtmişdi ki ṭāḳına oḳ ėrmezdi. Ḫāṣ incülerle ṭoluydı. Ve bir genc daḫı ėtmişdi adına “Ḫaḍrā” dėrlerdi. Ṭopṭolu zümürrüd idi. (22) Bir gencine daḫı “Pür-māye” dėrlerdi. Ve bir gencine Yādavurd dėrlerdi ki ṭopṭolu gevher idi. Ol genci deryā-yı ʿUmmān’dan iki yüz gemiyle yėl kenāra (23) getürmişdi. Ḫüsrev ol gencüŋ yarusın faḳīrlere üleşdürüp yarusın ḫazīneye almışdı. Bir gencine “Sūḫte” dėrlerdi. (24) Ve bir gencine “Dünye-yi Ḫüsrevī” dėrlerdi. Ve daḫı Efrāsiyāb’uŋ genci anuŋ eline girmişdi. Ve daḫı “Ṭāḳ-ı Dīs” ki andaġı gevherlerüŋ (25) nihāyetī yoġdı. Ve daḫı anuŋ zamānında bir altun maʿdeni bulunmışdı ki altunı mūm gibi yumşaḳ idi. Oda göstermedin

(319a) (1) üzerine mühr başarlardı. Ve her ne dilerlerse odsız elile ėderlerdi. Ve Ḫarrād Burzīn gibi ʿāḳıl vezīri varıdı. Ve sarāyında biŋ iki yüz ay yüzlü (2) cāriyeleri varıdı.

---

[588] B. nüshasından tamamlanmıştır.

Cümlesinüŋ raʿnāsı şīrīn idi. Ve biŋ iki yüz ḥāżır atı varıdı. Anlaruŋ içinde bir at vardı ki şāh ġāyet (3) severdi. Adına Şebdīz dėrlerdi. Ve biŋ daḫı ʿArabī atı vardı. Ve biŋ iki yüz cengī pīli vardı. Ve on iki biŋ bār-keş ḳatırı var idi. (4) Ve otuz biŋ ḳızıl tülü ve ḳara gözlü devesi vardı. Leşkerinüŋ ḥisābı yoġ idi. Ululıġına maġrūr olup ve Taŋrı'dan ḳorḳmayup āḫir zamān peyġāmberi (5) Muhammed Muṣṭafā'nuŋ ʿaleyhi's-selām mektūbın yırtdı. Meger Resūl ḥażreti salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem aŋa nāme gönderüp dīne daʿvet eyledi. Yazdı kim: "Benüm ḳatumdan ki Taŋrı'nuŋ (6) resūli ve peyġāmberlerüŋ güzīdesi Muhammed'em. Senüŋ ḳatuŋa ki ʿAcem diyārınuŋ şāhı Pervīz şāhsın. Nāme ėrişicek Allāh'ı bir bilesin ve beni Ḥaḳ resūli bilesin. (7) Ol bāṭıl dīnden dönüp benüm Ḥaḳ dīnüme giresin dilerseŋ ki āḫiretde cehennem ʿaẕābından emīn olasın." Bu vechile nāme Pervīz'üŋ ḳatına varıcaḳ (8) kendü adı aşaġa yazılduġına ṭarıldı. Resūl'ullāh'uŋ salla'llāhu ʿaleyhi ve sellem nāmesin yırtdı ve nice herzeler söyledi. Resūl'uŋ nāmesin yırtduġıçun (9) Ḥaḳ teʿālā daḫı anuŋ cigerin ḫançerle yırtdurdı. Devletlü oldur ki ululıġı ziyāde olduḳça şefḳatı ve inṣāfı arta. Ḥaḳ teʿālā vėrdügi niʿmetüŋ (10) şükrini bile. Cihān çünki kimseye ḳalmayacaḳdur. Yėg oldur ki kişi eylük yolın ṭuta ve āḫiret içün dürüşe. Gūci yėtdükçe yatlu işlerden ṣaḳına. (11) بيرون امدن لشكر پرويز Çünki bu ḥikāyeti oḳuyasın bilesin ki dünyādan kimseye vefā gelmez. Çün Ḫüsrev-i Pervīz Resūl'uŋ nāmesin yırtdı (12) ve Allāh'un emrine ʿāṣī oldı ol sebebden Ḫüsrev'üŋ başından devlet gitdi. Ve ʿadl ve inṣāfı unutdı. Ḫalḳuŋ mālına el ṣunmaġa başladı. (13) Ve şol ḳadar ẓulm ḳıldı ki ḳatındaġı ulular ve pehlevānlar ṭaġıldı. Kimi Rūm'a ve kimi Çīn'e gitdi. Her kişi aŋa yatlulıġa dil uzadur oldı. (14) Meger Ḫüsrev'üŋ ḳatında bir pehlevān vardı ki ol zamānda andan ulu pehlevān yoġdı. Adına Gurāz eydürlerdi. Dīv ṣıfatlu ẓālim kişi idi. Ḫüsrev (15) Rūm ṭarafın aŋa ısmarlamışdı. Leşkerle ve yaraġla Rūm serḥaddinde olurdı. Ḫüsrev ẓulme başlayıcaḳ evvel Gurāz ʿāṣī oldı. Ve cihānda Zād-Ferruḫ'dan (16) özge dostı ḳalmamışdı. Āḫir ol daḫı Gurāz'la ittifāḳ ėdüp Ḫüsrev'e el uzatdılar. Gurāz ḳayṣere nāme gönderüp eytdi: "Ne ṭurursın (17) İrān üstine yürümege? Evvel dostuŋ benem." dėdi. Ḳayṣer şād oldı. Leşker devşürdi. ʿAlem sancaḳ çeküp İrān-zemīne yürüdi. Ḫüsrev'e ḫaber (18) yėtişdi. Bildi ki Gurāz'la ittifāḳ ėtmişlerdür. Perīşān oldı meger Gurāz'ı nice kerre ḳatına oḳumışdı. Gurāz Ḫüsrev'den ḳorḳup gelmemişdi. Ḫüsrev ol ḥāli (19) ululara bildürdi. Cümlesi ol tedbīrde ʿāciz ḳaldılar ve ḥīleden ġayrı çāre bulmadılar. Pes Ḫüsrev buyurdı Gurāz içün bir nāme yazdılar. (20) Eytdi ki: "Ėy Gurāz senüŋ bu işüŋi ġāyetde begendüm ki ḳayṣeri başdan çıḳarmışsın. İmdi ḳayṣer İrān ṣınurına gėçdüginleyin sen Rūm'dan yanın (21) baġlayasın ben leşkerle varam, ḳayṣeri aradan götürem ve Rūm'ı ġāret ėdem." dėdi. Çün nāme tamām oldı bir kişinüŋ eline vėrdiler. Ḫüsrev eytdi: (22) "Bu nāmeyi kendüzüŋde

gizle. Gurāz ḳatına gider gibi ol ḳayṣerüŋ leşkerine uġra. Seni cāsūs dėyü dutacaḳdur. Sen eyt ki: ‘Şehriyār ḳatından geldüm. Gurāz’a (23) giderem. Nāmem var.’ dėyesin.” dėdi. Bu tedbīrle nāmeyi ol kişi alup ḳayṣerüŋ leşkerine uġradı. Ṭutup ḳayṣer ḳatına iletdiler. Ḥarīf şaşdı cevāb (24) vėremedi. Ḳayṣer buyurdı, gevdesin arayup nāmeyi buldılar. Ḳayṣer nāmeyi oḳuyup ḳorḳdı. Eytdi: “Gürāz, bizi aldayup ḥīle ėtmiş.” Ol aradan leşkerin (25) dönderüp yine Rūm’a geldi. Gurāz bu işe ʿacebe ḳaldı. Tīz nāme yazup ḳayṣere gönderdi ve eytdi: “Ne revādur ki İrān’a gelmişken gėrü dönesin?

(319b) (1) Şehriyār bu işi benden bilmişdür. Ben umardum ki senüŋ sebebüŋle anuŋ şerrinden ḳurtılaydum.” dėdi. Ḳayṣer ol nāmeyi görüp ḳaḳıdı. Tīz cevāb nāme yazup (2) eytdi: “Ėy bed baḫt, ben saŋa ne ziyān eyledüm ki beni alla Ḫüsrev’üŋ eline vėresin?” dėdi. “Niçün bunuŋ gibi ẓālimlıġa ḳaṣd ėtdüŋ?” dėdi. Gurāz nāmeyi göricek (3) ḥāl ne idügin bildi. Niçe ki and içüp ʿöẕr eyledi, ḳayṣer inanmayup sözin ḳabūl ėtmedi. Andan ṣoŋra Ḫüsrev bir nāme yazup Gurāz’a (4) gönderüp eytdi: “Ėy şeyṭāna uymış, ʿāḳılsız bed-baḫt, niçe kerre seni ḳatuma oḳudum niçün gelmedüŋ? Bilesin ki ḳatuŋdaġı leşker ḳayṣerle (5) bir olmışdur. Ol leşkeri benüm ḳatuma gönderesin.” dėdi. Çün Gurāz nāmeyi gördi göŋline endīşe düşdi. İrān serverlerinden on iki (6) biŋ bahādır kişi çıḳarup şāhuŋ ḳatına gönderdi. Çün ol leşker şāha ėrdi. Ḫüsrev Zād-Ferruḫ’a buyurdı ki anlardan Gurāz’la ḳayṣer aḥvālin (7) ṣora. Ferruḫ ol leşkere gelüp eytdi: “Siz ol ṭarafı beklerdiŋüz. Niçün ḳayṣere yol vėrdüŋüz ve şehriyāra ḫāyin olduŋuz?” dėdi. Ol ḫalḳ bu sözi (8) ėşidicek ʿāḳılları ṭaġıldı ammā Gurāz’uŋ rāzın saḳladılar. Cevāb vėrmediler. Ferruḫ anlaruŋ bir niçe ulularıyla bir yėre geldiler. Ferruḫ eytdi: “Ėy serverler, (9) niçün ḳorḳarsız? Sizüŋ ṣuçuŋuz yoḳ, göŋlüŋüz bir olsun. Rāz vėrmeŋ. Ben daḫı sizüŋleyem.” dėdi. Ol begler Zād-Ferruḫ’dan bu sözi ėşidicek (10) ayaġ üstine ṭurdılar. Ol ʿahdle cevāb vėrdiler. Zād-Ferruḫ şāh ḳatına gelüp anlaruŋ ḫaberin söyledi. Şāh eytdi: “Var eyt, aralarında Gurāz’uŋ (11) söziyle baŋa ʿāṣī olmış kimse varsa dėsünler ki anlaruŋ ḥaḳḳından gelem. Yoḫsa dükelisin ḳıraram.” dėdi. Ol leşker yine şāhdan bu ḫaberi (12) ėşidicek ḳorḫularından cevāb vėrmediler. Zād-Ferruḫ eytdi: “Ėy serverler, kimden ḳorḳarsız? İrān’da sizden bahādır kimse yoḳdur. Şāh yanında kim (13) ḳalıpdur ki böyle bayılursız? Hīç üşenmeŋ ki benüm ḳardaşum Rüstem şimdi şāha düşmen olmışdur. Bahāne istersiz benüm sözümden üşenmeŋ, baŋa ḳılıç (14) çeküŋ beni öldürmek isteŋ.” dėdi. Ol leşker yėrlerinden ṭurup el ḳılıca urdılar. Ferruḫ ḳaçup şāh ḳatına geldi. Ḥāli ḫaber vėrdi. Ḫüsrev bildi ki (15) Zād-Ferruḫ’uŋ sözi yalandur. Bāʿis̱ kendüdür. Evet ḳardaşı Rüstem ḳorḫusından ṭınmadı ki on iki biŋ güzīn leşkerle Ḫüsreve ʿāṣī olmışdı. (16) Ferruḫ’a bir ḳaç

sögdi ve ayruḳ ṭınmadı. Ferruḫ bildi ki şāh leşker aḥvālin kendüden bildi. Ṭaşra çıḳup beglere sırrıla söyledi. Cümlesin şāha (17) ḫāyin eyledi. Meger Ḫüsrev ḳatında bir pīr kişi vardı ki İrān'uŋ muʿteber beglerinden idi. Zād-Ferruḫ'a eytdi: "İşbu işleri Ḫüsrev cümle senden (18) bilmişdür. Eger oğlanlarından birin şāh ėtmezseŋ ne seni ve ne bizi ḳor." dėdi. Bunlar bu tedbīrde iken ėşitdiler ki Taḫvār nice biŋ (19) leşkerle şāhuŋ ḳatına gelür. Zād-Ferruḫ, Taḫvār'a ḳarşu varup eytdi: "Ḫüsrev'üŋ ḳatına ne varursın ki şimdi cümle leşker andan yüz (20) döndermişdür. Ḫüsrev ẓālimdür." dėdi. Taḫvār eytdi: "Leşkerüŋ fikri nedür?" Ferruḫ eytdi: "Ḫüsrev'e düşmen olmışlardur." Taḫvār eytdi: "Benüm elümden (21) gelür ki şāhdan baş çekenlerüŋ başın kesem, yine bu vilāyeti şāha rām eyleyem." Zād-Ferruḫ eytdi: "Ėy server, ne dėrsin bir kişi ki (22) uludan kiçiyi bilmeye ve kimseyi esirgemeye ve ẓulm eyleye andan ḫayr mı gele dėrsin? Şīrūy bunca vaḳtdür ki zindān çeker, anı çıḳarup taḫta şāh (23) ėdelüm." dėdi. Pes ol ittifāḳla Taḫvār leşkeriyle zindāna geldi. Zindān bekleyen pehlevānı öldürdi ve ol altı biŋ kişiyi ṭağıtdı. Andan (24) zindāna gėrüp Şīrūy'a çağırdı. Şīrūy, Taḫvār'uŋ sözin ėşidicek bildi ki kendüyi çıḳarmağa geldi. Ağlayuraḳ "Ḳanı Ḫüsrev? (25) Ne oldı ki beni çıḳarursın?" dėdi. Taḫvār eytdi: "Ağlama, ḳuşağuŋı muḥkem ḳuşan. Bizüm sözümüzden çıḳma. Yoḫsa altı ḳardaşuŋ var

(320a) (1) birin atanuŋ yėrine şehriyār ėderüz." dėdi. Şīrūy zindāndan ṭaşra geldi. Zād-Ferruḫ, Ḫüsrev'üŋ ḳapusında ṭurmışdı. Kimseye içerü yol (2) vėrmezdi. Şāh yanında hemān bir perde-dār vardı. Bu işlerden ġāfildi. Ḳatında kimse olmaduğın ʿaceblerdi. Sebeb ne idügin bilmezdi. Çün (3) aḫşam oldı Zād-Ferruḫ şāhuŋ pās-bānlarını cemʿ ėtdi, eytdi: "Şimden gėrü Ḫüsrev'üŋ zamānı geçdi. Bu gėce burclar üstinde Ḳubād'uŋ (4) adın çağıruŋ." dėdi. Pes ol gėce pās-bānlar, Ḳubād'a şehriyārlığıla āferīn ḳıla çağrışdılar. Meger Ḫüsrev uyḫuya varup Şīrīn yanında oturırdı. (5) Ol āvāzları ėşidicek göŋline endīşe düşdi. "Ėy şehriyār, bu ne ḥikāyetdür?" dėdi. Şīrīn'üŋ sözinden Ḫüsrev uyandı, ḳulaġ urdı. (6) ėşitdiki Ḳubād'uŋ adın çağırurlar. Beŋzinde ḳan ḳalmadı. Eytdi ki: "Ol yavuz aşıllu oğlanuŋ adın ḳulağına söyledügüm vaḳt Ḳubād dėmişdüm. (7) Şimdi dün içinde elümüzden ne gelür? ėrte yaraḳ görüp Faġfūr-ı Çīn ḳatına gitmek gerek." dėdi. Şīrīn eytdi: "Ėy şehriyār, şimdi ḳaça bilürseŋ (8) ḳurtılursın. Ėrte vaḳt ola ki saŋa bir ziyān ėdeler." dėdi. Ol sözle Ḫüsrev yėrinden ṭurup cebe gėydi ve iki ḳılıç ḳuşandı. Bir bahādır ḳulı vardı, (9) bile aldı. Sarāyuŋ bir ṭarafındağı bāġçeden çıḳup gitdiler. Ėrte olıcaḳ bir tenhā yėre geldiler tā ki aḫşama degin anda olup aḫşamdan ṣoŋra çıḳup (10) Tūrān'a ḳaça. **كرفتن لشكر خسرو پرويز را** Bu ṭarafdan leşker ṣabāḥ olıcaḳ Ḫüsrev'üŋ sarāyın ortaya aldılar. Gėrüp sarāyı yağmā ḳıldılar. Şāhı (11)

bulmaduḳlarına melūl oldılar. Ḫüsrev öyleye degin anda oturdı. Ġāyet acıḳdı. Kemerinde bir gevheri ḳoparup ḳula vėrüp eytdi: " Var, baḫçevāna (12) ilet. Ola ki bize yėmek vėre." dėdi. Ḳul altunı *alup*[589] bāġ-bāna getürdi. Bāġ-bān altunı etmekçi ḳatına getürdi. Etmekçi bāġ-bānla ṭurup bir cevherī (13) ḳatına geldiler. Cevherī eytdi: "Buncılayın nesne Ḫüsrev'üŋ ḫazīnesinden ġayrı yėrde yoḳdur. Siz bunı uġurlayup durursız." dėyüp (14) ikisin bile ṭutup Zād-Ferruḫ'a getürdi. Zād-Ferruḫ ol güheri gördi ki kemerden kesilmiş ṭurup yėŋi şāhuŋ ol kişilerle ḳatına geldi. (15) Eytdi: "Bu güher Ḫüsrev'üŋ kemerinden alınmışdur." Şīrūy baġ-bā[na][590] eytdi: "Bu güheri ḳanda bulduŋ?" Bāġ-bān eytdi: "Bunı baŋa vėren kişi (16) şimdi bāġ içinde oturur. Boyı bir serve beŋzer, yaŋaġı bahār güline beŋzer. Ḳarşusında bir altun kemerlü ḳul ṭurur." dėdi. Şīrūy (17) bildi ki Ḫüsrev'dür. Buyurdı üç yüz kişi atlandılar. Ḫüsrev'üŋ üzerine vardılar. Ḫüsrev anları göricek beŋzi ṣoldı. Ḳılıç çeküp (18) ḳarşu yüridi. Üç yüz erden birisi Ḫüsrev'e ḳarşu ṭurmadılar, ḳaçdılar. Yine Şīrūy ḳatına geldiler. Eytdiler: "Biz şehriyāra ḳarşu ṭurı (19) bilmezüz. Ol Ḫüsrev'dür. Biz anuŋ ḳullarıyuz. Ne cānumuz vardur ki aŋa ḳarşu biz ḳılıç çekevüz?" dėdiler. Pes Zād-Ferruḫ niçe leşkerle Ḫüsrev'üŋ ḳatına geldi. (20) Eytdi: "Ėy şehriyār, eger destūr vėrürseŋ saŋa bir ḳaç dostāne ḫaber söylemege geldüm. Yoḳ dėrseŋüz gine giderem." dėdi. Ḫüsrev eytdi: "Ėy vefāsız, (21) ne dėrsin?" Eytdi: "Ėy şehriyār, cemīʿ ʿālem saŋa düşmen olmışdur. Şimdi yalıŋuz, bunca leşkere nice cevāb vėrürsin? Ṭutayın ki biŋ kişi (22) öldüresin, āḫir ceng ėtmekden yorulacaḳsın. Ol yėgdür ki ṭutulmaġa rāżī olasın. Vaḳt ola ki zamānla cihān saŋa yüz ṭuta." dėdi. Ḫüsrev (23) eytdi: "Senüŋ dėdügüŋe rāżī oluram. Evet, baŋa ḫorlıḳ ėdeler dėyü ḳorḳaram." dėdi. Zād-Ferruḫ eytdi: "Ėy işin bilmez şehriyār, bundan (24) beter ḫorlıḳ ne ola ki cihān emrüŋe rām iken ṣaġlıġuŋda Şīrūy cihāna şehriyār ola? Daḫı başuŋa neler gele?" dėdi. Ḫüsrev bu sözi ėşidicek (25) ḳorḳdı. Meger aŋa dėmişlerdi ki "Senüŋ ecelüŋ iki ṭaġ arasında olacaḳdur ki bir ṭaġı altun ve biri gümüş olacaḳdur. Ve bir yād yėrden gelmiş ḳuluŋ

(320b) (1) elinde öleceksin." dėmişler idi. Meger Ḫüsrev ki ol yėrde oturmışdı, iki yanında iki genc-ḫāne gömmişdi. Hemān-dem bu ẕikr olınan aḥvāl ḫāṭırına (2) düşdi. Bildi ki ol iki genc-ḫānelerdür. Göŋlinde eytdi: "Ḥayf ki ʿömrüm āḫirine ėrişmiş." Andan eytdi: "Ėy Zād-Ferruḫ emrüŋe muṭīʿ oldum. Ne ėderseŋ (3) ėt." dėdi. Pes Ḫüsrev'i bir pīl üzerine bindürdiler. Bāġdan çıḳup Ḫüsrev ol genci gömdügi yėre baḳdı. Pehlevī dilince eytdi: "Ėy

[589] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[590] B. bag-bāna B. nüshasından düzeltilmiştir.

genc, Ḫüsrev'e (4) düşmen olduŋ. Dilerem ki benüm düşmenümle daḫı *āşīnālıḳ ve*[591] dostlıḳ ėtmeyesin." Hem andan ṣoŋra ol genci kimse bulmadı. Şīrūy buyurdı Ḫüsrev'i (5) Ṭayfusūn'a iletdiler. Otuz yıl gėçicek Ḫüsrev'üŋ ʿömri āḫirine ėrdi. Rūzigāruŋ daḫı yüzine gülüp āḫir başına anuŋ gibi işler getürdi. (6) Bilesin ki dünyādan kimseye vefā gelmez. **پادشاهي شيروي هفت ماه بود** Çünki Şīrūy şād u ḫandān taḫta geçdi, (7) begler gelüp duʿā ve āferīn ḳıldılar. Şīrūy eytdi: "Hemīşe şād u ḫandān oluŋ. Cihānda işümüz ʿadl olsun. Şimdi baŋa iki (8) iki[592] ʿāḳıl issi kişi buluŋ ki Ḫüsrev'üŋ ḳatına göndereyin ve eydeyin ki: 'Saŋa bu iş benden ve İrān ḫalḳından olmadı. Kendü ėtdügüŋ ẓulmüŋ (9) cezāsıydı ki başuŋa geldi.' dėyeyin." dėdi. İrānīler Ḫarrād Burzīn ile üstād kişi lāyıḳ gördiler. **پيغام شيروي با پدرش خسرو** (10) Pes Şīrūy şehriyār Ḫarrād Burzīn'e eytdi: Bilürem ki Ḫüsrev'üŋ ḫāliṣ dostısın. Var aŋa benüm ḫaberüm ilet. Eyt ki: 'Her kişi her ne ėderse (11) cezāsın bulacaḳdur. Bu iş ki saŋa oldı, anda benüm ve İrānīlerüŋ günāhı yoḳdur. Bil ki sen ėtdügüŋ ẓulmlerüŋ cezāsıdur ki Taŋrı başuŋa getürdi. (12) Biri budur ki atanuŋ ḳanın dökdüŋ. Şol oğlan ki anadan pāklık ile ṭoġa atasına el uzatmaya. İkinci bu ki yėryüzi (13) senüŋ gencüŋ ile ṭoluyken yine yoḫsullaruŋ mālların alup ẓulm ėtdüŋ. Üçünci bu ki İrān ulucaları senüŋ ucuŋdan (14) rāḥat görmediler, oğuldan ḳızdan ḫānumāndan āvāre oldılar. Dördünci bu ki ḳayṣer saŋa bunca eylikler ėdüp mālın ve leşkerin (15) ve ḳızın saŋa vėrdi. Āḫir ʿĪsā'nuŋ beşigin aŋa vėrmedüŋ. Bėşinci oldur ki ol altı oğlanuŋ ʿömürlerin zindānda gėçürtdüŋ. (16) Ḳanḳı ata oğlına sen ėtdügüŋ ėtmişdür? ėtdügüŋ işleri fikr eyle ve Taŋrı'dan bil. Ve beni daḫı arada bir bahāne bil ki tevbe eyle. Vaḳt ola ki (17) yine Ḥaḳ teʿālā senüŋ elüŋ ṭuta.'" dėdi. Pes ol iki kişi Ḫüsrev'üŋ ḳatına geldiler. Ol bėş biŋ kişi kim Ḫüsrev'i beklerdi. dāyim müretteb (18) yaraġla ṭururlardı. Pehlevānları Kelīnūşıdı. Ḫarrād Burzīn ile üstād Guşesb atlarından indiler. Kelīnūş daḫı Ḫarrād'ı görüp ayaġ üzerine (19) ṭurup yėr gösterdi ve ʿizzetler ėtdi. Andan Ḫarrād eytdi: "Ėy pehlevān, ʿālem bildi ki Şīrūy şehriyār oldı. Bu cebe ve zırh içinde ne (20) zaḥmet çekersin?" Kelīnūş eytdi: "Hīç bir sāʿat göŋlüm teşvīşden ḫālī olmaz. Benüm ḥālümi ḳoyalum. Siz ne maṣlaḥata geldüŋüz?" dėdi. (21) Ḫarrād eytdi: "Şehriyār Ḫüsrev'e bir ḳaç ḫaber gönderdi. Aŋa dėmege geldük." dėdi Kelīnūş eytdi: "Sizi Ḫüsrev'le söyleşdürmeyem. Meger ki (22) sözüŋüzi ben daḫı diŋleyem." dėdi. Ḫarrād eytdi: "Gizlü söz degül āşikāre bir ḳaç naṣīḥatdur." Kelīnūş yėrinden ṭurup Ḫüsrev'üŋ ḳatına girdi. (23) Eytdi: "Allāh bu yavuzlıḳları senden ıraġ eylesün. Şāh ḳatından Ḫarrād Burzīn geldi. Senüŋle sözleri var. Destūr varsa gelsünler." dėdi. (24) Pes Ḫüsrev'üŋ emriyle ol iki ʿāḳıl

---

[591] B. nüshasından tamamlanmıştır.
[592] Mükerrer yazım.

Ḫüsrev'üŋ ḳatına girdiler ki Ḫüsrev laʿl ve yāḳūtla ārāste döşekler üzerinde oturmış. (25) Yüz yėre ḳodılar. Meger ol vaḳtde Ḫüsrev'üŋ elinde bir laṭīf ayva vardı. Anlara ḫaber ṣormaġıçun yaṣduḳ üzerine ḳodı.

(321a) (1) Ayva yaṣduḳdan yuvalanup yėre düşdi. Ḫarrād Burzīn yėrden götürdi. Ṭopraġın silüp yaṣduḳ üzerine ḳodı. Ḫüsrev'e ol ḥāl eyü fāl gelmedi. (2) Yüzin göge ṭurup eytdi: "Ėy pādişāhlar pādişāhı, anı ki sen ḫor eyleyesin ʿizzet bulmaz." Andan Ḫarrād'a eytdi: "Ol yatlu ḫūylu oġlandan (3) ne ḫaber getürdüŋ?" dėdi. Pes Ḫarrād Burzīn aġzın açdı, Şīrūy'dan ne ḫaber ėşitdiyse söyledi. Ḫüsrev diŋleyüp baş aşaġa eyledi (4) ve bir kerre gögsin gėçürdi, andan eytdi: "Çün sözüŋüzi tamām eyledüŋüz, benüm daḫı cevābum ėşidiŋ." dėdi. **پاسخ جواب شيروي از پدرش** (5) Ḫüsrevüŋ göŋli cūş ėdüp eytdi: "Varuŋ ol ʿaḳlı yoḳ oġlana ve ṣaġlıḳ yüzin görmeyecege eydüŋ ki: 'Kimsenüŋ işine bahāne (6) bulmasun ve kendüzin rüsvāy eylemesün. Ol kişiler ki anlara uymışdur. Bize yalan ʿayblar bulmaġla ulular ḳatında raġbet mi bulam ṣanur? (7) Evvel eytmiş ki: 'Atanuŋ ḳanın dökdüŋ.' cemīʿ ʿālem bilür ki Behrām-ı Bündüvī'yle Gustehem, ben yābānda iken atamı kör ėtdiler. Āḫir anuŋ emriyle (8) taḫta gėçdüm. Ṣoŋra ki Behrām benüm üzerüme geldi, nā-çār olup İrānīlerden baŋa kimse yardım ėtmeyüp ḳaçdum. Ṭāyelerüm atamı (9) öldürmişler. Bündüvī cānın benüm yoluma fidā ėtmişken elin ve ayaġın kesüp ʿaẕābla depeledüm. Gustehem ḳaçıcaḳ bu sözle anı (10) daḫı depeleddürdüm. Bu nesnede benüm günāhum yoḳdur." dėdi. "Ve daḫı dėmiş ki: 'Oġlanlarıŋuŋ ʿömrin zindānda gėçürdüŋ.' İmdi ol işi anuŋçun (11) ėtdüm ki ṭoġduġı vaḳtde dāniş-mendler anuŋ ṭāliʿin gördiler. 'Saŋa ve memlekete ziyānı vardur.' dėdiler. Ol sebebden bir sarāyı aŋa zindān (12) ėtdüm. Şāhen-şāhlar erkānından nesnesin eksik eylemedüm. Dāniş-mendlerüŋ mektūbı henüz Şīrīn'dedür. Dilerse görsin, bilsün ki (13) yazılan nesne elbetde olacaḳdur. Bu şāhlıḳ aŋa daḫı çoḳ zamān ḳalacaḳ degüldür ve bu aṣıldan ululıḳ kesilecekdür." dėdi. "Ve daḫı eytmiş ki: (14) 'Ḫalḳa ẓulm eyledüŋ ve ḫalḳuŋ mālıyla gencler ṭoldurduŋ.' dėmiş. Bu sözden günāha girmiş. Bilsün ki kimsenüŋ ẓulmle mālın almadum. (15) Ḥaḳ teʿālā baŋa bir ululıḳ vėrmişdi ki cihānuŋ şāhları baŋa ḳul olup ḫarāc vėrürlerdi. Ol gencler oldur. Evet bilsün ki bu sözi (16) aŋa dėyen kişiler altun ve gümiş esīridür. Ġāfil olmasun ki baŋa daḫı ėdeceklerdür. Māl ve genc devşürmek pādişāhlara ʿayb degüldür ki (17) pādişāhlaruŋ ululıġı mālla ve leşkerle ve genc iledür." dėdi. "Ve daḫı eytmiş ki: "Dünyāya ve māla ḥarīṣ olduġıçun hīç rāḥat olmazduŋ (18) ve kimseye rāḥat yüzin göstermezdün.' Bilsün ki pādişāhlara süstlıḳ yaraşmaz. Ben vilāyetüm düşmenden ṣaḳınduġumçun ḳırḳ sekiz biŋ (19) kişiyi dört bölük eyledüm. Dört pehlevāna on ikişer biŋ

kişi ḳoşup memleketün dört ṭarafında ḳodum ki ġafletle, raʿiyyete düşmenden (20) ziyān ėrişmeye. Cihānda baŋa düşmen olur kimse ḳalmadı. Bahānem memleketi düşmenden ṣaḳınduġum mıdur?" dėdi. "Ve daḫı ḳayṣeri aŋmış. 'Ol saŋa (21) vefā ėtdi. Sen aŋa cefā ėtdüŋ.' dėmiş. Eydesiz ki: 'Ėy ʿaḳlı ve devleti yoḳ, sen vefāyı ve cefāyı ne bilürsin? Ol vaḳtin ki ben Behrām'dan (22) ḳaçup Rūm'a gitdüm. Ḳayṣer dāniş-mendlere ṣorup devlet yine baŋa yüz ṭutacaġın bilmeyince baŋa leşker vėrmedi. Bildi ki cihānuŋ (23) şāhlıġı benüm olacaḳdur, ol sebebden baŋa ḳızın vėrdi. İrān şāhı güyegü olmak aŋa faḫr degil midür? Ve daḫı ol Rūm leşkeri ki (24) benümle geldi, ben anlardan fāyide ėtmedüm. Birisi Behrām'uŋ ḍarbına ṭurmadı. Āḫir Behrām'la ben ceng eyledüm. Benüm daḫı başuma bunca ḥāl (25) geldükden ṣoŋra Ḥaḳ teʿālā düşmene helāklik vėrüp ben manṣūr oldum. Andan ṣoŋra benüm pāk vezīrüm Īzed-guşesb'e ṣorasın ki

(321b) (1) Yanāṭūş'a ne eylükler eyledüm ve ḳayṣere yüz ṣandıḳ ṭolusı incü gönderdüm ki her biri elli aḳça ėderdi, sāyir esbābdan ġayrı. (2) Ve ol ʿĪsā beşigin ki ḳayṣer aŋmışdur, anuŋçun göndermedüm ki anlar ʿĪsā'ya ḥāşā 'Taŋrı'nuŋ oġlıdur.' dėrler ve bir çürümiş aġaca niçe (3) yıllar gėçdükden ṣoŋra ʿizzet ėderler. Ol bāṭıl dīne bu ḳadar taʿaṣṣubların göricek ben daḫı dīn ʿizzetine düşdüm. vėrmedügüme sebeb (4) ol idi. Ve daḫı 'İtdügün günāhçun ʿöẕr eyle ve tevbe eyle.' dėmiş. İmdi ėtdügüm günāhlara tevbe ėtdüm ve istiġfār ėtdüm ve göŋülden (5) Ḥaḳ teʿālāya tevbe ėtdüm. Cihānuŋ eyüsin yatlusın çoḳ gördüm ve Allāh'dan ne geldiyse rāżīyam. Ėy ʿaḳılsuz, sen daḫı cihānda ḳalacaḳ (6) degilsin. Rūzigār saŋa çoḳ zamān şāhlıḳ ėtdürmez. Bu yatlu işüŋ ucından ʿālemde aduŋ yaramazlıġıla aŋılacaḳdur." dėdi. Andan Ḫarrād Burzīn'le (7) üstād Guşb'a eytdi: "Ėy ʿāḳıl issi, ʿazīz kişiler. Bu sözleri ḫāṭırıŋuzda ṭutasız. Bir bir Ḳubād'a söyleyesiz. Cihāna gelen gidecekdür." (8) dėdi. Ol iki ʿāḳıl Ḫüsrev'den bu sözi ėşidicek cigerleri yanup söyledükleri ḫabere peşīmān oldılar. Aġlayuraḳ şehriyār öŋinde yėr öpüp (9) ṭaşra çıḳdılar. Gelüp Şīrūy'a ne ėşitdilerse ḫaber vėrdiler. Şīrūy ėtdügi işlere peşīmān olup taḫtdan aşaġa indi. Gözlerinden (10) ḳanlu yaş aḳıtdı. Şīrūy'uŋ zārīlıġın leşker ėşitdi. Ulular bir araya gelüp eytdiler: "Bu oġlan ki Ḫüsrev'den ötüri bu vechile yanar, ʿacebdür. (11) Eger yine anı taḫta gėçürmezse ol taḫta gėçicek bizüm ḥālümüz ne olacaḳdur?" dėdiler. Dėrilüp Şīrūy ḳatına geldiler. Şīrūy anlaruŋ melāletin bildi. (12) Eytdi: "Şol oġul ki atasına buncılayın iş ḳıla āḫiretde ne cevāb vėre?" İrānīler eytdi: "Bir şāh ki ẓālim ola aŋa bunuŋ gibi iş olursa (13) erzānīdür." dėdiler. Şīrūy eytdi: "Ėy serverler, şöyle bilüŋ ki leşkersüz şāh olmaz. Şimdi yėryüzi Ḫüsrev'üŋ genciyle ṭolmışdur. Ol gencleri (14) andan ġayrı kişi daḫı bilmez. Şimdi Ḫüsrev helāk olursa ol

gencler yėrde ḳalur. Ol yėgdür ki aŋa bir niçe gün ʿizzet ḳılavuz vaḳt ola ki (15) eylikle ol gencleri aŋa dėdürdevüz.” dėdi. İrānīler bu sözi ėşidicek ḳalḳup evlerine gitdiler. Andan Şīrūy buyurdı, Ḫüsrev’i (16) zindāndan çıḳarup bir ḫūb sarāy içinde ṣaḳladılar. Ḳulları ve cāriyeleri yine ḫiẕmetinde oldılar. Şīrūy bir sāʿat Ḫüsrev’üŋ yanından (17) gitmezdi. Ḫüsrev Şīrūydan ġayrı kimsenüŋ elinden nesne yėmezdi. Bu ḥāl üzerine bir ay geçdi. **مويه كردن باربد بر خسرو پرويز** (18) **نواكر** Çünki bu ḥāl vāḳiʿ oldı, Bārbud gözlerinden ḳanlu yaş döküp Ḫüsrev’e gelüp ḥasret nāmeler eydüp gėce gündüz (19) anuŋ derdinden çalmaġı ve şādlıḳ ėtmegi unutmışdı. Hem āḫir Ḫüsrev öldükden ṣoŋra iki hafta Bārbud ṣaġu ṣaġup aġladı. Andan kendü (20) elinüŋ dört parmaġın kesdi ve ne ḳadar sāz āleti varısa oda yaḳdı. Çün Ḫüsrev-i şehriyār ol sarāy içinde maḥbūs ṭururdı. (21) Ol kişiler ki aŋa ḫāyin olmışlardı, Ḫüsrev diri olduġından üşenürlerdi. Bir gün cümlesi dėrilüp Şīrūy’uŋ ḳatına gelüp (22) eytdiler: “Ėy şehriyār dilerdük ki sen bizümle yār olasın. Bir taḫta iki şehriyār ṣıġmaz.” Şīrūy henüz şāhlıḳda ḳarār ṭutmamışdı. (23) Anlardan bunuŋ gibi söz ėşidicek ḳorḳup eytdi: “Anuŋ gibi arşlanı ḳıyup helāk ėtmege bir ṭaş baġırlu pelīd gerek. Varuŋ (24) sırrıla ne ėderseŋüz ėdüŋ .” dėdi. Çünki Şīrūy’dan destūr buldılar, şād olup ṭaşra çıḳdılar. Niçe ki İrān-zemīnde (25) istediler Ḫüsrev’i öldürmege ḳaṣd ėder bir kişi bulmadılar. Meger bir gün gök gözlü ṣaru beŋizlü arıḳ tenlü ve iri ḳıllu ve ḳızıl ṣaḳallu

(322a) (1) ve egri burunlu ḳarnı gebe dīv ṣūretlü ol dişleri ṭoŋuz azusına beŋzer bir naḥs ṣūretlü aç ḳarınlu yalıncaḳ kişi şöyle ki (2) kimse anuŋ adın ve şanın bilmez. Zād-Ferruḫ eytdi: “İşbu ṣūretlü kişide şefḳat olmaz. Ḫüsrev’e ḳıyarsa hemān bu ḳıyar.” dėdi. Pes Zād-Ferruḫ, (3) ol cānibe olacaḳ pelīdi ḳatına oḳudı. “Ne kişisin ve aduŋ nedür?” dėyüp ṣordı. Eytdi: “Bir ġarībem. Adum Mihr-i Hurmuzd’dur.” Zād-Ferruḫ aŋa (4) Ḫüsrev’i öldürmek ḥikāyetin söyledi. Mihr eytdi: “Bu iş benüm ṣanʿatumdur. Siz benüm ḳarnumı ṭoyuracaḳ oluŋ, ben bu işi bitüreyin.” dėdi. (5) Zād-Ferruḫ eytdi: “Rāzı kimse bilmeden yüri bu işi tamām eyle saŋa bir kīse fülūrī vėreyin.” dėdi. **كشته شدن خسرو بفرمان** (6) **پسرش** Ḥarīf şād olup eline bir ḫançer aldı. Ḫüsrev’üŋ sarāyına geldi. Şāh anı göricek ditredi, gözlerinden yaş revān oldı. (7) Ne işe geldügini bildi. Ol demde Ḫüsrev’üŋ yanında bir oġlancuḳ ṭururdı. Aŋa eytdi: “Yüri bir ṭāsla ṣu getür ve misk ve ʿanber ve bir pāk (8) ṭon getür.” Oġlancuḳ cümlesin ḥāżır ėtdi. Ḫüsrev ol ṣuyla yüzin ve elin ve gevdesin yudı, misk ve ʿanberden tenine dürtdi. (9) Ve ol ṭonla başın örtdi tā ki ol cān alıcınuŋ yüzin görmeye. Mihr-i Hurmuz, şāhuŋ cigerine bir ḫançer urdı ki baġrından çıḳdı. (10) Ḫüsrev anuŋ zaḫmından bir kerre āh ėdüp ṭatlu cānın Taŋrı’ya ıṣmarladı. Bu vefāsız çarḫuŋ işi dāyimā budur. Çünki Ḫüsrev’üŋ (11) öldügi

maʿlūm oldı bir niçe ẓālimler Ḫüsrev'üŋ oğlanları olduğı sarāya vardılar. Ol bėş şeh-zādeyi nā-ḥaḳ yėre depelediler. (12) Şīrūy ėşidüp biraz ağladı. Ḫüsrev gibi şehriyāruŋ āḫiri şuŋa ėrişdi. داستان شيرين و شيروي Şöyle bil ki (13) bu cihāndan dostlıḳ ummaḳ sögüd ağacında ḫurmā istemekdür. Çün Ḫüsrev öldükden ṣoŋra elli üç gün geçdi. Şīrūy, şīrīne (14) bir kişi gönderüp eytdi: "Ėy cādū, sırrıla Ḫüsrevi kendüŋe musaḫḫar ḳılduŋ. Şimdi benüm ḳatuma gel." dėdi. Şīrīn Şīrūy'uŋ bī-günāh yėre kendüye (15) sögdügine ḳaḳıdı. Eytdi: "Bir kişi ki atasınuŋ ḳanın döke ber-ḫūr-dār olmasun. Ben ʿömrümde anuŋ yüzin görmeyem. Bu ne sözdür ki (16) baŋa gönderür?" dėdi. Andan bir yazıcı ḳıġırup nesi varsa deftere yazdurdı ve daḫı vaṣiyyet ḳıldı. Ve bir pāre zehr olup kendüde (17) ṣaḳladı. Andan Şīrūy'a cevāb gönderüp eytdi: "İki cihānda ḫor olsun ol kişi ki cādūlıḳ bilür. Bu ne ʿacebdür ki bizi görmege (18) müştāḳ dirilürsin, yine cādūlıġıla bühtān ḳılursın. Ḥaḳ'dan ḳorḳ. Varmadan utanacaḳ söz söyleme." dėdi. Çün Şīrūy (19) bu sözi ėşitdi ḳaḳıdı. "Elbetde Şīrīn benüm ḳatuma gelmek gerek." dėdi. Çün Şīrīn bu sözi ėşitdi ġuṣṣadan beŋzi ṣolup (20) eytdi: "Ben anuŋ ḳatına varmazam meger ḳatında niçe ulular ve dāniş-mendler ḥāżır ola." dėdi. Pes Şīrūy ulılardan elli kişi oḳudı. (21) Şīrīn ḳara ṭonlar gėyüp Şīrūy'uŋ ḳatına geldi. Perde ardına geçüp oturdı. Şīrūy, ādem gönderüp eytdi: "Atam ölelden berü iki (22) ay geçdi. Yası tamām oldı. Baŋa gelmege icāzet vėrsün anı atamdan yėg ṭutayın." dėdi. Şīrīn eytdi: "Benüm bir gūcüm ẓulm var. Şāh anı dād u ʿadl (23) eylesün andan ṣoŋra ne buyurursa eyle ola." Şīrūy eytdi: "Nedür?" Şīrīn eytdi: "Ėy şehriyār, baŋa cādū dėyü bühtān ėdersin. İşbu (24) ulular ḳatında benüm ne cādūlıġum gördüŋ?" dėdi. Şīrūy eytdi: "Ėy nigār mestlik germiyyetiyle bir sözdi, dėdüm." Pes Şīrīn eytdi: (25) "Ḫatunlaruŋ yaraşıġı üç nesne iledür: Evvel ḫūyı laṭīf olup ḥayāsı ola, ikinci güzel oğlan ṭoġura, üçünci güzel ola.

(322b) (1) İmdi, bunca zamāndur ki ben Ḫüsrev'le dirildüm. Dükeli ḥāline ḥāl-dāş oldum ve daḫı Ḫüsrev'den dört oğlum oldı ki biri Nestūh (2) ve biri Furzad-ı şehriyār ve biri Şirvān şāhdı. Şimdi anlar yėre girdiler. Hemān Yezdegird ḳaldı ki daḫı kendüzin bilmez oğlandur. Andan (3) yüzinden niḳābı götürdi. Ṣanki ḳara bulut içinden güneş āşikāre oldı. Küllīsi anuŋ ḥüsnine ḥayrān ḳaldılar. Andan zār zār (4) ağladı. Ol deme dek Şīrīn'i kimse görmemişdi. Şīrūy hemān Şīrīn'e ʿāşıḳ oldı ve eytdi: "Baŋa senden artuḳ ḫātūn gerekmez." (5) Şīrīn eytdi: "Ėy şāh-ı İrān, benüm senden üç dilegüm var. Ḳabūl eyle andan ṣoŋra ne dilerseŋ eyle olsun." Şīrūy daḫı ḳabūl ėtdi. (6) Şīrīn eytdi: "Evvel dilegüm oldur ki ne ḳadar mālum ve gencüm varısa ḫāṭırum ne dilerse eyle ėdem." Şīrūy icāzet vėrdi. Pes şīrīn (7) cemīʿ mālın dervīşlere ve faḳīrlere vėrdi ve ne ḳadar ḳulı ve cāriyesi varısa āzād ėtdi ve her birine ölünce

yėtecek ḳadar māl (8) vėrdi. Şīrīn eytdi: "Bir dilegüm daḫı oldur ki şāh baŋa destūr vėre, Ḫüsrev'üŋ türbesine girem ziyāret eyleyem ve biraz ağlayam." dėdi. Şīrūy (9) icāzet vėrdi. Çün Şīrīn, Ḫüsrev'üŋ ḳabrine geldi; bir zamān ṣaġu ṣaġup ağladı. Andan ol zehri yėdi. Ol arada Ḫüsrev'üŋ (10) ʿışḳına cān vėrdi. Hezār āferīn ancılayın ḫātūna ki yārlıḳ ḥaḳḳın ḫoş gözetdi. Şīrūy ol ḥāli ėşidicek āh ḳıldı. Buyurdı anı daḫı (11) Ḫüsrev'üŋ yanında defn ėtdiler. Bunuŋ üzerine çoḳ zamān gėçmedi. Şīrūy'a daḫı ağu yėdirüp helāk ėtdiler. Yatlu ḫūyı ucından (12) atasın öldürdi. Andan ṣoŋra yėdi ay şāhlıḳ eyledi. Sekizinci ayda ol daḫı gidüp hemān kendüye ėtdügi günāh ḳaldı. İmdi bir kişi (13) ṣanmasın ki kimse ḥaḳḳına yatlulıḳ ėde ve kendüsi anuŋ cezāsın görmeye. **پادشاهي اردشير يك سال و شش ماه بود** (14) Çünki Şīrūy cihāndan gitdi Erdişīr şāhlıḳ taḫtına geçdi. Ulular cemʿ olup nis̱ār ėtdiler. Erdişīr eytdi: "Her kişi ki şāhlıḳ taḫtında (15) otura gerekdür ki Taŋrı'dan ḳorḳıcı olup ve şefḳatı ziyāde olup ʿadli artuġ ola. Andan pīrūz Ḫüsrev dėrler bir pehlevān var idi. (16) cemīʿ leşkeri aŋa ıṣmarladı. Bir gün Gurāz ėşitdi ki Ḫüsrev'den ṣoŋra Şīrūy daḫı ölmiş. Rūm'dan İrānīler ḳatına bir ėlçi gönderüp (17) eytdi: "Ėşitdüm ki ol şūm ḳademlü Şīrūy daḫı ṭopraġa düşmiş. Cānı cehennem odına giriftār olsun. Ḫüsrev gibi şehriyār ki anuŋ (18) elinde helāk oldı, ol kīni rūzigār daḫı aŋa ḳomadı. Eger Allāh teʿālādan ʿināyet olursa Ḫüsrev'üŋ kīnin ol Zād-Ferruḫ dėyen (19) melʿūndan alam. Uş\ Rūm'dan ağır leşkerle İrān'a varayın. Şāh kim olmışdur bileyin. Anuŋ ḥaḳḳından gelüp kökin keseyin." Bu vechle İrān'a (20) ėlçi gönderdi. Andan bir nāme yazup pīrūz Ḫüsrev'üŋ ḳatına gönderdi. Eytdi ki: "Sāsānīlerüŋ devleti gitmişdür. İrānīler Şīrūy'uŋ (21) oğlın ėtdüklerin ḫaṭā ėtmişlerdür. İmdi bu iş senüŋ elüŋden gelür ki Erdeşīr'üŋ işin perdāḫt ėdesin. Ol gitdükden ṣoŋra (22) bir şehriyār bulalum ki ʿālem anuŋ sāyesinde şād ola. Eger bu rāzı fāş ėderseŋ şöyle bil ki kendü ḳanuŋa (23) girersin. Benüm sözlerüm ḫor ṭutma. Becid bu işüŋ ardınca ol." dėdi. Pīrūz Ḫüsrev bu resme nāmeyi göricek göŋli endīşe ile (24) ṭoldı. Zād-Ferruḫ ḳatuna varup Gurāz'uŋ nāmesin aŋa bildürdi. Zād-Ferruḫ eytdi: "Sen daḫı nāme yaz. Eyt ki: 'Şimdi eger (25) bu şāhı biz helāk ėdevüz ʿālem fitne ile ṭolacaḳdur. Pervīz şāhuŋ ölmesine sen sebeb olduŋ ve Şīrūy şāhuŋ

(323a) (1) nesinden incindüŋ ki aŋa bu vechle kīn ėdersin? Ḳorḳaram ki bu işden Ḥaḳ teʿālā İrān'uŋ vilāyetine ḫışm eyleye.' dėgil." dėdi. Pes (2) pīrūz Ḫüsrev bir nāme yazup Gurāz'a gönderdi. Gurāz ol nāmeyi görüp ḳaḳıdı. Leşker cemʿ ėdüp ʿazm-i Medāyin ḳıldı. Pīrūz ol ḥālden (3) āgāh olıcaḳ Taḫvār'a tīz nāme gönderdi ve aḥvāli bildürdi. Taḫvār eytdi: "Bu işde benüm Gurāz'la ittifāḳum birdür. Ol ne dėrse anda olasın." dėdi. (4) pīrūz bu sözi ėşidicek buŋaldı. Leşkerin ulıların ḳatına oḳuyup ḥāli bildürdi. Cümlesi eytdiler: "Erdeşīr'i öldürmek

(5) senden ġayrı kimsenüŋ elinden gelmez.” dėdiler. Çün aḫşam oldı, pīrūz Ḫüsrev, Erdeşīr’üŋ ḳatına geldi. Gördi ki meclis ārāste (6) olmış. Biraz şarāb içdiler. Birazdan pīrūz ayaġ üzerine ṭurup şāha bir ṭolu açdı. Çünki meclis ehli anuŋla biraz ṭolu içdiler. (7) Cümlesi mest olup ṭaġıldılar; ancaḳ pīrūzla Erdeşīr şāh ḳaldı. Āḫir şāh daḫı mest oldı. Pīrūz, Erdeşīr şāhuŋ (8) boġazın muḥkem ṭutdı. Erdeşīr şāh ol ḥālile helāk oldı. Erdeşīr ölicek leşker pīrūz Ḫüsrev’le yār oldılar. Bir nāme yazup (9) Gurāz’a gönderdi. Gurāz ol ḥāli ėşidüp şād oldı. Ṭurup leşkerle Ṭayfusūn’a geldi. İrān leşkeri Gurāz’a ḳarşu çıḳdılar. ʿİzzetle (10) şehre getürdiler. Kimsenüŋ aġzın açmaġa mecāli yoġ idi. Pes Gurāz şehen-şāhlar gibi taḫta oturdı. Andan pīrūz Ḫüsrev eytdi: (11) “Ėy pehlevān şāhlıġa kimi iḫtiyār ėdersin?” Gurāz eytdi: “İrte taḫta gėçicek göresin.” pīrūz başın aşaġa indürüp göŋlinde eytdi: (12) “Ben ne ulu günāha giriftār oldum ki Erdişīr gibi şāhı öldürdüm?” Andan Gurāz ile müdārā ḳılmaġa başladı. **پادشاهي قراين** (13) **دوسال بود** Çün ṣabāḥ oldı Ḳarāyin taḫta geçüp İrān-zemīne şāh oldı. İrānīler āferīn ḳıldılar. Meger Ḳarāyin’üŋ (14) iki oġlı vardı. Ulu oġlı sırrıla atasına eytdi: “Ėy ata, vaḳtüŋe ḥāżır ol ki cihāna şehriyār olduŋ. Şehriyārlaruŋ erkānın (15) gözet. Düşmenden emīn olma. Eger şāh oġlanlarından biri belüre, saŋa şāhlıḳdan hemān derd ü ġam ḳalur.” dėdi. Kiçi oġlı eytdi: (16) “Ėy ata, ʿāleme şehriyār olduŋ. Gerekdür ki tāc ve taḫt ḥürmetin gözedesin ve senden öŋdin geçen şehriyārlaruŋ erkānın ṭutasın.” (17) dėdi. Ḳarāyin’e kiçi oġlınuŋ sözi ḫoş geldi. Andan Ḳarāyin lāyıḳ olmayan kişilere ḫilʿatlar baġışladı ve adenī kişilere (18) ḥadsüz māl vėrdi. Ve dāyim ʿişret ėderdi. Ol şāhāne gencleri şöyle isrāf ėtdi ki iki hafta içinde ḫazīnede bir pūl ḳalmadı. (19) Çünki māl dükendi andan ḫalḳa ẓulm ėtmege el uzatdı. Kimde ki māl sezse gücile alurdı ve nā-ḥaḳ ḳanlar dökerdi. Bu resme (20) iki yıl şāhlıḳ eyledi. İrān ḫalḳı andan şol ḳadar incindiler ki adı aŋılsa laʿnet ėderlerdi. Meger İṣṭeḫr şehrinde bir pehlevān (21) vardı. Adına Şehrān Gurāz dėrleridi. Bu ḥālden ḳatı incindi. Ulularla ṭanışup eytdi: “Ėy serverler, bir adı belürsiz kişiye (22) ne ʿaceb zebūn olduŋuz? Şāhlıḳ Sāsānīlere yaraşur. Niçün bunuŋ ẓulmine rāżī olursız?” dėdi. İrān begleri eytdiler ki: “Ol (23) vaḳtde ki Gurāz bunı şehriyār ḳıldı, bizüm leşkerimüz ṭaġılmışdı. Nidelüm?” dėdiler Şehrān Gurāz eytdi: “Eger baŋa yār olursaŋuz sizi (24) bunuŋ belāsından ḳurtarayın.” İrānīler rıżā vėrdiler ve aġır andlar içdiler. Ėrtesi cemīʿ leşkerle av yaraġın gördi. (25) Leşkerle şikāra çıḳdı. İrān pehlevānları ḳaftān altına cebeler gėydiler. Şehrān-ı Gurāz Ḳarāyin’üŋ ardınca giderdi. El urup

(323b) (1) bėlinden yayın çıḳardı. Ġāfiliken Ḳarāyin'e ol şīr-merd bir oḳ *ile*[593] eyle urdı ki gögsinden çıḳdı. İrānīler ḳılıç çeküp leşkerin ḳırup (2) iki oğlın daḫı depelediler ve ḫazīnesin yaġmā ḳıldılar. Niçe zamān taḫt issiz ḳaldı. Şāh oğlanlarından kimse bulunmadı. Kimi ḳorḫusından (3) gitmişdi ve kimi ıraḳ yėrde bulunmışdı. Meger Ḫüsrev-i Pervīz'üŋ şīrīnden bir ay yüzlü ḳızı ḳalmışdı. ʿAḳl ve firāset ehli ḫātūndı. (4) Adına Pūrān-duḫt dėrlerdi. Anı taḫta gėçürüp şāh ėdindiler. **پادشاهي پوران دخت شش ماه بود** Çünki Pūrān-duḫt (5) taḫta oturdı İrān ululları āferīn oḳuyup nis̱ār ėtdiler. Pūrān-duḫt eytdi: "Ėy serverler, Taŋrı'nuŋ emrinden çıḳmaŋ. Ben (6) ʿavratsam nola? İşi merdāne işlerem. Ammā ol kişi ki Erdeşīr şāhı öldürmişdür, benüm göŋlüm anuŋ kīniyle ṭolmışdur. Şimdi ol şūm (7) bed-baḫt ḳandadur? Eydüŋ." dėdi. Eytdiler: "Pīrūz Ḫüsrev Taḫvār ḳatına varmışdur. Pūrān-duḫt İrān-zemīn pehlevānlarından Behmen (8) nām-dārı ḳatına oḳudı. Leşkerden niçe bahādır yigitler seçüp yaraḳ vėrdi. Eytdi ki: "Varuŋ pīrūz Ḫüsrev'i ve Taḫvāre'yi ölü eger diri (9) benüm ḳatuma getürüŋ." Pes Behmen leşkerin çeküp gitdi. Taḫvār bu ḥāli ėşidüp ceng yaraġın gördi. İki çeri birbirine muḳābil (10) oldı. Behmen ki meydāna girdi aç arşlan gibi ol leşkere ḥamle ḳıldı, biri birine urdı. Taḫvār ḳaḳıyup gürzin eline (11) alup Behmen'üŋ elin bağladı, gürz ḥavāle ḳıldı. Behmen şunuŋ gibi pehlevān idi ki Taḫvār'uŋ gürzin yaġrınıla ṣavdı. Dönüp (12) Taḫvār'a bir ḳılıç urdı ki başın cebesiyle bėline degin iki pāre ḳıldı. Behmen'üŋ leşkeri bir kezden ḥamle ḳılup ol leşkeri (13) ṣıdılar. Pīrūz Ḫüsrev bu ḥāli göricek el ḳılıca urdı. Behmen'e ḥamle ḳıldı. Ol iki ejderhā gürzile ve süŋüyle niçe zamān (14) dögüşdiler. Āḫir pīrūz, Behmen'üŋ atın düşürdi. Behmen ṣıçrayup ayaġ üzerine ṭurdı. Pīrūz diledi ki at ṣala. Behmen daḫı bir oḳ ile (15) pīrūz'uŋ atın düşürdi. Pīrūz ḳalḳınca Behmen ėrişüp başına bir gürz urdı. Depesi üzerine yıḳup Behmen muḥkem bend ėdüp (16) ḫorlıġla Pūrān-duḫt ḳatına getürdi. Pūrān-duḫt buyurdı, bir güre ṭay getürdiler. Pīrūz'ı üzerine muḥkem bağlayup ol eger görmedük (17) güre ṭayı bir ulu meydāna ṣalı vėrdiler. Güre ṭay şol ḳadar segirtdi ki sürünmekden pīrūz Ḫüsrev pāre pāre olup ėtdügi işüŋ (18) cezāsın buldı. Çünki Pūrān-duḫt'uŋ şāhlıġından altı ay geçdi. Bir gün nāgehān ḫastalıḳ yėtişdi. Bir hafta yatdı. Sekizinci (19) gün āḫirete gitdi. Bu fānī dünyānuŋ ʿādeti oldur. Kişiye hemān ėtdügi eylik ḳalacaḳdur. **پادشاهي ازرم دخت چهار ماه بود** (20) Pūrān-duḫt dünyādan gidicek ḳız ḳarındaşı Āzermī-duḫt'ı yėrine şāh eylediler. Çün taḫta çıḳdı, ʿālemi ʿadlile maʿmūr ḳıldı. Çīn'den (21) ve Rūm'dan ve Hind'den aŋa armaġānlar geldi. Dört ay şāhlıḳ eyleyüp bėşinci ay eyü adla āḫirete gitdi. Andan ṣoŋra İrān (22) taḫtı isiz ḳaldı. Ulular Kimi şāh ėdelüm?, dėyü

[593] B. nüshasından tamamlanmıştır.

tedbīr ėtdiler. Meger Iṣfahānda bir faḳīr kişi var idi. Anuŋ Şeker adlu bir güzel (23) ḳızı vardı. Ḫüsrev-i Pervīz ol ḳızı begenüp almışdı. Ḫüsrev’üŋ ol ḳızdan Ferruḫzad adlu bir oğlı olmışdı. Cehrem şehrinde (24) uğurlayın beslerlerdi. Şöyle maṣlaḥat gördiler ki anı şāh eyleyeler. Āḫir Ferruḫzad’ı getürüp şāh ḳıldılar. **پادشاهي فرخ زاد** (25) **ابن پرويز يك ماه بود** Çünki Ferruḫ-zād şāhlıḳ taḫtına oturdı eytdi ki: “Ḫüsrev-i Pervīz’ün oğlıyam. Dilerem ki ʿadl ile

(324a) (1) cihānı ābād eyleyem.” İrānīler āferīn ḳıldılar. Çün bir ḳaç gün geçdi. Bir bāzirgān firenk vardı. Dād isteyü şāh ḳatına geldi. Yüz yėre urup (2) feryādla eytdi: “Ėy şehriyār, İrān vilāyetinde bir bāzirgāndum. Mālumuŋ nihāyeti yoġdı. Çīn iḳlīmine geldüm. Çīn şāhı māluma ṭamaʿ ḳıldı. (3) Ardumca ḥarāmī leşker gönderüp mālumı alup baŋa aġaçlar urdılar. Şimdi ol mālum alan ḥarāmīler bu araya yaḳın gelmişlerdür. Benüm gūcüm (4) dād eyle.” dėdi. Ferruḫ-zād ḳaḳıyup Şīrūy-i ser-efrāza eytdi: “Yüri leşkerden biŋ güzīde er al, ol ḥarāmīlerüŋ ḥaḳḳından gel!” dėdi. (5) Pes Şīrūy biŋ kişiyle firenki öŋine sürüp ḥarāmīler olduġı yėre geldi. Niçesin ḳırdı ve niçesin bağladı. Firenküŋ giden mālını (6) buldı ve ṭutulanların şāh ḳatına getürdi. Cümlesin ber-dār ėtdiler. Ferruḫ-zād daḫı bir ay şāhlıḳ eyledi. Bu cihān andan daḫı uṣandı. (7) Öldügine sebeb oldı ki Ferruḫ-zād’uŋ bir ġāyet maḥbūb oğlan ḳulı vardı. Adına Ḳaragöz dėrlerdi. Ferruḫ-zād’uŋ cāriyelerinden birisine (8) ʿāşıḳ olmışdı. Cāriye oğlana meyl ėtmezdi. Şāhuŋ ḳatına gelüp cāriye oğlandan ėşitdügin dėdi. Şāh oğlanı ḥabs ėder. (9) Āḫir ulular dilek ėdüp ṣuçın bağışlatdılar. Çünki oğlan ḳurtıldı bu kīn ḫāṭırından gitmedi. Bir gün şāhuŋ şarābına zehr ḳatup (10) helāk ėtdi. Çün İrān şāhlarından kimse ḳalmadı Sāsānīlerüŋ devleti āḫir oldı. Her ṭarafdan düşmenler belürdi. Ulular şāh oğlanlarından (11) çoḳ istediler. Meger Ḫüsrev-i Pervīz’üŋ Şīrīn’den bir devlet ve ʿaḳl issi küçük oğlancuğı ḳalmışdı ki adına Yezdegird dėrlerdi. Anı taḫta (12) gėçürüp şehriyār eylediler. **پادشاهي يزدكرد اخر ملوك عجم شانزده سال بود** Çün Yezdegird şāh İrān taḫtına pādişāh (13) oldı, eytdi: “Ben Nūşīrrevān’uŋ pāk oğlıyam. Atadan ataya şāhlığı andan bulmışam. Dilerem ki anuŋ adını tāze ḳılam. Fikrüm oldur ki dünyāya (14) göŋül bağlamayam ve cihān şāhlığına maġrūr olmayam.” dėdi. Ulular anuŋ ʿaḳlına āferīn ḳılup üzerine laʿl ve cevāhir niṣār ėtdiler. Andan (15) ʿālemde on altı yıl şāhlıḳ eyledi. ʿĀlem ḫalḳı anuŋ sāyesinde rāḥat bulmışdı. Çünki ʿArab devleti ʿAcem üzerine ġālib oldı (16) sāsānīlerüŋ baḫtı bulandı **رفتن رستم بجنك سعد وقاص** Çünki ʿArab serveri dīn çerāġın ʿālemde yandurdı başında (17) devlet olanı cihān ḳaraŋulıġından ḳurtardı. Ḥaḳ dīn āşikāre oldı. Bir gün ʿÖmer biŋ Ḫaṭṭāb rażiya’llāhu ʿanhu Saʿd Vaḳḳās’ı (18) leşkerle ʿAcem şāhı Yezdegird’üŋ üstine gönderdi ki anı Ḥaḳ dīne daʿvet eyleye. Yezdegird ol sözden āgāh olup

ʿacem leşkerin (19) cemʿ eyledi. Meger Hurmuz'uŋ iki oğlı vardı. Birinüŋ adına Rüstem dėrlerdi. Ġāyet pehlevān idi ve hem ʿilm-i nücūmı ḫūb bilürdi. (20) Yezdegird şāh ol leşkeri Rüstem'e ısmarladı. ʿArab üzerine gönderdi. Ḳādiş üzerinde iki leşker biri birine buluşdılar. Bir ay tamām ceng (21) ėtdiler. Gerçi ʿAcem'üŋ leşkeri ve pehlevānları çoġ idi ammā çarḫuŋ işinden gėçilmezdi. Rüstem ʿArab leşkerinüŋ işinden ʿacebe ḳaldı. Eline (22) usṭurlāb alup iki leşkerüŋ ṭāliʿin gördi. Eytdi: "Ḥayfā ki bizüm işimiz derd olısar ve rūzigār bizden yüz dönderiser." Andan derdle ḳardaşına (23) bir nāme yazup eytdi: "Bu çarḫ beni İrān'dan getürüp dīvler elinde giriftār ḳıldı. ʿArab'uŋ ṭāliʿi be-ġāyet saʿddur. Çünki çarḫuŋ bu işin bildüm (24) İrānīlerden ötüri ḳatı perīşān oldum. Şimdiden gėrü Sāsānīlerüŋ āyīn ve erkānı ʿArab elinde tārümār olacaḳdur. Şimdiki ḥālde ʿArab'dan (25) baŋa ėlçi geldi. Dilerem ki şehriyārla cihānı iki baḫş ėdeler. Ḳādiş'den tā Maverāʿünnehr'e varınca ʿArab'uŋ ola ve hem şehriyār anlara ḫarāc vėre.

(324b) (1) Bundan ġayrı nesne ile barışmazlar. Hem āḫir anlaruŋ murādı ḥāṣıl olısardur. Nāme saŋa ėrişicek olursa meşveret ėdesin. (2) Ve şimden gėrü ʿālemde rāḥat ḳalmamışdur ve āḫiret ḥaḳḳın ḥelāl ėdesin ki dīn yolına ben cān ve baş oynasam gerekdür. Şimdiden ṣoŋra (3) Sāsānīlerüŋ aṣlı kesilecekdür. Yėryüzi ʿArab'uŋ ḥükminde olup āteş-kedeler yıḳılup Zerdühüşt odı söyünecekdür. Taḫt yėrine minber ḳonacakdur. (4) ʿĀlemde Ebū bekr ve ʿÖmer adı rażiya'llāhu ʿanhu söylenecekdür ve anlaruŋ dilinde Muhammed ṣalavātı olacaḳdur ṣalla'lāhu ʿaleyhi ve sellem. Ve meclislerde (5) şarāb içilmeyecekdür. Benüm yüregüm anuŋçun ḳan olur ki Sāsānīlerüŋ taḫtı benüm pehlevānlıġum zamānında ḳara oldı. Rūzigār bizden muḥabbetin (6) şol ḳadar götürdi ki demür ṭaġlarda eglenmeyen oḳum yalıncaḳ ʿArab'a kār ėtmez oldı." nāmeyi tamām ḳılup üzerine mühr urdı ve bir emīn kişiye (7) vėrüp ḳardaşınuŋ ḳatına gönderdi. **نامه رستم با سعد وقاص** Çün ol nāmeyi gönderdi bir nāme daḫı Saʿd Vaḳḳās'a yazdı. (8) Eytdi: "Ol Allāh ki cemīʿ kāināt anuŋ ḥükmindedür. Andan ḳorḳup anuŋ emrine muṭīʿ olmaḳ gerek. Andan ṣoŋra ėy sālār-ı ʿArab, niçün bāṭıl (9) yėre bizümle ceng ėtmek istersin? Biz dünyāya bünyād urulaldan berü şāhlıġla geldük. Sen eyt görelüm ki şāhuŋ kimdür? Eger bizüm şāhlarımuz (10) ʿArablaruŋ başı bahāsın baġışlarsa gencinden nesne eksilmez. Her yılda ʿArab diyārından gelen ḫarācı ṭāzīlerine ve ṭoġanlarına ḫarc ėder. (11) sizüŋ neŋüz var ki utanmadan şāh olmaḳ istersiz? Eger inṣāf varsa ḳatuŋdan bir ʿāḳıl kişi gönder bilelüm ki fikrüŋ nedür? Bu şehriyār ki (12) Nūşīnrevān-ı ʿādil'üŋ oğlı oğlıdur. Sen anı incidicek cihān saŋa nefrīn ḳılacaḳdur." nāmeyi bu vechile tamām ėdüp Şābūr oğlı (13) pīrūz'a ısmarladı. Ve İrān ulularından niçe kişiyle ʿArab'a iḥtişām

göstermekçün altun cebeler gėydiler. Tāc ve ṭavḳla ve şāhāne (14) ṭonlarla Saʿd Vaḳḳās ḳatına geldiler. Saʿd ėşidüp ḳarşu çıḳdı. Getürüp bir ḫoş yėre ḳondurdı. Andan nāmeyi oḳudı. Ne ḫaber (15) varsa bildi. Cevāblarında Saʿd Vaḳḳās eytdi: "Bizüm maḳṣūdumuz māl ve genc degüldür. Ġarażumuz ḥaḳ dīni āşikāre ėtmekdür ve işümüz Allāh (16) içündür. Ölürsevüz şehīdüz öldürürsevüz ġāzīyüz." dėdi. Andan anlaruŋ nāmesine cevāb yazdı. پاسخ رستم از سعد (17) وقاص nāmenüŋ evvelinde yazdı ki: "Allāh birdür ve Muḥammed ṣalla'lāhu ʿaleyhi ve sellem Ḥaḳ peyġāmberdür ve cemīʿ maḫlūḳātuŋ eşrefidür. (18) Her ki anuŋ dīninden baş çeke dünyāda ve āḫiretde maġbūndur. Eger şāh-ı ʿAcem, bu ḥaḳ dīni ḳabūl ėderse pādişāhlıġında muḳarrer ola ve Muḥammed (19) ṣalla'lāhu ʿaleyhi ve sellem şefāʿatcisi ola. Muḥammed resūl'ullāh ṣalla'lāhu ʿaleyhi ve sellem buyurmışdur ki: 'Bir kişi Allāh teʿālāyı (20) bir bilüp beni Ḥaḳ peyġāmber bilse Ḥaḳ teʿālā aŋa cennet ve ḥūr ve ġılmān vėrecekdür.' Eger ʿaḳluŋ varısa bu Ḥaḳ dīni ḳabūl eyle. (21) Dünyā ululıġına maġrūr olma ve māl çoḳlıġıyla faḫrlanma. ʿĀlemüŋ cümle şādlıġı bir sāʿat ġuṣṣasına degmez. Şöyle (22) bil ki biz māl ve gence ḥarīṣ degülüz. Maḳṣūdumuz Ḥaḳ dīni āşikār ėtmekdür. Eger sözümden baş çekerseŋ göresin ki başuŋa (23) neler gele." dėdi. Andan nāmenüŋ üzerine mühr urup ʿArab serverlerinden Muġayyir biŋ Şaʿb'a vėrdi. Alup Rüstem ḳatına geldi. (24) Rüstem gördi ki ėlçinüŋ ne atı var ve ne yaraġı var ve ne bütün ḳaftānı var. Buyurdı serā-perdeyi altunla ve laʿlile bezediler. Muġayyer (25) anlara ʿitibār ėtmeyüp bir ḳurı yėr üzerinde oturdı. Eger müsülmān olursaŋ selām ʿaleyk dėyüp nāmeyi Rüstem'üŋ öŋinde ḳodı.

(325a) (1) Rüstem ol nāmeyi oḳuyıcaḳ be-ġāyet ḳaḳıdı. Eytdi: "Yüri ol cimri ʿArab'a eyt ki: 'Biz anuŋla ceng ėtmekden ʿāciz degülüz. Muḥammed (2) kendü daḫı gelse bizi dedelerimüzüŋ dīninden döndürmeyeydi. Bilürem ki rūzigār bizden yüz döndermişdür. Düşmene zebūnlıḳ (3) göstermekden eyü adla ölmek yėgdür.'" dėdi. Muġayyer ol sözi ėşidicek gelüp Saʿd Vaḳḳās'a ḫaber vėrdi. Andan iki ṭarafdan (4) binüp cenge ṭurdılar كشته شدن رستم بر دست سعد وقاص Çün iki çeri muḳābil oldı, üç gün muttaṣıl ceng (5) ėtdiler. Rüstem ceng içinde be-ġāyet ṣuṣadı. Leşkerine işāret ḳıldı bir aradan ḳılıç çeküp ʿArab'a ḥamle ḳıldılar. ʿArab (6) leşkeri tekbīr getürüp ḳarışdılar. Bir ʿaẓīm ceng ėtdiler ki ol gün ḳıyāmet ḳopdı ṣanayduŋ. Ceng içinde Saʿd Vaḳḳās Rüstem'e ṭuş (7) oldı. Leşker içinden çıḳup bir meydāna geldiler. Niçe zamān ceng ėtdiler. Āḫir Rüstem ḳaḳıdı. Ėrişüp Saʿd Vaḳḳās'a bir ḳılıç (8) urdı. Saʿd, kendüyi ṣaḳlayup atınuŋ boynına ṭoḳundı. At yıḳılup Saʿd Vaḳḳās anuŋ altında ḳaldı. Rüstem atından indi. Atınuŋ çılbırın (9) ḳuşaġına baġladı. Revān Saʿd Vaḳḳās'uŋ üzerine geldi. Saʿd, yėrinden ḳalḳmadın gögsi üzerine çıḳdı, ḳılıç çekdi ki şehīd

ḳıla. (10) At ḳılıç şavḳın göricek beliŋledi. Rüstem'i çeküp Saʿd'uŋ üzerinden giderdi. Sürüyüp meydānuŋ öte başına iletdi. Saʿd yėrinden (11) ṭurup Ḥaḳ teʿālā'ya şükr ėdüp ḥamd eyledi. Ḳılıç çeküp Rüstem'üŋ üzerine yürüdi. Rüstem'i depere eyle çaldı ki gögsine degin iki pāre (12) eyledi. Çünki Rüstem'i depeledi, leşkerden ol ḥāli hīç kimse bilmedi. Āḫir ʿAcem leşkeri pehlevānların arayu ol yėre geldiler. Rüstem'i ol ḥālde (13) göricek āh ėtdiler. Bildiler ki ʿArab leşkeri ḳuvvet buldı. Ve illā ġayret cengin ėdüp çoḳ müsülmān şehīd ėtdiler. Āḫir ṣıŋup ḳaçdılar. (14) Ol demde Yezdegird şehriyār bī-ḳıyās leşkerle Baġdād'da otururdı. Bu ḥāli ėşidicek yine Rüstem'üŋ ḳardaşı Ferruḫ-zād'a bī-ḳıyās leşker (15) ḳoşdı ve "ʿArab'uŋ ḥaḳḳından gel ve Rüstem!üŋ kīnin anlardan al." dėdi. Ferruḫ-zād kīnle leşker çeküp Kerh şehrine geldi. ʿArab serverleri ālāylar (16) baġlayup ḳarşu çıḳdılar. ʿAẓīm ceng ėtdiler. Āḫir, Ferruḫ-zād daḫı ṣınup ḳaçdı. Gelüp şāha eytdi: "Ne oturursın ʿālem fitneyile (17) ṭoldı. Şāhlar aṣlından cihānda senden artuḳ kimse ḳalmadı. Leşker devşürüp düşmene ḳarşu varmaḳ gerek. Vaḳt ola ki (18) düşmenden kīnimüz alavuz." dėdi. Yezdegird İrān ulularına Ferruḫ-zād'uŋ ḫaberin söyledi. Cümlesi maṣlaḥat gördiler. **رزم يزدكرد** (19) **با سعد وقاص و بهزيمت رفتن** Pes Yezdegird buyurdı her ṭarafdan leşker dėrildi. Derd ü kīnle ʿArab'a ḳarşu yürüdiler. Ol iki (20) deryā gibi leşker biri birinden yüz çevürmeyüp bir ceng ėtdiler ki ṣaḥrālar ādem başıyla ṭolmışdı. Ol gün cengden dönüp ölenleri (21) ḥisāb ḳıldılar. ʿArab'dan on iki biŋ nām-dār ṭopraġa düşmiş ve İrānīlerden otuz biŋ pehlevān ölmiş. İrānīler ḳatı perīşān oldılar. (22) Bāḳī pehlevānlar and içdiler ki ėrte arḳa bir ėdüp ʿArab'a ḳılıç ḳoyalar. Çün ėrte oldı ālāylar baġlandı. Andan biri birine ḥamle ḳıldılar. (23) Yezdegird şehriyār pīle binüp ḳalb-gāhda ṭururdı. ʿAcem leşkeri ʿArab üzerine ġālib oldı. ʿArab serverleri ʿāciz olup ṣınmaġa yüz (24) ṭutdılar. Yezdegird şāh pīl üzerinde ṭururken gözine uyḫu geldi. Biraz ımızġandı. ʿAcem leşkerinden bir kişi ʿArab'uŋ şikesteligin göricek (25) Yezdegird'üŋ ḳatına geldi. Eytdi: "Ėy şehriyār, gözüŋ aç. Devletüŋde ʿArab leşkeri ṣındı." dėdi. Yezdegird kendüyi uyḫudan uyandırduġına

(325b) (1) ḳaḳıdı. Vezīre eytdi: "Ėy ʿāḳıl bu uyḫuda gö[r]düm[594] ki beni Ḥaḳ teʿālā ḥażretine iletürler. Aġlayup tażarruʿla eydürin ki: 'Ėy yėri ve gögi yaradan (2) Allāh, ben ḳul ne ḳadar günāh daḫı ėtdümse senüŋ raḥmetüŋ bī-nihāyetdür. Beni ḫorlıḳdan ḳurtar, düşmen elinde zebūn ḳılma.' dėyüp aġlaram. Yaḳındı ki (3) bir cevāb ėşideydüm. İşbu nā-bekār beni uyardı. Çünki cevābdan menʿ olduḳ. Maʿlūmdur ki bize ayruḳ dirlik yoḳdur." dėdi. Vezīr eytdi: (4)

---

594 B. gördüm. B. nüshasından düzeltilmiştir.

“Allāh’uŋ raḥmetinden ümīd kesme. Görelüm bu iş ne neye varur?” dėdi. Pes ol gün aḫşam olunca ġāyet ceng oldı. ʿArab’da ve ʿAcem’de ṣaġ (5) kişi ḳalmadı. Saʿd Vaḳḳās ol ḥāle perīşān oldı. Tīz nāme yazup ḥażreti ʿÖmer rażiya’llāhu ʿanhu ḳatına vėrbidi. Çünki nāme (6) ʿÖmer’e ėrişdi ʿArab’dan niçe pehlevān çıḳarup ʿAmr Maʿdī-yi Kerebī’yi baş dikdi. taʿcīlle gönderdi. Bir gün ṣabāḥ iki leşker muḳābil oldılar. (7) İrān begleri bir aradan ḥamle ḳıldılar. Az ḳalmışdı ki ʿArab ṣınaydı. Nā-gāh Mekke ṭarafından leşkerle ʿAmr Maʿdī ėrişdi. Hemān-dem ʿAcem’e (8) ḥamle ḳıldılar. Saʿd’uŋ leşkeri anı görüp ḳuvvetlendiler. Tekbīr getürüp ʿaceme ḳılıç ḳoydılar. Üç gün muttaṣıl ceng ėtdiler. Dördünci gün Yezdegird (9) ḥāli ayrıḳsı görüp İrān beglerinden ve pehlevānlarından ḳatında kimse görmedi ki hep ḳırılmışdı. Pes ol gėce Yezdegird bāḳī ḳalan (10) leşkerin alup Ḫorāsān’a gitdi. Her ne ḳadar ekinciler ve ṣanʿat ehli kişiler varsa ağlayup şāhuŋ ḳatına gelüp eytdiler: “Sen gidersin (11) bizüm ḥālümüz nice olacaḳdur? Biz senden ayrılmazuz.” dėdiler. Yezdegird eytdi: “Geliŋ baŋa arḳa ve yardım oluŋ. Görelüm ki bu rūzigār bize ne ṣūret (12) gösterür?” Andan İrān vilāyetinde ne deŋlü Çīn’den gelmiş bāzirgān varsa ḳatına oḳuyup eytdi: “Bizüm başumuza şunuŋ gibi geldi. Uş taḫtı (13) ḳoyup giderem. Siz de iḳlīmüŋüze gitmek ardınca oluŋ.” dėdi. “ʿArab’dan ziyān görmeyesiz.” dėdi. Andan Yezdegird Şāh, İrān’dan gidüp müddetile (14) Rey’e geldi. Andan Pest şehrine geldi. Ol aradan derd ü ḥasretle Māhūy-i Sūrī ḳatına bir nāme gönderdi. **نامه يزدكرد شاه بماهوي** (15) **سوري** Nāmenüŋ evvelinde Ḥaḳ teʿālā ḥażretine āferīn ḳıldı. Andan eytdi: “Benüm ḳatumdan ki Yezdegird şehriyāram, senüŋ ḳatuŋa Merv’üŋ sālārı (16) Māhūy-i Sūrī’sin. Bilesin ki rūzigār bizden yüz çevürdi. Üzerüme ʿArab leşkeri geldi ki Ṭayfusūn’a varınca ṭopṭolu oldı. Şimdiki (17) ḥālde nā-çār olup taḫtumı terk eyledüm. Leşkerle Gurgān’a geldüm. Fikrüm oldur ki Merv’e varam anda ḫāḳāna ve faġfūra nāme gönderüp yardım isteyem. (18) Ve sen daḫı leşkerüŋ devşürüp vaḳtüŋe ḥāżır olasın. Ben Nişābūr’da bir hafta eglenürem. Andan Merv’e varuram.” dėyüp nāme gönderdi. (19) **نامه يزدكرد باهل شهر طوس** Bir nāme daḫı Ṭūs vilāyetine gönderdi. Evvelinde Ḥaḳ teʿālāya āferīn ḳıldı. Andan eytdi. Benüm ḳatumdan ki (20) Yezdegird şehriyāram, sizüŋ ḳatuŋuza ki Ṭūs vilāyetinüŋ beglerisiz. Bilürsiz ki benüm dedelerüm cihāna ne ululıġıla gelmişlerdür. Şimdiki (21) ḥālde bu çarḫ bizümle kīn baġlamışdur. Dedem Nūşīnrevān-ı ʿādil meger düşinde görmiş ki ʿArab’dan yüz biŋ kişi Arvend ṣuyın (22) geçer, İrān vilāyetin ġāret ėder, āteş-kedelerüŋ odun söyündürür. Uşda şimdiki ḥālde vāḳiʿ oldı. Adı ṣanı belürsiz kişiler (23) ululıḳ buldı. Ne ḳadar māl ve genc varısa ḳalʿalara ḳoydum. Ben leşkerle Ḫorāsān’a varmaġa ʿazm ḳıldum. Siz daḫı ol ṭarafda olan (24) leşkeri cemʿ ėdesiz. Arḳa bir ėdüp ʿArab’a ḳılıç uravuz. Her kişi ki benüm ḳatuma gele benüm ḫazīnemden bėş Pārsī ḫilʿat gėyüp (25) ve

günde ḳırḳ fülūrī ala tā ki bu gitmiş taḫt gine elüme gire.” dėyüp nāmeye mühr urup Ṭūs’a gönderdi. Bir ḳaç gün içinde Yezdegir’düŋ

(326a) (1) ḳatına bī-nihāye leşker dėrildi. Ol ḥāżır olan leşkeri Ferruḫ-zād’a ḳoşup yine Saʿd Vaḳḳās’a ḳarşu gönderdi. Ol (2) aradan kendüsi Merv’e geldi. رسيدن يزدكرد پيش ماهوي سوري Bu ṭarafdan Māhūy-i Sūrī ėşitdi ki Yezdegird şāh gelür. (3) Leşkerle ḳarşu çıḳdı. Şāh öŋinde yėr öpüp ḫiẕmet gösterdi. Meger ol demde Ferruḫ-zād yine şāhuŋ ḳatına geldi. (4) Eytdi: “Ėy şehriyār, ben ḳuluŋı ʿArab’dan kīn almaġa gönderdüŋ. Yolda ḫāṭıruma bu endīşe düşdi ki şāhla Māhūy-i Sūrī’nüŋ (5) işinden ḳorḳdum. Diledüm ki yüzüŋi bir daḫı görem ve şāhı Māhūy’a ısmarlayam.” dėdi. Andan Māhūy’uŋ ḳatına varup eytdi: (6) “Şāhlar aṣlından hemān bu ḳalmışdur. Anı saŋa ısmarladum. Yoluŋa muḥkem ḳuşaḳ ḳuşan. Ben ʿArab’la cenge giderem. Yā ḳardaşum kīnin alam (7) yā şāh yolına ben daḫı baş vėrem.” dėdi. Māhūy eytdi: “Ėy pehlevān, şāh benüm cānumdan ʿazīzdür. Bu genci ve leşkeri anuŋ sāyesinde (8) buldum. Anuŋ yolına cānum dirīġ ėtmeyem.” dėdi. Ferruḫ-zād ol aradan dönüp ʿArab leşkerine gelüp ceng eyledi. Ol daḫı baş oynadı. (9) بد انديش شدن ماهوي سوري بر يزدكرد Bir gün Yezdegird ėşitdi ki Ferruḫ-zād daḫı ʿArab elinde helāk olmış, be-ġāyet (10) ṭarıldı. Māhūy gördi ki Yezdegird’üŋ başından devlet gitdi, ol pelīd çūbān şehriyārlıḳ ārzūsına düşdi. Bir ḳaç gün (11) kendüyi ḫastalıġa urup şāh ḳatına gelmedi. Meger Efrāsiyāb aṣlından bir merdāne Türk vardı ki ġāyet pehlevān idi. Adına Bījen (12) dėrlerdi. Semerḳand şāhıydı. Māhūy aŋa nāme gönderüp eytdi: “Bilesin ki şāh şimdi leşkersiz Merv’e gelmişdür. Be-ġāyet furṣatdur. (13) becid leşkerle gelesin, dedelerüŋüŋ kīnin andan alasın. İrān’a sen şāh olasın.” dėdi. Şehriyār bu işlerden ġāfildi. Çün Bījen (14) nāmeyi gördi yüregi cūş ėdüp vezīrine “Ne maṣlaḥat görürsin?” dėdi. Vezīr eytdi: “Saŋa varmaḳ düşmez. Vech oldur ki Bersām’a (15) buyurasın. Leşkerle varup ol işi bitüre.” dėdi. Pes leşkerden Bersām’a on iki biŋ er ḳoşdı. Eytdi: Yüri Merv’e var, ola ki İrān (16) şāhınuŋ tācın alasın.” dėdi. Pes Bersām leşkerle Merv’e geldi. Māhūy-i Sūrī ol ḥālden āgāh olup dün içinde (17) Yezdegird şāha ḫaber ḳılup eytdi: “Vaḳtına ḥāżır olsun ki uş Tūrān zemīnden düşmen ėrişdi.” dėdi. Yezdegird, Māhūy (18) leşkerin alup Tūrān çerisine muḳābil oldı. Hemān-dem ḥamle ḳıldı. Çün şāh *daḫı*[595] ḥamle ḳıldı Māhūy-i Sūrī leşkerin alup döndi. (19) Yezdegird yalıŋuz düşmen içinde ḳaldı. Bildi ki Māhūy’uŋ fitnesidür. Ġayretinden çoḳ dürüşüp düşmene erlik gösterdi. (20) Yalıŋuz on iki biŋ leşkerüŋ ṣafların ve ālāyların bozdı. Āḫir yoruldı. Gördi ki

---

[595] B. nüshasından tamamlanmıştır.

kimseden meded yoḳ, nā-çār olup ḳaçdı. (21) Aḫşama degin segirtdi. Bir degirmene geldi. **حال يزدكرد در اسيا با خسرو اسيابان** Çün Yezdegird degirmene geldi (22) kendüsin gizledi. Türk leşkeri ararken ol altun eyerlü atı buldılar. Gör bu yalancı rūzigār ki Yezdegir'düŋ başına ne ḥāl (23) getürdi. Pes ol gėce Yezdegird şāh aç ve yorġun ol degirmen içinde yatdı. Meger ol degirmenüŋ issine Ḫüsrev-i Asiyābān (24) dėrlerdi. Bir şūm ḳademlü cimri kişi idi. Ol degirmenüŋ ḥāṣılı ile dirlik ėderdi. Ṣabāḥ degirmene geldi. Gördi (25) bir kişi oturur, boyı serve ve yüzi aya beŋzer, başında tāc egninde laʿl-īn ṭonlar. Yüzinüŋ nūrıyla degirmen içi aydın

(326b) (1) olmış. Anı göricek şaşdı. Eytdi: "Ėy güneş yüzlü şāh, bu degirmene ne eyleyü geldüŋ?" Şāh eytdi: "İrān ḫalḳından bir sipāhīyem. Tūrānīlerden (2) ḳaçup bu arada gizlendüm. Be-ġāyet ḳarnum açdur. Yėmegüŋ varısa getür. Eger ṣaġ olursam saŋa fāyidem ṭoḳuna." dėdi. Degirmenci evine varup şāha (3) etmekle yoġurt getürürken bir sipāhīye buluşdı ki Māhūy ḫalḳından idi. Yezdegirdi arar idi. Eytdi: "Ėy kişi bu yėmegi kime iletürsin?" (4) Ḫüsrev eytdi: "Degirmende bir ḳonuġum var ki eger sen anı görseŋ ʿacebe ḳalurduŋ." dėdi. Sipāhī degirmenciyi Māhūy-i Sūrī ḳatına getürdi. (5) Māhūy eytdi: "Ėy ṭoġrı sözlü, bu yėmegi kime iletürdüŋ?" Degirmenci eytdi: "Bir ḳonuġum var ki ṣaçından misk ḳoḫusı gelür." dėdi. "Devleti (6) muṣavver göreyin, dėyen anuŋ yüzin görsün." dėdi. Māhūy bildi ki Yezdegird şehriyārdur. Eytdi: "Yüri var ol kişinüŋ başın kes benüm ḳatuma *getür*.[596] (7) Yoḳ dėrseŋ senüŋ başuŋ keserem ve oġluŋ ḳızın ḳılıçdan gėçürürem." dėdi. **سرزنش كردن ايرانيان ماهويرا** Māhūy bu sözi dėyicek (8) ḳatındaġı ululаruŋ içi yandı. Bir dāniş-mend vardı eytdi: "Ėy Taŋrı düşmeni, niçün şehriyāra ḳaṣd ėdersin. Şöyle bil ki ebedī cehennemde (9) ḳalacaḳsın." dėdi. Ol […] bir ʿāḳıl kişi varıdı. Adına Hurmuzd-ı Ḫarrād eydürlerdi. Ayaġ üzerine ṭurup eytdi: "Ėy ẓālim, şeyṭānı niçün (10) kendüzüne ġālib ėdersin? Şehriyāra niçün ḳıyarsın? Anı öldüricek sen daḫı helāk olursın." Bu sözi dėyüp gözinden ḳanlu yaş aḳıdup (11) oturdı. Ser-ḫ̌āb eytdi: "Niçün şehriyāra bunuŋ gibi cür'et ėdersin? Ol seni dost bilüp saŋa geldi. Ḫāḳāna varsa aŋa arḳa (12) ve yardım olurlardı. Bu işi ėtme ki ḳıyāmete degin saŋa laʿnet eydürler." dėdi. Mihrinūş eytdi: "Ėy yavuz ḫūylu, deŋiz içindeki nehengler şāhuŋ (13) ḳanın içmege utanurlar. Sen anı öldürüp yėrine şāh mı olam dėrsin? Bilmez misin ki Ḍaḥḥāk-ı Tāzī Cemşīd'i öldürgügiçün ṣoŋra başına (14) ne ḥāller geldi?" dėdi. "Ve daḫı Tūr nām-dārıla İrec ḥikāyetin bilmez misin? Ve Efrāsiyāb ile Siyāvuş

[596] B. nüshasından tamamlanmıştır.

ḥikāyetin bilmez misin? Ve daḫı Gustehem ile (15) Bündüvī Hurmuzd'ı öldürdiler. Ṣoŋra ikisi daḫı helāk oldılar. Yezdegird gibi şāh ki cengde bir arṣlana beŋzer. Atadan ataya şehriyārdur (16) ve seni bu mertebeye ol ėrürmişdür. Görmez misin ki Behrām-ı Çūpīn dört kez yüz biŋ eri bir oḳla ṣımış iken şāhına ʿāṣī olduġıçun (17) āḫiri ne oldı?" dėyüp gözlerinüŋ yaşın silüp oturdı. Çūbān-zādenüŋ göŋlinde şāhlıḳ muḥabbeti muḥkem olmışdı. ʿĀḳıllaruŋ sözi (18) ḫoş gelmedi. Hem taḳdīr oldı ki Yezdegird'üŋ helākı anuŋ elinde olaydı. Pes dīvānı ṭaġıdup kendü taʿalluḳātını ḳatına oḳuyup eytdi: (19) "Eger Yezdegird diri ḳalursa bizüm bu rāzumuz fāş olur. Ol yėgdür ki anı öldürem." dėdi. Oġlı eytdi: "Düşmen ele girmişken ḳaydın görmek (20) gerek. Eger bu defʿa ḳurtulursa senüŋ aṣluŋ kesilecekdür." dėdi. **كشته شدن يزدكرد** Māhūy ol sözi ėşidicek degirmenciye (21) "Saŋa dėdügüm işi tīz bitür." dėdi. Ḫüsrev eline bir ḫançer aldı. Māhūy sözi ḳorḫusından aġlayuraḳ degirmene geldi. Ḫüsrev'üŋ ardınca (22) Māhūy nice ādem gönderüp "Ḳaftānın ḳanına bulaşdurup benüm ḳatuma getürüŋ." dėdi. Degirmenci Yezdegird'i göricek yüregi yandı. Ḫaber (23) söyler gibi oldı, ḫançeri yüregine urdı. Ol şehriyār ḥasretle cān vėrdi. Bu vefāsız cihāndan vefā mı umarsın? Ol Māhūy vėrbidigi (24) ādemler gördiler ki ol Ḫüsrevānī aġaç yıḳıldı. Bir zamān aġlaşup tācın ve kemerin ve ḳaftānın cümle Māhūy ḳatına getürdiler. Cemīʿ ḫalḳ (25) Māhūy ḫınzīra laʿnet ḳıldılar. Meger ol degirmene yaḳın bir kilīsā vardı, pāpāslar olurlardı. İçinde gelüp Yezdegird'üŋ zaḫmına müşg

(327a) (1) kāfūr ḳoydılar. Andan bir bāġ içinde bir türbe ėtdiler. Ḥarīrlere ṣarup altun tābūtla anda ḳoydılar. Ve niçe zamān üzerinde aġlaşdılar. (2) **مويه كردن مغان بر يزدكرد** Biri eytdi: "Ėy dünyāya benüm dėyen şehriyār, ne fāyide ki āḫir bu ḥāle ėrişdüŋ. Dünyā bir ḳaç gün (3) yüzüŋe güldi, ṣoŋra buncılayın iş getürdi." dėdi. Biri eytdi: "Siz ol kişilere ʿāḳıl dėmeŋ ki dünyāya muḥabbet ḳıla, ṣoŋra ḥāli (4) ne olacaġın fikr ėtmeye." Biri eytdi: "Ḳanı senüŋ tācuŋ ve taḫtuŋ ve salṭanatuŋ ve nihāyeti yoḳ leşkerüŋ ve gencüŋ? Şimdi ṣan ki dünyāya (5) gelmedüŋ ve şāhlıḳ ėtmedün." dėdi. Biri eytdi: "Ėy şehriyār ben seni nice vaṣf ėdeyin ki uçmaḳ bāġında bitmiş bir serve (6) beŋzerdüŋ, ʿālem senüŋ sāyeŋde ḫoş geçerdi. Saŋa buncılayın ḥāl yaraşmazdı." dėdi. Biri eydür: "Ėy şāh, saŋa bu işi (7) ėdenler ebedī ʿaẕābdan ḳurtulmayacaḳdur. Sen uyuduŋda cānuŋ uyandı. Dilüŋ ṭutuldıysa cānuŋ sözdedür." Biri eytdi: (8) "İtdügün ʿameller şimdi saŋa ḳulaġuz olmışdur." Niçe zamān bu resme aġlaşdılar. Andan İrānīler erkānınca ḳabrine ḳodılar. (9) Bu cihānda vefā kim buldı ve dünyādan kim ḫoşnūd oldı? Devlet anuŋ ki āḫireti unutmaya ve eylük etegin elden ḳomaya ki kişi (10) her ne ėderse anı bulacaḳdur. **داستان ماهوي سوري** Māhūy-ı Sūrī çünki ėşitdi ki Rūm'uŋ ruhbānları

(11) Yezdegird'i degirmen ṣuyından çıḳarup üzerine yas ėdüp tābūta ḳoymışlar, eytdi: "Şimdiye dek Rūm'la İrān'uŋ ne (12) dostlıġı vardı ki aŋa bunca ḳavmlıḳ göstermişler?" Buyurdı ol kilīsāyı yıḳup ne ḳadar ruhban varsa başların kesdiler. (13) Māhūy gördi ki cihānda şāhlar neslinden kimse ḳalmadı, ol çūbān-zāde diledi ki ʿāleme şāh ola. Yezdegird şāhuŋ mühriyle (14) tācı anuŋ elinde ḳalmışdı. Ulularɪ oḳuyup danışdı. Vezīre eytdi: "Baŋa ne naṣīḥat ḳılursın ki şimdi benüm gencüm ve ne eyü adum var (15) ve ne ulu nesebüm var. Mühürde Yezdegird'üŋ adı yazılmışdur. İrān vilāyeti cümle Yezdegird'e tābiʿdür. Kimse baŋa muṭīʿ olmaz. Ḥayf ki (16) anuŋ gibi şehriyāra ḳıydum." dėdi. Vezīr eytdi: "Olacaḳ oldı. Bu iş ʿāleme yayıldı. Şāhlıġa çāre oldur ki ne ḳadar ulular ve begler (17) varsa cemʿ ėdüp eydesin ki: 'Yezdegird şāh Türk'den üzerine leşker geldügin ėşidicek baŋa eytdi: 'Kim bilür benüm ḥālüm (18) ne ola? Sen bu şāhlıḳ tācın ve mühür yüzügin ṣaḳla. Benüm hemān bir ḳızum vardur ki ʿArab'dan gizleyüp ṭururam. Sen benüm vilāyetüm żabṭ (19) ėdüp taḫtum düşmenlere vėrmeyesin.' dėdi. 'Anuŋ ḥükmiyle tāc ve taḫt benümdür.' dėgil. Bu çāre ile ʿāleme şāhlıḳ eyle.'" dėdi. (20) Māhūy şād olup vezīre āferīn ḳıldı. Ulularɪ ḳatına oḳuyup bu resme anlara söyledi. Gerçi yalan idügin bildiler, nā-çār (21) olup ḳabūl ḳıldılar. Pes Māhūy şāhlıḳ taḫtına oturdı, kendünüŋ taʿalluḳātına iḳlīmler vėrdi. Hünersizleri ilerü çeküp (22) hünerlüler ḥaḳīr oldı. Belḫ'i ve Hirre'yi ulu oġlına vėrdi. Andan leşker devşürüp yaraḳ gördi. Ḳaṣd ėtdi ki Bījen'i daḫı ṭutup (23) öldüre. Bir ṣabāḥ ʿalem ve sancaḳ çeküp ʿazm-i Buḫārā ḳıldı. "İrān şāhınuŋ kīnin Bījen'den alsam gerek." dėdi. Bu ṭarafdan Bījen'e ḫaber yėtişdi ki (24) "Māhūy-ı Sūrī şehriyār oldı, vilāyet anuŋ emrine rām oldı. Şimdi ḳaṣd ḳıldı ki Ceyḥūn'ı geçe bu vilāyeti daḫı ṭuta." dėdiler. Bījen eytdi: (25) "Aŋa mühri kim vėrdi ki yalan söylersiz." Bersām eytdi: "Ben ki Cāc'dan leşker çeküp Merv'e vardum. Ol vaḳtin Yezdegird yalıŋuz başın

(327b) (1) alup ḳaçmışdı. Bilmezem ki ol ẓālim Yezdegird'i ḳanda bulup öldürdi ki anuŋ tācın ve mührin aldı. Ol vaḳt ki Yezdegird gidecek tāc u (2) taḫt senüŋ ola, dėrdi. Çün Yezdegird gitdi "Şimdiden gėrü taḫt senüŋdür." dėdi. Bu ṭarafdan Māhūy-ı Sūrī Ceyḥūn kenārına geldi. Bījen (3) ėşidüp ḳaḳıdı. Eytdi: "İrān şāhınuŋ aṣlından kim ḳalmışdur?" Eytdiler: "Bir ḳızı ḳalmışdur. Bilmezem ki ol daḫı ḳanda gizlenmişdür." Andan Bījen (4) leşkerin ṣaḥrāya çeküp eytdi: "Ne ḥācet ki biz bu işde iveceklik ėdevüz. Māhūy leşkerle bizüm üzerümüze gelür. Ḳoyalum Ceyḥūn'ı berü gėçsün. (5) Andan ṣoŋra anuŋ ḥaḳḳından gelüp İrān şāhınuŋ kīnin alam." dėdi. Pes bir ḳaç gün ol arada oturdı. Gözciler gelüp ḫaber vėrdiler ki "Māhūy-ı (6) Sūrī yėr götürmez leşkerle Ceyḥūn'ı geçdi." dėdiler. Bījen ṣaflar ve

ālāylar bağlayup Māhūy leşkerine ḳarşu yürüdi. Māhūy, Bījen (7) leşkerin göricek ḳorḳdı, ṣuyı gėçdügine peşīmān oldı. Ve illā çāresiz olup hemān-dem Bījen leşkerinüŋ üzerine ḥamle ḳıldı. Bījen (8) anı göricek öŋinden abrıldı, Bersām'a eytdi: "Şimdi eger biz buŋa ḳarşu ṭurursavuz ḳorḳaram ki ḳaça. Gemileri ḥāżır ṭurur gine ṣuyı öte (9) geçer. Nāzüklik budur ki aŋa ṣınmaḳ ṣūretin gösterevüz. Anı ṣu ḳıraŋından ṣaḥrāya çekevüz. Sen leşkerile anuŋ öŋünce ḳaç. Cehd ėt ki (10) Farab ḳumın öte gėçüresin." dėdi. Pes Bersām-ı Çīnī biraz ceng ėder gibi oldı. At başın çevrüp ḳaçdı. Māhūy-ı Sūrī şād (11) olup ardına düşdi tā şuŋa degin ki Farab şehrinüŋ ḳumına geldi. Ol yėrde Māhūy leşkerinüŋ atları yoruldı. Hemān-dem Bersām (12) leşkeriyle dönüp ḥamle ḳıldı. Māhūy kendüyi devşürince Bersām yıldırım gibi ėrişdi. El kemerine urup Māhūy'ı egerden (13) ḳapdı. Başınuŋ üzerine çevirüp yėre çaldı. Atdan inüp elin muḥkem bağladı. Leşker ḫalḳı Bersām'a eytdiler ki: "Bu pelīde mecāl vėrme, (14) Başın kes!" Bersām eytdi: "Bunı ṭutduġumuzı Bījen daḫı bilmedi. Aŋa bildürelüm, ol ne buyurursa eyle ėdevüz." dėdi. Hem ol sāʿat (15) Bījen'e ḫaber ėtdiler. Şād olup buyurdı. Ol arada çādırlarṭutdılar. Māhūy-ı Sūrī'yi ḫorlıġla ḳatına getürdiler. (16) Māhūy-ı bī-dīn, Bījen'i göricek ʿaḳlı şaşdı, ditremek ṭutdı. Bījen eytdi: "Ėy yavuz ḫūylu, nice ḳulduŋ sen ki şehriyāruŋa ḳaṣd (17) ėtdüŋ? Ve Nūşīnrevān'uŋ yādigārın Taŋrı'dan ḳorḳmadın öldürdüŋ ve Sāsānīlerüŋ kökin kesdün." dėdi. Māhūy eytdi: "Yatlu ḫūyumdan (18) kendü şāhuma şöyle ėtdüm. Baŋa her ne ėderseŋ erzānīyem. Söyleyüp ne dėrsin? Buyur, boynum ursunlar." dėdi. Ḳorḳdı ki derisin (19) yüzeler. Bījen anuŋ maḳṣūdın bilüp bir zamān fikre vardı. Andan eytdi: "Ḫoş ola, eyle ėdelüm." dėdi. "İrān şāhınuŋ kīnin senden (20) alalum. Ol devletlü şāhuŋ yüregin ṣovudalum. Ėy hünersiz bed-baḫt ve şūm işbu ʿaḳılla ve bu ḫūyla ve erlikle mi 'Şāh olam.' dėrdüŋ? (21) Ve bu ṣūret ile mi İrān şāhınuŋ taḫtına ḳaṣd ėderdüŋ?" dėdi. Pes buyurdı evvel iki elin kesdiler. Andan iki ayaġın kesdiler, andan (22) depesinden tā göbegine varınca bir ḳayış çekdiler. Bir ḳayış daḫı arḳasından ṭopuḳlarına varınca çekdiler. Andan buyurdı, ol ḥālile (23) anı bir at üzerine berkidüp çalġuyla leşkeri tamām gezdürdiler. Münādīler öŋince çağırurlardı ki: "Şāhına yavuz ṣananuŋ ḥāli (24) Māhūy-ı Sūrī gibi olsun!" dėrlerdi. Çünki leşkeri gezdürdiler andan getürüp başın kesdiler. Andan Māhūy'uŋ üç oğlı vardı. (25) Ol cengde belīdī tāc ve taḫt issi şāhlar olmışlardı. Üçin daḫı ṭutup getürdiler. Bir ulu od yaḳup Māhūy'la üç oğlın

(328a) (1) oda yaḳdılar. Ve anuŋ aṣlından bir kimse diri ḳomadılar. Ve cemīʿ ʿālem anlara laʿnet ḳıldılar. Çünki Māhūy-ı Sūrī işi tamām oldı (2) Bījen daḫı andan ṣoŋra çoḳ yaşamadı. Şöyle ḥikāyet eylediler ki Bījen delü oldı. Kendü eliyle kendüzin depeledi. (3) Ol daḫı şāh

ḥaḳḳına ėtdüginüŋ cezāsın buldı. *Her kişi*[597] ḫayr eger şer ne ėderse bulısardur ve āḫiretde daḫı cezāsın göriserdür. (4) Çünki ʿacem şāhlarınuŋ devri tamām oldı, andan ṣoŋra emirü'l mümінīn ʿÖmer raẕiya'llāhu ʿanhu zamānı oldı. (5) Dīn-i İslām ʿālemde ḳuvvet buldı. Küfr ü żelālet yėryüzinden götürüldi. Ve bu arada Şāh-nāme daḫı tamām oldı. Ḥaḳ teʿālā (6) şāhumuzuŋ ʿömrini müstedām ḳılsun ve dünyā ve āḫiretin maʿmūr eylesün. Resūl'ullāh ḥażretinüŋ ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem (7) hicretinden dört yüz dördünci yılda Firdevs-i Ṭūsī, Sulṭān Mahmūd adına Şeh-nāme'yi tamām ḳıldı. Hicretinden sekiz yüz (8) elli dördünci yılda Sulṭān Murād Ḫān emriyle Türkīye tercüme olundı ve-s-selām.

[597] B. nüshasından tamamlanmıştır.

A

a Ünlem -1-

ur a. ur 005b/17

āb <Ar. Su -6-

ā. 052a/11, 054b/23, 102b/19, 153b/17, 287b/15

deryā-yı ā. 004b/25

ā.-ı ḥayāt <Ar. Doğu mitolojisinde geçen ölümsüzlük suyu -5-

ā. 125b/02, 125b/04, 125b/07, 125b/09, 315b/23

ā.-ı ḥayvān <Ar. Doğu mitlojisinde geçen ölümsüzlük suyu -1-

ā. 125a/20

ā.-ı kevs̱er <Ar. Kur'an-ı Kerim'de geçen Kevser havuzunun suyu -1-

ā. 036a/18

ā.-ı revān <Ar. Akarsu -10-

ā. 010b/04, 032a/12, 034a/14, 060b/14, 093a/24, 191a/24, 198a/15, 202b/14, 234a/23, 239a/14

āb-dār<Far. 1. Parlak 2. Revnaklı, renkli, 3. Güzel, zarif -2-

ā. 261b/12

ā. ol- Zarif, güzel olmak 145a/10

āb-rū <Far. Yüz suyu *mec.* Şeref, itibar -1-

ā.+ yı 085a/14

ʿabā <Ar. Kaba yünden yapılmış geniş giyecek -4-

ʿa. 065a/20, 132a/09

ʿa.+ da 132a/09

ʿa.+ lar 138b/11

ābād <Ar. Kalkınmış, mamur, şen -15-

ā. ėt- Mamur hale getirmek 173a/17, 185a/05, 195a/24, 324a/01

ā. ḳıl- Mamur hale getirmek 131b/04, 142b/20, 143b/08, 154b/14, 161b/17

ā. ol- Mamur, bayındır olmak 009a/13, 144a/21, 149a/03, 168a/16, 244a/22, 245a/18

ābād-gān <Far. İbadethane, ateşgede -1-

ā.+ da 014b/12

ābādān<Far. Bayındırlık, mamurluk, şenlik -21-

ā. 006b/24, 009a/01, 014b/21, 019b/07, 026a/03, 033b/04, 035a/11, 036b/10

ā.+ da 020b/06, 036a/22

ā. eyle- Mamur hale getirmek 008b/19, 016a/17, 026a/12

ā. ḳıl- Mamur hale getirmek 018b/03, 028b/23

ā. ol- Mamur, bayındır olmak 001b/09, 016a/15, 018b/09, 026b/18, 032a/09, 038a/22

ābādānlıḳ Mamurluk, kalkınmışlık -2-

ā. 020a/19, 033b/03

abbaḳ Beyaz -1-

a. 062b/21

ʿ**abbās** Metinde adı geçen bir Arap komutan -1-

ʿa. 254a/08

ābenūs *bk.* ābnūs -1-

ā.+ dan 229a/06

ʿ**abes̱** <Ar. Boş, saçma şey **-**5-

ʿa. 021a/13, 124a/04, 187b/19, 244a/03

ʿa.+ dür 028a/11

ʿ**ābid** <Ar. Kulluk eden, ibadet eden kimse -14-

ʿā. 010a/17, 014b/23, 018a/02, 111a/20, 288a/07

ʿā.+ ler 015b/18, 044b/01, 121b/22, 130a/03, 130b/17

ʿā.+ lere 017b/20

ʿā.+ lerüŋ 121b/16

ʿā.+ üŋ 015b/12, 016b/18

ʿ**abīr** <Ar. Güzel kokulu otlardan meydana getirilen karışım -13-

ʿā. 007a/19, 068b/22, 094a/23, 110b/20

misk ü ʿā. 108b/18

misk ve ʿā. 090a/14, 094a/25

ʿā.+ den 119a/12

ʿā.+ ile 090a/15

ʿā.+ le 094a/24, 129b/25, 130a/01

ʿ**ā. ḳıl-** Güzel kokulu hele getirmek 091a/06

ābnūs <Far. 1. Sert ve siyah renkli bir ağaç türü 2. Siyah -5-

perde-yi ā. 042a/21

ā.+ a 200a/08, 235b/16

ā.+ dan 036b/07, 219a/06

abrıl- Bir şeyin üzerine kapanır gibi eğilmek *krş. avrıl-* -1-

a.- dı 327b/08

abṭacaş Metinde adı geçen bir pehlivan -2-

a. 131b/10, 131b/12

ʿ**abūsī** <Ar. Somurtkan **-**1-

ʿā. 122b/23

ʿ**āc** <Ar. Fildişi -42-

ʿā. 013a/16, 018a/17, 018a/24, 022b/08, 023a/03, 027b/04, 040b/10, 043a/04, 150a/23, 193a/16, 219a/05, 282b/16

taḫt-ı ʿā. 015b/20, 017a/18, 021a/05, 080b/04, 089b/23, 110a/09, 111b/01, 118b/24, 139a/22, 139a/23, 147a/18, 152b/14, 161a/10, 161b/21, 169b/18, 182a/01, 194a/22, 215a/01, 216a/03, 223b/02, 228b/10, 269b/18, 279b/21, 288b/13

ʿā.+ dan 130a/05, 224a/12, 225b/01, 236b/02, 237a/16, 250a/25

ʿ**acāyib** <Ar. *(ʿacā'ib)* Tuhaf, anlaşılmaz acayip-39-

ʿa. 012a/16, 029b/16, 038a/04, 040a/08, 040a/17, 055b/07, 059a/01, 062a/25, 066b/13, 096b/11, 125b/10, 125b/13, 125b/18, 126a/08, 126b/24, 129b/05, 134b/12, 151b/02, 151b/06, 174b/11, 193b/12, 237b/20, 264a/16

ʿa.+ den 125a/18, 126a/07, 126b/24, 127a/02

ʿa.+ i 298a/11

ʿa.+ inden 129a/02

ʿa.+ ini 105a/01, 126b/14

ʿa.+ ler 036a/04, 292a/17

ʿa.+ ler gör- 013b/24

ʿa.+ lerdi 010b/22

ʿa.+ leri 014a/08

ʿa.+ lerinüŋ 125a/20

ʿ**acāyiblik** Acayiplik -1-

ʿa.+ ler 292a/22

ʿ**aceb** <Ar. 1. Acaba 2. Tuhaf, şaşılacak şey -183-

ʿa. 002b/01, 018b/22, 022a/06, 026a/23, 026a/24, 037b/05, 038a/01, 038a/11, 049a/03, 049a/04, 049b/24, 058a/14, 058a/21, 063b/18, 070a/12, 072b/21, 075a/12,

075a/25, 081a/07, 085a/19, 086a/18, 087a/18, 087b/09, 087b/20, 093b/14, 100a/08, 100a/22, 100b/08, 102a/22, 111a/09, 113b/15, 113b/17, 119a/18, 123a/13, 123b/06, 128b/13, 134a/16, 137a/06, 150a/10, 158b/09, 174a/10, 192a/10, 199a/06, 203a/09, 206b/15, 219b/24, 220b/14, 228a/20, 228a/21, 229b/20, 230a/08, 233a/22, 246b/19, 247a/13, 257a/06, 260a/09, 263b/14, 270a/15, 270a/25, 270b/13, 271a/09, 274b/08, 283b/13, 285a/17, 292a/12, 293a/05, 294a/05, 297a/24, 299a/09, 300b/02, 306a/21, 307a/24, 309a/01, 316a/23, 323a/22

ʿa.+ dür 072b/08, 119a/20, 165b/14, 204b/05, 220b/02, 292a/07, 311b/01, 321b/10, 322a/17

ʿ**a. göster-** Tuhaf, şaşılacak işler yapmak 020a/22

ʿ**a. ol-** Yadırgamak 192a/15, 238a/03, 267b/22, 283a/12, 290a/10, 318b/08

ʿ**a.+ e ḳal-** Şaşırmak, hayret etmek 005b/14, 010b/17, 012a/06, 014a/04, 020b/25, 025b/21, 027b/13, 027b/14, 035a/03, 035a/13, 040b/21, 042b/11, 044a/01, 044a/14, 054b/20, 058b/20, 061a/11, 061b/07, 065a/11, 067b/09, 072b/23, 083b/21, 092a/18, 093a/02, 099a/21, 099b/21, 100b/01, 104b/10, 105a/06, 114a/03, 123b/13, 126a/17, 127a/22, 128b/14, 129b/05, 136a/25, 136b/05, 137a/04, 140b/09, 150b/08, 152b/09, 157b/17, 158b/23, 166a/12, 169a/18, 181b/24, 190a/24, 192a/20, 201b/01, 203b/16, 207b/18, 209b/18, 210b/17, 218b/07, 221b/20, 223b/07, 229a/05, 229b/19, 231a/13, 241a/20, 243a/06, 246b/13, 255b/03, 258b/01, 260a/06, 268b/18, 269a/11, 270a/11, 270b/20, 272b/04, 274b/07, 276a/10, 277a/15, 286b/19, 287b/20, 287b/24, 291b/14, 292a/09, 295a/07, 298a/01, 300a/02, 301b/19, 304a/16, 307a/21, 312a/05, 313a/20 318a/08, 319a/25, 324a/21, 326b/04

ʿ**a.+ e ḳıl-** Şaşırmak 053a/17

ʿ**acebā** <Ar. Acaba -1-

ʿa. 173b/20

ʿ**aceble-** Yadırgamak, şaşırmak, anlam verememek **-**19-

ʿa.- di 053a/23, 114b/22, 121b/20, 123a/12, 123a/25, 132a/05, 141b/15, 167a/02, 168a/06, 239b/25

ʿa.- diler 014a/09

ʿa.- me 137a/04, 241a/22, 292b/19

ʿa.- meŋ 174b/23

ʿa.- rdi 320a/02

ʿa.- rem 099b/13

ʿa.- rsin 174a/09

ʿa.- yüp 125a/09

ʿacem <Ar. İranlı-22-

ʿa. 105b/20, 122b/08, 277b/17, 318a/06, 319a/06, 324a/15, 324a/18, 325a/12, 325a/23, 325a/24, 328a/04

şāh-ı ʿa. 324b/18

ʿa.+ de 314b/14, 325b/04

ʿa.+ den 180b/16, 204a/05

ʿa.+ e 156a/12, 325b/07, 325b/08

ʿa.+ lerüŋ 052a/18

ʿa.+ üŋ 324a/21

acı 1. Acı 2. Üzüntü, keder 3. Ağrı, acı -23-

a. 023b/20, 023b/25, 031b/03, 064a/24, 090a/21, 122b/24, 252b/11, 277b/16, 285a/03, 316a/03

a.+ dur 059b/12, 059b/13, 122b/19, 248a/20

a.+ sı 059b/12, 188a/09

a.+ sın 316a/13

a.+ sıyla 093b/09

a. diller vėr- Kırıcı konuşmak 081b/11

a. eyle- Acı verecek bir duruma getirmek 089a/12

a. ḳıl- Acı verecek bir duruma getirmek 051b/19

a. ol- Tatlıyken acı duruma gelmek, acımak 291b/23

a.+ ya çıḳma- (Bir kişiye) acımak 281a/04

acı- Acımak -7-

a.- dı 097b/12, 157a/23

a.- dılar 152b/10

a.- maz 059b/13

a.- mışlardı 128a/19

a.- r 205b/12

a.- ruz 316a/16

acıḳ- Acıkmak -4-

a.- dı 164b/13, 320a/11

a.- mışdı 283b/04

a.- up 139a/03

acılıḳ 1. Ağrı, acı

2. Sorun, keder, mesele **-**3-

a. 085a/03

a.+ ıla 048a/03, 055a/19

ʿ**āciz** <Ar. Zayıf, güçsüz **-**85-

ʿā. 010b/09, 055b/16, 085a/15, 105a/02, 109a/12, 127b/04, 150a/13, 192b/04, 193b/03, 204a/11, 253a/02, 254a/12, 275a/03, 283b/14, 286b/22, 297b/05, 299b/09, 319a/19, 325a/01

ʿā.+ di 135a/17

ʿā.+ dür 003b/20, 086b/14, 154a/08, 227b/09, 288a/17

ʿ**ā. ḳal-** Çaresiz olmak, aciz duruma düşmek 035b/24, 061b/24, 070b/05, 084a/15, 088a/01, 088b/09, 100a/18, 105b/22, 107a/01, 111a/12, 123a/02, 126b/02, 137b/20, 138a/03, 135a/01, 141b/13, 154a/05, 159b/03, 177b/20, 177b/22, 198b/14, 217a/07, 240b/08, 207a/04, 209a/04, 219a/24, 230b/06, 232b/22, 239a/21, 239a/25, 254a/13, 255a/19, 259a/21, 264a/24, 271a/22, 275a/01, 275a/08, 282a/22, 283b/02, 287a/04, 291b/22, 300a/24, 302a/01, 302b/05, 305a/24, 312a/23

ʿā.+ lere 058a/04

ʿ**ā. ḳıl-** Aciz duruma düşürmek 230b/15

ʿ**ā. ol-** Aciz durumda olmak, çaresiz kalmak 107b/23, 118b/14, 124b/03, 174b/13, 191b/12, 208a/18, 229a/02, 229a/11, 325a/23, 230a/20, 240a/24, 240b/03

ʿ**ācizlıḳ** Acizlik, çaresizlik **-**2-

ʿā.+ dan 210b/04

ʿā.+ la 041a/11

ʿ**acz** <Ar. Çaresizlik, zayıflık -6-

ʿa. 014b/02

ʿa.+ imize 231a/05

ʿa.+ ini 175b/13

ʿa.+ le 031a/21, 122a/07

ʿa.+ lerine 230b/10

aç- 1. Bir şeyi kapalı durumdan çıkarmak 2. Bir şeyin üzerinden örtüyü kaldırmak, 3. *(Bir sırrı)* açıklamak, ortaya dökmek 4. Bir yeri kılıç ile fethetmek 5. Uykuyu gidermek 6. Okumak, incelemek 7. Yarmak, keserek açmak -211-

ḫazīne a.- up 047a/08, 047a/20, 052b/04, 097a/03, 106b/18, 114a/16, 137a/23, 138a/23, 145b/23, 152a/20, 152b/02, 163b/19, 186b/17, 201a/12, 204a/13, 246a/20, 273a/06, 304a/15, 308b/03, 312b/18, 312b/23

söz a.- up 007a/04, 030a/07, 038a/01, 288b/07

ṭuṭağın a.- up 007b/01

yelken a.- up 006b/15

aç Tok olmayan, aç **-**50-

a. 025b/13, 034a/11, 048b/21, 049b/04, 090b/02, 090b/05, 094b/16, 100a/23, 100b/16, 134a/07, 134b/23, 144b/14, 164b/02, 165a/06, 165a/19, 165b/06, 183b/11, 191b/25, 192a/01, 192a/07, 198a/21, 202a/06, 206a/22, 207b/23, 211a/11, 217b/14, 227b/14, 228a/24, 229b/12, 251a/12, 252a/12, 252b/16, 257a/04, 259a/16, 261a/02, 261b/04, 264b/22, 265b/05, 275b/03, 296a/25, 322a/01, 323b/10, 326a/23

a.+ dur 080b/13, 287a/16, 326b/02

a.+ ıdı 135b/18

a. ol- Acıkmak 009a/22, 095a/10

a. ṭutma- Aç bırakmamak 144b/13

açdur- Açtırmak **-**1-

a.- dı 232b/08

açıġ *bk. açıḳ* **-***1-*

a. ola 139b/03

açıḳ *bk. açuḳ* **-**7-

a. 066a/05, 111a/23, 206b/05, 259b/20, 263b/04

a.+ dur 146b/14

a. ol- 244b/10

açıl- 1. Bir şeyi kapalı durumdan kurtarmak 2. Ferahlamak, sıkıntıdan kurtulmak 3. Erimek*(kar)* 4. Aydınlanmak*(gün)* 5. Yapraklanmak, çiçeklenmek 6. Delinmek 7. Ortaya çıkmak -43-

a.- a 010a/09, 096b/21

göŋli a.- a 269a/08, 291b/03, 291b/19

gözleri a.- a 071b/05

a.- acaḳ 194b/05, 276a/24

göŋlüŋ a.- acaḳ 083a/08

a.- dı 048b/11, 102a/20, 105b/13, 138a/12, 197a/17, 256a/02, 310b/23

söz a.- dı 053a/06, 218a/10
göŋli a.- madı 266b/10
göŋli a.- maya 112b/08
göŋlüŋ a.- maz 242a/16
göŋli a.- mazdı 218a/06
a.- mış 062a/24, 069a/07, 114a/13, 165b/24, 197b/22, 197b/24, 235b/18, 308b/16
a.- mışdı 312b/01
a.- mışdur 196a/11, 249a/03
a.- up 010a/22, 030a/08, 043b/01, 168a/06, 172a/12
yüzi a.- up 043b/09
a.- ur 061b/16, 178a/14, 208a/21
a.- urdı 198b/02

açlıḳ Açlık-20-
a.+ a 284a/16
a.+ dan 095a/05, 095a/07, 135a/13, 137b/25, 184b/18, 184b/21, 184b/22, 191b/12, 192a/14, 192a/15, 192a/16, 251a/12, 251a/13, 252b/16, 286b/21, 287a/04, 287a/25
a.+ ıla 033b/03, 226b/15

açuḳ Açık, kapalı olmayan -19-
a. 020b/13, 021a/18, 065b/24, 090b/04, 090b/23, 121b/23, 171b/14, 203b/11, 212b/07, 214a/11, 227b/11, 232a/12, 248a/09
a.+ dur 188b/13, 197a/21, 197a/23
a. ol- 146b/07, 227a/25, 288b/08

ad 1. İsim 2. Ün, nam 3 Değer, önem -622-
a. 007a/01, 015a/16, 019a/20, 019b/05, 020b/01, 020b/04, 027b/22, 033b/05, 034a/12, 055b/03, 058b/09, 066b/19, 066b/20, 069b/10, 074a/11, 074b/04, 076b/02, 107b/16, 124b/02, 142b/03, 142b/04, 184a/11, 189a/12, 193b/20, 206a/09, 211b/05, 214a/07, 214a/15, 223a/12, 244a/22, 256a/14, 258b/20, 268b/07, 291a/24, 313a/09, 313a/10
a.+ a 019b/19, 205b/10
a.+ çun 058b/15, 230b/05
a.+ dan 019b/19, 025b/07, 028a/07, 250a/17
a.+ dur 147a/15, 218a/10, 245a/07, 245a/09, 292b/10
a.+ ı 001b/07, 002a/02, 002a/16, 015a/01, 018b/08, 019a/19, 026a/20, 031b/06,

a. u şandan 130b/19

a.+ um 026a/21, 030b/07, 041a/20, 046b/20, 065b/15, 072b/15, 081a/09, 081a/10, 081a/12, 081a/25, 088a/20, 091a/13, 102a/07, 119a/20, 140a/23, 142a/16, 169a/03, 176b/06, 189b/04, 204a/07, 225a/19, 239a/01, 248a/04, 287a/15, 308a/23, 322a/03, 327a/14

a.+ uma 109a/21, 280a/09, 316b/09

a.+ umdan 106a/07

a.+ umı 081a/12, 086b/23, 088a/16, 128b/18, 129b/21, 177b/15

a.+ umıla 142b/20

a.+ umuz 085b/23

a.+ uŋ 017b/01, 023a/09, 030b/06, 031b/14, 050a/25, 065b/15, 072b/14, 073a/12, 073b/09, 083a/06, 083a/08, 087b/23, 091a/21, 093a/11, 104a/07, 105a/07, 110b/01, 124b/01, 124b/11, 128b/18, 142b/05, 146a/01, 146a/11, 150a/15, 152a/10, 178b/25, 185b/02, 189b/07, 235a/22, 245a/10, 263a/06, 269b/05, 281a/03, 287a/02, 287a/15, 297b/17, 321b/06, 322a/03

a.+ uŋa 015a/25, 111b/19, 160a/21, 303b/19

a.+ uŋı 045b/16, 062a/14, 106b/12, 150b/14, 288a/10, 294a/17, 305b/03

a.+ uŋla 037a/20

a.+ uŋuz 028a/23

a. u şan 067a/03, 106b/23, 235b/11

a. bil- (Bir durumu) adı bilmek, o duruma uğramak 053a/08, 053b/19

a. bul- Ün kazanmak 018a/07, 018a/23, 250a/18

a. çıḳar- Ün kazanmak 043a/17, 045b/21, 083a/02, 085a/22, 094a/20, 139b/10, 211b/24, 212a/25, 214a/25, 216a/20, 230a/14, 244b/05, 250b/12, 250b/20, 254a/02, 271b/17, 279a/15, 281a/01, 293a/01, 304a/05, 308b/20

a. ėt- Nam ve şefer kazanmak 078b/24

a. iste- Ün, şeref istemek 277b/07, 285a/02

a. işle- Ün kazannmak 092b/07, 184a/11

a. ḳal- Namı kalmak 018a/12

a. ḳazan- Ün kazanmak 109a/15, 131a/22, 142b/03, 146b/13, 250a/17, 292b/10

a. ḳoy- Ad vermek 066b/19, 069b/11, 177b/23

a. ol- Ün, nam kazanmak 050b/01, 112a/05, 145a/20

a. u şan gözet- Bir kişinin adını sanını koruması 194b/17, 256b/12

a. vėr- Ad koymak 296a/07

a. yolına düş- Nam ve şeref için bütün varlığı ortaya koymak 097b/03

a.+ ın saḳın- Nam ve şerefini korumak 296b/07

ad- (Adım) atmak -2-

adım.ın a.- madı 093b/06

adım a.- madılar 002a/05

ʿ**ād** <Ar. Bozguna uğratmak -1-

ʿā. 009b/06

ada- Vadetmek -1-

a.- mışsın 070b/02

ādāb <Ar. Kurallar, usuller **-**1-

ā.+ larından 091a/09

ʿ**adāvet** <Ar. Düşmanlık -1-

ʿa. 290a/18

ʿ**aded** <Ar. Sayı **-**3-

ʿa. 042a/04, 064b/16

ʿa.+ de 100a/06

ādem <Ar. Kişi -304-

ā. 003b/06, 003b/07, 004b/07, 004b/19, 004b/20, 005b/18, 005b/22, 006b/07, 017b/04, 029b/07, 033a/09, 034b/07, 034b/10, 036a/25, 041a/16, 046b/01, 047b/13, 048b/16, 049a/24, 051a/12, 053a/21, 053a/25, 056a/11, 058b/22, 059a/23, 059a/25, 059b/04, 060b/16, 060b/19, 060b/24, 062b/20, 063b/06, 063b/14, 064a/13, 064a/24, 065b/13, 067b/21, 068a/20, 072a/12, 072b/18, 072b/19, 075a/22, 076a/11, 077b/24, 078a/19, 081b/01, 082a/22, 086b/25, 087b/16, 097b/05, 100b/15, 102a/19, 105a/07, 105b/22, 106a/09, 106b/22, 109a/05, 111a/14, 113b/16, 115a/23, 116a/16, 116b/11, 116b/13, 116b/25, 117a/01, 122b/20, 123b/14, 124a/15, 124a/18, 124b/16, 126b/05, 126b/08, 126b/11, 128b/12, 128b/23, 129b/06, 133b/22, 135a/01, 136a/13, 136b/06, 139b/25, 140b/17, 143a/14, 145b/10, 146a/17, 147b/05, 147b/20, 151a/08, 151a/11, 152a/15, 152b/05, 152b/07, 156a/09, 159b/17, 163a/14, 167b/02, 167b/05, 167b/14, 167b/19, 168a/07, 169b/24, 171a/09, 173a/07, 174b/15, 178a/13, 183a/05, 183a/12, 184b/17, 186a/07, 187b/05, 187b/12, 188a/15, 199a/12, 199a/22, 201b/22, 202a/04, 202b/04, 202b/07, 203a/18, 203b/10, 204a/09, 207b/16, 217a/25, 219b/18, 220a/02, 220a/03, 226b/15, 227b/07, 234b/02, 235b/21, 235b/22, 237a/01,

ā.+ lerüŋ 152a/15

ā.+ lerüŋe 092b/15, 119b/20

ā.+ lerüŋüz 142b/18

ā.+ üm 289b/13

ā.+ ümi 187a/16

ā.+ üŋ 017b/04, 032b/21, 042a/16, 116b/12, 117b/19, 126b/06, 136a/11, 157a/05, 199b/06, 223a/19, 292b/04, 316b/05

ā.+ üŋüz 230a/17

ā. eyle- (Birine) makam mevki vererek itibarlı bir kişi haline getirmek 070b/16, 280a/03, 282b/11, 303a/18, 304b/22

ʿ**adem** <Ar. Yokluk, bulunmama **-2-**

ʿa. 074a/07, 084b/15

ādemī <Ar. İnsan oğlu -8-

ā. 174b/15

ā.+ de 174b/16

ā.+ dedür 126b/06

ā.+ den 126b/05

ā.+ ler 010b/18

ā.+ lere 036b/20

ā.+ sine 113a/13

ā.+ sini 004b/13

ādemīlıḳ *bk. ādemīlik*

ā. 019b/03

ā.+ uŋ 038b/14

ā. göster- İnsanlık göstermek 041a/05

ādemīlik İnsanlık **-4-**

ā. 173a/10, 176b/17

ā.+ den 172b/15

ā.+ i 210b/13

ādemiyāne <Ar. Erkekçe, cesurca **-1-**

ā. ol- Erkekçe olmak 147a/04

ādemlıḳ İnsanlık **-3-**

ā. 020b/13

ā.+ a 275b/13

ā.+ ı 268a/17

ādemlik *bk. ādemlıḳ* -2-

ā. 228a/21

ā.+ le 009a/21

ʿ**aden** Somali yarımadasında bulunan incileri ile meşhur körfez **-**1-

ʿa. 157b/20

adenī <Ar. Değersiz **-**1-

a. 323a/17

ʿ**ādet** <Ar. Görenek, usul, kural **-**78-

ʿā. 003a/05, 010a/19, 037a/04, 068b/11, 105a/20, 124b/12, 194a/14, 266b/18

resm-i ʿā. 109b/23

ʿā.-i erkān 242b/08

ʿā.+ çe 058a/02

ʿā.+ den 172b/23

ʿā.+ i 010a/05, 067a/19, 089a/18, 090b/11, 097b/25, 108a/22, 119b/12, 131b/03, 133b/15, 146b/20, 155b/14, 162a/03, 162b/09, 183b/15, 184a/02, 196a/19, 196b/18, 206a/05, 209a/15, 216b/21, 241b/01, 241b/07, 244a/22, 253a/19, 275a/18, 283a/16, 289a/12, 307a/18, 323b/19

ʿā.+ idür 010a/08

ʿā.+ imüz 275b/10

ʿā.+ imüzdür 161a/07

ʿā.+ in 245a/05

ʿā.+ in dutaruz 168b/25

ʿā.+ ince 048a/24, 104a/11, 184a/04, 300a/03

ʿā.+ inde 046b/06, 084b/25

ʿā.+ ini 203b/24

ʿā.+ iyidi 183b/23

ʿā.+ lerince 217b/12

ʿā.+ üm 084a/06, 119b/08

ʿā.+ ümde 127b/24

ʿā.+ ümüz 124b/03

ʿā.+ ümüzi 308b/14

ʿā.+ üŋ ol- 089b/15

ʿ**ā. ėdin-** Alışkanlık haline getirmek 071b/04, 131a/15, 212b/13, 220b/25, 243a/05, 243a/12, 250b/13, 265b/17

ʿ**ā. ėt-** Alışkanlık haline getirmek 131a/22, 226b/01

ʿ**ā. eyle-** alışkanlık haline getirmek 238b/11

ʿ**ā. ḳıl-** alışkanlık haline getirmek 089b/16, 144b/16, 162a/07, 212b/03

ʿ**ā. ḳoy-** alışkanlık haline getirmek 186b/01

ʿ**ā.+ i ṭut-** Bir kimsenin geleneğini takip etmek, sürdürmek 185a/18

adım Adım -9-

a. 002a/05, 262b/01, 311a/20

a.+ ı 081b/06

a.+ ın 093b/06, 237b/01

a.+ ını 237a/23

a. at(d)- yürümek 002a/05, 093b/06, 200a/20, 222b/01

adımla- Satrançta hamle yapmak **-**1-

a.- rdı 237b/02

ʿ**adī** <Ar. Bayağı, aşağı, değersiz -1-

ʿa. 292b/12

ʿ**ādil** <Ar. Adaletle davranan, doğruluk gösteren**-**104-

ʿā. 002a/16, 109a/07, 119b/24, 120b/24, 142b/21, 144b/01, 168b/24, 185a/18, 185b/25, 186b/19, 187a/18, 191b/14, 192a/15, 194b/12, 196a/15, 196b/16, 198a/04, 199b/01, 204a/08, 204b/06, 210b/22, 231a/18, 231b/02, 232a/17, 241a/24, 241a/25, 244a/10, 244a/19, 245a/13, 246a/24, 248a/12, 249b/13, 250b/23, 251b/16, 278b/05, 279a/08, 279a/24, 290b/23, 313a/06

erdeşīr-i ʿā. 168b/24

keyḫüsrev-i ʿā. 280b/07

keyḳubād-ı ʿā. 290a/09

nūşīnrevān-ı ʿā. 196a/17, 196b/09, 197a/17, 202b/14, 203b/05, 203b/22, 206b/19, 207b/19, 211a/05, 237b/13, 239a/13, 240a/19, 244b/01, 245a/19, 247b/03, 248a/05, 249b/18, 252a/07, 252a/19, 325b/21

nūşīrevān-ı ʿā. 226a/16

pehlevān-ı ʿā. 220a/18

şāh-ı ʿā. 191b/25, 202a/20, 207b/15, 240a/24, 241b/02, 241b/06, 244a/01, 247a/07,

316a/12

ṭahmūraṣ-ı ʿā. 163a/24

nūşīnrevān-ı ʿā.+ dür 088a/12, 225a/08

nūşīnrevān-ı ʿā.+ e 219b/02, 219b/03, 220a/16, 220a/20, 255a/03

nūşīrevān-ı ʿā.+ e 317b/05

nūşīrrevān-ı ʿā.+ e 277a/10

ʿā.+ em 118a/11

nūşīnrevān-ı ʿā.+ em 200a/15, 245a/22

nūşīnrevān-ı ʿā.+ i 244a/21

ʿā.+ üŋ 110b/25, 185b/15

nūşīnrevān-ı ʿā.+ üŋ 196a/22, 203b/12, 209b/22, 217a/09, 222a/10, 230b/02, 238a/25, 284a/07, 324b/12

ʿ**ā. ol-** Adeletli davranmak 110b/24, 214b/02, 241b/10, 243b/11, 244a/22, 248a/08, 250a/11

ʿ**ādillıḳ** *bk. ʿādillik* **-**1-

ʿā. 119b/09

ʿ**ādillik** Doğruluk -2-

ʿā.+ dür 250b/14

ʿā.+ ini 224a/23

ʿ**adl** <Ar. Doğruluk, adalet**-**224-

ʿa. 010a/24, 013a/01, 018b/03, 018b/09, 019a/22, 023a/05, 023a/08, 027b/08, 047b/06, 070a/19, 079b/01, 095b/15, 098b/14, 098b/15, 102a/07, 103a/22, 134b/02, 147a/13, 162a/24, 164a/04, 173a/09, 181a/11, 184b/12, 191b/21, 192a/17, 193b/02, 194b/14, 194b/22, 196a/20, 213b/23, 214b/01, 219a/17, 219a/22, 228a/09, 235a/24, 253a/23, 257b/03, 285a/07, 293a/01, 299b/01, 304b/13, 319a/12, 323b/25

ʿa.-i dādıla 098a/10

ʿa.-i kānī 220b/07

ʿa.-i nūrıla 201b/07

ʿa.+ de 098a/25, 098b/12, 213b/17, 217a/03, 228a/07, 248a/14

ʿa.+ den 162a/06, 175a/24, 195b/16, 196a/18, 196b/16, 200a/01, 206b/08, 213b/04, 244b/14, 250b/15, 278b/16

ʿa.+ dendür 216a/15

ʿa.+ dür 093a/22, 196a/02, 227a/20, 248b/21

ʿa.+ ıla 109a/25, 143a/23, 154b/01, 154b/11, 155a/11, 155a/23, 155a/25, 161b/18
ʿa.+ i 089b/20, 144a/18, 147a/20, 183a/03, 183a/16, 196a/17, 196a/18, 218b/20, 218b/22, 222b/19, 224b/19, 225a/08, 225b/06, 232a/14, 238a/15, 239a/08, 242b/12, 254a/03, 280a/12, 297b/19, 322b/15
ʿa.+ ile 008b/01, 044b/10, 113a/06, 139a/17, 142b/03, 143b/18, 144b/05, 146b/18, 147b/02, 149a/03, 154a/17, 161a/20, 162a/01, 162a/08, 168a/16, 170b/19, 174b/16, 175b/22, 176a/13, 181a/13, 181a/23, 184a/12, 191a/18, 194a/16, 196a/03, 196a/20, 196b/15, 201b/04, 203b/07, 206b/14, 219a/20, 219a/21, 221a/05, 231b/16, 232a/19, 243b/11, 244b/05, 245a/18, 248a/06, 249b/23, 250a/01, 250a/04, 250b/19, 259a/18, 279b/03, 285b/02, 304b/11, 323b/20
ʿa.+ imüzden 144a/21
ʿa.+ inde 225b/19
ʿa.+ inden 143a/16, 144a/23, 164a/03, 168b/24, 198a/09, 223a/19, 238a/03, 300b/14
ʿa.+ ine 186b/06, 247a/11
ʿa.+ ini 196a/21, 253b/03
ʿa.+ iyile 109b/03
ʿa.+ iyle 016a/17, 110b/23, 197b/04, 218b/23, 224b/18, 227b/02, 239a/03, 278b/22, 314a/18, 314b/20
ʿa.+ iyledür 227b/11
ʿa.+ le 017b/15, 219a/13
ʿa.+ üm 243b/02
ʿa.+ ümden 225a/22
ʿa.+ ümile 155b/06, 222b/08, 242a/08
ʿa.+ ümle 102a/08, 184b/10, 244a/19
ʿa.+ ümüzden 197a/04
ʿa.+ ümüzdendür 243a/17
ʿa.+ üŋ 144b/25, 175a/23, 183b/01, 242a/01
ʿa.+ üŋde 237b/20
ʿa.+ üŋe 244a/16, 311b/22
ʿa.+ üŋile 016a/14, 038a/22, 164a/08, 210a/12
dād u ʿa. eylesün 322a/22
ʿ**a. ėrür-** Adaletli davranmak 024b/13

ʿ**a. ėt-** Adaletli davranmak 012b/08, 014b/03, 088a/12, 089b/20, 095a/23, 103b/08, 162a/07, 181a/12, 195b/09, 195b/10, 196a/13, 196a/19, 210a/11, 210b/11, 244b/23, 244a/20, 250b/13, 294a/20

ʿ**a. eyle-** Adaletli davranmak 098b/13

ʿ**a. göster-** Adaletli davranmak 044b/07

ʿ**a. ol-** Adaletli davranmak 098b/15, 196a/12, 214b/01, 232a/08, 320b/07

ʿ**a. u dād göster-** Adaletli davranmak 226a/08

adlu Ünlü **-**20-

a. 003a/20, 005b/05, 008a/22, 012b/16, 012b/20, 034b/09, 038a/14, 132b/02, 142b/24, 156b/21, 185a/06, 202a/10, 238b/03, 256a/15, 263a/22, 269b/19, 288a/08, 303a/17, 323b/22, 323b/23

ʿ**aduvviye** <Ar. Düşmanlık **-**1**-**

ʿa. 058b/09

ʿ**adüvv** **<**Ar. Düşman, hasım **-**2-

ʿa.+ den 062a/21, 068b/01

āfāḳ <Ar. Ufuklar **-**2-

ā.+ a 262a/09

ā.+ ı 176a/01

āferīn <Far. 1. Takdir, beğenme 2. Bravo, aferin -350-

ā. 007a/22, 009a/08, 019b/15, 022a/16, 025a/19, 028a/04, 068b/05, 091a/11, 110a/06, 112b/19, 113a/06, 114a/14, 115b/02, 127a/25, 127b/18, 132b/20, 152b/19, 172b/14, 173b/07, 178b/18, 185b/12, 188b/25, 194a/24, 200a/14, 210b/20, 221b/20, 222a/24, 229b/25, 244a/21, 249b/08, 262a/12, 272b/22, 292a/10, 303a/13, 303b/01, 304b/04, 310b/20, 311b/05, 322b/10

ā.+ ile 219b/02

ā.+ imüzi 222b/01

ā.+ ler 238b/02

ā.+ üŋ 271b/03

ā. bul- Takdir edilmek 032b/17, 196a/19, 212b/19, 244b/12, 244b/19

ā. ėt- Beğenmek takdir etmek 010b/22, 013b/19, 027a/11, 027b/14, 031a/03, 039a/01, 063a/02, 169a/03, 169a/04, 175b/07, 177b/23, 091b/14, 198a/17, 203a/16, 203b/04, 221b/25, 222a/22, 222b/16, 233b/19, 242b/13, 288b/16, 294a/08, 296b/15, 318a/11

ā. eyle- Beğenmek, takdir etmek 002a/14, 007a/20, 008a/15, 008a/17, 008b/05, 012a/08, 013a/17, 014b/02, 016a/11, 017b/11, 019a/03, 022b/07, 025a/01, 027a/23, 027b/04, 027b/05, 030b/09, 033b/19, 035a/21, 037a/18, 037b/08, 039b/04, 043b/09, 060a/21

ā. ḳıl- Beğenmek, takdir etmek 069b/06, 126a/17, 163a/22, 204a/08, 214a/14, 215b/01, 245a/10, 288b/10, 320a/04, 007b/25, 188b/15, 211b/10, 317a/22, 242b/11, 162b/10, 225a/09, 232a/10, 011a/18, 012a/13, 013b/16, 026b/18, 027a/07, 033b/11, 034a/01, 034a/21, 040a/18, 043a/06, 051a/23, 056b/21, 059b/04, 069a/15, 074b/04, 089b/23, 101b/15, 101b/24, 102a/01, 107b/02, 110a/16, 114b/22, 115a/16, 127b/18, 128b/07, 128b/08, 134b/06, 134b/12, 136b/02, 144a/22, 147a/01, 147b/02, 149a/10, 149a/15, 152a/05, 157a/08, 161a/13, 163a/03, 164b/12, 164b/18, 167a/06, 173a/12, 177a/08, 181a/08, 185a/17, 191b/19, 193b/25, 196b/14, 197a/16, 200b/01, 203a/08, 204a/25, 209a/17, 210a/11, 212a/23, 214a/22, 223a/15, 223b/20, 223b/23, 224b/15, 226a/19, 230a/13, 231a/11, 247b/05, 250b/11, 250b/16, 253b/03, 255b/12, 256b/16, 256b/18, 256b/22, 261a/23, 261b/05, 263a/05, 263b/20, 266a/02, 287a/01, 287b/20, 288b/21, 290a/04, 291a/12, 293a/06, 298b/01, 300a/21, 300b/14, 300b/18, 301b/15, 302b/02, 302b/12, 303b/21, 304b/02, 304b/04, 311b/05, 314a/16, 317a/15, 318a/07, 325b/15, 325b/19, 327a/20, 058a/01, 061a/17, 075b/07, 083b/22, 098b/12, 102b/15, 104b/24, 105b/10, 106a/20, 107a/08, 109a/03, 110b/05, 113b/15, 126b/03, 128a/11, 139b/03, 147b/07, 155a/10, 157b/12, 163a/01, 163a/10, 163b/10, 163b/22, 163b/23, 169a/18, 169b/01, 172b/07, 175a/23, 177a/17, 186b/09, 188a/11, 191a/16, 195a/03, 195a/08, 197b/03, 197b/10, 212a/17, 213b/02, 218b/23, 220b/07, 221a/06, 221a/16, 221b/12, 223b/04, 223b/07, 224b/05, 224b/18, 225a/13, 230b/23, 231a/14, 238b/09, 241a/11, 247b/12, 247b/15, 266a/14, 267b/15, 275b/08, 275b/15, 276b/15, 285b/14, 287a/09, 288b/11, 297a/02, 300b/04, 307b/13, 311a/01, 313b/13, 314b/20, 320b/07, 323a/13, 324a/01, 244b/08, 255a/04, 314a/25, 086a/17, 189a/06, 244b/09, 221b/21, 285b/14, 277b/23, 278a/21, 211a/04, 164a/03, 186b/06, 236b/01, 028a/10, 031a/25, 033a/16, 047b/04, 109b/19, 128b/15, 141b/15, 146b/02, 159a/02, 162b/23, 170b/18, 174a/25, 181a/19, 222a/02, 249a/15, 266a/15, 303a/01, 316b/18, 324a/14, 040b/21, 301a/05, 302b/06, 162b/03

ā. oḳı- Takdir etmek 002a/16, 002b/24, 003b/19, 012b/17, 016a/12, 017b/11, 018b/01, 030b/18, 030b/21, 180b/02, 194a/16, 196a/13, 323b/05

ā. ol- Bravo, aferin 038a/10

ā. olsun 025a/19, 027a/02, 068a/07, 114a/05, 172a/01, 175a/01, 175b/07, 182a/23, 198a/02, 229b/21, 251a/01, 294b/02, 299b/06, 304b/14, 314a/14, 314a/18

āfet <Ar. Felaket, bela-16-

ā. 049b/25, 055b/12, 064b/04, 070a/06, 178b/01, 183a/20, 184b/18, 195b/19, 204b/16, 236b/16, 263a/08, 288a/13, 300b/01

ā.+ dür 089a/22

ā.+ lerinden 063b/25

afġārīş Metinde adı geçen İranlı bir komutan -1-

a. 220a/19

āfitāb <Far. Güneş -8-

ā. 012a/17, 034b/13, 037b/25, 102b/19

ā.-ı cihān-tāb 007b/15

ā.-ı tābān 042a/09

ā.+ a 105a/15

ā.+ ı 048b/10

āfitāb-zemīn <Far. Tanrı -1-

ā.+ e 037b/09

ʿ**afv** <Ar. Bağışlama-10-

ʿa.+ ıyıla 137a/15

ʿa.+uŋ 006a/19

ʿ**a. ėt-** Bağışlama 010a/18, 023b/05, 081b/20, 088a/12, 144b/20

ʿ**a. eyle**- Bağışlamak 088a/08, 093a/22

ʿ**a. ḳıl-** Bağışlamak 093a/23

ʿ**a. ol-** Bağışlama 025a/07

aġ *bk. aḳ* -3-

a. 203b/10

a. ol- Suçu ve utanılacak bir durumu olmamak 250a/07, 256a/19

aġ İplik, sicim, tel vb. ince şeylerden kafes biçiminde yapılmış örgü -1-

a.+ uŋ 004b/03

aġ- Yükselmek -2-

a.-a 066b/16

a.- dı 058b/21

a.- up 030b/24

aġa Hükümdar, padişah -1-

a.+ nuŋ 259a/22

aġaç Ağaç-107-

a. 012b/19, 020b/06, 029a/16, 034a/14, 044b/14, 061b/14, 076a/18, 094a/05, 094a/06, 126b/25, 127a/01, 127a/05, 127a/10, 128b/20, 136a/20, 152a/16, 158b/15, 166b/07, 166b/09, 202b/24, 206b/19, 207b/06, 213a/19, 326b/24

a.+ a 063a/01, 072b/21, 094a/06, 118b/09, 207b/12, 212b/05, 278a/23, 318b/04, 321b/02

a.+ da 063a/06

a.+ daġı 109b/25

a.+ dan 039b/04, 087a/24, 094a/06, 127a/04, 195a/16

a.+ dur 222b/24

a.+ ı 045a/08, 086a/13, 086b/10, 087a/20, 089a/20, 091a/08, 094a/04, 096a/11, 127a/03, 155a/15, 193b/15, 278a/24, 318b/04

a.+ ın 155a/15

a.+ ına 108a/15, 122b/18, 123a/14

a.+ ında 322a/13

a.+ ından 087b/02, 088b/01, 097a/19, 195a/16, 318b/06, 318b/13

a.+ ını 046a/13, 055a/03, 203b/24

a.+ ınuŋ 031b/11, 087a/21, 094a/05

a.+ ıyla 087a/22

a.+ lar 062a/24, 093a/24, 122b/18, 152a/16, 168a/03, 191b/11, 193b/12, 202b/22, 225b/09, 259a/19, 264b/08, 286b/24, 324a/03

a.+ ları 034a/14, 060b/19, 062b/24, 063b/07, 084a/11, 119a/13, 177b/05, 202b/12, 278a/05, 318b/08

a.+ larına 278a/08

a.+ larını 047a/12, 193b/13

a.+ laruŋ 003b/05, 029b/04

a.+ uŋ 044b/14, 087a/21, 127a/07, 212a/25, 216b/02

āgāh <Far. Bilgili, haberdar, uyanık-49-

ā. 039a/25, 047a/15, 075a/05

ā.+ ıdı 130b/16, 156a/01

ā.+ umuz 307b/20

ā.+ uŋ 307a/13

ā. ėt- Bilgi vermek, haberdar etmek 273b/16

ā. eyle- Bilgi vermek, haberdar etmek 281a/01

ā. ol- Haberdar olmak 002a/05, 003b/23, 006b/18, 012a/06, 013b/07, 022b/10, 030a/24, 033a/04, 036a/02, 042a/22, 045b/01, 121b/22, 129b/16, 130a/19, 137a/17, 151a/16, 160a/18, 160b/21, 186b/14, 194b/13, 196a/18, 199b/05, 201a/24, 201a/24, 206b/04, 233a/08, 233a/23, 254a/11, 264b/09, 264a/16, 273b/02, 274b/24, 275a/05, 275a/21, 276a/13, 286a/19, 294a/23, 298b/16, 323a/03, 324a/18, 326a/16

aġar- 1. Beyazlaşmak

2. Aydınlanmak **-**6-

a.- dı 087b/05, 132b/12, 140a/22, 260a/19

a.- duġınlayın 133a/22

a.- maya 115a/01

aġart- Beyazlatmak -3-

a.- duġı 098b/24

yüz a.- İş ve davranışlarıyla yakınlarının övünmesine sebep olmak 235b/09, 256a/07

āġāz <Far. Başlama, başlangıç -9-

ā.-ı dāsitān 031a/12, 126a/03, 204a/04, 315a/01

ā.-ı dāstān 194a/17, 275b/06

ā. ėt- Başlamak 105b/24, 194a/19

ā. eyle- Başlamak 105a/15

aġdur- Kaldırmak, yükseltmek -1-

taḫta a.- Tahta çıkartmak 084b/11

aġır 1. Ağır 2. Sert, zor 3. Kırıcı, dokunaklı 4. Değer, paha 5. Kalabalık **-**96-

a. 003b/03, 003b/20, 008a/12, 008b/08, 011b/21, 012a/07, 012b/15, 013a/12, 013a/13, 014a/17, 014a/21, 017b/04, 024a/04, 026a/15, 026b/03, 034a/07, 034a/08, 035a/06, 035b/03, 035b/20, 035b/24, 036b/08, 040a/11, 040a/23, 041b/15, 042b/24, 043a/09, 046a/11, 047b/13, 049b/01, 053b/21, 053b/24, 055b/01, 058b/04, 058b/16, 070b/01, 072a/10, 078b/02, 079b/03, 079b/12, 080b/01, 084a/12, 085a/20, 088a/18, 102b/23, 102b/24, 106b/03, 109a/01, 111b/19, 114b/12, 124b/20, 126a/21, 137a/17, 141b/12, 141b/15, 142b/11, 143a/19, 151b/08, 152a/19, 156a/22, 160a/13, 170b/17, 171a/02, 171b/19, 182b/06, 186a/19, 189b/14, 201b/24, 202b/01,

209b/17, 224a/04, 228a/25, 231a/02, 234b/24, 238b/15, 261a/17, 262a/09, 266a/05, 269b/25, 272a/07, 272b/12, 273b/15, 273b/17, 274b/04, 277a/21, 286a/03, 293a/16, 300a/10, 322b/19, 323a/24

a.+ dur 242a/25

a. düş- Ağırlaşmak 145b/22

a. gel- Gücüne gitmek, onuruna dokunmak 018a/11, 034a/02

a. ol- Yavaş ve isteksiz davranmak 221a/02, 228a/24

aġır- *bk. aġar*- -3-

a.- a 145a/16

a.- dı 005b/01,

a.- maḳ 122b/01

aġır- **(**Boru) öttürmek -1-

a.-dı 005b/01

aġırlan- Zorlanmak -2-

başları a.- up 029b/05

başuŋ a.- ur 019a/13

aġırlandur- Ağırlaştırmak -1-

üzengü a.-up 005b/24

aġırlıḳ 1. Ağırlık 2. Değer -8-

a. 072a/15

a.+ ı 076b/09, 102b/23, 121a/08, 127a/14, 317b/14, 317b/17

a.+ ını 141b/15

aġız Ağız -131-

a. 046a/20, 049a/06, 101a/20, 124a/14, 222b/15, 245b/05, 295a/06, 306a/20

a.+ ı 102b/17, 111b/09, 111b/12, 178a/16, 301b/23

a.+ ıla 087a/04

a.+ ın 013b/04, 018a/02, 058b/18, 313a/07

a.+ ına 039b/13, 061b/13, 061b/23, 071b/02, 078b/04, 084a/19, 093b/09, 108b/11, 111b/04, 111b/10, 112a/23, 119b/07, 125b/14, 139a/04, 141b/14, 149b/18, 151b/06, 162b/14, 183b/25, 205a/12, 240b/07, 302b/21

ejderhā a.+ ına bıraḳ- 258a/23

ejderhā a.+ ına düş- 261a/25

a.+ ında 043b/22, 103a/10, 178b/13

a.+ ındadur 147a/10

a.+ ından 014b/02, 026b/12, 040a/01, 061b/10, 061b/20, 061b/24, 078b/04, 113a/20, 123b/02, 123b/07, 127a/18, 134a/05, 178b/13, 207b/17, 285b/01, 294b/21

a.+ ını 098b/21, 115b/08, 130b/03, 139a/03, 140a/09, 236b/03, 239b/22, 307b/10, 318b/13, 318b/18

a.+ ınuŋ 103a/10, 103a/13

a.+ ları 007a/01, 315b/01

a.+ larında 084a/15

a.+ larından 125a/07

a.+ larını 092b/17, 093a/15

a.+ uŋ 042a/16

a.+ uŋa 251b/08

a.+ uŋı 251b/08

a. aç- Konuşmaya başlamak 002a/13, 017b/06, 021a/25, 022a/17, 023b/25, 025a/01, 026b/21, 032a/24, 037b/13, 038b/19, 039a/08, 039a/23, 067b/11, 088a/16, 108b/03, 127a/06, 134a/24, 145b/07, 163a/06, 176a/09, 176a/11, 194a/24, 199b/12, 209a/18, 212a/23, 214a/25, 222b/20, 236a/19, 237a/14, 241a/02, 261b/08, 268b/23, 270a/14, 271b/17 288b/21, 304b/03, 306b/03, 306b/15, 321a/03, 323a/10

a.+ ı yum- Susmak 017b/16, 206a/09

a.+ ı ṭut- Sır vermemek 066a/15, 180a/19

ağla- Ağlamak -154-

a.- dı 011a/21, 016b/14, 017a/18, 022a/21, 030b/16, 048a/11, 050b/23, 055a/07, 056b/11, 056b/16, 057a/14, 057b/02, 069a/17, 069a/22, 083b/08, 084b/09, 086b/02, 090a/12, 092a/01, 099a/25, 106b/07, 108a/13, 122a/22, 132b/04, 147a/16, 150b/08, 150b/25, 154b/16, 182a/03, 218a/03, 218b/12, 225a/23, 251b/13, 255b/03, 263a/03, 275b/17, 297b/17, 298a/21, 300a/16, 306b/14, 307a/16, 309b/19, 319b/25, 321b/19, 322a/12, 322b/04, 322b/09

a.- dılar 091a/08

a.- duġından 013a/06, 016a/22

a.- duġum 089b/05

a.- duġumuzdan 086a/06

a.- dum 057b/21

a.- dup 086a/11

a.- ma 050b/24, 057a/17, 099a/05, 108b/01, 150b/09, 298a/06

a.- maġa 090a/25, 094a/16, 160a/06, 186a/21, 236a/18

a.- maġdı 022a/17

a.- maġıla 002a/08, 012a/20, 012b/24, 089a/10, 292a/06

a.- maġla 010b/25

a.- maġuŋ 108b/02

a.- maḳ 029a/14, 038b/15

a.- maḳdan 066a/06, 218a/03, 218a/06, 291b/08, 291b/19, 315b/16

a.- malu olmaya 271a/02

a.- maludur 174a/17, 174a/19, 194b/10, 271b/21, 274a/18

a.- manuŋ 086b/07

a.- maya 082a/01

a.- mayayın 050b/25

a.- maz 059b/12

a.- r 015b/24, 140a/19, 291a/21, 291b/01

a.- ram 149b/13, 325b/02

a.- rdı 022a/18, 022b/06, 089a/06, 089a/07, 107a/09, 179b/21, 291b/14, 309b/10

a.- rıdı 015b/20, 016a/01, 030a/19, 059b/11

a.- rsın 140a/20

a.- yam 322b/08

a.- yu 022a/17, 030a/16, 032a/21, 251a/20

a.- yup 032b/18, 035a/24, 051b/17, 054b/15, 059b/13, 069a/22, 071b/02, 086a/06, 087b/19, 089b/04, 090a/04, 090b/04, 091a/04, 095a/02, 098a/05, 158b/09, 206b/02, 206b/05, 225b/17, 231b/09, 300a/15, 314a/12, 325b/01, 325b/10

a.- yuraḳ 050b/23, 061a/19, 071a/10, 086a/05, 089b/03, 108b/11, 125b/23, 272b/15, 276a/06, 319b/24, 321b/08, 326b/21

a.- yurak 206a/02

aġlan *bk.* oġlan -1-

a.+ dan 249a/19

aġlaş- Aġlaşmak -32-

a.- alar 258b/16, 261b/10

a.- dılar 002a/15, 011a/20, 013b/17, 064a/17, 086a/23, 094a/13, 094a/20, 126a/07, 131a/10, 131a/17, 160a/07, 182a/03, 251a/20, 255b/04, 310b/07, 327a/01, 327a/08

a.- maġa 130a/22

a.- maġıla 091a/05

a.- maḳ 028a/20

a.- u 199a/25

a.- up 180a/05, 184b/25, 206b/06, 326b/24

a.- uraḳ 065b/25

a.- urdı 265b/14

a.- urlardı 028a/21, 054a/01

aġlat- Ağlatmak -1-

a.- maya 071a/21

aġlayıcı Ağlayan -1-

a. 022a/11

aġmaġ Yükselmek -1-

a. 008b/25

aġna- Yatıp yuvarlanmak -1-

a.- dı 302b/19

aġraḳ Metinde adı geçen bir şehir -1-

a. 201a/13

aġrı- Ağrımak -2-

a.- ya 086b/04

aġrīres Metinde adı geçen bir şehzade -1-

a.-ı pür-hüneri 015a/22

aġruḳ Metinde adı geçen bir şehir -1-

a. 042b/01

aġrut- Ağrıtmak -1-

a.- duḳ 079a/06

aġu Zehir -14-

a. 178a/16, 217b/19, 251b/04, 286b/03, 316b/21, 322b/11

a.+ dan 248a/20

a.+ sınuŋ 062a/06

a.+ sıyla 092b/09

a.+ ya 041b/17

a.+ yıla 049b/17, 192a/12

a.+ yla 040a/07, 040a/16

aġulı Zehirli -3-

a. 051a/15, 087b/04

a.+ dur 206b/07

aġulu Zehirli *krş***.** aġulı -3-

a. 048a/04, 049b/20, 251b/06

aġvā <Ar. Sapkınlık -2-

a.+ sına 078b/23

a.+ sıyıla 082b/15

aġyār <Ar. Yabancılar, başkaları -3-

a. 286a/08

a.+ a 308b/06

a.+ dan 290b/17

āh <Far. 1. Ah, eyvah, 2. Feryat, 3. Beddua -52-

ā. 013a/05, 014b/07, 028a/21, 028b/17, 068b/02, 074a/06, 084b/04, 089b/05, 093b/11, 098b/15, 315b/16

ā.+ ından 048a/03, 097b/17, 097b/18, 214a/06

ā.+ la 315b/11

ā.+ larından 094b/03

ā. ėt- Feryat etmek 002a/15, 011a/21, 014b/07, 023b/11, 033b/03, 033b/10, 056b/15, 057a/23, 059b/11, 062a/04, 065a/04, 067a/20, 067b/19, 071a/10, 082b/24, 085b/22, 086a/23, 090a/07, 094a/07, 094a/19, 097a/04, 108a/06, 206a/11, 253a/14, 304a/09, 306a/25, 309b/06, 322a/10, 325a/13

ā. ḳıl- Feryat etmek 054a/20, 074a/06, 203a/04, 262a/03, 262b/05, 322b/10

āḥad <Ar. Bir, tek olan Allah -1-

ā.+ dur 117a/13

ahām Metinde adı geçen bir tüccar -1-

a. 164a/09

āhan-pūş <Far. Zırhlı -1-

ā. 151b/05

aḫbār <Ar. Haber -2-

a. 100b/03

rāviyān-ı a. 001b/02

ʿ**ahd** <Ar. Yemin, and -153-

ʿa. 004a/13, 007a/10, 024a/11, 027a/04, 040b/01, 069b/16, 075a/25, 120a/20, 128b/23, 129b/03, 159b/22, 182a/23, 184a/24, 193a/14, 290a/19, 291a/04, 303b/15, 308a/01, 310b/01, 310b/11

ṣıfat-ı ʿa. 075a/25

ʿa.+ den 268a/07

ʿa.+ e 075b/04, 161b/22

ʿa.+ i 059b/20, 059b/21, 064b/19, 070b/24, 071a/01, 075b/01, 075b/02, 075b/03, 121b/01, 146a/19, 171a/02, 185a/20, 193b/07, 194b/01, 300a/13

ʿa.+ ile 139b/03

ʿa.+ imüz 078b/19, 173a/05

ʿa.+ imüzi 244a/10

ʿa.+ in 121a/25, 305a/04

ʿa.+ inden 171b/15, 185a/22, 210b/24

ʿa.+ ine 187b/25

ʿa.+ ini 070b/11, 120b/12, 163a/05, 180b/16, 185b/02, 187b/24

ʿa.+ iyle 070b/22

ʿa.+ le 030b/17, 319b/10

ʿa.+ leri 032b/02

ʿa.+ lerini 054a/12, 244a/09

ʿa. ṣı- 075b/01

ʿa.+dan 042a/18

ʿa.+ üm 260a/02, 288a/20

ʿa.+ üme 307b/17, 312a/08

ʿa.+ ümi 109a/21, 216a/07, 291a/04

ʿa.+ ümüz 152a/13, 188a/15

ʿa.+ ümüzde 313b/16

ʿa.+ ümüzden 243b/25

ʿa.+ ümüze 247a/12

ʿa.+ ümüzi 247a/13

ʿa.+ üŋ 075b/09, 121a/23, 162a/25, 296a/16

ḥāfıẓ-ı ʿa.+ üŋ 075b/02

ʿa.+ üŋde 082b/05

ʿa.+ üŋi 084b/21, 290b/03, 304b/24

ʿa.+ üni 268a/03, 273b/14

ʿa.+ üŋüzi 084a/22

ʿ**a. ėt-** Yemin etmek, söz vermek 051a/25, 084a/09, 087a/14, 091a/16, 119b/16, 129a/25, 129b/03, 148a/20, 155b/16, 161b/19, 165a/09, 172a/20, 180b/25, 229b/11, 235b/18, 247a/24, 288b/07, 288b/10, 296a/17, 301a/21, 312a/08, 315b/25

ʿ**a. eyle-** Yemin etmek, söz vermek 047b/06, 149b/16, 154a/20, 190b/03, 247b/09, 290a/13

ʿ**a. ḳıl-** Yemin etmek, söz vermek 107a/23, 120b/10, 132a/13

ʿ**a. ol-** Söz vermek, yemin etmek 098a/15

ʿ**a. ṣı-** Yemini bozmak 071a/03, 115b/01, 119b/16, 121a/25, 121b/03, 184b/06, 185a/17, 185a/18, 185a/19, 185b/13, 185b/15, 186b/02, 187a/13, 187a/18, 187a/20, 187b/21, 247a/14, 279b/13, 290a/23, 290a/24, 303b/04, 303b/05, 304b/23, 305a/04, 305a/06, 305a/06, 305a/07, 305a/09

ʿ**a. ṣıyıcı ol-** Yemin bozucu olmak 146a/15, 244b/13, 290b/03

ʿ**a.+ ine ṭur-** Sözünde durmak 059b/24, 075b/03, 244b/14, 313b/18

ʿ**ahd-nāme** <Ar. Anlaşma şartlarını gösteren belge -15-

ʿa. 153a/21, 181b/07, 181b/08, 185a/13, 185b/01, 249b/09, 285b/01, 285b/03, 300a/12

ʿa.+ sin 185b/11, 187a/14, 285b/05

ʿa.+ sini 194a/15

ʿa.+ yi 185b/09

ʿ**a. ḳıl-** Anlaşma yapmak 305a/06

ʿ**ahdli** Yeminli -1-

ʿa.+ yem 238b/06

ʿ**ahd ü peymān** <Ar.+Far. Yemin, and -14- ʿa. 288b/07, 290a/23, 316a/03

ʿ**a. ėt-** Anlaşma yapmak 031b/02, 268a/07, 270b/18, 291a/09

ʿ**a. eyle-** Anlaşma yapmak 303b/04, 310b/11, 310b/02

ʿ**a. ḳıl-** Anlaşma yapmak 275b/11, 297a/03

ʿ**a. ol-** Anlaşma yapmak 040b/23

ʿ**a ṭut-** Anlaşmaya uymak 092a/21

āhen <Far. Katı, sert -2-

ā. bil- Zor bilmek 040b/08

ā. ol- Katılaşmak, sertleşmek 135a/03

āheng <Far. 1. Uygunluk, düzen -5-

ā.+ ine 009b/01

ā. ėt- düzenlemek, uygun bir şekilde davranmak, 008a/07, 055b/032, 117b/21

ā. ḳıl- Bir işleyişe uygun hale getirmek, uydurmak 062b/02

āheste <Ar. Yavaş, ağır -1-

ā. 034b/09

āhestelıḳ(ġ) Yavaşlık, ağırlık -1-

ā.+ ıla 034b/09

aḫī <Ar. Kardeşim! Ey kardeş! -18-

a. 040a/21, 049a/09, 052a/05, 052a/06, 052a/08, 057a/21, 067b/25, 075b/20, 081a/19, 082b/19, 086a/09, 098a/23, 103a/07, 104a/21, 106a/01, 109b/09, 122a/18, 217a/24

āḫir -304-

ā. 013a/03, 038a/18, 039a/24, 041b/19, 044a/24, 047b/16, 047b/21, 047b/25, 048a/07, 048b/22, 049a/13, 049a/15, 050a/20, 050b/23, 053a/07, 055b/08, 055b/10, 055b/15, 060b/01, 063a/21, 066b/21, 067a/18, 070b/05, 070b/08, 072a/24, 073b/05, 075a/02, 077b/14, 077b/24, 078a/02, 078b/10, 079a/14, 081a/09, 081a/15, 084a/15, 085a/10, 085b/04, 085b/05, 086b/13, 086b/24, 089a/14, 090a/21, 091a/14, 092b/08, 093b/22, 093b/24, 094b/02, 094b/21, 095a/20, 096a/07, 096a/11, 096a/14, 096b/01, 096b/13, 097a/16, 097b/06, 101a/12, 102a/06, 104a/01, 104a/07, 105b/05, 106b/14, 106b/25, 107a/22, 107b/08, 109a/13, 109a/18, 109a/20, 109b/25, 110a/08, 110a/14, 111a/19, 112a/08, 112a/11, 112b/10, 113a/01, 117b/09, 122a/25, 123a/08, 123a/11, 123b/03, 123b/23, 124a/04, 125b/13, 126b/06, 126b/19, 128b/10, 131a/23, 131b/02, 131b/20, 135a/14, 135b/15, 138a/03, 138a/06, 139b/19, 140a/02, 141a/10, 143b/14, 145a/13, 146b/06, 146b/25, 147a/11, 148b/18, 149b/14, 153b/05, 153b/11, 154b/09, 154b/17, 154b/23, 155a/19, 155a/23, 161b/11, 170b/04, 177b/09, 177b/13, 180b/18, 184a/17, 184b/03, 186a/23, 186b/20, 187a/17, 189b/05, 192a/20, 194a/09, 194a/13, 194b/02, 204a/20, 206a/03, 207b/14, 208a/13, 208b/18, 209a/15, 211b/05, 215b/13, 218a/04, 218a/19, 218a/24, 218b/01, 218b/09, 219a/13, 220a/25, 220b/11, 222b/04, 224a/04, 224a/06, 225a/06, 226b/03, 226b/06, 227a/13, 229b/23, 231b/10, 232a/17, 232a/18, 240a/13, 241b/13, 245b/01, 245b/10, 247b/24, 248a/22, 249a/21, 249b/14, 251b/10, 252a/25, 252b/01, 252b/12, 253a/06, 254a/16,

255a/15, 255a/22, 258a/05, 262a/10, 263a/09, 264a/13, 265a/19, 265b/15, 265b/18, 268b/09, 273b/06, 275b/04, 281a/22, 282b/12, 283b/02, 287b/24, 288a/03, 288a/04, 289b/22, 290a/05, 294a/10, 294b/05, 295b/21, 296b/04, 297a/22, 297b/20, 298a/10, 304b/24, 306b/03, 307a/10, 307a/15, 311b/10, 316b/21, 317a/23, 319a/04, 319a/16, 320a/22, 320b/05, 320b/15, 321a/07, 321a/24, 321b/19, 323a/07, 323b/14, 323b/24, 324a/09, 324b/01, 325a/07, 325a/12, 325a/13, 325a/16, 326a/20, 327a/02

ā.+ e 016a/04, 041a/24

ā.+ i 028b/18, 046a/24, 047b/03, 052a/09, 070a/02, 085b/05, 095b/07, 098b/23, 107a/14, 108a/19, 109a/13, 130a/11, 143b/14, 152a/06, 194a/08, 211a/09, 213a/03, 213b/04, 220a/01, 224a/02, 232a/01, 234a/04, 258b/07, 275a/17, 275a/19, 277a/22, 281b/22, 283a/17, 287b/22, 308a/21, 322a/12, 326b/17

ā.+ imüz 153b/13

ā.+ in 115b/21, 214b/06, 230b/06

ā.+ inde 178a/25, 218b/15, 281a/05

ā.+ ine 083a/04, 103b/07, 127a/09, 129b/16, 184a/13, 242a/06, 249b/16, 255b/02, 297a/24, 305b/15, 306b/23, 320b/02

ā.+ le 281a/06, 304b/08

ā.+ üŋ 253a/01

ā. ėt- Sona ermek, bitmek 210b/20, 267a/16, 272b/22

ā. ol- Sona ermek bitmek 069b/12, 083b/03, 089a/25, 105b/01, 119a/17, 125b/17, 126b/15, 129a/11, 129b/12, 130a/19, 144b/03, 204b/08, 206a/04, 216b/23, 231a/24, 239b/08, 243a/06, 251a/21, 290a/06, 300a/09, 316a/22, 324a/10

ā.+ e ėriş- Sona ermek, bitmek 306b/16

ā.+ ine ėr- Sona ermek, bitmek 320b/05

āẖir-ül-emr <Ar. En nihayet sonunda -4-

ā. 049a/21, 097b/06, 107b/22, 262a/11

āẖiret <Ar. Öbür dünya, ahiret -76-

ā. 075b/03, 125b/22, 143a/23, 143b/08, 144b/11, 145a/07, 155b/03, 215a/17, 319a/10, 324b/02

ā.+ çün 125b/17, 226b/16

ā.+ de 019b/04, 020b/01, 028a/14, 054a/08, 072a/03, 075a/04, 075a/20, 075b/01, 081b/12, 089a/20, 090b/15, 095a/24, 100a/10, 112b/04, 117b/04, 119b/10, 131a/22, 144a/25, 146b/09, 194b/02, 196a/09, 206b/11, 212a/07, 213a/15, 215b/12, 227b/04,

227b/09, 227b/10, 242b/16, 247b/24, 250a/04, 250b/22, 252b/23, 252b/25, 283b/17, 319a/07, 321b/12, 324b/18, 328a/03

ā.+ dür 163a/15

ā.+ e 022b/05, 155b/02, 206a/09, 206a/17, 250a/21

dār-ı āḫirete intiḳāl ėdem 182b/01

ā.+ i 024a/24, 327a/09

ā.+ in 196a/08, 328a/06

ā.+ ini 131b/05, 251b/20

ā.+ üŋ 307a/19

ā.+ üŋi 123b/19

ā.+ e ėr- Ölmek 098a/21

ā.+ e git- Ölmek 057a/17, 098a/18, 098a/20, 133a/23, 231a/24, 245a/23, 250b/07, 323b/19, 323b/21

aḥkām <Ar. Hükümler -5-

a.+ ın 133b/01, 156a/04

a.+ ına 313a/11

a.+ ından 313a/02

a.+ ını 133b/03

aḫlāṭ <Ar. İnsan vücudunda farzolunan dört unsur -2-

a. 153b/17

a.+ ı 104a/01

aḫlāt Metinde adı geçen bir şehir -1-

a.+ a 139a/20

aḥmaḳ <Ar. Akılsız, şaşkın -1-

a. 122b/14

aḫşam <Ar. Akşam -94-

a. 005a/02, 084a/16, 085b/11, 147b/17, 150a/09, 206b/25, 246b/25, 286a/20

a.+ a 005a/01, 018b/14, 065b/22, 135b/14, 164a/20, 298b/23, 320a/09, 326a/21

a.+ dan 061a/23, 062a/16, 063a/17, 136a/03, 150a/06, 151a/08, 164a/20, 258a/18, 281b/16, 281b/20, 291a/14, 302b/13, 310b/12, 320a/09

a. ol- Akşam olmak 033a/01, 057a/01, 065b/23, 066b/25, 086b/11, 108a/05, 122b/21, 123a/09, 128a/25, 136b/01, 148a/21, 167a/15, 180a/13, 244a/02, 249a/14, 258a/07, 285b/01, 286a/21, 298b/09, 316a/21, 320a/03, 323a/05, 116b/23, 123a/25,

125a/19, 127b/15, 134b/24, 136a/16, 140a/10, 152b/05, 164b/23, 171a/22, 183b/22, 258a/07, 308b/09, 125a/25, 137b/07, 061a/23, 063a/14, 066b/25, 105b/02, 106b/25, 116b/23, 120a/10, 123a/25, 131a/16, 133a/15, 134b/24, 138a/03, 148a/21, 249a/13, 269b/22, 275b/16, 302b/12, 202a/06, 055b/10, 062a/16, 137b/06, 182a/06, 291a/14, 325b/04, 133a/16, 281b/07

aẖter <Far. 1. Yıldız 2. Baht, talih -5-

a. 014b/20, 083b/10, 083b/11

a.+ i 103a/20

a.+ üŋe 031b/15

aẖter-şinās <Far. Müneccim -1-

a.+ lar 155b/25

āhū <Far. Ceylan -1-

ā.+ lar 111a/15

āẖūr <Far. Ahır -12-

ā. 026a/18, 133a/02, 133a/10, 133b/12

ā.+ a 067a/25, 269a/25

ā.+ dan 036b/15, 133b/19, 150a/05

ā.+ ına 133a/03

ā.+ ında 103a/24

ā.+ dan boşan- Ahırdan kaçmak 253b/07

aḥvāl <Ar. Haller -38-

a. 054a/14, 320b/01

a.-ı memleket 183a/24

a.+ i 183a/15, 276a/16, 294a/10, 323a/03

a.+ in 213a/10, 313a/13, 319b/06, 319b/16

a.+ inde 099b/08

a.+ inden 007b/09, 065b/17, 089b/13, 091a/09, 114b/10, 121b/21, 124a/22, 143a/16, 170a/18, 181b/06, 189a/09, 213b/04, 275b/23

a.+ ine 133b/01, 148b/23

a.+ ini 027b/09, 075b/03, 080b/03, 116b/04, 116b/08, 141a/10, 195a/03, 230b/21, 256a/24, 259b/04, 263a/23

ahvāz Metinde adı geçen bir şehir -5-

a.+ a 190b/16, 191a/01

a.+ da 153b/21

a.+ dan 191a/23, 204a/14

ājeng <Far. Yüzde yaşlılıktan veya öfkeden dolayı oluşan buruşukluk -1-

ā. 031a/05

aḳ- Akmak -37-

a.- an 292a/06

a.- ar 062a/25, 063b/09, 063b/10, 065b/25, 072b/23, 102a/23, 111b/07, 112b/07, 171a/18, 197b/22, 197b/24, 291b/02

a.- ardı 002a/21, 085b/20, 133b/10, 134a/03, 159a/21, 178a/16, 186a/08, 189b/22

a.- armış 077a/03

a.- dı 059a/01, 063b/01, 080a/13, 084a/10, 085a/25, 100a/09, 102a/13, 178b/15, 296a/23

a.- maġa 061b/24, 066b/13, 205b/25

a.- maġıla 028a/18

a.- maḳdan 159a/15

a.- mış 062a/03

aḳ 1. Beyaz 2. *mec.* şeref -28-

a. 014b/05, 017a/21, 020b/15, 022b/08, 025a/17, 026b/05, 032a/03, 045b/23, 076a/11, 091a/01, 120b/05, 122b/22, 131a/18, 145a/17, 185a/03, 187b/03, 229a/06, 245a/17, 252a/19, 260b/03, 277a/17, 278b/24, 296a/15

a.+ ıla 229a/21, 229b/01, 230b/13, 260a/17

a. eyle- Hoşa giden, beğenilen bir iş yapmak 215b/05

a. ol- Suçu ve utanılacak bir durumu olmamak 206b/11

ʿāḳ <Ar. *(ʿāḳḳ)* Serkeş, asi -4-

ʿ**ā. ol-** Asi olmak 107b/10, 107a/17, 112b/25, 171b/05

ʿ**aḳabince** Hemen ardından, ardından, hemen arkasından -22-

ʿa. 047b/21, 047b/23, 048b/23, 060b/02, 061b/05, 063a/05, 067a/02, 074b/02, 105b/09, 110a/22, 116b/01, 134a/08, 142a/12, 155a/13, 177a/07, 263b/16, 273a/20, 282a/08, 282b/07, 285a/06, 286b/17

ʿ**aḳabinden** Hemen ardından, ardından, hemen arkasından -1-

ʿa. 296a/23

aḳarṣu Akarsu -4-

a. 204a/22

a.+ lar 077a/23, 165b/24

a.+ lardur 202b/10

aḳça Her tür madeni para -80-

a. 007a/12, 008a/09, 012b/11, 013a/21, 017b/11, 017b/13, 026b/19, 057a/12, 092b/04, 103b/21, 114a/10, 128b/04, 134b/20, 141a/03, 153a/11, 163b/21, 165a/18, 165b/20, 174a/14, 195a/13, 195a/15, 195a/16, 195a/18, 196b/19, 207a/07, 207a/15, 216b/21, 216b/22, 217a/20, 219b/01, 243b/18, 243b/22, 243b/24, 244a/11, 246a/21, 246b/07, 246b/09, 246b/15, 253b/14, 278a/16, 312a/14

a.+ da 195a/18

a.+ dan 007a/12, 007b/25, 013a/12, 197a/14, 273a/09

a.+ ıla 003a/12

a.+ lar 012a/05, 101b/03, 140b/24, 224b/08, 243b/23, 273a/09, 273a/10, 280a/09, 305a/20, 316b/09

a.+ nuŋ 273a/08, 273a/20

a.+ sı 165a/18, 195a/17

a.+ sıyla 273a/09

a.+ ya 012a/09, 173a/15, 196b/19

a.+ yı 013b/03, 026a/12, 165b/21, 195a/18, 207a/08, 207a/13

a.+ yıdı 196b/20

a.+ yıla 046b/24, 207a/15

a. ėt- Bir malın akçe türünden değeri 321b/01

a. kesdür- Para bastırmak 273a/22

ʿ**aḳd** <Ar. sözleşme, antlaşma -1-

ʿ**a. ėt-** Antlaşma yapmak 040b/14

aḳdām <Ar. Ayaklar -1-

a. ėt- Ayak basmak 112b/19

aḳdar- 1. Bir şeyi bir kaptan başka bir kaba geçirmek 2. Öldürmek -2-

a.- dı 048b/17

a.- dılar 139a/04

aḳdur- Öldürmek -1-

a.- dı 054b/17

ʿ**āḳıl** <Ar. 1. Akıllı 2. Akıl -508-

ʿā. 002b/22, 004a/17, 021b/22, 027b/11, 028a/07, 029b/18, 033a/05, 034a/21,

ʿā.+ ları 075a/24, 085a/11, 090b/08, 095a/24, 112b/12, 116b/08, 124a/20, 133b/01, 161a/09, 161a/12, 161b/25, 184a/06, 229a/02, 232b/13, 238a/04, 238a/23, 245b/09, 247a/13, 291a/13, 314b/04, 317b/09, 319b/08

ʿā.+ larıla 060a/09, 144b/25, 219a/23, 242b/19

ʿā.+ larına 232a/06

ʿā.+ larından 153a/09

ʿā.+ larını 232b/07, 237a/11

ʿā.+ larıyla 113b/20, 172b/06, 247b/04

ʿā.+ larla 120a/25, 126a/20, 175a/16, 200b/14, 232a/06

ʿā.+ larumuz 229a/03, 230a/17, 230a/18, 230a/21, 290a/05

ʿā.+ laruŋ 057b/04, 092b/08, 114b/07, 186a/25, 210b/02, 210b/06, 212b/13, 214a/16, 214a/20, 223b/14, 229a/12, 229b/02, 239b/07, 240a/21, 243b/11, 250a/08, 253a/21, 326b/17

ʿā.+ saŋ 206b/12

ʿā.+ sın 316b/19

ʿā.+ uŋ 114b/13, 239b/15, 269b/21

pīr-i ʿā.+ uŋ 238a/19

ʿ**ā. ol-** Akıllı olmak 052a/02, 110b/24, 146a/08, 181a/20, 194b/06, 194b/11, 241a/22, 241b/10, 242b/22, 245a/13, 278b/17, 279b/12

ʿ**aḳıl** <Ar. Akıl-54-

ʿa. 005b/05, 009a/19, 015a/19, 069b/22, 074b/21, 079b/19, 093a/19, 098b/03, 117b/22, 119a/08, 119b/06, 120a/12, 128b/24, 129a/10, 157a/04, 174a/16, 175b/11, 226a/20, 248a/21, 252b/14, 254b/19, 267a/10, 272b/16, 285a/12

ʿa.+ da 075a/10, 098a/25, 127b/12, 213a/08, 229b/09, 248a/09, 248a/14, 271a/23

ʿa.+ dan 043a/14, 063b/05, 143b/13, 210b/06, 276b/04

ʿa.+ dur 119b/07, 242b/01, 274b/05, 280a/22

ʿa.+ la 018a/09, 022a/22, 088a/03, 108a/19, 120b/18, 280b/14, 303b/05, 327b/20

ʿa.+ lar 233a/04

ʿa.+ laruŋ 047b/01

ʿ**a. ėrgür-** Anlamak, çözmek 123a/19

ʿ**a. ėriş-** Anlamak, çözmek 122b/10

ʿ**a. ėr-** Anlamak, çözmek 085b/05

ʿ**āḳıl-āne** <Ar. Akıllıcasına -13-

ʿa. 038b/17, 071b/20, 106a/06, 147a/04, 210b/10, 223b/12, 234b/16, 258b/11, 272b/03, 278b/22, 285a/12, 305a/11

ʿ**a. ol-** Akla ve mantığa uygun olmak 216b/03

ʿ**āḳıllıḳ** Akıllılık -1-

ʿ**ā. ėt-** Akıllıca davranmak 173b/06

ʿ**āḳıllılıḳ** Akıllılık -2-

ʿā. 119b/09, 146b/10

ʿ**aḳıllu** Akıllı -6-

ʿa. 008a/22, 090a/22, 107b/14, 131a/08, 203a/21, 214b/07

ʿ**āḳıllu** *bk.* ʿaḳıllu -1-

ʿā. 310a/06

ʿ**āḳılluḳ(ġ)** Akıllılık -1-

ʿā.+ ını 224a/23

ʿ**āḳıllulıḳ** *bk.* *ʿāḳıllılıḳ* -1-

ʿā. 277b/03

ʿ**aḳılsız** *bk.* *ʿaḳılsuz* -7-

ʿa. 008a/25, 009b/01, 070b/14, 120a/06, 253a/10, 296b/08, 319b/04

ʿ**āḳılsız** *bk.* ʿaḳılsız -1-

ʿā.+ ları 269b/24

ʿ**aḳılsızlıḳ** Akılsızlık -12-

ʿa. 290a/24, 297b/08

ʿa.+ ı 079b/15, 279b/05, 294b/06

ʿa.+ ıla 155a/08, 279a/17

ʿa.+ ından 152a/23

ʿa.+ larından 303b/24

ʿ**a. ėt-** Akılsızca davranmak 121a/23, 279a/05, 289b/05

ʿ**āḳılsızlıḳ** *bk.* ʿaḳılsızlıḳ -1-

ʿā.+ ımdı 284b/02

ʿ**aḳılsuz** Akılsız -19-

ʿa. 002a/01, 057b/03, 082a/09, 085b/07, 088b/04, 167b/13, 193b/11, 200a/02, 203b/24, 214b/23, 215a/19, 273a/11, 278a/20, 278a/22, 279a/14, 303a/17, 303b/23, 321b/05

ʿa.+ laruŋ 212b/17

ʿ**āḳılsuz** *bk.* ʿaḳılsuz -1-

ʿā. 214b/23

ʿ**aḳılsuzlıḳ(ġ)** *bk.* *ʿaḳılsızlıḳ* -1-

ʿ**a. eyle-** Akılsızca davranmak 081b/03, 205b/09

ʿ**aḳılsuzlık** *bk.* *ʿaḳılsızlıḳ* -1-

ʿa. 025a/06

ʿ**aḳılsuzlıḳ** *bk.* *ʿaḳılsızlıḳ* -8-

ʿa. 133a/06

ʿa.+ ı 186b/14, 281a/19

ʿa.+ ıla 101b/10, 248a/22, 258a/21, 299a/10

aḳıt- Akıtmak, dökmek -53-

a.- am 200a/04

ḳanın a.- am 008b/12

a.- avuz 273a/15

a.- ayın 093b/18

a.- dı 006a/06, 098a/03, 108b/01, 108b/16, 110a/14, 127a/06, 152a/04, 186b/15, 234a/12, 236a/16, 253a/17, 262b/06, 316a/04, 321b/10

a.- dılar 100b/15, 130b/01, 134b/24, 135b/10, 262b/01

a.- ıcaḳ 303b/06

a.- ma 093b/19

a.- mak 102b/12

a.- mış 056a/17, 306b/15

a.- mışdur 204b/17

a.- sun 291a/18

a.- up 050a/02, 066a/13, 069a/18, 089a/06, 090b/05, 131a/02, 172a/05, 184a/19, 198b/18, 220a/01, 235b/13, 236b/13, 239b/19, 241b/04, 309b/20, 326b/10

a.- ur 056b/05

a.- uram 091b/21

a.- urdı 237b/12, 315a/04

a.- urduḳ 040a/14

a.- urlar 311a/08

a.- ursa 004a/21

ʿ**āḳibet** <Ar. Nihayet, son -25-

ʿa. 017a/23, 017a/24, 020a/07, 021b/15, 024a/12, 025b/08, 027b/09, 030a/03, 032b/20, 051b/24, 052a/06, 052a/08, 067a/22, 084b/12, 102a/04, 119b/01, 122a/17, 124a/02, 153b/15, 154b/15, 163b/15, 214b/23

ʿa.+ i 275a/19

ʿa. ḳılur 117a/11

ʿ**āḳibet-endīş** <Ar+Far. Sonunu düşünen -1-

ʿā. 112a/01

ʿ**aḳīḳ** <Ar. Kırmızı renkli değerli taş -2-

ʿa.+ ler 098b/21, 099a/10

ʿ**āḳile** <Ar. Akıllı kadın -2-

ʿā. 034b/09, 310b/17

ʿ**aḳl** <Ar. Akıl -503-

ʿa. 008a/05, 008b/20, 017b/02, 018b/10, 020b/14, 020b/16, 024a/16, 024b/01, 025a/10, 025b/01, 025b/21, 029b/13, 030a/07, 032b/02, 033a/17, 043a/02, 044b/14, 046a/21, 046b/22, 060a/01, 068a/09, 109a/15, 110a/07, 115b/05, 119a/19, 124a/14, 124b/24, 125a/10, 127b/18, 128a/07, 128b/08, 128b/16, 130a/08, 132b/01, 134a/24, 137a/14, 141a/04, 144b/10, 144b/12, 145a/09, 147a/04, 147b/06, 150b/11, 154a/08, 154b/06, 160b/16, 162a/05, 162b/13, 162b/14, 166a/20, 168a/15, 175b/12, 175b/13, 176b/14, 176b/20, 184a/09, 185b/12, 186b/13, 191a/13, 191b/02, 192b/12, 193a/18, 193b/20, 194b/14, 195b/05, 198b/06, 203b/10, 203b/15, 204a/02, 204b/02, 204b/18, 210a/19, 211a/06, 211a/08, 212b/05, 212b/08, 213a/07, 215a/19, 215a/20, 215b/17, 216b/24, 217a/10, 218a/21, 219b/03, 220b/07, 220b/18, 222a/25, 223a/17, 223a/18, 223a/20, 223b/16, 223b/17, 224b/01, 225b/25, 226b/01, 227a/06, 227a/08, 227a/16, 227b/24, 229a/10, 229a/13, 229b/21, 231a/21, 232a/07, 234a/03, 234a/11, 235a/13, 235a/22, 237a/09, 237b/17, 240a/19, 241a/23, 241b/23, 243b/11, 245a/13, 245b/05, 246a/24, 246b/03, 247a/09, 248a/14, 248b/20, 249a/04, 249b/12, 250a/13, 250a/19, 251a/06, 251b/18, 253a/24, 259a/20, 266b/20, 268b/22, 271a/16, 272a/18, 276a/25, 276b/06, 278a/02, 279a/07, 288a/12, 288a/17, 288a/20, 289a/08, 289a/18, 289b/16, 290a/02, 290a/22, 293a/09, 293a/14, 295a/04, 303a/14, 312b/13, 313b/10, 318a/03, 323b/03, 324a/11

ehl-i ʿa. 084b/15

ʿa.-ı dānā 128b/16

ʿa.-ı kāmil 047b/03, 249a/18

ʿa.+ a 023b/12, 042b/17, 095b/14, 105a/16, 106b/13, 144b/12, 226b/08, 227a/21, 231b/12, 242b/08

ʿa.+ da 150a/23, 194a/03, 210a/01, 220a/19, 229a/14, 231b/20, 238a/06

ʿa.+ dan 174a/05, 216b/15

ʿa.+ dur 174a/03, 174a/05, 174a/06, 187a/07, 227a/19

ʿa.+ ı 036a/13, 042b/08, 046a/24, 048a/10, 048a/11, 048a/21, 049b/21, 056b/15, 056b/21, 061b/22, 062a/01, 062a/05, 063a/13, 064b/05, 065b/21, 066b/18, 071b/21, 079b/15, 088b/07, 089a/03, 095a/03, 095a/10, 096a/15, 105a/10, 108a/11, 111b/21, 119b/19, 122a/21, 132a/25, 133a/05, 137b/05, 145b/20, 154a/11, 155a/03, 156b/03, 157b/02, 158b/13, 159b/08, 165b/16, 172b/15, 173a/03, 173a/04, 173a/23, 173b/13, 174a/18, 174b/02, 176a/09, 177b/11, 184b/13, 185b/19, 186a/18, 186b/24, 188b/09, 193b/14, 193b/25, 200a/05, 204b/12, 205b/17, 210b/13, 211a/03, 211a/21, 211b/08, 211b/15, 212b/03, 213a/06, 213a/22, 213b/19, 214b/15, 215a/18, 215a/20, 215b/03, 215b/20, 216a/09, 216b/01, 222a/25, 222b/11, 226b/09, 227a/08, 227a/10, 227b/19, 232a/01, 235a/13, 240a/05, 241a/03, 242b/01, 242b/18, 248b/07, 250a/07, 253a/16, 258a/03, 258b/06, 259a/16, 260b/08, 261b/17, 266b/02, 266b/20, 267a/02, 271b/23, 276b/03, 278a/04, 278b/04, 285a/01, 285a/02, 286a/25, 291b/06, 299a/08, 300a/08, 310a/02, 310b/18, 314a/01, 314b/03, 321a/05, 321a/21

ʿa.+ ıla 031a/25, 039a/25, 103b/03, 117b/23, 132a/24, 142b/03, 149a/23, 152a/06, 154b/03, 158b/09, 161b/16, 183b/18, 184a/09, 198b/20, 201b/02, 207a/24, 218b/21, 219a/21, 226a/21, 227a/07, 227a/16, 228b/24, 229a/18, 229b/02, 229b/03, 229b/22, 230a/02, 230a/18, 230a/19, 230a/25, 230b/17, 230b/21, 237a/11, 237b/19, 237b/21, 241a/02, 241a/06, 241b/12, 242a/07, 242b/20, 244b/05, 244b/10, 245a/09, 246b/17, 248b/17, 250a/06, 253a/15, 270a/05, 270a/15, 270b/01, 271a/20, 276b/06, 317a/22, 317b/12

ʿa.+ ıladur 229b/04

ʿa.+ ın 156a/22, 166b/07, 212b/16, 306b/02

ʿa.+ ına 063a/25, 067b/07, 186b/09, 211a/01, 224a/09, 226b/19, 229b/21, 230a/10, 230b/23, 231a/14, 231b/14, 240a/15, 276b/15, 324a/14

kemāl-ı ʿa.+ ına 317a/15

kemāl-i ʿa.+ ına 247a/11

ʿa.+ ından 222b/18, 238a/03

kemāl-ı ʿa.+ ındandur 047b/04

kemāl-i ʿa.+ ındandur 248b/15

ʿa.+ ını 023b/10, 035b/09, 075b/07, 122a/13, 209a/18, 233b/06, 248b/18, 248b/25, 298a/05

ʿa. u fehmden 175b/10

ʿa.+ um 024a/25, 062a/06, 104a/06, 111a/22, 156b/06, 161b/13, 161b/15, 174a/21, 229a/18, 243b/02

ʿa.+ uma 020b/20, 075a/17

ʿa.+ umuzı 229b/05

ʿa.+ uŋ 046b/08, 061b/12, 075a/15, 090b/14, 092a/21, 095a/17, 095b/24, 097b/20, 098a/23, 113a/01, 114b/20, 115b/22, 116a/10, 127b/07, 131a/25, 146a/22, 149a/22, 153a/09, 156b/07, 173b/15, 174a/05, 175b/12, 176b/17, 181a/20, 184b/12, 188b/21, 192b/16, 193b/20, 199b/18, 215b/15, 220b/17, 226b/12, 226b/20, 230a/10, 235a/16, 241b/09, 243b/01, 254a/14, 261b/11, 261b/14, 271a/22, 277b/18, 292b/21, 299a/09, 308a/25, 324b/20

ʿa.+ uŋa 023a/20, 292a/10

ʿa.+ uŋı 050a/13, 068b/05, 081a/01, 099a/05, 118a/08, 118b/03, 130a/10, 229b/12, 236a/23, 278a/21, 279b/11

ʿa.+ unı 161a/04, 259a/24

ʿa.+ uŋuzı 130a/23, 256a/18, 270b/16

ʿ**a. azıt-** Akıl yolundan çıkmak 035a/09

ʿ**a. ėrdür-** Anlayabilmek 230b/05

ʿ**a. ėrgür-** Anlayabilmek 109b/04

ʿ**a. ol-** Nasihat, öğüt vermek 147a/14

ʿ**a. üzerine ḳıl-** Bir işi ya da bir davranışı aklın rehberliğinde yapmak, akıllıca davranmak 292b/11

ʿ**a. vėr-** Öğüt vermek *krş. ʿa. ol-*020b/17, 147a/02, 147a/20

ʿ**a.+ ı başa der-** Davranışlarının yanlışlığını sezerek doğru yolu bulmak 046b/06, 288b/03

ʿ**a.+ ı cevşen ḳıl-** Aklı her işte rehber edinmek 155b/10

ʿ**a.+ ı dėr-** Davranışlarının yanlışlığını sezerek doğru yolu bulmak 048a/18, 081a/23, 086b/14, 135a/02, 158a/13, 176b/16, 249b/15

ʿ**a.+ ı ėr-** Anlayabilmek 313a/25

ʿ**a.+ ı git-** Muhakeme gücünü yitirmek 085b/15

ʿ**a.+ ı ol-** Aklı kullanmak 074a/20, 117a/20, 145b/16

ʿ**a.+ ı şaş-** Şaşırmak 025a/05, 059a/19, 096a/25, 207a/17, 222b/23, 246a/17, 257b/21, 260b/05, 263a/02, 279b/06, 279b/23, 327b/16

ʿ**a.+ ı yay ḳıl-** Aklı söz söyleme kıvraklığına ulaştırmak 215b/03

aḳlıḳ(ġ) Beyazlık, aklık, *mec.* Temizlik -6-

yüz a.+ ı 050b/05, 050b/09, 310b/05, 310a/24

yüz a.+ ın 255b/23

yüz a.+ ıyla 249b/18, 257b/01

ʿ**aḳlsuz** *bk.* ʿ*aḳılsız* -1-

ʿ. 204b/19

ʿ**aḳreb** <Ar. Akrep -2-

ʿa.+ den 123a/02

ʿa.+ ler 122b/24

ʿ**aks** <Ar. Yansıma -1-

ʿa.+ i 126b/10

aḳṭar- Öldürmek *krş. aḳtar-* -1-

a.- dı 306b/06

ʿ**aḳul** *bk.* ʿ*aḳıl* -1-

ʿa.+ dur 178a/04

ʿ**aḳulsuzlıḳ** *bk.* ʿ*aḳılsızlıḳ* -1-

ʿa. ėdüp 175b/22

al- 1. Almak 2. Yanına almak 3. Elde etmek 4. Kazanmak 5. Acısını çıkarmak -1115-

a. 004b/13, 013a/10, 019a/10, 039b/14, 046b/10, 052b/08, 071a/07, 071b/25, 077a/19, 089b/25, 101a/04, 108b/08, 110b/10, 119a/23, 121a/17, 145a/15, 150b/23, 156b/20, 160b/07, 165b/08, 177a/14, 200a/09, 203b/02, 217a/01, 238b/19, 238b/20, 241a/02, 246a/23, 246b/03, 251b/10, 256b/20, 274b/02, 289a/13, 304a/17, 305b/18, 308b/13, 324a/04, 325a/15

başuŋ a. 071a/16, 083a/07

kīnin a. 152b/02

kīnini a. 052a/19

ṣatun a. 083a/09

a.- a 035b/25, 050a/16, 051a/06, 069b/06, 093b/25, 102b/23, 103a/21, 114b/17, 126b/12, 145a/09, 163b/13, 164a/19, 164a/20, 169a/12, 175b/02, 193a/22, 207a/08,

ẖarāc a.- dum 143b/18

intiḳāmumı a.- dum 094a/07

kīnini a.- dum 020b/05, 077b/01

a.- dumsa 187b/22

a.- duŋ 102b/11, 123b/18, 165a/24, 174a/21, 242a/04, 256b/01, 299b/16

a.- duŋısa 246b/20

a.- ġıl 297b/20

ʿibret a.- ġıl 124a/03, 126b/16

a.- ıbildi 111b/02

a.- ıbilür 112a/08

a.- ıbilürdi 034a/11

a.- ıcaḳ 036a/24, 080a/04, 085a/07, 113a/08, 118b/10, 176a/14, 313b/17

a.- ıḳodı 267b/01

a.- ıḳoduġı 188a/19

a.- ıḳomış 179a/20

a.- ıḳosa 267b/22

a.- ımadılar 177a/02

a.- ımaz 125a/19, 279b/07

a.- ınca 110b/20

a.- ırsın 054b/22

kīnini a.- ıvėr 051a/01

a.- ıvėrdi 166b/17, 270a/06, 316b/12

a.- ıvėreler 183a/19

a.- ıvėrem 080b/06

a.- ıvėresin 244a/12, 306a/06

a.- ıvėreyin 167b/22

a.- ıvėrmekde 209a/02

a.- ıvėrmeyince 286a/02

a.- ıvėrseŋ 310a/05

a.- ıvėrür 208b/22

kīnini a.- ıvėrür 153a/04

a.- ıvėrürem 169a/08

a.- ma 136a/20, 136a/21, 136a/23, 166b/01, 255a/14, 262a/11

157a/14, 157a/20, 157b/02, 157b/14, 159a/06, 159b/17, 161a/11, 162b/21, 163b/01, 164b/13, 166b/07, 166b/24, 166b/25, 167a/07, 168b/14, 168b/24, 169a/14, 169b/06, 169b/15, 170a/23, 170b/14, 170b/15, 171a/17, 172a/22, 177a/10, 177b/25, 178a/01, 178b/04, 180a/11, 180a/15, 181b/22, 182a/09, 182a/11, 184a/17, 184b/02, 185b/18, 186a/10, 186b/22, 187a/10, 187a/18, 187a/21, 191a/12, 193a/16, 195a/15, 196a/02, 196a/25, 196b/05, 200a/23, 200b/12, 202b/20, 205a/17, 205a/21, 207a/13, 207b/04, 207b/14, 221b/19, 222a/19, 222a/20, 223a/14, 223b/01, 223b/07, 225b/02, 230a/09, 230b/18, 231a/08, 231b/06, 233a/06, 233b/04, 237b/25, 238a/18, 238b/10, 238b/22, 238b/25, 246b/12, 246b/13, 249b/20, 251b/11, 253a/07, 259a/06, 262a/07, 262b/19, 263a/04, 264b/15, 265a/14, 266a/23, 266b/07, 267a/21, 274a/10, 274b/03, 275a/12, 275a/23, 282a/03, 282b/01, 282b/03, 283a/02, 284a/10, 284a/17, 287b/07, 287b/12, 290b/17, 293b/22, 294a/19, 294b/01, 295a/05, 295b/11, 296a/22, 296b/03, 297a/07, 297a/23, 297b/10, 298b/23, 299a/07, 299a/16, 299b/24, 300b/18, 301a/08, 301b/03, 301b/13, 306a/08, 306a/10, 308a/06, 308a/09, 309b/18, 310b/06, 311a/19, 312a/14, 312b/03, 313a/24, 313b/13, 315a/23, 315a/24, 316a/06, 316b/16, 318a/24, 319a/23, 320b/13, 323b/11, 324a/03, 324a/22, 324b/23, 325b/10, 326a/18, 327b/01

baş a.- up 128a/23

başın eline a.- up 006b/15

başlu başın a.- up 067b/20, 149b/06, 167b/01

cānın a.- up 005b/23

destūr a.- up 158a/09

dile a.- up 060b/01

ele a.- up 008b/09

eline a.- up 009b/12, 013a/18, 016b/21, 019b/24, 025a/12, 037a/12, 037a/16, 039b/11, 048a/04, 049b/18, 051a/09, 054b/16, 058b/19, 058b/23, 059a/10, 059a/12, 062b/01, 064b/10, 067b/15, 072b/07, 083b/14, 113b/22, 118b/18, 137b/12, 178a/07, 182a/03, 256b/23, 285b/25, 298a/20, 302b/14

ʿibret a.- up 145a/07

kīnin a.- up 294b/05

kīnini a.- up 024b/18

ṣatun a.- up 035a/24

teseḫḫura a.- up 043a/20

bile a.- up gitmege 180a/10

başın a.- up gitmiş 065b/19

bile a.- up gitmiş 133b/19

bile a.- up gitsem 180b/03

yol a.- up 095a/16

a.- ur 031a/04, 058b/18, 064a/06, 084b/10, 086a/02, 087b/15, 088a/24, 095b/19, 104a/02, 112a/08, 117b/24, 168a/24, 208a/19, 208b/18, 222b/24, 228a/05, 243a/14, 257b/05, 276a/08, 279b/04, 301a/09

cānuŋ a.- ur 114b/20

kīnini a.- ur 144b/24

a.- uram 156b/22, 294b/10

a.- urdı 031b/07, 077a/10, 099a/17, 106b/04, 123b/16, 189a/08, 192b/02, 195a/15, 195a/18, 237a/24, 312a/20, 323a/19

a.- urduḳ 183a/10

a.- urısa 047a/16

a.- urlar 046b/22

a.- urlardı 109b/18, 173a/15, 254b/07

a.- urlardu 195a/08

a.- urmış 094a/08

a.- ursa 016a/24

a.- ursam 064b/06

a.- ursaŋ 110b/10, 124b/01

a.- ursın 189b/08, 253b/21, 305b/25

āl[1] <Ar. Hile -16-

a. 160b/25

a.+ ıla 081b/02, 085b/16, 092a/23, 134b/14, 138a/19, 199a/09, 257b/23, 259a/11, 286b/04, 295b/19, 307b/24

a.+ la 319b/02

a.+ lar 259b/03

a. ėt- Hile yapmak 088a/13

a. eyle- Hile yapmak 120a/17

āl[2] <Ar. Aile, sülale -2-

ā.+ ine 228b/09, 264a/15

ʿālā <Ar. İhsan bahşiş -1-

ʿā.+ sınuŋ 196b/20

ālʿacel <Ar. Çabucak, çarçabuk -3-

ā. 050a/09, 092a/13, 095b/05

ʿ**alāḳa** <Ar. İlgi, alaka -1-

ʿa.+ sıyla 179a/25

ʿ**alāmet** <Ar. İşaret, belirti -8-

ʿa. 129b/10

ʿa.+ dür 129b/09

ʿa.+ i 129b/12, 214a/10

ʿa.+ idür 105b/08, 133b/25

ʿa.+ inden 257a/13

ʿa.+ leri 132a/20

ālān Metinde adı geçen bir şehir -4-

ā. 198b/04, 198b/12, 198b/14, 312b/21

ālānī Alan şehrine mensup -1-

ā.+ ler 199a/06

alar Birinci çokluk kişi zamiri -1-

a. 048a/12

ālāt <Ar. Aletler -5-

ā. 132a/17, 187b/13

ā.-ı ḥarbile 178a/01

ā.+ ıla 040a/23

ā.+ ıyla 005b/21

ālāy <Far. Ordu, asker topluluğu -77-

ā. 005a/15, 024a/04, 229b/17, 235b/22, 276b/21

ā.+ a 235b/22

ā.+ dan 047b/15, 234b/15, 261a/04

ā.+ ı 004b/23, 005a/06, 077b/13, 237a/23

ā.+ ıla 152b/06

ā.+ ınuŋ 049b/02, 205b/23

ā.+ lar 046b/20, 094b/16, 096a/22, 106b/20, 135a/10, 206a/10, 229b/18, 260b/12, 261a/03, 325a/15

ā.+ ları 047b/25, 048a/06, 049b/01, 051a/10, 058a/02, 234b/12, 261a/06, 309a/15

ā.+ ların 116b/21, 298b/03, 326a/20

ā.+ larını 116b/02

ā. baġla- Askerleri savaş düzenine sokmak 048b/14, 055a/22, 058b/07, 058b/14, 064b/11, 066b/02, 066b/09, 097a/24, 100b/18, 102a/17, 105b/16, 107b/20, 116b/07, 116b/15, 116b/24, 134b/23, 137b/02, 152b/04, 186a/05, 187b/03, 202a/03, 205a/23, 205a/25, 219b/22, 229b/14, 233b/02, 235b/14, 259a/05, 259a/06, 259a/12, 260a/21, 261b/23, 276b/08, 295a/18, 308b/19, 325a/22, 327b/06

alçaḳ Rezil, soysuz -8-

a. 007a/14, 010a/12, 034a/25, 176a/20

a.+ dan 239b/13

a.+ lar 077b/18

a.+ larda 077b/18

a. olduġın 205a/15

alçaḳlıḳ Rezillik, soysuzluk

2. Tevazu -13-

a. 187a/02, 211a/17

a.+ a 204b/24

a. ėt- Tevazu göstermek 075b/14, 080a/09, 086b/08, 107a/14

a. göster- 083a/15, 107a/13, 211b/19, 236a/15, 290b/01

a. ḳıl- Tevazu göstermek 276b/11

alda- Hile ile kandırmak -13-

a.- dı 285b/17

a.- duŋ 284b/03

a.- maḳ 084a/05, 278b/23

a.- masın 058b/11

a.- masınlar 283a/25

a.- masun 242b/18

a.- mışdur 286a/24, 310a/15

a.- yamazsın 056a/20

a.- yısar 092a/23

a.- yup 120a/17, 319a/24

aldacı Hileci, sahtekar -1-

a. 205b/05

aldan- Aldanmak-10-

a.- ma 206b/07

a.- masınlar 130b/23

a.- maya 052a/02

a.- mayalar 253a/16

a.- maz 186a/18

a.- uban 125b/20

a.- up 177b/02, 180b/10

a.- ur 123b/03

a.- urlar 256b/12

aldayıcı Hileci, sahtekar -4-

a. 228a/05, 292a/02

a.+ dur 234a/14

a. ol- Aldatıcı olmak 081b/01

aldur- 1. Aldırmak 2. Acısını çıkarmak -5-

a.- dı 266a/17

kīnin a.- mayınca 302a/23

a.- maz 195b/12

a.- up 311b/21

a.- ur 245a/01

ʿ**alel-huṣuṣ** <Ar. hususiyle, en çok -1-

ʿa. 050a/09

ʿ**ālem** <Ar. Dünya -581-

ʿā. 032a/14, 034b/10, 044b/10, 047a/04, 047a/06, 047b/12, 048b/08, 048b/10, 049a/11, 049b/23, 051b/13, 051b/15, 052a/02, 052b/08, 052b/16, 052b/19, 053b/17, 053b/21, 055a/23, 055a/25, 058b/06, 058b/21, 064a/18, 064b/13, 066b/08, 067b/23, 069a/02, 069b/18, 069b/19, 070b/13, 073b/09, 076a/10, 078b/01, 081a/24, 081b/22, 082a/13, 090b/17, 094b/17, 096a/23, 096b/03, 098b/03, 098b/12, 098b/13, 100b/03, 103b/03, 103b/13, 104a/17, 105b/14, 108b/22, 109b/02, 109b/03, 110b/23, 112a/25, 124b/04, 126a/17, 126b/05, 129b/12, 130a/16, 130a/18, 131a/13, 132a/03, 132b/14, 135a/06, 137b/04, 137b/20, 139a/05, 139a/16, 139a/24, 139b/01, 139b/04, 141a/13, 141a/18, 141a/23, 142b/07, 143b/21, 147b/12, 149a/03, 155b/20, 159b/20, 162b/01, 163a/02, 166b/14, 166b/16, 171a/08, 172a/09, 173a/12,

ʿā.+ den 016a/24, 109b/14, 112a/05, 143b/23, 179b/18, 189b/11, 207a/17, 211a/12

ʿa.+ e 015a/15, 045b/16, 053a/15, 073a/06, 073b/23, 076a/05, 077a/08, 079a/05, 079a/12, 079b/06, 079b/10, 086b/18, 087b/01, 091a/02, 092a/20, 092a/23, 095b/19, 098a/04, 103a/17, 105b/11, 115b/06, 118a/04, 127b/12, 135a/20, 144b/01, 147b/01, 147b/03, 153b/24, 158b/21, 174a/23, 174b/02, 177b/12, 181a/21, 190a/13, 191b/09, 196a/15, 212b/20, 218b/15, 219a/18, 219a/21, 219a/22, 239a/04, 240b/19, 245b/19, 249b/13, 251a/04, 264a/01, 265a/13, 269b/05, 275b/03, 275b/07, 278b/07, 279b/01, 280b/06, 285b/19, 300a/22, 304b/06, 315b/14, 316a/19, 323a/16, 327a/13, 327a/16, 327a/19

ʿa.+ i 008a/24, 047b/21, 048b/04, 049a/11, 049a/12, 050a/22, 053b/01, 055a/21, 062b/23, 067a/04, 075b/16, 078b/12, 079a/20, 079a/22, 079a/23, 081b/15, 084b/25, 085a/21, 086b/09, 089a/08, 089a/12, 089a/14, 090a/01, 090b/17, 092a/06, 098a/09, 108a/05, 109a/11, 109a/16, 111b/17, 115b/16, 115b/18, 116a/19, 118a/15, 120b/19, 122a/03, 124a/11, 124a/12, 131a/17, 133a/16, 134b/01, 135b/12, 135b/16, 138a/11, 139a/18, 140a/21, 141a/24, 143a/23, 143b/08, 145b/05, 146b/18, 149b/20, 154a/13, 163a/03, 171a/07, 182a/24, 185a/01, 197b/14, 199a/04, 199a/14, 211a/03, 218b/21, 221a/11, 222a/24, 222b/08, 228b/11, 231b/16, 232a/19, 234b/23, 242b/15, 245a/23, 249b/23, 252a/08, 263a/13, 263b/06, 266a/01, 274a/24, 279b/03, 295b/02, 300b/02, 303b/21, 323b/20

ʿā.+ inde 206b/17

ʿā.+ inden 234a/03

ʿā.+ leri 061a/15, 085b/01, 185b/24, 260b/13, 263a/14, 278a/08

ʿā.+ lerüŋ 047b/20, 057a/04, 076b/21

ʿā.+ üŋ 044b/22, 048b/10, 050a/11, 054b/25, 055b/12, 056b/01, 071b/16, 075a/15, 079a/11, 081b/24, 084b/11, 086b/04, 102a/06, 103b/17, 105a/03, 106b/16, 109a/12, 112a/06, 115b/15, 118a/07, 120b/23, 121b/23, 136a/11, 137b/21, 137b/23, 140a/19, 143a/12, 144a/01, 144a/17, 147a/01, 154a/24, 161a/21, 163a/04, 164a/05, 171a/06, 171a/11, 179b/09, 180a/01, 184a/11, 189b/06, 194a/23, 195a/03, 195b/08, 204b/25, 211a/01, 211b/03, 216a/11, 222a/25, 224a/21, 242b/14, 259a/18, 267a/04, 295a/03, 324b/21

ʿ**ā.+ den götür-** Ortadan kaldırmak 086b/24, 187a/05, 279a/11, 279b/18

ʿ**ā.+ i ṭut-** 1. Dünyayı hükmü altına almak 2. Bir abartı olarak bir sesin dünyanın tamamına yayılması, her taraftan duyulması 073a/02, 087a/19, 116b/25, 118a/02,

124b/11, 135a/05, 160a/19, 106b/05, 205b/21

ʿ**alem** <Ar. Bayrak, sancak -62-

ʿa. 060a/24, 094b/06, 106a/15, 133a/24, 134b/22, 135a/04, 135a/18, 143a/05, 143a/06, 148a/11, 174b/10, 177b/04, 181b/12, 201a/20, 203b/04, 256b/19, 260b/18, 261a/07, 282a/17, 283a/01, 295a/22, 296a/12, 296b/01, 317a/18, 319a/17, 327a/23

ʿa.-i kāvī 315b/09

ʿa.-i şarḳ 151b/22

ʿa.+ den 200b/19

ʿa.+ e 127b/01

ʿa.+ i 174b/04, 236a/08, 236b/07, 256b/19, 261a/07, 296b/01

ʿa.+ in 148a/21

ʿa.+ ini 047a/20, 047b/20, 049b/22, 101a/01, 196b/03, 236a/07, 236a/09, 236b/06, 263b/01

ʿa.+ ler 047a/09, 047a/23, 104a/22, 105b/16, 117b/01, 116b/24, 118a/19, 125a/02, 135a/11, 152a/21, 186b/23, 187b/03, 197b/15, 200b/21, 235b/15, 246a/09, 259a/04, 295a/10, 295a/17

ʿa.+ leri 234b/12

ʿa.+ lerle 259a/05

ʿa.+ üm 259a/01

ʿa.+ümden 078a/15

ʿa.+ üŋ 50a/01, 50b/18, 77b/10, 164a/01

ʿa. ü sancaḳ 052b/08

ʿ**a. çek-** Bayrağı göğe çekmek *mec.* savaş kararı almak 196b/12

ʿ**a. ve sancaḳ çek-** Bayrağı ve sancağı göğe çekmek *mec.* savaş kararı almak 069a/04, 135a/04, 327a/23

ʿ**alem-dār** <Ar.+Far. Bayrak taşıyan -2-

ʿa.+ ı 261a/07, 296b/01

ālet <Ar. 1. Alet 2. Erkek cinsel organı, penis -14-

ā.+ i 009a/10, 321b/20

ā.+ idür 149a/12

ā.+ ile 047b/13, 140a/08

ā.+ in 110b/09, 164b/12

ā.+ inden 064a/20

ā.+ ini 005b/25, 110b/09, 222a/19

ā.+ iyle 010b/10

ā.+ lerdür 154b/04

ā.+ ümi 140b/06

ʿ**aleyhi’s-ṣalavāt** <Ar. Salavat onun üzerine olsun anlamında peygamberin adı anılırken kullanılan bir söz -2-

ʿa. 125b/02, 245a/17

ʿ**aleyhil-laʿne <**Ar. “Lanet onun üzerine olsun!” manasında şeytandan söz edilirken kullanılan söz -1-

ʿa. 082b/16

ʿ**aleyhis-selām** <Ar. “Ona selam olsun!” anlamında peygamberin adı anılırken kullanılan bir söz -3-

ʿa. 290a/24, 292b/13, 319a/05

alıcı Azrail -1-

cān a.+ nuŋ Azrail 322a/09

alın 1. Alın 2. Ön 3. Karşı -3-

a.+ da 042b/03

a.+ ında 037b/11

a.+ ını 282b/04

alın- 1. Alınmak 2. Gücenmek -14-

a.- acaḳdur 195b/17

a.- an 107a/23, 244b/16, 267a/23

a.- dı 068b/11

a.- dısa 300a/12

a.- maḳ 065a/05

a.- maya 254b/05

dile a.- maya 111a/03

a.- mış 067b/16

a.- mışdı 314b/15

a.- mışdur 243a/18, 320a/15

alış- Alışmak, kaynaşmak, uyuşmak -5-

a.- ayduḳ 074b/05

a.- dı 179b/21

a.- up 180b/25, 268a/07

a.- urlardı 233b/05

alış Ticari bir faliyet sonucu bir malı belli bir değer üzerinden almak -1-

vėriş a. ėt- Alış veriş etmek 111b/05

alış-veriş Alış veriş -1-

a. ėt- Alış veriş etmek 112a/17

ʿālī <Ar. Yüce -5-

ʿā. 073a/16, 168a/22, 168a/24, 172b/10

ʿā.+ nüŋ 292b/19

ʿalī Hz. Ali -1-

ʿa. 117b/05

alīm <Ar. Çok bilen Allah'ın sıfatlarındandır. -1-

a. 122b/11

ʿālim <Ar. Alim, bilgin -122-

ʿā. 068a/13, 071a/18, 110a/12, 113b/04, 115b/01, 156b/12, 160a/19, 161a/19, 162b/12, 162b/19, 163b/04, 170b/10, 172a/16, 176b/13, 211a/08, 226b/18, 238a/16, 239a/05, 241b/18, 244b/23, 249b/11, 251a/06, 316b/19

ʿā.+ dür 238a/17

ʿā.+ e 156a/07

ʿā.+ idi 241a/25

ʿā.+ ile 156a/06, 174a/20

ʿā.+ ler 046b/22, 053b/11, 101b/16, 102a/06, 113b/09, 142b/15, 142b/22, 147a/02, 155a/02, 155b/13, 156a/12, 157b/22, 159a/08, 159b/14, 162a/13, 163b/25, 174a/13, 183a/06, 188b/17, 193a/07, 194a/02, 194a/05, 195a/12, 206b/18, 213b/03, 213b/25, 214a/19, 215a/03, 215a/09, 216a/03, 226a/17, 226b/17, 229a/09, 230b/04, 230b/10, 238a/09, 240b/01, 241a/03, 241a/04, 244b/11, 248a/17, 248b/18, 255a/15, 278b/18, 305b/18, 313a/06, 313a/11

ʿā.+ lerden 116b/03

ʿā.+ lerdür 238a/21

ʿā.+ lere 053b/12, 109a/10, 111a/11, 155b/07, 162b/04, 197a/10, 214a/23, 244b/19, 248a/13

ʿā.+ leri 121b/13, 129b/08, 172b/06, 193a/06, 209b/22, 210b/15, 212a/19, 217a/04, 231a/20, 237b/14, 238a/22

ʿā.+ lerimüz 229a/04

ʿā.+ lerin 154a/01, 192a/19

ʿā.+ lerinden 089b/06, 144a/18, 153a/09

ʿā.+ lerini 046a/21

ʿā.+ lerisiz 124a/10

ʿā.+ lerle 312b/25

ʿā.+ lersiz 147a/03

ʿā.+ lerümden 139b/02, 175a/09, 181a/15

ʿā.+ lerüŋ 047b/01, 060a/08, 072a/16, 154a/04, 212b/23, 214a/19, 238a/16, 240a/21, 270a/11

ʿā.+ lerüŋüzden 229a/04

ʿ**ā. bil-** Alim saymak 186b/07

ʿ**ā. ol-** Alim olmak 214b/05

alḳış Övme, takdir -6-

a. ėt- Övmek, takdir etmek 013b/18, 167a/19

a. ḳıl- Övmek, takdir etmek 008a/17, 011b/23, 032a/22, 044a/21

allāh <Ar. Allah-473-

a. 044b/21, 044b/24, 045b/08, 045b/19, 046a/02, 047a/02, 047b/07, 049b/03, 050b/08, 057b/18, 057b/20, 057b/22, 059a/12, 059b/23, 060a/19, 061a/15, 061a/20, 061b/13, 061b/21, 061b/25, 062a/15, 063b/20, 064a/21, 070a/05, 070b/12, 070b/19, 077b/01, 079b/08, 086b/08, 092a/06, 092a/25, 095b/07, 097b/18, 105b/11, 107a/19, 108a/07, 108b/11, 109a/11, 109a/16, 109b/05, 109b/15, 109b/24, 110a/21, 111b/16, 112b/21, 113a/05, 113a/21, 115b/11, 116a/19, 118a/15, 119b/05, 119b/15, 125b/06, 126b/20, 130b/08, 131a/03, 131b/04, 138a/15, 140a/06, 143a/06, 145b/11, 146b/02, 147a/06, 148b/02, 151a/06, 153a/04, 154a/06, 155a/07, 155a/09, 155b/03, 159b/09, 162a/18, 163a/08, 164b/10, 169a/13, 171a/14, 173a/03, 173b/02, 173b/16, 174b/24, 175a/03, 175b/10, 177b/24, 178a/13, 181a/12, 181a/23, 181b/04, 182a/25, 182b/13, 185b/14, 185b/16, 185b/22, 185b/24, 187b/21, 188b/22, 195b/07, 195b/08, 196a/12, 196b/15, 197b/08, 200a/14, 200b/01, 201a/17, 203a/13, 204b/15, 204b/16, 209a/04, 210b/07, 211b/23, 212a/02, 212a/04, 212a/11, 212a/15, 212a/23, 212b/19, 213a/09, 213b/20, 215b/13, 218b/18, 221a/03, 223a/15, 223b/08, 223b/23, 225a/23, 226b/12, 226b/15, 227a/10, 227a/12, 235a/08, 236a/05, 236b/20, 237a/03, 238a/04, 241a/21, 241b/03, 242a/15, 242a/17, 242a/18, 242a/20, 242b/05, 242b/17, 243a/13,

271b/12, 276a/09, 277b/06, 278b/16, 280a/05, 283a/14, 287b/17, 291b/07, 297b/20, 299b/07, 300a/25, 321b/05

a.+ dandur 204b/12, 276a/05

a.+ dur 075b/16, 149a/02, 174a/02, 175b/07

a.+ ı 087b/11, 171a/13, 210b/01, 213b/19, 314b/01, 319a/06

a.+ ıla 087b/13

a.+ uŋ 044b/07, 045a/10, 068b/05, 082a/11, 126b/02, 130a/16, 151b/24, 163a/12, 172b/21, 175a/20, 185a/01, 212b/07, 227a/11, 228a/08, 231b/07, 241a/15, 241a/17, 241a/21, 244a/24, 249b/21, 250a/10, 262b/18, 276a/05, 278a/06, 298a/10, 319a/12, 325b/04

a.+ uŋdur 070a/07, 108a/23, 129a/18, 183b/19

a.+ uŋdurrur 108a/23

a.+ a ṣıġın- Allah'ın koruyuculuğu altına girmek 050b/02, 062a/22, 138b/11, 143a/11, 162b/21, 178a/07, 200b/17, 243a/05, 143b/16, 143b/16, 143b/17, 159b/19, 172b/20, 184b/15, 257b/03, 261a/12, 276b/17, 282a/06, 287a/09, 292b/24, 296b/25, 302b/15, 306b/23

a.+ dan bil- Hayır ve şerrin Allah'dan geldiğine inanmak 108a/20, 143a/11, 143b/16, 172b/16, 181a/12, 212b/19, 235a/09, 242b/09, 281a/10, 292b/24

allāhu-āʿlem-biʿṣ-ṣavāb <Ar. Allah doğrusunu daha iyi bilir -1-

a. 116a/10

alma Elma -5-

a. 067b/22, 136b/05, 138a/18, 177a/06

a.+ nuŋ 105a/06

alt Alt, aşağı -92-

a. 125a/07

a.+ ına 018a/17, 031b/07, 034a/20, 043b/14, 046b/22, 046b/24, 054b/22, 055a/09, 079a/21, 126b/10, 126b/12, 136b/21, 152b/08, 160a/14, 258a/24, 262b/05, 262b/19, 285a/15, 286a/10, 286a/13, 286a/16, 286a/17, 294b/10, 295a/20, 323a/25

ayaġ a.+ ına aldı 001b/03

a.+ ında 005a/01, 023a/09, 030a/02, 037a/17, 042b/03, 044a/19, 054a/03, 062b/15, 076b/20, 083a/13, 100a/20, 110a/14, 110b/13, 111a/03, 116b/21, 153a/02, 160b/16, 169b/18, 191a/10, 213b/24, 214b/12, 215a/04, 244b/15, 250a/01, 262b/02, 264a/25, 276b/12, 278b/04, 308b/25, 311b/21, 325a/08

ayaḳ a.+ ında alam 200a/21

ayaġ a.+ ında ḳaldı 199a/05

elüŋ a.+ ında ḳılsun 069a/21

fermānum a.+ ında oldı 250b/17

a.+ ında olup 204a/19

ḳılıç a.+ ında olur 064a/06

a.+ ındadur 042b/21, 156a/09, 174a/12, 194b/25, 195a/02, 200b/03

a.+ ındaġı 109b/17, 117a/04, 144b/21, 161b/18, 163a/17, 167a/01, 177a/15, 195b/13

a.+ ındaġıları 194b/19

a.+ ındaki 087b/08

a.+ ından 068b/23, 120b/07, 125b/25, 149b/23, 169a/06, 282a/08

a.+ larındaġı 084a/15, 282a/21

a.+ um 240a/12

a.+ uma 250a/25

a.+ umda 117a/04

altı Altı -38-

a. 007a/02, 010b/14, 013b/25, 035a/23, 064b/11, 078b/13, 081b/07, 083b/01, 087a/06, 157a/07, 183a/07, 195a/15, 230a/03, 230b/14, 248a/08, 249b/24, 264b/10, 264b/15, 283a/22, 292a/20, 293b/21, 308b/16, 317b/14, 319b/23, 319b/25, 320b/15, 323b/18

on a. 189a/01, 261b/03, 316b/23, 324a/15

otuz a. 169a/02, 315a/22, 317b/13

yigirmi a. 148a/06

altın *bk. altun* -2-

a. 148a/24

a.+ ınuŋ 136b/13

altıncı Altıncı -11-

a. 022b/09, 111b/06, 112a/19, 130a/04, 163a/16, 193a/03, 212b/21, 214b/04, 215a/12, 241b/10, 313a/08

altmış Altmış -35-

a. 003b/19, 020a/17, 034b/15, 059a/04, 116b/04, 127a/15, 128b/05, 138b/12, 150a/08, 153a/10, 182b/11, 182b/14, 203a/11, 280b/17, 285b/21, 308b/02, 312b/05,

315a/23, 317b/11

yüz a. 052a/14, 065a/19, 067a/01, 088b/15, 255a/03, 299b/21, 314b/14, 317b/12, 317b/14

yüz a. bėş 059a/07

a. biŋ 314b/25

a. bir 247b/21

biŋ yüz a. dört 172a/23

a. üç 182b/11, 183b/17

a. üçe 154b/18

altun Altın -388-

a. 001b/03, 002a/10, 003a/11, 003b/09, 003b/14, 003b/18, 006a/01, 006a/24, 006b/04, 008a/09, 008a/13, 008a/14, 008a/15, 012b/11, 012b/14, 013a/12, 013a/21, 013b/03, 017b/11, 017b/13, 019a/21, 019b/15, 022a/01, 022b/12, 025a/23, 026b/17, 026b/19, 027a/07, 027a/23, 030a/25, 036a/08, 040a/23, 040b/13, 041b/09, 042a/10, 043a/09, 043a/11, 043b/01, 043b/06, 045a/15, 050b/14, 051b/21, 062b/01, 063b/18, 068b/21, 071b/25, 073b/01, 074a/10, 074b/02, 076a/01, 076a/06, 080a/21, 086a/12, 088a/17, 091a/06, 094a/21, 094a/24, 094b/04, 095b/06, 097a/20, 099a/07, 099a/17, 100b/11, 101b/05, 101b/09, 101b/25, 102b/21, 102b/23, 102b/24, 102b/25, 104a/13, 104b/20, 105a/21, 105b/07, 106b/01, 108b/17, 108b/18, 110b/09, 110b/10, 110b/13, 110b/15, 110b/17, 113b/11, 115a/17, 115b/07, 117b/14, 119a/03, 120b/13, 121a/06, 121b/10, 123b/05, 123b/14, 123b/15, 124b/04, 124b/05, 124b/24, 126b/01, 126b/11, 127a/14, 128a/04, 128a/06, 128a/07, 128b/01, 128b/04, 128b/25, 129a/05, 129b/23, 129b/25, 130b/02, 133a/07, 134b/20, 135a/25, 135b/03, 136a/07, 136b/14, 138b/15, 138b/19, 140b/24, 142a/21, 142a/22, 142a/23, 147b/13, 147b/15, 148b/15, 149a/06, 149a/10, 149a/13, 153b/12, 157a/15, 157b/20, 159b/12, 165b/13, 166a/15, 169b/03, 172b/08, 173a/14, 181b/12, 181b/21, 181b/22, 181b/23, 187a/15, 188a/25, 194a/06, 194a/11, 196a/21, 197b/02, 197b/10, 197b/16, 200b/21, 203a/22, 203a/23, 207a/07, 207a/15, 207b/04, 208a/20, 208a/23, 208b/13, 209b/17, 215b/02, 217b/09, 222a/05, 222a/06, 223a/01, 223b/03, 224a/18, 224b/09, 224b/11, 224b/12, 225b/12, 225b/18, 225b/20, 228b/17, 229b/24, 233a/25, 238b/22, 240b/05, 244b/08, 246a/10, 246a/24, 247a/18, 247a/21, 250a/25, 254a/01, 254a/05, 255b/03, 262b/03, 264a/04, 264a/17, 266a/04, 266a/06, 266b/07, 267a/24, 267b/21, 268a/08, 268a/09, 268a/10, 269a/18, 269b/14, 270a/10, 272b/19,

273a/10, 278a/12, 284b/09, 285b/04, 288b/02, 288b/18, 293a/11, 293a/13, 293a/16, 294b/18, 299b/16, 299b/21, 299b/22, 300a/16, 300a/20, 300b/20, 301a/10, 301a/17, 301a/21, 301b/20, 305b/07, 306a/03, 311a/16, 312b/07, 312b/09, 313b/06, 313b/07, 314b/15, 314b/18, 315a/09, 315b/01, 315b/02, 315b/04, 315b/05, 315b/19, 316a/06, 316a/09, 316a/25, 316b/05, 317a/15, 317b/17, 317b/19, 317b/20, 318b/25, 320a/16, 320a/25, 321a/16, 324b/13, 326a/22, 327a/01

a.+ a 118b/25, 196a/03, 196a/05, 210b/09, 225b/23, 247b/16, 255a/07, 277a/04, 292b/25

a.+ da 117a/06

a.+ daġı 292a/14

a.+ dan 006a/16, 007a/12, 007b/24, 012b/04, 013a/11, 013b/09, 025a/20, 058a/17, 090a/13, 091b/24, 126a/24, 129a/05, 158a/16, 165b/10, 165b/15, 176a/04, 176a/10, 179a/16, 182a/04, 182b/05, 182b/10, 197b/12, 197b/15, 201a/25, 203a/25, 219a/05, 224a/12, 225b/10, 231a/01, 234a/20, 236b/02, 269b/13, 298b/17, 301a/04, 311a/02, 311a/04, 313b/08, 315b/04

a.+ dur 202b/12

a.+ ı 026a/12, 158a/19, 177b/06, 182b/15, 207a/08, 207a/13, 207a/15, 227b/12, 306a/03, 318b/25, 320a/12

a.+ ıdı 224a/14

a.+ ıla 008a/12, 045a/12, 046a/13, 054b/10, 076b/22, 098b/25, 118b/24, 127a/14, 129b/25, 148b/15, 169b/22, 172b/01, 176a/07, 195b/14, 219a/05, 224a/15, 224a/17, 228b/16, 247a/22, 247b/16, 269b/14, 276b/07, 277a/02, 317b/13

a.+ ın 246b/20, 301a/22

a.+ ına 136a/07, 169a/06

a.+ ını 127a/15

a.+ ınuŋ 164a/09

a.+ la 027a/23, 311a/12, 317b/23, 318a/04, 324b/24

a.+ lar 110b/22, 125a/01, 125a/15, 130a/06, 147b/13, 163b/10, 176a/15, 181a/03, 186a/23, 197b/10, 201b/19, 258b/13, 273a/05, 293a/06

a.+ ları 225a/25, 247a/05

a.+ larla 267a/17

a.+ uŋ 176b/02, 224a/11, 238b/20

a.+ uŋuz 181a/11

altunlı *bk. altunlu* -2-

a. 033a/02, 224b/07

altunlu Altınlı -21-

a. 013b/12, 090a/13, 101b/06, 104b/19, 123b/15, 128b/06, 136a/07, 153a/11, 165a/25, 198b/25, 217b/10, 250a/24, 277a/02, 288b/02, 299b/21, 305b/07, 310a/21, 312b/08, 314b/16, 315b/09, 315b/10

alu Değersiz -1-

a. düş- Değersizleşmek 068a/01

ālūde <Far. Karışmak, bulaşmak **-1-**

ā. ol- Karışmak, bulaşmak 128a/24

ālūdelıķ(ġ) <Far. +T. Suçluluk, günahkarlık -4-

ā. 128a/21

ā.+ ı 128a/20

ā.+ ıla 041b/21

ā.+ ların 128a/20

ʿ**alūfe** <Ar. *(ʿulūfe)* Asker maaşı *ayrıca bk. ʿulūfe* -1-

ʿa.+ ye 100a/05

ʿ**alūfeci** *(ʿulūfe)* Ulufeci -1-

ʿa.+ ler 100a/04

alup Değerli bir süs eşyası -1-

a. 267b/21

ʿ**ām** <Ar. Halk -2-

ʿā. 268b/18, 300b/08

āmān <Ar. Yardım-114-

ā. 005b/25, 076a/24, 078a/17, 078b/25, 086a/10, 135a/22, 143a/02, 253b/02, 286a/02, 294b/14

ā. bil- Yardımcı olmak 047a/12, 171b/05, 220b/08

ā. bul- Kurtulmak 078b/20, 106a/19, 130b/19, 131a/05, 194a/07, 204b/06, 227a/08, 232a/17, 252b/18, 253a/15, 265b/20, 266a/23

ā. dile- Yardım istemek, merhamet dilenmek 002b/11, 051b/07, 059a/24, 078a/11, 085b/08, 093a/17, 099b/18, 101a/08, 102b/10, 104b/02, 107a/02, 115b/17, 117a/17, 143a/07, 153b/05, 187a/23, 191a/21, 201b/03, 201b/20, 201b/21, 202b/07, 205b/13, 205b/18, 208b/15, 218b/04, 235a/04, 235a/06, 235b/19, 236a/02, 236a/03, 244a/09,

258b/21, 259a/01, 260a/11, 265a/19, 265b/05, 266a/22, 298a/17, 298b/07, 299a/21

ā. iste- Yardım istemek 003b/21, 258a/01

ā.+ umda ol- Yardımım altında olmak 310a/20

ā. vėr- Bağışlamak 003a/19, 040a/04, 046b/05, 051b/06, 051b/08, 051b/09, 051b/10, 052a/19, 068a/19, 068b/10, 078a/12, 085b/12, 085b/17, 094a/08, 097b/11, 102b/03, 104b/02, 117a/17, 132a/13, 139b/23, 140a/25, 141b/21, 143a/07, 151b/25, 153a/15, 184a/14, 199a/14, 199a/21, 201b/16, 205a/11, 233b/25, 250a/04, 263a/10, 265a/12, 265a/07, 265a/11, 265b/08, 265b/24, 266a/07, 284a/06, 284a/20, 284b/24, 285b/23, 309b/12, 309b/14, 310b/25

āmānsız *bk. āmānsuz* -1-

ā. 135a/23

āmānsuz Aman vermeyen -1-

ā. 052a/12

ʿ**amel** <Ar. İş, hareket, davranış -9-

ʿa.+ dür 131b/03

ʿa.+ ler 327a/08

ʿa.+ üm 024b/22

ʿa.+ üŋ 006b/07

ʿ**a. ėt-** Davranmak, iş yapmak 017a/10, 044b/19, 123b/12

ʿ**a. ḳıl-** Davranmak, iş yapmak 161a/19, 276a/23

ʿ**amellü** Davranışlı -1-

ʿa. 090b/16

ʿ**āmī** <Ar. Aenelik -1-

ʿā. 145b/23

ʿ**āmil** <Ar. Vali -8-

ʿā. 110a/03, 195a/21

ʿā.+ ler 183a/09, 195a/18

ʿā.+ leri 192a/09

ʿā.+ lerine 184b/21

ʿā.+ lerümden 196a/06, 197a/25

āmīn <Ar. Öyle olsun ya Rab, duamızı kabul eyle! -1-

ā. 244a/25

āmir <Ar. Bir işte emir verme yetkisi bulunan kimse -2-

ā. 030a/21

ā. ḳıl- Amir olarak atamak 134b/18

ammā <Ar. Fakat 148-

a. 028a/05, 030a/09, 032a/11, 037b/16, 041a/19, 044b/04, 047b/16, 052b/19, 053a/02, 053a/09, 053a/12, 057b/06, 060b/14, 060b/15, 063b/12, 064a/15, 064a/18, 067a/17, 068a/17, 069b/12, 070a/06, 070a/17, 076a/09, 079a/05, 080b/20, 088a/08, 092a/14, 093a/04, 098b/25, 100a/14, 102a/11, 103a/13, 103a/16, 103b/14, 104b/10, 105b/01, 108a/09, 108a/17, 108b/02, 109a/08, 109a/18, 111a/14, 111a/25, 111b/03, 111b/06, 111b/09, 111b/19, 112a/17, 114b/05, 115a/11, 116b/15, 119b/09, 121a/16, 122a/11, 122b/07, 122b/19, 122b/20, 123b/14, 127b/10, 127b/24, 129a/07, 130b/15, 132a/05, 133a/11, 134b/13, 136a/13, 156b/01, 157b/03, 164a/14, 177a/12, 178a/04, 181a/15, 183a/01, 183a/08, 183a/19, 183b/01, 184a/16, 187b/08, 188a/05, 190a/05, 190b/03, 191a/08, 195a/10, 195a/19, 196a/16, 196b/23, 197a/09, 198a/21, 203b/12, 207b/01, 212a/20, 216b/04, 217a/18, 217a/19, 218a/06, 220b/13, 227a/24, 230b/05, 233b/06, 236b/20, 237b/01, 240a/11, 241a/24, 244a/04, 245b/24, 247a/18, 247a/21, 247b/10, 251b/18, 253a/10, 253a/12, 254a/16, 254a/17, 254b/12, 257a/12, 260b/09, 261b/20, 263a/01, 266b/10, 266b/14, 266b/18, 266b/19, 268a/14, 270b/04, 271b/01, 272b/07, 283a/19, 284b/24, 285a/17, 285b/16, 287a/09, 291b/08, 295a/09, 297a/18, 299a/10, 300a/08, 301a/18, 301b/09, 305a/22, 306a/20, 308a/21, 309a/23, 313b/17, 315a/04, 319b/08, 323b/06, 324a/21

ʿammi <Ar. Amca -2-

ʿa.+ sinüŋ 155a/02, 239b/16

ʿamr <Ar. Metinde adı geçen bir Arap komutan -1-

ʿa.+ ıla 254a/08

ʿamr-maʿdī /ʿamr-maʿdī-yi kerebī Metinde adı geçen bir Arap pehlivanı -2-

ʿa. 325b/07

ʿa+yi 325b/06

ʿamū <Ar. Amca -2-

ʿa. 097b/24, 126b/06

ʿamūd <Ar. Direk -2-

ʿa.+ lar 125b/10

ʿa.+ laruŋ 125b/10

āmul Metinde adı geçen bir şehir -9-

ā. 309b/05, 309b/07, 317a/16

ā.+ a 171a/18, 197b/20, 310a/13

ā.+ dan 171a/18, 197b/20, 310a/11

ʿ**amūriyye** Metinde adı geçen bir şehir -6-

ʿa. 102b/08, 102b/11, 246a/12

ʿa.+ den 102b/02, 110b/06, 131b/10

āmūy Metinde adı geçen bir şehir -8-

ā. 225a/01, 309a/17, 309a/21, 309b/18

ā.+ a 171b/12

ā.+ dan 219b/17, 224b/06, 224b/24

aŋ- Anmak, zikretmek -174-

a. 278a/04

a.- acaḳ 159a/10

a.- acaḳdur 308a/24

a.- aġandur 056a/12

a.- alar 185b/12, 317a/22

a.- anlar 245a/10

a.- ar 023b/02, 072a/20, 082a/10, 179b/11, 212a/08, 233a/13, 281b/05, 289b/02

a.- aram 165b/03

a.- ardı 077a/05, 111a/01, 281a/08

a.- ardum 140b/23

a.- arlar 069b/09, 081a/12, 093a/03, 299a/10, 308a/16

a.- arlardı 037a/22

a.- arsın 179b/09, 255b/20, 277b/21, 278b/11, 279a/13

a.- arsız 316b/08

a.- asın 145b/06, 205b/16, 252b/04, 252b/09

a.- dı 016b/06, 030b/06, 059b/21, 062a/11, 068a/14, 079b/18, 086a/16, 099b/05, 118a/03, 162a/04, 179a/09, 179b/15, 206a/01, 217a/24, 218a/21, 224a/21, 240b/23, 241a/13, 244b/02, 255b/16, 289a/25, 291a/06, 293a/21, 303a/11, 304b/21, 305a/13, 309b/19

a.- dıḳça 028b/18

a.- dılar 247a/21, 290a/08

a.- duġça 078a/24

a.- mazsın 055a/06, 119b/10, 123b/19, 278a/24, 279b/23

a.- mış 316a/10, 321a/20

a.- mışdur 205a/02, 321b/02

a.- mışsın 259b/13, 314b/04

a.- mışsız 110b/01

a.- sa 098b/18

a.- sam 161b/10

a.- uban 072a/19, 174b/25

a.- up 015b/20, 015b/23, 017b/07, 018b/08, 021b/06, 029b/13, 030a/16, 035a/13, 053a/06, 088a/14, 091a/08, 179b/23, 218a/03, 218a/15, 241a/02, 310b/07

a.- maġ ol- Anmak olmaz 079a/24

an Zamanın bölünemeyecek kadar küçük parçası, an -1-

a. ḳal- Çok kısa bir zamanın kalması 298a/25

ana Anne -160-

a. 003a/17, 003a/22, 003b/08, 003b/18, 003b/25, 004a/01, 004b/09, 071a/24, 071b/04, 129b/16, 129b/25, 130a/08, 130a/10, 204b/17, 212b/01, 232a/08, 236b/14, 236b/15, 236b/17, 236b/25, 238b/15, 309a/07, 316a/14

a.+ dan 018b/17, 023b/22, 040a/13, 073b/12, 122a/01, 126a/12, 129a/15, 129b/07, 129b/11, 129b/17, 160a/09, 162a/17, 175a/04, 176a/13, 234a/19, 252b/17, 265a/04, 292b/18, 292b/19, 320b/12

a.+ lar 100a/11, 100a/12, 106a/25

a.+ ları 217b/09, 231b/18, 231b/19, 248b/10, 316a/15

a.+ larına 243a/19

a.+ larından 243a/18

a.+ larınuŋ 136a/17, 232a/05, 232b/14

a.+ m 017a/16, 028b/09, 048a/14, 065b/03, 077a/12, 079a/10, 127a/10, 128b/18, 142a/16, 177b/15, 205b/18, 279a/15

a.+ ma 206a/03

a.+ mdan 158b/03, 161b/16

a.+ mı 085b/01, 148a/18

a.+ mla 121a/23

a.+ muŋ 148a/20, 208a/10, 208a/11

a.+ muzuŋ 232b/12

a.+ ŋ 082a/01, 099b/15, 121b/02, 121b/10, 127a/11, 232b/10, 255a/09, 264b/25

a.+ ŋa 110a/09

a.+ ŋdan 099b/15, 255a/09, 279a/13

a.+ ŋı 255a/07, 255a/11

a.+ nuŋ 017a/15, 040b/14, 071a/11, 118b/08, 236a/14

a.+ sı 012b/13, 069a/18, 069b/13, 069b/17, 069b/23, 071b/02, 076a/10, 086a/23, 090b/03, 090b/07, 095a/02, 098a/18, 103a/15, 108b/07, 110b/11, 124b/09, 130a/24, 131a/11, 136b/02, 136b/05, 140b/08, 147b/23, 152b/01, 152b/02, 169b/11, 204a/13, 206a/24, 206b/04, 207b/03, 209b/09, 217b/20, 231b/19, 232b/04, 236b/16, 237a/03, 237b/10, 248b/12, 307b/24

a.+ sına 069b/14, 118b/20, 119b/24, 129b/15, 136b/01, 206a/20, 206b/03, 236b/08, 248b/11

a.+ sından 019a/23, 206a/22, 233a/20

a.+ sını 001b/14, 069a/01, 110b/07, 231b/05, 236b/13

a.+ sınuŋ 069b/21, 120b/01, 203b/15, 203b/17

a.+ sıyla 237a/07

a.+ ya 131b/22

a. ėdin- Birini anne olarak kabul etmek 098b/09

aŋa Ona -1054-

a. 002a/15, 002a/16, 002b/06, 003a/25, 004a/11, 004b/22, 006a/13, 006b/05, 006b/12, 007a/18, 007a/22, 007b/05, 007b/20, 008a/03, 008b/05, 008b/24, 009b/01, 009b/04, 010a/06, 010b/10, 010b/22, 011a/13, 011b/13, 012b/09, 013a/09, 013b/16, 014a/03, 014a/11, 014a/25, 014b/03, 015a/16, 015a/19, 015a/20, 015a/24, 015b/04, 015b/14, 015b/16, 016a/06, 016a/13, 016a/14, 016a/25, 016b/04, 016b/08, 017a/04, 017a/15, 017a/16, 017a/18, 017a/22, 018a/14, 018a/17, 018b/01, 019a/01, 019a/02, 019a/08, 019a/10, 019a/11, 019a/13, 019a/14, 019a/16, 019a/24, 019b/03, 019b/10, 019b/13, 019b/16, 019b/18, 019b/20, 019b/23, 019b/24, 020a/08, 020b/12, 021a/19, 022a/04, 022a/14, 022a/16, 023a/21, 023b/16, 024a/06, 025a/19, 025b/16, 026a/03, 026b/14, 027a/02, 027a/07, 027a/11, 027a/12, 027a/19, 027a/22, 027a/23, 027b/04, 027b/05, 027b/22, 028a/10, 028a/16, 029b/19, 030a/22, 030b/05, 030b/09, 031a/03, 031a/04, 031a/25, 032a/09, 032a/21, 032b/04, 032b/05, 032b/09, 032b/12, 032b/13, 033a/07, 033a/16, 033a/19, 033b/01, 033b/11, 033b/12, 033b/13, 033b/14, 033b/16, 033b/21, 033b/22, 034a/01, 034a/04, 034a/05, 034a/09, 034a/21, 034a/24,

034b/02, 034b/06, 035a/05, 035a/08, 035a/09, 035a/12, 035a/16, 036a/03, 036a/10, 036a/12, 036b/01, 036b/05, 036b/10, 036b/11, 037a/07, 037a/08, 037b/02, 037b/08, 037b/13, 037b/17, 037b/18, 037b/19, 037b/20, 038a/10, 038a/18, 038a/19, 038b/02, 038b/09, 038b/16, 038b/20, 038b/23, 039a/01, 039a/07, 039a/19, 039a/20, 039a/25, 039b/01, 039b/04, 039b/06, 040a/02, 040a/09, 040b/06, 040b/13, 041a/04, 041a/18, 042a/02, 042a/08, 042b/07, 042b/13, 042b/15, 042b/22, 042b/23, 043a/06, 043a/10, 043a/13, 043a/17, 043a/21, 043a/24, 043b/02, 043b/05, 043b/07, 043b/08, 043b/11, 044a/01, 044a/10, 044a/11, 044a/18, 044a/21, 044a/25, 044b/08, 044b/11, 044b/22, 044b/24, 045a/01, 045b/13, 046a/01, 046a/17, 046b/03, 047a/06, 047a/07, 047b/16, 048a/17, 049a/21, 049b/02, 049b/05, 049b/06, 049b/12, 050a/06, 050a/17, 050a/18, 050b/10, 050b/17, 051a/10, 051b/23, 051b/24, 052a/01, 052a/04, 052a/22, 052b/07, 052b/08, 052b/10, 052b/14, 053b/05, 053b/13, 053b/14, 053b/15, 053b/16, 053b/21, 055b/05, 055b/16, 056a/01, 056a/21, 056b/01, 056b/07, 057a/08, 057a/25, 057b/21, 058a/13, 058a/15, 058a/25, 058b/04, 059a/06, 059b/24, 060b/11, 060b/25, 061b/14, 063a/09, 063a/11, 063b/12, 064b/03, 064b/06, 064b/18, 065a/25, 065b/09, 066a/10, 066b/20, 067a/20, 068a/12, 068b/19, 069a/23, 069b/01, 069b/13, 069b/14, 069b/17, 070a/06, 070a/10, 070a/20, 071a/13, 071a/22, 071a/24, 071b/17, 071b/18, 071b/23, 072a/08, 072a/13, 072b/16, 072b/25, 073a/12, 073b/07, 073b/19, 075a/11, 076a/16, 076a/17, 076b/03, 076b/13, 076b/23, 076b/24, 077a/11, 077b/08, 078a/17, 078a/19, 078b/23, 079a/03, 079b/10, 079b/17, 079b/21, 080b/10, 081a/08, 081a/14, 081b/13, 082a/04, 082b/19, 082b/21, 083a/17, 083a/19, 083b/04, 083b/07, 084b/11, 085a/13, 085b/03, 086a/21, 086a/25, 086b/07, 086b/20, 087a/06, 087a/08, 087a/22, 087a/23, 087a/25, 087b/01, 087b/04, 087b/10, 088b/08, 088b/10, 089b/13, 089b/18, 089b/20, 090a/13, 091a/09, 091a/12, 091b/03, 091b/17, 091b/18, 092a/02, 092b/06, 093a/05, 094a/05, 095a/20, 095b/02, 095b/07, 095b/09, 096a/19, 096b/07, 097a/06, 097a/07, 097a/10, 097b/04, 097b/18, 097b/24, 098a/15, 098b/03, 099a/13, 099a/17, 099b/07, 099b/23, 100a/03, 100a/12, 100a/13, 100b/24, 101b/18, 104a/05, 104a/10, 105a/06, 106a/04, 106a/19, 106b/10, 107a/13, 107a/14, 107a/17, 107a/21, 107b/11, 107b/24, 108a/24, 108b/05, 109a/07, 109b/23, 110b/07, 110b/08, 111b/24, 112a/02, 112a/14, 112b/11, 113a/11, 113a/12, 113a/14, 113b/04, 113b/17, 114a/05, 114b/21, 114b/22, 115b/02, 115b/11, 115b/14, 115b/25, 116a/06, 116b/09, 116b/25, 117a/13, 117a/20, 117b/02, 117b/03, 117b/04, 117b/07, 117b/24, 118b/09, 118b/10, 118b/15, 119a/08, 120a/05, 120a/09, 120a/17, 120b/18,

120b/19, 120b/25, 121a/06, 121b/05, 121b/08, 121b/11, 122a/25, 122b/14, 123a/17, 123a/18, 123b/03, 123b/24, 124a/01, 124a/13, 124b/25, 125b/20, 126a/17, 126b/08, 127b/12, 128b/17, 129a/18, 129b/19, 130b/15, 130b/18, 131a/01, 131a/23, 131a/25, 131b/01, 131b/02, 131b/11, 131b/14, 132a/14, 132a/18, 132a/21, 133a/13, 133b/06, 133b/25, 134a/13, 134b/19, 135a/16, 135b/06, 136b/20, 137a/04, 137a/05, 138a/17, 138a/18, 138a/19, 138b/05, 138b/20, 138b/25, 139a/21, 139b/07, 139b/19, 139b/24, 140a/08, 141a/01, 141a/18, 141a/19, 141a/24, 141b/02, 142a/02, 142a/03, 142a/04, 142a/05, 142b/08, 142b/11, 142b/14, 142b/15, 143a/02, 143a/14, 143b/03, 143b/04, 143b/07, 143b/20, 144b/04, 144b/23, 145a/03, 145a/06, 145a/23, 145b/18, 146b/21, 147a/10, 148a/16, 148b/20, 149b/03, 150b/19, 151a/17, 151b/02, 152b/13, 152b/17, 152b/24, 153a/11, 153a/25, 154a/17, 154a/21, 154a/23, 154b/06, 154b/07, 154b/08, 154b/15, 156a/10, 158b/01, 159a/14, 159b/08, 159b/09, 160a/25, 160b/05, 160b/07, 160b/08, 160b/19, 161a/02, 161a/21, 161b/24, 162a/02, 162a/09, 162a/12, 162a/20, 162a/21, 162b/03, 162b/10, 163a/05, 163a/22, 163b/16, 163b/19, 163b/21, 164a/04, 164b/18, 165a/01, 165a/02, 165a/06, 165a/10, 165a/22, 167b/11, 168a/13, 168a/23, 169a/03, 170a/18, 170b/02, 170b/05, 170b/13, 171b/05, 171b/23, 172a/12, 172a/17, 173b/10, 173b/12, 174a/03, 174a/08, 174a/13, 174b/04, 175a/12, 175b/04, 176a/05, 176a/13, 176a/23, 177a/12, 177b/01, 177b/02, 177b/17, 178b/03, 179a/16, 179a/20, 179b/11, 179b/22, 180b/03, 180b/06, 181a/18, 181a/19, 181a/20, 181b/08, 182b/11, 183b/20, 184a/09, 184a/10, 184b/14, 185a/10, 185b/02, 185b/05, 186b/02, 186b/06, 186b/10, 187a/02, 187a/14, 187a/17, 187b/20, 188a/12, 188b/04, 188b/05, 189a/05, 189a/06, 189a/07, 189a/11, 189a/13, 189a/15, 189a/16, 189a/21, 189a/23, 189b/03, 189b/07, 189b/12, 189b/20, 189b/25, 190a/22, 190b/15, 190b/21, 191a/18, 191b/03, 191b/07, 191b/08, 192b/01, 192b/06, 192b/07, 192b/13, 193b/23, 194a/04, 194a/16, 194b/06, 194b/07, 195b/07, 196a/05, 196a/07, 196a/13, 196a/17, 197b/10, 197b/11, 197b/15, 199b/11, 200a/03, 200a/05, 200a/06, 200a/11, 200b/12, 201b/07, 202b/23, 204a/15, 204a/21, 204b/11, 204b/18, 204b/19, 204b/20, 205a/03, 205a/07, 205a/08, 205a/09, 205a/11, 206b/01, 206b/07, 206b/17, 206b/19, 207a/12, 207b/04, 207b/24, 208a/05, 208a/06, 208a/10, 208b/05, 208b/06, 208b/20, 209a/09, 209a/16, 209b/21, 210a/02, 210a/25, 210b/20, 211a/04, 211a/14, 211b/13, 211b/18, 211b/24, 212a/11, 212b/01, 212b/08, 213a/17, 213a/24, 213b/22, 214a/14, 215a/16, 215a/22, 215b/01, 215b/08, 216a/01, 216a/05, 216a/19, 217b/01, 217b/05, 218a/16, 218b/23, 219a/02, 220a/15, 220a/16, 220b/19, 221a/08, 221b/04, 221b/07, 222a/14,

222a/18, 223a/03, 223b/17, 223b/18, 224a/23, 224a/24, 225a/09, 225a/16, 225a/18, 225b/20, 226a/14, 226a/15, 226b/25, 227b/22, 228a/22, 229b/13, 229b/23, 230a/13, 231a/22, 231b/22, 232a/10, 232a/21, 232a/23, 232b/05, 233b/18, 234a/06, 234a/07, 234a/08, 234a/10, 234a/11, 234b/19, 234b/22, 235a/18, 235a/19, 235a/25, 236a/20, 236b/19, 237a/07, 238b/07, 239a/12, 239b/17, 239b/19, 240a/13, 240b/17, 240b/18, 241a/11, 241a/14, 241a/16, 241b/23, 242a/15, 242a/23, 242b/11, 242b/15, 243b/11, 243b/19, 244a/07, 244a/17, 245b/06, 245b/11, 245b/21, 246b/14, 247a/19, 247b/02, 247b/05, 247b/14, 248a/11, 248a/15, 248a/20, 249a/01, 249a/10, 249a/11, 249b/14, 249b/24, 250b/04, 251a/15, 252a/01, 252a/17, 252b/09, 252b/20, 253a/09, 253a/10, 254b/02, 254b/05, 254b/15, 254b/22, 254b/25, 255a/21, 255b/08, 255b/15, 255b/21, 256a/04, 256a/06, 256a/07, 256b/01, 257a/10, 257a/13, 257a/17, 257a/22, 257a/23, 257b/15, 257b/17, 258a/22, 258b/13, 259b/17, 260b/02, 261a/01, 261a/19, 261a/21, 261b/07, 261b/20, 261b/21, 262a/12, 262b/07, 262b/08, 262b/15, 263a/12, 263a/13, 263a/14, 263b/10, 264b/04, 265b/14, 265b/15, 266a/07, 267a/06, 267b/09, 267b/11, 268a/13, 268b/08, 269a/05, 269a/24, 270a/04, 270a/18, 270a/19, 270a/25, 270b/14, 271a/24, 271b/04, 272a/02, 272a/23, 273a/07, 273a/16, 273a/18, 273a/24, 274a/14, 274a/20, 274a/25, 274b/08, 274b/09, 275a/11, 275a/17, 275b/09, 276b/09, 276b/10, 276b/20, 277a/21, 277a/22, 277a/24, 277a/25, 277b/16, 278a/24, 280a/16, 280a/17, 280a/24, 281a/12, 281b/04, 281b/12, 282a/22, 282b/12, 283a/17, 283b/25, 284a/15, 284b/24, 286b/09, 286b/10, 286b/22, 287a/08, 288a/08, 289a/21, 289b/08, 289b/11, 289b/17, 289b/18, 289b/25, 290a/02, 290b/01, 291b/03, 291b/16, 292a/02, 292b/22, 293a/09, 293a/20, 294a/06, 294b/12, 294b/14, 295b/07, 298a/03, 298b/12, 299a/11, 301a/07, 301a/17, 301a/22, 302a/20, 302b/18, 303a/14, 303a/19, 303a/20, 303a/21, 303b/13, 303b/16, 305a/08, 305a/25, 305b/01, 305b/18, 306b/01, 306b/11, 307a/03, 307a/06, 307a/07, 307a/14, 307a/15, 307b/19, 308a/20, 308a/23, 308b/21, 308b/24, 309a/03, 309b/12, 309b/14, 309b/21, 309b/23, 310a/06, 310a/14, 311a/24, 311b/25, 312a/06, 312a/10, 312a/11, 312b/17, 312b/22, 313a/02, 313a/19, 313a/25, 314a/19, 314b/05, 316a/17, 316b/04, 316b/10, 316b/23, 317a/02, 317a/16, 317a/18, 318a/13, 318a/22, 318b/17, 318b/20, 319a/05, 319a/13, 319a/15, 320a/19, 320a/25, 320b/10, 320b/15, 320b/21, 321a/11, 321a/13, 321a/16, 321a/21, 321a/23, 321b/12, 321b/14, 321b/15, 321b/21, 322a/03, 322a/07, 322b/16, 322b/18, 322b/24, 323a/01, 323b/21, 324b/20, 326a/12, 326b/11, 327a/12, 327a/25, 327b/09, 327b/14

a.+ dur 086b/11, 089a/19, 163a/05, 223b/25

ʿ**anā** <Ar. Zahmet, meşakkat -1-

ʿa. 092a/09

analıḳ Annelik -1-

a. 100a/08

aŋarlaḳ Az ileri -1-

a. 274b/03

aŋaru İleriye doğru -3-

a. 125a/20, 219a/20

a.+ raḳ 140b/20

ʿ**anāṣır** <Ar. Unsurlar -1-

ʿa.+ uŋ 292b/25

anbār <Far. Genellikle tahıl saklanan korunaklı yer -12-

a. 184b/19, 184b/21, 192a/08

a.+ da 192a/16

a.+ ı 192a/04, 192a/07

a.+ ları 192a/05, 192a/10, 192a/11, 192a/17

a.+ ların 192a/07

a.+ laruŋuzı 184b/20

anbār-dār <Far. Ambarcı -1-

a.+ uŋ 184b/22

ʿ**anber** <Far. *(enbār)* Güzel kokulu bir madde -48-

ʿa. 008a/17, 009a/11, 012b/03, 013a/12, 026b/11, 027a/07, 040b/12, 045a/13, 052a/24, 100b/10, 102b/18, 114a/01, 163b/23, 165b/01, 166a/13, 176b/01, 179a/16, 206a/08, 206a/24, 224b/09, 224b/13, 250a/23, 250b/02, 315b/06, 322a/07

müşk-i ʿa. 224b/08

zülf-i ʿa. 142a/03, 150a/12

ʿa.+ den 076b/23, 091b/24, 128a/05, 132b/08, 155b/21, 174b/03, 228b/18, 230b/25, 237b/24, 322a/08

müşk-i ʿa.+ den 040b/10

ʿa.+ e 133a/17, 225b/23

ʿa.+ ile 002a/12, 130b/03

ʿa.+ le 153b/12, 238a/11

ʿa.+ ler 052a/23, 086b/19, 174b/06, 224b/08

ʿ**anber-sirişt** <Ar.+Far. Amber gibi kokan -1-

ʿa. 036a/18

ʿ**anber-tāb** <Far. Amber parlatan -3-

zīr-i ʿa. 155b/22

ʿ**a ol-** Ambertab olmak 040b/12, 150a/12

ʿ**anberī** <Far. Amber kokulu -2-

ʿa.+ n 036b/17

ānebūs-gīn <Far. *(ābenūs)* Siyah senkli, siyahlı -1-

ā. 040b/10

anca O kadar, öyle -20-

a. 016a/01, 016b/01, 026b/05, 041a/07, 065b/16, 080a/25, 082a/22, 125b/20, 189a/20, 265a/05, 271b/21, 292b/13, 317a/24

anca Nice -9-

a.+ lar 049a/07, 067b/25, 068a/01, 108b/15, 117a/12, 120b/22, 135a/02

a.+ dan 117a/12

a.+ sı 135a/02

ancaḳ <Ar. Sadece, yalnız -15-

a. 041b/08, 069b/19, 072b/07, 093b/22, 111b/16, 112a/05, 131b/17, 134a/12, 179b/09, 197b/08, 297b/07, 306b/17, 323a/07

a.+ dı 028b/04

a.+ ımış 089b/02

ancılayın Onun gibi, ona benzer -62-

a. 003a/04, 029a/10, 037a/02, 047a/21, 055b/07, 060b/20, 068a/15, 076a/12, 082a/18, 084b/16, 096b/11, 099a/10, 113a/08, 113b/07, 118a/04, 118a/05, 140a/18, 140b/07, 140b/11, 141b/02, 151b/05, 153b/24, 154b/07, 155a/14, 161b/12, 171a/11, 175a/02, 175b/19, 179b/10, 187b/21, 188b/18, 190a/25, 209b/16, 213a/10, 213a/20, 222b/20, 222b/21, 223a/13, 237a/04, 245b/03, 246a/25, 247b/03, 249a/24, 267a/02, 267b/25, 268b/03, 269a/09, 272a/12, 274a/01, 279a/19, 280a/04, 285a/17, 287b/10, 289b/01, 291b/12, 292a/14, 293b/02, 312a/06, 312a/21, 318a/04, 322b/10

ança *bk. anca* -3-

a. 145a/08, 228b/21, 232a/25

and Yemin -61-

a.+ ın 311a/01

a.+ ına 149b/19

a.+ la 301a/01

a.+ uma 307b/17

a.+ umı 070a/22

a.+ umuz 160b/22

a. iç- Yemin etmek 004b/11, 028a/15, 038b/19, 038b/20, 053a/13, 070a/21, 072a/21, 084b/22, 095a/04, 096a/21, 099a/06, 119b/17, 120b/11, 120b/13, 132a/14, 134b/15, 148b/01, 149b/16, 149b/17, 149b/18, 150b/17, 150b/19, 150b/20, 159a/12, 159a/16, 159a/18, 159b/21, 171a/01, 171a/02, 180a/20, 180a/21, 180a/23, 190a/02, 190b/03, 208b/11, 232b/04, 237a/08, 268a/03, 268a/06, 273b/13, 273b/15, 285b/24, 286a/01, 286a/03, 288a/18, 288b/07, 310a/21, 310b/02, 310b/25, 315b/25, 319b/03, 323a/24, 325a/22

a. vėr- Yemin etmek 016a/02, 311a/14

anda Onda -284-

a. 004a/06, 004b/06, 006b/15, 008a/02, 009a/17, 010a/23, 010a/24, 010b/05, 011b/09, 012b/07, 012b/12, 013a/21, 013a/22, 014b/10, 016a/21, 018a/20, 020b/16, 020b/23, 023b/22, 024b/24, 026a/01, 026a/09, 027a/11, 029a/22, 029b/05, 030a/04, 030a/16, 031b/04, 031b/12, 032a/12, 032a/17, 032b/02, 033b/23, 034a/07, 034a/08, 034a/20, 034b/23, 035b/04, 035b/16, 035b/17, 038b/06, 038b/23, 040a/22, 040b/07, 040b/22, 043a/18, 043a/22, 043b/17, 044a/09, 044a/17, 045a/13, 045a/15, 045b/08, 045b/12, 050b/18, 053b/09, 054b/12, 059a/02, 060b/17, 060b/19, 061a/02, 062a/23, 063a/09, 063b/07, 063b/09, 063b/14, 064b/15, 065b/09, 066a/05, 066a/06, 066a/22, 067a/09, 068a/16, 071a/02, 071a/24, 074a/18, 074a/22, 075a/02, 076a/12, 077a/02, 077a/21, 078a/05, 078a/12, 081b/09, 082b/04, 087a/20, 093a/03, 093a/12, 093b/08, 095a/21, 097b/03, 100b/10, 102a/14, 103a/25, 103b/20, 104b/02, 105a/11, 105a/12, 105a/24, 106a/23, 110b/18, 113a/03, 113b/06, 113b/15, 115b/08, 117b/03, 119a/12, 121a/07, 121a/08, 121a/16, 121b/06, 122a/06, 122b/21, 123b/01, 124a/07, 125a/06, 125a/22, 125b/10, 126b/09, 127a/13, 127a/23, 128a/25, 128b/09, 129a/06, 130a/08, 130b/07, 130b/08, 130b/09, 130b/11, 132a/18, 132b/22, 133b/22, 134a/14, 134a/19, 135b/05, 135b/07, 135b/08, 135b/17, 135b/22, 137b/07, 138a/21, 139a/03, 139a/16, 139b/04, 142a/13, 143a/10, 143a/21, 145a/20, 147a/21, 148a/13, 149a/07, 149a/08, 150a/02, 150a/04, 150b/09, 150b/14, 152a/02, 153b/21, 153b/22,

157b/24, 158a/25, 159a/22, 160b/17, 162a/03, 164a/13, 165b/13, 166a/13, 166b/11, 169b/07, 169b/16, 170a/24, 170b/19, 171a/22, 171b/20, 172a/21, 177a/13, 177a/21, 177b/05, 180a/04, 180a/05, 180a/06, 180a/07, 181b/04, 183a/22, 183b/05, 185a/13, 188b/12, 190a/09, 190b/09, 190b/10, 191a/23, 192a/04, 192a/24, 194b/09, 196a/24, 197a/06, 198a/24, 198a/25, 198b/01, 198b/04, 198b/21, 199a/11, 201a/04, 201a/05, 201b/02, 201b/17, 202a/18, 202b/03, 204a/01, 210a/04, 214a/03, 219a/05, 219a/07, 221a/18, 224b/04, 225b/17, 227b/09, 228a/09, 230b/04, 233a/07, 239a/14, 240a/16, 241b/09, 250a/21, 252a/20, 253a/20, 255b/08, 255b/13, 263a/16, 267a/15, 267a/17, 268a/06, 272a/06, 273b/06, 273b/15, 274b/06, 274b/07, 277a/19, 281a/13, 281b/22, 282b/19, 285b/25, 286a/06, 287b/10, 287b/13, 289a/11, 290a/13, 292b/01, 300a/14, 300a/19, 304a/02, 305a/01, 308a/15, 308a/17, 310b/11, 311b/10, 311b/25, 317a/23, 318a/03, 318a/06, 320a/09, 320a/11, 320b/11, 323a/03, 325b/17, 327a/01

a.+ dur 030b/25, 064a/05, 281b/10, 281b/11

a.+ yuz 134b/03, 182b/20, 291a/11, 308b/01, 311a/02

andağı Ondaki -10-

a. 072a/15, 078a/02, 163a/15, 181a/25, 230a/20, 266a/09, 267a/22, 300a/15, 317b/19, 318b/24

andan Ondan -2133-

a. 001b/06, 002a/03, 002b/03, 002b/06, 002b/11, 003a/16, 003a/22, 003b/02, 003b/04, 003b/10, 004a/15, 004a/24, 004b/03, 005a/07, 005b/16, 006a/06, 006a/16, 006a/22, 006b/06, 006b/10, 006b/14, 006b/25, 007a/13, 007a/22, 007b/02, 007b/05, 007b/07, 007b/12, 007b/24, 008a/06, 008a/17, 008b/09, 010a/05, 010a/12, 010a/24, 010b/13, 011a/19, 011a/24, 011b/02, 011b/06, 011b/23, 012b/07, 012b/11, 012b/18, 012b/22, 013a/03, 013a/08, 013a/11, 013a/18, 013a/19, 013a/23, 013b/05, 013b/06, 014a/18, 014a/19, 014b/12, 014b/16, 016a/04, 016a/06, 016a/08, 016b/04, 017a/16, 017a/22, 017b/03, 017b/12, 017b/16, 017b/20, 017b/21, 017b/22, 018a/02, 018a/12, 018a/15, 018b/05, 019a/02, 019a/04, 019a/07, 019a/15, 019a/16, 019a/19, 019a/21, 019b/03, 019b/05, 019b/13, 020a/08, 020a/12, 020a/13, 020a/19, 020a/25, 021a/20, 021a/21, 021b/24, 022b/04, 022b/21, 023a/03, 024a/01, 024a/23, 024b/02, 024b/19, 025a/18, 025b/01, 026b/07, 026b/20, 026b/22, 026b/25, 027a/06, 027a/13, 027a/24, 027b/06, 028a/17, 028b/06, 028b/20, 028b/24, 029a/20, 029a/25, 029b/04, 029b/07, 029b/09, 029b/23, 030a/06, 031a/01, 031a/02, 031a/04, 031a/21, 031b/01, 031b/19, 031b/21, 032b/15, 033a/15, 033a/18, 033b/04, 033b/10, 033b/18, 034a/02,

034a/10, 034a/11, 034b/01, 034b/10, 034b/14, 035a/09, 035a/18, 035b/03, 035b/06, 035b/10, 036a/05, 036b/06, 036b/12, 036b/15, 037a/01, 037b/05, 038a/14, 038b/01, 038b/17, 038b/20, 039a/01, 039a/03, 039a/20, 039a/23, 039b/14, 040a/01, 040a/07, 040a/16, 040b/02, 041a/11, 041a/16, 041b/13, 041b/23, 042a/03, 042b/05, 043b/17, 044a/05, 044a/13, 044b/23, 045a/02, 045a/04, 045a/06, 045a/13, 045a/16, 045b/06, 045b/12, 045b/19, 046a/16, 046a/19, 046a/23, 046b/02, 047a/03, 047a/08, 047a/20, 047b/22, 047b/24, 048a/01, 048a/06, 048a/22, 048b/19, 048b/20, 048b/22, 049a/13, 049a/16, 049b/20, 050a/01, 050a/10, 050a/21, 050b/23, 051b/20, 051b/21, 052a/14, 052a/18, 052a/20, 052a/22, 052a/25, 052b/04, 052b/14, 053b/08, 053b/11, 053b/19, 053b/22, 054a/01, 054a/08, 054b/03, 054b/18, 054b/19, 054b/24, 055a/01, 055a/10, 055a/13, 055a/24, 055b/16, 056a/14, 056b/22, 057a/14, 057b/02, 058b/07, 058b/12, 058b/24, 059a/06, 059a/14, 059a/25, 059b/08, 059b/22, 060a/05, 060a/13, 060a/16, 060b/02, 060b/07, 060b/16, 060b/23, 061a/09, 061a/15, 061a/20, 061b/08, 061b/14, 061b/15, 061b/16, 061b/22, 062a/07, 062a/09, 062a/10, 062b/01, 062b/14, 063a/04, 063a/05, 063a/24, 063b/02, 063b/09, 063b/10, 063b/11, 064a/05, 064b/12, 064b/13, 064b/20, 065a/01, 065a/04, 065a/11, 065a/17, 065b/17, 067a/01, 067a/06, 067a/24, 067a/25, 067b/01, 067b/02, 067b/14, 067b/20, 068a/03, 068a/04, 068a/14, 068b/04, 068b/08, 068b/18, 068b/20, 068b/24, 069a/01, 069a/03, 069a/12, 069a/16, 069a/18, 069b/01, 069b/14, 070a/05, 070a/22, 070b/06, 070b/12, 071a/15, 071b/02, 071b/12, 071b/13, 071b/15, 071b/19, 071b/25, 072a/07, 072a/10, 072b/08, 072b/18, 073a/14, 073a/15, 073a/18, 073a/19, 073a/20, 073b/04, 074a/02, 074a/09, 074a/11, 074a/13, 074a/17, 074a/18, 074a/22, 074b/01, 074b/13, 074b/19, 075a/20, 075a/24, 076a/15, 076b/25, 077a/08, 077a/19, 077a/21, 077b/03, 077b/16, 077b/21, 078a/11, 078a/18, 078a/22, 078a/24, 078b/05, 078b/09, 078b/11, 078b/17, 078b/18, 079a/12, 079a/13, 079a/16, 079a/17, 079b/06, 079b/21, 080a/07, 080a/12, 080a/22, 080b/06, 080b/07, 080b/14, 080b/17, 080b/25, 081a/21, 081b/05, 081b/08, 081b/13, 082a/10, 082a/16, 082a/23, 082a/24, 082b/04, 082b/24, 083a/09, 083a/16, 083a/18, 083a/20, 084a/07, 084a/09, 084a/12, 084a/13, 084a/22, 084b/04, 084b/15, 084b/17, 085a/25, 086a/04, 086a/06, 086a/12, 086b/08, 086b/12, 086b/20, 087a/16, 087a/23, 088a/06, 088a/19, 089a/05, 089b/22, 090a/05, 090a/12, 090a/13, 090a/14, 090a/15, 090a/23, 090b/16, 090b/20, 091a/05, 091a/06, 091a/07, 091a/12, 091b/03, 091b/12, 091b/14, 091b/23, 091b/24, 092a/15, 092a/25, 092b/04, 092b/15, 093a/01, 093a/02, 093a/09, 093a/23, 093a/25, 093b/25, 094a/03, 094a/21, 094a/23, 094a/24, 094a/25, 094b/03, 094b/05,

094b/06, 094b/14, 094b/19, 094b/24, 094b/25, 095a/09, 095b/13, 095b/15, 095b/17, 096a/14, 096b/01, 096b/02, 096b/15, 096b/20, 097a/03, 097a/20, 097b/07, 097b/11, 097b/22, 098a/12, 098a/16, 098b/01, 098b/06, 098b/08, 098b/19, 099a/22, 099b/03, 099b/05, 100a/13, 100a/15, 100b/09, 100b/13, 101a/01, 101a/11, 101a/16, 101a/17, 101b/02, 101b/08, 101b/10, 101b/21, 102a/08, 102b/23, 103a/17, 103b/12, 103b/18, 103b/20, 103b/23, 104b/01, 104b/02, 104b/09, 104b/22, 104b/24, 105a/04, 105a/11, 105a/13, 105a/22, 106a/06, 106a/15, 106a/16, 106a/20, 106a/22, 106b/09, 107a/09, 107a/15, 107a/19, 107a/25, 107b/03, 107b/06, 107b/11, 107b/13, 107b/25, 108a/06, 108a/13, 108a/15, 108b/08, 108b/15, 108b/17, 108b/19, 108b/24, 108b/25, 109a/01, 109a/04, 109a/05, 109a/06, 109a/10, 109b/14, 109b/20, 109b/24, 110a/02, 110a/05, 110a/07, 110a/14, 110a/16, 110a/20, 110a/24, 110b/02, 110b/03, 110b/05, 110b/07, 110b/08, 110b/13, 110b/17, 110b/23, 110b/25, 111a/11, 111a/17, 111a/22, 112a/03, 112a/12, 112b/07, 112b/18, 112b/20, 113a/04, 113a/05, 113a/06, 113a/09, 113a/13, 113a/17, 113a/18, 113b/04, 113b/12, 113b/21, 113b/22, 114a/10, 114a/15, 114a/24, 114b/06, 114b/09, 114b/22, 114b/24, 115a/04, 115a/17, 115a/24, 115b/01, 115b/07, 115b/11, 115b/14, 115b/25, 116a/10, 116a/12, 116a/19, 116a/21, 116a/23, 116b/02, 116b/03, 116b/06, 116b/10, 116b/11, 116b/12, 116b/14, 117a/15, 117a/17, 117a/19, 117b/01, 117b/07, 117b/09, 117b/13, 117b/14, 117b/17, 118a/07, 118a/15, 118a/23, 118a/24, 118b/08, 118b/18, 118b/22, 119a/02, 119a/05, 119a/06, 119a/17, 119b/13, 119b/18, 119b/20, 119b/23, 120a/02, 120a/09, 120a/11, 120a/12, 120a/17, 120b/03, 120b/05, 120b/07, 120b/09, 120b/10, 120b/13, 120b/14, 120b/19, 121a/06, 121a/12, 121a/16, 121a/18, 121a/19, 121a/21, 121a/25, 121b/03, 121b/09, 121b/10, 121b/15, 121b/20, 122a/05, 122a/06, 122a/08, 122a/10, 122a/12, 122a/15, 122a/18, 122a/22, 122a/24, 122b/04, 122b/12, 122b/14, 123a/06, 123a/22, 123a/24, 123a/25, 123b/05, 123b/07, 123b/09, 123b/12, 123b/13, 124a/09, 124a/19, 124b/18, 124b/25, 125a/01, 125a/08, 125a/12, 125a/14, 125b/13, 126a/04, 126a/07, 126a/08, 126a/25, 126b/23, 127a/02, 127a/15, 127a/18, 127a/23, 127a/24, 127b/01, 127b/15, 127b/19, 128a/03, 128a/13, 128a/15, 128b/11, 128b/18, 128b/23, 129a/04, 129a/12, 129b/01, 129b/02, 129b/04, 129b/08, 129b/20, 129b/25, 130a/17, 130a/24, 130b/04, 130b/05, 131a/02, 131a/10, 131a/13, 131a/20, 131b/13, 131b/15, 131b/16, 132a/07, 132a/08, 132a/10, 132a/11, 132a/14, 132a/17, 132a/18, 132a/21, 132a/24, 132b/04, 132b/05, 132b/08, 132b/10, 133a/01, 133a/07, 133b/08, 133b/25, 134a/01, 134a/15, 134a/19, 134b/07, 135a/04, 135a/06, 135a/09, 135b/01, 135b/03,

135b/05, 135b/07, 135b/09, 135b/18, 135b/19, 135b/22, 135b/24, 136a/23, 137a/08, 137a/10, 137a/16, 137b/18, 137b/23, 138b/19, 138b/24, 139a/07, 139a/12, 139a/13, 139a/15, 139a/16, 139a/17, 139a/18, 139a/19, 139a/20, 139a/21, 139a/22, 139a/24, 139b/09, 139b/23, 140a/03, 140a/07, 140a/09, 140a/12, 140a/14, 140b/02, 140b/05, 140b/08, 140b/09, 140b/17, 140b/25, 141a/01, 141a/03, 141a/05, 141a/08, 141a/17, 141a/18, 141a/20, 141a/23, 141a/24, 142a/14, 142a/20, 142a/21, 142a/22, 142a/23, 142a/24, 142b/02, 142b/07, 143a/10, 143a/17, 143a/20, 143a/22, 143a/24, 143b/12, 144a/01, 144b/06, 144b/14, 144b/24, 145a/07, 145a/15, 145a/16, 145b/07, 145b/08, 146a/05, 146a/07, 146a/14, 146a/20, 146a/25, 146b/21, 146b/24, 147a/02, 147a/05, 147a/15, 147b/03, 147b/20, 147b/22, 147b/23, 147b/24, 148a/07, 148b/05, 148b/17, 149a/02, 149a/16, 149a/18, 149a/23, 149b/13, 149b/14, 149b/20, 149b/22, 149b/24, 150a/22, 150b/13, 150b/19, 150b/25, 151a/10, 151a/13, 151a/17, 151a/19, 152a/01, 152a/03, 152a/08, 152a/18, 152a/20, 152a/21, 152b/10, 152b/19, 152b/21, 153a/18, 153b/06, 153b/08, 153b/18, 154a/07, 154a/12, 154a/13, 154a/16, 154a/23, 154a/25, 154b/09, 154b/17, 155a/13, 155a/21, 155b/03, 156a/18, 156b/17, 156b/18, 156b/22, 157a/04, 157a/06, 157a/12, 157a/21, 157a/22, 157b/02, 158a/05, 158a/08, 158a/10, 158a/20, 158b/02, 159a/06, 159a/07, 159b/11, 159b/13, 159b/18, 160a/02, 160a/03, 160a/12, 160a/16, 160b/01, 160b/06, 160b/07, 160b/09, 160b/13, 160b/25, 161a/14, 161a/19, 161a/23, 161b/08, 162a/15, 162a/21, 162b/01, 162b/03, 162b/10, 163a/01, 163a/04, 163a/08, 163a/11, 163a/13, 163a/19, 163b/04, 163b/08, 163b/09, 163b/10, 163b/12, 163b/16, 163b/17, 163b/19, 163b/22, 163b/23, 163b/24, 164a/01, 164a/05, 164b/04, 164b/07, 164b/20, 165a/07, 165a/14, 165a/16, 165b/01, 165b/02, 165b/05, 165b/08, 165b/10, 165b/15, 165b/16, 165b/19, 165b/20, 166a/13, 166a/14, 166a/15, 166a/16, 166a/19, 166a/22, 166b/06, 166b/20, 167b/19, 167b/22, 168a/12, 168a/18, 168b/10, 168b/19, 168b/21, 168b/23, 168b/24, 169a/01, 169a/04, 169a/07, 169a/10, 169a/16, 169a/23, 169b/02, 169b/04, 169b/07, 169b/08, 169b/13, 169b/14, 169b/16, 169b/17, 169b/18, 170a/21, 170b/17, 171a/03, 171a/12, 171a/14, 171a/17, 171b/07, 171b/09, 171b/11, 171b/12, 171b/24, 172a/20, 172a/22, 172a/25, 172b/01, 172b/04, 172b/05, 172b/07, 172b/08, 172b/10, 172b/13, 172b/16, 173a/07, 173a/08, 173a/12, 173a/19, 173a/20, 173b/07, 173b/20, 173b/22, 173b/24, 174a/15, 174a/23, 174a/25, 174b/05, 174b/06, 174b/16, 174b/17, 174b/22, 174b/24, 175a/13, 175a/23, 175b/05, 175b/08, 176a/11, 176b/05, 176b/07, 176b/20, 176b/23, 177a/12, 177a/18, 177a/25, 177b/08, 178a/05, 178a/07, 178a/16, 178b/01,

178b/04, 178b/18, 179a/06, 179a/11, 179a/17, 179a/18, 179b/03, 179b/18, 179b/24, 180a/01, 180b/02, 180b/25, 181a/01, 181a/10, 181a/14, 181a/15, 181a/16, 181a/18, 181b/03, 181b/17, 181b/18, 181b/24, 182a/03, 182a/04, 182a/05, 182a/10, 182a/25, 182b/03, 182b/24, 183a/14, 183a/23, 184a/04, 184a/11, 184a/16, 184a/17, 184b/10, 184b/16, 185a/07, 185a/17, 185b/10, 185b/14, 185b/24, 186a/01, 186a/18, 186b/01, 186b/15, 186b/17, 186b/19, 187a/24, 187b/06, 187b/07, 187b/14, 188a/02, 188a/04, 188a/21, 188b/02, 188b/05, 188b/13, 188b/16, 188b/21, 188b/22, 188b/23, 189a/25, 189b/01, 189b/13, 189b/15, 189b/17, 189b/19, 190a/08, 190a/17, 190a/19, 190a/21, 190b/03, 190b/05, 190b/18, 191a/01, 191a/04, 191a/05, 191a/07, 191a/17, 191a/21, 191b/04, 191b/13, 192b/01, 192b/04, 192b/12, 192b/13, 192b/14, 192b/17, 192b/24, 193a/11, 193a/17, 193b/10, 193b/15, 194a/02, 194a/05, 194a/10, 194a/12, 194a/13, 194a/15, 194a/23, 194b/03, 195a/03, 195a/04, 195a/07, 195a/08, 195a/20, 195b/01, 196a/09, 196a/16, 196b/03, 196b/15, 197a/04, 197a/11, 197a/19, 197b/19, 198a/17, 198a/25, 198b/23, 199a/02, 199a/16, 199a/19, 199b/12, 199b/21, 200a/09, 200a/10, 200a/13, 200a/25, 200b/02, 200b/10, 200b/23, 200b/24, 200b/25, 201a/01, 201a/03, 201a/04, 201a/05, 201a/06, 201a/15, 201a/20, 201a/23, 201b/06, 201b/07, 202a/02, 202a/12, 202a/24, 202b/10, 202b/23, 203a/20, 203a/21, 203b/04, 203b/05, 203b/07, 203b/11, 203b/16, 204a/19, 204b/02, 204b/08, 204b/24, 205b/19, 206a/14, 206a/22, 206b/02, 206b/03, 206b/06, 206b/10, 207a/17, 207b/16, 207b/20, 208a/04, 208a/06, 208a/08, 208a/14, 208b/03, 208b/12, 208b/15, 208b/25, 209a/04, 209a/07, 209a/08, 209a/09, 209a/10, 209a/16, 209a/19, 209a/21, 209a/22, 209a/24, 209b/17, 209b/19, 210a/05, 210a/11, 210a/19, 210b/01, 210b/21, 211a/20, 211b/01, 211b/03, 212a/02, 212a/04, 212a/15, 212a/20, 212a/24, 212b/18, 213a/13, 213a/14, 213a/17, 213b/02, 213b/05, 214a/07, 214a/08, 214a/21, 214a/23, 214b/10, 214b/13, 215a/07, 215a/08, 215a/09, 215a/10, 215a/15, 215a/17, 215a/20, 215a/22, 215a/24, 215b/02, 215b/16, 215b/19, 216a/05, 216b/06, 216b/13, 216b/18, 217b/07, 217b/25, 218a/05, 218a/21, 218b/07, 218b/09, 218b/13, 219a/02, 219a/13, 219a/25, 220a/22, 220b/03, 221a/01, 221a/09, 221a/16, 221b/10, 221b/17, 222a/10, 222a/12, 222a/17, 222a/21, 222b/02, 222b/18, 222b/19, 223a/10, 223a/12, 223a/13, 223a/14, 223a/18, 223a/23, 223b/05, 223b/06, 224a/01, 224a/04, 224a/05, 224a/11, 224a/17, 224a/20, 224a/22, 224b/17, 224b/19, 224b/21, 224b/24, 225a/03, 225a/04, 225a/05, 225a/10, 225a/17, 225a/23, 225a/24, 225b/04, 225b/09, 225b/15, 225b/16, 225b/17, 225b/18, 225b/21, 226a/12, 226a/23, 226a/25, 226b/09, 226b/15, 226b/16,

227a/06, 227a/16, 227a/18, 227a/20, 227a/21, 227a/22, 227a/24, 227b/01, 227b/03, 227b/05, 227b/12, 227b/18, 228a/01, 228a/07, 228a/08, 228a/09, 228a/13, 228a/15, 228a/21, 228a/24, 228b/03, 228b/04, 228b/08, 228b/17, 228b/20, 228b/22, 229a/08, 229a/19, 229a/23, 229a/24, 229b/06, 229b/11, 229b/15, 229b/16, 229b/17, 229b/18, 229b/24, 230a/02, 230a/04, 230a/11, 230a/12, 230a/13, 230a/14, 230a/24, 230b/01, 230b/14, 230b/23, 230b/25, 231a/02, 231a/03, 231a/07, 231a/14, 231a/23, 231a/25, 231b/04, 231b/05, 231b/08, 231b/11, 231b/13, 232a/01, 232a/07, 232a/11, 232a/19, 232a/25, 232b/07, 232b/09, 232b/15, 232b/19, 233a/02, 235a/07, 235a/24, 235b/14, 236a/12, 236a/16, 236a/18, 236b/01, 236b/21, 237a/16, 237a/19, 237a/21, 237a/23, 237b/22, 237b/23, 238a/01, 238a/07, 238a/15, 238a/16, 238a/22, 238b/02, 238b/03, 238b/05, 238b/14, 239a/02, 239a/04, 239a/06, 239a/08, 239a/20, 239b/18, 240b/01, 240b/04, 240b/10, 240b/11, 240b/13, 240b/16, 240b/22, 240b/23, 241a/01, 241a/14, 241a/20, 241b/12, 242a/18, 242b/14, 242b/16, 243a/01, 243b/05, 243b/08, 243b/25, 244b/07, 245b/03, 245b/08, 245b/11, 245b/18, 245b/19, 246a/01, 246b/04, 246b/14, 246b/20, 247a/06, 247a/12, 247a/13, 247b/05, 247b/13, 247b/17, 247b/25, 248a/03, 248a/18, 248a/19, 248b/08, 248b/16, 248b/19, 249a/01, 249a/05, 249a/06, 249a/08, 249a/09, 249a/11, 249a/12, 249a/14, 249a/18, 249a/22, 249a/25, 249b/02, 249b/04, 249b/07, 249b/10, 249b/17, 249b/21, 250a/01, 250a/22, 250a/23, 250b/02, 250b/03, 250b/04, 250b/05, 250b/06, 250b/07, 250b/11, 251a/17, 251a/22, 251a/25, 251b/01, 251b/05, 251b/19, 251b/22, 251b/24, 252a/08, 252a/09, 252a/15, 252a/17, 252a/22, 252a/24, 252a/25, 252b/02, 252b/12, 252b/14, 252b/21, 253a/03, 253a/04, 253a/05, 253a/07, 253a/08, 253a/11, 253a/18, 253a/23, 253b/12, 253b/17, 253b/18, 254a/09, 254a/18, 254b/02, 254b/05, 254b/18, 254b/19, 255a/01, 255a/13, 255a/14, 255a/18, 255a/23, 255b/04, 255b/13, 255b/15, 255b/16, 256a/02, 256a/10, 256a/18, 256a/22, 256a/24, 256b/17, 256b/18, 256b/23, 257a/09, 257a/11, 257b/09, 257b/12, 257b/17, 258a/02, 258a/14, 258a/20, 258b/08, 259a/02, 259a/14, 260a/08, 260a/23, 260b/01, 260b/24, 261a/03, 261a/06, 261a/07, 261a/14, 261a/17, 261b/03, 261b/08, 261b/23, 262a/02, 262a/06, 262a/09, 262a/10, 262a/12, 262a/23, 262b/09, 262b/11, 263a/02, 263a/05, 263a/13, 263a/16, 263a/22, 263a/23, 263a/25, 263b/01, 263b/03, 263b/06, 263b/17, 263b/22, 263b/25, 264a/01, 264a/03, 264a/04, 264a/05, 264a/06, 264a/08, 264a/13, 264a/18, 264a/19, 264b/04, 264b/06, 265a/14, 265a/16, 265a/17, 265a/21, 265a/24, 265b/20, 265b/21, 265b/25, 266a/03, 266a/04, 266a/06, 266a/09, 266b/01, 266b/08, 267a/06, 267a/09, 267a/12, 267a/13, 267a/23,

267b/05, 267b/07, 267b/10, 267b/15, 267b/20, 268a/07, 268a/15, 268a/16, 268b/01, 268b/03, 268b/08, 268b/09, 268b/17, 268b/18, 269a/05, 269a/25, 269b/03, 269b/10, 270a/06, 270a/07, 270a/12, 270a/14, 270b/01, 270b/09, 270b/20, 271a/09, 271a/19, 271b/02, 271b/05, 271b/08, 271b/10, 271b/11, 271b/13, 271b/17, 271b/18, 272a/06, 272a/10, 272a/16, 272b/04, 272b/18, 272b/19, 272b/22, 273a/06, 273a/09, 273a/10, 273a/12, 273a/13, 273a/16, 273a/17, 273b/19, 274a/02, 274a/08, 274a/10, 274a/11, 274a/13, 274a/15, 274a/25, 274b/15, 275a/08, 275a/09, 275a/15, 275a/16, 275b/09, 275b/15, 275b/22, 276a/05, 276a/10, 276a/12, 276a/23, 276b/13, 276b/17, 276b/24, 277a/15, 277a/20, 277b/09, 277b/11, 277b/20, 278b/20, 278b/22, 279a/02, 279a/22, 279a/24, 279b/03, 280b/04, 280b/06, 280b/08, 280b/17, 280b/22, 281b/08, 281b/25, 282a/06, 282a/22, 282b/10, 283a/10, 283b/06, 283b/07, 284a/05, 284a/24, 284b/02, 284b/07, 284b/10, 284b/12, 284b/20, 284b/25, 285a/12, 285a/21, 285a/25, 285b/05, 285b/10, 286a/07, 286a/13, 286a/25, 287a/05, 287a/06, 287a/07, 287a/09, 287a/17, 287a/20, 287a/21, 287b/10, 287b/11, 287b/24, 288a/06, 288a/10, 288a/12, 288a/13, 288a/21, 288b/04, 288b/06, 288b/14, 288b/15, 288b/18, 288b/24, 288b/25, 289a/05, 289b/07, 289b/08, 289b/13, 289b/15, 289b/18, 290a/08, 290b/20, 291a/12, 291b/25, 292a/03, 292a/12, 292a/16, 292b/06, 292b/09, 292b/17, 293a/05, 293a/07, 293a/08, 293a/12, 293a/20, 293a/21, 293b/03, 293b/13, 293b/15, 293b/18, 294a/12, 294a/17, 294b/04, 294b/19, 295b/09, 295b/22, 296a/01, 296a/07, 296a/08, 296a/09, 296a/18, 296b/04, 296b/22, 297a/10, 297b/22, 297b/23, 298a/11, 298a/12, 298a/23, 298b/08, 298b/16, 299a/02, 299a/04, 299a/14, 299a/16, 299a/19, 299a/24, 299b/05, 299b/07, 299b/08, 299b/18, 299b/20, 300a/01, 300a/07, 300a/13, 300a/17, 300a/20, 300a/25, 300b/09, 300b/10, 300b/13, 300b/18, 300b/19, 301a/03, 301a/05, 301a/07, 301a/11, 301a/12, 301b/10, 301b/15, 301b/25, 302a/17, 302a/18, 302a/22, 302b/02, 302b/06, 302b/16, 302b/19, 302b/22, 302b/23, 303a/01, 303a/03, 303a/06, 303a/08, 303a/14, 303b/12, 303b/22, 303b/23, 304a/06, 304a/16, 304b/02, 304b/08, 304b/09, 304b/16, 304b/18, 304b/22, 305a/01, 305a/07, 306b/02, 306b/03, 306b/24, 307a/01, 307a/02, 307a/04, 307a/10, 307a/13, 307a/17, 307b/01, 307b/02, 307b/03, 307b/05, 307b/07, 307b/09, 307b/10, 307b/12, 307b/19, 307b/25, 308a/01, 308a/07, 308a/08, 308a/09, 308a/13, 308a/17, 308a/23, 308b/03, 309a/08, 309a/18, 309b/01, 309b/13, 309b/19, 309b/23, 309b/24, 310a/12, 310b/07, 310b/17, 310b/20, 311a/04, 311a/10, 311a/11, 311a/12, 311a/21, 311b/04, 311b/05, 311b/11, 311b/12, 311b/19, 311b/20, 312a/10, 312b/04, 312b/09,

312b/17, 312b/23, 312b/24, 312b/25, 313a/03, 313a/10, 313a/19, 313a/20, 313a/23, 313b/13, 313b/14, 313b/17, 313b/22, 314a/07, 314a/08, 314a/16, 314a/19, 314a/20, 314a/25, 314b/04, 314b/13, 314b/15, 314b/20, 315a/02, 315b/02, 315b/15, 315b/20, 316a/02, 316a/07, 316a/17, 316a/19, 316b/04, 316b/06, 316b/20, 316b/21, 317a/16, 317a/18, 317a/19, 317b/06, 317b/08, 317b/09, 317b/20, 318a/02, 318a/10, 318b/05, 319a/14, 319b/03, 319b/19, 319b/22, 319b/23, 320b/02, 320b/04, 320b/19, 321a/02, 321a/04, 321a/25, 321b/06, 321b/14, 321b/15, 321b/19, 322a/16, 322a/17, 322a/23, 322b/02, 322b/03, 322b/05, 322b/09, 322b/12, 322b/15, 322b/20, 323a/10, 323a/12, 323a/17, 323a/19, 323a/20, 323b/21, 324a/06, 324a/13, 324a/14, 324a/22, 324b/08, 324b/14, 324b/16, 324b/23, 325a/03, 325a/22, 325b/12, 325b/13, 325b/14, 325b/15, 325b/18, 325b/19, 326a/05, 326a/13, 327a/01, 327a/08, 327a/22, 327b/03, 327b/05, 327b/19, 327b/21, 327b/22, 327b/24, 328a/02, 328a/04

a.+ dur 007a/23, 008b/02, 030b/25, 031a/01, 039b/05, 116b/18, 163a/05, 194a/25, 194b/20, 200a/15, 200a/17, 200b/02, 208b/19, 212a/10, 224a/01, 272a/02

a. durur 021a/21

a.+ ıdı 024b/23

andla- Antlaşmak -1-

a.- mış 076b/18

andlaş- Antlaşmak -1-

a.- mışlar 160a/05

aŋdur-Andırmak -1-

a. 050a/25

andyān Metinde adı geçen bir pehlivan -1-

a. 276a/24

anı Onu -917-

a. 001b/03, 005a/20, 006a/04, 006b/14, 007a/09, 007b/16, 008a/05, 008a/22, 008b/08, 008b/19, 009a/12, 009b/12, 011a/19, 011b/23, 012a/12, 012b/05, 012b/18, 013b/16, 015a/14, 015b/14, 015b/23, 016a/03, 016a/22, 016b/08, 016b/09, 016b/19, 016b/23, 017a/21, 019a/10, 019b/25, 021a/18, 021b/08, 022b/15, 022b/21, 024a/25, 026a/13, 026b/07, 026b/16, 027b/02, 027b/04, 027b/10, 027b/11, 027b/12, 030b/21, 031a/06, 031a/08, 031a/14, 032a/07, 032b/10, 033a/14, 034a/20, 034b/01, 035a/02, 035a/08, 035a/13, 035a/20, 036a/10, 036a/23, 036b/16, 036b/19, 037b/04, 037b/08, 038a/11, 039b/04, 039b/09, 040a/22, 040b/05, 040b/08, 041a/10, 041a/19,

041b/04, 041b/19, 043a/23, 044b/20, 044b/24, 044b/25, 045a/08, 045a/16, 045b/06, 046a/09, 047b/16, 047b/18, 047b/21, 047b/22, 047b/24, 048a/05, 048b/09, 049a/02, 049a/12, 049a/15, 049a/19, 049b/09, 049b/11, 050a/04, 050a/19, 050b/20, 051a/22, 051a/23, 051b/18, 051b/21, 051b/24, 052b/05, 052b/07, 053a/03, 053a/08, 053a/12, 053a/13, 053a/19, 053b/13, 053b/19, 054a/06, 054b/20, 055a/10, 055b/24, 056a/01, 056a/02, 056a/08, 056a/20, 056a/24, 056b/07, 057a/04, 057a/07, 057a/14, 057a/19, 057a/24, 058b/03, 059a/05, 059a/11, 059a/15, 060a/05, 060b/21, 061a/25, 061b/05, 061b/08, 061b/11, 062b/11, 063a/13, 063a/25, 065b/08, 065b/14, 066b/06, 066b/08, 067a/22, 068b/19, 069a/24, 069b/22, 069b/25, 070b/15, 070b/18, 071a/10, 071a/22, 071b/17, 072a/01, 072a/04, 072a/08, 072a/21, 072b/22, 072b/25, 073a/01, 073a/13, 073a/22, 075a/06, 075a/10, 075a/13, 075a/18, 076a/10, 076a/12, 076a/13, 076a/14, 076a/15, 076a/17, 076b/14, 076b/16, 077a/04, 077a/08, 077a/11, 077a/22, 077b/04, 077b/19, 078a/21, 078b/05, 078b/10, 078b/22, 079a/01, 079b/02, 079b/10, 079b/18, 080a/19, 081a/20, 082a/18, 082b/18, 083a/19, 083a/25, 083b/14, 083b/21, 084b/01, 084b/02, 084b/04, 084b/12, 085b/19, 086a/18, 086a/19, 086a/23, 086b/19, 087a/07, 087a/23, 088b/10, 088b/11, 089a/20, 089b/03, 089b/11, 089b/12, 089b/21, 089b/23, 090a/05, 090a/18, 090a/22, 090a/23, 090b/17, 090b/22, 090b/25, 091a/01, 091a/05, 091a/20, 091b/03, 091b/06, 091b/18, 092a/10, 092b/03, 092b/07, 092b/10, 093a/21, 093b/10, 094a/12, 094a/25, 095a/08, 095a/11, 095a/12, 095b/02, 095b/1, 095b/16, 097b/11, 097b/14, 098a/03, 098a/11, 098a/23, 098b/09, 098b/18, 099a/08, 099a/12, 099b/25, 100a/09, 100a/21, 100b/21, 101a/19, 102a/02, 102a/04, 102b/16, 103a/10, 103a/13, 103a/17, 103a/25, 103b/01, 103b/03, 103b/05, 103b/10, 104a/08, 104a/10, 104a/14, 104a/16, 104a/20, 104b/17, 105a/13, 105a/22, 105b/04, 106a/02, 107a/09, 108a/04, 108a/24, 108b/02, 108b/07, 108b/14, 108b/21, 109a/04, 109a/22, 110a/03, 111a/14, 111a/17, 111b/22, 111b/23, 112a/07, 112a/09, 112b/11, 112b/13, 113a/15, 113a/23, 113a/25, 113b/03, 113b/21, 113b/24, 114b/15, 114b/19, 115a/04, 115b/12, 116a/01, 116b/13, 116b/20, 116b/22, 117a/11, 117a/16, 117b/04, 117b/09, 117b/17, 118a/24, 118b/08, 118b/10, 118b/15, 119a/04, 119a/13, 119b/09, 119b/17, 119b/25, 120a/01, 120a/12, 120a/13, 120a/17, 121a/06, 121b/20, 122a/24, 122b/13, 122b/14, 123a/17, 123b/13, 123b/16, 123b/17, 124a/16, 124b/08, 124b/09, 125a/10, 125b/21, 126b/06, 126b/12, 126b/15, 127a/06, 128b/13, 128b/14, 128b/15, 128b/20, 129a/03, 129b/07, 129b/18, 129b/22, 130b/05, 131a/07, 131a/19, 131b/24, 132a/06, 132b/02, 132b/03, 132b/10, 132b/15, 133a/13,

133a/17, 133a/18, 133a/24, 134b/18, 135b/03, 135b/07, 135b/09, 136b/05, 138a/01, 139a/15, 139a/17, 139a/24, 139b/15, 139b/19, 140b/02, 140b/05, 140b/12, 141a/06, 141a/07, 141a/24, 141b/14, 141b/25, 142a/06, 142b/08, 142b/10, 142b/14, 142b/15, 143a/12, 143a/18, 143a/19, 143b/04, 143b/14, 144a/11, 144b/24, 145a/04, 145a/06, 145a/12, 145a/23, 146a/04, 146a/18, 146a/22, 146b/06, 147a/11, 147a/19, 147b/05, 148b/07, 148b/18, 149a/06, 150b/01, 151a/07, 151a/14, 152b/14, 153b/07, 153b/12, 154a/03, 154a/10, 155a/06, 155b/18, 156a/18, 156b/02, 156b/11, 156b/22, 157a/14, 157a/25, 157b/03, 157b/09, 158a/02, 158a/20, 158a/22, 158b/12, 158b/23, 160a/03, 160a/20, 160b/05, 160b/07, 160b/12, 161b/10, 161b/18, 162a/03, 162a/10, 162a/13, 162a/20, 162a/25, 162b/02, 162b/12, 162b/22, 163a/02, 163a/14, 163b/13, 163b/14, 163b/18, 165a/04, 166a/02, 166b/01, 166b/10, 166b/11, 166b/15, 167a/01, 167a/10, 168b/07, 168b/09, 169a/06, 169a/07, 169a/08, 169b/12, 171a/05, 171a/12, 171b/04, 173a/07, 173b/06, 174a/03, 174a/09, 174b/16, 175a/02, 175a/09, 175a/15, 175a/19, 176b/16, 177b/02, 177b/06, 177b/07, 177b/22, 178a/08, 178a/09, 179a/05, 179a/15, 179a/20, 179b/14, 179b/19, 180a/04, 180a/11, 180b/17, 181a/17, 184a/05, 184b/05, 184b/18, 184b/19, 185b/09, 187a/01, 187a/11, 187b/09, 188b/06, 189a/07, 189b/03, 189b/19, 190a/07, 190a/08, 190a/20, 190b/17, 191a/14, 191a/18, 191a/23, 191b/02, 191b/06, 191b/07, 191b/09, 191b/25, 192a/11, 192b/05, 193a/12, 193b/23, 195b/06, 195b/23, 195b/24, 196a/23, 197a/10, 197b/01, 197b/22, 198a/22, 200a/03, 200b/08, 201a/02, 201a/18, 203b/14, 203b/18, 204a/09, 204b/22, 204b/23, 204b/25, 205a/09, 205a/14, 205b/05, 206a/14, 206b/01, 206b/18, 207a/24, 207b/10, 208b/08, 208b/24, 209a/02, 209a/06, 209a/12, 209a/15, 209a/16, 209b/09, 209b/19, 211a/14, 211b/02, 211b/06, 211b/10, 211b/15, 212a/08, 212b/06, 213a/03, 213a/07, 214a/09, 214a/22, 215a/05, 215b/01, 216a/08, 216b/04, 217a/18, 217b/25, 218a/04, 218a/05, 218a/10, 219a/12, 219a/24, 220a/06, 220a/17, 222b/20, 223a/23, 223b/18, 223b/21, 224a/18, 224b/15, 225b/24, 226a/12, 226b/10, 227b/03, 228b/14, 229a/08, 229a/19, 229b/15, 229b/19, 230a/18, 230a/24, 230a/25, 231a/11, 231b/03, 231b/12, 232a/10, 232a/14, 232b/03, 232b/05, 234b/22, 235b/09, 235b/20, 236a/13, 236b/15, 237b/03, 237b/07, 237b/18, 237b/21, 238a/24, 238b/03, 238b/07, 238b/08, 238b/10, 238b/11, 238b/12, 238b/23, 239a/02, 239a/05, 239a/12, 239b/03, 239b/18, 240a/16, 240b/08, 240b/10, 241a/20, 242b/02, 242b/08, 242b/09, 243a/05, 243a/14, 243b/09, 243b/12, 243b/19, 244a/12, 244b/23, 245b/22, 246b/21, 246b/23, 246b/24, 247b/21, 248a/11, 248a/14, 248a/19, 249a/16, 250a/11, 251a/16, 251b/01,

251b/20, 251b/23, 252a/08, 252b/12, 252b/13, 252b/15, 252b/16, 253b/06, 253b/18, 254b/17, 255a/01, 255a/07, 255a/10, 255a/11, 255a/12, 255a/13, 256a/15, 256a/17, 257a/04, 257a/17, 257b/10, 257b/15, 257b/19, 257b/25, 258a/10, 258a/19, 258b/09, 258b/11, 259a/05, 261a/20, 261b/05, 262a/02, 262a/03, 262a/23, 262b/08, 262b/20, 263a/01, 263a/04, 263a/05, 263a/15, 263b/17, 263b/19, 264a/07, 264a/23, 266a/15, 266a/19, 266b/01, 266b/09, 267a/22, 267b/05, 269a/10, 270a/01, 270a/06, 270a/16, 270a/24, 270b/02, 271b/02, 272a/06, 272a/13, 272a/20, 273a/16, 273a/23, 273b/22, 274a/08, 274a/09, 274a/15, 274a/18, 274a/23, 274b/01, 274b/22, 275a/22, 275a/25, 275b/13, 275b/23, 276a/25, 277a/19, 278a/19, 278b/05, 278b/11, 279a/21, 279b/23, 279b/24, 280a/18, 280b/03, 281a/01, 281a/04, 281a/07, 281a/24, 281b/06, 282b/03, 284a/14, 284a/15, 284b/08, 284b/15, 285a/01, 285a/08, 285a/10, 285a/20, 285b/15, 285b/17, 286a/04, 286a/23, 286a/24, 286b/07, 287a/19, 287b/21, 288a/20, 288b/24, 290a/02, 290b/05, 291a/16, 292a/09, 292a/11, 292a/12, 292a/16, 292a/18, 292a/21, 292b/08, 292b/16, 293a/19, 293a/24, 293b/03, 295a/05, 295b/14, 296a/01, 297a/06, 297b/16, 298a/07, 298a/21, 298b/06, 298b/07, 299a/11, 300b/12, 300b/14, 300b/18, 301a/10, 301b/04, 301b/18, 302a/04, 302b/08, 302b/19, 303a/18, 303a/20, 303b/13, 304a/09, 304b/22, 304b/25, 305a/09, 305a/14, 305b/02, 305b/23, 306b/19, 308a/04, 308b/24, 309a/15, 309b/10, 309b/22, 310a/01, 310a/04, 310a/15, 310a/19, 310b/22, 311a/10, 312a/15, 312a/17, 313a/25, 313b/01, 314a/09, 314a/16, 314a/20, 314a/21, 314b/06, 314b/09, 316a/18, 316a/20, 316b/03, 316b/07, 316b/11, 316b/12, 316b/13, 316b/15, 316b/16, 317a/11, 317a/12, 317b/02, 317b/04, 318b/11, 319b/22, 321a/02, 321a/09, 321b/11, 322a/06, 322a/22, 322b/10, 323b/04, 323b/24, 324a/11, 324a/18, 324b/12, 325b/08, 326a/06, 326b/01, 326b/04, 326b/10, 326b/13, 326b/19, 327a/10, 327b/08, 327b/09, 327b/23

aŋıl- Anılmak, hatırlanmak -52-

a.- a 081a/25, 082b/11, 104a/08, 106b/08, 143a/22, 143b/10, 143b/15, 196a/14, 204a/07, 245a/10

a.- acaḳdur 321b/06

a.- amaz 050b/01

a.- dı 132a/25, 302a/11

a.- madı 074a/24, 131b/17

a.- maḳ 050b/02

a.- masuŋ 068a/16

a.- masun 270b/15

a.- maya 131a/22, 146a/12, 218b/13, 243a/09, 253a/11

a.- maz 058a/06, 081a/13, 146b/09, 241b/13, 259a/22

a.- mazam 177a/21

a.- mışdı 109a/11

a.- sa 050a/25, 053a/04, 086a/11, 169a/02, 169a/04, 305a/19, 323a/20

a.- sun 102a/08

a.- ur 058b/24, 066b/19, 068a/20, 081a/10, 089b/24, 142b/04, 144b/18, 146a/02, 193a/05, 218b/22, 242a/24, 290a/18

a.- urlar 070b/21

ʿanḳā <Ar. Anka kuşu, simurg -1-

bülbül-i ʿa. 069b/05

aŋla- 1. Anlamak, öğrenmek 2. Görmek, farketmek 3. Bilmek -27-

a. 052a/09, 054a/18, 089b/17, 102b/06, 106a/13, 113a/01

a.- dum 200a/03

a.- duŋ 271b/18

a.- duŋuz 133b/22

a.- ġıl 081a/17

a.- madı 069b/11

a.- maġa 212a/24

a.- maḳ 108b/15

a.- maya 112a/02

a.- mayan 107b/25

a.- mayınca 081a/18, 213a/02

a.- mışdı 111a/19

a.- r 075a/06

a.- rısaŋ 027b/11

a.- ya 112b/24, 171b/06, 188b/16

a.- yandur 103a/06

a.- yasın 084b/14

a.- yıcaḳ 076b/11

a.- yu 292a/08

aŋlan- 1. Anlamak 2. Bilmek -3-

a.- a 210a/20, 288b/05

a.- ur 103a/05

anlar Onlar -898-

a. 001b/06, 004a/12, 009a/22, 012a/05, 014a/18, 014b/10, 022a/16, 025b/13, 030a/08, 040a/03, 042a/06, 044b/01, 044b/04, 045a/03, 046b/21, 048a/15, 055a/08, 056b/04, 060a/10, 063a/22, 066a/06, 067a/09, 069a/12, 070b/21, 070b/22, 071b/04, 076b/06, 083a/13, 095a/16, 106a/14, 106b/04, 106b/05, 109a/19, 110a/03, 114a/07, 116b/03, 122b/08, 123a/13, 123b/01, 125a/17, 126a/10, 126a/18, 126b/24, 127b/08, 135b/11, 136a/20, 138a/16, 138b/13, 138b/19, 143a/23, 144b/21, 145b/03, 152b/23, 153b/03, 153b/20, 154a/02, 156a/03, 156a/06, 156a/15, 161a/01, 161a/02, 161a/03, 161a/06, 171a/02, 173a/03, 176b/13, 176b/14, 180a/22, 180b/16, 183a/10, 183a/16, 183a/25, 186b/04, 188b/20, 194b/17, 195a/20, 195b/25, 196a/01, 196a/02, 199a/09, 199a/19, 200a/10, 204b/05, 204b/11, 205a/05, 205a/06, 211a/02, 214b/11, 220b/02, 220b/13, 222b/02, 222b/03, 226a/18, 227a/08, 228a/19, 230b/04, 231b/23, 232b/06, 232b/15, 238a/17, 241b/08, 242a/23, 248a/21, 254a/16, 254a/17, 256b/09, 256b/12, 260b/09, 264b/15, 269b/20, 270b/21, 275b/25, 278a/25, 278b/14, 279a/06, 279a/09, 281b/14, 281b/19, 282b/17, 282b/19, 283a/24, 285b/11, 285b/14, 287a/01, 289b/04, 290b/25, 292a/05, 292a/22, 292b/02, 292b/23, 294a/08, 308b/14, 311b/13, 317b/22, 321b/02, 322b/02

a.+ a 001b/08, 003a/03, 003a/04, 005a/16, 006a/01, 009b/08, 011a/15, 011b/13, 012a/05, 012b/10, 015a/25, 017b/15, 020a/10, 021a/12, 022b/01, 022b/19, 023a/01, 023a/02, 025b/14, 026a/07, 026b/19, 028b/08, 028b/13, 028b/15, 030a/18, 033a/06, 033b/19, 040a/06, 040b/20, 041b/10, 045b/07, 046a/22, 046a/23, 051b/09, 051b/10, 054a/08, 054b/02, 055a/13, 056b/09, 057a/02, 057b/11, 058a/03, 061a/21, 065a/07, 068b/15, 070b/16, 073b/16, 078a/12, 084b/22, 098b/09, 100a/02, 101a/12, 101a/13, 101a/14, 101b/25, 108a/09, 111b/06, 112a/17, 112a/20, 112a/21, 112b/16, 115a/07, 115a/08, 115b/01, 117a/17, 117b/12, 118a/16, 121a/20, 121b/21, 122b/04, 123a/23, 124a/22, 126a/06, 126a/07, 126a/09, 126a/10, 126b/24, 127b/21, 128a/10, 128b/22, 129a/01, 129a/02, 129a/24, 132a/05, 133b/20, 134a/09, 135b/11, 136b/07, 138a/05, 138a/13, 138b/19, 139a/01, 139a/09, 140b/11, 142b/13, 143b/12, 144b/22, 145a/14, 147a/19, 148b/05, 153a/22, 156a/05, 156a/13, 156a/14, 156b/15, 157b/07, 157b/14, 159b/03, 160b/11, 160b/14, 161a/01, 161a/04, 162a/07, 163a/17, 163b/11, 163b/12, 163b/22, 164b/22, 168a/13, 169b/19, 170a/11, 174b/17, 176a/11, 176b/25, 180b/02,

181a/12, 182b/26, 183a/06, 183a/10, 183a/12, 183a/14, 183a/15, 183b/05, 189a/25, 191a/22, 194b/19, 196b/06, 198b/08, 198b/25, 201b/04, 201b/22, 203a/11, 205a/06, 207a/03, 209a/21, 212a/17, 213b/04, 213b/24, 217a/14, 218b/11, 219a/08, 219b/06, 220b/08, 221b/17, 222b/15, 225b/02, 230b/12, 232a/06, 232b/07, 232b/08, 235b/05, 237a/12, 241b/15, 243a/18, 243a/20, 244b/24, 244b/25, 250b/16, 254a/13, 254a/19, 254a/20, 254a/22, 259a/18, 270b/19, 272b/11, 276a/01, 280a/05, 280b/09, 281b/22, 289a/20, 289b/16, 290b/22, 292b/16, 293b/17, 295a/15, 298b/07, 302a/08, 303b/08, 303b/24, 304a/01, 304a/19, 307a/22, 307a/24, 308b/14, 310b/10, 311b/11, 313b/11, 320b/25, 321a/06, 324a/25, 324b/25, 327a/20, 328a/01

a.+ da 005b/05, 005b/15, 032b/01, 069b/22, 196a/15, 248a/21

a.+ dan 002b/24, 005a/21, 010a/14, 011a/10, 011b/12, 023a/21, 024b/09, 025b/07, 025b/08, 026b/24, 030a/09, 030a/25, 032a/01, 032b/25, 042b/11, 044a/18, 056b/04, 060b/16, 061b/01, 063b/05, 066a/02, 068a/03, 070b/22, 083a/21, 101b/23, 106b/03, 111a/11, 112a/20, 112b/06, 116a/22, 119b/05, 120b/21, 125a/18, 126b/03, 128b/02, 133b/22, 134a/06, 134b/05, 138a/19, 144b/13, 145a/01, 145b/24, 154b/15, 167b/23, 175a/06, 190b/06, 193b/17, 195a/04, 199a/09, 220b/22, 227b/23, 240b/03, 242a/25, 251a/08, 254a/08, 254a/15, 254a/18, 254a/19, 259a/17, 260a/11, 266b/12, 275b/25, 279a/04, 279a/18, 279b/08, 280b/17, 282b/17, 289a/24, 292b/16, 297a/04, 307a/13, 308b/01, 308b/15, 319b/06, 321a/24, 321b/23, 325a/15

a.+ ı 002a/06, 006b/03, 007a/10, 011a/09, 011b/19, 012a/25, 022a/02, 026a/17, 028b/12, 030a/17, 040b/21, 046a/14, 048a/14, 055a/03, 057b/11, 059a/25, 059b/10, 060a/14, 060a/17, 061a/11, 065a/06, 065a/07, 065b/16, 066a/15, 067a/08, 067a/11, 069a/10, 069a/17, 071b/05, 086a/16, 091a/05, 101b/22, 101b/23, 104a/02, 105b/21, 107a/24, 109a/01, 109a/02, 109b/01, 111b/06, 112a/18, 112a/19, 113b/09, 113b/16, 113b/17, 113b/21, 115b/08, 117a/17, 122b/09, 122b/12, 123a/25, 123b/06, 123b/08, 125a/09, 126a/06, 128b/02, 128b/06, 129a/24, 130a/09, 133b/02, 134a/17, 142b/22, 145b/05, 152a/13, 153a/13, 153b/19, 155b/17, 156a/02, 159b/16, 163b/12, 166a/09, 168a/09, 171b/18, 172b/03, 172b/25, 177a/04, 187b/10, 189a/25, 189b/22, 192b/11, 193a/19, 193b/08, 197a/11, 202a/22, 202a/23, 202b/09, 204b/11, 205a/04, 206b/11, 208a/25, 209b/04, 214a/03, 214a/04, 217b/02, 217b/13, 218a/03, 218b/11, 223b/05, 225b/05, 227a/23, 228a/04, 231b/16, 232a/02, 243b/16, 244a/18, 244b/15, 244b/21, 247a/14, 250a/12, 252a/11, 267a/25, 267b/01, 267b/21, 269a/06, 272b/11, 272b/12, 276a/04, 279a/13, 281b/02, 281b/20, 283a/18, 288b/14, 289a/23, 289b/11,

296b/24, 300a/01, 304b/13, 309a/25, 320a/17

a.+ la 162b/16

a.+ uŋ 001b/17, 002a/06, 002b/12, 003a/19, 004b/11, 005a/15, 022b/24, 023a/14, 024a/18, 024b/21, 024b/22, 025b/08, 028b/02, 028b/12, 029a/12, 030a/02, 030a/12, 030b/21, 031b/09, 031b/25, 032a/06, 032a/17, 035a/23, 041a/08, 041a/22, 041a/23, 041b/23, 042a/15, 044a/17, 045a/14, 046a/01, 046b/21, 047a/04, 048a/03, 048a/13, 048b/01, 051b/09, 052b/04, 055a/02, 055a/11, 056b/03, 056b/09, 056b/11, 056b/14, 056b/18, 057b/05, 058a/23, 061a/01, 061b/02, 061b/06, 063b/05, 064a/17, 065a/11, 066a/02, 068a/18, 072a/06, 073b/13, 077a/05, 077a/19, 078b/19, 084a/12, 089b/05, 093b/02, 096b/23, 097a/09, 101a/02, 104b/10, 107a/05, 108b/18, 109a/24, 111b/03, 112a/21, 112b/01, 114a/02, 114a/03, 114b/05, 116a/16, 116a/25, 116b/01, 116b/10, 122a/22, 122a/25, 122b/08, 123a/02, 123a/15, 124b/03, 125a/09, 125a/16, 125a/19, 126a/09, 126a/17, 126b/02, 126b/23, 127b/21, 128b/20, 129a/05, 129a/24, 129b/10, 130a/06, 130a/07, 130a/15, 131a/14, 133b/06, 133b/23, 133b/24, 134b/08, 135b/01, 135b/12, 136a/05, 138a/11, 138a/12, 138a/20, 138a/21, 138b/11, 143b/09, 145a/02, 145a/13, 145a/21, 145a/22, 145b/06, 145b/25, 150b/04, 152a/03, 153a/14, 155b/19, 156a/05, 156b/01, 156b/18, 159b/19, 160a/25, 160b/25, 161a/03, 161a/05, 161a/13, 163b/07, 163b/08, 167a/19, 169b/06, 172a/04, 172a/14, 172b/03, 173a/01, 174b/11, 174b/24, 176b/09, 176b/24, 177a/12, 179a/13, 181b/14, 182b/25, 183a/06, 183a/12, 183a/20, 183a/22, 183b/08, 184b/25, 186a/25, 186b/04, 188b/17, 189a/14, 193b/03, 193b/17, 193b/20, 194b/16, 195b/25, 198a/11, 198b/12, 198b/14, 198b/19, 199a/14, 199b/03, 205a/07, 205a/13, 205a/14, 206b/16, 207a/06, 207a/09, 208a/03, 209a/19, 209b/01, 209b/08, 210a/08, 210b/24, 211a/03, 212a/20, 212b/23, 214b/14, 216b/06, 217a/13, 217b/02, 217b/11, 218b/06, 219a/10, 220b/10, 220b/16, 220b/22, 223a/20, 223b/04, 223b/15, 225a/14, 227a/05, 227a/07, 228a/06, 230a/01, 230a/04, 231b/15, 231b/24, 232a/04, 232a/25, 236b/04, 236b/11, 237b/05, 242a/24, 242b/10, 243a/07, 243a/20, 247a/06, 248a/09, 248a/21, 248b/06, 248b/10, 250b/04, 251a/24, 254a/20, 256b/01, 258a/15, 259a/17, 260a/05, 262a/08, 265a/03, 265b/04, 267a/02, 269b/23, 270b/15, 272b/03, 272b/10, 273a/19, 275a/08, 275b/25, 276a/03, 278a/24, 279a/08, 279a/11, 279a/18, 279a/23, 279a/24, 279b/18, 280a/05, 282b/08, 283a/09, 283a/19, 284a/04, 285a/25, 285b/12, 286b/21, 287b/03, 289a/20, 290a/13, 290b/07, 290b/24, 291a/12, 292a/24, 292b/05, 293a/14, 294b/03, 294b/04, 294b/09, 295a/15, 296a/05, 297a/04, 297a/11, 298b/25, 301b/05, 303b/09, 308b/13,

308b/14, 308b/16, 310a/04, 310a/13, 310b/19, 311a/09, 312a/16, 312b/05, 313b/02, 315a/24, 315a/25, 315b/01, 317a/09, 318a/17, 319a/02, 319b/08, 319b/10, 319b/11, 321b/11, 324b/01, 324b/04, 324b/16

a.+ uŋçun 143a/10, 220b/14, 273a/19, 290b/07

a.+ uŋıla 115a/09

a.+ uŋla 005a/13, 025a/22, 031b/09, 095a/24, 127b/23, 129a/25, 145a/03, 161a/02, 190b/06, 192b/08, 198a/06, 228b/12, 231a/20, 232b/15, 260a/08, 271a/08, 276a/25, 280b/01, 281b/09, 284a/25, 304a/10, 308a/14

anlarcılayın Onlar gibi -1-

a. 243a/22

anlaş- Anlaşmak -1-

a.- up 268a/11

aŋlat- Anlatmak -8-

a.- alar 140a/07

a.- ayduŋ 057b/03

a.- daydı 217a/18

a.- dı 053b/05, 057b/17

a.- dılar 113b/16

a.- duŋuz 113b/17

a.- mışlardur 268b/12

aŋra- Kükremek -8-

a.- dı 055b/11, 061a/12, 061b/03, 261a/24

a.- duġı 301b/24

a.- yup 166a/03, 166a/04, 168b/09

ansız Onsuz -2-

a. 136b/12, 318b/19

aŋsuz *bk. ansız* -1-

a.+ da 069b/07

ansuz *bk. ansız* -1-

a. 301a/05

aŋsuzın Ansızın -15-

a. 048a/20, 051b/24, 066a/05, 088b/12, 094b/24, 095b/1, 104b/18, 108a/08, 108b/14, 119a/25, 128a/21, 264b/19, 270b/19, 298a/20, 308a/08

anṭakya Antakya şehri -6-

a. 202a/24, 202b/11, 202b/14, 203a/01

a.+ dan 202b/15

a.+ ya 202b/01

aŋulca Yavaşca -1-

a. 061a/08

anuŋ Onun -2082-

a. 001b/07, 001b/10, 001b/11, 001b/12, 001b/15, 001b/16, 002a/19, 002b/11, 003a/03, 003b/03, 003b/20, 004a/02, 004a/08, 004b/13, 004b/15, 004b/22, 005b/12, 006a/22, 007a/01, 007a/11, 007a/16, 007a/22, 007a/24, 008a/04, 008a/06, 008a/20, 008a/23, 008b/05, 008b/18, 008b/22, 009a/02, 009b/01, 009b/11, 010a/07, 011a/25, 011b/05, 011b/10, 012a/03, 012a/06, 012a/23, 012a/24, 012b/08, 012b/21, 013a/01, 013a/03, 013a/04, 014a/03, 014a/10, 014b/18, 014b/20, 015b/07, 016a/17, 016a/24, 016b/01, 016b/06, 016b/24, 017a/07, 017a/18, 017a/20, 017b/07, 018a/16, 018b/08, 018b/18, 018b/20, 018b/21, 018b/23, 018b/25, 019b/05, 019b/07, 019b/08, 019b/20, 020a/10, 020a/18, 021a/10, 022a/23, 023a/24, 023a/25, 023b/16, 024a/07, 024a/08, 024a/17, 024a/21, 024a/22, 024b/05, 025a/05, 025a/09, 025a/12, 025a/21, 025b/04, 025b/22, 025b/23, 026a/11, 026b/08, 026b/10, 026b/14, 026b/18, 026b/25, 027a/09, 027b/13, 028a/05, 028a/09, 028a/11, 028b/09, 028b/10, 028b/17, 029b/13, 029b/14, 030a/22, 030b/03, 030b/06, 030b/09, 030b/16, 031b/10, 031b/24, 032a/16, 032a/19, 032b/03, 032b/05, 032b/07, 032b/24, 033a/08, 033a/11, 033a/12, 033a/13, 033b/24, 034a/02, 034a/06, 034a/09, 034a/15, 034b/03, 034b/12, 035a/06, 035a/16, 035a/22, 035b/18, 035b/19, 036a/01, 036a/14, 036b/01, 036b/02, 036b/12, 037a/13, 037b/04, 037b/06, 037b/19, 038a/05, 038a/06, 038a/11, 038a/17, 038b/01, 038b/04, 038b/08, 038b/19, 038b/22, 039a/14, 039a/18, 039b/11, 039b/13, 040a/02, 040a/12, 040a/16, 040a/22, 040a/25, 040b/18, 041a/03, 041a/10, 041a/19, 041a/21, 041b/11, 041b/25, 042a/01, 042a/13, 042a/14, 042a/20, 042b/04, 042b/06, 042b/11, 043a/08, 043a/10, 043a/19, 043a/21, 043a/22, 043a/23, 044a/01, 044a/08, 044a/19, 044b/05, 044b/07, 044b/15, 044b/16, 045a/01, 045a/07, 045a/10, 045a/18, 045b/04, 045b/10, 045b/12, 045b/16, 045b/24, 046a/24, 046b/01, 047a/19, 047b/16, 047b/17, 047b/18, 047b/21, 047b/23, 048a/07, 048b/19, 048b/23, 049a/02, 049b/12, 050a/02, 050a/07, 050a/14, 050a/16, 050a/20, 050b/01, 050b/08, 050b/23, 051a/07, 051a/19, 052a/24, 052b/10, 052b/16, 053a/04, 053a/06, 053a/07,

053a/08, 053a/10, 053a/16, 053a/17, 053b/01, 053b/16, 054a/12, 055b/22, 055b/23, 055b/25, 056a/03, 056a/16, 056a/17, 056a/18, 056a/25, 056b/14, 056b/16, 057b/07, 057b/17, 058a/13, 058a/14, 058a/19, 058a/25, 058b/01, 059a/02, 059b/03, 059b/08, 059b/11, 060b/04, 060b/12, 060b/19, 061a/22, 061b/11, 061b/20, 062a/12, 062b/23, 063a/10, 063a/23, 063a/25, 063b/06, 063b/14, 063b/17, 065a/02, 066a/11, 067a/14, 067b/06, 068a/12, 068a/16, 068a/21, 069a/06, 069a/19, 069b/02, 069b/18, 069b/22, 070a/09, 070a/13, 070a/14, 070b/14, 070b/22, 070b/24, 071a/01, 071a/12, 071a/14, 071a/17, 071a/23, 071b/16, 071b/19, 072a/02, 072a/07, 072a/10, 072a/11, 072a/13, 072a/25, 072b/08, 072b/09, 073a/05, 073a/22, 073b/13, 074a/12, 074b/11, 074b/12, 074b/15, 075b/06, 075b/14, 075b/15, 076a/11, 076a/18, 076b/04, 076b/08, 076b/12, 076b/22, 076b/24, 076b/25, 077a/03, 077a/09, 077a/15, 077a/18, 077b/09, 077b/10, 077b/11, 077b/13, 078a/20, 078a/23, 078b/03, 078b/18, 079a/13, 079a/22, 079b/05, 079b/08, 079b/10, 079b/12, 079b/15, 079b/16, 079b/20, 080a/06, 080a/07, 081b/03, 081b/10, 081b/11, 081b/12, 081b/24, 082a/08, 082a/09, 082a/11, 082a/13, 082a/16, 082a/21, 082b/01, 082b/02, 082b/09, 082b/12, 083a/07, 083a/17, 083a/21, 083a/24, 083b/04, 083b/07, 084a/20, 084a/21, 085a/07, 085a/08, 085a/21, 085b/06, 086a/18, 086a/20, 086a/21, 086a/22, 086b/11, 086b/14, 086b/21, 086b/22, 087a/08, 087a/12, 087b/01, 087b/09, 087b/10, 087b/14, 087b/17, 087b/18, 087b/25, 088a/03, 088b/03, 088b/06, 089a/13, 089a/15, 089b/24, 090a/16, 090a/21, 090b/25, 091a/07, 091b/09, 091b/18, 092a/06, 092a/25, 092b/06, 092b/07, 093a/01, 093a/08, 093b/23, 094b/23, 095a/05, 095a/07, 095a/11, 095a/20, 095b/06, 095b/25, 096a/10, 096a/13, 096b/04, 097a/07, 097a/09, 097a/17, 098a/06, 098a/20, 098b/04, 098b/11, 099a/09, 099a/20, 099a/21, 099b/07, 099b/24, 100a/08, 100a/10, 100a/11, 100a/14, 100b/07, 100b/15, 100b/17, 100b/20, 101a/22, 101a/23, 102b/01, 102b/17, 103a/09, 103b/03, 103b/08, 103b/12, 103b/16, 104a/09, 104b/23, 105a/06, 105a/10, 105a/21, 105b/09, 105b/22, 106a/06, 106a/07, 107a/16, 107a/19, 107b/04, 107b/05, 107b/07, 108b/06, 108b/07, 108b/09, 109a/12, 109a/14, 109a/17, 109b/03, 109b/04, 109b/14, 109b/16, 109b/19, 109b/24, 110a/06, 110a/14, 110a/17, 110a/18, 110a/19, 110a/22, 110b/04, 110b/21, 110b/22, 111a/16, 111a/21, 111b/05, 111b/22, 111b/24, 111b/25, 112a/14, 112b/08, 112b/09, 112b/11, 113a/02, 113a/10, 113a/11, 113a/19, 113a/21, 113b/13, 113b/15, 113b/18, 113b/23, 113b/24, 114a/01, 114a/12, 114a/14, 114b/06, 114b/12, 114b/23, 115a/22, 115a/24, 115b/13, 116b/13, 116b/17, 117b/11, 117b/13, 117b/25, 118a/03, 118a/04, 118a/16, 118b/11, 119a/01, 119b/18,

120a/01, 120a/04, 120b/03, 120b/05, 120b/11, 120b/16, 121a/01, 121a/04, 121b/11, 122a/01, 122a/02, 122a/06, 122a/12, 122a/15, 122a/20, 122a/21, 123a/12, 123a/19, 124a/05, 124a/11, 124b/04, 124b/07, 125a/02, 125a/19, 125a/20, 125b/03, 126a/16, 126a/24, 127a/01, 127b/01, 127b/11, 129b/10, 130b/09, 130b/14, 131a/14, 131b/03, 131b/11, 131b/15, 131b/19, 131b/21, 131b/23, 132a/04, 132a/11, 132b/05, 132b/20, 132b/24, 133a/05, 133a/12, 133a/15, 133b/03, 133b/24, 134a/11, 134a/14, 134a/25, 134b/07, 134b/08, 135a/16, 135b/04, 135b/05, 136a/02, 136a/20, 136b/13, 136b/21, 137a/06, 137a/08, 137a/09, 137a/12, 137a/13, 137a/14, 137a/17, 137a/24, 137b/02, 137b/03, 137b/24, 138a/16, 138b/02, 138b/12, 138b/14, 138b/20, 138b/21, 138b/22, 138b/23, 138b/24, 139a/20, 139b/07, 139b/20, 139b/25, 140a/18, 140b/07, 140b/10, 140b/23, 141a/02, 141a/18, 141a/21, 141a/22, 141a/23, 141b/03, 142a/12, 142a/25, 142b/21, 142b/22, 142b/23, 143a/03, 143a/12, 143b/11, 143b/17, 143b/21, 143b/25, 144a/04, 144a/16, 144a/18, 144a/19, 144b/08, 145a/15, 145a/18, 145b/01, 145b/04, 145b/06, 145b/16, 146a/01, 146a/04, 146a/06, 146a/08, 146a/18, 146a/21, 146a/22, 146a/24, 146b/15, 147a/10, 147a/22, 147b/03, 147b/04, 147b/07, 147b/08, 148b/03, 148b/17, 149a/01, 149a/03, 149a/04, 149a/12, 149b/03, 149b/09, 149b/19, 150a/17, 150b/08, 150b/10, 150b/23, 151a/02, 151b/10, 152a/23, 152b/02, 152b/08, 152b/11, 152b/15, 153b/07, 154a/01, 154a/02, 154a/03, 154a/05, 154a/06, 154a/07, 154a/08, 154a/12, 154a/15, 154a/16, 154b/01, 154b/02, 154b/03, 154b/07, 154b/08, 155a/19, 155a/20, 155a/21, 155a/25, 155b/03, 155b/08, 155b/09, 155b/11, 155b/13, 155b/14, 155b/16, 155b/25, 156a/07, 156a/10, 156a/20, 156b/16, 156b/23, 157b/25, 158a/03, 158a/06, 158a/12, 158a/17, 158b/10, 159a/05, 159b/18, 159b/19, 159b/20, 160a/03, 160b/02, 160b/10, 160b/13, 160b/19, 161a/19, 161a/22, 161b/21, 161b/25, 162a/03, 162a/19, 162b/11, 162b/17, 163a/03, 163a/05, 163a/19, 163a/20, 163b/06, 163b/20, 164a/03, 164a/17, 164b/03, 164b/05, 164b/08, 165a/18, 166a/06, 166b/18, 167b/07, 167b/16, 167b/17, 167b/24, 168a/12, 168a/14, 168a/23, 168b/08, 168b/24, 168b/25, 170b/05, 170b/12, 171a/05, 171a/08, 171a/13, 171b/06, 172a/01, 172a/18, 172b/07, 173b/04, 173b/23, 174a/08, 174a/14, 174a/17, 174a/19, 174b/02, 174b/23, 174b/25, 175a/01, 175a/05, 175a/07, 175a/10, 175a/18, 175b/04, 175b/22, 176a/14, 177b/01, 177b/05, 177b/13, 177b/16, 177b/18, 177b/19, 177b/21, 177b/23, 177b/24, 178a/02, 178a/03, 178a/23, 178b/02, 178b/03, 178b/06, 178b/14, 179a/02, 179a/03, 179a/24, 179b/06, 179b/12, 179b/16, 179b/18, 179b/21, 180a/17, 181b/01, 182a/25, 184a/15, 184a/17, 184b/12, 184b/18, 185a/05, 185a/06,

185a/09, 185a/13, 185a/25, 185b/02, 185b/05, 185b/07, 185b/16, 185b/18, 185b/20, 185b/22, 186a/18, 186b/02, 186b/09, 187a/02, 187a/08, 187a/12, 187b/06, 187b/14, 187b/25, 188b/05, 188b/06, 188b/09, 188b/16, 188b/18, 189a/02, 189a/04, 189a/12, 189a/13, 189a/15, 189a/17, 189a/18, 189b/11, 190a/01, 190a/04, 190a/13, 190a/17, 190a/18, 190a/19, 190a/24, 190b/10, 190b/13, 190b/15, 191a/16, 191b/01, 191b/03, 191b/06, 191b/08, 191b/09, 191b/10, 191b/19, 192a/02, 192a/13, 192a/16, 192a/17, 192b/03, 192b/05, 192b/06, 193a/04, 193a/10, 193a/11, 193a/12, 193b/05, 193b/07, 193b/12, 194a/01, 194a/03, 194a/05, 194a/16, 194a/24, 194a/25, 194b/01, 194b/03, 194b/07, 194b/12, 194b/21, 194b/22, 194b/25, 195a/01, 195a/02, 195a/08, 195a/18, 195a/22, 195a/24, 195b/06, 195b/07, 195b/08, 196a/09, 196a/10, 196a/12, 196a/13, 196a/17, 196a/18, 196a/20, 196b/22, 197a/25, 197b/04, 199a/07, 199b/04, 200a/02, 200b/02, 200b/10, 201a/02, 201a/23, 202b/22, 203a/21, 203b/14, 203b/16, 203b/24, 204a/03, 204a/12, 204a/20, 204b/01, 204b/03, 204b/07, 204b/09, 204b/10, 204b/12, 204b/13, 204b/14, 204b/16, 204b/18, 205a/04, 205a/15, 205b/19, 205b/20, 206a/04, 206a/07, 206a/21, 206a/22, 206a/25, 206b/05, 206b/10, 206b/13, 207a/14, 207a/15, 207a/21, 207a/24, 207b/02, 207b/09, 207b/12, 208a/01, 208a/05, 208a/15, 208b/04, 208b/21, 208b/24, 209a/03, 209a/05, 209a/09, 209a/12, 209b/17, 209b/18, 209b/20, 209b/21, 210a/16, 210a/18, 210a/20, 210b/06, 210b/13, 210b/18, 210b/19, 210b/23, 211a/02, 211a/22, 211b/10, 211b/11, 211b/13, 211b/15, 211b/21, 212a/01, 212a/03, 212a/06, 212a/08, 212a/09, 212a/13, 212a/17, 212b/05, 212b/11, 212b/16, 213a/13, 213b/25, 214a/17, 214b/03, 214b/13, 214b/24, 215a/06, 215a/11, 215a/15, 215a/17, 215a/19, 215b/14, 215b/16, 215b/25, 216a/02, 216a/10, 216a/11, 216a/12, 216a/14, 216a/16, 216a/22, 216a/24, 216a/25, 216b/02, 216b/05, 216b/10, 216b/20, 217a/03, 217a/07, 217a/11, 217a/15, 217a/16, 217a/18, 217b/01, 217b/23, 218a/12, 218a/13, 218a/21, 218b/02, 218b/23, 219a/14, 219a/19, 219a/20, 219a/21, 219a/24, 220a/11, 220a/13, 220a/15, 220a/19, 221a/21, 221a/23, 221b/01, 221b/04, 221b/05, 221b/06, 221b/07, 221b/08, 222a/09, 222a/18, 222a/25, 222b/01, 222b/18, 222b/23, 222b/24, 222b/25, 223a/01, 223a/02, 223a/15, 223a/16, 223a/21, 223a/25, 223b/14, 223b/17, 223b/18, 223b/24, 224a/04, 224a/07, 224a/08, 224a/09, 224b/01, 224b/20, 225a/03, 225a/05, 225a/06, 225a/08, 225a/09, 225b/06, 225b/19, 226b/13, 226b/18, 226b/19, 226b/21, 226b/25, 227a/06, 227b/02, 227b/09, 227b/13, 227b/16, 227b/22, 227b/25, 228a/13, 228a/22, 228a/25, 228b/21, 229a/05, 229a/10, 229a/13, 229a/22, 230a/10, 230a/13, 230a/24, 230b/02, 230b/14, 230b/17, 230b/24, 231a/05, 231a/12,

231a/16, 231a/19, 231a/20, 231a/21, 231a/25, 231b/05, 231b/06, 231b/09, 231b/12, 231b/14, 232a/08, 232a/14, 233a/10, 233a/11, 233b/16, 233b/17, 233b/24, 234a/06, 234a/07, 234a/09, 234b/07, 234b/19, 235a/17, 235b/08, 235b/25, 236a/09, 236a/12, 236a/17, 236a/21, 236a/22, 236b/12, 236b/15, 236b/20, 236b/22, 237b/22, 238a/04, 238a/19, 239a/02, 239a/03, 239a/08, 239a/23, 239b/09, 239b/14, 239b/17, 239b/20, 239b/25, 240a/14, 240a/15, 240b/18, 240b/22, 241a/11, 241a/22, 241a/25, 241b/03, 241b/04, 241b/15, 241b/20, 241b/24, 242a/06, 242a/18, 242b/12, 242b/13, 242b/24, 243a/02, 243a/10, 243a/15, 243b/23, 244a/16, 244a/18, 244a/20, 244a/23, 244b/03, 244b/25, 245a/14, 245a/16, 245a/17, 245b/02, 245b/03, 245b/10, 245b/13, 245b/18, 245b/23, 245b/24, 245b/25, 246a/02, 246b/06, 246b/20, 246b/21, 246b/22, 247a/03, 247a/11, 247a/13, 247b/02, 248a/06, 248a/08, 248a/25, 248b/01, 248b/05, 248b/10, 248b/18, 248b/20, 249a/04, 249a/07, 249a/09, 249a/12, 249a/19, 249a/22, 249a/23, 249a/24, 249b/08, 249b/11, 249b/13, 250b/06, 250b/07, 250b/10, 250b/11, 250b/12, 250b/22, 251a/22, 251b/02, 251b/13, 251b/17, 252a/02, 252a/03, 252a/06, 252b/11, 252b/13, 252b/23, 253a/09, 253a/10, 253b/04, 253b/07, 254a/03, 254b/04, 254b/13, 254b/18, 254b/21, 254b/22, 255a/04, 255a/09, 255a/19, 255b/22, 256a/05, 256a/10, 256a/13, 256a/16, 256b/16, 256b/18, 257a/01, 257b/02, 257b/14, 258a/02, 258a/16, 258a/22, 258a/25, 258b/24, 259b/07, 259b/08, 260a/15, 260b/03, 261a/19, 261a/20, 261a/21, 261a/22, 261b/06, 261b/16, 261b/25, 262a/02, 262a/05, 262a/06, 262b/03, 263a/07, 263a/10, 263a/12, 263a/13, 264a/14, 264a/15, 264b/03, 264b/17, 265a/08, 265b/03, 265b/11, 265b/14, 265b/17, 265b/20, 265b/21, 266a/08, 266a/19, 266a/23, 266a/25, 266b/04, 266b/09, 266b/14, 266b/19, 267a/03, 267a/10, 267a/15, 267a/20, 267b/20, 268a/14, 268a/16, 268a/20, 268a/25, 268b/08, 268b/13, 268b/14, 268b/21, 268b/22, 269a/01, 269a/02, 269a/10, 269a/11, 269b/19, 269b/22, 270a/19, 270a/20, 270a/24, 270b/15, 271a/06, 271a/08, 271a/17, 271a/18, 271a/19, 271b/02, 272a/06, 272a/11, 272a/16, 272a/17, 272a/18, 272a/22, 272a/25, 272b/01, 272b/07, 272b/09, 272b/22, 273a/13, 273a/15, 273a/20, 273a/23, 273b/15, 273b/22, 273b/23, 273b/24, 273b/25, 274a/09, 274a/18, 274a/19, 274a/24, 274b/19, 274b/21, 274b/22, 274b/23, 275a/23, 275b/05, 275b/08, 275b/15, 276a/13, 276a/23, 276b/14, 276b/24, 277a/20, 277b/03, 277b/24, 278a/05, 278a/23, 278b/05, 278b/06, 278b/07, 278b/08, 278b/22, 279a/19, 279a/20, 279a/22, 279b/06, 279b/24, 279b/25, 280a/01, 280a/18, 280b/07, 280b/21, 281a/08, 281a/09, 281a/11, 281a/15, 281a/24, 281b/04, 281b/06, 282a/08, 282a/11, 282a/20, 282b/08, 283a/07, 283a/16, 283b/03,

283b/08, 283b/17, 284a/03, 284a/06, 284b/18, 284b/23, 285a/01, 285a/05, 285a/15, 285a/24, 285a/25, 285b/07, 285b/09, 285b/11, 285b/15, 285b/18, 286a/03, 286a/12, 286a/24, 286b/04, 286b/10, 287a/23, 287b/02, 287b/19, 287b/20, 287b/24, 288a/09, 288a/18, 288a/20, 288b/07, 288b/15, 288b/20, 288b/22, 288b/23, 288b/25, 289b/23, 290a/06, 290a/20, 290b/03, 291b/01, 291b/04, 291b/14, 291b/15, 291b/19, 291b/20, 291b/23, 292a/01, 292a/02, 292a/12, 292a/19, 292a/24, 292b/08, 292b/11, 292b/19, 293a/05, 294a/06, 294a/11, 294a/14, 294b/05, 294b/06, 294b/07, 294b/13, 294b/16, 295a/07, 295b/16, 295b/20, 295b/25, 296a/19, 296b/14, 296b/25, 297a/11, 297b/20, 297b/21, 297b/24, 297b/25, 298a/08, 298a/11, 298a/15, 298a/24, 299a/18, 299b/18, 299b/19, 300a/03, 300a/08, 300a/11, 300a/12, 300a/23, 300b/09, 300b/13, 300b/14, 300b/16, 301a/02, 301a/08, 301a/12, 301a/15, 301a/17, 301a/18, 301a/19, 301a/21, 301a/25, 301b/10, 301b/12, 301b/19, 302a/01, 302a/10, 302a/12, 302a/19, 302b/04, 302b/05, 302b/06, 302b/09, 302b/11, 303a/20, 303b/12, 303b/21, 303b/22, 304a/06, 304b/05, 304b/06, 304b/07, 304b/23, 305a/24, 305b/11, 305b/20, 305b/22, 306a/08, 306a/15, 306b/14, 306b/17, 306b/24, 307a/09, 307b/03, 307b/12, 307b/15, 307b/16, 307b/18, 307b/22, 307b/24, 308a/07, 308a/09, 308a/22, 309a/08, 309a/12, 309a/18, 309a/19, 309a/24, 309b/01, 309b/09, 309b/20, 309b/22, 309b/24, 309b/25, 310a/02, 310a/15, 310b/04, 310b/25, 311a/05, 311a/20, 311a/25, 311b/05, 311b/18, 311b/25, 312a/06, 312a/18, 312a/23, 312b/14, 312b/15, 312b/18, 313a/21, 313b/02, 313b/19, 313b/20, 313b/25, 314a/03, 314a/05, 314a/18, 314a/25, 314b/11, 314b/20, 315b/12, 315b/13, 315b/25, 316a/17, 316b/07, 316b/24, 317a/06, 317a/12, 317a/13, 317a/22, 317a/25, 317b/03, 317b/04, 317b/06, 317b/15, 318a/03, 318a/07, 318a/15, 318a/25, 318b/06, 318b/10, 318b/13, 318b/24, 318b/25, 319a/09, 319b/01, 320a/19, 320b/05, 321a/07, 321a/11, 321b/19, 321b/23, 322a/02, 322a/10, 322a/15, 322a/20, 322b/03, 322b/13, 322b/17, 322b/19, 322b/22, 323b/06, 323b/22, 324a/13, 324a/14, 324a/15, 324b/08, 324b/18, 325a/08, 326a/07, 326a/08, 326b/06, 326b/18, 327a/09, 327a/14, 327a/16, 327a/19, 327a/24, 327b/01, 327b/05, 327b/09, 327b/19, 328a/01

a.+ çun 002a/25, 004a/24, 005a/10, 005b/06, 008b/02, 011a/21, 020b/19, 021a/12, 022a/22, 023a/15, 023b/04, 024b/09, 025a/01, 029a/08, 030b/10, 057a/09, 058a/04, 058a/11, 072a/14, 072b/10, 075b/22, 079a/01, 079a/04, 079b/21, 079b/22, 080b/10, 084b/09, 094b/01, 098a/21, 111a/01, 136b/11, 144a/16, 147a/16, 147b/08, 152b/14, 171b/04, 173a/19, 173b/15, 184a/05, 185b/05, 191b/05, 205b/12, 211b/16, 226a/14,

227b/18, 241b/19, 241b/20, 241b/24, 243a/03, 243a/14, 243b/03, 245b/11, 251b/18, 252b/04, 255a/10, 258a/15, 259b/03, 267b/22, 274b/21, 284b/05, 290a/07, 291b/09, 303a/20, 307a/16, 307a/23, 307b/04, 313b/21, 314b/10, 316b/23, 321a/10, 321b/02, 324b/05

a.+ çundur 195b/10, 243b/02, 243b/16

a.+ dur 007a/10, 053b/08, 060a/14, 087b/13, 108a/24, 115b/13, 117a/13, 125a/12, 127b/18, 137a/13, 171a/08, 199b/10, 221b/09, 289a/07, 300a/23, 313b/21

a.+ ıdı 023b/24

a.+ ıla 027b/16, 038a/23, 053a/20, 059b/24, 062b/13, 065b/11, 069b/09, 082a/15, 085a/14, 086b/04, 103b/25, 104b/12, 111b/21, 117b/02, 132a/23, 134a/13, 146a/07, 153b/03, 163b/14, 223b/13, 273b/24

a.+ ıladur 112a/13

a.+ la 003a/23, 003b/17, 004a/10, 004b/09, 006a/15, 007b/05, 014a/16, 023a/16, 023b/14, 024b/24, 028b/25, 030a/24, 031b/02, 031b/16, 032a/23, 034b/22, 035a/01, 035a/12, 035a/15, 036a/07, 036b/12, 037b/06, 039b/07, 044a/09, 044b/19, 046a/24, 051a/15, 054a/18, 072a/11, 074a/13, 074b/15, 076a/09, 079b/02, 082a/15, 082b/04, 082b/06, 083b/03, 086b/24, 087a/09, 087a/12, 087a/14, 087a/17, 091a/25, 091b/18, 092a/07, 093a/11, 096a/09, 096b/20, 099a/08, 103a/02, 105a/02, 106a/07, 106a/08, 106b/12, 107a/06, 107b/04, 107b/05, 108a/01, 110b/21, 115b/01, 118a/02, 118a/24, 121a/02, 121b/25, 123b/03, 129b/24, 142a/01, 144b/23, 145a/04, 146b/23, 155b/04, 156b/23, 157a/04, 157a/07, 157a/08, 170b/11, 170b/13, 171a/05, 175b/05, 175b/21, 178b/22, 181a/14, 185b/20, 189a/17, 189a/18, 190a/10, 190b/18, 192a/23, 192b/02, 194b/01, 197a/01, 201b/01, 201b/04, 201b/06, 203a/06, 203b/19, 204a/24, 204b/17, 204b/20, 205a/11, 205b/08, 208b/03, 211b/04, 212a/12, 214a/23, 219a/22, 220a/16, 220b/23, 221b/10, 222a/01, 223a/04, 223a/07, 223a/08, 223b/19, 224a/22, 229a/22, 231a/02, 238a/25, 248b/22, 251a/21, 254a/25, 254b/22, 254b/23, 255b/18, 258b/12, 261a/19, 270a/10, 273b/25, 276a/23, 277a/22, 280b/22, 284b/24, 286a/20, 289a/15, 295b/06, 298a/09, 300b/23, 303b/04, 305a/09, 307b/25, 308a/13, 312b/23, 313b/16, 314a/11, 323a/06, 325a/01

a.+ ladur 144a/17

a.+ laydı 024b/19

a.+ layıdı 002a/23

a. ol- Onun olmak 002b/06 026b/13, 060a/11, 072a/12, 087b/17, 098a/15, 122a/20,

194a/04, 212a/16, 235b/03, 254b/04, 289b/17, 307b/04

ʿār <Ar. Utanma, ar -57-

ʿā. 004b/09, 019a/08, 082a/21, 087a/13, 107a/14, 144b/19, 147a/21, 179a/10, 179b/04, 192b/19, 194b/17, 198b/05

ʿā.+ dan 035a/06, 235a/10

ʿā.+ dur 036b/12, 074b/25, 277b/17, 302a/20, 308b/12

ʿā.+ ı 107b/09, 220b/25

ʿā.+ ından 107b/22

ʿā.+ um 080a/06

ʿā.+ uŋ 084b/19

ʿ**ā. ėt-** Utanmak, utanç duymak 019b/13, 026a/07, 032b/24, 074b/17, 081a/03, 099a/19, 099a/23, 103a/17, 128a/01, 144b/19, 247b/01, 258b/23, 261b/17, 265b/19, 265b/20, 298a/17, 299a/23, 314b/06, 314b/07

ʿ**ā. eyle-** Utanmak, utanç duymak 277a/24

ʿ**ā. gel-** Utanmak, utanç duymak 077b/06, 078a/08, 087a/12, 102b/12, 215a/24, 223b/14, 249a/12, 296a/20, 302a/22, 308a/21

ʿ**ā. ḳıl-** Utanmak, utanç duymak 176a/21

ʿ**ā. ol-** Utanmak, utanç duymak 228b/01, 234a/22, 295b/22

ara 1. İki şey arasındaki mesafe 2. Yer -445-

a. 037a/17, 041a/20, 049a/07, 071b/22, 080a/17, 254a/12, 292b/05

a.+ da 011a/13, 025a/18, 025a/20, 029b/14, 048a/24, 049b/21, 054a/05, 060b/01, 061a/17, 061a/23, 061b/02, 061b/07, 064a/06, 064a/18, 064b/12, 065b/01, 069a/09, 069b/03, 071b/09, 071b/11, 071b/20, 076b/13, 080a/19, 083b/15, 087a/20, 087b/16, 091b/25, 092a/05, 093a/24, 097a/06, 100b/17, 101a/06, 102a/22, 103a/21, 104b/08, 105a/04, 109b/05, 111a/07, 117a/20, 119b/06, 121b/20, 122b/20, 124a/16, 127a/03, 128b/07, 133a/25, 133b/25, 138b/06, 154b/19, 159a/23, 166a/10, 168b/20, 171b/20, 177a/03, 181b/16, 192a/08, 193a/07, 194a/16, 198a/10, 198a/18, 200b/13, 202b/03, 205a/03, 206b/06, 207b/06, 216b/23, 218b/17, 222a/04, 224b/04, 237b/08, 237b/12, 239a/09, 239a/16, 247b/13, 247b/18, 257a/17, 262b/03, 264a/11, 265a/15, 267b/06, 267b/09, 269a/13, 269b/08, 275b/01, 280a/04, 283a/23, 284a/12, 286b/12, 287a/05, 287a/18, 287a/21, 289a/21, 293b/21, 293b/24, 294a/06, 297b/03, 297b/07, 320b/16, 322b/09, 326b/02, 327b/05, 327b/15, 328a/05

a.+ dadur 025a/07

166b/01, 183b/14, 185b/01, 188b/18, 198a/07, 202b/20, 207b/12, 208b/04, 209a/19, 209b/01, 209b/03, 209b/12, 218a/09, 219a/16, 227a/04, 237b/05, 239a/23, 239b/23, 240a/04, 240a/12, 246a/18, 249b/10, 264b/06, 267a/13, 286b/06, 296a/18, 300a/24, 305a/17, 314a/14, 314b/25, 317a/23, 320a/25

a.+ sından 042a/15, 056a/06, 077b/15, 142a/11, 156b/01, 157a/01, 157a/10, 209b/10, 249b/24, 255a/12

a.+ sındayam 240a/07

a.+ sını 262b/24, 263a/02

a.+ ya 050b/18, 051a/16, 058a/17, 061b/18, 075b/24, 092b/17, 121b/15, 124a/20, 124b/23, 125a/19, 125b/03, 136a/24, 150b/21, 157a/24, 160a/19, 169b/02, 185a/12, 189b/15, 220a/11, 257a/05, 262b/17, 265a/22, 269a/23, 286b/21, 287b/01, 289b/20, 309a/06, 310a/13, 310b/07, 315b/21, 316a/22, 324a/03

bir a.+ da olmayavuz 125b/23

bir a.+ ya geldi 179a/18

bir a.+ ya geldiler 151a/10, 159b/16, 160b/21, 194a/14, 198b/12, 199a/24, 224b/25, 233a/03, 233a/09, 248b/18, 275a/06, 296b/15

bir a.+ ya gelüp 096a/05, 152b/10, 153b/02, 160a/01, 160b/19, 171b/14, 190a/16, 191a/09, 231a/25, 231b/09, 237a/08, 245b/10, 321b/10

bir a.+ ya getürdi 282b/04

bir a.+ ya getürdiler 059b/01, 106a/22

bir a.+ ya getürüp 051b/22, 092b/13, 296a/06

a. bil- Şaşkınlıkla nerede olduğunu unutmak 113b/15

a.+ dan götür- Ortadan kaldırmak 187b/22, 276b/11, 319a/21

a.+ ya gir- İki kişinin arasındaki bir işe karışmak *krş. araya girmek* 200b/09

a.+ ya ḳat- 136a/16

ara- Aramak -31-

a.- dı 035b/23, 236a/12, 262b/25, 263a/02

a.- dılar 141a/25, 156b/12, 238a/10, 286b/23, 318b/08, 318b/10

a.- maġa 264b/15

a.- maġdı 271a/15

a.- maḳ 208a/19

a.- ŋ 318b/13

a.- r 326b/03

a.- rdı 166b/25

a.- rken 326a/22

a.- rsaŋuz 248b/13

a.- yalar 193b/16

a.- yaraḳ 167b/09

a.- yı 199a/18, 262b/24

a.- yu 141a/24, 325a/12

a.- yup 029b/11, 207a/06, 262b/25, 314b/06, 319a/24

a.- yuraḳ 207b/16, 252a/21

ʿ**arab** <Ar. Arap -106-

ʿa. 044b/01, 102a/15, 102a/23, 122b/08, 148b/20, 156a/14, 156a/15, 156b/01, 156b/23, 158a/19, 158a/20, 158b/07, 160a/24, 160b/20, 160b/22, 161b/23, 162a/20, 163b/12, 196a/17, 198a/03, 199b/13, 200a/09, 200a/19, 200a/20, 206b/08, 221a/21, 222a/08, 253a/02, 253a/07, 253b/07, 254a/07, 254a/08, 254a/11, 254b/17, 273b/09, 277b/17, 282b/15, 282b/16, 287a/02, 287a/05, 287a/10, 287a/12, 287a/13, 324a/15, 324a/16, 324a/20, 324a/21, 324a/24, 324b/10, 324b/23, 325a/05, 325a/13, 325a/15, 325a/23, 325a/25, 325b/07, 325b/16, 326a/08, 326a/09

ḥad-ı ʿa. 103a/23

sālār-ı ʿa. 324b/08

ʿa.+ a 156a/12, 199b/14, 287a/10, 324b/06, 324b/13, 325a/01, 325a/05, 325a/19, 325a/22, 325b/24

ʿa.+ da 325b/04

ʿa.+ dan 104a/25, 156b/21, 254b/14, 314a/05, 324a/24, 325a/21, 325b/06, 325b/13, 325b/21, 326a/04, 327a/18

münẕir-i ʿa.+ dur 199b/09

ʿa.+ ıla 200b/09, 254a/18

ʿa.+ la 326a/06

ʿa.+ lar 191a/24

ʿa.+ lara 199b/23, 200a/17

ʿa.+ lardan 157b/07

ʿa.+ laruŋ 200b/09, 324b/10

ʿa.+ uŋ 102a/24, 103a/20, 156b/24, 161a/09, 161a/11, 324a/23, 324a/25, 324b/03, 325a/15, 325a/24

ʿ**arabca** Arapça -1-

ʿa. 239a/06

ʿ**arabī** <Ar. Arap milletine mensup -6-

ʿa. 039b/03, 040a/23, 104b/01, 319a/03

ʿa.+ sine 239a/07

ʿa.+ ye 239a/04

aracıḳ *bk. aracuḳ* -1-

a.+ da 016a/02

aracuḳ Küçük yer -1-

a.+ da 121a/17

arala- Aralamak -1-

a.- yasın 209a/19

aralan- Aralanmak -1-

a.- madı 096b/08

aralıḳ 1. Mesafe, ara 2. Yarı açık, tam kapanmamış 3. Yer 4. Esna, vakit 5. Orta, arada -25-

a. 004a/04, 031a/20, 032b/03, 037a/22, 041a/08

a.+ a 005a/11, 042b/09

a.+ da 002b/07, 020a/18, 038b/23, 305b/24

a.+ dan 030a/05, 031b/17

a.+ ı 121a/09

a.+ ına 126a/22

a.+ ında 005b/17, 093b/06

a.+ ından 048b/18, 059a/05, 306a/19

a.+ ını 126a/23

a.+ ları 264a/19

a.+ larını 094a/24, 098b/20, 130a/01

a. yėr Ortalık, orta 31a/20, 32b/03, 37a/23

ārām <Far. 1. Durma, dinlenme 2. Karar, huzur -76-

ā. 007a/23, 011a/07, 011a/22, 012a/23, 014b/13, 015a/16, 016a/21, 024a/08, 026b/10, 031a/22, 224a/03

ʿayş-ı ā.+ dan 019a/21

ā.+ ı 041b/07, 133a/25, 315a/03

ṣabr u ā.+ ı ḳalmadı 148a/11

ā.+ ıla 026b/23, 031a/25, 042b/18

ā.+ um 316b/11

ā.+ uŋ 041b/15

ā. ėt- Dinlenmek 004a/05, 006b/08, 010b/03, 015a/21, 025b/24, 032a/02, 043b/18, 044a/07, 049a/24, 072b/11, 078a/22, 101a/06, 111a/12, 128b/07, 128b/09, 134a/04, 135b/20, 177a/24, 180b/02, 190b/10, 201a/24, 202a/18, 284a/12, 286b/24

ā. eyle- Dinlenmek 008a/11, 208a/13

ā. ḳıl- Durmak, dinlenmek 024b/05, 059b/19, 111a/14, 119a/10, 121a/17, 128a/15, 128b/09, 135b/05, 138a/23, 139a/16, 141a/18, 148b/21, 150a/07, 157a/08, 166a/10, 177a/09, 185a/04, 193a/15, 201a/20, 257b/12, 265a/14, 286b/14, 293b/24, 297a/04, 303a/24, 309a/17, 236b/04

ā.+ ı ḳalma- Endişe içinde olmak, huzuru kaçmak 018b/20

ārām-gāh <Far. Dinlenme yeri -3-

ā.+ dur 014b/03

ā.+ ına 037b/12

ā.+ ıydı 039b/09

ārāste <Far. 1. Bezeme, süsleme 2. hazırlama, düzenleme -84-

ā. 010a/11, 012a/11, 027b/06, 036b/21, 197b/15, 320b/24

ā.+ dür 187a/20, 277a/23

ā.+ sin 073b/08, 220b/18, 226a/21, 240b/19

ā.+ siz 271a/20

ā.+ yem 242a/08

ā. ėt- Süslemek, hazırlamak 020b/04, 255b/15, 308a/04

ā. eyle- Süslemek 011a/15

ā. ḳıl- Süslemek, hazırlamak 021a/15, 024b/18, 030b/01, 048b/05, 063a/05, 063b/02, 069a/25, 071b/14, 075a/21, 083b/20, 084a/24, 087b/22, 097a/24, 102a/14, 105a/13, 110a/19, 119a/11, 121b/04, 127b/15, 137b/09, 147b/16, 148b/08, 149a/16, 150a/20, 163b/08, 166b/15, 168b/22, 176b/19, 176b/23, 180b/24, 181b/20, 182a/08, 188a/25, 188b/03, 194b/23, 197a/15, 206b/20, 210a/05, 213b/03, 218b/21, 222a/02, 223b/02, 264b/08, 268a/01, 268a/02, 269b/02, 272b/19, 284b/09, 285b/04, 300a/10, 304a/22, 308b/23, 310b/12, 312b/02, 318a/08

ā. ol- Süzlenmiş, bezenmiş olmak, hazırlanmış, düzenlenmiş olmak 005a/17,

010a/23, 023a/16, 061a/18, 069a/16, 114b/06, 125a/24, 197b/07, 214a/15, 311b/07, 323a/05

arat- Aratmak -2-

a.- dı 138b/02

a.- up 156b/21

aratdur- Arattırmak -1-

a.- ayın 141a/24

ārāyiş <Far. Süs, bezek, ziynet -9-

ā.-i rūm 201b/17

ā.-i rūmdan 201b/22

ā.+ i 117a/23

ā.+ iyle 113b/11

ā.+ lerinden 225b/22

ā.+ lerini 285b/22

ā. ėt- Süslemek 006a/01, 013b/10, 040b/22

ʿ**arbede** <Ar. Kavga -1-

ʿa.+ ylen 002b/07

ard 1. Arka 2. Peş, arka taraf -184-

a.+ ı 162a/19, 235b/25, 236a/02

a.+ ımızca 283b/12

a.+ ımızdan 283a/13, 308b/05

a.+ ımızdan ėrdi 078b/06

a.+ ımuz 180a/17

a.+ ımuzdan 309a/20

a.+ ın 049a/02, 096b/19, 106a/16

a.+ ına 049b/20, 085a/07, 094a/05, 116b/07, 157a/16, 159b/06, 224b/01, 295a/07, 297a/25, 322a/21

a.+ ında 005a/11, 007b/18, 007b/24, 028a/21, 071b/04, 113a/19, 123b/02, 126a/09, 134a/10, 209b/16, 223a/08, 255a/04, 271a/16, 271a/17, 272b/05, 276a/18, 290a/20, 290b/20, 291a/23, 302b/01

a.+ ındağı 102b/20

a.+ ından 048a/01, 059a/05, 067b/15, 082a/24, 086a/02, 117a/08, 143a/09, 165a/14, 257a/13, 269b/24, 282a/25, 283a/18, 283b/11, 297b/03, 298b/21, 301b/10, 302b/02,

308b/13, 308b/17

a.+ ını 058b/13, 262b/04, 297b/11

a.+ larınca 199a/25

a.+ larından 269b/23, 282a/10

a.+ umca 078a/20, 180b/11, 299a/18, 324a/03

a.+ umdan 299b/09

a.+ uŋ 215b/09, 258b/16

a.+ uŋa 045b/24

a.+ unda 034b/08

a.+ ına düş- Arkasından gitmek, peşini bırakmamak 096b/15, 101a/07, 111b/05, 133b/21, 134a/01, 138a/01, 140b/19, 283a/25, 297a/23, 327b/11

ardınca Arkasında, peşinde, peşi sıra 002a/09, 011b/13, 032a/16, 046a/11, 047b/17, 047b/18, 048b/19, 050b/19, 052a/19, 053a/21, 055b/15, 055b/17, 056b/07, 058b/23, 063a/05, 064b/10, 068b/03, 072b/04, 079a/17, 083b/15, 090a/06, 090a/16, 095a/11, 105b/05, 111a/09, 116b/01, 127a/12, 130a/06, 130a/07, 133b/23, 133b/24, 134a/05, 139b/12, 141b/06, 143a/08, 152b/07, 166b/05, 166b/08, 168a/21, 168b/08, 185a/08, 186a/11, 200a/11, 224a/19, 225b/01, 240b/18, 251b/13, 253b/08, 257a/15, 261a/01, 264b/13, 267b/07, 269a/11, 269a/13, 269a/15, 269a/17, 282a/18, 282b/02, 283a/01, 283a/22, 286a/21, 288b/14, 288b/15, 298b/22, 303b/18, 308b/10, 309b/11, 315a/22, 315a/24, 315a/25, 315b/01, 322b/23, 323a/25, 326b/21

a. ol- 1. Takip etmek, peşi sıra gitmek 2. Bir işi yapmak, işi gerçekleştirmek 003a/11, 021b/14, 043b/06, 045b/04, 091b/19, 142b/12, 144a/11, 182b/15, 261b/05, 262b/10, 273b/06, 283b/20, 283a/23, 297b/01, 308a/06, 310a/24, 310b/05, 317b/12, 325b/13

arden Metinde adı geçen bir şehir -1-

a. 203b/21

arestaṭālīs Aristo -2-

a.+ e 129a/10, 129a/12

aresṭaṭālīs *bk. arestaṭālīs* -1-

a. 131a/02

areş Menüçehr zamanının eşsiz okçusu -3-

a. 280b/05, 280b/06

a.-i nām-dār 279b/15

arḳ(ġ) İçinden su akıtmak için toprak kazılarak yapılan oluk -2-

a. 006a/06

a.+ a 031b/20

arġūş Metinde adı geçen bir bilge -6-

a. 208b/04, 208b/06, 208b/13

a.+ ı 209a/05, 209a/09

a.+ uŋ 209a/14

arẖun *bk. arḳun* -4-

a. 212a/01, 218b/16

arẖun a. 086a/01

a. arẖun Yavaş yavaş 086a/01

arẖunlıḳ(ġ) Yavaşlık -2-

a.+ ıla 081b/06, 146a/09

arı Temiz -2-

a. 043a/09, 246a/04

arı Açık -1-

a. 255a/20

arıḳ Temiz, pak -2-

a. 224a/05, 321b/25

arıḳla- Zayıflamak -3-

a.- dı 240a/17

a.- mış 056b/23

a.- r 126a/15

arılıḳ(ġ) Temizlik -1-

a.+ la 111a/22

arın- Temizlenmek -2-

a.- dı 118b/01

a.- up 014b/04

arış Arşın -6-

a. 126a/23

a.+ dı 186a/03

a.+ ıdı 045a/11

arıt- Temizlemek -8-

a.- asın 273a/02

a.- duġın 165b/19

a.- dum 079a/08, 268b/15

a.- maġı 165a/23

a.- maḳ 165a/24

cānlar a.- mış ola 215b/02

a.- up 250b/02

ʿārif <Ar. Bilgili, irfan sahibi -2-

ʿa.-i āzādeyi 031a/05

ʿa.+ ler 139a/06

ʿāriyetī <Ar. Ödünç, değersiz, eğreti -13-

ʿā. 142b/17, 147a/14, 163a/14, 182b/01, 183b/25, 206a/05, 210a/22, 211b/04, 232a/22, 236b/25, 244b/19, 245a/24, 278b/13

ʿāriyetī sarāy Dünya 147a/14, 163a/14, 182b/01, 183b/25, 206a/05, 232a/22, 244b/19

arḳa Arka, sırt -127-

a. 038b/16, 235b/07, 281a/12, 325b/11, 326b/11

a.+ ları 281b/14

a.+ larına 065a/20

a.+ larında 084a/10, 095a/01, 150a/15

a.+ larından 124a/24, 218b/25

a.+ m 109a/17

a.+ mda 238b/24

a.+ muzda 170b/04

a.+ muzla 066a/06

a.+ n 189b/07

a.+ ŋdaġı 051a/06

a.+ ŋdan 145a/22, 292b/07

a.+ sı 074b/11, 082b/16, 176b/01, 199b/13, 240b/25, 247b/03, 259a/06

a.+ sına 003b/12, 059a/05, 083b/21, 099a/01, 101b/10, 159b/05, 164b/07, 172a/22, 222a/19, 233a/25, 233b/01, 235b/14, 235b/23, 238b/21, 255a/08, 286a/15, 286a/16, 312b/07

at a.+ sına geldi 096a/02, 100b/10, 107b/20, 118a/19, 125a/03, 133b/21, 186a/05, 187b/03, 197b/14, 200b/16, 234b/11, 259a/04, 260a/20, 293b/22

at a.+ sına geldiler 048b/13, 134b/22, 181b/18, 246a/12, 264b/17, 295a/17

at a.+ sına gelesiz 256a/20

at a.+ sına gelüp 047a/09, 121a/13, 196a/25, 304a/07

a.+ sında 010b/20, 056b/12, 072b/22, 100a/25, 121b/19, 131a/14, 132a/09, 134a/11, 157b/05, 236a/12, 305a/17

a.+ sındağı 236b/10

a.+ sından 005b/01, 049a/11, 051a/21, 054b/19, 094a/22, 099a/08, 108a/12, 157b/04, 164b/09, 220a/25, 327b/22

a.+ sını 037a/17, 048b/05, 125a/06, 181b/13

a.+ sınuŋ 094b/20

a.+ sıyla 168b/07

a. berkit- Savaş öncesinde askerlerin birbirlerine bağlılık güvencesi vermesi 058b/07

a. bir ėt- Birbirlerine destek olmak, birbirinin arkasını gözetmek 051b/01, 106b/06, 128a/21, 325a/22, 325b/24

a. bir eyle- Birbirlerine destek olmak, birbirinin arkasını gözetmek 296a/03

a. ėdin- Maddi ve manevi anlamda güçlü birisinin himayesine girmek, ondan destek görmek 078b/09, 107b/19, 142b/19, 245b/03, 259a/09

a. vėr- Desteklemek 137b/07

a.+ ı yėre getür- Üstün gelmek, yenmek *krş. sırtını yere getirmek* 075b/12, 075b/16, 083a/14, 176b/24

a. ol- Maddi ve manevi yönden destek olmak 003b/25, 079a/03, 160a/21, 178a/17, 180a/17, 273a/18, 297a/01, 275b/18, 304a/02, 305a/09, 308b/04

arḳalan- Maddi ve manevi anlamda güçlü birisinin himayesine girmek -3-

a.- mayasız 045a/18

a.- mış 079a/16

a.- urdı 017b/14

arḳun Yavaş -6-

a. 130a/23, 218a/09, 280b/25, 283a/04

a. dut- Acale etmemek 235a/19

arḳuncaḳ Sessizce -4-

a. 061b/25, 074a/22, 105a/18, 273a/24

arḳurı Birbirinin tersine, çaprazlama -2-

a. 077b/03, 269a/13

ʿ**ārlan-** Utanmak-11-

ʿā.- dı 232b/11, 266a/19

ʿā.- dılar 258b/24

ʿā.- dum 303b/22

ʿā.- maḳ 226b/22, 227a/01, 243a/01

ʿā.- maḳdur 192b/15

ʿā.- mazam 024b/06

ʿā.- mış 076a/11

ʿā.- up 092b/14

ʿ**ārlaş-** Bir iş zoruna gittiği için yapmaktan utanmak -1-

ʿā.- dı 236a/03

armaġān <Far. Armağan, hediye -100-

a. 037b/14, 067a/13, 113a/04, 129a/01, 138b/19, 198b/17, 237b/25, 277b/11, 300a/11, 304b/16, 313b/07, 313b/17, 314a/11

a.+ ı 170b/19

a.+ ını 270b/10

a.+ lar 045b/13, 046a/08, 052b/02, 101a/09, 102a/09, 103b/23, 117b/16, 119b/16, 120b/18, 125a/08, 127a/13, 128b/04, 132b/08, 158a/06, 169b/06, 170b/13, 187a/15, 221b/13, 221b/23, 223a/13, 224b/03, 225b/22, 231a/02, 240a/19, 240a/23, 257b/13, 274b/01, 287b/07, 287b/12, 294b/17, 304a/15, 314b/10, 323b/21

a.+ lara 158a/10

a.+ lardan 238b/16, 238b/17

a.+ lardı 198b/25

a.+ ları 128b/06, 158a/09, 182a/04, 182a/05, 197b/11, 219b/03, 219b/06, 219b/09, 219b/11, 221b/23, 225b/13, 228b/19, 238a/01, 257b/13, 294b/17, 300a/01, 304a/17, 304a/23, 304b/18

a.+ larıdur 056b/22

a.+ larıla 128a/17, 132b/15, 141a/11, 178b/04, 185b/03, 198b/24, 225a/11, 225b/05, 225b/10, 228b/14, 237b/25

a.+ larımı 138b/16

a.+ ların 304a/22, 304b/16

a.+ larını 141a/14, 225a/15, 257b/18

a.+ larla 158b/01, 181b/13, 201a/10, 221b/15, 221b/16, 224b/05, 231a/07, 274b/02

a. düz- Armağan hazırlamak 219a/23

a. gör- Armağan hazırlamak 157b/19

arpa Arpa -1-

a. 299a/12

arşlan Arslan -107-

a. 004b/25, 026a/09, 029b/25, 032a/19, 037a/11, 037b/01, 037b/09, 038b/01, 039a/14, 047b/23, 049b/05, 061a/12, 061a/21, 061b/02, 061b/03, 061b/05, 062b/18, 063a/02, 069b/20, 070b/23, 071b/02, 073b/07, 074b/13, 076a/08, 076b/09, 076b/25, 080a/11, 081b/16, 082b/25, 083b/11, 084a/09, 084a/13, 085a/14, 085a/18, 086b/08, 086b/21, 087b/08, 090a/19, 090b/24, 094a/15, 094b/16, 095b/18, 096a/25, 096b/14, 100a/08, 100b/16, 103a/24, 105a/20, 119b/04, 257a/04, 259a/13, 259a/15, 282a/02, 282a/19, 283a/07, 285a/06, 296b/04, 297a/23, 301b/24, 306b/25, 308a/22, 311b/21, 312b/15, 315a/25, 315b/23, 323b/10

a.+ a 003b/15, 049b/15, 063a/08, 074a/18, 091a/23, 093a/02, 326b/15

a.+ dan 043a/19, 089a/14

a.+ ı 089a/11, 321b/23

a.+ ıla 087a/11

a.+ ınuŋ 089a/19

a.+ lar 046a/12, 047a/06, 060b/16, 061a/02, 061a/24, 062b/06, 063a/11, 063b/09, 073b/22, 075b/14, 079a/17, 084b/06, 086a/17, 094a/01, 094b/16, 097a/06, 123a/01

a.+ lara 048b/21, 061b/01

a.+ ları 061a/22, 061b/07, 068a/20

a.+ larıla 099b/09

a.+ larını 069a/06

a.+ larla 095b/21

a.+sız 082b/16

a.+ uŋ 043b/14

a.+ ıla pençe dut- Kendinden üstün biriyle mücadeleye girmek 286b/01

arslan Arslan *krş arşlan* -125-

a. 021a/02, 041b/24, 050a/06, 050a/15, 050a/22, 055b/10, 056b/05, 083b/11, 129b/05, 129b/12, 134b/23, 144a/20, 151a/05, 157b/04, 161b/20, 162b/04, 164a/07, 166a/01, 166a/02, 166a/04, 166a/05, 166b/22, 166b/24, 167a/09, 168b/02, 168b/03,

168b/05, 168b/06, 168b/12, 168b/13, 170a/21, 176b/07, 177a/05, 180b/17, 199b/19, 200a/11, 205b/25, 217a/11, 220a/06, 231b/24, 233b/10, 235b/08, 255a/16, 255a/17, 258b/04, 261a/06, 261a/21, 261a/24, 261a/25, 261b/07, 262a/06, 262a/10, 263a/17, 264b/22, 265a/01, 265a/02, 269a/23, 271b/08, 272b/06, 279b/19

a.+ a 035a/03, 159a/25, 167a/07, 168b/05, 175a/05

a.+ dan 167a/01, 168b/06

a.+ dı 285a/20, 285a/22

a.+ dur 166b/22, 168b/01, 168b/11, 271a/01

a.+ ı 157b/05, 157b/15, 162b/05, 166b/25, 168b/04, 168b/11

a.+ ısaŋ 205b/11

a.+ la 167a/08, 316b/25

a.+ lar 010b/18, 072b/02, 145b/05, 153a/14, 162a/03, 162a/23, 162a/25, 162b/07, 176b/10, 177b/19, 201b/08, 268b/11, 272a/14, 295a/19, 306b/06

a.+ lara 162b/07, 167a/09, 273a/11

a.+ lardan 162a/02, 166a/08

a.+ lardur 176a/14

a.+ ları 143b/23, 162a/01, 162b/16, 168b/02, 171a/10, 179b/13, 261b/24

a.+ larıla 162b/13, 168a/25

a.+ laruŋ 162b/19, 176b/08, 185a/21, 222b/23, 224a/05, 264b/21

a.+ uŋ 162b/21, 166b/23, 166b/25, 209a/22, 261b/12, 301b/05

arslan-hāne <T.+Far. Arslanların beslendiği ve muhafaza altına alındıkları yer -1-

a.+ sinden 166b/21

arslancı Arslanların bakımından sorumlu kimse -2-

a. 166b/24, 167a/01

arslanlu Arslanlı -1-

a. 165b/25

ʿ**arş** Gökyüzü -2-

ʿa. 109a/14

ʿa.+ dan 110a/18

arşın Bir uzunluk ölçüsü -5-

a. 122b/18, 260a/25, 317b/12, 317b/13, 317b/24

arşun *bk.* arşın -3-

a. 012b/06, 198a/19

a.+ dan 012b/07

art- Artmak -27-

a.- a 008b/03, 020b/03, 071a/18, 317a/25, 319a/09

a.- ar 072a/02, 145b/09, 153a/25, 168a/23, 210b/13

a.- ayın 210b/08

a.- dı 067b/12, 098a/13, 164a/05, 251a/04, 316b/20

a.- duġın 241b/20

a.- duḳça 155b/12, 210b/13

a.- maḳda 318a/13

a.- masına 115a/19

a.- mışıdı 225b/24

a.- sun 195b/04

a.- up 005a/23, 019b/14

art *bk.* ard -4-

a.+ a 078b/21

a.+ a ḳal- Geride kalmak 117a/12

a.+ larınca 128a/25, 220a/10

artanca Artan, fazla -1-

a.+ sın 164a/11

artıḳ *bk. artuḳ* -11-

a. 004b/14, 013a/14, 014a/20, 015a/16, 086b/12, 122a/09, 122a/11

a.+ dur 019a/06, 027a/20, 122a/10

a. bil- Bir şeyi en iyi bilmek 248a/14

artıḳlıḳ *bk. artuḳluḳ* -1-

a.+ dan 031a/21

artuġ *bk. artuḳ* -5-

a. 293a/12

a.+ dı 003b/07, 029a/05

a. ol- Artmak, fazlalaşmak 130b/13, 322b/15

artuḳ 1. Değerli, üstün 2. Fazla 3. *zf.* bundan böyle -139-

a. 002b/17, 003a/08, 003b/04, 004b/20, 006b/20, 011a/11, 012b/11, 018b/09, 018b/16, 019a/07, 019b/08, 019b/19, 020a/24, 021a/15, 025a/20, 025b/07, 026b/10, 026b/17, 027a/03, 028b/21, 028b/23, 034a/14, 036a/13, 038b/16, 039a/10, 039a/12,

040a/04, 043a/19, 043b/08, 043b/24, 044b/20, 047a/16, 053b/01, 068a/03, 074b/10, 090b/16, 091b/03, 092b/24, 095b/17, 103b/17, 104b/11, 106a/06, 110b/10, 136b/04, 159a/03, 164a/17, 164b/20, 165a/08, 170a/01, 171b/01, 172b/21, 175b/05, 180a/06, 185a/25, 188a/05, 189b/01, 190b/06, 191a/07, 192a/23, 193a/08, 193a/11, 195b/07, 202a/02, 206a/21, 209b/03, 218a/15, 228a/03, 229b/06, 231a/07, 242a/21, 243a/20, 244b/23, 248b/16, 251b/09, 251b/23, 255a/09, 264b/25, 266b/18, 267a/11, 274b/01, 277b/25, 280a/10, 286b/03, 292a/06, 292a/20, 292b/14, 297a/10, 297b/13, 302b/06, 305a/17, 305b/14, 306a/21, 311b/04, 315b/03, 316b/13, 322b/04, 325a/17

a.+ dan 087a/22

a.+ dur 018a/09, 024b/16, 025a/08, 025a/11, 027a/02, 028a/01, 073b/13, 087b/10, 144a/03, 196a/04, 197a/15, 205b/08, 220b/17, 228a/01, 232a/15, 232b/02, 234a/16, 235a/16, 238a/17, 242a/10, 243b/01, 243b/02, 244a/16, 259a/19, 272b/16

a.+ ıdı 012b/07, 137b/16, 231a/18, 249b/25, 281a/19

a.+ ıla 087a/09

a.+ ımış 081a/06, 295a/14

a.+ ına 126b/07

a.+ sın 232a/20

a. ol- Fazla olmak 004a/19, 072a/18, 136b/24, 242a/18, 276a/06, 276a/15

artuḳlık *bk. artuḳluḳ* -1-

a. şınış- Birbirine üstünlük sağlamaya çalışmak 080a/16080a/16

artuḳluḳ(ġ) 1. Üstünlük 2. Fazlalık -3-

a.+ ı 027a/05

a.+ ıla 021a/19

a.+ ılan 020b/10

a. ėt- Üstünlük göstermek, kabadayılanmak 008b/24

artur- Çoğaltmak -26-

a. 041b/25

a.- a 114b/25, 216a/01, 216a/25

a.- alar 216a/20

a.- am 044b/06, 164a/04

a.- asın 146a/07, 158a/18, 177b/03, 186b/08

a.- avuz 216a/18, 317a/21

a.- dı 031a/18

a.- duḳça 142b/16

a.- maġa 177b/11, 194b/11, 196a/01, 245a/04

a.- maḳdan 241b/19

a.- uŋ 266a/03

a.- ur 042b/17, 136a/12, 245a/01

a.- urdı 317a/20

a.- urlardı 142b/16

arturıcı Arttıran, çoğaltan -3-

a. 021a/25

a.+ dur 204b/01

a.+ sın 198a/01

aru Arı -3-

a.+ ları 075b/18, 094b/10

a.+ sı 068a/01

arucaḳ Zayıfça -1-

a. 111b/12

aruḳ *bk. arıḳ* -2-

a. 112b/05, 255a/20

ʿ**arūs** <Ar. Hüsrev-i Perviz'in sekiz hazinesinden biri -1-

ʿa. 026a/13

arvend Metinde adı geçen bir şehir -4-

a. 028a/06, 253a/19, 325b/21

a.+ den 028a/06

ʿ**arż** <Ar. Sunma, gösterme, ortaya koyma -32-

ʿa. 098b/10, 213b/06

ʿa.+ uŋ 153a/01

ʿ**a.+ a ḳıl-** İfade etmek, sunmak 089b/10, 158a/10, 196b/17, 222a/21

ʿ**a. ėt-** İfade etmek, sunmak 051b/15, 065a/25, 070b/03, 110b/16, 143b/05, 156b/15, 188b/13, 191b/13, 223b/04, 277a/13, 278b/24, 314b/23, 316b/07

ʿ**a. eyle-** İfade etmek, sunmak 018a/04, 059b/24, 197b/19, 208b/03, 238a/02, 267b/12, 272a/08, 294b/17, 300a/01, 304b/16, 308b/02

arż <Ar. Toprak

ʿa. u āsmān 055b/04

ārzū <Far. Arzu, istek -46-

ā. 228a/03

ā.+ da 241b/06

ā.+ ları 172b/24

ā.+ larından 125b/17

ā.+ m 019b/21, 023b/04

ā.+ muzı 314a/10

ā.+ ŋ 034a/05

ā.+ sı 019a/06, 250b/19, 269b/17, 294a/17

ā.+ sıçun 127a/08

ā.+ sıla 277a/21

ā.+ sın 249b/15, 269b/20

ā.+ sına 212b/12, 247b/20

ā.+ sından 146b/05, 147a/08

ā.+ sını 215b/16, 265a/08, 278a/11, 281a/13, 292b/11, 299a/12, 310b/18

ā.+ ya 038b/03

ā.+ ya uzan- 022a/13

ā.+ yı 017b/10, 026b/02, 146b/05

ā.+ yıla 005a/03

ā. düş- Bir şeyi dilemek 022a/13, 326a/10

ā. ėt- Arzu etmek, istemek 020a/02, 028a/07, 056b/13, 161b/20, 215a/16, 308a/13

ā. eyle- Arzu etmek, istemek 004a/03, 038b/10

ā. ḳıl- Arzu etmek, istemek 204b/25, 272a/22

ā. ol- İstekli olmak 228a/01

ārzūsız Hevessiz, isteksiz -1-

ā. 013b/18

aṣ- Asmak -37-

a.- a 039b/11, 046b/06, 094b/21, 095b/06, 253a/05, 277b/12, 283a/15, 292b/17, 307b/02

a.- am 118b/09, 169b/12

a.- aram 195b/24, 226a/05

a.- arlar 317b/16

a.- arlardı 253b/04

a.- arum 175a/09

a.- asın 108b/22

a.- asız 154a/14

a.- ayım 039b/04

a.- ayın 108a/15

a.- dı 033a/02, 279a/22, 303b/23

a.- dılar 049a/06, 090a/17, 097b/11, 108b/25, 125a/13, 193b/15, 285b/04

a.- maḳ 097b/10, 299a/11

a.- mış 275a/02

a.- up 009a/11, 012a/09, 068a/04, 101b/04

ʿ**aṣā** <Ar. Asa, değnek -1-

ʿa. 164a/07

āsān <Far. Kolay -36-

ā. 024b/09, 037b/23, 154a/24, 218b/14, 269b/16, 271a/03

ā.+ dur 054b/15, 055a/15, 057a/05, 060b/14, 078a/18, 087a/12, 137a/04, 173b/25, 180b/04, 180b/12, 199b/22, 217b/04, 240a/11, 241a/22, 256b/08, 263b/21, 278a/09, 297b/12, 318a/25

ā. dut- Kolaylaştırmak 033a/07

ā.+ ıdı 135b/10

ā. ḳıl- Kolaylaştırmak 010b/01, 299b/07

ā. ol- Kolay olmak 028b/11, 100b/05, 143b/16, 174a/06, 213a/17, 219a/02, 271b/19

āsān-ter <Far. Daha kolay, çok kolay -1-

ā. 081a/05

ʿ**āsaniyān** Metinde adı geçen bir şehir -1-

ʿā. 148a/07

ʿā.+ dan 160a/12

āsānlıġ *bk. āsānlıḳ* -1-

ā.+ la 021b/01

āsānlıḳ Kolaylık -13-

ā. 031a/24, 034a/11

ā.+ a 007a/06

ā.+ ıla 011a/01, 064a/03, 202b/04, 215a/16, 263b/18, 271a/13, 271b/16, 279b/04, 284a/16

ā. bul- Kolaylık bulmak, kolaylığa kavuşmak 029a/25

ās̱ār <Ar. 1. Hikayeler 2.İz, nişan -2-

nāḳilān-ı ā. 001b/02

ā.+ ı 103a/15

āsāyiş <Far. Rahatlık, huzur -3-

ā. 018b/08

ṭabl-ı ā. 296a/06

ā. bul- Rahatlığa kavuşmak 034a/23

aṣdur- Astırmak -1-

a.- sam 253b/25

ʿaṣfūr Metinde adı geçen bir şehir -1-

ʿa. 037a/25

aṣḥāb <Ar. Sahipler -2-

a.+ ına 228b/10, 264a/15

aṣıl <Ar. Soy, neseb -25-

a. 019a/09, 072b/25, 074a/23, 077a/13, 092b/21, 292b/05

a.+ da 079a/09, 093a/05, 100a/03, 161a/18, 279a/06, 317b/07

a.+ dan 075b/10, 161a/16, 203b/25, 253a/11, 278b/16, 316a/14, 316a/15, 321a/13

a.+ danam 200a/15

a.+ dandur 290a/21

a.+ dansın 291b/02

a.+ la 279a/09

a.+ ları 234a/19

aṣıl- Asılmak -6-

a.- mış 126b/09, 269a/20, 292a/15, 292b/20

a.- mışıdı 143b/01

a.- ur 253b/02

aṣıllu Soylu, asil -18-

a. 047b/09, 084b/19, 088b/04, 093b/18, 096b/05, 113a/21, 204b/02, 204b/06, 208b/15, 252a/24, 252b/03, 261b/08, 272b/14, 279a/12, 280b/09, 320a/06

a.+ yı 083b/16

a.+ yu 297a/09

aṣılsız Soysuz -6-

a. 155a/03, 268b/04, 272a/04, 272a/14

a.+ lara 279b/06

a.+ları 279b/08

aṣılsuz *bk. aṣılsız* -5-

a. 185b/04, 200a/01, 246b/20

a.+ lar 246b/22

a.+ uŋ 138a/06

aṣılu Asılı -1-

a. ḳal- Asılı kalmak 298a/21

ʿāṣī <Ar. Asi, serkeş -58-

ʿā.+ lerine 264a/14

ʿ**ā. ol-** Asi olmak 045b/02, 070b/24, 071a/23, 071b/01, 082b/10, 107b/09, 107b/10, 121b/06, 127b/07, 152a/24, 159a/16, 172a/16, 175a/20, 177b/11, 189b/25, 191a/11, 205a/06, 205a/12, 224a/06, 233b/25, 243b/05, 252b/09, 253a/03, 253a/05, 255a/22, 257a/09, 257a/21, 260b/14, 268a/03, 268b/09, 270a/03, 270a/12, 270a/22, 279a/18, 281a/10, 283a/08, 284b/22, 284b/24, 287b/24, 288a/03, 289a/01, 296b/09, 297b/22, 298b/07, 303b/12, 303b/25, 304b/23, 306b/18, 309b/08, 313a/15, 319a/12, 319a/15, 319b/11, 319b/15, 326b/16

ʿ**ā. olmış ol-** Asi olmuş olmak 053b/07, 075a/04

aṣil-zāde <Ar.+Far. Soylu, asilzade -17-

a. 045b/11, 097a/07, 156a/10, 156a/25, 186b/12, 191a/14, 199b/15, 219a/18, 223a/18, 267a/10, 272a/19

a.+ dür 090a/23

a.+ ler 170a/22

a.+ leri 172b/25

a.+ lerüŋ 195b/04

a. olmaya 244b/24

a. olmayan 285b/21

aṣil-zādelik <Ar.+Far. +T.Soyluluk -1-

a.+ den 079b/09

ʿāṣīlıḳ <Ar. Asilik -3-

ʿā. 107b/10

ʿ**ā. eyle-** İsyan etmek, asi olmak 127b/08

ʿ**ā. ḳıl-** İsyan etmek, asi olmak 204b/19

āsiyāb <Far. Değirmen -1-

ā.+ ı 048b/10

ʿ**asker** <Ar. Asker -71-

ʿa. 160b/23, 170b/22, 171a/04, 171a/05, 171a/06, 171b/08, 171b/11, 172b/20, 188a/02, 188a/19, 192b/10, 308b/05, 308b/13, 308b/18, 308b/20, 309a/05, 309a/20, 309b/09, 309b/11, 310a/07, 312a/11

ʿa.+ den 188a/19, 308b/03, 309a/06

ʿa.+ e 170a/14, 172a/04, 172a/12, 308b/04, 309a/15

ʿa.+ i 170a/16, 170a/18, 171a/06, 171a/22, 171b/01, 171b/08, 172a/03, 308b/02, 308b/10, 309a/21, 309b/12

ʿa.+ idür 162a/20

ʿa.+ ile 181a/24

ʿa.+ in 309b/07, 309b/17, 309b/18

ʿa.+ inde 171b/22

ʿa.+ inden 160b/20, 308b/04, 308b/16

ʿa.+ ine 171b/10, 171b/25, 308b/19, 309b/14

ʿa.+ ini 309b/04

ʿa.+ inüŋ 171b/10, 309a/14, 318b/20

ʿa.+ iyle 170a/03, 309b/18

ʿa.+ le 309b/12, 309b/17

ʿa.+ ümden 175a/12

ʿa.+ üŋ 171a/11, 171b/07, 276a/18, 308b/02, 310a/19

ʿ**a. çek-** Askeri yürütmek 170a/02

aṣl <Ar. 1. Asıl, kök, temel *krş.* aṣıl 2. soy neseb -190-

a. 035b/09, 072b/15, 108a/03, 142a/03, 297b/24

a.+ a 052a/03, 076a/21, 212b/01, 224a/07, 279a/19

a.+ da 145b/08

a.+ dan 024b/06, 289a/01

a.+ ı 024b/06, 028a/15, 037b/19, 045b/20, 046a/25, 053a/10, 076a/21, 091b/15, 092b/03, 095b/19, 117b/19, 130b/06, 141a/21, 149b/03, 149b/08, 155a/06, 180b/05, 218a/10, 218a/12, 227a/21, 243a/24, 248b/10, 250a/17, 267a/09, 272b/09, 272b/10, 273a/11, 280b/14, 292b/02, 297b/25, 316a/14, 317a/12, 324b/03

a.+ ıdur 081a/16, 117b/06, 121b/18, 134b/04, 142a/13, 167a/04

a.+ ıla 104a/01

a.+ ımızdan 278a/11

a.+ ımuz 079a/10, 082a/17, 104a/07, 272b/14, 282a/13

a.+ ımuzda 099b/02

a.+ ımuzdan 160a/10, 313b/20

a.+ ımuzdandur 179a/24

a.+ ın 031a/07, 101b/19, 141b/01, 142a/14, 179a/09, 200a/23, 231a/17, 292a/17, 313a/20

a.+ ıŋ 279a/16

a.+ ına 092a/20, 141a/18, 142b/01, 173a/07, 252a/10, 272b/10, 292b/02, 307b/25

a.+ ında 076a/11, 115a/20, 217a/07

a.+ ındadur 252a/08

a.+ ından 017b/23, 019a/06, 019b/21, 022b/11, 024b/03, 046b/19, 093a/02, 117b/11, 121b/20, 129a/11, 141a/23, 152a/16, 152b/13, 156b/01, 159b/21, 177a/20, 200b/05, 219b/13, 220a/14, 220a/18, 220b/03, 246a/04, 270b/25, 279a/15, 279a/24, 285a/20, 285a/23, 288b/25, 290a/21, 306b/11, 325a/17, 326a/06, 326a/11, 327b/03, 328a/01

a.+ ındanam 072b/15, 126b/16, 148a/17, 279a/25, 279b/16

a.+ ındandı 102a/16

a.+ ındandur 028a/14, 036a/23, 134a/20, 173b/04, 271a/23, 282b/19, 294b/07

a.+ ındansın 105a/07, 141b/19, 191a/05, 252b/04

a.+ ını 076a/20, 081a/17, 096b/23, 098a/17, 101a/12, 111a/19, 117b/12, 132a/11, 141a/18, 141a/21, 141a/22, 142a/25, 190a/19, 218a/18, 229a/01, 229a/13, 229b/03, 231a/16, 269b/09, 272a/15, 292a/22, 306b/19, 307a/23

a.+ ınuŋ 117b/11

a.+ ıŋuzdan 297b/23

a.+ ıyam 075b/11, 076a/05, 099b/17, 161b/16, 191a/06

a.+ ıydı 092a/15

a.+ iken 272a/08

a.+ um 142a/16

a.+ uma 141a/22

a.+ umdan 092b/20

a.+ umı 077a/13, 078b/15, 087a/03, 277b/19

a.+ umuz 195b/15

a.+ uŋ 034a/24, 149a/10, 149b/13, 278b/12, 280b/10, 314a/02, 326b/20

a.+ uŋa 145a/04

a.+ uŋdan 045a/24, 297b/24

a.+ uŋı 189b/07

a.+ uŋı azıtmışsın 045b/25

a.+ uŋıla 076a/22

aṣlā <Ar. Asla, hiçbir zaman -4-

a. 033a/20, 122b/20, 234b/07, 291b/22

āsmān <Far. Gökyüzü -3-

ā. 102a/22

ʿarż u ā. 055b/04

ā.+ a 077a/22

aṣṣı Fayda, yarar -27-

a. 014b/14, 031a/20, 042a/04, 057a/20, 068b/03, 071a/19, 104b/16, 242b/05, 260a/16

a.+ sı 050a/24, 145b/20, 241a/15, 266b/03

a.+ yıla 040a/06

a. ėt- Fayda sağlamak 002a/20, 002a/25, 024a/01, 049b/20, 050a/14, 054b/18, 095b/02, 112a/02, 119a/25, 234a/22, 270b/05, 286b/03

a. eyle- Fayda sağlamak 263a/12

aṣṣılu Faydalı, yararlı -2-

a. 174a/19

a.+ dur 174a/17

aṣṣısuz Faydasız, yararsız -1-

a. 259b/08

aṣṣuz Faydasız, yararsız -1-

a.+ 073b/10

asṭarlāb *bk. usṭarlāb* -1-

a.+ a 070a/01

āsūde Rahat, huzurlu -2-

ā. ol- Huzura kavuşmak 013a/07, 135b/05

āsumā <Far. Gökyüzü *krş. āsmān, āsumān* -1-

ā. 091a/25

āsumān <Far. Gökyüzü *krş. āsmān* -1-

ā.-ı bülend 040b/16

āsumānī <Far. Göğe ait -1-

ḳażā-yı ā. 016b/22

aş Yemek -6-

a. 217b/05, 217b/06

a.+ a 251b/06

a.+ dan 217b/21

a.+ uŋ 023b/22, 217b/05

aş- 1. Geçmek, katetmek 2. (Süre) geçmek -10-

a.- ardı 036b/08

ḥadden a.- ardı 155b/12

başuŋdan a.- arsa 130a/14

başumuzdan a.- dı 107a/12

ḥadden a.- dı 171b/13

a.- maġa 064a/05

ḥadden a.- mışdur 055a/10, 068b/12

ḥadden a.- sa 242b/24

a.- up 138a/03

aşaġa Aşağı, aşağıya -97-

a. 003b/25, 011a/18, 015a/11, 016a/01, 018b/13, 022b/25, 027b/04, 028b/24, 030b/24, 034b/22, 036a/14, 039b/04, 039b/15, 042a/09, 043b/02, 046b/25, 048a/11, 057a/14, 057b/22, 058b/06, 061b/20, 062b/10, 063a/20, 065a/06, 072b/11, 073a/08, 092a/03, 125a/07, 125b/23, 130b/02, 133a/16, 139a/12, 139a/14, 155a/16, 156b/25, 164a/23, 167a/10, 173a/02, 173b/23, 176a/05, 176a/11, 181b/17, 186a/20, 189b/16, 193b/10, 200b/05, 202a/09, 203a/16, 205b/12, 221a/06, 234a/21, 236b/09, 239a/11, 255a/07, 265b/10, 266a/15, 266a/17, 275a/15, 278a/07, 283b/10, 283b/24, 284a/25, 291a/19, 298a/04, 299b/14, 306b/19, 312b/04, 319a/08, 321b/09, 323a/11

a.+ dağı 317b/21

a.+ dan 174a/02

baş a. ėdüp 173b/10

baş a. ėtdi 050b/11

başın a. eyledi 316a/20

baş a. eyledi 179a/08, 321a/03

baş a. eyleyüp 052b/05, 085a/24, 239b/01, 291b/14

baş a. ḳaldı 257a/11

başın a. ḳıldı 238b/04

baş a. ḳıldılar 049b/08, 232b/24, 249a/14, 284b/15

baş a. ḳılmayasın 146b/17

başı a. olmaḳ 190a/11

baş a. ṣalup 272b/04

a.+ ya 215a/12

a. eyle- Aşağılamak, değersiz kılmak 239b/16

a. getür- İndirmek 049b/22

a. at- Aşağı atmak 051b/19, 090a/25, 236a/11, 294a/08

aşaġı *bk. aşaġa* -2-

a. 073a/01

a.+ dan 292a/15

aşaḳa *bk. aşaġa* -1-

a. 007b/11

aşçı Aşçı -4-

a. 217b/18, 315b/04

a.+ lar 311b/07

a.+ lara 251b/02

aşdur- Aşdırmak -1-

a.- dı 218a/15

aşġa *bk. aşaġa* -1-

a. 037a/05

aşġanī Metinde adı geçen bir kavim -1-

a.+ ler 135a/24

aşıḳ Demir başlık, mihfer *krş. ışıḳ* -14-

a. 026a/19, 256b/14, 261a/24, 276b/21

a.+ ı 037b/14, 072b/22, 074a/19

a.+ ıla 201b/09

a.+ ımı 082b/22

a.+ ına 086b/11

a.+ ını 083b/20, 222a/17, 222a/18, 233a/24

ʿ**āşıḳ** <Ar. Aşık -16-

ʿā.+ ına 190b/17

ʿā.+ ıŋam 133a/20

ʿā.+ lar 269a/20

ʿā.+ larından 109b/04

ʿā.+ larındandur 138b/16

ʿ**ā. ol-** Aşık olmak 133a/15, 148a/11, 148a/15, 190b/12, 315b/14, 316b/10, 316b/14, 316b/15, 316b/18, 322b/04, 324a/08

ʿ**āşıḳāne** <Ar. Şevkle, istekle -1-

ʿā. 194a/18

aşın- Aşınmak -1-

a.- mış 006b/11

aşır- *bk. aşur-* -1-

ḥadden a.- maḳ 244a/04

aşırı Aşırı, fazla -1-

a. 201b/08

aşıru *bk. aşırı* -1-

a. 042b/08

āşikār <Far. Açık, belli -36-

ā. 016b/14, 030b/21, 054b/21, 057a/22, 078b/21, 081a/16, 082b/20, 089b/15, 095b/13, 102b/08, 104a/21, 106a/12, 109b/12, 111b/16, 117a/24, 121b/04, 121b/05, 122a/10, 126b/05, 132a/20, 174b/14, 207a/20

ā. ėt- Ortaya çıkarmak 324b/22

ā. eyle- Ortaya çıkarmak 016a/19, 018b/23, 033a/20

ā. ḳıl- Ortaya çıkarmak 015b/15, 028b/03, 117b/23, 253a/08

ā. ol- Ortaya çıkmak, belli olmak 034b/25, 044b/15, 062b/21, 076a/10, 100b/04, 117b/18

āşikārā <Far. Açık olarak -1-

ā. 039a/24

āşikāre <Far. Açık olarak 72-

ā. 013b/22, 020b/11, 017a/13, 026a/04, 029b/01, 040b/24, 053a/10, 086b/09, 103a/15, 115b/04, 122a/08, 142a/08, 164a/12, 180b/01, 188a/02, 210b/25, 215b/16, 223b/07, 232a/09, 245b/13, 264b/03, 270b/17, 313a/09, 313a/10, 320b/22

ā.+ dür 137a/14, 195b/06, 240a/25, 288b/22, 292b/22, 303a/14

ā.+ leri 290b/07

ā.+ yi 045b/19, 113a/06, 181a/08, 223a/15, 223b/24, 247a/07, 300a/21

ā. ėt- Ortaya çıkarmak 271a/04, 324b/15

ā. eyle- Ortaya çıkarmak 193a/18, 197b/14, 210a/07, 237a/05

ā. ḳıl- Ortaya çıkarmak 040b/24, 045b/03, 112a/11, 119a/10, 175b/16, 204a/18, 207b/25, 218a/17, 255b/22, 259b/10, 260b/16, 276b/03, 280a/25, 293b/19, 293a/20, 315b/23

ā. ol- Ortaya çıkmak, 070a/19, 079a/05, 112a/13, 175b/08, 180a/20, 192b/01, 193a/02, 197a/17, 239a/24, 254a/05, 322b/03, 324a/17

āşinā <Far. Bilindik, tanıdık -2-

ā. ol- Aşina olmak 079a/04, 145a/15

āşinālıḳ Tanışıklık -1-

ā. 140b/13

aşīr Metinde adı geçen kutsal bir ateş -1-

a. 292a/25

ʿaşḳ <Ar. Aşk -8-

ʿa.-ı teb 105a/15

ʿa.+ ı 315b/25, 316a/09

ʿa.+ ına 102b/18, 318b/10

ʿa.+ ından 316a/19

ʿa.+ umdan 316b/13

ʿa.+ uŋ 316a/04

āşkār *bk. āşikār* -1-

a. 010b/12

aşla- Elde edilmek istenen ağacın bir parçasını anaç üzerine kaynaştırmak, aşılamak -2-

a.- yalum 052b/20, 052b/21

āşnālıḳ *bk. āşinālıḳ* -1-

ā. 222b/09

āşūb <Far. Kargaşalık -8-

ā. 002b/07, 096b/12

ceng-i ā. 109b/23

fitne vü ā. 188b/16

ā.+ dan 008a/24

ā.+ ıla 246a/13, 254b/23

ā.+ la 016b/04

aşur- Geçirmek -1-

ḥadden a.- mayasın 215b/10

aşurı *bk. aşırı* -1-

a. 179a/06

āşüfte <Far. Perişan -3-

ā. 027b/14

ā. ėt- Perişan etmek 142a/04

ā. ol- Perişan olmak 043a/08

at At -720-

a. 005b/01, 013b/20, 019b/17, 032a/17, 032a/19, 033b/08, 036b/16, 036b/23, 039b/03, 040a/24, 041a/06, 042a/02, 042b/09, 042b/19, 047b/17, 048a/20, 048b/17, 048b/24, 049b/16, 049b/21, 051a/13, 055b/04, 055b/07, 059a/02, 061b/18, 063a/18, 065b/02, 071b/25, 075b/21, 077b/14, 082a/24, 082a/25, 083b/14, 084a/11, 084b/14, 087b/03, 088a/06, 088a/17, 089a/02, 096b/15, 099b/22, 099b/23, 100b/11, 102a/19, 102a/21, 104b/07, 111b/08, 112a/21, 112b/23, 112b/25, 115a/17, 116a/16, 116b/09, 116b/11, 116b/13, 121a/11, 128a/06, 132a/17, 133a/06, 133b/13, 133b/22, 139a/12, 142a/21, 150a/02, 150a/05, 156b/19, 156b/21, 156b/22, 156b/24, 157a/01, 158a/05, 159a/24, 159b/04, 159b/05, 159b/06, 159b/09, 163b/16, 165b/01, 171a/01, 175a/11, 177a/12, 177a/16, 180a/16, 186a/07, 186a/10, 187b/09, 196b/02, 196b/13, 200b/18, 200b/19, 205b/02, 205b/03, 207b/03, 209a/05, 219b/15, 219b/24, 220a/09, 220a/25, 222a/10, 224a/14, 228b/25, 229b/24, 238b/15, 253b/07, 253b/08, 253b/09, 253b/10, 254a/06, 256a/23, 264b/24, 266a/04, 266b/07, 268a/08, 274a/14, 275a/20, 276b/10, 277a/12, 277a/14, 277b/10, 282a/24, 282b/05, 283b/01, 287b/20, 294a/04, 294b/10, 296a/23, 301b/10, 301b/17, 301b/18, 301b/20, 311a/15, 311a/21, 311a/25, 311b/05, 316a/06, 319a/02, 325a/08, 325a/10, 327b/10, 327b/23

a.+ a 012b/18, 014a/25, 016a/09, 044a/19, 050b/11, 050b/12, 050b/23, 053b/14, 055a/04, 068a/02, 072b/06, 083a/02, 084b/01, 133b/23, 141a/01, 142b/08, 165b/23,

a.+ larla 198b/17, 199a/02, 209b/17

a.+ larum 156b/20, 259a/20

a.+ larumuŋ 133a/02

a.+ laruŋ 003b/18, 025b/25, 061b/22, 116b/19, 133a/03, 156b/25

a.+ laruŋuz 073b/25

a.+ laruŋuza 288b/02

a.+ um 082a/01, 086b/13, 117a/04

a.+ uma 077b/03, 080a/21

a.+ umı 075a/24, 165a/07, 302b/05

a.+ umın 051a/02

a.+ umuŋ 200a/13

a.+ umuz 116a/21

a.+ uŋ 005a/02, 010a/22, 021a/05, 037a/15, 066b/17, 082a/02, 083b/21, 084b/07, 088b/06, 090a/17, 090b/05, 090b/08, 090b/10, 116b/12, 130b/01, 150b/12, 157a/01, 159b/04, 159b/05, 165a/11, 169a/06, 253b/08, 253b/13, 253b/16, 258a/13, 282b/03, 282b/04, 311a/20

a.+ uŋa 087a/17, 165a/10

a.+ uŋdan 075b/24, 075b/25, 080a/22, 205b/12, 261b/14, 261b/19

a.+ undan 309a/20

a.+ uŋuŋ 029a/09, 165a/21

a.+ uŋuz 141b/09

a. arḳasına gel- Ata binmek 047a/09, 048b/13, 096a/02, 100b/10, 107b/20, 118a/19, 121a/13, 125a/03, 133b/21, 134b/22, 181b/18, 186a/05, 187b/03, 196a/25, 197b/14, 200b/16, 234b/11, 246a/12, 256a/20, 259a/04, 260a/20, 264b/17, 293b/22, 295a/17, 304a/07

a. başın döndür- Atı geri döndürmek, geri dönmek 297a/22

a. başını çek- Atı durdurmak 074a/16

a. boynına düş- 1. Ata binmek 2. At üzerinden savaşırken alınan bir darbe sonucu yaralı olarak atın boynuna sarılmak, yaralanmak 048b/18, 066b/21, 138a/02, 262b/12, 294a/02, 297b/02

a. çek- Atı binmek için hazır hale getirmek 048b/13, 050a/07, 072b/04, 072b/06, 073b/04, 111a/17, 184b/05

a. dep- Atı koşturmak 042b/05, 042b/13, 048a/04, 048b/19, 051a/16, 066b/10,

072b/20, 116b/25, 141b/06, 222a/12, 261a/24, 261b/22, 277a/17, 298a/19, 308b/21

a.+ ınuŋ ḳulagını çek- Atı koşturmak 061a/09, 299a/19

a. ṣal- Savaş esnasında at ile düşmana hamle yapmak 036a/24, 041b/25, 048b/16, 057b/11, 205b/22, 234b/18, 243b/20, 276a/21, 280b/17, 282a/07, 297a/13, 297a/19, 299a/20, 309a/14, 311b/02, 311a/23, 323b/14

a. ṣalmalu ol- At salmak 215b/06

a. ṣalmaz ol- At salmaz olmak 049b/25

a. segirt- At koşturmak 099b/08, 156b/14, 156a/19, 169a/21, 256b/18

at- Atmak -100-

a. 177a/15

cānını oda a.- a 040a/20

ortaya a.- a 050b/07

a.- ar 067a/22, 094a/09, 169a/13, 292b/01

oḳ a.- ar 099b/01

a.- ardı 157b/10, 237a/24

oḳ a.- ardı 085a/10

oḳ a.- arduŋ 133a/06

a.- arsın 177a/19

oḳ a.- ayım 177a/14

a.- dı 016b/22, 026b/06, 059a/05, 059a/12, 062b/17, 065a/01, 088b/05, 102a/20, 157a/20, 236b/10, 257a/19, 280b/23, 298a/21

aşaġa a.- dı 051b/19, 090a/25, 236a/11, 294a/08

oḳ a.- dı 059a/10

a.- dılar 028b/06, 049a/05, 051b/07, 067b/18, 123b/08, 152a/19, 202a/13, 260b/21, 311b/19

oḳ a.- dılar 104b/18, 177a/11

a.- duġı 157b/10, 157b/16

oḳ a.- duġun 177a/17

a.- dum 078b/01, 089a/25, 137b/14

a.- ıvėrdi 046b/07

a.- ıvėresiz 067b/05

ṭuzaġına a.- ma 071a/15

a.- maġa 136a/23, 236b/13

oḳ a.- maġa 177a/13

oḳ a.- maġı 297b/08

oḳ a.- maḳ 053b/14, 096a/12, 099b/08, 142b/08, 147b/25, 156b/14, 177a/14

oḳ a.- maḳda 085a/07, 156a/19, 157a/25, 256b/17

oḳ a.- maḳdan 088b/04

a.- mayasın 290b/09

adım a.- mayasın 200a/20

adım a.- maz 222b/01

a.- mazdı 237b/02

a.- mış 073b/19

kemend a.- salar 014b/16

a.- up 049a/12, 054b/07, 056a/06, 059a/17, 059a/24, 084b/16, 096a/20, 106a/23, 117a/17, 130a/24, 134a/23, 139a/08, 178b/13, 185b/08, 246a/14, 246a/15, 271b/06, 273b/03, 281b/23, 282b/09, 294a/03, 306a/10, 307b/06

cān a.- up 308b/11

kemend a.- up 159b/02

oḳ a.- up 136a/03

ata Baba, üst soy -507-

a. 006b/20, 030a/08, 040a/20, 049a/17, 049a/25, 049b/09, 049b/18, 050b/14, 050b/19, 050b/21, 051a/07, 053b/20, 055b/05, 056b/24, 057a/01, 057a/24, 067a/25, 067b/05, 069b/01, 071b/24, 074b/01, 077a/11, 077b/07, 080a/01, 080a/02, 086b/03, 086b/05, 086b/20, 094b/23, 099b/03, 099b/12, 104b/20, 108a/14, 130a/17, 131b/22, 133b/14, 133b/23, 136a/12, 139a/12, 164a/20, 164b/21, 177a/10, 177a/15, 180a/14, 187b/06, 196b/12, 204b/04, 205b/12, 206b/08, 209b/13, 212a/07, 212b/01, 222a/20, 223b/17, 236b/11, 240b/05, 249a/18, 262a/04, 262b/09, 263a/20, 275a/20, 275a/23, 281b/11, 291a/06, 295b/13, 297a/23, 299a/04, 305b/24, 308b/10, 309a/07, 314a/23, 316a/14, 320b/16, 323a/14, 323a/16

a.+ dan 024b/05, 032b/17, 036a/22, 078b/13, 080a/04, 086b/06, 146b/04, 161a/06, 161a/14, 161b/15, 167a/05, 181a/21, 259b/04, 278b/17, 278b/19, 291a/01, 299b/19, 314a/01, 324a/13, 326b/15

a.+ lar 047b/14, 174b/13

a.+ larından 232b/08

a.+ larınuŋ 136a/17

a.+ m 019b/11, 024b/18, 032b/04, 032b/22, 037a/07, 050a/05, 050b/10, 051a/08, 053b/01, 053b/06, 056a/04, 057b/19, 065b/03, 072b/16, 077b/07, 077b/09, 079a/13, 079a/14, 079b/10, 084a/08, 085b/14, 090a/06, 095b/18, 095b/20, 128b/18, 141b/23, 142a/16, 148a/17, 161b/10, 161b/13, 161b/18, 174b/23, 174b/24, 175a/17, 177b/15, 180a/04, 180a/05, 180b/20, 184a/21, 190b/02, 195b/02, 208a/12, 208a/18, 208b/01, 208b/14, 232b/01, 233a/13, 233a/14, 244b/07, 249b/24, 254b/04, 254b/06, 254b/20, 275a/22, 279b/05, 279b/08, 303a/18, 316b/09, 316b/12, 322a/21

a.+ ma 053b/02, 053b/07, 071a/23, 089b/25, 098b/09, 148b/06, 206a/17, 206a/18, 275a/22

a.+ mdan 158b/03, 175a/18, 233a/17, 244b/08, 245b/22, 273b/13, 314a/24, 322a/22

a.+ mdı 208a/02

a.+ mdur 072a/25, 278b/23

a.+ mı 017a/09, 017a/17, 085b/01, 157b/19, 206a/06, 265b/13, 309a/25, 321a/07, 321a/08

a.+ mlayın 060a/19, 250b/13

a.+ muŋ 003a/03, 020b/05, 021a/14, 050b/25, 051a/01, 075a/19, 077a/14, 077b/06, 082b/02, 106a/06, 160a/10, 163a/24, 184a/23, 184b/06, 208b/14, 232b/03, 233a/12, 233a/18, 233b/21, 250b/12, 264b/04, 267a/07, 275a/23, 278b/11, 281b/02

a.+ muz 066a/05, 272b/13

a.+ muzdan 204b/20

a.+ ŋ 004a/23, 050a/18, 050b/18, 053a/22, 056b/05, 056b/06, 060a/01, 071a/11, 071a/16, 072b/01, 082a/20, 084a/08, 096a/08, 096a/11, 096a/16, 097b/15, 110a/08, 133b/08, 141b/24, 158a/14, 173a/18, 175b/17, 187a/03, 191a/06, 205b/05, 205b/06, 245a/23, 255a/03, 265b/05, 265b/09, 278b/04

a.+ ŋa 056a/22, 265a/10

a.+ ŋdan 032b/03, 206b/09, 233a/15, 273b/09

a.+ ŋı 046a/01, 056a/24, 139b/08

a.+ nuŋ 004b/03, 019b/09, 045b/13, 052a/19, 053a/07, 053a/22, 053b/05, 053b/07, 053b/08, 060a/02, 069b/19, 069b/20, 071a/17, 075a/17, 081b/17, 086b/04, 086b/05, 089a/01, 091b/19, 158a/04, 158a/12, 205a/16, 205b/07, 206b/10, 245b/02, 250a/10, 251a/23, 252a/13, 252a/18, 265b/10, 277b/24, 297b/19, 320a/01, 320b/12, 321a/07

a.+ sı 008b/10, 012a/18, 012b/15, 020a/15, 021b/06, 031b/23, 033a/04, 034b/04, 041b/03, 050b/13, 050b/20, 053b/16, 054a/02, 054a/09, 054b/24, 057b/24, 074a/17,

079b/16, 079b/17, 086b/24, 090a/20, 092b/25, 097a/07, 103a/13, 103b/04, 129b/23, 131b/12, 134b/17, 137a/25, 147b/13, 152b/01, 156a/07, 157b/25, 158a/02, 158a/22, 158a/24, 158a/25, 160a/04, 160a/05, 166b/18, 167a/05, 167a/07, 169b/11, 188b/10, 193a/17, 193a/19, 204a/09, 204b/18, 248b/02, 249a/06, 251a/05, 252b/13, 272a/17, 272a/18, 273b/03, 277b/19, 278b/18, 281b/10, 282b/10, 282b/21, 289b/18, 292b/19, 300a/09, 315a/01

a.+ sıçun 146b/02, 146b/23

a.+ sın 316a/15, 322b/12

a.+ sına 053b/10, 053b/18, 065b/19, 066b/21, 086a/13, 158a/21, 167a/04, 275a/21, 294b/07, 303b/23, 314b/03, 320b/12, 321b/12, 323a/14

a.+ sından 012b/13, 031b/07, 050b/11, 073b/12, 098a/25, 098b/12, 142a/17, 226a/15, 232b/17, 253b/06, 255a/18, 273b/05, 316b/12

a.+ sını 053b/04, 054a/05, 057b/15, 079b/19, 118b/18, 157b/22, 182a/03, 184a/04, 277b/25, 284b/11, 284b/12

a.+ sınuŋ 001b/13, 032b/10, 034b/06, 044b/05, 047b/23, 049a/16, 050b/13, 050b/16, 050b/17, 051a/06, 052b/04, 052b/16, 053b/11, 053b/18, 053b/19, 053b/20, 054b/12, 058a/09, 071a/09, 078b/09, 079b/15, 086b/06, 091a/16, 094b/05, 096a/14, 103b/12, 103b/13, 137b/01, 140b/20, 146b/01, 148b/05, 154b/23, 155a/19, 157b/22, 158a/08, 160a/06, 160a/07, 161b/07, 163b/25, 180a/09, 182a/03, 183b/24, 184a/18, 184b/09, 186a/22, 186b/15, 190a/22, 203b/22, 203b/24, 205a/03, 231b/13, 248a/24, 248b/01, 248b/10, 248b/11, 248b/12, 252a/23, 252b/01, 252b/14, 253b/12, 258a/17, 264a/16, 264a/18, 267a/06, 273b/16, 275b/16, 275b/17, 278b/08, 278b/10, 281a/16, 285b/19, 287b/18, 303b/23, 309a/23, 315b/17, 322a/15

a.+ sıyam 004a/23

a.+ sıyla 136b/05

a.+suz 026a/06

a.+ ya 032b/21, 053b/08, 078b/13, 146b/04, 161a/06, 161a/14, 161b/15, 181a/21, 278b/17, 278b/19, 291a/01, 299b/19, 314a/01, 324a/13, 326b/15

a.+ yıla 080a/02, 206a/02

a. ėdin- Baba yerine koymak 193a/20

ʿaṭā <Ar. Bahşiş -52-

ʿa. 052a/22, 110b/23, 141a/02, 154b/01, 169a/06, 169a/11, 182b/17, 193a/19, 206b/10, 212b/18, 241a/24, 251a/18, 285a/01, 293a/01, 294a/05, 312b/09

ʿa.+ da 127b/13, 176a/15, 248a/14

ʿa.+ dan 228b/06

ʿa.+ dur 250b/18

ʿa.+ lar 182b/12, 201a/05, 247b/18

ʿa.+ mıla 242a/08

ʿa.+ sı 179b/18

ʿa.+ sınuŋ 206b/13

ʿa.+ sıyla 248a/06

ʿa.+ yı 147a/13, 211b/02, 228a/16

ʿa.+ yıla 146b/18, 164a/08, 170b/19, 181a/23, 212b/02, 221a/05, 250b/20

ʿ**a. ėdici ol-** Bahşiş verici olmak 250a/16

ʿ**a. ėt-** Bahşiş vermek 052a/22, 052b/04, 128a/13, 199b/21, 245a/02, 313a/05

ʿ**a. ḳıl-** Bahşiş vermek 109b/19, 156a/06, 250b/17, 303a/08, 318b/18

ʿ**a. ol-** Bahşiş vermek 241b/07

atasız Babasız -1-

a. 026a/06

atcaġaz Atcağız -1-

a. 099b/21

atdur- Attırmak 2-

a.- dı 138b/01

a.- mışıdum 101a/22

āteş <Far. Ateş -6-

ā. 080a/17, 085a/13

ā.+ e 014b/10, 163b/22

ā.+ i 054a/23

ā.+ ler 178b/13

āteş-gāh <Far. Ateşkede -1-

ā.+ a 079b/17

āteş-kede <Far. Mecusilerin ibadet ettikleri yer -47-

ā. 018b/06, 031b/04, 045a/22, 056a/23, 101b/02, 135b/07, 139a/15, 170a/24, 181b/04, 191a/22, 200b/23, 201a/05, 263b/23, 278a/13, 278a/15, 278a/16, 294a/19, 307b/09

ā.+ de 181a/25, 225b/03

ā.+ den 201a/10

ā.+ dir 026a/10

ā.+ ler 324b/03

ā.+ lere 193b/22, 307b/09

ā.+ leri 279b/17

ā.+ lerüŋ 325b/22

ā.+ nüŋ 045a/08, 052a/24, 172b/04, 278a/15, 300a/17

ā.+ sin 045a/07

ā.+ sine 181a/24

ā.+ sinüŋ 246a/04

ā.+ ye 013a/20, 016a/07, 029a/11, 045a/20, 134b/18, 163b/23, 225b/16, 273b/15, 278a/17, 294a/18

ā.+ yi 055a/10, 142a/23

āteş-perest <Far. Ateşe tapan -21-

ā. 182b/22

ā.+ ile 054b/01

ā.+ ler 135b/07, 142a/01, 150a/08

ā.+ lerden 054b/07

ā.+ lere 052b/01

ā.+ lerüŋ 052a/23, 052b/14, 054a/08, 054b/10, 055a/01, 132a/01, 170a/24, 203b/17, 279b/17

ferīdūn-ı ā.+ üŋ 198a/02

ā. ḳıl- Mecusi yapmak 053b/02

ā. ol- Ateşperest olmak 045a/02, 051b/08, 052b/11

āteş-perestlik Ateşperestlik -1-

ā. 191a/22

atıcı Atıcı -1-

ok a.+ lar 168a/19

atıl- Atılmak -2-

a.- dı 080a/16

a.- mış 104b/17

atım Bir okun ortalama gittiği mesefeye dayanan bir uzunluk birimi -3-

a.+ ı 174a/09, 181b/19, 276b/22

atış- Atışmak -1-

kemend a.- dılar 049a/07

atış Atış -2-

a.+ da 177a/16

a.+ ın 177a/12

atla- Atlamak -1-

a.- dı 093b/06

atlan- Ata binmek -21-

a.- dı 032b/08, 074b/02, 126a/20, 137b/07, 187b/17, 276b/19, 283a/25, 286b/20, 296a/10

a.- dılar 005a/23, 102a/10, 171a/13, 320a/17

a.- mışdı 315b/03

a.- sa 273b/11

a.- up 005a/08, 032a/04, 181a/24, 225b/15, 276b/17

a.- ur 272a/24

aṭlas <Ar. İpek kumaş -8-

a. 003b/12, 009a/11, 009a/15, 018a/16

a.-ı dībā 150a/12

a.+ dan 148a/10, 262a/01, 301b/13

atlu Atlı -66-

a. 017b/08, 021b/08, 027b/19, 042a/14, 048a/25, 056a/10, 058a/19, 059a/17, 065a/04, 065a/06, 093a/14, 093a/16, 105b/05, 117b/06, 134a/09, 134a/10, 165a/04, 165a/07, 165a/17, 165a/21, 165b/17, 169a/21, 180b/13, 191a/01, 199a/15, 199b/08, 204a/22, 218b/03, 219b/09, 236a/08, 236b/06, 236b/08, 237a/22, 254a/24, 258a/09, 286b/18, 292a/14, 292a/18, 297b/15, 302a/01, 311b/13

a.+ ca 180b/12

a.+ dan 234b/14

a.+ dur 151a/01

a.+ lar 140b/22, 141b/05, 176a/01, 222a/12, 229b/16, 259a/23

a.+ ları 065a/06

a.+ laruŋ 005b/02, 005b/04

a.+ nuŋ 005a/01, 292a/20, 295b/09

a.+ sı 031b/24

a.+ ydı 013a/15

a.+ yıla 121a/14, 125a/25, 143a/06, 168a/19, 186a/11

a.+ yla 030a/03, 032a/14, 032b/22

av Av -38-

a. 010a/22, 032a/17, 035a/25, 075a/07, 089b/13, 092b/15, 093a/15, 093b/04, 094a/18, 141b/05, 156b/13, 168b/19, 169a/10, 169b/05, 171b/09, 218a/02, 315a/06, 323a/24

a.+ a 035b/06, 052b/17, 072b/11, 076b/06, 079b/14, 157b/04

a.+ da 036a/06

a.+ dan 035b/01, 167b/12

a.+ ı 003b/14, 035b/01

a.+ ına 037b/13, 279b/23

a.+ ınuŋ 035b/06

a.+ lar 073b/25, 273b/10

a.+ a çıḳ- Ava gitmek 180a/14

a. ėt- Avlanmak 097b/15, 218a/01

a. eyle- Avlanmak 035a/25

av-gāh <T.+Far. Av hayvanının bol olduğu yer -2-

a.+ a 036b/18

a.+ dan 036a/07

ʿ**avām** <Ar. Halk -1-

ʿa.+ a 130b/13

ʿ**avān** <Ar. Orta -1-

ʿa.+ uŋ 099b/02

āvāre <Far. Başıboş, işsiz -6-

ā. eyle- Bir kişiyi çeşitli meşguliyetlerle çalışmaktan alıkoymak 123b/18

ā. ol- İşsiz kalmak 001b/07, 008a/20, 032a/08, 224b/23, 320b/14

āvārelıḳ *bk. averelik* -1-

ā. çek- İşsiz kalmak 288a/06

āvārelik Averelik -1-

ā. 315a/03

āvāz <Far. Ses -148-

ā. 015a/02, 015b/20, 017b/24, 037a/11, 090b/11, 100a/20, 100a/22, 100a/23,

101a/18, 117a/08, 123b/17, 125b/25, 126b/14, 127a/04, 130b/08, 130b/10, 196b/04, 196b/06, 202a/14, 208a/17, 298b/13, 318a/15

ā.-ı kūs 011b/15

ā.+ a 016a/19, 298b/13, 318b/10

ā.+ dan 106b/21, 117a/08

ā.+ ı 001b/10, 005a/05, 005a/25, 005b/03, 007b/17, 009b/06, 013a/03, 021a/17, 025b/25, 032a/19, 042a/10, 042a/23, 042b/10, 042b/25, 043b/16, 049b/25, 059b/15, 062b/08, 064a/23, 064a/24, 066b/02, 116b/25, 117b/01, 123a/09, 124a/15, 135a/10, 171b/02, 176b/09, 186a/06, 187b/16, 201b/14, 202a/18, 205a/20, 205b/21, 208a/18, 246b/25, 275b/23, 276b/20, 282a/01

ā.+ ıla 008b/17, 073a/25, 126a/16, 127a/01, 130a/23, 200b/24, 237b/04

ā.+ ın 006a/04, 009b/11, 016b/02, 016b/06, 016b/08, 022b/24, 032a/17, 040b/07, 061b/19, 062b/25, 065a/21, 074a/21, 083b/19, 087b/07, 176a/10, 177b/20, 202a/11, 283a/18, 287b/16, 295b/17, 298b/01, 302b/18, 316a/04

ā.+ ına 062b/02, 126a/12, 302b/10, 318b/06

ā.+ ından 012a/09, 061b/03, 066a/09, 096a/22, 097a/25, 105b/17, 137b/04, 142a/12, 187b/02, 200b/06, 221a/13, 222b/23, 224b/09, 233a/25, 235b/16, 302b/17

ā.+ ını 040a/12, 040a/25, 041b/06, 102a/18, 126a/05, 201b/15

ā.+ ınla 015a/21

ā.+ ınuŋ 008a/11

ā.+ ıydı 013b/01, 013b/06

ā.+ ıyla 005b/09, 018b/11, 170b/23, 233a/25

ā.+ la 023a/20, 024a/23, 028a/13, 030b/01, 300b/10

ā.+ ları 123a/14, 126a/12, 320a/05

ā.+ um 261b/11

ā.+ umı 022a/14

ā.+ uŋ 002b/17, 275b/22

ā.+ uŋı 031a/12

ā. ḳop- Acıyla bağırmak, çağırmak 028a/25

ā. ol- Ses çıkarmak, sesli olmak

003b/17, 010a/19, 276a/04

āvāze <Far. Yüksek ses -22-

ā. 264a/17, 265a/22, 267a/18, 267a/21, 310b/14

ā.+ lerden 067a/11

ā.+ lerinden 084a/01

ā.+ si 135a/05, 191a/02

ā.+ sin 150b/11

ā.+ sinden 055a/25, 094b/15, 097a/03, 171a/24, 234b/24, 260a/05, 262b/13, 264b/21, 295a/19

ā.+ siyle 041a/03

ā.+ ye 032a/18

ā.+ yi 067b/09

āvāzlu Sesli -8-

ā. 032a/19, 110a/08, 142b/25, 169a/04, 169b/08, 173a/24, 203b/11, 298b/10

avcı Avcı -1-

a. 079a/23

avla- Avlamak -7-

a.- dı 035a/25, 191b/08, 305a/21, 310b/08

a.- maḳdur 260a/17

a.- r 068b/19

a.- saŋ 168b/12

avlat- Avlatmak -2-

a.- maḳ 156b/14

a.- ur 276a/19

avlayıcı Avlayıcı -1-

a. 025b/11

ʿ**avn** <Ar. Yardım -4-

ʿ**a. ėt-** Yardım etmek 058a/05

ʿ**a. ėrgür-** Yardım ulaştımak 058a/05

ʿ**a. ėr-** Yardım etmek 123a/19

ʿ**a. ol-** Yardımcı olmak, yardım etmek 058a/05

ʿ**avnī** <Ar. Yardımla ilgili, yardımcı -1-

ḫudā-yı ʿa. 123a/18

ʿ**avrat** <Ar. Eş, kadın -141-

ʿa. 010a/13, 010a/14, 017b/21, 019b/25, 024a/06, 028a/21, 029a/05, 062a/12, 064a/07, 067a/24, 085a/17, 094b/02, 095a/03, 099a/13, 099b/18, 122b/07, 128b/01,

ʿ**a. al-** Evlenmek 145a/14

ʿ**avratlıḳ(ġ)** Kadınlık -1-

ʿa.+ umla 272b/02

avrīg Metinde adı geçen bir şehir -1-

a. 287b/14

avuç Avuç -14-

a. 025a/01, 037b/04, 162a/21, 175a/09, 198b/08, 281b/20, 317a/18

a.+ ı 134b/01

a.+ ıyla 014b/09

a.+ uŋ 252b/07

a.+ uŋda 134a/12, 259b/22

a.+ ı içine al- Hakimeyeti altına almak 090b/24

a.+ ına al- Hakimeyeti altına almak 117b/10

avurd Yanağın ağız boşluğu hizasına gelen bölümü -1-

a.+ ına 029b/25

ay Ay -238-

a. 002a/16, 002a/19, 004a/02, 006a/04, 008a/12, 008a/20, 009a/16, 009a/17, 009b/08, 010b/14, 011a/03, 013a/24, 014a/12, 014b/12, 017b/25, 018a/14, 018b/08, 018b/11, 018b/18, 019a/20, 020a/10, 020a/12, 022a/21, 023a/05, 025a/09, 025a/22, 032b/16, 033a/01, 034b/02, 034b/06, 035a/14, 044b/22, 046b/09, 046b/21, 048a/03, 059b/19, 066b/03, 069a/05, 069b/23, 072a/23, 073b/25, 076b/07, 080b/16, 088a/04, 089b/05, 097a/04, 098b/19, 099a/09, 103a/14, 106a/03, 106a/23, 110a/25, 110b/20, 113b/10, 114a/01, 114a/13, 116b/14, 117a/19, 118b/25, 128a/15, 128b/07, 128b/09, 132a/19, 133a/12, 133a/18, 135b/05, 136b/06, 140a/17, 141b/10, 141b/21, 142b/19, 146b/19, 147a/15, 147b/09, 148a/09, 149b/12, 149b/15, 151a/01, 157b/01, 157b/13, 158a/01, 159a/05, 159a/14, 160a/07, 163a/03, 168b/22, 175a/07, 179a/13, 179a/14, 182b/03, 183a/07, 186a/22, 191a/04, 193a/02, 193a/03, 195b/08, 197b/15, 199a/12, 203b/10, 203b/13, 205b/08, 221a/03, 221a/10, 221a/12, 221b/07, 222a/03, 224a/13, 224b/13, 226a/09, 226a/11, 231a/22, 231b/09, 236b/22, 240a/11, 241b/23, 246a/03, 250b/05, 251b/10, 252a/23, 253a/19, 253a/20, 253b/02, 262a/06, 268a/04, 269a/21, 269a/22, 272b/19, 273b/01, 288a/15, 291a/17, 291a/19, 291b/10, 293a/12, 296b/12, 297b/15, 302a/06, 305b/12, 308a/16, 311a/17, 311b/07, 313a/02, 313a/08, 313b/03, 314a/16, 314a/17, 315b/20, 317a/22, 318b/05, 319a/01, 321b/17, 322a/22, 322b/12,

323b/03, 323b/18, 323b/21, 324a/06, 324a/20

a.+ a 002b/04, 012b/02, 019a/19, 031b/06, 044b/09, 044b/21, 046a/11, 046b/18, 103a/15, 112a/11, 113b/18, 148a/25, 149b/11, 183a/19, 190b/11, 194b/22, 197b/07, 203b/12, 204b/01, 216b/01, 224b/13, 226a/09, 285b/25, 302a/03, 311a/13, 326a/25

bedr-i a.+ a 141b/07

a.+ da 010b/14, 010b/23, 012a/03, 135a/09, 195b/18, 203b/02, 243b/22, 303b/12, 317b/06, 322b/12

a.+ dağı 230b/13

a.+ dan 126b/08, 142a/01, 160a/07, 183a/19, 186a/22, 231b/09, 244a/15, 308a/18

a.+ dur 060a/06, 065b/18

a.+ ı 002b/14, 020a/09, 040a/15, 068a/08, 203a/16, 297b/12

a.+ ında 012a/17

a.+ ını 183a/07

a.+ la 019a/18, 230b/13, 230b/15

a.+ lar 019a/15, 226a/22

a.+ larıla 077a/03

a.+ uŋ 007b/09, 024b/15, 032b/11, 043a/15, 083a/14, 096a/25, 198a/01, 200a/14, 201a/18, 219b/25, 230b/16, 302a/03, 304b/05

aya Avuç içi -2-

a.+ sı 092a/03

a.+ sın 038a/13

ayaġ *bk.* ayaḳ -86-

a. 009a/15, 020b/04, 031b/07, 046b/21, 052b/05, 072b/02, 076b/15, 079a/21, 097b/12, 110b/13, 116b/20, 119a/02, 125b/25, 138a/04, 152b/08, 158a/21, 160a/14, 172b/08, 176a/08, 177a/04, 182a/02, 191a/10, 204a/02, 252a/07, 254b/19, 258a/24, 262b/05, 262b/19, 263a/13, 263b/20, 295a/20, 302a/25, 315b/21

a.+ ına 053b/25

a. üstine ṭur-, 288b/19, 296a/23, 300b/18

a. altına al- Dövmek, ezmek 001b/03

a. altında ḳal- Ezilmek 199a/05

a. üstine ṭur- Huzurda saygıyla ayakta beklemek, ayakta beklemek 044b/04, 055b/20, 056b/10, 057b/15, 089b/22, 101b/19, 104b/22, 129b/11, 155a/10, 284b/16, 284b/25, 291a/10, 295b/14, 319b/10

a. üzere ṭur- Huzurda saygıyla ayakta beklemek, Ayakta beklemek 092a/03, 143b/12, 161a/11, 166b/03, 168b/07, 175a/23, 176a/06, 181a/07, 181b/21, 191a/17, 210a/11, 213b/06, 214b/14, 220b/07, 226a/19, 241b/02, 249a/15, 266b/08, 268b/16, 269a/22, 291a/17, 291b/05, 292a/02, 292a/03, 311a/05, 311a/06, 313b/23, 316a/12, 320b/18, 323a/06, 323b/14, 326b/09

yalın a. ol- Yalın ayak olmak 093a/18

ayaḥ *bk. ayaḳ* -2-

a. 285a/11, 285a/22

ayaḳ(ġ) Ayak -264-

a. 031a/19, 045a/18, 063b/03, 065b/24, 066a/05, 090b/04, 090b/23, 093a/20, 121b/23, 171b/14, 201a/05, 206b/20, 213b/25, 232b/25, 317b/20

a.+ a 008a/16, 015b/18, 024b/14, 026b/20, 027a/11, 028a/06, 030b/14, 035a/04, 037a/24, 049a/05, 196b/10, 207b/10, 236a/12

ṭoġruluḳ başını a.+ a bıraġur 187a/20

a.+ da 100b/05, 259b/01

a.+ ı 005a/01, 007b/20, 010b/20, 010b/21, 016a/25, 038b/10, 041a/09, 043a/21, 055b/07, 056a/15, 063a/21, 077a/03, 083a/13, 093b/07, 111b/08, 121a/06, 161b/05, 165a/14, 169a/06, 179a/24, 209a/05, 262b/02, 264a/25, 281a/18, 311b/21

a.+ ıla 016b/07, 157a/23

a.+ ımı 286a/07

a.+ ın 015b/24, 017a/18, 021a/17, 044b/11, 046a/03, 064b/07, 073a/04, 074a/03, 075b/12, 084a/18, 134b/12, 145b/13, 157a/19, 157a/24, 169a/06, 176a/07, 187a/18, 190a/21, 239b/03, 257b/08, 272a/17, 292a/04, 294a/11, 294b/05, 295a/01, 303a/22, 306b/02, 309b/01, 309b/21, 312a/19, 312b/06, 316a/08, 321a/09, 327b/21

a.+ ına 009a/14, 009a/20, 012a/10, 038a/05, 059a/24, 063b/21, 079b/11, 081a/10, 093a/21, 096b/19, 104b/02, 116a/20, 186a/19, 190a/19, 218b/02, 284b/07, 307b/11

a.+ ında 112b/23, 129b/06, 157b/03, 190a/06, 200b/21, 261a/14, 262a/24

a.+ ından 003b/25, 047a/22, 059a/02, 064b/02, 094b/20, 097b/11, 108a/15, 112b/25, 137b/05, 159a/01, 193b/15, 196b/02, 200b/17, 200b/19, 219b/15, 219b/24, 235b/23, 265b/13, 286a/09, 302a/15

a.+ ını 053b/25, 059b/08, 079b/12, 097a/20, 152a/03, 190a/06, 214a/05, 251a/10, 266b/01, 294a/17, 299a/21

a.+ ınuŋ 121a/07, 168b/07

a.+ ıyla 073a/05, 157b/01

a.+ lar 059a/23

a.+ ları 007a/17, 014a/06, 043b/14, 193b/10

a.+ ların 145b/25

a.+ larına 065a/19, 151a/03, 152a/19, 181b/22

a.+ larından 068a/04, 108b/25

a.+ um 030b/07, 046b/24, 055a/08, 073b/22, 250b/01, 273b/22, 294b/10

a.+ uma 074a/03, 078a/11, 079b/12, 081a/14, 081b/08, 266b/13

a.+ umdan 190b/06

a.+ umı 070a/23

a.+ umuzı 014b/01

a.+ uŋ 023a/09, 042b/20, 074b/11, 156a/17, 247a/16

a.+ uŋa 074b/17, 081a/06, 171a/10

a.+ una 085a/04

a.+ uŋı 189b/10, 294a/16

a.+ uŋla 119b/07

a.+ uŋuzla 084a/18

a.+suz 201b/14

a. altında al- Çiğnemek, ezmek 200a/21

a. baş- 1. Ayağını basmak 2. Azmetmek, teşebbüs etmek 3. Tahta çıkmak 4. Yapmak, etmek 007b/04, 008a/23, 008b/18, 022b/08, 039b/06, 047b/13, 050a/17, 057b/06, 109a/18, 120b/11, 144b/18, 165b/11, 178b/11, 189a/18, 202b/07, 208a/11, 219b/16, 233b/14, 233b/19, 236b/21, 253b/04, 254b/08, 264a/18, 272a/14, 281a/05, 281a/18, 285a/08

a. getür- (Yoldan) çekilmek 009a/21

a. dür- Saygı ve hürmette kusur etmemek 132a/10, 134b/03, 190a/23, 200b/03

a. ḳaldur- Gitmek 033b/18

a. üzerine dur- Ayağa kalkmak 212a/22

a.+ a düş- 1. Aciz kalmak, dağılmak, darmadağan olmak 2. Ayağa kapanıp yalvarmak 093a/13, 181a/06, 287b/07

a.+ a ṭur- Ayakta beklemek, ayağa kalkmak 002b/23, 005a/22, 007b/08, 014b/02, 017b/12, 020b/22, 021b/25, 022a/02, 022a/06, 022b/25, 023a/04, 023b/05, 023b/19, 025a/06, 026b/01, 027a/11, 027b/04, 027b/15, 028a/16, 030b/01, 031b/13, 041b/09,

119b/22

a.+ a vėr- Yok etmek, harap etmek 001b/16, 009a/04, 013b/23

a.+ da ḳal- Ayakta kalmak 034a/18, 246b/22

a.+ ın al- Öldürmek 007b/19, 217b/02

ayaḳlu Ayaklı -2-

yėl a. Hızlı koşan, hızlı giden at 044a/19

yėl a.+ ya 041b/03

ʿayāl <Ar. *(ʿıyal)* Bir kimsenin geçindirmek zorunda olduğu kimseler, aile -2-

ʿa. 203b/09

ehl ü ʿa.+ umı 108b/07

ʿayān <Ar. Belli, ortada, malum -7-

ʿa. 052a/09, 069b/09, 085b/04, 123b/24, 131a/01

ʿ**a. ol-** Ortaya çıkmak, belli olmak 099b/11, 111a/07

āʿyān <Ar. Devletçe görevlendirilmiş yüksek rütbeli amir -2-

ā.-ı ḥażret 105a/12

ʿa.+ a 276b/04

ʿayb -54-

ʿa. 035a/05, 137a/15, 214a/24, 316b/14, 321a/16

ʿa.+ dur 075a/25, 084b/21, 085a/03, 088a/15, 144b/22, 176a/22, 211b/19, 214b/09, 214b/16, 214b/17, 215a/09, 215a/10, 228b/01, 228b/03, 242b/03, 242b/04, 278a/02, 280b/12

ʿa.+ ı 035a/04, 219a/12

ʿa.+ ın 144a/03, 146a/03, 146a/13, 211a/19, 211a/20, 214b/22, 215a/11, 227b/06

ʿa.+ ına 214b/03

ʿa.+ ını 188b/21, 281a/01

ʿa.+ lar 321a/06

ʿa.+ larıŋı 266b/16

ʿa. u ḫaṭā 226a/21

ʿ**a. bul-** Ayıp bulmak 211b/13, 211b/22, 240a/14, 288b/10

ʿ**a. getür-** Ayıplanmak 146a/03

ʿ**a. gör-** Ayıp saymak 288b/06

ʿ**a. ol-** Ayıp sayılmak 004b/10, 074b/19, 075a/25, 176b/10, 228a/25, 249b/05, 276b/10, 281a/11

ʿ**a. ṭut-** *mec.* Lekelenmek, kirlenmek 189a/22

ʿ**aybla-** Ayıplamak -10-

ʿa.- magıl 150b/16

ʿa.- maŋ 316b/17

ʿa.- masun 106b/13

ʿa.- masunlar 272b/02

ʿa.- mazsaŋuz 299a/03

ʿa.- r 096a/13, 243b/09, 308a/15, 313b/18

ʿa.- yacak 233a/10

ʿ**aybsuz** Ayıpsız, lekesiz -1-

ʿa. 215a/11

aydın Aydınlık -14-

a. 050a/07, 131a/18, 326a/25

a. eyle- *mec.* Huzura ve refaha kavuşmak 234b/16, 234a/20, 268b/21

a.+ ı 050b/21

a. ḳıl- *mec.* Huzura ve refaha kavuşmak 112b/21, 140a/25

a. ol- *mec.* Huzura ve refaha kavuşmak 091b/18, 113b/03, 133a/18, 186a/25, 326a/25

aydınlıḳ Aydınlık -7-

a. 005a/23, 205a/03, 280a/25

a.+ a 029a/17, 125b/09, 125b/25

a.+ ı 278a/22

āyet <Ar. İbrahimi kitapların herhangi bir cümlesi -1-

ā. 200b/25

ʿ**ayıb** *bk.* ʿ*ayb* -1-

ʿa.+ dur 083b/01

ʿ**ayıbla-** *bk.* ʿ*aybla* -3-

ʿa.- r 060a/17, 071b/03, 083a/06

ayıḳ Aklı başında, ayık -2-

a. 080b/24

a. ḳal- Aklı başında olmak 311b/09

ayır- Ayırmak -19-

a.- alum 046b/02

a.- am 029a/25

a.- dı 005a/06, 037a/16, 050a/20, 082a/18, 147a/11, 302b/24

a.- dılar 156b/02, 265b/01

a.- maḳ 214a/05

a.- maya 010a/08

a.- mazdı 036a/23, 179b/22

a.- mışdur 071a/13

a.- up 010b/15, 026b/06, 249b/14

a.- ur 227a/05

ayırtla- Seçmek, ayırıp çıkarmak -5-

a. 253b/13

a.- rdum 176b/11

a.- sun 165a/23

a.- yasın 274a/24

a.- yaydı 059a/12

ayırtlan- Ayrılmak -1-

a.- a 047a/08

ayırtlaş- Ayrılmak -2-

a.- dı 004a/03, 116b/23

āyīn <Ar. 1. Merasim, tören 2. Adet, yol, usul -69-

ā. 020a/10, 023b/15, 030a/19, 030b/23, 035a/10, 035b/13, 036a/15, 052a/24, 098a/24, 118b/23, 128b/21, 135b/04, 220b/03, 223a/02, 293a/15, 316b/15, 324a/24

resm ü ā. 016b/10, 023b/18, 181b/02

ā.-ı sānī 031a/04

ā.+ den 011a/07, 024b/16, 195b/18

ā.+ durur 097b/10

ā.+ i 010a/08, 023a/17, 034b/03, 118a/11, 163a/24, 196a/20, 228b/15

ā.+ idür 001b/11

ā.+ imi 249b/23

ā.+ in 133b/18, 158a/08, 175b/04, 191a/22

ā.+ ince 002b/17, 026b/17

ā.+ inden 024b/08, 032b/07, 038a/24

ā.+ ini 054a/08, 091b/17, 108b/09, 130b/14, 134b/13, 143a/16, 185a/25, 249a/19,

249b/13, 277a/09, 279b/15

ā.+ leri 303a/05, 311a/11

ā.+ ümde 018a/08

ā.+ ümi 006b/17, 248a/07

ā.+ ümüz 316b/12

ā.+ üŋ 089a/13

ā.+ üŋe 013a/05

ā.+ üŋüzden 041a/21

ā.+ ḳur- Eğlence tertip etmek 007b/13

ā. ṭut- (Birisinin) yolunu, tarzını ihtiyar etmek, benimsemek 028a/10, 224b/01, 224b/17, 250b/12

ā. ü erkān ḳoy- Yeni bir usul getirmek 191b/06

āyīne <Ar. Ayna -7-

ā. 109b/11, 114a/22, 148a/13

ā.+ ŋden 109b/11

ā.+ ye 114a/24

ā.+ yi 114a/23

āyīnguşesb Behram-ı Gur'un ünlü komutanı -21-

ā. 273a/22, 273b/20, 274a/03, 274a/04, 274a/07, 274a/10, 274a/14, 274a/19, 274b/10, 274b/12, 274b/23, 281a/10

ā.-i sevāduŋ 274b/20

ā.+ e 273b/19, 274a/10, 274a/17

ā.+ i 273a/21, 274b/17

ā.+ üŋ 274b/10, 274b/24

aylaḳ Bedava, karşılıksız -1-

a. 238a/02

aylıḳ Aylık -3-

a. 007a/02, 060b/13, 060b/14

āyn *bk. āyīn* -1-

ā.+ in 021a/16

ʿayn <Ar. 1. Kendisi, aslı 2. Birşeyin eşi, tıpkısı -6-

ʿa.+ ıla 117b/04

ʿa.+ ıyla 241a/20

ʿa.+ uŋa 170a/08

ʿ**a.-ı ḫayr** Hayrın ta kensisi 120b/24

ʿ**a.-ı** ʿ**ibret** İbretin ta kendisi 126b/06

ʿ**a.-ı rāḥat** Rahatın ta kendisi 191b/24

ayrı *bk. ayru* -2-

a. 317a/17

a. ol- Ayrı olmak 239a/15

ayrıḳ *bk. ayruḳ* -5-

a. 127a/03, 285b/17, 296b/13, 297a/09

a.+ lara 240a/13

ayrıḳsı Başka, farklı, kötü -1-

a. gör- Kötü görmek 325b/09

ayrıl- Ayrılmak -29-

a.- a 047b/14, 121b/08

a.- acaḳ 266b/10

a.- dı 164b/23, 296a/06, 296a/24, 298b/09, 300a/14

a.- ıcaḳ 085a/17

a.- madılar 220a/02

a.- madın 037b/25

a.- madum 002b/15

a.- mak 025a/11

a.- maḳ 240a/11

a.- mamaḳ 228a/13

a.- mayup 198a/14

a.- maz 002b/02, 241b/17

a.- mazam 133b/09

a.- mazdı 217b/08, 315b/15

a.- mazlar 227a/23

a.- mazlardı 099a/22

a.- mazuz 325b/11

a.- mışdur 243a/18

a.- up 008a/02, 107a/09, 298b/23

a.- urlardı 024b/10

ayrılış- Mücadele eden tarafların karşılıklı olarak mücadeleden ayrılması -2-

a.- dı 296b/15

a.- dılar 296b/04

ayrıtlan- Seçilmek, fark edilmek -1-

a.- madı 049a/23

ayrıtlaş- Ayrılmak -1-

a.- dılar 084a/15

ayru Ayrı, uzak -30-

a. 006a/01, 007b/24, 013b/18, 014b/13, 014b/25, 015b/17, 030b/12, 052a/14, 073a/20, 095b/04, 159b/22, 171a/15, 273a/02, 277a/01, 278b/02, 315b/11

a.+ ydı 316b/08

a. düş-Ayrılmak, uzaklaşmak 125b/07, 164b/24, 297b/02, 315b/15

a. ol- Ayrı olmak, ayrı düşmek 025a/10, 253b/06, 290a/20, 301b/21, 304a/06, 308a/03, 315a/02

ayruḳ 1. Başka, el 2. *zf.* Artık bundan sonra -94-

a. 045b/01, 046a/06, 046b/07, 059a/06, 065b/22, 066a/13, 073a/24, 073b/01, 080a/22, 080b/21, 082b/21, 083a/23, 085b/18, 087a/14, 092b/04, 098a/16, 099a/05, 102a/02, 119a/24, 121b/19, 122a/15, 124b/07, 128a/02, 133a/01, 136b/14, 161a/15, 162a/25, 165a/04, 178a/19, 196a/07, 198a/21, 199b/04, 200a/04, 200b/11, 200b/12, 206a/12, 209b/14, 216b/13, 225a/19, 229a/03, 229b/08, 239b/08, 240a/24, 243a/09, 243b/05, 246b/23, 250b/03, 251a/14, 252b/22, 254b/04, 254b/05, 254b/07, 255a/20, 256a/01, 256b/24, 257a/12, 257b/02, 259b/06, 260b/07, 262b/01, 265a/09, 268a/25, 269b/12, 270a/07, 272a/13, 284b/24, 285a/19, 290a/13, 297a/12, 297b/14, 307b/17, 314b/09, 319b/16, 325b/03

a.+ a 054a/18, 114b/18, 145a/05, 215a/14, 226b/14, 231b/08, 245a/21

a.+ a 054a/17

a.+ ıla 143b/07

a.+ lar 096a/19, 145a/24, 154a/15

a.+ lara 079b/09, 203b/22, 226b/03, 236a/06, 294b/07

a.+ laruŋ 214b/19

ayruḳsı Başka, farklı, ayrı -1-

a.+ dur 004b/11

ayrul- Ayrılmak -3-

a.- maķ 083a/20

a.- up 121b/14

a.- ursam 180a/02

ayrulıġ *bk. ayruluķ* 1-

a.+ çun 026a/23

ayrulıķ *bk. ayruluķ* -1-

a.+ dan 020a/07

ayruluķ(ġ) Ayrılık -2-

a.+ ı 247a/09, 315a/04

ʿ**ayş** <Ar. 1. Eğlence 2. İçki meclisi -32-

ʿa. 010b/03, 016b/12, 017b/22, 018a/24, 018b/02, 020a/11, 021a/09, 021a/16, 024a/08, 060a/25, 191b/01, 226a/08, 273b/02, 294a/13, 307b/09

ʿa.-ı ārāmdan 019a/21

ʿa.+ a 013a/07, 025b/19, 048b/09, 052a/23, 060b/03, 105a/15

ʿa.+ ı 136a/09

ʿa.+ ıla 011b/07

ʿa.+ ıŋı 288a/14

ʿa.+ uŋ 041b/15, 155b/23

ʿ**a. ėt-** İçki meclisi kurup yiyip içmek 075a/16, 097a/02

ʿ**a. ķıl-** İçki meclisi kurup yiyip içmek 012b/14

ʿ**a. u** ʿ**işret ķıl-** İçki meclisi kurup yiyip içmek 060b/03, 293b/21

ayur- *bk. ayır-* -2-

a.- duŋ 131a/14

a.- up 007a/18

ayva Ayva -4-

a. 166b/01, 320b/25, 321a/01

a.+ ya 146a/07

ʿ**ayyār** <Ar. Hilekar -1-

ʿa.+ ı 310a/18

ʿ**ayyūķ** <Ar. Gökyüzünün çok yüksek yeri -2-

ʿ**a.+ a ėriş-** Sesin herkesçe duyulur bir şiddete erişmesi 233b/01

ʿ**a.+ a ėrür-** Sesin herkesçe duyulur bir şiddete erişmesi 049a/23

az- 1. Azgınlaşmak 2. Ahlaki yoldan çıkmak -10-

a.- a 068b/17

a.- ar 022a/08, 226b/11

a.- dılar 183a/11

yoldan a.- dılar 174b/24

a.- duŋ 279b/10

a.- duŋısa 033b/24

a.- mayana 068b/17

a.- mış 023a/19, 116a/24

az Az -57-

a. 006a/20, 007a/22, 009a/21, 014b/16, 047a/18, 048a/08, 054a/20, 054a/23, 057a/21, 066a/17, 071a/18, 073a/11, 077b/17, 079a/07, 082a/18, 085a/10, 085a/25, 089a/01, 103b/24, 126a/02, 158b/20, 179a/09, 199a/13, 210a/20, 215a/08, 215b/10, 215b/25, 220b/13, 230b/19, 247b/22, 256b/08, 264a/22, 297b/03, 298a/10, 300a/11, 325b/07

a.+ a 063b/25, 064b/17

a.+ dan 003b/25

a.+ dur 210a/13, 210b/06, 242a/09, 254b/14, 305b/07

a.+ ıdı 189a/01

a.+ ısa 064b/16, 156b/06

a. ol- Az olmak 064b/17, 077a/24, 100b/23, 102b/07, 131b/17, 188b/23, 211a/21, 215a/06, 288b/05

āʿżā <Ar. Organ -1-

ā. 087b/15

ā.+ ları 169a/15

ʿaẕāb <Ar. Bela, işkence -20-

ʿa. 112b/04

ʿa.+ dan 327a/07

ʿa.+ ı 144a/02

ʿa.+ ında 253a/13

ʿa.+ ından 122a/09, 144a/03, 232a/14, 319a/07

ʿa.+ la 309b/21, 321a/09

ʿ**a. çek-** Azap çekmek 110a/14, 149b/09, 151a/13, 285b/16, 289a/19 ʿ**a. ėt-** Eziyet etmek 148a/18, 152a/07, 153b/01, 242b/17

azacıḳ *bk. azacuḳ* -2-

a. 123b/20, 297a/08

azacuḳ Azacık -5-

a. 010a/07, 016b/20, 255a/21, 271b/07

a.+ dur 108a/13

āzād[1] <Far. Kurtulmuş, serbest -55-

ā. 147a/05

serv-i ā.+ dan 204b/23

ā.+ dur 164a/08, 175b/21, 210b/07, 227a/09

serv-i ā.+ ı 045a/09

ā.+ ıyam 118b/20, 151a/14

ā.+ lar 268a/15

ā.+ uŋam 265a/12

ā. ėt- Kurtarmak, özgür bırakmak 165b/03, 181b/03, 230a/07, 322b/07

ā. eyle- Kurtarmak, özgür bırakmak 051b/08, 051b/11, 172b/09, 175a/16, 265a/04, 298b/07

ā. ḳıl- Kurtarmak 018b/03, 059b/07, 118b/08, 126a/16, 133a/21, 265a/06

ā. ol- Kurtulmak 014b/12, 054b/24, 097a/01, 118b/07, 131b/01, 134b/18, 146a/25, 164a/02, 241a/17, 158b/04, 265a/05, 167b/25, 175a/21, 175a/24, 179b/22, 184b/08, 188b/05, 216a/15, 223a/09, 238b/01, 243a/24, 249b/09, 288b/01, 298b/08, 307b/05, 311b/16

serv-i ā. ol- Yüce servi ağacı olmak 247b/06

āzād[2] / āzāde[1] Behrām-ı Gūr'un cariyele-rinden biri -16- 157a/14, 157a/18, 157a/25, 157b/02, 158b/16, 158b/18, 158b/20

ā.+ den 159a/04, 159a/05

ā.+ nüŋ 157a/16, 157a/25, 158b/12, 158b/21

ā.+ ye 157a/17

ā.+ yi 158b/11, 159a/06

āzād-çehre Behmen'in Hüma adlı kızının lakabı -2-

ā. 098a/11, 098a/14

āzāde[2] <Far. Serbest, hür -37-

ā. 022a/16, 033b/25, 039a/01, 042b/17, 048a/14, 053b/22, 159a/03, 220b/09, 237b/09, 291b/21

ḫüsrev-i ā. 002a/16

şāh-ı ā. 063b/13, 131a/13, 213b/17, 214b/06

ā.+ dür 028a/01

ā.+ ler 034b/20, 043b/13, 049b/25, 069a/20, 082b/03, 176b/10, 200b/22, 271b/20

ā.+ lerden 050b/16

ā.+ lere 198b/05, 266a/01

ā.+ leri 031b/24, 129a/22, 129b/02

ā.+ lerine 250a/14

ā.+ lerle 015b/11

ā.+ lerüŋ 185a/19, 296a/16

serv-i ā.+ sine 028b/01

ʿārif-i ā.+ yi 031a/05

ā. ol- Özgür olmak 298a/07

āzādelıḳ *bk. āzādelik* -2-

ā. 019b/03

ā.+ ı 109a/25

āzādelik Serbestlik, hürlük -2-

ā. 212b/04

ā.+ inden 164a/10

āzādlıḳ Hür -1-

ā. 214b/05

āzādlu Hür -1-

ā.+ laruŋdan 265a/05

āʿẓam <Ar. Büyük -1-

baḥr-ı ā.+ dan 103a/04

ʿaẓamet <Ar. Büyüklük -16-

ʿa.+ i 061b/11

ʿa.+ ile 043a/23, 079b/12, 173a/25, 181b/15, 197b/17, 221a/17

ʿa.+ inden 207b/05

ʿa.+ ine 178b/09, 196b/05

ʿa.+ ini 222a/13, 247b/15

ʿa.+ le 076b/24, 315b/10

ʿa.+ ümi 116a/03

ʿ**a. göster-** Saltanatın ihtişamını göz önüne sermek 222a/09

ʿ**aẓametlü** <Ar. T. 1. Çok 2. Ulu -21-

ʿa. 047a/09, 048a/25, 052a/16, 077a/15, 104b/05, 106a/03, 106b/20, 118a/19, 127a/22, 135a/12, 170b/21, 172b/20, 178b/16, 184b/02, 185a/12, 187a/22, 199a/02, 200b/16, 202b/05, 219b/13, 295a/13

āzār <Far. İncinme, kırılma -5-

ā. 032b/03

ā.+ um 021a/14, 028b/11, 023b/04

ā.+ uŋ 029a/08

āzārlıḳ İncinme, kırılma -1-

ā. ṭut- İncinmiş olmak 023b/21

azcıḳ *bk. azacuḳ* -1-

a. 259b/05

azcuḳ *bk. azacuḳ* -1-

a. 197b/01

azdır- *bk. azdur-* -1-

a.- mış 045b/10

azdur- Azdırmak -5-

a.- dı 010b/15, 306b/20

a.- maġa 226b/10

a.- mışdı 307a/07

a.- updur 082b/18

āẕer <Far. Ateş -2-

ā. 021a/05

ā.+ üŋ 054a/12

āzer *bk. āẕer* -4-

ā.+ e 285b/24

ā.+ ler 027a/24

ā. eyle- Ateş yakmak 031b/04

āzer *bk. āzerābādgān* -1-

ā.+ de 170b/25

āzer-guşes Metinde adı geçen bir pehlivan -1-

ā.+ di 276b/25

āẕerābādgān *bk. āzerābādgān* -2-

ā.+ a 172a/20, 200b/22

āzerābādgān Tebriz şehrinde bulunan büyük bir ateşgede -5-

ā.+ a 273b/04, 293b/23

ā.+ da 273b/06

ā.+ dan 195a/06, 295a/10

āzerbādgān *bk. āzerābādgān* -1-

ā.+ a 225b/03

āẕerbāycān / āzerbāycān *bk. āzerābādgān* -2-

ā. 170a/24

ā.+ ıla 027a/24

āzergeşesb *bk. āẕerguşesb* -1-

ā.+ e 225b/15

āẕergeşesb *bk. āẕerguşesb* -7-

ā. 016a/09, 017b/24

ā.+ e 014a/25, 014b/05, 017b/13, 299b/08, 300a/14

āẕerguşesb Ateşten sorumlu olan ve her zaman ateşin yanında olan melek -4-

ā. 288a/15, 296b/22

ā.+ e 286a/01

ā.+ üŋ 029a/09

āzerguşesb *bk. āẕerguşesb* -1-

ā.+ e 200b/22

āzermī-duḫt Hüsrev-i Perviz'in kızı -1-

ā.+ ı 323b/20

āzermihān / behrām-ı āzermihān Metinde adı geçen bir bilge vezir -6-

behrām-ı ā. 251b/22, 252a/12

behrām-ı ā.+ a 251b/20, 251b/25, 252a/04

ā.+ ı 252a/16

azġun Azgın -9-

a. 020b/18, 045b/22, 082a/12, 082b/19, 181a/09, 306b/18

a.+ ıla 092b/11

a.+ lar 172a/06

a.+ sın 280a/09

azġunlıķ Azgınlık -4-

a. 192b/24

a.+ ıla 020a/25, 280a/23

a.+ ın 068b/17

azġunluķ *bk. azġunlıķ* -3-

a. eylese 312b/22

a.+ ıla 021b/01

a.+ lar 310a/14

azıķ Yiyecek, erzak -11-

a. 006a/24, 008b/15, 008b/19, 010b/03, 010b/08, 011a/03, 011b/17, 014b/17, 030a/08, 125b/02

a.+ lar 008b/20

azılu Azılı -1-

a. 206b/21

azıt(d)- 1. Azıtmak 2. Yoldan çıkmak -13-

yolın a.- a 006b/08

a.- dı 285b/16

izin a.- dı 009b/08

yolı a.- dı 022b/14

yolın a.- dı 021b/09, 028a/20

yolını a.- dı 251a/04

yolumı a.- dı 025a/07

ʿaķluŋ a.- ma 035a/09

a.- maya 023b/18

yolın a.- mış 022a/09

a.- mışdur 277a/21

aşluŋı a.- mışsın 045b/25

yoldan a.- up 002b/08

ʿaẓīm <Ar. Büyük -21-

ʿa. 047b/19, 048b/13, 073a/01, 084b/06, 117b/16, 118a/20, 124a/01, 128a/18, 131b/24, 137b/06, 139a/18, 142a/24, 152b/05, 181b/15, 202b/06, 235a/02, 246a/14, 246a/15, 264b/22, 325a/06, 325a/16

ʿazīz <Ar. Değerli, kıymetli -37-

ʿa. 088a/04, 103a/06, 111b/11, 163b/25, 164b/01, 204b/23, 204b/25, 215b/19, 216a/14, 238b/19, 251b/09, 280a/02, 301a/14, 321b/07

cānumdan ʿa. bilem 272b/25

ʿa.+ dür 048a/12, 091b/05, 107a/05, 212a/08, 326a/07

cān-ı ʿa.+ i 184a/01

ʿa.+ idi 002b/05, 020a/06

ʿa.+ ler 153b/09, 159b/17

cān-ı ʿa.+ üŋi 259a/24

ʿ**a. ėt-** Yüceltmek, kıymetlendirmek 088b/11

ʿ**a. eyle-** Yüceltmek, kıymetlendirmek 123b/25

ʿ**a. gör-** Yüceltmek, kıymetlendirmek 043a/22

ʿ**a. ol-** Kıymetli olmak 033a/08

ʿ**a. ṭut-** Yüceltmek, kıymetlendirmek 004a/14, 090a/18, 096a/12, 103b/02, 111b/23, 132a/14 244b/23

ʿ**azīzlıḳ(ġ)** Azizlik -1-

ʿa.+ ı 205a/02

ʿ**azl** <Ar. Bir işten el çektirme -2-

ʿ**a. ol-** Azletmek 117a/12, 227b/20

azlıḳ(ġ) Azlık -2-

a.+ ı 136a/11

a.+ ından 230b/20

ʿ**azm** <Ar. 1. Bir işi yapmak için kesin karar vermek 2. Bir yere gitmeye kesin karar vermek, yola çıkmak, hareket etmek -77-

ʿa. 017b/25, 064a/05

ʿ**a.-i bābil ḳıl-** Babil'e gitmek 128b/09

ʿ**a.-i buḫārā ḳıl-** Buhara'ya gitmek 171b/11, 327a/23

ʿ**a.-i çīn ḳıl-** Çin'e gitmek 127a/16

ʿ**a.-i erdevān ėt-** Erdevan'ın yanına gitmek 135a/06

ʿ**a.-i ḫāḳān ḳıl-** Hakan'ın yanına gitmek 304a/18

ʿ**a.-i ıṣfahān ḳıl-** Isfahan'a gitmek 110b/11

ʿ**a.-i irān eyle-** İran'a gitmek 180a/14

ʿ**a.-i irān ḳıl-** İran'a gitmek 069a/13, 170a/02, 293b/22, 308b/10

ʿ**a.-i irān ḳıl-** İran'a gitmek 069a/03, 160b/20

ʿ**a.-i ḳaydāfe ḳıl-** Kaydefe'nin yanına gitmek 118a/19

ʿ**a.-i kirmān ḳıl-** Kirman'a gitmek 107b/20

ʿ**a.-i medāyin ḳıl-** Medayin'e gitmek 323a/02

ʿ**a.-i meydān eyle-** Savaş meydanına çıkmak, yönelmek 187b/06

ʿ**a.-i mıṣır ḳıl-** Mısır'a gitmek 104a/23

ʿ**a.-i rezm ėt-** Savaşmaya karar vermek 018a/19

ʿ**a.-i rezm eyle-** Savaşmaya karar vermek 016b/12

ʿ**a.-i rūm ḳıl-** Rum'a gitmek 104b/06

ʿ**a.-i sāve ḳıl-** Save Şah'ın yanına gitmek 257b/17

ʿ**a.-i şehriyār ḳıl-** Padişahın huzuruna çıkmak 266a/18

ʿ**a.-i şehriyār ḳıl-** Padişahın huzuruna çıkmak 311a/02

ʿ**a.-i şīrāz ḳıl-** Şiraz'a gitmek 189a/04

ʿ**a.-i ṭayfusūn ḳıl-** Tayfusun'a gitmek 282a/24

ʿ**a. ėt-** Gitmeye karar vermek, yönelmek 013b/07, 020a/14, 061a/10, 064b/13, 078a/01, 085a/05, 097a/03, 104b/02, 134a/17, 149b/05, 154b/11, 178b/08, 222a/22

ʿ**a. eyle-** Gitmeye karar vermek, yönelmek 035a/11, 057b/14, 074a/09, 316a/07

ʿ**a. ḳıl-** Gitmeye karar vermek, yönelmek 033b/24, 054a/08, 055a/19, 077a/07, 093a/10, 093a/15, 094b/07, 094b/13, 100a/16, 112b/15, 115b/09, 118b/12, 121b/12, 124a/06, 124a/15, 125a/03, 125a/13, 125a/16, 126a/04, 126b/08, 127a/20, 128a/18, 128b/03, 133b/14, 152a/21, 221b/15, 231a/08, 273a/08, 275a/24, 298a/19, 325b/23

azmış Doğru yoldan çıkmış (kişi) -7-

a. 106a/17

a.+ ı 085b/03

a.+ lara 264a/14, 299b/15, 303a/13

a.+ lardan 150a/16

a.+ laruŋ 037a/19

ʿ**Aznīn** Metinde adı geçen bir şehir -1-

ʿ. 070b/14

ʿ**azrāīl** <Ar. Ölüm meleği -1-

ʿa. 259a/01

azu Azı dişi -7-

a.+ larını 038a/11, 040a/01, 043a/23

a.+ sı 035b/17

a.+ sına 061a/01, 126a/11, 322a/01

azuçuḳ bk. *azacuḳ* -1-

a. 014b/04

azuḳ *bk. azıḳ* -2-

a. 287a/11, 287a/12

āzūr <Far. Hırs -1-

ā.+ um 009a/01

B

bā <Far. İle, ayrıca -1-

b. 086a/09, 105b/13

bāb <Ar. 1. Kapı 2. Bölüm 3. Husus -16-

fetḥ-i b. bulur 131b/02

b.+ da 222b/05

b.+ dan 001b/17, 041a/18, 043a/12, 290a/12

b.+ ıla 103a/19

b.+ ında 062a/22, 196b/13, 230a/13, 238b/25, 261b/23

b.+ ından 110a/21

b.+ ını 238b/10, 239a/05

b.+ ları 229b/17

baba Baba -4-

b. 099b/06

b.+ m 098b/06, 209a/04

b.+ nuŋ 280b/10

bābek[1] Sasanilerin kurucusu olan Erdeşir'in babası -30-

b. 131b/19, 131b/23, 131b/24, 131b/25, 132a/02, 132a/03, 132a/04, 132a/07, 132a/09, 132a/10, 132a/11, 132a/12, 132a/14, 132a/16, 132a/21, 132b/02, 132b/04, 133a/24, 134b/04,

b.-i pīr 133a/23

b.+ den 132b/10

b.+ e 132a/15, 132b/01, 134a/21,

b.+ üŋ 131b/23, 132a/10, 132b/15, 133a/04, 134b/16, 279a/01

bābek[2] Nuşinrevan'ın bilge veziri -15-

b. 196a/22, 196a/24, 196b/02, 196b/04, 196b/05, 196b/06, 196b/09, 196b/14, 196b/18, 196b/20, 196b/22, 197a/01

b.+ e 196b/13, 196b/17

b.+ üŋ 196b/12

bābekān Erdeşir'in lakabı -2-

b. 132a/21

erdeşīr-i b. 294b/04

bābil Babil şehri -6-

b. 129a/06

b.+ de 129b/05, 129b/14

b.+ den 130a/17

b.+ e 129b/04

ʿazm-i b. ḳıldı 128b/09

bāc <Far. Vergi, haraç -20-

b. 041b/18, 045a/25, 120a/04, 143b/06, 167b/23, 173a/08, 195b/03, 254b/05, 254b/07, 290a/15

b.+ dan 195a/22, 197b/01

b.+ ıla 041b/15

b. u ḫarāc 109b/18, 154b/24, 171b/16

b. u ḫarāc iste- Haraç istemek 240a/24

b. u ḫarāc vėr- Haraç vermek 139a/21, 170b/13, 200b/05

bād <Far. Rüzgar -11-

b. 089b/21, 205a/04

b.-ı revān Şiddetli rüzgar 043a/01

b.-ı ṣabā Sabah rüzgarı 134a/02

b.-ı hevā Boş yere 010b/17, 030a/05, 055a/11, 131b/03, 140a/04, 157b/09, 278b/12

bad <Ar. *(badd)* Çare -1-

b.+ dur 037a/18

bādār-ı pīrūz Metinde adı geçen devlet büyüklerinden biri -1-

b. 273b/07

bāde <Far. Şarap, içki -10-

b. 018b/16, 021a/17, 031a/08, 060b/05, 080b/21

b.+ ye 080b/19, 180b/12

b.+ yi 031a/05, 080b/17, 243b/14

baʿdehū <Ar. Sonra, daha sonra -1-

b. 182b/03

bāġ <Far. Bağ, bahçe -86-

b. 010a/22, 011b/03, 011b/06, 012b/09, 031b/21, 048b/10, 055a/18, 062a/24, 094b/03, 141b/07, 143a/24, 143a/25, 167b/19, 193b/09, 193b/13, 198a/15, 253b/20, 253b/23, 253b/25, 264b/06, 264b/07, 264b/16, 312b/02, 312b/09, 320a/16, 327a/01

b.-ı behişt 011a/25

b.-ı naḳlüŋ 204a/05

b.+ a 253b/18, 264b/15, 318b/03

b.+ da 012b/09, 127b/15, 264b/07

b.+ dan 195b/17, 253b/19, 320b/03

b.+ ı 014a/10, 026a/16, 193b/11, 264b/10, 318b/10, 318b/12

b.+ ıdı 202b/17

b.+ ına 108b/21, 122a/06, 197b/04, 253b/04

b.+ ında 018b/10, 271b/25, 327a/05

b.+ ından 035a/22

b.+ ınuŋ 008b/11

b.+ lar 018b/09, 128b/19, 141b/06, 150a/10, 167a/17, 167b/22, 168a/06, 202a/09, 202b/10, 202b/15, 219a/03, 219a/09

b.+ larda 312b/01

b.+ ları 150b/02, 168a/02

b.+ larıla 224b/25

b.+ larına 193b/21

b.+ larını 047a/12

b.+ laruŋ 185a/02

b.+ uma 253b/24

b.+ umdan 032a/08, 253b/21

b.+ umuz 134a/15

b.+ uŋ 141b/07, 193b/09, 253b/20, 264b/13, 318b/07

b. eyle- Bağ inşa etmek 135b/06

b. ol- Güllük gülistanlık olmak, yeşillik, bağ olmak 168b/18

bāġ-bān <Far. Bahçıvan -34-

b. 150a/18, 150a/21, 150a/22, 150a/25, 150b/05, 150b/08, 150b/09, 150b/10, 150b/15, 150b/19, 150b/20, 150b/22, 150b/24, 151a/01, 151a/02, 151a/05, 151a/11, 320a/12, 320a/15

b.+ a 150a/25, 150b/25, 153b/08, 153b/10, 320a/12, 320a/15

b.+ dan 151a/05

b.+ ı 151a/07

b.+ la 320a/12

b.+ uŋ 150a/13, 150a/20, 150a/24, 151a/11

bāġ-dār <Far. Bağ sahibi -1-

b. 143b/03

bāġçe <Far. Bahçe-32-

b. 012b/09, 055a/18, 062a/23, 168a/06, 264b/09, 318a/01

b.+ de 270a/09

b.+ den 195b/17, 320a/09

b.+ ler 167a/17, 167b/03, 167b/05, 167b/22, 168a/06, 202a/09, 219a/09

b.+ leri 168a/02

b.+ lerile 150a/10

b.+ lerine 193b/21

b.+ lerle 202b/15

b.+ lerüŋ 185a/02

b.+ nüŋ 193b/13, 318a/24

b.+ si 318a/23

b.+ sinde 114a/13

b.+ sine 169a/08, 197b/22

b.+ ye 311a/16, 311a/18, 318a/23, 318b/01

b. eyle- Bahçe yapmak 202b/22

bāġçe-vān <Far. Bahçıvan -1-

b.+ ı 318a/24

baġdād Bağdat şehri -17-

b. 027a/25, 171a/17, 275a/25, 283b/11

b.+ a 139a/22, 169b/13, 273a/20

b.+ da 139a/23, 143b/03, 325a/14

b.+ dan 131b/18, 258a/14, 276b/17, 279b/15, 317b/10

b.+ ı 131b/11

b.+ uŋ 275a/21

baġdaş Sağ ayağı sol uyluğun, sol ayağı sağ uyluğun altına alarak oturmak -1-

b. ḳur- sağ ayağı sol uyluğun, sol ayağı sağ uyluğun altına alarak oturmak 002a/18

baġır Göğüs -19-

b.+ ı 010b/13, 056b/12, 251b/11

b.+ ın 049a/05

b.+ ına 057b/16, 069a/17, 084b/03, 102b/19, 140b/22, 182a/02

b.+ ında 108a/06, 275a/11

b.+ ından 262a/02, 322a/09

b.+ ını 088b/10, 093b/23, 262b/14, 282b/04

b.+ umda 091b/20

bağırlu Göğüslü -1-

b. 321b/23

bağışla- 1. Vermek, ihsan etmek 2. Affetmek -133-

b. 026a/13, 056b/15, 088a/20, 095a/12, 097a/14, 101a/05, 101b/11, 118a/24, 118b/05, 146a/08, 147a/17, 208b/17, 265a/05, 299a/22, 303a/07

b.- dı 012b/15, 036b/21, 059a/25, 059b/03, 060a/23, 093a/21, 093a/22, 101b/24, 102a/25, 106a/22, 111b/03, 121b/10, 135b/01, 140b/24, 140b/25, 149a/09, 152b/09, 153a/13, 153b/06, 154b/24, 155b/02, 158b/04, 168a/13, 168a/17, 169b/07, 170b/18, 171b/10, 171b/17, 172b/12, 174a/15, 174b/09, 179a/16, 184b/19, 191a/15, 191a/16, 195a/11, 199b/04, 201b/22, 202a/23, 232b/08, 263b/25, 264a/05, 264a/10, 298b/11, 317b/01, 323a/17

b.- dılar 172b/09

b.- duğı 147b/04

b.- dum 085b/09, 182b/24, 203a/22, 259b/05, 265a/12, 314b/10

b.- dumhīç 310b/24

b.- ġıl 101b/12, 243a/03

b.- maġa 211b/19

b.- mak 199b/21

b.- mamakdur 227a/02

b.- maya 241b/08

b.- maz 183b/18

b.- mış 033b/03

b.- mışsın 259b/23

b.- r 164a/11, 283b/07, 298b/12

b.- rsa 265b/21, 324b/10

b.- rsaŋ 152a/12, 265a/06

b.- rsın 164b/11, 244a/04, 306a/07

b.- sun 092a/04, 261b/14, 307a/08

b.- ya 085b/10, 154b/02, 158b/03, 159a/19, 172a/13, 173b/05, 191a/12, 211a/23, 233b/21, 247a/11, 274a/08, 309b/12, 311a/09

b.- yaduŋ 120a/18

b.- yalar 119b/09, 307a/09

b.- yam 025b/19, 113b/04, 143b/19, 310a/20

b.- yasın 025a/07, 074a/02, 093a/20, 118b/06, 273a/03, 290b/07, 312b/12

b.- yayın 233b/20, 258b/13

b.- yup 002b/24, 025b/11, 025b/13, 029a/12, 103b/24, 141a/20, 153a/07, 163b/22, 198b/19, 247a/17, 265a/08

b.- yacaḳ ol- Bağışlayacak olmak 307a/02

bağışlat- Affettirmek -1-

b.- dılar 324a/09

bağışlatdur- Affettirmek -4-

b.- acaḳdur 308a/24

b.- am 286a/07

b.- asın 285b/24

b.- ayım 074b/17

bağışlayıcı Affedici -2-

b. 290b/10

b.+ dur 273a/03

bağla- 1. Bağlamak 2. Engellemek 3. Toplayıp tertip etmek 4. Kapatmak -232-

b. 005b/04, 145b/13, 258a/15

b.- dı 015a/14, 015b/24, 045a/10, 050b/15, 072b/06, 074b/02, 083b/12, 129a/10, 140a/09, 149a/21, 162b/06, 164a/25, 165a/13, 165a/14, 180a/13, 184a/07, 196b/11, 221a/24, 237a/23, 297a/07, 299a/21, 302b/16, 323b/11, 324a/05, 325a/09, 327b/13

ālāyın b.- dı 261b/23

ālāylar b.- dı 107b/20

bėl b.- dı 005a/13, 097b/19, 099b/24, 104b/04, 134b/21, 138b/03, 251b/20

dilini b.- dı 031a/15

kemer b.- dı 043b/10, 095b/10

ṣaf b.- dı 004a/08, 005b/10, 201a/05

b.- dılar 012a/04, 012b/04, 018a/18, 098b/21, 106b/21, 171a/12, 283a/15

ālāylar b.- dılar 055a/22, 064b/11, 100b/18, 116b/07, 134b/23, 137b/02, 202a/03,

205a/23, 229b/14, 233b/02, 235b/14, 259a/12, 260a/21

bėl b.- dılar 171a/13, 276a/12

ṣaflar b.- dılar 229b/14

yolları b.- dılar 199a/14

kemer b.- dım 027a/14

bėl b.- duḳ 269a/03

bėl b.- duḳların 190b/22

b.- duḳlarını 100b/13

b.- dum 015b/25, 163a/05

bėl b.- dum 118a/07, 185a/20

kemer b.- dum 023b/12, 078a/04

yoluŋı b.- dum 265b/09

b.- duŋ 024a/04

b.- dup 020b/13, 021b/09, 069a/04

b.- madı 092a/10

b.- madın 092a/09

b.- madum 028a/24

b.- maġa 071a/22, 085b/08

bėl b.- maġa 284b/14

göŋül b.- maġıl 054b/23, 078b/25

b.- maḳ 080a/03, 087a/12

bėl b.- mak 297a/10

b.- maya 104a/22

göŋül b.- maya 209a/16, 212a/11

kīn b.- maya 271b/04

yollaruŋ b.- mayalar 259b/20

göŋül b.- mayam 324a/14

b.- mayasın 145a/08

bėl b.- maz 222b/11, 258b/06

göŋül b.- maz 075a/06, 272a/01

bėl b.- mazdı 024a/06

b.- mazuz 009a/02

b.- mış 237b/07, 263a/04

yolumı b.- yasın 258a/23

b.- yasız 067b/02, 084a/18, 234b/22

b.- yavuz 071b/16, 295a/01

yolları b.- yavuz 171a/09

bėl b.- yayıdı 271b/20

b.- yayın 084b/23

b.- yıcaḳ 128a/22

bėl b.- yıcaḳ 303b/19

b.- yuban 031a/14

b.- yup 010a/02, 015a/18, 016a/22, 027b/22, 028b/16, 031a/19, 034b/17, 054b/12, 067b/23, 073b/19, 080a/22, 085b/14, 096a/23, 101a/22, 153a/18, 162b/04, 171b/03, 184a/03, 199a/24, 202a/23, 202b/09, 229b/17, 233b/24, 256b/15, 261b/10, 262b/22, 276b/21, 303a/22, 307b/02, 323b/16, 325a/16

ālāylar b.- yup 058b/14, 066b/02, 097a/24, 102a/17, 105b/16, 116b/15, 186a/05, 276b/08, 298a/18, 308b/19, 327b/06

bėl b.- yup 047a/19, 054b/06, 202a/03, 226a/24, 264a/23

el b.- yup 022a/06, 070a/17, 173b/10, 181b/21, 291a/17

kemer b.- yup 025a/14

ṣaf b.- yup 004a/03, 009b/10, 229a/07

ṣaflar b.- yup 185b/09, 259a/08

b.- yupdur 111a/05

bağlan- 1. Bağlamak 2. Engellemek 3. Toplayıp tertip etmek 4. Kapatmak -35-

b.- a 031a/14, 052b/24, 117b/20, 171a/11

b.- an 099b/19

b.- dı 009b/07, 022a/07, 093b/02, 232a/03, 232b/19, 236a/02, 259a/14, 297b/04

ālāylar b.- dı 048b/14, 058b/07, 066b/09, 116b/24, 187b/03, 205a/25, 219b/22, 259a/05, 295a/18, 325a/22

kemer b.- dı 154b/20, 311a/19

yolları b.- dı 237b/06

b.- mağa 071b/17

b.- mış 208a/23, 235b/20, 269a/21

b.- mışdı 315b/01

ālāylar b.- up 152b/04, 259a/06

kemer b.- up 118a/23, 139a/23

baġlat- Kapatmak -1-

b.- dum 023b/04

baġlatdur- 1. Bağlamak 2. Kapatmak -2-

b.- mış 203b/18

b.- mışıdı 062b/16

baġlu 1. Bağlı 2. Kapalı -16-

b. 031a/08, 039b/04, 056a/15, 074b/18, 096b/21, 098a/21, 172a/05, 191b/23, 198b/10, 199a/25, 203b/18, 203b/19, 272a/09

b.+ durur 097b/25

b.+ yıdı 003b/15

b. ol- Bağlı olmak 056a/16

baġmaḳ Bakıp seyretmek, gözlemek -1-

b.- maḳ 272b/06

baġuşla- *bk. bağışla***-** -1-

b.- dum 153a/09

bahā <Far. Değer, kıymet -22-

b. 035a/23, 121a/05, 192a/05, 253b/11

b.+ dan 156b/19

b.+ sı 179a/02

b.+ sıdur 179a/24

b.+ sın 156b/19, 157a/03, 157a/12, 165a/12, 257b/05, 257b/07, 324b/10

b.+ sından 243a/20

b.+ sını 121a/07, 182a/05, 190b/19, 253b/15

b.+ sıyla 136a/17

b.+ ya 184b/20

b. eyle- Para etmek 046a/14

bahādır <Far. Cesur, yiğit -67-

b. 010a/10, 032a/09, 034b/18, 034b/19, 042b/24, 047b/13, 048b/07, 048b/16, 055a/23, 055b/01, 059a/04, 105b/11, 137a/17, 138b/04, 144b/12, 166b/25, 168b/05, 170a/21, 186a/06, 186b/17, 191a/01, 191a/19, 202a/03, 205b/25, 206b/02, 237a/04, 239b/04, 259a/13, 259a/23, 260a/21, 264b/10, 280b/08, 281b/21, 299a/10, 319b/06, 319b/12, 320a/08, 323b/08

b.+ ıdı 005b/05

b.+ la 233b/17

b.+ lar 005a/18, 013b/11, 018a/25, 021b/16, 031b/25, 136a/09

b.+ lardan 021b/15, 196b/21

b.+ ları 007b/18, 012b/16, 042a/11, 198b/16, 202b/05, 205b/02

b.+ larıla 011b/22

b.+ larını 100a/02

b.+ larınuŋ 001b/16

b.+ larıydı 005a/05

b.+ larıyla 189b/21

b.+ larla 008b/08

b.+ laruŋ 003a/20, 199b/13

b. ola 214b/12, 245a/14

b. ol- Yiğit olmak 162b/16, 258b/02, 286b/01

bahādırlan- Yiğitlenmek -1-

b.- ırsın 115b/24

bahādırlıḳ Cesaret, yiğitlik -15-

b. 047a/03, 184b/12, 197a/02, 212a/25

b.+ ı 100a/14, 258b/03

b.+ ıla 104a/13, 142a/13, 237a/24

b.+ ına 061b/08

b.+ la 119a/05

b.+ uŋa 205b/15

b. ėt- Cesaret göstermek 061b/12

b. göster- Cesaret göstermek 120a/07, 261b/09

bahādur *bk. bahādır* -22-

b. 043a/04, 048b/04, 048b/24, 058a/08, 082b/16, 094a/15, 096a/02, 096a/23, 103b/01, 105b/05, 219b/22, 224a/05, 229b/16, 237a/21, 237a/22, 293a/08, 295b/01, 301a/11, 312b/18

b.+ dur 257a/05

b.+ lar 009a/05, 009b/05

bahādurlan- *bk. bahādırlan* -1-

b.- mamaḳ 256a/05

bahādurlıḳ bk. *bahādırlıḳ.*-7-

b.+ da 044b/09, 197a/02

b.+ dur 250a/17

b. ėt- Cesaret göstermek 057b/12

b.+ umla 179b/14

b.+ uŋ 178a/04

bahālu Değerli, kıymetli -5-

b. 014a/17, 040a/23, 102b/23, 102b/24, 170b/17

bahāne <Far. 1. Sebep 2. Bahane -28-

b. 055b/25, 136b/14, 162a/25, 294b/16, 319b/13

b.+ dür 098a/02, 103a/08

b.+ m 256b/24, 321a/20

b.+ müz 291a/09

b.+ ŋ 209b/14

b.+ si 070b/10

b.+ sin 119b/06

b.+ sine 106b/14

b.+ yile 179b/15, 251a/10

b.+ yle 247b/06

b. bil- Bahane saymak 320b/16

b. bul- Bahane bulmak 226a/21, 321a/05

b. eyle- Bahane bulmak 085b/18, 233b/15, 258b/12, 288a/18

b. ḳıl- Bahane bulmak 092b/19, 281a/04

b. ol- Sebep olmak 089b/01, 280a/04

bahār <Far. Bahar -41-

b. 003a/11, 003b/12, 031b/21, 047a/24, 048b/15, 058b/22, 102b/16, 155b/20, 167b/04, 179a/14, 181b/25, 185a/01, 201b/18, 203a/20, 204a/19, 205b/24, 217a/11, 235b/18, 249b/16, 256a/02, 256b/13, 259a/19, 291a/20, 291a/23, 302b/04, 308b/16, 310b/23, 312b/01, 317b/15, 320a/16

ebr-i b. 037a/10

b.+ a 202b/16

ebr-i b.+ a 037a/13

b. günindeki mīşeye dön- Askerlerin mızraklarının renginden dolayı ordunun,

bahar mevsiminde tabiatın uyanmasıyla birlikte yemyeşil bir ormana benzetilmesi

b. ol- Bahar mevsimin gelmesi 010a/21, 069a/07, 094b/07, 094b/13, 126a/13, 168a/03, 177b/05, 253a/19

bahār-efrūz <Far. Baharı aydınlatan -1-

b. 036a/19

bahāsuz Değersiz -1-

b. 270b/11

baḫçe *bk. baġçe* -11-

b. 121b/03, 202b/21, 202b/22, 269b/01

b.+ de 150a/19

b.+ den 269b/07

b.+ ler 130b/07

b.+ nüŋ 311b/04

b.+ sin 213a/14

b.+ ye 187b/13

bāḫçe *bk.* baġçe -1-

b.+ ye 311a/16

baḫçe-vān *bk. baġçe-vān* -4-

b. 150a/14, 203b/25, 269b/01

b.+ a 320a/11

baḫīl <Ar. Hasis, cimri -4-

b. 164a/16, 215a/23

b. ol- Cimri olmak 214b/11, 214b/20

baḫīllıḳ Cimrilik -2-

b. eyle- Cimrilik yapmak 033a/09

b. ol- Cimri olmak 228b/01

bāhle Metinde adı geçen bir şehir -2-

b. 286b/14, 286b/16

baḥr <Ar. Deniz -10-

b. 040a/19, 066b/17, 103a/03, 123a/17

b.-ı āʿẓamdan 103a/04

b.+ ı 169a/20

b.+ ına 103a/03

b.+ ını 048b/11

b.+ uŋ 103a/03

b.-ı melāl *mec.* Melal denizi 054a/16

baḥs̱ <Ar. Birşeyden bahsetmek -3-

b. 154a/03

b. ėt- Konuşmak, bahsetmek 154a/02

b. ḳıl- Konuşmak, bahsetmek 154a/04

baḫş <Ar. 1.Pay, bölüm, hisse 2. Paylaştırma, pay etme -55-

b. 313a/03

b.+ dı 119a/14

b.+ ı 029b/08, 067a/17, 073a/23, 096b/17, 133b/04, 151a/25, 266a/02, 276b/03

b.+ ın 058b/04, 246b/01, 312b/25, 313a/01, 313a/03, 313a/04, 314a/10

b.+ ında 246b/01

b.+ ından 073a/23, 096b/17, 220b/01

b.+ ını 035b/06, 059b/02, 059b/03, 220b/01, 253a/22, 276b/03, 276b/04

b.+ i 005a/12, 267a/16

b. ėt- Paylaştırmak, pay etmek 003a/19, 006a/09, 022b/05, 237a/18, 266a/09, 324a/25

b. eyle- Paylaştırmak, pay etmek 003a/18, 007b/25, 022b/01, 022b/03, 025b/14, 025b/15, 025b/18, 026a/08, 195a/04, 195a/12, 264a/06, 312b/19, 312b/25

b. ḳıl- Paylaştırmak, pay etmek 276b/03

baḫşāyiş <Far. Bağışlama, ihsan -11-

b. 163a/23, 184b/12

b.+ dür 169a/15, 213a/07, 271a/23, 293a/20

b. ėt- Bağış, ihsan etmek 024a/02

b. eyle- Bağış, ihsan etmek 015b/02, 015b/09, 037a/06

b. ol- Bağış, ihsan olmak 010b/23

baḫş-ende <Far. Bağışlayan -1-

b. 037b/21

baḫşiş <Far. Bağış olarak verilen para, bahşiş -34-

b. 008a/10, 097a/13, 238a/02, 244a/18, 285a/01, 301a/10

b.+ de 029b/20, 127b/12, 127b/13, 176a/15, 291b/12

b.+ dür 192a/24

b.+ i 179b/18

b.+ ile 212b/02

b. ėt- Bahiş vermek 052a/22, 076b/16, 103b/17, 112b/01, 128a/01, 161a/15, 162a/07, 182b/12, 201a/05, 211a/24, 212b/18, 241a/24, 293a/02

b. eyle- Bahiş vermek 017b/20, 013b/06

b. ḳıl- Bahiş vermek 060b/04, 141a/02, 201b/07, 303a/08

b. ol- Bahşiş olmak 241b/07

baḫt <Far. Talih kısmet -83-

b.-ı pīrūz 039b/04

b.-ı rūz 060b/05

b.+ a 031b/06, 039a/13, 107a/16

b.+ dan 023a/08

b.+ ı 002b/21, 003b/03, 003b/08, 005a/16, 008a/19, 018a/06, 022b/18, 023a/06, 027b/17, 032b/12, 034b/19, 038b/21, 039a/13, 040a/06, 055b/14, 060a/04, 063b/25, 064b/17, 069a/20, 074b/07, 083a/04, 087b/21, 088b/09, 089a/12, 091b/10, 091b/11, 098b/13, 101b/12, 106a/14, 115b/13, 126b/11, 134a/11, 170a/07, 210b/19, 241a/06, 250a/08, 261b/17, 275b/11, 275b/18, 277b/13, 283a/11, 299a/07, 319b/02, 324a/16

b.+ ıdur 004a/10

b.+ ıla 003a/07, 005b/16, 044b/05, 162a/15, 214a/15, 220b/18, 227a/22

b.+ ın 006a/19, 127b/08, 314b/24

b.+ ından 027b/13

b.+ ını 035b/23, 061a/06

b.+ um 006b/17, 173b/03, 180a/03, 184a/11

b.+ uma 008b/24, 030b/02

b.+ umdan 037b/18

b.+ umdandur 266b/12

b.+ umı 049b/24

b.+ umla 020b/03

b.+ umuŋ 115b/03

b.+ uŋ 014a/03, 027b/08, 052b/19, 207b/15, 258b/17

b.+ uŋa 054a/16

b.+ uŋı 190b/23

b.+ uŋuz 155a/09

baẖt-āver <Far. Bahtlı, talihli -1-

b. 014b/22

bāẖter <Far. Şark, doğu -6-

b. 314a/05, 315a/07, 315a/22

b.+ e 017b/17, 020a/19, 023b/24

baẖt-gān Metinde adı geçen bir yiğit, kahraman -10-

b. 208a/01, 208a/16, 208a/20, 208a/22, 208a/25

b.+ a 208b/07

b.+ dan 208b/06

b.+ dur 208a/16

b.+ ıla 208b/04

b.+ uŋ 208a/21

baẖtiyār <Far. Bahtlı, şanslı -1-

b. ol- Bahtlı olmak 115b/14

bāẖtlandur- Bir kişinin talihini açmak -1-

b.- a 029a/12

baẖtlu Bahtlı, şanslı -30-

b. 006b/13, 019a/20, 060a/16, 061b/09, 074b/06, 074b/11, 080a/11, 082a/06, 084a/02, 088a/10, 090b/02, 110a/06, 122a/09, 122a/21, 143b/24, 144a/04, 144b/02, 146b/07, 150b/17, 154a/25, 155a/24, 161b/08, 163a/16, 163b/03, 209a/16, 278a/25, 284b/01 b.+ ya 240a/02

b. ol- Şanslı olmak 047b/10, 110b/25

bāʿiṣ <Ar. Sebep olan -1-

b. 319b/15

baḳ- **1.** Bakmak 2. Önem vermek 3. Aldanmak -138-

b. 026a/03, 217a/24, 267b/24, 277a/08, 277a/09

b.- a 060a/08, 216b/06

b.- abilmeyüp 002b/04

b.- ar 063b/11

b.- arlardı 268a/16

b.- dı 005a/19, 007b/21, 010b/24, 012a/14, 036b/19, 037a/12, 042a/13, 049b/18, 051b/18, 056a/09, 056b/23, 065a/02, 065a/06, 065b/24, 066a/14, 076a/04, 082b/21, 098b/24, 115a/11, 115a/13, 124a/15, 127b/10, 134a/02, 136a/20, 136a/24, 150a/14,

151b/06, 166b/25, 168a/04, 179a/11, 180a/16, 182a/01, 207b/09, 210a/16, 212a/20, 216a/05, 217b/16, 217b/20, 239b/08, 239b/09, 249a/14, 255b/12, 260b/19, 267a/03, 274a/18, 283a/03, 288a/10, 291b/24, 292a/08, 297a/25, 320b/03

b.- dılar 316a/12

b.- dıyısa 006b/12

b.- dıysa 034b/15

b.- duġı 133b/16

b.- dum 016a/21

b.- ıcaḳ 024b/15, 109b/12, 216b/12

b.- ma 028b/13, 073b/23, 164b/18, 294b/24, 313b/02

b.- madı 266a/17

yüzine b.- madı 148a/19, 268a/14, 301a/18

b.- madılar 206a/12

b.- maġa 037a/08, 173a/15

b.- maġıl 052a/13, 088a/11, 242b/23, 247b/05, 292b/08

b.- maġıla 218a/14

b.- maḳ 228b/02

b.- maḳlıġı 190b/01

yüzine b.- mamışlar 076a/15

b.- mayasın 094b/12, 186b/08, 196b/17

b.- mayın 112a/01

b.- mayup 018a/24, 045b/24, 171a/19, 235a/04, 295a/07

b.- maz 165a/15, 248b/11

b.- mazdı 136a/07

b.- mazlardı 080a/19

b.- mazuz 063b/24

iki gözile b.- mışdur 243b/02

b.- saŋ 013a/15, 124b/16, 271b/25

b.- up 013b/15, 015b/11, 016b/09, 025b/07, 032a/17, 042b/13, 061b/19, 072b/07, 092a/04, 093b/13, 100a/18, 108a/10, 119a/05, 123b/06, 133a/18, 141b/07, 164a/13, 167b/04, 188a/03, 193b/14, 218a/15, 237b/07, 239b/14, 260b/25, 277a/07, 277a/17, 293b/01, 294a/07, 312a/06, 316a/05

bāk <Far. Korku, sakınma -2-

b. ėt- Korkmak 036a/01, 042a/03

baḳıcı Bakıcı -1-

b. 312a/03

baḳır Bakır -6-

b. 126a/21, 126b/01, 139a/02

b.+ dan 126a/24, 138b/10

b.+ dur 087a/08

baḳış- Bakışmak -3-

b.- dılar 033b/06, 092a/18, 248a/18

baḳış Bakış -1-

b.+ ı 099b/11

bāḳī <Ar. Ebedi, sonsuz -53-

b. 053a/16, 054b/11, 058a/19, 059a/20, 069a/03, 071b/09, 075a/19, 102b/13, 105a/10, 115b/07, 125b/01, 219a/12, 247b/14, 267b/01, 267b/23, 275b/05, 293b/23, 313a/16, 325a/22

b.+ dür 218b/20

b.+ si 131b/03

b.+ sin 036b/21, 040a/24, 149a/12, 239a/06

b.+ sini 101a/04, 101a/05, 266a/09

b. ḳal- Sonsuza kadar kalmak 025b/09, 034a/12, 051b/04, 051b/25, 055b/14, 067b/24, 076a/23, 084b/13, 095b/12, 095b/11, 131a/21, 142b/18, 157a/08, 171b/08, 184b/14, 219a/14, 241b/17, 244b/19, 264b/16, 307a/11, 325b/09

b. ol- Sonsuz olmak 053b/17, 252b/18, 291b/07

bāl <Far. Boy pos -8-

b. 036a/11, 075b/06, 091a/25

şāẖ ve b. çeküp 032a/07

b.+ ile 034b/06

b.+ ine 023a/25, 311b/05

b.+ ini 042a/13

bal Bal -1-

b. 166a/10

bālā <Far. Yüksek, yüce -2-

b. 034b/09

b.+ sı 031a/07

bālālıḳ Yükseklik -1-

b. 077b/18

balāş Metinde adı geçen bir şah -8-

b. 186a/20, 186a/22, 186a/23

b.+ a 186a/22

b.+ ı 185a/09, 186a/23

b.+ ıla 185a/11

b.+ uŋ 185a/10

balcaḳ Kılıç sapı -1-

b.+ ından 262a/10

balcıḳ Balıkcıklar -1-

b.+ lar 111b/04

balçıḳ Balçık, çamur -5-

b.+ a 219b/15, 235b/23

b.+ dur 063b/09

b.+ ın 150b/22

b.+ ına 012b/03

balıġ *bk. balıḳ* -1-

b.+ mış 122b/16

balıḳ Balık -16-

b. 010b/20, 112a/15, 128b/20, 128b/21, 199b/24, 260a/16, 260a/17

b.+ a 022a/05

b.+ dan 128b/21

b.+ ı 077a/04

b.+ ın 174a/20

b.+ lar 076a/12, 112a/14

b.+ lara 275b/03

b.+ ları 061b/10

b.+ uŋ 015b/14

bāliş <Far. Yastık -1-

b.+ üŋ 018a/22

balta Balta -2-

b. 208a/19

b. ur- Balta vurmak 096b/19

bālūy Hüsrev-i Perviz'in ulularından biri -4-

b. 288b/14, 293a/18

b.+ a 288b/01, 300b/06

bām <Far. Dam, çatı -1-

b.+ ına 105b/12

ban- Banmak -1-

b.- up 018a/14

bān <Far. Bir cins ağaç -1-

b.+ uŋ 040b/06

baŋ Ezan -1-

b. 313a/09

baŋa Bana -607-

b. 002a/23, 003a/02, 003a/05, 004b/09, 006b/21, 006b/22, 007b/03, 008b/12, 009a/21, 011b/11, 013a/02, 015b/02, 016a/19, 016b/15, 018a/11, 018b/24, 019a/14, 019b/22, 020b/07, 020b/08, 020b/10, 020b/17, 021a/13, 021a/18, 021b/01, 022a/19, 023b/08, 024b/11, 024b/17, 025a/03, 025b/12, 028a/24, 029a/16, 029a/24, 030a/14, 030b/03, 030b/05, 031b/16, 031b/17, 031b/20, 032b/04, 032b/05, 032b/06, 032b/12, 033a/20, 033b/12, 033b/22, 034a/16, 034a/22, 034a/24, 035b/12, 035b/14, 035b/19, 036a/20, 036b/03, 036b/09, 036b/11, 036b/12, 037a/06, 037b/14, 038b/05, 038b/10, 038b/12, 038b/13, 038b/16, 039a/23, 041a/05, 041b/01, 043b/05, 044a/06, 044a/08, 044b/06, 044b/22, 045a/16, 046b/15, 047b/06, 047b/08, 048a/10, 048a/12, 048a/14, 048b/21, 049b/15, 050b/10, 051a/01, 051a/08, 051a/13, 052a/01, 053a/13, 053a/25, 053b/06, 054a/19, 055b/20, 056a/16, 056a/17, 056a/18, 056a/19, 056a/20, 056b/16, 057a/15, 057a/16, 057a/23, 057b/03, 057b/16, 057b/17, 057b/20, 057b/21, 058a/12, 059b/22, 060a/05, 060a/06, 060b/25, 062b/04, 062b/07, 063b/17, 063b/19, 064b/05, 064b/06, 064b/16, 065b/21, 068b/05, 069a/05, 070a/02, 070a/08, 070b/02, 070b/03, 070b/10, 070b/16, 071a/06, 071b/15, 072b/03, 072b/13, 072b/19, 073b/18, 074b/16, 075a/20, 075b/13, 075b/16, 076a/05, 076b/18, 077b/03, 077b/06, 077b/16, 078a/08, 078a/19, 078a/20, 078a/21, 078b/15, 079a/14, 079b/02, 079b/03, 079b/24, 080b/06, 081a/04, 081a/08, 081a/09, 081a/12, 081a/21, 081b/04, 081b/05, 081b/10, 081b/12, 081b/13, 081b/20, 082b/01,

082b/08, 082b/11, 082b/25, 083a/16, 083a/21, 084a/07, 085b/12, 086b/20, 086b/21, 086b/25, 088a/14, 088a/20, 089b/08, 089b/09, 089b/10, 089b/13, 090a/02, 090a/06, 090a/07, 091b/19, 092b/13, 093a/05, 093b/19, 093b/22, 094a/15, 095a/13, 095a/23, 095b/22, 097a/15, 098a/02, 098b/01, 098b/05, 099b/03, 099b/05, 099b/06, 099b/13, 099b/15, 100b/11, 101a/21, 101a/24, 102b/12, 102b/21, 103a/08, 103b/16, 103b/17, 105a/01, 107a/24, 107b/08, 107b/15, 108a/09, 108a/18, 108a/22, 109a/22, 109a/23, 109b/16, 110a/02, 110a/08, 111a/21, 111b/14, 112b/24, 113b/06, 114b/15, 115a/25, 115b/03, 115b/04, 115b/16, 116a/09, 116a/10, 116a/18, 118a/08, 118a/10, 118a/24, 118b/05, 118b/09, 118b/10, 119a/04, 119a/06, 119a/21, 119b/02, 120a/15, 120a/18, 120b/02, 120b/04, 120b/09, 121a/23, 121a/24, 124b/20, 126b/17, 126b/18, 126b/20, 127b/06, 127b/09, 129b/25, 130a/13, 130a/24, 132a/14, 132b/02, 133a/03, 134b/02, 135a/07, 138a/13, 138b/23, 138b/24, 139b/22, 140a/07, 140a/25, 140b/05, 140b/07, 140b/23, 141a/13, 141b/21, 141b/25, 142b/02, 143b/19, 148b/17, 149b/14, 149b/16, 149b/20, 150b/22, 152a/11, 153a/16, 154b/21, 154b/22, 155a/22, 155b/07, 156b/04, 156b/11, 157b/02, 158b/03, 158b/14, 158b/15, 160a/11, 160b/01, 161a/18, 161b/13, 163a/05, 163a/25, 164a/04, 164a/22, 164b/11, 164b/25, 165a/03, 165b/18, 166b/05, 168b/05, 169a/04, 172b/20, 173a/01, 173b/02, 173b/18, 173b/23, 174a/17, 176a/25, 176b/07, 176b/13, 176b/16, 177a/23, 177b/14, 177b/24, 178a/05, 178a/09, 178b/06, 178b/22, 179a/10, 179b/15, 179b/16, 179b/24, 179b/25, 180a/03, 180b/04, 180b/12, 180b/19, 181a/15, 181b/25, 183a/15, 183a/25, 183b/06, 184a/11, 184a/22, 184a/23, 184a/25, 184b/06, 184b/10, 185b/12, 186a/09, 188b/13, 189b/09, 190b/14, 191b/05, 191b/15, 191b/18, 191b/23, 192b/09, 193a/01, 193a/13, 194b/15, 194b/16, 195b/02, 195b/09, 195b/11, 196b/25, 197a/06, 197a/25, 199b/22, 200a/10, 200b/04, 201a/18, 204a/08, 204b/11, 204b/12, 204b/15, 205b/18, 206a/03, 206a/08, 206a/16, 207b/20, 208b/08, 208b/16, 208b/17, 208b/19, 209a/05, 209b/14, 210a/07, 214a/23, 215a/06, 216a/07, 217b/05, 221a/20, 221b/21, 221b/22, 222b/08, 225a/19, 225a/20, 225a/21, 226b/10, 230b/09, 231a/14, 232a/11, 232b/02, 233a/11, 233a/17, 233b/19, 233b/20, 234b/02, 234b/03, 237a/02, 237a/05, 238b/04, 240a/25, 242a/08, 242a/17, 242a/19, 244a/12, 244a/18, 244b/07, 247a/12, 250b/13, 250b/19, 250b/25, 251a/14, 251a/16, 251a/25, 251b/09, 252b/02, 253b/21, 255a/14, 257a/14, 257b/22, 257b/23, 258a/15, 258b/19, 259a/21, 260b/06, 260b/07, 260b/15, 261a/25, 265a/05, 265a/07, 265b/08, 266a/01, 266a/10, 266a/11, 266a/24, 266b/18, 266b/23, 268a/03, 268b/12, 270a/02, 270a/05, 271a/07, 272a/13, 273a/25, 273b/21,

274a/02, 274a/03, 274a/08, 274a/15, 274b/09, 275b/19, 275b/20, 275b/21, 275b/25, 276b/01, 277a/24, 277b/23, 278a/13, 279b/03, 279b/14, 280a/12, 281b/05, 282a/06, 282b/15, 282b/20, 283a/08, 283a/09, 283b/14, 283b/19, 284a/03, 284a/05, 284b/04, 285b/23, 286b/04, 287b/22, 288a/07, 288a/18, 288a/19, 288a/21, 289a/03, 289b/12, 290a/13, 290b/20, 290b/22, 291b/02, 293b/19, 294a/21, 294b/20, 295b/07, 295b/21, 296a/16, 296b/17, 297a/01, 297a/14, 298a/09, 299b/08, 300a/23, 300b/22, 300b/23, 301a/02, 301a/19, 302a/22, 303b/03, 303b/05, 303b/18, 303b/20, 303b/21, 305a/03, 305a/04, 305a/07, 305a/08, 305a/09, 305a/11, 305a/13, 306a/06, 306a/07, 306b/20, 307a/03, 307a/06, 307a/10, 307a/13, 307b/17, 308a/20, 308b/24, 309a/03, 309a/18, 309a/25, 310a/05, 310a/11, 314a/22, 314a/23, 316b/12, 318a/22, 318b/01, 319b/11, 319b/13, 320a/15, 320a/23, 320b/07, 321a/08, 321a/15, 321a/16, 321a/20, 321a/22, 321a/23, 322a/16, 322a/22, 322a/23, 322b/04, 322b/08, 323a/23, 324a/03, 324a/25, 325b/11, 327a/14, 327a/15, 327a/17, 327b/18

bandur- Bandırmak -2-

b.- dı 200b/18

b.- up 139b/17

bānevā <Far. Zengin -1-

b. 009a/22

banıl- Banılmak -1-

b.- mış 018a/16

bānū <Far. Kadın -10-

b. 002a/13, 271a/17, 306b/04, 309b/10, 310b/12

b.+ lar 002a/16

b.+ ya 308a/01, 311a/13

b.+ yı 310a/08

b. ol- Baş kadın olmak 180a/01

bār <Far. Yemiş, meyve -1-

b. 012b/19

b. +e ėr- Yemiş vermek 023a/08

bār-gāh <Far. 1. Yüksek divan 2. Çadır-48-

b. 023a/02, 043a/02, 222b/25

b.+ a 007b/17, 011a/07, 012a/25, 019b/21, 020b/12, 022b/10, 132b/06, 163a/22, 194b/13, 223a/19, 275a/02, 314b/21

b.+ da 022a/07, 033b/06, 044a/03, 169b/08, 196a/05, 196a/08, 301a/24

b.+ dan 022b/22, 031b/25, 223a/19

b.+ ı 127a/21

b.+ ın 169b/07, 175b/25

b.+ ına 127a/21, 222a/05

b.+ ında 177a/21, 246b/25

b.+ ından 156a/06

b.+ um 197a/23

b.+ uma 109a/20, 143a/10

b.+ umda 251b/25

b.+ umuŋ 023b/09

b.+ uŋ 020b/13, 021a/24, 022a/16, 022b/14, 022b/15, 023a/13, 043a/13, 176a/01, 176a/02, 250b/03

bār-gīr <Far. Beygir, yük taşıyan at

b. 033b/13, 033b/14

bār-keş <Far. Yük taşıyan -1-

b. 319a/03

baraḳ- *bk. ve krş. bıraḳ* -1-

b.- a 234a/13

bārān <Far. Yağmur -5-

tīr-i b. ėdüp 139a/13

tīr-i b. ėtdiler 135a/17

tīr-i b. ḳıldı 037a/13

tīr-i b. ḳıldılar 201b/18, 205b/24

bārbud Metinde adı geçen bir çalgıcı -22-

b. 318a/17, 318a/19, 318a/22, 318a/24, 318a/25, 318b/03, 318b/04, 318b/06, 318b/09, 318b/11, 318b/13, 318b/14, 318b/19, 321b/18, 321b/19

b.+ a 318a/16, 318a/25, 318b/03, 318b/17

b.+ dur 318b/07

b.+ uŋ 318a/19, 318b/18

bārek allāh <Ar. Allah bereketlendirsin -1-

b. 272b/16

barḫ Metinde adı geçen bir şehir -1-

b.+ uŋ 169a/10

barıngāh *bk. bar-gāh* -1-

b.+ ı 055b/14

barış- Barışmak -15-

b.- a 254a/21

b.- alum 255b/17

b.- dı 195a/25

b.- dum 280b/22

b.- maġa 188a/10, 254a/25

b.- maġıla 233b/11

b.- maḳ 110a/24, 255b/20

b.- maḳda 280b/25

b.- mazlar 324b/01

b.- mazsavuz 188a/07

b.- sa 121b/05

b.- up 107a/23, 266b/19

barışdur- Barışdırmak -1-

b.- a 274b/21

barışıḳ Barışık -1-

b. 019b/11

barışıḳlıḳ Barışık olmak -2-

b.+ da 258b/12

b. ėt- Barışmak 221b/13

bārī <Far. Öyleyse madem ki -14-

b. 028a/19, 056a/24, 071b/03, 082a/22, 089a/19, 094a/01, 104b/13, 125a/06, 186a/12, 215a/18, 279a/16, 292a/05, 293a/11, 302b/11

barmaḳ Parmak -18-

b. 120b/23

b.+ ı 117a/23

b.+ ıla 010b/18, 039b/07, 091a/23, 140b/15

b.+ ın 151b/06, 180b/22, 193b/02

b.+ ında 190b/18

b.+ la 037a/01

b.+ ları 162b/18, 291b/14

b.+ larınuŋ 080a/12, 080a/15, 092a/03

b.+ uŋ 275b/19

b. urur 104b/16

bārū <Far. Kale duvarı, sur -10-

b. 012b/07, 012b/08, 042b/03

b.+ larını 069a/02

b.+ nuŋ 012b/09

b.+ sı 060b/21, 079a/19, 118a/20, 202a/08

b.+ sınuŋ 136b/18

baṣ- 1. Basmak 2. Baskın yapmak -71-

ayaḳ b.- a 007b/04, 008a/23, 189a/18

b.- abilürseŋ 177a/04

ayaḳ b.- acaḳ 047b/13, 165b/11, 202b/07, 219b/16

b.- alar 281b/13

ḳadem b.- aldan 083a/03

ayaḳ b.- am 272a/14, 281a/18

ḳadem b.- amamışdur 176b/08

ayaḳ b.- an 233b/19

b.- aram 024b/13

b.- ardı 117b/14

b.- arlardı 319a/01

b.- arsaŋ 021a/08

ayaḳ b.- arsın 281a/05

ayaḳ b.- aydı 253b/04

ayaḳ b.- ayın 285a/08

b.- dı 057b/16, 069a/17, 140b/22, 150b/23, 182a/02, 306a/09

ayaḳ b.- dı 236b/21

ḳadem b.- dı 289a/02

b.- dılar 171b/03, 219b/09, 275a/07

b.- duġı 013b/25, 105b/19, 110b/25, 165a/11

b.- duġunı 003a/12

ayaḳ b.- dum 109a/18

b.- duŋ 096a/17

ḳadem b.- duŋ 081b/19, 134b/07

b.- ısardur 299a/11

ayaḳ b.- ma 178b/11, 233b/14

b.- ma başmışdı 202a/11

ayaḳ b.- madı 050a/17

b.- mamaḳ 228b/06

ayaḳ b.- mamışıdı 264a/18

ḳadem b.- masun 234b/14

ayaḳ b.- maya 120b/11

ḳadem b.- maya 309b/02

ayaḳ b.- mayalum 008b/18

ḳadem b.- mayam 128a/02

ayaḳ b.- mayasın 144b/18

ḳadem b.- mayasın 264b/05

ayaḳ b.- mayup 254b/08

ayaḳ b.- maz 057b/06, 208a/11

b.- mazam 030b/07

ṭuz etmek b.- mış oluram 075a/03

b.- mışdı 201b/15

başma b.- mışdı 202a/12

ḳadem b.- mışdur 247a/07

b.- up 027a/07, 043a/16, 044a/01, 187b/08, 243a/14

ayaḳ b.- up 022b/08, 039b/06

başdur- Bastırmak -2-

b.- dılar 186a/02

b.- up 049b/09

başıl- Baskına uğramak, yenilmek -3-

b.- mış 263b/15

b.- ur 063b/25

b.- urlar 064b/17

başīret <Ar. Sezgi -2-

b. 111b/20

b.+ i 093b/02

basḳūn Metinde adı geçen ormanlık bir yer -3-

b. 035b/16, 036b/02, 036b/24

basṭ <Ar. Açma -1-

b. eyle- Açmak 068a/10

baş 1. Baş 2. Kişi 3. Reis -1406-

b. 002a/01, 003a/19, 003b/03, 005a/07, 005b/08, 011a/18, 011b/22, 017b/02, 019b/23, 026b/15, 028b/25, 030b/02, 030b/20, 032b/10, 035b/24, 037a/18, 040a/12, 041b/15, 044a/11, 048a/08, 049a/06, 058b/05, 059a/02, 065b/24, 066a/05, 070b/15, 078a/16, 090b/04, 090b/23, 100a/17, 102b/06, 102b/07, 106b/14, 106b/22, 107a/03, 116a/21, 116b/22, 122b/25, 134b/05, 136a/05, 137a/21, 139a/08, 144b/09, 184b/24, 201a/14, 230a/08, 236a/10, 254a/17, 257a/01, 257a/18, 263b/04, 268b/11, 272b/04, 274b/19, 276a/24, 282a/23, 293b/03, 297b/02, 305b/24, 308b/19, 312a/16, 316a/11

baş b. Kişi kişi 023a/11

b.+ a 005b/08, 017b/02, 019a/16, 021a/12, 042b/14, 049a/08, 059b/15, 059b/16, 068b/17, 071b/01, 078a/07, 083a/14, 083b/02, 092a/12, 096a/05, 101a/16, 101a/25, 116a/25, 117a/23, 128a/21, 131a/19, 145b/03, 146b/11, 171a/16, 174b/08, 187b/16, 215a/25, 221b/11, 254a/17, 272b/07, 274a/06, 297a/21, 310a/22

iş b.+ a düşicek 119a/25

el b.+ a getürüp 041a/14

cāna ve b.+ a ḳalayım 083a/21

cāna b.+ a ḳalmamışlardur 143a/10

cāna b.+ a ḳalmaya 097b/03

cāna b.+ a ḳalmayalar 215b/08

cāna ve b.+ a ḳalmayalar 244b/21

cāna ve b.+ a ḳalmayalum 235b/11

cāna ve b.+ a ḳalmazam 258a/25

cāna ve b.+ a ḳalmazlar 124a/25

ne cāna ve ne b.+ a ḳalurlar 228a/19

cān u b. cengin ḳıldılar 100b/22

cān u b. ortaya ḳomaḳ 054a/21

b.+ da 232a/20

299a/07, 299a/23, 299b/11, 309a/21, 311a/25, 312b/23, 313a/18, 316a/20, 319b/21, 322a/09, 323a/11, 323b/12, 326b/06, 327a/25, 327b/10, 327b/14, 327b/24

at b.+ ın döndürüp 297a/22

b.+ ına 003a/03, 004b/16, 004b/22, 006a/05, 006b/08, 007a/03, 008a/04, 009a/25, 009b/12, 012a/20, 012a/23, 013b/13, 014a/05, 014b/14, 016b/22, 017a/23, 018a/17, 018a/25, 020b/23, 022b/21, 023a/03, 025b/23, 028b/07, 029a/02, 030a/25, 030b/23, 031a/16, 032b/11, 032b/16, 033a/12, 034b/08, 035b/25, 038b/08, 041b/10, 043a/05, 048a/11, 050b/10, 052a/20, 052b/04, 053a/07, 053b/18, 055b/11, 056b/05, 057a/06, 057b/07, 057b/17, 057b/18, 060a/23, 063b/06, 066a/23, 067b/25, 068a/01, 072b/04, 074a/12, 075b/18, 076a/19, 076a/22, 077a/08, 077a/20, 077b/16, 078b/13, 079a/13, 079a/14, 079b/02, 080a/01, 080b/04, 083a/20, 084b/11, 086b/17, 088b/06, 089a/06, 089b/23, 090a/14, 092b/09, 093b/11, 093b/24, 095a/10, 098a/24, 098b/18, 101a/08, 101b/09, 102b/25, 103a/21, 103b/14, 105b/15, 107b/11, 109b/03, 109b/18, 111b/01, 112b/11, 114a/19, 115b/12, 118a/25, 121a/07, 124b/04, 124b/13, 126b/12, 127b/04, 129b/06, 135b/03, 137b/20, 138a/10, 139a/22, 146b/15, 146b/23, 146b/25, 147a/18, 147b/13, 148b/15, 148b/24, 152b/14, 153b/12, 154b/17, 155a/15, 155b/05, 157a/19, 158b/13, 159a/22, 159b/05, 159b/07, 159b/12, 161a/05, 161a/10, 161b/21, 162a/02, 162b/03, 162b/12, 162b/22, 162b/23, 165b/07, 169b/17, 171a/08, 173b/04, 175b/13, 175b/19, 176a/05, 178b/14, 180a/17, 180b/21, 181a/19, 182a/01, 183a/03, 184a/18, 186a/16, 187b/09, 187b/21, 188b/11, 191a/07, 194a/22, 196b/10, 199a/20, 199b/17, 203a/02, 208a/08, 212a/19, 215a/01, 216a/03, 220b/11, 222b/24, 223b/05, 228b/10, 231b/05, 231b/15, 232a/16, 236a/21, 236a/22, 236b/21, 246a/07, 249a/16, 255a/08, 256b/14, 257a/16, 257b/06, 261a/24, 267a/08, 267b/04, 268b/17, 269a/19, 269b/15, 270a/12, 274a/01, 274a/13, 276a/09, 277a/02, 278b/11, 279a/22, 279a/23, 280a/04, 280b/13, 281a/11, 282a/02, 283a/08, 283b/21, 284a/08, 285b/05, 285b/07, 288a/01, 288a/04, 288b/13, 289a/22, 292a/24, 294a/10, 296a/21, 299b/03, 300a/06, 301a/13, 302b/21, 306b/11, 307a/21, 308b/09, 311a/22, 312a/13, 312b/07, 315b/19, 320b/05, 323b/15, 325a/10, 326b/13

b.+ ındağı 043a/21, 277a/09, 298a/25

b.+ ındaki 292a/02

b.+ ından 007b/11, 010b/21, 013a/09, 016a/20, 016b/23, 027b/04, 029b/09, 037b/25, 039b/15, 042b/07, 042b/08, 048a/10, 049b/23, 055b/07, 056b/15, 064a/10, 088b/07, 088b/09, 093b/12, 108a/12, 123b/07, 158a/13, 236a/12, 249a/20,

278a/07, 280b/23, 289b/12, 295b/14

b.+ ıŋdan 278a/02

b.+ ıŋı 017a/08, 031b/20, 187a/07, 279b/02, 284a/19

ṭoġruluḳ b.+ ını ayaġa bıraġur 187a/20

at b.+ ını çeküp 074a/16

b.+ ıŋıza 288b/02, 292b/12

ʿaḳlıŋuzı b.+ ıŋıza deriŋ 288b/03

b.+ ınuŋ 015a/23, 159b/12, 177a/06, 205a/16, 262a/12, 309a/14, 327b/13

b.+ ıŋuz 221a/02, 270b/17

b.+ ıŋuza 124a/12

b.+ ıydı 181b/01

b.+ ıyla 051a/21, 263b/19, 325a/20

b.+ lar 013a/01, 030a/14, 048a/13, 050b/13, 050b/15, 059a/03, 059a/23, 066b/13, 066b/15, 068b/08, 091b/20, 096b/08, 183a/04

b.+ lara 094b/10

b.+ ları 010b/19, 029b/05, 049a/05, 054a/03, 121b/23, 145b/25, 148a/12, 171b/14, 172a/14, 260b/20, 265a/16

b.+ larıla 235b/21

b.+ ların 002a/12, 005b/02, 038b/24, 055a/10, 056a/23, 065a/11, 068a/18, 118b/04, 139a/06, 153a/12, 177a/04, 221a/06, 290a/24, 312b/24, 327a/12

b.+ larına 090b/08, 153a/22, 181b/22, 222b/03, 271a/09, 276b/21, 277a/03, 288b/15, 293a/16

b.+ larında 002a/09, 005b/13, 008a/14, 125a/13, 150a/15

b.+ larını 011a/09, 028b/19, 049a/20, 263b/01, 294b/25

b.+ larıŋı 263a/22

b.+ larıyla 123b/05

b.+ laruŋ 010a/18, 237b/15

cān ve b. oynayan 040a/21

cān ve baş oynayıcılardur 272a/24

cān ve baş oynayıcılaruz 285a/25

cān u b. sever 100b/25

cān b. terkin urup 066b/14

cān u b. terkini urup 067a/02

b.+ um 004a/09, 023b/07, 039a/21, 060a/03, 073b/20, 086b/12, 091a/16, 095b/17, 108b/10, 118a/25, 140a/05, 140b/23, 148b/07, 153a/18, 158b/15, 250a/25, 266a/23, 291b/04, 294a/07

b.+ uma 004a/10, 017a/17, 020a/20, 034a/17, 074b/19, 079a/23, 080a/21, 084a/06, 087a/16, 148b/23, 195b/03, 206a/02, 233b/12, 236b/24, 244b/07, 296b/19, 299b/09, 300b/24, 306b/22, 321a/24

b.+ umda 093a/19, 111a/22, 197a/06

b.+ umdağı 278a/14

b.+ umdan 083a/12

b.+ umı 019b/22, 155a/22, 206a/03, 275b/20

b.+ umızdan 083b/06

b.+ umuŋ 018a/10, 089b/22, 113a/02

b.+ umuz 134b/04, 171a/10

b.+ umuza 057a/16, 107a/09, 107a/22, 108a/04, 187b/21, 325b/12

b.+ umuzdadur 105b/09

b.+ umuzı 199b/02

b.+ umuzuŋ 224a/22

b.+ uŋ 019a/13, 046b/08, 079a/06, 084b/25, 146b/12, 200a/21, 297b/09, 326b/07

b.+ uŋa 003b/24, 004b/21, 016b/13, 017a/09, 017a/14, 041b/16, 042b/25, 050b/20, 057b/04, 064b/25, 071b/24, 081b/15, 081b/17, 082b/25, 084b/25, 090b/02, 090b/22, 093b/16, 110a/09, 115b/18, 116a/05, 146b/03, 149b/13, 180b/15, 185b/13, 190b/22, 234b/05, 244b/08, 244b/22, 250a/02, 250a/19, 252b/07, 252b/10, 265b/18, 268a/23, 276a/05, 277b/18, 278a/03, 278b/24, 280a/19, 281a/22, 282b/20, 303a/20, 320a/24, 320b/09, 324b/22

b.+ una 087b/12, 129a/23, 258b/17

b.+ uŋçun 251b/09

b.+ uŋda 090a/03, 266b/20, 295b/20

b.+ uŋdağı 051a/06, 283b/19

b.+ uŋdan 265a/09

b.+ uŋı 046a/05, 046b/24, 096b/06, 120a/08, 146b/12, 207a/16, 258b/25, 259b/12, 259b/15, 260a/03, 261b/13, 261b/19, 265b/09, 268a/23, 277b/23, 305a/10

b.+ uŋuza 109a/25, 167a/23, 168a/10, 173a/04

ʿaḳluŋuzı b.+ uŋuza dėrerdüm 046b/06

b.+ uŋuzda 101a/12

b.+ uŋuzı 129b/10

b. al- Öldürmek 021a/12, 067a/09, 128a/23, 190a/02, 233b/23

b. aşaġa ėt- Bir saygı ifadesi olarak başı aşağıya eğmek 050b/11

baş aşağı eğ- Utanmak 050b/11, 173b/10

b. aşaġa eyle- Bir saygı ifadesi olarak başı aşağıya eğmek 052b/05, 085a/24, 179a/08, 239b/01, 291b/14, 316a/20, 321a/03

b. aşaġa ḳal- *bk. ve krş. b. aşaġa ḳıl-* 257a/11

b. aşaġa ḳıl- Bir saygı ifadesi olarak başı aşağıya eğmek 049b/08, 146b/17, 232b/24, 238b/20, 249a/14, 284b/15

b. aşaġa şal- Bir saygı ifadesi olarak başı aşağıya eğmek 272b/04

b. çat- Başları çarpışmak 084a/14

b. çek- Baş kaldırmak 006a/21, 032b/03, 039a/20, 052b/15, 053a/08, 053b/19, 054a/12, 069a/05, 071a/23, 075a/03, 076a/19, 077b/01, 081a/08, 081b/12, 082a/03, 082b/09, 085b/13, 097a/07, 103b/19, 107a/03, 109a/25, 110b/04, 113a/02, 113a/07, 116a/21, 117b/10, 119a/07, 124a/10, 148b/08, 161b/22, 177b/11, 189b/24, 192b/13, 200a/12, 204a/03, 205a/02, 205a/04, 206b/08, 210b/22, 210b/24, 214b/18, 219a/01, 220b/21, 235b/07, 243b/25, 245b/10, 246a/07, 247a/14, 248b/06, 249a/16, 250b/24, 253a/03, 259b/06, 259b/18, 263a/16, 265a/11, 268a/05, 268a/07, 268a/23, 269b/19, 270a/22, 273b/15, 275b/12, 280a/25, 289b/08, 290a/25, 290b/02, 292b/23, 297b/20, 303a/04, 301a/13, 303b/22, 307b/12, 319b/21, 324b/18, 324b/22

b. çekecek ol- Baş kaldırmak 265a/13

b. çeker ol- Baş kaldırmak 273a/21

b.+ çevrül- Ölmek

b. çevür- Baş çevirmek 002a/21

b. dik- Reis olarak görevlendirmek 225b/02, 273b/24, 260a/01, 283a/22, 293a/24, 309a/20, 313b/11, 325b/06, 237b/15

b. eg- İtaat etmek 131b/08

b. eyle- Reis olarak görevlendirmek 170a/22, 209b/19

b. getür- 030b/09, 070a/18, 081a/21, 119b/24, 247a/01

b. götür- Başını kaldırmak 035b/12, 048b/12, 234b/10, 056a/13, 063a/06, 167b/15, 173b/25, 184a/07, 210a/06, 213a/13, 216a/05, 232b/09, 247a/06, 251b/24, 270b/24

b. indir- Emre itaat etmek, kul olmak 011a/08, 044b/16, 083a/16, 110a/24,

139a/21, 189a/14, 199a/06, 218b/24, 221a/08, 222b/05, 223b/09, 234a/25, 245b/17, 247a/10, 272a/25, 273a/17, 277a/20, 280b/02, 281b/07, 306b/08

b. indür- Öldürmek 024b/17

b. ḳaldur- Asi olmak, baş kaldırmak 006a/03, 019a/14, 021b/25, 029a/05, 029b/09, 031b/07, 033a/01, 042a/14, 042a/22, 042b/12, 043b/18, 070a/05, 081b/06, 120b/15, 134b/09, 167a/25, 178b/22, 179a/11, 204a/21, 211a/08, 269b/13

b. ḳayusı ol- Can derdine düşmek 48a/18, 100a/17, 116a/22, 122b/25, 137a/21, 136a/10, 298a/05, 305b/24,

b. ḳıl- Reis olarak atamak 203a/11, 259b/01, 261b/15, 265b/07, 293b/25

b. ḳoy- Bir dava uğruna kader birliği yapmak 002a/14, 007b/08, 010b/25, 012a/15, 012b/17, 014b/09, 016a/11, 020b/16, 021a/03, 022a/18, 033b/11, 037a/05, 040a/01, 043a/06, 044a/21, 062a/06, 261b/14, 263b/16

b. ḳurtar- Can kurtarmak 107a/04

b. ol- Reis olmak 031a/07, 055b/01, 056b/12, 100b/25, 112b/01, 233b/16, 264b/17, 275a/12, 297a/21

b. oyna- Hayatını ortaya koymak, feda etmek 040a/19, 048a/15, 058b/08, 101b/13, 106b/07, 270a/23, 271a/25, 273b/12, 324b/02, 326a/08

b. ur- Başvurmak 003a/21, 105a/23, 105b/24, 198b/25

b. vėr- Ölmek, bir dava uğruna canı feda etmek 019a/14, 021a/12, 067a/09, 106b/17, 190a/02, 233b/23, 283b/16, 305b/16, 326a/07

b. yitür- Ölmek 071b/23

b.+ a çıḳ- Gücü yetmek 295a/08

b.+ a ėr- Nihayet bulmak 002a/06 002a/25, 017a/22, 018a/11, 022a/10, 025b/10, 035b/22, 041b/15

b.+ ına (…) gel- Kötü bir durumun başa gelmesi 030a/16, 057a/17, 057b/04, 079a/14, 082b/03, 082b/25, 107a/09, 120a/16, 138a/10, 148b/23, 148b/24, 149b/14, 186a/17, 187a/21, 221b/11, 222b/03, 236a/21, 276a/05, 277b/18, 280a/04 280b/13, 280b/13, 281a/11, 289b/21, 306b/13, 307a/21, 321a/25

b.+ a ḳaḳ- Yapılan bir iyiliği sürekli olarak hatırlatmak 079a/02, 082a/17, 160a/22, 160b/18, 184a/10, 247a/16, 289b/11, 316b/22

b.+ a var- Başa çıkmak 053a/16, 068b/16, 111b/25, 118a/02, 123a/20, 129a/16, 137b/13, 213a/19, 220a/17, 258b/04, 276a/23

b.+ a yazıl- Kader 055b/25

b.+ ında 009b/02, 013a/16, 013a/24, 013b/05, 015a/01, 015a/06, 015b/17, 026a/01, 029a/03, 030a/06, 030a/08, 036b/11, 044a/19, 047b/10, 055a/16, 056a/09, 056a/10, 060a/25, 063a/11, 069a/05, 072b/22, 074a/12, 079a/04, 090a/22, 118b/24, 123a/10, 123b/04, 123b/15, 124b/05, 125b/10, 125b/15, 138a/16, 146a/18, 147a/21, 150b/10, 153b/20, 155b/20, 162b/18, 169b/18, 169b/20, 171b/23, 183b/11, 194b/08, 200b/21, 206b/10, 207a/24, 224a/14, 231b/13, 243a/24, 260b/07, 262b/18, 266b/20, 275b/09, 277a/20, 281b/04, 285b/22, 301b/23, 313a/07, 324a/16, 326a/25

b.+ a yėt- Ömrün sonuna gelmek 015b/05, 023b/09, 024b/22

b.+ ına getür- Yapılan kötülüklerin karşılık olarak yapana dönmesi 093b/15, 093b/21, 266b/15, 289a/20, 320b/11

b.+ ına (…) getür- Kötü bir durumla karşı karşıya kalmak 082b/02, 082b/12, 082b/13, 083b/17, 090b/22, 098b/04, 098b/04, 106a/07, 107b/14, 189b/05, 199b/19, 221b/24, 234a/04, 239b/01, 259a/01, 259b/01, 271a/09, 276a/10, 283a/12, 284a/07, 284a/09, 297a/24, 301a/24 306b/10, 320b/05, 326a/22

b.+ a ṭopraḳ ḳoy- Büyük üzüntü duymak, ölmeyi istemek 055a/13, 090b/04, 094a/14, 130a/25, 159b/11, 186a/20, 187a/23, 252b/07, 309b/06, 315b/15

b.+ da devlet ol- Talihli, şanslı olmak 047b/10, 079a/04, 100b/05, 147a/21, 150b/10, 194b/08, 206b/10, 227a/24, 243a/24, 256b/04, 275b/09, 324a/17

b.+ da ṭut- Çok değer vermek 019b/12

b.+ dan aş- Çok fazla olmak, güç yetirememek 107a/12, 130a/14

b.+ dan çıḳ- 1.Doğru yoldan çıkmak 2. Ölmek 119b/01**,** 177b/17

b.+ dan düş- *mec.* Kaybetmek 094b/23

b.+ dan geç- Yaşayıp görmek 076a/20**,** 275b/21

b.+ dan devlet git- İktidarı kaybetmek, talihin olumsuz anlamda dönmesi 108a/03, 220a/11, 275a/04, 295b/04, 298a/16, 319a/12, 326a/10

b.+ ını 006a/04, 009a/20, 010a/06, 010a/07, 012a/19, 012a/24, 012b/22, 016a/11, 017a/08, 017a/18, 018b/14, 020a/16, 020b/06, 020b/14, 021b/11, 022b/06, 023b/14, 024b/07, 025a/22, 026b/06, 029b/06, 031b/07, 033a/06, 033b/07, 034b/13, 035a/01, 035a/06, 038b/16, 038b/22, 040a/01, 040b/21, 043b/14, 046b/01, 047a/08, 048b/22, 049b/15, 050a/20, 051a/17, 051a/22, 052a/05, 053a/08, 054b/10, 054b/11, 055a/02, 055b/15, 056a/10, 058a/12, 058b/01, 059a/12, 062a/04, 062a/15, 063a/01, 063a/06, 063a/07, 063a/13, 064b/21, 065a/14, 067a/14, 067a/18, 067b/04, 067b/06, 067b/08, 067b/11, 067b/18, 067b/19, 069a/05, 070b/08, 071a/13, 075b/11, 078a/02, 078b/05,

078b/14, 080a/03, 082b/19, 082b/24, 083a/14, 083a/22, 084b/07, 084b/08, 084b/23, 086a/06, 089a/10, 093a/08, 093a/18, 093a/21, 093b/09, 102a/12, 102a/20, 103b/16, 103b/19, 105b/16, 108a/11, 118a/24, 118b/04, 118b/08, 124a/10, 134a/07, 138a/25, 139b/20, 146b/12, 148b/01, 148b/20, 169a/07, 171b/16, 176b/11, 184b/22, 185b/20, 187b/09, 208b/18, 217b/23, 219b/10, 220b/05, 235a/10, 235b/20, 250b/24, 257a/16, 257a/19, 260a/24, 261a/23, 261b/22, 262a/02, 262a/23, 262b/17, 263a/13, 263a/25, 263b/19, 264b/24, 265a/02, 265a/15, 268b/15, 274a/24, 274b/15, 274b/17, 274b/19, 274b/21, 280a/17, 282a/24, 283b/09, 284b/24, 285b/12, 292a/07, 301b/10, 302b/23, 303b/19, 305b/12, 306b/05, 313b/14

b.+ ın alup git- Çekip gitmek, başını alıp gitmek 065b/19

başlu b.+ ın al- Çekip gitmek, başını alıp gitmek 067b/20, 149b/06, 167b/01

b.+ ıŋ bekle- Bir şeye sahip çıkmak, korumak 022b/04

b.+ ı eline al- Karar verip harekete geçmek 006b/15

b.+ ı felekde ṭut- Kendini büyük görmek 267b/24, 289a/22

b.+ ı feleke ėrgür- Yüceltmek, makam mevki sahibi yapmak 300a/22

b.+ ı götür- Başını kaldırmak 041b/08

b.+ ı yüksek ṭut- Kendini büyük görmek 044a/08

b.+ uŋ al- Kendi başına 071a/16, 083a/07

başa baş Eşit durumda, dengeli olarak -1- b. 058b/01

başar- 1. Başarmak 2. Etmek, yapmak 3.Anlamak, çözmek -24-

b.- a 089b/18, 120a/13

b.- acaḳ 171a/07

b.- acaḳdur 191a/11, 231b/01, 257a/20

b.- alar 228b/24

b.- amaz 233a/12, 272a/04

b.- an 101b/01

b.- asın 171a/16

b.- ayım 171a/15

b.-ıbile 256b/03

b.- ıcaḳ 171a/17

b.- ımazsın 188b/08

b.- ma 085b/17

b.- madı 062a/20

b.- maḳ 038b/17

b.- maz 144b/14, 154b/06, 171a/15

b.- sın 246a/23

iş b.- ur 200a/23

b.- uram 208b/08

başarıcı Bir işi istenilen biçimde bitiren -1-

iş b. 035a/02

başarıl- Anlaşılmak, çözebilmek -1-

b.- maz 237b/21

başdan başa Baştan başa -31-

b. 003a/11, 004b/21, 008b/19, 015a/21, 019b/03, 027a/25, 046b/01, 055b/13, 063a/10, 063a/25, 078b/12, 109b/08, 112a/10, 112b/17, 124a/11, 131a/19, 139a/18, 166a/22, 174a/12, 177b/12, 181a/03, 195b/10, 197b/22, 200a/03, 200a/17, 280b/07, 299a/19, 304b/08, 312b/08, 313b/05, 317b/24

başdaş Bir dava uğruna kader birliği etmiş kişi, yoldaş -1-

b.+ um 019a/24

bāşed <Far. Olur, olsun, ola -2-

b. 007a/06, 022b/21

başıra Başına -3-

b. 062a/01, 063a/24, 168b/08

başḳa Başka -2-

b. 107a/03, 122b/09

başla- Başlamak -69-

b.- dı 009b/02, 015b/19, 037b/25, 038b/09, 048b/16, 052b/18, 057a/06, 058b/22, 061b/24, 066b/13, 067b/13, 067b/15, 068a/07, 079b/17, 087a/07, 088b/03, 094a/16, 103b/01, 104b/24, 110b/23, 131a/17, 134a/23, 136a/06, 136b/09, 157a/24, 165a/14, 165a/17, 166a/19, 179b/23, 184b/18, 186b/17, 205b/25, 218a/23, 233a/23, 251b/11, 319a/12, 323a/12

b.- dılar 009b/14, 036a/09, 037b/01, 045a/07, 060b/03, 160a/17, 162a/16, 182a/11, 193b/21, 205b/24, 210a/05, 229b/18, 267a/15, 272b/19, 311b/08

b.- madın 316a/24

b.- sa 213a/01

b.- ya 173b/05

b.- yalum 052b/20, 264a/12

b.- yam 116a/19

b.- yavuz 195b/04

b.- yıcaḳ 319a/15

b.- yınca 207b/11

b.- yup 003b/13, 036b/23, 062b/05, 066a/02, 095b/15, 101b/10, 249a/05, 291b/06

başlu 1 Kesici bir alet darbesi ile yaralanmak, yaralı 2. Başlı -26-

b. 010a/09, 011a/20, 017b/17, 022b/02, 054a/02, 076b/09, 112a/04, 112a/21, 129a/23, 129b/12, 147a/05, 162b/20, 167a/23, 168a/10, 184b/11

b.+ sın 006a/08

b.+ yıdı 006a/07

b. başın al- Çekip gitmek 067b/20, 149b/06, 167b/01

b. ol- Yaralanmak 010a/04, 010a/14, 027a/15, 042b/06, 042b/08,

(Yeynicek) **b. ol-** Ahmak olmak 214b/09

(Yeynicek) **başlulıḳ(ġ)** Ahmaklık -1-

b.+ ın 079b/16

başmaḳ Ayakkabı -3-

b. 181b/22

b.+ ı 043b/06

b.+ umı 250b/01

başmaḳçı Ayakkabı imal eden kişi -14-

b. 167a/05, 202b/20, 246b/06, 246b/07, 246b/09, 246b/14, 246b/24

b.+ nuŋ 166b/16, 166b/22, 246b/12, 246b/13, 246b/16, 246b/20, 246b/24

başsız / **başsuz** Lidersiz -2-

b. 199b/14, 201b/14

bat- Batmak -9-

b.- dı 015b/14

b.- dılar 007b/11

b.- duġı 125a/23

b.- duġın 125a/25

b.- duŋ 138a/05

b.- mış 049b/19

b.- mışsın 086b/20

b.- up 032a/08, 277a/07

batı Batı -1-

b.+ sına 072a/12

bāṭıl <Ar. Doğru olmayan şey, yanlış -29-

b. 044b/25, 072a/09, 079a/08, 082a/11, 191b/08, 191b/09, 192b/13, 193a/01, 193b/01, 206b/15, 248a/24, 273a/19, 279a/14, 314b/08, 319a/07, 321b/03, 324b/08

b. çıḳ- Bir şeyin yanlış olduğunun ortaya çıkması 193a/11

b. ėt- Bir şeyin yanlış olduğunu ispat etmek 154a/05

b. eyle- Bir şeyin yanlış olduğunu ispat etmek 193b/04

b. ḳıl- Bir şeyin yanlış olduğunu ispat etmek 112a/11, 112a/12

b. ol- Bir şeyin yanlış olduğunun ortaya çıkması 153b/03, 155b/13, 192a/19, 193a/09, 193a/10, 248b/03

bāṭın <Ar. Gizli -6-

b. 085b/04, 109a/13

b.+ ı 144a/04

b.+ ına 085b/05

b.+ ını 145a/15

b.+ uma 175a/03

batman <Soğd. Bir ağırlık ölçüsü -4-

b. 076b/09, 166b/02, 300b/13

b.+ ıdı 127a/15

batrīḳ <Yun. Ortodoks ve bazı Doğu kiliselerinin başkanı -1-

b. 040b/13

baṭṭāl <Ar. İşe yaramaz, hantal -4-

b. 099a/22, 309b/09, 312a/11

b. ḳal- Hantal kalmak 259a/14

baṭṭāllıḳ İşe yaramazlık -1-

b.+ dan 242b/25

batu *bk. batı* -1-

b.+ sına 195b/11

batur- Batırmak -2-

b.- dı 041b/14

b.- up 041b/17

bay Zengin -37-

b. 082a/20, 112a/19, 112a/22, 112b/01, 136b/13, 147a/06, 183a/03, 183b/02, 188b/22, 192a/24, 212a/14, 212a/15, 246a/25, 246b/04, 246b/07, 250b/17

b.+ dur 210b/07, 250a/10

b.+ ları 246b/05

b. eyle- Zengin etmek 173a/04

b.+ ıla 192a/22

b. ḳıl- Zengin etmek 104a/20, 109a/25, 117b/14, 278b/21, 281b/19

b.+ lar 112a/20, 112b/06, 172b/03, 195a/10, 214b/11, 251a/02

b. ol- Zengin olmak 147a/09, 183a/21, 192a/22, 212a/16, 243a/22

bayağı Eski, geçmiş -3-

b. 167b/08, 183b/23

b.+ layın 296a/01

bayat Bayat -1-

b. 299a/01

bāyeste <Far. Gerekli -1-

b. 034b/09

bayıl- Bayılmak -2-

b.- duŋ 089a/01

b.- ursız 319b/13

bayḳuş Baykuş -1-

b. 225a/02

baylıḳ Zenginlik -3-

b. 144a/07

b.+ ı 084b/10

b. vėr- Zenginlik nasip etmek 084b/10

bayluḳ *bk. baylıḳ* -1-

b.+ umı 293b/19

bayrām <Bayram -8-

b. 180a/03

b.+ da 150a/05, 158a/25

b.+ ıdur 150a/01

b.+ larınuŋ 180a/08

b. ėt- Bayram etmek 150a/02

b. eyle- Bayram saymak 163a/02, 188b/03

bāz <Far. 1. Haraç 2. Ayrılma -2-

b. 042b/04

b.+ a gel- Gitmek ayrılmak 032a/08

bāzār <Far. Pazar -20-

b. 011b/18, 034a/09, 138b/12, 164a/18

b.+ a 164a/19, 164b/12

b.+ dan 035a/24

ṣatu b. ėdeler 065b/11

ṣatu b. ėdem 138b/16

ṣatu b. ėtmeyeler 273a/09

b.+ ı 042a/19, 318a/20

b.+ ına 034a/02

ṣatu b. ḳılam 138b/25

ṣatu b. ḳılup 065b/06

b.+ larda 028a/21

b.+ larına 041b/23

b.+ umuzda 034a/04

b. ėt- Alış veriş etmek 067a/08

b. ḳıl- Alış veriş etmek 065b/23

bāzār-gāh <Far. Pazar yeri -5-

b. 013b/11, 185a/06

b.+ lar 198b/01

b.+ lardan 202b/19

b. ḳıl- Pazar yeri kurmak 031b/04

bāzār-gān <Far. Satıcı, tacir -6-

b. 149a/09, 149a/19, 152a/07

b.+ am 138b/14, 149a/11, 149a/19

bāzārcı Pazarcı -1-

b.+ lardur 147b/18

baʿżı <Ar. Bazı -12-

b. 206b/16, 253b/10

b.+ sı 126a/01, 193a/21, 206b/17

b.+ sını 129a/22, 216a/22, 216a/24, 230a/07

b.+ sınuŋ 129a/22

bāzī-kār <Far. Çengi -1-

b.+ lara 182a/12

bāzir-gān <Far. Pazarcı, tacir -38-

b. 065a/20, 065b/15, 066a/01, 066a/03, 066a/07, 066a/12, 067b/13, 078b/03, 273a/09, 287a/14, 287a/15, 287a/16, 287a/18, 294b/12, 324a/01, 325b/12

b.+ a 287a/21

b.+ am 065b/03, 067a/13, 287a/15

b.+ dan 198a/08, 246b/03

b.+ dum 324a/02

b.+ dur 065a/22

b.+ ıdı 219a/11

b.+ ıla 287a/22

b.+ lar 018b/06, 180a/18, 180a/21, 180a/25, 180b/04, 195b/14

b.+ lara 180a/19

b.+ lardan 246b/01

b.+ lardur 258a/01

b.+ larıdur 180a/18

b.+ uŋ 287a/22

bāzir-gānlıḳ Tüccarlık -5-

b. 217a/20

b. ėt- Tüccarlık etmek 065b/04, 066a/11

b. eyle- Tüccarlık etmek 211b/01

b. ḳıl- Tüccarlık etmek 138b/14

bāzū <Far. 1. Pazı 2. *mec.* güç, kuvvet -27-

b. 159a/02, 179a/22, 248b/08

b.+ da 196b/21

b.+ ları 100a/08, 162b/18

b.+ ların 157b/23

b.+ larına 160b/02

b.+ larını 073a/22, 093a/01

b.+ laruŋ 080a/11

b.+ ma 070b/17

b.+ ŋa 040a/18

b.+ ŋı 178a/13

b.+ sı 015a/13

b.+ sın 177a/17

b.+ sına 023a/25, 037a/10, 062b/16, 100a/08, 100b/13

b.+ sından 038a/10, 200b/09

b.+ sını 099a/21

b.+ yıla 162a/19, 177a/14, 178b/20

bāzū-bend <Far. Kolbağı -2-

b.+ i 239a/17, 241a/13

be-dīd <Far. Açık, belli -2-

b. 031a/07, 031a/08

be-dīdār <Far. görünür, açık -1-

b. duran 075a/06

be-ġāyet <Far. Pek çok, son derece -159-

b. 027b/09, 029b/15, 034a/03, 043b/10, 046a/19, 049a/17, 050a/18, 058a/12, 060b/15, 063b/17, 064a/09, 065a/04, 073b/06, 076a/23, 080b/11, 101b/07, 102a/01, 102a/02, 103a/10, 112b/12, 113b/09, 115a/03, 118a/20, 118b/20, 120b/13, 121b/04, 124a/02, 126a/03, 126b/20, 127b/10, 129b/09, 130b/06, 132b/21, 133b/17, 134b/09, 134b/16, 135b/09, 137a/22, 137b/03, 138a/13, 138a/16, 140b/08, 141b/01, 142a/17, 142a/20, 144a/13, 147b/25, 148a/04, 148b/03, 151a/06, 151a/09, 152b/10, 153a/10, 155b/25, 156a/05, 156b/12, 158b/05, 164a/22, 166b/12, 166b/18, 173b/24, 174a/24, 178a/24, 178b/02, 179a/04, 180b/05, 180b/09, 182a/03, 183b/04, 183b/23, 184b/08, 186a/04, 186a/16, 188a/17, 188b/05, 188b/19, 190b/13, 191b/02, 191b/04, 191b/06, 192b/09, 196b/14, 197b/09, 197b/25, 198a/11, 198a/19, 200a/05, 202b/11, 203b/16, 206b/22, 207a/01, 207a/04, 207a/20, 207b/13, 207b/25, 208a/02, 208a/07, 208a/09, 214b/16, 214b/17, 215a/10, 216b/20, 217a/04, 217a/14, 217b/25, 218a/06, 219b/12, 223b/20, 224a/08, 224b/17, 225b/25, 229a/23, 231a/22, 238b/04, 240a/11, 240b/03, 240b/25, 245a/21, 247b/08, 251a/03, 253b/07, 254b/20, 255a/23, 255b/13, 256a/02, 256a/09, 259a/03, 267b/14, 270b/16, 273a/03, 276a/13, 278b/07, 280b/17, 280b/21, 287b/02, 287b/19, 292b/25, 302a/07, 304b/15, 305b/04, 310b/09,

311a/06, 312b/03, 312b/10, 313b/04, 313b/05, 314a/14, 314a/15, 318a/19, 318b/04, 318b/07, 324a/23, 325a/01, 325a/05, 326a/09, 326a/12, 326b/02

be-nām <Far. Namlı, ünlü -1-

b. 115b/02

bebir *bk. bebr* -4-

b. 123b/11, 174b/15, 261a/24

b.+ ler 123a/01

bebr <Far. Kaplan -4-

b. 035b/18, 064a/02, 088a/25, 153b/14

bebür *bk. bebr* -1-

b. 083a/14

becid <Far.+Ar. *(be-cidd)* Acele -25-

b. 032a/16, 053a/20, 054b/05, 069a/05, 090a/06, 091b/22, 133a/08, 134a/05, 255b/01, 255b/05, 257b/15, 274a/02, 279a/13, 283a/23, 283b/19, 284a/14, 306a/17, 308a/05, 309b/04, 309b/15, 310a/24, 310b/05, 322b/23, 326a/13

b. ṭut- Acele etmek 151a/08

bed <Far. Kötü -12-

b. 009a/23, 009b/03, 017a/03, 024b/19, 034a/12, 096a/19, 100a/10, 104b/15, 227b/25, 242a/19, 258a/18, 319b/02

bed-baẖt <Far. Kara talihli, talihsiz -14-

b. 093b/14, 120a/06, 148b/18, 280a/11, 303b/23, 319b/04, 323b/07, 327b/20

munāfıḳ-ı b. 063b/03

b.+ ı 108b/25, 110a/22

b.+ lar 283a/17, 312a/20

b.+ uŋ 055b/25

bed-enīs <Far.+Ar. Kötü arkadaş -1-

b. 041a/17

bed-fiʿāl <Far.+Ar. Davranışı kötü -2-

b. 092a/23

çarẖ-ı b. Dünya 052a/04

bed-fiʿil <Far.+Ar. Davranışı kötü olan -1-

b.+ e 004b/17

bed-gū <Far. Alehte bulunan -1-

b. 053a/17

bed-güher <Far. Yaradılışı kötü olan -3-

b. 002a/20, 277b/25

b.+ üŋ 013a/02

bed-gümān <Far. Şüpheci -3-

b. 035a/16, 279a/11

dil-i b. 008b/01

bed-ḫˇāh <Far. Her işin kötü olmasını isteyen -1-

b.+ ı 031a/02

b.+ uŋ 014a/01

bed-ḫūluḳ Kötü huyluluk -2-

b. 003a/05

b.+ ından 006a/22

bed-liḳā <Far. Çirkin suratlı -1-

b. 082b/17

bed-nām <Far. Kötü adlı, adı kötüye çıkmak -3-

b. ol- Adı kötüye çıkmak 124b/02, 124b/12, 274b/17

bed-nāmlıḳ(ġ) Kötü adlı olmak -1-

b.+ ıla 316b/07

bed-nişān <Far. Uğursuz -4-

b. 017b/04, 084b/25, 259b/08, 283a/14

bed-sāz <Far. Kötülük yapan -1-

b. 004b/07

beden <Ar. Beden, vücut -24-

b. 037b/20, 168a/15, 213a/25, 248b/20

b.+ e 204b/16, 212b/24, 215a/08

b.+ i 112a/05, 155a/08, 157a/05, 184a/01, 194b/10

b.+ inde 129b/04, 236a/13

b.+ ine 203b/20

b.+ leri 111b/07, 150a/09

b.+ lerine 242a/13

b.+ ümde 115a/11

b.+ üŋ 114b/05, 150b/13, 154b/04, 154b/06, 197a/03

bedr <Ar. Dolunay -5-

b. 019a/18, 031b/06, 226a/09

b.-i aya 141b/07

b. ol- Dolunay olmak 103a/15

bedre <Ar. Altın kesesi -20-

b. 101b/24, 115a/17, 168a/17, 174a/14, 201b/19, 207a/07, 207a/14, 216b/21, 216b/22, 229b/24, 266a/06, 278a/15, 301b/20, 303a/02, 305b/07, 306a/03

b.+ leri 216b/23

b.+ lerile 238b/22

b.+ lerle 209b/17

b.+ yile 273a/09

beg 1. İleri gelen 2. Eyalet başkanı 3. Koca -315-

b. 011b/17, 041b/15, 043a/22, 051b/22, 052a/15, 059a/07, 099b/24, 099b/25, 102a/25, 131b/06, 166a/16, 173a/11, 187b/19, 196a/04, 204a/21, 205a/11, 243a/13, 243a/15, 246a/07, 263a/22, 286b/17, 313b/10

b.+ den 076b/06

b.+ dür 214b/17, 257b/25, 294a/12

b.+ e 040b/17

b.+ i 100a/01, 136b/13, 136b/16, 137a/02, 153b/03, 166a/21, 166a/22, 273b/05

b.+ idi 245b/06

b.+ ile 136b/15, 255a/03

b.+ ine 151a/10, 286b/16

b.+ le 257b/20

b.+ ler 003a/19, 003b/18, 007a/05, 011a/03, 013b/11, 021b/03, 021b/23, 022b/11, 028a/16, 028b/25, 031b/12, 036b/08, 045a/04, 045a/21, 049a/19, 049b/08, 051a/03, 055a/14, 055a/16, 055b/17, 057b/24, 061a/18, 063b/02, 066a/20, 069a/03, 070a/16, 071b/08, 080b/13, 094b/24, 095b/23, 100a/17, 101b/16, 116b/02, 119b/12, 130a/03, 130b/18, 131b/08, 133b/17, 137b/08, 137b/22, 137b/24, 146b/04, 147b/13, 151b/07, 159b/14, 161b/10, 168b/14, 168b/20, 169a/25, 169b/14, 181a/07, 182a/06, 182a/07, 183a/06, 183a/11, 184a/04, 185a/25, 186b/01, 188a/25, 190a/15, 190a/16, 192b/09, 193b/07, 194a/02, 194a/05, 196a/24, 198b/25, 199b/11, 200b/22, 201a/02, 201a/07, 201a/14, 202a/03, 202b/08, 205b/23, 218a/06, 218b/06, 221a/04, 222a/07, 222b/14, 222b/19, 223b/06, 224b/22, 230b/23, 231b/09, 235a/01,

235a/06, 236a/25, 252b/08, 253b/25, 254a/12, 263a/21, 264a/03, 269b/09, 271a/20, 273b/06, 273b/08, 273b/13, 276a/25, 280b/03, 281b/02, 281b/07, 284b/13, 289b/15, 302a/24, 311b/07, 313b/14, 316a/15, 316a/22, 317a/08, 319b/09, 320b/07, 327a/16

b.+ lerden 133a/23, 171a/06, 209a/07, 233a/03, 243b/06, 311b/09

b.+ lere 050a/22, 052a/21, 053b/12, 060b/04, 087a/10, 103b/15, 131b/07, 143a/19, 163a/20, 171b/05, 173a/11, 201a/06, 222a/10, 223a/05, 247a/22, 263b/13, 319b/16

b.+ leri 001b/12, 002a/05, 002b/23, 005a/13, 006a/02, 014a/06, 023a/01, 030b/20, 032a/06, 040b/03, 049b/10, 059b/18, 064a/01, 095b/02, 105b/06, 106b/14, 171b/18, 188a/06, 191b/22, 198b/07, 198b/12, 198b/15, 202b/02, 222a/04, 222b/17, 224b/24, 255b/15, 276a/24, 277a/23, 293b/16, 295a/14, 323a/22, 325b/07

b.+ lerile 003b/11, 051b/17, 053a/02, 054a/09, 060a/09, 060a/25, 069a/05, 096b/25, 100a/05, 137b/17, 164a/07, 188b/01, 189b/21, 222a/22, 225b/03, 228b/11

b.+ lerin 054a/14, 116a/11, 171b/20

b.+ lerinden 053a/03, 152a/03, 178a/11, 225b/21, 319b/17, 325b/09

b.+ lerindenem 287a/02

b.+ lerine 052a/25, 059b/17, 077b/12, 098a/25, 105b/23, 151b/06, 163b/12, 184b/21, 198b/07

b.+ lerini 045b/07, 049b/04, 053b/09, 053b/10, 054b/02, 058a/10, 066a/19, 068a/06, 097a/01, 137a/23, 181b/14, 184a/13, 188a/01, 200b/13, 219b/06, 235b/05, 264a/20, 264b/02

b.+ lerinüŋ 143a/16, 189b/20, 282a/01, 302b/04

b.+ lerisiz 325b/20

b.+ leriyle 111b/19, 220a/23

b.+ lerle 009a/15, 186a/22

b.+ lerüm 046b/22, 047a/01, 049b/05, 049b/11, 050b/05, 118a/16, 118a/17, 180b/13, 189a/17

b.+ lerüŋ 046a/01, 047b/01, 051b/17, 129a/22, 129b/04, 131a/08, 175a/21, 188a/03, 189a/20, 205b/17, 222a/06, 247b/16, 263b/17

b.+ lerüŋden 253b/21

b.+ lerüŋi 053a/14

b.+ üŋ 064a/19, 136b/17, 173a/14, 195a/21

b. eyle- Eyalete başkan olarak atamak 064b/06, 202b/23, 306a/01

b. ol- Eyalete başkan olmak 129a/23, 136b/17, 136b/24, 167a/22, 190b/16, 201a/16, 255b/08, 305b/16

bėg *bkz. beg* -1-

b.+ iseŋ 116a/07

beg-zāde <T.+Far. Beyzade -1-

b. 100a/03

begen- Beğenmek, onaylamak -71-

b.- di 046b/05, 091b/12, 093a/13, 099b/25, 100a/15, 113b/09, 116b/13, 122b/15, 132b/15, 134b/09, 141a/11, 157a/01, 157a/03, 157a/10, 160b/19, 167a/22, 179a/15, 192b/05, 196b/14, 202b/11, 239a/06, 256a/15, 256a/21, 281b/14, 296b/21

b.- diler 113b/21, 223a/11, 276b/14

b.- dügi 067a/25

b.- dügüŋ 156b/20, 256a/12

b.- dügün 238b/20

b.- dükleri 065b/14

b.- düm 158a/03, 255a/12, 259b/04, 259b/25, 319a/20

b.- e 211b/15

b.- ecek 279a/12

b.- eler 035b/15, 211b/10, 227b/13, 288b/06

b.- em 157a/07

b.- medi 034b/16, 202b/21, 239b/10

b.- mem 161b/17

b.- meyem 255a/11

b.- mezsin 081b/23

b.- miş 190b/15

b.- mişdi 138b/11

b.- üp 110b/22, 113b/06, 174a/24, 194a/03, 234b/17, 293a/04, 323b/23

b.- ür 102b/16, 185b/12, 185b/13

b.- ürdi 131b/23

b.- ürse 223b/21

b.- ürsem 255a/05

b.- ürseŋ 033b/22, 156a/17, 283b/05

b.- ürsen 158b/15, 179a/14

begendür- Beğendirmek -1-

b.- em 033b/06

begenil- Beğenilmek -3-

b.- meyecek 196a/14, 303a/16

b.- mez 160a/23

beglik Eyalet başkanlığı -10-

b. 136b/15, 243a/16

b.+ i 167b/20

b.+ in 311b/25, 318b/17

b.+ inden 023a/05 **b. ėt-** Eyalet başkanlığını icra etmek 080a/08, 131b/06, 136b/23

b. vėr- Beylik nasip etmek 266a/12

beglük *bk. beglik* -1-

b. 042a/05

behişt <Far. Cennet -14-

b. 010b/04, 036a/17

bāġ-ı b. 011a/25

b.-i cināna 011a/25

b.-i dil-āvīzidi 011b/06

b.-i gengde 013a/07

b.-i genge 003b/06, 006a/09, 012b/18

b.+ de 028b/11

b.+ e 018b/10, 018b/18, 019b/04, 197b/24

behmen[1] İsfendiyar'ın dört oğlundan biri -151-

b. 053a/23, 053a/24, 053a/25, 054a/04, 057a/02, 069a/23, 072b/03, 072b/09, 072b/12, 072b/14, 072b/17, 072b/18, 072b/20, 072b/23, 073a/05, 073a/11, 073a/12, 073a/13, 073a/14, 073a/22, 073a/23, 073b/03, 073b/05, 074a/08, 074a/16, 074a/17, 076a/03, 084b/16, 089a/06, 089a/10, 089b/14, 089b/15, 089b/22, 091a/08, 091b/05, 091b/20, 092a/01, 092a/02, 095a/20, 095b/09, 095b/15, 095b/25, 096a/01, 096a/03, 096a/07, 096a/20, 096a/21, 096b/05, 096b/07, 096b/16, 096b/25, 097a/01, 097a/11, 097a/17, 097a/23, 097b/02, 097b/03, 097b/07, 097b/11, 097b/21, 098a/02, 098a/08, 098a/09, 098a/20, 098b/19, 101b/17, 103a/22, 131b/20, 132a/15, 133a/24, 134a/15, 134b/21, 134b/25, 135a/01, 135a/04, 139b/06,

b.+ de 071b/23

b.+ den 098a/12

b.+ dür 072b/15

b.+ e 053b/09, 072b/17, 073b/01, 073b/02, 073b/04, 089a/04, 089b/14, 091b/01, 091b/04, 091b/06, 091b/19, 091b/25, 095a/22, 096a/20, 096a/24, 096b/03, 096b/24, 097a/12, 097b/12, 098a/06, 100a/10, 145b/17

b.+ i 071b/23, 072b/05, 073a/13, 074a/20, 090a/18, 091b/02, 091b/25, 092a/01, 092a/04, 096b/14, 098b/08, 133a/24

b.+ ile 081b/07, 090a/02

b.+ le 072b/20, 073a/20

b.+ üŋ 072b/07, 073a/19, 073a/23, 073b/03, 073b/04, 074a/19, 076a/04, 090a/20, 092a/04, 095a/21, 095b/22, 096a/04, 096b/07, 096b/14, 097a/05, 097a/10, 097b/07, 098a/10, 132a/15, 134b/25

behmen[2] Metinde adı geçen bir pehlivan -12-

b. 216a/04, 290b/25, 323b/07, 323b/09, 323b/10, 323b/11, 323b/14, 323b/15

b.+ e 323b/13

b.+ üŋ 323b/11, 323b/12, 323b/14

behmen-bin-erdevān *bk. behmen* -1-

b.+ uŋ 134b/20

behrām 1. Güderz'in oğlu 2. Behrām-ı Çüpin 3. Behrām-ı Gur -1171-

b. 030b/13, 043b/15, 064a/07, 146b/01, 146b/04, 146b/20, 146b/21, 146b/25, 147a/12, 147a/19, 148b/18, 155a/19, 155a/25, 155b/25, 156b/03, 156b/05, 156b/16, 156b/18, 156b/21, 156b/25, 157a/03, 157a/09, 157a/10, 157a/12, 157a/13, 157a/15, 157a/17, 157a/20, 157a/25, 157b/04, 157b/06, 157b/09, 157b/18, 157b/22, 157b/25, 158a/20, 158a/21, 158a/24, 158b/01, 158b/04, 158b/08, 158b/10, 158b/22, 159a/01, 159a/04, 159a/07, 159b/19, 160a/04, 160a/06, 160a/07, 160a/08, 160b/01, 160b/02, 160b/04, 160b/17, 160b/19, 160b/23, 161a/08, 161a/09, 161a/10, 161a/12, 161a/13, 161a/14, 161a/17, 161a/25, 161b/01, 161b/02, 161b/07, 161b/10, 162a/04, 162a/06, 162a/15, 162a/19, 162b/01, 162b/06, 162b/11, 162b/15, 162b/20, 162b/22, 162b/23, 163a/09, 163a/10, 163a/23, 163b/06, 163b/18, 163b/21, 163b/24, 164a/05, 164a/07, 164a/12, 164a/17, 164a/24, 164a/25, 164b/03, 164b/07, 164b/11, 164b/14, 164b/16, 164b/18, 164b/24, 165a/03, 165a/06, 165a/13, 165a/16, 165a/17, 165a/19, 165a/22, 165a/24, 166a/02, 166a/03, 166a/05, 166a/07, 166a/14, 166a/17, 166a/18, 166a/20, 166a/21, 166b/12, 166b/15, 167a/17, 167b/04, 169a/16, 169a/19, 169b/23,

170a/09, 170a/11, 170a/13, 170a/16, 170a/17, 170a/25, 170b/01, 170b/03, 170b/06, 170b/08, 170b/15, 170b/22, 170b/24, 171a/03, 171a/09, 171a/12, 171a/21, 171a/23, 171b/08, 171b/22, 171b/24, 172a/11, 172b/07, 173a/10, 173a/16, 173b/02, 174a/14, 174b/05, 176a/02, 176a/03, 176a/07, 176a/08, 176a/10, 176a/11, 176a/13, 176b/11, 176b/18, 176b/19, 176b/21, 177a/02, 177a/09, 177a/11, 177a/12, 177a/17, 177a/20, 177a/21, 177b/08, 177b/13, 177b/24, 178a/03, 178a/08, 178a/11, 178a/18, 178a/19, 178b/05, 178b/11, 178b/14, 178b/15, 178b/19, 178b/20, 179a/01, 179a/04, 179a/08, 179a/14, 179a/15, 179b/12, 179b/18, 179b/21, 179b/23, 180a/02, 180a/07, 180a/16, 180a/17, 180a/18, 180a/19, 180b/08, 180b/09, 180b/11, 180b/18, 180b/22, 180b/23, 180b/24, 181a/03, 181a/04, 181a/05, 181a/06, 181a/07, 181b/05, 181b/06, 181b/14, 181b/15, 182b/01, 182b/03, 182b/04, 182b/09, 182b/11, 182b/14, 182b/19, 183b/08, 183b/15, 183b/17, 183b/19, 183b/21, 183b/23, 185a/13, 185a/16, 185a/25, 185b/04, 185b/14, 187a/03, 248a/17, 252a/01, 252a/05, 252a/17, 252b/03, 255b/10, 255b/17, 256a/10, 256b/03, 257a/24, 257b/04, 257b/08, 257b/19, 258a/13, 258a/24, 258b/23, 259a/05, 259a/09, 259b/07, 260a/07, 260a/09, 260a/10, 260a/11, 260a/12, 260a/13, 260a/16, 260a/19, 260a/20, 260b/02, 260b/11, 260b/12, 260b/22, 261a/01, 261a/03, 261a/09, 261a/15, 261b/02, 261b/06, 261b/15, 261b/21, 262a/11, 262a/24, 262b/10, 262b/17, 262b/20, 262b/21, 262b/23, 263a/02, 263a/03, 263a/10, 263a/13, 263b/08, 263b/15, 263b/21, 263b/25, 264a/09, 264a/21, 264a/22, 264b/07, 264b/09, 264b/11, 264b/12, 264b/13, 264b/14, 264b/15, 264b/17, 264b/18, 264b/19, 264b/22, 265a/13, 265a/14, 265a/16, 265a/21, 265a/22, 265a/23, 265b/01, 265b/22, 266a/16, 266a/21, 266a/25, 266b/06, 266b/08, 266b/09, 266b/10, 266b/11, 266b/17, 266b/22, 267a/02, 267a/06, 267a/10, 267a/11, 267a/13, 267b/21, 268a/18, 268b/10, 269a/02, 269a/06, 269a/10, 269a/11, 269a/13, 269a/15, 269a/24, 269b/03, 269b/07, 269b/09, 269b/11, 269b/13, 269b/14, 270a/04, 270a/10, 270b/05, 270b/15, 270b/20, 271a/15, 271a/17, 271a/18, 271b/02, 271b/06, 271b/17, 272a/22, 272b/04, 272b/15, 273a/08, 273a/13, 274b/19, 274b/20, 274b/23, 275a/05, 275a/24, 276a/14, 276a/21, 276b/11, 276b/22, 276b/24, 277a/05, 277a/06, 277a/16, 277a/23, 277b/09, 277b/20, 278a/17, 278b/04, 278b/21, 278b/25, 279a/12, 279b/01, 279b/12, 280b/04, 280b/05, 280b/09, 280b/12, 280b/16, 280b/21, 280b/22, 280b/25, 281a/22, 281b/20, 281b/23, 281b/25, 282a/19, 282a/20, 282a/23, 282b/05, 282b/07, 283a/05, 283a/06, 283a/07, 283a/18, 283a/22, 283a/25, 283b/13, 284a/01, 284a/06, 284a/13, 284a/15, 284a/22, 284b/06, 285a/22, 285a/25, 285b/01, 285b/02, 285b/06,

268b/09, 269a/15, 269b/15, 269b/17, 270b/08, 270b/09, 273a/05, 273a/17, 273b/20, 276a/16, 277a/01, 277a/02, 280b/19, 280b/24, 281b/16, 281b/23, 282a/02, 282b/03, 282b/05, 282b/07, 282b/14, 284a/10, 285a/19, 285b/05, 285b/13, 285b/22, 286a/19, 294a/06, 294b/11, 295a/03, 295a/08, 296a/22, 296a/24, 296b/02, 297a/18, 297a/19, 297b/16, 298a/15, 298a/16, 298a/18, 298a/24, 298b/02, 298b/05, 298b/12, 298b/14, 298b/19, 298b/21, 299a/13, 299a/15, 299a/25, 300b/18, 300b/19, 301a/08, 301a/22, 301a/23, 301b/03, 301b/08, 301b/09, 301b/20, 302a/11, 302a/12, 302b/01, 302b/12, 302b/17, 302b/18, 303a/04, 303b/04, 304a/01, 304a/02, 304a/03, 304a/07, 305b/17, 305b/19, 306a/14, 306a/23, 306a/24, 306b/04, 306b/05, 307a/21, 307b/03, 307b/05, 307b/06, 307b/14, 307b/19, 307b/25, 308a/03, 308a/11, 308b/08, 308b/11, 308b/22, 308b/24, 308b/25, 309b/13, 310b/24, 311b/18, 311b/19, 321a/24

behrām-ı āzermihān Nüşirrevan döneminin güçlü devlet adamı, Zerduşt din adamı

251b/22, 252a/12

b.+a 251b/20, 251b/24, 252a/03

behrām-ı behrām Metinde adı geçen bir Sasani hükümdarı -2-

b. 146b/16, 147a/12

behrām-ı bündüvī *bk. bündūy*

b. 321a/07

b.+ yle 321a/07

behrām çinük Metinde adı geçen bir yer -1-

b. 296a/07

behrām-ı çūpīn Metinde adı geçen İranlı bir komutan ve hükümdar 255b/20, 256a/07, 256a/13, 257a/03, 257b/07, 257b/19, 258a/11, 258b/11, 260b/05, 261a/02, 261b/20, 261b/21, 262a/03, 262a/12, 263a/03, 263a/05, 264a/20, 264b/04, 264b/24, 265a/09, 265b/23, 267a/25, 267b/17, 268a/11, 269a/08, 269b/23, 270b/24, 271b/05, 272b/17, 272b/19, 272b/24, 273b/05, 275a/02, 276a/01, 276a/10, 281b/17, 282a/13, 282a/17, 282a/25, 283a/01, 283a/25, 284a/25, 284b/08, 286a/14, 286a/22, 286a/23, 286b/18, 294a/24, 296a/14, 297b/25, 299a/14, 300b/16, 302a/11, 302b/14, 303a/08, 303a/09, 303a/17, 303b/16, 304a/07, 305a/05, 305a/18, 305b/09, 307a/16, 309a/22, 309b/16, 310a/14, 315a/03, 315b/15, 316b/09, 326b/16

b.+e 255b/11, 255b/16, 256a/04, 256a/10, 256b/19, 257b/05, 257b/17, 258a/11, 259a/15, 261a/18, 261b/08, 264a/09, 268a/21, 276a/09, 276b/09, 278a/20, 282b/13, 283a/21, 295a/13, 298a/24, 301b/08, 302b/02, 304a/14

b.+em 279b/01

b.-ı çūpīn-i şāhāne 284b/10

b.+den 256a/02, 258a/16, 263b/13, 284b/15, 286b/15, 297a/06, 302b/19

b.+dür 299a/15

b.+i 255b/15, 256b/15, 257b/14, 277b/04, 286a/11, 295b/11, 295b/15, 302a/24, 304b/21

b.+üŋ 256a/03, 258a/20, 263a/05, 264a/19, 266b/05, 270b/03, 271a/16, 274b/18, 280b/23, 294b/21, 295a/06, 295b/17, 299a/06, 300b/15, 303a/02, 303a/04, 307a/20, 308b/19

b.+dür 303a/04

behrām-ı gūr Sasanilerin ünlü hükümdarı 157a/14, 158a/06, 158b/11, 158b/22, 160a/09, 160b/12, 163a/03, 164a/06, 165a/20, 165b/05, 165b/23, 166a/11, 166a/24, 166b/13, 167a/13, 168a/25, 169b/24, 170a/06, 171a/17, 173a/17, 177a/04, 177a/15, 178a/06, 178b/08, 179b/05, 180a/13, 185a/15, 187a/01, 225a/06, 279a/07, 304b/10

b.+a 163b/23, 166a/03, 173a/12, 176a/08, 178b/09, 179a/06, 179a/16, 197a/03

b.+dan 172a/01, 176a/09, 185b/09

b.+dur 179b/09

b.+ı 181a/06, 184a/04

b.+uŋ 187b/24

behrām-ı kürd *bk. behrām-ı çūpīn* 270b/25, 302a/15

behrāmiyān <Far. Sasani hükümdarı -4-

b. 147a/12, 147a/16, 147a/18

b.+ a 146b/21

behre <Far. Karşılık, hisse, pay -10-

b. 009a/03, 034a/16, 042b/16

b.+ m 040a/04

b.+ si 034a/14, 040b/14, 041a/21, 189a/01

b. ol- Karşılık olmak 008a/03, 010a/07

behre-mend <Far. Nasipli -1-

b. 018a/07

behrelü Nasipli -1-

b. 099b/10

behremen Metinde adı geçen bir şehir -1-

b.+ ler 122b/06

behzād Metinde adı geçen İranlı bir kumandan -1-

b.+ ı 193a/14

beḳā <Ar. Baki olma, ebedilik -5-

b. 125b/22, 146a/24

b.+ sı 235a/24, 236b/25

b. ḳıl- Sonsuz eylemek 025b/02

beḳāsız Sonsuz -2-

b. 002b/20, 021b/01

beḳāsız sarāy Dünya 002b/20

beḳāsuz *bk. beḳāsız* -1-

b. 110a/11

bekçi Bekçi -7-

b. 001b/10, 007b/22, 044a/07

b.+ si 009b/11, 019b/18

b.+ sin 008a/01

b. ol- Bekçi olmak 008a/03

bekle- 1. Beklemek 2. Korumak -25-

b.- di 057a/09, 298b/09

b.- diler 234b/09

başıŋ b.- me 022b/04

b.- mege 270b/18

b.- mek 114b/14

b.- mezsiz 261a/05

b.- r 057a/07, 057a/08, 118a/17

b.- rdi 138b/13, 320b/17

b.- rdiler 295a/17

b.- rdiŋüz 319b/07

b.- rler 124b/06, 311b/13

b.- se 060b/22

b.- seler 065a/09

b.- sin 245a/10

b.- sün 045b/22, 110b/01, 143a/05, 181a/23

b.- yeler 270b/22

b.- yen 319b/23

bekleyici Saklayıcı, koruyucu -1-

b. 294b/11

beklü Sağlam, muhkem -1-

b.+ dür 075a/05

bekter <Far. Zırh -1-

b. 039b/03

bėl 1. Bel 2. Soy, neseb -107-

b. 027b/21

b.+ i 006b/11, 007b/15, 203b/01, 254a/15

b.+ in 093b/23

b.+ inde 006b/10, 035b/01, 166a/05, 169a/25, 171b/23, 253b/22

b.+ indeki 247b/16

b.+ inden 009b/12, 016b/21, 017b/08, 079b/05, 086a/24, 253b/23, 257b/10, 262b/12, 282a/07, 285a/22, 294a/19, 302b/22, 323b/01

b.+ ine 015a/13, 037a/17, 038a/08, 043b/10, 048b/17, 057a/01, 080a/11, 084b/02, 095b/10, 104b/19, 196b/11, 294a/22, 296a/25, 298a/20, 302b/14, 309a/13, 311a/19, 323b/12

b.+ ini 028b/16, 109a/24

b.+ iŋüzden 261a/16

b.+ iŋüze 025a/14

b.+ leri 061a/01

b.+ lerinden 205a/12, 299a/13

b.+ lerine 045b/11

b.+ üm 025a/08

b.+ ümde 016a/20, 204b/15

b.+ ümden 204b/14

b.+ üme 023b/12, 079a/18

b.+ ümi 027a/14

b.+ üŋ 046b/08, 080a/11

b.+ üŋden 278a/05

b.+ üŋe 157b/13

b.+ üŋüzde 045a/19

b. baġla- Azmetmek 005a/06, 005a/13, 014b/24, 024a/06, 026b/23, 047a/19, 054b/06, 097b/19, 099b/24, 104b/04, 107b/19, 118a/07, 134b/21, 138b/03, 155a/22, 163a/06, 171a/13, 185a/20, 186b/16, 190b/22, 194b/18, 202a/03, 221a/09, 222b/02, 222b/11, 226a/24, 251b/20, 258b/06, 260b/24, 264a/23, 268a/06, 272a/03, 275a/10, 276a/12, 269a/03, 271b/20, 278a/13, 280a/07, 284b/14, 297a/10, 303b/19

b.+ e dut- Bele bağlamak 121b/19, 121b/24

b.+üŋ bükül- Yaşlanmak 090b/14

belā <Ar. Bela -125-

b. 015a/18, 015a/25, 024b/02, 055a/07, 055a/09, 064a/09, 071a/15, 072a/20, 126a/10, 126a/19, 126b/19, 127b/07, 139b/08, 144a/09, 149a/22, 260a/14, 167b/16, 208a/12, 212b/14, 222b/03, 222b/22, 226a/01, 239a/10, 242a/12, 242a/21, 244b/18, 245a/01, 251a/20, 271a/12, 282b/14, 282b/24, 286a/01, 306b/03

b.-yı mevc 130a/14

b.+ dadur 039a/15, 178b/02, 188b/23, 251a/17

b.+ dan 057a/07, 067a/03, 068a/22, 070a/12, 080a/24, 083a/10, 145a/11, 145b/20, 146b/12, 148b/25, 149a/02, 155a/04, 175b/12, 198a/09, 198b/03, 199a/08, 208a/09, 208a/11, 263a/19, 270b/18, 271b/15, 274b/05, 280a/10, 283b/16, 297b/17

b.+ dur 250a/03

b.+ lar 106a/19, 242a/06, 285b/16

b.+ lara 239a/13

b.+ lardan 225a/03

b.+ ları 189a/15

b.+ laruŋ 268b/15

b.+ nuŋ 182b/19, 198a/10, 304a/14

cuyūş-ı b.+ nuŋ 022b/02

b. ol- 089a/15

b.+ sında 259b/02

b.+ sından 122a/25, 136a/14, 172a/15, 212a/16, 250b/25, 273a/13, 275b/15, 302b/12, 323a/24

b.+ sını 278a/10

b.+ ya 084b/17, 106a/11, 145a/06, 145b/19, 148b/24, 161b/04, 212b/15, 263a/09

b.+ yı 072a/17, 170a/10, 304a/17, 306a/21

b.+ yıla 085b/20, 119b/11, 251b/12

b. çek- Bela ve mihnet içinde yaşamak 038b/01, 063b/15, 063b/22, 064b/05, 070b/01, 227a/10

b. iste- Bela aramak 145b/19

b.+ da ol- Bela ve mihnet içinde olmak 198a/14

b. gel- Belaya uğramak 272b/15

b. gör- Bela çekmek 041a/02

b. ḳıl- Bela etmek 281a/12

b. ve miḥnet içinde ḳal- Bela ve mihnet içinde yaşamak 298b/04

b. vü miḥnet çek- Bela ve mihnet içinde yaşamak 056b/03, 180b/17, 144b/05

b.+ ya uġra- Derde düşmek, belayla karşılaşmak 017a/05, 089b/10, 141b/14, 208a/09

b.+ ya uġrat- Derde düşürmek 227a/01, 297b/08, 294b/15

belḫ Kuzey Afganistan'da bir şehir -36-

b. 013a/24, 031b/03, 044a/25, 051b/19, 054b/02, 055a/10, 225a/01, 244a/10, 254b/01

b.+ de 031b/11, 045a/03, 054b/01, 079b/18

b.+ den 172a/19, 219b/17, 273a/07, 273b/05

b.+ e 013a/23, 046a/18, 054b/06, 054b/10, 054b/13, 055a/18, 059b/17, 065b/04, 080a/04, 268a/18

b.+ i 055a/06, 055a/18, 267a/21, 273a/07, 327a/22

b.+ üŋ 055a/01, 055a/07

belḫistān Kuzey Afganistan'da bir şehir -1-

b.+ ı 052a/19

belī <Ar. Evet, tamam -7-

b. 058b/25, 067a/22, 072b/15, 075a/06, 238a/17, 239b/14, 288a/11

belīdī <Ar. Aptallar, bönler -1-

b. 327b/25

belīġ <Ar. İfade gücü yetkin -1-

b. ol- Beliğ olmak 215b/24

belik Ok ve yay kuburu, sadak -4-

b.+ i 006b/10, 055b/11, 224b/13

b.+ lerinde 262a/07

beliŋle- Korkuyla uyanmak -8-

b.- di 100b/07, 166a/03, 325a/10

b.- r 260a/11

b.- yüp 037b/16, 067a/11, 136a/05, 302b/17

belki <Ar.+Far. *(bel ki)* Belki -10-

b. 009a/25, 053a/08, 059b/13, 207a/08, 229a/02, 229a/03, 234b/19, 247a/15, 272a/23, 301b/16

bellūc Metinde adı geçen bir şehir 1-

b.+ dan 225b/04

bellü Açık, aşikar, belli -43-

b. 002b/23, 005a/05, 007a/17, 007b/14, 011b/17, 011b/22, 012a/10, 014a/06, 018a/13, 018b/15, 020a/23, 020b/25, 021b/03, 021b/16, 023a/02, 025b/17, 032a/23, 034b/18, 035b/10, 038a/14, 041a/02, 047a/03, 048a/05, 048b/08, 052a/15, 058a/06, 058b/23, 059a/07, 068b/25, 096b/13, 101b/16, 109a/10, 116b/03, 125a/24, 170a/20, 176b/09, 204a/13, 228b/11, 254a/23, 272a/24

b. ėt- Belli etmek 199b/20

b. ol- Belli olmak 193a/03, 249a/04

belür- Ortaya çıkmak, aşikar olmak -79-

b.- di 007b/17, 012a/14, 030b/24, 032a/20, 034b/17, 036a/10, 039a/12, 041a/07, 042b/10, 044b/14, 053b/03, 062b/23, 064a/12, 100a/17, 122b/12, 122b/24, 123a/09, 125a/05, 132b/18, 135a/14, 137a/09, 141b/06, 148b/11, 151b/22, 174b/04, 180a/18, 185a/01, 199b/07, 201b/25, 205a/20, 235b/16, 236b/05, 246b/25, 254a/05, 254a/12, 276b/20, 282a/17, 283a/01, 283b/11, 286b/24, 287b/04, 317a/06, 324a/10

b.- e 030a/08, 035b/25, 047b/12, 140b/13, 282a/01, 323a/15

b.- ecekdür 252a/24, 253a/02

b.- en 103a/12

b.- icek 042b/25

b.- medi 016a/03, 059a/17, 238a/12

b.- mesin 013a/03

b.- meye 042b/20, 115a/02

b.- mez 029b/22, 220a/04, 242a/06

b.- mezdi 219b/25

b.- mişdür 277a/09

b.- mişidi 103a/10

b.- se 143b/20, 145b/22

b.- üp 042a/10, 043b/16, 260b/21, 287b/11

b.- ür 126a/14

b.- ürdi 141a/08

b.- üz 244b/24

b.- mez ol- Belirmez olmak 049b/25, 135a/12, 191b/11, 223b/04, 236a/08

belürsiz Belli olmayan**,** belirsiz -15-

b. 267a/09, 303a/18, 304b/22, 323a/21, 325b/22

b. ol- Hiçbir iz bırakmadan ortadan kaybolmak 030a/05, 050b/20, 064b/02, 125a/19, 169a/18, 239a/20, 269b/08, 273b/04, 290b/24, 292b/05

belürsüz *bk. belürsiz* -8-

b. eyle- Hiçbir iz bırakmadan ortadan kaldırmak 138a/25

b. ol- Hiçbir iz bırakmadan ortadan kaybolmak 137b/05, 146b/19, 148b/08, 152b/25, 159b/10, 201a/1, 1207b/12

ben Ben -2566-

b. 003a/03, 003a/11, 004a/22, 004a/23, 004b/03, 006b/19, 009a/22, 013a/02, 015a/20, 015b/21, 016a/16, 017a/02, 017a/17, 018a/06, 019b/12, 019b/13, 019b/21, 019b/23, 020b/04, 020b/08, 021a/17, 023a/14, 023b/05, 023b/16, 024a/25, 024b/06, 024b/18, 025b/08, 025b/20, 026b/08, 028a/17, 028a/23, 028b/03, 029a/13, 029b/02, 030b/07, 030b/13, 030b/16, 031a/10, 031b/15, 031b/17, 031b/18, 032b/13, 032b/25, 034a/18, 034a/25, 035a/05, 035a/17, 035b/12, 035b/13, 035b/21, 036b/04, 037b/24, 038a/18, 038a/20, 038a/24, 039a/24, 040a/09, 041a/06, 041a/16, 041b/17, 041b/20, 042a/02, 042a/08, 042b/18, 042b/24, 043b/02, 043b/07, 044a/10, 044a/11, 044a/15, 044a/16, 044b/06, 044b/17, 044b/18, 044b/21, 044b/25, 045a/25, 045b/08, 045b/12, 046a/24, 046b/02, 046b/06, 046b/15, 046b/18, 047b/05, 047b/06, 047b/07, 047b/10, 048a/12, 048a/13, 048b/21, 049b/11, 049b/14, 049b/24, 050a/05, 050a/07, 050a/16, 050a/19, 050b/04, 051a/02, 052b/06, 053a/08, 053a/11, 053a/13, 053a/16, 053b/01, 053b/06, 053b/22, 053b/23, 054b/05, 054b/11, 054b/14, 055a/08, 055b/24, 056a/01, 056a/03, 056a/20, 056b/03, 056b/04, 056b/09, 056b/17, 056b/25, 057a/05, 057a/17, 057b/03, 057b/19, 057b/21, 058a/11, 058a/25, 058b/03, 059a/14, 060a/08, 060a/13, 060a/19, 060a/20, 061a/08, 061b/14, 062b/22, 064a/21, 064b/14, 065a/12, 065a/14, 067a/09, 067a/13, 067b/02, 069a/05, 069a/11, 069a/19,

069b/16, 070a/04, 070a/07, 070a/11, 070a/20, 070a/21, 070b/05, 070b/07, 070b/09, 071a/02, 071a/24, 071b/18, 072a/22, 072a/23, 072a/24, 072a/25, 072b/01, 072b/02, 072b/03, 073b/11, 073b/13, 073b/16, 073b/18, 073b/22, 073b/24, 074a/08, 074a/12, 074a/13, 074b/14, 074b/19, 074b/21, 074b/25, 075a/03, 075a/07, 075a/17, 075a/19, 075b/11, 075b/13, 075b/14, 075b/15, 076a/02, 076a/05, 076a/08, 076b/21, 077a/13, 077a/16, 077a/24, 077b/01, 077b/03, 077b/09, 077b/11, 077b/13, 078a/07, 078a/09, 078a/10, 078a/15, 078a/25, 078b/01, 078b/07, 078b/08, 078b/10, 078b/13, 079a/09, 079a/12, 079a/13, 079a/14, 079a/15, 079a/22, 079b/01, 079b/03, 079b/05, 079b/13, 080a/02, 080a/04, 080a/06, 080a/07, 080a/10, 080a/21, 080b/07, 080b/08, 080b/21, 081a/02, 081a/10, 081a/12, 081a/13, 081a/22, 081b/06, 081b/09, 081b/12, 081b/20, 082a/01, 082b/02, 082b/03, 082b/09, 082b/10, 082b/15, 083a/14, 083a/16, 083a/17, 083a/21, 083b/05, 083b/16, 083b/17, 083b/23, 084a/03, 084a/05, 084a/06, 084a/07, 084b/22, 085a/22, 085b/12, 085b/16, 085b/22, 085b/23, 085b/24, 086a/02, 086a/18, 086b/02, 086b/08, 086b/09, 086b/14, 087a/03, 087a/15, 087a/16, 087b/08, 087b/09, 087b/10, 088a/01, 088a/02, 088a/11, 088a/20, 088a/22, 088b/15, 089a/01, 089a/18, 089a/23, 089a/25, 089b/05, 089b/10, 089b/12, 089b/25, 090a/01, 090a/02, 090a/03, 090a/22, 091a/12, 092b/06, 092b/14, 092b/21, 093a/05, 093a/08, 093b/23, 096a/15, 096a/21, 097a/15, 097a/19, 098a/02, 099a/19, 099b/05, 099b/13, 099b/17, 101a/22, 101b/11, 101b/13, 102a/06, 102a/07, 103a/08, 104a/17, 104b/11, 105a/02, 105a/05, 106a/06, 106a/07, 107a/05, 107a/06, 107b/04, 107b/06, 107b/07, 107b/17, 108a/16, 108b/11, 109a/17, 109a/18, 109a/19, 109b/17, 110a/23, 113a/07, 113a/12, 113b/03, 114b/04, 114b/07, 114b/08, 114b/10, 114b/14, 115b/01, 115b/25, 116a/09, 117a/04, 117a/05, 117b/04, 118a/11, 118a/16, 118a/17, 118a/23, 118a/24, 118b/03, 118b/06, 118b/08, 118b/11, 118b/20, 119a/20, 119a/22, 120a/03, 120a/04, 120a/14, 120a/21, 120a/23, 120a/25, 120b/02, 120b/04, 120b/20, 121a/17, 121a/22, 121a/23, 121a/25, 121b/11, 122b/03, 123b/20, 124a/10, 124b/20, 127a/10, 127b/24, 127b/25, 128a/01, 128b/22, 129b/24, 130b/20, 132a/15, 132b/03, 132b/21, 132b/24, 133a/20, 133b/08, 134b/01, 134b/17, 135a/07, 137b/21, 138a/13, 138a/15, 138b/06, 138b/23, 139b/23, 140a/05, 140a/13, 140a/22, 140b/01, 140b/07, 140b/11, 140b/23, 141a/12, 141a/22, 141b/17, 141b/23, 142b/18, 143a/10, 146b/22, 148a/19, 148b/07, 149a/12, 149b/18, 150a/18, 150b/09, 151a/14, 153a/20, 154a/21, 154b/22, 154b/23, 156b/21, 158a/16, 158a/17, 159a/03, 159a/13, 159a/17, 160a/12, 160a/13, 160b/17, 161a/03, 161a/05, 161a/07, 161b/11, 161b/22, 161b/23, 162a/14, 162b/08,

162b/15, 162b/16, 162b/18, 162b/19, 163a/04, 163a/14, 163b/15, 165a/06, 165a/16, 166a/08, 166a/21, 167b/24, 168a/09, 168a/13, 169a/03, 169b/20, 170b/18, 172a/07, 172b/20, 173b/03, 174a/10, 175a/01, 175a/02, 175a/17, 175a/18, 175b/03, 175b/04, 176a/19, 177a/03, 177a/13, 177a/20, 177a/21, 177b/10, 177b/13, 177b/17, 178a/20, 178a/25, 178b/23, 179a/09, 179a/11, 179b/11, 179b/14, 179b/17, 179b/24, 180a/02, 180a/21, 180a/24, 180b/02, 180b/03, 180b/06, 180b/13, 180b/14, 180b/19, 181a/13, 181a/16, 182b/01, 183b/11, 184a/11, 184b/06, 185a/14, 185a/20, 185a/21, 185b/05, 186b/08, 186b/16, 187a/14, 187a/17, 187b/23, 189a/06, 189a/15, 189a/16, 189b/08, 189b/20, 189b/22, 189b/23, 190a/01, 190a/02, 190b/03, 190b/05, 190b/22, 191a/06, 191b/05, 191b/13, 192a/12, 192a/14, 193a/10, 194b/16, 195b/02, 196a/02, 196a/07, 196b/16, 196b/23, 197a/06, 197a/09, 198b/07, 199b/24, 200a/05, 200a/21, 200b/05, 200b/09, 204b/08, 204b/15, 205b/17, 205b/18, 205b/20, 206a/06, 206a/18, 207a/18, 207a/21, 207b/01, 207b/25, 208a/11, 208b/08, 208b/15, 208b/16, 209a/05, 209a/06, 210a/13, 210a/15, 214b/07, 217a/06, 217b/05, 218a/04, 221b/22, 221b/23, 223a/08, 223a/20, 227a/18, 229a/13, 229a/19, 229b/09, 231b/12, 231b/20, 232a/10, 232a/11, 232b/02, 232b/12, 233a/11, 233a/13, 233a/15, 233a/17, 233b/21, 234a/07, 234a/21, 234b/02, 234b/05, 235a/16, 235b/09, 236a/15, 236a/20, 236b/14, 236b/17, 236b/18, 236b/19, 236b/24, 237b/19, 238b/05, 238b/06, 240a/07, 240b/01, 240b/19, 241b/18, 244a/05, 244a/07, 244a/17, 244b/08, 245b/20, 245b/22, 246a/06, 246b/08, 246b/12, 246b/22, 247a/13, 247b/01, 247b/05, 247b/11, 248a/07, 249a/17, 249b/21, 249b/25, 250a/21, 250b/17, 250b/19, 250b/24, 251a/15, 251a/18, 251a/22, 251a/24, 251b/08, 251b/17, 252a/05, 253b/20, 253b/23, 254b/03, 254b/12, 254b/24, 255a/11, 255a/13, 255a/14, 255a/23, 256a/08, 257a/09, 257b/14, 257b/16, 258a/13, 258a/14, 258a/15, 258a/25, 258b/04, 258b/23, 259a/22, 259b/03, 259b/05, 259b/12, 259b/13, 259b/24, 260a/02, 260b/14, 260b/17, 261a/25, 261b/17, 261b/18, 262a/05, 263a/08, 263b/22, 264a/13, 265a/03, 265a/05, 265a/11, 265b/08, 265b/19, 265b/21, 266a/07, 266a/21, 266a/24, 266b/12, 266b/24, 266b/25, 267a/07, 267b/22, 268a/22, 268a/25, 268b/11, 268b/14, 269b/06, 269b/19, 270b/18, 271a/06, 271a/08, 271a/09, 271a/11, 271a/14, 272a/09, 272a/14, 272b/02, 273a/04, 273b/13, 273b/22, 274a/02, 274a/04, 274a/09, 274a/22, 274a/23, 274b/06, 274b/08, 274b/09, 274b/13, 274b/19, 275a/23, 275b/18, 275b/19, 275b/20, 276b/01, 276b/09, 276b/10, 277a/12, 277a/19, 277a/24, 277b/23, 278a/03, 278a/09, 278b/02, 278b/03, 278b/17, 278b/22, 278b/25, 279a/24, 279b/01, 279b/15, 279b/18, 280a/25, 280b/03, 280b/04, 280b/22, 281a/05,

281a/18, 281a/24, 281b/02, 281b/03, 281b/20, 282a/12, 283b/14, 283b/15, 283b/16, 283b/20, 284a/01, 284a/21, 284b/05, 284b/06, 284b/14, 286a/03, 286a/06, 286b/04, 287a/02, 287a/08, 287a/15, 287b/21, 287b/23, 288a/15, 288a/18, 288b/20, 289a/06, 289a/16, 290a/14, 290a/15, 290b/05, 290b/11, 290b/18, 290b/23, 291a/01, 291b/15, 292a/11, 293b/19, 294a/14, 294b/10, 294b/14, 294b/15, 296a/08, 296b/12, 296b/17, 297b/13, 297b/18, 298a/11, 298a/13, 298a/19, 298b/08, 299a/22, 299b/02, 300b/02, 300b/25, 301a/15, 301a/17, 301a/21, 301a/23, 301b/06, 302a/18, 302a/23, 302b/11, 303a/21, 303b/01, 303b/03, 303b/04, 303b/15, 303b/16, 303b/19, 303b/22, 303b/24, 304a/12, 304b/18, 305a/04, 305a/06, 305a/08, 305a/09, 305a/25, 305b/01, 306b/17, 306b/25, 307a/05, 307a/08, 307a/12, 307b/07, 307b/16, 307b/18, 308a/01, 308a/18, 308a/23, 309a/03, 309a/05, 309a/08, 309a/09, 309a/25, 309b/13, 310a/05, 310a/06, 310a/13, 310a/16, 310a/22, 310a/23, 314a/06, 314a/23, 314b/07, 314b/08, 316a/04, 316b/09, 316b/10, 316b/12, 316b/15, 318b/13, 319a/21, 319b/01, 319b/02, 319b/09, 320b/22, 321a/07, 321a/18, 321a/21, 321a/24, 321a/25, 321b/03, 322a/04, 322a/15, 322a/20, 322b/01, 323a/12, 323b/05, 324a/13, 324b/02, 325b/02, 325b/18, 325b/23, 326a/04, 326a/06, 326a/07, 327a/05, 327a/25

b.+ de 017a/23, 021a/07, 027a/17, 033a/22, 064b/04, 065a/24, 079a/07, 079b/24, 081a/22, 086b/24, 089a/02, 118a/12, 121b/07, 175b/19

b.+ den 003a/05, 004b/19, 009a/01, 009b/05, 013a/03, 015a/20, 020b/01, 020b/04, 020b/21, 022a/19, 022a/20, 023b/06, 024a/20, 025a/06, 026a/21, 026a/22, 027a/02, 027a/08, 027a/17, 028b/16, 030b/04, 031a/10, 033a/22, 035a/12, 035b/21, 036a/20, 037a/08, 038a/25, 039a/22, 042b/04, 043a/18, 044b/20, 044b/24, 046a/07, 055b/21, 056a/21, 056b/09, 057b/20, 057b/22, 060a/11, 060b/10, 070b/01, 073b/07, 073b/20, 074b/18, 077b/21, 078a/11, 078a/17, 079a/24, 080a/05, 081a/24, 081b/23, 082b/01, 084b/20, 085b/17, 088b/03, 089b/02, 089b/03, 089b/11, 092b/06, 092b/14, 092b/20, 095a/17, 099a/24, 102a/07, 102a/08, 102b/20, 103b/17, 104a/14, 105a/02, 106a/17, 107a/02, 107a/03, 107b/11, 108a/21, 109b/15, 109b/23, 110b/08, 111a/06, 114a/05, 115b/17, 115b/25, 117b/25, 119b/08, 121a/25, 123b/22, 124b/19, 126b/16, 126b/18, 129a/11, 129b/17, 129b/21, 130a/23, 130b/22, 131a/11, 132a/12, 139b/01, 140a/23, 141b/22, 142a/19, 142b/19, 148a/25, 148b/02, 149b/25, 155b/06, 158b/02, 162a/12, 165a/01, 165a/09, 176b/14, 177a/22, 181a/10, 185b/06, 188b/12, 189b/05, 190a/04, 190b/13, 194b/15, 194b/18, 197b/01, 200a/02, 204a/07, 205b/12, 205b/18, 206a/04, 206a/18, 206a/19, 207b/24, 221b/01, 223a/24, 226b/08, 232a/24,

297b/14, 297b/17, 298a/08, 298a/10, 299b/10, 300b/21, 300b/22, 301a/01, 301a/15, 301b/11, 305b/02, 306a/15, 306b/20, 307a/05, 307a/10, 314b/07, 318b/03, 318b/15, 319a/06, 319b/02, 319b/14, 319b/25, 320b/16, 324a/23, 324b/20, 325b/01, 325b/02, 325b/03

b.+ üm 002a/20, 002a/23, 002b/02, 002b/05, 002b/06, 003a/15, 004a/08, 004a/24, 004a/25, 004b/04, 004b/20, 006b/12, 008b/15, 009a/04, 009a/20, 009a/23, 010b/12, 010b/13, 011a/19, 013a/04, 013a/05, 015b/01, 015b/16, 017a/09, 017a/15, 017a/17, 018a/08, 018b/24, 019a/10, 019a/24, 019b/11, 020a/25, 020b/03, 020b/06, 020b/20, 020b/22, 021a/15, 021a/24, 023a/06, 023b/03, 023b/04, 023b/25, 024a/22, 024a/25, 024b/19, 025a/07, 025a/08, 025b/14, 025b/16, 026a/21, 027a/03, 027a/13, 027a/18, 027a/19, 028a/08, 028a/10, 028a/11, 028b/04, 028b/11, 028b/12, 028b/20, 029a/15, 030a/15, 030b/02, 030b/12, 032a/03, 032a/08, 032b/05, 032b/14, 033b/14, 035b/14, 035b/16, 036a/05, 036a/07, 036a/08, 036b/03, 037b/14, 038a/05, 038a/21, 038a/23, 038b/22, 038b/23, 040a/04, 040a/06, 040b/15, 040b/16, 041a/20, 041a/22, 041a/23, 041b/06, 041b/25, 044a/16, 044b/18, 044b/20, 044b/21, 044b/23, 045a/16, 045a/17, 045b/20, 046a/06, 046a/07, 046a/11, 046a/17, 046b/14, 046b/20, 046b/22, 047b/18, 047b/20, 048a/12, 048a/13, 048b/24, 049b/10, 049b/24, 050a/01, 050a/05, 050a/07, 050a/16, 050b/03, 050b/05, 050b/21, 050b/25, 052b/01, 053a/19, 055a/16, 056a/01, 056a/19, 056a/24, 056b/01, 056b/03, 057a/10, 057b/03, 057b/08, 058a/14, 059b/07, 059b/23, 059b/24, 060a/10, 060a/12, 060a/18, 060a/20, 061a/16, 062a/09, 063b/19, 064b/08, 065a/05, 065b/12, 065b/15, 066a/19, 070a/24, 070b/17, 071a/04, 071a/14, 071a/24, 071b/17, 072a/22, 072b/01, 072b/16, 073b/07, 073b/16, 073b/20, 073b/21, 073b/22, 074a/04, 074b/18, 074b/23, 074b/24, 075a/14, 075a/16, 075b/11, 076a/02, 076a/04, 076a/06, 076a/17, 076a/18, 076b/05, 076b/20, 077b/08, 077b/09, 078b/07, 078b/09, 078b/12, 078b/14, 078b/15, 079a/11, 079b/01, 079b/02, 079b/12, 079b/14, 079b/22, 079b/23, 079b/25, 080a/06, 080b/06, 081a/02, 081a/06, 081a/09, 081a/10, 081a/12, 081a/14, 081a/21, 081a/24, 081a/25, 081b/02, 081b/05, 081b/06, 081b/07, 081b/18, 082a/01, 082a/17, 083a/15, 084a/06, 084a/08, 084b/21, 085a/04, 085b/23, 086a/02, 086a/21, 086b/23, 087a/03, 088a/05, 088a/08, 088a/15, 088a/16, 088a/20, 088b/02, 089a/16, 089a/17, 089a/20, 089b/01, 089b/02, 089b/05, 089b/11, 089b/14, 090a/01, 090a/03, 090a/04, 090a/05, 090a/07, 091a/13, 091a/15, 091a/16, 091b/18, 091b/20, 091b/21, 092b/23, 093a/20, 093a/25, 093b/25, 095a/22, 095b/12, 095b/17, 096a/18, 097a/14, 097a/16, 098a/03, 098a/15, 098a/22, 099a/23,

099b/05, 099b/12, 099b/13, 099b/14, 099b/15, 099b/18, 100a/09, 100b/02, 101b/11, 101b/12, 102a/08, 102b/11, 103b/07, 103b/15, 103b/16, 103b/19, 103b/20, 104a/14, 104b/25, 105a/01, 105a/03, 106b/03, 107a/05, 107a/10, 107a/19, 107a/24, 107b/05, 107b/11, 107b/14, 108a/20, 108b/06, 108b/07, 108b/08, 109a/07, 109a/17, 109a/19, 109a/20, 109a/21, 109a/22, 109a/25, 109b/15, 109b/23, 110a/03, 110a/09, 110a/11, 111a/21, 112b/22, 113a/07, 113a/14, 113a/19, 113a/21, 113a/24, 113a/25, 113b/02, 113b/03, 113b/05, 113b/07, 114a/04, 114a/06, 114b/08, 115a/03, 115b/14, 115b/17, 116a/01, 116a/02, 116a/03, 116a/05, 116a/07, 117a/04, 117a/12, 117b/03, 117b/24, 118a/08, 118a/09, 118a/11, 118a/12, 118a/16, 118a/23, 118b/03, 118b/06, 118b/09, 118b/10, 119a/07, 119a/18, 119a/20, 119b/01, 119b/03, 119b/07, 119b/08, 119b/16, 119b/17, 119b/19, 119b/25, 120a/10, 120a/16, 120b/02, 120b/05, 120b/10, 120b/15, 120b/17, 120b/19, 121a/23, 121b/02, 121b/11, 122a/15, 122a/22, 122a/23, 123b/22, 124a/03, 124a/09, 124a/10, 124a/11, 124a/12, 124a/13, 124b/21, 126b/16, 127b/01, 127b/04, 127b/24, 128a/13, 128b/18, 129a/11, 129b/16, 129b/20, 129b/21, 129b/22, 129b/25, 130a/04, 130a/07, 130a/08, 130a/10, 130a/12, 130a/14, 130a/23, 130b/22, 131a/12, 132a/13, 132b/03, 133a/01, 133b/02, 133b/09, 133b/18, 134a/16, 134b/01, 134b/15, 136a/25, 137b/12, 138a/20, 139b/01, 139b/02, 139b/23, 140a/07, 140a/13, 140a/20, 140a/23, 140a/25, 140b/04, 140b/12, 140b/17, 141a/12, 141a/21, 141a/22, 141a/23, 142a/13, 142a/15, 142a/16, 142b/19, 142b/20, 143a/10, 143b/16, 143b/18, 143b/24, 144a/10, 144b/04, 144b/05, 146a/07, 146b/16, 148a/15, 148a/16, 148a/22, 148b/22, 148b/23, 149b/13, 150b/18, 151a/01, 152a/07, 152a/10, 152a/12, 153a/09, 155b/06, 155b/09, 155b/10, 156b/06, 156b/07, 156b/20, 157b/13, 158a/07, 158b/15, 160a/11, 161a/06, 161a/17, 161b/13, 161b/16, 162b/08, 162b/18, 164a/04, 165a/10, 165a/23, 166a/08, 166b/05, 169b/12, 171a/01, 172b/16, 172b/19, 172b/21, 172b/24, 172b/25, 173a/01, 173a/02, 173b/03, 174a/21, 175a/03, 175a/09, 175a/12, 175b/08, 175b/20, 176a/19, 176a/23, 176a/24, 176b/01, 176b/02, 176b/03, 176b/04, 176b/05, 176b/06, 176b/07, 177a/13, 177b/09, 177b/15, 178a/06, 178a/07, 178b/11, 178b/22, 179a/06, 179a/08, 179a/21, 179b/04, 180b/10, 180b/11, 180b/12, 180b/15, 180b/19, 181a/11, 181a/15, 181a/17, 181a/18, 184a/14, 184a/22, 184b/07, 185a/24, 185b/06, 185b/14, 185b/21, 186a/09, 186b/01, 187a/16, 188a/14, 188b/13, 189a/07, 189a/16, 189a/17, 189b/03, 189b/04, 189b/05, 189b/10, 189b/11, 190a/03, 190b/05, 190b/06, 191b/23, 192b/09, 193b/08, 193b/11, 194b/16, 194b/18, 194b/24, 195b/01, 195b/16, 195b/21, 195b/22,

195b/23, 196a/02, 196a/03, 196a/05, 196b/16, 196b/23, 196b/24, 197a/15, 197a/23, 197a/24, 197a/25, 199b/17, 199b/21, 199b/24, 200a/11, 200a/12, 200a/15, 201a/09, 201a/16, 202b/21, 203a/14, 204b/10, 204b/11, 204b/12, 204b/14, 204b/15, 204b/16, 205a/10, 205a/15, 205b/15, 206a/02, 206a/04, 206a/06, 206a/16, 206a/20, 207a/19, 207a/22, 207b/20, 208a/02, 208b/01, 208b/15, 208b/19, 209a/04, 209b/02, 209b/12, 216a/06, 216a/07, 217b/03, 217b/04, 218a/17, 220b/06, 221a/01, 221a/20, 221b/02, 221b/04, 222b/08, 223a/08, 223a/19, 225a/19, 225a/22, 226a/02, 226a/03, 226a/04, 229a/18, 230a/17, 232a/09, 232b/01, 232b/03, 232b/04, 232b/05, 233a/14, 233b/11, 233b/15, 233b/16, 233b/21, 234a/05, 234a/21, 234b/04, 234b/22, 235a/03, 235a/14, 235a/23, 235a/25, 235b/08, 236a/08, 236a/15, 236b/14, 236b/19, 236b/23, 237a/01, 237a/02, 237a/05, 238b/24, 238b/25, 239a/01, 239b/07, 239b/09, 239b/10, 239b/11, 239b/17, 239b/20, 239b/25, 240a/05, 240a/12, 240a/14, 240b/14, 242a/14, 242a/18, 243b/02, 244a/08, 244a/13, 244b/04, 244b/07, 245a/22, 245b/14, 246a/05, 246b/09, 246b/14, 246b/23, 247a/14, 247b/07, 248a/07, 248a/11, 249b/23, 250a/01, 250a/22, 250b/01, 250b/03, 250b/04, 250b/15, 250b/16, 250b/18, 250b/23, 251a/13, 251b/10, 251b/21, 251b/25, 252a/04, 252a/21, 252b/08, 253a/13, 253b/24, 254b/02, 254b/20, 254b/23, 255a/02, 255a/12, 255b/06, 256a/11, 257a/23, 257b/06, 257b/08, 257b/14, 258a/23, 258a/25, 258b/02, 258b/05, 258b/19, 258b/20, 258b/21, 259a/01, 259a/16, 259a/18, 259a/21, 259a/24, 259b/01, 259b/05, 259b/14, 259b/16, 259b/19, 259b/23, 259b/24, 260a/02, 261a/23, 261b/11, 261b/12, 261b/22, 263a/07, 263a/09, 263a/11, 263b/21, 264a/25, 265a/08, 265a/09, 265a/11, 265b/06, 265b/21, 265b/23, 266a/01, 266a/02, 266a/06, 266a/08, 266b/11, 266b/13, 266b/15, 266b/17, 268a/23, 268a/24, 268b/12, 268b/14, 268b/15, 268b/19, 268b/20, 269b/24, 270a/01, 270a/02, 270a/04, 270a/05, 271a/04, 271a/07, 271a/25, 271b/01, 272b/01, 273a/03, 273a/22, 273b/14, 273b/21, 273b/22, 274a/16, 274b/08, 274b/21, 275a/22, 275b/11, 275b/21, 275b/22, 275b/23, 275b/25, 276a/15, 276b/07, 276b/12, 277b/19, 278a/03, 278a/09, 278a/10, 278a/18, 278b/20, 278b/23, 279a/06, 279a/09, 279a/15, 279b/01, 279b/20, 280a/09, 280a/25, 280b/03, 280b/04, 280b/06, 281a/17, 281a/18, 281a/25, 281b/12, 282a/13, 282b/11, 282b/18, 283a/24, 284a/20, 284b/02, 284b/03, 284b/05, 285a/02, 285a/03, 285b/24, 286a/04, 286a/06, 286a/07, 287a/05, 287a/08, 287a/11, 287b/22, 288a/07, 288a/11, 288a/12, 288a/19, 288a/20, 288a/25, 288b/02, 288b/07, 288b/09, 288b/10, 289a/06, 289a/07, 289b/09, 289b/11, 290a/20, 290a/23, 290b/04, 291a/04, 291a/05, 291a/23, 291b/19, 292a/11,

294a/05, 294a/15, 294a/21, 294b/09, 294b/19, 296b/08, 297a/10, 297b/06, 297b/08, 297b/13, 298b/21, 299a/18, 299a/21, 299b/09, 300b/01, 300b/12, 301a/13, 301a/21, 301a/24, 302a/18, 302b/06, 302b/07, 303a/07, 303a/22, 303b/03, 303b/21, 305a/03, 305a/06, 305a/08, 305b/02, 305b/10, 305b/11, 306a/17, 306b/11, 306b/12, 306b/15, 306b/24, 307a/03, 307a/04, 307a/05, 307a/13, 307b/17, 307b/18, 308a/19, 308a/22, 308a/23, 309a/02, 309a/03, 309a/04, 309a/07, 309a/09, 309a/25, 309b/04, 310a/19, 310a/20, 310b/04, 310b/09, 310b/24, 311a/15, 311b/13, 313b/24, 314a/08, 314a/24, 314b/23, 316b/01, 316b/08, 316b/09, 316b/10, 316b/11, 316b/13, 318a/25, 319a/05, 319a/07, 319b/05, 319b/13, 319b/20, 320b/04, 320b/10, 320b/11, 320b/20, 321a/04, 321a/08, 321a/09, 321a/10, 321a/24, 321a/25, 322a/04, 322a/14, 322a/19, 322a/22, 322a/24, 322b/05, 322b/23, 323a/03, 323b/06, 323b/09, 324a/03, 324b/05, 325b/15, 325b/19, 325b/20, 325b/24, 326a/07, 326b/06, 326b/22, 327a/02, 327a/14, 327a/17, 327a/18

b.+ ümçün 007b/01, 018b/25, 025b/15, 093b/19, 130a/06, 130a/10, 156b/04, 162b/17, 206a/06, 206a/07, 206a/18, 206a/20, 223b/18, 250a/21, 250b/05, 251a/14, 273a/10, 278b/02, 307a/03

b.+ ümdür 043b/03, 078b/24, 104a/14, 117a/13, 159b/25, 161a/14, 161b/15, 166a/08, 176b/01, 192b/20, 199b/22, 199b/24, 220b/05, 234b/03, 259b/19, 278b/10, 279a/04, 279b/02, 279b/15, 287a/03, 295a/23, 298a/13, 327a/19

b.+ ümile 069b/14, 115b/05, 120a/22, 154a/20, 228b/25, 247a/14, 251a/14, 256b/25, 277a/11, 279b/14

b.+ ümle 004b/14, 023b/16, 046a/24, 059b/21, 071a/03, 072b/13, 074a/12, 077b/04, 079b/12, 079b/22, 079b/23, 080b/03, 081a/05, 081a/24, 083a/13, 083a/17, 087a/14, 087b/25, 091a/16, 101b/12, 105a/04, 107a/06, 107a/22, 120b/09, 132a/13, 133b/08, 133b/09, 140b/12, 149b/16, 160b/13, 165a/09, 165a/21, 168b/15, 176b/01, 179b/25, 189a/16, 207b/20, 218a/04, 229b/02, 235a/24, 235b/07, 235b/08, 258b/02, 259a/24, 259a/25, 261b/01, 261b/11, 266a/25, 267a/07, 268a/03, 270b/18, 275b/11, 277a/08, 280a/14, 281b/06, 296a/16, 314a/23, 321a/24

b.+ üm ol- Bir şeye sahip olmak 020a/20, 153a/17, 190b/24, 235b/10, 259b/16, 321a/23

bėn *bk. ben* -1-

b.+ i 096a/19

bencileyin Benim gibi -5-

b. 040a/18, 118a/10, 119b/06, 175a/04, 267a/09

bend <Far. 1.Bağ 2. Ayakları ve elleri muhkem zincirlerle bağlamak -197-

b. 024b/13, 054b/11, 056a/19, 056b/16, 056b/19, 058a/12, 072a/21, 074b/25, 075a/16, 080b/06, 081a/03, 088a/08, 088a/20, 097b/16, 117b/23, 151b/24, 153b/10, 153b/11, 175b/19, 189b/17, 190a/02, 198a/20, 198a/25, 272a/07, 285b/15, 295b/08

b.-i evsī 314b/14

b.+ de 070a/24, 073b/22

b.+ den 050b/12, 056a/01, 057b/12, 057b/23, 058a/08, 077a/08, 078a/03, 078a/12, 078a/13, 079b/01, 079b/04, 088a/22, 097b/20, 097b/22, 149b/15, 149b/19, 151a/14, 151a/15, 152a/17, 153b/07, 158b/04, 161b/11, 188a/14, 188a/18, 188a/23, 188b/01, 189b/19, 190a/03, 190b/01, 214a/05, 254b/02, 256b/06, 271a/13, 272a/10, 286a/07, 294b/06

b.+ i 055b/22, 079a/15, 266b/13

b.+ ile 002b/14, 007a/17, 007b/20, 016a/25, 017b/04, 061a/19, 071a/04, 072b/02, 074b/17, 079b/12, 086b/24, 184b/04, 239b/04, 239b/18, 240a/07, 240a/12, 269b/25, 272b/12, 273a/23, 295a/01

b.+ in 015b/08, 016a/02, 017b/19, 039a/01

b.+ inde 015b/03, 040b/22

b.+ inden 145b/12, 190a/01, 198a/10, 204a/11, 218b/25, 266b/04

b.+ ine 042a/09, 074a/05, 074b/17, 145b/05

b.+ ini 056b/18, 064b/09, 184b/05, 190b/07, 202b/17, 266b/08, 272a/18, 286a/09

b.+ le 053b/19, 078b/02, 081b/10, 309a/05

b.+ ler 053b/24

b.+ lerile 273b/17

b.+ lerini 102a/12

b.+ lerümi 070b/05, 070b/06

b.+ lerüŋ 070b/01

b. ü zindān 144a/02

b.+ üme 046a/11

b.+ ümi 056b/17, 064b/08, 079a/15

b.+ üŋ 002a/22

b.+ üŋe 075a/17

b.+ üŋi 064b/21

b.+ üŋile 061b/13

b.+siz 081b/10

b.+ de ol- Ayakları ve elleri muhkem zincirlerle bağlanmış halde olmak 079a/14

b.+ de ur-Ayakları ve elleri muhkem zincirlerle bağlamak 190a/05

b.+ de yat- Bend içinde zahmet çekmek 055b/22

b.+ den çıķ- Bendden kurtulmak 204a/11

b.+ e çek- Ayakları ve elleri muhkem zincirlerle bağlamak 007b/22, 043a/17, 026b/03, 077a/06

b.+ e ķoy- Ayakları ve elleri muhkem zincirlerle bağlamak 074a/14

b.+ e ur- Ayakları ve elleri muhkem zincirlerle bağlamak 053b/23, 054a/05, 054a/11, 054a/25, 055b/24, 056a/18, 056b/23, 057a/15, 070b/18, 073b/17, 074a/03, 074b/25, , 075a/18, 077b/23, 081a/08, 081a/23, 090b/22, 091a/13, 096b/06, 079a/13, 153b/05, 162a/09, 235b/19, 251a/24, 268a/24, 268b/05

b. ėt- Bağlamak 075b/12, 152a/17, 323b/15, 309b/01

b. ėyle- Ayakları ve elleri muhkem zincirlerle bağlamak 190a/05

b. içinde ķodur- Elleri ve ayakları muhkem zincirlerle bağlı biçimde yaşamak zorunda bırakmak 080a/24

b. içinde ol- Elleri ve ayakları muhkem zincirlerler bağlı olmak 070b/02

b. ol- Bağlanmak 016b/22

b. ur- Ayakları ve elleri muhkem zincirlerle bağlamak 053b/21, 074b/17, 079b/11, 079b/12, 081a/07, 081a/06, 081a/10, 081a/14, 081b/08, 085a/04, 088a/15, 088a/20, 090a/02, 135a/25, 152a/19, 186a/19, 312b/23

b. ü zindān ol- Ayakları ve elleri muhkem zincirlerle bağlanarak zindana konmak 017a/24

bendāguşesb Metinde adı geçen bir komutan -1-

b. 270b/25

bende <Far. Kul, köle -14-

b. 018b/24

b.-yi nā-tuvān 012b/24

b.+ den 023b/21

b.+ leri 007a/09

b.+ lerivüz 008b/18

b.+ n 019b/10

b.+ ŋem 018b/24, 036b/04

b.+ nüŋ 031a/18

b.+ siyem 151a/14

b.+ yem 019b/12

b. ol- Kul, köle olmak 027b/06, 152b/20, 214b/24

b. ḳıl- Kul, köle etmek 017b/15, 017b/20, 138a/15

bende-vār <Far. Kul, köle gibi -1-

b. 103a/22

bendelik Kölelik, kulluk -2-

b.+ le 007a/09

b.+ üŋle 019b/13

bendevī Metinde adı geçen bir vezir -52-

b. 275a/08, 275a/19, 281b/15, 282a/14, 282a/17, 283a/05, 283b/13, 283b/15, 283b/18, 283b/19, 283b/21, 283b/24, 284a/02, 284a/10, 284a/13, 284a/17, 284b/04, 285b/15, 285b/25, 286a/05, 286a/19, 286a/24, 286b/03, 286b/05, 286b/07, 286b/08, 286b/10, 294a/02, 294a/06, 294a/08, 294a/09, 294a/12, 296b/22, 297a/20, 297b/01, 298b/04, 298b/10

b.-yi şīr 284a/25

b.+ çün 286a/23

b.+ dür 294a/05

b.+ le 275a/05, 282a/11

b.+ nüŋ 284b/07, 286a/09, 294a/09

b.+ ye 286a/09

b.+ yi 281b/08, 284b/03, 286a/01, 286a/22, 300b/05

b.+ yle 295a/24

bendevīye *bk. bendevī* -4-

b. 283a/03, 283b/20, 284a/24, 294a/25

bendevü *bk. bendevī* -1-

b.+ nüŋ 283a/24

bendüy *bk. bendevī* -4-

b.+ e 276b/21

b.+ ile 277a/03, 277a/20

b.+ üŋ 283b/09

benefş <Far. Mor renk -2-

b. 025a/18, 029a/24

benefşe <Far. Menekşe -1-

b. 005b/04

benī ādem <Ar. Adem oğulları -2-

b. 162b/13

b.+ de 140a/18

beŋiz Beniz, çehre -82-

b.+ i 038b/14, 041b/23, 077a/10, 080a/15, 128a/01, 140a/09, 148a/19, 151a/03, 176a/17, 179a/03, 182b/09, 196a/21, 206a/01, 210b/16, 217b/22, 243b/13, 254b/17, 256b/13, 260a/03, 260a/04, 264b/23, 269b/07, 273a/20, 275a/21, 277b/14, 289a/04, 320a/17, 322a/19

b.+ in 157a/05

b.+ inüŋ 177b/09

b.+ leri 111b/07, 198b/15, 236a/12, 283a/19

b.+ üm 140a/12, 146a/07

b.+ ümi 081a/21, 177b/09

b.+ üŋ 114b/25, 140a/11, 234a/09

b.+ i ṣarar- Yüzünün rengi solmak 041a/11, 049b/13, 063b/01, 111a/13, 134a/15, 140a/11, 141a/21, 146b/03, 178b/19, 185a/22, 200a/24, 223a/04, 240a/17, 251a/17, 252b/02, 263b/11, 266b/14, 285a/19, 316a/05

b.+ inde ḳan ḳal- Yüzünün rengi solmak 046b/25, 076b/11, 082b/22, 098a/06, 108a/10, 119a/19, 130a/20, 142a/17, 158a/11, 166b/12, 230b/02, 240a/01, 258b/19, 267a/03, 277a/07, 282a/05, 283a/19, 283b/11, 289b/01, 308b/13, 317a/04, 320a/06

beŋizlü Çehreli, yüzlü -1-

b. 321b/25

beŋle- *bk. beliŋle-* -1-

b.- yüp 264b/20

benlik Kendini herşeyden üstün görmek -2-

b.+ e 117a/13

b.+ i 077b/19

bennālıḳ Bina yapımında usta olmak, ustalık -1-

b.+ da 012a/24

beŋze- -Benzemek, andırmak 250-

b.- de 166a/18

b.- di 157a/22

b.- mez 043b/22, 062a/20, 082a/01, 099b/13, 122b/08, 283a/10

b.- mezsin 033a/20

b.- mişdür 277a/10

b.- mişidi 225b/23

b.- r 002b/03, 007b/07, 010b/22, 013b/21, 014a/12, 018b/18, 028b/02, 031b/21, 035a/03, 035b/17, 035b/18, 036b/02, 036b/07, 037b/07, 037b/08, 037b/15, 040a/09, 040b/08, 041b/25, 043a/24, 047a/03, 053a/25, 055b/05, 056a/10, 060b/17, 061a/01, 061b/10, 061b/20, 062a/23, 073b/22, 074a/18, 075a/10, 078b/04, 080a/11, 081a/18, 099b/11, 100a/08, 100a/14, 100a/25, 102a/05, 102b/16, 103a/25, 109b/25, 111a/03, 113a/20, 114a/01, 114a/13, 116a/08, 117a/04, 117a/06, 117a/07, 122b/18, 122b/19, 122b/20, 122b/24, 123a/01, 123a/05, 123a/14, 123b/07, 126a/11, 126a/12, 126b/12, 127b/13, 128b/13, 128b/19, 129b/06, 132a/02, 132a/04, 135a/23, 141b/02, 141b/07, 141b/18, 142a/13, 147b/09, 148a/05, 151a/03, 157a/10, 159a/25, 165b/25, 168b/17, 170a/06, 175a/05, 176a/13, 176b/21, 207a/12, 208a/22, 210b/23, 210b/24, 212b/05, 216b/14, 216b/15, 221b/07, 222b/21, 222b/22, 223a/01, 224b/13, 224b/14, 230b/13, 230b/14, 230b/15, 230b/16, 230b/17, 230b/18, 237b/18, 238a/24, 243a/11, 244a/14, 255a/06, 258b/05, 259b/04, 260b/03, 261a/11, 269a/20, 270a/16, 274b/21, 277a/23, 277a/24, 278a/02, 278a/04, 283a/04, 283a/20, 283b/12, 291a/23, 292a/14, 293b/14, 294a/05, 295b/12, 297a/24, 299a/17, 301a/19, 310a/15, 320a/16, 322a/01, 326a/25, 326b/15

b.- r-di 002b/03

b.- rdi 010b/19, 020a/15, 030a/17, 035b/11, 075b/05, 076b/21, 077a/14, 103a/15, 121a/07, 121a/08, 121a/09, 123a/10, 129b/06, 137b/06, 157a/10, 157a/11, 158b/17, 159b/01, 178a/16, 179a/14, 201b/05, 203b/05, 203b/12, 209b/08, 226a/09, 237a/15, 238a/23, 283b/02, 295b/06, 301b/23, 301b/24, 302a/04, 314b/16, 316b/08

b.- rdüŋ 131a/15, 327a/06

b.- ridi 011a/25, 014a/10, 018b/10, 031b/06, 044b/12, 049a/25, 050b/12, 051a/14, 052b/04, 085a/09, 092a/17, 103b/05, 136b/11, 148a/05, 149b/11, 162b/12, 190b/11, 217a/11

b.- rler 122b/24

b.- rleridi 003b/15, 044b/09

b.- rsem 166a/21

b.- rsin 033b/12, 074b/06, 080a/11, 092a/02, 105a/07, 149a/10, 166a/17, 197a/03, 223b/10, 277b/06, 280b/09

b.- rüz 243a/11

b.- sün 039b/03

b.- yiserdür 255a/17

b.- yüp 003b/12, 005b/19, 033a/19

beŋzer Benzer, benzeyen -4-

b. 093a/02, 096a/18

b.+ idi 098b/19

b. ol- Benzemek 092a/23

beŋzet- Benzetmek -2-

b.- mek 302a/03

b.- mişidi 101a/21

ber <Ar. *(berr)* Kara, toprak -1-

b. 123a/17

ber <Far. Üzere -2-

b. 057a/10, 119a/13

bėr- Vermek *ayrıca krş vėr-* -1-

b.- diler 103b/10

ber-ā-ber <Far. 1Birlikte, beraber 2. Eşit, denk -52-

b. 004a/08, 024b/24, 040b/18, 042a/13, 065a/04, 083b/05, 087a/14, 095a/23, 109b/18, 111b/10, 126a/22, 175b/20, 176a/20, 187b/08, 193b/09, 220a/12, 235b/12, 299a/10

b.+ dür 162a/21, 195b/07, 208b/21, 227a/06, 238a/03, 244b/12, 259b/21, 269a/01

b.+ idi 143b/05

b.+ inde 148b/15

b. ḳıl- 069a/02, 083a/24, 175b/21

b.+ miş 266b/20

b. dut- Eşit tutmak 233b/12

b. eyle- Beraber etmek 049b/19

b. göster- Eşit, denk göstermek 259b/05

b. ol- Birlikte olmak 012b/02, 031b/16, 032a/25, 035a/06, 042a/10, 143b/08, 145a/04, 183a/03, 192b/08, 192a/22, 192a/23, 193a/20, 202a/14, 215b/05, 251b/16, 276a/07, 287b/08

ber-ā-berlıḳ(ġ) Beraberlik -1-

b.+ ında 158a/02

ber-dār <Far. Asılmış -8-

b. ėt- Birini asmak 110a/22, 139a/13, 218b/08, 243b/25, 274b/22, 324a/06

b. eyle- Birini asmak 004a/01

b. ol- Asılmak 108b/23

ber-geşte <Far. Tersine dönmüş -1-

b. ol- Tersine dönmek 040a/06

ber-ḫ̮ˇār-dār *bk. ber-ḫ̮ūr-dār* -1-

b. ol- Mutlu olmak 007a/07

ber-ḫ̮ūr-dār <Far. Mutlu -10-

b.+ ısaŋ 009a/05

b. ol- Mutlu olmak 011a/08, 019a/22, 023a/08, 090a/22, 108b/23, 011a/04, 119b/10, 244b/14, 322a/15

ber-ḳarār <Far.+Ar. Kararlı -4-

b. 021a/01, 023a/08

b. ḳıl- Kararlı olmak 024a/16

b. ṭut- Kararlı olmak 021a/25

ber-revān <Far. Ruhuna -1-

b.-ı muṣṭafā 121b/09

berter <Far. En çok -1-

b. 020b/16

ber-zāġ <Far. Kara *(Karganın renginden benzetme)* -1-

b.+ a dön- Kararmak 034b/17

berāhām Metinde adı geçen cimri bir Yahudi -10-

b. 164a/16, 165a/01, 165a/05, 165a/07, 165a/21, 165b/08

b.-ı cuhūduŋ 164b/23

b.+ a 165a/01, 165a/04

berām-ı burzīn Metinde adı geçen bir vezir -1-

b. 204a/24

berāt <Ar. Rütbe, nişan ve imtiyaz verildiğini bildiren ferman -6-

b.+ ı 070b/24

b.+ ımuz 078b/16, 078b/19

b.+ ını 073b/15

b.+ ıyla 070b/22

b. vėr- Berat vermek 317a/16

berber Afrikanın kuzeyinde bulunan bir kavim -3-

b. 078a/11, 315a/07

b.+ den 219a/08

berberī <Far. Berber kavmine mensup -2-

b. 074a/10, 121a/10

berberistān Afrikanın kuzeyinde bulunan bir ülke -1-

b. 052b/02

berd <Ar. Soğuk -1-

b. 004a/13

berdeʿ Metinde adı geçen bir şehir -4-

b. 014b/14

b.+ den 275a/24, 281b/19

b.+ ile 255b/08

bere **<**Far. Kuzu -1-

b. 024b/14

berehmen <Far. Ateşe tapanların ruhani başkanı -7-

b. 122a/16, 122a/19, 122a/23, 122b/01

b.+ ler 121b/12, 121b/13, 121b/15

berekāt <Ar. Bereketler -7-

b.+ ında 136b/07, 175a/23, 183b/01, 225b/06, 264a/15

b.+ ındadur 111a/16, 144a/18

b.+ iyledür 179b/12

berg <Far. Yaprak -1-

b. 012b/19040b/11, 155b/21

b.+i 062a/20

beri *bk. berü* -3-

b. 042a/09, 070b/21, 199a/08

berī <Ar. Uzak -5-

b.+ dür 292b/22

b.+ yüz 122a/01

b. ḳıl- Uzaklaştırmak 094a/11

b. ol- Uzak olmak 155a/04, 227a/04

berk Kuvvetli, sağlam -10-

b. 015a/14, 028b/16, 032b/10, 155b/21, 232a/12, 236b/13

b. ėt- Sağlamlaştırmak 261a/10

b. eyle- Sağlamlaştırmak 172b/15

berḳ <Ar. Şimşek -2-

b. 150a/11, 174b/11

berḳ-vār <Ar.+Far. Şimşek gibi -1-

b. 042a/25

berkin- Sağlamlaştırmak -1-

b.- mişidi 143b/01

berkit- Sağlamlaştırmak -50-

b. 209a/23

b.- di 057a/24, 059a/13, 099b/16, 102b/02, 114a/11, 115b/08, 149b/02, 236b/03, 264b/01

ḳuşağını b.- di 050b/13

b.- diler 054a/01, 054a/04, 060a/25, 061b/16, 090a/14, 094a/24, 094b/01, 098b/21, 116b/12, 116b/14, 130b/02, 130b/03, 159a/20, 221a/12, 224a/17, 239b/22, 246a/08, 296a/01, 296a/15

b.- e 114b/25, 139a/08

b.- em 082a/02

b.- esin 092b/17

b.- mişler 172a/23

b.- üp 003b/21, 005a/17, 020b/22, 090a/16, 093a/15, 133a/16, 140a/09, 250b/03, 263b/02, 294a/23, 295b/25, 296a/25, 313a/07, 327b/23

arḳa b.- ürüp 058b/07

berḳūt Metinde adı geçen bir ulu -1-

b. 169b/05

bermūze Behrām’ın büyük oğlu -1-

b.+ dür 259a/19

berrānī <Far. Yırtıcı -1-

b. 036a/24

bersām / bersām-ı çīnī Bijen'in komutanı -10-

b. 326a/16, 327a/25, 327b/10, 327b/11, 327b/12, 327b/14

b.+ a 326a/14, 326a/15, 327b/08, 327b/13

berü Beri, bu tarafa, bu yana -66-

b. 025a/09, 037b/03, 042b/09, 045b/22, 048b/21, 050b/14, 050b/22, 055b/24, 060b/24, 071b/16, 073b/13, 073b/17, 078b/14, 078b/15, 078b/16, 078b/17, 079a/03, 079a/20, 080b/04, 082b/14, 084a/19, 088a/05, 099b/14, 101a/22, 107a/23, 117a/02, 119a/06, 119b/19, 133b/23, 146b/20, 163b/20, 165a/09, 175a/01, 175b/17, 176b/08, 185a/02, 217a/02, 224a/23, 236b/03, 248a/24, 252a/04, 252a/05, 258a/10, 267a/18, 267a/22, 272a/24, 277b/08, 277b/17, 279a/03, 285a/14, 289a/18, 291b/11, 294a/12, 294a/15, 302b/08, 305a/18, 306a/22, 307b/16, 309a/08, 310a/17, 311b/06, 312a/07, 316a/11, 322a/21, 324b/09, 327b/04

berzūy / berzūy-ı ṭabīb Nuşinrevan'ın doktoru -19-

b. 177b/15, 180a/09, 237b/16, 238a/09, 238a/18, 238a/19, 238b/08, 238b/10, 238b/17, 238b/20, 238b/23

b.+ a 237b/25, 238a/01, 238b/05

b.+ ı 238a/07, 238a/18

b.+ ıla 238a/09

b. uŋ 238a/12

besāṭ <Ar. Düz zemin -1-

b.+ ı 083b/10

besle- Büyütmek, yetiştirmek -39-

b.- di 079a/03, 098a/19, 180b/17

b.- diler 103b/06, 132a/21, 136a/08, 140a/17

b.- dügin 123b/24

b.- dügini 101a/19

b.- dükleri 101a/14

b.- düm 032a/07

b.- düŋ 050b/21

b.- mege 147b/15

b.- mekçün 198a/13

b.- mekde 098b/18

b.- miş 076a/17

b.- mişidi 190a/20

b.- r 108b/13, 209a/15, 214b/15

b.- rdi 136b/10

b.- rem 028a/23, 162b/18

b.- rlerdi 323b/24

b.- se 090a/20

b.- ye 053b/13

b.- yelüm 099a/08, 099a/12

b.- yeni 090a/20, 180b/18

b.- yümeye 169b/11

b.- yüp 007a/22, 023a/24, 090a/21, 097a/14, 098b/02, 101b/23, 158a/03

b.- yüpdür 001b/14

beslen- Büyümek, yetişmek -6-

b.- miş 002a/14, 035a/14, 050b/25, 147a/23

b.- ür 109a/14

b.- ürdi 050b/14

beslet- Büyütmek, yetiştirmek -1-

b.- di 142a/02

besletdür- Büyütmek, yetiştirmek -2-

b.- di 103a/25

b.- miş 203b/14

besleyici Yetiştirici -1-

b. 032b/15

besṭām Hüsrev'in hocası -5-

b. 286b/22, 288a/08, 288a/10

b.+ a 224b/06

beste <Far. Kapalı, korunaklı yer -3-

b.+ de 096b/25, 097a/21

b.+ dedür 097a/15

bėş Beş -67-

b. 018b/08, 023b/05, 025a/01, 043b/20, 046b/18, 059b/19, 060a/06, 060b/07, 065b/18, 071b/25, 109b/17, 110a/01, 116a/09, 123b/03, 123b/05, 127a/19, 128b/04, 139a/11, 143a/24, 143b/25, 144a/06, 146b/22, 147b/16, 155a/11, 155b/01, 157a/07, 166b/02, 180a/07, 190b/05, 190b/08, 192b/14, 192b/16, 192b/17, 193a/02, 212b/08, 212b/13, 219b/14, 255a/04, 255a/06, 288b/18, 293a/16, 305b/07, 310b/09, 310b/10, 310b/12, 313a/08, 314b/25, 322a/11, 325b/24

on b. 049a/23, 288a/06

seksen b. 128b/01, 128b/05

yüz altmış b. 059a/07

b. biŋ 320b/17

b.+ e 123a/20

b.+ ine 065a/18

b. yüz 013b/04, 068b/21, 279a/03, 314b/16, 315a/23, 317b/17

beşāret <Ar. Müjde -5-

b. 172a/10, 178a/10

b.+ e 110b/05, 224a/10

b.+ le 299b/14

beşer <Ar. İnsan -2-

b. 101b/25, 250a/24

beşik Beşik -7-

b.+ den 314b/09

b.+ e 314a/13

b.+ i 314a/09, 314b/05

b.+ in 314b/04, 320b/15, 321b/02

beşīn Metinde adı geçen bir şah -2-

b. 079a/09, 079a/10

bėşinci Beşinci -18-

b. 006b/24, 077a/13, 111b/05, 112a/17, 130a/03, 144a/03, 144a/09, 163a/15, 180a/07, 212b/10, 212b/15, 212b/20, 214b/03, 215a/12, 241b/10, 320b/15, 323b/21

b.+ si 192b/16

beter <Far. *(bed-ter)* Çok daha kötü -9-

b. 016b/08, 016b/15, 033b/18, 151a/16, 161b/10, 259a/02, 286a/17, 320a/24

b. ol- Daha kötü bir duruma gelmek 009a/14

beti Mektup -1-

b. 225b/13

beyābān <Far. Kır, çöl -22-

b. 009b/06, 010b/24, 011b/03, 012a/06, 026b/04, 033b/16, 053a/21

b.+ a 005b/23, 010a/25, 010b/01, 011b/16, 029b/10

b.+ da 010b/02, 014a/08, 014a/21, 029a/20

b.+ dan 004a/19

b.+ dur 060b/17

b.+ ı 005b/11, 006b/09, 009a/09

b.+ larda 018b/05

beyān <Ar. Anlatma, açıkça söyleme -37-

b. ėt- Açıklamak, dile getirmek 091a/10, 092a/16, 111a/06, 113a/24, 114a/02, 151a/14, 158a/06, 237b/09, 264a/12, 275b/02, 314b/22, 317a/11

b. eyle- Açıklamak, dile getirmek 053a/01, 069b/07 092a/08, 102b/17, 111a/02, 130b/15, 188a/17, 195b/17, 216a/07, 218a/24, 230a/25, 237a/13, 239a/02, 271b/14, 284b/21, 299b/06

b. vėr- Açıklamak, dile getirmek 123a/19

b. ḳıl- Açıklamak, dile getirmek 032a/06, 141a/11, 141a/20, 153a/08, 190b/22, 206b/18, 263a/23

b. ol- Açıklanmak 131b/17

beyānsız *bk. beyānsuz* -1-

b. 069b/11

beyānsuz Anlamsız (söz) -2-

b. 031a/16, 098a/02

baydaḳ Piyon -1-

b.+ uŋı 048a/20

beyhūde <Far. Boşuna -2-

b. 002b/05, 031a/05

beyin Beyin -14-

b.+ i 055b/12

b.+ ini 039b/15

b.+ isi 077a/19, 146a/18, 159b/07, 162b/22

b.+ isin 177a/07

b.+ isinde 023b/12

b.+ isinden 117a/01

b.+ isini 009b/02

b.+ isiyle 068a/20, 152b/07, 199a/22

b.+ üŋ 024a/16

beyt <Ar. Beyit-218-

b. 002a/02, 002a/15, 004a/07, 004a/10, 004a/12, 004b/10, 004b/24, 005b/10, 005b/14, 006b/20, 007a/18, 007b/16, 008a/04, 008b/01, 008b/03, 010a/02, 011a/18, 011a/25, 011b/06, 011b/09, 011b/15, 012a/13, 012b/19, 013b/19, 014a/03, 014b/11, 014b/15, 014b/19, 015a/05, 015a/14, 015b/14, 016b/09, 017a/20, 017a/24, 017b/01, 018a/03, 018a/21, 019b/09, 019b/14, 019b/17, 020a/22, 020b/11, 021a/04, 021a/08, 021a/20, 022a/04, 022a/10, 022a/18, 022b/03, 022b/16, 022b/23, 023b/03, 024b/01, 024b/12, 025a/18, 026b/04, 027a/02, 027b/08, 027b/15, 029a/01, 029a/24, 029b/18, 029b/22, 030a/20, 030b/15, 030b/18, 030b/25, 031a/04, 031b/14, 032a/13, 032b/13, 033b/07, 033b/18, 033b/22, 034a/12, 034a/16, 034a/17, 034b/11, 035b/18, 036a/15, 036a/19, 036b/22, 037a/02, 037b/08, 037b/20, 038b/07, 039a/05, 039a/15, 040a/14, 040a/18, 040a/19, 040b/06, 040b/10, 040b/22, 042a/03, 042a/08, 042a/21, 042a/24, 042b/02, 042b/20, 042b/24, 045b/05, 047a/14, 048a/18, 049a/17, 050a/12, 050a/24, 050b/07, 058a/03, 060b/03, 067b/24, 068a/09, 072b/15, 074a/23, 075a/05, 077a/09, 077b/17, 078a/16, 078b/07, 078b/21, 080a/16, 081b/19, 086a/07, 086a/18, 087a/09, 087b/11, 088a/09, 088a/24, 089b/14, 090a/08, 090b/10, 091a/22, 091b/08, 092a/21, 093a/22, 093b/10, 094a/08, 094b/08, 094b/22, 096a/05, 096a/17, 096b/19, 097b/03, 097b/08, 097b/17, 097b/23, 098a/20, 098b/13, 099b/09, 100b/22, 101a/14, 101b/11, 102a/02, 102b/04, 102b/16, 103a/18, 103b/09, 103b/25, 105a/14, 105b/25, 106a/12, 106b/08, 106b/23, 107a/16, 107b/09, 107b/24, 108a/23, 108b/04, 108b/12, 108b/20, 109a/12, 109b/25, 110a/17, 110b/24, 111b/25, 112b/02, 114a/25, 114b/16, 115b/01, 116a/05, 116b/16, 117a/09, 117a/22, 117b/17, 118a/10, 118a/25, 118b/14, 119a/13, 119a/24, 122a/16, 125a/10, 125b/18, 126b/04, 128b/15, 129a/15, 130b/23, 131a/17, 131a/24, 132a/22, 132b/12, 132b/21, 135a/01, 135a/22, 136a/10, 137a/07, 144b/11, 146a/23, 146b/10, 148a/12, 150a/10, 153a/23, 155b/21, 162b/24, 166a/12, 169a/19, 314b/25

b.+ üŋ 314b/25

beyt-ül-ḥarām <Ar. Kabe -2-

b. 117b/02

b.+ ı 117b/13

beyt-ül-māl <Ar. Maliye hazinesi -1-

b. ol- Hazineye devredilmek 227b/19

beyt-ül-muḳaddes <Ar. Kudüs -1-

b.+ de 076b/19

bėz Bez -21-

b. 090a/15, 098b/24, 250a/24, 314b/16

b.+ den 101b/06, 101b/25

b.+ i 099a/08

b.+ile 217b/10

b.+ ler 012a/09, 114a/10, 153a/11, 250a/24, 313b/07

b.+ lerden 007a/12, 090a/13, 110b/16, 182b/10, 224b/07, 231a/01

b.+ lere 043a/09

b.+ leren 058a/17

b.+ lerinüŋ 099a/01

bez- Usanmak -1-

b.- miş ol- Usanmış olmak 175a/17

beze- Süslemek, donatmak -28-

b.- di 030b/24, 035a/01, 048b/06, 058a/02, 065b/11, 157a/15, 163b/10, 178a/10, 219a/11, 260a/23, 317a/14

b.- diler 031b/13, 091a/06, 092b/19, 100b/18, 113b/11, 172b/05, 181b/13, 222b/14, 233b/02, 235b/14, 324b/24

b.- düŋ 050b/22

b.- mege 113b/10

b.- ye 151b/03

b.- yüp 011b/12, 012a/08, 179a/17

bezek Süs -6-

b.+ den 026a/09

b.+ i 035a/21, 046b/20, 250b/18

b.+ lerden 110b/08

b.+ lerini 028b/06

bezegī <T.+Ar. Süslü -1-

b. 039a/01

bezen- Süslenmek -26-

b.- di 083b/11, 200b/19, 229b/18, 259a/07, 295a/18

b.- miş 187b/13, 224a/17, 267b/21, 268a/09, 269a/10, 269a/18, 278a/15, 283b/19, 293a/11, 300a/02

b.- mişdi 036a/16, 267a/25, 287b/08, 299b/22, 314b/16, 315b/05, 315b/09

b.- mişidi 228b/16, 253b/22

b.- üp 197b/06, 318b/05

bezet- Süsletmek -3-

b.- üp 014a/14, 043a/08

b.- ürdi 317b/06

bezeyici Süsleyici -1-

b.+ dür 200b/01

bezeyiş Süsleyiş -1-

b.+ üŋi 259b/25

bezil- Canından usanmak -2-

b.- di 139a/05

bezirgān <Far. Tüccar -1-

b. 065a/14

bezm <Far. 1. Eğlence meclisi 2. İçki meclisi -30-

b. 004a/08, 009a/10, 014a/16, 026b/02, 029b/18, 029b/21, 043a/20, 043a/21, 063b/02, 069a/25, 071b/14, 075a/21, 089b/13, 091a/09, 119a/11, 176b/19, 181b/20, 250b/05, 300a/10, 311b/07, 312b/02

b.+ de 043a/10, 169a/21

b.+ i 149a/16

b.+ inde 204a/05

b. ėt- Eğlence meclisinde yiyp içip eğlenmek 060b/04, 071b/20

b. eyle- Eğlence meclisinde yiyp içip eğlenmek 016b/12

b. ḳur- Eğlence meclisi kurmak 318b/17

b. ü ʿişret ḳıl- Eğlence meclisinde yiyip içip eğlenmek 217a/12

bezm-gāh <Far. Eğlence yeri -3-

b. 025a/17, 038a/07

b.+ da 007a/25

bıçaḳ Bıçak -2-

b. 073a/21, 149b/24

ıraġ- *bk. bıraḳ* -2-

ṭopraġa b.- dı 261b/03

b.- ma 291b/09

bıraḳ(ġ)- Bırakmak -143-

b. 021a/24, 085b/07, 205b/13

b.- a 047b/24, 205a/16, 242a/11

ṭopraġa b.- a 047b/15

b.- alar 022a/16, 076a/12

b.- alum 163a/18

b.- am 149b/18, 278a/15

ṭopraġa b.- am 096b/06

düşmenlik b.- amaz 223a/10

ṭopraġa b.- aydı 084b/07

b.- ayın 051a/03

b.- dı 034a/10, 041a/08, 048a/11, 049a/15, 049b/02, 051a/11, 054b/17, 058b/23, 059a/07, 086b/17, 089a/11, 093b/04, 100b/17, 101b/10, 107b/22, 122b/22, 136a/23, 149b/24, 157b/03, 161a/24, 165b/02, 189b/16, 196b/11, 205b/23, 220a/05, 253b/15, 261a/03, 261b/04, 264b/16, 270a/02, 273b/19, 299a/01

fitneye b.- dı 154a/13

şübhe b.- dı 154a/01

yėre b.- dı 003b/05, 059a/13, 157b/01, 261a/07, 309b/06

b.- dılar 006a/08, 017b/09, 052a/23, 095a/09, 098b/22, 149a/24, 206a/10, 232a/04, 268b/02, 301a/03, 304b/19

b.- duġumdan 294b/10

b.- dum 023b/04, 172b/21, 232b/06

b.- duŋ 131a/16, 205b/09, 252a/06, 301b/07

düşmenlik b.- duŋ 187a/04

söz b.- duŋ 272b/14

b.- duŋuz 006b/24

b.- ıcaḳ 123b/16

b.- ında 024b/13

bıraḳdur- Bıraktırmak -2-

b.- asın 250a/23

b.- mışdı 040b/20

bıraḳıl- Bırakılmak -1-

b.- mış 224b/14

bıyıḳ Bıyık -1-

b. 120b/07

bī-ʿadd <Far.+Ar. Sayısız -1-137a/14

medḥ-i b. ėdüp 001b/01

bī-aṣıl <Far.+Ar. Asılsız, soysuz -1-

b. ol- Asılsız, soysuz olmak 279b/10

bi-ʿaynihi <Ar. Aynıyla, olduğu gibi -3-

b. 043a/24, 117b/25, 206b/25

bī-āzārlıḳ Birini incitmemeye dikkat etmek -1-

b.+ dan 023a/23

bī-beḳā <Far.+Ar. Sonsuz -1-

sarāy-ı b.+ nuŋ Dünya 018a/20

bī-cān <Far. Cansız, ölü -5-

b. 034a/15, 035a/18, 036b/24, 049a/05

b. ol- ölmek 041b/21

bī-çāre <Far. Çaresiz -27-

b. 014b/13, 061a/16, 070a/25, 089a/24, 247b/24, 260b/14, 297b/13

b.+ ler 010a/18, 066a/02

b.+ lere 155b/08

b.+ lerüŋ 194b/10

b.+ si 085b/03

b. düş- Çaresiz kalmak 015b/02

b. ḳal- Çaresiz kalmak 002a/08, 251b/15, 253a/03, 286b/22, 297b/05

b. ol- Çaresiz kalmak 055b/18, 085a/15, 058a/16, 112a/20, 115b/22, 130b/21, 224b/23, 283b/14, 299b/11

bī-çārelıḳ Çaresizlik -5-

b.+ dan 297b/14

b. göster- Çaresiz kalmak 010b/09

b.+ ıla 016a/22, 129b/24, 191b/25

bī-çārelik *bk. bī-çārelıḳ* -1-

b.+ den 194b/10

bī-dād <Far. Zalim -4-

cevr-i b. 024b/19

şāh-ı b. 252b/08

b.+ dan 021b/04

b.+ ından 019b/08

bī-dādlıḳ Zalimlik -8-

b. 289b/09

b.+ ıla 233b/14

b. ėt- Zalimlik etmek 056a/03, 185a/22, 185b/13, 233b/07, 277b/03

b. ol- Zalimlik olmak 041b/01

bī-dāniş <Far. Cahil -1-

b. 017a/02

bī-devlet <Far. İşe yaramaz -2-

b. 309b/09, 312a/11

bī-dīn <Far.+Ar. Dinsiz -6-

b. 008a/21, 193a/25, 245a/04, 296b/10

māhūy-ı b. 327b/16

b.+ üŋ 193b/05

bī-dīnlik <Far.+Ar. +T. Dinsizlik -3-

b.+ e 185b/12

b.+ le 081a/12, 154b/08

bī-dirīg <Far. Esirgemeyen -1-

b. 031a/15

bī-edeb <Far. Edepsiz -2-

b. 132a/23

b. ol- Edepsiz olmak 132a/23

bī-edeblik <Far.+Ar. +T. Edepsizlik -4-

b.+ inden 061b/14

b. ėt- Edepsizlik etmek 083b/04, 179b/08, 183a/07

bī-edebsizlik <Far.+Ar. +T. Edepsizlik -1-

b. 132a/24

bī-endāze <Far. Ölçüsüz -3-

b. 035a/21

ḫaṭṭ-ı b. 035a/22

b.+ dür 130b/25

bī-fāyide <Far.+Ar. Faydasız -7-

b. 042a/19, 176b/18, 194b/11, 210a/21, 258b/22, 259b/10

b. eyle- Faydasız eylemek 071a/19

bī-fer <Far. Güçsüz -1-

b. 108a/01

bī-fikr <Far.+Ar. Düşüncesiz -1-

b. 077b/20

bī-ġam <Far.+Ar. Dertsiz -1-

b. düş- Dertsiz olmak 003a/23

bī-gāne <Far. Kayıtısız, ilgisiz -12-

b. 008a/06, 022b/02, 033b/17, 041a/19, 177a/21, 198b/10

b.+ den 120b/08, 223b/14

b.+ lerden 004a/12

b.+ lere 272a/04

b.+ yi 209a/23

b. düş- Kayıtsız kalmak 025b/21

bī-ġāye <Far.+Ar. Sonsuz -1-

medḥ-i b. ėdüp 001b/01

bī-ġayret <Far.+Ar.Gayretsiz -1-

b.+ dür 106b/24

bī-girān <Far. Ucu bucağı olmayan, sonsuz -3-

b. 006b/11, 006b/12, 137a/14

bī-gümān <Far. Şüphesiz -14-

b. 005a/14, 015b/06, 036a/07, 054a/23, 080b/10, 085b/04, 089b/16, 103a/07, 106a/13, 116a/24, 153b/18, 178a/21

b. eyle- Şüpheyi ortadan kaldırmak 021a/20

b. ol- Şüpheyi gidermek 194a/01

bī-günāh <Far. 1. Günahsız, suçsuz 2. Zavallı -28-

b. 003a/12, 007b/19, 010a/18, 013a/01, 015a/24, 017a/17, 017b/01, 098b/04, 117b/09, 152b/21, 168a/09, 169a/02, 187a/01, 187b/18, 199b/03, 202a/20, 222b/02, 237a/02, 271a/02, 271a/12, 289b/06, 311b/22, 322a/14

b.+ am 097a/15

b.+ lar 002b/17, 010a/17

b.+ lara 002b/18

b.+ uŋ 017a/14

bī-günāhsız Günahsız -1-

b. 171b/15

bī-ḫaber <Far.+Ar. Habersiz -1-

b. 081b/23

bī-ḥad <Far.+Ar. Sınırsız -23-

b. 046a/09, 051a/11, 051a/12, 052a/20, 066a/23, 066b/22, 075b/15, 088a/09, 091b/25, 105b/24, 137a/14, 139a/02, 181a/25, 181b/13, 182b/07, 191b/03, 221b/13, 221b/15, 225b/10, 263b/16, 293a/10, 312b/23

ḥamd-ı b. ėdüp 001b/01

bī-ḥamiyyet <Far.+Ar. 1. Gayretsiz 2. Namussuz -4-

b. 100b/25, 106b/25

b.+ lerden 100b/24, 102b/05

bī-ḥamiyyetlik <Far.+Ar. +T. Gayretsizlik -2-

b.+ ile 100b/24

b.+ le 102b/06

bī-ḥāṣıl <Far.+Ar. Eli boş -1-

b. olur 124a/02

bī-ḥayā <Far.+Ar. Utanmaz -1-

b. 249b/04

bī-hemāl <Far. Eşsiz benzersiz -1-

b. ol- Benzersiz olmak 032a/07

bī-ḥesāb *bk. bī-ḥisāb* -6-

b. 047a/21, 049a/16, 098a/09, 099a/07, 099a/11, 135a/05

bī-ḥisāb <Far.+Ar. Sayısız -31-

b. 003a/18, 069a/01, 100a/06, 101b/24, 103b/21, 105b/21, 117b/14, 119b/22, 123b/15, 133b/12, 138a/23, 148a/02, 148a/08, 151a/19, 152a/20, 156a/23, 158b/01,

161b/05, 163b/12, 163b/19, 169b/16, 172a/24, 186a/16, 187a/15, 199a/02, 202a/10, 207b/04, 231a/08, 254a/10, 266a/03, 318b/18

bī-ḫūd <Far. Kendinden geçmiş -2-

b. 089a/03, 166b/08

bī-hūde <Far. Boşuna, boş yere -11-

b. 024b/09, 025b/22, 028b/23, 035b/21, 106a/05, 112b/19, 144a/05, 145a/11, 160b/11, 176a/21, 185a/23

bī-hūş <Far. kendinden geçmiş -7-

b. 194a/20

b.+ lar 011b/03, 015a/14, 029b/10, 037a/07

b. ol- Sarhoş olmak 048a/11, 090b/07

bī-ḥużūr <Far.+Ar. Huzursuz -1-

b. ol- Huzursuz olmak 310a/12

bī-hüner <Far.Hünersiz, beceriksiz -6-

b. 010a/08, 017a/03, 303b/19

b.+ i 144b/15, 284b/02

b.+ ler 142b/12

bī-ibtidā <Far.+Ar. Başlangıcı olmayan -2-

b. 085b/04, 109a/13

bī-iḳtiżā <Far.+Ar. Varlığı için kimseye ihtiyaç duymayan -1-

b. 104a/02

bī-intihā <Far.+Ar. Sonu olmayan, sonsuz -2-

b. 085b/05, 109a/13

bī-kār <Far. İşsiz -3-

b. 142a/20, 146b/08, 194b/08

bī-ḳarār <Far.+Ar. Kararsız -2-

b. 028b/03

b. ol- Kararsız olmak 236b/22

bī-ḳıyās <Far.+Ar. Kıyas kabul etmez, kıyassız -45-

b. 047b/17, 077b/22, 078b/06, 092b/03, 093a/24, 094b/14, 096a/23, 101a/09, 104a/19, 104b/03, 114a/16, 116b/06, 118b/17, 118b/25, 119a/12, 121b/10, 123a/23, 124b/15, 128b/02, 132b/07, 134b/22, 135a/08, 135b/09, 135b/12, 137a/21, 141a/05, 149b/07, 156b/18, 157b/19, 160a/15, 169b/17, 176a/01, 181a/25, 181b/18, 192a/21,

199a/05, 200a/07, 220b/03, 254a/07, 261a/13, 282b/16, 291a/23, 300a/17, 325a/14

bī-ḳuṣūr <Far.+Ar. Kusursuz -2-

b. 152a/14, 187a/10

bi-l-külliyye <Ar. Bütün, büsbütün -7-

b. 046b/09, 067b/23, 097a/01, 178a/19, 183b/22, 220b/20, 303a/23

bī-māye <Far.+Ar. Zayıf, güçsüz -2-

b. 025a/04

şāh-ı b.-yi dil 007a/25

bī-menşūr <Far.+Ar. Fermansız -1-

b. 079a/02

bī-mis̱āl <Far.+Ar. Benzersiz -2-

b. 086a/19

b.+ dür 068a/09

bī-muḥābā <Far.+Ar. Korkusuz -1-

b. 106a/11

bī-nām <Far. Bir üne sahip olmamak -1-

b. ol- Ceng yerinde bir ün, şöhret kazanmak için çabalamamak 100b/24

bī-naẓīr <Far.+Ar. Benzersiz -6-

b. 142a/05, 311a/17

b.+ dür 113b/01, 293a/19

b.+ lerdür 113b/05

b. ol- Benzersiz olmak 141a/03

bī-nem <Far. Nemsiz -1-

b. 034a/23

bī-nevā <Far. Yoksul -2-

b. 292b/14

b. ol- Yoksul olmak 155a/21

bī-nevālıḳ Yoksulluk -1-

b. gör- Yoksulluk çekmek 009a/22

bī-nihāye <Far.+Ar. Sonsuz, bitmez, tükenmez -8-

b. 012a/04, 204a/13, 326a/01

b.+ dür 046b/23, 192b/10, 238a/04, 272a/01

ḥamd-ı b. ėdüp 001b/01

bī-nihāyet <Far.+Ar Sayılamayacak kadar çok -6-

b. 013a/09, 105b/16, 202a/09, 314b/10

b.+ dür 128b/17, 325b/02

bī-niyāz <Far.+Ar. Varlığını sürdürebilmek için hiçbir şeye ihtiyaç duymamak -7-

b. 014b/11, 022a/12, 022a/20, 063a/01, 185b/16

b. ol- Gücü, kudreti her şeye yetmek, biniyaz olmak 010a/11, 012b/21

bī-niyāzlıḳ <Far.+Ar. +T. Kimseye muhtaç olmadan yaşama -1-

b.+ dan 228a/02

bī-pāyān <Far. sonsuz -1-

deryā-yı b.+ a 012a/02

bī-renc <Far. Zahmetsiz, eziyetsiz -1-

b. ol- Eziyetsiz olmak 004a/01

bī-riyā <Far.+Ar. Yalansız riyasız doğru -1-

b. 086b/04

bī-saʿādet <Far.+Ar. Mutsuzluk -1-

b.+ dür 132a/23

bī-s̱ebāt <Far.+Ar. Dayanaksız -1-

b. ol- Dayanaksız olmak 098a/01

bī-sütūn Şiraz yakınlarında bulunan ve İranlılar tarafında kutsal sayılan bir dağ -1-

b. 278a/04

bī-şān <Far.+Ar. Namussuz, şerefsiz -1-

b.-ı rūzigār 067a/19

bī-şek <Far.+Ar. Şüphesiz -1-

b. 064a/03

bī-şümār <Far. sayısız -2-

b. 006a/19, 042a/04

bī-taʿab <Far.+Ar. Zahmetsiz, sıkıntısız -2-

b. 061a/05, 071a/21

bī-tekellüf <Far.+Ar. Zahmetsiz, sıkıntısız -1-

b. 033a/21

bī-ten Tensiz, vücudsuz -1-

b. eyle- Öldürmek 038b/22

bī-ümīd <Far. Umutsuz -3-

b. 022a/17

b. ol- Umutsuz olmak 017a/21, 033a/14

bī-vefā <Far.+Ar. Vefasız -16-

b. 089a/15, 180b/19, 186b/25, 273a/16, 317a/24

çarḫ-ı b. 097b/23

b.-yı dünyā 054b/20, 084b/08

b.-yı rūzigār 054a/15, 057a/19, 123b/23

b.+ dan 289a/03

b.+ dur 155a/10, 250a/02

b.+ durur 124a/02

b.+ yımış 096a/14

bī-vefālıḳ <Far.+Ar. +T. Vefasızlık -3-

b. 003a/05

b. ėt- Vefasızlık etmek 208b/15

b.+ ın 309b/20

bī-vezīr <Far.+Ar. Vezirsiz -1-

b. 068a/13

bī-zār <Far. Bıkmış, usanmış -13-

şāh-ı b.+ dan 011b/04

b.+ dum 087a/12

b.+ em 269a/01

b. eyle- Bıkmak, usanmak 234b/06

b. ol- Bıkmak, usanmak 033a/11, 045a/09, 080a/22, 081b/19, 162a/15, 193a/12, 193b/06, 207a/18, 312a/24

bī-zevāl <Far.+Ar. Sonsuz -3-

b. 068a/09, 068a/13, 086a/19

bīʿat <Ar. Kabul ve tasdik muamelesi -1-

b. ėt- Birinin üstünlüğünü kabul etmek 109a/04

biç- Biçmek -10-

b.- ecekdür 072a/04

b.- er 089a/20

b.- erem 257b/10

b.- erlerdi 299a/16

b.- ersin 104a/08

b.- esin 131a/07

b.- icek 091a/19

b.- mez 090b/18

b.- mişdür 093b/23

b.- üp 061b/05

bīd <Far. Söğüt ağacı -2-

b. 037b/17

bīd Metinde adı geçen efsanevi devlerden biri

b.+ üŋ 026b/06

bīdār <Far. Uyanık -19-

b. 003b/03, 013a/10, 024b/03, 025b/12, 027b/23, 028b/04, 031b/08, 033b/11, 034b/19, 043b/20

cihān-ı b. 026b/12

gīv-i b. 026b/24

pīr-i b. 025a/03

şāh-ı b. 011b/02

b.-ı dil 034b/23, 037b/25

b. ėt- Uyandırmak 003b/01

b. ol- Uyanık olmak 011b/15, 041b/11

bīdār-baḫt <Far. 1. Mutlu 2. Talihi, bahtı uyanık -3-

b. 024a/23

cuvān-ı ser-efrāz-ı b. 013a/06

şāh-ı b. 011b/20

bīdārlıḳ Uyanıklık -2-

b. 024a/24

b.+ ıla 037a/10

bidʿat <Ar. Zulüm, eziyet -1-

b.+ ı 162a/07

bīdirefş *bk. bīdirefşen* -7-

b. 045b/17, 048a/04

b.-i laʿīn 048a/01

b.+ e 049b/16, 049b/17

b.+ i 048b/07

b.+ üŋ 048a/05

bīdirefşen Metinde adı geçen bir Çin ulusu -10-

b. 049b/18, 051a/14, 051a/18

b.-i cāzū 051a/08

b.-i laʿīn 050a/04, 051a/17

b.-i pelīd 049b/13

b.+ üŋ 051a/18, 051a/22

bigi *bk. gibi* -2-

b. 153a/03

b.+ dür 012b/19

bīḫ <Far. Temel, esas, kök -1-

b. 098b/14

bihī <Far. Ayva -1-

b. 022b/17

bījen Giv'in Rüstem'in kız kardeşinden olan oğlu -32-

b. 021a/03, 025a/21, 025a/24, 029a/20, 030b/13, 279b/23, 326a/11, 326a/13, 327a/24, 327b/02, 327b/03, 327b/06, 327b/07, 327b/14, 327b/16, 327b/19, 328a/02

b.-i gīvüŋ 043b/15

b.-i nām-dār 029a/01

b.+ den 327a/23

b.+ e 026a/14, 027b/03, 327a/23, 327b/15

b.+ i 327a/22, 327b/16

b.+ le 279b/23

b.+ üm 030b/15

b.+ üŋ 279b/24

bil- 1. Bilmek 2. Tanımak 3. Yerine koymak -1361-

b. 018a/23, 019a/24, 024b/07, 028b/22, 035a/07, 039a/03, 041b/24, 043b/03, 046a/07, 049a/08, 052a/09, 058a/05, 058a/06, 059b/14, 062a/19, 067a/23, 068b/19, 074b/19, 075b/19, 078b/22, 078b/23, 081b/12, 085b/04, 085b/05, 086b/04, 087a/10, 090a/09, 092a/21, 094b/10, 094b/23, 098a/23, 098b/14, 102a/05, 104a/07, 104a/08, 108a/23, 108b/24, 114b/14, 116b/09, 116b/17, 119b/09, 119b/10, 120a/16, 125b/21, 127b/12, 129a/16, 129a/19, 131a/21, 131b/02, 132b/22, 142b/04, 145a/15,

145b/18, 147a/24, 151a/04, 153b/18, 154b/10, 171a/09, 173b/19, 175b/10, 186b/07, 190b/07, 192b/12, 204b/10, 205b/15, 206b/11, 211b/06, 212b/22, 213a/20, 213b/17, 214b/15, 216a/11, 216b/08, 216b/14, 218b/19, 218b/21, 219a/14, 223a/18, 226a/24, 232b/05, 234a/22, 236a/05, 237b/17, 242b/17, 248a/19, 249a/03, 252b/07, 252b/10, 252b/17, 252b/21, 257a/08, 258a/08, 258b/24, 259a/17, 265b/18, 269a/03, 269b/17, 272b/01, 272b/13, 272b/25, 274a/05, 275b/21, 276a/04, 276b/02, 279b/20, 281a/20, 282b/17, 284a/18, 286a/05, 289b/25, 292a/18, 295b/20, 297b/22, 299b/19, 303b/13, 306a/16, 313a/14, 313b/20, 314a/03, 314a/25, 314b/12, 316a/14, 316b/14, 320b/11, 322a/12, 322b/22, 324b/22, 326b/08

allāhdan b. 108a/20, 143a/11, 235a/09, 242b/09, 281a/10

bahāne b. 320b/16

ḫˇār b. 294b/19

ḳadrini b. 120a/16

miḳdāruŋı b. 092b/24

taŋrıdan b. 085a/03, 218a/11, 320b/16

yėg b. 145b/08

b.- di 015b/08, 025a/13, 037b/19, 043b/24, 051b/10, 064a/02, 065b/15, 066a/11, 066a/13, 070a/03, 070b/02, 072b/17, 076a/04, 078a/15, 079b/22, 082a/21, 089a/21, 093b/05, 093b/10, 093b/13, 097b/09, 101a/21, 105b/01, 113b/16, 116a/11, 119a/05, 120b/07, 125a/16, 128a/11, 129b/15, 130a/19, 133a/04, 133b/20, 134a/19, 134a/21, 139a/01, 139b/13, 139b/16, 140a/24, 141a/16, 144b/03, 147a/16, 148b/11, 148b/16, 151a/05, 156a/13, 159b/23, 160b/04, 167a/20, 170b/15, 172a/08, 173a/11, 178a/02, 179b/22, 180b/14, 182b/16, 184a/13, 186b/15, 203b/15, 206a/10, 207a/21, 209b/15, 219b/06, 220a/20, 220b/24, 221a/22, 223b/12, 229a/18, 229b/19, 231a/23, 235b/25, 236a/10, 238b/14, 239a/21, 240b/13, 240b/20, 246a/18, 251b/10, 252a/01, 252b/16, 253b/03, 254a/11, 262b/07, 266b/06, 269b/15, 269b/23, 272b/04, 274a/21, 274b/12, 277a/18, 277b/14, 279a/21, 283a/19, 283b/24, 286a/24, 291a/08, 292a/08, 292a/22, 293a/07, 296a/19, 298a/03, 298b/02, 299a/15, 303a/09, 305a/10, 307a/21, 307a/23, 308a/09, 309b/05, 312b/24, 315b/18, 316b/06, 317a/02, 317a/04, 317b/08, 318b/07, 319a/18, 319b/03, 319b/14, 319b/16, 319b/24, 320a/17, 320b/02, 320b/19, 321a/22, 321b/11, 322a/07, 324b/15, 326a/19, 326b/06

allāhdan b.- di 172b/16

ḫaber b.- di 113b/02, 219b/16, 236b/08

mertebeŋi b.- üp 042b/18

miḳdārını b.- üp 046b/07

pādişāh b.- üp 109a/04

yādigār b.- üp 307b/25

b.- üpdururdı 091b/01

b.- ür 002a/22, 007a/03, 021b/13, 026b/10, 029b/19, 032b/25, 036a/22, 038a/09, 051a/12, 052b/23, 053a/04, 057b/20, 074b/05, 075a/01, 075a/04, 076a/24, 076b/01, 082b/01, 082b/16, 083a/01, 084b/20, 086a/15, 091a/12, 095b/16, 097a/07, 097b/15, 102b/15, 103a/03, 103a/06, 111a/10, 111b/16, 111b/17, 113a/24, 116b/04, 119b/12, 120a/06, 122a/20, 127b/23, 144a/01, 144b/11, 148a/13, 156a/18, 168a/22, 175b/13, 179a/10, 180a/10, 185b/17, 189b/07, 189b/19, 193a/19, 194b/04, 200a/23, 203a/11, 207a/07, 207b/16, 210b/08, 211b/16, 216b/13, 218a/10, 218a/13, 218a/16, 223a/12, 229b/22, 237b/21, 238a/16, 242b/01, 247a/19, 248b/14, 250b/15, 253b/09, 260a/14, 261b/17, 271b/21, 271b/23, 274a/12, 283a/24, 285a/01, 291a/04, 291a/15, 295b/04, 300b/21, 304a/13, 309a/07, 310a/25, 313a/01, 313a/11, 313a/25, 313b/02, 321a/07, 322a/17, 327a/17

bir b.- ür 207a/06

ḫaber b.- ür 066a/04, 150a/25

ḥaḳ b.- ür 046a/03, 109b/23, 111b/17

ḫūb b.- ür 141a/10

iş b.- ür 195a/03

ḳadrini b.- ür 267a/10

kiçi b.- ür 266b/03

nesne b.- ür 304a/11, 317a/21

ulu b.- ür 266b/03

yėg b.- ür 087b/13, 099b/15

yol b.- ür 033b/25, 178b/07, 287a/12

nesne b.- ür ola 275b/23

b.- ürdi 015a/18, 047a/02, 047b/02, 049b/03, 069b/17, 096b/15, 129b/10, 133b/16, 143b/03, 172a/12, 181b/04, 187a/11, 195a/22, 197b/08, 203a/13, 217a/18, 233a/11, 253a/15, 254a/04, 257a/13, 286a/15, 300a/08, 305a/12, 308a/23, 317b/19

düşmen b.- ürdi 014b/22, 022a/13

ḫūb b.- ürdi 092a/15, 250b/10, 324a/19

kendünüŋ b.- ürdi 296a/14

ḳolayın b.- ürdi 043a/07

naḥs b.- ürdi 306a/13

b.- ürdük 294a/09

b.- ürdüm 055b/25, 140b/23

b.- ürem 047b/06, 053a/12, 053b/06, 058a/14, 058b/01, 060a/08, 064b/05, 064b/08, 070b/07, 071a/22, 078a/15, 080a/10, 084b/24, 093a/12, 106a/06, 115b/22, 119b/13, 149b/13, 164b/17, 179b/24, 197a/07, 207a/21, 251a/14, 253b/10, 254b/03, 265a/12, 277a/10, 281a/18, 284a/21, 287b/23, 288a/19, 297a/09, 304b/17, 305a/25, 306b/25, 320b/10, 325a/02

artıḳ b.- ürem 248a/15

bir b.- ürem 195b/01

günāh b.- ürem 021a/14

minnet b.- ürem 115b/03

şehriyār b.- ürem 245b/22

yādigār b.- ürem 245b/22

b.- üridüm 023a/11

b.- üridüŋ 297b/08

b.- üriŋüz 277a/16

b.- ürler 044a/16, 099a/15, 108b/14, 180a/04, 259a/22, 279a/14, 292a/17

allāhdan b.- ürler 292b/24

bir b.- ürler 179b/13

ẖaber b.- ürler 228a/23

ṭuz etmek ḥaḳḳını b.- ürler 256b/09

b.- ürlerdi 024b/10, 116b/08, 239a/07

b.- ürleri 126b/18

b.- ürmisiz 084a/18

b.- ürse 200b/01, 214b/05, 284a/24, 311b/25

b.- ürseŋ 047b/09, 055b/21, 087b/17, 102a/03, 240a/02, 271b/20, 304a/17, 304b/03

b.- ürsen 117a/24, 130b/25, 153a/24, 177b/06

çāre b.- ürseŋ 283b/18

b.- ürseniz 284b/14

b.- ürseŋüz 210a/07

çāre b.- ürseŋüz 271a/15

b.- ürsin 002a/08, 006a/21, 013a/01, 015a/24, 019a/05, 019b/10, 019b/25, 022a/06, 024b/10, 026b/02, 027a/19, 037a/08, 038a/19, 038b/13, 042b/21, 053a/15, 053b/07, 058b/11, 070a/20, 074a/13, 080b/01, 082b/08, 088b/02, 090b/24, 091a/13, 096b/05, 115b/16, 122b/01, 152b/21, 156b/09, 184a/01, 185a/20, 185b/24, 189b/18, 189b/23, 200a/16, 206a/15, 206b/07, 207a/23, 217a/07, 225a/04, 236a/07, 249b/11, 256a/24, 256b/01, 260a/17, 260b/14, 265b/08, 271a/07, 271b/08, 271b/10, 277b/02, 277b/13, 277b/21, 278a/09, 279a/05, 280b/06, 285b/19, 294a/05, 294a/21, 303a/15, 307a/14, 310a/22, 321a/21

ḫaber b.- ürsin 065b/18

ḫoş b.- ürsin 259b/03

ḫūb b.- ürsin 075a/16, 259b/04

kiçi b.- ürsin 303b/03

uluyı b.- ürsin 303b/03

yėg b.- ürsin 002b/11, 020a/01, 044a/18, 083b/06, 248a/21, 254a/15, 308b/01

b.- ürsiz 025b/02, 106b/03, 161b/24, 177b/13, 198b/10, 268b/19, 275a/10, 281b/02, 284b/13, 290a/15, 325b/20

b.- ürsün 216a/06, 286a/06, 301a/15

b.- ürüm 082b/05

b.- ürüz 063b/25, 178a/04, 235a/21

bir b.- ürüz 314b/01

b.- ecek ol- Bilecek olmak 229a/07, 229b/03, 240a/22, 241a/04

bilāş Erdevan'ın küçük kardeşi -2-

b. 131b/15

b.+ idi 131b/14

bildir- *bk. bildür-* -3-

b.- elüm 233a/01

b.- esiz 173a/02

b.- eyin 310b/10

bildür- 1. Bilmek 2. Tanıtmak 3. Anlamak -197-

b. 134a/13, 164a/18, 169a/05, 172a/13, 274a/03, 306a/17

b.- di 005a/07, 007b/24, 013a/09, 027b/01, 047a/18, 050a/18, 052b/01, 052b/07, 052b/14, 053b/05, 054b/02, 054b/08, 056a/13, 056a/14, 058a/10, 073b/05, 079b/10,

b.- meyince 236b/22, 236b/24

b.- meyüp 140a/16

b.- mez 170a/14, 316b/13

b.- mezler 193b/19

b.- mişidi 282b/21

b.- sin 141a/11

b.- üŋ 074a/10, 127a/05, 176a/02, 307a/03

b.- üp 012b/12, 026b/19, 028a/04, 317a/16

b.- ür 054a/17, 111b/23

yol erkān b.- ür 176a/18

b.- ürdi 241b/02, 316b/24

b.- ürler 107b/24

b.- ürlerdi 142b/10, 195a/23, 313a/07, 317a/10

b.- ürleridi 142b/15, 143b/04, 243a/07

bile Birlikte, bile -249-

b. 002a/18, 005b/17, 005b/22, 007a/03, 007b/07, 008a/05, 010a/03, 010b/06, 011b/20, 011b/21, 012a/13, 012b/16, 014a/16, 014b/24, 018b/20, 020a/09, 021b/23, 022b/09, 022b/12, 025a/16, 025a/21, 025a/22, 026a/18, 026b/19, 027b/16, 028a/19, 028b/07, 028b/25, 029a/02, 029a/06, 029a/20, 030a/24, 035a/01, 036b/17, 036b/23, 037b/07, 038b/08, 039b/07, 042a/07, 043a/04, 043b/20, 046b/03, 046b/10, 047a/05, 049a/08, 052b/23, 052b/25, 053a/20, 053b/08, 059b/13, 061a/14, 061b/13, 065b/24, 066a/01, 066b/06, 069a/01, 069a/17, 071a/02, 071a/03, 071a/21, 071b/03, 071b/05, 071b/22, 072a/01, 072a/18, 072b/01, 072b/13, 073a/20, 074a/03, 074a/15, 076a/16, 078a/03, 081b/08, 083a/10, 083b/09, 083b/23, 084b/23, 085a/09, 088a/07, 088b/01, 089a/05, 092a/09, 094a/21, 094b/19, 097a/06, 100a/06, 101a/13, 101a/19, 101a/25, 102b/10, 102b/21, 104a/10, 108a/12, 108a/24, 109a/01, 109a/07, 111b/09, 112a/02, 114a/18, 118a/24, 118b/08, 118b/15, 120a/24, 121a/15, 122b/13, 127b/06, 128a/08, 128a/09, 129b/24, 133a/07, 133b/08, 133b/21, 134a/04, 136a/16, 138b/10, 142a/06, 143a/18, 144a/19, 145b/04, 146b/23, 149a/07, 149a/17, 150a/06, 151a/19, 152a/02, 154b/11, 155a/17, 157a/14, 157a/16, 157b/06, 157b/21, 161a/21, 165b/02, 168a/04, 168b/15, 171a/07, 171b/06, 172a/03, 177a/11, 179b/25, 180a/14, 186a/12, 187a/13, 187a/14, 188b/21, 195b/05, 201b/01, 205a/11, 207a/25, 208a/08, 208b/08, 208b/12, 209b/13, 209b/16, 210b/14, 211b/12, 212b/11, 213a/14, 213b/20, 213b/24,

215b/24, 217a/22, 217b/15, 217b/20, 217b/21, 224b/03, 228a/17, 231a/01, 232a/04, 232a/09, 241b/10, 241b/11, 243a/02, 251a/08, 251b/13, 255a/24, 257a/02, 260b/09, 260b/10, 263b/03, 264a/08, 266b/04, 267a/02, 269a/13, 272a/11, 277a/15, 279a/06, 286a/14, 286a/20, 290b/22, 291a/04, 291b/17, 291b/22, 293a/22, 299b/24, 300a/13, 303a/06, 305a/20, 306a/11, 308b/22, 314a/13, 315a/08, 315b/03, 319a/10, 320a/09, 320a/14

b.+ dür 170a/09, 171a/05

b.+ lerince 264b/14

b.+ mce 141b/10

b.+ ŋce 084a/07, 294a/12

b. ola 132b/03

b.+ since 007b/07, 015a/14, 043b/13, 057a/02, 095a/06, 107b/23, 111a/18, 141b/05, 150a/19, 157b/06, 157b/07, 170b/16, 180a/15, 181b/10, 182b/06, 182b/07, 277a/15

b.+ sinde 035b/01, 043b/23, 170b/09

b.+ sine 032a/20, 034b/15, 035a/21, 043b/22

b. alup git- Birlikte gitmek 133b/19, 180b/03, 180a/10

b. ol- Birlikte olmak 108a/01, 119b/03, 251a/07, 289a/18

bile- Bilemek -1-

b.- rdi 076a/07

bilek Bilek -1-

b.+ ler 168b/22

bilezik *bk. bilezük* -1-

b. 026a/02

bilezük(g) Bilezik -2-

b. 008a/14

b.+ i 022b/09

bilge Bilge -2-

b. 007a/08

b.+ sin 021b/12

bilgi Bilgi -1-

b.+ nüŋ 032b/19

bilgü *bk. bilgi* -1-

b.+ m 197a/16

bilici Bilen, bilici -19-

b. 012a/01, 025b/16, 045b/19, 069a/19, 081b/01, 162a/11, 163b/24, 193a/18, 211b/11, 290b/07, 294b/19

b.+ dür 113a/06, 147b/02, 181a/08, 223a/15, 223b/24, 224a/21, 300a/21

b.+ ler 160a/14

bilin- Bilinmek -19-

b.- di 022b/11, 040b/24, 159b/23, 169b/24, 193b/06, 204b/03, 238a/01, 294b/23

b.- e 193a/21, 233b/24

b.- medi 150b/06

b.- meye 111a/03

b.- mez 099a/15, 108b/14, 263b/07

b.- mezdi 079a/19, 123a/09, 172a/03

b.- ürdi 123a/21

biliş Aşina, tanıdık, dost -4-

b. 021a/24

b.+ e 271b/21

b.+ le 280b/14

b.+ üŋ 008a/09

bilişlik Tanışıklık -1-

b.+ den 046a/25

billāhi <Ar. Yemim maksadı ile söylenen söz -1-

b. 079a/11

billūr <Ar. Billur -15-

b. 118b/16, 119a/15, 181b/21

b.+ a 187b/03

b.+ dan 118b/13, 118b/25, 119a/12, 126b/09, 166b/02, 168b/23, 176a/04, 176a/07, 177a/02, 179a/19, 318b/05

billūrī <Ar. Billura ait -1-

b.+ n 182a/11

bilmezlıġ *bk. bilmezlik* -1-

b.+ ıla 041b/10

bilmezlik Cahillik -21-

b. 025a/06, 236a/22

b.+ i 269b/18

b.+ ile 002a/20, 107a/21, 107b/06, 145b/11, 190a/25, 235a/13, 266b/24

b.+ ine 247a/09

b.+ ini 245b/12

b.+ le 162a/22, 306b/16

b.+ üm 206a/16

b.+ ümüze 031a/21

b. ėt- Cahillik etmek 106b/12, 152a/10

b. eyle- Cahillik etmek 109a/18, 274a/23, 295a/09

bilü Bilgi -11-

b.+ de 118a/11

b.+ den 087b/15, 214a/02

b.+ m 009a/01

b.+ si 059a/19, 071b/21, 204a/02, 210b/05, 272b/16

b.+ since 120b/22

b.+ yi 226a/20

bilük(g) Bilgi -1-

b.+ i 023a/19

bilün- Bilinmek -2-

b.- ür 227b/08

b.- ürse 285b/12

bilürsiz Belirsiz -1-

b. ol- Belirsiz olmak 087b/23

bilüsizlik Bilgisizlik, cahillik -3-

b.+ i 286b/04

b. eyle- Cahillik etmek 294b/15

b. ḳıl- Cahillik etmek 247a/10

bilüsüzlik *bk.* bilüsizlik -2-

b.+ ile 248b/04

b. ėt- 161a/05

bīm <Far. Korku -3-

b. 108b/20, 124a/01

ẖavf u b. çekeler 108b/23

bīmār-hāne <Far. Hastahane -1-

b. 191a/24

bimāristān <Far. Hastahane -1-

b. 153b/22

biŋ Bin -341-

b. 004a/18, 005b/22, 006b/15, 007a/12, 007a/16, 009a/15, 010a/21, 013b/25, 030b/19, 031a/13, 031a/15, 032a/09, 035a/23, 040a/18, 046b/18, 047b/24, 048b/03, 048b/07, 049a/22, 052a/08, 054b/09, 068b/21, 068b/23, 068b/24, 071b/24, 075b/12, 076b/02, 076b/07, 078a/02, 083a/10, 087a/17, 087b/13, 088a/17, 093a/10, 094a/10, 095b/03, 097b/25, 102a/16, 103a/21, 105b/05, 108a/14, 110b/02, 114a/21, 116b/13, 119a/21, 120a/22, 120a/23, 121a/10, 121a/12, 121a/14, 121a/19, 123a/19, 124a/02, 126a/12, 126b/05, 126b/18, 128a/04, 128a/05, 129a/16, 130b/01, 131a/19, 135a/22, 138b/08, 148a/11, 148a/24, 148b/04, 148b/12, 150a/11, 153a/17, 153b/15, 163b/21, 165b/12, 171a/16, 172b/19, 172b/20, 176a/25, 176b/09, 185a/25, 188b/06, 195a/18, 196b/19, 196b/22, 204a/13, 218b/18, 243b/22, 246a/23, 247a/22, 254a/05, 254a/07, 256b/20, 259a/13, 264b/10, 264b/16, 267b/01, 269a/20, 279b/19, 282a/18, 283a/22, 293b/17, 294b/20, 299b/25, 301a/08, 301a/09, 301a/21, 305a/07, 307a/18, 308b/16, 313b/09, 314b/15, 315b/04, 317b/17, 319a/01, 319a/02, 319a/03, 319b/06, 319b/18, 319b/23, 320a/21, 321a/19, 324a/04, 324a/05, 324a/17

altmış b. 314b/25

bėş b. 320b/17

dört b. 066b/14, 230a/21, 231a/07, 243b/22, 265a/25

dört kerre b. 313b/09

dört yüz b. 171b/01

elli b. 005a/18, 048b/04, 158a/05

iki b. 007a/12, 007a/17, 010a/10, 066b/05, 124b/24, 125a/13, 125a/23, 128a/06, 196b/19, 230a/12, 230a/18, 230a/20, 230a/23, 231a/01, 231a/06, 267b/13, 315b/02, 317a/08

ḳırḳ b. 116b/01, 259a/12, 259a/13

ḳırḳ sekiz b. 312b/18, 321a/18

on b. 007a/12, 047a/04, 052a/18, 057a/11, 068b/21, 068b/24, 124b/05, 128b/04, 133a/07, 148a/07, 158a/16, 160a/13, 168a/19, 207a/07, 207a/15, 216b/22, 255b/24,

bin- 1. Binek hayvanlarına binmek 2. Hazırlamak, tertip etmek -137-

b.- di 005a/23, 028a/25, 032b/09, 035b/04, 036b/15, 036b/22, 037a/09, 040a/07, 040b/09, 048b/13, 055a/04, 067a/25, 072b/04, 072b/06, 073b/04, 074b/02, 075b/04, 093a/22, 111a/17, 118b/18, 148a/10, 152b/03, 156b/25, 157a/15, 166a/23, 166b/23, 166b/24, 172b/07, 184b/05, 190a/07, 209a/14, 258a/12, 260b/18, 266b/09, 267b/07, 276b/23, 283a/02, 286a/20, 294a/18, 296a/24, 299a/14

b.- digi 196b/12

b.- diler 014b/04, 022b/12, 032a/18, 133b/21, 185b/08, 269b/02

yaraġa b.- diler 096a/01

b.- dügi 041a/09, 075b/05, 084b/07, 085a/09, 240b/05, 282b/03

b.- dügüm 278a/14

b.- düŋ 037b/13

b.- e 167a/09

b.- en 277a/17, 294a/05

b.- er 068a/02, 072b/06, 167a/01, 209a/14

b.- erdi 050b/12, 133b/20, 133b/23, 142b/25

b.- erlerdi 315b/02

b.- ince 100b/07

b.- mege 169a/22, 203b/20

b.- mek 053b/14, 125a/22, 142b/08

b.- meyem 236b/24

b.- miş 051a/14, 131b/24, 157b/15, 166b/25, 198a/03, 277a/02

b.- mişdür 167a/07, 277a/18

b.- mişidi 224a/16

b.- üŋ 105b/03

b.- üp 006b/18, 006b/19, 012b/15, 012b/18, 013b/11, 013b/14, 014a/25, 016a/09, 036a/03, 038a/02, 038b/05, 041a/07, 044a/19, 050a/08, 050b/23, 051a/18, 051b/17, 065a/01, 066a/17, 068a/23, 073a/08, 077b/03, 083a/02, 084b/01, 105b/03, 141a/01, 145b/22, 165b/23, 169a/11, 177a/11, 181a/02, 206b/04, 209a/06, 218a/05, 236b/13, 239b/02, 258a/07, 266a/18, 273b/10, 278a/20, 282b/03, 283b/21, 284a/19, 284a/21, 286a/10, 293a/13, 298b/10, 308b/19, 309b/07, 325a/04, 325a/23

binā <Ar. Bina -2-

b. ėt- Bina inşa etmek 076b/21

b. ol- *mec.* Yer etmek, yerleşmek 144b/12

bīnā <Far. Gören -1-

çarḫ-ı b. 080a/19

bīnā-dil <Ar.+Far. Kalbi hakikatı gören, uzgörüşlü -1-

b. 019b/24

bindür- **1.** Binek hayvanlarına bindirmek 2. Tahta çıkarmak -14-

b.- di 067b/05, 085b/22, 130a/17, 312b/09

b.- diler 180a/14, 275a/20, 320b/03

b.- em 169a/06

b.- üp 005a/09, 107b/01, 107b/18, 157a/16, 295b/23

taḫtına b.- ür 030a/22

bindüvī *bk. bendevī* -2-

b. 282a/22, 294a/01

bindüy *bk. bendevī* -1-

b.+ e 282b/22

binid Binek hayvanı, at -2-

b.+ i 013b/15

b.+ üŋ 036b/22

bīniş <Far. Basiret -1-

b. 020a/01

biŋlik Binlik -1-

yüz b.+ den 293a/12

binüd *bk. binid* -1-

b.+ den 037a/05

bir 1. Bir 2. (Herhangi) bir -5695-

b. 001b/04, 001b/06, 001b/08, 001b/12, 001b/15, 002a/05, 002a/07, 002a/12, 002a/17, 002b/02, 002b/03, 002b/05, 002b/06, 002b/13, 002b/15, 002b/16, 002b/19, 002b/20, 002b/25, 003a/11, 003a/20, 003a/24, 003b/03, 003b/04, 003b/06, 003b/09, 003b/18, 003b/20, 003b/23, 003b/25, 004a/06, 004a/08, 004a/10, 004a/15, 004a/21, 004b/01, 004b/03, 004b/05, 004b/06, 004b/11, 004b/12, 004b/13, 005a/04, 005a/05, 005a/06, 005a/07, 005a/12, 005a/20, 005a/21, 005a/22, 005a/24, 005a/25, 005b/03, 005b/08, 005b/09, 005b/12, 005b/19, 006a/01, 006a/02, 006a/04, 006a/11, 006a/15, 006a/18, 006a/25, 006b/01, 006b/02, 006b/07, 006b/08, 006b/13,

006b/23, 006b/25, 007a/02, 007a/04, 007a/08, 007a/11, 007a/19, 007b/23, 008a/01, 008a/02, 008a/03, 008a/08, 008a/11, 008a/12, 008a/19, 008b/01, 008b/04, 008b/08, 008b/22, 009a/04, 009a/18, 009b/04, 009b/12, 010a/07, 010a/08, 010a/19, 010a/20, 010a/23, 010b/08, 010b/16, 010b/19, 010b/20, 010b/21, 010b/24, 011a/01, 011a/03, 011a/06, 011a/16, 011a/17, 011a/20, 011a/21, 011a/22, 011b/03, 011b/04, 011b/05, 011b/07, 011b/18, 011b/21, 012a/02, 012a/03, 012a/07, 012a/10, 012a/16, 012a/18, 012b/01, 012b/02, 012b/04, 012b/06, 012b/07, 012b/15, 012b/17, 012b/19, 012b/20, 012b/22, 012b/23, 012b/25, 013a/06, 013a/17, 013a/19, 013a/22, 013a/24, 013a/25, 013b/09, 013b/17, 013b/20, 013b/21, 013b/22, 014a/06, 014a/14, 014a/18, 014a/20, 014a/21, 014a/22, 014a/24, 014b/09, 014b/12, 014b/14, 014b/15, 014b/18, 014b/23, 015a/01, 015a/02, 015a/04, 015a/18, 015a/20, 015a/23, 015b/10, 015b/14, 015b/17, 015b/20, 015b/22, 016a/18, 016a/19, 016b/17, 017a/01, 017a/05, 017a/15, 017a/18, 017b/07, 017b/11, 017b/12, 017b/15, 017b/17, 018a/04, 018a/07, 018a/08, 018a/14, 018a/16, 018a/17, 018b/04, 018b/06, 018b/10, 018b/12, 018b/16, 018b/22, 019a/02, 019a/08, 019a/09, 019a/10, 019a/16, 019a/18, 019a/20, 019b/01, 019b/04, 019b/15, 019b/16, 019b/21, 019b/25, 020a/04, 020a/10, 020a/11, 020a/12, 020a/13, 020a/15, 020a/23, 020b/03, 020b/05, 020b/06, 020b/15, 020b/22, 020b/23, 020b/25, 021a/03, 021a/07, 021a/10, 021a/11, 021a/13, 021a/14, 021a/17, 021a/18, 021b/02, 021b/04, 021b/07, 021b/08, 021b/14, 021b/16, 021b/19, 021b/21, 021b/23, 021b/25, 022a/04, 022a/12, 022a/13, 022a/17, 022a/21, 022b/04, 022b/05, 022b/08, 022b/15, 022b/18, 022b/22, 023a/10, 023a/12, 023a/21, 023b/04, 023b/08, 023b/11, 023b/17, 023b/22, 023b/23, 024a/06, 024a/17, 024a/19, 024b/12, 024b/14, 024b/19, 024b/20, 024b/23, 024b/24, 025a/01, 025a/14, 025a/16, 025a/17, 025a/19, 025a/22, 025a/23, 025a/24, 025b/04, 025b/07, 025b/08, 025b/18, 025b/19, 025b/25, 026a/02, 026a/05, 026a/09, 026a/11, 026a/12, 026a/19, 026b/07, 026b/11, 026b/14, 026b/20, 026b/21, 026b/23, 027a/06, 027a/07, 027a/17, 027a/18, 027a/23, 027b/18, 027b/19, 027b/21, 027b/24, 028a/20, 028a/22, 028b/10, 029a/02, 029a/08, 029a/09, 029a/10, 029a/14, 029a/15, 029a/16, 029a/17, 029a/18, 029a/20, 029a/21, 029b/02, 029b/03, 029b/07, 029b/10, 029b/16, 029b/21, 029b/24, 030a/02, 030a/03, 030a/06, 030a/09, 030a/10, 030a/14, 030a/16, 030a/17, 030a/21, 030b/04, 030b/07, 030b/13, 030b/19, 030b/22, 030b/23, 031a/05, 031a/06, 031a/11, 031a/20, 031a/21, 031b/03, 031b/04, 031b/11, 031b/12, 031b/15, 031b/17, 031b/20, 032a/03, 032a/04, 032a/08, 032a/10, 032a/11, 032a/12, 032a/14, 032a/16, 032a/17, 032a/18, 032a/19, 032a/20,

032b/01, 032b/02, 032b/08, 032b/12, 032b/13, 032b/15, 032b/16, 032b/17, 032b/22, 032b/23, 033a/01, 033a/02, 033a/06, 033a/08, 033a/15, 033a/17, 033a/19, 033a/22, 033a/25, 033b/02, 033b/05, 033b/08, 033b/10, 033b/17, 033b/22, 034a/02, 034a/03, 034a/07, 034a/08, 034a/14, 034a/19, 034a/22, 034a/25, 034b/02, 034b/05, 034b/09, 034b/10, 034b/11, 034b/12, 034b/13, 034b/15, 034b/18, 034b/22, 035a/02, 035a/04, 035a/06, 035a/07, 035a/08, 035a/09, 035a/11, 035a/15, 035a/20, 035a/22, 035a/24, 035a/25, 035b/03, 035b/04, 035b/05, 035b/06, 035b/08, 035b/10, 035b/11, 035b/15, 035b/16, 035b/23, 035b/24, 036a/05, 036a/07, 036a/09, 036a/14, 036a/21, 036a/24, 036b/02, 036b/03, 036b/11, 036b/13, 036b/15, 036b/16, 037a/02, 037a/03, 037a/09, 037a/10, 037a/11, 037a/15, 037a/16, 037a/19, 037b/03, 037b/04, 037b/05, 037b/06, 037b/07, 037b/08, 037b/11, 037b/14, 037b/15, 037b/19, 038a/04, 038a/05, 038a/07, 038a/08, 038a/09, 038a/16, 038a/17, 038a/24, 038a/25, 038b/03, 038b/06, 038b/07, 038b/08, 038b/18, 038b/20, 038b/21, 039a/02, 039a/05, 039a/10, 039a/11, 039a/13, 039a/14, 039b/01, 039b/03, 039b/08, 040a/13, 040a/14, 040a/23, 040a/24, 040b/16, 040b/17, 040b/23, 040b/25, 041a/02, 041a/03, 041a/06, 041a/08, 041a/10, 041a/12, 041a/15, 041a/19, 041a/20, 041b/02, 041b/03, 041b/07, 041b/09, 041b/10, 041b/12, 041b/13, 041b/14, 041b/15, 041b/18, 041b/19, 041b/22, 041b/24, 041b/25, 042a/01, 042a/07, 042a/11, 042a/13, 042a/15, 042a/16, 042a/17, 042a/21, 042b/03, 042b/07, 042b/15, 042b/16, 042b/17, 042b/19, 042b/21, 042b/24, 043a/03, 043a/04, 043a/14, 043a/16, 043a/19, 043a/21, 043a/22, 043a/23, 043b/02, 043b/05, 043b/16, 043b/19, 043b/20, 043b/21, 043b/22, 044a/02, 044a/07, 044a/09, 044a/13, 044a/16, 044a/19, 044b/12, 044b/13, 044b/15, 045a/02, 045a/08, 045a/10, 045a/11, 045a/23, 045b/01, 045b/03, 045b/08, 045b/13, 045b/18, 045b/19, 045b/22, 045b/23, 046a/02, 046a/03, 046a/24, 046b/04, 046b/16, 047a/02, 047a/05, 047a/07, 047a/09, 047a/12, 047a/21, 047a/24, 047b/01, 047b/17, 047b/21, 047b/22, 047b/23, 048a/01, 048a/05, 048a/07, 048a/11, 048a/20, 048a/22, 048a/24, 048a/25, 048b/06, 048b/07, 048b/17, 048b/19, 048b/21, 048b/22, 048b/23, 049a/03, 049a/04, 049a/12, 049a/13, 049a/14, 049a/16, 049a/17, 049a/21, 049a/23, 049a/25, 049b/02, 049b/05, 049b/10, 049b/11, 049b/16, 049b/17, 049b/19, 049b/20, 049b/25, 050a/02, 050a/10, 050a/11, 050a/13, 050a/15, 050a/18, 050a/25, 050b/01, 050b/03, 050b/11, 050b/14, 050b/19, 050b/23, 051a/02, 051a/04, 051a/08, 051a/10, 051a/19, 051a/20, 051a/24, 051a/25, 051b/02, 051b/16, 051b/21, 051b/23, 051b/24, 051b/25, 052a/01, 052a/03, 052a/04, 052a/12, 052a/17, 052a/21,

052b/04, 052b/07, 052b/19, 053a/02, 053a/03, 053a/12, 053a/18, 053a/19, 053b/05, 053b/06, 053b/08, 053b/10, 053b/12, 053b/16, 053b/17, 054a/01, 054a/02, 054a/06, 054a/08, 054a/17, 054b/03, 054b/04, 054b/07, 054b/10, 054b/14, 054b/18, 054b/24, 055a/04, 055a/05, 055b/07, 055b/08, 055b/09, 055b/11, 055b/15, 055b/16, 055b/19, 055b/20, 055b/25, 056a/04, 056a/07, 056a/08, 056a/09, 056a/10, 056a/15, 056b/03, 056b/05, 056b/13, 056b/15, 056b/25, 057a/18, 057a/25, 057b/01, 057b/02, 057b/04, 057b/07, 057b/09, 057b/11, 057b/12, 057b/19, 058a/03, 058a/04, 058a/13, 058a/16, 058a/17, 058a/19, 058a/21, 058a/24, 058b/16, 058b/24, 059a/02, 059a/05, 059a/10, 059a/17, 059a/22, 059b/01, 059b/02, 059b/05, 059b/09, 059b/15, 059b/16, 059b/21, 059b/22, 059b/25, 060a/01, 060a/02, 060a/03, 060a/10, 060a/16, 060a/19, 060a/20, 060a/23, 060a/25, 060b/01, 060b/06, 060b/14, 060b/15, 060b/17, 060b/21, 060b/23, 061a/01, 061a/06, 061a/10, 061a/12, 061a/14, 061a/15, 061a/16, 061a/18, 061a/19, 061a/20, 061a/21, 061b/07, 061b/10, 061b/12, 061b/14, 061b/15, 061b/16, 061b/18, 061b/21, 061b/22, 062a/02, 062a/03, 062a/07, 062a/10, 062a/12, 062a/17, 062a/23, 062a/25, 062b/01, 062b/02, 062b/03, 062b/05, 062b/06, 062b/07, 062b/08, 062b/09, 062b/12, 062b/13, 062b/15, 062b/18, 062b/20, 062b/22, 062b/23, 062b/24, 062b/25, 063a/01, 063a/05, 063a/09, 063a/15, 063a/17, 063a/18, 063a/23, 063a/24, 063b/03, 063b/06, 063b/07, 063b/08, 063b/09, 063b/11, 063b/16, 063b/18, 063b/21, 064a/03, 064a/09, 064a/11, 064a/12, 064a/17, 064a/23, 064b/01, 064b/04, 064b/08, 064b/10, 064b/12, 064b/15, 065a/01, 065a/02, 065a/03, 065a/04, 065a/13, 065a/15, 065a/22, 065a/23, 065b/01, 065b/02, 065b/03, 065b/04, 065b/06, 065b/07, 065b/08, 065b/09, 065b/13, 065b/24, 066a/05, 066a/09, 066a/15, 066a/17, 066a/18, 066a/19, 066a/24, 066b/06, 066b/07, 066b/12, 066b/13, 066b/19, 066b/23, 067a/02, 067a/06, 067a/12, 067a/17, 067a/21, 067a/25, 067b/04, 067b/11, 067b/14, 067b/22, 067b/24, 068a/03, 068a/05, 068a/07, 068a/09, 068a/19, 068a/22, 068a/23, 068a/25, 068b/01, 068b/16, 069a/03, 069a/04, 069a/10, 069a/16, 069a/19, 069b/06, 069b/10, 069b/14, 069b/19, 069b/20, 070a/01, 070a/06, 070a/18, 070a/20, 070a/22, 070a/25, 070b/15, 070b/20, 070b/24, 071a/01, 071a/06, 071a/12, 071a/16, 071a/17, 071b/02, 071b/06, 071b/09, 071b/15, 072a/07, 072a/08, 072a/15, 072a/17, 072a/18, 072b/06, 072b/07, 072b/09, 072b/11, 072b/13, 072b/19, 072b/20, 072b/21, 072b/22, 072b/24, 072b/25, 073a/01, 073a/03, 073a/04, 073a/08, 073a/09, 073a/14, 073a/16, 073a/19, 073a/21, 073a/23, 073b/01, 073b/04, 073b/10, 073b/25, 074a/09, 074a/16, 074a/21, 074b/02, 074b/05, 074b/13, 074b/15, 074b/23, 074b/24,

075a/02, 075a/07, 075a/13, 075a/15, 075b/04, 075b/06, 075b/13, 075b/24, 076a/01, 076a/08, 076a/09, 076a/11, 076a/13, 076a/22, 076b/07, 076b/08, 076b/09, 076b/11, 076b/12, 076b/13, 076b/17, 076b/21, 076b/22, 076b/23, 076b/25, 077a/01, 077a/03, 077a/14, 077a/15, 077a/18, 077a/19, 077a/20, 077a/21, 077b/08, 077b/19, 077b/21, 077b/23, 078a/08, 078a/14, 078a/18, 078b/03, 078b/04, 078b/07, 078b/24, 078b/25, 079a/16, 079a/19, 079a/20, 079b/07, 079b/08, 079b/14, 079b/15, 079b/19, 079b/20, 079b/21, 079b/22, 079b/24, 080a/04, 080a/07, 080a/11, 080a/24, 080b/14, 080b/16, 080b/21, 080b/22, 081a/02, 081a/09, 081a/11, 081a/18, 081a/23, 081b/04, 081b/07, 081b/15, 082a/01, 082a/05, 082a/12, 082a/13, 082a/14, 082a/19, 082a/20, 082a/24, 082b/01, 082b/09, 082b/11, 082b/17, 082b/22, 082b/24, 083a/07, 083a/16, 083a/24, 083b/02, 083b/03, 083b/11, 083b/18, 083b/25, 084a/03, 084a/07, 084a/13, 084a/20, 084a/23, 084a/24, 084a/25, 084b/01, 084b/05, 084b/06, 084b/07, 084b/09, 084b/10, 084b/11, 084b/12, 084b/15, 084b/22, 085a/01, 085a/08, 085a/13, 085a/16, 085b/01, 085b/02, 085b/12, 085b/15, 085b/17, 085b/18, 085b/25, 086a/09, 086a/19, 086b/04, 086b/06, 086b/07, 086b/11, 086b/12, 086b/15, 086b/16, 086b/17, 086b/18, 086b/21, 087a/02, 087a/05, 087a/08, 087a/11, 087a/12, 087a/16, 087a/17, 087a/18, 087a/19, 087a/20, 087a/22, 087a/23, 087a/24, 087b/13, 087b/14, 087b/15, 087b/17, 088a/02, 088a/05, 088a/13, 088a/14, 088a/18, 088b/10, 088b/11, 089a/01, 089a/03, 089a/05, 089a/18, 089a/22, 089a/25, 089b/02, 089b/21, 090a/07, 090a/13, 090a/15, 090a/20, 090b/07, 090b/11, 090b/12, 090b/21, 091a/05, 091a/06, 091a/07, 091a/10, 091a/23, 091b/01, 091b/02, 091b/03, 091b/04, 091b/07, 091b/13, 091b/19, 092a/01, 092a/08, 092a/13, 092a/14, 092a/17, 092a/24, 092b/01, 092b/02, 092b/03, 092b/06, 092b/07, 092b/08, 092b/10, 092b/12, 092b/13, 092b/15, 092b/18, 092b/19, 092b/21, 092b/23, 092b/24, 093a/09, 093a/16, 093a/23, 093a/24, 093a/25, 093b/01, 093b/06, 093b/07, 093b/20, 094a/02, 094a/04, 094a/05, 094a/06, 094a/10, 094a/13, 094a/19, 094a/21, 094a/23, 094a/25, 094b/01, 094b/03, 094b/05, 094b/06, 094b/17, 094b/18, 094b/19, 094b/20, 094b/21, 094b/24, 094b/25, 095a/02, 095a/05, 095a/06, 095a/07, 095a/08, 095a/13, 095a/16, 095a/19, 095a/20, 095b/03, 095b/04, 095b/06, 095b/08, 095b/1, 095b/15, 096a/02, 096a/03, 096b/01, 096b/08, 096b/11, 096b/17, 096b/22, 096b/24, 096b/25, 097a/05, 097b/01, 097b/06, 097b/14, 097b/22, 097b/25, 098a/02, 098a/10, 098a/11, 098a/16, 098a/17, 098a/19, 098a/22, 098a/23, 098a/24, 098b/01, 098b/17, 098b/18, 098b/19, 098b/20, 098b/21, 098b/24, 098b/25, 099a/04, 099a/05, 099a/06, 099a/07, 099a/09, 099a/12,

099a/13, 099a/15, 099a/16, 099a/17, 099a/18, 099a/22, 099b/01, 099b/04, 099b/05, 099b/07, 099b/10, 099b/11, 099b/12, 099b/16, 099b/17, 099b/19, 099b/21, 099b/23, 099b/24, 099b/25, 100a/02, 100a/05, 100a/07, 100a/08, 100a/09, 100a/14, 100a/15, 100a/16, 100a/17, 100a/18, 100a/20, 100a/24, 100a/25, 100b/02, 100b/04, 100b/06, 100b/11, 100b/21, 101a/05, 101a/16, 101a/21, 101a/25, 101b/04, 101b/05, 101b/06, 101b/07, 101b/14, 101b/15, 101b/24, 101b/25, 102a/09, 102a/10, 102a/11, 102a/13, 102a/16, 102a/22, 102a/25, 102b/11, 102b/16, 102b/21, 102b/24, 102b/25, 103a/02, 103a/07, 103a/08, 103a/09, 103a/10, 103a/11, 103a/14, 103a/23, 103a/24, 103b/04, 103b/05, 103b/10, 103b/14, 103b/21, 103b/23, 103b/24, 104a/04, 104a/10, 104a/11, 104a/12, 104a/17, 104a/22, 104b/02, 104b/12, 104b/19, 104b/20, 104b/25, 105a/06, 105a/09, 105a/11, 105a/12, 105a/22, 105a/25, 105b/02, 105b/09, 105b/15, 105b/18, 105b/22, 105b/23, 105b/25, 106a/02, 106a/08, 106b/01, 106b/02, 106b/05, 106b/09, 106b/12, 106b/13, 107a/06, 107a/09, 107a/14, 107a/17, 107a/18, 107a/22, 107b/01, 107b/03, 107b/06, 107b/08, 107b/11, 107b/12, 107b/16, 107b/17, 107b/18, 108a/06, 108a/07, 108a/15, 108a/17, 108b/02, 108b/08, 108b/17, 108b/18, 108b/21, 108b/22, 108b/23, 109a/02, 109b/04, 109b/11, 109b/21, 109b/22, 109b/25, 110a/01, 110a/05, 110a/07, 110a/12, 110a/13, 110a/14, 110a/18, 110b/08, 110b/10, 110b/17, 110b/21, 111a/04, 111a/08, 111a/11, 111a/13, 111a/16, 111a/18, 111a/21, 111a/22, 111a/23, 111a/25, 111b/01, 111b/02, 111b/03, 111b/04, 111b/05, 111b/06, 111b/08, 111b/12, 111b/13, 112a/04, 112a/05, 112a/08, 112a/09, 112a/10, 112a/11, 112a/13, 112a/15, 112a/17, 112a/19, 112a/22, 112a/24, 112a/25, 112b/08, 112b/09, 112b/15, 112b/17, 112b/18, 112b/21, 112b/23, 112b/25, 113a/04, 113a/05, 113a/11, 113a/17, 113a/19, 113a/21, 113a/24, 113a/25, 113b/04, 113b/05, 113b/09, 113b/11, 113b/15, 113b/17, 114a/10, 114a/15, 114a/19, 114a/20, 114a/22, 114a/23, 114b/12, 114b/13, 114b/20, 114b/24, 115a/04, 115a/05, 115a/08, 115a/11, 115a/17, 115a/20, 115a/21, 115b/04, 115b/08, 115b/11, 115b/17, 115b/19, 116a/04, 116a/07, 116a/13, 116a/14, 116a/23, 116b/03, 116b/10, 116b/11, 116b/12, 116b/14, 116b/15, 116b/18, 116b/25, 117a/04, 117a/06, 117a/11, 117a/19, 117a/25, 117b/06, 117b/10, 117b/14, 117b/17, 117b/18, 117b/20, 117b/21, 117b/22, 117b/23, 118a/03, 118a/04, 118a/05, 118a/06, 118a/12, 118a/14, 118a/19, 118a/20, 118a/21, 118a/25, 118b/12, 118b/13, 118b/22, 118b/24, 119a/01, 119a/03, 119a/04, 119a/11, 119a/12, 119a/14, 119a/17, 119a/20, 119a/24, 119b/06, 119b/09, 119b/12, 119b/15, 119b/20, 119b/22, 119b/24, 120a/04, 120a/11, 120a/12, 120a/13,

120a/17, 120a/22, 120a/25, 120b/15, 120b/16, 120b/17, 120b/18, 120b/19, 120b/23, 121a/04, 121a/06, 121a/15, 121a/16, 121a/17, 121b/03, 121b/07, 121b/15, 121b/18, 121b/19, 121b/21, 121b/23, 121b/24, 121b/25, 122a/03, 122a/06, 122a/08, 122a/10, 122a/15, 122a/20, 122a/22, 122a/23, 122b/05, 122b/06, 122b/08, 122b/09, 122b/12, 122b/13, 122b/14, 122b/16, 122b/17, 122b/18, 122b/19, 122b/21, 122b/25, 123a/01, 123a/04, 123a/06, 123a/08, 123a/10, 123a/11, 123a/13, 123a/19, 123a/21, 123a/23, 123a/24, 123b/02, 123b/04, 123b/06, 123b/12, 123b/13, 123b/14, 123b/15, 123b/17, 123b/20, 123b/22, 124a/06, 124a/07, 124a/09, 124a/13, 124a/15, 124a/16, 124a/19, 124a/20, 124b/03, 124b/05, 124b/06, 124b/08, 124b/13, 124b/14, 124b/15, 124b/17, 124b/18, 124b/19, 124b/23, 124b/24, 125a/03, 125a/05, 125a/06, 125a/14, 125a/16, 125a/17, 125a/18, 125a/19, 125a/20, 125a/24, 125a/25, 125b/01, 125b/09, 125b/10, 125b/11, 125b/12, 125b/23, 125b/25, 126a/04, 126a/08, 126a/09, 126a/15, 126a/23, 126b/02, 126b/05, 126b/08, 126b/09, 126b/10, 126b/11, 126b/14, 126b/17, 126b/19, 126b/21, 126b/24, 127a/04, 127a/06, 127a/10, 127a/13, 127a/14, 127a/15, 127a/18, 127a/23, 127b/15, 127b/17, 127b/19, 127b/22, 128a/04, 128a/07, 128a/08, 128a/15, 128a/16, 128a/20, 128b/05, 128b/08, 128b/09, 128b/10, 128b/11, 128b/13, 128b/17, 128b/19, 128b/25, 129a/10, 129a/18, 129a/23, 129b/02, 129b/05, 129b/06, 129b/11, 129b/13, 129b/15, 129b/19, 129b/25, 130a/02, 130a/14, 130a/15, 130a/17, 130b/02, 130b/06, 130b/07, 130b/14, 130b/15, 130b/16, 130b/22, 131a/10, 131a/25, 131b/01, 131b/06, 131b/10, 131b/11, 131b/21, 131b/23, 131b/24, 132a/03, 132a/07, 132a/09, 132a/17, 132a/18, 132a/19, 132a/25, 132b/01, 132b/02, 132b/05, 132b/10, 132b/16, 132b/18, 132b/19, 132b/23, 132b/25, 133a/03, 133a/04, 133a/06, 133a/10, 133a/11, 133a/12, 133a/13, 133a/14, 133a/18, 133a/22, 133a/25, 133b/05, 133b/06, 133b/07, 133b/14, 133b/18, 133b/22, 133b/23, 134a/02, 134a/03, 134a/04, 134a/08, 134a/09, 134a/10, 134a/12, 134a/13, 134a/15, 134a/16, 134a/18, 134a/19, 134a/21, 134a/24, 134b/06, 134b/10, 134b/11, 134b/14, 134b/20, 134b/25, 135a/09, 135a/14, 135a/16, 135a/17, 135b/02, 135b/03, 135b/05, 135b/06, 135b/07, 135b/08, 135b/09, 135b/11, 135b/14, 135b/16, 135b/17, 135b/18, 135b/21, 135b/22, 135b/23, 135b/25, 136a/03, 136a/04, 136a/05, 136a/07, 136a/10, 136a/13, 136a/14, 136a/17, 136a/18, 136a/19, 136a/20, 136a/22, 136a/24, 136b/04, 136b/05, 136b/06, 136b/11, 136b/12, 136b/13, 136b/14, 136b/18, 136b/19, 136b/21, 136b/22, 137a/04, 137a/05, 137a/06, 137a/07, 137a/10, 137a/17, 137a/18, 137a/19, 137a/20, 137b/06, 137b/07, 137b/09, 137b/10, 137b/14,

179b/23, 179b/24, 180a/03, 180a/04, 180a/05, 180a/14, 180a/16, 180b/12, 180b/13, 180b/17, 181a/13, 181a/15, 181a/17, 181b/01, 181b/07, 181b/08, 181b/19, 181b/20, 181b/25, 182a/01, 182a/03, 182a/08, 182a/23, 182b/03, 182b/21, 182b/25, 183a/08, 183a/12, 183a/14, 183a/20, 183a/21, 183b/01, 183b/04, 183b/05, 183b/08, 183b/09, 183b/14, 183b/25, 184a/07, 184a/10, 184a/11, 184a/12, 184a/13, 184a/17, 184a/19, 184a/21, 184b/16, 184b/17, 184b/22, 185a/01, 185a/04, 185a/06, 185a/09, 185a/13, 185a/14, 185a/17, 185b/03, 185b/07, 185b/09, 185b/10, 185b/16, 185b/23, 186a/02, 186a/11, 186a/15, 186a/22, 186b/01, 186b/05, 186b/11, 186b/17, 186b/18, 186b/21, 186b/23, 186b/24, 187a/03, 187a/04, 187a/06, 187a/08, 187a/13, 187a/21, 187a/24, 187b/05, 187b/07, 187b/08, 187b/15, 187b/16, 187b/17, 188a/09, 188a/14, 188b/03, 188b/17, 188b/20, 188b/21, 188b/22, 188b/24, 189a/03, 189a/07, 189a/09, 189a/10, 189a/12, 189a/18, 189a/19, 189a/21, 189a/22, 189a/23, 189b/09, 189b/10, 189b/12, 189b/15, 189b/20, 190a/09, 190a/17, 190a/21, 190b/03, 190b/06, 190b/09, 190b/11, 190b/13, 190b/15, 190b/18, 190b/20, 191a/04, 191a/11, 191a/19, 191a/22, 191a/23, 191a/24, 191a/25, 191b/01, 191b/06, 191b/07, 191b/10, 191b/14, 191b/16, 191b/17, 191b/22, 191b/23, 191b/25, 192a/06, 192a/09, 192a/15, 192a/22, 192a/24, 192b/02, 192b/08, 192b/11, 192b/13, 192b/15, 192b/17, 193a/05, 193a/07, 193a/18, 193a/22, 193a/25, 193b/09, 193b/14, 193b/15, 193b/25, 194a/11, 194a/17, 194a/20, 194b/01, 194b/02, 194b/07, 194b/09, 194b/12, 194b/19, 195a/04, 195a/05, 195a/06, 195a/08, 195a/09, 195a/11, 195a/12, 195a/13, 195a/14, 195a/16, 195a/17, 195a/18, 195a/21, 195b/01, 195b/12, 195b/14, 195b/18, 195b/19, 195b/21, 195b/23, 195b/25, 196a/06, 196a/22, 196a/23, 196a/24, 196b/03, 196b/07, 196b/10, 196b/11, 196b/12, 197a/05, 197a/08, 197a/24, 197a/25, 197b/13, 197b/14, 197b/21, 197b/23, 198a/03, 198a/10, 198a/18, 198a/22, 198a/23, 198a/25, 198b/04, 198b/06, 198b/08, 198b/20, 198b/21, 199a/01, 199a/03, 199a/07, 199a/13, 199a/14, 199a/21, 199b/07, 199b/08, 199b/16, 199b/17, 199b/19, 200a/02, 200a/11, 200a/12, 200a/13, 200a/19, 200a/22, 200b/02, 200b/23, 200b/24, 201a/03, 201a/05, 201a/06, 201a/16, 201a/17, 201a/22, 201a/24, 201b/03, 201b/08, 201b/10, 201b/11, 201b/13, 201b/16, 201b/23, 202a/01, 202a/04, 202a/07, 202a/08, 202a/09, 202a/12, 202a/20, 202a/21, 202b/01, 202b/10, 202b/14, 202b/15, 202b/17, 202b/19, 202b/20, 202b/21, 202b/22, 203a/05, 203a/08, 203b/06, 203b/09, 203b/12, 203b/13, 203b/20, 203b/21, 203b/23, 204a/01, 204a/08, 204a/15, 204a/22, 204a/25, 204b/06, 204b/15, 204b/16, 205a/03, 205a/10, 205a/23, 205b/13, 206a/02, 206a/07, 206a/13, 206a/14,

206b/15, 206b/16, 206b/17, 206b/18, 206b/19, 206b/21, 206b/22, 206b/23, 207a/05, 207a/06, 207a/09, 207a/10, 207a/11, 207a/12, 207a/14, 207a/18, 207a/19, 207b/03, 207b/06, 207b/07, 207b/10, 207b/16, 207b/17, 207b/22, 207b/25, 208a/02, 208a/04, 208a/05, 208a/09, 208a/11, 208a/13, 208a/14, 208a/15, 208a/19, 208a/20, 208a/22, 208a/25, 208b/01, 208b/03, 208b/09, 208b/10, 209a/01, 209a/20, 209b/06, 209b/08, 209b/09, 209b/13, 209b/15, 209b/16, 209b/21, 210a/02, 210a/03, 210a/04, 210a/05, 210a/08, 210a/13, 210a/14, 210a/20, 210a/22, 210a/24, 210b/05, 210b/08, 210b/11, 210b/17, 210b/23, 211a/05, 211a/07, 211a/09, 211a/11, 211a/16, 211a/18, 211a/22, 211b/06, 211b/12, 211b/21, 211b/23, 212a/01, 212a/09, 212a/20, 212b/05, 212b/06, 212b/10, 212b/15, 213a/01, 213a/02, 213a/04, 213a/05, 213a/07, 213a/09, 213a/12, 213a/13, 213a/16, 213a/17, 213a/23, 213a/24, 213b/05, 213b/22, 214a/03, 214a/09, 214a/16, 214a/18, 214b/13, 215a/01, 215a/02, 215a/15, 216a/02, 216a/12, 216a/14, 216a/18, 216a/21, 216b/04, 216b/09, 216b/12, 216b/13, 216b/14, 216b/18, 216b/21, 216b/25, 217a/01, 217a/04, 217a/05, 217a/06, 217a/09, 217a/15, 217a/17, 217a/18, 217a/20, 217a/23, 217b/03, 217b/04, 217b/05, 217b/09, 217b/10, 217b/12, 217b/21, 217b/24, 218a/01, 218a/06, 218a/07, 218a/08, 218a/10, 218a/13, 218a/15, 218a/18, 218a/19, 218a/25, 218b/01, 218b/10, 218b/12, 218b/15, 218b/16, 219a/02, 219a/03, 219a/04, 219a/06, 219a/10, 219a/11, 219b/01, 219b/02, 219b/08, 219b/09, 219b/15, 219b/24, 220a/05, 220a/06, 220a/08, 220a/11, 220a/14, 220a/18, 220a/23, 220a/24, 220b/01, 220b/03, 220b/10, 220b/16, 220b/21, 220b/22, 221a/03, 221a/08, 221a/12, 221a/16, 221a/20, 221b/05, 221b/06, 221b/13, 221b/14, 221b/17, 221b/19, 222a/02, 222a/03, 222a/04, 222a/06, 222a/09, 222a/11, 222a/15, 222a/17, 222a/19, 222a/20, 222a/21, 222a/24, 222b/07, 222b/22, 222b/24, 222b/25, 223a/01, 223a/03, 223a/07, 223a/08, 223a/12, 223a/14, 223a/21, 223a/22, 223b/05, 223b/08, 223b/17, 223b/20, 223b/22, 224a/03, 224a/04, 224a/05, 224a/11, 224a/14, 224a/16, 224a/17, 224a/18, 224a/20, 224b/13, 224b/15, 224b/24, 225a/05, 225a/17, 225a/22, 225b/03, 225b/06, 225b/07, 225b/12, 225b/20, 226a/03, 226a/05, 226a/08, 226a/09, 226a/10, 226a/11, 226a/15, 226a/16, 226a/21, 226b/01, 226b/24, 226b/25, 227a/01, 227a/02, 227a/13, 227a/19, 227a/24, 227a/25, 227b/20, 227b/22, 227b/23, 228a/04, 228a/06, 228a/12, 228a/21, 228a/23, 228a/24, 228b/10, 228b/12, 228b/13, 228b/16, 228b/20, 228b/21, 229a/05, 229a/08, 229a/09, 229a/10, 229a/15, 229a/16, 229b/03, 229b/14, 229b/19, 229b/24, 230a/01, 230a/04, 230a/06, 230a/13, 230a/14, 230a/16, 230a/19, 230a/21, 230a/22, 230b/03, 231a/01, 231a/02, 231a/03, 231a/06,

231a/07, 231a/08, 231a/18, 231a/21, 231a/22, 231a/25, 231b/02, 231b/03, 231b/06, 231b/09, 231b/10, 231b/11, 231b/12, 231b/18, 231b/22, 231b/25, 232a/01, 232a/04, 232a/08, 232a/14, 232a/16, 232a/25, 232b/05, 232b/16, 232b/24, 232b/25, 233a/01, 233a/03, 233a/05, 233a/06, 233a/07, 233a/08, 233a/10, 233a/19, 233b/06, 233b/25, 234a/03, 234a/05, 234a/06, 234a/12, 234a/17, 234b/05, 234b/18, 234b/19, 234b/23, 235b/01, 235b/02, 235b/10, 235b/12, 235b/13, 235b/16, 235b/19, 235b/24, 235b/25, 236a/05, 236a/08, 236b/02, 236b/06, 236b/07, 236b/12, 236b/13, 236b/15, 236b/16, 237a/06, 237a/11, 237a/12, 237a/15, 237a/16, 237a/19, 237a/21, 237b/03, 237b/05, 237b/15, 237b/16, 237b/18, 237b/23, 238a/07, 238a/09, 238a/12, 238a/15, 238a/17, 238a/20, 238a/23, 238b/03, 238b/10, 238b/11, 238b/14, 238b/15, 238b/16, 238b/21, 238b/23, 239a/04, 239a/05, 239a/13, 239a/14, 239a/16, 239a/17, 239a/19, 239a/21, 239a/23, 239a/24, 239b/04, 239b/05, 239b/06, 239b/07, 239b/13, 239b/18, 239b/21, 239b/22, 240a/01, 240a/02, 240a/18, 240a/19, 240a/20, 240b/01, 240b/04, 240b/07, 240b/11, 240b/12, 240b/13, 240b/14, 240b/16, 240b/18, 240b/19, 241a/03, 241a/07, 241b/01, 241b/02, 241b/03, 241b/04, 241b/05, 241b/17, 241b/18, 241b/19, 241b/23, 242a/03, 242a/10, 242a/14, 242a/17, 242a/22, 242a/24, 242b/02, 242b/03, 242b/07, 242b/10, 242b/23, 242b/25, 243a/01, 243a/02, 243a/07, 243a/08, 243a/12, 243a/13, 243a/15, 243a/16, 243a/23, 243b/04, 243b/07, 243b/10, 243b/15, 243b/17, 243b/20, 243b/23, 243b/24, 244a/08, 244a/15, 244a/16, 244b/01, 244b/02, 244b/08, 244b/11, 244b/19, 244b/23, 245a/13, 245a/16, 245a/19, 245a/22, 245a/24, 245b/05, 245b/08, 245b/09, 245b/10, 245b/12, 245b/13, 245b/17, 245b/23, 246a/04, 246a/18, 246b/01, 246b/03, 246b/04, 246b/06, 246b/09, 246b/10, 246b/11, 246b/14, 246b/15, 246b/16, 246b/17, 246b/18, 246b/20, 247a/04, 247b/13, 247b/21, 248a/06, 248a/07, 248a/08, 248a/12, 248a/20, 248a/25, 248b/04, 248b/05, 248b/09, 248b/11, 249a/03, 249b/02, 249b/05, 249b/06, 249b/09, 249b/15, 249b/20, 249b/23, 250a/03, 250a/07, 250a/21, 250a/25, 250b/03, 250b/07, 250b/09, 250b/14, 250b/22, 251a/09, 251a/10, 251a/11, 251a/12, 251a/13, 251a/14, 251a/16, 251a/18, 251a/21, 251b/02, 251b/04, 251b/06, 251b/13, 251b/14, 251b/20, 252a/02, 252a/06, 252a/13, 252a/14, 252a/18, 252a/19, 252b/03, 252b/07, 252b/08, 252b/09, 252b/12, 252b/14, 252b/17, 252b/20, 252b/21, 252b/23, 252b/24, 253a/02, 253a/03, 253a/07, 253a/10, 253a/14, 253a/25, 253b/01, 253b/03, 253b/04, 253b/05, 253b/06, 253b/07, 253b/17, 253b/18, 253b/19, 253b/21, 253b/22, 254a/07, 254a/09, 254a/14, 254a/20, 254b/02, 254b/05, 254b/06,

254b/11, 254b/12, 254b/13, 254b/15, 254b/19, 254b/20, 254b/21, 254b/23, 254b/25, 255a/16, 255a/17, 255a/18, 255a/20, 255b/05, 255b/06, 255b/12, 255b/18, 255b/22, 255b/23, 256a/04, 256a/06, 256a/15, 256a/16, 256b/19, 256b/25, 257a/01, 257a/05, 257a/12, 257a/15, 257a/16, 257a/17, 257a/18, 257a/22, 257a/23, 257a/25, 257b/03, 257b/04, 257b/06, 257b/09, 257b/10, 257b/11, 257b/13, 257b/15, 257b/20, 257b/22, 257b/23, 257b/24, 257b/25, 258a/01, 258a/05, 258a/09, 258a/11, 258a/18, 258a/20, 258a/22, 258b/05, 258b/09, 258b/10, 258b/16, 258b/20, 259a/08, 259a/10, 259a/14, 259a/25, 259b/10, 259b/11, 259b/12, 259b/14, 260a/04, 260a/09, 260b/02, 260b/06, 260b/10, 260b/13, 260b/17, 260b/18, 260b/21, 260b/23, 260b/24, 261a/09, 261a/10, 261a/14, 261a/16, 261a/18, 261a/24, 261b/10, 261b/11, 261b/16, 261b/18, 261b/19, 261b/20, 261b/22, 261b/24, 261b/25, 262a/04, 262a/05, 262a/11, 262a/24, 262b/01, 262b/03, 262b/09, 262b/12, 262b/21, 263a/01, 263a/03, 263a/04, 263a/07, 263a/08, 263a/10, 263a/11, 263a/22, 263a/23, 263a/25, 263b/02, 263b/08, 263b/09, 263b/13, 264a/01, 264a/04, 264a/08, 264a/16, 264a/17, 264a/20, 264a/21, 264a/24, 264b/06, 264b/09, 264b/11, 264b/13, 264b/20, 264b/24, 265a/07, 265a/14, 265a/15, 265a/17, 265a/18, 265a/21, 265b/03, 265b/04, 265b/07, 265b/11, 265b/12, 265b/14, 265b/16, 265b/17, 265b/18, 265b/19, 265b/23, 265b/24, 266a/04, 266a/05, 266a/06, 266a/11, 266a/12, 266a/17, 266b/01, 266b/03, 266b/07, 266b/13, 266b/18, 266b/24, 267a/09, 267a/13, 267a/19, 267a/22, 267b/03, 267b/04, 267b/05, 267b/07, 267b/10, 267b/13, 267b/14, 267b/18, 267b/19, 267b/21, 267b/24, 267b/25, 268a/06, 268a/08, 268a/09, 268a/14, 268a/15, 268a/17, 268a/21, 268a/24, 268b/01, 268b/02, 268b/03, 268b/04, 268b/05, 268b/06, 268b/07, 268b/08, 268b/11, 268b/18, 268b/24, 268b/25, 269a/04, 269a/05, 269a/07, 269a/08, 269a/09, 269a/10, 269a/12, 269a/13, 269a/14, 269a/16, 269a/17, 269a/18, 269a/19, 269a/20, 269b/01, 269b/02, 269b/14, 270a/04, 270a/08, 270a/09, 270a/12, 270a/13, 270a/15, 270a/16, 270a/17, 270a/18, 270a/20, 270a/22, 270a/24, 270b/05, 270b/06, 270b/13, 270b/20, 270b/24, 271a/14, 271a/16, 271a/18, 271b/02, 271b/06, 271b/09, 271b/10, 271b/11, 271b/22, 272a/01, 272a/07, 272a/08, 272a/21, 272b/02, 272b/11, 272b/14, 272b/24, 273a/02, 273a/04, 273a/07, 273a/09, 273a/11, 273a/20, 273a/24, 273a/25, 273b/02, 273b/12, 273b/22, 274a/03, 274a/04, 274a/05, 274a/07, 274a/08, 274a/11, 274a/12, 274a/13, 274a/15, 274a/16, 274a/20, 274a/22, 274a/23, 274b/01, 274b/04, 274b/06, 274b/09, 274b/20, 274b/22, 275a/01, 275a/06, 275a/12, 275a/17, 275a/20, 275b/02, 275b/03, 275b/22, 275b/23, 275b/24, 276a/03, 276a/08,

276a/09, 276a/10, 276a/13, 276a/17, 276a/18, 276a/23, 276a/25, 276b/03, 276b/04, 276b/08, 276b/09, 276b/12, 276b/18, 276b/23, 277a/02, 277a/08, 277a/14, 277a/15, 277a/23, 277a/24, 277a/25, 277b/11, 277b/12, 277b/15, 277b/19, 278a/04, 278a/05, 278a/23, 278b/08, 278b/11, 278b/20, 279a/04, 279a/12, 279a/16, 279a/25, 279b/03, 279b/20, 279b/21, 279b/22, 280a/02, 280a/05, 280a/14, 280a/15, 280a/16, 280a/17, 280a/21, 280a/23, 280a/25, 280b/17, 280b/20, 281a/12, 281a/24, 281a/25, 281b/03, 281b/05, 281b/13, 281b/16, 281b/18, 281b/20, 281b/21, 282a/06, 282a/07, 282a/08, 282a/10, 282a/12, 282a/17, 282b/02, 282b/05, 282b/06, 282b/08, 283a/01, 283a/02, 283a/05, 283a/07, 283a/08, 283a/13, 283a/23, 283b/01, 283b/02, 283b/06, 283b/08, 283b/10, 283b/11, 283b/13, 283b/17, 284a/03, 284a/13, 284a/14, 284b/10, 284b/13, 284b/14, 284b/16, 284b/17, 284b/18, 284b/22, 284b/23, 284b/24, 285a/07, 285a/13, 285a/17, 285a/20, 285a/22, 285a/23, 285a/24, 285b/01, 285b/03, 285b/04, 285b/06, 285b/17, 286a/02, 286a/03, 286a/05, 286a/11, 286a/12, 286a/20, 286a/22, 286b/02, 286b/06, 286b/07, 286b/12, 286b/14, 286b/15, 286b/16, 286b/18, 286b/22, 286b/23, 286b/24, 286b/25, 287a/05, 287a/06, 287a/07, 287a/12, 287a/13, 287a/14, 287a/17, 287a/20, 287a/21, 287a/23, 287a/24, 287b/01, 287b/03, 287b/05, 287b/08, 287b/11, 287b/13, 287b/15, 287b/16, 287b/19, 287b/21, 288a/04, 288a/06, 288a/08, 288a/13, 288a/14, 288a/16, 288a/17, 288a/19, 288a/20, 288a/21, 288a/22, 288a/23, 288b/05, 288b/06, 288b/10, 288b/12, 288b/13, 289a/01, 289a/08, 289a/10, 289a/17, 289a/24, 289a/25, 289b/09, 289b/13, 289b/14, 289b/20, 289b/22, 290a/04, 290a/14, 290a/16, 290a/19, 290a/20, 290a/22, 290b/12, 290b/14, 290b/17, 290b/18, 291a/13, 291a/15, 291a/16, 291a/23, 291a/24, 291b/09, 291b/19, 291b/25, 292a/06, 292a/07, 292a/11, 292a/12, 292a/13, 292a/14, 292a/24, 292a/25, 292b/04, 292b/07, 292b/09, 292b/13, 292b/14, 292b/15, 292b/24, 293a/05, 293a/08, 293a/18, 293a/20, 293a/21, 293b/01, 293b/13, 294a/01, 294a/25, 294b/01, 294b/11, 294b/14, 294b/15, 294b/17, 294b/18, 294b/22, 295a/07, 295a/11, 295a/23, 295a/25, 295b/08, 295b/11, 295b/12, 295b/13, 295b/20, 295b/21, 296a/03, 296a/05, 296a/06, 296a/15, 296a/17, 296a/18, 296a/25, 296b/06, 296b/07, 296b/18, 296b/20, 296b/24, 297a/01, 297a/07, 297a/08, 297a/12, 297a/16, 297a/23, 297b/02, 297b/03, 297b/04, 297b/05, 297b/08, 297b/15, 297b/16, 297b/18, 297b/24, 298a/03, 298a/05, 298a/09, 298a/10, 298a/20, 298a/21, 298a/23, 298a/24, 298b/02, 298b/03, 298b/06, 298b/08, 298b/10, 298b/20, 298b/23, 298b/24, 299a/01, 299a/02, 299a/03, 299a/05, 299a/06, 299a/14, 299a/24, 299a/25, 299b/01, 299b/02, 299b/06, 299b/09, 299b/10, 299b/13,

299b/17, 299b/20, 299b/21, 299b/22, 299b/24, 300a/10, 300a/12, 300a/14, 300a/18, 300a/19, 300a/22, 300b/01, 300b/02, 300b/08, 300b/12, 301a/03, 301a/06, 301a/08, 301a/09, 301a/11, 301a/23, 301a/25, 301b/04, 301b/07, 301b/08, 301b/09, 301b/12, 301b/13, 301b/17, 301b/20, 301b/22, 301b/23, 301b/24, 302a/02, 302a/04, 302a/05, 302a/07, 302a/12, 302a/15, 302a/16, 302a/21, 302a/24, 302b/03, 302b/04, 302b/05, 302b/06, 302b/08, 302b/11, 302b/14, 302b/16, 302b/17, 302b/19, 302b/21, 302b/23, 303a/03, 303a/07, 303a/08, 303a/12, 303a/17, 303a/18, 303a/22, 303b/10, 303b/12, 303b/14, 304a/07, 304a/08, 304a/10, 304a/19, 304a/20, 304a/25, 304b/06, 304b/15, 304b/19, 304b/20, 304b/21, 304b/22, 305a/06, 305a/09, 305a/10, 305a/12, 305a/14, 305a/15, 305a/16, 305a/17, 305a/21, 305a/22, 305a/25, 305b/01, 305b/07, 305b/09, 305b/10, 305b/13, 305b/16, 305b/17, 305b/18, 305b/23, 305b/25, 306a/01, 306a/06, 306a/11, 306a/13, 306a/14, 306a/15, 306a/17, 306a/19, 306a/22, 306a/24, 306a/25, 306b/11, 306b/18, 306b/19, 307a/05, 307a/09, 307a/11, 307a/16, 307a/18, 307a/20, 307b/08, 307b/14, 307b/24, 308a/01, 308a/07, 308a/09, 308a/11, 308a/12, 308b/03, 308b/09, 308b/10, 308b/18, 308b/19, 308b/24, 309a/05, 309a/06, 309a/07, 309a/09, 309a/10, 309a/12, 309a/13, 309a/15, 309a/17, 309a/22, 309a/24, 309b/02, 309b/03, 309b/07, 309b/09, 309b/10, 309b/16, 309b/18, 310a/05, 310a/06, 310a/09, 310a/10, 310a/13, 310a/16, 310a/17, 310a/23, 310b/01, 310b/02, 310b/07, 310b/19, 310b/22, 311a/11, 311a/13, 311a/16, 311a/19, 311a/20, 311a/23, 311a/24, 311b/17, 311b/18, 311b/24, 312a/01, 312a/06, 312a/12, 312a/15, 312a/16, 312a/18, 312a/25, 312b/01, 312b/02, 312b/04, 312b/06, 312b/07, 312b/08, 312b/09, 312b/19, 312b/20, 312b/21, 312b/22, 312b/25, 313a/01, 313a/03, 313a/04, 313a/07, 313a/08, 313a/09, 313a/17, 313a/19, 313a/21, 313a/23, 313b/03, 313b/06, 313b/10, 313b/21, 314a/08, 314a/16, 314a/17, 314b/08, 314b/10, 314b/18, 314b/22, 315a/01, 315a/02, 315a/05, 315a/06, 315a/09, 315a/21, 315a/24, 315b/16, 315b/19, 316a/05, 316a/19, 316a/22, 316a/25, 316b/05, 316b/11, 316b/14, 316b/16, 316b/21, 316b/24, 316b/25, 317a/01, 317a/05, 317a/13, 317a/14, 317a/15, 317a/18, 317a/20, 317a/21, 317b/01, 317b/02, 317b/03, 317b/06, 317b/08, 317b/12, 317b/13, 317b/18, 317b/19, 317b/20, 317b/21, 317b/22, 317b/23, 318a/01, 318a/02, 318a/03, 318a/04, 318a/08, 318a/09, 318a/14, 318a/18, 318a/23, 318a/24, 318a/25, 318b/04, 318b/05, 318b/06, 318b/09, 318b/10, 318b/11, 318b/14, 318b/18, 318b/20, 318b/21, 318b/22, 318b/23, 318b/24, 318b/25, 319a/02, 319a/14, 319a/19, 319a/21, 319b/03, 319b/08, 319b/16, 319b/17, 319b/21, 320a/02, 320a/08, 320a/09, 320a/11,

320a/12, 320a/16, 320a/20, 320a/25, 320b/03, 320b/16, 320b/20, 320b/21, 320b/22, 320b/25, 321a/04, 321a/11, 321a/15, 321b/02, 321b/12, 321b/14, 321b/16, 321b/17, 321b/21, 321b/22, 321b/23, 321b/25, 322a/01, 322a/03, 322a/05, 322a/06, 322a/07, 322a/09, 322a/10, 322a/11, 322a/14, 322a/15, 322a/16, 322a/22, 322a/24, 322b/08, 322b/09, 322b/12, 322b/15, 322b/16, 322b/20, 322b/22, 323a/02, 323a/06, 323a/08, 323a/18, 323a/20, 323a/21, 323b/01, 323b/03, 323b/12, 323b/14, 323b/15, 323b/16, 323b/17, 323b/18, 323b/22, 323b/23, 324a/01, 324a/02, 324a/06, 324a/07, 324a/09, 324a/11, 324a/17, 324a/20, 324a/23, 324b/06, 324b/07, 324b/11, 324b/14, 324b/19, 324b/21, 324b/25, 325a/05, 325a/06, 325a/07, 325a/20, 325a/24, 325b/03, 325b/06, 325b/07, 325b/14, 325b/18, 325b/19, 325b/25, 326a/05, 326a/09, 326a/10, 326a/11, 326a/21, 326a/24, 326a/25, 326b/01, 326b/03, 326b/04, 326b/05, 326b/08, 326b/09, 326b/15, 326b/16, 326b/21, 326b/24, 326b/25, 327a/01, 327a/02, 327a/05, 327a/18, 327a/23, 327b/03, 327b/05, 327b/19, 327b/22, 327b/23, 327b/25, 328a/01

altmış b. 247b/21

bir b. 003a/22, 003b/19, 008b/05, 009a/06, 019b/20, 021b/24, 023a/01, 023a/12, 026a/14, 028a/18, 030b/18, 034b/20, 038b/23, 039b/06, 040a/08, 041a/25, 047b/15, 049a/20, 054b/17, 054b/18, 059b/18, 074a/08, 090a/11, 091a/23, 099b/19, 100b/12, 111a/21, 119a/02, 123b/08, 153b/14, 158b/09, 163b/12, 165b/20, 180b/24, 190b/21, 193b/10, 209b/04, 222a/22, 237a/25, 238a/10, 249a/05, 259b/07, 270a/11, 270a/15, 270b/17, 282b/02, 294a/10, 294a/11, 294b/18, 296a/23, 298b/16, 299a/16, 321b/07

elli b. 140a/21

on b. 104b/20, 297a/19

b. birüŋüze 306b/24

b.+ dür 007a/22, 030b/12, 097b/24, 123b/25, 154a/08, 163a/08, 175b/20, 181a/11, 192a/24, 195b/08, 242a/17, 242b/15, 276a/17, 281b/10, 292b/23, 303a/15, 323a/03, 324b/17

b.+ e 007a/11

arḳa b. ėdelüm 106b/06

arḳa b. ėdüp 051b/01, 128a/21, 325a/22, 325b/24

b. eyle- Eşit saymak, eşit görmek 134a/02, 291a/01

arḳa b. eyleyüp 296a/03

b. gör- Eşit saymak 023b/16, 253b/09

başuma b. ḥāl getürecekdür 189b/05

b. ḥāl üzerine ḳal- Müstedam olmak 098b/03

b. ḥāl üzerine ḳarār ėt- Bir durumda kararlı olmak 239a/10

b.+ i 001b/12, 004b/25, 006a/11, 007a/15, 007b/23, 008b/17, 010a/13, 011a/08, 011a/21, 012a/19, 014a/18, 018b/13, 018b/23, 020b/25, 024a/17, 024b/09, 025b/22, 026a/17, 027b/14, 027b/20, 028a/03, 029a/19, 030a/02, 030a/14, 030a/15, 030a/18, 030a/19, 033b/06, 034b/08, 038b/20, 043b/15, 044b/12, 046b/19, 058a/01, 061a/01, 061a/10, 063a/05, 066b/14, 067a/01, 072a/20, 075b/12, 078b/14, 078b/15, 078b/20, 080b/14, 083b/11, 085a/09, 090b/09, 094b/18, 095b/05, 096a/02, 097b/08, 100a/17, 108a/07, 111b/20, 112a/06, 112a/09, 113a/11, 113b/22, 114a/03, 114a/08, 116a/16, 119b/22, 122b/18, 122b/24, 123a/01, 124a/24, 124b/05, 126b/25, 128a/03, 129a/25, 129b/09, 130b/14, 131a/04, 131a/05, 131a/06, 131a/07, 131a/09, 131a/10, 133b/20, 133b/23, 134b/11, 134b/20, 136a/01, 136a/07, 136a/09, 138b/08, 141a/08, 142a/10, 144a/13, 148a/21, 149b/06, 151a/10, 152a/15, 154b/10, 156a/01, 156b/01, 156b/15, 157a/01, 159b/02, 159b/03, 159b/24, 160a/17, 161a/22, 162b/22, 166b/05, 167b/16, 168a/01, 168a/12, 169b/21, 170a/04, 170a/19, 170a/20, 170a/21, 170b/02, 170b/04, 171b/07, 176b/03, 177a/02, 180a/16, 181a/02, 181b/10, 181b/11, 181b/12, 182a/06, 182a/07, 182b/20, 183a/11, 187b/16, 189a/20, 191a/01, 192b/14, 197b/04, 198b/01, 198b/02, 202a/10, 206b/02, 207a/04, 207a/06, 207a/09, 209b/07, 210a/14, 211a/04, 211b/19, 212b/13, 212b/17, 214a/17, 215a/17, 216a/22, 216b/24, 218a/06, 219a/09, 219a/11, 219b/15, 220a/07, 223a/07, 224a/12, 224a/13, 226b/21, 232b/24, 240b/21, 241a/08, 241a/10, 242b/10, 243b/04, 243b/14, 243b/17, 243b/20, 243b/22, 244a/01, 244a/03, 244a/06, 244a/10, 244a/14, 244a/18, 245a/06, 245b/09, 245b/23, 248a/08, 251a/07, 256a/14, 256b/10, 259a/18, 260b/20, 260b/21, 264a/22, 266a/14, 270b/25, 272a/24, 273b/08, 275b/11, 275b/15, 275b/23, 276b/25, 278b/14, 282b/13, 284b/10, 285b/01, 290b/22, 291b/21, 292a/20, 293a/11, 293a/13, 293b/17, 297a/08, 298b/02, 298b/09, 303a/07, 303b/17, 305a/07, 311a/17, 312a/24, 312b/03, 313b/12, 314b/15, 315a/06, 315b/02, 316a/24, 317a/18, 320a/25, 320b/12, 321b/01, 322b/01, 322b/02, 323a/15, 325a/20, 327a/02, 327a/03, 327a/04, 327a/05, 327a/06, 327a/07

b.+ idi 117b/23

b.+ imiz 156a/16

b.+ imüz 156a/17, 222a/15, 291b/22

b.+ in 001b/12, 018b/09, 025a/08, 032a/10, 126a/12, 151a/10, 157a/07, 161a/23,

163b/05, 177a/02, 177a/07, 179a/12, 231b/13, 245b/14, 296b/24, 313b/12, 319b/18, 320a/01

b.+ ince 263b/09

b.+ inden 030a/10, 030a/18, 034b/08, 196a/06, 208a/04, 292a/20, 298b/09, 325a/20

b.+ iniŋ 019a/19

b.+ inine 134b/23

b.+ iŋiz 069a/04

b.+ insiz 231b/19

b.+ inüŋ 002a/09, 010b/19, 010b/21, 014b/20, 025b/06, 028b/01, 030a/02, 031b/06, 040a/09, 044b/09, 045b/17, 053a/23, 054a/03, 057a/11, 076b/20, 084a/14, 092b/16, 097a/03, 100a/06, 101a/02, 102b/23, 102b/25, 104b/04, 108a/01, 108a/02, 110b/10, 111b/02, 113b/15, 121a/08, 123a/14, 134a/10, 136a/07, 156a/01, 156a/13, 169b/16, 182a/05, 182b/07, 183b/02, 208a/03, 208a/24, 210a/24, 220b/25, 223a/09, 223b/02, 224a/14, 228b/24, 229a/20, 232a/02, 232a/04, 237a/17, 241b/24, 243b/06, 247a/02, 251a/06, 255a/05, 259b/22, 264a/24, 268b/18, 277a/06, 278b/14, 280b/02, 293a/16, 300b/08, 304a/04, 311b/13, 313b/12, 317b/11, 324a/19

başına b. iş getürecekdür 106a/07

b.+ iyle 028a/18, 310b/11

b.+ üŋüz 006b/24, 011a/16

bir b.+ üŋüze 306b/24

b.+ üz 023b/18

b. arada ol- Bir arada olmak 125b/23

b. araya gel- Bir araya gelmek 096a/05, 151a/10, 152b/10, 153b/02, 159b/16, 160a/01, 160b/19, 160b/21, 171b/14, 179a/18, 190a/16, 191a/09, 194a/14, 198b/12, 199a/24, 224b/25, 231a/25, 231b/09, 237a/08, 233a/03, 233a/09, 245b/10, 248b/18, 275a/06, 296b/15, 321b/10

b. araya getür- Bir araya getirmek 051b/22, 059b/01, 092b/13, 106a/22, 282b/04, 296a/06

b. bil- Tanrı'yı bir olduğuna iman etmek, Tanrı'yı bir bilmek 044b/24, 179b/13, 195b/01, 207a/06, 314b/01, 319a/06, 324b/20

b. birbirine ur- Birbirine vurmak 079a/20

b. ḳarār üzerine ḳal- Bir durumda karar etmek 052b/19, 117a/20

b. ḳıl- Fitne ve fesadı giderip dünyayı mamur kılmak 203b/07

b. ol- 1. Birlik olmak 2. Eşit olmak 004b/25, 076a/18, 095a/10, 136a/12, 168a/14, 206a/25, 219b/07, 224b/18, 235b/07, 236b/01, 245b/18, 275a/10, 276a/16, 284b/03, 290a/20, 291a/02, 303b/15, 312a/18, 313b/20, 319b/05, 319b/09

b. ṭarafa ṭur- Askeri savaş düzeninde süvarilerin, piyadelerin vs. bir tarafa yerleşmesi 182a/09, 182a/10, 222a/12

bir bir Birer birer -58-

b. 003a/22, 003b/19, 008b/05, 009a/06, 019b/20, 021b/24, 023a/01, 023a/12, 026a/14, 028a/18, 030b/18, 034b/20, 038b/23, 039b/06, 040a/08, 041a/25, 047b/15, 049a/20, 054b/17, 054b/18, 059b/18, 074a/08, 090a/11, 091a/23, 099b/19, 100b/12, 111a/21, 119a/02, 123b/08, 153b/14, 158b/09, 163b/12, 165b/20, 180b/24, 190b/21, 193b/10, 209b/04, 222a/22, 237a/25, 238a/10, 249a/05, 259b/07, 270a/11, 270a/15, 270b/17, 282b/02, 294a/10, 294a/11, 294b/18, 296a/23, 298b/16, 299a/16, 321b/07

b. bir ol- Beraber olmak 312a/20

birāder <Far. Kardeş -4-

b. 075b/17, 095b/03, 123a/16

muḥabbet-i b. 059b/12

biran Biran -1-

b. 198a/20

birānūş Metinde adı geçen bir Rum ulusu -10-

b. 152b/13, 152b/15, 152b/19, 153a/10, 153a/15, 153a/18, 153a/22

b.+ a 153a/07, 153a/10, 153a/13

biraz Biraz -122-

b. 004a/03, 007b/06, 007b/12, 010b/08, 012b/16, 013a/05, 013a/07, 015a/10, 015b/08, 016a/02, 016a/23, 023b/08, 024b/24, 029a/03, 029a/22, 029a/23, 029b/14, 030b/15, 032b/22, 033b/04, 034a/23, 036b/19, 043a/08, 049a/01, 051b/17, 052b/18, 054a/15, 054a/24, 055a/13, 057b/21, 061a/24, 076a/03, 078a/20, 083b/24, 086b/13, 096a/25, 107b/21, 108a/13, 126b/13, 127a/22, 128a/25, 129a/04, 133a/09, 134a/01, 137a/19, 138a/04, 139a/17, 140b/09, 142a/09, 142a/17, 144b/06, 148b/09, 149b/21, 150a/22, 150b/25, 155a/12, 159a/22, 166a/10, 166b/06, 170a/18, 173b/19, 176b/17, 177a/01, 178a/03, 179a/08, 181b/24, 183a/09, 183a/23, 190b/22, 200a/09, 206b/22, 219b/09, 226a/08, 229a/12, 239a/14, 254b/15, 257a/16, 257b/04, 257b/20, 268b/02, 268b/10, 269a/09, 269a/17, 269a/24, 273a/07, 274b/03, 283a/03, 283b/07, 286b/06, 287a/13, 292a/16, 295b/09, 297b/04, 298b/18, 299a/04, 301b/10, 302a/07, 302b/19,

309a/11, 309b/07, 310b/07, 316a/25, 318a/24, 318b/09, 322a/12, 322b/08, 323a/06, 325a/24, 327b/10

b.+ dan 038b/09, 092b/19, 165a/17, 176b/23, 323a/06

b.+ ı 003b/05, 005b/02

b.+ ıla 202a/05

b.+ ınuŋ 010b/21

birazcık *bk. birazcuk* -2-

b. 072b/12, 073a/23

birazcuk Birazcık -3-

b. 050a/23, 066a/13, 190b/10

birbiri Biribiri, birbiri -238-

b. 017b/09, 058b/23, 076b/14, 111a/09, 111b/10, 311b/10

b.+ le 038a/01, 072b/17, 084a/12, 296b/04

b.+ lerine 097a/25, 181a/01

b.+ müzile 073b/14

b.+ müzle 074b/05, 084a/08, 233b/13

b.+ n 048b/12, 049a/07, 051b/05, 084a/01, 096b/17, 102b/03, 167b/15, 251b/04

b.+ nden 013b/18, 023a/22, 033b/18, 049a/23, 112a/08, 116b/23, 144b/10, 157b/11, 166a/18, 208b/11, 220a/02, 227a/04, 227a/23, 255a/06, 296a/06, 296b/15

b.+ ne 033b/06, 042a/13, 047b/11, 047b/13, 048b/14, 048b/16, 048b/22, 049a/22, 055a/21, 055a/25, 055b/02, 055b/03, 055b/04, 055b/08, 058b/15, 066b/09, 067a/16, 077b/05, 078b/01, 080a/04, 080a/16, 080a/17, 082a/23, 083b/25, 084a/14, 084b/05, 084b/06, 092a/18, 094b/04, 094b/14, 096b/10, 100b/15, 100b/19, 102a/17, 102a/18, 102b/03, 104a/24, 104b/08, 105b/16, 106b/21, 108a/02, 111b/05, 112b/01, 116b/18, 117a/06, 121a/09, 131b/08, 134b/24, 135a/10, 136a/04, 137a/19, 137b/03, 144b/10, 162a/16, 167b/01, 180b/23, 181b/16, 181b/17, 186a/05, 186a/06, 187b/01, 187b/04, 189b/15, 190a/15, 205a/25, 205b/02, 210a/25, 218b/08, 219b/07, 219b/21, 219b/23, 222a/11, 222a/14, 224b/14, 229b/07, 229b/14, 230a/05, 233b/04, 233b/22, 234b/08, 234b/13, 235a/01, 235b/15, 237a/13, 237a/20, 237a/23, 248a/18, 248b/16, 259a/08, 260a/07, 262a/07, 262a/09, 262a/10, 262a/11, 264a/19, 277a/04, 277a/06, 295a/16, 308b/20, 317b/09, 323b/09

b.+ ni 032a/22, 042a/25, 055b/01, 055b/04, 074b/03, 084a/14, 096b/09, 112a/17, 135a/01, 136a/05, 144b/09, 235a/02

b.+ nüŋ 082b/25, 157b/12, 232b/17, 256a/09, 273a/20, 310b/07

b.+ ŋüz 290a/17

b.+ ŋüze 232a/22

b.+ yile 233a/02, 251a/20

b.+ yle 010b/18, 053b/03, 065b/25, 084a/09, 112a/10, 112a/17, 121b/05, 126b/25, 155b/15, 176b/25, 177a/01, 180b/25, 182b/26, 229a/22, 230a/06, 231b/10, 232a/03, 233a/09, 234a/19, 237a/14, 260b/08, 261b/24, 310b/07

b.+ ne giriş- Kavgaya başlamak 084a/13, 147b/10, 282a/19

b.+ ne ḳar- Birbirine karışmak 042a/24, 058b/25, 102a/19

b.+ ne ḳarış- Birbirine karışmak 055a/21, 062a/24, 066b/14, 067b/17, 117a/14, 126b/01, 205b/24

b.+ ne ḳat- Birbirine katmak 013b/03, 013b/13, 047b/25, 048a/07, 049a/03, 051a/10, 058b/20, 145b/21, 205b/22, 261a/07, 264b/22, 298b/03, 309a/15

b.+ ne ḳoyul- Savaş meydanında iki ordunun ya da iki rakibin birbirini öldürmek için hamle etmeye başlaması 105b/17

b.+ ne ṭolaş- Savaş meydanında iki ordunun ya da iki rakibin birbirini öldürmek için birbirine hamle etmesi 055b/10, 187b/07, 205b/25262a/06, 309a/11

b.+ ne ur- Birbirine vurmak 050a/19, 053a/06, 057b/23, 060b/19, 062b/24, 079a/20, 090b/17, 092b/05, 097a/22, 171b/12, 189b/23, 255a/22, 257a/19, 287b/05, 299b/12, 317a/01

b.+ yle ol- Birbiriyle olmak 133a/22

birden Birden -1-

b.+ ile 117b/01

biregi *bk. biregü* -1-

b.+ nüŋ 169a/08

biregü Birisi -2-

b. 226a/03

b.+ den 228a/11

birer Birer -16-

b. 021b/04, 021b/06, 067b/05, 080b/23, 128b/25, 153b/20, 163b/10, 172b/10, 183b/12, 188a/25, 224a/16, 237a/20, 237a/24, 261b/03, 311a/12

biri Biri -161-

b. 175a/12

b.+ ŋe 005a/11

b.+ ne 007b/22, 007b/24, 018b/08, 022a/03, 026b/19, 031a/19, 044b/10, 045b/17, 047a/04, 047a/20, 051b/25, 052a/20, 052a/21, 052b/04, 058a/18, 060a/22, 064b/14, 067a/07, 068b/25, 094b/20, 104a/19, 111b/03, 129a/22, 129b/02, 129b/03, 132a/08, 134b/20, 138b/09, 138b/19, 153b/20, 154a/10, 154b/21, 156b/18, 156b/25, 163b/09, 165a/08, 169b/16, 172a/24, 172b/10, 174b/09, 192a/18, 199a/01, 201a/14, 204a/13, 205a/11, 207a/07, 209b/04, 210a/04, 210a/09, 219a/10, 223b/15, 225a/16, 226a/18, 231a/03, 233b/25, 240b/21, 241a/08, 243b/22, 247b/18, 251a/06, 253b/16, 264a/07, 266a/12, 269a/06, 286a/15, 291a/09, 291a/23, 291b/21, 292a/05, 293a/08, 293a/14, 293a/16, 300b/05, 300b/07, 300b/10, 300b/20, 302a/13, 303a/06, 304a/05, 311a/12, 318a/20, 322b/07

b.+ ni 030a/22, 031b/15, 049a/20, 051b/17, 052a/21, 084b/11, 088b/12, 100a/07, 108b/24, 108b/25, 109a/23, 112a/06, 112a/07, 114b/19, 125b/05, 126a/12, 131a/25, 135b/01, 157a/23, 172a/25, 174b/10, 202b/23, 205a/07, 223a/20, 223b/25, 225b/18, 229a/17, 229b/14, 229b/16, 229b/22, 243a/07, 251a/09, 252a/07, 255a/10, 255a/13, 261b/15, 270b/11, 272b/23, 281b/19, 292b/16, 309a/15, 312b/14

b.+ ŋüz 049b/11, 064a/21, 167a/22, 167b/14, 168a/11, 184b/14, 186b/01, 192a/04, 192a/05, 202a/15, 202b/19, 210a/06, 250b/19, 255b/05, 261a/05, 270b/17, 276b/01, 287a/09, 294b/08

b.+ ŋüze 064a/09, 064b/15

b.+ ŋüzi 167a/22, 180b/13, 232a/21, 235b/10

b.+ ŋüzüŋ 184b/10, 232a/21, 281b/18

b.+ ne ur- Birine vurmak 010a/14

biribiri Birbiri, biribiri -18-

b.+ nden 122a/11

b.+ ne 002a/18, 080a/16, 080a/18, 080a/19, 216a/08, 276b/08, 276b/18, 295a/10, 296b/03, 298a/17, 324a/20, 325a/22

b.+ ne ḳat- Birbirine katmak 049b/01, 135b/15

b.+ ne ur- Birbirine vurmak 006a/20, 323b/10

birik- Birikmek -3-

b.- di 310a/09

b.- diler 190a/17, 192b/02

birinci Birinci -2-

ḳırḳ b. 018a/24, 208a/12

birisi Birisi -172-

b. 004b/24, 010a/06, 011a/10, 014b/04, 025b/21, 025b/22, 031a/19, 032a/01, 037a/23, 041a/09, 051b/25, 056b/06, 056b/08, 058b/08, 060b/13, 061b/03, 085a/23, 094a/14, 095a/16, 095b/02, 105b/05, 106a/22, 111b/02, 111b/22, 111b/23, 112a/24, 113b/14, 113b/23, 113b/24, 113b/25, 114a/01, 116b/19, 118b/25, 122a/20, 122b/13, 126b/25, 127a/07, 131b/08, 133a/23, 133b/23, 142a/10, 156b/13, 156b/14, 157a/01, 157a/11, 157a/16, 157a/17, 157a/18, 159b/24, 161a/24, 161a/25, 161b/01, 162b/21, 167a/19, 181a/15, 181b/10, 182b/20, 189b/22, 195a/20, 210a/08, 211a/14, 211a/20, 211a/23, 211a/24, 211b/01, 211b/04, 211b/07, 211b/08, 211b/09, 211b/11, 211b/12, 211b/14, 211b/17, 211b/19, 211b/21, 211b/23, 212a/02, 212a/07, 212a/09, 212a/12, 212a/14, 213b/05, 214b/16, 214b/17, 214b/18, 214b/19, 214b/20, 214b/21, 214b/22, 226b/05, 226b/06, 226b/20, 226b/21, 226b/22, 228a/05, 229a/06, 229a/10, 232b/01, 233a/03, 233b/03, 240b/02, 240b/21, 241a/08, 243a/13, 243a/16, 243a/17, 243a/19, 243a/21, 243a/23, 243a/25, 243b/05, 243b/09, 243b/12, 254a/16, 255a/06, 265a/05, 270b/23, 271b/23, 272a/02, 272a/03, 275a/08, 279a/06, 280b/01, 282a/07, 282a/11, 294a/05, 296a/08, 297b/02, 303a/11, 305b/16, 308b/03, 308b/07, 310a/20, 311b/09, 311b/15, 317a/17, 317b/03, 320a/18, 321a/24

b.+ n 177a/05, 179a/14

b.+ nden 041a/08, 209b/25

b.+ ne 209b/24, 324a/07

b.+ ni 012a/12, 023b/13, 219b/10, 223a/09, 229a/19, 261b/13

b.+ nüŋ 012a/03, 122a/19, 157a/19, 172a/09, 234a/08, 237b/06

birisü *bk. birisi* -1-

b. 113a/18

birḳaç Birkaç -1-

b. 172a/18

birle İle -11-

b. 094a/23, 130b/18, 138b/06, 138b/15, 158a/04, 171b/04, 202b/06, 225b/20, 228b/16, 296b/18

birleyici Toparlayıcı, bir araya getirici -1-

b.+ dür 314a/18

birlik Birlik -11-

b. 208b/04
b.+ de 310a/15
b. ėderseŋüz 235b/07
b.+ i 118b/16
b.+ ine 125a/12, 163a/13, 222a/25, 244b/03
b.+ inedür 085b/06
b.+ ini 118b/15
b. oldı 291a/10

bisāṭ *bk. besāṭ* -1-
b. 230b/13

biş- Pişmek -3-
b.- di 005b/07
b.- erdi 217a/13
b.- miş 218a/13

bīşe <Far. Orman -10-
b. 036b/05, 038a/03, 038a/08
b.+ den 036b/08, 037a/21, 037b/09
b.+ nüŋ 037a/11
b.+ sinde 036b/02
b.+ ye 037a/04, 037b/07

bişür- Pişirmek -5-
b.- üp 095a/09
b.- ürdi 217b/09, 217b/12, 217b/20
b.- ürlerdi 136b/22

bit[1]- 1. Yerden çıkmak, yetişmek, hasıl olmak
b.- di 019a/20
b.- er 086b/05, 272a/01
b.- erem 279b/16
b.- meye 204a/01
b.- mez 077a/02, 141b/22
b.- miş 069a/07, 072b/23, 122b/18, 197b/22, 204b/23, 206b/19, 212b/05, 327a/05
b.- mişdür 193b/12, 278a/25
b.- üp 165b/24, 166a/12

b.- ürdi 086a/14, 197b/05

b.- meyecek yėre toḫum ekme- Sonuç alamayacağın işle uğraşmamak 145b/11, 250a/15

bit²-1. Bitmek 2. Mahvetmek, tüketmek -21-

b.-di 246b/09

b.- düginden 246b/02

b.- enden 017b/03

b.- er 064a/04, 074a/25, 116a/24

b.- erdi 272a/16

b.- mesinde 044a/18

b.- meyecek 081a/03, 250a/15, 304b/03

b.- meyüp 276b/12

b.- mezdi 136b/12

b.- miş 068b/17, 116a/24

b.- üp 018b/15

b.- ür 036b/14, 071a/07, 077b/25, 326b/21

işini b.- ür 273a/24

bitir- *bk. bitür²-* -1-

b.- mezseŋ 303b/12

bitür¹- Yerden çıkarmak, yetiştirmek, ortaya çıkartmak

b.- e 314b/24

b.- ür 213a/19

bitür²- 1. Bitirmek 2. Mahvetmek, tüketmek -22-

b.- di 038b/23, 094b/19, 146b/11

b.- e 035b/24, 326a/15

b.- ecek 106a/01

b.- em 071a/08

b.- esin 178a/25

b.- evüz 221b/11

b.- eyin 322a/04

b.- mek 106a/02, 178b/23

b.- mekçün 006a/14

b.- üp 178b/19, 310a/19

b.- ür 071b/22, 073b/11, 100b/05, 137a/11, 304b/03

b.- ürdi 155b/19

b.- ürlerse 229a/01

bitürici Yetiştirici -1-

b. 222b/24

biy(i) n *bk. beyin* -1-

b.+ isini 079b/04

biz Biz -960-

b. 002a/08, 002b/18, 003a/11, 005a/15, 007a/01, 007a/09, 007a/10, 008b/18, 009a/12, 009a/19, 010a/17, 014a/13, 014a/20, 014a/25, 023a/20, 023b/13, 024a/17, 025b/03, 028b/19, 029b/17, 030b/07, 030b/17, 038a/11, 040a/25, 049a/10, 051b/08, 052a/13, 060a/10, 060a/17, 061a/05, 061a/06, 063b/22, 063b/24, 065a/24, 066a/04, 068b/03, 068b/09, 070b/16, 072b/18, 075b/22, 076a/20, 078b/16, 078b/20, 080a/08, 083b/23, 084b/17, 095a/11, 095b/25, 096b/18, 097a/09, 098a/02, 099a/14, 099a/15, 099b/19, 099b/20, 101b/22, 102b/15, 105a/24, 106b/04, 109a/12, 110a/14, 110a/20, 110b/02, 110b/04, 112b/20, 114b/02, 116a/20, 121a/02, 121b/25, 122a/24, 124b/01, 125a/09, 126a/19, 127a/25, 131a/07, 135a/16, 138a/06, 138a/07, 138a/20, 138b/20, 144a/25, 150a/16, 151a/17, 151b/23, 153b/02, 155a/19, 156a/15, 156a/18, 156a/19, 156a/20, 161a/02, 162a/21, 162a/22, 162b/10, 162b/24, 163a/06, 163a/18, 163a/19, 168b/15, 168b/25, 169a/22, 170b/12, 171a/11, 173b/18, 179b/10, 179b/19, 180a/12, 180b/01, 181a/12, 181a/18, 182b/20, 184a/21, 194b/13, 195b/08, 195b/11, 196a/09, 198a/10, 198a/13, 198a/14, 198b/05, 198b/09, 198b/10, 198b/22, 199b/01, 199b/02, 202a/02, 209b/13, 213a/15, 216a/17, 220a/15, 221a/07, 221a/08, 222a/25, 222b/05, 222b/10, 222b/21, 223b/17, 225a/09, 225a/13, 229b/05, 229b/08, 230b/06, 233a/01, 233a/14, 235a/18, 235b/01, 242b/10, 243a/11, 244a/10, 245b/10, 245b/24, 248b/09, 254a/24, 254b/07, 255b/22, 263b/08, 268b/13, 268b/22, 269b/10, 275a/11, 275a/12, 275b/09, 276a/24, 277a/22, 281a/23, 281b/07, 281b/21, 282a/06, 283a/06, 283b/07, 284a/02, 284a/14, 285a/14, 285a/25, 287b/01, 287b/13, 289a/19, 289b/03, 290a/17, 291a/11, 294a/09, 295a/14, 296a/17, 300a/23, 301a/16, 301b/21, 302a/22, 304b/06, 306b/13, 308b/01, 308b/04, 308b/06, 309a/19, 311a/02, 312a/01, 313a/16, 313b/17, 314b/01, 314b/05, 314b/06, 316a/16, 317a/21, 317b/01, 320a/18, 320a/19, 322b/25, 324b/09, 324b/22, 325a/01, 325b/11, 327b/04, 327b/08

b.+ de 062a/21, 105a/20, 124b/12

150a/17, 161a/15, 163a/09, 166a/09, 170b/03, 173b/11, 178a/22, 179a/02, 183a/05, 198a/08, 199b/02, 207a/14, 212a/22, 213a/25, 216a/19, 217a/25, 245b/03, 246b/11, 252a/07, 257a/25, 259a/11, 271a/02, 274b/21, 281a/07, 283a/05, 283a/10, 287a/17, 288b/09, 308a/15, 308a/16, 308a/24, 308b/14, 310a/17, 313b/17, 314a/19, 314b/06, 316b/17, 317a/21, 319a/24, 319b/18, 322a/17, 325a/02

b.+ üm 003b/05, 004b/07, 006a/13, 006b/05, 006b/19, 008a/19, 008b/16, 008b/20, 011b/10, 013a/04, 019b/02, 021a/10, 021a/13, 023b/01, 025b/05, 026b/10, 029a/12, 031a/22, 034a/04, 035b/20, 037b/02, 038a/02, 038a/20, 039a/25, 041a/16, 041a/18, 043b/03, 044a/06, 045b/03, 045b/14, 045b/15, 045b/23, 051b/19, 052b/09, 057a/16, 058a/01, 058a/13, 058a/24, 060a/10, 060a/17, 060b/23, 061a/05, 063b/21, 063b/25, 066a/06, 066a/07, 069a/21, 071a/02, 072a/06, 072a/21, 073b/24, 074a/13, 074b/22, 075a/12, 075a/25, 078b/17, 078b/19, 079a/02, 079a/10, 079a/13, 082a/17, 082b/01, 082b/06, 083b/06, 089a/12, 089b/24, 090b/23, 095b/17, 095b/23, 099a/05, 099a/14, 099b/02, 102b/11, 102b/12, 104a/07, 105b/08, 105b/09, 105b/10, 106b/04, 106b/15, 107a/09, 108b/02, 109a/09, 111a/21, 114b/03, 114b/04, 116a/22, 119b/13, 121b/17, 122a/02, 122a/23, 124b/03, 124b/05, 124b/07, 124b/09, 124b/10, 124b/12, 124b/22, 125a/09, 125b/23, 126a/08, 126a/10, 126a/16, 126a/19, 126b/22, 126b/23, 127b/02, 128a/13, 128a/17, 129a/03, 129b/16, 137b/15, 144a/20, 147a/14, 150b/11, 150b/15, 151a/16, 153b/03, 153b/13, 155a/24, 156a/18, 158a/02, 158a/03, 160a/10, 160b/18, 161a/07, 161a/16, 162a/03, 162b/15, 163a/19, 163b/06, 164b/06, 167b/13, 168b/25, 169a/23, 170b/03, 170b/04, 170b/13, 171a/10, 171b/17, 172a/13, 173a/05, 175b/17, 176b/02, 176b/14, 176b/15, 177b/07, 177b/10, 177b/12, 178a/19, 178a/21, 178b/21, 179a/24, 180a/25, 181a/21, 181a/22, 183b/03, 183b/19, 188a/03, 188a/05, 188a/09, 189b/08, 191a/12, 192b/08, 192b/12, 192b/14, 192b/24, 193a/21, 194b/02, 195b/13, 195b/15, 196a/10, 196a/11, 197a/04, 197a/12, 197a/21, 198a/17, 198b/08, 199b/10, 199b/15, 199b/16, 201b/21, 202a/22, 204b/20, 205a/01, 205a/13, 209b/15, 219b/07, 220a/12, 222b/01, 223a/07, 223a/10, 223a/24, 224a/22, 225a/08, 225a/14, 226a/07, 229a/03, 229a/04, 229b/01, 229b/05, 230a/16, 230a/17, 230a/21, 231b/19, 232a/09, 233b/10, 234a/20, 234b/17, 234b/18, 235a/05, 235a/21, 235b/09, 236b/01, 237a/09, 238a/04, 238b/07, 238b/19, 240a/09, 240a/23, 240b/05, 243a/17, 243a/20, 243b/02, 243b/25, 244a/02, 246b/15, 246b/21, 247a/13, 247a/16, 254a/17, 254a/18, 254a/19, 256a/06, 257a/25, 258a/14, 258b/10, 259b/14, 260b/03, 260b/14, 260b/15, 262a/05, 263b/09, 263b/10, 265b/13,

267a/08, 269a/03, 271a/22, 272b/13, 272b/14, 272b/19, 273a/14, 273a/21, 273b/19, 275b/10, 276a/21, 276b/12, 278a/11, 281b/04, 281b/19, 282a/13, 282b/23, 283a/11, 283b/12, 284b/17, 285a/04, 285b/11, 287a/03, 287a/16, 288a/05, 288b/04, 289a/10, 289b/04, 289b/14, 289b/19, 290a/04, 290a/11, 290a/16, 290a/17, 290a/21, 290a/23, 292a/10, 292b/25, 294b/22, 294b/23, 297a/01, 297a/02, 300a/02, 300a/03, 300b/02, 300b/03, 301a/11, 304a/17, 306b/06, 306b/10, 307b/20, 307b/21, 308a/05, 308a/14, 308a/24, 308b/14, 309a/18, 310a/15, 310a/19, 310b/03, 311b/03, 313b/16, 313b/20, 314a/09, 314a/10, 314a/11, 314b/05, 314b/06, 316b/07, 316b/12, 317b/02, 318b/16, 319b/25, 321b/11, 323a/23, 324a/22, 324b/09, 324b/15, 325b/11, 325b/12, 326b/19, 327b/04

b.+ ümçüŋ 178a/23

b.+ ümdür 054b/25, 104a/18, 105b/07, 139a/10, 151b/07, 170b/16, 229b/05, 276b/16, 282a/04, 293b/20, 296a/09

b.+ ümile 073b/25, 113a/11, 119a/07, 119a/18, 120a/02, 289a/19

b.+ ümle 021b/22, 034a/22, 064b/21, 074b/24, 075a/04, 106a/05, 106a/08, 107a/10, 120b/17, 121b/25, 124a/25, 124b/11, 127b/03, 150b/11, 161a/21, 162a/06, 164b/18, 167b/07, 170a/09, 194b/06, 200b/11, 205a/13, 222b/09, 223b/16, 235a/21, 238b/08, 254a/17, 254a/21, 254b/04, 259b/18, 267a/11, 275a/10, 282b/17, 284a/14, 303a/19, 310a/15, 310a/17, 310a/18, 315b/25, 321b/22, 324b/09, 325b/21

b.+ ümle ol- Bizimle olmak 179b/03

boġaz Boğaz -23-

b.+ ın 323a/08

b.+ ına 067b/23, 139b/25, 307b/01

b.+ ında 303b/23

b.+ ından 118b/09, 139a/04, 169b/12, 175a/09, 195b/24, 253b/02, 253b/04, 253b/25, 274b/22, 279a/21, 283a/15, 292b/17

b.+ larına 171b/14, 199a/24

b.+ uŋdan 253a/05, 277b/12

b.+ uŋuzdan 046b/06

b.+ ına geç- Boğaza ip, zincir cinsinden şeyler takılmak 062b/18

boġaż *bk. boġaz* -1-

b.+ ından 226a/05

boġazla- Boğazlamak -5-

b.- dı 287a/05

b.- dılar 071b/11, 209b/16

b.- maḳdan 175a/14

b.- yup 166a/15

boġazlatdur- Boğazlattırmak -1-

b.- uram 226a/06

boḳazla- *bk. boġazla-* -1-

b.- dı 066a/23

bol Bol -2-

b. 071a/18, 216a/24

boncuḳ Boncuk -5-

b. 272b/05, 299a/11

b.+ dan 293a/10

b.+ ı 278a/15

b.+ ıla 315b/10

boran Gökgürültülü sağanak yağış -1-

b. 029b/25

borç Borç -1-

b.+ ın 173a/01

borçlı Borçlu -3-

b. ola 169b/10, 173a/01, 226a/02

borı *bk. boru* -1-

b. 005a/25, 102a/20

boru Borazan -3-

b. 042a/10

b.+ lar 048b/13

b.+ sın 190a/07

boş Boş -11-

b. 111b/10, 111b/11, 112a/24, 130a/01, 130b/21, 130b/22, 194a/09, 195a/15

b.+ ıdı 130b/21

b. ḳal- Boş kalmak 017a/22

boşalt(d)- Boşaltmak -4-

b.- dı 038a/15

b.- dılar 065b/08

b.- dum 012a/23, 016a/23

b.-up 006a/14, 020a/20, 035a/20

boşan- 1. Hayvan, başlığından, koşum takımından veya bağından kurtulmak 2. Bağlı bir durumdan kurtulmak -5-

b.- mış 050b/12, 295b/06

b.- mışdur 077a/17

b.- ur 077a/15

āḫūrdan b.- ur 253b/07

boşandur- Harekete geçirmek -1-

b.- up 005b/03

boşla- Boşa çıkmak -1-

b.- dı 006a/08

boy Boy -41-

b.+ da 043a/25, 140b/13

b.+ dan 269a/20

b.+ ı 002b/03, 016b/08, 027b/18, 034b/11, 036b/06, 039b/08, 058b/19, 062b/04, 076b/21, 088b/06, 102b/16, 113b/25, 114a/13, 123a/14, 141a/06, 151a/02, 157a/11, 203b/12, 203b/14, 209b/08, 222b/21, 224b/13, 269a/20, 291a/24, 320a/16, 326a/25

b.+ ın 038b/08, 113a/20

b.+ ına 064b/09

b.+ ları 123a/05, 157a/10

b.+ uŋ 149b/11

b.+ uŋca 094b/21

b.+ uŋı 139a/09, 306b/08

b. çek- Boy atmak, büyümek 099a/20, 147b/16

boyan-Boyanmak -3-

b.- mış 036b/07

b.- sun 049a/10

b.- up 037a/24

boyın *bk. boyun* -2-

b.+ ları 218b/24

b. vėrüp 042b/23

boylı *bkz boylu* -1-

b. 224a/13

boylu Boy pos sahibi, boylu, uzun -16-

b. 046b/19, 062b/07, 068b/25, 092b/02, 141b/02, 141b/18, 151a/01, 159a/25, 203b/10, 209a/25, 209b/06, 255a/16, 255a/20, 277a/18, 291a/19, 312a/02

boynuz Boynuz -12-

b. 281a/02

b.+ a 157a/22

b.+ ı 035b/17, 036b/07, 037a/14, 123a/11, 157a/21, 317a/01

b.+ ları 037a/14

b.+ ların 157a/21

b. ildür- Boynuzla vurmak 037a/15

boyun[1] Millet, kavim

b. 033b/16

boyun[2] 1. Boyun 2. *mec.* İntikam -73-

b. 020b/07, 078b/12, 160a/18

b.+ a 311a/05

b.+ ı 003b/15, 006b/11, 008a/21, 035a/22, 203b/19, 311b/14, 315b/21

b.+ ın 017a/06, 041b/04, 049b/21, 068b/19, 073b/19, 089a/02, 253b/25

b.+ ına 015b/01, 042b/08, 053b/25, 059a/13, 082b/17, 084b/07, 093a/18, 154a/24, 155b/10, 224b/13, 280b/18, 299a/11, 325a/08

at b.+ ına düşüp 048b/18, 066b/21, 138a/02, 262b/12, 297b/02

b.+ ında 016b/01, 019b/08, 026a/02, 027a/17, 190a/05

b.+ ındadur 174b/22

b.+ ından 087a/06

b.+ ını 088b/07, 307a/13

b.+ larında 016b/03

b.+ um 015b/03, 327b/18

b.+ uma 019a/14, 033a/18, 070a/23, 073b/19, 088a/11

b.+ umadur 189b/04

b.+ umuzı 271a/13

b.+ uŋa 081b/20, 085b/07, 165a/24, 189b/10

b.+ unadur 191b/18

b.+ uŋadur 233b/08, 280a/11

at b.+ una düşüp 294a/02

b. çek- Karşı gelmek 043a/19

b. ur- Başını keserek katletmek 078b/12, 148b/19, 200a/20

b.+ una düş- Üzerine almak 192a/03

b. uzat- İtaat etmek 251a/01, 264a/22

b. vėr- Teslim olmak, boyun eğmek 071b/01

boz- Bozmak -34-

b. 103a/24, 133b/20, 133b/23, 159a/24, 277a/02, 278a/07, 297b/15

b.- a 048a/06, 063b/25, 068b/17

b.- agelür 117a/11

b.- amadılar 056b/18

b.- amayup 079a/15

b.- amazsın 056b/19

b.- ar 061a/06

b.- asın 185a/19

b.- dı 326a/20

b.- dılar 010a/14, 035b/14, 116b/21

b.- dum 077a/19

b.- duŋ 281b/11

b.- maḳ 011b/13, 075a/25

b.- maḳda 070b/05

b.- mayalar 300a/13

b.- salar 121a/10

b.- up 049b/01, 166b/20, 185a/14, 274b/07

zindān b.- up 204b/03

zindānı b.- up 275a/07

bozar- Bozarmak, rengi atmak

b.- ardı 289a/04

bozıl- Bozulmak -3-

b.- dı 206a/10

b.- up 023b/09

b.- ur 064a/04

bozılı Bozulmuş olan, bozuk -1-

b. düş- Canı sıkılmak 023b/11

bozuķ Bozuk -1-

b. 286b/02

bozul- *bk. bozıl* -2-

b.- dı 091b/17, 192a/08

bögür Böğür -4-

b.+ i 277a/18

b.+ inde 019a/02

b.+ ini 026b/05

b.+ lerinde 021a/02

bölük Bölük -54-

b. 005a/06, 010b/19, 010b/20, 195a/05, 195a/06, 223a/12, 237a/18, 291a/19, 301b/23, 302a/03

bölük b. 057b/24, 094b/17, 125a/15, 126a/13, 126a/14, 134a/23, 168a/05, 199a/16, 202b/05, 221a/13, 224b/10, 262b/23

b.+ de 018b/23

b.+ i 195a/06, 233a/05, 233a/06, 233a/19, 285a/24, 312b/19, 312b/22

b.+ in 051a/24, 051a/25, 067a/06, 312b/19, 312b/20, 312b/21

b.+ ini 195a/06

b. ol- 232b/24, 232a/04, 233a/05, 233a/19, 236b/07

b. bölük eyle- Bölük bölük etmek 261b/04

b. bölük ol- Bölük bölük olmak 025b/24, 029a/05, 173a/13, 274b/23

b. ėt- Bölük haline getirmek 069a/03, 195a/19

b. eyle- Bölük haline getirmek 051a/24, 067a/06, 161a/24, 312b/19, 321a/19

bön Budala, aptal -1-

b. düş- Aptal olmak 256b/12

börü Kurt -1-

b. 024b/14

böyle Böyle, bu şekilde -197-

b. 003a/05, 003b/09, 004a/04, 004b/17, 005b/06, 006a/12, 007a/08, 007b/03, 008b/02, 010a/19, 011a/05, 011a/10, 012a/23, 015b/03, 016b/16, 016b/18, 021a/09, 023a/21, 024a/10, 024a/14, 024b/08, 024b/09, 027b/07, 027b/21, 028a/17, 028a/24,

028b/04, 028b/08, 028b/12, 028b/16, 029a/11, 029a/23, 029b/17, 029b/22, 030b/20, 032b/08, 033a/22, 033b/16, 033b/23, 035b/09, 035b/13, 037a/09, 038a/10, 041a/06, 041b/20, 042a/20, 044a/04, 044a/07, 045b/05, 048a/13, 050a/20, 050b/02, 053b/01, 053b/02, 054a/23, 056b/24, 057a/16, 057b/12, 058a/21, 061a/20, 064a/01, 067a/15, 068b/02, 072a/18, 072b/14, 072b/18, 075b/09, 077b/12, 079b/13, 085a/17, 085a/18, 086b/20, 087a/08, 087b/19, 089a/09, 089a/17, 089a/21, 089b/15, 092b/05, 093b/13, 093b/20, 099b/03, 099b/15, 100b/03, 101a/06, 108b/20, 113a/10, 115b/06, 116a/05, 119a/15, 119a/19, 119b/10, 121a/23, 122a/18, 122b/02, 123b/20, 124b/21, 125a/12, 125b/16, 131a/19, 132b/01, 136a/12, 138a/05, 142a/13, 150b/05, 152a/12, 157b/02, 158a/15, 159a/04, 161b/03, 161b/04, 161b/08, 167b/12, 168a/07, 168a/10, 168b/13, 176b/13, 192b/12, 205b/09, 206b/07, 210b/17, 218b/15, 235a/20, 236a/21, 238b/07, 240b/19, 247b/20, 252a/04, 261a/05, 263b/07, 268b/16, 268b/24, 269b/11, 271b/20, 274b/08, 275b/18, 277b/15, 277b/17, 277b/21, 282b/13, 283b/12, 294a/04, 296a/07, 296a/16, 301a/14, 305a/05, 311a/15, 311a/24, 311b/24, 316a/01, 316a/02, 316a/03, 316a/19, 319b/13

b.+ dür 008a/03, 010a/05, 018a/19, 025b/14, 030b/24, 037a/03, 067a/19, 088a/12, 125b/19, 131b/03, 133b/25, 146a/21, 146b/20, 158a/14, 190a/14, 209a/15, 232b/05, 262b/16, 275a/18, 289a/12, 077b/17, 086a/15, 133a/08, 192a/09, 300b/15, 240a/13, 204b/10, 058a/05, 075b/19, 094b/22, 097b/25, 080b/02

b.+ ydi 203b/07

b.+ yiken 111b/07, 174a/08, 211a/12, 228a/21, 228a/23, 233a/11, 271b/24, 280b/08

bu Bu -4519-

b. 001b/05, 001b/09, 001b/15, 001b/16, 001b/17, 002a/05, 002a/13, 002a/18, 002a/19, 002a/21, 002a/24, 002b/01, 002b/12, 002b/13, 002b/20, 003a/07, 003a/11, 003b/03, 003b/22, 003b/25, 004a/01, 004a/02, 004a/04, 004a/10, 004a/13, 004a/21, 004a/25, 004b/05, 004b/07, 004b/11, 004b/13, 004b/16, 004b/20, 004b/22, 004b/23, 005a/03, 005a/07, 005a/11, 005a/14, 005a/15, 005a/16, 005b/06, 005b/11, 005b/18, 005b/20, 006a/04, 006a/13, 006a/24, 006a/25, 006b/03, 006b/05, 006b/08, 006b/12, 006b/17, 006b/19, 006b/20, 006b/23, 006b/25, 007a/02, 007a/03, 007a/06, 007a/07, 007a/08, 007a/23, 007a/25, 007b/04, 007b/07, 007b/11, 008a/03, 008a/18, 008a/24, 008b/04, 008b/10, 008b/12, 008b/16, 008b/25, 009a/01, 009a/03, 009a/04, 009a/05, 009a/06, 009a/24, 009b/01, 009b/04, 009b/08, 010a/02, 010a/05, 010a/09, 010a/25, 010b/04, 010b/22, 011a/07, 011a/08, 011a/12, 011a/23, 011b/08, 011b/11,

011b/16, 012b/10, 012b/24, 013a/02, 013a/04, 013a/05, 013a/06, 013a/16, 013b/07, 013b/13, 014a/01, 014a/12, 014a/13, 014a/21, 014a/24, 014b/02, 014b/04, 014b/12, 014b/19, 014b/24, 015a/06, 015a/07, 015a/08, 015a/09, 015a/14, 015a/21, 015a/25, 015b/13, 015b/15, 015b/17, 015b/18, 015b/22, 016a/02, 016a/03, 016a/04, 016a/15, 016a/16, 016a/20, 016a/21, 016a/23, 016a/24, 016b/24, 017a/02, 017a/16, 018a/03, 018a/11, 018a/20, 018b/12, 019a/01, 019a/02, 019a/08, 019a/10, 019a/11, 019a/13, 019a/17, 019a/22, 019b/02, 019b/23, 020a/04, 020a/12, 020a/16, 020a/17, 020b/09, 020b/10, 020b/12, 020b/18, 020b/22, 021a/09, 021a/19, 021b/01, 021b/14, 021b/16, 021b/19, 021b/20, 021b/21, 021b/22, 021b/24, 022a/02, 022a/07, 022a/08, 022a/13, 022a/19, 022a/20, 022a/22, 022a/24, 022a/25, 022b/01, 022b/02, 022b/15, 023a/07, 023a/20, 023a/21, 023b/03, 023b/05, 023b/06, 023b/10, 023b/12, 023b/14, 023b/15, 023b/17, 023b/19, 023b/21, 023b/24, 024a/09, 024a/11, 024a/12, 024a/14, 024a/18, 024a/19, 024a/20, 024a/24, 024a/25, 024b/10, 024b/20, 025a/01, 025a/02, 025a/05, 025a/09, 025a/10, 025b/02, 025b/05, 025b/09, 025b/10, 025b/11, 025b/17, 025b/19, 025b/20, 025b/21, 026a/03, 026a/12, 026a/21, 026b/09, 027a/01, 027a/18, 027a/21, 027a/22, 027b/05, 027b/12, 027b/13, 027b/14, 027b/21, 028a/10, 028a/17, 028a/19, 028a/24, 028b/03, 028b/04, 028b/07, 028b/11, 028b/12, 028b/17, 029a/09, 029a/10, 029a/13, 029a/15, 029a/17, 029a/23, 029a/24, 029a/25, 029b/02, 029b/03, 029b/04, 029b/14, 029b/15, 029b/16, 029b/17, 029b/18, 029b/25, 030a/04, 030a/05, 030a/08, 030a/09, 030a/19, 030a/20, 030a/21, 030a/22, 030b/08, 030b/19, 031a/04, 031a/14, 031a/15, 031a/18, 031a/19, 031a/22, 031b/15, 031b/19, 031b/22, 031b/25, 032a/01, 032a/06, 032a/18, 032a/20, 032b/01, 032b/02, 032b/03, 032b/15, 032b/22, 033a/06, 033a/11, 033a/18, 033a/21, 033b/05, 033b/06, 033b/09, 033b/17, 033b/25, 034a/06, 034a/10, 034a/13, 034a/14, 034a/21, 034a/23, 034a/24, 034b/03, 034b/11, 034b/22, 035a/02, 035a/04, 035a/06, 035a/07, 035a/10, 035a/11, 035a/12, 035a/14, 035a/15, 035a/24, 035b/13, 035b/14, 035b/19, 035b/22, 035b/23, 035b/25, 036a/04, 036a/11, 036a/12, 036a/13, 036a/20, 036a/21, 036a/24, 036b/01, 036b/03, 036b/04, 036b/06, 036b/08, 036b/09, 036b/10, 036b/11, 036b/12, 036b/13, 036b/14, 036b/15, 037a/02, 037a/03, 037a/06, 037a/07, 037a/20, 037a/23, 037b/03, 037b/09, 037b/13, 037b/14, 037b/17, 037b/22, 038a/01, 038a/09, 038a/11, 038b/03, 038b/12, 038b/13, 038b/14, 038b/18, 038b/19, 039a/02, 039a/03, 039a/06, 039a/08, 039a/09, 039a/10, 039a/13, 039a/17, 039a/18, 039a/20, 039a/21, 039a/22, 039a/24, 040a/08, 040a/15, 040a/21, 040b/01, 040b/04, 040b/08, 040b/15, 040b/16, 040b/21,

040b/24, 040b/25, 041a/15, 041a/18, 041a/21, 041a/24, 042a/01, 042a/02, 042a/15, 042a/19, 042b/05, 042b/10, 042b/15, 042b/17, 043a/24, 043b/05, 043b/06, 043b/07, 043b/08, 043b/09, 043b/10, 043b/14, 044a/03, 044a/05, 044a/18, 044b/05, 044b/06, 044b/13, 044b/18, 044b/25, 045a/09, 045a/17, 045a/18, 045a/20, 045a/23, 045a/25, 045b/01, 045b/04, 045b/07, 046a/04, 046a/05, 046a/07, 046a/15, 046a/24, 046a/25, 046b/05, 046b/07, 046b/09, 046b/25, 047a/10, 047a/13, 047b/03, 047b/04, 047b/05, 047b/06, 047b/07, 047b/08, 047b/11, 048a/03, 048a/09, 048a/10, 048a/13, 048a/15, 048a/16, 048a/17, 048a/19, 048a/21, 048a/22, 048b/01, 048b/05, 048b/06, 048b/20, 049a/08, 049a/09, 049b/11, 049b/13, 049b/14, 049b/15, 049b/16, 050a/02, 050a/05, 050a/10, 050a/13, 050a/14, 050a/16, 050a/17, 050b/01, 050b/05, 050b/09, 050b/11, 051a/01, 051a/04, 051a/05, 051a/12, 051a/13, 051b/01, 051b/08, 051b/15, 052a/01, 052a/07, 052a/08, 052a/10, 052a/11, 052b/01, 052b/08, 052b/18, 052b/22, 053a/09, 053a/10, 053a/11, 053a/12, 053a/14, 053a/16, 053a/17, 053a/18, 053a/19, 053a/23, 053a/24, 053b/03, 053b/07, 053b/19, 054a/04, 054a/06, 054a/13, 054a/17, 054a/19, 054a/20, 054a/24, 054b/01, 054b/09, 054b/19, 054b/22, 054b/23, 054b/24, 055a/04, 055a/12, 055a/19, 055b/01, 055b/12, 055b/21, 055b/22, 055b/23, 055b/25, 056a/04, 056a/05, 056a/11, 056a/13, 056a/19, 056a/20, 056b/06, 056b/08, 056b/10, 056b/13, 056b/16, 056b/19, 056b/24, 057a/10, 057a/12, 057a/13, 057a/14, 057a/15, 057a/17, 057a/19, 057a/24, 057b/04, 057b/08, 058a/08, 058a/10, 058a/11, 058a/15, 058a/20, 058b/01, 058b/02, 058b/10, 058b/13, 058b/18, 059a/06, 059a/07, 059b/12, 059b/14, 059b/21, 060a/08, 060a/10, 060a/14, 060a/17, 060a/23, 060a/25, 060b/01, 060b/03, 060b/04, 060b/23, 060b/25, 061a/05, 061a/07, 061a/16, 061a/20, 061a/21, 062a/08, 062a/14, 062b/04, 062b/05, 062b/06, 063a/12, 063b/03, 063b/13, 063b/14, 063b/15, 063b/16, 063b/19, 064a/08, 064a/09, 064a/13, 064a/15, 064a/16, 064a/20, 064a/24, 064b/03, 064b/06, 064b/07, 064b/08, 064b/19, 064b/20, 064b/23, 065a/05, 065a/07, 065a/08, 065a/12, 065a/23, 065b/21, 066a/11, 066a/19, 066a/25, 066b/03, 066b/25, 067a/02, 067a/23, 067b/07, 067b/10, 067b/13, 068a/12, 068a/15, 068a/20, 068a/25, 068b/01, 069a/01, 069a/13, 069a/20, 069a/22, 069b/02, 069b/03, 069b/11, 069b/16, 069b/17, 070a/04, 070a/14, 070b/02, 070b/03, 070b/10, 070b/11, 070b/15, 071a/01, 071a/20, 071a/21, 071b/15, 072a/05, 072a/06, 072a/14, 072a/16, 072a/22, 072a/23, 072a/24, 072a/25, 072b/03, 072b/07, 072b/08, 072b/24, 073a/07, 073a/24, 073a/25, 073b/16, 073b/17, 074a/04, 074a/05, 074a/08, 074a/09, 074a/23, 074b/04, 074b/18, 074b/22, 074b/24, 075a/04, 075a/06, 075a/07, 075a/11,

131a/04, 131a/10, 131a/12, 131a/16, 131a/19, 131b/07, 131b/09, 131b/25, 132a/02, 132a/04, 132a/06, 132a/07, 132a/16, 132b/05, 132b/21, 132b/22, 132b/23, 132b/25, 133a/01, 133b/02, 133b/07, 133b/10, 133b/15, 133b/19, 133b/20, 134a/02, 134a/06, 134a/07, 134a/12, 134a/13, 134a/17, 134a/18, 134a/19, 134b/02, 134b/05, 134b/17, 135a/06, 135a/07, 135a/12, 135a/15, 135a/22, 135a/23, 135b/20, 135b/22, 136a/02, 136a/18, 136b/05, 136b/06, 136b/08, 137a/08, 137a/09, 137a/10, 137a/15, 137b/13, 137b/16, 137b/17, 137b/20, 137b/21, 137b/23, 138a/05, 138a/07, 138a/11, 138a/19, 138b/06, 138b/14, 138b/16, 139a/07, 139b/01, 139b/08, 139b/10, 139b/11, 139b/22, 140a/01, 140a/04, 140a/07, 140a/12, 140a/13, 140a/14, 140a/16, 140b/01, 140b/04, 140b/09, 140b/10, 140b/12, 140b/21, 141a/07, 141a/09, 141a/10, 141a/13, 141a/15, 141a/19, 141a/21, 141a/25, 141b/02, 141b/04, 141b/09, 141b/15, 141b/17, 141b/20, 141b/24, 141b/25, 142a/11, 142a/16, 142a/17, 142a/19, 142b/12, 142b/17, 143a/11, 143b/08, 143b/13, 143b/18, 143b/24, 144a/22, 144a/24, 144b/07, 144b/09, 144b/12, 145a/08, 145b/18, 145b/21, 146a/19, 146b/03, 146b/05, 146b/12, 146b/16, 146b/18, 146b/20, 147a/14, 147a/15, 147a/25, 147b/07, 147b/11, 147b/18, 147b/19, 147b/22, 148a/01, 148a/20, 148b/01, 148b/02, 148b/06, 148b/07, 148b/11, 148b/16, 149a/05, 149a/14, 149a/20, 149b/08, 149b/10, 149b/14, 149b/15, 149b/18, 149b/19, 149b/21, 149b/22, 149b/25, 150a/05, 150a/16, 150a/17, 150a/18, 150a/21, 150b/05, 150b/06, 150b/10, 150b/17, 150b/21, 150b/23, 150b/25, 151a/05, 151a/14, 151a/22, 151a/25, 152a/01, 152a/06, 152a/11, 152a/17, 152b/03, 152b/22, 153a/08, 153a/21, 153a/22, 153b/02, 153b/04, 153b/14, 153b/15, 153b/17, 153b/18, 153b/25, 154a/03, 154a/07, 154a/09, 154a/11, 154a/13, 154a/21, 154a/23, 154a/24, 154b/08, 154b/16, 154b/17, 154b/19, 154b/21, 155a/23, 155b/10, 156a/02, 156a/05, 156a/07, 156a/08, 156a/09, 156a/11, 156a/21, 156b/15, 156b/17, 156b/19, 157a/08, 157a/25, 157b/01, 158b/09, 158b/14, 158b/22, 159a/01, 159a/02, 159a/05, 159a/12, 159a/13, 159a/19, 159a/23, 159b/01, 159b/04, 159b/06, 159b/19, 159b/21, 159b/22, 160a/01, 160a/04, 160a/10, 160a/11, 160a/18, 160a/19, 160a/23, 160a/25, 160b/01, 160b/03, 160b/14, 160b/15, 160b/18, 160b/21, 161a/03, 161a/05, 161a/06, 161a/08, 161a/09, 161a/16, 161a/20, 161b/03, 161b/06, 161b/11, 161b/16, 161b/22, 161b/24, 162a/01, 162a/04, 162a/05, 162a/15, 162b/08, 162b/09, 162b/13, 162b/15, 162b/16, 162b/18, 162b/19, 163a/04, 163a/05, 163a/06, 163a/09, 163a/12, 163a/14, 163a/15, 163b/17, 164a/11, 164a/12, 164a/13, 164a/14, 164a/15, 164a/17, 164a/22, 164b/06, 164b/20, 164b/25, 165a/04, 165a/05, 165a/15, 165a/16, 165a/17, 165a/19,

165a/23, 165b/06, 165b/14, 165b/21, 165b/25, 166a/08, 166a/10, 166a/20, 166a/21, 166a/22, 166b/05, 166b/12, 166b/16, 167a/02, 167a/05, 167a/06, 167a/09, 167a/20, 167a/22, 167b/07, 167b/08, 167b/12, 167b/13, 167b/20, 167b/21, 167b/24, 167b/25, 168a/08, 168a/16, 168b/01, 168b/02, 168b/05, 168b/11, 168b/12, 169a/15, 169a/16, 169b/05, 169b/23, 170a/01, 170a/10, 170a/11, 170a/13, 170a/16, 170a/20, 170b/06, 170b/08, 170b/09, 170b/15, 170b/20, 170b/24, 171a/02, 171a/06, 171a/11, 171a/12, 171a/13, 171a/20, 171a/21, 171b/06, 171b/15, 171b/16, 171b/17, 172a/03, 172a/09, 172a/12, 172b/23, 173a/10, 173a/11, 173a/14, 173a/16, 173a/25, 173b/03, 173b/19, 173b/24, 173b/25, 174a/09, 174a/10, 174a/11, 174a/14, 174a/21, 174a/24, 174a/25, 174b/01, 174b/03, 174b/07, 174b/18, 175b/01, 175b/02, 175b/03, 175b/05, 175b/23, 176a/16, 176a/19, 176b/02, 176b/08, 176b/17, 177a/03, 177a/04, 177a/07, 177a/14, 177a/18, 177a/19, 177b/01, 177b/02, 177b/06, 177b/08, 177b/10, 177b/16, 177b/22, 178a/04, 178a/05, 178a/12, 178a/18, 178a/19, 178a/21, 178a/22, 178a/24, 178a/25, 178b/02, 178b/06, 178b/10, 178b/11, 178b/20, 178b/21, 178b/24, 178b/25, 179a/01, 179a/02, 179a/03, 179a/08, 179a/10, 179a/12, 179a/25, 179b/01, 179b/02, 179b/11, 179b/14, 179b/25, 180a/02, 180a/03, 180a/06, 180a/17, 180a/19, 180a/20, 180a/21, 180a/22, 180a/23, 180a/24, 180a/25, 180b/01, 180b/03, 180b/04, 180b/05, 180b/06, 180b/08, 180b/13, 180b/15, 180b/22, 181a/14, 181b/12, 181b/13, 182b/11, 182b/14, 182b/15, 182b/18, 182b/23, 183a/01, 183a/05, 183a/06, 183a/08, 183a/09, 183a/11, 183a/22, 183b/03, 183b/04, 183b/06, 183b/12, 183b/21, 183b/24, 183b/25, 184a/04, 184a/12, 184a/14, 184a/17, 184b/13, 184b/15, 184b/17, 184b/22, 185a/11, 185a/13, 185a/15, 185a/20, 185a/22, 185a/24, 185b/01, 185b/08, 185b/12, 185b/14, 185b/15, 185b/21, 185b/23, 186a/01, 186a/03, 186a/04, 186a/09, 186a/13, 186a/17, 186a/25, 186b/16, 186b/20, 187a/03, 187a/04, 187a/07, 187a/10, 187a/14, 187a/16, 187a/23, 187a/25, 187b/05, 187b/06, 187b/10, 187b/13, 187b/19, 188a/01, 188a/04, 188a/09, 188a/11, 188b/07, 188b/09, 189a/11, 189a/14, 189a/19, 189a/21, 189b/05, 189b/06, 189b/09, 189b/11, 189b/14, 190a/04, 190a/06, 190a/12, 190a/17, 190b/01, 190b/02, 190b/04, 190b/07, 190b/08, 190b/14, 190b/22, 191a/03, 191a/07, 191a/09, 191a/10, 191a/14, 191b/05, 191b/19, 191b/20, 192a/02, 192a/07, 192a/12, 192a/14, 192a/17, 192a/21, 192a/25, 192b/01, 192b/02, 192b/09, 192b/10, 192b/16, 192b/19, 192b/20, 192b/21, 192b/25, 193a/13, 193a/14, 193a/22, 193a/24, 193a/25, 193b/01, 194a/04, 194a/06, 194a/08, 194a/09, 194a/12, 194a/16, 194a/19, 194b/13, 195a/02, 195a/07, 195a/18, 195a/23,

195b/03, 195b/09, 195b/16, 195b/17, 195b/18, 196a/05, 196a/08, 196a/21, 196b/09, 196b/12, 196b/21, 196b/23, 196b/25, 197a/07, 197a/08, 197a/09, 197a/16, 197b/09, 197b/13, 197b/17, 197b/19, 198a/03, 198a/04, 198a/05, 198a/07, 198a/08, 198a/09, 198a/10, 198a/12, 198a/13, 198a/14, 198a/18, 198a/20, 198b/05, 198b/06, 198b/07, 198b/08, 198b/11, 198b/15, 199a/03, 199a/05, 199a/24, 199b/03, 199b/07, 199b/16, 199b/18, 199b/19, 199b/25, 200a/04, 200a/10, 200a/18, 200a/20, 200b/05, 200b/06, 200b/14, 200b/22, 201a/09, 201a/18, 201b/09, 201b/25, 202a/02, 202a/15, 202b/11, 202b/13, 202b/24, 202b/25, 203a/02, 203a/05, 203a/06, 203a/08, 203a/10, 203a/14, 203a/18, 203a/20, 203b/12, 204a/06, 204a/11, 204a/20, 204a/23, 204b/04, 204b/07, 204b/08, 204b/12, 204b/13, 205a/02, 205a/08, 205a/14, 205a/24, 205b/04, 205b/06, 205b/09, 205b/10, 205b/12, 205b/16, 205b/18, 205b/19, 205b/20, 206a/02, 206a/03, 206a/04, 206a/05, 206a/15, 206a/23, 206b/09, 206b/15, 206b/22, 206b/23, 207a/01, 207a/03, 207a/05, 207a/12, 207a/16, 207a/17, 207a/20, 207a/22, 207a/24, 207b/02, 207b/08, 207b/12, 207b/13, 207b/21, 207b/22, 208a/04, 208a/10, 208a/14, 208a/15, 208a/16, 208a/17, 208a/19, 208a/25, 208b/02, 208b/03, 208b/05, 208b/06, 208b/07, 208b/09, 208b/11, 208b/12, 208b/16, 208b/17, 208b/19, 208b/22, 209a/02, 209a/03, 209a/06, 209a/07, 209a/08, 209a/10, 209a/15, 209a/21, 209a/23, 209b/03, 209b/05, 209b/10, 209b/11, 209b/12, 209b/15, 209b/18, 210a/08, 210a/16, 210a/22, 210b/02, 210b/17, 211a/04, 211a/09, 211a/13, 211a/14, 211a/18, 212a/17, 213a/04, 213a/12, 214a/14, 215a/06, 215a/18, 215b/23, 216a/01, 216b/24, 217a/08, 217a/19, 217b/03, 217b/04, 217b/07, 217b/08, 217b/19, 217b/22, 218a/04, 218a/05, 218a/10, 218a/11, 218a/12, 218a/14, 218a/16, 218a/17, 218a/18, 218a/19, 218a/21, 218a/22, 218a/25, 218b/02, 218b/17, 218b/18, 219a/22, 219b/07, 219b/08, 219b/10, 219b/18, 220a/01, 220a/11, 220a/12, 220a/17, 220a/20, 220a/21, 220b/06, 220b/08, 220b/09, 220b/19, 220b/20, 220b/24, 221a/06, 221a/17, 221a/20, 221a/21, 221a/22, 221a/23, 221a/25, 221b/05, 221b/09, 221b/10, 221b/11, 221b/12, 211b/14, 222a/01, 222a/14, 222a/15, 222a/16, 222a/21, 222b/05, 222b/11, 222b/13, 222b/20, 223a/04, 223a/05, 223a/06, 223a/10, 223a/11, 223a/12, 223a/19, 223a/24, 223b/13, 223b/19, 223b/22, 224a/01, 224a/02, 224a/03, 224a/07, 224a/08, 224a/20, 224b/11, 224b/12, 224b/16, 224b/19, 224b/21, 224b/24, 225a/04, 225a/05, 225a/07, 225a/11, 225a/21, 225a/23, 225b/07, 225b/12, 225b/14, 226a/11, 226a/22, 226a/23, 226b/06, 226b/23, 227a/06, 227a/15, 227a/20, 227a/24, 228b/24, 229a/01, 229a/02, 229a/07, 229a/13, 229a/14, 229a/15, 229a/20, 229a/21, 229a/25, 229b/01, 229b/02, 229b/03,

229b/05, 229b/08, 229b/12, 229b/14, 229b/21, 230a/09, 230a/20, 230a/22, 230b/06, 230b/07, 230b/12, 230b/13, 230b/17, 230b/20, 230b/22, 230b/25, 231a/17, 231b/01, 231b/02, 231b/13, 231b/14, 231b/22, 231b/23, 231b/24, 232a/03, 232a/08, 232a/22, 232a/23, 232a/24, 232b/02, 232b/03, 232b/04, 232b/07, 232b/14, 232b/18, 232b/20, 232b/22, 233a/01, 233a/08, 233a/16, 233a/17, 233a/18, 233a/22, 233b/08, 233b/10, 233b/11, 233b/12, 233b/13, 233b/15, 233b/21, 233b/22, 234a/01, 234a/04, 234a/05, 234a/07, 234a/08, 234a/11, 234a/14, 234a/15, 234a/16, 234a/22, 234a/24, 234b/01, 234b/02, 234b/05, 234b/06, 234b/10, 234b/16, 234b/17, 234b/20, 234b/23, 235a/02, 235a/05, 235a/07, 235a/08, 235a/10, 235a/15, 235a/16, 235a/24, 235a/25, 235b/04, 235b/05, 235b/06, 235b/08, 235b/11, 235b/23, 235b/24, 236a/05, 236a/06, 236a/07, 236a/14, 236a/19, 236a/20, 236a/21, 236a/22, 236a/23, 236a/24, 236a/25, 236b/06, 236b/09, 236b/14, 236b/15, 236b/22, 236b/23, 236b/25, 237a/01, 237a/02, 237a/03, 237a/05, 237a/08, 237a/09, 237b/06, 237b/09, 237b/12, 237b/21, 237b/22, 238a/02, 238a/16, 238a/17, 238a/18, 238a/20, 238b/01, 238b/04, 238b/05, 238b/11, 238b/12, 238b/13, 238b/19, 238b/23, 238b/25, 239a/01, 239a/09, 239a/10, 239a/11, 239a/24, 239b/13, 239b/14, 239b/16, 239b/19, 239b/20, 239b/21, 239b/23, 239b/25, 240a/01, 240a/02, 240a/03, 240a/06, 240a/08, 240a/10, 240a/13, 240a/14, 240a/23, 240a/25, 240b/03, 240b/04, 240b/06, 240b/08, 240b/09, 240b/14, 240b/18, 240b/20, 240b/25, 241a/04, 241a/05, 241a/07, 241a/09, 241a/13, 241a/17, 241b/01, 241b/03, 241b/12, 241b/18, 241b/21, 241b/25, 242b/15, 242b/19, 242b/20, 243a/06, 243b/01, 243b/03, 243b/16, 243b/18, 244a/06, 244a/16, 244a/18, 244a/19, 244b/19, 245a/06, 245a/12, 245a/21, 245a/24, 245b/01, 245b/04, 245b/09, 245b/13, 245b/17, 246a/07, 246a/15, 246a/17, 246a/19, 246a/20, 246b/02, 246b/07, 246b/11, 246b/14, 246b/23, 246b/24, 247a/04, 247a/07, 247a/09, 247a/12, 247a/15, 247a/17, 247a/18, 247a/19, 247a/24, 247a/25, 247b/01, 247b/06, 247b/07, 247b/08, 247b/18, 247b/20, 247b/23, 247b/24, 248a/03, 248a/04, 248a/07, 248a/12, 248a/15, 248a/18, 248a/22, 248b/04, 248b/06, 248b/07, 248b/12, 248b/15, 249a/13, 249a/17, 249b/07, 249b/12, 249b/17, 249b/22, 249b/23, 250a/02, 250a/03, 250a/05, 250a/06, 250a/20, 250a/21, 250b/06, 250b/07, 251a/02, 251a/03, 251a/09, 251a/15, 251a/16, 251a/23, 251a/24, 251a/25, 251b/15, 251b/20, 251b/23, 252a/01, 252a/02, 252a/03, 252a/05, 252a/09, 252a/10, 252a/14, 252a/16, 252a/20, 252a/21, 252a/24, 252b/02, 252b/03, 252b/04, 252b/05, 252b/06, 252b/08, 252b/14, 252b/21, 252b/22, 252b/24, 253a/11, 253a/12, 253a/14, 253a/17,

253a/21, 253b/02, 253b/09, 253b/10, 253b/11, 253b/12, 253b/14, 253b/20, 253b/23, 254a/01, 254a/02, 254a/04, 254a/11, 254a/13, 254a/14, 254a/15, 254a/18, 254a/19, 254a/24, 254a/25, 254b/03, 254b/11, 254b/23, 255a/02, 255a/16, 255a/21, 255a/23, 255a/25, 255b/01, 255b/02, 255b/03, 255b/04, 255b/05, 255b/07, 255b/19, 255b/25, 256a/01, 256a/02, 256a/07, 256a/08, 256a/09, 256a/21, 256b/01, 256b/13, 256b/20, 257a/05, 257a/06, 257a/07, 257a/09, 257a/11, 257a/12, 257a/14, 257a/19, 257a/20, 257a/21, 257a/22, 257a/23, 257b/02, 257b/10, 257b/21, 257b/24, 258a/05, 258a/06, 258a/13, 258a/14, 258a/16, 258a/18, 258a/21, 258a/23, 258a/24, 258b/02, 258b/03, 258b/05, 258b/06, 258b/07, 258b/09, 258b/10, 258b/11, 258b/13, 258b/17, 258b/25, 259a/02, 259a/11, 259a/16, 259a/17, 259a/23, 259b/03, 259b/04, 259b/05, 259b/06, 259b/11, 259b/19, 259b/22, 260a/01, 260a/03, 260a/11, 260a/12, 260a/16, 260a/23, 260a/24, 260b/02, 260b/03, 260b/05, 260b/06, 260b/09, 260b/16, 260b/17, 260b/23, 261a/11, 261a/12, 261a/15, 261b/02, 261b/16, 262b/08, 262b/09, 262b/18, 262b/20, 262b/24, 263a/08, 263a/11, 263b/04, 263b/07, 263b/12, 263b/14, 263b/21, 264a/11, 264a/13, 264b/01, 264b/10, 264b/11, 264b/12, 265a/07, 265a/10, 265a/21, 265b/01, 265b/12, 265b/15, 265b/18, 265b/22, 266a/02, 266a/07, 266a/12, 266b/02, 266b/03, 266b/13, 266b/18, 266b/21, 266b/22, 267a/02, 267a/06, 267b/18, 267b/22, 267b/23, 267b/25, 268a/07, 268a/11, 268a/14, 268a/19, 268b/11, 268b/12, 268b/14, 268b/15, 269a/05, 269a/06, 269a/08, 269a/23, 269b/10, 269b/11, 269b/16, 269b/17, 269b/19, 269b/20, 269b/21, 270a/03, 270a/08, 270a/15, 270a/16, 270b/05, 270b/10, 270b/11, 270b/13, 270b/18, 270b/19, 270b/25, 271a/01, 271a/02, 271a/05, 271a/11, 271a/14, 271a/15, 271a/21, 271b/01, 271b/02, 271b/05, 271b/06, 271b/07, 271b/08, 271b/14, 271b/16, 271b/17, 271b/21, 272a/13, 272a/22, 272b/02, 272b/05, 272b/16, 272b/18, 273a/02, 273a/03, 273a/10, 273a/12, 273a/14, 273a/17, 273a/19, 273a/22, 273a/24, 273b/01, 273b/02, 273b/16, 273b/23, 274a/06, 274a/08, 274a/11, 274a/17, 274a/19, 274a/24, 274b/02, 274b/05, 274b/06, 274b/08, 274b/16, 274b/18, 274b/19, 274b/20, 275a/01, 275a/03, 275a/04, 275a/05, 275a/12, 275a/13, 275a/14, 275a/18, 275a/20, 275a/22, 275b/01, 275b/02, 275b/05, 275b/09, 275b/11, 275b/14, 275b/21, 275b/23, 275b/25, 276a/05, 276a/06, 276a/21, 276a/22, 276b/01, 276b/02, 276b/03, 276b/06, 276b/12, 276b/13, 276b/14, 277a/01, 277a/04, 277a/14, 277a/25, 277b/04, 277b/10, 277b/14, 277b/16, 277b/17, 277b/25, 278a/04, 278a/06, 278a/07, 278a/19, 278a/23, 278b/08, 278b/11, 278b/13, 278b/17, 278b/18, 278b/19, 278b/22, 278b/24,

279a/11, 279a/13, 279a/16, 279a/25, 279b/07, 279b/12, 279b/13, 279b/14, 279b/18, 280a/01, 280a/03, 280a/08, 280a/12, 280a/13, 280a/15, 280a/19, 280a/20, 280a/21, 280a/22, 280b/03, 280b/04, 280b/06, 280b/11, 280b/14, 280b/15, 280b/21, 280b/22, 281a/01, 281a/05, 281a/07, 281a/14, 281a/19, 281a/20, 281a/21, 281a/22, 281a/23, 281a/25, 281b/03, 281b/06, 281b/08, 281b/11, 281b/12, 281b/13, 281b/14, 281b/17, 281b/22, 281b/23, 282a/04, 282a/13, 282a/21, 282b/16, 282b/18, 282b/20, 282b/21, 282b/24, 282b/25, 283a/02, 283a/04, 283a/10, 283a/11, 283a/16, 283a/17, 283a/21, 283b/01, 283b/11, 283b/12, 283b/14, 283b/15, 283b/16, 284a/03, 284a/05, 284a/07, 284a/08, 284a/11, 284a/12, 284a/13, 284a/14, 284a/15, 284a/16, 284a/22, 284b/05, 284b/06, 284b/15, 284b/20, 284b/21, 285a/05, 285a/10, 285a/18, 285a/19, 285a/21, 285a/24, 285a/25, 285b/03, 285b/07, 285b/09, 285b/11, 285b/12, 285b/20, 285b/21, 285b/22, 285b/23, 286a/01, 286a/03, 286a/07, 286a/08, 286a/12, 286a/14, 286a/15, 286a/18, 286b/04, 286b/05, 286b/09, 286b/11, 286b/12, 286b/13, 286b/14, 287a/02, 287a/03, 287a/05, 287a/10, 287b/01, 287b/19, 287b/22, 287b/24, 288a/01, 288a/05, 288a/11, 288a/13, 288a/14, 288a/17, 288a/19, 288a/23, 288a/25, 288b/01, 288b/11, 288b/24, 289a/01, 289a/03, 289a/04, 289a/11, 289a/12, 289a/16, 289a/17, 289a/20, 289a/21, 289a/22, 289a/24, 289b/02, 289b/03, 289b/07, 289b/09, 289b/10, 289b/14, 289b/15, 289b/16, 289b/17, 289b/18, 289b/20, 289b/23, 289b/24, 289b/25, 290a/02, 290a/07, 290a/08, 290a/09, 290a/10, 290a/12, 290a/15, 290a/17, 290a/20, 290a/23, 290b/04, 290b/05, 290b/15, 290b/16, 290b/20, 290b/25, 291a/03, 291a/04, 291a/05, 291a/06, 291a/09, 291a/10, 291a/15, 291a/21, 291b/10, 291b/12, 292a/07, 292a/10, 292a/17, 292a/18, 292b/01, 292b/10, 292b/13, 292b/19, 292b/21, 293a/03, 293a/04, 293a/20, 293a/21, 293a/24, 293a/25, 294a/06, 294a/08, 294a/13, 294a/14, 294a/16, 294a/22, 294b/07, 294b/11, 294b/14, 294b/16, 294b/17, 294b/19, 294b/24, 295a/04, 295a/08, 295a/12, 295a/14, 295b/04, 295b/11, 295b/13, 295b/19, 295b/21, 295b/22, 295b/23, 296a/16, 296a/19, 296b/13, 296b/17, 296b/23, 297a/09, 297a/10, 297a/11, 297a/15, 297a/17, 297a/24, 297b/07, 297b/08, 297b/10, 297b/14, 297b/15, 297b/17, 297b/18, 297b/24, 297b/25, 298a/04, 298a/11, 298a/14, 298a/19, 298b/13, 298b/21, 298b/22, 299a/05, 299a/06, 299a/09, 299a/17, 299a/24, 299b/03, 299b/08, 299b/12, 299b/19, 300a/24, 300b/03, 300b/04, 300b/22, 300b/24, 301a/08, 301a/10, 301a/13, 301a/19, 301a/21, 301a/23, 301a/24, 301b/06, 302a/14, 302a/15, 302a/17, 302a/18, 302a/19, 302a/20, 302a/23, 302b/02, 302b/08, 302b/11, 302b/12, 303a/09, 303a/11, 303a/21, 303a/23, 303a/24, 303b/02,

088b/11, 089a/18, 090b/11, 093a/13, 093a/23, 095b/07, 097b/25, 101b/18, 103b/11, 104b/16, 105a/10, 105a/20, 105b/10, 106b/13, 108a/19, 108a/22, 111b/25, 113a/01, 116a/10, 120a/13, 126b/06, 130a/24, 132a/06, 134a/07, 135a/21, 143b/25, 146b/22, 153b/25, 155a/17, 159a/23, 162b/09, 163a/12, 169b/01, 175b/12, 184a/02, 188a/11, 192a/17, 198a/08, 204b/04, 204b/06, 206a/05, 211a/12, 214b/01, 215a/10, 221b/12, 223a/11, 226b/08, 228b/23, 229a/04, 230a/08, 240a/24, 241a/04, 243a/06, 247a/13, 251b/19, 252a/10, 256b/21, 257b/09, 260a/02, 266b/11, 266b/18, 267b/24, 270b/12, 276b/16, 278a/01, 282b/25, 283a/11, 283a/16, 283a/17, 289a/04, 307a/14, 307a/18, 314a/08, 320b/12, 322a/10, 327b/09

b.+ durur 092a/24

b.+ na 038b/15, 051a/14

b.+ nda 001b/13, 002a/17, 002b/05, 003b/24, 006b/16, 009b/04, 011b/02, 011b/13, 022b/04, 025b/09, 025b/14, 025b/20, 027b/18, 029b/05, 032a/17, 033b/16, 035b/24, 036a/20, 037b/14, 037b/24, 042a/17, 043b/09, 043b/10, 052a/10, 054b/14, 055a/07, 056b/03, 063b/17, 065a/22, 065b/05, 065b/07, 069b/09, 071a/20, 071b/20, 072a/22, 075a/01, 075a/14, 079b/18, 084b/16, 087b/10, 089a/18, 092a/20, 093b/21, 103a/08, 104a/06, 122a/06, 122a/07, 123b/25, 126b/24, 138b/16, 160b/06, 162b/16, 165a/02, 167b/19, 168b/01, 168b/12, 176b/02, 177a/13, 177b/07, 178a/17, 179b/04, 180a/03, 210a/22, 217b/04, 229a/07, 229a/25, 229b/01, 230b/21, 232a/22, 237a/10, 245a/07, 245a/24, 246a/25, 258a/14, 258b/17, 260a/01, 274a/12, 281b/10, 283a/09, 285b/24, 302a/17, 306a/02, 307a/18, 310a/15

b.+ ndadur 036a/23

b.+ ndağı 035b/15, 122a/04, 202b/22, 227a/24, 292b/04

b.+ ndan 001b/05, 001b/06, 002b/20, 003a/05, 003b/08, 004a/22, 004b/14, 004b/16, 004b/17, 004b/20, 004b/21, 006a/12, 006b/04, 006b/13, 007b/03, 008b/02, 009b/03, 010a/19, 011a/05, 011a/10, 011a/11, 011a/22, 012a/23, 013a/10, 013a/14, 014a/25, 014b/04, 016b/16, 019a/09, 019a/11, 021a/09, 021b/08, 023a/13, 023a/17, 023b/16, 024a/03, 024a/10, 024a/13, 026b/04, 027a/20, 027b/07, 027b/21, 028a/17, 028a/22, 028b/03, 028b/08, 028b/16, 029a/23, 029b/22, 030b/16, 031a/04, 032a/02, 033b/23, 035b/09, 035b/16, 036b/04, 037b/13, 039a/10, 040a/25, 041b/20, 042b/05, 042b/22, 043b/08, 044a/07, 044a/10, 044a/15, 044a/22, 044b/08, 053b/01, 056b/25, 063a/07, 064b/05, 072b/25, 076a/20, 077a/13, 087a/22, 092a/19, 092a/23, 094a/14, 104b/11, 109b/04, 109b/22, 111b/19, 113a/08, 117b/19, 118b/11, 122a/07,

126a/19, 130b/24, 144a/06, 149b/01, 154a/15, 162a/17, 162a/18, 165a/08, 165b/21, 169a/03, 170a/12, 174a/04, 174a/09, 174a/10, 174a/11, 174a/22, 179b/24, 179b/25, 180a/04, 188a/05, 192b/25, 198a/04, 198a/09, 198a/22, 204b/10, 206a/21, 209b/03, 209b/04, 209b/14, 223a/06, 230b/20, 235b/07, 252b/24, 273a/22, 279b/24, 285b/23, 286b/11, 286b/12, 288a/11, 295b/13, 296b/08, 301a/12, 302a/16, 304a/19, 311b/03, 311b/04, 313a/15, 316b/17, 318b/01, 320a/23, 324b/01

b.+ ndayken 079b/18

b.+ nı 004b/24, 005b/14, 007a/18, 023b/13, 028a/14, 030b/13, 032a/08, 033a/07, 033b/06, 034b/01, 036b/14, 037a/22, 037b/01, 040b/03, 041a/09, 043a/04, 043b/21, 059a/14, 081a/10, 087a/05, 087a/22, 090a/21, 094a/07, 099b/13, 103b/09, 108a/03, 115b/03, 117a/03, 118b/03, 118b/11, 118b/20, 129b/07, 140b/23, 142a/13, 154a/03, 158b/03, 162a/17, 162a/18, 172b/14, 178a/20, 178b/10, 180b/12, 207b/01, 240a/05, 240b/01, 259b/21, 262b/05, 265b/18, 269b/19, 270a/15, 284a/23, 301a/13, 301a/14, 316b/02, 317b/01, 320a/13, 320a/15, 323a/23, 327b/14

b.+ nu 053b/21, 120a/10, 208a/19

b.+ nuŋ 002a/25, 002b/01, 003a/02, 003b/20, 004a/19, 004a/21, 005a/17, 007b/10, 008b/12, 008b/17, 010a/06, 010b/22, 013b/21, 014a/10, 015b/21, 016b/17, 017a/01, 017a/09, 017a/14, 017b/09, 020b/22, 022a/10, 023b/12, 023b/13, 023b/14, 023b/15, 024a/12, 025a/08, 025b/14, 027b/20, 027b/25, 029a/04, 029b/16, 029b/20, 030a/15, 031b/11, 031b/24, 032b/17, 033b/07, 034a/03, 034a/04, 035a/06, 036a/11, 037b/03, 038a/10, 038b/24, 040a/25, 041b/17, 042b/04, 042b/15, 043a/15, 043a/17, 043a/18, 046b/07, 048a/16, 056b/07, 059b/19, 063b/15, 064b/06, 067b/11, 072b/25, 073a/08, 076a/16, 077b/08, 079b/03, 080a/23, 080b/12, 081a/12, 081a/21, 082a/24, 083a/23, 083b/01, 084a/04, 084a/17, 085a/03, 086a/03, 086a/08, 086b/18, 088a/09, 088a/15, 088a/21, 089b/01, 089b/10, 091a/22, 092a/19, 092b/01, 096b/24, 098a/05, 098b/19, 099a/20, 099a/24, 100a/13, 100b/08, 102a/06, 103a/22, 103a/23, 103b/01, 103b/06, 105a/25, 107b/17, 108a/03, 109a/18, 114b/09, 114b/10, 114b/15, 115a/21, 116a/15, 118b/04, 118b/20, 119b/07, 120a/06, 120a/07, 120a/09, 120a/12, 120a/15, 128a/02, 131a/21, 132a/19, 133a/06, 133a/22, 136b/04, 136b/09, 136b/23, 137b/16, 141b/20, 142a/05, 142a/11, 147b/16, 147b/20, 149b/07, 150b/25, 151a/01, 151a/14, 151a/15, 152a/25, 152b/10, 154a/02, 154a/14, 154b/24, 158b/20, 159a/08, 160b/08, 162a/17, 166b/14, 167b/03, 167b/18, 168b/11, 169b/22, 170a/12, 170b/03, 173b/25, 176a/21, 176b/11, 176b/18, 177b/03, 178a/05, 178a/19, 178a/23, 178b/18,

178b/23, 178b/24, 179a/09, 179b/08, 180b/10, 183a/09, 183a/13, 183a/23, 190a/09, 191a/13, 191a/19, 192a/11, 192b/23, 193b/01, 194b/15, 196b/22, 197b/12, 198a/17, 199a/06, 199a/08, 200b/04, 202b/12, 204a/07, 204b/14, 207a/23, 207b/22, 208a/18, 208b/11, 209b/04, 212a/18, 213b/02, 214a/18, 217b/08, 217b/18, 221a/09, 221b/03, 221b/05, 221b/11, 221b/12, 222b/06, 226a/07, 226a/13, 229a/07, 229a/13, 229b/21, 229b/22, 230b/06, 230b/16, 230b/25, 231b/18, 233b/14, 237b/12, 240a/16, 241a/12, 246a/03, 246b/23, 248a/18, 251a/11, 256b/03, 258b/02, 258b/06, 258b/08, 258b/15, 260b/04, 260b/07, 268b/12, 268b/24, 269b/18, 269b/20, 270a/02, 270b/13, 270b/14, 270b/22, 272b/05, 272b/06, 272b/07, 272b/09, 272b/10, 272b/14, 272b/16, 275a/13, 275a/18, 276b/07, 277b/21, 278a/02, 278a/10, 278b/03, 279a/09, 279a/13, 281b/09, 282b/20, 283a/11, 284a/09, 285b/17, 289a/20, 289b/10, 292a/05, 292a/07, 292a/17, 295a/03, 296a/18, 298a/15, 301a/10, 301a/15, 302a/15, 302a/17, 303b/02, 303b/03, 305a/03, 305b/12, 309a/01, 309a/25, 310b/03, 311b/16, 311b/23, 312a/05, 312a/09, 312a/21, 312a/25, 313a/14, 313a/15, 314b/04, 314b/08, 316b/17, 316b/19, 317a/05, 318b/08, 318b/12, 318b/16, 319b/02, 321b/12, 321b/23, 322b/11, 323a/22, 323a/24, 326b/11

b.+ nuŋçun 023b/25

b.+ nuŋdur 101b/18, 257a/08, 270b/03

b.+ nuŋıla 209b/13

b.+ nuŋla 035b/02, 039a/09, 073a/06, 082b/01, 258b/04, 264a/25, 272b/07, 278a/09, 301a/24

b.+ ydı 080b/23, 189a/06, 306b/12

b.+ yıdı 054b/25, 062b/04, 089a/16, 162b/01, 195a/09, 196b/18, 216b/21, 248a/25, 249a/18, 253a/19, 260b/11, 268b/14, 277a/01, 280a/04

b.+ yımış 089a/19, 089b/07, 090b/14, 091a/15, 097a/08, 122b/03, 125b/23, 255a/10

b.+ yısa 189b/23, 278a/10

b.+ yla 008a/14

b.+ ymış 058a/09

bū <Far. Koku -6-

b. 142a/03

b.-yı ʿanberī 114a/01

müşg-i b. 003b/14

müşk-i b. 182a/10

b.+ yla 028b/06, 034b/13

bucaḳ Köşe, bucak -9-

b. 071a/06, 154a/14

b.+ a 034b/22

b.+ da 083a/07, 280a/02

b.+ ın 277a/25

b.+ ında 137a/19, 278a/13

b.+ larında 193b/18

buçuḳ Yarım, buçuk -1-

b. 062a/11

budaḳ 1. Budak 2. *mec.* Oğul -19-

b. 014a/03, 087a/24

b.+ ı 029b/04, 034a/14, 087a/23, 087b/04

b.+ ıdur 086b/05

b.+ ın 003b/05, 087a/22, 173a/15

b.+ ına 052b/21

b.+ ları 039b/13, 044b/13, 045a/11, 087a/21, 094a/04, 207b/12, 318b/04

b.+ larını 108b/22

buġday Buğday -6-

b. 192a/04, 305b/14

b.+ ı 183b/11, 192a/09, 192a/16

b.+ ıŋuz 183b/12

bugün Bugün-49-

b. 005a/03, 023b/02, 041a/18, 051a/02, 054b/22, 080a/20, 085b/11, 085b/12, 086a/21, 086b/10, 086b/11, 087b/10, 087b/19, 087b/25, 097a/12, 099a/03, 099a/06, 106b/03, 112a/01, 121a/12, 145b/20, 149b/21, 164b/07, 164b/11, 175a/20, 182b/20, 187b/14, 188a/05, 191b/20, 194b/04, 196b/23, 210b/01, 237b/17, 239b/07, 251b/03, 255b/20, 264b/07, 264b/09, 269b/10, 272b/19, 280b/24, 282a/04, 286a/09, 291b/17, 291b/20, 295a/23, 295b/04

b.+ dür 182b/20

b.+ ki 196b/25

buhār <Ar. Buhar -2-

b.+ ı 039a/15, 055b/06

buḫārā Türkistan’ın batısında bir şehir -9-

b. 219b/19, 225a/01

b.+ dan 172a/19, 219a/06

ʿazm-i b. ḳıldı 171b/11, 327a/23

b.+ ya 013a/18, 169a/05, 223b/14

buḫūr <Far. Tütsü -2-

b. 094a/23

b.+ lar 086b/20

buḳaġu Ağır cezalıların ayaklarına takılıp ucuna pranga bağlanan demir halka -1-

b.+ lar 053b/24

bul- 1. Arayıp bulmak 2. Ulaşmak 3. Bir şeyin karşılığını görmek 4. Almak, elde etmek -576-

b. 072b/13, 114b/19, 161a/21, 311b/24, 312a/14

enbāz b. 035a/08

b.- a 022b/03, 038a/25, 042b/04, 090a/13, 194b/18, 199a/13, 203b/12

bahāne b.- a 226a/21

cennet b.- a 196a/09

cezāsını b.- a 011a/16

eylük b.- a 215a/07

feraḥ b.- a 155b/23

furṣat b.- a 217a/05, 243b/10, 289b/19

ḥürmet b.- a 218b/17

ʿizzet b.- a 108b/22, 132a/22, 143b/10, 154b/10, 196a/08, 213a/11, 248b/22, 294b/08

ḳuvvet b.- a 178b/22, 214a/24, 289a/16

maḳābir b.- a 021b/02

mertebe b.- a 038a/25

nişān b.- a 134a/14

niẓām b.- a 193a/22

rāḥat b.- a 150b/13, 181a/14, 212a/07, 215a/08, 248a/08, 248b/20

revnaḳ b.- a 052b/21

saʿādet b.- a 007a/06, 211a/25

ṣafā b.- a 154b/19

rāḥat b.- mışdı 324a/15

ḥayāt b.- mışdur 082a/16

ʿināyet b.- mışdur 223a/18

ḳarār b.- mışdur 243b/17

kemāl b.- mışdur 091b/02

ḳuvvet b.- mışdur 244a/23, 245a/16, 264b/02

menfaʿat b.- mışdur 222b/25

şeref b.- mışdur 070a/19

yol b.- mışdur 044a/03

ẓafer b.- mışdur 040a/19

b.- mışıdı 261a/21

ululıḳ b.- mışken 281a/01

ḳuvvet b.- mışlardur 220b/13

b.- mıştur 141b/04

b.- mışuz 052b/24

b.- sam 278b/02

furṣat b.- saŋ 215b/05

nūr b.- sın 245a/12

niẓām b.- sun 103b/13

şādlıḳ b.- sun 244a/23

mecāl b.- umadı 262a/10

çāre b.- umadılar 262a/11

b.- uŋ 281b/18, 320b/08

yol b.- uŋ 029a/17

b.- up 015a/10, 016a/24, 025b/11, 085a/21, 101a/19, 207b/08, 234a/12, 246b/03, 273b/06, 327b/01

furṣat b.- up 117a/13, 137a/21, 223a/06, 234b/21, 290a/01

ḫalāṣ b.- up 185a/04

ḫalvet b.- up 055b/12, 150a/05

ḥürmet b.- up 012b/18

kām b.- up 016a/12

ḳuvvet b.- up 294b/06

mest b.- up 151b/10

b.- ursaŋuz 255b/06

ẓafer b.- ursavuz 057b/18

b.- uruz 022b/16

bulan- Bulanmak -7-

b. 058a/07

b.- a 021b/20

b.- dı 004a/24, 021a/08, 324a/16

b.- up 051b/18

b.- ur 027b/24

bulandur- Bulandırmak -2-

b.- a 042a/14

b.- dı 306b/09

bulanıḳ Bulanık -3-

b. 015b/12, 020b/03, 025a/10

bulanuḳ *bk. bulanıḳ* -1-

b. 234a/23

bular Bunlar -15-

b. 052a/05, 090a/10, 093b/16, 111b/02, 144b/10, 201b/24, 251a/07, 269b/19, 298b/07

b.+ a 106a/14

b.+ dan 123a/07

b.+ ı 108b/22, 113a/12

b.+ uŋ 095a/16, 108b/23

bulaş- 1. Sataşmak, kavgaya tutuşmak 2. Bulaşmak 3. Karışmak -5-

b.- dı 028a/15

b.- dılar 189b/15

b.- ıcaḳ 067b/02

b.- ır 145a/13

b.- up 059b/10

bulaşdur- Bulaştırmak -2-

b.- a 033a/06

b.- up 326b/22

bulaşıḳ Bulaşık -1-

b. 021b/07

buldır- *bk. buldur-* -1-

b.- dı 011a/06

buldur- Buldurmak -4-

b.- dı 138a/25, 305b/05, 317b/08

b.- up 142a/02

bulın- *bk. bulun-* -19-

b.- a 097b/03, 122a/06, 201a/17, 201a/22

b.- am 107a/24, 107b/17, 263a/10

ḥāżır b.- asız 256a/20

b.- avuz 290a/17

b.- madı 062b/03

b.- masa 195a/14

b.- mayıcaḳ 290a/17

b.- maz 029a/16, 063b/09, 063b/12

noḳṣān b.- maz 304b/05

b.- ur 312a/05

b.- urdı 009a/10

b.- ursın 314a/13

bulış- *bk. buluş-* -6-

b.- am 251a/25, 304a/18

b.- andur 058a/07

b.- dı 257b/17

b.- uŋ 069a/05

b.- up 102b/03

bulıt *bk. bulut* -3-

b.+ a 287b/08

b.+ dan 029b/02, 029b/04

bullūḥ Metinde adı geçen tarihi bir kavim -4-

b. 199a/04, 199a/08, 199a/11

b.+ uŋ 199a/10

bullūḥī Bullūḥ kavmine mensup -2-

b.+ lerden 199a/13, 199a/14

bulud *bk. bulut* -1-

b.+ lar 287b/11

bulun- 1. Arayıp bulmak 2. Ulaşmak 3. Bir şeyin karşılığını görmek 4. Almak, elde etmek -61-

b.- a 031b/21, 183a/12, 312a/13

çāre b.- a 085b/02

ḥāżır b.- an 184b/02

b.- dum 071a/02

küçücek b.- dum 233a/11

b.- duŋ 314a/23

dermān b.- duŋ 284b/17, 285a/05

b.- madı 049b/02, 078a/19, 089a/09, 138b/03, 178b/22, 259a/14, 263a/01, 323b/02

nişān b.- madı 150b/06

b.- maduğına 263a/03

b.- madum 312a/08

çāre b.- maḳ 230b/17

b.- maḳ olmaz 230b/17

b.- mamış 227b/23

b.- mamışlardı 045b/18

b.- maya 009a/23, 118a/17, 198a/04, 202a/16

ʿayb b.- maya 211b/22

b.- mayacaḳ 209b/01

b.- mayasın 072a/18

b.- maz 165b/11, 215a/11, 223a/09, 248a/20, 278b/12, 296a/05, 316a/17

çāre b.- maz 194b/07, 236a/21

dermān b.- maz 126a/08, 250a/04

ḫayrda b.- maz 263a/11

ẓafer b.- maz 138a/19

b.- mazdı 141b/02, 199b/07, 202b/08, 219b/16, 219b/22, 315b/24

yol b.- mazdı 233a/20

b.- mışdı 318b/25, 323b/03

çāre b.- sa 106a/13

büyük b.- sam 233a/13

b.- ur 075a/14

çāre b.- ur 092a/12

b.- urlardı 251a/08

b.- maz ol- Bulunmaz olmak 183a/17, 191b/12

buluş- 1. Buluşmak, bir araya gelmek 2. Karşılaşmak -10-

b.- dı 171b/04, 181b/17, 326b/03

b.- dılar 105b/05, 181b/16, 264b/07, 324a/20

b.- duġın 142a/20

b.- duḳ 048b/02

b.- ıcaḳ 308b/13

bulut(d) Bulut -44-

b. 004b/25, 005b/18, 010b/03, 029b/25, 058b/21, 062b/23, 063a/19, 068a/05, 086b/18, 096b/08, 126a/12, 128b/10, 135a/14, 176a/15, 185a/01, 191b/10, 219b/25, 235b/16, 254b/13, 260b/21, 287b/04, 322b/03

b.+ a 026b/08, 042a/12, 050a/07, 066b/09, 131a/15, 201b/11, 255a/17, 259a/08, 292b/12, 296a/12

b.+ dan 060b/21, 127b/14, 276b/24

b.+ lar 064a/12, 100a/17, 125a/05, 126a/13, 126a/14, 197b/05

b.+ lardan 047a/23

būm <Far. Huy -1-

b. 093b/10

buŋ Sıkıntı -23-

b. 033b/15, 034a/11, 050b/07, 059b/14, 059b/16, 067a/04, 067b/25, 075b/13, 079a/03, 107b/11, 144b/14, 155a/09, 170b/03, 215a/25, 228a/11, 269b/06, 276a/08, 296b/20, 300b/01, 308b/03, 314a/22

b.+ da 023a/18

b. getür- Sıkıntıya uğramak 101a/16

bun *bk. buŋ* -1-

b. 031a/06

buna *bk. buŋa* -1-

b. 003b/17

buŋa Buna -38-

b. 010b/22, 012a/16, 021b/19, 031a/04, 033a/07, 033b/08, 040b/08, 058b/20,

062a/20, 065a/05, 072b/25, 073a/06, 073a/07, 081a/13, 081b/04, 092a/05, 107a/17, 116a/16, 131a/10, 149a/25, 156a/08, 170a/13, 178a/20, 179a/09, 204a/07, 232b/17, 237b/10, 247a/04, 258b/04, 260b/07, 269b/18, 278a/10, 298a/02, 301a/11, 301a/16, 305b/25, 313b/01, 327b/08

buna- Bunamak -2-

b.- mış 205b/17, 249b/15

buŋal- Bunalmak, daralmak -16-

b.- dı 085a/11, 085a/25, 095a/07, 137b/25, 251a/12, 252b/16, 287a/25, 323a/04

b.- dılar 125a/04, 135a/13, 184b/23

b.- duŋ 121a/25

b.- maya 065a/09

b.- mış 079a/23

b.- ur 246a/25

b.- mış ol- Bunalmış olmak 145a/18

bunca Bu kadar, bunun gibi -247-

b. 002/13, 004a/13, 004b/04, 004b/08, 004b/20, 006b/23, 007a/02, 007a/05, 008b/25, 009a/09, 011b/17, 012a/03, 013b/06, 013b/24, 014a/23, 014b/12, 015a/03, 016b/11, 020b/04, 021b/07, 022b/15, 022b/20, 023a/24, 024a/20, 025b/02, 025b/09, 026a/17, 027b/19, 033b/23, 036b/14, 037b/03, 041a/15, 041b/14, 042a/02, 042a/17, 044a/08, 048a/12, 049b/04, 050a/10, 050a/13, 050b/21, 051a/05, 054b/14, 055a/08, 055b/22, 056a/15, 056b/03, 056b/08, 058a/22, 059b/23, 063b/07, 063b/14, 064b/04, 065a/05, 069a/11, 070a/23, 072a/05, 072a/06, 072a/10, 072a/18, 072a/19, 074a/22, 075b/15, 077b/08, 079a/14, 079a/24, 082b/19, 083a/12, 085a/23, 086a/20, 087b/01, 088a/05, 089a/08, 090b/22, 091b/02, 093a/03, 093a/11, 093b/24, 096a/13, 096a/14, 096b/03, 096b/04, 097a/13, 097a/16, 099a/11, 099b/13, 108a/20, 108b/13, 109b/16, 114b/14, 115a/14, 115b/24, 116a/15, 117a/01, 119a/18, 119b/06, 122b/02, 123b/22, 124b/20, 125b/16, 131a/05, 131a/08, 136b/07, 137a/05, 137a/09, 138a/09, 138a/10, 138b/22, 139a/21, 139a/25, 141a/22, 141b/24, 142a/19, 144b/05, 151a/13, 152a/09, 152a/12, 154a/07, 165b/14, 165b/17, 165b/18, 168b/04, 172b/19, 174b/21, 175a/06, 175b/17, 176b/06, 178b/21, 179a/10, 179b/01, 179b/11, 180b/14, 180b/20, 182a/05, 187b/20, 189b/07, 191a/10, 192a/19, 199b/14, 205b/17, 206a/03, 208b/01, 209a/03, 210a/14, 213a/14, 215b/14, 218a/04, 221b/16, 225a/03, 230b/06, 231b/11, 236a/06, 236a/23, 236b/19, 238a/14, 240a/13, 241a/12, 241b/16, 242a/16,

242b/10, 243b/07, 246b/11, 247a/04, 248b/03, 248b/08, 251a/23, 252a/13, 252b/19, 252b/24, 253a/15, 258a/19, 259b/12, 262b/19, 263a/11, 264a/23, 265b/17, 266b/05, 267a/18, 267b/22, 268a/23, 268b/11, 268b/15, 268b/24, 271a/09, 271a/10, 271a/11, 272a/05, 272a/25, 274a/05, 274b/04, 274b/13, 276b/01, 279a/22, 279b/08, 280a/13, 280a/23, 280b/03, 285a/14, 291b/13, 295b/21, 297b/07, 298b/05, 298b/06, 299a/12, 299b/23, 302a/20, 304b/09, 304b/11, 305b/13, 305b/14, 305b/25, 306a/06, 307b/16, 309b/22, 309b/24, 310a/01, 310a/14, 314a/09, 314a/20, 314a/25, 314b/25, 315b/18, 315b/25, 316a/11, 319b/22, 320a/21, 320b/14, 321a/24, 322b/01, 327a/12

b.+ dan 073b/17, 099b/14, 107a/23, 185a/02, 248a/23, 252a/04, 252a/05, 294a/15, 310a/17

b.+ nuŋ 011a/19

buncılayın Bunun gibi, böyle -63-

b. 044b/20, 046b/22, 050a/09, 051a/05, 082a/25, 083a/23, 084a/02, 084b/20, 107b/14, 109a/07, 119a/20, 141b/15, 149a/22, 160a/09, 160a/22, 162a/16, 167a/03, 167a/04, 167a/08, 167b/07, 167b/17, 174a/25, 175b/16, 176a/21, 178a/09, 178b/24, 180b/19, 185b/07, 190a/05, 193a/23, 198a/16, 198a/20, 200b/04, 204a/21, 204b/03, 208b/08, 209b/12, 212a/13, 220b/05, 220b/08, 221b/02, 236b/18, 238b/05, 248b/13, 251a/16, 258b/04, 272a/13, 272b/08, 281a/11, 284a/08, 286b/17, 292a/22, 293a/03, 302a/14, 305a/09, 308a/13, 320a/13, 321b/12, 327a/03, 327a/06

b.+ dur 227a/03

bundūy *bk. bendevī* -3-

b. 309b/02

b.+ ı 309a/24

bundūyī *bk. bendevī* -1-

b.+ nüŋ 309b/01

bunlar Bunlar -116-

b. 003b/24, 005a/10, 022b/25, 028b/12, 036a/09, 052a/06, 054a/06, 067b/14, 113b/06, 118b/02, 125a/11, 154b/04, 169a/22, 170a/16, 174b/13, 192a/24, 218a/08, 226b/20, 228b/03, 262b/20, 263b/04, 289a/01, 292a/05, 296a/13, 305b/08, 311a/08, 319b/18

b.+ a 010b/23, 010b/24, 021b/18, 035a/19, 040a/08, 051b/11, 052a/02, 113b/06, 161b/08, 271a/12, 273b/08, 277a/12

b.+ dan 011a/09, 040b/03, 060b/20, 159a/12, 160a/23, 192b/19, 248a/17, 281b/16,

290a/13, 291b/24, 315b/03

b.+ ı 006b/02, 007a/17, 018b/10, 019b/18, 026a/20, 046b/10, 051b/11, 052a/06, 057a/09, 060a/09, 063b/11, 069a/24, 086a/07, 108b/19, 117a/02, 118b/05, 121a/12, 153a/01, 171b/17, 207a/08, 228b/25, 266a/05, 268b/04, 291a/13

b.+ ıla 190b/10

b.+ uŋ 002b/23, 003a/08, 025a/18, 035a/20, 051b/10, 066a/08, 069b/19, 077b/06, 086a/15, 091a/03, 104a/03, 118b/05, 118b/06, 118b/08, 118b/13, 131b/16, 131b/17, 138a/09, 150a/01, 161b/09, 166a/09, 170a/10, 174b/13, 179b/22, 188a/06, 188a/08, 193a/23, 193a/24, 223a/12, 267b/03, 271b/16, 300b/07, 302b/01

b.+ uŋçun 086a/06

b.+ unçun 086b/05

b.+ uŋla 033a/06, 188a/05, 192b/18

bur- Burmak -2-

b.- a 116a/08

b.- am 079b/13

bura Bu yer -4-

b. 198a/16

b.+ da 076a/02, 247b/19

b.+ ya 071b/17

būrāb Metinde adı geçen ihtiyar bir demirci -3-

b. 034a/02, 034a/06, 034a/09

burc <Ar. Kale, kale bedeni -29-

b. 060b/20, 066a/23, 067b/04, 067b/07, 067b/16, 069a/02, 079a/19, 118a/20, 131a/18, 136b/18, 139a/09, 187b/11, 202a/08, 317b/18

b.+ a 282b/09, 289b/21, 317b/18

b.+ ı 066a/21, 234a/15

b.+ ına 199b/24

b.+ ında 112b/05

b.+ ından 042a/22, 270b/24

b.+ lar 317a/23, 320a/03

b.+ ları 077a/22

b.+ larını 201b/11

b.+ unda 129b/11

b.+ undan 234b/10

burlaġan Girdap -1-

b.+ a 010b/16

burtar- Yüz buruşturmak -5-

yüzini b.- dı 071a/04, 229b/10, 269b/11

yüz göz b.- up 233a/09

yüzini b.- up 200a/24

burūc <Ar. Kale burçları -4-

b.+ ı 141a/17, 317a/23

b.+ ın 156a/03

b.+ uŋ 141a/16

burūhiş (?) -1-

b. 023b/03

burun Burun -6-

b.+ ı 159a/14, 159a/21, 161b/06

b.+ ını 152a/18

b.+ larını 125a/07

b.+ unuŋ 159a/22

burunlu Burunlu -3-

b. 255a/20, 312a/02, 322a/01

burz <Far. 1. Azamet 2. Boy pos -4-

b. 039a/11

b.-ı pehlevānī 029a/18

b.+ ıla 043b/22

b.+ la 014b/24

burzīn bk. *ḫarrād burzīn, ḫarrād berzīn, ḫarrād-bin-burzīn* -1-

b. 169b/14, 281b/15

būs <Far. Öpme -1-

b. ḳıl- Öpmek 027a/12

busitān *bk. būsitān* -3-

b. 031b/21

b.+ ı 014a/10

b.+ uŋ 010a/22

būsitān <Far. Bağ, bahçe, bostan -9-

b. 181b/24, 197b/05, 202b/18

b.+ ı 107b/10

b.+ ında 141b/22, 212a/21, 212b/05, 214a/10

b.+ ınuŋ 203b/03

būstān *bk. būsitān* -4-

b. 278a/21

b.+ da 030a/17

b.+ ı 026a/16, 214a/11

buṣu *bk. pusu* -2-

b. 198b/10

b.+ ya 005a/07

busu *bk. pusu* -2-

b.+ dağı 137a/20

b.+ ya 137a/19

buşūten İsfendiyar'ın kardeşi -65-

b. 044b/10, 061a/16, 061a/25, 062a/02, 062a/04, 062a/18, 062b/25, 064a/16, 066b/01, 066b/03, 071b/18, 071b/23, 072a/24, 075a/01, 075a/12, 075a/13, 080b/17, 080b/21, 080b/22, 082a/15, 082b/03, 082b/13, 083b/24, 086a/05, 087b/19, 089a/06, 089a/07, 090a/07, 090a/17, 090b/04, 090b/06, 090b/13, 091a/03, 091a/12, 091a/17, 091a/20, 095a/20, 096b/17, 097b/12, 097b/22, 098a/06

b.+ den 097b/21

b.+ e 061a/08, 061a/24, 062a/18, 063a/19, 064a/14, 065a/12, 066b/01, 071b/15, 074a/22, 080b/22, 082a/24, 083b/22, 086a/06, 086a/16, 089b/24, 091a/03

b.+ i 061a/24, 061b/18, 066b/08

b.+ ile 081b/07

b.+ üŋ 062a/22, 066a/25, 089a/04

būt Put -1-

b.+ larına 045a/18

būy <Far. Koku -7-

b. 021a/17, 036a/08, 039a/22, 114a/01

b.-ı gül 109b/09

b.+ ı 018a/13

b. ol- Kokmak 003b/12

buydur- Dondurmak -1-

b.- mış 030a/18

buyruġ *bk. buyruḳ* -1-

b. oldı 183a/03

buyruḳ Emir, buyruk -97-

b. 103b/17, 309a/03

b.+ dan 011a/07

b.+ ı 002b/08, 044b/18, 045a/21, 071a/22, 074b/18, 081b/07, 113a/02, 183a/13, 201a/22, 205a/18, 215a/23, 229a/01, 240a/03, 240a/05, 291a/03

b.+ ıla 020a/09, 053a/21, 078b/03, 198b/03, 271a/05, 274a/03

b.+ ın 026b/15, 028a/23, 072b/19, 074b/16, 084a/21, 088a/23, 120a/03, 139b/23, 140a/01, 173a/06, 185b/23, 190a/13, 228b/04, 275a/07, 309b/02

b.+ ına 035a/19

b.+ ında 074b/16, 214a/13, 216a/09, 216a/16, 216b/01

b.+ ından 071a/23, 154a/15, 163b/03, 250b/06, 271a/08

b.+ ını 081b/04, 202b/23

b.+ ısız 008b/18

b.+ ıyla 073a/16, 076a/12, 078b/19, 080b/16, 083a/03, 125b/03, 148b/02, 174b/09, 207b/02, 225b/02, 236a/09, 245b/18, 249b/19, 258a/14, 309a/05

b.+ ıyladur 245b/24

b.+ umı 103b/16

b.+ umuz 127b/02

b.+ umuzı 163a/19

b.+ unı 163a/05, 230b/09

b.+ uŋla 265a/18

b.+ uŋuzda 230a/19

b.+ uyladur 194b/25

b. ėt- Emir vermek 226b/19

b. ṭut- Emre itaat etmek 043b/11, 052b/11, 071b/19, 075a/02, 082b/08, 088a/21, 103b/19, 109b/01, 109a/25

155b/10, 194b/20, 196a/08, 201a/22, 227b/22

b.+dan çıḳ- Emre itaat etmemek 228a/07, 242b/18, 299b/03

b.+dan geç- Emre itaat etmemek 210b/24

b. ḳıl- Emretmek 003a/16

buyur- Emir vermek, emretmek -782-

b. 075a/24, 084a/03, 114b/15, 118a/23, 140b/02, 153a/15, 157a/06, 177a/03, 209a/21, 240b/24, 252a/19, 255b/25, 311a/15, 327b/18

b.- acaḳsın 162a/06

b.- asın 033b/22, 238b/04, 326a/15

b.- asız 228b/23

b.- dı 002a/03, 002b/24, 003a/03, 003b/23, 005a/04, 005a/06, 005a/08, 005b/17, 006a/01, 006b/14, 007a/13, 007a/19, 007a/20, 007b/06, 007b/18, 008a/03, 008a/07, 008a/16, 009b/10, 010a/15, 010a/21, 010a/23, 010b/07, 011a/14, 011b/02, 011b/25, 012a/02, 012a/05, 012a/24, 012b/17, 013b/02, 014a/06, 014a/17, 016b/02, 016b/04, 017b/07, 017b/12, 017b/21, 018b/04, 018b/08, 020a/08, 020b/12, 021a/01, 021b/23, 022a/16, 025a/17, 026a/02, 026a/17, 026b/11, 027a/03, 027a/06, 027b/03, 028b/11, 030b/03, 031b/12, 032a/08, 034b/18, 038a/06, 038a/13, 041a/06, 043a/05, 043a/12, 043b/04, 044b/19, 045a/06, 045a/11, 045b/01, 045b/19, 046a/16, 046b/13, 046b/25, 047a/20, 047a/24, 048a/22, 048a/24, 048b/13, 049b/16, 051a/02, 051b/12, 051b/20, 052a/14, 052a/16, 052a/23, 052b/03, 052b/07, 052b/14, 053a/11, 053b/11, 053b/24, 054a/01, 054b/09, 054b/18, 055a/13, 056b/17, 056b/22, 056b/25, 058a/16, 059a/19, 059b/01, 059b/04, 059b/06, 059b/08, 059b/10, 060a/21, 060b/02, 060b/06, 061a/17, 061a/19, 061a/23, 061b/07, 061b/14, 061b/15, 062a/09, 062a/16, 062a/17, 063a/04, 063a/05, 063a/17, 063b/03, 064a/10, 064b/02, 064b/09, 064b/11, 064b/12, 064b/20, 065a/17, 065b/08, 067a/01, 067a/24, 068a/03, 068a/07, 068b/04, 068b/21, 068b/24, 069a/02, 069a/13, 069a/16, 069a/25, 071b/11, 071b/13, 071b/14, 071b/23, 072a/25, 073a/19, 073b/01, 074b/01, 075a/20, 076a/06, 080b/13, 080b/15, 083b/19, 084a/23, 086a/12, 086a/25, 090a/15, 091a/19, 091b/13, 091b/14, 091b/23, 092a/18, 093a/21, 093b/03, 094b/20, 094b/24, 095a/19, 096a/01, 097a/19, 097b/11, 097b/22, 098a/08, 098a/13, 098b/19, 100a/03, 100a/05, 100a/24, 100b/09, 100b/10, 101a/03, 101b/01, 101b/04, 101b/05, 101b/15, 101b/24, 102a/10, 102a/11, 102a/14, 102b/02, 102b/24, 103a/11, 104a/22, 104b/03, 104b/19, 105a/11, 105a/12, 105a/13, 105a/22, 105b/05, 106a/08, 106a/16, 106a/20, 107a/18, 107b/03, 107b/19, 108a/11, 108b/17, 108b/19, 108b/25, 109b/17, 109b/20, 110a/14, 110b/06, 111a/10, 111a/17, 112b/18, 113a/05, 113b/04, 113b/20, 114a/03, 114a/15, 114a/18, 114a/20, 114a/21,

114a/22, 114a/23, 114b/12, 114b/22, 115a/17, 115b/10, 115b/20, 116b/06, 116b/10, 116b/13, 116b/19, 117a/15, 117b/01, 117b/15, 118a/06, 118a/18, 118a/22, 118b/04, 118b/18, 119a/02, 119a/07, 119a/11, 120a/10, 120a/13, 120b/13, 121a/03, 121a/04, 121a/20, 121b/03, 122b/15, 122b/20, 123a/03, 123a/07, 123b/05, 124a/09, 125a/02, 125a/22, 126a/21, 126a/22, 126a/23, 126a/25, 127a/20, 127b/14, 127b/17, 128a/03, 128a/08, 128b/02, 129b/08, 129b/15, 130a/19, 132a/08, 132a/10, 132a/16, 132a/22, 132b/01, 132b/05, 133b/21, 134b/06, 135a/19, 135a/25, 135b/05, 136a/04, 136a/08, 136b/18, 137b/08, 138b/09, 139a/12, 139a/13, 139b/16, 139b/18, 140b/24, 140b/25, 141a/03, 141a/24, 141b/11, 142a/21, 142a/22, 142a/23, 143a/24, 144b/04, 146a/19, 147b/21, 147b/22, 148b/09, 148b/11, 148b/19, 148b/22, 149a/16, 151a/12, 151b/22, 152a/02, 152a/03, 152a/04, 152a/18, 152a/20, 152b/03, 152b/18, 153a/07, 153a/21, 153b/06, 153b/20, 154a/04, 154a/12, 154a/18, 155a/12, 155b/02, 156a/22, 156a/25, 157a/09, 157b/14, 158a/04, 159a/08, 159a/20, 160a/14, 161a/12, 163a/20, 163b/19, 164a/01, 164a/18, 165b/07, 165b/11, 166b/12, 167b/20, 168b/21, 168b/23, 169a/04, 169b/03, 169b/04, 171a/12, 171a/22, 171b/18, 171b/25, 172a/09, 172b/04, 172b/07, 172b/08, 172b/13, 172b/16, 173a/19, 173b/20, 174a/14, 174b/05, 174b/08, 175b/05, 176a/03, 176a/10, 176b/19, 176b/25, 177a/08, 178a/09, 180b/07, 181b/18, 181b/25, 182a/23, 182b/05, 182b/10, 183a/06, 183a/14, 183a/17, 184b/04, 184b/23, 185b/08, 186a/02, 187a/12, 187a/22, 188a/24, 188a/25, 188b/02, 189b/12, 189b/17, 190a/08, 190a/12, 192b/11, 193b/14, 193b/16, 195a/20, 195b/01, 195b/09, 196a/23, 196b/09, 197b/14, 198a/17, 198b/19, 199a/11, 200a/07, 200a/08, 200a/13, 200a/25, 200b/16, 201a/06, 201b/11, 201b/22, 202a/02, 202a/12, 202b/05, 202b/14, 202b/17, 202b/22, 203a/22, 203a/24, 204a/25, 205a/23, 205a/25, 206a/24, 209a/07, 209a/09, 209a/12, 209a/24, 209b/16, 209b/18, 210a/03, 210a/05, 210b/18, 213b/03, 214a/19, 216a/01, 217b/22, 218a/01, 218a/20, 218b/02, 218b/06, 218b/07, 219b/02, 219b/12, 220a/21, 221a/16, 221a/25, 221b/14, 221b/16, 222a/02, 222a/04, 222a/07, 222a/10, 222a/17, 222a/19, 222a/23, 222b/14, 222b/17, 223a/14, 223b/06, 223b/22, 224a/17, 224a/20, 225a/24, 226a/14, 228b/14, 228b/20, 229a/05, 229a/08, 229a/23, 229b/06, 229b/24, 230a/02, 230a/11, 230b/02, 230b/25, 231a/09, 231a/13, 234b/23, 236a/25, 237a/06, 237b/23, 238a/07, 238b/09, 239a/02, 239a/04, 239a/05, 239b/03, 239b/18, 239b/21, 240a/15, 240b/04, 240b/25, 241a/19, 241a/20, 244b/01, 245a/22, 245b/08, 246a/07, 246a/12, 246a/18, 249a/14, 249b/09, 251a/18, 251b/02, 251b/04, 251b/12, 252a/11, 252a/16, 252b/15, 253b/13, 253b/19, 254b/05,

b.- madum 084b/22

b.- maķ 103b/17

b.- mayam 047b/08

b.- mış 076a/12

b.- mışdur 081b/10, 117b/03, 176b/13, 280a/15, 290a/25, 324b/19

b.- mışıdı 019a/17

b.- sa 256a/08

b.- sam 103b/20

b.- saŋ 052b/07, 137b/24

b.- up 006a/25

b.- upṭurursın 243b/06

b.- ur 060a/06, 206b/19, 253b/01, 263b/03, 302a/08, 310b/21

b.- ursa 065a/25, 070a/07, 088a/07, 113a/08, 128b/22, 177a/13, 187a/07, 247a/18, 268b/22, 304b/02, 322a/23, 327b/14

b.- ursaŋ 045b/04, 054b/05, 056a/10, 063b/22, 066a/21, 070a/20, 074b/24, 085b/13, 088a/05, 110b/02, 126a/19, 134b/03, 149a/18, 171a/11, 176a/12, 178b/01, 179a/12, 210a/13, 221a/08, 265a/20, 275b/19, 290a/13, 306a/18

b.- ursaŋuz 231a/07, 241a/05

b.- ursın 027a/19, 032b/14, 243a/14, 275b/19

b.- ursız 183b/18, 271b/06

b.- usaŋ 141b/10, 225a/13, 238b/09, 291a/11

b.- usaŋuz 308a/17

buyuruġ *bk. buyruķ* -2-

b.+ undan 226b/18

b. ṭut- Emre itaat etmek 052b/12

buz Buz -1-

b.+ lar 132a/09

buzaġu Buzağı -8-

b. 111b/12, 158b/18, 158b/20, 292a/24

b.+ dan 111b/13, 112b/05

b.+ yı 158b/18, 158b/19

buzurcimihr Nuşinrevan'ın ünlü veziri, Satrança karşılık tavlayı icad etmiştir -246-

b. 207a/19, 207a/25, 207b/03, 207b/11, 207b/19, 209a/01, 209a/12, 209a/16,

buzurcümühr *bk. buzurcimihr* -4-

b. 211b/07, 228a/24, 230a/09

b.+ üŋ 231a/13

buzurmihr *bk. buzurcimihr* -4-

b. 172a/17, 252b/14

b.+ i 252b/12

bühtān <Ar. İftira -3-

b.+ ile 190a/13

b. ėt- İftira etmek 322a/23

b. ḳıl- İftira etmek 322a/18

bük- Bükmek -5-

b.- di 093b/06, 306b/08

b.- er 041a/07

b.- üp 063a/22, 109a/24

bükül- Bükülmek -7-

b.- di 146a/07, 254a/15

bėlüŋ b.- di 090b/14

b.- miş 006b/11, 224b/14

b.- mişdi 203b/01

b.- üp 007b/15

bülbül <Far. Bülbül -17-

b. 011b/01, 031a/14, 036a/18, 040b/12, 052b/22, 166a/13, 194a/18

b.-i ʿanḳā 069b/05

b. durur 052b/22

b.+ i 052b/21, 052b/22, 109b/09, 109b/10, 142a/04, 204a/06

b. ol- *mec.* Güzel konuşmak 052b/21

bülend <Far. Yüksek, yüce -21-

b. 033b/08, 034b/06, 036b/23, 124a/01, 168a/24

āsumān-ı b. 040b/16

çarḫ-ı b. 017a/25

serv-i b. 042a/12, 043b/25

şāh-ı b. 054a/16

şehriyār-ı b. 016a/25, 031a/01

cumhūr-ı cihān-gīr-i b.+ den 232a/11

çarḫ-ı b.+ den 017a/08

ebr-ı b.+ e 026b/06

şehr-i b.+ e 006b/19

çarḫ-ı b.+ üŋ 034a/13

nām-dār-ı b.+ üŋ 003a/02

şehriyār-ı b.+ üŋ 007b/20

b. ḳıl- Yükselmek, yücelmek 031a/08

b. ol- Yükselmek, yücelmek 080b/09

bülend-aḫter <Far. Yıldızı yüksek, talihli -1-

b. 029b/18

bülūġ <Ar. Erginlik -1-

b.+ ına 034b/04

bündevī Metinde adı geçen Nuşinrevan döneminin ünlü komutanı -1-

b.+ yi 193a/14

bündūy Metinde adı geçen Hüsrev döneminin ünlü komutanı -7-

b. 309b/21, 309b/22

b.+ e 309b/25, 312b/24

b.+ i 309b/05

b.+ içün 309b/10

b.+ üŋ 309b/22

bündūyī *bk. bündūy* -3-

b. 309b/19, 309b/20

b.+ nüŋ 309b/21

bündüvī *bk. bündūy* -4-

b. 280b/20, 321a/09, 326b/15

büngāh <Far. Çadır -1-

b. 124b/15

bünyād <Far. Asıl, esas, temel -65-

b. 181a/13, 198a/18

b.-ı şādlıġla 011b/02

b.+ ı 098b/14, 098b/15, 146a/24, 212b/13, 241b/09

b.+ ın 028b/22

ʿömr-i b.+ ın 146a/23

b.+ ına 012b/03

b.+ ını 027a/03, 068a/01, 100b/22, 185a/05, 201b/11

b. ėt- Yerleştirmek, temellendirmek 007a/08, 013a/21, 060b/03, 066b/13, 071b/19, 092b/18, 102a/07, 103b/23, 116a/23, 143a/21, 143a/24, 153b/19, 171a/14, 185a/05, 235a/13, 233a/19, 237a/18, 300b/15, 317b/12

b. eyle- Yerleştirmek, temellen-dirmek 004b/13, 141a/06, 219a/03, 314b/10

b. ḳıl- Yerleştirmek, temellendirmek 014a/24, 045a/07, 126b/10, 135b/06, 162a/03, 185a/04, 185a/06, 191a/23, 249b/20

b. ol- Temel, esas olmak 008b/01, 044b/20, 050b/02

b. ṣal- Yerleştirmek, temellendirmek 012b/07, 021b/15, 021b/21, 023a/21, 031b/19, 035a/10, 035b/20, 039b/01

b. ur- Yerleştirmek, temellendirmek 199a/08, 217a/02, 279a/08, 281a/16, 324b/09

bürāder *bk. birāder* -2-

b. 051b/23, 067a/23

bürd <Ar. Bir çeşit kumaş -2-

b.-ı yemenī 128b/04, 267b/20

bürde <Ar. Hırka -1-

b.+ ler 157b/20

büri- *bk. bürü* -1-

b.- di 133a/16

bürü- Kaplamak, örtmek -12-

b.- di 062b/23, 105b/19, 108a/05, 135b/16, 223a/05

gözlerin ḳan b.- di 295b/15, 295b/18, 296a/20

b.- mege 131a/17

b.- miş 128b/13

b.- mişdi 128b/10

b.- yüp 141b/11

bürün- Örtünmek -1-

b.- di 122b/23

büryān <Far. Kebab -17-

b.+ a 030a/12

b. ėt- Kebap etmek 137b/09, 141a/24

b. eyle- Kebap eylemek 077a/04, 184a/19

b. ḳıl- Kebap etmek 094a/18, 206b/06

b. ol- Kebap olmak 014b/06, 026a/23, 033b/07, 037b/24, 073a/19, 073a/21, 085a/20, 147a/24, 149b/13, 205b/14

büt <Far.*(put)* Çok güzel kadın -4-

b.+ inüŋ 224b/08

b.+ leri 002a/14, 034b/21

b.+ lerinüŋ 003b/14

büt- *bk. bit*[1]- -1-

b.- üp 010b/21

büt-rūẖ <Far. Put gibi güzel çehreli (kadın) -1-

b.+ ları 028b/02

bütün Bütün, tam, eksiksiz -22-

b. 003a/21, 005a/22, 006b/14, 008a/19, 010b/13, 012b/18, 012b/20, 017b/12, 017b/15, 018b/03, 022b/13, 034b/10, 036a/11, 038b/01, 039b/14, 042b/11, 093b/08, 095a/01, 324b/24

b. ḳal- Bütün kalmak 202a/14

b. ol- Bütün olmak 216b/15, 220a/09

büyü- Büyümek -33-

b.- di 041b/18, 045a/10, 099a/20, 136b/20, 136b/22, 141a/06, 147b/16, 191a/19, 226a/13, 272a/15

b.- diler 231b/18

b.- dükden 124b/08, 313a/12, 313a/14, 314b/11

b.- düm 251a/23

b.- miş 248b/08

b.- mişdür 091b/06

b.- mişlerdür 298b/07

b.- rdi 136b/10

b.- ye 053a/07, 156a/10

b.- yecek 214a/11

b.- yicek 071b/04

b.- yince 313b/21

b.- yüp 053b/13, 076a/18, 092b/01, 142a/05, 154a/20, 158b/20, 185a/01

b.- yürek 053b/14

büyük Büyük -33-

b. 050b/03, 057a/05, 061a/10, 063a/09, 065b/08, 111a/23, 114a/19, 123a/11, 125b/10, 138b/10, 156b/06, 168b/23, 193a/21, 196b/08, 198b/01, 199a/13, 199a/21, 207b/10, 240b/20, 255a/20, 278a/04, 300b/08, 302b/16

b.+ den 052a/21, 248b/09

b.+ e 276a/19

b.+ i 046b/13, 173b/21

b.+ idi 301b/23

b.+ ini 053b/10

b. bulun- Yetişkin olmak 233a/13

büyüklik Büyüklük -5-

b. 292a/15

b.+ de 077a/14

b.+ i 118a/06

b.+ ini 123a/12

b.+ iyle 111a/24

büyüklük *bk. büyüklik* -2-

b.+ de 158b/17

b.+ in 178a/02

büyürek Büyüdükçe, büyüdükten sonra -1-

b. 103b/01

büyüt- Büyütmek -1-

b.- mezlerdi 142b/08

büzül- Büzülmek -1-

b.- di 139a/05

büzürg <Far. Büyük, ulu -2-

erdevān-ı b. 131b/14

keyḳubād-ı b. 290b/24

büzürgī <Far. Büyüklük, ululuk -1-

tāc-ı b. 013b/19

C

cā <Far. Yer, mekan -1-

c. 013b/08

cabbār <Ar. Allah'ın sıfatlarından, Allah -1-

c.+ a 123a/20

cāc Türkistan'da yaylalarıyla ünlü bir şehir -13-

c. 219a/20, 220a/23, 220b/04, 220b/15, 222b/06, 223b/10, 225a/01, 300b/06, 314a/06

c.+ a 013a/17

c.+ dan 224b/24, 327a/25

şehr-i c.+ dan 221b/23

cādıstān *bk. cādustān* -1-

c.+ uŋ 177b/14

cādū <Far. Cadı -8-

c. 002b/18, 012a/16, 026b/04, 062b/17, 322a/14, 322a/23

c.+ laruŋ 291a/22, 292a/08

cādūlıḳ Cadılık -4-

c. 322a/17

c.+ ıla 322a/18

c.+ um 322a/24

c.+ uŋ 297b/07

cādūstān Cadılar ülkesi, Hindistan -3-

c. 114a/05, 175b/24

c.+ da 314a/02

caġān Türkistan'da bir şehir -1-

c. 184a/20

cāh <Ar. İtibar, makam -1-

c. 091b/11

cāẖ Metinde adı geçen tarihi bir şehir -1-

c. 219b/15

cāhī <Ar. Açık, aleni -1-

c.+ yile 067a/20

cāhil <Ar. Cahil -18-

c. 027b/11, 057b/07, 145b/11, 146a/09, 174a/19, 174a/20, 186b/07, 210b/06

dervīş-i c. 188b/20

c.+ dür 119b/19, 214b/22

c.+ e 120b/23

c.+ ler 244b/12

c.+ lerdür 238a/21

c.+ lerüŋ 212b/16

c.+ üŋ 120b/24

c. ol- Cahil olmak 122b/04, 238a/14

cāhiliyye <Ar. Cahillik -1-

c. ėt- Cahillik etmek 226b/22

cāhillıḳ(ġ) *bk. cāhillik* -1-

c.+ ı 046b/16

cāhillik Cahillik -1-

c. 242b/04

cām <Far. Kadeh -139-

c. 002a/12, 003b/10, 013b/01, 020b/10, 026b/20, 031b/12, 057a/13, 060a/25, 060b/05, 062a/17, 068b/24, 069b/14, 072b/22, 073b/01, 075a/21, 075b/24, 080b/15, 080b/16, 080b/22, 092b/19, 101b/07, 101b/25, 102b/25, 105a/17, 105a/18, 105a/19, 105a/21, 105b/07, 110b/10, 113a/21, 114a/12, 115a/14, 115a/17, 115a/18, 115a/20, 115a/23, 128a/07, 128b/05, 128b/25, 133a/11, 133b/12, 139b/14, 150a/20, 164b/03, 166a/15, 166b/02, 177a/25, 180b/24, 206b/22, 207a/01, 229b/24, 250a/25, 272b/18, 283b/08, 299a/05, 311b/06, 311b/18, 312b/03, 318b/10

kām-ı c. 016b/12

şarāb-ı c. 080b/15

c.-ı cihān-nümā 024b/14

c.-ı ẖoş-güvār 273b/01

c.-ı laʿl-günden 060b/06

c.-ı mey 079a/25, 080b/18, 121a/17, 222a/02

c.-ı meye 008a/11

c.-ı meyile 137b/09

c.-ı şarāb 060b/02, 063a/05, 148b/08, 311b/08

c.-ı ḥekīmden 272b/16

c.+ dur 053b/03

cāmāsb[2] Keykubad'ın küçük kardeşi 190a/19, 191a/10, 191a/17

c.+ ı 191a/16

c.+ uŋ 191a/12

cāmī <Far. Şarap (kadehi) renginde -1-

c. 014a/15

cān <Far. Can -605-

c. 011a/19, 020a/05, 020b/23, 025b/11, 028b/19, 029a/25, 030b/19, 030b/20, 031b/09, 040a/19, 048a/15, 051a/25, 052a/03, 052a/09, 054a/21, 054b/07, 055b/04, 056a/06, 056b/12, 058a/22, 058b/08, 058b/10, 058b/11, 059a/17, 062a/12, 062b/23, 063b/24, 066b/17, 069b/09, 076a/24, 078b/23, 081a/17, 084b/16, 085b/05, 085b/12, 086b/03, 092b/11, 093b/09, 096a/20, 096b/03, 098a/21, 098a/22, 099a/12, 100b/25, 101a/15, 101b/13, 102b/07, 104a/03, 104b/07, 106a/23, 106b/07, 106b/22, 109b/08, 109b/09, 109b/10, 109b/19, 111a/06, 111b/08, 113a/12, 115a/22, 116a/21, 118b/14, 122a/15, 130a/24, 131a/01, 131b/02, 132b/12, 133a/20, 133b/09, 134a/23, 134b/05, 139a/05, 139a/08, 142b/06, 148a/16, 153a/24, 153b/18, 154b/03, 154b/06, 155b/23, 164b/11, 168a/15, 173b/05, 174b/08, 174b/15, 174b/16, 185b/08, 186b/10, 194a/19, 204a/04, 206b/17, 213a/01, 213a/05, 215a/08, 224b/13, 230a/08, 232a/15, 255b/02, 261a/11, 262b/09, 268b/11, 272a/24, 273a/12, 273b/03, 274a/06, 281b/23, 282b/09, 283a/18, 285a/25, 285b/13, 291a/01, 294a/03, 306a/07, 306a/10, 307b/05, 310a/18, 310a/22, 324b/02

c.-ı ʿazīzi 184a/01

c.-ı ʿazīzüŋi 259a/24

c.-ı dilden 224a/23, 286a/11

c.-ı pākdan 020b/16

c.-ı sipāhüm 010b/12

c.-ı şīrīni 048b/18, 057a/18, 090a/08, 108b/11, 130a/24

c.+ a 115b/03, 212b/24, 227a/18, 233b/12, 241a/07, 247b/21

c.+ dan 018b/18, 052b/05, 091b/05, 144a/04

c.+ ı 002b/04, 004b/22, 005b/16, 008a/12, 014a/01, 014b/17, 018a/04, 022b/20, 030b/14, 031b/09, 031b/10, 032a/05, 039a/18, 039b/12, 040a/06, 041a/17, 043a/08, 043a/11, 064b/24, 068a/13, 086b/04, 089a/13, 103b/09, 114a/20, 117a/08, 140a/04,

147a/10, 147b/01, 149b/01, 166b/16, 183b/18, 190b/04, 205b/19, 206a/09, 206a/25, 208a/09, 210a/19, 215a/20, 216a/10, 216b/05, 225b/06, 226b/13, 228a/24, 230b/07, 234b/01, 236a/03, 244a/13, 244a/14, 245b/02, 248b/20, 252a/03, 253a/22, 253b/06, 269b/05, 291b/01, 292a/07, 292a/09, 292b/04, 295b/04, 315b/13, 322b/17

c.+ ıçun 002b/15, 051b/11, 072a/23, 095a/11, 131b/01, 209a/04, 226b/14, 226b/16, 268a/04

c.+ ıdur 215a/20

c.+ ıla 027a/16, 059b/12, 064a/02, 079a/01, 082b/20, 089b/22, 092b/11, 094b/08, 098a/01, 104b/19, 111a/06, 131b/02, 148a/11, 155a/05, 162a/21, 190b/12, 191b/04, 206a/16, 280b/23, 296a/09

c.+ ıma 020b/20

c.+ ımı 283b/16

c.+ ımız 171a/10

c.+ ımızı 291a/11

c.+ ımuz 051b/08, 058a/01, 063b/21, 105b/10, 106b/15, 180a/25, 268b/22, 297a/02

c.+ ımuza 196a/10, 198a/17, 272b/13, 273b/12

c.+ ın 050b/07, 106b/06, 123b/10, 309a/18, 309b/21, 309b/23, 321a/09

c.+ ına 005b/12, 023b/16, 023b/25, 024a/02, 029b/13, 030a/10, 037a/06, 049a/10, 053b/20, 056b/06, 057a/20, 063a/03, 081a/23, 082b/25, 084b/22, 085a/12, 090b/25, 122a/14, 122a/21, 139b/20, 149b/17, 175a/01, 175b/22, 176a/09, 193b/17, 193b/22, 198a/02, 201b/16, 204b/10, 206b/08, 226b/19, 228b/03, 232a/14, 233b/04, 244a/22, 276a/25, 291b/08, 299b/07, 300a/25, 308a/07, 310b/04

c.+ ıŋa 024a/16

c.+ ında 013a/01

c.+ ından 014b/13, 017a/21, 020a/05, 025a/09, 040a/03, 059b/06, 060b/24, 064a/14, 090a/18, 100a/24, 133a/13, 139b/21, 147b/19, 162a/02, 163a/20, 164a/17, 179b/21, 209b/07, 212a/08, 214b/11, 216a/11, 216a/13, 223a/03, 224b/20, 250b/23, 252a/01, 305a/14, 312a/24

c.+ ıŋdan 278a/22

c.+ ıŋı 025b/13, 290b/08

c.+ ını 035b/08, 039a/02, 046b/02, 083b/07, 097b/18, 108b/23, 139b/21, 144a/11, 144b/14, 172b/14, 186b/10, 198a/02, 209a/13, 213a/09, 214a/05, 214b/15, 246b/17, 253a/14, 305a/25

c.+ ını oda ata 040a/20

c.+ ıŋuza 106a/18, 184a/15, 271a/14

c.+ la 014a/02, 316b/10

c.+ lar 073b/17, 223b/10, 244b/13, 268b/15

c.+ lara 227a/18

c.+ ları 014b/05, 022b/09, 148a/13, 192a/14, 210b/03, 215a/05, 241a/06, 243a/24

c.+ ların 003a/20

c.+ larından 055b/17

c.+ laruŋ 215a/20

c. u dilden 133a/15, 290a/12

c. u dile 031a/13

c. u dilile 144a/16, 181a/01, 264a/23

c. u dille 106a/02

c.+ um 002b/03, 016a/03, 020b/03, 022a/13, 025a/04, 035b/16, 060a/20, 071a/14, 088a/05, 089a/20, 090a/04, 091a/16, 118b/11, 131a/12, 140b/12, 161a/06, 181a/14, 233b/21, 326a/08

c.+ uma 025a/10, 057b/08, 088b/02, 122a/15, 132a/13, 141b/21, 263a/09, 266a/22, 274b/08, 284a/20, 291b/20

c.+ umda 002a/23

c.+ umdan 002b/05, 020b/19, 048a/12, 091a/15, 107a/05, 180a/02, 305a/09, 308a/05, 326a/07

c.+ umı 028a/23, 038b/03, 049b/14, 080a/06, 119b/25, 130a/12, 149b/18, 152a/11, 208b/17, 265a/04, 277b/09, 284b/05, 306a/04, 314a/11

c.+ umıçun 130a/10

c.+ umız 138a/15

c.+ umuŋ 002a/23, 018b/23, 024a/25

c.+ umuz 004a/13, 030b/19, 031a/20, 126b/23, 134b/04, 187b/19, 320a/19

c.+ umuza 201b/21, 238b/19

c.+ umuzı 194b/23

c.+ uŋ 024a/13, 025a/02, 068b/10, 088a/04, 117b/23, 122b/10, 144a/15, 226b/20, 227a/08, 247b/23, 253a/13, 281a/06, 327a/07

c.+ uŋa 033a/17, 074b/01, 079b/25, 085a/04, 090b/14, 122a/16, 127a/09, 131b/02, 132b/21, 139b/19, 242b/17, 242b/18, 255b/21, 263a/08, 306b/12

c.+ una 090a/05

c.+ uŋadur 071a/17

c.+ uŋda 034b/21

c.+ uŋdan 134a/06, 244b/23

c.+ uŋı 045b/22, 088a/16, 122a/14, 147a/08, 161b/08, 175b/15, 205b/09, 206b/09, 235a/13, 242b/21, 265a/12, 307a/19

şemʿ-i c.+ uŋı 135a/23

c.+ uŋız 029a/17

c.+ uŋuz 001b/08, 025b/04, 031a/18, 180a/23

c.+ uŋuzı 003a/06

c. al- Öldürmek 103b/19, 114b/20, 322a/09

c. arıtmış ol- İnsana huzur vermek 215b/02

c. at- İstekli olmak, heveslenmek 005b/23, 308b/10

c. baş terkin ur- Bir dava uğruna canını hiç düşünmeden feda etmek 066b/14

c. bul- Yaşama isteği tazelenmek 118b/11, 263a/19

c. dudaġa gel- Ölmeye az kalmak 094a/07

c. ḳurtar- Can kurtarmak, hayatta kalmak 010a/05, 063a/07, 071a/14, 075b/11, 082a/01 085a/04, 085a/19, 085a/23, 088a/14, 118b/09, 235a/14, 261a/06, 282b/14, 298a/02

c. ol- Dirilmek, canlanmak 292b/04

c. teslīm ḳıl- Ölmek 049b/21, 095a/25, 251b/17

c. u baş cengin ḳıl- Son bir gayretle bütün varlığı ortaya koyarak savaşmak 100b/22

c. u baş ortaya ḳo- Bir değer uğruna hayatını ortaya koymak 054a/21

c. u baş sev- Kendi menfaatini herşeyden üstün görmek 100b/25

c. u baş terkini ur- Bir dava uğruna canını hiç düşünmeden feda etmek 067a/02

c. ve baş oyna- Bir dava uğruna canını hiç düşünmeden feda etmek 040a/21, 272a/24, 285a/25

c. vėr- 1. Can vermek, ölmek 2. Yaratmak, canlı kılmak 049a/21, 056a/03, 062a/02, 153b/11, 154a/10, 166b/08, 178b/16, 236a/04, 262b/15, 301b/14, 306b/03, 307a/14, 309b/02, 322b/10, 326b/23, 030a/01, 096b/13, 217b/21, 192a/15, 192a/16, 086b/05, 117b/24, 103b/19, 070a/04, 236b/09, 288b/22, 191b/25, 205b/20, 068a/09, 076b/13, 137a/13, 269a/20, 261a/12**,** 068a/11, 117b/24, 178b/11

c.+ a başa ḳalma- Bir dava uğruna canını hiç düşünmeden feda etmek 097b/03, 083a/21, 124a/25, 143a/10, 215b/08, 228a/19, , 235b/11, 244b/21, 258a/25

c.+ a ḳıy- Öldürmek 040a/20, 071a/15, 075a/17, 119b/07, 121a/23, 162b/14, 185a/23, 185b/13, 208b/15, 260a/15, 265a/04, 271b/16, 283b/12, 296b/19, 297a/17

c.+ dan ʿazīz bil- Candan aziz bilmek 272b/25

c.+ ı taŋrıya ışmarla- Can vermek, ölmek 322a/10

c.+ ı ṭarıl- Canı sıkılmak 258b/18

c.-ı şīrīni teslīm ḳıl- Tatlı canı teslim etmek, ölmek 094a/08

cān-ver *bk. cānavar* -1-

c. 063b/11

cānān <Far. Sevgili -1-

c.+ a ėr- Sevgiliye kavuşmak 271b/16

cānavar <Far. Canavar -53-

c. 009a/02, 035b/17, 036b/05, 061b/02, 061b/03, 061b/12, 085a/19, 166a/01, 178a/03, 178a/24, 179b/15, 206b/22, 269a/10, 301b/22, 302a/21, 302b/17, 302b/18

c.+ a 079a/23, 167a/15, 178a/04

c.+ duġın 302a/01

c.+ ı 061a/17, 207a/01, 302a/07, 302a/21, 302b/22

c.+ la 178a/05

c.+ lar 061a/10, 061a/13, 064a/25, 123a/02, 167a/20, 167b/03, 301b/22, 313b/08

c.+ lara 063b/04

c.+ ları 061a/09, 061a/20

c.+ laruŋ 061a/11, 061a/14, 123a/03

c.+ uŋ 056b/24, 128b/12, 177b/25, 178a/08, 178a/09, 301b/25, 302a/06, 302a/08, 302b/09, 302b/12, 302b/22

cānavār *bk. cānavar* -1-

c.+ lar 126b/08

cānib <Ar. Taraf, yön -4-

c. + e 322a/03

c.+ den 171a/23, 182a/10

c.+ ine 109b/08

cānlu 1. Canlı 2. Hayvan -4-

c. 288b/24, 318b/20

c.+ dan 291a/16

c.+ ya 286b/23

cānsuz Ölü -3-

c. 041b/22, 102b/06, 244a/14

cānūsiyār Dara'ya suikast düzenleyen vezirlerden biri -3-

c. 108a/02, 108a/05, 108b/25

cānūvarcıḳ Canavarcık -1-

c.+ lar 111a/15

cāriye <Ar. Cariye, hizmetçi -79-

c. 034b/15, 076a/09, 088a/17, 110b/10, 148a/19, 149b/08, 149b/09, 149b/17, 149b/18, 149b/23, 149b/24, 149b/25, 150a/01, 150a/05, 150a/07, 150a/19, 151a/14, 153b/07, 157a/07, 157a/09, 157a/14, 157a/21, 209b/07, 209b/09, 224a/13, 269a/23, 302a/14, 302a/18, 315b/20, 324a/08

c.+ den 092a/17, 255a/09

c.+ ler 034b/24, 046a/10, 052b/02, 095a/06, 095a/08, 102b/25, 109a/22, 110b/17, 118b/25, 132a/18, 157b/25, 182a/02, 224a/25, 269a/22, 269a/25, 291a/17, 302a/09, 311a/16

c.+ lerden 091b/25, 302a/13

c.+ leri 225a/25, 292a/03, 311a/17, 319a/02, 321b/16

c.+ lerinden 324a/07

c.+ lerle 157a/12

c.+ lerüŋ 209a/19, 292a/05

c.+ m 311b/14

c.+ ŋdür 110b/02

c.+ ŋüm 133a/20

c.+ nüŋ 151a/14, 157a/12

c.+ si 092a/17, 149b/02, 322b/07

c.+ ye 149b/03

c.+ yi 157b/02, 158a/16, 158a/19, 302a/09, 316b/16

cāsūs <Ar. Casus -21-

c. 135b/25, 151a/19, 217a/15, 264b/11, 298b/19, 310a/11, 319a/22

c.+ lar 048a/24, 096b/24, 136a/01, 136a/02, 151a/20, 171a/21, 201a/15, 201b/24, 251a/25, 273b/16, 276a/13, 276a/15, 294a/22

c.+ larına 048b/01

cāsūslıḳ Casuslık -1-

c. ėt- Casusluk etmek 054b/03

çat- Karşılaşmak, dokunmak, çarpmak -1-

baş ç.- dılar 084a/14

cāvidān <Far. Edebi, sonsuz -10-

c. 006a/17, 019a/03, 027b/08, 137a/14, 142b/05, 162b/25

ḥayāt-ı c. 058a/07

ʿömr-i c. 068b/01

c. ḳal- Sonsuz olmak 018a/20

c. ol- Sonsuz olmak 090a/06

cāvidānī <Far. Sonsuzluk -2-

c. 031b/14, 033a/18

cāy <Far. Yer -1-

c.+ uŋ 008b/03

cāy-gāh <Far.Yer -3-

c. 038b/07

c.-ı ḫürrem 150a/10

c. ol- Yer, makam olmak 144b/02

cāzū *bk. cāẕū* -21-

c. 003b/01, 045b/08, 045b/12, 048b/25, 049b/13, 054b/04, 062b/14, 088b/03

bīdirefşen-i c. 051a/08

c.+ dur 270a/18

c.+ lar 050a/03, 051a/17, 278a/22

c.+ lara 087b/08, 260b/19

c.+ lardan 087b/10

c.+ larla 077b/22

c.+ laruŋ 078a/02

c.+ nuŋ 045b/11, 051a/21

c.+ yı 045b/15

cāẕū <Far. Cadı -39-

c. 020a/24, 045b/23, 060b/17, 062a/12, 062a/13, 062b/18, 062b/20, 062b/22, 062b/23, 063a/02, 063a/06, 260b/23, 263a/04

c.-yı nā-bekār 097a/17

c.+ dur 046a/25, 087b/09, 263a/11

c.+ lar 130b/18, 260b/20

c.+ lardan 263a/12

c.+ ları 265b/04

c.+ larıdı 045b/18

c.+ ların 261a/01

c.+ laruŋ 028a/08, 075b/11

c.+ nuŋ 046a/03, 046b/02, 062a/15, 062a/17, 062a/22, 062b/08, 062b/14, 263a/13

c.+ ya 046b/07, 062a/14, 063a/08

üstād-ı c.+ yam 263a/06

c.+ yı 062a/18, 062b/22

cāzū-perest <Far.Cadılık mesleği -1-

c. 130a/03

cāẕūlıḳ Cadılık -8-

c. 087b/25

c.+ dan 217a/23

c.+ ıdur 089a/21

c.+ ıla 097a/18, 217b/03

c.+ ından 263a/12

c.+ lar 148b/16

c.+ tan 023b/22

cāzūlıḳ *bk. cāẕūlıḳ* -8-

c. 218a/10, 218a/11, 296a/20

c.+ dan 218a/09, 218a/12, 218a/20

c.+ ıla 087b/23

c.+ larla 310b/08

cāẕūluḳ *bk. cāẕūlıḳ* -1-

c.+ ı 087b/10

cāẕūstān *bk.* cādustān -1-

c. 032a/10

cāzūstān *bk. cādustān* -1-

c. 170a/03

ceb Cep -1-

c.+ inden 086b/17

cebe <Far. Zırh -117-

c. 018a/21, 046b/21, 047a/20, 048b/18, 050b/15, 051a/06, 051a/07, 059a/05, 072b/22, 084a/15, 102a/20, 103b/21, 121a/12, 124a/07, 127a/13, 148a/10, 150a/03, 150a/05, 150a/15, 180a/13, 187b/12, 196b/05, 205b/03, 233a/21, 233a/24, 256a/13, 256b/13, 261a/23, 286a/12, 286a/20, 296a/24, 298b/20, 308b/09, 308b/22, 311a/19, 311b/01, 320a/08, 320b/19

c.+ de 262b/14, 282b/02

c.+ den 019b/17, 084a/10, 106a/21, 110b/16, 163b/11

c.+ dür 276a/25

c.+ ile 262b/23

c.+ ler 058a/02, 064b/12, 084a/03, 091b/23, 096b/10, 104a/25, 125a/06, 171a/13, 190a/15, 233b/25, 275a/08, 276b/21, 277a/03, 312b/05, 323a/25, 324b/13

c.+ leri 084a/10, 123a/13

c.+ lerin 218b/25, 299a/13

c.+ lerini 067a/01, 102a/24

c.+ lerle 222a/05

c.+ m 176a/23

c.+ mden 279b/20

c.+ mi 079a/18, 082b/22, 130a/05, 284a/21

c.+ nüŋ 127a/15

c.+ si 056b/12, 057a/25, 059b/04, 074a/19, 286a/15

c.+ sin 051a/18, 054b/19, 296a/01, 309a/12, 310b/15

c.+ sinden 059a/10, 282b/06, 301b/09, 301b/13

c.+ sine 086b/11, 100a/07

c.+ sini 049b/21, 051a/07, 051a/14, 056b/22, 061a/09, 067a/12, 083b/12, 083b/20, 087b/22, 108a/12, 133b/14, 196b/10, 222a/17, 222a/18, 233a/24, 256b/14, 301b/03, 302b/14

c.+ siyle 323b/12

c.+ yi 127a/15

c.+ yile 082a/25, 256b/15

c.+ yle 201b/09

cebe-ḫāne <Far. Cephane -2-

c. 007a/13, 025b/17

cebelü Zırhlı -1-

c. 116b/01

cebīn <Ar. Alın -1-

c.+e 061a/04

cebr <Ar. Kuvvet, güç -2-

c.+ ile 054a/17, 171b/03

ced <Ar. *(cidd)* Bir işi çalışıp çabalayarak yapma, gayret -4-

c. ü cehdi 052a/03

c. ü cehd ėt- Azmedip çalışmak, gayret etmek 216a/17

c. ü cehd eyle- Azmedip çalışmak, gayret etmek 083a/09

c. ü cehd ḳıl- Azmedip çalışmak, gayret etmek 126b/07

cedel <Ar. Kavga, çekişme -1-

c. 021a/16

cefā <Far. Cefa, eziyet -19-

c. 024b/02, 056a/20, 097b/23, 187a/01, 252b/02

c.+ dan 034a/23, 190a/14

c.+ lara 241a/11

c.+ sı 266a/24

c.+ ydı 004b/15

c.+ yı 321a/21

c.+ yıla 008a/21

c. ėt- Cefa etmek 180b/16, 203b/24, 208b/16, 299b/04, 321a/21

c. eyle- Cefa etmek 272b/13

c. ḳıl- Cefa etmek 155b/14

cefā-kār <Far. Zalim, eziyet eden -2-

c. 196a/07

c. ol- Zalim olmak 002b/19

cefā-pīşe <Far. Zalim, gaddar -1-

c. 152a/04

cehālet <Ar. Cehalet -1-

c. 068a/02

cehān <Far. Sıçrayan, fırlayan, çabuk hareket eden -1-

c. ol- Hareketli olmak 010a/04

cehd <Ar. Çalışma, çabalama -64-

c. 128a/23, 213a/08, 285a/10, 327b/09

c.+ i 052a/03

c.+ ile 006b/20, 183b/13, 211a/09, 211a/13 cedd ü c. ḳıluban 126b/07

c.+ le 027b/10

c.+ üm 280a/21

c.+ üŋ 050a/25

c. ėt- Çalışıp çabalamak 001b/09, 030b/03, 050b/06, 056b/18, 068b/17, 089b/10, 091a/13, 104a/21, 105b/05, 122a/14, 144b/20, 145b/10, 147a/14, 211a/10, 216a/20, 233a/05, 236a/05, 236a/15, 245a/09, 254a/25, 262b/02, 272a/21, 273a/10, 279b/07, 298a/12

c. eyle- Çalışıp çabalamak 031a/24, 052a/09, 078a/08, 081b/11, 088b/02, 089b/03, 092a/10, 177b/07, 210a/22, 215b/05, 229a/10, 234a/24, 244b/11, 288b/04, 248b/06, 288b/09, 290a/25, 292b/10

c. ḳıl- Çalışıp çabalamak 069b/10, 070b/02, 122a/03, 192a/05, 236a/09

c.+ de ol- Devamlı bir çaba, gayret içinde olmak 144a/10

cehennem <Ar. Cehennem -29-

c. 061b/20, 081b/13, 122a/09, 178a/16, 198a/02, 232a/14, 253a/13, 263a/06, 278a/20, 319a/07, 322b/17

c.+ de 019b/08, 045b/09, 326b/08

c.+ den 122a/14, 175a/18

c.+ dür 122a/17, 174a/02

c.+ e 062b/23, 079b/25, 139a/05, 163a/13, 187b/19, 193a/25

c.+ ümdür 076b/24

c. ol- Cehennemlik olmak 082b/09, 119b/10, 122a/14, 280a/19

cehennemlik Cehennemlik -1-

c. ol- Cehennemlik olmak 281a/06

cehet *bk. cihet* -1-

c.+ e 230b/14

cehl <Ar. Cehalet -7-

c. 044b/17, 112a/15, 114b/01, 115b/05

c.+ ile 235a/14, 238a/21

cehn Efrasiyab'ın küçük oğlu, Peşeng'in kardeşi -16-

c. 002a/22, 002b/13, 007a/17, 019b/10, 019b/23

c.-i ser-efrāz 020a/01

c.-i ser-efrāza 020a/13

c.+ den 001b/04, 002a/24, 020a/06

c.+ e 008a/01

c.+ i 007b/19, 007b/20, 019a/23

c.+ üŋ 019b/20, 020a/03

cehrem *bk. cehrüm* -2-

c. 323b/23

c.+ e 138a/25

cehrim *bk. cehrüm* -2-

şehr-i c.+ den 106a/25

c.+ e 106a/23

cehrüm İsfendiyar'ın oğlu Behram'ın kurduğu bir şehir -10-

c. 161a/03, 165b/12, 318a/11, 318a/14, 318b/14, 318b/17

c.+ den 318a/18

c.+ e 160b/23, 160b/24

c.+ i 141a/25

ceht *bk. cihet* -1-

c.+ i 230a/03

celāl <Ar. Büyüklük, ululuk -1-

c. 137a/15

celeb <Ar. Çoban -1-

c. 043b/16

celīl <Ar. Büyük, ulu -1-

c. 057a/08

cellād <Ar. Cellat -8-

c.+ a 016b/04, 017b/07, 209b/15, 309b/01

c.+ ıla 240a/02

c.+ lar 017b/04, 118b/04

c.+ laruŋ 002b/09

celle-ve-ʿalā <Ar. Şanı yüce yaratıcı: Allah -1-

c.+ nuŋ 292b/18

cem <Far. Cemşit -11-

c. 020a/22, 024b/16, 072a/09, 076b/10, 089a/17, 103a/21, 174b/23

c.-i cihān-dār 127b/23

şāh-ı c.-i dövlet 060b/05

c.+ den 167a/14

c.+ üŋ 095b/19

cemʿ <Far. Toplama -247-

c. 088a/18, 106b/19, 137a/08

c.-i ʿālem 274b/22

c.+ ine 117a/21

c. ėt- Toplamak, bir araya getirmek 045b/04, 052a/01, 066a/19, 106b/19, 114b/24, 130a/09, 130a/15, 143a/18, 143b/19, 146a/15, 232b/06, 232b/13, 254a/10, 308a/05, 325b/24, 009b/03, 046a/09, 054a/14, 054b/12, 055a/20, 068a/06, 083b/13, 097a/22, 097b/07, 100a/02, 102a/17, 103a/18, 105b/24, 139a/02, 139a/17, 148b/12, 154b/20, 155a/01, 163b/15, 168a/10, 170a/02, 181b/14, 182b/14, 184a/13, 185a/07, 188a/19, 189a/04, 221a/04, 238a/08, 241b/08, 317b/09, 323a/02, 327a/17, 151a/09, 046a/21, 064a/19, 092b/18, 097a/01, 098a/14, 100a/04, 102b/14, 103b/07, 104a/16, 105b/22, 116b/06, 133b/01, 143b/12, 154a/01, 168a/01, 168a/19, 320a/03, 058a/17, 101a/03, 106a/21, 126a/22, 161b/05, 264a/05, 095b/07, 080b/04, 088a/06, 196a/02, 023a/12, 138b/15, 181a/13, 154a/25, 144b/19, 227a/10, 144b/19, 155a/23, 194a/10, 182b/23, 311a/04, 135a/04, 112b/03

c. eyle- Toplamak, bir araya getirmek 054b/09, 167b/21, 198a/18, 248b/17, 053b/09, 053b/11, 095b/15, 096a/05, 132a/05, 165b/14, 170a/20, 181a/04, 184a/06, 186b/17, 219b/17, 237a/11, 240b/02, 243b/23, 289b/20, 309b/04, 309b/09, 324a/19, 135a/25, 152b/08, 232b/07, 263a/23, 317b/11, 069b/08, 245a/04, 004b/20, 074a/02, 114b/17, 045b/15, 290a/06, 290a/07, 240a/22, 012a/11, 026a/13, 142a/24, 219b/06, 248a/02, 264a/17, 276a/24

c. ḳıl- Toplamak, bir araya getirmek 066a/18, 067b/01, 094b/05, 115a/05, 116a/11, 118a/17, 129b/02, 135a/08, 136b/15, 137a/23, 137b/20, 155b/04, 155b/25

c. ol- Toplamak, bir araya getirmek 151a/17, 237a/10, 130b/13, 226b/02, 003b/20, 018a/25, 047a/09, 047a/18, 092a/18, 101b/16, 102a/14, 102b/02, 106b/01, 110b/14,

134a/21, 135a/06, 136b/18, 137b/25, 148a/09, 151a/19, 152a/20, 160b/23, 163a/11, 165b/07, 192a/21, 194a/23, 196b/02, 196b/03, 200a/07, 205b/02, 219b/13, 220a/21, 221a/25, 230b/04, 235a/11, 250b/11, 254a/24, 273b/07, 293a/07, 313a/11, 052b/03, 075a/24, 086a/25, 104b/04, 105b/06, 111a/11, 123a/06, 124a/20, 128b/24, 138a/22, 152b/02, 157b/17, 159b/14, 160a/04, 193a/07, 195a/12, 204a/12, 204a/13, 213b/03, 214a/19, 216a/05, 245b/09, 246b/06, 261a/14, 268b/17, 275a/09, 312a/18, 317b/11, 204b/03, 233a/23, 029a/15, 197a/07, 124b/17, 205a/22, 219a/07, 315a/08, 156a/17, 063b/12, 047a/01, 200b/24, 017b/24, 040b/14, 094a/19, 095b/05, 116b/10, 121b/15, 124b/23, 132a/20, 147a/13, 160a/19, 161a/09, 218a/06, 220a/11, 267a/12, 275a/13, 275b/08, 293b/24, 322b/14

cemāʿat <Ar. Cemaat -2-

c. 070a/18

c.+ i 072b/10

cemāl <Ar. Yüz güzelliği -11-

c. 138b/02, 190b/11

c.+ in 172a/17

c.+ inden 148b/03

c.+ ine 110b/21, 113b/15, 148a/11

c.+ üŋden 168b/18

c.+ üŋi 087a/02

c.+ üŋle 150b/12, 308a/04

cemīʿ <Ar. Cümle, hep bütün -586-

c. 002b/23, 011a/12, 024a/03, 032b/09, 035b/24, 044b/21, 045a/06, 045a/21, 045b/04, 046a/03, 047a/01, 049b/06, 049b/08, 049b/12, 050a/11, 051b/13, 052a/19, 052b/07, 052b/08, 052b/09, 053b/01, 053b/10, 053b/15, 055a/16, 055b/17, 057b/24, 058b/19, 060b/09, 065a/03, 066b/23, 068a/08, 068b/20, 069a/14, 070b/13, 071b/08, 072a/13, 072a/17, 076b/15, 077b/10, 078a/11, 079b/10, 083b/20, 085b/16, 087a/07, 090a/17, 090b/01, 091a/12, 092a/02, 095a/21, 097a/01, 098b/12, 102a/08, 103a/17, 103b/03, 103b/22, 104a/16, 104a/19, 108b/04, 109a/12, 109b/02, 109b/17, 110a/04, 110a/06, 110b/12, 111a/17, 111a/24, 111b/09, 120a/19, 126a/17, 130b/12, 131b/19, 132a/18, 134b/18, 135a/01, 136b/24, 137a/06, 139b/03, 141a/23, 141a/25, 142b/07, 142b/09, 142b/23, 143a/12, 143a/17, 143b/11, 143b/18, 144b/20, 146a/02, 147a/18, 147b/02, 147b/11, 147b/21, 147b/24, 149a/02, 149b/19, 150a/01, 152b/20,

153a/03, 153a/16, 153b/02, 153b/07, 154a/10, 154a/24, 156a/04, 156a/24, 156b/09, 156b/14, 156b/17, 157b/21, 158a/17, 158b/07, 159b/02, 160a/07, 163a/02, 164a/02, 164a/10, 166b/13, 166b/14, 168b/10, 168b/17, 169a/05, 171a/05, 171a/06, 172a/01, 172a/09, 172b/06, 173a/12, 173b/01, 173b/08, 173b/14, 173b/16, 174a/06, 174a/12, 174a/13, 174a/23, 174b/24, 175b/08, 176a/14, 176a/23, 176b/02, 176b/19, 177a/06, 177b/04, 178a/02, 180a/01, 180a/05, 180a/08, 180a/24, 180b/06, 180b/21, 181a/03, 181a/07, 181a/08, 181b/14, 182a/25, 182b/24, 182b/25, 183a/06, 183b/01, 183b/20, 183b/21, 184a/04, 184a/11, 184b/09, 184b/19, 185b/02, 186a/21, 187b/16, 188a/11, 188a/25, 188b/01, 188b/04, 188b/06, 188b/15, 189a/02, 189a/08, 189a/13, 189b/07, 190a/10, 191a/15, 191a/16, 191b/09, 192a/21, 193a/17, 193a/19, 193a/23, 194a/16, 194b/03, 194b/21, 194b/25, 195a/01, 195b/06, 195b/08, 196a/20, 196b/04, 197b/03, 199a/15, 201a/01, 201b/05, 202a/18, 202b/02, 202b/09, 204a/18, 204a/20, 204b/01, 206b/13, 207b/03, 208b/10, 209b/19, 210a/01, 210a/02, 210b/12, 210b/19, 211a/01, 211b/03, 212a/03, 212a/19, 212a/23, 213a/17, 215a/15, 216a/08, 218b/06, 218b/23, 218b/24, 219a/01, 219a/19, 219b/08, 219b/12, 220a/19, 220a/21, 220b/17, 222b/14, 222b/25, 223a/07, 223a/11, 223b/06, 223b/09, 224a/10, 224b/18, 224b/25, 225a/10, 225a/18, 225a/20, 225a/22, 225a/25, 225b/05, 225b/19, 225b/24, 227b/02, 227b/13, 228a/23, 229a/23, 229b/11, 230a/14, 230b/23, 231a/04, 231a/20, 231b/02, 231b/05, 231b/09, 231b/12, 232b/08, 232b/14, 232b/19, 233a/17, 234a/06, 235a/15, 236b/10, 237a/09, 237a/11, 238a/05, 238a/06, 238a/09, 240a/21, 240b/24, 241a/10, 241b/24, 242a/01, 243a/14, 243a/22, 243b/02, 244b/03, 246b/12, 247a/13, 247b/03, 247b/12, 247b/15, 249a/13, 249b/11, 250b/11, 250b/16, 251b/18, 252a/07, 252a/15, 252b/07, 253a/08, 253b/03, 254b/21, 255b/15, 256a/03, 256a/10, 257a/10, 259a/21, 259b/19, 260b/20, 262b/25, 263a/02, 263a/18, 263b/05, 264a/03, 264a/12, 264a/14, 265b/21, 266a/01, 269a/10, 270a/08, 271a/13, 271a/18, 271b/24, 272a/23, 276a/16, 276b/17, 277b/22, 278b/07, 278b/20, 279a/14, 281a/23, 281b/01, 282b/12, 284b/19, 286a/04, 288b/10, 288b/13, 288b/22, 289a/06, 290a/07, 291a/03, 292b/22, 293a/04, 294a/16, 299b/18, 300b/25, 301a/02, 301b/04, 303a/03, 303a/14, 304a/06, 304b/04, 305a/12, 306b/01, 306b/11, 306b/21, 307a/22, 307a/25, 307b/21, 308a/05, 308a/13, 308b/02, 311a/10, 311a/15, 311a/16, 313b/12, 313b/15, 314a/04, 314a/14, 314a/16, 314b/20, 316b/06, 316b/18, 317a/23, 317b/08, 317b/14, 318a/13, 320a/21, 321a/07, 322b/07, 322b/16, 323a/24, 324b/08, 324b/17, 326b/24, 328a/01

199a/14, 201b/01, 208b/18, 229a/18, 231a/15, 234a/09, 235b/10, 239a/19, 243b/21, 252b/14, 255a/07, 256a/12, 256a/13, 256a/23, 263a/23, 264a/10, 264a/18, 265a/18, 266a/23, 278a/17, 279b/18, 300a/12, 300a/18

c.+ sinüŋ 055a/02, 078a/07, 117b/12, 197b/08, 202b/17, 237a/10, 312b/18, 317a/08

cemʿiyyet <Ar. Cemiyet, topluluk -4-

c. 150b/02, 233a/02

c. ėt- Toplamak 021b/14

c. eyle- Toplamak 095b/15

cemşīd Pişdadiler sülalesinin dördüncü ve en büyük hükümdarı, Cem diye de bilinir. -23-

c. 020b/20, 024b/21, 082a/06, 082a/10, 084b/14, 103a/21, 184b/13, 272a/08, 290b/23, 306b/17

c.-ı cihān-dār 028b/08

c.+ den 013b/20, 025b/06, 093b/23

c.+ e 076b/05

c.+ i 285a/15, 326b/13

c.+ lerdür 112a/09

c.+ üŋ 044b/04, 045a/13, 076b/10, 076b/18

c. ol- Cemşid olmak 057a/19

cemşīdī <Far. Cemşid halkı -1-

c.+ lerüŋ 112a/11

cenāḥ <Ar. Yön taraf -1-

ḳalb-i c. 097a/24

ceng <Far. Savaş -829-

c. 002b/07, 004a/16, 004b/10, 006b/16, 008a/20, 008b/10, 010a/20, 010b/10, 013a/04, 013a/06, 019b/10, 021a/16, 031b/16, 040a/20, 046b/24, 047b/19, 048a/13, 049a/08, 050a/19, 051a/16, 051b/07, 053b/15, 055a/14, 055b/08, 056a/12, 057a/01, 057a/13, 057b/20, 059a/17, 059a/21, 059b/05, 064a/02, 064a/20, 066b/15, 067b/24, 071a/02, 072a/20, 075b/24, 080b/03, 082b/24, 082b/25, 083b/07, 084a/04, 084a/16, 084a/22, 084b/06, 085a/06, 085a/22, 085b/21, 087b/22, 088a/13, 089a/24, 089b/13, 091a/09, 094b/14, 095b/11, 095b/13, 096b/08, 096b/12, 096b/18, 098b/04, 099b/08, 100a/01, 102a/23, 102b/10, 105b/08, 105b/21, 106b/24, 110a/16, 114b/07, 115b/24, 116a/23, 118a/21, 120b/11, 124a/24, 124b/03, 127b/03, 128a/19, 128a/23, 135a/18, 136a/09, 136b/17, 138a/01, 139a/11, 144b/13, 151a/21, 162b/16, 168b/06,

185a/20, 202a/03, 258b/06, 280b/04, 295b/12

c.+ i 036b/25, 041a/22, 047b/11, 081b/15, 084b/22, 123b/11, 170b/08, 170b/23, 174b/11, 182b/26, 188b/04, 221a/02, 235b/01, 235b/06, 236a/25, 237a/10, 237a/12, 261a/05, 264b/07, 276b/11, 277a/25, 278b/23, 281b/05, 296a/09, 296b/16, 297a/16

c.+ içün 295a/01

c.+ ile 080b/06, 106a/12, 106a/13, 138a/19, 234b/04

c.+ imüz 106a/19

c.+ in 049a/10, 102b/04, 295a/25, 299a/06

ġayret c.+ in ėdüp 325a/13

cān u baş c.+ in ḳıldılar 100b/22

c.+ inde 054a/18, 116a/17, 131b/11, 243b/20, 276a/14

c.+ inden 018a/21, 022b/02, 037a/14, 053a/16, 062b/06, 124b/02, 177b/22, 187a/08, 272a/11, 276a/20, 300b/19, 315a/03

c.+ iŋe 006a/22, 118a/07

c.+ ine 041b/25, 116b/09, 134b/21, 138b/03, 174b/13, 186b/11, 243b/16, 261a/22, 263b/03, 297a/10

nām ve nāmūs c.+ ine durdılar 128a/21

ecel c.+ ine düşdüm 129b/24

c.+ ini 038b/21, 038b/23, 051a/11, 063a/14, 080b/01, 085a/21, 116b/08, 116b/09, 137b/01, 172a/02, 186a/20, 219a/15, 261b/07, 262b/04, 279b/24, 295b/15, 301b/05

c.+ iŋi 261b/11

c.+ inüŋ 075b/12, 257a/04

c.+ ler 087b/06, 242a/04

c.+ lere 089a/23, 222b/07

c.+ leri 072a/18, 250a/22

c.+ lerini 092a/15

c.+ üm 104b/12, 107b/06, 187a/15

c.+ ümden 113b/07

c.+ üŋ 010a/01, 047b/03, 070b/20, 101a/17, 145b/01, 220a/01, 234a/04, 256a/24, 258b/07, 260b/11, 263a/23

c.+ üŋe 274b/20

c.+ e gir- Savaşa girmek, cenge girmek 056b/25, 256b/01, 256b/09, 260a/07, 276b/01, 277a/15

c.+ e ḳuşan- Savaşmaya niyet etmek 083a/14, 185b/16, 201b/04

c.+ e ṭur- Savaşmak, ceng etmek 047b/21, 325a/04

c.+ e yüri- Savaşmak için harekete geçmek 205a/24

c. ėt- Ceng etmek, savaşmak 004a/03, 004b/20, 005a/03, 009a/25, 024a/05, 024a/06, 035b/20, 039b/07, 040a/12, 048b/16, 049a/01, 049a/23, 050a/18, 055b/02, 055b/03, 055b/08, 055b/10, 064b/16, 065a/16, 067a/04, 067a/16, 067b/16, 067b/18, 071b/18, 073a/06, 074a/21, 074a/22, 074b/07, 075a/03, 075a/03, 075a/18, 075b/08, 078a/14, 079b/21, 079b/23, 079b/23, 080a/22, 080b/03, 081a/04, 081a/24, 081b/14, 081b/18, 082a/03, 082b/06, 082b/16, 083a/13, 083b/02, 083b/23, 084a/04, 084a/06, 084a/08, 084a/10, 084a/18, 084a/19, 084a/21, 084a/22, 084b/06, 084b/16, 085a/04, 085a/12, 085a/18, 085b/09, 085b/11, 087a/01, 087a/08, 087a/10, 087a/12, 087a/14, 087a/17, 087b/20, 087b/25, 088a/01, 088a/14, 088a/16, 093a/04, 093a/11, 094b/22, 095b/21, 096a/08, 096a/09, 096a/09, 096b/01, 096b/05, 097a/02, 097b/01, 097b/06, 099b/09, 102a/22, 102a/23, 102b/08, 102b/11, 102b/12, 104a/24, 104b/04, 104b/25, 105a/01, 105a/02, 105a/02, 105b/18, 106a/05, 106a/07, 106a/08, 106a/09, 106a/20, 106b/12, 106b/16, 106b/25, 107a/06, 107a/06, 107b/22, 111b/21, 111b/25, 116a/15, 117a/02, 117a/14, 117b/20, 118a/02, 119a/18, 120b/16, 120b/17, 120b/18, 120b/19, 121a/21, 124a/08, 124a/24, 124a/25, 124b/11, 124b/20, 125a/17, 126a/10, 127b/24, 128a/20, 131a/15, 134a/13, 134b/07, 134b/24, 135b/14, 135b/16, 136a/10, 136b/15, 137b/07, 137b/13, 138a/06, 138a/16, 139a/19, 142b/10, 148a/09, 152b/05, 152b/15, 152b/16, 153b/04, 160b/11, 160b/22, 161a/03, 162b/13, 170a/25, 170b/13, 170b/17, 175b/22, 178a/06, 178a/22, 178b/18, 180b/12, 184b/03, 187a/15, 187b/07, 187b/12, 187b/18, 188a/05, 189a/16, 189a/18, 197a/01, 198b/11, 199a/09, 199b/19, 201b/04, 201b/07, 201b/08, 202b/09, 203a/06, 204b/21, 205a/18, 205b/08, 205b/25, 206a/02, 220b/14, 220b/21, 221b/10, 222a/11, 222b/11, 222b/11, 225a/20, 229a/07, 229b/16, 230a/05, 230a/06, 231b/24, 233b/04, 233b/07, 233b/13, 234a/06, 234a/13, 234a/19, 235a/02, 235a/02, 235a/18, 235a/25, 235b/07, 236b/17, 237a/21, 237b/06, 243b/15, 246a/14, 247a/14, 254a/16, 254a/17, 254b/10, 255a/02, 255b/17, 256b/11, 257b/16, 257b/25, 258a/02, 258a/14, 258a/22, 258b/02, 258b/05, 258b/09, 258b/11, 258b/19, 259a/24, 259a/25, 259b/18, 260a/10, 260a/16, 260a/21, 260b/18, 261a/13, 261a/19, 261b/09, 261b/17, 262a/06, 262a/07, 262a/08, 264a/25, 264b/03, 264b/22, 264b/25, 265b/09, 265b/20, 271a/09, 271a/25, 272b/07, 277a/22, 278a/09, 278b/02, 279b/19, 279b/23, 281a/04, 282a/21, 289a/19 295a/08, 295a/15, 295b/07,

296a/07, 296a/08, 296b/04, 296b/06, 296b/08, 296b/10, 297a/17, 297a/21, 298a/02, 298b/06, 299a/10, 299b/08, 301b/05, 303b/22, 308b/18, 311a/14, 311a/24, 320a/22, 324a/20, 324b/09, 325a/01, 325a/04, 325a/06, 325a/07, 325a/16, 325a/20, 325b/08, 327b/10

c. ėtmelü ol- Savaşmak 073a/07, 81a/05, 83b/16, 201b/02, 215b/03, 276b/13, 284a/14

c. eyle- Savaşmak 024b/23, 039a/03, 077b/04, 086b/24, 088b/01, 106a/13, 143a/06, 185a/12, 223a/04, 233b/25, 282b/12, 284a/21, 296b/07, 296b/18, 298a/09, 301b/04, 321a/24, 326a/08

c. iste- Savaş istemek 301a/21

c. ḳıl- Savaşmak 059a/03, 064a/04, 084b/06, 106b/22, 121b/25, 135b/12, 135a/13, 137a/01, 219a/17, 261b/24

c. ol- Savaşmak 004a/15, 007a/25, 024b/25, 047b/19, 049a/03, 049a/04, 051b/17, 055b/05, 055b/07, 056a/18, 059b/09, 078a/06, 081a/06, 084a/02, 096b/11, 135a/16, 202b/06, 237a/13, 260a/08, 325b/04

c. yaraġına gir- Savaş hazırlığını görüp savaş düzenine girmek 048a/22, 054b/16, 067a/01, 201a/11, 202b/06, 200b/17, 256a/20, 276a/11, 298a/12, 308b/07

c. yaraġında ol- Savaş hazırlığı yapmak 160b/24

ceng-cūş <Far. Kavgacı, savaş isteyen *krş. ceng-cū*

c. ėt- Savaş çıkarmak 010a/16

cengī <Far. Savaşçı -2-

c. 319a/03

behrām-ı c. 295b/14

cennet <Ar. Cennet -53-

c. 045a/22, 050b/09, 081b/13, 090b/18, 091a/04, 113b/24, 117b/04, 163a/16, 181a/10, 197b/22, 213b/21, 219a/12, 225b/21, 255a/06, 289a/09, 324b/20

c.+ de 022a/20, 045b/09, 163b/14

c.+ den 044b/17, 082a/14, 095a/12, 202b/16

c.+ dür 090a/12, 174a/02

c.+ e 021b/01, 025b/13, 062a/23, 128b/19, 163a/13, 168a/03, 175a/02, 182a/04, 276a/08

c.+ i 109b/24

c.+ ile 068a/10

c.+ ümdür 076b/23

c.+ üŋ 045b/14

c. bil- Cennet saymak 181b/24

c. bul- Cennete girmek 146b/09, 155a/21, 196a/09, 283b/17

c.+ e dön- Cennet kadar güzel bir yere benzemek 155b/21, 165b/25, 168a/06, 197b/12, 300b/14

c. ol- Cennet kadar güzel bir yere dönüşmek 197b/06, 225b/23

cepeçevre Çepeçevre -1-

c. 060b/21

cerāhat <Ar. Yara -1-

c. 236a/13

cereblik(g) Uyuzluk *mec.* Alçak gönüllülük, -1-

c.+ ile 042a/01

cerez Metinde adı geçen tarihi bir şehir -1-

c. 195a/06

cerrāh <Ar. Cerrah -3-

c.+ dan 093b/19

c.+ lar 093b/17, 108a/14

cevāb <Ar. Cevap -289-

c. 004b/17, 009a/06, 036a/25, 036b/01, 046b/02, 086a/11, 095b/25, 107a/25, 107b/03, 118b/10, 130b/09, 134b/05, 161b/04, 172a/14, 174a/10, 190a/12, 191b/20, 192a/20, 200a/12, 209a/04, 213a/20, 228b/08, 238b/14, 249a/04, 263b/03, 265a/20, 290b/16, 291b/13, 308a/10, 316a/21, 319b/01, 322a/17, 325b/03

c.+ a 007a/08, 023a/21, 031b/19, 044a/13

c.+ ı 042a/20, 160b/07, 174a/11, 188b/17, 245b/09, 296a/20, 316a/12

c.+ ıla 191b/23

c.+ ın 019a/10, 038a/18, 039a/11, 044a/17, 096a/20, 192a/02, 239b/20, 241a/01, 303a/24

c.+ ına 309a/21

c.+ ında 004b/14, 114b/04, 185b/18, 220b/07, 232b/22, 235a/17, 243a/10, 243a/15, 243a/17, 243b/07, 289b/02

c.+ ından 036b/01, 036b/02, 249a/04

c.+ ını 046b/03, 127b/09, 208b/24

c.+ lar 232b/16

c.+ larında 324b/15

c.+ larını 113b/09

c.+ um 321a/04

c.+ umı 073b/07

c.+ uŋ 235a/22, 301b/11

c. bul- Vevap bulmak 193b/03

c.+ dan 325b/03

c. ėt- Cevap vermek 061b/13, 238a/09

c. getür- Cevap getirmek 274b/02

c. ḳıl- Cevap vermek 113b/21

c. vėr- Cevap vermek 016a/14, 016b/14, 017a/04, 020a/07, 021a/13, 022a/11, 026b/09, 027a/01, 027a/20, 030b/05, 032a/02, 034a/24, 037b/14, 037b/18, 038a/23, 041b/06, 041b/17, 043a/14, 043a/24, 044a/11, 044a/15, 048b/21, 127a/11, 123a/19, 154a/04, 174a/22, 176b/16, 192a/18, 211a/14, 214a/25, 226a/18, 230b/24, 233b/15, 240a/25, 249b/07, 249a/17, 288b/09, 023b/17, 122a/08, 213b/05, 303a/12, 319b/10, 191b/23, 009a/06, 049b/11, 077b/02, 160b/01, 207a/13, 276b/09, 291b/20, 304a/14, 316a/23, 321b/12, 147a/25, 240b/03, 254a/12, 277a/11, 048a/16, 256a/06, 056b/06, 084b/20, 254b/12, 129b/19, 173b/18, 289b/24, 082b/05, 112a/03, 173b/12, 188a/09, 223b/17, 289a/17, 024a/23, 054b/15, 100a/10, 119a/10, 120b/18, 240b/01, 301a/17, 261b/08, 319a/23, 249a/13, 170b/01, 138a/24, 170b/09, 189a/16, 062a/14, 111b/24, 234b/04, 049b/04, 151a/17, 254a/24, 111b/14, 249a/01, 021a/18, 143b/20, 309a/06, 049b/14, 050a/06, 085a/24, 174a/01, 240b/24, 301b/11, 161b/09, 191b/15, 254a/22, 249a/02, 212a/17, 173a/22, 229a/15, 032a/25, 134b/02, 213a/02, 021b/11, 041a/18, 044a/04, 049b/07, 049b/12, 082b/21, 100a/15, 132a/12, 200a/02, 239a/25, 269b/11, 271b/18, 291b/16, 291b/21, 292a/04, 295b/09, 316a/21, 111a/12, 232b/24, 319b/08, 319b/12, 220a/12, 161b/09, 173b/25, 254a/19, 255b/21, 044a/15, 154a/05, 218a/22, 249a/03, 173b/18, 215a/13, 076b/24, 160a/25, 051a/09, 289a/17, 280b/02, 193a/03, 048b/24, 160b/08, 161b/24, 230b/09, 261b/02, 033b/13, 119a/19, 263b/08, 078a/19, 208b/07, 239b/24, 249a/14, 252b/09, 260b/04, 007b/15, 046a/17, 256b/02, 306b/12, 320a/21, 095b/22, 120b/21, 271a/21, 303b/05, 127b/16

c. yaraḳla- Cevap hazırlamak 131a/09

c. yaz- Cevap yazmak 008a/18, 110a/15, 223b/22, 113a/05, 127b/18, 160b/10,

170b/18, 179b/06, 200a/25, 289a/08, 294b/22, 299b/17, 303a/25, 324b/16, 068b/04, 114a/03, 115b/20, 124a/20, 153a/07, 187a/12, 245b/14, 264a/04, 314a/17, 290b/04, 172a/13, 091a/22, 124a/21, 129a/13

cevāb-nāme <Far. Mektuba yazılan cevap -6-

c. 091a/19, 110b/03, 118a/14, 273a/04

c.+ yi 107b/07, 290b/04

cevāhir <Ar. Cevherler -46-

c. 036a/16, 059b/18, 102b/25, 103a/03, 107b/16, 110b/10, 119a/12, 123b/15, 142a/22, 142a/23, 149a/10, 188b/25, 201a/03, 238b/22, 241a/11, 247b/17, 265b/25, 300b/18, 301b/20, 303a/03, 318a/11, 324a/14

dürr-i c. 264a/17, 293b/14

dürr-i c.+ den 293a/10

dürr-i c.+ e 277a/04

dürr-i c.+ le 036a/16, 269a/18

c.+ den 123b/16, 301a/04, 303a/01, 311a/02, 314b/17, 314b/19

laʿl-ı c.+ e 255a/07

c.+ ile 026a/19, 100b/13, 181b/13

c.+ le 012b/05, 250b/01, 267a/25, 314b/14, 317b/25

c.+ ler 287b/09

c. ḳıl- Cevherlerle süslemek 178a/12

cevānuy Sasaniler döneminde yaşamış bir bilge katip -1-

c.-ı ʿāḳılıla 163b/20

cevelān <Ar. Gezme, dolaşma -5-

c. ėt- Gezmek dolaşmak 037b/25, 182a/11, 212a/21

c. ur- Gezmek, dolaşmak 048b/19, 261b/23

cevher <Ar. Elmas, değerli taş -6-

c. 012b/12

c.-i dürri 103a/04

c.+ i 103a/03

c.+ idür 049a/09

c.+ lerle 268a/10

c.+ üŋ 052b/23

cevherī <Ar. Cevhere ait olan -2-

c. 320a/12, 320a/13

cevlān *bkz cevelān* -2-

c. göster- Gezmek dolaşmak 083b/11

c. ur- Gezmek dolaşmak 078b/07

cevr <Ar. Eziyet, zulüm -2-

c. 131a/25

c.-i bī-dād 024b/19

cevşen <Far. Zırh -19-

c. 008b/08, 013b/20, 026a/19, 033a/19, 096b/10, 102a/20, 124a/07

c.+ de 027a/15

c.+ den 019b/17, 042b/06, 084a/10

c.+ i 010a/09, 037b/13, 037b/14, 042b/08

ʿaḳlı c. ḳıluŋ 155b/11

c.+ ler 026a/15

c.+ üm 024b/01

c.+ üŋ 021a/05

ceyḥūn Ceyhun nehri -36-

c. 046a/12, 046b/23, 047a/24, 047a/25, 048a/24, 055b/06, 078a/25, 102a/23, 171b/21, 185b/01, 185b/04, 188a/22, 221b/24, 224b/03, 254a/19, 255a/24, 263b/12, 264a/05, 264a/18, 273a/15, 306b/15, 327b/02

c.+ a 219a/19, 219b/04, 221b/02

c.+ dan 013a/24

c.+ ı 185a/16, 185b/09, 188a/16, 188a/24, 224b/04, 327a/24, 327b/04, 327b/06

c.+ idi 055b/06

c.+ uŋ 046a/12

ceylān <Moğ. Ceylan -1-

c. 185b/21

ceyş <Ar. Asker, ordu -10-

c. 042a/24, 058b/25, 081b/21, 102a/19, 104b/07, 151b/02, 151b/03

c.-i rūm 106a/14

c.+ i 105b/12, 105b/13

cez Metinde adı geçen tarihi bir köy -4-

c. 169a/05, 169b/05, 169b/07

c.+ üŋ 169a/10

cezā <Ar. Ceza, karşılık -28-

c. 025a/04

c.+ sı 017a/19, 192a/01, 252a/10, 257b/09, 268b/11

c.+ sıdur 320b/11

c.+ sın 017a/25, 275a/11

c.+ sını 142b/21, 274b/22

c.+ sıydı 320b/09

c.+ sın bul- Cezasını bulmak 011a/16, 109b/01, 199b/20, 250a/18, 320b/11, 323b/18, 328a/03

c.+ sın gör- Cezasını çekmek, görmek 104a/08, 143b/15, 148b/19, 158b/10, 194b/19, 247b/24, 303a/15, 322b/13, 328a/03

ceẕb <Ar. Kendine çekme -1-

c. ėt- Kendine çekmek 115a/23

cezīre <Ar. Ada -2-

c. 016b/20, 123a/17

cıġlıḳ Çığlık -1-

c. eyle- Çığlık atmak 016b/06

cidāl <Ar. Savaş -1-

c.+ den 006b/16

cidde Bugünkü Suudi Arabistan'da başkent Riyad'dan sonra gelen ikinci büyük kent -2-

c.+ den 117b/15

c.+ ye 117b/15

ciger <Far. Ciğer -128-

c. 042a/24, 047b/22, 048b/17, 049a/08, 049a/09, 049a/10, 050b/24, 057b/16, 089a/10, 089a/16, 091a/15, 192b/25, 282b/10

c.+de 058b/25

c.+ den 033b/10, 049a/09

c.+ dür 049a/09

c.+ i 012a/18, 023b/11, 054a/02, 058b/14, 074b/08, 096b/16, 104a/04, 117b/11, 129a/12, 135a/03, 148a/19, 167b/17, 172a/05, 205b/13, 243b/11, 284a/06, 296a/02, 296a/05, 307a/21, 309a/23

c.+ ile 158a/24, 283b/09

c.+ imde 048a/13

c.+ imüz 161a/16

c.+ in 071a/12, 171b/03, 176b/08, 186b/03, 189a/21, 276a/22, 319a/09

c.+ inde 166a/03

c.+ inden 051a/08, 082b/24, 146b/19, 147a/25, 157b/05, 157b/09

c.+ ine 051a/20, 100b/25, 128a/02, 322a/09

c.+ ini 184a/19

c.+ le 148b/16, 224b/04

c.+ ler 105a/16, 241b/06

c.+ leri 037a/01, 044a/20, 111b/07, 112b/01, 170a/15, 199a/25, 231b/09, 233a/22, 321b/08

c.+ lerile 130b/03

c.+ lerinden 068a/21

c.+ lerine 035a/17

c.+ lerini 094a/18, 109a/24, 206b/06

c.+ üm 050a/02, 053a/09, 095b/17, 140a/12, 149b/13, 166a/08, 206a/22, 275b/19

c.+ ümi 081a/21

c.+ ümüz 107a/11, 126a/09, 307b/21

c.+ ümüzi 127a/05

c.-i ḫūn eyle- Büyük bir acıya uğramak, yüreği yanmak 163a/01

c.+ i ḫūn ol- Büyük bir acıya uğramak, yüreği yanmak 037b/02, 052a/06, 070a/14, 74b/08, 083a/02, 108a/09, 117b/11, 135a/20, 137b/11, 191a/08, 194a/05, 217b/03, 234a/02, 235a/10, 235b/25, 237b/10, 242a/02, 254a/15, 256a/03, 257b/21, 263b/11, 302a/10, 305a/10, 309b/24

c.+ i yan- Büyük bir acıya uğramak, yüreği yanmak 048a/14, 059b/11, 063a/03, 130a/06, 218b/11, 251a/17, 262a/05, 289a/04

c.+ i oda yaḳ- Büyük bir acıya uğramak, yüreği yanmak 307a/24

c. yaḳıcı ol- Büyük bir acıya uğramak, yüreği yanmak 216b/17

ciger-gāh <Far. Ciğerin bulunduğu yer *mec.* can alınacak yer -1-

c.+ ını 026b/05

cihān <Far. Dünya, cihan -996-

c. 002b/08, 003a/04, 003a/14, 005a/19, 005b/09, 006a/19, 007a/05, 008a/19, 008a/23, 008a/25, 008b/07, 009a/13, 009a/20, 010a/03, 010a/05, 010b/02, 010b/04,

095a/15, 095a/24, 096a/16, 105b/18, 106b/15, 117b/10, 121b/16, 124a/11, 129a/24, 130a/21, 131a/16, 131b/01, 144b/05, 145b/18, 158a/15, 159b/17, 160b/13, 161b/17, 164a/04, 164a/08, 170b/19, 176a/14, 177b/13, 184a/12, 185b/13, 188b/25, 195a/04, 195b/04, 196a/03, 196b/15, 197b/25, 201a/07, 201b/04, 201b/07, 203b/07, 206b/14, 221a/05, 222a/06, 222b/08, 222b/13, 225b/07, 226a/24, 231b/08, 234b/05, 240a/13, 244b/03, 245a/16, 248b/13, 250a/12, 259a/18, 273a/19, 273b/25, 275b/25, 276a/11, 285a/15, 285b/02, 290b/11, 291b/11, 298a/01, 313b/15, 315b/13, 324a/01, 324a/25

şāh-ı c.+ ı 029b/12

c.+ ı gör 098b/05, 134b/10, 156a/12, 199b/12, 214a/21

c.+ umdur 148a/16

c.+ uŋ 003b/16, 013a/11, 013a/23, 013b/12, 015a/16, 017a/06, 019a/12, 020b/07, 020b/11, 021b/05, 025b/03, 026a/03, 026b/01, 030a/19, 030a/23, 031a/04, 031a/24, 033a/11, 040b/09, 048a/17, 052b/14, 056b/11, 062b/03, 067a/19, 074b/11, 079a/05, 079b/13, 089a/11, 089a/18, 090b/11, 091b/16, 092b/06, 097b/25, 105a/01, 109b/04, 110b/24, 111b/23, 113b/04, 120b/17, 122a/05, 122a/10, 125b/21, 126b/14, 131b/03, 132b/13, 144b/06, 145b/05, 174b/18, 175b/13, 176a/19, 176b/01, 179a/21, 179b/09, 183a/04, 183a/15, 184a/08, 186a/17, 190a/13, 197a/06, 200a/15, 201a/24, 203b/05, 210b/07, 211b/07, 211b/08, 214b/24, 216a/15, 223b/24, 227b/08, 227b/10, 228a/20, 230b/21, 236a/04, 236a/07, 236b/25, 241b/11, 242b/19, 244a/13, 249b/12, 249b/22, 250b/09, 250b/15, 262b/16, 264a/14, 269a/02, 271b/13, 274b/07, 275a/17, 275a/18, 275b/15, 283a/16, 297b/18, 299a/05, 301b/18, 303b/01, 305b/15, 307a/14, 307b/05, 316a/13, 321a/15, 321a/22, 321b/05

c.-ı şāh-ı cüvān 088a/10

nām-dār-ı c.+ uŋ 038b/14

şāh-ı c.+ uŋ 010b/11, 016a/06, 019a/07, 020a/09, 022a/01, 026a/20, 030a/11, 031b/12, 044b/17, 218a/01

şehriyār-ı c.+ uŋ 016a/10

c.+ a gel- Doğmak 052a/07, 057a/18, 078a/10, 089a/17, 106b/08, 106b/09, 114a/01, 117b/19, 142b/04, 159b/18, 160a/08, 206a/05, 217a/03, 231a/05, 245a/06, 248a/02, 263b/09, 279a/08, 283a/16, 304b/10, 312a/07, 321b/07

c.+ a ṭol- (Adı şanı) herkesçe bilinmek, dünyaya yayılmak 189b/07

c. bul- Yaşama sevinci kazanmak 118b/11

c. gör- Görmüş geçirmiş olmak 019a/07, 173b/09

c. gözine ḳaraŋu ol- Hayata, geleceğe dair bütün ümitlerini kaybetmek 049b/09, 058b/16, 085b/21, 262b/05

cihān gözine ṭar ol- Hayata, geleceğe dair bütün ümitlerini kaybetmek 051b/10, 058a/10, 251a/15, 305a/10

c.+ ı ṭut- Dünyaya hakim olmak 119b/02, 131a/05, 135a/22, 224b/09, 231a/19, 256b/20, 280b/07

c. iste- Dünyayı zapt etmek istemek 018a/08

cihān-āferīn <Far. Allah -7-

c. 008b/03, 016a/17, 035b/20

c.+ e 010b/09, 016a/12, 031a/17

c.+ i 042b/14

cihān-cū *bk. cihān-cūy* -1-

c.+ nuŋ 036b/21

cihān-cūy <Far. Dünyaya hakim olmaya çalışan (hükümdar) -8-

c. 032b/09, 036b/18, 037a/17, 038b/21, 039b/08, 041b/22

gurgīn-ı c. 279b/16

c.+ ı 033a/24

cihān-dār <Far. Dünyayı hakimiyetine almış (hükümdar) -46-

c. 004a/04, 006b/03, 007b/08, 007b/17, 010a/20, 011a/17, 011b/23, 012b/22, 014b/20, 017a/01, 018a/12, 019a/20, 021a/04, 021b/24, 022a/02, 022a/11, 022b/08, 024a/20, 024b/03, 024b/04, 027a/01, 027b/04, 030a/14, 030b/11, 031b/08, 037a/05, 042b/23, 043a/17, 043a/21, 144b/02, 203a/03

cem-i c. 127b/23

cemşīd-i c. 028b/08

dārā-yı c. 131a/13

kührām-ı c. 054b/13

şāh-ı c. 019a/03, 050b/25, 173a/23, 174a/11

zirīr-i c. 049b/08

c.-ı nīk-aḫter 010b/08

c.-ı ṭūs 010a/03

c.+ a 015a/12

c.+ lar 186b/01

c. ol- Cihandar olmak 022a/04, 244b/07

cihān-dārlıḳ Padişahlık -1-

c. 179b/10

cihān-dīde <Far. Dünyayı gezip görmüş, tecrübeli -7-

c. 003b/02, 026b/20, 029a/22, 040b/04, 041b/13

pīr-i c. 043a/03

pīr-i c.+ nüŋ 023b/19

cihān-gīr <Far. Kahraman -5-

c. 180a/01

behrām-ı c. 295b/16

şāh-ı c. 117b/08

şehriyār-ı c. 011a/22

cumhūr-ı c.-i bülendden 232a/11

cihān-gīrluḳ(ġ) Kahramanlık -1-

c.+ ıla 070b/21

cihān-nümā <Far. Dünyayı göstereb harita -1-

cām-ı c.+ ya 024b/14

cihān-tāb <Far. Dünyaya sıcaklık ve aydınlık veren -2-

āfitāb-ı c. 007b/15

c.-ı rūşen 068a/08

cihāt <Ar. Yönler -1-

c.+ ından 018b/07

cihāz <Ar. Çeyiz -4-

c. 110b/14, 293a/09

c.+ ı 293a/12

c.+ ıla 259b/14

cihet <Ar. Yön, taraf -4-

c.+ den 292a/20

c.+ inden 111a/14, 162a/24, 210a/13

cihn-i burzīn Metinde adı geçen İranlı bir kahraman -3-

c.-i burzīn 317a/13

c.-i burzīne 317a/15

c.+ üŋ 317a/14

cihrim İsfendiyar'ın oğlu Behram'ın kurduğu bir şehir -1-

c.+ den 137b/19

cilā <Ar. Parlaklık -2-

c.+ sıyla 114b/11

c. vėr- Cilalamak 114a/24

cimri <Ar. Zavallı, sefil -9-

c. 215a/23, 305a/16, 325a/01, 326a/24

c.+ dür 120a/07

c.+ ler 136a/17, 192b/02

c.+ lerdür 188b/20

c.+ sin 278b/11

cimrilik(g) Zavallılık, sefillik -5-

c.+ e 226b/15

c.+ i 259b/11

c.+ ile 182b/22, 243b/13

c.+ ümüz 099a/14

cin <Ar. *(cinn)* Cin -1-

c.+ e 068a/12

cinān <Ar. Cennetler -1-

behişt-i c. a 011a/25

cindil Hindistan hükümdarı -1-

şāh-ı c. 181b/11

cins <Ar. Cins -2-

dībā-yı c.+ den 128a/05

c.+ inüŋ 129a/05

cism <Ar. Beden, vücut -7-

c.+ e 031a/06, 117b/24

c.+ i 034a/15

ḫāk-i c.+ ile 153b/18

c.+ inden 016a/15

c.+ üŋ 049a/09, 052a/09

civān-merd <Far. Soylu -2-

c. 028b/18

c.+ di 023a/06

covānūy Sasaniler döneminde yaşamış büyük bilge ve katip -5-

c. 160b/14, 163b/11

c.+ a 160b/10

c.+ dan 160b/21

c.+ ı 163a/22

covātūy *bk.* covānūy -4-

c. 160a/20, 160a/24, 160b/02

c.+ ı 160b/02

cömerd <Far. Eli açık, cömert -14-

c. 140a/24, 147b/04, 164a/14, 228a/15, 242b/06

c. ol- Cömert olmak 194b/12, 211b/20, 214b/02, 228a/10, 241b/07, 241b/10, 245a/14, 248a/12, 249b/01

cömerdlıḳ(ġ) Eli açıklık, cömertlik -9-

c. 146a/02

c.+ a 146a/02, 147a/14

c.+ da 255a/17

c.+ dur 248b/21, 250b/14, 250b/18

c.+ ı 144b/16, 147a/20

cömerdlik(g) *bk. cömerdlıḳ* -5-

c. 226b/01, 227a/15

c.+ dür 227a/20

c.+ i 222b/22

c.+ ümi 293b/19

cuhūd <Ar. Yahudi -37-

c. 164a/09, 165a/14, 165a/16, 165a/23, 165b/04, 165b/22, 217a/20, 217a/22, 217b/04, 217b/15, 217b/16, 218b/04, 218b/17

c.+ a 165b/02, 165b/16, 165b/20, 217a/23, 217b/25, 218b/03

c.+ dan 217b/06

c.+ dur 164a/16

c.+ ı 165b/08, 218b/03, 218b/08

c.+ ıla 217a/23, 218b/06

c.+ lar 112a/12, 292b/16

c.+suz 217b/07

c.+ uŋ 165a/05, 165b/09, 165b/14, 165b/22, 218a/24, 218b/11

berāhām-ı c.+ uŋ 164b/23

cumhūr <Ar. Halk, ahali -15-

c. 231a/21, 231a/22, 231a/25, 231b/03, 232a/17, 232b/10, 233a/10

c.-ı cihān-gīr-i bülendden 232a/11

c.+ a 231a/23

c.+ ıla 231b/11, 233a/17

c.+ uŋ 231b/05, 231b/10

cūş <Far. Coşma -29-

c. 002b/07, 005b/09

c.+ a 030b/15, 051a/23, 057a/04, 235b/16

c.+ dan 010a/20

c.+ ıdı 008a/20

c.+ ından 200b/20, 204a/06

c.+ a gel- Coşmak, isteklenmek 029a/07, 048b/14, 058a/01, 126a/13, 137b/06, 272b/14

c. ėt- Coşmak, isteklenmek 010a/16, 004b/04, 055a/24, 100a/09, 102b/18, 130a/14, 321a/05, 326a/14

c. ḳıl- Coşmak, isteklenmek 093b/01, 135a/11, 159a/14, 266b/14

c. ol- Canla başla savaşmak 004a/15

cūşān <Far. Coşan, coşup taşan -4-

c. 028b/09, 037a/09

c. ol- Coşmak 032a/04, 034a/13

cūy <Far. Nehir, akarsu -1-

c.+ da 036b/07

cūy-bār <Far. Akarsu, ırmak -3-

c. 042a/12

c.+ da 032a/14, 032a/15

cuyūş <Ar. Ordular -1-

c.-ı belānuŋ 022b/02

cübbe <Ar. Din adamlarının, elbise üstüne giydikleri uzun, yanları geniş, düğmesiz giysi -1-

c. 245a/25

cüdā <Far. Ayrı, ayrı düşmüş -2-

c. 035b/06, 101b/12

cüdālıḳ <Far. +T. Ayrılık -1-

c. gel- Ayrılığa neden olmak 029a/24

cüllāb <Far. Gülsuyu -2-

c.+ a 062a/23, 122b/19

cümle <Ar. Bütün, hep -327-

c. 006a/24, 007b/18, 008b/07, 011b/03, 015a/17, 019b/09, 020a/21, 025b/03, 026a/09, 029a/13, 030a/15, 031a/13, 032b/15, 041b/11, 042b/20, 045b/10, 046a/21, 046b/13, 047b/02, 048a/21, 049a/09, 051b/03, 052a/02, 052b/03, 053b/21, 054b/10, 058a/01, 060a/22, 061a/06, 063b/24, 064a/04, 067a/22, 068a/12, 069a/02, 069a/14, 071b/23, 072a/06, 072a/13, 073b/16, 074a/23, 077b/04, 081a/16, 081a/17, 082b/23, 083a/15, 085b/03, 085b/06, 087b/13, 087b/17, 090b/03, 092b/18, 095a/17, 096a/06, 097a/02, 097b/20, 100b/05, 107a/17, 108b/05, 108b/15, 109a/04, 109a/09, 109a/14, 109b/11, 109b/12, 110b/23, 111b/17, 113a/10, 115b/05, 117a/10, 117b/24, 119a/14, 123b/25, 124a/01, 124a/17, 125a/12, 127b/20, 128a/11, 128a/14, 130a/16, 132a/24, 139a/14, 147b/11, 150a/04, 151a/11, 152b/15, 155b/13, 156a/15, 159b/23, 160a/09, 160b/23, 161a/11, 161a/21, 162a/05, 162a/16, 162b/06, 163b/05, 163b/22, 165b/21, 169b/14, 171a/02, 171b/07, 171b/13, 171b/17, 172a/05, 174b/01, 176b/04, 178b/18, 179a/17, 179b/12, 180a/13, 184b/24, 187b/13, 188b/25, 189a/17, 189b/05, 189b/12, 190a/16, 191a/11, 192a/11, 192b/10, 194a/09, 194a/25, 194b/22, 199a/11, 199a/15, 199b/14, 200a/15, 200a/17, 200b/16, 201b/16, 214a/20, 218b/07, 220b/08, 222a/08, 224b/17, 224b/19, 225a/20, 225b/07, 234b/03, 236a/18, 244a/02, 256a/13, 263b/18, 265b/03, 268b/17, 270a/12, 270b/09, 272a/02, 272b/22, 278b/21, 281b/24, 289a/11, 290b/08, 293a/23, 296b/23, 300a/07, 303a/07, 304a/04, 310a/19, 310b/15, 311a/03, 311b/09, 312b/03, 313b/19, 313b/21, 316a/11, 317a/23, 318a/11, 319b/17, 319b/19, 324b/21, 326b/24, 327a/15

c.+ den 154a/09, 174a/04

c.+ müz 095b/24, 106b/16, 108b/12, 162a/18, 163a/08, 225a/08

c.+ müze 095b/05

c.+ müzi 062a/21

c.+ müzüŋ 318a/20

c.+ ŋüz 175a/12, 180a/20

c.+ ŋüzüŋ 310b/25, 313a/18

c.+ si 049a/04, 051b/12, 055a/14, 089a/17, 089b/04, 090a/10, 104b/23, 105a/12, 106a/19, 120b/15, 124b/25, 129a/15, 130a/20, 131a/24, 134a/22, 135b/11, 136b/20, 138a/22, 151a/10, 152b/23, 153a/01, 156a/13, 157b/12, 157b/17, 159b/14, 159b/16, 159b/21, 160a/14, 160a/17, 160a/19, 161a/12, 163b/10, 163b/23, 163b/25, 167b/09, 168a/01, 169b/11, 170a/06, 170a/14, 170b/02, 172a/10, 173b/21, 174b/15, 174b/22, 175a/08, 175a/22, 175b/10, 176b/05, 177b/22, 178b/18, 179b/13, 183b/05, 186b/08, 188b/05, 201b/21, 206b/20, 211a/06, 219b/12, 221b/20, 225a/18, 230b/04, 247b/15, 259a/05, 270b/06, 271a/23, 275a/07, 288b/16, 291a/10, 296a/09, 298b/15, 299a/20, 308a/25, 308b/06, 310a/03, 310a/04, 310b/16, 311b/14, 312b/15, 313a/20, 313b/13, 313b/23, 314a/06, 314a/10, 314b/21, 315a/08, 315a/23, 318a/09, 319a/19, 321b/21, 323a/04, 323a/07, 325a/18

c.+ sin 052a/06, 090a/09, 162b/03, 168a/14, 171b/10, 172a/23, 172b/20, 172b/24, 187b/22, 188a/14, 188a/18, 311a/04, 312b/24, 314b/19, 317b/08, 317b/10, 319b/16, 322a/08, 324a/06

c.+ sinden 002b/17, 189a/20

c.+ sine 153b/19, 161b/14, 167b/23, 310b/24

c.+ sini 059b/10, 068a/05, 083b/13, 104a/01, 138b/01, 182b/18, 265a/17

c.+ sinüŋ 116b/18, 170b/04, 173b/15, 174a/13, 256a/03, 296a/03, 311a/12, 319a/02

cünān *bk. cinān* -1-

c. 048a/21

cünbüş <Far. Kımıldanma, hareket -5-

c.+ i 085a/14

c.+ inden 013a/07, 145b/22

c.+ ine 087b/18

c.+ leri 131a/24

cünūn <Ar. Delirme, çıldırma -2-

c. 105a/16

c.+ dan 085a/13

cür'et <Ar. Cesaret -11-

c. 257a/08

c.+ ile 196b/16

c.+ inden 044a/01

c.+ ine 104b/23, 142a/11

c. ėt- 1. Saygı sınırlarını aşarak devranmak 2. Yeltenmek, davranmak 109a/02, 119a/19, 140b/20, 150b/05, 256a/04, 326b/11

cürm <Ar. Suç -2-

c.+ ümüze 052a/13

c.+ üŋ 183a/07

cüs̱s̱e <Ar. Gövde -1-

c.+ de 037b/07

cüst <Far. Arama, araştırma -4-

c. 040b/12, 257a/07

c. eyle- Aramak, araştırmak 215b/03

c.+ ile 087b/17

cüst-ü-cū <Far. Araştırma, arayıp sorma -8-

c. 155b/23

c.+ yıla 006b/23, 016b/19, 042a/02

c. ėt- Araştırmak 003b/16, 012b/25

c. eyle- Araştırmak 031a/11

c. ḳıl- Araştırmak 033a/14

cüst-ü-cūy *bk. cüst-ü-cū* -1-

c. ḳıl- Araştırmak 011b/05

cüvān <Far. Yiğit, delikanlı -39-

c. 013a/06, 033b/21, 034a/09, 034a/21, 039a/02, 041b/01, 058b/19, 085a/13, 090a/11, 115b/06, 145a/16, 239b/12, 239b/14, 239b/16, 239b/17, 239b/19, 239b/20, 239b/24, 239b/25, 259a/07

buzurcimihr-i c. 214a/22

cihān-ı şāh-ı c. 088a/10

merd-i c. 034a/16, 039b/11

şāh-ı c. 090b/09, 098a/07, 101b/21

şehriyār-ı c. 002a/17

c.-ı ser-efrāz 010a/06

c.-ı ser-efrāz-ı bīdār-baẖt

c.-ı tāc-dār 033a/06

şehriyār-ı c.+ dan 083a/08

c.+ dur 162b/08

c.+ ı 086a/12

c.+ uŋ 099b/11

c. eyle- Gençleştirmek 031a/06

c. ol- Gençleşmek 007b/10, 028a/09, 194a/23

cüvān-merd <Far. Yiğit -5-

c. 027b/25, 033b/14, 037b/16

c.+i 002b/09

c.+ üŋ 033b/10

cüvān-merdlıḳ *bk. cüvān-merdlik* -1-

c. 002b/04

cüvān-merdlik Yiğitlik -1-

c. ėt- 145a/04

cüvānī<Far. Gençlik -1-

ṣıfat-ı c. 085a/12

cüzʿ <Ar. Kısım, parça, bölük -1-

c.+ ini 086b/03

Ç

çācī Çac şehrine mensup *bk. cāc* -1-

ç. 261a/16

çādır <Far. Çadır -56-

ç. 010b/05, 026a/18, 122b/23, 124b/15, 151b/01, 151b/04, 155a/15, 161b/25, 174b/03, 221a/12, 274b/10, 274b/11, 315b/04

ç.+ a 051b/21, 151b/01, 201a/21

ç.+ dan 274b/15

ç.+ ı 100a/18, 234b/10, 255b/14

ç.+ ına 086a/04, 258a/06, 260a/07, 274b/10, 280b/24, 298b/04, 301b/02, 308b/07

ç.+ ında 105b/04

ç.+ ından 082a/03, 257b/22

ç.+ ını 155a/15, 299b/12

ç.+ lar 025a/15, 057a/03, 061a/17, 063b/02, 064a/18, 136a/04, 155a/12, 197b/17, 198b/09, 298b/15, 298b/19

ç.+ ları 298b/16

ç.+ larını 136a/06

ç.+ uma 265a/07

ç.+ uŋa 265a/11

ç. ṭut- Çadır kurmak 043b/17, 048b/01, 060b/01, 063a/04, 064a/11, 100a/18, 201a/05, 327b/15

çaġ Çağ -1-

ç.+ ında 316a/13

çaġal Çakal -1-

ç. 086b/06

çaġālī Metinde adı geçen bir kavim -1-

ç.+ lerden 220a/18

çaġan Türkistan'da bir şehir -4-

ç. 190b/24, 190b/25, 220b/03, 225a/01

ç.+ dan 172a/19

çaġanī <Far. Çaganlı -1-

ç.+ lerden 190b/23

çağıldı Çağıltı, yansıma ses -1-

ç.+ sı 064b/01

çağır- 1. Seslenmek, yanına çağırmak 2. Bağırmak, haykırmak -86-

ç. 164a/18, 169a/04

ç.- dı 048b/24, 051b/09, 062b/21, 083b/18, 087b/06, 087b/23, 139a/09, 164a/19, 165a/17, 169b/08, 197a/18, 205b/04, 258a/09, 260b/05, 278a/20, 282a/10, 287b/16, 295b/12, 298b/10, 306a/25, 312a/13, 319b/24

ç.- dılar 067b/07, 097b/21, 117a/15, 123a/06, 125b/11, 138b/13, 164a/02, 167a/11, 169b/04, 199a/13, 236a/01, 236a/25, 253b/02, 257b/09, 300b/10

ç.- sunlar 303b/19

ç.- uŋ 320a/04

ç.- up 015b/07, 025b/01, 030b/01, 033b/08, 048b/20, 049a/18, 049b/03, 050b/05, 072b/10, 082a/04, 084a/02, 085a/17, 085b/07, 090b/13, 100a/21, 121a/21, 125b/15, 166b/13, 180a/16, 193b/14, 197a/19, 226a/01, 235a/03, 235a/07, 260a/23, 261a/24, 261b/08, 283a/03, 284b/10, 295b/13, 295b/22, 297b/06, 301b/10

ç.- ur 126a/01, 153b/14

ç.- urdı 143a/01, 143a/03, 237b/04

ç.- urlar 176b/06, 320a/06

ç.- urlardı 173a/13, 197b/18, 201a/21, 327b/23

ç.- urlarıdı 253a/24

çağırdur- Çağırtmak -1-

ç.- lardı 142b/23

çağırğu Çekirge -1-

ç. 005a/05

çağırt- Münadiye bir şeyi ilan ettirmek -3-

ç.- asın 243b/24

ç.- dı 184b/19, 305b/11

çağış- Bağrışmak -1-

ç.- dı 102a/20

çağla- Coşmak -1-

ç.- dı 104b/07

çağrış- Bağrışmak -12-

ç.- asız 067b/03

ç.- dılar 002a/07, 023a/20, 106a/17, 117a/16, 320a/04

ç.- duḳları 147b/19

ç.- masından 187b/01

ç.- up 123a/14, 161b/02, 175a/22, 178b/09

çāh <Far. Kuyu, çukur -4-

ç. 019a/04, 032b/14

ç.+ ına 068a/02

çahārşenbe <Far. Çarşamba -3-

ç. 305b/18, 305b/19, 306a/13

çāk <Far. Yırtık, yarık -17-

şemşīr-i ç. 043b/16

ç. ėt- Parçalamak, yırtmak 030b/14, 057a/23, 062a/04, 086a/05, 094a/19, 130a/20, 130a/25, 159b/11

ç. eyle- Yırtmak, parçalamak 036b/17, 184a/04, 236a/17, 309b/06

ç. ḳıl- Yırtmak, parçalamak 103b/11

ç. ol- Parçalanmak 264b/21, 296a/04

çāk-çāk <Far. Savaş esnasında kılıçların çıkardığı ses -1-

ç.+ ı 042a/23

çaḳaçaḳ <Far. *(çeḳāçāḳ)* Savaş esnasında gürzlerin çıkardığı ses -1-

ç.+ ını 262a/09

çaḳal Savaşlarda atlara giydirilen ve bir benzerini de savaşçıların giydiği zırh *krş. çuḳal* -1-

ç.+ umı 051a/02

çāker <Far. Kul, köle -7-

ç. 103a/20

ç.+ ler 004a/02, 011a/08, 017a/12

ç.+ lerile 181b/12

ç. ol- 003a/21, 003a/22

çākerī <Far. Köle -1-

ç.+ dür 043b/11

çaḳıldı İki metal savaş aletinin birbirine çarpınca çıkan ses -3-

ç.+ sından 234b/24, 264b/21, 296a/03

çal- 1. Çarpmak, vurmak 2. Bir müzik aleti çalmak -65-

ç. 062b/22

depere ç.- a 048a/06

yėre ç.- a 096b/14

ç.- alar 183b/06, 183b/10

yėre ç.- am 042a/09

ç.- ar 017a/20

yėre ç.- ar 208b/14, 300a/23

ç.- aydı 318a/11

yėre ç.- aydum 279b/22

ç.- dı 043a/12, 051a/19, 061b/04, 062a/01, 062b/21, 063a/24, 066b/12, 084b/02, 107b/20, 117a/09, 168b/09, 282a/08, 295b/17, 309a/13, 325a/11

yėre ç.- dı 139b/16, 184a/17, 187a/18, 261a/04, 327b/13

ç.- dılar 051b/12, 069a/13, 116b/20, 172a/10, 178a/10, 188a/24, 246a/08, 264b/19, 313b/05

çeng-i ḥarbī ç.- dılar 264b/15

ç.- duḳça 039b/15

yėre ç.- dum 086b/10, 309a/21

ç.- madı 062b/22

ç.- maġı 321b/19

ç.- maḳ 080b/02

ç.- maḳda 318a/10, 318a/21

ç.- maḳdan 170b/21

ç.- maz 100b/23

ç.- salardı 049b/17

ç.- up 037b/04, 049a/06, 049a/13, 050a/04, 077a/04, 136b/16, 169a/25, 190a/07, 280b/19, 296b/01, 318a/15

depere ç.- up 262b/21

ç.- yıḳ- 042b/10

çalap Allah -1-

ç. 078b/23

çalġu Çalgı -1-

ç.+ yla 327b/23

çalıcı Bir müzik aleti çalan kişi -7-

ç. 183b/03, 183b/05, 275b/23, 276a/03, 318a/12

ç.+ lar 012a/08, 183b/02

çalın- 1. (Bir müzik aleti) çalınmak 2. (Kılıç vb.) vurulmak 3. Harekete geçmek -19-

ç.- dı 004a/02, 048b/13, 117b/01, 187a/22, 200a/07, 203a/24, 205a/25, 259a/04, 260a/05, 293b/22, 296a/06

çeng-i ḥarbī ç.- dı 094b/15, 222a/20, 295b/01

ç.- ı 016b/07

ç.- up 042a/12

ç.- ur 090b/11

ç.- urdı 224b/10

çalış- 1. Gayret etmek, çalışmak 2. Vuruşmak -6-

ç. 125b/17

ç.- a 058b/08, 067a/04

ç.- dıḳların 263a/24

ç.- dılar 084a/12

ç.- uban 055b/04

çalḳanı-yayḳanı sallana yaylana -1-

ç. 005a/24

çalu Çalı -1-

ç.+ dan 005a/22

çalun- *bk. çalın-* -1-

ç.- dı 152b/04

çam Çam -1-

ç. 123a/14

çamur Çamur -1-

ç.+ a düşmiş eşege dön- Çaresiz kalmak 193b/03

çaŋ Çan -8-

ç. 246b/25

ç.+ lar 143b/01, 143b/02, 187b/02, 233a/25, 246a/08, 260a/05

ç. çegir- Çan çalmak 005a/25

çanaḳ(ġ) Çanak -1-

ç.+ a 251b/06

çangal Eğri çubuk -1-

ç. 296a/21

çāpük <Far. *(çābük)* Çabuk, hızlı -3-

ç. 042a/13, 159b/06, 276b/23

çāpük-süvār <Far. Ata iyi binen -1-

gustehem-i ç. 029a/01

çāpüklik Çabukluk -4-

ç.+ de 049a/25, 142a/05, 159a/25

ç.+ ile 041a/15

ç. göster- Hızlı hareket etmek 040b/19

çar Başörtüsü, çarşaf -4-

ç.148a/25, 268b/03

ç.+ ı 268b/17

çār <Far. Çare -4-

ç. u nā-çār 052b/15, 107a/21, 163b/15, 188b/10, 237a/04

çār-nā-çār <Far. çaresiz -1-

ç. 091a/05

çārdāḳ <Far. Çardak -7-

ç. 100a/21, 100a/22, 100b/07, 269a/18

ç.+ da 100a/24

ç.+ un 100a/19, 100a/20

çāre <Far. Çare, yardım -182-

ç. 032b/23, 039a/11, 048a/17, 050b/25, 055b/23, 056a/01, 056a/21, 056b/09, 067b/17, 070a/07, 070a/13, 070b/01, 073a/07, 079a/20, 081b/14, 086b/07, 087a/22, 088a/22, 088a/23, 088b/05, 093b/19, 095b/05, 097a/06, 104b/11, 104b/17, 107a/13, 107a/21, 109a/08, 117a/22, 120a/21, 127b/22, 129a/17, 129b/13, 149a/01, 153b/14, 159a/16, 170a/14, 178a/20, 180a/03, 203b/08, 227a/01, 241a/16, 242a/15, 242b/01, 248b/16, 251b/02, 251b/18, 281b/12, 290a/02, 291b/08, 303a/11, 305a/10, 305a/15, 307b/23, 313b/01, 327a/16, 327a/19

ç.+ müz 005a/17, 287a/04

ç.+ ŋ 170a/16, 264b/12, 283b/04, 286b/19, 287a/03

ç.+ nüŋ 037a/09

ç.+ si 005a/11, 022a/10, 053b/07, 058a/15, 085b/02, 085b/23, 092b/12, 106a/08, 120a/12, 223a/06, 254b/23, 269b/20, 304a/12

ç.+ sin 021a/12, 086a/08

ç.+ sinde 283b/14

ç.+ sinden 088a/01

ç.+ sini 032b/22, 055b/21, 086b/14, 212b/16, 254a/14, 283b/15

ç.+ yi 089a/21, 271a/03

ç.+ yilen 004b/07

ç. bil- Derman bulmak, (Bir şeyi) çözüm olarak kabul etmek 086b/12, 271a/15, 283b/18

ç. bul- Çare, çözüm bulmak 085b/02, 092a/12, 095b/04, 106a/13, 123b/03, 123b/23, 133b/25, 159b/08, 184b/14, 194b/07, 199a/09, 230b/17, 234a/24, 236a/21, 253a/15, 262a/11, 302a/11, 310a/16, 319a/19

ç. ėt- Çare, çözüm bulmak, tedbir düşünmek 029a/08, 049b/05, 063b/12, 086a/25, 116b/09, 116b/10, 130a/13, 138a/14, 149b/25, 170b/10, 251a/14, 254a/21, 217b/03, 252b/20, 271a/13, 273b/20, 287b/02, 304a/11, 306b/12, 308b/12

ç. eyle- Çare, çözüm bulmak, tedbir düşünmek 041b/22, 047b/08, 087a/02, 177b/02, 219b/08, 270a/20, 283b/13, 305b/02, 306b/22

ç. iste- 038b/12, 038b/22, 038b/24, 043b/08, 088a/13, 089a/25, 139b/07, 187a/17, 234b/05, 286a/12

ç. ḳal- Çare, çözüm bulmak, tedbir düşünmek 286b/21

ç. ḳıl- Çare, çözüm bulmak, tedbir düşünmek 043b/05, 086b/15, 120a/21, 130b/18, 149b/15, 156a/08, 160a/19, 175b/02, 175b/03, 178b/03, 180a/03, 271a/14, 276b/02

ç. ol- Çare, çözüm bulmak, tedbir düşünmek 063b/05, 065a/05, 077b/24, 086b/14, 094a/05, 122a/25, 130b/20, 138a/19, 159b/03, 239b/02, 253a/17, 288a/20, 305a/25, 317a/11

çāre-ger <Far. Çare bulan -1-

ç. 038b/05

çāresiz *bk. çāresüz* -2-

ç.+ lere 130a/13

ç. ol- 327b/07

çāresüz Çaresiz -3-

ç.+ üŋ 085b/02

ç. ol- Çaresiz olmak 123b/11, 286b/24

çarḫ <Far. 1. Gök 2. Dünya, felek -148-

131a/25, 141a/10, 141a/16, 146a/21, 146a/23, 154a/06, 154b/21, 155a/18, 156a/01, 158a/14, 187a/18, 200a/16, 200b/18, 204a/01, 206b/16, 224a/02, 228a/23, 234a/08, 234a/15, 234a/16, 234a/24, 236a/20, 239a/20, 239a/21, 239a/25, 239b/01, 265b/11, 266a/24, 288a/17, 289a/12, 313a/13, 322a/10, 324a/21, 324a/23

devr-i ç.+ uŋ 048a/19

ç.+ ıla pençe ṭut- Dünyaya kafa tutmak 189a/20

çarın- Bağırmak, haykırmak -1-

ç.- up 037a/11

çarḳ Bir eksenin döndürdüğü tekerlek biçimindeki makine parçası -1-

ç.+ ıçun 068a/10

çārsū <Far. Çarşı -3-

ç. 164a/18

ç.+ dan 034a/08

ç.+ larda 013b/03

çārṭāḳ <Far. Çardak *krş. çārdāḳ* -3-

ç. 100a/19, 101a/18

ç.+ lardan 013b/13

çāşnī <Far. Çeşni -2-

ç.+ sin 161b/11

ç.+ süz 217b/18

çat- 1. Çatmak 2. Çarpmak -3-

ç.- dı 071a/05, 085a/07

ç.- up 233b/04

çatal Çatal -6-

ç. 087a/23, 087b/04, 089a/05, 157a/20, 302b/20

ç. ol- (Yol) iki yöne ayrılmak 071b/09

çav Şöhret, nam -1-

ç. ol- Ün kazanmak 254a/03

çavuş Çavuş -2-

ç. 273b/02

ç.+ lar 106a/17

çay <Çin. Çay -1-

ç. 080b/20

çayna- Kemirmek -1-

ç.- rlar 176b/10

çe <Far. Ne -2-

ç. 026b/04

çebe *bk. cebe* -1-

ç.+ ler 139a/07

çegirge Çekirge *krş. çaġırġu* -5-

ç. 004a/20, 004a/22, 183a/20, 199a/12

ç.+ den 195b/19

çegzin- (Başı) dolanmak -1-

ç.- miş 024a/03

çehdem <Far. Metinde geçen tarihi bir şehir -1-

ç. 134b/10

çehr *bkz. çehre* -2-

debīr-i ḫıred-mend-i pākīze ç. 27a/06

ç.+ üŋi 040a/14

çehrān Metinde adı geçen tarihi bir şehir -1-

ç.+ a 128a/16

çehre <Far. Yüz, surat -26-

ç. 105a/08, 139b/13

ç.-yi senderūs 042a/22

ç.+ den 019a/18

ç.+ di 020a/15

ç.+ ler 003b/10

ç.+ m 099b/13

ç.+ ŋde 141b/19, 150a/16

ç.+ nden 150a/23

ç.+ ŋe 099b/13

ç.+ nüŋ 028b/05, 147b/10

ç.+ si 005b/11, 043a/25

ç.+ sidür 043a/25

ç.+ sin 013b/17

ç.+ sinde 115a/08, 155b/14

ç.+ sine 025a/25, 105a/05, 110b/21, 134a/19, 149a/19

ç.+ sini 023a/14

ç.+ yi 034b/14

çehreli *bk. çehrelü* -1-

ç. 132a/19

çehrelü Yüzlü -2-

ç. 099b/10, 113b/11

çegir- Çevirmek -1-

çaŋ ç.- ip 005a/25

çek- 1. Bulunduğu yerden çıkarmak 2. Yardımcı fiil -611-

ç.- 052a/16, 259a/16

el ç.- 145b/14

eliŋi ç.- 285a/09

ṣu ç.- 141b/11

ç.- di 011a/02, 012a/15, 031a/19, 037a/12, 039b/09, 040a/01, 041a/13, 056b/19, 061b/23, 062b/18, 063a/18, 064b/10, 073b/03, 080b/25, 086a/24, 087a/06, 089a/03, 094a/02, 094a/06, 112b/15, 122b/05, 122b/17, 125a/23, 126b/08, 136b/02, 147a/17, 158a/03, 192b/22, 199a/19, 199b/06, 200b/17, 201b/16, 207b/10, 262b/13, 293a/25, 301b/08

ʿalem ç.- di 196b/12

atınuŋ ḳulagını ç.- di 061a/09

ʿaẕāblar ç.- di 285b/16

baş ç.- di 117b/10, 148b/08, 205a/02, 248b/06, 289b/08

bende ç.- di 077a/06

boy ç.- di 099a/20, 147b/16

çeri ç.- di 004a/03

dīvār ç.- di 198a/23

el ç.- di 044b/03

ḫançer ç.- di 276b/19

ilerü ç.- di 070b/15, 117b/12, 303a/18

ḳadd ü ḳāmet ç.- di 142a/05

ḳılıcın ç.- di 057b/13, 059a/11

ḳılıcını ç.- di 064b/25, 117a/09

ḳılıç ç.- di 282a/07, 282a/08, 285a/22, 325a/09

ḳulagın ç.- di 159b/05

ḳulaġını ç.- di 050b/14

leşker ç.- di 083b/15, 201b/22, 221a/16

miḥnetler ç.- di 225a/07

mīl ç.- di 303b/23

nefes ç.- di 147b/01

zaḥmet ç.- di 267b/22, 268a/17, 318a/03

zaḥmetin ç.- di 026b/25

ç.- digi 189a/15

ç.- dikleri 014a/16

ç.- diler 001b/14, 012a/01, 013b/02, 017b/03, 038a/11, 068b/24, 075b/04, 083b/20, 137b/11, 258a/11, 259a/14, 260b/18, 261a/13, 266b/09, 269a/25, 292a/21, 327b/22

at ç.- diler 048b/13, 072b/06, 111a/17

atı ç.- diler 072b/04

atın ç.- diler 073b/04

atlarınuŋ ḳulaḳlarını ç.- diler 299a/19

bende ç.- diler 026b/03

el ç.- diler 055b/17, 106a/16, 201b/22, 263b/06

ġayret ç.- diler 230b/05

hecīnler ç.- diler 059a/19

ḫūn ç.- diler 035b/03

ḳayış ç.- diler 327b/22

ḳılıcını ç.- diler 149b/05

ḳılıçlar ç.- diler 285a/24

körük ç.- diler 126a/25

ḳulagın ç.- diler 151b/08

ṣaf ç.- diler 235b/14

ṣaflar ç.- diler 055a/22, 106b/20, 134b/23, 202a/03, 233b/02

sancaḳ ç.- diler 233b/03

zaḥmet ç.- diler 230b/05

ç.- dügi 222a/19, 238a/13, 238a/19, 242a/05, 247a/17, 268a/20

baş ç.- dügiçün 290b/02

rencler ç.- mişidi 011a/13

ʿaẕāblar ç.- mişiz 289a/19

ilerü ç.- mişler 076a/17

meşaḳḳat ç.- mişlerdi 012a/06

baş ç.- mişlerdür 270a/22

el ç.- mişlerdür 121b/13

zaḥmetler ç.- mişlerdür 115a/21

zaḥmetler ç.- mişsin 068b/07, 140b/10

el ç.- miyelüm 030b/08

ç.- se 071a/25

baş ç.- se 082b/09, 177b/11, 307b/12

ç.- sün 104a/12, 165a/23

ṣu ç.- sün 141b/11

ç.- üŋ 105b/09, 234b/21

at ç.- üŋ 050a/07

el ç.- üŋ 051b/11, 146b/05

elüŋüz ç.- üŋ 002b/25

elüŋüzi ç.- üŋ 003a/13

ḳılıç ç.- üŋ 319b/14

ṣaflar ç.- üŋ 295a/20

ç.- üp 004a/07, 007b/02, 010b/16, 020b/18, 025a/15, 036b/25, 042a/11, 042a/22, 051b/19, 059a/13, 061b/19, 064b/02, 065a/20, 094b/14, 102a/25, 106a/03, 117b/15, 121b/12, 125a/16, 126a/04, 128b/03, 134b/09, 135a/11, 151a/23, 162b/21, 185a/12, 191a/08, 198b/04, 198b/23, 200b/16, 202a/24, 203a/24, 219b/20, 235b/01, 236b/03, 246a/13, 257b/03, 263b/12, 264a/07, 264b/18, 280b/18, 298a/21, 302a/09, 323b/09, 325a/10, 327b/04

ʿālem ve sancaḳ ç.- üp 069a/05

ʿasker ç.- üp 170a/02

at başını ç.- üp 074a/16

baş ç.- üp 032b/03, 054a/12, 082a/03, 200a/12, 205a/04, 244a/01, 280a/25

belā vü miḥnet ç.- üp 180b/17

bende ç.- üp 007b/23

çeküp ç.- üp 028b/06

çeri ç.- üp 191a/21

derd ç.- üp 013b/22

el ç.- üp 003a/12, 078a/09

emek ç.- üp 025b/15

ġuṣṣa ç.- üp 032b/20

ḫançer ç.- üp 262a/23

ilerü ç.- üp 272a/25, 304b/22, 327a/21

ḳılıç ç.- üp 046b/01, 047b/17, 061a/13, 067b/22, 096b/07, 100b/16, 118b/04, 136a/04, 166a/05, 171b/01, 261a/02, 282a/06, 295b/13, 296a/24, 298b/03, 302b/23, 320a/17, 323b/01, 325a/05, 325a/11

ḳılıçlar ç.- üp 058b/15, 067b/17, 097b/02, 116b/18, 121a/20, 234b/15, 235a/02, 259a/07, 261a/10

ḳorḫular ç.- üp 065b/16

leşker ç.- üp 009a/07, 042b/24, 045b/03, 047a/14, 052b/09, 055a/20, 058a/11, 070a/21, 077b/05, 077b/22, 078a/05, 078a/18, 078a/22, 078b/09, 084a/17, 084b/17, 094a/17, 095b/20, 100a/03, 100a/16, 116a/02, 116b/15, 129a/11, 129a/21, 135a/06, 135b/12, 137a/01, 137a/23, 137b/19, 138a/24, 148a/02, 152a/07, 179a/01, 185b/05, 186b/23, 187a/05, 189a/18, 200b/15, 203b/04, 220b/19, 236b/18, 264a/11, 264a/18, 274b/18, 295a/10, 325a/15, 327a/25

mīl ç.- üp 275a/16

renc ç.- üp 006b/23

ṣaf ç.- üp 296a/12

ṣaflar ç.- üp 058b/14, 096a/24, 097a/24, 102a/18, 105b/16, 137b/02, 205a/23, 308b/19

sancaḳ ç.- üp 060a/24, 135a/04, 309b/04, 319a/17, 327a/23

şāḫ ve bāl ç.- üp 032a/07

zaḥmet ç.- üp 006b/23, 011b/20, 019b/22, 021b/07, 138b/22, 206a/07, 227a/10

zaḥmetler ç.- üp 065b/16, 075b/15, 079a/07, 189b/19

zaḥmetüm ç.- üp 050b/21

ç.- üp çeküp 028b/06

çekdür- Çektirmek -3-

ç.- di 011a/01

ç.- diler 007a/13

ç.- ürler 066a/06

çekici Çekici -1-

ç. 033a/14

çekil- 1. Çekilmek 2. Yardımcı fiil -25-

ç.- di 009a/17, 010b/01, 011a/15, 013a/18, 027a/17, 043b/18, 200b/21, 225a/04, 230a/23, 246a/09, 295a/18

ṣaflar ç.- di 048b/14, 066b/09, 116b/24, 135a/10, 187b/03, 219b/22

ç.- eler 005a/08

ç.- en 314b/23

ç.- miş 316a/17

ç.- üp 003b/06, 019b/19, 171a/18

ṣaflar ç.- üp 058b/07

ç.- ür 064a/19

çekil Metinde adı geçen bir şah -1-

ç. 058b/15

çekin Çekinmek -1-

ç.+ düm 079a/15

çekiş Ağız kavgası -1-

ç.+ ü 042a/19

çekiş- Ağız kavgası etmek -5-

ç.- diler 111b/02

ç.- irler 111b/02

ç.- megil 292b/08

ç.- üp 171b/04

ç.- ürler 112a/09

çekişlü Kavgalı, küs -1-

ç. 121b/05

çekişme Ağız kavgası etmek -1-

ç.+ nüŋ 130b/06

çekūç <Far. Çekiç -4-

ç. 034a/08

ç.+ ler 056b/18, 126a/21

ç. sal- Çekiç sallamak 034a/05

çemen <Far. Çimen -16-

ç. 020a/06, 036a/16, 141b/22, 150a/12, 312b/02

ç.+ de 035a/03, 040b/11, 155b/21

ç.+ ler 062a/24, 069a/07, 072b/23, 165b/24, 194a/18, 197b/21

ç.+ leri 011a/25, 247b/06

ç.+ leridi 010b/03

ç.+ lerini 193b/13

hengām-ı ç.+ dür 194a/18

çenber<Far. Çember -2-

ç.+ inden 048b/10

ç. ol- (Beli) eğrilmek, bükülmek 149b/11

çeng <Far. El, pençe 2. Kanuna benzer bir çeşit saz-15-

ç. c. 006a/09, 018b/11, 031a/10, 021a/16, 080b/03, 090b/11, 105a/15, 123b/11, 157a/16, 169b/15, 170b/23 ç.+ le 036a/09

ç.+ ler 224b/10

şīr-i ç. 036a/20

ç. ėt- Kanun çalmak 009a/23

ç.-i ḥarbī çal- Savaş davulu çalmak 094b/15, 222a/20, 295b/01, 264b/15

çengāl -<Far. Çengel -1-

ç.+ ine 037a/24

çengī <Far. Saz çalan -6-

ç. 039a/08, 157a/14, 157b/02

ç.+ lerle 302a/08

ç.+ nüŋ 105a/17

üstād-ı ç.+ ydi 157a/11

çepçevre Çepe çevre -4-

ç. 202b/03, 264b/10, 295a/21

ç. al- Bütünüyle almak 199a/11

çepel <Far. Kirli, pis -3-

ç. 185b/19, 303a/18, 303b/24

çerāġ <Far. Mum, kandil -16-

ç. 034b/17, 102b/19, 123a/05, 126b/10, 137a/11

ç.+ a 002b/22, 014a/10, 018b/10

ç.+ ı 269b/12

ç.+ ın 020b/14, 048b/10, 324a/16

ç.+ ını 050a/05, 194b/24, 270a/24, 278a/22

çerāḳ *bk. çerāġ* -3-

ç. 131a/18, 221a/11

ç. eyle- Bir yeri mum veya kandil ile aydınlatmak 005a/09

çererd- Göz açılıp parlamak -1-

ç.- üp 131a/19

çeri Asker -221-

ç. 001b/03, 001b/12, 002a/05, 002b/23, 003b/08, 003b/20, 003b/22, 004a/02, 004a/05, 004a/07, 004b/03, 004b/23, 005a/10, 005a/12, 005a/15, 005a/24, 005b/03, 005b/09, 005b/10, 005b/17, 006a/13, 006b/22, 007b/06, 009a/10, 009b/09, 009b/13, 009b/14, 010a/02, 010b/05, 011b/17, 012a/17, 012a/21, 012b/17, 012b/18, 013a/06, 013a/09, 013a/14, 022b/13, 026b/09, 027a/16, 027a/17, 031b/12, 040b/03, 042a/13, 042b/12, 042b/19, 046b/18, 054b/09, 078a/16, 078b/06, 102a/22, 105b/24, 106a/15, 151b/05, 197b/18, 201a/08, 205a/18, 221a/20, 235a/12, 236b/05, 246a/23, 254a/22, 254a/23, 257b/04, 257b/06, 263b/10, 283b/11, 323b/09, 325a/04

ç.+ den 005a/05, 005a/13, 005a/18, 005b/23, 006a/01, 006a/02, 009a/18, 021b/16, 031b/24, 032a/22, 042b/06, 047a/03, 047a/08, 256b/02

ç.+ le 045b/15, 047a/21, 189b/14, 254a/24, 279b/19

ç.+ ler 003a/18, 005a/11, 011b/16, 046b/20, 261a/21, 290a/06

ç.+ m 009a/21

ç.+ müŋ 008b/15

ç.+ müz 256a/06

ç.+ nüŋ 004a/06, 005b/02, 005b/17, 007a/03, 009b/08, 009b/11, 013a/14, 013a/19, 013b/01, 013b/13, 017b/08, 024a/04, 025a/19, 030b/01, 032a/20, 048b/05, 048b/08, 055a/23, 077b/10, 078a/09, 106a/20, 137b/02, 151b/04, 171a/04, 201a/13, 201a/19, 229b/17, 256a/16, 256b/04, 256b/08, 295a/21

ç.+ si 005b/24, 026a/06, 043b/17, 048a/25, 056b/05, 057a/03, 067b/22, 100a/01, 116b/20, 135b/15, 200b/07, 235a/05, 243a/14, 254a/10, 254a/16, 254b/17, 256a/05, 260a/10, 261a/08, 264a/22, 264b/03, 286b/20, 298b/12, 299a/07

ç.+ sile 170a/03

ç.+ sin 004a/05, 004a/07, 005a/08, 070a/22, 104a/24, 170a/02, 220b/04, 298b/19

ç.+ sinden 051b/01, 220a/25

ç.+ sine 050b/15, 078a/14, 078a/15, 079a/16, 135a/17, 137a/19, 139a/11, 171a/24, 174b/08, 254b/15, 326a/18

ç.+ sini 043a/16, 051b/03, 059b/18, 061a/08, 067b/04, 184b/03, 221a/04, 257a/19, 261a/01

ç.+ sinüŋ 009b/11, 047a/17, 052a/20, 101a/01, 220a/24, 254b/15, 276a/14

ç.+ siyle 005a/12, 012a/14, 032a/04, 094b/19, 137a/01, 180a/04, 254a/17

ç.+siz 171a/03

ç.+ ye 006a/09, 008b/07, 021a/01, 027a/16, 042b/10, 043b/08, 058a/08

ç.+ yi 003b/20, 005b/21, 042a/11, 042b/10, 042b/12, 047a/21, 058b/16, 124b/17, 295b/19

ç.+ yle 006b/21, 254b/16, 256b/01

ç. çek- Asker toplamak 004a/03, 191a/21, 277a/08

çerilik Askerliğe yaraşan -1-

ç.+ le 024a/23

çerü *bk. çeri* -2-

ç.+ mde 058a/15

ç.+ mile 004b/10

çeşm <Far. Göz -2-

ç.-i ḫıred-mend 035a/22

ç.+ i 292a/06

çeşme <Far. Çeşme -32-

ç. 011b/01, 029a/21, 062a/23, 062b/01, 111b/13, 125a/20, 126b/10, 136b/19

ç.+ de 111b/14

ç.+ den 126b/14

ç.+ ler 005b/19, 010b/04, 077a/23, 135b/06, 159a/10, 166a/12

ç.+ lerde 032a/13

ç.+ nüŋ 029b/16, 089a/12, 125a/21, 125a/25, 302b/19

ç.+ si 042a/23

ç.+ sini 159a/13, 286b/02

ç.+ ye 029b/12, 112b/07, 159a/16, 178a/16

ç.+ yi 112b/07, 136b/19, 317a/18

çeşme-sār <Far. 1. Çeşme başı 2. Çeşmesi, suyu bol olan yer -2-

ç.+ a 159a/21

ç.+ da 029b/15

çetin Güç, zor -1-

ç.+ dür 048a/21

çetir *bk. çetr* -3-

ç. 228b/16

ç.+ le 230a/15

ç.+ lerile 228b/13

çetr <Far. Çadır -6-

ç. 151b/04

ç.+ i 012a/15

ç.-i gül-gūn 083b/09

ç.-i hümāyūn 110b/18, 181b/12

ç.-i rūmīnüŋ 110b/19

çevgān <Far. Polo benzeri bir oyunda kullanılan ucu eğri değnek -17-

ç. 040b/22, 041a/07, 041a/08, 140b/11, 140b/14, 177a/10, 182a/09, 313a/04

ç.+ a 041a/10

ç.+ dan 040b/19

ç.+ ı 041a/13

ç.+ ıla 256b/15

ç.+ lar 182a/10

ç. oyna- Çevgan oynamak 147b/25

ç. ṭut- Çevgan tutmak 142a/08, 156b/14, 156a/19

çevġān *bk. çevgān* -1-

ç.+ ında 041a/11

çevir- *bk. çevür* -16-

ç.- di 301b/10

yüz ç.- meyem 036b/14, 036b/15

ç.- meyesin 031b/20

yüz ç.- meyesin 002b/21

ç.- üp 024a/15, 134a/07, 177a/06, 261b/03, 261b/25, 264b/24, 282a/24, 295b/15, 311a/25, 327b/13

ç.- ürdi 004a/05

çeviril- Kendini döndürmek -1-

ç.- di 042b/07

çevre Çevre -36-

ç. 031b/04, 055b/18, 197a/07, 234b/10, 307a/17

ç.+ sin 009b/11, 100a/20, 113b/11, 185a/11, 262b/24, 317a/14

ç.+ sinde 122b/17, 123b/15, 135b/07, 135b/08, 161a/11, 200b/24, 215a/03, 219a/07, 219a/09, 269a/22, 291a/17

ç.+ sinden 154b/06

ç.+ sine 057b/09, 061b/16, 202a/08, 234b/08, 235b/02, 235b/13

ç.+ sini 045a/15, 143a/04, 193b/09, 201a/21, 201a/24, 202b/10, 261a/08

çevrin- Çevresini dolaşmak, dönmek -2-

ç.- di 028b/16, 034b/15

çevrül- 1. Çevirmek, döndürmek 2.Yardımcı fiil -2-

ç.- miş 181b/19

başı ç.- üp 030a/15

çevrün- *bk. çevrin-* -1-

ç.- üp 016b/20

çevür- 1. Yönünü değiştirmek, çevirmek 2. Yardımcı fiil -71-

ç.- di 048b/10, 156b/25, 192b/22, 235a/10, 311a/21, 311a/22

baş ç.- di 002a/21

yüz ç.- di 025b/23, 055b/14, 069a/20, 096b/01, 108a/21, 200a/01, 220a/09, 235b/25, 325b/16

yüzin ç.- di 236b/21

yüzini ç.- di 204b/19

yüz ç.- diginden 097b/14

yüz ç.- düm 025b/12

yüz ç.- e 214b/18, 255b/24

yüz ç.- esiz 260a/25

yüz ç.- medi 041a/02, 261b/03

ç.- mekde 256b/17, 311a/21

yüz ç.- memişem 040a/09

yüz ç.- meŋ 041b/12

ç.- meye 071b/22

yüz ç.- meye 051b/01

yüz ç.- meyeler 171a/03, 273b/14, 297a/03

yüz ç.- meyelüm 308b/06

yüz ç.- meyem 042a/18, 180a/02

yüz ç.- meyesin 196b/16, 215b/18

yüz ç.- meyesiz 067a/03, 171a/02

yüz ç.- meyüp 011a/08, 325a/20

yüz ç.- mez 058a/14

yüz ç.- mezdi 256a/17, 293b/18

yüz ç.- mezem 034a/05

yüz ç.- miş 020b/05, 175a/25, 275b/18

yüzin ç.- mişdür 290a/25

yüz ç.- mişidi 060a/05

ç.- üp 040b/19, 048b/20, 050b/03, 058b/15, 116b/18, 186a/10, 187b/08, 187b/09, 220a/09, 257a/18, 262a/12, 309a/09, 309a/12, 327b/10

yüz ç.- üp 021b/09

ç.- ür 072b/22

yüz ç.- ür 041b/23

yüzini ç.- ürse 044a/06

yüz ç.- ürsem 162b/19

çevziyān Metinde adı geçen tarihi bir şehir -1-

ç. 257b/03

çez- Çözmek, serbest bırakmak -3-

ç.- di 052b/17

ç.- diler 104a/22

ç.- üp 253b/23

çezil- Çözülmek -3-

ç.- di 117b/01, 118a/19, 187b/03

çığır Dar yol -1-

ç.+ ı 125b/19

çıġruş- Bağrışmak -1-

ç.- up 107a/11

çıķ- 1. Dışarı çıkmak 2. Yardımcı fiil -602-

238b/12, 239a/13, 240b/10, 245b/05, 254b/02, 257a/04, 260b/09, 262b/15, 264a/20, 269a/06, 273a/07, 275a/12, 283a/18, 283b/25, 286a/21, 287b/24, 292a/03, 296b/24, 299b/08, 300b/02, 306b/19, 312a/23, 318b/04, 320a/09, 320b/03, 325a/07

bāṭıl ç.- up 193a/12

ḳarşu ç.- up 041b/04, 126b/22, 139a/19, 139b/13, 143a/14, 275a/25

meydāna ç.- up 040b/09

şikāra ç.- up 139b/12

taḫta ç.- up 018a/25, 030b/22, 043a/11, 163a/12, 163a/14, 163a/22, 188b/10, 281b/01

ṭaşra ç.- up 015a/14, 017b/22, 309a/06, 319b/16

yėmekden içmekden ç.- up 018b/20

yoldan ç.- up 070b/25

yolından ç.- up 252b/21, 275a/22

ç.- up gitdi 056a/05, 059a/06, 301b/02

ç.- up gitdiler 020a/09, 035a/18, 210b/21, 320a/09

ç.- up gitdükden 067b/02

ç.- up gitmiş 170b/15

çıḳagel Beklenmedik bir anda gelmek -16-

ç.- di 005b/03, 007b/15, 032a/21, 036b/18, 037a/24, 111b/03, 166a/06, 209b/06, 253b/20, 257a/15, 263a/04, 269a/09, 269b/08, 297b/16, 298a/06

ç.- diler 151b/01

çıḳar- 1. (Dışarı) çıkarmak 2. Yardımcı fiil -302-

ç. 013a/13, 032a/09, 039a/16, 040a/12, 063a/11, 068a/01, 070b/06, 079a/10, 093b/25, 097b/20, 098a/22, 105b/03, 111a/04, 125a/07, 132b/20, 169a/20, 175b/24, 180a/04, 180a/07, 208a/13, 208a/17, 208a/18, 213b/05, 228a/24, 238b/20, 256a/12, 283b/19, 286a/07, 292b/12, 301b/25, 302a/06

göge ç. 060b/18

ç.- a 005a/04, 063a/20, 158b/23, 189a/21, 247a/11, 253b/08

ç.- acaḳ 274a/23

ç.- alum 170b/07, 186b/03, 240a/03

ç.- am 006b/19, 031a/23, 122a/21, 138b/24, 191b/06, 193a/13, 265a/09

ad ç.- am 250b/12

ç.- asın 081a/02, 130a/02, 143a/18, 244a/13

283b/20, 283b/25, 287a/13, 301b/07, 306a/03, 308a/08, 319b/06, 319b/22, 321b/16, 325b/06, 327a/11

ad ç.- up 043a/17

taḫta ç.- up 080a/05, 147b/13, 173b/10

yoldan ç.- up 306b/20

ç.- ur 077a/04, 097b/14, 158b/22, 176b/08, 208b/18, 239a/11

göge ç.- ur 062a/13

taḫta ç.- ur 067a/22

yoldan ç.- ur 192b/20

ç.- uram 303b/20

ç.- urdı 079b/04, 158b/21

ç.- urmışsın 158b/25

ç.- ursın 319b/25

ç.- uz 083b/23

çıḳıl- Çıkılmak -2-

ç.- sa 060b/18

ç.- ur 317b/20

çıḳıldı İki metal savaş aletinin birbirine çarparken çıkardıkları ses -1-

ç.+ sından 205b/01

çıḳış- Başa çıkmak -2-

ç.- maḳ 254a/18

ç.- mazsın 205b/11

çıḳrıḳ Çıkrık -2-

ç. 268b/01

ç.+ ı 268b/17

çıḳruḳ *bk. çıḳrıḳ* -1-

ç.+ ın 168a/21

çılbır Yular -1-

ç.+ ın 325a/08

çınār <Far. Çınar -6-

ç. 094a/04, 094a/05, 122b/18

serv ü ç. 113a/20

ç.+ a 076b/21

ç.+ ı 094b/25

çırāġ *bk.* çerāġ -3-

ç.+ a 285b/01

ç.+ ı 236b/09

ç.+ ıydı 047b/01

çi <Far. Ne -4-

ç. 136a/11

çiçek Çiçek -11-

ç.+ ine 037a/25

ç.+ ler 062a/24, 069a/07, 165b/24, 168a/06, 197b/22, 312b/01, 317b/15

ç.+ lerine 166a/11

ç.+ lerle 197b/06, 312b/08

çift[1] <Far. *(cuft)* Eş, karı koca -16-

ç. 034b/04, 034b/06, 034b/16, 157a/17, 175b/08, 183b/09

ç.+ dür 126b/25

ç. ėt- Evlendirmek 019a/09

ç.+ i 035a/09

ç. ḳıl- Evlendirmek 117b/04

ç. ol- Evlenmek 030b/14, 043a/11, 203b/08, 269b/04, 310a/11

ç.+ üŋ 157a/22

çift[2] Toprağı sürmek için birlikte koşulan iki hayvan -5-

ç. 175a/13, 183a/16

ç.+ i 183a/19

çift[3] Tarla

ç.+ in 183a/18

ç. sür- Tarlayı sürmek 183b/09

çifte <Far. *(cufte)* At, eşek ve katırın arka ayaklarıyla vuruşu, tekme -1-

ç. 159b/07

çiftlik Çiftlik -1-

ç. 183b/11

çiger *bk. ciger* -3-

ç.+ in 178a/08

ç.+ ine 178b/15

ç.+ ümiz 096b/18

çih Çiğ -1-

ç. 005a/01

çihār-şenbe <Far. Çarşamba -3-

ç. 264b/05, 264b/07

çimen *bk. çemen* -1-

ç.+ ler 093a/24

çīn <Far. Çin -380-

ç. 003b/16, 004a/12, 006a/01, 006a/10, 006a/20, 006a/25, 006b/01, 006b/21, 007b/02, 008a/08, 008b/09, 009a/08, 009a/16, 011a/02, 013a/09, 013a/12, 013b/23, 015a/04, 019b/09, 019b/15, 020a/13, 032a/10, 045a/18, 045a/24, 045b/01, 045b/17, 045b/20, 046a/08, 046a/23, 046b/11, 047b/15, 047b/19, 048a/03, 048a/07, 048a/08, 048a/16, 048b/06, 048b/22, 049a/12, 049a/19, 049a/20, 049b/01, 049b/09, 051b/06, 051b/09, 054b/13, 054b/16, 054b/17, 055a/08, 057a/16, 057b/09, 058b/03, 059a/24, 067b/04, 067b/21, 068b/25, 069a/18, 070b/20, 077a/09, 077b/03, 079b/18, 089b/06, 113b/11, 122b/08, 123b/22, 127a/16, 127a/17, 127b/02, 127b/12, 128a/07, 128a/08, 128a/11, 128a/14, 136b/25, 170a/01, 170a/16, 170a/18, 171b/07, 171b/08, 171b/10, 171b/12, 171b/13, 171b/18, 171b/25, 172a/01, 172b/21, 176b/05, 177b/23, 178b/18, 185a/12, 185a/14, 185b/21, 186b/11, 198a/05, 205a/20, 219a/25, 219b/02, 219b/12, 219b/16, 219b/21, 220a/06, 220a/12, 220a/24, 221a/20, 221a/22, 221b/04, 221b/14, 222a/09, 223a/08, 223a/24, 223b/04, 224b/05, 224b/08, 224b/16, 224b/21, 225b/22, 231a/19, 233b/11, 235b/09, 248a/25, 248b/01, 254a/05, 254a/18, 254a/21, 254b/03, 254b/15, 262a/23, 262b/07, 262b/17, 265a/23, 266a/02, 273a/02, 279b/05, 280a/04, 283b/16, 300b/16, 301b/04, 301b/22, 301b/25, 302a/11, 302b/02, 302b/04, 302b/05, 302b/09, 302b/25, 303a/03, 303a/05, 303a/07, 303a/09, 303b/03, 303b/06, 303b/18, 304a/04, 304a/19, 304a/20, 304b/11, 305b/11, 305b/13, 307a/22, 308b/04, 308b/10, 308b/16, 308b/19, 309a/14, 312b/21, 314a/03, 314b/17, 318a/02, 318a/06, 324a/02

faġfūr-ı ç. 003b/17, 003b/18, 006a/10, 076b/07, 083a/25, 127a/20, 127a/23, 179a/19, 179a/20, 221b/21, 255a/08, 258a/08, 315a/06, 315a/21, 320a/07

faḥfūr-ı ç. 179b/11

ḫāḳān-ı ç. 003b/17, 008b/17, 009a/08, 076b/07, 078b/02, 083a/13, 170a/01, 170b/09, 171b/01, 185a/16, 219a/18, 219a/22, 219b/18, 220a/20, 220a/23, 220a/25,

ç.+ üŋ 068b/23, 127b/05, 171b/20, 172a/05, 248a/05, 304a/01

faġfūr-ı ç.+ üŋ 116a/15, 128a/02

ḫāḳān-ı ç.+ üŋ 075b/12, 170b/12, 172a/02, 172b/04, 219b/05, 221a/19, 223b/22, 225b/02, 255a/08, 301a/06, 302a/02, 302a/25, 304b/13

çīnī <Far. Çin ülkesine ait, Çinli -36-

ç. 007a/12, 009a/15, 010a/09, 012a/09, 013b/10, 019b/17, 030b/14, 033a/02, 065a/18, 068b/22, 074a/10, 088b/06, 096b/11, 118b/25, 121b/09, 129b/25, 219a/24, 219b/01, 221b/19, 223b/03, 224a/13, 261a/24, 277a/02, 288b/02, 290b/17, 315b/01

dībā-yı ç. 065b/02, 224a/15

ç.+ ler 220a/09, 224a/16, 224b/23, 303a/05, 308b/20

ç.+ lerden 171b/09, 304a/03

çinük Sekiz kiloluk bir hububat ölçeği *mec.* ancak bir çinükle ölçülebilecek kadar çok olan şeyler, yığınlar -1-

behrām ç. 296a/07

çirk <Far**.** Kir, pas -1-

ç.+ lerinden 226b/14

çirkef <Far. *(çirk+ab)* Pis su, lağım -1-

ç. 204b/17

çirkīn <Far. Çirkin -9-

ç. 062b/09, 076a/11, 163b/06, 268b/03, 273a/11, 284b/03, 303a/20, 312a/07

ç. ol- Çirkin olmak 227b/04

çise İnce yağmur -1-

ç.+ dür 015b/06

çoġ *bk. çoḳ* -26-

ç. 085b/06, 116a/12, 142a/23, 158a/03, 158a/21, 241b/22, 297b/17, 324a/21

ç.+ dı 187a/25, 315b/05

ç.+ dur 242a/10

ç. ol- 1. Çok olmak 2. İkamet etmek 040b/12, 067b/08, 092a/22, 119a/15, 124b/21, 136a/14, 155b/23, 157b/19, 211a/21, 241b/07, 241b/19, 242b/06, 244b/16, 250a/11, 256b/04

çoġal- Çoğalmak, artmak -3-

ç.- dı 151a/11, 274b/25, 275a/03

çoġla- Çoğaltmak -1-

ç.- dı 271a/10

çoḳ Çok -708-

ç. 001b/17, 002a/20, 002a/24, 003a/10, 004a/25, 006a/14, 007a/22, 008b/20, 008b/21, 010a/12, 010b/13, 011b/04, 011b/23, 012b/11, 012b/14, 013a/01, 013b/07, 014a/04, 014b/22, 016a/22, 016b/14, 017b/11, 017b/13, 018a/11, 019a/19, 020a/02, 021b/10, 021b/11, 021b/20, 022b/04, 022b/21, 023a/19, 023b/01, 023b/25, 028a/01, 028b/12, 031b/03, 032b/23, 033a/10, 033a/11, 034a/14, 036b/08, 036b/11, 036b/17, 037b/10, 037b/14, 038a/20, 040a/09, 040a/23, 040b/24, 041a/15, 042b/14, 043a/04, 044a/07, 044a/10, 044a/15, 044b/13, 044b/25, 045a/11, 045a/12, 045a/23, 045b/13, 046a/07, 046a/08, 047b/19, 047b/22, 048a/04, 048a/08, 048a/18, 048b/17, 049a/05, 049a/06, 050a/14, 050b/13, 050b/14, 052a/03, 053a/14, 053a/23, 054a/23, 054b/17, 055a/09, 056a/02, 056b/16, 057a/14, 057a/17, 060b/04, 061a/15, 061b/06, 062a/08, 064a/13, 064a/17, 064b/25, 066a/08, 066a/16, 066a/21, 066a/23, 067a/16, 067a/17, 068a/23, 068b/07, 068b/08, 068b/17, 069a/22, 069b/01, 069b/17, 070b/02, 070b/03, 071a/07, 071a/16, 071b/03, 071b/18, 071b/23, 072a/17, 073a/11, 073b/18, 075a/11, 075a/14, 075a/21, 076a/18, 077b/18, 077b/24, 078a/01, 078a/21, 079a/06, 079b/07, 079b/14, 080a/23, 081a/13, 081a/15, 081b/01, 083a/12, 083a/15, 083b/08, 084a/19, 084a/23, 084b/18, 085a/11, 085b/02, 085b/15, 086a/06, 087b/02, 087b/06, 088b/02, 089a/23, 089b/06, 090a/04, 090a/05, 090a/12, 091a/09, 091a/15, 091a/24, 091b/16, 092a/01, 092a/05, 092a/20, 092a/23, 092b/01, 093a/04, 093a/05, 093b/01, 094a/04, 094a/11, 094b/18, 096a/19, 097b/22, 098a/25, 098b/05, 098b/09, 102a/06, 102a/22, 103a/03, 104a/06, 104a/18, 105b/01, 105b/09, 106a/23, 106b/01, 107b/13, 107b/22, 108a/08, 109b/19, 109b/21, 109b/23, 110a/02, 110a/23, 111a/01, 112b/09, 113b/09, 114a/05, 114b/23, 114b/25, 115a/06, 115a/07, 115a/09, 115a/10, 115b/25, 116b/04, 117a/14, 117b/07, 117b/09, 118b/22, 119a/03, 120a/03, 120a/09, 120b/05, 120b/18, 121b/09, 122a/22, 122b/04, 123a/06, 123b/17, 123b/20, 125a/04, 125b/04, 126a/01, 126b/14, 127a/09, 128a/13, 128a/15, 131a/01, 131a/11, 132a/18, 132b/04, 132b/08, 132b/10, 132b/24, 133b/22, 134a/03, 134a/08, 134b/10, 134b/16, 136b/13, 136b/24, 137b/22, 138b/15, 139a/25, 139b/12, 139b/19, 140a/06, 140a/14, 140b/10, 140b/22, 141a/11, 141a/20, 141b/09, 142b/24, 143a/20, 143b/19, 144b/04, 144b/06, 145a/08, 145b/04, 146a/10, 146b/03, 146b/11, 146b/15, 146b/24, 147b/21, 148b/06, 149a/08, 150a/18, 151a/06, 151b/06, 153a/13, 153b/04, 153b/25, 154a/11, 155a/04, 155b/03, 156a/12, 156a/13, 156b/07, 157b/23, 158a/02, 158a/12, 158a/22, 158b/05, 158b/09,

158b/15, 160b/06, 164b/20, 164b/22, 165a/02, 166a/10, 167b/11, 170a/25, 170b/14, 170b/17, 171b/04, 171b/10, 172a/06, 172a/21, 173a/21, 173b/11, 174a/03, 174a/04, 174a/05, 174b/24, 175a/14, 175b/19, 177a/13, 177a/24, 177b/08, 178a/23, 178b/04, 179b/16, 179b/19, 180b/20, 182a/02, 184a/20, 184b/10, 185b/02, 185b/03, 185b/19, 186a/12, 186a/22, 186b/19, 187a/14, 187a/15, 188b/21, 189b/15, 190b/01, 190b/07, 191b/03, 191b/05, 191b/09, 192a/18, 193a/18, 193b/22, 194b/08, 194b/13, 195b/04, 196b/22, 196b/23, 198a/24, 199a/08, 199b/12, 200b/13, 201a/04, 201a/15, 201b/22, 202a/23, 203a/11, 203a/14, 204b/04, 204b/21, 205a/22, 205b/16, 205b/23, 206a/01, 208b/17, 209a/10, 210a/20, 210b/09, 210b/14, 211b/11, 212b/20, 213a/15, 213a/21, 214a/21, 214b/05, 215a/08, 215a/25, 215b/25, 216b/03, 216b/04, 218a/03, 218b/09, 218b/13, 218b/15, 219a/09, 222b/17, 224a/02, 224a/04, 225a/23, 225b/13, 225b/17, 225b/18, 226b/09, 227b/12, 227b/19, 227b/24, 228b/15, 229b/25, 230a/13, 230b/19, 230b/23, 231a/02, 231a/23, 231a/24, 231b/10, 231b/18, 232a/13, 232b/16, 233a/16, 233b/15, 234a/06, 234b/07, 235a/19, 236b/19, 238a/05, 238a/09, 238a/14, 238b/02, 238b/15, 238b/17, 238b/22, 239a/08, 239a/25, 239b/17, 240a/19, 240a/23, 242a/07, 242a/09, 243b/23, 244a/17, 244b/02, 245a/03, 245a/20, 245a/24, 245b/23, 246a/25, 247a/16, 247a/19, 248a/17, 249a/13, 249a/15, 249a/24, 249b/02, 249b/08, 250b/09, 251a/20, 251b/13, 252a/17, 252b/10, 253a/06, 253a/11, 254a/01, 254a/03, 254b/03, 255b/03, 256b/09, 258b/13, 259b/03, 259b/09, 260a/15, 262b/15, 263a/03, 263b/20, 266b/09, 266b/24, 268a/12, 268a/13, 268b/15, 269b/06, 269b/20, 270a/04, 270a/07, 270a/12, 270b/05, 271b/13, 271b/25, 272b/24, 273b/07, 274a/25, 274b/12, 275a/22, 275b/17, 275b/23, 276a/03, 276a/18, 277a/10, 277a/25, 279b/01, 281a/22, 282a/05, 282a/14, 282a/23, 282b/12, 283a/24, 284a/18, 285a/10, 285a/14, 285b/16, 286b/11, 287b/09, 287b/12, 287b/23, 288a/02, 288b/05, 289a/03, 289a/09, 289b/15, 290a/04, 290a/12, 290b/03, 290b/14, 291b/12, 291b/16, 291b/18, 291b/21, 291b/22, 292a/03, 293a/06, 293a/15, 293a/22, 293b/24, 294a/12, 294b/12, 294b/19, 294b/20, 294b/23, 295a/09, 297a/21, 298a/10, 299a/06, 299a/14, 299b/01, 299b/08, 299b/10, 299b/15, 299b/16, 300a/01, 300a/15, 300a/16, 302a/25, 303b/14, 304a/11, 304a/13, 304b/01, 305a/04, 305a/20, 305b/15, 306b/14, 306b/25, 307a/13, 307b/19, 307b/25, 308a/02, 308a/07, 308a/12, 308a/19, 309b/09, 309b/14, 309b/17, 309b/19, 310a/04, 310a/13, 310a/21, 310a/23, 310b/01, 310b/02, 310b/03, 310b/08, 310b/12, 310b/25, 311b/10, 311b/16, 312a/02, 314a/16, 314a/19, 314a/20, 314b/10, 316a/01, 316a/13, 316b/19, 318a/25, 318b/15, 321a/13, 321b/05, 321b/06, 322b/11, 324a/11, 325a/13,

326a/19, 328a/02

ç.+ a 064b/17

ç.+ dan 003b/25, 197a/09, 216b/08

ç.+ dur 046b/22, 054a/20, 055a/09, 065a/09, 065a/24, 067a/23, 079a/24, 079b/13, 091a/21, 097b/16, 105a/03, 114b/03, 116a/02, 122a/08, 122a/10, 122a/11, 122a/20, 125b/20, 134b/08, 140a/07, 143b/23, 144a/10, 146b/14, 156b/06, 156b/20, 164a/17, 173b/24, 176a/24, 189b/20, 191a/25, 192b/09, 211b/07, 216a/23, 223a/23, 228a/21, 238a/04, 240a/21, 243a/16, 272a/01, 281a/22, 282b/19, 283a/12, 289a/06, 296a/19, 304a/02

ç.+ ı 025b/08, 247b/22, 259a/14, 274b/23, 281b/10, 298b/09

ç.+ ıdı 077a/23, 092a/15, 129a/07, 134b/10, 134b/14, 136a/13, 197b/16, 199a/11, 199b/06, 231a/18, 237b/14, 265b/12, 265b/15

ç.+ ına 042a/04

ç.+ ını 123a/15, 264b/23

ç.+ ısa 042a/03

ç.+ iken 263b/07

ç.+ lar 063b/25, 064b/17

ç.+ laruŋ 066b/18

ç. ėt- Çoğaltmak 128a/23

ç. ol- Çok olmak 042a/04, 073b/10, 102a/03, 143a/05, 161b/13, 180a/06, 188b/23, 189a/12, 198a/15, 199a/13, 210a/21, 215a/07, 216a/21, 227b/12, 228a/03, 230a/19, 240a/12, 248b/22, 249a/09, 249a/25, 249b/01, 259b/08, 276a/14, 285a/06, 291a/06, 292a/17, 292a/22, 301b/22, 316b/17

çoḳlıḳ Çokluk -20-

ç. 052b/02, 135b/13, 258b/22, 260a/18, 295a/04, 299a/17

ç.+ ı 136a/11, 293a/01

ç.+ ına 063b/24, 152b/08, 229b/04, 256b/08, 259b/17

ç.+ ında 219a/18

ç.+ ından 008a/11, 063b/23, 105a/05

ç.+ ını 064b/15

ç.+ ınuŋ 263b/10

ç.+ ıyla 324b/21

çoḳluḳ *bk. çoḳlıḳ* -12-

ç. 118a/20, 136b/18, 283b/11

ç.+ ı 259b/17

ç.+ ıla 281a/14

ç.+ ın 221a/20

ç.+ ına 163a/14

ç.+ ından 165b/17, 312a/22

ç.+ ını 254b/22

ç.+ ıyla 251a/01

ç.+ undan 183a/10

çomaḳ Çomak -6-

ç.+ dan 110b/16, 219b/19

ç.+ ı 168b/16

ç.+ ıla 170a/10

ç.+ uŋ 042a/23

ç. ḳoy- Çomakla vurmak 081b/17

çopūr <(?) 1. Dikene benzer keskin çıkıntıları olan süngü(?) 2. Diken gibi sivri çıktıntı, sivrilik(?) -2-

ç.+ ından 010a/05

ç.+ lar 039b/02

çopūrlu <(?) Diken gibi sivri çıkıntılı(?) -1-

ç. 042b/06

çök- Çökmek -5-

ç.- di 096b/08

ç.- miş 193b/03

ç.- mişdi 128b/10

diz ç.- üp 074a/17, 193a/17

çömlek Çömlek -3-

ç. 138b/10, 139a/02

ç.+ i 139a/03

çöŋgel- Zayıflamak, gücünü yitirmek -1-

ç.- dükden 154b/18

çöp <Far. *(çūb)* Çöp -1-

ç.+ ine 260a/03

çöz- **1.** Çözmek 2. Yardımcı fiil -9-

ç.- di 022a/04, 086a/24, 094a/22

ḳuşaḳ ç.- meyesin 144a/14

ç.- üp 015a/12, 152a/21, 186b/23, 219b/14, 235b/15

çözül- Çözülmek -10-

ç.- di 047a/09, 047a/23, 125a/02, 135a/11, 234b/12, 246a/09, 259a/04, 295a/10, 295a/17

ç.- üp 094b/06

çū *bk.* çūn -2-

ç. 040b/12, 272b/17

çūbān <Far. Çoban -20-

ç. 001b/14, 033b/11, 033b/16, 135b/20, 135b/21, 195b/12, 199a/16, 326a/10

ç.+ a 135b/21

ç.+ dur 280b/10

ç.+ ı 098a/19, 210b/23

ç.+ ıdı 280b/10

ç.+ ına 033b/10

ç.+ ısın 050a/13

ç.+ lar 135b/17

ç.+ lardan 135b/23

ç.+ un 026a/15

ç.+ sız 151a/22, 274b/23

ç. ol- Çoban olmak 131b/22

çūbān-zāde <Far. Çobanzade -2-

ç. 327a/13

ç.+ nüŋ 326b/17

çūbānlıḳ Çobanlık -2-

ç. 089b/20

ç.+ ı 280b/12

çuḳal Atlara giydirilen ve savaşçıların giydiği zırh -19-

ç. 046b/09, 084a/16, 150a/03, 150a/05, 165a/18, 196a/25, 205b/03, 233a/21, 256b/14, 308b/09

ç.+ dan 110b/16, 222b/04

ç.+ ı 059b/04, 072b/22

ç.+ ımuŋ 176a/24

ç.+ ın 135b/19, 310b/15

ç.+ ını 301b/03, 302b/14

çuḳur Çukur -2-

ç. ol- Çukur olmak 178a/03, 232a/18

çul Çul -1-

ç.+ ı 315b/01

çūpe <Far. Oklava -1-

ç. 161b/22

çūpīn <Far. 1. Ağaçtan yapılmış kuru değnek 2. Hürmüz'e asi olan serasker Behram'ın lakabı -6-

ç. 267b/24, 279b/11, 296b/07, 296b/11

ç.+ üŋ 263a/03, 281b/25

çūpīne <Far. Hürmüz'e asi olan serasker Behram'ın lakabı -1-

ç. 255a/21

çūrhām Metinde adı geçen bir komutan -1-

ç.-ı şīr 021a/03

çurpu Çırpı -1-

ç.+ dan 005a/22

çuval <Far. Çuval -7-

ç. 257b/06, 257b/09

ç.+ a 257b/04

ç.+ ın 257b/05

ç.+ ıyla 257b/05

ç.+ um 257b/07

ç.+ umıla 257b/06

çü <Far. Çünkü, mademki, ...dığında, ...dığı zaman -34-

ç. 007b/16, 009a/21, 014b/19, 017a/25, 020a/22, 022b/10, 024b/01, 029a/24, 030b/25, 031a/04, 031a/05, 031a/06, 031a/08, 034b/12, 038b/08, 040b/06, 040b/23, 040b/24, 041b/16, 042a/21, 048b/12, 078a/16, 078b/07, 078b/08, 085a/14, 105b/12, 105b/13, 105b/14, 132b/12, 132b/14, 268a/12

çüft *bk. çift* -2-

ç.+ e 034b/16

ç. ol- 297b/24

çūn Çünkü, mademki, ...dığında, ...dığı zaman -617-

ç. 001b/02, 001b/07, 001b/12, 001b/16, 002b/06, 002b/10, 002b/20, 002b/21, 003a/02, 003b/12, 003b/13, 003b/19, 003b/20, 003b/21, 003b/22, 003b/24, 004a/03, 004a/07, 004a/09, 004b/06, 004b/11, 004b/13, 004b/15, 004b/22, 005a/02, 005a/11, 005a/20, 005a/23, 005a/25, 005b/06, 005b/07, 005b/16, 005b/20, 005b/24, 005b/25, 006a/03, 006a/10, 006a/17, 006a/21, 006b/01, 006b/03, 006b/06, 006b/09, 006b/11, 006b/15, 006b/16, 006b/18, 007a/03, 007a/08, 007a/20, 007a/24, 007b/01, 007b/04, 007b/06, 007b/11, 007b/19, 007b/21, 008a/05, 008a/15, 008b/25, 009a/06, 009a/10, 009a/11, 009a/22, 009a/23, 009b/04, 009b/05, 009b/11, 010a/15, 010a/21, 010a/25, 010b/04, 010b/14, 010b/24, 011a/09, 011a/11, 011a/17, 011a/24, 011b/04, 011b/06, 011b/19, 011b/21, 011b/22, 011b/23, 012a/03, 012a/06, 012a/07, 012a/13, 012a/14, 012a/18, 012a/24, 012a/25, 012b/10, 012b/15, 012b/16, 013a/07, 013a/15, 013b/01, 013b/07, 013b/14, 013b/15, 014a/24, 014b/05, 014b/08, 015a/07, 015a/09, 015a/13, 015a/18, 015b/24, 016a/04, 016a/10, 016a/17, 016a/25, 016b/01, 016b/06, 016b/08, 016b/09, 016b/13, 016b/19, 016b/20, 016b/22, 017a/21, 017b/05, 017b/09, 017b/25, 018a/03, 018a/09, 018a/10, 018a/18, 018b/15, 018b/18, 018b/21, 019a/07, 019a/08, 019a/10, 019a/15, 019a/17, 019a/22, 019b/03, 019b/06, 019b/08, 019b/19, 019b/25, 020a/04, 020a/14, 020a/25, 020b/20, 020b/23, 020b/25, 021a/03, 021a/12, 021a/14, 021b/02, 021b/14, 021b/17, 021b/18, 021b/21, 021b/25, 022a/02, 022a/14, 022a/16, 022a/18, 022b/05, 022b/06, 022b/10, 022b/12, 023a/03, 023a/21, 023b/11, 023b/13, 023b/19, 024a/01, 024a/08, 024a/10, 024a/17, 024a/18, 024b/15, 024b/18, 024b/22, 024b/24, 025a/05, 025a/11, 025b/14, 025b/20, 026a/02, 026a/03, 026a/17, 026b/02, 026b/03, 027a/01, 027a/11, 027b/04, 027b/18, 027b/21, 027b/22, 028a/02, 028a/12, 028a/14, 028a/17, 028b/14, 028b/18, 029a/04, 029b/01, 029b/02, 029b/05, 029b/08, 029b/09, 029b/11, 029b/14, 029b/24, 029b/25, 030a/04, 030a/08, 030a/17, 030a/24, 030b/09, 030b/13, 030b/15, 030b/21, 031a/16, 031a/18, 031b/10, 031b/13, 031b/16, 031b/18, 031b/20, 031b/21, 031b/22, 032a/02, 032a/04, 032a/14, 032a/18, 032a/21, 032b/09, 032b/25, 033a/03, 033a/04, 033a/10, 033a/15, 033a/18, 033a/21, 033a/24, 033b/02, 033b/03, 033b/04, 033b/09, 033b/11, 033b/17, 033b/20, 033b/21, 033b/25, 034a/06, 034a/10, 034a/21, 034b/01, 034b/03, 034b/13, 034b/19, 034b/24, 035a/01, 035a/04, 035a/11, 035a/13, 035a/17, 035a/20, 035b/02, 035b/05,

299b/17, 302b/24, 303b/15, 304b/07, 306a/22, 307b/14, 308a/06, 310b/19, 313b/17, 314a/15, 316a/09, 316a/22, 318b/17, 319a/11, 319a/21, 319b/05, 319b/06, 320a/02, 321a/04, 321b/20, 322a/13, 322a/18, 322a/19, 322b/09, 323a/05, 323a/13, 323b/20, 324a/01, 324a/10, 324a/12, 324b/07, 325a/04, 325a/22, 326a/13, 326a/18, 326a/21, 327b/02

çün-ü-çerā <Far. Neden ve nasıl -2-

ç. 304b/07

ç.+ yıla 131a/21

çün-ü-çirā <Far. Neden ve nasıl -2-

ç. 109a/12, 300a/23

çünki <Far. Çünkü, mademki, ...dığında, ...dığı zaman -905-

ç. 003a/06, 007b/16, 022b/17, 042a/05, 044a/23, 044b/03, 044b/05, 044b/10, 045a/05, 045a/10, 045a/21, 045a/23, 045b/06, 046b/10, 046b/11, 046b/24, 047a/08, 048b/05, 048b/12, 050b/10, 051a/20, 051a/23, 051b/09, 052a/16, 052a/17, 052b/01, 052b/03, 052b/05, 052b/16, 052b/22, 053a/09, 053a/18, 053b/15, 054a/07, 054a/13, 054b/13, 055a/16, 055b/25, 056a/05, 056b/21, 059b/03, 060a/24, 061b/05, 061b/18, 062b/22, 063a/23, 063b/25, 064a/08, 064a/11, 064b/11, 064b/17, 064b/20, 065b/23, 066b/07, 066b/08, 067a/09, 067a/24, 067b/01, 067b/20, 067b/22, 068a/06, 068a/24, 068b/13, 071b/12, 072b/03, 073a/25, 073b/08, 073b/24, 074a/07, 075a/09, 075a/23, 075b/08, 077a/07, 077a/10, 078a/07, 078b/15, 080b/08, 080b/24, 081b/04, 081b/16, 081b/20, 082a/05, 082a/21, 082a/23, 083a/20, 083b/14, 083b/22, 083b/25, 085a/15, 086a/15, 086a/20, 086b/17, 087a/02, 087a/19, 087b/12, 087b/19, 089a/24, 089b/20, 090a/24, 091a/17, 091b/17, 091b/21, 092b/02, 092b/04, 092b/18, 094a/17, 094b/05, 094b/13, 094b/14, 094b/18, 095a/05, 095a/12, 095b/07, 095b/09, 095b/22, 096b/22, 097a/04, 097b/16, 097b/21, 098a/03, 098a/13, 098a/24, 098b/04, 098b/11, 098b/15, 099a/08, 099a/24, 100a/05, 100a/15, 100b/03, 100b/06, 100b/10, 100b/12, 101a/02, 101a/20, 102a/05, 103b/20, 104a/23, 105a/15, 105b/14, 105b/21, 105b/23, 106a/19, 106b/11, 107a/18, 107b/02, 108a/07, 108a/21, 108a/25, 108b/19, 109b/02, 109b/13, 109b/16, 111b/15, 113a/01, 113b/01, 114a/17, 115a/25, 115b/10, 115b/18, 116a/11, 116b/18, 116b/21, 116b/22, 117a/10, 117a/14, 117a/25, 118a/02, 118a/14, 118a/18, 118a/21, 118b/01, 118b/02, 118b/07, 118b/08, 119a/13, 119a/23, 120b/03, 121b/14, 122a/07, 123a/04, 123b/04, 124a/06, 124a/19, 124b/18, 124b/19, 125a/01, 125a/16, 125b/01, 125b/08, 125b/09, 126a/03, 126a/05, 126a/25, 126b/13, 127b/10, 127b/14,

127b/17, 128a/09, 129a/09, 129a/12, 130a/18, 130a/25, 130b/11, 131a/16, 131a/17, 131b/18, 132a/06, 132a/19, 132a/24, 132b/04, 132b/05, 132b/06, 132b/09, 132b/11, 132b/14, 133a/04, 133a/05, 133a/09, 133b/03, 133b/25, 134a/20, 134b/09, 134b/18, 134b/21, 134b/23, 135a/04, 135a/09, 135a/10, 135b/16, 136a/10, 136b/01, 137a/16, 137a/20, 137b/19, 137b/24, 138b/03, 138b/04, 139a/23, 139b/01, 140a/15, 140b/11, 140b/13, 140b/23, 141a/06, 141b/04, 141b/12, 143b/11, 143b/17, 144b/03, 145a/16, 145b/09, 146a/19, 146b/01, 146b/20, 146b/22, 146b/25, 147a/09, 147a/12, 147a/13, 147a/15, 147a/18, 147a/22, 147b/01, 147b/03, 147b/07, 147b/14, 148a/01, 148a/05, 148a/15, 148a/16, 148a/21, 148a/23, 148b/04, 148b/07, 148b/14, 149a/15, 149a/20, 149b/04, 149b/18, 149b/25, 150a/04, 150a/07, 150a/09, 150b/14, 150b/16, 150b/19, 150b/24, 151a/09, 151a/11, 151b/05, 151b/22, 152a/12, 152a/17, 152a/20, 152b/04, 152b/15, 153a/06, 153a/09, 153a/15, 153b/11, 154a/13, 154a/18, 154a/23, 154b/20, 154b/22, 154b/25, 155a/02, 155a/16, 155a/17, 155a/18, 155a/22, 155a/25, 155b/04, 155b/12, 155b/20, 156a/06, 156a/21, 156a/24, 156b/02, 156b/05, 156b/16, 157a/03, 157b/09, 157b/10, 157b/16, 157b/18, 157b/21, 158a/01, 158b/08, 159a/04, 159a/12, 159a/13, 159a/23, 159b/08, 159b/09, 159b/13, 159b/23, 160a/07, 160a/18, 160a/25, 160b/02, 160b/20, 160b/24, 161a/03, 161a/08, 161a/17, 161a/20, 161b/09, 161b/25, 162a/23, 162b/06, 162b/20, 163a/03, 163a/20, 164a/01, 164a/12, 164a/25, 164b/02, 164b/15, 165a/24, 166a/15, 166a/19, 166a/20, 166a/24, 166b/01, 167a/15, 167a/24, 168a/03, 168a/13, 168a/14, 168a/25, 168b/01, 168b/06, 169b/14, 170a/01, 170a/04, 170a/25, 171b/04, 171b/08, 171b/19, 171b/23, 171b/24, 172a/08, 172a/20, 172b/12, 174b/02, 174b/04, 174b/07, 175a/20, 175b/23, 176a/06, 176a/11, 176b/22, 178a/01, 179a/15, 179b/05, 179b/21, 180a/13, 180a/22, 181a/03, 181a/20, 181b/04, 181b/05, 181b/08, 181b/24, 182a/12, 182b/09, 182b/14, 182b/16, 182b/23, 183a/05, 183b/07, 183b/08, 183b/17, 184a/03, 184a/06, 184a/18, 184b/03, 184b/06, 184b/09, 184b/14, 185a/03, 185a/06, 185b/23, 186a/03, 186a/05, 186a/15, 186a/19, 186a/21, 186a/23, 186b/14, 187a/10, 187a/17, 187b/02, 187b/10, 187b/16, 187b/25, 188a/05, 188a/19, 188a/22, 188b/01, 188b/07, 188b/11, 189a/09, 189b/02, 189b/11, 189b/16, 190a/06, 190a/09, 190a/12, 190a/17, 190a/21, 190b/07, 190b/08, 191a/03, 191a/08, 191b/06, 191b/07, 192a/09, 192a/21, 192b/25, 193a/05, 193a/08, 193a/10, 193a/15, 193a/18, 193a/20, 193a/21, 193a/23, 193a/24, 193b/01, 193b/05, 193b/20, 193b/24, 194a/07, 194a/13, 194a/15, 194a/22, 194b/10, 194b/16, 195a/02, 195a/10, 196b/22, 197a/09, 197a/16, 197b/21, 198a/25, 198b/03, 198b/11, 198b/14, 198b/25, 199a/10, 199a/15,

199a/18, 199b/05, 199b/10, 200a/10, 200a/24, 201a/11, 202a/18, 202b/03, 203a/01, 203a/15, 203a/20, 203b/01, 203b/15, 204a/06, 204a/15, 204a/16, 204a/24, 205a/17, 205a/19, 205a/21, 206a/10, 206a/11, 206a/15, 206a/18, 206b/09, 206b/14, 206b/24, 207a/09, 208a/11, 208a/22, 208b/06, 208b/08, 208b/11, 209a/07, 209a/10, 209a/11, 209b/05, 210a/04, 210a/14, 210b/20, 211a/04, 211a/13, 212a/18, 213b/03, 214a/01, 214a/18, 214b/07, 214b/14, 214b/25, 215b/04, 216a/06, 216a/16, 216a/17, 217a/08, 217b/17, 217b/20, 217b/24, 218b/02, 218b/22, 219a/08, 219a/15, 219a/21, 219b/05, 219b/16, 219b/21, 220a/17, 220a/20, 220b/24, 221a/08, 221a/11, 221b/10, 221b/25, 222a/01, 222a/23, 222b/02, 222b/09, 222b/13, 222b/16, 223a/04, 223b/04, 223b/11, 223b/14, 223b/15, 223b/16, 223b/21, 224a/08, 224a/20, 224b/02, 224b/04, 224b/12, 225a/21, 225b/12, 225b/19, 226a/07, 228b/15, 229b/05, 229b/18, 229b/25, 230a/09, 230b/22, 231a/16, 231a/24, 231b/04, 231b/07, 231b/14, 232b/05, 233a/07, 234a/11, 234b/08, 234b/10, 234b/19, 235b/04, 235b/12, 236a/07, 236a/20, 236a/21, 236b/20, 237b/21, 238a/01, 238a/10, 238a/12, 238a/19, 238b/07, 238b/17, 239b/13, 239b/25, 240a/09, 240b/11, 240b/17, 242a/06, 242a/23, 242b/20, 243a/06, 245a/12, 245b/04, 245b/22, 246a/07, 246b/09, 246b/25, 247a/03, 247a/05, 247b/09, 247b/17, 248a/06, 248a/15, 249a/14, 249b/19, 249b/22, 250a/01, 250b/06, 250b/08, 250b/10, 250b/11, 250b/16, 251a/02, 251a/04, 251a/21, 251b/02, 251b/18, 251b/24, 252a/03, 252a/12, 252a/13, 252a/16, 252b/01, 252b/25, 253a/05, 253a/17, 254a/04, 254a/11, 254b/08, 254b/09, 254b/12, 255a/04, 255a/14, 255a/21, 255b/02, 255b/11, 255b/14, 255b/21, 256a/01, 256a/09, 256a/11, 256a/15, 257a/04, 257b/19, 258a/16, 258b/20, 259a/02, 260a/06, 260a/07, 260a/19, 260a/23, 260b/06, 261a/09, 261a/13, 261a/17, 261b/15, 262a/07, 262b/01, 262b/06, 262b/09, 262b/13, 262b/17, 262b/21, 263a/21, 263a/24, 264a/02, 264a/09, 264a/11, 264b/01, 264b/12, 264b/17, 264b/23, 265a/18, 265a/21, 265a/22, 265b/08, 265b/24, 266a/12, 266a/17, 266a/20, 266a/23, 266b/10, 267b/04, 267b/23, 268a/02, 268a/07, 268b/01, 269a/08, 269a/14, 269b/02, 269b/07, 269b/23, 270a/03, 270b/04, 270b/08, 271a/17, 271b/02, 271b/04, 271b/15, 272a/07, 272b/21, 272b/23, 273a/05, 273a/14, 273a/19, 273b/02, 273b/14, 273b/15, 273b/24, 274a/14, 274a/24, 274b/07, 274b/12, 274b/14, 274b/24, 275a/04, 275a/07, 275a/14, 275a/20, 275b/07, 275b/14, 276a/13, 276b/02, 277b/03, 279a/04, 281b/01, 281b/02, 282a/14, 282a/23, 282b/05, 282b/08, 282b/18, 282b/21, 283a/17, 283a/21, 283b/08, 283b/21, 284a/04, 285b/01, 285b/03, 286a/03, 286a/19, 286a/21, 287a/06, 287a/18, 287b/10, 288a/23, 288b/15, 289a/09, 289a/24, 289a/25, 289b/14, 290b/05, 290b/12, 290b/13,

290b/16, 291a/06, 291a/24, 291b/23, 292a/08, 292a/21, 294a/17, 294a/23, 294a/24, 294b/13, 294b/18, 295a/10, 295a/25, 295b/10, 296a/10, 296a/11, 296a/14, 296a/24, 296b/19, 297a/18, 298a/06, 298b/09, 298b/14, 298b/15, 298b/18, 299a/14, 299a/20, 299b/05, 299b/10, 299b/12, 300b/04, 300b/15, 300b/16, 300b/17, 300b/20, 301a/17, 301b/05, 301b/14, 302b/13, 303a/02, 303a/14, 303b/04, 303b/07, 303b/14, 303b/21, 304a/20, 304a/25, 305a/19, 306a/12, 306a/19, 306b/14, 307a/14, 307a/16, 308b/01, 308b/10, 308b/20, 309a/14, 309a/16, 309a/19, 309b/02, 310a/04, 310a/14, 310b/13, 310b/21, 311a/10, 311a/13, 311a/15, 311a/18, 311b/07, 311b/24, 312b/24, 313a/08, 313b/19, 314a/17, 314b/05, 315b/17, 315b/18, 315b/21, 316a/04, 316a/08, 316b/19, 316b/22, 317a/20, 318a/12, 318a/22, 318b/05, 319a/10, 319a/11, 320b/06, 321b/18, 321b/24, 322a/10, 322b/14, 323a/06, 323a/19, 323b/04, 323b/18, 323b/25, 324a/09, 324a/15, 324a/16, 324a/23, 325a/12, 325b/03, 325b/05, 327a/10, 327b/24, 328a/01, 328a/04

çünkim <Far. *(çün+kim)* Çünkü -4-

ç. 092a/13, 121b/08, 122b/23, 133b/16

çünkü *bk. çünki* -5-

ç. 148a/06, 158a/09, 182a/06, 195b/17, 210a/10

çürü- Çürümek -3-

ç.- miş 094a/04, 321b/02

ç.- yüp 020b/02

çürük Çürük -1-

ç. 036b/14

D

da Bağlaç -16-

d. 021b/08, 041b/06, 073b/12, 089b/20, 099b/22, 108a/07, 114a/25, 125b/24, 189b/09, 223a/11, 258b/12, 261b/20, 281a/04, 290b/23, 309a/08, 327a/07

dād <Far. Adalet, doğruluk -147-

d. 001b/08, 003b/02, 004a/13, 010a/24, 020b/08, 021a/15, 021a/21, 022a/19, 023a/05, 023a/08, 027b/18, 028b/22, 029b/20, 031b/14, 034a/19, 038b/21, 043a/02, 044a/02, 058b/09, 084b/19, 089b/21, 090b/03, 112a/13, 119b/10, 162a/17, 162a/18, 162b/01, 194b/01, 196a/05, 197a/18, 200a/17, 204b/19, 206a/04, 209a/01, 241a/23, 244a/15, 244a/18, 250b/10, 280a/25, 281a/21, 285a/22, 314b/01, 324a/04

fer ü d. 013b/16, 021a/04

d.+ a 009b/01, 013a/01, 095b/15

d.+ dan 021b/04, 027b/07, 031a/24, 031b/20, 043b/22, 044a/06, 095a/23, 195b/11, 205a/04, 290a/25, 290b/02

ʿadl u d. gösterüp 226a/08

d.+ ı 027b/09, 060b/03, 244a/23, 254a/01, 299b/20

d.+ ıla 019a/22, 027b/18, 142b/20, 161b/17, 164a/08, 197b/07, 209b/22

ʿadl-i d.+ ıla 098a/10

genc-i d.+ ıla 154b/14

d.+ ın 219a/22

d.+ ından 008a/25, 018b/03, 018b/09

d.+ ını 027b/12, 130b/24, 168b/15

d.+ ıyla 231a/20

d.+ la 036a/05

d. u rāy 010a/25

d.+ umı 251b/16

d.-ı ʿadl eyle- Adil davranmak 322a/22

d. ėt- Adil davranmak 002a/07, 007a/20, 012b/17, 012b/25, 013a/02, 014a/23, 019b/09, 019b/15, 025a/11, 026a/08, 026b/17, 027b/07, 027b/25, 031a/17, 037a/19, 037b/21, 044a/06, 058b/10, 102a/07, 147a/14, 186b/21, 218b/19, 245a/05, 253b/10, 257b/03, 291b/12

d. eyle- Adil davranmak 008b/15, 209a/04, 277b/03

d. göster- Adaletli davranmak 044b/07

d. iste- Adalet, insaf istemek 021b/10, 028b/22, 031a/22, 109b/15, 162a/12, 164a/01, 181a/14, 181a/16, 201b/03, 208a/06, 289a/03, 289a/15, 324a/01

d. ḳıl- Adil davranmak 142b/03, 142b/22, 162a/12, 250a/16

d. ol- Adil davranmak 041a/05, 139b/02, 147b/03, 147a/14, 175b/22, 194b/03, 197b/19, 197a/25, 228a/09, 248b/24, 300b/03

d. vėr- Hakkını vermek 036b/03, 288b/22

dād-ı burzīn Zavilistan şahı -1-

d. 170a/19

dad- Tatmak -1-

d.- up 031b/03

dād-ger <Far. 1. Tanrı 2. Adaletli, adil kimse -3-

d. 012a/24, 013a/04

keyḫüsrev-i d. 027a/25

d.-i kird-kār 034a/16

d.-i pāk 011a/18

dādī <Far. Dadı -1-

d.+ lara 053b/13

dād u sitād <Far. Alışveriş -1-

d.+ ı 014b/21

dāġ <Far. Yara -14-

d. 057a/20, 107a/18, 204a/25

d.+ ından 002b/22

d. ḳoy- Dağlamak 278b/09

d.+ ların 218a/02

d. ol- Sıkıntı duymak, dert sahibi olmak 022b/14, 124a/05, 275a/22

d. u derd ol- Sıkıntı duymak, dert sahibi olmak 024a/01

d. ur- Mühür vurmak 036b/12, 039a/20, 102b/19, 137a/11, 281a/03

daġ Dağ -6-

d. 014a/21, 168a/25, 235b/08

d. ol- Büyüklükte bir dağı andırmak 270a/19

d.+ uŋ 029a/02

daġal <Far. Hileci -1-

çarḫ-ı d. 094a/12

daġıl- Dağılmak -11-

d.- a 048a/08, 235a/05

d.- dı 132b/17, 233a/02

d.- dılar 235a/06

d.- mış 169b/25

d.- up 123a/12, 167b/01, 243b/24, 260b/20, 299b/03

daġıt- Dağıtmak -2-

d.- up 261a/03

d.- ur 174b/12

daġla- Dağlamak -2-

d.- dı 037b/11, 040a/22

daġlan- Dağlanmak -1-

d.- mışdur 161a/16

daġuḳ Dağınık -1-

d. 005a/15

ḍaḫḫāk *bk. ḍaḥḥāk* -2-

ḍ. 020a/22, 127b/23

ḍaḥḥāk / ḍaḥḥāk ı tāzī Cemşid'in yerine geçen İran'ın zalim hükümdarı -28-

ḍ. 020b/20, 024b/16, 052a/05, 076b/17, 082a/18, 103a/21, 280a/23

ḍ.-ı nā-pāk 024b/21

ḍ.-ı tāzī 076b/10, 285a/15, 316a/15, 326b/13

ḍ.-ı tāzīden 317a/12

ḍ.-ı tāzīnüŋ 191a/06

ḍ.-ı tāzīye 304b/09

ḍ.-ı tāzīyi 317a/13

ḍ.+ dan 076b/18, 078b/17, 095b/19, 284b/11

ḍ.+ dur 077a/13

ḍ.+ ı 078b/14, 086a/11, 095b/19, 138a/09

ḍ.+ la 076b/18

ḍ.+ uŋ 076b/19

daḫı 1. Dahi, de 2. Bundan sonra, ayrıca 3. Başka, diğer -2554-

d. 001b/10, 001b/11, 001b/14, 002a/02, 002a/20, 002a/21, 002b/05, 002b/07,

002b/09, 002b/20, 002b/22, 002b/25, 003a/01, 003a/02, 003a/10, 003a/15, 003b/02, 003b/07, 003b/19, 004a/01, 004a/25, 004b/10, 004b/12, 004b/17, 004b/20, 004b/24, 005a/03, 005a/04, 005a/06, 005a/09, 005a/12, 005b/03, 005b/08, 005b/17, 005b/23, 005b/24, 006a/13, 006a/24, 006b/22, 006b/25, 007a/04, 007a/06, 007a/08, 007a/11, 007a/12, 007b/10, 007b/13, 007b/18, 007b/20, 007b/25, 008a/09, 008a/11, 008a/14, 008b/05, 008b/12, 008b/14, 008b/17, 008b/22, 009a/05, 009b/05, 009b/10, 009b/11, 010a/05, 010a/10, 010a/15, 010b/13, 010b/16, 010b/19, 011a/04, 011a/05, 011a/14, 012a/16, 012a/17, 012a/22, 012a/23, 012b/06, 012b/08, 012b/12, 012b/22, 013a/04, 013a/09, 013a/10, 013a/12, 013a/13, 013a/17, 013a/22, 013b/06, 013b/09, 013b/16, 013b/17, 014a/06, 014a/20, 014b/01, 014b/04, 014b/08, 015a/05, 015a/18, 015a/24, 015b/12, 016a/03, 016a/06, 016a/12, 016a/14, 016a/15, 017a/05, 017a/07, 017a/17, 017a/22, 017b/13, 017b/15, 017b/23, 018a/11, 018a/19, 018b/07, 018b/21, 018b/22, 019a/06, 019a/10, 019a/23, 019a/25, 019b/06, 019b/07, 019b/11, 019b/15, 019b/16, 019b/17, 020a/06, 020b/01, 020b/03, 020b/12, 020b/23, 021b/11, 021b/22, 022a/25, 022b/02, 022b/04, 022b/05, 022b/23, 022b/25, 023a/02, 023a/16, 023a/19, 023a/20, 023a/21, 023a/24, 023b/03, 023b/14, 023b/17, 023b/23, 024a/12, 024a/14, 024a/17, 024a/21, 024b/07, 024b/08, 024b/13, 024b/14, 024b/15, 024b/19, 024b/22, 024b/25, 025a/01, 025a/14, 025a/22, 025a/24, 025b/04, 025b/08, 025b/09, 025b/14, 025b/22, 026a/05, 026a/06, 026a/07, 026a/11, 026a/12, 026a/21, 026b/22, 027a/05, 027a/17, 027a/19, 027a/22, 027a/23, 027a/25, 027b/01, 027b/20, 027b/21, 027b/22, 028a/03, 028a/09, 028a/11, 028a/13, 028a/16, 028b/02, 028b/04, 028b/07, 028b/08, 028b/10, 028b/11, 028b/15, 029a/01, 029a/16, 029a/23, 029b/02, 029b/17, 029b/18, 029b/21, 029b/22, 030a/03, 030a/08, 030a/11, 030a/15, 030a/24, 030a/25, 030b/03, 030b/12, 030b/13, 030b/14, 030b/16, 030b/22, 030b/25, 031a/03, 031a/24, 031b/08, 031b/14, 031b/17, 031b/18, 031b/22, 032a/08, 032a/11, 032a/15, 032b/04, 032b/08, 032b/15, 033a/11, 033a/12, 033a/13, 033b/12, 033b/14, 033b/18, 033b/22, 033b/25, 034a/01, 034a/11, 034a/16, 034b/12, 035a/07, 035b/06, 035b/08, 035b/16, 035b/25, 036a/01, 036a/03, 036a/13, 036a/14, 036a/20, 036a/25, 036b/01, 036b/05, 036b/08, 036b/14, 036b/16, 036b/17, 036b/18, 036b/19, 037a/01, 037a/02, 037a/07, 037a/09, 037a/11, 037b/04, 037b/05, 037b/24, 038a/02, 038a/04, 038a/10, 038a/16, 038a/18, 038a/22, 038a/23, 038b/13, 038b/15, 038b/16, 038b/24, 039a/11, 039a/17, 039a/20, 039a/22, 039a/24, 039b/07, 039b/08, 039b/13, 040a/03, 040a/06, 040a/13, 040a/21, 040a/24, 040a/25, 040b/13, 040b/16,

041a/06, 041a/09, 041a/13, 041a/15, 041a/18, 041a/20, 041a/24, 041a/25, 041b/04, 041b/15, 041b/17, 041b/18, 042a/01, 042a/14, 042a/21, 042b/07, 042b/15, 042b/16, 042b/17, 043a/15, 043a/21, 043a/23, 043b/07, 043b/12, 043b/15, 043b/22, 044b/01, 044b/06, 044b/10, 045a/03, 045a/08, 045a/12, 045a/14, 045b/17, 045b/24, 046a/07, 046a/08, 046a/09, 046a/18, 046a/21, 046a/22, 046b/17, 046b/23, 047a/06, 047a/07, 047a/16, 047a/17, 047b/07, 047b/16, 047b/18, 047b/21, 047b/22, 047b/24, 048a/20, 048b/06, 048b/07, 048b/23, 049a/09, 049a/14, 049a/15, 049a/16, 049a/21, 049b/06, 050a/18, 050b/02, 050b/13, 050b/15, 050b/18, 051a/11, 051a/18, 051b/08, 051b/09, 051b/25, 052a/04, 052a/05, 052a/06, 052a/08, 052a/17, 052a/20, 052b/04, 052b/08, 052b/23, 053a/05, 053a/08, 053a/13, 053b/14, 054a/04, 054a/15, 054a/21, 054b/11, 054b/14, 054b/25, 055a/08, 055a/16, 055a/23, 055b/09, 056a/03, 056a/18, 056a/22, 056b/02, 056b/04, 057a/10, 057a/12, 057a/18, 057b/08, 058a/09, 058b/07, 058b/13, 059a/03, 059b/23, 059b/25, 060a/03, 060a/10, 060b/09, 060b/10, 060b/14, 060b/15, 060b/17, 060b/18, 061a/11, 061a/20, 061a/23, 061a/25, 061b/01, 061b/05, 061b/06, 062a/03, 062a/15, 062b/12, 062b/13, 062b/16, 062b/19, 062b/22, 063a/03, 063a/06, 063a/13, 063a/22, 063a/24, 063b/01, 063b/07, 063b/16, 063b/20, 063b/22, 063b/23, 063b/25, 064a/05, 064a/06, 064a/25, 064b/21, 065a/18, 065a/19, 065a/25, 065b/02, 065b/03, 065b/09, 066a/06, 066a/09, 066a/21, 066a/25, 066b/04, 067a/09, 067a/14, 067a/15, 067a/16, 067b/01, 067b/10, 067b/11, 067b/24, 067b/25, 068a/21, 068b/10, 068b/21, 068b/23, 068b/24, 069a/01, 069a/04, 069a/08, 069a/10, 069b/21, 070a/04, 070a/08, 070a/17, 070b/04, 070b/17, 070b/19, 070b/25, 071a/01, 071a/03, 071a/06, 071a/08, 071a/12, 071b/05, 071b/06, 072a/02, 072a/03, 072a/08, 072a/12, 072b/01, 072b/16, 072b/17, 073a/11, 073a/15, 073a/20, 073a/23, 073b/01, 073b/03, 073b/04, 073b/18, 074a/03, 074a/08, 074a/20, 074a/22, 074b/09, 074b/24, 075a/12, 075a/16, 075a/20, 075b/11, 075b/16, 075b/19, 075b/23, 075b/25, 076a/05, 076a/10, 076a/15, 076a/18, 076a/20, 076b/08, 076b/20, 077a/03, 077a/12, 077a/13, 077a/14, 077a/17, 077a/22, 077b/13, 077b/21, 078a/03, 078a/05, 078a/10, 078a/23, 078a/24, 078b/02, 078b/11, 078b/17, 078b/22, 079a/09, 079a/10, 079a/24, 079b/03, 079b/07, 079b/16, 079b/20, 079b/25, 080a/04, 080a/13, 080a/25, 080b/01, 080b/03, 080b/24, 081a/02, 081a/05, 081a/06, 081a/08, 081a/09, 081a/11, 081a/14, 081a/19, 081a/22, 081a/23, 081b/04, 081b/05, 081b/07, 081b/11, 081b/12, 081b/18, 081b/25, 082a/04, 082a/13, 082a/14, 082a/20, 082a/25, 082b/06, 082b/19, 083a/10, 083a/21, 083a/23, 083b/23, 084a/03, 084a/04, 084a/06, 084a/12, 084a/13, 084a/14, 084a/24, 084b/14,

084b/17, 084b/23, 084b/25, 085a/01, 085a/11, 085a/12, 085a/16, 085b/01, 085b/08, 085b/09, 085b/12, 085b/13, 085b/17, 085b/18, 085b/19, 085b/24, 086a/09, 086a/15, 086a/17, 086a/24, 086a/25, 086b/06, 086b/07, 086b/13, 086b/15, 086b/22, 086b/24, 087a/02, 087a/06, 087a/07, 087a/16, 087b/03, 087b/07, 087b/08, 087b/24, 088a/02, 088a/05, 088a/08, 088a/09, 088a/17, 088a/22, 088b/04, 089a/06, 089a/13, 089a/18, 089a/24, 089a/25, 089b/02, 089b/06, 089b/22, 090a/06, 090a/12, 090a/14, 090a/23, 091a/02, 091a/04, 091a/12, 091a/19, 091b/04, 091b/06, 091b/19, 092a/05, 092b/09, 093a/06, 093a/11, 093a/21, 093b/16, 093b/20, 093b/22, 094a/02, 094a/03, 094a/07, 094a/09, 094a/24, 094a/25, 094b/01, 094b/24, 095a/11, 095a/13, 095a/21, 095a/23, 095b/06, 095b/16, 095b/18, 095b/20, 096a/12, 096a/15, 096a/16, 096a/17, 096a/24, 096b/02, 096b/07, 096b/23, 097a/13, 097a/15, 097a/24, 097b/04, 097b/06, 097b/07, 097b/25, 098a/06, 098a/11, 098a/20, 098a/23, 098a/25, 098b/06, 098b/07, 098b/08, 098b/09, 099a/14, 099a/23, 099b/11, 099b/22, 100a/03, 100a/04, 100a/07, 100b/14, 100b/15, 101a/14, 101b/07, 101b/13, 101b/15, 101b/17, 102a/07, 102b/12, 103a/01, 103a/02, 103a/07, 103a/22, 103a/23, 103a/24, 103b/16, 104a/02, 104a/13, 104a/14, 104a/15, 104a/17, 104a/21, 104b/25, 105a/02, 105a/03, 105a/05, 105a/25, 105b/04, 105b/08, 105b/10, 105b/15, 105b/25, 106a/01, 106a/02, 106a/04, 106a/17, 106a/19, 106b/16, 106b/19, 107a/03, 107a/04, 107a/08, 107a/15, 107a/17, 107a/24, 107b/04, 107b/05, 107b/06, 107b/17, 107b/20, 108a/02, 108a/25, 108b/06, 108b/08, 108b/14, 108b/23, 109a/09, 109a/13, 109a/15, 109a/19, 109a/20, 109a/22, 109b/02, 109b/09, 109b/16, 109b/17, 109b/24, 110a/05, 110a/09, 110a/22, 110a/23, 110b/01, 110b/02, 110b/04, 110b/10, 110b/12, 111a/24, 111b/01, 111b/07, 111b/08, 111b/18, 111b/19, 111b/22, 111b/23, 112a/03, 112a/06, 112a/07, 112a/10, 112a/11, 112a/12, 112a/13, 112b/02, 112b/23, 113a/08, 113a/18, 113a/21, 113b/15, 113b/20, 113b/21, 114a/02, 114a/07, 114a/08, 114a/12, 114a/18, 114b/03, 114b/06, 114b/09, 114b/10, 114b/14, 114b/18, 115a/23, 115b/01, 115b/17, 115b/24, 116a/13, 116a/17, 116a/22, 116b/03, 116b/09, 116b/15, 117a/01, 117a/02, 117a/15, 117a/17, 117a/21, 117b/09, 117b/10, 117b/24, 118a/09, 118a/12, 118a/22, 118b/04, 118b/07, 118b/10, 118b/15, 119a/22, 119b/02, 119b/05, 119b/09, 119b/10, 119b/11, 119b/12, 119b/16, 119b/20, 120a/01, 120a/13, 120a/14, 120a/15, 120a/18, 120a/19, 120a/24, 120b/01, 120b/12, 120b/23, 121a/02, 121a/08, 121a/10, 121a/14, 121a/15, 121a/24, 121b/06, 121b/07, 121b/18, 122a/09, 122a/10, 122a/11, 122a/14, 122a/15, 122a/18, 122a/20, 122b/03, 122b/05, 122b/08, 122b/23, 122b/24, 122b/25,

123a/13, 123a/15, 123a/21, 123a/23, 123b/02, 123b/08, 123b/12, 123b/20, 124a/02, 124a/25, 124b/03, 124b/05, 124b/09, 124b/21, 125a/16, 125a/17, 125b/03, 125b/13, 125b/18, 125b/25, 126a/06, 126b/05, 127a/07, 127a/12, 127b/05, 127b/08, 127b/16, 127b/23, 127b/24, 127b/25, 128a/06, 128a/07, 128a/14, 128b/02, 128b/05, 129a/15, 129a/18, 129a/19, 129a/21, 129a/25, 129b/22, 130a/04, 130a/08, 130a/13, 130a/16, 130a/22, 130a/23, 130a/24, 130b/03, 130b/14, 130b/15, 130b/21, 131a/05, 131a/07, 131a/10, 131a/16, 131a/20, 131b/03, 131b/04, 131b/12, 131b/20, 131b/21, 132b/15, 132b/17, 132b/18, 132b/24, 132b/25, 133a/20, 133a/21, 133b/04, 133b/14, 133b/21, 134a/02, 134a/07, 134a/08, 134a/12, 134a/16, 134a/22, 135a/24, 135b/06, 135b/07, 135b/13, 135b/16, 136a/08, 136a/11, 136b/03, 136b/04, 136b/10, 136b/16, 136b/20, 136b/25, 137a/24, 138a/07, 138a/09, 138a/10, 138a/12, 138a/24, 138b/02, 138b/10, 138b/13, 138b/16, 138b/24, 139a/03, 139a/15, 140b/08, 140b/16, 140b/23, 141a/04, 141a/08, 141a/23, 141b/01, 141b/03, 141b/05, 141b/23, 142a/06, 142b/16, 142b/18, 142b/20, 142b/25, 143a/02, 143a/04, 143a/05, 143a/15, 143b/08, 144a/04, 144a/05, 144a/06, 144b/05, 144b/06, 144b/13, 144b/15, 144b/17, 144b/18, 144b/20, 144b/21, 145a/01, 145a/05, 145a/13, 145a/14, 145a/17, 145a/19, 145a/21, 145a/22, 145a/24, 145a/25, 145b/01, 145b/03, 145b/08, 145b/10, 145b/14, 145b/17, 145b/19, 146a/01, 146a/03, 146a/05, 146a/13, 146a/21, 146a/25, 146b/07, 146b/09, 146b/15, 146b/19, 146b/22, 146b/23, 147a/03, 147a/11, 147a/15, 147a/16, 147a/21, 147a/24, 147b/01, 147b/08, 147b/21, 147b/23, 148a/23, 148b/01, 148b/11, 148b/17, 149a/05, 150a/04, 150a/08, 150a/22, 150b/03, 150b/14, 151a/02, 151a/04, 151b/05, 152a/13, 152a/14, 152a/16, 152b/22, 153a/01, 153a/04, 153a/17, 153a/19, 153a/20, 153b/09, 153b/13, 153b/20, 153b/21, 154a/12, 154a/19, 154a/22, 154b/03, 154b/07, 154b/09, 154b/10, 154b/11, 154b/12, 154b/13, 154b/14, 154b/15, 154b/16, 154b/19, 154b/23, 155a/11, 156a/03, 156a/07, 156a/08, 156a/14, 156a/15, 156b/04, 156b/08, 156b/14, 156b/20, 157a/19, 157a/22, 157a/23, 157b/03, 157b/05, 157b/06, 157b/16, 157b/24, 158a/03, 158a/05, 158a/06, 158a/21, 158a/25, 158b/08, 158b/22, 159a/03, 159a/08, 159a/15, 159a/23, 159b/03, 159b/15, 160a/05, 160a/10, 160b/07, 160b/14, 160b/18, 160b/22, 161a/01, 161a/02, 161a/06, 161a/07, 161a/09, 161a/18, 161a/21, 161a/23, 161b/10, 161b/11, 161b/12, 161b/16, 161b/19, 161b/23, 162a/09, 162a/10, 162a/13, 162a/14, 162a/18, 162b/01, 162b/09, 162b/11, 162b/22, 162b/24, 163a/05, 163a/06, 163a/18, 163a/19, 163a/23, 163a/25, 163b/03, 163b/05, 164a/01, 164a/11, 164a/12, 164a/17, 164a/24, 164b/06, 164b/07, 164b/09, 164b/10,

164b/11, 164b/14, 164b/15, 164b/20, 164b/25, 165a/02, 165a/03, 165a/08, 165a/10, 165a/11, 165b/03, 165b/13, 166a/04, 166a/05, 166a/19, 166a/22, 166b/24, 167b/22, 167b/23, 167b/24, 168a/02, 168a/13, 168b/01, 168b/08, 168b/09, 168b/15, 168b/17, 169a/01, 169a/02, 169a/03, 169a/04, 169a/11, 169a/15, 169a/22, 169a/24, 169b/01, 169b/09, 169b/10, 169b/11, 169b/12, 169b/15, 170a/02, 170a/03, 170a/19, 170a/20, 170b/18, 171a/02, 171a/05, 171a/07, 171a/20, 171b/07, 171b/12, 171b/19, 171b/22, 172a/02, 172a/07, 172a/20, 172a/24, 172b/02, 172b/03, 172b/05, 172b/12, 172b/24, 173a/03, 173a/05, 173a/22, 173b/12, 173b/16, 173b/17, 173b/23, 173b/24, 174a/03, 174a/06, 174a/10, 174a/12, 174a/13, 174a/17, 174b/07, 174b/14, 174b/16, 174b/19, 174b/22, 174b/24, 175a/04, 175a/13, 175a/15, 175a/25, 176a/11, 176a/23, 176b/01, 176b/02, 176b/04, 176b/17, 176b/23, 177a/07, 177a/09, 177a/11, 177a/12, 177a/13, 177a/14, 177a/21, 177a/23, 177b/06, 177b/09, 177b/10, 177b/11, 177b/13, 177b/17, 178a/02, 178a/20, 178a/21, 178a/24, 178a/25, 178b/06, 178b/14, 178b/25, 179a/04, 179a/05, 179a/09, 179a/10, 179a/13, 179a/15, 179a/25, 179b/02, 179b/04, 179b/11, 179b/13, 179b/15, 179b/16, 179b/19, 179b/25, 180a/02, 180a/07, 180a/09, 180a/12, 180a/13, 180a/14, 180a/15, 180b/03, 180b/06, 180b/21, 180b/23, 181a/01, 181a/12, 181a/14, 181a/16, 181a/17, 181a/18, 181b/07, 181b/11, 181b/14, 182a/03, 182a/09, 182b/13, 182b/20, 183a/05, 183a/06, 183a/11, 183a/12, 183a/23, 183b/14, 183b/21, 184a/11, 184a/12, 184a/17, 184a/25, 184b/02, 184b/13, 184b/17, 185a/06, 185a/14, 185b/02, 186a/17, 186b/04, 186b/15, 186b/21, 186b/25, 187a/15, 187a/17, 187a/20, 187b/01, 187b/24, 188a/06, 188a/12, 188a/13, 188a/18, 188b/08, 188b/14, 188b/18, 188b/20, 188b/24, 189a/01, 189a/16, 189a/23, 189b/10, 189b/20, 189b/24, 190a/01, 190b/04, 190b/16, 190b/25, 191a/07, 191a/10, 191a/16, 191b/09, 191b/17, 191b/24, 192a/01, 192a/23, 192a/24, 192b/02, 192b/05, 192b/08, 192b/21, 193a/02, 193a/07, 193a/10, 193a/12, 193a/13, 193a/22, 193a/25, 193b/08, 193b/11, 193b/19, 194a/08, 194a/13, 194a/17, 194a/18, 194b/16, 194b/17, 195a/05, 195a/09, 195a/11, 195a/21, 195b/11, 195b/25, 196a/17, 196b/25, 197a/09, 197b/01, 197b/20, 198a/24, 198b/02, 198b/21, 199a/04, 199a/19, 199b/05, 199b/19, 199b/21, 200a/06, 200a/09, 200a/17, 200a/21, 200b/05, 200b/12, 201b/07, 201b/22, 202a/02, 202a/04, 202a/13, 202b/06, 202b/08, 202b/25, 203a/18, 203a/22, 203b/13, 204b/06, 204b/16, 204b/17, 204b/24, 205a/05, 205a/06, 205a/10, 205b/11, 205b/12, 205b/20, 206a/19, 206b/01, 206b/09, 206b/16, 206b/21, 207a/01, 207a/08, 207a/12, 208a/10, 208b/02, 209a/05, 209a/07, 209b/05, 209b/16, 210a/13, 210a/14, 210a/15, 210a/17, 210b/03,

244a/18, 244a/21, 244b/08, 244b/13, 244b/24, 245a/04, 245b/02, 245b/03, 245b/11, 245b/12, 245b/14, 245b/20, 245b/24, 246a/14, 246a/15, 246a/21, 246b/01, 246b/02, 247a/07, 247a/08, 247a/09, 247a/10, 247a/18, 247a/22, 247b/05, 247b/06, 247b/18, 247b/21, 248a/05, 248a/17, 248a/23, 248b/09, 248b/21, 249a/06, 249a/07, 249a/09, 249a/10, 249a/12, 249a/20, 249a/21, 249a/23, 249a/24, 249a/25, 249b/02, 249b/03, 249b/04, 249b/05, 249b/06, 249b/14, 249b/25, 250a/04, 250a/09, 250a/11, 250a/20, 250b/01, 250b/03, 250b/07, 250b/17, 250b/20, 251a/07, 251a/16, 251b/02, 252a/01, 252a/02, 252a/11, 252a/15, 252a/25, 252b/12, 252b/13, 252b/15, 252b/24, 252b/25, 253a/10, 253a/19, 253a/20, 253a/21, 253b/08, 253b/13, 253b/14, 254a/01, 254a/06, 254a/07, 254b/06, 254b/14, 255a/11, 255a/13, 255a/14, 255a/23, 255a/25, 255b/19, 256a/16, 256a/17, 256b/02, 256b/06, 256b/07, 256b/08, 256b/15, 256b/21, 257a/15, 257b/25, 258a/22, 258a/23, 258b/06, 258b/14, 258b/20, 259a/13, 259a/18, 259b/06, 259b/13, 259b/16, 259b/18, 259b/23, 259b/25, 260a/13, 260a/18, 260a/24, 260a/25, 261a/22, 261b/11, 262a/01, 262a/05, 262a/10, 262b/21, 263a/04, 263b/03, 263b/24, 264a/04, 264a/07, 264a/15, 264b/03, 264b/14, 264b/15, 264b/25, 265a/02, 265a/04, 265a/05, 265a/14, 265a/16, 265a/25, 265b/07, 265b/09, 265b/11, 265b/13, 265b/16, 265b/17, 265b/18, 265b/21, 266a/03, 266a/05, 266a/06, 266a/08, 266a/10, 266a/14, 266a/15, 266a/16, 266a/24, 266a/25, 266b/15, 266b/24, 267a/09, 267a/12, 267a/19, 267a/23, 267a/24, 267b/06, 267b/07, 267b/08, 267b/11, 267b/21, 267b/25, 268a/06, 268a/19, 268a/24, 268b/02, 268b/03, 268b/06, 268b/14, 269a/04, 269a/13, 269a/15, 269a/16, 269a/19, 269a/22, 269a/24, 269a/25, 269b/03, 269b/06, 269b/12, 269b/22, 270a/03, 270a/06, 270a/21, 270b/13, 270b/15, 270b/20, 271a/14, 271a/16, 271a/22, 271b/01, 271b/05, 271b/07, 271b/10, 271b/14, 272a/01, 272a/08, 272a/10, 272a/11, 272a/12, 272a/19, 272b/03, 273a/01, 273b/05, 273b/08, 273b/18, 273b/21, 273b/22, 274a/13, 274a/20, 274b/01, 274b/22, 274b/24, 275a/05, 275a/11, 275a/19, 275a/20, 275a/22, 275b/04, 275b/09, 275b/11, 275b/14, 275b/21, 275b/23, 275b/24, 276a/03, 276a/14, 276a/15, 276a/22, 276b/04, 276b/08, 276b/12, 277a/03, 277a/08, 277a/11, 278a/05, 278b/03, 278b/04, 278b/11, 278b/18, 279a/08, 279a/16, 279a/17, 279a/21, 279b/05, 280a/01, 280a/05, 280a/19, 280a/22, 280b/07, 280b/08, 280b/14, 280b/22, 280b/25, 281a/12, 281a/21, 281a/24, 281b/02, 281b/16, 282a/06, 282a/09, 282a/11, 282a/15, 282a/24, 282b/06, 282b/07, 282b/08, 283a/13, 283b/02, 283b/05, 283b/06, 283b/18, 284a/11, 284a/12, 284a/15, 284a/22, 284a/23, 284b/04, 284b/19, 285a/05, 285a/13, 285b/16, 286a/07, 286a/08, 286a/10, 286a/16, 286b/01, 286b/10,

286b/17, 287a/03, 287a/04, 287a/08, 287a/13, 287a/20, 287b/13, 288a/06, 288a/18, 288a/20, 288a/24, 288b/01, 288b/02, 288b/19, 289a/05, 289a/07, 289a/17, 289a/25, 289b/02, 289b/03, 289b/06, 289b/07, 289b/09, 289b/12, 289b/13, 289b/23, 290a/06, 290a/15, 290a/16, 290a/17, 290a/25, 290b/02, 290b/06, 290b/08, 290b/22, 290b/23, 291a/25, 291b/18, 291b/24, 292a/01, 292a/02, 292a/05, 292a/07, 292a/12, 292a/22, 292b/04, 292b/06, 292b/14, 292b/17, 292b/20, 293a/03, 293a/13, 293b/16, 293b/19, 294a/06, 294a/08, 294a/14, 294b/01, 295a/07, 295a/09, 295a/12, 295a/14, 295a/24, 295b/07, 295b/09, 295b/10, 295b/20, 296a/07, 296a/15, 296a/17, 296a/24, 296b/07, 296b/09, 296b/10, 296b/15, 296b/23, 297a/08, 297a/18, 297b/20, 297b/23, 298a/02, 298a/07, 298a/11, 298a/12, 298a/16, 298a/20, 298a/22, 298a/23, 298b/12, 298b/22, 299a/01, 299a/03, 299b/09, 299b/19, 299b/22, 300a/11, 300b/03, 300b/08, 301a/24, 301a/25, 301b/03, 301b/07, 301b/21, 302a/05, 302a/10, 302a/12, 302b/07, 302b/21, 302b/22, 303a/08, 303a/17, 303b/01, 303b/12, 303b/22, 304a/02, 304a/05, 304a/17, 304b/11, 304b/18, 304b/20, 304b/21, 304b/24, 304b/25, 305a/01, 305a/06, 305a/07, 305a/09, 305a/11, 305a/15, 305a/16, 305a/22, 305a/23, 305a/25, 305b/05, 305b/08, 305b/25, 306a/08, 306a/10, 306b/11, 306b/18, 306b/20, 306b/22, 307a/01, 307a/02, 307a/20, 307b/08, 307b/21, 308b/14, 309a/04, 309a/08, 309a/09, 309a/10, 309b/03, 309b/05, 309b/12, 309b/13, 309b/19, 309b/25, 310a/04, 310a/23, 310b/02, 310b/03, 310b/17, 311a/02, 311a/17, 311b/06, 311b/11, 311b/15, 312a/03, 312a/14, 312a/21, 312b/05, 312b/19, 312b/21, 312b/23, 313a/03, 313a/05, 313a/09, 313b/01, 313b/04, 313b/08, 313b/19, 313b/22, 314a/05, 314a/13, 314a/24, 314b/03, 314b/07, 314b/09, 314b/16, 315a/24, 315b/06, 316a/02, 316a/15, 316a/24, 316b/16, 316b/21, 316b/22, 317a/04, 317a/05, 317a/08, 317a/15, 317a/18, 317a/21, 317a/25, 317b/01, 317b/04, 317b/05, 317b/08, 317b/13, 317b/19, 317b/20, 318a/06, 318a/14, 318b/09, 318b/10, 318b/21, 318b/22, 318b/24, 318b/25, 319a/03, 319a/09, 319a/16, 319b/09, 320a/24, 320b/04, 320b/05, 320b/16, 320b/18, 320b/22, 321a/04, 321a/10, 321a/13, 321a/16, 321a/17, 321a/20, 321a/23, 321a/24, 321b/03, 321b/04, 321b/05, 321b/14, 322a/16, 322b/01, 322b/02, 322b/05, 322b/08, 322b/10, 322b/11, 322b/12, 322b/16, 322b/17, 322b/18, 322b/24, 323a/07, 323b/02, 323b/14, 324a/06, 324b/07, 325a/02, 325a/16, 325b/02, 325b/18, 325b/19, 325b/23, 326a/05, 326a/07, 326a/08, 326a/09, 326b/10, 326b/14, 326b/15, 327a/22, 327a/24, 327b/03, 327b/14, 327b/22, 327b/25, 328a/02, 328a/03, 328a/05

d.+ dur 008b/22

daḫıl <Ar. *(daḫl)* Tahıl -2-

d. 192a/04

d.+ ını 192a/05

dāḫil <Ar. İçinde, dahil -1-

d. 087b/17

daḫl <Ar. Tesir -1-

d. ėt- Tesir etmek 158a/14

daḫme<Far. Mezar -3-

d. 010a/08

d.+ ler 006a/08

d.+ sin 004b/08

daḳ- Takmak, geçirmek -7-

d. 085b/08, 139b/25

d.- dı 312b/08

d.- dılar 199a/24

d.- up 059a/14, 073b/19, 093a/18

dām <Far. Tuzak -9-

d. 025a/03, 041b/20

d.-ı ehremen 041b/19

d.+ a 041b/21, 075a/15, 257b/23

d.+ dur 038b/01

d.+ ından 149a/23, 175a/05

dāmen<Far. Etek -1-

pāk-ı d. olasın 144a/14

dānā <Far. Bilgili, bilen -7-

d. 012a/24, 016a/14, 018a/20, 031b/01

ʿaḳl-ı d. 128b/16

d.+ dur 045b/19

d.+ yıdı 043a/07

dānālıḳ <Far. +T. Bilgelik -1-

d. 037a/20

dāne <Far. Tane -3-

d. 040b/11, 192a/09

d.-yi şeb-nem 155b/21

danıḳ Tanık -1-

d. ol- Tanık olmak 200a/12

danış- Danışmak -15-

d.- alum 233a/01

d.- dı 289b/15, 308a/20, 327a/14

d.- dılar 160b/19, 231b/10, 232b/15, 238a/09

d.- ġıl 146a/16

d.- up 192a/12

d.- urdı 193b/23

danışıḳ Tanışık -2-

d. 120b/21

d.+ um 161a/18

danışmaḳ(ġ) Danışmak

161a/19, 194b/15

d.+a 211b/20

d.+a düş- Danışma, akıl alma telaşına düşmek 233a/02

dāniş <Far. Bilgi, ilim -14-

d. 016b/11, 017b/02, 020a/01, 022a/02, 023a/07, 029a/10, 031b/03, 032a/25, 036a/21, 042b/22

d.+ de 031b/07, 293a/19

d.+ den 010a/07

d.+ i 040a/10

dāniş-mend <Far. 1. Danışman 2. Bilgili -138-

d. 071b/25, 167a/14, 172a/24, 182b/25, 188b/17, 193a/05, 198a/22, 200b/24, 207a/10, 207a/16, 208a/01, 208a/15, 213a/04, 214a/24, 215a/02, 230b/25, 232b/16, 234a/03, 237a/08, 241b/02, 241b/06, 241b/08, 241b/13, 241b/16, 241b/18, 241b/21, 241b/25, 242a/04, 242a/08, 242a/11, 242a/13, 242a/15, 242a/19, 242a/23, 242a/24, 242a/25, 242b/03, 242b/04, 242b/06, 242b/07, 242b/09, 242b/13, 243a/06, 270a/13, 270a/16, 275b/24, 304a/10, 304b/15, 312b/04, 313a/21, 313a/24, 316b/11, 317a/04, 326b/08

d.-i ʿāḳıl 231a/05, 231b/16, 237a/07

d.+ den 271b/09

d.+ dür 214b/18, 227a/02, 293a/19

d.+ e 207a/12, 239a/04, 289a/08, 313a/24

d.+ em 287a/15

d.+ i 209b/23, 304a/21

d.+ idür 189a/21

d.+ ler 045a/06, 052b/13, 052b/14, 130a/02, 130b/17, 172b/07, 173b/21, 193b/02, 207a/02, 210a/03, 210a/07, 224a/01, 230a/19, 230b/24, 238a/08, 240a/21, 240b/08, 248b/17, 251b/18, 312a/05, 321a/11, 322a/20

d.+ lerden 209a/08

d.+ lere 112a/18, 183a/24, 206b/23, 210a/06, 267a/13, 321a/22

d.+ leri 070a/16, 110a/10, 183a/01, 192b/04, 193a/16, 194a/14, 211a/05, 229a/02, 243a/07

d.+ lerile 217a/12

d.+ lerinden 230b/07, 283b/16, 293a/14

d.+ lerinüŋ 162b/02, 230a/25

d.+ lerle 069a/14, 209b/24, 232a/06

d.+ lerümüz 229a/03, 229a/15, 230a/21

d.+ lerüŋ 173b/21, 192b/06, 207a/03, 210a/10, 229b/02, 276b/07, 278a/18, 321a/12

d.+ lerüŋe 173b/18

d.+ sin 260b/06, 291b/24

d.+ üŋ 188a/10, 317a/03

d. ol- Danışman olmak 195a/19, 246b/11, 276a/03

dāniş-mendlıḳ(ġ) <Far. +T. Bilgelik -2-

d. 305a/23

d.+ ından 248b/15

dāniş-mendlik(g) *bk. dāniş-mendlıḳ* -1-

d.+ i 249a/04

dāniş-yārī <Far. Kılavuzluk, danışmanlık, yol göstericilik -1-

d. ḳıl- Kılavuzluk etmek 003b/08

dar *bk. ṭar* -1-

d. getür- Darlaştırmak *mec.* Bitirmek, sonlandırmak 002a/01

dār <Far. Darağacı -6-

d. 109a/02, 144a/03

d.+ a 097b/10

d.+ da 292b/20

d.+ ın 086a/10

d.+ a çek- Bir kimseyi darağacında asmak 045b/16

dār <Far. Savaş -1-

d.+ ıla 080a/19

dār <Ar. Yer, yurt -3-

d.-ı ʿuḳbāya 095a/25

d.-ı fenā Dünya 095a/25

d.-ı āḫirete intiḳāl ėt- Ölmek 182b/01

dar Dar -1-

d. 108a/15

dār-gīr <Far. *(dār u gīr)* Savaş -4-

d. 049a/04, 055b/07, 096b/12

d.+ den 096b/12

dār u gīr <Far. Savaş -3-

d. 040a/08, 042b/03, 097b/09

dārā 1. Keyaniyan sülalesinden 9. İran hükümdarı 2. Hükümdar -131-

d. 103b/05, 103b/13, 103b/23, 104a/10, 104b/03, 104b/04, 104b/08, 104b/21, 105a/05, 105a/11, 105a/12, 105a/19, 105b/01, 105b/04, 105b/15, 105b/21, 106a/03, 106a/10, 106a/14, 106a/23, 106a/25, 106b/11, 106b/13, 106b/14, 106b/17, 106b/18, 106b/19, 107a/01, 107a/08, 107a/09, 107a/15, 107b/07, 107b/11, 107b/19, 107b/20, 108a/06, 108a/16, 108b/01, 108b/03, 108b/10, 108b/12, 109a/03, 109a/07, 109a/19, 109b/22, 110a/02, 110a/03, 110a/08, 110a/13, 110a/18, 110b/04, 112a/07, 115b/25, 116a/09, 116b/02, 118a/15, 131b/11, 152b/23, 279a/21, 280b/13, 285a/16, 290b/25

leşker-i d. 106a/13

luhrāsb-ı d. 031a/16

d.-yı cihān-dār 131a/13

d.-yı dārāb 109b/05

d.-yı dārāyam 107a/20

d.+ dan 105a/08, 105b/23, 106a/07, 127b/20

d.+ dur 105a/06

d.+ nuŋ 103b/07, 104a/16, 104b/09, 104b/11, 104b/20, 105a/18, 105a/23, 105b/08,

106a/08, 106a/24, 107a/04, 107a/07, 108a/01, 108a/02, 108a/05, 108a/07, 108a/10, 108a/11, 108a/13, 108a/25, 108b/20, 109a/05, 109a/06, 109b/21, 110a/22, 110b/07, 127b/03, 131b/13, 279a/20

d.+ ya 103b/08, 103b/22, 104a/12, 104a/18, 104b/22, 105a/22, 107a/15, 107a/18, 107b/02, 107b/07, 115b/24, 118a/09, 120b/05, 134a/22

dārā-yı d.+ yam 107a/20

d.+ yı 103b/12, 105b/23, 105b/24, 108a/10, 108b/17, 108b/19, 111a/01, 119b/05, 152b/24

d.+ yıla 109a/09, 118a/16

d. ol- Hükümdar olmak 057a/19

darā *bk. dārā* -1-

d.+ laruŋ 086a/10

dārāb Dara'nın babası -92-

d. 099a/13, 099a/20, 099a/24, 099b/03, 099b/06, 099b/07, 099b/08, 099b/12, 099b/16, 099b/20, 099b/23, 099b/24, 100a/04, 100a/07, 100a/18, 100b/10, 100b/12, 100b/15, 100b/19, 101a/01, 101a/09, 101a/10, 101a/14, 101a/18, 101b/14, 101b/17, 101b/24, 102a/02, 102a/05, 102a/09, 102a/11, 102a/13, 102a/15, 102a/17, 102a/24, 102b/02, 102b/03, 102b/04, 102b/14, 102b/20, 102b/22, 103a/09, 103a/14, 103a/16, 103a/17, 103a/21, 103b/04, 103b/05, 103b/06

dārā-yı d. 109b/06

d.+ a 099b/19, 100b/09, 100b/11, 100b/14, 100b/15, 101a/05, 101b/08, 101b/10, 101b/11

d.+ dan 102b/09

d.+ ı 099a/16, 099a/19, 099b/01, 099b/04, 099b/24, 101b/07, 101b/09, 103b/12

d.+ ıla 101b/04

d.+ uŋ 099a/22, 099b/02, 099b/22, 100a/19, 100b/06, 100b/08, 101a/02, 101a/03, 101a/06, 101a/14, 101a/19, 101b/15, 101b/18, 101b/23, 102a/24, 104a/13

şāh-ı d.+ uŋ 103a/08

dārāb-gerd Darab tarafından kurulan bir şehir -1-

d. 102a/13

dārāb-kord Darab tarafından kurulan bir şehir *krş. dārāb-gerd*

d. +ıla 300b/06

daracıḳ Daracık -2-

d. 111a/23, 111a/24

dāraġacı Darağacı -6-

d. 108b/24, 218b/07, 274b/22

d.+ n 068a/04

d.+ na 277b/12

d.+ nı 139a/13

ḍarb <Ar. Vurma, darbe -16-

ḍ. 051b/23, 053b/21

dīv-i ḍ.+ ı 087a/11

ḍ.+ ıdur 038b/04

ḍ.+ ıla 049a/20, 049b/02, 261b/03

ḍ.+ ına 049a/02, 091a/24, 277a/13, 321a/24

ḍ.+ ından 008a/04, 220a/03

ḍ.+ ını 080b/01

ḍ.+ la 047b/15, 054b/17

ḍarb-ḫāne <Ar.+Far. Darphane -1-

ḍ. 273a/08

dārū <Far. İlaç -12-

d. 115a/12, 243a/11

d.+ dan 114b/24

d.+ ya 115a/16

d.+ yı 115a/02, 115a/13, 115a/14

d.+ yıla 114b/23, 115a/05, 242a/15

d. düz- İlaç hazırlamak 114b/24, 115a/05

darvan- Davranmak -1-

d.- caḳ 296a/04

dāsitān <Far. Destan -39-

d. 021b/06, 029b/16, 031a/12, 052b/21, 166b/15, 196a/18, 206b/15, 216b/25, 264a/16

āġāz-ı d. 031a/12, 126a/03, 204a/04, 315a/01

rüstem-i d. 094a/10

d.-ı ḫüsrev-i şīrīn 314b/21

d.-ı māhūy-ı sūrī 327a/10

d.-ı nūşīrevāndur 194a/17

d.-ı şāha 117b/21

d.+ a 095a/13, 165a/17

d.+ ı 014a/12, 016a/04, 205a/02, 217a/08, 250b/08, 264a/12

d.+ ıdur 109b/06, 250b/08

d.+ ın 031a/10

d.+ ına 173b/05

d.+ ını 275b/01

d.+ lar 248a/01

d.+ ları 314b/21

d.+ larını 248a/03

d.+ uŋ 231a/17, 237b/12

d. ḳıl- Herkese duyurmak 198b/06

d. ol- Herkesçe bilinmek, duyulmak 149b/22, 187b/15

dāstān *bk. dāsitān* -8-

d. 001b/17

āġāz-ı d. 194a/17, 275b/06

daʿvā-yı d. ėdenler 194a/20

d.+ ıdur 069b/03, 154b/19

d.+ ını 092a/16

d. ol- Herkesçe bilinmek, duyulmak 152a/11

dastān *bk. dāsitān* -2-

d.+ ları 026b/09

d.+ um 017a/15

daʿvā <Ar. İddia, dava -23-

d. 119a/21

d.-yı dāstān ėdenler 194a/20

d.+ ları 277a/01

d.+ muz 059b/25

d.+ sı 171b/03, 182b/26

d. ėt- İddiada bulunmak, iddia etmek 042a/05, 045b/08, 096b/05, 103b/01, 153b/24, 175a/06, 179b/08, 233a/15, 265a/09, 280b/16

d. eyle- İddiada bulunmak, iddia etmek 292b/18

d. ḳıl- İddiada bulunmak, iddia etmek 070b/25, 098a/22, 117a/13, 124b/06, 159b/25

daʿvācı Davacı -1-

d. ol- Dava sahibi olmak 205a/06

dāver <Far. Adaletli hükümdar, hakim -11-

d. 008a/24, 011a/18

ẖüsrev-i d.-i rāstī 023b/19

d.-i kird-kārdan 017a/10

d.-i pāk 008b/13, 037a/20

d.-i pāka 020b/16

d.-i rāstdan 030b/10

d.-i reh-nümādan 023b/05, 028a/24

d.+ sin 021a/04

daʿvet <Ar. Davet -30-

d. ėt- Davet etmek 045a/06, 045a/17, 071b/17, 086b/15, 112a/16, 115b/22, 143a/17, 163b/08, 166a/14, 268b/08, 297b/21

d. eyle- Davet etmek, çağırmak 179b/15, 193a/05, 211a/05, 255b/15, 295b/12, 310b/22, 319a/05, 324a/18

d. ḳıl- Çağırmak, davet etmek 105a/13, 125b/12, 127a/24, 132b/14, 153b/25, 162a/04, 173b/06, 173b/09, 191b/10, 253a/09, 269a/06

dāye <Far. Dadı -9-

d. 079a/03, 098b/18

d.+ ler 103b/05, 110a/03, 110a/10, 226a/12

d.+ lerden 101b/22

d.+ lere 053b/13

d.+ ye 098b/17

dāyim <Ar. *(dā'im)* Devamlı, sürekli -120-

d. 006b/08, 006b/10, 009a/15, 013a/10, 013a/11, 014b/24, 020a/16, 025b/22, 031a/10, 031b/24, 032b/03, 032b/05, 032b/18, 037a/22, 037b/16, 059b/11, 071a/01, 087b/20, 092a/07, 092b/06, 092b/11, 095a/24, 095b/17, 100a/12, 101b/18, 104a/10, 105b/04, 111a/08, 112a/23, 113a/23, 114b/24, 116b/04, 122a/02, 122a/05, 124a/23, 131b/22, 133a/20, 133b/20, 135b/08, 136b/23, 138b/20, 140b/23, 141a/07, 142b/13, 143a/04, 143a/25, 143b/05, 143b/09, 144a/13, 144a/16, 144b/10, 144b/13, 144b/17,

144b/24, 144b/25, 145a/11, 145b/05, 147a/07, 147b/05, 153a/25, 153b/01, 154b/10, 154b/14, 155b/09, 163b/03, 164a/06, 174a/18, 177b/05, 183b/24, 186b/10, 190a/09, 204b/14, 211b/08, 238b/02, 241a/12, 242a/12, 242b/20, 243b/16, 247a/08, 248a/13, 254a/03, 256a/16, 275b/24, 276a/04, 310a/14, 320b/17, 323a/18

d. eyle- Devamlı olmak 024b/02, 070a/05, 169a/14, 178a/13, 218a/12, 224b/20, 316b/19

d. ḳıl- Devamlı, sürekli olmak 063a/03, 068b/06, 081a/01, 105b/11, 173b/16, 227a/23, 241a/06, 244a/24, 257a/06, 276b/16, 285b/08, 313b/25

d. ol- Sürekli olmak 051b/24, 068a/21, 108b/11, 122a/06, 144b/15, 162b/25, 214b/02, 226b/04, 230a/10, 239a/08, 250a/03

dāyimā <Ar. *(dā'imā)* Devamlı olarak, sürekli -120-

d. 002a/15, 008b/02, 010b/22, 013a/05, 018b/11, 045a/15, 046a/08, 050a/25, 063a/11, 065b/03, 067a/19, 068a/13, 068b/04, 068b/19, 070b/20, 074b/08, 084b/10, 092a/22, 093b/12, 101a/17, 122a/19, 122a/21, 135a/20, 147b/03, 147b/07, 153a/23, 154b/06, 154b/13, 158a/13, 164b/10, 168a/16, 169b/22, 170a/07, 170a/08, 172b/18, 173b/08, 175b/12, 175b/14, 176a/14, 180a/01, 184a/02, 186b/05, 188b/23, 189a/06, 190a/13, 191a/18, 196a/13, 197a/13, 198a/05, 198b/13, 202b/12, 204a/02, 206b/13, 210a/23, 211b/14, 212b/05, 213b/25, 214b/24, 217a/10, 217a/11, 219a/02, 219a/14, 220b/25, 224b/01, 226a/22, 226b/07, 227a/02, 227a/09, 227b/08, 228a/04, 228a/17, 231a/20, 239a/11, 239a/15, 241b/07, 242a/21, 242a/24, 242b/19, 243a/01, 243a/13, 243b/03, 244b/06, 244b/10, 245a/03, 245a/13, 249a/09, 249a/19, 249a/25, 250a/01, 250a/05, 250a/07, 250a/14, 250a/19, 251a/07, 253a/22, 254a/18, 262b/16, 267b/19, 270b/18, 275a/18, 275a/19, 276a/20, 276b/02, 285a/04, 289b/09, 292a/06, 293a/01, 301a/05, 301b/17, 305a/22, 307a/18, 309a/23, 310a/22, 312a/08, 313b/14, 314a/11, 316b/05, 316b/23, 322a/10

dāyimūn <Ar. Devamlı olarak -1-

d. 088a/12

dāyire <Ar. *(dā'ire)* Etraf, civar, çevre -2-

d.+ si 065a/03

d.+ sine 186a/02

dāzī *bk. tāzī* -1-

d. 177a/10

dāzū *bk. tāzī* -1-

d.+ larla 167a/15

dė- Demek -4120-

d. 043b/02, 049a/09, 054b/05, 056a/02, 060b/11, 070a/08, 070a/09, 077b/10, 085b/09, 091b/04, 108b/03, 120a/02, 121b/09, 121b/10, 121b/11, 127b/11, 131a/01, 140b/01, 141a/13, 149b/20, 150b/09, 150b/20, 152b/02, 154a/09, 167b/24, 174a/21, 188a/01, 191b/15, 191b/24, 207a/25, 210a/17, 217b/16, 218a/23, 237a/05, 239b/16, 239b/24, 241a/01, 256a/23, 270a/07, 270a/14, 283b/19, 296b/20, 301a/01, 304a/16, 305b/21

d.- di 001b/06, 001b/08, 002a/16, 003a/01, 003a/04, 003a/24, 003b/02, 004a/01, 004a/04, 004a/08, 004a/11, 004b/06, 004b/09, 005a/03, 005a/09, 005a/14, 005b/07, 006a/12, 006b/13, 006b/16, 007a/05, 007b/14, 010a/16, 011a/10, 013a/10, 014a/20, 015a/08, 016a/12, 017a/02, 017b/02, 018a/05, 019a/05, 019b/10, 021b/21, 023a/22, 023b/09, 023b/17, 023b/19, 024a/23, 025a/06, 025a/13, 025b/01, 026a/13, 026a/20, 026b/01, 028b/08, 029a/13, 029a/23, 029b/14, 029b/21, 030b/03, 030b/09, 030b/13, 030b/14, 030b/16, 030b/20, 031a/17, 031b/13, 032a/08, 032a/18, 032a/24, 033a/06, 033a/07, 033a/19, 035a/05, 035a/13, 035a/19, 035b/13, 035b/19, 036a/04, 036a/12, 036a/19, 036b/06, 036b/09, 037a/02, 037a/05, 037a/09, 037a/21, 037b/13, 037b/15, 037b/20, 038a/03, 038a/18, 038b/02, 038b/04, 038b/11, 038b/13, 039a/01, 039a/22, 039b/04, 040a/08, 040a/16, 040b/15, 041a/04, 041a/16, 041a/19, 041b/10, 042a/19, 042b/03, 042b/16, 042b/20, 042b/21, 043a/13, 043a/25, 043b/09, 043b/12, 043b/23, 044a/02, 044a/06, 044a/18, 044b/23, 045a/10, 045a/20, 045a/25, 045b/05, 045b/12, 045b/17, 046a/15, 046a/18, 046a/25, 046b/02, 046b/07, 046b/10, 046b/14, 047a/08, 047b/04, 047b/07, 047b/09, 048a/10, 048a/19, 048a/25, 048b/02, 048b/03, 048b/20, 048b/25, 049a/18, 049b/05, 049b/07, 049b/16, 050a/01, 050a/02, 050a/04, 050a/08, 050a/14, 050a/19, 050a/21, 050b/02, 050b/05, 050b/10, 050b/19, 050b/25, 051a/01, 051a/03, 051a/06, 051a/09, 051a/14, 051b/11, 051b/19, 052a/16, 052a/19, 053a/09, 053a/10, 053a/13, 053a/19, 053a/25, 053b/01, 053b/02, 053b/05, 053b/07, 053b/08, 053b/18, 053b/22, 053b/23, 054b/04, 054b/05, 054b/06, 054b/12, 055a/07, 055a/09, 055a/12, 055a/14, 055b/20, 055b/21, 055b/22, 055b/23, 056a/01, 056a/02, 056a/05, 056a/11, 056a/12, 056a/17, 056a/21, 056a/25, 056b/01, 056b/02, 056b/04, 056b/07, 056b/09, 056b/15, 056b/17, 056b/19, 056b/22, 056b/24, 056b/25, 057a/13, 057a/15, 057a/24, 057b/08, 057b/19, 057b/23, 058a/01, 058a/16, 058b/01, 058b/04, 058b/18, 058b/24, 059a/07, 059a/08, 059a/14, 059a/17, 059b/08, 059b/25, 060a/06, 060a/12,

060a/14, 060a/19, 060a/21, 060b/10, 060b/11, 060b/13, 060b/23, 060b/25, 061a/02, 061a/09, 061a/16, 061a/21, 061a/22, 061a/23, 061b/13, 061b/14, 062a/06, 062a/09, 062a/14, 062a/15, 062a/19, 062b/13, 062b/20, 063a/12, 063a/13, 063b/04, 063b/13, 063b/20, 064a/01, 064a/09, 064a/22, 064a/24, 064b/05, 064b/07, 064b/08, 064b/09, 064b/23, 064b/25, 065a/08, 065a/16, 065a/23, 065a/25, 065b/07, 065b/14, 065b/17, 065b/20, 065b/21, 066a/11, 066a/12, 066a/19, 066a/20, 066a/22, 066b/07, 066b/11, 066b/23, 067a/09, 067b/04, 067b/05, 067b/12, 067b/14, 068b/02, 068b/13, 069a/06, 069a/12, 069a/22, 069a/24, 069b/03, 069b/15, 069b/17, 069b/21, 069b/23, 070a/02, 070a/05, 070a/07, 070a/08, 070a/09, 070a/11, 070a/12, 070a/14, 070b/11, 070b/19, 070b/23, 071a/04, 071a/07, 071a/08, 071a/17, 071a/25, 071b/04, 071b/06, 071b/18, 071b/20, 072a/21, 072a/22, 072b/03, 072b/08, 072b/11, 072b/12, 072b/13, 072b/15, 072b/18, 072b/19, 073a/08, 073a/10, 073a/15, 073a/17, 073a/19, 073a/24, 073a/25, 074a/08, 074a/14, 074a/15, 074a/17, 074a/19, 074a/21, 074a/23, 074b/09, 074b/13, 074b/14, 074b/21, 074b/25, 075a/05, 075a/08, 075a/13, 075a/19, 075a/20, 075a/23, 075a/25, 075b/17, 075b/24, 076a/03, 076a/06, 076a/20, 076b/21, 077b/09, 077b/10, 077b/12, 077b/16, 077b/25, 078b/21, 079a/06, 079a/08, 079a/12, 079a/25, 080a/12, 080a/24, 080b/09, 080b/15, 080b/17, 080b/21, 081a/03, 081a/06, 081a/15, 081b/04, 081b/05, 081b/09, 081b/10, 081b/15, 081b/19, 082a/03, 082a/05, 082a/08, 082a/16, 082b/02, 082b/06, 082b/13, 082b/16, 082b/23, 083a/01, 083a/11, 083a/22, 083b/06, 083b/07, 083b/13, 083b/17, 083b/18, 083b/19, 083b/23, 084a/04, 084a/09, 084a/19, 084a/22, 084b/18, 084b/21, 084b/24, 085a/02, 085a/03, 085a/04, 085a/22, 085b/10, 085b/15, 085b/18, 085b/22, 085b/24, 085b/25, 086a/02, 086a/07, 086a/15, 086a/18, 086a/22, 086b/02, 086b/13, 086b/16, 086b/25, 087a/01, 087a/03, 087a/06, 087a/09, 087a/15, 087a/18, 087a/20, 087a/23, 087b/03, 087b/07, 087b/10, 087b/11, 087b/12, 087b/22, 088a/01, 088a/15, 088a/21, 088a/23, 088b/05, 089a/02, 089a/09, 089a/16, 089a/21, 089b/01, 089b/03, 089b/07, 089b/10, 089b/14, 089b/23, 090a/13, 090a/22, 090a/23, 090b/07, 090b/16, 090b/19, 091a/02, 091a/03, 091a/17, 091a/21, 091b/03, 092a/02, 092a/25, 092b/08, 092b/17, 092b/21, 092b/24, 093a/03, 093a/07, 093a/09, 093a/13, 093a/17, 093a/23, 093b/01, 093b/11, 093b/15, 093b/16, 093b/18, 093b/19, 093b/22, 093b/25, 094a/01, 094a/03, 094a/08, 094a/14, 094a/21, 094b/08, 094b/22, 095a/03, 095a/04, 095a/12, 095a/21, 095a/25, 095b/22, 096a/04, 096a/10, 096a/17, 096a/21, 096b/05, 096b/07, 096b/19, 096b/23, 097a/02, 097a/10, 097a/16, 097b/07, 097b/20, 098a/08, 098a/15, 098b/01, 098b/06, 098b/08, 098b/11, 098b/18, 099a/02,

099a/03, 099a/06, 099a/08, 099a/15, 099a/18, 099a/19, 099a/23, 099a/24, 099b/03, 099b/04, 099b/06, 099b/07, 099b/14, 099b/15, 099b/20, 099b/21, 099b/22, 100a/10, 100a/14, 100a/21, 100a/23, 100a/25, 100b/09, 100b/12, 100b/13, 100b/18, 101a/05, 101a/11, 101a/17, 101a/20, 101a/24, 101b/11, 101b/15, 102a/08, 102b/13, 102b/21, 103b/09, 103b/17, 104a/09, 104a/14, 104b/12, 105a/05, 105a/08, 105a/19, 105a/21, 105b/03, 105b/10, 106a/08, 106b/07, 106b/08, 106b/13, 106b/14, 107a/03, 107a/07, 107a/11, 107a/25, 107b/07, 107b/09, 107b/12, 107b/17, 108a/09, 108a/16, 108a/23, 108b/02, 108b/03, 108b/10, 108b/11, 108b/17, 109a/10, 109b/02, 109b/17, 110a/05, 110b/02, 110b/04, 110b/11, 111a/22, 111b/15, 112b/12, 113a/04, 113a/15, 113a/17, 113b/01, 113b/04, 113b/07, 113b/18, 114a/06, 114a/15, 114a/20, 115a/02, 115a/10, 115a/11, 115a/16, 115a/20, 115a/24, 115b/01, 115b/18, 116a/05, 116a/19, 117a/01, 117a/03, 117a/05, 117a/08, 117a/12, 117b/06, 117b/07, 117b/08, 117b/11, 118a/02, 118a/03, 118a/25, 118b/03, 118b/07, 118b/08, 118b/09, 118b/11, 118b/13, 118b/21, 119a/04, 119a/06, 119a/08, 119a/09, 119a/10, 119a/15, 119a/16, 119a/19, 119a/21, 119a/22, 119a/23, 119b/02, 119b/17, 119b/21, 120a/01, 120a/02, 120a/05, 120a/08, 120a/10, 120a/13, 120a/18, 120a/20, 120b/04, 120b/06, 120b/10, 120b/21, 121a/06, 121a/13, 121a/18, 121a/22, 121a/24, 121a/25, 121b/03, 121b/11, 121b/25, 122a/12, 122b/04, 122b/14, 123b/01, 124a/05, 124a/13, 124b/22, 125a/18, 125a/21, 126a/18, 126b/20, 127a/03, 127a/05, 127a/10, 127a/12, 127b/11, 127b/16, 127b/19, 128a/01, 128a/12, 128a/14, 128b/08, 128b/23, 129a/12, 129b/01, 129b/08, 129b/11, 129b/13, 129b/14, 129b/24, 130a/17, 130a/24, 130b/09, 130b/11, 130b/23, 131a/04, 131a/05, 131a/09, 131a/10, 131a/13, 132b/01, 132b/04, 132b/05, 132b/07, 132b/20, 132b/21, 132b/24, 132b/25, 133a/01, 133a/02, 133a/04, 133a/07, 133a/09, 133a/21, 133b/02, 133b/09, 133b/10, 133b/20, 133b/22, 133b/25, 134a/07, 134a/09, 134a/11, 134a/12, 134a/14, 134a/18, 134a/19, 134b/02, 134b/17, 135a/07, 135a/08, 135b/03, 135b/04, 135b/21, 136a/25, 136b/08, 137a/16, 137b/19, 137b/22, 138a/06, 138a/07, 138a/14, 138a/20, 138b/08, 138b/25, 139a/10, 139b/03, 139b/10, 139b/20, 139b/23, 139b/24, 140a/01, 140a/04, 140a/05, 140a/06, 140a/07, 140a/10, 140a/12, 140a/14, 140a/20, 140a/23, 140b/01, 140b/02, 140b/03, 140b/05, 140b/09, 140b/13, 140b/16, 140b/17, 140b/18, 140b/22, 141a/09, 141a/11, 141a/15, 141a/19, 141a/20, 141a/23, 141a/24, 141b/08, 141b/10, 141b/11, 141b/16, 141b/17, 141b/18, 141b/19, 141b/20, 141b/21, 141b/22, 141b/23, 141b/24, 141b/25, 142a/14, 142a/16, 142a/18, 142a/19, 142b/02, 143a/03, 143a/19, 144a/21, 144b/12, 145a/17, 145b/17, 146a/19,

146b/15, 146b/18, 146b/19, 146b/23, 147a/15, 147a/25, 147b/07, 147b/19, 147b/20, 147b/21, 148a/20, 148a/23, 148b/02, 148b/07, 148b/18, 148b/19, 148b/23, 149a/02, 149a/11, 149a/13, 149a/18, 149a/19, 149a/22, 149b/01, 149b/14, 149b/15, 149b/16, 149b/20, 149b/22, 149b/23, 150a/01, 150a/03, 150a/16, 150a/18, 150a/19, 150a/22, 150a/24, 150a/25, 150b/04, 150b/08, 150b/10, 150b/14, 150b/16, 150b/18, 150b/22, 150b/23, 151a/07, 151a/09, 151a/15, 151a/16, 151a/17, 151a/18, 151a/22, 152a/01, 152a/09, 152a/12, 152a/18, 152b/02, 153a/09, 153a/15, 153a/16, 153a/18, 153a/21, 153b/13, 153b/25, 154a/02, 154a/11, 154a/22, 154b/15, 154b/24, 155a/10, 155a/24, 155b/11, 155b/19, 156a/03, 156b/04, 156b/05, 156b/07, 156b/11, 156b/20, 156b/21, 156b/23, 156b/24, 157a/08, 157a/18, 157a/19, 157a/25, 157b/02, 157b/09, 157b/13, 157b/19, 158a/04, 158a/08, 158a/19, 158a/24, 158b/03, 158b/10, 158b/15, 158b/16, 158b/23, 158b/25, 159a/03, 159a/04, 159a/13, 159a/19, 159a/24, 159b/02, 159b/19, 159b/21, 160a/11, 160a/12, 160a/13, 160b/01, 160b/07, 160b/08, 160b/09, 160b/14, 160b/18, 160b/24, 161a/02, 161a/03, 161a/08, 161a/15, 161a/19, 161a/21, 161b/04, 161b/08, 161b/09, 161b/13, 161b/18, 161b/24, 162a/15, 162b/11, 162b/15, 162b/19, 162b/20, 162b/24, 163a/06, 163a/08, 163a/09, 163a/12, 163a/14, 163a/15, 163a/16, 163a/17, 163a/18, 163a/20, 163a/21, 163a/22, 163b/04, 163b/17, 164a/05, 164a/12, 164a/19, 164a/20, 164a/22, 164a/24, 164b/02, 164b/06, 164b/07, 164b/11, 164b/12, 164b/13, 164b/14, 164b/18, 164b/21, 165a/01, 165a/03, 165a/04, 165a/06, 165a/07, 165a/09, 165a/11, 165a/12, 165a/13, 165a/15, 165a/16, 165a/19, 165a/20, 165a/22, 165a/23, 165a/24, 165b/04, 165b/05, 165b/09, 165b/13, 165b/15, 165b/19, 165b/21, 166a/01, 166a/17, 166a/19, 166a/22, 166b/05, 166b/12, 166b/20, 167a/03, 167a/05, 167a/06, 167a/08, 167a/20, 167a/24, 167b/09, 167b/12, 167b/14, 167b/17, 167b/20, 167b/23, 167b/25, 168a/07, 168a/16, 168a/17, 168b/05, 168b/14, 168b/15, 168b/16, 168b/18, 169a/01, 169a/04, 169a/09, 169a/12, 169a/15, 169a/16, 169a/22, 169a/24, 169b/12, 169b/21, 170a/10, 170b/08, 170b/17, 170b/20, 171a/02, 171a/10, 172a/07, 172a/14, 172a/16, 172b/14, 172b/22, 173a/19, 173a/21, 173a/22, 173a/23, 173b/07, 173b/08, 173b/12, 173b/19, 173b/20, 174a/01, 174a/11, 174a/14, 174a/16, 174a/18, 174a/20, 174a/21, 174a/22, 174a/24, 174a/25, 174b/02, 175a/22, 175b/02, 175b/04, 175b/23, 176a/03, 176a/10, 176a/12, 176b/11, 176b/16, 176b/18, 176b/21, 177a/04, 177a/14, 177a/15, 177a/18, 177a/20, 177a/23, 177a/25, 177b/06, 177b/16, 177b/18, 177b/23, 177b/25, 178a/07, 178a/22, 178b/01, 178b/06, 178b/12, 178b/24, 178b/25, 179a/03, 179a/08, 179a/10, 179a/11, 179a/12, 179a/14, 179b/06,

179b/19, 179b/24, 180a/01, 180a/02, 180a/03, 180a/07, 180a/08, 180a/11, 180a/12, 180a/17, 180a/21, 180a/25, 180b/04, 180b/07, 180b/11, 180b/13, 180b/18, 180b/21, 181a/18, 181b/25, 182a/04, 182b/02, 182b/17, 182b/18, 182b/24, 183a/15, 183a/25, 183b/03, 183b/05, 183b/13, 183b/18, 183b/20, 183b/24, 184a/11, 184a/12, 184a/17, 184a/23, 184a/24, 184a/25, 184b/07, 184b/1, 184b/10, 184b/21, 184b/22, 185a/15, 185b/02, 185b/07, 185b/14, 185b/18, 185b/21, 186a/01, 186a/09, 186b/01, 186b/03, 186b/08, 186b/16, 186b/22, 187a/08, 187a/19, 187a/21, 187b/15, 187b/25, 188a/02, 188a/03, 188a/11, 188a/16, 188b/09, 188b/13, 188b/14, 188b/25, 189a/18, 189a/21, 189b/06, 189b/18, 189b/23, 190a/06, 190a/12, 190b/02, 190b/04, 190b/07, 190b/14, 190b/16, 190b/17, 190b/20, 190b/24, 191a/01, 191a/06, 191a/15, 191b/06, 191b/13, 191b/15, 191b/18, 191b/19, 191b/21, 191b/24, 192a/02, 192a/03, 192a/07, 192a/11, 192a/12, 192a/17, 192a/19, 192a/23, 192b/01, 192b/09, 192b/11, 192b/14, 192b/17, 192b/21, 192b/23, 192b/24, 192b/25, 193a/02, 193a/04, 193a/11, 193a/13, 193b/01, 193b/08, 193b/13, 194a/06, 195a/02, 196a/15, 196b/01, 196b/09, 196b/15, 196b/17, 196b/22, 196b/24, 197a/03, 197a/16, 197b/02, 198a/03, 198a/10, 198a/17, 198a/22, 198b/06, 198b/11, 199a/07, 199a/09, 199a/21, 199b/10, 199b/16, 199b/25, 200a/04, 200a/09, 200a/10, 200a/13, 200a/21, 200a/22, 200b/10, 200b/12, 201a/09, 201a/20, 201a/23, 201b/23, 202a/02, 202a/17, 202b/19, 202b/22, 203a/01, 203a/05, 203a/10, 203a/14, 203a/20, 203a/22, 203b/02, 203b/04, 203b/22, 204a/19, 205a/16, 205b/16, 205b/20, 206a/08, 206a/19, 206a/21, 206a/22, 206a/25, 206b/01, 207a/17, 207a/19, 207a/22, 207a/23, 207a/25, 207b/01, 207b/02, 207b/17, 207b/18, 207b/19, 207b/20, 207b/23, 207b/24, 208b/10, 208b/22, 208b/25, 209a/07, 209a/11, 209a/24, 209a/25, 209b/05, 209b/12, 209b/15, 210a/07, 210a/16, 210a/17, 210b/16, 211a/03, 211a/09, 211a/13, 211a/15, 211a/18, 211a/20, 211a/23, 211b/01, 211b/04, 211b/05, 211b/07, 211b/08, 211b/09, 211b/17, 211b/21, 211b/23, 212a/02, 212a/03, 212a/07, 212a/09, 212a/12, 212a/14, 212a/16, 212a/22, 213a/04, 213a/06, 213a/09, 213a/11, 213a/13, 213a/16, 213a/17, 213a/18, 213b/01, 213b/06, 214a/16, 214a/24, 214b/07, 214b/14, 214b/25, 215a/06, 215a/14, 215a/17, 216a/01, 216a/02, 216a/08, 216b/20, 216b/23, 217b/04, 217b/06, 217b/14, 217b/17, 217b/19, 218a/05, 218a/11, 218a/14, 218a/18, 218a/21, 218a/22, 218a/23, 218b/04, 220b/06, 221a/06, 221a/22, 221b/05, 221b/09, 221b/12, 222b/13, 222b/15, 222b/19, 223a/07, 223a/10, 223a/13, 223b/19, 224b/02, 225a/23, 226a/23, 226b/08, 226b/17, 226b/19, 226b/20, 227a/06, 227a/13, 227a/14, 227a/15, 227a/16, 227a/18, 227a/22, 227a/24, 227b/01, 227b/05, 227b/10, 227b/15,

227b/16, 227b/24, 228a/08, 228a/09, 228a/24, 228b/03, 228b/07, 228b/14, 229a/04, 229a/08, 229a/13, 229a/16, 229a/20, 229a/22, 229a/25, 229b/01, 229b/06, 229b/08, 229b/13, 230a/11, 230b/01, 230b/07, 230b/09, 230b/22, 231a/07, 231a/16, 231b/14, 231b/25, 232a/08, 232a/11, 232a/23, 232b/03, 232b/07, 232b/14, 233a/02, 233a/16, 233a/18, 233b/14, 234a/01, 234a/05, 234a/22, 234a/23, 234b/06, 234b/19, 234b/23, 235a/05, 235a/09, 235a/15, 235a/19, 235a/24, 235b/04, 235b/10, 236a/09, 236a/16, 236a/24, 236b/01, 236b/07, 236b/16, 236b/17, 236b/24, 237a/03, 237a/06, 237a/08, 237a/11, 237b/20, 237b/23, 238a/07, 238a/15, 238a/16, 238a/18, 238a/22, 238b/01, 238b/03, 238b/04, 238b/08, 238b/09, 238b/19, 238b/20, 239a/01, 239a/25, 239b/07, 239b/10, 239b/11, 239b/12, 239b/16, 239b/24, 240a/05, 240a/14, 240a/25, 240b/01, 240b/09, 240b/14, 240b/16, 240b/18, 240b/20, 240b/25, 241a/02, 241a/05, 241a/17, 241b/05, 241b/06, 241b/08, 241b/13, 241b/16, 241b/17, 241b/18, 241b/20, 241b/21, 241b/22, 241b/25, 242a/02, 242a/03, 242a/05, 242a/08, 242a/15, 242a/19, 242a/23, 242a/24, 242b/03, 242b/07, 242b/08, 242b/09, 242b/11, 242b/13, 243a/06, 243a/10, 243a/12, 243a/15, 243a/16, 243a/21, 243a/22, 243a/25, 243b/03, 243b/05, 243b/09, 243b/11, 243b/12, 243b/14, 243b/16, 243b/19, 243b/20, 243b/22, 244a/01, 244a/03, 244a/05, 244a/07, 244a/08, 244a/10, 244a/13, 244a/14, 244a/16, 244a/18, 244a/20, 245a/12, 245b/02, 245b/04, 245b/17, 246a/07, 246a/20, 246a/24, 246b/02, 246b/05, 246b/07, 246b/11, 246b/12, 246b/16, 246b/19, 246b/24, 247a/05, 247a/12, 247a/15, 247a/19, 247a/24, 247b/03, 247b/07, 247b/08, 247b/11, 247b/12, 248a/04, 248a/08, 248a/15, 248b/13, 248b/15, 248b/18, 248b/22, 248b/23, 248b/25, 249a/05, 249a/07, 249a/12, 249a/17, 249b/06, 249b/07, 250b/05, 250b/11, 251a/02, 251a/15, 251a/16, 251a/25, 251b/03, 251b/08, 251b/09, 251b/10, 251b/17, 251b/22, 251b/23, 251b/25, 252a/03, 252a/05, 252a/10, 252a/16, 252a/17, 252a/20, 252a/21, 252b/03, 252b/11, 253a/13, 253b/10, 253b/12, 253b/14, 253b/22, 253b/23, 253b/25, 254a/10, 254a/13, 254a/20, 254a/22, 254a/23, 254b/03, 254b/05, 254b/08, 254b/15, 254b/24, 254b/25, 255b/02, 255b/06, 255b/09, 255b/10, 255b/17, 255b/20, 256a/01, 256a/08, 256a/12, 256a/21, 256a/24, 256b/03, 256b/13, 256b/14, 256b/22, 256b/23, 257a/02, 257a/03, 257a/06, 257a/09, 257a/11, 257a/14, 257a/20, 257a/21, 257a/23, 257b/01, 257b/07, 257b/10, 257b/16, 257b/24, 258a/02, 258a/05, 258a/06, 258a/08, 258a/11, 258a/13, 258a/15, 258a/16, 258a/19, 258a/24, 258b/01, 258b/07, 258b/09, 258b/11, 258b/17, 258b/22, 259a/11, 259b/06, 260a/03, 260a/05, 260a/16, 260a/19, 260a/25, 260b/04, 260b/07, 260b/17, 260b/20, 260b/24, 261a/06,

292a/22, 292a/23, 292b/06, 293a/03, 293a/05, 293a/06, 293a/15, 293a/20, 293a/24, 293a/25, 293b/21, 294a/04, 294a/05, 294a/07, 294a/09, 294a/13, 294a/14, 294a/15, 294a/16, 294a/17, 294b/01, 294b/10, 294b/16, 294b/20, 295a/03, 295a/05, 295a/20, 295a/23, 295b/08, 295b/10, 295b/13, 295b/14, 295b/20, 295b/21, 295b/22, 295b/24, 296a/02, 296a/09, 296a/17, 296a/18, 296a/22, 296b/08, 296b/09, 296b/11, 296b/13, 296b/19, 296b/20, 296b/21, 297a/02, 297a/11, 297a/12, 297a/15, 297a/24, 297a/25, 297b/10, 297b/14, 297b/17, 297b/25, 298a/03, 298a/06, 298a/11, 298a/12, 298a/14, 298a/19, 298a/23, 298b/08, 298b/12, 298b/21, 299a/03, 299a/04, 299a/06, 299a/08, 299a/12, 299a/13, 299a/17, 299a/19, 299a/22, 299a/23, 299b/03, 299b/04, 299b/12, 299b/16, 299b/20, 299b/25, 300a/05, 300a/06, 300a/25, 300b/04, 300b/24, 301a/01, 301a/02, 301a/03, 301a/11, 301a/13, 301a/15, 301a/16, 301a/17, 301a/20, 301a/22, 301a/24, 301b/01, 301b/06, 301b/07, 301b/15, 301b/16, 301b/17, 302a/16, 302a/17, 302a/18, 302a/19, 302a/22, 302a/23, 302b/02, 302b/03, 302b/11, 302b/12, 303a/02, 303a/07, 303a/11, 303a/23, 303a/24, 303b/06, 303b/16, 303b/25, 304a/11, 304a/14, 304a/18, 304a/22, 304a/24, 304b/01, 304b/02, 304b/03, 304b/14, 304b/16, 304b/18, 305a/01, 305a/02, 305a/04, 305a/05, 305a/10, 305a/12, 305a/13, 305a/14, 305a/15, 305a/25, 305b/01, 305b/02, 305b/03, 305b/04, 305b/08, 305b/09, 305b/11, 305b/12, 306a/03, 306a/05, 306a/07, 306a/08, 306a/17, 306a/18, 306a/19, 306a/20, 306a/21, 306a/22, 306b/01, 306b/14, 306b/24, 306b/25, 307a/10, 307a/13, 307a/25, 307b/06, 307b/18, 308a/01, 308a/06, 308a/08, 308a/17, 308a/19, 308a/23, 308a/24, 308a/25, 308b/06, 308b/12, 308b/16, 308b/22, 308b/25, 309a/01, 309a/05, 309a/06, 309a/09, 309a/22, 309b/04, 309b/15, 310a/03, 310a/05, 310a/06, 310a/07, 310a/08, 310a/22, 310a/25, 310b/05, 310b/10, 310b/11, 310b/16, 310b/21, 311a/01, 311a/07, 311a/09, 311a/15, 311a/20, 311a/25, 311b/03, 311b/04, 311b/06, 311b/15, 311b/21, 311b/23, 311b/25, 312a/01, 312a/04, 312a/07, 312a/09, 312a/10, 312a/14, 312b/11, 312b/15, 312b/16, 313a/12, 313a/18, 313a/23, 313b/03, 313b/04, 313b/16, 313b/18, 313b/21, 314a/15, 314b/13, 316a/20, 316a/21, 316a/24, 316b/02, 316b/04, 316b/06, 316b/18, 317a/05, 317a/22, 317a/25, 317b/02, 318a/21, 318a/22, 318b/02, 318b/03, 318b/13, 318b/14, 319a/17, 319a/21, 319a/23, 319b/01, 319b/02, 319b/05, 319b/07, 319b/09, 319b/11, 319b/14, 319b/18, 319b/20, 319b/23, 319b/25, 320a/01, 320a/04, 320a/05, 320a/07, 320a/08, 320a/12, 320a/16, 320a/20, 320a/22, 320a/23, 320a/24, 320b/03, 320b/09, 320b/17, 320b/20, 320b/21, 320b/22, 320b/23, 321a/03, 321a/04, 321a/10, 321a/13, 321a/17, 321a/20, 321b/06, 321b/08, 321b/15, 321b/24, 322a/02,

249b/06, 253a/21, 255b/12, 255b/16, 270a/11, 270b/10, 274a/13, 288a/10, 295b/08, 304a/03

d.- dügin 288a/11

d.- dügine 115a/11, 269b/11

d.- dügiŋi 105a/09

d.- düginleyin 239b/13

d.- dügüm 059b/24, 074b/24, 112b/24, 121a/18, 162a/13, 230a/19, 255b/01, 326b/21

d.- dügümüz 103a/08

d.- dügüŋ 058a/24, 058b/02, 153a/19, 162a/24, 240a/02, 281a/23, 303b/02, 305a/14

d.- dügüŋden 081a/03

d.- dügüŋe 320a/23

d.- dügüni 075a/19, 120a/19

d.- dügüŋi 086b/08

d.- dügüŋleyin 162a/25

d.- dügünleyin 241a/10

d.- dük 022a/08, 024a/09, 075b/23, 252a/09

d.- dükleri 049a/09, 092a/11, 125b/14, 138a/18, 156b/19, 179b/12, 182b/19, 183b/07, 213a/07, 218a/10, 247a/20, 257b/11

d.- düklerinden 074b/10

d.- düklerine 136a/18

d.- düklerini 059b/22, 270a/14

d.- düklerinüŋ 060b/25

d.- düklerüm 152a/17

d.- düklerümi 006a/24, 057a/12

d.- düklerümüŋ 048a/09

d.- düklerüŋden 251b/23

d.- düklerüŋi 083a/15, 091a/20, 115a/03

d.- dükleyin 071a/23

d.- dükleyindür 071a/22

d.- düm 032a/07, 070a/21, 070b/03, 077b/07, 111b/25, 114b/06, 114b/11, 168a/10, 168a/11, 187a/15, 187a/16, 192a/13, 216b/24, 254b/22, 254b/24, 255a/14, 255b/01, 267b/22, 322a/24

127a/05, 127a/09, 127a/11, 151b/06, 206b/24, 208b/02, 208b/17, 229a/15, 259b/12

d.- rdi 009a/12, 092a/02, 098b/18, 132a/21, 327b/02

d.- rdüŋ 064a/24, 088b/14, 165b/18, 304b/17, 327b/20

d.- rem 002a/24, 046b/18, 075b/09, 079a/01, 132a/13, 234b/02, 253b/22, 259b/03, 281a/20

d.- ridi 008b/20, 010b/11, 011a/18, 013a/14, 013b/19, 014a/11, 022a/19, 028b/07, 030a/07, 033b/18, 034a/16, 044b/08, 089b/09, 096b/12, 142b/14, 142b/19, 142b/21, 143a/04, 231b/19, 231b/22, 231b/23

d.- rin 134b/02

d.- rise 027a/09

d.- rken 100a/22, 133b/18, 263b/14

d.- rler 060b/11, 062a/12, 062a/19, 063a/09, 065a/08, 065b/20, 069b/22, 070b/10, 076b/03, 077b/13, 077b/16, 081a/10, 081a/11, 083a/07, 087b/10, 096a/15, 102a/03, 104a/01, 106a/08, 108a/01, 111a/14, 112a/12, 113a/20, 117b/03, 124a/07, 124b/03, 125a/21, 126a/09, 130b/07, 154a/08, 164a/09, 174a/03, 174a/04, 176a/25, 185a/05, 191a/24, 198b/02, 217a/11, 232b/14, 234a/20, 249b/13, 254b/19, 265a/16, 270b/02, 270b/03, 276b/05, 279a/16, 289b/16, 292a/25, 292b/02, 292b/03, 293a/09, 299a/07, 300a/05, 302a/15, 302a/21, 302b/06, 303b/05, 308a/16, 313b/18, 314b/03, 314b/04, 314b/14, 321b/02, 322b/15

d.- rlerdi 033a/16, 034a/02, 038a/02, 041b/13, 053a/23, 072b/19, 081b/01, 092a/14, 108a/02, 118a/20, 124a/08, 126b/18, 131b/07, 131b/10, 131b/12, 131b/15, 134b/10, 135a/18, 135b/08, 136a/02, 137a/25, 155b/02, 156a/01, 158b/22, 183b/05, 185a/09, 196a/17, 196a/22, 197b/19, 201b/10, 202a/08, 204a/22, 207a/09, 207a/20, 208a/01, 208b/04, 217a/16, 219b/04, 224b/21, 237b/16, 238a/23, 253b/02, 253b/06, 254b/15, 256a/16, 263a/04, 264a/17, 271a/17, 277a/06, 283b/03, 284b/16, 287a/23, 297a/17, 298a/16, 304a/05, 308b/20, 313b/10, 315a/01, 317a/12, 318a/10, 318a/24, 318b/20, 318b/21, 318b/22, 318b/23, 318b/24, 319a/03, 323b/04, 324a/07, 324a/11, 324a/19, 326a/12, 326a/24, 327b/24

d.- rleridi 044b/15, 045a/02, 045b/17, 047a/05, 047a/07, 049a/17, 050b/17, 053a/24, 054b/04, 058a/20, 073b/12, 073b/13, 084a/20, 084a/25, 100a/03, 102a/16, 103a/12, 103b/05, 103b/23, 103b/25, 111a/08, 112b/16, 117a/19, 117b/22, 133a/12, 135b/06, 135b/11, 136a/18, 138a/22, 138b/05, 141a/04, 141a/06, 142b/24, 143b/03, 144a/21, 147a/13, 147b/15, 148a/04, 148a/05, 149b/02, 152b/01, 152b/13, 153b/19,

153b/21, 157a/14, 160a/02, 160a/20, 163b/18, 166a/06, 166a/25, 167a/14, 170b/11, 171b/22, 172a/17, 179a/15, 189a/11, 190a/22, 191b/01, 205a/24, 220a/02, 220a/19, 231a/21, 231b/03, 251a/06, 251a/07, 251a/10, 282a/04, 323a/21

d.- rlermiş 068a/15, 198b/08

d.- rlerse 113b/07

d.- rmiş 070b/17, 081b/18, 233b/20

d.- rse 043b/11, 095a/21, 101a/09, 110a/17, 118b/09, 119a/08, 125a/11, 170b/14, 193b/23, 203a/13, 209b/20, 220a/14, 246b/22, 275a/23, 301a/17, 310b/11, 323a/03

d.- rsem 038b/14, 044b/18, 044b/25, 079a/22, 286a/06, 304b/18

d.- rseŋ 033b/05, 041b/16, 042b/19, 042b/24, 045b/15, 053a/13, 058b/03, 060a/03, 069b/10, 071b/03, 079a/09, 081b/09, 084a/22, 085a/04, 085b/19, 088a/19, 088a/20, 096b/12, 098b/14, 109b/10, 112b/23, 115b/17, 117a/23, 118a/09, 122a/13, 122a/18, 129b/18, 134a/06, 179b/14, 200a/18, 207a/16, 210b/08, 213a/21, 233b/13, 234a/09, 259b/21, 268a/06, 278a/23, 281a/13, 284a/21, 285a/06, 285a/07, 285b/23, 285b/25, 288a/25, 297a/02, 302a/17, 303a/22, 305b/01, 309a/05, 311a/01, 326b/07

d.- rseŋiz 284a/13

d.- rseŋüz 038a/04, 124a/12, 320a/20

d.- rsin 019a/13, 025a/03, 081b/02, 083a/12, 099b/13, 099b/15, 118b/07, 119b/06, 139b/18, 152a/13, 173b/12, 203a/09, 217b/16, 234b/02, 238b/07, 251b/25, 257a/06, 265a/01, 268b/25, 272b/01, 278b/06, 278b/13, 278b/23, 279a/11, 280a/08, 280a/12, 283b/14, 284a/01, 285b/18, 285b/20, 296b/20, 303b/16, 303b/24, 304a/11, 310a/07, 311b/24, 319b/21, 319b/22, 320a/21, 326b/13, 327b/18

d.- rsiz 023b/17, 033a/07, 053b/12, 053b/18, 107a/09, 120b/20, 134b/02, 161a/17, 180b/03, 254a/13, 263b/14, 268b/23, 271a/02, 289b/24, 292b/13, 292b/20, 309b/24, 314b/02

d.- rsün 115a/02

d.- rüz 023a/21

d.- se 216b/21

d.- sem 176a/24, 253b/24

d.- seŋ 068b/01, 117b/23

d.- sün 021a/11, 092b/11, 250b/19

d.- sünler 156b/19, 319b/11

d.- ye 025a/25, 040a/20, 057a/20, 118a/24, 118b/09, 160a/23, 178b/22, 188b/10,

140b/24, 141b/14, 147a/10, 147a/17, 151b/08, 152a/06, 153a/05, 153b/03, 158b/10, 162b/11, 163a/09, 166b/05, 171b/02, 173b/07, 179b/05, 181a/18, 181a/24, 182b/13, 183b/03, 184b/15, 190a/17, 198a/02, 198b/22, 199b/17, 207a/13, 207b/09, 223a/25, 230a/22, 239a/01, 245b/22, 246a/06, 246b/08, 251a/18, 257a/15, 260b/08, 272b/15, 273a/04, 274b/09, 274b/15, 276a/24, 285a/25, 294a/01, 294a/13, 295b/04, 298b/17, 301b/12, 316a/04, 320a/13, 322a/03, 324b/25, 325b/02, 325b/18, 325b/25, 326b/10, 326b/17

d.- yüpdür 081a/16, 136a/12

d.- yürek 105b/05

d.- dügüni ṭut- Söz tutmak 050b/04

d.- yecek ol- Diyecek olmak 305a/09

de Bağlaç -23-

d. 034a/11, 068b/03, 078b/24, 079b/06, 090a/06, 090a/11, 093a/17, 097b/09, 099b/23, 117b/22, 130a/16, 134b/13, 164a/12, 177a/03, 186b/21, 205b/19, 223a/11, 226a/05, 268b/14, 278b/07, 300b/23, 325b/13

debe Tepe -1-

d.+ sin 015b/25

debin- Tepinmek -1-

d.- dükde 041a/06

debīr <Far. Yazıcı, katip -2-

d. 007a/19

d.-i ḫıred-mend-i pākīze çehr 027a/06

dede Dede -103-

d. 002a/18, 014a/19, 014a/24, 091b/19, 106a/02, 153b/15, 168a/24

d.+ den 080a/04, 167a/05, 259b/04

d.+ lerimüzüŋ 072a/06, 325a/02

d.+ lerinden 073b/12

d.+ lerine 097a/09

d.+ lerinüŋ 152a/01, 185a/22

d.+ lerüm 076a/17, 076a/18, 076b/05, 089a/17, 106b/03, 176a/23, 250b/15, 279a/06, 290b/20, 325b/20

d.+ lerümden 079a/11, 268a/24, 289b/09

d.+ lerümdür 161b/16, 279a/09

d.+ lerümi 134b/01

d.+ lerümizi 289b/04

d.+ lerümüŋ 038a/24, 079a/11, 134b/02, 163b/01, 300a/25

d.+ lerümüz 023b/01, 035b/20, 195b/15

d.+ lerüŋ 097b/18, 175b/17, 253a/13, 271a/23, 272b/03, 295b/19

d.+ lerüŋden 107a/13, 278a/23

d.+ lerünüŋ 035a/10

d.+ lerüŋüŋ 326a/13

d.+ m 076a/05, 095b/20, 138b/06, 185b/04, 279b/15, 325b/21

d.+ mdür 078b/15, 280b/06

d.+ mile 006b/19

d.+ mizidi 019b/02

d.+ müŋ 057a/05, 059a/06, 064b/22, 077b/01, 281b/02

d.+ müz 090b/22

d.+ ŋ 023b/22, 023b/23, 056a/24, 056b/02, 077b/01, 191a/06

d.+ ŋi 017a/04

d.+ ŋle 004b/11

d.+ nüŋ 045b/13, 068b/07, 068b/11, 185a/18, 185b/11, 187a/03

d.+ si 001b/13, 007a/11, 013b/14, 017b/03, 054a/04, 076b/03, 077a/13, 132b/09, 185b/09, 204b/18, 277b/19, 300a/09

d.+ sidür 117b/05

d.+ sine 005a/14, 133a/03

d.+ sini 005b/23

d.+ sinüŋ 008b/05, 018a/24, 095b/09, 095b/20, 142a/11, 187a/20

ḋedür- Dedirmek -1-

d.- medi 082a/04

ḋedürt- Dedirtmek -2-

d.- di 079b/10

d.- evüz 321b/15

def <Far. Tef -1-

d. 090b/11

defʿ <Ar. Savma, öteleme -22-

d.-i melāl 272b/18

d.-i melūl 071b/15

d.+ a 326b/20

d.+ i 304a/14

d.+ ine 070a/13, 095b/04, 149a/01, 230b/17, 236a/21, 288a/20

d. ėt- Defetmek, ötelemek 091a/20, 103a/22, 104a/04, 141a/07, 144a/19, 155b/19, 304a/18, 313b/01, 317a/11

d. ol- Ortadan kaldırılmak, yok olmak 074b/01, 129a/16

defn <Ar. Gömülmüş, gömülü -14-

d. ėt- Gömmek, defnetmek 051b/22, 059b/11, 097b/23, 103b/12, 130a/08, 130b/05, 130b/06, 130b/09, 130b/11, 135b/03, 322b/11

d. eyle- Gömmek, defnetmek 026a/13

d. ḳıl- Gömmek, defnetmek 108b/19, 146b/21

defter <Ar. Defter -45-

d. 163b/21

d.+ den 031a/11

d.+ e 047a/03, 109a/23, 152a/02, 152a/03, 172a/24, 173a/01, 182b/18, 196b/09, 226a/22, 238b/12, 243b/22, 256a/12, 257a/01, 266a/11, 266a/17, 267a/14, 267a/25, 267b/13, 287a/22, 296b/21, 317a/08, 322a/16

d.+ i 163b/20

d.+ in 012b/12, 012b/23

d.+ inde 041a/20, 292a/22

d.+ inden 036a/04

d.+ ine 292a/17

d.+ ini 079a/08, 279a/11, 285b/02

d.+ ler 267a/16

d.+ lere 068a/16, 200b/04

d.+ leri 163b/22

d.+ üŋ 210b/18

d.+ üŋi 097b/08, 207a/22

d.+ üŋüzi 261b/01

d. ėt- Kaydetmek 052a/14, 314b/22

d.+ e getür- Deftere yazmak 027b/02

deg- 1. Değmek, dokunmak, temas etmek 2. Yardımcı fiil -25-

d.+ ise 028a/02

d.+ miş 065a/05, 086a/03, 170b/04, 230b/25

d.+ mişseŋ 097a/19

d.+ se 022a/20, 043b/11

d.+ seŋ 042a/01

d.+ sin 105a/08, 218b/04, 278b/08, 278b/10, 279a/12, 321b/06

d.+ siz 028b/04

d.+ sün 018a/20, 092b/23, 093a/06

d.+ üz 009a/19, 169a/22, 196a/09, 297a/11

degin Dek, kadar -101-

d. 003b/11, 004a/05, 004a/20, 005a/01, 005b/09, 006b/11, 007a/01, 007b/15, 008a/09, 009b/11, 011b/02, 012b/06, 012b/23, 013a/09, 013a/16, 014a/25, 018b/14, 020b/23, 022a/05, 022b/15, 023a/23, 023b/02, 024b/10, 027a/16, 029b/01, 037a/16, 037a/17, 037b/15, 038a/05, 038a/08, 042b/22, 043b/08, 043b/16, 062a/17, 064a/11, 065b/22, 066a/24, 067b/18, 074b/17, 074b/23, 084b/02, 097a/09, 109b/18, 110a/18, 121b/04, 124b/02, 126a/16, 129a/19, 131b/22, 136a/06, 136a/16, 136b/03, 142b/06, 143b/10, 147b/23, 151a/07, 152b/05, 160a/21, 164a/20, 168a/18, 168b/01, 177a/08, 178a/16, 181b/15, 183b/16, 187b/10, 188b/07, 207b/10, 218b/12, 224b/03, 234b/08, 237a/14, 237b/02, 238b/14, 239a/03, 239a/06, 241a/10, 247a/01, 252a/06, 252a/11, 253a/09, 255a/24, 259a/23, 289b/21, 294a/09, 295a/16, 295b/17, 297b/25, 306a/13, 311b/11, 314a/05, 315b/15, 317b/03, 320a/09, 320a/11, 323b/12, 325a/11, 326a/21, 326b/12, 327b/11

degirmen Değirmen -17-

d. 326a/23, 326a/25, 327a/11

d.+ de 326b/04

d.+ e 326a/21, 326a/24, 326b/01, 326b/21, 326b/25

d.+ i 265b/15

d.+ ler 051b/03, 059a/23, 065a/10

d.+ leri 060b/22

d.+ üŋ 326a/23, 326a/24

degirmenci Değirmenci -5-

d. 326b/02, 326b/05, 326b/22

d.+ ye 326b/20

d.+ yi 326b/04

degirmi Yuvarlak -1-

d. 159a/24

degiş- Değişmek -2-

d.- diŋ 279b/11

d.- üp 134b/16

degme Her, herhangi biri -15-

d. 040a/19, 049a/08, 053a/01, 071b/22, 102b/06, 111a/05, 118a/12, 121b/07, 141b/15, 142a/12, 146b/09, 233a/11, 266b/19

d.+ yi 089b/19

degül Değil -295-

d. 003a/05, 003a/11, 008a/05, 009a/13, 019b/25, 029b/17, 029b/20, 030a/08, 030b/02, 030b/12, 031b/11, 032b/07, 033a/10, 035a/07, 037a/11, 039a/13, 041b/02, 054a/20, 055b/18, 058a/25, 059b/21, 060a/18, 072b/23, 073b/20, 075b/24, 084b/25, 110a/01, 110b/17, 120a/15, 121b/05, 122b/19, 129b/10, 130b/24, 152b/06, 157b/11, 173b/25, 174a/10, 199a/06, 207a/12, 270a/25, 275b/18, 292a/07, 292a/14, 295b/19, 297b/11, 302a/07, 318a/04, 320b/22

revā d. 002b/18, 002b/19, 029b/16

d.+ di 019a/08, 038b/03, 055b/16, 063b/11, 065a/02, 077a/15, 079a/20, 113b/10, 140a/18, 155a/15, 167b/07, 187a/19, 269a/09, 269a/10, 279b/24, 297a/18, 298b/22

d.+ dir 208b/01

d.+ düm 107a/06, 109a/17, 161a/18

d.+ dür 002b/20, 004a/05, 004b/09, 015a/09, 015b/22, 023b/12, 028a/05, 031b/19, 032a/19, 032b/02, 035a/11, 038b/13, 039a/25, 052b/08, 053a/10, 053a/12, 060b/16, 061b/13, 063a/09, 063b/15, 064a/25, 068b/03, 069b/17, 070a/14, 070b/24, 071a/22, 076a/02, 076a/20, 079b/24, 080a/07, 081b/12, 083a/08, 100b/09, 105a/09, 105a/10, 106a/06, 107a/09, 107a/14, 107a/21, 108a/03, 108a/13, 108a/23, 109b/15, 109b/25, 110a/06, 110b/04, 111b/22, 113a/08, 114b/09, 117a/22, 118b/06, 120a/09, 121a/05, 121b/11, 122a/11, 122a/23, 124b/12, 126b/15, 126b/22, 126b/23, 127b/25, 129b/17, 142a/13, 143a/03, 144a/19, 144b/10, 144b/19, 145b/04, 145b/22, 146b/10, 146b/14, 147a/06, 147b/04, 150b/16, 151a/05, 153b/13, 154a/03, 154a/07, 155a/10, 155b/18, 157a/08, 157a/18, 159a/03, 163a/08, 164a/09, 165b/21, 168b/05, 168b/12, 170b/06, 171b/16, 174a/19, 177b/06, 178b/24, 179a/09, 184b/13, 184b/15, 186b/21, 187a/12,

192a/22, 195b/06, 198a/14, 202a/21, 203a/06, 204a/09, 204b/11, 204b/23, 205b/15, 206b/15, 207a/19, 214b/10, 216b/16, 232b/04, 238a/02, 238a/05, 239a/13, 239a/25, 241a/16, 241b/08, 242b/20, 243a/16, 244b/19, 245a/25, 247a/18, 248b/05, 249b/12, 251b/15, 254b/04, 272a/22, 275a/18, 280a/20, 281a/22, 281b/04, 281b/05, 282b/16, 282b/17, 283a/05, 283a/13, 285a/05, 285b/11, 287a/05, 288a/25, 289a/06, 290a/11, 290a/24, 290b/22, 291b/07, 292a/20, 292b/06, 293a/05, 297a/10, 298a/15, 300a/02, 300a/05, 303b/13, 305a/11, 306a/16, 306a/20, 307a/06, 307a/16, 307a/18, 307b/21, 307b/23, 308b/22, 321a/13, 321a/16, 324b/15

ʿādetüm d.+ dür 119b/08

revā d.+ dür 122b/13, 177b/05, 213b/24, 215b/14, 253b/11, 286b/12

d.+ em 022a/12, 073b/22, 105a/02, 120a/14, 177a/20, 178b/12, 194b/15, 200b/05, 205b/19, 239b/08, 240b/20, 245b/20, 245b/21, 266b/25, 303a/21, 303b/04, 303b/16, 314b/09

d.+ idi 137a/25

d.+ iken 066a/05

d.+ miş 168b/05, 274a/23

d.+ mişse 174a/05

d.+ miydün 079a/11

d.+ se 072b/08, 141a/13, 177b/01, 190b/15

d.+ sem 278b/03

d.+ sin 014b/11, 035a/13, 127b/23

d.+ üm 019b/21, 081a/22, 286a/02

d.+ üz 037a/02, 151a/02, 198b/06, 200b/07, 324b/22, 325a/01

degür- 1. Bildirmek, ulaştımak 2. Yardımcı fiil -6-

d.- di 056a/14, 124b/18, 127a/24, 264a/09

d.- diler 109a/06

ziyān d.- esin 205a/09

degürt- 1. Bildirmek, ulaştımak 2. Yardımcı fiil -1-

ziyān d.- mezdi 099b/09

degüş- Değişmek -1-

d.- üp 273b/03

dehān <Far. Ağız -1-

d. 031a/03

dehḳān <Far. *(dihḳān)* Köy, toprak sahibi -2-

d.+ uŋ 035a/19, 035b/05

dehr <Ar. Dünya -8-

d. 054a/17, 088b/10

d.-i dūn 084b/12, 117a/11

d.-i gerdānuŋ 008a/03

d.+ den 040a/04

d.+ e 003a/06

d.+ üŋ 010a/05

dek Kadar, değin -70-

d. 007a/07, 046b/18, 053b/09, 072a/09, 072a/12, 076a/21, 079b/25, 082a/11, 083b/07, 093b/15, 099a/25, 105b/20, 107b/11, 108a/05, 111b/10, 112a/23, 114a/05, 115a/18, 116b/23, 118b/01, 123b/05, 127b/15, 130a/12, 133b/11, 135b/14, 143b/19, 156a/23, 160b/05, 164a/14, 164b/02, 164b/09, 164b/23, 165a/19, 166b/16, 167a/15, 169a/10, 172b/22, 173a/12, 174b/19, 176b/19, 183a/18, 184a/11, 185b/04, 187a/04, 188a/09, 188a/15, 194b/25, 198b/08, 199a/20, 199b/24, 215b/21, 237b/03, 237b/12, 240b/21, 241a/08, 248a/02, 257b/03, 264b/01, 268a/01, 273a/19, 280a/01, 282a/22, 282b/14, 284a/11, 284b/23, 285b/08, 296a/25, 317b/01, 322b/04, 327a/11

deḳāyıḳ <Ar. Ayrıntılar, ince şeyler -2-

d.+ ı 317a/23

d.+ ın 156a/03

del- Delmek -6-

d.- di 026b/05

d.- diler 049a/06, 152a/18

d.- üp 123b/08

delālet <Ar. İşaret -1-

d. ėt- İşaret etmek 208a/07

delik Delik -5-

d. 061b/16, 111a/23

d.+ den 111a/24

d.+ dür 241a/08

deliklü Delikli -1-

d. 112a/03

delīl <Ar. 1. Delil 2. Yol gösteren, kılavuz -3-

d. 126b/06

d. eyle- Kılavuzluk etmek 212a/06

d.+ ile 192a/25

delilük *bk. delülik* -1-

d. ėt- Delilik etmek 258b/08

delim Çok, bir çok -2-

d. 049a/06, 126b/04

delin- Delinmek -10-

d.- medik 012b/05

d.- medük 006a/16

d.- memiş 007b/25, 241a/10

d.- miş 007b/25, 241a/10

d.- mişdür 240b/21, 241a/08

dellāl <Ar. Tellal -3-

d. 164a/19, 169a/04

d.+ a 164a/18

delü Deli -10-

d. 109a/17, 188b/21

d.+ ler 083a/23, 145b/12, 206a/17

d.+ ye 260a/04, 279b/04

d. ol- Delirmek, deli olmak 095a/07, 227b/25, 328a/02

delülik Delilik -6-

d.+ ine 194b/07, 277b/03

d. ėt- Delilik etmek 077b/07, 173b/06

d. eyle- Delilik etmek 120a/09, 258b/22

delün- *bk. delin-* -1-

d.- medük 128b/05

delür- Delirmek -2-

d.- di 025b/21

d.- se 073b/18

dem <Far. 1. An, vakit 2. Soluk, nefes -175-

d. 002b/16, 006a/11, 007a/04, 009b/11, 010a/25, 015b/19, 015b/21, 016b/21,

018b/12, 022a/21, 022b/05, 022b/22, 030b/20, 031a/14, 031b/03, 032a/07, 032b/11, 032b/19, 032b/24, 034b/25, 035b/06, 036a/09, 037a/03, 037a/18, 037b/17, 040a/15, 049a/10, 050a/19, 051a/14, 052b/24, 054a/19, 055b/05, 058a/05, 060b/04, 061b/04, 062a/20, 062b/03, 062b/06, 066b/17, 081b/19, 081b/21, 082a/07, 084b/09, 086a/10, 088b/09, 089b/15, 090a/08, 092a/08, 094a/10, 095b/03, 098a/22, 099b/11, 102b/03, 103b/05, 105b/17, 107a/16, 110a/17, 111a/05, 111a/06, 112b/25, 115b/03, 116a/07, 116b/18, 116b/24, 117b/17, 117b/20, 118b/01, 124b/17, 137b/09, 158a/07, 158b/11, 166a/13, 194a/19, 209b/25, 215b/05, 221a/18, 235a/09, 244b/17, 252b/09, 259b/23, 260b/21, 282a/17, 283a/25, 296a/20, 308a/13, 309b/01, 312a/10, 315a/08, 315b/24, 316b/09

d.+ de 012b/19, 047b/11, 050b/11, 078a/17, 105a/23, 105b/01, 117b/05, 117b/15, 125b/02, 130b/12, 137a/25, 148a/02, 182b/01, 186a/13, 189a/01, 199a/19, 202a/25, 208a/11, 208b/02, 235a/14, 239a/16, 241a/18, 255a/19, 281b/25, 282a/11, 293a/11, 293a/21, 300a/24, 303b/20, 314b/24, 315a/06, 317a/08, 322a/07, 325a/14, 326a/03

d.+ den 002b/15, 174a/16

d.+ di 082a/07

d.+ dür 193a/09, 252a/06

d.+ e 280a/01, 322b/04

d.+ i 038b/01, 058a/06

d.+ idür 050b/03, 054b/03, 075b/24, 079a/24, 140a/20, 202a/21

d.+ ile 039a/15

d.+ in 031a/03, 092a/10

d.+ inde 003a/08, 040a/20, 050b/07, 056a/22, 059b/14, 067a/04, 067b/25, 075b/13, 079a/03, 144b/14, 155a/09, 170b/03, 175a/15, 194a/07, 277b/06, 293a/19, 296b/20, 308b/03

d.+ inden 022b/03, 040a/10

d.+ iŋden 110a/18

d.+ ine 027a/16, 259a/23

d.+ inüŋ 039a/15

d.+ lerinde 276a/08, 314a/22

d. ur- 1. Nefes çekmek, üflemek 2. Bahsetmek 039b/09, 074a/07, 084b/15, 178a/15, 204a/05, 229b/09, 277b/21

dem-be-dem <Far. Her zaman, sürekli -1-

d. 068b/18

dem-beste <Far. Susmuş, suskun -1-

d. ḳal- Susmak 254b/17

dem-sāz <Far. Arkadaş, dost -1-

d. 166a/13

demāvend <Far. Mazenderan bölgesinde yer alan bir dağ -1-

d. 317a/13

demin Az önce, demin -1-

d., 277a/17

demine Ünlü Kelile ve Dimne hikaye-sindeki kahramanlardan biri -1-

kelīle-yi d. 276a/20

demir *bk. demür* -4-

d. 086b/10, 091a/23, 261a/10

d.+ den 246a/10

demirci Demirci -1-

d.+ nüŋ 056b/19

demirle- Demirlemek -1-

d.- diler 266b/01

demren Okun ucuna geçirilen sivri demir -14-

d. 087a/04, 087a/06, 087a/23, 087b/04, 157a/20, 177a/16, 262b/13, 282b/04, 301b/08

d.+ i 178b/12, 262b/14, 298a/20

d.+ ler 239b/21

d.+ lerden 085a/06

demrenlü Demrenli -9-

d. 085a/08, 088b/04, 157a/20, 262b/12, 282b/04, 301a/25, 301b/12, 302b/14, 302b/20

demür Demir -76-

d. 034a/08, 034a/10, 045a/15, 047b/12, 048a/07, 054a/03, 114b/06, 126a/23, 126b/01, 141b/18, 186a/19, 190a/06, 190a/19, 217b/06, 219b/24, 240b/22, 241a/08, 257b/06, 283b/22, 295b/02, 324b/06

d.+ den 041b/19, 049b/17, 055a/24, 062b/19, 065a/02, 065a/03, 067a/15, 114b/09, 116b/11, 116b/14, 116b/19, 135b/14, 136b/19, 196b/10, 205b/21, 208a/20,

219b/20, 221a/17, 223a/03, 239b/21, 240a/04, 276a/12, 276b/21, 292a/18, 295a/18, 302a/21

d.+ dendür 058a/13, 058a/24

d.+ dür 240a/12

d.+ e 034a/03, 048b/25, 066b/05, 066b/07, 114b/07, 116b/20, 293b/02

d.+ i 115a/22, 190b/06, 292a/19, 292a/20

d.+ ile 239b/22

d.+ le 190a/22, 274b/04

d.+ ler 054a/01, 056a/19, 070a/23, 284b/07, 301b/12

d.+ leri 056b/21, 079a/15, 114b/08

d.+ lerile 056a/16, 056a/19, 273b/17

d. ol- Zindanda demir zincirlerle bağlı olmak 239b/23

demürci Demirci -17-

d. 034a/04, 126a/25

d.+ ler 034a/02, 034a/07, 053b/24, 056b/17, 070b/05, 079a/15, 114a/21, 116b/11, 126a/21

d.+ lere 056b/25, 090b/06, 114a/22

d.+ ydi 034a/03

demürcilük Demircilik -2-

d. 080a/08

d. ėt- Demirciliği meslek olarak yapmak 082a/20

demürle- Demirlemek -19-

d.- di 190a/07, 317a/07

d.- diler 053b/25, 059b/09, 097a/20, 190a/21, 218b/02, 239b/03, 272a/17, 282b/09

d.- düŋ 070a/23

d.- sün 273b/22

d.- ye 189b/10

d.- yesin 079b/12

d.- yüp 139b/06, 251a/10, 273b/19, 283a/09, 294a/11

demürlet- Demirletmek -1-

d.- ürem 169a/06

dėn- Denmek -1-

d.- mez 119a/01

den- Dönmek -1-

d. 267a/05

denber Hindistan'da bir şehir -4-

d. 023a/11, 026b/14

d.+ den 023a/01

d.+ e 231b/04

deŋe- Dikkatlice bakmak, gözetlemek -17-

d.- diler 030a/18

d.- medügün 145b/07

d.- mek 212b/09, 286b/03, 287b/23, 301b/09

d.- mekden 120b/19, 249b/02

d.- mekiçün 287b/21

d.- meyince 249b/03

d.- miş 212b/11

d.- miş ola 227b/12

d.- mişlerdür 256b/09

d.- rdi 034b/07

d.- yem 156b/22

d.- yeyin 291a/13

d.- yüp 005b/24

deng <Far. Şaşkın -1-

d. 091a/24

dėnil- Denilmek, bahsedilmek -6-

d.- di 263a/25, 314a/18

d.- ecek 219b/11

d.- en 071a/07

d.- mez 304b/07

d.- se 069b/02

deŋiz Deniz -174-

d. 005a/24, 005b/10, 010b/06, 011b/24, 016b/07, 016b/12, 016b/23, 017b/10, 039b/06, 043b/18, 048b/14, 061b/24, 063b/10, 064b/01, 064b/03, 066a/16, 074a/18, 076a/12, 076a/13, 087a/19, 087a/24, 089a/11, 102a/11, 106b/22, 116a/22, 119a/16, 122b/12, 126a/13, 127a/16, 128a/09, 128a/16, 128b/11, 134a/18, 134a/20, 134b/09,

134b/15, 135b/09, 159b/10, 178b/08, 180a/15, 180b/08, 180b/10, 182a/09, 200a/04, 201b/06, 216b/14, 216b/18, 235b/01, 235b/06, 235b/07, 235b/12, 235b/13, 235b/16, 235b/24, 275b/03, 286a/25, 326b/12

d.+ de 006b/14, 007a/03, 007a/10, 012a/01, 012a/02, 076b/25, 077a/04, 178a/15, 178b/02, 180b/03, 195b/13, 201a/20

d.+ deki 220b/21, 265a/01

d.+ den 004b/03, 004b/11, 006b/12, 010b/24, 011a/12, 016b/09, 033a/21, 033b/01, 039a/05, 039a/15, 040a/12, 058b/24, 061b/10, 064b/11, 128a/10, 134a/23, 157a/02, 159a/24, 199a/20, 214b/21, 216b/14, 235b/02, 235b/13, 235b/16

d.+ dür 060b/17, 124b/10, 137b/06

d.+ e 004b/11, 010b/07, 051b/03, 058b/22, 064b/01, 073b/21, 077a/02, 104a/13, 119b/03, 122b/06, 122b/19, 123a/08, 138b/01, 168b/18, 172a/04, 175b/21, 228a/17, 235a/01, 262b/22, 286b/02, 309a/16

d.+ i 011a/23, 124b/16, 125a/13, 129a/04, 159a/21, 176b/01, 180b/09, 306b/09

d.+ inde 271a/22

d.+ inden 136b/25, 198b/24

d.+ ine 006a/25, 013a/09, 058b/03, 073b/19, 127a/16, 187a/07, 193a/16, 200b/18, 235b/09, 249b/14

d.+ inüŋ 198a/24

d.+ le 006b/18, 010b/08

d.+ ler 077a/04, 176b/01, 178a/15, 258a/01, 259a/21, 276a/22

d.+ lerde 112a/15, 197b/16

d.+ lerdür 176b/04

d.+ lere 277a/13

d.+ üŋ 011b/08, 014a/08, 033a/15, 065a/01, 102a/12, 102a/13, 122b/06, 122b/16, 128b/19, 306b/19

d. ėt- *mec.* Çoğaltmak, arttırmak 174a/05

d. eyle- Denize döndürmek 063a/07

d. ḳıl- *(mcaz)* Çok kan akıtmak 062a/13, 176a/15

d. ol- *mec.* Çok kan akıtmak 187b/05

deŋlü Denli, kadar -11-

d. 040b/23, 048a/19, 056b/16, 102a/01, 122a/03, 199b/06, 200b/06, 226a/02, 268a/20, 315a/07, 325b/12

dep- (At) sürmek -26-

d.- di 042b/03, 064b/01, 064b/02, 084b/05, 269a/11, 298a/23

at d.- di 042b/13

at d.- diler 042b/05

at d.- e 048a/04

d.- ersin 203a/07

d.- üp 061a/11, 084a/24, 283a/13, 308b/24

at d.- üp 048b/19, 051a/16, 066b/10, 072b/20, 116b/25, 141b/06, 222a/12, 261a/24, 261b/22, 277a/17, 298a/19, 308b/21

depe 1. Başın üst kısmı 2. Tepe -25-

d. 123a/08, 260b/10, 262b/03, 265a/15, 281b/16, 282a/04

d.+ nüŋ 260b/10, 260b/11, 265a/15

d.+ si 024a/02, 265a/16, 323b/15

d.+ sinde 014b/15

d.+ sinden 084b/01, 327b/22

d.+ sinüŋ 067a/18, 166a/04, 262a/02, 296a/23

d.+ ye 065a/07, 262b/11, 265a/16, 265a/17, 281b/17

d.+ de ḳalmış ḳoyun sürüsine dön- Başsız, sahipsiz, çaresiz kalmak 296b/17

depele- Öldürmek -45-

d.- di 049a/21, 059a/04, 101a/02, 123b/09, 139a/13, 148a/19, 162b/22, 167a/25, 294b/07, 302b/22, 316a/15, 325a/12, 328a/02

d.- diler 079b/19, 109a/02, 123a/12, 193b/15, 310b/14, 322a/11, 323b/02

d.- düm 078a/02, 078a/11, 321a/09

d.- düŋ 061b/12

d.- mek 261b/05, 273a/23, 280a/18

d.- mişdür 300b/23, 302a/15

d.- mişsin 179a/23

d.- r 220a/02

d.- rüz 312a/13

d.- ye 047b/22, 267a/04

d.- yeler 109a/01

d.- yem 064b/22, 209a/06, 286a/05, 286a/10

d.- yesin 310a/19

d.- yevüz 108a/03

d.- yeydüm 119b/03

d.- yüp 049a/16, 261a/07, 281b/06

depeleddür- *bk. depeletdür*- -1-

d.- düm 321a/10

depeletdür- Öldürtmek -2-

d.- di 251b/01, 252a/12

depere Tepesine -7-

d. 064b/25, 295b/17, 309a/13, 325a/11

d.+ den 117a/09

d. çal- Kesici ya da delici bir savaş aletiyle düşmanın başına (başının tepesine) vurmak 048a/05, 262b/21

depi Tipi -1-

d.+ den 030a/10

depin- Hareket etmek -4-

d.- di 030a/02

d.- e 050a/08

d.- i 030a/03

depre- Hareket etmek, kımıldamak -2-

d.- di 264b/24

d.- mişdür 122a/19

depren- Hareket etmek, kımıldamak -44-

d. 050a/14, 204b/21, 210b/10

d.- di 004b/24, 047b/12, 205b/21, 246a/12

d.- diler 167b/07

d.- dügine 073a/13

d.- e 147a/04, 230a/08

d.- ebilemedi 015b/24

d.- ecek 106b/20

d.- esin 189b/25, 215b/04, 215b/09

d.- me 308b/13, 313b/18

d.- medi 050a/17, 073a/04, 159b/04, 298b/19

d.- mege 031a/19, 113b/14, 259a/15, 283b/13, 284a/03, 286b/21

d.- mek 004a/04, 211b/13, 221b/01, 222b/12

d.- mesin 295a/22

d.- meye 211a/24, 213b/23

d.- meyeler 227a/20

d.- miş 104b/03, 221a/23

d.- se 142b/10

d.- üp 197b/14

d.- ür 292a/07

d.- ürdi 201b/03

d.- ürsin 087b/20, 316a/02

depreniş Hareket, kımıldanış -5-

d.+ i 051a/13, 076b/12

d.+ ine 260b/19

d.+ ini 043a/20

d.+ üme 239b/09

depret- Kımıldatmak, hareket ettirmek -9-

d. 204a/04

d.- diler 234b/23

d.- icek 259a/22

d.- meyüp 027a/16

d.- üp 005b/01, 013b/15, 016a/10, 042a/02

d.- ürdi 143b/02

depser- Dili dudağı kurumak -1-

d.- miş 134a/10

der *bk. ter* -1-

d.+ den 022b/06

dėr- 1. Toplamak, biriktirmek 2. Yardımcı fiil -27-

d. 075b/19

ʿaḳluŋı d. 048a/18, 081a/23, 086b/14, 176b/16

d.- e 027b/11

ʿaḳlın d.- e 135a/02

d.- eler 086b/05

d.- elüm 052b/22

d.- en 068a/12

d.- er 100b/04, 107a/17

ʿaḳluŋuzı başuŋuza d.- erdüm 046b/06

ʿaḳlıŋuzı başıŋıza d.- iŋ 288b/03

ʿaḳluŋı d.- esin 158a/13, 249b/16

d.- gil 071a/20

d.- mege 027b/10, 097b/08, 102a/02

d.- mekden 205a/18

d.- mekdurur 027b/10

d.- meye 027b/11

d.- miş 151b/03

d.- üŋ 256a/18

d.- üp 034b/05, 040b/09, 253b/19

der-aġuş <Far. Kuçaklama -1-

d. ėt- Kucaklamak 293b/03

der-be-der <Far. Perişan, dağınık -2-

d. 033b/18, 035b/04

der-bend[1] <Far. 1. Boğaz, geçit 2. Tutsak, esir 3. -4-

d. 011a/11

d.+ ler 018b/05

d. eyle- Geçit yapmak 198a/10

d. ol- Tutsak olmak 056a/16

der-bend[2] Deniz kenarında bir şehir -1-

şehr-i d. 198b/02

der-kār <Far. İşde, iş üzerinde olan -3-

d. ol- Gerdeğe girmek 166b/18, 167a/07, 167a/08

der-mend <Far. Dertli, dert sahibi -1-

d. 024a/21

der-miyān <Far. Ortada, arada -3-

d.+ dur 192a/25

d. ḳıl- Kişinin sahip olduğu bir malı herkesin istifadesine sunması 192b/19

d. ol- Kişinin sahip olduğu bir malı herkesin istifadesine sunması 193a/19

derāz <Far. Uzun -3-

d. 014b/11, 014b/20, 098b/14

derc 1. Toplama, biriktirme 2. Hattatların yazdıkları meşk tomarı -3-

d. ėt- Toplamak, bir araya getirmek 219a/05

d. ḳıl- Yazmak 127a/18

d. ol- Toplanmak 119a/12

derd <Far. Dert -272-

d. 002a/16, 002b/22, 004a/11, 006b/09, 008b/23, 010a/10, 011a/25, 021a/09, 022b/14, 023b/06, 025b/03, 025b/09, 028b/03, 028b/05, 028b/07, 029a/07, 029b/05, 032a/07, 033b/23, 034a/23, 034b/23, 035a/15, 043a/11, 044a/20, 055a/09, 060a/17, 067a/19, 080a/23, 084b/17, 086a/16, 092a/09, 092a/10, 096b/16, 105b/20, 106a/11, 106a/24, 126a/16, 134a/14, 134a/25, 143a/11, 184a/08, 194b/05, 220b/12, 235b/14, 236a/23, 240a/18, 241a/17, 244b/18, 251b/12, 279b/08, 282b/23, 286b/03, 289a/05, 306b/05, 307a/11, 307b/21, 309a/18, 315a/04, 315b/11, 323a/15, 325a/19, 325b/14

d.-i dilden 030a/19

d.-i dilinden 005b/06

d.+ den 006a/11, 022a/21, 095b/17, 118b/21, 226b/25, 281a/06

d.+ e 019b/23, 037a/13, 085b/02, 086a/08, 087a/02, 087a/15, 106b/02, 130a/11, 148b/25, 160a/19, 164a/03, 267a/06, 276b/02, 305b/01, 306b/12, 309b/14

d.+ i 011b/01, 022b/10, 078a/23, 105b/12, 130b/19, 170a/12, 183a/04, 185b/16, 186b/20, 189a/07, 189a/09, 192b/01, 226a/07, 261a/18, 271a/03, 289a/05, 291b/10, 302b/01, 309a/24

d.+ ile 004b/05, 004b/18, 004b/23, 006a/13, 008b/01, 014b/07, 016b/02, 022a/16, 024a/15, 030a/16, 030b/14, 030b/15, 033b/10, 034a/15, 037a/01, 037a/07, 037a/22, 037b/24, 039b/10, 040a/14, 053a/09, 056a/03, 085b/22, 091a/10, 092b/25, 095a/20, 103b/11, 105a/16, 106a/10, 107a/18, 108a/09, 111a/01, 146b/02, 149b/12, 167b/17, 204a/25, 206b/06, 214a/02, 230b/22, 236a/14, 245a/22, 260a/12, 262a/23, 296a/03

d.+ imüz 063b/25, 198b/08

d.+ imüze 199b/16, 220a/12

d.+ imüzüŋ 161a/16

d.+ in 309b/19

d.+ inde 101a/23

d.+ inden 002b/10, 002b/23, 024a/21, 048a/13, 050a/02, 056b/20, 059b/11,

061a/25, 078b/03, 090b/20, 130a/18, 178b/03, 197a/25, 206a/22, 218a/25, 234a/09, 234a/12, 236a/12, 236b/04, 237b/10, 251a/17, 291b/15, 291b/19, 296a/05, 298a/04, 302a/10, 309b/06, 315a/04, 315b/13, 321b/19

d.+ ine 051a/01, 123b/23, 130a/15, 133a/24, 139b/07, 227b/01, 250a/04, 253a/15, 289b/18, 290b/10, 299b/16

d.+ iŋe 315b/24

d.+ ini 022a/13, 158b/09, 163a/19

d.+ iyle 026a/22, 095a/05, 307b/03, 309a/23

d.+ le 011a/21, 032b/18, 035a/18, 298b/24, 302a/10, 308a/11, 309a/17, 310a/10, 324a/22

d.+ ler 051a/01, 133a/25

d.+ lere 085b/01, 176b/02, 263b/20, 299b/16

d.+ leri 005a/04, 151a/22

d.+ lerine 111b/08

d. ü firāḳ 153b/11

d. ü firāḳıla 057a/17, 089a/22, 158b/16, 255a/25

d. ü firāḳla 298b/04

d. ü ġuṣṣanuŋ 109b/21

d. ü ġuṣṣayıla 233a/02

d. ü ġuṣṣayımış 089b/24

d. ü ġuṣṣayla 298a/04

d.+ üm 206a/06, 235b/08, 271a/04, 294b/09

d.+ üme 091b/21, 130a/14, 150a/17, 187a/17

d.+ ümüz 126a/08

d.+ ümüze 126a/16, 284b/17, 285a/04

d.+ üŋ 032b/22, 095b/04, 113a/24, 223a/06

d.+ üŋden 016b/16, 056b/11, 093b/18, 149b/13, 234a/12

d.+ üŋe 316a/01

d. çek- Dert çekmek 013b/22

d.+ e uġrat- Derde giriftar etmek 280a/24

d. gör- Sıkıntı çekmek 019b/04, 027b/06

d.+ den yan- Çok dert sıkıntı çekmek 237b/10

d. ol- Dert sahibi olmak 002a/17, 003b/22, 004a/24, 011a/24, 031b/10, 031b/23,

033b/09, 294b/03, 324a/22, 033b/09

dāġ u d. ol- Yara ve dert sahib olmak 024a/01

d. ü miḫnet içinde ḳal- Dert ve eziyet çeker durumda olmak 312a/24

derd-mend <Far. Dertli, tasalı -2-

d. 034a/13

d. ol- Dert sahibi olmak 030a/22

derd-mendlik Keder, sıkıntı, dert -1-

d. 030b/25

derdlü Dertli -2-

d. 023a/14, 186b/18

dere Dere -8-

d. 010b/08, 137b/05, 297b/03

d.+ ler 049a/24, 247b/16

d.+ nüŋ 297b/03

d.+ ye 297b/04, 298a/10

derece <Ar. Rütbe -1-

d.+ leri 317a/23

dergāh <Far. 1. Kat, huzur 2. Saray 3. Kapı -46-

d.+ a 006a/23, 008b/21, 012a/25, 021b/23, 083b/13, 085a/25, 101b/04, 133b/17, 163b/25, 200a/07

d.+ dan 043b/01, 142b/12, 205a/20

d.+ ı 008a/10, 225a/12, 300a/09

d.+ ına 002b/10, 006b/01, 007b/16, 018a/25, 026b/16, 033b/23, 040b/03, 040b/04, 043b/20, 047a/19, 118b/23, 121a/14, 131b/19, 132b/09, 142b/22, 175a/03, 189a/23, 196a/25, 197a/19, 208b/02, 209a/08

d.+ ında 032b/07, 173a/13

d.+ ından 044a/03, 196b/03, 197a/18, 202a/14, 202a/18, 202a/20, 227a/11

deri Deri -34-

d.+ leri 111b/07

d.+ lerine 285b/13

d.+ lerini 193a/13

d.+ si 002b/02, 016b/05, 033b/17, 036b/07, 092b/04, 121a/10, 203a/23, 225b/12, 247a/17, 247a/21

d.+ sin 016b/18, 041a/03, 083a/14, 121b/24, 154a/14, 177b/24

d.+ since 127a/14

d.+ sinden 076b/09

d.+ sine 058b/19, 152a/08, 152a/19, 153a/08, 172a/22

d.+ sini 123b/05, 149a/23, 202a/17

d.+ siydi 026b/25

d.+ siyle 037b/06, 152a/17, 247a/21

d.+ sin yüz- Derisini yüzmek 327b/18

derīg Metinde geçen tarihi bir şehir adı -2-

d. 288a/22, 288a/23

dėril[1]- *bk. diril-* -1-

d.- meyesin 118a/18

dėril[2]- Toplanmak, bir araya gelmek -33-

d.- di 197b/08, 204a/11, 235a/13, 255b/14, 293b/24, 299a/15, 309b/09, 325a/19, 326a/01

d.- diler 152b/15, 206b/02, 221a/13, 316a/23

d.- icek 093a/10

d.- sün 025a/16

d.- üp 012a/25, 014a/02, 021b/24, 022a/01, 028a/21, 090b/17, 128a/17, 136a/24, 170b/02, 172b/11, 191b/12, 192a/09, 201b/20, 224b/25, 232b/05, 302b/10, 307b/09, 313a/20, 321b/11, 321b/21

deriŋ Derin -3-

d. 078b/04, 201b/11, 270b/16

deriŋlik Derinlik -1-

d.+ ine 186a/02

dėrle- Toplamak -2-

d.- diler 198b/16

d.- miş 258a/12

dermān <Far. Çare, derman -48-

d. 037a/09, 085b/07, 106b/02, 108a/22, 148b/25, 220a/12, 227a/01, 263b/20, 271a/14, 299b/16

d.+ ı 130b/19, 143b/07, 223a/06

d.+ ın 113a/24

d.+ ına 024a/25

d. bil- Çare bulmak 004a/23

d. bul- Çare bulmak 086a/08, 126a/08, 284b/17, 250a/04, 285a/04

d. ėt- Çarebulmak, derman olmak 085b/01, 085b/18, 095b/05, 107a/10, 164a/04, 237b/08, 271a/02, 291a/09

d. ėrişdir- Derman bulmak 290b/10

d. eyle- Çare bulmak, derman olmak 019b/23, 033a/07

d. iste- Derman aramak, çare istemek 006a/12, 111b/08, 150a/17, 162a/16, 289b/18, 316a/01

d. ḳıl- Çare bulmak 087a/15, 126a/16

d. ol- Çare bulmak, derman olmak 091b/21, 176b/02, 179a/01, 227b/01, 241a/16, 262b/08, 297b/11

dermānde <Far. Biçare, aciz -9-

d. 130b/21

d.+ lere 297b/12

d.+ ye 130a/13

d. ḳal- Aciz durumada kalmak 086b/21, 192b/04, 297b/13

d. ḳıl- Aciz durumda bırakmak 230b/16

d. ol- Aciz durumada kalmak 055b/17, 085a/16

dermāndelıḳ / dermāndeluḳ Acizlik -2-

d. 130a/13

d.+ ıla 192a/02

dėrmek(g) Biriktirmek -1-

d.+ i 027b/10

dernek 1. Toplantı yeri, dernek 2. Topluluk -12-

d. 219b/19, 221a/13

d.+ de 034b/15, 234b/02

d.+ i 026a/22

d.+ üŋ 023a/24, 024a/24

d. ėt- (Kişileri) toplamak, bir araya getirmek 134a/24

d. eyle- (Kişileri) toplamak, bir araya getirmek 034b/13

d. ḳaldur- Topluluğu dağıtmak 013a/20

d. ol- Bir araya gelmek, toplanmak 225a/10, 310a/11

dėrnek *bk. dernek* -1-

d.+ üŋ 233a/05

ders <Ar. Ders -1-

d.+ üŋi 207a/23

dert <Far. Dert, keder, gam -8-

d.+ den 126a/18, 140b/01, 159a/19, 216b/05, 280b/19, 305b/02

d.+ lere 145a/10

d.+ leri 073b/19

dertleş Dertleşmek

d. -üreḳ 065b/25

dertlü Dertli -15-

d. 131a/13, 206a/01, 206a/16, 237a/06, 243a/23, 275b/17, 283b/09

d. ḳıl- Dert sahibi etmek 146a/22, 159a/04

d. ol- Dert sahibi olmak 093b/21, 140a/12, 284a/02, 291b/15, 316b/21

derūn <Far. İç, kalp, gönül -2-

d.+ ı 099b/10

d.+ um 016b/16

derü *bk. deri* -2-

d.+ m 020b/02

d.+ ŋi 278a/01

dėrül- *bk. dėril-* -1-

d.- di 055a/17

dervīş <Far. Fakir, derviş -73-

d. 103b/24, 112b/06, 129b/17, 147b/07, 150b/16, 165a/05, 172b/24, 192b/06, 249b/12, 292b/13

d.-i cāhil 188b/20

d.+ den 188b/20

d.+ dür 128a/17, 164a/14, 214b/19, 227b/04

d.+ e 008a/09, 008b/21, 192a/23, 197a/08

d.+ idi 013b/04, 017b/14

d.+ ler 109a/23, 112a/19, 112a/24, 169b/13, 172a/24, 183a/10, 251a/02

d.+ lerden 173a/08, 250a/14

d.+ lere 017b/20, 018a/02, 057a/12, 098a/09, 112a/22, 129a/14, 129b/20, 141a/05,

142b/19, 155b/09, 158b/05, 162b/03, 172b/08, 181a/25, 184b/21, 192b/07, 201a/04, 214b/12, 218b/12, 244a/06, 250b/17, 263b/23, 299b/16, 307b/05, 312b/23, 322b/07

d.+ leri 022b/01, 248a/12, 250b/25, 278b/20

d.+ lerine 101b/03, 300a/17

d.+ lerini 117b/14

d.+ lerüŋ 112a/25, 112b/01, 121b/16, 159b/17, 163b/01, 183b/01, 212a/05, 290b/09

d.+ üŋ 175a/10

dervīş-āne <Far. Dervişe yakışır şekilde, dervişçesine -2-

d. 150b/12, 192b/20

dervīşlıḳ *bk. dervişlik* -1-

d. 169b/11

dervīşlik <Far. T. Dervişlik -2-

d. 212a/16

d.+ imüze 164b/18

deryā <Far. 1. Deniz 2. Nehir -78-

d. 004a/21, 007a/02, 010b/12, 031a/18, 033b/16, 037a/22, 038b/25, 039a/04, 047b/25, 049a/14, 049b/01, 050b/12, 055a/24, 078a/10, 096a/22, 097b/05, 105b/17, 134b/06, 135a/11, 136a/13, 180a/17, 187b/04, 219b/18, 221a/17, 235b/21, 246a/10, 257b/24, 258b/15, 259a/04, 262b/09, 283a/02, 293b/02, 325a/20

d.-ı nīl Nil nehri 127b/13, 200b/20, 222b/22, 234b/10

d.-yı āb Sel, taşkın 004b/25

d.-yı bī-pāyān Ucu bucağı olmayan deniz 012a/02

d.-yı ḫūn Kan deryası, kan denizi 005b/19, 037a/17

mānend-i d.-yı nīl 010a/04

d.-yı şehden 159a/20

d.-yı ʿummān Okyanus, Umman denizi 318b/22

d.+ da 004a/21, 010a/01, 014a/08, 014a/21, 024b/06, 086a/20, 134b/10

d.+ dan 010b/10, 016b/24, 028b/09

d.+ dayısa 022a/09

d.+ layın 104b/07, 124b/16

d.+ nuŋ 010b/13, 010b/22, 015b/15, 039a/03

d.+ sı 004a/21, 130a/14

d.+ sınuŋ 043b/18

d.+ ya 004a/20, 006b/11, 010b/08, 011b/23, 013b/24, 067a/11, 080a/17

d.+ yam 176a/20

d.+ ydı 005b/10

d. ḳıl- *mec.* Çok kan akıtmak 121a/01, 134b/05, 161a/03, 180b/13

d. ol- *mec.* Çok kan akıtmak 180a/20

deryā-vār <Far. Deniz gibi -1-

d. 059a/02

derzi Terzi -2-

d. 262a/01, 301b/13

dest <Far. El, bilek -10-

d. 040a/18, 176b/25

d.-i dūn 088b/10

d.-i ḫaṭ 192b/13

d.-i ḫaṭṭıla 252a/23

d.-i mātem 090b/12

d.-i rencile 017b/14

d.-i renciyle 013b/04

d.-i yurd 009b/04

dest-bürd <Far. Kuvvet, üstünlük -2-

d.+ ile 039a/17

d.+ le 036a/11

dest-gāh <Far. 1. Makam 2. Zenginlik 3. İlim 4. Sermaye -12-

d. 003b/06, 015a/25, 021a/19, 031b/08, 036a/21, 040a/15

d.+ a 020a/18

d.+ da 038a/20

d.+ ı 020b/18, 040a/02, 043a/02

d.+ ını 020b/21

dest-gīr <Far. Elinden tutan, destek olan -9-

d. 037a/06, 048a/19, 088b/09

d. ol- Destek olmak, yardım etmek 013a/02, 276a/08, 279a/01, 299b/11, 300b/22, 305a/13

dest-māl <Far. Mendil -1-

d.+ ile 165b/19

dest-res <Far. Kuvvet -2-

d. 051b/16

nūr-ı d. buldı 051b/14

destān[1] **bk.** *dasitān* -2-

d. 023b/14, 034a/06

destān[2] Zal'ın diğer ismi -38-

d. 021b/16, 023b/14, 025a/05, 026a/25, 027b/21, 029a/01, 030a/07, 030b/16, 070a/10, 076a/08, 076b/02, 079b/02, 083a/01, 086a/23, 087b/09,

rüstem-i d. 087b/18

d.-ı pīr 086b/01

d.-ı sām 025a/03, 029a/18, 281a/19

d.-ı sāmuŋ 004b/06, 081a/13

d.-ı seyrān 273b/07

d.+ a 085b/23, 096a/03

d.+ ı 021b/18

rüstem-i d.+ ı 052a/04

d.+ ıdur 092a/07

d.+ ıla 071a/05

rüstem-i d.+ lara 135a/22

d.+ uŋ 021b/24, 024a/17, 024a/24, 025a/11, 027b/22, 030b/09, 034a/06, 075b/23, 076a/10

deste <Far. Deste, demet -4-

d. 034b/12, 034b/13, 034b/15, 35a/01

d.+ sinden 262a/10

destī <Far. Testi -1-

d. 065b/25

destir *bk. destūr* -1-

d.+ insiz 226a/03

destūr <Far. Müsaade, izin -78-

d. 155b/18, 178a/05, 182b/04, 189a/04, 238b/15, 305b/21, 320b/23

d.+ dur 063b/19, 121a/13, 176a/13, 247b/11, 285b/12

d.+ ıla 278b/18

d.+ ıyla 020a/14, 040b/14, 121a/14, 166b/06, 186b/22, 189a/04, 237b/19, 246b/18,

255a/06, 304a/18

keyd-i d.+ ile 113b/12

d.+sız 268a/19, 270a/01

d.+suz 225b/07, 253b/04, 253b/21, 253b/24

d.+ umsuz 180b/10

d.+ uŋla 192a/12, 256b/25

d.+ unsız 222b/01

d.+ unsuz 171b/21

d. al- İzin almak 158a/09, 257a/03

d. bul- İzin almak 321b/24

d. dile- İzin istemek 247b/09

d. ol- İzin verilmek 014a/18, 065b/02, 065b/06, 149a/14, 176a/03, 189b/02, 191b/23, 196b/06, 221b/16, 223b/02, 269b/02, 269b/03, 304a/24, 311b/12

d. vėr- İzin vermek 019a/16, 043b/24, 052a/22, 066a/19, 084a/21, 093a/14, 120b/09, 128a/15, 158b/04, 167a/10, 167a/12, 169b/14, 178a/05, 189b/23, 192a/06, 196b/03, 222b/16, 230b/09, 245b/22, 246b/10, 263b/03, 282b/15, 191b/14, 295a/15, 302b/15, 305b/12, 318b/01, 320a/20, 322b/08

deşne <Far. Hançer -1-

d. 039a/05

deşt <Far. Çöl -2-

d. 014a/10, 042a/12

dev *bk. dīv* -1-

d.+ üŋ 295a/20

devā <Ar. Çare, tedbir -4-

d. 024b/01

d.+ dur 145a/10

d.+ sı 226a/10

d.+ sın 095b/04

devām <Ar. Devam -4-

d.-ı devleti 109b/05

d.-ı devletüŋ 181a/22, 183b/01

d.-ı ʿömrine 104b/24

devāt <Ar. Divit -3-

d. 290b/17, 294b/01

d.+ ıla 260b/06

deve Deve -83-

d. 003b/19, 008b/19, 064b/01, 065a/17, 068b/21, 071b/10, 110b/09, 114a/09, 114a/10, 121a/10, 128a/04, 128a/07, 128b/04, 149a/06, 165b/12, 166b/01, 219b/01, 224a/15, 224a/16, 228b/13, 230a/18, 230a/23, 231a/06, 237b/24, 246a/24, 267b/02, 267b/13, 287a/05, 294b/16, 298b/17, 299b/21, 308b/08, 313b/07, 314b/17, 315b/03

d.+ den 033b/22, 234a/20

d.+ ler 110b/15, 156a/23, 246a/23, 286b/25, 287a/03, 308b/18, 314b/15

d.+ lere 077a/25, 219a/25, 225b/01, 267b/02, 308b/09, 311a/02, 313b/09

d.+ leri 065a/20, 065b/10, 068b/20, 308b/18

d.+ lerin 065b/08

d.+ lerinden 308b/08

d.+ lerüm 065b/04, 259a/20

d.+ lerüŋ 071b/10, 286b/25

d.+ si 319a/04

d.+ ye 007a/12, 065a/19, 068b/21, 068b/22, 068b/23, 068b/24, 077a/24, 128a/05, 128a/06, 230a/12, 231a/01, 298b/18, 313b/06

d.+ yi 064b/10, 068b/24, 071b/11

deveci Deveci -1-

d. 065a/19

deveḳuşı Devekuşu -5-

d. 157b/10

d.+ n 157b/08, 157b/16

d.+ na 157b/09

devir <Ar. *(devr)* İçki meclisinde şarap kadehinin elden ele dolaşması -1-

d. 060b/06

devlāt <Ar. Büyümek, yücelmek -1-

d.+ ile 088b/12

devlet <Ar. 1. Saltanat, hükümdarlık 2. Devlet 3. Baht, şans -331-

d. 044b/05, 047b/03, 050b/09, 055b/14, 064b/04, 067b/07, 068b/06, 069a/20, 074b/11, 078b/22, 080a/14, 082a/13, 087a/10, 090a/22, 091b/09, 091b/10, 093b/12, 100b/03, 100b/04, 100b/06, 101a/12, 102a/06, 105b/09, 106a/10, 106b/04, 107b/10,

324a/15, 326b/05

devām-ı d.+ i 109b/05

d.+ idür 205a/16

d.+ ile 082a/17, 108b/11, 115b/03, 214a/02, 227a/23, 276b/16, 280b/14

d.+ imüzdendür 243a/17

d.+ inde 045a/19, 065b/07, 068a/17, 068a/21, 136a/09, 137b/14, 138b/14, 138b/24, 149a/13, 179b/18, 216a/21, 216a/24, 223a/21, 223b/11, 224b/20, 225b/05, 229a/21, 244a/23, 249a/17, 264a/15, 281a/08

d.+ inden 075b/19, 171b/04, 238a/03

d.+ ine 007b/25, 094b/22, 119b/04, 186a/18, 209b/20, 214a/12, 227a/25, 231a/14, 232a/16, 242b/19, 246b/11, 247b/04, 258a/04

d.+ ini 067a/04, 092a/05, 112b/24, 190a/19, 221b/25, 224a/23, 314a/07

d.+ le 023a/08, 115b/14, 205b/09, 249a/15

d.+ lüler 091b/08

d.+ üm 093b/11, 105a/03, 204b/14, 205a/15, 280a/10

d.+ ümdür 117a/04

d.+ üŋ 008b/03, 062a/11, 063b/04, 076a/22, 081b/20, 082a/07, 090b/03, 096a/06, 100b/04, 108b/21, 112b/21, 117a/11, 150b/15, 207b/15, 251b/14, 263a/08, 269b/04, 271b/05, 275a/17, 277b/05, 288a/12, 308a/12

devām-ı d.+ üŋ 181a/22, 183b/01

d.+ üŋde 055a/14, 057b/23, 058a/23, 058a/25, 060a/20, 108a/08, 132b/21, 137b/24, 183b/02, 184a/23, 229a/13, 240b/24, 256b/25, 263b/15, 263b/18, 318b/08, 325a/25

d.+ üŋe 078b/23, 081b/21, 108a/19, 265b/16, 307a/19

d.+ üŋi 081a/01, 163a/01, 273b/11

d.+ üŋile 247b/06

d. bul- Devlet sahibi olmak, bir devlete hükümdar olmak 148a/23

d. düş- Tahtı, tacı kaybetmek 093b/10

(başında) **d. ol-** Talihli, şanslı olmak 100b/05, 227a/24, 207a/24

d. vėr- Allah tarafından saltanat, devlet sahibi edilmek 109b/16, 118a/07, 137a/04, 144b/23, 147a/02, 195b/06, 195b/10, 223a/16, 225a/18, 263b/10, 263a/15, 271b/04, 288a/02

devletlü 1. Devlet ve iktidar sahibi (kimse) 2. Güzel *(yüz)* -50-

d. 046a/19, 060a/12, 066a/21, 068a/17, 068b/02, 068b/07, 068b/12, 074b/07,

074b/23, 079a/04, 088a/04, 091b/07, 091b/20, 094b/07, 097b/17, 108b/16, 112a/08, 127a/02, 128a/14, 129b/16, 136b/12, 138b/16, 138b/23, 153b/13, 158b/14, 159a/03, 163a/21, 166a/07, 171b/14, 184b/20, 199b/09, 201b/21, 207b/25, 226b/12, 240a/08, 263a/16, 265a/20, 267b/20, 272b/25, 273b/20, 275b/21, 277b/24, 279b/13, 291b/12, 297a/16, 299a/05, 300b/22, 304a/24, 319a/09, 327b/20

devletlülik Mutluluk -1-

d. 211a/15

devletsüz Yaşamdan yana talihi gülmeyen, rezil -1-

d. 312a/15

devr <Ar. 1. Zaman, çağ 2. Dünya 3. Dönmek -20-

d.-i çarḫuŋ 048a/19

d.-i fużūl 092a/11

d.+ i 328a/04

d.+ idür 165b/05

d.+ inde 082a/06, 175a/15, 290a/18, 290b/23, 300a/12

d.+ inden 060b/24, 097a/08, 097b/19, 176b/08, 244a/19

d.+ ine 072a/09, 073b/16, 082a/11

d. ėt- Dönmek 077b/19, 146a/23

d. ėtdür- Döndürmek 230b/18

devrān <Ar. Zaman -8-

d. 119b/05, 122b/22, 146a/08, 170b/16, 279b/02

d.+ ı 110a/19, 272b/10, 279a/03

devril- *bk. devrül-* -1-

d.- e 031a/06

devrül- Devrilmek, yıkılmak -1-

d.- e 029b/04

devşir- *bk. devşür-* -12-

d. 042a/11, 118b/03, 229b/12

d.- diler 198b/12

d.- üŋ 130a/23

d.- üp 078b/06, 096b/22, 155b/05, 183b/25, 187b/13, 189b/02, 233a/21

devşür- Toplamak, bir araya getirmek -61-

d. 050a/14, 079b/14, 083b/13, 099a/05, 127a/11, 236a/23

d.- di 093b/09, 097a/02, 156a/22, 158b/05, 170a/01, 205a/21, 209a/18, 219b/17, 221a/24, 298b/01

düzgün d. - 126b/15

leşker d.- di 272a/12, 319a/17

d.- diler 238a/11

d.- e 102a/25

d.- ecekdür 240a/10

d.- elüm 232b/15

leşker d.- elüm 170b/07

d.- em 046b/19

leşker d.- em 197a/07

d.- esin 130a/10

d.- eydüm 143b/20

d.- eyin 085b/12

d.- ince 084b/03, 309a/13, 327b/12

leşker d.- mege 186b/16

d.- mek 321a/16

d.- mezdeŋ 193b/20

leşker d.- miş 275a/02

leşker d.- müşdür 053a/14

d.- sem 221a/04

d.- üp 014b/17, 032b/09, 044a/25, 048a/15, 102a/16, 104a/23, 106b/19, 136b/16, 138a/24, 187b/09, 194a/08, 215b/09, 254a/22, 325b/18

leşker d.- üp 046b/09, 099b/25, 128a/19, 145b/23, 264a/07, 292b/13, 325a/17, 327a/22

d.- ürler 126a/15

leşker d.- ürse 014a/23

dėvşür- *bk. devşür-* -1-

d. 126b/15

dey Metinde adı geçen bir şehir -1-

d.+ le 221b/07

deylem Metinde adı geçen bir şehir *krş. deylim* -2-

d.+ den 222a/05, 225b/04

deylim Metinde adı geçen bir şehir -2-

d. 199a/19

d.+ den 199b/04

deyr <Ar. Manastır -13-

d. 045a/22, 051b/15, 055a/02, 056a/23, 287b/18

d.+ de 044b/01, 044b/02, 044b/03, 052a/23, 055a/02

d.+ den 287b/17

d.+ e 044b/02

d.+ inde 044a/25

dėyür- Söylettirmek -1-

d.- diler 222a/17

deyyār <Ar. Bir kimse -1-

d. 140a/16

dın- *bk. ṭın-* -6-

d.- madı 127b/10, 133b/07, 200b/12, 317a/05

d.- maġıl 216b/09

d.- mamaḳ 251a/18

dırnaḳ *bk. ṭırnaḳ* -1-

d.+ a 282b/04

dış Dış -1-

d.+ ında 039a/14

dızaġ Tuzak *krş. ṭuzaḳ* -1-

d.+ a 119a/06

dib *bk. dip* -1-

d.+ siz 015a/24

dībā <Far. İpekli kumaş -58-

d. 065b/01, 149a/06, 224a/15, 269b/14

aṭlas-ı d. 150a/12

d.-yı cinsden 128a/04

d.-yı çīnden 224a/18

d.-yı çīnī 065b/02, 224a/15

d.-yı rūmī 103a/01, 110b/09

d.+ dan 127a/17, 129b/25, 138b/09, 148a/25, 159b/11, 224b/07, 234a/20, 237b/23,

315b/01

d.+ lar 065a/18, 068b/22, 090a/13, 094a/21, 098b/20, 104a/25, 130a/01, 135b/02, 165b/10, 169b/06, 174b/06, 247a/22, 269a/18, 269b/13, 273a/10, 307a/17

d.+ lara 094a/25, 130b/02

d.+ lardan 110b/19, 182b/06, 219a/24, 225b/11, 293a/10

d.+ ları 223b/03, 225a/25

d.+ larıla 142a/23

d.+ ların 092a/09

d.+ larından 149a/13

d.+ larla 091a/06, 157a/15, 163b/10, 224a/18

d.+ laruŋ 128b/05

d.+ ya 013b/12

d.+ yıla 181b/13

d.+ yla 010a/09

d. eyle- Rahatlık ve zenginlil ifadesi olarak yatağı ipekten yapmak 275b/04

dicle Dicle nehri -2-

d. 147b/17

d.+ nüŋ 147b/18

dīdār <Far. Yüz çehre -14-

d.+ ı 004a/15, 040a/05

d.+ ıma 028b/11

d.+ ına 002b/04, 013a/08, 014a/02, 014a/12, 025a/05

d.+ ından 036a/13

d.+ ıyla 075b/23, 245a/18

d.+ la 034b/09

d.+ uŋıla 144b/01

d.+ uŋla 074b/21

dīde <Far. Göz -1-

d. 081a/20

didil- Ufalanmak, parçalara ayrılmak -1-

d.- mişdi 265b/14

diger-gūn <Far. *(dīger-gūn)* Bozuk -1-

d. 029b/03

dih-ā-dih <Far. Savaş çığlığı -2-

d. ḳopar- Savaş çığlığı atmak 042b/02

d. ḳoy- Savaş çığlığı atmak 005b/17

dīhim <Far. *(dīhīm)*Murassa tac -3-

d. 015b/20, 018a/06

d.+ i 007a/24

dik- 1. Dikmek 2. Yardımcı fiil -40-

d.- di 005b/20, 045a/08, 098a/05, 105b/12, 148a/21, 174b/03

baş d.- di 225b/02, 283a/22, 313b/11, 325b/06

d.- diler 049b/23, 054a/03, 068a/04, 094a/23, 094a/25, 098b/21, 108b/24, 139a/13, 149a/24, 193b/15, 202b/23, 218b/07, 296a/01

d.- e 063a/01, 193b/10

d.- esin 092b/16, 152a/16

baş d.- eyin 273b/24

d.- mege 085a/06

baş d.- miş 309a/20

baş d.- mişidi 237b/15

d.- mişler 066b/08

d.- sünler 167b/22

d.- üp 168a/03, 259b/13, 274b/22

baş d.- üp 260a/01, 293a/24

ulu d.- üp 012a/12

dikdür- Dikdirmek -3-

d.- di 012b/10, 101b/06

d.- üp 093a/15

diken Diken -11-

d. 195b/12, 195b/13

d.+ den 040a/21, 211b/04, 259b/22, 271b/15

d.+ i 199a/07

d.+ leri 272a/01

d.+ e dut- mec. Çürümek, kurumak 020b/04

d. ol- *mec.* Birisine sorun olmak 006a/18, 082b/07

dikil- **1.** Dikilmek 2. (Elbise vb.) dikilmek -11-

d.- di 272b/24, 297a/05

d.- ince 059a/03

d.- miş 002a/10, 067b/16, 125b/10, 270b/06

d.- mişdür 300a/03

d.- mişidi 093b/08

d.- ü 030a/01

d.- üp 187b/03

diḳḳat <Ar. Dikkat -1-

d. 292a/16

diklen- Diklenmek -1-

d.- üp 094b/10

dil <Far. Gönül -72-

d. 012a/14, 018b/19, 026b/24, 031a/13, 034b/19, 037b/19, 059b/12, 102a/21, 103a/03, 109b/08, 109b/09, 154b/04, 204a/04

bīdār-ı d. 034b/23, 038a/01

ehl-i d. 111a/03

rūşen-i d. 005b/20, 021b/02, 033a/17, 034b/09

şādān-ı d. 006a/06, 043a/05

şādumān-ı d. 043a/06

şāh-ı bī-māye-yi d. 007a/25

şīr-i d. 092a/19

zebūn-ı d. 058a/03

d.-i bed-gümān 008b/01

d.-i mihr ü māh 004a/07

d.-i rāsitān 031a/02

d.-i rūşenüm 024b/01

d.-i yār 037b/03

d.+ ce 103a/05

d.+ de 019b/01, 031a/05, 050b/02, 080a/17, 153b/01

d.+ den 074b/01, 092a/09, 100a/13, 111a/07, 153a/24

cān u d.+ den 133a/15, 290a/12

cān-ı d.+ den 224a/23, 286a/11

derd-ı d.+ den 030a/19

d.+ e 102a/21, 280a/05

cān u d.+ e 031a/13

d.+ i 109b/09

d.+ ile 186b/10

cān u d.+ ile 144a/16, 181a/01, 264a/23

d.+ inden 031a/03, 309b/10

derd-i d.+ inden 005b/06

d.+ ini 203a/15, 205a/14

d.+ ini bağladı 031a/15

d.+ le 031b/09

cān u d.+ le 106a/02

d.+ lerince 236b/11

d.+ lerini 007a/09

ḫoş d. oldılar 064b/19

ḫoş d. olup 064a/03

şādān-ı d. olup 042b/15

yek d. olup 064a/03

d. olur 064b/19

şīr-i d.+ üŋ 036b/19

dil[1] Konuşma organı, dil -110-

d. 031a/03, 031a/14, 032b/19, 052b/24, 065a/11, 069b/07, 069b/08, 092a/10, 111a/04, 112b/01, 117b/18, 145a/02, 146b/11, 146b/12, 148a/14, 213a/20

d.+ e 052b/25, 092a/09, 111a/02, 122b/08

d.+ i 004b/15, 092a/09, 092a/10, 111a/04, 123b/07, 146b/12, 161b/06, 205a/15, 213b/21, 215b/21, 218b/01, 234a/25, 278a/03

d.+ ile 008b/17, 056a/20, 061b/11, 099a/12, 125b/11, 131a/13, 133b/10, 161a/15, 166a/07, 174a/04, 188a/12, 212b/20, 236b/11, 259a/20, 273a/05, 275b/17

d.+ imüz 092a/08

d.+ in 011a/02, 030b/01, 116a/08, 131a/09, 146b/10, 155a/04

d.+ ini 069b/08

d.+ ler 105b/22, 135a/16, 219a/24, 233a/04

acı d.+ ler vėrdi 081b/11

d.+ leri 030a/19, 049a/06, 052b/22, 126a/11

d.+ lerimüz 271a/22

d.+ lerinde 037a/22

d.+ üm 162a/10

d.+ ümle 162a/10

d.+ ümsin 288b/09

d.+ üŋ 031a/15, 145a/12, 173b/08, 173b/14, 288b/08, 327a/07

d.+ üŋden 076a/25

d.+ üŋi 027b/07, 069b/07, 145a/01, 194b/09, 212b/25, 213a/03, 213a/16, 215b/03

d. aç- Konuşmaya başlamak, ağız açmak 111a/02

d.+ e al- Anmakk, zikretmek 060b/01, 075a/07, 095a/18, 111a/03

d.+ e gel- Anılmak, zikredilmek 127a/01, 140a/24, 219b/24

d.+ e getür- Anmak, zikretmek 061b/25, 252b/16, 266b/12, 302b/19

d. uzat- 1. Ağız açmak, konuşmaya başlamak 2. Küstahça konuşmak 023a/04, 041b/01, 042a/25, 058b/25, 154a/06, 308a/23, 319a/13

d.+ üŋi ṭut- Yerli yersiz konuşmamak 146b/11

d.+ üŋile 213a/03

dil[2] Lisan -23-

d. 118b/14, 122b/09, 122b/11, 123a/19

d.+ ile 127a/07

d.+ ince 015a/07, 203a/16, 223b/04, 230a/24, 239a/02, 239a/06, 239a/07, 320b/03

d.+ inde 016b/18, 324b/04

d.+ inden 250b/10, 256a/09, 264a/13, 312a/02

d.+ le 299b/09

d.+ leri 122b/08, 239a/07

d.+ lerince 123a/06

dil-ārā <Far. Gönül alan, gönül okşayan, gönlü dinlendiren -8-

d. 110a/13, 110b/12, 110b/14

d.+ nuŋ 110b/07, 110b/18

d.+ ya 109b/21

d.+ yine 029b/18

dil-ārām <Far. Gönül alan, gönül okşayan, gönlü dinlendiren -10-

d. 103a/01, 114a/17, 133a/19, 141b/18, 158b/19, 158b/25

d.+ dan 291b/13

şād-kām-ı d.+ dı 034b/09

d.+ ı 158b/24

d.+ ıla 139a/11

dil-ārāyī <Far. Gönül alan, gönül okşayan -1-

d. 043a/05

dil-āvīz <Far. Cazip, güzel -1-

behişt-i d.+ idi 011b/06

dil-ber <Far. 1. Gönül çelen 2. Güzel -5-

d. 034b/06, 035a/14, 297b/15

d.+ lerile 069b/23

d.+ üŋ 062b/04

dil-efrūz <Far. Gönül aydınlatan -2-

d. 024b/04

d.-ı ferruḫ-pey 153b/07

dil-fīrūz <Far. Gönül aydınlatan -2-

d. 011a/25

d.+ uŋı 035b/12

dil-fürūz <Far. Gönle serinlik veren -9-

d. 006a/05, 023a/03, 027b/05, 027b/07, 028a/17, 034b/11, 132b/13, 149b/02

d.+ umdur 040b/16

dil-ḫasta <Far. Gönül isteği -1-

d. 206a/08

dil-nüvāz <Far. Gönül okşayan -2-

māh-ruḫ-ı d. 035a/14, 087a/10

dil-sitān <Far. Gönlü alan, gönlü kendine bağlayan -1-

d.+ uŋ 109b/08

dil-şād <Far. Gönlü hoş -2-

d. eyle- Gönlü hoş etmek 124a/01

d. ol- Gönlü hoş olmak 009a/13

dilāver <Far. Yiğit -25-

d. 015a/05, 024b/23, 033a/09, 033b/10, 037b/01, 037b/21, 038a/15, 040a/11, 043a/25, 043b/15, 099b/10, 141b/20, 282a/19, 294a/03

erdeşīr-i d. 043b/14

gīv-i d. 027a/08

şāh-ı d. 021a/04

zirīr-i d. 043b/13

d.+ dür 004b/19, 041b/24

d.+ e 055a/24

d.+ i 040b/07

d.+ ler 004a/16, 010a/06

d.+ leri 029b/04

d.+ lerüŋ 008b/18

dilāverlıḳ Yiğitlik -3-

d. 021a/12

d.+ ı 037a/13

d. göster- Yiğitlik göstermek 012a/01

dilāverlik *bk. dilāverlıḳ* -1-

d.+ ine 196b/18

dile- İstemek -439-

d. 085b/10, 261b/14, 311a/07, 312b/11

āmān d. 085b/08, 205b/13, 236a/02, 265b/05

yardım d. 237b/22

d.- di 014a/16, 023b/24, 039b/05, 039b/10, 050a/08, 059a/11, 062b/15, 066b/10, 079a/12, 080b/25, 084b/06, 102a/09, 114a/18, 121b/20, 136a/10, 139b/15, 142b/07, 149a/04, 157b/18, 158a/01, 159a/05, 163b/25, 167a/18, 167a/22, 180b/22, 181b/06, 182b/04, 186a/01, 189a/04, 192b/10, 193b/13, 203b/01, 209b/02, 218a/01, 218b/12, 219a/23, 232b/17, 236b/11, 238b/15, 239a/15, 251a/08, 252b/15, 254b/10, 255a/03, 261a/03, 261b/25, 269a/11, 274a/03, 280b/18, 280b/19, 282a/07, 302a/12, 302b/20, 309b/12, 315a/05, 316b/12, 323b/14, 327a/13

āmān d.- di 099b/18, 101a/08, 102b/10, 218b/04, 265a/19, 299a/21

cānına āmān d.- di 002b/11

istiʿānet d.- di 201a/04

ʿöẕr d.- di 032b/10

ʿöẕür d.- di 093a/19, 128a/12

ʿöẕürler d.- di 064b/07, 073a/14

yardım d.- di 201a/04

d.- rseŋiz 294b/08

d.- rseŋüz 124a/11, 153a/16, 256a/19

d.- rsin 015a/20, 035a/17, 042a/17, 081a/23, 121b/16, 139b/22, 157a/18, 204b/12, 257b/23, 274a/09, 312b/10

d.- rsiŋ 085b/16

d.- rüm 023b/05, 234b/16, 260b/14

d.- rüz 038a/22, 310a/18

āmān d.- rüz 201b/21

d.- se 062a/13, 087b/10, 192b/03, 223b/24, 223b/25, 260b/01, 312a/24

d.- seler 180a/06

āmān d.- seler 143a/07

d.- sin 018b/25

āmān d.- ye 235a/04, 298b/07

cānına āmān d.- ye 235b/19

ʿöẕr d.- ye 243a/02

d.- yelüm 273b/11

d.- yem 255a/04, 265b/06, 286a/07

d.- yene 027b/12

āmān d.- yene 244a/09

d.- yenlere 285b/12

d.- yesin 130a/12, 144a/17, 158b/03, 159a/17, 238a/25, 274a/05, 310a/20

āmān d.- yesin 093a/17, 115b/17

d.- yevüz 075b/23

d.- yicek 090a/20

d.- yimezdi 172b/03

ʿöẕr d.- yü 159a/18, 247a/03, 266b/07

d.- yüp 039a/11, 058a/09, 265a/19

āmān d.- yüp 201b/03, 266a/22

destūr d.- yüp 247b/10

ḥācet d.- yüp 117a/05

dilek(g) Dilek, istek, arzu, rica -36-

d. 032b/23, 306a/05

d.+ i 234a/13, 246b/16, 278a/06

d.+ ile 036b/03, 080b/06

d.+ in 311a/09

d.+ ince 060a/23

d.+ ine 081b/11

d.+ lerile 021b/10

d.+ lerüm 073b/15

d.+ üm 008b/12, 074b/13, 256b/25, 275b/22, 302b/03, 311a/07, 318a/25, 322b/05, 322b/06, 322b/08

d.+ ümi 066a/19

d.+ ümüz 061a/05

d.+ üŋ 280a/14, 311a/07

d.+ üŋden 037a/20

d. ėt- Ricada bulunmak 072b/03, 118a/24, 118b/20, 158b/04, 253b/15, 261b/14, 324a/09

d. eyle- Ricada bulunmak 028a/18, 080a/23

dilin- Parçalanmak -1-

d.- e 066b/16

dilīr <Far. Yürekli, cesur -19-

d. 010b/07, 034b/14, 037b/03, 040a/13, 096b/12, 105b/23

ejdehā-yı d. 026b/04

gīv-i d. 021a/03

hoşaş-ı d. 047a/05

merd-i d. 035b/18, 075b/03

nestāy-ı d. 285a/22

pehlevān-ı d. 063a/02

tūr-ı d. 024b/21

zāl-ı d. 022b/19

zengūy-ı d. 296b/22

erdeşīr-i d.+ e 058b/13

d. ol- Yiğit, cesur olmak 031a/09

ejdehā-yı d.+ üŋ 039b/12

dilkü Tilki -5-

d. 074a/20, 087a/11, 186b/24, 294b/25

d.+ ye 085a/19

dilkülik(g) Tilkilik, *mec.* Kurnazlık -1-

d.+ ile 094a/15

dillü Dilli, *mec.* Tatlı dilli olmak -6-

d. 096b/10, 110b/11, 113b/12, 153b/23, 290a/14

d. ol- Tatlı dilli olmak 288b/03

dimāġ <Ar. 1. Beyin 2. Akıl, şuur -14-

d.+ ı 038b/07, 075b/18, 109b/08, 192a/17, 281b/05

d.+ ına 016b/17, 039b/13, 061b/23

d.+ ından 004b/25, 075b/17

d.+ ını 095b/25, 194a/19

egrilik d.+ ını yalan ṭırnaġıla ḳazıma 043a/14

d.+ uŋ 082b/15

dīn <Ar. Din -297-

d. 027b/24, 035a/21, 035b/13, 045a/05, 045b/08, 045b/22, 048a/15, 055a/10, 056a/23, 070a/20, 070a/22, 072a/09, 075b/16, 079a/08, 079a/19, 080a/13, 082a/10, 082a/12, 089a/08, 090b/23, 112a/11, 112a/12, 112a/13, 122a/17, 127b/18, 144b/08, 144b/11, 144b/12, 145b/18, 145b/19, 146b/07, 152a/05, 153b/25, 162b/13, 162b/15, 163b/01, 173a/02, 181b/01, 181b/02, 188a/11, 191b/06, 192b/01, 192b/23, 193a/09, 193a/18, 193a/24, 194a/02, 200b/24, 200b/25, 214b/22, 216a/09, 225b/18, 232a/15, 244a/14, 244a/23, 245a/03, 245a/16, 248a/21, 248b/21, 250a/16, 251a/04, 252b/21, 253a/08, 254b/01, 260b/16, 278a/18, 278b/04, 278b/19, 287b/16, 289a/01, 292b/15, 294a/19, 297b/21, 300a/15, 314b/01, 321b/03, 321b/03, 324a/16, 324a/17, 324b/02

d.-i ḫudādur 112a/09

d.-i islām 117b/02, 328a/05

d.-i zerd-heşt 278b/19

d.+ de 227a/11, 231b/20

d.+ den 024b/16, 044b/25, 079a/08, 192b/01, 192b/13, 193b/06, 195b/18

d.+ e 044b/25, 045a/06, 051b/08, 191a/22, 192b/10, 192b/25, 226b/08, 253a/09, 297b/21, 297b/22, 314b/06, 319a/05, 321b/03, 324a/18

d.+ i 030a/20, 045a/03, 045a/09, 046b/16, 047b/03, 058b/11, 112a/14, 114a/16, 144a/06, 157a/06, 163a/25, 192b/06, 192b/18, 192b/24, 193a/09, 193a/10, 193b/04,

d.+ lerini 292b/25

d.+ lerüŋden 112a/10

d.+ üm 047b/07

d.+ üme 127b/24, 192b/09

d.+ ümi 013a/05

d.+ ümüz 192b/08

d.+ ümüzde 177b/10

d.+ ümüze 045a/24, 045b/15, 052b/09

d.+ üŋ 044b/24

d.+ üŋde 242b/18

d.+ üŋe 046b/01, 070a/21

d.+ üŋi 314b/12

d.+ den dön- Dinden çıkmak 192b/13, 205b/18, 280a/16, 319a/07

d.+ e getür- Dine davet etmek 044b/07, 045b/09, 221a/21

d. ėdin- Dine girmek, dine iman etmek 045a/20

d. getür- Yeni bir din kurmak 045b/08, 045b/09, 082a/14, 191b/09

d. göster- Dini peygambere tebliğ etmek 046b/15, 044b/17

d. ṭut- Dine iman etmek, inanmak 028a/10, 045a/01, 045b/03, 045b/25, 061a/25, 082a/11, 203b/13, 248b/12, 292a/22

d.+ e gir- Dine iman etmek 192b/12, 193b/06, 319a/07

d.+e dön- Eski dinine tekrar iman etmek 020a/22, 045a/04, 045b/10, 052b/16, 149b/07, 150b/03, 152a/11, 193a/12, 193b/16, 193b/17, 248a/24, 297b/21, 300a/09

dinār <Lat. Eskiden kullanılan bir para birimi -1-

d. 033a/23

diŋ- Dinmek -4-

d.- di 012b/10, 159a/22

d.- medi 291b/17

d.- mege 159a/15

dīn-dār <Ar.+Far. Dindar -13-

d. 016b/24, 035a/10, 056a/22, 145b/19, 190a/23, 217a/09, 228a/15, 300a/14, 312a/14

d.+ ıdı 092a/03

d. ol- Dindar olmak 144b/08, 154b/02, 241b/12

dīn-dārlıķ(ġ) <Ar.+Far. +T. Dindarlık -1-

d.+ ına 217a/19

dīn-perver <Far. Dine hizmet eden -1-

d. 012a/24

dinār <Ar. Eskiden kullanılan altın para birimi -1-

d. 040a/24

dincel- Rahata ve huzura kavuşmak -1-

d.- di 171b/11

dinç Sağlıklı, güçlü kuvvetli -1-

d. 143a/06

dīndaş Aynı dine mensup olan -2-

d.+ ısın 204a/16

d. ol- Dindaş olmak 204b/17

dine Dikkatlice bakmak -1-

d. 217a/01

diŋle- Dinlemek -51-

d. 023b/20, 051b/16, 052b/20, 075b/17, 077a/13, 077b/21, 078b/16, 079a/07, 095a/18, 103a/06, 112a/03, 121b/07, 151b/06, 155a/05, 173b/25, 204a/01, 206a/16, 208b/06, 216b/25

d.- di 006b/03, 039b/01, 044a/13, 062b/08, 074a/09, 191b/03, 193a/08, 210a/09, 252b/11, 304b/15

d.- düm 016a/20

d.- gil 031b/20, 063a/16, 081a/17, 131a/20

d.- mekle 021a/20

d.- memek 023b/14

d.- mezdi 192b/06

d.- rdi 302b/01

d.- riseŋ 027b/11

d.- rse 073a/17, 254b/12

d.- rseŋ 160b/16

d.- yem 320b/22

d.- yen 069b/09

d.- yenüŋ 081a/18

d.- yesiz 144a/10

d.- yeydi 204a/02

d.- yüp 021a/17, 109b/10, 321a/03

diŋlen- Dinlenmek -45-

d. 121a/17, 150b/12

d.- di 011a/02, 134a/19, 159a/22, 171a/22, 171b/20, 176b/19, 218b/25, 247b/13, 287b/10, 299a/24

d.- diler 010b/05, 106a/23, 134a/01, 287a/07

d.- dilerdi 207b/07

d.- düm 023a/15

d.- e 073b/25, 096b/22, 128b/08

d.- ecek 134a/05, 135b/21

d.- esin 283a/23

d.- evüz 284a/03

d.- eyin 085b/12

d.- ince 128a/15

d.- medi 017b/19, 055a/05

d.- mediler 094b/01

d.- medüm 079a/18

d.- mek 286b/12

d.- mekçün 126a/03

d.- meyem 289b/12

d.- meyince 104b/17

d.- meyüp 159a/21, 275a/20

d.- miş 236b/09

d.- sün 150b/12

d.- üŋ 296a/08

d.- üp 022a/21, 049a/23, 171b/11

d.- ür 103a/05

d.- ürlerdi 171a/20

diŋleyici Dinleyici -2-

d. 095a/17

d. ol- Dinleyici olmak 212b/23

dīnlü Din sahibi, dinli -2-

d. 082b/07, 150a/25

dīnsiz Dinsiz -2-

d. 144b/09

d.+ i 312b/12

dīnsüz Dinsiz -2-

d. 193b/03, 244a/14

dip(b) Dip -46-

d.+ i 054a/03, 064b/01

d.+ iyle 031a/23

d.+ inde 014b/16, 031b/11, 048b/08, 050a/01, 050b/18, 055a/23, 057a/04, 066b/03, 066b/08, 077b/10, 096a/23, 136a/20, 148a/11, 166b/09, 201a/13, 234b/15, 234b/18, 264b/08, 286b/24, 295a/22, 296a/12

d.+ indekiler 143a/05

d.+ inden 022a/09, 083a/23, 143a/05, 143a/06

d.+ indeyem 201a/20

d.+ ine 057a/03, 067b/23, 092b/16, 094b/17, 096b/03, 135a/18, 195b/12, 206a/01, 256a/21, 259b/15, 261a/07

d.+ leri 313b/07

d.+ siz 012a/01, 015a/20

d.+ süz 016a/19, 040a/11

dipi Tipi -2-

d. 005b/13

d.+ ye 063b/06

diraḫt <Far. Ağaç -4-

d. 150a/11

d.+ ı 032a/07

d.+ ından 184b/13

d.+ uŋ 014a/03

dirāz <Far. *(derāz)* Uzun -1-

d. 051b/15

direfş <Far. Bayrak, sancak -6-

d. 010a/03, 025a/18, 029a/24

d.+ i 005b/20, 022b/12

d.+ ile 046a/18

direfşān <Far. Parlak -3-

d. 005b/20

d. eyle- Parlak eylemek 006b/17

d. ḳıl- Parlak eylemek 044a/17

direfşen *bk. direfşān* -3-

d. 005b/04, 027a/20

d.+ i 043b/07

direk Direk, sütün -14-

d. 054a/03, 076b/09, 190a/16, 311a/18, 317b/13

d.+ i 188b/21, 250b/14, 292a/15

d.+ idür 184b/12

d.+ ini 197a/12

d.+ isin 277b/06

d.+ lere 054a/03

d.+ leri 118b/25

direklik Direklik -1-

d. 004a/21

direm <Far. Akçe para -1-

d. 314b/14

direng <Far. Bekleme -1-

d. ḳıl- Beklemek 005b/15

dirgit- Toplamak -1-

d.- mek 125b/17

dirhem <Ar. Gümüş para -3-

d. 191b/17, 246b/08

diri Canlı, diri -99-

d. 004a/14, 006a/07, 053b/20, 061b/12, 087b/24, 098a/22, 100a/09, 122a/08, 127a/10, 149b/06, 150b/06, 152b/01, 180b/13, 200a/11, 205a/07, 207a/17, 217b/24, 241b/12, 261a/19, 261b/13, 270b/11, 274a/09, 275a/16, 283a/10, 283a/24, 284b/04, 294a/06, 296a/05, 297a/18, 300b/12, 309a/16, 316a/20, 323b/08, 328a/01

d.+ den 122a/09

d.+ dügi 086b/22

d.+ dür 140b/08

d.+ ken 194b/06

d.+ le 029b/19, 045b/15, 046b/06, 077b/14, 097b/11, 139a/13, 169b/02, 175a/10, 183a/22, 195b/24, 202a/23, 269a/11, 284a/15, 284a/23

d.+ ler 122a/09

d.+ sidür 071b/16

d.+ ydi 233a/10

d.+ ye 122a/08

d.+ yem 074b/25

d.+ yken 310a/14

d. ėt- Canlandırmak 181a/23

d. ḳal- Hayatta olmak 045b/06, 085a/02, 086b/02, 087b/11, 100b/23, 149b/01, 186a/14, 189b/22, 262b/22, 280a/19, 296a/08, 301b/12, 326b/19

d. ḳıl- Canlandırmak, ihya etmek 067b/08, 129b/21, 213a/25, 238a/04, 238a/23

d. ḳo- Hayatta olmak, yaşamak 142b/21, 155b/06, 278b/08

d. ol- Hayatta olmak, yaşamak 013a/02, 042b/16, 043b/03, 098a/04, 106b/03, 121b/11, 154b/16, 184a/17, 237b/20, 248a/07, 251a/14, 285a/09, 286a/25, 308b/08, 288a/15, 308a/22, 305b/25, 321b/21

d. ṭur- Hayatta olmak 205b/06

dirīġ <Far. 1. Bir şeyi yapmaktan veya vermekten kaçınmak 2. Yazık, yazıklar olsun -43-

d. 013b/25, 029b/18, 031a/15, 037a/03, 122a/23, 125b/22, 146b/14, 177b/06, 238a/05, 287a/05, 288a/25

d. ėt- Bir şeyi yapmaktan veya vermekten kaçınmak 033a/22, 035b/08, 046a/10, 060a/13, 083a/16, 113a/07, 139b/01, 144b/14, 146a/17, 201b/05, 215a/05, 205a/10, 214a/08, 234a/11, 238b/06, 242b/21, 250a/17, 251b/22, 274a/02, 277b/09, 282a/20, 289a/07, 291a/11, 301a/01, 301a/12, 302b/03, 314b/09, 314a/11, 326a/08

d. eyle- Bir şeyi yapmaktan veya vermekten kaçınmak 223b/21

d. ol- Bir şeyi yapmaktan veya vermekten kaçınmak 029b/22

d. ṭut- Bir şeyi yapmaktan veya vermekten kaçınmak 074a/13

dirīġā <Far. Yazık, yazıklar olsun! -1-

d. 030b/15

diril- 1. Yaşamak, ömür sürmek 2. Taslamak, ... davasında bulunmak 3. Canlanmak -76-

d.- ürsiz 124b/21

d.- üp 238a/12

dirilik Dirilik, canlılık, canlı olma -5-

d.+ i 048a/13, 253a/18

d.+ in 179a/03

d.+ inden 296b/13

d.+ ümüzi 051b/19

dirilt- Canlandırmak -1-

d.- en 238a/25

dirlıķ(ġ) *bk. dirlik* -1-

d.+ ıla 155a/08

dirlik 1. Canlı olma, dirilik 2. Huzur -50-

d. 016b/15, 032b/23, 068b/01, 094a/15, 108a/18, 118b/16, 147a/09, 210b/10, 211a/20, 261b/01, 325b/03

d.+ den 002b/01, 295a/02

d. ėt- 099a/08, 145b/11, 146b/17, 147a/25, 148b/07, 164a/16, 165b/17, 169a/03, 197a/06, 213a/15, 242a/06, 245b/03, 250b/20, 253a/21, 326a/24

d.+ i 001b/07, 098a/23, 118b/16, 136a/17, 144a/12, 155a/08, 187a/03, 216b/16, 265a/12

d.+ imiz 291b/23

d.+ inden 106b/25, 213a/13, 297b/11

d.+ inüŋ 098a/01

d.+ üŋ 153b/16

d. bul- Huzur bulmak 205a/16

d. iste- Huzur istemek 130b/25

d. ķıl- Huzur bulmak 035a/24

d. ol- Huzur bulmak 070a/09, 100b/24, 102b/06, 205a/03

dirliklü İyi anlaşan, uyumlu -1-

d. 144b/10

dirlük *bk. dirlik* -5-

d.+ e 098a/21

d.+ üm 095a/20

d.+ ümüz 245b/24

d.+ üŋden 096a/18, 174b/11

dirüş- Kast etmek -1-

d.- me 084a/02

dīs Hüsrev'in efsanevi tahtı -2-

d. 317a/12

ṭāḳ-ı d. 318b/24

diş Diş -32-

d. 096b/20

d.+ e 104b/16

d.+ i 036b/06, 039b/02, 058a/04, 061b/05, 117a/23, 121a/10, 157a/19, 157a/21, 157a/22, 169a/24,

d.+ ine 087b/12, 114a/01

d.+ ini 050a/13, 061a/04

d.+ iyle 049a/14

d.+ leri 036b/07, 037a/21, 041a/23, 041a/25, 061a/01, 123a/01, 126a/11, 322a/01

d.+ üŋi 071a/20

d. ḳış- Öfkelenildiği halde sabretmek 066a/14, 180a/19

dişi ele ur- Korku ya da pişmanlıkla elini ısırmak 104b/15, 119a/25, 171a/16

dişi Dişi -8-

d.+ dür 061a/01, 126b/25, 157a/18

d.+ si 127a/02, 166a/04, 168b/08

d.+ sin 157a/19

d.+ ydi 061b/03

dişle- Dişlemek -2-

d.- meyem 117a/23

d.- yü 120b/23

dişlü Dişli -1-

d. 312a/02

dişür- Toplamak, bir araya getirmek -1-

d. 031a/05

ditre- Titremek -24-

d.- di 042a/25, 051b/02, 055b/11, 059a/21, 084b/22, 085a/16, 085a/24, 100a/19, 102a/21, 322a/06

d.- düginden 139b/16

d.- r 169a/14, 256b/01, 272b/08

d.- rdi 037b/17, 069a/19, 083a/13, 209b/07

d.- ridi 059b/07

d.- rken 306b/09

d.- rsin 037b/17

d.- yirek 286a/20

d.- yüp 139b/22

d.- yürek 061a/19

ditreme Titreme -6-

d. ṭut- Titremek 063b/01, 066a/10, 126b/12, 139b/15, 294b/25, 327b/16

ditremek(g) Titremek -4-

d. 121a/22, 123b/16, 262b/20

d.+ e 218a/23

ditreş- Titreşmek -4-

d.- diler 155b/11

d.- en 107a/12

d.- ürdi 077b/06

d.- ürlerdi 302a/04

dīv <Far. Dev, şeytan -92-

d. 008a/03, 021b/12, 022b/23, 024a/12, 024b/17, 025a/03, 026b/04, 039a/14, 048b/21, 076a/08, 078a/02, 084b/19, 085b/07, 088b/04, 096b/05, 097a/18, 123a/14, 174b/14, 204a/11, 208b/15, 226b/19, 252a/24, 260b/07, 261b/08, 268a/21, 270a/19, 278a/20, 279a/12, 280a/08, 284b/03, 296a/17, 299a/09, 304b/21, 312b/16, 319a/14, 322a/01

ḥüşen-i d. 047a/07

kenderān-ı d. 077a/03

d.-i ḍarbı 087a/11

d.-nejād

d.-i sepīd 075b/11

d.-i sepīddür 088a/25

d.-i sepīdi 078a/03

d.-i sepīdüŋ 079b/03, 086b/10

d.+ den 076a/09, 192b/16

d.+ dür 058a/24, 122a/19, 138a/18, 226b/24, 241b/15, 270a/17, 295b/12

d.+ e 021b/09, 024a/15, 024a/16, 027b/08, 044b/12, 047a/03, 050b/12, 060b/17, 277a/23, 295b/06

d.+ i 081a/23

d.+ ledir 021b/10

d.+ ler 026b/03, 071a/13, 085a/19, 088a/24, 124b/17, 176b/04, 211a/03, 226b/18, 227a/06, 258b/16, 277a/21, 278a/21, 324a/23

d.+ lerdür 220b/08

d.+ lere 090a/10

d.+ leri 078a/02

d.+ lerine 083a/12

d.+ üŋ 020b/21, 026b/05, 032b/11, 071a/12, 226b/23, 258b/19, 278a/03, 307b/24, 318b/12

dīv-bend <Far. Devleri dize getiren -1-

ṭehmūreṣ-i d. 077a/22

dīvān <Ar. Büyük meclis -35-

d. 017b/16, 021a/01, 021b/09, 023b/04

d.+ a 006b/02, 008a/06, 021a/02, 040b/03, 142b/09, 152a/04, 196b/05, 196b/07

d.+ da 209b/18

d.+ dan 011a/14, 033b/09, 142b/11, 244a/12

d.+ ı 034b/15, 197b/12, 326b/18

d.+ ına 007b/08, 033b/04, 196b/01, 196b/02, 196b/04, 196b/12, 197a/18

d.+ ında 131b/17, 142b/15

d.+ ından 196b/06, 196b/09, 196b/22

d.+ lara 200b/04

d. ėt- Meclis toplamak 228b/12

dīvāne<Far. Deli, divane -1-

d.+ ler 277b/18

dīvānelıḳ / dīvānelik(g) Delilik -2-

d.+e 023b/14

d. eyle- Delilik etmek 277b/17

dīvār <Ar. Duvar -27-

d. 126a/22, 198a/19, 260a/25

d.+ a 261a/10

d.+ dan 198a/24, 261a/11

d.+ ı 119a/14, 193b/09

d.+ ına 148a/10, 283b/02, 317b/16

d.+ ında 292a/19

d.+ ını 045a/12, 065a/03, 172b/04, 208a/20

d.+ ınuŋ 065a/03

d.+ lara 009a/11, 012a/09

d.+ ları 119a/12, 283b/02, 312a/22

d.+ ların 152a/16

d.+ larına 012b/03

d.+ uŋ 126a/23

d. çek- Duvar örmek 198a/23

d. ol- Duvar olmak 126b/02

diyār <Ar. Memleket -52-

şehr ü d. 108a/25, 113a/10

d.-ı ḫaṣmdan 064a/05

d.-ı maġribe 125a/16

d.+ a 074a/04, 074b/04, 081b/20, 112b/25, 136a/01, 175b/24, 285b/23, 286b/16

d.+ da 044a/25, 078a/03, 090a/20, 095b/18, 099b/24, 110a/04, 117b/08, 125a/18, 126a/07, 128b/18, 180a/24, 230b/04, 237a/09, 238a/16, 238a/17, 265a/24

terk-i d. ėdüp 285b/15

d.+ ı 099a/15, 109b/08, 122a/04, 152a/21, 160a/10, 179b/02, 199a/01

d.+ ına 160a/24, 200a/19

d.+ ında 102a/16, 156b/24, 199b/13, 253b/07

d.+ ından 156a/15, 253a/02, 253a/07, 254a/07, 324b/10

d.+ ınuŋ 319a/06

d.+ uŋ 112b/23, 129a/02, 134a/21, 200a/16

diz- Dizmek -4-

d.- di 289a/08

d.- diler 021b/04

d.- düm 103a/05

yėrinüŋ ėnini ve uzunını d.- em 200a/03

diz Diz -8-

d.+ i 043a/07, 056b/19, 062a/04, 283b/09, 306b/05

d.+ inden 092a/03

d. çök- Diz çökmek 074a/17, 193a/17

diz-dār <Far. Kale muhafızı -1-

d.+ ını 011b/13

dizgin Dizgin -4-

d. 040b/19

d.+ i düz 036b/09

d.+ in 036b/25

d.+ inden 135a/18

dizi Dizi -2-

d. 037b/08

d.+ si 239a/18

dizil- Dizilmek -1-

d.- mişidi 156a/23

doġ- Doğmak -7-

d.- ar 126a/12

d.- dı 231a/22

d.- duġına 092a/17

d.- mamışdur 234a/19

d.- maya 040a/13

d.- unca 062a/17, 235a/02

doġru Doğru -2-

d. 006b/15, 231a/14

doġrul- Doğrulmak -1-

d.- a 006b/22

doġrulıķ Doğruluk -3-

d. 019b/14

d.+ ı 218a/04

d.+ ıla 041b/06

doķın- *bk. doķun-* -4-

d.- a 190b/01

d.- dı 205b/25

d.- mış 269b/14

d.- ursa 174b/12

doḳu- Dokumak -1-

d.- dı 318a/04

doḳuma Dokuma -1-

d. 008a/13

doḳun- Dokunmak -16-

d.- a 205b/13

ziyānı d.- a 278b/07, 314b/11

d.- dı 017b/25, 190a/15, 298a/25

d.- madı 010b/24

d.- madın 037b/18

d.- maḳdur 211a/16

d.- mamışdur 240b/22

d.- masun 001b/10

d.- maya 260b/20

d.- mayup 158b/12

d.- maz 062a/24, 106a/17

d.- mış 268b/03

doḳundur- Dokundurmak -1-

d.- mazam 278b/02

doḳuş- Savaş meydanında mızrakla yapılan mücadele -1-

d.- uban 049a/07

dol- Dolmak -1-

d.- dı 176b/24

dolāb Kuyudan su çıkarmaya yarayan ağaçtan ya da demirden yapılmış çark -1-

d.+ ıdur 054b/22

dolan- Dolanmak -2-

d.- a 237a/06

d.- dı 048a/22

donat- Donatmak, süslemek -4-

d.- dılar 188a/24, 233a/25, 300a/20

d.- up 128a/19

donuḳ Soğuk -1-

d. 021b/11

dositāne <Far. Dostça -1-

d. 089b/16

dost <Far. Dost -82-

d. 003a/14, 035b/19, 036a/02, 036a/20, 119b/17, 123b/18, 145a/25, 146a/22, 228a/10, 228a/12, 244a/09, 244a/10, 249a/24, 280a/14, 282b/17, 300b/23, 301a/02, 310a/17, 315b/25

d.+ dan 145b/03, 228a/05, 249a/24

d.+ dur 146a/06, 189a/17, 190a/10

d.+ ı 113a/10, 241b/11, 246a/03, 249a/25, 281a/01, 319a/16

d.+ ıla 145b/15

d.+ ından 247a/08

d.+ ını 266b/25, 286a/25

d.+ ısın 320b/10

d.+ lar 141b/22, 279b/14

d.+ lara 238b/24

d.+ larda 249a/09

d.+ ları 227a/04, 249a/09, 304a/02

d.+ larıçun 030a/17

d.+ larımuzdandur 311b/03

d.+ larum 130a/04

d.+ larumuz 073b/25

d.+ laruŋ 249a/11, 263b/15, 293b/21

d.+ laruŋa 245a/01

d.+ laruz 046a/04

d.+ um 251a/13

d.+ umla 119b/17

d.+ uŋ 305a/05, 319a/17

d.+ uŋa 211b/06

d.+ uŋdan 242b/21

d. bil- Dost sanmak 326b/11

d. ėdin- Dost edinmek 035b/05, 050a/16

d. ol- Dost olmak 009a/21, 046a/02, 121a/01, 145a/25, 146a/05, 147b/05, 213a/17, 216a/10, 219a/22, 220a/14, 220b/23, 222b/09, 223b/11, 224a/24, 225a/20, 263a/10, 266b/19, 274a/01, 290a/17, 291a/03

dost-gāh <Far. Dosta layık yer, makam -2-

d. 114a/25, 114b/01

dostāne <Far. Dostça *krş. dositāne* -2-

d. 290b/14, 320a/20

dostlıḳ Dostluk -38-

d. 046a/04, 046a/24, 088a/14, 110a/16, 145b/17, 146a/13, 146a/14, 208b/04, 222b/10, 223b/16, 228a/05, 235a/24, 250a/15, 257b/23, 258b/12, 258b/13, 276b/10, 289b/08, 290a/16, 322a/13

d.+ ı 327a/12

d.+ ına 146a/22, 296b/14

d.+ ından 057b/06, 155a/03, 210b/06, 249b/03

d.+ ını 138b/11

d. ol-120b/20, 308a/21

d. ėt- Dostluk etmek 116a/03, 228a/10, 320b/04

d. eyle- Dostluk etmek 155a/05, 274b/19, 289b/03

d. göster- Dostça davranmak 248a/23, 277b/04

d. yüzin göster- Dostça davranmak, dost olmaya çalışmak

dostluġ *bk. dostlıḳ* -1-

d. göster- Dostluk göstermek 286b/10

dostluḳ *bk. dostlıḳ* -23-

d. 200a/17, 200b/02, 220b/22, 221b/22, 222a/01, 222b/10, 223b/13, 310b/17, 314a/14

d.+ a 277b/01

d.+ ı 146a/07, 190a/12, 218a/04

d.+ ımuz 079a/03

d.+ ın 007a/11

d.+ ından 277b/01

d.+ ıŋuz 258b/14

d.+ ları 310b/18

d.+ umuz 223b/19, 224a/22

d.+ undan 311b/04

d. ėt- Dostluk eylemek 189a/17

d. eyle- Dostluk eylemek 215a/25

doy- Doymak -30-

d.- amadum 062a/06

d.- ar 063a/02, 070b/17, 116a/16

d.- dı 039b/12

d.- ıra 049a/08

d.- madı 084a/12

d.- madılar 297a/19

d.- mamışam 265a/05

d.- mayan 306b/07

d.- mayup 064a/13, 084a/11, 084a/13, 187b/08, 217b/06, 262a/10

d.- maz 049a/08, 058a/14, 060b/19, 063b/06, 079b/22, 102b/19, 104a/14, 120b/17, 174b/13, 280b/04, 302b/10

d.- mazıdı 091a/25

d.- mazken 306b/06

d.- mazsın 063a/12

döder- Döndermek -1-

d.- üp 309b/07

dög- 1. Dövmek 2. Davul çalmak -23-

d.- diler 306b/02

kūs d.- diler 205a/23

neḳḳāre d.- diler 104a/22, 205a/23

d.- e 193b/15

d.- egörüp 071b/10

d.- er 207a/11

d.- erdi 091a/25, 312a/15

d.- ersin 268a/24

d.- se 292b/07

d.- seŋ 259b/22

d.- üp 142b/12, 306b/01

kūs d.- üp 048a/23, 064a/10

kūs ve neḳḳāresin d.- üp 105b/16

neḳḳāre d.- üp 064a/10, 066b/05, 071b/08, 135a/09, 152a/21

dögil- *bk. dögül-* -1-

d.- di 118a/19

dögiş *bk. dögüş-* -1-

d.+ elüm 309a/08

dögmek Dövmek -1-

d.+ le 123b/09

dögül- 1. Dövülmek 2. Davul çalınmak -24-

d.- di 047a/09, 052a/16, 055a/22, 066b/02, 094b/06, 096a/01, 121a/13, 125a/02, 129a/06, 137b/04, 152b/03, 200b/16, 200b/21, 203a/24, 203b/04, 225a/24, 295a/10, 295a/17, 295a/25, 296a/10, 304a/07

d.- miş 158b/13

d.- üp 004a/02, 098a/08

ḫavānlar d.- di 061a/18, 062a/09

ṭabl d.- üp 005b/01

dögüş- Dövüşmek -10-

d.- diler 067a/17, 084a/13, 282a/20, 296b/04, 297a/21, 323b/14

d.- elüm 255b/25, 308b/05

d.- mege 135a/11, 137a/20

dök- Dökmek -127-

d. 239b/11

d.- di 016b/05, 122b/22, 159a/22, 228b/17, 239b/11, 239b/14, 307a/17, 307b/11

ḳanın d.- di 138a/10

ḳanlar d.- di 017b/05

d.- diler 064b/09, 126a/25, 172a/23

ḫūn d.- diler 137b/09

ḳanlar d.- diler 289a/19

ḳanını d.- diler 047a/10

ḳanlar d.- düm 068b/09

d.- düŋ 131a/08

ḳanın d.- düŋ 320b/12, 321a/07

yüzüŋ ṣuyını d.- düŋ 239b/15

d.- e 037a/21, 159b/06

ḳanın d.- e 087a/17, 142b/14, 322a/15

d.- eler 139a/04, 235b/20

ḳanın d.- en 119b/09

d.- er 039a/15, 052a/01

ḳanlar d.- erdi 323a/19

ḳanın d.- erdüŋ 017a/14

ḳanını d.- erler 201a/23

d.- erleridi 013b/13

d.- erseŋ 239b/10

ḳan d.- ersin 252b/07

ḳanlar d.- ersiz 292b/13

d.- esin 165a/12

d.- esiz 186b/03

ḳanuŋ d.- eyin 297b/09

ḳan d.-icilik 068b/11

d.- iserdür 265b/17

d.- me 097a/16, 299a/21

ḳan d.- me 004b/04

ḳanın d.- me 015a/24, 017b/01

ḳanını d.- me 118b/06

yüzüm ṣuyını d.- me 081b/06

yüzüŋ ṣuyın d.- me 258a/21

ḳanın d.- medi 014b/22

d.- mege 139b/24

ḳan d.- mege 119b/10, 251b/20, 252b/05, 253a/23, 260b/24, 265a/01

ḳanın d.- mege 085a/01, 205a/01

ḳanlar d.- mege 050b/15

ḳanumı d.- mege 274b/08

ḳan d.- megi 265b/17, 274b/09

ḳan d.- megile 114b/07

d.- üp 005b/25, 006b/22, 030a/13, 069a/08, 093a/19, 131a/14, 153a/12, 239b/12, 321b/18

ḳanın d.- üp 057a/24

ḳanlar d.- üp 093b/15

dökdür- Döktürmek -2-

d.- esin 250a/23

d.- mişidi 012b/01

dökil- *bk. dökül-* -10-

ḫ̬ānlar d.- di 069a/16

d.- diler 063b/21

d.- e 020b/02

d.- en 139b/17

d.- miş 062b/10, 114a/14

d.- üp 059a/24

d.- ür 183a/04

d.- ürdi 039b/15

dökül- 1. Dökülmek 2. Yardımcı fiil -31-

d.- di 003b/05, 025a/01, 039b/14, 062a/01, 096b/08, 205b/21

ḫūn d.- di 060b/02

ḳan d.- di 059a/01, 066b/16

d.- diler 104b/02, 116a/20

d.- en 004a/20

ḳan d.- mek 084a/02

d.- mesin 233b/11

ḳan d.- mesin 232a/23

ḳan d.- meyi 233b/09

ḳan d.- mez 107a/03

d.- miş 099a/10, 107b/21, 123b/16, 208a/24, 224b/14, 291a/19

d.- sün 046b/08

d.- üp 078a/11

d.- ür 291a/20

ḳan d.- ürse 233b/08, 233b/18, 280a/11

dölek Dürüst -1-

d. ol- Dürüst olmak 215b/22

dölen- Huzura kavuşmak -3-

d.- mege 249a/10, 249b/02

d.- mek 197a/05

dön- 1. Dönmek 2. Değişmek, başka bir hale geçmek 3. Yardımcı fiil -338-

d. 040a/20, 045b/14, 045b/15, 062a/14, 063a/12, 116a/08, 266b/22, 267a/11

ber-zāġa d.-üp 234b/17

gėrü d. 004b/16, 044a/12

d.- di 002b/22, 003b/12, 003b/13, 004a/20, 005a/02, 005b/04, 005b/20, 008b/13, 009a/06, 016b/25, 017a/03, 018a/10, 018b/21, 019b/20, 020a/05, 029b/25, 030a/02, 030b/22, 033a/05, 034a/01, 037a/17, 041a/14, 042b/12, 050a/02, 051b/03, 058b/22, 060b/06, 067a/11, 072b/20, 080b/19, 085a/17, 095a/06, 095a/07, 095b/19, 105b/19, 105b/24, 106a/16, 123a/08, 133a/03, 134b/20, 135a/20, 136b/22, 136b/24, 141a/06, 146a/07, 147a/17, 148a/21, 148b/04, 149b/12, 157a/21, 157a/22, 158b/20, 159a/15, 167b/03, 171b/15, 176a/17, 179a/19, 180b/17, 185a/03, 187b/03, 187b/04, 188a/17, 193a/16, 193b/03, 194a/12, 197b/04, 197b/07, 200a/08, 202b/16, 203b/19, 210b/16, 216a/01, 217b/22, 220a/03, 224b/04, 234b/10, 235b/16, 248a/12, 254b/09, 254b/17, 255a/25, 256b/13, 260a/03, 265a/13, 267a/12, 268a/11, 268a/18, 273a/20, 274b/10, 275a/21, 277b/14, 280b/15, 282b/13, 283a/03, 285b/01, 287a/13, 293a/23, 296a/06, 296a/11, 298a/03, 298b/03, 306a/09, 316b/09, 326a/18

cennete d.- di 197b/12, 300b/14

çamura düşmiş eşege d.- di 193b/03

gėrü d.- di 016a/17, 167a/16, 280b/15, 318a/23

mūma d.- di 147a/22

d.- diler 003b/21, 011a/15, 030a/12, 067b/17, 101a/10, 105b/06, 181a/02, 254b/18, 283a/14, 298b/02

dīnine d.- diler 045a/04, 149b/07

gėrü d.- diler 005b/02, 029a/18, 029b/10, 030a/07, 030a/08, 032b/09, 033a/14, 036b/08, 037a/02, 039b/08, 042b/14, 182a/12, 302b/15

d.- dügi 202a/04, 247a/22

d.- dügince 146a/23

d.- dügini 207b/08

d.- dügüŋ 258b/16

yüz d.- miş 115b/25

yüz d.- mişdür 319b/20, 325a/02

d.- sinler 285a/08

d.- üp 008a/07, 308b/18, 319a/25

yüz d.- ür 109b/04, 170a/12, 281a/23

d.- ürdi 301b/24

yüz d.- ürlerdi 316b/04

yüz d.- ürsevüz 256a/01

yüz d.- ürür 290b/22

yüz d.- ürüz 063b/22

döndir- *bk. döndür-* -1-

yüz d.- ecek 259b/17

döndür- 1. Döndürmek 2 Yardımcı fiil -62-

d.- di 186a/17, 191a/22, 289a/09

kendüye d.- di 204a/14

yüz d.- di 105b/19, 282b/13

yazıya d.- diler 201b/13

yüz d.- diler 106a/11, 220b/02

d.- e 021b/12, 064a/07, 290b/01

yüz d.- e 143a/02, 297a/04

yüz d.- ecekdür 194a/13

yüz d.- eler 172a/16

gėrü d.- elüm 042a/02

d.- em 045b/16, 058a/12, 104b/12, 170a/10, 258b/16

d.- esin 044a/07, 308b/16

d.- evüz 160b/22, 277b/01

d.- eydüm 119b/03

yüz d.- icek 216a/17

d.- ince 097b/05

d.- me 027b/07

yüz d.- medi 049a/13

yüz d.- medüm 078b/13

d.- mege 104b/17

d.- meye 026b/15

yüz d.- meye 058b/08, 215a/25

yüz d.- meyelüm 116a/22

d.- meyem 118b/11

d.- meyeydi 325a/02

yüz d.- mezdi 138b/08, 308b/03

yüz d.- mezem 041a/06

kendüye d.- mişdür 053a/15

yüz d.- miştür 087b/21

d.- üp 037a/13, 053b/02

nīrāne d.- üp 043a/01

at başın d.- üp 297a/22

yüz d.- üp 107b/23, 135a/21, 190b/21, 282a/10, 297a/19

d.- ür 023b/15, 107b/25

gėrü d.- ür 032b/23

mūma d.- ür 114b/09

yüz d.- ür 216a/17

yüz d.- ürecek 297a/03

d.- ürecek olursa 297a/04

yüz d.- ürsevüz 297a/11

döŋdür- *bk. döndür-* -1-

d.- üp 041a/11

döndürüci Döndürücü -1-

d.+ dür 290b/18

dönici Dönen -1-

d.+ dür 288b/23

döniş- Değişmek -1-

d.- di 269b/07

dönüş Dönüş -2-

d.+ i 154a/06

d.+ üm 063b/19

dörd *bk. dört* -1-

d. 317b/20

yėtmiş d.+ e 248a/06, 248a/11

d.+ i 132b/17, 288b/18

d. kerre biŋ 313b/09

d. yüz biŋ 171b/01

d. yüz 076b/09, 121a/08, 121a/10, 121a/11, 170a/21, 171a/12, 171a/22, 171a/24, 171a/25, 246a/24, 328a/07

döş Göğüs, sine -1-

d.+ ini 037a/17

döşe- Döşemek, sermek, yaymak -19-

d.- di 013b/10, 196a/24

d.- diler 045a/13, 051b/21, 052a/24, 098b/20, 229b/06, 318a/08

d.- düp 043a/09

d.- mege 009a/14

d.- mişler 126b/12

d.- sin 074a/10

ẖūn d.- yeler 014a/06

d.- yesin 018b/25

d.- yüp 033b/20, 035b/03, 036a/14, 090a/13, 136b/21

döşek(g) Yer yatağı, yatak -65-

d. 009a/10, 033b/20, 068b/23, 095a/09, 103a/01, 110b/09, 135b/19, 165a/10, 224a/16, 251a/12, 292b/09, 317b/24, 318a/04

d.+ de 037b/25, 274a/16, 318a/02

d.+ den 110b/15, 121b/25, 293a/10

d.+ e 122a/02, 318a/03

d.+ e düşdi 098a/13

d.+ i 100a/25, 165a/06, 232a/16, 318a/07, 318a/08

d.+ in 150b/16, 155b/10, 205a/10, 317a/09

d.+ inde 206b/25

d.+ inden 058b/05

d.+ inden ṭurup 166a/24

d.+ ine 209a/22

d.+ ini 275b/04

d.+ ler 008a/14, 034b/02, 035b/03, 043a/09, 074a/10, 118b/23, 123a/23, 132b/11,

158a/05, 165b/10, 184a/01, 269a/19, 301a/03, 304b/19, 320b/24

d.+ lerden 013a/13, 035a/20, 250a/23

d.+ leri 028b/10

d.+ lerinden 038a/01

d.+ lerini 275b/04

d.+ ümüz 122a/02

d.+ üŋ 018a/22, 292b/09, 317b/24, 317b/25

d.+ üŋdür 018a/23

döşen- Döşenmek, yere yayılmak -4-

d.- di 165a/13, 269b/13

d.- miş 269a/18

d.- ürler 126a/12

döşencek(g) Yere serilen yatak -1-

d.+ ini 143a/13

döşet- Döşetmek -3-

d.- di 034b/02, 038b/06, 307a/17

döşetdür- Döşettürmek -1-

d.- esin 250a/24

döşür- Toplamak -1-

d.- üp 055b/17

döviş- *bk. dövüş-* -1-

d.- elüm 004b/03

dövlet *bk. devlet* -15-

d. 011b/20

efzūn-ı d. 060b/05

şāh-ı cem-i d. 060b/05

d.+ e 024a/07, 039a/13

d.+ i 019a/04, 024b/12, 179b/09

d.+ ile 024b/20

d.+ inde 010b/17

d.+ inden 027b/17

d.+ inüŋ 062a/20

d.+ le 019b/12

d.+ üŋ 019b/14, 032b/11

dövletlü *bk. devletlü* -2-

d. 007a/07, 032b/13

duʿā <Ar. Dua -96-

d. 030b/09, 031b/15, 062a/06, 106b/10, 125a/18, 128b/07, 134b/12, 134b/18, 146b/02, 149a/10, 149a/15, 152a/05, 160a/23, 162b/03, 172b/07, 184b/24, 209a/17, 213b/02, 225a/17, 288b/16, 294a/08, 301b/15, 304b/02, 314a/10, 320b/07

d.+ dan 057a/18, 204a/08

d.+ lar 102a/01, 118b/18, 195a/01, 287b/17

d.+ larından 242a/19

d.+ ŋuzla 175a/19

d.+ sına 031a/03, 109b/05, 181a/22, 183b/01

d.+ sından 245a/06

d.+ sını 064a/17

d.+ ya 102a/15, 144a/16, 186b/10

d. ėt- Dua etmek 006b/02, 046a/19, 065b/12, 069a/18, 083b/14, 098b/10, 098b/12, 103b/04, 117a/19, 154a/16, 167b/23, 181a/22, 188a/21, 214a/17, 215a/01, 216b/24, 218b/21, 224b/19, 238b/18, 314a/10, 316a/12

d. eyle- Dua etmek 007b/01, 016a/16, 040a/12, 238b/02, 242a/18, 247a/07, 299a/24, 305b/08, 306a/09, 313b/14

d. ḳıl- Dua etmek 013b/16, 013b/19, 065b/03, 104b/24, 110a/23, 120b/09, 121b/15, 121b/22, 123b/01, 128a/17, 128a/12, 137b/16, 141b/08, 158a/10, 164a/07, 166a/07, 173b/12, 200a/23, 203b/03, 246b/11, 254b/19

d. ol- Dua edilmek 002a/18

d. vü āferīn ḳıl- Dua ve aferin etmek 161a/13

duʿācı Duacı -1-

d.+ sı ola 246b/19

dūd <Far. Duman, tütün -1-

d.-ı zehrinden 039a/15

dudaḳ Dudak -15-

d.+ a 029a/03

d.+ ı 122a/19, 264b/24

d.+ ın 119a/24, 239a/21, 272b/04

d.+ ına 056b/12

d.+ ından 315b/22

d.+ ını 241a/14

d.+ ları 125a/07, 302a/03

d.+ larına 111b/08, 192a/14

d.+ um 028a/15

cān d.+ uma gelmişiken 094a/07

dudaḳlu Dudaklı -1-

d. 014a/14

duḫter <Far. Kız -3-

d. 020a/02, 020a/05

d.+ i 020a/12

dul Dul -1-

d. 172b/01

dūl Metinde adı geçen bir dağın ve bir sahra -2-

d. 293b/23, 295a/24

dūn <Ar. 1. Aşağı, alt 2.Aşağılık, adi -18-

d. 054a/19, 092a/24, 112a/05, 146a/02, 214b/06, 241b/13

çarḫ-ı d. 031a/14, 054b/22, 071a/21, 077b/19, 111a/04

dehr-i d. 084b/12, 117a/11

dest-i d. 088b/10

d. eyle- Alaşağı eylemek 088b/10

d. ol- Aşağılık olmak 050b/07, 108b/24

dūnber Metinde adı geçen tarihi bir şehir -1-

d. 021b/13

dur- 1. Durmak 2. Yardımcı fiil -158-

d. 041b/08, 075a/06, 083b/17, 179a/08

d.- acaḳ 009b/08

ṣaġ d.- acaḳ 190a/10

d.- amaz 124b/07

d.- an 140b/15, 192a/04

be-dīdār d.- an 075a/06

d.- asın 065a/13, 194b/06

086b/19, 087b/16, 093b/13, 098a/21, 098b/14, 101b/01, 108b/04, 108b/05, 116a/24, 117b/17, 121b/04, 124b/16, 125a/11, 125b/14, 132a/24, 132b/23, 148a/12, 171a/15, 208a/03

andan d.- ur 021a/21

bülbül d.- ur 052b/22

eylik d.- ur 002a/02

gül d.- ur 052b/22

ḥākim d.- ur 052a/09

d.- uram 041a/16, 046a/09, 083a/22, 099b/18, 128a/15, 129b/19, 204b/15, 235a/16, 299a/03

d.- urdı 024a/22, 052b/19, 062b/15, 091a/08

d.- urdum 190a/02

d.- urduŋ 082b/24

d.- urken 279a/06, 281a/05, 286b/12

d.- urlar 021a/07, 026a/06, 089b/06, 242a/21

d.- urlardı 012a/19

d.- urmaŋ 304b/01

d.- ursaŋ 128a/14

d.- ursın 065b/16, 255b/08, 256a/25

d.- ursız 284a/12, 320a/13

d.- urun 080a/10

d.- uruz 009a/19, 162a/22

dūr <Far. Uzak -1-

d. ol- Uzaklaşmak 142b/06

duraḳ *bk. ṭuraḳ* -2-

d.+ ı olmasun 233b/10

d.+ ın 178b/06

durıgel- Ayağa kalkmak -1-

d.- ür 111b/04

durūġ <Far. Yalan -1-

d. ḳıl- Yalan söylemek 040b/22

duruş Duruş -1-

d.+ unı 151a/04

duş *bk. ṭuş* -4-

d. geldi 166b/22

d. gelesin 219a/15

d. gelse 167a/09

d. oldı 311b/18

dut- 1. Tutmak 2. Yardımcı fiil -171-

ʿazīz d. 004a/14

d.- a 204b/23, 214a/14, 216a/14, 231b/14

ʿazīz d.- a 132a/14

dikene d.- a 020b/04

dīni d.- a 061a/25

dīnini d.- a 248b/12

erkānumı d.- a 249b/23

göz d.- a 204b/04

maʿẕūr d.- a 196b/24

yol d.- a 215a/16

yolın d.- a 250b/21

yüz d.- a 233a/22

d.- acaḳ 228b/04

söz d.- acaḳ 281b/04

d.- acaḳdur 319a/22

ḫāṭırında d.- acaḳdur 257a/02

d.- alar 130a/14

arḳun d.- alum 235a/19

d.- am 006b/21

āsān d.- am 033a/07

āyīnini d.- am 250b/12

ḫoş d.- am 250b/13

yėg d.- am 258b/21, 300b/25

d.- amazlardı 275b/19

d.- anlar 192b/08

d.- ar 042b/24, 201b/07, 230a/06, 254b/20

başını felekde d.- ar 267b/24

dut ki Varsayalım ki -1-

d. 272b/11

dutagel- ... tutarak gelmek -1-

d.- düm 263b/19

dutalım ki Varsayalım ki -1-

d. 278b/07

dutayın ki Varsayalım ki -8-

d. 139b/22, 140a/02, 245b/19, 279a/15, 280a/06, 280b/14, 301a/21, 307b/22

dutıl- *bk. ṭutul-* -1-

d.- ur 258a/05

dutış- *bk. ṭutuş-* -1-

d.- dılar 005a/01

dutsaġ Tutsak *krş. dutsaḳ, ṭutsaḳ* -2-

d. olmışdur 060a/14

d. olmışıdı 235b/20

dutsaḳ *bk. ṭutsaḳ* -3-

d. 188a/14, 275a/06

d. olup 305b/12

dutul- *bk. ṭutul-* -10-

d.- acaḳ 205a/08

d.- dı 061a/17, 094b/18, 174b/03

ḳulaḳlar d.- dı 260a/06, 262b/13

d.- mış 286b/07

d.- mışdı 315b/13

ḳulaḳlar d.- mışıdı 264b/22

d.- mışsa 263a/23

dutun- *bk.* ṭutun- -1-

niḳāb d.- dı 174b/03

dutuş- *bk. ṭutuş-* -2-

d.- dı 126b/01

d.- mak 004b/09

duy- *bk. ṭuy-* -3-

d.- madan 058a/16

d.- up 113b/22, 136b/14

duyur- *bk. ṭuyur-* -1-

d.- madı 127b/10

dūzaḫ <Far. Cehennem, tamu -1-

d.+ a 024b/22

duzaḳ Tuzak -15-

d.+ a 092b/07, 093b/16

d.+ ına 149a/22, 222b/03, 258a/05, 271a/12, 315b/13

d.+ ından 282b/14

d.+ uŋa 257b/15

d.+ a ṭut- Tuzak kurmak 269b/20

d. ḳur- Tuzak kurmak 038b/22, 094b/21, 272b/13

d.+ a düş- Tuzağa yakalanmak 120b/05, 260a/14

dü <Far. İki -1-

d. 137a/10

dügün Düğün-20-

d. 018b/02, 092b/18, 109a/16, 148a/16, 163a/02, 188b/03

d.+ e 002a/18, 090b/12, 095a/07, 302a/24

d.+ ile 095a/10

d.+ ler 180a/04, 303a/01

d.+ üŋ 020a/10, 267b/16

d. ėt- Düğün etmek 020a/10

d. eyle- Düğün etmek 052a/17, 092b/13, 147b/12, 302a/24

dük- Dikmek -1-

d.- üp 016b/18

dükel- Tükenmek -1-

d.- di 119a/02

dükeli Hep, bütün -170-

d. 044b/21, 046a/01, 046a/02, 047b/20, 052b/07, 053b/16, 054b/15, 055a/16, 057a/05, 057a/12, 058b/19, 060a/02, 066a/03, 068a/15, 069a/21, 069b/19, 070a/16, 071b/07, 071b/08, 073b/13, 074a/13, 074b/15, 080b/24, 082b/07, 087b/10, 094b/06, 102b/15, 103a/25, 107a/23, 110b/05, 110b/23, 113b/01, 114b/22, 115a/04, 115a/21, 122a/16, 124b/20, 129b/24, 130a/07, 132a/17, 142a/24, 143b/16, 145b/08,

149b/20, 156a/07, 156b/09, 163a/01, 163b/04, 170b/03, 170b/22, 172b/09, 174a/12, 177a/17, 178a/11, 179b/09, 181a/19, 181a/23, 184a/06, 184b/11, 184b/19, 189a/01, 189a/08, 189b/25, 192b/19, 194a/14, 194b/20, 195a/01, 195a/12, 195b/07, 203a/19, 204a/13, 208b/21, 209b/18, 210a/12, 210b/15, 211b/02, 211b/05, 211b/10, 215b/23, 218a/24, 219a/02, 220a/16, 222b/17, 223b/09, 223b/24, 224b/05, 232b/09, 233a/02, 235a/16, 235b/05, 235b/10, 240b/25, 244b/03, 248b/18, 249b/08, 259a/21, 263b/01, 263b/17, 264a/12, 264a/14, 265b/07, 267b/17, 268b/17, 270b/24, 271a/13, 271a/23, 272a/16, 273a/06, 275b/08, 276b/14, 277b/25, 278a/08, 278b/20, 279b/14, 281a/17, 285b/22, 288a/22, 290b/24, 291a/08, 292b/24, 293a/08, 294a/15, 294a/16, 297b/12, 299b/02, 299b/05, 300a/20, 300b/07, 300b/16, 303a/14, 307b/15, 308b/03, 310a/21, 312b/17, 313b/19, 314a/13, 314b/20, 315a/23, 316a/18, 316b/16, 316b/20, 318a/03, 322b/01

d.+ nüŋ 060a/22

d.+ ŋüz 064a/15, 175a/18, 184a/15

d.+ si 046b/19, 052b/10, 090b/01, 159b/21, 160a/03, 170a/15, 186b/09, 195a/01, 197b/08, 202a/20, 209a/08, 229a/11, 275b/14, 292a/23, 310b/24

d.+ sin 310a/03, 319b/11

d.+ sinden 255a/07, 255a/11, 311b/09

d.+ sine 140b/10

d.+ siyle 129b/02

d.+ ye 076b/21

dükelü *bk. dükeli* -4-

d. 047b/02, 054a/22, 119a/15, 288b/22

düken- Tükenmek -18-

d.- di 056b/10, 066a/06, 192a/20, 323a/19

d.- e 112b/10

d.- ecek 126a/15, 133a/09

d.- meye 215a/05

d.- meyüp 023b/02

d.- mez 111b/24, 113a/22, 168b/11, 188b/24

d.- mişdür 126b/15

d.- sün 274a/19

d.- ür 051b/25, 127a/03, 168b/12

düket- Tüketmek, bitirmek -3-

d.- em 276b/14

d.- iser 049b/03

d.- medin 285a/11

dükkān <Ar. Dükkan -9-

d. 065b/09, 065b/23, 066a/01, 138b/24

d.+ a 067a/08

d.+ ı 034a/03, 065b/09, 065b/10

d.+ ına 065b/22

dükkān-dār <Ar.+Far. Dükkancı -1-

d. ola 195a/15

dülbend <Far. Tülbent -2-

d.+ in 164b/08

d.+ ini 057a/25

dülger <Far. Marangoz -1-

d.+ ler 317b/10

dümen Dümen -2-

d. 010b/15

d. ṭutdı 006b/15

dün Gece -65-

d. 006b/05, 015a/09, 021a/18, 021b/17, 022b/15, 023a/15, 032a/04, 036a/07, 039a/08, 070b/17, 083b/09, 087b/24, 088b/15, 109b/16, 127a/07, 133a/19, 136a/03, 148b/22, 165a/19, 184a/17, 217a/20, 217a/23, 264b/22, 273b/22, 294a/22, 296b/17, 298b/10, 316a/23, 320a/07, 326a/16

d.+ e 023b/08

d.+ de 007b/01

d.+ le 096a/01

d.+ le.den 005a/01

d.+ üŋ 005a/12, 064a/25, 098a/07, 129a/06, 151a/25, 264b/08, 271b/17, 275b/17, 287b/05

d.+ üŋi 066a/03

d.+ i güne ḳat- Bir iş için gece gündüz gayret etmek 006b/01, 184b/02, 263b/04, 270a/08, 286b/06, 308b/05

d.+ i güne ula- Bir iş için gece gündüz gayret etmek 055a/05, 150a/07

d. ü gün Gece gündüz 003b/24, 006b/10, 008b/10, 013a/15, 019a/18, 066a/05, 068b/18, 073b/13, 103b/06, 103b/10, 111a/16, 201a/02

dünber Metinde adı geçen tarihi bir yer -1-

d. 231b/03

dünle Sabahın erken, gün ağarmadanki vakti -2-

d.+ den 006a/04, 043a/12

dünyā <Ar. Dünya -306-

d. 004b/21, 005a/13, 020a/21, 025b/02, 030b/24, 063a/10, 067a/22, 067a/23, 080b/25, 084b/15, 095b/08, 098a/01, 114b/04, 119b/04, 120b/16, 122a/20, 123b/20, 125b/20, 125b/21, 130b/22, 130b/24, 131a/06, 131a/09, 133a/23, 142b/17, 143b/08, 144a/22, 144b/11, 145a/08, 147a/08, 155b/03, 167a/06, 177b/23, 183b/19, 186a/18, 202b/13, 202b/25, 206b/07, 210a/22, 212a/16, 214a/15, 215a/17, 226b/02, 226b/05, 226b/06, 227a/25, 238b/02, 241b/15, 242b/19, 247b/23, 252a/06, 277b/02, 301b/01, 301b/14, 307a/14, 315b/24, 324b/21, 327a/02, 328a/06

bī-vefā-yı d. 054b/20, 084b/08

d.-yı pīrüŋ 209a/15

d.+ da 001b/07, 012b/25, 017a/05, 018a/07, 019b/02, 019b/04, 019b/19, 020b/01, 021a/13, 021a/15, 024a/22, 024b/11, 024b/15, 024b/19, 025b/07, 027a/10, 028a/07, 028a/13, 028b/21, 029b/19, 030b/10, 034a/13, 037b/05, 059b/23, 060b/20, 062b/13, 070b/15, 072a/02, 072a/03, 075a/20, 076a/10, 081b/12, 089a/20, 090a/06, 090b/16, 093b/24, 095a/24, 098a/14, 108b/20, 113a/07, 113b/07, 117a/11, 119b/10, 125b/12, 125b/23, 126b/24, 129a/02, 129a/10, 129b/17, 130a/12, 134b/08, 140b/07, 141a/19, 142b/21, 144a/25, 152a/10, 153b/13, 154a/07, 154a/17, 155a/08, 155b/06, 157a/08, 159a/02, 159b/18, 161b/16, 165a/08, 165a/15, 168b/12, 169b/25, 172b/17, 185b/05, 188b/06, 188b/22, 192a/25, 194b/11, 195b/09, 200b/10, 203b/11, 205a/16, 211a/15, 212a/06, 212a/10, 212a/14, 212b/18, 213a/11, 214a/14, 215b/12, 226b/13, 227b/04, 231a/04, 236b/25, 242b/16, 244b/17, 245b/17, 249a/07, 249a/23, 249b/17, 250a/03, 250a/05, 250b/22, 251a/01, 252b/18, 253a/18, 256a/01, 278b/21, 280a/11, 286a/25, 291b/07, 292a/12, 292b/10, 324b/18

tamāmet-i d.+ da 040b/16

d.+ daki 113b/03

d.+ dan 019b/02, 021b/01, 023b/06, 027a/18, 028a/01, 028a/23, 028b/04, 042b/16,

095a/20, 117b/08, 118b/01, 121b/13, 122a/17, 125b/17, 131b/13, 138a/12, 147a/12, 155b/02, 194a/08, 194a/09, 206a/06, 206a/15, 228a/15, 228a/16, 289a/18, 309a/18, 314a/12, 319a/11, 320b/06, 323b/20, 327a/09

terk-i d. ėdüp 044b/02

d.+ içün 242a/11

d.+ nuŋ 026a/08, 027a/21, 029a/05, 033a/13, 042b/18, 044b/03, 054b/21, 090b/15, 095b/07, 144b/07, 179b/22, 212b/15, 244b/18, 251b/19, 307a/17, 323b/19

d.+ sı 165a/18, 173a/03

d.+ sına 154a/13

d.+ sını 131b/05

d.+ ya 072b/24, 075a/06, 085b/24, 086a/15, 112a/05, 122a/03, 122b/02, 123b/19, 125b/16, 145a/07, 146a/11, 146a/22, 147a/07, 155a/06, 162a/08, 163a/12, 184a/02, 194a/09, 196a/14, 209a/16, 227a/09, 227b/14, 241b/14, 242a/20, 245a/08, 247b/20, 250a/02, 252a/06, 253a/16, 265a/05, 292b/25, 304b/21, 321a/17, 324a/13, 324b/09, 327a/02, 327a/03

d.+ yı 006b/14, 008a/19, 018a/23, 022b/05, 024a/24, 024b/12, 024b/18, 026b/07, 144a/06, 239b/08, 306b/07

d.+ yiçün 126b/14, 212a/05

d.+ dan el çekmiş ol- Dünyadan el çekmek 283b/03

d.+ ya gel- Doğmak 011b/25, 067a/21, 070a/04, 073b/18, 078b/13, 082b/10, 086a/07, 093b/22, 103a/14, 103a/24, 139b/23, 164a/09, 122a/25, 130b/21, 147a/17, 182b/21, 186b/20, 194a/12, 206a/05, 226a/10, 245a/25, 291b/11, 306a/16, 327a/04

dünyālık Dünya malı -1-

d. 018b/07

dünye *bk. dünyā* -32-

d. 067a/20, 074a/06, 078b/24, 107a/17, 108b/24, 115b/04

d.-yi ḫüsrevī 318b/24

d.-yi pür-cefā 084b/10

d.+ de 050b/01, 057a/21, 075b/02, 084b/09, 106a/02, 112b/03, 115b/02, 153b/15, 153b/17, 162b/25, 168a/24, 208b/09

d.+ den 117a/10

d.+ dür 067a/20, 123b/24

d.+ nüŋ 067a/20, 088b/11, 112b/03, 123b/24, 130b/25

d.+ ye 124a/02, 153b/15

d.+ yi 146a/24

d.+ yiçün 068b/03

dünye-yi ḫüsrev <Ar.+Far. Hüsrev'in hazinelerinden biri 318b/24

dünyelik(g) Dünya malı -1-

d.+ i 095b/12

dür <Ar. *(dürr)* İnci -30-

d. 002a/11, 012b/03, 018b/02, 059b/18, 081a/19, 178a/10, 250b/01, 265b/25, 267a/25, 300b/18, 303a/01, 317b/25, 318a/11

d.-i cevāhir 264a/17, 293b/14

d.-i cevāhirden 293a/10

d.-i cevāhire 277a/04

d.-i cevāhirle 036a/16, 269a/18

d.-i gevherden 103a/05

d.-i gevherler 110b/05

d.-i ḫoş 102b/19

d.-i yetīm 314b/16

d.-i yetīmlere 208b/13

d.+ i 103a/05

cevher-i d.+ i 103a/04

d.+ idür 103a/03

d.+ in 052b/24

d.+ lerinden 213b/06

d.+ üŋ 052b/23

dür- 1. Bükmek, katlamak 2. Yardımcı fiil -15-

d.- di 093b/05, 131a/18

ayağın d.- di 132a/10

ayağın d.- diler 134b/03

d.- düm 079a/08

d.- e 285b/02

d.- elüm 079a/06

d.- em 261b/01

d.- er 041a/07

d.- üp 107a/25, 146a/20

ayağın d.- üp 190a/23

yüz d.- üp 055a/14

d.- ür 058a/06

ayağın d.- ür 200b/03

düril- (Yer yatağı) Katlanmak -3-

d.- di 083b/09

düriş- *bk. dürüş-* -40-

d.- di 199a/08

d.- diler 066b/14

d.- e 197a/13, 217a/05, 227b/08, 228a/17, 250a/05

d.- eler 058b/09

d.- elüm 064b/16, 235b/11

d.- em 006a/25, 048a/15, 080a/24, 185b/17, 260b/16

d.- esin 244b/20

d.- esiz 172b/18, 186b/02

d.- eydüm 109a/17

d.- mek 211b/07, 211b/08

d.- mekde 212b/12

d.- meyesin 215b/09

d.- se 171a/16

d.- üŋ 001b/09, 003a/10, 050b/07, 181a/13

d.- üp 114b/17, 163a/16, 194a/10, 206b/07, 227a/22

d.- ür 058a/04, 068b/05, 175b/14, 211a/10, 288a/08

d.- ürsem 032b/21

d.- ürüz 160b/22

dürlü 1. Türlü 2. Farklı -258-

d. 001b/12, 001b/17, 002a/17, 004b/12, 004b/13, 006b/14, 008b/21, 008b/22, 012b/05, 012b/11, 013a/23, 013b/09, 014a/04, 017b/13, 020b/25, 022b/18, 023a/21, 030b/22, 031b/03, 032b/04, 032b/23, 033a/19, 034a/01, 035b/01, 035b/22, 036b/17, 038a/20, 039a/11, 045b/03, 054b/21, 057a/22, 057b/10, 061b/01, 062b/14, 079b/15, 080a/05, 080b/13, 085b/01, 085b/18, 091a/15, 098a/24, 101a/11, 101b/15, 101b/25, 106a/10, 108b/06, 110b/03, 110b/20, 115b/17, 117b/16, 117b/24, 119a/14, 123a/01,

126a/24, 128b/11, 130b/14, 130b/15, 130b/16, 137a/15, 138b/09, 138b/15, 140a/14, 140b/10, 141a/03, 148a/22, 150a/20, 152b/17, 152b/18, 158b/13, 161b/17, 170b/04, 171a/15, 174a/22, 179a/04, 179b/23, 181a/17, 182b/05, 185b/02, 187b/16, 191b/04, 191b/06, 195a/11, 195a/16, 195b/15, 195b/25, 196b/14, 196b/17, 198a/24, 198b/01, 202b/22, 208a/02, 209b/22, 209b/24, 209b/25, 210a/01, 210a/20, 210a/24, 213b/05, 216a/06, 218a/09, 219a/10, 219a/11, 223a/05, 223a/07, 224a/02, 226a/14, 227b/20, 229a/09, 229a/10, 231b/16, 232b/16, 233a/03, 234b/23, 236b/19, 237b/16, 238a/09, 240b/05, 240b/10, 242b/02, 242b/10, 247a/05, 247a/20, 248b/09, 249b/09, 250a/23, 251b/05, 251b/11, 254a/01, 257b/23, 259b/03, 260b/21, 261b/23, 265b/07, 268b/18, 269b/02, 269b/20, 271a/14, 276a/03, 285b/16, 288b/05, 289a/24, 290a/05, 296a/18, 298b/17, 301a/04, 303a/12, 304a/13, 304b/04, 305a/11, 305a/15, 305a/16, 310b/08, 310b/18, 311a/22, 312a/20, 312a/21, 318b/09, 318b/18

dürlü d. 008a/14, 009a/17, 021b/02, 062a/23, 065a/18, 065b/10, 066a/24, 070b/07, 079b/13, 086b/20, 114b/24, 118b/22, 120b/01, 123a/23, 125b/11, 127b/04, 131a/24, 132b/11, 149a/06, 163b/11, 164a/16, 165b/10, 165b/24, 166a/11, 167a/14, 168a/06, 168b/21, 169b/06, 175b/12, 175b/16, 178b/05, 181b/20, 181b/23, 182a/05, 182b/06, 183a/11, 183b/10, 187b/12, 191b/08, 197b/11, 198b/25, 217a/08, 217b/11, 218a/07, 219a/05, 219a/07, 222a/12, 222a/21, 224a/11, 225a/25, 225b/11, 227a/01, 238b/16, 250a/23, 251b/04, 257b/18, 260a/12, 272b/15, 273a/05, 275a/03, 275b/24, 282b/12, 287a/17, 287b/06, 287b/08, 289a/15, 291b/04, 294b/13, 301a/03, 301a/04, 303b/25, 304b/19, 310b/08, 312b/01, 312b/08, 314b/18, 317a/06

d.+ den 007a/04, 018b/25, 032a/23, 032b/19

d.+ sinden 250a/24

d.+ dür 227a/01, 276b/08

d. ol- Farklı olmak 089b/02, 104a/17, 134a/12, 177b/09, 230b/17, 234a/17, 250b/03, 274a/13, 283a/13

dürt- Dürtmek -4-

d.- di 306a/25, 322a/08

d.- e 042b/07

d.- erdi 091a/23

dürūd <Far. Selam -1-

d. eyle- Selam vermek 029b/13

dürūġ <Far. Yalan -2-

d.+ dur 005a/17

d. ol- Söylenen sözün yalan olması 004b/18

dürül- *bk. diril-* -1-

d.- ürsin 268a/24

dürüst <Far. Doğru, düzgün -25-

d. 030b/17, 070b/24, 077a/11, 082a/12, 084a/06, 087b/17, 188b/17, 192a/22, 193a/25, 203b/17, 229b/19, 229b/21, 242b/18, 243b/08, 292b/06

d.+ dür 142a/18, 257a/07

d.+ in 156b/08

d. ol- Doğru olmak 015a/09, 070b/23, 079a/02, 144a/12, 157a/06, 193a/10, 248b/10

dürüş- 1. Çalışmak, gayret etmek 2. Mücadele etmek -46-

d. 091b/10, 094b/08, 095a/23, 146a/02

d.- di 107b/22, 146b/24

d.- diler 202b/06

d.- düm 088b/02, 089a/19

d.- e 147a/06, 153b/13, 319a/10

d.- eler 231b/24

d.- evüz 233b/22

d.- gil 124a/04, 243a/01

d.- ir 122a/03

d.- me 079b/14, 088a/02, 125b/16, 126b/14, 145b/10

d.- megil 292b/09

d.- megile 144a/07

d.- mek 107a/12, 227a/23, 228b/07, 235a/08, 242b/20

d.- mekden 227a/24, 271b/13

d.- meye 147a/03, 242b/05

d.- mezdi 174b/20

d.- mişdür 142b/03

d.- se 101a/25

d.- sem 012a/22

d.- suŋ 143b/15

d.- üŋ 050b/03, 287a/09

d.- üp 326a/19

d.- ür 095b/17, 288a/07

d.- ürdi 219a/13

d.- ürler 256b/11

d.- ürlerdi 136a/14

düş- 1. Düşmek 2. Gelmek 3. Yardımcı fiil -300-

d.- di 003b/04, 005b/06, 015b/10, 022a/07, 024a/09, 041b/21, 049a/07, 049a/11, 062a/01, 063a/03, 071b/10, 077b/15, 084b/07, 088b/06, 088b/08, 102b/09, 105b/14, 117a/14, 117a/15, 132b/19, 135a/02, 139b/15, 148a/08, 157b/11, 161a/24, 161b/01, 169a/18, 171b/04, 186a/12, 186a/13, 193b/25, 239a/18, 239b/09, 269b/17, 282b/05, 282b/09, 286a/14, 306b/19, 321a/01

ardına d.- di 138a/02, 140b/19, 283b/01, 297a/23, 327b/11

ārzū d.- di 022a/13

ayru d.- di 125b/07

bī-ġam d.- di 003a/23

boynuna d.- di 192a/03

döşege d.- di 098a/13

düşvār d.- di 024a/09

ecel endīşesi d.- di 182b/09

ecel teşvīşi d.- di 249b/22

endīşe d.- di 189a/15, 197a/01, 268b/18, 289a/05, 289a/24, 319b/05, 320a/05, 326a/04

endīşeler d.- di 127b/14, 251b/01, 289a/15

furṣat d.- di 093b/12

ġavġā d.- di 161b/03

göŋline d.- di 018b/22

ġulġule d.- di 304a/10, 310b/14

güdūret d.- di 179b/06

güft-ü-gūya d.- di 041a/12

gümāna d.- di 139b/16, 177a/18

ḫāba d.- di 003b/03

ḫāṭırına d.- di 159a/05, 197b/23, 220a/21, 239a/22, 248a/06, 270a/13, 315b/12, 320b/02

ḫāṭıruŋa d.- di 174b/07

öŋine d.- üp 009a/12, 036a/14, 037a/14, 257a/04

sevdāya d.- üp 021b/17

şād d.- üp 008b/01

şikeste d.- üp 054a/14

ululuḳdan d.- üp 172b/02

yol d.- üp 066a/07

yola d.- üp 013a/23, 031b/02, 032b/15, 040b/02

yollara d.- üp 026b/03

düş Rüya -71-

d. 207a/18, 207a/21

d.+ de 022a/23, 029b/01, 208a/07, 316a/02

d.+ den 111b/18

d.+ i 111a/11, 132a/05, 206b/18, 206b/23, 206b/24, 206b/25, 207a/03, 207a/07, 207a/16, 207a/17, 207a/20, 209a/17, 209b/03, 263a/08

d.+ inde 002a/20, 006a/12, 020a/24, 023b/23, 028b/02, 034b/10, 037b/16, 040a/04, 131b/24, 132a/01, 206b/19, 208a/02, 260a/09, 325b/21

d.+ ine 131b/25, 209a/04

d.+ ini 131b/25, 207a/15

d.+ inüŋ 209a/06

d.+ ler 111a/09, 263a/07

d.+ lerden 111a/10

d.+ lerüŋe 112a/03

d.+ lerüni 111a/17

d.+ ümde 017a/02, 037b/18

d.+ ümüzün 208b/24

d.+ üŋ 111a/11, 111a/12, 132a/06, 207a/04, 207a/06, 207a/07, 207a/12, 207a/21, 207a/23, 207a/24, 207b/02, 207b/08, 207b/16, 208b/19, 209b/02

d. gör- Rüya görmek 206b/15, 207a/14, 209a/03, 260a/09, 263a/07, 274b/09

düşer Yakışan iş -1-

d.+ in 227b/05

düşmān *bk. düşmen* -4-

d.+ a 050b/08, 067a/05

d.+ ına 128a/24

d. olsa 204a/08

düşmanlıķ *bk. düşmenlik* -1-

d.+ ı 277a/25

düşmeklik Düşme

d.+ üŋi 054b/23

düşmen <Far. Düşman -507-

d. 001b/07, 005b/07, 005b/17, 006a/07, 006b/14, 007a/01, 045b/06, 047a/18, 047b/15, 048a/25, 049a/15, 049a/18, 050b/15, 051a/25, 051b/02, 051b/04, 051b/10, 052b/17, 053a/25, 055a/07, 056b/02, 056b/05, 057a/03, 058a/02, 058a/03, 059b/21, 059b/23, 060a/05, 060a/10, 060a/11, 060a/13, 060a/14, 060a/16, 060a/21, 064a/01, 067a/04, 067b/10, 070b/08, 080b/08, 090a/02, 093b/12, 097a/02, 097b/10, 100b/23, 106a/12, 106b/16, 107a/11, 108a/09, 109a/07, 109a/18, 121b/25, 123b/18, 128a/22, 129b/20, 133a/07, 135a/03, 139a/18, 140a/08, 141a/08, 143a/08, 143b/20, 145b/03, 145b/16, 145b/22, 146a/13, 150b/03, 154a/17, 167b/07, 170a/05, 170a/07, 170a/15, 180a/17, 189b/11, 190a/25, 201a/08, 204b/15, 215b/06, 220b/19, 223a/03, 227a/22, 230b/19, 237b/07, 243a/14, 243b/10, 252a/24, 254b/23, 255b/19, 255b/21, 259a/24, 260a/10, 260b/24, 260b/25, 261a/01, 261a/08, 261a/11, 263b/15, 264b/05, 264b/12, 266a/09, 268b/20, 269b/18, 274a/16, 276a/02, 281b/10, 282b/18, 283a/04, 283a/13, 283a/20, 283b/12, 283b/18, 284b/24, 285a/18, 293a/02, 295b/02, 297b/03, 299b/09, 306b/25, 325b/02, 326a/17, 326a/19, 326b/19

d.+ den 005b/23, 006b/17, 020b/05, 021a/12, 021a/13, 021a/14, 047b/17, 047b/24, 049a/16, 050b/11, 051a/03, 055a/14, 056b/01, 056b/07, 057a/05, 057b/25, 058b/08, 059a/21, 060a/05, 066a/12, 067a/09, 068a/01, 068a/06, 079a/23, 085b/22, 086b/21, 089a/14, 090b/21, 094a/07, 094b/08, 095b/19, 100b/23, 106b/17, 116a/22, 139a/17, 139b/04, 139b/09, 142b/24, 143a/02, 143a/09, 145b/02, 145b/17, 151a/22, 154b/01, 163a/17, 163b/17, 171a/04, 171a/10, 184a/12, 185a/07, 186b/22, 194b/10, 198a/21, 198b/21, 201a/07, 211b/19, 213a/24, 215b/04, 226a/24, 242b/13, 242b/22, 243b/10, 243b/12, 244b/15, 246a/03, 250a/15, 253a/07, 254a/25, 255b/24, 256a/01, 256a/17, 257a/01, 257b/12, 260a/24, 260a/25, 261a/06, 273a/14, 274b/16, 282b/16, 287b/01, 289a/13, 290b/11, 296a/08, 296a/14, 297b/01, 298a/12, 307a/12, 308b/05, 311b/02, 312b/20, 321a/18, 321a/19, 321a/20, 323a/15, 325a/18

d.+ dür 018a/23, 138a/18, 197a/06, 226b/19, 227a/21

d.+ e 006b/25, 025b/03, 048b/20, 049b/25, 050a/22, 050b/03, 050b/04, 051b/04,

d.+ lerimüz 074a/01

d.+ lerinden 075b/16

d.+ lerine 210b/12

d.+ lerini 054a/17, 092a/06, 134b/19, 244a/24, 260b/16

d.+ lerinüŋ 131b/04, 146b/03

d.+ lerisiz 279a/17

d.+ leriydi 079a/19

d.+ lerüm 140a/07

d.+ lerümüŋ 172b/21, 245b/20

d.+ lerümüz 306b/13

d.+ lerümüze 150b/02

d.+ lerüŋ 022a/10, 108a/08, 135a/20, 194b/24, 238b/24, 263b/15, 273a/15, 301b/16, 304b/14

d.+ lerüŋi 270a/23

d.+ lerünüŋ 242a/02, 251b/15

d. ola 249a/10

d. olagel- 220b/08

d.+ üm 178b/22, 297b/14

d.+ ümdür 141a/22, 233b/15

d.+ üme 196a/04

d.+ ümi 057a/10, 263b/21, 278a/13, 307b/07

d.+ ümle 119b/17, 320b/04

d.+ ümüz 061a/05, 070b/13, 093b/12, 254a/19

d.+ ümüzi 151b/23

d.+ üŋ 027a/02, 038b/16, 050a/10, 052b/15, 063b/24, 064b/15, 067b/14, 068b/02, 068b/03, 090b/25, 100a/04, 100b/25, 108a/04, 140a/19, 143a/07, 143a/08, 145b/25, 215b/06, 255b/01, 256a/06, 256a/08, 256b/10, 257b/01, 258a/05, 261a/14, 268b/15, 276b/13, 294b/15, 299b/10, 311b/16

d.+ üŋi 054a/19, 097b/09, 163a/01

d.+ üŋidi 097b/09

d.+ üŋile 089b/16

d. bil- Düşman bilmek 014b/22, 022a/13

d.+ den toz ḳapar- Düşmanı zor durumda bırakmak, düşmanı alt etmek 033b/15

d. ol- Düşman olmak 003a/14, 019b/06, 053a/05, 053a/07, 074b/07, 077b/22, 100b/05, 119b/20, 112a/10, 119b/17, 141a/19, 171b/05, 189a/16, 205b/12, 205a/13, 216a/10, 220a/17, 222b/11, 223a/04, 228a/13, 232a/23, 259b/14, 278a/01, 279b/14, 295b/02, 296b/05, 319b/13, 319b/20, 320a/21, 320b/04, 321a/20

düşmenlik Düşmanlık -42-

d. 045b/03, 110a/16, 161a/02, 191a/09, 200a/17, 200b/02, 205a/16, 222b/10, 232a/03, 232b/18, 243b/16, 266b/18, 290b/19

d.+ den 042a/06

d.+ e 107b/19, 214a/10, 222b/10, 238b/08

d.+ i 057b/06, 107a/25, 185a/17, 187b/22, 210b/07

d.+ im 105a/01, 107b/04

d.+ üm 179b/04

d. bıraḳ- Düşmanlık tohumu ekmek 187a/04, 223a/10, 227a/04, 231b/25

d. ėt- Düşmanlık etmek 057b/03, 079b/12, 079b/25, 106b/11, 107a/10, 242a/05, 254b/18, 268b/12, 286b/10, 290b/15

d. eyle- Düşmanlık etmek 204b/25

d. ḳıl- Düşmanlık etmek 200a/10

düşmiş Zenginken fakir düşen, fakir -1-

d.+ i 085b/03

düşün- Düşünmek -2-

d.- mek 194b/11

d.- sün 181a/10

düşür- 1. Düşürmek 2. Savaşta düşmanı öldürmek 3.Yardımcı fiil -34-

d. 132b/25

d.- di 051b/15, 096b/02, 101a/01, 173b/11, 218a/24, 282b/08, 323b/14, 323b/15

ṭopraġa d.- di 051a/12, 206a/03

d.- diler 049a/13, 049a/15, 055b/14

ṭopraġa d.- diler 084a/23

d.- düklerini 070b/04

d.- düler 296a/24

ṭopraġa d.- e 047b/19

d.- eler 047b/18, 047b/20, 047b/21, 047b/24

d.- em 063a/13, 257b/15

d.- iser 093b/10

d.- mek 257b/23

d.- mekdür 305a/03

d.- mişidi 159b/16

d.- mişler 132b/20

d.- üp 057a/22, 092b/07

d.- ür 048a/19, 051b/24

d.- ürem 168b/04

düşvār <Far. 1. Sıkıntı 2. Çetin, güç -3-

d. 013b/24

d. düş- (Bir iş) Zor, çetin olmak 024a/09

d. ol- (Bir iş) Zor, çetin olmak 064a/14

düt- Yaşamak, varolmak -1-

d.- eliden 060b/04

dütün Duman -15-

d. 004b/16, 065a/15, 125a/05, 126b/01, 138b/07

d.+ i 051a/03, 066a/25, 123b/02, 139a/07, 201b/13, 252a/06

d.+ inden 062a/01, 066a/23

d.+ ine 062a/06

d.+ ini 090b/10

dütüt Koku vermek için bir şeyi yakıp tüttürmek -1-

d.+ ürlerdi 315b/06

dütüz- Koku vermek için bir şeyi yakıp tüttürmek -2-

d.- di 086b/19

d.- diler 100b/10

düz- 1. Yapmak, meydana getirmek 2. Hazırlamak 3. Süslemek, donatmak 4. Tertip etmek, düzenlemek 5. Yardımcı fiil -82-

d. 031a/12

dizgini d. 036b/09

d.- di 014b/18, 023a/02, 058a/02, 098b/20, 105a/17, 116b/02, 164b/05, 164b/16, 223a/13, 229b/14, 230a/04, 230a/05, 230a/09, 237b/25, 260b/12, 291a/19, 304a/15, 317a/14

armağān d.- di 219a/24

dārū d.- di 115a/05

d.- diler 006a/14, 012b/04, 031b/04, 057a/01, 061b/15, 063a/18, 094b/01, 108b/17, 114a/22, 116b/10, 116b/11, 116b/13, 128b/04, 136b/11, 136b/21, 148b/12, 149a/16, 157b/24, 169b/03, 173a/19, 182a/07, 201b/12, 219a/09, 229b/14, 230a/03, 237a/16, 285b/05, 317b/13

ṣaflar d.- diler 116b/07

d.- dügi 088b/01

d.- dügiçün 317a/15

d.- dügüŋ 154a/09

d.- dükleri 068b/15

d.- düm 292a/11

d.- düŋ 056b/19, 115a/14

d.- e 112b/09

d.- ecek 290a/01

d.- em 113a/04

d.- er 061a/06, 137a/13, 147b/20

d.- eridi 036a/18

d.- ersin 154a/10

göŋlün d.- esin 220b/16

dārū d.- eyin 114b/24

d.- mek 229a/18

taḫt d.- mek 317b/11

d.- mezüz 061a/06

d.- mişler 292a/09, 292a/18

d.- mişlerdür 138a/16

d.- üŋ 025a/17, 291a/16

d.- üp 024b/07, 025a/02, 105a/11, 146b/21, 168b/20

düz 1. Düzgün 2. Doğru -5-

d. 011a/01, 069a/05, 071b/21, 259a/07, 281b/14

düzaḫ <Far. Cehennem -1-

d.+ da 028b/10

düzdür- Yaptırmak -4-

d.- di 307a/16

d.- esin 250a/25

d.- üp 130b/02, 317b/04

düzel- Kötü, bozulmuş bir durumdayken düzenli duruma gelmek -2-

d.- di 048b/10

d.- mişdür 271a/13

düzen- Süslenmek -1-

d.- di 083b/11

düzen Düzen -1-

d.+ lerini 285b/22

düzenlik Düzenlik, dirlik -4-

d.+ i 050a/11, 216a/11, 269a/02

d. olmaz 145a/17

düzet- 1. Yoluna koymak 2. İmal etmek 3. Yardımcı fiil -8-

d. 204b/20

d.- di 004a/07, 025a/03

d.- diler 009a/09

leşker d.- dügine 256a/21

d.- mişdi 036a/16

d.- mişdür 137a/11

d.- mişlerdür 115a/22

düzetdür- Yaptırmak -3-

d. 039b/01

d.- üp 012b/05, 039b/05

düzgün Tedbir -1-

d. devşür- Tedbir almak 126b/15

düzici Yapım ustası -1-

d.+ leri 010a/21

düzil- *krş. düzül-* -7-

d.- di 096a/23, 229b/18, 273a/06

d.- di 105b/14

d.- di 234b/12

d.- ince 115a/20

d.- üp 066b/09

düzilme (Bir şey) imal edilme -1-

d.+ sine 231a/17

düzül- (Bir şey) imal edilmek -6-

d.- di 139a/05

d.- miş 013a/13, 202b/18

d.- mişdi 317b/19

d.- mişdür 230b/12, 292a/18

düzün- Süslenmek *krş. düzen-* -2-

d.+ miş 145a/08

d.+ mişler 122b/07

E

eb-ul-fażl Metinde adı geçen bir komutan -1-

e. 239a/05

ebdeyān Metinde adı geçen bir komutan -1-

e. 296a/13

ebed <Ar. Sonu olmayan gelecek zaman -6-

e. 054a/16, 088a/10, 117a/13, 132b/21, 132b/23

e.+ e 112b/04

ebedī <Ar. Sonsuz -32-

e. 018a/18, 019b/08, 044b/14, 088a/20, 090b/15, 104a/06, 125a/21, 130a/11, 131a/22, 143b/10, 146a/15, 146b/18, 155a/20, 163a/15, 172b/18, 183b/25, 184b/13, 194a/08, 204a/07, 214a/14, 226b/04, 232a/22, 237a/01, 241b/17, 242b/19, 245a/07, 247b/23, 281a/06, 326b/08, 327a/07

e. ol- Sonusuz olmak 130b/23, 253a/16

e. maḳāma intiḳāl ėt- Ölmek 184a/01

e. sarāya intiḳāl et- Ölmek 194a/08

eblehlik <Far. +T. Akılsızlık -1-

e.+ le 144b/18

ebr <Far. Bulut -5-

e. 037b/01

e.-i bülende 026b/06

e.-i bahār 037a/10

e.-i bahāra 037a/12

e.+ idi 010b/02

ebsem *bk. epsem* -3-

e. 301b/09

e. olmaḳdan 248b/16

e. oluŋ 248b/07

ebter <Ar. Sonuçsuz -1-

e. ol- Sonuçsuz, neticesiz olmak 029b/12

ebū-bekr <Ar. İslam dininin birinci halifesi -2-

e. 117b/05, 324b/04

ece Reis, ulu -1-

e. 075b/03

ecel <Ar. Ecel -104-

e. 045b/06, 045b/07, 049a/04, 050a/24, 063b/15, 086b/14, 092a/13, 094a/08, 095b/03, 095b/04, 095b/05, 095b/1, 096a/11, 102a/20, 108a/18, 109b/24, 109b/25, 123b/11, 123b/23, 126b/19, 127b/22, 129a/07, 130b/20, 131a/05, 131b/21, 144b/03, 146a/21, 146b/15, 147a/16, 147a/22, 153b/14, 159a/10, 175a/05, 194b/06, 204b/08, 227b/23, 232a/17, 235b/21, 236b/25, 237a/01, 242a/15, 245a/25, 248a/06, 249b/14, 250a/04, 252b/17, 252b/18, 253a/15, 276a/25, 291a/25, 291b/07

peyk-ı e. 174b/14

e.+ den 040a/04, 086a/09, 095b/02, 130b/17, 153b/14, 159b/08, 178a/06, 194a/07, 204b/06

e.+ dür 020b/12

e.+ e 130b/19, 130b/20, 184b/14

e.+ i 070a/09, 070a/14, 087a/22, 094a/05, 159a/09, 159a/10, 278a/03, 288a/14

e.+ in 127b/21

e.+ iŋüz 283a/04

e.+ üm 071a/24, 178a/06, 178a/07, 178b/11

e.+ üŋ 015b/06, 031a/20, 063b/04, 122b/01, 234b/04, 274a/18, 274a/20, 305b/19, 320a/25

e. cengine düş- Can kaygısına düşmek 129b/24

e. endīşesi düş- Can kaygısına düşmek 182b/09

e. ėr- Ecelin gelmesi 030a/21, 052a/12, 079b/08, 082b/12, 127a/12, 135a/23, 263a/12, 297b/22, 306a/22

e. teşvīşi düş- Can kaygısına düşmek 249b/22

ecelsüz Eceli gelmeden -2-

e. 082b/12, 242a/14

eclās <Far. Oturum, meclis -1-

e. ėt- Oturum, meclis düzenlemek 130a/14

edā <Ar. Yerine getirme -1-

e. ḳıl- Yerine getirmek 215b/25

edeb <Ar. Edep, nezaket -34-

e. 053b/14, 099b/03, 099b/04, 132a/22, 156b/08, 173a/04, 212a/06, 212b/08,

214a/08, 222b/10, 223a/18, 224b/01, 226a/14, 291b/06

ʿilm ü e. 125b/19, 132a/22, 141a/01, 147b/23, 244b/05

şerāʾiṭ-i e. 288b/16

e.+ de 073b/12, 156b/16, 231b/20

e.+ den 213b/04

e.+ i 145b/06

e.+ ile 091b/02, 228b/24, 239b/07, 256a/04

e.+ in 158a/03

e.+ ini 110b/22, 132b/15

e.+ üŋi 161a/04

edeble- Terbiye etmek

e. -mek 214a/09

edeblü Edepli -2-

e. 151a/03, 203b/11

edebsiz Edepsiz, terbiyesiz -1-

e.+ lere 132a/23

edep *bk. edeb* -1-

e. 227a/17

ėdici 1. Yapıcı 2. Yapan eden -101-

ė. 008a/24

ʿadl ė. 012b/08, 014b/03, 196a/13, 210a/11, 244a/20, 294a/20

ʿadl ü dād ė. 023a/05

ʿaṭā ė. 245a/02

ʿavn ė. 058a/05

cefā ė. 203b/24, 299b/04

ceng ė. 074a/21, 082b/16, 084b/06, 124a/24, 125a/17, 199b/19, 202b/09, 229b/16, 230a/05, 231b/24, 233b/04, 237a/21, 255a/02, 260a/21, 261a/13, 262a/06, 279b/19

dād ė. 002a/07, 007a/20, 012b/17, 012b/25, 013a/02, 014a/23, 019b/15, 025a/11, 026b/17, 031a/17, 037a/19, 037b/21, 044a/06

dermān ė. 164a/04

eylük ė. 184a/21

farḳ ė. 212a/13

gūc ė. 155b/08

günāh ė. 122a/12, 243a/10

ḫışm ė. 228b/02

ḥīle ė. 035b/14, 234a/17, 283a/25

ḥisāb ė. 033b/09

ḥükm ė. 122a/15

ʿizzet ė. 248a/13

ḳabūl ė. 135b/04, 287b/17

kerem ė. 145b/09

meded ė. 034a/06

minnet ė. 228a/14

naṣīḥat ė. 213b/22

pīrūz ė. 017b/19

ṣabr ė. 211a/21, 211b/25, 212b/08, 227b/17, 242b/05, 243a/03, 250a/06

şefḳat ė. 248a/08

taḥammül ė. 211b/12, 243a/03

ṭamaʿ ė. 073b/10

vefā ė. 215b/22, 222b/22

zebūn ė. 171a/10, 315b/23

ẓulm ė. 011a/19, 031b/20, 041b/02, 202b/21, 311b/24

ʿafv ė.+ dür 088a/12

dād ė.+ dür 026a/08

naṣīb ė.+ dür 303a/14

serzeniş ė.+ dür 272a/02

şefāʿat ė.+ dür 264a/14

şefḳat ė.+ dür 195b/10

var ė.+ dür 244b/03

ẓulm ė.+ dür 186b/21

ḫiẕmet ė.+ lersiz 195b/04

ḥükm ė.+ lerüŋ 194b/21

ė. ola 212a/13, 248a/08, 248a/13

ẓulm ė. ola 163a/20

ʿaṭā ė. olasın 250a/16

ḫışm ė. olma 146a/10

ʿibādet ė.+ sin 015a/20

ḳabūl ė.+ sin 244b/04

ė. ol- Yapan olmak 011a/19

ėdicilik Yapıcılık, yapmak, etmek -1-

ẓulm ė. 195b/09

edik *bk. edük* -1-

e. 200b/21

ėdin- 1. Edinmek 2. Yardımcı fiil -105-

iş ė. 091b/10

pīşe ė. 280a/12

ṣanʿat ė. 106a/02

ṭuraḳ ė. 096b/12

yār ė. 111b/21

dost ė.- di 035b/05

muḳarreb ė.- di 217b/25

penāh ė.- di 036a/21, 058a/23

pīşe ė.- di 117b/10

ser-leşker ė.- di 279b/06

şemʿ ė.- di 125b/05

ṭuraġ ė.- di 309b/07

vezīr ė.- di 191b/06

yėr ė.- di 198a/03

penāh ė.- diler 172a/15

şāh ė.- diler 220a/20, 220b/03, 231b/15, 323b/04

vaṭan ė.- diler 153b/20

şeh-en-şāh ė.- dügüŋüz 161b/23

pehlevān ė.- düm 268a/23

şāh ė.- düm 161b/12

yoldaş ė.- düm 274a/22

ʿādet ė.- düŋ 131a/15

maḳām ė.- düŋ 131a/04

ʿādet ė.- e 212b/13, 265b/17

iş ė.- e 147a/20

ḳardaş ė.- e 120b/12

ḳılavuz ė.- e 215a/19

maḳṣūd ė.- e 213b/20, 215a/21, 271b/12

ṣanʿat ė.- e 249b/05

güyegü ė.- ecekdür 288a/03

şāh ė.- eler 231b/04, 272a/13

ʿādet ė.- em 250b/13

ana ė.- em 098b/09

ʿasker ė.- em 177b/07

pehlevānı ė.- em 177b/07

pīşe ė.- em 250b/17

ser-leşker ė.- em 058b/03

vezīr ė.- em 120a/20

arḳa ė.- esin 245b/03

ḳonuḳ ė.- esin 150a/18

maḳṣūd ė.- esin 250a/11

pīşe ė.- esin 218b/20

yoldaş ė.- esin 193b/01

dīn ė.- esiz 045a/20

oġul ė.- eyin 179a/07

ʿādet ė.- gil 243a/05

maḳṣūd ė.- gil 243a/05

maḳṣūd ė.- irsin 278a/23

ḥarīf ė.- me 146a/10

yoldaş ė.- me 145b/08

faḫr ė.- mek 251b/19

şāh ė.- mek 161a/02, 233a/04

yār ė.- meŋ 197a/20

maḳṣūd ė.- meye 215a/16

şāh ė.- meyeçek 279a/09

şāh ė.- meyeler 159b/22, 160a/05

iş ė.- meyem 120b/16

şāh ė.- mezler 281a/24

arḳa ė.- miş 107b/19

güyegü ė.- miş 305a/08

izār ė.- miş 121b/19

muḥib ė.- mişdi 044b/16

güyegü ė.- mişdür 303b/13

ḳarār-gāh ė.- mişdür 113b/25

yataḳ ė.- mişdür 026a/09

ʿādet ė.- mişler 220b/25

şāh ė.- mişler 220a/21

ḳalʿa ė.- mişlerdi 116b/22

şāh ė.- mişlerdi 224b/22

ḳıble ė.- mişlerdür 292b/24

ḳulavuz ė.- mişlerdür 233b/05

yėr ė.- miştür 039a/14

ḳılavuz ė.- sem 059a/14

ʿaṭā ė.- sün 193a/20

ser-leşker ė.- sün 049b/15

maḳām ė.- üŋ 202b/19

arḳa ė.- üp 078b/09, 142b/19, 259a/09

ārzū ė.- üp 215a/16

dost ė.- üp 050a/16

güyegü ė.- üp 132a/19

ḳıble ė.- üp 044b/24

murād ė.- üp 237b/11

vezīr ė.- üp 192b/05

pehlevānı ė.- ür 076b/16

kişi ė.- ürdi 312a/16

ʿādet ė.- ürler 071b/04

faḫr ė.- ürler 292b/03

maʿbūd ė.- ürler 112b/03

oyun ė.- ürler 067b/12

şehriyār ė.- ürler 279a/07

taḥassür ė.- ürler 292b/03

ʿādet ė.- ürse 243a/12

ser-leşker ė.- ürsin 277b/13

şāh ė.- ürsiz 232b/21

ėdiş- Karşılıklı olarak yapmak, etmek -3-

cevāb ė.- diler 238a/09

su’āl ė.- diler 238a/09

su’āller ė.- diler 232b/16

ednā <Ar. Pek aşağı, çok alçak -9-

e. 103b/09, 105a/07, 152a/16, 213a/01, 214b/03, 214b/23, 215b/20, 249a/20, 279b/08

edük Konçu kısa çizme -2-

e. 267a/24

e.+ i 165a/25

ėdün- *bk. ėdin-* -3-

penāh ė.- düŋ 070a/25

miḥrāb ė.- üp 014b/10

iş ė.- ür 212b/22

edviye <Ar. İlaçlar -1-

e.+ ler 305b/05

efʿā (Engerek yılanı. *Mecaz*) Ok -1-

e.+ sı 169a/20

efʿāl <Ar. İşler, ameller -1-

e.+ ini 089b/17

efendi <Yun. Kibar, efendi -1-

e.+ le 193a/21

efġān <Far. Dert acısı ile inleme, bağırıp çağırma -3-

e. 047b/12

e.+ ı 049a/22

e.+ ından 015b/07

efʿī <Ar. Engerek yılanı *bk.* efʿā -1-

e. 096b/10

eflāk <Ar. Semalar, gökler -5-

e.+ a 135a/10, 135a/21

efser <Far. Tac -19-

e. 006a/24, 011b/15, 020b/07, 035a/14, 035a/17, 035b/25, 040b/17, 041a/02, 041b/10

e.-i ḳayṣerī 038b/08

e.+ den 026a/08

e.+ e 011b/10

e.+ i 033a/11, 034b/07

e.+ i.sin 041a/17

e.+ idür 038b/10

e.+ üŋe 031b/15

e.+ üŋi 035b/12

e. urun- Tac takmak 032b/16

efsūn <Far. Sihir -6-

e. 004b/15, 242a/14, 260b/21, 297b/06

e.+ ıla 260b/19

e. oḳı- Sihir yapmak 217b/05

efsūs <Far. Yazık, eyvah -1-

e.+ ile 041b/14

efşān <Far. Saçan, dağıtan, serpen -1-

e. ḳıl- Dağıtmak, saçmak 132b/12

efzūn <Far. Fazla, çok, aşkın -1-

e.-ı dövlet 060b/05

eg- Eğmek -2-

e.- erdi 010b/15

baş e.- mezlerdi 131b/08

eger <Far. Eğer -832-

e. 002a/17, 003b/25, 004a/11, 004a/12, 004a/14, 004a/20, 004a/22, 004a/23, 004b/03, 004b/04, 004b/18, 004b/19, 005a/16, 005b/07, 006a/07, 006a/18, 006a/19, 006a/21, 006a/23, 006b/04, 006b/22, 007a/14, 008a/24, 008b/15, 008b/20, 009a/01, 009a/02, 009a/03, 009a/04, 009a/12, 009a/13, 009a/23, 010a/16, 010a/18, 010a/19, 011b/08, 011b/09, 011b/10, 013a/02, 013a/03, 014a/02, 014a/22, 014b/11, 015a/14, 015b/01, 015b/02, 016a/05, 016a/24, 017a/02, 018a/11, 018a/21, 018a/22, 018b/13, 018b/24, 019a/14, 019a/25, 019b/01, 019b/09, 019b/11, 019b/13, 020a/02, 020b/07,

020b/10, 021a/10, 021a/11, 021a/18, 021a/24, 022a/08, 022a/09, 022a/10, 022a/19, 022a/20, 022a/24, 022b/01, 022b/07, 023b/02, 023b/14, 023b/20, 024a/05, 024a/11, 024a/14, 024a/16, 024a/20, 024a/21, 025a/07, 025b/03, 025b/09, 026b/09, 026b/19, 028a/02, 029a/07, 029a/25, 029b/02, 029b/04, 029b/18, 030a/05, 030b/12, 031b/17, 032a/19, 032b/06, 032b/07, 032b/14, 032b/22, 032b/24, 033a/09, 033a/18, 033a/21, 033b/06, 033b/15, 033b/22, 033b/24, 034a/05, 034a/22, 035a/05, 035a/07, 035b/14, 036b/02, 036b/04, 036b/07, 036b/13, 037a/06, 037a/08, 038a/04, 038b/02, 038b/18, 039a/16, 039a/19, 039a/22, 039b/10, 040a/04, 040b/08, 040b/23, 041b/01, 041b/17, 041b/25, 042a/01, 042a/16, 042a/17, 042b/18, 042b/19, 042b/23, 042b/24, 043a/14, 043b/02, 043b/05, 043b/10, 043b/11, 044a/06, 044a/07, 045b/04, 046a/07, 046a/10, 046b/01, 046b/05, 046b/09, 047b/06, 048a/13, 049b/15, 049b/17, 050b/04, 050b/09, 051b/08, 053a/20, 053b/06, 054b/11, 056a/05, 056a/10, 056a/17, 057a/15, 057b/18, 058b/02, 058b/17, 059b/21, 059b/23, 059b/24, 060a/03, 060a/05, 060b/08, 060b/09, 060b/22, 062b/19, 063b/12, 063b/13, 063b/18, 064a/08, 064b/06, 065a/09, 065a/12, 065b/05, 065b/21, 066a/07, 066a/17, 068a/16, 070a/08, 070a/11, 071a/03, 071a/24, 071b/03, 071b/17, 071b/19, 072a/03, 072b/08, 072b/24, 073a/06, 073a/07, 073a/17, 073b/17, 074a/12, 074a/13, 074b/20, 074b/24, 075a/13, 075a/19, 077a/02, 077a/05, 077a/18, 077b/01, 077b/24, 078a/17, 079b/01, 079b/03, 080b/02, 081a/02, 081a/07, 081a/08, 081a/10, 081a/12, 081b/05, 082a/01, 082a/02, 082b/11, 083a/05, 083a/16, 083b/16, 084a/02, 084a/07, 084a/22, 085a/02, 085a/22, 085b/09, 085b/12, 085b/23, 086a/07, 087a/02, 087a/12, 087a/13, 087a/14, 087a/15, 087b/02, 091a/16, 092a/21, 093a/11, 093a/25, 096b/18, 097a/14, 097a/15, 097a/19, 097b/20, 098a/15, 099a/05, 099b/15, 100a/09, 100b/06, 101a/08, 102b/13, 102b/20, 103b/19, 104a/06, 104a/07, 104a/08, 105a/02, 105a/21, 106a/07, 107a/21, 107a/22, 107b/15, 108a/13, 109a/08, 110a/04, 110a/16, 111b/25, 112b/22, 113a/08, 113a/19, 113a/22, 113a/24, 113b/06, 115a/02, 115b/23, 116a/01, 116a/16, 118a/10, 118a/17, 118b/06, 118b/09, 119b/03, 119b/08, 120a/04, 120a/07, 120a/19, 120a/25, 120b/25, 121b/16, 122a/13, 122a/20, 123a/19, 123b/16, 124a/23, 124a/25, 124b/01, 124b/06, 124b/08, 124b/09, 125b/04, 126a/16, 128a/14, 128b/22, 129b/17, 129b/21, 129b/22, 130a/14, 130b/12, 130b/20, 131a/21, 132a/07, 132a/13, 133a/20, 133b/09, 134b/02, 137b/14, 137b/23, 138a/20, 139a/25, 140a/01, 140a/02, 140a/05, 140a/13, 140b/12, 140b/17, 140b/23, 141a/13, 141a/17, 141a/19, 141a/22, 141b/21, 142a/13, 142b/20, 142b/21, 144a/01, 144a/20, 145a/12, 146b/04, 147a/07, 147b/05, 148a/20, 148a/22, 148b/01, 149b/01,

149b/14, 149b/19, 150a/17, 152a/11, 152b/23, 152b/24, 153a/01, 153a/09, 154a/08, 154a/09, 154b/02, 154b/03, 154b/06, 154b/07, 154b/13, 154b/21, 154b/22, 155a/04, 155a/21, 156a/07, 156b/09, 156b/22, 158b/15, 160a/10, 160b/12, 160b/18, 161a/01, 161a/02, 161a/05, 161a/18, 161b/21, 162a/01, 162a/03, 162a/14, 162a/18, 162a/20, 162a/23, 162b/09, 162b/19, 164a/04, 164a/24, 164b/11, 165a/11, 165a/20, 165b/02, 166a/21, 166b/14, 168b/12, 168b/16, 170b/09, 173b/05, 173b/18, 174a/05, 175a/09, 175a/10, 175a/11, 175a/14, 175a/17, 176a/24, 176b/10, 176b/12, 176b/13, 176b/15, 177b/01, 177b/03, 177b/07, 177b/13, 177b/15, 178a/05, 178a/06, 178a/07, 178a/17, 178a/18, 178a/25, 178b/05, 178b/11, 178b/21, 179a/01, 179b/14, 179b/24, 179b/25, 180a/02, 180a/03, 180a/12, 180a/22, 180a/23, 181a/15, 181a/17, 183a/20, 184a/11, 184a/23, 186b/05, 188a/06, 188a/08, 188b/15, 189a/06, 189a/15, 189a/21, 189b/05, 189b/22, 189b/23, 189b/24, 190a/10, 190b/01, 190b/06, 190b/14, 190b/23,
191b/14, 191b/18, 191b/23, 192a/13, 192a/15, 192b/16, 193a/01, 193a/03, 193a/09, 194b/03, 194b/12, 195a/14, 195b/23, 196a/13, 196a/21, 197a/08, 197a/21, 198a/04, 198a/09, 198a/13, 199b/02, 199b/13, 199b/18, 199b/24, 200a/12, 200a/17, 200a/18, 200a/20, 201b/03, 201b/04, 201b/08, 202a/16, 203a/18, 203a/21, 203b/09, 204a/01, 204b/08, 204b/14, 204b/16, 204b/23, 204b/24, 205a/07, 205a/08, 205b/15, 206a/06, 206b/10, 206b/11, 207b/20, 208b/19, 209a/03, 209b/03, 209b/14, 210a/13, 210b/07, 211b/03, 212a/16, 212b/03, 213a/12, 214a/09, 215b/06, 215b/08, 216a/18, 216a/21, 216b/04, 216b/09, 216b/11, 216b/16, 217b/05, 217b/06, 218b/15, 218b/19,
218b/20, 220a/13, 220b/18, 220b/21, 220b/22, 221b/10, 223a/03, 223a/10, 225b/20, 227b/14, 229a/01, 229a/02, 229a/07, 229b/02, 229b/03, 229b/08, 229b/09, 230a/19, 230a/20, 230b/09, 230b/19, 231a/07, 231b/02, 232a/09, 232a/10, 232a/14, 232a/21, 233a/13, 233b/13, 233b/20, 234a/05, 234a/09, 234a/16, 234a/22, 234a/24, 234b/18, 235a/25, 235b/07, 238a/24, 240a/02, 240a/22, 240a/23, 241a/04, 241a/05, 241b/01, 241b/24, 242b/16, 243a/09, 243a/12, 246a/19, 246b/01, 246b/09, 246b/17, 247a/17, 247b/11, 248b/01, 248b/02, 248b/13, 249b/12, 250a/04, 250a/11, 250a/18, 251a/13, 251a/15, 253a/25, 253b/01, 254b/01, 254b/02, 254b/12, 254b/24, 255a/13, 255b/06, 255b/08, 256a/08, 257a/10, 258a/23, 258a/25, 258b/02, 258b/03, 258b/09, 258b/10, 258b/12, 258b/15, 258b/21, 259a/21, 259b/06, 259b/21, 260a/01, 260a/02, 260a/24, 261a/08, 263a/09, 265a/06, 265a/08, 265a/13, 265b/07, 265b/09, 266a/04, 266a/10, 266b/15, 267a/09, 269b/06, 270b/14, 271a/06, 271a/07, 271a/15, 271a/24, 271b/04, 271b/19, 271b/20, 272b/08, 272b/11, 273a/01, 273b/11, 273b/13, 273b/25, 274a/05,

274a/13, 275a/10, 275a/12, 275b/06, 275b/14, 275b/18, 276b/12, 277a/24, 277a/25, 278a/04, 278a/10, 278a/14, 278b/02, 279a/03, 279b/18, 280a/01, 280a/16, 280a/19, 280a/21, 280b/22, 280b/24, 281a/03, 281a/14, 281a/21, 281b/06, 282b/15, 283a/12, 283a/24, 284a/13, 284a/19, 284a/20, 284b/14, 284b/17, 284b/23, 285a/06, 285a/07, 285a/09, 285b/23, 286a/01, 286a/07, 286b/03, 286b/16, 287a/11, 287a/17, 288a/16, 288b/07, 289b/03, 289b/17, 289b/18, 290a/22, 290b/10, 290b/18, 292a/05, 292a/07, 293b/19, 294a/07, 296b/15, 297a/03, 297a/11, 297b/21, 298a/01, 298b/12, 300a/03, 300a/04, 300b/21, 300b/22, 300b/23, 301a/10, 301a/13, 301a/14, 301a/15, 301a/24, 301b/11, 302a/03, 302a/19, 303a/04, 304b/02, 304b/25, 305a/06, 305a/09, 305a/13, 305a/23, 305a/24, 305b/23, 305b/24, 305b/25, 306a/06, 306a/20, 307a/02, 307a/12, 308a/15, 308b/05, 308b/15, 309a/02, 311a/24, 312b/14, 312b/22, 313a/17, 313a/25, 315a/02, 318a/16, 318a/19, 318a/21, 318b/02, 318b/12, 319b/18, 320a/20, 321b/11, 322b/18, 322b/22, 322b/24, 323a/15, 323a/23, 323b/08, 323b/16, 324b/09, 324b/11, 324b/18, 324b/20, 324b/22, 324b/25, 326b/02, 326b/04, 326b/19, 326b/20, 327b/08, 328a/03

eger Eyer -8-

e.+ de 033b/08, 036b/23

e.+ den 327b/12

e.+ e 039b/10

e.+ ler 008a/13

e. ur- At eyerlemek 033a/02, 164b/21, 240b/05

egerçe *bk. egerçi* -8-

e. 019b/21, 020a/21, 080b/20, 160b/15, 184a/16, 216b/17, 245b/24, 299a/10

egerçi <Far. Gerçi, şayet, her ne kadar -13-

e. 091b/07, 102b/05, 128a/25, 145b/08, 152b/22, 163a/25, 171a/03, 173b/17, 200a/10, 204b/19, 232a/20, 234a/16, 253a/03

egerle- Eyerlemek -1-

e.- yüp 033a/02

egerlü Eyerli -5-

e. 013a/12, 262b/23, 312b/09, 314b/18, 316a/05

egil- Eğilmek -7-

e.- di 022b/17

göŋli e.- e 021b/12

e.- miş 023a/19, 225b/09
e.- üp 018a/10, 028a/12, 277b/10

egin Sırt -7-
e.+ inde 118b/24, 326a/25
e.+ ine 036b/22, 103b/10, 148b/15
e.+ lerine 121b/06
e.+ üŋe 071b/24

egir- Eğirmek -4-
e.- cek 268b/01
e.- eler 136a/24
e.- ürlerdi 136a/16, 136a/19

egirt- Eğirtmek -1-
e.- se 063b/12

egle- Geciktirmek, oyalamak, eğlemek -20-
e.- di 012a/07, 257b/19
e.- düge 230b/08
e.- dükbu 173b/11
e.- me 177a/22, 291a/05
e.- mek 259a/11
e.- mek olmaz 120a/03
e.- mesün 177b/16
e.- meyüp 091b/18, 162a/12
e.- mezüz 246b/04
e.- rem 301a/13
göŋlüni e.- rlerdi 218a/07
e.- rleridi 054a/06
e.- rüz 307b/25
e.- ye 251a/14, 275b/24
e.- yem 257b/16
e.- yesin 156b/10

eglen- 1. Eğlenmek 2. Vakit geçirmek, oyalanmak -80-
e. 074b/16, 177b/03
e.- di 064a/09, 074a/09, 074a/16, 085b/07, 098a/17, 203a/25

e.- üp 004a/06, 006b/23

e.- ürem 325b/18

e.- ürse 271b/07

e.- ürseŋ 043b/05

egleniṭur- Belli bir süre boyunca oyalanmak -1-

e.- sun 269a/24

egri Doğru olmayan, eğri -19-

e. 004b/17, 020b/05, 023b/20, 060b/10, 076b/01, 112a/04, 112a/25, 200a/18, 210a/23, 284b/04, 286a/16, 312a/02, 312a/03, 322a/01

e.+ ce 039b/02

e.+ si 226b/12

e.+ süz 065a/12

e. ol- Eğri olmak 186a/18

egril- Eğril -3-

e.- di 136b/03

e.- miş 136a/25

egrilik(g) Kötülük, fenalık -42-

e. 019a/25, 020a/24, 020a/25, 020b/20, 023b/20, 038b/10, 042a/07, 195b/09, 205a/16, 210b/04, 216b/13, 236b/20, 270a/17, 272a/05, 285b/02

e.+ den 205a/08

e.+ e 020b/05, 025a/03, 043a/19

e.+ i 145a/18, 175a/04, 182a/24, 196a/06, 212b/22

e.+ ile 021b/01, 279a/16

e.+ le 024a/10, 028b/23, 038b/15, 090b/17

e. dimāġını yalan ṭırnaġıla ḳazı- Yalan söylemek 043a/14

e. ėt- Kötülük etmek 145b/10, 155b/07, 163a/25, 194b/09, 196a/11, 211a/22, 223a/16, 280b/12

e. eyle- Kötülük etmek 284b/06, 288a/16

e. ḳıl- Kötülük etmek 134a/16, 211b/22

eḥad <Ar. Bir, tek -1-

e.+ dur 128b/17

ehl <Ar. 1. Sahip, malik 2. Topluluk, cemaat -168-

e. 002b/23, 218a/13

e.+ iŋüz 050b/03

e. ü ʿayālumı 108b/07

e.+ i ol- Bir işin ustası, o işte becerikli, mahâretli olmak 114b/01, 144a/12, 147a/05, 173a/09, 174a/03, 196a/05, 203b/09, 226b/07, 226b/13, 228a/11, 248b/08, 248b/22, 249b/01, 291a/12, 303b/10

ehremen Zerdüştlerin inandıkları kötülük ve karanlık tanrısı, şeytan -3-

e. 002b/08

dām-ı e. 041b/19

e.+ e 038b/01

ehren Metinde adı geçen bir Rum pehlivanı -29-

e. 038a/17, 038b/02, 038b/09, 038b/16, 038b/19, 038b/20, 038b/24, 038b/25, 039a/20, 039a/23, 039b/04, 040a/23, 040b/02

e.-i nām-dār 039a/06

e.-i pīl-ten 038b/08

e.+ e 038a/22, 038b/14, 038b/18, 040a/08, 040b/14, 041b/20

e.+ i 042a/06

e.+ le 039b/08, 040a/09

e.+ üŋ 038b/13, 038b/21, 039a/25, 040a/08, 041b/02

ehrimen *bk. ehremen* -2-

e. 020a/22, 040b/08

ejdehā *bk. ejderhā* -89-

e. 036b/10, 037a/06, 039a/14, 039b/11, 041b/21, 042b/04, 055b/10, 060b/16, 062b/03, 076b/25, 080a/16, 096a/18, 100b/04, 107a/04, 116a/08, 117a/05, 123b/08, 123b/09, 123b/10, 168b/06, 178b/11, 274a/23, 282a/17, 282a/19, 302b/05, 302b/07, 302b/15, 302b/20, 302b/21, 309a/11

e.-yı dilīr 026b/04

e.-yı dilīrüŋ 039b/12

e.+ dan 061b/16, 302a/11

e.+ dur 058a/13, 077b/08, 078b/24

e.+ lar 126a/14, 205a/12, 277a/13, 298a/01, 302b/10

e.+ ları 308b/25

e.+ laruŋ 276a/22

e.+ nuŋ 015b/01, 017b/18, 022b/03, 027a/16, 036b/25, 038b/02, 038b/15, 038b/21,

039a/23, 039b/09, 039b/14, 040a/17, 040b/03, 041a/22, 119b/07, 123b/05, 123b/06, 123b/07, 123b/08, 295b/15, 297a/10, 302a/19

e.+ sı 306b/07

e.+ ya 035b/17, 039a/02, 040a/02, 040a/15, 260a/24, 272b/09, 298b/02

e.+ ydı 038a/12

e.+ yı 037a/12, 037b/03, 039a/12, 039a/19, 041a/03, 057a/15, 077a/03, 123b/09, 302a/18, 302b/25, 306b/07

e.+ yla 038a/04, 038b/11, 039b/07

ejder *bk. ejderhā* -3-

e. 039b/13

e.+ den 123b/11

e.+ i 179a/23

ejderhā <Far. Ejderha, büyük yılan, korkunç ve hayali bir hayvan -107-

e. 038a/25, 040a/09, 042b/03, 043a/22, 060a/18, 061b/10, 061b/19, 061b/21, 061b/22, 061b/24, 061b/25, 062a/02, 062a/03, 063a/02, 067a/16, 084a/18, 084b/05, 089a/05, 090b/09, 117a/04, 121a/07, 123b/02, 123b/10, 134a/05, 147a/10, 149b/18, 153b/14, 159a/01, 162b/07, 171a/23, 174b/13, 178a/14, 178b/02, 178b/13, 178b/15, 178b/16, 187b/07, 220a/07, 256b/19, 261a/25, 262a/06, 282b/02, 297a/23, 323b/13

ṣıfat-ı helāk-ı e. 123b/10

e.+ dan 061b/19, 062a/12, 178b/08, 259a/02

e.+ dur 072b/24, 083b/03, 302a/21

e.+ lar 061a/21, 062b/06, 071a/14, 084a/14, 097a/06, 104a/14, 175a/05, 185a/24, 296b/03, 315b/23

e.+ ları 179b/13

e.+ laruŋ 162b/14, 187b/05

e.+ nuŋ 040a/10, 040a/25, 040b/05, 040b/09, 040b/21, 061b/13, 061b/17, 061b/23, 062a/05, 071b/02, 083b/07, 083b/25, 086b/12, 178a/21, 178b/05, 178b/07, 178b/09, 178b/17, 179a/02

e.+ sıdur 222b/22

e.+ ya 040a/08, 040a/19, 061b/12, 080a/11, 122b/24, 134b/20

e.+ yı 040b/06, 061b/21, 062a/11, 062a/14, 064a/15, 089a/12, 091a/01, 178b/13

e.+ yıla 040b/17, 178a/22, 178b/18

e. aġzına bıraḳ- Bir kişiyi ölüm tehlikesi ile yüzyüze bırakmak 258a/23

ejderhā-peyker <Far. Ejderha resimli -4-

e. 256b/19, 259a/01, 282a/17, 283a/01

ek- Ekme işi, ekmek -34-

e.- di 151b/24

e.- diler 168a/03

e.- diyse 089a/20

e.- dügi 195a/13

e.- dügüŋ 193b/11

e.- düŋ 023a/08, 090b/17, 252a/06

e.- düŋise 131a/07

e.- e 143b/24, 183a/19, 203b/25, 250a/05

e.- ecek 183a/19, 183b/09

e.- eler 183b/09

e.- er 145b/12

e.- erleridi 219a/09

e.- erse 072a/04

e.- erseŋ 091a/19, 104a/08

e.- me 081a/04, 248a/18, 266b/15

bitmeyecek yėre toḫum e.- me 145b/11

kīn toḫumını e.- mekdür 231b/24

e.- meye 155a/24

e.- meyelüm 147a/15

e.- meyesin 129a/14, 250a/15

e.- meyince 195a/14

e.- seydi 195a/09

e.- sün 183b/12

e.- üp 052b/18

ekābir <Ar. Memleketin iler gelenleri -1-

e.-i memleket 105a/12

ekdür- Ekdirmek -1-

e.- meyüp 183a/21

ekil- Ekilmek -4-

e.- en 195a/08, 204a/01

e.- meyen 225b/08

e.- mez ol- Ekilmez olmak 183a/17

ekin Ekin -27-

e. 023a/08, 052b/18, 090b/17, 167b/19, 195a/14, 219a/09, 253b/01, 253b/08, 253b/10, 253b/14, 253b/16, 253b/17

e.+ ce 223a/03

e.+ den 195a/22, 253b/08

e.+ e 253b/03

e.+ i 195a/17, 256b/11

e.+ ine 009a/22, 169a/08, 201a/17, 253a/25, 253b/07

e.+ ler 168a/03

e.+ leri 060b/22, 150b/02

e. ol- (Tarla) ekinle, tahılla dolmak 225b/08

ekinci Çiftçi -16-

e. 219a/11, 285b/21

e.+ den 141b/21, 198a/08, 198a/21, 317b/22

e.+ dür 183a/18

e.+ le 181a/11

e.+ ler 052b/18, 183a/17, 195a/13, 253b/03, 325b/10

e.+ leri 276b/05

e.+ lerüŋ 195b/20

e. ol- Çiftçi olmak 020b/11

ekinlik Ekinlik -2-

e. 183a/21, 219a/09

ekmek Ekmek -1-

e.+ siz

e. 287a/06

eks̱er <Ar. Çok fazla -2-

e. 089b/05, 169b/08

eksi- Azalmak -2-

e. -ŋüzse 256a/23

e.- r 146a/05

eksik *bk. eksük* -10-

e. 027a/03, 095a/03

e. ėtmeyesin 244b/23

e. olmasun 244a/25

e. olmaz 234a/10

e. olmazdı 239b/05

e. olmazlardı 209b/23

e. olur 024b/21

e.+ üŋ 295b/19

e. eyle- Eksik etmek 321a/12

eksiklik *bk. eksüklik* -2-

e. ėtdüm 088a/11

e.+ ümüzi 150b/15

eksiksiz *bk. eksüksüz* -1-

e. 318a/01

eksil- Eksilmek -19-

e.- di 095a/03, 155b/12, 164a/06, 308a/11

e.- e 020b/03, 130a/21

e.- ecek 266b/24

e.- medi 111b/03, 115a/18, 288b/25

e.- meye 121a/02

e.- mez 113a/23, 115a/24, 145a/21, 324b/10

e.- üp 001b/07

e.- ür 111b/11, 192b/18, 316a/14

eksilt- Eksiltmek -1-

e.- me 006b/05

eksük Eksik -38-

e. 012a/22, 110b/11, 133a/05, 144b/10, 175b/05, 193a/08

e.+ i 254b/04

e.+ üm 251b/09

e.+ üŋ 266a/10

e.+ ünce 068b/25, 300b/13

e. ėtme- Eksik etmemek 151a/16, 184b/22, 205a/11, 250a/14, 274b/17, 275b/24, 276a/04

e. ol- Eksik olmak 052b/19, 056a/11, 067a/10, 084a/25, 143a/04, 147a/10, 153a/20, 154b/06, 154b/13, 154b/14, 167b/16, 168b/12, 188b/16, 197b/05, 217a/17, 222a/03, 226a/22, 233a/07, 252b/19

eksüklik Eksiklik -3-

e. 023b/16, 023b/20

e.+ e ėr- Eksik olmak 006a/13

eksüklük *bk. eksüklik* -1-

e. 020b/21

eksüksüz Eksiksiz, tam -5-

e. 043a/24, 187a/06, 188a/14, 229b/03, 317b/08

ekşi Ekşi -1-

e. 224a/05

el El -1283-

e. 005b/08, 027b/04, 028a/13, 053b/12, 059b/15, 064a/15, 064a/16, 084a/13, 104a/21, 120a/20, 134a/06, 145a/02, 149b/23, 154b/04, 172b/13, 180b/25, 184b/24, 187b/16, 190a/11, 218b/19, 224b/19, 241b/04, 250b/23, 268a/07, 275b/18, 280b/20, 297a/17, 310b/10, 312b/05,

dünyādan e. çekmiş olurdı 283b/03

e.+ de 060b/05, 114b/20, 177b/04, 186a/08, 253a/16, 285a/06, 288b/20

e.+ den 040b/01, 044a/24, 049b/05, 056a/05, 060a/09, 062a/21, 066a/18, 068a/02, 074b/14, 077b/25, 091b/10, 093b/12, 095b/1, 116a/25, 118b/16, 122a/19, 122a/21, 124a/04, 131a/16, 163a/06, 242b/20, 297a/25

dişi e.+ e urur 171a/16

dişi e.+ e urmaya 119a/25

dişin e.+ e urur 104b/15

e.+ i 010b/21, 012b/10, 019a/02, 032b/11, 041a/09, 056a/15, 067a/22, 100b/04, 111b/08, 128a/22, 158a/01, 161b/05, 172a/05, 194a/09, 194b/19, 203b/18, 208a/21, 208b/10, 213b/24, 226a/25, 228a/15, 232a/12, 271b/12, 276a/04, 278b/04, 285a/15, 292b/14

e.+ deyiken 104b/17

e.+ e 006b/09, 035b/20, 036a/17, 053a/01, 061a/04, 077a/11, 093b/12, 096b/11, 102b/04, 106b/22, 111a/05, 122a/07, 128a/23, 134b/23, 150a/13, 151b/08, 157a/20, 261a/16, 318b/03

062b/15, 070b/08, 071a/14, 073a/08, 076b/24, 076b/25, 083b/07, 085a/15, 086a/20, 086a/21, 086b/12, 088b/06, 088b/13, 092a/11, 092a/12, 096b/14, 099b/02, 103a/22, 104b/16, 105a/23, 106a/11, 111b/03, 112a/08, 117b/11, 123a/02, 123b/16, 133a/11, 133b/13, 136a/02, 139b/15, 141b/13, 145b/04, 150a/24, 164b/14, 174b/19, 177b/19, 177b/21, 177b/23, 178b/03, 191a/06, 192b/22, 194a/09, 198b/14, 200a/18, 215b/07, 217a/13, 217b/01, 224a/07, 225a/06, 227a/06, 227a/08, 227b/17, 230b/19, 236b/25, 237a/01, 239a/25, 239b/19, 250b/13, 251b/11, 251b/12, 254b/04, 256a/11, 265b/14, 268b/15, 272a/16, 275a/08, 285a/15, 285a/17, 285b/18, 286a/12, 287a/19, 287a/21, 289a/19, 292a/06, 293a/02, 294a/06, 298a/08, 298a/11, 298a/15, 299b/10, 302a/02, 312a/23, 318b/09, 321b/17

e.+ indeyidi 195a/21

e.+ ine 002b/10, 008b/22, 026b/18, 029b/06, 034a/08, 035a/01, 036a/24, 038b/20, 041a/13, 042b/09, 042b/10, 046a/15, 047b/21, 048a/06, 049a/14, 049a/15, 049b/01, 049b/19, 050b/15, 053b/25, 059a/14, 059b/04, 061b/18, 062b/14, 067a/12, 073b/03, 074b/02, 077a/08, 077a/10, 078b/25, 080b/16, 081a/10, 084a/24, 084b/05, 085a/07, 086b/16, 091b/12, 095a/08, 099b/01, 099b/16, 105a/22, 107b/01, 109a/01, 110b/10, 115a/14, 115b/19, 116a/10, 117a/23, 118a/13, 121b/19, 124b/13, 130a/17, 132b/04, 139b/14, 148a/10, 150a/21, 159b/03, 162b/11, 162b/20, 165b/23, 166b/24, 166b/25, 168b/23, 169a/12, 171a/09, 172a/07, 172b/07, 176a/14, 177a/10, 177a/11, 179b/05, 179b/20, 180a/14, 185b/03, 186a/10, 186a/18, 187a/08, 189b/16, 196b/10, 221b/19, 222a/20, 223a/14, 223b/23, 239b/10, 239b/11, 245b/19, 249b/20, 259a/06, 260b/18, 263b/01, 264b/15, 265a/14, 265a/21, 267b/04, 280b/02, 280b/17, 282b/01, 282b/03, 282b/04, 282b/18, 284b/07, 286b/23, 287a/19, 289a/10, 290b/12, 290b/17, 291a/06, 294b/12, 295b/11, 297a/07, 297a/23, 297b/10, 299a/05, 301a/23, 301a/25, 301b/03, 306a/09, 308a/09, 309a/22, 310b/06, 310b/09, 311a/19, 313b/23, 316b/25, 317a/01, 317a/16, 318a/24, 319a/21, 319b/02, 322a/06, 323b/10, 324a/21, 326b/21

e.+ iŋe 279b/05

başın e.+ ine alup 006b/15

göŋlini ḥırṣ e.+ ine vėrmüşdür 147a/10

e.+ ini 015b/25, 034a/20, 034b/08, 035b/16, 041a/14, 050a/19, 053a/06, 053b/25, 056b/19, 059a/13, 059b/08, 067b/23, 079b/11, 080a/10, 080a/12, 080a/13, 080a/15, 087b/12, 095b/10, 097a/20, 097a/22, 108b/11, 111b/18, 118b/18, 120a/17, 121b/01, 121b/02, 130b/03, 130b/15, 131a/02, 138a/15, 149a/21, 152a/03, 172b/07, 184a/07,

190a/06, 192b/21, 192b/22, 233b/24, 234b/22, 251a/10, 266b/01, 268a/02, 285a/25, 286a/15, 287a/19, 287b/20, 299a/21, 300b/21, 302b/17

e.+ inüŋ 016a/02, 092a/03, 321b/20

e.+ iyle 007b/08, 045a/09, 049a/12, 049a/15, 071a/20, 080b/25, 101b/09, 107a/18, 121b/01, 130b/10, 159b/05, 192b/21, 252a/19, 252a/22, 310b/01, 328a/02

e.+ lerde 306b/10

e.+ lerden 197a/16

e.+ leri 006a/08, 010b/20, 021a/02, 030a/01, 094b/10, 199a/25

e.+ lerin 015a/18, 028a/12, 084b/23, 153a/17, 153b/19, 310b/13

e.+ lerinde 002a/10, 002a/12, 016b/03, 024a/03, 036a/08, 046b/20, 101a/02, 123a/07, 128b/25, 150a/15, 193b/03, 206a/10, 224a/16, 262a/08

e.+ lerindeki 002a/11, 188a/07, 247a/05

e.+ lerinden 003a/20, 005b/25, 051b/07, 079a/15, 094b/02, 117a/16, 259b/09

e.+ lerine 005b/09, 009b/10, 023a/12, 065b/25, 084a/12, 085a/05, 117a/05, 139a/07, 140b/11, 140b/14, 161a/11, 169a/11, 169b/15, 180a/15, 181b/21, 182a/09, 182a/10, 196b/05, 233b/03, 262a/06, 262a/25, 282a/03, 294a/19, 296a/22, 299a/19, 315a/23, 315a/24

e.+ lerini 076b/08, 199a/24, 205a/22, 233a/24

e.+ leriyle 068b/15

e.+ lerüŋden 216a/13

e.+ üm 109b/17, 121b/03, 123b/23, 130a/14, 130b/21, 130b/22, 161b/18, 189b/20, 190a/03, 259b/12, 273b/22, 291a/03

e.+ ümde 004b/04, 038a/05, 057a/10, 075b/13, 077b/15, 081a/25, 081b/05, 102b/11, 218a/17, 232b/06, 278a/03, 280b/03, 300b/03

e.+ ümdedür 016a/20, 160a/11, 162b/08, 176b/01, 176b/05

e.+ ümdeki 077a/20, 089a/20, 239b/09, 261b/12

e.+ ümden 016a/02, 061a/16, 062a/09, 075b/11, 078b/10, 079b/23, 082a/01, 085a/04, 086a/22, 087b/11, 087b/24, 088a/14, 089b/01, 107a/04, 139b/01, 185a/24, 218b/04, 235a/14 251b/10, 252b/03, 260b/17, 284b/04, 297b/06, 298a/22, 303a/22

e.+ ümdeyken 307b/03

e.+ üme 057a/13, 077a/16, 077b/13, 078a/01, 078a/10, 078b/06, 079b/03, 080a/03, 080a/04, 083a/17, 168b/14, 236b/24, 239b/11

e.+ ümi 070a/23, 081a/07, 130a/01, 132a/13, 299b/10

e.+ ümile 275b/20

e.+ ümle 251b/08

e.+ ümüz 163a/17, 195b/13

e.+ ümüzde 086b/15, 124b/11, 137b/15, 151b/23, 248a/22

e.+ ümüzdedür 078b/17

e.+ ümüzden 150b/12, 169a/23, 220a/12, 262b/19, 302a/22, 308a/08, 320a/07

e.+ ümüze 208b/09

e.+ ümüzi 014b/01

e.+ üŋ 038b/13, 059b/15, 140b/06, 144b/21, 200b/03, 290b/05

e.+ üŋde 004a/12, 004b/03, 015a/04, 027a/03, 027a/20, 036b/02, 039a/16, 058a/23, 069b/19, 083a/05, 089a/24, 101a/04, 124a/03, 124a/05, 133b/12, 154a/10, 171b/15, 210b/09, 236a/20, 254b/07, 281a/15, 288a/04

e.+ üŋdedür 060a/02, 066a/22, 069b/19, 070a/09, 070a/10, 121b/03, 122a/14, 265a/06

e.+ ündedür 090b/19

e.+ üŋdeki 199b/24, 207a/22, 212b/19

e.+ üŋden 008a/20, 085a/19, 085b/07, 090a/04, 125b/22, 132b/20, 137b/23, 182b/23, 205b/13, 266b/23, 279a/01, 288a/03

e.+ üŋe 096b/20, 097b/09, 114b/19, 121a/17, 145b/25, 169a/14, 177a/14, 230b/18, 252b/07

e.+ üŋi 080a/22, 087b/03, 114b/25, 145a/01, 215b/11, 259a/16, 261b/10, 277b/07, 277b/12

e.+ üŋile 071a/14

e.+ üŋle 058a/21, 074b/17, 079a/12, 081a/06, 090b/14, 175b/15, 281b/11, 301a/14

e.+ üŋüzden 176a/23

e.+ üŋüze 196a/25

e.+ üŋüzi 188b/2

e. altında ḳıl- Hakimiyeti altına almak 069a/21

e. baġla- Saygı için iki elini kavuşturmak 022a/06, 070a/17, 173b/10, 181b/21, 291a/17

e. başa getür- Feryad u figan etmek için eli başa koymak 041a/14

e. çek- Vazgeçmek 002b/25, 003a/12, 003a/13, 010a/15, 030b/04, 030b/08, 044b/03, 051b/11, 055b/17, 078a/09, 102b/13, 106a/16, 118b/06, 121b/13, 129a/14,

145b/13, 146b/05, 188a/15, 201b/22, 226a/24, 232b/06, 263b/06, 265b/03, 285a/09, 314a/12

e. ėr- Gücü yetmek 005a/16, 022a/12, 089b/16

e. ṣun- El uzatmak 075a/22, 096b/20, 123b/12, 131b/11, 155b/16, 160a/17, 161b/23, 169a/06, 176b/22, 177a/05, 179b/17, 199a/18, 199b/15, 199b/23, 201a/17, 202a/17, 208a/04, 215a/23, 233b/22, 251b/06 253a/25, 262a/09, 281a/18, 290b/10, 319a/12

e. ṭut- 1. El tutmak 2. Yardım etmek 034a/18, 197a/20, 282b/20, 297b/13, 297b/16, 303b/04, 320b/17

e. ur- El atmak, girişmek 006a/03, 010a/07, 011b/19, 036b/04, 039b/14, 044a/11, 084a/11, 087b/14, 164b/15, 174b/20, 176a/23, 185a/20, 194b/09, 202a/03, 208a/21, 222b/10, 262a/08, 274b/12, 276b/13, 285a/19, 285a/25, 286a/16, 286a/19, 295a/20, 296a/12, 301b/12, 319b/14, 323b/13, 323a/25, 327b/12

e. uzat- Teşebbüs etmek, girişmek 009a/23, 011a/19, 042a/19, 044a/11, 173a/05, 174b/23, 175a/25, 189b/23, 190a/23, 191a/11, 200a/17, 214a/10 218b/14, 221b/03, 243b/05, 251b/20, 268a/25, 269b/16, 275b/01, 276a/02, 278a/23, 280b/22, 281a/10, 281a/16, 285a/21, 289b/05, 290b/08, 303a/16, 309b/01, 317a/03, 319a/16, 320b/12, 323a/19

e. vėr- Yardım etmek 052b/25

e. yoḳa- El uzatmak 261b/18

e.+ de ḳıl- Gücü yetmek, egemen olmak 127b/21, 149b/20, 168a/14

e.+ de ol- İradesi dahilinde olmak 109a/09, 110a/04, 167b/20, 177b/04, 178b/11, 185b/07, 248b/03, 274a/20, 281a/25, 288a/14, 326b/18

e.+ den çıḳ- Kaybedilmek 098b/16, 154b/09

e.+ den ėr- Sebep olmak 015b/01

e.+ den gel- Yapmak, yapabilmek 011a/06, 012a/01, 021b/12, 030a/23, 031b/02, 043b/14, 044b/20, 056a/16, 058b/02, 062a/13, 063a/07, 069a/12, 077b/10 087b/10, 095b/21, 105a/03, 109b/17, 122a/24, 133b/08, 136b/06, 138a/20, 149b/15, 150a/19, 155b/19 158a/14, 158a/19, 162a/19, 162b/13, 165a/23, 170b/16, 175a/02, 177b/22, 178a/13, 178b/03, 179a/02, 180a/02, 184a/03, 186a/09, 186b/16, 189a/20, 207b/09, 217b/02, 218a/13, 225a/20, 228a/23, 229a/14, 237b/01, 243b/17, 258b/03, 260a/01, 263a/18, 265b/20, 278a/09, 280b/08, 285a/24, 286a/04, 298a/02, 302a/17, 302a/21, 302a/22, 302b/03, 304a/03, 304a/12, 305b/02, 318b/12, 319b/20, 322b/21, 323a/05

e.+ den git- Kaybedilmek, yitirmek 088b/09

e.+ den iş gelmez ol- Beceriksiz olmak 071b/04

e.+ den ḳaç- Bir kişinin tahakkümünden kurtulmak 086a/21, 265b/23, 296b/08

e.+ den ḳoma- Terketmemek, bırakmamak 031a/05, 067a/05, 073b/09, 095a/23, 111a/05, 144b/08, 145b/18, 168b/16, 194b/17, 210b/08, 215b/13, 219a/16, 220b/25, 234a/24, 243b/14, 245a/05, 247b/22, 275a/19, 275b/06, 299b/20, 307a/19, 327a/09

e.+ den ḳurtul- Bir kişinin tahakkümünden kurtulmak 062b/19, 234b/01, 265a/01, 286b/04, 299a/23

e.+ e al- 1. Bir şey üzerine çalışmaya başlamak 2. Eline almak 006b/14, 008b/04, 008b/09, 009b/12, 013a/18, 016b/21, 019b/24, 025a/12, 037a/12, 037a/16, 039b/11, 048a/04, 049a/12, 049b/18, 050a/22, 051a/09, 054b/16, 054a/22, 058b/13, 058b/19, 058b/23, 059a/10, 059a/12, 060b/05, 061a/12, 062b/01, 062b/01, 064b/10, 066b/03, 067b/15, 072b/07, 073b/02, 080a/10, 080a/13, 083b/14, 085a/08, 094a/03, 099b/02, 104a/20, 110a/15, 113b/22, 118b/18, 134b/15, 137b/12, 139a/24, 139b/14, 157a/23, 157a/24, 157b/05, 166a/02, 166a/15, 166b/03, 166b/23, 177a/15, 178a/07, 178b/12, 182a/03, 184b/05, 205b/22, 256b/23, 262b/12, 268a/02, 274b/15, 285b/25, 298a/20, 300b/21, 301b/07, 302b/14 302b/16, 318b/04, 318b/06, 318b/11

e.+ e geç- Yakalamak 069b/07

e.+ e getür- 1. Sahibi olmak 2. Yakalamak 006b/23, 012a/23, 025b/03 078b/10, 093b/01, 106b/21, 125b/04, 134a/17, 143b/17, 170a/04, 170b/17, 183b/13, 211a/09, 211a/13, 213a/08, 221b/05, 228a/24, 237b/22, 276a/11, 281a/08, 281a/21, 284b/12, 307b/02, 310a/19

e.+ e getürmiş ol- Ele geçirmiş olmak 238a/25

e.+ e gir- 1. Sahibi olmak 2. Yakalamak 003b/19, 025b/25, 061a/05, 062b/09, 071a/19, 108a/25 136b/17, 163b/14, 164a/11 164a/15, 164a/15, 271b/16, 286b/11, 287b/10, 289b/17, 290a/14, 290b/19, 293b/19 294b/163 307b/23, 317b/02, 317b/03, 318b/24 326b/19

e.+ i Allāh'a ṭut- Yardımı sadece Allah'tan istemek 143b/21

e.+ i ėr- Yapabilmek, ulaşabilmek 014b/15, 184a/14, 189a/10

e.+ i ḳıṣa ol- Ulaşamamak, yapamamak 019a/04, 030b/09

e.+ inden ḳurtar- Birisinin hükmünden kurtarmak 301a/15

e.+ ine düş- Eline düşmek 066a/05, 258b/15

e.+ ini elüŋe vėr- (Elini) bir başkasının eli üzerine koymak 120a/17, 121b/02,

148a/20

e.+de ḳal- Sahip olmak 077b/15, 090a/011, 19a/07, 327a/14

e.+de ṭut- Sahibi olsun olmasın bir malı mülkiyeti altında bulundurmak 030b/11

e.+den iş, nesne gel- Her işi becerebilecek kabiliyette olmak 038b/04, 145b/04, 215b/07, 256a/11, 259b/09, 258b/03

ėl *bk. el* -9-

ė.+ i 027a/13

ė.+ i ėrdügi 003a/17

ė.+ inde 015b/06, 015b/12

ė.+ inden 015b/10, 020b/19

ė.+ ine 017b/07

ė.+ ini 025a/12

ė.+ ler 314b/06

el'ān <Ar. Şimdi, şimdiki halde -1-

e. 147b/05

el-emānet <Ar. Emanet -3-

e. 075b/01, 075b/17, 114b/18

elānān Metinde adı geçen bir savaş -1-

e. 027b/19

elbet <Ar. Mutlaka, kesin -18-

e. 071a/25

e.+ te 019b/25, 032a/19, 043b/11, 048a/17, 071a/22, 072a/21, 072a/25, 081b/03, 105a/02, 105a/04, 107a/21, 175a/05, 179b/05, 195a/23, 235a/18, 235a/25, 235b/01

elbetde <Ar. Mutlaka, kesin -36-

e. 030a/09, 060a/03, 077a/18, 082b/10, 083b/16, 084a/22, 086b/08, 091a/13, 091a/20, 099b/05, 122a/25, 122b/03, 129a/17, 129b/18, 130a/11, 136b/09, 154b/02, 160a/01, 182b/21, 189b/18, 203b/08, 206a/05, 230b/22, 239a/24, 242b/02, 248a/07, 248b/09, 253b/21, 253b/24, 266b/22, 276b/12, 279a/25, 283a/24, 308a/15, 321a/13, 322a/19

elburz İran ile Hindistan arasında bulunun büyük bir dağ silsilesi -4-

e. 077a/06, 199a/10

e.+ a 077a/08

e.+ ları 174b/12

ėlçi Elçi -280-

ė. 004b/21, 006a/15, 009a/05, 009b/01, 042a/20, 042b/18, 043a/01, 043a/06, 043a/17, 043b/19, 043b/21, 052b/02, 052b/10, 071b/17, 096a/04, 096a/20, 101a/08, 102b/09, 102b/20, 102b/21, 104a/11, 104a/15, 104b/11, 104b/20, 105a/18, 110b/06, 113a/15, 113a/18, 118b/12, 119a/05, 119b/07, 119b/12, 127a/19, 127a/20, 128a/09, 128a/14, 141a/20, 143a/12, 153a/09, 157b/16, 170b/01, 170b/05, 170b/20, 173a/21, 173b/12, 173b/22, 174a/15, 174a/18, 174a/21, 174a/24, 174b/02, 174b/07, 175b/04, 175b/21, 176b/10, 181b/07, 181b/08, 185b/07, 185b/15, 185b/18, 185b/21, 186b/22, 187b/17, 188a/16, 198b/11, 199b/25, 200b/12, 205a/17, 221b/13, 221b/16, 222b/17, 222b/19, 223b/02, 223b/19, 225b/10, 228b/13, 228b/15, 228b/20, 229a/06, 229a/25, 230a/15, 233b/14, 234a/23, 234b/06, 234b/07, 235a/13, 235a/15, 235b/04, 240a/19, 240a/20, 240b/07, 241a/09, 245b/05, 245b/15, 245b/23, 247a/01, 254b/08, 254b/14, 255b/09, 258a/18, 258a/24, 258b/01, 258b/09, 258b/17, 258b/22, 259a/02, 259a/15, 260a/03, 264a/09, 265b/02, 265b/10, 265b/22, 268b/09, 273a/10, 273a/20, 273b/24, 275a/20, 289a/13, 289a/14, 303a/24, 303b/07, 303b/15, 304a/19, 308a/19, 313b/11, 322b/16, 322b/20, 324a/25

ė.+ çün 174b/05

ė.+ den 004b/22, 127b/14, 173b/19, 177b/16, 223b/21, 230a/16

ė.+ le 241a/01

ė.+ ler 003a/21, 006a/25, 013a/10, 045a/06, 103b/22, 105a/13, 105a/20, 119b/14, 155b/17, 156a/12, 176b/21, 182b/18, 197b/10, 203a/23, 222a/03, 222a/13, 222a/22, 222b/16, 223b/02, 223b/04, 223b/06

ė.+ lere 203a/22, 313a/05

ė.+ leri 046b/05, 046b/11, 222a/02, 222a/03, 222b/15, 222b/17, 223b/15

ė.+ lerine 222a/09

ė.+ lerüm 223a/19

ė.+ lerüŋ 104b/21, 176a/07, 222a/16

ė.+ nüŋ 008a/10, 105a/05, 127b/10, 155b/18, 160b/05, 160b/09, 170b/18, 178a/17, 178b/23, 219b/04, 219b/10, 229b/10, 324b/24

ė.+ si 043a/03, 113b/01, 128a/11, 141a/14, 174a/11, 174a/16, 178b/20, 181b/07, 188a/02, 200a/04, 229a/24, 229b/07, 259b/07

ė.+ sin 044a/12, 176b/20, 178b/25, 219b/09, 229a/22, 235a/19

ė.+ sinden 141a/15

ė.+ sine 229a/14, 303b/07

ė.+ sini 043b/04, 113a/01, 230a/12, 264a/03, 299b/24

ė.+ sisin 179a/22

ė.+ siyem 173b/17

ė.+ siyle 229a/19

ė.+ siyüz 176a/03

ė.+ ye 004b/16, 006b/04, 008b/17, 008b/21, 009b/03, 046b/05, 096a/17, 104a/12, 110b/05, 113a/17, 113a/18, 121a/05, 124a/21, 127b/10, 127b/15, 128a/08, 128a/15, 141a/17, 141a/20, 143a/15, 170b/17, 173b/25, 174a/14, 174a/16, 174b/06, 177a/01, 188a/01, 188a/09, 200b/11, 228b/14, 229a/06, 235a/25, 241a/01, 241a/06, 245b/07, 245b/22, 245b/23, 258a/17, 258b/08, 258b/19, 264a/08, 266a/05, 288b/13, 303a/24, 308a/17, 308a/19

ė.+ yi 008b/23, 118b/22, 127a/24, 143a/19, 170b/01, 173b/09, 185b/19, 188a/11, 219b/11, 229a/09, 245b/08, 245b/18, 246a/01

ė.+ yle 102b/10, 127b/15, 264a/08

ėlçilik Elçilik -14-

ė. 071b/20, 288b/12

ė.+ e 008b/13, 071b/23, 118a/24, 156a/11, 158a/25, 179a/20, 198b/06, 233b/07, 259a/11, 287b/22, 304a/21

ė.+ le 291a/12

ėlçilük *bk. elçilük* -1-

ė.+ e 043a/18

elegümşağma Gökkuşağı -1-

ėlet- *bk. ilet-* -2-

ė. 071b/03, 071b/05

ėledici İletmek, göndermek *krş. iletici* -1-

e.+ ya 121a/09

yola e. Yola gönderen 085b/03

elem <Ar. Keder -2-

e. 171b/06

e. fikrine düş- Kederlenmek 057a/20

elif <Ar. Arap alfabesinin ilk harfi -1-

e. 050b/08

elli Elli -21-

e. 018a/09, 048b/03, 128a/03, 128a/07, 153b/22, 161a/24, 161a/25, 321b/01, 322a/20

iki yüz e. 313b/07

e. biŋ 005a/18, 048b/04, 158a/05

e. bir 140a/21

e. dördünci 328a/08

e.+ si 313b/07

e.+ sine 064a/19

e. üç 322a/13

e. yėdi 317b/24

ellü (Organ adı) Elli -1-

e. 056b/19

elmās <Yun. Elmas -17-

e. 047b/14, 059a/11, 061b/18, 061b/25, 067a/12, 085a/08, 087a/04, 087a/06, 203a/15, 262b/12, 282b/04, 301b/12, 302b/14

e.+ a 008a/07, 123a/01

e.+ dan 228b/18

e.+ ile 012b/05

elmās-gūn <Yun.+Far. Elmas renkli -1-

e. 036b/16

elvān <Ar. 1. Çeşit 2. Renk -2-

e. 137a/09, 317b/16

em- Emmek -4-

e.- er 111b/13, 243a/18

e.- erken 053b/13

e.- mişdür 001b/15

em İlaç, deva -1-

e.+ e ėr- Deva bulmak, iyileşmek 074a/25

emān <Ar. Eminlik, korkusuzluk -8-

emn ü e. 052b/18, 139b/05, 203a/08

e.+ ımuzdasız 236b/01

emn ü e. içinde olup 109b/02

emn ü e. oldı 218b/23

e.+ uŋdayuz 247a/08

e.+ da ol- Emniyet, güven içinde olmak 004b/05

emānet <Ar. Emanet -4-

e.+ le 027a/09

e.+ ümdür 140a/13

e. vėr- Emanet vermek 140b/02, 140b/03

emek Emek, zahmet -12-

e.+ ile 011b/10

e.+ in 292b/14

e.+ leriŋüz 064a/08

e.+ lerüm 314b/23

e.+ lerüme 065a/05

e.+ lerümiz 089a/04

e.+ lerümüz 188a/09

e.+ lerüŋ 294a/14

e.+ üŋ 160b/06

e. çek- Zahmet çekmek 025b/09, 025b/15, 033b/15

emel <Ar. Arzu, ümit -1-

ṭūl-ı e. 094a/12

emenmek Sıkıntı, dert -1-

e. 006b/10

emīn[1] **<**Ar. 1. Güven içinde olan kimse 2. Korkusuz -116-

e. 014b/13, 023a/16, 044b/08, 052a/11, 104a/04, 106b/23, 118a/11, 121b/23, 123b/10, 142b/21, 143b/09, 144a/25, 146b/12, 165b/08, 183a/14, 183a/24, 241b/01, 251b/13, 256b/25, 264a/10, 291b/25, 298b/22, 324b/06

e.+ dür 114b/14

e.+ iyidi 217a/13

e. eyle- Güvenilir hale getirmek 010b/12, 020b/19, 135b/12

e. ḳıl- Güvenilir hale getirmek 119a/09, 133a/13, 144a/25, 178a/24, 221a/05, 263a/13, 286a/01

e. ol- Güvenlik içinde olmak 003a/04, 003a/06, 004b/15, 004b/15, 018a/04, 021b/20, 022b/02, 052b/19, 065b/06, 083a/10, 106a/18, 107a/02, 107a/05, 107a/08,

109a/22, 113b/07, 114a/07, 118a/09, 119b/20, 120b/06, 121a/02, 122a/09, 123a/15, 123b/16, 124a/12, 125b/04, 126b/02, 129b/20, 130b/18, 131b/09, 133a/02, 133a/03, 139b/04, 143a/08, 143a/09, 143a/11, 143b/08, 145b/17, 147a/05, 147a/09, 153a/18, 154b/15, 158b/06, 180a/23, 190b/05, 193b/21, 194a/13, 194b/10, 198b/03, 201a/09, 208a/11, 210b/23, 225a/05, 225a/09 226a/25, 228a/06, 244b/18, 248b/02, 250a/04, 250b/21, 251b/21, 254b/09, 254b/12, 267b/12, 272a/01, 273b/14, 273b/16, 273b/23, 274b/16, 275b/15, 281b/06, 281b/09, 286b/01, 290a/22, 300b/21, 301b/18, 310b/19, 319a/07, 323a/15

e. olmış ol- Güvenlik içinde olmuş olmak 203b/23

emīn[2] <Ar. Devlette bir işin başı ve sorumlusu durumunda olanlara verilen bir memuriyet ünvanı -9-

e.+ i 033a/15, 149b/02, 193a/24

e.+ ler 313a/06

e.+ leri 192a/09, 217b/13, 246a/20

e.+ lerüm 113b/05

e.+ lerümsiz 142b/17

emīnlik <Ar.T. Güvenli, emniyetli -2-

e. 262b/16

e. ol- Güvenli olmak 199a/16

emīr <Ar. Bey, reis, emir -10-

e. 048a/19, 055b/07, 088b/09, 118b/01, 122b/10, 151b/06

e.-i ḥāc 209b/08

e.+ ine 143a/03

e.+ ler 219a/07

e. eyle- Bey olarak atamak 196a/23

emir *bk. emr* -2-

e.+ de 144b/25

e.+ lerine 210b/25

emīrāne <Ar. Emir olana yakışırcasına -2-

e. 066a/24, 286b/25

emirü'l-müminīn <Ar. Müminlerin emiri, reisi; Hz. Ömer -1-

e. 328a/04

emn <Ar. Güvenlik**,** korku duymadan yaşama -6-

e. 086a/08

e. ü emān içinde ol- Güvenlik içinde olmak 109b/02

e. ü emān ol- Güvenlik içinde olmak 218b/23

e. ü emān Güvenlik 052b/18, 139b/05, 203a/08

emr <Ar. Buyruk, emir -250-

e. 015a/04, 063b/22, 087b/13, 115b/13, 125a/11, 137a/13

e.-i ḥaḳdan 082b/19

e.-i ḥaḳsuz 171a/15

e.+ e 174a/11

e.+ i 063b/25, 214a/05, 288b/23, 292a/25, 297b/18

e.+ idür 110b/04

e.+ ile 054b/12, 064b/17, 087b/15, 087b/17, 193b/17, 195a/23, 210a/04, 259a/04, 273a/15, 283a/25, 298a/10

e.+ iledür 200b/02

e.+ ime 118a/08

e.+ imizden 119a/07

e.+ imüzden 273a/21

e.+ imüze 070b/13

e.+ inde 204a/03

e.+ ine 045a/21, 052b/16, 072a/22, 075a/04, 082b/10, 083a/07, 088a/07, 091a/05, 091a/11, 101a/09, 110a/07, 112a/14, 118a/16, 122a/15, 130a/16, 141a/15, 142b/07, 144a/16, 147a/04, 150b/04, 155a/20, 159a/24, 160a/09, 170b/12, 175a/20, 179b/16, 184a/15, 186b/20, 187a/02, 189b/18, 189b/25, 191a/21, 194a/05, 201a/10, 201b/03, 204a/20, 206a/23, 223a/25, 234b/20, 239a/09, 253a/10, 268b/22, 272a/03, 273a/17, 276a/05, 281b/08, 284a/04, 284a/05, 284b/22, 287b/13, 291b/06, 301a/12, 306b/08, 307b/23, 312b/18, 313a/15, 314b/20, 318b/20, 319a/12, 324b/08, 327a/24

e.+ indedür 172a/01, 204b/01

e.+ inden 075a/03, 082b/02, 085b/13, 097a/07, 110a/06, 110b/04, 113a/02, 113a/07, 117b/13, 120a/20, 129b/18, 151b/24, 164a/04, 194b/01, 199a/03, 218b/22, 219a/01, 269b/19, 273b/15, 289b/08, 297b/20, 300b/09, 306b/24

e.+ ini 082b/10, 143b/21, 154a/15, 163a/24, 174b/24, 184a/15, 194b/20

e.+ insiz 087b/14, 087b/17

e.+ insüz 222b/01

e.+ isüz 104a/09

e.+ iyle 045a/10, 068a/12, 079b/08, 117b/25, 126b/02, 130b/08, 131b/19, 140a/15, 147b/22, 152b/19, 164a/19, 165b/09, 169b/08, 169b/21, 175b/06, 185a/01, 216b/20, 221b/19, 223b/24, 231b/07, 236b/22, 237a/23, 299b/10, 320b/24, 321a/07, 328a/08

e.+ iyledür 108b/06, 154a/06, 154a/07, 194a/25

e.+ ümde 109a/20, 124a/11

e.+ ümden 124a/10, 265a/11, 268a/23

e.+ üme 103b/16, 103b/20, 109a/19, 124a/12, 124b/20, 127b/05, 143b/21, 151b/25, 181a/18, 199b/17, 200a/12, 275b/11

e.+ ümle 176b/03

e.+ üŋ 110b/04

e.+ üŋde 308a/05

e.+ üŋdedür 174a/12

e.+ üŋden 082b/05, 116a/21, 180a/02, 263a/16, 265a/13, 268a/05

e.+ üŋdeyem 088a/20, 150a/18, 178a/25, 179a/11

e.+ üŋdeyüz 110b/02

e.+ üŋe 045b/02, 053b/23, 070b/09, 074b/25, 085b/15, 095b/24, 101b/22, 134b/05, 159a/18, 189a/20, 242a/01, 242a/04, 245a/11, 269b/05, 284b/19, 288a/13, 320a/24, 320b/02

e.+ üŋile 148b/07

e.+ üŋle 048a/09

e. ėt- Emretmek 055a/15, 063a/17, 072a/24, 103a/18, 103b/18, 108b/24, 113a/09, 118a/24, 118b/19, 127a/18, 134b/22, 168a/09, 181b/03, 186a/15, 207a/03, 207a/06, 221a/09, 222a/04, 254a/23, 265a/15, 273a/08, 309b/01, 312a/13

e. ḳıl- Emretmek 125b/15

e. ol- Emir verilmek 110a/21, 163b/15, 182b/15

e.+ de ol- Emre amade olmak 101b/18, 103b/08, 190b/25, 205a/09,

e.+ den çıḳ- Emre uymamak 140b/23, 152b/14, 226b/12, 308b/07, 323b/05

e.+ dut- Emre uymak 266b/21

e.+ üŋde ḳıl- Emri altına almak 173b/08

emret- Emretmek -4-

e.- di 023a/14, 061a/19, 073a/17, 124a/13

emzür- Emzirmek -1-

e.- di 099a/11

ėn- *bk. in-* -2-

ė.- e 002b/01

ė.- eyin 134a/06

ėn En -12-

ė.+ i 012b/07, 045a/12, 127a/14, 143a/24, 186a/03, 317b/13, 317b/24

ė.+ ile 124a/16

ė.+ ine 057b/09, 065a/03, 076b/22

yėrinüŋ ė.+ ini ve uzunını dizem 200a/03

eŋ Üst baş -2-

e.+ ine 033a/02, 261a/23

ėŋ *bk. ėn* -1-

ė.+ i 037b/06

enʿām <Ar. At, sığır, koyun gibi hayvanlar -1-

e.+ lar 109a/04

ėnan- *bk. inan-* -1-

a.- maz 074a/20

enāniyyet <Ar. Kendini beğenme, bencillik -1-

e. 078b/21

enār <Far. Nar -1-

ā. 305b/05

enbāz <Ar. Karı kocadan her biri, eş -2-

e. ol- Evlenmek 019a/18

e. bul- Evlenilecek eş bulmak 035a/08

enbiyā <Ar. Peygamberler -3-

e. 095b/14

e.+ lar 125b/19

e.+ yı 083b/08

encām-ı kār <Ar. İşin sonu -1-

e. 054a/24

encümen <Far. Cemiyet, meclis -1-

hem-reh-i e. 038b/08

endām <Far. Vücut, beden, biçim, boy pos -5-

e.+ ı 037b/17, 103a/25, 111a/24

e.+ ından 114a/03

e.+ uŋa 115a/01

endāze- <Far. Ölçü, mizan 31-

e.+ den 018b/09, 024b/12, 027b/25, 053a/08, 296b/16

e.+ lerince 007a/11

e.+ ŋden 144b/17

e.+ since 014a/17, 022b/22, 027b/01

e.+ ye 030b/22

e.+ yile 145a/01, 167a/12, 202b/25, 288b/08

e.+ yle 004b/05, 024b/02, 031b/22, 232a/12, 241b/05, 242b/24, 245a/04

e.+ den geç- Ölçüyü aşmak 042a/19, 105a/18, 160a/18, 192a/20, 242b/20

e. ḳıl- Ölçüp biçmek 014a/11

e. ṭut- Ölçü almak 013b/09, 014a/04, 143b/17

endeles / endelis Endelüs şehri -2-

e.+ e 120b/11

e.+ de 117b/21

enderīmān Metinde adı geçen bir Türk kahraman -3-

e. 047a/04, 067b/24

e.+ uŋ 068a/18

endeyān Metinde adı geçen İranlı bir kahraman -8-

e. 293a/18, 296b/22

e.+ a 288b/01, 294a/25, 296a/21, 300b/07

e.+ dı 288b/15

e.+ e 290b/21

endīş <Far. Düşünen -2-

e. ėt- Kaygılanmak 089b/17, 104b/15

endīşe <Far. Kaygı, endişe -138-

e. 004b/13, 006a/12, 009a/23, 015a/09, 016a/07, 020a/22, 021b/21, 022a/15, 024b/20, 037a/04, 039b/01, 042b/04, 043a/10, 075a/11, 111a/22, 120b/08, 138a/10, 197a/09, 204b/10, 228a/03, 248a/21, 257b/10, 276b/08, 288a/24, 295b/05, 322b/23

e.+ de 035b/08

e.+ den 030a/23, 033a/03, 053a/18, 060a/15, 070a/15, 134b/18, 175a/16, 184b/08,

188b/05, 223a/05, 240a/17, 240b/25, 242a/16, 257b/21, 288b/01, 298b/09

şürūʿ-yı e. ėt 063a/15

e.+ ler 004b/16, 239a/23, 289b/15, 303b/25

e.+ lerden 035b/22

e.+ leri 079a/06, 234b/04, 243b/03, 285a/04

e.+ m 172b/22, 204b/12

e.+ müz 042b/17

e.+ si 067a/20, 123b/24, 248a/06, 248b/05

ecel e.+ si düşdi 182b/09

e.+ sin 011b/13, 278a/06

e.+ sinden 223a/09

e.+ sini 021a/08

e.+ ye 021b/17, 032a/08, 259a/20

e.+ yi 097b/20, 134b/17, 267a/05

e.+ yile 070a/17, 075a/08, 082b/21, 111a/13, 165b/06, 190b/09, 258a/06, 260a/12, 267b/18, 270b/12, 283a/13, 284b/08

e.+ yle 020a/05, 041a/01, 075a/09, 081a/07, 218a/15, 221a/24, 239a/22, 242a/12, 274b/09, 298a/17, 316a/24

e. düş- Kaygıya düşmek, kaygılanmak 127b/14, 189a/15, 196b/25, 251b/01, 268b/18, 289a/05, 289a/15, 289a/24, 319b/05, 320a/05, 326a/04

e. ėt- 020b/17, 119b/18, 175b/16, 190a/11, 207b/09

e. eyle- Kaygıya düşmek, kaygılanmak 003a/02, 020a/04, 024a/12, 035b/08, 292b/10

e. in- Kaygıya düşmek, kaygılanmak 020b/25

e. ḳıl- Kaygıya düşmek, kaygılanmak 014b/11, 019a/08, 027b/09, 033b/25, 036a/06, 036b/11, 036b/14, 038b/11, 042b/16, 075b/03, 092a/21, 159a/08, 160a/11, 178b/24, 180b/19, 190b/04

e. ol- Kaygılı olmak 016a/10, 020a/18, 022b/25, 031b/17, 044a/05

e.+ ye düş- Endişelenmek 038b/14

endīşelü Endişeli -8-

e. 204b/10, 238b/08, 251b/22, 252b/20, 257a/09, 271b/19, 312a/02

e. ol- Endişeli olmak 197a/06

endīşlü Düşünceli -1-

e. 174b/19

endiyān Hüsrev Perviz'in komutanlarından biri -3-

e. 170a/18, 281b/15

e.+ ıla 291b/17

endiyū Metinde adı geçen bir şehir -1-

e. 300a/18

ėndür- İndirmek -1-

ė.- mez 070b/15

eŋek Çene -1-

e.+ i 034a/20

enhār <Ar. Nehirler -1-

e. 166a/12

enik Et yiyen dört ayaklı hayvanların yavrusu, yavru -5-

e.+ i 169a/24

e.+ in 090a/20, 169a/24

e.+ ine 180b/17

e.+ iyimiş 274a/23

ėnlü Enli -1-

ė. ol- Enli olmak 198a/19

enük *bk. enik* -1-

e.+ lerin 168b/08

enüklü Yavrulu -1-

e. 168b/11

envāʿ <Ar. Çeşitler, cinsler -3-

e. 238a/07

e.-ı gevherlerle 128a/04

e.-ı zīnetile 013b/12

envāʿī <Ar. Çeşitli -2-

e. 035b/03, 317b/16

enver <Ar. Daha parlak -1-

e. ḳıl- Aydınlatmak 137a/12

epsem <Far. Sessiz -12-

e. 024a/19, 043b/05, 044a/15, 077b/08, 084a/19, 120a/09, 221b/10, 235a/08,

305b/18

e. ol- Sessiz kalmak 210b/05, 271a/19

ėr- 1. Ulaşmak 2. Yardımcı fiil -191-

ė.- di 005a/02, 006b/13, 007b/09, 013a/17, 019b/03, 019b/04, 023b/08, 023b/16, 030a/14, 034a/14, 035b/05, 037b/02, 038a/18, 088b/08, 091b/11, 095b/1, 105b/12, 141b/06, 179b/05, 187a/24, 295a/06, 319b/06

āḫirete ė.- di 098a/21

āḫirine ė.- di 320b/05

ardımızdan ė.- di 078b/06

bāre ė.- di 023a/09

başa ė.- di 041b/15

düzildi bezendi ė.- di 105b/14

eksüklige ė.- di 006a/13

gündüz ė.- di 132b/14

ḫaber ė.- di 034b/19

pāyāna ė.- di 044a/22

yaḳın ė.- di 138b/04, 202a/25

yaşına ė.- di 316b/23

yavu ė.- di 122b/23

yavuzlıḳ ė.- di 017a/23

ziyān ė.- di 022b/19

ė.- digi 086a/10

eli ė.- digine 184a/14

ė.- diler 014b/06, 059a/18, 100b/14, 122b/15, 123a/18, 180a/15, 276b/22, 309a/17

yaḳın ė.- diler 061a/08, 069a/09, 083b/25, 090a/24, 102a/17, 121a/15, 151a/25

ė.- dügi 016b/08, 169a/20

ėli ė.- dügi 003a/17

ė.- dügin 007a/19

ė.- dügine 035b/04

maḳṣūda ė.- dügümüz 002a/02

ė.- dükçe 095a/17

ė.- dükde 100b/06

ecel ė.- dükde 052a/12, 135a/23

ė.- mege 013a/02, 013a/08, 020b/09, 022a/14, 022a/18, 097b/08, 198a/20

el ė.- mekçün 022a/12

ė.- mesün 054a/16, 108b/20, 108b/21

zevāl ė.- mesüŋ 088a/10

ziyān ė.- mesün 009a/03, 088a/10

ė.- meye 042a/05

noḳṣān ė.- meye 080b/11

ė.- meyesin 226b/02, 290b/09

murāda ė.- meyüp 019b/02

ė.- mez 122a/06

ʿaḳıl ė.- mez 085b/05

ʿaḳlı ė.- mez 313a/25

eli ė.- mez 189a/10

ė.- mez oldı 045a/10

ecel ė.- mezden 135a/23

ė.- mezdi 278b/05, 318b/21

eli ė.- mezdi 014b/15

göz ė.- mezdi 136b/19

ė.- mezidi 055b/07

ė.- miş 003b/02, 040b/08, 083a/04

ė.- mişdi 306a/23

murāda ė.- mişdi 033a/16

ė.- mişiken 052b/25

ė.- se 058a/03, 059b/17

ė.- üp 005a/07, 007b/05, 012b/11, 021b/16, 041a/11, 043a/02, 058a/04, 063b/25, 101a/01, 105b/14, 105b/24, 148a/07, 187a/09

başa ė.- üp 002a/25, 017a/22

ecel ė.- üp 079b/08

reh ė.- üp 049a/07

ė.- ür 019a/06, 020b/22, 037a/09, 097b/25, 234b/23

ė.- ürdi 266a/02

ziyān ė.- üci 004a/25

ziyān ė.- ürler 003a/15

ė.- ürleridi 018b/14

el ė.- ürsevüz 005a/16

er 1. Yiğit, kahraman 2. Koca, eş -226-

e. 017b/21, 029a/05, 031a/07, 034b/20, 035a/09, 040a/21, 047b/16, 048b/20, 048b/25, 049a/04, 049a/08, 049a/09, 049a/16, 049a/18, 050a/12, 050b/07, 054a/20, 054b/03, 055b/04, 055b/05, 055b/07, 058a/03, 058a/04, 058a/05, 059a/01, 063a/15, 064a/07, 065a/07, 065b/21, 066b/10, 066b/14, 066b/16, 067a/04, 076a/22, 077b/17, 080b/10, 082b/19, 084b/03, 086a/03, 086a/16, 086a/18, 088a/25, 092a/22, 094b/02, 098a/15, 100b/22, 102a/16, 104b/07, 105a/05, 106a/01, 107b/10, 107b/24, 107b/25, 121b/06, 124a/08, 124b/06, 125a/22, 128a/22, 130b/12, 132a/03, 135a/03, 137b/25, 142b/04, 143a/08, 145a/22, 145a/23, 150a/01, 150b/03, 151b/08, 156a/24, 158b/07, 160b/20, 161b/17, 167a/23, 168a/11, 170b/04, 171a/16, 171a/17, 171a/25, 171b/05, 171b/16, 176a/13, 178b/18, 178b/22, 190a/05, 200a/08, 201b/20, 206b/02, 219b/25, 231b/23, 233b/24, 234b/21, 237a/25, 240b/19, 255b/24, 257a/01, 261a/22, 265a/25, 268b/04, 278a/02, 283a/22, 292b/18, 293a/08, 293a/24, 295a/21, 295b/10, 297a/11, 308a/15, 308b/16, 309a/08, 312b/19, 324a/04, 326a/15

e.+ de 005b/05, 050b/07, 050b/08, 067a/05, 138a/06, 214a/24

e.+ den 128b/01, 171b/01, 202a/16, 285a/02, 293b/17, 316a/19, 320a/18

e.+ dür 040a/21, 092a/24, 096b/21

e.+ e 019b/25, 050a/25, 242b/04, 291a/24

e.+ i 042b/22, 065a/09, 066b/15, 067a/22, 067b/01, 067b/20, 095b/03, 102a/22, 103a/06, 110a/03, 118a/03, 118a/04, 122a/17, 144b/13, 146a/15, 151b/05, 160a/06, 172b/17, 180a/01, 189a/22, 240b/15, 240b/17, 256a/14, 256a/15, 302a/16, 326b/16

e.+ idi 008a/21

e.+ ile 024a/03, 048b/07, 066b/05, 121b/07, 171a/24, 186a/03, 254a/06, 260a/22

e.+ imüz 310a/08

e.+ inden 124b/07

e.+ ine 033a/19, 316b/18

e.+ ini 286a/11

e.+ inüŋ 106b/24, 286a/12

e.+ ise 051a/09

e.+ iseŋ 048b/21, 084b/02, 111a/04, 295b/09

e.+ iseŋüz 261b/02

133b/15, 134a/01, 134a/08, 134a/14, 134b/01, 135a/06, 135a/15, 135a/17, 135a/20, 135a/21, 139b/13, 139b/20, 140a/06, 140b/05, 140b/25

e.-ı buzurg 131b/14

e.+ a 132b/01, 132b/08, 132b/09, 134a/11

e.+ da 131b/16

e.+ dan 134a/25, 134b/16

ʿazm-i e. ėdüp 135a/06

e.+ ı 135a/18, 135a/19, 135b/01, 139b/05, 294b/04

e.+ ıla 133a/05

e.+ la 134b/07

e.+ uŋ 132b/23, 133a/11, 135a/24, 135b/04, 135b/05, 139b/06

erdişīr *bk. erdeşīr* -3-

e. 322b/14, 323a/12

erduvān *bk. erdevān* -1-

e. 316b/15

ėrdür- 1. Ulaştırmak 2. Yardımcı fiil -4-

ė.- di 187a/09, 243b/03

ʿaḳl ė.- mediler 230b/05

ė.- mişdür 247b/02

eren 1. Yiğit, kahraman kimse 2. Ermiş kimse, veli -90-

e. 150a/11

e.+ ler 002b/07, 003b/16, 005b/14, 010a/10, 018b/14, 022a/12, 023a/17, 031a/11, 032a/23, 038a/09, 040b/04, 043a/04, 043b/14, 047a/23, 047b/13, 048a/04, 048b/16, 055a/25, 055b/04, 058b/20, 080b/01, 081b/15, 084b/21, 084b/22, 094b/15, 096a/24, 096b/04, 096b/10, 097a/03, 097a/25, 102a/19, 105b/17, 116b/25, 122b/07, 124a/08, 135a/11, 135a/13, 137b/04, 152b/07, 187b/05, 196a/25, 200b/20, 201b/13, 202a/03, 205b/01, 205b/25, 222a/08, 234b/24, 259a/07, 272b/05, 272b/06, 296a/04

e.+ lerden 003b/03, 005a/19, 009b/09, 031b/15, 034b/14, 034b/18, 081a/04

e.+ lerdür 004b/19, 034a/25

e.+ lere 025b/15, 034b/19, 171a/25, 280b/12

e.+ leri 007a/01, 035b/24, 040b/14, 042b/11

e.+ lerile 014a/20, 042b/24

e.+ lerinden 043b/20, 196a/06

e.+ lerine 052a/25

e.+ lerini 034b/05

e.+ lerinüŋ 041b/24, 042b/09

e.+ lerle 009a/05, 009a/09, 035b/20

e.+ lerüŋ 004b/02, 014b/01, 018a/21, 040a/11, 041b/22, 043a/20, 106b/22, 171a/24, 264b/21

eresṭū Aristo -4-

e. 103b/25, 108b/19, 109b/20

e.+ nuŋ 104a/09

erġanūn <Far. Bir müzik aleti -2-

e. 060b/05, 105a/16

erġavān *bk. erġuvān* -1-

e.+ a 220a/03

ėrgir- *bk. ėrgür-* -1-

ė.- düm 218a/04

erġuvān <Far. Erguvan -2-

e. 060b/05, 254b/17, 315b/22

ėrgür- 1. Ulaştırmak 2. Yardımcı fiil -36-

ė.- di 107b/02, 118a/14, 139a/12, 271b/04

külāhını göge ė.- di 301b/19

ė.- diler 102a/18, 151b/09, 296a/12, 296a/24

kemāle ė.- düm 241b/18

ė.- e 056a/01, 164b/21, 181a/14, 290b/08

göge ė.- ecekdür 314b/12

ʿaḳl ė.+ esin 109b/04

ʿaḳıl ė.- emez 123a/19

ʿavn ė.- en 058a/05

külāhumı göge ė.- esin 118b/07

murāda ė.- ivire 245a/24

ė.- meyeler 171b/06

murādına ė.- mişdür 111a/14

ḳadrini felege ė.- mişidi 239a/12

kemāline ė.- mişidi 261b/20

ė.- mişsin 244b/06

ḳadrüŋi feleke ė.- mişsin 179a/25

ė.- sün 313b/25

ė.- ür 059b/17, 135a/21, 143b/14, 215b/20

başını feleke ė.- ür 300a/22

ḳadrini felege ė.- ür 223b/25

murādına ė.- ür 241b/04

noḳṣān ė.- ür 116b/17

ziyān ė.+ esiz 106a/05

eri- Erimek -2-

e.- sün 217b/06

e.- yüp 126b/01

ėril- 1. Ulaşılmak 2. Yardımcı fiil -1-

cānāna ė.- mez 271b/16

ėrim Bir şeyin erebileceği uzaklık, Menzil -1-

göz ė.+ i 151b/04

eris-merzubān Metinde adı geçen İranlı bir komutan -1-

e. 159b/15

ėriş- 1. Ulaşmak 2. Yardımcı fiil -452-

ė. 053a/19, 206a/21, 298b/21, 308b/13

ė.- di 007b/06, 009a/18, 011a/22, 011b/23, 012a/03, 012a/18, 015a/04, 033b/19, 037a/04, 037a/22, 038a/03, 038b/25, 039b/08, 039b/11, 041b/12, 041b/20, 043a/03, 043a/06, 043b/07, 043b/21, 047a/15, 048a/24, 050a/02, 050b/20, 051a/16, 051a/20, 053a/21, 054a/14, 054b/08, 054b/15, 055a/05, 055a/16, 055b/12, 055b/15, 055b/17, 057b/01, 057b/10, 061a/16, 061a/24, 061b/02, 061b/05, 061b/18, 062a/02, 062b/08, 062b/25, 064a/23, 064b/01, 064b/02, 065a/21, 066b/02, 066b/21, 066b/22, 067b/04, 067b/06, 067b/15, 068a/24, 071b/13, 072b/06, 075b/06, 083b/22, 084b/08, 085b/11, 086a/22, 086a/23, 086b/18, 086b/21, 089a/22, 091a/17, 093b/02, 093b/07, 094b/17, 097a/04, 098b/05, 100a/20, 100a/24, 103b/07, 105a/16, 106a/23, 109b/02, 112b/16, 113a/01, 113a/13, 114a/07, 116b/20, 116b/24, 117b/01, 117b/04, 117b/06, 117b/17, 118a/20, 122b/06, 122b/17, 123a/13, 123a/21, 123b/12, 125a/17, 125b/07, 125b/09, 126a/04, 126b/01, 126b/08, 126b/21, 127a/04, 127a/09, 127a/16, 128a/16, 128b/10, 129b/04, 133a/04, 133a/09, 134a/08, 134a/18, 134a/20, 135a/10, 135a/18,

ė.- mişdür 050a/01, 060b/18, 063a/09, 123b/02, 144b/03, 184a/13, 284a/20, 307b/03

mertebeye ė.- mişdür 142b/03

ė.- mişidi 259a/08

ė.- mişken 184b/14

ė.- se 011b/10, 112b/22, 140b/23, 237a/25

ė.- sün 051a/03

ė.- süŋ 054b/11

ė.- üp 055b/11, 062a/04, 066b/11, 088b/05, 096a/02, 096a/04, 096a/11, 096b/14, 104b/08, 116b/20, 117a/09, 128b/12, 137a/22, 145a/16, 169a/25, 178b/15, 178b/16, 204b/08, 218b/03, 236b/13, 254a/11, 259a/20, 262a/03, 262b/14, 262b/21, 281b/23, 282a/07, 282b/07, 283a/23, 298a/23, 298a/24, 309a/10, 323b/15, 325a/07

ė.- ür 058a/04, 079a/04, 091b/08, 098b/23, 104a/09, 208a/15, 253b/08, 279b/03

murādına ė.- ür 145a/10

ziyān ė.- ür 081a/09, 214a/12

ė.- ürdi 259b/12

ė.- ürsin 063b/11

ėriş Hamle, vuruş -1-

ė.+ de 095b/03

ėrişdir- *bk. ėrişdür-* -1-

dermān ė.-ici ol- Derman yetiştiren olmak 290b/10

ėrişdür- 1. Ulaştırmak 2. Yardımcı fiil -14-

ė.- di 128a/10, 139b/11

ė.- diler 164b/15

ė.- düŋ 183a/03

ė.- e 130a/18, 227a/14, 234b/19

ė.- medi 139a/09

ė.- mekle 275b/22

ė.- miş 079b/08

ė.- mişdür 272a/25

ė.- ür 017a/25, 063a/07, 214b/06

erit- Eritmek -6-

e.- di 139a/02

e.- düm 073b/17

e.- memiş 241a/20

e.- mişlerdür 115a/22

e.- ür 114b/08

e.- ürdi 142a/04

erkān <Ar. Kural, kaide, usul -141-

e. 053b/14, 098a/25, 099b/03, 099b/04, 105a/21, 118b/23, 119b/23, 150a/21, 162b/04, 220b/03, 250b/05, 293a/15, 313a/10, 316b/16

ʿādet-i e. 242b/08

şerāʾiṭ-i e. 181b/17

e.-ı devlet 105a/12

e.-ı meydānı 147b/24

yol e. bildürür 176a/18

e.+ da 224b/18, 276a/22

e.+ dan 267b/17, 271a/02

e.+ ı 052a/24, 075a/23, 075b/09, 104b/21, 105a/21, 128b/21, 143a/16, 155b/13, 162b/01, 163a/12, 176a/07, 181b/02, 228b/15, 231a/12, 296a/16, 324a/24

e.+ ıdur 145a/24, 277b/16

e.+ ıla 036a/15, 135b/04, 176b/12

e.+ ımız 290a/21

e.+ ımuzca 300a/02

e.+ ın 044b/05, 044b/06, 045a/19, 156b/14, 175b/04, 191a/22, 233a/14, 248b/01, 248b/10, 248b/11, 323a/14

e.+ ınca 046a/17, 108b/18, 109b/23, 110a/10, 123a/22, 135b/02, 142a/01, 146b/25, 206a/25, 224a/16, 236b/11, 250a/24, 303a/05, 315a/05, 327a/08

e.+ ınca 206a/20

e.+ ında 052a/18, 175b/16, 176b/10, 287b/23

e.+ ından 089b/13, 105a/10, 110b/10, 186b/19, 321a/12

e.+ ını 044b/24, 045b/24, 052b/14, 054a/08, 096a/12, 108b/09, 130b/14, 147a/24, 148a/01, 174b/18, 183a/16, 195b/25, 196a/06, 196a/10, 203b/24, 223a/02, 232a/06, 241a/24, 249a/19, 249b/13, 250b/12, 271b/21, 277b/13, 277b/21, 279b/18, 284b/14, 289a/02

yolunı e.+ ını gözedici ola 196a/06

āyīn ü e. ḳoyam 191b/06

e.+ la 030b/23

e.+ ları 248b/03, 303a/05, 311a/11

e.+ larınca 110b/13

e.+ um 161a/06

e.+ umı 086a/02, 093a/20, 248a/07

e.+ umuz 301a/11, 316b/12

e.+ umuzca 240a/23

e.+ umuzda 177b/10, 290a/11

e.+ umuzı 226a/07

e.+ uŋ 089a/13, 175b/19

e. dut- / ṭut- Kurallara, usullere uymak 045a/03, 163b/01, 185a/18, 186a/25, 203b/16, 224b/01, 249b/23 281a/16, 282b/11, 323a/16

e. ḳoy- Yeni bir kural koymak, usul getirmek 246b/23

e. ḳur- Yeni bir kural koymak, usul getirmek 242b/10

e.+dan çıḳ-- Kuralları ve usulleri ihlal etmek 146a/16

ėrkek Erkek -32-

ė. 003b/15, 047a/05, 047b/22, 050a/22, 058b/18, 061a/01, 061b/03, 072b/21, 074b/13, 084b/24, 093a/02, 126b/25, 132b/18, 157a/17, 157a/19, 157a/20, 157a/21, 162b/05, 162b/19, 166a/01, 166a/02, 166b/23, 169a/16, 224a/05, 269b/08, 297a/23

ė.+ e 157a/22

ė.+ i 126b/25

ė.+ imüzi 198a/05

ė.+ ini 102b/09

erliḳ(ġ) *bk. erlik* -1-

e.+ üŋ 152a/11

erlik(g) 1. Erkeklik 2. Yigitlik, kahramanlık -161-

e. 050b/03, 064a/15, 066b/10, 067b/25, 073a/25, 077a/14, 079a/18, 081b/25, 096b/06, 100b/24, 102b/05, 107b/09, 154a/20, 154a/22, 154b/25, 156b/03, 157a/18, 168b/05, 168b/15, 169a/15, 171b/04, 179b/12, 197a/11, 221b/04, 232b/03, 242a/07, 252b/25, 256a/01, 260a/17, 266b/11, 272a/15, 277b/22, 295b/07, 297a/12, 297a/15, 298a/03, 311a/20

e.+ de 070b/14, 073b/12, 078a/23, 083b/05, 093a/05, 096a/16, 127b/12, 156b/16,

161b/16, 179b/10, 226a/14, 231a/18, 248a/09, 248a/10, 255a/17, 259a/17, 259b/09, 261b/20, 271a/22, 273a/21

e.+ den 079b/09, 280a/12, 301b/06

e.+ dür 146b/10, 282a/24

e.+ e 107a/16, 169a/19

e.+ i 041a/03, 082a/24, 178a/12, 224a/24, 247a/04, 250b/15, 256b/20, 261b/16, 261b/20, 281a/18, 285a/01

e.+ ile 041b/25, 060a/18, 063b/20, 064a/14, 065b/20, 066b/19, 066b/20, 073b/21, 089a/20, 089a/23, 091a/14, 096a/15, 096b/23, 116a/19, 130b/18, 131a/11, 141b/17, 144a/08, 149a/01, 149a/22, 170a/10, 179a/23, 189b/19, 204a/17, 220a/12, 224a/06, 231a/19, 244b/05, 266b/25, 276a/11, 284b/18

e.+ in 054b/19, 157b/07, 178a/23, 302a/12

e.+ inden 127b/11, 298a/16

e.+ ine 059b/03, 060a/07, 061b/08, 063a/25, 067b/07, 100b/17, 178a/12, 256b/18, 279b/24

e.+ iŋe 119b/06, 301a/05

e.+ ini 119b/04, 221b/25

e.+ le 073b/08, 079a/13, 083a/12, 119b/02, 139a/18, 142b/14, 177b/13, 178b/12, 253a/07, 271b/22, 327b/20

e.+ lere 124a/23, 280a/13

e.+ lerüŋi 277b/07

e.+ ümile 179b/14

e.+ üŋ 085a/20, 181a/20

e.+ üŋe 311b/02

e.+ üŋüz 176a/22

e.+ e kemer ḳuşan- Buluğ çaşına gelmek, erkek olmak 086b/09

e. ėt- Yiğitlik göstermek 079a/08, 083a/22, 178a/23, 261b/09

e. eyle- Yiğitlik göstermek 298a/02

e. gör- Düşmanın yiğitliğini, kahramalığını görmek 261a/13

e. göster- Yiğitlik, kahramanlık göstermek 199b/13, 261a/22, 261b/09, 271a/25, 297a/09, 326a/19

e. işle- Yigitlik, kahramanlık göstermek 142b/23

e. ḳıl- Yigitlik, kahramanlık göstermek 262b/09

erlük *bk. erlik* -6-

e. 049a/18

e.+ de 083a/03

e.+ le 308a/25

e.+ üme 259b/23

e.+ üŋe 119b/04

e.+ üŋi 088b/15

ermān Metinde adı geçen bir şehir -2-

e. 027b/01, 198b/14

ermenī Metinde adı geçen bir şehir -7-

e.+ den 254a/10, 281b/19

mūsīl-i e. 294a/01

mūsīl-i e. 294a/15, 296a/13

mūsīl-i e.+ di 286b/08

mūsīl-i e.+ dür 294a/12

ermeniyye Metinde adı geçen bir şehir *krş. ermenī* -4-

e.+ den 195a/06, 275a/24, 314a/05

e.+ ye 254b/16

ermūzd Dara'nın oğullarından biri -1-

e.+ idi 131b/14

ersiz Kocasız -3-

e. 019b/25, 020a/06, 124b/21

ėrte Gelecek sabah, yarın, ertesi -76-

ė. 015b/19, 020b/12, 058a/16, 060a/03, 061a/22, 063a/13, 081b/16, 081b/18, 082b/02, 082b/12, 086b/12, 087b/05, 117a/10, 133a/22, 150a/01, 165a/08, 194b/04, 194b/05, 206b/23, 252a/01, 303a/24, 313b/02, 320a/07, 320a/08, 323a/11, 325a/22

ė.+ si 009b/13, 053b/09, 113b/10, 133b/11, 136b/02, 136b/03, 163b/05, 173b/09, 182a/07, 182a/08, 208a/06, 223b/05, 251b/02, 264a/20, 300a/09, 323a/24

ė.+ sin 085b/19

ė.+ ye 004a/05, 007b/15, 009b/11, 012b/23, 027a/16, 071a/16, 083b/07, 109b/16, 116b/23, 145b/20, 164a/11, 164a/15, 183b/16, 194b/04, 210b/02, 218b/12, 234b/08, 237a/14, 246b/25, 247a/01, 255b/21, 260a/08, 284a/11, 289b/21, 295a/16, 306a/16, 311b/11

ė.+ yiçün 175a/21

ė. ol- Yarın 057a/02, 084a/05, 112b/22, 320a/09, 325a/22

ėrtegi Yarınki, ertesi -7-

ė. 061a/21, 061b/09, 063a/08, 063b/05, 095b/08, 296a/09

ėrtelen- Bir sonraki zamana bırakmak -1-

ė.- di 008a/06

ėrür- 1. Ulaştırır 2. Yardımcı fiil -53-

ė.- di 008b/16, 090b/25, 105b/13, 110a/13, 187a/21, 191a/21, 256a/10, 265b/13

zaḫm ė.- di 048b/18

ė.- diler 066b/09, 068a/24, 068b/13, 090b/10, 105b/16, 130a/25, 143b/23, 250b/16, 262a/09

ʿayyūḳa ė.- diler 049a/23

ė.- dügine 020a/18

ė.- düm 124a/10, 214b/07

ė.- düŋ 280a/06

ė.- e 020b/10, 038b/24

başa ė.- elim 022a/10

ė.- em 049b/12, 080b/05, 235b/09

başa ė.- em 035b/22

ė.- en 018a/06

ė.- esin 250a/18

ziyān ė.- esin 035a/09

ė.- me 004a/01, 011a/04

ziyān ė.- medi 282b/07

ė.- mege 029a/17

ė.- mek 003a/11

ė.- mişdür 228a/22, 326b/16

ʿadl ė.- mişem 024b/13

ė.- mişidi 254a/03

ė.- mişler 086a/05, 201b/11

ė.- mişleridi 248a/09

ė.- üp 026b/06

başa ė.- üp 025b/10

ė.- ür 035a/05

günini başa ė.- ür 002a/06

noḳṣān ė.- ür 094b/23

ė.- ürdi 011a/09

ė.- ürdüŋ 305a/01

ziyān ė.- iciden 023a/18

ėrürt- Ulaştırtmak

e.-ici 007a/21

ėrüş- Erişmek, ulaşmak -4-

ė.- düm 007a/23, 078a/02

ė.- üp 020b/11

ė.- ür 107a/14

ėrüşdür- Eriştirmek, ulaştırmak -2-

ė.- e 278a/19

ė.- ür 277b/07

ervāh <Ar. Ruhlar -1-

e. 109a/14

ervend Metinde adı geçen büyük bir dağ -1-

e. 079a/09

erzānī <Far. Layık, uygun -7-

e.+ dür 025b/14, 321b/13

e.+ yem 327b/18

e. gör- Uygun görmek 019b/22, 033a/12

e. ḳıl- Uygun görmek 046a/01, 121a/06

erzeng Metinde adı geçen Turanlı bir kahraman -1-

e. 078a/03

es- Esmek -20-

e.- di 016b/25, 066a/17, 097b/02, 100a/16, 134b/25, 135a/14, 157b/09, 235b/24

e.- dügine 097b/02

e.- er 007b/05, 060b/19, 063b/07, 125a/03

e.- se 315b/07

e.- üp 029b/24, 032a/21, 126a/05, 134a/02, 235b/21, 287b/11

esbāb <Ar. Giyecek, giyim kuşam -9-

e.+ dan 238a/07, 321b/01

e.+ ı 025b/17, 217a/05

e.+ ın 310b/01

e.+ ını 035a/20, 139a/14, 187b/13, 193a/22

esdür- Esdirmek -5-

e.- mezdi 099a/20, 137a/03, 157a/04

e.- mezlerdi 226a/13

e.- ürdüm 236a/15

esen Sağ salim -8-

e. 010b/11, 075b/21, 086a/22, 098b/15, 117a/12, 171a/16, 184b/07

e. ḳal- Sağlıcakla kalmak 251b/16

esenle- Veda etmek -2-

e.- di 181a/01

e.- yüp 293a/23

esenleş- Vedalaşmak -6-

e.- diler 224b/04

e.- üp 028a/18, 087b/04, 251a/25, 287a/22, 300a/14

es̱er <Ar. Nişan, iz, tesir 2. Bir kimsenin meydana getirdiği şey -29-

e. 094b/24, 194a/18

e.+ i 010b/02, 024b/11, 111b/14, 115a/02, 115a/11, 155b/14, 207a/20, 238a/12, 266b/20, 277a/20, 303b/12, 311b/10, 312a/04

e.+ in 074a/12, 234a/02

e. ėt- Tesir etmek 058a/13, 086b/10, 114b/04, 114b/05, 114b/08, 114b/10, 263a/09, 277a/22

e. ḳıl- Tesir etmek 031a/13, 257a/12

eser *bk. es̱er* -1-

e.+ i 281b/04

esīr <Ar. Esir, tutsak -93-

e. 106b/05, 128b/02, 152a/02, 174b/15, 188a/18, 246a/06, 263a/22

e.+ dür 188a/06

e.+ i 143a/10

e.+ idür 321a/16

e.+ ler 007b/22, 069a/01, 153b/21, 202b/17, 202b/20, 243a/18

e.+ leri 188a/07, 202b/09, 243a/19, 263b/02

e. ėt- Esir etmek 010a/10, 010a/15, 046a/14, 047a/12, 054b/12, 066a/05, 067b/24, 069a/01, 070b/04, 070b/08, 078b/10, 090b/23, 097b/07, 104a/25, 135a/18, 137b/19, 139a/11, 148a/04, 148a/04, 148a/08, 150b/08 151b/11, 152a/09, 160a/16, 171b/07, 172a/04, 186a/15, 187a/05, 187b/10, 187b/22, 198a/06i 201b/15, 202a/21, 202b/09, 220b/01, 220b/20, 246a/16, 311b/21

e. eyle- Tutsak etmek 152a/22

e.+ i ol- Bir kimseye ya da bir şeye iradesizce bağlanmak 145a/20

e. ḳıl- Tutsak etmek 087a/11, 064b/23, 148b/18, 055a/03, 098a/05, 107b/15, 118a/22, 139b/08, 254b/16, 102b/09, 136a/06, 148b/14, 149b/05, 262b/22, 077a/25, 152a/13, 200b/08, 290a/09, 237b/04

e. ol- Esir olmak 055a/12, 056b/02, 060a/10, 060a/10, 060a/17, 069a/20, 097b/09, 107a/11, 107a/13, 118b/03, 150b/03, 153a/02, 188a/20, 278a/17

esīrān <Ar+Far. Esirler -1-

künām-ı e. 153b/21

esirge- Bağışlamak -40-

e. 056a/22, 056a/24, 056b/02, 069a/21, 199b/02

e.- di 051b/09, 070a/24, 100b/01, 136a/23, 184b/04, 198a/11, 265a/03, 316b/12

e.- düm 137b/14

e.- medi 128b/02

e.- medüm 068b/10, 312a/08

e.- mek 289a/23

e.- mekde 293a/02

e.- memekdür 227a/02

e.- mesini 188b/14

e.- meye 249a/20, 319b/22

e.- meyesin 056b/07

e.- meyüp 235b/20, 292b/01

e.- mez 094a/09, 168b/11, 259a/24

e.- mezseŋ 056a/24

e.- mişsin 259b/23

e.- sin 262a/06

e.- yeydüm 266b/16

e.- yüp 059a/25, 070b/05, 093a/21, 199b/04, 202a/23, 249a/06, 307a/02

esirgeyici Bağışlayıcı -5-

e. 245a/02

e. ol- Bağışlayıcı olmak 196a/05, 228b/01, 248a/13, 250a/13

eski Eski -45-

e. 005a/04, 013b/11, 020b/04, 026a/04, 030a/07, 039a/09, 060a/15, 060a/16, 065b/24, 080b/17, 089b/24, 154a/05, 165a/17, 165b/18, 170a/05, 187b/10, 189a/21, 190a/12, 216b/07, 218a/14, 243b/13, 250a/15, 252a/04, 254b/23, 276a/07, 291b/04, 299a/01, 299a/03, 299a/12, 302b/01, 303a/10, 305a/05, 314b/21, 316a/03

e.+ den 026a/10, 074a/01, 217a/16, 289b/02, 290a/19, 290b/14

e.+ dür 130b/24

e. ėt- Eskitmek 006b/20

e. ol- Eskimek 144a/02, 214b/04

eski- Eskimek -7-

e.- medi 041a/25

e.- meye 226a/23

e.- mez 144a/20

e.- miş 100a/19, 100a/21, 299a/01

e.- mişdür 248a/01

eskice Eski gibi -1-

e. 257b/04

esle- Dinlemek -3-

e.- medi 096a/11, 109a/18, 234b/17

espīrūz Metinde adı geçen bir dağ -1-

e. 006b/10

esrār <Ar. Sırlar -10-

e.+ dan 114a/18

e.+ ın 313a/13

e.+ ına 206b/16

e.+ ından 114b/10, 226a/18, 228a/23, 234a/03, 313a/02

e.+ ını 047b/02, 253a/14

eṣṣalāt <Ar. Övgü -1-

e. 092b/11

esvāb <Ar. Giysiler -1-

e.+ ı 268b/04

ėş 1. Evlilikte taraflardan her biri 2. Yoldaş -2-

ė. 020a/02

ė. ol- Eş olmak 17b/02

eşbāḥ <Ar. Şahıslar -1-

e. 109a/14

eşcār <Ar. Ağaçlar -1-

e.+ ına 052b/20

ėşek Eşek -17-

ė. 010b/21, 149a/23, 149b/10, 149b/21, 151a/13, 152a/08, 152a/17, 152a/19, 153a/08, 183b/09, 183b/13, 277a/21, 281a/03

ė.+ e 167a/01, 169a/22, 193b/03

ė.+ ile 183b/13

çamura d.- miş e.+ e döndi 193b/03

ėşid- *bk. ėşit-* -2-

ė. 088a/25

ė.- di 221b/09

ėşidil- İşitilmek -10-

ė.- den 277b/08

ė.- di 224b/05, 230a/16

ė.- e 099a/02, 140a/05

ė.- icek 197b/09

ė.- irdi 075b/05

ė.- meye 053a/12

ė.- ür 218b/16

ė.- ürdi 202a/11

ėşidül- *bk. ėşidil-* -1-

ė.- ürdi 301b/24

eşik Eşik -4-

e.+ i 304a/24

e.+ inde 072a/16

e.+ ine 046b/12

e.+ inüŋ 199b/09

ėşit- İşitmek -976-

ė. 031a/01, 031a/11, 048b/12, 079b/01, 079b/14, 079b/25, 081a/05, 081b/20, 088a/02, 088a/15, 089b/11, 108b/02, 116a/08, 136a/21, 141b/04, 142b/02, 151a/04, 206b/15, 210b/08, 217a/01, 231a/16, 233b/08, 236b/14, 249b/18, 253a/01, 264a/15, 272b/01

söz ė- 259a/16

ė.- di 001b/06, 002a/25, 002b/21, 004b/06, 004b/13, 004b/22, 005a/23, 006a/04, 006b/06, 006b/08, 007b/14, 009a/06, 009b/11, 014a/13, 014a/24, 015a/08, 015a/10, 016a/04, 016b/06, 016b/08, 016b/13, 016b/20, 019a/08, 019a/15, 019b/05, 020a/04, 021b/19, 021b/21, 022b/24, 023a/21, 023b/11, 023b/19, 023b/25, 024a/19, 025a/05, 025a/12, 026b/03, 027b/22, 028a/12, 030b/09, 030b/21, 031b/19, 031b/23, 032b/09, 033a/18, 033a/22, 033b/09, 033b/17, 033b/25, 034a/06, 034a/10, 034b/01, 035a/12, 036b/04, 036b/11, 037a/11, 038b/13, 039a/19, 039a/21, 043a/04, 043a/25, 043b/23, 044a/04, 044a/19, 050b/11, 053a/14, 053b/10, 054a/04, 054a/24, 055a/20, 056a/13, 056b/15, 057b/24, 058a/08, 061b/19, 067a/11, 069b/24, 071a/10, 072b/03, 073a/13, 077a/07, 077b/05, 078a/13, 082a/08, 089b/04, 094b/13, 095b/22, 097a/22, 097a/23, 097b/21, 098a/06, 098b/11, 100a/01, 100b/12, 102b/02, 104b/03, 104b/08, 106b/18, 107b/18, 108b/01, 111b/15, 113a/13, 113b/09, 116b/05, 117b/06, 117b/16, 118b/17, 119b/17, 120b/06, 123b/05, 124b/22, 127a/20, 127b/14, 133b/20, 134a/06, 134b/17, 137a/18, 137b/20, 147b/17, 149a/20, 151a/05, 154a/23, 156a/21, 158b/03, 159a/05, 159a/12, 160a/04, 160a/25, 164a/12, 165a/25, 170a/01, 170b/25, 171a/12, 176a/16, 182b/19, 185b/23, 187a/24, 190a/06, 190a/12, 190b/07, 193b/01, 199b/25, 200a/24, 201b/24, 203a/20, 204a/09, 204a/23, 205a/21, 206a/11, 207a/17, 207a/21, 208b/22, 209a/07, 214b/14, 216b/20, 218b/02, 220b/24, 221b/16, 222a/01, 222b/17, 223a/04, 223b/01, 223b/14, 223b/16, 225b/13, 230b/22, 234a/12, 234a/24, 234b/20, 235b/04, 236b/09, 239b/25, 252a/03, 252a/13, 253a/17, 258a/15, 258a/17, 259a/02, 264b/12, 268a/12, 268b/10, 270a/11, 270b/15, 271a/18, 271b/02, 273b/05, 273b/17, 277b/04, 282b/22, 285a/21, 286a/03, 287b/16, 289a/24, 289b/01, 290b/17, 291a/07, 292a/13, 294a/24, 298b/01, 303a/23, 303b/14, 303b/16, 304a/08, 305a/19, 306b/14, 309b/05, 309b/16, 309b/17, 309b/18, 316a/05, 318a/15, 320a/06, 321b/10, 322a/19, 322b/16, 326a/02, 326a/09, 327a/10

ė.- diler 003b/17, 007a/08, 008b/17, 032a/17, 040a/09, 040a/12, 065a/21, 082a/23,

117a/16, 121b/15, 125b/25, 126a/01, 126a/05, 130b/11, 132a/06, 147b/11, 150b/14, 153b/02, 161b/25, 175a/22, 181a/03, 190a/14, 191a/09, 196b/04, 196b/06, 211a/04, 224a/08, 251a/02, 256a/09, 266a/13, 273b/15, 275b/14, 283a/18, 294a/02, 298b/13, 316a/09, 319b/18

söz ė.- di 021b/11, 021b/18, 060b/10, 238b/06, 256a/02, 261b/16, 295b/11

söz ė.- diler 198b/15

ė.- dilerse 113b/22, 321b/09

ė.- dim 221b/25

ė.- diŋiz 124a/10

ė.- diŋüz 294b/05

ė.- diyise 004b/21, 209a/01

ė.- diyse 014a/08, 128a/10, 148a/24, 160a/24, 188a/17, 200a/05, 234a/01, 235b/05, 238b/18, 239b/17, 246a/01, 258a/17, 260a/03, 308a/07, 308a/08, 321a/03

ė.- dügi 208b/05, 257b/02, 258b/01, 259b/07, 269b/15

söz ė.- dügi 213a/20

ė.- dügimiz 029b/18

ė.- dügimüz 105b/08

ė.- dügin 118b/19, 324a/08

ė.- dügini 110b/06

ė.- düginleyin 092a/15

ė.- dügleyin 088b/05

ė.- dügümüz 027b/20

ė.- dügüŋ 081b/13, 212b/24

ė.- dük 040b/01, 072a/11, 110a/21, 160b/11, 161b/09, 179a/22, 230a/19

ė.- düm 024a/24, 038b/11, 045b/22, 068b/07, 071a/11, 073b/07, 076a/08, 078a/07, 079a/07, 132b/02, 134b/15, 141b/18, 158b/24, 175a/24, 198b/07, 207a/15, 220a/23, 221b/01, 224a/23, 238b/03, 245a/23, 245b/02, 259b/10, 271b/09, 285a/11, 293a/04, 298a/13, 299a/06, 299a/18, 303a/19, 303b/17, 307a/03, 322b/17

ė.- düŋ 038a/23, 044a/10, 056a/24, 070b/24, 076b/25, 078b/16, 079a/17, 080b/01, 116a/07, 160b/14, 272a/11, 299a/05, 316a/13

ė.- düŋüz 303a/18

ė.- e 016b/02, 037a/07, 045a/18, 061b/01, 214a/13, 225a/19, 275a/24

ė.- ecek 060a/15, 073b/05, 093a/07, 106b/18, 120a/05

ė.- megil 244b/14

ė.- megile 227a/07

ė.- mek 017a/15, 109b/09, 145a/10, 194b/14, 212b/23, 306a/21

ė.- mekden 160b/17, 212b/22, 214a/12

ė.- memek 305b/21

ė.- memişdür 060b/20

ė.- meŋ 003a/05

ė.- mesin 083a/08

ė.- mesün 310a/16

ė.- meye 009a/23

söz ė.- meyesin 60b/10

ė.- meyelüm 002b/18

ė.- meyesin 267a/11

ė.- meyüp 029b/05, 041a/16, 090a/19, 276b/12, 304a/20

ė.- mez 108a/02, 190b/06, 213a/20, 289b/04

ė.- mez olur 306a/22

ė.- mezdi 019b/11

ė.- mezdüŋ 306b/12

ė.- mezseŋ 254b/02

söz ė.- mezsin 216b/14

ė.- miş 030b/02, 077a/15, 100b/08, 126b/23, 222a/16, 223a/14, 269b/11

ė.- mişdür 159b/18, 159b/20, 193b/13, 231a/04

ė.- mişem 243a/23, 283b/17

ė.- mişidi 006b/06, 186b/11

ė.- mişlerdi 066a/01

ė.- mişsin 081b/17

ė.- mişüz 194b/13

ė.- se 029a/19, 305a/13, 312a/16

ė.- üp 006b/01, 007b/17, 023a/10, 024a/15, 025b/21, 029a/18, 032a/05, 046b/04, 049a/19, 050a/19, 051b/09, 051b/12, 053a/09, 053a/17, 062a/22, 062b/25, 067b/09, 070a/24, 073b/25, 077b/20, 078b/06, 080a/10, 087a/15, 089b/03, 090b/01, 090b/04, 090b/20, 094a/07, 097a/01, 099b/21, 100a/04, 102a/17, 107a/07, 110a/23, 110b/06, 116a/17, 117a/01, 117b/22, 118a/22, 120b/04, 123a/22, 126a/17, 128b/04, 133a/23,

134a/22, 134b/03, 134b/09, 134b/21, 135b/25, 136a/25, 137b/01, 138a/22, 140b/09, 141a/25, 143b/02, 145b/24, 147b/12, 151a/22, 152b/03, 154b/16, 158b/22, 163b/25, 165a/04, 165a/16, 165b/13, 168a/01, 171a/22, 177b/16, 179b/01, 181b/14, 191a/04, 202a/25, 207b/18, 218b/06, 222a/01, 222a/16, 223b/07, 223b/22, 233b/14, 237b/05, 253b/14, 254b/17, 255b/10, 256a/09, 256a/21, 256a/25, 258b/01, 259a/05, 263a/10, 264a/10, 265b/22, 270a/11, 274a/14, 275a/21, 275a/25, 289a/14, 299a/15, 299a/18, 300b/14, 301b/04, 302a/10, 302a/19, 305b/11, 308b/02, 309a/20, 312a/17, 314a/15, 314a/20, 322a/12, 323a/09, 323b/09, 324b/14, 327b/03

ė.- üpdururın 089b/06

ė.- ür 120b/02, 127a/02, 208a/16, 208a/17, 208b/06, 300a/04

ė.- ürdi 040b/07, 097a/19, 137a/03

ė.- ürdük 081b/01

ė.- ürdüm 053a/09, 087b/09

ė.- ürem 065b/19, 278b/03

ė.- ürse 029b/18, 309a/02

ė.- ürsin 065b/18

ė.- ürüz 074a/14, 076a/20

ė.- yine 077b/21

ėşitdür- İşittirmek -1-

ė.- ür 299a/12

eşk <Far. Gözyaşı -2-

e. 131b/12

e.+ idi 131b/13

eşkāl <Ar. Şekiller, biçimler -1-

e. 137a/09

eşkānīler <Far. Bir sülale adı -3-

e.+ den 131b/13

e.+ e 279a/03

e.+ üŋ 279a/01

eşkeş Metinde adı geçen bir komutan -5-

e. 010a/23, 012a/07, 012a/11

e. -i nām-dāra 010a/15

e.+ den 012a/11

eşref <Ar. Çok, en, pek şerefli -2-

e.+ i 156b/09

e.+ idür 324b/17

eşük *bk. eşik* -1-

e.+ üŋe 265a/20

ėşüt- *bk. ėşit-* -2-

ė.- dügi 207b/17

ė.- medüm 115a/02

eşyā <Ar. Eşya -1-

e. 111a/19

ėt- 1. Yapmak, işlemek 2. Yardımcı fiil -3939-

ė. 002b/20, 066a/22, 095b/24, 160b/18, 168a/24, 190a/05, 272b/15, 283b/18, 301a/15, 320b/03, 327b/09

ad ė. 078b/24

āġāz ė. 194a/19

ʿahd ė. 119b/16, 165a/09

ʿamel ė. 123b/12

ārām ė. 072b/11, 177a/24

cehd ė. 104a/21, 122a/14, 144b/20, 145b/10, 236a/05

cemʿ ė. 151a/09

dirlik ė. 146b/17, 147a/25

fikr ė. 123b/12, 160b/18

ḫarāb ė. 168a/09

ḫarc ė. 114b/19

ḫoş ė. 194a/18

iḫtiyār ė. 088a/15, 223b/20, 255a/13

ḳabūl ė. 156a/18, 179a/06

ḳarār ė. 204a/05

kerem ė. 069a/24, 088a/02, 088a/20, 185b/13

ḳıyās ė. 052a/08, 122b/10

miskīnlikler ė. 087a/25

muṣāḥibet ė. 210b/08

naẓar ė. 070a/01, 075a/16, 097b/14, 149a/19, 169a/13, 239a/12, 240b/14

pīşet ė. 063a/15

ṣabr ė. 079b/25

selām ė. 148a/25

sermāye ė. 165b/21

ṣoḥbet ė. 072b/13

şürūʿ-yı endīşe ė. 063a/15

terbiyet ė. 098b/17

terk ė. 063a/15, 089b/20, 119b/12

tertīb ė. 048b/03

yād ė. 078b/24

ʿār ė.- derdi 298a/17

ė.- di 051b/14, 055a/08, 056a/20, 057a/08, 057a/19, 057a/22, 063a/14, 089b/21, 090a/06, 106a/14, 190a/17, 207b/11, 273b/22, 289b/07, 299a/08, 307a/10

ʿadl ė.- di 089b/20

āferīn ė.- di 039a/01, 203a/16, 203b/04, 296b/15

āh ė.- di 085b/22, 086a/23, 090a/07, 094a/07, 097a/04

ʿahd ė.- di 129b/03

āheng ė.- di 008a/07

ʿāḳıllıḳ ė.- di 173b/06

ārām ė.- di 043b/19

ʿarż ė.- di 051b/15, 110b/16

ʿaṭālar ė.- di 052b/04, 128a/13

ʿaẕāb ė.- di 148a/18

āzād ė.- di 322b/07

ʿazm ė.- di 013b/07, 020a/14, 061a/10, 085a/05, 097a/03, 104b/03, 134a/17, 149b/05

baḫş ė.- di 006a/09

baḫşişler ė.- di 201a/05

baş aşaġa ė.- di 050b/11

beyān ė.- di 151a/14, 158a/06

bezm ė.- di 060b/04

bünyād ė.- di 103b/23, 143a/21, 153b/19

bünyādın ė.- di 116a/23

cehd ė.- di 089b/10

cemʿ ė.- di 046a/21, 064a/19, 092b/18, 097a/01, 098a/14, 100a/04, 102b/14, 103b/07, 104a/16, 105b/22, 116b/06, 133b/01, 143b/12, 154a/02, 168a/01, 168a/19, 320a/03

ceng ė.- di 102a/22, 107a/06, 135b/16

çāk ė.- di 030b/14, 057a/23, 094a/19

daʿvāsın ė.- di 153b/24

daʿvet ė.- di 166a/14

defn ė.- di 135b/03

dilek ė.- di 158b/04

duʿā ė.- di 065b/12, 316a/12

duʿālar ė.- di 069a/18

ebedī sarāya intiḳāl ė.-di 194a/09

emr ė.- di 055a/15, 063a/17, 103a/18, 108b/24, 127a/18, 134b/22, 168a/09, 207a/03, 207a/06, 222a/04, 309b/01

esīr ė.- di 054b/13, 090b/23, 097b/07, 137b/19, 148a/04, 187b/10

eylik ė.- di 115a/25

eylük ė.- di 118b/10

eylükler ė.- di 090b/24, 096b/04

feryādlar ė.- di 098a/05

fetḥ ė.- di 256b/06

fiġān ė.- di 016b/10

fikr ė.- di 099b/23, 107b/12, 129a/08, 133b/08, 135b/12, 139a/18, 140a/01, 166b/18, 197b/13, 229a/12, 251b/02, 251b/23, 265a/24, 295a/11

germ ė.- di 013b/15

günāh ė.- di 253b/11

güẕer ė.- di 028a/02

ḥabs ė.- di 149b/04, 152a/20, 161b/11, 186a/19, 312a/15

ḫalvet ė.- di 290b/17

ḥamle ė.- di 051a/11, 096b/02

ḫarc ė.- di 099b/21, 318a/04

ḫatm ė.- di 110a/12

ḫātūn ė.- di 231b/06

māt ė.- düŋ 048a/20

nāz ė.- düŋ 021a/06

terk ė.- düŋ 084b/19

ẓulm ė.- düŋ 320b/13

ė.- dünse 121a/24, 284a/25

ġāret ė.- düŋse 152a/14

ḫiẕmet ė.- düŋse 091b/08

iş ė.- dünüz 107a/16

ė.- düŋüzse 143b/15

ė.- e 004b/10, 005b/07, 007a/22, 008b/25, 045b/06, 087b/16, 187a/13, 190a/04, 209a/13, 211b/03, 242a/22, 322b/13

ʿadl ė.- e 210b/11

aṣṣı ė.- e 112a/02

bezm ė.- e 071b/20

ceng ė.- e 067a/04, 087a/10

dirlik ė.- e 197a/06, 242a/06

duʿā ė.- e 218b/21

faḫr ė.- e 251a/01

farḳ ė.- e 213b/18

fāyide ė.- e 211b/13

ġayret ė.- e 235b/09

gūc ė.- e 142b/19

ḫarc ė.- e 114b/16

ḥayf ė.- e 083a/11

helāk ė.- e 048a/05, 209b/02

ḫışm ė.- e 177a/23

iḫtiyār ė.- e 145a/11, 155a/08

irşād ė.- e 194b/14

iş ė.- e 075a/13

ʿitāb ė.- e 138b/21

kerem ė.- e 286b/12

kesb ė.- e 155a/17

ḳulaġuzluḳ ė.- e 181b/08

ḳulluḳ ė.- e 175b/17

mekr ė.- e 134b/14

naṣīb ė.- e 270a/25

neberd ė.- e 004a/13

nesẖ ė.- e 112a/12, 112a/13

pāk ė.- e 226a/24

saḳḳālıḳ ė.- e 164b/07

seyr ė.- e 176b/25

seyrān ė.- e 206b/17

şād ė.- e 061a/05

şehādet ė.- e 140b/12

şerm ė.- e 028b/14

şikār ė.- e 286b/23

taʿbīr ė.- e 207a/08, 207a/15

taḥsīn ė.- e 117a/24

taʿlīm ė.- e 246b/18

tecāvüz ė.- e 105a/10

teng ė.- e 067a/04, 087a/10

terk ė.- e 024b/10, 120a/18, 250a/10

vaḳt ė.- e 155b/23

vezn ė.- e 215b/02

yaramazlıḳ ė.- e 243a/02

yoldaş ė.- e 115b/02

zārılıḳ ė.- e 097b/17

ẓulm ė.- e 194b/12

ceng ė.- bilem 197a/01

endīşe ė.- bilem 020b/17

ṭaʿn ė.- bilmeye 288b/06

şūr ė.- bilmez 031b/16

güẕār ė.- bilmezdi 043a/23

ė.- bilür 018a/20

güẕer ė.- ebilmez 015b/01

ė.- ecegem 082b/10

ḳaṣd ė.- elerdi 074a/24

ser-ḫoş ė.- eleridi 080b/23

ė.- elim 289a/16

ʿahd ve peymān ė.- elim 291a/09

dermān ė.- elim 291a/09

ḥamle ė.- elim 282a/06

pāk ė.- elim 014b/01

ė.- elüm 095a/03, 097b/07, 108b/19, 117a/05, 170b/08, 171a/12, 220b/06, 232b/14, 235b/06, 327b/19

āheng ė.- elüm 117b/21

ārām ė.- elüm 134a/04, 286b/24

arḳa bir ė.- elüm 106b/06

ʿarż ė.- elüm 065a/25, 314b/23

beyān ė.- elüm 092a/16, 264a/12, 275b/02, 314b/22, 317a/11

bünyād ė.- elüm 300b/15

cemʿ ė.- elüm 232b/06, 232b/13

ceng ė.- elüm 064b/16, 084a/19, 106b/16, 117a/02, 117b/20, 178a/06, 255b/17, 295a/15

cengler ė.- elüm 080b/03

çāre ė.- elüm 029a/08, 138a/14, 254a/21, 271a/13, 273b/20, 304a/11

defn ė.- elüm 130b/09

defter ė.- elüm 314b/22

dermān ė.- elüm 271a/02

dirlik ė.- elüm 099a/08, 213a/15

fikr ė.- elüm 063a/15, 095b/14

ġayret ė.- elüm 170b/07

ḥamle ė.- elüm 050b/03

ḫarc ė.- elüm 170b/07

ḥisāb ė.- elüm 256a/11

ḫiẕmet ė.- elüm 150b/12

ʿibādetler ė.- elüm 273b/10

inṣāf ė.- elüm 162a/03

ʿişret ė.- elüm 150b/13, 168b/01

daʿvet ė.- em 071b/17, 086b/15

dār-ı āḫirete intiḳāl ė.-em 182b/01
dilek ė.- em 072b/03

esīr ė.- em 311b/21

eylik ė.- em 071b/18

eylükler ė.- em 056a/03

fāyide ė.- em 280a/12

ġāret ė.- em 319a/21

ġarḳ ė.- em 177b/25

ḫarāb ė.- em 046a/12

ḫiḍmet ė.- em 018b/24

ḥürmet ė.- em 092b/06

ʿibādet ė.- em 057b/19

inʿām ė.- em 066a/18

iş ė.- em 162a/15

işler ė.- em 061b/14

ʿivażın ė.- em 150a/18, 294a/14, 309a/03

ḳabūl ė.- em 050a/16, 193a/10, 255a/05

ḳaṣd ė.- em 109a/17

ḳullıḳ ė.- em 060a/19, 278a/14

naṣīḥat ė.- em 114b/11

naẓar ė.- em 140b/11

ṣadaḳa ė.- em 057a/12

ṣatu bāzār ė.- em 138b/16

seyr ė.- em 105a/01, 318b/01

şāhlıḳ ė.- em 154b/23

şikāyet ė.- em 092b/14

tedbīr-i memleket ė.- em 182b/12

terk ė.- em 080a/07

yārlıḳ ė.- em 107b/17

zārılıḳ ė.- em 090a/04

bāṭıl ė.- emedi 154a/05

dermān ė.- emedi 095b/05

iḫtiyār ė.- en 175b/11

iḥtiyāṭ ė.- en 104b/14

ḳaṣd ė.- en 056a/03, 094b/22, 222b/12, 238b/08

naṣīḥat ė.- en 170a/09

nigūsār ė.- en 003b/01

pā-māl ė.- en 148a/12

rām ė.- en 148a/12

su’āl ė.- en 213a/07

şāhlıḳ ė.- en 079b/10

ṭāʿat ė.- en 115b/14

ṭaleb ė.- en 071a/18, 212a/25

terbiyet ė.- en 098b/02

var ė.- en 061a/15, 185b/24, 260b/13, 278a/08

yatlulıġı ė.- en 242a/23

ẓulm ė.- en 089b/21, 143b/05, 243b/25, 244a/11

ė.- enden 021a/03, 021b/25

ė.- ene 244b/17

yavuzlıḳ ė.- ene 250b/13

ė.- eni 108a/15

eylük ė.- eni 271a/12

ḥased ė.- eni 132b/23

yatlulıḳ ė.- eni 269a/01

eylük ė.- enle 269a/01

ė.- enler 194a/20, 275b/21, 327a/07

daʿvā-yı dāstān ė.- enler 194a/20

ʿibādet ė.- enler 242a/20

ḳaṣd ė.- enler 298b/11

müṭālaʿa ė.- enler 292a/17

naẓar ė.- enler 204a/07

yardum ė.- enler 235a/03

eylük ė.- enlere 250a/11

ė.- enleri 307a/13

gūc ė.- enleri 010a/20

ġāret ė.- er 325b/22

giriftār ė.- er 251a/23

ḥabs ė.- er 324a/08

ḥāl ė.- er 084b/12

ḫarāb ė.- er 047a/14, 101a/08

ḫarc ė.- er 108b/13, 324b/10

ḥayf ė.- er 184b/15

helāk ė.- er 077a/16

hevesin ė.- er 233a/14

ḫışm ė.- er 189a/07, 203b/07, 207a/05, 212b/17

ḥikāyet ė.- er 092a/16

ḫilḳat ė.- er 118b/14

ḥisāb ė.- er 024a/21

ḫiẕmet ė.- er 140b/09

ḫor ė.- er 153b/01

ʿibādet ė.- er 111a/16

iḫtiyār ė.- er 225a/19

iş ė.- er 053b/06, 104b/15, 120b/22

ʿişret ė.- er 096b/25, 211a/12

ʿitibār ė.- er 259b/24, 272b/12

ittifāḳ ė.- er 023b/17

ḳabūl ė.- er 032b/02, 218a/21, 258b/09

ḳan ė.- er 014b/19

ḳaṣd ė.- er 106a/05, 267b/25, 321b/25

laʿnet ė.- er 192b/01, 290b/04

luṭf ė.- er 203b/06

maġbūn ė.- er 122a/17

menʿ ė.- er 162a/20

meyl ė.- er 316b/04

muḥabbet ė.- er 225a/18, 248a/24

muvāfaḳat ė.- er 179b/25

müṭālaʿa ė.- er 254b/21

naḳş ė.- er 054b/21

ʿaṭālar ė.- erdi 313a/05

beglik ė.- erdi 131b/07, 136b/23

ceng ė.- erdi 050a/18, 097b/06, 260b/18

cūş ė.- erdi 102b/18

cüst-ü-cū ė.- erdi 003b/16, 012b/25

dād ė.- erdi 257b/03

defʿ ė.- erdi 104a/04, 141a/08, 155b/19

demürcilük ė.- erdi 082a/20

dirlik ė.- erdi 165b/17, 253a/21, 326a/24

esīr ė.- erdi 047a/12

feryād ė.- erdi 106a/25

fikir ė.- erdi 079b/15

fikr ė.- erdi 170a/14, 295b/05, 299b/14

geşt ė.- erdi 034b/24

ḥall ė.- erdi 201a/02

ḫarc ė.- erdi 305a/25

helāk ė.- erdi 120a/01, 282b/02

ḥisāb ė.- erdi 117b/14

ḫiẕmet ė.- erdi 158a/21, 190a/23

ʿibādet ė.- erdi 201a/02, 313a/01

iḥsānlar ė.- erdi 111a/01

işkence ė.- erdi 312a/14

ʿişret ė.- erdi 053a/02, 191b/01, 226a/08, 273b/02, 323a/18

iʿtiḳād ė.- erdi 261b/21

ʿizzet ė.- erdi 310a/09

laʿnet ė.- erdi 056b/12, 305a/19

luṭflar ė.- erdi 104a/10

menʿ ė.- erdi 165b/17

naḳş ė.- erdi 117b/24

naṣīḥat ė.- erdi 143a/20, 309b/14

naẓar ė.- erdi 058b/17, 166a/11

niyāz ė.- erdi 160a/21, 253a/23

pāre pāre ė.- erdi 012a/20

pāşnād ė.- erdi 016b/07
riʿāyet ė.- erdi 261a/20
selām ė.- erdi 008a/11
seyrān ė.- erdi 166b/21
sitāyiş ė.- erdi 006a/05
ṣoḥbet ė.- erdi 053a/02, 312b/25
şāhlıḳ ė.- erdi 317a/19
şefḳat ė.- erdi 034b/02
şükr ė.- erdi 153a/23
taʿaccüb ė.- erdi 073a/23
taḥsīn ė.- erdi 096b/12, 301a/06
ṭaʿn ė.- erdi 019a/19, 053a/04
taṣarruf ė.- erdi 192b/04
taʿẓīm ė.- erdi 310a/09
teferrüc ė.- erdi 073a/22, 166a/01
temāşā ė.- erdi 229b/11, 254a/04, 279b/24, 297a/16, 318a/02
tercümānlıḳ ė.- erdi 219b/24
yaġmā ė.- erdi 312a/20
yārlıḳ ė.- erdi 305a/22
yavuzlıḳ ė.- erdi 155b/15
ẓālimluḳlar ė.- erdi 312a/21
feryād u fiġān ė.- erdiler 072b/05
beglik ė.- erdük 080a/08
ė.- erdüm 080b/08
deŋiz ė.- erdüm 174a/05
dirīġ ė.- erdüm 083a/16
fikr ė.- erdüm 087b/08, 197a/09
yārlıḳ ė.- erdüm 107b/11
ceng ė.- erdüŋ 087a/01
helāk ė.- erdüŋ 280a/10
iş ė.- erdüŋ 133a/06
ḳaṣd ė.- erdüŋ 274b/15, 327b/21
muḥabbet ė.- erdüŋ 130a/12

iḥsān ė.- esin 250a/14

iḫtiyār ė.- esin 147a/09, 176b/13, 189a/12

ʿināyet ė.- esin 057a/23

iş ė.- esin 187b/20

ḳabūl ė.- esin 074b/14, 162a/24, 247a/19, 304b/18, 306a/06

kāhillik ė.- esin 215b/15

ḳanāʿat ė.- esin 145a/07

ḳarār ė.- esin 110a/09

ḳaṣd ė.- esin 200a/19

kerem ė.- esin 046a/05, 068b/12, 251a/14

kīn ė.- esin 056b/07

meşveret ė.- esin 324b/01

nafaḳa ė.- esin 243b/22

perdāḫt ė.- esin 322b/21

rusvāy ė.- esin 148b/18

ṣabr ė.- esin 130a/16

ṣadaḳa ė.- esin 130a/10

ṣavaş ė.- esin 094a/03

saʿy ė.- esin 244b/20

selām ė.- esin 206a/18

ser-keşlik ė.- esin 205b/15

şādlıḳ ė.- esin 073b/25

şāhlıḳ ė.- esin 046a/07

şikār ė.- esin 168b/14

taʿaccüb ė.- esin 119a/15

tābūt ė.- esin 129b/25

taḥṣīl ė.- esin 244b/13

terkīb ė.- esin 115a/03

teslīm ė.- esin 019a/13

tevbe ė.- esin 249b/16

yād ė.- esin 108b/07

yaramazlıḳ ė.- esin 145a/05

yardım ė.- esin 179b/25

iş ė.- eyin 177b/17

ḳabūl ė.- eyin 280a/14

ḳonuḳlıḳ ė.- eyin 277b/08

ḳonuḳluḳlar ė.- eyin 258b/13

ḳurbān ė.- eyin 049b/14

naḳl ė.- eyin 204a/01

naṣīḥatlar ė.- eyin 081a/13, 310a/23

şikār ė.- eyin 168b/14

vaṣf ė.- eyin 327a/05

yavuzlıḳ ė.- eyin 272b/01

ė.- gil 250a/12

eylük ė.- gil 250a/12

ḳabūl ė.- gil 108b/08

rehber ė.- gil 094b/12

ḥamle ė.- i 051a/14

ė.- icek 036a/19, 162a/09, 254b/13, 268b/24

ārām ė.- icek 044a/07

ceng ė.- icek 107a/06, 124a/25, 257b/16

ḥükm ė.- icek 098b/13

ʿibādet ė.- icek 170a/24

inṣāf ė.- icek 104a/14

iş ė.- icek 272a/13

iʿtiḳād ė.- icek 191b/08

ḳabūl ė.- icek 314a/13

ḳaṣd ė.- icek 280b/04

ṣavaş ė.- icek 042a/20

şehriyārlıḳ ė.- icek 277b/13

tamām ė.- icek 065b/22

yardım ė.- icek 290a/01

ḥamle ė.- ince 168b/07

ė.- iser 103a/20, 106b/05

defʿ ė.- iser 103a/22

irtiḥāl ė.- iser 058b/11

ė.- iserdür 086b/15

ė.- iserler 064a/02

ziyān ė.- isersin 247b/24

ḥāṣıl ė.- iver 122a/24

ḫor ė.- ivėresin 294a/21

ė.- me 064b/07, 097a/14, 110b/11

bī-edeblik ė.- me 083b/04

daʿvāsın ė.- me 233a/15

delilük ė.- me 258b/08

delülik ė.- me 077b/08

dirīġ ė.- me 146a/17, 234a/11

dirlik ė.- me 145b/11

duʿā ė.- me 167b/23

düşmenlik ė.- me 079b/25

fevt ė.- me 052b/25, 069b/07

fikr ė.- me 257b/25

fużūllıḳ ė.- me 176b/12

iḫtiyār ė.- me 127b/03

iş ė.- me 088a/03, 233a/10, 311b/23

ʿitibār ė.- me 244b/24

iʿtimād ė.- me 098a/01, 122a/05, 131a/25

iveceklik ė.- me 143a/03

kāhillıḳ ė.- me 071a/07, 280b/25

ḳıyās ė.- me 156b/06, 178b/10

meyl ė.- me 027b/10, 102a/02

önegülik ė.- me 084a/02

önegülük ė.- me 205b/14, 278a/04

perīşān ė.- me 291b/09

revān ė.- me 027b/08

taʿcīl ė.- me 072b/18

ṭaleb ė.- me 124a/03

ṭamaʿ ė.- me 145a/16

tecāvüz ė.- me 218b/22

tekye ė.- me 124a/02

terk ė.- me 187b/24

tīzligi ė.- me 051a/05

yavuzlıḳ ḳaṣdın ė.- me 081a/23

ẓann ė.- me 096a/19

zārılıḳ ė.- me 089a/17

ceng ė.- meden 075a/18

fikr ė.- meden 057b/07, 123b/12

ḥall ė.- meden 007a/06

vehim ė.- meden 040a/18

ė.- medi 093b/22, 123a/17, 285a/14

ʿadl ė.- medi 162a/07

ārzū ė.- medi 028a/07

aṣṣı ė.- medi 002a/20, 002a/25, 024a/01, 095b/02, 270b/05

ceng ė.- medi 005a/03

es̱er ė.- medi 086b/10, 263a/09

fāyide ė.- medi 011b/25, 126b/20, 128a/25, 165b/14, 199a/09, 206a/01, 251b/12, 291b/16, 295a/09

helāk ė.- medi 024a/02

iḫtiyār ė.- medi 205b/20

inṣāf ė.- medi 200a/01, 234b/08

iş ė.- medi 041a/21

iṭāʿat ė.- medi 003a/20

ʿitibār ė.- medi 081b/11, 176a/08, 234b/17, 268a/14, 301a/18

ḳabūl ė.- medi 081a/15, 097a/11, 126b/04, 146b/22, 169b/06, 206a/24, 268a/14, 268a/17, 282b/12, 319b/03

kār ė.- medi 086b/11

şitāb ė.- medi 004b/23

yād ė.- medi 007a/11

ė.- mediler 091a/02

alḳış ė.- mediler 167a/19

ārām ė.- mediler 049a/24

ḫarç ė.- mediler 045a/13

cemʿ ė.- mege 181a/13

ceng ė.- mege 004a/03, 024a/05, 024a/06, 040a/12, 075a/03, 079b/23, 082a/03, 084a/18, 085a/18, 088a/01, 096a/08, 104b/04, 116a/15, 124b/20, 138a/06, 170b/13, 175b/22, 187a/15, 189a/18, 198b/11, 222b/11, 235a/02, 247a/14, 254a/16, 254b/10, 257b/25, 258a/14, 258a/22, 258b/02, 261b/17, 264b/01, 272b/07, 296b/10, 299b/08

cevelān ė.- mege 037b/25, 182a/11

çāre ė.- mege 086a/25

dād ė.- mege 147a/14

daʿvāsın ė.-mege 103b/01

defʿ ė.- mege 091a/20, 313b/01, 317a/11

fikirler ė.- mege 009b/02

ġāret ė.- mege 160a/17

güẕer ė.- mege 031a/21

ḫarc ė.- mege 195b/22

helāk ė.- mege 092b/12, 321b/23

ḥisāb ė.- mege 182b/16

ḫiẕmet ė.- mege 099b/24, 136b/22, 156a/17

hüner ė.- mege 043a/17

ırakٰ ė.- mege 020a/06

ʿibādet ė.- mege 012b/11, 021a/17, 045a/07

ʿimāret ė.- mege 167b/20

intiḳām ė.- mege 211a/23

ʿişret ė.- mege 072b/13, 169b/15, 264b/08

ḳahr ė.- mege 280a/07

naṣīḥat ė.- mege 014a/24

nis̱ār ė.- mege 009a/15

niyāz ė.- mege 020b/15, 183b/16

ʿöẕür ė.- mege 088a/01

sāḳīlıḳ ė.- mege 168b/22, 181b/22

ṣavaş ė.- mege 004b/14, 004b/23, 006a/21, 287b/01

segirdim ė.- mege 005a/13, 005a/24

ṣoḥbet ė.- mege 149a/17

şebiḫūn ė.- mege 005a/17

şikār ė.- mege 128b/12, 221a/18

ṭaʿn ė.- mege 017a/04, 140b/07

tārāc ė.- mege 002a/06, 010a/13

teferrüc ė.- mege 167a/18

terbiyet ė.- mege 099a/13, 103b/06, 156b/15

terk ė.- mege 071a/06

ticāret ė.- mege 065a/22

tīmār ė.- mege 193b/21

żabṭ ė.- mege 256b/08

ẓulm ė.- mege 233b/19, 323a/19

ʿadl ė.- megi 095a/23, 103b/08, 195b/10, 250b/13

baḫşiş ė.- megi 162a/07

cemʿ ė.- megi 154a/25

ceng ė.- megi 088a/14, 088a/16, 096b/05, 120b/16, 131a/15, 152b/15, 162b/13, 259a/25, 295b/07

dād ė.- megi 245a/05

ʿilāc ė.- megi 243a/11

ʿişret ė.- megi 220b/25

ḳan ė.- megi 131a/15

ṣavaş ė.- megi 221a/02

şādlıḳ ė.- megi 321b/19

şikār ė.- megi 145b/23

vīrān ė.- megi 003a/16

ė.- megil 004a/23

dirīġ ė.- megil 242b/21

endīş ė.- megil 089b/17

fāş ė.- megil 269b/16

fevt ė.- megil 104b/17

fużūllıḳ ė.- megil 147b/07

gümān ė.- megil 250b/23

iş ė.- megil 144b/15, 145a/14, 242b/25, 244b/15, 306b/24

kāhillıḳ ė.- megil 299b/20

oġlanlıḳ ė.- megil 265a/11

idrāk ė.- mekde 154a/08

ʿimāret ė.- mekde 195b/24

ʿişret ė.- mekde 170a/08

ṣoḥbet ė.- mekde 311b/06

taṣnīf ė.- mekde 228b/21

terbiyet ė.- mekde 090a/21

ceng ė.- mekdedür 093a/04

ʿazm-i rezm ė.- mekden 018a/19

baḫşiş ė.- mekden 128a/01, 211a/24

cemʿ ė.- mekden 144b/19, 155a/23, 194a/10

ceng ė.- mekden 035b/20, 067b/16, 080a/22, 081a/24, 081b/14, 081b/18, 085a/04, 087a/12, 087a/17, 096a/09, 105a/02, 127b/24, 138a/16, 152b/16, 170a/25, 187b/18, 205a/18, 234a/06, 234a/13, 235b/07, 258b/19, 260a/16, 320a/22, 325a/01

dād ė.- mekden 027b/07, 027b/25

eylük ė.- mekden 249a/06

ḥabs ė.- mekden 153a/08

ḫarc ė.- mekden 215a/05

helāk ė.- mekden 117a/02, 130a/12

ʿibādet ė.- mekden 028a/05

iş ė.- mekden 286b/02

ʿişret ė.- mekden 221a/02

ḳabūl ė.- mekden 308a/20

ḳanāʿat ė.- mekden 227a/12

ḳullıḳ ė.- mekden 232b/11

ḳulluḳ ė.- mekden 195b/07

şikār ė.- mekden 157a/13

şümār ė.- mekden 003b/20

taḥṣīl ė.- mekden 214b/05

zārılıḳ ė.- mekden 236a/19

ẓulm ė.- mekden 232a/13

ġāret ė.- mekdi 198b/13

ʿarż ė.- mekdür 316b/07

āşikār ė.- mekdür 324b/22

ṭamaʿ ė.- mesün 143a/02

ziyān ė.- mesün 097b/22

ė.- meye 008a/05, 133a/07, 213a/23

ʿadl ė.- meye 196a/19

āferīn ė.- meye 198a/17

baḫşiş ė.- meye 052a/22

buyruḳ ė.- meye 226b/19

cür'et ė.- meye 109a/02

defʿ ė.- meye 144a/19

duʿā ė.- meye 098b/10

egrilik ė.- meye 155b/07, 211a/22

endīşe ė.- meye 119b/18

fikr ė.- meye 211b/21, 243b/08, 327a/04

ġażab ė.- meye 085b/10

ḫarāb ė.- meye 131b/10

ḥarb ė.- meye 103a/23

ḫarc ė.- meye 144a/05, 226b/16, 241b/08

heves ė.- meye 213a/24

iş ė.- meye 227b/07, 300b/09

ʿizzet ė.- meye 150b/10

ḳabūl ė.- meye 087b/02, 145a/11

kāhillik ė.- meye 213a/25

ḳarār ė.- meye 020b/21

muḫālefet ė.- meye 228a/13

muvāfaḳat ė.- meye 163a/19

naẓar ė.- meye 214b/03

şāhlıḳ ė.- meye 253a/11

şikāyet ė.- meye 227b/15

şükr ė.- meye 226b/15

te'ḫīr ė.- meye 214a/04, 223b/13

tecāvüz ė.- meye 154a/15, 182b/02, 211a/20

terk ė.- meye 213a/18

ziyān ė.- meye 047b/07

ė.- meyesin 212b/06, 250a/17

ʿār ė.- meyesin 144b/19

ceng ė.- meyesin 087a/14

dirīġ ė.- meyesin 205a/10, 250a/17

dostlıḳ ė.- meyesin 320b/04

egrilik ė.- meyesin 145b/10

eksik ė.- meyesin 244b/23

eksük ė.- meyesin 205a/11, 250a/14, 275b/24

faḫr ė.- meyesin 144a/08

fāş ė.- meyesin 150b/18

fāyide ė.- meyesin 115b/18

ġaflet ė.- meyesin 118a/10

giriftār ė.- meyesin 147a/08

ġurūr ė.- meyesin 307a/20

ḫarāb ė.- meyesin 153a/03

ḥased ė.- meyesin 215a/11

ḫaṭā ė.- meyesin 120b/22

ḫışm ė.- meyesin 144b/20

iḳdām ė.- meyesin 175b/22

iş ė.- meyesin 144b/25, 145a/04, 145a/18

ʿişret ė.- meyesin 250b/05

ḳıyās ė.- meyesin 118a/16

meyl ė.- meyesin 184a/02

muḥabbet ė.- meyesin 215a/14

naẓar ė.- meyesin 226b/02

önegülik ė.- meyesin 063b/07

taḳṣīr ė.- meyesin 217a/09, 244b/21, 250a/09, 308b/15

ṭaleb ė.- meyesin 144a/07

ṭamaʿ ė.- meyesin 275b/12

terk ė.- meyesin 215b/13

tīzlik ė.- meyesin 250a/06, 250a/07

yavuzlıḳ ė.- meyesin 250a/09

ziyān ė.- meyesin 288a/18

eṡer ė.- mez 114b/04

farḳ ė.- mez 228a/21

fāyide ė.- mez 064a/15, 105a/04, 208b/18, 235a/08, 259b/17

fikr ė.- mez 227a/11

gūc ė.- mez 048a/17

ḫayr ė.- mez 053a/07, 244b/16

inṣāf ė.- mez 086b/08

iş ė.- mez 158b/10

ʿitibār ė.- mez 060a/08, 203a/09, 266b/03, 268b/24, 318a/12

ḳabūl ė.- mez 098b/03, 112a/15, 285a/12, 317a/06

kār ė.- mez 081b/18, 083b/05, 087a/08, 166b/19, 297b/07, 324b/06

ḳarār ė.- mez 275b/03

menʿ ė.- mez 259b/20

rehā ė.- mez 123b/11

vefā ė.- mez 226b/02

yaramazlıḳ ė.- mez 083a/11

ziyān ė.- mez 212b/22

ė.- mez oldı 317a/06, 324b/06

ʿitibār ė.- mez oldı 110b/13

kār ė.- mez oldı 085a/20

ė.- mezdi 046b/07, 191b/07

ārām ė.- mezdi 201a/24

ceng ė.- mezdi 201b/08

dirīġ ė.- mezdi 035b/08, 201b/05

gūc ė.- mezdi 201b/04

ḫāb ė.- mezdi 011a/22

ʿināyet ė.- mezdi 143b/05

iş ė.- mezdi 209b/21

ʿitibār ė.- mezdi 318a/17

kār ė.- mezdi 085a/10, 282a/21

meyl ė.- mezdi 324a/08

ṣoḥbet ė.- mezdi 301a/05, 318b/19

tecāvüz ė.- mezdi 117b/13

yād ė.- mezdi 315b/18

ė.- mezem 196a/07

ʿār ė.- mezem 019b/13, 128a/01, 258b/23, 265b/20

ceng ė.- mezem 105a/01, 278b/02

dirīġ ė.- mezem 033a/22, 060a/13, 113a/07, 238b/06, 274a/02, 289a/07, 314b/09

gūc ė.- mezem 118a/11

ḥürmet ė.- mezem 196b/08

ʿitibār ė.- mezem 196a/07, 310a/23

meyl ė.- mezem 181a/13

peyvend ė.- mezem 035b/13

ṭamaʿ ė.- mezem 114b/15, 196a/03, 275b/20, 278a/11

terk ė.- mezem 088a/23

yaŋ ė.- mezem 042a/03

iş ė.- mezidi 104a/10

ḳabūl ė.- mezidi 044b/13

kār ė.- mezidi 062b/17

mehr ė.- mezidi 005b/12

ceng ė.- mezidüm 106a/07

fikr ė.- mezise 011b/08

ʿitibār ė.- mezler 293a/01

ḳabūl ė.- mezler 161a/20

ḳaṣd ė.- mezler 106a/18

nisbet ė.- mezler 179b/13

taḳṣīr ė.- mezler 243b/17

ė.- mezlerdi 241b/22

iş ė.- mezlerdi 267a/02

ḳaṣd ė.- mezlerdi 272a/03

fāyide ė.- mezse 280a/17

ė.- mezsem 075a/03

ḳabūl ė.- mezseŋ 133a/21, 300b/22

şāh ė.- mezseŋ 319b/18

fāyide ė.- mezsin 138a/16, 185a/24, 235a/08

zārılıġ ė.- mezsin 095a/02

dirīġ ė.- mezüz 291a/11, 301a/12

güẕer ė.- mezüz 030b/18

ʿitibār ė.- mezüz 314b/01

tecāvüz ė.- mezüz 030b/07, 268b/13

ė.- miş 025b/11, 105a/09, 148a/18, 159a/02

āġāz ė.- miş 105b/24

binā ė.- miş 076b/21

ebedī maḳāma intiḳāl ė.- miş 184a/01
esīr ė.- miş 220b/01

fetḥ ė.- miş 222b/07

fidā ė.- miş 309b/21

ġarḳ ė.- miş 062a/03

gile ė.- miş 027a/18

gūc ė.- miş 198a/13

günāh ė.- miş 140a/05

ḫarc ė.- miş 222b/07, 244a/07

ḥīle ė.- miş 319a/24

ittifāḳ ė.- miş 064a/02

ʿizzet ė.- miş 179a/25

ʿizzetler ė.- miş 268a/12

ḳabūl ė.- miş 046b/20

ḳarār ė.- miş 125b/11, 134a/11

ḳaṣd ė.- miş 079b/21

vefā ė.- miş 299b/04

yaramazlıḳ ė.- miş 287a/08

yatlulıḳ ė.- miş 287a/08

ziyān ė.- miş 244a/05

ẓulm ė.- miş 082b/09, 169b/12

ė.- miş olurın 244a/05

müşg ė.- miş olursın 145b/15

ė.- mişdi 036a/17, 310a/02, 313a/03, 318b/21

cemʿ ė.- mişdi 311a/04

ḳarār ė.- mişdi 300a/19

daʿvā ė.- mişleridi 280b/16

ber-dār ė.- mişsin 110a/23

fetḥ ė.- mişsin 068b/07

iḫtiyār ė.- mişsin 045b/22, 222b/09

ʿitibār ė.- mişsin 075b/10

kerem ė.- mişsin 140b/10

keremler ė.- mişsin 110a/22

iḫtiyār ė.- mişsindür 046b/16

iḫtiyār ė.- mişüz 194b/14

eylükler ė.- mişüzdür 097a/09

dirīġ ė.- miyem 046a/10

iş ė.- miyem 071b/18

ė.- se 162a/19

el bir ė.- se 059b/15

ʿazm ė.- se 154b/11

baḫşiş ė.- se 212b/18

cemʿ ė.- se 112b/03

ceng ė.- se 083b/02, 099b/09

düşmenlik ė.- se 079b/12

eylük ė.- se 283b/17

gūc ė.- se 146a/08

gümān ė.- se 280a/17

günāh ė.- se 243a/08

ḫışm ė.- se 031b/07

ʿibādet ė.- se 059b/22

iş ė.- se 092b/08, 160b/10, 312a/15

kār ė.- se 218a/21

ḳaṣd ė.- se 083a/01

meyl ė.- se 143b/06, 214a/09

ṣoḥbet ė.- se 217a/12

taḥsīn ė.- se 220b/09

terkīb ė.- se 237b/18

yavuzlıḳ ė.- se 011a/16

ḳaṣd ė.- seler 216a/13, 217b/02

naẓar ė.- seler 010b/04

şikār ė.- seler 180a/06

ė.- sem 118a/09, 138b/07, 279b/15

bünyād ė.- sem 181a/13

ceng ė.- sem 162b/16, 171a/07

esīr ė.- sem 246a/06

ikdām ė.- sem 162a/11

şükr ė.- sem 204b/14

ṭar ė.- sem 084b/25

teng ė.- sem 171a/08

ʿarż ė.- sem 277a/13

seyr ė.- sem 279b/03

ė.- seŋ 278b/23

ṣoḥbet ė.- seŋ 115a/01

terbiyet ė.- seŋ 203b/25

ė.- sün 076b/18, 092a/06, 097a/09, 102b/15, 105a/01, 138a/15, 154a/03, 180a/10, 213a/08, 213a/10, 213a/12, 233b/09, 242a/15, 284a/12

ḳabūl ė.- sün 258b/11

naẓar ė.- sün 044b/19

ṭoġrulıḳ ė.- sün 119a/07

ė.- sünler 284a/04

ceng ė.- sünler 084a/04

fikr ė.- sünler 229a/08

şikār ė.- sünler 168b/15

taḥsīn ė.- sünler 314b/09

duʿā ė.- üben 216b/24

ḫatm ė.- üben 046a/15

ittifāḳ ė.- üben 193b/02

ʿöẕr ė.- üben 190a/24

şükrüni ė.- üben 153a/24

tażarruʿ ė.- üben 298a/10

ė.- üŋ 175a/16, 206a/24, 232b/07, 289a/07, 321b/24

yaraḳ ė.- üŋ 310b/25

ʿahd ü peymān ė.- üŋ 270b/18

ārām ė.- üŋ 284a/12

ʿarż ė.- üŋ 188b/13

baḥs̱ ė.- üŋ 154a/02

cehd ė.- üŋ 050b/06, 273a/10

çāre ė.- üŋ 049b/05, 287b/02

dirlik ė.- üŋ 250b/20

fikr ė.- üŋ 271a/14

ġayret ė.- üŋ 282a/11

ḥamle ė.- üŋ 261a/14

ḳavmlıḳ ė.- üŋ 290a/16

kerem ė.- üŋ 287b/02

naṣīḥat ė.- üŋ 103b/08

niyyet ė.- üŋ 184b/15

pāk ė.- üŋ 083a/03

ṣabr ė.- üŋ 066a/15, 191b/20

selām ė.- üŋ 307a/03

seyr ė.- üŋ 269a/07

ṣoḥbet ė.- üŋ 066a/20, 072b/12

su’āl ė.- üŋ 248b/17

taʿbīr ė.- üŋ 207a/03

tārāc ė.- üŋ 192a/05

tażarruʿ ė.- üŋ 064a/15

tedbīr ė.- üŋ 161b/24

tīmār ė.- üŋ 056b/25

yād ė.- üŋ 028b/18

yaġmā ė.- üŋ 192a/06

yaraġ ė.- üŋ 246a/05

yardım ė.- üŋ 160a/11

ė.- üp 010b/07, 012b/03, 022a/19, 098b/02, 281a/19

ʿadl ė.- üp 195b/09

āferīn ė.- üp 027b/14, 318a/11

ʿafv ė.- üp 010a/18

āh ė.- üp 002a/15, 014b/07, 056b/15, 057a/23, 062a/04, 065a/05, 094a/19, 108a/06, 206a/11, 253a/14, 322a/10

ʿahd ė.- üp 091a/16, 312a/08

āḫir ė.- üp 210b/21

ʿaḳd ė.- üp 040b/14

ʿaḳılsızlıḳ ė.- üp 279a/05, 289b/06

ʿaḳulsuzlıḳ ė.- üp 175b/22

alçaḳlıḳ ė.- üp 080a/09, 086b/08

alḳış ė.- üp 013b/18

ʿār ė.- üp 026a/07

ārāste ė.- üp 020b/05, 255b/15

ārāyiş ė.- üp 006a/01

arḳa bir ė.- üp 051b/01, 128a/21, 325a/22, 325b/24

ʿafv ė.- üp 023b/05

ʿazm-i erdevān ė.- üp 135a/06

baḫş ė.- üp 003a/19

baḫşāyiş ė.- üp 024a/02

baş aşaġa ė.- üp 173b/10

bend ė.- üp 323b/15

beyān ė.- üp 091a/10, 114a/02

bī-dādlıḳ ė.- üp 185a/22, 185b/13, 233b/07

bīʿat ė.- üp 109a/04

bilmezlik ė.- üp 106b/12, 152a/10

bilüsüzlik ė.- üp 161a/05

bölük ė.- üp 069a/03

bünyād ė.- üp 013a/21, 092b/18, 185a/05

bünyādın ė.- üp 235a/13

büryān ė.- üp 137b/09

cāsūslıḳ ė.- üp 054b/04

cehd ė.- üp 001b/09, 056b/18, 105b/05, 147a/14, 262b/02, 279b/07

cemʿ ė.- üp 009b/03, 046a/09, 054a/14, 054b/12, 055a/20, 068a/07, 083b/13, 097a/23, 097b/07, 100a/02, 102a/17, 103a/18, 105b/24, 139a/02, 139a/17, 148b/12,

ʿizzetler ė.- üp 119a/02

ḳabūl ė.- üp 071b/17, 074b/24, 091a/16, 104b/19, 149a/12, 172a/14, 172b/12

ḳarār ė.- üp 063a/14, 138a/21, 159b/22

ḳaṭār ė.- üp 068b/24

kerem ė.- üp 165b/03, 247a/18, 308a/04

ḳılaġuz ė.- üp 178a/02

ḳılavuz ė.- üp 061a/07

ḳuvvet ė.- üp 070b/05, 079a/15

luṭf ė.- üp 164b/11, 172a/13, 308a/10

medḥ ė.- üp 112a/18

medḥ-i bī-ʿadd ė.- üp 001b/01

merḥamet ė.- üp 198b/19

mest ė.- üp 133b/13

meşveret ė.- üp 110a/02

muvāfaḳat ė.- üp 136b/20

müstaġraḳ ė.- üp 277a/04

nā-sipāslıḳ ė.- üp 025b/08

naṣīḥat ė.- üp 089b/14, 097b/22

naṣīḥatlar ė.- üp 132b/06

naẓar ė.- üp 091b/01, 119a/04, 148b/23, 196b/02

neng ė.- üp 024b/06

nevāḫt ė.- üp 006a/01, 006b/03, 011a/09, 011b/23, 020b/06, 022a/03

nikāḥ ė.- üp 098a/12, 142a/01

nişāne ė.- üp 097b/11

niyāz ė.- üp 013a/06, 064a/16, 225a/23

nūş ė.- üp 060a/25

oġlanlıḳ ė.- üp 077b/09, 247a/10

ʿöẕr ė.- üp 221a/06

ʿöẕür ė.- üp 093a/17

pāk ė.- üp 008a/25, 008b/16, 018a/17

pāre ė.- üp 010a/20, 017b/08

raġbet ė.- üp 028b/21

rāst ė.- üp 014a/01, 026b/01

yār ė.- üp 024a/07
yas ė.- üp 055a/08, 327a/11
yasaġ ė.- üp 138a/25
yaṣduḳ ė.- üp 135b/19
yurt ė.- üp 202a/24
żabṭ ė.- üp 327a/19
zārılıġ ė.- üp 051b/07, 094a/14, 159a/17
zārılıḳ ė.- üp 089a/07, 128b/01, 150b/08, 190a/15, 274b/12, 306b/06
zeyn ė.- üp 149a/17, 169b/15, 293b/20
ẓulm ė.- üp 222b/02
zūr ė.- üp 084a/14, 177a/05
ḳahr ė.- üpdür 088b/12, 135a/22
nerm ė.- üpdür 088b/12

et Et -13-
e. 020b/02, 164b/13
e.+ i 026b/25, 164b/14, 196a/10
e.+ ile 278b/13
e.+ in 075a/08, 100a/11, 169a/10, 169b/05
e.+ ini 048a/02, 226a/06
e.+ leri 305b/14

ėtdür- 1. Yaptırmak 2. Yardımcı fiil -51-
ė. 039b/02
cevelān ė. 212a/22
ė.- di 008a/12, 012b/08, 090a/13, 196b/10, 219a/05, 306b/01
ārāyiş ė.- di 013b/10
ıraḳ ė.- di 041a/19
ḳarār ė.- di 106a/23
tīmār ė.- di 157a/03
ė.- e 018b/06
güẕār ė.- e 010b/10
taʿlīm ė.- e 053b/14
yaġmā ė.- em 311b/20
ė.- esin 250a/23

devr ė.- esin 230b/18

ė.- esiz 109a/21

tīmār ė.- eyin 108a/14

ė.- me 089b/19

rencīde ė.- me 039b/06

yād ė.- me 013a/04

yaġmā ė.- me 097b/13

ė.- meye 047b/07, 120b/12

yaramazlıḳ ė.- meye 010a/16

ẓulm ė.- meye 154b/01

ziyān ė.- meyelüm 273b/12

ė.- meyem 047b/08

ziyān ė.- meyem 072a/24, 080a/24

ẓulm ė.- meyem 155b/09

ziyān ė.- meyesin 285b/24

şāhlıḳ ė.- mez 321b/06

ė.- mezem 199b/23

ceng ė.- mezem 084a/06

gūc ė.- mezlerdi 142b/25

iʿtiḳād ė.- mişler 076b/01

teferrüc ė.- sünler 238a/06

ė.- üp 012b/04, 012b/09

ārāyiş ė.- üp 040b/22

tebāh ė.- üp 002b/09

ceng ė.- ür 075b/08, 079b/21

helāk ė.- ür 116b/16

secde ė.- ürdi 068b/15

ė.- ürleridi 242a/14

etek 1. Giysilerin belden aşağı kalan bölümü 2. Dağ, tepe gibi yamaçlı şeylerin alt bölümü -29-

e.+ i 004b/02, 012a/03

e.+ in 090b/12, 091b/10, 107a/16, 144b/08, 145b/18, 215b/12, 234a/24, 234b/25, 296a/24, 327a/09

e.+ inde 008a/13, 076a/13, 269a/12

e.+ inden 019a/04, 032b/11

e.+ ine 005a/07, 005a/08, 048a/24, 057a/24, 136a/19

e.+ ini 089b/09, 091b/09, 199a/12, 200b/25, 275b/06

e.+ üme 175a/04

etmek Ekmek -41-

e. 136a/14, 139b/17, 164b/13, 184b/22, 191b/12, 192a/01, 192a/03, 192a/15, 228a/24, 252a/04, 283b/06, 298b/25, 299a/01, 303a/16, 305a/18, 305b/14

ṭuz e. başmış oluram 075a/03

ṭuz e. bilmeyem 303b/25

ṭuz e. bilmez 277b/15, 296b/05, 303a/17

e.+ den 283b/06

e.+ e 275b/03

ṭuz e. ḥaḳḳını bilmeye 227a/05

ṭuz e. ḥaḳḳını bilmez 180b/16, 249a/21

ṭuz e. ḥaḳḳını bilürler 256b/09

ṭuz e. ḥaḳḳını 276b/06

e.+ i 145a/25, 164a/17, 192a/01, 245a/01

e.+ imiz 283b/05

e.+ in 145a/25, 164a/17, 299a/12

e.+ inden 305a/17

e.+ ine 225b/07

e.+ iyle 305b/14

e.+ le 326b/03

e.+ üŋ 249a/22

etmekçi Ekmekçi -2-

e. 320a/12

eṭrāf <Ar. Civar, yöre, etraf -4-

e.+ a 047a/17, 106b/01

e.+ dan 102a/08

e.+ ını 149a/24

ev 1. Ev 2. Dünya 3. Satranç tavla gibi oyunlarda tahtanın üzerindeki her bir kare-195-

e. 072b/20, 082a/09, 112a/03, 112a/04, 141b/07, 143a/01, 149a/08, 149a/24,

e.+ lerini 055a/01, 069a/02, 171b/13, 199a/23, 229a/17, 237a/16, 287b/05, 307a/25

e.+ lerinüŋ 128b/19, 148b/05

e.+ lerüŋize 106a/18

e.+ ümde 158b/15

e.+ ümdedür 151a/01

e.+ üme 074b/23, 081a/02

e.+ ümi 088a/05, 117b/03

e.+ ümüŋ 202b/21, 202b/22

e.+ ümüz 066a/21, 150b/16, 164b/17

e.+ ümüzden 209b/13

e.+ ümüze 073b/23

e.+ ümüzi 150b/11

e.+ üŋ 111a/23, 111a/25, 126b/10, 149b/02, 149b/03, 165b/09, 278b/12, 292a/15, 292a/19

e.+ üŋde 145a/19, 165b/17

e.+ üŋden 115b/05

e.+ üŋe 075a/02, 081a/04, 085b/17, 137b/12, 145a/19, 277b/15

e.+ üŋizi 098a/04

e.+ üŋüze 063b/19, 116a/18

e.+ de ḳal- Kızın evlenme çağı geçmiş olmak 020a/03

evceh <Ar. Pek müsasip -1-

e. gör- Uygun görmek 232b/22

evceklik Acelecilik -1-

e. eyle- Acele etmek 177a/24

eved *bk. evet* -57-

e. 053b/21, 054b/03, 056a/22, 056b/14, 060a/13, 063b/05, 064a/25, 065a/12, 069a/05, 070b/09, 071a/06, 071a/22, 071b/14, 073b/19, 074b/16, 075a/16, 081a/13, 081a/24, 085b/17, 087a/12, 087b/10, 087b/24, 093b/14, 094a/04, 099a/05, 100a/25, 102b/15, 105a/02, 111a/25, 113a/02, 114b/03, 117b/25, 118b/10, 119a/09, 119b/08, 119b/11, 119b/16, 120a/08, 122a/20, 123b/01, 129a/03, 132a/13, 133b/23, 135a/07, 137b/22, 138b/06, 200a/10, 204b/07, 204b/20, 205b/07, 209a/11, 212b/02, 232a/21, 263b/09, 281a/23, 281b/02, 283a/05

evegen Aceleci -1-

e. ol- Aceleci olmak 211b/21

evet Evet -94-

e. 086b/12, 140a/21, 140a/25, 140b/10, 145a/22, 145b/04, 147a/17, 150b/21, 152a/15, 155a/06, 157b/19, 159a/10, 162a/23, 164b/17, 165a/09, 167a/05, 168a/09, 170a/14, 175a/24, 177a/03, 178a/24, 178b/06, 184a/24, 185a/08, 188a/08, 189b/24, 190b/23, 196b/25, 223b/17, 224a/04, 224a/07, 226a/21, 227a/19, 232b/02, 234a/22, 234b/17, 235a/22, 236b/19, 237b/01, 238b/06, 238b/25, 240b/12, 243a/12, 243a/20, 251a/14, 251b/08, 252b/10, 253a/03, 255a/22, 256b/25, 257a/08, 257a/14, 257a/20, 265a/04, 265a/06, 266b/12, 268b/13, 269b/06, 273b/23, 274a/15, 275b/21, 276a/01, 276a/04, 276b/07, 281b/12, 281b/22, 284a/14, 284b/22, 288a/05, 288a/14, 288a/19, 290b/04, 294a/05, 295b/10, 297b/19, 297b/24, 298a/16, 298b/22, 299a/03, 299a/06, 299a/23, 304a/02, 304a/12, 305b/03, 307a/06, 308b/13, 310a/07, 310a/16, 314b/05, 314b/11, 318b/02, 319b/15, 320a/23, 321a/15

evlā <Ar. Daha uygun, daha iyi -1-

e. 061a/25

evlād <Ar. Metinde geçen bir pehlivan adı -1-

e. 084a/25

evlād <Ar. Çocuklar -1-

e.+ ı 218b/19

evliyā <Ar. Evliya, veliler -2-

e. 095b/14

e.+ yı 083b/08

evlü Ev bark sahibi -2-

e. evine git- Herkes kendi evine gitsin anlamında bir söz 116a/18, 191b/21

evrend Lohrasb'ın babası -1-

e. 079a/09

evreng <Far. Taht -1-

e. 011b/09

evṣāf <Ar. Vasıflar, özellikler -3-

e.+ ın 178a/02

e.+ ında 174a/05

e.+ ını 208b/06

evsī <Far. Yüz bin dirhem gümüş para alabilen bir tür para kesesi -1-

e. 314b/14

evvel <Ar. Önce, ilk olarak -291-

e. 007a/20, 008b/25, 012a/20, 016a/07, 017a/05, 024b/03, 030b/17, 042a/19, 042b/06, 044a/15, 045a/07, 047b/14, 048b/16, 060b/25, 065a/24, 067b/14, 068b/14, 071b/17, 073a/12, 073a/18, 073b/05, 075a/14, 077a/14, 078b/17, 078b/24, 079a/01, 079a/02, 079a/08, 079b/15, 080a/06, 084a/07, 084a/09, 084a/22, 085a/21, 085b/04, 090a/20, 093a/04, 094a/22, 094b/07, 094b/13, 095a/14, 096a/09, 096b/20, 099b/03, 101a/12, 101a/25, 104a/01, 104b/16, 104b/24, 107b/25, 108b/03, 109a/01, 109a/13, 111a/19, 112a/03, 113a/01, 113a/04, 116a/25, 118a/06, 119a/25, 120b/18, 123b/12, 124a/22, 126b/06, 127b/18, 127b/25, 128a/03, 129b/25, 131b/13, 132a/22, 133a/01, 134a/13, 134b/07, 143a/14, 143b/25, 144a/06, 144b/15, 144b/24, 144b/25, 145b/07, 145b/17, 147a/01, 147b/02, 148a/18, 149b/14, 150a/22, 150a/23, 151b/07, 152a/06, 152b/22, 155b/05, 158b/10, 160b/11, 160b/25, 162a/09, 162b/08, 162b/09, 166a/15, 167a/25, 168b/02, 171a/14, 173a/04, 173a/07, 175b/04, 175b/12, 177a/16, 184a/07, 185a/05, 185a/17, 186b/02, 187a/12, 188b/16, 189b/07, 193b/25, 199b/21, 200a/12, 201a/06, 201b/09, 204a/25, 204b/21, 205a/19, 207b/20, 208a/19, 208b/03, 208b/24, 209a/04, 209a/10, 210a/11, 210a/19, 212a/04, 212a/23, 212b/08, 214a/08, 214b/01, 215a/10, 215a/18, 215a/21, 215b/18, 217a/07, 218a/24, 222b/18, 226b/09, 227a/19, 228b/22, 229a/21, 229b/13, 230a/13, 232a/05, 232a/07, 233a/20, 233a/24, 234b/02, 234b/13, 238b/25, 239a/07, 241b/09, 242b/14, 248b/25, 249a/15, 249a/18, 250a/15, 250b/11, 251a/03, 254a/20, 254b/24, 257b/08, 260b/12, 261b/17, 262a/06, 264a/12, 272a/02, 273b/24, 277a/24, 278b/08, 278b/23, 279a/12, 279a/17, 282a/02, 284b/12, 285a/15, 288b/17, 288b/21, 288b/24, 289b/05, 289b/07, 290a/18, 291a/13, 294a/09, 296b/08, 296b/21, 301b/06, 301b/07, 303b/23, 304b/04, 304b/08, 305a/02, 308b/13, 309b/21, 314b/14, 318b/03, 319a/15, 319a/17, 321a/07, 322a/25, 322b/06, 327b/21

e.+ de 009b/08, 239b/01

e.+ den 008b/18, 016a/04, 041a/24, 043b/07, 116b/09, 167b/21, 200a/10, 215b/07, 220b/05, 220b/08, 229b/22, 247a/11, 247a/20, 272a/04, 273b/21, 286b/03

e.+ i 085b/04, 109a/13

e.+ in 194a/01, 230b/06

e.+ inde 045b/19, 068a/07, 068b/04, 091a/11, 091b/14, 101a/17, 107b/13, 109a/11, 110a/05, 110a/15, 112b/18, 113a/05, 115b/11, 115b/20, 118a/14, 121b/15, 124a/09,

127a/25, 171b/25, 172b/14, 175b/07, 178a/25, 179a/21, 179b/06, 179b/08, 200a/13, 200b/01, 210b/18, 218b/14, 221b/20, 222a/24, 223a/15, 223b/23, 224a/21, 239a/02, 244b/02, 245a/22, 245b/14, 249b/21, 294b/02, 299b/06, 299b/18, 303a/13, 303b/01, 310b/19, 314a/18, 315a/01, 324b/17, 325b/15, 325b/19

e.+ inden 099b/19, 113b/01, 238b/10

e.+ ine 182a/23

e.+ inüŋ 092a/10

evvelā <Ar. İlk olarak, en önce -1-

e. 314a/19

evvelī <Ar. Başlangıç -1-

e. 242b/08

evvelki <Ar. Birinci, ilk -43-

e. 045a/01, 045a/09, 062b/19, 080b/07, 087a/24, 096b/22, 103a/13, 104a/11, 105a/10, 107b/04, 115a/18, 129b/01, 130b/07, 136b/02, 147a/24, 185a/17, 188a/15, 188b/06, 192b/05, 192b/07, 195b/04, 237b/02, 240a/03, 268a/21, 270a/07, 287a/08, 290a/05, 305b/17, 308a/01, 308a/03, 310a/01, 316a/03, 316a/09

e.+ den 151a/16, 168a/02, 318b/09

e.+ leyin 103a/13, 109a/10, 167b/21, 191a/16

e.+ nüŋ 157b/10

e.+ sinden 093a/21

ėy Ey! -1690-

ė. 002a/07, 002a/16, 002b/02, 002b/06, 002b/12, 004a/19, 004b/09, 006a/17, 006a/19, 006b/12, 007a/05, 007a/18, 010a/06, 010a/19, 010b/11, 011a/18, 012a/21, 013a/04, 014a/01, 014a/03, 015a/03, 015a/19, 015a/25, 015b/04, 015b/15, 015b/16, 016b/10, 017a/03, 017a/04, 017a/23, 017b/02, 018a/05, 018b/25, 019a/01, 019a/05, 019a/12, 019a/14, 019a/24, 019b/09, 019b/10, 019b/13, 019b/15, 019b/18, 019b/20, 019b/22, 019b/24, 020a/03, 020b/16, 021a/04, 021a/25, 021b/06, 022a/04, 022a/19, 022a/24, 022b/16, 023a/14, 023a/21, 023a/22, 023b/19, 024a/11, 024a/23, 025a/03, 025a/06, 025b/01, 025b/15, 026b/01, 026b/21, 030b/01, 030b/14, 030b/19, 031a/14, 031a/15, 031b/13, 031b/19, 032a/24, 032b/04, 032b/13, 033a/07, 033b/05, 033b/13, 033b/14, 033b/21, 033b/22, 034a/04, 034a/05, 034a/09, 034a/16, 034a/21, 034a/24, 035a/14, 035a/16, 036a/19, 037a/03, 037a/05, 037a/19, 037b/02, 037b/20, 038a/03, 038b/12, 039a/01, 039a/09, 039b/06, 040a/13, 040a/20, 041a/01, 041a/04, 041a/06,

041a/17, 041b/01, 041b/24, 042a/14, 042a/25, 043a/13, 043a/17, 043a/24, 044b/18, 045a/24, 045b/02, 045b/13, 045b/21, 045b/25, 046b/02, 047b/02, 047b/05, 047b/09, 047b/11, 048a/09, 048a/11, 048a/15, 048a/20, 048a/25, 048b/12, 049b/09, 049b/10, 049b/14, 050a/08, 050a/23, 050b/05, 050b/07, 050b/21, 050b/24, 050b/25, 051b/09, 051b/17, 051b/19, 051b/23, 052a/03, 052a/04, 052a/05, 052a/08, 052a/09, 052a/11, 052a/13, 052b/06, 052b/20, 052b/23, 053a/09, 053a/14, 053a/19, 053a/22, 053b/01, 053b/07, 053b/18, 053b/22, 054a/16, 054a/19, 054a/20, 054a/21, 054a/22, 055a/05, 055a/07, 055b/04, 055b/05, 055b/07, 055b/19, 055b/20, 055b/22, 055b/24, 056a/09, 056a/15, 056a/20, 056a/25, 056b/01, 056b/05, 056b/09, 056b/11, 056b/19, 057a/04, 057a/09, 057a/14, 057a/15, 057a/17, 057b/02, 057b/11, 057b/12, 057b/16, 057b/19, 057b/24, 057b/25, 058a/07, 058a/11, 058b/01, 058b/25, 059a/01, 059a/02, 059a/03, 059b/07, 059b/14, 059b/15, 059b/21, 060a/01, 060a/13, 060a/16, 060b/07, 060b/10, 060b/25, 061a/15, 061a/21, 061a/22, 061b/09, 062a/11, 062a/15, 062a/18, 062a/21, 062b/03, 062b/05, 062b/12, 062b/14, 062b/19, 062b/21, 062b/22, 063a/02, 063a/06, 063a/08, 063a/12, 063b/03, 063b/04, 063b/11, 063b/13, 063b/14, 063b/17, 064a/14, 064a/24, 064b/03, 064b/05, 064b/17, 064b/20, 064b/21, 064b/24, 065b/03, 065b/07, 065b/12, 065b/15, 065b/16, 066a/03, 066a/07, 066a/21, 066b/14, 066b/17, 066b/20, 067a/13, 067a/14, 067a/21, 067a/23, 067b/25, 068a/14, 068b/07, 068b/11, 068b/16, 068b/19, 069a/12, 069a/18, 069a/20, 069a/23, 069b/05, 069b/06, 069b/08, 069b/09, 069b/10, 069b/14, 069b/17, 070a/01, 070a/05, 070a/07, 070a/10, 070a/11, 070a/12, 070a/18, 070b/09, 070b/12, 070b/23, 071a/06, 071a/11, 071a/19, 071a/20, 071a/21, 071a/24, 071b/02, 071b/04, 071b/18, 071b/20, 071b/21, 072a/14, 072b/10, 072b/11, 072b/14, 072b/16, 073a/03, 073a/12, 073a/24, 073b/02, 073b/06, 073b/07, 073b/16, 074a/08, 074a/14, 074a/22, 074b/04, 074b/05, 074b/10, 074b/13, 074b/15, 074b/21, 075a/01, 075a/07, 075a/10, 075a/13, 075b/01, 075b/02, 075b/09, 075b/15, 075b/17, 075b/20, 075b/22, 076a/04, 076a/08, 076a/20, 076a/21, 076a/24, 077a/12, 077b/07, 077b/17, 077b/21, 078a/17, 078a/18, 078b/14, 078b/20, 078b/21, 078b/22, 078b/23, 078b/24, 079a/01, 079a/02, 079a/04, 079a/07, 079a/24, 079a/25, 079b/06, 079b/13, 079b/23, 080a/10, 080a/13, 080a/20, 080a/25, 080b/03, 080b/19, 080b/25, 081a/01, 081a/03, 081a/16, 081a/18, 081a/19, 081a/21, 081a/22, 081b/01, 081b/06, 081b/09, 081b/11, 081b/16, 081b/20, 081b/21, 081b/22, 081b/23, 081b/25, 082a/05, 082a/08, 082a/16, 082b/03, 082b/13, 082b/17, 082b/18, 082b/20, 082b/24, 083a/02, 083a/11, 083b/18, 084a/02, 084a/04, 084a/17, 084a/20, 084b/13, 084b/14,

084b/16, 084b/19, 084b/20, 084b/25, 085a/02, 085a/17, 085b/05, 085b/07, 085b/11, 085b/18, 086a/08, 086a/09, 086a/10, 086a/11, 086a/13, 086b/03, 086b/13, 086b/20, 086b/25, 087a/01, 087a/02, 087a/08, 087a/10, 087a/14, 087a/16, 087a/21, 087b/06, 087b/12, 087b/14, 087b/15, 087b/17, 087b/19, 087b/23, 088a/01, 088a/07, 088a/10, 088a/11, 088a/12, 088a/13, 088a/16, 088a/19, 088a/21, 088b/03, 088b/04, 088b/11, 088b/13, 088b/14, 088b/15, 089a/07, 089a/10, 089a/11, 089a/16, 089a/22, 089b/01, 089b/05, 089b/07, 089b/11, 089b/15, 089b/24, 089b/25, 090a/03, 090a/07, 090a/12, 090a/19, 090b/02, 090b/08, 090b/13, 090b/16, 090b/18, 090b/21, 091a/19, 091a/25, 091b/04, 091b/09, 091b/14, 091b/15, 091b/19, 091b/20, 092a/01, 092a/08, 092a/19, 092b/10, 092b/11, 092b/22, 093a/02, 093a/03, 093a/10, 093a/19, 093a/25, 093b/13, 093b/17, 093b/18, 093b/20, 094a/10, 094a/12, 094a/15, 094a/20, 094b/07, 094b/11, 094b/21, 095a/03, 095a/13, 095a/15, 095a/17, 095a/18, 095a/19, 095b/03, 095b/05, 095b/13, 095b/16, 096a/05, 096a/06, 096a/07, 096a/08, 096a/17, 096b/03, 096b/05, 096b/10, 096b/18, 096b/23, 097a/17, 097a/18, 097b/09, 097b/15, 097b/24, 098a/01, 098a/03, 098a/06, 098a/23, 098b/05, 098b/08, 098b/14, 099a/03, 099a/04, 099a/14, 099a/18, 099a/24, 099b/02, 099b/03, 099b/06, 099b/12, 100a/21, 100a/22, 100b/02, 100b/03, 100b/11, 101a/03, 101a/15, 101a/16, 101a/25, 101b/13, 101b/21, 102a/21, 102b/05, 102b/06, 102b/07, 102b/12, 103a/04, 103a/06, 103a/07, 103b/15, 104a/01, 104a/03, 104a/04, 104a/05, 104a/08, 104a/20, 104a/21, 104b/07, 104b/14, 104b/15, 104b/18, 104b/24, 105a/07, 105a/20, 106a/01, 106a/02, 106a/12, 106a/13, 106a/15, 106a/17, 106b/02, 106b/09, 106b/10, 106b/11, 106b/13, 106b/15, 106b/23, 106b/25, 107a/02, 107a/09, 107a/11, 107a/20, 107b/13, 108a/18, 108a/19, 108b/04, 108b/12, 108b/14, 108b/16, 109a/16, 109b/03, 109b/08, 109b/09, 109b/11, 109b/12, 110a/01, 110a/08, 110a/11, 110a/20, 110b/24, 111a/05, 111a/06, 111a/19, 111a/20, 111a/22, 111b/14, 111b/16, 111b/18, 112b/03, 112b/20, 112b/25, 113a/01, 113a/18, 113b/17, 114b/05, 114b/16, 114b/18, 114b/22, 114b/24, 115a/14, 115a/19, 115a/20, 115b/04, 115b/06, 115b/15, 115b/22, 116a/08, 116a/14, 116a/17, 117a/01, 117a/08, 117a/10, 117a/15, 117a/22, 117a/24, 117b/07, 117b/08, 117b/17, 118a/04, 118a/07, 118a/11, 118a/15, 118a/23, 118b/02, 118b/05, 118b/06, 118b/07, 118b/10, 118b/14, 118b/15, 119a/06, 119a/08, 119a/14, 119a/18, 119a/19, 119a/22, 119b/01, 119b/02, 119b/04, 119b/08, 119b/09, 119b/12, 119b/18, 119b/24, 120a/01, 120a/02, 120a/06, 120a/11, 120a/14, 120a/16, 120b/09, 120b/15, 120b/23, 120b/24, 121a/05, 121a/17, 121a/21, 121a/22, 121a/24, 121b/02, 121b/05, 121b/08, 121b/15, 121b/25,

122a/08, 122a/11, 122a/13, 122a/17, 122a/18, 122a/23, 122b/01, 122b/10, 123a/16, 123b/01, 123b/17, 123b/25, 124a/03, 124a/18, 124a/20, 124a/22, 124b/10, 124b/15, 124b/16, 125b/12, 125b/15, 125b/18, 125b/22, 126a/18, 126b/04, 126b/05, 126b/06, 126b/14, 127a/05, 127a/08, 127b/02, 127b/09, 127b/10, 127b/12, 127b/19, 127b/23, 128a/14, 128a/21, 128a/22, 128a/24, 129a/10, 129b/16, 129b/25, 130a/08, 130a/10, 131a/01, 131a/03, 131a/05, 131a/08, 131a/11, 131a/13, 131a/15, 131a/17, 131a/19, 131a/20, 132a/06, 132a/12, 132b/01, 132b/12, 132b/13, 132b/22, 132b/24, 133a/05, 133a/19, 133b/08, 133b/25, 134a/03, 134a/15, 134a/24, 134b/06, 135a/23, 135b/03, 136a/11, 136a/12, 137a/04, 137b/12, 137b/16, 137b/18, 137b/21, 138a/05, 138a/08, 138b/20, 138b/22, 139a/09, 139b/22, 140a/11, 140a/13, 140a/20, 140a/24, 140b/01, 140b/04, 140b/09, 140b/16, 141a/09, 141b/10, 141b/13, 141b/17, 142a/15, 142b/04, 143b/13, 144a/22, 144b/04, 144b/12, 146b/04, 146b/12, 146b/16, 147a/02, 147a/19, 147a/23, 147b/18, 147b/20, 148b/17, 148b/18, 148b/25, 149a/18, 149b/10, 149b/14, 149b/15, 150a/16, 150a/18, 150a/21, 150a/22, 150a/25, 150b/01, 150b/05, 150b/09, 150b/17, 150b/20, 151a/01, 151a/06, 151b/02, 151b/03, 151b/04, 151b/05, 151b/06, 151b/07, 152a/05, 152a/09, 152a/12, 152b/21, 153a/24, 153b/15, 153b/17, 153b/18, 154a/05, 154a/24, 155a/02, 155b/23, 156b/03, 156b/17, 156b/19, 156b/21, 157a/04, 157a/17, 157a/18, 157b/02, 157b/08, 157b/12, 158a/12, 158b/02, 158b/14, 158b/24, 159a/03, 159a/16, 159b/16, 160a/08, 160a/21, 160a/25, 160b/10, 160b/15, 160b/24, 161a/14, 161a/15, 161b/03, 161b/07, 161b/08, 162a/05, 162a/21, 162b/12, 162b/15, 162b/24, 162b/25, 163a/06, 163a/07, 163a/11, 163a/18, 163b/02, 164a/02, 164a/07, 164a/09, 164a/14, 164a/23, 164b/01, 164b/06, 164b/17, 165a/07, 165a/15, 165a/17, 165a/21, 165b/02, 165b/04, 165b/16, 165b/20, 166a/07, 166a/08, 166a/16, 166a/20, 167a/11, 167b/06, 167b/11, 167b/18, 167b/19, 168a/07, 168a/17, 168a/24, 168b/10, 168b/14, 169a/13, 169a/19, 169a/21, 169b/08, 170a/06, 171a/01, 171a/03, 171a/10, 173a/22, 173a/23, 173b/02, 173b/23, 174a/01, 174a/11, 174a/16, 174a/21, 174b/15, 174b/16, 174b/17, 175a/23, 175b/10, 175b/14, 176a/12, 176a/18, 176b/12, 177a/03, 177a/13, 177a/19, 177a/20, 177b/09, 177b/20, 177b/24, 178a/06, 178a/12, 178a/23, 178b/01, 178b/05, 178b/10, 178b/11, 178b/24, 179a/06, 179a/22, 179b/01, 179b/06, 179b/07, 179b/11, 179b/24, 180a/01, 180a/02, 180a/03, 180b/06, 180b/10, 180b/18, 181a/12, 181b/25, 182a/04, 183a/03, 183a/24, 183b/06, 183b/19, 184a/21, 184b/09, 184b/20, 185a/18, 185a/22, 185b/24, 186a/08, 186a/25, 186b/01, 186b/24, 186b/25, 187b/18, 188b/12, 189a/11, 189b/06, 190b/02, 191a/05, 191a/13, 191b/14,

191b/16, 191b/22, 191b/25, 192a/12, 192a/16, 192b/12, 192b/23, 192b/25, 193a/02, 193a/11, 193a/17, 193b/11, 193b/20, 194a/02, 194a/18, 196a/18, 196a/24, 196a/25, 196b/04, 196b/06, 196b/14, 196b/22, 197a/01, 197a/04, 197a/19, 197b/18, 197b/25, 198a/04, 199a/07, 199b/01, 200a/16, 200b/03, 201a/21, 201b/21, 202a/15, 202a/20, 202b/21, 203a/17, 203a/21, 204a/04, 204b/02, 205b/04, 205b/11, 205b/17, 206a/16, 206a/22, 207a/05, 207a/23, 207b/15, 207b/16, 207b/21, 207b/23, 207b/24, 207b/25, 208a/15, 208a/17, 208b/15, 208b/23, 209a/01, 209a/18, 209b/02, 209b/03, 209b/11, 209b/12, 210a/11, 211b/09, 211b/21, 212a/21, 212b/22, 213b/05, 213b/17, 214a/25, 214b/06, 214b/08, 214b/14, 214b/15, 215a/04, 215a/06, 215a/09, 215a/15, 216a/05, 216a/08, 217a/01, 217b/13, 217b/18, 218a/11, 218a/21, 218b/19, 220a/22, 220a/23, 220b/07, 221a/07, 221b/05, 221b/09, 221b/21, 222b/20, 223a/05, 223a/18, 223b/08, 224a/01, 224a/03, 224b/19, 225a/13, 226a/01, 226a/19, 226a/21, 226a/23, 226b/07, 226b/09, 227a/12, 227a/18, 227a/22, 227b/24, 228a/01, 228b/08, 228b/13, 228b/22, 229a/06, 229a/13, 229a/20, 229a/24, 229b/12, 230a/10, 230a/14, 230b/06, 230b/08, 231b/22, 232a/08, 232a/23, 232b/09, 232b/20, 232b/21, 232b/25, 233b/07, 234a/04, 234a/05, 234a/14, 234a/25, 234b/21, 235a/03, 235a/07, 235a/13, 235a/15, 236a/01, 236a/04, 236a/13, 236a/19, 236a/25, 236b/14, 236b/16, 236b/17, 236b/25, 237b/16, 238a/02, 238a/20, 238b/03, 238b/19, 238b/22, 239b/07, 240a/07, 240a/21, 240a/24, 240b/18, 240b/23, 241a/01, 241a/02, 241a/07, 241a/15, 241a/21, 241b/03, 241b/06, 241b/09, 241b/16, 241b/18, 241b/21, 242a/16, 242a/25, 242b/09, 242b/14, 243a/13, 243a/17, 243b/01, 243b/04, 243b/06, 243b/17, 244a/01, 244a/03, 244a/06, 244a/08, 244a/10, 244a/15, 244a/18, 245a/20, 245b/15, 245b/19, 246a/24, 246b/09, 246b/16, 246b/19, 247a/07, 247a/15, 247a/16, 247b/05, 247b/07, 247b/11, 247b/20, 247b/24, 248a/18, 248a/21, 248a/25, 248b/14, 248b/17, 248b/19, 248b/25, 249a/18, 249b/14, 250a/01, 251a/12, 251b/07, 251b/09, 251b/16, 252a/02, 252a/04, 252a/08, 252a/13, 252a/14, 252a/18, 252b/02, 252b/03, 252b/05, 252b/08, 252b/17, 252b/18, 252b/20, 252b/25, 253a/01, 253a/12, 253a/24, 253b/09, 253b/23, 254a/09, 254a/16, 254a/22, 254a/24, 254b/03, 254b/10, 254b/19, 254b/24, 255a/01, 255a/02, 255a/25, 255b/07, 255b/17, 256a/07, 256a/11, 256a/18, 256a/24, 256b/03, 256b/20, 256b/24, 257a/05, 257a/06, 257a/09, 257a/24, 257b/06, 257b/08, 257b/20, 257b/22, 257b/24, 258a/09, 258a/12, 258a/24, 259a/15, 259b/07, 260a/04, 260a/14, 260a/16, 260a/23, 260b/02, 260b/05, 260b/23, 261a/05, 261a/08, 261a/15, 261a/21, 261a/24, 261b/08, 261b/17, 262a/04, 263a/06, 263a/14, 263a/17, 263b/08, 263b/15, 263b/18, 263b/20, 264b/11,

264b/13, 264b/25, 265a/01, 265a/02, 265a/04, 265a/07, 265a/10, 265a/12, 265a/17, 265b/02, 266a/02, 266a/20, 266a/24, 266b/05, 266b/11, 266b/14, 266b/17, 266b/22, 267a/04, 267a/10, 267a/14, 267b/16, 268a/03, 268a/04, 268a/21, 268b/04, 268b/23, 268b/25, 269a/03, 269b/03, 269b/04, 269b/10, 269b/16, 269b/19, 270a/01, 270a/16, 270a/22, 271a/01, 271a/19, 271a/22, 271b/02, 271b/05, 271b/07, 271b/08, 271b/09, 271b/10, 271b/11, 271b/13, 271b/17, 271b/19, 272b/01, 272b/05, 272b/14, 272b/25, 273a/11, 273a/14, 273a/22, 273a/25, 273b/08, 273b/20, 274a/04, 274a/22, 274b/13, 274b/14, 274b/21, 275b/06, 275b/09, 275b/18, 275b/21, 276a/04, 276a/17, 276a/25, 276b/02, 276b/06, 276b/15, 277a/16, 277b/02, 277b/05, 277b/11, 277b/15, 277b/20, 277b/24, 277b/25, 278a/01, 278a/08, 278a/10, 278a/20, 278a/22, 278a/25, 278b/04, 278b/21, 278b/23, 278b/25, 279a/11, 279a/12, 279a/14, 279b/12, 279b/22, 280a/11, 280b/04, 280b/05, 280b/09, 280b/11, 280b/21, 280b/24, 281a/07, 281a/19, 281a/20, 281b/01, 281b/09, 281b/17, 282a/10, 282a/14, 282b/10, 282b/24, 283a/01, 283a/05, 283a/10, 283b/05, 283b/06, 283b/14, 283b/15, 283b/25, 284a/02, 284a/18, 284a/25, 284b/01, 284b/03, 284b/04, 284b/13, 284b/17, 284b/25, 285a/02, 285a/11, 285b/17, 286a/05, 286a/16, 286a/23, 286b/18, 287a/02, 287a/07, 287a/14, 287a/16, 287b/16, 288a/07, 288a/08, 288a/11, 288a/14, 288a/23, 289a/04, 289a/10, 289b/22, 291a/23, 291b/06, 291b/24, 292a/16, 292a/18, 292b/06, 293a/17, 294a/04, 294a/07, 294a/15, 294a/20, 294b/02, 294b/19, 294b/22, 295a/04, 295a/15, 295b/03, 295b/06, 295b/12, 295b/18, 295b/23, 296a/16, 296a/17, 296b/05, 296b/07, 296b/08, 296b/09, 296b/10, 296b/11, 296b/19, 296b/25, 297a/25, 297b/06, 297b/12, 297b/13, 297b/21, 298b/05, 298b/10, 298b/11, 299a/04, 299a/05, 299a/08, 299a/09, 299a/21, 299b/01, 299b/15, 299b/18, 300a/05, 300b/11, 300b/21, 300b/24, 301a/09, 301a/14, 301a/19, 301a/20, 301b/11, 301b/15, 301b/16, 303a/14, 303b/09, 303b/17, 304a/01, 304a/11, 304a/12, 304a/16, 304b/02, 304b/12, 304b/15, 304b/21, 305a/04, 305a/25, 305b/02, 305b/08, 305b/13, 306a/05, 306a/15, 306b/06, 306b/07, 306b/08, 306b/10, 306b/15, 308a/02, 308a/07, 308b/11, 309a/01, 309a/07, 310a/22, 310b/23, 311a/06, 311a/07, 311a/14, 311a/23, 311b/01, 311b/05, 311b/22, 311b/23, 311b/24, 311b/25, 312b/11, 312b/15, 313a/13, 313a/25, 313b/18, 314a/02, 314a/03, 315b/23, 316a/12, 316b/04, 316b/07, 317a/21, 318a/25, 318b/08, 318b/16, 319a/20, 319b/02, 319b/04, 319b/08, 319b/12, 319b/21, 320a/05, 320a/07, 320a/20, 320a/21, 320a/23, 320b/02, 320b/03, 320b/19, 321a/02, 321a/21, 321b/05, 321b/07, 321b/13, 321b/22, 322a/14, 322a/23, 322a/24, 322b/05, 323a/11, 323a/14, 323a/16, 323a/21, 323b/05, 324a/02,

324b/08, 325a/25, 325b/01, 326a/04, 326a/07, 326b/01, 326b/03, 326b/05, 326b/08, 326b/09, 326b/12, 327a/02, 327a/05, 327a/06, 327b/16, 327b/20

eyā <Ar.+Far. Hey! Ey! -1-

e. 031a/08

eydesin Sanki -16-

e. 001b/13, 002a/13, 005a/21, 006a/17, 013b/09, 014b/06, 033b/17, 035a/03, 040b/20, 041a/10, 041b/14, 043a/11, 159a/17, 251a/22, 290a/14, 327a/17

eydici Şarkıcı -9-

e. 183b/03, 318a/12

e.+ ler 012a/08, 176b/23, 183b/03, 183b/05, 188b/03, 188b/04

e. ol- Şarkıcı olmak 318b/08

eye *bk. iye* -2-

e.+ leridür 020b/07

e.+ si 042b/22

eyer Eyer, at eyeri *ayrıca bk. eger* -35-

e. 042a/09, 074b/02, 099b/23, 159b/03, 209a/05, 209a/13, 301b/16

e.+ de 044a/19

e.+ den 077b/04, 078a/11, 078b/01, 078b/02, 096b/14, 261a/04, 299a/21

e.+ e 059a/10

e.+ i 046a/09, 132a/17, 165a/14

e.+ in 200a/13

e.+ ini 090a/17

e.+ lerini 130b/01

e.+ üŋ 021a/05, 301b/14

e. sal- At eğerlemek 041a/05

e. ur- At eğerlemek 050b/14, 067a/25, 080a/21, 087b/06, 093b/03, 159b/05, 165a/20, 233a/25, 235b/15, 288b/02

eyerle- Eyerlemek -3-

e.- sünler 075a/24

e.- yüp 133b/13, 218a/02

eyerli *bk. eyerlü* -1-

e. 222a/07

eyerlü Eyerli -18-

e. 003b/18, 071b/25, 088a/17, 100b/11, 104b/20, 110b/15, 115a/17, 128a/06, 157b/20, 174b/06, 224a/14, 229b/24, 266b/07, 268a/08, 293a/13, 315a/09, 315b/02, 326a/22

eyi *bk. eyü* -2-

e. 189b/15, 316a/13

eyit- *bk. eyt-* -2-

e. 239b/17

e.- di 232a/08

eyle- 1. Yapmak, işlemek 2. Yardımcı fiil -1572-

e. 054a/18, 105a/16, 157a/19, 162a/25, 167b/08, 189b/23, 204a/06

ābād e. 173a/17

ʿahd e. 149b/16

ʿarż e. 059b/24

āşikāre e. 237a/05

ʿafv e. 088a/08

aydın e. 234a/20

ayruḳ e. 265a/09

āzād e. 265a/04

baḫş e. 022b/03, 025b/14, 026a/08

baḫşāyiş e. 015b/02

ber-dār e. 004a/01

beyān e. 216a/08, 271b/14

cehd e. 052a/09, 083a/09, 089b/03, 177b/07, 215b/05, 288b/09, 292b/10

cemʿ e. 054b/09, 167b/21, 198a/18, 248b/17

cünūn e. 105a/16

cüst e. 215b/03

çāre e. 047b/08, 087a/02, 270a/20, 283b/13, 305b/02

çāresin e. 177b/02

dād e. 277b/03

dāyim e. 224b/20

emīn e. 010b/12, 020b/19

emr e. 118a/24

endīşe e. 024a/12

ẓulm e.- di 040b/25, 056a/20, 253b/21

ʿibādet e.- digi 015a/12

e.- diler 010a/21, 038a/07, 061b/15, 061b/16, 198b/01

āferīn e.- diler 037b/09

ʿarż e.- diler 267b/12, 272a/08, 300a/02, 304b/16

ʿazm-i irān e.- diler 180a/14

bāġçe e.- diler 202b/22

bāġlar e.- diler 135b/06

bayrām e.- diler 163a/02, 188b/03

beg e.- diler 202b/23

cehd e.- diler 248b/06

cemʿ e.- diler 135b/01, 152b/08, 232b/07, 263a/23, 317b/11

ceng e.- diler 106a/13

feryād u fiġānlar e.- diler 206b/01

fikr e.- diler 074a/24, 230a/02, 240b/02

ḥabs e.- diler 240a/16

ḫalvet e.- diler 038b/09

ḫarāb e.- diler 289a/19

ḥāżır e.- diler 007b/18

helāk e.- diler 282a/05

ḥikāyet e.- diler 328a/02

ḥisāb e.- diler 246a/21

ḫurūş e.- diler 037a/25

iḳrār e.- diler 230b/10

ḳaṣd e.- diler 172b/20

kebāb e.- diler 241a/21

kör e.- diler 275a/16

köyler e.- diler 219a/09

maʿmūr e.- diler 009a/09

meclis e.- diler 032b/16

mühre e.- diler 114a/22

nis̱ār e.- diler 147b/13

ṣabr e.- diler 269b/22

e.- düŋ 018a/06

e.- dün 168a/07

ādem e.- düŋ 282b/11

ʿaḳılsuzlıġ e.- düŋ 205b/09

aşaġa e.- düŋ 239b/16

āşikāre e.- düŋ 193a/18

āvāre e.- düŋ 123b/19

dostlıḳ e.- düŋ 289b/03

fikr e.- düŋ 232b/04

ġālib e.- düŋ 082b/15

ḥāṣıl e.- düŋ 299b/02

helāk e.- düŋ 265a/03

ḳahr e.- düŋ 263b/21

ḳara e.- düŋ 045b/23

kerem e.- düŋ 247b/06

muẓaffer e.- düŋ 037a/20

müşerref e.- düŋ 247b/06

pīl e.- düŋ 074a/21

şād e.- düŋ 288a/05

tebāh e.- düŋ 017a/09

terk e.- düŋ 277b/24

ziyānlar e.- düŋ 017a/18

ẓulm e.- düŋ 321a/14

tamām e.- düŋüz 321a/04

e.- gil 022a/20, 242b/21

cehd e.- gil 092a/10, 244b/11

cemʿ e.- gil 069b/08, 245a/04

eylük e.- gil 121a/23

fikr e.- gil 243a/04, 245a/03, 248a/22

ḥāṣıl e.- gil 242b/22

ḥikāyet e.- gil 069b/06

ḳabūl e.- gil 288b/10

ḳanāʿat e.- gil 292b/09

ḳaṣd e.- gil 244b/11

muḫayyer e.- gil 031a/13

müdārā e.- gil 089b/16

ʿöẕr e.- gil 216b/09

şemʿ e.- gil 069b/08

ṭar e.- gil 250a/12

tīmār e.- gil 305b/04

e.- me 267a/11

ʿazm e.- me 035a/11

bahāne e.- me 085b/18

baḫīllıḳ e.- me 033a/09

bilmezlik e.- me 295a/09

cefā e.- me 272b/13

delülik e.- me 120a/09

dīvānelıḳ e.- me 277b/18

dostlıḳ e.- me 155a/06

fevt e.- me 092a/10, 111a/05

fikr e.- me 272b/01, 272b/05

fużūllıḳ e.- me 088a/02, 232a/12

helāk e.- me 085b/01, 089a/16, 297b/14

hem-dem e.- me 089b/19

ḫışm e.- me 048a/10

ḫor e.- me 088a/16

ʿitibār e.- me 301a/17

ḳara e.- me 205b/12

ḳarār e.- me 022a/25

ḳaṣd e.- me 074a/04, 087a/09, 088a/05, 279a/05

ḳıyās e.- me 222b/20, 272b/10

maḥrem e.- me 089b/19

nā-keslik e.- me 202b/25

önegülik e.- me 177a/23

ʿöẕr e.- me 190b/02

rüsvāyī e.- me 081b/06

meyl e.- mez 084b/12, 175b/11, 200a/22

süstlük e.- mez 216b/02

ṭaleb e.- mez 232b/01

ẓulm e.- mez 115b/06

ġālib e.- mez ėtmeyecek 210b/14

ser-pīç e.- mezdi 080a/19

ḳabūl e.- mezsiz 161a/17

e.- miş 076b/23

bahāne e.- miş 233b/15

görmez e.- miş 299a/09

ḥükm e.- miş 095a/14

iḫtiyār e.- miş 015a/20

ḳabūl e.- miş 076a/17

ḳaṣd e.- miş 273b/03, 275a/02

muḥabbet e.- miş 076a/16

tedbīr e.- miş 223b/12

zebūn e.- miş 081a/10

ser-leşker e.- mişdi 205a/22

ṣınur e.- mişdi 185a/13

dībā e.- mişdür 275b/04

ḫac e.- mişdür 300a/05

helāk e.- mişdür 275b/04

ḳul e.- mişdür 231a/15

maʿmūr e.- mişdür 176a/14

naṣīḥatlar e.- mişdür 249b/19

pāre e.- mişdür 077a/04

şāh e.- mişdür 277b/25

ṭopraḳ e.- mişdür 249b/14

var e.- mişdür 288b/22

zehr e.- mişdür 280a/05

cemʿ e.- mişem 074a/02

e.- mişemdür 240b/18

e.- mişler 176a/07

yėr e.- mişler 269a/22

yazıcı e.- mişlerdi 260b/01

daʿvet e.- mişsin 179b/15

ʿizzet e.- mişsin 303a/20

ḳabūl e.- mişsin 303a/20

medḥ e.- mişsin 314a/20

mübālaġalar e.- mişsin 179b/19

şīr e.- mişsin 301a/14

e.- ŋ 003a/08, 273a/09

ʿarż e.- ŋ 197b/19

āşikāre e.- ŋ 210a/07

āzād e.- ŋ 051b/11

cehd e.- ŋ 031a/24, 288b/04

çerāḳ e.- ŋ 005a/09

ġayret e.- ŋ 297a/15

iḫtiyār e.- ŋ 031a/24

naṣīḥatlar e.- ŋ 291b/18

ṣoḥbet e.- ŋ 025b/20

şükr e.- ŋ 021a/19

ṭaleb e.- ŋ 175a/18

yėr e.- ŋ 025a/16

e.- r 286b/09

aŋa e.- r 068a/12

ārzū e.- r 038b/10

ʿazīz e.- r 123b/25

ber-ā-ber e.- r 049b/19

beyān e.- r 102b/17

bī-fāyide e.- r 071a/19

büryān e.- r 077a/04

cüvān e.- r 031a/06

dāyim e.- r 024b/02

deŋiz e.- r 063a/07

dil-şād e.- r 124a/01

fehm e.- r 210a/21

ġavġā e.- r 025b/22

gūr e.- r 131a/25

helāk e.- r 037b/04, 047b/06, 209a/16

ḫor e.- r 088b/11, 169a/21

ḫurūş e.- r 025b/22

ʿibādet e.- r 015b/18

inʿām e.- r 137a/14

māt e.- r 075b/21

naṣīb e.- r 275b/03

nīk-baḫt e.- r 027b/24

rusvāy e.- r 212b/20

ser-nigūn e.- r 084b/12

şād e.- r 131a/25

şāh e.- r 275b/03

şāhlıḳ e.- r 056b/01

şikār e.- r 015b/14

ṭaleb e.- r 038b/21

vefā e.- r 097b/23

yād e.- r 005a/20

yavuzlıḳ e.- r 106a/08

zebūn e.- r 077b/19

zer-nişān e.- r 137a/10

ziyāde e.- r 157a/05

āferīn e.- rdi 022b/07

av e.- rdi 035a/25

pāre e.- rdi 049b/17

rām e.- rdi 201b/05

s̱enā e.- rdi 022b/07

şād e.- rdi 232a/03

yıġnaḳ e.- rdi 034b/05

serverlik e.- rdüŋ 083a/03

ʿitibār e.- rem 287a/09

āzād e.- ye 051b/08

baḫş e.- ye 264a/06

baḫşāyiş e.- ye 037a/06

beg e.- ye 306a/01

bī-ten e.- ye 038b/22

cehd e.- ye 078a/08, 210a/22

cemʿ e.- ye 114b/17

ceng e.- ye 039a/03, 077b/04, 185a/12

daʿvet e.- ye 324a/18

delīl e.- ye 212a/06

der-bend e.- ye 198a/10

dostluḳ e.- ye 215a/25

duʿā e.- ye 242a/18

düşmenlik e.- ye 204b/25

emīn e.- ye 135b/12

eylük e.- ye 249a/21

farḳ e.- ye 248b/14, 267a/01

fermān e.- ye 016a/25

fikr e.- ye 212b/14, 212b/16

ġarḳ e.- ye 160b/13

gümān e.- ye 053b/06

ḥabs e.- ye 053a/15

ḫalāṣ e.- ye 025a/02, 025b/11, 198a/10

ḥāṣıl e.- ye 038b/24

ḥayf e.- ye 194b/12, 195b/14

helāk e.- ye 036a/01, 047b/22, 048a/01, 077a/17, 251a/08, 252b/15, 302b/08

ḫışm e.- ye 041b/22, 053a/13, 053b/01, 214b/10, 271a/12, 305a/11, 323a/01

ḫor e.- ye 216b/05, 262b/08

ḫurūş e.- ye 037a/08

ḥürmet e.- ye 214a/01, 248b/23

ʿināyet e.- ye 007b/03, 019a/25

ʿizzet e.- ye 213b/21

ḳabūl e.- ye 223a/24, 223b/19, 291b/03, 302b/03

ḳaṣd e.- yem 272a/09

ḳaṭʿ e.- yem 036b/13

ketḫudā e.- yem 259b/01

ḳonuḳlıḳ e.- yem 083a/19

nişān e.- yem 036b/11

pāre e.- yem 201a/19

pehlevānı e.- yem 266a/12

rām e.- yem 319b/21

ṣadaḳa e.- yem 278a/17

ṣāfī e.- yem 114b/11

seyrān e.- yem 009b/01

şād e.- yem 184b/10

şāh e.- yem 060b/09, 235b/10

şefḳat e.- yem 250b/17

şikāyet e.- yem 208b/20

şükürler e.- yem 020b/18

tāc e.- yem 180b/21

ṭar e.- yem 096a/16, 234b/06

tāze e.- yem 248a/03

tedbīr e.- yem 071b/01

teng e.- yem 012a/24

ṭopraġ e.- yem 046a/12, 155b/10

ulu e.- yem 149b/20, 294a/15, 294a/17, 300b/25

yārlıḳ e.- yem 269b/06

yėg e.- yem 265b/07

yėr e.- yem 028b/15, 311b/21

yüz e.- yem 039a/04

zindān e.- yem 081b/15

ziyāret e.- yem 322b/08

şerḥini e.- yemez 122b/11

rāżī e.- yemezsin 161a/16

basṭ e.- yen 068a/10

münevver e.- yen 037a/06

āferīn e.- yü 013a/17

fiġān e.- yü 029a/03

nişān e.- yü 117b/18

niyāyiş e.- yü 007b/12

niyāz e.- yü 012a/04

sitāyiş e.- yü 040a/13

ṭāʿat e.- yü 015a/02

e.- yüp 020b/15, 194a/11, 261a/11, 262b/13

ābādān e.- yüp 008b/19, 026a/12

āferīn e.- yüp 014b/02, 017b/12, 043b/09

āh e.- yüp 011a/21, 033b/03, 033b/10, 309b/06

ārāste e.- yüp 011a/15

arḳa bir e.- yüp 296a/03

bahāne e.- yüp 288a/18

baḫş e.- yüp 022b/01, 195a/12

baḫşişler e.- yüp 013b/06

baş aşaġa e.- yüp 052b/05, 085a/24, 239b/01, 291b/14

belürsüz e.- yüp 138a/25

bī-gümān e.- yüp 021a/20

bir e.- yüp 134a/02

bölük bölük e.- yüp 261b/04

cemʿ e.- yüp 012a/11, 026a/13, 142a/24, 219b/06, 248a/02, 264a/17, 276a/24

cüst-ü-cū e.- yüp 031a/11

çāk e.- yüp 036b/17, 309b/06

dād e.- yüp 008b/15

duʿā e.- yüp 016a/16, 040a/12, 306a/09, 313b/14

dügün e.- yüp 052a/17

endīşe e.- yüp 020a/04

feryād u fiġān e.- yüp 055a/13

fiġān e.- yüp 029a/06

fikr e.- yüp 237b/11, 266b/05, 291b/05

gird e.- yüp 016b/22

gümān e.- yüp 273a/21

güzār e.- yüp 025b/20

güzīde e.- yüp 200a/08

ḥalḳa e.- yüp 059a/12, 062b/17

ḫalvet e.- yüp 223b/15

ḫāṭır e.- yüp 036a/08

heybet e.- yüp 037a/12

ḫışm e.- yüp 169b/19, 259a/03

ḥīle e.- yüp 041b/20

ḫor e.- yüp 185b/19

ḫoş e.- yüp 182b/07

ḫurūş e.- yüp 016a/01, 025a/06, 028b/07, 032a/17

ḥükm e.- yüp 020b/03

ḥüküm e.- yüp 015a/03

hüner e.- yüp 035b/15

iplik e.- yüp 136a/16

ittifāḳ e.- yüp 014b/04

ʿizzet e.- yüp 199b/11, 247a/06, 247b/05

ʿizzetler e.- yüp 300a/01

ḳabūl e.- yüp 019a/12, 028b/15, 030b/06, 038b/19

ḳahr e.- yüp 260b/16, 278a/13

ḳalḳan e.- yüp 024a/22

kār-zār e.- yüp 027b/22

ḳaṣd e.- yüp 273b/05, 273b/11

kebāb e.- yüp 287a/06

kefen e.- yüp 159b/12

ḳulavuz e.- yüp 018a/06

minnet e.- yüp 184a/10

naṣīḥat e.- yüp 032b/23

naẓar e.- yüp 030b/01, 041a/14

nevāḫt e.- yüp 003a/19, 023a/01, 033b/12

nevḥa e.- yüp 016a/01

nigār e.- yüp 031a/18

nişān e.- yüp 185b/01

niyāz e.- yüp 021a/19, 023a/17, 037a/21

pāk e.- yüp 114a/24

pāre e.- yüp 257b/09

pāre pāre e.- yüp 070b/04, 274b/15

perākende e.- yüp 017b/15

ṣabr e.- yüp 268b/10

ṣāfī e.- yüp 114a/24

sitāyiş e.- yüp 016a/08, 031a/17

şādlıḳ e.- yüp 019a/22

şāhlıḳ e.- yüp 323b/21

şebiḫūn e.- yüp 005a/03

şükr e.- yüp 302b/24

tedbīr e.- yüp 038b/17

tedbīrin e.- yüp 183b/22

var e.- yüp 197b/25

yād e.- yüp 014a/09

yaġmā e.- yüp 186a/16

yaraġ e.- yüp 178b/08

yaraḳ e.- yüp 009a/24, 247b/03

yas e.- yüp 236a/19

yavuzlıḳ e.- yüp 006a/20

yėgin e.- yüp 037a/09

yıġınaḳlar e.- yüp 013b/12

yük e.- yüp 231a/06

zārılıḳ e.- yüp 010b/10, 022a/20

ẕikr e.- yüp 040b/08

ẓulm e.- yüp 024b/17

zūr e.- yüp 016b/24

e.- yüpdür 026b/02

eyle Öyle, o kadar -193-

e. 004a/07, 004b/07, 005b/25, 011a/09, 012b/02, 020a/08, 027b/16, 030b/03, 031b/05, 041a/04, 041a/13, 042b/21, 044b/02, 046b/03, 048b/25, 049b/07, 049b/13, 050b/10, 053b/08, 054b/04, 055a/08, 055b/20, 056b/20, 058b/04, 059a/18, 059a/21,

059b/20, 060b/04, 061b/04, 061b/21, 062a/01, 062b/18, 062b/21, 065b/20, 066b/12, 068b/03, 069a/24, 071a/04, 071b/01, 072b/17, 074a/11, 075a/04, 075b/25, 076a/03, 078a/01, 079a/11, 080a/13, 080b/08, 081b/16, 082b/05, 082b/08, 084b/02, 085b/13, 085b/15, 085b/18, 087a/23, 087b/03, 088b/05, 089b/10, 093b/06, 095a/04, 095b/24, 096b/07, 101a/05, 104a/15, 105a/17, 105a/20, 106b/15, 108b/10, 111a/12, 115a/11, 115a/23, 117a/09, 118a/09, 118b/07, 120a/20, 120b/02, 121a/24, 124b/01, 129b/11, 132b/07, 136b/06, 138b/07, 139b/21, 141a/04, 145a/05, 149a/13, 150a/19, 155a/10, 159a/03, 160b/18, 161a/15, 162b/22, 164a/24, 164b/02, 165a/13, 166a/04, 166a/05, 168b/08, 168b/09, 169a/12, 169a/17, 177a/06, 178a/08, 180a/03, 189a/18, 192a/03, 192b/22, 197b/02, 199a/14, 200a/06, 200a/11, 207b/11, 209a/19, 212a/22, 213b/06, 218a/25, 219a/11, 223a/09, 229a/19, 229b/10, 232b/06, 232b/14, 232b/15, 235a/24, 238b/09, 239a/01, 239b/11, 246a/14, 251b/23, 252b/21, 253b/09, 255a/12, 258a/02, 260b/05, 261a/03, 261b/09, 261b/16, 262a/01, 262a/05, 262a/11, 265a/09, 265a/20, 266a/18, 268a/24, 268b/06, 269a/02, 272b/17, 273a/25, 274a/09, 277b/03, 280b/21, 282a/08, 284a/13, 285a/10, 286a/08, 286a/22, 288a/20, 289a/07, 290b/11, 292b/21, 294b/07, 295b/17, 296b/19, 301b/07, 301b/17, 303b/23, 304b/25, 305a/15, 306a/24, 309a/13, 309a/15, 313a/20, 318b/03, 321b/04, 322a/23, 322b/05, 322b/06, 323b/01, 324a/04, 325a/11, 327a/19, 327b/14, 327b/19

e.+ dür 071a/22, 074b/18

e.+ yidi 236b/11

e.+ yimiş 002b/08

ėyle- *bk. eyle-* -4-

ė. 119b/25

bend ė. 190a/05

nişān ė. 117b/19

fevt ė.- me 117b/20

eylen- Yerleştirmek -1-

e.- diler 229b/15

eyleş- Birlikte zaman geçirmek, eğlenmek -1-

e.- di 017b/24

eyleyici Yapan, eden -5-

ḫiẕmet e. 031b/15

ʿibādet e. 013a/03

rezm e. 037a/04

riʿāyet e. 140a/24

ʿibādet e. olam 013a/03

eylik *bk. eylük* -56-

e. 006a/20, 022a/20, 026a/21, 028b/13, 028b/21, 028b/22, 030b/03, 031a/02, 089b/12, 127b/25, 154b/08, 248a/13, 256a/01, 259b/01, 303b/12, 323b/19

e. bulımaz 243a/25

e.+ de 244b/21

e.+ den 242a/19, 242a/21, 242a/23, 245a/07, 289b/25, 290a/11, 293a/01

e. durur 002a/02

e.+ e 211a/18, 241b/08, 250a/05

e. ėdem 071b/18

e. ėdeyin 120a/01

e. ėtdi 115a/25

e. ėtdiler 242a/24

e. eyle 235a/18

e. eyleyem 290a/15

e. göresin 290b/03

e. görmesin 245a/12

e.+ i 242a/22, 242a/23, 242b/21, 294b/19

e.+ ile 019b/14

e.+ in 208a/01, 281a/09

e.+ inüŋ 272b/01

e. ḳıla 250b/22

e.+ le 321b/15

e.+ ler ėdüp 320b/14

e.+ ler ėtdüm 266b/24

e.+ ler görmişidi 023a/24

e.+ ler gösterdi 238b/15

e.+ lere 242a/23, 290a/15

e. ola 244a/22

e. ṣanur 290b/11

eylük İyilik -238-

e.+ üŋ 066a/08, 150a/18, 196a/09, 303b/21

e.+ üne 306b/17

e.+ üŋi 266b/18, 269a/05, 284b/21

e.+ üŋüzi 266a/03

e. bil- İyilik bilmek 180b/19, 270a/24, 273a/11, 294b/06

e. bul- İyilik bulmak 145b/09, 186b/01, 215a/07, 263a/15

e. ėt- İyilik etmek 056a/03, 072a/02, 079b/10, 090b/24, 096b/03, 097a/09, 115a/03, 118b/10, 118b/21, 144b/21, 152a/10, 180b/14, 184a/03, 184a/21, 212b/06, 215b/16, 228a/17, 249a/06, 250a/11, 250a/12, 250a/18, 250b/23, 266b/16, 269a/01, 271a/12, 274b/13, 283b/17, 303a/19

e. eyle- İyilik etmek 118b/10, 121a/23, 161b/14, 175a/18, 180b/20, 184a/10, 249a/21, 305a/21, 321b/01

e. gör- İyilik görmek 109b/19, 216b/13, 304b/24

e.+ i ṭoḳun- Yardımcı olmak, yardım etmek 174a/23

e. ḳıl- İyilik etmek 139b/19, 216a/12 **e. göster-** İyilik yapmak 234a/06, 268a/14

e. ol- İyilik yapar olmak 097a/07, 154b/25, 163a/16, 203a/18, 214b/20, 281b/02, 289b/09

e. vėr- İyilik yapmak 022a/19

eyt- Söylemek -3091-

e. 004b/17, 042b/23, 044a/10, 053a/19, 056a/02, 056a/21, 060a/12, 060b/25, 061b/09, 070a/09, 072a/01, 072a/25, 073a/12, 073b/07, 089b/25, 096a/08, 099b/17, 102b/20, 104a/12, 107b/04, 113a/14, 124b/19, 128a/13, 141a/12, 148a/16, 148a/25, 149b/14, 156b/19, 160b/11, 162a/05, 163a/23, 164a/18, 165a/02, 173b/23, 173b/24, 174a/17, 177b/02, 185b/04, 185b/11, 188a/13, 198b/08, 199b/18, 206a/04, 206a/21, 208b/24, 209a/01, 209b/05, 215a/06, 226b/09, 229a/25, 233b/07, 234a/25, 234b/14, 235a/20, 239a/24, 239b/15, 239b/20, 239b/23, 239b/25, 246b/04, 246b/06, 246b/09, 251b/14, 257a/23, 257a/24, 257b/01, 258a/21, 258a/25, 258b/08, 258b/09, 258b/12, 258b/23, 260b/19, 263a/06, 265b/11, 266b/23, 268b/04, 269a/23, 274a/15, 274a/16, 280b/05, 289a/10, 289b/11, 296b/21, 305b/20, 305b/21, 306a/18, 307b/20, 312a/07, 319a/22, 319b/10, 320b/10, 322b/24, 324b/09, 325a/01

e.- di 004b/14, 005a/09, 005a/21, 010a/06, 012b/01, 014a/25, 015a/03, 015b/13, 019a/09, 019a/12, 020a/08, 021b/19, 023b/08, 024a/19, 025b/12, 025b/21, 025b/22, 026a/03, 027a/08, 027a/12, 027b/06, 027b/15, 028a/13, 028b/15, 028b/20, 029b/01,

030b/01, 031b/19, 031b/20, 032a/06, 032a/09, 032b/04, 032b/21, 033a/17, 033b/12, 033b/13, 034a/09, 035a/12, 036b/13, 036b/14, 038a/21, 038b/03, 038b/14, 039a/19, 039a/21, 039a/24, 039a/25, 039b/01, 040a/10, 040a/18, 041a/15, 041b/14, 042b/22, 043b/02, 043b/05, 044b/05, 044b/17, 044b/23, 045a/24, 045b/02, 045b/07, 045b/12, 046a/22, 046a/23, 046b/02, 046b/05, 046b/07, 046b/10, 046b/13, 047a/07, 047b/02, 047b/04, 047b/07, 047b/09, 048a/11, 048a/15, 048b/20, 048b/21, 049a/18, 049b/03, 049b/06, 049b/09, 049b/14, 049b/24, 050a/01, 050a/03, 050a/05, 050a/08, 050a/15, 050a/19, 050a/22, 050b/02, 050b/05, 050b/10, 050b/18, 050b/21, 050b/24, 050b/25, 051a/04, 051a/08, 051a/11, 052a/15, 052a/18, 052b/01, 052b/06, 052b/08, 053a/06, 053a/09, 053a/10, 053a/11, 053a/13, 053a/14, 053a/18, 053a/24, 053a/25, 053b/01, 053b/04, 053b/07, 053b/12, 053b/20, 053b/22, 054b/02, 054b/05, 054b/13, 054b/24, 055a/05, 055a/07, 055a/09, 055b/19, 055b/20, 055b/21, 055b/22, 055b/23, 056a/01, 056a/02, 056a/09, 056a/11, 056a/13, 056a/15, 056a/21, 056a/25, 056b/01, 056b/03, 056b/04, 056b/08, 056b/11, 056b/16, 056b/18, 056b/21, 056b/23, 056b/24, 057a/04, 057a/10, 057a/14, 057a/15, 057a/23, 057b/02, 057b/11, 057b/12, 057b/16, 057b/19, 057b/25, 058a/11, 058a/20, 058b/01, 058b/17, 058b/23, 059a/06, 059a/08, 059a/21, 059b/07, 059b/21, 060a/01, 060a/04, 060a/07, 060a/13, 060a/16, 060a/19, 060b/07, 060b/10, 060b/11, 060b/13, 060b/23, 060b/24, 060b/25, 061a/03, 061a/08, 061a/20, 061a/21, 061a/22, 061b/08, 061b/09, 061b/13, 062a/05, 062a/08, 062a/11, 062a/15, 062a/18, 062b/03, 062b/05, 062b/12, 062b/19, 062b/22, 063a/06, 063a/08, 063a/12, 063b/03, 063b/04, 063b/17, 064a/08, 064a/14, 064a/19, 064a/24, 064b/03, 064b/04, 064b/05, 064b/08, 064b/13, 064b/20, 064b/24, 065a/05, 065a/08, 065a/12, 065a/22, 065a/24, 065b/03, 065b/07, 065b/15, 065b/18, 065b/21, 066a/10, 066a/12, 066a/15, 066a/16, 066a/20, 066a/21, 066a/22, 066b/04, 066b/10, 066b/21, 066b/22, 067a/02, 067a/09, 067a/13, 067b/01, 067b/09, 067b/13, 067b/16, 068a/07, 068a/14, 069a/04, 069a/11, 069a/18, 069a/23, 069b/02, 069b/14, 069b/17, 069b/21, 070a/01, 070a/03, 070a/05, 070a/07, 070a/09, 070a/11, 070a/12, 070a/18, 070b/12, 070b/19, 070b/23, 071a/05, 071a/07, 071a/08, 071a/11, 071a/21, 071b/02, 071b/04, 071b/12, 071b/15, 071b/18, 071b/24, 072a/01, 072a/19, 072b/07, 072b/10, 072b/11, 072b/12, 072b/14, 072b/18, 072b/23, 073a/06, 073a/10, 073a/12, 073a/13, 073a/15, 073a/17, 073a/24, 073a/25, 073b/02, 073b/06, 074a/09, 074a/14, 074a/17, 074a/20, 074a/22, 074b/04, 074b/10, 074b/13, 074b/15, 074b/21, 075a/01, 075a/07, 075a/09, 075a/12, 075a/13, 075a/19, 075a/23, 075a/24, 075b/09, 075b/22, 076a/02,

076a/04, 076a/08, 076b/01, 077b/07, 077b/10, 077b/12, 077b/21, 078a/18, 079a/07, 079a/12, 079a/25, 080a/10, 080a/13, 080a/25, 080b/12, 080b/17, 080b/18, 080b/19, 080b/21, 080b/25, 081a/01, 081a/03, 081a/07, 081a/21, 081b/01, 081b/04, 081b/06, 081b/09, 081b/11, 081b/16, 082a/04, 082a/05, 082a/08, 082a/10, 082a/16, 082a/24, 082b/03, 082b/06, 082b/13, 082b/22, 082b/24, 083a/02, 083a/11, 083a/22, 083b/13, 083b/16, 083b/18, 083b/19, 083b/22, 084a/02, 084a/04, 084a/17, 084a/20, 084b/02, 084b/16, 084b/19, 084b/22, 084b/24, 085a/02, 085a/03, 085a/17, 085a/25, 085b/07, 085b/11, 085b/15, 085b/18, 085b/22, 086a/01, 086a/03, 086a/06, 086a/13, 086a/16, 086b/07, 086b/13, 086b/20, 086b/25, 087a/02, 087a/05, 087a/07, 087a/12, 087a/13, 087a/15, 087a/16, 087a/21, 087a/24, 087b/19, 088a/01, 088a/13, 088a/16, 088a/21, 088b/02, 088b/14, 089a/04, 089a/16, 089a/22, 089b/01, 089b/07, 089b/10, 089b/14, 089b/22, 089b/23, 089b/25, 090a/12, 090a/19, 090b/06, 090b/08, 090b/13, 090b/16, 091a/03, 091a/04, 091a/12, 091b/02, 091b/04, 092a/01, 092a/25, 092b/22, 093a/02, 093a/03, 093a/05, 093a/07, 093a/10, 093a/16, 093a/19, 093a/25, 093b/09, 093b/18, 093b/22, 093b/25, 094a/07, 094a/14, 094a/20, 094b/07, 094b/21, 095a/03, 095a/19, 095a/22, 095b/16, 096a/03, 096a/07, 096b/03, 096b/05, 096b/17, 097a/05, 097a/12, 097b/13, 098a/06, 098a/14, 098a/25, 098b/02, 098b/06, 098b/08, 098b/17, 099a/02, 099a/06, 099a/18, 099a/22, 099a/24, 099b/02, 099b/03, 099b/05, 099b/12, 099b/17, 099b/19, 099b/22, 100a/22, 100b/01, 100b/08, 100b/17, 101a/03, 101a/06, 101a/08, 101a/10, 101a/12, 101b/14, 101b/17, 102a/06, 102b/10, 102b/14, 102b/20, 103b/07, 103b/15, 104a/05, 104a/12, 104a/17, 104b/11, 104b/24, 105a/06, 105a/09, 105a/18, 105a/19, 105a/20, 105b/07, 105b/23, 106a/04, 106b/02, 106b/07, 106b/11, 106b/13, 107a/03, 107a/09, 107a/19, 107b/03, 107b/08, 107b/11, 107b/13, 108a/13, 108a/17, 108b/01, 108b/03, 108b/10, 108b/19, 108b/20, 109b/14, 109b/21, 110a/07, 110a/14, 110a/16, 110b/03, 110b/07, 111a/13, 111a/20, 111a/22, 111b/15, 111b/18, 112a/03, 113a/02, 113a/05, 113a/06, 113a/14, 113a/16, 113a/18, 113b/02, 113b/05, 113b/17, 113b/23, 113b/24, 113b/25, 114a/01, 114a/04, 114a/19, 114b/02, 114b/13, 114b/22, 114b/23, 114b/24, 115a/02, 115a/08, 115a/10, 115a/14, 115a/15, 115a/19, 115a/20, 115a/25, 115b/01, 115b/14, 116a/17, 116b/08, 116b/25, 117a/01, 117a/03, 117a/05, 117b/07, 117b/08, 117b/24, 118a/01, 118a/03, 118a/07, 118a/15, 118a/23, 118a/25, 118b/02, 118b/05, 118b/07, 118b/08, 118b/11, 118b/18, 118b/20, 119a/03, 119a/06, 119a/10, 119a/14, 119a/15, 119a/18, 119a/19, 119a/21, 119a/22, 119a/24, 119b/01, 119b/02, 119b/04, 119b/13, 119b/18, 119b/24, 120a/01, 120a/02, 120a/03, 120a/06,

120a/09, 120a/11, 120a/13, 120a/14, 120a/19, 120a/21, 120b/04, 120b/09, 120b/15, 120b/24, 121a/05, 121a/12, 121a/17, 121a/21, 121a/22, 121a/24, 121b/02, 121b/10, 121b/15, 121b/24, 122a/10, 122a/12, 122a/15, 122a/16, 122a/18, 122a/19, 122a/22, 122a/23, 122a/25, 122b/01, 122b/03, 122b/13, 124a/09, 124b/19, 125a/18, 125a/22, 125b/15, 125b/22, 126a/17, 126b/24, 127a/04, 127a/09, 127b/11, 127b/16, 128a/02, 128a/12, 128a/13, 128a/14, 128b/07, 128b/18, 129a/10, 129a/13, 129a/18, 129b/11, 129b/13, 129b/16, 129b/25, 130a/23, 130b/06, 130b/16, 131a/03, 131a/04, 131a/05, 131a/06, 131a/07, 131a/09, 131a/11, 131a/13, 132a/12, 132a/13, 132a/15, 132b/04, 132b/20, 132b/23, 132b/24, 132b/25, 133a/01, 133a/05, 133a/08, 133a/19, 133b/08, 133b/09, 133b/18, 133b/19, 133b/23, 133b/24, 133b/25, 134a/03, 134a/06, 134a/09, 134a/11, 134a/15, 134a/24, 135a/07, 135b/20, 135b/21, 136a/25, 137b/18, 137b/21, 138a/13, 138a/19, 138b/05, 138b/14, 138b/21, 138b/22, 139a/25, 139b/07, 139b/18, 139b/20, 139b/22, 139b/25, 140a/04, 140a/05, 140a/06, 140a/07, 140a/10, 140a/11, 140a/13, 140a/19, 140a/20, 140a/24, 140b/01, 140b/02, 140b/04, 140b/09, 140b/16, 140b/17, 140b/21, 140b/23, 141a/08, 141a/09, 141a/12, 141a/17, 141a/20, 141a/23, 141b/15, 141b/17, 141b/18, 141b/23, 142a/12, 142a/15, 142a/19, 142a/25, 143b/13, 144a/22, 144b/04, 145a/17, 146b/04, 146b/16, 146b/22, 147a/02, 147a/13, 147a/16, 147a/19, 147a/23, 147b/03, 147b/18, 147b/20, 148a/15, 148a/22, 148a/25, 148b/01, 148b/06, 148b/07, 148b/17, 148b/18, 148b/22, 148b/25, 149a/02, 149a/10, 149a/11, 149a/18, 149a/22, 149a/25, 149b/09, 149b/14, 149b/15, 149b/19, 149b/20, 149b/22, 149b/25, 150a/01, 150a/15, 150a/16, 150a/18, 150a/21, 150a/22, 150a/25, 150b/04, 150b/05, 150b/09, 150b/10, 150b/14, 150b/15, 150b/17, 150b/20, 150b/22, 150b/23, 150b/25, 151a/01, 151a/02, 151a/06, 151a/08, 151a/14, 152a/05, 152a/09, 152a/12, 152b/21, 153a/08, 153a/13, 153a/15, 153a/16, 153a/18, 153b/13, 153b/25, 154a/05, 154a/13, 154a/20, 154a/23, 154b/21, 155a/02, 155a/19, 155b/05, 156a/02, 156a/15, 156a/18, 156b/03, 156b/04, 156b/06, 156b/08, 156b/17, 156b/19, 156b/20, 156b/21, 156b/23, 157a/04, 157a/17, 157a/18, 157a/25, 157b/01, 157b/08, 157b/12, 157b/18, 158a/02, 158a/07, 158a/12, 158a/23, 158b/02, 158b/06, 158b/09, 158b/10, 158b/14, 158b/15, 158b/23, 158b/24, 159a/02, 159a/03, 159a/16, 159a/23, 159b/01, 159b/16, 160a/09, 160a/11, 160a/12, 160a/25, 160b/06, 160b/10, 160b/15, 160b/23, 160b/24, 161a/14, 161a/17, 161a/20, 161b/03, 161b/07, 161b/08, 161b/10, 161b/19, 162a/06, 162b/08, 162b/11, 162b/12, 162b/15, 162b/19, 162b/23, 163a/04, 163a/07, 163a/08, 163a/11, 163a/12, 163a/14, 163a/16, 163a/17, 163a/18, 163a/21, 163a/22,

163a/23, 164a/07, 164a/13, 164a/19, 164a/21, 164a/23, 164b/01, 164b/06, 164b/07, 164b/10, 164b/11, 164b/13, 164b/17, 164b/19, 164b/24, 165a/01, 165a/02, 165a/03, 165a/05, 165a/06, 165a/07, 165a/13, 165a/15, 165a/16, 165a/19, 165a/21, 165a/22, 165a/23, 165b/02, 165b/04, 165b/08, 165b/12, 165b/14, 165b/16, 165b/20, 165b/25, 166a/07, 166a/16, 166a/18, 166a/20, 166b/03, 166b/11, 166b/19, 167a/02, 167a/04, 167a/09, 167a/20, 167a/21, 167b/06, 167b/11, 167b/12, 167b/13, 167b/18, 167b/19, 168a/07, 168a/08, 168a/25, 168b/04, 168b/10, 168b/14, 168b/16, 168b/24, 169a/01, 169a/04, 169a/11, 169a/13, 169a/15, 169a/21, 169a/22, 169b/09, 169b/19, 170a/09, 170b/06, 170b/16, 170b/18, 171a/01, 171a/03, 173a/17, 173a/19, 173a/22, 173a/23, 173b/02, 173b/11, 173b/25, 174a/11, 174a/18, 174a/20, 174a/21, 174a/22, 174a/25, 174b/17, 175a/23, 175b/03, 175b/08, 176a/02, 176a/09, 176a/11, 176a/12, 176a/13, 176a/18, 176b/11, 176b/17, 176b/20, 177a/03, 177a/04, 177a/13, 177a/14, 177a/18, 177a/20, 177a/23, 177a/25, 177b/09, 177b/17, 177b/20, 177b/24, 178a/06, 178a/09, 178a/17, 178a/23, 178b/01, 178b/05, 178b/11, 178b/20, 178b/24, 178b/25, 179a/06, 179a/09, 179a/10, 179a/11, 179a/13, 179a/19, 179b/23, 179b/24, 180a/01, 180a/02, 180a/03, 180a/08, 180a/09, 180a/11, 180a/12, 180a/16, 180a/19, 180a/23, 180b/02, 180b/06, 180b/10, 180b/11, 180b/14, 180b/18, 181a/08, 181a/18, 181b/25, 182a/04, 182b/19, 183a/12, 183a/24, 183b/11, 183b/17, 183b/19, 184a/07, 184a/11, 184a/14, 184a/21, 184a/23, 184a/25, 184b/06, 184b/09, 184b/11, 185a/10, 185a/14, 185a/18, 185b/04, 185b/11, 185b/14, 185b/19, 185b/22, 185b/24, 186a/08, 186a/25, 186b/01, 186b/04, 186b/15, 186b/19, 187a/10, 187a/12, 187b/14, 188a/01, 188a/04, 188a/12, 188b/08, 188b/12, 188b/13, 189a/15, 189a/19, 189b/03, 189b/06, 189b/17, 189b/18, 190a/09, 190a/24, 190b/02, 190b/05, 190b/12, 190b/14, 190b/16, 190b/17, 190b/19, 190b/22, 190b/24, 191a/05, 191a/06, 191a/13, 191b/05, 191b/13, 191b/14, 191b/15, 191b/16, 191b/18, 191b/20, 191b/22, 191b/24, 192a/02, 192a/04, 192a/12, 192a/13, 192a/19, 192b/08, 192b/10, 192b/12, 192b/14, 192b/17, 192b/23, 192b/25, 193a/02, 193a/08, 193a/11, 193a/17, 193b/08, 193b/10, 194a/02, 194a/24, 196a/24, 196b/14, 196b/15, 196b/22, 196b/24, 197a/01, 197a/04, 197a/19, 197b/25, 198a/03, 198a/12, 198b/05, 198b/07, 199a/06, 199a/07, 199a/20, 199b/09, 199b/10, 199b/12, 199b/16, 199b/18, 200a/02, 200a/05, 200a/10, 200b/25, 201a/06, 201a/15, 201b/23, 202a/01, 202b/11, 202b/18, 202b/21, 202b/23, 203a/05, 203a/13, 203a/17, 203a/21, 203b/02, 203b/21, 204b/02, 205b/04, 205b/17, 206a/02, 206a/15, 206a/16, 206a/19, 206a/20, 206a/22, 206a/25, 207a/18, 207a/21, 207a/22, 207a/23, 207a/25, 207b/01,

207b/13, 207b/15, 207b/19, 207b/21, 207b/23, 207b/24, 208b/23, 209a/01, 209a/18, 209b/02, 209b/11, 209b/12, 210a/06, 210a/11, 210a/16, 210a/19, 210b/22, 211a/08, 211a/10, 211a/14, 211a/15, 211a/19, 211a/20, 211a/21, 211a/24, 211a/25, 211b/02, 211b/04, 211b/05, 211b/07, 211b/08, 211b/09, 211b/10, 211b/11, 211b/12, 211b/13, 211b/14, 211b/15, 211b/17, 211b/18, 211b/21, 211b/22, 211b/23, 211b/24, 212a/02, 212a/03, 212a/07, 212a/09, 212a/10, 212a/12, 212a/14, 212a/15, 212a/21, 212a/23, 212a/24, 213a/05, 213a/06, 213a/07, 213a/08, 213a/10, 213a/12, 213a/14, 213a/16, 213a/18, 213b/05, 213b/06, 214a/23, 214a/25, 214b/08, 214b/14, 215a/04, 215a/06, 215a/08, 215a/09, 215a/10, 215a/15, 215a/17, 216a/05, 216a/08, 217a/24, 217b/04, 217b/13, 217b/16, 217b/17, 218a/03, 218a/10, 218a/11, 218a/16, 218a/21, 218a/23, 218b/03, 219b/07, 220a/22, 221a/01, 221a/20, 221a/25, 221b/05, 221b/09, 222a/24, 222b/18, 222b/20, 223a/05, 223a/08, 223a/12, 223b/16, 223b/20, 224a/09, 225a/18, 226a/19, 226a/23, 226b/09, 226b/10, 226b/11, 226b/17, 226b/18, 226b/20, 226b/23, 226b/24, 227a/06, 227a/07, 227a/13, 227a/14, 227a/15, 227a/17, 227a/18, 227a/21, 227a/22, 227a/23, 227a/24, 227b/01, 227b/03, 227b/05, 227b/06, 227b/07, 227b/08, 227b/09, 227b/10, 227b/11, 227b/12, 227b/13, 227b/15, 227b/16, 227b/17, 227b/18, 227b/20, 227b/21, 227b/24, 227b/25, 228a/01, 228a/02, 228a/03, 228a/07, 228a/08, 228a/09, 228a/10, 228a/13, 228a/14, 228a/15, 228a/16, 228a/18, 228a/20, 228a/24, 228a/25, 228b/01, 228b/03, 228b/04, 228b/05, 228b/08, 228b/12, 228b/22, 229a/06, 229a/08, 229a/13, 229a/18, 229a/20, 229a/24, 229b/01, 229b/07, 229b/10, 229b/12, 229b/20, 230a/10, 230a/14, 230b/05, 230b/08, 230b/12, 231a/03, 231a/14, 231b/10, 232a/05, 232a/11, 232a/23, 232b/09, 232b/17, 232b/25, 233a/09, 233a/16, 233b/07, 233b/15, 234a/04, 234a/05, 234a/12, 234a/25, 234b/13, 234b/20, 235a/03, 235a/07, 235a/13, 235a/15, 235a/25, 235b/06, 236a/08, 236a/13, 236a/19, 236b/06, 236b/08, 236b/13, 236b/16, 236b/17, 236b/24, 237a/08, 237b/16, 237b/21, 238a/02, 238a/16, 238a/17, 238a/18, 238a/20, 238a/22, 238b/03, 238b/05, 238b/19, 238b/22, 238b/23, 239a/01, 239b/06, 239b/07, 239b/10, 239b/12, 239b/14, 239b/15, 239b/17, 239b/18, 239b/20, 239b/23, 239b/24, 240a/02, 240a/06, 240a/21, 240a/25, 240b/04, 240b/05, 240b/14, 240b/15, 240b/16, 240b/17, 240b/18, 240b/19, 240b/20, 240b/23, 241a/01, 241a/02, 241a/06, 241a/14, 241b/02, 241b/05, 241b/06, 241b/07, 241b/09, 241b/13, 241b/14, 241b/16, 241b/17, 241b/18, 241b/19, 241b/21, 241b/22, 241b/25, 242a/02, 242a/04, 242a/05, 242a/08, 242a/10, 242a/12, 242a/13, 242a/14, 242a/15, 242a/17, 242a/19, 242a/20, 242a/23, 242a/24,

242a/25, 242b/01, 242b/03, 242b/04, 242b/06, 242b/07, 242b/08, 242b/09, 242b/11, 242b/13, 242b/14, 243a/18, 243a/20, 243a/22, 243a/24, 243b/02, 243b/04, 243b/06, 243b/11, 243b/14, 243b/16, 243b/19, 243b/21, 243b/24, 244a/02, 244a/04, 244a/07, 244a/09, 244a/11, 244a/13, 244a/16, 244a/18, 244a/19, 244b/11, 245a/20, 245b/02, 245b/12, 245b/19, 246a/02, 246a/19, 246a/22, 246a/24, 246b/03, 246b/06, 246b/07, 246b/09, 246b/11, 246b/14, 246b/16, 246b/19, 247a/04, 247a/07, 247a/12, 247a/15, 247a/19, 247a/21, 247a/22, 247b/01, 247b/05, 247b/07, 247b/11, 248a/07, 248a/11, 248b/07, 248b/14, 248b/17, 248b/19, 248b/20, 248b/22, 248b/24, 248b/25, 249a/05, 249a/15, 249a/18, 249b/21, 250b/06, 250b/11, 251a/12, 251a/15, 251a/17, 251a/22, 251b/03, 251b/09, 251b/14, 251b/20, 251b/23, 251b/25, 252a/02, 252a/04, 252a/05, 252a/13, 252a/17, 252a/18, 252a/20, 252b/02, 252b/03, 252b/17, 253b/10, 253b/13, 253b/20, 253b/23, 254a/09, 254a/16, 254a/20, 254a/22, 254a/24, 254b/03, 254b/06, 254b/10, 254b/19, 254b/23, 254b/24, 255a/01, 255a/02, 255a/12, 255b/04, 255b/07, 255b/18, 255b/20, 256a/07, 256a/11, 256a/12, 256a/18, 256a/23, 256a/24, 256b/03, 256b/13, 256b/20, 256b/24, 257a/02, 257a/05, 257a/06, 257a/09, 257a/13, 257a/19, 257a/20, 257a/22, 257a/24, 257b/08, 257b/11, 257b/13, 257b/22, 257b/24, 258a/03, 258a/05, 258a/08, 258a/12, 258a/13, 258a/15, 258a/18, 258a/20, 258a/24, 258b/01, 258b/08, 258b/10, 258b/12, 258b/19, 258b/23, 259a/10, 259a/15, 259b/07, 260a/04, 260a/06, 260a/14, 260a/16, 260a/23, 260b/02, 260b/05, 260b/07, 260b/13, 260b/19, 260b/23, 261a/05, 261a/08, 261a/09, 261a/14, 261a/15, 261a/21, 261a/24, 261b/05, 261b/08, 261b/17, 261b/21, 262a/04, 262b/07, 262b/10, 262b/18, 262b/24, 263a/05, 263a/06, 263a/11, 263a/14, 263a/17, 263b/08, 263b/13, 263b/14, 263b/18, 263b/20, 264a/23, 264b/02, 264b/07, 264b/11, 264b/12, 264b/24, 265a/01, 265a/10, 265a/12, 265a/17, 265b/02, 265b/10, 265b/23, 266a/01, 266a/20, 266b/02, 266b/10, 266b/11, 266b/14, 266b/17, 266b/22, 266b/25, 267a/04, 267a/06, 267a/07, 267a/13, 267b/16, 267b/24, 268a/02, 268a/03, 268a/06, 268a/17, 268a/21, 268b/04, 268b/10, 268b/19, 269a/16, 269a/23, 269b/03, 269b/04, 269b/10, 269b/16, 270a/01, 270a/02, 270a/04, 270a/07, 270a/14, 270a/15, 270a/16, 270b/02, 270b/10, 270b/16, 271a/01, 271a/07, 271a/19, 271a/22, 271b/02, 271b/05, 271b/06, 271b/08, 271b/09, 271b/10, 271b/11, 271b/13, 271b/14, 271b/17, 271b/19, 272a/09, 272a/13, 272b/05, 272b/13, 272b/16, 272b/18, 272b/19, 272b/25, 273a/04, 273a/09, 273a/11, 273a/21, 273a/22, 273a/23, 273a/24, 273a/25, 273b/13, 273b/19, 273b/20, 273b/23, 274a/04, 274a/07, 274a/08, 274a/12, 274a/15, 274a/18, 274a/22, 274b/01, 274b/04, 274b/07,

274b/13, 274b/18, 274b/19, 274b/20, 275a/10, 275a/21, 275b/09, 275b/18, 275b/21, 276a/01, 276a/10, 276a/13, 276a/21, 276a/24, 276a/25, 276b/02, 276b/07, 276b/16, 277a/07, 277a/11, 277a/16, 277a/18, 277a/19, 277a/21, 277b/01, 277b/05, 277b/11, 277b/15, 277b/20, 278a/01, 278a/08, 278b/04, 278b/10, 278b/25, 279a/05, 279a/12, 279a/14, 279b/01, 279b/03, 279b/12, 279b/22, 280b/04, 280b/05, 280b/09, 280b/11, 280b/12, 280b/13, 280b/21, 280b/24, 280b/25, 281a/17, 281a/22, 281b/01, 281b/09, 281b/12, 281b/17, 282a/01, 282a/06, 282a/12, 282a/14, 282a/15, 282a/23, 282b/01, 282b/10, 282b/16, 282b/23, 282b/24, 282b/25, 283a/03, 283a/05, 283a/11, 283a/20, 283a/23, 283b/04, 283b/06, 283b/07, 283b/10, 283b/12, 283b/13, 283b/14, 283b/15, 283b/16, 283b/19, 283b/25, 284a/02, 284a/10, 284a/13, 284a/18, 284a/23, 284a/24, 284b/03, 284b/04, 284b/06, 284b/07, 284b/11, 284b/16, 284b/20, 284b/25, 285a/01, 285a/02, 285a/06, 285a/11, 285a/20, 285a/22, 285a/24, 285a/25, 285b/01, 285b/10, 285b/17, 285b/23, 286a/01, 286a/03, 286a/04, 286a/05, 286a/09, 286a/16, 286a/23, 286a/25, 286b/09, 286b/11, 286b/18, 287a/01, 287a/02, 287a/03, 287a/05, 287a/07, 287a/10, 287a/11, 287a/14, 287a/15, 287a/16, 287b/01, 287b/18, 287b/21, 287b/22, 287b/25, 288a/01, 288a/05, 288a/06, 288a/07, 288a/08, 288a/10, 288a/11, 288a/12, 288a/14, 288a/18, 288a/21, 288a/23, 288b/06, 288b/19, 289a/06, 289a/10, 289a/16, 289b/02, 289b/13, 289b/14, 289b/15, 289b/24, 290a/02, 290a/04, 290b/13, 290b/18, 291a/12, 291a/15, 291a/23, 291b/04, 291b/06, 291b/15, 291b/16, 291b/17, 291b/23, 291b/24, 292a/05, 292a/09, 292a/10, 292a/16, 292a/22, 292a/23, 292b/06, 293a/04, 293a/17, 293a/24, 293b/19, 294a/03, 294a/04, 294a/05, 294a/07, 294a/09, 294a/12, 294a/14, 294a/15, 294a/16, 294a/20, 294a/25, 294b/02, 294b/13, 294b/19, 294b/21, 294b/22, 295a/04, 295a/22, 295b/03, 295b/06, 295b/09, 295b/14, 295b/18, 295b/20, 295b/21, 295b/23, 296a/02, 296a/07, 296a/08, 296a/09, 296a/16, 296a/17, 296a/18, 296a/21, 296b/04, 296b/05, 296b/08, 296b/09, 296b/11, 296b/15, 296b/19, 296b/20, 296b/25, 297a/09, 297a/12, 297a/14, 297a/24, 297a/25, 297b/06, 297b/12, 297b/17, 297b/18, 298a/01, 298a/08, 298a/13, 298a/21, 298b/05, 298b/08, 298b/16, 299a/02, 299a/03, 299a/05, 299a/06, 299a/07, 299a/08, 299a/09, 299a/12, 299a/17, 299a/21, 299a/22, 299b/01, 299b/04, 299b/15, 300a/02, 300a/05, 300a/25, 300b/21, 300b/24, 301a/01, 301a/09, 301a/11, 301a/14, 301a/15, 301a/16, 301a/19, 301a/20, 301a/23, 301a/25, 301b/06, 301b/11, 301b/15, 301b/16, 302a/16, 302a/17, 302a/18, 302a/20, 302a/22, 302b/02, 302b/03, 302b/04, 302b/11, 303a/06, 303a/13, 303a/24, 303b/01, 303b/15, 303b/17, 304a/11, 304a/12, 304a/16, 304a/23, 304b/01,

233b/09, 234a/14, 234a/19, 253b/09, 257b/06, 259b/12, 269a/02, 275a/02, 275a/04, 284a/02, 302a/14, 306a/18, 309a/02, 310b/24, 316b/25, 327a/06

e.- ürdi 008b/11, 011b/24, 028a/19, 031b/23, 040a/02, 062b/08, 086b/01, 089a/07, 089a/10, 092a/04, 094a/14, 142b/17, 142b/20, 155b/18, 192a/22, 192a/23, 192b/01, 231b/19, 231b/20, 231b/22, 231b/23, 247b/20, 273a/18, 282a/03, 298a/14, 298a/19, 305a/17, 317a/18

e.- ürem 098a/02, 253b/21

e.- üridi 011a/16, 012a/21, 012b/24, 015a/19, 020a/19, 022b/07, 029a/04, 029a/07, 030a/13, 032b/19, 033b/06, 034a/17, 037a/19, 040b/08, 069b/15, 143a/04

e.- ürin 325b/01

e.- ürler 065b/19, 081a/11, 083a/06, 183b/02, 207a/05, 283a/06, 292b/01, 292b/23, 296b/05, 300a/04, 316a/14, 326b/12

e.- ürlerdi 098a/11, 142b/13, 156a/02, 189a/11, 201b/17, 202a/01, 205b/03, 255b/07, 261a/21, 301a/06, 302a/01, 317b/21, 318a/16, 319a/14, 326b/09

e.- ürleridi 029b/16, 044b/09, 044b/10, 047a/04, 053a/03, 066b/06, 073b/12, 098a/11, 153b/23, 226a/01, 233a/22, 251a/06, 297a/13

e.- ürlermiş 198b/07

e.- ürmiş 045b/08

e.- ürsem 103a/08

e.- ürsin 082a/20, 082b/08, 082b/10, 083a/25

e.- ürsiz 292b/20

e.- üvireyin 287b/25

eyü İyi -269-

e. 002b/11, 004a/14, 006a/15, 006b/15, 007a/23, 011b/11, 014b/23, 015b/04, 018a/23, 018b/06, 019a/20, 019b/04, 019b/05, 019b/19, 020a/20, 020b/09, 020b/11, 023a/23, 023b/01, 023b/03, 025a/10, 025a/11, 025a/12, 025b/02, 028a/07, 028a/08, 028a/23, 030b/05, 031b/09, 031b/14, 031b/19, 032b/05, 033b/24, 035a/20, 036b/16, 038b/20, 041b/02, 047b/16, 049b/16, 050a/25, 050b/14, 052b/02, 052b/19, 056b/24, 058b/17, 061b/12, 068b/06, 069b/15, 071b/12, 072a/03, 076b/02, 081a/12, 081a/13, 082b/11, 083a/12, 084a/02, 089b/24, 095b/23, 096b/19, 103b/25, 106b/03, 107b/16, 109a/15, 109b/14, 112a/12, 112a/15, 113b/05, 118b/06, 126a/17, 129b/07, 131a/12, 131a/22, 134a/03, 138a/20, 142b/03, 142b/04, 142b/05, 143a/22, 143b/24, 144b/10, 144b/22, 145a/10, 145a/20, 146a/03, 146b/09, 146b/13, 148a/25, 150b/17,

153a/07, 154a/07, 156b/21, 156b/24, 161a/17, 165a/19, 165b/03, 166b/01, 168a/14, 174a/15, 177b/11, 179b/23, 186b/01, 190b/15, 194b/18, 195b/18, 195b/25, 196a/16, 199a/09, 200a/25, 201b/01, 205a/19, 207a/16, 207b/21, 211a/15, 211a/25, 211b/04, 211b/05, 211b/23, 211b/25, 212a/11, 212a/25, 213a/16, 214a/15, 214b/03, 214b/10, 214b/24, 215a/09, 215b/16, 216a/20, 216b/14, 223a/12, 226b/04, 226b/05, 226b/06, 227a/07, 227a/09, 227a/12, 227b/02, 228b/03, 232b/09, 232b/10, 233b/23, 235a/18, 235b/09, 237a/08, 237b/09, 240a/07, 240a/08, 241b/01, 242a/07, 242b/04, 242b/24, 243a/01, 243a/12, 244b/06, 244b/16, 245a/07, 245a/09, 249b/12, 250a/17, 250a/18, 250b/07, 250b/20, 253a/12, 254b/08, 257a/25, 266b/11, 268a/17, 269b/19, 271a/24, 272a/02, 275b/10, 276b/11, 277a/24, 277b/07, 277b/11, 280a/20, 280a/22, 281a/01, 281a/05, 281a/07, 283a/10, 289a/09, 289b/12, 290b/25, 292a/23, 292b/10, 299a/04, 299a/08, 306a/05, 308b/08, 308b/14, 321a/01, 323b/21, 325a/03, 327a/14

e.+ de 145b/07, 250a/08, 288b/09, 300b/22

e.+ den 175b/14, 188b/08, 267a/01

e.+ dür 029b/15, 033b/23, 185a/19, 213a/05, 227a/13, 227b/21, 228a/07, 271a/15

e.+ ler 020b/22, 082a/15, 104a/07

e.+ lere 242b/12, 250a/08

e.+ leri 215b/18

e.+ lerile 044b/06

e.+ lerüŋ 145a/24, 174b/20, 244b/22

e.+ si 036b/12, 145a/10, 180a/01

e.+ sin 071b/05, 091b/16, 113b/04, 194a/21, 241b/11, 250b/09, 321b/05

e.+ sinden 114a/09, 183b/07

e.+ sine 158a/12

e.+ sini 072a/16

e. yavuz göstermegil 244b/17

e.+ ye 021a/19, 024a/14, 030a/20, 118a/15

e.+ yi 020b/17, 201a/24, 212b/09, 212b/10, 213b/20, 248b/14

e.+ yile 269a/01

e. ol- İyi olmak 025a/11, 104a/07, 121a/25, 141b/21, 212a/12, 228a/12, 232a/25, 235a/22, 242b/16, 243a/04, 288a/21, 295b/18

e.+ sin yatlusın gör- 271b/13, 305b/15

eyüce İyice -1-

e. 312a/15

eyülük İyilik *krş. eylük* -1-

e.+ ile 214a/25

eyvān <Ar. 1. Büyük sofa, salon 2. Kemerli yüksek bina, köşk -52-

e. 026a/18, 223b/02, 284b/09, 304a/22

ḳaṣr-ı e. 124a/17

e.+ a 011b/09, 101b/08

e.+ da 014a/06, 034b/14, 161b/11

e.+ dan 002a/07, 007a/14, 038a/14, 040b/09, 040b/15

e.+ ı 035a/19, 038b/09, 163b/08, 221b/16, 222b/14, 285b/04

taḫt-ı e.+ ı 178a/10

e.+ ın 030b/24

e.+ ına 001b/02, 017b/24, 028b/01, 034b/20, 035b/22, 041b/08, 175b/25, 184b/05, 188b/02

e.+ ında 001b/16

e.+ ından 008b/04, 014a/15, 034b/22, 035a/18, 036b/18, 143b/01

e.+ ını 034b/02, 034b/21, 046b/12

e.+ ınuŋ 040b/18

e.+ lar 013a/21, 110b/01

e.+ lara 013b/09

e.+ umda 041a/23

e.+ umuz 009a/13

e.+ uŋ 012b/16, 034b/24

e.+ uŋdan 091a/03

e.+ uŋuza 028b/16

eyvānlu <Ar.T. Büyük sofalı, salonlu -1-

e. 028b/16

eyyām <Ar. Günler -8-

e.+ ı 249b/16

e.+ ıdur 140a/20

e.+ ında 072a/20, 154b/18, 212b/14

e.+ ını 110a/12, 194b/05, 244b/18

ezberle- Ezberlemek -1-

e.- yecek 238b/11

ezel <Ar. Çok eski zaman -5-

ḥükm-i e. 086b/06

e.+ de 101b/14, 211a/13, 224a/21

e.+ den 183a/18

ezil- Ezilmek -1-

e.- mişdi 027a/15

ezzān Metinde adı geçen bir şehir -1-

e.+ dan 197b/21

F

faġfūr <Far. Çin hükümdarının ünvanı -62-

f. 006a/11, 006a/12, 006a/14, 006b/06, 008b/17, 009a/08, 009a/11, 009a/15, 009a/16, 103b/22, 127a/22, 127a/25, 127b/02, 127b/10, 127b/14, 127b/15, 127b/17, 128a/03, 128a/12, 176b/07, 258a/10, 258a/12, 258a/16, 260a/04, 262b/18, 262b/20, 307b/24

f.-ı çīn 003b/17, 003b/18, 006a/10, 076b/07, 083a/25, 127a/20, 127a/23, 179a/19, 221b/21, 255a/08, 258a/08, 315a/06, 315a/21, 320a/07

f.-ı çīnden 234a/18

f.-ı çīne 127a/18, 127a/20

f.-ı çīnüŋ 116a/15, 128a/02

f.-i çīn 179a/20

f.+ a 008b/14, 128a/13, 260b/19, 325b/17

f.+ ı 258a/07

f.+ sın 127b/02

f.+ uŋ 006b/02, 127a/21, 127a/22, 127a/23, 127a/25, 222b/04, 258a/12, 263b/19

faḥfūr *bk. faġfūr* -4-

f. 179b/06, 179b/07, 179b/20

f.-ı çīn 179b/11

faḫr <Ar. Şöhret, ün 2. Şeref, onur -11-

f. 321a/23

f.+ dur 144b/19

f.+ idür 264a/14

f.+ imüz 121b/17

f. ėt- Övünmek, kıvanç duymak 144a/08, 251a/01, 251b/19, 292b/03

f. ḳıl- Övünmek, kıvanç duymak 109a/09, 127b/23, 262b/16

faḫrlan- <Ar.T. Övünmek -2-

f.- ma 324b/21

f.- mazlar 293a/01

fāide *bk. fāyide* -3-

f.+ si 108b/02, 143b/25, 144a/10

fāīk <Ar. Üstünlük -1-

f.+ ini 141a/16

fāʿil <Ar. İşleyen, yapan -3-

f. 087b/16

f.-i muṭlaḳ 101b/01

f.-i muṭlaḳdur 085b/03

faḳīr <Ar. Fakir, yoksul -28-

f. 146b/15, 172b/24, 323b/22

f.+ ler 109a/23, 162a/11

f.+ ler-idük 099b/20

f.+ lerden 250a/14

f.+ lere 066a/18, 095a/11, 098a/09, 101b/02, 109b/18, 112a/22, 114a/16, 141a/05, 146b/14, 184b/22, 195a/19, 245a/02, 266a/03, 278a/12, 278a/17, 300a/17, 318b/23, 322b/07

f.+ lerine 165b/21

f.+ lerüŋ 212a/05

f. ol- Fakir olmak 182b/22

faḳīrlıḳ Fakirlik -2-

f. 250b/25

f. görme- Fakirlik çekmemek 102a/02

faḳīrlik *bk. faḳīrlıḳ* -1-

f.+ dür 082a/19

fāl <Ar. Fal -12-

f. 129b/07, 133b/16, 257a/12, 257a/25, 270a/12, 321a/01

f.+ a 067b/11

f.+ ı 071b/11

f.+ ımuz 105b/07

f. dut- Fal bakmak 014a/13, 136b/08

f. söyle- Falcılık yapmak 274a/12

fānī <Ar. Ölümlü, geçici -15-

f. 022b/01, 025b/10, 027a/18, 028b/07, 028b/17, 031a/22, 125b/22, 163a/12, 194a/08, 208b/09, 242b/19, 247b/20, 275b/05, 283a/16, 323b/19

farab Turkistan'da bir şehir -3-

f. 171b/20, 327b/10, 327b/11

farhzad Metinde adı geçen İranlı bir kahraman -1-

f.+ ı 296b/23

fāriġ <Ar. Vazgeçmiş, çekilmiş -18-

f. 041b/18, 131b/08, 185a/16, 211a/12

f. ol- Vazgeçmek 003a/06, 007b/04, 027b/02, 036b/12, 083b/23, 098a/17, 115b/06, 121b/23, 136a/01 209b/24, 211b/10, 284a/11, 289a/21, 307b/14

fārisī <Ar. Farsça -3-

f. 239a/06, 239a/07, 247b/19

farḳ <Ar. İki şey arasındaki ayrılık, fark -23-

f. 080a/02, 092b/07, 099a/14, 188b/18

f.+ ıçun 068a/10

f. ėt- Fark etmek 030a/18, 175b/14, 188b/08, 212a/13, 212b/09, 213b/18, 228a/21, 291a/16

f. eyle- Fark etmek 004b/07, 038b/05, 193a/01, 247a/08, 248b/14, 267a/01

f. ol- Farkı olmak, 097b/01, 166a/18, 193a/20, 198a/02

fārsī <Ar. İranlı -3-

f.+ ler 130b/04

f.+ ye 239a/05

farż <Ar. Farz -1-

f. u vācibdür 171a/14

farżā <Ar. Farzedelim ki -1-

f. 079b/24

faṣāḥat <Ar. Güzel ve akıcı konuşma -1-

f. 212a/21

fāsıḳ <Allah'ın emirlerini tanımayan, sapkın -2-

f.+ larla 155a/05

f. ol- Fasık olmak 203b/08

fāsid <Ar. Yanlış -1-

f.+ ince 181b/02

faṣīḥ <Ar. Güzel -2-

f. 127a/07, 153b/23

faṣl <Ar. Bölüm -3-

f.+ ı 249b/16, 253a/20

nev'-i f.+ ını 081a/17

fāş <Ar. Açığa çıkma, duyulma -7-

f. ėt- Bir sırrı duyurmak, açıklamak 150b/18, 269b/16, 322b/22

f. eyle- Bir sırrı duyurmak, açıklamak 057b/05

f. ol- Bir sırrın duyulması, açığa çıkması 099a/05, 218b/16, 326b/19

fāyda *bk. fāyide* -2-

f. 059b/07, 093b/15

fāyide <Ar. (*fā'ide)* 1. Fayda, yarar 2. Kazanç, menfaat -93-

f. 022a/19, 086a/06, 117a/02, 175a/13, 188a/12, 194a/10, 212b/01, 215a/07, 275b/06, 285a/02, 291b/08, 296a/19, 307b/22, 327a/02

f.+ m 190b/01

f.+ siçün 228a/11

f.+ ye 190b/07

f. bul- Fayda bulmak, yarar, kazanç sağlamak 024a/10, 215b/18

f. ėt- Kazanç, menfaat sağlamak, fayda bulmak 011b/25, 063b/05, 064a/15, 105a/04, 115b/18, 126b/20, 128a/25, 138a/16, 165b/14, 177b/13, 185a/24, 199a/09, 203a/06, 206a/01, 208b/18, 211b/13, 211b/24, 235a/08 235a/08, 244a/05, 251b/12, 259b/17, 280a/12, 280a/16, 291b/16, 295a/09, 321a/24

f. gör- Fayda, yardım görmek 223a/07, 249a/08, 249a/24, 282b/24

f. ḳıl- Kazanç, menfaat sağlamak 228b/03, 253a/18, 297b/07

f. ṭoḳun- Yararı, faydası dokunmak 294b/20, 326b/02

f. ol- Kazanç, menfaat sağlamak 164b/20, 212b/25, 284a/23, 307b/25, 224a/02, 242a/24, 274a/08, 174a/23, 188b/17, 227a/24, 271b/13, 246a/23, 187b/20, 236a/19, 298b/06, 305a/11

f.+ si 048a/18, 071a/25, 086b/07, 091a/04, 091a/20, 112a/04, 182b/23, 211b/16, 242b/01, 248b/22, 252a/15, 289b/10, 303a/19, 313b/01

f.+ si ol- Yararı, faydası olmak 262b/15, 210b/12, 298a/03, 080b/20, 082b/12, 263b/11

f. ṭut- Kazanç sağlamak 147a/22, 246b/15

fāyidelü Faydalı -6-

f. 226b/07, 257a/23, 284b/25, 290b/14, 304b/03

f. gör- Faydalı görmek 290a/23

fāyidesiz *bk. fāyidesüz* -1-

f. 145b/21

fāyidesüz Faydasız -4-

f. 081b/09, 212b/20, 286b/02

f. ol- Faydasız olmak 007a/05

fāżıl <Ar. Faziletli. fezilet sahibi -7-

f. 010a/17, 114a/08, 162b/02, 208a/01, 210a/03

f.+ lar 130a/02

rāy-ı f.+ lar 021b/14

fażıl *bk. fażl* -1-

f.+ dur 088a/12

fażl <Ar. Fazilet, üstünlük -13-

f. 062a/08, 115b/13, 137a/13, 210b/19

f.+ dur 093a/22

f.+ ı 137a/14

f.+ ıla 253a/13

f.+ ından 042a/05

f.+ ını 230a/25

f. ol- Üstün olmak 137a/15

f.+ um 210a/14

f.+ uŋ 061a/16, 304b/17

fe-tebāreke-allāhū-ahsenüʿl-ḫāliḳīn <Ar. En güzel yaratan Allah, mübarektir. ***(****Müminün 14)* -1-

f. 137a/07

fedā *bk. fidā* -1-

f. ḳıldısa 039a/02

feġānīş / feġārīş Heytāl hükümdarı -9-

f. 184a/23, 184b/1, 225a/07, 225a/15

f.+ dur 184a/20

f.+ e 184a/21

f.+ i 220a/19, 220a/20, 224b/22

fehm <Ar. Anlama, anlayış -5-

ʿaḳl u f.+ den 175b/10

f. ėt- Anlamak 111b/18

f. eyle- Anlamak 174a/20, 193a/08, 210a/21

felek <Ar. Gökyüzü -86-

f. 007b/16, 038a/01, 054a/13, 054b/22, 068a/12, 079b/12, 080a/18, 083b/09, 083b/11, 084b/09, 100a/12, 105b/12, 106b/20, 127b/11, 131a/19, 144b/23, 146a/23, 162b/25, 174a/07, 210a/11, 217b/18, 247b/02

māh-ı f. 102b/18

f.+ de 001b/10, 009b/08, 030b/24, 083a/16, 096a/24, 097a/03, 221b/07, 245a/12

başını f.+ de dutar 267b/24

başını f.+ de ṭutacaḳdur 289a/22

f.+ deki 223a/15

f.+ den 017b/25, 070a/18, 075b/14, 134b/06, 135a/22, 216a/08, 220b/05, 220b/23, 247b/02, 293a/05

çarḫ-ı f.+ den 174a/07

kendüyi f.+ den yüce ṭutar 070b/15

f.+ deyken 300a/22

f.+ e 059b/23, 067b/04, 097b/14, 102a/18, 124a/10, 126b/01, 147a/01, 184b/14, 210b/23, 228a/22, 230b/12, 230b/17, 246a/11, 256b/25, 266a/02, 296b/16, 305a/01

ḳadrini f.+ e ėrgürmişidi 239a/12

ḳadrüŋi f.+ e ėrgürmişsin 179a/25

başını f.+ e ėrgürür 300a/22

ḳadrini f.+ e ėrgürür 223b/25

f.+ le 105b/16

f.+ ler 068a/21, 085a/13, 230b/14

f.+ lerüŋ 289b/21

f.+ üŋ 047b/02, 047b/05, 078b/13, 106b/21, 133b/04, 234a/04, 253a/14, 289b/21, 304b/15, 313a/02, 313a/13

femüʿl-esed <Ar. Aslan ağzı -1-

f. oḳu- Kötü bir durumu defetmek için okunan "bir tür ağız bağlama" duası 010b/16

fen <Ar. *(fenn)* İlim, hüner -2-

f.+ de 208a/02, 209b/22

fenā <Ar. Yokluk -9-

f. 023b/06, 050b/07, 069b/08, 098b/14, 106b/10, 146a/24

mevt-i f. 092a/09

dār-ı f.+ dan 095a/25

f. ol- Yok olmak 226b/05

fer <Ar. *(ferr)* 1.Aydınlık, parlaklık 2. Güç, kuvvet, iktidar -47-

f. 013b/08, 014b/24, 016b/12, 018a/06, 018a/09, 020b/03, 020b/08, 023a/06, 023a/07, 025b/06, 027b/25, 028a/17, 031a/02, 037a/20, 037b/09, 039a/09, 039a/11, 040b/07, 043b/22, 103a/21

f.-i yezdān 017a/24, 043b/07

f.-i yezdānī 020a/25, 024b/11, 024b/24, 025b/22, 029a/18

f.-i yezdānīdür 035a/04

f.+ çün 023a/20

f.+ i 023b/10, 024a/13, 032b/20

f.+ idi 028a/06

f.+ inde 004a/14

f.+ ini 031a/18, 039b/09

f.+ iyle 019a/05, 022a/05

f.+ siz 026a/24

f. ü dād 013b/16, 021a/04

f. ü reng 018a/08

f.+ üm 024b/16, 093b/11

f.+ üŋi 040a/15

f. ḳoy- Düşmana var güçle saldırmak 049a/09

ferʿ <Ar. 1. Bir aslın neticesi 2. Şube -2-

f.+ ile 072b/15

f.+ ini 111a/19

feraḥ <Ar. Günül açıklığı, gönül rahatlığı -10-

f. 030a/22, 150a/13

f.+ dan 020a/05, 115a/06, 254b/17, 256a/02

f.+ ından 052b/06, 202b/11

f. bul- Rahatlamak 155b/23

f. vėr- Rahatlatmak 080b/20

feraḥlan- Rahatlamak -2-

f.- dı 043b/09

f.- up 038a/06

ferāmurz Rüstem'in oğlu -61-

f. 073a/11, 073a/20, 084b/05, 084b/08, 086a/23, 088a/06, 093b/25, 094a/17, 094a/20, 094a/22, 094b/05, 094b/13, 094b/16, 094b/19, 094b/21, 094b/24, 095b/16, 096a/07, 096a/24, 096a/25, 096b/03, 096b/07, 096b/13, 096b/15, 096b/25, 097a/21, 097a/23, 097a/24, 097b/01, 097b/02, 097b/06, 097b/08

f.+ a 084b/06, 089b/04, 094b/14, 095a/01, 096a/03, 096b/01, 097a/15

f.+ ı 071a/04, 094a/16, 096a/04, 096b/23, 097b/07, 097b/11, 097b/12, 097b/22

f.+ ıla 070b/18, 072b/01, 072b/11, 074a/09, 074a/15

f.+ la 081b/06

f.+ uŋ 096a/20, 096b/14, 097a/24, 097b/03

ferāset *bk. firāset* -1-

f. 130b/16

ferāyin Metinde adı geçen bir Rum komutan -1-

f.+ i 193a/14

feres <Ar. At -1-

f.+ ini 011b/22

ferhād Nuşinrevan'un Rum üzerine gönderdiği komutanlardan biri -5-

f. 170a/18, 281b/15

f.+ a 003b/23, 027b/01

f.+ ıdı 201a/13

ferḫār Türkistan'da bir şehir -1-

f.+ e 079b/01

ferḫunde <Far. Mübarek, uğurlu, kutlu -16-

f. 008a/15, 009a/15, 016a/15, 018b/14, 019a/24, 023a/06, 027b/05, 028a/07, 030b/22, 031b/14

luhrāsb-ı f. 027b/25

pīr-i f. 023a/20

şāh-ı f. 028a/17

yār-ı f.+ nüŋ 012b/02

f. ol- Kutlu, mübarek olmak 014a/01

f. ṭut- Hoş, güzel davranmak 035a/19

ferḫunde-kīş <Far. Kutlu dinli -1-

şāh-ı f. 020a/08

ferḫunde-pey <Far. Ayağı uğurlu -3-

f. 008a/16, 013b/14

şīr-i f. 007a/18

ferḫunde-rāy <Far. Görüşü mübarek, kutlu olan -1-

f. 010a/19

ferīburz / ferīburūz Keykavus'un oğlu -2-

f. 029a/20

f.-ı kāvusa 026a/18

ferīdūn / ferīdūn-ı kürd Pişdadiler hanedanının altıncı hükümdarı -56-

f. 014b/23, 017b/06, 019b/02, 029a/10, 033a/25, 034a/25, 072a/09, 075a/11, 076b/11, 076b/14, 076b/15, 076b/17, 076b/19, 078b/14, 078b/17, 079a/10, 079a/20, 082a/06, 082a/18, 086a/10, 089a/17, 090a/10, 095b/19, 127b/23, 173b/04, 177b/12, 191a/06, 263a/17, 280a/24, 282b/19, 298a/11, 304b/08, 314a/03, 314a/06, 317a/13, 317a/14, 317a/18

f.-ı āteş-perestüŋ 198a/02

f.-ı ferruḫ 027a/13, 028a/07

f.-ı ferruḫ-nijād 030b/23

f.-ı ferruḫuŋ 015b/03

f.-ı gerdūndur 277a/09

f.-ı nām-dār 004a/23, 023b/15

f.+ a 013b/21, 082a/17, 169a/03, 288b/25

f.+ dan 167a/14

f.+ uŋ 004b/08, 013a/21, 016b/16, 024b/05, 045a/14, 093b/23, 193a/10

ferişṭah <Far. Melek -1-

f.+ dur 222b/24

ferişte <Far. *(firişte)* Melek -17-

f. 016a/18, 022a/23, 023b/08, 025b/12, 028a/24, 029a/11, 041a/16, 079b/08, 297b/25, 298a/02, 298a/10, 298a/15, 299b/10, 318b/12

f.+ den 298a/13

f.+ yem 297b/18

f.+ yle 029a/25

ferḳūryūş Metinde adı geçen bir Rum pehlivanı -1-

f. 202a/01

fermān <Far. Emir, buyruk -77-

f. 032b/12, 053a/16, 053b/08, 053b/23, 075a/19, 099b/20, 102b/13, 105a/10, 108b/03, 110a/04, 150b/14, 188a/03, 190b/16, 191a/15, 252a/16, 265a/06, 291a/11, 302b/03, 313a/16

tedbīr-i f. 023b/20

f.+ a 030b/18, 042b/23

f.+ ı 018b/13, 019b/15

f.+ ıla 012b/09

f.+ ımuzdan 008b/16

f.+ ın 030b/03

f.+ ından 006a/21, 015b/01, 020a/09, 024a/25, 026b/14, 032b/03, 036b/14, 053b/19, 076a/19, 081b/12, 082b/09

f.+ ındayam 107b/07, 275a/23

f.+ ıŋdaydı 015a/04

f.+ ıyla 010a/24, 010b/01, 027a/04, 027a/06, 039b/03, 156a/10

f.+ umdan 039a/20

f.+ umıla 019a/10

f.+ uŋ 024a/11, 204a/19

f.+ uŋda 032b/14

f.+ uŋdadur 162b/01

f.+ uŋdan 030b/07, 030b/18, 032a/04, 054a/12

f.+ uŋdayam 070b/09

f.+ uŋdayuz 134b/03

f. ėt- Emir, buyruk vermek 007a/10, 019a/14, 019b/13, 019b/12, 084b/11

f. eyle- Emir, buyruk vermek 016a/25

f. ḳıl- Emretmek 019a/12

f. ṭut- Emre itaat etmek 008b/15, 019b/23, 032b/02, 041b/11

f.+ ına 024a/12, 027a/09

f. altında ol- Hükmü altında olmak 250b/16

f. da ol- 1. Emir ve buyruklara uymak, itaat etmek 2. Bir yeri ya da bir kimseyi hükmü altına almak 006a/18, 075a/19, 091b/10, 105b/11

fermān-dār <Far. Mülki amir -1-

f.+ larıyla 019a/21

fermān-dih <Far. Hükmü geçen, fermanı yürüyen **-2-**

f. ḳal- Fermana uymak zorunda kalmak, mecburen emre itaat etmek 193b/03, 312a/23

ferrāş <Ar. Hizmetçi -1-

f.+ ı 137a/09

ferruḫ <Far. Uğurlu, kutlu -32-

f. 003b/11, 007b/06, 011b/01, 012a/15, 016a/18, 019a/07, 019b/16, 021a/05, 021a/18, 022a/23, 023a/06, 023b/01, 030b/14, 036a/17, 040a/03, 040a/05, 044a/06, 255b/06, 285a/13, 319b/07, 319b/08, 319b/14, 319b/16, 319b/20

ferīdūn-ı f. 027a/13, 028a/07

f.+ a 313b/11, 319b/16

behrām-ı f.+ a 297a/06

f.+ dan 043b/01

gerduy-ı f.+ ı 058b/12

ferīdūn-ı f.+ uŋ 015b/03

ferruḫ-fer <Far. Kutlu iktidar -1-

f. 027a/24

ferruḫ-nijād <Far. Mübarek soylu -2-

ferīdūn-ı f. 030b/23

kāvus-ı f. 026b/22

ferruḫ-pey <Far. Ayağı uğurlu -1-

dil-efrūz-ı f. 153b/07

ferruḫ-zād[1] Guştasb'ın Rum ülkesindeki takma adı -8-

f. 041b/08, 041b/16, 042b/20, 043a/01

f.+ a 041b/24, 043b/22

f.+ ı 044a/02

f.+ uŋ 041b/11

ferruḫ-zād[2] Metinde adı geçen bir kahraman -1-

f. 255b/07

ferruḫ-zād[3] Metinde adı geçen bir kahraman *ayrıca bk. zād-ferruḫ* -16-

f. 284b/25, 285a/13, 323b/23, 323b/25, 324a/04, 324a/06, 325a/15, 325a/16, 326a/03, 326a/08, 326a/09

f.+ a 325a/14, 326a/01

f.+ ı 323b/24

f.+ uŋ 324a/07, 325a/18

fersaẖ <Ar. Bir uzunluk birimi -1-

f. 124a/16

fersaẖ-be-fersaẖ <Far. Bol bol, çok çok -1-

f. 124a/18

ferseng <Far. Bir uzunluk birimi, fersah -32-

f. 004a/18, 005b/09, 033a/25, 033b/01, 057b/09, 063b/08, 063b/10, 064b/12, 065a/02, 065a/03, 096b/15, 104b/08, 110b/14, 118a/05, 143a/24, 150a/08, 151a/24, 151b/03, 168b/12, 171b/08, 180a/05, 198a/24, 202a/11, 206b/03, 219a/03, 287a/10

f.+ den 011a/11, 137b/16

f.+ le 013b/24

f.+ lerle 026b/03

f. ol- Ferseng olmak 013b/25

ferseng-be-ferseng <Far. Bol bol, çok çok -1-

f. 124a/15

ferş <Ar. Yatak, döşenen şey -5-

f. 109a/14, 196a/24

f.+ e 110a/18

f.+ inde 292a/19

f. ol- Döşenmiş olmak 137a/09

ferşānī (?) -1-

f.+ lerden 295a/12

ferşīd / ferşīdverd İsfendiyar'ın kardeşi -17-

f. 052b/17, 055b/08, 056b/11, 056b/20, 057a/13, 057a/15, 057a/19, 059b/11

f.+ e 055a/22

f.+ i 055b/08, 055b/09, 070b/04, 070b/05

f.+ ile 064b/22

f.+ üŋ 056b/14, 056b/15, 058b/23

ferūzende <Far. Parlatan, aydınlatan -1-

f.+ si 021a/05

feryād <Far. 1. Yardım istemek için yüksek sesle bağırma 2. Sızlanma, şikayet -46-

f. 016b/06, 028a/25, 033a/09, 047b/11, 048a/03, 066b/16, 077a/16, 094b/03, 198a/11, 302a/09, 306b/04

f.+ ı 086a/05, 130a/25, 201b/14

f.+ ından 089b/05

f.+ la 324a/02

f. ėrici Yardımcı 023a/18, 033a/09

f. ėt- Feryat etmek, haykırmak 106a/25, 194a/21, 253b/08, 014b/07, 084b/04, 085b/21, 090b/01, 236a/13, 067b/20, 159b/10, 166b/10, 015b/07, 091a/04, 098a/05, 103b/11

f. eyle- Feryat etmek, haykırmak 253b/20

f. iste- Aman dilemek 191b/20, 214a/06, 285a/02

f. ḳıl- Feryat etmek, haykırmak 041a/14, 130a/20, 263b/05, 206a/11, 315b/16

f. u fiġān ėt- Ağlayıp sızlanarak bağırma, haykırma 072b/05

f. u fiġān eyle- Ağlayıp sızlanarak bağırma, haykırma 055a/13, 206a/14, 206b/01, 309b/07

feryād-ḫāhlıḳ(ġ) Yardım isteyicilik -1-

f.+ ıla 036b/23

feryād-res <Far. Yardım eriştiren, imdada koşan -1-

yezdān-ı f.+ üŋ 011a/05

feryādcı Feryat eden kişi -1-

f. 283a/01

feryān Metinde adı geçen bir kalenin padişahı -8-

f. 118a/20, 118a/21, 118b/19, 127b/20

f.+ a 131a/14

f.+ uŋ 118a/22, 118b/03, 127b/03

ferz <Far. Satrançta vezir -2-

f. 237a/25

ferzāne <Far. Hakim, filozof -9-

f. 031a/07, 048a/20, 237a/21

f.+ leri 034b/05, 040b/08

f.+ lerinden 021b/05

f. ol- Hakim, filozof olmak 008a/06

ferzānī <Far. Bilge kişi -2-

f.+ lerden 004a/11

f.+ lere 004a/08

ferzānlıḳ Bilgelik -1-

f. 015a/05

ferzende <Far. Evlat, oğul -1-

f. 228b/25

ferzeyn Metinde adı geçen bir şehir -1-

f. 153b/10

fesād <Ar. Bozukluk -12-

f. 122a/05

f.+ a 075a/15, 193a/23, 204b/09

f.+ dan 280a/10

f.+ ı 112a/02

f. ėt- Kötülük etmek 183a/11

(…) f. geç- Kötülük düşünmek 312a/21

f.+ a var- Bozulmak 203a/03

f.+ a vėr- Bozmak 199a/04, 214a/11, 252a/08

feṣafehaʿṣ-ṣafhaʿ el-cemīl <Ar. (Allah) en güzel şekilde affetti -1-

f. 093a/23

fetā <Ar. 1. Genç, delikanlı 2. Çömert, eliaçık -3-

f. 106a/13, 116b/16, 136a/12

fetḥ <Ar. Açma, açılma, fetih -22-

f. 042b/14, 068a/08, 068b/02, 073b/09, 101b/21, 104a/18, 105b/07, 105b/14, 109b/14, 110a/20, 256b/22, 299b/07, 299b/18, 303a/13

f.-i nuṣret 221b/09

f.-i bāb bul- Fırsat bulmak 131b/02

f. ėt- Fethetmek 068b/07, 222b/07, 256b/05

f. ol- Fethedilmek 101a/04, 003b/03

f. ü ẓafer vėr- Tanrı fetih ve zafer nasip etsin anlamında bir dua kalıbı 172a/12

fetḥ-nāme <Ar.+Far. Düşmanın mağlubiyetini bildirmek için yazılan mektup -1-

f. 068a/07

fevc <Ar. Bölük, takım -2-

f. 005b/10

fevt <Ar. Bir fırsatı ya da bir imkanı bir daha ele geçmemek üzere kaybetme -13-

f. 069b/07

f. ėt- Bir fırsatı ya da bir imkanı bir daha ele geçmemek üzere kaybetmek 052b/25, 069b/07, 092a/11, 094b/12, 104b/17, 117a/22, 117a/23

f. eyle- Bir fırsatı ya da bir imkanı bir daha ele geçmemek üzere kaybetmek 092a/10, 111a/05, 117b/20

f. ol- Ölmek 130b/05

feylaḳūs İskender'in anne tarafından dedesi, Rum ülkesinin padişahı -24-

f. 102b/01, 102b/08, 102b/09, 102b/14, 102b/22, 102b/24, 103a/09, 103a/13, 103a/17, 103b/01, 118b/05, 119a/18, 119a/21

iskender-i f. 118a/23

f.+ a 102b/21, 103a/18

iskender-i f.+ am 115b/15

f.+ dan 102b/22, 103b/02

iskender-i f.+ sın 107a/20

f.+ uŋ 102b/15, 102b/17, 103a/24, 129b/22

feylesūf <Yun. Filozof -14-

f. 114a/11, 114a/25, 115b/23

f.+ lar 289a/17

f.+ lardan 210a/01

f.+ ları 288b/06, 292a/07

f.+ ların 314b/19

f.+ larından 203a/11, 293a/14, 299b/23, 313b/15

f.+ larınuŋ 036a/04, 036a/22

fırāt <Ar. Fırat nehri -5-

f. 098b/22, 098b/23, 104b/06, 254a/11

f.+ a 101a/22

fi-l-cümle <Ar. Nihayetinde, sonunda -4-

f. 049a/20, 080b/20, 156b/03, 204a/12

fi-l-ḥāl <Ar. Bu anda, hemen, şimdi -32-

f. 003b/25, 017a/10, 045b/01, 047a/10, 051a/21, 076b/13, 083b/17, 087a/04, 088b/05, 095a/08, 105b/03, 107b/01, 113b/02, 122b/16, 123b/16, 126b/12, 128b/23, 136b/02, 138a/25, 139b/17, 143a/08, 157b/09, 164b/15, 169a/25, 188a/18,

189a/22, 190b/12, 264b/13, 275a/15, 280a/18, 296a/23, 312a/24

fidā <Ar. Bir amaç uğruna bir değer ya da bir varlıktan vazgeçme, uğruna verme -16-

f. ėt- Vermek, dahıtmak, feda etmek 080a/06, 097b/19, 306a/04, 309b/21, 309b/23, 321a/09

f. eyle- Vermek, dahıtmak, feda etmek 087a/25, 161a/06

f. ḳıl- Vermek, dahıtmak, feda etmek 283b/16, 284b/05

f. ol- Verilmek, feda edilmek 004a/13, 060a/20, 106b/16, 126b/23, 153a/03, 233a/06

fifistān Metinde adı geçen bir yer -4-

f. 113a/20

f.+ a 114a/12

f.+ dur 114a/06

f.+ ı 114a/11

fiġān <Ar. Bağırıp çağırma, inleme, feryat -18-

f. 028a/19, 030a/11

zenbūr-ı f. 093b/11

feryād u f. ėderdiler 072b/05

feryād u f. eyledi 206a/14, 309b/07

feryād u f. eyleyüp 055a/13

f.+ ıla 037a/07, 302a/09

f.+ ından 234b/11

f.+ la 306b/04

f.+ lan 028a/25

feryād u f.+ lar eylediler 206b/01

f. ol- 263b/06

f. ėt- Feryat etmek 016b/09

f. eyle- Feryat etmek 029a/03, 029a/06

f. ḳopar- Feryat etmek 013a/05

fihistān Metinde adı geçen bir yer -2-

f. 131b/18

f.+ ı 131b/10

fikir *bk. fikr* -14-

f. 004b/12, 071b/18, 081a/23, 093a/13

f.+ de 118a/05
f.+ den 024a/09
f.+ dür 072a/16, 248b/08
f. ėderdi 079b/15
f.+ ler ėtmege 009b/02
f.+ ler ėtmekde 191a/20
f.+ ler eylemegil 292b/10
f.+ lere düşdüŋüz 292b/11
f.+ leri 080b/23

fikirlü Düşünceli, fikirli -6-
f. 097a/17, 132b/02, 140b/09, 217a/10, 237a/12, 271a/16

fikirsiz / fikirsüz Fikirsiz, düşüncesiz
f. 119a/25, 214b/09

fikr <Ar. Düünce, fikir -316-
f. 032b/21, 042b/04, 082b/21, 086a/09, 092b/18, 115a/24, 116a/24, 117a/05, 120a/13, 121b/17, 160b/24, 170b/06, 178b/24, 188a/11, 199b/19, 203a/06, 208a/14, 223b/12, 231b/11, 231b/25, 255b/19, 255b/20, 258b/11, 276b/16, 282b/16, 283a/10, 294b/17, 295a/08, 308b/07
firāset-i f. 096a/07
f.+ den 002b/15, 190b/07, 197a/08, 248b/06
f.+ deyiken 221a/22
f.+ dür 200a/18, 274b/06
f.+ e 121a/22, 129a/14, 272b/06, 283a/10
ṭarīḳ-i f. ėtdiler 092b/12
f.+ i 020b/22, 025b/01, 036a/06, 036b/01, 039a/10, 045b/05, 052a/12, 053a/15, 071b/15, 093a/04, 099a/15, 105b/01, 106b/13, 120a/02, 122b/10, 129a/09, 135a/23, 141a/09, 146a/18, 175b/05, 178b/25, 185b/23, 188b/09, 195a/08, 195a/09, 199b/18, 200b/14, 235b/06, 248a/13, 248a/18, 248a/25, 258a/04, 258a/05, 264b/01, 273b/16, 319b/20
f.+ ile 005a/20, 024b/13, 044a/14, 073b/11, 075a/08, 075a/11, 096b/18, 096b/21, 116a/23, 119b/21, 123b/11, 128a/02, 129a/16, 137b/17, 148a/22, 156a/08, 162a/19, 175b/02, 187b/16, 194b/18, 215b/04, 215b/09, 218a/18, 226b/13, 227a/07, 229a/20, 235b/11, 267b/18, 273a/19, 298a/17

f.+ imiz 290a/05

f.+ imüz 233a/01, 237a/09

f.+ in 075a/18, 129b/08, 158a/03

f.+ inde 108b/15, 159a/24, 170a/07

f.+ inden 230a/01

f.+ indeyem 086a/22

f.+ ine 122b/17, 126b/03, 129b/01, 158a/12, 160b/09, 230a/10

elem f.+ ine düşdükde 057a/21

f.+ ini 079b/11, 080a/04, 082b/06, 151a/04, 194a/03, 215b/07, 221b/06, 271b/01

f.+ iyle 178a/01

f.+ le 207a/05

f.+ üm 007b/03, 058a/11, 089b/02, 104b/25, 114b/08, 119b/08, 120b/17, 155b/06, 156b/07, 161b/13, 281b/06, 296b/18, 324a/13, 325b/17

f.+ ümde 025b/15, 095b/17

f.+ üme 032b/05, 083a/16, 271b/01

f.+ ümüz 021b/16, 105b/10, 195b/07

f.+ ümüzi 229b/05

f.+ üŋ 120b/24, 122a/14, 131a/03, 242a/09, 308a/25, 324b/11

f.+ üŋde 004b/18, 226a/21

f.+ üŋden 156b/07

f.+ üŋe 022a/06

f.+ üŋi 115a/01

f.+ üŋle 097a/17, 144b/25

f.+ üŋüŋ 086a/13

f.+ e var- Müşkil bir konu hakkında düşünmeye başlamak 036b/11, 060b/23, 065a/04, 070b/12, 081b/04, 092a/25, 107b/08, 122a/22, 142a/17, 173b/19, 179a/08, 258a/02, 263a/10, 271b/11, 274b/06, 276a/10, 327b/19

f. ėt- Düşünmek 011b/08, 025b/18, 036b/05, 057b/07, 063a/15, 064b/15, 065a/12, 065b/24, 072b/09, 075a/14, 086b/12, 087b/08, 095b/14, 095b/21, 096b/21, 096b/22, 099b/23, 107b/12, 123b/12, 123b/12, 129a/08, 129a/10, 133b/08, 135b/12, 137a/07, 139a/18, 140a/01, 144b/24, 160b/18, 161a/22, 166b/18, 170a/14, 178b/23, 180b/12, 197a/09, 197b/13, 206b/23, 211b/08, 211b/21, 223a/07, 223a/08, 227a/11, 228a/04, 228b/25, 229a/08 229a/10, 229a/12, 230b/03, 230b/04, 232a/02, 232a/24,

233a/03, 235b/06, 237a/08, 237a/14, 243b/08, 248b/03, 249b/23, 251b/02, 251b/23, 252b/20, 252b/21, 256b/12, 257b/25, 265a/24, 271a/14, 271b/21, 276b/09, 279b/05, 282b/15, 289a/23, 290a/07, 295a/11, 295b/05, 296b/19, 299b/14, 309b/25, 327a/04

f. eyle- Düşünmek 074a/24, 076a/20, 081b/14, 096b/21, 118b/15, 137a/05, 178a/20, 212b/14, 212b/16, 216a/17, 229a/16, 229a/20, 230a/02, 230a/16, 232b/04, 237b/11, 240b/02, 243a/04, 245a/03, 247b/21, 248a/10, 248a/22, 248b/04, 266b/05, 272b/01, 272b/05, 276a/01, 277b/01, 285a/06, 291b/05 305a/16, 308a/02, 315b/12, 320b/16

f.+ inde ol- Düşünmek 200b/14

f. ḳıl- Düşünmek 137a/09, 112a/01, 152b/16, 160b/15, 164a/18, 179a/04, 240b/11, 254b/12, 125a/10

f. ol- Düşünülmüş olmak 086b/14, 296a/18

fikrlü *bk. fikirlü* -2-

f. 056a/25, 156b/19

fikrsüz *bk. fikirsüz* -1-

f. 144b/24

fīl <Ar. Fil *ayrıca bk. Pīl* -26-

f. 048a/20, 049a/07, 066b/17, 084b/14, 094b/01, 102a/21, 159a/20, 172a/23, 224b/11, 228b/25, 295b/11, 315a/09, 315b/23

f.+ e 117a/06, 136b/22, 223b/10, 292a/14, 295b/12

f.+ ler 071a/14, 075b/21, 102a/21, 104a/14, 125a/08, 311b/20

f.+ lerini 223a/01

f.+ üŋ 073b/18

fiʿl <Ar. 1. Fiil, eylem 2. İş, amel -16-

f.-i mader 100a/10

f.+ i 057b/17, 092a/22, 146b/09, 261a/01

f.+ idür 260b/23

f.+ ile 166b/23

f.+ imüzden 107a/09

f.+ imüzdür 125a/09

f.+ in 158a/08

f.+ inden 014a/04

f.+ indendür 316b/05

f.+ ümi 077b/20

f.+ üŋ 242b/17

f.+ üŋdendür 276a/05

fiʿllü İşli, amelli -2-

f. 057b/04, 152a/12

filosof <Yun. Filozof *krş. feylesūf* -1-

f.+ larından 247a/02

firāḳ <Ar. Ayrılık, ayrılma -11-

f. 060a/17

derd ü f. 153b/11

derd ü f.+ ıla 057a/17, 089a/22, 158b/16, 255a/25

f.+ ıla 086a/16

f.+ ından 002b/16, 110a/14

derd ü f.+ la 298b/04

f.+ umla 090a/05

firāset <Ar. Anlayışlılık, çabuk seziş -25-

f. 096a/05, 111a/08, 120b/22, 134a/24, 144a/21, 152b/16, 196a/22, 199a/24, 216a/03, 228b/21, 272b/16, 303a/15, 323b/03

f.-i fikr 096a/07

f.+ de 073b/12, 210a/01, 238a/06

f.+ i 173a/23

f.+ ile 207a/21

f.+ ine 186b/09, 229b/21

f.+ iŋi 068b/05

f.+ ini 110b/22

f.+ le 111a/21

f.+ üŋ 173b/15

firāsetlü <Ar.T. Anlayışlı -3-

f. 055a/04, 090a/23, 147b/15

firāvān <Far. Çok, bol, fazla -45-

f. 001b/03, 004a/18, 004b/13, 005a/13, 006a/02, 006a/06, 008b/15, 008b/19, 008b/21, 009a/24, 009b/13, 010a/14, 011a/12, 011b/05, 011b/12, 012a/05, 012b/07, 012b/09, 013a/22, 013a/25, 013b/16, 015b/05, 015b/07, 017a/02, 020a/20, 021b/19, 022a/02, 022b/11, 026a/11, 026b/19, 027b/06, 028b/17, 032a/15, 035a/13, 038a/20,

040b/23, 041a/02, 041b/13, 042b/11, 043a/12, 043a/18, 043b/01, 104a/22, 176a/01, 196b/18

firāzende <Far. Yüksek, yüce -1-

f.+ si 021a/05

firdevs <Far. Cennet -1-

f. 125a/21

firdevs-i ṭūsī Şehname'nin yazarı Firdevsi 247b/19, 328a/07

firenk <Ar. Avrupalı -3-

f. 324a/01

f.+ i 324a/05

f.+ üŋ 324a/05

fīrūz Metinde adı geçen bir şah -9-

f. 019a/13, 025a/22, 029b/13

f.-ı kāvusdı 029a/01

f.+ a 019a/11

f.+ uŋ 018b/17, 019a/09

fistān <Ar. *(füstān)* Bir tür kadın etekliği -1-

f. 039b/03

fitne 1. Fesat, ara bozma, karışıklık 2. bela, mihnet, sıkıntı -56-

f. 002b/07, 016b/03, 023b/23, 071b/22, 078a/06, 082b/17, 085b/17, 090b/17, 112b/06, 160a/01, 165b/04, 233a/07, 246a/13, 254b/23, 313a/14, 322b/25

f.-yi ye'cūcı 103a/22

f.+ den 008a/24, 131b/09, 290a/22

f.+ si 052b/19

f.+ sidür 326a/19

f.+ sinden 082b/20, 225a/09, 226a/25, 227a/09, 250b/21, 300b/21, 311b/16

f.+ sine 044b/16

f. vü āşūb 188b/16

f.+ ye 175a/25, 211a/03

f.+ yi 093b/13

f.+ yile 076a/10, 092a/22, 191b/10, 252a/24, 253a/04, 325a/16

f.+ yle 017a/07, 075b/18

f.+ ler 112b/09, 175b/16, 254a/05

f.+ nüŋ 092a/23, 252a/09

f. düş- Düzenin bozulması, anarşi ve terörün ortaya çıkması 236b/19, 027b/16, 092a/20

f. ile ṭol- Düzenin bozulması, anarşi ve terörün ortaya çıkması 129b/12

f. ol- Düzenin bozulması, anarşi ve terörün ortaya çıkması 082a/13, 159b/25, 233a/07, 002b/07

f.+ ye bıraḳ- Düzenin bozulması, anarşi ve terörün ortaya çıkması 154a/13

fuḳarā <Ar. Fakirler -1-

f. 112b/06

fūr <Far. 1. Hint hükümdarlarının ünvanı 2. fūr-ı hindī -33-

f. 116b/15, 117a/01, 117a/10, 117a/14, 117a/15, 118a/15, 118a/16, 119b/05, 119b/19, 128a/18

f.+ a 107b/12, 115b/23, 116b/25, 118a/09, 120b/05, 127b/03

f.+ dan 117a/15

f.+ ı 117a/09, 117a/16

f.+ ıla 131a/14

f.+ la 127b/20

f.+ uŋ 115b/19, 116a/11, 116a/12, 116a/18, 116b/06, 116b/20, 116b/21, 117a/08, 117a/14, 117a/18, 117a/20, 120a/08

fūr-ı hindī *bk. fūr* -16-

f.-ı hindī 115b/15, 115b/19, 116a/05, 116b/05, 117a/03, 117a/06

f.-ı hindīden 107b/12, 231a/18

f.-ı hindīnüŋ 115b/09, 117a/25, 119b/19

f.-ı hindīsin 115b/15

f.-ı hindīye 107b/18, 115b/10

f.-ı hindīyi 107b/19

furāt Fırat nehri -7-

f. 105b/15, 105b/20, 106a/03, 286b/20, 287a/03

f.+ ı 105b/20, 106a/11

furṣat <Ar. Uygun zaman, elverişli durum, fırsat -113-

f. 054a/19, 054b/25, 057b/12, 067b/08, 069b/07, 105b/08, 105b/14, 111a/05, 117a/02, 117a/08, 124a/03, 124a/04, 130b/23, 137b/13, 139a/01, 139a/10, 151b/07, 200a/15, 217a/18, 253a/16, 257a/08, 260b/15, 270b/03, 276b/16, 282a/04, 289b/17,

293b/20, 300a/21, 304b/20

f.+ a 106a/13

f.+ da 102b/07

f.+ dur 139b/13, 140a/24, 326a/12

f.+ ı 052b/25, 069b/07, 088b/09, 092a/11, 106a/12, 111a/05, 117a/20, 117a/22, 117b/20, 156b/08, 181a/09, 242b/02

f.+ ıdur 054b/03, 097a/02

f.+ ıla 005a/16, 038b/17, 092b/10, 213a/22

f.+ ında 117a/22, 117a/23, 215a/13

f.+ ını 212b/11, 221b/25

f.+ um 093b/12

f.+ umı 052b/01

f.+ umuz 052b/25

f.+ uŋ 269b/04

f. bul- Fırsat bulmak 024a/05, 092b/10, 093b/12, 106b/07, 115b/24, 117a/13, 118a/16, 137a/21, 139b/10, 143a/11, 171b/10, 186a/15, 215b/05, 217a/05, 223a/06, 234b/21, 235a/14, 243b/10, 255b/25, 262b/10, 263b/18, 289b/19, 290a/01

f. düş- Fırsat bulmak 093b/12

f. gözet- Bir iş için uygun bir ortam beklemek, fırsat gözetmek 057b/06, 156b/10, 220b/19

f. ol- Fırsat bulmak 096b/24

f. vėr- Fırsat, imkan vermek 052a/25, 057b/18, 060b/08, 070a/21, 070b/06, 071a/08, 079a/20, 083b/07, 124b/01, 127b/21, 134b/19, 143a/06, 173b/02, 221a/03, 230b/15, 231a/16, 256b/21, 257a/19, 271b/03, 288a/02, 290b/08, 293b/19

furūġ <Ar. Işık, parlaklık -2-

f. 040b/23

f.+ ıla 005a/16

furzad <Far. Metinde geçen bir şehriyar -1-

f.-ı şehriyār 322b/02

fużūl <Ar. 1. Faziletli 2. Bereket -2-

f. 176a/18

devr-i f. 092a/11

fużūllıḳ Akılsızca davranmak -8-

f. 205b/14

f.+ ıla 205b/11

f. ėt- Akılsızca davranmak 185a/23, 176b/12, 147b/07

f. eyle- Akılsızca davranmak 088a/02, 232a/12

f. ḳıl- Akılsızca davranmak 097a/08

fülān <Ar. Herhangi bir şahıs, biri, belirsiz bir şey, filan -5-

f. 098a/01, 124b/16, 140b/03, 158b/21, 287a/03

fülūrī <İt. Altın, sarı altın, dinar. -61-

f. 014a/05, 018b/08, 035a/23, 065a/17, 065b/01, 099a/11, 099b/22, 101b/07, 102b/10, 103b/21, 110b/09, 114a/10, 129b/20, 132b/08, 133a/09, 133b/12, 141a/03, 153a/11, 153a/17, 158a/05, 158a/16, 158a/17, 168a/17, 169b/20, 219b/01, 223b/03, 247a/02, 263b/22, 278a/15, 278a/17, 301a/08, 301a/09, 303a/02, 306a/02, 307b/11, 313b/09, 317a/15, 322a/05, 325b/25

f.+ den 033a/02, 237b/23, 307b/11

f.+ le 046b/24

f.+ ler 098b/21, 101b/03, 103b/24, 104a/25, 110b/20, 114b/12, 140b/24, 174b/06, 305a/20

f.+ lerden 106a/21

f.+ leri 065b/03, 099b/19, 101a/19, 101b/08, 223b/03

f.+ ye 101b/02, 314b/15

f.+ yi 014b/08

fünūn <Ar. İlim, bilgi -6-

f. 051b/17, 088a/12, 097b/09, 111a/05, 121b/05

şāh-ı f. 059a/03

fürḳat *bk. firḳat* -2-

f. 236a/14

f. olacaḳdur 240a/13

fürūzān <Far. Parlayıcı, parlayan -1-

f. ḳıl- Parlak kılmak 078b/08

fütūḥ <Ar. 1. Zafer, galibiyet, üstünlük 2. Zaferler -2-

f. 068b/02, 103a/03

G

ġaddār <Ar. Zülmeden, merhametsiz -10-

çarḫ-ı ġ. 049a/21, 089a/09, 131a/17, 146b/05, 147a/11

ġ.+ dur 143b/13

çarḫ-ı ġ.+ ı 206a/03

çarḫ-ı ġ.+ uŋ 135a/20, 184a/01, 284a/08

ġāfil <Ar. Gaflet içinde olan, habersiz kimse -52-

ġ. 064b/01, 097a/02, 116b/16, 135a/23, 136a/04, 137a/16, 151b/09, 157a/23, 171b/01, 243a/14, 264b/09, 264b/11, 264b/19, 273b/01, 274b/10, 282a/03, 284b/21

ġ.+ di 320a/02, 326a/13

ġ.+ iken 049b/20, 050a/04, 062b/18, 281b/13, 323b/01

ġ.+ in 048a/01

ġ.+ ken 305b/22

ġ.+ le 067a/15, 108a/06

ġ.+ sin 079b/20

ġ. düş- Gaflete düşmek 135a/07

ġ. ol- Gerçekleri görememek, anlayamamak, gafil olmak 071a/20, 079b/13, 089b/17 093b/02, 097b/17, 103b/11, 116b/16, 116b/16, 124a/23, 125b/18, 145b/21, 185b/15, 217a/08, 228a/05, 247b/22, 258a/03, 260a/14, 281b/22, 286a/13, 306a/23, 321a/16

ġāfileyin Gafil olarak -2-

ġ. 063a/22, 064b/03

ġāfillıķ(ġ) Gafillik -4-

ġ.+ ıla 067a/14, 120a/12, 201a/09, 253a/10

ġāfillik(g) *bk. ġāfillıġ* -1-

ġ.+ ile 186a/11

ġaflet <Ar. Gaflet, habersiz olma -8-

ġ. 025b/12, 116b/17

ġ.+ ile 122b/25

ġ.+ le 321a/19

ġ.+ lerin 151b/07

ġ. ėt- Gaflet etmek 118a/10

ġ. olma- Gafil olmamak 116b/17

ġ. uyḫusına yat- Gaflet içinde olmak 211a/11

gāh <Far. Arasıra, bazen -100-

g. 002a/03, 010a/05, 010a/06, 022b/20, 030b/24, 035a/24, 035b/12, 036a/18, 037a/04, 048a/19, 054a/18, 065b/19, 068a/25, 068b/01, 077b/19, 079b/16, 088a/13, 097b/23, 123b/25, 124a/01, 135a/21, 144b/07, 146a/22, 178a/13, 178a/14, 178a/15, 178a/17, 185a/11, 186a/17, 186a/18, 186b/04, 186b/06, 188b/16, 201a/19, 201a/20, 209b/23, 214a/08, 216b/19, 222a/02, 230b/12, 230b/15, 239a/10, 239a/11, 250a/03, 273b/01, 273b/02, 273b/09, 273b/10, 275a/18, 276a/17, 276a/18, 282b/25, 283a/16, 283a/17, 289a/04, 289a/12, 290b/15, 309a/23, 315b/20, 318a/10

gāh g. 076a/09, 111a/01, 124b/16, 131b/23, 291a/18, 291a/21

g. gāh 076a/09, 111a/01, 124b/16, 131b/23, 291a/18, 291a/21

ġalaṭ <Ar. Yanlış -1-

ġ.+ ıla 024a/12

ġalebe <Ar. 1. Galip gelme, üstünlük 2. Çokluk, kalabalık 3. Zaptolunmayacak derecede azgın -15-

ġ. 005a/25, 009b/06, 040b/05, 138b/07, 199b/07

ġ.+ den 005a/19

ġ.+ sin 049b/23

ġ.+ sinden 094b/15, 199a/11, 202b/07

ġ. eyle- Üstün gelmek 184b/04

ġ. ḳıl- Üstün gelmek 107b/08, 166b/06

ġ. ḳopar- Azgınlık çıkarmak 005b/01

ġ. ol- Kalabalık olmak 225a/12

ġalebelıḳ(ġ) Kalabalık -5-

ġ.+ dan 014b/25, 034b/10

ġ.+ ıla 004b/12

ġ.+ ından 008a/10, 034b/07

ġālib <Ar. Galip, üstün geleni yenen -51-

ġ. 059a/18, 131b/05

ġ.+ dür 105a/04, 111b/25, 137b/13

ġ.+ sin 173b/16

ġ. ėt- Galip olmak 326b/10

ġ. eyle- Yenmek 082b/14, 210b/14

ġ. gör- Üstün görmek 146b/05, 215b/08

ġ. ḳıl- Galip olmak 118a/15, 213b/19, 215b/17, 245a/09, 260b/15, 263b/10

ġ. ol- Galip olmak 020b/20, 020b/21, 047b/20, 049a/15, 050a/23, 051b/04, 073a/07, 096b/13, 106a/09, 106a/12, 106a/14, 122a/18, 124a/25, 124b/01, 138a/06, 143a/07, 167a/07, 203b/20, 210b/12, 223a/06, 224a/04, 230a/09, 230b/19 235a/03, 235b/03, 255b/19, 260a/10, 261a/08, 263b/15, 264b/06, 297a/22, 316a/16, 324a/15, 325a/23

ġam <Ar. Dert, keder -61-

ġ. 003b/02, 019a/22, 020a/23, 022a/09, 022b/09, 024b/18, 029b/11, 033a/03, 034b/21, 040a/13, 064a/21, 073a/08, 074b/01, 091b/08, 109a/16, 133a/19, 146b/02, 176b/23, 238b/01, 243a/24, 323a/15

ġ.+ da 014a/16

ġ.+ dan 002b/15, 018b/03, 025b/11, 028b/05, 034a/14, 034a/22, 037b/17, 126a/16, 137b/11, 164a/02, 164a/08, 175a/21, 175a/24, 206b/09, 208b/09, 241a/17

ġ.+ ıla 006b/09, 007a/02, 034a/15, 039b/06, 043a/11, 096b/16, 105b/20, 134a/14, 138a/08, 236a/03

ġ.+ ın 134a/25

ġ.+ ından 025a/02, 062b/03, 184a/08, 210b/07, 307b/05

ġ.+ la 309a/18

ġ. çek- Dert, gam çekmek 021a/09, 033b/18

ġ. eyle- Gama, derte, sıkıntıya neden olmak 034a/16

ġ. görme- Dert, gam çekmemek 019b/04

ġ. ol- Üzüntü, dert sahibi olmak 213a/24, 282b/23

ġam-gīn <Ar.+Far. Gamlı, tasalı -17-

ġ. 034b/17, 111b/07, 206a/13, 247a/02, 271b/17, 277a/06, 298a/03, 308a/10

ġ. ėt- Üzüntüye neden olmak, üzmek 028b/03, 041a/01

ġ. ol- Üzülmek dertlenmek 054a/16, 068a/25, 138a/07, 300b/01, 160b/21

ġ. ṭut- Üzülmek, dertlenmek 019a/01, 022b/20

ġam-güsār <Ar.+Far. Gam ve kederi def eden, teselli veren -3-

ġ. 062b/03

ġ. ol- Teselli verici olmak 314a/23

ġ.+ uŋam 300b/22

ġam-ḫ̬ār <Ar.+Far. Gam yiyen, kederlenen, tasalanan -1-

ġ.+ laruz 010a/18

ġam-nāk <Ar.+Far. Gamlı, tasalı -3-

ġ. 263a/02, 263b/13

ġammāz <Ar. İftiracı, fitneci -2-

ġ. ol- Gammaz olmak 215a/12, 249b/06

gāmūs <Far. Manda -1-

g.+ ıla 260b/18

ġanī <Ar. Zengin -34-

ġ. 064a/17, 086a/19, 104a/19, 115b/03, 125a/10, 136a/12, 183b/19

ġ.+ dür 097b/24

ġ.+ yem 179b/18

ġ.+ yüz 121b/25

ġ. eyle- Zengin etmek 003a/12

ġ. ḳıl- Zengin etmek 052a/21, 080b/05, 088a/18, 098b/01, 101b/03, 103b/24, 109a/24, 117a/18, 135b/01, 142b/22, 169b/13, 172a/25, 172b/25, 195a/07, 225b/18

ġ. ol- Zengin olmak 011b/14, 018a/03, 022b/02, 095b/10, 110b/23, 117a/25, 136a/07, 186a/16

ġanīmet <Ar. Düşmandan alınan mal 2. Beklenilmeyen kazanç -11-

ġ. 143a/09, 152b/08, 264a/10

ġ.+ i 266a/08

ġ. bil- Kazanç saymak 095b/08, 110a/12, 117a/20, 147a/20, 182b/20, 215b/15, 242b/02

gār <Ar. Mağara, in -1-

g.-ı gerdūnuŋ 040b/07

ġarābet <Ar. gariplik, tahaflık -1-

ġ. 218a/09

ġaraç Türkistan'da bir şehir -1-

ġ.+ dan 172a/19

ġarāyib <Ar. *(ġarāib)* Tuhaf, şaşılacak şeyler -3-

ġ.+ inden 129a/02

ġ.+ ini 105a/01, 126b/14

ġaraż <Ar. İstek, amaç -3-

ġ. 102b/11, 202a/22

ġ.+ umuz 324b/15

ġ.+ uŋ 153a/01

ġarb <Ar. Güneş'in battığı yön, batı -4-

ġ.+ a 052a/07, 100b/05, 127b/04, 153a/25

ġāret <Ar. Çapul, yağma, akın -23-

ġ. 008a/20

ġ.+ dür 047a/15

ġ.+ inden 002b/25

ġ. ėt- Yağmalamak 047a/11, 139a/14, 149b/05, 152a/14, 153a/01, 160a/10, 160a/15, 160a/17, 171b/13, 198a/05, 198b/13, 199a/23, 200a/06, 219b/09, 290a/09 319a/21, 325b/22

ġ. eyle- Yağmalamak 052a/19, 309b/08

ġ. ḳıl- Yağmalamak 265b/01

ġarīb <Ar. Kimsesiz, zavallı 2. Gurbette, kendi memleketinin dışında bulunan, yabancı 3. Tuhaf, şaşılacak şey -18-

ġ. 034b/11, 037b/10, 039a/02, 041a/20, 066b/13, 172b/03, 282a/12, 305b/01

ġ.+ em 322a/03

ġ.+ i 035a/15

ġ.+ ler 109a/23, 143a/21, 202b/24

ġ.+ lere 057a/11, 114a/16

ġ.+ leri 248a/13

ġ.+ sin 033b/16

ġ.+ üz 308b/04

ġarīblıḳ Gurbet -2-

ġ. 306b/10

ġ.+ da 280b/13

ġarīm <Ar. Hasım, düşman 2. Rakip -18-

ġ. 089a/09

ġ.+ i 004b/10

ġ.+ üm 161b/16

ġ. ol- Düşman, rakip olmak 051a/08, 053a/16, 058b/20, 061a/22, 071a/13, 078b/15, 099a/21, 126b/17, 134b/08, 197a/02, 220a/16, 221a/20 222a/18, 223b/12, 261b/20

ġarīz <Ar. Huy, tabiat -1-

ġ.+ dür 173b/24

ġarḳ <Ar. 1. Suya batma 2. Boğulma -42-

ġ. ėt- Boğmak 062a/03, 064b/03, 177b/25, 288b/13

ġ. eyle- Boğmak 236b/08, 302b/23, 086a/21, 160b/13, 187a/07

ġ. ol- Boğulmak 021b/17, 040a/07, 049a/01, 051b/03, 055b/13, 057a/14, 059a/23, 063a/23, 063a/25, 066a/17, 066b/05, 066b/07, 089a/05, 094a/19, 100b/21, 102a/18, 108a/10, 112a/25 117b/20, 125b/19, 128a/24, 135a/13, 137b/10, 157b/05, 185a/02, 187b/20, 199a/23, 247b/16, 249b/14, 262b/15, 282b/05, 293b/02, 306b/02

ġarra <Ar. Gururlu, mağrur -11-

ġ. 042a/05, 080b/10

ġ. ol- Gururlanmak 042a/04, 042a/05, 076a/23, 080b/11, 081b/21, 173b/03, 235a/24, 265b/16

ġarrā <Ar. Gösterişli, şatafatlı, güzel -1-

ġ. 245a/22

ġātfer Türkistan'da bir şehir -17-

ġ. 219b/04, 219b/05, 219b/11, 219b/14, 219b/16, 219b/20, 220a/05, 220a/09, 220a/13, 220b/04

ġ.+ den 220a/18, 220b/02, 221b/24

ġ.+ i 220b/14

ġ.+ üŋ 219b/11, 220a/11, 221b/24

gāv <Far. Öküz -4-

g. 040b/06, 260b/18

g.-ı gerdūn Arabaya koşulan öküz 040b/05

gāv-peyker <Far. Üzerinde öküz resmi bulunan, öküz alemli bayrak -2-

g. 041a/23, 196b/10

gāv-ser <Far. Öküz başlı -2-

gürz-i g. 042a/11

gürz-i g.+ i 058b/13

ġavġā <Ar. 1. Kavga, dövüşme 2. Çekişmek -25-

ġ. 005a/25, 005b/01, 040b/05, 041a/12, 049a/11, 068a/01, 077a/16, 146b/11, 147b/17, 147b/18, 202a/11

ġ.+ dan 005a/19

ġ.+ sı 067b/12

ġ.+ sın 009b/11

ġ.+ sından 187b/02, 205b/01

ġ.+ sını 207a/12

ġ.+ yı 310b/15

ġ.+ yıla 042a/23

ġ. düş- Çekişmek 161b/02

ġ. eyle- Kavga etmek 025b/22

ġ. ḳıl- Kavga etmek 027b/21, 095b/13

ġ. ol- Çekişmek, karışıklık çıkması 193b/04, 021b/15

ġavvāṣ <Ar. Dalgıç -1-

ġ.-ı rūḥ 103a/03

ġayb <Ar. Bilinmeyen, meçhul -4-

ġ. 137a/14

ġ.+ ı 111b/16

ġ.+ ına 085b/06

ġ. ol- Kaybolmak 075b/01

ġāye <Ar. Amaç -1-

g. ėt- Amaç edinmek 001b/01

ġāyet <Ar. Son derece, çok fazla -84-

ġ. 029b/15, 046b/05, 052b/06, 054b/09, 059a/16, 060b/14, 061b/25, 064a/14, 070a/06, 088a/23, 091b/04, 091b/12, 092a/22, 102b/16, 103b/23, 110b/02, 110b/22, 113a/02, 114a/07, 114b/12, 115b/20, 116b/13, 117b/22, 118a/11, 123a/05, 131b/10, 132a/04, 132b/01, 132b/03, 132b/15, 134b/13, 135b/07, 136b/05, 136b/08, 137b/25, 142b/05, 143b/12, 148b/07, 158a/07, 166b/24, 170b/15, 179b/06, 183b/07, 189b/16, 191a/04, 195a/09, 196b/25, 199b/11, 217a/16, 232b/25, 234a/02, 238a/01, 239a/05, 239a/23, 239b/21, 240b/22, 245a/04, 248b/15, 251a/07, 251a/12, 255b/10, 265a/23, 266b/02, 267b/09, 268a/12, 270a/06, 271b/16, 273b/19, 281b/14, 284b/01, 286a/24, 293b/02, 298b/24, 303a/10, 313a/17, 318a/10, 318b/11, 319a/02, 320a/11, 324a/07, 324a/19, 325b/04, 326a/11

ġ.+ le 239b/07

ġāyetde <Ar. Son derece, pek çok -56-

ġ. 007a/02, 015b/02, 021b/11, 030a/04, 046a/21, 075b/10, 092b/03, 115a/13, 196b/20, 209b/22, 211a/07, 211a/14, 212a/14, 215b/08, 215b/25, 217b/04, 217b/07,

217b/25, 227b/17, 228a/20, 228a/25, 228b/23, 231a/18, 237b/14, 237b/15, 238a/22, 239a/05, 240b/15, 242b/03, 242b/04, 248b/05, 249a/10, 250a/06, 251b/21, 253b/18, 255a/20, 258b/02, 263a/06, 268a/19, 270b/07, 271b/25, 276a/04, 278b/17, 283b/04, 285a/19, 288b/14, 291a/13, 292b/14, 293a/04, 301a/16, 303b/10, 312a/04, 313a/14, 317a/02, 319a/20

gāyib <Ar. *(gā'ib)* Kayıp, kaybolmuş -1-

g. ol- Kaybolmak 297b/25

ġayr <Ar. Başka şey -7-

ġ. 107b/09

ġ.-ı ḥaḳdan 111b/16

ġ.+ a 077b/18, 093b/13, 114b/20, 163b/15, 211b/06

ġayret <Ar. 1. Çalışma, çabalama 2. Aziz ve kutsal bir şeye tecavüz edildiğini görmekten doğan asil, temiz duygu 3. Mücadele -64-

ġ. 050b/06, 050b/13, 051a/18, 097b/02, 097b/03, 100b/21, 100b/22, 100b/23, 106b/07, 106b/22, 107b/08, 184a/19, 192b/19, 193b/20, 197b/08, 234b/21, 261a/10

ṣıfat-ı ġ. 067a/03

ġ.+ den 235a/10

ġ.+ e 055b/13, 102b/04

ġ.+ i 067a/05, 106b/24, 107b/09, 194b/17, 226b/22

ġ.+ ile 050b/08, 058b/14, 067a/04, 106b/23, 106b/24, 187b/09

ġ.+ inden 070a/20, 113b/25, 280b/13, 298a/16, 326a/19

ġ.+ le 067a/05, 078a/09, 106b/16

ġ.+ üŋ 265b/05

ġ.+ üŋüz 049b/10, 049b/11

ġ. cengin ėt- Bütün varlığını ortaya koyarak savaşma 325a/13

ġ. çek- Çalışmak, çabalamak 230b/05

ġ.+ e düş- Mücadele etmek, çalışmak, çabalamak 231b/23, 232a/03, 254b/01

ġ. ėt- Çalışmak, çabalamak 050b/03, 067a/03, 088b/15, 093b/09, 117a/14, 142b/12, 170b/07, 235b/08, 261a/16, 282a/11, 298b/01

ġ. eyle- Çalışmak, çabalamak 295b/10, 297a/14

ġ. ḳıl- Çalışmak, çabalamak 050a/23, 097b/03

ġ. olma- Çaba, gayret, çalışma isteği olmaması 050b/07

ġayretlü Gayretli -2-

ġ. ol- Gayretli olmak 171a/04

ġ.+süz 039a/23

ġayretsüzlıķ(ġ) Gayretsizlik -1-

ġ.+ a 039a/21

ġayrı 1. Başka. özge 2. Bundan sonra, artık 3. Yabancı, el -236-

ġ. 002b/20, 003a/17, 004a/22, 004b/19, 005a/22, 010a/10, 019a/11, 019b/05, 019b/11, 023a/17, 023a/23, 023b/23, 026a/21, 027a/10, 027b/07, 027b/23, 028a/05, 028a/07, 028a/14, 028a/22, 028b/13, 029a/21, 030b/16, 033b/24, 035b/21, 036a/20, 037b/11, 041a/21, 043b/05, 043b/23, 043b/25, 044a/05, 044a/08, 047a/03, 054b/07, 055a/17, 055b/16, 056b/25, 059b/25, 062a/07, 064a/20, 068a/19, 068a/21, 070b/01, 071a/16, 073a/07, 077b/19, 084a/07, 088a/22, 095a/23, 096b/25, 100b/16, 109a/13, 110b/01, 111a/17, 112a/23, 117b/08, 118b/12, 121a/02, 121a/05, 121a/07, 122a/24, 124b/07, 125a/09, 126b/14, 128b/21, 132a/10, 138b/20, 139a/24, 140a/01, 144b/14, 145b/10, 147a/03, 151a/05, 154a/07, 154b/05, 155a/18, 160a/04, 161a/04, 161a/07, 161a/18, 165a/15, 165b/15, 166b/18, 168b/01, 169a/01, 171a/06, 171a/07, 171a/09, 172b/22, 173b/08, 174a/04, 174a/10, 176a/23, 179b/07, 179b/16, 180b/03, 185b/06, 187a/11, 189a/05, 189a/12, 189b/11, 190a/03, 190a/14, 192b/01, 192b/25, 194a/03, 195b/12, 195b/16, 196a/18, 197a/05, 197a/19, 198a/07, 200b/10, 202a/25, 204a/17, 204b/07, 204b/08, 205a/04, 206a/23, 207a/18, 207b/01, 208a/24, 209b/04, 209b/21, 211b/20, 213b/20, 214a/13, 217a/05, 217a/12, 217b/01, 217b/11, 218a/05, 218b/10, 219a/14, 220a/10, 220a/13, 221a/01, 221b/10, 222a/18, 223a/03, 223a/16, 223a/24, 225a/14, 226b/04, 233b/21, 234a/09, 234b/03, 238a/24, 238b/07, 239a/16, 239b/14, 240b/04, 240b/09, 243b/15, 243b/25, 244b/14, 245b/25, 246a/09, 246a/21, 248a/17, 250a/17, 250b/15, 251a/01, 252b/08, 259a/22, 259b/09, 259b/22, 260b/06, 264a/06, 269b/07, 272a/18, 273a/12, 273a/13, 273a/16, 274a/15, 275b/22, 276a/20, 276a/25, 277a/05, 277a/22, 277b/20, 278b/06, 279b/12, 280a/08, 281a/06, 281b/16, 282b/15, 282b/20, 285b/21, 290a/01, 290a/02, 291b/07, 292a/07, 293a/01, 293a/09, 293a/17, 294a/21, 298b/15, 301a/05, 301b/25, 304b/07, 305a/17, 305b/13, 307a/02, 307a/06, 307a/12, 314a/24, 314b/09, 315a/02, 315b/03, 316a/16, 319a/19, 320a/13, 321b/01, 321b/14, 321b/17, 323a/05, 324b/01

ġ.+ dan 200a/14

ġ.+ lar 114b/18

ġ.+ lara 122b/02

ġ.+ na 099b/22

ġ.+ sın 255a/14

ġ.+ sını 255a/14

ġ.+ ya 067b/16, 105a/08, 144a/01, 153b/25, 163a/08, 198a/02, 285a/05

ġ. ķıl- (…) işi koymak, işi yapmayı bırakmak 130a/22

ġ. olma- Yabancı olmamak 008b/02

ġażab <Ar. Hiddet, öfke, kızgınlık -7-

ġ. 132a/23

ġ.+ a 041b/02

ġ.+ ı 088a/24

ġ.+ ıla 017a/14, 167a/17, 192b/22

ġ. ėt- Öfkelenmek 085b/10

ġāzī <Ar. Savaştan sağ olarak dönen -1-

ġ.+ yüz 324b/16

ġaznīn Afganistan'ın Gazne şehri -2-

ġ. 026b/14

ġ.+ üŋ 186b/14

gebe Gebe -2-

g. 312a/02, 322a/01

gėce Gece -427-

g. 004a/04, 004a/05, 005a/03, 005a/10, 005a/16, 006a/02, 007b/15, 007b/16, 009b/11, 011a/23, 012b/22, 012b/23, 015b/18, 016a/18, 017b/11, 020b/12, 021a/24, 021b/09, 022a/14, 022a/21, 023a/17, 027a/15, 029a/20, 029a/23, 032a/01, 032a/13, 034b/10, 034b/16, 037b/17, 039a/03, 042a/21, 043b/18, 044b/22, 048b/09, 048b/11, 049a/23, 051b/13, 051b/14, 053a/17, 053b/15, 054a/05, 055b/01, 056a/06, 058a/08, 058b/05, 058b/06, 060a/15, 061a/02, 061b/17, 065a/13, 065b/11, 066a/16, 066a/25, 066b/24, 067a/02, 067b/10, 069b/12, 069b/23, 070a/15, 071b/07, 075a/23, 077a/15, 078a/14, 078a/15, 079b/08, 081b/13, 082b/03, 085b/11, 085b/17, 087a/18, 092b/12, 094b/01, 095a/07, 096a/21, 097a/04, 097a/18, 097a/23, 097b/01, 098a/07, 098a/16, 098b/22, 099a/16, 100b/10, 100b/18, 101a/06, 102a/23, 103a/24, 104a/15, 104a/24, 105a/25, 105b/06, 105b/18, 110a/11, 111a/09, 111a/22, 111a/25, 111b/01, 111b/04, 111b/05, 111b/06, 111b/08, 111b/10, 111b/12, 111b/13, 112b/05, 112b/07, 112b/22, 114a/23, 115a/10, 115a/11, 115a/12, 115a/15, 118b/02, 118b/23, 119a/10,

g.+ nüŋ 006a/03, 007b/15, 029b/08, 043a/12, 057a/02, 067a/17, 133b/04, 137a/12, 148b/04, 174b/04, 253a/22, 255b/14, 260a/19, 266a/02, 313a/02, 314a/10

g.+ si 112b/02, 125a/06

g.+ ye 053b/09, 064a/11, 066a/24, 115a/18, 121b/04, 127b/15, 133b/11, 135b/14, 136a/16, 136b/03, 152b/05, 164b/09, 164b/23, 167a/15, 169a/10, 177a/08, 264b/01, 268a/01

g.+ yi 312b/25

g.+ yle 230b/13

g. ol- Gece olması 043a/10, 133b/06, 133b/11, 164b/15, 178b/20, 182a/08, 234b/07, 234b/08, 264b/01, 272b/21, 284a/16, 284a/17

gėcelet- Geceletmek -1-

g.- meyeler 214a/03

gėcelik(g) Bir gecelik vakit -1-

g.+ e 284a/03

gėcrek Biraz geç -1-

g. 078a/20

geç- 1. Geçmek 2. Yardımcı fiil -655-

g. 003a/11, 071a/11, 085a/03, 095b/04, 138a/05, 210a/21, 233a/16, 233b/12

geçenden g. 088a/05

taḫta g. 118a/23

g.- di 005a/12, 006b/16, 006b/18, 007a/25, 010b/15, 011a/23, 012a/03, 013a/24, 016a/16, 020a/14, 021b/02, 022a/08, 026a/11, 028b/09, 028b/20, 029b/08, 031b/11, 032b/17, 033a/24, 036a/03, 039a/23, 040b/25, 042b/15, 044b/13, 045a/10, 045a/23, 052b/19, 056a/06, 057b/10, 057b/18, 058b/05, 059a/13, 059b/19, 061a/24, 064b/08, 064b/11, 065b/11, 072b/05, 072b/06, 074b/03, 075a/22, 076a/07, 080b/12, 082a/08, 082a/19, 083a/12, 083b/03, 083b/18, 085b/11, 085b/20, 091a/22, 092b/01, 094a/06, 096b/25, 098b/19, 099a/20, 103b/01, 105b/20, 106a/03, 107b/07, 110a/19, 118b/02, 118b/23, 119b/24, 121a/13, 123a/21, 125a/16, 128a/12, 129a/04, 131a/09, 131b/07, 132a/19, 132b/11, 133a/22, 133b/04, 134a/09, 136b/04, 136b/09, 136b/24, 140a/21, 141b/04, 142a/05, 147b/08, 147b/16, 148a/01, 148a/05, 149b/08, 154a/18, 155a/02, 155b/20, 158b/20, 159a/08, 159a/14, 159b/06, 163a/10, 164b/10, 166a/24, 166b/07, 166b/14, 167a/19, 167b/04, 168b/03, 169b/22, 171b/12, 173b/09, 174a/16, 175b/25, 180b/09, 181a/02, 182b/19, 182b/20, 183a/09, 183a/14, 183a/23, 184b/17, 184b/23,

ḫāṭırından g.- enleyin 207a/04

ḫāṭırumdan g.- enleyin 173b/18

g.- er 020b/10, 025b/02, 034a/12, 036a/13, 042b/06, 092a/11, 106a/15, 114b/06, 138a/09, 152a/10, 158a/13, 174a/18, 174b/12, 177b/12, 208a/06, 208a/12, 227a/25, 249b/04, 253b/07, 276a/18, 289b/12, 301b/13, 311b/02, 325b/22, 327b/09

ḥükmi g.- er 134b/10, 179a/25, 304b/22

g.- erdi 051b/17, 085a/09, 327a/06

ḥükmi g.- erdi 189a/03

ḳavl g.- erdi 080a/17

g.- eridi 006b/09

g.- erken 100a/07, 147b/19, 209b/06

günāhından g.- erler 088a/09

g.- erlerdi 080a/18

g.- erse 008b/20, 262a/01

günāhumdan g.- erse 006a/23

ḫāṭıruŋdan g.- erse 085b/15

öte g.- ersem 033a/18

g.- ersen 009a/02

g.- ersin 180b/10

g.- ersiz 121b/24

g.- erüz 025b/03

geçenden g.- esin 273a/02

taḫta g.- esin 204a/17

g.- evüz 233b/19

g.- eydi 006b/13

taḫtına g.- eyin 279a/11

g.- icek 063b/10, 063b/11, 103b/06, 104b/05, 129a/06, 144a/06, 147a/11, 224b/01, 264b/08, 320b/05

ele g.- icek 104a/20

taḫta g.- icek 321b/11, 323a/11

g.- ince 010b/08, 048a/25, 067a/17, 122b/19, 136a/03, 148b/09, 201b/12, 201b/23, 267a/16, 287a/11, 287b/05, 295b/16

g.- me 208a/18

taḫtına g.- üp 053b/09, 076b/10, 245b/02

taḫtuŋa g.- üp 086a/16

g.- üp gitdiler 063a/17, 151a/25

g.- üp gitmege 106b/12, 286b/16

g.- üp gitmek 286b/12

g.- üpdür 004b/01, 011b/09

ḥadden g.- ür 235a/02

ḳılıçdan g.- ür-di 138b/01, 171b/09

ḳılıçdan g.- ür-üp 067a/10, 067b/23, 148b/14

ḳılıçdan g.- ürdiler 055a/06, 148b/20, 151b/11, 199a/14, 199a/15, 264b/23

ḳılıcdan g.- ürdüm 309a/21

ḳılıçdan g.- ürdüm 068a/19, 077b/04, 265a/19

ḳılıçdan g.- üreler 217b/23

ʿömri g.- ürelüm 163a/11

ḳılıçdan g.- ürem 046a/14, 233b/25

ḥadden g.- ürmeyesin 145b/01

ḳılıçdan g.- ürüŋ 199a/21

g.- ürür 164a/10, 169b/25

ḳılıçdan g.- ürürdi 047a/12

ḳılıçdan g.- ürürem 326b/07

taḫta g.- ürürlerdi 162b/02

g.- enden geç- Olan biteni yok saymak 088a/05, 153a/08, 220b/13, 266b/21, 273a/02

gėç Geç -5-

g. 073a/13, 150a/16

g. ḳal- Geç kalmak 164b/13, 164b/18

g. ṭut- Gecikmek 056b/18

geçe Yaka -2-

g.+ sinde 128b/19

g.+ sine 220b/04

geçid *bk. gėçit* -1-

g. 064b/08

geçil- Geçilmek -5-

g. 204b/22

g.- medük 314b/25

g.- mez 234a/16, 246a/20

g.- mezdi 324a/21

geçin- Geçinmek -1-

g.- e 227b/15

geçit(d) Geçit -2-

g. 055b/05

g.+ i 064b/08

geçüd *bk. geçit* -2-

g.+ den 010b/16, 064b/10

geçül- *bk. geçül-* -2-

g.- dükden 063b/08

g.- ür 060b/22

geçür- 1. Geçirmek 2. Yardımcı fiil -135-

g. 087a/23, 134a/19, 209b/04, 280a/15

g.- di 007b/18, 033b/20, 079b/02, 087b/04, 101b/09, 105a/13, 113b/08, 119a/18, 128a/10, 134a/20, 157b/24, 160b/05, 189b/03, 224b/16, 237b/12, 247b/05, 263b/17, 264a/03, 270a/06, 279b/18, 282a/22, 287a/12, 289b/15, 300b/19, 305a/21

gögsin g.- di 100a/09, 110a/13, 150a/24, 218a/15, 247a/04, 270a/13, 321a/04

göŋlinden g.- di 289b/15

g.- diler 152a/18, 169b/03, 177a/08, 275a/25, 303a/05

ḳılıçdan g.- diler 219b/10

g.- düm 077b/01, 102a/06, 189a/06, 242a/07

ḳılıçdan g.- düm 172b/21

ʿömür g.- düm 083a/12, 085a/23, 093b/24, 097a/16, 123b/21

g.- düŋ 072a/16, 123b/17, 305b/13, 305b/15, 321a/10

ʿömr g.- düŋ 305b/25

ʿömür g.- düŋ 072a/05

g.- e 037b/23, 055b/19, 057b/03

ʿömr g.- e 212a/03

ʿömür g.- e 083b/02, 213a/11

g.- ecek 052b/08

g.- ürdük 307b/16

g.- ürüz 124b/04

geçürt- Geçirtmek -1-

g.- düŋ 320b/15

gedā <Far. Dilenci, yoksul -4-

g. 090a/11, 100b/06

g.+ dur 097b/24

g. ol- Dilenci olmak 123b/25

gedük Gedik -4-

g. 261a/11, 264b/13

g.+ den 264b/14

geh <Far. Bazı, arasıra -7-

g. 048a/21, 088b/11, 124a/01

gehver <Far. Elmas, cevher -1-

g. 300a/10

gel- 1. Gelmek 2. Yardımcı fiil -3239-

g. 023b/08, 048b/21, 053a/19, 054b/23, 056b/14, 060a/18, 061a/08, 062a/14, 063b/15, 070b/07, 071a/11, 073b/09, 073b/23, 075a/06, 079b/01, 079b/14, 081b/06, 083b/19, 084a/02, 087b/07, 088a/05, 088a/16, 088a/19, 089b/02, 090b/12, 092a/08, 099a/22, 101b/12, 109b/07, 112b/04, 116a/08, 117a/02, 119a/06, 120b/09, 125b/13, 127b/07, 141a/09, 150b/23, 151a/04, 158b/15, 165a/09, 165a/12, 177b/03, 178a/04, 178b/11, 185a/23, 190b/15, 194a/18, 204a/04, 205b/11, 205b/14, 206a/21, 232b/13, 233a/09, 239b/16, 246b/08, 256b/14, 257a/14, 259a/25, 272a/24, 277b/17, 280a/13, 284a/25, 285b/23, 305b/15, 305b/22, 306a/22, 306a/23, 309a/04, 309a/08, 311b/06, 322a/14

ḥaḳḳından g. 200a/09, 243a/12, 273b/24, 324a/04, 325a/15

vāz g. 125b/17, 235a/07

g.- di 003b/21, 004a/07, 004b/06, 004b/23, 005a/03, 005a/19, 005b/24, 006a/04, 006a/07, 006a/10, 006b/06, 006b/10, 006b/11, 006b/15, 007a/03, 007a/08, 007a/19, 007b/07, 007b/08, 007b/13, 008b/05, 009a/10, 009a/14, 009b/05, 009b/09, 009b/13, 009b/14, 010b/05, 010b/25, 011a/13, 011a/23, 011a/24, 011b/21, 012a/04, 012a/17, 012a/19, 012b/13, 013a/06, 013a/17, 013a/20, 013a/24, 013b/08, 015b/20, 016a/04, 016a/06, 016a/07, 016a/10, 016a/19, 016a/23, 016b/08, 016b/15, 017a/01, 017b/05,

017b/07, 017b/10, 018a/09, 018a/24, 019a/15, 019b/24, 020a/08, 020b/13, 020b/15, 020b/24, 021a/01, 021a/02, 021b/04, 021b/18, 022b/05, 022b/08, 022b/22, 023a/13, 023b/09, 024a/02, 027a/11, 027a/13, 027b/19, 028a/06, 028b/01, 028b/07, 028b/24, 031b/03, 032a/09, 032a/16, 033a/15, 033b/02, 033b/04, 034a/17, 034a/20, 034b/13, 034b/15, 035b/22, 036a/03, 036a/15, 037a/16, 037a/18, 037a/21, 037b/12, 037b/14, 038a/03, 038b/06, 038b/22, 040a/01, 040b/04, 041b/03, 041b/19, 041b/21, 042b/12, 043a/13, 043b/04, 043b/05, 043b/18, 043b/22, 043b/25, 044a/03, 044a/20, 044b/17, 046b/04, 046b/17, 047a/10, 047b/01, 048a/11, 048b/11, 049a/16, 049b/22, 050a/03, 050a/21, 050b/01, 050b/24, 051a/15, 051a/18, 051a/22, 051b/17, 051b/18, 052a/15, 052a/17, 052b/04, 053a/22, 053b/10, 054b/06, 055a/01, 055a/18, 055a/25, 056a/01, 056a/09, 056b/21, 057a/04, 057a/18, 057b/02, 057b/17, 058a/10, 058a/20, 058b/06, 059b/03, 060a/04, 060a/13, 060a/15, 061a/18, 061a/19, 061b/06, 061b/25, 062a/05, 062a/23, 062b/01, 062b/11, 064a/16, 065a/12, 065a/22, 065b/02, 065b/12, 066a/16, 066a/23, 066b/11, 069a/18, 069b/13, 069b/23, 070a/24, 070b/01, 071a/09, 071a/11, 072a/11, 073a/04, 073a/14, 074a/16, 074a/19, 074b/02, 075a/09, 075a/12, 075b/25, 077a/08, 077b/03, 077b/05, 078a/19, 079b/18, 082b/21, 083b/15, 083b/19, 083b/24, 084b/16, 086a/04, 086b/23, 087b/05, 087b/12, 087b/23, 089a/03, 089a/08, 089b/04, 090a/19, 091a/04, 092b/04, 092b/06, 092b/25, 093b/16, 093b/20, 094a/17, 094a/18, 094b/20, 095a/01, 095a/07, 095a/10, 095a/19, 096a/14, 096a/20, 096b/16, 096b/25, 098a/03, 098a/16, 098b/19, 098b/24, 099a/03, 099b/17, 100a/07, 100a/20, 100a/22, 100a/25, 100b/17, 102a/09, 103a/02, 104a/05, 104a/11, 104a/15, 104b/20, 105a/13, 105a/18, 105a/20, 105a/23, 105b/06, 105b/07, 105b/15, 106b/09, 106b/19, 107a/08, 107a/18, 108a/11, 109b/03, 110b/06, 112a/07, 113a/10, 113a/16, 113b/02, 114a/20, 115a/12, 115a/13, 116b/23, 117a/01, 117a/08, 117b/06, 117b/09, 117b/10, 117b/15, 117b/16, 117b/25, 118a/06, 118a/25, 118b/01, 118b/23, 119a/10, 119a/11, 119b/21, 120b/07, 121a/18, 121b/21, 123a/04, 125a/24, 125a/25, 125b/08, 126a/21, 126b/14, 126b/20, 127a/04, 127a/13, 127a/16, 127b/17, 127b/19, 128a/03, 128b/03, 128b/24, 129a/04, 129a/06, 130b/10, 131a/02, 131a/11, 131a/17, 132b/05, 132b/09, 132b/15, 132b/19, 132b/23, 133a/16, 133b/07, 133b/12, 134a/15, 134b/12, 134b/15, 134b/19, 135a/04, 135b/01, 135b/05, 136a/04, 136a/08, 136b/02, 137b/01, 137b/04, 137b/10, 137b/19, 138b/13, 139a/06, 139a/08, 139a/16, 139a/17, 139a/19, 139a/20, 139a/21, 139a/22, 139b/13, 139b/18, 139b/25, 140a/08, 140a/15, 140a/19, 140b/15, 140b/19, 141a/14, 141b/08, 141b/25, 142a/07, 142a/10, 142a/21, 143b/11, 144b/04, 146b/24,

147a/23, 148a/23, 148b/03, 148b/15, 148b/21, 149a/09, 150a/13, 150a/14, 150b/15, 150b/24, 152a/01, 152a/23, 153a/10, 153a/12, 153a/13, 153a/23, 153b/16, 153b/23, 153b/24, 154a/04, 154a/18, 155b/02, 156a/25, 157a/23, 157b/17, 158a/22, 158a/24, 158a/25, 158b/13, 158b/14, 158b/24, 159a/06, 159b/04, 160a/24, 160b/22, 163b/07, 163b/19, 164a/07, 164b/05, 164b/09, 164b/10, 164b/13, 164b/17, 165a/04, 165a/21, 165b/09, 165b/10, 167a/02, 167a/04, 167a/06, 167a/17, 167a/21, 167b/09, 167b/13, 167b/25, 168b/03, 168b/19, 169b/14, 169b/15, 169b/16, 169b/17, 170a/16, 170b/01, 170b/20, 171b/09, 171b/10, 171b/12, 171b/20, 172a/09, 172a/21, 172a/22, 173a/20, 173a/21, 173b/09, 174a/15, 174a/16, 174b/09, 175b/05, 176b/21, 177a/07, 177a/09, 179b/07, 180a/12, 181b/04, 181b/07, 181b/09, 182a/06, 182b/09, 183a/05, 183b/25, 184b/02, 184b/25, 185a/12, 185b/18, 186a/14, 186b/23, 187a/14, 187a/17, 187a/18, 187a/24, 187b/22, 188a/17, 188b/10, 188b/12, 189a/04, 189a/05, 189b/03, 190b/21, 190b/22, 191a/02, 191a/08, 191a/21, 191b/01, 191b/14, 191b/20, 191b/22, 192b/08, 193a/04, 193a/07, 193a/08, 193a/14, 193a/17, 193b/13, 195a/09, 196b/12, 196b/22, 197a/07, 197b/10, 197b/17, 197b/19, 197b/20, 199a/04, 199a/05, 199a/10, 199b/08, 199b/09, 199b/11, 200a/23, 200b/12, 200b/22, 201b/23, 201b/24, 202a/14, 202a/18, 202b/21, 203a/03, 203a/07, 203a/15, 203a/24, 203b/21, 204a/15, 204b/02, 205a/17, 206a/03, 206a/11, 206a/13, 207b/07, 207b/15, 207b/19, 207b/21, 207b/23, 208b/23, 208b/25, 209a/15, 209a/17, 214a/20, 214a/22, 217b/17, 218a/20, 220a/20, 221a/18, 222a/23, 222b/17, 223b/02, 224a/09, 224b/03, 225a/04, 225b/03, 225b/10, 225b/15, 225b/18, 225b/19, 228b/15, 229a/11, 229a/16, 229a/20, 230a/01, 230a/09, 230a/15, 230a/24, 230b/08, 231a/09, 233a/02, 234a/01, 234a/23, 234b/24, 235a/07, 235a/11, 235b/04, 235b/16, 236a/09, 236a/10, 236a/11, 237a/06, 237a/07, 237b/25, 238b/14, 238b/17, 238b/20, 238b/21, 239a/19, 239b/03, 239b/13, 239b/16, 239b/20, 239b/25, 240a/19, 240b/10, 240b/18, 240b/22, 241a/18, 243a/19, 245b/05, 245b/15, 245b/16, 246a/01, 246a/13, 246b/05, 246b/13, 247a/01, 247a/02, 247b/04, 247b/10, 247b/14, 247b/22, 248b/19, 251a/19, 251a/25, 251b/03, 251b/12, 252a/21, 252a/22, 255a/01, 255a/24, 255b/07, 255b/11, 255b/12, 256a/11, 256a/13, 256b/15, 256b/23, 256b/24, 257a/21, 257a/23, 257b/02, 257b/20, 258a/06, 258a/09, 258a/12, 258a/17, 258b/22, 259a/02, 259a/11, 259b/07, 260a/08, 260a/13, 260a/20, 260b/02, 260b/08, 261a/07, 263a/03, 264a/09, 264a/21, 264b/02, 264b/18, 265b/14, 266a/20, 266b/02, 266b/08, 267a/12, 267b/03, 267b/05, 267b/09, 268a/19, 268b/16, 269a/12, 269a/17, 270b/06, 273a/08, 273a/20, 274a/14, 274a/17, 274b/10, 274b/18, 275b/17,

ḥaḳḳından g.- di 272a/12

ḥāller g.- di 167b/17, 326b/14

ẖoş g.- di 011b/11, 035a/10, 045b/01, 046b/03, 065b/14, 066a/20, 091b/04, 092b/18, 101a/05, 104a/09, 105a/22, 107a/18, 114b/12, 132b/01, 159a/20, 190b/13, 191b/06, 196b/25, 197b/25, 247a/06, 268b/16, 284a/05, 304b/15, 312b/10, 318b/07, 323a/17

ẖurūşa g.- di 118a/19, 225a/25, 233a/20

başumuza iş g.- di 107a/09

başuŋa iş g.- di 082b/25

ḳarşu g.- di 011b/21, 012a/07, 012b/16, 038a/05, 086a/05, 097a/24, 106a/04, 138a/24, 152b/04, 189b/15

rāst g.- di 209b/20, 210a/02

selām g.- di 056a/17

ṭuş g.- di 100b/15, 198b/05, 257a/16

üstine g.- di 017b/03, 057b/08, 084a/17, 097a/24, 137a/24, 148a/02, 265a/22

vāz g.- di 170b/03, 179b/22, 232b/09, 298b/11

vücūda g.- di 132a/20, 140a/16, 142b/01, 147b/11, 155b/24, 226a/09, 232a/20

yaḳın g.- di 009a/07, 011b/22, 012a/13, 036b/19, 037a/10, 048a/25, 059a/10, 073a/09, 075b/08, 148a/22, 158b/08, 160b/23, 176a/06, 178a/07, 201a/11, 209a/10, 283a/04, 287a/01

yėrine g.- di 069a/21, 085b/21, 097b/13, 142a/25, 153a/01, 164a/02, 194a/14, 230a/16, 241a/21, 294a/18

yola g.- di 225b/20

ẓuhūra g.- di 142a/01

g.- digi 022b/11

g.- digin 066a/01, 181a/03, 191a/08

g.- dikçe 040b/01

g.- diler 003a/19, 006b/01, 007b/17, 009a/08, 010a/17, 011a/09, 011b/08, 012a/11, 012a/25, 014b/04, 014b/05, 016b/03, 017b/23, 017b/24, 022a/02, 022b/09, 022b/10, 025a/24, 026b/19, 028a/16, 029b/12, 031b/03, 032a/12, 035a/19, 037b/09, 040a/22, 040b/04, 042b/15, 045a/04, 046a/18, 046b/04, 046b/12, 046b/13, 051a/23, 051b/07, 053b/24, 054a/05, 055a/13, 059b/09, 059b/17, 060b/01, 063b/02, 065a/23, 065b/11, 066a/01, 069a/17, 069a/25, 074a/15, 078a/21, 084b/17, 087a/24, 089a/05, 089b/04,

elümden g.- eni 302b/03

ḳarşu g.- eni 237a/24

g.- enler 297a/11, 317a/21

cihāna g.- enlerden 206a/05

g.- enleri 023a/01

g.- enüŋ 173a/08, 291b/07

dünyāya g.- enüŋ 082b/10

g.- esin 009b/04, 053a/20, 074b/14, 081a/02, 081a/04, 081b/25, 091b/21, 091b/22, 110a/09, 112b/23, 115b/17, 124b/11, 153a/09, 179b/02, 251b/21, 259b/06, 301a/21, 301a/22, 301b/01, 303a/24, 308a/04, 309b/04, 326a/13

duş g.- esin 219a/15

ḥaḳḳından g.- esin 143a/07, 205a/13, 244a/12

inṣāfa g.- esin 247b/25

ḳarşu g.- esin 093a/17

g.- esiz 067b/04, 114a/04, 124a/12, 124b/22, 191b/21, 196b/07, 256a/21, 294b/09

at arḳasına g.- esiz 256a/20

ḥaḳḳından g.- evüz 276b/13

g.- eydi 004a/09, 014a/02, 075a/22, 079b/06, 231b/19, 278a/05

ḥaḳḳından g.- eydi 120a/11

ṭuş g.- eydi 085a/23

yola g.- eydi 011b/20

g.- eydük 074b/04

g.- eydüŋ 297b/08

ḥaḳḳından g.- eyin 256a/08

g.- eyorur 072b/06

g.-ici 182b/18

ḥaḳḳından g.+ icisin 244b/05

g.- icegez 169a/19

g.- icek 002b/05, 043a/20, 059b/16, 061b/23, 071a/02, 074a/16, 080a/05, 096a/11, 109b/16, 111b/24, 112b/11, 140b/20, 176b/21, 186b/05, 200b/22, 209a/09, 225a/03, 279a/19, 279b/06, 282a/25, 285b/23, 285b/24, 292b/16, 309a/07, 309b/05, 313b/11, 318b/01

elinden g.- icek 162b/13

144b/01, 205b/10, 213b/18, 242a/01, 244a/19, 247b/03, 249b/13, 254b/23, 279b/02, 281a/16, 284b/11, 293a/04, 302a/14

cihāna g.- memişdür 114a/01, 217a/03, 231a/05, 263b/09, 279a/08

dünyāya g.- memişdür 291b/11

vücūda g.- memişdür 076a/12

ziyān g.- memişdür 070b/22

dünyāya g.- memişe 147a/17, 194a/12

g.- memişler 076a/14

ḳarşu g.- meŋ 186b/04

g.- mene 274b/02

g.- mese 070a/12

elümden g.- mese 260a/01

g.- mesi 247a/06

ziyān g.- mesin 085a/04

g.- mesine 170b/24, 265a/20, 269a/23, 281b/24

g.- mesün 030b/10, 096a/19, 146b/11, 234b/15

g.- meye 038a/10, 052b/24, 064b/21, 080a/21, 081a/23, 084b/15, 100b/24, 115a/01, 158a/17, 196b/24, 207b/09, 227b/05, 253a/08, 290a/19, 312b/20

ʿār g.- meye 215a/24

dünyāya g.- meye 073b/18

ḫoş g.- meye 211b/06

ellerinden iş g.- meye 259b/09

muvāfıḳ g.- meye 114b/01

rāst g.- meye 112b/06

vāz g.- meye 214b/05

yaḳın g.- meye 277a/21

yardıma g.- meye 084a/09

ziyān g.- meye 074b/18, 180b/04, 242a/19

ḫayr g.- meyecek 312a/01

rāst g.- meyecek 064b/24

ḫayr g.- meyecekdür 288a/11

g.- meyen 201a/11

g.- meyesin 074b/24

ḫoş g.- mezse 280a/21

g.- mezseŋ 056b/02

g.- miş 003b/21, 045b/23, 054a/11, 054a/25, 082a/17, 085b/24, 111b/01, 119a/06, 125b/04, 126b/22, 170b/25, 179a/20, 183b/25, 186b/24, 195b/16, 219a/18, 220a/24, 221b/01, 223b/12, 255b/21, 257b/25, 258a/12, 265a/13, 273b/06, 279a/16, 303b/17, 307a/04, 320a/25, 325b/12

dünyāya g.- miş 164a/09

başımıza ḥāl g.- miş 289b/11

başlarına iş g.- miş 222b/03

yaḳın g.- miş 067b/10, 283b/22

g.- mişdi 305b/09

g.- mişdür 032a/03, 043a/19, 056b/12, 066a/12, 072a/09, 072b/10, 074a/11, 076a/05, 082a/14, 093b/24, 105a/25, 143a/16, 145a/22, 148a/15, 149a/19, 173a/21, 173a/25, 173b/07, 175b/17, 206b/15, 228b/09, 254a/16, 258a/06, 258a/08, 258a/10, 258b/02, 260a/05, 260b/14, 265b/08, 272b/10, 276a/02, 279b/17, 284b/12, 289a/16, 291a/01, 305b/01, 313b/19, 318a/21, 326a/12

cihāna g.- mişdür 248a/02

başına ḥāller g.- mişdür 127b/04

başuŋa ḥāl g.- mişdür 149b/14

başuna iş g.- mişdür 276a/05

ḳonuḳ g.- mişdür 001b/13

vāz g.- mişdür 294a/13

vücūda g.- mişdür 044b/19

g.- mişem 173b/17, 232a/11, 306a/06

g.- mişidi 007a/16, 011a/13, 082a/18, 131b/21, 149a/17, 159b/07, 182a/03, 192a/14, 203b/20, 210a/01

cūşa g.- mişidi 029a/07

dile g.- mişidi 219b/24

ḫoş g.- mişidi 098b/16

g.- mişiken 148a/16

cān dudaġuma g.- mişiken 094a/07

yaḳın g.- mişiken 283a/04

g.- mişken 319a/25

g.- ünce 003b/17

g.- üp 001b/02, 002a/13, 002a/18, 003a/22, 003b/19, 004a/06, 005a/24, 005b/12, 006a/14, 006b/02, 006b/12, 007a/05, 008a/17, 008b/13, 009a/02, 009a/06, 009a/16, 010b/17, 011a/01, 011a/12, 011b/17, 012b/23, 013b/01, 015a/07, 016b/22, 017b/22, 018a/04, 018a/12, 019a/02, 021a/02, 021a/25, 021b/23, 022a/23, 022b/23, 023a/05, 023b/08, 025a/23, 025b/23, 026a/02, 026b/11, 026b/25, 027a/11, 028a/24, 029a/11, 029a/22, 029b/12, 030a/10, 030a/25, 030b/15, 032a/11, 032a/22, 032a/23, 034a/03, 034b/06, 035a/01, 036a/20, 037a/22, 040b/25, 041a/25, 041b/02, 041b/16, 042a/13, 042a/14, 042a/21, 042b/01, 043a/04, 043a/05, 043a/07, 043a/12, 043b/10, 043b/21, 045a/20, 045b/02, 045b/08, 047a/15, 048a/25, 048b/01, 048b/03, 048b/21, 050a/18, 051a/04, 051b/12, 053a/22, 053b/08, 053b/11, 055a/06, 055a/07, 055a/10, 055b/13, 056a/05, 056a/13, 056b/03, 056b/16, 056b/17, 056b/19, 057b/11, 057b/24, 059a/17, 059b/02, 059b/05, 059b/18, 060a/05, 061a/14, 062a/07, 063b/21, 065b/22, 066b/01, 066b/24, 067a/25, 068a/03, 068a/05, 068b/14, 069a/09, 069a/16, 069a/25, 070a/17, 071b/17, 072b/09, 074a/04, 077a/05, 078a/06, 078b/06, 080b/16, 083b/20, 086a/24, 087a/21, 089a/04, 089a/22, 090b/05, 090b/08, 090b/13, 090b/20, 090b/22, 091a/17, 092a/20, 092b/04, 093a/13, 094a/01, 094a/02, 094a/13, 094a/22, 094a/24, 094b/14, 096b/16, 097a/11, 097a/20, 098a/17, 099a/02, 099a/21, 099b/25, 100a/05, 100a/19, 101a/02, 101b/16, 102a/14, 102b/04, 102b/21, 104a/11, 104b/01, 105a/14, 105b/04, 105b/24, 106a/20, 106b/01, 106b/05, 107a/02, 107b/15, 109a/04, 109a/05, 112b/13, 113a/05, 116a/20, 117a/16, 117a/17, 119a/01, 121a/14, 123b/07, 124b/18, 124b/23, 125a/02, 127a/22, 129a/01, 131a/13, 132b/09, 133a/03, 133b/11, 134b/18, 135b/03, 135b/20, 136a/02, 136b/03, 137b/18, 138a/05, 138a/25, 138b/17, 139a/13, 139a/22, 140a/06, 140b/18, 140b/20, 140b/22, 141a/20, 141b/11, 141b/13, 142a/10, 142a/11, 146a/19, 146b/02, 147b/13, 147b/15, 147b/21, 148a/03, 149a/09, 149a/14, 149a/21, 150b/06, 151a/11, 151a/12, 151a/20, 152a/02, 152a/21, 153b/08, 157b/22, 158b/16, 159b/04, 159b/11, 160a/08, 160b/09, 161a/10, 162b/23, 163b/11, 164a/19, 164b/12, 164b/21, 165a/01, 165a/02, 165a/06, 165b/06, 166a/06, 166a/25, 166b/08, 166b/11, 167a/19, 168b/10, 168b/20, 169a/01, 169a/13, 169b/07, 170b/21, 171a/21, 171b/19, 172a/05, 172a/19, 172b/08, 173a/07, 173b/22, 175b/19, 176a/02, 176a/07, 176a/17, 177a/01, 177b/08, 177b/14, 180a/09, 180b/05, 181b/18, 182a/02, 182a/23, 182b/15, 182b/17, 183a/02, 183b/17, 185b/08, 185b/22, 185b/24, 186a/01, 186a/05, 186a/22, 187b/17, 188b/02, 189a/24, 189b/12, 190b/07, 190b/12, 190b/17, 191a/17, 193a/17,

131b/23, 134a/22, 136b/04, 162b/02, 168a/22, 168b/08, 225b/22, 225b/25, 237b/06, 253a/20, 301a/07, 317b/16, 318b/20

elinden g.- ürdi 011a/06, 170b/17, 237b/01, 280b/08

ellerinden g.- ürdi 031b/02

ḫoş g.- ürdi 191b/04

rāst g.- ürdi 136b/09

üstüŋe g.- ürdi 274b/19

ziyān g.- ürdi 041b/13

ḥaḳḳından g.- ürdük 188a/08

g.- ürdüm 066a/17

g.- ürem 043b/02, 044b/17, 138b/14, 149a/11, 150a/17, 176a/09, 287a/03, 305b/20, 306a/15, 318b/14

ḥaḳḳından g.- ürem 245b/21, 298a/19

vāz g.- ürem 197a/09

elinden g.- üridi 012a/01

g.- ürken 035a/25, 061a/13, 077b/03, 086a/20, 142a/09, 164a/21, 164b/24, 166a/03, 167b/12, 199a/03, 208a/06, 302a/13

g.- ürler 126a/10, 136a/01, 147b/18, 208b/12, 217b/09, 283a/03

g.- ürlerdi 136a/15, 136a/17, 217b/12, 231b/18

g.- ürmiş 275a/02

g.- ürse 021a/24, 023b/20, 033b/14, 049b/02, 088b/13, 090a/11, 090a/23, 092a/25, 113a/10, 115b/06, 129a/11, 130b/09, 199b/10, 251a/17, 258a/23, 266b/23, 284a/05, 318a/21

ʿār g.- ürse 302a/22

elinden nesne g.- ürse 258b/04

elüŋden g.- ürse 122a/24, 179a/02, 180a/02

başuma ḥāl g.- ürse 300b/24

şikāyete g.- ürse 191b/19

g.- ürseŋ 032a/03, 187a/20, 271a/07

ṭuş g.- ürseŋüz 260a/24

g.- ürsin 066a/04, 119b/07, 150a/16

g.- ürüz 003b/17, 168b/16, 189a/24

geldükleyin Geldiği gibi -1-

g. 269b/25

gelin Gelin -3-

g. 145a/08

g.+ i 058b/05

g.+ ine 212a/21

gelin- Gelinmek -1-

ḥaḳḳından g.- e 243a/10

geliş Geliş -3-

g.+ in 138a/04

g.+ inden 040b/05

g.+ üŋ 052a/10

gelle <Far. *(gele)* Sürü -2-

g.+ ler 026a/15

k.+ lere 001b/11

gelmeklik(g) Gelme işi, gelme -1-

g.+ i 072b/08

gemi Gemi -44-

g. 006b/13, 010a/21, 010b/14, 012a/01, 012a/04, 023a/15, 033a/15, 098b/23, 122b/13, 128a/10, 282b/03

g.+ de 011b/25, 012a/05

g.+ den 006b/14, 033a/24, 037b/23

g.+ le 033a/18

g.+ ler 013a/12, 117b/15

g.+ leri 010b/07, 010b/25, 327b/08

g.+ lerile 006b/21

g.+ lerle 180a/17

g.+ nüŋ 010b/07, 012a/04, 033a/23

g.+ ye 006b/18, 006b/19, 011b/24, 066a/17, 122b/15, 180b/07, 181a/02, 216b/14, 255a/24

g.+ yi 134a/20, 180b/07

g.+ yile 006b/17, 286b/02

g.+ yle 060b/22, 122b/16, 318b/22

gėmi *bk. gemi* -1-

g.+ sini 256b/06

gemici Gemici -11-

g. 010b/16, 128a/09, 134a/19, 180b/06

g.+ den 180b/03

g.+ ler 006b/14

g.+ lere 216b/15

g.+ nüŋ 180b/05

g.+ ye 180b/07

g.+ yi 134a/19

gemü *bk. gemi* -1-

g.+ müz 066a/17

genc <Far. Hazine -408-

g. 003a/18, 005b/07, 007a/12, 007b/24, 010b/13, 011a/05, 011b/09, 012a/11, 013a/11, 013a/14, 014a/15, 015a/05, 015a/06, 015b/20, 016b/11, 017b/15, 018a/07, 020b/07, 023a/17, 025b/13, 025b/17, 026a/12, 029b/23, 034a/12, 035b/12, 038a/16, 038a/20, 040a/23, 042a/17, 052b/08, 060a/23, 069a/01, 074b/20, 077a/25, 083a/09, 083a/16, 083a/19, 083b/03, 086b/23, 096b/16, 106a/22, 109a/20, 110b/05, 113a/07, 115b/08, 115b/09, 120a/23, 125b/21, 133b/09, 137a/24, 138b/15, 145a/16, 145a/17, 146a/17, 147a/08, 148b/02, 156a/06, 162a/08, 170a/08, 170a/23, 175a/12, 175b/19, 177b/04, 178a/25, 181a/13, 182b/23, 184a/15, 184a/22, 188a/14, 188b/24, 193a/24, 194a/10, 196a/01, 196a/15, 196b/01, 197a/08, 208a/15, 208a/18, 208b/01, 208b/07, 208b/08, 214b/17, 215a/05, 221b/11, 223a/12, 226b/01, 228a/19, 229b/04, 231a/18, 232a/07, 232b/01, 234a/07, 234b/02, 234b/03, 236b/10, 238a/02, 241a/23, 244a/05, 246a/21, 251a/01, 255a/24, 256b/02, 258b/22, 259b/17, 264a/05, 264a/08, 265b/06, 265b/21, 266a/16, 267a/14, 268a/23, 271b/05, 275a/18, 278b/22, 279b/17, 280a/03, 280b/02, 288a/25, 289a/11, 290a/03, 290b/06, 293a/01, 293a/08, 294a/12, 300a/18, 301a/12, 303a/10, 303b/20, 305a/08, 307b/09, 310a/07, 314a/20, 314b/10, 318b/20, 318b/21, 320b/03, 321a/16, 321a/17, 324b/15, 325b/23

māl u g. 064a/21, 102a/02, 102a/03, 113a/10, 114b/04, 121b/17, 122a/04, 130b/19, 140b/24, 141a/19, 144b/13, 144b/17, 153b/10, 154a/25, 160b/07, 163b/19, 173a/19, 174b/09, 194b/19, 225a/17, 229b/06, 235a/12, 311a/04

tāc u g. 022b/03

g.-i dādıla 154b/14

g.-i ʿurūs 318b/20

g.+ de 083b/05

g.+ den 006a/09, 011b/14, 012a/05, 025b/15, 120b/17, 143b/25, 154b/14, 189b/08, 203a/19, 208a/17, 208b/16, 222b/04, 234a/20, 234b/17, 240a/11, 241b/20, 242a/11, 245b/04, 247b/08, 265b/06, 280a/23

g.+ dür 145a/12, 145a/23, 203b/10

g.+ e 028b/21, 042a/17, 064a/22, 111a/03, 166b/20, 195b/23, 196a/14, 216a/19, 216a/24, 221a/03, 235b/09, 251b/19, 251b/25, 271b/04, 275b/20, 278a/11, 324b/22

g.+ i 003a/10, 003b/19, 004a/22, 007a/24, 007b/18, 010a/11, 013b/02, 013b/25, 014b/21, 015a/17, 019b/06, 021a/12, 026a/04, 027a/18, 032b/08, 035a/15, 039a/10, 042b/18, 083a/24, 095b/12, 111a/04, 118a/05, 118a/20, 125b/21, 129a/03, 139b/01, 153b/11, 163b/15, 165b/16, 189a/12, 201b/17, 208a/15, 216a/21, 218b/11, 221b/11, 221b/24, 232b/08, 234a/10, 236a/07, 243a/16, 245a/04, 247a/21, 250a/17, 256a/25, 265a/17, 265b/03, 267a/18, 271a/10, 275a/18, 282a/15, 293a/24, 293b/13, 299b/25, 313b/19, 318b/22, 318b/24, 320b/03, 320b/04, 326a/07

māl u g.+ i 086b/05, 104a/20, 244b/16

g.+ içün 022a/12, 236a/06

g.+ ile 021a/06, 072a/19, 083a/09, 109a/24, 117b/14, 121a/01, 176a/19, 184a/20, 212b/03, 221b/11, 227a/16, 232a/02, 250b/04, 250b/25, 259b/14, 261b/15, 281b/19, 282b/19

māl u g.+ ile 073b/08

g.+ imüz 289a/11

g.+ in 152b/09, 208b/06

g.+ inden 003a/14, 003a/17, 024a/22, 169b/20, 324b/10

māl u g.+ inden 203a/12

g.+ ine 080a/06, 135b/04, 195b/15, 243a/21, 318b/22, 318b/23, 318b/24

g.+ ini 003a/09, 055a/04, 059b/01, 067a/14, 105a/25, 149a/04, 201b/19, 202b/08, 202b/23, 203a/19, 214a/08, 217b/23, 264a/06

g.+ inüŋ 125b/20, 219a/19, 318b/20

g.+ iŋüzüŋ 292b/12

g.+ iyle 018b/04, 038b/02, 041a/02, 321b/13

g.+ le 022a/10, 026a/12, 221b/22, 314b/19

g.+ ler 064a/09, 103b/24, 143a/20, 159b/17, 170b/04, 194a/06, 226b/03, 271a/10,

321a/14, 321a/15, 321b/14

g.+ lerdi 128b/01

g.+ lere 215b/25

g.+ leri 120b/01, 267b/02, 321b/13, 321b/15, 323a/18

g.+ lerini 201b/15

g.+ lerle 027b/07

g. olmayınca 197a/07

g. olmıyacaḳ 246a/22

g.+ üm 021a/13, 030b/12, 038a/20, 122a/23, 146b/14, 152a/12, 187a/20, 196a/02, 238a/05, 259a/21, 288a/25, 289a/06, 290b/19, 322b/06, 327a/14

g.+ ümden 195b/22, 226a/02, 303a/07

g.+ ümi 074a/13, 130a/06, 205a/10, 280a/25

g.+ ümile 222b/09

g.+ ümle 176a/23

g.+ ümüŋ 259b/16

g.+ üŋ 003b/18, 004a/01, 012b/13, 021a/08, 026a/02, 026a/03, 027b/10, 146b/06, 208a/16, 250a/11, 267a/17, 318b/23, 320b/13, 327a/04

g.+ üŋden 021a/06, 165b/13, 189a/12, 244a/07

g.+ üŋe 022a/11

g.+ üŋi 022b/01, 259b/13

g.+ üŋüz 176a/22

genc-ḫāne <Far. Hazinelerin muhafaza edildiği yer -6-

g. 320b/01

g.+ lerdür 320b/02

g.+ lerin 003a/17

g.+ lerüm 009a/01

g.+ ye 129a/04, 208b/12

genç *bk. genc* -5-

g. 224a/11

g.+ den 189a/09, 196a/02

g.+ ler 172b/09, 176a/15

gene *bk. gine* -7-

g. 239b/23, 240a/03, 240a/16, 247b/12, 247b/13, 284b/24, 305b/17

geŋez Kolay -4-

g. 054a/20

g.+ dür 062b/12, 292b/19

g. ṭut- Kolay saymak l 303b/10

geng Hindistan'da bir şehir -32-

g. 004a/02, 004a/20, 006b/15, 006b/18, 011a/09, 011a/14, 011a/15, 011a/17, 011b/05, 011b/07, 014a/09, 016a/16, 078b/10, 082a/25

g.+ de 013a/07

behişt-i g.+ de 013a/07

ḳalʿa-yı g.+ den 011b/15

g.+ e 004a/19, 006b/01, 006b/22, 007a/07, 008b/05, 011a/11, 011a/13, 011a/24, 014a/22

behişt-i g.+ e 003b/06, 006a/10, 012b/19

g.+ i 003b/03, 011b/25

g.+ ine 013b/24

geŋimce Rahat rahat -1-

g. 085b/24

geŋince Rahat rahat -2-

g. 211b/21, 222b/12

geŋişlik Genişilik -1-

g. 224b/25

geŋliġ Bolluk -1-

g.+ i 031b/05

geŋsüzin İstemeyerek -4-

g. 048a/20, 051b/24, 088b/12, 108b/14

ġer <Far. Kahpe, fahişe -1-

ġ. 054a/16

ger <Far. Eğer -83-

g. 004b/10, 006b/20, 007a/05, 012a/11, 020b/11, 023b/03, 024a/12, 028b/01, 031a/01, 031b/15, 032a/03, 039a/24, 042a/04, 045b/06, 052a/01, 052a/10, 052a/11, 054a/21, 054b/22, 058b/09, 064a/03, 064a/07, 076a/23, 079a/01, 080b/09, 081b/20, 082b/20, 084b/13, 085b/06, 086a/10, 086b/22, 087b/17, 088b/13, 089b/16, 090a/10, 094b/09, 094b/11, 095a/17, 097b/24, 098b/15, 100b/23, 103a/06, 109a/08, 111a/05,

112b/24, 113a/12, 113b/02, 117a/12, 117b/20, 123b/11, 123b/25, 124b/17, 127b/08, 129a/17, 151b/03, 153a/24, 153b/01, 153b/14, 153b/15, 171a/05, 174b/12, 174b/13, 174b/15, 180a/20, 219a/12, 227b/01, 232b/01, 240a/03, 265a/06, 278a/13

ger- Germek -3-

g.- üben 050a/22, 261a/18

g.- üp 264a/22

gerçek Gerçek -16-

g. 045a/18, 067b/11, 113b/02, 132b/24, 140b/12, 154a/09, 209b/04, 256b/13, 258a/04, 285a/03

g.+ dür 056a/22, 070b/12, 089a/22, 209b/02, 266b/15

g.+ ise 063b/13

gėrçeklik(g) Gerçeklik -1-

g.+ ine 140b/12

gerçi <Far. Her ne kadar, ise de -90-

g. 040a/20, 052a/03, 062a/21, 064b/17, 073b/18, 074b/14, 074b/18, 075a/16, 078a/18, 079a/04, 081a/24, 088a/12, 089b/12, 093a/22, 097b/17, 098b/02, 102a/03, 103a/16, 103b/13, 106a/05, 115a/10, 122a/20, 145a/22, 145b/01, 145b/04, 151b/07, 157b/19, 164b/17, 167b/07, 169a/19, 173a/18, 178a/25, 185b/04, 187b/08, 190b/02, 191a/14, 196a/16, 196b/23, 203a/12, 204b/04, 204b/07, 205b/07, 209a/10, 210a/13, 210b/02, 218b/14, 220b/12, 223a/23, 226b/04, 233b/05, 234b/17, 240b/12, 241a/24, 243a/11, 244a/04, 247a/18, 248a/20, 251a/03, 251b/10, 253b/10, 254a/16, 255a/22, 260b/09, 261b/19, 263b/08, 264a/22, 265a/04, 266b/10, 267a/05, 272a/01, 275a/22, 281b/02, 282a/20, 282b/06, 284a/16, 286a/04, 288a/13, 291b/08, 293a/19, 297a/18, 298a/16, 298b/07, 298b/21, 305b/07, 307b/23, 308a/10, 308a/20, 316a/13, 324a/21, 327a/20

gerd <Far. Toz, toprak -4-

g. 064a/05

g.+ e 033a/06, 055b/03

g. eyle- Toz, toprak eylemek 032a/07

gerdān <Far. Dönücü, dönen -14-

çarḫ-ı g. 006b/22, 040b/25, 127b/04, 187a/23, 249a/16, 266b/13

ḫurşīd-i g. 039a/17

sipihr-i g. 016a/24

çarḫ-ı g.+ dan 020a/16

gerdūn-ı g.+ dan 020b/06

çarḫ-ı g.+ ı 031a/18

çarḫ-ı g.+ uŋ 033a/01, 044a/14

dehr-i g.+ uŋ 008a/03

gerdek <Far. Gerdek, gelin odası -1-

g.+ e ḳoy- Gerdeğe girmek 179a/18

gerden <Far. 1. Boyun 2. Dönen -4-

g.+ de 010a/05

çarḫ-ı g.+ de 002a/03

g.+ in 017a/20

g.+ ine 088b/08

gerden-firāz <Far. Gururlu -4-

g. 040a/12, 040b/24

şāh-ı g. 012b/01, 012a/15

gerden-keş <Far. 1. Gururlu 2. Asi -7-

g. 007a/15, 027a/22

şāh-ı g. 026a/17

behrām-ı g.+ e 043b/19

g.+ ler 001b/04

g.+ lerden 029b/17

g.+ leri 004a/04

gerdevī Metinde geçen İranlı bir bey -1-

g. 276a/24

gerdiş <Far. Dönüş, dönme -21-

g.-i rūzigāruŋ 006a/05

g.-i çarḫa 035a/16

g.+ i 004a/25, 023b/24, 027b/24, 094a/12

g.+ inden 002b/12, 005b/07, 007b/09, 008a/18, 020b/08, 024b/15, 043a/08, 104a/17, 107a/21, 154b/21, 187a/13

g.+ ine 147a/01, 174a/08, 200b/13

g.+ üŋ 009b/04

gerdūn <Far. Dönücü, dönen -9-

g. 039a/09

çarḫ-ı g. 170b/16

gāv-ı g. 040b/05

g.-ı gerdāndan 020b/06

g.-ı sipihr 037a/04

g.+ a 014b/16

ferīdūn-ı g.+ dur 277a/09

g.+ la 040b/05

gār-ı g.+ uŋ 040b/07

gerduy-ı ferruḫ Metinde adı geçen İranlı bir komutan -1-

g.+ ı 058b/12

gerek Lazım, gerekli -747-

g. 001b/06, 004a/10, 004a/11, 004a/12, 004b/20, 005a/15, 005a/16, 007a/04, 007a/09, 007b/02, 008a/23, 009a/10, 010b/15, 012a/22, 012b/21, 015b/04, 015b/06, 015b/17, 016a/24, 017a/15, 018b/23, 021a/19, 021b/08, 021b/21, 022a/13, 023b/07, 023b/14, 024b/14, 025b/02, 025b/06, 025b/13, 025b/16, 027b/15, 027b/16, 030a/09, 030b/05, 030b/09, 032a/02, 033a/09, 033a/20, 035a/06, 035b/15, 036a/08, 036b/10, 036b/14, 038a/25, 038b/13, 038b/15, 038b/17, 042b/16, 043a/19, 043b/11, 044b/22, 048a/17, 049a/08, 053a/08, 053b/08, 053b/19, 057b/20, 059a/22, 060b/18, 060b/19, 061a/04, 062a/20, 062a/21, 063a/08, 063b/10, 064a/07, 068b/03, 070b/20, 071a/23, 071a/25, 071b/01, 071b/05, 071b/12, 071b/21, 072a/22, 072a/23, 072b/01, 073b/08, 073b/11, 076a/21, 076b/02, 078b/08, 081b/04, 083a/01, 084b/14, 084b/25, 086a/07, 089b/01, 091a/20, 091b/01, 091b/03, 092b/08, 093a/11, 093a/14, 093b/22, 095b/07, 095b/08, 095b/09, 096b/23, 097a/19, 097b/17, 099b/03, 100a/13, 101a/15, 101a/25, 101b/13, 102b/06, 103b/20, 104a/18, 104b/12, 105a/04, 105b/09, 106a/01, 107b/09, 108a/24, 109a/08, 109a/19, 111a/04, 114b/23, 115b/21, 116b/09, 116b/17, 118b/03, 119a/25, 120a/13, 122a/01, 122a/25, 122b/03, 123b/01, 125a/22, 128a/23, 130b/05, 130b/06, 130b/11, 132a/07, 134a/07, 134a/12, 134a/13, 135a/16, 135b/20, 138b/06, 138b/07, 139b/19, 139b/20, 140a/08, 143b/15, 144b/14, 145b/18, 145b/21, 145b/22, 145b/23, 146a/03, 149b/25, 150a/01, 150a/22, 154b/18, 154b/24, 156a/08, 157b/02, 158a/14, 159b/09, 160b/24, 162b/08, 162b/09, 162b/16, 163a/21, 163b/14, 165a/10, 165a/19, 167a/09, 168a/15, 169b/01, 170b/10, 171a/07, 171a/08, 171a/14, 175a/05, 177b/24, 178b/06, 178b/23, 180a/05, 180a/06, 180a/20, 180b/03,

200a/10, 200a/11, 204a/16, 206a/24, 208a/19, 209a/19, 210a/21, 210a/25, 210b/15, 210b/22, 210b/24, 211a/20, 211a/21, 211b/25, 212a/10, 212a/12, 212a/13, 212a/24, 212a/25, 212b/08, 213a/10, 213a/19, 213a/23, 213b/23, 213b/25, 214a/02, 214a/10, 214a/12, 214b/02, 214b/04, 214b/10, 215a/18, 215a/21, 215a/22, 215b/04, 215b/20, 215b/23, 216a/16, 216a/18, 216a/20, 220b/15, 221a/20, 221b/03, 223a/12, 223b/13, 223b/17, 225a/08, 226a/06, 226b/01, 227a/19, 228b/06, 229a/18, 229a/22, 229b/05, 229b/12, 232a/05, 232a/07, 232a/16, 232b/18, 233b/22, 235a/04, 235a/21, 237a/09, 240a/21, 240b/09, 241a/16, 242a/06, 242a/20, 243b/07, 244a/02, 244a/13, 245b/03, 245b/12, 247a/22, 248a/07, 248a/12, 250b/12, 251b/21, 254a/25, 261a/10, 262b/16, 269b/17, 269b/21, 270b/11, 271b/03, 272b/19, 273a/01, 273a/23, 274a/16, 274b/16, 275a/19, 275b/09, 276b/06, 279a/25, 279b/15, 284b/24, 289a/21, 290a/14, 308a/15, 308b/12, 322b/15, 323a/16, 324b/02

g.+ i 118b/16

g.+ idi 280a/04

g.+ in 087b/13

g.+ ince 060a/01, 100a/07, 133b/11, 251b/05

g.+ ise 044a/12, 266b/19

g.+ lerince 287a/06

g.+ se 017a/13, 026a/04, 026a/22, 053b/23, 069b/18, 071a/03, 073b/11, 076b/02, 080a/08, 087a/25, 087b/13, 091b/09, 115b/21, 118b/21, 129a/16, 132a/23, 132b/21, 142a/18, 163b/13, 174a/20, 188b/18, 189b/23, 195b/22, 211a/22, 213a/11, 215a/21, 217a/23, 239b/05, 240a/09, 240a/10, 243b/10, 245a/25, 256b/12, 266b/12, 278a/03, 283a/20, 303b/05, 312a/17

g.+ sin 099b/05, 099b/06, 123a/20, 132b/05, 134a/06, 165a/24, 189a/13, 190a/11, 207a/16, 270a/05, 270a/06, 280a/07

g.+ ümüzçe 033b/08

g. ol- Lazım olmak 034a/07, 056b/22, 110b/15, 194b/14, 227b/01

gerek- 1. Lazım olmak 2. Uygun düşmek -42-

g.- mez 002a/01, 003a/15, 006b/05, 010a/09, 010b/15, 011a/16, 020a/22, 020b/10, 021b/20, 023b/21, 027a/08, 028b/13, 029a/14, 033a/07, 039a/01, 040a/16, 042a/06, 080b/10, 084a/08, 094a/16, 103b/16, 144a/01, 153b/03, 161a/16, 161b/02, 165a/04, 189b/09, 190a/17, 193a/23, 195b/13, 197a/04, 205b/18, 218b/14, 225a/14, 244a/12, 255a/14, 296b/17, 322b/04

g.- mezdi 270a/21

g.- mezdür 015a/16, 042a/05, 075b/20

gereklü Gerekli -14-

g. 007b/04, 059b/14, 096a/07, 104b/14, 126a/19, 263a/25, 293a/23

g.+ dür 102b/05, 106b/23

g. +siz 055a/14

g.+ ydi 035a/23, 038b/06

g.+ yem 263a/06

g.+ yidi 003a/23

gergedān *bk. gergeden* -3-

g. 123a/09

g.+ ı 123a/12

gergeden <Far. Gergedan, canavar -16-

g. 060b/25, 061a/10, 066b/17, 127a/15, 177b/18, 177b/21, 178a/08

g.+ e 178a/07, 178b/10

g.+ ı 179a/23

g.+ ler 060b/16

g.+ lerüŋ 061a/07

g.+ üŋ 177b/22, 178a/01, 178a/08, 179a/02

gerilek Geri kalmak -1-

g. 283a/14

gerin- Gerinmek -2-

g.- miş 036b/02

g.- üp 155a/16

germ <Far. Sıcak -11-

g.+ di 059a/01

g. ėtdi 013b/15

g.+ le 038b/24

g. ol- Sarhoş olmak 060b/07, 063a/06, 092b/19, 166b/02, 166a/16, 210a/05, 299a/04, 318b/05

germiyyet <Far. Hararet, sıcaklık -4-

g. 166b/06

g.+ den 115a/06

g.+ ile 177a/03

g.+ iyle 322a/24

gernī <Far. Bundan başka, bunu dışından, eğer -6-

g. 038b/04, 041b/16, 056b/25, 063b/22, 116a/04, 189b/04

gersīvez Efrasiyab'ın kötü huylu kardeşi -11-

g. 007a/17, 012a/19, 016b/09

g.-ı nā-bekār 012b/02

g.-i şūmı 016b/03

g.+ e 008a/02

g.+ ı 007b/19

g.+ i 007b/20, 016a/25, 017b/08

g.+ üŋ 017b/03

gėrü Geri -121-

g. 003b/21, 004b/21, 005a/21, 009b/06, 010b/20, 011a/15, 012a/22, 014a/02, 016b/20, 021a/16, 025a/18, 028b/04, 028b/20, 029b/12, 032a/01, 034a/12, 037a/08, 037b/09, 040a/23, 045a/02, 045a/05, 045a/20, 051b/14, 052a/01, 052a/16, 054b/25, 056a/04, 057b/18, 063b/20, 064a/08, 064b/20, 068a/11, 070a/04, 075b/17, 095a/13, 110a/03, 156b/17, 163b/12, 166b/04, 169a/06, 175a/17, 182b/09, 185b/10, 190a/01, 229a/19, 247b/25, 269b/05, 276a/10, 279b/03, 289b/03, 289b/17, 320a/03, 324b/02

g. ol- 051a/06

g.+ ye 004a/18, 018a/12

şimdiden g. Şimdiden sonra 057b/22, 067b/16, 069b/16, 085b/13, 089b/02, 090b/13, 091b/06, 092a/07, 094a/03, 094a/15, 097a/06, 097b/13, 097b/21, 099a/18, 101b/18, 107a/22, 153a/02, 162a/23, 187b/22, 188a/05, 306b/13, 311b/06, 324a/24, 327b/02

g. dön- Geri dönmek 004b/16, 005b/02, 016a/17, 020b/13, 022a/15, 022b/16, 024a/01, 024a/01, 025a/03, 029a/18, 029a/20, 029b/10, 030a/07, 030a/08, 032b/06, 032b/09, 032b/23, 033a/09, 033a/14, 036b/08, 037a/02, 039b/08, 040a/22, 042a/02, 042b/14, 044a/12, 167a/16, 182a/12, 258a/17 280b/15, 302b/15, 318a/23, 319a/25,

g. ḳal- 1. Geri kalmak, geriye düşmek 2. Benzerlerinin düzeyine gelememek 3. Mahrum olmak 010a/05, 019b/10, 020b/01, 025b/02, 124b/02, , 288b/04, 297a/15

g.+ ye ḳal- Arkada kalmak 017b/01

geşesb āteş-kedesi <Far. İranda ünlü bir Ateşgede -1-

g.+ nüŋ 246a/04

geşsab Metinde adı geçen İranlı bir kahraman -1-

g. 276b/10

geşt <Far. Gezme, seyretme dolaşma -4-

g. ėt- Gezmek, dolaşmak 034b/24

g. eyle- 1. Gezmek, dolaşmak 2. *mec.* Bir işle uğraşmak 002a/19, 016b/14, 034b/03

geşvād Metinde adı geçen bir pehlivan -1-

g. 015b/10

geşvāz *bk. geşvād* -1-

gūderẕ-i g. 030a/12

get- *bk. git-* -1-

g.- di 184b/02

getür- Getirmek -998-

g. 009b/02, 021b/22, 031a/10, 039b/03, 043b/09, 053a/19, 054b/06, 071a/04, 077a/18, 080b/21, 082b/22, 082b/23, 084a/07, 087a/17, 110b/09, 111a/04, 117b/24, 119a/04, 128b/23, 140b/03, 142a/15, 150b/17, 150b/22, 154a/03, 156b/24, 160a/13, 160b/25, 165a/22, 165b/09, 167b/08, 176b/15, 176b/20, 207b/18, 239b/10, 246a/24, 246b/23, 252a/21, 255b/01, 261b/22, 269b/24, 289b/16, 298b/21, 299a/04, 301b/06, 305b/02, 313a/23, 322a/07, 322a/08, 326b/02, 326b/06

cevāb g. 274b/02

ḫaber g. 150b/23

ḥarekete g. 154a/10

yāduŋa g. 026a/12

yėrine g. 085b/17, 108b/02

g.- di 003a/03, 007a/19, 007b/12, 008a/18, 008b/06, 009a/12, 009a/15, 009a/17, 009b/07, 012a/11, 012b/23, 016b/24, 026b/11, 027b/03, 033a/23, 033b/20, 033b/21, 034a/07, 034b/01, 035b/03, 037b/10, 039b/06, 040a/06, 040a/23, 041a/25, 041b/10, 047a/12, 048b/10, 052a/11, 053a/11, 057a/25, 065b/01, 065b/10, 075b/25, 079a/15, 083b/08, 086a/06, 086b/24, 087a/06, 090a/18, 090b/25, 097b/07, 099a/01, 099b/22, 100b/08, 101a/20, 102a/06, 103a/11, 106b/01, 107b/07, 108b/11, 111a/18, 113a/10, 113b/09, 116a/11, 117b/22, 118a/01, 119a/04, 119a/23, 121a/06, 121b/19, 127b/20, 129b/08, 132b/10, 133b/12, 134a/20, 135a/18, 135b/02, 138b/10, 140b/03, 140b/25,

ḫaber g.- e 151a/20

ḫalel g.- e 214a/07

ṭāḳat g.- e 078b/07

yėrine g.- e 072a/02, 216a/25, 284b/14

ṭāḳat g.- ebilmez 040b/06

başına ḥāl g.- ecegin 239b/01

g.- ecek 008b/19

yėrine g.- ecek 058b/02

başımuza ḥāl g.- ecekdür 234a/05

başına bir iş g.- ecekdür 106a/07

başına ne g.- ecekdür 199b/19

başuma bir ḥāl g.- ecekdür 189b/05

başuŋa g.- ecekdür 266b/15

ṭāḳat g.- ecekleyin 152b/06, 202a/05

g.- eler 002a/04, 007a/15, 016b/01, 043a/06, 233b/24, 258a/18, 272b/12

ele g.- eler 307b/02

g.- elüm 161b/20, 273b/09, 275a/12, 282b/16, 283b/05, 312a/01

īmān g.- elüm 163a/13

yėrine g.- elüm 126a/19, 153a/15, 198b/22, 207b/23, 208b/25

g.- em 003a/10, 006a/24, 043b/07, 046a/15, 080b/04, 080b/05, 081b/17, 083a/18, 083b/01, 085b/14, 120a/17, 150a/02, 150a/03, 153a/20, 221a/21, 280a/22

arḳasını yėre g.- em 083a/15

başına (…) g.- em 082b/02

başına ne işler g.- em 082b/13

başuŋa ne işler g.- em 259a/01, 301a/24

dilime g.- em 266b/12

dīne g.- em 045b/10, 221a/21

dīnine g.- em 044b/07

ele g.- em 006b/23, 221b/05

öŋüŋe g.- em 074a/02

sipās g.- em 019a/14

ṭoġru yola g.- em 044b/18, 045b/16

vāz g.- em 083b/16

taḥsīn g.- mişidi 044b/16

g.- mişleridi 094a/21

g.- mişsin 295b/19

yėrine g.- miyem 075a/20

g.- se 258b/17

ḫaber g.- se 105b/23

başımıza işler g.- se 283a/12

g.- seler 162b/03

yėrine g.- sem 081b/04, 109a/19

ele g.- seŋ 281a/21

yėrine g.- seŋ 314a/10

g.- sin 261b/19

g.- sinler 140b/02, 157a/07, 238b/07

ṭamar g.- sün 220b/22

g.- sünler 118a/24, 156b/19, 156b/20, 252a/19, 311a/15

g.- tdüm 183b/12

g.- üŋ 036b/09, 051a/02, 056b/17, 075a/23, 078a/21, 080b/15, 086b/25, 101a/11, 137a/18, 140a/10, 140b/22, 209a/25, 255b/06, 281b/19, 282b/01, 318b/07, 323b/09, 326b/22

ele g.- üŋ 183b/13

yėrine g.- üŋ 130a/23, 194b/20

g.- üp 003a/10, 005b/13, 005b/14, 006a/02, 006a/07, 006b/07, 007b/18, 008b/15, 008b/19, 009a/18, 013b/02, 016b/04, 020a/07, 025a/16, 026a/15, 032a/14, 034b/02, 035b/23, 036a/15, 036b/20, 037b/15, 040b/02, 040b/13, 040b/16, 041a/24, 042a/09, 042b/10, 043a/06, 046b/05, 055b/09, 061b/17, 062a/10, 076a/14, 076b/16, 080b/22, 091b/12, 095a/08, 098b/22, 098b/25, 099a/16, 108a/14, 108b/25, 123a/23, 123b/06, 124b/09, 132a/17, 135b/10, 140a/04, 141a/24, 141b/23, 142a/20, 149b/23, 149b/24, 150b/19, 153b/11, 156a/04, 159a/08, 159b/13, 165a/14, 165b/08, 167a/11, 172a/19, 178b/07, 183b/08, 190a/20, 190b/06, 202b/17, 208a/08, 217b/12, 224a/01, 231b/04, 231b/16, 232a/18, 234a/03, 240a/20, 242a/13, 279b/06, 280a/03, 281a/24, 287b/09, 293a/22, 293b/15, 305b/07, 306a/09, 307b/11, 311b/07, 313a/24, 323b/24, 324a/23, 324b/14, 327b/24

arḳasın yėre g.- üp 075b/12

ele g.- ürüz 025b/03

getürdür- Getirtirmek -1-

g.- di 222a/03

getürt- Getirtmek -18-

g.- di 007b/15, 010a/21, 011a/03, 014a/14, 142a/21, 148b/06, 218b/11, 256a/23

g.- düm 162b/16

g.- elüm 072b/18

g.- esin 229a/22

g.- üp 014a/05, 043a/09, 101b/25, 142a/22, 312a/17, 312a/19

g.- ür 312a/17

getürül- Getirilmek -1-

g.- dikden 119a/02

gev <Far. Kahraman -1-

g.-i pīl-ten 026b/12

gevde Gövde -68-

g. 145b/22, 158b/13, 201b/14

g.+ leri 102a/19, 123a/05, 126a/11, 171b/01

g.+ lerinde 093b/08

g.+ lerindedür 051a/25

g.+ mde 085b/12, 233b/21

g.+ mi 090a/07

g.+ ŋ 278a/04

g.+ ŋden 176b/11

g.+ si 061b/10, 095a/05, 097b/05, 099a/20, 123a/10, 126b/11, 129b/06, 135a/13, 209b/06, 292a/14, 301b/22

g.+ sin 168b/19, 319a/24, 322a/08

g.+ sinde 067a/18, 085b/19, 086a/22, 087b/08, 111b/09, 260b/03, 306a/21

g.+ sindeki 061a/14, 086a/24, 302b/18

g.+ sinden 005b/18, 102a/19, 106a/09, 235b/22, 301b/23, 302b/24

g.+ sine 051b/21, 111a/24, 126b/11, 129b/06

g.+ sini 073a/22, 115a/05, 128b/13, 138b/01, 202a/04, 208b/18, 236a/12, 280a/17, 302b/23

g.+ sinüŋ 061b/06, 136b/11, 156b/09

g.+ ye 085a/06, 086a/18

g.+ yi 049a/03

g.+ yile 067a/18, 085a/16, 085a/18, 086a/17

g.+ yle 086a/03

gevdelü Gövdeli -1-

g. 076a/11

gevher <Far. Gevher, elmas -220-

g. 012b/11, 014a/05, 014b/08, 018b/02, 023a/20, 026b/20, 028a/17, 031a/08, 036a/23, 040a/24, 083a/16, 088a/17, 091a/07, 099a/17, 102b/25, 104b/19, 109b/01, 114b/13, 114b/14, 115b/07, 119a/16, 126b/10, 128b/06, 129b/23, 147a/18, 147b/14, 149a/06, 165b/13, 176a/25, 182a/12, 187a/15, 197b/16, 215a/04, 215b/03, 223a/12, 223b/03, 224b/12, 225b/18, 267a/19, 278a/14, 293a/11, 293a/16, 300a/17, 318b/22

g.-i şāh-vār 110b/08, 114a/09

g.-i şāh-vārdan 145a/10

g.+ den 002a/10, 007a/12, 013a/12, 026a/09, 036b/17, 058a/17, 060a/23, 091b/24, 101b/05, 101b/21, 121a/07, 123b/15, 126a/24, 138b/09, 142a/21, 158a/16, 165b/11, 168a/15, 176a/05, 176a/06, 182a/01, 182b/05, 182b/10, 217b/10, 225b/11, 231a/01, 238b/16, 239a/17, 268a/09, 269a/19, 277a/09, 293a/16, 311a/04, 312b/08, 315b/09, 315b/10, 317b/20, 317b/23

dürr-i g.+ den 103a/05

g.+ dendür 155a/06

g.+ dür 149a/11, 276b/07

g.+ e 118b/25, 133a/16, 208a/07, 292b/25

g.+ i 013b/13, 031a/07, 031a/08, 095b/02, 099b/19, 099b/23, 100b/13, 101a/11, 101a/20, 103a/01, 142a/13, 182b/15, 248b/10, 292b/24, 320a/11

g.+ ile 049b/22, 099a/14, 114a/10, 127a/14, 157a/16, 219a/05

g.+ in 213b/05

g.+ inden 110a/07

g.+ ini 095b/19, 127a/15

g.+ le 110b/17, 224b/15, 267b/21, 293a/11, 299b/23, 311a/12, 314b/16, 315b/05, 317a/14, 317b/19, 318b/18

g.+ ler 013a/22, 045a/12, 065a/18, 065b/01, 068b/23, 098b/09, 101b/05, 101b/20, 110b/05, 110b/20, 110b/22, 114b/12, 115b/07, 119a/12, 121a/07, 125a/01, 125a/15,

130a/06, 138b/15, 140b/24, 153a/11, 156a/06, 163a/01, 163a/07, 174b/06, 178a/10, 186a/23, 197b/10, 224a/11, 224a/12, 228b/15, 266a/04, 275b/08, 277b/02, 288b/16, 293b/20, 294a/20, 299b/22, 300a/03, 304a/15, 307b/09, 313b/12, 315b/10

dürr-i g.+ ler 110b/05

g.+ lerden 006a/16, 007b/25, 024b/19, 033a/03, 035a/21, 110b/19, 132b/08, 163b/11, 182a/05, 219a/05

g.+ lerdür 065b/05

g.+ lere 288b/12

g.+ leri 099a/17, 136b/17, 172b/04, 177b/06, 225a/25, 239a/19, 241a/17, 241a/19, 241a/20

g.+ lerile 012b/05, 124b/24, 172b/05, 176a/04, 181b/22, 278a/15

g.+ lerinüŋ 121a/04

g.+ lerle 046a/10, 178b/05, 208a/25, 267b/14, 299b/22, 300a/02, 313b/08, 318b/13

envāʿ-ı g.+ lerle 128a/04

g.+ lerüŋ 129a/05, 267a/22, 318b/24

g.+ üŋ 126b/10, 176b/03, 224a/11, 224a/19, 317b/19, 317b/21

g.+ üŋde 279b/09

gevherī <Far. Elmaslı, gevherli -2-

g. 101b/09, 107a/23

gevheristān <Far. Kuyumcu -1-

g.+ uŋ 035a/22

gevherli *bk. gevherlü* -1-

g. 071b/24

gevherlü Elmaslı, gevherli -2-

g. 268a/09, 296b/07

gėy- Giymek -172-

g. 071b/24, 081b/14, 147a/17, 256b/14, 305b/17

g.- cek 026a/14

g.- di 006a/05, 018a/25, 023a/03, 030b/23, 031a/16, 043a/05, 061a/09, 062a/08, 067a/01, 067a/12, 072b/04, 077b/16, 083b/12, 083b/20, 087b/22, 104b/19, 122b/22, 124b/14, 133b/14, 148a/10, 162b/23, 168b/06, 196b/10, 206a/21, 222a/17, 233a/24, 238b/21, 256b/14, 268b/17, 269b/13, 283b/21, 286a/10, 286a/20, 300a/06, 301b/03, 302b/14, 308b/09, 308b/19, 310b/15, 311a/19, 315b/19, 320a/08

268a/25, 276b/21, 277a/02, 277a/03, 277a/17, 278a/13, 288b/15, 294a/10, 311b/01, 312b/05, 318b/04, 322a/21, 325b/24

gėycek *bk. gėyecek* -2-

g. 305b/14

g.+ lerini 030b/14

gėydür- Giydirmek -5-

g.- di 052b/07

g.- üp 017b/13, 018a/17, 140b/11, 311b/02

gėyecek Giyecek, giyim, elbise -10-

g. 009a/09, 121b/20, 122a/01, 198b/14, 203b/08

g.+ i 305a/17

g.+ in 205a/10, 317a/09

g.+ ini 143a/12, 182b/25

geyik Geyik -28-

g. 026b/25, 093b/01, 121b/23, 133b/23, 133b/24, 134a/11, 141b/06, 157a/17, 157a/21, 157a/22, 272b/06, 317a/01

g.+ e 079a/23, 126a/13, 157a/21

g.+ i 076b/06, 121a/11, 157a/18, 157a/19, 157a/20

g.+ ler 003b/13, 093a/25, 168b/13, 180a/06

g.+ leri 157b/15

g.+ lerüŋ 157a/17

g.+ üŋ 157a/21, 157a/23

gėyil- Giyilmek -3-

g.- e 286a/17

g.- medik 022b/08

g.- miş 013a/19

gėyim Giyim, elbise -3-

g. 010b/05

g.+ den 019b/17

gėyin- Giyinmek -1-

g.- üp 266b/08

gėyir- *bk. geyür-* -1-

g.- üp 173a/04

geylān Metinde adı geçen bir şehir *krş. gīlān* -4-

g.+ a 221b/07

g.+ dan 135a/08, 222a/05, 225b/04

gėymek Giyme işi -1-

g.+ de 215a/22

gėysi Giysi -1-

g.+ de 140b/14

gėyür- Giydirmek -45-

g. 083a/09, 212a/21

g.- di 041b/10, 047a/20, 058b/04, 060a/23, 090a/14, 100b/09, 101b/09, 107b/03, 115a/04, 132a/17, 168a/17, 172b/10, 174b/06, 231a/02, 233a/21, 238b/15, 293a/16, 305a/20, 311a/12, 312b/08, 314b/18

g.- diler 102b/25, 142a/22, 170b/17, 181b/22, 222b/15, 245b/19

g.- em 074a/13, 080b/04, 083a/20, 089b/23, 142b/14

g.- esin 143a/19

g.- eyin 274a/01

g.- memişler 255a/08

g.- sin 090b/02

g.- üŋ 282a/02

g.- üp 026b/19, 050b/10, 142b/11, 264a/08

g.- ürdi 312a/16

g.- ürlerdi 318b/18

gez- Gezmek -8-

g.- di 033b/04

g.- düm 078b/12, 086b/09

g.- erken 080a/07

g.- seŋ 026b/07

g.- üp 013b/22, 033b/02, 033b/03

gez Okun gediği, gez -4-

g. 262b/12, 262b/13, 282b/04

g.+ ini 157b/10

gezdür- Gezdirmek -4-

g.- diler 327b/23, 327b/24

g.- em 169a/07

g.- megüŋ 130b/05

gezend <Far. Zarar, elem -1-

g. 015a/25

gezle- Nişan almak -2-

g.- di 301b/08

g.- yüp 094a/02

ġıdā <Ar. Gıda, besin -2-

ġ.+ sıdur 109b/09

ġ. bil- Besin saymak 104a/02

ġıjġır- Haykırmak, gürlemek -1-

ġ.- dı 061b/21

ġıll <Ar. Gizli kin ve garez -1-

ġ. 109b/11

ġılmān <Ar. Tüyü bıyığı çıkmamış gençler, delikanlılar -1-

ġ. 324b/20

ġırīv <Far. Bağırma, bağrışma -15-

ġ. 106a/25

ġ.+ i 055b/04

ġ.+ inden 010a/01, 047a/23, 105b/17, 222a/08, 235b/16

ġ. ėt- Bağırmak 094a/19

ġ. ḳıl- Bağırmak, çığlık atmak 058b/22, 067b/19, 084b/04, 262a/02, 206a/12, 262b/18

ġ. ḳop- Bağrış, çığlık kopması 106b/21

ġırra <Ar. Gururlu, kibirli -1-

ġ. ol- Gururlu olmak 024b/16

gib *bk. gibi* -66-

g. 005b/12, 007b/05, 011a/02, 011a/08, 013b/22, 014b/20, 015a/11, 015a/14, 015b/25, 016a/07, 016a/22, 016b/17, 016b/22, 017a/07, 017a/09, 017a/12, 017b/09, 024a/12, 025a/08, 026b/07, 029b/10, 029b/14, 029b/20, 031a/20, 032a/04, 032b/12, 033a/13, 034b/02, 034b/17, 036b/07, 037a/07, 037a/10, 037a/11, 037a/13, 037b/01, 037b/03, 037b/17, 038a/02, 038a/10, 038a/17, 038a/21, 038a/24, 038b/04, 061b/24, 062a/05, 132b/12, 133a/12, 198a/17, 200a/04, 271a/04, 300a/03, 302a/12, 302a/17,

304b/10, 304b/11, 305a/03, 305a/08, 305b/22, 306b/15, 307b/13

gibi Gibi -1210-

g. 001b/15, 002a/10, 002a/11, 002b/01, 002b/09, 002b/22, 003a/02, 003a/03, 003b/18, 003b/21, 004a/02, 004a/08, 004a/19, 004a/20, 004a/21, 004b/16, 004b/21, 005a/24, 005b/10, 005b/18, 006b/06, 008a/12, 008b/12, 008b/17, 009a/09, 009a/24, 009b/12, 010a/02, 010b/04, 010b/19, 010b/20, 010b/22, 011a/25, 011b/03, 011b/18, 012a/03, 012a/24, 012b/08, 013b/20, 014a/21, 015b/18, 015b/21, 016a/01, 017a/08, 017a/14, 017a/18, 018b/21, 020a/05, 020a/09, 020a/10, 020a/18, 020a/23, 020a/24, 020b/10, 020b/20, 020b/22, 021b/11, 022a/06, 022b/17, 022b/18, 023a/15, 023b/02, 023b/07, 023b/08, 023b/13, 023b/14, 023b/15, 024a/04, 024b/16, 024b/17, 024b/21, 024b/22, 024b/23, 025a/24, 025b/08, 025b/14, 026b/21, 027b/14, 027b/20, 027b/25, 028b/09, 028b/10, 028b/12, 029a/04, 029b/13, 029b/16, 030a/05, 030a/15, 030b/17, 031b/18, 032a/21, 032b/07, 033a/08, 033a/10, 033a/12, 033b/25, 034a/08, 035b/16, 035b/17, 037a/11, 037a/14, 037b/11, 039a/24, 039b/02, 039b/11, 040a/02, 040a/13, 040a/16, 040a/22, 040a/25, 040b/03, 040b/16, 041a/16, 041a/21, 041b/16, 041b/17, 042a/10, 042a/12, 042a/20, 042b/04, 042b/09, 042b/10, 043a/01, 043a/07, 043a/10, 043a/15, 043a/16, 043a/17, 043a/18, 043a/21, 043a/25, 043b/16, 043b/19, 043b/25, 045a/16, 045a/22, 045b/25, 046a/23, 046b/07, 047b/11, 047b/14, 047b/23, 047b/25, 048a/01, 048a/04, 048a/06, 048a/07, 048a/16, 048a/25, 048b/14, 049a/14, 049b/01, 049b/04, 049b/05, 049b/08, 050a/06, 050a/07, 050a/22, 050b/12, 050b/19, 051a/16, 052b/05, 052b/06, 053a/07, 053a/08, 053b/12, 053b/21, 054b/16, 055a/18, 055a/24, 055b/11, 056a/04, 056a/16, 056a/17, 056a/20, 056a/22, 056b/07, 057b/19, 058a/25, 058b/18, 058b/21, 058b/22, 059a/11, 059b/01, 059b/06, 060a/18, 060b/04, 060b/18, 060b/19, 061a/12, 061b/02, 061b/20, 062a/02, 062b/11, 062b/24, 063a/09, 063a/12, 063a/19, 063b/14, 063b/15, 064a/13, 064b/07, 064b/24, 065a/02, 066a/23, 066b/12, 066b/13, 067a/14, 067a/16, 067a/18, 067b/07, 067b/10, 067b/11, 067b/22, 068b/01, 068b/13, 069a/11, 069b/20, 070a/05, 070a/25, 070b/19, 071a/01, 071b/19, 072a/08, 073a/05, 073a/16, 073b/12, 074a/18, 074b/06, 074b/11, 075a/14, 075b/06, 075b/08, 076a/11, 076b/09, 076b/20, 076b/24, 077a/03, 077a/15, 077a/20, 077a/21, 077b/06, 077b/08, 078a/10, 078a/23, 078b/01, 078b/02, 078b/14, 079a/03, 079a/17, 079b/01, 079b/03, 079b/19, 080a/12, 080a/14, 080b/12, 080b/18, 081a/21, 081a/25, 082a/15, 082a/25, 082b/07, 082b/18, 082b/19, 083a/04, 083a/06, 083a/20, 083a/23, 083b/01, 083b/12, 083b/21, 083b/24, 084a/04, 084a/14, 084a/17, 084b/06,

084b/22, 085a/03, 085a/16, 085a/18, 085a/19, 085a/22, 085a/23, 085a/24, 085b/13, 085b/24, 086a/03, 086a/13, 086a/17, 086a/18, 086b/02, 086b/09, 086b/10, 086b/18, 086b/21, 086b/22, 087b/01, 087b/20, 088a/09, 088a/15, 088a/19, 088a/21, 088a/25, 089a/04, 089a/11, 089a/12, 089a/15, 089a/23, 089b/01, 089b/10, 090b/02, 090b/09, 090b/14, 090b/18, 090b/23, 090b/25, 091b/09, 091b/12, 092b/06, 092b/07, 092b/09, 092b/20, 093b/05, 094a/18, 094b/16, 094b/25, 095a/03, 095b/18, 095b/21, 096a/16, 096a/19, 096a/22, 096a/25, 096b/03, 096b/08, 096b/14, 096b/15, 097a/16, 097b/05, 098a/05, 098b/08, 098b/23, 099a/24, 100a/10, 100a/11, 100a/13, 100a/24, 100b/08, 100b/15, 100b/16, 101a/23, 102b/03, 102b/12, 103a/21, 104b/05, 105a/09, 105a/25, 105b/03, 105b/11, 105b/17, 106a/15, 106b/21, 106b/22, 107b/17, 108b/23, 109a/18, 110a/03, 111b/22, 112a/07, 112a/15, 112a/21, 113a/09, 113a/13, 113a/16, 113a/19, 113a/21, 113b/23, 114a/13, 114a/15, 114b/10, 116a/15, 116b/13, 117a/09, 118a/11, 118a/12, 118b/11, 118b/13, 118b/16, 118b/22, 119a/16, 119a/20, 119b/04, 119b/07, 120a/06, 120a/07, 120a/15, 121a/01, 122b/07, 122b/12, 123a/05, 123a/11, 123a/14, 123b/03, 123b/07, 124a/08, 124b/08, 125a/06, 125a/07, 125b/15, 126a/13, 126a/14, 126a/16, 126b/10, 127a/02, 127b/05, 127b/08, 127b/12, 128a/02, 129b/07, 130a/21, 131a/21, 132b/02, 132b/16, 132b/20, 133a/04, 133a/06, 133a/17, 133b/10, 134a/02, 134a/08, 134b/23, 134b/24, 135a/11, 135a/13, 135a/20, 135b/15, 136a/20, 136a/22, 137b/05, 137b/15, 137b/21, 138a/12, 139a/02, 140a/04, 140a/18, 140b/17, 140b/19, 141a/07, 141a/11, 141b/20, 141b/21, 142a/18, 144a/04, 144a/16, 145b/04, 146a/06, 146a/07, 146a/17, 146a/18, 146a/21, 147a/22, 147b/08, 147b/10, 147b/20, 149a/19, 149b/11, 149b/12, 151a/02, 152b/07, 152b/10, 153a/20, 154b/04, 155b/11, 156b/16, 157a/11, 157b/08, 157b/09, 159a/01, 159b/05, 159b/07, 159b/09, 159b/14, 159b/15, 159b/17, 162a/20, 162b/07, 162b/14, 164a/09, 165a/03, 166a/13, 167a/01, 167b/07, 167b/08, 167b/18, 168b/10, 169a/13, 169a/17, 169a/20, 170a/11, 170b/03, 170b/12, 170b/20, 171a/18, 171b/02, 172a/12, 172b/21, 173a/18, 173b/01, 173b/03, 173b/06, 173b/25, 174a/07, 174a/13, 174b/12, 175b/24, 176a/21, 176b/07, 176b/11, 176b/18, 177a/05, 177a/06, 177a/13, 177a/16, 177b/05, 178a/05, 178a/19, 178a/23, 178b/16, 178b/18, 178b/24, 179a/01, 179a/02, 179a/13, 179b/08, 180a/14, 180a/23, 180b/07, 180b/08, 180b/10, 180b/15, 180b/21, 181b/25, 183a/22, 183b/25, 184b/13, 184b/18, 185a/02, 185a/10, 185b/15, 185b/18, 186a/04, 186a/12, 186a/17, 186a/18, 187a/01, 187a/02, 187a/08, 187a/09, 187a/22, 187b/04, 187b/13, 188a/07, 188a/08, 188a/10, 189a/06, 189a/13, 189a/24, 189b/06, 189b/11, 190a/13, 190a/17,

190a/25, 191b/11, 192a/11, 193b/01, 193b/05, 193b/12, 193b/15, 193b/23, 194a/19, 194b/15, 195a/10, 196a/10, 196a/21, 196b/01, 196b/02, 197b/15, 198a/01, 198a/11, 198a/14, 199a/07, 199a/08, 199a/11, 199a/12, 199a/22, 199b/04, 199b/08, 199b/25, 200a/11, 200b/04, 200b/18, 200b/20, 201b/08, 201b/18, 202a/04, 202b/05, 202b/24, 203a/03, 203a/08, 203a/16, 203a/20, 203b/14, 204a/11, 204a/22, 204b/09, 204b/14, 205b/08, 205b/10, 205b/21, 205b/24, 205b/25, 206a/17, 207a/23, 207b/17, 207b/22, 208a/15, 208a/18, 208b/25, 209a/14, 209a/22, 209b/07, 210b/19, 211a/15, 211b/06, 211b/13, 211b/24, 212a/06, 212b/04, 212b/11, 212b/25, 213a/05, 213a/13, 215a/16, 215b/03, 215b/25, 216a/04, 216a/09, 216a/11, 216b/11, 217a/03, 217a/11, 217b/21, 219a/16, 219a/18, 219b/18, 219b/20, 219b/25, 220a/02, 220a/04, 220a/07, 220a/08, 220b/01, 220b/10, 220b/19, 220b/23, 221a/17, 221b/03, 221b/04, 221b/05, 221b/07, 221b/11, 221b/21, 222a/16, 222a/20, 222b/06, 223a/13, 224a/25, 224b/07, 225b/21, 227a/13, 227b/02, 228a/03, 228a/09, 228a/10, 228a/13, 228a/16, 228a/18, 228a/25, 229a/01, 229b/19, 230a/05, 231a/04, 231a/05, 231b/23, 232a/17, 233a/07, 233b/04, 233b/14, 233b/17, 234a/23, 234b/21, 235a/01, 235b/04, 235b/17, 235b/18, 235b/21, 235b/24, 236b/13, 237a/22, 239a/12, 241a/12, 242b/13, 243a/15, 245a/21, 245a/25, 246a/03, 246a/10, 246b/12, 246b/23, 248a/02, 248a/11, 248a/16, 248a/17, 248a/18, 248b/07, 248b/13, 248b/16, 249a/07, 249a/08, 249a/18, 249a/22, 249a/23, 249a/24, 249b/13, 249b/16, 249b/19, 252a/02, 252a/03, 252a/21, 253a/14, 253b/06, 253b/24, 254a/04, 254b/13, 254b/22, 255a/17, 255b/09, 255b/25, 256a/02, 256b/03, 256b/21, 257a/04, 257a/18, 257a/24, 257b/24, 258a/18, 258b/02, 258b/03, 258b/05, 258b/06, 258b/08, 258b/17, 258b/20, 259a/01, 259a/04, 259a/13, 260a/14, 260a/15, 260a/19, 260b/04, 260b/07, 261a/06, 261a/07, 261a/24, 261b/04, 261b/07, 261b/12, 261b/18, 261b/22, 262a/05, 262a/06, 262a/08, 262a/11, 262b/01, 262b/05, 262b/06, 262b/09, 262b/11, 262b/14, 262b/22, 263a/09, 263a/17, 263b/09, 264b/15, 264b/22, 264b/24, 265a/02, 265a/03, 265a/14, 265a/16, 265b/04, 265b/05, 265b/09, 265b/14, 265b/19, 267a/09, 267a/20, 267b/25, 268a/06, 268a/24, 268a/25, 268b/05, 268b/09, 268b/12, 268b/15, 268b/23, 268b/24, 269a/10, 269a/20, 269b/18, 269b/24, 270a/17, 270a/23, 270b/13, 270b/14, 270b/25, 271a/05, 271a/09, 272a/06, 272a/23, 272a/25, 272b/01, 272b/05, 272b/06, 272b/07, 272b/09, 272b/14, 272b/23, 273a/01, 273a/13, 273a/15, 273b/07, 274a/24, 274b/23, 275a/13, 275a/21, 275a/24, 276a/01, 276a/12, 276a/21, 276a/24, 276b/07, 276b/11, 276b/24, 277a/08, 277a/14, 277a/23, 277b/18, 277b/19, 277b/21, 277b/22, 277b/24, 278a/02, 278a/03, 278b/03, 278b/04, 278b/22,

g.+ ydi 023a/06, 157a/11, 187a/03, 233a/10

g.+ ye 008a/06, 192a/15, 218a/21, 312a/16

g.+ yem 158a/07, 190b/03

g.+ yidi 251a/08

g.+ yüz 109b/25

gider- 1. Ortadan kaldırmak 2. Eksik etmek -68-

g. 205b/13

g.- di 064a/17, 108a/12, 134b/17, 278a/07, 286a/09, 302b/22, 325a/10

g.- diler 061b/14, 202b/17, 221b/16, 275a/16, 306b/02, 312b/16

g.- dük 064b/21

g.- düm 308a/03

g.- düŋ 299a/17, 299b/02

g.- e 074b/22, 079a/15, 080b/17, 280a/22

g.- esin 046a/06, 074b/24, 107a/25, 145a/07, 153a/03, 187b/19, 190b/06, 312b/12

ḳapudan g.- evüz 217b/04

g.- eydi 106a/06

g.- me 028b/23, 053a/07, 153a/24

g.- mediler 299a/13

g.- mek 158a/18, 243b/09

g.- memek 228a/04

g.- meye 213b/23

g.- meyesin 245a/08, 250a/20

g.- meyince 236b/23

g.- mez 166b/18

g.- mezdi 141a/07, 191a/18, 191b/07, 209b/10, 209b/21, 226a/12, 226a/15, 239a/15, 304b/20, 309b/10, 314a/17

g.- mezidi 104a/10

g.- mişler 278a/22

g.- sünler 064b/08

g.- üŋ 175a/04

g.- üp 107a/22, 275b/06, 278a/21, 312b/13, 316b/02

g.- ür 112a/06, 122a/19, 227a/05

g.- ürse 091a/16

gidert- Gidertmek -1-

g.- di 312a/12

gidil- Gidilmek -1-

g.- se 063b/10

gidiş Gidiş -2-

g.+ in 029b/17

g.+ üŋ 052a/10

gil <Far. Balçık -1-

g. 022b/06

gīlān Metinde adı geçen bir şehir -9-

g. 170a/19, 195a/06, 199a/19, 199a/22, 199a/23, 199b/02

g.+ dan 199a/05, 199b/04

gīlānī <Far. Gilan şehrine ait -2-

g. 011b/14, 016b/03

gile <Far. Şikayet -6-

g. 052a/11, 054b/23, 153b/17, 266b/23

g. ėt- Şikayet etmek 253b/21, 027a/18

giŋ Geniş -18-

g. 006a/04, 036a/10, 127a/08, 155b/19, 165b/01, 178b/09, 195b/09, 198a/15, 198b/09, 225b/16, 233a/01, 238b/12, 249b/17, 250a/21, 259b/11, 301b/05

g.+ dür 228a/16

g. ol- Geniş olmak 228a/15

gine Yine -327-

g. 045b/15, 047a/08, 047b/23, 048a/16, 050b/23, 051a/13, 052a/17, 056b/20, 057b/17, 057b/20, 057b/23, 059a/15, 059b/23, 060a/11, 061a/18, 061a/24, 061b/06, 061b/12, 061b/18, 062a/07, 062a/09, 062a/14, 062b/18, 063a/12, 063a/17, 063b/07, 063b/15, 063b/19, 064a/18, 064b/25, 065a/12, 065b/12, 066a/16, 067b/08, 067b/17, 068b/12, 069a/05, 069a/25, 070b/06, 072a/04, 072a/08, 072a/23, 072b/02, 074b/20, 075a/08, 075a/24, 077b/04, 077b/09, 078a/12, 078a/21, 079a/23, 079b/04, 080a/02, 080a/18, 080b/23, 081b/04, 081b/08, 082b/25, 083a/06, 083a/10, 084a/05, 084a/15, 085a/05, 085b/09, 086b/01, 087a/24, 087b/04, 088a/14, 089b/25, 090b/24, 092b/04, 092b/16, 093a/12, 093b/07, 093b/18, 093b/20, 095a/09, 096a/07, 098a/09, 098a/18, 098b/07, 098b/18, 098b/22, 099a/01, 099a/19, 099b/05, 099b/16, 101a/05, 101a/24,

102a/01, 103a/16, 104a/07, 105a/17, 105a/19, 105b/06, 105b/21, 106a/03, 106a/24, 106b/18, 107b/07, 108a/14, 108a/17, 109a/09, 109b/01, 112b/13, 113a/14, 114a/21, 114a/22, 114a/24, 116a/16, 116a/19, 116b/20, 118b/10, 118b/11, 118b/18, 119b/21, 120a/12, 120a/13, 120b/07, 120b/19, 121a/13, 121a/20, 121b/10, 122a/09, 123b/16, 124a/22, 125a/02, 126a/25, 126b/13, 128a/03, 129a/06, 129b/23, 129b/24, 130b/22, 132a/02, 132a/03, 132a/04, 133a/08, 133a/09, 133a/22, 133b/16, 134a/12, 134a/15, 135b/05, 136a/19, 136b/02, 136b/03, 137b/12, 138b/03, 139a/05, 139a/16, 140a/06, 140a/15, 141a/20, 141b/13, 143b/04, 143b/14, 145a/03, 147b/19, 148b/03, 151a/07, 151a/08, 151a/20, 152a/08, 152a/13, 152a/14, 152a/16, 152a/19, 153a/10, 153a/23, 155b/18, 156b/06, 157b/04, 157b/06, 157b/14, 158a/04, 158b/03, 158b/10, 159b/07, 159b/10, 160b/07, 160b/11, 160b/22, 161b/01, 161b/02, 162b/04, 162b/16, 163a/10, 164b/10, 164b/12, 164b/13, 167a/10, 167a/11, 167b/19, 167b/21, 167b/22, 168a/02, 168a/04, 168a/07, 168a/08, 168a/14, 168a/18, 168b/19, 169a/07, 169b/04, 172a/20, 172b/01, 173b/07, 177a/07, 177a/22, 177b/14, 179b/03, 179b/20, 181a/02, 182a/06, 182a/08, 182b/03, 182b/04, 183a/23, 183b/08, 184b/05, 184b/07, 186a/05, 188a/10, 188a/15, 188a/17, 190b/10, 190b/23, 191a/14, 191a/16, 191a/18, 196b/03, 196b/06, 203a/23, 203b/19, 204b/15, 204b/22, 206b/24, 206b/25, 207a/01, 207b/08, 207b/23, 208a/17, 209b/04, 211a/05, 211a/10, 212a/18, 213a/09, 214a/18, 214b/05, 215a/01, 216a/03, 216a/22, 216b/10, 217b/12, 217b/16, 218a/13, 220a/14, 222b/03, 224a/07, 227b/21, 229b/23, 230a/07, 231a/08, 231b/17, 234a/01, 234a/06, 234b/11, 235a/11, 236a/10, 236b/03, 238b/21, 239b/13, 239b/19, 239b/20, 241a/18, 243a/09, 243b/24, 244a/12, 246b/20, 247a/12, 251a/25, 252b/12, 253a/07, 254b/04, 254b/05, 254b/06, 254b/08, 254b/09, 254b/18, 255a/25, 255b/09, 255b/14, 257a/21, 257a/23, 257a/25, 257b/02, 262b/01, 267a/11, 273b/21, 274a/23, 274b/05, 274b/06, 284a/17, 285a/08, 290b/13, 302a/09, 306a/17, 311a/25, 314a/09, 314b/03, 320a/20, 325b/25, 327b/08

gir- 1. Girmek 2. Bir yeri almak 3. Yardımcı fiil -305-

g. 062b/19, 306a/17

g.- di 001b/02, 006b/15, 006b/24, 011a/13, 011b/24, 013a/24, 021a/02, 029b/08, 034a/02, 037b/12, 039a/06, 041b/08, 043a/03, 043b/04, 049b/08, 050a/07, 055a/01, 058b/19, 061b/18, 062b/20, 063a/18, 065b/02, 066b/10, 067a/10, 067a/13, 068b/14, 094a/05, 097b/09, 098a/23, 100b/19, 118a/22, 119a/13, 133b/19, 141b/07, 161b/25, 167a/04, 176a/04, 177a/05, 179a/14, 192b/05, 203b/15, 203b/18, 222a/20, 223b/02,

g.- ürler 260a/18

g.- ürlerdi 278b/14

g.- ürse 094a/10, 202a/06, 261a/03

eline g.- ürse 164a/11

elüme g.- ürse 293b/19

ḳanına g.- ürsin 009a/24

ḳanuŋa g.- ürsin 296a/16

gīr <Far. Savaş -1-

g. 080a/09

girān <Far. 1. Ağır 2. Sert, katı 3. Bıktırıcı, usandırıcı -5-

ceng-i g. 045b/05, 059a/01

gürz-i g. 049b/19, 161a/10

kūh-ı g. 078a/17

girān-māye <Far. Kıymetli, değerli -4-

g. 018a/25, 029a/18, 031a/25

g.+ yi 042b/22

gird <Far. Yuvarlak -1-

g. eyle- Halka haline getirmek 016b/22

gird-āb <Far. Girdab -1-

g. 077a/12

girdā-gird <Far. Çepeçevre -1-

g. 012b/06

girdār <Far. 1. iş, meşhuliyet 2. Tarz, adet -15-

çarḫ-ı g. 068b/03

g.+ ı 008a/03, 025a/11

g.+ ın 008a/25

g.+ ından 014a/04, 017a/22, 021b/05, 027a/08, 028b/14, 029a/03, 031a/11, 041b/11

g.+ ını 001b/12

g.+ laruŋıza 008b/15

g.+ uŋ 024a/11

giregi Pazar günü -1-

g. 314b/02

giriftār <Far. 1. Tutulmuş, esir 2. Düşkün, tutkun -20-

g. 090a/03, 092a/06

g.+ dur 055a/07

g. ėt- (*Mecazen* Bir belaya, musibete) esir olmak 147a/08, 251a/23

g. eyle- (Bir belaya, musibete vs.) uğramış olmak 239a/13

g. ḳıl- Esir olmak 108a/21, 324a/23

g. ol- 1. Esir olmak 2. (Bir belaya, musibete vs.) uğramış olmak 046a/11, 084b/17, 094a/20, 106a/11, 123b/23, 126b/19, 149a/22, 161b/04, 171b/15, 240a/12, 322b/17, 323a/12

giril- Girilmek -1-

g.- eŋde 065a/20

giriş- Kavgaya tutuşmak -3-

birbirine g.- diler 084a/13, 282a/19

birbirine g.- miş 147b/10

girīzān <Far. Kaçan, kaçıcı -2-

g. ol- Kaçmak 051b/04, 152b/06

girūgān <Far. Köle -1-

g. ḳıl- Köle etmek 032b/14

girūy Metinde adı geçen bir Türk kahramanı -1-

g. 304a/05

giryān <Far. Ağlayan -14-

g. 014b/06, 147a/24, 151b/24, 165b/22

g.+ dı 012b/24

g. ḳıl- Ağlamak 037b/25

g. ol- Ağlamak 005b/06, 016b/02, 026a/23, 030a/04, 030a/07, 030a/12, 033b/07, 160a/08

git- 1. Gitmek 2. Yardımcı fiil -976-

g. 009a/03, 035a/12, 046b/10, 061b/12, 071a/17, 071b/03, 083a/07, 087a/20, 093b/22, 116a/08, 158a/04, 269a/17, 306a/03

g.- di 001b/05, 006b/09, 006b/11, 011a/24, 014a/18, 016a/16, 019a/20, 025b/14, 025b/22, 026b/03, 026b/04, 026b/24, 030a/04, 030a/12, 030b/13, 031b/17, 032a/10, 032a/11, 034a/11, 034b/01, 036b/15, 037a/02, 040b/02, 041b/09, 047a/10, 048a/10, 048b/11, 049b/21, 050b/01, 051b/14, 052a/06, 052a/07, 054b/20, 055a/05, 056b/15, 056b/20, 059a/11, 061a/03, 061b/17, 063a/19, 066b/18, 067a/09, 069a/01, 069a/07,

ʿaḳlı g.- miş 085b/15

başın alup g.- miş 065b/19

başından devlet g.- miş 295b/04

bile alup g.- miş 133b/19

çıḳup g.- miş 170b/15

g.- mişdi 202a/11, 202a/25, 207a/10, 298b/23, 302b/07, 323b/03

g.- mişdür 072b/11, 073a/16, 082a/17, 124a/15, 133b/21, 160b/16, 174b/19, 195b/16, 284b/12, 289a/21, 294b/03, 322b/20

başından devlet g.- mişdür 298a/16

g.- mişidi 107b/23, 139b/06, 158b/12, 164a/07, 168a/01, 239a/13

ḳaçup g.- mişidi 131b/12

g.- mişidük 138a/06

ḳoyup g.- mişler 054b/06, 076a/13

g.- mişlerdür 151a/21, 291a/01, 299a/17

g.- mişleridi 180a/15, 236b/04

g.- mişmişidi 253b/17

g.- mişsin 045b/22

g.- se 093b/22, 142b/10, 143b/04, 276a/17

g.- sek 059b/08

g.- sem 118b/03

bile alup g.- sem 180b/03

g.- sin 120a/10

g.- sün 054a/23, 080b/09, 096a/19, 118b/01, 119b/25, 121a/13, 257a/02, 289b/18

yaġmālara g.- sün 071a/15

g.- sünler 285b/12

g.- üben 059b/17

evlü evüŋüze g.- üŋ 116a/18

g.- üp 002b/02, 006b/10, 009a/19, 016b/06, 028b/05, 029a/20, 032a/01, 033b/18, 033b/23, 042b/08, 048a/21, 057b/01, 057b/08, 062a/01, 094b/13, 098a/16, 099a/16, 113a/15, 127a/13, 129b/04, 167b/09, 172b/05, 178a/01, 181b/04, 181b/13, 187a/24, 190b/21, 191a/01, 199a/02, 207b/12, 237b/05, 287b/11, 294a/18, 317b/05, 322b/12, 325b/13

gītī-efrūz <Far. Cihanı aydınlatan -1-

şemʿ-i g. 008b/07

gītī-fürūz <Far. Cihanı aydınlatan -7-

g. 026a/25

g. +dı 018b/12

ketāyūn-ı g. 040b/25

māh-ı g. 030b/24

mihr-i g. 021b/25, 030a/04

sālār-ı g. 026b/13

gītī-füzūn <Far. Dünya mamurluğu

g. ol- Kendini dünyanın sahibi olarak görmek 009b/04

gīv Güderz'in oğlu, Rüstem'in damadı -49-

g. 004b/19, 007a/25, 007b/05, 007b/07, 007b/13, 007b/15, 008a/16, 008b/04, 015b/10, 021b/16, 025a/14, 025a/24, 026b/25, 029a/01, 029a/20, 029b/20, 030b/13, 030b/15, 078a/03, 078b/03, 272a/10

g.-i bīdār 026b/24

g.-i dilāver 027a/08

g.-i nām-dār 007b/09, 018b/05

g.-i nām-dāra 027a/02, 027a/05

g.-i pür-māye 011b/21

g.-i sipeh-dāra 027a/04

g.-i dilīr 021a/03

g.+ e 005a/07, 007a/17, 008a/12, 011a/04, 011b/24, 012b/14, 021b/06, 026a/14, 026a/18, 026a/20

g.+ i 005b/16, 007b/17, 008a/15, 078a/13, 078a/21

g.+ ile 005b/03

g.+ le 025a/21

g.+ üŋ 078b/03

bījen-i g.+ üŋ 043b/15

gizle- Gizlemek -42-

g. 319a/22

g.- di 042a/22, 118a/01, 122b/23, 131a/18, 178a/07, 326a/22

g.- diler 129b/09

g.- me 046b/14, 055b/22, 064b/23, 142a/18

038b/18, 075a/06, 086b/09, 095a/11, 097b/16, 111a/02, 122a/08, 124a/23, 137a/20, 140a/24, 142a/16, 145a/12, 145b/25, 146a/01, 164a/12, 173b/22, 177b/01, 190b/13, 197b/14, 207b/25, 212b/03, 215b/16, 228a/05, 240a/25, 244b/18, 250b/14, 266b/22, 270b/17, 271a/04, 280a/25, 289b/21, 292b/22, 293a/19, 306a/16, 320b/22

g.+ ce 149a/18

g.+ ler 080a/20, 288b/22

g.+ leri 047b/02, 290b/07

g.+ si 122a/10

g.+ sinden 079a/05

g.+ yi 045b/19, 113a/06, 181a/08, 223a/15, 223b/24, 247a/07, 300a/21

g. ol- Gizli olmak 099a/14

gizlülik Gizlilik -1-

g.+ ünden 223a/13

gov <Far. Savaşçı, yiğit -1-

şīr-i g. 014b/16

golzeryüzer *(Golzeriyyun)* Maveraün-nehir'de bir şehrin ve oradan geçen bir ırmağın adı -1-

g. 225a/10

göbek Göbek -2-

g.+ ine 037a/16, 327b/22

göç- Göçmek -16-

g.- di 003b/22, 062a/16, 087b/06, 105b/16, 187a/22

g.- diler 064a/10, 064a/23, 123a/04

g.- eler 101a/13

g.- er 047a/06

g.- üp 010a/25, 011a/11, 012a/06, 013a/22, 018a/01, 169b/13

göç Göç -1-

g. ķıl- Göç etmek 055a/18

göçül- Dünyadan göçülmek, ölmek -1-

g.- se 145b/18

göger- Morarmak -1-

g.- di 111b/02

gögüs Göğüs -38-

g.+ de 010a/04

g.+ i 051a/21, 262a/01, 325a/09

g.+ in 050a/22, 093b/11, 261a/18, 301b/08

g.+ inde 048b/05, 048b/08, 108a/06

g.+ inden 084b/03, 100a/09, 117a/09, 169a/12, 169a/17, 260a/23, 262b/14, 323b/01

g.+ ine 016a/24, 259a/13, 295b/17, 298a/23, 325a/11

g.+ ini 012a/20, 059a/10

g.+ inüŋ 075b/05, 208b/14

g.+ ün 264a/22

g.+ ünden 010a/03

g.+ in geçür- Üzülelerek derinden soluk almak 100a/09, 110a/13, 140b/15, 150a/24, 218a/15, 247a/04, 270a/13, 321a/04

gök(g) Gökyüzü -168-

g. 021b/25, 036b/07, 041a/04, 051b/02, 055b/06, 058b/22, 066a/24, 076b/20, 085b/06, 088a/04, 100a/17, 100a/22, 105b/18, 109a/14, 117b/01, 122b/23, 123a/14, 123b/07, 125b/15, 126a/13, 127a/13, 127b/01, 131a/19, 132b/13, 137a/13, 137a/15, 185a/01, 195b/08, 205b/14, 239a/08, 244b/03, 249a/02, 259a/05, 265a/03, 268b/03, 276b/12, 287b/04, 295b/02, 306b/09, 317b/25, 321b/25

g.+ de 007a/21, 038b/07, 077a/04, 077a/10, 084b/09, 162b/25

g.+ deki 047b/16, 069a/19, 071a/12, 174a/09, 176a/24, 199a/12, 203a/16, 205b/14, 210b/19, 230b/15, 246a/11, 293b/20

g.+ den 047b/14, 176a/20, 184b/16, 198a/01, 220a/04, 276b/24

g.+ dür 122a/02

g.+ e 023b/24, 024a/01, 031a/07, 038b/24, 044b/19, 046b/10, 049b/12, 051a/03, 054b/11, 057a/04, 060a/21, 060b/18, 063a/07, 066b/02, 066b/16, 070b/25, 076b/09, 079a/19, 080b/05, 086a/05, 087b/10, 088b/01, 090b/25, 096b/06, 117b/01, 118a/20, 123a/24, 123b/02, 125b/10, 125b/13, 140b/23, 143b/14, 143b/23, 151b/08, 161b/23, 172a/08, 186a/06, 187b/04, 190a/16, 191a/21, 194b/25, 230b/18, 232b/04, 234b/23, 244b/06, 247b/02, 250a/18, 254a/03, 256a/10, 263a/19, 268a/23, 280a/06, 294b/10, 303a/23, 306b/18, 321a/02

külāhumı g.+ e ėrgüresin 118b/07

külāhını g.+ e ėrgürdi 301b/19

g.+ i 010a/13, 021a/25, 024a/07, 024b/17, 031a/19, 044b/21, 088b/14, 108b/04,

189b/23, 204a/25, 241b/23, 288a/15, 288b/23, 317a/22, 325b/01
g.+ ler 096a/22, 151b/04, 172a/12, 260b/22, 288b/22
g.+ lere 090b/10, 116b/24, 130a/25, 200b/16
g.+ leri 080a/04, 154a/06, 194b/23, 200b/01, 304b/05
g.+ lerüŋ 036a/21, 113b/01
g.+ teki 187a/23
g.+ üŋ 005b/07, 005b/20, 010a/01, 036a/24, 201b/13, 224b/07, 295a/23, 300a/21
g.+ e çıḳ- Çok yükseğe çıkmak 060b/18
g.+ e çıḳar- 1. Havalanmak 2. *(Tozu)* havaya savurmak 062a/13, 200b/09
g.+ e ėrgür- Göğe çıkartmak, yüceltmek 118b/07, 314b/12

gök Mavi -1-
g.+ e 018a/14

göklük Mavilik -1-
g.+ de 039b/03

göl Göl -4-
g. 122b/17, 125a/19
g.+ üŋ 125a/19, 125a/23

gölcük Gölcük -1-
g.+ lerde 260a/17

gölge Gölge -18-
g. 032a/12, 062a/24
g.+ de 166b/07, 207b/07, 239a/14, 239a/17
g.+ ler 239a/14
g.+ nüŋ 125a/20
g.+ si 087a/19, 224a/18
g.+ sidür 144a/17, 211a/02, 216a/15
g.+ sinde 207b/06
g.+ sinden 062a/24
g.+ sine 166b/07
g.+ sisin 070a/19
g.+ ye 034a/15

göm- Gömmek -9-
g. 123b/07

g.- diler 131a/20

g.- dügi 320b/03

g.- e 183a/22

g.- er 067a/20, 208b/18

g.- erdi 201b/01

g.- mişdi 320b/01

g.- üŋ 129b/08

göm-gök Yemyeşil -2-

g. 066b/07, 293b/02

gömlek *bk. göŋlek* -4-

g. 315b/19

g.+ in 164b/08, 175a/04

g.+ üŋ 186b/25

gön Deri -9-

g.+ e 149b/24, 152a/07

g.+ i 149b/21, 149b/23, 149b/24

g.+ ile 016b/05, 016b/18

g.+ inde 151a/13

g.+ inüŋ 149b/10

gönder- Göndermek -627-

g. 041b/15, 041b/16, 046b/10, 055b/10, 091b/18, 116b/25, 118a/24, 118b/10, 122b/14, 127b/09, 134a/13, 177a/22, 206a/04, 220b/21, 234a/06, 265b/06, 273b/24, 285a/08, 291a/05, 312b/16, 324b/11

ḫaber g. 047a/01

g.- di 001b/03, 001b/10, 001b/17, 003b/10, 003b/18, 003b/23, 004a/18, 004b/05, 006a/15, 006b/07, 008a/15, 008b/14, 009a/19, 011a/06, 013b/07, 031b/01, 032a/10, 033a/13, 035b/11, 036a/25, 036b/01, 038a/19, 041b/21, 042a/14, 043b/04, 044b/17, 045a/06, 045a/16, 045b/09, 052a/20, 052a/25, 052b/13, 052b/14, 053a/21, 054a/07, 058a/19, 059b/02, 060a/23, 066a/15, 067a/06, 067a/08, 071b/08, 075a/01, 077a/07, 078a/19, 079a/14, 079b/18, 079b/23, 086a/13, 086a/16, 086b/25, 091a/11, 091b/25, 092b/02, 093a/01, 093a/16, 094a/16, 096a/03, 097a/05, 099a/17, 101a/03, 101a/05, 101a/10, 101a/16, 101a/19, 101b/03, 102a/15, 102b/10, 103a/14, 103b/20, 105a/12, 105b/04, 107b/01, 107b/18, 110a/05, 113b/08, 113b/16, 114a/19, 114a/21, 114a/23,

322a/14, 322a/17, 322a/21, 322b/16, 324a/03, 325b/17, 326a/12, 326b/22

ḫaber g.- üp 097a/01, 251a/12

g.- ür 032b/22, 079b/11, 079b/21, 120a/15, 270b/13, 270b/14, 322a/16

ḫaber g.- ür 076b/17

g.- ürdi 035b/06, 155b/18

g.- ürem 169a/07

g.- ürseŋ 042b/19, 304b/25

g.- ürsin 071a/05, 273a/11

göndür- *bk. gönder-* -5-

g.- em 046a/09

g.- esin 090b/25

g.- icek 229a/25, 290b/22

g.- üp 290a/14

göŋen- Sevinmek -1-

sevünü g.- ü 066a/15

gönil- Yüz çevirmek, itibar etmemek -1-

g.- mekdür 226b/21

gönile- Bir nesneyi ya da bir şeyi çok istemek -1-

g.- mekdür 192b/15

göŋlek Gömlek -16-

g. 111b/02, 112a/07, 112a/08, 112a/09

g.+ den 111b/03

g.+ i 111b/01, 111b/02, 111b/03

g.+ in 036b/17, 296a/01

g.+ ini 057a/25

g.+ lerinüŋ 200b/25

g.+ üm 027a/15

g.+ üŋ 292b/07

g.+ üŋdür 018a/23

göŋül Gönül -925-

g. 003b/02, 008a/05, 008a/11, 013a/23, 016a/07, 016a/10, 016b/09, 019a/22, 020a/17, 022a/24, 032a/11, 040a/03, 070a/08, 082b/03, 114b/07, 127a/06, 133b/10, 145a/07, 145a/09, 179b/03, 197b/04, 203a/19, 204a/05, 206a/19, 206b/16, 208b/10,

g.+ lerde 150a/11

g.+ lerden 176b/23

g.+ lere 216b/17

g.+ leri 002a/11, 006a/12, 007a/02, 014b/05, 021a/22, 022b/09, 022b/14, 029b/11, 036b/08, 037b/09, 038a/01, 047a/13, 080a/18, 106a/24, 109a/25, 111b/07, 173a/15, 175b/20, 188b/19, 210b/03, 213a/14, 214a/16, 214b/11, 233a/18, 238b/24, 243a/24, 247a/02, 248b/24, 259a/07, 270b/16, 281b/14, 285a/21, 296a/02, 307b/22

g.+ lerinde 080a/17, 130b/15, 217b/20, 232a/03, 243b/16, 248a/20, 278a/25

g.+ lerinden 022b/10, 045a/05, 180b/25

g.+ lerine 024b/09, 058a/21, 161a/01

g.+ lerini 232b/18

g.+ lerüŋ 114b/10, 274a/12

g.+ ine 010b/01, 034a/02, 035a/10, 053a/10, 053b/02, 093b/02, 127b/14, 154a/01, 174b/21, 176a/02, 183b/23, 189a/15, 210b/14, 232a/04, 251b/01, 257a/12, 257b/21, 263a/07, 267b/17, 268b/18, 269b/17, 269b/20, 270a/17, 272b/14, 274b/04, 289a/05, 289a/24, 291b/08, 291b/19, 295a/20, 316a/16, 319b/05, 320a/05

g.+ üm 002b/03, 004a/08, 004a/10, 004a/24, 006a/22, 011a/19, 015b/21, 016a/03, 020a/21, 020a/24, 021b/02, 022b/07, 024a/01, 024b/18, 025a/02, 025a/04, 029a/25, 032b/07, 036a/07, 038b/10, 038b/12, 040a/05, 050a/05, 050b/21, 073b/07, 089a/20, 091b/15, 091b/19, 101a/23, 113b/03, 114b/09, 119b/08, 140b/12, 195b/10, 196b/23, 197a/24, 224a/25, 237a/05, 240b/24, 251a/14, 273b/14, 281b/12, 291a/05, 320b/20, 323b/06

g.+ ümde 002a/23, 011a/04, 013a/05, 020a/23, 028a/08, 030b/16, 032b/15, 111a/22, 121b/02, 134b/15, 140b/18, 162a/10, 197a/09, 204b/10, 204b/15, 240b/08, 247a/12, 247b/07, 286a/03, 292a/11, 301a/01

g.+ ümdeki 073b/19, 271a/14, 276b/07

g.+ ümden 020b/22, 099b/12, 121b/11, 155b/07, 197a/09, 265a/09, 278a/12

g.+ üme 004a/09, 022a/13, 033a/07, 156b/19, 196b/25, 249b/22, 260b/15, 270a/02

g.+ ümi 003a/15, 022a/12, 025b/10, 028a/24, 032a/06, 032b/14, 036b/12, 038b/03, 049b/24, 110a/18, 118b/11, 173a/02, 233b/11, 247a/13, 265a/09

g.+ ümile 235a/23

g.+ ümiz 024a/09

g.+ ümizde 013a/04

g.+ üŋizi 022b/20

g.+ üŋüz 001b/08, 028b/16, 031a/18, 041b/18, 173a/04, 319b/09

g.+ üŋüzde 030b/04, 173a/06, 194b/24

g.+ üŋüzden 175a/04, 250b/20

g.+ üŋüze 296b/25

g.+ üŋüzi 028b/03, 031b/25, 040a/11, 155b/05, 292b/11

g. aç- Rahatlatmak 110a/07, 242a/16

g. baġla- Bağlanmak, gönül bağlamak 032b/04, 054b/23, 075a/06, 078b/25, 147a/14, 209a/16, 212a/11, 272a/01, 277a/16, 324a/14

g. düz- Gönül almak 220b/16

g. egle- Eğlenmek 218a/07

g. kes- İlgiyi, alakayı kesmek 082b/02, 214b/06, 277b/15

g. vėr- Bağlanmak, sevmek 020a/05, 131b/01, 143b/22, 146a/22, 163a/12, 196a/14, 203a/17, 226b/14, 227a/09, 242b/21, 249a/06, 253a/16, 275b/05, 275b/11, 275a/17, 307a/14, 310b/17, 312b/03, 316a/17

g. göziyle gör- Gönül gözüyle görmek 240b/13

g. ḥaḳḳa ṭut-Dünya hevesinden vaz geçip Allah'a yönelmek 022a/24

g.+ de ṭut- Saklamak, muhafaza etmek 145b/13

g. den geçür- Akıldan geçirmek 022a/15, 289b/15

g.+ e bıraḳ- Bir isteği akla sokmak 270a/18

g.+ e düş- Aşık olmak 018b/22, 018b/23

g.+ e getür- Akla getirmek 268a/17

g.+ i açıl- Ferahlamak, rahatlamak 083a/08, 112b/08, 218a/06, 266b/10, 269a/08, 291b/03, 291b/19

g.+ i egil- Meyletmek 021b/11

g.+ i ṭut- Bir yerde durmak 025b/19

g.+ i ol- Gönlü olmak 011b/07

g.+ i ḥırṣ eline vėr- Hırsın esiri olmak 147a/10

g. i uyanuḳ ṭut- Gönlü uyanık tutmak 228b/06

gönül- *bk. göŋül* -2-

g.- di 203b/04

g.- meye 184a/08

gönüle- Kıskanmak -2-

g.- megil 146a/19

g.- mek 176a/21

göŋülli *bk. göŋüllü* -3-

g. 160a/19, 238a/14, 254b/19

göŋüllü Gönüllü, istekli -40-

g. 021b/04, 028b/25, 056a/23, 070b/24, 073b/08, 076a/08, 079b/20, 084a/02, 112a/05, 114a/08, 140b/01, 150b/21, 195b/05, 217b/09, 222b/20, 226a/20, 226b/09, 230a/10, 232b/09, 234a/23, 238a/02, 244a/03, 245b/07, 248a/09, 251a/06, 251b/07, 265a/01, 267a/08, 267a/10, 267b/16, 268b/25, 269a/23, 272a/02, 280b/05, 285a/22, 288b/03, 288b/11, 289a/10

g.+ ye 086b/08

g. ol- Gönüllü olmak 235a/20

göŋülsiz Gönülsüz, isteksiz -1-

g. 245b/08

gör- 1. Görmek 2. Yardımcı fiil -2317-

g. 004b/07, 017a/16, 021b/20, 022b/04, 027b/12, 032b/02, 051b/23, 051b/24, 052a/03, 054b/05, 055b/19, 057a/21, 061b/13, 063b/03, 066b/05, 067a/13, 070a/01, 072a/19, 073b/16, 075a/16, 075b/07, 076a/05, 077a/14, 078b/21, 079b/11, 079b/17, 081a/18, 084b/09, 084b/12, 086a/19, 087b/08, 088a/05, 094a/11, 094a/12, 095b/11, 100a/24, 104a/20, 108a/21, 110b/08, 112b/04, 117b/18, 118b/10, 119a/23, 120a/12, 121a/23, 122b/11, 123a/16, 125a/10, 126b/07, 131a/01, 131a/23, 134a/16, 137a/10, 143a/23, 148b/17, 150b/23, 151a/04, 156a/17, 160a/12, 164a/18, 165b/19, 167a/02, 175a/08, 180b/11, 193b/12, 200b/04, 206a/03, 207b/22, 217b/05, 219a/16, 222a/14, 232b/11, 234a/04, 236a/08, 238b/07, 240b/14, 240b/16, 252a/20, 256a/12, 257a/13, 257b/12, 258a/08, 261b/12, 262b/09, 263a/09, 264a/24, 264a/25, 267a/06, 273b/24, 274b/22, 290a/02, 292a/12, 294a/04, 296a/02, 297a/09, 297b/07, 299a/12, 300a/04, 304b/23, 307b/20, 309a/09, 310a/11, 311a/20, 317a/24, 326a/22

cihānı g.- miş 098b/05, 134b/10, 156a/12, 199b/12, 214a/21

derd g.- medi 019b/04,

derd g.- düm 027b/06

erzānī g. 033a/12

ḫorlıḳ g. 010a/16

ḫoş g. 194b/04

ṣavāb g.- üp 099a/16, 231b/15, 245b/13

selāmet g.- üp 121a/19

yaraġın g.- üp 011b/25, 019a/10, 025b/19, 128a/19, 164b/13, 170a/02

yaraġını g.- üp 110b/11, 139a/19

yaraġum g.- üp 039a/19

yaraḳ g.- üp 011a/03, 104b/08, 128a/09, 173a/20, 193a/06, 247b/12, 255b/21, 266a/15, 269b/22, 274a/03, 304a/18, 320a/07

yaraḳların g.- üp 290a/07

yėrine g.- üp 091b/03

g.- ür 002a/21, 022a/06, 039a/06, 086b/04, 103a/03, 108b/04, 127a/10, 131b/24, 132a/04, 206b/18, 206b/21, 207a/01, 207a/10, 208a/02, 208a/05, 208a/09, 208a/20, 261a/22, 262b/25, 302a/07, 302b/07, 316b/25

bī-nevālıḳ g.- ür 009a/22

kendüzin g.- ür 246a/03

lāyıḳ g.- ür 027b/24

revā g.- ür 019a/13, 041a/06

g.- ürdi 037b/17, 040b/21, 079b/02, 097a/19, 189a/01, 239b/22, 309a/24

yaraḳ g.- ürdük 202a/02

g.- ürem 024b/15, 075a/17, 082b/05, 175b/19, 242a/12, 243b/07, 244a/15, 272b/13

ḳaydını g.- ürem 208b/08

maṣlaḥat g.- ürem 045b/12, 160b/17

revā g.- ürem 231b/12

ṣavāb g.- ürem 120b/20

yėg g.- ürem 241b/17

ʿazīz g.- üridi 043a/22

g.- ürin 232b/02, 277a/19

g.- ürler 122b/08, 174a/07

ḳaydını g.- ürler 280b/01

şūm g.- ürler 003a/16

g.- ürlerdi 010b/18, 012a/21, 313a/06, 317a/09

ḥācetini g.- ürlerdi 142b/09

ḥācetini g.- ürleridi 142b/23

maṣlaḥat g.- ürleridi 219a/10

maṣlaḥat g.- ürlerse 232b/06

g.- ürse 035a/03, 065a/14, 174b/14

lāyıḳ g.- ürse 009a/12

ḫoş g.- ürseŋ 022b/01

g.- ürsin 024a/15, 031a/04, 066a/06, 102a/03, 211a/10, 211a/11, 228a/21, 228a/23, 257a/05, 260b/02

cezāsın g.- ürsin 104a/08

maṣlaḥat g.- ürsin 019a/13, 255b/17, 271b/18, 326a/14

revā g.- ürsin 271b/11

yėg g.- ürsin 241b/16

ziyān g.- ürsin 282b/17

g.- ürsiz 232b/22, 254a/13, 261a/10

evceh g.- ürsiz 232b/22

maṣlaḥat g.- ürsiz 102b/14, 120b/20, 180b/04, 188a/03, 220b/06, 271a/21

revā g.- ürsiz 046a/23, 178b/23, 235b/06, 268b/23

g.- ürsüz 277a/23

lāyıḳ g.- ürüben 290b/21

g.- ürüm 218a/18

g.- ürün 111b/05

g.- ürüz 021b/11, 124b/08, 264b/07

g.- mez ol- Görmez olmak 240b/22, 306a/22

g.- üci ol- Yerine getirmek 146a/04, 212a/05

gördür- Gördürmek -1-

g.- di 255a/15

göre 1. Bir şeye uygun olarak, bir şey uyarınca, gereğince 2. Bakılırsa, hesaba katılırsa, göz önünde tutulunca, bakarak, nazaran -30-

g. 046b/04, 060b/25, 073a/12, 076a/21, 086a/18, 124a/21, 142b/09, 144b/18, 153a/11, 154b/15, 160b/08, 161a/02, 161b/24, 168a/23, 173b/12, 175b/04, 195a/18, 196b/19, 199a/01, 199b/23, 204b/14, 211b/22, 229b/13, 230b/12, 235a/12, 254b/25, 249a/01, 258b/03, 265a/07, 272b/06

göril- Görülmek -2-

g.- miş 093b/17

g.- mişdür 271a/13

görin- *bk. görün-* -41-

g.- di 016b/20, 016b/21, 221a/12

g.- e 259a/02

ziyān g.- e 214a/03

g.- mez 083a/07

g.- mezdi 094b/03

g.- ür 009b/10, 029b/13, 070a/09, 109b/11, 141b/19, 148a/13, 150a/23, 174a/07, 218b/14, 220b/19, 234a/15, 264a/22, 279b/21, 295a/25, 302b/15

ḫoş g.- ür 271b/01

ziyān g.- ür 152b/16

g.- ürdi 204b/16, 226a/10, 246a/11, 281b/16, 315b/14

g.- ürse 195a/01, 216b/18, 289b/18

ḥaḳīr g.- ürse 175a/15

ḫor g.- ürse 175a/15

g.- mez ol- Görünemez olmak 004b/03, 048b/15, 051a/02, 066a/24, 101b/21, 235b/22, 276b/21

göriş- -3-

g.- di 022b/25

g.- diler 181b/16

g.- e 287b/20

görül- *bk. göril-* -1-

g.- miş 318a/04

görün- 1. Görünmek 2. Yardımcı fiil -58-

g.- di 004a/16, 005b/10, 012a/16, 036b/25, 039a/06, 042a/10, 051b/16, 171b/01, 221a/17, 286b/25, 287a/13, 306a/19, 311a/06

g.- diyse 240b/12

g.- dügini 224b/17

g.- e 221a/09, 259a/01

g.- eni 129b/09

g.- medi 175b/03, 274b/10, 317a/02

g.- mese 214a/10

g.- meyesin 065a/13

g.- mez 011a/16, 072a/12, 074a/10, 088a/16, 170a/08, 236b/07, 260a/16, 283a/10

fāyide g.- mez 223a/07

g.- mez oldı 073a/02, 142a/23

g.- mez olınca 224b/04

g.- mez olmışıdı 049a/24

g.- mezdi 013a/19, 034b/07, 096a/24, 104b/05, 106a/09, 116a/13, 128b/10, 129a/07, 172a/03, 200b/18, 202a/25, 205b/02, 219b/17, 219b/21, 301b/25, 315a/02, 315b/24

g.- ür 009b/14, 070a/06, 070a/10, 120a/12, 150a/16

görüş- Görüşmek -12-

g.- di 044a/01, 074b/09, 151a/12, 188b/02, 267b/07, 309b/20

g.- diler 053b/03, 072b/17, 158b/08, 180b/23, 310b/07

g.- üp 035b/02

göster- 1. Göstermek 2. Yardımcı fiil -336-

g. 089b/13, 158b/25, 161a/01, 181b/25, 185a/10, 208b/08, 217b/05, 237a/05, 295b/07, 308b/24

eylükler g. 234a/06

hünerler g. 212b/25

luṭuflar g. 238b/15, 266b/09

ṣūretin g. 301a/17

yėr g. 011b/23

yolını g. 216a/06

g.- di 006a/01, 040b/10, 046a/23, 072b/20, 087a/21, 096a/13, 099b/23, 136b/01, 136b/07, 140b/15, 148b/04, 158a/11, 185b/02, 193a/16, 197a/17, 221a/11, 222a/15, 230a/09, 230b/12, 292b/16, 294b/19, 296b/24, 308a/20, 310b/10, 310b/16, 315b/21

ʿadl g.- di 044b/07

alçaḳlıḳ g.- di 290b/01

ʿaẓamet g.- di 222a/09

dād g.- di 044b/07

dostlıḳ g.- di 277b/05

erlik g.- di 326a/19

eylikler g.- di 238b/15

eylükler g.- di 268a/14

ḫışm ṣūretin g.- di 170a/23

ʿaceb g.- üp 020a/22

ʿadl u dād g.- üp 226a/08

bī-çārelıḳ g.- üp 010b/09

cāpüklik g.- üp 040b/20

ḫiḍmet g.- üp 020b/07

hüner g.- üp 038a/24

ısıcaḳlıḳ g.- üp 286a/14

ʿizzet g.- üp 011b/23

luṭflar g.- üp 270a/04

muḫālif g.- üp 080a/17

yėr g.- üp 007b/24, 034b/14, 189a/25

yol g.- üp 019a/01

zebūnlıḳ g.- üp 308b/07

g.- ür 074a/22, 131a/24, 132b/13, 186a/18, 216b/19, 258b/03, 275a/18

dostluġ g.- ür 286b/10

erlikler g.- ür 261a/22, 297a/09

eylük g.- ür 304b/24

gözüme g.- ür 259b/25

ḫışm g.- ür 282b/25

ḳahr g.- ür 289a/12

kīn g.- ür 037a/04, 230b/12

luṭf g.- ür 289a/12

muḥabbet g.- ür 230b/12

oyun g.- ür 217a/07

saʿādet g.- ür 084b/10

ṣūret g.- ür 194b/04, 317a/05, 325b/12

şādlıḳ g.- ür 239a/10

şefḳat g.- ür 282b/25

ululuḳ g.- ür 176a/18

yol g.- ür 135b/23

yüz g.- ür 088b/11

g.- ürdi 010b/18

g.- ürem 263a/07

yolın g.- ürem 163b/01

hünerler g.- ürler 259b/09

g.- ürlerdi 040b/19

ḫışm ṣūretin g.- ürse 146a/13, 220b/23

bahādırlıḳ g.- ürsin 120a/07, 261b/09

ber-ā-ber g.- ürsin 259b/05

erlik g.- ürsin 261b/09

ḫışm ṣūretin g.- ürsin 088a/13

miskīnlik g.- ürsin 056a/15

yüzin g.- ürsin 088a/14, 257b/23

yol g.- ürsin 082b/08

yol g.- ürsiz 271a/21

yol g.- ürür 270a/19

gösterici Kılavuz, rehber -19-

yol g. Kılavuz 019b/14, 022a/02, 023b/02, 026b/10, 068a/09, 103b/17, 163a/04, 194a/02, 194b/22, 195a/01, 198a/01, 213b/22, 244b/04, 264a/14, 271a/19, 301a/02, 303a/13, 308b/01

g. ol- Kılavuz olmak 213b/22

götürül- *bk. götürül-* -1-

g.- dükden 069a/25

götür- 1. Götürmek 2. Ortadan kaldırmak 3. Yardımcı fiil -183-

g. 105a/21, 110b/08, 148b/18, 297b/14

g.- di 017a/03, 023a/13, 034a/07, 035a/22, 041a/08, 049a/03, 067b/23, 125b/02, 136b/02, 136b/04, 150b/24, 158b/18, 159a/01, 159b/11, 171b/01, 177a/06, 190b/08, 205b/22, 217b/15, 236b/21, 255b/14, 262a/12, 284a/05, 285b/06, 302b/14, 315b/03, 321a/01, 322b/03, 324b/06

ʿālemden g.- di 279b/18

baş g.- di 048b/12, 234b/10, 251b/24, 270b/24

g.- diler 022b/12, 043a/13, 043b/25, 047a/21, 051b/21, 059b/10, 064b/09, 097b/05, 107a/01, 126a/01, 140b/22, 168a/20, 176a/03, 184b/05, 185b/09, 202a/04, 220a/08, 266b/08, 288b/14, 300a/07, 313b/13, 316b/02

g.- dügine 126a/02

g.- dükden 134b/08

g.- mişidi 102a/19, 157a/16

g.- sem 247a/15

ʿālemden g.- sem 187a/05

g.- sün 064a/20

g.- übildüklerin 069a/08

g.- übildüklerince 150a/06

g.- üp 014b/09, 019b/22, 022b/22, 023a/12, 026b/19, 032a/01, 049b/01, 064a/15, 064a/16, 065a/01, 096b/14, 099a/01, 108b/19, 124a/19, 130b/11, 138b/18, 142a/21, 158b/19, 158b/20, 158b/22, 158b/25, 184b/24, 217b/10, 241b/04, 252a/21, 255a/01, 268b/10, 272a/18, 272b/05, 274b/18, 279b/22, 287b/13, 288a/22, 297a/17, 309a/07

baş g.- üp 044a/11, 056a/13, 063a/06, 167b/15, 173b/25, 184a/07, 210a/06, 213a/13, 216a/05, 232b/09, 247a/06

başını g.- üp 041b/09

kendüyi g.- üp 050b/21, 206b/04

g.- ür 083a/25, 098a/22, 125b/25, 126a/14, 208b/14

g.- ürdi 084a/25, 121a/10, 224a/18

baş g.- ürem 035b/12

g.- ürlerdi 315a/25, 315b/06, 315b/09

götüricilik / götürücilik Ortadan kaldırma, berteraf etme -2-

g.+ dür 184b/11

gūc g. Fakir fukarayı gözetmek, mazlumlara yardım etmek 248b/21

götüril- *bk. götürül-* -6-

g.- di 063a/01, 063a/19, 064a/10, 073b/01

g.- e 290a/22, 290b/15

götürüci Berteraf edici -6-

gūc g. Fakir fukarayı gözeten, mazlumlara yardım eden 211b/25, 212b/08, 250a/06

g. ol- Mazlumlara yardım etmek, onları gözetmek 211a/21, 211b/25, 212b/08

götürül- Kaldırılmak, bertaraf edilmek -27-

g.- di 026a/02, 045a/05, 060b/02, 092b/18, 096b/15, 103a/13, 175a/24, 176b/22, 176b/23, 177a/16, 181b/20, 210a/05, 239b/13, 277a/14, 291a/02, 328a/05

g.- diyse 199b/02

g.- dükden 150a/20, 239b/08

g.- e 280a/07, 290b/15

g.- eydi 018b/15, 109b/23

g.- meye 187a/04

g.- miş 045b/08

g.- mişdür 224b/21

g.- üp 055b/22

gövde Gövde *krş. gevde* -20-

g.+ de 031a/05

g.+ leri 047b/13

g.+ m 156b/06

g.+ me 149b/21

g.+ mi 076a/04

g.+ ŋi 046a/05

g.+ si 058a/13, 063a/25, 220a/02

g.+ sin 094a/22, 157b/01, 164a/25

g.+ sinden 049a/24, 059a/12, 071a/13, 114a/20, 187b/12

g.+ sine 114a/19

g.+ sini 125b/07

g.+ ye 244a/14

göyin- *bk. göyün-* -2-

g.- üp 218a/03, 294a/11

göynüklü Gönül yakıcı -1-

g. 106b/11

göyün- Yanmak -17-

g.- di 069a/22, 167b/19, 237a/04, 253b/14, 265a/10

g.- dügin 241a/13

g.- er 078b/23

g.- üp 015b/08, 056b/16, 056b/23, 077a/01, 149b/09, 153a/06, 171b/17

g.- ür 123b/03

g.- ürdi 149b/09, 312b/15

göyündür- Yandırmak -1-

g.- di 049b/10

göz Göz -395-

g. 002b/04, 006b/14, 048b/11, 056b/05, 072b/05, 073a/22, 093b/09, 102b/12,

g.+ üŋ 034b/21, 100a/22, 101a/04, 113a/24, 179b/07, 244b/09, 278a/22

g.+ ün 166b/11

g.+ üŋe 084b/15, 096a/16, 275b/18, 278a/21, 315b/24

g.+ üne 170a/08, 175a/14, 301b/02, 315a/02, 315b/14

g.+ üŋi 130a/10, 145a/01, 215b/06, 229b/12, 253a/04, 259a/16, 278a/20, 299a/09

g.+ üni 194b/24, 228b/05

g.+ üŋile 151a/04

g.+ üŋle 119a/22

g.+ ünüŋ 108a/12

g.+ üŋüz 202b/19

g.+ üŋüzi 003a/13, 270b/16, 294b/02

(...) g.+ ne ḳaraŋu eyle- Hayata dair tüm umutları kaybetmek. 089a/13

(...) g.+ne ḳaraŋu kıl- Hayata dair tüm umutları kaybetmek.275b/23

124a/08

204b/03, 211b/16

g. deg- Nazar değmek 074b/22

g. dut- Herhangi bir durumun nasıl bir sonuca yol açacağını hesaba katmak, dikkate almak.

g. ėr- Gözün görebileceği mesafe 136b/19

g. ėrimi Gözün görebileceği mesafe 151b/04

g. ṭoḳın- Nazar değmek 022b/18

g. ṭut- Tamah etmek 145a/24

g. ur- Bakış atmak 169a/20

g. yum- Göz yummak 078a/10

g.+ aç- Uyanık olmak, bir durumla, bir olayla ilgili genel gilgilerin farkına varmak 071b/05, 076a/05

g.+ e göster- Rakip olarak görmek 044b/12, 093a/04, 173a/25, 217a/25, 245b/17

g.+ e göster- Rakip olarak görmek 259b/24

g.+ e ḳara ḳan indür- Öldürmek 041b/22

g.+ e kestür- Göze kestirmek

g.+ e ṭoḳun- Görmek 040a/05

g.+ i ḳan bürü- Kinle ve nefretle dolarak kan dökmekten başka bir şey düşünememek 295b/15, 295b/18, 296a/20

g.- iridi 044b/05

g.- irlerdi 099a/02

g.- irseŋ 232a/11

g.- ler 021a/21

g.- me 179a/06, 232a/09

g.- mek 073b/08, 144b/22, 212b/07, 227a/14, 241a/25

g.- mekdür 228a/08

g.- meye 196a/10, 203b/24, 211a/20, 213a/09, 213a/25, 226a/07, 227b/06, 266b/21

ṭ. etmek ḥaḳḳını g.- meyenlerde 276b/06

g.- meyesin 215a/11

g.- meyesiz 045a/19

g.- mez 133b/18, 267b/24

g.- mezler 232a/01

g.- mezsin 268a/23

g.- üŋ 186a/25, 250b/21

g.- üp 056b/13, 059a/10, 242b/08, 261a/16, 262a/25, 317b/06

yol g.- üp 122a/02, 148b/11

g.- ür 068b/05, 171a/05, 209a/02, 223b/16, 248b/10

furṣat g.- ür 057b/06, 220b/19

yol g.- ür 090a/04, 158a/04

g.- ürdi 105b/04, 236b/05, 316b/24

yol g.- ürdi 056a/08, 139a/03

g.- ürler 228a/19, 248b/11, 289a/01

ad u ṣan g.- ürler 256b/12

g.- ürlerdi 216b/22, 254a/02, 310b/13

g.- ürse 248b/01

g.- ürsin 121a/22, 249b/15

gözetdür- Gözlettirmek -1-

g.- ürdi 143b/06

gözgü Ayna -1-

g.+ sinden 109b/10

gözle- 1. Gözetlemek 2. Yardımcı fiil -31-

g. 009a/19, 026a/05, 031b/24, 042b/25, 071a/20, 092b/10

g.- diler 058a/03

g.- gil 094b/11, 125b/18

g.- mege 094b/08

g.- mek 119a/25

g.- mekdeyidi 020a/21

g.- mişlerdür 115a/22

g.- ŋ 021a/16

yol g.- r 033a/04

g.- risen 094b/12

g.- ydür- 003b/24

g.- ye 071a/21, 227b/05

g.- yenler 242a/21

g.- yü 042a/07

g.- yüp 012b/25, 018b/07, 026b/15, 028a/23, 030b/03, 031b/22, 054a/24, 094b/08, 106b/23, 301b/08

gözleyici Gözetleyen, koruyan -3-

g. 019b/24, 029a/19

g.+ sin 019b/24

gözlü Gözlü -7-

g. 159a/25, 168b/22, 181b/21, 255a/16, 314b/15, 319a/04, 321b/25

gözsüz Kör -1-

g.+ üŋ 085b/04

gözük- Gözükmek -1-

g.- mez 110b/19

gözyaşı Gözyaşı -1-

g.+ la 059b/13

gū <Far. Söyleyen -1-

g.+ dan 018a/01

ġubad *bk. kubad* -1-

ġ. 272a/12

ġubār <Far. Toz -1-

ġ. 109b/11

gūc <Far. 1. Güç, kuvvet 2. Bir kişiye bir şeyi zorla yaptırmak, zorlamak, zor

kullanmak -95-

g. 020b/20, 074a/22, 184b/11, 188b/22, 213a/23, 228b/07, 292b/07

g.+ i 180b/18, 197a/25

g.+ ile 073b/21, 118a/12, 127a/15, 184b/06, 253b/21, 323a/19

g.+ ine 096a/09

g.+ ini 142b/22

g.+ iŋüz 197b/19

g.+ le 013a/16, 312a/14

g.+ leri 139b/02

g.+ üm 108a/20, 165a/10, 299b/02, 322a/22, 324a/03

g.+ ümi 209a/04

g. ėt- Zulmetmek 142b/19, 165b/05, 010a/20, 155b/08, 142b/25, 085a/12, 300b/11, 048a/17, 201b/04, 118a/11, 198a/13, 158b/15, 146a/08

g. gel- Zor gelmek 092b/24, 154a/01, 245b/06, 245b/11, 257a/22, 266a/19

g. gör- Zulm görmek 007b/19, 018b/03, 143b/22, 142b/21, 143b/01, 155b/17, 169b/09, 197b/18, 197a/24, 197a/25, 214a/06, 232a/14, 290a/11

g. götüricilik Mazlumların hakkını, hukukunu gözetmek, onlara yardımcı olmak 248b/21

g. götürüci Mazlumların hakkını, hukukunu gözeten, onlara yardımcı olan 211b/25, 212b/08, 250a/06

g.+ e gör- Gücüne kuvvetine güvenmek 096a/16, 176b/12, 232b/13, 235a/20

g. ḳıl- Zulmetmek 153a/04, 206a/03

g. ol- Zulm etmek 195a/19, 246b/14

g.+ i yėt- Gücü yetmek 045b/04, 057b/06, 060a/01, 108a/14, 145a/02, 146a/02, 155a/05, 169b/09, 173a/01, 191b/16, 194b/05, 210b/10, 211a/23, 212b/10, 212b/11, 216a/13, 220a/12, 223a/15, 226b/07, 243b/15, 266b/15, 271b/24, 300b/12, 319a/10

gūderz *bk. gūderẕ* -2-

g. 003b/23, 021a/02

gūderẕ Eşkaniyan sülalesinden iki padişah ismidir. Biri zalimliği ve gaddarlığı ile meşhur olan Şapur'dur. İkincisi İran şahının oğludur, babasının yerine tahta geçmiştir. -22-

g. 005b/03, 016a/04, 019a/15, 022b/12, 025a/14, 025a/21, 025a/24, 026b/20, 027a/11, 029a/01, 030a/03, 030b/13

g.-i leşker-şīken 022b/23

g.-i pīr 029a/19

g.+ den 027a/07

g.+ e 026a/13, 026a/16, 030b/12

g.+ ile 256b/06

g.+ üŋ 019a/09, 021b/16, 027a/09

gūderẕ-i geşvāz Geşvad oğlu ve Giv'in babası. -3-

g. 018b/22, 026a/03, 030a/12

gūderẕī Guderz'e mensup -1-

g.+ lerden 027a/10

gūherlü Gevherli -1-

g. 112a/11

ġūl Metinde adı geçen bir cadı -1-

ġ. 062a/12

gul-zaryūn Türkistan'da bir şehir -1-

g.+ da 219a/20

ġulām <Ar. Köle, esir -2-

ġ. 102b/18

ġ.+ lar 182a/10

ġulġul / ġulġule <Ar. Gürültü, bağrışıp çağrışma -4-

ġ. 041a/12

ġ.+ ı 204a/06

ġ. düş- Bağrışıp çağrışmak 304a/09, 310b/14

ġulüv <Ar. 1. Hücum 2. Taşkınlık -7-

ġ.+ sidür 124a/18

ġ. ėt- Hücum etmek 049a/22, 055b/09, 067b/20, 123a/11

ġ. ḳıl- Hücum etmek 049b/23, 135b/14

gūn <Far. İş -1-

g. 190b/22

ġundī Metinde geçen efsanevi canavarlardan birinin adı -1-

ġ. 026b/06

gūne <Far. Tarz, gidiş -2-

g. 016b/04

g. ṭol- Yola koyulmak 043b/17

gūr <Far. Mezar -7-

g. 094a/03, 206a/07, 278b/09

g.-ı teng 064b/18

g. eyle- *Mecaz* Öldürmek 131a/25

g. ol- (Bir kişinin yeri) mezar olmak 107b/05, 251b/15

gurāz *bk. şehrān gurāz* -9-

g.+ a 319a/22, 319b/03, 323a/02, 323a/09

g.+ ı 319a/18

g.+ la 319a/16, 319a/18, 319b/06, 323a/03

g.+ uŋ 319b/08, 319b/10, 322b/24

gurāze Metinde adı geçen İranlı bir kahraman -1-

g. 032a/11

ġurbet <Ar. Gurbet -4-

ġ.+ de 062b/04, 127a/10

ġ.+ den 093a/01

ġ.+ e 287b/19

gūrezm Guştasb'ın oğlu -1-

g.+ e 048a/14

gurg <Far. Kurt -1-

g.+ uŋ 036b/05

gurgān Harezm padişahı Gurgin'in İran'da kendi adına kurduğu şehir -12-

g. 197b/19, 221a/18, 309b/05

g.+ a 171a/18, 221a/18, 221b/01, 224b/06, 325b/17

g.+ da 224b/21

g.+ dan 171a/18, 197b/20, 225a/24

gūrgīn *bk. gurgīn* -4-

g. 021a/03, 022b/23, 025a/21, 025a/24

gurgīn Metinde geçen İranlı ünlü bir kahraman -5-

g. 278a/24

g.-ı cihān-cūy 279b/16

g.+ üŋ 279b/22, 279b/23, 279b/24

gūristān <Far. Mezarlık 270a/18 -1-

gūrksār *bk. gürksar* -1-

g.+ a 048b/07

gūrlıḳ(ġ) *mecaz* Kafirlik -1-

g.+ ı 046b/16

ġurre *bk. ġarra* -11-

ġ. 075b/20

ġ. ḳılmaya 125b/21

ġ. ola 075b/18

ġ. olanuŋ 075b/19

ġ. olma 075b/20, 079b/06, 106a/15

ġ. olup 075b/21, 080b/09

ġ. olursun 125b/20

ġurūr <Ar. Gurur -16-

ġ. 080b/10

ṣıfat-ı ẕemm-ı ġ. 075b/17

ġ.+ a 075b/20

ġ.+ ı 075b/17, 076a/23, 080b/09, 080b/11

ġ.+ ıla 087b/19

ġ.+ ıyla 252b/10

ġ. ėt- Gururlanmak 095b/09, 307a/20

ġ. ḳıl- Gurulanmak 124a/23, 251b/19, 252b/05

ġ. vėr- Gurulanmak 087b/11

ġuṣṣa <Ar. Keder, tasa, kaygı -128-

ġ. 019a/16, 019a/22, 025b/03, 079b/20, 081a/07, 081a/21, 086b/21, 095b/08, 107a/21, 119b/11, 146a/14, 157a/05, 168a/15, 175a/11, 189b/09, 206b/09, 230b/22, 242a/25, 260a/11, 263a/16, 273a/20, 292a/11, 298b/24, 308a/21

ġ.+ dadur 234a/13

ġ.+ dağı 240a/17

ġ.+ dan 054b/24, 068a/16, 084b/22, 087a/15, 097a/04, 097a/22, 112b/08, 129a/12, 131b/01, 133a/21, 140a/22, 146a/25, 147a/05, 166b/12, 178b/19, 182b/09, 208b/09, 223a/04, 226b/25, 240a/17, 245a/21, 245b/15, 249b/09, 253a/18, 254a/15, 257a/22, 263b/11, 275a/01, 289b/01, 292a/05, 298a/07, 302a/25, 307a/21, 322a/19

ġ.+ lar 075b/15, 164a/05

ġ.+ lardan 097a/01

ġ.+ ları 079a/07

ġ.+ mı 027a/19

ġ.+ muz 254b/14, 308a/11

ġ.+ ŋdan 275b/19

ġ.+ nuŋ 086b/07

derd ü ġ.+ nuŋ 109b/21

ḥiṣṣe-yi ġ. oldı 033a/14

ġ.+ sı 074b/12, 129a/07, 193b/25

ġ.+ sın 210b/03

ġ.+ sına 194a/21, 236a/07, 324b/21

ġ.+ sından 068a/18, 086b/21, 227b/16, 305a/19

ġ.+ sını 158b/08, 182b/19

ġ.+ ya 057a/17, 086b/20, 178a/14, 276a/24, 291b/09

ġ.+ yıla 069b/25, 174b/21, 218a/18, 227b/20, 230b/07, 257b/11, 274b/25, 284a/22

derd ü ġ.+ yıla 233a/02

derd ü ġ.+ yımış 089b/24

ġ.+ yla 298a/18

derd ü ġ.+ yla 298a/04

ġ. çek- Tasalanmak, kaygılanmak 031a/02, 032b/20, 157a/05, 163a/19, 242a/11, 307b/18

ġ.+ dan yüregi ḳop- Haddinden fazla kaygılanmak 208b/22

ġ. getür- Kaygılandırmak 146a/19

ġ.+ ya düş- Kaygılanmak 170a/13, 170a/14

ġ.+ ya vėr- Kaygılanmak 186b/19

206b/12, 211b/16

ġ. yė- Kaygılanmak 055a/08, 079a/24, 145b/12, 145b/24, 162b/17, 163a/15, 175a/21, 182b/21, 210a/22, 220b/15, 227b/18, 252b/23, 253a/12

ġuṣṣalan- Kaygılanmak -17-

ġ.- dı 054b/13, 083a/01, 096a/04

ġ.- dılar 147b/08

ġ.- ma 055a/09, 083a/17

ġ.- maġıl 243a/03

ġ.- maġuŋ 313b/01

ġ.- maḳ 242b/02

ġ.- manuŋ 048a/18, 211b/16, 242b/01

ġ.- masun 207b/04

ġ.- maya 211a/22

ġ.- mayasın 206a/06, 206a/18

ġ.- mazam 206a/06

ġuṣṣalu Kaygılı -2-

ġ. 218a/25

ġ. ḳıl- Kaygılılandırmak 163a/09

gustehem Metinde adı geçen İran'ın en ünlü komutan ve kahramanlarından biri. Aynı zamanda Behram-ı Gur'un veziridir. -98-

g. 012b/15, 022b/23, 025a/22, 025a/24, 029a/20, 032a/10, 159b/14, 162b/04, 275a/05, 275a/08, 275a/10, 276a/23, 277a/03, 277b/01, 280b/19, 281b/09, 281b/15, 282b/01, 282b/23, 288a/10, 288a/14, 288b/01, 288b/14, 290b/21, 291b/04, 291b/05, 291b/14, 291b/16, 292a/10, 293a/18, 294a/04, 294a/07, 294a/08, 295a/24, 296a/13, 296b/15, 296b/19, 296b/21, 297a/20, 297a/25, 297b/01, 309b/04, 309b/05, 309b/16, 309b/18, 309b/19, 310a/03, 310a/05, 310a/07, 310a/09, 310a/15, 310b/13, 310b/14, 321a/07, 321a/09, 326b/14

g.-i çāpük-süvār 029a/01

g.+ den 310a/10

g.+ dür 288a/11, 310a/19

g.+ e 008b/08, 012b/17, 013a/08, 027a/25, 276a/02, 277a/21, 282a/12, 282a/22, 282b/22, 283a/03, 291b/05, 294a/03, 294a/25, 297a/24, 300b/05, 310a/05, 310a/09, 310a/11, 310b/12, 312b/24

g.+ i 170a/17, 273b/17, 282a/25, 291a/23, 291b/15, 309a/24, 309b/03, 310b/14

g.+ ile 276b/21, 281b/08

g.+ le 275a/19

g.+ üŋ 275a/13, 283a/24, 288a/09, 309b/08, 310a/09, 310b/15

gūş <Far. Kulak -1-

g.-ı pīl-dendān 126b/16

gūş-dār <Far. Kulak tutan, layıkıyla dinleyen -1-

g. 077b/21

gūş-vār <Far. küpe -1-

g.+ la 008a/13

guşb[1] Metinde adı geçen bir hazinedar -1-

g. 017b/12

guşb[2] *bk. āẕerguşesb* -3-

g. 268b/04, 294a/19

g.+ a 294a/18

guşb[3] *bk. guşesb*[1] -8-

g. 017b/12, 255b/07, 262b/08, 270b/14, 279a/25, 299a/09

g.+ a 294a/18, 321b/07

guşesb[1] Metinde adı geçen ünlü bir kahraman -6-

g. 159b/14, 243b/06, 272a/22, 273b/10, 273b/13, 320b/18

guşesb *bk. āẕerguşesb* -2-

g. 273b/10, 273b/13

guştāb *bk. guştāsb* -1-

g. 086a/13

guştāsb Keyaniler hanedanı hükümdar-larından Lohrasb'ın oğlu -252-

g. 019a/19, 031b/06, 031b/13, 031b/22, 032a/01, 032a/06, 032a/11, 032a/18, 032b/04, 032b/12, 032b/18, 032b/25, 033a/08, 033a/15, 033a/16, 033a/21, 033a/24, 033b/02, 033b/09, 033b/13, 033b/14, 033b/17, 033b/21, 033b/25, 034a/03, 034a/05, 034a/10, 034a/13, 034a/24, 034b/01, 034b/22, 035a/13, 035a/17, 035a/20, 035a/24, 035b/05, 035b/06, 036a/02, 036b/04, 036b/05, 036b/09, 036b/18, 036b/20, 036b/22, 037a/04, 037a/12, 037a/23, 037a/24, 037b/02, 037b/10, 037b/13, 037b/18, 037b/20, 039a/18, 039a/25, 039b/05, 039b/06, 039b/07, 039b/10, 040a/16, 040a/22, 040a/23, 040b/01, 041a/04, 041a/11, 041a/13, 041a/17, 041b/08, 042a/02, 042a/03, 042a/11, 042a/19, 042b/03, 042b/05, 042b/06, 042b/07, 042b/12, 042b/20, 043b/23, 044a/03, 044a/15, 044a/18, 044b/05, 044b/08, 044b/10, 044b/12, 044b/13, 045a/09, 045a/11, 045a/25, 045b/02, 045b/11, 045b/21, 046a/16, 046a/20, 046b/15, 047a/13, 047a/17, 047a/24, 048a/23, 048b/02, 048b/13, 049b/23, 051b/17, 052a/14, 052b/03, 053a/01, 053a/02, 053b/24, 054a/04, 054a/07, 054a/09, 054a/11, 054a/13, 054a/25, 054b/02, 054b/14, 055a/03, 055a/05, 055a/12, 055a/20, 055a/22, 055b/13, 055b/14, 055b/15, 055b/18, 056a/19, 057a/15, 057b/13, 058b/09, 058b/12, 059b/18, 060a/07, 060a/21, 062b/16, 066a/04, 066a/10, 067b/03, 067b/08, 068a/07, 068a/13, 068a/23, 068a/24, 068b/04, 069a/13, 069a/18, 069a/22, 069b/01, 070b/12, 070b/23, 071a/10,

072a/09, 072b/08, 072b/14, 072b/15, 072b/16, 073a/10, 079a/09, 079a/12, 079b/06, 079b/15, 079b/17, 079b/25, 080a/08, 080a/14, 080b/18, 082a/13, 082a/22, 083a/19, 088a/04, 090a/07, 090a/25, 092a/01, 095a/18, 095a/19, 098a/04, 107a/23, 132a/15, 139a/24, 159b/16, 290b/25, 304b/10, 317a/20

g.-ı nām-dārı 201a/13

g.+ a 031b/19, 033a/11, 034b/20, 035a/12, 036a/13, 037a/01, 037a/15, 040a/12, 040a/24, 040b/25, 042a/10, 042b/16, 044a/14, 047a/15, 050b/22, 062b/15, 072a/07, 089a/15, 091b/01, 091b/03, 254b/01, 267a/21, 278b/19

g.+ am 046b/15

g.+ dan 039a/20, 066a/04, 081a/09, 097b/19

g.+ ı 031b/10, 032a/21, 034b/25, 041a/16, 044a/25, 044b/12, 169a/21

g.+ ıla 045b/05

g.+ uŋ 031b/10, 033a/04, 033a/05, 033b/20, 034a/08, 034a/21, 036a/10, 036b/24, 037a/13, 037a/14, 040a/03, 043b/24, 044a/20, 044a/23, 046a/20, 046b/11, 046b/13, 049b/04, 054b/10, 054b/24, 054b/25, 058a/22, 067a/14, 067b/03, 079a/14, 079b/11, 079b/19, 169a/07, 181a/24

guştāsbī <Far. Guştasb'a mensup -2-

g. 033a/02, 088b/04

guştāsbiyāne <Far. (Elbise) Guştasb'a benzer, onun giydiği gibi -1-

g. 073a/09

guşvār Metinde adı geçen bir pehlivan -1-

g. 077a/07

gūtāh <Far. Kısa -1-

g. ḳıl- Kısaltmak 102a/21

gūyā <Far. Sanki, güya -2-

g. 026a/20, 295b/02

gūyende <Far. Şarkıcı, söyleyeyici -18-

g. 006a/02, 007b/14, 008b/06, 013b/02, 038a/07, 043a/09, 206b/20, 315b/02

g.-yi ʿuşşāḳ-ı ser-bāz 204a/04

g.+ ler 020a/11, 105a/14, 313a/01

g.+ lere 318a/16

g.+ leri 312b/02, 318a/08, 318a/19

g.+ lerle 181b/19, 273b/02

gūyiyā <Far. Sanki, güya -1-

g. 052a/12

gūzerz *bk. gūderz* -4-

g. 043b/13, 078a/03, 078a/20

g.+ i 078a/13

güderẕ *bk. gūderz* -2-

g. 015b/10, 019a/01

güft-ü-gū <Far. 1. Dedikodu 2. Söyleşme, sohbet -9-

g. 040b/12, 042a/02, 155b/23

g.+ dan 017b/25, 115b/06

g.+ dur 085a/13

g. eyle- Dedikodu etmek 033a/11

g.+ ya düş- Sohbet etmek 025b/24, 041a/12

güft-ü-gūy *bk. güft-ü-gū* -3-

g. 016b/18, 021b/15, 034a/09

güftār <Far. Söz -10-

g. 031a/11

g.+ ı 040a/10, 044a/09

g.+ ın 008a/25

g.+ ına 008b/05

g.+ ından 030b/21, 038a/06, 041b/11

g.+ ıŋdan 041b/23

g.+ uŋ 023a/22

güher <Far. Gevher -23-

g. 002a/11, 006a/24, 012b/03, 017a/03, 032b/13, 035a/22, 096a/19, 098b/21, 103a/03, 228b/16, 266a/05, 317a/18, 320a/15

g.-i nis̱ār 105a/22

g.+ den 052b/07, 267b/14

g.+ di 007b/23

g.+ dür 173b/15

g.+ i 320a/14, 320a/15

g.+ ini 240a/17

g.+ ler 264a/04

g.+ üŋ 009b/03

gül <Far. Gül -81-

g. 010a/23, 019a/20, 020b/04, 022b/17, 022b/18, 032a/12, 033b/25, 034a/14, 034b/12, 034b/13, 034b/15, 035a/01, 036a/16, 036a/17, 036a/18, 052b/22, 057a/08, 062b/10, 068b/01, 130b/02, 135b/02, 138a/12, 146a/07, 147b/08, 149b/12, 150a/13, 157a/10, 183b/25, 194a/18, 194b/05, 199a/07, 203b/10, 211b/04, 212b/02, 214a/10, 250b/01, 275a/21, 283b/08, 287a/20, 291b/10, 293b/14, 315b/22

būy-ı g. 109b/09

perde-yi g. 166a/13

g.+ den 006a/18, 032b/16

g. durur 052b/22

g.+ e 019b/20, 114a/13, 148b/04, 151a/03, 157a/11, 210b/16, 216a/01, 216b/06, 217b/22, 273a/20, 277b/14

g.+ i 052b/21, 142a/04, 256a/02, 310b/23

g.+ inden 109b/08

g.+ ine 018b/21, 254b/17, 256b/13, 320a/16

g.+ inüŋ 306b/10

g.+ ler 012b/09, 113a/20, 177b/05, 185a/03, 197a/17, 197b/24

g.+ lerini 052b/22

g.+ üŋ 020a/14, 040b/11, 150a/12, 155b/22, 212b/01

g.+ ünüŋ 206b/07

gül- Gülmek -115-

g.- di 036b/05, 043b/01, 052b/06, 053a/23, 061a/22, 062a/10, 063a/12, 064b/05, 065b/14, 065b/21, 073a/24, 075b/22, 076b/01, 079a/07, 080a/09, 080a/13, 080a/20, 080a/25, 080b/21, 081b/25, 083b/19, 085a/17, 087a/07, 093b/19, 105a/09, 105a/22, 115a/16, 119a/16, 119b/04, 120b/07, 121a/24, 127b/10, 142a/17, 142a/18, 148a/24, 150a/24, 161a/08, 164b/22, 167a/09, 183b/04, 184a/17, 185a/03, 189b/01, 190b/24, 192b/23, 196b/09, 196b/17, 196b/22, 202a/01, 202b/22, 204a/24, 239b/14, 250b/07, 255b/13, 258a/24, 271b/06, 292a/08, 295b/18, 301b/07, 301b/10, 301b/15, 301b/19, 310b/09, 311a/09, 312a/06, 312b/10, 312b/15, 313b/03, 313b/22, 327a/03

g.- diyse 265b/11

g.- dügiçün 285b/17

g.- dügine 295b/18

g.- dügüŋle 053a/24

g.- düm 295b/21

g.- e 007b/08

g.- ecek 314b/08

g.- eceklerdür 029b/19

g.- er 043a/20, 067a/21, 178a/14, 186b/05, 292b/20, 299a/10

g.- erdi 265b/13

g.- erek 076a/07, 094a/02, 167a/06, 217b/13, 217b/19, 251b/07, 280b/15, 292a/09

g.- erler 292b/21, 314b/04, 314b/07

g.- ersin 295b/20

g.- ersiz 292a/10

yüze g.- icidür 144b/07

g.- me 301a/17

g.- medüm 295b/21

g.- mek 295b/18

g.- mesünler 314b/09

g.- meyesin 145a/06

g.- üp 019a/15, 035a/24, 038a/13, 073a/25, 157a/17, 158b/10, 164b/11, 177a/04, 311b/03, 320b/05

gül-āb <Far. Gülsuyu -18-

g. 062a/05, 094a/23, 225b/23

g.+ a 018a/16, 037b/15

g.+ dandur 202b/12

g.+ ıla 007a/19, 051b/21, 080b/17, 090a/14, 108b/17, 150a/12, 168b/20, 194a/10, 217b/11

g.+ la 010a/08, 027a/07, 316b/03

gül-feşān <Far. Gül saçan -1-

g. 031b/11

gül-gūn <Far. Gül renkli. pembe -2-

g. 316b/09

çetr-i g. 083b/09

gül-reng <Far. Gül renkli, Pembe -1-

mey-i g. 014a/15

gül-ruẖ <Far. Gül yanaklı -1-

g. 034b/24

gül-şen <Far. Gül bahçesi -13-

g. 011b/06, 202b/18

g.-i zer-nigārda 014a/07

g.-i zer-nigārı 014a/14

g.+ dür 037b/24

g.+ e 074a/05

g. ḳıl- Gül bahçesine dönüşmek, gül bahçesi olmak 109b/10

g. ol- Gül bahçesine dönüşmek, gül bahçesi olmak 068a/22, 109b/10, 110b/25, 122a/07, 168b/18, 210a/12

gül-zār <Far. Gül bahçesi -3-

g. 040b/11, 155b/21, 166a/12

güldür- Güldürmek -4-

g.- em 081b/24

g.- me 088a/02, 233a/16

g.- ürler 107b/24

güler yüz İçten ve yapmacıksız, yumuşak, okşayıcı davranış -2-

g. 164b/03, 219b/14

güler yüzlü Yakınlık gösteren, içten davranan -5-

g. 222a/10, 126b/19, 289a/10

g. ol- Güler yüzlü olmak 215b/23, 289b/03

gülistān <Far. Gül bahçesi -11-

g. 011b/01, 052b/21, 122a/06, 194b/04

g.+ a 035a/02

g.+ da 040b/12, 155b/22

g.+ umuza 082b/06

g.+ uŋ 052b/22, 109b/08

g. eyle- Gülbahçesine dönüştürmek 278b/21

gülnār<Far. Erdeşir'in hanımı -20-

g. 133a/12, 133a/14, 133b/02, 133b/06, 133b/09, 133b/11, 133b/15, 133b/18, 133b/20

g.+ a 133b/04, 133b/08, 133b/17, 134a/03, 134a/06, 316b/15

g.+ dan 133b/07

g.+ ı 133b/13

g.+ ıla 133b/15, 133b/21, 134a/02

gülüstān *bk. gülistān* -1-

g.+ a 015b/05

güm <Far. Kayıp, yitik -1-

g. eyle- Kaybetmek, yitirmek 038b/17

gümān <Far. 1.Şüphe 2. Zan, sanı -24-

g. 098a/01, 179b/22, 236b/17, 236b/23, 258a/18

g.+ ı 125a/11, 139b/18

g.+ umda 002b/06, 005a/03, 009a/13, 019b/08, 041b/07

g.+ a düş- Şüphelenmek 139b/16, 177a/18

g. ėt- (Kötü) düşünmek 002a/06, 172a/10, 172a/11, 250b/23, 280a/17, 290a/14

g. eyle- (Kötü) düşünmek 015b/21, 053b/06, 273a/21, 316b/17

gümānlı / gümānlu (Kötü) Düşünceli -2-

g. 023a/23, 242b/23

gümiş Gümüş -45-

g. 006b/04, 094a/24, 097a/20, 099a/17, 110b/13, 110b/15, 119a/03, 120b/13, 121b/10, 123b/15, 129a/05, 129b/23, 135a/25, 149a/13, 157a/15, 172b/01, 207b/04, 208a/20, 208a/23, 223b/03, 228b/17, 264a/04, 264a/17, 268a/10, 272b/19, 278a/12, 279b/11, 300a/17, 311b/08, 314b/14, 321a/16

g.+ den 012b/04, 298b/17, 301a/04

g.+ e 210b/10, 247b/16, 277a/04

g.+ i 208b/13

g.+ ile 076b/22, 176a/04

g.+ ine 169a/06

g.+ inüŋ 164a/09

g.+ ler 258b/13, 273a/05, 293a/06

gümle- Gümlemek -4-

g.- di 102a/22, 104b/07

g.- miş 151b/04

g.- yüben 059a/02

gümre- Kükremek -1-

g.- miş 088a/25

gümüş *bk. gümiş* -35-

g. 115b/07, 126b/01, 128a/04, 181b/12, 181b/23, 197b/02, 224b/09, 313b/06, 315b/05

g.+ den 045a/12, 058a/17, 091b/24, 126a/24, 165b/15, 179a/16, 182a/04, 182b/05, 182b/10, 197b/15, 201a/25, 203a/25, 225b/10, 311a/18, 313b/08, 317b/14

g.+ e 196a/03

g.+ i 177b/06, 227b/12

g.+ in 246b/20

g.+ inüŋ 136b/13

g.+ le 314b/15

g.+ ler 181a/03

g.+ üŋ 176b/03

g.+ üŋüz 181a/11

g. ol- Gümüş olmak 320a/25

gümüşlü Gümüşlü -1-

g. 198b/25

gün 1. Gün 2. Güneş 3. Gündüz -938-

g. 002a/18, 002a/19, 002b/05, 002b/15, 003a/07, 004a/02, 004a/06, 004a/10, 005b/11, 006b/13, 007a/24, 008b/06, 008b/07, 010b/24, 011b/07, 012a/09, 012a/17, 012a/18, 013b/11, 014a/11, 014a/15, 015a/06, 015b/06, 016a/15, 017a/09, 017b/11, 017b/24, 018a/23, 018a/24, 018b/16, 018b/22, 019a/02, 019b/04, 020a/13, 020a/19, 020b/24, 021a/18, 021b/17, 021b/25, 022a/17, 022b/15, 023a/15, 023b/02, 023b/08, 025a/09, 026a/01, 026a/04, 026b/23, 028a/20, 029a/20, 029b/01, 029b/03, 030a/04, 030a/21, 030b/22, 030b/23, 031b/11, 032a/12, 032a/14, 034a/22, 034b/10, 035a/24, 035a/25, 035b/06, 035b/11, 035b/19, 036a/04, 037b/14, 038a/13, 039a/08, 040b/18, 040b/22, 040b/25, 041a/04, 041b/08, 042a/09, 044b/13, 044b/22, 045a/23, 046b/18, 047a/02, 047a/10, 047a/24, 047a/25, 047b/11, 048b/11, 049a/23, 051b/16, 051b/23, 051b/25, 053a/02, 053a/21, 054a/17, 055b/01, 057a/19, 058a/16, 059a/03, 059b/05, 059b/06, 059b/21, 060a/03, 060b/15, 062a/17, 063a/14, 063a/17, 064a/09, 064a/11, 064a/13, 064a/14, 064a/18, 064a/22, 065b/06, 066a/15, 067a/21, 067b/03, 069b/12, 069b/23, 069b/24, 071a/16, 071a/20, 071b/07, 072a/12, 072a/15, 072a/18, 075a/02, 075a/04, 076a/11, 076b/11, 078a/18, 079b/14, 080a/24, 080b/23, 081a/02, 082a/19,

252a/11, 259b/12, 260a/02, 285b/21, 289b/23, 306a/13

düni g.+ e ḳatup 006b/01, 184b/02, 263b/04, 270a/08, 286b/06, 308b/05

düni g.+ e ulayup 055a/05, 150a/07

g.+ i 002a/25, 002b/01, 002b/14, 004a/08, 004b/05, 004b/21, 016a/15, 017a/02, 030b/11, 034a/11, 037b/21, 040a/15, 042a/06, 043a/20, 082a/19, 097a/13, 181b/25, 203a/20, 206a/17, 236b/22, 241b/23, 248a/22, 249b/16, 297b/12, 305b/19, 306a/13, 317a/22

g.+ idi 082a/06

g.+ idür 017a/19, 097a/13

g.+ ile 254b/08

g.+ in 018b/07

g.+ inde 002b/21, 015b/04, 031b/16, 033b/15, 036a/12, 037b/10, 042a/16, 046b/24, 048a/13, 048b/15, 056a/19, 058b/22, 072a/20, 083b/07, 084a/19, 208b/20, 227b/23, 234b/15, 235b/18, 244b/25, 251a/24, 259a/01, 265b/13, 277b/06, 279b/16, 279b/21, 294b/09, 295b/18, 295b/22, 304a/06

g.+ indeki 047a/24, 201b/18, 205b/24

bahār g.+indeki mīşeye dönmişidi

g.+ inden 239b/20

g.+ ine 102b/16, 179a/14, 204a/19, 217a/11, 256a/23, 291a/23, 308b/16

g.+ ini 164a/10, 194b/05, 314b/02

g.+ inüŋ 020b/25

g.+ iydi 155b/20, 264b/07

g.+ le 081a/18

g.+ ler 017a/14, 053a/07, 057b/17, 082b/02, 120b/05, 254a/18, 258b/17, 279a/22, 306b/12, 315b/24

g.+ lerde 274a/19, 300b/24, 304b/14

g.+ lerden 163a/09, 185a/04, 314b/02

g.+ leri 083b/03, 083b/06, 112a/25, 173b/14, 194b/06, 206a/04, 208a/12, 224b/20, 228a/04, 234b/16, 252b/04, 268b/21, 278b/24, 306b/06, 315b/12

g.+ lerinde 056a/12, 228a/04, 228a/12, 232b/01, 242a/13, 256b/19, 312b/25, 313a/03, 314a/23, 317b/15, 318a/23

g.+ lerinden 242a/12

g.+ lerini 212b/14, 244b/18, 260b/19, 262b/17

g.+ lerüm 242a/03

g.+ lerümi 050a/07

g.+ lerümüz 091b/18

g.+ lerümüzi 045b/23, 307b/15

g.+ üm 003b/09, 024b/22, 028b/20, 186a/25, 239b/20

g.+ ümile 004b/11

g.+ ümiz 038a/02

g.+ üŋ 007b/09, 013a/19, 015b/05, 024b/15, 042a/23, 080b/12, 098a/07, 139b/13, 163b/05, 198a/01, 230b/13, 230b/15, 234b/25, 288a/21, 312b/25

g.+ üŋi 021b/07, 041b/16, 066a/03, 081a/18

g.+ üŋüŋ 042b/19

g. gör- 019b/04, 090b/23, 301a/08

gün-be-gün <T. Far. Günden güne -2-

g. 009a/07, 031a/17

gūnāgūn <Far. Çeşit çeşit, türlü türlü 1-

g. 039a/05

günāh <Far. Günah -176-

g. 021a/10, 125a/21, 132b/25, 186b/06, 187b/18, 189b/04, 189b/05, 189b/08, 196a/10, 226b/13, 243a/10, 247b/23, 249b/14, 273a/22, 277b/25, 280a/11, 280a/20, 280a/21, 290b/09, 292a/25, 292b/02, 292b/05, 307a/19, 322b/12

g.+ a 117b/03, 191a/12, 323a/12

g.+ çun 321b/04

g.+ dan 154b/02, 162b/20, 164a/02, 181b/02, 204b/22, 214b/18, 228a/25, 284b/06

g.+ dur 132b/25, 177a/21

g.+ ı 025a/07, 055b/25, 080a/23, 088b/03, 139b/24, 144b/20, 163b/06, 181a/15, 202a/22, 209a/12, 218a/24, 218b/13, 233b/08, 243a/09, 243a/12, 273a/02, 320b/11

g.+ ıla 174b/23

g.+ ımuz 162b/15, 178a/21

g.+ ın 154b/02, 158b/04, 163b/25, 191a/16, 218b/12, 265a/19, 298b/08

g.+ ına 214b/03, 247b/05

g.+ ından 154b/02, 268a/16, 308a/03

g.+ ıŋı 025b/13, 074b/17

g.+ ını 056b/14, 093a/21, 095a/12, 140b/25, 146a/08, 227a/02, 243a/03, 259b/05,

298b/12, 307a/09

g.+ lar 174b/22, 290b/10

g.+ lara 284b/23, 321b/04

g.+ lardan 161b/14

g.+ ları 085b/10, 314a/13

g.+ ların 153a/12, 153a/13, 153b/06, 168a/13, 171b/17, 172b/11, 172b/12, 180a/06, 202a/23

g.+ larına 162a/16, 162b/20, 184b/24, 292b/05

g.+ larından 247a/03, 287b/05

g.+ larını 118b/06, 191a/15

g.+ laruma 306b/21

g.+ larumı 020b/18

g.+ laruŋ 122a/16

g.+ um 073b/20, 080b/06, 088b/02, 152a/07, 161b/11, 185b/14, 236b/14, 321a/10

g.+ umçun 159a/18

g.+ umı 023b/05, 025b/11, 093a/20, 097a/14, 101b/11, 259b/23, 265a/06, 299a/22

g.+ umuza 163b/07, 199b/01

g.+ uŋ 085b/10, 144a/02, 159a/17, 159a/19, 162b/16, 216b/10

g.+ uŋa 249b/16

g.+ uŋı 085b/09, 261b/14

g.+ uŋıçun 216b/09

g.+ uŋuz 153a/08, 298b/11

g.+ a gir- Günah işlemek 321a/14

g.+ a ḳalma- Suçu, hatayı dikkate almama 088a/08

g.+ a ḳoy- Günay işlemek 186b/24, 190a/25

g. bil- Günah saymak 021a/14

g.+ dan geç- Affetmek 006a/23, 088a/09, 163b/08

g. ėt- 1. Günah işlemek 2. Hata etmek 006a/19, 053b/01, 053b/22, 122a/12, 140a/05, 149b/10, 153a/16, 226b/10, 243a/08, 243a/10, 253b/11, 273a/13, 298b/10, 325b/02

g. eyle- Günah işlemek 002a/19

g.+ ını bil- Hatasını bilmek 273a/02

g. işle- Günah işlemek 162a/09, 181a/13, 211a/22, 211b/05, 226b/07, 251a/23,

271a/11, 292a/25, 307a/08

g. ḳıl- Hata yapmak, suç işlemek 209b/16, 218b/01

g. ol- Hata yapmak, suç işlemek 162a/03, 228b/07, 236a/03

günāh-kār <Far. Günahkar -12-

g. 122a/12, 233b/17

g.+ ısam 097a/13

g.+ lardan 028a/15

g.+ lardur 205a/06

g. ol- Günahkar olmak 030b/04, 071a/24, 082b/10, 139b/23, 167b/08, 204b/13, 205a/05

günāhlu Günahlı -4-

g. 154b/01, 206a/16, 306b/12, 310b/04

günāhsız / günāhsuz Günahsız, masum -6-

g. 056b/24, 118b/05, 158b/02, 171b/16, 212b/17, 289a/19

günbed <Far. Kümbet -5-

g. 012b/02, 102a/13

g.+ ler 045a/07

g.+ lerden 013b/13

g.+ üŋ 012b/06

günbet *bk. gümbed* -1-

g. 135b/08

gündüz Gündüz -105-

g. 021b/10, 023a/18, 044b/22, 048b/11, 049a/23, 053b/15, 054a/05, 055b/02, 065a/13, 066a/25, 083b/09, 097a/23, 097b/01, 104a/24, 105b/18, 122a/21, 124a/24, 126b/25, 131a/17, 132b/12, 133a/10, 135a/13, 138a/17, 146a/23, 147a/06, 148a/09, 149b/13, 151a/20, 151a/21, 154a/09, 157b/25, 158a/07, 158a/21, 159a/20, 169b/24, 170b/23, 171a/17, 179a/17, 179b/21, 183b/15, 188b/13, 189a/23, 201a/01, 209b/23, 211a/10, 211a/12, 217a/04, 220a/25, 230b/13, 233a/08, 239b/05, 239b/22, 244b/11, 244b/20, 254b/20, 263b/06, 268a/06, 286b/13, 291b/01, 305a/19, 309b/09, 315b/16

gėce g. 020a/12, 020b/22, 021b/25, 022a/17, 025a/01, 033a/14, 036a/23, 082b/20, 105b/12, 169b/24, 237b/10, 243a/21, 243b/14, 304b/05, 308b/17, 315a/04, 315b/14, 316b/24, 321b/18

g.+ de 038b/19, 110a/11, 125b/05, 195b/14, 197a/21, 197a/23, 201a/23

gėce g.+ de 025b/10

g.+ den 127a/01

g.+ e 120b/11

g.+ i 112b/02, 240a/18, 312b/25

g.+ in 063b/09, 065a/15, 137a/12, 138b/07

g.+ üm 003b/09

g. ėr- Günün aydınlanması 132b/14

g. eyle- *Mec.* Bahtın, talihin kutlu olması 173b/03

g. ol- Günün aydınlanması 074b/08, 132b/14, 151a/24

güneh-kār *bk. günāh-kār* -5-

g. 299b/02

g. olam 181a/16

g. olavuz 255b/23

g. oldı 004a/24, 187b/21

güneş Güneş -163-

g. 001b/10, 013b/20, 029a/04, 029b/09, 036b/17, 039b/08, 040b/10, 042a/21, 042a/22, 044b/22, 048a/03, 048b/12, 056b/02, 058b/05, 062a/24, 062b/07, 063b/09, 066b/03, 068b/25, 069a/19, 071a/12, 072a/23, 085a/07, 096a/24, 104b/05, 105b/19, 111b/23, 113a/19, 113a/23, 113b/11, 122b/12, 125a/19, 125a/25, 126b/10, 132a/02, 132a/03, 132a/04, 132a/20, 132b/11, 134b/09, 141b/03, 147b/11, 148a/15, 148b/04, 148b/08, 151b/22, 168b/10, 172a/03, 174b/03, 174b/04, 175a/07, 180b/21, 187a/23, 187a/25, 193a/15, 195b/08, 197a/16, 203b/06, 205b/01, 205b/14, 210b/19, 214b/14, 219b/17, 219b/21, 219b/23, 220a/04, 226a/11, 234b/10, 234b/25, 247a/01, 251b/24, 253b/05, 255b/14, 268a/04, 269a/21, 269b/12, 270b/24, 272b/24, 276b/19, 276b/20, 276b/21, 283b/08, 285b/04, 286b/02, 288a/15, 296b/12, 297a/05, 298b/18, 302b/06, 311a/17, 316b/03, 317b/18, 322b/03, 326b/01

g.+ de 077a/04, 114a/01

g.+ den 022a/05, 105b/15, 131a/17, 193a/01, 244a/15, 245a/15, 278b/01, 284a/19, 314b/24

g.+ e 028b/02, 042a/10, 044b/04, 044b/09, 044b/21, 045a/02, 045a/13, 082a/11, 084b/22, 111b/12, 112a/09, 112a/11, 140a/06, 148a/05, 148a/25, 157a/10, 194b/22, 198a/20, 203b/05, 204b/01, 216b/01, 278a/07, 285b/25, 292a/24, 311a/14

g.+ i 046b/21, 049b/14, 068a/08, 087b/09, 110a/11, 200b/09, 290b/18

g.+ sin 110a/25, 133a/19

g.+ üŋ 004a/15, 034a/15, 047a/22, 048b/15, 055a/21, 085a/08, 094b/03, 135a/12, 176a/21, 185a/21, 194a/25, 200a/14, 201a/18, 219b/25, 222a/07, 223b/04, 234b/10, 235b/16, 283b/07, 296a/11, 304b/05

günlik *bk. günlik* -1-

g. 059a/23

günlü Günlü -2-

g. 227b/03

günlük Yirmi dört saatlik süre -9-

g. 009a/08, 071a/16, 125b/02, 130b/22, 142a/06, 146b/22, 163a/11, 284a/15, 301b/24

günüz *bk. gündüz* -1-

g.+ ün 005a/21

gür Kuvvetli, güçlü -1-

g. 044b/13

gürbüz Kuvvetli, güçlü -16-

g. 030a/23, 034b/14, 040b/17, 044b/10, 049a/17, 076b/20, 084a/20, 099b/10, 116a/02, 126a/10, 219b/05, 255a/21, 271a/20, 295b/13, 301a/12, 304a/05

gürcī Metinde adı geçen bir şehir -1-

g.+ den 222a/04

gürdüv / gürdüvī Metinde adı geçen İranlı bir kahraman -2-

g. 277a/02, 277a/16

güre Vahşi -4-

g. 033b/16, 323b/16, 323b/17

güreş Güreş -4-

g.+ de 099a/21

g.+ em 177a/03

g. ṭut- Güreşmek 176b/25

güreş- Güreşmek -1-

g.+ diler 177a/01

güreşçi Güreşçi -1-

g.+ ler 176b/24

gürkisār *bk. gürksār* -1-

g. 046b/07

gürksār Ercasb'ın Turanlı ordu komutanı -57-

g. 058a/20, 058b/01, 059a/09, 059a/16, 059a/18, 060b/07, 060b/10, 060b/13, 060b/24, 060b/25, 061a/19, 061a/21, 061b/08, 061b/09, 062a/06, 062a/11, 063a/03, 063a/08, 063a/13, 063b/04, 063b/13, 064a/24, 064b/04, 064b/06, 064b/07, 064b/08, 064b/09, 064b/20, 064b/21

g.-ı pelīd 059a/11

g.+ a 058b/04, 059a/08, 061a/20

g.+ ı 059a/17, 059b/06, 060b/06, 061a/07, 061a/19, 061b/14, 062a/10, 063a/05, 063b/01, 063b/03, 064a/23, 064b/02, 064b/20, 065a/01, 065b/18, 065b/19

g.+ uŋ 059a/12, 059a/13, 063b/13, 063b/16, 064b/09, 064b/24

gürle- Gürlemek -7-

g.- di 287b/04

g.- r 058b/22, 123a/14, 125b/15, 126a/13

g.- yüp 100a/17, 260b/22

gürşāsb Sam'ın dedesi olan ulu şah ve pehlivan -14-

g. 076b/03, 076b/04, 076b/05, 076b/11, 076b/14, 076b/18

g.+ a 076b/11, 076b/12, 076b/13, 076b/17

g.+ ı 076b/15

g.+ uŋ 076b/16

gürüldi *bk. gürüldü* -2-

g. 297b/15

g.+ sinden 135a/15

gürüldü Gürültü -4-

g.+ si 073a/02, 075b/05, 100a/22

g.+ sinden 100b/07

gürz <Far. Büyük topuz, gürz -178-

g. 003b/03, 021a/05, 025a/23, 026a/02, 032a/04, 035b/20, 042b/24, 048a/06, 049a/15, 049b/01, 052a/07, 052b/04, 055b/11, 066b/15, 074b/02, 077a/11, 091a/24, 091b/24, 096b/11, 100a/08, 104b/07, 162b/12, 180a/14, 180a/15, 186a/10, 187a/11, 187b/08, 196a/25, 196b/10, 204b/24, 218b/25, 222a/20, 236b/24, 259a/06, 260b/18, 262a/09, 264b/15, 267b/04, 277a/12, 296b/03, 297a/14, 297a/21, 297a/22, 298a/24, 298a/25, 315a/24, 323b/11, 323b/15

g. çek- Birinin canına kastetmek 088a/08

g. dut- Savaşacak sağlıkta olmak 236a/23

g. ṣal- Gürzle hamle yapmak 082b/13, 156a/19, 282a/22

g. ṣalla- Gürzle hamle yapmak 076b/09

g. ṭut- Savaşacak sağlıkta olmak 169a/14

g.+ ur- Gürz vurmak 047b/13

gürzem Metinde adı geçen bir pehlivan -5-

g. 053a/03, 053a/06, 053a/10, 053a/11

güstāẖ <Far. Küstah -1-

g. ol- Küstah olmak 009a/11

güştesb Metinde adı geçen bir katip -1-

g.-i kātib 163b/19

güt- (Hayvan) gütmek -3-

ḳoyunın g.- di 098a/20

ḳoyun g.- er 195b/12

g.- ür 125a/23

güvāh <Far. Şahit, delil -3-

g. 085b/06, 109a/14, 125a/12

güven-Güvenmek -1-

sevinü g.- i 099a/01

güyegü Damat -23-

g. 002a/23, 036b/03, 038a/24

g.+ den 035b/09

g.+ ler 145a/08

g.+ leri 031b/09

g.+ lerünüŋ 041a/24

g.+ m 040b/16

g.+ si 040b/18, 102b/22, 300a/06

g.+ sidür 305a/14

g.+ sin 041b/08

g.+ sini 042b/01

g. ėdin- Bir erkeğe kızını vermek 132a/18, 288a/03, 303b/13, 305a/08

g. ol- Damat olmak 035b/19, 036b/01, 039a/10, 041a/19, 321a/23

güz Sonbahar -2-

g. 249b/16, 253a/20

güzāf <Far. Boş, gereksiz -3-

g. 118a/17

g.+ ın 259a/25

lāf u g. urmaķ 200b/06

güzāfen <Far. Boş yere, boşuna -1-

g. 115b/21

güẕār <Far. Geçme, geçiş -4-

g. ėt- Geçmek 027a/18, 043a/23

g. ėtdür- Geçtirmek 010b/10

g. eyle- Geçmek 025b/20

güzel Güzel -33-

g. 046a/10, 062b/07, 062b/09, 062b/20, 069a/25, 086b/06, 091b/25, 100a/08, 109a/22, 132a/19, 136a/18, 141b/02, 141b/20, 179a/13, 181b/21, 190b/15, 240b/15, 240b/16, 255a/06, 255a/11, 269a/10, 293a/14, 302b/07, 312a/16, 312a/17, 312a/19, 316a/17, 322a/25, 323b/22

g.+ lerden 148a/04

g.+ lerüŋ 110a/11

g. ol- Güzel olmak 322a/25

güzellik Güzellik -5-

g.+ de 136a/19, 291b/11

g.+ inden 098a/11, 099a/11

g.+ ine 292a/02

güzend <Far. Zarar, ziyan -3-

g. 030a/23, 031a/01, 054a/16

güẕer <Far. geçme, geçiş *bk. güẕār* -10-

g. ėt- Geçmek 015b/01, 028a/02, 029b/07, 030b/18, 031a/01, 031a/21

g. eyle- Geçmek 028a/10

g. ķıl- Geçmek 028a/18, 035b/18, 095a/15

güzerḍ Keykavaus neslinden Bilaş'ın oğlu -1-

g. 131b/15

güzerd Metinde geçen İranlı bir pehlivan -2-

g. 272a/06, 272a/10

güzerz Erdeşir Şah'ın akıl sahibi veziri -1-

g. 141a/04

güzīde <Far. Seçkin, seçilmiş -28-

g. 002b/06, 020a/12, 030b/23, 034b/16, 043b/21, 044a/20, 052a/18, 102a/16, 126b/05, 160a/13, 160b/20, 168a/19, 170a/21, 184b/1, 191a/01, 296a/03, 312b/05, 324a/04

şehriyār-i g. 010b/05

g.+ dür 032b/21

g.+ leri 052b/03

g.+ si 046b/21, 319a/06

g.+ sidür 244a/25

g. eyle- Seçmek, ayırmak 001b/08, 200a/08, 256a/14

g. ḳıl- Seçmek 035a/06

güzīn <Far. Seçen, seçilmiş -23-

g. 062a/21, 075b/02, 076a/21, 078b/24, 087b/14, 091b/09, 098a/01, 102b/06, 104a/04, 109b/11, 114b/16, 124b/15, 128a/22, 131a/17, 259a/12, 319b/15

merd-i g. 124a/16

pehlevān-ı g. 049a/14, 051a/20, 060a/01

şāh-ı g. 108b/12

g. ḳıl- Seçmek, ayırmak 137a/18, 138b/04

H

ḫˇāce <Far. 1. Hoca 2. Vezir 3. Efendi -16-
ḫ. 040b/12, 210a/17, 238b/25, 239a/01, 239b/20, 240b/13, 240b/15, 240b/20, 287a/20
ḫ.+ nüŋ 287a/19, 287a/20
ḫ.+ si 232b/17
ḫ.+ sinden 053a/08
ḫ.+ ye 240b/13, 240b/15

ḫˇān <Far. Sofra -16-
ḫ. 031b/12, 069a/25, 119a/02, 127b/14, 143a/17, 155a/13, 181b/18, 181b/20, 188b/03, 239b/08, 239b/13, 251b/04
ḫ.+ ına 145a/24
ḫ. dök- Sofra kurmak 061a/18, 062a/09, 069a/16

ḫˇār <Far. Hor, hakir -10-
ḫ. 041a/19, 078a/17
ḫ. bil- Hor bilmek 294b/19
ḫ.+ dur 006a/20
ḫ. dut- Hor, hakir saymak 004a/14
ḫ. ėt- Hor, hakir saymak 029a/08
ḫ. ḳıl- Hor, hakir saymak 008b/23, 026a/12, 079b/19
ḫ. ol- Hor, hakir olmak 108a/08

ḫˇārlıḳ(ġ) <Far.T. Horluk, hakirlik -2-
ḫ.+ ıla 002a/06, 002b/18

ḫˇīş <Far. Akraba, dost -5-
ḫ. 007a/15, 035b/10
ḫ.+ üŋ 036b/04
ḫ.+ üŋdür 004a/12

hā <Far. Mütamadiyen, durmadan -5-
h. 022b/06, 037a/14, 090a/11, 114b/17

ḫāb <Far. Uyku -11-
ḫ. 015a/16, 024b/05
ḫ.+ dan 014b/13

ḫ.+ dur 108a/25

ḫayāl-i ḫ.+ dur 054b/21, 057a/21

ḫ.+ la 007a/23

ḫ.+ a düş- *Mecaz.* (Talih) şansını yitirmek 003b/03

ḫ. ėt- Uyumak 011a/22, 016a/21

ḫ. eyle- Uyumak 012a/23

ḥabbe <Ar. Tane -6-

ḥ. 036b/16, 183a/08, 192a/06

ḥ.+ si 211a/11

ḥ.+ ye 257b/10, 304b/06

ḫaber <Ar. Bilgi, haber -495-

ḫ. 003b/21, 006a/10, 007b/06, 009b/09, 009b/14, 011a/08, 011a/22, 023a/10, 031a/01, 031a/13, 040b/04, 041b/12, 043a/03, 043a/15, 045a/21, 047a/01, 047a/13, 047a/15, 048b/02, 054a/11, 054a/24, 054b/13, 056b/10, 069a/13, 083a/22, 089a/04, 096b/25, 097a/04, 099a/05, 104a/23, 116a/19, 117b/04, 124b/22, 130a/18, 139b/11, 140a/05, 145b/24, 151a/09, 151a/11, 151a/15, 157b/18, 157b/21, 160a/16, 160b/15, 164a/17, 170a/04, 170a/16, 172a/18, 185a/16, 185b/07, 186a/19, 188a/01, 190b/04, 196b/09, 197b/06, 197b/09, 199a/03, 202b/01, 203a/02, 204a/21, 206a/03, 207a/17, 208a/15, 218a/12, 219b/10, 220a/20, 220a/23, 231a/08, 246a/11, 252a/16, 254a/15, 267b/04, 277b/14, 281b/23, 286b/12, 288b/12, 289a/24, 289b/01, 293b/01, 303a/09, 304a/04, 305b/20, 313b/11, 319a/17, 321a/03, 324b/14, 326b/22, 327a/23

ḫ.+ den 013b/07, 013b/09, 092a/24, 124a/05, 151a/09, 170a/13

ḫ.+ e 321b/08

ḫ.+ i 001b/16, 008b/16, 011a/23, 052b/01, 053a/23, 054b/01, 054b/06, 054b/09, 058a/10, 069a/22, 074a/22, 077a/07, 077b/25, 084b/18, 090a/25, 093a/07, 097a/01, 097b/21, 101b/19, 102b/22, 104a/11, 104a/15, 105a/10, 112b/12, 117a/03, 117b/11, 118a/06, 118b/21, 119a/19, 120b/01, 121a/03, 121a/16, 124b/23, 127a/12, 129b/13, 133a/04, 137b/20, 141a/15, 145b/24, 160b/04, 166b/12, 168a/01, 168a/16, 170a/01, 172a/09, 173a/11, 177b/16, 180a/25, 183b/04, 185b/08, 198b/11, 204a/11, 204a/23, 221a/22, 221a/23, 221b/01, 222b/15, 223b/22, 231a/09, 233b/05, 235a/05, 235b/05, 240a/01, 240a/24, 251a/15, 253b/14, 255b/10, 258a/11, 258a/16, 258a/17, 263b/11, 264b/12, 265b/22, 281b/21, 281b/23, 284a/02, 289a/04, 302b/25, 303a/10, 303a/11, 306a/16, 306a/21, 308b/11, 310b/21, 313a/17, 319b/11

ḫ.+ idür 306a/20

ḫ.+ in 011a/10, 012b/21, 012b/25, 013a/11, 043a/10, 046a/20, 056b/15, 063b/16, 065a/11, 066a/08, 068a/24, 073a/17, 073b/05, 073b/07, 074a/17, 085b/24, 088a/13, 096a/21, 097a/11, 098a/16, 101a/20, 104a/16, 105a/09, 110a/13, 113a/14, 113a/17, 116a/11, 124a/14, 127a/24, 127b/19, 135a/06, 139b/11, 148a/16, 148b/03, 150b/23, 151a/18, 153a/10, 160a/25, 160b/08, 160b/09, 160b/11, 160b/14, 160b/25, 163b/07, 172a/08, 176a/16, 185b/08, 198a/11, 200a/01, 203b/22, 205a/18, 207b/21, 221b/25, 230a/15, 234a/23, 241a/01, 245b/05, 246b/13, 254b/25, 257a/24, 258b/18, 258b/23, 265b/10, 287b/18, 289a/14, 295a/06, 304b/20, 305b/20, 319b/10, 325a/18

ḫ.+ ine 170b/18

ḫ.+ ini 096a/04, 098b/11, 127a/24, 133b/07, 139a/10, 139b/25, 190b/14, 230a/25, 254b/09, 255b/10, 306a/18

ḫ.+ le 172a/09

ḫ.+ ler 040b/24, 045a/16, 083b/10, 218a/07, 252b/17, 275a/03, 287b/17, 316a/13

ḫ.+ lerden 011a/13

ḫ.+ leri 223b/16

ḫ.+ lerile 191b/04

ḫ.+ lerin 225b/13

ḫ.+ lerüŋ 059a/08, 223b/15, 270a/11

ḫ.+ üm 002b/13, 045a/17, 046a/17, 116b/25, 149a/18, 190b/13, 274a/15, 287b/17, 288b/02, 306a/17, 308b/24, 320b/10

ḫ.+ ümi 060a/12, 113a/14, 118b/09, 190b/13, 235a/25, 257b/14, 258b/19, 289b/11, 307a/03

ḫ.+ üŋ 079a/05, 160b/07, 186b/25, 306a/22

ḫ.+ üŋi 060a/13

ḫ.+ üŋüzle 308a/10

ḫ. bil- Haberdar olmak, haberi olmak 041b/06, 059a/18, 065b/18 066a/04, 113b/01, 150a/25, 170b/02, 219b/16, 228a/23, 236b/08, 263b/13, 263b/14

ḫ. ėr- Haberin ulaşması 034b/19

ḫ. ėt- Haberdar etmek 043b/21, 096b/24, 232b/20, 327b/15

ḫ. eyle- Haberdar etmek 038b/06, 105b/03, 206a/20

ḫ. getür- Haber getirmek 004b/06, 054b/04, 056a/11, 060a/05, 105b/23, 106a/01, 120a/24, 150b/23, 151a/19, 199a/07, 221b/25, 291b/15, 306a/18, 321a/03

ḫ. gönder- Haber göndermek 004a/18, 047a/01, 050a/06, 076b/17, 097a/01, 098b/02, 134a/18, 158b/01, 251a/12, 266a/18, 259b/06, 320b/21

ḫ.+ i ol- Haberdar olmak 238b/13

ḫ. ḳıl- Haber vermek 168a/01,
180b/08, 308b/11, 326a/17, 302a/09

ḫ. ol- Duyurmak, haber vermek 012a/25, 066b/04, 089b/04, 118b/17, 188a/22, 206b/01, 306b/03

ḫ. ṣor- Haber sormak 066a/02, 104b/10, 104b/22, 121b/21, 130b/08, 130b/10, 132b/10, 160b/06, 222b/17, 258a/10, 263b/07, 263b/17, 292a/05, 306b/03, 320b/25

ḫ. söyle- Bilgi vermek, haber söylemek 127a/07, 160b/16, 199b/12, 200b/11, 269b/10, 305b/22, 320a/20

ḫ. vėr- Haber vermek 011b/24, 012a/16, 012b/13, 030a/11, 048a/25, 064b/03, 066a/03, 066b/21, 070a/02, 074b/01, 080b/15, 095a/13, 099a/02, 100b/01, 104b/22, 105b/24, 113a/16, 118b/19, 119a/06, 127b/11, 127b/20, 128a/08, 128a/11, 128b/22, 128b/24, 133b/03, 133b/04, 139a/07, 151a/02, 159a/09, 160b/14, 165a/01, 165a/04, 165a/06, 167a/02, 170a/11, 170b/20, 176a/03, 182b/17, 200a/05, 206b/04, 214a/23, 216a/08, 221b/18, 222a/15, 232a/05, 234a/01, 234b/06, 235b/05, 236a/17, 240a/15, 240b/13, 240b/15, 240b/17, 246a/02, 253a/15, 255a/02 256a/09, 257a/14, 257b/20, 258a/10, 258a/17, 259a/02, 260a/04, 264b/09, 265b/22, 274a/13, 276a/09, 276a/16, 276b/22, 283b/25, 284a/01, 284a/20, 287b/22, 288a/05, 288b/20, 288b/21, 291a/07, 295a/12, 295a/13, 297a/06, 298b/20, 299a/05, 299a/08, 299a/23, 299b/04, 301b/18, 303b/11, 303b/15, 304b/02, 306a/12, 306a/24, 308a/19, 308b/14, 313a/02, 313a/22, 319b/14, 321b/09, 325a/03, 327b/05,

ḫ. yetişdür- Haber ulaştırmak 151a/10

ḫaber-dār <Ar. Haberli, haberdar -11-

ḫ. 075a/05, 113b/01

ḫ.+ ıdı 234a/03

ḫ. ol- Haberdar olmak 114a/18, 130a/18, 173a/10, 181b/06, 189a/09, 189b/14, 214a/02, 219b/05

ḥabeş Afrikanın doğusunda Yemen'in karşı kıyısında bulunan siyahi insanlarıyla bilinen memleket -1-

h.+ di 042b/02

ḥabeşe <Ar. Habeş -2-

ḥ. 123a/04

ḫabīr <Ar. Bilgili, haberli -1-

ḫ. 122b/10

ḥabs <Ar. Tutma, zaptetme, alıkoyma -24-

ḥ. 285b/16

ḥ.+ e ur- Hapishaneye atmak 078a/05

ḥ. ėt- Hapsetmek 054a/04, 078b/02, 135a/25, 149b/04, 151a/13, 152a/20, 153a/08, 161b/11, 186a/19, 204b/22, 239b/03, 266b/01, 272a/07, 294a/11, 312a/15, 317a/07, 317a/08, 324a/08

ḥ. eyle- Hapsetmek 053a/15, 240a/16, 289b/06

ḥ. ol- Hapsedilmek 188a/13

ḥāc <Ar. İstekler, dilekler -1-

emīr-i ḥ. 209b/08

ḫac <Far. *(ḫāc)* Haç, put -1-

ḫ. eyle- Haçla, putla donatmak 300a/05

ḫacālet <Ar. Utanma, utanç -8-

ḫ. 070b/10

ḫ.+ den 142a/04, 144b/17, 172b/13, 227a/04

ḫ.+ ile 093a/07

ḫ.+ inden 169a/14

ḫ.+ üŋden 113a/19

ḫāce *bk. ḫˇāce* -3-

ḫ. 239b/13

ḫ.+ leri 232b/23

ḫ.+ sine 207a/21

ḥācet <Ar. İhtiyaç, lüzum, gereklilik -70-

ḥ. 063b/14, 101b/14, 110b/08, 113b/10, 116a/15, 124b/11, 126a/01, 126a/24, 126a/25, 156b/21, 165a/08, 241b/05, 256b/04, 314a/08, 317a/09, 327b/04

ḥ.+ e 173b/07

ḥ.+ i 132b/07, 143b/04, 169b/05, 194b/02, 201a/12, 212a/01, 241b/04, 244a/16

ḥ.+ içün 212a/01

ḥ.+ imüz 122a/23, 122a/24

ḥ.+ in 212a/05, 314a/16

ḥ.+ ini 109b/16, 194b/03, 212a/02, 241b/03

ḥ.+ ler 273b/11

ḥ.+ se 126a/22

ḥ.+ üm 130a/10, 275b/14, 305b/09, 314a/08, 314a/13

ḥ.+ ümi 057a/10, 074b/14, 302b/03

ḥ.+ üŋ 158a/15, 246b/08, 258b/10, 288a/24, 305b/08, 309a/04, 318b/02

ḥ.+ üŋden 130a/09

ḥ.+ üŋse 101a/04, 256a/24

ḥ.+ üŋüz 122a/23

ḥ. dile- Dilek dilemek, dua etmek 117a/05, 241b/03

ḥ. gör- Birinin bir ihtiyacını, bir eksikliğini gidermek 142b/23, 142b/09

ḥ. ol- Bir gerekliliğin, bir yardım ihtiyacının ortaya çıkması 065a/10, 132b/03, 158a/17, 190b/25, 201a/08, 245b/04, 246a/21, 246b/04, 266a/10, 269b/06, 274b/01

ḫacīl <Ar. Utanmış -2-

ḫ. ol- Utanmak 132a/20, 226a/12

ḫaclet *bk. ḫacālet* -1-

ḫ. 088a/11

haclistān Metinde adı geçen bir memleket -1-

h. 059a/20

ḥaç <Far. *(ḥāc)* Haç *bk. ve karş. ḥac* -7-

ḥ. 205a/06, 299b/22, 300a/03

ḥ.+ a 149b/17

ḥ.+ ına 152b/11, 152b/12

ḥ.+ ları 152b/08

ḥad <Ar. *(ḥadd)* 1. Sınır 2. Derece 3. (İnsan için) yetki, değer-39-

ḥ. 182b/06

ḥ.-i ʿarab 103a/23

ḥ.+ den 215b/10, 237b/02, 244a/04

ḥ.+ e 142b/13, 250b/16, 273a/21

ḥ.+ i 079a/19, 123b/13, 161a/16, 174a/07, 202b/02, 219a/20, 222a/06, 292b/12, 295a/14

ḥ.+ ine 191b/16

ḥ.+ üŋden 046b/17, 175b/15

ḥ.+ üŋi 042b/18

ḥ.+ den aş- Çok ileri gitmek 055a/09, 068b/12, 155b/12, 171b/13, 215b/10, 242b/24, 244a/04

ḥ.+ den geç- Çok ileri gitmek, sınırı aşmak 091a/03, 107a/12, 144a/05, 152b/08, 212b/12, 246a/19, 256a/05, 265b/12

ḥ.+ den geçür- Haddi aşmak, çok aşırıya gitmek 068b/09, 145b/01, 235a/02, 239a/10

ḥ.+in bil- Haddini, sınırını bilmek 104a/03

ḥadeng Kayın ağacından yapılmış ok -1-

ḥ. 041a/12

ḫādim <Ar. Hizmetçi, uşak -26-

ḫ. 007b/24, 068b/25, 100a/25, 100b/01, 224a/19, 293a/14

ḫ.+ e 100a/24

ḫ.+ le 316a/05

ḫ.+ ler 102b/25, 119b/22, 130b/18, 224b/12, 225b/01, 226a/10, 269a/25, 291a/17

ḫ.+ lere 067a/24, 133b/18, 181b/25

ḫ.+ leri 209a/24, 292a/03

ḫ.+ leriyüz 138b/20

ḫ.+ lerle 110a/03, 110a/10, 110b/18

ḫ.+ lerüm 209b/12

ḫaḍrā <Ar. Hüsrev Perviz'in sekiz hazinesinden birinin adı -1-

ḥ. 318b/21

ḥadsüz Haddini, sınırını bilmeyen -2-

ḥ. 198b/17, 323a/18

ḥāfıẓ <Ar. Koruyan, koruyucu -3-

ḥ.-ı ʿahdüŋ 075b/02

ḥ.+ ı 097b/18

ḥ.+ uŋ 162b/25

hafta <Far. Hafta -93-

h. 004a/06, 008a/09, 008a/10, 008a/11, 011b/24, 011b/25, 012a/16, 012b/14, 013a/17, 013a/19, 013b/05, 013b/06, 014a/14, 014b/09, 020b/22, 021a/17, 021b/02, 021b/25, 022b/09, 022b/15, 025a/01, 025b/19, 025b/25, 029a/02, 030a/06, 030a/10, 033b/02, 069a/09, 095a/05, 095a/06, 096b/08, 097a/23, 105b/18, 110b/21, 118a/21,

126a/03, 127a/06, 146b/24, 149b/24, 153b/04, 157b/06, 159a/14, 159a/15, 160a/06, 164b/18, 169b/07, 169b/16, 171b/20, 173a/21, 179a/17, 184a/17, 187a/21, 190a/09, 190b/20, 211a/05, 213b/03, 214a/18, 216a/02, 220a/24, 229a/08, 231b/08, 240b/01, 245b/09, 246a/16, 269a/08, 293b/24, 300a/14, 307b/08, 311a/13, 313a/19, 313b/06, 321b/19, 323a/18, 323b/18, 325b/18

h.+ da 006b/01, 013a/19, 312a/18

h.+ dan 022b/15, 049a/24, 157b/03, 169b/13, 173a/20, 215a/01

h.+ dır 023b/05

h.+ dur 049b/04, 075a/07, 263b/13, 313a/21

h.+ nuŋ 020b/23

h.+ sına 230b/16

ḥafẓ <Ar. Koruma -2-

ḥ. ėt- korumak 146b/10, 312b/21

ḥaḳ <Ar. *(ḥaḳḳ)* 1. Tanrı 2. Doğru 3. Pay, hisse -626-

ḥ. 014b/09, 017a/19, 018b/03, 024a/18, 025b/17, 028a/23, 030b/10, 031a/03, 042a/05, 044b/05, 044b/17, 044b/19, 044b/25, 045a/05, 045a/09, 045b/09, 045b/19, 046a/05, 046b/15, 046b/16, 057a/09, 058a/04, 061a/04, 061a/05, 061a/15, 062a/08, 063b/25, 064a/16, 064b/17, 069a/20, 071a/17, 072a/09, 078b/22, 082a/12, 082a/14, 086a/03, 087b/16, 090a/04, 092a/05, 093a/23, 095b/14, 096a/05, 096b/23, 098b/01, 098b/04, 101a/21, 101a/24, 101a/25, 101b/01, 102a/06, 105b/09, 107b/13, 108b/04, 109a/11, 109b/14, 109b/16, 109b/21, 110a/16, 110a/23, 111a/14, 112a/11, 112a/14, 112b/20, 113a/03, 113a/05, 113b/17, 114a/14, 114b/13, 115b/11, 115b/16, 115b/20, 117b/02, 117b/03, 117b/09, 117b/10, 117b/24, 118a/06, 118b/06, 119b/06, 121b/16, 122a/11, 122a/17, 123b/19, 124a/09, 124a/21, 125a/11, 125b/04, 125b/09, 125b/11, 125b/14, 126b/04, 127b/18, 127b/21, 130a/12, 131a/06, 131a/22, 132a/23, 132b/13, 134a/18, 134b/19, 135a/15, 137a/04, 137b/17, 138a/18, 139a/25, 140b/22, 140b/23, 143b/10, 143b/15, 144a/07, 144a/16, 144a/17, 144a/25, 144b/23, 145b/05, 146b/17, 147a/01, 147a/02, 147a/07, 147a/19, 147a/20, 147a/25, 147b/02, 147b/03, 147b/19, 150b/01, 151a/15, 152b/19, 153a/04, 153b/25, 154a/05, 154b/10, 155a/09, 155a/19, 155b/05, 156b/11, 157b/03, 158a/15, 159a/17, 159a/19, 159b/17, 161b/13, 162a/17, 163a/01, 163a/16, 164a/04, 166a/09, 166a/18, 167b/06, 169a/15, 169a/23, 170a/09, 171a/15, 171b/10, 172a/12, 172b/18, 172b/19, 173a/16, 173a/23, 173b/02, 173b/08, 175a/03, 175a/19, 175a/20, 175b/07, 178a/01, 178a/06, 178a/23, 180b/14,

ḥ.+ uma 180b/19, 236b/19, 236b/23, 252a/04, 268b/12, 268b/14, 278a/02, 288a/19

ḥ.+ umda 115a/03, 150b/18, 216a/06, 287a/08

ḥ.+ uŋ 091a/05, 091a/11, 109a/14, 110a/06, 124a/11, 128b/14, 128b/17, 153a/24, 153a/25, 159a/24, 174a/10, 186b/20, 243a/05

ḥ.+ uŋa 090b/24, 101b/10, 243a/02, 251a/23, 252a/10, 252a/13, 268a/07, 273a/12, 273a/13, 299b/04, 307a/12

ḥ.+ uŋdan 252a/05

ḥ.+ uŋuza 117a/15

ḥ. bil- Doğru bilmek 045a/01, 046a/03, 052b/10, 109b/23, 111b/17

ḥ.+ dan 002b/21, 021b/09, 025a/19, 037b/03, 064b/16, 108a/24, 124a/04, 171a/15, 190a/01, 204b/19, 223a/17, 322a/18

ḥ.+ ından gel- Yenmek, öç almak 010a/17, 078a/20, 100a/04, 120a/11, 134a/14, 143a/07, 183a/13, 188a/08, 200a/09, 205a/13, 217a/06, 220b/22, 243a/10, 243a/12, 244a/12, 244b/05, 245b/21, 255b/22, 256a/06, 256a/08, 258a/16, 268b/08, 272a/12, 273b/24, 276a/03, 276b/13, 284b/23, 295a/15, 298a/19 299a/18, 319b/11, 322b/19, 324a/04, 325a/15, 327b/05

ḫāk <Far. Toprak -11-

ḫ. 018a/22, 023a/09, 027b/17, 057a/22

ḫ.-i cismile 153b/18

ḫ.-i pāk 019b/15

ḫ.+ dan 025b/19, 028a/18

ḫ. ol- Yaralanmak, ölmek 135a/03, 249a/16

ḥaḳ-şinās <Ar.+Far. Hakka riayet eden, hakkı bilen, seven -2-

ḥ. 268b/05

ḥ. ol- Hakı bilen olmak 227a/05

ḫāḳān <Ar. Hükümdar -356-

ḫ. 006a/11, 170b/14, 170b/21, 170b/24, 170b/25, 171a/21, 171a/24, 171b/08, 171b/15, 172b/21, 173b/06, 173b/11, 174b/08, 219b/07, 219b/09, 219b/10, 220b/05, 220b/23, 221a/20, 221a/23, 221b/05, 221b/09, 221b/12, 222b/16, 223a/04, 223a/08, 223a/25, 223b/11, 223b/18, 223b/20, 224a/08, 224a/09, 224a/10, 224a/11, 224a/17, 224a/20, 224b/02, 224b/04, 224b/16, 224b/22, 225a/05, 245b/01, 247a/09, 252b/04, 255a/05, 255a/06, 255a/09, 255a/12, 255a/15, 255a/22, 265a/19, 265a/24, 266a/20, 266b/10, 266b/11, 266b/14, 266b/17, 266b/22, 266b/25, 267a/05, 267a/07,

pürmüze-yi ḫ.+ ı 267b/10

ḫ.+ ıla 171a/07, 219a/15, 220b/06, 220b/21, 255a/15, 267b/07, 268a/01, 268a/11, 301a/20

ʿazm-i ḫ. ḳıldı 304a/18

ḫ.+ la 300b/20, 302a/04, 302b/13

ḫ.+ uŋ 170b/20, 171b/18, 172a/03, 189b/21, 219b/14, 220a/15, 221b/18, 222a/01, 223a/11, 223b/01, 223b/07, 226a/08, 248a/19, 248a/23, 255a/04, 266b/10, 267b/12, 267b/14, 268a/02, 268a/10, 268a/15, 273a/03, 300b/17, 300b/20, 301a/07, 301a/08, 301b/15, 301b/21, 302a/20, 302a/22, 302b/24, 303a/08, 303a/10, 303a/23, 303a/24, 303b/07, 303b/08, 303b/11, 303b/15, 303b/17, 304a/17, 304a/20, 304a/22, 304a/23, 304a/25, 305a/14, 305a/22, 305b/20, 306a/08, 306a/18, 307b/18, 308a/06, 308a/09, 308a/14, 308a/20, 308b/11, 308b/16, 308b/20, 309a/04, 309a/05, 309a/20, 309b/17

ḫāḳānī <Ar. Turanlılar, Türkler -5-

ḫ.+ ler 248a/22, 248b/02

ḫ.+ lerden 280b/16

ḫ.+ lerle 311a/14

ḫ.+ lerüŋ 171a/25

ḥaḳāret <Ar. Hakaret -7-

ḥ. 228b/02, 244a/23

ḥ.+ dür 074b/25

ḥ.+ ile 046b/11, 152a/04, 226b/02

ḥ.+ le 075b/10

ḥaḳīḳat <Ar. Gerçek olan, doğru -14-

ḥ. 122a/13, 160b/21, 218a/12

ḥ.+ e 271b/25

ḥ.+ de 144b/12, 182b/19

ḥ.+ i 122b/13, 206b/18

ḥ.+ ile 053a/09, 053a/16, 212b/09, 215a/13

ḥ.+ ine 204b/12

ḥ.+ ini 218a/05

ḥaḳīḳī <Ar. Gerçek -1-

pādişāh-ı ḥ. 300a/23

ḥākim <Ar. 1. Tanrı 2. Hükmeden, hükümdar -21-

ḥ. 108b/05, 122a/16, 147a/01, 167b/23

ḥ.-i muṭlaḳ 087b/16, 304b/06

ḥ.-i muṭlaḳdur 195b/07

ḥ. durur 052a/09

ḥ.+ e 012b/12, 147b/03, 183b/08, 237b/15

ḥ.+ lerden 243b/06

ḥ.+ lere 015a/03

ḥ. ḳıl- Hakim kılmak 117b/12, 129a/23, 137a/06

ḥ. ol- Hakim olmak 167a/23, 168a/11, 182b/02, 189a/12

ḥakīm <Ar. Hikmet sahibi, bilgin, alim -89-

ḥ. 052a/04, 059a/01, 066b/20, 067a/21, 068a/13, 075b/18, 081b/22, 084b/13, 086b/03, 095b/05, 098a/23, 103b/24, 104a/05, 110b/11, 111a/19, 112a/02, 113a/25, 113b/20, 114a/20, 114a/22, 114a/24, 114b/02, 114b/13, 115a/19, 115a/20, 122b/11, 124a/14, 129a/10, 129b/11, 130b/15, 131a/02, 211a/07, 211a/18, 234a/05, 234a/14, 242a/15, 247a/02, 305b/01

medḥ-ı mihrān-ı ḥ. 111a/18

rāy-ı ḥ. 128b/15

resṭū-ı ḥ. 108b/20

ḥ.-i ʿāḳılı 114a/18

ḥ.-i kār-dān 104a/01

ḥ.+ den 234a/11

cāmāsb-ı ḥ.+ den 272b/16

ḥ.+ dur

ḥ.+ dür 111b/22, 272a/20

ḥ.+ e 108b/19, 114a/22, 114a/24, 124a/19, 299b/23

ḥ.+ i 114a/24

ḥ.+ idür 303a/14

ḥ.+ ile 109b/20

ḥ.+ ler 008a/06, 114b/03, 126a/20, 131a/10, 156a/17, 174a/13, 210b/20, 211a/06, 214a/21, 237b/14, 238a/04, 238a/05, 238a/08, 291a/21

ḥ.+ lerden 116b/04, 210a/01

ḥ.+ lere 132a/22, 238a/16

ḥ.+ leri 111a/18, 115b/01

ḥ.+ lerile 113a/18, 211a/06

ḥ.+ lerinden 121b/21

ḥ.+ leriyle 112b/13

ḥ.+ lerüŋ 105b/02, 114b/04, 130b/14, 210b/16, 211a/14

ḥ.+ üŋ 114a/19, 124a/19

ḥaḳīr <Ar. İtibarsız, değersiz -14-

ḥ. 076a/15, 097a/13, 148a/18, 280a/02, 287a/17

ḥ. görin- Değersiz, itibarsız görünmek 175a/15

ḥ. ḳıl- Değersiz, itibarsız hale getirmek 097b/15

ḥ. ol- Değersiz, itibarsız hale gelmek 051b/18, 112a/15, 112a/20, 135a/24, 171b/15, 297b/24, 327a/22

ḥaḳīrce Değersiz -1-

ḥ. 121b/22

ḫaḳīrlıḳ İtibarsızlık -1-

ḫ. çek- değersiz ve itibarsız bir şekilde yaşamış olmak 070a/23

ḥaḳḳā <Ar. Gerçekten, muhakkak -1-

ḥ. 180b/17

ḥaḳḳānī <Ar. Doğru, hak -1-

ḥ. 022b/14

ḥal <Ar. *(ḥall)* Çözme, çözülme, karışık bir işin içinden çıkma; karar veriri sonuca varma -8-

ḥ. ėt- Herhangi bir konuyu ya da sorunu çözmek 007a/06, 115b/05, 201a/02

ḥ. eyle- Herhangi bir konuyu ya da sorunu çözmek 021b/16

ḥ.+ ile 019b/15

ḥ. ḳıl- Herhangi bir konuyu ya da sorunu çözmek 096a/06, 108b/21

ḥ. ol- Herhangi bir konunun ya da sorunun çözülmesi 052a/11

ḫāl <Far. Benek, ben -1-

ḫ.-i hindū 182a/10

ḥāl <Ar. Durum, vaziyet, hal -716-

ḥ. 035b/04, 044b/13, 045a/23, 048a/09, 048a/13, 052b/18, 053b/04, 054b/06, 055a/04, 055b/25, 057a/17, 057b/04, 060b/01, 067b/16, 070b/15, 078a/07, 079a/14, 085b/01, 093b/09, 093b/14, 093b/15, 098a/10, 107b/14, 109a/07, 130a/24, 131b/07, 133a/08, 133b/25, 136a/22, 138a/10, 140b/12, 141a/11, 141b/04, 144b/06, 147b/07,

148a/01, 148b/23, 149b/09, 149b/14, 149b/22, 154b/17, 166b/16, 182b/26, 184b/17, 184b/22, 186a/17, 187b/21, 188b/07, 189b/05, 192a/09, 192a/21, 199a/23, 204a/22, 211a/09, 216b/25, 217a/19, 218a/24, 221b/10, 224b/24, 234a/05, 236a/21, 236b/21, 239b/01, 240a/09, 240b/13, 243a/07, 246a/18, 247a/25, 250a/03, 251b/13, 254a/04, 269a/08, 269a/17, 270b/05, 271a/09, 274b/12, 275a/06, 275a/07, 275a/20, 275b/02, 276a/10, 277b/18, 280a/04, 280b/13, 281a/11, 282b/13, 284a/09, 289b/11, 290b/18, 292a/08, 295a/11, 296a/01, 297b/15, 300b/24, 301b/14, 302a/23, 303a/09, 307a/07, 307a/21, 307b/08, 310a/10, 310a/12, 311a/13, 314a/08, 317a/02, 317a/10, 319b/03, 321a/01, 321a/24, 321b/17, 321b/18, 326a/22, 327a/06

ḥ.+ de 005a/15, 023a/10, 045b/03, 054b/14, 056a/01, 056b/06, 061a/16, 062a/04, 065b/21, 068a/17, 068b/11, 070a/06, 070a/25, 070b/13, 072a/12, 073a/15, 073b/24, 075a/02, 086a/23, 086b/02, 091a/15, 091b/15, 091b/17, 091b/21, 093a/04, 098b/04, 106b/04, 108a/16, 109a/18, 109a/19, 110a/09, 110a/25, 112b/10, 117b/07, 118a/07, 124b/04, 127b/04, 129b/18, 130a/25, 131b/03, 136b/25, 140b/07, 142b/01, 143b/18, 145a/06, 148a/17, 151a/15, 151a/17, 151b/24, 153a/08, 156a/16, 156b/11, 158a/16, 160b/10, 160b/16, 161a/15, 162a/22, 163b/07, 166b/10, 170a/16, 171a/07, 172a/04, 173b/06, 180b/02, 183a/10, 183a/15, 183a/25, 184a/04, 184a/14, 184b/04, 186b/21, 191a/14, 195b/10, 195b/16, 197a/13, 198b/09, 200b/08, 208b/18, 219a/15, 231a/05, 232a/21, 236a/13, 239a/22, 240b/07, 248b/16, 250b/16, 254a/21, 254b/11, 254b/14, 266a/21, 270a/20, 274b/05, 275b/17, 281b/14, 282a/09, 282a/10, 284a/02, 284b/13, 289a/01, 289b/10, 291b/01, 292a/11, 292b/24, 297b/05, 304b/13, 307b/24, 308a/13, 317a/11, 324a/24, 325a/12, 325b/17, 325b/21, 325b/22

ḥ.+ dedür 179a/10

ḥ.+ den 086b/07, 128a/22, 131a/12, 140a/13, 160a/18, 189b/14, 206b/04, 233a/08, 273b/02, 275a/05, 297b/18, 298b/16, 323a/02, 323a/21, 326a/16

ḥ.+ deyiken 131b/25, 141a/07, 235b/24, 236b/05, 260a/11, 282b/02

ḥ.+ dur 038a/11, 087b/09, 270b/13

ḥ.+ e 057b/08, 064a/15, 086b/24, 089a/14, 093b/25, 094a/02, 094a/20, 096a/11, 097a/16, 099b/20, 100b/07, 107b/25, 123b/23, 130a/11, 138a/07, 140a/11, 140a/12, 164a/12, 166a/23, 208a/04, 234b/05, 235b/23, 236a/23, 251a/23, 258a/13, 259a/15, 262b/07, 265a/07, 265a/23, 265b/08, 269b/09, 282a/04, 283b/13, 287b/05, 289a/20, 295b/03, 306b/09, 325b/05, 327a/02

ḥ.+ i 003b/13, 005b/06, 017b/05, 029b/03, 038b/05, 044a/22, 048a/02, 048a/05,

282b/20, 294a/13

ḥ.+ üŋe 131a/12, 301a/02

ḥ.+ üŋi 245a/03, 268a/21

bir ḥ. üzerine ḳalmaz 098b/03

bir ḥ. üzerine ḳarār ėtmez 239a/10

ḥ.+ e getür- Bir durumdan başka bir duruma geçmek 144b/05, 266a/21

ḥ. ėt- Tahttan indirmek 084b/12

ḥ. içinde ḳal- Bir hal, bir durum içinde kalmak 054a/06

ḥ. ol- Yeni bir durumun ortaya çıkması 050a/01, 083b/17, 084a/09, 084b/16, 099a/03, 141a/16, 160a/09, 265a/20, 274a/02

ḥāl-daş Yoldaş, arkadaş -2-

ḥ. ol- Yoldaş olmak 301a/03, 322b/01

ḥala- Söylemek -1-

ḥ.- r 067a/21

ḫalaç Metinde geçen bir Türk kavmi -1-

ḫ.+ dan 171b/21

ḫalāṣ <Ar. Kurtulma, kurtuluş -32-

ḫ. bul- Kurtulmak 130b/17, 149a/23, 149b/25, 208a/12, 172b/13, 159a/23, 126b/19, 107a/21, 208a/09, 104a/17, 107a/04, 175a/05, 230b/20, 086a/21, 185a/04, 184a/08

ḫ. ėt- Kurtarmak 122a/15, 151a/14

ḫ. eyle- Kurtarmak 025a/02, 025b/11, 036b/10, 060a/14, 198a/10

ḫ. ḳıl- Kurtarmak 152a/17, 159a/19

ḫ. ol- Kurtulmak 008a/23, 018a/01, 030a/10, 039a/03, 039b/11, 083b/04, 109b/24

ḥālāt <Ar. Haller, durumlar -1-

ḥ.+ ı 130b/25

ḫalāyıḳ <Ar. Hizmetçi, uşak -36-

ḫ. 013a/12, 052b/18, 077b/24, 109a/21, 117a/03, 121a/02, 130b/12, 135a/12, 135a/13, 139b/05, 144a/17, 146a/05, 147b/08, 147b/11, 150a/04, 154b/22, 162b/06, 162b/12, 163a/10, 183a/08, 184b/20, 184b/23, 193b/21, 198b/03, 203a/08, 218b/23, 224b/19, 225b/06, 231a/25, 248a/07

ḫ.+ dan 015a/01, 015b/17

ḫ.+ lar 025b/18

ḫ.+ uŋ 051a/05, 224b/10, 313a/06

ḫalcistan Metinde adı geçen bir memleket -1-

ḫ.+ a 054b/11

ḥaleb Halep şehri -7-

ḥ. 122a/04, 139a/21, 246a/13, 246a/14

ḥ.+ e 043b/08, 043b/16

ḥ.+ i 246a/13

ḫalel <Ar. Bozukluk, eksiklik -3-

ḫ. 115b/13

ḫ. bul- Bozulmak 075b/20

ḫ. getür- Eksiklitmek, bozmak 214a/07

ḫalellü <Ar.T. Eksikli, bozulmuş -1-

ḫ. ol- Eksik, bozuk olmak 042a/06

ḥālet <Ar. Durum -1-

ḥ.+ dür 071b/21

ḫalḫāllı / ḫālḫāllu <Ar.T. Süs olarak ayak bileğine takılan bir tür bilezik, halhallı -2-

ḫ. 254a/05, 311b/14

ḫālī <Ar. Tenha, boş, sahipsiz yer -20-

ḫ. 012b/20, 018b/12, 175b/10

ḫ. ḳal- Sahipsiz, boş kalmak 131b/08, 150a/02, 203a/17

ḫ. ol- Boş, serbest kalmak 019a/18, 111a/09, 138b/13, 141a/07, 144b/11, 154b/02, 157a/13, 159a/07, 198a/06, 217a/04, 239a/11, 227b/08, 315b/16, 320b/20

ḫalīfe <Ar. Halife -2-

ḫ. 239a/03

memūn-ı ḫ. 239a/04

ḫāliḳ <Ar. Tanrı -22-

ḫ. 068a/10, 087b/15

ḫ.+ den 051b/16

ḫ.+ e 031a/17, 037a/05, 039b/10, 064a/04

ḫ.+ i 198a/01

ḫ.+ idür 118a/07, 147a/01, 149a/02, 223b/24, 224a/21, 304b/04

ḫ.+ ile 066b/20

ḫ.+ ine 134b/18

ḫ.+ uŋ 122b/09, 125a/10

ḫ.+ üŋ 118b/14, 128b/16

ḫ.+ üŋdür 095b/13

ḫāliḳül-kevneyn <Ar. İki cihanın yaratıcısı, Allah -1-

ḫ. 137a/12

ḫalīl <Ar. Samimi, dost -2-

ḫ. 078b/23

ibrāhīm-i ḫ. 057a/08

ḥalīm <Ar. Tabiatı yavaş olan, yumuşak huylu -2-

ḥ. 066b/20

ḥ. ol- Yumuşak huylu olmak 188b/18

ḫāliṣ <Ar. İçten, samimi -2-

ḫ. 154b/12, 320b/10

ḫalḳ <Ar. Halk -415-

ḫ. 011b/25, 018b/05, 024a/08, 037a/08, 038b/09, 040b/15, 044b/07, 051b/13, 058a/01, 062a/06, 065b/23, 074a/20, 094a/13, 096b/17, 099a/14, 099b/12, 104a/25, 104b/23, 106b/10, 112a/10, 118b/06, 119b/14, 122b/04, 123a/22, 124a/18, 126a/07, 126b/02, 126b/03, 133b/22, 134a/09, 134a/23, 136b/13, 137a/22, 138a/02, 139b/03, 143a/22, 146b/09, 147b/21, 147b/22, 149b/07, 157b/12, 161a/20, 161b/25, 162a/16, 162a/23, 167a/17, 167b/01, 167b/02, 167b/15, 168a/01, 168b/10, 170a/25, 170b/03, 176b/25, 177a/17, 178b/02, 183a/15, 185a/19, 185b/12, 188b/05, 191a/15, 191b/21, 192a/07, 193a/23, 195a/02, 197b/03, 198b/22, 205a/14, 205b/05, 206b/05, 207a/14, 210a/21, 211a/23, 211b/18, 212b/06, 223b/07, 224b/22, 225a/03, 225b/19, 227b/23, 228a/08, 229b/19, 233a/02, 233a/12, 234b/25, 243a/06, 249b/08, 255b/04, 262a/25, 272b/04, 275a/01, 275b/14, 281b/07, 281b/08, 284b/21, 285a/24, 288b/07, 299a/20, 306b/01, 312a/23, 312a/24, 319b/07, 326b/24

ʿibret-i ḫ. 137a/13

ḫ.+ a 030b/20, 050a/13, 054a/21, 057b/13, 065b/06, 065b/22, 068a/11, 090a/07, 093b/15, 093b/21, 101b/16, 104b/02, 116b/22, 123a/10, 134a/24, 147a/10, 170a/22, 174a/22, 184a/07, 184a/09, 188b/20, 192a/04, 192a/10, 192a/14, 192a/22, 195a/09, 202a/23, 207a/05, 211a/17, 214b/22, 226a/08, 242b/12, 243b/07, 244a/11, 271b/24, 275a/10, 312b/14, 317b/06, 321a/14, 323a/19

ḫ.+ dan 041b/06, 058b/19, 115b/21, 121b/14, 123a/25, 215b/23, 243b/23, 244a/11, 278b/15

ẖ.+ ı 003a/21, 003a/23, 011a/02, 011b/14, 012a/06, 028a/21, 038a/12, 042b/11, 045a/06, 045b/02, 048a/02, 049b/07, 051b/06, 052b/16, 055a/07, 063b/12, 064a/12, 064a/19, 067b/06, 067b/19, 068b/18, 069a/01, 072b/07, 077b/06, 082b/19, 090b/17, 093a/11, 094a/18, 095a/01, 095b/22, 103b/11, 109a/02, 109b/03, 110b/23, 111b/05, 112a/17, 116a/20, 121b/20, 123a/02, 123a/08, 123b/03, 124a/07, 128a/17, 128b/21, 130a/16, 130a/20, 130b/03, 130b/13, 131a/14, 134a/21, 135b/13, 136b/20, 138a/22, 139a/16, 139a/24, 143b/06, 145b/08, 147a/22, 148b/09, 149b/06, 150a/01, 150b/07, 152a/09, 152b/01, 153b/02, 157b/06, 160b/21, 161b/18, 162a/04, 163b/22, 164a/05, 166b/16, 167a/18, 167a/25, 167b/07, 167b/21, 168a/01, 169a/10, 171b/13, 171b/18, 171b/23, 173a/16, 177b/19, 177b/21, 181b/17, 184b/24, 186a/21, 187a/05, 188b/15, 189a/05, 190a/10, 191a/03, 191a/21, 191a/22, 191b/10, 193a/20, 193a/25, 195a/07, 196a/20, 199a/23, 201b/01, 202b/04, 202b/07, 203b/16, 206b/06, 211b/06, 212a/24, 216a/14, 218b/25, 220a/06, 220a/10, 220b/20, 222b/25, 225a/20, 231b/08, 232b/05, 232b/15, 232b/24, 233a/05, 233a/23, 235b/17, 236a/18, 239a/09, 243b/23, 244a/11, 247b/15, 249a/10, 249b/01, 250a/04, 250a/16, 257b/16, 259b/21, 260a/16, 261a/14, 262b/17, 263b/19, 274a/12, 275a/03, 275a/25, 278b/22, 282b/02, 285a/15, 287a/25, 287b/05, 288a/24, 296a/06, 300b/14, 302b/09, 303b/01, 307b/08, 318a/13, 323a/20, 324a/15, 327b/13

ẖ.+ ıla 052a/02, 084a/05, 135b/16, 144a/12, 168a/05, 221a/19, 260a/16

ẖ.+ ın 084b/11, 155a/23, 178a/24

ẖ.+ ına 013b/06, 019b/14, 164a/18, 212a/05, 257b/04, 257b/06, 274a/11, 307b/08

ẖ.+ ından 012b/23, 047b/15, 056a/10, 098b/16, 128a/07, 138a/06, 151b/25, 164b/24, 208a/05, 243b/15, 254b/21, 317b/22, 320b/08, 326b/01, 326b/03

ẖ.+ ını 044b/10, 045b/10, 047a/12, 052b/09, 057b/01, 077a/25, 079a/21, 081b/24, 084a/05, 103a/20, 107b/24, 147b/02

ẖ.+ ınuŋ 014b/15, 060b/22, 129a/04, 152a/22, 167b/08, 198a/05, 233a/21, 260b/12, 260b/22, 287b/06, 308a/06, 311b/21

ẖ.+ ıyla 071b/09, 107b/05, 138b/24, 162a/21

ẖ.+ la 012b/21

ẖ.+ umdan 169b/12

ẖ.+ umuz 126b/22, 308a/13

ẖ.+ uŋ 009a/22, 040b/05, 050a/10, 052a/03, 063b/07, 067a/22, 097b/13, 111a/13, 125a/17, 128b/25, 143b/03, 144a/03, 146a/13, 147a/24, 171b/15, 174a/23, 174b/21,

182b/26, 183a/02, 183a/14, 183b/05, 186b/08, 191a/14, 192a/10, 193a/21, 193b/14, 199a/17, 201b/12, 209b/24, 210b/22, 211b/02, 213b/18, 219b/10, 232b/25, 244b/16, 308a/25, 310a/03, 313b/23, 319a/12, 321a/14

ḫ.+ uŋla 290b/09

ḫ.+ yıla 220b/04

ḥalḳa <Ar. Halka -9-

ḥ. 147b/10, 169a/05, 169b/03, 224b/14

ḥ.+ lar 169b/03

ḥ. eyle- Yuvarlak hale getirmek 059a/12, 062b/17

ḫalḳa *bk. ḥalḳa* -5-

ḫ. 062b/11, 076b/09, 114a/13, 280b/17

ḫ. ol- Halka olmak 114a/14

ḥalḳa-be-gūş <Ar.+Far. Kulağı küpeli köle -1-

ḥ. 198b/22

ḫallü Halli -1-

ḫ. ol- Bir sorunun çözüme kavuşması 080b/10

ḥāllü Durumlu, halli -10-

ḥ. 010a/12, 018b/13, 043b/02, 103b/21, 103b/24, 136a/01, 164a/05, 192b/06, 225a/16

ḥ.+ lerden 007a/14

halvān Metinde adı geçen bir şehir -1-

h. 191a/24

ḫalvet <Ar. 1. Yalnız, tenha kalma 2. Tenha yer -53-

ḫ. 012b/23, 038b/06, 046b/04, 059b/05, 066a/01, 070a/01, 081b/07, 139b/25, 156a/03, 175b/05, 181a/09, 185b/24, 217a/23, 229a/16, 237a/08, 238b/11, 240b/11, 243b/10, 264a/01, 296b/24, 299b/01, 301b/04, 305b/18, 306a/13, 309a/06, 312b/07

ḫ.+ çe 120b/01, 281b/09

ḫ.+ de 014a/19, 249b/06, 289a/15, 305b/13

ḫ.+ den 020b/24

ḫ.+ e 020b/15

ḫ.+ inde 018b/16

ḫ. bul- Bir yeri tenha, boş bulmak 055b/12, 150a/05

ḫ. ėt- Bir yeri insandan arındırmak 008a/07, 120b/08, 179a/18, 209a/19, 290b/17,

310a/12

ḫ. eyle- Bir yeri insandan arındırmak 038b/09, 209a/21, 209a/24, 223b/15

ḫ. ḳal- Yalnız kalmak 066b/25

ḫ. ḳıl- Bir yeri insandan arındırmak 090b/20, 109b/20, 132a/10, 166b/17, 218a/20

ḫām <Ar. 1. Olgunlaşmamış, çiğ 2. Beyhude, boş -10-

ḫ. 002a/10, 16b/05, 016b/18, 083a/23, 119a/13, 152a/07, 152a/18, 317b/14

şarāb-ı ḫ.+ la 309a/24

ḫ. ol- Beyhude olmak 044a/09

ḫam <Far. Eğri, bükülmüş -2-

ḫ. 028b/01, 031a/08

ḥamāḳat <Ar. Ahmaklık, beyinsizlik -1-

ḥ.+ dan 174a/05

hamāl <Ar. *(hammāl)* Hamal -1-

h. 035a/16

ḥamām <Ar. *(hammām)* Hamam -1-

ḥ.+ a 081b/24

hāmāverān Metinde adı geçen Yemen ya da Şam ülkesi -10-

h. 078a/11, 078a/12, 083a/13

h.+ a 078a/05, 078a/09, 079b/04, 272a/06

h.+ da 027a/16, 256b/04

h.+ uŋ 071a/13

ḥamāyil <Ar. *(ḥamā'il)* **1.** Muska **2.** Çapraz, arkuru -2-

ḥ. 146b/12

ḥ. ḳıl- (Kılıç) çapraz kuşanmak 104b/20

ḥamd <Ar. Tanrı'ya olan şükran duygusunu bildirme -3-

ḥ.-ı bī-ḥad ėt- Sayısız hamd etmek 001b/01

ḥ.-ı bī-nihāye ėt- Sonsuz hamd etmek 001b/01

ḥ. eyle- Hamd etmek 325a/11

ḫāme <Far. Kalem -1-

ser-i ḫ. + yi 041b/17

ḥāmile <Ar. Hamile, gebe -2-

ḥ. ḳal- Hamile kalmak 103a/14

ḥ. ol- Hamile kalmak 098a/12

ḫamīr <Ar. Hamur -3-

ḫ. 091a/23, 174b/12

ḫ.+ e 235b/23

ḥamiyyet <Ar. Milli onur ve haysiyet -11-

ḥ. 050b/08, 067a/05, 097b/04, 102b/04, 102b/05, 106b/22, 106b/23, 106b/24

ḥ. ḳıl- Onurlu davranmak 097b/02, 100b/21, 106b/07

ḥaml <Ar. Ana karnındaki çocuk -3-

ḥ.+ ı 147b/11

ḥ.+ üm 139b/23

ḥ. ol- *mec.* Güneşin en tepe noktada olması 012a/18

ḥamle <Ar. Hamle , saldırı, saldırma -128-

ḥ.+ de 201b/09

ḥ.+ me 261b/01, 277a/13, 280b/04

ḥ.+ ŋe 089a/09

ḥ.+ ne 306b/06

ḥ.+ sin 081b/17

ḥ.+ sine 048a/07, 058a/14, 091a/25, 260b/12, 297a/19

ḥ.+ sini 141a/02

ḥ.+ yi 301b/06, 301b/07

ḥ.+ yile 048a/07

ḥ. ėt- Saldırmak 050b/03, 051a/11, 051a/13, 096b/02, 096b/07, 168b/07, 261a/14, 282a/06

ḥ. eyle- Saldırmak 042b/06

ḥ. ḳıl- Saldırmak 048a/03, 047b/15, 047b/21, 047b/23, 047b/24, 048a/05, 048a/06, 049a/16, 049b/01, 051a/10, 057b/13, 058b/24, 059a/04, 059a/06, 059a/15, 061b/04, 066b/13, 067b/22, 084b/02, 096a/25, 096b/07, 116b/23, 132b/18, 152b/04, 152b/06, 162b/21, 162b/22, 166a/03, 166a/04, 168b/09, 186a/10, 261a/02, 261a/06, 261a/10, 261b/02, 261b/03, 264b/16, 280b/20, 282b/06, 282b/07, 296a/21, 296a/24, 296b/02, 323b/10, 323b/13, 326a/18, 327b/07, 327b/12, 049a/03, 049a/12, 049a/22, 051b/02, 054b/18, 055b/08, 059a/15, 061a/12, 066b/12, 084a/23, 097b/03, 100b/15, 100b/21, 106b/21, 116b/19, 117a/06, 123a/02, 123a/06, 123a/11, 123a/14, 134b/24, 134b/25, 135a/17, 136a/04, 136b/16, 137a/20, 151b/09, 171a/23, 171a/24, 219b/23, 220a/06, 222a/11, 235a/01, 262a/24, 282a/03, 282a/09, 296a/03, 298b/03, 325a/05,

325a/22, 325b/07, 325b/08, 077b/11, 077b/13, 079a/16, 141a/02, 282a/01, 059a/22, 084b/06, 094b/17, 323b/12, 054b/17, 215b/07, 084a/12

ḫammām *bk. ḥamām* -2-

ḫ.+ a 132a/17, 240b/10

hāmūn <Far. Bozkır, ova -1-

h.+ a 025a/15

ḫāmūş <Far. Susuş, sessiz -3-

ḫ. 194a/20

ḫ. ol- Sessiz olmak 053a/17, 054a/23

ḫāmūşlıḳ(ġ) Sessizlik -1-

ḫ.+ ıdı 002b/04

ḫān <Far. Hükümdar, hakan -8-

ḫ. 105a/13, 124b/19, 255a/18, 260a/15, 328a/08

ḫ.+ a 260a/04

ḫ.+ ından 016a/09

ḫ.+ ları 090a/09

ḫān-fürūz <Far. Metinde adı geçen İranlı bir kahraman -1-

ḫ. 297a/13

ḫançer <Ar. Hançer -54-

ḫ. 009b/10, 038a/05, 039b/01, 040a/07, 040a/08, 040b/08, 041a/23, 087a/17, 108a/06, 208b/18, 305b/18, 305b/23, 306a/24, 322a/06, 322a/09, 326b/21

ḫ.+ den 006b/20, 017b/06, 103b/18

ḫ.+ e 039b/13, 147b/09, 312b/05

ḫ.+ i 039b/13, 305b/22, 326b/23

ḫ.+ i.le 067a/17, 070a/21, 093b/23, 135a/19, 152a/18, 178a/09, 205a/12, 257b/08

ḫ.+ le 012b/01, 022a/09, 026b/05, 220b/22, 259b/15, 306a/24, 307a/15, 319a/09

ḫ.+ ler 061b/16, 092b/16, 093a/15, 104a/25, 270b/06

ḫ.+ leri 101a/02, 270b/14

ḫ.+ lerle 084a/04

ḫ.+ üm 119a/24

ḫ.+ üŋ 108a/06, 119b/01

ḫ. çek- Hançer çekmek 262a/23, 276b/19

ḫandaḳ <Ar. Hendek -19-

ẖ. 005a/04, 005a/11, 057b/09, 186a/13, 187a/19, 202a/08, 234b/08, 235b/02, 246a/18

ẖ.+ a 005b/02, 186a/10, 186a/20

ẖ.+ dan 057b/10, 186a/19, 246a/20

ẖ.+ uŋ 005a/12, 186a/10, 186a/14, 246a/19

ḥandaḳ *bk. ẖandaḳ* -10-

ḥ. 186a/02, 186a/05, 235b/13, 235b/21, 237a/20

ḥ.+ a 272a/11

ḥ.+ daġı 237b/07

ḥ.+ ı 237a/10

ḥ.+ uŋ 186a/02, 237a/15

ẖandān <Ar. Gülen, sevinçli -46-

ẖ. 006a/09, 012b/18, 028b/19, 030a/11, 040b/02, 042b/14, 046a/06, 083b/24, 098b/18, 115a/06, 197b/21, 279b/03, 302b/24

şād u ẖ. 080b/25, 102b/13, 110a/11, 117b/15, 144a/23, 156b/18, 163a/23, 163b/12, 171a/08, 179b/23, 181a/06, 189a/05, 225a/15, 238b/20, 308a/18, 309a/16, 312b/03, 317b/04, 318b/06, 320b/06

şād u ẖ. ḳıluŋ 155b/06

şād u ẖ. olasız 313b/04

şād u ẖ. oldı 207b/14

şād u ẖ. oldılar 117b/13

şād u ẖ. olġıl 277b/02

şād u ẖ. oluŋ 320b/07

şād u ẖ. olup 158b/11, 172b/13, 186b/09, 222b/16, 266a/13

ẖ. ol- Sevinçli, neşeli olmak 016a/18, 062b/06, 288a/24

ẖān-dān <Far. Hükümdarlık -1-

ẖ.+ dan 187a/03

ẖande <Far. Gülen -1-

ẖ. 023b/23

ẖāne <Far. Ev, bark -2-

ẖ. 208b/08, 244a/10

ẖānedān <Far. Sülale, hanedan -1-

ẖ. 306b/13

ẖānegī Kayser'in Hüsrev Perviz'e gönderdiği kölelerden biri -10-

ẖ. 313b/10, 313b/13, 313b/14, 313b/18

ẖ.+ nüŋ 313b/14

ẖ.+ ye 313b/12, 314a/15, 314b/18

ẖ.+ yi 313b/13, 314a/16

ẖānende <Far. Şarkıcı, şarkı söyleyen -1-

ẖ.+ leri 318a/18

hang <Far. Mağara -3-

h.-ı efrāsiyāb 014b/18

h.+ ı 015a/10

h.+ uŋ 015a/13

ḥanṭal Metinde adı geçen bir tür ağaç -1-

ḥ. 203b/24

ẖānumān <Far. Ev, bark -4-

ẖ.+ dan 320b/14

ẖ.+ ından 001b/15

ẖ.+ umuz 153a/03

ẖ.+ uŋ 063b/24

ẖār <Far. 1. Diken 2. Hor, hakir -4-

ẖ. 123b/25

ẖ.+ dan 137a/12

ẖ. ol- Hor, hakir olmak 027a/03

ẖ. ṭut- Hor, hakir saymak 075a/25

ẖar-gāh <Far. Büyük çadır, otağ -4-

ẖ.+ a 201a/21

ẖ.+ dan 106a/21

ẖ.+ ında 171b/02

ẖ.+ ları 262b/25

ẖārā <Far. Sert, katı -2-

seng-i ẖ. 015b/24

seng-i ẖ.+ nuŋ 029a/06

ẖarāb <Ar. Harabe, harap -86-

ẖ. 018b/09, 026a/06, 086b/15, 089b/10, 153b/01, 182b/12

ẖ.+ a vėr- Yıkmak, tahrip etmek 048a/17, 068b/09, 203a/06, 203a/10, 225a/04, 252a/09, 254b/01, 287b/05, 289b/07, 290a/10, 312b/13, 310b/03, 301a/13

ẖ. ėt- Yıkmak, harab etmek 046a/12, 047a/14, 050a/11, 100a/01, 101a/08, 102b/11, 131b/09, 152a/09, 153a/03 160a/10, 168a/09, 220b/20, 233b/16, 266a/10, 289a/22

ẖ. eyle- Yıkmak, harab etmek 078a/25, 123b/21, 289a/19

ẖ. ḳıl- Yıkmak, harab etmek 046a/12, 068b/14, 070a/24, 078a/06, 119a/08, 120a/05, 123b/04, 129a/09, 129a/12 150b/05, 152a/12, 153a/14, 179a/01

ẖ. ol- Yıkılmak, harab olmak 018b/04, 019b/06, 026a/10, 56a/07, 077b/02, 086b/15, 093b/14, 112b/23, 130a/22, 150b/02, 154b/05, 154b/07, 167b/07, 167b/12, 168a/07, 168a/12, 168a/12, 170b/06, 170b/10, 178a/19, 180a/24, 185a/05, 185a/05, 191a/10, 195a/24, 195b/23, 198a/16, 202a/22, 219b/08, 220a/11, 232a/08 233a/08, 252a/02, 278a/16, 306b/13, 312a/22

ẖarābe <Far. Yıkıntı, virane -2-

ẖ. 143b/06, 312b/11

ẖarāblıḳ Harabelik -1-

ẖ.+ ı 254a/18

ẖarāc <Ar. Haraç, vergi -154-

ẖ. 042b/19, 072a/13, 092b/04, 092b/05, 102b/13, 103a/21, 104a/14, 106b/03, 109b/18, 143b/06, 143b/19, 166a/22, 167b/23, 170b/14, 170b/24, 171b/19, 172b/22, 174b/01, 175b/02, 175b/09, 176a/14, 182b/24, 183a/07, 183a/10, 183b/18, 189a/08, 189b/11, 195a/13, 195a/18, 195a/20, 195b/03, 195b/16, 195b/20, 219a/01, 221b/08, 225b/12, 229a/03, 229b/03, 231a/01, 247a/18, 254a/08, 254b/05, 254b/07, 263b/25, 290a/15, 313b/17, 318b/19

bāc u ẖ. 109b/18, 154b/24, 171b/16

ẖ.+ a 119a/09, 246a/05

ẖ.+ dan 195a/22, 197b/01, 240a/23

ẖ.+ ı 102b/22, 107a/23, 143b/11, 153a/19, 170b/19, 175b/21, 183a/07, 189b/08, 195a/11, 195b/18, 200b/06, 204a/14, 313b/09, 324b/10

ẖ.+ ıla 231a/06, 231a/07

ẖ.+ ın 127b/05, 169b/06, 169b/19, 172a/19, 175b/18, 178b/04

ẖ.+ ını 042b/23, 102a/25, 182b/24, 184b/19, 203b/02, 247b/14

ẖ.+ ıyla 102b/21, 158b/01, 198b/17

bāc u ẖ. istemeyesin 240a/24

ḫ.+ la 127b/06

ḫ.+ lar 103b/23

bāc u ḫ. vėrilmemişdür 200b/05

bāc u ḫ. vėrmege 139a/21, 170b/13

ḫ. al- Haraç almak 143b/18

ḫ. ėt- Haraca vermek 141a/14

ḫ. iste- Haraç istemek 043a/16, 044b/12, 046a/07, 101a/08, 104a/11, 104a/13, 105a/23, 120a/03, 120a/04, 120a/15, 169b/21, 173b/19, 175a/17, 176b/16, 180b/21, 229a/03, 229b/04, 241a/05, 254b/05, 254b/07, 289a/22 290b/19,

ḫ. vėr- Haraç vermek 044b/11, 045a/24, 045a/25, 052b/01, 052b/03, 093a/05, 118a/08, 118b/09, 119a/07, 153a/16, 170b/06, 172a/06, 172a/20, 173b/18, 173b/19, 195a/13, 195a/15, 195a/16, 197b/11, 203a/08, 203a/13, 203a/23, 220a/16, 229a/01, 229a/04, 240a/23 241a/05, 245b/11, 247a/08, 247a/11, 247a/23, 314a/11, 321a/15, 324a/25

ḫarāç *bk. ḫarāc* -1-

ḫ. 176a/18

ḫarad Metinde adı geçen İranlı bir komutan -1-

ḫ. 135a/18

ḥarām <Ar. Haram -12-

ḥ. 144a/14, 192a/25

ḥ.+ dan 112a/04, 114b/13, 212a/13, 213b/18

ḥ.+ dur 144b/20, 164b/02, 192a/23

ḥ. bil- Haram saymak, haram bilmek 166b/14

ḥ. ḳıl- Haram etmek, yasaklamak 166b/13

ḥ. ol- Haram olmak 132b/22

ḥarām-zāde <Ar.+Far. Piç -3-

ḥ. 268b/04, 296b/05

ḥ.+ sin 279a/12

ḥarām-zādelıḳ(ġ) <Ar.+Far. +T. Piçlik -1-

ḥ.+ la 265a/13

ḥarāmī <Ar. Hırsız, haydut, yolkesen -12-

ḥ. 135b/11, 244a/16, 258a/01, 309b/16, 324a/03

ḥ.+ den 139b/04, 175a/25, 182b/26

ḥ.+ ler 244a/18, 324a/03, 324a/05

ḥ.+ lerüŋ 324a/04

ẖarāmī *bk. ḥarāmī* -1-

ẖ.+ ye 279b/04

ḥarāret <Ar. Sıcaklık -2-

ḥ. 104a/04

ḥ.+ i 316a/01

ẖaraz Metinde adı geçen bir şehir -9-

ẖ. 042a/03, 042a/07, 042a/10, 042b/09, 043a/16, 043a/17, 314a/05

ẖ.+ dan 314a/21

ẖ.+ dur 044a/11

ẖ.+ uŋ 169b/19

ḥarb <Ar. Savaş -2-

ālāt-ı ḥ.+ ile 178a/01

ḥ. ėt- Savaşmak 103a/23

ḥarbe <Ar. Kısa mızrak, süngü -2-

ḥ.+ ler 092b/16, 093b/08

ḥarbī <Ar. Harbe mensup, harble ilgili -4-

çeng-i ḥ. çaldılar 264b/15

çeng-i ḥ. çalındı 094b/15, 222a/20, 295b/01

ẖarc <Ar. Gider, sarf, bir iş için harcanan para, madde vs. -40-

ẖ.+ ını 182b/25, 183a/06, 183a/12

ẖ.+ a sür- Harcanmak için pazara çıkarılmak 052a/06, 054b/20, 057a/19, , 066b/15, 088b/13, 094a/10, 094a/12, 097b/10, 097b/24, 104a/20

ẖ. ėt- Harcamak 052a/01, 099b/21, 108b/13, 112b/07, 114b/16, 114b/19, 136b/15, 144a/05, 170b/07, 195b/22, 198a/24, 211b/07, 215a/05, 222b/07, 226b/16, 228b/21, 241b/08, 244a/06, 244a/07, 305a/25, 318a/03, 324b/10

ẖ. eyle- Harcamak 141a/22

ẖ. ol- Harcanmak 182b/17

ẖ. olın- Harcanmak 229a/08

ẖarca- Harcamak -2-

ẖ.- mazuz 099a/14

ẖ.- mış 243b/18

ḫarcan- Harcanmak -1-

ḫ.- asın 133a/09

ḫarclıḳ(ġ) Harçlık -1-

ḫ.+ ıla 011a/15

ḫarç <Ar. Yapıda tuğla veya taşların örgüsünü sağlamlaştırmak, duvarları sıvamak için kullanılan, toprak, saman, kum, kireç, çimento vb. şeyleri su ile kararak yapılan karışım -1-

ḫ. ėt- Harç yapmak 045a/13

ḫarçlıḳ(ġ) Harçlık -1-

ḫ. 300b/13

ḥareket <Ar. Hareket -8-

ḥ.+ e 238a/12, 296a/11

ḥ.+ e getür- Hareket ettirmek 154a/10

ḥ. ėt- Hareket etmek 145b/22

ḥ.+ ine 167a/19

ḥ. ḳıl- Davranış göstermek, davranmak 175b/15, 221b/02, 257a/14

ḫarer Metinde adı geçen bir memleket -3-

ḫ. 041b/13, 041b/14

ḫarez Metinde adı geçen bir memleket -7-

ḫ. 253a/02, 254a/07, 254a/10, 254a/16, 254b/13, 254b/15, 254b/16

ḫārezm Türkistan'da bir şehir -2-

ḫ. 024a/04, 027a/25

ḫāric <Ar. Dış, dışarı -1-

ḫ. 087b/17

ḥarīf <Ar. 1. Rakip, 2. Dost, arkadaş -32-

ḥ. 160b/04, 274b/12, 274b/14, 279b/07, 319a/23, 322a/06

ḥ.+ i 187a/12, 297a/18

ḥ.+ ler 138b/16

ḥ.+ üŋ 041a/11, 048b/21, 083b/19

ḥ. ėdin- Dost edinmek 146a/10

ḥ. ol- 1. Rakip olmak 2. Dost, arkadaş olmak 070b/13, 072b/25, 073a/06, 077b/08, 127b/12, 145b/08, 146a/13, 166b/05, 168b/16, 178b/22, 210a/02, 222a/14, 234b/03, 258a/22, 258b/04, 259a/18, 261a/19, 298b/22, 301a/16

ḥarīr <Ar. İpek -64-

ḥ. 027a/06, 126b/12, 128b/22, 157b/14, 165a/25, 165b/10, 165b/19, 184a/01, 193b/25, 219b/02, 221b/19, 228b/20, 241a/09, 249b/20, 252a/19, 290b/17, 315b/19

ḥ.+ de 119a/23

ḥ.+ den 128a/05, 165b/15, 224b/07, 237b/23

ḥ.+ e 119a/04, 157b/16, 237b/18, 241a/07, 252a/19

ḥ.+ i 119a/04, 119a/23, 252a/23, 252b/02, 313a/23

ḥ.+ ile 007a/19, 108b/17, 200b/19

ḥ.+ le 165b/01

ḥ.+ ler 068b/22, 098b/20, 099a/09, 133a/17, 136b/21, 147b/14, 148b/15, 164a/16, 173a/10, 175a/10, 206a/24, 250a/24, 307a/17, 313b/08

ḥ.+ lerden 106a/21, 225b/22, 228b/18

ḥ.+ lere 051b/21, 094a/23, 094a/25, 194a/10, 197b/07, 236b/02, 327a/01

ḥ.+ lerile 142a/24

ḥ.+ üŋ 032a/03, 165b/01

ḥarīṣ <Ar. Tamahkar, hırslı -40-

ḥ. 112a/05, 120a/14, 120b/16, 126b/14, 188b/17, 192b/16, 212a/15, 285a/13, 324b/22

ḥ.+ sin 119b/10

ḥ.+ üŋ 112b/03

ḥ. ol- Tamahkar olmak 033a/10, 053b/02, 082b/13, 086a/15, 112b/02, 123b/19, 123b/20, 125b/16, 142b/04, 144b/17, 146a/11, 147a/07, 155a/06, 177b/11, 194b/12, 196a/14, 206b/07, 209a/16, 212b/06, 236a/22, 241b/14, 245a/05, 252b/05, 265a/01, 265b/18, 280a/13, 307a/15, 321a/17

ḥarīṣlıḳ Tamahkarlık -1-

ḥ. 146a/11

ḫāristān <Far. Dikenlik -3-

ḫ.+ ı 278a/21

ḫ.+ ları 278b/21

ḫ. ol- Dikenlik haline dönüşmek 131a/24

ḫarrāʿa Metinde adı geçen zalim bir şah -3-

ḫ. 117b/10, 117b/11

ḫ.+ dur 117b/08

ẖarrād[1] İsfendiyār'ın tacir kılığındayken kullandığı müstear ad -1-

ẖ. 065b/16

ẖarrād[2] Metinde adı geçen yaşlı bir bilge -1-

ẖ. 144a/21

ẖarrād[3] Sasani hükümdarları Hürmüzd, Hüsrev-i Perviz ve şirüye dönemlerinde yaşamış İranlı bir bilge, vezir, ulu kişi *ayrıca bk. ẖarrād burzīn, ẖarrād berzīn, ẖarrād-bin-burzīn* -29-

ẖ. 169b/17, 260a/16, 263a/01, 269b/11, 270b/02, 281b/15, 287a/20, 288b/19, 288b/21, 291a/06, 292a/02, 292a/08, 304a/12, 304a/16, 304a/18, 304b/19, 304b/20, 305a/04, 305a/25, 305b/07, 305b/08, 306a/05, 306a/09, 306a/10, 307b/05, 313b/23, 320b/19, 320b/21, 320b/22

ẖarrād berzīn *bk. ẖarrād burzīn* -8-

ẖ. 292a/04, 292a/13, 292a/16, 292a/21, 292a/23, 293a/18

ẖ.+den 293a/03

ẖ.+e 293a/06

ẖarrād burzīn Sasani hükümdarları Hürmüzd, Hüsrev-i Perviz ve Şirüye dönemlerinde yaşamış İranlı bir bilge, vezir, ulu kişi *ayrıca bk. ẖarrād*[3] -81-

ẖ. 257b/17, 257b/24, 258a/06, 260a/13, 262b/25, 266b/01, 267a/03, 267a/12, 269b/10, 270a/02, 270a/08, 270a/14, 270b/16, 277a/03, 287a/19, 288b/17, 288b/19, 290b/21, 291b/25, 292a/01, 304a/20, 304a/23, 304b/03, 304b/18, 305a/15, 305a/19, 305b/04, 305b/12, 307a/03, 307a/10, 307a/24, 312b/05, 314b/13, 319a/01, 320b/09, 320b/18, 320b/23, 321a/01, 321a/03

ẖ.+den 305a/02

ẖ.-+e 258a/05, 262b/24, 270b/01, 288b/01, 288b/05, 288b/06, 288b/15, 304a/24, 304b/01, 305a/23, 305b/03, 307b/10, 307b/11, 320b/10

ẖ.+i 257b/11, 257b/22, 304a/12, 304a/15, 304a/22, 304b/16, 307b/02

ẖ.+le 305a/12, 321b/06

ẖ.+üŋ 260b/08, 270a/13, 291b/24, 300b/09

ẖ.+ a 257b/13, 270a/14, 306a/03, 321a/02

ẖ.+ dur 065b/16

ẖ.+ ı 304b/01, 304b/19, 305a/02, 320b/18

ẖ.+ uŋ 066a/20, 304b/15, 305a/10, 306a/09, 307b/10, 307b/11

ẖarrād-ı kürd Metinde adı geçen bir pehlivan -1-

ḫ. 170a/18

ḫarrād-bin-burzīn *bk. ḫarrād burzīn* -1-

ḫ.+ e 313b/22

ḫāṣ <Ar. 1. Özgü, has 2. Özel 3. Saf 4. Eş dost, akraba-102-

ḫ. 005b/22, 017b/21, 026a/16, 031a/07, 036b/16, 039b/03, 043b/04, 043b/20, 048b/04, 049b/18, 050b/13, 051a/06, 052a/24, 054a/05, 058a/06, 058a/19, 058b/18, 059a/19, 060a/22, 065b/02, 067a/10, 068b/23, 077b/13, 091b/23, 091b/25, 092b/15, 097a/21, 098b/21, 099b/22, 100b/13, 103a/24, 103b/01, 110b/19, 115b/07, 119a/11, 121a/11, 121a/14, 127b/15, 128a/06, 130a/04, 133a/03, 133b/13, 133b/19, 140b/14, 150a/02, 150a/05, 152b/05, 156b/24, 156b/25, 158a/05, 158b/24, 168a/21, 178a/02, 178b/20, 182b/06, 198b/17, 209b/17, 211a/05, 217a/13, 219a/24, 219b/09, 222a/19, 224a/14, 224a/15, 228b/19, 229b/24, 238b/15, 239a/17, 240b/04, 241a/07, 241a/09, 243b/04, 253b/06, 255b/06, 259a/07, 263b/01, 264a/08, 266a/04, 266b/08, 267b/13, 268a/08, 268b/18, 270b/21, 287b/09, 290a/06, 296a/23, 298b/15, 300b/08, 301b/20, 303a/03, 308b/08, 308b/10, 308b/19, 311a/16, 312b/09, 314b/18, 318b/21

ḫ.+ ın 092a/08

ḫ.+ larından 011b/05

ḫ.+ larıydı 041b/11

ḫ.+ larumdur 028b/12

ḫ. ḳıl- Özel hale getirmek 060b/02

ḫasārāt <Ar. Zararlar -1-

ḫ. ol- Zarara uğramak 105a/03

ḫasāret <Ar. Zararlar -2-

ḫ.+ dür 047a/15

ḫ. ol- Zarara uğramak 202b/04

ḥased <Ar. Kıskançlık -18-

ḥ. 132b/22, 194b/07, 226b/25

ḥ.+ den 132b/22

ḥ.+ i 011a/05

ḥ.+ ile 132b/23

ḥ.+ inden 063a/03

ḥ. ėt- Kıskanmak 132b/21, 132b/23, 215a/11, 217a/15, 226b/21, 317a/17

ḥ. eyle- Kıskanmak 296b/12

ḥ. ḳıl- Kıskanmak 214b/21, 269a/21

ḥ. ol- Kıskançlık beslemek 132b/21

ḥ. ṭut- Kıskançlık beslemek 132b/22

ḥasen <Ar. Güzel -3-

ḥ. 074b/01, 082b/20, 112b/01

ḥasenāt <Ar. İyilikler -1-

ḥ.+ a 181a/11

ḥāṣıl <Ar. Ortaya çıkan, var olan -154-

ḥ. 022a/10, 035a/16, 082b/18, 145b/12, 211b/05, 212b/01, 244a/14, 255b/23

ḥ.+ dur 069b/19, 142b/01, 155b/03, 223a/13, 293b/21

ḥ.+ ı 025b/04, 086b/02, 094a/15, 098a/03, 326a/24

ḥ.+ ımuz 189b/08

ḥ.+ uŋ 019b/19

ḥ. ėt- Elde etmek, ele geçirmek 050b/05, 122a/24, 142b/08

ḥ. eyle- Elde etmek, ele geçirmek 038b/24, 039a/19, 044a/18, 169b/12, 191b/13, 242b/22, 257a/11, 289a/11, 294a/16, 299b/02

ḥ. ḳıl- Elde etmek, ele geçirmek 087b/09, 099b/09, 142a/01, 156b/03, 166b/21, 172b/15, 181a/24, 237b/20, 242a/07, 310a/24, 310b/05, 313b/15, 314a/19

ḥ. ol- Elde edilmek 026a/17, 049a/09, 050a/10, 054a/09, 059b/07, 060a/06, 062b/08, 064a/03, 064a/09, 068a/14, 068b/12, 068b/16, 070b/10, 073b/15, 074a/12, 075a/20, 081a/16, 081b/13, 082b/06, 083a/21, 089b/25, 091b/22, 097b/13, 099b/14, 101b/14, 108b/09, 109a/16, 111b/20, 113b/03, 115a/24, 118b/15, 120b/03, 125b/08, 130b/16, 136a/08, 136b/08, 138b/24, 139a/08, 141a/19, 142b/01, 143b/20, 145a/03, 145a/13, 146b/08, 149b/01, 154b/11, 155b/15, 156b/21, 157a/07, 164a/01, 164b/08, 169b/09, 171b/19, 172a/20, 175a/14, 179b/02, 183a/20, 187b/18, 187b/19, 190b/17, 191b/15, 192b/19, 196a/10, 196b/15, 197a/23, 199b/05, 201b/06, 201b/06, 204a/01, 206b/11, 211b/04, 212b/07, 212b/12, 212b/18, 213a/15, 215a/08, 215b/11, 216b/18, 217a/21, 217b/17, 217b/24, 230a/11, 231b/13, 237a/09, 238b/24, 241b/12, 243a/01, 244a/16, 244a/24, 247b/03, 251b/15, 254b/23, 258b/20, 263b/18, 267b/15, 271b/12, 273b/01, 278a/14 285a/12, 291b/08, 292b/09, 298b/06, 309a/25, 309b/15, 313b/21, 314a/15, 324b/01

ḥaṣīr <Ar. Hasır -1-

ḥ. 087a/11

ḫasīs <Ar. Alçak, soysuz -1-

ḫ. ol- Alçak, soysuz olmak 210b/10

ḫāṣiyyet <Ar. Özellik -2-

ḫ.+ i 292a/19

ḫ.+ in 052b/23

ḫaṣlet <Ar. Huy, tabiat -3-

ḫ. 132b/23

ḫ.+ durur 132a/24

ḫ.+ dür 116b/17

ḫaṣm <Ar. Düşman -12-

ḫ. 068b/02

ḫ.+ a 058b/10, 064a/06, 113a/12

diyār-ı ḫ.+ dan 064a/05

ḫ.+ ı 052b/23, 064a/07, 113a/10

ḫ.+ ıla 064a/02

ḫ. ol- Düşman olmak 036b/12, 121b/06, 121b/07

ḥasnā <Ar. Güzel (kız veya kadın) -1-

ḥ. 088a/17

ḥasret <Ar. Özleyiş, hasret -12-

ḥ. 236a/14, 321b/18

ḥ.+ i 092a/13

ḥ.+ ile 059b/12, 067a/19, 123b/24, 127a/10

ḥ.+ inden 315a/05

ḥ.+ le 307a/11, 325b/14, 326b/23

ḥ. ol- Hasret çeker olmak 240a/13

ḫāṣṣa <Ar. 1. Hükümdarın kendine mahsus olan 2. Saf, halis -2-

ḫ. 003a/17, 052b/24

ḫasta <Far. Hasta -48-

ḫ. 086b/21, 111b/06, 111b/07, 112a/19, 140a/09, 148b/16, 158a/24, 190b/09, 204a/11, 224b/04, 225a/22, 236a/14, 275b/17, 280b/23, 283b/09

ḫ.+ dur 306a/16

ḫ.+ lar 005b/06, 263a/02

ḫ.+ lara 243a/11

ẖ.+ laruŋ 111b/07

ẖ.+ nuŋ 180a/10, 243a/11

ẖ.+ sısın 280a/20

ẖ. vü zār 140a/10

ẖ.+ yısa 180a/11

ẖ. düş- Hastalanmak 037a/13

ẖ. eyle- Hasta etmek 089a/12, 306b/08

ẖ. gör- Hasta görmek 305b/04

ẖ. ol- Hasta olmak 002b/14, 005b/06, 089a/13, 095a/19, 098a/12, 103b/06, 123b/22, 129b/14, 155a/25, 161b/04, 169b/10, 175a/12, 180a/10, 191a/14, 296a/05, 305a/24, 305b/20, 315b/13, 316b/21

ẖastalıḳ Hastalık -18-

ẖ. 113a/25, 144b/03, 154a/18, 184a/13, 194b/05, 231a/23, 231b/08, 323b/18

ẖ.+ a 271a/14

ẖ.+ ı 098a/13

ẖ.+ ıla 094a/06, 098a/20, 274a/16

ẖ.+ ına 155a/25, 214b/19, 305a/25

ẖ.+ a ur- Hastaymış gibi davranmak 326a/11

ḥasūd <Ar. Çok kıskanç -5-

ḥ. 074a/05

ḥ.+ a 074a/06

ḥ.+ lar 074a/03

ḥ.+ uŋ 068b/18, 074a/05

ḥāşā <Ar. Asla, hiçbir zaman -15-

ḥ. 083a/11, 092b/22, 116a/20, 119a/22, 134b/17, 141a/22, 172a/15, 180b/01, 221a/08, 252b/04, 258a/13, 278b/06, 303b/24, 314b/03, 321b/02

ẖaşem <Ar. Bir kimsenin yanında bulunanlar, maiyet -1-

ẖ. 106a/15

ḥaşr <Ar. Yeniden dirilme -1-

ḥ.+ a 142b/06

ẖaṭ <Ar. 1. Çizgi 2. Yazı 3. Kıl, tüy -19-

ẖ. 277a/09, 291a/03

dest-i ẖ. 192b/13

ḫ.-ı bī-endāze 035a/22

ḫ.+ ı 137b/12, 137b/15, 147b/10, 215b/25

ḫ.+ ıla 176a/10, 181b/07, 222a/24, 228b/20, 290b/17

dest-i ḫ.+ ıla 252a/23

ḫ.+ ına 274b/07

ḫ.+ ını 194a/03

ḫ.+ ıyla 193b/25, 252b/01

ḫ.+ umı 291a/04

ḫaṭā <Ar. Hata, yanlış -22-

ḫ. 022a/07, 051a/19, 064b/10, 072b/25, 120b/24, 162a/14, 231b/11, 237b/05, 274a/13

ʿayb u ḫ. 226a/21

ḫ.+ dur 069b/22, 090a/19, 121b/17, 124a/01, 177a/24, 205b/08, 295a/08

ḫ.+ yıla 084b/07, 159a/18

ḫ. ėt- Hata etmek 087b/10, 120b/22, 172a/11, 322b/21

ḫaṭar <Ar. Tehlike -3-

ḫ. 070a/10, 075a/14

ḫ.+ dur 124a/01

ḫaṭar-nāk <Ar.+Far. Tehlikeli -1-

ḫ.+ dur 215a/18

ḫāṭır <Ar. 1. Zihin 2. Keyif, hal 3. Gönül -358-

ḫ. 059b/18, 068b/06, 074b/20, 119b/15, 158a/04, 187b/23, 231a/09, 247b/12, 249b/22, 289a/13, 300a/13, 306a/11, 308a/19

ḫ.+ çun 146a/16

ḫ.+ dan 228a/04

ḫ.+ ı 032b/18, 053b/08, 058b/01, 064a/08, 064b/07, 069b/25, 072a/14, 083a/09, 090a/20, 091a/18, 094a/07, 101b/23, 102a/08, 105a/04, 106b/18, 119a/16, 120b/13, 136a/10, 147b/04, 149a/04, 151a/21, 153a/21, 158b/02, 161b/03, 163b/08, 165b/23, 166b/21, 168a/10, 172a/18, 177b/03, 183a/20, 183b/04, 188b/06, 190a/22, 190b/02, 190b/05, 192b/03, 192b/04, 199a/03, 199b/02, 199b/03, 203b/01, 206a/19, 206b/19, 207b/04, 207b/23, 209a/14, 210a/06, 210a/24, 212a/09, 212a/15, 216b/10, 218a/01, 232a/08, 234a/07, 238b/01, 239a/14, 246b/16, 247a/17, 247b/08, 248b/13, 250a/01, 256a/22, 258a/25, 258b/12, 267b/14, 267b/18, 268b/07, 268b/25, 271a/25, 273b/23,

ḫ.+ umuzı 223a/24, 310a/19

ḫ.+ uŋ 039a/25, 056a/22, 056b/11, 057b/16, 057b/20, 057b/22, 058b/03, 064b/23, 066a/22, 068a/12, 075a/04, 081b/16, 093a/25, 095b/24, 101a/04, 101b/22, 118b/07, 119b/11, 120a/18, 121b/08, 138a/09, 150b/13, 153a/15, 158b/16, 164b/20, 166a/20, 170a/08, 191a/14, 193b/08, 215b/11, 228a/11, 228a/12, 240a/25, 247b/07, 247b/11, 252b/21, 256a/24, 266b/23, 267b/15, 272b/15, 273a/25, 275b/20, 301a/14, 301a/15, 305a/01, 311a/15, 312b/16, 313b/02

ḫ.+ uŋa 080a/21, 090b/21, 278a/05

ḫ.+ uŋçun 032b/06, 306a/04

ḫ.+ uŋdağın 140b/01

ḫ.+ uŋdan 081a/22, 091a/16, 226b/08, 250a/10, 250a/20, 266b/24, 275b/06

ḫ.+ uŋdayam 247b/11

ḫ.+ uŋı 153a/03, 215a/14, 237a/02

ḫ.+ uŋız 104a/19

ḫ.+ unızı 098b/03

ḫ.+ uŋla 260a/02

ḫ.+ uŋuz 030b/12, 168a/11, 175a/18, 247a/21

ḫ.+ uŋuzda 064b/15

ḫ. eyle- Gönül görmek 036a/08

ḫ. ṣor- Hal, hatır sormak 038b/09, 072a/19, 160b/05, 161a/13, 173b/10, 292a/04

ḫ.+ a düş- Akla gelmek 057b/04, 159a/05, 174b/07, 197b/23, 220a/21, 239a/22, 248a/06, 270a/12, 310a/01, 315b/12, 320b/01

ḫ.+ a gel- Akla gelmek 290a/18

ḫ.+ a getür- Akla getrmek 117b/10, 170b/22, 170b/23, 190a/24, 191a/13, 252b/10, 290a/09, 316a/03

ḫ.+ da ṭ(d)ut- Akılda tutmak 074a/08, 159a/12, 165a/15, 165a/19, 249a/01, 257a/02, 289b/02, 321b/07, 301a/23

ḫ.+ da ṭur- Akılda tutmak 222a/15

ḫ.+dan geç- Aklından geçmek 085b/14, 173b/18, 194b/21, 207a/04, 265b/07

ḫ.+dan git- Akıldan çıkmak 088a/19

ḫāṭırcıḳ Hatır, gönül -2-

ḫ.+ ın 069a/23

ḫ.+ ları 069a/24

ḫāṭırlu Hatırlı -1-

ḫ. 060b/16

ḫātim <Ar. Son -2-

ḫ. 027b/12

ḫ.+ i 253a/08

ḫatlān Maveraünnehir'de bir şehir adı -1-

ḫ.+ dan 219b/17

ḫatm <Ar. 1. Son -6-

ḫ. ėt- Bitirmek 046a/15, 110a/12, 113a/13, 121b/18

ḫ. ol- Bitmek, sonlanmak 024a/17, 222b/14

ḫaṭṭāb Metinde adı geçen bir Arap komutan -1-

ḫ. 324a/17

ḫātūn <Ar. Kadın -221-

ḫ. 055a/07, 055a/09, 069a/23, 098a/03, 099a/05, 099a/06, 099a/14, 099a/18, 099a/19, 099b/21, 103b/04, 115a/12, 117b/21, 124b/03, 124b/04, 124b/06, 124b/13, 124b/18, 124b/22, 124b/24, 125a/02, 125a/13, 145a/16, 145a/17, 147b/09, 149b/03, 150a/02, 150a/04, 156a/25, 156b/01, 158b/21, 203b/11, 209a/21, 217b/09, 217b/11, 224a/09, 231a/22, 231b/15, 231b/22, 232a/05, 232a/08, 232a/11, 232a/23, 232b/07, 236b/05, 236b/09, 240b/14, 240b/15, 240b/17, 240b/18, 240b/19, 255a/14, 257b/04, 269a/19, 269a/22, 269a/23, 269a/25, 269b/04, 270b/03, 271b/17, 272b/05, 272b/16, 274a/14, 299a/08, 302a/04, 302a/05, 302a/10, 302a/12, 302a/16, 302a/19, 302a/22, 302a/23, 302b/04, 302b/12, 305a/12, 305a/13, 305a/25, 305b/02, 305b/06, 305b/08, 306a/05, 306a/07, 308a/02, 308a/09, 308b/22, 309a/01, 310a/06, 310b/06, 310b/08, 311b/03, 312b/15, 316a/16, 316a/19, 316b/17, 316b/20, 322b/04

ḫ.+ a 124b/19, 149a/25, 203b/09, 209b/11, 240b/17, 269b/03, 274a/14, 302a/09, 305a/25, 305b/08, 306a/09, 307b/01, 322b/10

ḫ.+ dan 098a/17, 103b/04, 129b/05, 231a/22, 255a/10, 307a/23

ḫ.+ dı 323b/03

ḫ.+ ı 055a/04, 099a/03, 109b/21, 149b/02, 150a/20, 157a/06, 203b/12, 224a/08, 226a/11, 231a/21, 231b/11, 231b/15, 255a/08, 255a/15, 270a/10, 286a/11, 302a/25, 308a/03

ḫ.+ ıla 115a/15, 255a/09, 269b/03

ḫ.+ ın 310b/06

ḫ.+ ına 109a/05, 149a/25, 231a/24

ḫ.+ ını 191a/07

ḫ.+ ınuŋ 099a/04, 310b/06

ḫ.+ ıyam 069a/19

ḫ.+ la 302b/25

ḫ.+ lar 002a/08, 086a/24, 107a/12, 115a/06, 115a/07, 115a/08, 124a/24, 124b/08, 124b/25, 125a/12, 125a/15, 156b/02, 209b/10, 292b/17, 314a/12

ḫ.+ lara 115a/09, 115a/10, 124b/23, 272b/07

ḫ.+ lardan 149b/20, 153b/08, 311a/10

ḫ.+ ları 091a/04, 209a/25

ḫ.+ larıla 124b/20

ḫ.+ larıladur 157a/06

ḫ.+ larından 316a/18, 316b/16

ḫ.+ larla 272b/05, 302a/05

ḫ.+ larum 209b/12

ḫ.+ larumuŋ 169b/20

ḫ.+ laruŋ 124a/20, 124b/18, 124b/23, 169b/18, 180a/01, 180b/21, 209a/19, 209a/20, 209b/03, 322a/25

ḫ.+ um 129b/21, 310b/04

ḫ.+ umdur 118b/03

ḫ.+ umıla 310a/25

ḫ.+ uŋ 069a/23, 124b/13, 124b/24, 148a/17, 149b/02, 231b/06, 236b/12, 240b/15, 255a/11, 257b/05, 269a/19, 302a/13, 302b/01, 305a/12, 305a/22, 305a/23, 305a/24, 305b/01, 305b/03, 305b/04, 306a/05

ḫ.+ uŋuŋ 253a/04

ḫ. ėdin- Bir kadını eş olarak seçmek 231b/06

ḫ. ol- 1. Kraliçe olmak 2. Kadın olmak 139b/09, 308a/15

ḫāṭur *bk. ḫāṭır* -1-

ḫ.+ uŋ 047b/10

havā <Ar. Hava, gök -59-

h. 005b/02, 005b/19, 010a/04, 010b/02, 010b/03, 010b/23, 012a/09, 029b/15, 029b/25, 040b/10, 047b/12, 048b/15, 051a/21, 058b/21, 064a/09, 069a/07, 086b/18, 087a/19, 155b/21, 184b/16, 187b/04, 191b/10, 196b/02, 199a/20, 200a/08, 200b/18,

200b/19, 205b/21, 205b/24, 219b/25, 220a/04, 292a/24

h.+ da 012b/08, 271b/07

h.+ daki 292b/02, 292b/04

h.+ dan 039a/15, 077a/01, 115a/23, 225b/23, 239a/19, 292b/25, 306b/19

h.+ nuŋ 005b/04

h.+ sı 122b/07, 125a/24, 286b/11, 287b/15

h.+ sına 166a/11

h.+ ya 039a/16, 054a/03, 063a/09, 078b/01, 087a/21, 175b/25, 202a/08, 260b/21, 271b/06

h.+ yı 313a/03

ḥavāle <Ar. Atma, fırlatma -9-

ḥ. ḳıl- Atmak, fırlatmak 048b/22, 055b/11, 261b/25, 281a/10, 295b/16, 309a/10, 309a/11, 323b/11

ḥ. ol- Hamle yapmak, saldırmak 178b/23

ḫāver <Far. Doğu -4-

ḫ. 036a/06

ḫ.+ den 017b/17, 020a/19, 023b/23

ḫavf <Ar. Korku, korkma -11-

ḫ. 173b/09

ḫ.+ dan 132a/10

ḫ.+ ı 203b/06

ḫ.+ ından 071a/12, 123b/10, 124a/11, 316b/09

ḫ. düş- Korkmak 176a/02

ḫ. ėt- Korkmak 036b/06

ḫ.+ a düş- Korkmak 066b/18

ḫ. u bīm çek- Tehlike ve korku içinde yaşamak 108b/23

ḥavl <Ar. Güç, kuvvet, kudret -1-

ḥ.+ ḳıl- Gücüyle, kudretiyle yapmak 012b/06

ḥavż <Ar. Havuz -4-

ḥ. 126b/10, 136b/21, 139a/03

ḥ.+ uŋ 126b/11

hāy-u-hū <Far. Kargaşa -2-

h.+ yıla 264b/20

h.+ yundan 055a/25

ḥayā <Ar. Utanma -26-

ḥ. 110a/07, 113a/21, 119a/08, 144a/05, 145b/02, 173a/24, 184a/16, 212a/01, 226b/07, 226b/13, 227a/06, 228a/09, 242b/22, 291a/16, 293a/09

ḥ.+ sı 155a/04, 310a/02, 322a/25

ḥ.+ sın 166b/18

ḥ.+ yıla 110b/03, 115a/03, 173b/09, 194b/18, 209b/01, 211b/13

ḥ.+ yla 179a/15

ḫayāl <Ar. Hayal -8-

ḫ. 108a/25, 227a/24

ṣanʿat-ı ḫ. 314b/25

ḫ.-i ḫābdur 054b/21, 057a/21

ḫ. düş- Gebe kalmak 020a/15

ḫ.+ i 315b/17

ḫ.+ inde 272b/17

ḥayālu Edepli -2-

ḥ. 068b/10, 151a/03

ḥayāsız / ḥayāsuz Edepsiz -2-

ḥ. 211b/14

ḥ. ol- Edepsiz olmak 155a/07

ḥayāsızlıḳ(ġ) /ḥayāsızluk(g) Edepsizlik -2-

ḥ.+ ıla 308a/16

ḥ.+ ından 160a/10

ḥayāt <Ar. Hayat -23-

ḥ. 054b/21, 057a/21, 076a/23, 084b/13, 097b/25, 098a/21, 122a/06, 125a/21, 130b/25

āb-ı ḥ. 125b/02, 315b/23

naḳş-ı ḥ. 094b/12

ḥ.-ı cāvidān 058a/07

āb-ı ḥ.+ a 125b/07, 125b/09

āb-ı ḥ.+ ı 125b/04

ḥ. bul- Yaşamak 044b/14, 082a/16, 118b/02, 194a/16, 238a/22, 259a/21

ḥ. vėr- Hayat vermek 238b/19

ẖāye <Ar. Haya, testis -4-

ẖ.+ mi 140b/06

ẖ.+ sinden 037a/16

ẖ.+ sini 140a/08

ẖ.+ ye 140a/09

ẖayel *bk. ẖayāl* -1-

ẖ. 045b/07

ḥayf <Ar. 1. Haksızlık, zulüm 2. Yazık! -54-

ḥ. 010a/24, 030a/16, 050a/06, 051b/19, 065a/05, 070a/04, 071a/20, 085a/24, 099b/14, 100a/10, 105b/05, 108b/16, 119a/24, 141a/22, 145a/08, 152a/25, 190a/25, 200b/08, 205b/10, 282a/13, 320b/02, 327a/15

ḥ.+ dur 122a/07

ḥ.+ ı 181a/16

ḥ.+ ıla 061a/04, 104b/15, 104b/18, 119a/25, 171a/16

ḥ.+ ını 143b/02, 143b/09, 144a/19, 197a/24, 214a/06

ḥ.+ ıyla 087b/12

ḥ.+ lar 098a/03

ḥ.+ ları 175a/02

ḥ.+ sına 214b/21

ḥ. ėt- Zulmetmek 083a/11, 163b/24, 184b/15, 275a/22, 278a/14

ḥ. eyle- Zulmetmek 194b/12, 195b/14

ḥ. ḳıl- Zulmetmek 194b/09

ḥ. ol- Yazık olmak 125b/22, 167b/06, 204b/09, 215a/05, 217a/05

ḥ.+ a git- Boşa gitmek 114b/21, 120b/23

ḥayfā <Ar. Yazık, eyvah -4-

ḥ. 050a/20, 117a/23, 284a/09, 324a/22

ẖayırlu Hayırlı -2-

ẖ. 274b/20

ẖ.+ dur 298b/16

ẖāyin <Ar. *(ẖā'in)* Hain, hıyanet eden -12-

ẖ. 108b/19, 209b/11, 284b/03, 296b/05

ẖ.+ durur 097b/10

ẖ. bil- Hain saymak 284b/06

ḫ. eyle- Hain etmek 319b/17

ḫ. ol- Hain olmak 108b/22, 108b/23, 108b/24, 319b/07, 321b/21

ḫāyinlıḳ Hainlik -2-

ḫ.+ umuz 209b/15

ḫ. gör- Hainlik görmek 288a/16

ḥayḳır- Bağırmak, feryat etmek -5-

ḥ.- dı 037a/11, 066a/09, 120a/09, 142a/12

ḥ.- up 260b/17

ḥayḳur- *bk. ḥayḳır-* -1-

ḥ.- up 077a/16

ḫayl <Ar. At -3-

ḫ. 011b/09, 042a/08, 106a/15

ḫaylece Epeyce, oldukça fazla, haylice -1-

ḫ. 071b/21

ḫaylī <Far. Çok, Çok fazla -18-

ḫ. 046b/17, 134a/21, 137b/19, 141b/04, 170a/06, 203b/21, 247a/06, 259b/10, 270b/22, 275a/24, 283a/05, 287b/10, 292a/03, 300a/15, 302a/23, 303a/09, 304a/23

ḫayme <Ar. Çadır, otağ -11-

ḫ. 124b/15, 151b/04, 168a/20, 315b/03

ḫ.-yi rūzigār 137a/10

ḫ.+ ler 038a/07

ḫ.+ leri 010a/11, 262b/25

ḫ.+ ydi 025a/18

ḫ.+ ye 005b/19

ḫ.+ yi 006a/01

ḫayr <Ar. İyilik, fayda, hayır -157-

ḫ. 045b/18, 057a/18, 068b/04, 074a/09, 074a/12, 081b/12, 083a/07, 088a/16, 090a/21, 096a/10, 097a/07, 101b/18, 102a/15, 108a/19, 117a/21, 124a/04, 129b/10, 144a/16, 145b/18, 153b/13, 155a/21, 174a/23, 174b/25, 179b/24, 181a/11, 181a/22, 183a/02, 194a/24, 194b/14, 204a/08, 208a/08, 211a/18, 214a/10, 219b/07, 223a/11, 223b/24, 234a/15, 241b/01, 241b/05, 242a/06, 242b/15, 248a/20, 248b/05, 250a/20, 260b/08, 271b/15, 272a/22, 272b/04, 273b/22, 281a/05, 283a/10, 283a/12, 283b/14, 285a/13, 287b/22, 289b/17, 289b/18, 290a/23, 303a/15, 303b/12, 308a/24, 309b/25,

312a/07, 328a/03

ẖ.+ a 023b/10, 104b/12, 110a/22, 114b/19, 163b/03, 172b/18, 181a/10, 214b/06, 227b/08, 242b/20, 244b/10

ẖ.+ dan 173b/08, 228b/06, 243a/25

ẖ.+ dur 029a/13, 224a/02, 243b/03

ʿayn-ı ẖ.+ dur 120b/25

ẖ.+ ı 026a/08, 107a/19, 163a/13, 211b/02, 215a/08, 242a/22, 242b/14, 273b/08, 274a/09, 310a/07

ẖ.+ ıdı 217a/10

ẖ.+ ıla 004b/12, 028b/18, 050a/25, 066b/19, 066b/20, 082b/11, 086a/07, 106b/10, 143b/10, 143b/15, 196a/14, 212a/08, 214b/02, 241b/13, 242a/24, 243a/25, 245a/10, 247b/03, 264a/11

ẖ.+ ını 109a/05

ẖ. ėt- İyilik yapmak 053a/07, 244b/16, 252b/07

ẖ. eyle- İyilik yapmak 243a/23

ẖ. gel- İyilik yapmak 085a/03, 092a/19, 146a/10, 148b/17, 155a/03, 185b/15, 190a/17, 206b/10, 243b/08, 248a/19, 252a/08, 279a/21, 288a/11, 303b/24, 304b/22, 307a/06, 311b/24, 312a/01, 319b/22

ẖ. ol- İyi olmak 029a/13, 099a/03, 143b/15, 165a/20, 185a/23, 203b/25, 219a/15, 226b/13, 227b/09, 245a/13, 248a/13, 249a/19, 260b/04, 275a/19

ẖ. vėr- İyilik etmek 109b/21

ẖ.+ a ḳıl- İyilik yapmak 184a/03

ẖ.+ a ol- İyilik etmek 244a/22

ẖ.+ da bulun- İyilikte bulunmak 263a/11

ẖ.+ ı ṭoḳun- Birine iyilikte bulunmak 294b/07

ḥayrān <Ar. Şaşkın, şaşırıp kalmış kimse -84-

ḥ. 091a/24

ḥ. ḳal- Şaşırmak 034a/18, 061a/17, 062a/25, 065a/04, 067b/06, 075b/07, 080b/14, 085b/21, 099a/10, 100a/23, 100b/07, 101a/06, 104b/23, 108b/14, 109a/03, 110b/21, 114a/12, 114a/14, 116a/03, 118a/14, 118b/14, 119a/01, 119a/13, 122b/09, 124b/18, 125a/10, 128b/16, 134a/15, 136b/03, 138b/02 142a/11, 142a/17, 147b/22, 151b/06, 154a/12, 156b/11, 157a/21, 157b/23, 159a/02, 159a/06, 159b/01, 160b/02, 160b/09, 161b/07, 162b/12, 164b/03, 165b/13, 166a/23, 167a/01, 169a/19, 177a/07, 178b/09,

180b/22, 186b/09, 192b/21, 195a/02, 196b/05, 196b/18, 197b/15, 200a/25, 204a/24, 207b/13, 210b/18, 212a/17, 222a/14, 224b/15, 230a/10, 230b/23, 241a/11, 249b/08, 262a/08, 269a/21, 269b/09, 287b/05, 291a/22, 292a/03, 298a/01, 318a/25, 318b/07, 318b/10, 322b/03,

ḥ. ol- Şaşırmak 113b/14, 131b/25

ḫayrlan- Üzülmek -1-

ḫ.- dı 004a/23

ḫayrlu Hayırlı, faydalı -23-

ḫ. 184b/15, 194b/15, 204b/11, 211a/18, 211b/08, 212a/06, 215b/15, 227b/23, 228a/17, 228b/07, 241b/08, 247b/25, 250a/05, 250a/08, 271b/14, 275a/19, 287a/09

ḫ.+ dur 228b/05, 297a/01

ḫ.+ sı 082b/05, 290a/02

ḫ. ol- Hayırlı olmak 211a/15

haytāl Metinde adı geçen bir şehir -1-

h.+ den 185a/15

ḥayvān <Ar. 1. Hayvan 2. Canlı -2-

ḥ. 059b/13

āb-ı ḥ. 125a/21

ḥayvāncıḳ Hayvancık -1-

ḥ.+ lar 111a/20

ḥaẓ <Ar. *(ḥaẓẓ)* Hoşlanma, memnun olma -5-

ḥ.+ ı 215b/22, 216b/15, 225b/25

ḥ.+ ımız 114b/03

ḥ. ėt- Hoşlanmak 074a/01

ḫazān <Far. Sonbahar -7-

ḫ. 108b/21, 109b/25, 122a/06, 149b/12, 173a/18, 189a/23

ḫ.+ ı 137a/10

ḫazāyin <Ar. Hazineler -3-

ḫ. 182b/23, 194b/11, 234a/07

ḥaẕer <Ar. Korkma, çekinme -8-

ḥ. 081b/23, 089b/01

ṣıfat-ı ḥ. 062a/19

ḥ.+ dür 094b/09

ḥ. ėt- Korkmak, çekinmek 228a/04

ḥ. eyle- Korkmak, çekinmek 083a/08

ḥ. ḳıl- Korkmak, çekinmek 081b/23, 088a/25

ḥāżır <Ar. Mevcur, hazır -172-

ḥ. 006b/10, 046b/21, 083b/17, 108b/05, 121a/23, 134b/03, 144b/13, 160b/12, 172b/18, 187a/12, 195a/12, 209b/23, 213b/19, 263b/12, 276a/13, 319a/02, 327b/08

ḥ.+ am 083b/19, 120a/04

ḥ. - 184b/02

ḥ.+ dı 067a/08

ḥ.+ duŋ 096a/08

ḥ.+ dur 143b/24, 187a/21

ḥ.+ durur 125a/11

ḥ.+ iken 122a/07

ḥ.+ ken 230b/11

ḥ. bul- Hazır bulmak 133b/17

ḥ. bulın- Hazır bulunmak 256a/20

ḥ. ėt- Hazır etmek 082b/23, 093a/15, 322a/08

ḥ. eyle- Hazır etmek 007b/18, 074a/11

ḥ. ḳıl- Hazır kılmak 058b/17, 078a/14, 080b/13, 083b/13, 121a/12, 123a/23, 126a/21, 133b/13, 138a/08, 156a/02, 156a/11, 162a/01, 162b/05, 166a/15, 168a/21, 190b/08, 198b/01, 207a/02, 215b/08, 230b/03, 238a/08, 251a/18, 254a/23, 269b/02, 300a/10, 302a/08, 311a/15, 317a/09 317b/09

ḥ. ol- Hazır olmak 018b/14, 032b/15, 046b/13, 047a/02, 055a/17, 058a/02, 060a/22, 065a/13, 065a/15, 067a/13, 069a/14, 070a/16, 071a/02, 081b/14, 083b/13, 085b/13, 088a/19, 096a/03, 100a/21, 105a/12, 105b/02, 106a/04, 118a/09, 120b/15, 127b/17, 133b/16, 133b/17, 133b/18, 134a/17, 138b/06, 139b/04, 148b/22, 149a/17, 154a/19, 155b/09, 155b/11, 156a/13, 156a/15, 156a/25, 163b/17, 164b/01, 170b/25, 173b/21, 173b/22, 181a/07, 183b/21, 184b/09, 187a/04, 191b/21, 194b/04, 194b/11, 194b/13, 196b/01, 196b/04, 196b/07, 196b/08, 197a/14, 197a/18, 198b/11, 201a/07, 201a/08, 206b/20 209a/08, 210a/04, 211a/06, 214a/20, 214a/21, 215b/04, 216a/04, 217a/05, 221a/15, 222a/04, 222a/07, 222b/14, 223b/06, 229a/23, 232b/20, 234b/13, 234b/15, 235a/14, 241a/01, 248a/16, 251b/24, 254a/09, 255b/24, 256a/18, 264a/03, 282a/01, 286a/10, 293a/24, 295b/14, 296a/09, 297a/07, 297a/14, 300a/07, 300a/20, 304a/04,

308b/06, 310b/13, 311b/12, 312b/03, 312b/22, 313a/02, 318a/09, 322a/20, 323a/14, 325b/18, 326a/01, 326a/17

ḥāżırla- <Ar.T. Hazırlamak -2-

ḥ.- dı 110b/14

ḥ.- yup 150a/20

ḥāżırlan- <Ar.T. Hazırlanmak -1-

ḥ.- mış 176a/01

ḫazīn <Ar. Hüzünlü -1-

ḫ. 131a/13

ḫazīne <Ar. Hazine -219-

ḫ. 003b/19, 025b/17, 026a/04, 026a/07, 098a/25, 101b/01, 103b/20, 104a/19, 107b/16, 114b/13, 114b/14, 121a/03, 132b/07, 135a/08, 143b/19, 163b/10, 169b/13, 179a/16, 198a/21, 201b/21, 222b/07, 226b/01, 234b/02, 235a/11, 237b/23, 239a/02, 243b/23, 246a/24, 250b/24, 300a/10, 313a/07, 313b/06, 314b/13

ḫ.+ de 226a/22, 238b/21, 244a/03, 278a/12, 323a/18

ḫ.+ deki 182b/15, 182b/17, 183b/17, 230a/12, 246a/21

ḫ.+ den 013b/05, 014a/17, 014a/19, 018b/08, 041b/09, 091b/23, 133a/07, 142a/22, 147b/21, 150a/05, 162a/08, 167b/08, 167b/20, 182b/25, 183a/06, 183a/12, 197a/14, 238b/09, 240b/04, 244a/17, 246b/04, 246b/23, 255a/24, 263b/22, 268a/10, 273a/25, 293a/06, 299b/20, 301a/08, 305b/07

ḫ.+ ler 006a/14, 046b/18, 098a/09, 114a/08, 135a/04, 170b/04, 194a/06, 195a/07, 203b/01, 256a/22, 267a/17

ḫ.+ lerden 095b/07

ḫ.+ lere 067a/25, 107a/13, 182b/14

ḫ.+ leri 046a/02, 052b/07, 106a/23, 106b/01, 182b/10, 267a/15

ḫ.+ lerimüŋ 074a/01

ḫ.+ lerini 053b/16, 088a/18, 094b/06, 097a/20, 112b/06, 117a/18, 232b/08

ḫ.+ lerinüŋ 007a/11, 076b/15, 176a/24

ḫ.+ lerüm 146b/14, 290a/06

ḫ.+ lerümüŋ 046b/23, 146b/14, 182b/02

ḫ.+ lerüŋ 055a/11, 080b/05, 088a/06, 095a/21, 098b/06, 105b/22, 137b/19, 152b/09, 232b/07, 233a/21, 300b/07

ḫ.+ mden 195b/21, 226a/03, 300b/13, 325b/24

ẖ.+ me 266a/08

ẖ.+ mi 091a/12

ẖ.+ müz 244a/05

ẖ.+ ŋ 234a/11

ẖ.+ ŋde 238b/03

ẖ.+ ŋden 121a/02, 243a/16

ẖ.+ nden 234a/09

ẖ.+ nüŋ 163b/20, 166b/19, 238b/19

ẖ.+ ŋüzde 314a/09

ẖ.+ si 069b/18, 112b/10, 133a/13, 134b/08, 136b/17, 153b/11, 267a/18

ẖ.+ sin 172a/22, 323b/02

ẖ.+ sinde 026a/17, 121a/04, 252a/18

ẖ.+ sindedür 238a/24

ẖ.+ sinden 011b/19, 036b/17, 068b/20, 068b/21, 167b/24, 183a/19, 195a/14, 246a/23, 264a/05, 301a/21, 313b/19, 320a/13

ẖ.+ sine 065b/14, 105a/21, 143b/11, 149a/11, 216a/24, 264a/06

ẖ.+ sini 097a/10, 107a/23, 137a/02, 154b/23, 202b/09

ẖ.+ ye 114b/15, 123b/21, 140a/15, 149a/12, 163b/01, 165b/10, 182b/15, 225b/15, 228b/20, 238b/20, 238b/22, 246a/21, 252a/21, 305b/24, 313b/22, 314b/05, 318b/23

ẖ.+ yi 017b/12, 115b/08, 133b/11, 191b/07, 266a/03, 298b/23

ẖ. aç- 1. İhsanda bulunmak ya da savaş gibi olağanüstü durumlarda harcanmak için ödenek çıkarmak 047a/08, 047a/20, 052b/04, 097a/03, 106b/18, 114a/16, 128a/03, 137a/23, 138a/23, 145b/23, 152a/20, 152b/02, 163b/19, 170b/07, 186b/17, 201a/12, 204a/13, 246a/20, 273a/06, 304a/15, 308b/03, 312b/18, 312b/23

ẖazīne-dār <Ar.+Far. Haznedar, hazinenin birinci derecede sorumlusu -22-

ẖ. 140b/03, 201b/21, 216b/23, 252a/21, 313a/24

ẖ.+ a 140a/13, 140a/14, 140b/02, 301b/19, 307b/11, 313a/18, 313a/23

ẖ.+ ı 017b/12, 140b/03, 193a/24, 252a/20

ẖ.+ ına 103a/01, 311a/04

ẖ.+ ıyam 133a/20

ẖ.+ lar 182b/15

ẖ.+ ları 246a/20

ẖ.+ uŋa 238b/04

ḥazm <Ar. *(ḥażm)* Sindirme, sindirim -1-

ḥ. 104a/02

ḥażret <Ar. 1. Sayın 2. Huzur 3. Tanrı -57-

ʿayān-ı ḥ. 105a/12

ḥ.-i ʿīsā 292b/18

ḥ.+ e 056a/19, 057a/18, 086a/03, 089b/09, 090a/04, 117a/24, 130a/24, 184a/01, 255b/02, 295b/03

ḥ.+ i 134b/19, 137b/17, 292b/21, 319a/05, 325b/05

ḥ.+ inde 251b/16, 278a/08

ḥ.+ indedür 195a/01

ḥ.+ inden 045b/08, 130a/12, 241b/03, 248a/01, 273b/11

ḥ.+ ine 061a/15, 181a/22, 182b/13, 184b/24, 205b/19, 207b/17, 241b/22, 242a/17, 247b/21, 249b/18, 253a/14, 260b/13, 263a/14, 264a/01, 268b/15, 278a/07, 294a/20, 297b/12, 299b/01, 325b/01, 325b/15

ḥ.+ inüŋ 292a/13, 328a/06

ḥ.+ lerine 299b/15

ḥ.+ üŋden 073b/15

ḥ.+ üŋe 049a/10, 053a/16, 075a/18, 124a/22, 159a/18, 210a/13, 263b/21

hebā <Ar. Boş -2-

h. 084b/09

h. ol- Boşa gitmek, heba olmak 095a/18

hecīn <Ar. Deve -16-

h. 151a/03, 157b/01, 157b/03, 157b/08, 172a/05, 285a/07

h.+ e 157a/15, 157b/15, 158b/12, 246a/23

h.+ ler 058b/17

h.+ lere 059a/19, 206b/04, 287a/12

h.+ lerle 307b/02

h. çek- Yolculuk için deveyi hazırlamak 059a/19

hecin *bk. hecīn* -10-

h. 298b/17

h.+ den 158b/12

h.+ e 107b/01, 107b/18, 157a/16, 157b/01

h.+ ler 152a/01

h.+ lere 068a/23

h.+ lerile 156b/12

h.+ lerle 172a/08

hediye *bk. hediyye* -5-

h. 042a/16

h.+ ler 006a/14, 008b/20, 037b/10

h.+ si 003a/22

hediyye<Ar. Hediye -8-

h. 011b/19, 012a/10, 033a/23, 036b/17, 042b/15

h.+ ler 009a/17, 012b/10

h.+ leri 036b/20

heft <Far. Yedi -3-

h. 109b/11, 131a/19, 317a/18

heft-ḫūn Metinde adı geçen cadılarla çeşit çeşit canavarlarla dolu efsanevi memleket -14-

h. 061a/03, 065b/19, 068a/15, 069a/06, 069b/03, 073a/24, 272b/20

h.+ a 069a/07

h.+ da 070b/07, 078a/01, 079a/17, 079a/22

h.+ dan 065b/21

h.+ uŋ 069b/02

heftüvād Kızının beslediği sihirli kurtçuk sayesinde zenginlik ve iktidar sahibi olan ve aynı zamanda yedi oğlu bulunan kişi -48-

h. 136a/18, 136a/20, 136a/21, 136a/24, 136b/01, 136b/03, 136b/08, 136b/12, 136b/14, 136b/16, 136b/17, 136b/18, 136b/23, 136b/25, 137a/02, 137a/18, 137a/21, 137a/24, 137b/01, 137b/08, 137b/25, 138a/01, 138a/06, 138b/03, 138b/04, 139a/08, 139a/11

h.+ a 136b/24, 138a/11

h.+ ı 137a/17, 139a/10, 139a/11

h.+ ıla 138a/13, 138a/16, 139a/13

h.+ uŋ 136b/09, 136b/17, 136b/23, 137a/01, 137a/16, 137a/23, 137a/25, 137b/01, 137b/02, 137b/03, 137b/05

helāk <Ar. Yok olma, mahvolma -183-

h. 081b/05, 089b/21

ṣıfat-ı h.-ı ejderhā 123b/10

h.+ ı 326b/18

h.+ ına 101a/23, 109a/17

h. ėt- Helak etmek, öldürmek, yok etmek 048a/05, 209b/02, 252b/22, 188a/08, 253a/05, 262a/24, 265a/25, 077a/15, 120a/01, 282b/02, 280a/09, 177b/22, 265b/19, 092b/17, 322b/25, 269b/25, 178b/10, 049b/03, 051a/10, 117b/09, 324a/10, 068a/04, 084b/18, 094b/18, 097b/12, 116b/21, 123a/07, 123a/11, 218b/08, 262b/19, 322b/11, 090b/02, 116b/16, 024a/02, 089a/23, 092b/12, 321b/23, 117a/02, 130a/11, 077a/03, 095b/16, 116a/01

h. eyle- Helak etmek, öldürmek, yok etmek 036a/01, 037b/04, 047b/06, 047b/22, 048a/01, 048b/23, 063b/04, 073a/01 077a/17, 085b/01, 089a/16, 209a/16, 235a/17, 251a/05, 251a/08, 252b/12, 252b/14, 252b/15, 261b/04, 265a/03, 275b/04, 279b/20, 281a/15, 282a/05, 289b/06, 294b/06, 297b/14, 302b/08, 309b/21

h. ḳıl- Helak etmek, öldürmek, yok etmek 047b/17, 137b/14, 251a/24, 049b/09, 057a/23, 089b/08, 166a/09, 209a/15, 137a/21, 123b/18, 140a/22, 261a/14

h. ol- Mahvolmak 019b/08, 048a/13, 050a/03, 063a/22, 063b/14 070b/04, 071a/01, 071a/05, 075b/13, 076a/12, 079a/14, 079b/19, 079b/23, 081a/25, 083a/04, 083a/05, 085a/10, 085a/25, 086a/02, 086b/22, 087a/17, 089a/01, 089a/15, 089a/19, 089a/20, 089a/25, 089b/06, 090b/09, 090b/18, 090b/22, 092a/21, 093b/20, 093b/24, 094a/15, 095a/05, 095b/18, 096a/11, 097a/17, 097a/18, 100a/11, 105b/21, 108b/16, 109b/22, 117a/01, 123b/16, 124b/05, 125b/13, 126b/13, 137b/15, 145a/02, 152a/25, 155a/16, 162b/14, 174a/23, 174a/24, 174b/25, 178a/21, 183a/22, 184a/22, 186a/20, 186b/15, 187a/19, 191b/17, 192a/02, 218a/17, 218a/22, 234a/08, 236b/12, 252b/23, 260b/11, 261a/20, 262b/03, 274a/16, 277a/10, 278a/03, 280b/03, 284b/07, 286b/04, 288a/04, 301b/10, 302a/05, 302b/09, 302b/10, 306a/11, 307a/18, 307b/16, 307b/24, 316b/22, 321b/14, 322b/18, 323a/08, 326a/09, 326b/10, 326b/15

helāklık <Ar.T. Helaklık -2-

h. 306b/21

h. vėr- Yok etme 321a/25

ḥelāl <Ar. Helal -13-

ḥ. 082a/20, 276b/06

ḥ.+ dür 144b/20, 192a/25

ḥ.+ i 112a/04, 203b/09, 212a/13, 213b/18

ḥ.+ idür 182a/25

ḥ.+ ine 316b/14

ḥ.+ ümdür 316b/13

ḥ. ėt- Helal etmek 324b/02

ḥ. ol- Helal olmak 288a/16

ḥelāl-zāde <Ar.+Far. Helal süt emmiş -1-

ḥ. 003a/04

ḥelāllıḳ(ġ) Helallik -2-

ḥ.+ a 108b/07, 148b/02

hele 1. Hele 2. Hiç olmazsa 3. Uyarma, korkutma anlamında bir söz -56-

h. 057b/18, 064b/08, 066a/12, 070a/09, 074b/14, 075a/04, 075b/23, 077a/13, 081b/13, 082b/02, 083b/05, 085b/17, 088a/11, 092b/23, 093b/25, 095a/10, 107a/14, 107b/06, 109a/19, 110a/25, 111a/05, 116a/03, 116a/17, 119b/11, 119b/20, 120b/19, 128a/23, 160b/06, 160b/21, 173b/12, 174a/10, 176b/17, 179a/04, 200a/11, 200b/08, 218a/18, 229a/18, 235a/17, 240b/07, 244a/09, 260a/12, 263a/08, 266b/17, 266b/21, 266b/24, 268b/13, 268b/16, 268b/21, 272b/02, 275b/19, 281b/12, 284a/16, 288a/18, 291b/02, 297a/10, 299a/18

hem <Far. Hem -331-

h. 001b/10, 002a/01, 002b/13, 003a/01, 004a/25, 004b/01, 007a/09, 007a/16, 007a/21, 007b/18, 009a/01, 010a/25, 014b/21, 015b/21, 016a/09, 016a/14, 016b/07, 016b/21, 017a/06, 019a/06, 019a/11, 020a/19, 021a/21, 021b/05, 021b/12, 022a/11, 022b/19, 022b/22, 023a/13, 023a/18, 024a/17, 024b/04, 024b/19, 026b/13, 027a/22, 028a/01, 028a/07, 028a/08, 030a/18, 030b/16, 031a/18, 032b/02, 032b/05, 032b/14, 033b/12, 033b/13, 034a/18, 034b/08, 034b/18, 034b/25, 035a/02, 035a/06, 035b/10, 035b/13, 035b/19, 036a/07, 036a/21, 037a/18, 038a/13, 038a/19, 038b/16, 038b/24, 039a/09, 039a/10, 040a/22, 041b/02, 042a/15, 042a/18, 042a/25, 044a/16, 044a/17, 045a/02, 046a/22, 047a/06, 047a/07, 047a/16, 048a/10, 052a/04, 052a/10, 052b/21, 053a/12, 058b/09, 058b/25, 060a/12, 060b/12, 060b/19, 062a/13, 063b/09, 066b/17, 067b/25, 068a/12, 068a/13, 068b/17, 071b/22, 072b/16, 073b/15, 073b/25, 074a/11, 075b/02, 075b/18, 076a/10, 076a/20, 076a/25, 076b/16, 077a/11, 077a/12, 081a/09, 081b/08, 083b/09, 086a/11, 087a/06, 087a/13, 087a/17, 088b/10, 092b/02, 093b/13, 094a/16, 095a/14, 095a/15, 095a/16, 095b/1, 095b/12, 096a/07, 100a/06, 101b/12, 101b/17, 103a/23, 103b/02, 104a/02, 104b/16, 105b/08, 106b/10, 107b/16, 108b/13, 108b/24, 109b/09, 113b/05, 115b/21, 117a/13, 117b/05, 118a/11, 118a/12, 119a/16,

119a/18, 121a/17, 124a/14, 127b/24, 128b/07, 128b/08, 128b/16, 128b/17, 131a/18, 135a/24, 135b/09, 138b/23, 150a/22, 150b/12, 150b/14, 151b/05, 152b/13, 157a/06, 157a/07, 159a/09, 160a/02, 161a/06, 162b/11, 166a/12, 167a/08, 168b/03, 169a/21, 169b/19, 170a/17, 170a/18, 170a/20, 172a/20, 173b/05, 173b/14, 174b/18, 174b/19, 175b/09, 176a/25, 176b/07, 176b/25, 177b/07, 178a/21, 179a/02, 179a/23, 179a/24, 180a/06, 181a/21, 181a/24, 181b/02, 183b/10, 185a/10, 186b/12, 186b/13, 188a/12, 188b/09, 190a/12, 196a/08, 197a/15, 203a/25, 203b/05, 203b/06, 204b/21, 208b/24, 209b/05, 212a/02, 217a/09, 217a/13, 217b/15, 220b/13, 222b/10, 223b/01, 224a/09, 229b/08, 230a/15, 231a/18, 233b/17, 233b/18, 237a/25, 238a/17, 238b/06, 240b/06, 240b/16, 241a/25, 246b/15, 248a/25, 248b/03, 251a/08, 251a/14, 255a/07, 255a/11, 255a/14, 255a/21, 255b/06, 256a/06, 256a/11, 256a/25, 256b/08, 256b/12, 257a/02, 257a/07, 257a/25, 260a/18, 264b/03, 265b/19, 267b/12, 271a/23, 271a/24, 276a/14, 278b/17, 281a/24, 281b/04, 282b/19, 282b/20, 284a/12, 286b/12, 287a/15, 287a/21, 287b/14, 288b/08, 289b/16, 290a/19, 290a/20, 290b/03, 292a/06, 292b/09, 293a/02, 297b/22, 304a/13, 305a/02, 305b/09, 306a/01, 306a/16, 308a/04, 310a/06, 310a/07, 310a/24, 312a/09, 313b/10, 314b/07, 316b/19, 320b/04, 321b/19, 324a/19, 324a/25, 324b/01, 326b/18, 327b/14

hem-çū <Far. Gibi -1-

h. 039a/05

hem-dem <Far. Arkadaş, dost -2-

h. eyle- Arkadaş, dost olmak 089b/19

h. ol- Arkadaş, dost olmak 247b/24

hem-dest <Far. Arkadaş, dost -1-

h. ol- Arkadaş, dost olmak 080a/18

hem-destān <Far. Dost, arkadaş -1-

h. ol- İnanmak, güvenmek 034a/06

hem-neberd <Far. Rakip -1-

h. ol- Rakip olmak 004a/11

hem-nişīn <Far. Dost, arkadaş -1-

h. ol- Arkadaş, dost olmak 244b/20

hem-pīşe <Far. Sanatı bir, bir sanatta bulunan -1-

h. ḳıl- Yoldaş kılmak 035b/09

hem-rāh <Far. Yoldaş, yol arkadaşlığı -1-

h.+ dur 036a/02

hem-rāz <Far. Sırdaş -2-

h. 023b/14, 037b/23

hem-reh <Far. Yoldaş, yol arkadaşlığı -1-

h.-i encümen 038b/08

hem-ser <Far. Arkadaş -1-

h. 157a/01

hem-şehri <Far. Hemşeri -1-

h.+ müz 274a/07

hem-tā <Far. Benzer, denk -4-

h. 038b/18, 081b/23, 092a/24

h.+ sıdur 038b/01

hemān <Far. Hemen, derhal -332-

h. 001b/14, 002a/03, 002a/08, 002b/09, 003b/03, 005b/12, 006a/18, 007b/19, 007b/20, 007b/23, 009a/19, 009b/11, 010b/10, 010b/18, 011a/03, 011b/09, 012a/02, 012b/14, 012b/19, 013a/12, 013b/23, 015b/07, 015b/12, 015b/24, 016a/11, 017b/14, 018a/10, 020b/01, 020b/19, 021b/13, 022b/11, 023a/02, 023a/03, 023a/16, 023a/23, 023a/25, 023b/10, 024b/11, 025a/20, 025b/07, 025b/18, 025b/22, 026a/09, 026b/18, 026b/24, 027a/05, 028a/15, 028b/08, 029b/24, 030a/11, 031b/03, 031b/14, 033b/07, 034a/12, 035a/04, 035b/08, 036a/06, 036a/13, 036b/16, 039b/05, 040a/05, 041a/23, 043a/03, 043a/25, 043b/09, 044a/04, 044a/08, 044b/20, 045a/22, 046a/25, 047a/02, 048a/14, 051a/14, 051a/17, 052a/03, 053b/17, 054b/01, 056b/15, 058a/15, 060b/23, 061b/04, 061b/21, 062b/04, 062b/23, 063b/14, 064a/20, 064a/22, 068b/14, 069b/15, 069b/21, 071b/06, 071b/18, 073a/04, 073a/07, 074b/06, 074b/12, 075b/04, 075b/07, 078a/01, 078b/23, 079a/05, 082a/19, 083b/02, 086a/07, 087b/05, 088b/08, 088b/13, 089a/16, 090a/08, 092a/02, 092a/04, 092b/11, 093a/13, 093a/18, 094a/13, 098b/19, 100a/19, 102b/03, 103b/05, 105b/17, 107b/04, 107b/23, 109a/09, 110b/04, 112b/22, 113b/14, 115b/16, 116b/18, 116b/20, 116b/21, 116b/24, 117a/05, 119a/05, 119a/17, 122a/23, 122b/15, 123a/05, 123a/09, 124a/14, 124b/17, 126a/02, 127a/01, 127a/03, 127a/04, 127a/07, 127a/15, 128a/14, 128b/19, 129b/17, 130a/24, 131b/03, 132a/11, 132b/19, 133a/16, 133b/20, 133b/25, 134b/15, 134b/17, 138a/11, 139b/17, 140b/16, 141a/23, 141b/14, 143b/14, 146b/08, 146b/18, 151b/07, 152b/09, 153a/25, 154a/09, 155a/23, 156a/25, 157a/21, 157a/22, 159b/19, 160a/05, 161b/24, 162a/25, 165a/03,

165b/25, 169a/21, 171a/01, 176a/22, 177b/22, 178a/03, 179a/05, 179b/12, 180a/15, 180a/18, 185b/23, 186a/02, 186a/14, 188a/11, 189a/09, 189a/12, 189b/04, 189b/08, 190b/11, 190b/18, 196a/07, 198a/20, 200b/10, 200b/12, 201b/09, 203a/13, 204b/11, 204b/12, 204b/20, 205b/20, 206b/25, 207a/10, 207a/19, 207a/20, 207b/03, 207b/11, 208a/21, 208b/12, 211b/01, 217b/21, 220b/20, 221a/12, 223b/19, 225b/14, 229a/21, 230b/15, 230b/25, 233b/03, 234b/23, 236b/08, 236b/09, 236b/15, 238b/11, 238b/21, 238b/23, 239b/03, 240b/21, 243a/06, 244a/01, 244a/14, 245a/01, 247a/01, 251b/03, 251b/11, 252b/14, 253a/14, 253a/20, 254b/18, 255a/11, 255b/02, 255b/04, 255b/07, 256a/19, 256b/01, 256b/25, 257a/03, 257a/08, 257a/20, 258a/07, 260b/12, 260b/21, 261b/02, 261b/06, 264a/21, 264b/14, 264b/19, 267b/07, 268a/08, 268a/18, 269a/23, 269b/20, 269b/22, 270a/16, 272b/12, 273a/08, 273b/17, 274a/17, 274b/11, 275a/16, 276b/16, 276b/18, 277a/10, 277a/22, 278a/06, 278a/19, 282a/01, 282a/17, 283a/17, 283a/25, 283b/24, 284a/17, 285a/18, 286a/23, 286b/15, 287b/04, 287b/18, 290a/03, 290b/05, 291a/25, 294a/22, 294b/24, 295a/17, 296a/20, 296b/18, 301b/02, 305b/22, 306a/14, 306a/24, 308a/01, 309a/09, 309b/01, 309b/06, 309b/17, 310a/01, 310b/14, 312a/10, 312a/12, 316b/10, 316b/15, 318b/11, 320a/02, 322a/02, 322b/02, 322b/04, 322b/12, 323a/15, 323b/19, 326a/06, 327a/18

hemān-dem <Far. Hemen, o anda -11-

h. 034b/17, 077a/07, 151a/05, 269b/07, 282a/18, 299a/20, 320b/01, 325b/07, 326a/18, 327b/07, 327b/11

hemān-gāh <Far. Hemen, o anda -1-

h. 040b/08

hemānā <Far. Daima, her zaman -14-

h. 003b/04, 003b/07, 004a/18, 004a/21, 011b/08, 013b/24, 015b/05, 020a/03, 029a/16, 036a/25, 036b/01, 039a/24, 040a/03, 305b/21

hemāven Metinde adı geçen bir dağ -1-

h. 027a/14

hemedān Metinde adı geçen bir şehir -4-

h. 274a/11

h.+ dan 195a/05

h.+ ı 027a/04

hemedānguşesb Behram-ı Çupin'in kumandanı -5-

h. 270b/24, 270b/25, 271b/14

h.+ e 271b/13

h.+ i 260a/23

hemi “Öyle mi?” anlamında bir söz -9-

h. 067b/12, 087b/25, 180b/11, 190a/04, 246a/03, 246a/07, 273a/12, 279b/11, 292a/10

hemīn <Far. Sürekli, daimi -11-

h. 015a/04, 058b/08, 076a/21, 091b/09, 096a/18, 108b/05, 117b/24, 127b/09, 128b/17, 179b/10, 261b/09

hemīşe <Far. Sürekli, daima -60-

h. 008b/03, 010a/18, 012b/24, 014b/14, 018b/12, 019b/11, 019b/14, 021b/06, 023a/08, 027a/10, 027a/12, 032b/18, 035b/16, 043a/13, 047b/09, 057b/17, 068b/08, 068b/10, 088a/08, 090b/11, 101a/06, 101b/11, 101b/21, 108a/08, 108a/17, 108b/21, 110b/01, 117a/20, 124a/21, 128b/08, 144a/23, 144b/02, 146b/17, 147a/05, 147a/07, 147a/09, 152a/24, 168b/18, 173a/23, 181a/19, 184b/11, 197a/03, 212b/06, 213a/03, 216b/05, 224b/02, 244b/07, 244b/22, 245a/02, 247b/11, 249a/04, 250a/19, 263b/15, 267b/15, 279a/18, 297b/20, 313b/25, 314b/12, 320b/07

hemīşek <Far. Kaya koruğu denen ve her zaman taze olan bir yemiş, bitki -1-

h.+ i 136b/01

hemşīre <Far. Kız kardeş -1-

h.+ sinüŋ 018b/23

hendaḳ *bk. ḫandaḳ* -3-

h. 235b/02, 235b/03, 236a/01

hendek *bk. ḫandaḳ* -2-

h.+ e 186a/08

h.+ üŋ 186a/11

ḥendek *bk. ḫandaḳ* -2-

ḥ. 235b/13, 237a/12

hendese <Ar. Geometri -1-

h. 156a/20

hengām <Far. Zaman, vakit, dönem -5-

h.-ı çemendür 194a/18

h.-ı efrāsiyāb 019b/10

h.+ ı 021a/09, 024a/09

h.+ ın 024a/08

henüz <Far. Daha -13-

h. 022b/24, 032a/15, 032a/20, 113b/19, 119b/07, 134b/07, 260a/13, 267a/16, 282b/24, 285a/10, 290b/02, 321a/12, 321b/22

hep <Far. Hep, her zaman -28-

h. 002a/11, 002b/01, 003a/09, 003b/05, 003b/21, 005a/15, 005a/23, 006b/09, 007a/02, 007a/16, 007a/17, 007b/07, 030b/19, 031a/03, 036a/21, 052a/01, 064a/18, 081b/22, 094a/08, 104a/03, 105a/19, 108b/04, 174b/22, 189a/13, 223b/21, 243b/19, 300b/20, 325b/09

her <Far. Her, her bir -1590-

h. 001b/03, 001b/06, 001b/12, 002a/01, 002a/03, 002a/09, 002b/23, 003a/01, 003a/13, 003a/15, 003a/18, 003a/20, 003a/21, 003a/22, 003b/14, 003b/15, 004a/05, 005a/07, 005a/11, 005a/19, 005a/25, 005b/04, 005b/05, 005b/18, 005b/24, 006a/07, 006a/08, 006a/11, 006b/04, 006b/14, 007a/04, 007a/15, 007a/16, 007b/13, 007b/14, 007b/22, 007b/23, 007b/24, 008a/05, 008a/07, 008b/16, 008b/17, 009a/02, 009a/13, 009a/16, 010a/06, 010a/21, 010b/04, 010b/07, 010b/14, 010b/17, 010b/19, 011a/03, 011a/06, 011a/07, 011a/16, 011a/21, 011b/01, 011b/03, 011b/04, 011b/16, 011b/25, 012a/01, 012a/08, 012a/10, 012a/24, 012b/05, 012b/06, 012b/11, 012b/19, 012b/20, 012b/21, 013a/10, 013a/15, 013a/24, 013b/04, 014a/17, 014a/18, 014a/22, 015a/04, 015b/18, 016a/05, 017a/14, 017b/14, 017b/16, 017b/17, 017b/23, 018a/01, 018a/05, 018b/03, 018b/06, 018b/07, 018b/08, 018b/09, 018b/15, 018b/25, 019a/01, 019b/04, 019b/16, 019b/24, 020a/11, 020a/19, 020a/20, 020b/12, 020b/25, 021b/02, 021b/12, 021b/15, 022a/03, 022b/11, 022b/21, 022b/22, 022b/24, 023a/11, 023a/16, 023a/18, 023b/07, 023b/18, 024a/17, 024a/22, 024b/14, 024b/15, 024b/20, 025a/10, 025a/14, 025b/01, 025b/06, 025b/11, 025b/15, 025b/17, 025b/18, 026a/16, 026a/17, 026a/22, 026a/23, 026b/12, 026b/13, 026b/16, 026b/19, 027a/10, 027a/15, 027b/01, 027b/13, 027b/14, 027b/16, 027b/21, 027b/23, 028a/05, 028a/10, 028a/11, 028a/18, 028a/21, 028a/22, 028b/06, 028b/15, 028b/21, 029a/04, 029a/05, 029a/07, 029a/14, 029a/17, 029b/12, 029b/13, 030a/02, 030a/10, 030a/14, 030a/16, 030a/19, 030b/02, 030b/03, 030b/05, 030b/08, 030b/13, 031a/07, 031b/01, 031b/02, 031b/04, 031b/07, 032a/10, 032a/23, 032b/11, 032b/16, 032b/19, 032b/20, 033a/08, 033a/13, 033a/17, 033a/22, 033b/02, 033b/05, 033b/06, 033b/14, 033b/18, 033b/21, 034b/05, 034b/07, 034b/19, 035a/03, 035a/23, 035a/24, 035b/01, 035b/06, 035b/12, 035b/14,

035b/21, 035b/22, 036a/22, 037a/07, 037a/09, 037a/18, 037a/20, 037b/17, 037b/23, 038a/01, 038a/10, 038a/14, 038a/20, 038b/09, 038b/19, 038b/23, 039a/13, 039a/23, 039b/02, 039b/05, 040a/04, 040a/18, 040a/24, 040b/05, 040b/07, 040b/13, 040b/17, 040b/18, 040b/19, 040b/21, 041a/04, 041a/07, 041b/12, 041b/13, 042a/23, 042b/03, 043a/12, 043a/16, 043b/03, 043b/11, 043b/15, 043b/17, 043b/20, 044a/11, 044a/12, 044b/02, 044b/11, 044b/12, 045a/04, 045a/06, 045a/16, 045a/17, 046a/09, 046b/14, 046b/19, 047a/04, 047a/08, 047a/10, 047a/11, 047a/14, 047a/16, 047a/20, 048a/24, 048b/11, 049a/18, 049a/20, 049a/22, 049b/06, 050a/19, 050b/01, 050b/02, 051b/16, 051b/17, 052a/11, 052a/20, 052a/21, 052a/25, 052b/04, 052b/13, 052b/15, 052b/18, 053a/03, 053a/04, 053a/06, 053b/19, 054a/03, 054a/11, 054b/17, 054b/24, 055a/15, 056b/12, 057a/07, 057a/11, 058a/01, 058a/05, 058a/18, 058b/03, 059b/08, 059b/15, 059b/17, 060a/22, 060b/07, 061a/01, 061a/10, 061a/25, 062a/20, 062a/24, 062b/12, 064a/09, 064a/14, 064a/19, 064a/21, 064b/14, 064b/15, 065b/11, 066b/14, 067a/01, 067a/06, 067b/06, 067b/12, 067b/20, 068a/04, 068b/06, 068b/16, 068b/18, 068b/25, 069a/04, 069b/05, 069b/07, 070a/20, 070a/21, 070b/09, 071a/02, 071a/18, 071a/21, 071b/05, 071b/21, 072a/01, 072a/04, 073a/21, 073b/11, 074a/06, 074a/07, 074b/06, 075a/15, 075b/12, 075b/20, 076b/06, 076b/20, 077a/23, 077b/20, 078a/07, 078b/20, 078b/22, 079a/13, 079b/15, 079b/21, 080b/14, 080b/23, 081a/01, 081a/02, 081a/14, 081a/17, 081a/20, 082b/08, 083b/11, 083b/17, 084a/07, 085a/03, 085a/09, 085b/01, 085b/02, 085b/03, 085b/06, 085b/13, 085b/14, 086a/09, 087a/10, 087a/17, 087b/13, 087b/14, 087b/15, 087b/16, 088a/18, 089b/06, 089b/17, 091a/19, 091a/20, 091b/09, 092a/08, 092a/25, 092b/03, 092b/08, 092b/16, 092b/21, 093a/05, 093b/12, 094b/08, 094b/11, 094b/18, 094b/21, 094b/23, 095a/06, 095a/16, 095a/21, 095b/03, 095b/07, 095b/13, 095b/18, 096a/02, 096a/06, 096a/20, 096b/18, 097a/03, 097a/21, 097b/08, 098a/15, 098b/03, 099a/17, 099a/25, 100a/06, 100a/07, 100a/17, 100b/05, 100b/25, 101a/02, 101a/06, 101a/09, 101a/25, 101b/01, 101b/03, 101b/25, 102a/12, 102a/14, 102b/22, 102b/23, 102b/25, 103a/05, 103a/19, 103b/05, 103b/15, 103b/16, 103b/18, 103b/19, 103b/20, 103b/21, 104a/01, 104a/02, 104a/08, 104a/09, 104a/19, 104b/03, 104b/04, 104b/16, 104b/17, 105a/15, 105b/05, 105b/22, 106a/13, 106a/22, 106b/03, 106b/04, 106b/08, 107a/02, 107a/17, 107a/21, 107a/24, 107b/04, 108a/01, 108a/07, 108a/19, 108a/24, 108b/10, 109a/10, 109a/12, 109a/19, 109a/21, 109a/22, 109a/23, 109b/02, 109b/12, 109b/14, 109b/15, 110a/17, 110a/18, 110b/10, 111a/19, 111b/02, 111b/03, 111b/17, 111b/20, 112a/01, 112b/15, 112b/20, 113a/24, 113b/14, 113b/15,

113b/18, 113b/19, 113b/22, 114a/03, 114a/08, 114a/09, 114b/07, 114b/24, 115a/01, 115a/05, 115b/04, 115b/14, 115b/21, 116b/05, 116b/14, 116b/19, 116b/20, 117b/03, 117b/13, 117b/14, 117b/15, 117b/18, 117b/19, 118b/01, 118b/15, 118b/25, 119a/14, 119b/06, 119b/12, 119b/15, 120a/16, 121a/07, 121a/08, 121b/07, 122b/01, 122b/07, 122b/18, 122b/21, 122b/24, 123a/01, 123a/14, 123a/20, 123b/04, 123b/08, 123b/16, 124a/10, 124a/24, 124b/05, 124b/06, 124b/24, 125a/11, 125b/03, 125b/11, 125b/25, 126a/12, 126a/22, 126a/24, 126b/12, 126b/18, 127a/14, 128a/03, 128b/12, 129a/16, 129a/17, 129a/20, 129a/22, 129a/25, 129b/02, 129b/03, 129b/09, 129b/19, 129b/20, 130a/13, 130a/16, 130b/14, 130b/15, 130b/16, 131a/07, 131b/03, 131b/06, 131b/08, 131b/23, 131b/24, 132a/06, 132a/08, 132b/17, 132b/18, 133a/13, 133a/23, 133b/15, 134a/21, 134a/23, 134b/03, 134b/11, 134b/20, 135a/05, 135b/01, 135b/23, 136a/01, 136a/07, 136a/09, 136a/13, 136a/15, 136b/04, 136b/08, 136b/09, 136b/10, 136b/12, 136b/22, 137a/01, 137a/03, 137a/04, 137a/15, 137a/16, 137b/06, 137b/24, 138b/08, 138b/09, 138b/18, 139b/03, 139b/04, 139b/20, 141a/02, 141a/22, 141a/24, 141b/05, 142a/06, 142b/07, 142b/10, 142b/13, 142b/19, 142b/23, 143a/01, 143a/02, 143a/11, 143a/19, 143a/20, 143b/03, 143b/04, 143b/08, 143b/13, 143b/16, 143b/18, 143b/22, 143b/24, 143b/25, 144a/10, 144a/12, 144b/24, 145a/09, 145a/10, 145a/20, 145a/21, 145b/02, 145b/14, 145b/15, 145b/16, 145b/21, 145b/23, 146a/03, 146a/16, 147a/19, 147a/21, 147b/02, 147b/16, 147b/18, 147b/19, 148a/13, 148a/21, 149a/02, 149b/03, 149b/06, 149b/20, 149b/23, 150a/11, 150b/10, 150b/17, 151a/08, 151a/09, 151a/10, 151a/18, 151a/21, 151a/24, 151b/23, 152a/01, 152a/15, 153a/16, 153b/01, 153b/16, 153b/20, 154b/08, 154b/09, 154b/17, 154b/21, 154b/25, 155a/02, 155a/19, 155a/20, 155b/04, 155b/17, 156a/01, 156a/09, 156a/12, 156a/13, 156a/15, 156a/16, 156a/17, 156b/01, 156b/07, 156b/08, 156b/15, 156b/18, 156b/25, 157a/13, 157a/16, 158a/17, 158b/19, 158b/20, 158b/21, 159a/08, 159a/14, 159b/02, 159b/09, 159b/23, 159b/24, 160a/03, 160a/17, 160b/10, 161a/17, 161a/22, 161b/03, 161b/13, 161b/17, 161b/18, 161b/20, 162a/01, 162a/11, 162b/02, 162b/08, 163a/05, 163a/19, 163a/20, 163a/22, 163a/23, 163a/24, 163b/02, 163b/04, 163b/05, 163b/09, 163b/24, 163b/25, 164a/01, 164a/02, 164a/03, 164a/04, 164a/14, 165a/15, 165a/17, 165b/18, 166a/01, 166a/11, 166a/12, 166a/13, 166a/19, 167a/12, 167a/22, 167a/25, 167b/14, 167b/16, 167b/20, 167b/21, 168a/01, 168a/05, 168a/06, 168a/11, 168a/12, 168a/19, 168a/20, 168a/21, 168a/23, 168b/15, 169a/05, 169a/11, 169b/12, 169b/16, 169b/18, 169b/21, 169b/23, 170a/04, 170a/12, 170a/20, 170a/21, 170a/22, 170b/04,

171a/01, 171a/12, 171a/14, 171a/15, 171a/17, 171a/25, 171b/06, 172a/01, 172a/02, 172a/20, 172a/24, 172a/25, 172b/10, 172b/15, 172b/17, 172b/18, 172b/23, 173a/03, 173a/06, 173a/07, 173a/11, 173a/12, 173a/13, 173b/13, 174a/24, 174b/09, 174b/10, 174b/20, 175a/13, 175a/16, 175b/10, 176b/03, 177a/08, 177b/04, 177b/10, 178a/12, 178b/01, 178b/21, 179b/09, 179b/13, 179b/23, 180a/16, 181a/09, 181a/12, 181a/17, 181b/03, 181b/11, 181b/12, 181b/22, 181b/23, 182a/05, 182a/06, 182a/07, 182b/07, 182b/08, 182b/24, 183a/01, 183a/03, 183a/06, 183a/11, 183a/13, 183a/14, 183a/16, 183a/17, 183a/23, 183b/01, 183b/02, 183b/06, 183b/09, 184a/10, 184a/12, 184b/10, 184b/12, 184b/14, 184b/19, 184b/21, 184b/22, 185a/24, 185b/02, 186b/01, 186b/02, 186b/06, 186b/07, 186b/16, 186b/20, 187a/02, 187a/13, 187a/19, 187b/16, 188b/06, 188b/16, 188b/23, 189a/09, 189a/11, 189a/17, 189a/22, 191a/01, 191a/18, 191a/24, 191b/02, 191b/07, 192a/04, 192a/05, 192a/18, 192b/01, 192b/03, 192b/04, 193a/04, 193a/05, 193a/06, 193a/18, 193a/19, 193b/16, 193b/23, 194a/01, 194a/03, 194a/08, 194b/01, 194b/13, 194b/15, 194b/17, 194b/18, 194b/20, 194b/21, 194b/25, 195a/08, 195a/13, 195a/16, 195a/21, 195a/23, 195a/24, 195b/15, 195b/18, 196a/08, 196a/13, 196a/19, 196b/19, 197a/07, 197a/10, 197a/14, 197a/18, 197a/19, 197a/20, 197a/21, 197a/22, 197a/23, 197b/04, 197b/09, 197b/11, 197b/17, 197b/22, 197b/24, 198a/17, 198b/01, 198b/13, 199a/01, 199a/03, 199a/12, 199a/13, 199b/05, 199b/22, 200a/07, 201a/14, 201a/15, 201a/16, 201a/21, 201a/22, 201a/25, 201b/01, 201b/02, 201b/19, 202a/10, 202a/12, 202b/12, 202b/19, 203a/18, 204a/08, 204a/10, 204a/13, 204b/03, 205a/12, 205a/17, 206b/02, 207a/06, 207a/07, 207a/09, 207a/15, 207b/24, 208a/01, 208a/02, 208a/03, 208a/04, 208a/16, 208a/24, 209a/09, 209a/15, 209b/04, 209b/07, 209b/10, 209b/20, 209b/22, 209b/23, 209b/24, 209b/25, 210a/01, 210a/02, 210a/04, 210a/06, 210a/08, 210a/09, 210a/14, 210a/23, 210a/24, 210a/25, 210b/01, 210b/04, 210b/14, 210b/15, 210b/18, 210b/25, 211a/04, 211a/16, 211b/03, 211b/15, 212a/04, 212a/19, 212b/07, 212b/08, 212b/09, 212b/11, 212b/13, 212b/20, 212b/21, 213a/06, 213a/17, 213b/04, 213b/05, 214a/02, 214a/08, 214a/17, 214b/15, 214b/23, 215a/08, 215a/14, 215b/01, 215b/24, 216a/06, 216a/10, 216a/12, 216b/11, 216b/22, 216b/24, 217a/14, 217a/21, 217b/07, 217b/08, 217b/11, 218a/06, 218a/11, 219a/09, 219a/10, 219a/11, 219b/15, 220a/07, 220b/11, 221a/04, 221a/10, 221a/14, 221b/12, 222a/02, 222a/03, 222a/04, 222a/15, 222b/25, 223a/07, 223a/09, 223a/15, 223b/02, 223b/15, 223b/18, 223b/21, 223b/25, 224a/13, 224a/14, 224a/16, 224a/21, 224b/10, 225a/16, 225a/19, 225b/06, 225b/09, 225b/18, 225b/21, 225b/25,

226a/01, 226a/02, 226a/06, 226a/14, 226a/18, 226a/25, 227a/16, 227b/05, 227b/10, 227b/24, 228a/08, 228b/03, 228b/24, 229a/10, 229a/17, 229a/19, 229a/20, 229b/13, 229b/15, 229b/18, 230a/08, 230a/15, 230a/16, 230b/13, 230b/21, 231a/03, 231b/16, 231b/17, 231b/18, 231b/21, 231b/25, 232a/02, 232a/04, 232a/25, 232b/16, 232b/24, 233a/02, 233a/03, 233a/21, 233a/23, 234a/18, 235a/04, 235a/09, 235a/11, 235a/12, 235a/21, 235b/03, 235b/08, 235b/10, 235b/19, 236a/01, 237a/17, 237a/21, 237b/01, 237b/03, 237b/06, 237b/10, 237b/14, 238b/09, 238b/11, 238b/23, 240a/10, 240a/22, 240b/02, 241b/01, 241b/12, 241b/15, 242a/11, 242b/09, 242b/10, 242b/12, 243a/04, 243a/05, 243a/07, 243a/25, 243b/09, 243b/12, 243b/21, 243b/22, 243b/24, 244a/15, 245b/09, 245b/23, 246b/25, 247a/02, 247a/20, 247a/23, 247b/09, 247b/18, 248a/08, 248b/14, 248b/23, 249b/07, 250a/03, 250a/06, 250a/10, 250a/11, 250a/12, 250a/23, 250a/24, 250b/11, 250b/18, 250b/19, 250b/21, 250b/22, 250b/23, 251a/07, 251b/05, 252a/24, 252b/11, 252b/22, 252b/23, 253a/22, 253a/24, 253b/02, 253b/09, 253b/16, 254a/03, 254a/04, 255a/04, 255a/06, 255b/05, 256a/14, 256b/09, 256b/10, 256b/12, 256b/13, 257a/01, 257a/02, 257a/13, 257b/03, 257b/09, 258a/03, 259b/20, 259b/21, 260a/07, 260a/24, 260b/20, 260b/21, 261a/11, 261a/16, 261b/15, 262a/25, 262b/23, 262b/25, 263a/12, 263b/20, 263b/25, 264a/07, 264a/22, 264a/24, 264b/20, 266a/04, 266a/09, 266a/12, 266a/14, 266a/21, 266b/06, 266b/25, 267a/09, 267a/19, 268a/13, 268b/18, 269a/06, 269a/20, 270a/04, 270a/05, 270a/07, 270a/25, 270b/17, 270b/23, 270b/25, 271a/03, 271a/04, 271a/17, 271a/25, 271b/11, 271b/20, 271b/23, 272a/02, 272a/03, 272a/20, 272a/24, 272b/06, 272b/13, 272b/16, 272b/23, 273a/05, 273b/05, 273b/08, 273b/16, 274a/01, 274a/02, 274a/06, 274b/25, 275a/04, 275a/08, 275b/10, 275b/15, 275b/19, 275b/22, 276a/08, 276a/17, 276a/18, 276b/01, 276b/06, 277b/01, 277b/02, 278a/03, 278b/14, 279a/05, 279a/06, 280a/15, 280b/02, 281a/10, 281a/13, 281b/14, 281b/18, 281b/19, 281b/24, 282a/03, 282b/09, 282b/13, 284b/10, 285a/20, 285a/21, 285a/25, 285b/01, 286a/06, 286a/14, 286a/15, 287a/06, 287a/08, 287a/09, 287b/06, 288b/10, 289a/23, 290a/05, 290a/06, 290b/04, 290b/10, 290b/15, 290b/22, 291a/04, 291a/08, 291a/23, 291b/12, 291b/14, 291b/21, 291b/22, 292a/21, 292b/19, 292b/24, 293a/08, 293a/11, 293a/13, 293a/14, 293a/16, 293b/17, 293b/24, 294a/22, 294b/08, 295a/21, 296b/24, 296b/25, 297a/17, 297b/02, 297b/13, 298a/05, 298a/14, 298b/01, 298b/02, 298b/06, 298b/17, 299a/10, 299b/16, 299b/20, 300a/23, 300b/05, 300b/07, 300b/08, 300b/09, 300b/10, 300b/11, 300b/12, 300b/14, 300b/20, 300b/22, 301a/02, 301a/04, 301a/07, 301a/09, 301a/21, 301a/22, 301b/23, 302a/01,

302a/06, 302b/10, 302b/13, 303a/06, 303a/07, 303a/08, 303a/11, 303b/21, 304a/06, 305a/07, 305a/18, 305b/01, 305b/11, 305b/16, 305b/24, 307a/15, 307a/16, 307b/02, 307b/06, 307b/12, 308b/01, 308b/03, 308b/07, 309a/23, 309b/07, 309b/09, 309b/16, 310a/20, 310b/11, 310b/14, 311a/12, 311a/17, 311b/04, 311b/13, 312a/05, 312a/13, 312a/14, 312a/17, 312a/24, 312b/03, 312b/14, 312b/19, 312b/22, 312b/24, 313a/05, 313a/06, 313a/07, 313a/09, 313a/19, 313b/01, 314b/09, 314b/15, 315a/06, 315b/02, 315b/06, 315b/10, 316a/24, 316b/02, 316b/04, 316b/06, 316b/24, 317a/09, 317a/19, 317b/01, 317b/02, 317b/11, 317b/14, 317b/17, 317b/20, 318a/01, 318a/10, 318a/16, 318a/20, 318b/18, 319a/01, 319a/13, 320b/10, 321b/01, 322b/07, 322b/14, 324a/10, 324b/10, 324b/18, 325a/19, 325b/10, 325b/24, 327a/10, 327b/18

ḫer-bende <Far. Eşek çobanı -1-

ḫ. 138b/11

herçi <Far. Her ne kadar -1-

h. 124a/18

hergiz <Far. Asla, hiçbir zaman -108-

h. 002b/05, 006b/16, 007a/11, 019a/22, 023b/12, 023b/15, 026b/16, 027a/14, 027a/18, 029b/07, 029b/10, 029b/20, 030a/13, 035a/11, 036a/06, 040a/16, 040a/21, 041a/18, 041b/02, 042a/18, 043a/15, 044a/07, 055b/05, 057a/18, 057a/21, 064a/02, 064a/07, 074a/25, 083a/03, 093b/02, 106a/07, 106b/11, 111a/09, 111b/11, 113a/22, 115a/02, 115a/16, 115a/18, 115a/24, 115b/08, 119b/16, 119b/18, 122a/06, 126b/16, 133a/07, 141a/21, 143a/04, 143b/05, 150b/06, 152b/10, 158b/09, 159a/13, 184a/02, 184a/14, 188b/24, 190b/01, 190b/03, 194a/02, 196a/07, 196a/16, 199b/06, 200a/01, 203b/23, 209a/06, 212b/02, 212b/13, 226b/05, 226b/08, 229b/09, 234a/02, 234b/07, 245a/08, 248a/20, 250a/07, 253a/18, 253a/22, 253a/23, 260b/02, 263a/11, 263a/15, 266a/18, 268a/16, 270b/14, 274a/13, 274b/25, 275a/10, 277a/18, 277a/22, 278b/02, 279b/12, 283a/16, 285a/12, 286b/23, 288a/13, 289a/01, 291b/16, 291b/21, 294b/15, 301b/14, 302b/18, 307a/12, 311b/10, 312a/08, 312a/09, 314a/14, 315a/02, 315b/17

h. şādlıḳ 270b/14

herī Metinde adı geçen bir sahra -10-

h. 257b/15, 257b/19, 257b/20, 257b/24, 258b/15, 259a/06, 259a/09, 259a/11

h.+ den 257b/13

h.+ ye 257b/16

herze <Far. Saçma sapan söz -8-

h. 091a/14, 093b/22, 234b/01, 279a/05, 296b/11

h.+ dür 067b/10

h.+ ler 312a/03, 319a/08

ḥesāb <Ar. Hesap -7-

ḥ.+ a 087b/02

ḥ.+ ı 047a/18, 047b/25, 057b/01

ḥ.+ ın 047a/17

ḥ.+ ını 047a/02

ḥ.+ a ur- Hesaplamak 179b/13

ḥesābsuz Hesapsız -2-

ḥ. 114b/12, 262b/02

heşt-ād <Far. Seksen -1-

h. 006b/12

hevā <Far. Hava -7-

bād-ı h. 010b/17, 030a/05, 055a/11, 131b/03, 140a/04, 157b/09

bād-ı h.+ dan 278b/12

hevā <Far. İstek, arzu -30-

h. 020b/20, 075b/22, 122a/13, 155a/21, 184a/02

h.+ da 235a/16

h.+ dan 071a/11, 205a/04

h.+ dur 174a/01

kesb-i h. eyleye 102a/10

h.+ muz 039a/25

h.+ nuŋ 003b/12

h.+ sı 095b/25

h.+ sına 073b/10, 123b/20, 125b/16, 146a/09, 155a/21, 194b/07, 210a/23, 214a/07, 226b/18, 246a/02

h.+ sından 249b/04

h.+ sını 137b/13, 145a/07

h.+ yı 080b/08

h.+ yla 031b/10

h.+ dan geç- Arzudan, hevesten vazgeçmek 104a/12

h.+ya düş- Heveslenmek 136b/15

heves <Ar. Arzu, istek, heves -19-

h. 204a/04

h.+ inden 233a/16, 233b/12, 233b/19

h.+ ini 280a/22

h.+ iyle 114b/04

h.+ üŋ 052b/06

h. ėt- 087a/25, 177a/13, 213a/24, 233a/14

h. eyle- Heves etmek 232b/10

h. ḳıl- Heves etmek 123b/20, 131a/10, 142b/23, 205a/01, 264a/24, 271b/22, 281a/19

hevl <Ar. Korku -1-

h.+ ini 014a/08

hey Hey! -5-

h. 066b/17, 082b/17, 090a/08, 092a/22, 268a/24

hey'āt <Ar. Heyetler -1-

h.+ ını 036b/19

heybet <Ar. Gösteriş, heybet -45-

h. 177a/19, 257a/07

h.+ de 038b/01, 159a/25

h.+ den 059a/15

h.+ e 059a/04, 162b/12

h.+ i 061b/11, 171a/25

h.+ ile 026b/06, 076a/19, 090a/18, 116b/07, 135a/20, 160b/03

h.+ in 061b/20, 176a/02

h.+ inden 049b/07, 086b/11, 151b/04, 160b/04, 187a/23, 234b/25, 239b/09, 256b/01, 264a/25

h.+ ine 047a/06, 061a/02, 063a/12, 075b/07, 100b/20, 104b/23, 177b/21, 178b/09, 256b/16, 295a/19, 301b/25, 302b/10

h.+ ini 137b/03

h.+ le 076b/10

h.+ lerinden 083b/11

h.+ lerine 046b/22

h.+ ümden 096a/18, 185a/21

h. eyle- (Hayvan) kendini büyük göstermek 037a/11

heybetlü Gösterişli, heybetli -10-

h. 036b/06, 038a/12, 039b/08, 061b/02, 066b/07, 127a/04, 142b/25, 152b/03, 174b/15, 178a/03

heylāc <Yun. Hayat denizi -1-

h.+ ını 103a/19

heyşū Metinde adı geçen bir gemici -28-

h. 033a/16, 036a/19, 037a/02, 037a/22

h.+ dan 033a/22, 039a/19, 041a/24

h.+ nuŋ 033a/23, 035b/02, 036a/03, 036b/18, 038b/20, 038b/25

h.+ ya 035a/25, 035b/04, 035b/06, 036a/11, 036b/21, 039a/06

h.+ ydı 041a/22

h.+ yı 035b/02, 035b/05, 038b/25, 041a/25

h.+ yıla 036b/23

h.+ yla 036a/02, 036a/10, 040a/07

heyşūm *bk. heyşū* -1-

h.+ a 040a/24

heyşūy *bk. heyşū* -12-

h. 033a/18, 036a/04, 036a/12, 036b/06, 036b/19, 037b/23, 039a/01, 039a/08, 039a/18, 039b/07, 040a/09, 040a/18

heytāl Hottalan şehri -28-

h. 184a/20, 184b/1, 190b/08, 190b/22, 219a/15, 219a/16, 219b/04, 219b/16, 219b/20, 220a/19, 220a/20, 220a/24, 220b/02, 220b/08, 220b/13, 221b/23, 264a/04, 303b/03, 314a/05

h.+ a 219b/04

h.+ dan 185a/14, 191a/01, 225a/10, 230a/11, 312b/21

h.+ ı 220b/14, 221a/05

h.+ uŋ 248a/05

heytālī <Far. Heytal iline mensup -11-

h.+ ler 190b/21, 220a/20, 220b/09

h.+ lerden 189b/22

h.+ lere 220a/08

h.+ leri 220a/10

h.+ lerüŋ 187a/05, 220a/06, 220a/10, 222b/02, 224b/21

heytān Heytal şahı -1-

h.+ ı 220a/25

hezār <Far. Bin, binlerce -44-

h. 027a/02, 050a/06, 051a/23, 062b/14, 062b/25, 076b/15, 085b/20, 086a/23, 091b/22, 101a/11, 103b/11, 109a/03, 123a/06, 123b/13, 125a/05, 128b/10, 148a/22, 150a/03, 150a/11, 158b/13, 169a/18, 172b/11, 173b/09, 177a/08, 190b/09, 217b/25, 223a/05, 240b/05, 240b/10, 241b/20, 245a/08, 247a/05, 251b/11, 254a/01, 266a/14, 272b/22, 309a/17, 309a/18, 311a/03, 313b/13, 316b/10, 322b/10

hezārān-ı h. 171b/25, 299b/07

hezārān <Far. Binlerce -4-

h. 115b/02, 172b/19

h.-ı hezār 171b/25, 299b/07

ḥıfẓ <Ar. Saklama, muhafaza etme -1-

ḥ. ėt- 075b/03

ḫınzīr <Ar. Domuz -1-

ḫ.+ a 326b/25

ḫır-gāh *bk. ḫar-gāh* -5-

ḫ. 168a/20, 266b/01, 315b/03

ḫ.+ ıma 259a/20

ḫ.+ larını 299b/12

ḫırād Metinde adı geçen İranlı bir kahraman -1-

ḫ. 254b/15

ḫırāmān <Far. Salınan, salınarak -13-

ḫ. 006a/06, 006a/23, 011a/07, 011b/21, 020b/24, 034b/16, 037b/11, 040b/02, 043a/03, 043b/19, 062b/11, 072b/04, 133a/16

ḫırāmānī <Far. Salına salına, salınarak -2-

ḫ. 311a/18

ḫıred <Far. Akıl -1-

ehl-i ḫ. 034a/12

ḫıred-mend <Far. Akıllı -4-

ḫ. 024b/03

çeşm-i ḫ. 035a/22

debīr-i ḫ. -i pākīze çehr 027a/06

ḫ.+ ler 021b/24

ḥırṣ <Ar. 1. Öfke, kızgınlık 2. Sonu gelmeyen arzu 3. Azgınlık -15-

ḥ. 122a/14, 122a/16, 122a/18, 145b/13, 184a/02, 192b/19, 208b/13, 236a/04, 236a/06, 250b/21

göŋlini ḥ. eline vėrmüşdür 147a/10

ḥ.+ ıla 144a/07, 241b/15

ḥ.+ ını 210a/10

ḥ. göster- Arzu duymak 227b/14

ḫırsız Hırsız -3-

ḫ. 065b/06, 065b/07, 312a/18

ḫırṣız *bk. ḫırsız / ḫırsuz* -2-

ḫ.+ dan 182b/25

ḫ.+ dur 274a/08

ḫırsuz Hırsız -3-

ḫ.+ dan 109a/22

ḫ.+ dur 251b/22

ḫ.+ lar 204b/06

ḫıṣāl <Ar. Huy, ahlak -2-

ḫ. 091a/25, 092a/24

ḫıṣım <Ar. Evlilik yoluyla kurulan akrabalık -35-

ḫ. 047a/11, 049b/19, 191b/18

ḫ.+ ı 010a/15, 281b/18

ḫ.+ ından 007a/14, 195b/21

ḫ.+ ıŋdur 002a/22

ḫ.+ ını 094b/24

ḫ.+ ısın 291b/02

ḫ.+ ıydı 305a/18

ḫ.+ lardur 305a/07

ḫ.+ ları 004a/11, 030a/16, 252b/01

ḫ.+ larımdan 291a/24

ḫ.+ ların 001b/11

ḫ.+ larına 181b/09

ḫ.+ larından 005b/22, 079b/07, 177b/01

ḫ.+ larıydı 223b/01

ḫ.+ larum 130a/06, 176b/09

ḫ.+ larumıla 004b/10

ḫ.+ laruŋdur 282b/19

ḫ.+ laruz 046a/04

ḫ.+ umdur 289a/06

ḫ.+ umıdı 284b/05

ḫ.+ uŋ 030a/14

ḫ.+ uŋam 148a/17

ḫ.+ uŋdur 304b/13, 305a/05, 313b/18

ḫ.+ uŋı 021b/07

ḫışımlıḳ Akrabalık -5-

ḫ. 036a/25

ḫ.+ da 290b/23

ḫ.+ ı 019a/08

ḫ.+ ın 007a/11

ḫ.+ ına 019a/07

ḫışm *bk. ḫışım* -2-

ḫ. 035b/14

ḫ. ol- Akraba olmak 183a/22

ḫışım *bk. ḫışm* -6-

ḫ. 266b/06

ḫ.+ dan 013a/04

ḫ.+ la 038a/04, 047a/09, 050b/15, 051a/04

ḫışımlu / ḫışmlu Öfkeli -2-

ḫ. 131a/15, 155a/14

ḫışm <Far. Öfke -206-

ḫ. 018a/19, 031a/24, 064b/05, 073b/22, 078b/08, 084a/17, 091a/11, 118a/19, 153a/02, 159a/13, 184a/19, 187b/01, 188b/14, 189b/25, 203b/06, 213b/19, 216b/17, 223a/03, 232a/22, 233b/06, 234a/25, 279a/07, 289b/07, 292b/08, 295b/11, 296b/14, 301a/17, 304b/14

ḫ.-ı ḳanıla 266a/25

ẖ.-ı kīn 278a/21

ẖ.-ı kīneyile 087b/22

ẖ.-ı kīnile 078a/19, 120a/10, 134a/08

ẖ.+ dan 189b/11

ẖ.+ dur 226b/21

ẖ.+ ıla 042a/02, 048a/05, 049a/02, 050a/08, 056b/21, 063a/05, 066a/14, 069b/23, 070b/05, 076a/04, 076a/06, 076b/14, 077b/12, 078a/23, 078b/01, 079a/15, 082a/03, 084b/18, 085a/09, 092b/24, 115b/20, 116a/12, 120a/04, 137a/19, 137a/23, 148b/19, 152a/21, 157b/01, 157b/03, 158a/15, 160b/12, 161b/09, 170a/06, 176b/10, 180b/09, 185b/18, 186a/10, 187b/06, 192b/22, 203a/10, 207a/22, 208b/14, 219b/14, 232a/04, 233a/24, 236a/23, 237b/11, 239b/02, 242b/24, 242b/25, 246a/12, 257b/05, 257b/22, 259a/06, 261a/04, 261b/25, 262a/04, 263b/12, 269b/25, 271a/18, 274b/11, 275b/13, 278b/15, 284b/03, 298b/21, 303a/12, 309a/12

ẖ.+ ına 187a/18, 281a/06

ẖ.+ ından 064b/24, 069a/19, 072a/22, 075b/05, 082b/22, 104a/16, 118a/09, 119a/09, 141b/22, 149a/20, 200a/24, 200b/11, 217b/22, 228a/06, 239a/25, 253b/16, 260a/04, 264a/24, 266b/14, 295b/15

ẖ.+ ı 024b/05, 053b/05, 053b/07, 075b/24, 082b/06, 088a/02, 088a/04, 206b/08, 251a/19, 278a/04

ẖ.+ ını 108a/09, 119a/09, 199a/15, 207a/05

ẖ.+ la 301b/02, 308b/13

ẖ.+ lar 071a/15

ẖ.+ umdan 155b/09, 251b/21

ẖ. ėdici ol- Öfkeli olmak 146a/10

ẖ. ėdici Öfkeyle davranan

ẖ. ėt- Öfkelenmek 031b/07 035a/09, 036b/07, 051a/03, 051b/11, 054a/25, 067b/09, 072a/19, 085a/07, 092b/14, 105a/25, 118b/04, 119a/09, 132b/25, 135a/19, 144b/20, 144b/20, 148a/19, 158a/22, 159a/04, 177a/23, 187a/02, 228b/02, 189a/07, 192b/15, 203b/07, 204b/15, 204b/21, 207a/05, 209b/15, 212b/17, 214b/09, 215a/14, 268a/19, 273a/17, 281a/11, 284b/01, 318b/15

ẖ. eyle- Öfkelenmek 041b/22, 048a/10, 053a/13, 053a/17, 053b/01, 169b/19, 186b/05, 209b/02, 214b/10, 239a/23, 239b/18, 253b/16, 259a/03, 271a/12, 305a/11, 323a/01

ḫ. getür- Öfkeye neden olmak 146a/11

ḫ. göster- Öfkelenmek 282b/25

ḫ. ḳıl- Öfkeyle davranmak 093a/07, 133b/17

ḫ. ṭut- Öfkelenmek 189a/22

ḫ.+ı yut- Öfkeyi unutmak 267a/04

ḫışm ṣūretin göster- Öfkelenmek 064b/05, 146a/13, 161a/02, 170a/23, 213b/19, 220b/23, 271b/18, 301a/17, 327b/09

ḫışm-gīn <Far. Öfkeli -1-

ḫ. ol- Öfkeli olmak 042a/16

ḫışm-hā <Far. Öfkeler -1-

ḫ. 032a/11

ḫışm-nāk <Far. Öfkeli -2-

ḫ. 103b/14, 255a/20

ḫışt <Far. Kerpiç, tuğla -1-

ḫ. 018a/22

ḫıṭā Bir Moğol kavmi -4-

ḫ. 254a/05

ḫ.+ da 301a/07

ḫ.+ dan 048b/01, 253a/01

ḫıṭāyī Hıta'ya mensup Hıta'ya ait -3-

ḫ. 012a/09, 122b/22, 200b/19

ḫıyānet <Ar. Hainlik -1-

ḫ. 134b/15

ḫıyār <Ar. Salatalık, hıyar -4-

ḫ. 042a/25, 048a/06, 066b/12, 168b/09

ḥıżır <Ar. Kul sıkıştığında imdada yetişmekle meşhur olan peygamber -15-

ḥ. 058a/04, 058a/06, 058a/07, 125b/02, 125b/03, 125b/05, 125b/06, 125b/07

ḥ.+ dur 058a/06

ḥ.+ uŋ 058a/06, 125b/03

ḥ. ol- Yardım yetiştirmek 058a/05

ḥicāb <Ar. 1. Utanma, sıkılma 2. Perde -4-

ḥ. 085b/05, 167a/07, 215a/04

ḥ. ol- Örtmek 131b/02

ḥicāz Arap yarımdasında Mekke ve Medine'nin bulunduğu ülke -1-
ḥ.+ ı 117b/12

hicret <Ar. Göç etme, hicret -2-
h.+ inden 328a/07

hīç <Far. 1. Yok denecek kadar az olan 2. Önemsiz, değersiz -634-
h. 001b/13, 004b/23, 011b/25, 012a/22, 014b/04, 018a/20, 019b/01, 021b/11, 022a/10, 023b/13, 024b/11, 025a/08, 027b/20, 028a/24, 030a/02, 032b/22, 033a/22, 038a/02, 039a/17, 040a/09, 043a/10, 044b/12, 045a/13, 045a/24, 045b/04, 046b/14, 046b/18, 046b/23, 047b/10, 049a/13, 049a/23, 049b/10, 050a/17, 051a/09, 052a/21, 052b/17, 053a/03, 053a/16, 053b/01, 053b/17, 053b/21, 054b/01, 055b/07, 055b/21, 056b/08, 056b/13, 058a/14, 058a/24, 058a/25, 059a/11, 059a/17, 059a/18, 059b/19, 060a/11, 060b/17, 061b/02, 061b/03, 062a/20, 063a/07, 063a/11, 063a/21, 063b/11, 063b/15, 063b/19, 063b/23, 063b/25, 064a/24, 064b/01, 064b/10, 064b/16, 064b/21, 065a/09, 065a/14, 066a/04, 066b/11, 067a/10, 067a/18, 067a/19, 067b/13, 068a/03, 068a/19, 069a/08, 069b/11, 069b/16, 069b/24, 070a/11, 070a/13, 070b/15, 070b/19, 070b/22, 071a/05, 071b/14, 071b/15, 071b/18, 072a/15, 072a/20, 072a/23, 072b/16, 072b/23, 073a/04, 074a/23, 074a/24, 074b/18, 075a/13, 076a/15, 076a/19, 076b/01, 077a/20, 077a/23, 077b/02, 077b/12, 077b/18, 078a/16, 079a/24, 080a/19, 080a/24, 080b/20, 081a/04, 081a/05, 082a/04, 082a/10, 082b/12, 083a/17, 083a/18, 084a/18, 084b/01, 084b/15, 085a/07, 085a/10, 086a/22, 086b/08, 086b/22, 087a/08, 087b/18, 088b/13, 090a/19, 090b/21, 091b/02, 092a/19, 092b/06, 092b/17, 092b/23, 093a/03, 093a/04, 093b/06, 093b/08, 093b/19, 094a/05, 094a/09, 094a/17, 095a/23, 095b/02, 095b/04, 095b/11, 096a/08, 096a/15, 097b/24, 098b/03, 098b/05, 098b/10, 099a/18, 099a/20, 099b/12, 099b/21, 100b/08, 100b/20, 101a/07, 103a/23, 103b/25, 104a/09, 104a/18, 105b/08, 106b/02, 106b/09, 107a/05, 107a/09, 107b/12, 108a/02, 108b/20, 109b/23, 109b/25, 110b/11, 111a/14, 111a/22, 111a/24, 111b/09, 111b/18, 111b/21, 112a/23, 112b/07, 112b/08, 112b/16, 113a/08, 113a/23, 113a/25, 114a/22, 114b/04, 114b/14, 114b/19, 115a/07, 115a/09, 115a/11, 115b/11, 115b/18, 116a/16, 117b/13, 118a/16, 119a/01, 119a/16, 119a/18, 119a/19, 119b/08, 119b/15, 120a/06, 120b/12, 120b/13, 121a/02, 121a/04, 121a/05, 121a/07, 121b/02, 122b/08, 123b/12, 123b/14, 123b/19, 123b/23, 124a/07, 126b/04, 126b/20, 126b/22, 126b/24, 127b/23, 128a/12, 128b/02, 128b/09, 129a/08, 129a/23, 129b/04, 130a/15, 131a/09, 131a/10, 131a/23, 131b/08, 131b/17, 132a/14, 133a/04, 133a/25, 133b/22, 135b/19,

135b/21, 136a/01, 136a/19, 136a/21, 136b/12, 137a/18, 137a/25, 137b/20, 137b/22, 138a/09, 138b/02, 138b/06, 138b/12, 139a/18, 139b/02, 140a/02, 140a/18, 140a/22, 140b/18, 141a/08, 141a/13, 141a/18, 141a/25, 142a/06, 142a/10, 142a/14, 143a/13, 143b/07, 144b/10, 145b/02, 145b/25, 146a/03, 146b/05, 147a/03, 148a/11, 148a/13, 148a/18, 148a/19, 148b/25, 149a/05, 149a/19, 150a/08, 150a/25, 150b/06, 151a/21, 151a/22, 153b/16, 154a/17, 154b/24, 155a/16, 155b/01, 155b/14, 155b/16, 156b/16, 157b/02, 158b/10, 159a/07, 159b/03, 159b/04, 159b/05, 159b/06, 160a/25, 160b/18, 162a/05, 162b/11, 162b/17, 162b/19, 164a/11, 164a/14, 164a/15, 164b/08, 165b/14, 166a/18, 166b/14, 167a/01, 167a/19, 167a/24, 167b/14, 168b/10, 170a/11, 170a/14, 170b/02, 170b/16, 170b/23, 171a/07, 171a/09, 173a/15, 173b/15, 174a/19, 174b/20, 174b/25, 175a/11, 175a/20, 175b/20, 175b/24, 176a/08, 176a/23, 176b/16, 176b/17, 176b/21, 176b/24, 177a/11, 177a/12, 177b/21, 178a/13, 178b/12, 178b/25, 179a/01, 179a/05, 179b/04, 180b/02, 182b/24, 183a/01, 184a/14, 184b/16, 184b/17, 184b/18, 185a/13, 185a/14, 185b/22, 186b/25, 187b/14, 188b/12, 188b/21, 189a/10, 189a/19, 189b/03, 189b/08, 189b/25, 190a/07, 190a/09, 190a/21, 190a/24, 190b/02, 191b/07, 191b/16, 192a/25, 192b/03, 192b/05, 193a/24, 196b/08, 197a/13, 197a/20, 198a/06, 199a/09, 200a/05, 200b/05, 200b/11, 201a/23, 201a/24, 201b/05, 201b/08, 202b/03, 203b/02, 204a/15, 204b/10, 205a/01, 205a/08, 205a/10, 205a/11, 206a/01, 207a/04, 207a/12, 207b/20, 208a/04, 208a/11, 208a/17, 208a/18, 208b/01, 208b/12, 208b/16, 208b/17, 209b/01, 209b/21, 214a/01, 215a/15, 216b/09, 217a/04, 217a/17, 217a/18, 217a/22, 217a/25, 217b/03, 218a/10, 220b/14, 220b/25, 222a/18, 224a/01, 226a/23, 226b/24, 226b/25, 227a/23, 227b/25, 228a/12, 229a/10, 230b/05, 231b/11, 232a/17, 232b/01, 232b/10, 232b/11, 232b/16, 232b/24, 233b/25, 236a/13, 236b/14, 238a/12, 238a/16, 238b/06, 238b/13, 239a/25, 239b/02, 240a/05, 240b/02, 240b/19, 241a/03, 241a/08, 241a/10, 241a/16, 241a/20, 241b/18, 243b/10, 245a/06, 245b/07, 245b/17, 246b/15, 248a/24, 248b/05, 248b/07, 249a/11, 250a/07, 250b/14, 251a/18, 251b/12, 251b/19, 252a/02, 252b/10, 253a/18, 253b/09, 254a/12, 254a/14, 254b/14, 254b/21, 255a/07, 255a/17, 255b/10, 257a/08, 258b/04, 259a/14, 259b/08, 259b/23, 260a/14, 260a/19, 261a/08, 261a/09, 261a/18, 261b/03, 261b/07, 261b/17, 261b/20, 262b/15, 263a/02, 263b/09, 263b/13, 263b/14, 265a/23, 265b/02, 266a/17, 266b/02, 266b/03, 266b/10, 266b/17, 267a/22, 268a/14, 269a/09, 269b/09, 269b/11, 270b/05, 270b/11, 271b/17, 271b/18, 271b/21, 271b/22, 271b/23, 272a/07, 272b/10, 273b/09, 274a/11, 274b/16, 276a/15, 276b/08, 277a/11, 277a/16, 277a/19, 277a/20, 277a/24, 277b/09,

278a/24, 278b/14, 280b/08, 280b/09, 281a/05, 282a/11, 283a/05, 283a/10, 283b/04, 283b/06, 284a/03, 284b/24, 285a/13, 285a/14, 287a/03, 287a/04, 287a/10, 287a/16, 288a/12, 288b/06, 289b/09, 289b/25, 291a/09, 291a/16, 291b/13, 291b/16, 291b/21, 292a/04, 292a/11, 293a/18, 293b/20, 295a/05, 295a/09, 295a/20, 295a/22, 296b/18, 297a/14, 297b/11, 298a/13, 298b/18, 299b/11, 300b/24, 301a/08, 301a/18, 301b/21, 302a/01, 302a/07, 303a/07, 305a/22, 305b/18, 305b/23, 308a/21, 309a/07, 309b/14, 310a/03, 310a/09, 310a/20, 311b/02, 311b/06, 311b/15, 311b/24, 312a/10, 313a/25, 314a/21, 314a/22, 314b/04, 314b/05, 315b/16, 316a/03, 316a/21, 317a/04, 317a/21, 319b/13, 320b/20, 321a/17, 325a/12

h. eyledi 082b/19

hidāyet <Ar. Hak yoluna, doğru yola kılavuzlanma -2-

h.-i ḥaḳ 007a/20

h.+ tür 096a/05

ḫidmet <Ar. Hizmet -6-

ḫ.+ e 027b/21

ḫ.+ ile 025b/16

ḫ.+ inde 007b/01

ḫ.+ inden 239a/15

ḫ.+ ine 009a/08

ḫ. ėt- Hizmet etmek 009a/16

ḫiḍmet *bk. ḫidmet* -2-

ḫ. ėdem 018b/24

ḫ. göster- Hizmet edip hürmet göstermek 020b/07

ḫidmet-kār <Ar.+Far. Hizmetçi -5-

ḫ. 007b/24

ḫ.+ ın 008a/01

ḫ.+ ıyken 133b/05

ḫ.+ ları 018a/15

ḫ.+ larıyuz 009a/12

ḫidmet-kārlıḳ(ġ) <Ar.+Far. +T. Hizmetkarlık -1-

ḫ.+ a 009a/12

ḥikāyet <Ar. Anlatma, hikaye, olmuş olay -142-

ḥ. 166b/15, 167a/05, 204a/01, 217a/01, 218a/14, 218a/23, 218b/04, 239a/09,

247b/18, 272b/21

ḥ.+ dür 171b/02, 276a/06, 320a/05

ḥ.+ i 054b/02, 054b/08, 055a/13, 058a/10, 068a/16, 069b/02, 069b/03, 073b/05, 090a/19, 092a/15, 095a/12, 097a/04, 099b/18, 100a/02, 109b/06, 121a/20, 131b/04, 133a/03, 134a/13, 136b/07, 137a/22, 139a/08, 154b/19, 164b/22, 165a/15, 165a/16, 165b/06, 180b/05, 180b/24, 190a/07, 190b/21, 194a/16, 206b/14, 208a/10, 208b/05, 209a/10, 218b/17, 219b/06, 233a/16, 237b/12, 250b/08, 251b/10, 254a/13, 254a/25, 255b/04, 255b/09, 264a/11, 275b/01, 279b/03, 294b/18, 302a/19, 302a/20, 314b/11, 319a/11

ḥ.+ in 038b/05, 137b/17, 165b/20, 174a/20, 204a/02, 296a/19, 314b/22, 316b/25, 317b/07, 322a/04, 326b/14

ḥ.+ inden 065b/17, 121a/16, 218a/21, 314b/22

ḥ.+ ine 275b/07, 300b/15

ḥ.+ ini 076b/25, 077b/21, 101a/17, 101b/23, 192a/13, 207b/18, 208b/23, 240b/23, 250b/10, 254b/22, 272a/11, 272b/20, 279b/22

ḥ.+ ler 167a/14, 248a/01, 290a/18, 290a/19

ḥ.+ lerden 030a/07

ḥ.+ leri 041a/24, 060a/25, 248a/02, 289a/18, 289a/25, 289b/02, 290a/08, 290a/13

ḥ.+ lerle 275b/24, 276a/03

ḥ.+ lerüŋ 165b/18

ḥ.+ üŋ 101a/12

ḥ. ėt- Olmuş, ya da baştan geçmiş bir olayı anlatmak 069b/12, 092a/16, 111a/07, 130b/14, 158b/22, 217a/02, 217a/09, 218a/07, 245a/19, 248a/05, 264a/16, 300b/23

ḥ. eyle- Olmuş, ya da baştan geçmiş bir olayı anlatmak 069b/06, 074a/17, 103a/05, 142a/20, 204a/08, 241a/14, 294a/11, 298a/11, 328a/02

ḥ. ḳıl- Olmuş, ya da baştan geçmiş bir olayı anlatmak 100b/12, 138a/05, 275b/07

ḥ. ol- Anlatılmış olmak 219a/16, 231a/17, 267b/23

ḥikmet <Ar. 1. Bilgelik 2. Sebep -27-

ḥ. 075b/18, 098a/01, 109b/12, 126b/06, 212a/22, 213b/05, 256b/09, 258b/06

ehl-i ḥ. 054a/16, 054a/23, 081a/16

ḥ.+ de 210a/01

ḥ.+ den 023a/10, 114b/03

ḥ.+ dür 095a/16, 099b/12, 118b/14, 241b/03, 241b/18, 269b/11, 310a/14

ḥ.+ e 198a/17

ḥ.+ i 122a/11

ḥ.+ idür 125a/11

ḥ.+ iledür 121b/17

ḥ.+ ine 128b/14, 128b/16

ḫilāf <Ar. Karşı, zıt -2-

ḫ. ėtme- Karşı gelmemek 211a/01, 230a/22

ḫilʿat <Ar. Eskiden padişah ya da vezir tarafından takdir edilen, beğenilen kişilere verilen süslü elbise, kaftan -99-

ḫ. 008a/12, 014a/17, 019b/16, 026b/19, 107b/03, 114b/12, 115a/04, 142a/22, 143a/19, 158a/04, 163b/16, 163b/24, 168a/17, 170b/17, 172b/10, 173a/19, 174a/14, 203a/22, 231a/02, 238b/15, 240b/04, 245b/18, 266a/05, 266a/06, 267b/13, 268a/08, 268a/25, 268b/12, 268b/19, 268b/21, 269b/18, 301b/20, 303a/03, 311a/12, 312a/16, 314b/18, 318b/18, 325b/24

ḫ.+ dur 213a/07, 215a/19, 227a/19

ḫ.+ ı 008a/16, 266a/13, 268b/10, 270a/21

ḫ.+ ıla 011b/12, 179b/03

ḫ.+ ın 082b/17, 142b/14, 142b/24, 173a/04, 238b/24, 303b/22

ḫ.+ ını 019b/20

ḫ.+ la 027a/25

ḫ.+ lar 012a/05, 012b/10, 013a/12, 017b/13, 043b/01, 058b/04, 083a/09, 109a/04, 118b/23, 121b/09, 132a/08, 142b/11, 156a/22, 174b/05, 174b/06, 193b/23, 212a/21, 222b/15, 225b/18, 264a/08, 293a/16, 300a/10, 300b/10, 303a/05, 307b/10, 323a/17

ḫ.+ ları 063b/18, 132a/17, 268b/16

ḫ.+ larla 209b/17

ḫ. ol- Süs olmak 082b/17, 121b/06, 180b/01

ḫ. vėr- Onurlandırmak, makam mevki vermek 012a/13, 068b/14, 153b/20, 160b/19, 216a/02, 235a/12, 247a/22, 313a/05

ḫilʿatla- Hilat verip ihsanda bulunmak -2-

ḫ.- yaydı 011b/19

ḫ.+yup 011a/14

ḫilʿatlu Hilatlı -1-

ḫ. 315b/02

ḥīle <Ar. Hile, oyun, aldatma -51-

ḥ. 005a/14, 033a/21, 039a/11, 057b/10, 075a/13, 077a/25, 079b/20, 081b/01, 091a/25, 092b/07, 106b/14, 120a/13, 130a/04, 130b/18, 138a/19, 138b/06, 238b/13, 291a/13

ḥ.+ den 218a/09, 319a/19

mekr ü ḥ.+ den 217a/23

ḥ.+ ler 085b/16, 304a/13

ḥ.+ lerile 068a/17

ḥ.+ lerle 070b/07, 285b/16

ḥ.+ lerüŋi 085b/16

ḥ.+ sinden 116b/16, 306a/23

ḥ.+ sini 091a/08

ḥ.+ yi 278b/24

ḥ.+ yile 062b/25, 080a/02, 095b/16, 218a/07, 233a/16, 234b/01, 234b/05, 258a/05

ḥ.+ yle 007b/19

ḥ. ėt- Hile yapmak 035b/14, 084b/20, 120a/21, 234a/17, 257b/22, 264b/03, 283a/25, 319a/24

ḥ. eyle- Hile yapmak 041b/20

ḥ. ḳıl- Hile yapmak 218a/16

ḥ. vü mekr ol- Hile yapılmış olmak 092a/22

ḥīle-bāz <Ar+Far. Hileci -2-

ḥ. 062a/11, 303b/17

ḥīle-ger *bk. ḥīle-kār* -1-

ḥ. 086b/17

ḥīle-kār <Ar+Far. Hileci -3-

ḥ. 088a/13, 278b/04, 296b/06

ḫilḳat <Ar. Yaratılış -5-

ḫ. ėder 118b/14

ḫ.+ ın 125a/09

ḫ. ḳıl- Yaratmak 086a/19, 125a/12, 128b/15

ḥilm <Ar. İnsanın tabiatında olan yavaşlık, yumuşaklık -2-

ḥ. 089b/15

ḥ. ol- Yumuşak mizaclı olmak 017b/02

himmet <Ar. Gayret, emek -28-

h. 033a/09, 136a/12, 168a/22

h.+ den 168a/22

h.+ i 024b/07, 168a/22, 168a/23, 211b/25, 243a/22, 244a/25

h.+ ile 060a/23, 168a/22, 278b/18

h.+ in 136a/10

h.+ ine 147b/22

h.+ iŋüzde 277b/11

h.+ iyle 060a/09

h.+ iyledür 179b/12

h.+ le 112a/05

h.+ üm 161b/14

h.+ ümüz 294b/23

h.+ üŋ 136a/11, 136a/12

h.+ üŋi 136a/12, 168a/23, 168a/24

h.+ üŋle 021a/07

h. ḳıl- Emek vermek, gayret etmek 175a/08

himmetlü Gayretli, çalışkan -6-

h. 168a/24, 214b/06, 241b/14

h.+ lerden 146a/02

h. ol- Gayretli, çalışkan olmak 144a/15, 146a/11

ḥīn <Ar. An, zaman, vakit -1-

ḥ. 236a/03

hind Hindistan -122-

h. 032a/03, 052b/02, 072a/13, 079b/16, 094b/18, 107b/14, 111a/12, 111a/17, 112b/25, 114a/08, 115b/15, 116a/14, 117a/14, 117a/15, 117a/16, 117a/18, 120b/06, 123b/22, 160a/18, 175a/24, 175b/01, 175b/06, 176a/03, 176a/09, 176a/16, 177a/20, 177b/03, 177b/18, 177b/23, 178b/03, 178b/04, 178b/18, 181b/07, 181b/10, 182a/07, 182b/03, 198b/23, 222a/08, 225b/22, 228b/22, 229a/19, 229a/22, 229a/23, 229a/25, 229b/07, 230a/12, 230a/13, 230a/14, 230a/15, 230b/01, 230b/02, 230b/07, 230b/08, 230b/22, 230b/23, 230b/25, 231a/03, 231a/11, 231a/13, 233b/09, 236b/17, 237b/22, 237b/23, 237b/25, 238a/02, 238a/13, 238a/15, 238a/22, 238b/02, 238b/04, 238b/14, 238b/15, 238b/18, 247a/09, 276b/19, 314a/03, 314b/17

sālār-ı h. 113b/08, 315a/07

şāh-ı h. 111b/16, 111b/18

h.+ de 169b/23, 175b/20, 176b/06, 180a/21, 180a/22, 219b/12

h.+ den 020a/19, 103b/22, 108a/14, 116b/11, 129a/20, 130a/08, 143b/17, 156a/16, 170a/04, 175b/01, 179b/16, 181b/06, 182a/09, 197b/09, 219a/06, 221b/08, 228b/13, 314a/05, 314a/21, 317b/10, 318b/19, 323b/21

h.+ e 031b/01, 156a/12, 160a/16, 175b/04, 175b/15, 179b/16, 181a/02

h.+ i 177b/14

ʿūd-ı h.+ ile 224a/12

h.+ üŋ 128a/18, 180a/11, 248a/05

hindī <Ar. Hintli 2. Hindistan veya Hintlilerle ilgili -113-

h. 004a/02, 019b/17, 023a/12, 039b/03, 048a/05, 057a/01, 063a/23, 082b/22, 083a/17, 084a/11, 084a/24, 084b/05, 091b/23, 097a/20, 104b/01, 104b/19, 110b/15, 114a/07, 117a/05, 121a/11, 131b/24, 134b/23, 139a/07, 155b/10, 181b/12, 228b/16, 228b/18, 229b/13, 229b/18, 229b/20, 229b/22, 238b/16, 246a/08, 246a/10, 260a/05, 260a/19, 262a/10, 262b/21, 262b/23, 265a/14, 266b/07, 268a/09, 276b/23, 282a/07, 285a/22, 299a/19, 304a/15, 308b/09, 309a/13, 314b/18

fūr-ı h. 115b/16, 115b/19, 116a/05, 116b/05, 117a/03, 117a/06

keyd-i h. 111a/08, 111a/09, 111a/11, 111a/17, 112b/12, 112b/20, 113b/16, 113b/20, 115a/25, 115b/24

şengül-i h. 170a/03, 181b/08, 181b/24, 182a/12

fūr-ı h.+ den 107b/12

keyd-i h.+ den 112b/15, 231a/18

h.+ ler 199a/06, 224b/23, 230a/01, 236b/11

h.+ lerüŋ 117a/18, 156a/01, 180b/12, 180b/13, 230a/02, 237b/17

fūr-ı h.+ nuŋ 117a/25

fūr-ı h.+ nüŋ 115b/09, 119b/19

keyd-i h.+ nüŋ 112b/16, 113a/14, 113b/17, 142a/25

şengül-i h.+ nüŋ 175b/25, 181b/09

şengül-i h.+ nüŋ 176a/05, 178b/19

fūr-ı h.+ sin 115b/15

şengül-i h.+ sin 175b/10

h.+ ye 229b/07, 229b/12

fūr-ı h.+ ye 107b/18, 115b/10

keyd-i h.+ ye 112b/18, 113a/01, 115a/25, 141a/09, 141a/12, 141a/14

şengül-i h.+ ye 183b/04, 183b/05

zīc-i h.+ ye 141a/15

h.+ yi 229b/23

fūr-ı h.+ yi 107b/19

keyd-i h.+ yi 116a/09

hindistān Hindistan -35-

h. 077a/12, 175b/09, 175b/17, 175b/24, 177b/19, 179a/09, 179a/24, 198b/24, 229a/14, 237a/11, 237b/17, 315a/21

h.+ a 135a/25, 139b/06, 177a/24, 179a/07, 180b/15, 197b/06, 198b/23

h.+ da 139b/07, 139b/08, 178a/06, 178a/14, 178b/22, 179b/11, 180a/20, 198a/17, 237b/24, 314a/02

h.+ dan 129b/23, 176a/18, 177b/02, 181b/09

h.+ uŋ 092b/13, 178b/04

hindū <Ar. Hindu dinine mensup -6-

h. 116b/08

ḫāl-i h. 182a/10

h.+ lar 292a/17, 292a/22, 292a/23

h.+ laruŋ 292a/22

hindūstān *bk. hindistān* -22-

h. 052b/09, 085a/11, 094a/20, 114a/04, 170a/03, 228b/13, 230a/23, 230b/01, 292a/17

h.+ a 052b/09, 230a/23

h.+ da 026b/13, 032a/02, 111a/10, 117a/19, 230b/10, 231a/17

h.+ dan 102a/08, 102a/11, 175a/25, 228b/09, 231a/09

hindüstān *bk. hindistān* -5-

h. 032b/01

h.+ a 032a/01, 300b/24

h.+ da 111a/08

h.+ dan 032a/09

hir Metinde adı geçen bir şehir -1-

h.+ i 273a/07

ẖīrelen- Gözü kamaşmak, donmak -1-

ẖ.- miş 015b/13

hirī Metinde adı geçen bir şehir -1-

h. 250b/09

ẖirmen <Far. Harman -2-

ẖ.+ i 197a/17

ẖ.+ in 036a/16

hīrmend Metinde adı geçen bir ırmak -14-

h. 071b/13, 072b/05, 072b/06, 072b/10, 073a/16, 074a/15, 074a/19, 074b/02, 083a/10, 083b/15, 083b/18, 085b/20, 096a/02, 097a/04

hirre Metinde adı geçen bir şehir -1-

h.+ yi 327a/22

his <Ar. *(hiss)* His, duyma -1-

h.+ in 068a/12

ḥisāb <Ar. Hesap, sayma -120-

ḥ. 002b/21, 015b/04, 112b/04, 196a/06

ḥ.+ a 031b/15, 165b/10

ḥ.+ da 267a/16

ḥ.+ dı 130b/13

ḥ.+ ı 052a/15, 058a/23, 065a/22, 072a/13, 076b/20, 077a/23, 078a/10, 104a/25, 104b/06, 117b/22, 119a/08, 120a/04, 123a/09, 123a/13, 128b/05, 128b/12, 136b/13, 148a/09, 164a/09, 164a/16, 172a/03, 174b/07, 176b/03, 186a/04, 186a/13, 199a/21, 201a/21, 203a/03, 203a/25, 211a/12, 219b/03, 219b/15, 220a/24, 224a/12, 224a/19, 225b/11, 225b/13, 235a/14, 238b/21, 246a/17, 246a/25, 254a/24, 259b/17, 263b/07, 267a/17, 282b/11, 317b/20, 319a/04

ḥ.+ ıla 230a/03

ḥ.+ ın 127b/04, 163b/11, 165b/11, 176a/24, 196b/08, 203a/13, 264a/23, 300a/17

ḥ.+ ına 268b/06, 281b/05

ḥ.+ ında 219a/24

ḥ.+ ını 049b/03, 055a/17, 100b/16, 106b/19, 118a/05, 129a/05, 140b/25, 181b/04, 197b/08, 199b/06, 208a/24, 220a/10, 223a/13, 224a/13, 228b/17, 246a/09, 255a/24, 265b/15, 293a/09, 301a/04

ḥ. ėdici Hesap edici 033b/09

ḥ. ėt- Hesap etmek 024a/21, 117b/14, 182b/16, 253b/14, 253b/17, 256a/11, 293a/12

ḥ. eyle- Hesap etmek 141a/17, 230b/18, 243b/18, 244a/06, 246a/21

ḥ. ḳıl- Hesap etmek 025b/18, 182b/11, 182b/16, 182b/17, 182b/18, 325a/21, 234a/15

ḥ. vėr- Hesap vermek 163b/21, 260b/06

ḥ.+ a alma- Değer vermemek 013a/01

ḥ.+ a ṣaymaz ol- Değer vermez olmak 217a/25

ḥ.+ a ur- Saymak, değer vermek 072a/08, 136a/19

ḥ.+ ına ṣay- Değer vermek 171a/09, 266b/03

ḥ.+ ına ur- Değer vermek 140b/17, 167b/14, 259b/23

ḥ.+da ol- Sayılmak 173a/07

ḥisābsız *bk. ḥisābsuz* -4-

ḥ. 120b/01, 136a/06, 153b/10, 264a/08

ḥisābsuz Hesapsız -14-

ḥ. 045b/15, 074b/20, 076b/16, 076b/17, 100b/14, 102b/10, 158a/05, 169b/02, 224b/03, 228a/22, 235a/12, 238b/16, 276a/01, 281a/15

ḥiṣār <Ar. 1. Hisar 2. Kuşatma, etrafını sarma -8-

ḥ. 136b/19, 187b/10

ṣavaş-ı ḥ. 003b/07

ḥ.+ dan 137a/24

ḥ.+ dı 003b/06

ḥ.+ ı 201b/11

ḥ.+ uŋ 015a/07

ḥ. ėt- Kuşatmak, etrafını sarmak 148a/09

ḥiṣṣe <Ar. Hisse -7-

ḥ. 042a/17, 111b/03

ḥ.-yi ġuṣṣa oldı 033a/14

ḥ.+ dür 206b/16, 292b/04

ḥ.+ m 189b/03

ḥ.+ sini 292b/05

ẖiṣṣe *bk. ḥiṣṣe* -1-

ẖ.+ sini 280a/14

ḥiṭāb <Ar. Söz söyleme -2-

ḥ. 125b/15

ḥ. ėt- Bir muhataba karşı söz söylemek 247b/20

ḫiṭābet <Ar. Hatiplik, güzel söz söyleme -1-

ḫ.+ inden 044a/01

ḫiẕmet <Ar. Hizmet *bk. ve krş. hidmet* -105-

ḫ. 033b/05, 070a/20, 145a/23, 305a/21

şerā'iṭ-i ḫ. 125a/01

ḫ.+ de 150b/15

ḫ.+ den 091b/08, 158a/01

ḫ.+ e 026b/23, 054b/06, 097b/19, 133a/08, 155b/09, 156a/18, 163a/06, 221a/09, 268a/14

ḫ.+ i 071a/08, 138b/23, 165b/02

ḫ.+ içün 156a/20

ḫ.+ in 138b/25

ḫ.+ ince 083a/10

ḫ.+ inde 072a/06, 113a/12, 194b/18, 239b/05, 239b/06

ḫ.+ inden 164b/17, 217a/17

ḫ.+ indeyem 210a/14

ḫ.+ ine 043a/04, 134a/23, 163a/03

ḫ.+ ini 138b/23, 143a/12

ḫ.+ ler 093a/24, 268a/13

ḫ.+ lerine 272a/03, 278b/14

ḫ.+ üme 194b/18

ḫ.+ üŋden 030b/08, 153a/20

ḫ.+ üŋe 070b/06, 128b/23, 216b/08, 252a/15, 268a/06

ḫ.+ üne 132b/06

ḫ.+ üŋüze 231a/06

ḫ. ėt- Hizmet etmek 053b/15, 054a/05, 072a/08, 087b/01, 087b/01, 091b/08, 091b/11 099b/24, 101a/13, 125a/14, 136b/21, 138a/08, 138a/17, 138b/12, 140b/09, 150b/12, 156a/17, 158a/21, 164b/06, 172b/16, 181a/25, 190a/23, 195b/03, 201a/04, 204a/03, 216a/07, 216b/08, 287b/09

ḫ. eyle- Hizmet etmek 031b/15, 031b/18, 087a/13, 258b/14

ḫ. gör- Birinin hizmetini görmek, birine hizmet etmek 143a/17

ḫ. göster- Saygıda kusur etmemek, hürmet etmek 042a/18, 326a/03

ḫ. ḳıl- Hizmet etmek 023b/12, 032b/07, 099b/23, 112a/18, 112a/21, 113a/09, 113b/10, 138a/20, 150a/19

ḫ.+ de ol- Hizmette olmak 074b/14, 083a/20, 158a/13, 158a/18, 215b/23, 217a/11, 224a/25, 276b/04, 309b/13, 321b/16

ḫiẕmet-kār <Ar.+F. Hizmetçi *bk. ve krş. ḫidmet-kār* -41-

ḫ. 034b/24, 038b/06, 079a/11, 141b/10, 141b/11, 141b/12, 164a/02, 164b/24, 165a/01, 165a/02, 165a/04, 165a/06, 306a/17

ḫ.+ a 141b/11

ḫ.+ am 032b/13

ḫ.+ duŋ 133a/06

ḫ.+ ı 168b/25, 193a/23, 193a/24

ḫ.+ ından 046a/17

ḫ.+ ıyuz 156a/20

ḫ.+ lar 053b/14, 070a/17

ḫ.+ lara 172a/21

ḫ.+ ları 166b/09, 173b/01, 223a/01

ḫ.+ larıla 110a/10

ḫ.+ larına 056b/24

ḫ.+ larından 213b/24

ḫ.+ larıyuz 097a/09

ḫ.+ laruŋdandur 243b/17

ḫ.+ umuz 183b/03

ḫ.+ uŋ 057a/11

ḫ.+ uŋam 190b/03

ḫ.+ uŋuz 099b/20

ḫ.+ uŋuza 110b/02

ḫ. eyle- Hizmetçi etmek 278a/17

ḫ. ḳıl- Hizmet ettirmek 241b/23

ḫ. ol- Hizmetkar olmak 132b/09, 183b/12

ḫoca *bk. ḫˇāce* -2-

ḫ. 063b/25, 316b/24

ḫocā *bk. ḫˇāce* -1-

ḫ.+ lar 065b/11

ḥoca *bk. ḫᵛāce* -5-

ḥ.+ lar 232b/20

ḥ.+ ları 232b/19

ḥ.+ larınuŋ 232b/15

ḥ.+ sınuŋ 085a/01

ḥ.+ sıydı 237a/07

ḫod <Far. Kendi -136-

ḫ. 002b/08, 002b/13, 002b/16, 006a/04, 008a/03, 009b/01, 010b/13, 013b/21, 016b/18, 017a/02, 018a/19, 019a/06, 019b/12, 019b/25, 020a/03, 021a/06, 021a/13, 021a/21, 023a/06, 026b/02, 030a/19, 030b/24, 033a/08, 036a/02, 036a/13, 038a/21, 038b/13, 041a/23, 041b/08, 043a/07, 043b/07, 043b/11, 044a/10, 047a/16, 051b/10, 052a/15, 056b/23, 060a/02, 060a/14, 065a/05, 070a/06, 079a/22, 081a/22, 084b/19, 090b/15, 091b/03, 093b/14, 094b/24, 095b/21, 096a/08, 097a/06, 109a/07, 111b/02, 113b/10, 113b/14, 114b/09, 114b/15, 115b/22, 116a/07, 116b/21, 120b/04, 122b/16, 125a/24, 126a/03, 128b/05, 129b/10, 130b/13, 134b/01, 134b/04, 139b/23, 151b/02, 152b/25, 157a/08, 158a/07, 162b/01, 165b/18, 168a/12, 170a/13, 182b/20, 183a/05, 185b/12, 186a/13, 187a/03, 189b/18, 194b/10, 202a/14, 202a/22, 204b/08, 205b/05, 205b/08, 206a/21, 208b/01, 219b/15, 227a/16, 235b/25, 237b/01, 242a/14, 246a/17, 254a/10, 088b/11254a/24, 255b/24, 259a/22, 259b/16, 260a/05, 261a/05, 265a/22, 265b/20, 266a/24, 266b/20, 267a/16, 268b/24, 278b/07, 278b/22, 279a/25, 280b/06, 283a/07, 284a/14, 285a/13, 285b/20, 287b/02, 287b/03, 292a/05, 293a/18, 296a/14, 297b/05, 299a/13, 303b/25, 304a/19, 306a/01, 308a/14, 309a/09, 309b/24, 310b/03, 318b/12

ḫod-bīn <Far. Bencil -4-

ḫ. 042a/05, 075b/20, 080b/10

ḫ. ol- Bencil olmak 075b/18

ḫod-bīnlik <Far.T. Bencillik -1-

ḫ.+ le 024a/01

ḥoḳḳa <Ar. Küçük kutu, kap , mürekkep kabı, tükürük kabı -31-

ḥ. 140a/12, 140a/13, 140b/02, 140b/04, 240a/19, 240a/25, 240b/02, 240b/07, 241a/07, 241a/08, 252a/18, 252a/19

ḥ.+ da 140a/14, 240b/09, 240b/24

ḥ.+ daġı 240b/20

ḥ.+ nuŋ 140a/14, 140b/06, 241a/04, 241a/09

ḥ.+ ya 140a/09

ḥ.+ yı 140a/14, 140b/02, 140b/03, 240a/20, 240a/22, 241a/01, 252a/22

ḫor <Far. Aşağı, değersiz, bayağı -101-

ḫ. 023b/04, 051b/18, 060a/08, 076a/15, 096b/23, 097a/13, 097b/15, 112a/15, 112a/20, 135a/24, 159b/18, 169a/23, 171b/15, 173b/24, 174a/09, 201b/09, 204b/23, 205a/10, 233a/22, 242b/23, 257b/22, 270b/11, 280a/02, 290a/03, 297b/24, 300a/23, 305a/17

ḫ.+ ca 258b/03

ḫ.+ dı 009b/11

ḫ.+ dur 016b/16, 174a/19, 176a/15, 314a/09

ḫ. ėt- Değersiz, hakir görmek 077b/19, 153b/01, 187a/16, 249a/07, 263a/15, 294a/21

ḫ. eyle- Değersiz, hakir görmek 088a/16, 088b/11, 169a/21, 185b/19, 216b/05, 249a/22, 262b/08, 271a/11, 306b/09, 321a/02

ḫ. gör- Değersiz, hakir görmek 081a/20, 175a/15, 258a/03, 261a/01

ḫ. ḳal- Değersiz, hakir olmak 136a/11

ḫ. ḳıl- Değersiz, hakir görmek 057a/24, 074a/20, 075b/02, 082a/23, 093a/04, 115b/12, 159b/16, 188b/22, 233b/14

ḫ. ol- Aşağılanmak, küçümsenmek, hakir görülmek 061b/09, 072a/10, 081b/10, 110b/13, 112a/24, 131a/15, 147a/05, 147b/07, 152b/12, 155b/13, 174a/06, 184b/11, 194a/02, 210a/21, 211b/14, 213a/12, 216b/02, 225a/21, 246b/22, 273a/14, 281a/03, 297b/07, 322a/17

ḫ. ṭut- Değersiz, hakir görmek 021b/08, 081b/11, 083a/15, 087a/22, 144a/01, 148a/18, 173a/03, 174a/08, 195b/23, 198a/12, 201a/25, 221a/25, 270b/10, 307b/16, 322b/23

ḫorāsān İran'ın doğusunda yer alan bölgeye verilen isim -19-

ḫ. 027a/21, 173a/17, 195a/04, 225a/11, 273a/07, 285a/09, 285a/12, 300b/05, 309b/04

ḫ.-ı şīr 284b/20

ḫ.+ a 173a/20, 197b/17, 221a/04, 309b/03, 325b/10, 325b/23

ḫ.+ dan 138b/14, 220b/18, 312b/21

ḫorla- Hakir görmek, aşağılamak -2-

ḫ.- r 077b/19

ḫ.- yalar 036b/13

ḫorlıġ *bk. ḫorlıḳ* -1-

ḫ. oldı 090b/15

ḫorlıḳ Değersizlik, itibarsızlık -41-

ḫ. 046b/11, 075a/20, 080a/08, 089a/24, 204b/25, 242b/25, 263a/15, 266a/22, 268b/08, 268b/15, 320a/24

ḫ.+ dan 144b/25, 145a/11, 204b/25, 210a/23, 325b/02

ḫ.+ dayuz 002a/08

ḫ.+ ıla 030a/18, 071b/16, 079b/18, 081a/10, 154a/13, 159a/04, 161b/10, 193b/19, 209a/09, 265b/19, 275a/15, 278b/05

ḫ.+ la 012a/19, 015b/03, 323b/16, 327b/15

ḫ.+ ları 076a/20

ḫ. bul- Değer, itibar görmemek 297b/23

ḫ. ėt- Değer vermemek, itibar etmemek 266b/19, 268b/13, 320a/23

ḫ. gör- Değer, itibar görmemek 010a/16

ḫ. ol- Değer, itibar görmemek 041a/21, 275a/17

ḫorluḳ *bk. ḫorlıḳ* -8-

ḫ. 205a/02, 301a/19, 310a/20

ḫ.+ ı 212a/10

ḫ.+ ıla 186b/08, 223b/25

ḫ. ve ḥaḳīrlıḳ çek- Değer ve itibar görmeden yaşamak 070a/23

ḫ.+ ıla ṭut- Değer ve itibar vermemek 268b/05

ḫorsın- İğrenmek -1-

ḫ.- mış 076a/15

ḫortān Metinde adı geçen bir şehir -1-

ḫ. 153b/18

ḫorṭūm <Ar. Fil hortumu -8-

ḫ. 112a/03, 116b/20

ḫ.+ ı 111a/25

ḫ.+ ın 262a/25

ḫ.+ ına 261a/16

ḫ.+ ından 296a/22

ḫ.+ ları 116b/20

ḫ.+ larıyla 116b/20

ḫorudār <Far. *(ḫor-dār)* Değersizlik -1-

ḫ. ḳal- Değersiz kalmak 136a/11

ḫoş <Far. Güzel, iyi -337-

ḫ. 004a/04, 012a/14, 028b/12, 042b/19, 044b/07, 045a/01, 047b/01, 048b/06, 050a/25, 050b/01, 050b/02, 052a/05, 052b/22, 052b/24, 053b/08, 061a/15, 062b/09, 064a/03, 064b/12, 064b/19, 066a/20, 069a/16, 069b/10, 073a/14, 079a/01, 081a/14, 082a/06, 082a/07, 082a/09, 082b/04, 084b/24, 091a/15, 091a/25, 091b/02, 093a/09, 095a/09, 096b/22, 098b/17, 099b/04, 102a/07, 104b/22, 108b/15, 109b/08, 109b/23, 113b/10, 114b/21, 115a/03, 116a/24, 117b/18, 120b/18, 121b/04, 121b/08, 123a/22, 123a/23, 127b/16, 130b/07, 132b/10, 133a/10, 135b/02, 135b/18, 138a/08, 139b/10, 142b/05, 144a/10, 144b/12, 147b/24, 155b/23, 157a/25, 160b/15, 160b/16, 161a/14, 162b/11, 163b/14, 164a/24, 164b/09, 166b/24, 169b/08, 174a/25, 174b/13, 176b/20, 179a/22, 179a/25, 179b/19, 186b/01, 188a/09, 192a/18, 197a/11, 205b/15, 210a/09, 210a/15, 217a/01, 218a/25, 222b/15, 223b/12, 223b/17, 224a/09, 226a/18, 227b/14, 230b/24, 231b/25, 235a/25, 239a/01, 239b/04, 246b/10, 249b/20, 259b/09, 265b/12, 274a/25, 276b/18, 279b/07, 282b/04, 286b/25, 287a/18, 288a/21, 288a/22, 288b/09, 289a/01, 291b/03, 291b/06, 292a/18, 293a/03, 296b/20, 298b/10, 299b/04, 300b/10, 303a/20, 303b/11, 305b/04, 310b/16, 311a/01, 312a/09, 313a/04, 316a/23, 322b/10, 324b/14, 327a/06

dürr-i ḫ. 102b/19

ḫ.+ ca 216b/07

ḫ.+ ça 286a/15

ḫ. degildür 098b/09

ḫ.+ dur 002a/01, 008a/04, 020b/08, 024a/23, 027b/09, 031a/21, 034a/13, 039a/21, 044a/16, 050a/12, 050b/08, 053a/12, 053b/04, 067a/05, 091b/05, 102a/02, 103a/04, 113a/03, 117a/22, 121b/04, 145b/14, 184b/07, 185a/20, 196b/25, 214b/12, 220b/13, 239b/20, 240a/05, 251a/17, 265a/07, 270b/01, 277b/11, 284a/15, 289a/23

ḫ.+ durur 092b/11, 095b/11, 120b/21

ḫ. bil- İyi, güzel, hoş bilmek 259b/03

ḫ. d(ṭ)ut- Hoş tutmak, iyi davranmak 089b/12, 092b/03, 092b/24, 095a/24,

098b/03, 099b/25, 104a/19 108b/08, 118b/20, 119b/11, 132b/03, 138a/09, 141b/01, 145a/24, 145a/24, 146b/18, 153a/04, 153b/08, 173a/01, 175a/15, 191a/16, 194b/19, 196a/04, 201a/08, 244b/21, 250a/12, 250a/13, 250b/13, 270a/06, 288a/02

ẖ. ėt- Hoş etmek 101a/14, 194a/18

ẖ. eyle- İyi davranmak, hoş tutmak 008a/09, 021a/11, 069a/23, 126a/07, 164b/20, 182b/07, 278a/18, 308b/15, 311a/12

ẖ. geçür- İyi yaşamak 206b/12

ẖ. gel- İyi ve güzel olmak, güzel görünmek 003a/02, 003a/14, 011b/11, 024a/11, 025a/12, 035a/10, 043b/10, 045b/01, 046b/03, 053a/12, 062b/14, 065b/14, 066a/20, 071b/15, 073b/03, 075a/17, 076b/13, 080b/19, 091b/04, 092b/03, 092b/05, 092b/18, 098b/16, 101a/05, 104a/09, 105a/22, 107a/18, 113b/15, 114b/12, 132b/01, 137a/17, 138a/13, 156b/19, 159a/20, 190b/13, 191b/04 191b/06, 196b/25, 197b/25, 210b/06, 211b/06, 212a/20, 232a/23, 247a/06, 260a/02, 268b/16, 272b/17, 273a/12, 277b/08, 279a/23, 280a/21, 284a/05, 284a/15, 288a/23, 292a/10, 301a/09, 302a/07, 304b/15, 312b/10, 318b/07, 323a/17, 326b/18

ẖ. gör- 1. Güzel görmek 2. Bağışlamak 006b/03, 022b/01, 106a/01, 126a/06, 135b/25, 159b/21, 194b/04, 206a/23, 216b/17, 258a/19, 271b/01

ẖ. ḳıl- 1. İyi vakit geçirmek 2. İyi davranmak 137b/09, 140b/12, 175a/18, 266b/09

ẖ. ol- 1. Güzel olmak 2. Rahat olmak 3. Sevinmek 150b/13, 164b/07, 184a/25, 212a/15, 234a/07, 278b/20, 327b/19, 252b/23, 034b/07, 010b/23, 058b/01, 064b/07, 075a/14, 091a/18, 091a/21, 093b/12, 098b/11, 106b/18, 119a/16, 120b/13, 153a/21, 172a/18, 188a/18, 253a/18, 046a/24, 102b/13, 199b/03, 083a/10, 087a/07, 207b/04, 209a/14, 290a/12, 064b/23, 273b/23, 303b/05, 164a/24, 258a/25

ẖ.+ ca ṭut- Hoşça tutmak 076a/18

ẖ.+ ıdı 002a/17

ẖoş-dil <Far. Gönlü hoş, memnun

ẖ.+ ol- Memnun olmak 064a/03, 064b/09

ẖoş-gū <Far. Tatlı dilli -1-

ẖ. 031a/11

ẖoş-güvār <Far. Lezzetli -1-

cām-ı ẖ. 273b/01

ẖoş-yād <Far. Memnun -1-

ẖ ol. Memnun olmak 050a/25

ḫoşād <Far. Metinde geçen Turanlı bir komutan -1-

ḫ.-ı pelīdi 047a/14

hoşaş <Far. Metinde geçen İranlı bir kahraman -1-

h.-ı dilīr 047a/05

ḫoşlıḳ *bk. ḫoşluḳ* -20-

ḫ. 022b/20

ḫ.+ a 003b/13, 281a/13

ḫ.+ ıla 010b/04, 018b/12, 059b/19, 163a/11, 197b/04, 213a/11, 275b/16

ḫ.+ ın 216b/10

ḫ.+ ına 144b/06

ḫ.+ ını 014a/09

ḫ.+ ıyıla 070a/09

ḫ.+ ıyla 020a/17, 068b/06, 074b/20, 119b/15, 158a/04, 247b/12

ḫoşluḳ İyilik, güzellik, hoşluk -16-

ḫ.+ dadur 183b/01

ḫ.+ ı 203a/19, 289a/13

ḫ.+ ıla 095b/08, 097a/16, 188b/07, 197a/05, 231a/09, 295b/04, 300a/13

ḫ.+ ıyla 179b/03, 187b/23, 249b/22, 306a/11, 308a/19

ḫ.+ la 027a/10

ḫoşnevāz Metinde adı geçen bir Türk hükümdar -40-

ḫ. 185a/16, 185a/17, 185b/08, 185b/23, 186a/01, 186a/08, 186a/10, 186a/13, 186a/14, 186a/18, 187a/11, 187a/24, 187b/08, 187b/10, 187b/11, 188a/02

ḫ.+ a 185a/15, 185b/08, 186b/24, 187a/09, 187a/22, 188a/13

ḫ.+ dan 187b/17

ḫ.+ ıla 185a/12, 188a/07, 188b/03, 190a/02, 190b/22

ḫ.+ uŋ 185b/05, 185b/17, 185b/22, 186a/04, 186a/11, 187a/08, 187a/09, 187a/10, 187b/17, 188a/17, 188a/23

ḫoşnūd <Far. Memnun, razı -59-

ḫ. 022a/20, 027a/07, 119b/25, 120a/01, 222b/19, 249a/06

ḫ.+ am 008a/18, 314a/24

ḫ.+ dur 091b/05, 223b/20, 231b/12

ḫ.+ saŋ 013a/04

ḫ. ḳıl- Memnun, razı etmek 112b/11, 154b/11, 161b/18, 175a/03, 188b/15, 212a/24,

307a/11, 309a/18

ḫ. ol- Memnun, razı olmak 057b/20, 098b/12, 101b/14, 102a/08, 109b/24, 139b/01, 146a/05, 147a/07, 147a/09, 154b/01, 154b/09, 157a/06, 164a/23, 167b/16, 175a/20, 180a/01, 194b/04, 194a/05, 194a/07, 206b/10, 206a/19, 210b/06, 211b/18, 212a/03, 214b/23, 226b/24, 227a/19, 242a/18, 249a/18, 249a/19, 253a/01, 271b/01, 279a/19, 307a/01, 313a/15, 314a/24, 327a/09

ḫoşnūdlıḳ Hoşnutluk -7-

ḫ. 280a/12

ḫ.+ ın 133a/08, 142b/13, 212a/04

ḫ.+ ıyla 206a/07

ḫ.+ la 306b/23

ḫ.+ uŋ 186b/05

ḫoşnūdluḳ *bk. ḫoşnūdlıḳ* -2-

ḫ. 216b/17

ḫ.+ ıdur 155a/20

ḫoşnuvāẕ-ı türk *bk. ḫoşnevāz* -3-

ḫ. 187b/06, 272a/11

ḫ.+ e 187b/08

ḫoşnuvāz / ḫoşnuvāz-ı türk *bk. ḫoşnevāz* -10-

ḫ. 220a/14, 220a/18, 285a/16, 285b/18, 290a/24, 290a/25, 290b/01, 294b/05

ḫ.+ a 225a/07

ḫ.+ uŋ 272a/12

ḫoşraḳ Çok hoş -1-

ḫ. 145a/22

ḫoşvāẕ *bk. ḫoşnevāz* -2-

ḫ. 272a/12

ḫotan <Far. Metinde geçen bir Türk şehri -15-

ḫ. 009a/07, 105b/14, 170a/01, 220a/24

ḫ.+ da 176b/06, 219b/12, 301a/07

ḫ.+ dan 003b/16, 003b/19, 003b/22, 006a/14, 006b/07, 224b/25, 225a/10

ḫotlan Metinde adı geçen bir şehir -1-

ḫ. 225a/01

ḫū *bk. ḫūy*-18-

ḫ. 073b/09, 106a/07, 106b/09, 211b/13, 213a/05, 213a/19, 239a/24, 249a/22

ḫ.+ dan 227a/22, 228b/01, 233a/22, 249b/03

ḫ.+ dur 226b/05

ḫ.+ lar ṭutmaġıla 227a/07

ḫ.+ larda 249a/07, 249a/21

ḫ.+ ları 251a/04

ḫ.+ larından 303b/24

ḫ.+ laruŋ 057b/17

ḫ.+ sın 049a/04

ḫūb <Far. Güzel, iyi -198-

ḫ. 019a/18, 020a/15, 028a/03, 034b/08, 044b/20, 045a/11, 045b/19, 046a/07, 046a/10, 046b/04, 049a/21, 056a/25, 062a/23, 062b/13, 063b/11, 065b/09, 081a/13, 081b/02, 081b/03, 084b/01, 087a/23, 095b/06, 098a/24, 098b/19, 099a/07, 106b/09, 107b/03, 113b/23, 114b/08, 115a/21, 116a/23, 118a/14, 124a/09, 124b/14, 126b/25, 127a/01, 132a/18, 132a/19, 132b/02, 132b/05, 135b/03, 136a/21, 136b/21, 138a/08, 140a/16, 140a/18, 140b/07, 140b/11, 141b/17, 143a/17, 146b/21, 148a/13, 148b/12, 149b/10, 151a/13, 152b/18, 157a/09, 157b/25, 158a/06, 158b/01, 161a/13, 164a/25, 165b/24, 166a/12, 167b/06, 169a/04, 175b/14, 176b/18, 182a/23, 186b/18, 190b/09, 191a/24, 191a/25, 191b/23, 197b/21, 198a/04, 200b/24, 202b/10, 202b/15, 202b/22, 203b/13, 204a/01, 205b/10, 205b/13, 210a/18, 210b/16, 212b/03, 213b/18, 214b/14, 215b/24, 216b/25, 217a/06, 217a/14, 219a/04, 219b/02, 221b/17, 222a/02, 223b/05, 223b/22, 224a/20, 226a/12, 227a/12, 228b/20, 228b/24, 229a/09, 229a/13, 230a/13, 230b/03, 231a/03, 237b/23, 238a/07, 241b/10, 244b/02, 245b/12, 246b/09, 246b/16, 248b/20, 248b/25, 249a/17, 249b/09, 249b/20, 251b/08, 252a/14, 254b/05, 255b/05, 255b/13, 255b/21, 256b/03, 257b/13, 257b/15, 259a/16, 263a/23, 265b/23, 266a/06, 267b/10, 269a/09, 269a/12, 272b/24, 275b/23, 276a/04, 276a/07, 277b/07, 279a/09, 287b/13, 288a/05, 288b/05, 289a/08, 290a/04, 290a/11, 290b/14, 291a/15, 292a/09, 292a/18, 293a/20, 294a/25, 294b/01, 294b/22, 299b/06, 299b/17, 302b/04, 303b/14, 304b/19, 307b/08, 308a/01, 308a/09, 308b/18, 310a/17, 311a/06, 312b/02, 313b/03, 314a/16, 314a/17, 317b/12, 318a/04, 318a/15, 318b/11, 321b/16

ṭabʿ-ı ḫ. 142a/03

ḫ.+ dur 028a/07, 113b/23, 144a/13

ḫ.+ ıdı 103a/25, 202b/15

ẖ.+ ın 069b/07

ẖ.+ lar 175a/07

ẖ.+ lardan 240a/11

ẖ.+ larında 315a/02

ẖ. bil- İyi bilmek 075a/16, 092a/15, 141a/10, 250b/10, 259b/04, 324a/19

ẖ. ol- Güzel olmak 069b/05, 144a/12, 146a/19, 275b/23, 286b/11

ẖūb-çehre <Far. Güzel yüzlü -1-

ẖ. 041a/04

ẖūb-rū <Far. Güzel yüzlü -2-

ẖ. 142a/03

ẖ.+ laruŋ 002b/21

ẖūb-rūy *bk. ẖūb-rū* -1-

ẖ. 019b/25

ẖūblıḳ Güzellik -16-

ẖ. 019b/19, 020b/10, 211b/02

ẖ.+ da 018b/18, 019a/19, 020a/15

ẖ.+ dan 155b/20

ẖ.+ ıla 007a/09, 020b/04, 038b/23, 042a/01, 113b/18

ẖ.+ ından 149a/15

ẖ.+ ını 129a/04

ẖ.+ ıyla 194b/12

ẖ.+ la 020b/09

ẖūbluḳ *bk. ẖūblıḳ* -4-

ẖ. 010a/23, 021a/25

ẖ.+ ını 202b/13

ẖ.+ la 024b/18

hucūm <Ar. Saldırış, saldırma -11-

h. ėt- Saldırmak 048a/03, 051b/02, 107a/01, 159b/24, 220a/08, 236a/01, 254b/11, 260a/10, 260b/24

h. ḳıl- Saldırmak 137b/04, 298b/02

ẖudā <Far. Tanrı -49-

ẖ. 046b/15, 052a/13, 063a/02, 063a/04, 063a/13, 063b/04, 092a/05, 106b/15, 111b/17, 115b/02, 195b/23, 227a/12, 242a/10, 249a/05, 260b/16, 308a/07

kār-sāz-ı ḫ. 085b/02

ḫ.-yı ʿavnī 123a/18

ḫ.+ dan 058a/05, 061a/06, 147a/14, 155a/18, 178b/05, 293a/20

dīn-i ḫ.+ dur 112a/09

ḫ.+ nuŋ 089a/19

ḫ.+ sına 111a/16

ḫ.+ ya 054b/13, 057a/23, 057b/16, 081a/07, 083b/06, 085b/01, 086a/02, 088b/02, 091b/05, 094a/07, 095a/12, 100b/08, 154a/08, 161b/13, 173a/19, 178a/09, 179b/17, 284a/12

ḫ.+ yı 063a/01, 091b/14, 119b/10

ḫudā-perest <Far. Tanrı'ya tapınan -2-

ḫ. 182b/22

ḫ. ol- İbadet ehli olmak 245a/14

ḫudāvend <Far. 1. Tanrı 2. Hükümdar -9-

ḫ. 022a/19, 037a/18, 063a/08

ḫ.-i ʿālem 027a/02

ḫ.-i pīrūz-gerüŋ 040a/01

ḫ.-i şimşīr 029b/23

ḫ.-i taḫt u külāh 029b/22

ḫ.+ i 037a/18

ḫ.+ üm 019b/12

ḫudāy <Far. Tanrı -3-

ḫ. 008a/24, 010b/12, 037a/20

ḫudāyin Metinde adı geçen bir şehir-1-

ḫ. 191a/23

ḫūlan- <Far.T. Huylanmak -1-

ḫ.- dılar 049a/04

ḫulāsa <Ar. Bir şeyin, bir bahsin özü -1-

ḫ. 200a/08

ḫūlıḳ -1-

ḫ.+ dan 211a/25

ḫulḳ <Ar. Huy, tabiat -19-

ḫ. 028a/06, 028a/08, 102a/01, 113a/21, 142a/03, 223b/15, 273a/18, 290b/09

ḫ.+ da 141b/02

ḫ.+ ıla 111a/20, 112b/01, 167b/11, 240b/19, 276a/18

ḫ.+ ına 103b/03

ḫ.+ ından 231b/12

ḫ.+ ını 110b/22

ḫ. ėt- Güzel davranmak 041a/05, 113a/17

ḥulle <Ar. Elbise -1-

ḥ.+ si 150a/11

ḫūlu Huylu -33-

ḫ. 053b/22, 057b/17, 081b/16, 099b/10, 103b/25, 112a/15, 150a/14, 200a/19, 207b/22, 232b/10, 236b/16, 237a/08, 237b/09, 249a/07, 249b/03, 258b/04, 261b/08, 266a/24, 267a/01, 268b/03, 273a/11, 278a/02, 279b/12, 280b/11, 283a/07, 284b/03, 296b/09, 304b/21, 306a/05

ḫ.+ dur 271a/24

ḫ.+ lar 171b/06

ḫ. ol- Huylu olmak 139b/01, 227a/09

ḫūlulıḳ Huyluluk -1-

ḫ. ėt- Davranmak 285a/03

hūm <Far. Efrasiyab'ı yakalayan bilge kişi -15-

h. 015a/08, 015a/18, 015a/21, 015b/04, 015b/16, 016a/11, 016a/14

h.+ a 016a/12, 016a/13, 090b/20

h.+ ı 015b/11

h.+ ıdı 015a/01

h.+ uŋ 015b/08, 015b/09, 016a/10

ḫūn[1] <Far. 1. Kan 2. Öldürme, ölç alma -64-

ḫ. 014b/19, 018b/15, 029b/24, 033b/21, 063a/04, 080b/13, 095b/17, 132b/16, 148a/19, 160b/25, 165a/14, 168b/21, 176b/19, 176b/21, 176b/22, 180b/24, 217b/12, 268a/01, 309a/23, 311b/07

şīr-i ḫ. 072b/19

deryā-yı ḫ.+ a 005b/20, 037a/17

ḫ.+ dı 005b/14

ḫ.+ dur 032b/06, 126a/09

ciger-i ḫ. eylesün 163a/01

ḫ.+ ıdı 005b/14

mevc-i ḫ.+ ıdı 055b/06

cigeri ḫ. oldı 108a/09, 117b/11, 135a/20, 234a/02, 235a/10, 235b/25, 254a/15, 256a/03, 257b/21, 263b/11

cigerleri ḫ. oldı 137b/11

cigerüm ḫ. oldı 083a/02

cigeri ḫ. olmışdur 242a/02, 309b/24

cigerüm ḫ. olmışdur 217b/03

cigeri ḫ. olmışıdı 191a/08

cigerümüz ḫ. olmışıdı 037b/02

cigeri ḫ. olsun 074b/08, 194a/05

cigeri ḫ. oluban 052a/06

cigeri ḫ. olup 070a/14, 305a/10

cigeri ḫ. olur 302a/10

cigeri ḫ. olurdı 237b/10

ḫ. eyle- 081a/21, 088b/10, 171b/03

ḫ. ḳıl- 021a/11

ḫ. ol- 107a/12, 166a/08, 206a/22, 233a/22, 241b/06, 296a/03

ḫūn[2] <Far. Yemek, sofra -6-

ḫ.+ ıyla 121b/08

ḫ.+ lar 092b/18

ḫ.+ larla 313a/04

ḫ. çek- Sofra kurmak 035b/03

ḫ. dök- Sofra kurmak 060b/02, 137b/08

ḫ. döşe- Sofra kurmak 014a/06

ḫun Hun milleti -1-

ḫ. 198a/08

ḫunyāger <Far. Şarkıcı, şarkı söyleyen -2-

serkeş-i ḫ. 318b/05

serkeş-i ḫ.+ üŋ 318b/16

hūr <Far. Güneş -1-

h. 007a/21

hūr-ber <Far. Yakıcı güneşli -1-

h. 026b/04

ḫūr *bk. ḥūr* -1-

ḫ. 117b/04

ḥūr <Ar. Huri, Cennet kızı -2-

ḥ. 163b/14, 324b/20

ḫurd <Far. 1. Küçük, ufak 2. Kırık -5-

ḫ. 015a/16

ḫ. ėt- 1. Parçalamak 2. Kırıp dağıtmak 049a/05

ḫ. ol- Parçalanmak, ufalanmak, kırılmak 077a/21, 174b/12, 177a/06

ḫūrde <Far. İhtiyarlığın getirdiği bilgi ve tecrübe -1-

ḫ.+ yile 283a/25

ḫurde <Far. 1. Hile, oyun 2. Küçük, ufak -3-

ḫ. 047a/02, 121a/07

ḫ. ėt- Oyun etmek 292a/08

ḫurde-dān <Far. Dikkat sahibi -1-

ḫ. 142a/03

ḫurde-kār <Far. İnce, sanatkarane iş yapan -1-

ḫ. 117b/23

ḫūre Metinde adı geçen bir yer -1-

ḫ.+ den 193a/06

ḫūred <Far. *(ḫūrd)* İçme -1-

mey-i sāl-ı ḫ. 031a/06

ḥūrī <Ar. Huri, cennet kızı -5-

ḥ. 018b/19

ḥ.+ si 111b/22

ḥ.+ sine 255a/06, 293b/14

ḥ.+ sini 113b/24

ḫurmā <Ar. Hurma -4-

ḫ. 322a/13

ḫ.-yı ter 137a/12

ḫ.+ dan 283b/07

ḫ.+ ya 271b/15

hurmuz[1] Nuşinrevan'ın daveti üzerine Hüre şehrinden gelen alimlerden biri -1-

h.-ı pīr 193a/06

hurmuz[2] Metinde adı geçen bir şehir -1-

h.+ a 239a/12

hurmuz[3] Behram-ı Gur'un

kethudalarından biri

h.-ı ketḫudā 167a/14

hurmuz[4] *bk. hurmuzd* -67-

h. 184a/16, 184a/18, 184b/02, 184b/06, 184b/07, 185a/08, 186a/12, 225a/05, 226a/12, 226a/13, 244b/01, 263b/12, 277b/19, 278b/07, 278b/18, 278b/22, 278b/23, 281a/04, 281a/07, 281a/11, 282b/16, 282b/21, 283a/15, 290a/08, 291a/01, 299a/09, 300a/11, 303b/20, 303b/21, 313b/24, 315a/01

mihr-i h. 322a/09

h.-ı tāc-dār 304b/22

h.-ı tāc-dārıdı 248a/10

h.-ı tāc-dārsın 244b/04

h.+ a 184a/15, 184b/03, 275a/10, 283a/06, 283a/17

h.+ da 248b/17, 249b/19, 251b/14, 251b/17, 252a/13, 254b/19

h.+ dan 317b/07

h.+ ı 184b/03, 275a/15, 275b/17, 283a/22

h.+ uŋ 184b/05, 245a/13, 272b/09, 275a/14, 275b/01, 278b/09, 279a/12, 281a/03, 282b/10, 283a/14, 283a/15, 297b/19, 324a/19

hurmuz-ı ḫarrād Nuşinrevan'ın gözcülerinden biri -1-

h.+ a 201a/14

hurmuz-vad-purmuz <Far. Hürmüz oğlu Purmuz -1-

h.+ ı 272b/12

hurmuzd 1. Nuşinrevan'ın sonradan zalim bir şah olan oğlu 2. Yezdegird Şah'ın abisi Piruz ile iktidar mücadelesine giren küçük oğlu -119-

h. 248a/14, 248a/19, 248b/04, 248b/07, 248b/12, 248b/13, 248b/20, 248b/22, 248b/24, 249a/13, 249a/15, 249a/18, 249b/11, 249b/19, 250a/09, 250b/08, 250b/10, 251a/03, 251a/04, 251a/08, 251b/01, 251b/03, 251b/09, 251b/12, 251b/13, 251b/17, 252a/08, 252a/09, 252a/10, 252a/16, 252a/17, 252a/20, 252a/22, 252a/23, 252a/25, 252b/01, 252b/11, 253a/17, 253b/05, 253b/06, 253b/12, 253b/13, 253b/16, 254a/02, 254a/08, 254a/09, 254a/11, 254a/15, 254a/20, 254b/03, 254b/09, 254b/17, 254b/18,

255a/01, 255b/11, 255b/20, 256a/02, 256a/22, 256b/18, 257a/09, 257a/13, 257b/10, 258b/12, 258b/23, 266a/01, 267b/04, 268a/07, 268a/08, 268a/21, 268b/23, 272a/24, 272b/07, 272b/08, 272b/11, 273a/09, 273a/10, 273a/20, 273a/23, 273b/02, 273b/17, 275b/20

h.+ dan 248b/09, 251a/02, 272b/10, 272b/12

mihr-i h.+ dur 322a/03

h.+ ı 248b/19, 249b/24, 252a/07, 272b/09, 326b/15

h.+ ıla 254b/18, 272a/23

h.+ uŋ 248b/25, 249a/14, 249b/08, 250b/06, 251a/09, 251a/22, 252a/25, 252b/01, 253a/18, 253a/19, 253a/22, 253b/16, 254b/15, 256b/13, 267b/14, 272a/24, 274b/25, 275a/03, 275a/04, 275a/08, 276a/09

hurmuzd-ı ḫarrād Maruy-ı Suri'nin Yezdegird Şah'ı katletmesine karşı çıkan alimlerden biri 326b/09

ḫurre-yi erdeşīr Erdeşir'in kurduğu şehirlerden biri -4-

ḫ. 135b/06, 138a/22, 287a/15

ḫ.+e 139a/15, 287a/21

ḫurrem <Far. Sevinç, neşe -33-

ḫ. 003a/23, 007b/16, 018b/10, 018b/18, 019b/04, 022b/20, 028a/14, 028b/18, 032a/12, 035a/01, 040b/02, 067b/06, 079b/14, 090b/12, 198a/01, 202b/11

cāy-gāh-ı ḫ. 150a/10

mevzīʿ-yi ḫ. 062a/25

şād u ḫ. 059b/19, 105b/07, 110b/25, 156a/04, 166a/24, 166b/06, 213b/02

şehr-i ḫ. 202b/16

şād u ḫ. oldı 060b/04

şād u ḫ. olup 149a/03, 226a/16

ḫ. ol- Sevinçli olmak 034b/22, 051b/13, 110b/23

ḫ. ü şād ol- Sevinçli, mutlu olmak 140a/22

ḫurrem-ābād Şabur Şah'ın Hortan vilayetinde inşa ettiği şehrin adı -1-

ḫ. 153b/19

ḫurrem-bād Metinde geçen havası mutedil, suyu, av hayvanı bol bir avlak -1-

ḫ. 130b/07

ḫurremlıḳ(ġ) Mutluluk -1-

ḫ.+ ıla 014a/09, 019b/20

ẖurşīd <Far. Güneş -14-

ẖ. 019a/21, 028b/05, 041a/23, 042b/02, 043a/11

ẖ.-i gerdān 039a/17

ẖ.-i raẖşān 029a/24

ẖ.-i raẖşāna 019a/05

ẖ.-i raẖşende 006a/03

ẖ.-i rūşen 005b/10

ẖ.-i tābān 002a/10, 008b/25

ẖ.-i tābāna 002b/03, 011a/09

ẖurşīd-fer Metinde adı geçen bir pehlivan

ẖ. 042b/20

ẖurşīd / ẖurşīd-i ẖarrād Hüsrev Şah'ın Kayser'e gönderdiği elçilerden biri -2-

ẖ.+ i 296b/23

ẖ.+ üŋ 291a/06

ẖurşīd-çehre <Far. Güneş yüzlü, aydın çehreli -1-

şāh-ı ẖ. 025a/13

ẖurşīd-peyker <Far. Güneş yüzlü -2-

ẖ. 036b/10, 260b/18

hurūm Halkının tamamı kadınlardan oluşan bir şehir -5-

h. 124a/07, 124a/10, 124a/14, 124a/23

şehr-i h.+ dan 124a/06

ẖurūs <Far. Horoz -1-

ẖ. 011b/15

ẖurūş 1. Coşma, coşuş 2. Telaş ve endişe ile bağırma, çağırma -37-

ẖ. 005b/09, 010a/19, 016a/19, 028a/21, 029a/06, 090b/10

ẖ.+ ı 026b/06, 116b/25, 201b/13

ẖ.+ ıla 042b/03

ẖ.+ ından 009b/08, 105b/17, 222a/08, 260a/20, 264b/21

ẖ.+ ını 137b/04

ẖ. ėt- Korku, endişe ve üzüntü ile bağırıp çağırmak 002b/07, 048a/02

ẖ. eyle- 1. Korku, endişe ve üzüntü ile bağırıp çağırmak 2. Coşmak 3. Bağırıp çağırmak 016a/01, 025a/06, 025b/22, 028b/07, 028a/19, 032a/17, 037a/08, 037a/25

ẖ. ḳıl- 1. Kişnemek 2. Korku, endişe ve üzüntü ile bağırıp çağırmak 3. 022a/20,

084a/01, 135a/11, 264b/24

ẖ. ḳop- Korku, endişe ve üzüntü ile bağırıp çağırmak 002a/07, 004a/15

ẖ.+ a gel- Coşmak, şevklenmek 118a/19, 225a/24, 233a/20

ẖ.+ la 030b/16, 040a/01

ẖurūşān <Far. Coşan, çağlayan -4-

ẖ. 028b/05, 034a/13, 037a/09

ẖ. ol- Coşmak 029b/12

ẖurūzān / ẖurūzān-ı türk Behram Şah'ın seçtiği on kahramandan biri -2-

ẖ. 171b/02

ẖ.+ i 170a/19

ẖūrzem Metinde adı geçen bir ülke -1-

ẖ. 315a/22

ẖusrād Şah Kisra'nin Mezdek'le yaptığı anlaşmaya şahit tuttuğu bilgelerden biri -1-

ẖ.+ ı 193a/13

ẖuṣuṣ <Ar. İş, konu -3-

ẖ.+ a 203b/10

ẖ.+ ıçun 091b/07

ẖ.+ uŋ 040b/01

ẖuṣūsā <Ar. Başkaca, ayrıca -2-

ẖ. 227a/21, 274b/17

hūş <Far. 1. Akıl, fikir, şuur 2. Anlayış -3-

h. 024b/13, 029a/10

ṣabr u h. 018b/19

hūş-mend <Far. Akıllı -1-

keyẖüsrev-i h. 003a/01

hūş-yār <Far. Akıllı -3-

h. 043b/20, 156a/02

h.+ ıla 069b/02

huş-yārlıḳ(ġ) Akıllılık -1-

h.+ ıla 024a/24

hūşeng Siyamek'in oğlu, Keyümers'in torunu ve İran'ın ikinci şahı -5-

h. 025b/06, 089a/17, 205b/04, 314b/01

h.-i yezdān-perest 023b/15

ḫuşk <Far. Kuru -1-

ḫ. 029b/02

ḫuşūʿ <Ar. Gönül alçaklığı -1-

ḫ.+ ıla 172b/11

ḫūy <Far. Tabiat, mizaç -55-

ḫ. 002a/16, 089b/16, 249a/07

ḫ.+ ı 079b/19, 106a/06, 147b/07, 163b/06, 181a/17, 190a/14, 210a/24, 227b/04, 227b/23, 228a/12, 233b/18, 236b/21, 248b/05, 270b/01, 284a/25, 322a/25, 322b/11

ḫ.+ ıla 138a/12, 213a/19

ḫ.+ ın 158a/18, 213a/18, 248a/21, 248b/11

ḫ.+ ına 210b/05, 214b/23

ḫ.+ ından 057b/17, 231b/12, 242b/06, 251a/09, 251a/21

ḫ.+ ını 145b/18, 248b/12, 303a/20

ḫ.+ la 327b/20

ḫ.+ lar 027b/25

ḫ.+ lardan 312a/07

ḫ.+ ları 289a/20

ḫ.+ um 232a/10

ḫ.+ umdan 327b/17

ḫ.+ umuzdan 199b/01

ḫ.+ umuzı 232a/09

ḫ.+ uŋ 158b/10, 242b/16, 243a/03, 252b/19

ḫ.+ uŋdan 189b/09

ḫ. dut- Alışkanlık haline getirmek, adet edinmek, ünsiyet peyda etmek 156a/07, 159b/20, 160a/05, 248b/02, 248b/10

ḫuy *bk. ḫūy* -1-

ḫ.+ undan 134a/25

ḫūylu Huylu -5-

ḫ. 218b/09, 241b/14, 321a/02, 326b/12, 327b/16

ḥużūr <Ar. Ön, kat 2. Rahatlık, huzur -5-

ḥ. 085b/06

ḥ.-ı ḥaḳḳa 070b/03

ḥ.+ ı 120a/07

ḥ.+ ında 193a/17, 213b/25

ḥücre <Ar. Odacık -2-

ḥ.+ de 209b/07

ḥ.+ sinde 169b/16

ḥükemā <Ar. Alimler, bilginler -2-

ḥ.-yı rūmdan 124a/13

ḥ.+ nuŋ 121b/13

ḥükm <Ar. Hüküm, emir -160-

ḥ. 026b/11, 027a/22, 070a/07, 087b/13, 164a/02, 200a/05, 214b/16, 243b/07, 263b/03, 300a/23, 303a/04

ḥ.-i ezel 086b/06

ḥ.-i revān 122a/23

ḥ.-i usṭurlābıla 103a/19

ḥ.+ den 246a/06

ḥ.+ e 247a/10

ḥ.+ i 141a/05, 167b/14, 188b/07, 189a/10, 194b/21, 194b/22, 202a/15, 208b/21, 226b/01, 288b/23, 313b/02

ḥ.+ ile 100b/04, 139b/22, 140b/19, 172a/01, 194b/24, 230a/06, 268b/21, 280a/17

ḥ.+ imdedür 044b/23

ḥ.+ in 162b/25, 313a/01

ḥ.+ inde 102b/01, 115b/13, 231a/19, 245b/10, 303b/21

ḥ.+ indedür 070b/14, 072a/13, 110a/06, 127b/01, 140a/20, 147b/03, 194a/25, 194b/21, 194b/22, 223a/16, 242a/06, 250b/11, 285b/07, 299b/18, 301a/02, 314a/04, 324b/08

ḥ.+ inden 082a/03, 110b/04, 175b/10, 177b/13, 216a/09, 220b/21, 249a/16, 268b/13, 275b/12, 296b/25, 303a/04, 307b/12, 311b/15

ḥ.+ indeydi 314a/05

ḥ.+ indeyüz 225a/14

ḥ.+ ine 020a/18, 052b/16, 089b/21, 091b/10, 092a/06, 109a/12, 141a/18, 147a/04, 182b/02, 247b/02, 272a/25

ḥ.+ ini 082a/12, 113a/02, 118b/01, 140a/03, 217b/24

ḥ.+ iyle 145a/18, 156a/03, 304b/05, 327a/19

ḥ.+ ler 030b/17

ḥ.+ lerden 208b/21

ḥ.+ ümde 123b/22, 126b/16

ḥ.+ ümdedür 044b/21, 199b/24, 221b/03, 303b/03

ḥ.+ ümden 250b/24

ḥ.+ üme 140a/21, 176b/06

ḥ.+ üŋ 022a/05, 026b/17, 073a/19, 156a/09, 174a/12

ḥ.+ üŋdedür 107a/19

ḥ.+ üŋden 253a/03

ḥ.+ üŋe 260b/14

ḥ.+ üŋile 221a/07

ḥ. ėt- Emri altına almak, yönetmek 021b/12, 098b/13, 103b/10, 108b/05, 119a/16, 122a/15, 156a/05, 177b/12, 182b/12, 194b/21, 213b/18, 219a/20, 219b/12

ḥ. eyle- Emri altına almak, yönetmek 020b/03, 095a/14

ḥ.+ i geç- Emri, hükmü geçmek 069b/18, 134b/10, 174b/21, 179a/25, 189a/03, 213a/11, 297b/13, 304b/22

ḥ.+ i ṭut- Emre itaat etmek 194a/25

ḥ.+ inde ḳıl- Emri altına almak 210b/12, 266a/01

ḥ.+ ine ol- Emri altında olmak 289b/23

ḥ.+de ol- Emri altında olmak 046a/09, 127b/04, 143b/11, 194a/16, 202b/24, 231b/05, 248b/01, 249b/11, 250b/16, 259b/21, 300b/09, 305a/01, 311b/14, 314a/03, 324b/03

ḥ.+den çıḳ- Emre itaat etmemek 250b/06, 308a/14

ḥüküm *bk. ḥükm* -2-

ḥ.+ de 098b/13

ḥ. eyleyüp 015a/03

ḥükümet <Ar. Devlet -1-

ḥ. ḳıl- Devlet yönetmek 118a/11

hümā[1] Guştasb'ın Turanlılara esir düşen iki kızından biri -9-

h. 043b/06, 066a/11

h.+ yı 050a/17, 052a/17

h.+ yıla 055a/03, 056b/02, 068a/21,

069a/16

hümā[2] <Far. Şans, talih kuşu -2-

h. 125b/22

mis̱l-i h.+ yı 116a/24

hümā(y)[3] Behmen Şah'ın yerine tahta geçen ve taht sevdasına oğlu Darab'ı bebekken terk eden kızı -27-

h. 098a/20, 098a/24, 098b/15, 099a/02, 100a/01, 100a/03, 100a/05, 100a/07, 100a/08, 101a/20, 101b/04, 101b/07, 101b/08, 101b/11, 101b/15, 101b/22

h.+ ya 100a/15, 101a/16, 101a/20

h.+ dan 098b/12, 101b/19

h.+ nuŋ 093b/10, 098b/11, 100a/03, 100a/06

h.+ yı 098a/13

h.+ yıdı 098a/11

hümā[4] İran'da alim bir kişi -2 170b/11, 170b/14

hümām <Ar. Civanmert, yiğit -3-

h. 088b/13, 126b/05, 151b/04

hümāyī <Far. Hüma kuşuna ait -1-

per-i h. 033a/02

hümāyūn <Far. Padişaha ait -6-

h. 025a/15, 043b/17, 050a/21

çetr-ı h. 110b/18, 181b/12

h.+ uŋ 059a/14

hüner <Far. 1. Marifet, bilme 2. Ustalık -212-

h. 020b/02, 023a/20, 032b/13, 033a/13, 035b/09, 038a/16, 038a/25, 064b/17, 070b/24, 077a/14, 085b/11, 091a/15, 096a/19, 099b/09, 132a/24, 142b/12, 144a/11, 144a/18, 155a/17, 155b/13, 156b/01, 156b/04, 156b/08, 156b/12, 158b/24, 162a/05, 162b/18, 172b/25, 174a/22, 179b/12, 189a/22, 208a/15, 210a/21, 211a/08, 211a/10, 211a/19, 212a/25, 212b/01, 212b/03, 212b/08, 213b/21, 216b/14, 217a/06, 217a/08, 223b/09, 225b/25, 227a/13, 227a/20, 228a/23, 231b/23, 237b/14, 241b/12, 242a/07, 242b/22, 244b/12, 244b/20, 244b/24, 246b/21, 250a/13, 250a/16, 250b/12, 258b/06, 279b/20, 285a/01, 285a/02, 316b/23, 318a/16

ehl-i h. 318a/13

tamām-ı h. 142b/08

h.+ de 040b/19, 043a/25, 073b/13, 141a/03, 156b/17, 169a/22, 203b/14, 210a/02, 210a/14, 210b/07, 222a/14, 226a/14, 231b/16, 231b/24, 237b/16, 259b/09, 291b/11

h.+ üŋi 158b/25

h.+ üŋüz 210a/07

h. ėt- Hüner göstermek 041b/17, 043a/17

h. eyle- Hüner göstermek 035b/15

h. gör- Ustalık öğrenmek 081a/04

h. göster- Bir işteki ustalığı sergilemek, göstermek 038a/24, 048b/19, 059a/08, 169a/22, 176a/21, 177a/01, 196b/14, 196b/17, 212b/25, 222a/12, 256b/18, 259b/09, 261b/23, 266a/11, 277a/14, 272b/21, 311a/22

h. ḳıl- Ustalık göstermek 167a/05, 231b/21

hüner-mend <Far. Hünerli -17-

h. 031a/25, 034b/20, 053b/15, 092a/16, 152b/17, 156a/09, 177a/19, 177b/20

h.+ dür 142b/11

h.+ e 144b/15

h.+ ler 155b/12, 156a/12, 168b/17, 176b/05

h.+ leri 156b/17, 250a/12

h.+ lerüm 171a/01

hüner-ver <Far. Hünerli -1-

h. 048b/12

hünerlü Hünerli -4-

h. 091b/20, 196a/16, 262a/04, 304b/21

hünersiz Bir işi, bir mesleği olmayan, hünersiz -11-

h. 142b/08, 146a/17, 197a/13, 212b/01, 250a/09, 267a/06, 303b/17, 318b/16, 327b/20

h.+ leri 211a/11, 327a/21

hünersüz *bk. hünersiz* -2-

h. 227a/17

h. olanı 142b/11

ḥürmet <Ar. Saygı -40-

ḥ. 019b/24, 023a/02, 114a/25, 142b/11, 144a/03

, 184a/11, 215b/21, 216b/03, 218b/17

ḥ.+ den 145a/14

ḥ.+ e 091b/11

ḥ.+ i 146a/05, 155a/04, 196a/04

ḥ.+ içün 047b/07, 175a/09, 246a/04, 251b/10, 268a/04, 268a/05, 288a/15, 307b/20

ḥ.+ in 323a/16

ḥ.+ ini 184b/10, 196a/03, 277b/24, 278b/05

ḥ.+ üm 140b/06, 266a/21

ḥ.+ ümi 204b/11

ḥ.+ üŋ 115b/23

ḥ. bul- Saygı görmek 012b/18

ḥ. ėt- Saygı göstermek 092b/06, 196b/08, 253b/10, 267b/11, 294b/07

ḥ. eyle- Saygı göstermek 145a/14, 214a/01, 248b/23

ḥürmetlü Saygılı -2-

ḥ.+ sidür 047b/20

ḥ. ol- Saygılı olmak 155a/03

ḥürmetsüz Saygısız -1-

ḥ. ol- Saygısız olmak 216b/05

ḫürre-yi erdeşīr Metinde adı geçen bir şehir -1-

h. 135b/06, 138a/22

hürzüm Metinde adı geçen bir şehir -1-

h. 225a/01

ḥüsn <Ar. Güzellik -33-

ḥ. 037a/03, 102b/16, 113b/15, 133a/12, 142a/05, 223a/23, 240b/18, 255a/05, 273a/18, 290a/20, 302a/03, 311a/17

ḥ.+ de 141b/02, 202b/16, 203b/14

ḥ.+ i 113b/16, 114a/01, 133a/15, 142a/04, 148b/03

ḥ.-i iʿtiḳād 034a/19

ḥ.+ ile 132a/25, 141b/02

ḥ.+ ine 099a/09, 103b/03, 114a/14, 269a/21, 302b/06, 322b/03

ḥ.+ ini 110b/22, 202b/13

ḥ.+ üŋçün 205b/14

ḥ. vėr- Güzellik vermek 113b/17

ḫüsrān <Ar. Zarar, ziyan -2-

ḫ. 078b/07

ḫ. ol- Zarara uğramak 104b/14

ḫüsrev / ḫüsrev-i pervīz 1. Hürmüz şah'ın oğlu, İran'ın ünlü hükümdarı 2. Hükümdar

-730-

ẖ. 001b/06, 002b/21, 002b/24, 004b/02, 014b/08, 017b/23, 019b/21, 023a/04, 029b/13, 038b/05, 043b/03, 099b/10, 131b/16, 160a/02, 162a/23, 162b/06, 162b/07, 162b/23, 253b/07, 253b/14, 253b/16, 273a/09, 273a/15, 273a/18, 273a/21, 273b/01, 273b/05, 273b/06, 273b/13, 273b/15, 274b/24, 275a/02, 275a/05, 275a/21, 276a/01, 276a/13, 276a/20, 276b/16, 277a/01, 277a/15, 277a/16, 277a/17, 277a/19, 277b/04, 277b/11, 277b/14, 278a/01, 278a/19, 278b/10, 279a/05, 279a/10, 279a/14, 279b/03, 279b/22, 280b/05, 280b/11, 280b/12, 280b/24, 281a/03, 281a/04, 281b/08, 281b/14, 281b/17, 281b/21, 281b/22, 281b/24, 282a/01, 282a/04, 282a/05, 282a/10, 282a/17, 282a/18, 282a/22, 282a/25, 282b/02, 282b/03, 282b/06, 282b/08, 282b/09, 282b/10, 282b/21, 282b/25, 283a/02, 283a/11, 283a/14, 283a/18, 283a/22, 283b/02, 283b/05, 283b/08, 283b/10, 283b/11, 283b/14, 283b/16, 283b/20, 283b/21, 283b/24, 283b/25, 284a/18, 284b/05, 285a/06, 285a/10, 285a/13, 285b/11, 285b/17, 285b/20, 285b/21, 285b/24, 286a/06, 286b/09, 286b/14, 286b/15, 286b/16, 286b/19, 287a/01, 287a/03, 287a/07, 287a/10, 287a/11, 287a/13, 287a/14, 287a/15, 287a/16, 287a/19, 287a/22, 287a/24, 287a/25, 287b/03, 287b/13, 287b/15, 287b/18, 287b/19, 287b/21, 287b/24, 287b/25, 288a/05, 288a/07, 288a/09, 288a/11, 288a/18, 288a/21, 288a/23, 288a/25, 289a/06, 289a/10, 289a/14, 289a/21, 289b/01, 289b/25, 290b/16, 291a/08, 291b/02, 291b/11, 293a/25, 293b/01, 293b/02, 293b/03, 293b/17, 293b/18, 293b/22, 294a/03, 294a/05, 294a/08, 294a/09, 294a/11, 294a/14, 294a/16, 294a/18, 294a/19, 294b/07, 294b/10, 294b/17, 294b/18, 294b/21, 294b/24, 295a/02, 295a/06, 295a/08, 295a/14, 295a/15, 295a/23, 295b/02, 295b/14, 295b/17, 295b/20, 295b/25, 296a/07, 296a/12, 296a/18, 296a/20, 296a/21, 296b/07, 296b/10, 296b/14, 296b/15, 296b/20, 296b/24, 296b/25, 297a/04, 297a/05, 297a/13, 297a/15, 297a/18, 297a/20, 297a/24, 297a/25, 297b/02, 297b/05, 297b/11, 297b/15, 297b/16, 297b/17, 298a/05, 298a/07, 298b/03, 298b/08, 298b/14, 298b/19, 299a/25, 299b/04, 299b/24, 299b/25, 300a/02, 300a/08, 300a/09, 300a/16, 300a/20, 300a/21, 300b/04, 300b/15, 303a/10, 303a/12, 303b/07, 304a/09, 304a/10, 304a/11, 304a/15, 304b/13, 305a/06, 305b/10, 306a/01, 307a/06, 307b/03, 307b/06, 307b/12, 308a/25, 309a/24, 309b/13, 310a/04, 310a/12, 310b/01, 310b/21, 311a/01, 311a/03, 311a/05, 311a/09, 311a/10, 311a/13, 311a/16, 311a/18, 311b/03, 311b/04, 311b/17, 311b/20, 311b/23, 312a/01, 312a/09, 312b/01, 312b/15, 313a/08, 313a/17, 313b/11, 313b/13, 313b/16, 314b/22, 315a/03, 315a/04, 315a/06, 315a/09, 315b/12, 315b/14, 315b/15, 315b/17, 315b/18, 315b/20,

ẖ.+ dür 320a/17, 320a/19

ẖ.+ e 012a/13, 162a/24, 163b/16, 272b/12, 275a/21, 275b/08, 276a/16, 277b/10, 281b/15, 282a/09, 282a/20, 282b/06, 285b/12, 285b/14, 286b/08, 287a/09, 287a/14, 288a/22, 288a/23, 289b/22, 289b/24, 290a/04, 290b/13, 293a/20, 294a/03, 294a/08, 294a/11, 294a/19, 294b/16, 294b/17, 295a/20, 295b/08, 296a/19, 296b/23, 298a/15, 298b/20, 299a/23, 300a/01, 300a/15, 300b/14, 303a/11, 309b/08, 311b/01, 312a/23, 313b/11, 315b/21, 316a/12, 316b/24, 317a/19, 319a/16, 319a/17, 319b/15, 319b/20, 320a/18, 320b/03, 320b/21, 321a/01, 321b/18, 322a/02

ẖ.+ em 291a/01

ẖ.+ i 014a/13, 162a/22, 273a/17, 273b/19, 280b/16, 280b/18, 281b/21, 282a/07, 282a/09, 283a/23, 283b/24, 284a/13, 284a/23, 285b/12, 285b/15, 286b/15, 287a/01, 287a/12, 287a/18, 287b/09, 287b/18, 294b/25, 297a/17, 320b/03, 320b/04, 320b/17, 321b/15, 321b/25, 322a/04, 322a/14, 323b/08

ẖ.+ ile 276a/11, 281a/04, 282a/19, 284b/03, 311b/10, 311b/11

ẖ.+ le 277a/06, 299a/06, 303b/22, 305a/06, 315b/12, 320b/21, 322b/01, 323a/08

ẖ.+ lere 016a/11

ẖ.+ leri 078b/07

ẖ.+ sin 313b/24

ẖ.+ üŋ 002b/17, 019b/15, 026b/17, 028b/14, 163b/18, 253b/15, 273b/03, 273b/14, 273b/17, 273b/18, 275a/24, 275a/25, 276a/06, 276a/16, 276b/14, 277a/03, 277a/04, 280b/17, 280b/18, 281b/19, 281b/21, 282a/02, 282a/21, 282a/25, 282b/01, 283a/18, 283a/25, 283b/04, 283b/06, 283b/09, 283b/21, 283b/23, 284a/02, 284a/07, 284a/19, 284b/01, 285b/15, 286a/21, 286b/18, 287a/19, 287a/23, 287a/25, 287b/07, 287b/10, 287b/18, 289a/08, 289a/14, 289a/25, 289b/16, 289b/23, 290b/12, 293b/16, 294a/01, 294a/10, 294a/17, 294a/23, 294a/25, 294b/13, 295a/07, 295a/11, 295a/12, 295a/18, 295b/06, 295b/18, 296a/05, 296a/13, 296a/25, 296b/14, 297a/13, 297a/19, 297a/22, 297a/23, 297b/03, 297b/10, 297b/16, 298a/01, 298a/04, 298a/06, 298a/19, 298a/20, 298a/23, 299a/10, 299b/05, 299b/14, 299b/17, 299b/24, 299b/25, 300b/21, 303a/23, 303a/25, 303b/07, 303b/19, 304a/21, 304b/20, 306a/11, 307a/01, 309a/23, 309b/08, 309b/17, 309b/20, 310a/07, 310a/10, 311a/03, 311a/04, 311a/05, 311a/06, 311a/17, 311a/18, 311a/23, 311a/25, 311b/18, 315a/02, 315a/04, 315a/08, 315a/23, 315b/17, 316a/05, 316a/06, 316a/08, 316a/10, 316a/25, 317a/11, 318a/14, 318a/15, 318b/04, 318b/19, 319a/12, 319a/14, 319b/02, 319b/19, 320a/01, 320a/03, 320a/10, 320a/13,

320a/15, 320a/17, 320a/19, 320b/05, 320b/08, 320b/10, 320b/17, 320b/22, 320b/24, 320b/25, 321a/05, 321b/13, 321b/16, 322a/06, 322a/07, 322a/10, 322a/11, 322b/08, 322b/09, 322b/11, 322b/18, 322b/20, 323b/23, 326b/21

ḫüsrev-i asiyābān Metinde adı geçen bir değirmen -1-

ḫ. 326a/23

ḫüsrevānī <Far. 1. Hükümdara layık 2. Çok iyi 005b/08, 032b/05, 208a/03, 208a/24, 326b/24

ḫüsrev-bin-pervīz <Far.+Ar. Hüsrev oğlu Perviz -1-

ḫ. 315a/01

ḫüsrev-nijād <Far. Asil, hükümdar nesepli -1-

ḫ. 027b/19

ḫüsrev-perest <Far. Hüsrev'i çok seven -2-

ḫ. 022a/03

merdān-ı ḫ. 016b/11

ḫüsrevī <Far. Padişahlık, hükümdarlık -8-

ḫ. 029b/22, 050b/10, 071b/24, 158a/04, 163b/16, 168a/17, 172b/10

ḥüşen- dīv Ercasb'ın askerlerinden biri -1-

ḥ. 047a/07

hüveydā <Far. Açık, belli -1-

h. ḳıl- Açık etmek, açıklamak 080a/20

I

ılduz *bk. yıldız* -4-

ı.+ dan 113b/18

ı.+ lara 047b/16

ı.+ laruŋ 148a/21

ı.+ uŋ 129b/11

ılġun Bir tür ağaç. Hüsrev, İsfendiyar'ı bu ağaçtan yaptığı ok ile öldürmüştür. -9-

ı. 087a/20, 087a/21, 087a/22, 087b/02, 088b/01, 089a/20, 089a/25, 096a/11, 097a/19

ılıcaḳ Ilık, ılıkça -2-

ı. 094a/22, 239b/11

ımızġan- Uyuklamak, kestirmek -2-

ı.- dı 325a/24

ı.- dum 023b/08

ıraġ *bk. ıraḳ* -42-

ı. 073b/23, 138a/15, 139b/21, 146a/02, 211b/05, 234a/06

ı. düşdüm 158b/02

ı. ėderseŋ 188b/15

ı. olam 025b/20

ı. oldı 019a/16, 284a/05

ı. olduġı 145a/20

ı. oldum 175a/02

ı. olġıl 245a/02

ı. olmaġı 131a/11

ı. olmaḳ 228a/13, 228a/14, 290a/03

ı. olsa 268b/07

ı. olsun 019b/14, 025a/09, 098a/07, 126a/19, 137b/22, 141b/09, 146b/03, 150b/01, 168b/18, 245a/11, 276b/15, 282b/24

ı. oluŋ 164a/02, 175a/17

ı. olup 018a/24

ı. eyle- Uzak etmek, uzaklaştırmak 020b/21, 030a/24, 073b/20, 216a/19, 224b/20, 285a/04, 318b/16, 320b/23

ıraḳ Uzak -78-

ı. 002b/04, 004b/02, 011a/11, 012b/23, 014b/18, 029a/19, 034a/22, 039a/13, 063b/16, 065b/13, 077a/24, 157b/11, 173b/11, 245b/08, 260b/10, 268b/08, 285a/07, 288a/04, 323b/03

ı.+ a 042a/24

ı.+ am 024a/25

ı.+ da 246a/24, 268b/08

ı.+ dan 011a/17, 012a/07, 012a/14, 016b/20, 017b/08, 033b/11, 034b/24, 036a/09, 036b/19, 037a/01, 042a/24, 046b/12, 049b/18, 053b/03, 061b/19, 083b/24, 093a/18, 098b/23, 116b/25, 123a/05, 128b/13, 134b/12, 135a/19, 148b/11, 169a/16, 178a/09, 191b/22, 217b/05, 218a/13, 225b/15, 236b/06, 261a/15, 267b/05, 283b/23, 287a/19, 287a/23, 297b/06, 299a/16

ı.+ dur 283a/05

ı.+ sın 019b/09

ı.+ tan 012b/16

ı. düş- Uzak düşmek, uzak olmak 164a/21, 172b/03

ı. ėt- Uzaklaştırmak 020a/06, 041a/19

ı. ol- Uzak olmak 014b/25, 027a/13, 028a/13, 032b/11, 019a/21, 096b/12, 214a/07, 250a/20, 310a/18

ʿırāḳ Dicle nehrinden aşağı Basra'ya kadar olan şat suyunun iki tarafı -4-

ʿı. 246a/23

ʿı.+ dan 106b/19, 246a/25

ʿı.+ ıla 195a/07

ıraḳlıḳ Uzaklık -2-

ı.+ ı 137b/16

ı. iste- Gitmek için izin istemek 265b/08

ırġan Hareket etmek. -1-

ı.+ dı 004a/02

ırıl- 1. Yorulmak, yorgunluk duymak 2. Ayrılmak, uzaklaşmak -2-

ı.- dı 187b/08

ı.- maġa 262b/02

ırḳunlıḳ(ġ) *bk. arḳunlıḳ* -1-

ı.+ a 239b/13

ırla- Şarkı söylemek -1-

ı.- yup 062b/05

ırlat- **(**Müzik aleti) çaldırmak -1-

ı.- alum 080b/02

ırmacıḳ(ġ) Küçük ırmak -1-

ı.+ uŋı 175b/21

ırmaġ *bk. ırmaḳ* -4-

ı. 065b/25, 135b/10

ı. olup 186a/07, 291b/02

ırmaḳ Doğrudan denize dökülen büyük akarsu -24-

ı. 002b/16, 040a/19, 056a/17, 060b/21, 062a/03, 134b/24, 151a/02, 257b/19, 303b/06

ı.+ dan 060b/22, 077a/03, 204b/17

ı.+ ı 147b/17

ı.+ ıdı 219a/04

ı.+ ına 013b/01

ı.+ ından 219a/20

ı.+ ınuŋ 071b/13

ı.+ lar 100b/15, 135b/06, 191a/24

ı.+ larda 184b/17

ı.+ larından 177b/05

ı.+ uŋ 111b/04

ı. ol- Çok olmak 205b/25

ʿırż <Ar. Namus, şeref -2-

ʿı.+ ın 213b/22

ʿı.+ ını 142b/17

ıscaḳ Sıcak -1-

ı. 225b/13

ışfahān İran'ın önemli tarihi kentlerinden biri -10-

ı. 027a/04, 110a/03

ı.+ a 109a/05, 253a/20

ı.+ da 107b/05, 323b/22

ı.+ dan 195a/05

ʿazm-i ı. ḳıldı 110b/11

ı.+ uŋ 110a/10

ıṣfıhān *bk. ıṣfahān* -2-

ı.+ a 139a/19

ı.+ dan 131b/18

ısı Isı -2-

ı.+ sından 063b/09, 155a/12

ısıcaḳ Sıcak -1-

ı. 223b/16

ısıcaḳlıḳ Sıcaklık -1-

ı. göster- Sıcak, cana yakın davranmak 286a/14

ıṣır- Isırmak -6-

ı.- dı 119a/24, 180b/22, 272b/04

ı.- up 193b/02, 239a/21, 241a/14

ıṣla- Islamak -1-

ı.- yup 168b/06

ıṣlan- Islanmak -3-

ı.- dı 149b/24

ı.- mayınca 149b/22

ı.- mışıdı 064a/18

ıṣlat- Islatmak -2-

ı.- ġıl 149b/21

ı.- urdı 149b/23

ıṣmarla- 1. Bir şehrin yönetimi vermek 2 Emanet etmek 3. Tenbih etmek, itavsiye etmek -194-

ı. 022b/01, 121a/12, 140a/13, 232a/10, 236a/24, 271b/15

ı.- dı 005a/06, 013a/09, 018b/07, 040b/03, 044a/25, 046a/16, 046b/03, 048b/05, 048b/07, 048b/09, 051a/25, 052a/25, 052b/08, 053b/09, 055a/24, 058a/18, 058b/12, 058b/13, 061a/08, 062a/18, 062b/23, 067a/07, 067a/24, 068a/23, 069a/04, 069a/23, 079b/17, 096a/11, 099b/07, 100b/14, 101a/13, 117b/12, 118b/12, 129b/03, 140a/14, 141a/05, 146b/21, 147a/16, 149a/05, 149b/04, 153b/11, 154a/23, 154b/22, 155a/01, 156a/22, 156b/15, 163b/12, 163b/19, 170a/23, 191a/18, 191b/07, 194a/07, 200a/08, 202b/23, 203b/02, 203b/22, 219b/01, 229a/25, 231a/08, 231a/24, 231b/16, 232b/08,

ı.- yayın 108a/15

ı.- yın 179a/07

ı.- yuban 056a/04

ı.- yup 003a/06, 004a/22, 027b/01, 043b/19, 050a/21, 050b/21, 052b/17, 058b/04, 063a/19, 075a/11, 168a/14, 183a/01, 193b/07, 219b/03, 244a/07, 264a/10

ışmarlan- Bir yerin yönetiminin verilmiş olması -1-

ı.- mışdı 204a/21

ıssı Sıcak -4-

ı. 064b/03, 149b/21, 149b/23

ı.+ dan 253b/18

ışıḳ Işık -16-

ı. 036b/16, 121a/12, 150a/15, 298a/25, 308b/09, 308b/22

ı.+ da 282b/02

ı.+ ı 005b/13, 051a/06

ı.+ ına 298a/25

ı.+ ını 051a/07

ı.+ lar 064b/13, 245a/25

ı.+ umdan 279b/20

ı.+ umı 130a/05

ı.+ uŋı 205b/13

ʿışḳ <Ar. Aşk -23-

ʿı. 148a/12, 148a/13, 204a/04

ʿı.+ a 148a/13

ʿı.+ dur 148a/12, 148a/13

ʿı.+ durur 148a/12

ʿı.+ ı 148b/04

ʿı.+ ına 079a/25, 080b/21, 138b/22, 164a/11, 166b/04, 168b/24, 236b/12, 261a/16, 314a/12, 315b/13, 322b/10

ʿı.+ ından 175a/07

ʿı.+ ıyla 018b/20

ʿı.+ uŋa 057a/10

ʿı.+ uŋıla 133a/21

ʿıyāl <Ar. Bir kimsenin geçindirmek zorunda olduğu kimseler, aile -4-

ʿı.+ ıdur 065b/03

ʿı.+ ımuz 106b/06

ʿı.+ ın 002b/23

ʿı.+ larıdur 069a/24

İ

i- Yardımcı fiil -694-

i.- di 002a/23, 005a/19, 008a/21, 009a/11, 012a/08, 013a/23, 014b/10, 014b/24, 018b/18, 021a/25, 027a/17, 029a/20, 031b/10, 031b/11, 032a/20, 032a/23, 032b/12, 033a/16, 033a/25, 033b/01, 033b/03, 033b/11, 035a/10, 035b/06, 035b/10, 035b/11, 036a/03, 036a/19, 036b/20, 037a/23, 038a/09, 040b/05, 042a/24, 043b/14, 044b/14, 045a/15, 046a/21, 047a/13, 048b/17, 050b/16, 051b/10, 053a/03, 053a/24, 054a/03, 054b/25, 055b/16, 056a/01, 058a/11, 058b/15, 059a/23, 062b/16, 070a/17, 073a/21, 075a/14, 075b/22, 076b/03, 076b/04, 076b/05, 076b/20, 076b/21, 076b/22, 076b/23, 076b/24, 077a/04, 077a/12, 077a/22, 077a/23, 077b/02, 078a/07, 078b/03, 079a/19, 079b/16, 080b/06, 083a/03, 091a/23, 092a/14, 093a/24, 094a/04, 097b/18, 097b/19, 099a/04, 100a/03, 101a/23, 101b/17, 102a/18, 102b/01, 103a/15, 103b/04, 103b/05, 103b/19, 103b/25, 105b/01, 106a/25, 107b/06, 108a/01, 108a/06, 109a/07, 109a/17, 110a/18, 110b/16, 110b/19, 111a/09, 111a/19, 113b/15, 114b/02, 115b/25, 116a/07, 116a/12, 116a/13, 116b/16, 117b/05, 117b/15, 117b/22, 118b/03, 119a/12, 119a/13, 119a/14, 121a/09, 123b/22, 125a/17, 125b/04, 126b/09, 126b/16, 127a/14, 128a/04, 128b/25, 129b/11, 131b/14, 131b/20, 132a/17, 132a/20, 133b/15, 134b/03, 134b/13, 135a/07, 135b/19, 136a/17, 136a/18, 136a/21, 136b/13, 137b/02, 137b/08, 139b/07, 141b/01, 141b/02, 141b/05, 142a/06, 142a/08, 142a/25, 147b/17, 148a/04, 148a/06, 149b/02, 149b/03, 149b/08, 150a/05, 152a/07, 152b/01, 152b/13, 154a/19, 155b/21, 155b/22, 156a/01, 156a/02, 156b/01, 157a/01, 157a/15, 157a/16, 157b/02, 159a/24, 160a/02, 160a/14, 161a/23, 161a/25, 161b/10, 163b/20, 164a/06, 165a/25, 165b/01, 166a/06, 166a/12, 166a/13, 167a/14, 168a/04, 169b/22, 170a/13, 170a/14, 170a/21, 170a/22, 170b/22, 170b/24, 171b/22, 172a/03, 172a/23, 175b/06, 176b/24, 179a/15, 181b/01, 181b/10, 181b/11, 181b/19, 183b/05, 183b/16, 185a/01, 185a/05, 185a/06, 185a/25, 186b/12, 186b/13, 187a/03, 187a/23, 187b/02, 189a/01, 189a/02, 189a/03, 190a/02, 190a/23, 191a/01, 191a/11, 193b/08, 195a/15, 195a/20, 195b/25, 196a/23, 197b/15, 198a/04, 198a/24, 198b/13, 201b/08, 201b/17, 202a/09, 202a/10, 202b/03, 203a/12, 203b/12, 203b/14, 203b/18, 207a/20, 208a/01, 208a/21, 209b/22, 209b/23, 209b/25, 217a/10, 217a/11, 217b/07, 217b/08, 217b/09, 217b/15, 218a/08, 219a/04, 219a/11, 219a/19, 219b/05, 220a/04, 221b/23, 223b/01, 223b/11, 224a/12, 224a/13, 224a/14, 225b/12, 225b/25, 226a/01, 231a/19, 231a/20, 231b/07, 235b/21,

238a/15, 238a/16, 239a/16, 239a/17, 239b/04, 239b/05, 241a/18, 241b/01, 242a/09, 243a/07, 246a/11, 246a/17, 251a/07, 264a/04, 269a/15, 270b/07, 272a/16, 272b/14, 273a/18, 273b/18, 274a/04, 274b/20, 276b/25, 277a/06, 277a/17, 279a/22, 280b/17, 280b/19, 282a/20, 288b/15, 289a/01, 289a/21, 290a/07, 290a/13, 290b/23, 290b/24, 291b/01, 292a/07, 292b/02, 292b/14, 292b/15, 292b/20, 293a/09, 293a/11, 293a/12, 294a/01, 294b/04, 294b/15, 295a/18, 295a/25, 295b/02, 295b/05, 296a/02, 296a/05, 296a/13, 296a/14, 296b/02, 296b/07, 296b/22, 297a/09, 297a/18, 297b/03, 297b/04, 297b/08, 298a/05, 301b/24, 303b/24, 304a/11, 306a/06, 308a/08, 308a/11, 308b/21, 309a/23, 310a/01, 310a/13, 310a/15, 311a/17, 311a/24, 312b/03, 312b/04, 312b/19, 313a/02, 313a/10, 313b/10, 315b/03, 315b/11, 316a/15, 316a/23, 317a/08, 317a/13, 317a/17, 317a/18, 317b/13, 317b/14, 317b/15, 317b/16, 317b/17, 317b/20, 317b/24, 317b/25, 318a/03, 318a/04, 318a/06, 318a/09, 318a/12, 318a/13, 318a/14, 318a/15, 318b/19, 318b/21, 318b/22, 318b/25, 319a/02, 319a/03, 319a/04, 319a/14, 319b/17, 320b/01, 321b/04, 322b/15, 323a/10, 323b/11, 323b/22, 324a/19, 324a/21, 326a/11, 326a/24, 326b/03

i.- digin 182b/16

i.- diġüm 141b/22

i.- digüne 218a/11

i.- diler 014a/16, 043b/20

i.- diŋün 146b/13

i.- dügi 150b/06

i.- dügin 071b/24, 100a/06, 100a/15, 103a/17, 119b/13, 119b/15, 149b/06, 292a/08, 292b/16, 317b/08, 319b/03, 320a/02, 327a/20

i.- düġin 140a/13

i.- dügine 318a/12

i.- dügini 072b/09, 129b/10, 240b/07

i.- düginüŋ 105b/08

i.- dügüm 070a/24, 150b/18

i.- düġüm 141b/17

i.- dügümü 237a/02

i.- dügün.i 150b/13

i.- dük 138a/06, 184a/21

i.- düm 055b/24, 056b/14, 077a/16, 101a/23, 164b/24, 266b/18, 291a/24, 294a/15,

294b/15, 316b/13

i.- düŋ 082a/06, 082a/12, 120a/18

i.- ken 015a/11, 024b/25, 038a/06, 048a/01, 050b/05, 053b/03, 053b/20, 056b/02, 058a/12, 058a/15, 061a/16, 062b/17, 072a/18, 075a/15, 082b/18, 084b/09, 087a/08, 105a/09, 108a/21, 111b/02, 111b/08, 117a/08, 119b/07, 124a/04, 136a/20, 137a/20, 155a/14, 165b/17, 170a/16, 198a/03, 206b/21, 207b/15, 209b/09, 239a/23, 241a/17, 241b/12, 262b/10, 262b/20, 264b/09, 264b/15, 268b/08, 272a/19, 288b/20, 289b/03, 292b/19, 292b/20, 296a/17, 297b/15, 309b/21, 309b/23, 319b/18, 320a/24, 321a/07, 326b/16

i.- miş 009b/05, 054a/25, 073b/18, 075a/23, 076a/09, 076a/11, 076b/06, 076b/08, 076b/09, 076b/10, 076b/11, 077a/01, 077a/02, 078a/13, 095b/07, 108b/02, 116a/01, 129b/16, 180b/16, 230b/25, 240a/07, 255a/09, 259a/11, 306b/21

i.- mişse 100a/09

i.- mişsin 074b/10, 176b/17, 179a/23, 207a/16

i.- se 007a/25, 021a/12, 022a/15, 023a/19, 031b/05, 044b/01, 048a/13, 048b/20, 048b/25, 049a/18, 055a/08, 056a/10, 058a/16, 070b/09, 071a/24, 077b/25, 097a/15, 097b/04, 110b/08, 113a/13, 113b/02, 117a/03, 117b/11, 118b/24, 120b/01, 124a/20, 125a/01, 126b/03, 127b/09, 132b/06, 140b/12, 145a/04, 145a/19, 145a/25, 150a/22, 152b/24, 152b/25, 153a/01, 153a/19, 155b/18, 162b/13, 169b/05, 170b/08, 202a/22, 209a/12, 220b/21, 223b/18, 230a/16, 230a/17, 230b/09, 232b/14, 240a/09, 240a/25, 243b/12, 245b/16, 246b/08, 247b/09, 259b/19, 268b/10, 270a/06, 270a/11, 270a/14, 271a/10, 271b/14, 273b/25, 274b/02, 288b/16, 289a/07, 289b/01, 289b/11, 289b/18, 290a/02, 290a/15, 290b/11, 291a/05, 291a/07, 291a/08, 292a/07, 292a/08, 293a/15, 293a/25, 294a/06, 294b/01, 296b/19, 297a/01, 301a/10, 308a/12, 309a/04, 316a/04, 318b/12

i.- sem 153a/20, 290b/19

i.- seŋ 062a/20, 132b/24, 154a/09, 171a/16, 176b/12, 177a/23, 192a/15, 295b/10, 300b/24, 308b/01

ʿ**ibādet** <Ar. İbadet, tapınma -94-

ʿi. 016a/14, 021a/24, 059b/05, 194b/23, 215b/12, 225a/17, 225b/15, 284a/11, 314b/02

ʿi.+ de 299b/19

ʿi.+ dür 121b/17

ʿi.+ e 044b/04, 079b/17, 144a/17, 183b/22

ʿi.+ i 015a/08, 044b/21, 044b/24, 173a/05, 183b/16, 242b/11, 242b/14, 243a/05, 314a/18

ʿi.+ ile 017b/12, 182b/13

ʿi.+ inde 215b/14

ʿi.+ inden 008b/02

ʿi.+ ine 226a/06

ʿi.+ ini 187a/13

ʿi.+ ler 195a/01

ʿi.+ üm 242a/18

ʿi.+ ümi 044b/06

ʿi.+ ümüzi 144a/24

ʿi.+ üŋ 044b/24, 163a/12, 287b/16

ʿi.+ üŋüzi 266a/03

ʿ**i. ėt-** 012b/11, 013a/22, 014b/10, 014b/25, 015b/18, 015a/20, 020b/09, 020b/14, 020b/23, 021a/17, 022b/06, 028a/05, 044b/02, 044b/22, 044b/23, 045a/07, 045a/22, 057b/19, 059b/22, 111a/16, 163a/08, 163b/23, 170a/24, 172a/21, 183b/15, 201a/02, 201a/03, 225b/03, 225b/17, 242a/20, 273b/10, 313a/01

ʿ**i. eyle-** İbadet etmek 011a/05, 014b/24, 015a/12, 015b/18, 016a/16, 059b/06, 278a/13, 300a/15

ʿ**i. eyleyici ol-** İbadet edici olmak 013a/03

ʿ**i. ḳıl-** İbadet etmek 029a/10, 056a/04, 125b/04, 144a/01, 141a/09, 195b/01, 121b/14, 210b/14, 242a/16, 253a/23, 266a/02, 263b/24, 264a/02

ʿ**i. olın-** İbadet edilmek 101b/02

ʿ**ibādet-gāh** <Ar.+Far. İbadet etme yeri, tapınak -1-

ʿi.+ ıyıdı 283b/04

iblīs <Ar. Şeytan -5-

i. 044b/16

ṣıfat-ı mekr-i i. 092b/09

i.+ e 092a/24

i.+ üŋ 020b/19, 070b/25

ibrāhīm Hz. İbrahim -10-

i. 117b/02, 117b/07, 134b/15, 163a/25, 183b/16, 284b/22

şuḥuf-ı i. 207a/11, 254b/20

i.-i ḫalīl 057a/08

şuḥuf-ı i.+ den 200b/24

ʿ**ibret** <Ar. Ders, ibret -14-

ʿi. 108a/20, 131a/01

ʿayn-ı ʿi. 126b/06

ʿi.-i ḫalḳ 137a/13

ʿ**i. al-** İbret almak 053b/22, 124a/03, 126b/16, 128b/15, 130b/22, 145a/07, 154a/15, 218b/18, 243b/05

ʿ**i. ḳıl-** Ders, ibret vermek 128b/16

ibrīḳ <Ar. İbrik -8-

i. 239b/08, 239b/13

i.+ dağı 239b/12

i.+ i 239b/09, 287a/19

i.+ ile 239b/10, 239b/11, 287a/18

ibrīşim <Far. İbrişim -8-

i. 068b/24, 128b/22

i.+ den 128a/05, 298a/22, 317b/16, 317b/23, 318a/04

i.+ ine 298a/21

icāzet <Ar. İzin, ruhsat -3-

i. vėr- İzin vermek 322a/22, 322b/06, 322b/09

iclās <Ar. Yeme içme meclisi -3-

i. eyle- Meclis kurmak 066a/19, 111a/11

i. ḳıl- Meclis kurmak 142a/24

ictimāʿ <Ar. Toplanma, bir araya gelme -1-

i. 081a/16

iç 1. Ten ile dış giysiler arası 2. Oyuk şeylerin boşluğu 3. İnsanın manevi varlığıyla ilgili olan 4. Akıl, gönül, irade gibi insanın manevi varlığını oluşturan şeylerden herhangi biri -802-

i. 031b/24, 080a/21, 147a/17, 165a/09, 166b/19, 177a/25

i.+ i 010b/22, 040b/11, 045a/05, 059b/13, 060b/21, 063a/10, 067a/11, 067a/12, 088b/07, 094a/04, 098b/25, 100a/19, 102b/25, 110b/10, 113b/13, 116b/11, 119a/13, 122a/05, 124a/17, 124a/18, 133a/18, 155b/21, 165a/25, 165b/09, 168a/05, 168b/01,

i.+ ümden 060a/18, 078a/23, 188a/09

i.+ ümüzden 307b/21

i.+ üŋde 082a/06, 100a/23

i.+ i yan- İçi yanmak 050b/24, 054a/01, 139b/11, 268b/18, 326b/08

i.+ inde ḳal- Bir durum içinde olmak 064a/13

iç- İçmek 2. Yardımcı fiil -251-

and i. 149b/16, 150b/17, 268a/03, 285b/24

i.- di 008a/11, 008b/06, 060b/07, 061a/20, 062a/10, 063a/06, 071b/15, 080b/18, 080b/22, 080b/23, 135b/18, 154b/24, 155a/13, 166a/15, 166b/20, 251b/12, 318b/10

and i.- di 038b/20, 053a/13, 084b/22, 095a/04, 096a/21, 099a/06, 119b/17, 120b/11, 120b/13, 132a/14, 134b/15, 148b/01, 149b/17, 149b/18, 150b/19, 150b/20, 159a/12, 232b/04, 286a/01

andlar i.- di 072a/21

i.- dikden 069b/14

i.- diler 037b/15, 039a/05, 063a/05, 064b/12, 067a/02, 069b/01, 115a/18, 134a/01, 150a/04, 150b/14, 177a/08, 180b/24, 180b/25, 181b/24, 207b/06, 311b/11, 323a/06

and i.- diler 159b/21, 171a/02, 208b/11, 273b/15, 325a/22

andlar i.- diler 323a/24

i.- dügi 077a/03, 105a/21, 194b/13

i.- dügidür 117a/21

andlar i.- dügin 286a/03

and i.- dügini 237a/08

i.- dügüŋ 080b/25

i.- dük 081b/13, 166a/20

i.- düm 023a/15

and i.- düm 070a/21, 159a/18, 288a/18

and i.- dümdi 028a/15

and i.- düŋ 159a/16

i.- e 039a/08, 062b/15, 139b/15, 150a/22, 166b/05, 166b/14, 167a/12, 208a/04, 208a/14, 318b/06, 318b/09

i.- ecekdür 130a/16

i.- ecekleyin 064a/25

i.- eler 143a/22

i.- mek 013b/03, 103b/17, 122b/19, 140a/20, 141a/02, 145b/21, 150a/22, 167a/09, 206b/21, 215a/22

and i.- mek 180a/20

and i.- mekde 288b/07

i.- mekden 018b/16, 081a/05, 113a/23, 122a/01, 146b/21, 180b/12, 183b/15, 203b/08, 263b/06, 274b/25, 315b/16

i.+mekde 151a/21, 169b/22, 215b/10, 311b/06

i.+ mekdesin 095a/03

i.+ mekdür 183a/04

i.+ mekler 013a/25, 017b/22

yėmekden i.- mekden çıḳup 018b/20

yėmekden i.- mekden kesildi 307b/04

i.- melerine 043a/20

i.- meye 095a/05, 166b/13

i.- meyeler 167a/10

i.- meyem 289b/12

i.- meyesin 145a/18

i.- meyince 153b/17

i.- meyüp 024a/22, 026b/24

i.- mezdi 132b/16

i.- mezler 111b/08

and i.- miş 310b/25

i.- mişidi 177a/02

i.- se 031a/09

i.- seler 113a/22, 183b/02

i.- sün 300b/11

i.- üŋ 025b/20, 072b/12, 146b/14

i.- üp 005a/21, 006b/16, 013a/19, 015a/15, 021a/20, 029a/22, 031a/09, 039a/14, 056b/08, 072b/12, 105a/17, 122b/21, 125b/07, 138b/21, 164b/09, 316a/07, 318b/17

and i.- üp 180a/21, 190a/02, 268a/06, 319b/03

andın i.- üp 004b/12

andlar i.- üp 310b/02, 315b/25

içecek İçecek -1-

i. 098a/19

içeri bk. içerü -4-

i. 223b/02, 311a/10, 311b/12, 318a/21

içerü İçeri -44-

i. 015a/11, 015b/24, 037b/12, 043b/21, 043b/25, 065b/02, 065b/06, 067a/09, 067a/13, 076a/01, 133b/19, 139a/03, 139a/04, 153b/03, 173b/23, 176a/04, 193b/13, 208a/22, 226a/11, 228b/12, 238b/20, 245a/19, 251a/19, 251a/20, 253b/19, 255a/06, 255a/11, 263b/14, 263b/16, 264b/11, 267b/08, 267b/18, 269a/15, 269a/16, 272b/15, 274b/11, 285a/25, 304b/01, 305b/21, 306a/17, 306a/19, 318b/01, 320a/01

i.+ de 209a/23

içicilik İçicilik -1-

ḳan i.+ inden 267a/03

içil- İçilmek -14-

i.- di 060b/03, 061a/18, 066a/24, 069a/16, 080b/24, 142a/24, 176b/23, 272b/21, 311b/09

i.- e 081a/01

i.- meyecekdür 324b/05

i.- üp 164b/04

i.- ürdi 222a/02

i.- ürken 119a/03

içim Bir defada içilecek miktar -1-

i. 208a/04

için *bk. içün* -8-

i. 088a/04, 124b/15, 144a/09, 178a/07, 238a/19, 317a/14, 318b/08

i.+ de 053b/15

içre 1. İçinde, arasında 2 ...de, hususunda -34-

i. 019b/22, 029b/23, 030b/20, 037a/03, 040b/23, 050b/01, 052a/08, 057a/21, 058a/07, 069b/08, 081b/22, 085a/14, 087b/15, 087b/16, 095a/14, 098b/13, 102b/08, 108b/22, 111a/03, 111a/20, 111b/16, 118a/11, 118b/16, 123a/16, 123a/17, 124b/17, 126b/05, 171a/14, 171b/06, 174b/15, 228b/11

i.+ den 174a/01

i.+ dür 100b/03

i. ol- ... içinde olmak 084b/09

içün 1. İçin 2. ...den dolayı -180-

i. 002a/22, 002b/14, 009b/13, 019a/01, 021a/10, 023a/10, 025b/13, 028b/12, 039a/02, 045a/07, 050b/13, 052a/02, 053b/18, 054a/22, 055a/09, 055b/03, 056b/02, 056b/09, 057a/11, 057b/01, 058b/09, 059b/11, 059b/24, 065a/24, 065b/01, 066b/06, 067a/03, 070a/09, 071b/15, 072a/22, 078a/20, 086b/03, 095b/08, 103b/13, 105b/08, 108a/25, 108b/25, 109a/03, 110a/13, 110b/09, 113b/23, 117a/15, 117b/03, 117b/18, 118b/07, 120b/11, 124a/25, 125b/16, 125b/21, 125b/22, 129b/25, 136a/14, 136b/21, 140b/25, 142a/21, 142b/03, 142b/17, 143a/15, 143a/23, 143a/25, 144a/09, 145a/07, 145a/23, 146b/13, 147a/20, 147b/04, 148b/11, 149a/16, 153a/11, 155a/20, 156a/09, 157b/24, 159b/10, 161a/09, 161b/04, 162a/18, 163a/15, 164b/04, 168b/13, 168b/19, 170b/08, 170b/09, 172b/10, 175a/20, 178a/10, 178a/11, 182a/07, 182b/17, 182b/18, 182b/20, 186a/21, 186b/05, 186b/06, 188b/19, 189a/19, 195a/08, 195a/18, 195b/17, 197a/08, 203a/05, 207b/03, 210b/13, 211b/16, 213b/21, 217a/20, 218a/02, 219a/23, 219b/01, 220b/12, 221a/15, 221b/11, 223a/12, 223b/03, 224b/19, 225b/14, 226a/24, 226b/14, 227a/25, 231a/25, 231b/09, 235b/11, 236a/18, 238b/17, 241a/12, 242b/01, 242b/05, 243a/10, 243b/19, 244b/02, 245b/09, 246b/05, 246b/07, 247a/17, 247a/21, 256b/10, 258a/08, 261b/18, 266a/14, 267b/10, 267b/11, 268a/20, 272a/12, 272b/18, 280a/25, 284a/03, 286b/03, 288b/24, 289a/11, 289b/06, 289b/08, 290a/03, 290a/10, 290b/07, 291a/20, 292a/11, 293a/20, 301a/03, 301b/09, 304b/18, 307a/23, 308a/13, 309b/19, 312b/02, 313b/07, 313b/08, 313b/09, 313b/22, 315a/23, 315b/04, 319a/10, 319a/19

i.+ dür 032b/03, 059a/06, 324b/16

içür- İçirmek -10-

i.- diler 063b/03

i.- düm 139a/10

i.- e 139b/12

i.- em 273a/25

i.- gil 139b/10

i.- mege 111b/06

i.- miş 167a/08

i.- mişdür 249b/14

i.- üp 139a/01, 310b/12

idmān <Ar. Alışkanlık, herhangi bir duruma alışkanlık kazanma -5-

i.+ dan 159a/03

i.+ ı 159a/02

i.+ ıladur 157a/25

i.+ uŋ 157a/25

i. ḳıl- Alışkanlık kazanmak 158b/20

idrāk <Ar. Anlayış, anlama -2-

i.+ den 020b/16

i. ėt- İdrak etmek 154a/08

ifrāṭ <Ar. Bir işte aşırı ileri gitme -1-

i.+ ıla 215b/12

ʿifrīt <Ar. Şeytan -6-

ʿi. 026a/20, 047a/04, 177a/01, 292a/14, 295b/06

ʿi.+ lerdür 220b/08

ig İp eğirmeye mahsus şiş -3-

i. 272b/09, 273a/11, 303b/21

igle- Hastalanmak -1-

i.- medi 010b/17

igne İğne -7-

i. 114a/21, 114b/02, 157b/11

i.+ leri 114a/22

i.+ si 262a/01, 301b/13

i.+ yile 275b/19

igren- İğrenmek -1-

i.- ürler 316b/06

iġvā <Ar. Yoldan çıkarma, azdırma -2-

i. ver- Birini yoldan çıkarmaya çalışmak 092b/10, 100a/12

iḫfā <Ar. Gizleme, saklama -1-

i.+ sına 040b/01

iḫlāṣ <Ar. Bağlılık, samimiyet -2-

i.+ ile 034a/19

i.+ la 113a/11

iḥsān <Ar. Lutuf, bağış -7-

i. 101b/12, 118a/10

i.+ ı 242b/12

i.+ ile 164a/04

i.+ uŋı 101b/13

i. ėt- İhsanda bulunmak 111a/01, 250a/14

iḥtişām <Ar. Görkem -1-

i.+ dur 226b/20

i. göster- Gösteriş yapmak 324b/13

iḥtiyāc <Ar. Gereksinim, ihtiyaç -29-

i. 122a/19, 145b/12, 192b/19, 226b/24, 241b/15

i.+ ı 060b/22, 122a/02, 130b/19, 144b/10, 201b/08, 216b/09

i.+ um 080a/06, 214b/07

i.+ umuz 183b/19, 243a/20

i.+ uŋ 165b/04

i. getür- Muhtaç olmak 146a/11

i. göster- Muhtaç olmak 211b/10, 211b/23, 215a/24, 227b/15, 289b/03, 300b/25

i. ḳalma- İhtiyacın ortadan kalkması 156b/17, 271a/11

i. ol- İhtiyaç olması 115a/16, 195b/22

iḫtiyār<Ar. 1. Seçme hakkı, irade 2. Tercih edilen şey 3. Yaşlılık -90-

i. 007a/02, 034a/03, 064a/04, 104b/17

i.+ ı 104b/16, 122a/19

i.+ ıla 038a/24, 071b/17

i. ėt- Seçmek 045b/22, 046a/01, 046b/16, 056a/04, 072a/09, 082a/11, 088a/15, 089a/25, 091a/14, 110b/03, 111a/14, 114a/08, 116b/01, 116b/03, 116b/04, 121b/13, 124b/08, 124b/09, 124b/09, 125b/06, 127b/03, 131a/04, 145a/11, 147a/09, 150b/17, 155a/08, 156b/01, 163a/19, 175b/11, 176b/13, 179a/12, 179a/14, 185b/10, 189a/12, 194a/01, 194b/14 203a/11, 205b/20, 222b/09, 223b/20, 225a/16, 225a/19, 232a/21, 233b/09, 255a/13, 296b/20, 308a/16, 318b/15, 323a/11

i. eyle- Seçmek 004a/17, 004b/02, 012a/12, 015a/20, 030b/22, 031a/24, 035a/02, 035a/15, 041a/20, 042a/17, 089b/20, 161a/25, 205a/02, 210b/10, 256a/15, 296b/13

i. ḳıl- Seçmek 015a/18, 036b/21, 045b/17, 072a/15, 082a/13, 221b/15, 223a/12, 238a/18, 238b/23, 247b/14, 249b/24, 255a/12, 260a/01, 265b/03, 273a/07, 284a/09

i. ol- Yaşlanmak 115b/14

iḫtiyārsız / iḫtiyārsuz İradenin dışında -2-

i. 044a/24, 193b/14

iḥtiyāṭ <Ar. Tedbirli davranma -15-

i. 062a/19, 062a/20, 062a/22, 104b/14

i.+ dan 104b/14

i.+ ıla 062a/19, 104b/13, 267a/15

i.+ la 021b/20

i. ėt- Tedbirli davranmak 098b/16, 104b/14, 104b/16, 304a/18

i. eyle- Tedbirli davranmak 068b/18

iḥtiyāṭsız *bk. iḥtiyāṭsuz* -1-

i. 062a/20

iḥtiyāṭsuz Tedbirsiz -2-

i. 104b/15

iḳbāl <Ar. Baht, talih -2-

i. 101b/12

i.+ üŋe 088a/10

iḳdām <Ar. Gayret ve sebatla çalışma -9-

i. 162a/11

i. ėt- Gayret etmek, çalışmak 072a/25, 082a/03, 119b/08, 175b/22, 237b/22

i. eyle- Gayret etmek, çalışmak 145b/07

i. ḳıl- Gayret etmek, çalışmak 085a/18, 145a/15

iki İki -928-

i. 002a/21, 002b/16, 003b/25, 004a/03, 004a/04, 004a/17, 004a/19, 004a/21, 005b/08, 005b/19, 006a/06, 007a/08, 007b/01, 008a/09, 009b/10, 009b/12, 009b/14, 010a/02, 010b/20, 011b/24, 011b/25, 012a/18, 012a/19, 012b/13, 013b/06, 014a/25, 014b/07, 014b/12, 015a/13, 015b/25, 016b/09, 016b/18, 016b/21, 017b/03, 017b/08, 018a/14, 018b/23, 019a/02, 019a/18, 019a/25, 020a/09, 025a/05, 026a/19, 026a/20, 027b/19, 028b/14, 031b/05, 031b/07, 032a/11, 032b/21, 033a/02, 033b/09, 034b/20, 035b/06, 035b/17, 035b/25, 036a/15, 036b/06, 036b/07, 036b/08, 037a/16, 037a/17, 037b/01, 037b/04, 037b/08, 037b/15, 037b/25, 038a/05, 038a/09, 038a/13, 038b/24, 039a/07, 040a/01, 040a/12, 040b/16, 040b/17, 040b/18, 040b/24, 040b/25, 041a/01, 042a/15, 042a/23, 042a/24, 042b/01, 042b/05, 043b/14, 044b/08, 045b/17, 046a/11, 046a/15, 046b/18, 047a/03, 047a/05, 047a/20, 047b/11, 048a/06, 048b/09, 048b/12, 048b/14, 049a/03, 049a/23, 049a/24, 049b/03, 049b/17, 051b/20, 053a/06,

054a/10, 054a/25, 055a/03, 055a/21, 055a/24, 055b/02, 055b/10, 055b/12, 055b/15, 058b/04, 058b/15, 058b/20, 058b/25, 059a/03, 059a/13, 059b/02, 059b/15, 060a/10, 060b/01, 060b/10, 060b/14, 060b/25, 061a/01, 061a/10, 061a/13, 061a/21, 061b/02, 061b/05, 061b/16, 061b/18, 061b/19, 061b/20, 061b/23, 062a/01, 062b/20, 062b/21, 062b/22, 063a/10, 063a/18, 063a/21, 063a/22, 063b/24, 064a/03, 064b/02, 065a/06, 065b/01, 065b/25, 066b/12, 066b/13, 067b/17, 067b/19, 067b/23, 068a/04, 069a/01, 069a/20, 069a/23, 069b/23, 071a/16, 071b/09, 073b/25, 074b/21, 075a/20, 075b/05, 077a/04, 078a/24, 080a/16, 080a/22, 081a/08, 082b/16, 082b/25, 083b/11, 083b/25, 084a/08, 084a/09, 084a/13, 084b/02, 084b/05, 084b/13, 084b/17, 084b/21, 085a/02, 086a/12, 087a/23, 087b/02, 087b/04, 087b/20, 089a/05, 090a/16, 090b/09, 091b/25, 093b/06, 093b/07, 093b/23, 094a/01, 094b/01, 094b/04, 094b/14, 094b/15, 094b/20, 095b/18, 096a/03, 096b/08, 097a/23, 097a/25, 097b/01, 098b/22, 100b/15, 100b/19, 101b/05, 102a/17, 102a/19, 102a/22, 102b/03, 102b/10, 104a/24, 104b/12, 105b/16, 105b/17, 106b/20, 106b/21, 108a/01, 108a/11, 108b/16, 108b/19, 108b/24, 108b/25, 109a/01, 109a/11, 110a/22, 110b/19, 111b/08, 111b/09, 111b/11, 112a/21, 114b/15, 116b/18, 116b/23, 116b/24, 117a/05, 117a/06, 117a/09, 117a/19, 119b/22, 120a/17, 120b/14, 121a/08, 121b/05, 121b/06, 122a/19, 122b/12, 125a/03, 125a/04, 125b/05, 125b/06, 125b/07, 125b/23, 126a/03, 126a/06, 126a/22, 126a/23, 126b/24, 127a/06, 128b/07, 130a/01, 130b/03, 130b/04, 130b/21, 130b/22, 133b/13, 133b/19, 133b/23, 134a/05, 134a/09, 134a/10, 134b/23, 135a/10, 135a/11, 135a/19, 135a/24, 135b/05, 136b/01, 136b/02, 137a/19, 137b/02, 137b/03, 137b/05, 137b/06, 137b/07, 137b/16, 138a/04, 138b/04, 138b/09, 138b/10, 138b/18, 139a/03, 139a/13, 139a/15, 139a/16, 139b/06, 139b/08, 140b/14, 142a/08, 144b/09, 144b/10, 145b/09, 145b/21, 149a/21, 149b/23, 150a/02, 150a/05, 150a/15, 151a/03, 151a/24, 152a/18, 152b/04, 154b/04, 155b/25, 156a/06, 157a/01, 157a/03, 157a/10, 157a/12, 157a/17, 157a/20, 157a/22, 159a/13, 160a/06, 161b/01, 161b/02, 161b/05, 161b/19, 161b/20, 162a/24, 162b/04, 162b/05, 162b/06, 162b/07, 164b/18, 165a/14, 166a/05, 166b/08, 166b/09, 166b/23, 167a/13, 168b/10, 168a/12, 168b/07, 168b/08, 169a/06, 169a/25, 169b/16, 171a/01, 171b/02, 173a/20, 176b/13, 176b/24, 177a/01, 177b/05, 177b/09, 178a/16, 179b/15, 180b/14, 180b/25, 181a/01, 181b/16, 181b/17, 181b/18, 182a/10, 182a/11, 182b/03, 184a/21, 184a/25, 185b/01, 186a/05, 186a/07, 187a/17, 187b/01, 187b/03, 187b/04, 187b/07, 187b/19, 189a/23, 189b/10, 189b/15, 190a/18, 190a/21, 191a/09, 191a/23, 192b/20, 197a/20, 198a/07, 198a/24, 198b/01, 198b/24, 201a/19,

202a/11, 202b/06, 205b/12, 205b/24, 206a/12, 206b/03, 208a/23, 208b/11, 208b/14, 211a/25, 213a/06, 213b/03, 215a/18, 217a/11, 217a/13, 217a/14, 217a/17, 217b/08, 217b/10, 217b/21, 218b/03, 218b/07, 218b/17, 219a/03, 219b/21, 220a/01, 220a/02, 220a/25, 220b/01, 226b/04, 226b/05, 226b/06, 229a/22, 229b/11, 229b/14, 229b/16, 229b/17, 230a/03, 230a/05, 230a/06, 231b/07, 231b/08, 231b/16, 231b/17, 231b/24, 232a/04, 232a/08, 232b/07, 232b/08, 232b/16, 232b/18, 232b/19, 232b/20, 232b/21, 232b/22, 232b/23, 232b/24, 232b/25, 233a/01, 233a/05, 233a/07, 233a/08, 233a/19, 233a/20, 233a/22, 233a/23, 233b/01, 233b/02, 233b/22, 233b/24, 234b/08, 234b/09, 234b/11, 234b/12, 234b/22, 235a/01, 235b/01, 235b/11, 235b/12, 235b/14, 235b/18, 236a/11, 236b/01, 236b/03, 236b/06, 237a/13, 237a/16, 237a/17, 237a/18, 237a/19, 237a/21, 237a/22, 237a/23, 237b/06, 238b/15, 239a/11, 240a/17, 241b/15, 243a/12, 243a/21, 243a/25, 243b/16, 245a/04, 245a/17, 245b/08, 246a/16, 246a/18, 246a/19, 248b/24, 250b/01, 250b/05, 252a/23, 252b/01, 252b/08, 253a/04, 253b/02, 253b/19, 257b/08, 257b/09, 257b/10, 259a/17, 259b/12, 259b/23, 260a/25, 260b/03, 260b/08, 260b/10, 261a/23, 261b/23, 262a/06, 262a/08, 262a/10, 262b/13, 262b/21, 263b/13, 264a/04, 264a/14, 264a/19, 264b/06, 267a/24, 267b/20, 267b/21, 268a/10, 268b/02, 269a/08, 269b/21, 275a/16, 276b/03, 276b/09, 276b/18, 276b/19, 276b/20, 276b/22, 277a/04, 277a/05, 277a/15, 277b/12, 280b/19, 282a/08, 282a/09, 282a/19, 282a/23, 282b/04, 283a/14, 283a/15, 285a/24, 286a/01, 286a/07, 291a/19, 293b/24, 294a/03, 295a/10, 295a/16, 295a/17, 295a/24, 295a/25, 295b/01, 295b/14, 295b/17, 296a/10, 296b/01, 296b/03, 296b/04, 297a/04, 298a/17, 298a/23, 298b/08, 298b/09, 298b/10, 299a/01, 299b/21, 300a/13, 301b/05, 301b/23, 302a/03, 302b/16, 302b/20, 302b/21, 304a/04, 304a/05, 305b/12, 307a/25, 308b/20, 309a/11, 309a/14, 311a/13, 316a/09, 317a/15, 317b/12, 320a/08, 320a/25, 320b/01, 320b/02, 320b/07, 320b/08, 320b/17, 320b/24, 321b/08, 321b/19, 321b/22, 322a/17, 322a/21, 323a/14, 323a/18, 323a/20, 323b/02, 323b/09, 323b/12, 323b/13, 324a/19, 324a/20, 324a/22, 324a/25, 325a/03, 325a/04, 325a/11, 325a/19, 325b/06, 327b/21

on i. 008a/20, 013b/22, 018b/11, 098a/10, 103b/06, 131a/18, 234a/15, 289b/21, 311b/14, 317a/23, 317b/17, 319b/05

i. biŋ 007a/12, 007a/17, 010a/10, 066b/05, 124b/24, 125a/13, 125a/23, 128a/06, 196b/19, 230a/12, 230a/18, 230a/20, 230a/23, 231a/01, 231a/06, 267b/13, 315b/02, 317a/08

on i. biŋ 060a/22, 066b/05, 096a/23, 116b/03, 138b/04, 256a/14, 256a/15, 256b/01,

256b/05, 256b/06, 256b/07, 272a/10, 311b/13, 312b/19, 319a/03, 319b/15, 325a/21, 326a/15, 326a/20

i.+ dür 215a/17

i.+ miz 014a/25, 038b/17, 083b/23, 108a/15

i.+ mizden 140a/01

i.+ müz 004b/02, 066a/04, 117a/02

i.+ müzi 270a/03

i.+ n 096b/17, 151a/10

i.+ ŋüz 231b/21

i.+ si 013b/17, 014b/04, 020a/09, 020a/24, 036a/02, 036a/13, 036b/19, 037a/01, 037b/07, 038b/09, 039b/08, 040b/17, 045b/17, 061a/11, 065b/24, 066a/01, 076b/08, 083b/23, 084a/14, 089a/05, 104a/10, 108a/09, 111b/10, 112a/23, 121b/06, 122a/11, 122a/19, 134a/04, 138a/09, 150a/06, 156b/01, 157a/15, 157b/06, 158b/08, 168a/04, 179a/05, 184a/09, 192b/17, 208b/12, 217b/20, 217b/21, 227a/23, 228a/16, 231b/18, 232a/03, 232a/04, 232b/15, 232b/21, 232b/23, 233a/24, 237a/08, 239a/11, 251a/06, 260b/09, 260b/10, 266b/04, 267b/06, 269b/22, 273b/18, 282a/09, 282b/08, 301b/04, 304a/05, 311b/11, 316b/22, 326b/15

i.+ sin 036a/01, 047a/05, 069a/17, 157a/07, 242b/08, 252a/11, 320a/14

i.+ sinden 037a/23, 269b/07

i.+ sine 061a/13, 081a/08, 109a/01, 135a/25, 139a/15, 231b/20, 260a/25

i.+ sini 017b/09, 031a/19, 061a/14, 118b/07, 209b/16, 230a/06, 275b/04

i.+ sinüŋ 041a/23, 084b/23, 084b/24, 118b/04, 233a/18, 233a/23, 234b/13, 237a/20, 275a/09

i. yüz elli 313b/07

i. yüz 009b/07, 010b/07, 012b/14, 058a/24, 076b/07, 121a/11, 121a/12, 123b/20, 123b/21, 124b/25, 131b/07, 165b/13, 176b/09, 199b/04, 224a/13, 254a/05, 279b/19, 311a/17, 313b/06, 313b/07, 315b/04, 315b/05, 315b/06, 318b/22, 319a/01, 319a/02, 319a/03

i. gözile baḳ- Bahtın açık olması 243b/01

i. ḳat ol- Eğilmek 026b/01, 046a/17, 088b/06, 113a/20, 247b/04

i. şanma- İkiletmemek 051a/18, 066b/11, 084b/01

iki-yüzlü İki yüzlü -9-

i.+ den 124a/03

i.+ dür 054a/18, 084b/10

i. ol- İki yüzlü olmak 144a/04, 215a/12, 226b/22, 227a/03, 249b/06

iki-yüzlülik İki yüzlülük -1-

i.+ ile 279a/17

ikileyin İkinci defa, ikinci olarak -4-

i. 187a/21, 208a/18, 232b/18, 309a/13

ikinci İkinci -23-

i. 013a/19, 111a/25, 130a/02, 131b/25, 144a/01, 144a/08, 144a/14, 144b/15, 154b/11, 155a/06, 162b/08, 184b/16, 192b/15, 212b/09, 212b/14, 212b/17, 214b/01, 215a/11, 241b/10, 275b/12, 285a/15, 320b/12, 322a/25

ikircilik Şüphe -1-

i. 216b/12

ikişer İkişer -5-

i. 010a/20, 010b/21, 043b/15, 065a/19

on i. 321a/19

iḳlīm <Ar. Ülke, memleket -213-

i. 086b/23, 091b/10, 113a/11, 120a/05, 129a/20, 129b/02, 129b/19, 130a/22, 140a/19, 141a/11, 142b/01, 170a/07, 181b/17, 191a/10, 197b/09, 207b/19, 224b/25, 225a/05, 225a/07, 233b/20, 247b/06, 265b/06, 290a/20, 313a/15

i.+ de 045a/04, 118a/17, 119a/15, 128a/15, 139a/15, 143a/20, 169b/23, 172b/17, 173a/11, 175a/14, 177b/16, 183a/11, 191a/22, 243a/07, 285b/12, 300b/22, 302b/11, 318a/01

i.+ dedür 091b/02

i.+ den 105a/04, 143b/18, 149b/25, 159a/08, 166a/22, 175a/24, 185a/24, 247a/09, 290a/20, 290b/20

i.+ densin 100b/11

i.+ e 055a/16, 059b/25, 066a/11, 072b/08, 078b/16, 086b/23, 092b/14, 093a/08, 098a/16, 102a/12, 106b/14, 109b/02, 126b/23, 131b/06, 139a/16, 139a/23, 143b/03, 156a/05, 163a/22, 163b/05, 179b/01, 183a/01, 183a/06, 183a/14, 197a/10, 197a/14, 207a/09, 221a/14, 235b/10, 254a/18, 257b/04, 272b/23, 279a/19, 290a/08

i.+ i 038b/01, 085b/09, 086b/15, 099b/25, 103a/20, 112b/17, 117b/09, 128a/14, 129b/20, 146a/20, 150b/06, 162a/23, 170a/23, 180b/10, 190b/24, 220b/08, 220b/20, 222b/19, 233b/09, 233b/10, 273a/02, 289b/03, 302b/12, 318a/02

i.+ imüze 066a/18

i.+ in 077b/02, 199a/22, 199a/23, 290a/01, 295a/20

i.+ inde 077a/09, 082a/21, 117b/22, 128a/08, 129a/20, 136a/13, 177b/18, 200a/20, 304b/11, 305b/11, 318a/02

i.+ inden 123b/18, 156a/02, 172a/01, 172b/03, 182b/05, 199b/02, 273a/02

i.+ ine 060a/23, 064a/21, 112b/09, 119b/18, 123a/04, 134a/20, 160a/24, 199a/08, 199a/22, 303a/06, 324a/02

i.+ ini 041b/14, 046a/08, 052a/19, 055a/08, 058a/12, 064b/22, 093a/08, 102a/15, 118a/03, 134b/07, 178b/03, 195a/06, 252a/09, 285b/14

i.+ inüŋ 052b/07, 184a/20, 215a/20

i.+ iŋün 198b/12

i.+ iŋüzdür 198b/10

i.+ ler 052a/21, 093b/16, 129a/22, 162a/07, 199b/21, 219a/13, 310a/20, 313a/05, 327a/21

i.+ lerde 031b/01, 195a/07

i.+ lere 151b/22

i.+ leri 160a/16

i.+ lerine 285a/18

i.+ ümdedür 143b/24

i.+ ümi 091a/12, 196a/04

i.+ ümüzde 178a/19

i.+ üŋ 044b/11, 050a/10, 143b/11, 143b/17, 151b/23, 166a/21, 183a/23, 185b/01, 185b/06, 198a/07, 198b/07, 198b/16, 203a/18, 247a/09, 264a/08, 273b/05, 278b/12, 315a/06, 317b/25

i.+ üŋde 200a/20

i.+ üŋden 131a/12, 176b/16

i.+ üŋi 187a/07

i.+ ünüŋ 160a/06

i.+ üŋüz 176a/22

i.+ üŋüze 325b/13

iḳlīm-be-iḳlīm <Ar.+Far. Ülkeden ülkeye -1-

i. 047a/24

ikrām <Ar. Hürmet, saygı -14-

i. 101b/08, 103a/01, 113a/02, 123a/22, 126a/06, 126b/22, 128b/06, 134b/13

i.+ ıla 054a/10, 073a/14

i.+ la 074b/20

i. ḳıl- Hürmet etmek 073a/12, 125a/18, 300b/20

iḳrār <Ar. Kabul etme -3-

i. eyle- Kabul etmek 209a/11, 230b/10

i. ḳıl- Kabul etmek 240b/03

il- Değmek -1-

i.+ dügi 004b/02

il Ülke, memleket -62-

i. 002a/18, 003a/07, 009b/06, 011a/04, 013b/11, 015a/06, 016a/15, 020a/19, 027b/17, 035b/19, 036a/01, 038b/02, 067b/03, 091b/10, 233b/20

i.+ de 011b/16, 026a/12, 037b/03, 041b/18

i.+ den 009a/04, 010a/13, 014b/25, 046b/10, 130b/04, 170a/12, 175a/24

i.+ i 037b/21, 091b/09, 131a/23

i.+ imüz 170b/10

i.+ inde 037b/10

i.+ ine 041b/12, 043a/17, 100a/01, 109b/07

i.+ ini 200a/03

i.+ inüŋ 003b/14

i.+ iŋüz 032a/10

i.+ ler 093b/16, 129a/22, 162a/07, 183b/14, 271a/10, 310a/20, 313a/05

i.+ lere 151b/22, 285a/17

i.+ leri 309b/07

i.+ lerini 280b/13

i.+ üm 004b/11

i.+ üme 081b/19

i.+ üŋ 013b/05, 050a/10, 127b/09

i.+ üŋe 018a/05, 022a/18, 116a/08

i.+ üŋi 021b/07, 041b/16

i.+ üŋüŋ 042b/19

i.+ üŋüz 006b/24

ʿilāc <Ar. 1. İlaç 2. Çare, derman -14-

ʿi. 112a/02, 242a/14, 242a/15

ʿi.+ ı 214b/19, 280a/20

ʿi.+ ıla 104a/04

ʿi.+ ında 305a/24

ʿ**i. ėt-** İlaç hazırlamak, çare bulmak 103a/11, 243a/11, 305b/01

ʿ**i. eyle-** İlaç hazırlamak 243a/12, 305b/06

ʿ**i. ḳıl-** İlaçla tedavi etmek 159a/15

ilāh <Ar. Tanrı -1-

i. 061a/05

ilāhī <Ar. Allah'a mensup -11-

i. 054b/15, 057a/10, 062a/08, 163a/18, 278a/10, 278a/18

devlet-i i. 216b/13

ṣunʿ-ı i. 224b/13

i.+ dür 299a/11

sır-ı i.+ dür 159a/12

devlet-i i.+ sin 316b/19

ilan *bk. yılan* -1-

i.+ ı 173b/01

ildür- 1. Vurmak 2. Dokunmak, değmek -3-

i.- di 039b/13, 042b/07

boynuz i.-di 037a/15

ile İle bağlacı -326-

i. 002a/16, 003b/22, 004b/01, 005a/14, 005b/04, 006b/07, 011a/03, 011a/06, 020a/22, 021b/12, 028b/13, 028b/22, 030a/01, 030a/07, 031a/06, 032b/23, 033a/09, 035a/17, 035b/13, 036a/02, 036a/04, 036a/25, 037b/23, 038a/06, 038a/25, 038b/15, 039a/20, 039b/14, 041a/12, 041a/22, 041a/23, 041b/15, 042a/17, 043b/17, 048a/08, 048a/14, 048b/04, 048b/07, 048b/16, 050b/09, 050b/25, 051a/20, 053b/21, 054b/07, 055b/10, 057b/10, 058a/07, 058a/19, 070a/05, 073a/05, 073a/08, 073a/11, 073a/19, 074a/12, 074b/02, 075a/11, 075a/13, 077a/25, 078a/09, 078b/14, 079a/20, 079b/20, 081b/06, 083b/15, 087a/19, 089b/15, 091a/14, 092b/07, 098b/15, 101a/09, 104a/23, 104b/05, 104b/19, 106a/19, 106b/14, 108b/18, 110a/03, 111a/14, 111a/20, 111a/21, 111b/09, 112b/01, 112b/06, 113a/22, 113b/20, 114a/11, 114a/17, 114b/01, 115a/07, 115a/12, 115b/25, 116a/23, 117b/06, 117b/16, 117b/20, 119a/17, 122a/13, 122b/22,

124a/18, 127b/25, 130b/04, 130b/05, 135b/18, 136b/02, 136b/14, 136b/15, 137a/03, 137b/21, 138a/06, 138a/10, 138a/19, 139a/03, 139a/11, 139a/19, 139b/07, 140b/17, 142b/04, 145a/07, 145a/12, 146a/01, 150a/07, 152a/01, 152b/23, 153b/11, 154a/02, 154a/09, 157a/01, 158b/13, 159b/07, 162b/06, 180b/12, 196a/18, 198b/17, 201b/19, 213a/08, 216b/13, 218a/13, 225b/08, 231a/22, 237a/09, 238b/13, 239a/08, 239b/08, 240a/05, 240b/19, 241a/09, 241b/02, 242b/02, 243a/06, 243b/15, 244a/23, 244b/06, 245b/02, 245b/05, 246a/14, 246a/15, 247a/23, 247b/09, 248a/23, 258b/16, 264a/04, 268a/07, 269a/24, 269b/04, 272a/07, 275b/17, 280b/02, 281a/14, 283a/02, 285a/08, 285a/24, 287a/10, 288a/20, 288a/22, 288b/03, 288b/07, 288b/12, 288b/23, 289a/13, 289a/24, 289b/04, 289b/07, 289b/09, 289b/15, 289b/19, 289b/21, 290a/04, 290a/05, 290a/08, 290a/13, 290a/16, 290a/17, 290a/20, 290a/22, 290a/24, 290b/05, 290b/09, 290b/17, 291a/02, 291a/03, 291a/09, 291a/13, 291a/15, 291a/16, 291a/20, 291a/25, 291b/03, 291b/04, 291b/06, 291b/14, 292a/09, 292a/10, 292a/15, 292a/16, 292a/18, 292a/20, 292a/25, 292b/04, 292b/07, 292b/08, 292b/09, 293a/01, 293a/06, 293a/11, 293a/16, 293b/01, 293b/15, 293b/20, 293b/22, 294a/02, 294a/08, 294a/11, 294a/13, 294a/23, 294b/09, 294b/16, 294b/17, 295a/03, 295a/06, 295a/08, 295a/10, 295a/11, 295a/15, 295a/24, 295b/01, 295b/04, 295b/05, 295b/08, 295b/11, 295b/17, 295b/24, 296a/01, 296a/04, 296a/08, 296a/20, 296b/03, 296b/07, 296b/08, 296b/09, 296b/14, 297a/03, 297a/06, 297a/10, 297a/11, 297a/12, 297a/13, 297a/14, 297a/16, 297a/19, 297a/20, 297a/21, 297b/01, 297b/06, 297b/08, 297b/09, 297b/15, 297b/18, 309b/19, 309b/24, 312b/04, 312b/08, 313a/14, 320b/09, 320b/12, 320b/13, 320b/18, 322b/23, 322b/25, 323a/12, 323b/14, 323b/25, 324b/01, 326a/24, 326b/14, 327a/19, 327b/21

fitne i. ṭolsa 129b/12

ilen- İlenmek, beddua etmek -3-

i.- mek 098b/09

i.- meye 098b/09

i.- ürler 081a/12

ilenç Beddua, ilenç -3-

i.+ den 281a/06

i.+ inden 167b/17, 245a/05

ilerü İleri -141-

i. 004b/24, 005b/17, 006b/02, 007a/05, 007b/17, 011b/16, 016b/05, 020a/07,

028b/11, 029b/16, 029b/23, 030b/07, 032a/23, 033b/21, 034b/25, 039b/13, 042b/03, 043a/06, 043b/04, 043b/19, 046a/19, 048b/21, 051a/04, 051a/15, 051b/20, 057a/13, 057b/11, 061a/11, 062a/03, 064a/16, 064b/01, 066b/11, 067a/18, 069a/25, 073a/13, 077a/20, 080b/16, 084b/01, 084b/05, 086a/24, 089a/22, 094a/01, 094a/22, 099a/19, 112b/13, 115a/13, 117a/01, 118b/04, 118b/05, 119a/01, 120b/08, 127a/22, 131a/02, 131a/13, 132b/23, 134b/12, 134b/14, 135b/01, 137b/18, 138a/04, 138a/05, 139a/13, 140b/20, 141b/08, 141b/11, 141b/13, 142a/11, 143a/08, 149a/21, 159b/11, 162b/23, 164b/19, 164b/21, 166a/01, 166a/06, 168b/10, 169a/13, 171b/21, 173a/07, 176a/02, 176a/07, 176a/17, 178a/08, 178a/09, 182a/02, 190b/07, 193a/17, 200b/24, 201b/23, 202a/07, 217b/20, 231a/13, 235a/07, 246b/22, 257a/23, 258a/18, 260b/20, 260b/24, 262b/01, 276b/10, 277a/24, 280a/07, 282b/07, 282b/09, 282b/12, 284a/01, 284b/20, 285a/06, 286a/08, 286a/22, 288b/18, 293b/03, 294a/08, 294a/17, 295b/24, 306a/23, 306a/24, 308b/21, 308b/24, 310b/13

i.+ si 135b/22

i. çek- Öne çıkarmak 070b/15, 076a/17, 117b/12, 144b/15, 216b/11, 232b/03, 232b/05, 233a/04, 246b/21, 250a/15, 272a/25, 279b/08, 281a/08, 282b/11, 284b/02, 303a/18, 304b/22, 327a/21

ilet- İletmek, götürmek -162-

i. 007a/18, 019b/18, 028b/07, 043b/06, 053a/19, 059a/14, 073b/07, 105a/21, 110b/08, 110b/09, 113a/14, 119a/07, 121b/11, 124b/13, 139b/08, 148a/16, 150b/23, 229b/01, 235a/25, 237b/22, 246b/20, 258b/19, 265a/21, 268b/04, 274b/02, 282b/19, 289b/11, 295a/04, 320a/12, 320b/10

i.- di 009b/01, 025a/13, 029b/23, 035b/02, 050a/04, 165b/01, 181b/01, 301b/20, 308b/18, 325a/10

i.- diler 007b/21, 008a/16, 011b/17, 035a/22, 109a/11, 130b/02, 140a/15, 190a/08, 228b/20, 252a/11, 252b/15, 304a/23, 316a/06, 319a/23, 320b/05

i.- düm 025b/09, 078b/11

i.- e 023b/06, 068b/17, 086b/24, 124a/14, 263b/01, 266a/05, 270a/16

i.- ebilesin 123a/20, 116a/25

i.- bileydüm 028a/20

i.- ecek 081b/10

i.- ecekdür 087b/03

i.- eler 209a/12

iletici İleten, götüren -1-

i.+ dür 127b/01

iley Ön, huzur, kat -19-

i.+ inde 007b/08, 008a/10, 012a/04, 015b/19, 021a/17, 023a/04, 023b/12, 041a/25, 043a/05, 046a/03, 093a/18, 140a/12

i.+ ine 008b/22, 016a/18, 043a/06

i.+ ümüzdedür 014a/24

i.+ ümüze 021b/07

i.+ üŋde 011a/10, 042a/09

ʿilim *bk. ʿilm* -2-

ʿi.+ de 099b/09

ʿi.+ le 047b/02

iliş- İlişmek -2-

i.- di 039b/13, 098b/24

ilk İlk -3-

i. 229b/12, 258a/18, 280b/04

illā Ancak, sadece, illa -56-

i. 001b/04, 002a/20, 002a/23, 002a/25, 007a/07, 008a/20, 010a/23, 015a/09, 019b/11, 020a/21, 022a/22, 022b/15, 025b/07, 028b/18, 029a/20, 031a/22, 032a/19, 032b/06, 037b/19, 038b/03, 039a/10, 043b/08, 043b/11, 043b/22, 045b/02, 059b/11, 061a/16, 068a/25, 070b/13, 074b/18, 077a/18, 077a/24, 081a/03, 081b/24, 085b/05, 085b/06, 089a/23, 096a/17, 106b/09, 108a/16, 110a/07, 111b/25, 123a/14, 142b/05, 156b/07, 178b/19, 185a/20, 187b/18, 206a/01, 226b/05, 251b/12, 255a/07, 264a/22, 273b/20, 325a/13, 327b/07

ille *bk. illā* -2-

i. 076a/21, 078a/18

ʿillet <Ar. Hastalık, maraz -3-

ʿi. 104a/03, 113a/24, 155b/08

ʿilm <Ar. İlim, bilgi -179-

ʿi. 089b/15, 110b/24, 111a/14, 114b/01, 114b/03, 115b/05, 120b/23, 126b/06, 142b/23, 144a/10, 144a/18, 144b/19, 144b/20, 145b/06, 154a/02, 156b/04, 156b/10, 174a/18, 175b/21, 210a/13, 213a/02, 213a/04, 213a/08, 213a/09, 213a/13, 213a/14, 213a/15, 214a/08, 214b/05, 214b/06, 214b/08, 215a/21, 215b/18, 216b/24, 217a/04,

217a/05, 217a/08, 226a/14, 227a/17, 227b/08, 229b/05, 230a/13, 238a/23, 241b/17, 241b/20, 244b/11, 244b/12, 246b/18, 246b/20, 249a/03, 276a/07, 276a/08, 288a/20, 289b/21

maʿrifet-i ʿi. 249a/05

ʿi.-i nücūm 021b/13

ʿi.-i nücūmda 104a/17, 208a/01, 210a/01

ʿi.-i nücūmı 324a/19

ʿi.+ de 113b/05, 142b/15, 173a/24, 179a/23, 210a/01, 210b/07, 213b/17, 216a/06, 229a/14, 229b/09, 231b/23, 249a/03, 271a/22

ʿi.+ den 174a/19, 186b/08, 214b/06, 215b/22, 217a/05, 225b/25, 229a/04, 248b/21

ʿi.+ dendür 214b/06

ʿi.+ dür 156b/09, 227a/20, 248b/21

ʿi.+ e 210a/10, 217a/07

ʿi.+ i 123a/19, 128b/17, 144a/01, 173a/22, 174a/14, 188b/24, 210b/13, 214b/07, 215a/15, 215a/21, 218a/13, 227b/11, 240b/12, 241a/07, 241b/16, 241b/17, 241b/18, 241b/19, 248a/09

ʿi.+ ile 112b/19, 114b/14, 121b/17, 130b/17, 149a/01, 173a/04, 174b/01, 213a/01, 214b/15, 224b/02, 229b/04, 240a/22, 240b/09, 241a/02, 241a/04, 242a/07, 242b/01, 244b/13, 244b/20, 253a/15, 270a/05, 271a/20, 276a/25

ʿi.+ in 051a/12, 116b/04, 160a/14, 215a/22, 313a/11

ʿi.+ inde 047b/02, 089b/13, 113b/01, 261b/23

ʿi.+ indeki 222a/14

ʿi.+ inden 111a/10, 174a/14, 188b/17

ʿi.+ ine 123a/19, 128b/16, 137a/14, 230a/14, 230b/24, 231a/14

ʿi.+ ini 096a/13, 120b/22, 255a/22

ʿi.+ inüŋ 174a/10, 241a/11, 241b/20

ʿi.+ iŋüze 115b/02

ʿi.+ iyle 188b/18, 279b/09

ʿi. ü edeb 125b/19, 132a/22, 141a/01, 147b/23, 244b/05

ʿi.+ üŋ 184a/09, 217a/06, 217a/07, 220b/17, 241b/16

ʿi.+ üŋi 186b/08, 210a/16

iltifāt <Ar. İtibar etme, değer verme -1-

i.+ uŋ 084b/15

ilyās Mihrās Şah'ın oğlu, Ḫarer ülkesinin padişahı -17-

i. 041b/14, 041b/16, 041b/20, 041b/22, 041b/24, 042a/03, 042a/08, 042a/13, 042a/16, 042b/03, 042b/06, 043a/16

i.+ a 041b/14, 042a/21

i.+ am 044a/10

i.+ ı 042b/05

i.+ uŋ 042b/08

ilzām <Ar. Zorlama, zorla kabul ettirme -2-

i. 154a/03

i. ėt- Zorla, kabul ettirme 176b/14

imām <Ar. İmam -1-

i.+ ı 245a/17

īmān <Ar. İman, inanç -3-

ī.+ umı 020b/19

ī. getür- İman etmek 163a/13

ī. vėr- İnanç vermek 137a/14

ʿ**imāret** <Ar. Bayındır, mamur -21-

ʿi. 012b/06, 047a/16, 101a/07, 198b/21, 284b/17

ʿi. eyle- 167b/21, 168a/01, 172b/01

ʿi.+ ine 167b/24

ʿ**i. ėt-** İmar etmek, bayındır hale getirmek 050b/22, 167b/20, 195b/23, 219a/08

ʿ**i. ḳıl-** İmar etmek, bayındır hale getirmek 123b/21, 131a/24, 143a/23, 219a/13, 278a/16

ʿ**i. ol-** İmar edilmek, mamur hale getirilmek 110b/23, 168a/02, 168a/14

imdi Artık, şimdi -204-

i. 017a/11, 031a/11, 031a/12, 044b/18, 045b/21, 046b/18, 047b/05, 048a/09, 048b/12, 051b/16, 053a/01, 053b/06, 054a/19, 054a/21, 054b/05, 056a/02, 057a/17, 057b/25, 060b/11, 063a/07, 063b/14, 066a/18, 068b/07, 068b/11, 069a/20, 069b/19, 070b/09, 070b/18, 071a/14, 072a/14, 072a/22, 072a/25, 075a/06, 077a/13, 077b/21, 078b/16, 078b/21, 079b/01, 079b/23, 088a/11, 088a/25, 089a/18, 090a/20, 091a/13, 091b/04, 095a/18, 097a/08, 097b/15, 102b/12, 103a/06, 107a/20, 108a/19, 108a/22, 108b/06, 109a/09, 109a/15, 110a/02, 110a/08, 110a/24, 112a/03, 115a/15, 115b/15, 115b/22, 116a/01, 118a/08, 118a/17, 119a/08, 120a/16, 120b/17, 121b/07, 121b/10,

124a/03, 124a/12, 124a/22, 124b/10, 127b/02, 127b/05, 127b/22, 129b/17, 139b/09, 139b/20, 141a/20, 141b/04, 142b/02, 143b/21, 147b/20, 149b/20, 150b/20, 150b/22, 151b/06, 151b/25, 152b/02, 154a/09, 162b/19, 163b/02, 167b/24, 168a/14, 171a/06, 172a/03, 173a/19, 174a/01, 174a/22, 175a/08, 175b/10, 175b/14, 179a/13, 179b/01, 179b/04, 179b/07, 180a/23, 184a/22, 185a/22, 186a/17, 187a/04, 187a/20, 188a/01, 192b/20, 194a/21, 199b/20, 200a/16, 204a/01, 206a/03, 206a/20, 206b/15, 207a/15, 207a/25, 208b/06, 216a/06, 217a/01, 217b/16, 220b/05, 221a/03, 221b/22, 223a/22, 229a/08, 229a/22, 230a/19, 233b/19, 233b/20, 234a/14, 237a/05, 237b/19, 238a/04, 238a/18, 239b/18, 240a/10, 240a/21, 240b/08, 241a/01, 241a/02, 242a/18, 243b/06, 244b/09, 245a/15, 245a/24, 245b/16, 249a/18, 250b/19, 250b/20, 255b/05, 256a/23, 258a/05, 259b/11, 259b/13, 259b/19, 260a/01, 261a/14, 264a/15, 270a/07, 270a/14, 273b/22, 274a/23, 276b/06, 279b/05, 280a/24, 281b/05, 282a/15, 283b/19, 288b/21, 289a/21, 296b/20, 301a/01, 301a/16, 303a/21, 303b/12, 303b/18, 303b/24, 304a/16, 304b/12, 305b/22, 306a/22, 308a/03, 309a/03, 309a/07, 310b/04, 314b/04, 316b/13, 319a/20, 321a/10, 321b/04, 322b/01, 322b/12, 322b/21

i.+ den 182b/20

imkān <Ar. İmkan, olanak -6-

i. 091a/20, 106b/02, 178a/06, 245b/01, 302a/02

i. ol- İmkan olmak 159a/15

imtiḥān <Ar. Deneme, sınama -1-

i. 292a/11

imtiṣāl <Ar. Emre boyun eğme -1-

i. ėt- Emre itaat etmek 141a/15

in- 1. İnmek 2. Yardımcı fiil -152-

i. 072b/11, 075b/24, 164a/23, 205b/12, 236a/02, 261b/14

i.- di 005a/08, 013b/16, 015a/11, 024a/02, 031b/25, 032a/21, 039a/07, 040b/05, 041a/22, 046b/25, 050b/21, 057a/14, 058b/06, 061a/09, 061b/20, 063a/19, 063a/20, 065a/06, 072b/09, 072b/17, 073a/08, 074b/09, 085a/15, 087a/20, 089b/03, 104b/21, 125b/24, 133a/16, 134b/12, 139a/12, 150a/19, 164a/24, 165a/13, 166b/07, 168b/05, 181a/05, 187b/08, 199b/08, 200b/23, 218a/19, 225b/16, 239a/14, 239b/03, 266a/15, 266a/17, 269a/15, 275b/16, 278a/07, 283b/05, 283b/24, 286b/08, 286b/15, 294a/18, 298a/04, 298a/25, 299b/14, 318b/13, 321b/09, 325a/08

i.- diler 029a/22, 036a/14, 063a/22, 181b/17, 267b/07, 298b/25, 313b/12, 320b/18

i.- dügin 073a/02

i.- düm 016a/20

i.- eler 134a/04

i.- elüm 057b/25

i.- em 057b/22

i.- er 060b/19, 063a/11, 208a/16, 208a/18, 208a/20

i.- erdi 276b/24

i.- eridi 029b/12

i.- erken 123b/08

i.- erler 224b/09

i.- esin 265b/10

i.- eydi 267b/06

i.- mediler 150a/08

i.- mek 135b/20

i.- memişler 220a/25

i.- miş 246a/11

endīşe i.- mişdi 020b/25

i.- üŋ 084a/11, 287a/17

i.- üp 007b/11, 011a/18, 011b/22, 012a/07, 012b/16, 027b/04, 028b/24, 029b/16, 032a/12, 032b/10, 037a/05, 039b/15, 048a/11, 049b/21, 050a/15, 051a/21, 051b/06, 053b/03, 055b/11, 056a/06, 058a/09, 062a/25, 069a/15, 072b/17, 073a/11, 074b/03, 075b/25, 085b/19, 086a/05, 093a/18, 097a/12, 108a/11, 115b/17, 121b/01, 128a/11, 133b/07, 158b/08, 166a/11, 167b/10, 180b/22, 181b/16, 186a/20, 189b/15, 225b/03, 251a/19, 256b/17, 257b/18, 262b/17, 267b/09, 283b/10, 284a/25, 295a/25, 297b/04, 312a/22, 327b/13

inʿām <Ar. Lütuf -10-

i. 110b/23

i.+ ı 154b/13, 242b/12

i.+ lar 046a/08, 111a/01

i. ėt- İyilikte bulunmak 066a/18

i. eyle- İyilikte bulunmak 137a/14, 318b/17

i. ḳıl- İyilikte bulunmak 104a/19, 114a/16

inan- İnanmak -53-

i. 024a/14, 072b/01, 074b/18

i.- a 081b/24, 310a/22

i.- alar 081b/02

i.- an 066b/10

i.- asın 205b/15

i.- dı 045a/01, 053a/17, 149b/19, 267a/25, 310a/03

i.- duġuŋ 176b/15, 244a/06

i.- ma 084b/13, 096a/19, 117a/12, 119b/04, 146a/22, 218a/11

i.- madı 104b/11

i.- maġa 249b/02

i.- maġıl 089b/18, 116a/09

i.- mamaḳ 076b/02

i.- maya 163a/14, 262b/16

i.- mayasın 215a/13, 250a/15, 283a/09

i.- mayup 319b/03

i.- maz 083a/23

i.- mazam 274b/01

i.- mazdum 053a/09

i.- mazlar 256b/10, 307b/17

i.- mazsın 237a/01

i.- mış 246b/17

i.- mışıdı 217a/14

i.- mışlardı 116b/22

i.- up 034a/06, 119b/06, 178a/04, 258a/23

i.- ur 049a/19, 120b/02, 212b/21, 258a/04

i.- urlardı 196a/01

i.- ursaŋ 055b/20

i.- ursın 278b/03, 288a/17

ʿinān <Ar. Dizgin -1-

ʿi. 007b/16

inandur- İnandırmak -6-

i. 288a/18, 301a/01

i.- dı 105a/11, 191b/08, 217a/19

i.- ur 082b/18

ʿ**ināyet** <Ar. Yardım, iyilik -74-

ʿi. 002b/02, 054b/14, 181a/16

ʿi.+ i 101a/17, 223b/08, 244a/24, 249a/03

ʿi.+ idür 169a/23

ʿi.+ in 172b/19

ʿi.+ inde 057b/22, 059a/12, 061b/14, 063b/03, 064a/21, 077b/01, 143b/17, 177b/24, 240a/25, 241a/21, 249a/17, 255b/23, 258b/15, 259b/25, 261a/12, 282a/20, 299b/12, 302b/12

ʿi.+ iyle 017b/19, 024a/07, 042a/08, 078b/04, 079a/23, 124a/11, 172a/04, 172b/21, 185b/17

ʿi.+ üŋde 225a/19

kemāl-i ʿi.+ üŋdendür 263b/22

ʿi.+ üŋdür 061a/16, 062a/08

ʿ**i. bul-** Yardım görmek 223a/18

ʿ**i. ėt-** Yardım etmek 057a/23, 061a/20, 062a/08, 143b/05, 300b/03

ʿ**i. eyle-** Yardım etmek 007b/03, 010b/16, 019a/25, 186a/09, 299b/08

ʿ**i. ḳıl-** Yardım etmek 151b/23, 260b/15, 307b/07

ʿ**i. ol-** Yardım görmek 115b/11, 116a/18, 126a/18, 169a/16, 169a/23, 178b/05, 202a/21, 230b/20, 256b/04, 260b/16, 262b/09, 263b/10, 263a/12, 264b/04, 276b/16, 278a/09, 278b/24, 297a/01, 300b/01, 322b/18

ʿ**ināyetlü** Korunan, kollanan, gözedilen -2-

ʿi. 221a/07, 258b/05

ince İnce -8-

i. 061a/01, 068b/25, 114b/08, 157b/13, 230a/02

i.+ dür 114b/08, 232a/15

i. ol- İnce olmak 194b/08

incecik / incecük İncecik -2-

i. 087a/20, 269a/12

incel- İncelmek -2-

i.- di 028b/22, 095a/06

incelik İncelik -1-

i.+ de 080a/11

inci *bk. incü* -2-

i.+ siyle 195b/15

i.+ ye 255a/07

incid- *bk. incit-* -1-

i.- se 253b/01

incidici İncitici olan, inciten -5-

i. 145b/09, 311b/24

i. ol- İncitici olmak 214b/12, 256a/18, 278b/17

incīl <Ar. İncil -1-

i.+ de 290a/25

incin- Üzüntü duymak, gücenmek -109-

i.- di 056b/10, 057b/22, 092b/05, 097b/12, 099a/22, 099a/25, 116a/14, 142a/07, 155a/12, 157b/01, 158b/02, 167a/19, 179a/04, 189b/17, 190b/03, 206a/19, 238a/14, 238b/04, 240b/03, 266b/02, 303a/10, 317a/06, 323a/21

i.- digüŋ 190b/01

i.- diler 134a/02, 174b/24, 272a/06, 316a/10, 323a/20

i.- dim 074b/23

i.- diŋüz 161b/03

i.- diyse 021a/10

i.- dügi 310a/10

i.- dügin 250b/24

i.- düginden 021a/10

i.- dügümleyin 137b/22

i.- düŋ 323a/01

i.- e 004b/05, 142b/20, 211b/18, 211b/19, 249a/11, 274b/06

i.- ecegi 228b/06

i.- ecek 071a/24, 226a/07, 268b/25

i.- eler 251a/09

i.- em 258a/13

i.- irem 057b/21

i.- me 146b/20

i.- medi 184b/16

i.- medüm 137b/22

i.- mek 216a/10

i.- memişdür 244a/20

i.- meŋ 098b/03

i.- mesün 047b/10, 102a/07, 175a/01, 197b/02

i.- meye 022b/05, 139b/02, 165a/01, 183a/20, 185a/15, 212a/11, 246b/16

i.- meyeler 195a/13

i.- mez 161a/20

i.- mezem 057b/21, 070a/08, 190a/02

i.- mezlerdi 173a/15

i.- miş 190a/21, 206a/19, 270b/16

i.- mişdi 285a/15

i.- mişdür 053a/25, 072a/14, 266b/10, 273b/21, 283a/07

i.- mişidi 167a/25, 268a/16, 268a/20, 275b/16

i.- se 268b/07

i.- üp 003b/20, 076b/01, 090b/01, 090b/06, 148a/17, 179b/06, 245b/07, 258a/13, 273b/05, 302a/22

i.- ür 063b/22, 064b/23

i.- ürdi 053a/04

i.- ürem 074b/18

i.- ürse 250b/19

i.- ici ol- Üzülmüş, gücenmiş olmak 249b/04

i.- melü ol- İncinmiş, gücenmiş olmak 198a/22

i.- miş ol- İncinmiş olmak 122b/04, 134a/25, 196a/09, 227b/18, 227b/2

incit- Kötü söz veya davranışla birini kırmak, üzmek -79-

i.- di 271a/02

i.- düm 165a/08, 206a/06, 206a/17

i.- düŋ 280a/09

i.- e 163a/21, 220b/06

i.- en 202a/17, 244a/11, 244a/12

i.- enlerüŋ 186b/03

i.- esiz 143b/22, 253a/24

i.- eydi 225b/07

i.- icek 324b/12

i.- me 042a/17, 069a/24, 079b/14, 081a/24, 082b/03, 097b/16, 145b/09, 146a/08, 146a/11, 147a/17, 202b/25, 206b/10, 213a/16, 226b/08

i.- medi 001b/12, 122b/05, 305a/07

i.- megil 242b/18, 244b/10, 244b/15, 245a/02

i.- megile 082b/03

i.- mek 152b/21, 290a/10

i.- mekdür 155a/08, 312a/09

i.- meŋ 175a/16, 201a/08

i.- mesün 097a/10, 097b/21, 101b/19, 119b/25, 143a/02

i.- meye 094b/11, 146b/07, 183a/13, 195b/15, 213a/24, 242b/12, 248b/23

i.- meyecek 210b/14

i.- meyeler 172b/23, 244a/01

i.- meyem 180b/21

i.- meyesin 144b/21, 145b/05, 184a/03, 198a/21, 215a/12

i.- meyesiz 172b/18, 173a/05, 173a/06, 188a/12, 243b/19, 275b/12

i.- meyevüz 188a/13

i.- meyeyin 104a/14

i.- mez 065b/07, 210b/15

i.- mezdi 257b/04

i.- mişdi 254a/08

i.- miyem 064b/06

i.- ür 144b/17

i.- ürsiz 091a/05

incitdür- İncittirmek -1-

i.- meyem 170b/20

incü İnci -29-

i. 099a/07, 101b/24, 114a/01, 128b/05, 176a/15, 197b/16, 240b/21, 241a/07, 241a/09, 289a/08, 299b/21, 321b/01

i.+ den 165b/10

i.+ ler 065a/18, 098b/21, 099a/10, 216b/19, 315b/22

i.+ lere 201b/06

i.+ leri 099b/19

i.+ lerinden 157b/20

i.+ lerle 012b/05, 076b/22, 172b/05, 176a/04, 208a/25, 253b/22, 318b/21

i.+ yile 098b/25

incün- İncinmek -3-

i.- dügi 275b/12

i.- düŋse 206b/09

i.- ür 245b/11

inçü *bkz . incü* -1-

i. 185a/02

indir- *bk. indür-* -2-

i.- ici

baş i.+ lerdür 247a/10

baş i.+ lerüz 221a/08

indür- **1.** Aşağı indirmek 2. (Binilen bir hayvan veya taşıttan) inmesini sağlamak-46-

i.- di 009b/12, 141b/12, 188b/10, 203a/16

i.- diler 135a/19, 138a/08, 138b/17, 139a/14, 239b/18, 275a/15, 287a/17

baş i.- diler 139a/21, 199a/06, 218b/24, 280b/02

i.- düŋ 278b/06

i.- e 033b/07

başumı i.- e 024b/17

i.- eceklerdür 252b/22

baş i.- icilerdür 272a/25

i.- em 307b/22

baş i.- eydi 083a/16

i.- i 016a/01

baş i.- medi 234a/25

baş i.- meye 011a/08

baş i.- meyen 306b/08

baş i.- mez 245b/17, 277a/20

baş i.- mezüz 222b/05, 273a/17

baş i.- mişlerdür 189a/14

baş i.- seler 223b/09

i.- üp 190a/18, 252a/25, 266a/19, 323a/11

baş i.- üp 044b/16, 110a/24, 281b/07

i.- ür 030a/22, 036a/24, 127b/14, 143b/14, 239a/11

gözine ḳara ḳan i.- ür 041b/22

inek İnek -1-

i.+ i 003b/15

iŋen Çok, pek çok -56-

i. 003a/11, 005a/03, 022a/25, 032b/15, 033a/11, 033a/21, 034a/16, 039a/13, 042a/14, 043b/03, 063a/08, 073b/18, 074b/25, 078a/21, 079b/06, 092b/24, 097a/08, 116a/02, 117a/21, 117a/24, 120a/14, 153a/04, 154b/15, 161b/09, 166a/17, 168b/05, 196a/01, 202b/25, 210b/10, 212b/15, 213a/25, 214a/07, 216a/23, 216b/07, 231a/23, 234b/18, 237a/25, 242b/05, 244b/18, 245a/05, 245b/20, 247b/20, 252b/05, 252b/16, 256a/04, 257a/08, 264b/03, 265a/01, 265b/11, 265b/16, 266b/21, 285a/07, 298b/22, 307a/20, 314a/09

inil- İnilmek -2-

i.- e 063b/08

i.- se 060b/19

iniş İniş -5-

i. 078a/01, 143b/23

i.+ de 156b/22, 197a/12

i.+ den 004b/07

inkār <Ar. İnkar -2-

i.+ a 119a/24

i. eyle- İnkar etmek 209a/10

iŋle- İnlemek -11-

i.- di 059a/02, 066b/17, 251b/13, 294a/12

i.- din 057a/09

i.- düpdür 086a/11

i.- medüm 088b/15

i.- miş 151b/04

i.- yeyim 268b/16

i.- yüp 097b/16

i.- yürek 206a/02

iŋleş- İnleşmek -1-

i.- üp 180a/05

ins <Ar. İnsanlar -1-

i.+ e 068a/12

inṣāf <Ar. Adalet -48-

i. 073b/09, 077b/01, 109a/15, 134b/01, 144a/12, 173a/09, 228a/11, 229a/04, 281a/21, 291a/12, 324b/11

i.+ dan 259b/18

i.+ dur 079b/01

i.+ ı 084b/19, 112a/13, 210b/08, 213b/23, 235a/24, 319a/09, 319a/12

i.+ ıla 143b/18, 161a/20, 162a/01, 176b/16, 229b/07

i.+ uŋ 096a/08

i. ėt- İnsaf etmek 086b/08, 104a/14, 162a/03, 162a/18, 200a/01, 234b/07, 270b/01, 285a/07, 298b/12

i. eyle- İnsaf etmek 079b/01, 193b/02, 204b/24, 232b/11, 290b/01

i. ḳıl- İnsaf etmek 196a/20

i. vėr- Merhamet etmek 031a/22, 125b/17, 245a/03, 277b/20

i.+ a gel- Merhamete gelmek 202b/04, 235a/05, 247b/25

insān <Ar. İnsan -1-

nesl-i i.+ ı 126b/04

insāniyyet <Ar. İnsanlık -2-

i.+ den 173a/10

i.+ üŋ 184b/11

inşā <Ar. Kaleme alma -1-

i. ḳıl- Yazmak 007b/04

inşallāh <Ar. Allah dilerse, inşallah -4-

i. 160b/06, 164b/19, 179b/19, 294a/14

inşallāhu-teʿālā <Ar. Yüce Allah'ın isteğiyle -2-

i. 092a/16, 275b/02

intiḳāl <Ar. Göç -3-

dār-ı āḫirete i. ėdem 182b/01

ebedī sarāya i. ėtdi 194a/09

ebedī maḳāma i. ėtmiş 184a/01

intiḳām <Ar. Öc alma, intikam -25-

i. 057b/22, 094b/09, 097a/13, 097a/14, 097b/13, 106b/17, 151a/18, 220b/11,

254b/02

i.+ ı 068b/09

i.+ ın 068a/06

i.+ ını 050a/16, 051a/24, 079a/21, 095b/19

i.+ umuz 171a/10

i.+ uŋ 004b/12, 097a/14

i.+ uŋı 108a/15, 120a/17

i.+ üçün 097b/11

i. al- İntikam almak 094a/07

i. ėt- İntikam almak 054b/03, 211a/23

i. ḳoy- İntikam almak 276a/01

ip İp -4-

i. 152a/18, 199a/24

i.+ i 015b/09

i. ṭaḳ- İp takmak 067b/23

iplik İplik -10-

i. 136a/19, 136a/25, 136b/01, 136b/07, 136b/10

i.+ i 136a/17, 136b/01, 136b/03, 136b/04

i. eyle- Pamuğu eğirip iplik haline getirmek 136a/16

irādet <Ar. İrade, dileme -4-

i. 066a/22

i.+ i 029a/04

i.+ ile 042b/18

i.+ iyledür 223b/24

irān <Far. İran -695-

i. 001b/16, 002a/05, 002b/14, 003b/23, 006a/03, 006b/03, 008b/24, 009a/16, 009a/17, 009b/11, 010a/11, 011b/05, 011b/07, 011b/08, 012a/13, 012a/19, 018b/10, 018b/24, 020b/24, 028a/20, 028b/19, 029a/08, 029b/04, 037b/22, 044a/04, 044a/10, 044a/16, 044a/23, 045a/19, 045b/07, 045b/10, 045b/13, 045b/20, 046a/12, 048a/02, 049a/10, 051a/23, 051b/05, 051b/09, 052a/14, 052b/07, 055a/13, 055b/12, 056a/16, 056a/17, 057b/01, 058a/12, 058b/02, 059a/15, 059a/21, 059b/09, 059b/18, 060b/11, 064a/01, 065b/18, 066a/04, 066b/24, 067b/16, 067b/20, 069a/09, 069a/14, 069a/20, 070a/13, 070b/21, 073b/18, 074b/15, 077a/06, 077a/09, 077b/02, 077b/04, 077b/05,

i.+ ıla 116a/17, 224b/18, 261b/24, 290a/16

ʿazm-i i. ḳıldı 069a/13, 170a/02, 293b/22, 308b/10

ḳaṣd-ı i. ḳıldı 254a/07

ʿazm-i i. ḳıldılar 069a/03, 160b/20

i.+ layın 247a/08

i.+ uŋ 004b/01, 008a/17, 010b/11, 024b/06, 026a/06, 042b/23, 043a/05, 045a/02, 045b/15, 046a/21, 051b/01, 063b/12, 065b/17, 067a/14, 071b/16, 073a/15, 078b/17, 079b/04, 082b/07, 104a/14, 105a/02, 141a/17, 143b/11, 146b/02, 154b/20, 155a/01, 159b/15, 159b/25, 161a/08, 161a/12, 161b/25, 163b/05, 165b/21, 170a/03, 170a/04, 170a/05, 172a/02, 172b/05, 172b/11, 173a/21, 180a/20, 180b/19, 181a/04, 183a/07, 184a/13, 186a/22, 188a/06, 188a/13, 189b/21, 191a/20, 191b/12, 194a/14, 202b/05, 224b/08, 229a/02, 251b/21, 251b/23, 251b/24, 255b/16, 263a/01, 265b/25, 269b/05, 275a/11, 277b/22, 284b/09, 284b/16, 285b/08, 287b/23, 291a/13, 299b/25, 304a/10, 307a/07, 311a/03, 313b/20, 316a/09, 317b/09, 319b/17, 323a/01, 327a/11

şāh-ı i.+ uŋ 007b/11

irān-zemīn <Far. İran ülkesi -57-

i. 006a/10, 006a/25, 027b/05, 028a/04, 030b/21, 044a/15, 045b/21, 047a/10, 047a/14, 174a/25, 290b/14, 293a/06, 304a/09, 307b/04, 323b/07

i.+ de 198b/05, 254a/21, 271a/20, 284b/17, 286b/18, 316a/16, 321b/24

i.+ den 002b/05, 150a/25, 201a/06, 230a/11, 303b/06

i.+ e 004a/20, 047a/12, 078a/19, 150b/01, 151b/24, 172a/02, 176b/04, 178b/18, 188a/22, 191b/05, 198a/06, 254b/08, 257a/11, 279a/19, 279b/17, 294b/20, 303a/09, 319a/17, 323a/13

i.+ i 011b/10, 273a/14, 275a/12, 280a/04, 282b/23

i.+ leyin 046a/08

i.+ üŋ 078b/18, 248a/05, 304a/07, 304a/21

irānī <Far. İranlı -169-

i.+ den 269a/05

i.+ ler 003a/06, 022b/10, 023b/17, 027a/14, 027b/13, 027b/21, 029a/05, 055b/09, 055b/13, 059a/22, 063b/13, 063b/20, 084a/23, 106a/19, 107a/11, 160a/18, 161a/15, 161b/02, 163a/06, 163a/11, 163b/20, 170b/08, 170b/11, 172a/14, 172a/16, 178a/03, 178b/09, 178b/16, 181a/03, 190a/14, 190b/21, 191a/08, 202a/05, 260b/24, 261a/25, 262b/24, 269a/03, 270a/21, 270b/23, 271a/19, 272a/07, 272a/12, 272a/17, 284b/21,

285b/01, 285b/10, 289a/19, 290b/15, 295a/07, 295a/15, 296a/05, 296a/11, 320b/09, 321b/12, 321b/15, 322b/16, 322b/20, 323a/13, 323a/24, 323b/01, 324a/01, 325a/21, 327a/08

i.+ lerde 096b/13

i.+ lerden 005a/06, 006a/04, 006a/07, 007a/17, 010b/07, 018a/13, 018b/15, 022b/24, 023a/02, 024a/06, 046a/14, 048a/04, 056a/11, 063b/16, 084a/03, 084b/18, 105b/21, 116a/25, 116b/02, 129b/19, 146a/17, 149b/07, 152a/15, 153a/21, 160b/15, 180a/16, 185a/13, 186a/12, 187b/22, 191a/08, 220b/24, 245b/04, 271a/16, 272a/10, 276b/24, 277a/15, 286a/20, 290b/16, 298a/08, 303b/14, 307a/06, 314a/23, 321a/08, 324a/24, 325a/21

i.+ lere 001b/06, 002b/24, 007b/25, 011b/10, 022b/01, 023b/11, 025b/17, 026a/21, 027a/08, 027b/13, 028a/17, 028a/22, 100b/14, 106b/02, 151a/16, 155a/02, 160a/13, 199a/06, 270b/20, 270b/22, 272a/13, 289b/13, 290b/13, 292a/10, 295a/20, 296a/09, 308b/21

i.+ leri 028b/16, 084a/06, 106a/10, 106a/16, 260a/08, 261b/04, 270b/09, 303b/08, 310b/15

i.+ lerle 003b/21

i.+ lerüŋ 005b/16, 022b/18, 023b/10, 047b/20, 049a/11, 056a/17, 079a/21, 084a/17, 106a/15, 106a/24, 106b/25, 160b/13, 160b/17, 260a/15, 260b/19, 261b/07, 262b/24, 279b/18, 289a/23, 308a/24, 320b/11

i.+ lerüŋdür 179b/12

irec Feridun'un küçük oğlu. Kardeşleri Selm ve Tur tarafından öldürülmüştür. -9-

i. 046a/24, 046b/19, 317a/18, 326b/14

i.+ den 152b/22, 290a/19

i.+ e 017b/06, 314a/03

i.+ ile 291a/01

ireç *bk. irec* -1-

i. 078b/17

irem <Ar. Cennet -1-

i. 197b/04

irem-bāğı <Ar.+Far. +T. Cennet bahçesi -1-

i. 197b/04

iri İri -3-

i. 035b/01, 312a/02, 321b/25

iriflen- Erkeklenmek -1-

i.- me 155a/16

irilik Büyüklük -2-

i. göster- Büyüklük taslamak 290b/01

i.+ inden 058b/19

irşād <Ar. Doğru yolu gösterme -1-

i. ėt- Anlatmak, göstermek 194b/14

irtiḥāl <Ar. Göçme -2-

i. 057a/19

i. ėt- Ölmek 058b/11

ʿīsā <Ar. Hz. İsa -20-

ʿī. 102b/17, 114a/16, 120b/11, 204a/18, 205a/05, 205a/06, 290a/24, 291b/01, 292b/06, 292b/07, 292b/13, 292b/16, 292b/20, 314b/03, 314b/04, 321b/02

ḥażret-i ʿ. 292b/18

ʿī.+ nuŋ 314a/09, 320b/15

ʿī.+ ya 321b/02

ʿīsāyī <Ar. Hz. İsa dinine mensup -1-

ʿī.+ lerdür 112a/10

is̱bāt <Ar. Kanıtlama -3-

i. ėt- Kanıtlamak 152a/06, 192a/25, 193a/09

isfendiyār Lohrasb'ın torunu, Guştasb'ın oğlu olan İsfendiyār, İran'ın ünlü kahramanlarındandır. -643-

i. 046a/22, 046a/25, 046b/03, 047b/08, 048a/05, 048a/07, 050a/17, 050a/19, 050b/05, 050b/10, 050b/11, 051a/10, 051a/19, 052b/04, 052b/06, 052b/09, 053a/04, 053a/21, 053a/24, 053b/01, 053b/03, 053b/04, 053b/05, 053b/09, 053b/11, 053b/22, 054b/14, 055b/22, 056a/06, 056a/11, 056a/13, 056a/15, 056a/25, 056b/03, 056b/07, 056b/15, 056b/18, 056b/23, 057a/01, 057a/03, 057a/23, 057b/01, 057b/10, 057b/11, 057b/12, 057b/14, 057b/19, 057b/24, 057b/25, 058a/02, 058a/08, 058a/11, 058a/12, 058a/16, 058a/24, 058b/06, 058b/12, 058b/13, 058b/14, 058b/18, 058b/22, 059a/04, 059a/05, 059a/06, 059a/10, 059a/12, 059a/13, 059a/21, 059a/25, 059b/01, 059b/02, 059b/03, 059b/06, 059b/08, 059b/10, 059b/11, 059b/17, 059b/20, 059b/21, 060a/04, 060a/07, 060a/14, 060a/16, 060a/19, 060a/24, 060b/02, 060b/06, 060b/07,

067b/18, 068a/24, 068b/20, 070a/01, 070a/04, 070a/06, 070a/10, 070a/13, 071a/10, 072b/18, 073a/13, 073a/15, 073a/17, 073b/04, 073b/06, 074a/16, 074b/03, 075a/10, 075a/23, 075b/06, 075b/25, 076a/01, 076a/03, 076a/25, 080a/13, 080a/15, 080a/25, 084a/20, 084b/16, 085a/06, 085a/20, 085b/23, 087a/17, 087a/22, 087b/03, 087b/05, 088a/23, 088b/05, 089a/04, 089a/05, 089a/10, 089b/04, 089b/06, 090a/17, 090a/19, 090b/03, 090b/06, 090b/07, 090b/19, 090b/21, 091a/10, 091b/18, 092a/05, 095a/19, 095b/17, 096a/03, 097a/18, 098a/05, 107a/23, 108b/09, 131b/20, 258b/03

isiz *bk. isüz* -4-

i. 149b/07

i. ķal- Sahibsiz kalmak 148a/03, 271b/22, 323b/22

isizlıķ Boş, sahipsiz yer, yaban -4-

i. 122b/20, 250a/21

i.+ ları 287a/11

iskender <Ar. Büyük İskender -535-

i. 103a/16, 103a/17, 103a/24, 103a/25, 103b/02, 103b/03, 104a/05, 104a/12, 104a/16, 104a/22, 104a/23, 104a/24, 104b/02, 104b/08, 104b/09, 104b/10, 104b/18, 104b/22, 104b/24, 105a/08, 105a/09, 105a/17, 105a/20, 105a/23, 105b/01, 105b/06, 105b/07, 105b/15, 105b/20, 105b/21, 105b/23, 106a/04, 106a/07, 106a/10, 106a/11, 106a/16, 106a/20, 106a/22, 106b/05, 106b/18, 106b/22, 107a/01, 107a/02, 107a/10, 107a/20, 107b/02, 107b/14, 107b/18, 107b/19, 108a/04, 108a/08, 108a/10, 108a/19, 108a/25, 108b/03, 108b/06, 108b/10, 108b/15, 108b/16, 108b/18, 108b/19, 108b/24, 109a/01, 109a/05, 109a/06, 109b/02, 109b/13, 109b/20, 110a/15, 110b/05, 110b/06, 110b/18, 110b/21, 111b/19, 111b/24, 112a/07, 112b/10, 112b/16, 112b/17, 113a/14, 113a/15, 113b/02, 113b/04, 113b/12, 114a/02, 114b/02, 114b/21, 115b/06, 115b/10, 115b/20, 115b/22, 116a/11, 116a/16, 116b/09, 116b/10, 116b/13, 116b/19, 116b/22, 116b/25, 117a/01, 117a/06, 117a/07, 117a/08, 117a/10, 117a/14, 117a/15, 117a/17, 117a/20, 117a/25, 117b/01, 117b/04, 117b/06, 117b/07, 117b/11, 117b/13, 117b/16, 117b/17, 118a/03, 118a/06, 118a/13, 118a/18, 118a/19, 118a/21, 118a/22, 118b/02, 118b/04, 118b/07, 118b/19, 118b/23, 119a/01, 119a/02, 119a/06, 119a/10, 119a/11, 119a/13, 119a/15, 119a/17, 119a/19, 119a/20, 119a/22, 119a/23, 119b/01, 119b/02, 119b/08, 119b/09, 119b/12, 119b/13, 119b/14, 119b/17, 119b/21, 119b/23, 119b/25, 120a/02, 120a/03, 120a/11, 120a/13, 120a/14, 120a/16, 120a/20, 120a/21, 120a/22, 120b/07, 120b/10, 120b/12, 120b/16, 120b/22, 121a/01,

i.+ em 127b/02

i.+ i 105a/11, 105a/12, 105a/24, 105b/04, 106b/20, 111a/07, 118b/12, 118b/22, 119a/17, 123a/16, 123a/22, 125a/08, 125a/14, 125b/11, 127a/21, 128a/09, 128a/10, 130a/25, 130b/02, 130b/08, 130b/09

i.+ içün 130b/14

i.+ ile 104b/04, 125b/06

i.+ le 120b/18, 121a/15, 121a/21, 128a/09, 128a/19

i.+ sin 105a/08, 119b/12

i.+ sün 119a/21

i.+ üŋ 103a/16, 103a/18, 103a/25, 104a/05, 104a/09, 104a/11, 104a/15, 104b/02, 104b/23, 105a/10, 105a/22, 105b/06, 105b/22, 106a/03, 106b/11, 106b/13, 107a/12, 107b/01, 108a/07, 108a/09, 108a/16, 108b/10, 109a/03, 109a/06, 109a/11, 112b/18, 113a/01, 113a/05, 113a/16, 114a/07, 115a/05, 115b/09, 116a/12, 116a/14, 116b/08, 116b/13, 116b/15, 117a/04, 117b/24, 117b/25, 118a/01, 118a/14, 118b/19, 119a/05, 119a/06, 119a/09, 119a/16, 119a/20, 119a/22, 119a/23, 119b/04, 120a/02, 120a/11, 120a/14, 120a/23, 120b/06, 120b/07, 121a/15, 121b/02, 121b/19, 121b/22, 123a/05, 123a/06, 124a/05, 124a/20, 125a/17, 125b/03, 125b/15, 126a/05, 126b/03, 127a/24, 127b/18, 128a/01, 128a/17, 128a/19, 128b/01, 128b/13, 128b/24, 129a/01, 129a/13, 129b/01, 130b/08, 130b/10, 130b/12, 131a/20

i.+ üŋdür 120a/15

iskendererūs Rumilerin adına İskenderus dedikleri bir tür şifalı ot -1-

i. 103a/12

iskenderiye <Ar. İskenderiye şehri -3-

i. 130b/10, 130b/11

i.+ ye 130b/11

islām Ar. İslam -5-

i. 092a/07, 244a/23, 245a/15

dīn-i i. 117b/02, 328a/05

ism <Ar. İsim -2-

i.+ in 271b/07

i.+ ümi 238b/25

ismaʿil <Ar. 1. Hz. İsmail -5-

i. 117b/06, 117b/08, 117b/11, 117b/12, 117b/13

isnād <Ar. Bir düşünceyi, bir konuyu bir kimse veya sebebe yükleme, ona bağlama -1-
dād-ı i. almaġa 060b/03

isrāf <Ar. Gereksiz yere harcama, israf -4-
i.+ ı 244a/04
i. ėt- İsraf etmek 323a/18
i. ḳıl- İsraf etmek 210b/10
i. ol- İsraf edilmek 238a/14

isrāfil <Ar. Kıyamet günü "sur"u üflemekle görevli melek -3-
i. 125b/14, 125b/15
ṣūr-ı i. 117b/17

issi Sahip, malik -255-
i. 010a/25, 011b/20, 013b/08, 013b/16, 015a/19, 015a/25, 020a/01, 021a/04, 022a/02, 023a/06, 023a/20, 025a/19, 026a/14, 026b/22, 028a/04, 028b/09, 031b/08, 032a/25, 035a/14, 036a/05, 036a/21, 037b/09, 039a/11, 046a/21, 046b/22, 054a/20, 064a/21, 065b/07, 070b/24, 074a/11, 074a/14, 074a/24, 074b/04, 074b/21, 076b/05, 079b/19, 085b/11, 087a/02, 090a/09, 102a/03, 102b/06, 109a/20, 110a/07, 112b/08, 115b/12, 117b/22, 119a/08, 119a/20, 119b/06, 119b/10, 120a/12, 124a/14, 124b/24, 125b/18, 128a/07, 130a/08, 132b/01, 134a/24, 136a/07, 138b/02, 139b/22, 140a/17, 141a/04, 144a/05, 144b/11, 144b/12, 149a/13, 150b/25, 151a/01, 157a/04, 158b/24, 160b/07, 160b/24, 162b/13, 163a/11, 163a/23, 163a/24, 166a/20, 170b/11, 173a/24, 173b/05, 174b/16, 175b/21, 176b/20, 179a/22, 185b/10, 185b/12, 186b/13, 191a/14, 191b/02, 192a/08, 193a/18, 193b/20, 194b/19, 195b/05, 196a/15, 198a/18, 198b/06, 201a/06, 203a/05, 203a/11, 203b/11, 204b/02, 206a/09, 211a/06, 211a/08, 211a/10, 214b/08, 215a/06, 217a/10, 219b/03, 220b/07, 221b/09, 222b/10, 223a/14, 223a/18, 223b/11, 223b/17, 226b/01, 227b/24, 228a/09, 228b/23, 229a/20, 229a/24, 229b/01, 230a/14, 231a/21, 232b/25, 234a/03, 234a/10, 234a/11, 237a/09, 238a/20, 240a/19, 241a/23, 243b/07, 244a/18, 244a/22, 245a/13, 245b/05, 246a/24, 246b/03, 246b/14, 247a/09, 248a/14, 248b/08, 250a/13, 251a/06, 251b/18, 252b/14, 253a/24, 253b/08, 253b/10, 253b/20, 253b/23, 254b/19, 267a/10, 268b/07, 268b/22, 271a/16, 271b/05, 272a/18, 273a/18, 275b/24, 285a/22, 286b/25, 287b/12, 288a/12, 289a/08, 289a/18, 289b/16, 290a/02, 291a/24, 293a/09, 294a/12, 294b/12, 295a/04, 299b/01, 300b/21, 303a/15, 303b/10, 303b/14, 304a/13, 304a/20, 305a/14, 306a/02, 310a/07, 312b/13, 313b/10, 313b/17, 313b/24, 320b/08, 321b/07, 324a/11, 327b/25

i.+ dür 068a/08, 076b/02, 109a/15, 184a/16, 193a/24, 220b/11, 221b/08, 223a/17, 223b/16, 245b/15

i.+ ler 125a/09

i.+ leri 135a/07, 225b/25

i.+ lerinden 293a/14

i.+ n 125b/18

i.+ nden 085a/16, 200a/21

i.+ ne 143a/01, 149a/08, 169a/08, 175a/11, 192a/06, 226a/06, 252b/06, 253b/14, 253b/16, 253b/17, 253b/23, 326a/23

i.+ ni 087b/12, 191b/19, 192a/13, 259b/01, 276a/08

i.+ nüŋ 158b/17, 175a/14, 191b/18, 192a/01, 192a/03, 192a/13, 253b/25

i.+ nüŋdür 253b/01

i.+ sin 073b/09, 244b/05

i.+ ydi 014b/21

i.+ yidi 202b/08

i.+ yüz 070b/16

i. eyle- Sahibi yapmak 109b/02

i. ol- Sahip olmak 010a/12, 133b/09, 189b/08, 212a/01, 240a/09, 242b/22, 243b/11, 271b/08, 303a/10

issiz / issüz Sahipsiz *krş. isiz* -4-

i. ḳal- Sahipsiz kalmak 159b/23, 160a/22, 323b/02

i. ol- Sahipsiz olmak 160a/01

istanbul İstanbul -1-

i.+ dan 290a/06

iste- 1. Aramak 2. dilemek 3. Çağırmak 4. Yardımcı fiil -547-

i. 013a/11, 018a/22, 020b/13, 033a/09, 035a/08, 035a/16, 122a/06, 167b/21, 246b/04, 247b/07, 256a/24, 280a/12, 314b/09

dād i. 028b/22

ḫarāc i. 120a/04

i.- di 010b/10, 028a/08, 033b/03, 035a/08, 035a/09, 039a/08, 069b/14, 070b/25, 079b/15, 091a/13, 094b/07, 095a/09, 122b/13, 136b/14, 136b/16, 150a/09, 165b/23, 176a/16, 181b/07, 182a/23, 217a/20, 218b/10, 252a/07, 262b/20, 289b/08, 304b/24, 306b/19, 317b/04, 318b/11

ḫarāc i.- yecek 175a/17

i.- yeler 023a/12, 112b/06

meded i.- yelim 014a/21

i.- yelüm 163a/16, 246b/02

dād i.- yelüm 031a/22

i.- yem 012a/23, 020b/09, 024b/24, 038a/19, 190b/20, 306a/05

meded i.- yem 289b/13

yardım i.- yem 006b/22, 325b/17

i.- yen 092b/11, 100b/24, 113b/24, 119b/02, 155a/04, 170a/07, 214a/25, 232a/07, 233b/16, 275b/06, 286b/02

yardım i.- yen 147b/06

i.- yene 212a/25

i.- yenler 303a/16

feryād i.- yenlere 214a/06

i.- yesin 019a/25, 124b/11, 145b/07, 199b/21, 199b/23, 205b/07, 245b/04, 255b/18, 266a/10, 310a/18

i.- yesiz 195b/19

i.- yevüz 193a/09

şikestlik i.- yevüz 163a/17

i.- yeydi 025a/09

i.- yeyin 296a/08

i.- yicek 215b/01, 288b/24

yardım i.- yicek 115b/25

yol i.- yicek 039a/19

ad i.- yici 285a/02

belā i.- yici 145b/19

cenk i.- yici 301a/20

cihān i.- yici 018a/08

feryād i.- yici 198a/11

kīn i. -yici 003a/02, 003b/22, 017a/03

ṣavaş i.- yici 010a/12, 032a/18, 041b/07

yol i.- yici 010b/08

i.- yiŋüz 196b/01

i.- yü 005b/23, 015b/22, 029b/10, 034b/06, 040a/06, 042b/04, 043b/02, 043b/10, 099b/01, 125b/02, 207a/10, 207a/14, 207b/16, 209a/02, 285b/15, 299a/17, 312a/06

āmān i.- yü 003b/21

çāre i.- yü 038b/12, 038b/22, 187a/17

dād i.- yü 164a/01, 289a/03, 289a/15, 324a/01

feryād i.- yü 191b/20

meded i.- yü 202a/19

i.- yüben 043a/18

i.- yüp 006b/17, 017a/16, 032a/13, 032b/08, 035a/17, 041a/08, 041b/10, 120b/21, 133a/20, 281a/02

ḫarāc i.- yüp 169b/21, 180b/21, 289a/22

mühlet i.- yüp 230a/16

iṣṭeḫr İran'ın önemli şehirlerinden biri -22-

i. 104b/05, 107a/01, 253a/20, 323a/20

i.-i rāmı 300b/06

i.+ de 106b/19, 131b/19, 134a/21, 136a/02

i.+ den 107b/20, 134b/09, 135b/12, 193a/07

i.+ e 106b/01, 107a/02, 109a/09, 109b/03, 133a/24, 157b/21, 172a/22

şehr-i i.+ e 169b/16

i.+ i 188b/12

iṣṭeḫre *bk. iṣṭeḫr* -3-

i.+ ye 135a/04, 136a/08, 153a/23

istet- Kız istetmek -1-

i.- di 311a/11

isteyici 1. İsteyen 2. Arayıcı, arayan -4-

i. 112b/12

i.+ ler 011b/03

i.+ nüŋ 198a/11

i.+ ydi 010b/08

istiʿānet <Ar. Yardım isteme -2-

i. 039b/10

i. diledi 201a/04

istiʿaniyyet <Ar. Yardım, yardım isteme -1-

i.-i ḥaḳ 057a/07

istifā <Ar. Alacağını borçludan tamamen almak -1-

i. 094b/09

istiġfār <Ar. Günahın bağışlanmasını dileme -9-

i. 184b/25

i. ėt- Tövbe etmek 249b/17, 273a/02, 321b/04

i. eyle- Tövbe etmek 285a/08

i. ḳıl- Tövbe etmek 163b/07, 172a/11, 275b/01, 287b/06

istiḥżār <Ar. Hatıra getirme, hatırlama -1-

i. ėt- Hatrılamak 249a/02

istiḳbāl <Ar. Bir kimseyi karşılama -3-

i. 161a/09

i.+ e çıḳ- Karşılamaya çıkmak 007b/07, 158b/07

istimāʿ <Ar. Kulak verip dinleme, işitme -3-

i. 081a/16, 089b/19

i.+ dan 081a/16

istimālet <Ar. Teselli etme, avutma -8-

ṣıfat-ı i.-i leşker 064b/13

i.+ le 064b/19

i. vėr- Teselli etmek 058b/07, 064b/13, 064b/14, 064b/18, 064b/20, 102b/04

isüz Issız, sahipsiz *krş. issüz* -10-

i. 054b/02, 057a/11, 085a/21, 116a/06, 280b/04, 287a/12

i.+ dür 054b/14

i. ḳal- Sahipsiz kalmak 077b/23, 272a/07, 298b/15

iş İş -1606-

i. 002b/12, 003a/03, 003a/14, 017b/02, 018b/16, 019a/01, 023a/16, 023a/19, 024a/09, 024b/09, 028a/17, 029b/16, 030a/04, 033b/03, 035a/06, 035b/24, 036a/22, 036a/25, 036b/12, 038b/14, 038b/18, 038b/23, 039a/02, 040b/25, 041a/24, 041b/02, 043b/05, 043b/11, 044b/20, 048a/21, 052a/02, 052a/25, 053b/01, 053b/20, 054a/22, 055a/09, 062a/08, 062a/20, 064a/03, 064a/04, 065a/16, 066b/06, 067a/20, 067b/13, 071b/22, 072a/22, 072b/02, 074a/20, 074a/24, 074a/25, 075a/15, 077b/12, 078b/21, 081b/19, 082b/06, 084b/24, 086b/07, 086b/14, 087b/12, 087b/13, 089b/02, 089b/17, 089b/18, 092a/25, 093b/24, 094b/08, 094b/10, 095b/07, 104b/17, 105a/18,

106a/02, 107b/25, 108b/21, 110a/03, 110a/06, 112a/02, 115b/04, 116a/24, 117a/23, 119b/05, 123a/17, 123a/20, 129a/16, 129b/17, 134a/12, 135a/15, 136b/09, 137a/04, 140a/12, 141a/19, 144b/14, 145b/03, 146b/08, 148a/20, 150b/21, 153a/08, 154b/06, 154b/09, 155a/19, 159a/05, 160a/18, 162a/11, 162b/13, 163b/24, 167b/07, 167b/20, 171a/07, 171a/14, 171a/15, 171b/13, 172a/01, 172b/17, 177b/22, 180b/04, 186b/25, 187b/15, 189a/02, 189a/22, 189b/05, 191a/11, 191a/18, 193a/23, 194b/07, 194b/16, 195a/22, 195b/12, 195b/25, 198b/03, 198b/07, 199b/23, 204b/08, 211b/05, 212b/21, 217b/04, 218b/03, 219a/11, 220b/09, 221b/11, 223a/10, 223b/19, 228a/19, 233b/10, 244a/06, 246a/19, 246a/23, 246b/02, 249b/06, 256a/08, 256b/03, 257a/20, 258b/10, 260a/01, 262b/07, 263a/12, 265b/18, 266b/22, 268a/20, 269a/07, 274b/02, 275b/13, 276a/05, 276b/12, 279b/08, 281a/23, 284a/13, 288a/05, 292a/10, 292b/19, 296a/20, 296b/25, 298a/15, 302a/18, 302b/24, 303b/13, 304a/01, 305b/16, 307b/15, 316b/05, 316b/06, 318b/12, 320b/08, 320b/11, 322a/04, 322b/21, 325b/04, 327a/03, 327a/16

i.+ de 002a/21, 002a/22, 014b/24, 019a/11, 020a/04, 025a/10, 033b/05, 039a/10, 041a/21, 041a/22, 043b/20, 045b/18, 047b/05, 047b/09, 071a/07, 071b/15, 074b/06, 083a/07, 085b/03, 087b/13, 087b/16, 088b/02, 089b/08, 094b/11, 095b/22, 096b/18, 101b/01, 107b/15, 112b/20, 120b/20, 121b/02, 140b/10, 143a/11, 145a/09, 145b/14, 145b/21, 146a/12, 159b/09, 161b/13, 161b/17, 163b/17, 171a/16, 177a/22, 178a/21, 179b/25, 180a/19, 183a/12, 186b/02, 189b/17, 194b/12, 194b/17, 201a/17, 201a/22, 210b/04, 211a/16, 214b/13, 221b/09, 224a/01, 227b/23, 230b/06, 234a/04, 235b/06, 243a/05, 250a/06, 250a/10, 254a/13, 255b/01, 256b/12, 258b/06, 259a/14, 270a/25, 271a/01, 271a/21, 271a/25, 271b/08, 271b/14, 275a/12, 276a/08, 276a/17, 276b/01, 278a/06, 289a/03, 294b/14, 299b/08, 300a/23, 300b/22, 304a/06, 307a/04, 312a/07, 323a/03, 327b/04

i.+ dedür 183a/15, 183a/24, 223a/11

i.+ den 002a/05, 002b/04, 004a/24, 006a/13, 006b/18, 009a/24, 012b/10, 013a/02, 017a/24, 019a/14, 020b/25, 021b/10, 024a/10, 027b/02, 034b/19, 035b/14, 035b/24, 036b/12, 036b/14, 037b/02, 039a/21, 039a/24, 041b/12, 043b/07, 045b/01, 074a/09, 083b/16, 098b/08, 101b/14, 105a/19, 106a/01, 107a/10, 121a/24, 147a/21, 160b/21, 167b/10, 169b/10, 175a/02, 175a/14, 175a/16, 197a/08, 198b/04, 211b/18, 220b/09, 224a/02, 233a/08, 234a/05, 238b/13, 239a/11, 248b/24, 258b/10, 264b/11, 265b/02, 268a/13, 272b/02, 273a/17, 273a/22, 273b/16, 281a/22, 283a/10, 284b/05, 284b/23,

289b/18, 290b/01, 298a/03, 298a/14, 298a/16, 298a/24, 298b/20, 307a/06, 307b/20, 307b/21, 308b/15, 310a/13, 316a/10, 323a/01

i.+ di 107a/22

i.+ dür 081a/08, 114b/16, 128a/21, 132b/22, 163b/13, 171b/05, 178a/25, 224a/02, 239a/24, 249a/10, 304a/01, 314b/12

i.+ e 003a/10, 010b/17, 015b/16, 021b/20, 023b/17, 025a/09, 027b/13, 032b/01, 032b/04, 036b/04, 036b/15, 037a/20, 038b/12, 038b/15, 042a/01, 042a/20, 050a/17, 055b/23, 057b/06, 072a/14, 072a/23, 072a/24, 075a/14, 079b/14, 085b/08, 087b/14, 088a/02, 088a/12, 090b/20, 092a/12, 093b/14, 096b/20, 097b/21, 099b/02, 102a/05, 104b/16, 107a/10, 107a/15, 107a/22, 107b/25, 108b/14, 109a/12, 109a/18, 117a/07, 119a/24, 120a/21, 122b/14, 123a/20, 123b/12, 125a/11, 133a/09, 134b/02, 140a/04, 153b/13, 154a/07, 161a/20, 161b/07, 162a/11, 162b/09, 167b/06, 171a/13, 171a/14, 172a/10, 175a/20, 175b/01, 175b/03, 178b/11, 180a/03, 180b/14, 186b/12, 186b/16, 190a/25, 192a/16, 193b/06, 194b/05, 194b/09, 198a/13, 203a/04, 209b/11, 212b/02, 212b/10, 214b/20, 216b/10, 218a/16, 218b/01, 218b/05, 221b/03, 233a/01, 233b/14, 237b/22, 240b/09, 240b/23, 242b/25, 245a/10, 246a/17, 251b/17, 254a/14, 255b/03, 258a/06, 259b/05, 266b/07, 268a/25, 268b/04, 270b/04, 271a/02, 274a/19, 280a/20, 284a/06, 287b/07, 288a/14, 289a/12, 290a/17, 291a/09, 296b/21, 298a/18, 300b/05, 303a/11, 303a/21, 304a/11, 305a/15, 307b/23, 308b/12, 317a/22, 319a/25, 322a/07

başumuza i. geldi 107a/09

başuŋa i. geldi 082b/25

başa i. gelicek 221b/11

başına i. geliser 148b/24

elinden i. gelmez 038b/04

ellerinden i. gelmeye 259b/09

ellerinden i. gelmez 074a/15, 214b/24

ellerinden i. gelmez olur 071b/04

başlarına i. gelmiş 222b/03

başuna i. gelmişdür 276a/05

elinden i. gelür 145b/04, 215b/07, 256a/11

başına bir i. getürecekdür 106a/07

başumıza i. getürür 083b/17

i.+ i 002a/18, 002b/04, 006a/14, 007a/19, 010a/25, 015a/14, 017a/24, 017b/03,

i.+ lerile 192b/20

i.+ lerimüzi 193a/21

i.+ lerinde 277b/05

i.+ lerinden 092a/10, 124a/23, 228a/05, 228a/20, 244b/18, 279a/14, 292b/19, 299a/05, 317a/06

i.+ lerine 044b/16, 101a/06, 109b/04, 119a/16, 141a/10, 198b/20, 267a/02, 291a/22

i.+ lerini 026b/08, 079b/13, 126b/18, 241a/22, 267a/01

i.+ lerüŋ 044a/18, 196b/25, 228b/03

i.+ lerüŋe 263a/10

i.+ lerüŋi 277b/07

i.+ üm 003b/09, 019b/12, 024b/19, 095a/22, 128a/14, 147b/03, 163a/24, 196a/06, 207a/19, 207b/20, 239b/25, 312a/08

i.+ ümden 023b/03, 143b/16, 300b/02

i.+ ümdür 207a/22

i.+ üme 033b/14, 073b/16, 242a/14, 263a/11, 303b/21

i.+ ümi 038b/23, 049b/12, 102a/07, 115b/05, 239b/10

i.+ ümüz 041b/01, 187b/14, 300b/03, 320b/07, 324b/15

i.+ ümüzi 075a/25

i.+ üŋ 008b/14, 008b/24, 012b/01, 017b/02, 023a/23, 036b/14, 040b/24, 045b/04, 046a/24, 052a/10, 053b/07, 055b/21, 057b/07, 058a/15, 067a/23, 069a/12, 073b/08, 074a/07, 080a/19, 082b/05, 085b/23, 086b/14, 090b/13, 090b/15, 092b/12, 096b/19, 096b/22, 098a/07, 106b/02, 107a/14, 109b/01, 111b/25, 112a/01, 112b/19, 115b/21, 123a/20, 125b/18, 132a/24, 133a/01, 144b/24, 146a/16, 156a/22, 156b/08, 160a/23, 161b/11, 171a/16, 180b/17, 182b/15, 189b/22, 198a/22, 200b/14, 202b/25, 203b/03, 211b/12, 212b/09, 213b/04, 217b/08, 218a/05, 218a/17, 223a/05, 232a/01, 243a/04, 248a/22, 252a/10, 254a/14, 254b/23, 256b/12, 257a/06, 258a/03, 263b/14, 265b/08, 266a/25, 269b/09, 269b/20, 271b/06, 277a/18, 277b/01, 280a/10, 281a/02, 281a/05, 281b/22, 283b/14, 283b/15, 287b/22, 288a/01, 289a/23, 297b/09, 303b/10, 304a/12, 307a/23, 308a/21, 313a/20, 321b/06, 322b/23, 323b/17

i.+ üŋde 096b/20, 250a/07, 270a/07

i.+ üŋdür 096b/05, 297b/09

i.+ üŋe 075b/20, 107a/24, 107b/17, 203b/02, 226a/20

i.+ üŋi 046a/04, 071a/20, 071b/03, 096a/13, 096b/20, 096b/21, 116a/25, 145a/08,

189b/09, 242b/20, 244b/10, 245a/09, 259b/04, 271b/15, 308a/02, 319a/20

i. başa düş- Bir işi kendi başına halletmek 119a/25

i. başar- Bir işi layıkıyla yapmak 035a/02, 200a/23

i. bil- Bir işi layıkıyla bilmek 005a/18, 195a/03, 260a/04, 268a/21, 270a/01

i. d(t)ut- Bir işi meslek edinmek 007a/07, 007a/20, 075a/12, 256b/21

i. düş- Birinin işi yapması gerekmek 003b/24, 021b/07, 049a/08, 050b/07, 128a/21, 276a/21

i. ėt- 1. Aldatmak, birine beklemediği bir davranışta bulunarak onu zarara sokmak. 2. Alışkanlık haline getirmek 3. Davranmak 024b/08, 041a/21, 047b/08, 049b/12, 051a/05, 053a/13, 053b/06, 061b/14, 067b/14, 069b/22, 071a/24, 071b/18, 078a/16, 079a/17, 081b/19, 081b/22, 084a/21, 088a/03, 089a/09, 091b/10, 092b/08, 095a/23, 098b/02, 104a/10, 104b/15, 107a/16, 119b/01, 120a/20, 120b/06, 120b/16, 120b/22, 133a/06, 140a/08, 144b/15, 144b/25, 145a/04, 145a/14, 145a/18, 147a/20, 148b/17, 158b/09, 160b/10, 172b/23, 177b/17, 180b/01, 187b/20, 190a/05, 199b/16, 209b/21, 210b/19, 211a/16, 212b/22, 214b/09, 220b/13, 227b/07, 233a/10, 235a/21, 242b/25, 244b/15, 250b/15, 267a/02, 272a/05, 272a/12, 280a/24, 280a/24, 284b/02, 286b/02, 300b/09, 303a/16, 306b/24, 307a/12, 307a/24, 309b/24, 310b/03, 311b/23, 312a/15, 317a/10

i. eyle- İş yapmak 272a/05, 308a/22

i. gel- Beklenmedik bir durumun ortaya çıkması 135a/07, 248b/09

i. gör- 1. Bir işi yapmak 2. Tecrübe kazanmak 003b/15, 005a/18, 005a/19, 027b/02, 046b/19, 095b/15, 102a/12, 103b/21, 104b/09, 134b/13, 140b/21, 142b/10, 161b/10, 170a/22, 171a/06, 201a/14, 220a/23, 232b/21, 237b/14, 248b/09, 256b/09, 258a/20, 260a/22, 276b/01, 276b/23, 281b/01, 290b/02, 307a/22

i. göster- Bir kişinin savaş hünerlerini göstermesi 035b/15

i. işle- Çalışmak, iş yapmak 082a/20 099a/18, 108b/05, 111b/17, 119a/25, 125b/03, 126a/18, 136a/14, 136b/08, 144b/24, 145b/12, 146a/15, 147b/05, 154b/15, 169b/10, 172b/02, 173a/08, 233a/15, 243a/01, 243a/01

i. ḳıl- Aldatmak, birine beklemediği bir davranışta bulunarak onu zarara sokmak. 035b/21, 038a/24, 040b/23, 081b/15, 085a/01, 107b/06, 119b/04, 127b/09 133a/04, 134a/25, 138b/07, 151a/16, 160a/12, 160a/22, 167a/03, 167a/08, 178b/21, 186b/01, 190b/02, 192a/11, 194b/19, 196a/14, 204a/21, 210b/01, 220b/05, 221b/07, 225a/06, 228a/06, 231b/12, 234b/05, 241a/12, 248a/02, 250b/06, 252b/20, 256b/07, 259b/25,

261b/10, 265a/11, 294b/05, 297a/24, 301b/21, 303a/19, 303b/21, 307a/12, 309a/02, 311a/24, 311b/23, 321b/12

i. ḳılmış ol- İş yapmış olmak 036b/03

i. ol- 1. Anlaşılmaz, bilinmeyen bir durum olmak 2. Yaşamak 019a/15, 137b/17, 252b/20, 321b/12

i.+ den düş- İş yapamaz hale gelmek 227b/20

i.+ e yarar ol- İşe yarar olmak 033b/15

i.+ i ḳoy- İşi bitirmek, paydos etmek 099a/03

i.+ ine ḳal- Yapılan işi ciddiye almak 082a/04

i.+ ini bitür- Öldürmek 273a/24

işāret <Ar. İşaret -11-

i. eyle- İşaret etmek 060b/07, 161a/14

i. ḳıl- İşaret etmek 073a/19, 120b/03, 205b/23, 261b/21, 259a/05, 262a/23, 325a/05

i. ol- İşaret olmak 189a/21, 272b/11

işbu Bu -224-

i. 031a/14, 044b/19, 048a/09, 048a/19, 048b/24, 049a/04, 049b/10, 049b/11, 050a/23, 051a/06, 051a/11, 051b/16, 052a/04, 052a/11, 052b/21, 052b/24, 053b/20, 054a/22, 054a/23, 054b/20, 054b/21, 054b/24, 055b/04, 057a/19, 057a/21, 057b/18, 058a/07, 058a/23, 058b/11, 059b/16, 063b/06, 063b/19, 064b/18, 065a/22, 066a/12, 067a/20, 068b/03, 071b/23, 073a/10, 074a/08, 078b/19, 078b/25, 081b/21, 084b/14, 086a/19, 086b/24, 087a/20, 087b/14, 089a/20, 090a/08, 090a/09, 091a/14, 092a/24, 092b/12, 093b/14, 094b/12, 095a/14, 095b/05, 095b/13, 096a/05, 096a/10, 097a/16, 098a/01, 098a/02, 098a/23, 099b/20, 100a/13, 103a/07, 103a/08, 103a/23, 108b/12, 109b/11, 109b/12, 109b/13, 109b/25, 110a/01, 110b/24, 111a/05, 113a/03, 114a/19, 114b/05, 114b/06, 114b/07, 117b/06, 117b/20, 118b/15, 119a/25, 122a/05, 123b/01, 123b/23, 123b/24, 124a/18, 125b/13, 126a/08, 128a/21, 128a/22, 130b/16, 130b/24, 131a/24, 133b/23, 134a/03, 134a/09, 134a/10, 140a/13, 140b/06, 141b/19, 141b/23, 142a/04, 142a/12, 143a/20, 144b/05, 148a/15, 149a/19, 151b/03, 152a/17, 153b/15, 153b/16, 153b/17, 161a/14, 161b/21, 161b/24, 162a/13, 162a/19, 164a/22, 164b/25, 165a/03, 165a/07, 165a/12, 166a/08, 166b/04, 166b/19, 167a/04, 167b/11, 169a/13, 173b/17, 178a/17, 178b/20, 183b/02, 189b/03, 190b/13, 199b/09, 200a/21, 201a/15, 202b/18, 203a/18, 204a/06, 204a/07, 205b/08, 207a/18, 211b/04, 217a/24, 217b/14, 217b/18, 224b/25, 225a/02, 228b/23, 229b/02, 230b/12, 231b/10, 232a/19, 232b/21,

234a/04, 240a/22, 243b/09, 245a/07, 246b/03, 248a/01, 251b/08, 251b/10, 252b/10, 253b/23, 256a/11, 256b/20, 260b/03, 261a/21, 261b/02, 261b/12, 264b/02, 265b/08, 266a/21, 269a/03, 269a/04, 271a/02, 271a/05, 271b/07, 273b/20, 274a/18, 276b/08, 277a/07, 278a/14, 279a/09, 283a/08, 284a/03, 284b/12, 286b/19, 287a/16, 289a/15, 291a/12, 294a/12, 297a/09, 300a/02, 301a/09, 301a/23, 301a/25, 302a/13, 302b/04, 309a/24, 310a/05, 315b/10, 318a/21, 319b/17, 322a/02, 322a/23, 325b/03, 327b/20

i.+ dur 123b/24, 288a/11

işçi İşçi -1-

i.+ lerüŋ 012b/10

işkence <Far. İşkence, eziyet -1-

i. ėt- İşkence etmek 312a/14

işle- 1. Çalışmak, iş yapmak 2. Yapmak -125-

i. 088a/03, 089b/12, 099a/23, 117a/23, 193b/08, 218b/21, 242b/09, 242b/20, 271b/15, 277b/02, 290a/02

i.- di 063b/04, 202a/22

günāh i.- düm 251a/23, 271a/11, 307a/08

i.- düŋ 178a/13, 277b/17

i.- gen 136a/18

i.- gil 101b/12, 242b/23, 244b/10

iş i.- me 099a/18, 233a/16

i.- meden 050a/12, 063a/15

i.- medük 096b/18

i.- mege 033b/03, 098b/24, 099a/06, 119b/09, 212b/11, 228b/05

eylük i.- mege 181a/13

i.- megil 063a/16

iş i.- megil 243a/01

i.- mek 099a/24, 099b/05, 242b/08

ad i.- mek 092b/07, 092b/08

iş i.- mek 119a/25, 126a/18

i.- mekden 099a/23

günāh i.- mekden 211b/05, 226b/07

iş i.- mekden 108b/05

i.- mekdür 211a/16

iş i.- mekle 243a/01

i.- meyesin 144a/10

i.- mişlerdi 219a/07

şuç i.- mişlerdür 311a/08

i.- ŋ 168a/11

i.- r 125a/10, 147b/20, 189b/04

bildügin i.- r 310a/03

i.- rdi 136b/09, 173a/12, 193b/24

iş i.- rdi 136a/14

i.- rdüŋ 093a/03

i.- rem 099a/19, 323b/06

i.- ridi 099a/25

i.- rken 080a/08

i.- rse 112a/01

i.- se 162a/09, 243a/09,

günāh i.-se 211a/22, 292a/25

iş i.- se 125b/03, 136b/08, 144b/25

iş i.- seŋ 146a/15

i.- sün 307a/08

luṭf i.- sün 311b/25

i.- ye 096b/21, 103b/15, 190a/22, 193a/21, 211b/20, 226b/13, 227b/06, 241b/12, 242b/13, 250a/06, 270b/01, 276b/07

erlik i.- ye 142b/23

i.- yecek 198b/20

i.- yecekdür 092a/22

i.- yeler 230b/21

ad i.- yem 1841/11

i.- yem 058b/03, 072b/03, 162a/11, 162a/13, 184a/11, 278b/21

iş i.- yemeye 169b/10

i.- yen 087b/15, 136b/06

iş i.- yen 145b/12, 147b/05

i.- yesin 044b/25, 094b/11, 104a/06, 107b/16, 144b/24, 155a/20, 193b/01, 204b/12, 245a/09

iş i.- yesin 154b/15

iş i.- yesiz 173a/08

i.- yevüz 211b/04

i.- yeyin 210b/09

i.- yicek 094b/09

i.- yicekdür 094b/09

i.- yicidür 272a/20

iş i.- yimez 172b/02

i.- yimezem 099b/06

i.- yü 101a/25

i.- yüp 156b/08, 002a/10

iş i.- yüp 082a/20

işlen- Yapılmak -3-

i.- di 104b/17

iş i.- meden 111b/17

i.- meye 094b/10

işlet- Yaptırmak -1-

i.- en 087b/14

işlü İşli -12-

i. 007b/20, 008a/22, 011b/08, 017a/04, 019b/01, 020a/22, 020a/23, 024a/15, 024a/16, 052b/18, 274b/14

i.+ nüŋ 004b/16

ʿ**işret** <Ar. İçki meclisi, zevk ü safa -85-

ʿi. 021a/16, 075b/24, 079a/24, 089b/13, 219a/02, 277b/06

ʿi.+ de 017a/13, 066a/06, 146b/17, 217a/03, 240b/01

ʿi.+ dedür 169b/24

ʿi.+ den 012b/20, 018b/12, 224b/10, 243a/21, 294a/13

ʿi.+ dür 241a/24

ʿi.+ e 002a/17, 068a/07, 115a/14, 133a/11, 137b/08, 157a/12, 167a/11, 169a/10, 169b/23, 170b/22, 173a/14, 181b/05, 210a/05, 219a/01, 307b/09, 312b/03

ʿi.+ ile 182b/12, 206b/12, 244a/01

ʿayş u ʿi. ḳıldılar 293b/21

ʿayş u ʿi. ḳılmaġa 060b/03

bezm ü ʿi. ḳılsa 217a/12

ʿi.+ lerle 009a/10

ʿ**i. ėt-** Yiyip içmek, zevk ü safa etmek 018b/11, 039a/14, 053a/02, 055a/07, 062b/13, 072b/13, 073b/25 076b/12, 096b/25, 110b/21, 111a/08, 138b/23, 150b/13, 168b/01, 169b/15, 170a/08, 170b/23, 173a/13, 182a/06, 182a/08, 191b/01, 211a/12, 220b/25, 221a/02, 226a/08, 250b/05, 264b/08, 268a/01, 273b/02, 309a/23, 311b/17, 323a/18

ʿ**i. eyle-** Yiyip içmek, zevk ü safa etmek 040b/09

ʿ**i. ḳıl-** Yiyip içmek, zevk ü safa etmek 017b/22, 069b/23, 082b/04, 164b/10, 165b/06, 179a/17, 302a/08

ʿ**i.+ e otur-** İçki sofrasına oturmak 003b/10, 014a/07, 057a/13, 166a/24

ʿ**işretci** İşret meclisi görevlisi

ʿi.+ ler 012a/08

işsiz İşsiz -1-

i. ol- İşsiz olmak 242b/25

işte İşte -2-

i. 069b/05, 224a/24

iştihā <Ar. İştah -1-

i.+ sını 114b/25

iştiyāḳ <Ar. Özlem, hasret -1-

i. 068b/12

it Köpek -15-

i. 049b/13, 084b/21, 088b/04, 187a/02, 193b/15, 268b/05, 268b/06, 268b/24, 300b/02, 307a/24

i.+ i 263a/06, 278a/20

i.+ ler 100a/11

i.+ lere 278a/01

i.+ lerile 084a/21

ʿ**iṭā** <Ar. Verme -3-

ʿi.+ dan 076b/17

ʿi.+ lar 076b/16

ʿ**i. ėt-** Vermek 101b/25

iṭāʿat <Ar. Boyun eğme, itaat -2-

i. ėt- Boyun eğmek 003a/20

i. göster- İtaat etmek 199b/17

ʿ**itāb** <Ar. Azarlama -3-

ʿi.+ ıla 186b/23, 189b/07

ʿ**i. ėt-** Azarlama 138b/21

itbāʿ <Ar. Tabi olma -1-

i. ḳıl- İtaat ettirme *112a/14*

iti Keskin, sert -6-

i. 016b/03, 017a/01, 017a/06, 017b/07, 035b/17, 042b/06

ʿ**itibār** <Ar. Değer, önem, saygınlık, itibar -58-

ʿi. 093a/06, 196a/05, 212b/01, 256b/08

ʿi.+ dan 159b/16, 305a/03

ʿi.+ ı 172b/01, 211a/07, 215a/19

ʿi.+ uŋ 092b/23

ʿ**i. bul-** Değer görmek 131a/22, 227a/04, 252b/25, 259b/08

ʿ**i. ėt-** Değer vermek 060a/08, 075b/10, 081b/11, 093a/21, 110b/13, 112a/16, 112a/18, 144b/15, 176a/08, 196a/07, 203a/09, 234b/03, 234b/17, 244b/24, 259b/23, 259b/24, 266b/03, 268a/14, 268b/24, 272b/12, 287b/02, 293a/01, 301a/11, 301a/18, 304a/19, 310a/23, 314b/01, 314b/05, 314b/06, 318a/12, 318a/17, 324b/25

ʿ**i. eyle-** Değer vermek 287a/09, 291b/22, 301a/17

ʿ**i. ḳalma-** Bir şeye ya da bir kimseye değer verilmez, itibar edilmez olmak 152b/11, 183a/04, 318a/22

ʿ**i. ḳıl-** Değer vermek 174a/08, 245b/07, 266a/18, 303a/21

ʿ**i. ol-** Değer vermek, itibar etmek 227a/17

ʿ**i.+ ı ol-** Saygı ve değer görmek 269a/02

ʿ**itibārsuz** İtibarsız -3-

ʿi. 046b/16, 244b/24, 280a/02

iʿ**tiḳād** <Ar. İnanç, inanma -20-

i. 019b/03

ḥüsn-ı i. 034a/19

i.+ ımuzca 019a/24

i.+ ları 136a/01, 260b/11, 292a/24

i.+ larınca 045a/05, 045a/14

i.+ um 256b/21

i.+ uŋ 193a/25, 242b/16

i. ėt- İnanmak 076b/01, 186b/07, 191b/08, 217a/14, 217b/01, 261b/21

i. eyle- İnanmak 170a/25

i. ḳıl- İnanmak 045a/01, 115a/04

iʿtiḳādlu İnançlı -3-

i. 210a/11, 215b/22

i. ol- İnançlı olmak 272a/02

iʿtimād <Ar. Emniyet, güven -7-

i. 112b/20

i.+ uŋ 084b/15

i. ėt- Güvenmek 098a/01, 122a/05, 131a/25

i. eyle- Güvenmek 054b/23

i. ḳıl- Güvenmek 131b/02

itleş- İtleşmek, sağa sola sataşmak -1-

i.- e 087a/09

ittifāḳ <Ar. Anlaşma, ittifak -84-

i. 023b/13, 053a/06, 064a/04, 076a/13, 084b/07, 099b/25, 100a/16, 105a/23, 111a/09, 115a/12, 129b/04, 139b/15, 142a/09, 142a/10, 155a/14, 158a/22, 158a/25, 158b/14, 166a/25, 166b/16, 167a/15, 177a/11, 184b/16, 185a/01, 187b/17, 208a/08, 208a/20, 217a/20, 217a/24, 217b/12, 218a/09, 231b/06, 239a/15, 243b/20, 251b/06, 253b/07, 257b/04, 264b/18, 287b/03, 302a/05, 302a/24, 304b/20, 311b/18, 312a/06, 316b/24

i.-ı leşker 058b/08

ṣıfat-ı i.-ı leşker 063b/23

i.+ ı 289a/17

i.+ ıla 051b/01, 108a/05, 198b/12, 220a/17, 225a/11, 231b/04

i.+ ıyla 237a/10

i.+ la 319b/23

i.+ ları 269b/22, 276a/14

i.+ um 323a/03

i. ėt- Anlaşmak, ittifak etmek 023b/17, 058b/07, 064a/02, 124b/23, 133b/10, 160a/03, 170b/11, 191a/13, 193a/04, 193b/02, 220a/19, 225a/11, 231a/22, 231b/02,

232a/18, 232b/14, 233a/05, 256a/03, 275a/14, 279a/19, 279b/14, 319a/16, 319a/18

i. eyle- Anlaşmak, ittifak etmek 014b/04

i.+ ı ṭur- İttifak etmek 115b/04

ittiṣal <Ar. Birleşme, ittifak -1-

i. 113a/11

iv- Acele etmek -20-

i.- erdi 120a/11, 133a/15

i.- ersin 072b/14, 177a/24

i.- me 027b/23

i.- megi 063a/15

i.- megil 131b/01

i.- megile 286b/02

i.- mek 011a/01, 145b/14, 146a/12, 250a/07

i.- memekdür 211a/17

i.- meye 241b/12

i.- meyesin 215b/05

i.- mez 177a/23

i.- mezdi 201b/02

i.- miş 274b/08

i.- üp 250a/07

ʿ**ivaż** <Ar. Bedel, karşılık -40-

ʿi. 101a/15, 211a/17, 211b/01, 250a/05

ʿi.+ ı 017a/20, 056a/03, 073b/17, 096a/13, 096b/04, 180b/15, 189b/22, 251a/24, 268b/15, 283b/17, 303b/21, 307a/05

ʿi.+ ın 066a/08, 110a/23, 153a/15, 155a/21, 175a/18, 213b/20, 227b/10, 272b/01, 295a/05, 300b/03

ʿi.+ ını 017a/11, 108a/17, 160b/10, 196a/09

ʿ**i. ėt-** Karşılığını vermek, bedelini ödemek 150a/18, 257a/02, 294a/14, 309a/03

ʿ**i. eyle-** Karşılığını vermek, bedelini ödemek 251a/25, 294b/20

ʿ**i. ḳıl-** Karşılığını vermek, bedelini ödemek 032b/20, 101a/15

ʿ**i.+ ın bul-** Yapılan bir işin iyi yada kötü karşılığını bulmak 250b/22

iveceklik Acelecilik -2-

i. ėt- Acele etmek 143a/03, 327b/04

ivedi *bk. ivedü* -1-

i.+ yle 040b/04

ivedü Acele -9-

i.+ leyin 011a/01

i.+ yle 067a/12

i.+ ylen 005a/09, 011b/04, 011b/16, 021b/14, 023a/10, 031b/02, 041a/10

ivür- Döndürmek -1-

i.- ür 010a/06

iye Sahip, malik -3-

i. 256b/02

i.+ leri 040b/17

i.+ leriydiler 041a/02

iyi *bk. eyü* -1-

i. 052a/02

iz İz, yol -9-

i.+ de 183b/14

i.+ e 171a/19

i.+ in 028a/09, 102a/20

i.+ inden 005b/24

i.+ ini 016a/24

i.+ ümi 024b/17

i.+ üŋ 013b/25

i.+ in azıt- Yolunu kaybetmek, kötü yola meyl etmek 009b/08

ʿiz <Ar. *(ʿizz)* 1.Yücelik**,** ululuk 2. Değer, kıymet -7-

ʿi. 011b/20, 062b/14, 087a/10, 088a/10, 123b/24, 137a/15

ʿ**i. ü nāz gör-** Değer, kıymet görmek 002a/15

izār <Ar. Peştemal -4-

i.+ ı 176a/04

i.+ lar 317b/16

i.+ uŋ 317b/17

i. ėdin- Örtünmek, üstünü başını örtmek 121b/19

ʿizār <Ar. Yanak, yüz -1-

ʿi.+ ı 010a/22

iʿzāz <Ar. Saygı gösterme -1-

i. 093b/11

izdī-guşes Behram-ı Çüpin'in yanına aldığı üç pehlivandan biri -1-

i.+ di 276b/25

īzed-guşesb[1] Behram-ı Çüpin'in kumandanı -23-

ī., 251a/22, 256a/16, 264b/13, 267b/16, 269a/15, 269a/16, 271a/22, 295a/12, 297a/09, 306b/04, 311a/08

ī.+ e 265a/25, 267b/01, 267b/06, 269a/15, 295b/23, 297a/12, 321a/25

ī.+ i 260a/21, 300b/19

ī.+ le 267b/15, 298b/23, 309b/20

ī.+ üŋ 267b/17

īzed-guşesb[2] Nuşinrevan'ın katibi -12-

ī. 248a/16, 251a/06, 251a/17, 251a/20

ī.+ e 251a/11, 251a/25

ī.+ i 251a/10, 251b/01

ī.+ üŋ 251a/10, 251a/16, 251a/21

iẓhār <Ar. Gösterme, ortaya çıkarma -2-

i. ėt- Meydana çıkarmak 088a/13, 288b/24

iẕn <Ar. İzin -1-

i.+ iyle 125b/03

izle- İzlemek -2-

i.- di 102a/20

i.- gil 125b/19

ʿizzet <Ar. 1. Yücelik, ululuk 2. Hürmet, saygı -185-

ʿi. 012b/18, 044a/03, 054a/10, 073a/12, 073a/14, 074b/20, 114b/01, 135b/18, 137a/13, 149a/08, 152b/12, 156a/07, 213a/06, 215b/21, 216a/23, 218b/17, 220a/15, 244b/17, 285b/09, 288a/22, 300b/20, 321b/14

ʿi.+ de 026b/17, 040b/13, 225b/25

ʿi.+ e 024a/07, 146b/06, 213a/18

ʿi.+ içün 246a/03, 268a/04, 278b/01

ʿi.+ ile 091b/11, 103a/01, 103b/05, 103b/12, 110b/20, 118b/10, 123a/22, 129b/23, 138a/07, 138b/18, 143b/14, 153b/12, 157b/22, 160b/05, 188a/14, 231a/10, 240a/08, 246a/01, 275a/25, 276a/19, 286b/15, 287b/12

ʿi.+ in 216a/25, 269a/04

ʿi.+ ine 048a/15

ʿi.+ ini 120a/16, 142b/16, 184b/10, 196a/03

ʿi.+ le 011a/09, 022a/03, 033b/20, 035b/25, 080b/04, 124a/19, 141b/01, 238b/03, 266a/08, 299b/25, 300a/13, 300b/17, 311a/03, 313b/13, 323a/09

ʿi.+ ler 287b/09

ʿi.+ üm 266a/21, 266b/24

ʿi.+ üŋ 084b/20, 112b/21

ʿi.+ üne 203a/22

ʿ**i. bul-** Saygı, hürmet görmek 108b/22, 132a/22, 143b/10, 154b/10, 155b/14, 196a/05, 196a/08, 213a/11, 213a/22, 218a/01, 242b/16, 245a/04, 248b/22, 250b/18, 252b/24, 294b/08, 321a/02

ʿ**i. ėt-** Hürmet etmek, saygı göstermek 044b/02, 060a/08, 093a/04, 119a/02, 123a/22, 128a/25, 142b/11, 150b/10, 167b/10, 170b/02, 173b/10, 179a/25, 189b/03, 248a/13, 250a/13, 264a/03, 268a/12, 294b/23, 310a/09, 320b/19, 321b/03

ʿ**i. eyle**- Hürmet etmek, saygı göstermek 023a/02, 104b/21, 123a/23, 129a/01, 191b/02, 198b/25, 199b/11, 213b/21, 221b/17, 240b/10, 247a/06, 247b/05, 247b/10, 252a/17, 255b/13, 267b/09, 274a/25, 287b/21, 303a/19, 300a/01

ʿ**i. göster-** Hürmet etmek, saygı göstermek 011b/23, 033b/11

ʿi.+ i 044b/05, 103a/04, 137a/12, 188b/05, 210b/04, 212a/10, 223a/19, 229b/04, 304b/17

ʿ**i. ḳıl-** Hürmet etmek, saygı göstermek 082a/22, 086b/19, 101b/08, 104a/05, 113a/02, 113a/17, 113b/08, 114a/25, 117b/07, 118b/21, 118b/22, 124a/21, 125a/08, 125a/14, 126a/06, 126b/22, 128b/06, 134b/13, 143a/14, 155b/09, 156a/14, 158b/01, 166b/01, 189a/25, 238a/01, 250b/12, 255a/01, 301a/07

ʿ**i. ol-** Saygı, hürmet olmak 144a/03, 147a/21, 224b/16

ʿ**i. vėr-** Saygı ve hürmet göstermek 195b/10, 196a/20, 223b/25

ʿ**i.+ e düş-** Saygı ve hürmet göstermek 321b/03

ʿ**izzetlü** Saygılı -12-

ʿi. 049a/11, 216b/06, 219a/25, 223a/22, 237b/24, 249a/09, 253b/18, 271b/14, 314a/08

ʿi.+ yise 223b/18

ʿ**i. ol-** Saygıdeğer olmak 214a/01, 252b/25

J

jeng <Far. Pas, kir -2-

j. 109b/11

j. kes- Pas tutmak 031a/05

jiyān <Far. Kızgın, hışımlı, kükremiş (hayvan)-10-

pīl-i j. 032a/04, 038a/08

şīr-i j. 015a/11, 016b/22, 024a/04, 025a/24, 027b/14, 031a/20, 037a/11, 037b/08

K

ḳaba Büyük, iri -4-

ḳ. 003b/05, 005b/12, 126a/16, 142b/25

ḳabaḳ(ġ) Kabak -2-

ḳ.+ a 299a/03

ḳ.+ ı 299a/04

ḳabāḥat <Ar. Çirkin hareket, uygunsuz iş, kabahat -1-

ḳ.+ ın 243a/02

kaʿbe <Ar. Kabe -2-

k. 117b/02

k.-i muʿaẓẓama 044b/01

kaʿbeteyn <Ar. Mekke'deki Kabe ile Kudüs'teki Mescid-i Aksa -5-

k. 230b/12, 230b/15, 230b/16

k.+ deki 230b/17

k.+ üŋ 230b/14

kābil Afganistan'ın önemli tarihi şehirlerinden biri -36-

k. 032a/11, 092b/01, 092b/02, 092b/03, 092b/05, 092b/12, 092b/18, 092b/20, 092b/21, 093a/03, 093a/10, 093a/11, 093a/15, 093a/16, 093a/17, 093a/23, 093a/24, 093b/16, 093b/19, 094a/17, 094b/13, 094b/17, 094b/18, 094b/20, 181b/10

k.+ de 021b/22, 093a/02, 094b/25, 097b/15

k.+ den 023a/01, 025a/21

k.+ e 093a/13, 094a/16, 094a/17

ḳabīle <Ar. Kabile -1-

ḳ. ol- Millet olmak 290a/16

kābilī <Ar. Kabil şehrine mensup -2-

k. 084a/03, 147b/09

kābilistān *bk. kābil*-11-

k. 070b/14, 093a/09

k.+ a 021b/08, 093a/10, 093a/14, 094b/07, 094b/13

k.+ da 021b/13, 092b/13

k.+ ı 092b/05

k.+ uŋ 186b/13

ḳābiliyyet <Ar. Yetenek -1-

ḳ. 144a/11

kābīn <Far. Geline verilen mal, eşya -1-

k.+ in 020a/10

ḳabl <Ar. Ön -1-

ḳ.+ ından 134b/25

ḳabr <Ar. Mezar -11-

ḳ. 030a/18, 103b/09, 142b/06

ḳ.+ i 110a/22, 159b/14

ḳ.+ ine 159b/13, 161b/07, 201a/25, 322b/09, 327a/08

ḳ. ur- Mezar yapmak 051b/23

ḳabuḳ Kabuk -1-

ḳ. 299a/03

ḳabūl <Ar. Benimseme, razı olma -151-

ḳ. 048a/19, 113a/12

ṣıfat-ı ḳ. 074a/04

ḳ. düş- Kabul etmek 019a/09, 043b/02

ḳ. ėt- Kabul etmek 006b/25, 032b/02, 044b/12, 045a/09, 046a/11, 046b/20, 050a/16, 052b/10, 052b/12, 071b/17, 074a/12, 074b/14, 074b/16, 074b/24, 081a/15, 085b/17, 087b/02, 091a/16, 097a/11, 098b/03, 099a/12, 104b/19, 108b/08, 112a/15, 126b/04, 127a/15, 133a/21, 135b/04, 135b/04, 145a/11, 146b/22, 148a/20, 149a/12, 153a/19, 154a/22, 156a/18, 160b/12, 161a/20, 162a/21, 162a/24, 169b/06, 171b/19, 172a/14, 172b/12, 179a/06, 193a/10, 202b/20, 206a/24, 218a/21, 223b/17, 236a/16, 244b/04, 246b/17, 247a/19, 247a/21, 248b/02, 255a/05, 255a/13, 258b/09, 258b/11 265a/08, 268a/14, 268a/15, 268a/17, 280a/14, 282b/12, 285a/12, 287b/17, 300b/21, 300b/22, 304b/18, 304b/18, 306a/06, 308a/20, 314a/13, 314b/09, 317a/06, 319b/03, 322b/05, 324b/18

ḳ. eyle- Kabul etmek 006b/04, 019a/12, 024a/20, 027b/23, 028a/05, 028b/15, 030b/06, 037b/11, 038b/19 040a/23, 056a/24, 074a/04, 076a/17, 081b/03, 089b/12, 161a/17, 223a/24, 223b/19, 253b/23, 288b/10, 291b/03, 296b/24, 302b/03, 303a/20, 311a/09, 322b/05, 324b/20

ḳ. ḳıl- Kabul etmek 045a/03, 045a/17, 054a/22, 057a/10, 061a/25, 062a/22, 064a/17, 066a/19, 089b/22, 107a/24, 112a/14, 112a/16, 112a/21, 115a/03, 130b/20,

148b/02, 163a/24, 194b/03, 203a/21, 224a/10, 225a/15, 225b/15, 234b/07, 241b/03 255a/23, 259a/16, 273a/16, 275b/11, 276b/11, 291a/03, 293a/25, 313b/16, 313b/17, 314a/21, 314b/03, 327a/21

ķ. ol- Kabul edilmek 243a/10, 022a/20, 241b/05

ķabż <Ar. Avuç -1-

ķ. eyle- Ele geçirmek 003b/20

ķabża <Ar. Kabza -2-

ķ. 037a/12, 041a/13

ķaç- Kaçmak -235-

ķ. 327b/09

ķ.- a 007a/01, 147a/21, 154b/09, 213a/23, 253a/06, 260a/24, 260b/20, 285a/17, 305b/11, 320a/10, 327b/08

ķ.- abildi 297b/05

ķ.- abilmedi 088b/08

ķ.- abilmek 067b/25

ķ.- abilürlerdi 312a/23

ķ.- abilürseŋ 320a/07

ķ.- acaķ 121a/22, 260a/25, 260b/09, 262b/20

ķ.- acaķdur 133b/05, 295a/01

ķ.- alar 048a/08, 061b/21, 112a/16, 249a/23, 269b/22

ķ.- am 083a/14, 159a/16

ķ.- ar 111b/05, 112a/14, 145b/20, 173a/18, 174b/13, 195b/12, 208a/04, 215b/17, 262b/12, 297a/20

ķ.- aram 265a/06

ķ.- ardı 100b/20, 169a/24, 177b/19

ķ.- arıdı 077a/10

ķ.- arken 059a/05

ķ.- arlar 215a/10

ķ.- arsın 085a/18, 297b/06

ķ.- asın 305b/23

ķ.- avuz 058b/18

ķ.- dı 005b/23, 036b/13, 039a/23, 049a/02, 051b/05, 055b/15, 059a/05, 077a/09, 078a/15, 078b/10, 085a/15, 094a/04, 096a/09, 096b/01, 096b/15, 097b/06, 099a/25,

ḳ.- mışıdı 166b/22, 260a/13, 284a/19, 286b/05

ḳ.- mışlar 094a/18

ḳ.- mışlardur 283a/08

ḳ.- sa 116b/09, 295b/22

ḳ.- uban 129a/17, 269b/23

ḳ.- up 011a/12, 015b/01, 050b/06, 070a/25, 077b/15, 078a/17, 078a/25, 085a/07, 094a/04, 094a/13, 102b/08, 104a/15, 128a/23, 133a/25, 133b/07, 135a/24, 137b/23, 138b/02, 139a/12, 139b/06, 149b/07, 150a/17, 152b/25, 187b/11, 193b/18, 194a/21, 218b/10, 220a/10, 235b/02, 258a/13, 287b/01, 288a/03, 297b/01, 298b/13, 309a/19, 315b/15, 319b/14, 321a/22, 326b/02

elümden ḳ.- up 265b/23, 296b/08

ḳ.- ar ol- Kaçar olmak 008b/16

ḳ.- maḳ ardınca ol- Alelacele kaçmak

ḳ.- mış ol- Kaçmış olmak 258a/14

ḳ.- up git- Kaçıp gitmek 131b/12, 134a/16, 316b/09

ḳ-ıcı ol- Kaçar olmak 250a/09

ḳaç Herhangi bir şeyin niceliğini sormak için kullanılan soru sıfatı -153-

ḳ. 015a/24, 036a/09, 045a/10, 047a/02, 048a/20, 053b/10, 054a/08, 054b/07, 055b/08, 059a/17, 060a/03, 060b/06, 060b/12, 061a/20, 061b/12, 062a/10, 062b/01, 063a/05, 063b/03, 065a/23, 065b/04, 065b/06, 065b/13, 066a/15, 067a/02, 067b/11, 068a/02, 068a/23, 069b/14, 071b/06, 075a/02, 076b/12, 076b/17, 077b/23, 079b/14, 081a/02, 084a/03, 084a/07, 089b/02, 091a/10, 092b/24, 093a/09, 093a/24, 096a/02, 096b/22, 097a/05, 097b/06, 099a/16, 099b/04, 100b/02, 102a/10, 104a/02, 104b/02, 108b/02, 113a/17, 113b/04, 116a/13, 116a/14, 120a/25, 120b/16, 121b/21, 122b/14, 123a/24, 125a/25, 125b/12, 128a/08, 128b/08, 134a/21, 135b/23, 136b/04, 137b/09, 138a/23, 138b/13, 138b/16, 139a/05, 139a/16, 139b/23, 143b/12, 147b/11, 149b/01, 150b/11, 150b/12, 152a/08, 157a/07, 158b/16, 158b/24, 163a/11, 165b/08, 166a/16, 166b/08, 166b/19, 167a/08, 171b/11, 173a/18, 177a/24, 179b/02, 184a/07, 184a/12, 184a/17, 193a/02, 197b/14, 201b/16, 207a/05, 208a/20, 208b/09, 210a/13, 217b/21, 226a/21, 230a/16, 249b/20, 251a/11, 252a/19, 252b/17, 253b/19, 257a/23, 261a/09, 265b/11, 269a/07, 271a/18, 277a/15, 277a/24, 280a/15, 280b/20, 281b/20, 283b/08, 285b/17, 286b/12, 288b/12, 289a/17, 295a/11, 296b/18, 296b/20, 297a/08, 299a/01, 299a/06, 299a/14, 299a/24, 299b/13, 301a/08, 302b/06, 302b/14, 308b/24, 313b/21,

319b/16, 320a/20, 320b/21, 320b/22, 324a/01, 325b/25, 326a/10, 327a/02, 327b/05

ḳ.+ ı 057b/11

ḳaçaḳ(ġ) Kaçak -1-

ḳ.+ ıla 044a/03

ḳaçan 1. Ne zaman 2. Nasıl -75-

ḳ. 006a/20, 007a/22, 009a/25, 011a/08, 017a/24, 024b/20, 026b/08, 027b/18, 028b/21, 037b/24, 041a/05, 041b/10, 041b/24, 053b/22, 068b/16, 077b/17, 079b/05, 080a/18, 082b/10, 083b/12, 085b/19, 094b/07, 108b/06, 121b/07, 124b/03, 124b/07, 142b/09, 143a/04, 143a/09, 143a/12, 143b/03, 143b/06, 145a/23, 145b/22, 155b/17, 162a/11, 181a/21, 184b/13, 188b/17, 190b/21, 199b/19, 210b/09, 213a/01, 215b/03, 215b/06, 215b/24, 216b/06, 217a/12, 230b/18, 231b/01, 234b/21, 236b/12, 237a/24, 237b/03, 237b/04, 237b/18, 242b/23, 243a/03, 243b/06, 259b/22, 264b/05, 268b/07, 273b/23, 276a/07, 276a/17, 279b/25, 284b/22, 285a/01, 288b/03, 292a/25, 292b/04, 301a/11, 302b/18, 312a/15, 316a/14

ḳaçġun Kaçkın -4-

ḳ. 006b/10, 043b/03, 044a/09

ḳ.+ da 004a/09

ḳaçḳar Türkmenistan'da bir şehir -1-

ḳ. 013a/09

ḳaçur- Kaçırmak -3-

ḳ.- dılar 123a/08

ḳ.- dum 079a/17

ḳ.- mayasın 139a/10

kād <Ar. Mahmur olma -1-

k.+ ında 071b/07

ḳad <Ar. *(ḳadd)* Boy -44-

ḳ. 033a/12, 037a/03, 037b/20, 040a/25, 104b/23, 133a/15, 140a/17, 162a/19, 177a/17, 205b/09

ḳ.+ i 022b/17, 030a/17, 030b/22, 031a/08, 050b/08, 100a/08, 117a/04

ḳ.+ ile 177a/14, 178b/20

ḳ.+ inden 113b/22, 148b/03

ḳ.+ ine 110b/21, 134a/19, 160b/02, 292a/02

ḳ.+ ini 026b/01, 072b/23, 093a/01, 114a/12, 261b/16

ḳ. u ḳāmet 039a/17, 140a/18, 257a/07, 302a/16

ḳ. u ḳāmeti 092a/17

ḳ. u ḳāmetile 100a/14

ḳ. u ḳāmetin 157b/23

ḳ. u ḳāmetinden 127b/11

ḳ. u ḳāmetine 256b/16

ḳ. u ḳāmetini 222b/18, 237a/04

ḳ.+ üm 146a/07

ḳ.+ üŋ 278a/24

ḳ. ü ḳāmet çek- Büyüyüp serpilmek 142a/05

ḳadar Kadar -649-

ḳ. 002a/22, 003a/01, 004b/25, 005b/22, 006a/19, 006b/11, 007a/14, 008b/19, 009a/05, 009b/10, 010a/17, 010a/21, 011b/14, 011b/17, 012a/11, 013a/11, 013b/11, 014a/19, 014a/23, 014b/02, 015a/17, 016b/05, 017a/17, 018b/09, 019b/08, 019b/11, 020a/02, 020a/07, 020b/17, 021b/12, 021b/13, 021b/23, 023a/02, 023a/19, 024b/10, 025a/15, 025b/09, 026a/14, 026a/15, 026a/16, 026b/10, 026b/13, 030a/18, 030b/25, 032b/21, 033a/01, 034a/04, 034b/15, 035b/01, 038b/11, 039b/14, 041b/06, 042a/02, 042a/03, 043a/19, 044a/17, 044b/01, 044b/15, 045a/04, 045a/14, 047a/01, 047a/02, 047a/18, 047b/16, 047b/25, 048a/02, 048b/16, 049a/19, 049b/02, 053a/24, 053b/13, 054b/19, 055a/06, 055a/17, 055a/20, 055b/01, 055b/13, 055b/21, 057b/01, 058a/17, 058b/17, 059a/22, 060b/12, 063b/19, 064b/09, 065a/07, 065a/09, 065a/10, 066a/20, 067a/24, 067a/25, 067b/21, 068a/05, 069b/21, 073a/23, 073b/16, 074b/23, 075b/05, 076b/19, 076b/23, 077a/06, 077a/25, 078b/11, 078b/16, 078b/19, 078b/21, 080a/06, 080b/24, 081b/25, 083b/01, 083b/02, 084a/10, 084a/12, 084a/13, 085a/09, 085a/12, 085a/25, 085b/14, 086a/25, 086b/01, 086b/08, 087a/25, 088b/02, 089b/04, 090a/20, 091a/12, 092b/15, 093a/05, 093a/14, 094b/02, 095a/04, 095a/07, 095a/11, 095b/07, 095b/15, 096a/09, 096a/10, 096b/13, 096b/15, 097a/10, 097a/13, 098a/14, 098b/10, 099b/08, 099b/09, 099b/22, 100a/19, 100b/16, 100b/21, 101a/04, 101b/02, 101b/14, 101b/15, 101b/20, 102a/06, 102a/11, 102a/24, 102b/02, 102b/13, 103a/11, 103a/18, 103b/23, 104a/25, 104b/01, 104b/10, 105a/17, 105a/19, 105b/08, 106a/22, 106b/19, 107a/03, 107a/04, 107b/06, 107b/16, 108b/22, 109a/22, 110b/08, 110b/13, 110b/14, 110b/16, 110b/22, 111a/10, 111b/02, 113b/18, 114a/23, 114b/10, 114b/11, 115a/01, 115a/06, 115b/07, 116a/12, 116b/02, 118a/17, 118b/21, 119b/06, 119b/12, 120a/23,

120b/13, 120b/14, 123a/08, 123a/09, 124a/10, 125a/06, 126a/22, 126a/24, 126a/25, 126b/17, 129a/07, 129b/08, 129b/16, 129b/23, 130a/05, 130a/15, 132a/05, 132a/24, 132a/25, 133a/01, 135a/07, 135a/08, 135a/25, 136a/24, 136b/01, 136b/02, 136b/12, 136b/20, 136b/23, 137b/05, 138a/02, 138b/01, 138b/19, 140b/21, 140b/24, 142a/22, 142b/22, 143a/05, 145a/18, 145a/19, 145a/25, 145b/16, 146a/05, 146a/13, 146b/16, 148a/09, 148a/17, 148a/18, 148b/04, 148b/20, 152a/02, 152a/13, 152a/14, 152a/15, 152a/16, 152b/08, 153a/19, 153a/20, 153b/09, 153b/10, 153b/17, 154b/19, 155b/15, 155b/25, 156a/12, 156a/23, 156a/25, 156b/24, 159b/15, 161b/04, 162b/03, 163b/11, 166a/20, 167b/21, 167b/22, 167b/24, 169b/13, 170a/05, 170b/14, 171a/06, 172a/06, 172a/19, 172a/20, 172a/24, 172a/25, 172b/04, 172b/09, 172b/10, 173b/21, 174a/09, 174b/06, 176b/05, 177a/02, 177b/10, 178b/14, 179a/16, 181b/03, 182b/06, 182b/16, 184b/25, 187a/16, 187b/22, 188a/13, 188a/14, 188a/18, 188b/06, 189a/05, 189a/13, 189a/14, 189a/19, 189b/06, 190b/02, 191b/25, 192a/04, 192a/10, 192b/06, 192b/09, 193a/07, 193b/17, 195a/03, 195a/07, 195a/08, 195a/22, 195b/22, 197b/07, 197b/16, 198a/18, 198a/21, 198b/16, 201a/07, 201a/08, 201b/15, 202a/02, 202a/19, 202b/02, 203a/07, 203a/12, 203a/13, 203a/25, 203b/20, 203b/24, 204a/07, 204a/12, 204a/14, 205a/10, 205a/11, 205b/02, 205b/11, 205b/12, 206a/25, 207a/02, 208a/24, 209a/07, 209a/21, 209a/24, 209b/21, 209b/22, 210a/03, 210a/15, 210b/17, 211b/15, 212a/20, 214a/19, 214b/05, 215a/07, 215a/08, 215a/19, 215a/23, 215b/10, 215b/12, 216b/07, 216b/08, 217a/06, 217a/22, 217a/25, 218a/04, 218b/11, 218b/16, 219a/06, 219a/10, 219a/19, 219a/25, 219b/12, 219b/17, 219b/25, 220a/10, 221a/20, 222a/04, 222b/18, 222b/19, 223a/18, 223b/04, 225a/10, 225a/12, 225b/11, 225b/14, 225b/22, 226a/16, 228b/17, 228b/19, 229a/15, 229b/02, 229b/03, 229b/23, 230a/17, 230a/21, 230b/04, 230b/10, 230b/19, 231a/09, 232b/03, 232b/13, 232b/18, 233b/02, 233b/07,

233b/15, 233b/18, 234a/24, 235a/23, 235b/20, 236a/09, 236a/15, 236b/25, 237a/09, 238a/05, 238a/08, 238a/11, 238b/11, 240b/01, 240b/06, 240b/08, 241a/05, 241a/22, 241b/19, 242a/09, 243b/18, 243b/19, 244a/17, 246a/09, 246a/21, 246b/06, 246b/07, 246b/08, 246b/11, 246b/14, 246b/20, 247a/18, 247a/23, 248a/02, 248a/07, 248a/12, 248b/17, 248b/18, 250a/12, 250a/20, 250a/23, 251a/05, 251b/09, 252b/06, 254a/12, 254a/24, 254b/06, 254b/11, 255a/24, 255b/25, 256a/05, 256a/07, 256a/08, 256a/12, 256a/22, 256a/23, 256a/25, 256b/01, 256b/05, 256b/18, 257a/07, 257b/19, 258b/06, 259b/05, 259b/19, 260a/01, 260a/02, 260a/16, 260a/25, 262a/07, 262a/08, 262a/09, 263a/22, 263a/25, 264a/05, 264a/17, 264b/14, 265a/15, 265a/24, 265b/06, 266a/10,

266a/16, 266b/03, 266b/19, 267a/12, 267a/14, 267a/18, 267b/22, 268a/16, 268b/24, 269a/05, 271a/07, 271b/07, 272a/18, 272a/21, 273a/05, 273b/09, 274b/02, 275a/06, 275a/09, 277a/05, 278a/12, 278a/16, 278a/17, 278b/21, 279b/21, 280a/03, 280a/11, 280a/24, 280b/03, 280b/04, 281a/13, 283a/20, 283b/23, 284a/14, 284b/19, 286b/20, 287b/01, 287b/11, 288a/06, 288a/25, 288b/20, 289a/11, 289a/13, 289b/09, 289b/15, 290a/06, 290a/07, 290a/17, 290a/25, 290b/20, 291a/14, 291b/13, 292a/17, 292b/19, 293a/09, 293b/16, 294a/19, 294b/01, 294b/20, 296a/22, 297a/11, 297a/17, 298b/11, 298b/13, 299a/07, 300a/10, 300a/12, 300a/16, 300b/10, 300b/13, 301a/04, 301a/05, 302a/18, 302a/24, 304a/15, 304b/12, 305a/23, 305b/25, 306b/02, 306b/04, 307a/22, 308b/08, 310a/03, 310a/09, 310b/17, 311b/08, 312a/11, 312a/12, 312a/14, 312a/17, 312a/18, 312b/13, 313a/11, 313b/09, 313b/16, 314a/24, 314b/17, 317a/07, 317a/25, 317b/10, 317b/12, 317b/18, 318a/01, 318a/06, 318a/08, 318a/13, 318b/20, 319a/13, 321b/03, 321b/20, 322b/06, 322b/07, 323a/20, 323b/17, 324b/06, 325b/02, 325b/10, 325b/23, 327a/12, 327a/16

ķ.+ a 174a/21

ķ.+ dur 075a/18, 143a/17, 198a/06, 254b/03, 255a/25, 257b/12, 271b/01, 313a/16

ķ.+ ı 236a/11

ķ.+ ıdı 013a/15

ķ.+ ımış 129b/14

ķ.+ ını 216a/22

ķ.+ mış 206a/04

ķadarca Kadar, denli -15-

ķ. 121a/24, 131a/04, 171a/11, 172a/12, 240a/23, 248a/01, 258b/02, 258b/25, 268b/14, 271a/05, 279b/10, 280b/11, 281a/01, 297a/10, 299a/09, 305b/07

ķadeḥ <Ar. Kadeh -7-

ķ. 036a/17, 150a/13, 312a/19

ķ.+ dür 111b/23

ķ.+ i 287a/21

ķ.+ in 146a/21

ķ.+ le 268a/10

ķadem <Ar. 1. Ayak 2. Adım -24-

ķ. 075b/24, 096a/17, 117b/13,

ķ.+ i 076a/10, 101a/24, 153b/07, 166a/16

ḳ.+ inde 062a/06, 263b/16, 278a/05

ḳ.+ ine 101b/08, 117b/14, 198b/25

ḳ. baş- 1. Ayak basmak 2. Başlamak 083a/02, 081b/19, 128a/02, 134b/07, 176b/08, 234b/14, 247a/07, 264b/05, 289a/02, 309b/02

ḳ. rence ḳıl- Yürümek 179b/01

ḳademī <Ar. Eski -1-

ḳ. 156a/19

ḳademlü Ar. +T. Adımlı -17-

ḳ. 044b/15, 076a/08, 090b/08, 188a/23, 191a/04, 222b/24, 226a/10, 231a/22, 263a/20, 279b/22, 283b/06, 307b/03, 312a/11, 312b/12, 313a/08, 322b/17, 326a/24

ḳader <Ar. Kader -3-

ḳ.+ den 211a/08

ḳ.+ e 230b/17

ḳ.+ üŋ 211a/12

ḳadīfe <Ar. Kadife -8-

ḳ. 299b/21, 299b/22, 305b/07, 312b/08

ḳ.+ ler 009a/11, 250a/24, 273a/10, 277a/02

ḳadīm <Ar. Eski -6-

ḳ. 068a/13, 128b/15

ḳ.+ den 070b/16, 097a/09, 303b/02

ḳ.-i lemyezel 115b/12

ḳādir <Ar. Gücü yeten 2. Kudret sahibi olan Tanrı -14-

ḳ. 037a/20, 044b/20, 062b/12, 110a/17, 125a/11, 154a/07

ḳ.+ dür 147b/02, 166a/18, 250b/11

ḳ.+ üŋ 118b/15, 125a/11, 128b/14

ḳ. ol- Gücü yetmek 119b/09, 188b/10

ḳadīr <Ar. Tükenmez kudret sahibi olan Tanrı -5-

ḳ. 109a/12, 292b/20

ḳ.-i ḳudretine 086a/20

ḳ.+ dür 304b/04

ḳ.+ i 075b/02

ḳādiş Metinde adı geçen bir şehir -2-

ḳ. 324a/20

ḳ.+ den 324a/25

ḳadr <Ar. Değer, itibar -26-

ḳ.+ i 084b/15, 102b/07, 216a/08, 247b/02, 300a/22

ḳ.+ in 052b/22, 059b/16, 071a/21

ḳ.+ ince 136a/12

ḳ.+ ini 052b/23, 074a/07, 103a/06, 228a/17, 228a/22, 231b/01, 305a/01

ḳ.+ üŋ 070a/18

ḳ.+ ini bil- Değerini bilmek 060a/08, 101a/22, 120a/16, 267a/10, 278b/05

ḳ.+ ini felege ėrgür- Değerini feleğe yükseltmek, çok değer vermek 179a/25, 223b/25, 239a/12

ḳāf <Ar. Kaf harfi -3-

k. 058b/05, 148a/14

ḳ.+ile nūndan 109a/11

ḳāf Masallardaki efsanevi dağ -2-

k.-ı ḳāf 169a/20, 169a/20

ḳafā <Ar. Kafa, baş -9-

ḳ.+ sı 260a/22

ḳ.+ sına 059a/13

ḳ.+ sında 010a/03, 047a/07, 171b/03, 312b/06

ḳ.+ sından 084a/25, 259a/13, 297a/03

ḳafā-dār <Ar.+Far. Arkadaş -2-

ḳ. eyle- Arkadaş etmek 256a/17

ḳ. ol- Arkadaş olmak 304a/06

ḳafdan ḳafa Bir uçtan bir uca -2-

ḳ. 090a/10, 095a/14

ḳafes <Far. Kafes -6-

ḳ. 052b/24, 098a/21

ḳ.+ e 073b/21, 096a/15

ḳ.+ inden 206a/10

ḳ.+ e ṭut- Tuzağa yakalanmak 094b/21

ḳāfile <Ar. Kafile -1-

ḳ. 037b/14,

kāfir <Ar. Kafir -17-

k. 152b/07

k.+ den 051a/02, 051a/24, 057a/24

k.+ e 095b/14

k.+ in 106a/14

k.+ ler 244a/08, 287a/25, 287b/02

k.+ lerden 245a/16

k.+ lere 244a/23

k.+ leridi 047a/13

k.+ lerüŋ 050a/23

k.+ üŋ 051a/20, 288a/17

k. ol- Kafir olmak 108b/06, 117b/24

ḳaftān <Ar. Kaftan -48-

ḳ. 013a/20, 019b/18, 020b/15, 033a/02, 099a/17, 101b/06, 114b/15, 118b/25, 238b/23, 286a/10, 286a/13, 286a/16, 286a/17, 299b/23, 300a/03, 300a/07, 323a/25

ḳ.+ ı 022b/08, 026a/14, 100a/25, 101b/10, 198b/14, 238b/21, 300a/06, 300a/08, 312b/08, 324b/24

ḳ.+ ın 027a/05, 135b/19, 300a/05, 326b/22, 326b/24

ḳ.+ ından 298a/20, 298a/21

ḳ.+ ını 036b/22

ḳ.+ ınuŋ 062b/15

ḳ.+ ıyla 305b/14

ḳ.+ lar 002a/10, 014b/05, 277a/17, 288b/02, 305a/20

ḳ.+ ların 018a/13

ḳ.+ um 119a/24

ḳ.+ uŋ 015a/12, 238b/23, 298a/20

kāfūr <Ar. Güzel kokulu bir madde -22-

k. 018a/16, 094a/23, 108b/18, 126b/12, 130b/02, 159b/12, 206a/08, 250b/02, 307a/17, 327a/01

k.+ a 018a/10, 048b/11, 248a/12

k.+ dan 018a/17, 091b/24, 128a/05, 179a/16, 231a/01

k.+ ıla 135b/03, 236b/03, 250a/23

kāfūr-gird Keyhüsrev'in öldürdüğü Turanlı pehlivanlardan biri -1-

k. 078b/02

ḳaġan Kükreyen -1-

ḳ. 043b/14

kāġıd <Far. Kağıt -16-

k. 026b/11, 110a/15, 113b/22, 182a/23, 223b/23, 308a/09, 313a/23

k.+ a 085a/09, 238b/11, 249a/01

k.+ ca 298a/22

k.+ ı 313a/18, 313a/24

k.+ uŋ 027a/22, 033b/07

ḳaġır- Çağırmak *krş. ḳıġır-* -1-

meydāna ḳ.- ursun 084a/05

ḳahhār <Ar. Kahredici, Tanrı'nın sıfatlarından -1-

ḳ. 117b/09

kāhil <Ar. Tembel, gayretsiz -9-

k. 142b/10, 147a/21, 227a/20

k.+ den 147b/06

k. ol- Tembel olmak 210b/01, 212b/11, 214b/13, 221a/02, 276a/08

kāhillıḳ *bk. kāhillik* -5-

k. ėt- Tembellik etmek 071a/07, 280b/25, 299b/20

k. ḳıl- Tembellik etmek 109a/20, 195b/24

kāhillik Tembellik -6-

k. 221a/09

k.+ i 071b/04

k. ėt- Tembellik etmek 212b/10, 213a/25, 215b/14

k. ḳıl- Tembellik etmek 215b/06

ḳahistān Metinde adı geçen bir şehir -1-

ḳ. 026b/14

ḳahr <Ar. 1. Zulüm, eziyet 2. Keder, üzüntü -25-

ḳ. 052a/13, 092a/06

ḳ.+ ı 242b/12

ḳ.+ ıla 084b/12, 088b/10, 172b/15, 252b/22

ḳ. ėt- Zulm etmek 088b/12, 135a/22, 280a/07

ḳ. eyle- Helak etmek 244a/24, 260b/16, 263b/21, 272a/20, 278a/13, 279a/23, 300b/03, 307b/07

ḳ. göster- Zulm etmek 289a/12

ḳ. ḳıl- Zulm etmek 054a/17, 117b/09

ḳ. ol- Helak olmak 068b/02, 101a/06, 263b/15, 314a/01

ḳahramān <Far. Kahraman -6-

ḳ. 092a/12, 099b/10

ḳ.-ı nerīmān 052a/03

ḳ.+ ısa 094a/09

ḳ.+ lar 088b/12, 135a/22

ḳaḥṭān Yemen hükümdarı -1-

ḳ. 117b/08

ḳāʿide <Ar. Usul, esas -9-

ḳ. 035a/11

ḳ.+ ler 102a/07, 142b/03

ḳ.+ lerince 040b/14

ḳ.+ m 035b/13

ḳ.+ sidir 022a/03

ḳ.+ since 019a/17

ḳ.+ sini 021a/16

ḳ. ṭut- Kural koymak 023b/15

kāināt <Ar. Dünya -24-

k. 044b/21, 110a/06, 118b/01, 137a/08, 147b/03, 172a/01, 195b/08, 204b/01, 244b/03, 250b/11, 278b/20, 299b/18, 301a/02, 324b/08

k.+ ı 108b/04, 154a/10, 276b/03, 288a/17, 288b/22

k.+ uŋ 111a/19, 149a/02, 264a/12, 303a/14, 304b/04

ḳaḳ- Çalmak, vurmak -11-

başımıza ḳ.- ar 289b/11

başuma ḳ.- arsın 082a/17

ḳ.- dı 038a/13, 164a/21, 168b/07

ḳapu ḳ.- dı 150a/14, 164b/24

başumuza ḳ.- ırsın 079a/02

başına ḳ.- ma 184a/10

başumuza ḳ.- ma 160b/18, 247a/16

ḳaḳı- Öfkelenmek -133-

253b/16, 271a/18, 280b/21, 310a/11, 323b/10, 324a/04

ḳaḳıġan Öfkeli, sinirli -7-

ḳ. 224a/05, 255a/17

ḳ. ol- Öfkeli olmak 188b/18, 212b/17, 214b/21, 277a/19, 312a/04

ḳaḳıl- Vurulmak, kakılmak -1-

başuŋa ḳ.- acaġından 160a/23

ḳaḳu- *bk. ḳaḳı* -4-

ḳ.- duġına 075b/22

ḳ.- duġından 296a/20, 296b/13

ḳ.- ma 075b/10

ḳaḳum <Ar. Sansara benzeyen ve kürkü için avlanan bir hayvan -1-

ḳ. 128a/06

ḳal- 1. Geride bırakılmak, kalmak 2. Yardımcı fiil -1043-

ḳ. 006a/18, 288a/21

esen ḳ. 251b/16

ḳ.- a 009a/21, 017a/25, 020a/06, 020b/03, 041b/22, 047b/12, 069b/09, 069b/10, 079b/22, 082b/11, 084a/08, 086b/15, 089b/11, 090b/15, 112a/06, 112b/09, 112b/10, 114b/18, 122a/07, 142b/05, 146a/15, 154b/05, 155a/20, 156a/07, 163b/13, 163b/15, 169b/10, 177b/02, 187a/08, 193a/22, 196b/07, 212a/14, 227b/21, 243b/21, 252a/06, 285b/20

aṣılu ḳ.-dı

ayaḳda ḳ.- a 246b/22

bāḳī ḳ.- a 025b/09

diri ḳ.- a 045b/06, 100b/23

elinde ḳ.- a 119a/07

evde ḳ.- a 020a/03

gėrü ḳ.- a 020b/01

gėrüye ḳ.- a 017b/01

ḫor ḳ.- 136a/11

pīşe ḳ.- a 072a/02

ṭaŋa ḳ.- a 081b/22

yādigār ḳ.- a 197a/05, 204a/07, 248a/04

ḳ.- acaġa 215a/14

ʿacebe ḳ.- urdı 099a/21, 137a/04, 201b/02

ʿāciz ḳ.- urdı 105b/22, 219a/24

ḥayrān ḳ.- urdı 138b/02

ʿacebe ḳ.- urduŋ 326b/04

ḳ.- urıdı 091a/24

ne cāna ve ne başa ḳ.- urlar 228a/20

ʿacebe ḳ.- urlardı 027b/14

ḳ.- ursa 085b/12, 306b/11

diri ḳ.- ursa 149b/01, 326b/19

ḳ.- ursam 037a/08

diri ḳ.- ursaŋ 085a/02, 280a/19, 301b/12

ḳ.- ursın 024a/13, 024a/15

ʿāciz ḳ.- ursın 217a/07

ḳāl <Ar. Söz laf -3-

ḳ. 091a/24

ḳ. u ḳīl Dedikodu 058a/06, 064a/06

ḳalʿa <Ar. Kale -215-

ḳ. 054a/02, 060b/11, 060b/12, 060b/20, 061a/05, 063b/11, 065a/02, 065a/07, 065a/16, 066b/25, 067a/11, 067a/25, 067b/01, 067b/15, 067b/16, 077a/21, 077a/23, 118a/05, 123b/21, 128a/16, 134b/06, 136b/18, 138b/11, 138b/17, 143a/10, 148a/10, 148a/20, 148b/09, 148b/10, 148b/13, 148b/14, 152a/14, 198b/21, 201b/10, 201b/14, 201b/20, 202a/07, 202a/08, 202a/22, 246a/14, 259b/21, 265a/22, 265b/05, 265b/21, 267a/23, 283b/02

ḳ.-yı gengden 011b/15

ḳ.-yı rūyīn 060b/11, 063b/22, 065a/08

ḳ.-yı rūyīnde 067a/14, 068a/19

ḳ.-yı rūyīnden 090b/24

ḳ.-yı rūyīne 060b/15, 064b/11, 064b/13, 079a/18, 138b/06

ḳ.-yı rūyīni 068a/17, 256b/07, 272b/20

ḳ.+ da 054a/04, 065a/08, 066b/23, 067b/02, 136b/23, 138b/07, 201b/15, 202a/19, 267a/14, 267a/16

ḳ.+ dan 065a/15, 065a/20, 066b/05, 066b/07, 066b/23, 067b/05, 067b/07, 067b/14, 067b/18, 137b/15, 139a/12, 148a/22, 201b/19, 246a/14, 265a/24, 265b/09, 266a/15,

266a/17

ḳ.+ dur 065a/07, 079a/19

ḳ. ėdinmişlerdi 116b/22

ḳ.+ lar 102b/02, 153a/14, 290b/20, 300a/12

ḳ.+ lara 325b/23

ḳ.+ lardan 259b/22

ḳ.+ ları 246a/15

ḳ.+ muzı 124b/06

ḳ.+ ŋa 118a/08

ḳ.+ nuŋ 008a/02, 011b/12, 060b/13, 060b/23, 065a/02, 065a/21, 065b/05, 066a/21, 066b/02, 067a/06, 118a/06, 118a/20, 118a/21, 137b/14, 138b/12, 139a/14, 151a/10, 187b/11, 187b/15, 201b/17, 202a/09, 202a/10, 202a/13, 202a/14, 265b/05, 287a/24, 287b/04, 287b/05

ḳ.+ sı 102b/11, 138a/17, 264a/17

ḳ.+ sıdur 060b/12, 227a/08

ḳ.+ sına 006b/15, 006b/18, 011a/14, 011a/15, 016a/16, 102b/08, 148a/08, 198b/01, 282b/09

ḳ.+ sında 011b/05, 203b/18, 267a/21

ḳ.+ sını 011a/17

ḳ.+ sınuŋ 011a/09, 014a/09, 137a/02, 265a/22, 267a/18

ḳ.+ ya 007a/23, 054a/07, 060b/20, 063b/11, 065a/08, 065a/14, 066b/01, 066b/21, 066b/22, 067b/04, 068a/03, 068b/14, 077a/24, 079a/20, 112b/15, 118a/20, 118a/21, 138b/04, 138b/06, 138b/08, 139a/08, 148a/10, 148b/12, 187b/11, 201b/10, 201b/16, 201b/18, 259b/21, 264a/18, 265a/22, 265b/23, 266a/16, 267a/14, 267a/15, 287a/23, 287a/24, 287a/25

ḳ.+ yı 060b/22, 063b/12, 064b/06, 065a/02, 065a/04, 065a/12, 067b/01, 069a/02, 077a/25, 079a/21, 118a/21, 136b/20, 137a/02, 138b/13, 139a/08, 148a/08, 148b/13, 198b/23, 201b/13, 201b/18, 265b/03, 266a/15

ḳalāy <Ar. Kalay -5-

ḳ. 139a/04, 139a/10

ḳ.+ ıla 139a/02, 139a/04

ḳ.+ la 138b/10

ḳalb <Ar. 1. Kalp 2. (Ordu için) merkez -24-

ḳ. 206b/16

ḳ.-ı cenāḥ 097a/24

ḳ.+ de 077b/07

ḳ.+ deki 143a/06

ḳ.+ e 048a/06

ḳ.+ i 048a/06

ḳ.+ ile 100b/04

ḳ.+ inde 075b/01, 076b/01, 077b/10, 201a/13, 201a/20, 205b/02, 235b/15, 237a/20, 276a/17, 295a/22

ḳ.+ inden 005b/17, 234b/12

ḳ.+ ine 005b/24, 058b/23, 077b/13

ḳ.+ inüŋ 261a/03

ḳ.+ e ur- Savaşta düşman alaylarını dağıtmak için düşman merkezine doğru hamle yapmak 261a/03

ḳalb-gāh <Ar.+Far. Ordunun merkezi -12-

ḳ.+ da 005b/21, 005b/24, 055a/24, 058b/12, 058b/15, 229b/14, 261a/08, 296a/12, 296a/21, 325a/23

ḳ.+ dan 276b/10

ḳ.+ ında 261b/06

ḳalbur Elek -2-

ḳ. 299a/01

ḳ.+ dan 299a/12

ḳaldır- *bk. ḳaldur*--3-

ḳ. 098a/07

ḳ.- amadı 071b/11

ḳ.- dılar 161a/12

ḳaldur- Kaldırmak -84-

ḳ.- am 155a/22

baş ḳ.- am 019a/14

ḳ.- dı 007b/16, 008b/07, 012a/24, 012b/07, 024b/07, 048a/23, 058b/06, 064a/22, 071b/08, 105b/15, 123a/12, 158b/06, 203a/01, 219b/14

baş ḳ.- dı 006a/03, 021b/25, 029a/05, 029b/09, 033a/01, 043b/18, 081b/06, 134b/09, 204a/21, 269b/13

dernek ḳ.- dı 013a/20
yelken ḳ.- dı 011b/24
ḳ.- dılar 005b/01, 066b/03, 149a/14, 168b/21, 313b/14
ḳ.- duġından 257a/18
baş ḳ.- ma 042a/14
ḳ.- madı 052a/05
baş ḳ.- mış 031b/07
ḳ.- up 012a/15, 021a/01, 022a/14, 027b/04, 031b/12, 034a/08, 043b/17, 053b/12, 055a/08, 064b/13, 068b/12, 069a/03, 073a/04, 094b/07, 094b/13, 095a/01, 097a/11, 097a/23, 106a/04, 106b/19, 108a/11, 115b/09, 116a/12, 127a/16, 127b/10, 134b/22, 138a/01, 149b/04, 153a/23, 170b/25, 173a/20, 188a/21, 189b/14, 276a/12
ayaḳ ḳ.- up 033b/19
baş ḳ.- up 042a/22, 042b/12, 070a/05, 120b/15, 167a/25, 178b/22, 179a/11, 211a/08
leşker ḳ.- up 061a/03, 102b/02
yelkenler ḳ.- up 012a/02
ḳ.- ur 030b/25

ḳalem <Ar. Kalem -22-
ḳ. 008a/07, 038b/20, 091b/12, 100b/03, 110a/15, 113b/22, 117a/09, 145b/04, 182a/23, 223a/14, 223b/23, 262a/08, 290b/17, 294b/01, 295b/17, 308a/09
ḳ.+ den 260b/06
ḳ.+ e 117a/04
ḳ.+ i 145b/05
ḳ.+ üŋ 041b/14

ḳalınlıḳ(ġ) Kalınlık -1-
ḳ.+ ı 127a/14

ḳalḳ- Kalkmak -64-
ḳ.- am 109b/16
ḳ.- ar 076b/15
ḳ.- ardı 037a/14
ḳ.- dı 060a/04, 069b/13, 098a/08, 100b/13, 127b/15, 186b/23, 287b/14, 298b/18
yėrinden ḳ.- dı 087a/18, 096a/22, 120a/20, 136a/21, 139a/01, 149a/21
ḳ.- dılar 062a/07, 067a/02, 106b/15, 136a/05, 180b/25, 215a/01, 216b/24, 272b/23
ḳ.- duġı 197b/18

ḳ.- ıcaḳ 133b/16

ḳ.- ınca 084b/08, 171b/02, 171b/12, 323b/15

yėrinden ḳ.- madın 260a/13, 325a/09

ḳ.- up 048b/13, 051a/20, 059b/09, 069a/24, 087b/22, 107b/20, 109b/03, 113b/12, 121a/18, 127b/17, 134b/20, 138a/14, 171b/20, 174b/02, 186a/03, 193a/14, 195a/03, 196b/22, 198a/08, 207b/14, 269b/03, 308b/07, 321b/15

yėrinden ḳ.- up 052a/16, 067a/12, 099b/16, 104a/23, 129a/06, 156b/24, 158b/13, 187a/09

ḳalḳan Kalkan -22-

ḳ. 077a/11, 187b/08, 261a/10, 282a/08, 282b/06, 309a/12, 311a/22

ḳ.+ a 296a/25, 309a/10

ḳ.+ ı 055b/11

ḳ.+ lar 016b/03, 197b/16

ḳ.+ larda 298a/22

ḳ.+ ları 096b/11, 233b/04

ḳ.+ larıla 222a/05

ḳ. bıraḳ- Düşmanın hamlesine kalkanla karşılık vermek, kalkanla savurmak 295b/16

ḳ.+ dan 262a/01, 309a/12

ḳ. dut- Düşmanın hamlesine kalkanla karşılık vermek, kalkanla savurmak 261b/25, 298a/25

ḳ. eyle- Korunmak 024a/22

ḳalūn türk *bk. ḳulūn türk* -1-

ḳ. 077b/03

ḳālūs Yaşlı bi Rum elçi -3-

ḳ. 042b/22, 043a/12, 043b/23

ḳalyanūs Büyüklüğü ve yüksekliği ile meşhur bir kale -4-

ḳ. 202a/08

ḳ.+ a 203a/02

ḳ.+ da 202b/21

ḳ.+ dan 202a/11

kām <Far. Arzu, emel, istek -10-

k. 011a/07, 014b/21, 020b/10, 024b/10, 026b/10, 034a/03

k.-ı cām 016b/12

şād u k. olasın 252b/06

k. bul- İsteğe kavuşmak 004a/11, 016a/12

kām-kār <Far. İsteğine kavuşmuş, mutlu -3-

pehlevān-ı k. 019b/22

şāh-zāde-i k. 019b/13

şehriyār-ı k. 012b/11

kām-rān <Far. İsteğine kavuşmuş, mutlu -1-

k. 006a/18

ḳamaş- (Göz) kamaşmak -3-

ḳ.- dı 085a/08, 219b/23

ḳ.- urdı 222a/08

ḳamçı Kamçı -4-

ḳ. 266b/01

ḳ.+ la 267b/25

ḳ.+ lar 303a/20

ḳ. urdı 093b/07

ḳamçıla- Kamçılamak -1-

ḳ.- dı 196b/12

ḳāmet <Ar. Boy, boybos -23-

ḳ. 140a/17

ḳadd ü ḳ. 039a/17, 140a/18, 257a/07, 302a/16

ḳadd ü ḳ. çekdi 142a/05

ḳ.+ i 035a/03, 075a/10, 127b/13

ḳadd ü ḳ.+ i 092a/17

ḳadd ü ḳ.+ ile 100a/14

ḳ.+ in 177a/17

ḳadd ü ḳ.+ in 157b/23

ḳadd ü ḳ.+ inden 127b/11

ḳ.+ ine 104b/23, 292a/02

ḳadd ü ḳ.+ ine 256b/16

ḳ.+ ini 072b/23, 133a/15, 261b/16

ḳadd ü ḳ.+ ini 222b/18, 237a/04

ḳ.+ le 205b/09

ḳamış Kamış -7-

ḳ. 077b/06, 173b/01, 299a/16

ḳ.+ a 149b/12

ḳ.+ lar 122b/18

ḳ.+ lara 123a/03

ḳ.+ larınuŋ 122b/18

kāmil <Ar. Olgun, kamil -23-

k. 092a/02, 103a/18, 104a/06, 174a/17, 226b/09, 229b/21, 275b/21

ʿaḳl-ı k. 047b/03, 249a/18

nām-ı k. 035b/10

üstād-ı k. 234a/04

k.-i üstād 317b/11

k.+ di 208a/02

k.+ dür 075a/15, 308a/25

k.+ em 118a/11

k.+ ini 237b/15

k.+ ler 209b/22

k.+ lerdi 231b/16

k.+ leridi 248a/09

k.+ lerini 228a/22

k.+ sin 216a/06

k. ol- Kamil olmak 110b/24

ḳamu Bütün, hep -212-

ḳ. 002a/04, 002a/05, 002a/14, 002a/15, 002a/16, 002b/17, 003a/07, 003a/08, 003a/09, 003a/17, 003a/19, 003b/16, 003b/19, 004a/12, 004a/14, 004b/04, 004b/11, 005a/05, 005a/17, 005a/21, 005a/24, 005b/14, 005b/25, 006a/09, 006a/14, 006a/24, 007a/09, 007a/14, 007a/15, 007b/14, 008a/12, 008a/17, 008b/08, 008b/24, 009a/09, 009a/25, 009b/02, 009b/06, 009b/09, 010a/13, 010b/01, 010b/06, 010b/19, 010b/22, 011a/02, 011a/23, 011b/07, 011b/10, 011b/14, 011b/16, 012a/08, 012a/10, 012a/25, 012b/09, 013a/18, 013b/10, 013b/11, 013b/12, 014b/18, 015a/03, 015a/05, 016a/09, 016b/10, 016b/11, 017b/23, 018a/02, 018a/03, 018a/04, 018a/09, 018a/13, 018a/22, 018b/01, 019b/06, 019b/07, 019b/15, 020a/04, 020a/12, 020a/21, 020b/07, 020b/11,

020b/12, 020b/19, 020b/24, 021a/01, 021a/03, 021a/06, 021a/07, 021a/08, 021a/11, 021a/21, 021b/03, 021b/23, 021b/24, 022a/01, 022a/05, 022a/06, 022a/09, 022a/11, 022a/16, 022b/07, 022b/12, 022b/13, 022b/22, 023a/08, 023a/20, 023a/22, 023b/10, 023b/16, 023b/18, 024a/24, 024b/15, 025a/16, 025b/02, 025b/21, 025b/24, 026a/18, 026a/22, 027a/02, 027a/24, 027b/05, 027b/13, 028a/03, 028a/11, 028b/10, 028b/18, 028b/19, 028b/22, 029a/06, 029a/09, 029a/16, 029b/06, 029b/11, 029b/19, 030a/12, 030a/14, 030b/02, 030b/10, 030b/12, 030b/18, 031a/23, 031b/21, 031b/24, 031b/25, 032a/06, 032a/09, 032a/13, 032a/15, 032a/18, 032b/08, 033b/01, 034a/12, 034a/25, 034b/07, 034b/19, 036a/01, 036b/13, 036b/21, 037a/19, 037a/20, 039a/13, 039b/02, 039b/13, 040a/16, 041a/11, 041b/06, 041b/11, 042b/14, 043a/05, 044a/16, 044a/21, 058b/08, 064b/19, 068a/11, 074a/25, 087b/17, 092a/12, 096b/21, 097b/24, 108b/05, 126b/06, 137a/09, 137a/15, 137b/25, 228b/20

ḳ.+ dan 030a/22, 052a/01

ḳ.+ mızı 025b/05

ḳ.+ muz 029a/11

ḳ.+ nuŋ 002a/10, 011a/21, 041a/11

ḳ.+ ŋuz 025a/25, 025b/04, 027a/09, 028a/10, 032a/01, 268b/19

ḳ.+ sı 064a/02, 192b/06

ḳ.+ sın 042a/04, 104a/04

ḳ.+ sını 250a/22

ḳ.+ yı 068a/10

kāmūs Efrasiyab'ın yardımına gelen Koşanlı bir kahraman -4-

k. 075b/11, 078b/01, 083a/13

k.+ ıla 026b/08

ḳan Kan -353-

ḳ. 003a/09, 005a/01, 015b/25, 019b/08, 032b/18, 039b/14, 040a/16, 042a/24, 046a/04, 047b/13, 049a/03, 055b/06, 059a/01, 059b/04, 080a/15, 082a/01, 085b/20, 093b/18, 096a/18, 102a/19, 102a/22, 104a/03, 107a/12, 125a/07, 127a/06, 134b/24, 135a/03, 157a/02, 159a/15, 171b/01, 176b/09, 178b/14, 178b/15, 187a/07, 194b/13, 264a/25, 265b/14, 274a/08, 275a/13, 278b/14, 296a/04, 296a/23, 296b/03, 307a/16, 313b/18, 316a/25

ḳ.+ a 036b/07, 037a/24, 041b/14, 050a/02, 051b/03, 055b/13, 057a/14, 059a/23, 089a/05, 089a/10, 100b/21, 102a/18, 108a/10, 123b/07, 126a/11, 135a/13, 160b/13,

ķ.+ ları 134b/05, 248a/20, 303b/06

ķ.+ larına 030a/01, 261a/24

ķ.+ larından 123a/08

ķ.+ larını 061b/05

ķ.+ larıyla 056a/23

ķ.+ um 093b/25, 288a/16

ķ.+ umdur 148a/16

ķ.+ umı 086a/02, 097a/16, 273b/21, 299a/21, 307a/04, 307a/13

ķ.+ umuza 171b/17, 202a/22

ķ.+ umuzdandur 204b/20

ķ.+ uŋa 046b/08

ķ.+ uŋı 189b/24, 258b/21, 294b/03

ķ. aķıt- Öldürmek 008b/12

ķ. dök- Kan dökmek, öldürmek, 002b/19, 003a/12, 004b/04, 008b/11, 013a/01, 014b/22, 015a/24, 017a/14, 017b/01, 017b/05, 047a/10, 050b/15, 057a/24, 059a/01, 059b/07, 066b/16, 068b/08, 084a/02, 084b/24, 085a/01, 087a/17, 089b/06, 093b/15 107a/03, 114b/07, 118b/0, 119b/08, 119b/09, 119b/10, 120b/05, 122b/03, 129a/19, 138a/10, 142b/14, 152b/21, 161a/07, 171a/23, 175a/13, 183a/08, 187b/18, 201a/23, 205a/01, 218b/12, 232a/23, 233b/08, 233b/09, 233b/18, 234b/18, 245a/06, 251b/20, 252b/03, 252b/05, 252b/06, 253a/12, 253a/23, 260b/24, 261a/16, 264b/02, 265a/01, 265b/17, 274a/10, 274b/08, 274b/09, 275a/11, 275a/22, 280a/11, 289a/19, 290a/09, 292b/13, 297b/09, 320b/12, 321a/07, 322a/15, 323a/19

ķ. dökici Kan dökücü 008a/21, 014b/22, 296b/06

ķ. dökicilik / dökücilik Kan dökücülük 068b/11, 127b/24, 214b/08

ķ. ėt- Kan dökmek 014b/19, 131a/15

ķ. eyle- Kan dökmek 017a/25

ķ. içicilik Kan dökmekten zevk almak 267a/03

ķ. ol- kan olmak 093b/09, 264a/25, 277a/14, 324b/05

ķ. yut- Tahammülü zor acılara katlanmak 309a/25

ķ.+ a şuşa- Kana susamak 274b/05

ķ.+ ı 001b/13, 062a/03, 192a/02, 309a/16, 316b/01

ķ.+ ı ķayna- Kanı kaynamak 152b/03

ķ.+ ına gir- Birini öldürmek veya öldürtmek 009a/24, 050a/11, 051a/05, 063b/07,

090b/15, 096a/10, 097b/13, 235b/03, 260a/15, 296a/16, 322b/22

ḳ.+ ını al- İntikam almak 051a/02, 064b/22

ḳan ḳaşan- Korkudan vücudun dengesinin şaşması, kan işemek 096a/18, 264a/25

ḳan- Kanmak, doymak -1-

ḳ.- sun 100a/11

kān <Far. Bir şeyin kaynağı, özü -1-

k.+ ına 117b/20

ḳanāʿat <Ar. Razı olma, yeterli görme, kanaat -8-

ḳ. 121b/13

ṣıfat-ı ḳ. 071a/17

ḳ.+ dan 144a/07

ḳ.+ dur 248b/21

ḳ. ėt- Razı olmak, kanaat etmek 145a/07, 227a/12

ḳ. eyle- Razı olmak, kanaat etmek 292b/09

ḳ. ḳıl- Razı olmak, kanaat etmek 122a/01

ḳanad *bk. ḳanat* -2-

ḳ. 063a/22, 077a/01

ḳanat Kanat -7-

ḳ.+ ı 063a/10, 159a/14, 278b/01

ḳ.+ ıdur 184b/12

ḳ.+ ına 005b/20

ḳ.+ ıyla 070b/25

ḳ.+ ları 063a/21

ḳanca Kanca -2-

ḳ. 108b/14

ḳ.+ sına 305b/18

ḳancaru Nereye -1-

ḳ. 030a/06

ḳanda Nereye -98-

ḳ. 009a/03, 011b/16, 015b/04, 017b/17, 031b/01, 037b/13, 041a/18, 044a/12, 045a/16, 047a/15, 052a/05, 059b/08, 063a/10, 064b/17, 066a/22, 071a/23, 074a/21, 075a/14, 079b/02, 079b/05, 079b/21, 080b/01, 085a/19, 087a/03, 088b/15, 096a/08, 096b/04, 097a/19, 099a/17, 103a/21, 108a/09, 108b/05, 110b/25, 114b/01, 114b/15,

115b/05, 119a/20, 121b/24, 125a/11, 127b/24, 131a/04, 137b/23, 141b/04, 150b/05, 154b/11, 156a/09, 162a/17, 165a/22, 174a/18, 175a/06, 191a/11, 193a/04, 193b/16, 203b/12, 207a/23, 209b/10, 218a/13, 231b/02, 237b/21, 243b/10, 243b/12, 255b/06, 256a/06, 258b/08, 260b/06, 265b/05, 274a/02, 278b/08, 279a/07, 280b/10, 280b/14, 287a/02, 287a/14, 296a/17, 299a/11, 299a/22, 305a/14, 308b/01, 309b/08, 309b/09, 312a/05, 314b/24, 320a/15, 327b/01, 327b/03

ḳ.+ dur 001b/05, 041b/01, 041b/07, 060b/12, 064b/08, 072b/10, 150b/20, 323b/07

ḳ.+ yıduġın 273b/06

ḳ.+ yısa 266b/25

ḳ.+ yısaŋ 068b/06

ḳandan Nereden -3-

ḳ. 137a/10

ḳ.+ dur 033a/21, 100a/13

ḳandīl <Ar. Kandil -2-

ḳ.+ e 148a/21

ḳ.+ ler 126b/09

ḳandur- Kandırmak -1-

ḳ.- maz 212b/02

ḳanġı Hangi -12-

ḳ. 003a/20, 011b/17, 018a/01, 036b/05, 156b/19, 249a/05

ḳ.+ mızuŋ 117a/03

ḳ.+ sı 123a/18, 305a/01

ḳ.+ sın 157a/18

ḳ.+ sına 060b/25

ḳ.+ sınuŋ 028b/06

ḳanı Hani, nerede 76-

ḳ. 015a/05, 015a/06, 016b/10, 016b/11, 016b/12, 028b/08, 028b/09, 030a/23, 048b/20, 048b/25, 049b/10, 049b/11, 050a/03, 051a/08, 051a/14, 052a/05, 055a/10, 055a/11, 055b/05, 059a/08, 061a/15, 063b/17, 064b/04, 070b/10, 078b/20, 084b/17, 084b/24, 085a/18, 085a/20, 085a/25, 089a/13, 089a/17, 090a/09, 090a/10, 093b/11, 106b/22, 108a/09, 131a/03, 131a/13, 159a/21, 159a/22, 175a/06, 175a/07, 177b/12, 186a/07, 191b/18, 192a/13, 194a/20, 218a/03, 245a/06, 256a/06, 262a/25, 265b/03, 282a/04, 302b/23, 315b/23, 315b/24, 315b/25, 316a/01, 316b/02, 319b/24, 327a/04

kānī <Far. Cevher, maden -1-

k. 220b/07

ḳāniʿ <Ar. Kanaat eden -13-

ḳ. 071a/18, 116a/06, 212b/05, 241b/14

ḳ. ol- Kanaat etmek, razı olmak 035a/17, 071a/17, 109b/05, 145b/11, 158a/13, 168a/24, 184a/09, 188b/22, 236a/05

ḳanḳı Hangi -63-

ḳ. 047a/16, 071b/22, 075b/18, 078b/23, 094b/10, 098b/13, 100b/20, 102b/05, 103a/03, 111a/03, 115b/05, 152a/24, 167a/03, 205b/06, 216b/11, 226b/17, 228b/25, 231b/25, 277b/25, 287a/22, 317b/18, 320b/16

ḳ.+ mıza 047b/03, 137b/24

ḳ.+ muz 156a/17, 231b/19, 232a/05, 235b/03

ḳ.+ muza 231b/22, 277a/23

ḳ.+ ŋuz 049a/18, 231b/21, 232a/07

ḳ.+ ŋuzuŋ 082b/16

ḳ.+ sı 206a/05, 226b/23, 227a/15, 228b/03, 278b/09

ḳ.+ sıdur 075a/16, 228b/24, 295b/07

ḳ.+ sın 179a/07, 179a/14, 231b/10

ḳ.+ sına 208a/04, 233a/22, 242b/10, 254a/12, 254b/12, 310a/20

ḳ.+ sından 087b/21

ḳ.+ sını 223b/18, 223b/21, 232b/21, 232b/22, 255a/05

ḳ.+ sınuŋ 087b/21, 169b/18, 220a/02, 231b/13

ḳaŋlı Kağnı arabası -11-

ḳ. 040b/02, 040b/04, 061b/15, 063a/17

ḳ.+ lara 010b/02

ḳ.+ ları 038a/06

ḳ.+ ların 038a/08

ḳ.+ sın 013a/13

ḳ.+ ya 007a/13, 178a/09, 178b/17

ḳanlu 1. Kanlı 2. Katil -29-

ḳ. 002b/16, 006b/23, 016b/13, 050a/02, 063b/01, 066a/07, 069a/18, 089a/03, 089a/05, 089a/06, 090b/05, 093a/19, 093b/19, 108b/16, 110a/14, 130b/01, 130b/03, 186b/15, 198b/18, 236b/13, 237b/12, 262a/03, 311a/08, 316a/04, 321b/10, 321b/18,

326b/10

ḳ.+ lar 012a/19

ḳ.+ mı 208b/19

ḳaŋlu *bk. ḳaŋlı* -11-

ḳ. 063a/23

ḳ.+ nuŋ 061b/19, 116b/12, 116b/14

ḳ.+ ya 061b/17, 061b/19

ḳ.+ yı 061b/18, 063a/18, 063a/20

ḳ.+ yıla 061b/22, 061b/23

ḳannūc Hindistan'ın başkenti olan büyük bir şehir -8-

ḳ. 021b/13, 023a/01, 023a/11, 177b/04

ḳ.+ a 115b/09, 179a/22

ḳ.+ dan 026b/14

ḳ.+ uŋ 179a/17

ḳanṭār <Ar. Kantar -1-

ḳ. 267b/02

ḳanūc *bk. ḳannūc* -1-

ḳ. 182b/01

ḳanūç *bk.ḳannūc* -1-

ḳ.+ dan 176b/04

ḳānūn <Ar. kanun -7-

ḳ. 195a/09, 195a/11

ḳ.-ı salṭanat 088a/12

ḳ.-ı şehlerüŋ 105b/25

ḳ.+ ca ṭutup 028b/20

ḳ.+ ıçun 195a/20

ḳ.+ ından 195a/21

ḳap- 1. Kapmak 2. Yardımcı fiil -26-

ḳ.- a 063a/20

ḳ.- ar 004b/16

düşmenden toz ḳ.- aram 033b/15

ḳ.- dı 049a/12, 094b/17, 140b/20, 239a/19, 240a/18, 257a/18, 298a/11, 327b/13

ḳ.- duġını 241a/14

ḳ.- dum 077b/04, 077b/14, 078a/11, 078b/02

ḳ.- up 047b/21, 067b/22, 078b/01, 080b/03, 083a/18, 241a/18, 261a/04, 297b/16, 299a/21, 309a/20

ḳapaḳ(ġ) Kapak -3-

ḳ.+ ını 090b/06, 098b/25, 099a/01

ḳapan Büyük terazi -1-

ḳ. 172b/01

ḳapış- Birbirini kapmak, kapışmak -1-

ḳ.- dılar 049a/07

ḳapḳara Kapkara -4-

ḳ. 125a/07

ḳ. ol- Kapkara olmak 055a/18, 179a/03, 260a/04

ḳapla- Kaplamak -7-

ḳ.- dı 055a/21, 055b/06, 185a/01, 235b/17, 260b/22

ḳ.- yup 034b/07

ḳ.- mış ol- Kaplamış olmak 122a/13

ḳaplan Kaplan -35-

ḳ. 066b/07, 075b/06, 077a/01, 079a/23, 080a/11, 083b/21, 086a/20, 087a/11, 102b/12, 106b/05, 124a/24, 159b/05, 171b/06, 196a/08, 202a/04, 202a/06, 220a/07, 233b/04, 233b/10, 235b/08, 264b/24, 297b/03, 315a/25

ḳ.+ ı 121a/10, 157b/04

ḳ.+ lar 046a/13, 072b/02, 086b/11, 123a/01, 153a/14, 260b/04, 265a/02

ḳ.+ ları 068a/20

ḳ.+ uŋ 157b/05, 222b/03

ḳaplanlıḳ 1. Kaplan gibi dağda bayırda yaşama 2. Savaşma arzusı -2-

ḳ. 196a/11, 271b/01

ḳaplu Kaplı -1-

ḳ. 110b/15

ḳapu Kapı -274-

ḳ. 016b/02, 077a/18, 136b/19, 138a/04, 165a/07, 186a/02, 190a/10, 198b/01, 208a/20, 208a/21, 274a/05, 274b/22, 287b/03, 306a/19

ḳ.+ da 021a/24, 021b/02, 022a/01, 043a/03, 149a/09, 151a/11, 165a/08, 176a/01

ḳ.+ dan 011b/15, 022b/22, 037b/12, 043a/03, 043b/25, 055a/04, 067a/09, 067a/12,

176a/04, 193b/13, 208a/22, 228b/12, 245a/19, 267b/18, 269a/16, 299b/24, 306a/19, 318b/03

ḳ.+ lar 096b/21

ḳ.+ lara 031a/08

ḳ.+ ları 099b/16, 249a/02, 282b/09

ḳ.+ ların 103b/20, 104a/19, 172b/09, 184b/21, 198b/10, 223a/12, 300a/10

ḳ.+ larına 010a/14, 112a/18

ḳ.+ larını 083a/19, 098a/25, 101b/01, 112b/15, 121a/03, 135a/08, 204a/10

ḳ.+ larumı 191b/23

ḳ.+ m 139b/03, 188b/13

ḳ.+ ma 041b/15, 109b/15, 226a/04, 231a/15

ḳ.+ mda 194b/16, 196a/05, 305a/08

ḳ.+ mdan 197a/23

ḳ.+ muza 226a/07

ḳ.+ ŋa 034a/19, 066a/03, 209a/01

ḳ.+ ŋda 031b/15, 032b/13, 068a/15, 152a/11, 152b/20, 153a/02, 210a/12, 244a/15, 252b/20, 265a/19

ḳ.+ ŋdan 019b/10

ḳ.+ ŋı 034a/18

ḳ.+ nuŋ 208a/21

ḳ. olsun 258b/16

ḳ.+ sı 020b/20, 022b/15, 065b/09, 082a/07, 111a/23, 138a/01, 146b/14, 151a/11, 154a/14, 172a/12, 196a/11, 197a/17, 202b/22

ḳ.+ sın 007a/11, 012b/13, 014a/15, 015a/10, 015b/23, 017b/16, 018a/18, 022b/15, 023b/04, 023b/21, 026a/02, 026a/03, 026a/08, 066b/25, 074a/01, 148b/09, 148b/10, 154b/13, 163b/10, 164a/21, 165a/14, 169b/13, 169b/17, 233a/21, 235a/11, 237b/23, 269b/01, 290a/06, 313b/06, 314b/13

ḳ.+ sına 003a/22, 019b/11, 038b/06, 042b/22, 065a/21, 067a/07, 067b/15, 072a/07, 072a/08, 138b/12, 142b/09, 143b/02, 150a/13, 150b/24, 160b/02, 161a/12, 177b/15, 189a/24, 191b/12, 217a/21, 217b/07, 225b/25, 251a/18, 267b/05, 270b/15, 275a/14, 287b/18, 301b/03, 304a/25, 305b/20, 306a/14, 314a/05

ḳ.+ sında 010a/19, 018b/15, 025a/19, 032b/12, 042b/04, 046a/18, 119a/20, 142b/21, 148b/05, 155b/15, 160a/15, 182a/25, 203b/04, 208b/05, 214b/24, 216b/07, 217a/15,

224a/04, 226a/01, 265a/08, 272a/23, 275a/01, 275a/04, 279a/02, 280b/07, 293a/05, 313a/06, 320a/01

ḳ.+ sındadur 154b/12

ḳ.+ sından 004a/02, 033b/24, 044a/02, 171a/18, 239b/05, 245b/05, 267b/08, 269a/14, 274b/11

ḳ.+ sını 001b/09, 020b/13, 021b/09, 046b/23, 061b/16, 080b/05, 088a/06, 091a/07, 094b/04, 099a/09, 105b/22, 108b/18, 114a/09, 132b/07, 149a/24, 149b/02, 161a/12, 184a/07, 187b/11, 194a/12, 203b/18, 209a/22, 250b/03, 251a/20, 256a/22, 259b/22, 265a/22, 265b/05, 283b/22

ḳ.+ sınuŋ 243b/25

ḳ.+ ya 006b/02, 011a/09, 018a/02, 021a/01, 039b/04, 041b/04, 067a/06, 067a/12, 072a/15, 138b/13, 139a/08, 139a/09, 143b/01, 150a/14, 150b/15, 191b/21, 196b/01, 208a/21, 222b/14, 244a/15, 272b/03, 275a/15, 306a/19, 318a/21, 318a/22

ḳ.+ yı 043a/02, 056a/14, 077a/18, 077a/19, 138b/17, 151a/12, 275a/01, 287a/24, 287a/25, 287b/02

ḳ.+ dan gider- Kovmak 217b/03

ḳ. ḳaḳ- Kapı çalmak 150a/14, 164b/24

ḳapucı Kapıcı -15-

ḳ. 022a/16, 189a/25, 263b/14

ḳ.+ lar 065a/21, 267b/08, 318a/22, 318b/15

ḳ.+ lara 176a/02, 318b/15

ḳ.+ ları 318a/20

ḳ.+ sı 008a/03

ḳ.+ ya 077a/19, 189a/24, 304a/25, 306a/15

ḳapuçı *bk. ḳapucı* -1-

ḳ.+ yı 012b/09

kār <Far. İş -19-

k.+ ı 044a/08

k.+ ında 090b/15

k.+ uŋ 045b/07

k. ėt- Tesir etmek, etki etmek 062b/17, 081b/17, 083b/05, 085a/10, 085a/20, 086b/11, 087a/08, 166b/19, 218a/21, 261a/01, 282a/21, 297b/07, 324b/06

k. ėtmez ol- Tesir etmez olmak 085a/20

k. ḳıl- Tesir etmek, etki etmek 058a/13, 067a/17, 129a/07

ḳar Kar -14-

ḳ. 029b/04, 029b/25, 030a/01, 030a/02, 030a/08, 063b/06, 125a/04, 191b/11, 235a/03

ḳ.+ dan 030a/10, 195b/19, 195b/20

ḳ.+ lar 064a/12, 125a/04

ḳar- Karmak -3-

ḳ.- dı 048b/11

ḳ.- dılar 103b/10

ḳ.- up 171b/12

kār-dān <Far. İş bilir, tecrübeli -1-

ḥekīm-i k. 104a/01

kār-hāne <Far. İş yeri -1-

k. 033b/02

kār-sāz <Far. İş işleyen, becerikli -1-

k.-ı ḫudā 085b/02

kār-zār <Far. Cenk, savaş -13-

k. 003b/04, 003b/07, 004b/09, 005b/25, 042a/20, 055b/05

k.+ a 032a/09, 039a/18

k.+ da 036b/13

k.+ ımız 021a/13

k.+ ında 040a/11

k.+ uŋ 041a/17

k. eyle- Savaşmak 027b/22

ḳara 1. Siyah, kara 2. *mec.* Kötü, fena 3. *mec.* Kusur, ayıp -193-

ḳ. 004a/16, 005a/24, 005b/01, 005b/18, 005b/25, 006a/06, 010a/02, 012a/20, 012b/21, 020b/01, 021a/15, 025a/17, 025a/19, 025b/05, 026b/08, 028a/12, 028a/14, 029a/05, 029b/04, 030a/22, 032a/17, 032a/20, 033a/15, 033b/01, 035b/17, 036b/16, 037a/15, 039b/15, 040a/02, 042b/02, 046a/12, 049a/25, 050a/01, 050b/18, 050b/20, 050b/25, 051a/02, 051a/06, 051a/07, 051b/18, 056a/10, 057a/14, 058b/21, 059b/10, 061b/10, 061b/20, 062a/13, 062b/10, 062b/23, 063a/19, 063b/06, 065a/15, 068a/05, 071b/24, 072a/03, 072b/04, 072b/06, 074b/01, 074b/03, 074b/07, 077b/10, 080a/21, 082b/02, 086a/04, 086a/21, 086b/18, 088b/06, 089a/05, 090a/08, 090a/17, 090b/05,

090b/08, 090b/10, 094a/19, 096b/08, 096b/15, 100a/25, 103b/10, 105b/18, 108a/10, 109a/17, 113a/19, 113b/25, 119b/08, 122b/22, 122b/23, 123a/05, 123b/06, 125a/05, 125a/20, 126b/11, 128b/10, 131a/04, 133b/20, 133b/23, 134b/25, 135a/14, 138b/07, 139b/01, 143b/14, 145a/17, 145b/15, 147a/11, 148a/10, 148b/04, 149a/24, 155a/22, 155b/10, 159a/25, 168b/22, 169b/25, 174b/03, 175b/19, 178b/16, 181b/21, 201a/23, 205b/14, 205b/19, 206a/02, 206a/21, 207b/10, 219b/25, 220a/05, 224a/05, 229a/22, 229b/01, 230a/03, 234b/16, 239a/19, 241a/14, 241a/17, 244a/10, 248a/11, 249b/14, 252a/20, 254a/18, 255a/16, 260b/03, 260b/21, 261b/17, 263a/07, 267a/08, 268b/25, 275b/04, 276b/23, 277a/17, 277a/18, 278a/03, 279a/22, 280a/03, 280a/08, 280b/21, 283b/11, 287b/03, 287b/11, 291a/06, 291a/19, 291a/20, 295b/05, 301b/24, 302a/03, 302b/05, 305b/17, 306b/02, 306b/06, 307a/23, 307b/22, 314b/15, 315b/22, 319a/04, 322a/21, 322b/03

ḳ.+ dur 126a/11

gözine ḳ. ḳan indürür 041b/22

ḳ.+ sı 230b/13

ḳ.+ sıdur 117a/24

ḳ.+ ya 018a/14

ḳ.+ lar 095a/02, 186a/21

ḳ. eyle- 1. Karartmak, söndürmek 2. Bir durumu kötü hale getirmek 045b/23, 205b/12, 278b/24, 306b/06

ḳ. ḳıl- Bir durumu kötü hale getirmek 260b/20

ḳ. ol- 1. (Hava) kararmak 2. Ayıplı, suçlu olmak 005b/02, 025a/04, 120b/05, 173b/14, 253a/12, 324b/05

ḳara Ova -1-

ḳ. 049a/24

ḳaraca Kara -2-

ḳ. 252a/18, 312b/06

ḳaragöz Ferruḫ-zād'ın oğlu -1-

ḳ. 324a/07

ḳarala- Yazmak -1-

ḳ.- dılar 267a/16

ḳaralıḳ Karalık -2-

ḳ. 048b/11

ḳ.+ dan 131a/18

ḳaraltu Karaltı -2-

ḳ.+ sın 178b/09

ḳ.+ sını 202a/01

ḳaraŋu Karanlık -74-

ḳ. 005a/09, 006a/03, 006b/05, 007b/15, 008a/02, 011a/23, 015b/22, 022a/14, 022a/21, 022a/25, 029b/08, 032a/13, 043a/11, 043b/18, 058b/06, 067b/10, 074b/08, 077a/17, 078b/03, 091b/18, 105b/05, 112b/21, 113b/03, 140a/25, 158b/05, 171b/01, 186a/25, 190b/08, 202a/15, 234a/14, 234a/20, 258a/19, 260a/11, 264b/18, 268b/21, 274b/04, 298b/12

ḳ.+ da 015b/18, 164a/21, 165a/03

ḳ.+ dan 005a/02

ḳ.+ dur 164b/17, 165a/05

gözümüze ḳ. eyledi 089a/13

gözine ḳ. ḳılasın 275b/25

cihān gözine ḳ. oldı 049b/09, 058b/16, 085b/21, 262b/05

ḳ.+ sı 005a/02

ḳ.+ sında 032a/05

ḳ.+ sından 040b/09

ḳ. eyle- Hayata dair bütün umutları kaybettirmek 050a/07, 095a/24, 273b/25

ḳ. ol- Karanlık olmak 004b/22, 009b/09, 009b/14, 046a/04, 032a/04, 049b/24, 050b/20, 088b/06, 105b/02, 129a/08, 130a/18, 135a/06, 135b/16, 139a/05, 164b/25, 268b/21, 269b/22, 302b/08, 316b/11

ḳaraŋulıġ Karanlık -1-

ḳ.+ da 232a/15

ḳaraŋulıḳ Karanlık -35-

ḳ. 058b/21, 063a/01, 064a/12, 108a/05, 108a/07, 125b/24, 131a/17, 216b/03, 220a/05

ḳ.+ a 025a/03, 125a/22, 125b/02, 205b/09

ḳ.+ dan 047a/22, 205a/03, 232a/15, 235b/17

ḳ.+ dur 125a/20

ḳ.+ ı 064a/16

ḳ.+ ına 290b/09

ḳ.+ ında 112a/15, 247b/23

ḳ.+ ından 044b/17, 133a/19, 307a/19, 324a/17

ḳ.+ ını 276b/18

ḳ.+ ıyla 062b/23

ḳ.+ uŋ 260b/25

ḳ. ol- Karanlık olmak 062b/24, 063a/10

ḳ. ṭut- Karanlık olmak 105b/18, 200a/07, 222a/06, 295b/02

ḳarar- Kararmak -14-

ḳ.- aydı 008a/04, 113a/19

ḳ.- dı 022b/18, 095a/05, 134b/22, 149a/20, 196b/02

ḳ.- mış 006b/17, 021a/22, 029a/25, 114b/07

ḳ.- sa 114b/07

ḳ.- up 002b/01, 004b/18

ḳarār <Ar. Karar -77-

ḳ. 110b/18, 123b/25, 172b/17

bir ḳ.+ a ḳalmaz 117a/20

bir ḥāl üzerine ḳ. ėtmez 239a/10

ṣabr u ḳ.+ ı 018b/22, 315b/16

ṣabrı ve ḳ.+ ı ḳalmadı 051a/17

ḳ.+ ına 100a/05, 127a/04, 166a/19

ḳ.+ ından 115a/18

ḳ.+ um 078a/08

bir ḳ. üzerine ḳalmaz 052b/19

ḳ. bul- 1. İçinde bulunulan duruma tam anlamıyla hakim olmak 2. Bulunmak, durmak 119a/09, 125a/02, 164a/05, 170b/05, 243b/17, 251a/03, 304b/24

ḳ. ėt- 1. Bulunmak, durmak

020b/21, 032a/16, 044a/07, 044b/05, 048b/08, 051b/12, 052b/03, 055a/24, 058b/21, 061a/02, 063a/14, 066a/16, 073a/17, 106a/23, 110a/09, 112b/13, 113a/18, 117a/19, 117b/01, 117b/17, 125b/11, 126a/04, 134a/11 134a/14, 138a/21, 139a/23, 153b/06, 159b/22, 160b/20, 168b/20, 168b/21, 174b/05, 204a/05, 216a/05, 263a/21, 275b/02, 300a/19,

ḳ. eyle- İkamet etmek, bulunmak 022a/25, 197b/13

ḳ. ḳıl- 1. Kararlaştırmak 2. Oturmak, ikamet etmek 061a/23, 104b/02, 120a/14,

132a/18, 134a/21, 137b/07, 149b/07, 162a/04, 237a/22, 244b/09, 260b/13, 261a/08, 263b/02, 284b/10, 289a/13, 290a/05, 321b/22

ḳ. ṭutma- İçinde bulunulan duruma tam anlamıyla hakim olamamak 321b/22

ḳarār-gāh <Ar.+Far.Karargah -1-

ḳ. ėdin- Bir yeri karargah olarak kullanmak 113b/25

ḳarārlandur- Bir ölçü bir usul belirlemek -2-

ḳ.- dı 102b/22

ḳ.- dılar 221a/10

ḳarārlandurıcı Daim eden -1-

ḳ.+ dur 290b/18

ḳaravaş Cariye, hizmetçi -7-

ḳ. 043b/01, 255a/10

ḳ.+ dan 007b/25

ḳ.+ ıdı 006b/04

ḳ.+ lar 008a/13

ḳ.+ lardan 301a/03

ḳ.+ larla 034b/24

ḳaravul Gözcü, nöbetçi -34-

ḳ. 003b/23, 003b/24, 004a/05, 004a/06, 005a/20, 005a/22, 009b/11, 009b/12, 009b/13, 137b/07, 143a/04, 151b/02, 170b/23

ḳ.+ a 005a/09, 105b/05

ḳ.+ dan 009b/14

ḳ.+ ı 100b/14, 100b/15, 100b/17, 151a/22, 201a/14

ḳ.+ ıydı 047a/07

ḳ.+ lar 008b/10, 187b/01, 234b/09, 246b/25, 260a/07, 276b/19, 295a/16

ḳ.+ ları 116b/23

ḳ.+ larını 058a/08

ḳ.+ suz 138b/06

ḳ.+ uŋ 009b/11

ḳarāyin Gurāz'ın hile ile öldürttüğü Erdeşir Şah'ın yerine atadığı İran şahı -6-

ḳ. 323a/13, 323a/17

ḳ.+ e 323a/17, 323b/01

ḳ.+ üŋ 323a/13, 323a/25

ḳaraz <Ar. *(ġaraż)* Kin, öç -1-

ḳ. 002a/03

kārbān <Far. Kervan -6-

k. 065a/21, 087b/06, 286b/24, 287a/13

k.+ laruŋ 263b/24

k.+ uŋ 287a/13

kārbānsarāy <Far. Kervansaray -1-

k.+ lar 172a/25

ḳarcış- Birbirine girmek *krş. ḳarcaş-* -1-

ḳ.- masından 047a/23

ḳardaş Kardeş -248-

ḳ. 008a/22, 047b/14, 059b/12, 059b/15, 066a/10, 075a/14, 076b/12, 092b/07, 093a/08, 093b/20, 184a/21, 184b/06, 232b/19, 233a/09, 235a/07, 281a/07, 281b/11, 296b/02, 296b/06

ḳ.+ a 092b/06, 107a/14, 281b/11

ḳ.+ dan 068b/09, 107a/09

ḳ.+ ı 016a/25, 017a/21, 034b/02, 045a/02, 045b/11, 046a/22, 052b/17, 057a/13, 059b/15, 061a/08, 066a/11, 070b/18, 073b/02, 084b/04, 090b/07, 093a/14, 131b/15, 131b/16, 152b/01, 152b/25, 154a/19, 154a/20, 154b/16, 155b/01, 155b/04, 163b/18, 170a/23, 171b/25, 176a/05, 177a/21, 184a/18, 185a/08, 186a/12, 188b/10, 231b/03, 232a/18, 234a/12, 239b/04, 261b/19, 271b/16, 277a/03, 280b/23, 281b/10, 296b/02, 296b/04, 296b/06, 306b/04, 307b/19, 308b/11, 308b/16, 308b/20, 309a/17, 309a/20, 309b/05, 309b/06, 309b/10, 309b/19, 319b/15, 325a/14

ḳ.+ ı olasın 092b/22

ḳ.+ ıçun 059b/12, 059b/13, 249a/23

ḳ.+ ıdur 309a/20

ḳ.+ ıla 296b/06

ḳ.+ ım 282a/12

ḳ.+ ıma 109a/17

ḳ.+ ımdur 233b/16, 266a/06

ḳ.+ ımı 085b/13

ḳ.+ ımuŋ 050a/15, 051a/02

ḳ.+ ımuz 066a/05

ḳ.+ ın 015a/22, 019a/07, 044a/22

ḳ.+ ına 050a/21, 051a/25, 075a/23, 087b/07, 307a/13, 324a/22

ḳ.+ ından 038a/17, 047b/14, 093a/07, 139b/11, 234a/21

ḳ.+ ını 052a/18, 057a/24, 069a/01, 106a/05, 184b/04, 233a/12

ḳ.+ ınuŋ 016b/08, 032a/22, 051b/18, 074b/19, 084b/04, 155b/05, 232b/11, 234a/25, 271a/17, 272b/17, 296b/05, 309b/11, 310b/06, 324b/07

ḳ.+ ısın 177a/20

ḳ.+ ıyam 309a/08

ḳ.+ ıydı 190a/19

ḳ.+ ıyıdı 293a/23

ḳ.+ ıyla 073a/05

ḳ.+ lar 106a/25

ḳ.+ lar oluŋ 290a/17

ḳ.+ lardur 184a/09, 227a/23

ḳ.+ ları 028b/08, 067a/08, 090b/04, 253a/04

ḳ.+ larına 084b/16

ḳ.+ larından 251a/09

ḳ.+ larını 060a/11, 067b/05, 069b/15

ḳ.+ larınuŋ 065b/24, 068b/11, 068b/25, 139b/11

ḳ.+ larla 317a/07

ḳ.+ larum 056b/08

ḳ.+ larumı 060a/21

ḳ.+ larumuŋ 057a/05, 070b/04

ḳ.+ laruŋı 060a/18

ḳ.+ laruŋuŋ 056b/07

ḳ.+ sın 184a/24, 232a/20

ḳ. + suz 106a/25

ḳ.+ um 048a/13, 092b/20, 095b/18, 107a/05, 107a/07, 154b/22, 172a/02, 189b/05, 208b/01, 233b/09, 306b/16, 306b/25, 307a/02, 308a/22, 308a/23, 319b/13, 326a/06

ḳ.+ uma 092b/14, 184a/21, 235a/03, 235a/20, 271a/19, 271a/21

ḳ.+ umda 309a/25

ḳ.+ umdan 300b/25

ḳ.+ umdur 209b/12, 309a/08

ḳ.+ umı 306b/24

ḳ.+ umıla 063b/19, 105a/01, 236b/18

ḳ.+ umsın 184b/06

ḳ.+ umuŋ 057a/23, 059a/07, 064b/22, 272b/14

ḳ.+ umuz 066a/08

ḳ.+ uŋ 003b/18, 017a/05, 050a/03, 056b/02, 092b/23, 232b/12, 233b/08, 233b/09, 234a/08, 271a/23, 272b/08, 272b/12, 273a/01, 296b/05, 296b/12, 308a/04, 310a/17, 319b/25

ḳ.+ uŋa 272b/11

ḳ.+ uŋdan 043b/05, 056b/06, 234a/10, 234a/11, 308a/04

ḳ.+ uŋdur 106b/12, 188b/09

ḳ.+ uŋı 139b/08, 236b/17, 272b/07, 310a/11

ḳ.+ uŋıla 234a/13

ḳ.+ uŋla 233b/07, 234a/06

ḳ.+ unuŋ 152b/02

ḳ.+ uz 209b/13

ḳ. bil- Kardeş saymak 268a/06, 273a/04

ḳ. ėdin- Kardeş saymak 120b/12

ḳ. ol- Kardeş olmak 018b/17, 059b/16, 092b/07, 136b/06, 232b/12

ḳardaşlıḳ Kardeşlik -5-

ḳ. 184b/04

ḳ.+ ı 088a/03

ḳ. eyle- Kardeşlik eylemek 233b/14, 266a/24

ḳ. ḥaḳḳını gözet- Kardeşlik hakkını gözetmek 235a/17

ḳarġa Karga -1-

ḳ. 166b/08

kārgīr <Far. Taştan ya da tuğladan yapılmış bina -1-

k. 012a/25

ḳarı[1] Yaşlı, ihtiyar -19-

ḳ. 041a/03, 145a/19, 271b/10, 274a/18, 298b/25, 299a/02, 299a/06, 299a/08, 299a/15

ḳ.+ dan 299a/02

ḳ.+ nuŋ 048a/14, 063a/01, 063a/06, 274a/17, 299a/05, 299a/13

ḳ.+ ya 274a/17, 274a/21, 299a/14

ḳarı² Kadın -52-

ḳ. 060b/17, 062b/09, 062b/20

ḳ.+ lar 145a/19

ḳ.+ ŋuz 050b/06

ḳarıcıḳ İhiyar, yaşlı -4-

ḳ. 274a/12, 299a/04, 299a/05

ḳ.+ a 274a/15

ḳ.+ dan 274a/19, 298b/25

ḳ.+ lar 314a/12

ḳ.+ uŋ 298b/25

ḳarıcuḳ İhiyar, yaşlı -4-

ḳ. 299a/04, 299a/05

ḳ.+ dan 274a/19, 298b/25

ḳarıl- Karışmak, karılmak -4-

ḳ.- dı 066b/13

birbirine ḳ.- dı 042a/24, 058b/25, 102a/19

ḳarılış- Birbirine karışmak -1-

ḳ.- alar 058b/09

ḳarın Karın -21-

ḳ.+ ı 095a/09, 135b/18, 139a/03, 168b/03, 283b/04, 322a/01

ḳ.+ ımuŋ 250b/02

ḳ.+ ımuz 080b/13, 287a/16

ḳ.+ ına 034a/11, 302b/21, 305b/22, 306a/24

ḳ.+ ında 140b/05

ḳ.+ ındayımışum 208a/11

ḳ.+ ını 241a/19

ḳ.+ ları 299a/02

ḳ.+ um 326b/02

ḳ.+ umı 322a/04

ḳ.+ umuz 164b/13

ḳ.+ uŋ 215b/10

ḳarınca Karınca -13-

ķ. 004a/19, 004a/21, 022b/04, 058a/25, 199a/12, 200b/19, 219b/18, 222b/01, 225a/12, 259a/23, 262b/05

ķ.+ lar 076b/23

ķ.+ ya 123a/19

ķarıncacıķ Karınca -1-

ķ. 225a/22

ķarındaş *bk. ķardaş* -37-

ķ. 059b/14, 064a/14, 068b/19, 075b/01, 082b/03, 087b/15, 089b/25, 092b/10, 094a/12, 154a/24, 272b/01, 281a/20

ķ.+ ı 071b/15, 271a/17, 307a/16, 308b/11, 308b/25, 323b/20

ķ.+ ıdur 177a/18, 308b/22

ķ.+ ıma 139b/08

ķ.+ ından 309b/22

ķ.+ ını 093a/01, 308b/24

ķ.+ larum 070b/04

ķ.+ laruma 090a/06

ķ.+ larumı 070b/08

ķ.+ laruŋı 060a/13, 070b/06

ķ.+ um 049b/24, 050a/16, 109a/07, 251a/13, 294a/05, 309a/19

ķ.+ umuŋ 096a/03

ķ.+ uŋ 059b/16

ķarınlu Göbekli -2-

ķ. 312a/02, 322a/01

ķarış- Karışmak -30-

ķ.- dı 044b/07, 159b/08, 217a/22, 218b/24, 292b/02

birbirine ķ.- dı 055a/21, 117a/14, 126b/02, 205b/24

ķ.- dılar 096b/09, 325a/06

ķ.- madın 021b/01

ķ.- maķ 272b/06

ķ.- mamış 250b/01

ķ.- maŋ 083b/17

ķ.- masun 175a/20

ķ.- maya 235a/04

ḳ.- maz 087b/18, 254b/21

birbirine ḳ.- mış 062a/24

ḳ.- mışdur 272b/10

ḳ.- mışıdı 235b/22

ḳ.- up 195a/25, 248a/24

birbirine ḳ.- up 066b/14, 067b/17

ḳ.- ur 046a/04, 176b/09, 292b/05

ḳarış Karış -2-

ḳ. 045a/12, 094b/20

ḳarışdur- Karışdırmak -7-

ḳ. 013a/10

ḳ.- a 141a/18, 142b/01

ḳ.- dılar 126a/24

ḳ.- up 012a/09, 090a/15, 101b/02

ḳarışıḳ Karışık -2-

ḳ. 218a/18

ḳ. ol- Karışık olmak 316a/14

ḳarışuḳ *bk. ḳarışıḳ* -1-

ḳ. 313b/18

ḳāristān Metinde adı geçen Rum sınırında bir kale -1-

ḳ. 287a/23

ḳarḳūryūş Metinde adı geçen bir Rum komutan -3-

ḳ. 202a/05

ḳ.+ ı 202a/05

ḳ.+ uŋ 203a/02

ḳarn <Ar. Vakit -1-

ḳ.+ a 023b/02

ḳarşı *bk. ḳarşu* -6-

ḳ. 097a/25, 178a/10, 259a/08

ḳ.+ dan 178a/08

ḳ.+ sına 274a/17

ḳ. gelüp 310b/06

ḳarşıla- Karşılamak -1-

ḳ.- dı 181b/16

ḳarşu Karşı -303-

ḳ. 007b/06, 011b/24, 014b/08, 016a/25, 025a/25, 027a/16, 032a/21, 034a/21, 035b/02, 038b/25, 040a/20, 041b/09, 044a/21, 047a/21, 048b/14, 048b/22, 049a/20, 050a/22, 050b/08, 051a/16, 051b/01, 052b/05, 055a/20, 058b/15, 066b/09, 066b/24, 067a/05, 078a/14, 087a/11, 100b/14, 102b/03, 104a/23, 105b/16, 111b/12, 116b/09, 133a/05, 134b/22, 135a/09, 135b/06, 153b/14, 166b/04, 169a/09, 183b/15, 185b/10, 186a/04, 187b/01, 201a/02, 201a/03, 218b/08, 225b/04, 225b/17, 229b/07, 229b/14, 234b/07, 234b/08, 235b/15, 237a/13, 237a/20, 237a/23, 254b/13, 262a/23, 264a/21, 274b/17, 276b/08, 285b/03, 295a/16, 295a/20, 296a/16, 296b/03, 297a/21, 309b/18, 320a/19, 325a/19, 326a/01, 327b/06

ḳ.+ da 009a/15

ḳ.+ dan 005b/04, 053b/03, 061a/12, 091a/24, 141b/06, 180a/17, 199b/07, 201b/25, 257a/15, 280b/20, 286b/24, 287a/13, 302b/20

ḳ.+ ma 020b/20

ḳ.+ ŋa 080b/07, 118a/23, 311b/02

ḳ.+ sına 042a/14, 078a/04, 237a/03, 291b/06, 312a/19

ḳ.+ sında 014b/06, 044b/11, 053b/12, 069b/20, 093b/13, 113a/18, 113b/19, 118b/25, 119b/23, 127a/23, 132a/10, 152a/05, 182a/01, 190a/23, 191a/17, 200b/03, 208a/04, 215a/03, 220a/13, 229a/24, 239a/20, 261a/18, 311a/05, 312b/06, 312b/10, 320a/16

ḳ.+ sunda 052b/21

ḳ. çıḳ- Karşı çıkmak 009a/09, 013b/14, 041b/04, 054a/09, 054b/16, 066b/05, 069a/14, 075b/08, 093a/17, 094b/02, 101b/08, 110b/12, 110b/12, 117b/06, 117b/16, 118b/17, 123a/22, 124a/19, 124b/25, 125a/01, 125a/15, 126b/22, 127a/21, 128b/04, 130b/12, 139a/19, 139b/13, 143a/14, 156a/24, 157b/22, 172b/06, 181b/15, 184b/03, 188a/25, 188b/01, 198b/24, 228b/14, 231a/10, 247b/15, 268a/13, 275a/25 286b/15, 287b/12, 288a/22, 288b/13, 293b/01, 294a/19, 299b/25, 300b/17, 304a/25, 309b/18, 311a/03, 313b/12, 323a/09, 324b/14, 325a/16, 326a/03

ḳ. dur- 1. Gelen kişiyi ya da orduyu savaşmak amacıyla karşılamak 2. Direnmek, dayanmak 234b/13, 308b/20, 126a/10

ḳ. gel- Karşı gelmek 011b/19, 011b/21, 012a/07, 012b/15, 013b/11, 033b/20, 037b/13, 038a/04, 057b/15, 059b/02, 086a/05, 093a/17, 095a/01, 097a/24, 100b/06,

106a/04, 121b/22, 125a/08, 125a/13, 126a/06, 128a/10, 135b/13, 135b/17, 135b/25, 138a/24, 152b/04, 158b/07, 180b/23, 181a/05, 186b/04, 189b/15, 237a/24, 258b/14, 271a/06, 295b/10

ḳ. ḳo- Bir eşyayı diğerinin karşısına koymak 230a/05, 094b/04

ḳ. ol- Karşı olmak 074b/07, 258b/04

ḳ. ṭur- 1. Gelen kişiyi ya da orduyu savaşmak amacıyla karşılamak 2. Direnmek, dayanmak 024a/06, 024b/24, 033b/14, 047a/17, 048b/20, 049a/13, 051b/04, 072b/16, 077b/02, 090a/10, 094b/23, 097b/04, 116a/08, 116a/09, 200b/07, 203a/06, 204a/15, 205b/03, 225a/20, 244b/25, 252b/09, 254a/22, 254b/02, 261b/08, 276b/09, 278a/10, 294b/24, 295a/22, 296a/25, 297a/14, 320a/18, 320a/18, 327b/08

ḳ. ṭut- Bir nesnenin karşısına geçirmek, karşısında durmak 025a/05, 016a/19

ḳ. var- 1. Gelen kişiyi ya da orduyu savaşmak amacıyla karşılamak 2. Gelen kişiyi karşılamaya çıkmak 012b/17, 022b/12, 032b/09, 036a/10, 036b/20, 037a/25, 039a/07, 042b/13, 049a/19, 049b/14, 051a/18, 053b/03, 072a/11, 073a/10, 073a/11, 074b/09, 078a/22, 082b/21, 086b/19, 090b/04, 097b/04, 100a/01, 104b/08, 128a/19, 137a/19, 145b/19, 187a/17, 217b/13, 224b/05, 255b/25, 319b/19 325a/17

ḳ. yüri- 1. Karşılamak 2. Gelen kişiyi ya da orduyu savaşmak amacıyla karşılamaya çıkmak 042a/08, 058b/14, 067a/16, 072b/17, 094b/14, 096a/24, 097a/12, 102a/18, 16b/07, 123a/10, 320a/18

ḳarşula- Karşılamak -2-

ḳ.- dı 102a/17, 106b/20

ḳarṭaş *bk. ḳardaş* -2-

ḳ.+ ı 308a/06

ḳ.+ ınuŋ 308a/15

ḳār u zār *bk. ḳār-zār* -1-

k. eylediler 003a/25

ḳārūn İranlı bir kahraman -3-

ḳ. 159b/14, 159b/16

ḳ.-ı pīl-teni 170a/20

ḳarva- Kavramak -2-

ḳ.- r 094a/09, 095b/03

kārvān *bk. kārbān* -3-

k. 026a/05, 057a/11, 065b/08

kārvānsarāy *bk. kārbānsarāy* -1-

k. 018b/06

ḳasāvet <Ar. Sertlik, katılık -1-

ḳ.+ den 046a/04

ḳaṣd <Ar. 1. Niyet 2. Kötü niyet -170-

ḳ.+ ı 050a/19, 050b/16, 053a/14, 058a/09, 071a/17, 078a/07, 109a/17, 119b/20, 163b/03, 198b/11, 220b/21, 244a/22, 273b/21, 273b/24, 288a/07

ḳ.+ ıla 105a/25, 139b/16, 192a/01, 279b/17

ḳ.+ ına 071a/03, 078a/06, 097b/09, 134b/21, 148a/07, 219b/14, 221a/23, 236b/04, 255b/18, 257a/04, 264a/19, 264b/04, 264b/18, 276a/12

ḳ.+ ları 116a/15, 255a/10, 278a/01

ḳ.+ um 185b/06, 187a/16

ḳ. ėt- Niyet etmek, kastetmek 051a/03, 056a/02, 064a/01, 074a/24, 076b/13, 079b/21, 081a/23, 082b/25, 092b/09, 094b/22, 097b/08, 106a/05, 106a/18i 109a/17, 129a/20, 129a/21, 144b/22, 146b/04, 159b/24, 160a/15, 200a/19, 209a/22, 216a/13, 217b/02 222b/12, 228a/11, 238b/08, 254b/10, 262a/24, 267b/08, 267b/25, 271b/24, 272a/03, 274b/15, 278a/24, 278b/14, 280b/04, 296b/05, 298b/11, 319b/02, 321b/25, 326b/08, 327a/22, 327b/16, 327b/21

ḳ. eyle- Niyet etmek, kastetmek 053b/18, 053b/20, 070b/05, 074a/04, 080a/01, 085a/01, 087a/09, 088a/05, 088b/03, 112b/09, 172b/20, 214a/10, 215b/24, 218b/01, 224a/06, 244b/10, 252b/09, 263a/18, 264a/20, 271b/03, 272a/07, 272a/09, 272a/09, 272a/15, 272a/19, 273b/03, 273b/05, 273b/11 274b/08, 275a/02, 275a/14, 279a/05, 280a/18, 280b/09, 281a/19, 304b/23, 311b/03

ḳ. ḳıl- Niyet etmek, kastetmek 053b/18, 053b/20, 056b/06, 057b/08, 058b/08, 064a/05, 089b/13, 090b/14, 091a/01, 097b/03, 101a/23, 102a/16, 104b/03, 107b/04, 109a/02, 113b/07, 118a/08, 120b/10, 127b/13 129b/19, 131b/09, 137b/14, 139b/11, 139b/19, 139b/20, 144b/23, 153a/22, 159b/02, 166b/15, 170a/03, 170a/04, 174a/08, 175b/18, 195b/15, 219a/15, 248a/22, 250a/08, 255a/19, 255b/21, 261a/25, 272a/06, 274b/09, 280a/19, 289b/20, 327a/24

ḳ.+ ına git- (…) niyetiyle gitmek 076a/13

ḳ.-ı irān ḳıl- İran'a gitmeye karar vermek 254a/07

ḳaṣırġa Kasırga -1-

ḳ. ḳopar- Kasırga çıkarmak 005b/12

ķāṣid <Ar. Postacı, haberci -11-
ķ. 006b/06, 071b/21, 107b/01, 107b/07, 113a/13, 114a/06, 118a/13
ṣıfat-ı ķ. 071b/20
ķ.+ ler 003a/22
ķ.+ üŋ 107b/01

kasnı <? Maydanozgiller familyasından bir bitki -1-
k. 305b/05

ķaṣr <Ar. Köşk, saray -6-
ķ. 119a/13, 219a/04
ķ.-ı eyvān 124a/17
ķ.+ ın 086a/10
ķ.+ uŋ 119a/13, 208a/23

ķaş Kaş -6-
ķ. 148a/14
ķ.+ ı 041a/23
ķ.+ ıla 148a/14
ķ.+ ları 026a/19
ķ.+ larını 071a/05, 085a/07

ķaşan- İşemek -3-
ķ.- a 165a/11
ķan ķ.- ur 096a/18, 264a/25

kāşān Metinde geçen bir şehir -1-
k.+ dan 195a/05

ķaşı- Kaşımak -3-
ķ.- maġa 157a/24, 158a/01
ķ.- rken 157a/24

ķaşlu Kaşlı -1-
ķ. 036b/10

ķat Yan, huzur, ön, kat 1818-
ķ. 016b/21, 230b/18, 261a/23, 262b/13, 317a/22
ķ.+ ıma 036a/07, 036a/08, 055a/16, 071a/04
ķ.+ ımda 002a/23, 179b/15
ķ.+ ımıza 281b/19

ḳ.+ ımızda 026b/10

ḳ.+ ımuza 124b/22, 294b/22

ḳ.+ ımuzda 006b/05, 197a/12, 314b/05

ḳ.+ ına 002a/09, 003a/18, 003a/23, 003b/10, 003b/21, 004a/04, 004a/18, 004b/13, 004b/16, 006a/15, 006a/17, 007a/15, 007a/19, 007b/05, 007b/14, 007b/21, 008a/15, 008b/05, 009a/19, 009b/04, 011b/07, 011b/11, 011b/13, 011b/21, 012a/11, 013a/02, 013b/07, 014b/16, 015b/11, 015b/24, 016a/06, 016a/10, 017b/05, 019a/02, 019a/10, 019a/15, 019a/23, 019b/24, 020a/08, 020b/09, 022a/01, 022b/12, 025a/13, 026b/05, 027b/03, 028b/02, 029a/10, 029a/13, 029b/03, 029b/19, 031b/02, 031b/25, 032a/08, 033a/05, 034b/12, 035a/02, 035a/19, 035a/22, 035b/05, 036a/03, 036b/01, 036b/18, 037b/09, 037b/21, 038a/03, 038a/18, 038a/21, 038b/20, 038b/25, 039b/06, 040a/08, 040a/22, 040b/14, 041a/16, 041b/03, 042a/14, 042b/12, 043a/02, 043a/03, 043a/12, 043a/13, 043a/19, 043b/05, 044b/17, 045a/04, 045a/21, 045b/02, 045b/07, 046a/20, 046a/21, 046b/04, 046b/10, 047a/02, 047a/09, 047a/18, 047b/01, 047b/23, 048a/02, 048b/02, 049a/16, 049b/22, 050a/03, 050a/04, 050b/24, 052b/03, 052b/04, 053a/11, 053a/18, 053a/22, 053a/25, 053b/06, 053b/09, 053b/11, 054a/14, 054b/02, 055a/13, 055a/17, 055b/19, 056a/09, 057b/24, 058a/09, 058a/10, 058a/20, 058b/17, 059a/18, 059b/02, 059b/03, 059b/21, 059b/24, 060a/04, 060a/15, 060a/22, 061a/18, 061a/19, 062b/11, 063b/02, 063b/16, 064a/19, 065a/23, 065b/02, 065b/12, 066a/01, 066a/16, 067b/01, 068a/06, 069a/14, 069a/18, 069a/23, 069b/13, 069b/24, 070a/01, 070a/16, 071a/10, 071a/14, 071a/17, 071b/16, 071b/23, 071b/25, 072b/01, 072b/02, 073b/19, 074a/03, 074a/09, 074a/10, 074a/12, 074a/16, 074b/17, 075a/09, 075a/10, 075a/12, 075a/24, 075b/25, 076b/19, 077a/19, 077b/04, 077b/06, 077b/14, 078a/21, 078b/11, 079a/16, 079b/12, 079b/16, 080a/07, 080a/22, 080b/06, 081b/10, 081b/13, 082a/02, 083a/10, 083b/15, 083b/20, 083b/22, 083b/24, 084b/16, 086a/06, 086a/25, 086b/24, 087a/20, 089a/04, 089a/05, 089b/04, 090a/19, 090b/13, 091a/04, 091a/17, 091b/12, 092a/01, 092a/18, 092b/06, 092b/25, 093a/01, 095a/19, 096a/04, 096a/07, 096a/20, 096b/17, 097a/02, 097a/05, 097a/11, 097b/07, 098a/13, 099a/21, 099b/07, 099b/16, 099b/23, 099b/24, 100a/04, 100a/20, 100b/17, 101a/03, 101a/10, 101a/14, 101b/16, 101b/23, 102a/06, 102b/02, 102b/20, 103a/01, 103a/14, 103a/18, 103b/04, 103b/07, 103b/18, 104a/05, 104a/11, 104a/16, 104b/03, 104b/09, 104b/20, 105a/18, 105b/06, 106a/24, 106b/01, 107b/01, 108a/07, 108a/11, 110a/05, 110a/13, 110b/07, 111a/11, 112b/18, 113a/04, 113a/09, 113a/13, 113a/14, 113a/16, 113b/02, 113b/17, 114a/07,

114a/12, 114a/19, 114a/21, 114a/23, 115a/12, 115b/19, 116a/11, 116a/12, 116a/14, 116b/06, 116b/13, 117b/06, 117b/22, 118a/01, 118a/14, 118a/23, 118a/24, 118b/08, 118b/22, 119b/21, 120a/23, 120a/25, 120b/02, 120b/08, 121a/20, 121b/10, 121b/19, 122b/15, 123b/19, 125a/17, 125b/12, 127b/17, 128a/17, 128b/02, 128b/14, 128b/24, 129a/13, 129b/01, 129b/02, 129b/07, 129b/08, 129b/15, 129b/23, 131a/07, 131b/23, 132a/05, 132a/09, 132b/04, 132b/05, 132b/10, 132b/15, 133a/04, 133b/01, 133b/04, 133b/07, 133b/12, 134a/19, 134a/21, 134a/22, 134a/24, 134b/12, 135a/05, 135a/08, 135a/18, 135b/03, 135b/20, 136b/18, 137a/22, 137a/23, 137b/01, 137b/20, 137b/25, 138a/22, 138a/23, 139b/05, 139b/13, 139b/18, 139b/24, 140a/06, 140a/10, 140a/11, 140a/19, 140b/03, 140b/19, 141b/08, 142a/10, 142a/15, 143b/02, 143b/12, 143b/15, 144b/04, 146b/02, 146b/16, 146b/24, 147a/13, 147a/23, 148a/09, 148a/22, 148a/23, 148b/03, 148b/12, 148b/15, 148b/16, 148b/22, 149a/09, 149a/14, 149a/15, 149a/19, 150a/14, 151a/11, 151a/19, 151a/20, 152a/20, 152b/02, 152b/15, 152b/18, 153a/06, 153a/12, 153b/24, 154a/18, 155b/02, 155b/05, 155b/16, 155b/17, 156a/02, 156a/04, 156a/08, 156a/13, 156a/15, 156a/25, 156b/13, 156b/15, 157a/09, 157a/22, 157b/17, 157b/22, 158a/02, 158a/04, 158a/25, 158b/03, 158b/04, 158b/05, 158b/24, 159a/06, 159a/14, 159b/04, 160a/03, 160a/08, 160a/20, 160b/07, 160b/08, 160b/23, 160b/25, 161a/10, 161a/12, 162b/02, 163a/11, 163b/05, 163b/07, 163b/19, 163b/21, 164a/01, 164b/05, 164b/10, 164b/13, 164b/17, 165b/03, 165b/07, 165b/12, 167a/02, 167a/06, 169a/07, 169b/06, 170a/06, 170a/17, 170a/20, 170b/02, 170b/14, 171b/14, 171b/19, 171b/20, 171b/25, 172a/02, 172a/09, 172a/17, 172a/19, 172b/11, 173a/21, 173b/09, 173b/21, 174b/09, 177a/25, 177b/20, 177b/22, 178a/21, 178a/22, 178b/17, 179a/05, 179b/05, 179b/20, 180a/09, 180a/12, 181a/07, 181b/01, 181b/07, 181b/08, 181b/09, 182a/06, 182a/23, 182b/04, 182b/17, 183b/08, 183b/17, 183b/20, 183b/24, 184a/06, 184b/04, 184b/09, 185b/03, 185b/22, 186b/05, 186b/23, 187a/21, 187b/23, 188a/11, 188a/17, 189a/02, 189a/04, 189a/22, 189b/02, 189b/03, 190a/07, 190b/08, 190b/12, 190b/13, 190b/14, 190b/17, 190b/18, 190b/21, 191a/12, 191a/13, 191b/01, 191b/14, 191b/20, 191b/22, 192a/09, 192a/11, 192a/21, 192b/08, 193a/07, 193a/08, 193a/16, 193b/13, 194a/23, 195a/12, 196b/22, 197a/14, 197b/07, 197b/11, 198b/06, 198b/17, 199a/25, 199b/08, 199b/18, 199b/25, 200a/25, 200b/12, 200b/13, 201a/06, 201a/10, 201b/13, 201b/20, 201b/24, 202b/21, 203a/05, 203a/15, 203b/21, 204a/10, 204a/12, 204a/22, 204a/23, 204a/24, 204a/25, 204b/03, 204b/16, 205a/07, 205a/17, 205a/22, 205b/02, 206a/02, 206a/16, 206b/05, 207a/02, 207b/01, 207b/15, 207b/18, 207b/20,

207b/21, 207b/23, 208a/03, 208a/05, 208a/10, 208a/13, 208b/14, 208b/23, 208b/24, 208b/25, 209a/06, 209a/09, 209a/10, 209a/12, 209a/14, 209a/16, 209a/17, 209b/25, 211a/06, 212a/19, 213b/03, 214a/19, 215b/13, 216a/05, 216b/12, 217a/14, 217b/09, 217b/10, 217b/12, 217b/16, 217b/17, 218a/06, 218a/20, 218b/03, 219b/06, 219b/13, 220a/21, 221a/14, 221a/25, 221b/17, 221b/23, 222a/09, 222a/23, 222b/17, 223b/22, 224a/25, 224b/12, 225a/09, 225a/11, 225a/12, 225b/05, 226a/11, 226a/17, 228b/14, 228b/15, 229a/05, 229a/09, 229a/20, 230a/07, 230a/09, 230a/12, 230a/18, 230a/24, 230b/05, 230b/08, 231a/10, 231b/18, 231b/19, 232a/05, 232b/15, 233a/06, 233a/23, 233b/07, 234a/01, 234a/03, 234a/06, 234a/23, 235a/11, 235a/12, 235a/19, 235b/04, 235b/05, 236a/10, 236a/11, 237a/07, 237a/11, 237b/25, 238a/08, 238a/09, 238a/18, 238a/19, 238a/25, 238b/02, 238b/14, 238b/17, 238b/21, 239b/13, 239b/15, 239b/16, 239b/20, 239b/25, 240a/06, 240a/19, 240b/01, 240b/05, 240b/10, 240b/22, 240b/25, 241a/18, 241a/19, 245a/13, 245b/05, 245b/09, 245b/15, 245b/18, 245b/23, 246a/01, 246a/19, 246b/06, 246b/12, 246b/13, 246b/24, 247a/03, 247a/05, 247a/19, 247a/23, 247a/24, 247a/25, 247b/01, 247b/04, 247b/10, 247b/14, 249b/20, 250b/11, 251a/22, 251b/16, 251b/20, 251b/24, 252a/07, 252a/14, 252a/16, 252a/22, 252b/12, 252b/17, 253a/07, 253b/12, 253b/19, 254a/13, 254a/23, 254b/09, 254b/21, 254b/24, 254b/25, 255a/01, 255a/04, 255a/21, 255b/01, 255b/07, 255b/09, 255b/11, 255b/12, 255b/15, 256a/11, 257a/21, 257a/24, 257b/01, 257b/02, 257b/11, 257b/14, 257b/15, 257b/18, 258a/08, 258a/09, 258a/12, 258a/17, 258a/18, 258a/20, 258b/08, 258b/14, 258b/19, 258b/22, 258b/25, 259a/02, 259b/07, 260a/03, 260a/08, 260b/02, 260b/08, 261a/07, 261b/05, 261b/10, 261b/13, 261b/14, 263a/03, 263a/05, 263a/17, 263b/01, 263b/02, 263b/07, 264a/03, 264a/09, 264a/10, 264b/02, 265b/02, 265b/09, 265b/19, 265b/20, 265b/21, 265b/22, 265b/23, 265b/24, 265b/25, 266a/12, 266a/13, 266a/15, 266a/17, 266a/20, 266a/23, 266b/02, 266b/04, 266b/05, 266b/07, 267b/02, 267b/03, 267b/09, 268a/10, 268a/15, 268b/09, 268b/17, 269b/21, 269b/25, 270a/08, 270a/13, 270a/20, 270a/21, 270b/08, 270b/09, 270b/17, 270b/24, 271a/08, 272b/12, 272b/24, 273a/03, 273a/10, 273a/21, 273a/24, 273b/03, 273b/06, 273b/08, 273b/22, 274a/07, 274a/25, 274b/02, 274b/18, 274b/23, 274b/24, 275a/05, 275a/15, 275a/20, 275b/08, 275b/17, 276b/23, 277a/01, 277a/05, 280a/02, 280b/19, 281a/12, 281b/01, 281b/08, 281b/17, 281b/23, 282a/25, 283a/08, 283a/14, 284a/15, 284a/20, 284a/24, 284b/03, 284b/09, 285b/01, 286a/12, 286b/18, 287b/07, 288b/02, 288b/14, 288b/15, 289a/10, 289a/14, 289a/15, 289a/25, 289b/11, 289b/14, 289b/18, 289b/25, 290b/07, 290b/12, 290b/21,

291a/07, 291a/08, 291a/15, 291a/23, 291a/25, 291b/01, 291b/03, 291b/05, 291b/17, 291b/21, 291b/22, 291b/25, 292a/01, 292a/09, 292a/16, 293a/22, 293b/17, 293b/24, 294a/01, 294a/10, 294a/23, 294a/24, 294b/11, 294b/21, 294b/23, 295a/06, 295a/08, 295a/14, 295a/23, 295b/06, 296a/01, 296b/14, 296b/24, 298b/05, 298b/12, 298b/14, 299a/07, 299a/15, 299a/16, 299a/24, 299b/03, 299b/05, 299b/24, 299b/25, 300a/07, 300a/10, 300a/20, 300b/04, 300b/16, 300b/17, 301a/07, 301a/18, 302a/20, 302b/11, 302b/23, 302b/24, 303a/02, 303a/03, 303a/11, 303a/23, 303a/25, 303b/07, 303b/08, 303b/11, 303b/15, 303b/17, 304a/04, 304a/10, 304a/13, 304a/15, 304a/17, 304a/20, 304a/22, 304a/23, 304a/25, 305a/20, 305a/22, 305b/01, 305b/03, 305b/04, 305b/13, 305b/17, 306a/05, 306a/08, 306a/12, 306a/24, 306a/25, 306b/04, 306b/05, 307a/01, 307a/22, 307b/03, 307b/19, 308a/06, 308a/18, 308a/25, 308b/02, 308b/04, 308b/11, 308b/18, 309a/04, 309a/22, 309b/04, 309b/09, 309b/11, 309b/17, 309b/24, 309b/25, 310a/04, 310b/05, 310b/06, 310b/10, 310b/15, 310b/21, 310b/22, 310b/23, 310b/25, 311a/03, 311a/11, 311a/20, 311b/12, 312a/06, 312a/18, 312b/09, 313a/02, 313a/11, 313a/13, 313a/19, 313a/22, 313b/09, 313b/22, 315b/18, 316a/10, 316a/11, 316a/24, 316b/24, 317a/03, 317b/11, 318a/14, 318a/16, 318a/17, 318a/18, 318a/20, 318a/22, 318a/24, 318b/08, 318b/15, 319a/07, 319a/18, 319a/22, 319a/23, 319b/06, 319b/10, 319b/14, 319b/19, 320a/07, 320a/12, 320a/13, 320a/14, 320a/18, 320a/19, 320b/08, 320b/17, 320b/22, 320b/24, 321b/11, 321b/21, 322a/03, 322a/20, 322a/21, 322b/16, 322b/20, 323a/04, 323a/05, 323b/07, 323b/08, 323b/16, 324a/01, 324a/06, 324a/08, 324b/07, 324b/14, 324b/23, 325a/25, 325b/05, 325b/10, 325b/12, 325b/14, 326a/01, 326a/03, 326a/05, 326a/11, 326b/04, 326b/18, 326b/24, 327a/20, 327b/15

ḳ.+ ıŋa 006b/05, 056a/02, 073b/16, 310b/04

ḳ.+ ında 001b/17, 006a/19, 007a/21, 007b/11, 009b/11, 012b/18, 020a/01, 020b/02, 023b/04, 025a/10, 025b/17, 030b/04, 031b/25, 032a/18, 032b/04, 032b/05, 035a/16, 036b/13, 037b/04, 039a/03, 039a/22, 044a/15, 044b/01, 050b/05, 053a/07, 056a/19, 056b/06, 057b/04, 066a/13, 067a/10, 067b/10, 071a/23, 072a/13, 073a/02, 074b/19, 079a/11, 082b/23, 083b/04, 084b/21, 085a/12, 086b/19, 087a/12, 088a/15, 090a/04, 091a/08, 091a/22, 091b/19, 092a/15, 092b/21, 092b/23, 095a/07, 095b/14, 096a/14, 099a/07, 099b/04, 101b/06, 102b/07, 102b/12, 103a/04, 103a/22, 105a/09, 110a/02, 111b/10, 112b/08, 113a/03, 113a/25, 114a/25, 116b/08, 118b/06, 119a/01, 119b/23, 120a/06, 121b/02, 124b/09, 128a/12, 131a/22, 132a/25, 132b/10, 133a/10, 133b/08, 133b/16, 133b/17, 134a/08, 134b/14, 136a/12, 136b/13, 137a/24, 137a/25, 140a/05,

104a/10, 104a/11, 113a/15, 120a/21, 124b/23, 128a/03, 129b/23, 132b/09, 133b/05, 140a/01, 141a/06, 148b/19, 158a/23, 160a/24, 165b/22, 167a/03, 167b/09, 174b/17, 185b/19, 189a/07, 191a/18, 191b/07, 191b/19, 193a/14, 197b/04, 204a/15, 207b/12, 209a/13, 209b/10, 209b/21, 209b/23, 210b/21, 213b/02, 216a/19, 226a/15, 226a/22, 229a/11, 232b/14, 235a/04, 237a/25, 238b/11, 239a/15, 256a/03, 257b/23, 268b/14, 269a/06, 270b/05, 274b/20, 274b/21, 276a/16, 286b/18, 304a/23, 304b/20, 306a/15, 306a/17, 312b/07, 314a/17, 319a/22, 320b/23

ḳ.+ ını 071a/23

ḳ.+ ıŋıza 294b/02

ḳ.+ ıŋızda 027a/08

ḳ.+ ıŋuzdaki 195b/03

ḳ.+ larına 125b/12

ḳ.+ larında 199b/05, 310a/11

ḳ.+ larından 274b/16

iki ḳ. oldı 088b/06

iki ḳ. olmış 026b/01

iki ḳ. olup 046a/17, 247b/04

iki ḳ. olur 113a/20

ḳ.+ uma 021a/24, 032a/03, 038b/22, 047a/01, 050a/16, 053a/19, 053a/20, 056a/01, 060a/12, 070b/19, 072a/22, 082b/23, 089b/02, 091b/18, 099b/18, 100b/02, 109b/01, 110a/03, 110a/11, 112b/23, 113b/03, 114a/04, 114a/06, 115b/17, 117b/24, 124a/12, 124a/13, 137a/18, 140b/22, 142a/15, 153a/09, 153a/18, 158a/23, 165b/09, 169b/11, 172a/05, 172b/16, 172b/24, 183b/13, 188a/14, 189b/10, 233b/24, 234b/22, 251a/13, 251b/21, 252a/21, 255b/06, 257a/23, 259a/25, 259b/06, 259b/15, 261a/23, 261b/19, 261b/22, 265b/06, 266a/08, 269b/24, 271a/07, 274b/21, 276a/15, 276b/10, 283a/24, 284b/04, 290a/12, 291a/05, 294b/09, 298b/21, 303a/22, 305b/02, 309a/03, 309b/04, 310a/19, 310b/24, 316a/11, 319b/04, 319b/05, 322a/14, 322a/19, 323b/09, 325b/24, 326b/06, 326b/22

ḳ.+ umda 002b/05, 028a/11, 035b/16, 036a/05, 041b/06, 041b/25, 046b/14, 046b/22, 049b/11, 077b/08, 092b/23, 107a/05, 107a/19, 110a/11, 113a/07, 113a/21, 113a/24, 113a/25, 116a/02, 120b/17, 122a/22, 133a/01, 133b/18, 139b/02, 180a/20, 180b/12, 181a/11, 181a/17, 186b/01, 193b/08, 196a/04, 197a/14, 197a/15, 199b/21, 217b/04, 223a/23, 234a/21, 237a/05, 240a/12, 245b/14, 246b/23, 250b/18, 258b/20,

258b/21, 259b/01, 268a/03, 270a/05, 294b/19, 298a/09, 305a/03, 314a/08, 316b/11

ḳ.+ umdadur 091a/15

ḳ.+ umdan 045b/20, 046b/14, 093b/22, 115b/14, 120a/01, 120a/10, 124a/09, 127b/01, 134a/16, 175b/08, 179a/08, 179a/21, 195b/01, 200a/15, 245a/22, 270a/01, 270a/04, 275b/23, 313b/25, 319a/05, 325b/15, 325b/19

ḳ.+ umuza 167b/13, 173b/06, 208b/24, 308a/05, 310a/15

ḳ.+ umuzda 121b/17, 128a/13, 158a/03, 178b/21, 194b/02, 238b/07

ḳ.+ umuzdan 178b/21

ḳ.+ uŋa 038b/12, 045b/04, 045b/20, 045b/23, 046a/06, 046b/15, 058b/01, 065a/15, 067a/13, 073b/15, 081b/21, 083b/13, 084b/23, 085b/13, 085b/14, 088a/06, 088a/07, 093a/07, 097a/13, 107a/20, 112b/21, 115b/15, 115b/22, 120a/17, 127b/02, 133a/21, 134b/16, 140b/02, 145a/23, 146a/04, 153a/20, 175b/09, 179a/22, 187b/23, 200a/16, 203a/19, 207a/16, 238a/05, 244b/04, 245a/23, 255b/09, 273b/09, 274a/24, 274b/19, 286a/02, 290a/07, 290b/06, 295a/01, 295b/08, 303a/19, 312a/01, 313b/13, 313b/24, 319a/06, 325b/15

ḳ.+ una 129a/22, 322b/24

ḳ.+ uŋda 002a/20, 004a/24, 088a/19, 107a/24, 111b/21, 112b/22, 120a/03, 121a/01, 140a/25, 144b/20, 145b/13, 153a/20, 154a/03, 154b/14, 157b/19, 190b/03, 209b/11, 228b/23, 240a/21, 241a/03, 252b/08, 254b/11, 266b/20, 273a/14, 280b/01, 305b/08, 305b/09, 311a/08, 318a/25

ḳ.+ uŋdağı 041b/23, 045b/14, 266a/11, 319b/04

ḳ.+ uŋdaki 234a/14, 241a/04

ḳ.+ uŋdan 119b/25, 244b/22, 245a/08, 252b/19, 276a/04, 324b/11

ḳ.+ uŋı 114b/25

ḳ.+ uŋuza 124a/09, 124a/12, 198b/09, 325b/20

ḳ.+ uŋuzda 201a/08

ḳat- Katmak, eklemek -36-

birbirine ḳ.- a 047b/25, 048a/07

ḳ.- alar 251b/02

ḳ.- am 141a/22, 273a/25

ḳol ḳ.- andur 059b/14

ḳ.- arsın 080b/19

ḳ.- asın 230a/21

birbirine ḳ.- dı 051a/10, 205b/22, 261a/07, 309a/15

biribirine ḳ.- dı 049b/01

ḳ.- dılar 126a/24

birbirine ḳ.- dılar 298b/04

biribirine ḳ.- dılar 135b/15

ḳ.- duğı 080b/19

birbirine ḳ.- maḳ 145b/21

ḳ.- maya 010a/24

ḳ.- mazsın 080b/17

ḳ.- mışdur 217b/19

ḳ.- up 098b/07, 324a/09

araya ḳ.- up 136a/16

birbirine ḳ.- up 013b/03, 013b/13, 264b/22

düni güne ḳ.- up 006b/01, 184b/02, 263b/04, 270a/08, 286b/06, 308b/05

ḳına ḳ.- up 021a/16

saġuya ḳ.- up 091a/08

türkiye ḳ.- up 188b/04

ḳaṭʿ <Ar. Kesme -4-

ḳ. ėt- 1. Kesmek, ilişkiyi koparmak 2. (Yol) almak 025b/10 317b/18

ḳ. eyle- Kesmek, ilişkiyi koparmak 036b/13

ḳ. ol- (Nefes)Tükenmiş olmak 097b/25

ḳaṭār <Ar. Dizi, katar -4-

ḳ. 033b/22, 071b/10

ḳ.+ la 286b/25

ḳ. ėt- Dizi haline getirmek 068b/24

ḳaṭar *bk. ḳaṭār* -2-

ḳ. 065b/04

ḳ.+ uŋ 064b/01

ḳatı 1. Şiddetli, sert 2. Çok, pek çok 3. Ağır, acı -232-

ḳ. 002a/08, 002b/21, 003b/04, 004b/10, 004b/15, 024a/20, 024a/23, 025b/21, 028b/17, 029a/16, 029a/21, 029b/03, 032b/24, 034a/05, 043b/01, 046a/20, 048b/18, 050b/17, 051a/03, 053a/17, 053a/25, 053b/05, 054b/02, 054b/13, 055b/15, 055b/23, 056b/13, 058a/20, 062b/23, 063b/20, 064a/03, 064a/12, 064b/03, 066b/22, 069b/12,

069b/17, 069b/25, 071b/12, 072a/21, 073a/25, 074b/25, 075a/17, 075b/19, 076a/11, 077b/02, 078a/20, 079a/16, 081a/03, 081a/11, 082b/13, 083a/01, 084b/21, 085a/06, 085a/11, 085a/25, 088a/11, 090b/01, 091b/07, 091b/13, 091b/23, 092a/17, 092a/19, 092a/24, 092b/05, 092b/14, 093a/07, 096a/04, 096a/14, 097b/02, 097b/12, 098a/11, 098a/13, 098b/11, 098b/16, 099a/08, 099a/25, 099b/25, 100a/16, 100a/17, 100a/22, 103a/09, 103b/01, 103b/06, 104a/05, 104a/12, 104a/16, 105b/18, 107a/17, 111a/10, 113b/16, 115a/07, 115a/08, 116a/13, 116a/14, 117a/07, 117b/09, 119a/09, 119b/01, 120b/04, 120b/18, 121a/19, 121a/25, 123a/07, 123b/19, 125a/04, 126a/17, 129b/13, 129b/14, 132a/08, 133b/20, 133b/23, 134a/16, 134b/21, 135a/14, 135a/16, 135b/19, 137b/06, 138a/07, 141a/21, 142a/12, 148a/06, 149a/22, 150b/19, 154a/01, 155a/14, 159a/15, 161b/07, 165a/08, 167a/02, 167b/06, 167b/17, 170a/06, 170a/12, 170a/13, 170b/02, 177b/06, 178a/20, 178b/20, 179a/12, 180a/19, 180b/04, 184b/23, 186b/13, 196b/23, 199b/11, 206a/01, 207a/02, 211a/10, 215a/18, 218a/15, 220a/05, 220a/23, 226a/13, 226b/24, 227b/06, 227b/23, 228a/14, 229a/14, 229a/16, 229b/20, 230b/05, 231b/07, 232a/13, 234a/13, 234b/22, 235a/17, 235a/20, 235b/24, 236a/15, 238a/14, 239a/20, 240a/13, 242b/24, 245b/06, 246b/04, 246b/10, 246b/18, 248b/23, 249a/11, 249b/05, 251a/11, 252a/17, 252b/07, 253a/03, 254a/08, 254a/19, 257a/17, 257a/22, 257b/11, 258a/06, 258a/12, 259a/02, 259a/15, 259b/04, 260b/21, 261a/15, 261b/21, 263a/03, 268a/20, 272a/12, 274b/02, 276a/06, 277a/19, 278b/03, 280b/22, 280b/25, 283a/10, 287b/03, 287b/04, 287b/21, 292a/10, 295b/08, 301a/07, 301a/11, 304a/01, 306a/16, 310a/12, 315b/07, 316a/10, 316a/23, 317a/06, 317a/14, 318b/19, 323a/21, 324a/24, 325a/21

ḳ.+ dur 053b/05, 206b/08, 251a/19

ḳ. ol- (Söz) Ağır, acı olmak 218b/15, 305b/09

ḳatıl- Katılmak -6-

ḳ.- dı 051a/01, 066b/13, 133a/25

birbirine ḳ.- dı 049a/03, 058b/20

ḳ.- mış 251b/04

ḳatılaş- Katılaşmak -1-

ḳ.- up 015a/22

ḳatılıḳ Kötülük -4-

ḳ. 212b/15

ḳ.+ ına 230b/21

ḳ.+ lar 289b/23

ḳ.+ larından 074b/12

ḳatır Katır -9-

ḳ. 224a/14

ḳ.+ ı 319a/03

ḳ.+ ın 028a/25

ḳ.+ la 225b/01

ḳ.+ lar 025b/18, 077a/15, 156a/23

ḳ.+ lara 315b/02

ḳ.+ lardan 011b/14

ḳatıraḳ Hızlı hızlı -1-

ḳ. 209b/05

kātib <Ar. Katip -36-

k. 113a/05, 145b/04, 146a/19, 146a/20, 152b/19, 154b/16, 257a/02, 260b/02, 260b/05, 269b/15, 270a/01, 270b/25, 271b/11, 285b/03

erdeşīr-i k. 249b/20

güştesb-i k. 163b/19

mihrān-ı k. 260b/07, 267a/12

yezdegird-i k. 216a/04, 218a/08, 215a/02, 222a/23, 221a/14

mihrā-ı k.+ den 267b/19

k.+ e 171b/24, 175b/05, 269b/16, 271b/10, 271b/19

k.+ i 152b/18, 260b/01, 263a/17, 272b/24

k.+ ler 151b/22, 173a/10

k.+ üŋ 269b/24

ḳātil <Ar. Katil -1-

zehr-i ḳ. 075b/01

ḳatlan- Katlanmak, tahammül etmek, dayanmak -5-

ḳ. 301b/11

ḳ.- a 054a/20

ḳ.- alım 289b/03

ḳ.- mayup 265a/24

ḳ.- urduḳ 188a/08

ḳaṭre <Ar. Damla -11-

ḳ. 063b/09, 080a/17, 086a/19, 112a/25, 114a/15, 137a/05, 184b/16, 184b/17

ḳ.+ ler 185a/03

ḳ.+ lerinden 259a/19

ḳ. ol- Damla olmak 081a/19

ḳatūç Hindistan'da bir şehir -2-

ḳ. 170a/03, 181b/09

ḳ.+ da 178a/18

ḳatur *bk. ḳatır* -2-

ḳ. 090a/16

ḳ.+ a 090a/16

kāvī <Far. Kave'ye ait olan -3-

k. 047b/20, 200b/20

ʿalem-i k. 315b/09

kāvilistān Metinde adı geçen bir şehir -1-

k. 070a/11

kāviyān / kāviyānī <Far. Kave'ye ait olan -5-

k. 005b/04, 010a/03, 022b/12, 027a/20, 025a/18, 043b/06

ḳavl <Ar. Söz -24-

ḳ. 153a/22, 193a/13, 203a/23

ḳ.-i lā-ḥavl 080a/17

ḳ.+ e 162b/01, 165a/12, 193a/13

ḳ.+ i 005a/17, 192a/19

ḳ.+ idür 070b/21

ḳ.+ ile 042a/18, 190b/23

ḳ.+ imümüz 231a/06

ḳ.+ inden 059b/23

ḳ.+ ine 034a/06, 094a/10

ḳ.+ le 036b/10

ḳ.+ ümi 077b/20

ḳ.+ ümüz 162a/14

ḳ.+ üŋe 146a/15

ḳ. ėt- Söz vermek 037b/11, 165a/11, 165a/21

ḳ. geç- (Söz) tesir etmek 080a/17

ḳavm <Ar. Kavim -20-

ḳ. 125a/07

leşker-i ḳ. 108b/15, 123a/15

ḳ.+ dür 046a/24

ḳ.+ e 125a/18

ḳ.+ i 051b/12, 126a/01, 246a/14, 298a/07

ḳ.+ inden 007a/14, 195b/21

ḳ.+ isüz 258a/10

ḳ.+ lerinden 011b/05

ḳ. olmışlardur 290a/16

ḳ.+ ümden 037b/14

ḳ.+ üŋ 030a/14, 191b/20

ḳ.+ üŋi 021b/07

ḳ.+ üŋüzden 142b/18

ḳ.+ üz 198b/10

ḳavmlıḳ Akrabalık -12-

ḳ. 223b/13, 290b/23, 304b/14

ḳ.+ ı 314a/06

ḳ.+ ımuz 030b/12

ḳ.+ ımuzla 109a/09

ḳ.+ umuz 223b/19

ḳ.+ uŋuz 305a/02

ḳ. ėt- Akrabalık etmek 290a/16

ḳ. göster- Yakınlık göstermek 204b/18, 288b/07, 327a/12

ḳavmluḳ *bk. ḳavmlıḳ* -1-

ḳ. ėdevüz 223a/08

ḳavs <Ar. Yay -1-

ḳ. 042a/22

kāvūs <Far. Keyaniler hanedanı hükümdarı -36-

k. 007b/21, 014a/11, 016a/13, 020a/23, 020b/20, 021b/11, 045a/14, 070b/24, 077b/22, 078a/03, 078a/04, 078a/08, 078a/12, 078a/19, 080b/16, 082a/12, 090a/09

gürz-i k. 317a/18

k.-ı key 007a/18, 080b/21

k.-ı keyden 080b/15

k.+ a 003a/24, 014a/20

k.+ dan 078a/23

k.+ dandur 020a/23

k.+ ı 077b/22, 078a/08, 078a/13, 086a/11

k.+ uŋ 003b/10, 013a/08, 018a/04, 018a/19, 077b/21, 078a/08

kāvus *bk. kāvūs* -28-

k. 007b/08, 007b/11, 011b/09, 024b/07, 024b/20, 025a/22, 026a/13, 027a/17, 028a/03, 030a/13, 032b/04, 032b/18, 032b/24, 174b/23, 176b/08, 272a/04

k.-ı ferruḫ-nijād 026b/22

k.+ a 007b/06, 008a/16, 023a/05, 025b/06

ferīburz-ı k.+ a 026a/18

fīrūz-ı k.+ dı 029a/01

k.+ ı 272a/10

k.+ uŋ 007b/05, 008a/03, 026b/07, 031b/08

kāvūsī <Far. Kavus'a ait -1-

k.+ lerden 046a/01

ḳavuş- Kavuşmak -2-

ḳ.- dı 187b/04

ḳ.- maya 003a/06

ḳavuşdur- Kavuşturmak -1-

ḳ.- up 220a/13

ḳavuşur- Kavuşturmak -1-

ḳ.- up 053b/12

ḳaya Kaya -2-

ḳ.+ da 030a/05

ḳ.+ ya 039b/15

ḳayd <Ar. Bir kağıda yazılı olan şeyin özetini deftere geçirme -75-

ḳ. 247b/09

ḳ.+ ı 093b/17, 114a/17, 174b/07

ḳ.+ ın 003a/19

ḳ.+ ını 038b/17, 052a/19, 060a/22, 066a/22, 121b/03, 249b/17

ḳ. ın gör- 1. İşini yapmak 2. Hazırlanmak 3. İhtiyacı karşılamak 4. Öldürmek 5.

ḳ.+ sın 171a/08

ḳ.+ yıla 061b/08

ḳ.+ yla 029b/15

ḳayıḳ- Sapmak -1-

ḳ.- maya 048a/21

ḳayır- 1. Çekinmek 2. Mukayyet olmak, ilgilenmek 3. Kaygılanmak -9-

ḳ.- asın 249b/17

ḳ.- dı 314a/16

ḳ.- ma 100a/23

ḳ.- madı 170a/11

ḳ.- maz 082a/04, 289b/03

ḳ.- mazsaŋ 281a/11

ḳ.- sun 095a/21

ḳ.- up 038b/17

ḳayır İri kum çakıl -1-

ḳ. 104b/06

ḳayış Kayış -4-

ḳ. 094b/20, 327b/22

ḳ.+ ı 016b/01

ḳ. çek- Kayışla bağlamak 327b/22

ḳāyil <Ar. *(ka'il)* Boyun eğmiş, rıza göstermiş -1-

ḳ. ol- Boyun eğmek, rıza göstermek 074a/05

ḳāyim <Ar. *(ḳā'im)* 1. Ayakta duran 2. Sütun 3. Bir işte sebat eden -5-

ḳ. 124a/17

ḳ.+ dur 223b/24

ḳ. ol- Var olmak 239a/08

ḳ. ṭut- Sebat etmek 173a/02

ḳ.-i maḳām ol- Bir makamda daimi olmak 088b/13

ḳayna- Kaynamak -7-

ḳanı ḳ.- dı 152b/03

ḳ.- maz 040a/19

ḳ.- mış 139a/04

ḳ.- r 063b/09, 126a/13

ḳ.- yup 002b/23, 009b/02

ḳaynaḳ Pençe, tırnak -7-

ḳ.+ ı 031a/20, 037b/07, 039b/01

ḳ.+ ıla 001b/15, 037a/12

ḳ.+ um 116a/07

ḳ.+ uŋ 004b/01

ḳaynaḳlu Tırnaklı -1-

ḳ. 009a/24

ḳaynaş- Kaynaşmak -1-

ḳ.- urdı 219b/18

ḳays-bin-ḥāriṣ Metinde geçen Arap beylerinden biri -1-

ḳ.+ em 287a/02

ḳayṣer <Ar. Rum hükümdarlarına verilen unvan -462-

ḳ. 033b/19, 034b/13, 034b/18, 035a/04, 035a/12, 035b/08, 035b/13, 036b/13, 037b/04, 037b/20, 038a/06, 038a/13, 038a/23, 038b/04, 038b/21, 039a/09, 040b/12, 041a/14, 041a/19, 041b/01, 041b/03, 041b/04, 041b/08, 041b/09, 041b/14, 041b/23, 042a/10, 042b/01, 042b/04, 042b/12, 043a/07, 043a/15, 043a/23, 043b/13, 043b/23, 044a/01, 044a/04, 044a/08, 044a/11, 044a/14, 044a/18, 079a/10, 079b/16, 082a/21, 101a/01, 101a/02, 103a/16, 103a/25, 118b/05, 149a/14, 149a/15, 149a/20, 149a/25, 149b/04, 150b/01, 150b/04, 150b/05, 150b/06, 150b/09, 150b/21, 151a/16, 151b/07, 151b/23, 151b/25, 152a/04, 152a/06, 152a/09, 152a/16, 152a/22, 152a/24, 152b/11, 152b/13, 152b/24, 152b/25, 153a/17, 153b/10, 153b/11, 174a/16, 199b/25, 200a/01, 200a/16, 200a/24, 202a/22, 202a/25, 203a/07, 203a/10, 204a/15, 204b/17, 240b/07, 245a/23, 245b/01, 245b/06, 245b/09, 245b/11, 245b/13, 245b/14, 245b/16, 245b/19, 245b/24, 246a/03, 246a/04, 246a/13, 247a/07, 247a/09, 247a/10, 247a/12, 247a/13, 247a/24, 247a/25, 247b/05, 247b/07, 247b/08, 247b/09, 247b/10, 247b/11, 253a/07, 254a/06, 254b/08, 254b/09, 282b/19, 283a/08, 286b/09, 286b/10, 287b/08, 287b/21, 288a/02, 288b/03, 288b/07, 288b/11, 288b/12, 288b/16, 288b/17, 288b/18, 288b/19, 288b/20, 288b/21, 289a/04, 289a/05, 289a/08, 289a/17, 289a/24, 289b/02, 289b/08, 289b/11, 289b/12, 289b/15, 289b/24, 290a/02, 290a/04, 290a/21, 290b/13, 291a/12, 291a/14, 291a/18, 291a/22, 291b/06, 291b/15, 291b/17, 291b/22, 291b/23, 292a/09, 292a/10, 292a/22, 293a/03, 293a/07, 293a/12, 293a/25, 293b/13, 299b/13, 299b/14, 300a/04, 300a/06, 300a/08, 313b/05, 313b/18, 313b/19,

035a/18, 035b/25, 038a/03, 038a/18, 038a/21, 038b/10, 038b/20, 038b/21, 039a/11, 039a/12, 039a/22, 040b/03, 040b/04, 041a/03, 041a/07, 041a/20, 041a/25, 041b/12, 042b/01, 042b/10, 042b/12, 043a/03, 043a/07, 043b/04, 043b/20, 044a/13, 101a/07, 118a/16, 149a/07, 149a/09, 149a/16, 149a/24, 149a/25, 149b/02, 151a/06, 151a/13, 151a/19, 151a/20, 151b/01, 151b/09, 152a/02, 152a/18, 152a/23, 152b/01, 152b/09, 152b/10, 173b/17, 173b/22, 174a/11, 200a/05, 200a/09, 201b/16, 201b/19, 201b/23, 201b/24, 201b/25, 202a/02, 202a/24, 202b/08, 202b/09, 203b/02, 204a/16, 205a/01, 225b/13, 240a/24, 240b/23, 241a/01, 241a/02, 241a/04, 245b/05, 245b/12, 245b/18, 246a/05, 246a/17, 247a/09, 247a/20, 247a/25, 247b/10, 247b/14, 254b/03, 285b/20, 288b/02, 288b/14, 288b/15, 288b/18, 289a/05, 289a/14, 289b/11, 289b/14, 290b/20, 291a/02, 291a/07, 292a/16, 293a/08, 293a/23, 296a/01, 299b/07, 299b/24, 300a/01, 300a/05, 300a/06, 300a/11, 313a/08, 313b/19, 313b/23, 314a/15, 314a/17, 314a/19, 315b/17, 316b/21, 319a/22, 319a/23

ḳ. bil- Hükümdar saymak 044a/22

ḳ. ḳıl- Birini hükümdar yapmak 152b/14

ḳ. ol- Hükümdar olmak 033b/01, 152b/13, 199b/14, 203a/18, 245b/02

ḳayṣerī <Ar. 1. Rum milleti 2. Hükümdara ait -4-

ḳ. 041b/10

efser-i ḳ. 038b/08

ḳ.+ ler 153a/20, 205b/05

ḳayṭūn İskender'in veziri -4-

ḳ. 117b/15, 118a/03

ḳ.+ a 118a/03

ḳ.+ dan 118a/06

ḳayu Kaygı endişe -15-

ḳ. 037b/05

baş ḳ.+ sı oldı 100a/17, 116b/22, 122b/25, 264b/20, 137a/21

ḳ.+ sı olmış 236a/10

baş ḳ.+ sı olup 048a/08, 260b/20

baş ḳ.+ sı olur 305b/24

ḳ.+ sıla 283a/18

ḳ.+ sında 058a/22

ḳ.+ sından 136a/05, 139a/08, 297b/02

ḳayun- Biriktirmek -1-

ḳ.- ur 098a/22

ḳayur- *bk. ḳayır-* -8-

ḳ.- dı 004a/06, 132b/07, 201a/12

ḳ.- ma 205a/01

ḳ.- madı 265b/02

ḳ.- maŋ 064b/16

ḳ.- maz 205b/20

ḳ.- mazduŋ 083a/03

ḳayyūm <Ar. Ezelî ve ebedî olan, değişmeyen. Tanr'ını sıfatlarından biri -1-

ḳ.+ dur 110a/17

ḳaz- Kazmak -16-

ḳ.- alar 005a/04, 083a/04

ḳ.- alum 235b/02

ḳ.- am 057a/11, 273a/18

ḳ.- asıduŋ 094b/21

ḳ.- dılar 186a/02, 234b/08, 235b/13, 246a/18

ḳ.- ınca 208a/20

ḳ.- mışlar 057b/09

ḳ.- mışlardı 202a/08

ḳ.- up 014b/17, 168a/21, 206a/08

ḳażā <Ar. Allah tarafından takdir edilen şey, kaza -24-

ḳ. 070a/12, 088b/08, 093b/02, 126a/19, 167b/16, 211a/08, 211a/12, 230b/17, 298a/05, 306a/22

ḳ.-yı āsumānī 016b/22

ḳ.+ dan 005b/07, 057a/07, 208a/12

ḳ.+ sı 057b/07, 186b/24, 260a/05

ḳ.+ sına 110a/07

ḳ.+ sından 011a/16

ḳ.+ ya 024a/22, 040a/20, 054a/24

ḳ.+ yıla 280b/18

ḳ.+ yla 239a/17

ḳ. gel- Kaza, kaderin gerçekleşmesi 111b/17

ḳazan- 1. Kazanmak 2. Edinmek, sahip olmak -15-

ḳ.- alar 058b/10

ad ḳ.- asın 292b/10

ḳ.- dı 188b/24, 269b/18

ad ḳ.- dılar 131a/22

ḳ.- duġı 226b/14

ad ḳ.- maġa 142b/03

ad ḳ.- manuŋ 250a/17

ḳ.- mış 047a/03, 076a/09

ad ḳ.- mışdur 109a/15

ḳ.- sun 300b/11

adlar ḳ.- uŋ 146b/13

ḳ.- urdı 136a/13

ḳ.- urlar 276b/06

ḳażan Kazan -1-

ḳ.+ lar 315b/05

ḳazanıl- Kazanılmış -2-

ḳ.- mış 145a/23

ḳ.- up 154b/17

ḳazdır- *bk. ḳazdur*--1-

ḳ.- asın 092b/15

ḳazdur- Kazdırmak -2-

ḳ.- dı 193b/09

ḳ.- up 093a/15

ḳazı- Kazımak -2-

egrilik dimāġını yalan ṭırnaġıla ḳ.- ma 043a/15

ḳ.- rlardı 142b/11

ḳazıl- Kazılmak -1-

ḳ.- an 093b/05

ḳazılu Kazılı -1-

ḳ. 119a/14

kāzur <Far. Çamaşır yıkayıcısı -29-

k. 098b/24, 099a/02, 099a/04, 099a/06, 099a/08, 099a/12, 099a/13, 099a/17,

099a/18, 099a/22, 099a/25, 099b/04, 099b/05, 099b/07, 099b/14, 099b/16, 099b/21, 101a/18, 101b/21

k.+ a 099a/18, 099b/12

k.+ ı 101a/11

k.+ ıla 101b/25

k.+ uŋ 098b/24, 099a/04, 099a/09, 099a/25, 099b/18

kāzurlık Çamaşır yıkayıcılık -2-

k. 099a/23, 099b/06

ḳazvīn <Far. Metinde geçen bi şehir adı -2-

ḳ.+ den 195a/05

ḳ.+ i 027a/04

kebāb <Ar. Kebap -5-

k. 039a/08

k.+ dan 287a/06

k. eyle- kebap yapmak 241a/21, 287a/06

k. ol- Kebap olmak 105a/16

kebīr <Ar. Büyük, ulu -1-

k. 195a/24

kebrūy Metinde adı geçen bir köyün ileri gelenlerinden biri -5-

k. 166a/25, 166b/01, 166b/08, 166b/11

k.-ı şarāb-ḫor 166b/03

kecimlü / keçimlü Zırhlı -2-

k. 254a/06, 256a/14

keçe Keçe -1-

k.+ den 166b/19

keçi Keçi -1-

k. 257a/16

keçirek Geç -1-

k. ṭut- Geç tutmak, geciktirmek 170b/24

kedi Kedi -6-

k. 116a/07, 312a/12, 312b/11

k.+ lerini 312b/13

k.+ si 312b/06

k.+ yi 312b/10

kedicik Kedicik -2-

k.+ e 312b/12

k.+ in 312b/07

kefen <Ar. Kefen -19-

k. 052a/01, 081b/20, 090a/07, 103b/10, 109b/23, 171b/14, 206b/01, 251a/15

k.+ e 165a/10, 278b/12

k.+ i 110a/22

k.+ üm 206a/20

k.+ ümi 129b/25

k. eyle- Kefen olarak kullanılmayacak bir nesneyi kefen olarak kullanmak 057a/25, 090a/13, 135b/02, 159b/12

k. ḳıl- Kefen olarak kullanılmayacak bir nesneyi kefen olarak kullanmak 119b/08

k. ol- Ölmek 090a/03

kefş <Far. Ayakkabı -1-

k. 010a/03

keḥlā <Ar. Sürme çekilmiş (göz) -1-

k. ḳıl- Sürme çekmek 137a/10

kehribā / kehribār <Far. Kehribar -2-

k.+ a 033a/05

k.+ ya 094a/19

keklik Keklik -1-

k. 311a/05

kel Kel -1-

k.+ i 055a/16

kelām -<Ar. Kelam 1-

k. 109b/13

keleci Söz, laf -1-

k.+ ėt- Konuşmak 272b/06

kelīle Kelile ve Dimne adlı fabldaki iki çakaldan biri -8-

k. 238a/23, 238b/03

k.-yi demine 276a/20

k.+ yi 238b/13, 238b/18, 239a/02

tamām-ı k.+ yi 238b/12

kelīle ve demine Eser adı -2-

k. 276a/22, 276a/23

kelīle ve dimne *bk. kelīle ve demine* -1-

k. 316b/25

kelīm <Ar. Hz. Musa -1-

k. vėrdi 089b/20

kelīnūş Metinde geçen İranlı bir kahraman -5-

k. 320b/18, 320b/20, 320b/21, 320b/22

k.+ ıdı 320b/18

kelīsā *bk. kilīsā* -2-

k.+ larda 263b/23

k.+ laruŋ 263b/24

kelle <Far. Baş, kafa -1-

k.+ si 060b/07

kem <Far. Az, aşağı 2. Kötü -22-

k. 008a/22, 049a/10, 096a/16, 110a/01, 141b/13, 161a/18, 214b/06, 258b/24, 309a/08, 318b/14

k.+ dür 092b/23, 102b/05, 176a/20

k.+ ler 089b/18

k.+ lere 089b/18

k. ėt- Az etmek 117a/09

k. eyle- 1. Az etmek, kısaltmak 2. Kötü etmek 042a/25, 058b/25, 232b/03

k. ol- 1. Kısaltmak 2. Kötü olmak 034b/21, 034a/23, 089b/13

kem-ter <Far. Aşağı, itibarsız -1-

k. 177a/22

kemāhī <Ar. Olduğu gibi -1-

k. 111a/19

kemāl <Ar. Olgunluk -54-

k. 128b/14, 137a/15, 170b/11, 250a/16, 273a/18

kesb-i k. 058b/11

ṣāḥib-i k. 318b/16

k.-i ʿaḳlına 247a/11, 317a/15

k.-i ʿaḳlındandur 047b/04, 248b/15

k.-i ḳudretin 288b/24

k.-i ḳudretinden 276b/03

k.-i ʿināyetüŋdendür 263b/22

k.-i raḥmetinden 182a/24

k.-i ṣunʿına 114a/14, 224b/15

k.+ e 248a/09

k.+ i 044b/16, 191b/02, 210b/20, 229b/09, 230b/23, 237b/16, 248b/18, 249a/04, 301a/10

k.+ ine 209b/18, 214b/07, 241a/11, 275b/15

k.+ ini 194a/03, 230a/25, 252b/13

k.+ üm 210a/14

k.+ üŋ 179a/23, 304b/17

ehl-i k.+ üŋ 144b/01

k.+ üŋüzi 231b/20

k. bul- Olgunluğa, mükemmelliğe erişmek 091b/02, 147b/24, 156b/03, 156b/17, 231b/24, 249a/03, 314a/11

k. ol- Olgun olmak 213a/08

k. vėr- Mükemmel hale getirmek 137a/05, 215b/14

k.+ e ėrgür- Mükemmele ulaştırmak 241b/18, 261b/20

k.+ e ėriş- Mükemmele ulaşmak 147b/25, 203b/15, 237b/17

kemān <Far. Yay -8-

k. 033b/08, 036b/23, 077a/10, 157a/16

k.+ a 018a/10

k.+ ı 035b/01, 037a/12

kemān-göre <Far.+T. İçine taş koyup kuş vurmaya yarayan av aleti -1-

k. 157a/23

kemend <Far. Uucu ilmekli uzun ip, kement -67-

k. 015a/12, 015b/12, 016a/20, 018a/15, 031a/08, 033b/08, 036b/23, 040a/24, 045a/10, 049a/07, 050b/14, 059a/13, 074b/02, 076b/22, 077a/12, 083b/12, 091a/06, 099b/23, 133a/16, 139b/25, 157a/11, 166b/24, 174b/13, 180a/13, 186a/03, 196b/11, 198a/19, 250a/22, 256b/14, 269a/20, 277b/11, 280b/17, 295b/24, 297a/07, 302b/14

k.+ den 159b/03, 201b/01

k.+ e 010b/19, 113a/19, 224b/14, 269a/21

k.+ i 016a/22, 016b/21, 016b/22, 035b/01, 074a/19, 076b/10, 133a/22, 280b/18, 280b/19, 302b/22

k.+ ile 016a/21, 074a/13, 169b/02, 196b/04, 302b/16

k.+ in 088a/11

k.+ ine 092a/06

k.+ ini 059a/12, 072b/06

k.+ le 076b/06

k.+ ümi 082b/23

k.+ üŋ 015b/03, 015b/08

k. at- Kement atmak 014b/16, 159b/02

kemer <Far. 1. Kemer 2. Tonoz -106-

k. 006b/21, 019b/18, 023b/24, 027a/23, 027b/19, 029b/23, 031b/14, 041b/09, 042a/09, 121a/11, 124a/17, 135a/25, 153a/05, 171b/23, 177a/16, 203a/22, 220a/13, 253b/22, 266a/04, 267a/19, 267b/14, 268a/09, 268a/25, 300a/11, 303a/05, 306a/02

k.+ den 106a/21, 182b/05, 201a/25, 231a/01, 311a/04, 320a/14

k.+ i 002b/01, 017b/19, 066a/11, 253b/23, 253b/24, 254a/01, 266a/13

k.+ ile 267a/20, 267a/21

k.+ in 086b/10, 326b/24

k.+ inde 282a/08, 320a/11

k.+ inden 177a/05, 262a/11, 320a/15

k.+ ine 084a/14, 327b/12

k.+ ini 048a/02, 049b/22, 052b/17, 267b/01, 283b/20, 283b/23, 294a/19, 294a/22

k.+ inüŋ 012b/04

erlige k. kuşandum 086b/09

k.+ le 038a/20, 200b/03, 315b/10

k.+ ler 008a/13, 065b/13, 068b/22, 097a/20, 104a/25, 121b/10, 197b/16, 258b/13, 288b/15, 304a/15

k.+ leri 063b/18, 225a/25

k.+ lerile 222a/05

k.+ ümi 130a/05

k.+ üŋi 283b/19

k. atış- Savaş esnasında rakiplerin kement ile birbirlerine üstünlük sağlamaya

çalışması, kemetle karşılıklı hamle yapmak 049a/07

k. baġla- 1. Kemer bağlamak 2. Bir işe hazırlanmak 3. Bağlılık bildirmek 018a/08, 023b/12, 025a/08, 025a/14, 027a/14, 043b/10, 078a/04, 095b/10, 118a/23, 139a/23, 154b/20, 176b/03, 311a/19

k. ḳuşan- 1. Kemer bağlamak 2. Bağlılığı bildirmek 069b/20, 079a/08 079a/13, 080b/07, 083a/20, 104b/19, 107b/08, 134b/04, 172b/08, 196b/11, 232b/11, 232b/12, 223a/01, 256a/10,

kemer-gāh <Far. Bel -2-

k.+ ında 066b/11, 077a/04

kemerlü Kemerli -7-

k. 030a/25, 147b/13, 167a/11, 181b/21, 224b/12, 315b/08, 320a/16

kemīne <Far. Aciz, hakir, zavallı -2-

k. 095b/1, 173b/17

kemlik Kötülük -1-

k. ėt- Kötülük etmek 218b/14

kemük Kemik -1-

k.+ lerüm 020b/02

kenār <Far. 1. Yan, kat 2. Deniz kıyısı 3. Etraf, çevre -106-

k.+ a 011a/12, 012a/04, 016b/07, 037a/25, 098b/25, 134a/20, 180b/07, 318b/22

k.+ ı 123a/21, 125a/24, 199b/07

k.+ ın 010b/08, 044a/01

k.+ ına 033a/15, 037a/22, 038b/16, 038b/25, 040a/01, 043a/13, 043b/18, 047a/24, 061a/14, 061b/06, 062a/07, 074a/15, 074a/19, 074b/02, 075b/06, 076a/13, 083b/15, 087a/19, 093b/07, 096a/02, 097a/04, 104b/06, 105b/20, 122b/17, 125a/25, 127a/16, 128a/09, 128b/11, 134a/18, 134b/15, 178b/09, 180a/15, 180b/08, 181b/15, 182a/09, 185b/04, 186a/14, 187a/24, 207b/06, 218a/19, 224b/03, 235b/06, 235b/12, 235b/13, 254a/11, 255a/24, 263b/12, 264a/05, 276a/12, 276b/22, 286b/20, 327b/02

k.+ ında 015b/13, 042a/12, 043b/18, 047a/25, 062b/01, 071b/13, 072b/11, 073a/16, 076a/12, 105b/15, 111b/04, 111b/05, 111b/12, 121a/16, 122b/06, 128b/11, 134a/03, 134a/20, 134b/06, 136a/13, 141b/11, 151a/02, 186a/05, 235b/01, 237a/19, 237a/24, 257b/19, 286b/22, 286b/24

k.+ ındadur 287a/03

k.+ ından 012a/06, 017b/10, 021b/25, 037a/11, 039b/06, 048a/24, 083a/10,

087a/24, 134b/09, 175b/24

kend[1] Metinde adı geçen bir şehir -1-

k.+ de 142a/02

kend[2] <Far. Yolunmuş, sökülmüş -1-

k. 254a/06

kende <Far. *(konde)* Ağaç pranga -1-

k. ol- Pranga olmak 016a/15

kenderān Metinde adı geçen bir şehir -1-

k.-ı dīv 077a/03

kendi *bk. kendü* -36-

k. 049a/12, 051b/10, 112b/13, 122a/22, 162a/03, 164a/10, 166a/15, 170b/01, 193b/25, 200b/11, 223a/25, 224b/02, 243b/05, 252a/22, 290b/11, 309b/23, 310b/02, 312a/20, 314b/01

k.+ den 185a/24, 190b/21

k.+ ler 183a/08, 192b/08

k.+ nden 052b/15, 171b/04

k.+ nüŋ 052b/16, 175b/08, 178b/20, 179a/09, 181b/10, 192b/24

k.+ ye 227a/25

k.+ yi 064b/01

k.+ yle 174b/07, 182a/09

k. ḥ ālinde ol- Kendi halinde olmak 183a/13

kendirük Deriden sofra yaygısı -1-

k. 299a/01

kendisi *bk. kendüsi* -3-

k. 066a/15, 069a/06, 241a/14

kendü Kendi -745-

k. 003a/06, 003b/07, 003b/25, 004a/11, 004a/14, 004b/13, 005a/12, 005a/23, 005b/21, 005b/22, 006b/07, 006b/17, 009a/12, 011a/15, 011b/25, 013a/05, 013a/25, 013b/04, 014a/18, 015a/22, 016b/25, 017b/14, 019a/08, 019b/05, 019b/06, 019b/22, 020a/04, 020a/06, 022a/15, 024a/19, 026a/14, 026b/16, 027a/05, 028b/02, 028b/14, 030a/01, 030a/16, 031a/21, 031b/17, 031b/19, 032a/14, 032b/25, 033b/12, 034a/15, 034a/16, 034b/01, 034b/02, 034b/13, 034b/16, 035a/18, 036b/11, 036b/21, 037b/12, 037b/19, 038a/24, 040b/03, 040b/18, 042b/18, 043b/04, 043b/19, 044a/02, 044a/12,

045a/09, 045b/24, 046a/15, 046b/08, 047a/03, 048a/14, 051a/25, 055a/24, 056a/21, 057b/07, 058a/21, 058b/12, 059a/19, 059b/22, 062b/02, 062b/05, 065b/08, 068a/01, 069b/23, 071a/03, 071a/09, 071a/14, 071a/21, 071b/06, 071b/09, 071b/22, 072a/20, 073a/21, 073b/23, 074b/17, 075a/13, 075a/17, 076b/12, 076b/18, 077a/08, 078a/13, 079b/17, 079b/18, 079b/25, 080b/25, 081a/06, 082b/18, 082b/19, 084b/25, 085a/12, 085b/22, 086b/03, 087a/06, 088a/16, 090b/14, 091a/09, 091a/15, 092b/09, 092b/15, 094b/21, 094b/25, 096a/10, 098a/12, 098a/23, 100a/11, 103a/17, 104a/06, 105a/01, 105a/09, 106a/19, 107a/09, 107a/18, 107b/03, 107b/05, 108b/13, 109a/18, 109b/22, 110b/07, 113b/08, 114b/18, 117a/21, 118a/13, 119a/22, 119a/23, 120b/22, 121a/05, 122a/13, 122b/16, 125b/05, 127a/19, 130b/05, 130b/10, 132b/16, 133b/21, 137a/05, 137a/08, 139a/25, 140a/04, 141a/18, 142a/25, 143a/22, 144b/25, 145a/05, 145a/25, 148b/17, 149b/25, 151b/05, 152b/24, 153a/22, 163b/02, 163b/09, 169b/03, 170a/11, 172a/07, 174b/19, 175a/10, 175b/13, 175b/23, 178a/17, 179b/14, 179b/20, 185a/23, 185b/13, 187b/14, 188b/24, 189a/05, 189a/15, 189b/13, 190a/04, 192a/15, 194b/02, 199a/06, 199a/24, 199b/02, 202a/24, 204b/23, 205a/05, 206a/02, 206a/23, 206b/16, 207a/08, 208a/03, 210b/05, 210b/06, 210b/11, 211a/19, 211b/06, 211b/20, 212a/02, 213b/01, 214b/19, 214b/23, 218b/01, 221b/03, 227a/19, 227b/14, 228a/11, 228b/01, 229a/19, 229b/13, 230a/01, 230a/22, 231a/19, 232b/11, 235b/01, 238a/03, 239a/23, 240b/05, 240b/06, 242b/06, 243a/15, 244a/06, 244a/21, 245a/02, 245a/03, 247a/06, 247b/19, 249b/11, 250a/15, 251a/09, 251b/08, 252a/01, 252a/19, 252a/23, 258a/04, 259a/10, 260a/15, 261a/03, 261a/07, 262b/04, 262b/07, 262b/19, 264a/21, 264a/23, 266b/11, 267b/03, 267b/09, 271a/12, 271a/14, 271b/23, 272b/01, 272b/04, 273a/22, 273b/01, 274b/05, 275a/14, 275b/20, 276a/05, 276b/05, 278a/18, 279a/18, 280a/18, 280b/15, 281a/02, 281b/11, 283b/25, 284a/08, 284a/09, 284a/13, 285a/13, 285a/17, 285a/18, 286a/07, 286a/11, 287a/20, 288a/24, 290b/05, 290b/09, 290b/12, 291a/03, 291a/04, 291a/24, 292a/15, 292b/14, 293b/01, 294b/03, 294b/15, 296a/08, 296a/16, 296b/19, 296b/21, 298b/14, 298b/22, 299b/01, 301a/14, 303a/18, 304b/13, 310a/03, 310a/25, 310b/01, 316b/05, 319a/08, 320b/08, 321b/19, 322b/22, 325a/02, 326b/18, 327b/18, 328a/02

k.+ de 037b/10, 085a/15, 112a/05, 228b/05, 322a/16

k.+ den 021b/10, 028a/09, 032b/21, 038a/19, 041a/19, 055b/14, 057a/09, 069b/24, 079b/07, 081a/20, 082b/11, 087a/08, 087a/10, 094b/22, 094b/23, 106a/10, 117a/07, 129a/08, 129b/10, 134b/14, 137a/08, 137a/09, 155b/01, 169b/25, 171b/05, 196a/13,

212a/24, 214b/02, 220a/09, 222a/18, 229b/22, 235b/25, 241a/24, 245b/07, 245b/25, 261a/18, 268a/19, 270b/21, 298b/02, 316a/12, 318a/12, 319b/16

k.+ dür 066a/12, 217b/01, 319b/15

k.+ içün 273b/16

k.+ ler 009a/08, 021a/22, 036b/08, 036b/24, 112b/06, 138b/25, 204b/06, 256a/14, 282a/21

k.+ lerden 112a/20, 112a/23

k.+ lere 052b/17, 163a/02, 182b/08, 183b/08

k.+ leri 063a/22, 082a/16, 090a/06, 123a/14, 170a/15, 193b/18, 199a/25, 210b/22, 242a/13, 283b/02, 292b/02

k.+ lerile 058a/09

k.+ lerin 037b/25, 151a/24, 171a/25, 222b/03

k.+ lerini 188b/22, 199a/23, 277a/04

k.+ lerüŋ 019a/17, 024b/08, 105a/21, 286b/21, 303b/24

k.+ me 015b/02, 039a/22, 116a/19

k.+ mi 024b/16, 056b/04, 078a/10, 085b/12

k.+ mile 028a/19

k.+ ŋ görüp 079a/02

k.+ ŋe 035a/08, 035a/15, 037b/23, 042a/17, 075b/17, 089b/19, 118a/08, 164a/08, 211b/06, 234b/05, 237a/24, 322a/14

k.+ ŋi 042a/17, 081a/04, 087a/01, 179b/07, 259a/24, 297b/08

k.+ ni 057a/17, 119b/07, 131a/19, 172a/12, 215b/09, 258a/23

k.+ ŋile 052a/10

k.+ nüŋ 011a/08, 024b/07, 025a/13, 026a/16, 035b/23, 037b/12, 040b/18, 041b/11, 051b/22, 052a/24, 053b/17, 059b/22, 076a/01, 080a/05, 084b/07, 100b/12, 103b/02, 104b/03, 115a/19, 116b/04, 117a/22, 119a/11, 122a/03, 127a/19, 132a/03, 143a/23, 152b/05, 159a/09, 160b/04, 177b/25, 178a/02, 180b/07, 182b/07, 184b/21, 188b/21, 192b/03, 206b/21, 208a/08, 212a/05, 217a/19, 217b/04, 217b/22, 221a/23, 236b/16, 237a/07, 240b/12, 251a/09, 259a/09, 260a/10, 266a/18, 270b/21, 288a/17, 292a/14, 304a/21, 312b/08, 327a/21

k.+ ŋün 017b/21

k.+ nüŋdür 139a/02

k.+ ŋüze 006b/25, 146b/05, 155b/10

k.+ ŋüzi 106a/18

k.+ yçün 064a/02

k.+ ye 004a/23, 012a/12, 012a/15, 014b/17, 015a/02, 017b/15, 017b/20, 019a/23, 020b/15, 022a/18, 024b/08, 025a/12, 026a/03, 034b/07, 035b/05, 039a/10, 039a/21, 039b/09, 041b/03, 044b/10, 044b/16, 049a/19, 052a/25, 054a/08, 056b/16, 061b/23, 062b/05, 066b/10, 071a/19, 071b/11, 072a/02, 077a/01, 079b/22, 083a/09, 083b/20, 087b/09, 087b/11, 089b/10, 097b/22, 098b/16, 099b/09, 100a/14, 100a/22, 102b/15, 103a/20, 103b/08, 122a/20, 134b/14, 136b/08, 138a/12, 141a/07, 152b/16, 165b/14, 172b/16, 184a/08, 189a/08, 190b/02, 192a/23, 194b/23, 201b/05, 210b/06, 211a/16, 211b/12, 211b/24, 212b/15, 212b/18, 215a/17, 218b/05, 220b/11, 224b/15, 227b/05, 229b/23, 231a/21, 236a/02, 237b/08, 239a/21, 240b/06, 241a/12, 242a/22, 245b/10, 252a/01, 260b/25, 262b/07, 271b/12, 271b/24, 272b/06, 272b/19, 273b/03, 283a/19, 292a/19, 294b/19, 298a/03, 302a/02, 302a/21, 306a/13, 310a/04, 310b/11, 316b/07, 317a/25, 322a/14, 322b/12

k.+ yi 011a/23, 022b/16, 039b/13, 043a/17, 047b/18, 047b/25, 049a/02, 049a/14, 050b/12, 050b/15, 051b/19, 054b/16, 056a/05, 057a/06, 058b/23, 062a/13, 062b/09, 062b/18, 063a/20, 063a/21, 066a/09, 066a/14, 073a/06, 073a/24, 074a/22, 075a/15, 077b/23, 078a/05, 083a/16, 086a/03, 090a/20, 090a/25, 093b/05, 093b/09, 094b/16, 095a/06, 098a/22, 098b/02, 100b/16, 101a/14, 104a/13, 105b/02, 118b/19, 118b/20, 119a/05, 123b/09, 132a/09, 138a/13, 138a/18, 141a/25, 146b/06, 151a/10, 151a/13, 153b/01, 162b/14, 170a/21, 180b/18, 187b/09, 187b/10, 188b/20, 209a/20, 209b/14, 211b/14, 212a/05, 212b/20, 212b/21, 218a/03, 221a/24, 234b/25, 235a/17, 236a/11, 236a/22, 236b/08, 236b/09, 236b/11, 236b/12, 236b/13, 237a/05, 237a/07, 237b/07, 242a/10, 249a/19, 260a/10, 261a/03, 266a/09, 273b/16, 283b/24, 292b/01, 292b/04, 294a/08, 294b/12, 297a/20, 298b/01, 302b/16, 309a/13, 309b/05, 309b/06, 312a/13, 315b/19, 316a/19, 316b/13, 318b/12, 319b/24, 325a/08, 325a/25, 326a/11, 327b/12

k.+ yile 286a/14, 296b/14

k.+ yle 011b/20, 012b/17, 214a/10, 298b/23, 305a/20

k.+ yü 084b/03, 308b/22

k.+ nüŋ bil- Kendisinin saymak 296a/14

k.+ nüŋ ol- Kendisine ait olmak 112b/15

k.+ ye dön- Kendi safına çekmek 053a/15, 106b/14, 204a/14

k.+ ye gel- Kendine gelmek 056b/25

k.+ yi bildür- Kendini tanıtmak 072b/15

k.+ yi felekden yüce ṭut- Kendini çok büyük görmek 070b/14

k.+ yi götür- Hareket etmek 050b/20, 206b/04

k.+ yi ḳurtarmaḳ ardınca ol- Kendini kurtarmak için çabalamak 297b/01

k.+ yi oḳa ur- Birisi uğruna canını feda etmek 245a/01

kendüsi Kendisi -103-

k. 004a/05, 034a/02, 044a/25, 048b/05, 048b/08, 050a/08, 050a/21, 051a/24, 052a/22, 052b/17, 053a/15, 053b/09, 054a/08, 054a/11, 054a/25, 055a/23, 055a/24, 058a/18, 058b/15, 065b/01, 067a/07, 067a/09, 067b/05, 067b/22, 072b/20, 073b/01, 076a/15, 079b/23, 087a/21, 096a/23, 097a/06, 098b/18, 101b/16, 102a/25, 108a/11, 118a/04, 121b/12, 121b/21, 127a/19, 137a/19, 138b/08, 146b/21, 149a/06, 150b/21, 151a/07, 152b/09, 155b/02, 156a/08, 157a/11, 160b/19, 165a/06, 166b/09, 170a/23, 178a/22, 183b/22, 186b/23, 187a/12, 200b/15, 201a/10, 201a/25, 203b/23, 207b/15, 218a/25, 224b/03, 230b/15, 231a/24, 232b/09, 238b/13, 243a/14, 243b/18, 247b/14, 254a/04, 254a/21, 255a/24, 257b/17, 260a/20, 262b/11, 263b/02, 264a/11, 267b/01, 269a/15, 270b/19, 273a/07, 283a/07, 283b/21, 286b/07, 287a/21, 287b/10, 295a/21, 296a/15, 296a/20, 297a/06, 297a/13, 300a/14, 302b/15, 311a/05, 315b/09, 316a/06, 317b/23, 322b/13, 326a/02

k.+ n 326a/22

k.+ ni 138a/25

kendüzi *bk. kendüsi* -61-

k. 008b/09, 009a/15, 011a/24, 017b/22, 018b/17, 022a/22, 028a/16, 043a/06

k.+ le 024a/19

k.+ n 049a/07, 087b/14, 146a/04, 273b/20, 307b/06, 321a/06, 322b/02, 328a/02

k.+ nden 020a/06, 086a/01, 086b/03, 122b/23, 188b/15

k.+ ne 015b/09, 016a/21, 032b/10, 041a/12, 087b/22, 138a/11, 206a/23, 208a/25, 229a/18, 245a/08, 259a/16, 275b/05

k.+ ŋe 088a/15

k.+ ni 042b/01, 048b/25, 054a/17, 071a/15, 077b/18, 083b/02, 115a/07, 115a/09, 129a/15, 145b/21, 147a/08, 178b/10, 179b/09, 184a/02, 186b/06, 192b/16, 200b/18, 237a/04, 279b/10

k.+ ŋi 083a/09, 085a/21, 162b/14

k.+ yle 019a/09

k.+ n gör- Kendine çok güvenmek 159a/23, 246a/03

k.+ nden geç- Kendinden geçmek, sarhoş olmak 167a/12

k.+ ni belā ṭuzaġına at- Sonunda kaybedeceği işe bile bile girmek 071a/15

kendüzü *bk. kendüsi* -57-

k.+ m 140a/22, 233a/13, 296b/18, 318b/01

k.+ mden 175a/03, 300a/24

k.+ me 089a/24, 140a/05, 222b/08, 245a/23

k.+ mi 056b/09, 082b/15, 128a/02, 190a/25, 237a/03, 294b/15

k.+ n 057a/20

k.+ ŋ 130a/11, 147b/06

k.+ ŋ görme 116a/01

k.+ ŋde 319a/22

k.+ ŋden 112b/11, 278b/12, 303a/21

k.+ ŋe 046b/16, 072a/15, 075b/10, 079b/06, 082b/14, 086a/14, 144a/15, 144b/16, 145a/06, 168b/13, 186b/07, 212b/03, 278a/04, 301a/14

k.+ ne 326b/10

k.+ ŋi 075b/10, 075b/14, 085b/16, 087b/23, 089a/16, 130a/10, 175b/20, 186b/24, 215b/04, 239b/16, 268a/25, 291b/09, 305a/03

k.+ ni 168b/10, 236a/06, 285a/06, 286a/13

k.+ ŋi çarḫ-ı 268a/22

kepenek(g) Keçeden yapılan kolsuz çoban yağmurluğu -1-

k.+ i 168b/06

kepī <Far. Babun maymunu -2-

şīr-i k. 302a/01, 302b/05

kerāmet <Ar. 1. İhsan, bağış 2. Keramet -2-

k. 123a/18, 174b/16

kerāmetlü Keramet sahibi -1-

k. ḳıl- Kerametli kılmak 126b/05

kerbāre Metinde adı geçen bir künbet -1-

k. 135b/08

kerdūy Behram-ı Çüpin'in İran şahının yanında yer alan ve kendisine düşman olan kardeşi 7-

k. 296b/05, 296b/09, 297a/20

k.+ e 296b/04

k.+ i 296b/14, 296b/22

k.+ ile 296b/15

kere Kere -19-

k. 003b/19, 003b/25, 008a/04, 017a/15, 019b/08, 022b/15, 049b/13, 061a/12, 061b/22, 066a/09, 077a/01, 082b/24, 085a/05, 085b/01, 088a/02, 090a/07, 094a/02, 110a/13, 260b/23

kerecük Kerecik -1-

k. 056b/13

kerem <Ar. Cömertlik, lütuf -100-

k. 068b/09, 088a/08, 097a/09, 105a/01, 134b/11, 180a/10, 207b/25, 233b/09

k.-i luṭfuŋdan 020b/22

k.+ de 248a/10

k.+ den 019b/17, 228a/14

k.+ dür 164a/22

k.+ i 066a/21, 211a/16, 247a/16, 318a/25

k.+ ile 188b/15

k.+ in 208a/01

k.+ inden 064a/20, 138b/19, 138b/25

k.+ ine 190a/24, 191a/16, 245b/25, 247a/10

luṭf u k. ḳıla 100b/18

k.+ le 021a/25

k.+ ler eyleye

k. gör- 046a/07, 109b/19

k. göster- 266b/09

k.+ lerüŋ 091a/21

k.+ üŋ 120b/04, 164b/20

k.+ üŋden 034a/22

k.+ üŋe 093a/20

k.+ üŋi 164b/19, 165b/03

k. ėt- Lutfetmek, cömertlik göstermek 046a/05, 068b/12, 069a/24, 088a/02, 088a/20, 110a/22 140b/10, 145b/09, 165b/02, 185b/13, 247a/18, 251a/14, 272a/25,

286b/12, 287a/12, 287b/02, 308a/03

k. eyle- Lutfetmek, cömertlik göstermek 045b/14, 050a/13, 051a/05, 056a/22, 056b/07, 059b/07, 063b/15, 072b/18, 073b/07, 073b/20, 073b/23, 074b/16, 075b/16, 088a/04, 097a/14, 099b/06, 111a/21, 150b/11, 165b/03, 171b/16, 172a/13, 178a/04, 187a/16, 233b/12, 235a/07, 235a/23, 247b/06, 253b/23, 254a/21, 260a/15, 272b/03, 274b/01, 291b/03, 291b/25, 309a/04

k. ḳıl- Lutfetmek, cömertlik göstermek 118b/05, 121a/24, 158b/14, 164b/06, 164b/18, 166a/09, 238a/18, 265a/04

k. ol- Kerem sahibi olmak 184a/10, 211b/25

kerh[1] Metinde adı geçen bir şehir -1-

k. 325a/15

kerh[2] <Ar. Zorlama -1-

k.+ inden 006b/11

kerīm <Ar. 1. Tanrı 2. Kerem sahibi, cömert 3 Soyluluk -18-

k. 089b/20, 111b/03, 122b/11, 150a/14, 150a/21, 159a/19, 164a/09, 184b/15, 186a/25, 202b/24, 248a/09, 253b/09, 258b/10, 318a/24

nefs-i k.

k. ol- Cömert olmak 147a/06, 212a/13, 249b/01

kermī (?)

k.+ ler 057a/01

kerimān Zal'ın büyük dedesi -1-

k. 076b/03

kerkes <Far. Akbaba -4-

k. 077a/01, 235b/21

k.+ e 187b/04

k.+ ler 063b/10

kermān 1. Metinde adı geçen bir İran şehri 2. Kale, hisar *krş. kirmān* -2-

k.+ da 136b/25

k. ol- Kale sahibi olmak anlamından güç ve iktidar sahibi olmak 136b/25

kerpiç Kerpiç -2-

k. 028b/10

k.+ ini 012b/04

kerre *bk. kere* -69-

k. 050b/19, 051a/08, 056b/03, 070b/10, 072a/07, 072a/24, 075a/01, 088a/05, 091b/02, 100a/09, 103a/09, 104a/03, 106b/16, 120a/17, 120b/19, 139a/05, 140b/15, 147a/17, 150a/24, 153a/16, 159b/06, 166a/03, 168b/09, 177b/05, 177b/20, 180a/04, 180a/16, 183a/06, 183a/09, 183a/11, 193b/14, 195b/18, 200b/07, 209b/05, 212b/11, 216b/21, 216b/23, 218a/15, 225a/02, 239b/13, 239b/19, 239b/21, 239b/23, 243a/08, 243a/12, 247a/04, 248a/22, 251b/20, 253a/14, 256b/09, 261a/24, 261b/16, 264b/24, 270a/13, 276b/01, 282a/06, 291b/25, 293a/12, 302b/09, 302b/17, 306a/25, 311a/23, 317b/06, 319a/18, 319b/04, 321a/04, 322a/10

dört k. biŋ 313b/09

otuz k. biŋ 163b/21

kerseyüz Turanlı bir kahraman -1-

k.+ den 001b/04

kes- 1. Kesmek 2. Yardımcı fiil -217-

k. 047a/08, 054b/10, 054b/11, 084b/24, 087a/22, 177a/04, 261b/22, 326b/06, 327b/14

k.- di 048b/22, 049a/20, 050b/13, 051a/22, 055a/02, 055a/03, 065a/11, 067a/19, 067b/06, 067b/08, 084b/08, 087a/24, 140a/08, 157a/21, 178a/09, 262a/23, 262b/17, 265a/15, 309b/21, 312b/24, 321b/20

ümīd k.- di 064a/14

ümīdi k.- di 139b/21, 147a/16, 206a/15

ümīdin k.- di 298a/04

k.- diler 001b/14, 049a/06, 055b/15, 139a/07, 148b/20, 152a/03, 167a/25, 178b/17, 190a/18, 219b/10, 253b/17, 257b/09, 263a/13, 265a/15, 327a/12, 327b/21, 327b/24

k.- dükden 261b/13

k.- düm 068a/18, 068b/08, 070b/08, 078a/02, 078b/05, 124a/10, 140b/06, 268b/15, 274b/19, 309a/21

ümīdi k.- düm 108a/22

k.- düŋ 017a/18, 265a/03

k.- dün 327b/17

k.- düŋise 152a/16

k.- e 178a/08, 253b/08, 257a/01, 309b/01

k.- ebilmek 303b/13

k.- ecek 073b/20

göŋlümi k.- mezem 082b/02

ümīdi k.- mişdüm 300a/24

k.- mişdür 071a/13, 078b/15, 093b/23

k.- mişem 126b/17

k.- mişidi 051b/05

ümīd k.- mişidi 086a/01, 209b/07

ümīdi k.- mişidi 059b/06

ümīdin k.- mişidi 268b/20

ümīdüm k.- mişiken 263b/21

ümīd k.- mişlerdi 121a/19

ümīdi k.- mişlerdi 170a/15

k.- mişsin 274b/21

k.- sem 185b/20, 259b/15, 277b/23, 279b/02

k.- sin 067b/11

k.- üben 066b/15, 261b/19

k.- üŋ 069a/05, 118b/04, 294b/08

k.- üp 010a/06, 012a/19, 026b/05, 028a/09, 038b/16, 050b/15, 055a/11, 056a/23, 058b/01, 073a/22, 090a/17, 096b/06, 120a/08, 130b/01, 138b/01, 151b/25, 261a/23, 262a/02, 263a/22, 274b/15, 287a/06, 302b/23, 306b/02, 321a/09

ümīd k.- üp 252a/02, 296a/07

ümīdi k.- üp 062b/22, 117a/07

ümīdin k.- üp 297b/11

ümīdlerini k.- üp 172a/15

ümīz k.- üp 270a/22

yol k.- üp 007b/05

kesād <Ar. Alışverişteki durgunluk -1-

k. ol- Durgun olmak 318a/20

kesb <Ar. Çalışıp kazanma -7-

k. ėt- Kazanmak, elde etmek 082a/21, 142b/12, 155a/17

k. eyle- Kazanmak, elde etmek 231b/23, 246b/21

k.-i hevā eyle- Gönül eğlendirmek 102a/10

k.-i kemāl 058b/11

kesdir- *bk. kesdür***-** -1-

aḳça k.- düŋ 280a/09

kesdür- Kesdirmek -5-

aḳça k.- di 316b/09

k.- düŋ 017a/10

aḳça k.- e 273a/22

k.- mişidi 153b/19

k.- üp 017a/08

kesegen Fare -1-

k.+ ler 312a/22

kesi *bk. kīse* -1-

k.+ ye 260b/21

kesik *bk. kesük* -1-

k. 264b/17

kesil- Kesilmek -41-

k. 039a/12

k.- di 067b/03, 096b/08, 146b/22, 274b/25

yėmekden içmekden k.- di 307b/04

k.- e 020a/25, 160a/10, 278a/11, 304a/02

k.- ecek 234b/01

k.- ecekdür 297b/23, 321a/13, 324b/03, 326b/20

k.- en 141a/03, 273a/08

k.- iserdür 282a/13

k.- memiş 110b/16

k.- mesin 285b/09

k.- meye 253b/15

k.- meyesin 146a/07

k.- mez 107a/03

k.- miş 067b/19, 110b/16, 161b/05, 161b/06, 320a/14

taŋrıdan k.- miş olalum 180a/22

k.- mişdi 236b/04, 315b/16

k.- mişdür 140b/04

k.- sün 035a/05, 046b/08, 065a/11

k.- üp 066b/13, 183a/04, 205a/08

k.- ür 086a/11, 108b/23

kėsil- *bk. kesil-* -1-

k.- ür 024a/13

keskin Keskin -5-

k. 039b/03, 103b/14, 145b/04, 161b/23, 236a/01

kes̱ret <Ar. Çokluk, bolluk -1-

k.+ ini 047a/19

kestān Turan-zeminde bir vilayet adı -1-

k. 220b/05

kestür- Kestürmek -1-

gözlerine k.- mezlerdi 124a/08

kesük Kesik -3-

k. 055b/01, 059a/23, 235b/21

keş Yoğurt kurusu -1-

k. 299a/01

keş-vār <Far. Zühal yıldızı gibi -1-

k. 232b/01

keşān Metinde adı geçen bir şehir -3-

k. 046a/08, 279b/09, 306a/17

keşān-be-keşān Çeke çeke, sürükleye sürükleye götürmek -1-

k.+ 002b/09

keşān-ber-keşān Çeke çeke, sürükleye sürükleye götürmek -2-

k. 042b/09, 234b/22

keşāyiş <Far. *(küşāyiş)* Açılma, gönül açıklığı -1-

k.+ ile 068b/01

keşf <Ar. Açma, meydana çıkarma -2-

k. eyle- Ortaya çıkarmak 204a/05

k. ol- Açığa çıkmak 040b/24

keşīş <Far. Keşiş -32-

k. 055a/02, 101a/01, 181b/01, 201a/01, 283b/05, 283b/07, 283b/10, 287b/06, 287b/16, 287b/18, 287b/20, 287b/22, 287b/25, 288a/01, 288a/06, 288a/08, 288a/11, 288a/12

k.+ e 287b/20, 288a/10, 288a/21

k.+ ŋuz 167b/18

k. ola 168a/12

k. olmış 167a/07

k. olmışsın 173b/16

k. oluŋ 167a/23, 167b/14, 168a/10

k.+ sı 003a/04, 019a/12, 034b/20, 217a/10, 251a/08, 272a/16, 305a/12, 305a/23

k.+ sına 182b/16

k.+ sınuŋ 190b/11

k.+ sıydı 170a/17

k.+ sıyla 305a/22

k.+ ya 148a/22, 191a/05, 305a/13

k.+ ydı 168a/12

k.+ yı 141b/25, 142a/20

k.+ yıdı 035b/06

k.+ yıla 002a/18

k.+ yla 034b/01, 035b/06

k. ėdin- Birini kendine kethüda olarak seçmek 191a/18

k. eyle- Birini kethüda olarak görevlendirmek 259b/01, 300b/05

k. ḳıl- Birini kethüda olarak görevlendirmek 168a/13

ketḫudālıḳ Kethüdalık -3-

k.+ ı 167b/18, 167b/20

k. eyle- Kethüdalık yapmak 310a/08

ketm <Ar. Bir sırrı, bir haberi saklama, gizli tutma -1-

k. eyle- Sır saklamak 266b/14

kevākeb *bk. kevākib* -1-

k.+ üŋ 070a/03

kevākib <Ar. Yıldızlar -13-

k. 116b/04

k.+ den 115a/19

k.+ e 159a/09

k.+ i 141a/17

k.+ üŋ 114b/10, 133b/01, 141a/09, 141a/16, 148b/23, 148b/24, 156a/03, 313a/02, 313a/13

kevn <Ar. Varlık -1-

k. 137a/10

kevs̱er <Ar. Cennetteki kevser ırmağı -1-

āb-ı k.+ di 036a/18

key[1] <Far. İyi, güzel 69b/10 -1-

key[2] <Far. Çok, pek çok -30-

k. 058b/11, 059b/12, 059b/14, 062a/19, 074a/05, 075b/19, 081a/16, 081b/22, 084b/14, 087b/15, 088a/11, 092a/24, 092b/10, 094b/11, 096a/07, 096b/10, 103b/11, 104b/14, 106b/23, 107b/10, 118b/10, 125a/11, 125b/21, 126b/05, 131a/01, 132b/23, 168a/23, 168a/24, 174b/11, 215b/04

key[3] <Far. Büyük hükümdar, padişah -3-

kāvūs-ı k. 007a/18, 080b/21

kāvūs-ı k.+ den 080b/15

keyān <Far. Eski İran şahları -2-

k. 200b/05

taḫt-ı k. 013b/20

keyānī <Far. Büyük hükümdara mahsus -8-

k. 007b/12, 014b/23, 015b/08, 017b/16, 020b/13, 025b/12, 031b/18, 177a/11

keyareş <Far. Keykubad'ın dört oğlundan biri -1-

k. 028a/03

keyd / Keyd-i hindī Hindistan hükümdarı -43-

k. 111a/10, 112b/24, 113a/10, 113a/17, 113a/18, 114a/05, 141a/15

k.-i destūrile 113b/12

k.-i hindī 111a/08, 111a/09, 111a/11, 111a/17, 112b/12, 112b/20, 113b/16, 113b/20, 115a/25, 115b/24

k.-i hindīden 112b/15

k.-i hindīnüŋ 112b/16, 113a/14, 113b/17, 142a/25

k.-i hindīye 112b/18, 113a/01, 115a/24, 141a/09, 141a/12, 141a/14

k.-i hindīyi 116a/09

k.-i şehriyār 112b/24

k.-i zemīn 113a/01

k.+ e 113a/16, 113b/08, 141a/12

k.+ üŋ 111b/15, 113a/16, 113b/02, 129b/22, 141a/20

keyḫusrev Keyaniler hanedanının ünlü hükümdarlarından biri olan Keyhüsrev, Siyaveş'in Efrasiyab'ın kızı Ferngis ile evliğinden olma oğlu ve Kavus'un torunudur.-106-

k. 001b/02, 001b/12, 001b/17, 003b/11, 003b/22, 003b/23, 004b/06, 004b/13, 004b/17, 004b/23, 005a/05, 005b/16, 005b/23, 005b/25, 006b/18, 009a/06, 009a/16, 010b/24, 011a/14, 011a/24, 011b/15, 011b/23, 012a/20, 012a/21, 014a/20, 015b/06, 017b/05, 017b/12, 018a/12, 018a/18, 019a/22, 020a/16, 020b/23, 022b/16, 023a/21, 024a/18, 025a/09, 025a/17, 025a/19, 025b/20, 027b/22, 028b/24, 029a/22, 029b/19, 030b/06, 030b/25, 031a/23, 031b/16, 031b/20, 033a/10, 045b/25, 069a/19, 070b/15, 070b/22, 071a/01, 073b/15, 078b/09, 078b/11, 079b/05, 082a/07, 177b/12, 225a/03, 267a/20, 279b/24, 290b/25, 304b/10

k.-i ʿādil 280b/07

k.-i dād-ger 027a/25

k.-i hūş-mend 003a/01

k.-i nām-dār 029b/09

k.-i nīk-pey 018b/11

k.-i pāk-dīn 026b/11

k.-i rezmistān 005a/02

k.+ den 006a/10, 007b/14, 029b/16, 078b/19, 186b/19

k.+ di 023b/23

k.+ e 004a/18, 004b/06, 005a/13, 032a/25, 097b/20

k.+ i 032b/18

k.+ üŋ 004a/10, 004a/18, 006a/20, 008a/12, 008b/04, 012a/14, 012b/08, 017b/18, 018b/16, 022b/13, 027a/04, 027a/11, 028b/19, 030a/06, 030b/02, 030b/24, 076a/02, 079b/07, 128b/20, 129a/03

keyḫusrevī <Far. Keyhüsrev'e mahsus -1-

k. 031b/14

keykāvus Keyaniler hanedanının ikinci ve en önemli hükümdarı. -26-

k. 013b/07, 013b/14, 013b/18, 014a/04, 017b/24, 026b/03, 070b/15, 070b/21, 074a/11, 078b/11, 082a/07, 131b/14, 176b/08, 256b/04, 290b/24

k.-ı şehriyār 008a/15

k.+ a 028a/04

k.+ ı 079b/04, 256b/06, 306b/18

k.+ uŋ 003b/02, 014a/14, 024b/04, 031b/08, 076a/02

keyḳubād Keyaniler hanedanının ilk hükümdarı -83-

k. 023a/05, 027a/13, 028a/01, 028a/02, 070b/21, 072a/09, 073b/16, 078b/11, 079a/10, 079b/02, 080b/04, 082a/06, 097b/19, 098b/08, 177b/12, 188a/06, 190a/07, 190a/12, 190a/19, 190b/18, 190b/20, 190b/24, 191a/04, 191a/05, 191a/07, 191a/13, 191a/20, 191b/02, 192a/02, 192a/18, 192b/05, 192b/09, 192b/24, 193a/17, 193b/01, 193b/06, 193b/21, 194a/08, 194a/16, 195b/02, 200a/15, 244b/07, 249b/21, 249b/24, 252b/04

k.-ı ʿādil 290a/09

k.-ı buzurg 290b/24

k.+ a 026b/22, 190a/16, 191a/13, 191b/03, 192b/12, 272b/10, 288b/25, 304b/09

k.+ dan 078b/19, 186b/19

k.+ ı 077b/03, 079b/01, 190a/18, 194a/11

k.+ uŋ 073b/24, 093b/24, 189a/09, 189b/01, 189b/21, 190a/19, 190b/07, 190b/14, 190b/18, 191a/18, 191a/21, 191b/12, 192a/17, 192a/20, 193a/08, 193b/24, 194a/03, 194a/07, 194a/10, 194a/12, 194a/13

keyḳuyān Metinde adı geçen bir şah -1-

k. 195a/09

keypeşīn Keykubad'ın dört oğlundan biri -1-

k. 028a/03

keysūs Metinde adı geçen bir şah -1-

k.+ ıla 090a/09

keyş <Far. *(kīş)* Okluk, ok kabı, sadak -2-

k. 042a/24, 104b/07

keyümerş̱ İranlılar tarandan ilk insan ve yeryüzünün ilk hükümdarı olarak bilinir. -7-

k. 205b/04, 244a/19, 248a/01, 290b/23, 292b/22

k.+ i 288b/24

k.+ üŋ 314a/01

keyvān <Far. Zuhal, satürn gezegeni -2-

k. 002a/13

k.+ ını 001b/03

keyyānī *bk. keyānī* -1-

k. 043b/22

kez Kere, defa, kez -32-

k. 018a/09, 032a/17, 045b/03, 047a/03, 53a/01, 061b/21, 100a/23, 153a/17, 159b/06, 163b/21, 174b/07, 176a/25, 176b/09, 224b/22, 243b/18, 244a/07, 246a/12, 246a/21, 246b/07, 254a/06, 272a/24, 273b/11, 279b/07, 279b/19, 284b/18, 301a/21, 302a/16, 313b/09, 326b/16

k.+ de 153a/16

k.+ den 094b/17, 323b/12

ḳıble <Ar. Kıble -2-

ḳ. ėdin- Kıble edinmek 044b/24, 292b/24

ḳıç Arka, art -2-

ḳ. 064b/02

ḳ.+ ları 093b/07

ḳıġılan- Kendi kendine bağırıp çağırmak -1-

ḳ.- maya 094b/10

ḳıġır- Çağırmak, davet etmek -37-

ḳ. 021b/22

ḳ.- alar 012a/25

ḳ.- dı 004a/04, 004b/13, 010a/21, 011b/13, 019a/23, 096a/04, 276a/13

ḳ.- dılar 006b/02, 028b/11, 032a/08, 032a/23, 034b/14, 041a/17, 041a/25, 043a/09, 043b/05, 071b/23

ḳ.- up 001b/17, 003a/23, 005a/13, 006a/02, 006a/15, 007b/14, 007b/17, 008a/15, 011b/11, 014a/06, 028b/03, 029a/13, 031b/25, 032a/06, 033a/05, 038a/13, 108b/19, 322a/16

ḳıġırt- Çağırtmak -3-

ḳ.- dı 064a/24, 141b/25

ḳ.- up 114a/25

ḳıġur- *bk. ḳıġır-* -1-

ḳ.- uŋ 041a/16

ḳıjġır- (Canavar) acıyla haykırmak, keskin sert sesler çıkararak saldırmak -1-

ḳ.- up 178b/13

ḳıl- 1. Yapmak 2. Yardımcı fiil -2423-

ḳ. 039a/25, 121a/24, 170a/17, 191a/14, 264b/12, 286b/19

ābādān ḳ. 028b/23

ʿādet ḳ. 212b/03

ḳ.- a 027b/16, 045b/05, 214b/19, 215a/05,

āferīn ḳ.- a 069b/06, 126a/17, 163a/22, 204a/08, 214a/14, 215b/01, 245a/10, 288b/10, 320a/04

ʿahd ḳ.- a 107a/23

aḳ ḳ.- a 260b/03

ʿamel ḳ.- a 276a/23

ārām ḳ.- a 141a/18, 157a/08

ārzū ḳ.- a 204b/25

āşikār ḳ.- a 253a/08

āşikāre ḳ.- a 112a/11, 218a/17, 255b/23

aydın ḳ.- a 112b/22

āzād ḳ.- a 126a/16

ʿazm ḳ.- a 275a/24

bāṭıl ḳ.- a 112a/11, 112a/12

ceng ḳ.- a 135b/12

çāre ḳ.- a 086b/15

dāsitān ḳ.- a 198b/06

daʿvet ḳ.- a 253a/09

dāyim ḳ.- a 068b/06

der-miyān ḳ.- a 192b/19

dermān ḳ.- a 126a/16

deryā ḳ.- a 121a/01

diri ḳ.- a 238a/04

duʿā ḳ.- a 246b/11

edā ḳ.- a 215b/25

emr ḳ.- a 125b/15

erlik ḳ.- a 262b/09

esīr ḳ.- a 087a/11

eylik ḳ.- a 250b/22

eylük ḳ.- a 216a/12

fāyide ḳ.- a 228b/04

fikr ḳ.- a 112a/01

ġālib ḳ.- a 213b/19

daʿvet ḳ.- alum 173b/06
deryā ḳ.- alum 134b/05
emīn ḳ.- alum 221a/05
himmet ḳ.- alum 175a/08
ḫiẕmet ḳ.- alum 138a/20
ʿibādet ḳ.- alum 029a/10
ikrām ḳ.- alum 073a/12
ʿişret ḳ.- alum 082b/04
ḳabūl ḳ.- alum 194b/03
ṭaġları ṣaḥrā ḳ.- alum 134b/05
tāze ḳ.- alum 314b/21
teferrüc ḳ.- alum 109b/08
teveccüh ḳ.- alum 163a/11
ḳ.- am 058b/04, 085b/13, 085b/19, 138a/13
ābād ḳ.- am 161b/17
āferīn ḳ.- am 162b/10
alçaḳlıḳ ḳ.- am 276b/11
ārāste ḳ.- am 197a/15
ʿarża ḳ.- am 089b/10
āşikāre ḳ.- am 260b/16, 293b/19
ʿaṭā ḳ.- am 250b/17
āzād ḳ.- am 133a/21
baş ḳ.- am 259b/01, 265b/07
bay ḳ.- am 278b/21, 281b/19
cemʿ ḳ.- am 066a/18, 118a/17
çāre ḳ.- am 149b/15, 175b/03
çift ḳ.- am 117b/04
dād ḳ.- am 162a/12
dermān ḳ.- am 087a/15
deryā ḳ.- am 161a/03, 180b/13
elüŋde ḳ.- am 149b/20
esīr ḳ.- am 064b/23
fürūzān ḳ.- am 078b/08

ġanī ḳ.- am 080b/05, 098b/01, 109a/24

güẕer ḳ.- am 028a/18

ḫalāṣ ḳ.- am 152a/17

ḫarāb ḳ.- am 046a/12, 119a/08, 120a/05

ḥāṣıl ḳ.- am 237b/20

ḫiẕmet ḳ.- am 032b/07, 113a/09, 150a/19

ḫor ḳ.- am 057a/24

ḫoşnūd ḳ.- am 161b/18, 175a/03

ʿibādet ḳ.- am 056a/04, 141a/09, 266a/02

ʿimāret ḳ.- am 278a/16

iş ḳ.- am 081b/15, 234b/05

işler ḳ.- am 259b/25

iʿtiḳād ḳ.- am 115a/04

ʿizzet ḳ.- am 155b/09, 250b/13

ḳabūl ḳ.- am 115a/03, 148b/02

ḳonuḳlıḳ ḳ.- am 066a/18

maʿmūr ḳ.- am 161b/18, 196a/03

minnet ḳ.- am 259b/15

muḳarreb ḳ.- am 049b/12

muḳarrer ḳ.- am 113b/03

musaḫḫar ḳ.- am 116a/19

müzeyyen ḳ.- am 170b/19

naṣīḥat ḳ.- am 120b/18

neler ḳ.- am 261b/12, 284a/21

nūr ḳ.- am 190b/02

perīşān ḳ.- am 247a/13

peşīmān ḳ.- am 072a/23, 140a/04

ṣatu bāzār ḳ.- am 138b/25

ser-firāz ḳ.- am 132b/03

ṣoḥbet ḳ.- am 152a/08

şād ḳ.- am 155a/23, 161b/17, 162a/08, 250b/25

şehriyār ḳ.- am 127b/07

şikāyetler ḳ.- am 090a/04

taḥammül ḳ.- am 250b/14

ṭar ḳ.- am 057a/06, 120b/19

tār-ü-mār ḳ.- am 258b/25

tażarruʿ ḳ.- am 314a/11

tāze ḳ.- am 134b/02, 324a/13

tebāh ḳ.- am 042a/04

tedbīr ḳ.- am 175b/04

ṭoġru ḳ.- am 162a/10

yād ḳ.- am 161b/14

yardım ḳ.- am 190b/25

yārī ḳ.- am 042a/18

yavuzlıḳ ḳ.- am 134b/17, 162a/12

zindān ḳ.- am 046b/24, 115b/18, 124a/12, 140a/05

ziyāde ḳ.- am 155b/07, 181a/15

çāre ḳ.- amaz 130b/18

ziyān ḳ.- amaz 137a/05

efşān ḳ.- an 132b/12

durūġ ḳ.- an 040b/22

ġavġālar ḳ.- an 095b/13

ḥall ḳ.- an 096a/06

meded ḳ.- an 143b/22

muḥabbet ḳ.- anlar 172b/17

ḳ.- anlara 120b/21

ʿibādet ḳ.- anlara 263b/24

ṭāʿat ḳ.- anları 194b/24

diri ḳ.- ar 129b/21

ḳ.- aram 180b/11

iş ḳ.- arsın 311b/23

ḳ.- asın 252b/21

ābād ḳ.- asın 154b/14

ʿādet ḳ.- asın 089b/16, 144b/16

ʿahd ḳ.- asın 132a/14

āşikāre ḳ.- asın 204a/18

çāre ḳ.- asın 178b/03

dād ḳ.- asın 250a/16

emīn ḳ.- asın 119a/09

endīşe ḳ.- asın 178b/24

esīr ḳ.- asın 148b/18

eylükler ḳ.- asın 139b/19

ḥāṣıl ḳ.- asın 310a/24, 310b/05

ḫayra ḳ.- asın 184a/03

ḥāżır ḳ.- asın 215b/08

helāk ḳ.- asın 251a/24

ḫoşnūd ḳ.- asın 307a/12

ʿināyet ḳ.- asın 260b/15

iş ḳ.- asın 210b/01

işāret ḳ.- asın 120b/03

ʿizzet ḳ.- asın 118b/21

ḳabūl ḳ.- asın 057a/10, 107a/24

ḳadem rence ḳ.-asın 179b/01

kāhillik ḳ.- asın 215b/06

ḳaraŋu ḳ.- asın 275b/25

ḳaṣd ḳ.- asın 091a/01, 250a/08

muḫālefet ḳ.- asın 158a/12

muḳarrer ḳ.- asın 110a/04

müdārā ḳ.- asın 083b/03, 107a/13, 145b/15

müşerref ḳ.- asın 179b/02

naẓar ḳ.- asın 047b/03, 240b/09, 245a/08, 290a/23

niyyet ḳ.- asın 215b/15

penāh ḳ.- asın 129a/25

pīrāne ḳ.- asın 145a/08

pīşe ḳ.- asın 144a/15

rām ḳ.- asın 237a/03

rūşen ḳ.- asın 118b/15

rūzī ḳ.- asın 260b/16, 263a/15

ṣabr ḳ.- asın 144a/15

ṣadaḳa ḳ.- asın 129a/14

ṣoḥbet ḳ.- asın 092b/13

şād ḳ.- asın 250b/05, 275b/22

şükr-ı ḥaḳḳı ḳ.- asın 153b/01

taṣarruf ḳ.- asın 135b/04

tāze ḳ.- asın 038a/23, 093a/20, 294a/16

teveccüh ḳ.- asın 068b/12, 249b/17

yaġmā ḳ.- asın 067a/14

yār ḳ.- asın 118a/08

yardım ḳ.- asın 289a/21

ziyāde ḳ.- asın 122a/14

ḳ.- asız 173a/05

ābād ḳ.- asız 142b/20

bay ḳ.- asız 109a/25

faḫr ḳ.- asız 109a/09

ġanī ḳ.- asız 172b/25

ḥamle ḳ.- asız 261a/10

muḥkem ḳ.- asız 173a/06

naṣīḥat ḳ.- asız 186b/03

secde ḳ.- asız 046a/17

şefḳat ḳ.- asız 173a/03

tāc ḳ.- asız 109a/25

āferīn ḳ.- avuz 225a/09

ceng ḳ.- aydı 137a/01

iş ḳ.- aydı 116a/01

şāh ḳ.- aydı 079b/06

helāk ḳ.- aydum 137b/14

işler ḳ.- aydum 119b/04, 311a/24

ḳaṣd ḳ.- aydum 137b/14

ṣavaş ḳ.- aydum 236b/18

girūgān ḳ.- ayım 032b/14

āferīn ḳ.- ayın 232a/10

āşikāre ḳ.- ayın 207b/25

042b/14, 124a/09, 249b/21

yaġmā ḳ.- dı 055a/06, 137b/19, 148a/03, 199a/04

yardım ḳ.- dı 233a/20

yārī ḳ.- dı 062a/11, 063b/04, 263a/08, 280a/10

yav ḳ.- dı 049a/07, 171a/25

yavuzlıḳ ḳ.- dı 173a/18

yėrinde ḳ.- dı 068b/05

zārı ḳ.- dı 236b/10

zārılıḳ ḳ.- dı 028b/24, 069a/22

zebūn ḳ.- dı 151b/23

zerd ḳ.- dı 042a/21

zindān ḳ.- dı 300b/02

ziyāde ḳ.- dı 230a/02

ziyāret ḳ.- dı 117b/13

ẓulm ḳ.- dı 138a/10, 319a/13

ḳaṣd ḳ.- dıġıçun 175b/18

ḥisāb ḳ.- dıḳtan 025b/19

ḳ.- dılar 012b/09

ʿabīr ḳ.- dılar 091a/06

āferīn ḳ.- dılar 058a/01, 061a/17, 075b/07, 083b/22, 098b/12, 102b/15, 104b/24, 105b/10, 106a/20, 107a/08, 109a/03, 110b/05, 113b/15, 126b/03, 128a/11, 139b/03, 147b/07, 155a/10, 157b/12, 163a/01, 163a/10, 163b/10, 163b/22, 163b/23, 169a/19, 169b/01, 172b/07, 175a/23, 177a/17, 186b/09, 188a/11, 191a/17, 195a/03, 195a/08, 197b/03, 197b/10, 212a/17, 213b/02, 218b/23, 220b/07, 221a/06, 221a/16, 221b/12, 223b/04, 223b/08, 224b/05, 224b/18, 225a/13, 230b/23, 231a/14, 241a/11, 247b/12, 247b/15, 266a/14, 267b/15, 275b/08, 275b/15, 276b/15, 285b/14, 287a/09, 288b/11, 297a/02, 300b/04, 307b/13, 311a/01, 313b/14, 314b/20, 320b/07, 323a/13, 324a/01

ʿahd ve peymān ḳ.- dılar 297a/03

alḳış ḳ.- dılar 008a/17

ārām ḳ.- dılar 297a/04, 309a/17

ārāste ḳ.- dılar 069a/25, 071b/14, 102a/14, 105a/14, 121b/04, 127b/15, 137b/09, 168b/22, 176b/19, 176b/23, 181b/20, 182a/08, 188a/25, 188b/03, 264b/08, 268a/01, 272b/19, 284b/09, 285b/04, 300a/10, 304a/22, 310b/12, 312b/02, 318a/08

ḳılavuz ḳ.-ıcıdur 241a/07

tāze ḳ- ıcıdur 314b/12

hüveydā ḳ.- ısardur 080a/20

ḳaṣd ḳ.- ısardur 255a/19

şād ḳ.- ısardur 194b/02

zindān ḳ.- ısardur 177b/14

ārām ḳ.- ma 257b/12

ʿazm ḳ.- ma 033b/24

faḫr ḳ.- ma 127b/23

gūc ḳ.- ma 153a/04

ġurūr ḳ.- ma 124a/23

ḥayf ḳ.- ma 194b/09

isrāf ḳ.- ma 210b/10

ḳaṣd ḳ.- ma 089b/13

maḥrūm ḳ.- ma 095a/12, 303a/07

melūl ḳ.- ma 048a/18

minnet ḳ.- ma 216b/08

perīşān ḳ.- ma 289a/12

rencīde ḳ.- ma 041b/20

serzeniş ḳ.- ma 121a/23

süstlıḳ ḳ.- ma 194b/09

süstlük ḳ.- ma 143a/03

şāh ḳ.- ma 029a/09

ṭaleb ḳ.- ma 125b/20

tekellüf ḳ.- ma 251b/09

zebūn ḳ.- ma 325b/02

āşikāre ḳ.- madı 119a/10

dāniş-yārī ḳ.- madı 003b/08

fāyide ḳ.- madı 253a/18

heves ḳ.- madı 271b/22, 281a/19

ḥükümet ḳ.- madı 118a/11

iş ḳ.- madı 190b/02, 231b/12

ʿitibār ḳ.- madı 245b/07, 266a/18

ḳabūl ḳ.- madı 234b/07
kār ḳ.- madı 067a/17
merhem ḳ.- madı 095b/04
naẓar ḳ.- madı 268a/15
ṭamaʿ ḳ.- madı 272a/08
temāşā ḳ.- madı 123a/17
vāḳıf ḳ.- madı 288a/17
yād ḳ.- madı 019a/22
iş ḳ.- madılar 035b/21
ḳaṣd ḳ.- madılar 166b/15
iş ḳ.- madum 307a/12
ḥall ḳ.- maduŋ 108b/21
ḳ.- maġa 122a/03
ʿayş u ʿişret ḳ.- maġa 060b/03
çāre ḳ.- maġa 160a/19
ḳaṣd ḳ.- maġa 109a/02
müdārā ḳ.- maġa 323a/12
s̱enā ḳ.- maġa 023a/04
serzeniş ḳ.- maġa 017a/04
teferrüc ḳ.- maġa 169a/10
terbiyet ḳ.- maġa 231b/17
ziyāret ḳ.- maġa 117b/02
āşikāre ḳ.- maġıçun 276b/03
şikār ḳ.- maġıdı 219a/02
belā ḳ.- maġıl 281a/12
ḥavāle ḳ.- maġıl 281a/10
serzeniş ḳ.- maġıla 002a/08
sitāyiş ḳ.- maġıla 036a/14
ḫurūşın ḳ.- maġla 022a/21
āşikāre ḳ.- maḳ 293a/20
ʿazm ḳ.- maḳ 094b/07
baḫşiş ḳ.- maḳ 141a/02, 201b/07
ber-ā-ber ḳ.- maḳ 175b/21

cefā ķ.- maķ 155b/14

çāre ķ.- maķ 156a/08

endīşe ķ.- maķ 036b/14

ġurūr ķ.- maķ 251b/19

ḥamle ķ.- maķ 141a/02

iş ķ.- maķ 038a/25, 167a/03

sitāyiş ķ.- maķ 021a/19

şāh ķ.- maķ 252a/07

tedbīr ķ.- maķ 254a/20

endīşe ķ.- maķdan 033b/25

inşā ķ.- maķdan 007b/04

yaġmā ķ.- maķdan 010a/15

şāh ķ.- maķdur 108a/18

nefrīn ķ.- maluydı 007b/20

şāh ķ.- mamışdı 131b/20

muḥtāc ķ.- mamışdur 179b/17, 195b/23

iş ķ.- maŋ 250b/06

nāle ķ.- maŋ 028b/17

ṭamaʿ ķ.- maŋ 142b/17

yād ķ.- maŋ 031a/24

naẓar ķ.- masın 238b/08

mażarrat ķ.- masun 092b/10

süstlük ķ.- masun 106b/07

ṭanʿe ķ.- masun 161a/21

ķ.- maya 038b/16

āh ķ.- maya 054a/20

ʿāṣīlıķ ķ.- maya 204b/19

egrilik ķ.- maya 211b/22

faḫr ķ.- maya 262b/16

ġurre ķ.- maya 125b/21

ġuṣṣalu ķ.- maya 163a/09

günāh ķ.- maya 209b/17

ḫarāb ķ.- maya 129a/09, 129a/12

heves ḳ.- maya 131a/10

iş ḳ.- maya 194b/19, 196a/15

ḳabūl ḳ.- maya 112a/16

ḳaṣd ḳ.- maya 131b/09, 153a/22, 195b/15, 219a/15, 289b/20

muḳābil ḳ.- maya 038b/18

taḳṣīr ḳ.- maya 244a/08

tecāvüz ḳ.- maya 144a/06

tekebbürlük ḳ.- maya 248b/23

yavuzlıḳ ḳ.- maya 120b/12

ziyān ḳ.- maya 119b/18, 132a/14

ḳabūl ḳ.- mayalar 112a/21

ārām ḳ.- mayam 201a/20

endīşe ḳ.- mayam 190b/04

helāk ḳ.- mayam 140a/23

ḳaṣd ḳ.- mayam 113b/07

baş aşaġa ḳ.- mayasın 146b/18

ġālib ḳ.- mayasın 215b/17, 245a/09, 260b/15

ġurūr ḳ.- mayasın 252b/05

ḥākim ḳ.- mayasın 129a/23

ḳaṣd ḳ.- mayasın 120b/10, 144b/23

ziyān ḳ.- mayasın 132a/14

naẓar ḳ.- mayaydı 248b/01

bende ḳ.- mayınca 017b/20

ḫoşnūd ḳ.- mayınca 212a/24

ārām ḳ.- mayup 150a/08, 236b/04

süstlik ḳ.- mayup 179b/04

şād-mānlıḳ ḳ.- mayup 032a/05

ḳ.- maz 024b/01

ʿār ḳ.- maz 176a/21

ārām ḳ.- maz 111a/14

beḳā ḳ.- maz 025b/02

ceng ḳ.- maz 121b/25

güẕer ḳ.- maz 035b/18

ḳabūl ḳ.- maz 130b/20, 314b/03

ḳaṣd ḳ.- maz 261a/25

meḥābā ḳ.- maz 143b/13, 146b/05

meyl ḳ.- maz 159b/09

muḥtāc ḳ.- maz 195b/06

raġbet ḳ.- maz 259b/08

raḥm ḳ.- maz 097b/24

vefā ḳ.- maz 084b/10, 292b/10

yād ḳ.- maz 019b/07

naẓar ḳ.- mazam 173b/03

şefḳat ḳ.- mazam 196a/07

ṭaleb ḳ.- mazam 163a/15

ārām ḳ.- mazdı 024b/05, 286b/14

iş ḳ.- mazdı 301b/21

naẓar ḳ.- mazdı 225b/20

yād ḳ.- mazdı 031b/10

raġbet ḳ.- mazıdı 153b/16

rīv ḳ.- mazıdı 091a/25

ṭamaʿ ḳ.- mazlar 292b/24

yardım ḳ.- mazlar 282b/17

ziyān ḳ.- mazlar 232b/05

yārī ḳ.- mazsa 005a/17

ʿitibār ḳ.- mazsın 174a/08

ḳ.- mış 307a/24

elüŋde ḳ.- mış 127b/22

ḥased ḳ.- mış 269a/21

ḥāżır ḳ.- mış 133b/13

iş ḳ.- mış 167a/08

ḳaṣd ḳ.- mış 104b/03, 174a/08

ṣūretinde ḳ.- mış 119a/05

yaġmā ḳ.- mış 219b/11

yav ḳ.- mış 006a/19

yavu ḳ.- mış 298a/05

rūzī ḳ.- mış ola 194b/01

yav ḳ.- mış ola 122a/13

iş ḳ.- mış olasın 036b/03

āferīn ḳ.- mışam 244b/09

maʿmūr ḳ.- mışam 259a/18

musaḫḫar ḳ.- mışam 245a/23

ḳ.- mışdı 131b/09

ārāste ḳ.- mışdı 308b/23

bir ḳ.- mışdı 203b/07

maʿmūr ḳ.- mışdı 201b/07

ḳ.- mışdur 141b/04, 142b/03, 152b/22, 235b/06, 254b/01, 276b/05, 294a/06

āferīn ḳ.- mışdur 221b/21

ārāste ḳ.- mışdur 194b/23

bünyād ḳ.- mışdur 162a/03

ceng ḳ.- mışdur 219a/17

esīr ḳ.- mışdur 200b/08

ḥākim ḳ.- mışdur 137a/06

ḥīle ḳ.- mışdur 218a/17

ʿimāret ḳ.- mışdur 143a/23

inṣāf ḳ.- mışdur 196a/20

ḳaṣd ḳ.- mışdur 053b/21, 056b/06, 255b/21, 274b/09

kör ḳ.- mışdur 278a/21

ḳul ḳ.- mışdur 277b/25

maḥbūb ḳ.- mışdur 231a/15

maʿmūr ḳ.- mışdur 113a/06, 206b/14

muḥtāc ḳ.- mışdur 228a/23, 275b/04

musaḫḫar ḳ.- mışdur 115b/16, 121b/16

müzeyyen ḳ.- mışdur 304b/05

pāk ḳ.- mışdur 112b/19

rūzī ḳ.- mışdur 226a/20

sirişte ḳ.- mışdur 096b/23

ṣūret ḳ.- mışdur 138a/18

vaṣiyyet ḳ.- mışdur 249b/19

tevbe ḳ.- up 162b/20

teveccüh ḳ.- up 247b/25

tevekkül ḳ.- up 039b/10, 048b/24, 064a/04

üründi ḳ.- up 148b/12

vaṣiyyet ḳ.- up 110a/08

yād ḳ.- up 008b/07, 013b/17, 031a/24, 032b/18, 061a/03, 105b/02, 126b/20

yalıŋ ḳ.- up 151b/08

yār ḳ.- up 039b/12

yardum ḳ.- up 034a/05

yārī ḳ.- up 033b/05, 034b/04, 050b/09

yavuz ḳ.- up 088a/16

yėr ḳ.- up 008a/01

zeber ḳ.- up 151b/10

zinde ḳ.- up 017b/20

ziyāde ḳ.- up 031a/23

kerāmetlü ḳ.- updur 126b/05

ḫilḳat ḳ.- updurur 128b/15

yār ḳ.- upṭurursız 292b/06

ḳ.- ur 061a/06, 087b/13, 111b/17, 304b/06

ʿāciz ḳ.- ur 230b/15

ʿāḳibet ḳ.- ur 117a/11

bülend ḳ.- ur 031a/08

cehd ḳ.- ur 122a/03

daʿvā ḳ.- ur 098a/22

dāyim ḳ.- ur 227a/23

deŋiz ḳ.- ur 176a/15

deŋizler ḳ.- ur 062a/13

dermānde ḳ.- ur 230b/16

dertlü ḳ.- ur 146a/22

diri ḳ.- ur 238a/23

endīşe ḳ.- ur 036a/06

enver ḳ.- ur 137a/12

eẟer ḳ.- ur 031a/13

āşikāre ḳ.- ursın 175b/16

ber-ā-ber ḳ.- ursın 083a/24

bühtān ḳ.- ursın 322a/18

çāre ḳ.- ursın 120a/21, 276b/02

ḥareketler ḳ.- ursın 175b/15

ʿibādet ḳ.- ursın 242a/16

iş ḳ.- ursın 160a/22

melūl ḳ.- ursın 237a/02

naṣīḥat ḳ.- ursın 327a/14

tāze ḳ.- ursın 249b/15

zehr ḳ.- ursın 257a/10

ḳ.- uruz 125a/09

daʿvāsın ḳ.- uruz 124b/06

ḫiẕmet ḳ.- uruz 138b/20

ḳanāʿat ḳ.- uruz 122a/01

yoldaş ḳ.- uruz 124b/10

ḳıl Kıl -13-

ḳ. 111a/20

ḳ.+ a 095a/06

ḳ.+ dan 114b/08, 268b/03

ḳ.+ dur 126a/11

ḳ.+ ı 018a/10, 301b/23

ḳ.+ ıla 100b/06

ḳ.+ ına 051a/19, 269a/20, 273b/12

ḳ.+ lar 128b/13, 302b/18

ḳılaġuz *bk. ḳulavuz* -1-

ḳ. ėdüp 178a/02

ḳılavuz Kılavuz *bk. ḳulavuz* -18-

ḳ. 162a/09, 167b/07, 180b/01, 187b/15, 191a/12, 195b/12, 210b/25, 211a/01, 211b/05, 255b/23, 273a/15, 281b/06, 290a/03, 321b/14

ḳ. ėdin- Kılavuz edinmek 059a/14, 215a/18

ḳ. ėt- Kılavuz olarak görevlendirmek 061a/07

ḳ. ḳıl- Kılavuz olarak görevlendirmek 241a/07

ḳıldur- Yardımcı fiil -6-

su’ālin ḳ.- an 068a/11

teferrüc ḳ.- asız 124b/22

taṣnīf ḳ.- dı 237b/10

yaġmā ḳ.- dı 165b/22, 307b/01

yaġmā ḳ.- duŋ 192a/11

ḳılıc *bk. ḳılıç* -6-

ḳ. 051a/20, 078b/14

ḳ. ḳoydılar 051b/06, 282a/05

ḳ.+ larda 063a/23

ḳ. uran 090a/10

ḳılıç Kılıç -470-

ḳ. 005b/18, 009b/10, 009b/12, 017a/01, 017b/07, 024a/03, 033a/19, 036a/23, 036b/16, 037a/09, 037b/08, 039b/03, 040a/23, 047b/21, 049a/13, 051a/15, 055b/03, 061b/18, 062b/17, 067a/12, 077a/10, 080b/01, 082b/22, 083a/18, 084a/24, 084b/05, 084b/07, 099b/16, 099b/23, 100b/11, 102a/18, 103b/21, 104b/20, 121a/12, 131b/24, 133b/14, 145b/04, 160a/14, 160b/16, 169a/15, 169b/01, 174b/08, 176a/14, 178b/15, 187a/11, 191a/01, 199b/25, 203b/06, 204b/24, 212b/25, 233a/06, 236a/01, 236b/24, 256a/16, 256b/02, 265a/14, 266b/07, 276b/23, 277a/12, 281b/11, 282a/21, 295b/01, 295b/17, 296b/03, 297a/07, 297a/14, 297a/21, 297b/10, 297b/11, 311a/15, 315a/24, 325a/07, 325a/10

ḳ.+ a 030b/07, 030b/18, 056b/09, 161b/23, 185a/20, 202a/03, 261b/18, 274b/12, 276b/13, 285a/19, 285a/25, 286a/17, 296a/12, 295a/20, 319b/14, 323b/13

ḳ.+ dan 050b/06, 106a/21, 124b/12, 127b/05, 127b/13, 132b/07, 163b/10, 182b/05, 190a/03, 219a/25, 219b/19, 232a/15, 271a/22

ḳ.+ ı 005b/04, 006b/10, 035b/01, 036b/21, 037b/14, 042a/07, 048a/04, 049b/17, 049b/18, 059b/04, 062b/20, 067a/17, 071a/12, 081b/17, 082a/16, 103a/21, 117a/04, 159b/18, 168b/16, 169a/20, 214b/20, 219a/16, 234a/25, 263b/20, 272b/08, 295b/17, 308b/15

ḳ.+ ıla 006b/17, 017a/20, 037b/04, 043a/01, 048a/05, 049a/01, 049b/17, 049b/20, 051a/19, 055b/01, 060b/09, 061b/04, 061b/05, 061b/25, 063a/24, 064a/06, 067a/16, 067a/17, 077a/04, 084b/01, 096a/25, 117b/09, 123a/15, 135a/11, 137a/20, 140a/21, 168b/02, 168b/05, 168b/08, 168b/09, 169a/25, 170a/10, 176b/08, 178b/16, 185a/14,

ḳ.+ umı 083a/17, 130a/05, 277a/13

ḳ.+ umıla 187a/06, 222b/08

ḳ.+ umla 074a/02, 078b/13, 090a/01, 139a/25, 303b/18, 306b/07

ḳ.+ umuŋ 118a/09, 176a/24, 306b/09

ḳ.+ uŋ 040b/07, 042a/23, 083b/05, 085a/20, 169b/01, 200b/03, 223a/17

ḳ.+ uŋa 294b/24

ḳ.+ uŋla 102b/11, 242a/04, 269b/05

ḳ.+ uŋuz 021a/16

ḳ. altında ol- Askeri anlamda savaşa her zaman hazır olmak 064a/06

ḳ. çek- Kılıç çekmek 046b/01, 047b/17, 057b/13, 057b/22, 057b/25, 058b/15, 059a/11, 061a/13, 064b/25, 067b/17, 067b/22, 096b/07, 097b/02, 100b/15, 116b/18, 117a/09, 118b/04, 121a/20, 136a/04, 149b/05, 160b/12, 166a/05, 171b/01, 234b/15, 235a/01, 235a/04, 259a/07, 260b/24, 261a/02, 261a/10 282a/06, 282a/07, 282a/08, 285a/22, 285a/24, 285a/25, 294b/25, 295b/13, 296a/16, 296a/24, 298b/03, 302b/23, 319b/13, 320a/17, 320a/19, 323b/01, 325a/05, 325a/09, 325a/11

ḳ. ėt- Kılıçla hamle yapmak 102a/20

ḳ. ḳoy- Saldırmak 067b/21, 139a/09, 167b/01, 186a/15, 264b/20, 281b/07, 309a/15, 325b/08, 325a/22

ḳ. ḳuşan- Kılıç kuşanmak 054b/12, 057a/01, 078a/08, 089a/08, 185a/21, 186b/22, 221a/15, 221a/23, 223a/10, 247a/14, 277a/17, 301b/03, 308b/09, 320a/08

ḳ. ol- Öldürmek 064a/06

ḳ. ṣal- kılıç sallamak, kılıç kullanmak 038a/10, 053b/14, 096a/12, 136a/03, 142b/08, 147b/25, 156a/19, 273a/01, 297a/22, 311a/21

ḳ. ṭut- Kılıç kullanmasını bilmek 141a/01, 169a/14, 160a/14

ḳ. ur- 1Kılıç vurmak 037a/16, 058b/10, 084b/07, 113a/12, 172b/17, 196a/04, 274a/06, 282a/07, 325b/24, 106b/23, 178b/15, 323b/12, 052a/03, 084b/06, 266a/11, 273a/12, 260a/17, 171b/05, 059b/24, 143a/09, 273a/11, 234b/21, 244b/21, 047b/13, 282a/20

ḳ. urıcı / urucu Kılıç kullanmada ve savaşta maharetli (kimse) 010a/10, 018a/25, 030b/15, 186b/17, 271b/08, 273a/11, 281b/2

ḳ. üşür- Hep birden saldırmak, düşmana çullanmak 054b/18

ḳ.+ a ur- 1. Kendini tehlikeye atmak 2. Kılıçların üstüne düşüp can vermek 063a/22, 144b/14, 245a/01

ḳ.+ dan geç- Kılıçla öldürülmek 171b/08

ḳ.+ dan geçür- Kılıçtan geçirmek, kılıçla öldürmek 046a/14, 047a/12, 055a/06, 067a/10, 067b/23, 068a/19, 077b/04, 138b/01, 148b/14, 148b/20, 151b/11, 171b/09, 172b/20, 199a/14, 199a/15, 199a/21, 217b/23, 219b/10, 233b/25, 264b/23, 265a/19, 309a/21, 326b/07

ḳılıçla- Kılıçlamak -1-

ḳ.- yup 064b/25

ḳılın- Kılınmak -1-

rāst ḳ.- dı 234b/12

ḳıllu Kıllı -1-

ḳ. 321b/25

ḳıluç *bk. ḳılıç* -1-

ḳ.+ uŋ 153a/02

ḳımılda- Kımıldamak -8-

ḳ.- madı 049b/07

ḳ.- maġa 061b/22, 064a/18, 178a/08

ḳ.- masın 234b/14

ḳ.- maz 087b/17, 292a/06

ḳ.- yamadı 166b/24

ḳımıldan- Kımıldanmak -3-

ḳ.- madı 159b/06, 301b/09

ḳ.- mayup 301b/14

ḳın Bıçak, kılıç vb. kesici araçların kabı -4-

ḳ.+ ında 246a/05

ḳ.+ ından 042a/25, 055b/03

ḳ.+ a ḳat- Kılıcı kınına sokmak 021a/16

ḳınlu Kınlı -2-

ḳ. 266b/07, 268a/09

ḳır- Kırmak -109-

ḳ.- a 047b/25, 086b/13, 086b/23, 265a/24

ḳ.- alar 143a/09, 188a/07

ḳ.- alum 168b/02

ḳ.- am 311b/21

ḳ.- anında 220b/15

ḳ.- ar 077a/15, 100b/06

ḳ.- aram 319b/11

ḳ.- ardı 047a/12

ḳ.- arlar 087a/03, 198a/05

ḳ.- ayazduŋ 064b/04

ḳ.- ayım 081b/22

ḳ.- dı 049b/05, 051a/13, 055a/02, 067a/11, 067b/01, 072a/11, 100b/16, 116b/23, 162b/21, 199a/04, 246a/16, 254b/16, 264b/16, 309b/08, 312a/12, 324a/05

ḳ.- dılar 051b/03, 055b/01, 055b/13, 059a/22, 067b/21, 077b/23, 094a/13, 094b/24, 097b/06, 100b/21, 101a/01, 102b/09, 106a/10, 106a/16, 123a/03, 123a/08, 123a/15, 136a/06, 138a/02, 148a/08, 152b/08, 169b/02, 171b/01, 193b/18, 220a/10, 262b/22, 296a/05, 309a/15

ḳ.- duġın 056b/21, 309b/12

ḳ.- duġından 187b/20

ḳ.- duġını 059b/18

ḳ.- dum 070a/22, 070b/06, 077a/25, 078a/02, 079a/21

ḳ.- madan 078a/16

ḳ.- maġa 002a/06, 051b/06, 067b/15, 094b/17, 102b/03, 136a/06, 199a/23, 261a/17, 264b/22, 265b/18, 295b/19

ḳ.- maġı 235a/02

ḳ.- maḳ 051b/11, 153a/01, 262b/10

ḳ.- maḳdan 106a/16, 117a/17, 171b/18, 298b/06

ḳ.- maŋ 051b/09

ḳ.- mış 220b/01

ḳ.- mışdur 312b/13

ḳ.- mışlar 057b/01

ḳ.- sam 270b/11, 279b/02

ḳ.- uŋ 066b/23

ḳ.- up 042b/11, 047b/23, 049b/03, 077a/20, 079a/15, 152a/22, 166b/22, 167b/15, 186a/15, 187b/10, 265a/03, 323b/01

ḳır Şehir ve kasabaların dışında kalan, çoğu boş ve geniş yer -3-

ḳ. 007a/19

ḳ.+ dan 007a/20

ḳ.+ lardan 200a/03

ḳıraŋ Kıyı, kenar, çevre -1-

ḳ.+ ından 327b/09

ḳırāṭ <Ar. Kuyumcular arasında kullanılan bir ağırlık ölçüsü -1-

ḳ. 068a/10

ḳırġun Toplu ölümlere yol açan felaket -3-

ḳ. ol- Kırgun olmak 047b/14, 055b/05, 106a/09

ḳırıl- Ölmek -19-

ḳ.- dı 030a/15, 056b/20, 058a/22, 058b/20, 064a/13, 064b/04, 066b/16, 102a/20, 102a/22, 202a/20

ḳ.- maġa 184b/18

ḳ.- maġıla 168b/11

ḳ.- masun 184b/21

ḳ.- mışdı 325b/09

ḳ.- mışdur 150b/03

ḳ.- up 059a/01, 280b/03

ḳ.- urdı 220a/03, 279b/18

ḳırış- Birbirini öldürmek -1-

ḳ.- dılar 096b/09

ḳırḳ Kırk -67-

ḳ. 007a/24, 010a/10, 017b/24, 018a/23, 019a/22, 042a/04, 045a/11, 045a/12, 063b/10, 065a/03, 067a/07, 067b/01, 090a/15, 094b/19, 094b/24, 101a/01, 102b/23, 110b/17, 121a/10, 122b/18, 125b/02, 127a/16, 135a/12, 146a/21, 146b/23, 147b/09, 147b/12, 157a/09, 170a/22, 177a/08, 193b/24, 197a/13, 208a/03, 208a/10, 208a/11, 208a/24, 224a/15, 224a/19, 247a/02, 256b/02, 256b/08, 259a/12, 293a/13, 313b/07, 313b/09, 313b/15, 315a/24, 315a/25, 316a/05, 317a/09, 325b/25

ḳ. biŋ 116b/01, 259a/12, 259a/13

ḳ. biŋden 003b/04

ḳ. biŋini 263b/23

ḳ. birinci 018a/24, 208a/12

ḳ.+ ı 128b/25

ḳ. sekiz biŋ 312b/18, 321a/18

ḳ. sekiz 318a/01

ḳırḳar Kırkar -2-

ḳ. 170a/22, 256a/14

ḳırmaḳlu Öldürücü -1-

ḳ. 039b/13

ḳırṭās <Ar. Kağıt -2-

ḳ. 008a/07, 008a/17

ḳış- Kısmak -2-

diş ḳ.- dı 066a/14, 180a/19

ḳışa Kısa -7-

ḳ. 312a/02

uzun ḳ. 231b/10

eli ḳ. olsa 030b/09

ḳ. ḳıl- Kısaltmak 029a/17, 084b/08, 107a/18, 146b/12

ḳısacuḳ Kısacık -1-

ḳ. 060b/23

ḳışal- Kısalmak -1-

ḳ.- up 044a/22

ḳısm <Ar. Bölük, parça -1-

ḳ. 129a/16

ḳısmet <Ar. Nasip, kısmet -4-

ḳ.+ e 080b/11

ḳ.+ inden 071a/18

ḳ.+ üŋ 071a/19

ḳ. ol- Nasip olmak 071a/19

ḳışşa <Ar. Kıssa, hikaye -7-

ḳ. 098a/02, 103a/08

ḳ.+ lardan 167b/25

ḳ.+ sı 092a/05, 291a/02

ḳ.+ sına 194a/21

ḳ.+ sını 233a/17

ḳış Kış -12-

ḳ. 003a/10, 003b/11, 048a/21, 094b/13, 125a/06, 312b/25

ḳ.+ dur 094b/07

ḳ.+ ı 094b/09

ḳ.+ ın 253a/19

ḳ. ol- Kış olmak 094b/10, 126a/15, 317b/16

ḳıt Kıt -2-

ḳ. ol- Az, kıt olmak 137b/08, 143b/07

ḳıtlıḳ Kıtlık -1-

ḳ.+ dur 060b/14

ḳıvırcıḳ Kıvırcık -1-

ḳ. 010b/22

ḳıy- 1. Öldürmek 2. Yardımcı fiil -44-

ḳ.- a 080a/01, 100a/12

ḳ.- amazsın 071a/06

ḳ.- ar 322a/02

cānına ḳ.- ar 297a/17

ḳ.- arsa 322a/02

yavuzluġuŋ ḳ.- arsa 033b/07

ḳ.- arsın 139b/24, 326b/10

cānıŋa ḳ.- arsın 296b/19

cānuma ḳ.- arsın 208b/15

cānuŋa ḳ.- arsın 119b/07

ḳ.- aruz 233a/06

ḳ.- asın 178b/24

cānuŋa ḳ.- asın 071a/15

ḳ.- dı 083a/06, 309b/21, 309b/23

cānımıza ḳ.- dı 283b/12

ḳ.- dılar 020a/10

ḳ.- dum 100a/10, 190a/25, 327a/16

ḳ.- duŋ 091a/02, 252a/14

ḳ.- ma 050a/13, 097a/15, 298b/08

cānıŋa ḳ.- ma 185a/23, 185b/13

cānuma ḳ.- ma 265a/04

cānuŋa ḳ.- ma 162b/14, 260a/15

cānuma ḳ.- maġıl 121a/23

cāna ḳ.- maḳ 040a/20

ḳ.- masın 199b/03

ḳ.- mayalar 188b/19, 244a/09

cānuŋa ḳ.- mayasın 075a/17

cāna ḳ.- mayınca 271b/16

ḳ.- mayup 141b/21

ḳ.- mış 274b/08

ḳ.- up 265a/06, 321b/23

ḳıyāmet <Ar. 1. Kıyamet 2. Büyük felaket -38-

ḳ. 056a/19, 208b/20, 251a/24

ḳ.+ de 084b/20

ḳ.+ den 066b/17

ḳ.+ dür 090b/06

ḳ.+ e 007a/01, 029b/01, 074b/23, 124b/02, 126a/16, 129a/19, 143b/10, 163a/13, 163a/14, 184a/11, 187a/04, 188a/09, 252a/06, 253a/09, 285b/08, 297b/25, 326b/12

başumuza ḳ. getürdi 297a/24

ḳ. ḳop- Büyük bir gürültü ve kargaşalığın ortaya çıkması 047b/12, 062b/24, 167b/02, 171a/25, 201b/12, 201b/19, 287b/04, 325a/06

ḳ. ḳopar- Büyük gürültü, kargaşalık çıkarmak 001b/15, 017a/07, 161a/05, 185b/20, 203a/19

ḳ. ol- Büyük bir gürültü ve kargaşalığın ortaya çıkması 089b/09

ḳıyās <Ar. Karşılaştırma, kıyas -21-

ḳ.+ ı 079a/19, 116a/02, 117b/16, 120a/04, 123a/13, 223a/01, 292b/12

ḳ.+ ın 165b/11, 176a/25

ḳ+ sız 231a/03

ḳ. ėt- Karşılaştırmak 052a/08, 063a/08, 072a/05, 118a/16, 122b/10, 156b/06, 172b/19, 178b/10

ḳ. eyle- Karşılaştırmak 063a/07, 222b/20, 272b/10

ḳıyıcı Öldürücü -1-

ḳ. ol- Öldürücü olmak 068b/09

ḳıymet- <Ar. Değer, kıymet 12-

ḳ.+ i 035a/21, 095b/14, 103a/04, 153b/16

ḳ.+ in 052b/23, 095b/13, 317b/21

ḳ.+ ini 121a/04, 224a/13, 267a/22

ḳ. olsa 095b/14

ḳ. bil- Değer bilmek 120a/16

ḳıymetī <Ar. Kıymetli -17-

ḳ. 045a/12, 072b/04, 083a/20, 099a/07, 110a/09, 110b/16, 114a/10, 139a/14, 182b/10, 224a/17, 230a/12, 231a/01, 231a/02, 267b/04, 298b/17, 299b/23, 317a/15

ḳıymetli *bk. ḳıymetlü* -6-

ḳ. 065a/18, 065b/05, 065b/12, 080b/04, 089b/23, 097a/20

ḳıymetlü Kıymetli -20-

ḳ. 037b/10, 058a/17, 090a/15, 101b/25, 111b/01, 127b/05, 128a/07, 132b/08, 168a/14, 171b/05, 179a/06, 238b/16, 255a/08, 264a/17, 266a/04, 272b/05, 273b/04, 278a/07, 308b/08, 308b/10

ḳıymetlüce Kıymetlice -1-

ḳ. 142a/15

ḳıymetsiz Değersiz -1-

ḳ. 121b/16

ḳız Dişi çocuk, kız -456-

ḳ. 005b/12, 019a/07, 019b/25, 020a/03, 028b/08, 056b/02, 060a/11, 060a/13, 060a/18, 060a/21, 065b/24, 066a/11, 067a/08, 067a/24, 067b/05, 068b/25, 069b/15, 070b/04, 070b/06, 070b/08, 086b/06, 090a/06, 090b/04, 090b/07, 095b/08, 098a/12, 098a/15, 118b/03, 124b/05, 124b/08, 124b/14, 129b/22, 133a/19, 133a/22, 133b/14, 136b/02, 136b/07, 136b/10, 138b/02, 139b/08, 139b/11, 139b/15, 139b/21, 140a/05, 141a/23, 141a/25, 141b/01, 141b/07, 141b/08, 141b/11, 141b/13, 141b/15, 141b/16, 141b/17, 141b/19, 141b/21, 141b/23, 145a/22, 152b/01, 167a/07, 172a/15, 179a/18, 179b/21, 180a/03, 180a/12, 180b/10, 182a/01, 182a/03, 190b/15, 209b/09, 209b/12, 224a/09, 224b/04, 226a/09, 240b/18, 255a/03, 255a/04, 255a/14, 271a/17, 271b/16, 272b/17, 280b/23, 290b/20, 291a/16, 291a/17, 291a/19, 291a/25, 291b/01, 291b/05, 291b/13, 292a/04, 292a/05, 293a/13, 297b/24, 302a/06, 305b/06, 306b/04, 306b/11, 306b/15, 306b/24, 306b/25, 307a/13, 307a/16, 308b/11, 308b/25, 309a/09, 309b/11, 309b/22, 310a/05, 310a/11, 312a/16, 312a/18, 315a/01, 323b/20

ḳ.+ a 136b/02, 139b/11, 141b/15, 190b/12, 190b/19, 291b/06, 291b/12, 291b/18, 292a/03, 305b/05, 310a/23

ḳ.+ dan 098a/13, 132a/19, 141a/25, 190b/20, 209b/15, 224a/22, 320b/14, 323b/23

ḳ.+ dur 145a/22

ḳ.+ ı 002b/06, 028b/09, 034b/03, 034b/08, 044b/08, 052a/17, 062b/09, 098a/11, 102b/16, 102b/20, 102b/24, 103a/09, 110a/02, 113b/12, 133a/12, 133a/20, 136a/18, 136a/20, 136a/21, 136a/24, 136b/01, 136b/03, 136b/23, 138b/01, 139b/21, 140a/03, 140a/04, 141a/24, 141b/20, 141b/22, 141b/25, 142a/01, 142a/20, 148a/04, 148a/05, 155b/01, 176b/07, 181a/01, 182a/01, 182a/02, 190b/11, 190b/13, 190b/14, 190b/15, 203b/12, 209b/08, 224a/10, 227b/19, 248a/23, 255a/04, 255a/06, 255a/09, 255a/10, 255a/11, 291a/25, 291b/06, 293a/08, 293b/14, 302a/02, 302a/03, 303a/08, 304b/13, 305a/24, 305b/04, 305b/20, 315b/17, 316b/15, 323b/03, 323b/23, 327b/03

ḳ.+ ıçun 224a/11

ḳ.+ ıdı 138b/02

ḳ.+ ıdur 077a/12, 079a/10, 102b/17, 118b/03, 141b/16, 142a/16, 255a/08

ḳ.+ ıla 142a/20, 166b/17, 179b/23, 209b/09, 224b/04

ḳ.+ ım 290a/20, 290a/21

ḳ.+ ımdan 107a/24

ḳ.+ ımuŋ 002b/16

ḳ.+ ın 018b/17, 019b/22, 035b/25, 038b/10, 039a/11, 041b/08, 053b/15, 076b/16, 098a/17, 119b/19, 140b/05, 141b/04, 166b/17, 179a/09, 179a/20, 179a/24, 261b/15, 320b/15, 321a/23, 326b/07

ḳ.+ ına 180b/10, 182a/04, 182b/03, 224b/16, 305b/04, 316b/21

ḳ.+ ından 103a/16, 140a/16, 218b/10, 223a/22, 248a/19, 248a/25, 255a/14, 279a/01, 306a/18, 313a/08

ḳ.+ ındandur 142a/19

ḳ.+ ını 035a/12, 038a/14, 038a/19, 040b/14, 043a/21, 052a/17, 052a/18, 069a/01, 070b/08, 092b/03, 092b/04, 113b/10, 118a/22, 129b/22, 132a/19, 133b/16, 135b/04, 135b/05, 139b/05, 140b/25, 141b/01, 148b/16, 148b/18, 179b/14, 179b/15, 180b/03, 181b/06, 221b/22, 225b/02, 255a/23, 255a/24, 291a/02, 293a/22, 293a/23, 302a/21

ḳ.+ ınuŋ 133b/16, 139b/13, 139b/20, 140a/06, 175a/12, 181b/06, 182a/02, 182a/23, 306a/15

ḳ.+ ıŋuz 180a/24

ḳ.+ ısın 141b/19

ḳ.+ ıyam 069a/19, 141b/19, 141b/23, 148a/17

ḳ.+ ıyduġın 224a/09

ḳ.+ ıyıla 069a/20, 069a/23

ḳ.+ ıyla 020a/02, 179b/21, 226a/08, 302a/09, 316b/20

ḳ.+ la 255a/16

ḳ.+ lar 066a/15, 136a/14, 136a/15, 136a/19, 136a/23, 136a/25, 136b/01, 136b/02, 169b/15, 248b/10

ḳ.+ lara 136a/25

ḳ.+ lardan 038b/21, 255a/13

ḳ.+ ları 002a/04, 066a/10, 069a/16, 179a/13, 302b/07

ḳ.+ larıla 136b/03

ḳ.+ larımuz 107a/12

ḳ.+ ların 055a/03

ḳ.+ larına 007b/23

ḳ.+ larında 315a/02

ḳ.+ larından 068b/25, 179a/12, 255a/10

ḳ.+ larını 002a/08, 035b/09, 136a/19, 223b/18, 223b/21

ḳ.+ larınuŋ 007b/21, 169b/15

ḳ.+ larıyıduḳ 066a/05

ḳ.+ larla 302a/07, 302b/07

ḳ.+ larum 223a/09, 223a/23

ḳ.+ larumuŋ 179a/07

ḳ.+ laruŋ 055a/12, 066a/14, 136a/17, 179a/13, 255a/05, 255a/09, 255a/12

ḳ.+ laruz 124b/06

ḳ.+ um 002b/03, 038b/02, 049b/06, 050a/17, 060a/10, 108b/07, 113a/19, 136b/05, 148b/17, 182a/04, 182a/25, 190b/16, 223a/23, 259b/01, 291a/24, 293a/24, 302b/06, 305a/08, 327a/18

ḳ.+ umdan 002b/13, 180b/14, 291b/15, 307b/18

ḳ.+ umı 002b/09, 035a/05, 038a/23, 058b/03, 180b/15, 181b/25, 271a/08, 302a/18, 302b/08

ḳ.+ umıla 069a/20

ḳ.+ umuŋ 291b/17, 302a/23

ḳ.+ umuz 302a/22

ḳ.+ uŋ 002a/09, 035a/05, 041b/03, 113b/12, 113b/14, 113b/16, 136b/05, 139b/16, 139b/25, 145a/21, 180a/07, 190b/12, 191a/03, 224a/03, 224a/19, 224a/20, 224b/06, 225b/01, 255a/15, 259b/16, 290b/22, 291a/25, 291b/03, 291b/05, 291b/06, 291b/21, 291b/25, 292a/01, 292a/04, 302a/04, 305a/24, 306a/02

ḳ.+ uŋa 060b/09

ḳ.+ uŋdan 187a/06, 314a/24, 314b/12

ḳ.+ uŋdur 111b/22

ḳ.+ uŋı 019a/13, 038a/22, 180b/21, 259b/13, 259b/14

ḳ.+ uŋuz 003a/07

ḳız- Isınmak -7-

ḳ.- ar 063b/09, 284a/12

ḳ.- dı 034a/07

ḳ.- dılar 116b/19

ḳ.- mış 139a/04, 139a/10

ḳ.- up 125a/06

ḳızar- Kızarmak -7-

ḳ.- dı 080a/15, 128a/01, 245a/21, 252b/02, 289a/04

ḳ.- mış 031b/23

ḳ.- up 031a/09

ḳızdur- Isıtmak, kızdırmak -3-

ḳ.- dı 283b/09

ḳ.- maz 111b/24, 113a/23

ḳızġın / ḳızġun Isınmış, kızmış -2-

ḳ. 002b/22, 139a/04

ḳızgun / **ḳızġun** Simsiyah -2-

ḳ. 036b/17, 159a/25

ḳızġunluḳ(ġ) İçki meclisinde içilen içkilerin verdiği hararet -1-

ḳ.+ ıla 166b/02

ḳızı Kızgın, azgın -2-

ḳ. 035b/16, 038a/12

ḳızıl Kızıl -31-

ḳ. 008a/12, 017b/05, 022b/17, 025a/18, 036b/07, 065a/17, 080b/02, 094a/19, 099a/10, 101b/07, 105a/22, 117b/01, 121a/08, 123b/07, 125a/17, 126b/10, 128b/05,

148b/15, 151a/03, 225b/23, 235b/15, 235b/16, 259a/05, 268b/02, 307b/11, 312a/01, 314b/15, 315b/04, 315b/19, 319a/04, 321b/25

ḳızıllıḳ(ġ) Kızıllık -1-

ḳ.+ ı 283b/07

ḳızlıḳ Kıtlık -2-

ḳ. 175a/14, 184b/18

ḳızul *bk. ḳızıl* -3-

ḳ. 177b/24, 219a/05, 224a/14

ki <Far. Ki -8761-

k. 001b/02, 001b/05, 001b/07, 001b/08, 001b/09, 001b/10, 001b/11, 001b/12, 001b/13, 001b/14, 001b/17, 002a/01, 002a/02, 002a/03, 002a/04, 002a/06, 002a/07, 002a/08, 002a/13, 002a/16, 002a/19, 002a/20, 002a/21, 002a/22, 002a/24, 002b/01, 002b/03, 002b/08, 002b/13, 002b/15, 002b/16, 002b/18, 002b/19, 002b/20, 002b/24, 003a/01, 003a/03, 003a/04, 003a/05, 003a/08, 003a/11, 003a/13, 003a/14, 003a/15, 003a/20, 003a/23, 003b/01, 003b/02, 003b/04, 003b/05, 003b/07, 003b/08, 003b/14, 003b/16, 003b/17, 003b/20, 003b/23, 003b/25, 004a/01, 004a/04, 004a/07, 004a/08, 004a/10, 004a/12, 004a/13, 004a/14, 004a/15, 004a/18, 004a/20, 004a/21, 004a/22, 004a/23, 004a/24, 004a/25, 004b/01, 004b/02, 004b/03, 004b/07, 004b/08, 004b/09, 004b/10, 004b/12, 004b/14, 004b/15, 004b/16, 004b/18, 004b/19, 004b/21, 004b/25, 005a/03, 005a/04, 005a/05, 005a/06, 005a/07, 005a/08, 005a/11, 005a/14, 005a/19, 005a/21, 005b/01, 005b/02, 005b/04, 005b/05, 005b/06, 005b/07, 005b/08, 005b/09, 005b/10, 005b/12, 005b/13, 005b/14, 005b/15, 005b/18, 005b/22, 006a/02, 006a/04, 006a/08, 006a/12, 006a/15, 006a/17, 006a/19, 006a/20, 006a/21, 006a/22, 006a/23, 006a/24, 006b/03, 006b/05, 006b/06, 006b/07, 006b/08, 006b/13, 006b/14, 006b/16, 006b/18, 006b/20, 006b/24, 006b/25, 007a/01, 007a/02, 007a/03, 007a/04, 007a/05, 007a/06, 007a/07, 007a/08, 007a/09, 007a/13, 007a/16, 007a/19, 007a/20, 007a/23, 007a/25, 007b/01, 007b/03, 007b/05, 007b/06, 007b/07, 007b/09, 007b/13, 007b/14, 007b/19, 007b/20, 007b/22, 007b/23, 008a/02, 008a/04, 008a/06, 008a/08, 008a/11, 008a/15, 008a/18, 008a/19, 008a/20, 008a/21, 008a/22, 008a/24, 008b/01, 008b/02, 008b/07, 008b/12, 008b/14, 008b/15, 008b/16, 008b/18, 008b/20, 008b/22, 008b/24, 009a/01, 009a/03, 009a/04, 009a/12, 009a/13, 009a/19, 009a/23, 009b/04, 009b/05, 009b/07, 009b/09, 009b/10, 009b/11, 009b/14, 010a/05, 010a/07, 010a/08, 010a/09, 010a/12, 010a/16, 010a/17, 010a/18, 010a/19,

010a/20, 010a/22, 010a/23, 010b/01, 010b/08, 010b/10, 010b/11, 010b/13, 010b/14, 010b/16, 010b/17, 010b/18, 010b/19, 010b/24, 011a/01, 011a/04, 011a/06, 011a/10, 011a/12, 011a/13, 011a/15, 011a/16, 011a/17, 011a/18, 011a/19, 011a/20, 011a/21, 011a/22, 011a/25, 011b/01, 011b/02, 011b/06, 011b/08, 011b/11, 011b/12, 011b/14, 011b/15, 011b/16, 011b/17, 011b/18, 011b/19, 011b/20, 011b/24, 012a/01, 012a/03, 012a/05, 012a/14, 012a/19, 012a/21, 012a/23, 012a/24, 012b/01, 012b/07, 012b/08, 012b/13, 012b/15, 012b/19, 012b/20, 012b/24, 012b/25, 013a/01, 013a/04, 013a/10, 013a/13, 013a/14, 013a/15, 013a/18, 013a/25, 013b/04, 013b/05, 013b/08, 013b/09, 013b/17, 013b/19, 013b/22, 013b/24, 013b/25, 014a/05, 014a/06, 014a/10, 014a/11, 014a/12, 014a/16, 014a/17, 014a/18, 014b/01, 014b/06, 014b/10, 014b/13, 014b/15, 014b/16, 014b/18, 014b/21, 014b/22, 015a/02, 015a/04, 015a/06, 015a/08, 015a/12, 015a/15, 015a/16, 015a/18, 015a/19, 015a/21, 015a/23, 015b/02, 015b/03, 015b/05, 015b/06, 015b/08, 015b/10, 015b/14, 015b/19, 015b/21, 015b/25, 016a/04, 016a/07, 016a/13, 016a/14, 016a/16, 016a/19, 016a/20, 016a/24, 016b/03, 016b/05, 016b/10, 016b/12, 016b/15, 016b/16, 016b/17, 016b/25, 017a/02, 017a/04, 017a/05, 017a/06, 017a/07, 017a/09, 017a/12, 017a/14, 017a/16, 017a/17, 017a/18, 017a/20, 017a/22, 017a/23, 017b/01, 017b/02, 017b/04, 017b/12, 017b/14, 017b/17, 017b/18, 017b/23, 018a/02, 018a/05, 018a/07, 018a/08, 018a/11, 018a/13, 018a/14, 018a/23, 018b/02, 018b/03, 018b/05, 018b/06, 018b/07, 018b/08, 018b/09, 018b/13, 018b/17, 018b/18, 018b/20, 018b/22, 018b/23, 018b/24, 018b/25, 019a/03, 019a/05, 019a/06, 019a/07, 019a/12, 019a/17, 019a/18, 019a/23, 019a/24, 019a/25, 019b/02, 019b/04, 019b/05, 019b/07, 019b/09, 019b/10, 019b/12, 019b/13, 019b/16, 019b/19, 019b/21, 019b/24, 019b/25, 020a/01, 020a/02, 020a/03, 020a/05, 020a/06, 020a/07, 020a/09, 020a/10, 020a/13, 020a/15, 020a/19, 020a/22, 020a/23, 020a/24, 020b/04, 020b/05, 020b/06, 020b/08, 020b/09, 020b/10, 020b/11, 020b/12, 020b/14, 020b/16, 020b/17, 020b/18, 020b/21, 021a/04, 021a/07, 021a/08, 021a/09, 021a/10, 021a/11, 021a/12, 021a/13, 021a/15, 021a/19, 021a/21, 021a/25, 021b/02, 021b/06, 021b/07, 021b/09, 021b/11, 021b/12, 021b/14, 021b/15, 021b/16, 021b/18, 021b/20, 021b/21, 022a/03, 022a/07, 022a/08, 022a/11, 022a/13, 022a/17, 022a/18, 022a/19, 022a/21, 022a/22, 022a/23, 022a/24, 022a/25, 022b/03, 022b/04, 022b/05, 022b/07, 022b/11, 022b/14, 022b/16, 022b/18, 022b/19, 022b/20, 022b/21, 022b/24, 023a/02, 023a/04, 023a/06, 023a/09, 023a/11, 023a/12, 023a/13, 023a/14, 023a/15, 023a/16, 023a/17, 023a/18, 023a/19, 023a/20, 023a/22, 023a/24,

023a/25, 023b/01, 023b/03, 023b/05, 023b/06, 023b/07, 023b/08, 023b/12, 023b/13, 023b/14, 023b/16, 023b/17, 023b/18, 023b/19, 023b/21, 023b/22, 023b/23, 023b/24, 024a/07, 024a/09, 024a/14, 024a/17, 024a/20, 024a/21, 024a/22, 024a/23, 024a/24, 024a/25, 024b/01, 024b/02, 024b/03, 024b/04, 024b/05, 024b/07, 024b/08, 024b/09, 024b/10, 024b/11, 024b/12, 024b/13, 024b/14, 024b/15, 024b/16, 024b/19, 024b/20, 024b/21, 024b/22, 024b/23, 024b/24, 024b/25, 025a/04, 025a/06, 025a/07, 025a/08, 025a/09, 025a/10, 025a/11, 025a/13, 025a/14, 025a/17, 025a/18, 025a/19, 025a/20, 025a/22, 025b/01, 025b/02, 025b/04, 025b/05, 025b/06, 025b/09, 025b/10, 025b/11, 025b/13, 025b/14, 025b/15, 025b/16, 025b/17, 025b/19, 025b/20, 025b/21, 025b/23, 025b/25, 026a/04, 026a/05, 026a/06, 026a/07, 026a/08, 026a/09, 026a/10, 026a/11, 026a/12, 026a/13, 026a/15, 026a/16, 026a/17, 026a/19, 026a/20, 026a/22, 026a/23, 026a/25, 026b/01, 026b/02, 026b/03, 026b/05, 026b/07, 026b/08, 026b/09, 026b/10, 026b/12, 026b/13, 026b/16, 026b/18, 026b/22, 026b/25, 027a/01, 027a/02, 027a/03, 027a/06, 027a/07, 027a/08, 027a/09, 027a/10, 027a/13, 027a/14, 027a/15, 027a/17, 027a/18, 027a/19, 027a/20, 027a/21, 027a/22, 027a/23, 027a/24, 027b/02, 027b/05, 027b/06, 027b/07, 027b/14, 027b/18, 027b/21, 027b/23, 027b/24, 028a/01, 028a/02, 028a/03, 028a/05, 028a/06, 028a/07, 028a/08, 028a/10, 028a/19, 028a/20, 028a/22, 028a/23, 028b/01, 028b/02, 028b/03, 028b/04, 028b/06, 028b/07, 028b/08, 028b/09, 028b/10, 028b/11, 028b/13, 028b/16, 028b/17, 028b/21, 028b/22, 029a/04, 029a/06, 029a/07, 029a/08, 029a/10, 029a/13, 029a/14, 029a/16, 029a/18, 029a/19, 029a/23, 029a/24, 029b/01, 029b/04, 029b/07, 029b/12, 029b/13, 029b/15, 029b/16, 029b/17, 029b/19, 029b/22, 029b/25, 030a/04, 030a/07, 030a/10, 030a/11, 030a/13, 030a/14, 030a/15, 030a/17, 030a/20, 030a/22, 030a/24, 030a/25, 030b/02, 030b/03, 030b/04, 030b/05, 030b/06, 030b/08, 030b/09, 030b/10, 030b/14, 030b/16, 030b/17, 030b/19, 030b/20, 030b/22, 030b/23, 030b/25, 031a/01, 031a/02, 031a/04, 031a/07, 031a/08, 031a/17, 031a/18, 031a/19, 031a/21, 031b/01, 031b/02, 031b/06, 031b/09, 031b/11, 031b/13, 031b/16, 031b/17, 031b/18, 031b/19, 031b/20, 031b/21, 031b/25, 032a/02, 032a/03, 032a/06, 032a/07, 032a/09, 032a/13, 032a/17, 032a/18, 032a/19, 032a/20, 032a/23, 032a/24, 032a/25, 032b/02, 032b/03, 032b/07, 032b/11, 032b/14, 032b/15, 032b/16, 032b/17, 032b/19, 032b/20, 032b/24, 032b/25, 033a/01, 033a/03, 033a/06, 033a/07, 033a/10, 033a/12, 033a/15, 033a/19, 033b/06, 033b/17, 033b/18, 033b/19, 033b/21, 033b/23, 034a/04, 034a/15, 034a/16, 034a/17, 034a/19, 034a/23,

034a/25, 034b/03, 034b/04, 034b/07, 034b/10, 034b/14, 034b/15, 034b/25, 035a/01, 035a/02, 035a/03, 035a/04, 035a/05, 035a/06, 035a/07, 035a/08, 035a/09, 035a/10, 035a/11, 035a/12, 035a/14, 035a/16, 035a/19, 035a/23, 035a/25, 035b/01, 035b/06, 035b/08, 035b/09, 035b/11, 035b/12, 035b/13, 035b/14, 035b/15, 035b/17, 035b/19, 035b/21, 035b/22, 035b/23, 035b/24, 035b/25, 036a/02, 036a/03, 036a/04, 036a/05, 036a/07, 036a/09, 036a/11, 036a/19, 036a/20, 036a/21, 036a/23, 036a/24, 036b/01, 036b/02, 036b/06, 036b/09, 036b/11, 036b/12, 036b/13, 036b/16, 036b/18, 036b/20, 036b/25, 037a/02, 037a/04, 037a/05, 037a/06, 037a/07, 037a/09, 037a/17, 037a/18, 037a/19, 037a/20, 037a/23, 037b/01, 037b/02, 037b/03, 037b/05, 037b/06, 037b/07, 037b/10, 037b/13, 037b/14, 037b/16, 037b/17, 037b/18, 037b/19, 038a/01, 038a/03, 038a/05, 038a/08, 038a/09, 038a/10, 038a/15, 038a/17, 038a/18, 038a/19, 038a/22, 038a/23, 038a/25, 038b/02, 038b/06, 038b/07, 038b/10, 038b/11, 038b/13, 038b/17, 038b/19, 038b/20, 038b/22, 038b/23, 039a/01, 039a/03, 039a/04, 039a/06, 039a/07, 039a/08, 039a/09, 039a/11, 039a/12, 039a/13, 039a/14, 039a/21, 039a/22, 039a/23, 039a/24, 039a/25, 039b/04, 039b/05, 039b/08, 039b/14, 040a/02, 040a/03, 040a/04, 040a/05, 040a/06, 040a/08, 040a/09, 040a/10, 040a/11, 040a/13, 040a/15, 040a/16, 040a/18, 040a/20, 040a/25, 040b/03, 040b/05, 040b/06, 040b/07, 040b/08, 040b/13, 040b/16, 040b/17, 040b/20, 040b/21, 040b/22, 040b/24, 041a/02, 041a/03, 041a/06, 041a/10, 041a/13, 041a/15, 041a/17, 041a/18, 041a/19, 041a/20, 041a/25, 041b/03, 041b/05, 041b/06, 041b/07, 041b/10, 041b/11, 041b/14, 041b/17, 041b/18, 041b/20, 041b/21, 041b/24, 042a/01, 042a/06, 042a/09, 042a/12, 042a/13, 042a/14, 042a/15, 042a/16, 042a/17, 042a/18, 042a/19, 042b/02, 042b/04, 042b/06, 042b/07, 042b/12, 042b/16, 042b/17, 042b/19, 042b/20, 042b/23, 042b/25, 043a/01, 043a/03, 043a/10, 043a/11, 043a/13, 043a/16, 043a/19, 043a/21, 043a/22, 043a/23, 043a/24, 043b/02, 043b/03, 043b/07, 043b/09, 043b/14, 043b/15, 043b/18, 043b/20, 043b/24, 044a/02, 044a/04, 044a/05, 044a/06, 044a/09, 044a/11, 044a/15, 044a/16, 044a/18, 044a/20, 044a/21, 044a/24, 044a/25, 044b/06, 044b/07, 044b/08, 044b/09, 044b/11, 044b/14, 044b/15, 044b/16, 044b/17, 044b/18, 044b/19, 044b/20, 044b/22, 044b/23, 045a/03, 045a/09, 045a/10, 045a/11, 045a/13, 045a/16, 045a/17, 045a/22, 045a/24, 045b/01, 045b/02, 045b/06, 045b/07, 045b/08, 045b/09, 045b/11, 045b/12, 045b/13, 045b/17, 045b/18, 045b/19, 045b/20, 045b/22, 045b/25, 046a/03, 046a/07, 046a/09, 046a/11, 046a/12, 046a/14, 046a/16, 046a/20, 046a/22, 046a/24, 046b/01, 046b/02, 046b/07, 046b/08, 046b/14,

046b/15, 046b/16, 046b/17, 046b/19, 046b/21, 046b/24, 046b/25, 047a/02, 047a/08, 047a/10, 047a/12, 047a/13, 047a/18, 047a/21, 047b/01, 047b/02, 047b/03, 047b/04, 047b/05, 047b/06, 047b/10, 047b/12, 047b/20, 047b/25, 048a/03, 048a/12, 048a/17, 048a/19, 048a/20, 048a/25, 048b/12, 048b/16, 048b/20, 048b/21, 048b/24, 048b/25, 049a/08, 049a/11, 049a/16, 049a/18, 049b/03, 049b/07, 049b/10, 049b/11, 049b/18, 049b/19, 049b/20, 049b/24, 050a/01, 050a/02, 050a/03, 050a/05, 050a/07, 050a/09, 050a/13, 050a/20, 050a/23, 050a/24, 050b/04, 050b/05, 050b/08, 050b/09, 050b/10, 050b/12, 050b/19, 050b/20, 050b/21, 050b/24, 050b/25, 051a/02, 051a/03, 051a/04, 051a/05, 051a/08, 051a/09, 051a/12, 051a/13, 051a/15, 051a/17, 051a/21, 051a/25, 051b/02, 051b/03, 051b/04, 051b/06, 051b/08, 051b/10, 051b/18, 051b/19, 052a/18, 052a/22, 052b/01, 052b/12, 052b/14, 052b/15, 052b/21, 052b/23, 053a/02, 053a/03, 053a/04, 053a/07, 053a/08, 053a/12, 053a/14, 053a/15, 053a/16, 053a/18, 053a/19, 053a/25, 053b/01, 053b/02, 053b/03, 053b/05, 053b/06, 053b/07, 053b/13, 053b/17, 053b/18, 053b/19, 053b/20, 053b/21, 054a/01, 054a/02, 054a/03, 054a/04, 054a/08, 054a/09, 054a/11, 054a/18, 054a/21, 054a/24, 054b/02, 054b/04, 054b/05, 054b/07, 054b/09, 054b/10, 054b/13, 054b/14, 054b/15, 054b/17, 054b/18, 054b/22, 054b/24, 054b/25, 055a/03, 055a/04, 055a/05, 055a/06, 055a/09, 055a/10, 055a/15, 055a/17, 055a/18, 055a/20, 055b/01, 055b/05, 055b/06, 055b/14, 055b/15, 055b/16, 055b/17, 055b/19, 055b/22, 055b/25, 056a/01, 056a/02, 056a/04, 056a/05, 056a/08, 056a/11, 056a/13, 056a/15, 056a/17, 056a/18, 056a/20, 056a/21, 056a/22, 056a/25, 056b/01, 056b/02, 056b/03, 056b/06, 056b/11, 056b/13, 056b/14, 056b/15, 056b/16, 056b/20, 056b/23, 056b/24, 056b/25, 057a/02, 057a/03, 057a/05, 057a/13, 057a/14, 057a/15, 057a/18, 057a/20, 057a/21, 057a/23, 057b/01, 057b/02, 057b/03, 057b/04, 057b/05, 057b/06, 057b/08, 057b/09, 057b/11, 057b/12, 057b/16, 057b/21, 057b/22, 057b/24, 058a/03, 058a/06, 058a/08, 058a/09, 058a/11, 058a/12, 058a/13, 058a/14, 058a/15, 058a/19, 058a/21, 058b/02, 058b/08, 058b/12, 058b/20, 058b/23, 059a/01, 059a/06, 059a/07, 059a/11, 059a/14, 059a/18, 059a/21, 059a/22, 059a/24, 059a/25, 059b/09, 059b/14, 060a/04, 060a/05, 060a/06, 060a/08, 060a/09, 060a/10, 060a/16, 060a/18, 060b/01, 060b/04, 060b/08, 060b/11, 060b/15, 060b/16, 060b/17, 060b/18, 060b/19, 060b/20, 060b/21, 060b/24, 060b/25, 061a/04, 061a/09, 061a/10, 061a/13, 061a/22, 061a/25, 061b/02, 061b/03, 061b/04, 061b/09, 061b/10, 061b/12, 061b/13, 061b/21, 061b/25, 062a/01, 062a/02, 062a/03, 062a/05, 062a/11, 062a/13, 062a/20, 062a/23, 062b/03, 062b/04, 062b/05, 062b/13,

062b/15, 062b/16, 062b/18, 062b/20, 062b/21, 062b/23, 062b/24, 063a/02, 063a/06, 063a/09, 063a/10, 063a/12, 063a/19, 063a/24, 063b/03, 063b/06, 063b/07, 063b/08, 063b/09, 063b/11, 063b/13, 063b/14, 063b/15, 063b/20, 063b/21, 063b/22, 063b/25, 064a/05, 064a/07, 064a/09, 064a/13, 064a/16, 064a/19, 064a/22, 064b/01, 064b/03, 064b/04, 064b/05, 064b/21, 065a/03, 065a/05, 065a/06, 065a/07, 065a/09, 065a/11, 065a/12, 065a/14, 065a/15, 065a/16, 065a/23, 065b/08, 065b/09, 065b/11, 065b/13, 065b/15, 065b/18, 065b/19, 065b/20, 065b/21, 065b/24, 066a/03, 066a/04, 066a/06, 066a/07, 066a/14, 066a/15, 066a/16, 066a/17, 066a/19, 066a/23, 066a/24, 066b/01, 066b/07, 066b/12, 066b/14, 067a/02, 067a/05, 067a/10, 067a/11, 067a/13, 067a/19, 067a/20, 067a/21, 067b/04, 067b/07, 067b/08, 067b/10, 067b/11, 067b/12, 067b/14, 067b/15, 067b/21, 068a/05, 068a/07, 068a/15, 068a/17, 068a/21, 068b/01, 068b/04, 068b/05, 068b/06, 068b/07, 068b/11, 068b/12, 068b/16, 068b/18, 069a/07, 069a/08, 069a/19, 069a/21, 069a/23, 069b/05, 069b/09, 069b/11, 069b/12, 069b/15, 069b/17, 069b/18, 069b/20, 069b/22, 069b/24, 070a/01, 070a/03, 070a/04, 070a/09, 070a/10, 070a/20, 070a/21, 070a/24, 070a/25, 070b/01, 070b/03, 070b/06, 070b/07, 070b/14, 070b/15, 070b/16, 070b/17, 070b/18, 070b/20, 070b/24, 071a/01, 071a/06, 071a/10, 071a/11, 071a/12, 071a/18, 071a/20, 071a/21, 071a/22, 071a/23, 071b/03, 071b/05, 071b/17, 071b/21, 071b/24, 072a/01, 072a/02, 072a/05, 072a/07, 072a/09, 072a/11, 072a/14, 072a/15, 072a/16, 072a/18, 072a/19, 072a/21, 072a/24, 072b/01, 072b/02, 072b/05, 072b/06, 072b/08, 072b/09, 072b/10, 072b/14, 072b/16, 072b/17, 072b/21, 072b/24, 072b/25, 073a/04, 073a/09, 073a/10, 073b/07, 073b/11, 073b/12, 073b/13, 073b/16, 073b/18, 073b/21, 073b/24, 074a/01, 074a/03, 074a/04, 074a/11, 074a/13, 074a/14, 074a/16, 074a/18, 074a/19, 074a/21, 074a/22, 074b/01, 074b/04, 074b/05, 074b/06, 074b/07, 074b/10, 074b/11, 074b/12, 074b/13, 074b/15, 074b/19, 074b/21, 074b/22, 074b/23, 075a/01, 075a/02, 075a/04, 075a/06, 075a/07, 075a/08, 075a/10, 075a/12, 075a/13, 075a/14, 075a/15, 075a/16, 075a/17, 075a/18, 075a/22, 075b/06, 075b/07, 075b/10, 075b/12, 075b/14, 075b/15, 075b/16, 075b/22, 076a/01, 076a/05, 076a/08, 076a/12, 076a/14, 076a/23, 076a/24, 076b/01, 076b/03, 076b/04, 076b/17, 076b/20, 076b/22, 076b/25, 077a/03, 077a/12, 077a/14, 077a/17, 077a/20, 077b/02, 077b/03, 077b/07, 077b/08, 077b/09, 077b/12, 077b/20, 077b/22, 077b/24, 078a/08, 078a/09, 078a/13, 078a/14, 078a/15, 078a/19, 078a/23, 078a/24, 078b/02, 078b/04, 078b/07, 078b/11, 078b/13, 078b/14, 078b/15, 078b/16, 078b/18, 078b/20, 078b/21, 078b/22, 078b/23, 078b/24,

079a/01, 079a/03, 079a/04, 079a/07, 079a/08, 079a/09, 079a/10, 079a/12, 079a/13, 079a/15, 079a/16, 079a/17, 079a/18, 079a/19, 079a/22, 079a/24, 079b/02, 079b/06, 079b/08, 079b/11, 079b/15, 079b/21, 079b/22, 079b/23, 079b/24, 079b/25, 080a/01, 080a/04, 080a/07, 080a/12, 080a/14, 080a/15, 080a/21, 080b/03, 080b/06, 080b/07, 080b/11, 080b/17, 080b/18, 080b/21, 080b/23, 080b/24, 080b/25, 081a/01, 081a/06, 081a/08, 081a/09, 081a/11, 081a/13, 081a/14, 081a/17, 081a/20, 081a/23, 081a/24, 081a/25, 081b/02, 081b/10, 081b/11, 081b/12, 081b/14, 081b/15, 081b/17, 081b/20, 081b/21, 082a/02, 082a/06, 082a/07, 082a/09, 082a/10, 082a/12, 082a/13, 082a/14, 082a/15, 082a/18, 082a/20, 082b/01, 082b/05, 082b/07, 082b/08, 082b/09, 082b/10, 082b/11, 082b/12, 082b/14, 082b/15, 082b/16, 082b/22, 082b/24, 082b/25, 083a/01, 083a/02, 083a/04, 083a/06, 083a/07, 083a/08, 083a/09, 083a/11, 083a/12, 083a/13, 083a/17, 083a/21, 083a/23, 083a/24, 083a/25, 083b/01, 083b/02, 083b/03, 083b/04, 083b/08, 083b/11, 083b/12, 083b/16, 083b/18, 083b/25, 084a/01, 084a/06, 084a/07, 084a/09, 084a/10, 084a/12, 084a/13, 084a/16, 084a/18, 084a/21, 084a/22, 084b/02, 084b/06, 084b/09, 084b/10, 084b/11, 084b/16, 084b/20, 084b/21, 084b/24, 084b/25, 085a/01, 085a/04, 085a/08, 085a/09, 085a/10, 085a/11, 085a/19, 085a/22, 085a/24, 085a/25, 085b/02, 085b/03, 085b/06, 085b/07, 085b/08, 085b/10, 085b/14, 085b/16, 085b/19, 085b/20, 085b/23, 086a/04, 086a/13, 086a/14, 086a/15, 086a/17, 086a/18, 086a/20, 086a/21, 086a/22, 086b/01, 086b/03, 086b/07, 086b/08, 086b/09, 086b/11, 086b/12, 086b/14, 086b/15, 086b/18, 086b/20, 086b/21, 086b/22, 086b/23, 087a/05, 087a/08, 087a/10, 087a/12, 087a/13, 087a/14, 087a/15, 087a/17, 087a/22, 087a/25, 087b/01, 087b/05, 087b/06, 087b/07, 087b/08, 087b/09, 087b/11, 087b/15, 087b/17, 087b/19, 087b/20, 087b/21, 087b/24, 087b/25, 088a/08, 088a/10, 088a/13, 088a/14, 088a/20, 088a/23, 088b/02, 088b/12, 088b/14, 088b/15, 089a/01, 089a/05, 089a/07, 089a/08, 089a/09, 089a/10, 089a/12, 089a/14, 089a/15, 089a/19, 089a/20, 089a/21, 089a/22, 089a/25, 089b/03, 089b/05, 089b/06, 089b/09, 089b/10, 089b/11, 089b/14, 089b/17, 089b/18, 089b/20, 089b/24, 089b/25, 090a/01, 090a/04, 090a/05, 090a/06, 090a/08, 090a/09, 090a/22, 090b/05, 090b/12, 090b/14, 090b/16, 090b/17, 090b/19, 090b/21, 090b/24, 090b/25, 091a/02, 091a/04, 091a/05, 091a/11, 091a/12, 091a/13, 091a/18, 091a/19, 091a/20, 091b/01, 091b/02, 091b/04, 091b/05, 091b/06, 091b/07, 091b/14, 091b/15, 091b/16, 091b/17, 091b/18, 091b/19, 091b/20, 092a/08, 092a/14, 092a/16, 092a/19, 092a/24, 092b/02, 092b/04, 092b/06, 092b/08, 092b/12, 092b/15, 092b/16,

092b/19, 092b/20, 092b/21, 092b/22, 093a/03, 093a/05, 093a/07, 093a/12, 093a/16, 093a/18, 093a/19, 093a/20, 093a/25, 093b/08, 093b/13, 093b/14, 093b/15, 093b/16, 093b/17, 093b/18, 093b/19, 093b/21, 093b/23, 094a/05, 094a/07, 094a/10, 094a/11, 094a/14, 094a/16, 094a/18, 094a/20, 094b/02, 094b/03, 094b/05, 094b/07, 094b/13, 094b/21, 095a/03, 095a/04, 095a/05, 095a/06, 095a/07, 095a/08, 095a/10, 095a/17, 095a/22, 095b/11, 095b/16, 095b/18, 095b/22, 095b/23, 096a/03, 096a/06, 096a/08, 096a/09, 096a/13, 096a/16, 096a/21, 096b/04, 096b/08, 096b/14, 096b/20, 096b/21, 096b/24, 096b/25, 097a/05, 097a/08, 097a/12, 097a/23, 097b/10, 097b/11, 097b/13, 097b/14, 097b/18, 097b/21, 097b/23, 097b/24, 098a/03, 098a/04, 098a/06, 098a/13, 098a/14, 098a/19, 098a/25, 098b/01, 098b/02, 098b/03, 098b/04, 098b/06, 098b/08, 098b/10, 098b/14, 098b/17, 098b/18, 098b/23, 098b/24, 098b/25, 099a/01, 099a/02, 099a/03, 099a/09, 099a/12, 099a/15, 099b/02, 099b/09, 099b/12, 099b/13, 099b/17, 099b/19, 099b/21, 099b/23, 100a/01, 100a/03, 100a/06, 100a/07, 100a/10, 100a/11, 100a/12, 100a/13, 100a/17, 100a/18, 100a/19, 100a/21, 100a/22, 100a/23, 100a/24, 100a/25, 100b/01, 100b/02, 100b/08, 100b/11, 100b/13, 100b/16, 100b/18, 100b/19, 100b/20, 100b/21, 100b/22, 100b/23, 100b/24, 100b/25, 101a/02, 101a/03, 101a/06, 101a/08, 101a/12, 101a/13, 101a/15, 101a/17, 101a/19, 101a/21, 101a/23, 101b/07, 101b/10, 101b/14, 101b/17, 101b/19, 101b/20, 102a/02, 102a/04, 102a/06, 102a/07, 102a/09, 102a/11, 102a/15, 102a/25, 102b/02, 102b/04, 102b/05, 102b/07, 102b/10, 102b/14, 102b/15, 102b/16, 102b/20, 102b/22, 102b/23, 102b/24, 103a/09, 103a/11, 103a/15, 103a/21, 103a/23, 103a/24, 103b/02, 103b/07, 103b/08, 103b/14, 103b/15, 103b/16, 103b/18, 103b/19, 103b/21, 103b/25, 104a/01, 104a/05, 104a/07, 104a/08, 104a/11, 104a/12, 104a/13, 104a/17, 104a/21, 104a/25, 104b/01, 104b/03, 104b/05, 104b/08, 104b/10, 104b/11, 104b/14, 104b/17, 104b/23, 104b/24, 104b/25, 105a/03, 105a/05, 105a/06, 105a/07, 105a/08, 105a/09, 105a/10, 105a/17, 105a/18, 105a/19, 105a/20, 105a/24, 105a/25, 105b/01, 105b/02, 105b/04, 105b/08, 105b/09, 105b/10, 105b/22, 106a/02, 106a/04, 106a/06, 106a/09, 106a/10, 106a/16, 106a/17, 106a/18, 106a/23, 106b/02, 106b/03, 106b/07, 106b/08, 106b/09, 106b/13, 106b/15, 106b/18, 106b/19, 106b/21, 106b/24, 106b/25, 107a/02, 107a/03, 107a/04, 107a/05, 107a/06, 107a/09, 107a/10, 107a/11, 107a/13, 107a/14, 107a/19, 107a/20, 107b/04, 107b/05, 107b/10, 107b/11, 107b/14, 107b/16, 107b/17, 107b/18, 108a/01, 108a/02, 108a/03, 108a/04, 108a/05, 108a/07, 108a/10, 108a/11, 108a/13, 108a/16, 108a/17, 108a/20, 108a/21, 108b/01, 108b/03, 108b/04, 108b/05,

108b/06, 108b/07, 108b/08, 108b/10, 108b/13, 108b/14, 108b/16, 108b/19, 108b/20, 108b/23, 108b/25, 109a/02, 109a/06, 109a/07, 109a/11, 109a/12, 109a/15, 109a/16, 109a/17, 109a/20, 109a/21, 109a/23, 109a/24, 109a/25, 109b/01, 109b/04, 109b/05, 109b/10, 109b/12, 109b/14, 109b/15, 109b/17, 109b/18, 109b/20, 109b/23, 109b/24, 110a/02, 110a/06, 110a/07, 110a/08, 110a/09, 110a/10, 110a/11, 110a/14, 110a/16, 110a/18, 110a/19, 110a/24, 110b/01, 110b/03, 110b/04, 110b/07, 110b/08, 110b/10, 110b/13, 110b/14, 110b/16, 110b/17, 110b/22, 111a/03, 111a/07, 111a/08, 111a/09, 111a/13, 111a/16, 111a/20, 111a/23, 111b/01, 111b/02, 111b/05, 111b/06, 111b/08, 111b/10, 111b/11, 111b/12, 111b/14, 111b/15, 111b/19, 111b/20, 111b/21, 111b/22, 111b/23, 111b/25, 112a/01, 112a/03, 112a/06, 112a/07, 112a/08, 112a/09, 112a/10, 112a/14, 112a/15, 112a/17, 112a/19, 112a/21, 112a/22, 112a/24, 112a/25, 112b/03, 112b/05, 112b/07, 112b/10, 112b/12, 112b/14, 112b/16, 112b/17, 112b/18, 112b/19, 112b/20, 112b/21, 112b/22, 113a/02, 113a/03, 113a/04, 113a/05, 113a/06, 113a/07, 113a/11, 113a/14, 113a/15, 113a/16, 113a/19, 113a/21, 113a/24, 113a/25, 113b/12, 113b/13, 113b/14, 113b/15, 113b/16, 113b/17, 113b/18, 113b/23, 113b/24, 113b/25, 114a/03, 114a/04, 114a/06, 114a/08, 114a/12, 114a/15, 114a/18, 114a/23, 114b/02, 114b/03, 114b/05, 114b/06, 114b/07, 114b/08, 114b/09, 114b/10, 114b/11, 114b/13, 114b/14, 114b/17, 114b/19, 114b/23, 114b/24, 115a/02, 115a/10, 115a/14, 115a/15, 115a/22, 115b/04, 115b/09, 115b/11, 115b/12, 115b/14, 115b/15, 115b/16, 115b/20, 115b/22, 116a/01, 116a/05, 116a/12, 116a/13, 116a/14, 116a/15, 116a/20, 116b/04, 116b/05, 116b/06, 116b/08, 116b/09, 116b/11, 116b/16, 116b/19, 116b/20, 117a/05, 117a/06, 117a/08, 117a/09, 117a/15, 117a/16, 117a/21, 117a/22, 117b/02, 117b/04, 117b/06, 117b/08, 117b/12, 117b/14, 117b/16, 117b/18, 117b/19, 117b/21, 117b/24, 118a/02, 118a/03, 118a/07, 118a/09, 118a/12, 118a/15, 118a/16, 118a/20, 118a/23, 118b/02, 118b/03, 118b/04, 118b/05, 118b/06, 118b/08, 118b/10, 118b/11, 118b/12, 118b/17, 118b/24, 119a/01, 119a/04, 119a/05, 119a/06, 119a/07, 119a/09, 119a/15, 119a/16, 119a/17, 119a/18, 119a/19, 119a/21, 119a/22, 119a/24, 119a/25, 119b/01, 119b/03, 119b/04, 119b/05, 119b/07, 119b/08, 119b/09, 119b/10, 119b/12, 119b/14, 119b/15, 119b/16, 119b/17, 119b/19, 119b/20, 119b/21, 119b/22, 119b/25, 120a/02, 120a/03, 120a/04, 120a/06, 120a/09, 120a/11, 120a/12, 120a/13, 120a/14, 120a/15, 120a/16, 120a/21, 120a/23, 120a/25, 120b/03, 120b/04, 120b/05, 120b/08, 120b/09, 120b/10, 120b/11, 120b/12, 120b/15, 120b/16, 120b/18, 120b/19, 120b/20, 120b/24, 120b/25, 121a/04, 121a/05,

121a/06, 121a/07, 121a/08, 121a/09, 121a/10, 121a/13, 121a/20, 121a/22, 121a/23, 121a/25, 121b/02, 121b/06, 121b/10, 121b/11, 121b/13, 121b/16, 121b/17, 121b/19, 121b/21, 121b/23, 122a/01, 122a/02, 122a/03, 122a/06, 122a/08, 122a/09, 122a/10, 122a/11, 122a/12, 122a/13, 122a/14, 122a/15, 122a/16, 122a/18, 122a/19, 122a/20, 122a/21, 122a/23, 122a/24, 122b/01, 122b/04, 122b/06, 122b/11, 122b/13, 122b/14, 122b/15, 122b/17, 122b/19, 122b/21, 122b/24, 123a/01, 123a/05, 123a/08, 123a/09, 123a/10, 123a/13, 123a/16, 123a/21, 123a/24, 123b/01, 123b/02, 123b/04, 123b/12, 123b/14, 123b/16, 123b/17, 123b/19, 123b/25, 124a/07, 124a/09, 124a/10, 124a/11, 124a/13, 124a/15, 124a/20, 124a/21, 124a/24, 124a/25, 124b/02, 124b/03, 124b/05, 124b/11, 124b/14, 124b/19, 124b/21, 124b/22, 124b/23, 125a/03, 125a/04, 125a/08, 125a/17, 125a/20, 125a/24, 125b/04, 125b/12, 125b/13, 125b/14, 125b/15, 125b/20, 125b/21, 125b/22, 125b/25, 126a/02, 126a/05, 126a/08, 126a/10, 126a/17, 126a/18, 126a/19, 126b/02, 126b/07, 126b/08, 126b/12, 126b/14, 126b/15, 126b/16, 126b/17, 126b/22, 126b/23, 126b/24, 126b/25, 127a/01, 127a/02, 127a/04, 127a/07, 127a/08, 127a/10, 127a/11, 127a/12, 127a/19, 127a/20, 127a/25, 127b/01, 127b/02, 127b/03, 127b/06, 127b/07, 127b/12, 127b/16, 127b/18, 127b/19, 127b/21, 127b/23, 127b/24, 127b/25, 128a/02, 128a/03, 128a/08, 128a/09, 128a/11, 128a/13, 128a/14, 128a/16, 128a/17, 128a/20, 128a/24, 128b/01, 128b/03, 128b/07, 128b/10, 128b/17, 128b/18, 128b/19, 128b/25, 129a/03, 129a/05, 129a/07, 129a/08, 129a/10, 129a/11, 129a/13, 129a/18, 129a/19, 129a/21, 129a/23, 129a/25, 129b/03, 129b/05, 129b/08, 129b/12, 129b/14, 129b/15, 129b/16, 129b/18, 129b/19, 129b/20, 129b/25, 130a/08, 130a/09, 130a/10, 130a/11, 130a/13, 130a/15, 130a/16, 130a/17, 130a/18, 130a/20, 130a/21, 130a/23, 130b/05, 130b/06, 130b/07, 130b/10, 130b/16, 130b/17, 130b/21, 131a/04, 131a/05, 131a/06, 131a/07, 131a/08, 131a/09, 131a/10, 131a/11, 131a/13, 131a/14, 131a/15, 131a/21, 131a/22, 131a/23, 131a/24, 131b/06, 131b/07, 131b/09, 131b/11, 131b/13, 131b/14, 131b/20, 131b/22, 131b/24, 132a/01, 132a/03, 132a/04, 132a/06, 132a/07, 132a/09, 132a/11, 132a/12, 132a/14, 132a/15, 132a/17, 132a/20, 132a/22, 132b/01, 132b/02, 132b/06, 132b/16, 132b/19, 132b/24, 132b/25, 133a/01, 133a/05, 133a/06, 133a/15, 133a/16, 133a/19, 133b/01, 133b/04, 133b/08, 133b/09, 133b/11, 133b/12, 133b/18, 133b/19, 133b/20, 133b/22, 133b/23, 133b/24, 134a/04, 134a/05, 134a/07, 134a/09, 134a/11, 134a/13, 134a/15, 134a/16, 134a/19, 134a/21, 134a/24, 134a/25, 134b/03, 134b/04, 134b/06, 134b/07, 134b/14, 134b/15, 134b/17, 134b/19, 135a/01, 135a/02, 135a/04, 135a/07,

135a/08, 135a/14, 135a/15, 135a/16, 135a/21, 135b/03, 135b/04, 135b/12, 135b/17, 135b/20, 135b/21, 135b/22, 136a/01, 136a/02, 136a/04, 136a/07, 136a/13, 136a/18, 136a/20, 136a/21, 136a/22, 136a/24, 136a/25, 136b/05, 136b/06, 136b/08, 136b/12, 136b/20, 136b/22, 137a/01, 137a/03, 137a/04, 137a/05, 137a/06, 137a/07, 137a/08, 137a/12, 137a/16, 137a/18, 137a/24, 137a/25, 137b/06, 137b/09, 137b/11, 137b/12, 137b/13, 137b/16, 137b/18, 137b/21, 137b/22, 137b/23, 138a/02, 138a/04, 138a/05, 138a/06, 138a/08, 138a/09, 138a/10, 138a/13, 138a/14, 138a/15, 138a/16, 138a/20, 138a/22, 138a/24, 138b/02, 138b/05, 138b/07, 138b/10, 138b/13, 138b/16, 138b/19, 138b/20, 138b/21, 138b/22, 138b/24, 139a/01, 139a/03, 139a/04, 139a/06, 139a/08, 139a/09, 139a/10, 139a/14, 139a/17, 139a/18, 139a/25, 139b/02, 139b/04, 139b/05, 139b/07, 139b/08, 139b/09, 139b/12, 139b/13, 139b/15, 139b/16, 139b/17, 139b/18, 139b/20, 139b/25, 140a/03, 140a/04, 140a/06, 140a/07, 140a/08, 140a/10, 140a/11, 140a/13, 140a/14, 140a/18, 140a/19, 140a/20, 140a/21, 140a/23, 140a/24, 140b/01, 140b/02, 140b/05, 140b/06, 140b/07, 140b/08, 140b/10, 140b/16, 140b/18, 140b/21, 140b/24, 141a/02, 141a/06, 141a/08, 141a/09, 141a/12, 141a/13, 141a/17, 141a/18, 141a/20, 141a/21, 141a/22, 141a/23, 141b/01, 141b/08, 141b/09, 141b/13, 141b/14, 141b/15, 141b/18, 141b/23, 141b/24, 142a/12, 142a/13, 142a/19, 142a/22, 142a/25, 142b/02, 142b/05, 142b/07, 142b/10, 142b/11, 142b/13, 142b/14, 142b/15, 142b/17, 142b/18, 142b/20, 142b/23, 143a/01, 143a/02, 143a/03, 143a/04, 143a/05, 143a/08, 143a/09, 143a/10, 143a/11, 143a/13, 143a/14, 143a/15, 143a/19, 143a/20, 143a/21, 143a/22, 143a/23, 143b/01, 143b/07, 143b/08, 143b/10, 143b/13, 143b/14, 143b/15, 143b/16, 143b/17, 143b/18, 143b/19, 143b/20, 143b/21, 143b/22, 143b/23, 143b/24, 143b/25, 144a/01, 144a/02, 144a/03, 144a/04, 144a/06, 144a/07, 144a/08, 144a/09, 144a/10, 144a/11, 144a/12, 144a/13, 144a/14, 144a/15, 144a/17, 144a/18, 144a/23, 144a/24, 144a/25, 144b/02, 144b/03, 144b/04, 144b/06, 144b/07, 144b/08, 144b/09, 144b/10, 144b/11, 144b/12, 144b/14, 144b/15, 144b/16, 144b/18, 144b/19, 144b/20, 144b/22, 144b/23, 144b/24, 145a/01, 145a/02, 145a/03, 145a/04, 145a/05, 145a/06, 145a/08, 145a/09, 145a/10, 145a/11, 145a/13, 145a/14, 145a/15, 145a/16, 145a/17, 145a/18, 145a/19, 145a/20, 145a/24, 145b/01, 145b/02, 145b/03, 145b/04, 145b/05, 145b/06, 145b/07, 145b/09, 145b/10, 145b/11, 145b/13, 145b/14, 145b/15, 145b/16, 145b/17, 145b/18, 145b/19, 145b/20, 145b/24, 146a/01, 146a/02, 146a/03, 146a/04, 146a/06, 146a/08, 146a/09, 146a/11, 146a/12, 146a/13, 146a/15, 146a/18, 146a/19, 146a/23, 146b/02, 146b/03,

146b/05, 146b/06, 146b/07, 146b/13, 146b/14, 146b/16, 146b/17, 146b/18, 146b/20, 147a/01, 147a/03, 147a/04, 147a/05, 147a/06, 147a/09, 147a/10, 147a/16, 147a/19, 147a/20, 147a/21, 147a/23, 147a/24, 147a/25, 147b/02, 147b/04, 147b/09, 147b/19, 147b/21, 148a/05, 148a/09, 148a/15, 148a/16, 148a/18, 148a/25, 148b/01, 148b/05, 148b/09, 148b/11, 148b/13, 148b/16, 148b/17, 148b/19, 148b/23, 148b/24, 148b/25, 149a/01, 149a/02, 149a/04, 149a/10, 149a/12, 149a/13, 149a/18, 149a/19, 149a/21, 149a/22, 149a/25, 149b/01, 149b/08, 149b/10, 149b/13, 149b/15, 149b/16, 149b/17, 149b/21, 150a/10, 150a/11, 150a/14, 150a/16, 150a/17, 150a/21, 150a/22, 150b/01, 150b/05, 150b/10, 150b/13, 150b/15, 150b/16, 150b/17, 150b/19, 150b/20, 150b/25, 151a/02, 151a/03, 151a/05, 151a/06, 151a/07, 151a/08, 151a/10, 151a/15, 151a/16, 151a/17, 151a/19, 151a/20, 151b/01, 151b/04, 151b/23, 152a/05, 152a/07, 152a/08, 152a/13, 152a/22, 152a/23, 152a/25, 152b/06, 152b/08, 152b/10, 152b/11, 152b/14, 152b/16, 152b/17, 152b/18, 152b/19, 152b/20, 152b/21, 153a/02, 153a/03, 153a/04, 153a/08, 153a/13, 153a/16, 153a/21, 153b/02, 153b/03, 153b/07, 153b/08, 153b/09, 153b/10, 153b/13, 153b/16, 153b/17, 153b/19, 153b/20, 153b/21, 153b/23, 153b/25, 154a/02, 154a/06, 154a/08, 154a/10, 154a/12, 154a/14, 154a/19, 154a/20, 154a/22, 154a/24, 154a/25, 154b/03, 154b/05, 154b/08, 154b/09, 154b/10, 154b/11, 154b/12, 154b/13, 154b/15, 154b/21, 154b/23, 155a/02, 155a/09, 155a/14, 155a/17, 155a/20, 155a/21, 155a/22, 155a/23, 155a/24, 155b/01, 155b/03, 155b/05, 155b/06, 155b/08, 155b/09, 155b/16, 155b/18, 155b/20, 155b/23, 156a/01, 156a/04, 156a/05, 156a/06, 156a/08, 156a/09, 156a/10, 156a/14, 156a/15, 156a/16, 156a/17, 156a/18, 156a/23, 156a/25, 156b/04, 156b/06, 156b/08, 156b/09, 156b/10, 156b/12, 156b/13, 156b/16, 156b/17, 156b/21, 156b/22, 156b/24, 157a/01, 157a/03, 157a/04, 157a/05, 157a/07, 157a/10, 157a/14, 157a/18, 157a/20, 157b/02, 157b/04, 157b/05, 157b/07, 157b/08, 157b/10, 157b/11, 157b/13, 157b/15, 157b/21, 158a/01, 158a/02, 158a/03, 158a/07, 158a/12, 158a/17, 158a/23, 158b/02, 158b/03, 158b/06, 158b/09, 158b/10, 158b/15, 158b/17, 158b/21, 158b/23, 158b/24, 159a/02, 159a/04, 159a/08, 159a/10, 159a/11, 159a/12, 159a/16, 159a/17, 159a/23, 159a/24, 159b/06, 159b/07, 159b/15, 159b/17, 159b/18, 159b/19, 159b/20, 159b/21, 159b/23, 160a/01, 160a/04, 160a/05, 160a/08, 160a/09, 160a/11, 160a/12, 160a/13, 160a/14, 160a/16, 160a/18, 160a/20, 160a/22, 160a/23, 160b/01, 160b/03, 160b/04, 160b/05, 160b/06, 160b/08, 160b/10, 160b/11, 160b/17, 160b/20, 160b/21, 161a/03, 161a/06, 161a/07, 161a/19, 161a/21, 161a/22,

161a/25, 161b/01, 161b/05, 161b/06, 161b/08, 161b/09, 161b/11, 161b/13, 161b/17, 161b/18, 161b/19, 161b/20, 161b/22, 161b/24, 162a/01, 162a/05, 162a/08, 162a/11, 162a/12, 162a/14, 162a/16, 162a/17, 162a/24, 162b/01, 162b/02, 162b/03, 162b/06, 162b/07, 162b/08, 162b/09, 162b/12, 162b/16, 162b/17, 162b/18, 162b/22, 163a/04, 163a/06, 163a/07, 163a/09, 163a/12, 163a/13, 163a/15, 163a/16, 163a/17, 163a/19, 163a/20, 163a/21, 163a/22, 163a/23, 163b/02, 163b/03, 163b/05, 163b/06, 163b/11, 163b/14, 163b/17, 163b/18, 163b/20, 163b/24, 164a/01, 164a/02, 164a/03, 164a/16, 164a/18, 164a/19, 164a/21, 164a/23, 164b/07, 164b/17, 164b/19, 164b/21, 165a/02, 165a/04, 165a/05, 165a/08, 165a/09, 165a/11, 165a/15, 165a/17, 165a/18, 165a/20, 165a/21, 165a/22, 165a/25, 165b/08, 165b/09, 165b/10, 165b/16, 165b/18, 165b/19, 165b/21, 165b/25, 166a/04, 166a/05, 166a/06, 166a/18, 166b/03, 166b/04, 166b/09, 166b/10, 166b/12, 166b/13, 166b/14, 166b/15, 166b/16, 166b/17, 166b/18, 166b/19, 166b/22, 166b/25, 167a/02, 167a/03, 167a/04, 167a/05, 167a/06, 167a/07, 167a/09, 167a/10, 167a/11, 167a/16, 167a/17, 167a/18, 167a/20, 167a/22, 167a/25, 167b/01, 167b/02, 167b/04, 167b/06, 167b/07, 167b/08, 167b/16, 167b/19, 167b/23, 168a/01, 168a/05, 168a/07, 168a/08, 168a/09, 168a/10, 168a/15, 168a/18, 168a/21, 168a/25, 168b/04, 168b/07, 168b/08, 168b/09, 168b/10, 168b/13, 168b/16, 168b/24, 169a/01, 169a/02, 169a/03, 169a/04, 169a/05, 169a/08, 169a/11, 169a/12, 169a/14, 169a/17, 169a/23, 169b/05, 169b/08, 169b/09, 169b/10, 169b/11, 169b/18, 169b/19, 169b/20, 169b/24, 170a/04, 170a/05, 170a/06, 170a/12, 170a/16, 170a/17, 170a/19, 170a/20, 170a/21, 170a/24, 170a/25, 170b/02, 170b/03, 170b/05, 170b/06, 170b/09, 170b/10, 170b/11, 170b/12, 170b/13, 170b/15, 170b/16, 170b/17, 170b/18, 170b/25, 171a/01, 171a/02, 171a/04, 171a/08, 171a/09, 171a/20, 171a/21, 171a/22, 171b/01, 171b/07, 171b/13, 171b/15, 171b/18, 171b/21, 171b/25, 172a/01, 172a/02, 172a/03, 172a/10, 172a/11, 172a/13, 172a/14, 172a/15, 172a/22, 172b/02, 172b/14, 172b/16, 172b/17, 172b/19, 172b/23, 172b/24, 173a/01, 173a/02, 173a/03, 173a/04, 173a/07, 173a/08, 173a/09, 173a/13, 173a/14, 173a/19, 173a/21, 173a/25, 173b/01, 173b/04, 173b/08, 173b/12, 173b/13, 173b/17, 173b/19, 173b/22, 173b/23, 173b/24, 174a/01, 174a/02, 174a/03, 174a/06, 174a/07, 174a/10, 174a/12, 174a/13, 174a/16, 174a/17, 174a/18, 174a/21, 174a/22, 174a/23, 174a/25, 174b/01, 174b/06, 174b/10, 174b/16, 174b/17, 174b/22, 174b/23, 175a/01, 175a/03, 175a/04, 175a/06, 175a/07, 175a/08, 175a/09, 175a/13, 175a/16, 175a/19, 175a/23, 175a/24, 175b/01, 175b/03, 175b/05, 175b/06, 175b/07, 175b/08, 175b/09,

175b/10, 175b/12, 175b/14, 175b/19, 175b/22, 175b/25, 176a/09, 176a/11, 176a/12, 176a/13, 176a/19, 176a/20, 176a/21, 176a/23, 176a/25, 176b/03, 176b/04, 176b/07, 176b/09, 176b/11, 176b/13, 176b/20, 176b/23, 176b/25, 177a/03, 177a/06, 177a/16, 177a/18, 177a/19, 177a/22, 177a/23, 177b/02, 177b/03, 177b/05, 177b/11, 177b/12, 177b/13, 177b/14, 177b/15, 177b/17, 177b/18, 177b/20, 177b/21, 177b/22, 177b/23, 177b/24, 177b/25, 178a/03, 178a/04, 178a/08, 178a/09, 178a/12, 178a/19, 178a/20, 178a/23, 178a/24, 178b/01, 178b/02, 178b/03, 178b/13, 178b/15, 178b/18, 178b/21, 178b/24, 178b/25, 179a/02, 179a/10, 179a/13, 179a/14, 179a/16, 179a/18, 179a/19, 179a/21, 179a/22, 179a/24, 179a/25, 179b/02, 179b/03, 179b/04, 179b/11, 179b/12, 179b/15, 179b/17, 179b/18, 179b/24, 179b/25, 180a/01, 180a/08, 180a/09, 180a/10, 180a/15, 180a/16, 180a/17, 180a/18, 180a/19, 180a/20, 180a/21, 180a/23, 180a/25, 180b/01, 180b/02, 180b/04, 180b/08, 180b/09, 180b/11, 180b/12, 180b/13, 180b/14, 180b/15, 180b/16, 180b/17, 180b/19, 180b/25, 181a/08, 181a/09, 181a/11, 181a/12, 181a/13, 181a/14, 181a/17, 181a/19, 181a/21, 181a/22, 181b/03, 181b/06, 181b/11, 181b/19, 182a/05, 182a/23, 182a/24, 182a/25, 182b/01, 182b/04, 182b/05, 182b/06, 182b/08, 182b/10, 182b/11, 182b/17, 182b/19, 182b/20, 182b/25, 183a/03, 183a/06, 183a/09, 183a/10, 183a/12, 183a/13, 183a/14, 183a/16, 183a/18, 183a/19, 183a/20, 183a/21, 183a/25, 183b/02, 183b/05, 183b/06, 183b/09, 183b/18, 183b/19, 183b/23, 183b/25, 184a/01, 184a/02, 184a/08, 184a/10, 184a/11, 184a/13, 184a/14, 184a/16, 184a/20, 184a/23, 184a/24, 184a/25, 184b/09, 184b/10, 184b/11, 184b/12, 184b/15, 184b/18, 184b/19, 184b/21, 184b/22, 184b/25, 185a/04, 185a/05, 185a/09, 185a/12, 185a/13, 185a/14, 185a/15, 185a/16, 185a/18, 185a/19, 185a/20, 185a/21, 185a/23, 185a/24, 185b/04, 185b/05, 185b/07, 185b/09, 185b/11, 185b/12, 185b/15, 185b/16, 185b/17, 185b/19, 185b/20, 185b/21, 185b/24, 185b/25, 186a/07, 186a/14, 186a/19, 186a/25, 186b/02, 186b/04, 186b/06, 186b/07, 186b/08, 186b/11, 186b/12, 186b/16, 186b/20, 186b/24, 186b/25, 187a/01, 187a/04, 187a/05, 187a/07, 187a/11, 187a/12, 187a/13, 187a/15, 187a/16, 187a/19, 187a/23, 187a/24, 187a/25, 187b/08, 187b/09, 187b/11, 187b/15, 187b/17, 187b/18, 187b/19, 187b/20, 187b/24, 188a/05, 188a/06, 188a/07, 188a/10, 188a/12, 188a/13, 188a/14, 188a/15, 188a/21, 188a/22, 188b/08, 188b/10, 188b/12, 188b/14, 188b/16, 188b/17, 188b/18, 188b/19, 188b/20, 188b/21, 188b/22, 188b/23, 188b/24, 189a/05, 189a/06, 189a/09, 189a/11, 189a/14, 189a/18, 189a/19, 189a/21, 189a/22, 189b/07, 189b/08, 189b/10, 189b/18, 189b/19, 189b/20, 189b/23,

189b/24, 190a/02, 190a/04, 190a/05, 190a/08, 190a/12, 190a/14, 190a/16, 190a/17, 190a/18, 190a/19, 190a/25, 190b/05, 190b/10, 190b/11, 190b/12, 190b/14, 190b/15, 190b/19, 190b/23, 191a/01, 191a/03, 191a/06, 191a/07, 191a/09, 191a/12, 191a/14, 191a/19, 191a/24, 191b/01, 191b/04, 191b/05, 191b/10, 191b/11, 191b/13, 191b/14, 191b/15, 191b/16, 191b/25, 192a/04, 192a/06, 192a/10, 192a/11, 192a/12, 192a/13, 192a/15, 192a/16, 192a/18, 192a/19, 192a/25, 192b/01, 192b/12, 192b/13, 192b/14, 192b/16, 192b/18, 192b/19, 192b/20, 193a/01, 193a/04, 193a/09, 193a/13, 193a/18, 193a/19, 193a/23, 193a/25, 193b/04, 193b/07, 193b/09, 193b/11, 193b/12, 193b/13, 193b/16, 193b/17, 193b/18, 193b/23, 193b/25, 194a/02, 194a/03, 194a/04, 194a/08, 194a/13, 194a/17, 194a/18, 194a/19, 194a/21, 194a/24, 194a/25, 194b/02, 194b/04, 194b/05, 194b/06, 194b/07, 194b/09, 194b/13, 194b/15, 194b/16, 194b/17, 194b/18, 194b/19, 194b/20, 195a/09, 195a/13, 195a/15, 195a/17, 195a/19, 195a/21, 195a/22, 195a/23, 195b/01, 195b/02, 195b/05, 195b/06, 195b/07, 195b/08, 195b/09, 195b/10, 195b/11, 195b/13, 195b/14, 195b/19, 195b/21, 195b/22, 195b/24, 196a/03, 196a/04, 196a/05, 196a/07, 196a/08, 196a/09, 196a/10, 196a/12, 196a/13, 196a/14, 196a/15, 196a/18, 196a/19, 196a/20, 196a/23, 196b/02, 196b/04, 196b/06, 196b/07, 196b/08, 196b/18, 196b/20, 196b/21, 197a/01, 197a/02, 197a/04, 197a/05, 197a/06, 197a/07, 197a/08, 197a/10, 197a/12, 197a/13, 197a/14, 197a/18, 197a/19, 197a/20, 197a/24, 197b/06, 197b/08, 197b/13, 197b/15, 197b/16, 197b/17, 197b/18, 197b/19, 197b/21, 197b/23, 198a/01, 198a/02, 198a/03, 198a/06, 198a/14, 198a/15, 198a/16, 198a/17, 198a/19, 198a/20, 198b/05, 198b/06, 198b/07, 198b/08, 198b/13, 198b/19, 198b/21, 199a/03, 199a/06, 199a/07, 199a/10, 199a/11, 199a/13, 199a/16, 199a/19, 199a/21, 199a/23, 199a/24, 199b/01, 199b/04, 199b/05, 199b/06, 199b/09, 199b/10, 199b/14, 199b/15, 199b/17, 199b/18, 199b/21, 199b/22, 199b/23, 200a/02, 200a/03, 200a/08, 200a/10, 200a/11, 200a/12, 200a/13, 200a/14, 200a/15, 200a/16, 200a/20, 200a/21, 200a/22, 200b/01, 200b/04, 200b/07, 200b/10, 200b/12, 200b/15, 200b/16, 200b/18, 201a/01, 201a/06, 201a/08, 201a/09, 201a/10, 201a/14, 201a/15, 201a/18, 201a/21, 201a/22, 201a/25, 201b/01, 201b/02, 201b/05, 201b/07, 201b/08, 201b/10, 201b/12, 201b/15, 201b/16, 201b/19, 201b/20, 201b/23, 201b/24, 202a/05, 202a/10, 202a/11, 202a/14, 202a/15, 202a/20, 202a/21, 202a/23, 202a/24, 202b/01, 202b/02, 202b/04, 202b/08, 202b/09, 202b/10, 202b/11, 202b/12, 202b/13, 202b/14, 202b/15, 202b/17, 202b/18, 202b/23, 203a/03, 203a/04, 203a/07, 203a/09, 203a/11, 203a/12, 203a/13, 203a/16, 203a/19, 203a/25, 203b/02,

203b/03, 203b/10, 203b/13, 203b/19, 203b/20, 203b/21, 203b/22, 203b/23, 203b/24, 203b/25, 204a/01, 204a/03, 204a/07, 204a/08, 204a/09, 204a/11, 204a/15, 204a/16, 204a/17, 204a/18, 204a/21, 204a/25, 204b/01, 204b/02, 204b/03, 204b/04, 204b/05, 204b/06, 204b/09, 204b/10, 204b/11, 204b/12, 204b/13, 204b/15, 204b/16, 204b/17, 204b/18, 204b/20, 204b/22, 204b/25, 205a/01, 205a/02, 205a/04, 205a/05, 205a/07, 205a/09, 205a/12, 205a/14, 205a/15, 205a/16, 205a/24, 205b/02, 205b/03, 205b/04, 205b/05, 205b/06, 205b/10, 205b/13, 205b/15, 205b/20, 206a/02, 206a/03, 206a/04, 206a/05, 206a/06, 206a/08, 206a/13, 206a/16, 206a/18, 206a/19, 206a/21, 206a/22, 206a/24, 206b/07, 206b/08, 206b/10, 206b/11, 206b/13, 206b/15, 206b/16, 206b/17, 206b/19, 206b/21, 206b/25, 207a/05, 207a/06, 207a/07, 207a/09, 207a/10, 207a/11, 207a/13, 207a/15, 207a/16, 207a/18, 207a/20, 207a/22, 207a/24, 207b/01, 207b/09, 207b/11, 207b/22, 207b/24, 207b/25, 208a/02, 208a/03, 208a/04, 208a/05, 208a/07, 208a/08, 208a/09, 208a/11, 208a/12, 208a/13, 208a/14, 208a/15, 208a/18, 208a/21, 208a/24, 208b/02, 208b/03, 208b/04, 208b/06, 208b/07, 208b/11, 208b/12, 208b/16, 208b/20, 208b/24, 209a/01, 209a/03, 209a/05, 209a/12, 209a/13, 209a/15, 209a/16, 209a/19, 209a/20, 209a/21, 209a/24, 209b/02, 209b/03, 209b/05, 209b/07, 209b/15, 209b/16, 209b/20, 209b/21, 209b/23, 209b/25, 210a/03, 210a/05, 210a/11, 210a/19, 210a/20, 210a/21, 210a/23, 210a/24, 210a/25, 210b/01, 210b/04, 210b/05, 210b/07, 210b/09, 210b/10, 210b/11, 210b/12, 210b/13, 210b/14, 210b/15, 210b/17, 210b/18, 210b/22, 210b/23, 210b/24, 211a/01, 211a/02, 211a/03, 211a/05, 211a/06, 211a/08, 211a/11, 211a/13, 211a/14, 211a/19, 211a/20, 211a/21, 211a/23, 211a/24, 211a/25, 211b/01, 211b/02, 211b/04, 211b/06, 211b/07, 211b/09, 211b/10, 211b/11, 211b/12, 211b/13, 211b/14, 211b/16, 211b/17, 211b/19, 211b/20, 211b/21, 211b/22, 211b/23, 211b/25, 212a/02, 212a/04, 212a/08, 212a/09, 212a/10, 212a/12, 212a/13, 212a/15, 212a/21, 212a/23, 212a/25, 212b/01, 212b/03, 212b/05, 212b/06, 212b/10, 212b/13, 212b/14, 212b/15, 212b/16, 212b/17, 212b/18, 212b/19, 212b/20, 212b/21, 212b/24, 212b/25, 213a/05, 213a/06, 213a/07, 213a/08, 213a/09, 213a/10, 213a/12, 213a/13, 213a/14, 213a/16, 213a/19, 213a/20, 213a/21, 213a/23, 213a/24, 213a/25, 213b/06, 213b/17, 213b/18, 213b/20, 213b/22, 213b/23, 213b/24, 213b/25, 214a/02, 214a/03, 214a/04, 214a/07, 214a/08, 214a/10, 214a/11, 214a/13, 214a/14, 214a/23, 214a/24, 214b/01, 214b/03, 214b/04, 214b/05, 214b/06, 214b/07, 214b/10, 214b/11, 214b/12, 214b/13, 214b/14, 214b/15, 214b/16, 214b/17, 214b/18, 214b/19,

214b/20, 214b/21, 214b/22, 215a/02, 215a/04, 215a/05, 215a/06, 215a/07, 215a/08, 215a/09, 215a/10, 215a/11, 215a/15, 215a/17, 215a/18, 215a/19, 215a/20, 215a/21, 215a/22, 215a/24, 215a/25, 215b/01, 215b/02, 215b/04, 215b/05, 215b/06, 215b/08, 215b/10, 215b/11, 215b/12, 215b/14, 215b/16, 215b/17, 215b/20, 215b/21, 215b/23, 215b/24, 216a/01, 216a/02, 216a/08, 216a/10, 216a/11, 216a/12, 216a/13, 216a/15, 216a/16, 216a/17, 216a/18, 216a/19, 216a/20, 216a/23, 216a/25, 216b/01, 216b/02, 216b/03, 216b/05, 216b/06, 216b/08, 216b/11, 216b/14, 216b/15, 216b/17, 216b/20, 216b/21, 216b/22, 216b/24, 216b/25, 217a/01, 217a/02, 217a/04, 217a/05, 217a/06, 217a/07, 217a/12, 217a/14, 217a/16, 217a/18, 217a/25, 217b/01, 217b/02, 217b/03, 217b/04, 217b/06, 217b/07, 217b/14, 217b/16, 217b/18, 217b/20, 217b/21, 217b/22, 218a/04, 218a/12, 218a/13, 218a/16, 218a/17, 218a/19, 218a/25, 218b/04, 218b/12, 218b/13, 218b/14, 218b/16, 218b/17, 218b/19, 218b/21, 218b/24, 219a/03, 219a/07, 219a/09, 219a/11, 219a/14, 219a/16, 219a/17, 219a/24, 219b/10, 219b/17, 219b/20, 219b/24, 220a/03, 220a/08, 220a/09, 220a/10, 220a/11, 220a/18, 220a/20, 220a/23, 220b/01, 220b/02, 220b/05, 220b/09, 220b/10, 220b/15, 220b/16, 220b/18, 220b/20, 220b/23, 220b/24, 221a/01, 221a/08, 221a/10, 221a/11, 221a/12, 221a/15, 221a/16, 221a/20, 221a/22, 221b/01, 221b/03, 221b/04, 221b/08, 221b/11, 221b/13, 221b/16, 221b/18, 221b/20, 221b/21, 221b/23, 222a/02, 222a/06, 222a/09, 222a/14, 222a/15, 222a/16, 222a/18, 222a/21, 222a/24, 222b/01, 222b/03, 222b/05, 222b/07, 222b/08, 222b/11, 222b/17, 222b/23, 222b/24, 223a/08, 223a/09, 223a/11, 223a/13, 223a/15, 223a/17, 223a/18, 223a/21, 223a/23, 223b/01, 223b/04, 223b/08, 223b/09, 223b/11, 223b/12, 223b/13, 223b/16, 223b/17, 223b/18, 223b/19, 223b/20, 223b/22, 223b/23, 224a/05, 224a/11, 224a/13, 224a/14, 224a/16, 224a/18, 224a/19, 224a/21, 224a/22, 224a/23, 224a/24, 224a/25, 224b/01, 224b/07, 224b/11, 224b/13, 224b/20, 224b/21, 224b/25, 225a/04, 225a/08, 225a/11, 225a/12, 225a/15, 225a/18, 225a/19, 225a/21, 225b/06, 225b/07, 225b/10, 225b/11, 225b/12, 225b/13, 225b/14, 225b/20, 225b/22, 225b/25, 226a/02, 226a/06, 226a/07, 226a/09, 226a/11, 226a/14, 226a/19, 226a/20, 226a/22, 226a/23, 226a/24, 226b/01, 226b/06, 226b/08, 226b/10, 226b/11, 226b/12, 226b/13, 226b/15, 226b/18, 226b/19, 226b/20, 226b/24, 226b/25, 227a/01, 227a/02, 227a/03, 227a/05, 227a/08, 227a/13, 227a/17, 227a/18, 227a/19, 227a/21, 227a/25, 227b/01, 227b/04, 227b/05, 227b/06, 227b/07, 227b/09, 227b/11, 227b/12, 227b/13, 227b/14, 227b/15, 227b/16, 227b/17, 227b/18, 227b/19, 227b/20, 227b/21,

227b/23, 227b/24, 227b/25, 228a/04, 228a/05, 228a/09, 228a/10, 228a/12, 228a/15, 228a/17, 228a/19, 228a/21, 228a/23, 228a/24, 228a/25, 228b/03, 228b/09, 228b/16, 228b/17, 228b/19, 228b/20, 228b/21, 228b/23, 228b/24, 229a/02, 229a/03, 229a/04, 229a/07, 229a/08, 229a/11, 229a/14, 229a/15, 229a/18, 229a/21, 229a/22, 229b/01, 229b/02, 229b/04, 229b/05, 229b/08, 229b/10, 229b/11, 229b/12, 229b/13, 229b/15, 229b/18, 229b/19, 229b/20, 229b/21, 229b/22, 229b/23, 230a/03, 230a/06, 230a/07, 230a/08, 230a/13, 230a/19, 230a/21, 230b/03, 230b/06, 230b/12, 230b/14, 230b/16, 230b/17, 230b/18, 230b/20, 230b/21, 230b/22, 230b/24, 231a/04, 231a/14, 231a/15, 231a/16, 231a/17, 231a/23, 231b/03, 231b/11, 231b/12, 231b/13, 231b/18, 231b/19, 231b/20, 231b/21, 231b/22, 231b/23, 231b/24, 231b/25, 232a/05, 232a/07, 232a/08, 232a/11, 232a/12, 232a/13, 232a/15, 232a/16, 232a/18, 232a/21, 232a/24, 232b/01, 232b/03, 232b/04, 232b/05, 232b/10, 232b/11, 232b/12, 232b/14, 232b/17, 232b/18, 232b/23, 232b/25, 233a/01, 233a/07, 233a/10, 233a/11, 233b/03, 233b/04, 233b/07, 233b/09, 233b/12, 233b/16, 233b/18, 233b/19, 233b/22, 233b/24, 233b/25, 234a/04, 234a/05, 234a/06, 234a/07, 234a/12, 234a/13, 234a/14, 234a/15, 234a/18, 234a/19, 234a/22, 234a/25, 234b/02, 234b/04, 234b/05, 234b/14, 234b/15, 234b/16, 234b/17, 234b/19, 234b/21, 234b/22, 234b/23, 235a/03, 235a/04, 235a/05, 235a/06, 235a/07, 235a/08, 235a/12, 235a/13, 235a/14, 235a/16, 235a/20, 235a/21, 235a/23, 235a/24, 235b/02, 235b/06, 235b/08, 235b/09, 235b/19, 235b/20, 235b/25, 236a/01, 236a/02, 236a/05, 236a/07, 236a/08, 236a/09, 236a/10, 236a/11, 236a/13, 236a/15, 236a/17, 236a/19, 236a/20, 236a/21, 236a/23, 236a/25, 236b/01, 236b/03, 236b/05, 236b/06, 236b/07, 236b/08, 236b/09, 236b/10, 236b/11, 236b/14, 236b/15, 236b/16, 236b/18, 236b/19, 237a/01, 237a/07, 237a/09, 237a/15, 237a/19, 237a/20, 237a/24, 237a/25, 237b/04, 237b/07, 237b/09, 237b/10, 237b/13, 237b/17, 237b/18, 237b/19, 237b/22, 238a/04, 238a/05, 238a/06, 238a/07, 238a/11, 238a/15, 238a/17, 238a/21, 238a/22, 238a/23, 238a/24, 238b/03, 238b/04, 238b/05, 238b/06, 238b/08, 238b/11, 238b/13, 238b/14, 238b/20, 238b/23, 238b/25, 239a/01, 239a/03, 239a/04, 239a/05, 239a/06, 239a/07, 239a/10, 239a/11, 239a/12, 239a/21, 239a/24, 239b/03, 239b/08, 239b/09, 239b/10, 239b/15, 239b/17, 239b/18, 239b/19, 239b/20, 239b/22, 239b/23, 239b/25, 240a/02, 240a/03, 240a/04, 240a/07, 240a/08, 240a/10, 240a/13, 240a/20, 240a/21, 240a/24, 240b/05, 240b/06, 240b/08, 240b/09, 240b/14, 240b/17, 240b/19, 241a/03, 241a/04, 241a/06, 241a/07, 241a/09, 241a/12, 241a/15, 241a/16, 241a/18, 241a/19, 241a/20, 241a/23, 241a/25, 241b/03,

241b/04, 241b/05, 241b/07, 241b/09, 241b/12, 241b/14, 241b/15, 241b/16, 241b/17, 241b/18, 241b/19, 241b/21, 241b/23, 241b/25, 242a/01, 242a/04, 242a/06, 242a/07, 242a/10, 242a/11, 242a/12, 242a/14, 242a/16, 242a/17, 242a/18, 242a/20, 242a/22, 242a/24, 242b/01, 242b/02, 242b/04, 242b/07, 242b/10, 242b/11, 242b/14, 242b/15, 242b/17, 242b/18, 242b/22, 242b/25, 243a/01, 243a/02, 243a/03, 243a/07, 243a/08, 243a/10, 243a/11, 243a/13, 243a/15, 243a/16, 243a/17, 243a/18, 243a/19, 243a/21, 243a/23, 243a/24, 243a/25, 243b/01, 243b/02, 243b/04, 243b/05, 243b/06, 243b/07, 243b/08, 243b/09, 243b/10, 243b/11, 243b/12, 243b/13, 243b/14, 243b/15, 243b/16, 243b/17, 243b/18, 243b/20, 243b/21, 243b/22, 243b/23, 243b/24, 243b/25, 244a/01, 244a/02, 244a/03, 244a/06, 244a/07, 244a/08, 244a/09, 244a/10, 244a/15, 244a/16, 244a/17, 244a/19, 244a/20, 244a/21, 244a/22, 244a/23, 244a/25, 244b/01, 244b/02, 244b/04, 244b/06, 244b/07, 244b/09, 244b/11, 244b/12, 244b/13, 244b/17, 244b/18, 244b/19, 244b/20, 244b/22, 244b/24, 245a/09, 245a/13, 245a/15, 245a/16, 245a/19, 245a/22, 245a/23, 245a/24, 245b/02, 245b/03, 245b/10, 245b/12, 245b/14, 245b/15, 245b/16, 245b/24, 245b/25, 246a/04, 246a/05, 246a/09, 246a/11, 246a/19, 246b/01, 246b/04, 246b/05, 246b/10, 246b/11, 246b/14, 246b/15, 246b/18, 246b/20, 247a/01, 247a/04, 247a/11, 247a/13, 247a/14, 247a/16, 247a/22, 247a/23, 247a/24, 247b/01, 247b/03, 247b/07, 247b/09, 247b/11, 247b/13, 247b/14, 247b/15, 247b/19, 247b/20, 247b/21, 247b/25, 248a/01, 248a/02, 248a/03, 248a/05, 248a/07, 248a/08, 248a/10, 248a/12, 248a/14, 248a/15, 248a/16, 248a/17, 248a/19, 248a/20, 248a/22, 248a/23, 248a/25, 248b/05, 248b/06, 248b/07, 248b/08, 248b/09, 248b/10, 248b/11, 248b/12, 248b/14, 248b/15, 248b/18, 248b/20, 248b/21, 248b/22, 248b/23, 248b/24, 249a/01, 249a/02, 249a/03, 249a/05, 249a/07, 249a/08, 249a/09, 249a/10, 249a/11, 249a/12, 249a/14, 249a/15, 249a/18, 249a/19, 249a/20, 249a/22, 249a/23, 249a/24, 249a/25, 249b/01, 249b/02, 249b/04, 249b/05, 249b/06, 249b/10, 249b/11, 249b/13, 249b/15, 249b/17, 249b/18, 249b/21, 249b/22, 249b/23, 249b/25, 250a/01, 250a/02, 250a/03, 250a/05, 250a/06, 250a/07, 250a/09, 250a/10, 250a/12, 250a/16, 250a/17, 250a/18, 250a/20, 250a/21, 250b/01, 250b/03, 250b/04, 250b/05, 250b/06, 250b/09, 250b/10, 250b/11, 250b/12, 250b/14, 250b/15, 250b/16, 250b/17, 250b/18, 250b/19, 250b/21, 250b/22, 250b/23, 250b/24, 250b/25, 251a/08, 251a/09, 251a/10, 251a/12, 251a/13, 251a/14, 251a/17, 251a/19, 251a/22, 251a/23, 251a/24, 251b/02, 251b/03, 251b/04, 251b/06, 251b/08, 251b/09, 251b/11, 251b/13, 251b/14, 251b/15,

251b/18, 251b/21, 251b/23, 252a/01, 252a/02, 252a/04, 252a/05, 252a/06, 252a/08, 252a/09, 252a/13, 252a/14, 252a/15, 252a/20, 252a/23, 252b/03, 252b/04, 252b/05, 252b/06, 252b/07, 252b/09, 252b/10, 252b/11, 252b/15, 252b/16, 252b/17, 252b/19, 252b/20, 252b/21, 252b/23, 252b/24, 252b/25, 253a/01, 253a/03, 253a/14, 253a/19, 253a/20, 253a/24, 253a/25, 253b/03, 253b/05, 253b/08, 253b/09, 253b/10, 253b/11, 253b/13, 253b/15, 253b/18, 253b/19, 253b/20, 253b/21, 254a/02, 254a/08, 254a/09, 254a/10, 254a/14, 254a/21, 254a/25, 254b/03, 254b/04, 254b/06, 254b/08, 254b/10, 254b/12, 254b/14, 254b/20, 254b/22, 254b/23, 254b/24, 255a/02, 255a/03, 255a/04, 255a/05, 255a/06, 255a/08, 255a/10, 255a/11, 255a/12, 255a/13, 255a/16, 255a/24, 255a/25, 255b/01, 255b/02, 255b/04, 255b/05, 255b/07, 255b/08, 255b/17, 255b/18, 255b/19, 255b/22, 255b/23, 255b/24, 256a/05, 256a/06, 256a/07, 256a/14, 256a/16, 256a/17, 256a/19, 256a/25, 256b/01, 256b/02, 256b/04, 256b/09, 256b/18, 256b/19, 256b/20, 256b/21, 256b/25, 257a/01, 257a/03, 257a/05, 257a/07, 257a/08, 257a/09, 257a/12, 257a/13, 257a/17, 257a/20, 257a/23, 257a/24, 257b/01, 257b/03, 257b/04, 257b/06, 257b/08, 257b/09, 257b/11, 257b/12, 257b/13, 257b/14, 257b/15, 257b/19, 257b/23, 257b/24, 257b/25, 258a/01, 258a/02, 258a/06, 258a/07, 258a/08, 258a/09, 258a/10, 258a/12, 258a/13, 258a/15, 258a/16, 258a/18, 258a/21, 258a/22, 258a/23, 258a/25, 258b/02, 258b/03, 258b/05, 258b/06, 258b/08, 258b/09, 258b/12, 258b/14, 258b/15, 258b/16, 258b/17, 258b/19, 258b/20, 258b/23, 258b/24, 258b/25, 259a/01, 259a/03, 259a/09, 259a/10, 259a/11, 259a/14, 259a/15, 259a/17, 259a/18, 259a/24, 259a/25, 259b/01, 259b/03, 259b/04, 259b/08, 259b/09, 259b/10, 259b/11, 259b/12, 259b/14, 259b/15, 259b/16, 259b/17, 259b/18, 259b/19, 259b/20, 259b/21, 259b/23, 259b/24, 259b/25, 260a/01, 260a/02, 260a/09, 260a/13, 260a/14, 260a/16, 260a/17, 260a/18, 260a/23, 260a/24, 260a/25, 260b/01, 260b/02, 260b/03, 260b/05, 260b/06, 260b/07, 260b/08, 260b/11, 260b/12, 260b/13, 260b/14, 260b/16, 260b/18, 260b/19, 260b/20, 260b/23, 260b/25, 261a/03, 261a/10, 261a/11, 261a/15, 261a/18, 261a/19, 261a/22, 261a/24, 261a/25, 261b/01, 261b/02, 261b/05, 261b/07, 261b/08, 261b/10, 261b/12, 261b/13, 261b/14, 261b/16, 261b/17, 261b/18, 261b/21, 261b/25, 262a/01, 262a/05, 262a/07, 262a/08, 262a/09, 262a/11, 262a/24, 262b/07, 262b/08, 262b/09, 262b/11, 262b/16, 262b/20, 262b/24, 262b/25, 263a/07, 263a/08, 263a/09, 263a/11, 263a/12, 263a/14, 263a/15, 263a/16, 263a/17, 263a/18, 263a/20, 263b/01, 263b/02, 263b/07, 263b/08, 263b/14, 263b/20, 263b/22, 264a/04, 264a/05, 264a/07, 264a/09, 264a/12, 264a/16,

264a/17, 264a/21, 264a/22, 264a/23, 264a/24, 264a/25, 264b/02, 264b/04, 264b/05, 264b/06, 264b/09, 264b/14, 264b/19, 264b/23, 264b/25, 265a/03, 265a/05, 265a/10, 265a/11, 265a/17, 265a/20, 265a/24, 265a/25, 265b/01, 265b/04, 265b/08, 265b/11, 265b/12, 265b/13, 265b/15, 265b/16, 265b/17, 265b/18, 265b/19, 265b/20, 265b/23, 265b/24, 266a/01, 266a/03, 266a/04, 266a/05, 266a/06, 266a/07, 266a/08, 266a/09, 266a/11, 266a/12, 266a/14, 266a/20, 266a/24, 266b/05, 266b/06, 266b/09, 266b/11, 266b/12, 266b/13, 266b/15, 266b/16, 266b/18, 266b/20, 266b/22, 266b/23, 266b/25, 267a/04, 267a/05, 267a/06, 267a/08, 267a/09, 267a/11, 267a/14, 267a/19, 267a/24, 267b/05, 267b/07, 267b/08, 267b/12, 267b/14, 267b/16, 267b/19, 267b/20, 267b/22, 267b/24, 268a/03, 268a/06, 268a/08, 268a/09, 268a/12, 268a/16, 268a/17, 268a/21, 268a/22, 268a/25, 268b/04, 268b/06, 268b/07, 268b/09, 268b/10, 268b/11, 268b/16, 268b/23, 269a/01, 269a/03, 269a/05, 269a/14, 269a/17, 269b/05, 269b/15, 269b/16, 269b/17, 269b/18, 269b/19, 269b/22, 269b/25, 270a/02, 270a/04, 270a/15, 270a/18, 270a/20, 270a/25, 270b/01, 270b/02, 270b/06, 270b/10, 270b/11, 270b/13, 270b/16, 270b/18, 270b/20, 270b/22, 270b/24, 271a/01, 271a/02, 271a/05, 271a/06, 271a/07, 271a/09, 271a/12, 271a/24, 271a/25, 271b/02, 271b/09, 271b/10, 271b/11, 271b/12, 271b/20, 271b/22, 271b/23, 272a/04, 272a/06, 272a/09, 272a/11, 272a/13, 272a/14, 272a/15, 272a/19, 272a/21, 272a/24, 272b/01, 272b/02, 272b/05, 272b/07, 272b/08, 272b/09, 272b/11, 272b/12, 272b/13, 272b/16, 272b/18, 272b/19, 272b/20, 272b/22, 272b/25, 273a/01, 273a/04, 273a/05, 273a/08, 273a/09, 273a/10, 273a/12, 273a/13, 273a/14, 273a/16, 273a/17, 273a/18, 273a/21, 273a/22, 273a/25, 273b/05, 273b/08, 273b/11, 273b/13, 273b/15, 273b/16, 273b/17, 273b/24, 274a/04, 274a/05, 274a/07, 274a/08, 274a/11, 274a/12, 274a/17, 274a/18, 274a/19, 274a/20, 274a/21, 274a/22, 274b/01, 274b/02, 274b/04, 274b/05, 274b/06, 274b/07, 274b/08, 274b/09, 274b/11, 274b/14, 274b/15, 274b/16, 274b/17, 274b/18, 274b/20, 274b/21, 275a/02, 275a/04, 275a/06, 275a/08, 275a/10, 275a/13, 275a/16, 275a/17, 275a/19, 275a/21, 275a/24, 275b/02, 275b/05, 275b/07, 275b/09, 275b/12, 275b/13, 275b/18, 275b/21, 275b/22, 275b/23, 275b/25, 276a/01, 276a/02, 276a/03, 276a/04, 276a/06, 276a/07, 276a/08, 276a/13, 276a/18, 276a/22, 276a/23, 276a/25, 276b/02, 276b/05, 276b/06, 276b/10, 276b/13, 276b/14, 276b/15, 276b/18, 277a/01, 277a/02, 277a/05, 277a/08, 277a/12, 277a/17, 277a/19, 277a/20, 277a/21, 277a/22, 277a/23, 277a/25, 277b/02, 277b/11, 277b/12, 277b/14, 277b/16, 277b/17, 277b/19, 277b/21, 277b/24, 277b/25, 278a/01, 278a/02, 278a/03, 278a/06,

278a/08, 278a/09, 278a/11, 278a/19, 278a/20, 278a/23, 278a/25, 278b/05, 278b/06, 278b/08, 278b/09, 278b/10, 278b/11, 278b/14, 278b/15, 278b/16, 278b/18, 278b/20, 278b/22, 278b/23, 279a/01, 279a/05, 279a/07, 279a/08, 279a/10, 279a/12, 279a/13, 279a/15, 279a/20, 279a/21, 279a/22, 279a/23, 279a/24, 279b/01, 279b/04, 279b/08, 279b/12, 279b/15, 279b/16, 279b/17, 279b/20, 279b/23, 280a/04, 280a/09, 280a/11, 280a/12, 280a/15, 280a/16, 280a/18, 280a/21, 280a/22, 280a/23, 280b/03, 280b/05, 280b/06, 280b/07, 280b/08, 280b/10, 280b/16, 280b/17, 280b/18, 280b/19, 280b/21, 280b/24, 281a/01, 281a/02, 281a/04, 281a/07, 281a/13, 281a/15, 281a/17, 281a/18, 281a/20, 281a/22, 281b/01, 281b/02, 281b/03, 281b/04, 281b/06, 281b/09, 281b/12, 281b/13, 281b/14, 281b/16, 281b/17, 281b/19, 281b/21, 281b/22, 282a/01, 282a/03, 282a/04, 282a/07, 282a/08, 282a/10, 282a/12, 282a/13, 282a/17, 282a/20, 282a/22, 282a/25, 282b/01, 282b/05, 282b/10, 282b/11, 282b/13, 282b/15, 282b/17, 282b/23, 283a/01, 283a/03, 283a/04, 283a/05, 283a/06, 283a/08, 283a/13, 283a/16, 283a/17, 283a/19, 283a/20, 283a/23, 283a/24, 283a/25, 283b/02, 283b/07, 283b/08, 283b/10, 283b/12, 283b/13, 283b/14, 283b/17, 283b/18, 283b/22, 283b/23, 283b/24, 283b/25, 284a/01, 284a/02, 284a/03, 284a/07, 284a/08, 284a/14, 284a/15, 284a/16, 284a/17, 284a/18, 284a/21, 284a/23, 284b/01, 284b/02, 284b/04, 284b/05, 284b/11, 284b/12, 284b/13, 284b/16, 284b/20, 284b/21, 284b/22, 285a/01, 285a/04, 285a/09, 285a/11, 285a/15, 285a/16, 285a/17, 285a/18, 285a/20, 285a/21, 285a/22, 285a/23, 285a/24, 285a/25, 285b/01, 285b/02, 285b/06, 285b/11, 285b/13, 285b/14, 285b/15, 285b/17, 285b/18, 285b/19, 285b/20, 285b/21, 285b/23, 285b/24, 286a/01, 286a/03, 286a/04, 286a/05, 286a/06, 286a/08, 286a/09, 286a/13, 286a/16, 286a/17, 286a/18, 286a/22, 286a/23, 286a/24, 286a/25, 286b/01, 286b/04, 286b/05, 286b/06, 286b/09, 286b/11, 286b/15, 286b/20, 286b/21, 286b/23, 286b/25, 287a/04, 287a/08, 287a/10, 287a/16, 287a/18, 287a/23, 287b/01, 287b/02, 287b/04, 287b/08, 287b/11, 287b/16, 287b/17, 287b/18, 287b/20, 287b/21, 287b/23, 287b/25, 288a/05, 288a/09, 288a/10, 288a/11, 288a/12, 288a/15, 288a/16, 288a/18, 288a/19, 288a/20, 288a/24, 288b/01, 288b/04, 288b/05, 288b/09, 288b/12, 288b/13, 288b/20, 288b/25, 289a/03, 289a/06, 289a/08, 289a/10, 289a/12, 289a/13, 289a/16, 289a/18, 289a/19, 289a/21, 289b/02, 289b/04, 289b/05, 289b/07, 289b/08, 289b/10, 289b/11, 289b/14, 289b/15, 289b/17, 289b/19, 289b/22, 289b/25, 290a/03, 290a/04, 290a/06, 290a/07, 290a/08, 290a/11, 290a/13, 290a/14, 290a/15, 290a/19, 290a/20, 290a/21, 290a/23, 290a/24, 290a/25, 290b/01,

290b/03, 290b/04, 290b/06, 290b/08, 290b/10, 290b/14, 290b/15, 290b/18, 290b/20, 290b/21, 290b/23, 290b/25, 291a/01, 291a/03, 291a/04, 291a/05, 291a/09, 291a/10, 291a/13, 291a/15, 291a/16, 291a/23, 291b/03, 291b/13, 291b/15, 291b/18, 291b/19, 291b/20, 291b/23, 291b/25, 292a/05, 292a/09, 292a/12, 292a/13, 292a/14, 292a/18, 292a/19, 292a/20, 292a/24, 292b/01, 292b/03, 292b/04, 292b/06, 292b/07, 292b/10, 292b/12, 292b/13, 292b/19, 292b/20, 292b/21, 292b/23, 292b/24, 293a/05, 293a/07, 293a/08, 293a/09, 293a/11, 293a/13, 293a/17, 293a/19, 293a/20, 293a/23, 293a/24, 293b/01, 293b/02, 293b/13, 293b/20, 294a/01, 294a/02, 294a/03, 294a/04, 294a/05, 294a/07, 294a/15, 294a/16, 294a/20, 294a/21, 294a/22, 294a/25, 294b/02, 294b/03, 294b/04, 294b/05, 294b/07, 294b/08, 294b/09, 294b/14, 294b/15, 294b/16, 294b/19, 294b/21, 294b/23, 294b/24, 295a/01, 295a/04, 295a/08, 295a/09, 295a/11, 295a/13, 295a/14, 295a/17, 295a/18, 295a/20, 295a/22, 295a/23, 295a/24, 295b/02, 295b/03, 295b/04, 295b/06, 295b/07, 295b/12, 295b/14, 295b/17, 295b/19, 295b/20, 295b/21, 295b/23, 296a/02, 296a/05, 296a/06, 296a/07, 296a/09, 296a/11, 296a/13, 296a/14, 296a/16, 296a/17, 296a/19, 296a/21, 296a/22, 296b/02, 296b/05, 296b/06, 296b/07, 296b/10, 296b/12, 296b/17, 296b/18, 296b/20, 296b/22, 296b/25, 297a/03, 297a/05, 297a/07, 297a/08, 297a/09, 297a/11, 297a/13, 297a/14, 297a/15, 297a/16, 297a/20, 297a/24, 297b/01, 297b/03, 297b/06, 297b/08, 297b/11, 297b/12, 297b/17, 297b/18, 297b/21, 297b/22, 297b/25, 298a/02, 298a/03, 298a/06, 298a/09, 298a/10, 298a/11, 298a/12, 298a/13, 298a/14, 298a/15, 298a/19, 298a/21, 298a/22, 298a/25, 298b/01, 298b/02, 298b/05, 298b/06, 298b/07, 298b/10, 298b/19, 298b/21, 299a/07, 299a/08, 299a/09, 299a/12, 299a/15, 299a/17, 299a/18, 299a/21, 299b/01, 299b/06, 299b/07, 299b/08, 299b/09, 299b/14, 299b/18, 299b/19, 299b/20, 299b/22, 299b/23, 300a/03, 300a/04, 300a/08, 300a/11, 300a/12, 300a/17, 300a/18, 300a/21, 300a/24, 300b/01, 300b/02, 300b/08, 300b/10, 300b/12, 300b/21, 300b/23, 300b/25, 301a/01, 301a/02, 301a/04, 301a/05, 301a/06, 301a/09, 301a/10, 301a/11, 301a/15, 301a/16, 301a/19, 301a/20, 301a/21, 301a/22, 301a/23, 301a/24, 301a/25, 301b/01, 301b/02, 301b/04, 301b/05, 301b/09, 301b/10, 301b/11, 301b/12, 301b/16, 301b/17, 301b/23, 302a/03, 302a/07, 302a/14, 302a/15, 302a/17, 302a/18, 302a/20, 302a/21, 302b/03, 302b/04, 302b/05, 302b/06, 302b/08, 302b/10, 302b/11, 302b/18, 302b/20, 302b/23, 303a/03, 303a/06, 303a/09, 303a/13, 303a/15, 303a/17, 303a/18, 303a/19, 303a/21, 303a/22, 303a/23, 303b/01, 303b/03, 303b/04, 303b/09, 303b/11, 303b/12, 303b/13, 303b/16, 303b/17, 303b/18,

303b/20, 303b/22, 303b/24, 304a/01, 304a/06, 304a/08, 304a/12, 304a/14, 304a/16, 304a/17, 304a/21, 304a/23, 304b/01, 304b/04, 304b/09, 304b/11, 304b/13, 304b/17, 304b/18, 304b/20, 304b/23, 305a/02, 305a/03, 305a/04, 305a/06, 305a/07, 305a/08, 305a/10, 305a/11, 305a/12, 305a/16, 305a/18, 305a/21, 305a/23, 305b/01, 305b/02, 305b/10, 305b/11, 305b/13, 305b/18, 305b/20, 305b/21, 305b/22, 306a/05, 306a/06, 306a/10, 306a/11, 306a/15, 306a/16, 306a/17, 306a/18, 306a/21, 306a/24, 306a/25, 306b/02, 306b/03, 306b/06, 306b/07, 306b/10, 306b/11, 306b/12, 306b/14, 306b/15, 306b/17, 306b/18, 306b/20, 307a/01, 307a/03, 307a/05, 307a/07, 307a/09, 307a/10, 307a/11, 307a/12, 307a/18, 307a/23, 307a/24, 307b/01, 307b/02, 307b/04, 307b/07, 307b/11, 307b/12, 307b/15, 307b/20, 307b/22, 307b/24, 308a/02, 308a/03, 308a/08, 308a/10, 308a/11, 308a/13, 308a/14, 308a/17, 308a/21, 308a/24, 308b/03, 308b/06, 308b/07, 308b/13, 308b/20, 308b/22, 308b/24, 308b/25, 309a/02, 309a/03, 309a/09, 309a/13, 309a/15, 309a/17, 309a/20, 309a/23, 309a/24, 309a/25, 309b/01, 309b/03, 309b/05, 309b/09, 309b/10, 309b/12, 309b/13, 309b/16, 309b/17, 309b/18, 309b/20, 309b/24, 309b/25, 310a/01, 310a/02, 310a/03, 310a/06, 310a/07, 310a/08, 310a/09, 310a/11, 310a/14, 310a/15, 310a/16, 310a/17, 310a/18, 310a/20, 310a/21, 310a/22, 310a/25, 310b/03, 310b/04, 310b/05, 310b/11, 310b/14, 310b/17, 310b/19, 310b/20, 310b/24, 311a/01, 311a/04, 311a/07, 311a/09, 311a/14, 311a/17, 311a/20, 311a/24, 311b/01, 311b/02, 311b/05, 311b/08, 311b/09, 311b/13, 311b/20, 311b/22, 311b/24, 312a/10, 312a/12, 312a/13, 312a/14, 312a/21, 312a/24, 312b/12, 312b/19, 312b/20, 312b/21, 312b/22, 312b/24, 313a/05, 313a/07, 313a/09, 313a/11, 313a/12, 313a/13, 313a/14, 313a/16, 313a/17, 313a/18, 313a/21, 313a/23, 313a/25, 313b/01, 313b/03, 313b/07, 313b/08, 313b/11, 313b/14, 313b/16, 313b/18, 313b/19, 313b/20, 313b/22, 313b/23, 313b/24, 313b/25, 314a/01, 314a/02, 314a/03, 314a/04, 314a/07, 314a/08, 314a/09, 314a/10, 314a/11, 314a/18, 314a/19, 314a/20, 314a/21, 314a/22, 314a/23, 314a/24, 314a/25, 314b/01, 314b/03, 314b/04, 314b/07, 314b/08, 314b/09, 314b/10, 314b/11, 314b/12, 314b/14, 314b/16, 314b/22, 314b/24, 314b/25, 315a/01, 315a/03, 315a/06, 315a/08, 315a/25, 315b/02, 315b/03, 315b/06, 315b/09, 315b/10, 315b/12, 315b/14, 315b/15, 315b/18, 315b/24, 316a/01, 316a/02, 316a/09, 316a/11, 316a/12, 316a/14, 316a/15, 316a/16, 316a/17, 316a/18, 316a/19, 316a/21, 316b/02, 316b/03, 316b/04, 316b/05, 316b/06, 316b/08, 316b/09, 316b/10, 316b/14, 316b/15, 316b/17, 316b/18, 316b/19, 316b/23, 316b/25, 317a/02, 317a/04, 317a/06, 317a/08, 317a/11, 317a/12, 317a/16, 317a/17,

317a/18, 317a/19, 317a/21, 317a/23, 317a/24, 317b/02, 317b/03, 317b/08, 317b/11, 317b/12, 317b/14, 317b/15, 317b/17, 317b/18, 317b/20, 317b/21, 317b/24, 318a/03, 318a/04, 318a/08, 318a/09, 318a/10, 318a/15, 318a/16, 318a/23, 318a/25, 318b/02, 318b/03, 318b/04, 318b/06, 318b/07, 318b/08, 318b/09, 318b/11, 318b/13, 318b/15, 318b/16, 318b/21, 318b/22, 318b/24, 318b/25, 319a/02, 319a/05, 319a/06, 319a/07, 319a/09, 319a/10, 319a/11, 319a/13, 319a/14, 319a/18, 319a/20, 319a/22, 319a/25, 319b/01, 319b/02, 319b/03, 319b/04, 319b/06, 319b/11, 319b/13, 319b/14, 319b/15, 319b/16, 319b/17, 319b/18, 319b/19, 319b/21, 319b/22, 319b/24, 319b/25, 320a/06, 320a/08, 320a/09, 320a/12, 320a/14, 320a/17, 320a/19, 320a/22, 320a/24, 320a/25, 320b/01, 320b/02, 320b/04, 320b/06, 320b/08, 320b/09, 320b/10, 320b/11, 320b/12, 320b/13, 320b/14, 320b/15, 320b/16, 320b/19, 320b/21, 320b/24, 321a/02, 321a/05, 321a/06, 321a/07, 321a/08, 321a/10, 321a/11, 321a/12, 321a/13, 321a/14, 321a/15, 321a/16, 321a/17, 321a/18, 321a/19, 321a/21, 321a/22, 321a/23, 321a/25, 321b/01, 321b/02, 321b/10, 321b/12, 321b/13, 321b/14, 321b/21, 321b/22, 321b/24, 322a/01, 322a/09, 322a/12, 322a/15, 322a/17, 322b/01, 322b/02, 322b/06, 322b/08, 322b/10, 322b/13, 322b/14, 322b/15, 322b/16, 322b/17, 322b/20, 322b/21, 322b/22, 322b/24, 323a/01, 323a/05, 323a/12, 323a/14, 323a/16, 323a/18, 323a/19, 323a/20, 323a/22, 323a/23, 323b/01, 323b/06, 323b/08, 323b/10, 323b/11, 323b/12, 323b/14, 323b/17, 323b/24, 323b/25, 324a/07, 324a/11, 324a/13, 324a/18, 324a/22, 324a/25, 324b/02, 324b/05, 324b/06, 324b/08, 324b/09, 324b/11, 324b/17, 324b/18, 324b/19, 324b/22, 324b/24, 325a/01, 325a/02, 325a/06, 325a/09, 325a/11, 325a/13, 325a/17, 325a/20, 325a/22, 325b/01, 325b/02, 325b/03, 325b/07, 325b/09, 325b/11, 325b/15, 325b/16, 325b/17, 325b/19, 325b/20, 325b/21, 325b/24, 325b/25, 326a/02, 326a/04, 326a/05, 326a/09, 326a/10, 326a/11, 326a/12, 326a/14, 326a/15, 326a/17, 326a/19, 326a/20, 326a/22, 326b/03, 326b/04, 326b/05, 326b/06, 326b/08, 326b/12, 326b/13, 326b/15, 326b/16, 326b/18, 326b/19, 326b/24, 327a/02, 327a/03, 327a/04, 327a/05, 327a/09, 327a/10, 327a/12, 327a/13, 327a/14, 327a/15, 327a/16, 327a/17, 327a/18, 327a/22, 327a/23, 327a/24, 327a/25, 327b/01, 327b/03, 327b/04, 327b/05, 327b/08, 327b/09, 327b/11, 327b/13, 327b/16, 327b/18, 327b/23, 328a/02

kibār <Ar. Büyükler, ulular -1-

k. 064b/14

kibir *bk. kibr* -2-

merdüm-i k. 075b/04

k.+ le 023b/07

kibr <Ar. Büyüklük taslama -16-

k. 038b/07, 075b/18, 075b/21, 080a/17, 188b/15, 290a/22

k.+ i 280a/13

k.+ ile 080a/18

k.+ le 042a/14

k. ü kīn 291a/02

k. ü kīnden 259a/16

k. ü kīni 247a/11

k. ü kīnile 277b/18, 281b/05

k.+ üŋ 075b/21

k. ėt- Büyüklük taslamak 163a/18

kibrīt <Ar. Kükürt -2-

k. 116b/12

k.+ ile 116b/14

kiçi Küçük -72-

k. 013b/12, 038a/18, 038a/22, 056a/07, 058a/18, 103b/05, 119b/24, 131b/15, 131b/22, 144a/20, 152b/01, 154a/19, 155b/01, 163b/18, 184a/15, 184a/21, 185a/08, 188b/15, 190a/19, 195a/12, 209b/12, 213b/24, 231b/03, 232b/12, 255b/06, 263b/19, 273a/01, 275b/06, 317a/17, 323a/15, 323a/17

ulu k. 006a/24, 007b/25, 008a/01, 010b/05, 011b/25, 017b/21, 021b/24, 022a/01, 036b/06, 036b/13, 041a/12, 044a/21, 233a/03, 244a/02, 304b/21

k.+ de 026b/07, 111b/21, 267a/20

k.+ den 208b/07, 289a/03

k.+ dür 094a/09

k.+ ler 193a/20

k.+ lerden 040b/16

k.+ lere 017a/09

k.+ lerin 168a/10

k.+ lerüŋ 088a/09, 144b/22

k.+ nüŋ 231b/01

k.+ ŋüz 043b/06

k.+ si 013a/18, 018a/02, 071b/16

k.+ sini 038b/21

k.+ ydi 203a/12

k.+ ye 183a/04

k.+ yem 276b/01

k.+ yi 213b/24

uludan k.+ yi bilmeye 319b/22

uluyı k. +yi bilür 266b/03

uluyı k. +yi bilürsin 303b/03

k. ol- Küçük olmak 226b/17

kiçicek Küçücük -1-

k. ol- Küçücük olmak 272a/14

kiçilik Küçüklük -2-

k. 219a/14, 259b/02

kiçirek Küçücük -3-

k. 098b/20, 098b/24, 166b/17

kihrim Turanlı bir kahraman -15-

k. 261a/23, 261b/07, 261b/08, 261b/24, 261b/25, 262a/02

k.-i çīn 261a/21

k.-i nā-bekār 048b/20

k.-i şīrem 261a/25

k.+ e 262a/04

k.+ i 262a/11

k.+ ile 261b/07

k.+ üŋ 261b/05, 261b/23, 262a/23

kihter <Far. Teba, mahiyetteki halk -3-

k. 030b/17

k.+ üŋem 032a/03

k. ol- Hükümdarın buyruğu altına girmek 003a/22

kihterlik Küçüklük, *mec.* Emir altında olmayı kabullenmek -2-

k.+ den 044a/08

k. eyle- Emir altına girmek 020b/07

kil <Far. *(gīl)* Kil -3-

k. 150b/22

k. ol- Balçık olma 003a/09

k.+ üŋ 150b/22

ḳīl <Ar. Söz -3-

ḳ. 091a/24

ḳāl u ḳ. 064a/06

ḳāl u ḳ.+ den 058a/06

kilīd <Far. Kilit -23-

k. 017a/23, 031a/08, 039b/05

k.+ dür 249a/03

k.+ i 208a/16, 208a/21, 293a/04

k.+ in 176a/24, 300b/07

k.+ ini 076b/16, 095a/22, 138b/18, 148b/05, 149b/03, 232b/08, 238b/19, 241a/09, 252a/22

k.+ iyle 032b/20

k. ḳıl- Kilitlemek 145b/05

k. ur- Kilitlemek 200b/10, 240b/07, 240a/20

kilīdle- Kilitlemek -1-

k.- yüp 149a/25

kilik Kalem -1-

k.+ inden 033b/07

kilīsā <Far. Kilise -17-

k. 057a/11, 283b/10, 283b/22, 284a/10, 287b/16, 294a/10, 326b/25

k.+ da 052b/11

k.+ larda 314a/12

k.+ nuŋ 283b/03, 283b/22

k.+ sına 052a/24

k.+ ya 283b/02, 287b/16

k.+ yı 284a/10, 284a/17, 327a/12

kim 1. ki 2. Kim soru zamiri -780-

k. 002a/15, 002b/06, 004a/11, 004b/10, 005a/09, 005a/19, 005b/08, 005b/11, 006a/07, 007a/02, 007a/03, 007a/05, 007a/18, 007a/22, 007a/22, 007b/06, 008a/04, 008a/05, 008b/11, 009a/13, 009b/05, 011a/07, 011a/19, 011b/21, 011b/25, 012a/01,

012a/10, 012a/16, 013b/04, 014a/08, 015a/15, 015a/22, 015a/24, 016a/05, 018a/01, 019a/20, 021a/20, 021a/24, 024b/12, 025a/14, 026b/10, 027a/04, 027b/12, 028a/14, 030a/15, 030b/16, 030b/20, 031a/03, 031a/13, 031a/14, 032b/25,
033b/18, 034a/17, 034a/18, 034a/20, 035a/03, 035a/05, 035b/19, 036a/17, 036a/25, 036b/05, 039a/24, 040a/20, 040b/11, 042a/03, 042a/06, 042a/07, 042a/25, 042b/25, 043a/17, 043b/11, 045b/05, 047a/10, 047a/15, 047a/16, 047a/17, 047b/16, 048a/16, 048b/16, 049a/03, 049b/02, 049b/06, 050a/08, 050a/17, 050a/25, 050b/01, 050b/07, 051b/16, 051b/23, 052a/04, 052a/06, 052a/07, 052a/08, 052a/09, 052a/10, 052a/11, 052a/12, 052b/24, 052b/25, 053a/04, 054a/21, 054b/06, 054b/21, 055b/02, 055b/05, 055b/07, 055b/13, 056a/01, 057a/07, 057a/14, 058a/04, 058b/10, 059a/01, 059a/02, 059b/12, 059b/13, 059b/14, 059b/21, 061a/05, 062a/19, 063a/15, 063a/16, 064a/02, 064a/05, 064a/06, 064a/07, 064b/14, 064b/17, 064b/18, 064b/19, 066b/16, 066b/20, 066b/23, 067a/04, 067a/11, 067a/20, 067a/21, 067b/03, 068b/01, 068b/02, 068b/16, 068b/17, 069a/12, 069a/13, 069b/05, 069b/06, 069b/10, 069b/11, 071a/18, 071b/20, 071b/22, 071b/23, 072b/15, 073a/11, 073b/10, 073b/22, 074a/06, 074a/24, 074a/25, 075a/04, 075a/05, 075b/01, 075b/17, 075b/18, 075b/19, 076a/21, 077a/05, 078b/22, 078b/23, 078b/24, 078b/25, 079a/01, 079b/04, 079b/07, 079b/19, 080a/08, 080a/19, 080b/10, 080b/11, 081a/19, 081b/19, 081b/21, 081b/22, 081b/23, 081b/24,
082b/01, 082b/16, 082b/17, 082b/19, 083a/01, 083a/06, 083b/22, 084b/13, 084b/14, 084b/15, 085a/13, 085b/09, 086a/02, 086a/08, 086a/09, 086a/15, 086a/19, 086b/03, 086b/04, 086b/06, 087a/10, 087a/17, 087b/14, 087b/16, 087b/18, 088a/24, 088a/25, 088b/05, 088b/09, 088b/13, 089a/07, 089a/08, 089a/11, 089a/12, 089b/06, 090a/09, 090a/11, 090b/10, 090b/12, 091b/11, 092a/04, 092a/09, 092a/10, 092a/11, 092b/10, 092b/20, 093a/02, 093a/12, 093a/23, 093b/10, 093b/11, 094a/10, 094a/20, 094b/08, 094b/10, 094b/11, 094b/23, 095a/07, 095a/13, 095b/11, 095b/12, 096a/18, 097b/03, 097b/04, 098a/21, 098a/23, 098b/13, 100b/03, 100b/25, 101a/16, 101a/25, 101b/01, 101b/17, 102a/04, 102a/22, 102b/05, 103a/03, 103a/20, 103a/23, 103b/16, 103b/19, 100b/04, 104b/07, 105a/15, 105a/16, 105b/13, 105b/24, 106a/15, 106a/22, 106b/08, 106b/09, 106b/10, 107a/16, 107a/17, 107a/21, 107a/24, 107b/05, 107b/10, 107b/24, 108a/24, 108b/21, 108b/22, 108b/23, 108b/24, 109a/13, 109a/19, 109b/12, 109b/15, 110b/24, 111a/02, 111a/03, 111a/06, 111a/07, 111a/19, 111b/16, 111b/17, 111b/18, 112a/01, 112a/09, 112a/11, 112a/12, 112a/13, 114a/20, 114b/01, 115a/06, 115b/02, 115b/03, 115b/05, 115b/11, 115b/13, 115b/14, 116a/06, 116b/17, 117a/13, 117b/03,

227b/12, 227b/17, 241b/14, 242a/19, 242b/04, 242b/07, 247a/13, 249a/09, 249a/10, 249a/12, 258a/06, 258a/10, 278a/09, 283b/25, 285a/21, 294b/24, 318b/07, 324b/09

k.+ e 026a/23, 034a/18, 043a/24, 050b/16, 050b/21, 067b/06, 085b/09, 091b/09, 094a/09, 095b/03, 095b/13, 108a/24, 115b/13, 115b/14, 133b/02, 167b/18, 194b/01, 278b/24, 298a/15, 302b/10, 303b/23, 326b/03, 326b/05

k.+ em 015a/20

k.+ idi 280b/05

k.+ idügi 233b/24

k.+ in 054b/12, 152a/22, 307a/15, 311b/21, 312a/15

k.+ ler 095b/22, 241b/06, 248b/24, 249a/06, 295a/11

k.+ lerden 078b/21

k.+ lerdür 009b/05, 066b/06, 257b/12, 294a/04, 297a/11

k.+ lere 094a/12, 228a/18, 244b/11

k.+ leri 103a/07

k.+ lerüŋ 108a/21, 249a/25

k.+ sin 234b/02, 279a/16

k.+ üŋ 031a/07, 031a/08, 034b/19, 061a/06, 069a/12, 070a/09, 077a/13, 087a/01, 092b/21, 099b/17, 100b/11, 105a/07, 117a/15, 119a/23, 120a/06, 132a/11, 141b/19, 141b/22, 142a/13, 142a/14, 142a/15, 143b/13, 165a/17, 165b/18, 167a/02, 167a/04, 169a/13, 169b/05, 170b/08, 170b/16, 191a/05, 192b/02, 192b/04, 200b/07, 225b/06, 236b/15, 242b/01, 247b/03, 278a/19, 281b/10, 295b/04, 312a/17, 313b/02

k.+ üŋdür 105b/14, 150b/25, 160a/13, 200a/05, 253b/09, 274b/19

kīmāl denizi Metinde adı geçen bir deniz -1-

k. +nden 006b/21

kimesne Kimse -40-

k. 005b/12, 075a/05, 086a/08, 086a/11, 103b/14, 105a/09, 109a/02, 114b/23, 125a/09, 155a/14, 172b/18, 175b/11, 226a/24, 233a/13, 240b/04, 249b/01, 249b/02, 249b/07, 251a/01, 251a/13, 252b/08, 252b/09, 252b/16, 279a/01, 279a/04, 280b/02, 282b/08, 288a/17, 288b/10, 290b/15, 291b/12, 293a/09, 296a/25, 297a/12, 323a/11, 323b/22

k.+ den 313a/17

k.+ dür 120a/11

k.+ ŋ 033b/16

k.+ ye 078b/25, 186a/17, 281a/07

kimi Kiminiz, bazınız -30-

k.121b/09, 162a/24, 219a/10, 219a/11, 233a/04, 275a/05, 275b/03, 316a/23, 319a/13, 323b/02, 323b/03

k.+ müz 254a/21

k.+ ne 007b/22, 207a/11, 312a/19

k.+ ni 007b/22, 049b/08, 054b/12, 152a/22, 187b/10, 207a/11, 220b/01, 304b/06, 311b/21, 312a/19

k.+ nüŋ 010b/21, 161b/05, 161b/06, 275b/04

k.+ sinüŋ 161b/05

kimisi Bazısı, birtakımı, kimi -6-

k. 110b/16, 233a/04, 292a/24

k.+ nüŋ 064a/02

kimse 1. Kişi, fert 2. Hiç kimse 3. Herhangi biri -1241-

k. 001b/17, 002b/20, 003a/15, 003b/18, 003b/25, 004a/01, 004b/15, 005a/05, 005a/07, 005a/20, 005a/21, 005b/05, 005b/12, 006a/04, 006a/07, 006b/07, 008a/10, 008a/20, 008b/16, 010a/07, 010a/08, 010a/14, 010a/20, 010b/13, 011a/07, 011a/16, 011a/17, 011a/21, 011a/22, 011b/05, 011b/12, 011b/18, 012a/10, 012a/24, 012b/08, 012b/20, 012b/22, 013a/14, 013b/21, 014a/12, 015b/01, 017a/05, 017a/07, 017b/23, 018a/19, 018b/15, 018b/21, 019a/07, 019b/07, 020a/03, 020a/06, 020a/10, 020b/05, 020b/06, 020b/12, 022a/04, 022b/21, 022b/24, 023a/07, 023a/13, 023b/17, 024a/06, 024a/11, 024a/14, 024b/03, 024b/05, 025b/07, 025b/15, 025b/17, 026b/07, 026b/14, 026b/16, 027a/10, 027a/18, 027b/02, 027b/23, 028a/10, 028a/14, 028a/22, 028b/02, 029a/04, 029a/23, 029b/12, 029b/14, 029b/16, 030a/13, 030a/16, 030a/21, 030b/02, 030b/04, 030b/08, 030b/14, 031b/01, 031b/16, 032a/25, 032b/01, 032b/20, 033a/08, 034a/11, 034b/05, 034b/16, 035b/13, 035b/14, 036a/20, 036b/14, 037b/05, 037b/18, 038a/10, 038a/21, 038b/18, 039a/10, 039a/24, 040b/07, 040b/13, 040b/21, 041a/19, 041b/17, 042b/11, 043a/18, 043b/05, 043b/24, 043b/25, 044b/20, 045a/24, 048b/01, 049b/07, 049b/12, 050a/17, 050a/24, 051a/09, 051a/10, 051b/04, 053a/15, 054b/01, 054b/07, 054b/18, 055a/17, 055b/06, 056a/08, 058a/15, 058a/16, 058a/25, 059a/08, 059a/25, 060b/20, 060b/24, 061b/02, 061b/13, 062a/08, 062b/22, 063b/15, 065a/13, 065a/14, 065b/07, 065b/21, 068a/02, 068a/03, 068b/10, 070a/21, 070b/13, 070b/17, 072a/03, 073a/06, 073a/08, 073b/12, 073b/21, 073b/22, 074a/18, 074b/11, 074b/20,

074b/25, 075a/05, 075a/21, 075a/22, 075b/16, 077a/15, 077a/23, 077b/02, 077b/08, 077b/12, 077b/17, 077b/18, 078a/16, 078b/07, 078b/15, 078b/22, 079a/20, 079a/24, 079b/07, 079b/22, 081b/07, 081b/08, 082a/12, 082a/21, 082b/12, 083a/07, 084a/08, 084a/09, 085b/05, 086a/08, 086a/09, 086b/13, 086b/22, 087a/11, 087b/18, 088b/13, 089a/18, 090a/22, 090a/23, 092a/11, 092a/12, 092b/17, 094a/10, 094a/17, 095a/23, 095b/04, 095b/12, 096a/15, 096b/13, 096b/25, 097b/21, 098b/17, 099a/21, 099b/02, 100a/14, 100b/08, 100b/16, 100b/20, 102a/07, 104a/06, 104a/17, 104b/14, 105a/09, 106b/06, 106b/19, 107a/03, 107a/05, 107a/09, 107a/21, 109b/05, 109b/15, 109b/24, 109b/25, 110a/01, 110a/08, 110b/03, 110b/04, 110b/13, 111a/17, 111b/18, 111b/22, 112a/05, 112a/08, 112a/16, 113a/15, 113a/21, 113b/07, 113b/23, 115b/08, 116a/08, 117a/10, 117a/20, 117b/13, 117b/25, 118a/02, 118a/05, 118a/25, 119b/13, 119b/14, 119b/25, 121a/04, 121a/07, 121b/25, 123a/19, 123b/22, 124b/07, 125a/19, 126a/10, 126b/12, 126b/15, 127b/12, 128b/13, 129a/05, 129a/08, 129a/11, 129b/19, 130a/11, 130b/17, 130b/20, 130b/24, 131a/05, 131a/21, 131b/06, 131b/07, 131b/09, 131b/11, 134a/24, 134b/08, 135a/22, 136a/21, 137a/05, 137b/13, 138b/20, 139b/01, 139b/02, 140a/01, 140b/20, 140b/25, 141a/18, 141b/02, 141b/12, 142a/14, 142b/13, 142b/18, 144a/03, 144a/20, 145a/04, 145a/24, 145b/09, 145b/20, 146a/03, 146a/05, 146a/15, 146a/16, 146b/08, 146b/11, 146b/15, 147a/05, 147b/05, 148a/03, 148a/18, 149a/22, 151b/05, 151b/25, 153a/22, 153b/14, 153b/16, 154a/07, 154a/11, 154a/15, 154a/17, 155a/02, 155a/03, 155a/08, 155a/18, 157a/08, 157b/03, 159a/02, 159b/08, 159b/18, 159b/19, 160a/03, 160a/17, 161a/20, 161a/21, 161b/05, 162a/08, 162b/02, 163b/11, 164a/17, 164b/08, 165a/01, 165a/23, 165b/05, 165b/11, 166b/13, 166b/15, 167a/23, 167b/22, 168a/11, 169a/08, 169a/23, 169b/10, 170a/01, 170b/09, 170b/22, 171b/09, 171b/21, 174a/07, 174b/20, 174b/25, 175a/05, 175a/19, 175b/03, 176a/08, 176a/20, 176a/25, 176b/08, 176b/11, 176b/24, 177a/11, 177a/12, 177a/22, 177b/21, 178a/22, 178b/22, 178b/25, 179a/05, 179b/10, 180b/03, 182a/05, 182b/02, 183a/08, 183a/13, 184b/16, 184b/18, 185a/13, 185a/14, 185b/06, 185b/07, 186b/03, 186b/20, 187a/07, 188a/03, 188b/23, 189a/02, 189a/18, 190a/19, 190a/21, 190b/06, 190b/19, 191b/11, 192b/03, 192b/04, 192b/07, 193a/05, 193a/24, 193b/12, 194a/01, 194a/02, 194a/08, 194a/12, 194b/08, 195a/14, 195a/17, 195a/21, 195b/15, 195b/21, 196a/09, 196a/16, 196b/07, 197a/02, 197a/23, 197b/02, 198a/08, 198a/17, 198a/21, 198a/22, 199a/13, 199a/14, 199a/17, 199b/06, 201a/02, 202a/16, 203b/23, 204a/15, 206a/12, 206a/23, 206b/01, 208a/15, 208a/24, 208b/01, 208b/07, 208b/08, 209a/21, 209b/01, 209b/16,

210a/02, 210a/22, 210b/13, 211b/13, 212a/16, 212b/22, 213a/09, 213a/17, 213a/19, 213a/20, 214a/03, 214a/14, 215a/11, 215a/15, 215a/19, 216a/23, 216b/01, 216b/03, 216b/06, 217a/03, 218a/05, 218a/10, 218b/01, 218b/10, 219a/01, 220a/10, 220a/16, 222a/16, 222a/18, 222a/25, 223a/02, 223a/03, 223a/10, 223a/13, 223b/20, 225b/20, 226a/02, 226a/06, 226b/08, 226b/15, 226b/17, 227a/03, 227a/11, 227b/06, 227b/24, 228b/06, 228b/18, 231a/04, 232a/09, 232a/22, 233a/09, 233b/21, 234b/14, 234b/15, 234b/18, 234b/19, 235b/17, 236a/03, 236b/07, 237a/19, 237b/08, 238a/16, 238a/24, 238b/07, 239a/16, 240b/09, 241b/15, 242a/05, 242a/14, 242a/21, 242b/05, 242b/11, 243a/01, 243a/02, 243a/04, 243b/21, 243b/24, 244a/20, 244b/16, 245a/07, 245a/24, 245b/07, 246a/09, 248b/12, 249a/20, 249b/04, 249b/13, 250a/09, 250b/03, 250b/04, 252a/09, 252b/18, 253a/01, 253a/11, 253b/18, 254b/02, 255a/24, 257a/14, 257b/03, 258a/22, 258b/06, 259a/18, 259a/20, 259b/08, 259b/20, 261a/19, 261b/07, 261b/11, 262b/25, 264b/19, 265b/15, 266a/16, 267a/20, 267a/22, 268a/24, 269b/07, 269b/09, 269b/10, 269b/12, 272a/07, 272a/19, 272b/18, 274a/15, 275a/01, 275b/12, 277a/11, 278a/10, 278a/24, 278b/17, 279a/16, 279a/18, 279a/24, 279b/25, 280a/01, 280b/08, 281a/14, 282b/20, 284b/14, 284b/18, 284b/19, 285a/14, 285a/17, 286a/25, 288b/06, 289b/25, 290a/10, 290a/13, 290b/10, 291a/16, 291b/07, 294b/14, 296a/17, 297a/03, 297a/17, 297a/25, 298a/09, 298b/15, 298b/19, 298b/20, 298b/22, 300a/17, 300b/09, 300b/11, 300b/21, 301a/04, 301a/12, 302a/01, 302a/02, 302a/07, 302a/16, 302b/09, 303a/04, 304a/16, 304b/17, 304b/22, 305a/23, 305b/10, 305b/18, 305b/21, 306a/20, 306a/21, 307a/18, 308a/12, 308a/23, 308b/04, 309b/01, 310a/03, 310a/16, 312a/10, 314a/22, 314b/08, 315a/02, 316a/10, 316a/17, 317b/21, 317b/22, 318a/17, 318a/21, 318b/02, 319b/11, 319b/12, 320a/02, 320b/04, 321a/08, 321a/20, 322a/02, 322a/05, 322b/04, 322b/13, 323b/02, 324a/10, 325a/12, 325a/17, 325b/09, 327a/13, 327a/15, 328a/01

k.+ de 024b/24, 029a/17, 033a/08, 039a/13, 099a/20, 147a/04

k.+ den 003a/04, 017a/19, 020b/10, 021a/07, 021a/14, 026a/07, 055b/20, 070b/01, 078b/12, 109b/18, 115a/02, 132b/21, 137b/22, 144b/24, 149a/13, 154b/24, 161b/24, 163a/04, 167a/24, 169b/08, 172b/02, 179a/01, 182b/24, 183a/01, 183a/04, 183b/10, 185b/16, 196a/18, 196b/08, 201b/05, 201b/07, 220a/13, 221a/01, 223a/16, 227b/13, 243b/24, 249a/11, 261b/03, 262b/08, 272a/01, 282b/15, 296b/18, 297a/03, 297b/11, 297b/14, 300b/11, 326a/20

k.+ dür 076a/08, 082b/17, 092a/19, 109b/04, 111a/16, 141b/18, 147a/06, 241b/14,

031a/15, 032b/13, 033a/10, 035b/09, 038b/19, 043b/22, 047b/07, 047b/08, 048a/17, 052a/02, 053b/21, 060a/08, 064b/10, 065a/13, 067a/19, 070b/15, 070b/23, 076a/24, 082a/04, 083a/11, 084b/12, 089b/19, 090a/07, 091a/11, 094a/08, 095a/10, 095b/09, 095b/11, 097b/14, 097b/24, 098a/12, 098a/17, 098b/02, 098b/10, 098b/17, 099a/23, 101b/04, 101b/19, 103a/14, 103a/16, 103a/17, 103b/15, 110a/24, 112a/04, 113a/08, 113a/16, 113a/25, 118a/01, 120b/12, 121a/05, 127a/07, 129a/18, 130b/24, 131a/10, 131b/11, 131b/25, 133a/04, 134a/17, 138a/11, 140a/16, 140a/17, 142a/06, 142b/18, 142b/19, 142b/25, 143b/13, 144a/18, 144b/07, 144b/20, 145b/25, 146a/17, 146b/05, 146b/18, 147a/14, 147a/23, 148a/18, 148b/10, 149a/05, 149a/20, 149b/16, 149b/17, 150a/19, 153b/13, 153b/16, 154b/01, 154b/21, 155a/10, 155a/16, 155b/09, 158b/17, 159b/08, 161b/16, 162a/05, 164a/03, 164a/10, 164b/12, 165b/04, 165b/05, 165b/06, 169a/09, 169b/05, 169b/12, 170a/14, 172b/25, 173a/09, 173a/18, 175b/07, 178b/11, 179b/17, 180a/08, 180a/21, 184a/14, 184b/14, 186b/07, 186b/08, 190a/17, 190b/15, 190b/16, 192b/15, 193b/19, 194b/02, 194b/17, 195b/06, 196b/08, 197a/09, 199a/13, 202b/25, 204b/04, 204b/07, 206b/07, 206b/12, 207a/01, 208b/12, 211b/23, 214b/20, 216a/14, 216a/20, 219a/14, 221a/21, 222b/05, 224a/24, 226a/23, 226b/02, 227b/14, 227b/15, 228a/02, 228a/17, 232b/02, 234a/22, 236a/05, 237a/01, 237a/19, 238b/06, 242a/10, 242b/22, 242b/23, 243a/15, 243b/03, 244b/19, 245b/16, 245b/17, 250a/04, 251b/12, 252b/22, 254b/21, 256a/18, 260a/12, 262b/08, 263a/16, 266b/03, 269b/09, 269b/16, 274b/01, 274b/10, 274b/16, 275a/22, 276a/06, 277b/01, 278a/14, 281b/03, 283a/20, 289a/02, 292b/10, 293a/17, 295a/05, 300b/11, 300b/25, 304b/12, 304b/22, 307a/02, 307a/14, 307a/15, 308a/15, 309b/23, 314a/22, 316b/13, 319a/10, 319a/11, 320a/01, 320b/06, 321a/18

k.+ yi 002b/25, 012b/25, 024a/07, 024b/19, 027b/24, 064b/06, 083b/18, 086a/09, 093a/04, 094a/08, 094a/09, 097b/16, 097b/21, 112a/23, 118a/22, 142b/25, 143a/02, 143b/22, 146a/08, 146a/19, 146b/07, 147a/17, 153b/14, 153b/25, 159b/22, 161a/04, 161b/17, 167b/14, 169b/24, 170b/20, 172b/23, 173a/05, 173a/25, 183a/13, 188a/12, 190b/23, 195b/15, 197a/19, 202b/25, 210b/15, 213a/23, 214a/02, 217a/25, 217b/24, 222b/05, 226b/21, 227a/02, 237b/03, 242b/18, 244a/01, 244a/12, 245a/02, 253a/24, 257b/04, 259b/20, 272a/18, 312a/08, 319b/22

k.+ yile 092a/22, 137b/01

k.+ yimiş 060a/16

k.+ yle 021a/13, 266a/17, 312a/08

kimseyi k.+ ye ṭut-- İnsanların arasını bozmak 011a/05

kīn <Far. Kin -274-

k. 002a/01, 002b/07, 002a/17, 003a/08, 008b/11, 011a/21, 013a/04, 013a/05, 015b/21, 016b/25, 017a/13, 018a/19, 019b/11, 020a/21, 024b/19, 031a/23, 032a/11, 045a/05, 075a/16, 091a/11, 098b/05, 107a/25, 121b/02, 122a/12, 149b/05, 152b/22, 160b/13, 177a/03, 180b/25, 220b/12, 227a/01, 247b/07, 266b/17, 266b/18, 277b/23, 290a/22, 290b/14, 290b/15, 296b/09, 314a/14, 324a/09

ḫışm-ı k. 278a/21

kibr ü k. 291a/02

k.+ de 013b/25, 112b/22

k.+ den 003a/09, 004a/23, 031a/24, 188b/15, 273a/02, 304b/14, 310b/20

kibr ü k.+ den 259a/16

k.+ i 003a/08, 006b/20, 008b/12, 011a/22, 042b/18, 050b/13, 059a/06, 068b/11, 073b/22, 074b/24, 088a/19, 096b/22, 096b/23, 106a/06, 107a/22, 152b/24, 152b/25, 153a/02, 187a/08, 187b/25, 280a/13, 289b/19, 301b/06, 322b/18

kibr ü k.+ i 247a/11

k.+ içün 026b/07, 084b/23, 097a/05, 272a/17

k.+ idür 059a/07

k.+ ile 004b/04, 011b/09, 027a/15, 047b/25, 058b/24, 084a/17, 096a/21, 118a/19, 152b/22, 171b/11, 187a/17, 187b/01, 189b/23, 189b/25, 199b/23, 219b/14, 221b/23, 232a/22, 232b/18, 233a/18, 233b/18, 234a/25, 235b/14, 261b/06, 268b/09, 285a/21

ḫışm-ı k.+ ile 078a/19, 120a/10, 134a/08

kibr ü k.+ ile 277b/18, 281b/05

k.+ imi 282a/13, 282b/16

k.+ imizi 059b/22, 094b/08

k.+ imüzi 050b/04

k.+ in 264a/18, 322b/18, 325a/15, 326a/13, 327a/23, 327b/19

k.+ inde 030a/15

k.+ ine 018a/08

k.+ ini 051a/06, 057a/24, 060a/05, 069b/15, 090b/21, 095b/20, 120a/08, 264b/04, 278b/09

k.+ iŋi 057a/15, 085b/22

k.+ iŋüz 309b/24

k.+ iyle 018b/04, 053a/05, 078a/25, 084b/04, 151a/06, 187b/15, 281a/24, 307b/22, 309b/08, 323b/06

k.+ le 004a/09, 004a/20, 010a/13, 013a/05, 013b/23, 035b/21, 078b/11, 303a/11, 312a/04, 325a/15, 325a/19

k.+ lere 277a/07

k.+ leri 310a/01

k.+ lerin 302a/11

k.+ sin 279a/07

k.+ üm 104b/12, 107a/05, 296a/08, 297a/02

k.+ ümi 006b/17, 275b/25, 302a/18

k.+ ümüze 095b/17

k.+ üŋ 012a/22, 069a/21

k.+ üŋi 120b/03

k.+ üŋile 094a/20

k. al- İntikam almak 006b/21, 020b/05, 021a/15, 024b/18, 047b/18, 050a/07, 050a/19, 051a/01, 051a/03, 052a/19, 054b/03, 055a/14, 056a/25, 056b/01, 057b/25, 065b/20, 066a/12, 068b/07, 076b/18, 077a/21, 077b/01, 078b/09, 084a/08, 087b/07, 094a/16, 095b/18, 095b/20, 095b/20, 095b/25, 096a/04, 096a/14, 096a/15, 106a/05, 120b/16, 129a/21, 144b/24 148a/07, 148a/15, 148a/20, 152b/02, 153a/04, 185a/21, 186b/16, 186b/22, 186b/22, 187a/04, 190a/04, 190a/22, 199a/10, 200a/10, 252b/11, 265b/10, 272a/12, 275a/10, 289b/06, 294b/05, 298a/12, 298b/08, 302a/23, 325a/18, 326a/04, 326a/06, 327b/05

k. baġla- Kin Tutmak 271b/04, 325b/21

k. dut- Kin tutmak 120a/11, 228b/07, 278a/25

k. ėt- Kin tutmak 056b/07, 279b/21, 290a/01, 323a/01

k. göster- (Birine) kindar davranmak 037a/04, 230b/12

k. iste- 002b/24, 003a/01, 003b/22, 003b/21, 004b/23, 017a/03, 096a/15

k. toẖumı ek- Kin tohumu ekmek 231b/24

k. toẖumı ṣal- Kin tohumu ekmek 231b/24017a/08

k. ṭut- Kin tutmak 053a/03, 101b/19, 143a/07, 146a/09, 154b/02, 162b/11, 192b/07, 192b/15, 226b/21, 228b/05, 247a/13, 290b/07, 290a/10, 292b/08, 305a/18

kīne *bk. kīn* -15-

k. 011b/10, 031a/23, 141b/22, 187a/04

k.+ ler 087b/21

k.+ sinden 055b/12, 265b/16, 310b/24

k.+ yi 081a/02, 097a/09, 155b/07, 187a/16, 250b/21, 265a/09

ḫışm-ı k.+ yile 087b/22

kīne-dār <Far. Kinci, kindar -2-

k. 018a/07

k. ol- Kinci olmak 075a/19

kīne-gāh <Far. Savaş meydanı -1-

k. 002b/12

kīne-ḫāh <Far. Kin güden, kinci -1-

k. olup 009b/13

kinle- Kinlenerek kıskanmak -1-

k.- rlerdi 217a/15

kīnlü Kin güden, kinci -4-

k. 027a/23, 056b/05, 233a/09, 276b/15

kir <Ar. *(ker)* Görkem, azamet, ihtişam, debdebe -1-

g. 034b/12

kirā <Ar. Bir şeyin kullanılması karşılığında verilen ücret, kira -1-

k. iste- Kira istemek 173a/15

kirāmī <Far. Vezir Cāmasb'ın oğlu -12-

k. 047b/18, 047b/21, 048b/23, 049a/01, 049a/02, 049a/11, 049a/12

k.+ nüŋ 049a/12, 049a/13, 059a/07

k.+ ye 049a/01

k.+ yi 048b/04

kird-gār <Far. Tanrı -23-

k. 002b/20, 027b/23, 040a/05, 101b/11, 104a/21, 108b/05, 110a/18

dād-ger-i k. 034a/16

k.-ı cihān 010b/11

k.-ı cihāna 014b/02, 020b/09

k.-ı cihāndan 021a/18

k.-ı sipihr 022a/19

k.-i sipihrden 026b/10

k.+ a 006a/05, 011a/18, 013a/17, 022b/07, 037a/18

k.+ dan 008a/18, 008b/12

dāver-i k.+ dan 017a/10

k.+ uŋ 010b/23

kirdigār *bk. kird-kār*

k. 126b/06

kireç Kireç -4-

k. 126a/21

k.+ ile 171b/20, 198a/19, 208a/22

kiremid *bk. Kiremit* -1-

k. 165a/11

kiremit <Yun. Kiremit -4-

k. 165b/20

k.+ i 202b/12

k.+ leri 225b/23

k.+ üŋ 165a/12

kiriş Ok atılan yayın iki ucu arasındaki bağ, ip, kiriş -10-

k. 262b/13

k.+ de 088b/01, 177a/15, 262b/12

k.+ e 083a/17, 087b/02

k.+ ile 041a/13, 283a/15

k.+ ine 260a/06

k.+ ünüŋ 021a/16

kirmān Metinde adı geçen eski bir İran şehri -8-

k. 107a/01, 147a/13

k.+ a 107a/08, 139a/17

k.+ dan 109a/04, 109b/03, 139a/12

ʿazm-i k. ḳıldı 107b/20

kirmānī <Far. Kirman şehrine mensup -1-

pīrūz-ı k. 273b/07

kirpik Kirpik -8-

k.+ inden 028a/18

k.+ leri 037a/01, 037b/01, 147b/09

k.+ lerinden 007b/21, 098a/03, 291a/20

k.+ lerünüŋ 034a/23

kirpük *bk. kirpik* -1-

k.+ inden 022b/13

kīse <Far. Kese -7-

k. 012b/14, 322a/05

k.+ ler 025b/18

k.+ leri 314b/14

k.+ lerüŋ 018a/02

k.+ nüŋ 013b/04

k.+ ye 314b/14

kisme *bk. kimse* -3-

k. 239b/14

k.+ nüŋ 201a/08

k.+ ye 211b/10

kisrā <Far. Ünlü İran hükümdarı Nuşirevan-ı Adil'in lakabı -93-

k. 191a/05, 191a/19, 192b/12, 192b/22, 192b/25, 193a/04, 193a/07, 193a/08, 193a/13, 193a/17, 193b/10, 193b/14, 193b/15, 193b/17, 194a/15, 194a/21, 194a/22, 197b/13, 200a/05, 200b/17, 203a/03, 203b/07, 204a/02, 204b/05, 205a/17, 205b/18, 207a/14, 208b/02, 209a/17, 209b/11, 212b/04, 219a/12, 220a/22, 221b/01, 221b/03, 221b/15, 222a/01, 223b/01, 224b/12, 226b/18, 226b/19, 226b/23, 227a/06, 227b/01, 229b/23, 231a/14, 247a/25, 248b/08, 248b/13, 249b/10, 250b/08, 279a/07, 300a/11

k.+ dan 193a/06, 193b/01, 193b/23, 198b/08, 219a/18, 222b/17

k.+ nuŋ 192b/21, 192b/22, 192b/23, 193a/05, 193b/09, 194a/03, 196b/02, 200a/24, 202a/19, 202a/25, 204a/09, 204b/05, 205b/11, 207a/04, 219a/21, 238a/01, 238a/03, 247b/01, 247b/04

k.+ ya 192b/25, 193b/02, 193b/07, 193b/08, 194a/04, 195a/10, 203a/17

k.+ yam 195b/02, 249b/21

şeh-en-şāh-ı k.+ yam 195b/01

k.+ yı 191a/20, 194a/15, 200b/11

k.+ yıla 205b/11

k.+ yla 203a/06

kīş[1] <Far. Ok sadağı -1-

k. 058b/25

kīş² <Far. İnce pamuklu gömlek -1-

k. 102a/20

kişi Kişi -2280-

k. 002a/15, 002a/24, 002b/23, 003a/05, 003a/12, 003b/23, 004a/17, 004b/05, 004b/14, 006a/15, 006a/21, 006b/13, 006b/23, 007a/04, 007a/16, 007a/17, 008a/04, 008b/23, 009a/18, 009a/19, 009a/22, 009b/05, 010b/12, 010b/14, 010b/17, 011b/01, 014b/23, 015a/15, 015a/19, 015a/25, 015b/09, 015b/13, 015b/16, 015b/20, 016b/19, 016b/24, 017b/14, 018b/12, 020a/12, 020b/03, 021b/21, 022b/03, 022b/06, 026a/23, 027b/14, 029a/07, 029a/17, 030a/16, 030b/20, 031a/03, 031a/07, 031a/09, 032a/09, 032b/22, 033a/19, 033b/25, 034a/02, 034a/13, 034a/21, 034a/25, 034b/07, 035a/02, 035b/14, 036a/05, 038a/21, 039a/02, 039a/13, 039a/23, 040a/19, 041a/19, 041a/20, 041b/23, 042a/05, 042b/16, 042b/21, 043a/13, 043a/16, 043b/15, 043b/20, 045b/06, 045b/17, 047a/08, 047a/15, 047a/22, 047b/03, 047b/10, 047b/17, 048b/16, 049a/22, 049b/02, 049b/10, 049b/11, 049b/19, 050a/02, 050a/18, 050a/25, 050b/01, 050b/17, 051b/23, 052a/14, 052a/18, 052a/21, 052b/18, 053a/03, 053a/05, 053a/06, 053a/07, 053a/16, 054a/05, 054a/21, 054b/17, 056a/09, 056a/25, 057a/20, 057b/06, 057b/10, 058a/03, 058a/18, 059b/13, 059b/16, 059b/21, 060b/24, 062a/21, 063a/06, 064a/03, 064a/14, 065a/19, 065a/22, 065b/03, 065b/21, 066b/23, 067b/01, 067b/11, 068a/20, 068a/23, 068b/16, 069a/24, 070b/24, 071a/18, 071a/22, 071b/23, 071b/24, 071b/25, 072a/01, 072a/02, 072a/04, 072a/17, 072a/21, 072b/07, 072b/13, 072b/19, 073a/09, 073a/10, 073b/10, 073b/18, 074a/20, 074a/24, 074b/19, 075a/19, 075b/20, 076a/19, 076a/21, 076b/02, 077b/19, 078a/08, 078b/14, 079a/04, 079b/19, 080b/10, 080b/23, 081a/18, 081b/07, 082a/25, 082b/09, 082b/11, 083a/11, 083b/01, 083b/02, 087a/08, 089b/09, 090a/20, 091b/08, 092a/14, 092a/21, 092b/07, 094a/13, 094b/09, 094b/18, 095a/14, 095b/04, 095b/08, 095b/21, 096a/02, 096a/03, 096a/06, 096b/02, 096b/09, 096b/20, 097b/05, 098b/03, 098b/18, 098b/23, 099a/17, 099a/18, 099a/19, 099a/24, 100a/15, 100b/23, 100b/25, 101a/25, 103a/11, 103b/15, 103b/25, 104a/07, 104b/15, 105a/12, 105a/25, 105b/19, 105b/21, 105b/23, 106a/02, 106a/05, 106b/24, 107a/03, 107a/14, 107b/09, 107b/23, 108a/24, 108b/22, 109b/14, 109b/15, 110a/12, 111a/13, 111a/14, 111a/20, 111a/22, 111b/01, 111b/03, 111b/04, 112a/01, 112a/05, 112a/07, 112a/14, 112b/08, 113b/05, 114b/16, 115b/14, 115b/20, 115b/21, 116b/04, 116b/17, 117a/11, 117a/14, 117a/24, 117b/08, 117b/15, 117b/18, 118a/05, 119a/06,

119a/25, 119b/02, 119b/09, 119b/12, 119b/15, 120a/06, 120b/23, 121a/01, 121a/21, 121b/05, 121b/21, 122a/05, 122a/07, 122b/01, 122b/15, 122b/21, 122b/25, 123a/06, 123b/06, 123b/25, 124a/13, 125a/21, 125a/22, 125b/16, 126b/11, 126b/14, 127a/20, 127b/19, 128a/08, 128a/09, 128a/24, 128b/24, 129a/17, 129a/21, 130a/16, 130b/06, 130b/16, 131b/03, 131b/10, 131b/13, 131b/24, 132a/07, 133b/23, 134a/09, 134a/21, 134b/03, 135b/23, 136a/04, 136a/07, 136a/13, 136a/17, 136b/12, 137a/03, 137a/21, 137b/18, 138b/12, 138b/13, 139b/07, 139b/10, 141a/12, 141b/01, 141b/15, 142b/06, 142b/10, 142b/21, 142b/23, 142b/25, 143a/05, 143b/01, 143b/24, 144b/20, 144b/24, 145a/03, 145a/06, 145a/09, 145a/10, 145a/11, 145a/20, 145b/13, 145b/15, 145b/19, 146a/06, 146a/08, 146a/24, 146b/06, 146b/08, 146b/09, 147a/09, 147b/06, 147b/19, 149a/07, 149a/17, 149a/19, 150a/15, 150a/25, 150b/13, 150b/17, 150b/18, 151a/23, 152a/13, 152a/15, 152b/12, 152b/16, 152b/17, 153a/05, 153b/05, 153b/15, 154b/01, 154b/02, 154b/18, 155a/03, 155a/05, 155a/17, 155b/06, 155b/09, 156a/09, 156a/15, 156b/08, 157a/04, 158b/02, 158b/14, 159b/08, 159b/18, 159b/23, 160a/02, 160a/04, 160a/10, 160a/25, 160b/09, 160b/10, 160b/19, 161a/19, 161a/25, 161b/01, 161b/02, 161b/12, 161b/20, 162a/09, 162a/10, 162a/12, 162a/17, 162a/20, 162b/05, 163a/13, 163a/19, 163a/20, 163a/22, 163b/02, 164a/01, 164a/04, 164a/13, 165a/22, 165a/24, 165b/08, 165b/09, 166a/18, 166a/19, 166a/20, 166a/25, 166b/10, 166b/25, 167a/09, 167a/12, 167a/22, 167a/23, 167a/25, 167b/10, 168a/13, 168a/22, 168a/23, 168b/10, 169a/05, 169a/11, 169b/11, 169b/12, 170a/12, 170a/21, 170b/11, 171a/01, 171a/07, 171a/12, 171a/15, 171a/25, 171b/07, 171b/22, 172a/02, 172a/08, 172b/10, 173a/01, 173a/07, 173a/12, 173a/18, 174a/01, 174a/09, 174a/17, 174a/21, 174a/23, 174a/24, 174b/20, 175a/09, 175b/14, 176a/18, 176a/25, 176b/13, 176b/15, 177a/08, 177a/18, 177a/20, 177a/24, 177b/09, 177b/11, 177b/24, 178a/04, 178a/12, 178b/07, 179a/02, 179a/04, 179a/09, 180b/11, 180b/17, 180b/19, 181b/01, 182b/03, 182b/21, 183a/03, 183a/12, 183a/13, 183a/16, 183a/22, 183b/01, 183b/06, 183b/08, 184a/08, 184b/11, 185a/19, 185b/10, 186a/12, 186b/01, 186b/02, 186b/07, 186b/20, 187a/09, 187a/13, 187a/19, 187b/22, 188b/21, 188b/22, 189a/07, 189a/09, 189a/11, 189a/12, 189a/17, 189a/19, 189a/22, 189a/23, 190b/05, 190b/08, 191a/05, 191b/01, 191b/17, 191b/25, 192a/15, 192a/22, 192b/12, 192b/18, 193a/18, 193a/19, 193a/22, 193b/07, 194a/03, 194a/08, 194a/09, 194b/02, 194b/07, 194b/12, 194b/13, 194b/18, 194b/19, 195a/15, 195b/14, 195b/23, 196a/04, 196a/05, 196a/07, 196a/08, 196a/13, 196b/24, 197a/05, 197a/18, 197a/19, 197a/21, 197a/25, 198a/02, 198b/06, 198b/20,

262b/03, 262b/16, 263b/08, 264a/24, 265b/17, 267b/02, 268a/17, 268b/04, 268b/07, 269a/05, 270a/22, 270b/05, 271b/11, 271b/13, 271b/19, 272a/01, 272a/02, 272a/10, 272a/14, 272b/16, 273a/25, 273b/02, 273b/07, 274a/03, 274a/12, 274a/17, 274a/21, 274a/22, 274a/23, 274b/03, 274b/08, 274b/13, 274b/17, 274b/20, 275a/04, 275a/20, 275b/03, 277a/19, 278a/17, 278b/08, 279a/04, 279b/22, 280a/16, 280a/17, 281a/11, 281b/20, 281b/21, 281b/23, 282a/03, 282a/23, 283a/02, 283b/17, 284a/18, 284b/13, 284b/16, 284b/22, 284b/24, 284b/25, 285a/20, 285a/21, 285a/23, 285a/25, 286a/14, 286a/22, 286b/01, 286b/02, 286b/15, 287a/06, 287a/08, 287a/12, 287a/14, 287b/01, 288a/04, 288a/07, 288a/08, 288a/11, 288a/12, 288a/13, 289a/15, 289a/25, 289b/09, 289b/11, 290a/14, 290b/11, 292a/25, 292b/07, 292b/14, 292b/15, 294a/03, 294a/13, 294b/15, 294b/16, 294b/19, 295a/04, 295a/11, 295b/22, 296a/05, 296b/21, 297a/08, 297a/10, 297a/11, 297a/13, 297a/17, 297a/19, 297a/21, 297b/16, 298a/05, 298a/09, 298a/14, 298b/01, 298b/06, 298b/08, 298b/20, 299a/06, 299a/09, 299a/10, 299b/24, 299b/25, 300a/18, 300b/01, 300b/11, 300b/12, 300b/14, 301a/14, 302b/11, 302b/13, 303a/15, 303b/02, 303b/21, 304a/20, 304a/22, 304b/13, 305a/04, 305a/25, 306a/18, 306a/20, 307a/16, 307b/12, 308b/07, 308b/10, 310a/13, 310b/09, 310b/12, 310b/18, 311b/24, 312a/03, 312a/05, 312a/06, 312a/07, 312a/15, 312a/25, 312b/22, 313b/15, 315a/24, 315a/25, 316a/25, 316b/02, 316b/04, 316b/06, 316b/14, 317a/08, 317a/09, 317a/13, 317b/11, 317b/18, 318a/02, 318a/03, 318a/16, 318a/24, 318a/25, 319a/10, 319a/13, 319a/14, 319a/23, 319b/06, 319b/17, 319b/21, 320a/15, 320a/17, 320a/21, 320b/08, 320b/09, 320b/10, 320b/17, 321b/14, 321b/25, 322a/01, 322a/14, 322a/15, 322a/17, 322a/20, 322b/12, 322b/14, 323b/06, 323b/22, 324b/11, 324b/19, 325a/24, 325b/05, 325b/21, 325b/24, 326a/24, 326a/25, 326b/03, 326b/09, 327a/09

k.+ de 027b/25, 064b/18, 125a/21, 145b/02, 147b/06, 194b/06, 212b/01, 276a/07, 279b/20, 312a/14, 322a/02

k.+ den 005b/05, 019a/08, 020a/04, 033b/25, 038b/04, 058a/21, 059b/13, 066b/19, 070b/20, 078b/22, 138b/08, 142a/06, 145b/13, 146a/10, 157a/09, 161a/25, 167a/25, 177a/08, 178a/02, 186b/07, 212a/15, 214a/15, 217b/01, 228a/13, 228a/14, 232a/25, 234a/14, 245a/07, 249b/03, 252b/08, 259b/17, 273b/03, 288a/09, 290a/25, 297a/15, 303b/23, 307a/16

k.+ di 278b/05

k.+ dügüŋ 149b/17

k.+ dür 043b/22, 060a/01, 060a/07, 066b/05, 071a/12, 077b/12, 100a/24, 120b/16,

122a/12, 137b/23, 143a/15, 144b/09, 147a/05, 155a/08, 163b/03, 164a/14, 169a/16, 173a/22, 173a/24, 173b/04, 173b/05, 174a/19, 188b/14, 189b/18, 195b/05, 196a/11, 200a/02, 209b/11, 211a/23, 211a/24, 211b/11, 211b/12, 211b/21, 211b/22, 212a/02, 212a/04, 214b/07, 226b/17, 227b/15, 227b/19, 227b/20, 242b/04, 243b/07, 244a/16, 249a/09, 251b/22, 257a/02, 258b/05, 258b/10, 274a/18, 284a/14, 285a/13, 294a/12, 297a/08, 301a/10, 302a/14, 303a/18, 304a/13, 304b/21, 310a/07

k.+ ler 008b/13, 010a/12, 021b/13, 029b/18, 036b/01, 044b/02, 045a/14, 046b/20, 046b/23, 047b/22, 047b/23, 048b/17, 063b/17, 064a/13, 065a/08, 065a/23, 065a/25, 066a/20, 069b/10, 073a/09, 073b/08, 081b/01, 082a/08, 086a/25, 092a/18, 092a/20, 093b/04, 095b/15, 096a/05, 097a/05, 097a/10, 102a/10, 102a/12, 103b/24, 104a/09, 104b/10, 105a/23, 107a/08, 109a/23, 109a/24, 110a/02, 111a/10, 111b/06, 111b/11, 111b/20, 112a/15, 112a/19, 112a/22, 112b/01, 113b/04, 114a/08, 115a/04, 116a/14, 117b/03, 117b/09, 122b/14, 123a/06, 123a/24, 123a/25, 125b/01, 127a/02, 127a/05, 130a/04, 130a/07, 134a/22, 134a/24, 134b/06, 136a/06, 136b/13, 137b/19, 138b/13, 142b/13, 142b/21, 143a/20, 143a/21, 143b/05, 143b/09, 144a/02, 145b/12, 146a/09, 146a/12, 152a/16, 153a/13, 154b/12, 155b/13, 156a/11, 161a/23, 161b/03, 161b/05, 163a/11, 163a/21, 163b/25, 166a/14, 167a/10, 167b/01, 170a/22, 172b/24, 173b/21, 174b/25, 178a/06, 181a/12, 183a/14, 183b/02, 184b/20, 185b/12, 186a/25, 187b/18, 188b/19, 188b/22, 188b/23, 191a/10, 191b/09, 192a/16, 192b/06, 192b/07, 193b/08, 193b/18, 194b/16, 195a/03, 195b/13, 196a/19, 197b/15, 201a/14, 201b/15, 202a/10, 202a/19, 203b/19, 204b/11, 204b/16, 205a/13, 210a/03, 210a/23, 211a/02, 212a/06, 212a/13, 212b/05, 213a/01, 214a/12, 214a/21, 215a/03, 215b/20, 216a/03, 218b/09, 220a/23, 221b/18, 223b/01, 226a/01, 227a/02, 228b/01, 231b/16, 232a/25, 232b/21, 233b/08, 234a/20, 235a/22, 237a/09, 237b/14, 238b/08, 239a/08, 240a/05, 240a/07, 240a/14, 240a/21, 243a/11, 243a/19, 243a/21, 244b/14, 244b/15, 244b/20, 245a/04, 246b/01, 246b/07, 248b/24, 249a/20, 251a/05, 253a/24, 255a/23, 256b/02, 256b/08, 258a/09, 259a/25, 259b/09, 268b/22, 269a/25, 270b/22, 272a/04, 272a/16, 272b/11, 275b/25, 277a/15, 287b/12, 288b/12, 289a/18, 289b/16, 290a/16, 290a/18, 290b/03, 290b/06, 291a/13, 291a/15, 291b/06, 291b/21, 299a/16, 300a/08, 300b/10, 302a/13, 307a/22, 308b/14, 309a/24, 310a/21, 310b/13, 312b/05, 312b/13, 312b/24, 313a/01, 313a/06, 313a/11, 316b/23, 317a/07, 321a/06, 321a/16, 321b/07, 321b/21, 325b/10, 325b/22

k.+ lerde 105a/07

k.+ lerden 018b/13, 021b/22, 058a/09, 074a/15, 094a/14, 106b/24, 112a/16, 113b/09, 116b/04, 121a/03, 165a/16, 171a/06, 183a/09, 203a/11, 204b/07, 214b/23, 246b/24, 250a/09, 250a/16, 250a/17, 252b/14, 297b/19

k.+ lerdendendi 286b/08

k.+ lerdi 011b/12, 031b/02, 096a/02, 199a/24, 211a/05, 251a/06, 256a/14, 285b/14

k.+ lerdür 032a/25, 103b/22, 113b/05, 117b/12, 118b/02, 148b/05, 164a/13, 174b/17, 191a/06, 197b/09, 202b/09, 238a/21, 279a/16, 281b/14, 283a/25, 294a/04

k.+ lere 046a/16, 068b/13, 068b/14, 073a/20, 082b/07, 101a/13, 109a/10, 112a/18, 119b/04, 122b/25, 145a/13, 161a/15, 163a/17, 164a/13, 170a/09, 172a/21, 172b/02, 172b/03, 173a/02, 196a/07, 197a/10, 211a/18, 211a/19, 212b/17, 212b/18, 214b/16, 214b/23, 215a/23, 219a/14, 228a/18, 237b/21, 239a/03, 244b/24, 249a/21, 250a/16, 250b/22, 264a/10, 267a/02, 276b/05, 277b/17, 278a/02, 279b/08, 282a/16, 313a/05, 323a/17, 327a/03

k.+ leri 010b/06, 021b/03, 094a/13, 097b/06, 104b/09, 107b/22, 113b/08, 116b/20, 138b/18, 152b/21, 156b/13, 161b/06, 161b/07, 172b/25, 177a/20, 190b/06, 193b/10, 198b/16, 200b/03, 202a/23, 211a/10, 211b/25, 215b/20, 228a/23, 250a/15, 265b/18, 267a/01, 276b/23, 282a/05

k.+ leridi 156b/13, 223a/12, 251a/07

k.+ lerile 228b/11

k.+ lerini 203a/05

k.+ lerle 048b/05, 097b/06, 174b/08, 193b/06, 201b/17, 205a/09, 210b/08, 212b/07, 222b/11, 234a/17, 237a/12, 242b/22, 320a/14

k.+ lerler 300a/14

k.+ lersiz 065a/21, 276b/01

k.+ lerüŋ 057b/06, 060a/09, 073b/11, 089a/16, 098b/04, 112a/18, 112a/20, 112b/06, 144b/21, 150b/01, 153b/19, 162b/18, 171b/16, 173b/13, 173b/14, 174b/21, 190a/05, 195a/21, 210b/02, 212b/23, 214a/06, 214b/03, 214b/21, 222b/02, 228a/02, 231a/03, 235b/20, 243b/08, 244b/14, 245a/03, 246a/25, 250b/17, 307b/15, 312a/14

k.+ mişsin 193a/25

k.+ müz 058a/24

k.+ müzle 176b/15

k.+ nüŋ 003b/07, 021a/06, 022b/20, 027b/16, 038b/24, 044a/04, 046a/15, 046a/24, 050b/01, 053b/12, 056a/15, 057a/20, 059b/15, 067a/21, 067b/13, 068b/04, 069b/18,

074b/07, 076a/21, 080a/14, 082a/24, 086b/16, 087b/14, 089b/17, 093b/01, 094a/05, 095b/18, 098a/17, 099b/08, 101b/01, 106b/10, 106b/25, 107b/11, 111b/04, 112a/08, 112a/14, 114b/21, 115b/19, 117a/21, 117b/18, 118a/12, 121b/07, 121b/18, 124a/23, 136a/18, 141a/25, 141b/16, 141b/20, 142a/13, 142b/07, 143a/01, 143b/03, 143b/14, 144a/10, 144b/18, 144b/20, 145b/06, 145b/16, 145b/17, 146a/04, 146a/14, 146b/11, 146b/20, 147a/21, 147b/05, 147b/07, 154b/17, 155a/03, 155a/04, 155a/05, 155a/06, 155a/07, 155b/08, 155b/14, 157a/06, 158a/13, 158b/16, 159b/09, 160b/04, 161a/17, 161a/22, 161a/24, 161b/03, 161b/23, 165a/15, 166b/17, 167b/21, 169b/12, 170a/07, 172a/07, 172b/19, 173a/03, 173a/09, 173a/13, 174a/18, 174a/19, 175b/10, 175b/22, 179b/20, 180a/16, 181a/15, 181a/17, 181b/23, 183a/13, 183a/21, 183b/18, 184a/10, 188b/23, 191b/16, 191b/18, 192a/01, 192a/08, 192a/13, 192a/15, 192a/17, 192a/24, 192b/03, 192b/14, 192b/17, 192b/18, 193a/18, 194b/08, 194b/21, 195a/14, 195a/17, 196a/06, 197a/10, 197a/24, 199a/03, 200a/19, 200a/22, 201a/16, 201a/17, 201b/05, 202a/17, 203b/09, 203b/23, 208b/10, 210a/19, 210a/25, 210b/05, 210b/06, 212a/08, 212a/10, 212b/04, 213a/02, 213a/06, 213a/12, 213a/13, 213b/22, 214a/23, 214b/06, 214b/15, 215a/20, 216b/12, 216b/15, 217a/05, 218b/12, 218b/16, 220b/11, 223a/18, 223a/22, 225b/25, 226a/05, 226b/06, 226b/14, 226b/19, 227a/25, 227b/08, 227b/09, 227b/24, 228a/03, 228a/06, 228a/19, 228b/03, 232a/12, 232a/16, 236b/12, 241b/19, 242a/14, 243a/09, 243a/13, 244a/21, 245a/16, 249a/04, 249a/11, 249a/25, 249b/03, 252a/03, 253a/25, 253b/07, 253b/10, 255a/25, 255b/23, 256b/03, 257b/08, 258a/03, 259b/08, 265b/25, 267a/08, 270a/12, 271a/03, 272b/06, 274a/13, 274a/19, 275b/09, 276a/23, 276a/25, 277b/19, 284b/06, 285a/01, 285a/03, 289b/12, 290b/12, 291b/08, 292b/03, 293a/16, 294b/07, 297b/01, 312a/01, 312a/13, 317b/02, 319a/21, 326b/06

k.+ nüŋdür 250a/05

k.+ se 284b/20

k.+ si 180b/12, 267b/17

k.+ sin 033b/12, 057b/11, 058b/02, 072b/14, 073a/12, 085b/16, 100b/11, 128b/18, 149a/10, 149b/10, 150a/15, 263a/06, 265b/19, 268b/05, 270a/04, 278b/06, 287a/02, 297b/17, 305a/14, 318b/14, 322a/03

k.+ sine 058a/24

k.+ siydi 166a/06

k.+ siz 258a/09

k.+ ydi 012a/10, 014b/23, 027b/19, 034b/11, 083a/24, 111a/08, 117b/09, 134b/11,

134b/14, 142b/16, 144a/22, 150a/14, 152b/13, 152b/18, 153b/23, 170b/11, 185a/10, 191b/02, 196a/23, 203a/11, 203a/12, 208b/04, 211a/08, 217a/16, 232b/25, 239a/05, 254b/19, 304a/11, 304b/22, 305a/17, 313b/10

k.+ ydüm 080a/04, 259b/12

k.+ ye 002a/03, 003a/14, 004a/25, 006a/17, 012b/12, 022b/22, 024b/01, 033b/17, 040b/25, 042a/05, 045a/17, 051b/24, 053a/07, 055a/15, 056a/15, 059b/14, 059b/16, 068a/19, 068a/22, 071a/25, 080b/20, 082a/20, 084b/10, 088b/11, 089b/24, 096a/07, 097b/23, 098b/10, 101a/21, 103b/21, 106a/01, 106a/13, 107b/02, 107b/03, 107b/18, 109a/19, 112b/23, 115b/02, 118b/12, 122a/18, 125a/04, 126b/13, 128b/18, 129a/23, 131b/03, 132b/20, 135a/21, 136a/07, 137a/04, 137a/06, 139b/03, 143b/05, 144b/07, 144b/13, 144b/19, 144b/22, 144b/23, 145a/05, 145a/09, 145b/19, 146a/03, 146a/19, 147a/02, 147a/15, 147a/19, 147b/05, 150b/04, 155a/17, 158b/14, 161a/18, 161a/24, 163b/05, 163b/24, 164a/18, 164a/19, 166a/18, 169a/01, 169a/09, 169b/05, 170a/22, 173b/02, 174a/24, 176b/20, 181a/09, 181a/15, 181b/03, 183b/06, 183b/09, 185b/04, 186a/17, 186b/21, 190a/11, 191b/17, 192a/24, 192b/02, 195b/06, 195b/14, 196a/12, 197a/20, 197a/23, 199a/21, 199b/22, 201a/16, 201b/19, 202b/19, 203b/08, 206a/14, 208b/05, 211a/15, 211a/16, 211a/20, 211b/02, 211b/24, 212a/25, 212b/06, 212b/20, 212b/21, 213a/19, 213a/23, 214b/06, 215a/19, 215a/21, 215a/24, 215b/10, 216b/18, 216b/19, 216b/21, 218b/20, 219b/01, 219b/03, 223a/12, 223a/16, 223a/25, 226b/03, 226b/23, 228a/16, 228a/17, 228a/25, 228b/01, 228b/03, 230b/12, 230b/15, 232a/07, 232b/05, 233a/21, 235a/08, 235a/12, 239a/10, 240b/14, 241b/17, 242a/22, 242b/03, 242b/25, 246b/08, 248b/23, 249a/12, 249b/12, 253b/10, 255b/22, 256a/06, 258a/21, 259a/17, 263a/07, 263b/09, 264b/20, 266b/19, 268a/24, 268b/04, 268b/08, 271b/02, 272a/08, 272a/20, 275a/18, 275b/03, 275b/10, 276a/18, 281a/07, 281a/08, 281a/25, 282b/25, 283a/16, 284b/23, 285a/12, 289a/12, 292b/23, 294a/05, 294b/18, 294b/23, 295a/04, 295a/21, 297a/10, 297a/11, 297a/14, 300b/12, 301a/22, 303a/08, 303a/19, 305b/24, 306a/22, 311b/19, 317b/01, 323a/21, 323b/19, 324b/06

k.+ yem 015a/20, 024b/05, 054b/14, 073b/19, 075b/11, 082a/01, 150a/17, 177a/21, 207a/18, 208b/01, 272a/14, 274a/05, 274b/04, 277a/12, 306a/15

k.+ yeye 027b/01

k.+ yi 038b/04, 047a/03, 047b/19, 047b/24, 050a/16, 056a/22, 058a/24, 059a/04, 059a/07, 067a/20, 094b/25, 105b/25, 121b/19, 122b/16, 123a/11, 123b/25, 130a/17, 141a/11, 143b/02, 145b/07, 146a/10, 146a/17, 146a/22, 151b/11, 161a/24, 161b/01,

171b/22, 175b/12, 178a/01, 178a/02, 186b/18, 188a/08, 190b/08, 191b/16, 191b/25, 192b/19, 200b/02, 223b/17, 227a/01, 227a/20, 235b/19, 239a/11, 241b/23, 242a/11, 245b/05, 249a/07, 249a/22, 251a/08, 253b/01, 255b/01, 257b/07, 258a/20, 261a/04, 267b/25, 273a/24, 274a/25, 275a/06, 279a/05, 281a/24, 284b/18, 295b/23, 296b/18, 299a/22, 302a/17, 303a/07, 304a/23, 307a/15, 310b/10, 319b/23, 321a/19

k.+ yidi 046a/21, 099b/24, 186b/13, 250b/09, 257a/12, 258a/05

k.+ yile 245a/13, 254b/06, 256a/07, 256b/05, 256b/07, 287b/01

k.+ yimişsin 080a/11

k.+ yken 249a/20

k.+ yle 042a/04, 048b/03, 048b/07, 053b/10, 096a/23, 127a/03, 132a/23, 135b/15, 140b/14, 145a/25, 145b/08, 145b/11, 146a/05, 150b/21, 153a/09, 154a/03, 158a/19, 160b/08, 162b/02, 163a/24, 164b/01, 171a/11, 171a/12, 172b/20, 178b/08, 181b/08, 215a/25, 228a/10, 228a/13, 230a/17, 230a/19, 240b/13, 256b/06, 258a/22, 260a/22, 263b/04, 269a/08, 269b/23, 299a/18, 299b/13, 302a/13, 302b/14, 303b/14, 309b/03, 310b/22, 313b/09, 324a/05, 324b/13

k.+ ymiş 081b/02

k. ėdin- Yakınlık kurmak, arkadaş olmak 312a/16

k. ḳoş- Birisini bir iş için görevlendirmek 160b/01, 177b/25, 184b/1, 265a/25, 292a/01, 293a/14, 321a/19

k. ol- Kişi olmak 099b/05, 173a/07, 229b/20, 231b/02, 253b/24

kişi-zāde <T.+Far. Asilzade -3-

k. 172b/24

k.+ ler 246b/22

k.+ lere 172b/02

kişilik İnsaniyet, insanlık -9-

k. 173a/10, 228a/21

k.+ de 308a/02

k.+ den 172b/15

k.+ i 268a/17

k.+ ine 190a/24

k.+ üŋ 184b/11

k. ėt- İnsanlık etmek 173b/06, 194b/17

kişmihin Metinde adı geçen bir şehir -3-

k.+ deki 171a/22

k.+ e 171a/21, 187a/24

kişmir Metinde adı geçen bir şehir -2-

k. 234a/18

k.+ den 235b/09

kişne- Kişnemek -7-

k.- di 032a/17

k.- mege 087a/07

k.- megi 025b/25

k.- mesinden 009b/08, 047a/22, 260a/20

k.- yirek 085a/17

kişneş- Atların karşılıklı olarak kişnemesi -1-

k.- diler 074b/03

kişvān Metinde adı geçen İranlı bir kahraman -1-

k. 256b/06

kişvār Metinde adı geçen İranlı bir kahraman -1-

k.+ ı 078a/21

kişvāz *bk. gūderẕ-i kişvāz* -4-

k. 021b/04

gūderẕ-i k.+ a 018b/22

gūderẕ-i k.+ ı 026a/03

k.+ uŋ 043b/13

kişver <Far. Memleket, ülke -9-

k. 112b/25

k.+ de 008a/08

k.+ den 011b/16, 031b/02

k.+ e 008a/08, 041b/12

k.+ in 064a/01

k.+ üŋ 042b/25

k.+ üŋi 038a/22

kitāb <Ar. Kitap -48-

k. 150b/17, 150b/19, 238a/23, 238a/24, 238b/03, 238b/14, 238b/19, 239a/06, 248a/04, 294a/19, 314b/25

k.+ a 208a/06, 238a/15

k.+ da 159a/10, 208a/07, 238b/08, 314b/23

k.+ dan 207a/18, 238b/12, 239a/07, 272b/16

k.+ ı 238a/14, 238a/19, 238b/04, 238b/06, 238b/07, 238b/09, 238b/10, 238b/25, 239a/04, 285b/25

k.+ ına 237b/17

k.+ ında 284b/22

k.+ ından 300a/15

k.+ ını 052b/13, 285b/25

k.+ ınuŋ 280a/15

k.+ lar 193a/10, 275b/24, 289b/21

k.+ larına 313a/12

k.+ larumuzda 156a/04

k.+ larun 156a/04

k.+ uŋ 211a/09, 239a/02, 239a/05, 247b/19

kitābet <Ar. Katiplik -1-

k. 310b/01

kiyāset <Ar. Uyanıklık, anlayışlılık -1-

k.+ le 023a/07

ḳo- 1. Yerleştirmek 2. Bırakmak, terketmek 3. Geride bırakmak 4. Müsaade etmek, izin vermek 5. Yardımcı fiil -566-

ḳ. 017a/15, 048a/16, 050b/02, 055a/09, 056b/07, 066b/20, 071b/24, 076a/23, 079b/15, 080a/04, 080b/11, 087b/02, 088a/16, 094a/01, 119a/21, 125a/11, 142b/05, 150b/11, 235a/07, 242b/09, 258b/08, 259a/25, 260a/02, 266b/21, 281a/13, 283b/13, 306a/03

ḳ.- dı 008b/09, 010b/07, 011a/18, 011b/22, 012b/11, 012b/12, 019a/19, 019a/20, 019b/04, 028a/12, 031b/05, 032b/10, 033a/23, 037a/18, 039b/11, 042b/01, 045a/01, 047a/05, 048b/04, 048b/05, 048b/07, 048b/08, 052a/21, 053b/04, 057a/25, 058b/12, 059a/25, 061a/24, 061b/18, 063a/01, 065b/01, 067a/06, 067b/01, 083b/15, 088b/01, 092b/01, 094a/02, 096a/23, 098a/18, 098a/25, 099a/08, 101a/20, 102a/13, 103a/16, 103b/14, 105a/23, 105b/13, 115b/08, 124b/18, 125b/02, 127a/25, 131a/03, 131b/21, 133b/13, 137a/19, 138b/05, 138b/18, 140a/12, 140a/17, 140b/04, 140b/24, 142a/02, 146a/20, 147a/01, 147a/18, 147b/12, 148b/15, 149a/06, 149a/20, 150b/24, 153b/10,

ķ.- mışlar 078b/04, 099a/07, 111b/10, 126b/10, 128b/18, 162b/07, 278a/05, 292a/16

elden ķ.- mışlar 220b/25

ķ.- mışlardı 174b/08, 277a/03

ķ.- mışlardur 128b/20, 138a/17, 177b/15, 241a/08

ķ.- mışuz 134b/04

ķ.- muşdı 170b/25, 185a/09, 318b/20

ķ.- ŋ 003b/24, 021a/16, 236b/01, 288b/02, 297a/14, 304b/01

ķ.- r 076b/16, 090a/11, 131b/24, 257b/05, 270b/19, 319b/18

yėrine ķ.- r 183a/05, 209a/02, 275a/22

ķ.- ram 169a/06

ķ.- rdı 013a/25, 034b/08, 105a/18, 143b/02, 201a/25, 217b/10, 271a/07, 285b/05

ķ.- rdum 046b/06

ķ.- rlar 037b/03, 283a/10

ķ.- rlardı 162b/03

ķ.- rsa 229a/19

ķ.- rsam 081a/07

ķ.- rsın 085b/09

ķ.- rsız 292b/13

ķ.- ruz

ķ.- sa 183a/21

ṣusuz ķ.- sa 191b/25

ķ.- sam 097a/19, 185b/21

ķ.- sun 161b/21

yėrine ķ.- sunlar 301b/15

ķoca İhtiyar, yaşlı -18-

ķ. 045b/23, 083b/25, 085a/12, 086a/07, 090a/11, 108b/13, 128b/01, 201b/20, 205b/17

ķ.+ dur 046a/14

ķ.+ nuŋ 306b/02

ķ.+ ŋuz 041b/11

ķ.+ sı 072b/10, 305a/16

ķ.+ sın 085b/15

ḳ.+ ya 021a/21, 306b/01

ḳ.+ yı 306b/01

ḳoca- İhtiyarlamak -1-

ḳ.- mış 271b/19

ḳocalıḳ İhtiyarlık -1-

ḳ. 085a/13

ḳoç Koç -1-

ḳ. 317b/21

ḳodır- / ḳodur- Koydurmak -2-

ḳ.- dıġınuŋ 130b/15

bend içinde ḳ.- mayam 080a/24

ḳoġa Kova -10-

ḳ. 141b/12

ḳ.+ nuŋ 141b/14

ḳ.+ sın 168a/21

ḳ.+ yı 141b/11, 141b/12, 141b/13, 141b/14, 141b/15, 141b/16

ḳoẖ- / ḳoḳ- Kokmak -2-

ḳ.- ar 127a/02

ḳ.- up 166a/13

kohen <Far. Eski -2-

k. 003a/25

ʿuḳalā-yı k. 053a/02

ḳoẖu Koku -30-

ḳ. 124b/08, 211b/04, 268b/02

ḳ.+ da 202b/16

ḳ.+ lar 250a/23

ḳ.+ ları 218b/15, 315b/07, 317b/16

ḳ.+ larından 225b/22

ḳ.+ sı 086b/18, 103a/10, 103a/13, 113a/20, 113b/25, 114a/01, 122b/20, 126b/25, 136b/10, 136b/11, 151a/04, 160b/03, 177b/05, 212b/01, 217b/14, 224b/08, 279b/20, 326b/05

ḳ.+ sına 122b/20, 206b/07

ḳ. +suz 212b/02

ḳoḫulı *bk. ḳoḫulu* -1-

ḳ. 174b/03

ḳoḫulu Kokulu -2-

ḳ. 209a/25, 209b/09

ḳoḳu *bk. ḳoḫu* -2-

ḳ. 201b/06

ḳ.+ sı 150a/23

ḳol Kol -73-

ḳ. 094a/09, 168a/23, 206b/20

ḳ.+ a 005a/09, 042b/01, 048b/04, 048b/07, 050a/13, 096b/02, 116b/03, 260a/21, 260a/22, 261a/06, 261b/03, 296b/02

ḳ.+ da 025a/20, 042b/01, 076a/01, 077b/07, 096a/23, 259a/12, 296a/13

ḳ.+ dan 042b/01, 096a/23, 296a/12

ḳ.+ dur 076a/02, 076a/03

ḳ.+ ı 055b/11, 132b/20, 137b/02, 169a/14, 187b/08, 296b/02

ḳ.+ ın 025a/12, 296a/15

ḳ.+ ına 048b/03, 098b/21, 099b/19, 101a/19, 101a/22, 159a/06, 261a/02, 261b/02

ḳ.+ ında 025a/23, 025a/24, 026a/02, 033b/08, 047a/05, 058b/12, 239a/17, 259a/12

ḳ.+ ını 048b/07, 055a/22, 055a/23, 205b/22

ḳ.+ ıyıdı 058b/12

ḳ.+ lar 057a/07, 059a/23

ḳ.+ ları 161b/06, 297a/22

ḳ.+ ların 016a/21, 311b/08

ḳ.+ larında 008a/14

ḳ.+ u 049b/10

ḳ.+ undağı 239a/18

ḳ. ḳat- Yardım etmek 059b/14

ḳ. vėriş- Savaş düzenine girmek için askerlerin bir birine kol uzatması 135a/10, 186a/06, 205a/25, 259a/08

ḳolan Yaban eşeği -55-

ḳ. 003b/14, 012b/04, 026b/25, 073a/19, 073a/21, 075a/08, 083b/21, 103a/24, 132b/18, 132b/24, 139b/12, 168b/03, 169a/16, 169a/18, 169a/24, 169b/02, 199b/19, 269a/10, 269a/11, 269a/12, 269a/13, 269a/14, 269b/08, 270a/09, 270a/15, 270a/17

ķ.+ a 126a/13, 132b/18, 159a/25, 169a/17, 169a/25, 199b/19

ķ.+ dan 073a/23

ķ.+ ı 072b/21, 073a/21, 132b/19, 132b/24, 157b/15, 169a/12

ķ.+ lar 003b/13, 093a/25, 093b/01, 168b/02, 168b/13, 168b/14, 180a/06

ķ.+ larıla 168a/25

ķ.+ uŋ 132b/18, 132b/19, 169a/17, 169b/03, 269a/15

ķolay Zor olmayan, kolay -27-

ķ. 068b/08, 069a/11, 073a/08, 074b/08, 083a/12, 123b/07, 203b/03, 227b/05, 256b/21, 259a/09, 259a/11, 271b/08, 303b/13

ķ.+ dur 254a/18

ķ.+ ın 285a/13, 291b/24, 310a/25

ķ.+ ına 053a/07, 156a/10

ķ.+ ında 199a/16

ķ.+ ını 259b/03

ķ.+ larınca 074a/24, 256b/11

ķ.+ ın bil- Bir işin kolay yolunu bilmek 008b/14, 012b/01, 043a/07

ķ.+ ına git- Kolayına gitmek 256b/11

ķolayla- Kolaylamak -1-

ķ.- dı 037a/12

ķolaylıķ Kolaylık -1-

ķ.+ ı 060b/13

ķolaysın- Kolay zannetmek -1-

ķ.- ur 255b/19

ķolaysız Zor, çetin -1-

ķ. 259a/10

ķoltuķ(ġ) Koltuk -2-

ķ.+ ıma 083a/18

ķ.+ uma 080b/04

ķon- 1. Bir yere oturmak, yerleşmek 2. Konulmak -102-

ķ.- a 125b/22, 143a/01, 256a/16

ķ.- acaķ 009a/21, 135b/22, 150a/09

ķ.- acaķdur 324b/03

ķ.- alar 101a/13

ḳ.- alum 134a/03, 168b/01

ḳ.- ar 042a/16

ḳ.- ardı 047a/06

ḳ.- dı 010b/05, 047a/25, 060b/02, 061a/18, 068a/03, 071b/13, 087a/21, 093a/24, 097a/20, 101a/02, 104b/06, 105b/21, 106a/20, 107a/02, 123a/09, 125a/25, 127a/17, 127a/23, 134a/01, 134a/14, 138a/25, 141b/07, 150a/19, 153b/16, 158b/11, 169b/07, 186a/05, 191a/04, 202b/03, 219b/19, 221a/12, 234b/08, 257b/20, 262b/14, 263b/12, 264a/21, 287a/25, 293b/23, 299b/01

ḳ.- dılar 006a/01, 032a/12, 048a/24, 053b/09, 061b/07, 062a/07, 064a/12, 064b/12, 066b/24, 069a/16, 096a/02, 104b/08, 121a/16, 122b/20, 125a/14, 128b/12, 155a/13, 181b/18, 187b/01, 190b/10, 207b/06, 229b/17, 260a/07, 264a/19, 276b/18, 295a/16

ḳ.- madum 078a/22

ḳ.- maġıçun 018b/06

ḳ.- maḳ 229a/17

ḳ.- maya 267b/23

ḳ.- mış 048b/01, 057a/03, 208a/24, 220b/03, 224b/13, 286b/07

ḳ.- mışdı 254a/11, 317a/09

ḳ.- muşdı 181b/23

ḳ.- sa 047a/15

ḳ.- uŋ 072b/11, 287a/05

ḳ.- up 011a/02, 043b/18, 048b/09, 069a/09, 072b/11, 124b/15, 135b/21, 151b/02, 158b/24

ḳonaḳ Konak -4-

ḳ. 060b/15, 135b/22

ḳ.+ a 135b/24

ḳ.+ ına 013a/16

ḳondur- Kondurmak -37-

ḳ.- a 004b/05, 234b/19

ḳ.- asın 143a/17

ḳ.- dı 112b/17, 113b/10, 118b/22, 158b/01, 170b/02, 223b/05, 224b/15, 255b/13, 274a/11, 314a/16, 324b/14

ḳ.- dılar 101b/04, 105a/11, 123a/23, 124a/19, 135b/18, 157b/24, 157b/25, 176b/18, 222a/02, 229a/09, 230b/03, 238a/07, 245b/08, 267b/11, 286b/15, 287b/09, 287b/13,

288a/22

ḳ.- mamışdur 126a/05

toz ḳ.- maya 315b/08

ḳ.- up 093a/09, 132b/11, 138b/17

ḳonıl- *bk. ḳonul-* -2-

ḳ.- mış 099a/11

ḳ.- mışdur 292a/19

ḳoŋşı Komşu -2-

ḳ.+ laruŋuz 173a/06

ḳ.+ yam 274a/05

ḳoŋşu *bk. ḳoŋşı* -1-

ḳ.+ nuŋ 274a/20

ḳoŋşulıḳ(ġ) Komşuluk -1-

ḳ.+ ında 022a/25

ḳonuḳ Misafir, konuk -30-

ḳ. 082a/09, 145a/23, 145b/18, 164a/23, 164b/01, 277b/15

ḳ.+ ı 145a/24, 164a/15, 299a/15

ḳ.+ ın 153a/08

ḳ.+ ına 150b/10

ḳ.+ ınuŋ 164b/09

ḳ.+ um 326b/04, 326b/05

ḳ.+ um olasın 081a/02

ḳ.+ umuz 074a/11, 164b/06

ḳ.+ umuz olasın 073b/24

ḳ.+ umuzsın 150b/11

ḳ.+ uŋı 152a/08

ḳ. ėdin- Konuk edinmek 150a/17

ḳ. gel- Misafir olarak gelmek 001b/13

ḳ. iste- Misafir, konuk istemek 164a/14

ḳ. ol- Konuk olmak 012a/16, 075a/02, 138b/11, 139a/15, 149a/08, 150b/16, 153b/08

ḳonuḳlıḳ 1. Misafirlik 2. Ağırlama -12-

ḳ. 081b/16, 277b/16, 277b/21

ḳ.+ a 073b/23

ḳ.+ ı 267b/12

ḳ.+ ına 066a/20

ḳ.+ lar 054a/10

ḳ. ėt- Misafirlik etmek 066a/24, 277b/08

ḳ. eyle- Misafirlik etmek 083a/19, 163b/09

ḳ. ḳıl- Misafirlik etmek 066a/18

ḳonuḳluḳ *bk. ḳonuḳlıḳ* -6-

ḳ.+ dan 164b/20

ḳ. ḳıldılar 210a/03

ḳ.+ lar ėdeyin 258b/13

ḳ.+ lar ėtdi 093a/24

ḳ.+ lar eyledi 268a/13

ḳ.+ lar ḳıldı 093a/09

ḳonul- Konulmak -5-

ḳ.- dı 292a/20

ḳ.- mış 185a/03, 317b/24

ḳ.- mışdı 195a/23, 315a/09

ḳop- 1. Kopmak 2. Türemek, ortaya çıkmak -59-

ḳ. 178b/18, 272b/22

ḳ.- a 086b/06, 253a/08, 253a/10

ḳ.- acaḳdur 313a/14

ḳ.- an 047a/22

fiġān ḳ.- ar 013a/05

ḳıyāmet ḳ.- aram 161a/05

ḳaşırġa ḳ.- ardı 005b/12

ġalebe ḳ.- ardılar 005b/01

ḳıyāmet ḳ.- arduġun 203a/19

ḳıyāmet ḳ.- arduŋ 017a/07

ḳıyāmet ḳ.- armaz 001b/15

ḳıyāmet ḳ.- arsam 185b/20

ḳ.- dı 028a/20, 029b/25, 042a/23, 062b/24, 073a/03, 103b/01, 103b/14, 105b/18, 142a/05, 191a/19, 200b/18, 202b/05, 297b/15

āvāz ķ.- dı 028a/25

ġırīv ķ.- dı 106b/21

ġuṣṣadan yüregi ķ.- dı 208b/22

ḫurūş ķ.- dı 002a/07, 004a/15

ķıyāmet ķ.- dı 047b/12, 062b/24, 167b/02, 171a/25, 201b/12, 201b/19, 287b/04, 325a/06

şīven ķ.- dı 028a/22

ķ.- duġı 311b/19

ķ.- dum 141b/20

ķ.- ısardur 255a/18

ķ.- madı 116b/20

ķ.- maz 149b/22

ķ.- mış 016a/07, 131b/10, 157a/02

ķ.- mışdı 219b/24, 318a/11

ķ.- up 010a/13, 011b/08, 032a/20, 043b/16, 236b/08

ķopar- Koparmak 2. Meydana getirmek 3. Yardımcı fiil -23-

ķ. 104a/02, 126a/13

ķ.- a 064a/05

ķ.- alum 186b/03

ķ.- am 046a/13

toz ķ.- am 042a/03

tozlar ķ.- am 058b/24

ķ.- dı 073a/01, 155a/15

dih-ā-dih ķ.- dı 042b/02

tozlar ķ.- dı 283b/01

ķ.- dılar 135b/15

odlar ķ.- ıcısın 020b/17

toz ķ.- maġıla 030a/10

ķ.- sa 093a/02

ķ.- up 022a/09, 320a/11

toz ķ.- up 134b/25

ķ.- ur 063b/08, 145b/06

ķ.- urdı 040b/06, 135a/14

ḳ.- urdum 120a/08

ḳopart- Kopartmak -1-

ḳ.- dı 089a/11

ḳopuz Kopuz -9-

ḳ. 018b/11, 062a/18, 062b/01, 062b/05, 318a/24

ḳ.+ ı 062a/18, 062b/02

ḳ.+ ıla 188b/04

ḳ.+ ın 318b/04

ḳorḫ- *bk. ḳorḳ-*-2-

ḳ.- ana 040a/21

ḳ.- uban 088b/01

ḳorḫu Korku -109-

ḳ. 014b/05, 058a/21, 063b/23, 063b/24, 088a/13, 098b/05, 146a/14, 220b/19, 223b/10, 224a/04, 242a/25, 242b/06, 251a/09, 262b/17, 263a/07, 270a/02, 308b/14

ḳ.+ da 147a/07, 253a/22

ḳ.+ dan 147b/05, 158b/06, 185a/21, 190b/04, 273b/14

ḳ.+ dayıdı 186a/04

ḳ.+ lar 074a/21, 225a/04

ḳ.+ larından 093a/11, 244a/08, 319b/12

ḳ.+ m 149a/13, 163a/05, 221a/01

ḳ.+ ŋ 164b/18, 242b/15

ḳ.+ ŋdan 261b/12

ḳ.+ sı 086a/08, 167a/01, 175b/13, 183a/05, 185b/22, 227a/14, 227b/13, 261b/06, 271a/16, 273a/17, 280a/16

ḳ.+ sın 049a/04

ḳ.+ sından 061b/02, 062b/20, 066b/18, 076b/04, 076b/11, 085a/16, 093b/07, 114a/07, 131b/11, 135a/02, 139b/15, 141b/24, 150b/21, 155b/11, 155b/16, 166a/09, 172a/15, 176b/09, 225b/19, 225b/20, 239a/18, 239b/01, 248b/02, 252b/16, 253b/22, 260b/07, 262b/10, 262b/20, 268b/11, 268b/20, 271a/19, 273b/15, 274b/09, 286a/21, 298b/22, 302b/09, 308a/22, 311a/08, 316b/12, 319b/15, 323b/02, 326b/21

ḳ.+ sını 251a/04

ḳ.+ ya 163a/18

ḳ.+ yıla 101a/11, 148a/22, 240b/10, 247a/05, 267a/15

ḳ.+ yla 298a/24

ḳ. çek- Korkuyla yaşamak, korkmak 014b/14, 021a/06, 065b/16

ḳ. düş- Korkmak 053a/11, 183b/23, 257b/21, 263a/08, 274b/03, 298a/14

ḳ. ol- Korku düşmek, korkmak 232a/14

ḳ.+ ya düş- Korku duymak 219b/08

ḳorḫulı *bk. ḳorḫulu* -1-

ḳ.+ dur 215a/18

ḳorḫulu Korkunç -4-

ḳ. 127a/04, 207a/14, 260a/09, 263a/07

ḳorḫusuz Cesur, korkusuz -2-

ḳ. 285a/09

ḳ. ol- Cesur olmak 167a/24

ḳorı- Korumak -1-

ḳ.- ya 076a/25

ḳorıçı Korucu -1-

ḳ.+ lar 246b/25

ḳorḳ- Korkmak -195-

ḳ. 026a/08, 045b/14, 069a/21, 081a/24, 088a/03, 097b/14, 145b/25, 265b/16, 322a/18

ḳ.- a 163b/03, 212a/13, 213a/23, 213b/19, 214b/11, 296b/07

ḳ.- acaḳlayın 108a/13

ḳ.- adurasız 144a/13

ḳ.- alum 187a/13

ḳ.- ar 134b/13, 147b/19

ḳ.- aram 024b/22, 033a/06, 047b/05, 060a/09, 072b/24, 074b/22, 075a/15, 082b/01, 083a/04, 086b/08, 119b/20, 140a/25, 158b/10, 185a/23, 204b/16, 234a/05, 242a/17, 257a/09, 259a/01, 260b/03, 264a/25, 265b/19, 272b/02, 273b/13, 281a/02, 314b/11, 320a/23, 323a/01, 327b/08

ḳ.- ardı 270b/20, 275a/24

ḳ.- ardum 050a/20

ḳ.- arlar 283a/05

ḳ.- arsaŋ 082b/12, 085a/04

ḳ.- arsın 037b/18

ḳ.- maz 015b/04, 046b/21, 056b/14, 096b/03, 119b/03, 160a/23, 235b/08, 243b/10, 248a/21, 257a/09, 259a/07, 261a/05, 277b/18, 278b/16, 296b/10, 303a/17

ḳ.- mazam 127b/24

ḳ.- mazdı 189a/02

ḳ.- mazlar 037b/03, 256b/10

ḳ.- mazuz 063b/23

ḳ.- mışdı 298a/16

ḳ.- mışıdı 006a/22

ḳ.- mışlardı 049b/07

ḳ.- uban 270a/22

ḳ.- ucı 277b/07

ḳ.- uŋ 181a/08, 201a/07

ḳ.- up 025b/05, 034a/09, 056a/12, 089a/21, 094a/03, 253b/16, 319a/18, 321b/23, 324b/08

ḳ-. ıcı / ḳ.- ucı ol- Korkar olmak, korkmak 322b/15

ḳorḳaḳ Korkak -3-

ḳ. 250a/17, 260b/05

ḳ. ola 211b/19

ḳorḳı *bk. ḳorḫu* -7-

ḳ. ḳıldı 009b/13

ḳ.+ muz 224a/01

ḳ.+ sından 024b/06, 099b/18, 198b/03, 199a/06

ḳ.+ yıla 006b/11

ḳorḳu *bk. ḳorḫu* -48-

ḳ. 003a/05, 003a/09, 024a/03, 024b/18, 028a/11, 037b/04, 038a/05, 040a/13, 111a/22, 296b/25

ḳ. düşe 020a/25

ḳ. düşmedi 295a/20

ḳ.+ m 056b/14, 204b/12, 204b/13

ḳ.+ muz 063b/21, 210b/15, 267a/08

ḳ.+ muzdan 105a/25

ḳ.+ ŋ 021a/07, 130a/23

ḳ.+ sı 204b/15, 204b/16, 211b/09, 212a/04

ḳ.+ sından 002a/11, 014b/17, 049a/07, 057a/20, 058b/14, 075a/13, 075b/14, 077a/09, 077b/06, 082a/16, 101a/23, 200b/06, 257a/16, 258a/01, 272b/08, 295a/02, 306b/09

ḳ.+ ya düşdi 004a/07

ḳ.+ ya düşdiler 025b/08

ḳ.+ ya düşe 031b/22

ḳ.+ yı 005a/15

ḳ.+ yla 017b/08, 031a/18

ḳorḳulu *bk. ḳorḫulu* -1-

ḳ. 305b/16

ḳorḳunç Korkunç -1-

ḳ. 040b/06

ḳorḳusız *bk. ḳorḫusuz* -1-

ḳ. düş- Korkmamak 020a/21

ḳorḳut- Korkutmak -1-

ḳ.- dı 040a/11

ḳoş- 1. Arkadaş olarak vermek 2. Koşmak -49-

ḳ. 072b/19, 256a/06

leşker ḳ. 303b/18

ḳ.- a 256a/07

ḳ.- anlar 010a/02

ḳ.- ayım 033b/25, 287a/11

yoldaş ḳ.- ayım 238a/06

leşker ḳ.- ayın 288a/25

ḳ.- dı 007a/18, 047a/04, 052a/18, 058a/18, 068b/25, 157b/21, 189a/23, 219b/09, 240a/02, 287a/12, 326a/15

kişi ḳ.- dı 160b/02, 177b/25, 184b/1, 265a/25, 292a/01, 293a/14

leşker ḳ.- dı 325a/15

yoldaş ḳ.- dı 068a/23, 267b/02, 274a/10, 304a/06

ḳ.- dılar 007a/13, 061b/17, 221b/15, 312a/11

ḳ.- mışlardur 204b/05

ḳ.- muşdı 007b/05

ḳ.- uŋ 029a/02

leşker ķ.- uŋ 029a/02

ķ.- up 038a/11, 066b/06, 182b/07, 326a/01

kişi ķ.- up 321a/19

leşker ķ.- up 247b/14, 254b/15, 266a/08, 304a/09

yoldaş ķ.- up 172a/08

ķoşdur- Koşdurmak -1-

ķ.- up 010b/03

ķoşul- Katılmak, birine uymak -1-

ķ.- mış ol- Katılmış, uymuş olmak 180a/22

ķov- Takip etmek, kovalamak -19-

ķ.- ar 049a/18

ķ.- dı 096b/15, 105b/21, 128a/25, 152b/07, 171b/09, 174b/17, 187b/10, 2 69a/11, 282b/15

ķ.- dılar 041a/20, 055b/15, 220a/10

ķ.- duķdan 269a/12

ķ.- maya 188b/14

ķ.- mış 173b/02

ķ.- salar 259b/11

ķ.- up 141b/05, 270a/09

ķova *bk. ķoġa* -1-

ķ. 268b/01

ķovucı Dedikoducu -2-

ķ. 146a/09, 227a/02

ķovuculuķ Dedikoduculuk -1-

ķ. 226b/22

ķoy- *bk. ķo-* -307-

ķ. 239b/12

ķ.- a 026a/24, 038b/16, 066b/19, 068a/02, 103a/21, 162a/02, 232a/16, 248b/12, 274b/06, 284a/24, 306b/11

ʿādet ķ.- a 186b/02

yėrine ķ.- a 206b/01

ķ.- acaķ 082b/10

diri ķ.- acaķ 278b/08

ḳ.- uban 181b/02, 188b/12, 205a/02

yėrinde ḳ.- uban 262b/10

ḳ.- up 007b/12, 007b/22, 008b/10, 009a/17, 009a/20, 013b/16, 015a/08, 018a/07, 020a/16, 021b/07, 022b/06, 024a/10, 028b/19, 034a/18, 044a/07, 045b/24, 046b/16, 051b/22, 055a/18, 059b/25, 071a/23, 076b/08, 077a/08, 078a/15, 078b/10, 079b/02, 079b/18, 098a/24, 104a/25, 109b/03, 112b/13, 121b/21, 135b/02, 136a/15, 136b/20, 136b/21, 139a/22, 140a/09, 150b/17, 152a/07, 153a/08, 159a/04, 165a/22, 171a/20, 172a/22, 180b/10, 180b/15, 182a/01, 185a/19, 209a/20, 221b/18, 223b/05, 236b/24, 244b/07, 244b/09, 250b/02, 257a/16, 266a/16, 277a/02, 281b/22, 285b/10, 294a/20, 296b/12, 297a/17, 298b/23, 299a/02, 299a/03, 313b/13

baş ḳ.- up 002a/14, 007b/08, 010b/25, 012a/15, 012b/17, 014b/09, 016a/11, 020b/16, 021a/03, 022a/18, 033b/11, 037a/05, 040a/01, 043a/06, 044a/21, 062a/06, 261b/14, 263b/16

başına ṭopraḳ ḳ.- up 055a/13, 094a/14, 186a/21, 187a/23, 315b/16

dih-ā-dih ḳ.- up 005b/17

işüŋi ḳ.- up 099a/03

ḳulaġına yatlu sözler ḳ.- up 310a/16

ortaya ḳ.- up 229a/09

ṣūretine ḳ.- up 056a/06

taḫtı ḳ.- up 325b/13

ṭutu ḳ.- up 038b/03

yādigār ḳ.- up 074b/12

yėrinde ḳ.- up 005b/21, 048a/08, 055b/14, 059a/20, 135a/01, 282a/11

ḳ.- up gitdi 170b/03, 231b/08, 280b/13

ḳ.- up git- Bir başına bırakıp gitmek 030a/20, 054b/06, 076a/13, 171a/02, 201a/06, 282a/10

ḳoyın *bk. ḳoyun* -2-

ḳ.+ a 100b/19

ḳ.+ ıla 218b/24

ḳoyu Koyu -1-

ḳ. 039b/04

ḳoyul- Girişmek, başlamak -11-

ḳ.- dı 118a/21

ḳ.- dılar 055a/25, 102b/03, 137a/20, 139a/11, 192a/07, 264b/15

birbirine ḳ.- dılar 105b/17

ḳ.- mış 179a/19, 316b/09

ḳ.- mışdı 270b/06

ḳoyun Koyun-35-

ḳ. 008a/08, 010b/19, 017a/08, 126a/13, 132a/08, 175a/11, 200a/18, 202a/06, 210b/23, 225b/08, 233b/24, 257a/16, 261a/02, 261b/04, 274b/23, 296a/25, 297a/20

ḳ.+ a 131b/15, 151a/22, 173b/02, 195a/25

ḳ.+ da 001b/15

ḳ.+ ıla 044b/07

ḳ.+ lar 165b/25, 166a/08, 166a/15, 167b/22, 168a/05, 198b/03, 199a/16

ḳ.+ laruŋuzı 184b/20

ḳ. olduḳ 306b/13

depede ḳalmış ḳ. sürüsine dönmişler 296b/18

ḳ. güd- Koyun gütmek 098a/20, 195b/12

ḳoyur- Geçirmek -1-

ḳ.- maḳ 054a/23

ḳoyvėr- Koyvermek -1-

ḳ.- mediler 318b/15

koz Ceviz -1-

k.+ dan 195a/16

köhne <Far. Eski, eskimiş -9-

k. 021b/21, 025b/20, 029a/09, 033a/19, 035a/04, 035a/07, 036b/05, 040a/10

k.+ dür 130b/25

kök Asıl, temel, kök -21-

k. 045a/10

k.+ i 216b/02

k.+ ile 046a/13

k.+ in 322b/19, 327b/17

k.+ inden 003b/05, 278a/25

k.+ ini 083a/04, 141a/08, 186b/03, 306b/10

k.+ le 029b/04

k.+ leri 044b/13

k.+ ümi 086b/23, 087a/03

k.+ üni 031a/23, 109a/24, 273a/18, 279b/02, 303b/20

k.+ üŋi 278a/01

kömür Kömür -4-

k. 126a/23, 126a/25

k.+ ler 126b/01

k.+ lere 126a/25

köpri *bk. köprü* -2-

k. 147b/21, 147b/23

köprü Köprü -11-

k. 026a/05, 282a/25

k.+ ler 008b/16, 172a/25

k.+ si 147b/18

k.+ sinden 282a/22, 283a/01

k.+ sine 282b/14

k.+ sini 281b/01

k.+ sinüŋ 282a/24

k.+ yi 147b/19

köpük Köpük -2-

k. 084a/15, 183b/25

köpür- Köpürmek -2-

k.- di 014a/15

k.- üp 042a/16

köpürt- Köpürtmek -1-

k.- üp 058b/18

kör Ama, kör -12-

k. 112a/17

k.+ e 033b/13, 033b/14

k. ėt- Kör etmek 058a/25, 252b/01, 253a/04, 321a/07

k. eyle- 089a/12, 275a/16, 278b/08

k. ḳıl- Kör etmek 278a/20

k. ol- Kör olmak 074a/01

körlik(g) Körlük -1-

k.+ ine 082b/20

körük Körük -3-

k. 034a/10

k.+ ler 126a/21

k. çek- Körüklemek 126a/25

köşk <Far. Köşk -63-

k. 045a/11, 045a/15, 111a/23, 111b/13, 153b/22, 196a/23, 198a/15, 208a/22, 239b/04, 269a/14, 269b/13, 270a/17, 287b/08, 300a/19

k.+ de 045a/14, 315b/11

k.+ den 159b/13

k.+ e 287b/09

k.+ i 044b/13, 055a/03, 067a/25, 133a/11, 169b/15, 288b/12, 300a/20, 315b/11

k.+ inde 054b/07

k.+ inden 100a/05

k.+ ine 054b/10, 055a/01, 169b/17

k.+ inüŋ 065b/09, 203b/18, 204a/10

k.+ iyidi 287b/09

k.+ ler 122b/06, 125a/24, 135b/06, 135b/07, 143a/25, 202a/09, 202b/14, 219a/03

k.+ lerine 169b/15

k.+ lerle 225a/01

k.+ lerümi 307a/05

k.+ üme 310a/21

k.+ üŋ 055a/11, 113b/11, 113b/13, 208a/23, 269a/14, 269a/16, 269a/17, 315b/18

k.+ üŋden 196a/23

k.+ üŋe 113b/13, 316a/06, 316a/09

k.+ üne 170b/01

k.+ üŋi 046a/13

kötü Kötü -1-

k. 169a/23

kötüle- Kötülemek -2-

k.- di 084a/11

k.- yüp 215a/11

köy Köy -93-

k. 013b/11, 135b/23, 141b/06, 158b/14, 166a/14, 167a/20, 167b/02, 167b/06, 167b/08, 167b/11, 168a/05, 168a/07, 168a/08, 168a/12, 168a/14, 190b/11, 193b/18, 318a/01

k.+ de 026a/12, 034a/20, 034b/20, 035b/06, 141b/24, 158b/14, 166a/25, 167a/18, 168a/11, 190b/20

k.+ deki 276b/05

k.+ den 009a/04, 156a/25, 166a/25, 259b/11

k.+ e 034a/14, 135b/23, 141b/06, 149a/07, 158b/13, 158b/24, 166b/04, 167a/16, 167a/17, 167a/21, 167b/04, 167b/09, 167b/12, 168a/04, 190b/09, 298b/24

k.+ i 167a/22, 167b/08, 167b/21, 168a/01, 168a/02, 168a/03, 168a/08, 168a/13

k.+ inde 157a/09

k.+ ine 082b/02

k.+ ler 018b/09, 060b/14, 068a/05, 135b/09, 198a/25, 265b/01

k.+ lerde 011b/18

k.+ lere 135b/24, 167b/25, 207b/16

k.+ lerin 311b/20

k.+ lerini 068a/20

k.+ lerüŋ 135b/24

k.+ üŋ 034b/20, 135b/23, 167a/18, 167a/21, 167a/24, 167a/25, 167b/13, 167b/15, 167b/19, 167b/20, 167b/24, 168a/05, 168a/10, 191a/03, 192a/05

k.+ üŋüz 006b/24

k.+ üŋüzi 167a/21

k. eyle- Bir bölgeyi köy haline getirmek 219a/09

köz Köz -1-

k. 100b/09

ḳuʿayb <Ar. Metinde geçen bir sülale adı -1-

ḳ. 102a/16

ḳubād *bk. Keyḳubād* -79-

ḳ. 077a/06, 077b/14, 077b/16, 082a/11, 083a/21, 083a/24, 185a/08, 186a/12, 186a/14, 188a/07, 188a/08, 188a/10, 188a/18, 188a/19, 188b/08, 188b/10, 188b/11, 188b/25, 189a/01, 189a/03, 189a/07, 189a/09, 189a/14, 189a/24, 189b/13, 190a/16, 190a/22, 190a/24, 190b/04, 190b/11, 191a/03, 191a/12, 191a/16, 191a/25, 191b/03, 191b/04, 192b/21, 192b/22, 244b/05, 272a/14, 272a/15, 272a/16, 285b/18, 294b/06,

300a/11, 313a/10, 320a/06

ķ.+ a 077b/15, 188a/08, 320a/04, 321b/07

ķ.+ dan 272a/18

ķ.+ ı 077a/08, 077b/01, 077b/04, 083a/23, 186a/19, 188a/23, 188b/01, 189a/06, 190a/03, 285b/18

ķ.+ ıla 188a/13, 188a/22, 188a/25, 188b/02

ķ.+ uŋ 077b/16, 189a/11, 190a/07, 190a/17, 190a/20, 190a/21, 191a/08, 191b/07, 272a/17, 294b/05, 320a/03, 320a/06

ķubbe <Ar. Kubbe -13-

ķ. 012b/04, 018a/14, 126b/09, 219a/06, 250a/21

ķ.-yi eflāka 059a/03

ķ.+ de 250a/23

ķ.+ nüŋ 234b/10, 250a/22

ķ.+ si 012b/02, 094b/03

ķ.+ sine 278a/15

ķ.+ ye 030a/02

ķubbelü Kubbeli -1-

ķ.+ dür 124a/17

ķucaķla- Kucaklamak -7-

ķ.- dı 041b/04, 088b/07, 307a/13

ķ.- yıraķ 089a/02

ķ.- yu 049b/21

ķ.- yup 013b/17, 028a/18

ķucaķlaş- Kucaklaşmak -1-

ķ.- dı 022b/25

ķucuş- Kucaklaşmak -1-

ķ.- dılar 251a/20

kuç Metinde adı geçen bir şehir -1-

k.+ den 225b/04

ķuç- Kucaklamak -24-

ķ.- a 074b/09, 151a/12, 180b/23, 181b/16, 188b/02, 310b/07

ķ.- dı 012a/15, 042b/13, 059b/02, 073a/13, 101b/09, 133a/17, 231a/11, 303a/01

ķ.- mağıla 076b/15

ḳ.- up 032b/10, 038b/09, 316a/08

ḳudret <Ar. 1. Kuvvet 2. Tanrı'nın ezeli gücü 3. Yetenek -20-

ḳ. 115b/13, 125a/10, 137a/13

ḳ.+ de 093a/23

ḳ.+ dür 118b/14, 122b/10

ḳ.+ i 087b/16

ḳ.+ ile 298a/20

ḳ.+ in 118b/15

kemāl-i ḳ.+ in 288b/24

ḳ.+ inde 110a/17

kemāl-i ḳ.+ inden 276b/03

ḳ.+ ine 086a/17, 122b/09, 125a/10, 128b/14, 128b/16

ḳadīr-i ḳ.+ ine 086a/20

ḳ.+ lerin 118b/15

ḳ.+ üŋ 194a/19

ḳudsī <Ar. Kutsal -2-

murġ-ı ḳ. 069b/06

ḳ.+ den 122b/15

ḳudüs -1-

ḳ. 117b/04

kūfe Irak'ta bir şehir -1-

k. 157a/02

ḳufl <Ar. Kilit -1-

ḳ.+ ını 032b/19

kūh <Far. Dağ -73-

k. 231a/23, 231a/25, 231b/07, 232a/08, 232b/17, 233a/06, 233a/08, 233a/09, 233a/24, 233b/04, 234a/01, 234a/02, 234a/03, 234a/11, 234a/12, 234b/07, 235a/03, 235a/07, 235a/13, 235a/15, 235a/19, 235b/06, 236a/01, 236a/02, 236a/07, 236a/09, 236a/10, 236a/16, 236a/17, 236a/24, 236b/01, 236b/02, 236b/17, 237a/06, 237a/11, 237a/12

k.-ı girān 078a/17

k.-ı ḳāf 169a/20, 169a/20

k.+ den 232a/24, 233a/06, 235a/05, 235a/06, 235a/09, 235b/04, 237a/03

k.+ dür 237b/09

k.+ e 232b/02, 232b/09, 233a/05, 233a/20, 233b/15, 234a/25, 234b/06, 235a/13, 236a/04, 236a/17, 236a/19, 236b/12

k.+ i 233a/04

k.+ lerde 010a/01

k.+ üŋ 231b/05, 233b/14, 233b/24, 234a/02, 234a/23, 234b/20, 235a/03, 235b/05, 235b/07, 236b/06, 237a/03

kūh-sār <Far. Dağlık -6-

k.+ a 040a/17

k.+ da 016a/16, 029b/07, 030a/03

k.+ dan 029a/15

k.+ uŋ 014b/16

kuhun *bk. kohen* -1-

şarāb-ı k. 031a/06

ḳul- *bk. ḳıl-*

cedd ü cehd ḳ.- uban 126b/07

ḳul <Ar. 1. Köle 2. Kul -383-

ḳ. 004b/06, 006b/04, 013a/12, 030a/10, 031b/18, 043b/01, 043b/02, 044a/02, 044a/09, 053a/08, 073b/11, 088a/17, 092b/21, 092b/23, 107b/25, 116a/10, 140b/18, 141b/13, 158a/07, 171a/14, 187a/03, 189a/06, 193a/21, 203a/08, 224a/06, 224a/13, 224a/16, 233a/10, 240b/13, 241b/24, 253a/06, 253b/19, 255a/21, 255b/02, 255b/07, 258b/24, 265b/14, 265b/19, 273a/02, 288a/03, 289a/01, 293a/13, 295b/06, 296a/17, 297a/01, 298a/21, 300b/02, 303a/17, 307a/09, 315b/05, 315b/06, 320a/12, 320a/16, 325b/02

ḳ.+ a 040a/23, 078b/22, 121a/22, 123a/18, 230a/22, 240b/12, 274a/23, 320a/11

ḳ.+ am 031b/15, 061a/16, 070a/20, 148b/07, 260b/17, 287b/21

ḳ.+ dan 132b/07, 149a/12, 295b/08, 295b/21, 303b/01

ḳ.+ dı 070b/15

ḳ.+ duġını 280b/07

ḳ.+ duŋ 327b/16

ḳ.+ dur 258b/20, 303a/18

ḳ.+ ı 018a/05, 024a/14, 119a/21, 162b/11, 189a/13, 200a/19, 223a/01, 245b/20, 249b/21, 254b/19, 255a/20, 255b/06, 270a/12, 271b/22, 320a/08, 322b/07, 324a/07

ḳ.+ ıdı 217a/16

ḳ.+ ıdur 175b/17, 228a/19

ḳ.+ ıla 047b/06, 195b/07, 208b/21

ḳ.+ ımuzdur 274a/02

ḳ.+ ın 300a/22, 304b/06

ḳ.+ ına 023a/18, 114b/07, 140b/17, 151b/23, 231a/15, 240b/12, 253b/19, 281a/11, 298b/06, 300b/02, 303b/02, 307b/07

ḳ.+ ıŋdan 047b/10

ḳ.+ ından 267b/23

ḳ.+ ını 216b/11

ḳ.+ ınuŋ 284a/08, 300a/22

ḳ.+ ıŋuz 116a/20, 221a/08

ḳ.+ ısaŋ 216b/08

ḳ.+ ıvuz 155a/20, 268b/13, 268b/22, 269a/03

ḳ.+ ıyam 072a/25, 119a/20, 119a/22, 258b/23, 275a/23, 307a/08, 318b/14

ḳ.+ ıysaŋ 216b/07

ḳ.+ ıyuz 109a/12, 156a/16, 163a/08, 170b/12, 245b/10, 245b/24, 287b/13

ḳ.+ iken 272a/21, 279a/02

ḳ.+ lar 025b/18, 034b/23, 052b/02, 052b/05, 053b/12, 053b/14, 067a/10, 072a/08, 076b/07, 083a/20, 085a/01, 100b/02, 109a/22, 113a/09, 130b/18, 132a/18, 141a/23, 141a/24, 143a/15, 153a/20, 156a/24, 157b/25, 168a/20, 170b/12, 216b/16, 233b/25, 235b/09, 271b/24, 271b/25, 273a/05, 273a/06, 283a/08, 298b/11, 300a/11, 312b/06, 312b/09

ḳ.+ lara 051b/08, 058a/05, 120a/10, 148b/09

ḳ.+ lardan 091b/25, 110b/19, 127a/25, 272a/19, 301a/03

ḳ.+ lardanuz 156a/20

ḳ.+ ları 071a/01, 072a/06, 082a/02, 109b/22, 112a/21, 140a/10, 225a/25, 243b/12, 293a/17, 300b/11, 318b/07, 321b/16

ḳ.+ larıdur 173a/03, 272a/24

ḳ.+ larıla 142b/24

ḳ.+ larımdur 280a/25

ḳ.+ larına 058a/05, 068a/08, 068a/09, 123b/05, 140a/09, 182a/24, 184b/15, 251b/07, 268b/13, 299b/06, 299b/18, 300a/21, 301a/14, 303a/13

ḳ.+ unuŋ 074b/14

ḳ.+ uŋuŋ 299b/15

ḳ.+ uŋuz 126a/19, 138a/20, 162b/24, 171a/11, 198b/22, 225a/13, 247a/08, 308b/06

ḳ.+ uyam 073b/24, 173b/17

ḳ. ėt- Kul, köle etmek 086a/14, 116a/09, 266b/13

ḳ. eyle- Kul, köle etmek 231a/15, 266a/01, 270a/23

ḳ. ḳıl- Kul, köle etmek 277b/25

ḳ. ol- Aşırı bağlanmak, boyun eğmek, kul, köle olmak 046b/01, 059b/08, 068a/15, 091b/10, 101b/13, 107a/17, 108a/21, 113a/09, 113a/12, 124b/20, 125b/16, 126b/14, 152a/11, 162b/24, 171b/17, 174a/13, 204a/19, 210a/12, 210a/23, 216a/10, 223b/09, 225a/16, 225a/19, 245a/11, 258b/21, 258b/23, 263a/18, 265a/08, 265a/20, 271b/09, 271b/23, 272a/23, 272b/03, 272b/11, 279a/06, 284a/08, 290a/13, 294b/14, 299a/22, 303a/08, 305a/08, 306b/11 314a/06, 318a/13, 321a/15

ḳ.+ ı ol- (Birine) aşırı bağlanmak, boyun eğmek, kul, köle olmak 189a/10, 224a/05, 292b/15, 293a/05

ḳula Kumral -2-

ḳ. 157a/01, 198a/03

ḳulaç Kulaç -1-

ḳ. 122b/18

ḳulaġ *bk. ḳulaḳ* -2-

ḳ. olmışlar 119b/23

ḳ. urdı 320a/05

ḳulaġuz *bk. ḳulavuz* -6-

ḳ. 111a/18, 135b/23

ḳ. ėtdiler 178b/07

ḳ. ola 135b/22

ḳ. olmışdur 327a/08

ḳ. oluban 269b/08

ḳulaġuzluḳ Kılavuzluk -1-

ḳ. ėt- Kılavuzluk etmek 181b/08

ḳulaḳ Kulak -99-

ḳ. 029b/19, 033a/13, 154b/04, 154b/18, 212b/24, 213a/20

ḳ.+ a 177a/16, 282b/05, 301b/08

ķ.+ da 060b/05, 081a/19

ķ.+ dan 281a/02

ķ.+ ı 003b/15, 014a/13, 157a/23, 161b/05, 171a/25, 204a/02, 253b/01, 306a/22, 311b/14

ķ.+ ın 025b/12, 157a/24, 166b/23, 253b/04, 253b/13, 253b/17, 253b/25

ķ.+ ına 015a/02, 022a/23, 062b/08, 064a/23, 064a/25, 079b/08, 100a/20, 100a/23, 101a/18, 123b/17, 126a/12, 128b/13, 169b/03, 171b/02, 208a/14, 312b/08, 313a/09, 313a/10, 320a/06

ķ.+ ıŋa 278a/05

ķ.+ ında 157a/23

ķ.+ ını 157a/23

ķ.+ ınuŋ 037a/17

ķ.+ ıyla 081a/17

ķ.+ lar 047a/23, 055a/25, 058b/21, 221a/13, 222a/08, 224b/09, 233b/01, 246a/08

ķ.+ ları 126a/11, 128b/13, 177b/20, 301b/23

ķ.+ larında 125a/13

ķ.+ larını 079b/13, 152a/18

atlarınuŋ ķ.+ larını çekdiler 299a/19

ķ.+ larınuŋ 126a/12

ķ.+ uma 015b/19, 077a/16, 275b/22, 305b/22, 306a/22

ķ.+ umı 016a/19

ķ.+ umla 298a/13

ķ.+ uŋ 259b/15

ķ.+ uŋa 301a/19

ķ.+ uŋdan 153b/18

ķ.+ uŋı 095a/13

ķ. çek- (Atın) hızlanması için kulağının çekilmesi 050b/14

ķ. dut- Dikkatlice dinlemek 298b/13

ķ. dutul- Sesin şiddetinden kulağın kısa bir süreliğine duyamaz hale gelmesi 260a/05, 262b/13, 264b/22

ķ. ṭut- Dikkatlice dinlemek 031b/19, 095a/17, 103b/20, 111a/21, 143b/25, 165a/17, 183b/07, 214a/11

ķ. ṭutıl- Sesin şiddetinden kulağın kısa bir süreliğine duyamaz hale gelmesi

106b/21

ḳ. ur- Dinlemek 032a/18, 275b/07

ḳ.+ a deg- İşitmek 001b/16

ḳ.+ ına yatlu sözler ḳoy- Kötü yola sevk etmek 310a/15

ḳulak *bk. ḳulaḳ* -3-

ḳ.+ ın çekdi 159b/05

ḳ.+ ın çekdiler 151b/08

atınuŋ ḳ.+ ını çekdi 061a/09

ḳulavuz Kılavuz-23-

ḳ. 005a/19, 013a/15, 033b/25, 039a/10, 058a/18, 125b/24, 171a/19, 287a/12

ḳ.+ lar 011b/03

ḳ.+ sın 038b/12

ḳ.+ umuz 041a/22

ḳ. ėdin- Kılavuz edinmek 233b/05

ḳ. eyle- Kılavuz olarak görevlendirmek 018a/05

ḳ. ol- Kılavuz olmak 006a/25, 014b/03, 021b/01, 022a/18, 024a/16, 043a/17, 057a/02, 059b/08, 270a/20, 277a/03

ḳulavuzla Yönlendirmek -2-

ḳ.- dı 028a/24

k.- yıcı 024a/14

ḳulle <Ar. Tepe, doruk -5-

ḳ.+ si 060b/18, 128b/10

ḳ.+ sinde 136b/19

ḳ.+ sinden 034b/17, 043b/18

ḳullıḳ *bk. ḳulluḳ* -14-

ḳ. 259b/02, 277a/20, 296b/13

ḳ.+ a 046a/14

ḳ. ėdem 060a/19, 278a/14

ḳ. ėderler 176b/07,

ḳ. ėtmekten 232b/11

ḳ. eylesün 112b/24

ḳ.+ ıla 091b/11

ḳ.+ ından 138b/13

ḳ.+ ların 216a/20

ḳ.+ um 033b/22

ḳ.+ uŋa 278a/12

ḳullıḳçı *bk. ḳulluḳçı* -1-

ḳ.+ lar 034b/07

ḳulluġ *bk. ḳulluḳ* -1-

ḳ. ėtmek 110a/25

ḳulluḳ 1. Hizmet 2. Kulluk etme, ibadet -22-

ḳ. 284a/12

ḳ.+ a 265a/08, 303b/19

ḳ.+ dan 292b/23

ḳ.+ ına 046b/20, 274a/01, 304b/23

ḳ.+ ından 010b/09, 024b/18, 044a/03, 216a/20

ḳ.+ um 288b/20

ḳ.+ uŋ 158a/18

ḳ.+ uŋuza 221a/15

ḳ.+ ı 054b/05, 091b/10, 267b/24

ḳ.+ ı ṭutmaḳ 216a/09

ḳ. ėt- Hizmet etmek 175b/17, 195b/07

ḳ. eyle- Hizmet etmek 032b/05

ḳ.+ ın bil- Kul, köle olduğunu unutmadan gereği gibi davranmak 109b/01

ḳulluḳçı Hizmeçi -6-

ḳ. 178a/19, 306a/14

ḳ.+ lar 002a/09

ḳ.+ ları 216b/15

ḳ. eyle- Hizmetçi etmek 241b/24

ḳ. ol- Hizmetçi olmak 216b/11

ḳulluḳçu *bk. ḳulluḳçı* -1-

ḳ.+ larum 216a/07

ḳulūn *bk. ḳulūn-türk* -8-

ḳ. 305b/13, 306a/03, 306a/14, 306a/19, 306a/20, 306a/23

ḳ.+ a 306a/09

ḳ.+ la 307a/23

ḳulūn-türk Behram-ı Çüpin'i öldüren yaşlı bir Türk -6-

ḳ. 305a/16, 306a/10, 306a/12

ḳ.+ i 305b/13

ḳ.+ üŋ 306a/23, 307a/25

ḳulzüm <Ar. Kızıldeniz -2-

ḳ. 004a/21, 198a/24

ḳum Kum -8-

ḳ. 027a/04, 063b/10

ḳ.+ dan 004a/19, 195a/04

ḳ.+ ın 327b/10

ḳ.+ ına 327b/11

ḳ.+ uŋ 104b/06

ḳumāş <Ar. Kumaş -14-

ḳ. 006b/04, 017b/13, 065b/04, 095b/11, 202b/19, 294b/16

ḳ.+ dan 006a/16, 197b/12

ḳ.+ lar 013a/13, 065a/18

ḳ.+ lardur 065b/05

ḳ.+ larıla 065b/11

ḳ.+ larınuŋ 065a/22

ḳ.+ larla 294b/13

ḳumlu Kumlu -2-

ḳ. 011a/01, 029a/17

ḳumru Kumru -1-

ḳ.+ ya 166a/13

kund-āver <Far. Anlayışı kıt -1-

k.+ i 038b/07

kūpāl <Far. 1. Gürz, topuz 2. Geniş omuz -6-

k. 019b/17, 029b/23

k.+ i 042a/13

k.+ ine 037a/03

k.+ ini 023a/25, 035b/08

ḳur- 1. Hazırlamak, düzenlemek 2. Yardımcı fiil -26-

ḳ.- a 157a/16

ḳ.- ardı 312a/18

ḳ.- arlar 198b/09

meclis ḳ.- dı 036a/08

taḫtını ḳ.- dı 132b/12

ḳ.- dılar 006a/01, 018a/17, 031b/11, 036a/15, 038a/07, 043b/17, 121b/03, 160b/23, 200b/23, 300a/20, 311a/16

erkān ḳ.- dılar 242b/10

duzaḳ ḳ.- mışdur 272b/13

duzaḳ ḳ.- sa 094b/21

ḳ.- sun 074a/10

ḳ.- up 043a/16, 093b/04, 155a/13, 246a/14

āyīnin ḳ.- up 007b/13

baġdaş ḳ.- up 002a/18

duzaḳ ḳ.- up 038b/22

meclis ḳ.- up 183b/02

ḳur 1. Değer, meretebe, derece 2. Süslü -10-

ḳ. 046b/24, 076b/07, 100b/11, 115a/17, 224a/14, 262b/23, 266b/07, 293a/13, 315b/02, 316a/05

kūr Metinde adı geçen bir şehir -3-

şehr-i k. 135b/08, 135b/10

şehr-i k.+ a 139a/17

ḳurʿa <Ar. Kura -2-

ḳ. 161a/24

ḳ.+ sı 161a/24

ḳuraḳlıḳ Kuraklık -2-

ḳ. 184b/16

ḳ.+ dan 195b/19

ḳurbān <Ar. Feda, kurban -11-

ḳ. ėt- Kurban etmek 049b/14

ḳ. ḳıl- Kurban etmek 097b/05, 230a/08

ḳ. ol- Kurban olmak, 058a/01, 063b/21, 105b/10, 128a/22, 131a/12, 171a/11, 180a/25, 297a/02

ḳurban Yay kabı -1-

ķ.+ a 280b/20

ķurd *bk. ķurt* -45-

ķ. 006a/04, 040b/17, 041b/21, 043a/22, 044b/07, 049b/04, 100b/19, 117a/01, 126a/16, 131b/15, 136b/08, 136b/20, 136b/22, 136b/25, 137a/01, 137b/13, 137b/14, 138a/18, 138b/16, 139a/03, 170a/10, 195a/25, 198b/03, 261a/02, 261b/04, 296a/25, 308b/21, 311b/21, 312a/03, 317a/01

ķ.+ dan 233b/24

ķ.+ ı 036a/08, 037b/05, 037b/11, 040a/02, 136a/23, 136b/11

ķ.+ ıla 036b/25, 038b/23

ķ.+ la 037a/23, 037b/02

ķ.+ uŋ 040a/25

ķ. ol- Kurt olmak 306b/13

ķurdur- Kurdurmak -3-

ķ.- up 013b/10, 014a/07, 262b/03

ķurı- Kurumak -4-

ķ.- mış 029a/03, 111b/10, 317a/01

ķ.- muşdur 149b/21

ķurı *bk. ķuru* -5-

ķ. 081a/18, 324b/25

ķ.+ da 178a/15, 178b/02, 195b/14

ķ.+ dan 238a/10

ķurıl- *bk. ķurul- -3-*

ķ.- dı 062a/09

ķ.- mış 269a/18

ķ.- mışdur 173b/01

ķurılı / ķurılu / ķurulı Kurulu -3-

ķ. 037a/10, 124b/15, 151b/04

ķurılıķ / ķurulıķ Kuruluk -2-

ķ.+ dan 029a/20

ķ.+ lar 191b/11

ķurş <Ar. Bir yıldızın görünen yüzü -1-

ķ. 105b/13

ķursaķ Kursak -2-

ḳ.+ ına 004a/17, 007a/04

kūrsī *bk. kürsī*

k.+ ler 053b/11

ḳurşun Kurşun madeni -3-

ḳ. 138b/10

ḳ.+ ı 139a/02, 139a/04

ḳurt 1. Kurt 2. Yumuşak vücutlu, uzun gövdeli, omurgasız, bacaksız, ayaksız veya çok ilkel ayaklı küçük hayvan -60-

ḳ. 035b/17, 036b/02, 036b/03, 036b/09, 036b/10, 037a/07, 037a/11, 037a/14, 037b/07, 038a/12, 136b/10, 200a/18, 218b/24, 271b/10, 271b/19

ḳ.+ a 138a/14, 138b/08, 138b/12, 139a/10, 195b/12, 277a/23

ḳ.+ dan 036b/13, 037b/01, 038a/08, 038a/15, 297a/20

ḳ.+ ı 136b/10, 136b/11, 136b/23, 137a/06

ḳ.+ uŋ 036b/06, 036b/10, 036b/25, 037a/24, 037b/16, 038a/03, 038a/12, 038b/01, 038b/03, 038b/12, 038b/18, 040a/10, 040b/20, 041a/03, 041a/21, 080a/02, 136b/21, 136b/25, 137a/03, 137b/13, 137b/17, 138a/17, 138b/14, 138b/15, 138b/20, 138b/25, 139a/01, 139a/02, 139a/05

ḳ. geç- Kurt saymak 272a/14

ḳurtar- Kurtarmak -119-

ḳ. 060a/18, 206b/09, 297b/14, 325b/02

ḳ.- a 056a/01, 058a/07, 179a/02, 213a/06, 283b/18, 283b/20, 305b/03

cān ḳ.- a 118b/09

elinden ḳ.-ıbilürseŋ 301a/16

ḳ.- am 060a/05, 080a/24, 087a/15, 126a/18, 140b/01, 149b/15, 149b/18, 170a/10, 250b/13, 250b/25, 280a/21

cān ḳ.- am 235a/14

ḳ.- amadı 063a/21

cān ḳ.- amaz 071a/14

cān ḳ.- amazdı 085a/19

ḳ.- asın 069b/15, 082b/20, 085b/16, 107b/15, 122a/25, 149b/19, 177b/23, 178b/04, 254a/25, 274a/06, 294a/21, 307a/19

cān ḳ.- asın 085a/04

ḳ.- avuz 271a/13

ḳ.- mışdur 119b/25

ḳ.- sa 198a/09

ḳ.- sun 060a/11

ḳ.- up 024a/07, 078a/12, 079b/04, 095b/02

cān ḳ.- up 088a/14

ḳ.- ur 175b/12, 195b/13

ḳ.- ursa 141b/22

cān ḳ.- ursaŋ 082a/01

ḳurtçaġaz *bk. ḳurtçuġaz* -1-

ḳ. 136b/07

ḳurtçuġaz Kurtcağız -4-

ḳ. 136a/22

ḳ.+ a 136b/04

ḳ.+ ı 136a/25, 136b/07

ḳurtıl- *bk. ḳurtul-* -28-

ḳ.- a 008a/24, 117a/03

ḳ.- acaḳ 109b/15, 190b/01, 218b/04, 283b/18

ḳ.- acaḳdur 252b/18

ṣaġ ḳ.- am 106b/06

ḳ.- amaz 130b/17, 144b/17, 145a/11, 282a/25

ḳ.- asın 117a/12, 284b/04, 303a/22

ḳ.- avuz 208b/09

ḳ.- aydum 319b/01

ḳ.- dı 324a/09

ḳ.- dum 280a/10

ḳ.- duŋ 062a/12

ḳ.- maḳ 064b/05

ḳ.- maz 147b/05, 218b/09

ḳ.- mazsam 284a/21

ḳ.- up 289a/16

ḳ.- ursaŋ 306a/01

ḳ.- ursın 305b/24, 320a/08

ḳurtul- Kurtulmak -115-

ḳ.- mayup 005b/05, 024a/06

ḳ.- maz 016a/05, 077a/01, 079b/22, 092a/11, 116b/09, 139b/01, 144b/25, 175a/05, 178b/03, 185a/24, 210a/23, 212a/16, 216b/05, 226b/25, 227a/03

ḳ.- mazsız 261a/09

ḳ.- mış 058a/08, 188b/02, 291b/07

ḳ.- mışdur 236b/25

ḳ.- mışken 134a/05

ḳ.- mışlardı 218b/10

ḳ.- up 006b/24, 015b/10, 018a/04, 088b/13, 096b/14

ḳ.- ur 300b/01

elümden ḳ.- ur 286b/04

ḳ.- ursa 326b/20

ḳ.- ursam 085b/24

ḳuru 1. Kuru 2. Kara parçası -19-

ḳ. 014a/22, 062a/13, 112b/02, 165a/14

ḳ.+ da 001b/11, 007a/09, 010b/06, 012b/24, 016b/08, 036b/23, 076b/25, 201a/20

ḳ.+ dan 134a/23

ḳ.+ ya 010b/24, 012a/03, 012a/04, 016b/23, 174a/20

ḳ.+ yı 020a/20

ḳuru- Kurumak -5-

ḳ.- dı 167b/03, 184b/23, 191b/11

ḳ.- mış 185a/02

ḳ.- yup 149b/21

ḳurul- Hazırlanmak, kurulmak -6-

ḳ.- dı 013b/10, 063b/02, 083b/09

bezm ḳ.- dı 318b/17

meclis ḳ.- dı 043a/09

ḳ.- mış 224b/11

kurūr <? Saldıran -1-

k. 301a/22

ḳurut- Kurutmak -1-

ḳ.- up 022a/09

kūs <Far. Kös -91-

k. 004a/02, 005a/25, 005b/03, 007b/17, 009a/07, 042a/23, 042b/02, 042b/25, 047a/09, 052a/16, 055a/22, 055a/25, 066b/02, 066b/05, 080b/02, 094b/06, 096a/01, 096a/22, 097a/25, 098a/08, 102a/18, 104a/22, 105b/17, 107b/20, 116b/24, 117b/01, 118a/18, 121a/13, 125a/02, 126a/05, 129a/06, 135a/09, 135a/10, 136b/14, 136b/16, 152a/21, 186a/06, 200a/07, 200b/06, 200b/16, 201b/14, 202a/11, 202a/18, 203a/24, 203b/04, 205a/20, 205b/21, 221a/05, 221a/12, 221a/13, 222a/08, 224b/09, 225a/24, 233b/01, 235b/16, 264b/21, 276a/11, 276b/20, 282a/01, 283a/18, 293b/22, 294a/23, 295a/10, 304a/07

āvāz-ı k. 011b/15

k.+ i 005b/17, 296a/15

k.+ ile 133a/24, 134b/11, 159a/11, 201b/25

k.+ ler 047a/23, 137b/04, 152b/03, 200b/21, 259a/04, 260a/05, 295a/17, 295a/25, 296a/10

k.+ leri 265b/04

k.+ lerile 124b/20

pür-nāle-i k. oldı 010a/03

k.+ üm k. 265b/12

k. dög- Kös çalmak 048a/23, 064a/10, 205a/23

k. urul- Davul çalınmak 085b/12, 186b/23, 197b/14

k. ve neḳḳāre dög- Kös ve nekkare çalmak 105b/15

ḳuṣūr <Ar. Noksan, eksiklik -2-

ḳ. 143a/13

ḳ.+ uŋ 311b/06

ḳuṣūrlu Kusurlu -1-

ḳ. ola 154b/03

ḳuş Kuş -21-

ḳ. 006a/04, 052b/24, 063a/09, 077a/22, 117a/01, 123b/02, 123b/03, 125b/11, 171a/20, 177b/19, 239a/19, 241a/14, 241a/17

ḳ.+ dur 063a/10

ḳ.+ ı 241a/18, 241a/19, 241a/21

ḳ.+ lar 015b/19, 064a/25, 076a/12, 125b/11

ḳ.+ laruŋ 125b/12

ḳuşaḳ Kuşak -35-

ḳ.+ a 225b/24

ḳ.+ dan 062b/10

ḳ.+ ı 046a/06, 077b/15, 096b/14, 232a/12

ḳ.+ ın 079a/18, 093a/18, 234b/21, 286a/20

ḳ.+ ına 325a/09

ḳ.+ ından 067b/22, 077b/14, 083a/18, 094b/17, 096b/14, 291a/19

ḳ.+ ını 015a/12, 050a/21, 086a/24, 094a/22, 261a/10

ḳ.+ larına 193b/10

ḳ.+ laruŋ 247b/16

ḳ.+ suz 020b/13

ḳ.+ uŋı 085b/07

ḳ. berkit- Çabalamak, gayret etmek 050b/13

ḳ. çöz- Zina etmek 144a/14

ḳ. ḳuşan- Bir işe hazırlanmak, bir işe başlamak 078b/15, 089a/23, 106b/16, 145a/23, 156b/02, 284b/18, 319b/25, 326a/06

ḳuşaḳlu Kuşaklı -2-

ḳ. 076b/07, 293a/13

ḳuşan- 1. Sarmak, kuşanmak 2. Yapmaya girişmek -64-

ḳuşaġuŋı ḳ. 319b/25

ḳuşaḳ ḳ. 326a/06

ḳılıç ḳ.- a 078a/08

ḳuşaḳ ḳ.- aldan 078b/15

ḳuşaḳ ḳ.- alı 089a/23

ḳuşaḳ ḳ.- alum 106b/16

kemer ḳ.- am 080b/07, 232b/12

ḳılıç ḳ.- andur 277a/17

ḳuşaḳ ḳ.- asın 145a/23

ḳ.- ayın 080a/03

ḳ.- dı 087a/18, 276b/24, 286a/20, 294a/22

kemer ḳ.- dı 104b/19

ḳılıç ḳ.- dı 221a/15, 301b/03, 308b/09, 320a/08

ḳ.- dılar 171a/24, 286a/21

ḳ.- dıysa 205a/11

ḳ.- duḳ 052b/13

ḳ.- dum 299b/08

dīn yolına kemer ḳ.- dum 079a/08

erlige kemer ḳ.- dum 086b/09

kemer ḳ.- dum 079a/13

ḳılıç ḳ.- dum 186b/22

ḳuşaḳ ḳ.- duŋ 284b/18

cenge ḳ.- ıcak 083a/14

ḳ.- ınca 266b/08

ḳ.- maduŋuz 296b/08

ḳ.- maḳ 055a/14, 222b/13, 276a/11

ḳılıç ḳ.- maḳ 223a/10

kemer ḳ.- maḳdan 107b/08

ḳ.- mış 043b/22, 232b/23

ḳılıç ḳ.- mış 221a/23

ḳılıç ḳ.- mışdur 247a/14

ḳ.- mışlar 288b/15

ḳ.- up 002a/06, 035a/25, 045b/12, 050a/21, 052b/11, 079a/18

kemer ḳ.- up 069b/20, 083a/20, 134b/04, 172b/08, 196b/11, 232b/11, 256a/10

ḳılıç ḳ.- up 054b/12, 057a/01, 089a/08, 185a/21

ḳuşaḳ ḳ.- up 156b/02

cenge ḳ.- uram 185b/16

cenge ḳ.- urdı 201b/04

kemer ḳ.- urlar 223a/01

ḳuşat- Çevresini sarmak, kuşatmak -13-

ḳ.- dı 118a/21

ḳ.- dılar 121a/20, 264b/11

ḳ.- duġı 046a/06

ḳ.- duġını 237a/13

ḳ.- ıban 202b/03

ḳ.- mış 110b/19

ḳ.- mışdı 262b/04

ḳ.- mışdur 060b/21

ḳ.- up 045a/19, 055b/18, 148a/09, 246a/13

ḳuşcaġaz Kuşcağız -1-

ḳ.+ ı 195b/13

kūşe <Far. Köşe, taraf -24-

k. 031b/04

k.+ de 011b/01, 020a/11, 057b/19, 059b/22, 060a/19, 131b/06, 141a/09, 141b/03, 254b/20, 262b/23

k.+ ler 012b/03

k.+ lerinde 193b/18

k.+ m 050b/24, 057b/16, 089a/16, 192b/25

k.+ si 047b/22, 048b/17, 089a/10, 091a/15, 171a/17

k.+ sinde 012b/06

k.+ yi 056a/04

kūşelü Köşeli -1-

k. 237a/15

ḳuşlıḳ *bk. ḳuşluḳ* -1-

ḳ. 311b/11

ḳuşluḳ Kuşluk vakti -2-

ḳ. 286a/04, 301b/25

kūt / kūt-ı rūmī Metinde adı geçen bir Rum ulusu -9-

k. 295b/10, 295b/19

k.-ı rūmī 295b/05, 295b/15, 295b/16, 295b/17

k.-ı rūmīnüŋ 295b/24

k.-ı rūmīyi 295b/22

k.-i rūmīnüŋ 295b/08

kūt-ı cengī *bk. kūt / kūt-ı rūmī* -1-

k. 293b/16

ḳutlu Kutlu, uğurlu -13-

ḳ. 166a/16, 195b/02, 240b/11, 244b/08, 285b/07, 293a/21

ḳ.+ dur 105b/07, 137b/13

ḳ. eyle- 066a/03

ḳ. ol- 064b/19, 153b/07, 162b/24, 163a/06

ḳuvvet <Ar. Güç, kuvvet -100-

ḳ. 005b/05, 074a/18, 074a/22, 087b/15, 115a/06, 159a/02, 162a/19, 169a/15, 169b/01, 177a/19, 194a/25, 197a/01, 200a/21, 215a/08, 215b/10, 257a/07, 260b/15, 281a/14

ḳ.+ de 003b/15, 044b/09, 127b/13, 141b/18, 142a/05, 161b/16, 184a/16, 196b/21, 222b/21, 291b/11, 292a/20

ḳ.+ i 016b/05, 016b/23, 099a/20, 171a/04, 180b/18, 210b/04

ḳ.+ ile 063a/20, 088b/14, 229a/13, 286b/01

ḳ.+ in 155b/08

ḳ.+ ince 104b/07

ḳ.+ inden 178a/03

ḳ.+ ine 076b/21, 084a/12, 278a/24

ḳ.+ ini 080b/20

ḳ.+ iyle 086a/17, 170a/10

ḳ.+ le 036a/01

ḳ.+ lerine 078b/20

ḳ.+ üm 085a/23, 085a/24, 175b/20

ḳ.+ üme 079b/22, 104a/14, 234b/04

ḳ.+ ümi 076a/04

ḳ.+ ümüzi 255b/22

ḳ.+ üŋ 060a/01, 085a/19, 088b/15, 234a/16, 235a/16

ḳ.+ üŋe 115a/01, 178a/04, 265b/16, 278b/03

ḳ.+ üŋi 080a/10

ḳ. bul- 051b/02, 151a/16, 178b/22, 204a/15, 214a/24, 220b/13, 244a/23, 245a/16, 257a/25, 264b/02, 289a/16, 294b/06, 314a/14, 325a/13, 328a/05

ḳ. ėt- 056b/20, 070b/05, 079a/15

ḳ. ḳıl- 262a/01, 262a/11

ḳ. şınış- 080a/16

ḳ. ṭut- 020b/21

ḳ. vėr- 057a/05, 086a/18, 164a/04, 175a/03, 178a/09, 205b/07, 212b/24, 225a/21, 250b/25, 278a/18

ḳuvvetlen- Kuvvetlenmek -6-

ḳ.- di 044a/09, 136b/10, 189a/22

ḳ.- diler 325b/08

ḳ.- maġa 264a/07

ḳ.- üp 031b/21

ḳuvvetlendirici / ḳuvvetlendürici Kuvvetlendirici -2-

ḳ.+ dür 314a/01

ḳ.+ lerdür 264a/15

ḳuvvetlendür- Kuvvetlendirmek -1-

ḳ.- sün 092a/07

ḳuvvetlü Kuvvetli -6-

ḳ. 007a/12, 038a/11, 049b/10, 123a/05, 226b/24, 280b/08

ḳuyı *bk. ḳuyu* -1-

ḳ. 026a/11

ḳuyruḳ Kuyruk -17-

ḳ.+ dan 281a/03

ḳ.+ ı 129b/06, 159a/25, 253b/01, 276b/23

ḳ.+ ın 015b/14, 130b/01, 253b/08, 253b/09, 253b/13, 253b/15, 253b/16

ḳ.+ ına 129b/06

ḳ.+ ını 090a/17, 159b/06

ḳ.+ ıyla 073a/22

ḳ.+ uŋ 253b/04

ḳuytlu -1-

ḳ. 059b/16

ḳuyu Kuyu -45-

ḳ. 057a/11, 078b/04, 093b/21, 208a/13, 208a/16

ḳ.+ dan 094a/16, 141b/08, 208a/14

ḳ.+ lar 092b/15, 093b/04, 168a/21

ḳ.+ lara 093b/05

ḳ.+ ları 093a/15

ḳ.+ laruŋ 092b/16, 092b/17, 094b/19, 094b/20

ḳ.+ nuŋ 093b/06, 093b/07, 093b/08, 093b/09, 141b/08, 141b/09, 141b/14, 141b/17, 208a/13, 208a/14, 208a/15, 208a/20, 208b/05, 208b/18

ḳ.+ ya 060b/18, 075b/11, 078b/04, 093b/20, 097b/15, 141b/12, 208a/19, 208a/20, 239b/18

ḳ.+ yı 094b/21

ḳuz -1-

ḳ. 075a/08

ḳuzġun Kara karga -5-

ḳ. 055a/18, 123a/05, 296a/11

ḳ.+ lar 166b/11, 167a/10

ḳuzı *bk. ḳuzu* -7-

ḳ. 137b/09, 305b/14

ḳ.+ dan 137b/10, 137b/11

ḳ.+ lardan 181b/19

ḳ.+ larum 166a/10

ḳ.+ ya 137b/10

ḳuzu Kuzu -3-

ḳ. 080b/14

ḳ.+ lar 066a/23

ḳ.+ ya 010b/22

küccüg *bk. küçük* -1-

k.+ e 276a/19

kücicek Küçücek -2-

k. 255a/09

k.+ den 248b/09

küçicek *bk. kücicek* -1-

k. 111b/12

küçücek Küçücek -2-

k. 048a/24

k. bulun- Küçük yaşta olmak 233a/11

küçücük Küçücük -2-

k.+ den 309b/22

k.+ le 077a/17

küçük Küçük -16-

k. 196b/08, 199a/13, 199a/21, 300b/08, 324a/11

k.+ den 099b/02, 147b/22, 158a/03, 180b/17, 190a/20, 212a/06, 214a/09, 251a/23

k.+ i 046b/13

k.+ ini 053b/10

k. ol- Küçük olmak 193a/21

küdūret <Ar. Gam, tasa, kaygı -6-

k. 121b/05, 121b/06, 121b/08

k.+ den 118b/01

k.+ dür 121b/05

g. düş- Kaygılanmak 179b/06

küfr <Ar. İmansızlık, küfür -2-

k. 082b/18, 328a/05

küfrān <Ar. İyilik bilmeme -1-

k.-ı niʿmet ol- Nankörlük etmek 303a/16

küḥçük *bk. küçük* -1-

k.+ den 052a/21

kührām *bk. kührem* -5-

k. 054b/12, 066b/21

k.-ı cihān-dār 054b/13

k.-ı nām-dār 055a/24

k.+ a 054b/09

kührem Ercasb'ın iki oğlundan biri -32-

k. 047a/04, 048b/09, 054b/18, 054b/24, 055b/08, 057b/23, 058a/08, 059a/04, 059a/05, 066b/05, 066b/12, 066b/21, 066b/23, 067b/09, 067b/12, 067b/15

k.+ den 058a/17, 059a/17, 059a/18

k.+ di 058b/14

k.+ e 055b/08, 066b/04, 066b/06

k.+ i 047a/05, 059a/16, 064b/22, 067b/22

k.+ ile 058a/18

k.+ üŋ 067b/08, 067b/13, 067b/22, 068a/18

kükürd Kükürt -2-

k. 126a/24, 126b/01

kül Kül -5-

k.+ e 034a/01

k.+ ini 046b/09, 060a/21, 096b/06, 303a/23

külāh <Far. Bir tür başlık, külah -63-

k. 002b/01, 003a/18, 015a/06, 018b/01, 019b/10, 019b/18, 031b/14, 042a/08,

056a/10, 118a/25, 146b/23, 186a/09, 203a/22, 205b/01, 226b/03, 257b/06, 272a/09, 279b/17

ḫudāvend-i taḫt u k. 029b/22

taḫt u k. 013b/20, 147b/25, 148b/02

k.+ a 156a/11, 224b/13, 272a/20, 285b/24

k.+ dan 201a/25, 234a/19, 237b/24, 277b/14

k.+ ı 004a/22, 007a/24, 007b/12, 015a/17, 019a/05, 025b/06, 056a/09, 083a/24, 250a/18

k.+ ıla 027b/03, 256b/16

k.+ ından 222b/05

k.+ ını 010b/11, 042b/14, 049b/12, 191a/21

k.+ ıŋı 080b/05, 280a/06

k.+ içün 081b/12

k.+ lar 121b/10, 197b/11, 258b/13, 277a/03

k.+ ların 090b/01

k.+ larını 067b/19

k.+ um 010b/13

k.+ umdan 197a/20

k.+ umsın 019b/12

k.+ uŋ 004a/14, 010a/24, 231b/01

k.+ ı göge ėrgür- Çok sevinmek 118b/07, 301b/19

külāhlı Külahlı -1-

k. 176b/03

külḫan <Far. Hamam ocağı -5-

k. 019b/13, 110b/25

k.+ a 074a/05, 125b/22

k.+ da 122a/07

küllī <Ar. Bütün, hep -166-

k. 027a/02, 053b/17, 062b/07, 069b/18, 086a/25, 087a/03, 091a/17, 094a/13, 095a/01, 099a/21, 099b/20, 101b/16, 111a/10, 122a/09, 125a/03, 126a/01, 126a/02, 126b/09, 130b/11, 131b/19, 137a/11, 161a/19, 188a/09, 189a/03, 189a/10, 189b/04, 190b/24, 193a/18, 210a/01, 245a/25, 248b/03, 265b/21, 289a/07, 303b/03

k.+ dür 318a/16

k.+ mizden 238a/17

k.+ müz 051b/08, 088a/07, 109a/08

k.+ müzi 283a/09

k.+ ŋüz 066a/20, 101b/18, 202a/15

k.+ si 044b/01, 044b/22, 047a/02, 047a/12, 048a/09, 054a/12, 055a/16, 063b/20, 065b/14, 078b/12, 079a/19, 096b/13, 102a/09, 102a/14, 110a/16, 126b/03, 130a/19, 150a/01, 153b/21, 155b/13, 160b/21, 168a/06, 174a/07, 190a/10, 192b/02, 195a/02, 198a/07, 202a/19, 204a/12, 204a/20, 205a/22, 207a/03, 208b/17, 209a/21, 209b/01, 210a/04, 211a/01, 211a/07, 214a/21, 216a/05, 219a/07, 220a/17, 225a/10, 225b/05, 230b/10, 231a/10, 231b/14, 232b/20, 235a/23, 240b/08, 245a/15, 245b/23, 255b/04, 259b/16, 259b/19, 264b/14, 267a/18, 273b/06, 275a/14, 279a/05, 279a/09, 280a/24, 282b/13, 283b/24, 285b/06, 293b/16, 298b/13, 313a/11, 314a/03, 322b/03

k.+ sin 082b/23, 153a/20, 190a/08, 219b/13, 251a/05, 312a/11, 312a/19, 314b/10, 317a/07

k.+ sinde 099b/08

k.+ sinden 063b/05, 108a/22, 248a/10, 255a/09

k.+ sine 056b/11, 098b/01, 101b/03, 103b/24, 130a/15, 182b/02

k.+ sini 058a/17, 076b/19, 085b/14, 097a/10, 101a/03, 117a/18, 130a/05, 204a/14, 205a/19, 233b/25, 234a/07, 238a/09, 240b/02, 252a/25, 264a/06, 264a/17, 266a/16, 267b/01, 273b/18, 278a/12, 279a/23, 279b/19

k.+ sinüŋ 067b/11, 119b/13, 139a/06, 233b/08, 240b/24, 248b/19, 265a/15, 290a/12, 311b/14, 318a/06

külli *bk. küllī* -3-

k. 082a/17, 088a/06, 120b/24

külliye <Ar. Tamamen, bütünüyle -1-

k. 053a/14

külliyen <Ar. Büsbütün, çok olarak -5-

k. 100a/06, 107a/12, 110a/05, 111b/06, 118b/20

küllü *bk. küllī* -4-

k.+ müz 140a/02

k.+ si 045a/04, 045a/21, 045b/11

külüng <Far. Kazma -2-

k. 145b/06, 166b/19

kün <Ar. Ol! Olsun! -1-

k. 122b/11

künām-ı esīrān Şabur Şah'ın yaptırdığı şehirlerden biri -1-

k.-ı esīrān 153b/21

künd <Far. Kör -1-

k. ol- Kör olmak 087b/21

küp <Ar. *(küb)* Küp -11-

k. 111b/10, 112a/23, 208a/03, 208a/24

k.+ lerüŋ 111b/11, 208a/03, 208a/05, 208a/07

k.+ üŋ 111b/11, 111b/12

küpe Küpe -21-

k. 111b/11, 238b/16, 267a/20, 267a/24, 267b/14, 267b/21, 267b/25, 268a/09, 268a/25, 299b/21, 312b/08, 317a/15

k.+ den 293a/10

k.+ si 267a/19

k.+ sini 267b/01, 283b/23

k.+ yi 267a/20, 267a/21, 278a/15, 283b/19

k.+ yle 315b/09

küpelü Küpeli -1-

k. 311b/14

kürd <Ar. Kürt -14-

k. 135b/11

behrām-ı k. 270b/25, 302a/15

ferīdūn-ı k. 191a/06, 317a/13

ẖarrād-ı k. 170a/18

dārāb-ı k.+ le 300b/06

k.+ ler 135b/13, 135b/14

k.+ lere 135b/13, 135b/25

k.+ lerile 135b/12

k.+ lerüŋ 135b/13, 136a/03

kürdevī Metinde adı geçen İranlı bir kahraman -3-

k. 261b/21, 281b/08, 281b/12

kürdiye *bk. kürdiyye* -11-

k. 271a/17, 271a/19, 271b/18, 272b/04, 272b/13, 280b/23, 282b/22, 285a/02

k.+ nüŋ 272b/03

k.+ ye 294a/25

k.+ yi 309a/01

kürdiyye Behram-ı Gur'un kız kardeşi -80-

k. 306b/04, 308a/19, 308b/01, 308b/02, 308b/08, 308b/17, 308b/22, 308b/23, 308b/25, 309a/05, 309a/06, 309a/11, 309a/14, 309a/17, 309b/10, 309b/11, 309b/17, 309b/18, 310a/07, 310a/08, 310a/09, 310a/14, 310b/06, 310b/09, 310b/12, 310b/13, 310b/14, 310b/19, 310b/23, 311a/05, 311a/07, 311a/13, 311a/14, 311a/19, 311b/04, 311b/09, 311b/10, 311b/11, 311b/15, 312b/04, 312b/09, 312b/11, 312b/16, 316b/21

k.+ nüŋ 308b/10, 308b/17, 309b/12, 309b/13, 310b/06, 310b/08, 310b/09, 310b/16, 310b/22, 311a/03, 311a/09, 311a/11, 312b/06

k.+ ye 308b/02, 309a/11, 309b/15, 309b/18, 310a/04, 310a/09, 310a/16, 310b/01, 311a/01, 311b/05, 311b/12, 312b/10

k.+ yi 308b/23, 309b/19, 310b/13, 311a/03, 311a/10, 311a/11, 311a/12

k.+ yle 309a/06, 311a/12

kürdū *bk. kürdūy* -2-

k. 309b/11, 310a/13

kürdūy Behram-ı Gur ve Kürdiyye'nin kardeşi -16-

k. 296a/13, 307a/04, 309b/15, 310a/12, 310a/18, 310a/22, 310b/02, 312b/05

k.-i şīr 296b/02

k.+ e 300b/06, 307a/02, 308a/23, 309a/17, 309b/10, 310a/11

k.+ le 310a/12

kürdüyye *bk. kürdiyye* -2-

k. 308a/01

k.+ nüŋ 308a/08

küre Demirci ocağı -2-

k. 034a/10

k.+ ye 034a/07

küremā <Ar. Ulular, büyükler -1-

k.+ ya 007b/23

kürk Kürk -5-

k. 305b/17

k.+ den 305a/17, 305b/14

k.+ üŋ 305b/22

k.+ üŋi 305b/17

kürsī 1. Oturulacak yüksekce yer 2. Taht -20-

k. 076a/01, 076a/06, 101b/05, 106b/01, 119a/11, 140b/24, 142a/21, 147b/15, 176a/10, 178a/11, 288b/18, 294b/18, 315b/03, 317b/14

k.+ de 284b/10

k.+ ler 120b/13, 120b/14, 246a/08, 284b/09

k.+ nüŋ 076a/07

kürzem Metinde adı geçen Turanlı bir kahraman -12-

k. 055b/09, 056a/20, 057b/17, 057b/20, 079a/13

k.+ dür 056a/18

k.+ e 055b/11, 056b/12, 057b/02

k.+ üŋ 055b/11, 056b/22, 057a/16

küstāḫ <Far. Saygısız, küstah -6-

k. 145b/02

k. ol- Küstah olmak 028b/17, 145b/01, 186b/04, 249b/01, 265b/11

küstāḫāne <Far. Saygısızca, küstahça -5-

k. 088a/22, 176b/11, 196b/23, 216b/07, 239b/06

küstāḫlıḳ Saygısızlık, küstahlık -7-

k. 145b/01, 285a/08

k.+ ıla 145b/02

k.+ uma 196b/16

k. ėt- Saygızlık etmek 120a/07, 133a/01

k. ol- Saygısızca muamele görmek 210a/15

küşpester Gövdesi baştan ayağa kıllı olan ve kulakları fil kulağına benzeyen kişinin adı 3-

k. 128b/18, 128b/23

k.+ i 128b/23

kütür Yansıma ses -2-

kütür k. 056b/20

k. kütür 056b/20

küy- Beklemek, sabretmek -7-

k.- di 069a/09, 073a/04

L

lā-büd <Ar. *(lā-büdd)* Lazım, gerekli -5-

l. 077b/20, 080a/19, 087a/09, 089b/21

lā-cerem <Ar. Şüphesiz, besbelli -2-

l. 081a/20, 087b/12

lā-ḥavl <Ar. Çaresizlik ve tehlike karşısında sabrın tükendiğini belirtmek için kullanılan bir söz -3-

l. 068b/19

ḳavl-i l. 080a/17

l.+ ini 068b/18

lā-ḥavle <Ar. Çaresizlik ve tehlike karşısında sabrın tükendiğini belirtmek için kullanılan bir söz -1-

l. 068b/19

lā-naẓīr <Ar. Eşsiz, benzersiz -1-

l. 063b/11

lā-yezāl <Ar. Sonsuz -2-

l. 088a/10, 117a/13

lāciverd <Far. Lacivert -8-

l. 017b/05, 039a/07

sīne-yi l. 039a/05

l.+ den 101b/05, 128b/05, 221a/12

l.+ e 004a/16, 105b/19

lāciverdī <Far. Lacivert renkte olan -1-

l. 119a/14

lācüverd *bk. lāciverd* -2-

l. 126b/09

l.+ e 040b/09

lāf <Far. Söz, lakırdı -18-

l.+ dan 176a/23

l.+ ıla 042a/05, 144a/05, 155a/08, 295b/21

l.+ ından 118a/16, 235b/08, 256b/10

l. u güzāf ur- Boş boş konuşmak 200b/06

l. ur- Konuşmak 070b/18, 076a/21, 081b/22, 115b/21, 116a/09, 118a/18, 198b/09, 249b/05, 295a/02

lahs <Ar. Şevkle çalışmak.-1-

l. ur- Çalışmak 222b/01

laḫẓa <Ar. An -10-

l. 006a/25, 012b/20, 019a/18, 022a/21, 034b/02, 054b/24, 084a/25, 131b/01, 146a/25, 226a/15

laʿīn <Ar. Lanetlenmiş, lanetli -16-

l. 049b/21, 062b/19, 062b/22, 068b/19, 092b/10

bīdirefş-i l. 048a/01

bīdirefşen-i l. 050a/04, 051a/17

şeyṭān-ı l. 068b/15, 089a/22

l.+ den 092b/10, 092b/11

l.+ üŋ 062b/17, 082b/20

şeyṭān-ı l.+ üŋ 092b/09, 312a/21

laḳab <Ar. Takma ad -4-

l. 148b/21

l.+ ına 098a/10, 098a/11

l. vėr- Lakap takmak 255a/21

lakin *bk. līkin* -4-

l. 047b/05, 097b/17, 103b/13, 151b/07

laʿl <Ar. 1. Değerli bir taş 2. Kırmızı renk -80-

l. 002b/22, 014a/14, 035a/21, 036a/19, 068b/23, 076b/22, 088a/18, 091b/24, 098b/25, 100b/12, 101b/02, 101b/24, 102b/10, 102b/23, 115b/07, 119a/12, 146a/21, 147a/18, 147b/14, 150a/06, 176a/06, 178a/12, 181b/13, 182a/12, 188b/25, 201a/03, 224a/15, 228b/16, 238b/20, 238b/22, 239a/18, 241a/11, 245a/21, 247b/17, 253b/22, 267a/24, 268a/09, 278a/12, 295a/04, 299b/21, 299b/23, 300a/10, 301b/20, 303a/03, 313b/08, 314b/17, 314b/19, 315b/09, 317a/14, 320b/24, 324a/14

l.-i cevāhire 255a/07

l.-i yāḳūtıla 269a/19

l.+ den 013a/12, 101b/09, 101b/25, 133b/12, 165b/11, 239a/17, 293a/09

l.+ e 017a/21, 088b/07, 221b/24, 302a/04

l.+ i 101a/20, 101a/22, 247b/16

l.+ ile 012b/05, 101b/06, 208b/13, 229b/24, 283b/19, 324b/24

l.+ inüŋ 102b/19

l.+ le 314b/14

l.+ ler 101a/19, 102b/24, 287b/09

l.+ leri 101a/19

l.+ lerle 208a/25

laʿl-gūn <Ar.+F. Kırmızı renkli -2-

l. 036a/17

cām-ı l.+ den 060b/06

laʿlīn <Far. Kırmızı renkli -1-

l. 326a/25

laʿl-renk <Ar.+F. Kırmızı renkli -1-

mey-i l. 036a/19

lāle <Far. Lale -13-

l. 048b/16, 096b/09, 152b/05, 166a/12

mihr-i l. 102b/19

l.+ ler 197b/05, 312b/08

l.+ lerle 312b/01

l.+ nüŋ 137a/11

l.+ ye 106a/16, 235b/18, 269b/07

l.+ yle 010a/23

lāle-rū <Far. Lale yüzlü -1-

l. 182a/10

lāle-zār <Far. Lale bahçesi -1-

l. ol- Lale bahçesi olmak 010a/22

laʿnet <Ar. Lanet, beddua -20-

l. 279a/19, 326b/12

l. ėt- Lanet etmek, beddua okumak 054a/12, 056b/12, 081a/08, 129a/19, 154b/07, 190a/16, 192b/01, 233b/18, 246b/23, 290b/04, 305a/19, 311b/19, 323a/20

l. ḳıl- Lanet etmek, beddua okumak 193b/22, 209a/10, 326b/25, 328a/01

l. ol- Lanet etmek, beddua okumak 193b/17

laṭīf <Ar. Hoş, güzel -91-

l. 052b/02, 062a/25, 074a/11, 092b/15, 093a/23, 095a/08, 100b/09, 102a/11,

111b/01, 111b/05, 113a/05, 113b/09, 115a/05, 115a/11, 118b/22, 119a/12, 122b/06, 122b/07, 122b/19, 125a/14, 126a/04, 126b/21, 126b/25, 127a/23, 128a/16, 130b/07, 132a/17, 134a/02, 136a/20, 136b/19, 138a/08, 138b/17, 141a/05, 141b/07, 141b/25, 142a/08, 150a/10, 150a/14, 157b/24, 159a/25, 160b/10, 165b/23, 166a/11, 167a/16, 168a/05, 168b/20, 181b/20, 192a/18, 193b/11, 197b/24, 198a/04, 198a/09, 198a/17, 200a/13, 212a/21, 217b/14, 229b/14, 229b/19, 230a/01, 230a/04, 237b/18, 239a/14, 245b/13, 249b/20, 251a/18, 264a/21, 264b/06, 269a/09, 269a/14, 269b/01, 286b/06, 286b/11, 287a/17, 287b/15, 291a/15, 302a/07, 315b/07, 318b/06, 320b/25

l.+ idür 292b/25

l.+ ile 080a/10

l.+ in 215b/11

l.+ inden 114a/09

l. ėt- Hoş etmek, hoş davranmak 113a/17

l. eyle- Hoş, güzel etmek 114b/25

l. ol- 064a/09, 069a/07, 136b/10, 249b/01, 270b/01, 322a/25

laṭīfe <Ar. Esprili güzel söz, hikaye -5-

l. 170a/11

l.+ yi 145b/01

l. ėt- Latife etmek 286a/16

l. eyle- Latife etmek 196b/21

l. ḳıl- Latife etmek 216b/06

laṭuf *bk. laṭīf* -1-

l. göster- Hoş, güzel muamele etmek 233b/15

lāvende <Far. Asker -1-

l. 027a/16

lāyıḳ <Ar. Yakışan, yaraşan -240-

l. 009a/13, 019a/03, 019a/09, 019b/21, 031b/06, 036b/20, 039a/10, 044b/23, 046b/17, 065b/13, 071a/22, 073b/22, 074b/10, 074b/14, 076a/06, 078b/24, 082a/08, 088a/21, 090a/01, 092b/02, 093a/20, 095b/21, 102b/15, 105a/08, 107a/16, 109a/22, 113a/04, 114a/09, 114b/01, 117b/12, 118a/07, 119b/15, 120a/09, 121a/05, 121b/18, 127b/25, 128a/18, 128b/04, 129a/22, 129b/25, 132b/06, 142a/02, 144a/19, 145a/04, 149a/11, 150b/16, 154b/21, 156a/11, 161a/23, 163a/08, 165b/21, 167b/07, 169a/22, 169b/21, 171b/16, 174a/19, 190a/05, 195b/11, 202a/21, 204a/17, 204b/04, 204b/09,

211a/16, 214a/03, 216a/02, 216b/16, 223a/22, 224b/15, 226a/18, 226b/08, 227b/07, 231a/21, 241b/08, 243a/16, 244a/16, 245b/10, 245b/25, 247a/11, 247a/18, 250a/16, 251b/25, 252a/03, 252b/06, 258b/14, 266b/13, 266b/21, 267b/11, 268a/25, 268b/12, 278b/03, 284b/19, 285a/05, 289a/07, 289a/21, 294b/17, 298b/18, 303a/18, 307a/09

l.+ am 156b/07, 281a/18

l.+ dı 020b/06, 279b/25

l.+ duġın 231b/21

l.+ duġını 278b/25

l.+ dur 006b/04, 019b/16, 053a/07, 065b/14, 111b/14, 113a/03, 129a/03, 146b/03, 156b/10, 161b/10, 162a/07, 175b/07, 184a/24, 188a/11, 199b/14, 204a/03, 205a/13, 211a/05, 211a/15, 211a/18, 211b/09, 215a/21, 222b/08, 223b/09, 224a/10, 228a/09, 231b/19, 231b/21, 232a/05, 241b/06, 241b/07, 241b/09, 242b/13, 245a/15, 249a/06, 249a/10, 249a/20, 249a/24, 252a/09, 257a/10, 266a/09, 268b/06, 271a/24, 273a/16, 275b/13, 276b/07, 276b/12, 277b/12, 279a/01, 285b/02, 290a/21, 293a/03

l.+ ı 209a/03

l.+ ıdı 043b/08, 089a/15, 220b/09, 279a/24

l.+ ın 227b/06

l.+ ına 241b/11, 242b/07, 242b/21

l.+ ınca 012b/10, 019b/25, 023a/02, 052a/21, 129b/02, 272a/20, 303a/07

l.+ ısa 060b/11, 089b/18

l.+ sa 232a/07

l.+ sam 031b/17

l.+ sın 152b/14, 161a/08, 217a/08, 272a/08, 278b/07, 279a/12, 279a/14, 292a/11

l.+ sun 168a/17

l. gör- Layık görmek 009a/12, 027b/24, 148a/06, 249b/24, 161a/04, 179b/15, 186b/12, 272a/18, 277b/19, 290b/20, 320b/09

l. ḳıl- Layık olmak 112a/02

l. ol- Layık olmak 002a/01, 019a/07, 054a/23, 071b/23, 076a/21, 089b/14, 114b/01, 139b/24, 144a/09, 154a/10, 155a/01, 156a/11, 199b/22, 211b/03, 212b/18, 227b/03, 228a/19, 232a/24, 237a/25, 242b/23, 249a/07, 249a/22, 267a/01, 271b/09, 271b/12 272a/20, 272b/08, 276a/04, 277b/20, 277b/22, 277b/24, 278b/17, 278b/25, 278b/25, 279a/04, 279a/10, 279a/25, 279b/01, 284b/13, 284b/14, 289a/02, 323a/17

lāyıḳlu Layık olan -1-

l. 019a/09

lāzım <Ar. Gerekli, lüzumlu -3-

l. 189b/17

l.+ dur 174b/10

l. ol- Lazım olmak 176b/18

leb <Far. Dudak -1-

l. 105a/15

leb-ā-leb <Far. Ağzına kadar dolu -1-

l. 003b/10

leclāc Satran oyununu icad eden kişi -1-

l. 084b/14

lem-yezel <Ar. Baki, ebedi, Tanrı -2-

ḳadīm-i l. 115b/12

pādişāh-ı l.+ üŋ 163a/03

lenbük *bk. lünbek-i saḳḳā*

l.-i saḳḳā 164a/10

leşkār *bk. leşker* -1-

l.+ uŋı 081b/22

leşker <Far. Asker -2157-

l. 003b/17, 004a/19, 004a/21, 004b/04, 004b/24, 005a/07, 005a/23, 007a/02, 007a/08, 007b/07, 008b/08, 009a/05, 009b/14, 010a/15, 011a/03, 012b/20, 018a/25, 021a/21, 023a/25, 023b/10, 025a/16, 025a/25, 027b/15, 027b/19, 030a/14, 032a/19, 042a/04, 042a/07, 043b/18, 044a/07, 044a/20, 046b/24, 047a/01, 047a/02, 047a/09, 047a/12, 047a/18, 047a/22, 047a/24, 047a/25, 047b/11, 047b/25, 048a/16, 048a/24, 048b/01, 048b/09, 048b/12, 048b/14, 048b/15, 049a/02, 049a/03, 049a/23, 049b/07, 050b/18, 050b/22, 051b/12, 052a/16, 052b/08, 053b/17, 054b/15, 054b/17, 054b/25, 055a/06, 055a/17, 055a/20, 055a/21, 055a/24, 055b/23, 057b/23, 058a/14, 058b/15, 058b/17, 058b/20, 059b/03, 060a/02, 060a/22, 060a/25, 060b/15, 061a/17, 061a/24, 061b/07, 061b/17, 062a/16, 063a/01, 063a/24, 064a/12, 064a/13, 064a/16, 064a/18, 064b/10, 064b/12, 065b/17, 066b/07, 066b/13, 066b/23, 067b/06, 067b/17, 067b/20, 068a/05, 069a/01, 069a/14, 069b/18, 069b/19, 071a/03, 071a/07, 071a/08, 071b/08, 071b/09, 073b/25, 076b/17, 077b/16, 078a/09, 078a/11, 078a/17, 079b/18, 080a/05, 082b/04, 083b/14, 083b/21, 084b/04, 084b/19, 089b/10, 090a/16,

090a/24, 093a/10, 093a/11, 093a/14, 093b/04, 094a/19, 094b/05, 094b/14, 094b/18, 094b/19, 095b/22, 096a/01, 096a/22, 096b/16, 096b/22, 097a/03, 097a/04, 097a/24, 097a/25, 097b/01, 097b/06, 098a/08, 100a/04, 100a/05, 100a/06, 100b/07, 100b/10, 100b/13, 100b/14, 100b/15, 100b/19, 100b/20, 101a/04, 101b/19, 102a/15, 102a/17, 102b/02, 102b/03, 104a/24, 104b/03, 104b/05, 105a/03, 105a/05, 105b/16, 105b/17, 105b/20, 105b/22, 106a/08, 106b/01, 106b/18, 106b/19, 107b/20, 108a/06, 108a/20, 109a/01, 110b/19, 112b/09, 115b/25, 116a/14, 116a/16, 116a/20, 116b/05, 116b/06, 116b/18, 116b/21, 116b/23, 117a/06, 117a/08, 117a/14, 117a/25, 118a/19, 118a/21, 119a/08, 120a/04, 120b/11, 120b/19, 121a/18, 121a/19, 122b/24, 123a/02, 123a/07, 123a/09, 123a/11, 123a/15, 123b/01, 124a/24, 124b/14, 124b/15, 125a/03, 125a/05, 126a/01, 126a/03, 126b/22, 128b/07, 128b/11, 128b/12, 129a/06, 129a/07, 129a/08, 130a/08, 130a/18, 130a/20, 130a/25, 130b/03, 130b/11, 132b/17, 133b/21, 134a/13, 134a/21, 134b/22, 134b/23, 135a/05, 135a/08, 135a/10, 135a/11, 135a/25, 135b/24, 136a/05, 136a/10, 136b/18, 137a/02, 137a/18, 137a/19, 137a/20, 137a/24, 137b/04, 137b/06, 137b/25, 138a/23, 138b/25, 139a/10, 139a/17, 139a/18, 139b/04, 141a/22, 142a/11, 142b/18, 143a/05, 143a/06, 143a/14, 143a/22, 143b/19, 144b/13, 144b/14, 148a/09, 149a/11, 151a/07, 151a/09, 151a/16, 151a/17, 151a/19, 151b/04, 151b/24, 152a/20, 152b/03, 152b/04, 152b/14, 152b/15, 153b/04, 153b/06, 154a/15, 154b/05, 154b/11, 154b/13, 155b/04, 157b/06, 157b/17, 159a/20, 159b/01, 159b/02,

159b/10, 160a/03, 160a/12, 160a/13, 160a/15, 164b/22, 165b/07, 168a/19, 168a/20, 168a/21, 169a/04, 169a/11, 169a/18, 170a/08, 170b/06, 170b/09, 170b/10, 170b/16, 177b/04, 179a/07, 181b/16, 182b/18, 183b/20, 184a/12, 184a/15, 184a/23, 185a/07, 185a/08, 186a/05, 187a/17, 187a/22, 187a/24, 187b/01, 187b/02, 187b/03, 187b/04, 187b/16, 188a/11, 189a/15, 190a/10, 190b/23, 190b/25, 191a/10, 192a/21, 196a/15, 196b/01, 196b/02, 196b/04, 197a/07, 197a/15, 197b/08, 197b/14, 198a/06, 198b/12, 199a/05, 199a/12, 199a/13, 199a/15, 199b/06, 199b/07, 199b/24, 200a/07, 200a/18, 200b/17, 200b/21, 201a/05, 201a/11, 201a/22, 201b/08, 201b/22, 201b/24, 202a/07, 202a/10, 202a/17, 202a/18, 202b/02, 202b/05, 203a/25, 204a/10, 204b/20, 205a/04, 205a/22, 205a/25, 205b/02, 205b/21, 205b/24, 206a/10, 206a/11, 206a/12, 206a/16, 218b/07, 219b/12, 219b/17, 219b/18, 219b/21, 220a/02, 220a/05, 220a/25, 221a/03, 221a/13, 221a/17, 222a/04, 224a/04, 224b/22, 225a/11, 225a/15, 225a/25, 225b/06, 229b/04, 229b/14, 229b/18, 230a/05, 230b/20, 232a/04, 232b/01, 232b/24, 233a/20, 233a/21, 233a/23, 233b/02, 233b/22, 233b/24, 234b/08, 234b/09, 234b/11, 234b/20,

125b/24, 138b/04, 148a/03, 164b/23, 164b/24, 187a/05, 189a/10, 197b/18, 198b/06, 199b/17, 200a/08, 201a/14, 201a/15, 201a/17, 201a/25, 201b/17, 202a/25, 219b/16, 222b/04, 223a/11, 236b/15, 245b/04, 247b/07, 247b/13, 258a/11, 258b/05, 261b/05, 264a/05, 267a/23, 267b/23, 269a/24, 273a/06, 281b/03, 281b/14, 282a/01, 283a/22, 284a/06, 288b/17, 293b/23, 294b/11, 296b/20, 296b/24, 298a/09, 298b/23, 323b/08, 324a/04, 325a/12, 326a/15

l.+ dür 022b/15, 048a/25, 203a/03, 260b/02

l.+ e 003a/16, 003a/17, 011b/17, 012b/13, 026b/12, 045b/03, 047a/08, 047a/20, 047b/19, 047b/23, 047b/25, 048a/04, 048a/06, 048a/08, 049a/02, 049a/13, 049a/14, 049a/16, 049b/13, 050a/08, 051a/09, 051b/02, 051b/05, 052a/22, 054b/14, 054b/17, 054b/18, 058b/18, 058b/24, 059a/15, 059b/03, 065a/12, 066b/12, 067b/02, 077b/11, 078a/10, 090a/03, 094b/16, 095b/10, 100a/17, 100b/16, 100b/19, 102a/25, 103b/21, 104b/06, 106a/22, 106a/23, 121a/17, 123a/02, 123a/11, 123a/15, 133a/02, 135b/01, 137a/21, 151b/06, 152b/09, 154b/13, 162a/09, 163b/12, 169a/13, 169b/14, 170a/21, 172b/20, 186a/15, 187b/14, 196a/23, 196b/02, 199a/11, 204a/20, 205b/22, 220a/07, 224a/04, 234b/14, 234b/17, 237b/08, 243b/15, 246a/19, 246a/21, 256a/08, 256a/15, 256a/17, 256a/18, 256a/22, 257a/16, 258a/01, 258a/09, 260a/01, 260a/21, 260b/04, 262a/23, 262b/10, 264a/06, 264a/10, 264b/16, 264b/19, 265a/18, 266a/09, 270b/13, 270b/16, 271a/05, 271a/11, 271b/04, 273b/24, 275b/20, 278b/14, 281b/11, 281b/18, 282a/01, 282a/05, 282a/23, 283a/20, 284a/14, 286b/07, 293a/24, 293b/18, 293b/25, 294a/10, 294a/22, 296a/18, 298a/05, 298a/11, 298a/12, 306b/03, 319b/07, 320a/21, 323b/10

l.+ i 001b/04, 002b/14, 002b/15, 004b/12, 005a/09, 006a/09, 007a/24, 007b/02, 012a/07, 013b/25, 014b/21, 015a/17, 019b/07, 020b/21, 021a/12, 042a/03, 043b/19, 044a/09, 044a/16, 044a/19, 045b/04, 047a/09, 047a/21, 047b/20, 048a/08, 048a/14, 048a/23, 048b/02, 048b/05, 048b/06, 048b/08, 049a/05, 049a/12, 049b/01, 049b/15, 049b/23, 050b/04, 050b/10, 051a/23, 051a/24, 051b/01, 051b/05, 052b/08, 052a/16, 052b/17, 054b/11, 056a/11, 057a/16, 057b/09, 058a/02, 058a/19, 058a/22, 058b/04, 059a/20, 059a/24, 062a/18, 063a/18, 064a/22, 064b/03, 064b/09, 066b/01, 066b/04, 066b/12, 066b/21, 066b/23, 067b/09, 067b/23, 068b/20, 069a/03, 071b/07, 072a/05, 075b/06, 077b/05, 077b/08, 083b/09, 083b/13, 083b/15, 089b/25, 092a/20, 093a/17, 094b/17, 095b/02, 097b/05, 098a/07, 099b/25, 100a/15, 100b/18, 101a/01, 101a/02, 101a/18, 102a/17, 102a/23, 104a/16, 104b/01, 104b/03, 105b/15, 105b/20, 106a/03,

104b/05, 106b/20, 107b/21, 111b/19, 115b/18, 117b/16, 118b/17, 123b/09, 124b/20, 128a/10, 128a/18, 133a/01, 134a/14, 134b/11, 135b/13, 137a/17, 137a/19, 137b/13, 138b/05, 152a/22, 152a/24, 152b/03, 155a/11, 157b/04, 159a/11, 160b/12, 160b/20, 161a/05, 167a/13, 168b/03, 170a/25, 176a/19, 180a/05, 180b/09, 181b/18, 184a/20, 184b/02, 185a/16, 185b/21, 186a/04, 187a/14, 187b/17, 188b/01, 189b/11, 197b/07, 202b/01, 202b/07, 219b/19, 220b/03, 220b/22, 221a/21, 224b/03, 230b/19, 232a/02, 235a/15, 237a/13, 247b/04, 247b/14, 253a/19, 254a/05, 254a/08, 254b/12, 255a/21, 255a/24, 258b/03, 258b/25, 260a/09, 273b/08, 279b/25, 281a/15, 281b/10, 282a/18, 282b/11, 282b/14, 282b/19, 285b/22, 286b/08, 327b/09

l.+ iledür 254a/23

l.+ im 286b/17

l.+ imiz 289b/19

l.+ imizi 281b/13

l.+ imüŋ 106a/17, 259a/19

l.+ imüz 058a/15, 281b/04, 289a/11, 323a/23

l.+ imüzüŋ 058a/23, 124b/12, 263b/09

l.+ in 014a/18, 055b/12, 064a/01, 072a/11, 116b/16, 124a/24, 125b/01, 127a/16, 135b/14, 138a/02, 138a/24, 167a/18, 170a/01, 170b/25, 173a/20, 175b/04, 200a/09, 202a/06, 220b/13, 260b/02, 264a/01, 264a/24, 287a/24, 295a/12, 295a/21, 296a/05, 319a/24, 320b/14, 323a/04, 323b/01, 323b/09, 324a/18, 325b/10, 326a/18, 327b/04, 327b/07

l.+ inde 058a/19, 059a/08, 135a/17, 137b/08, 138b/05, 233b/06, 276b/08, 298b/14

l.+ inden 007b/09, 028a/20, 051b/04, 052a/14, 054b/17, 056a/08, 067b/05, 104b/09, 116b/01, 125b/01, 136a/03, 137a/18, 144a/18, 148a/07, 150a/17, 151a/23, 151b/07, 153b/05, 164a/21, 184b/1, 185b/10, 189b/13, 205a/05, 223b/11, 246a/16, 254b/03, 255b/24, 256a/13, 257b/04, 260a/15, 261a/04, 263a/22, 265a/23, 266a/08, 266a/11, 271a/06, 273b/13, 276b/25, 277a/01, 278a/17, 280b/15, 282b/15, 287b/21, 294b/09, 295a/18, 298b/19, 298b/22, 299a/18, 303b/18, 325a/24

l.+ iŋden 278b/02

l.+ ine 011a/03, 044a/13, 044a/16, 047a/16, 047b/15, 048a/03, 048b/22, 049a/20, 049b/01, 050a/15, 051b/09, 054b/16, 054b/24, 058b/07, 059a/21, 064b/11, 064b/13, 064b/18, 064b/20, 066b/24, 067b/06, 067b/21, 078a/16, 078b/20, 083a/09, 084a/23, 087b/05, 098a/25, 102b/04, 120a/22, 121a/13, 123a/06, 123a/14, 126b/20, 127a/13,

127a/15, 129a/06, 134b/18, 134b/25, 135a/05, 136b/16, 137a/20, 137b/03, 138a/24, 152b/06, 180b/08, 185b/08, 186a/01, 187b/10, 200b/07, 205b/23, 236a/09, 236a/10, 246a/14, 254b/13, 258b/13, 259a/05, 260b/24, 261a/08, 261a/15, 261b/15, 262a/23, 264a/21, 264a/23, 264b/03, 264b/16, 264b/17, 265a/15, 276a/16, 280b/23, 281b/06, 281b/21, 282a/03, 284a/13, 284b/18, 294b/13, 295a/11, 295a/22, 295b/24, 295b/25, 296a/03, 296b/14, 298a/07, 298a/19, 308a/22, 319a/22, 319a/23, 325a/05, 326a/08, 327b/06

l.+ iŋe 284a/21

l.+ ini 011a/15, 048b/06, 049b/03, 051b/04, 051b/09, 053b/09, 055b/14, 059a/22, 059b/21, 064b/14, 068b/12, 071b/08, 076b/19, 077a/09, 077b/04, 077b/23, 078a/05, 078a/14, 078b/06, 094b/07, 094b/13, 094b/14, 094b/25, 096a/22, 096b/13, 097a/02, 097a/11, 097a/22, 097a/23, 100a/02, 102a/25, 104a/19, 104a/23, 104b/10, 105a/25, 105b/08, 105b/19, 106a/04, 107a/01, 112b/15, 115b/09, 116a/12, 116b/01, 117a/17, 117b/15, 121b/12, 121b/20, 122b/05, 123a/06, 123a/12, 124a/05, 125a/16, 125a/23, 126a/04, 126b/08, 126b/20, 128b/03, 128b/09, 134b/09, 135a/04, 135a/09, 136b/16, 137b/06, 137b/07, 138a/07, 139a/17, 139a/20, 148a/08, 148b/12, 149a/05, 149b/04, 152b/07, 153a/23, 158b/06, 171b/12, 188a/01, 188a/23, 189a/04, 189b/02, 189b/14, 191a/08, 198b/04, 198b/23, 199a/19, 199b/06, 201b/16, 202a/24, 202b/23, 203a/01, 203a/24, 205a/21, 219b/16, 219b/19, 224a/06, 224b/22, 236b/03, 237a/16, 246a/13, 254b/16, 255a/22, 256a/25, 257b/03, 259b/05, 260b/22, 264a/21, 264b/18, 264b/19, 275a/23, 276a/14, 299a/15, 299b/12

l.+ iŋle 283b/19

l.+ inüŋ 003a/16, 005b/13, 006b/03, 009a/16, 011b/02, 011b/07, 018b/04, 020b/24, 028b/19, 052b/03, 053b/10, 055a/23, 057b/08, 063b/23, 097b/01, 097b/02, 100b/17, 104a/19, 104b/11, 106a/11, 107a/08, 118a/04, 135a/15, 137b/20, 196b/04, 202a/15, 205a/24, 205b/22, 219a/19, 219b/15, 220a/05, 221a/20, 252a/25, 254b/22, 258a/08, 260b/25, 261a/02, 261b/02, 262a/03, 262a/24, 262b/04, 264b/16, 264b/23, 265a/17, 265b/13, 265b/14, 273a/06, 281b/17, 281b/24, 294b/10, 298a/14, 298b/03, 298b/09, 319a/04, 324a/21, 327b/07, 327b/11

l.+ iydi 138b/05, 219b/04

l.+ iyile 005a/08

l.+ iyle 011a/15, 077a/07, 077b/03, 077b/05, 078a/13, 106a/08, 116a/18, 137b/13, 160b/23, 221b/04, 254a/08, 255a/18, 266a/18, 267b/06, 279b/05, 285b/24, 303b/06,

310a/09, 319b/23, 327b/12

l.+ iyledür 254a/18

l.+ le 003b/22, 004a/13, 009b/07, 021a/08, 072a/19, 076b/18, 077a/17, 170b/21, 197a/15, 199a/02, 203a/03, 221b/03, 254a/07, 254a/10, 255b/25, 256b/03, 258a/14, 258b/02, 268a/12, 268b/14, 271a/05, 271a/06, 276a/01, 298b/21, 299b/01, 302b/07, 303b/20, 315b/12, 319a/15, 319a/21, 319b/15, 319b/19, 320a/19, 321a/17, 322b/19, 323a/09, 323a/24, 323a/25, 324a/18, 325a/14, 325b/07, 325b/17, 325b/23, 326a/03, 326a/13, 326a/15, 326a/16, 327b/04, 327b/06

l.+ ler 066b/08, 233b/03, 295b/02

l.+ lerden 020a/10

l.+ siz 071a/08, 154b/05, 233a/09, 243b/09, 265b/20, 326a/12

l.+ süz 120a/17, 321b/13

l.+ üm 038a/20, 047a/01, 105a/03, 107a/10, 116a/01, 118a/17, 128a/15, 130a/07, 161a/06, 175b/19, 176a/25, 187a/20, 189a/17, 196a/02, 200a/11, 236b/14, 259a/24, 264a/23, 264a/25, 265b/12, 282b/12, 288a/25, 289a/06, 290b/19, 296a/08

l.+ ümde 051a/12

l.+ ümden 119a/18, 181a/15, 197a/25, 278a/09

l.+ ümdür 221b/02

l.+ üme 151a/15, 170b/20, 182b/02, 234b/04, 235a/03, 235b/10, 259b/01, 259b/05, 260b/15, 278a/18

l.+ ümi 003a/11, 045b/15, 046b/18, 049b/10, 049b/11, 055a/08, 127b/06, 250a/22, 259a/22, 271a/08, 284b/03, 301a/13

l.+ ümile 222b/09

l.+ ümizi 235b/01

l.+ ümle 170b/19, 189b/19, 258a/24

l.+ ümüŋ 116a/02, 127b/04, 200a/11, 259b/16

l.+ ümüz 254b/14, 260b/03

l.+ ümüzde 124b/04

l.+ ümüzden 263b/09

l.+ ümüze 246b/01, 254a/17

l.+ ümüzi 262b/19

l.+ üŋ 003b/05, 004a/01, 004a/03, 005b/21, 005b/23, 012a/10, 019b/18, 021a/14, 047a/05, 047a/06, 047a/07, 047a/19, 047a/21, 048b/03, 048b/05, 048b/23, 049b/02,

049b/08, 050a/13, 050a/18, 050b/12, 051a/15, 052a/21, 055a/17, 055a/21, 055a/22, 056a/06, 057b/09, 057b/10, 058b/12, 058b/13, 058b/14, 058b/16, 058b/23, 059a/04, 059a/06, 063b/06, 064b/04, 066b/03, 066b/08, 066b/09, 067b/24, 070b/10, 072a/13, 076b/10, 077a/23, 077b/07, 079a/19, 090a/17, 093a/14, 094b/06, 094b/15, 096a/24, 096b/08, 096b/17, 096b/19, 100a/20, 101a/03, 116b/07, 116b/15, 117a/01, 123a/10, 125a/06, 130a/19, 134b/19, 134b/20, 135a/12, 136a/04, 136a/07, 138a/23, 139a/14, 142b/25, 143a/03, 143a/04, 143a/05, 151a/24, 151b/09, 152a/20, 152b/02, 152b/04, 169a/14, 185b/11, 186a/02, 186a/16, 186b/17, 187b/13, 189b/07, 196b/05, 200a/19, 201a/06, 201a/12, 201a/19, 201a/21, 201a/24, 201b/13, 201b/18, 201b/25, 202a/01, 202a/05, 204a/13, 205b/02, 222a/13, 229b/15, 233b/02, 233b/04, 234b/08, 234b/12, 234b/20, 234b/24, 235b/02, 235b/03, 235b/13, 235b/14, 235b/15, 236a/12, 236a/24, 236b/05, 236b/18, 237a/20, 237a/22, 246a/18, 254a/09, 256a/07, 256a/12, 256a/16, 256a/17, 257a/04, 257a/19, 259a/07, 259a/09, 259a/12, 259a/13, 259a/14, 259b/03, 259b/17, 260a/22, 260a/23, 260a/25, 260b/06, 260b/12, 261a/02, 261a/08, 261b/07, 262b/15, 262b/23, 262b/24, 263b/07, 264b/06, 264b/19, 264b/21, 265a/16, 269a/02, 270b/12, 271a/11, 271a/15, 271b/17, 274a/14, 276a/14, 276a/17, 277a/10, 277a/14, 277b/04, 277b/06, 281a/24, 282a/03, 284b/01, 293a/07, 293b/17, 295a/13, 295a/19, 295a/22, 295a/25, 295b/05, 296a/15, 298b/10, 304a/06, 313a/22, 319b/20, 324a/22, 325b/18, 326a/20, 327a/04

l.+ üŋden 009a/02, 035b/12, 095b/25, 120a/21, 124a/24, 131a/12, 152b/25, 261b/13, 284a/22, 290b/06

l.+ üŋdür 003b/24, 004b/11

l.+ üŋe 006a/23, 074a/02, 111b/24, 119b/03, 119b/11, 120b/03, 120b/10, 258b/21, 259b/25, 273a/01

l.+ üŋi 038a/22, 058a/21, 065a/16, 070a/25, 080b/05, 088a/18, 124b/01, 143a/09, 190b/23, 221b/06, 258b/25, 265a/10, 301a/20

l.+ üni 106b/19, 138a/01

l.+ üŋle 073b/24, 074b/04, 257b/25, 277b/08

l.+ ünüŋ 076b/20, 117b/16, 117b/22, 143a/18, 261b/15, 264b/10

l.+ üŋüŋ 281b/10

l. çek- 1. Asker toplamak 2. Askeri kışladan kaldırıp sefere yürütmek 009a/07, 042b/24, 045b/03, 047a/13, 052b/09, 055a/20, 058a/11, 070a/20, 077b/05, 077b/22, 078a/04, 078a/05, 078a/18, 078a/22, 078b/09, 083b/15, 084a/17, 084b/17, 094a/17,

095b/20, 100a/03, 100a/15, 116a/02, 116b/15, 129a/11, 129a/21, 135a/06, 135b/12, 137a/01, 137a/23, 137b/19, 138a/24, 148a/02, 152a/07, 152a/09, 179a/01, 185a/21, 185b/05, 186b/23, 187a/05, 189a/18, 200b/15, 201b/22, 203b/04, 206a/17, 220b/19, 221a/16, 236b/18, 264a/11, 264a/18, 274b/18, 295a/10, 325a/15, 327a/25

l. devşür- Asker toplamak 014a/23, 046b/09, 053a/14, 099b/25, 128a/19, 145b/23, 170b/07, 186b/16, 197a/07, 264a/07, 272a/12, 275a/02, 292b/13, 319a/17, 325a/17, 327a/22

l. düzet- Askerleri, askeri düzene koymak 256a/21

l. ḳaldur- Askeri kışladan kaldırıp sefere yürütmek 061a/02, 102b/02

l. ḳoş- Yardım için asker göndermek, 029a/02, 247b/14, 254b/15, 266a/08, 288a/25, 303b/18, 304a/09, 325a/14

l. ol- Asker olmak 009a/22, 050a/09, 078a/07, 085a/22, 151b/01, 236a/24, 271a/06, 280a/24

leşker-gāh <Far. Ordunun kaldığı yer, ordugah -5-

l.+ dan 028a/25

l.+ ına 005a/02, 267a/12, 299a/25

l.+ ıydı 219b/20

leşker-keşān <Far. Askeri yürüten -1-

l. 116a/06

leşker-şīken <Far. Düşman askerini kıran -1-

gūderẕ-i l. 022b/23

leṭāfet <Far. Letafet, hoşluk -5-

l.+ inden 181b/23

l.+ ine 318a/07

l.+ ini 062a/25, 202b/11

l.+ le 014a/10

leṭāyif <Ar. *(leṭā'if)* Latifeler -1-

l. 249b/09

levḥ <Ar. Levha -3-

l.+ in 108b/13

l.+ ine 040b/11, 155b/22

levn <Ar. Renk -1-

l. 137a/09

leyīm <Ar. *(le'īm)* Alçak, aşağılık, cimri -1-

l. 108b/23

leyl <Ar. Gece -2-

l. ü nehār 112b/24, 114b/17

leẕẕet <Ar. Tat, lezzet -3-

l. 081a/17

l.+ i 027b/10, 102a/03

libās <Ar. Elbise -2-

l.+ ın 272b/09

l.+ lar 065b/13

līk *bk. līkin* -11-

l. 062a/21, 074a/24, 087b/12, 092a/12, 093a/22, 106a/14, 108b/14, 113a/11, 117b/19, 121b/07, 124a/16

liken *bk. līkin* -2-

l. 030a/09, 106a/05

likin *bk. līkin* -3-

l. 071b/19, 103a/13, 128a/25

līkin <Ar. Ancak, lakin -8-

l. 103a/19, 194b/14, 235a/21, 253b/11, 275a/22, 282a/20, 284b/06, 298b/07

līn **(?)** -1-

l. çek- 025b/03

liyāḳat <Ar. Yeterlilik, liyakat -1-

l.+ um 232a/10

loḳma <Ar. Lokma -10-

l. 052a/02, 067a/02, 145a/07, 217b/21, 251b/07

l.+ yı 251b/07, 251b/08, 251b/10, 251b/11

luʿb <Ar. 1. Oyun 2. Hile -6-

l. 288a/20

l.+ ı 135a/22

l.+ ıla 095b/1, 120a/17, 257b/15

l.+ ına 059a/02

luġāt <Ar. 1. Söz -1-

l. 040b/24

luġat <Ar. Sözlük -1-

l.+ ıla 174a/03

luhrāsb Metinde adı geçen bir padişah -115-

l. 018b/16, 019a/05, 019a/08, 019a/18, 027b/02, 027b/18, 027b/22, 028a/07, 028a/14, 028b/15, 028b/24, 030a/24, 030b/01, 030b/09, 030b/21, 031a/16, 031a/25, 031b/09, 031b/12, 031b/18, 032a/05, 032a/23, 032b/06, 032b/09, 032b/10, 032b/17, 033a/13, 040a/03, 043a/04, 043a/13, 043a/24, 043a/25, 044a/06, 044a/22, 044a/23, 044b/02, 045a/03, 045b/02, 045b/20, 046b/15, 050b/22, 054b/01, 054b/07, 054b/13, 054b/19, 054b/20, 054b/24, 055a/10, 056a/04, 056a/22, 057a/16, 057b/19, 059b/22, 068a/14, 068a/22, 070a/25, 070b/03, 072a/07, 079a/09, 079a/14, 080a/07, 082a/17, 090b/22, 095b/20, 267a/21, 290b/25, 304b/10

l.-ı dārā 031a/16

l.-ı ferḫunde 027b/25

l.+ a 019a/10, 027b/05, 027b/14, 027b/18, 028a/08, 028a/13, 028b/20, 030b/18, 033a/14, 042b/18, 043b/10, 050a/06, 079b/09, 254b/01, 267a/20, 278b/19, 288b/25, 317a/19

l.+ dan 031a/01, 067a/13, 278b/19, 317a/20

l.+ dur 045b/11

l.+ ı 019a/12, 027b/03, 028b/11, 079b/06, 169a/21, 267a/21

l.+ uŋ 019a/15, 031a/03, 031b/09, 031b/10, 032b/24, 033a/01, 037a/06, 044a/20, 056a/24, 056a/25, 067b/03, 067b/08, 069b/15, 072a/23, 079b/11

luhrāsbī <Far. Luhrasb'a mensup -1-

l. 088b/04

lūrī Halkının tamamı çalgıcı ve söyleyici olan bir kavim adı -6-

l.+ ler 183b/05, 183b/08, 183b/10

l.+ lerden 183b/06

l.+ lerüŋ 183b/07, 183b/14

luṭf <Ar. İyilik, lutuf -69-

l. 012b/21, 021a/25, 101b/12, 115b/13, 137a/15, 290b/09, 299b/08

l.+ dan 195b/16

l.+ ı 028a/08, 191a/16, 203a/18

l.+ ıla 020b/13, 033b/12, 034a/21, 043b/22, 071b/25, 082b/06, 102a/01, 111a/20, 118b/10, 126a/06, 132a/11, 146a/09, 152b/17, 155b/17, 160b/05, 161a/13, 161b/09,

167b/11, 177b/01, 182b/26, 185b/11, 186b/06, 188b/15, 195b/18, 197a/05, 208b/24, 216b/19, 223b/15, 227b/02, 235a/19, 265a/09, 270a/04, 276a/18, 298b/25

l.+ ına 009a/11, 098b/11, 202a/21, 275b/15

l.+ ından 143b/12, 223a/20

l.+ ıyla 007a/22

l.+ umdan 225a/22

l.+ uŋ 121b/08

l.+ uŋdan 022a/20

kerem-i l.+ uŋdan 020b/22

l. ėt- İyilik etmek 104a/10, 164b/11, 172a/13, 203b/06, 308a/10

l. eyle- İyilik etmek 054a/22, 087a/02, 088a/08, 246b/10

l. göster- İyilik etmek 289a/12

l. işle- Lütuf göstermek 307a/08

l. u kerem ḳıl- İyilikte ve cömertlikte bulunmak 100b/18

luṭıf *bk. luṭf* -1-

l.+ lar gösterdi 118b/22

luṭuf *bk. luṭf* -5-

l.+ la 161a/01, 308b/13, 309a/03

l.+ lar göster 238b/15, 266b/09

lünbek / lünbek-i saḳḳā Metinde adı geçen ve misafir ağırlamaktan çok hoşlanan kalender sucu -21-

l. 164a/22, 164a/24, 164a/25, 164b/01, 164b/02, 164b/05, 164b/07, 164b/08, 164b/10, 164b/12, 165b/16

l.-i saḳḳā 165b/19

l.-i saḳḳānuŋ 164a/19

l.-i saḳḳāya 165b/15

l.-i saḳḳāyı 165b/07

l.-i saḳḳā 164b/03, 164b/04

l.-i saḳḳādan 164a/19

l.-i saḳḳānuŋ 164a/21

l.+ üŋ 164b/03

M

mā’ <Ar. Bizlik -2-

m. u menī 068a/02, 076a/25

maʿāşir <Ar. Cemaatler, topluluklar -1-

m.+e ėt- Topluluk oluşturmak 112b/01

mā-lā-büdd <Ar. Nasip, hisse -1-

m.+ ine 035a/23

mā-lā yu-ʿadd <Ar. Sayılamayacak kadar çok -1-

ṣalavāt-ı m. + i 001b/01

maʿānī <Ar. Anlamlar, hikmetler -1-

m. 174a/20

maʿbūd <Ar. Tanrı -4-

m. 169a/09

m.+ ına 044b/03

m.+ larına 121b/14

m. ėdin- Tanrı edinmek 112b/03

māçīn Çin Türkistan'ı -11-

m. 006b/21, 185b/21

m.+ de 006a/16, 012a/17, 013a/13

m.+ e 006a/10, 007b/02, 060b/09, 169a/05

m.+ i 006a/20, 006b/21

mādām <Ar. Madem, çünkü -6-

m. 006b/08, 029b/01, 029b/17, 154b/05, 156b/22, 233a/10

mādem *bk. mādām* -3-

m. 051a/25, 285a/09, 288a/15

maʿden <Ar. Maden -2-

m.+ dür 119a/16

m.+ i 318b/25

māder <Far. Anne -1-

fiʿl-i m. 100a/10

māferḥān Metinde adı geçen bir yer -1-

m.+ a 077b/03

māftūzla- Binilen hayvanı hızlandırmak amacıyla ayakkabının ökçesine takılmış

olan demir aletle hayvanı dürtmek -1-

m.- dı 181b/02

maġāra <Ar. Mağara -19-

m. 014b/14, 015a/01, 015a/04, 015a/07, 015a/20, 029b/07, 198b/10

m.+ dan 015a/02, 016a/19

m.+ larda 121b/14

m.+ nuŋ 014b/17, 014b/19, 015a/10, 015b/23

m.+ sı 015b/23

m.+ ya 015a/24, 016a/20, 029b/08

m.+ yı 015a/18

maġātūre / maġātūre-yi türk Hakanın soyundan ünlü bir yiğit -18-

m. 301a/16, 301a/22, 301b/01, 301b/07, 301b/09, 301b/13, 302a/17

m.-yi miskīn 301b/18

m.-yi türk 301a/06, 301a/18, 301b/05

m.-yi türke 301b/13

m.-yi türki 302a/11, 302a/15

m.-yi türküŋ 305a/18

m.+ nüŋ 305b/25

m.+ yi 301b/09, 305a/18

maġbūn <Ar. Kırgın, mahzun -5-

m. 122a/17

m.+ dur 324b/18

m. ėt- Sıkıntıya düşürmek 122a/17

m. ol- Sıkıntıya düşmek 108b/24, 122a/18

maġlūb <Ar. Yenilgiye uğramış, yenilmiş -1-

m. ol- Yenilmek 220a/07

maġrib <Ar. Batı, batı tarafında olan memleketler, Kuzey Afrika -4-

m.+ den 051b/14

m.+ e 118b/01

diyār-ı m.+ e 125a/16

m.+ i 242a/04

maġrib-zemīn <Ar.+Far. Kuzey Afrika, Fas -1-

m.+ de 125a/16

maġrūr <Ar. Bir şeye güvenen -38-

m. ol- Güvenmek 076b/21, 081b/18, 090a/03, 095b/07, 103b/08, 104a/05, 108a/19, 118a/16, 119b/04, 127b/03, 130b/22, 144b/06, 154b/14, 186a/18, 186b/07, 200a/01, 202b/25, 212b/15, 227a/25, 232a/16, 235a/14, 242b/19, 245a/08, 247b/20, 249b/13, 250a/02, 258a/04, 259b/17, 262b/16, 275a/17, 275b/05, 278a/24, 283a/17, 289b/12, 311b/02 319a/04, 324a/14, 324b/21

maġz <Far. Beyin -2-

m. 005b/14

maġz ve post ol- Tek vücüt olmak, çok sıkı dost olmak 035b/05

māh <Far. 1. Gökteki ay 2. Senenin on ikide biri -24-

m. 005b/10, 034b/12, 037a/03, 038b/07, 042b/02, 051b/14, 109a/14

dil-i mihr ü m. 004a/07

mihr ü m. 055b/02, 085b/06, 106a/14, 137a/15

tāc-ı m. 162b/25

m.-ı felek 102b/18

m.-ı gītī-fürūz 030a/04, 030b/24

m.-ı şemʿ ola 102b/19

m.-ı tābān 038a/19, 050a/07

m.+ ı 148a/04

m.+ sın 076a/22

m. u sāl 024a/20, 057a/19

m.+ umı 023b/05

m.+ uŋ 113b/19

māh-āferīd[1] Tur'un kızı 028b/09 -1-

māh-āferīd[2] İsfendiyār'ın metinde geçen iki kız kardeşinden biri -4-

m., 069a/17

m.+ e 066a/12

m.+ i 056b/02

m.+ le 090b/20

māh-peyker <Far. Ay yüzlü (kimse) -1-

m. 019a/19

māh-rū <Far. Ay yüzlü (kimse) -3-

m. 037b/20

m.+ dan 142a/01

m.+ yı 019a/17

māh-ruḫ <Far. Ay yüzlü (kimse)-2-

m.-ı dil-nüvāze 035a/14

m.+ uŋ 018b/21

maḥāfe *bk. maḥaffe* -1-

m. 140a/10

maḥaffe <Ar. Deve, katır gibi hayvanların sırtına konulan ve içine iki kişi oturabilen kapalı vasıta -2-

m. 255b/03

m.+ ye 007a/17

maḥal <Ar. Yer -9-

m.+ de 020a/11

m.+ dedür 287a/22

m.+ den 287b/06

m.+ line 242a/22, 242b/07, 242b/21, 244a/05

m.+ lini 215b/24

maḥalle <Ar. Mahalle -5-

m. 167b/09, 307b/08

m.+de 310b/14

m.+lerde 028a/21

m.+lerden 202b/19

māhāzer Nuşinrevan'un vezirlerinden biri -2-

m. 248a/16, 251a/07

maḥbūb <Ar. Sevilen kimse -12-

m. 088a/17, 239a/16, 241a/18, 312b/06, 324a/07

ḫüsrev-i m. 318b/09

m.+ lar 175a/07

m.+ larla 273b/01, 313a/02

m. ḳıl- Sevimli göstermek 231a/15

m. ol- Sevilen, sevimli olmak 188b/19, 211b/03

m. olur

maḥbūs <Ar. Alıkonulmuş, esir -5-

m. 153b/10, 172b/09, 214a/04, 321b/20

m.+ dur 172a/05

maḫfe *bk. maḥaffe* -2-

m. 224a/19

m.+ ye 255a/01

maḫfel <Ar. *(mahfil)* Toplanma yeri -1-

m.+ lere 007a/14

māhir <Ar. Hünerli -1-

m.+ diler 008b/14

māhiyār Dara Şah'ın iki vezirinden biri -3-

m. 108a/01, 108a/05, 108b/25

māhiyyet <Ar. Asıl, içyüz, esas -1-

m.+ in 154a/08

maḫl *bk. maḥal* -2-

m.+ ine 022b/04, 211b/03

maḫlūḳ <Ar. Canlı olarak yaratılmış her şey -1-

m. 087b/14

maḫlūḳāt <Ar. Yaratılmışlar -11-

m. 044b/21, 137a/06, 174a/06, 225a/20, 225a/22

m.+ a 244b/03

m.+ ıdur 111a/15

m.+ uŋ 068a/08, 156b/09, 230a/14, 324b/17

mahmūd Sultan Mahmud -1-

m. 328a/07

maḫmūre <Ar. uyku basmış, baygın göz -1-

nergis-i m. 302a/04

maḫmūz *bk. mehmūz* -1-

m. urdı 177a/15

maḫrem <Ar. Dost, arkadaş -1-

m. eyle- Dost olmak 089b/19

maḫrūm <Ar. İstediğine kavuşamamış (kimse) -10-

m. 226b/17

m.+ dur 227b/04

m. ḳal- Mahrum kalmak 019b/02, 062a/08, 225a/23

m. ḳıl- Mahrum etmek 095a/12, 303a/07

m. ḳoma- Mahrum etmek 194b/03

m. ol- Mahrum olmak 075b/01, 227b/20

māhūy / māhūy-ı sūrī Merv'de sınır kumandanı olan İranlı bir pehlivan -46-

m. 326a/07, 326a/10, 326a/12, 326a/17, 326b/03, 326b/05, 326b/06, 326b/07, 326b/20, 326b/21, 326b/22, 326b/23, 326b/24, 326b/25, 327a/13, 327a/20, 327a/21, 327b/04, 327b/06, 327b/11, 327b/12, 327b/17

m.-ı bī-dīn 327b/16

m.-ı sūrī 327a/10, 327a/24, 327b/02, 327b/05, 327b/10, 327b/24, 328a/01

dāsitān-ı m.-ı sūrī 327a/10

m.-ı sūrīsin 325b/16

m.-ı sūrīyi 327b/15

m.-i sūrī 325b/14, 326a/02, 326a/16, 326a/18, 326b/04

m.-i sūrīnüŋ 326a/04

m.+ a 326a/05

m.+ ı 327b/12

m.+ la 327b/25

m.+ uŋ 326a/05, 326a/19, 327b/24

mahyar Dara Şah'ı öldüren vezirlerden biri -1-

m.-ı pelīd 279a/20

maḥżā <Ar. Halis, katkısız -2-

m. 120b/24, 204a/09

maḥżarī <Ar. Hazır, hazırlanmış -1-

m. 073a/18

maḥzūn <Ar. Kaygılı, kederli -12-

m. 048a/22, 054a/06, 056b/05, 066a/16, 086b/19, 126b/21, 182b/17, 207a/08, 259a/02, 310a/13

m.+ dur 126a/09

m. ol- Mahzun olmak 155b/01

maʿin <Ar. Akarsu -1-

m.+ de 211b/01

maḳābir <Ar. Mezarlar -1-

m. bul- Ölmek 021b/02

maḳām <Ar. 1. Oturulan yer. 2. Yaşanılan yer 3. Yüce mevki -103-

m. 132b/22, 136b/21, 148b/12, 150a/10, 163a/15, 165b/24, 198a/17

m.+ a 056a/06, 059b/05, 061a/15, 086b/18, 113b/09, 118b/17, 119a/06, 119a/19, 126b/13, 135b/18, 156a/15, 168a/25, 180a/09, 183b/25, 218a/19, 273b/12

ebedī maḳāma intiḳāl ėtmiş 184a/01

m.+ da 044b/04, 117b/01, 117b/08, 118b/22, 123a/23, 136b/21, 138b/17, 224b/15, 240b/11, 264a/01, 318b/09

m.+ dan 029b/15

m.+ dur 063b/11, 130b/06

m.+ ı 068a/22, 072b/20, 166a/06

m.+ ıdı 045a/22

m.+ ın 177b/24

m.+ ına 052a/15, 061a/08, 061b/17, 062a/17, 087b/04, 111a/18, 112b/13, 119a/10, 119b/21, 120b/07, 121b/21, 127b/17, 128a/03, 136a/03, 156a/25, 156b/17, 163b/13, 178b/07, 203a/23, 230a/01, 247b/10, 251a/25, 268a/08, 268a/12, 275b/16, 285a/25

maḳāmlu m.+ ına 119a/17, 163a/10, 169b/14, 177a/09, 186b/09, 211a/04, 213b/02, 214a/18, 216b/24, 260a/08, 272b/23, 302b/13, 316a/22

m.+ ında 113b/03, 119b/14, 120a/14, 148b/09, 176b/21

m.+ ını 117b/02

m.+ larda 273b/10

m.+ larına 011a/14, 087a/24, 102a/01, 225a/15, 247b/13

m.+ um 090a/03

m.+ uŋa 061b/12, 119b/15, 119b/20

ḳāyim-i m. olmadı 088b/13

m. ėdin- Yurt edinmek 131a/04, 136b/20, 202b/19

m. ḳıl- Yerleşmek, makam edinmek 109b/24

m. ol- Bir yerin yaşamak, oturmak üzere kullanılabir hale gelmesi 168a/05

maḳāmlu Yerli, makamlı -17-

m. maḳāmına Yerli yerine 119a/17, 148b/09, 163a/10, 163b/12, 169b/14, 177a/09, 186b/09, 211a/04, 213b/02, 214a/18, 216b/24, 260a/08, 268a/07, 272b/23, 275b/15, 302b/13, 316a/22

maḳbūl <Ar. Kabul gören, beğenilen, uygun -10-

m. 174a/21, 198a/14

m.+ dür 314b/02

m.+ iydi 318a/10

m. düş- Uygun düşmek 034b/18

m. ol- Uygun, münasip görülmek; kabul edilmek 161a/21, 211b/15, 241b/05, 244a/11, 287b/17

maḳdūr <Ar. Güç, kudret -1-

m. ol- Gücü yetmek 111b/17

maʿḳıl <Ar. Bir hat yazısı türü -1-

m. 147b/10

maḳṣūd <Ar. Dilenilen, umulan şey -72-

m. 018a/22, 105a/19, 143b/20, 153a/01, 171b/19, 199b/05, 237b/11, 309b/15, 310b/21

m.+ a 104a/09, 142b/01, 292b/03

m.+ ı 050a/10, 106b/09, 125b/08, 155b/18, 166b/20, 209a/12, 211a/03, 212b/12, 217b/24, 222b/11, 247b/09, 252a/01, 259a/11, 273a/17, 273b/01, 273b/25, 286a/13, 309b/25

m.+ ıla 019a/15, 020a/12, 035a/14, 039a/17

m.+ ın 327b/19

m.+ ına 210b/02

m.+ ınca 030a/21

m.+ ında 097b/13

m.+ ları 316b/06

m.+ larum 113b/03

m.+ laruŋa 290b/08

m.+ um 104b/25, 232b/04, 318b/02

m.+ umuz 155a/20, 187a/19, 324b/15, 324b/22

m.+ uŋ 034a/25, 044a/18, 152b/23, 207b/24, 208b/16, 217b/17, 252b/03, 258b/10, 287b/25, 289a/11

m.+ uŋçun 091a/02

m.+ uŋı 212a/23

m.+ uŋuz 098b/10

m. bul- Dileğine kavuşmak 018a/22

m. ėdin- Amaç edinmek 213b/20, 215a/16, 215a/21, 243a/05, 250a/11, 271b/12, 278a/23

m.+ a ėr- Dileğine kavuşmak 002a/02

m.+ dur 068b/11

m.+a yėtiş- Amaca, isteğe ulaşmak 215a/16

māl <Ar. 1. Varlık, servet 2. Meta, mal -518-

m. 003a/18, 005b/07, 006a/13, 007b/24, 011a/05, 012a/11, 022a/10, 025b/13, 025b/17, 027b/10, 039a/10, 040a/23, 041a/02, 046a/09, 047a/08, 047a/20, 052a/20, 055a/08, 055a/09, 058a/17, 058a/18, 060a/23, 068b/14, 069a/01, 074b/20, 077a/25, 083a/09, 094a/11, 095a/11, 095b/02, 095b/10, 095b/12, 095b/13, 098a/09, 098b/01, 098b/07, 099a/11, 099a/18, 101a/14, 102a/01, 102a/05, 103b/21, 104a/20, 106a/01, 106a/22, 109a/23, 112b/06, 113a/11, 114a/16, 114b/19, 114b/20, 115b/07, 115b/09, 117a/21, 120a/23, 121a/01, 122a/20, 125b/20, 126a/18, 133b/09, 138b/15, 141a/05, 143b/07, 144b/16, 144b/19, 146a/15, 146a/17, 146b/13, 147a/06, 147b/21, 152a/14, 154b/17, 155a/23, 156b/18, 160b/19, 162a/08, 163a/14, 163b/12, 163b/13, 163b/20, 165b/17, 167b/08, 167b/21, 167b/24, 169a/09, 169b/16, 169b/17, 170b/07, 174b/09, 177b/11, 179b/16, 181a/25, 181b/03, 182b/14, 182b/18, 183a/09, 183a/10, 183b/17, 187b/22, 188a/14, 189b/08, 192a/24, 194a/09, 194a/10, 194b/11, 195b/22, 196a/01, 196a/14, 196b/01, 198a/21, 202a/24, 202b/06, 202b/19, 204a/14, 207a/16, 210b/09, 214b/17, 216a/02, 221b/11, 225b/14, 226a/02, 227a/09, 228a/19, 228a/22, 230a/20, 230a/22, 231a/03, 231a/06, 231a/07, 234a/10, 236a/06, 241b/08, 243b/18, 243b/19, 244a/03, 244a/04, 244a/05, 244a/07, 244a/17, 245a/04, 246a/21, 246a/25, 246b/02, 246b/04, 246b/05, 246b/06, 246b/07, 246b/08, 246b/14, 246b/20, 246b/23, 251a/01, 251b/19, 256b/10, 258b/22, 264a/05, 264a/08, 265b/06, 266a/04, 266a/16, 267b/13, 280b/02, 283b/17, 290a/03, 290a/09, 293a/01, 300a/18, 301a/12, 307b/09, 309b/09, 312b/23, 313b/19, 313b/20, 314a/20, 314b/10, 314b/19, 321a/16, 322b/07, 323a/18, 323a/19, 324b/15, 324b/21, 324b/22, 325b/23

ṣıfat-ı ẕemm-i m. 095b/10

ẕemm-i m. 104a/20

m.+ a 064a/22, 103b/10, 114b/16, 120b/16, 144b/17, 196a/09, 206a/12, 208a/07, 208b/10, 216a/19, 230a/21, 241b/14, 246b/13, 278a/11, 282b/17, 321a/17

m.+ da 192a/23

m.+ dan 006a/08, 010a/11, 011b/14, 069a/08, 099b/21, 101a/04, 163a/21, 167b/01,

172a/24, 183a/08, 190a/08, 203a/19, 222b/04, 234b/17, 244a/05, 244b/16, 246a/21, 265b/01, 265b/06, 267a/14, 267a/23, 300a/04

m.+ ı 003b/19, 007b/18, 010a/11, 021a/12, 032b/08, 035a/15, 069b/18, 095b/11, 098b/14, 099a/14, 099a/16, 101a/09, 102a/04, 112b/03, 114b/14, 114b/18, 117a/21, 118a/05, 120b/16, 120b/17, 122a/20, 142b/17, 143b/03, 144b/16, 162a/11, 163b/02, 163b/22, 164a/10, 165b/14, 165b/18, 165b/19, 165b/21, 167b/22, 172a/23, 172b/03, 173a/13, 181a/13, 182b/17, 183a/10, 187a/06, 188a/19, 188b/19, 188b/23, 192a/23, 192a/24, 192b/03, 193a/18, 198b/14, 199a/17, 208b/01, 212a/10, 212a/16, 216a/21, 216a/23, 218b/11, 225b/13, 225b/14, 225b/15, 226b/15, 227b/19, 231a/08, 238a/14, 241b/15, 243a/16, 244a/06, 244a/17, 246b/12, 246b/13, 250a/17, 293a/24, 293b/13, 299b/25, 313b/09, 313b/22, 314b/17

m.+ ıçun 003a/14, 095b/11

m.+ ıdur 192b/18

m.+ ıla 052a/21, 080b/05, 092b/03, 099a/15, 099b/23, 105b/25, 137a/02, 170a/10, 172a/25, 179b/03, 184a/20, 185a/14, 225b/18, 230a/18, 231a/06, 234a/07, 261b/15, 300a/18

m.+ ıladur 212a/10

m.+ ım 095b/11

m.+ ımuza 233a/06

m.+ ımuzı 198a/05

m.+ ın 118a/12, 151b/25, 159b/17, 163b/01, 167b/15, 192b/18, 244a/17, 320b/14, 321a/14, 322b/07

m.+ ına 009a/22, 097b/22, 135b/04, 142b/17, 179b/17, 183b/19, 195b/15, 199a/17, 202a/16, 243a/21, 319a/12

m.+ ından 003a/13, 183a/21, 212a/09, 243b/18, 271a/10

m.+ ını 025b/03, 047a/11, 055a/03, 059b/01, 101a/03, 106a/20, 112b/03, 139a/14, 143a/09, 144a/05, 152b/08, 183a/20, 186a/16, 198b/13, 202b/08, 214a/08, 217b/23, 243b/19, 244a/18, 246a/06, 246b/24, 264a/06, 264a/10, 265a/16, 324a/05

m.+ ınuŋ 065a/22, 164a/16, 192a/22, 211a/12, 264a/10

m.+ ıŋuz 050b/06, 064a/21

m.+ ıŋuzuŋ 292b/12

m.+ ısa 121b/17, 208b/16

m.+ ıyla 117a/25, 142b/22, 321a/14

m.+ la 301a/13, 321a/17

m.+ lar 064a/09, 101a/09, 101b/03, 132a/08, 136b/15, 143a/20, 156a/23, 226b/03

m.+ lara 112b/02

m.+ lardan 230a/11

m.+ ları 069a/08, 072a/06, 102a/24, 120b/01, 153a/12, 163b/11, 165b/12, 172a/15, 241b/07, 267a/23, 267b/02, 267b/12

m.+ ların 137a/22, 192b/07, 228b/01, 320b/13

m.+ larına 078b/20, 153a/22, 193b/21, 244b/15, 250b/18

m.+ larını 055a/01, 199a/04, 199a/23, 201b/15

m.+ larınuŋ 246b/01

m.+ larıyla 112a/22

m. u genc 064a/21, 102a/02, 102a/03, 113a/10, 114b/04, 121b/17, 122a/04, 130b/19, 140b/24, 141a/19, 144b/13, 144b/17, 153b/10, 154a/25, 160b/07, 163b/19, 173a/19, 174b/09, 194b/19, 225a/17, 229b/06, 235a/12, 311a/04

m. u genci 086b/05, 104a/20, 244b/16

m. u gencile 073b/08

m. u gencinden 203a/12

m.+ um 122a/23, 146b/14, 152a/12, 322b/06, 324a/03

m.+ uma 141a/22, 324a/02

m.+ umdan 129b/20, 142b/19, 172b/25, 173a/01, 175a/10

m.+ umı 074a/13, 130a/06, 141a/14, 205a/10, 244a/08, 266a/23, 314a/11, 324a/03

m.+ umuŋ 324a/02

m.+ umuz 153a/03

m.+ uŋ 003b/18, 059b/02, 077a/23, 088a/14, 095b/13, 095b/14, 152b/09, 163b/14, 165b/11, 165b/15, 165b/17, 165b/19, 208b/18, 267a/17, 278b/12

m.+ uŋa 098b/07, 112b/04, 199b/23, 243a/03

m.+ uŋdan 072a/17

m.+ uŋı 102a/04, 104a/21

m.+ uŋıla 099b/20, 152a/14

m.+ uŋla 112b/04

m.+ uŋuzı 246b/04

m.- ā-māl <Ar. Çok dolu, dopdolu

m. ol- Çok dolu olmak 048a/04

māl-dār <Ar.+Far. Zengin -9-

m. 188b/19, 192b/07, 201a/16, 228b/01, 243a/16, 243a/19, 243a/21, 244b/15, 246a/25

mālik <Ar. Sahip -4-

m. 126b/03, 128b/17, 147a/02

m.+ idür 175b/08

mālikāne <Ar. Zengin gösteren, gösterişli (elbise) -1-

m. 072b/08

mālike Nuşe'nin Ṭāyir-i Yemenī 'den doğan kızı -4-

m. 148a/06, 148a/10, 148a/15, 148b/04

mālikü͑l-mülk <Ar. Mülkün sahibi, Tanrı -1-

m.+ de 051b/16

ma͑lūm <Ar. Bilinen, belirli, malum -35-

m. 086b/23, 100a/14, 108b/05, 245a/15

m.+ dur 063b/13, 090b/15, 108a/04, 141b/09, 177a/19, 218a/13, 240a/10, 260a/02, 277a/20, 281a/13, 289b/25, 325b/03

m.+ ıdı 236a/22

m. ḳıl- Açık kılmak, bilinir kılmak 110a/21

m. ol- Bilinmek, malum olmak 124a/20, 179b/07, 182b/13, 193a/21, 204b/03, 205a/20, 224a/22, 229a/02, 227b/09, 230b/20, 245b/16, 239b/02, 263b/04, 267b/20, 303b/02, 314a/07, 322a/11

ma͑mūr <Ar. Bakımlı, bayındır -46-

m. 003a/16, 006a/09, 031b/01, 093b/14, 103b/23, 111b/05, 122b/06, 126b/21, 127b/09, 135b/09, 149a/03, 153b/09, 167b/11, 235b/01, 287b/10

m. eyle- Bakımlı, bayındır dururma getirmek 009a/09, 146b/18, 176a/14, 328a/06

m. ḳıl- Bakımlı, bayındır dururma getirmek 113a/06, 129b/22, 131b/05, 135b/07, 161b/18, 174b/17, 196a/03, 196b/15, 201b/07, 206b/14, 231b/16, 259a/18, 285b/02, 323b/20

m. ol- Bakımlı, bayındır duruma gelmek 102a/08, 105b/10, 139b/03, 154a/17, 154b/06, 164a/03, 168a/08, 225b/08, 227b/02, 248a/06, 293a/06, 302b/02, 314b/20

ma͑mūrlık(g) / **ma͑mūrluḳ(ġ)** Mamurluk **-2-**

m.+ ı 227b/10

m.+ ına 127b/03

man <? Akıl -1-

m. 038a/19

maŋa *bk. baŋa* -1-

m. 187b/24

maʿnā <Ar. Anlam -17-

m. 052b/20, 052b/24, 092a/08, 100b/03, 109b/08, 117b/20, 210a/20

m.+ lar 215b/24, 288b/05

m.+ ları 215b/25

m.+ nuŋ 053a/01, 117b/20

m.+ sı 093a/11, 130b/21, 270b/12

m.+ sın 069b/08

m.+ ya 022a/06

mancılıḳ Mancınık -3-

m.+ ıla 099b/01

m.+ lar 201b/12, 246a/14

mānend <Far. Benzer, eş -25-

m. 075b/16, 142a/05, 223b/08

m.-i deryā-yı nīl 010a/04

m.+ i 044b/09, 062b/13, 072b/24, 136a/19, 154a/03, 190b/11, 191a/20, 203b/14, 217a/03, 220a/19, 223a/23, 255a/05, 261a/19, 261a/22, 290a/20, 302a/03, 318a/03

m.+ üŋ 213b/18, 229a/14, 308a/02

m. ol- Eşi, benzeri olmak 075b/06

mānī Metinde adı geçen bir nakkaş -6-

m. 153b/23, 154a/04, 154a/05, 154a/12

m.-yi naḳḳāşıla 154a/04

m.+ ye 154a/11

māniʿ <Ar. Engel -1-

m. ol- Engel olmak 312a/10

manṣıb <Ar. Makam, rütbe -6-

m.+ a 117a/12, 129b/03

m.+ ı 241b/11

m.+ ın 155b/07

m.+ ını 216a/01

m. vėr- Rütbe vermek 129a/24

manṣūr <Ar. Üstün, galip -3-

m. ḳıl- Muzaffer kılmak 131b/05

m. ol- Muzaffer olmak 105b/20, 321a/25

manūçehr Pişdadiler hanedanının yedinci hükümdarı -1-

m. 023a/23

mānūy Metinde adı geçen bir şehir -2-

m. 287b/11

m.+ da 287b/11

manẓar <Ar. Bakılan, görülen -1-

m. yap- Kendini göstermek 040b/18

mār <Ar. *(mārr)* Geçen -5-

m. ol- Bitmek, tükenmek, geçmek 102a/04, 114b/20, 123b/12, 163b/14

marġa Metinde geçen bir yer adı -1-

m.+ da 219b/19

maʿrifet <Ar. 1. Ustalık 2. Bilgi, biliş -25-

m. 044b/14, 069b/05, 111a/20, 112a/16, 114b/11, 191b/02, 213a/14, 238a/22, 241b/10

m.-i ʿilm 249a/05

m.+ de 044b/15, 113b/05, 179b/10

m.+ den 114a/18, 173a/09

m.+ i 114b/04, 238a/16

m.+ ile 172b/14

m.+ inden 188b/17

m.+ ini 186b/08

m.+ ler 191b/03

m. ol- Marifetli olmak 276a/07

m. vėr- İlim ve hüner vermek 137a/05, 212b/24, 241b/23

maʿrūf <Ar. Bilinen, kabul edilen şey -1-

m. 008a/21

marul <Yun. Marul -1-

m. 305b/05

masḫaralıḳ Maskaralık -2-

m. 067b/10

m. ėt- Maskaralık etmek 067b/12

maşlaḥat <Ar. 1. İş, husus 2. En uygun olan tarz, usul -52-

m. 051a/05, 053a/19, 129a/21, 136b/12, 188a/15, 191a/11, 231b/03, 254a/13, 272a/16

m.+ a 092b/02, 173b/17, 176a/12, 320b/20

m.+ çun 103b/13

m.+ da 188a/04

m.+ dur 175b/01, 310a/08

m.+ ı 095a/21, 122b/08, 147b/16, 185a/10, 189a/01, 241a/23

m.+ ıçun 183a/14

m.+ ımuz 126a/19

m.+ ın 155b/19

m.+ ına 177a/22

m.+ ında 213b/18

m.+ ını 052b/08, 191a/20, 209b/24

m.+ ların 313a/06

m. gör- Uygun görmek 019a/13, 045b/12, 102b/14, 120b/20, 121a/02, 158a/17, 160b/17, 180b/04, 188a/03, 219a/10, 220a/17, 220b/06, 232b/06, 247b/01, 255b/17, 271a/21, 271b/18, 326a/14, 323b/24, 325a/18

maşrıḳ <Ar. Doğu -10-

m. 048b/12, 126a/04, 242a/04, 272b/24

m.+ a 126b/08

m.+ dan 118a/25, 126b/16, 148b/04, 174b/04, 251b/24

maʿşūḳa <Ar. Sevgili -2-

m. 122a/03

m.+ sıydı 313a/18

māt <Far. Satrançta yenilmek -3-

m. 084b/14

m. ėt- Mat etmek 048a/20

m. eyle- Mat etmek 075b/21

maṭbaḫ <Ar. Mutfak -2-

m. 315b/04

m.+ uŋ 148b/04

mātem <Ar. Yas, matem -4-

m. 122b/22

dest-i m. 090b/12

m. ėt- Yas tutmak 131a/20

m. ṭut- Yas tutmak 095a/04

maṭlūb <Ar. İstenilen, arzu edilen şey -1-

m.+ ı 271b/20

maverāʿünnehr <Ar. Orta Asya'da Seyhun ve Ceyhun ırmakları arasında kalan tarihi bölge -1-

m.+ e 324a/25

māy[1] Metinde adı geçen bir şehir -6-

m. 021b/13, 023a/11, 026b/14, 219b/19

m.+ da 023a/11, 219b/19

māy[2] Cumhur Şah'ın küçük kardeşi -13-

m. 231b/03, 231b/05, 231b/07, 233a/10, 233a/17

m.-ı ṭelḥend 231b/06

m.+ a 231b/07

m.+ dan 231b/06, 232b/10

m.+ ı 231b/03, 231b/04, 232a/18, 233a/13

m.+ ıla 231b/11

m.+ uŋ 231b/08

māye <Far. Güç, iktidar -5-

m. 020a/18, 028a/17, 036b/16

m.+ siyüz 112b/20

m. dut- Güç ve iktidar sahibi olmak 201b/07

māyil <Ar. *(mā'il)* İstekli, hevesli -1-

m.+ di 020b/23

mażarrat <Ar. Zarar -3-

m. 104a/02

m. ḳıl- Zarar vermek 092b/10

m. ol- Zarara uğramak 109b/23

māzenderān <Far. Eski İran'da devlerin çokluğu ile bilinen bölge -13-

m. 071a/12, 077b/22, 078a/01, 078a/15, 083a/12, 246a/23

m.+ a 026b/03, 077b/25, 078a/02, 079b/03

m.+ da 026b/05, 077b/22

m.+ dan 246a/24

maẓlūm <Ar. Haksızlığa uğramış olan, mazlum -15-

m.+ lar 175a/04

m.+ lara 186a/08, 213b/19

m.+ ları 245a/01, 250b/13, 293a/02

m.+ laruŋ 139b/02, 153a/04, 208b/20, 208b/22, 209a/02, 214a/05, 245a/05

m.+ uŋ 097b/17, 097b/18

mażmūn <Ar. Örtük anlam -1-

m.+ ı 124a/20

maʿẕūr <Ar. Hoş görülebilcek bir özrü bulunan -4-

m. 196b/16

m. dut- Hoş görmek 196b/23

m. ṭut- Hoş görmek 150b/15, 305b/08

me'cūc <Ar. Kıyamete yakın ortaya çıkacağına inanılan kavim -2-

ye'cūc m. 126a/09, 126b/02

me-bādā <Far. Sakın, olmaya ki -1-

m. 050a/09

mebhūd *bk. mehbūd* -1-

m. 218a/25

mecāl 1. Güz, kuvvet 2. Fırsat, imkan -41-

m. 217a/02

m.+ i 200b/07, 323a/10

m.+ imüz 283b/13

m.+ leri 061b/22, 113b/14

m.+ üm 284a/03

m. bul- Fırsat bulmak 140b/07, 262b/02, 217a/18, 262a/10

m. olma- Gücü, kuvveti kalmamak 204a/15

m. vėrme- Fırsat vermemek 047a/08, 048b/22, 054b/11, 055b/15, 065a/14, 067a/07, 084b/08, 139b/25, 162b/22, 167a/25, 190a/18, 193b/16, 220a/08, 246a/16, 274a/24, 302b/10, 310b/14, 327b/13

m.+ i ḳalma- Gücü, kuvveti kalmamak 034b/15, 052b/15, 064a/18, 119a/24, 178a/08, 192b/07, 203b/20, 259a/15, 269b/12, 286b/21

m.+ i ol- Gücü, kuvveti yerinden olmak 140a/08

mechūl <Ar. Bilinmez, mechul -1-

m. 182b/14

meclis <Ar. 1. Oturulan, toplanılan yer 2. Çeşitli nedenlerle bir araya gelmiş insan topluluğu -136-

m. 036a/08, 036a/15, 036a/17, 039a/04 060b/02, 061a/18, 062a/09, 063a/05, 069a/16, 069b/08, 076b/16, 076b/17, 092b/18, 093a/04, 105a/13, 119a/11, 120b/07, 121b/03, 127b/15, 137b/09, 150a/20, 166b/15, 168b/21, 176b/23, 181b/19, 182a/08, 193b/04, 206b/19, 210a/17, 210a/18, 210b/20, 213a/05, 214a/17, 214b/25, 216b/23, 222a/02, 249b/05, 255b/14, 256a/03, 264b/07, 267b/13, 267b/15, 268a/01, 269b/02, 272b/18, 285a/25, 293b/16, 300a/09, 310b/12, 312a/18, 313b/23, 316a/22, 318a/08, 318b/05, 318b/06, 323a/05, 323a/06

ehl-i m. 119a/17, 311b/09, 311b/12

m.+ de 053a/06, 081a/14, 092b/20, 105a/17, 120b/15, 134b/03, 143b/24, 150a/22, 166b/15, 173b/22, 176b/24, 179a/05, 194b/13, 206b/20, 210a/04, 212a/19, 214a/21, 217a/01, 226a/19, 229a/23, 230b/11, 232b/20, 232b/25, 233a/01, 248a/17, 266a/21, 284b/16, 285a/25, 288b/09, 311a/24, 311b/10, 311b/18, 312b/03, 318a/09

m.+ deki 055b/24

m.+ dekiler 210b/17

m.+ den 127b/17, 311b/19

m.+ e 032b/16, 195a/12, 211a/05, 216a/04, 312a/19

m.+ i 109b/20, 132a/10, 148b/08, 149a/16, 181b/24, 210a/05, 214a/19, 218a/20, 268a/02, 272b/22, 310a/12

m.+ imüzde 183b/03, 272b/19

m.+ inde 115a/13, 183b/02, 272b/05, 276a/20, 318a/11

m.+ ine 276a/04, 318a/20

m.+ ler 009a/10, 013b/10, 306b/10

m.+ lerde 155a/04, 212b/23, 215a/25, 324b/04

m.+ üŋ 181b/23

m. eyle- İçki sofrası kurmak 032b/15

m. ḳıl- Bir durumu görüşmek üzere toplantı yapmak 053a/11

m. ḳur- İçki sofrası kurmak 036a/08, 043a/08, 183b/02

mecmūʿ <Ar. Hep, hepsi, tamamı -1-

m.-yı leşker 169b/01

mecūsī <Far. Ateşe tapan, Zerdüşt -1-

m.+ lerdür 112a/09

medāyin <Far. *(medāin)* Yedi şehirden oluşan ve Sasani devletinin başkenti olan Tisfun şehrinin diğer adı -13-

m. 199b/06, 204a/20, 204a/21, 207b/05, 221a/17, 239a/13, 254a/03

m.+ den 221a/16, 246a/09

m.+ e 202b/10, 207b/14, 225b/19

ʿazm-i m. ḳıldı 323a/02

meded <Ar. Yardım, çare -27-

m. 042a/05, 055b/20, 064b/16, 079a/04, 101a/04, 107b/12, 115a/19, 130a/13, 155a/09, 183b/06, 186a/09, 214a/06, 236a/02, 297b/12, 326a/20

m. ėt- Tardım etmek 034a/06

m. iste- Yardım istemek 014a/21, 080a/05, 107b/11, 202a/19, 289b/13

m. ḳıl- Yardımda bulunmak 143b/22, 199b/16

m. ol- Yardımda bulunmak 086b/22, 170b/09, 314a/23

meded yėtişici Yardım yetiştiren 183b/06

medḥ <Ar. Övgü -18-

m. 001b/01, 006b/02, 213b/06, 302b/02

m.-i mihrān-ı ḥekīm 111a/18

m. ėt- Övmek 065a/11, 075a/11, 091b/14, 107b/13, 110a/16, 112a/18, 113a/05, 118a/06, 178a/23, 210a/19

m. eyle- Övmek 314a/19

m. ḳıl- Övmek 115b/11

m.-i bī-ʿadd ėt- Sonsuz övgü düzmek 001b/01

mefhūm <Ar. Bir şeyde vurgulanmak istenen anlam, iç yüz -3-

m.+ ını 116a/11, 124a/21, 128a/01

meger <Far. Meger, oysa -294-

m. 004b/05, 005a/10, 007b/03, 008a/23, 008b/01, 010a/08, 010a/18, 011b/03, 012a/23, 013a/01, 013a/11, 014b/03, 015b/13, 015b/14, 015b/15, 015b/22, 016b/15, 018b/25, 019a/24, 019b/22, 020b/09, 021b/01, 022b/18, 023b/14, 025b/11, 029a/11,

029a/17, 030a/06, 030a/08, 030a/09, 030b/02, 031a/22, 031b/16, 034a/19, 034a/23, 037b/23, 038b/05, 038b/15, 038b/24, 039a/06, 039a/16, 040a/14, 041b/05, 042a/14, 042b/06, 044a/09, 044b/13, 045a/08, 045b/01, 047b/06, 049b/25, 050b/13, 050b/16, 051a/13, 052a/18, 053a/02, 053a/21, 053a/23, 053b/02, 056a/06, 057b/10, 058a/19, 058b/20, 060b/24, 062b/15, 065b/25, 073a/21, 073a/24, 074b/25, 075a/23, 076a/03, 076a/08, 081b/17, 082b/11, 085a/20, 086b/14, 087a/20, 092a/14, 092b/03, 094a/03, 094a/04, 099a/03, 099b/24, 100a/02, 102a/15, 103a/09, 103a/11, 103a/14, 103a/24, 103b/24, 104a/10, 105a/23, 106b/13, 107b/12, 109b/18, 111a/08, 111a/13, 114b/23, 117b/21, 118a/20, 118a/22, 119a/11, 119b/10, 123b/19, 125b/02, 125b/05, 128b/12, 131b/10, 131b/20, 132a/25, 132b/16, 133a/10, 133a/14, 133a/25, 133b/15, 134b/09, 135b/11, 135b/17, 135b/22, 136b/06, 137a/25, 138b/12, 139b/05, 139b/07, 139b/12, 140a/25, 141a/25, 141b/12, 141b/15, 142a/25, 147b/10, 148a/04, 148a/10, 149a/17, 149b/02, 150a/14, 152b/01, 152b/12, 155b/25, 158a/21, 158a/24, 158b/12, 158b/17, 160a/02, 162b/01, 164a/13, 164a/23, 166a/25, 167a/18, 169a/24, 170b/10, 177a/02, 177a/18, 177b/18, 178a/14, 178b/01, 179a/12, 181a/25, 183b/04, 185a/01, 190b/11, 190b/18, 193b/09, 196b/18, 202b/12, 202b/20, 204b/15, 206b/18, 207a/09, 207a/19, 208b/03, 210a/02, 214a/03, 216b/21, 217a/09, 218a/01, 218a/17, 219b/03, 220a/18, 221b/01, 222a/17, 228b/10, 231b/02, 232a/25, 232b/24, 234a/02, 234a/19, 236b/11, 237b/13, 237b/21, 238b/21, 239a/13, 239a/17, 239b/01, 239b/04, 240a/18, 246a/04, 246b/06, 248a/08, 248b/06, 251a/05, 253a/19, 253b/05, 253b/17, 253b/22, 254a/21, 254b/11, 254b/15, 254b/18, 255a/08, 255b/06, 257a/12, 258a/13, 258b/03, 260a/09, 260a/25, 260b/10, 261a/01, 261a/18, 261b/06, 261b/19, 262b/03, 263a/04, 264b/04, 264b/06, 267a/24, 267b/25, 268a/24, 269a/15, 270b/20, 271a/16, 272b/17, 273a/12, 273b/02, 274a/17, 274a/20, 274b/09, 277b/20, 278b/15, 282b/03, 284b/15, 286a/10, 286a/20, 286b/08, 287b/07, 287b/14, 288a/13, 295b/19, 296b/02, 299a/16, 301a/06, 301b/22, 302a/02, 302b/18, 303a/20, 303b/16, 304a/04, 304a/10, 305a/12, 305a/16, 308b/22, 311b/17, 312b/01, 312b/06, 315a/05, 315a/06, 315b/11, 316a/18, 318a/09, 318a/14, 318a/23, 319a/05, 319a/14, 319a/18, 319b/17, 320a/04, 320a/25, 320b/01, 320b/21, 320b/25, 321b/25, 322a/20, 323a/13, 323a/20, 323b/03, 323b/22, 324a/11, 324a/19, 325b/21, 326a/03, 326a/11, 326a/23, 326b/25

meḥābā <Ar. Acıma, merhamet -2-

m. ḳıl- Acımak, merhamet etmek 143b/13, 146b/05

meḥabbet *bk. muḥabbet* -3-

m. getürmişdür 268b/16

m.+ i 272b/17

m.+ ini 272a/22

mehbūd Nuşinrevan'un veziri -14-

m. 217a/10, 217a/18, 217b/03, 217b/24, 218a/14

m.-ı vezīre 216b/25

m.+ a 217a/02, 217a/17

m.+ dan 217a/12

m.+ ı 217a/24

m.+ uŋ 217a/15, 217a/24, 217b/08, 217b/22

mehernūş İsfendiyār'ın dört oğlundan biri -1-

m. 053a/23

mehmīz *bk. mehmūz* -1-

m. urup 051a/09

mehmiz *bk. mehmūz* -1-

m. urup 066b/11

mehmūz <Ar. *(mihmaz, mihmāz)* Çizmenin, potinin arkasına takılan ve binek hayvanlarını dürtüp hızlandırmaya yarayan demir veya çelik parça -7-

m. eyle- Mahmuzlamak 309a/10

m. ur- Mahmuzlamak 050b/12, 169a/17, 187b/06, 277b/04, 295b/13

mehmuz *bk. mehmūz* -5-

m. urdı 093b/05

m. urup 050b/19, 084b/02, 261b/02, 262a/04

mehreŋ *bk. mihreŋ* -3-

m. 138a/24, 138b/01

m.+ üŋ 138b/03

mehreŋnūş-zād *bk. mihreŋ* -2-

m. 138a/24

m.+ uŋ 138b/01

mehrūy[1] Metinde geçen bilge bir vezir -1-

m. 147b/15

mehrūy[2] Behram-ı Çūpin'in komutanlarından biri -1-

m.+ a 286a/22

mekān <Ar. Yer, mahal, bölge -8-

m. 103a/23

m.+ dan 154a/08, 288b/23, 292b/22

m.+ ı 183b/14

m.+ ında 014b/20

m.+ larına 052a/22

m.+ uŋ 224b/19

mekkār <Ar. Düzenbaz, hileci -4-

m. 278b/04

nā-bekār-ı m. 257b/22

m.-ı nā-bekār 297b/06

m.+ larıla 234a/17

mekke Mekke -5-

m. 325b/07

m.+ den 117b/06

m.+ nüŋ 117b/05, 117b/14

m.+ ye 117b/04

mekr <Ar. Düzen, hile -19-

m. 005a/14, 297b/06

m.-i şeyṭān 068b/15

ṣıfat-ı m.-i iblīs 092b/09

m.+ den 218a/09

m.+ i 278b/24

m.+ ile 082b/17, 090b/16, 129a/16

m.+ inden 008a/23, 079b/20

m.+ ine 045b/11, 278a/22

ḥīle vü m. ola 092a/22

m. ü ḥīleden 217a/23

m. ėt- Hile yapmak 093b/02, 134b/14, 218a/16

m. ḳıl- Hile yapmak 094a/15

mekrān Eski dünyada Asya'da Çin'in kuzeyinde bir ülke -20-

m. 008b/22, 009a/06, 009a/18, 009b/13, 010a/04, 010a/12, 010a/13, 012a/08

m.+ a 009a/17, 013a/10

m.+ da 010a/20, 010a/23, 012a/10

m.+ dan 009b/10, 010b/06, 012a/13, 230a/11

m.+ ı 009a/25

m.+ uŋ 010a/24

mekrān-zemīn Mekran ülkesi -16-

m. 008b/14, 009b/09, 009b/14, 011a/02, 013b/23, 315a/07, 315a/21

m.+ de 008a/23, 013a/13

m.+ den 006b/22, 130a/09, 317b/10

m.+ e 007b/02, 008b/22, 012a/12

m.+ üŋ 248a/05

mekteb <Ar. Okul -1-

m.+ e vėr- Okula kaydettirmek 191a/20

mektūb <Ar. Mektup -10-

m. 046a/05, 072a/08, 114a/02, 115b/16, 296a/19, 303b/01, 303b/17

m.+ ı 321a/12

m.+ ın 319a/05

m.+ uŋ 249b/10

melāl <Ar. Sıkıntı, tasa -2-

def'-i m. 272b/18

baḥr-ı m.+ e 054a/16

melālet <Ar. Sıkınrı, tasa -37-

m. 022b/20, 030a/06, 035a/18, 146b/03, 158a/17, 197b/05, 223a/04, 224a/01

m.+ den 046a/04, 158b/08, 251a/15

m.+ dür 129a/17

m.+ i 091a/16, 127a/12, 208a/10

m.+ ile 028b/01, 029a/03, 069b/13, 070a/15, 092b/25, 103a/13, 119b/21, 131b/20, 206b/24, 234b/06

m.+ in 321b/11

m.+ inden 033b/17, 158a/11, 159b/20, 260a/12, 313a/19

m.+ le 120b/08, 313a/19

m.+ üŋ 023b/09

m. ol- Dert, sıkıntı olmak 160b/13

m. ṭut- Dert, sıkıntı çekmek 178a/14

m.+ e düş- Sıkıntıya düşmek 032a/05

melāmet <Ar. Azarlama, kınam, ayıplama -11-

m. 015b/12, 133b/05, 194a/25, 234b/01

m. çek- Azarlanmak, ayıplanmak 189b/10

m. ėt- Azarlamak, ayıplamak 187a/16, 316b/13

m.+ i 272b/18

m. ḳıl- Azarlamak, ayıplamak 045b/16, 316a/19

m.+ le 317a/03

melāmetlıġ / melāmetlik Kınama, ayıplama -2-

m.+ den 227a/03

m.+ sa 069a/22

melek <Ar. Melek -4-

m. 068a/12, 084b/09, 102b/18, 162b/25

melike <Ar. Kadın hükümdar -5-

m. 119a/01, 119a/11, 119b/22, 120b/08

m.+ nüŋ 118b/23

mellāḥ <Ar. Gemici, kaptan -2-

m. 006b/12

m.+ uŋ 010b/15

melūl <Ar. Üzüntülü -116-

m. 013a/20, 021a/22, 022b/13, 034a/20, 035a/18, 040a/14, 041a/01, 048a/22, 054a/06, 056b/05, 066a/15, 071a/09, 086b/19, 120a/15, 126b/21, 138a/07, 178a/17, 182b/17, 206a/13, 207a/08, 259a/02, 263a/02, 263b/13, 268a/18, 271b/17, 291a/17, 298a/03, 299b/13, 310a/13

defʿ-i m. 071b/15

m.+ dür 050a/18

m.+ ile 208a/10

m. düş- Üzüntü duymak, üzülmek 043a/08

m. ėt- Üzüntü duymak, üzülmek 025b/13

m. eyle- 034a/12

m. ḳıl- Üzüntü duymak, üzülmek 048a/18, 237a/02

m. ol- Üzüntü duymak, üzülmek 021b/19, 023b/10, 029a/15, 034a/10, 041b/23, 044a/13, 048a/19, 053b/05, 054a/22, 055a/14 056a/22, 056b/11, 057b/16, 059b/20,

063b/20, 065a/04, 068a/25, 069a/09, 069b/17, 069b/24, 070a/03, 071b/12, 075a/22, 076a/11, 093a/08, 098a/16, 103a/11, 111b/18, 116a/17, 117a/07, 118a/01, 123a/07, 126a/17, 129b/09, 129b/13, 129b/17, 132a/02, 133a/08, 133a/23, 133b/06, 137a/22, 137b/03, 137b/16, 138a/09, 141a/21, 144a/09, 145a/21, 155b/01, 161b/03, 161b/07, 164a/23, 166b/12, 166b/18, 175b/02, 183a/05, 199a/05, 200b/13, 206b/22, 207a/02, 207a/25, 211b/15, 212b/14, 216b/11, 217b/04, 229a/12, 229b/20, 246b/25, 249a/13, 255a/12, 255a/15, 270b/07, 276a/21, 288a/09, 288a/15, 289a/12, 295b/25, 313b/02, 320a/11

m. ṭut- Üzüntü duymak, üzülmek 215a/14

melūllıḳ Derin üzüntü -2-

m. 074b/23

m.+ ıla 133b/17

melʿūn <Ar. Lanetlenmiş, melun -1-

m.+ dan 322b/19

memālik <Ar. Memleketler -1-

m.+ den 103b/22

memāt <Ar. Ölüm -1-

m. 097b/25

memleket <Ar. Memleket -198-

m. 003a/20, 027b/16, 027b/17, 051b/24, 053b/17, 056a/05, 064a/06, 064b/15, 091b/09, 093b/14, 098a/15, 101b/03, 101b/18, 115b/12, 139a/25, 144a/23, 152a/25, 153a/02, 153a/03, 154b/05, 154b/06, 154b/07, 154b/09, 161b/18, 170b/06, 170b/10, 172b/09, 174b/18, 178a/19, 181a/20, 183b/13, 185a/06, 188b/06, 189b/04, 194a/04, 199b/21, 200a/06, 225b/07, 227b/22, 231b/23, 233b/11, 235a/23, 250b/16, 263b/25, 265b/21, 306b/11

aḥvāl-ı m. 183a/24

ekābir-i m. 105a/12

m.+ de 119a/16, 141a/24, 156a/12, 166b/13, 173a/25, 173b/11, 183a/18, 198a/18, 219b/12, 253b/02, 293a/18, 312a/17

m.+ den 072a/13, 109b/17, 121b/16, 143b/18, 144a/04, 147a/11, 155b/16, 163b/25, 168a/19, 169b/21, 170a/12, 203a/08, 203a/20, 240a/11

m.+ dür 154b/03

m.+ e 045a/16, 052b/09, 052b/13, 078b/20, 109a/10, 119a/08, 122b/05, 139b/04,

142b/24, 143b/09, 148a/06, 149a/06, 154b/04, 156a/09, 156b/12, 160a/01, 172b/23, 178b/10, 193a/06, 224b/22, 254a/03, 255b/05, 317b/08, 321a/11

tedbīr-i m. ėdem 182b/12

m.+ i 013a/09, 044a/25, 058b/02, 059b/25, 078a/06, 089b/10, 090a/21, 100a/01, 106b/05, 109a/21, 117b/12, 119a/07, 119a/09, 120a/05, 129b/22, 137a/01, 139b/05, 141a/25, 142b/20, 143b/06, 144b/05, 147a/16, 149b/07, 152a/09, 153a/07, 154a/23, 154b/01, 155a/01, 160a/14, 163b/17, 171b/13, 173a/17, 184a/12, 184a/15, 195a/07, 201b/04, 203a/06, 221a/05, 223a/24, 225a/04, 231b/22, 233b/16, 243a/15, 243b/15, 248a/15, 259b/11, 265b/04, 285a/23, 293a/02, 307a/22, 321a/20

m.+ imüz 176b/02

m.+ in 178b/10, 312b/19

m.+ inden 264a/04, 314a/24

m.+ ine 070b/21, 123a/13, 142a/25, 231b/14, 308a/22

m.+ ini 077a/06, 113b/03, 123b/18, 183b/21, 222b/06

m.+ le 176a/19

m.+ lere 026b/16

m.+ lerinden 131a/14

m.+ lerinüŋ 143a/16

m.+ lerüŋ 172a/19

m.+ üm 049b/06, 107a/10, 152a/12, 179a/07

m.+ üme 152a/08, 172b/20

m.+ ümi 107b/15, 266a/23, 271a/08

m.+ ümüŋ 259a/20

m.+ ümüz 086b/15

m.+ ümüze 150a/01

m.+ ümüzüŋ 177b/21

m.+ üŋ 144a/24, 169b/06, 179b/09, 182b/24, 195a/04, 221a/04, 321a/19

m.+ üŋde 176b/14

m.+ üŋe 152a/17

m.+ üŋi 048a/17, 108a/14, 259b/13

m. ṭut- Yurt, memleket edinmek 030a/21

m.+ den düş- Ülkesini kaybetmek 227b/16

memūn Metinde geçen bir halife -2-

m. 239a/03

m.-ı ḫalīfe 239a/04

memzūc <Ar. Karışık, karışmış -1-

m. ḳıl- Karıştırmak 080b/17

menʿ <Ar. Yasaklama -11-

m. ėt- Men etmek, yasaklamak 104b/13, 105a/03, 117a/17, 144a/11, 162a/20, 165b/17, 259b/20, 318b/16

m. eyle- Men etmek, yasaklamak 068b/16, 125b/17

m. ol- Men olmak 325b/03

menāl <Ar. Sahip olunan şey, mal -1-

m. 095b/10

menbaʿ <Ar. Kaynak -1-

m.+ ıdur 092a/23

menfaʿat <Ar. Fayda, çıkar, kazanç -2-

m. bul- Fayda, çıkar sağlamak 222b/25

m. ṭut- Fayda, çıkar sağlamak 239a/08

menī <Far. Benlik -2-

mā' u m. 068a/02, 076a/25

mensūb <Ar. Bağlı, ait -1-

m. 134a/21

menşūr <Ar. Ferman, berat -17-

m. 019b/15, 070b/23, 078b/01, 264a/08, 266a/07, 300b/07, 303a/03, 312a/10

m.+ ı 026b/18, 114a/05

m.+ ın 020b/07, 027a/05

m.+ ını 114a/04, 182b/03

m.+ umız 078b/16

m.+ uŋ 300b/09

m. vėr- Ferman vermek 070b/23

menūçehr Pişdadiler hanedanın yedinci İran hükümdarı -12-

m. 026b/22, 070b/21, 082a/06, 099b/10, 152b/22, 280b/06

m.+ den 023a/05, 078b/19

m.+ e 095b/20, 177b/12

m.+ idi 280b/05

m.+ üŋ 281a/17

menūçehre *bk. menūçehr* -2-

m.+ den 317a/19

m.+ ye 317a/18

menzil <Ar. 1. Oturulan yer, ev, mekan 2. Konaklama yeri 3. Güzergah -54-

m. 004a/04, 013a/16, 055b/15, 063a/08, 063b/05, 069a/14, 091b/25, 110b/12, 116a/13, 125a/03, 125a/04, 131a/21, 182b/07, 224b/11, 264a/19, 268a/10, 268a/14, 293a/22, 300a/13

m.+ de 018b/06, 061a/21, 061b/09, 063a/08, 268a/11, 268a/13

m.+ den 009a/07

m.+ dür 060b/14

m.+ e 009a/07, 052a/11, 054b/23, 064a/11, 095a/14, 110a/01, 153b/16

m.+ i 089a/16, 109b/10, 110a/19, 143a/03, 215a/18

m.+ i 109b/25, 110a/01

m.+ imüz 109b/25

m.+ in 109b/10, 147a/11

m.+ ine 020b/09, 120b/02, 121a/14, 151a/07, 225b/10

m.+ ler 004a/18, 008b/18

m.+ üŋ 130b/23, 168b/18

menzil-be-menzil <Ar.+Far. Menzilden menzile -5-

m. 100a/16, 121a/15, 128a/16, 135b/24, 181b/13

merātib <Ar. Makamlar -1-

m.+ ümden 119a/21

mercān <Ar. Mercan -1-

m.+ dan 313b/07

merd <Far. 1. Er kişi 2. Yiğit, mert -11-

m. 039a/01

serv-āzād-ı m. 092a/16

m.-i cüvān 034a/16, 039b/11

m.-i dilīr 035b/18, 075b/03

m.-i güzīn 124a/16

m.-i meydāndur 293a/19

m.-i perhīz-kār 015b/15

m.-i püsendīde 035b/22

m.+ e 185b/04

merdān <Far. Yiğitler -6-

serheng-i m. 046b/14

m.-ı ḫüsrev-perest 016b/11

m.-ı zerrīne 010a/03

m.+ lar 088a/15, 135a/11

m.+ lara 132b/25

merdāne <Far. 1. Yiğitler 2. Yiğitçe, mertçe -46-

m. 009a/05, 017b/23, 022a/12, 023a/17, 031b/15, 034b/11, 038a/09, 038b/04, 041b/07, 048b/04, 075a/10, 082a/25, 096b/21, 138b/05, 141b/18, 141b/20, 144b/13, 145b/16, 148b/12, 150b/21, 156b/02, 165a/07, 165a/15, 168b/15, 179a/23, 184b/1, 196b/19, 196b/21, 272b/02, 279a/08, 323b/06, 326a/11

m.+ dür 075a/17

m.+ ler 058b/07, 134b/14

m.+ lerde 073a/25, 162b/17, 297a/12

m.+ lerden 005a/18

m.+ lere 075a/25, 075b/10

m.+ lerle 264b/25

m.+ lerüŋ 145a/24

m.+ si 048b/23

m.+ ye 089a/24, 176b/20

merdānelıḳ Yiğitlik -10-

m. 124b/06, 124b/09

m.+ da 038a/20, 184a/16

m.+ ı 042b/05, 128b/21, 219a/22

m.+ ına 082b/01, 103b/03

m.+ ını 051a/11

merdānelik *bk. merdānelıḳ* -7-

m. 184b/12

m.+ de 196b/21, 311b/05

m.+ i 132a/25

m.+ ine 196b/14, 311b/05

m.+ ini 105a/06

merdānlıġ *bk. merdānlıḳ* -9-

m.+ da 014a/13, 039a/23

m.+ la 024a/20, 026b/08, 026b/15, 029b/20, 031b/07, 036a/01, 040b/19

merdānlıḳ Yiğitlik -16-

m. 015a/05, 019b/03, 023a/07, 096b/05

m.+ a 198a/17

m.+ ı 082a/24

m.+ ıla 007a/15, 026b/06, 026b/12

m.+ ımız 005a/17

m.+ ın 161a/04

m.+ ına 277a/15

m.+ ını 132b/15, 150b/08

m.+ um 009a/01

m. ol- Erkekçe davranmak 003a/12

merdlik(g) Yiğitlik -1-

m.+ i 188b/24

merdūd <Ar. Reddedilen, istenmeyen -1-

m. ḳıl- Reddetmek 132b/23

merdūvī Metinde geçen bilge bir bahçıvan -6-

m. 318a/24, 318b/02, 318b/03

m.+ nüŋ 318a/24

m.+ ye 318a/25

merdüm <Far. İnsan -1-

m.-i kibir 075b/04

merdüm-zāde <Far. İnsanoğlu -6-

m. 056a/16

m.+ dür 065b/15

m.+ ler 116b/02

m.+ leri 266b/03

m.+ lerüŋ 196a/03, 267a/10

meremmāt <Ar. Onarımalar -1-

m.+ ına 263b/24

merg <Far. Ölüm -3-

m. 004a/11

şıfat-ı m. 095a/25, 153b/14

merġūb <Far. Beğenilen, istenilen -2-

m.+ dur 144a/13

m. ol- Beğenilmek 069b/05

merḥabā <Ar. Merhaba -2-

m. 095a/18

m. ḳıl- Selamlamak 127a/22

merḥamet <Ar. Merhamet -1-

m. ėt- Merhamet etmek 198b/19

merhem <Ar. 1. Merhem 2. Çare -2-

m. ḳıl- Çare olmak 095b/04

m. ur- Yaraya merhem sürmek 140a/08

merḥūm <Ar. Vefat etmiş olan, rahmetli -1-

m. 255b/07

merkeb <Ar. At, deve gibi binilecek hayvan -1-

m. 138b/09

mermer <Ar.+Far. Mermer -1-

m.+ di 124a/17

merrīḥ *bk. merīḥ* -1-

m.+ üŋ 077a/10

mertebe <Ar. Derece, rütbe -71-

m. 015a/17, 023a/02, 036a/05, 115b/23, 281a/02

m.+ de 026b/17, 038a/20, 318b/19

m.+ dedür 173a/23, 291a/13

m.+ den 227a/21, 266b/25, 272a/21, 281a/23

m.+ lere 211a/02, 215b/20, 216a/12

m.+ m 210a/13

m.+ ŋ 119a/15, 239b/15

m.+ ŋe 144b/18, 296b/12

m.+ si 020a/02, 209b/20, 212a/07, 226b/17, 271b/25, 279b/24

m.+ sin 060a/08, 146a/04, 155b/07, 156a/13, 156b/03, 212b/05

mertebelü m.+ since 129b/02, 142b/15, 163b/09, 210a/04, 284b/10

m.+ sinde 300b/02

m.+ sinden 092b/23

m.+ sindesin 217a/07

m.+ sine 142b/09, 154a/20, 154a/22, 154b/21, 154b/25, 214b/21, 215a/11, 226b/21, 227b/21, 272a/15

m.+ sini 184a/08, 217a/15

m.+ ye 072a/06, 215a/21, 218a/04, 227a/13, 243b/03, 326b/16

m.+ yi 079a/11, 179b/14, 280b/11

m. bil- Yerini, haddini bilmek 042b/18

m. bul- Saygınlık kazanmak 038a/25, 217a/25

m. vėr- Derece, paye vermek 272a/21

m.+ ye ėriş- Bir değere, dereceye erişmek 076a/19, 142b/03, 156b/05

m.+ ye gel- Bir değer bir derece kazanmak 266a/22

mertebelü Bir değer ya da bir derece sahibi -1-

m. mertebesince 284b/10

merv Türkmenistan'da bir şehir adı -41-

m. 013b/01, 170b/19, 170b/21, 171a/20, 171a/21, 171b/09, 186b/23, 187a/05, 207a/10, 207b/16, 254a/09, 305b/09, 305b/17, 306a/10, 306a/12, 307b/19, 308a/06, 325b/17, 325b/18, 326a/02, 326a/12, 326a/15, 326a/16, 327a/25

m.+ de 092a/14, 171a/08, 171b/11, 186b/23, 207b/25

m.+ den 207a/10, 207b/04, 224b/06, 309b/11

m.+ e 170b/25

m.+ deyimiş 208b/02

m.+ i 273a/07

m.+ üŋ 170b/21, 308b/15, 325b/15

meryem[1] Hz. Meryem -3-

m. 292b/07, 292b/17, 314a/12

meryem[2] Metinde adı geçen bir kayserin kızı -19-

293a/09, 293b/15, 298a/04, 313b/03, 313b/08, 313b/22,

m.+ e 293a/12, 293a/15, 298a/06, 298a/08

m.+ i 293a/15, 293a/22, 293a/24, 293b/13, 293b/22, 315b/17

m.+ üŋ 298a/07, 316b/21

mesāfe <Ar. Uzaklık -1-

m. 317b/18

meṣāliḥ <Ar. İşler -1-

m.+ inden 210b/22

meẟel <Ar. İbret alınacak söz, atasözü -2-

m. 150b/10

m.+ dür 259b/11

mesīḥ <Ar. Hz. İsa -1-

m.+ üŋ 152b/11

mesīḥā <Ar. Hz. İsa -21-

m. 112a/13, 149b/17, 153b/03, 200b/11, 203b/13, 203b/15, 203b/17, 204a/18, 205b/18, 205b/19, 206a/07, 206a/20, 206a/25, 245b/02, 291a/20, 291a/24, 314a/25

m.+ nuŋ 193a/10, 205b/05, 292b/13

m.+ yıla 206a/25

mesīḥī <Ar. Hırıstiyan -1-

m. 206a/25

meskenet <Ar. Yoksulluk -1-

m.+ ile 170b/12

meskūn <Ar. Yaşanılan yer -1-

m.+ ı 052a/07

mest <Far. Sarhoş -67-

m. 002a/11, 009a/19, 038a/13, 041b/16, 042b/08, 048a/04, 049b/08, 054b/16, 084a/13, 085a/19, 117a/06, 221a/04, 222a/20, 223b/10, 235a/01, 262b/04, 262b/11, 264b/09, 264b/15, 265a/14, 282a/19, 295b/11

m.+ düm 093a/19

m.+ dür 082a/04, 273a/25

pīl-i m.+ e 049b/11, 049b/14

m.+ ile 076b/12

m.+ le 148a/19, 166b/11, 309b/05, 311b/20

m.+ üŋ 082a/04

m.+ üz 069b/02

m. bul- Sarhoş bulmak 151b/10

m. ėt- Sarhoş etmek 133b/13

m. eyle- Sarhoş etmek 080b/15, 148b/07, 310b/12

m. ḳıl- Sarhoş etmek 113b/16, 139a/01

m. ol- Sarhoş olmak 005a/22, 069b/01, 069b/12, 080b/24, 092b/13, 092b/19, 138b/21, 139a/06, 148b/09, 148b/13, 149a/21, 164b/04, 165a/17, 166a/19, 166b/04, 177a/09, 215b/12, 244a/02, 272b/22, 295b/12, 302b/13, 306a/07, 310b/13, 311b/11, 323a/07

mest-āne <Far. 1. Baygın göz 2. Sarhoşa yakışır şekilde -3-

m. 062b/10, 076b/12

m. ol- Sarhoş olmak 080a/16

mestlik Sarhoşluk -3-

m. 322a/24

m.+ den 032b/16

m.+ e 009a/20

mestūre <Ar. Tesettürlü kadın -3-

m. 145a/19

m. ol- Tesettürlü olmak 203b/09, 310b/17

meşaḳḳat <Ar. Sıkıntı, güçlük -5-

m. 175a/24

m.+ ıla 164a/10

m. çek- Sıkıntı çekmek 012a/05, 175a/15

m. gör- Eziyet görmek 077b/24

meşʿale <Ar. Meşale -1-

m.+ ler 281b/24

meşāmm <Ar. *(meşāmm)* Burun -1-

m. 109b/08

meşġūl <Ar. Bir işle uğraşan, meşgul -114-

m. 048a/01, 062b/17, 137a/20, 170b/22, 183b/16, 206b/20, 264b/09, 264b/15

m.+ dur 183b/01

m.+ ıdı 133a/11

m.+ iken 048b/17, 142a/09, 164b/01, 302a/08

m. ol- Meşgul olmak 011b/06, 013a/07, 044b/04, 048b/09, 050b/15, 051b/06, 052a/23, 052b/18, 062a/10, 063b/02, 070a/11, 075a/21, 085a/06, 086b/01, 090a/25, 094b/17, 099a/13, 102a/15, 102b/03, 103a/02, 103b/06, 105a/14, 109b/05, 114a/17,

115a/10, 115a/14, 117a/21, 128b/12, 130a/22, 135a/12, 136a/01, 136a/09, 136b/22, 137a/20, 137b/08, 139a/01, 140b/14, 144a/16, 144a/18, 147b/15, 148b/08, 149a/17, 152a/22, 156b/15, 157a/12, 158b/11, 160a/06, 163a/03, 164a/05, 167a/11, 167b/24, 168b/23, 169a/10, 169b/15, 169b/23, 170a/11, 170b/21, 171b/13, 172b/13, 173a/12, 181a/11, 181a/22, 181b/05, 181b/22, 182b/16, 183a/17, 183a/18, 183b/22, 186a/07, 186a/21, 186b/10, 190a/15, 199a/23, 201a/01, 201b/20, 206a/12, 206b/13, 219a/01, 221a/10, 221a/18, 224b/21, 226a/06, 231b/17, 235a/02, 236a/18, 247b/20, 247b/25, 251b/05, 254b/18, 261a/17, 264b/08, 264b/22, 273a/06, 276b/05 282a/17, 295b/01, 298a/05, 302a/06, 307b/09, 312b/04

meşhed <Ar. Mezar -4-

m. 108b/17

m.+ ler 045a/05

m.+ lerinden 308b/16

m.+ üŋ 108b/18

meşhūr <Ar. Meşhur -13-

m. 008a/21, 053a/03, 185a/09, 189b/21, 276a/06

m.+ dur 091a/21, 280b/12, 304b/17, 314a/02

m.+ sız 279a/17

m. ķıl- Meşhur etmek 108b/10

m. ol- Meşhur olmak 042a/18, 141b/05

meşk <Ar. Tulumdan yapılmış su kabı -5-

m. 008a/17

m.+ e 046a/12, 046b/23

m.+ in 164b/07, 164b/12

meşkūy <Far. Köşk -1-

m.-ı zerrīnde 169b/18

meşveret <Ar. Fikir alış verişi, danışma -8-

m. 120b/21

m.+ iyle 116b/10, 162a/12

m.+ üm 138a/20

m. ėt- Fikir alış verişinde bulunmak 110a/02, 116a/23, 308a/14, 324b/01

metāʿ <Ar. Satılacak mal -30-

m. 065a/24, 314b/17

m.+ dan 267a/14

m.+ lar 138b/15, 138b/24, 149a/06, 164a/16, 224a/15, 225b/11, 273a/05, 294b/13

m.+ lardan 187b/13, 230a/12, 314b/18

m.+ lardur 065b/13

m.+ ları 163b/11, 299b/23, 300a/02

m.+ ların 065b/09

m.+ larından 068b/23, 203a/12, 219a/25, 228b/19, 314b/17

m.+ larla 225b/21

m.+ laruŋ 224a/11, 267a/24

m.+ uŋ 084b/15

m.+ ya 206a/12

m.+ yıla 195b/15

mevācib <Ar. Asker maaşları -2-

m. 012b/12

m.+ lerin 014a/19

mevc <Ar. Dalga -13-

m. 126a/14

belā-yı m. 130a/14

m.-i ḫūnıdı 055b/06

m.+ i 137b/06

m.+ inden 286a/25

m.+ ine 089a/11, 235b/22

m.+ ler 014a/15

m. ur- Dalgalanmak 106b/22, 124b/16, 246a/10

m. vėr- Dalgalanmak 005b/11, 008a/12

mevclü Dalgalanmak -1-

m. 007a/02

mevcūd <Ar. Var olan şey -1-

m.+ dur 245a/15

mevʿiẓe <Ar. Öğüt -1-

m. 081a/15

mevt <Ar. Ölüm -7-

m. 069b/07, 092a/10, 123b/25

m.-i fenā 092a/09

m.-i iskender 131a/01

m.+ den 126b/07

m.+ i 069b/08

mevzīʿ <Ar. Yer, mekan -1-

m.-yi ẖürrem 062a/25

mey <Far. Şarap -20-

m. 013b/01, 013b/06, 017b/25, 018b/11, 021a/20, 032a/13, 032b/15, 043a/08

cām-ı m. 079a/25, 080b/18, 121a/17, 222a/02

m.-i gül-renk 014a/15

m.-i laʿl-renk 036a/19

m.-i puẖte 080b/15

m.-i sāl-ı ẖūred 031a/06

m.+ de 031a/07

cām-ı m.+ e 008a/11

m.+ i 036a/18

cām-ı m.+ ile 137b/09

mey-güsār <Far. Birlikte şarap içilen kişi, şarap arkadaşı -1-

m.+ ile 062b/06

mey-ẖāre <Far. Ayyaş -1-

m. 036a/08

mey-perest <Far. Ayyaş -1-

m. ol- Ayyaş olmak 060b/06

meyāncılıḳ Arabuluculuk -1-

m. eyle- Arabuluculuk yapmak 182b/26

meydān <Ar. Meydan -183-

m. 040b/20, 040b/22, 048b/19, 051a/17, 058a/25, 059b/01, 078b/07, 081b/15, 084a/01, 088b/07, 140b/13, 147b/24, 150a/10, 176a/15, 177a/10, 187b/04, 196b/13, 198a/15, 205b/03, 215b/05, 222a/13, 222a/21, 229b/14, 234b/18, 237a/16, 237a/18, 237b/02, 237b/03, 256b/17, 257a/01, 259a/14, 259b/24, 261b/19, 262b/01, 262b/08, 276b/09, 296a/04, 301b/05, 317a/12

rūy-ı m. 083b/11

m.+ a 007a/15, 040b/18, 046b/21, 047b/14, 048b/17, 048b/20, 048b/25, 050a/09,

058b/19, 059a/08, 066b/10, 078b/01, 080b/03, 081b/25, 082a/25, 082b/02, 083a/17, 084a/03, 087b/07, 087b/25, 090b/09, 117a/02, 124a/08, 140b/11, 140b/15, 142a/09, 143b/04, 156b/23, 161b/22, 176b/15, 177a/01, 177a/05, 185b/17, 197a/11, 208a/22, 222a/07, 222a/20, 230a/06, 234b/14, 256b/14, 256b/15, 260b/03, 261b/01, 261b/18, 261b/22, 276b/10, 277a/11, 277a/14, 286a/05, 286a/09, 286a/14, 288b/03, 294b/10, 295a/01, 295b/11, 295b/21, 298a/19, 301a/05, 301b/01, 301b/04, 323b/10, 323b/17, 325a/07

m.+ da 038a/07, 041a/09, 081a/04, 082a/02, 082b/12, 083a/17, 085a/03, 142a/09, 142b/14, 155b/10, 157a/13, 164a/06, 168b/17, 169b/07, 182a/11, 186a/07, 197a/22, 222b/22, 233b/22, 234b/16, 237b/03, 256b/01, 261b/09, 276b/14, 286a/17, 286a/18, 296a/04, 313a/04

m.+ dan 159a/07, 169b/09, 182a/12, 256b/23, 286a/22, 298b/03

m.+ dur 078a/18

merd-i m.+ dur 293a/19

ʿazm-i m. eyledi 187b/06

m.+ ı 143b/04

erkān-ı m.+ ı 147b/24

m.+ ın 230a/05

m.+ ına 041a/07, 084b/22, 142a/07, 256b/15

m.+ ında 041a/04

m.+ lar 141b/06, 202b/10, 202b/15, 219a/03

m.+ larıla 224b/25

m.+ umuza 041a/18

m.+ uŋ 088b/07, 259a/09, 311a/22, 325a/10

m. ṭut- 1. Bir meydanı savaşmak için belirlemek 2. Askerin meydanı tamamen kaplaması 004b/01, 004b/02, 222a/06

m.+ a çıḳ- Ortaya, meydana çıkmak 040b/09, 048b/19, 049a/01, 049a/17, 051a/09, 084a/24, 177a/10, 222a/12, 261a/24, 295b/13

m.+ a sür- Savaşmak üzere atla meydana girmek 047b/17, 048b/24, 196b/17, 222a/10, 295b/01, 296a/15

m.+a ḳagır- Savaşmak için meydana çağırmak 084a/05

meyhūd *bk. mehbūd* -7-

m. 218a/17

m.+ a 218a/03

m.+ dan 218b/11

m.+ ı 218a/03, 218a/16

m.+ uŋ 218a/21, 218b/09

meyhūdī <Far. Meyhud'a ait -1-

m. 218a/02

meyl <Ar. 1. Sevme, tutulma, gönül akışı 2. Yönelme -36-

m. 143b/13, 146b/05, 290b/13

m.+ i 024a/25, 031a/15, 036a/06, 154b/05, 159b/09, 249a/12, 317a/10

m.+ ini 234a/08

m.+ üm 312a/09

m.+ üŋi 021a/05

m. ėt- 1. Yönelmek 2. Dönüşmek 3. Niyet etmek 4. Kastetmek 027b/09, 084b/12, 102a/02, 143b/06, 181a/13, 184a/02, 203b/09, 214a/09, 242a/20, 253a/24, 313a/12, 314b/07, 316b/04, 318a/18, 324a/08

m. eyle- Yönelmek 084b/12, 175b/11, 200a/22, 205a/09, 275a/10, 306a/03

m. ḳıl- Yönelmek 159b/09

meylād[1] Metinde adı geçen bir şehir -1-

m. 112b/16

meylād[2] Metinde geçen İranlı bir komutan -1-

m.+ ı 278a/24

meymene <Ar. Savaş düzeninde ordunun sağ kanadı -3-

m. 064b/11, 094b/15, 295a/18

meymūn <Ar. Bereketli, uğurlu -1-

m. 103a/20

meysār Metinde adı geçen bir çoban -3-

m. 033b/13

m.+ ı 033b/11

m.+ ıdı 033b/10

meysere <Ar. Savaş düzeninde ordunun sol kanadı -4-

m. 064b/11, 094b/15, 234b/12, 295a/18

meyşūm <Ar. Uğursuz -1-

m. ol- Uğursuz olmak 107b/10

meyve <Far. Meyve -1-

m.+ ler 012b/09

meyve-dār <Far. Yemişli, meyveli -1-

m. 012b/19

mezdek Keykubad döneminde peygamberliğini ilan eden ve İran'da kendi adıyla yeni bir din kuran kişi -49-

m. 191b/01, 191b/03, 191b/04, 191b/07, 191b/12, 191b/15, 191b/19, 191b/22, 191b/24, 192a/03, 192a/10, 192a/11, 192a/18, 192a/22, 192b/08, 192b/10, 192b/11, 192b/12, 192b/21, 192b/23, 193a/02, 193a/09, 193b/03, 193b/04, 193b/13, 193b/16, 193b/17

m.+ den 192a/07, 192b/22

m.+ e 192a/18, 192b/23, 193a/17, 193b/10

m.+ i 192a/11, 193b/03, 193b/08, 193b/15

m.+ üŋ 191b/04, 192a/19, 192a/20, 192a/21, 192b/10, 192b/22, 193a/11, 193b/05, 193b/06, 193b/07, 193b/22

meẕheb <Ar. Mezhep -5-

m. 082a/11, 192a/16

m.+ de 053b/17, 205b/06

m. ṭut- Mezhebe girmek 242b/10

mezīd <Ar. Çok fazla -1-

m. ḳıl- Arttırmak 045b/21

meẕmūm <Ar. Yerilmiş, kınanmış -3-

m. ol- Kınanmak 075b/02, 076a/23, 080b/11

mı Soru edatı -226-

m. 019a/13, 031a/14, 032b/01, 037b/03, 042b/17, 053b/17, 056b/09, 057a/16, 059b/15, 059b/16, 060a/10, 063a/07, 064b/06, 064b/23, 070a/02, 070a/12, 072a/20, 077b/07, 079a/11, 079b/18, 079b/20, 081b/02, 082a/17, 083b/02, 084a/05, 084b/20, 086b/12, 087a/11, 087b/23, 088b/04, 090b/02, 090b/15, 092a/10, 097a/07, 097a/19, 097b/15, 099b/21, 102b/06, 104a/14, 108b/21, 115b/24, 116a/06, 116a/08, 119a/15, 119a/18, 119a/23, 122a/11, 123a/17, 131a/09, 131a/16, 133b/22, 137a/08, 137a/09, 141a/11, 141a/13, 147b/19, 154a/10, 165a/09, 176a/18, 186b/25, 200b/04, 227a/22, 227b/09, 232b/11, 232b/12, 234b/01, 234b/03, 241b/16, 242a/25, 243a/10, 245a/07, 245b/21, 253b/12, 255b/17, 265a/01, 265b/04, 271b/09, 274a/16, 274b/05, 274b/13,

276a/14, 276a/15, 276b/10, 277b/22, 278b/06, 278b/12, 278b/13, 279a/02, 279b/01, 279b/14, 280a/08, 280b/09, 280b/11, 281b/11, 285b/18, 285b/20, 286b/04, 286b/10, 287b/22, 289b/11, 294b/14, 296b/07, 296b/08, 296b/11, 297b/07, 299a/08, 304b/17, 305a/13, 308a/23, 309b/23, 310a/05, 319b/22, 326b/13, 326b/23

m.+ dur 028b/10, 041a/16, 041b/21, 044a/02, 046a/03, 049b/10, 050a/15, 072a/18, 074b/23, 077b/07, 082a/21, 090b/25, 096a/13, 102a/05, 106b/02, 108b/13, 130a/15, 135b/21, 148b/25, 169b/21, 175b/16, 178b/24, 180b/15, 185a/18, 190a/05, 198a/16, 199a/07, 209a/03, 222b/19, 240b/15, 240b/17, 240b/19, 242a/11, 244a/16, 246b/15, 251a/24, 251b/25, 252b/03, 266b/21, 268b/11, 268b/12, 270a/04, 271a/12, 271b/11, 273a/12, 274a/12, 276a/14, 277a/11, 277a/16, 283b/04, 283b/06, 287a/04, 287a/16, 288a/07, 289b/17, 292a/12, 292a/13, 292b/13, 309a/09, 321a/20

m.+ sın 096b/03, 133b/08, 160a/23, 193a/12, 248a/22, 258b/25, 265a/02, 268a/21, 277b/18, 278b/16, 296b/10, 309a/07

m.+ sız 261a/05, 261a/09

m.+ sun 015b/04

m.+ yam 082b/10, 093a/05, 305a/04

m.+ ydı 090a/01, 121a/23, 187a/01, 233a/13, 307a/05, 316a/16, 316a/17

m.+ yduŋ 161b/08

m.+ yıdı 268b/15, 286b/04, 296a/16

m.+ yın 127a/10

mıḫ <Far. Çivi, büyükçe çivi -10-

m.+ lar 039b/02, 239b/21, 239b/23, 240a/04, 240a/07, 240a/12

m.+ ları 317b/14

m.+ larıla 116b/12

m.+ larla 094a/24

m.+ uŋ 317b/14

mıḫla- Mıhlamak, *mec.* Çakılmış gibi kımıldayamaz duruma gelmek -4-

m. 157a/19

m.- dı 157a/24

m.- ram 080a/04

m.- yayın 085a/01

mıḫlat- Mıhlatmak -1-

m.- dı 063a/21

mıḳnāṭıs <Ar. Mıknatıs -3-

m. 115a/22, 292a/19, 292a/20

mıṣır Mısır ülkesi -20-

m. 078a/05, 104a/23, 116b/01, 118a/03, 122a/04, 123b/22, 314b/17, 315a/07, 315a/22

m.+ a 117b/15, 117b/25, 139a/21

m.+ da 117b/17

m.+ dan 116b/02, 116b/11, 287a/02

ʿazm-i m. ḳıldı 104a/23

m.+ uŋ 104a/24, 104b/01

mi Soru edatı -266-

m. 003a/05, 004a/10, 016b/17, 032b/02, 032b/19, 038a/02, 050a/06, 052a/04, 055b/20, 056a/16, 056b/04, 057a/16, 057a/20, 057b/04, 057b/12, 061a/20, 062a/11, 063a/06, 063a/07, 063b/17, 063b/22, 064b/23, 067a/15, 072a/20, 081a/20, 081b/02, 082b/08, 083a/16, 083a/24, 084b/03, 084b/19, 086a/22, 090b/21, 093b/19, 093b/21, 097a/08, 099b/15, 099b/21, 100a/22, 102b/05, 108b/21, 114b/10, 115a/19, 115a/20, 116a/06, 117a/22, 119b/01, 121a/21, 121a/22, 122a/03, 122a/08, 122a/10, 123a/17, 123b/25, 126b/05, 127a/10, 131a/12, 133b/08, 134a/25, 137a/09, 145a/17, 147b/20, 165a/21, 175b/18, 176a/19, 178b/03, 180b/12, 192b/13, 197a/01, 199a/06, 200a/03, 205b/05, 205b/18, 207b/09, 209a/02, 211a/09, 213a/18, 220b/09, 221b/07, 225a/07, 227a/17, 227a/23, 227b/08, 232a/24, 232b/03, 232b/10, 233a/10, 234a/15, 234b/02, 236a/08, 236a/15, 237a/01, 240a/05, 241b/16, 242b/08, 243a/10, 248a/24, 248a/25, 248b/07, 252b/19, 254a/25, 255b/17, 256b/04, 257b/22, 261a/05, 261b/09, 263b/04, 265b/13, 267b/24, 267b/25, 268a/24, 268b/06, 271b/06, 271b/20, 272a/11, 274a/16, 274b/13, 275b/18, 276a/15, 277b/15, 277b/16, 277b/21, 279b/04, 280a/13, 280a/23, 280b/09, 283a/10, 286b/10, 287b/19, 287b/23, 294a/06, 296a/16, 296a/17, 296b/05, 296b/09, 299a/08, 301b/06, 301b/11, 303b/11, 305a/05, 306b/17, 306b/18, 311b/22, 314b/01, 316b/16, 316b/17, 321a/06, 327b/20, 327b/21

m.+ dir 296b/12

m.+ düm 306b/10

m.+ düŋ 089a/02

m.+ dür 031a/07, 041a/16, 053a/01, 059b/21, 075b/09, 077b/07, 081a/23, 100a/22, 137a/06, 149a/19, 198b/05, 203a/09, 240a/14, 251b/25, 255b/19, 255b/24, 279a/12,

289b/17, 292a/23, 298a/02, 316b/04, 321a/23

m.+ sin 017a/23, 019a/13, 056a/17, 066a/04, 076a/05, 076a/24, 076b/01, 083a/21, 084b/20, 085a/19, 088b/14, 098b/03, 120a/06, 127b/23, 137a/07, 138a/09, 148a/13, 148b/19, 150a/25, 156b/08, 165b/16, 168b/11, 174b/23, 179b/25, 185a/19, 193a/13, 217b/03, 218b/22, 232a/17, 244a/21, 253b/09, 256b/03, 259a/24, 260a/14, 261a/22, 261b/17, 262b/25, 268a/22, 271b/21, 272a/19, 277b/19, 278b/15, 280a/15, 280b/07, 281a/07, 281a/15, 285b/18, 290a/24, 300b/21, 308a/21, 309a/07, 311b/02, 317a/21, 326b/13, 326b/14, 326b/16

m.+ siz 023b/17, 095b/16, 238a/16, 289a/19, 289b/04, 292b/07

m.+ ydi 097b/15, 233a/14

m.+ ydüm 109a/07

m.+ ydüŋ 057b/04, 096a/09, 257b/08

m.+ yem 127a/10

m.+ yidi 289b/05

m.+ yin 259b/24, 259b/25

m.+ yüz 055b/19, 063b/22

miblād Metinde geçen bir İran şahı -1-

m.+ uŋ 279b/15

micmer <Ar. İçinde tütsü yakılan kap, buhurdan -6-

m. 002a/12

m.+ deki 086b/17

m.+ e 086b/16

m.+ ile 044b/23

m.+ lerle 315b/05

m.+ lerüŋ 086b/19

miftāḥ <Ar. Anahtar -2-

m.+ ıdur 249a/04

m.+ ını 149a/25

miḫ <Far. *(meḫ)* Arı -1-

h.+ den

mihān <Far. Büyükler, ulular -1-

tāc-ı m. 016b/10

miḥek <Ar. *(miḥekk)* Mehenk, altın ve gümüşün ayarını anşamaya yarayan taş -1-

m.+ i 078a/18

mihirnūş İsfendiyar'ın dört oğlundan biri -8-

m. 084b/04, 084b/06, 084b/07, 084b/17, 086a/14

m.+ a 084b/05

m.+ dan 086a/04

m.+ dur 095b/18

mihmān <Far. Misafir -2-

m.+ dur 130b/25

m. ol- Misafir olmak 034a/22

mihmīz *bk. mahmūz* -1-

m. urdı 257a/18

miḥnāt <Ar. Eziyetler -1-

m.+ ile 088b/12

miḥnet <Ar. Eziyet, zahmet -66-

m. 055a/07, 072a/20, 075b/18, 094b/10, 125b/18, 141a/19, 158b/13, 184a/07, 212b/14, 227a/25, 242a/12, 244b/18, 251a/20, 275b/21, 289a/20

belā vü m. çekdüm 144b/05

belā vü m. çekerem 056b/03

belā vü m. çeküp 180b/17

m.+ de 090a/03, 146a/14, 226a/01, 242a/21

m.+ dedür 212b/06

m.+ den 040a/04, 107b/15, 199a/08, 216a/14, 240a/11, 240a/17, 243a/24

m.+ durur 027b/10

m.+ dür 131a/25, 250a/02

m.+ e 147a/08, 210b/04

m.+ i 054a/20, 144b/06, 239a/10

belā ve m. içinde ḳaldı 298b/04

derd ü m. içinde ḳaldı 312a/24

m.+ ile 002b/10, 038a/02, 086a/23, 125a/05, 126b/19, 130a/11, 139b/09, 240a/18

m.+ inden 259b/02, 274a/06

m.+ le 006b/15, 028b/07

m.+ ler 112b/09

m.+ lerden 238b/01

m.+süz 062b/03, 168a/15

m. çek- Eziyet çekmek 062b/03, 225a/07

m. gör- Eziyet görmek, sıkıntı çekmek 018b/21, 212b/13, 240b/06, 307a/05

m. içinde ol- Eziyette olmak 240a/10

m. ol- Mihnet çeker olmak 089a/15, 240a/13, 294b/03

miḥnetlü Eziyetli -1-

m. 227b/04

mihr[1] <Far. 1. Sevgi, aşk 2. Merhamet -16-

m. 036a/04, 037a/04

m.-i lāle 102b/19

m.-i muḥabbet 234a/02

m.+ i 003a/08, 018b/22

m.+ ile 027a/06, 028b/05, 034a/19

m.+ inden 025a/13, 036b/12

m.+ üŋi 040a/15

m. ol- Sevgi kazanmak 041a/05

m. ėt- Merhamet etmek 005b/12, 033a/10

m. ḳıl- Sevmek 007a/22

mihr[2] <Far. Güneş -16-

m. 022a/19, 030a/04, 030b/23, 036a/04, 060b/04, 174a/03,

m.-i gītī-fürūz 021b/25

m.+ e 020a/15

m.+ i 023a/13, 048b/10

m.+ le 008b/25

m. ü māh 055b/02, 085b/06, 106a/14, 137a/15

dil-i m. ü māh 004a/07

mihr-i berzen <Far. İran'da ünlü bir ateşkede -1-

m. 045a/07

mihr-i berzīn Metinde adı geçen İranlı bir kahraman -1-

m.+ i 170a/18

mihr[3] **/ mihr-i hurmuz** Hüsrev'i öldüren katil -1-

m. 322a/04, 322a/09

m. dur 322a/03

mihrā Metinde geçen ve yazıcıların üstadı olarak bilinen bir yazıcı -1-

m.-yı kātibden 267b/19

miḥrāb 267b/19-4-

m. 077a/12, 078a/09

m. ėdün- Mihrap edinmek 014b/10

mihrāder <Far. Metinde geçen İranlı bir asker -1-

m. 295a/12

mihrāḍer-i pārsī Kisra'nın çağrısı üzerine İran'a gelen alimlerden biri -1-

m. 193a/07

mihrān[1] Metinde adı geçen İranlı bir bilge -11-

m. 111a/13, 111b/15, 224a/10, 257a/02

medḥ-i m.-ı ḥekīm 111a/18

m.+ dan 112b/12

m.+ ı 111a/20, 201a/13

m.+ uŋ 111a/18, 112b/13, 224b/05

mihrān[2] Behram-ı Çupin'in yazıcısı -2-

m.-ı kātib 260b/07, 267a/12

mihrān-sitād Nuşinrevan döneminin ünlü bilgelerinden biri -12-

m. 224a/08, 255b/12, 279b/06, 280a/01, 280a/02

m.+ dur 254b/20, 287a/15

m.+ ı 225b/02

pīr-i m.+ ı 255b/04

m.+ uŋ 254b/25, 255b/09, 255b/16

mihrās <Far. Harer şahı İlyas Şah'ın babası -1-

m.+ uŋ 041b/13

mihreŋ Metinde adı geçen İranlı bir padişah -8-

m. 141a/17, 142a/19, 142a/25

m.+ i 138a/25

m.+ üŋ 141a/21, 141a/23, 141b/01, 141b/04

mihreŋinūş-zād *bk. mihreŋ* -4-

m. 137b/18, 141a/17, 142a/16

m.+ uŋ 141b/23

mihribān <Far. Şefkatli, merhametli -2-

m. 031a/03, 040b/14

mihriŋ *bk. mihreŋ* -2-

m. 137b/21

m.+ den 137b/22

mihrīn-dād Metinde adı geçen yaşlı bir köylü -1-

m. 166a/06

mihriŋnūş-zāde *bk. mihreŋ* -2-

m. 137b/21, 137b/23

mihrinūş[1] Metinde adı geçen bir vezir -1-

m. 326b/12

mihrinūş[2] Metinde geçen bir bilge kişi

m.-ı zāhid 205a/02

mihrük Metinde adı geçen ve cimriliği ile bilinen bir hizmetkar -1-

m. 243b/13

mihter <Far. Ulu, büyük baş olan kimse -13-

m. 015a/03, 023a/09, 029a/04, 032b/16, 034b/01, 041a/02, 041b/12

m.-ı nām-cūy 036a/02

m.+ e 008b/16, 034b/19, 035a/21, 040b/17

m.+ üŋ 003a/22

miḳdār <Ar. 1. Derece, seviye 2. Değer, önem -47-

m. 006a/22, 012b/12, 014a/05, 026b/25, 029b/23, 033a/03, 067b/02, 100a/06, 139a/01, 277a/14

m.+ ca 202a/04

m.+ dan 238b/12

m.+ ı 044b/04, 057b/09, 063b/08, 085a/12, 104b/09, 116b/06, 128a/15, 158a/01, 183b/08, 183b/09, 189a/19, 191b/17, 198b/24, 222a/03

m.+ ın 289b/08

m.+ ına 199a/01

m.+ ınca 134b/20, 144b/18, 155a/07, 227a/14

m.+ ıŋdan 118a/18

m.+ ından 144a/06, 199b/22, 199b/23, 278b/15

m.+ ını 171b/06, 195a/04

m.+ uŋdan 116a/04, 243a/04

m.+ ın bil- Haddini bilmek 046b/07, 092b/24, 175b/14, 175b/18, 243b/14

miḳdārlu miḳdār Mikdar, ölçü -1-

m. +ından 129a/25

mikrān *bk. mekrān* -1-

m.+ a 136b/25

mīl[1] <Ar. Bir uzunluk birimi -15-

m. 009b/10, 009b/14, 075b/05, 116b/06, 123a/11, 126a/06, 137b/05, 171b/21, 185a/13, 185a/14, 198b/24, 233b/02, 236a/11

m.+ den 171b/21

m.+ i 185b/01

mīl[2] <Ar. Sivri uçlu çelik çubuk, mil -5-

m. çek- Bir kimsenin gözünü kızgın mil ile kör etmek 275a/16, 275b/18, 277b/25, 279b/13, 303b/23

milādī Metinde adı geçen İranlı bir pehlivan -1-

m. 159b/15

milk <Ar. Mülk -42-

m. 051b/25, 052a/02, 071a/18, 108a/23, 108a/24, 108a/25, 108b/05, 110b/24, 115b/13, 117a/13, 125b/20, 125b/22, 129a/18, 137a/13, 137a/15, 183b/19, 192a/24

m.-i cihān 117a/12

m.-i ẖüsrev-i pervīze 307b/06

m.+ e 103b/10, 116b/17, 118a/10

m.+ i 108a/23, 125b/20, 128b/17, 131a/01

m.+ imdür 166a/08

m.+ in 125b/22, 163b/03, 168a/24

m.+ inde 041b/13, 074a/06

m.+ inden 115b/04

m.+ ine 054b/21, 108b/06, 174b/02

m.+ ini 191a/06, 195a/04

m.+ inüŋ 042a/03

m.+ leri 057a/22

m.+ üme 096a/17

min- <Ar. Türkçe'de "–den, –den beri, –den dolayı, –den ötürü" karşılığı olan ve ön ek gibi kullanılan harf-i cer. -1-

m. külli 120b/24

mīn <Ar. Karşılık -1-

m. 069b/06

minā <Far. Yeşil renkli -1-

m. 036a/16

mināre <Ar. Minare -1-

m.+ ye 278a/04

minber <Ar. Minber -1-

m. 324b/03

mindil Metinde adı geçen İranlı bir şah -1-

şāh-ı m. 181b/11

minnet <Ar. Gönül borcu, minnet -44-

m. 043b/07, 134b/04, 147b/04, 151a/06, 151b/23, 161b/13, 175a/11, 178a/09, 214b/20, 221a/01, 231a/14, 241a/06, 242a/02, 242b/07, 244a/19, 273b/12, 289b/19

m.+ i 029a/14, 179b/17, 212b/19, 242a/22, 242b/11, 227b/22

m.+ leri 025b/16

m.+ siz 060a/03

m.+ üm 075b/16, 143b/18, 163a/05

m.+ ümüz 150a/18, 223b/25

m. bil- Gönül borcu saymak 115b/03

m. ėt- Minnet etmek 226b/23, 228a/14, 277a/25

m. eyle- Minnet etmek 184a/10, 211a/25

m. ḳıl- Minnet etmek 143a/01, 175a/13, 195b/05, 207a/08, 216b/08, 259b/15

m. ṭut- Boyun eğmek 027a/05

m. yüklet- Gönül borcuna düşürmek 033a/18

mīr <Far. Komutan, bey, emir -3-

m. 064b/14, 095b/10, 105b/14

mīr-āḫūr <Far. Saray ahırından sorumlu kimse -1-

m.+ ıdı 255b/06

mīr-ḫūr *bk. mīr-āḫūr* -1-

m.+ lar 133a/02

mir-zāde <Far. Beyzade -1-

m. ol- Beyzade olmak 152a/15

miʿrāc <Ar. Mirac, *mec.* Zirve -2-

m.+ ıdur 106b/24, 146b/11

mīrāṣ <Ar. Miras -2-

m. 278b/17

m.+ dur 161a/06

mīrbān <Far. Bey -1-

m.+ uŋ 039a/03

mirdās-ı tāzī Metinde adı geçen bir şah -1-

m. 126b/16

mīren *bk. mīrīn* -1-

m.+ e 041b/20

mirhin-dād Metinde adı geçen yaşlı bir Türk köylüsü -1-

m. 166a/16

mīrīn Metinde adı geçen bir Rum yiğidi -33-

m. 035b/10, 035b/19, 036a/10, 036a/20, 036b/11, 036b/18, 036b/23, 036b/25, 037a/16, 037a/22, 038a/02, 038a/15, 038a/24, 038b/07, 038b/08, 038b/13, 038b/20, 039a/23, 039a/24, 041b/21

m.+ den 038a/16, 038a/20, 038b/05, 039a/12

m.+ e 038a/14

m.+ i 042a/06

m.+ üŋ 037b/10, 038a/09, 038b/04, 038b/05, 039a/02, 041b/02

miṣāl <Ar. Örnek, benzer -5-

m. 091a/24

m.+ i 003b/15

m.+ idür 230b/13, 230b/15

m.+ ine 281a/03

misk <Ar. Güzel bir koku, misk -10-

m. 165a/25, 176b/01, 322a/07, 322a/08, 326b/05

m.+ den 225b/11

m.+ dendür 202b/12

m. ü ʿabīr 108b/18

m. ve ʿabīr 090a/14, 094a/25

miṣkāl <Ar. Bir ağırlık ölçüsü -4-

m. 317b/14, 317b/17

m.+ dı 121a/08

m. ol- Miskal olmak 102b/23

miskīn <Ar. Zavallı, düşkün -10-

m. 164a/10, 192a/02

maġātūre-yi m. 301b/18

m.+ e 008a/09, 008b/21, 164a/11

m.+ lere 017b/21, 057a/12, 141a/05

m.+ leri 214b/12

miskīnlik Alçak gönüllülük -7-

m. 212b/04

m.+ i 210b/13

m. ėt- Alçak gönlülülük göstermek 087a/25

m. eyle- Alçak gönlülülük göstermek 290b/01

m. göster- Alçak gönlülülük göstermek 056a/15, 107b/13, 187a/02

mis̱l <Ar. Benzer, eş -4-

m.-i hümāyı 116a/24

m.+ i 103b/25, 188b/06, 318a/15

mīşe <Far. Orman -50-

m. 063a/04, 090b/11, 097a/06, 120a/22, 121a/16, 165b/25, 166a/01, 166a/05, 166a/06, 168b/01, 180a/04, 270a/15, 279b/23, 286b/22, 295a/19

m.+ de 075b/14, 094b/16, 120a/22, 168b/02, 169b/04, 176b/10, 243a/13

m.+ den 161b/19, 162b/04, 168b/04, 177b/19, 178a/09, 207b/09, 269b/08

m.+ dür 287a/03

m.+ ler 082a/19

m.+ nüŋ 062a/25, 121a/20, 168b/03, 168b/11

m.+ sinde 157a/02

m.+ ye 047a/24, 150a/09, 153b/08, 165b/24, 178a/02, 308b/16

bahār günindeki m.+ye dönmişidi

m.+ yi 121a/20, 153b/08, 286b/22, 286b/23, 309b/07

m.+ yile 186a/02

mişk *bk. müşk* -5-

m. 013b/13, 045a/13, 076b/23, 090a/15

m.+ i 013b/03

mīşsār Metinde adı geçen çok süslü bir taht -2-

m. 317b/21

m.+ da 317b/22

miyān <Far. Orta, ara -2-

m.+ a 144a/06

m.+ ından 135a/19

miyāncı Elçi -1-

m. 271b/02

miyāne <Far. Orta -1-

m. 210b/10

mizāc <Ar. Huy, yaratılış -5-

m. 112a/02

m.+ ın 210a/25

m.+ ına 303a/18

m.+ ını 115a/13

m.+ uŋ 104a/01

mu Soru edatı -2-

m.+ dur 096b/04, 179a/02

muʿāf <Ar. Affolunmuş, bağışlanmış -2-

m. 195a/20

m. ḳıl- Muaf kılmak 183a/10

muʿāḳıb <Ar. Cezalandıran -1-

m. ol- Cezalandırılmak 030b/05

muʿallaḳ <Ar. Asılmış, asılı, havada -4-

m. 292a/15, 292a/18, 292a/21, 292a/25

muʿallim <Ar. Öğretmen, usta -23-

m. 099b/04, 142a/07, 207a/17, 207a/18, 207a/22, 207b/17, 316b/24, 317a/01, 317a/03

m.+ den 246b/18

m.+ e 099b/03, 099b/04, 156b/05, 173a/04, 207a/17

m.+ ler 140b/25, 147b/23, 156b/04, 226a/14, 316b/23

m.+ üŋ 207a/13, 207a/19

muʿāmele <Ar. Davranma, davranış -1-

m.+ si 144a/12

muʿaṭṭal <Ar. Atıl, işe yaramaz -1-

m. 183a/21

muʿaṭṭar <Ar. Hoş kokulu -5-

m. 109b/09

m.+ dı 040b/10, 155b/21

m. ḳıl- Kokulandırmak 135b/03, 137a/12

muʿayyen <Ar. Belli, açık -1-

m. ol- Belli olmak 006b/20

muʿaẓẓam <Ar. Gösterişli, kocaman, ulu -17-

m. 123a/21, 124a/15, 124a/16, 125a/17, 125a/24, 128a/16, 138a/03, 151b/05, 153b/08, 167a/22, 191a/23, 198a/25, 202a/07, 219a/02, 274a/11, 287b/14, 311b/23

muʿaẓẓama <Ar. Ulu, yüce -1-

kaʿbe-i m. 044b/01

muʿazzez <Ar. İzzetli, şerefli -1-

m. 044b/01

mūbed <Ar. 1. Mecusilerin din adamı 2. Bilge -14-

m. 017a/25, 033a/07

m.+ ler 001b/08, 020a/08, 021b/23, 022a/02, 023a/11, 034b/24

m.+ lerden 021b/22

m.+ lere 013a/21, 014b/08, 017b/13

m.+ leri 029a/13

m.+ lerle 022b/11

mūbedan <Far. *(mūbedān)* Mubedler, rahipler -1-

m. 020a/08

muġeylān <Ar. Deve dikeni bitkisi -1-

m. 278a/05

muġayyer <Ar. Değişmiş, başkalaşmış -2-

m. 324b/24, 325a/03

muġayyir biŋ şaʿb Metinde adı geçen bir Arap komutan -1-

m. +a 324b/23

muḥabbet <Ar. Sevgi, sevme -92-

m. 087a/02, 103a/13, 110a/21, 130a/14, 155b/12, 234a/13, 251b/07, 316a/09

mihr-i m. 234a/02

m.-i birāder 059b/12

m.-i veled 086b/02

m.+ i 018b/23, 042b/15, 121b/11, 146a/07, 154b/06, 170a/13, 184b/04, 188b/05, 206b/11, 216a/14, 222a/25, 226a/15, 249a/12, 267b/20, 291b/04, 291b/19, 301b/21, 316a/03, 316a/10, 326b/17

m.+ ile 089b/12, 110b/03, 140b/12, 194b/23, 206b/13, 229b/08, 268b/22

m.+ in 161a/04, 173a/06, 324b/05

m.+ inden 022a/12, 031b/09, 053b/08, 122a/20, 182a/02, 284b/11

m.+ ine 082b/01, 134b/20, 223b/07

m.+ ini 150b/08, 234a/08

m.+ iyle 114b/04, 194a/24

m.+ le 035b/05

m.+ leri 316b/22

m.+ lerin 179b/22

m.+ lerini 227a/05

m.+ üm 162a/08, 194b/24, 196b/25

m.+ ümüz 224a/22, 315b/25

m.+ ümüze 074b/22

m.+ üŋ 149b/16, 232b/02, 235a/21

m.+ üŋle 030b/08, 095b/23, 133b/10, 134b/16

m. ėt- Sevmek, sevgi beslemek 130a/12, 177b/06, 189a/05, 215a/14, 225a/18, 248a/24

m. eyle- Sevgi beslemek 076a/16

m. göster- Sevgi göstermek 043b/01, 230b/12

m. ḳıl- Sevmek 154b/03, 172b/17, 188b/05, 209b/21, 219b/08, 222a/01, 301a/05, 318a/25, 327a/03

m. ḳoy- Sevgi beslemek 099b/13

m. ol- Sevmek 109b/19, 271b/06

muḥaddeṡān <Ar. Haber verilenler, aktarı-lanlar -1-

m.-ı rūzigār 001b/02

muḥaḳḳaḳ <Ar. Kesin olarak -1-

m. 310b/05

muḫāl <Ar. Olmaycak, imkansız -2-

m. 178a/04, 187a/07

muḫālefet <Ar. Aykırılık, karşı olma -2-

m. ėt- Karşı gelmek 228a/12

m. ḳıl- Karşı gelmek 158a/12

muḫālif <Ar. Aykırı, karşıt, muhalif -7-

m. 010b/24, 066a/17, 162a/15, 231b/12

m.+ dür 210a/25

m. ėt- Karşı gelmek 147a/03

m. göster- Karşı gelmek 080a/17

muḥammed <Ar. Hz. Muhammed -14-

m. 117b/05, 218b/18, 228b/09, 244a/24, 245a/17, 264a/13, 297b/21, 319a/05, 324b/04, 324b/17, 324b/18, 324b/19, 325a/01

m.+ em 319a/06

muḫanneṡ <Ar. Korkak -1-

m.+ sin 297b/08

muḥarrem <Ar. Ay takviminin birinci ayı -1-

m. 012a/17

muḫāṭara <Ar. Tehlikeli -1-

m. 100a/24

muḫayyer <Ar. Musikide bir makam adı -1-

m. eyle- Muhayyer makamında çalmak 031a/13

muḥib **<**Ar. *(muḥibb)* Dost, seven -2-

m.+ lerindenem 138b/14

m. ėdin- Dost edinmek 044b/16

muḥibbī <Ar. Dost -1-

m.+ dür 189a/17

muḥkem <Ar. Sağlam, kuvvetli -70-

m. 018a/18, 045a/10, 050a/21, 050b/14, 053b/25, 054a/01, 056b/20, 061a/09, 061b/15, 067b/23, 072b/21, 075b/02, 080a/10, 091a/07, 118a/20, 126b/02, 133a/17, 136b/18, 140a/09, 143b/01, 149a/21, 149a/24, 151a/24, 166b/23, 171b/03, 190a/06, 190a/19, 191b/25, 193b/10, 202a/08, 208a/22, 208b/11, 208b/14, 222b/12, 227a/08,

232b/23, 234b/21, 234b/22, 235b/19, 239b/18, 240a/20, 266b/01, 271b/15, 273b/17, 277b/12, 283b/02, 284b/07, 287a/24, 290a/19, 294a/22, 295a/12, 295b/10, 296a/01, 299a/21, 310b/13, 311a/19, 319b/25, 323a/08, 323b/15, 323b/16, 326a/06, 327b/13

m. ḳıl- Sağlamlaştırmak 100b/22, 108b/18, 173a/06, 283b/22

m. ol- Sağlam olmak 146a/24, 212b/21, 272b/17, 326b/17

muḥtāc <Ar. İhtiyacı olan, muhtac -39-

m. 146b/15, 195b/06, 196a/09, 228a/23, 245b/21

m.+ dur 026a/07

m.+ ı 057a/17

m.+ lar 172a/25

m.+ lara 101b/02, 109b/18, 129b/21, 141a/05, 142a/23, 142b/19, 158b/05, 250b/17, 263b/23, 278a/12

m.+ lardan 244a/08

m.+ ları 109b/17

m. eyle- Muhtac etmek 033b/24, 163a/09, 172b/25

m. ḳıl- Muhtac etmek 066a/03, 179b/17, 195b/06, 195b/23, 228a/22, 275b/03, 304b/06

m. ol- Muhtac olmak 181a/20, 192b/15, 198b/20, 215a/23, 216a/14, 228a/02, 262b/08, 271b/24

muḥterem <Ar. Saygıdeğer -6-

m. 066b/17, 096a/07, 096a/17, 110a/01, 112b/25, 151b/05

muḥteşem <Ar. Muhteşem -2-

m. 065a/23, 292a/14

muʿīn <Ar. 1. Tanrı 2. Yardımcı -2-

m. 057a/07

m. ol- Yardımcı olmak 068b/19

muḳābele <Ar. Karşılık -1-

m.+ sinde 064a/09

muḳābil <Ar. Karşı karşıya gelen -38-

m. 039a/17, 049b/02

m. ḳıl- Karşı karşıya gelme 038b/18

m. ol- Karşı karşıya gelmek 040a/19, 047b/11, 049a/01, 049a/19, 051a/10, 055a/21,

055b/10, 084b/05, 094b/15, 096b/07, 100b/19, 104a/24, 107b/21, 135a/10, 136b/16, 186a/07, 197a/01, 219b/21, 220b/14 262a/04, 276b/09, 282a/18, 295b/05, 298a/17, 308b/20, 323b/09, 325a/04, 325b/06, 326a/18

m. ṭur- Karşı karşıya gelmek 048b/14, 066b/10, 077b/05, 097a/25, 137b/03, 233b/22

muḳadder <Ar. Ezelden takdir olunmuş -2-

m. 129a/16

m. ol- Mukadder olmak 211a/13

muḳadderāt <Ar. Alınyazısı -1-

ṣıfat-ı m. 071a/25

muḳarreb <Ar. Yakın, samimi, dost, arkadaş -16-

m. 217a/16, 253b/24, 291b/18, 294b/16, 312a/16, 318a/17

m.+ dür 244b/12

m.+ leri 314b/23

m.+ lerinden 208b/03

m. ėdin- Dost edinmek 217b/25

m. ḳıl- Dost edinmek 049b/12

m. ol- Birine yakın olmak 057b/04, 216a/18, 246b/21, 279a/21, 318b/19

muḳarrer <Ar. 1. Kararlaştırılmış 2. Sağlam -12-

m. 155b/12, 285b/10

m. ḳıl- 1. Kararlaştırmak 2. Karar kılmak, yerinde kalmak 110a/04, 113b/03, 221b/13

m. ol- Karar kılmak, yerinde kalmak 088a/14, 127b/06, 129b/13, 153a/18, 276a/03, 317b/02, 324b/18

muḳayyed <Ar. Bağlı, tutkuyla bağlı 2. Dikkat eden**,** ihtimam gösteren -14-

m.+ ise 222b/12

m. ėt- Sevk etmek, yönlendirmek 052a/11

m. ol- Bağlanmış, tutulmuş olmak 2. Dikkat etmek 059a/06, 112b/16, 115a/07, 115a/09, 169b/25, 180a/10, 198a/13, 217a/19, 255b/11, 274a/21, 290a/17

muḳbil <Ar. İkballi, kutlu -2-

m. 086b/05

muḳır <Ar. *(muḳırr)* İkrar eden, doğruyu söyleyen -2-

pīr-i pākīze-yi m. 023a/22

m. ol- Doğruyu söylemek 199b/01

muḳīm <Ar. Oturan, ikamet eden -4-

m. 068a/13

m. ol- İkamet etmek 122a/07, 210a/22, 245a/24

multān Metinde adı geçen bir şehir -1-

m. 181b/11

mūm <Far. Mum -11-

m. 164b/16, 306a/08, 318b/25

m.+ a 306a/09

m.+ dı 301b/12

m.+ ıla 098b/22

m.+ lar 067a/24, 281b/24

m.+ a dön- Zayıflamak, erimek 114b/09, 147a/22, 199b/25

mūnis <Ar. Samimi, cana yakın -1-

m. ol- Samimi olmak 111a/21

muntaẓır <Ar. Yol gözleyen, bekleyen -9-

m. 125b/14

m.+ am 265a/20, 274b/03, 309a/21

m.+ lar 170b/24

m.+ uz 122a/02

m. ol- Beklemek 075a/22, 211b/17, 281b/24

munẕır Hire meliki -83-

m. 156a/14, 156a/24, 156b/04, 156b/11, 156b/13, 156b/15, 156b/18, 156b/20, 156b/23, 157a/03, 157a/08, 157a/12, 157b/06, 157b/07, 157b/08, 157b/11, 157b/12, 157b/19, 158a/02, 158a/10, 158a/11, 158b/03, 158b/04, 158b/07, 158b/08, 158b/09, 159a/06, 159b/20, 160a/07, 160a/11, 160a/25, 160b/09, 160b/18, 160b/22, 160b/24, 161a/09, 161a/11, 161b/03, 161b/07, 161b/08, 162a/20, 163b/05, 163b/07, 199b/10, 199b/12, 199b/16, 200a/02

m.+ a 156a/22, 156b/03, 156b/06, 156b/17, 156b/18, 157a/04, 157b/18, 158a/05, 158a/07, 158a/08, 158b/09, 160a/09, 160a/20, 160a/24, 160b/09, 160b/23, 161b/04, 163b/10, 199b/20, 200a/08

m.-ı ʿarabdur 199b/09

m.+ dan 156a/21, 160b/15, 161a/08, 200a/18

m.+ ı 161b/12

m.+ ıla 156a/18, 161b/22

m.+ uŋ 158a/09, 160a/20, 160b/07, 160b/08, 163b/09

mūr <Far. Karınca -2-

m. 007a/21, 047a/16

murabbaʿ <Ar. Dört köşeli -2-

m. 237a/15, 237a/18

murād <Ar. Dilek, istek -159-

m. 015a/15, 019a/15, 020a/12, 023b/07, 060a/06, 066b/19, 069b/18, 107a/17, 142a/01, 164a/13, 174a/01, 174a/02, 174a/04, 190b/17, 238a/15, 238a/20, 238a/21, 244a/17, 258b/20, 263b/18, 316b/01, 328a/08

cemīʿ-i m. 142b/01

m.+ a 019b/19, 021a/19, 037a/09, 051b/16

m.+ ca 173b/12

m.+ ı 021b/10, 031a/01, 031b/05, 086b/23, 087b/09, 130b/17, 136a/08, 139a/08, 141a/19, 143a/13, 154b/11, 155b/15, 161a/17, 164a/01, 169b/12, 172a/20, 188a/02, 197a/21, 197a/23, 207b/22, 210a/24, 215a/15, 235b/07, 246b/15, 251a/22, 251b/15, 254b/04, 271a/15, 273b/25, 293b/21, 308a/09, 324b/01

m.+ ıla 008a/06, 223a/24

m.+ ımuzcadur 065a/16

m.+ ın 038b/24, 039a/19

m.+ ına 089b/13, 194b/24, 215a/22, 227a/15, 278a/19

m.+ ınca 124a/23, 155b/03, 161b/14, 166a/07, 169a/09, 214b/15, 216a/22, 298a/01

m.+ ını 022b/07, 130a/22

m.+ ıŋuz 181a/17

m.+ ıŋuzı 191b/13

m.+ ıyla 013a/23, 208b/10

m.+ la 020b/06

m.+ ları 068a/14, 247b/03

m.+ ların 313b/15, 314a/19

m.+ larını 154b/03

m.+ larumı 299b/02

m.+ laruŋ 110a/22, 242a/02, 314a/14

m.+ laruŋı 294a/16

m.+ um 021a/18, 062b/04, 062b/07, 098b/08, 110a/09, 120b/15, 124b/21, 133b/09, 138b/24, 149a/12, 196a/03, 223a/21, 271a/25, 278a/14, 308a/18

m.+ umuz 074a/12, 155b/03

m.+ umuzca 187b/14

m.+ uŋ 089b/25, 120b/03, 121b/17, 153b/01, 156b/21, 196b/15, 206b/11, 232b/02, 247b/08, 258b/09, 259b/19, 267b/15, 287a/02, 311a/07

m.+ uŋca 110a/20, 197a/03, 269b/04

m.+ uŋdan 110b/01

m.+ uŋdur 184b/1

m.+ uŋı 181a/23

m.+ uŋuz 169b/09, 188b/13

m.+ uŋuzca 251a/02

m. bul- İsteğe kavuşmak 020a/21, 031a/25, 146a/12

m. ėdin- Dilemek, istemek 237b/11

m. iste- Bir istekte, dilekte bulunmak 147b/06

m.+ a ėr- İsteğe kavuşmak 019b/02, 307a/11, 033a/16

m.+ a ėrgür- İsteğe kavuşturmak 111a/14, 241b/04, 245a/24

m.+ a ėriş- İsteğe kavuşmak 022a/14, 050b/23, 089a/14, 145a/09

m.+ a yėtiş- İsteğe kavuşmak 064a/08, 122a/03, 158b/02

m.+ a yėtişdir- İsteğe kavuşturmak 194b/24

muraṣṣaʿ <Ar. Değerli taşlarla bezenmiş -39-

m. 002a/09, 008a/14, 013a/16, 046a/10, 049b/22, 071b/24, 104b/19, 105a/14, 110b/15, 110b/17, 114a/10, 119b/22, 121a/10, 128a/04, 157a/16, 176a/06, 181b/22, 194a/11, 222a/05, 222a/07, 224b/16, 254a/06, 264a/04, 268a/09, 268a/10, 277a/03, 283b/23, 288b/15, 293a/10, 293a/11, 315b/08

m.+ ıdı 267b/14

m. ḳıl- Süslemek 012b/05, 101b/06

m. ol- Süslenmek 103a/05, 124b/24, 127a/14, 250b/01, 224a/15

murdār <Far. Kirli, pis -7-

m. 076a/09, 082a/23, 093b/18, 097a/17, 316b/02

pīr-i m.+ ı 045b/14

m.+ larını 076a/16

murġ[1] Metinde adı geçen bir şehir -6-

m. 021b/13, 023a/11, 026b/14

murġ[2] <Far. Kuş

m.-ı ḳudsī 069b/06

m.+ dur 005b/07

m.+ ı 098a/21

murġ-zār *bk. murġızār* -1-

m. 134a/03

murġazār *bk. murġızār* -1-

m.+ a 125a/14

murġızār <Far. 1. *(murġ-zār)* Kuşu bol olan yer 2. *(merġ-zār)* Çayır, çayırlık **-**19-

m. 025a/16, 093a/23, 130b/06, 269a/09, 269a/11, 270a/09, 302b/04

m.+ a 032a/16, 239a/14, 302b/09, 302b/11

m.+ da 017a/10, 032a/15, 032a/22

m.+ dan 032b/08, 038a/12

m.+ ına 289a/09

m.+ uŋ 269a/09

m. ol- Çayır, çimen olmak 150a/10

murġıẕār *bk. murġızār* -2-

m.+ a 053b/08, 072b/22

murġuzār *bk. murġızār* -1-

m.+ a 197b/21

mūsā <Ar. Hz. Musa -2-

m. 112a/12

m.+ dan 102b/17

muṣāf <Ar. *(meṣaff)* Saf yeri -1-

m. ḳıl- (savaş için) saf tutmak 169a/20

musaḫḫar <Ar. Ele geçirilmiş, tabi kılınmış -19-

m. 103a/20

m.+ dur 142b/02

m. eyle- Ele geçirmek 008b/09

m. ḳıl- Ele geçirmek, tabi kılmak 044b/10, 090a/01, 115b/16, 116a/19, 121b/16, 138a/11, 144b/05, 164a/08, 245a/23, 269b/05, 322a/14

m. ol- Tabi olmak, emre ram olmak 019b/03, 020a/18, 089b/21, 141a/11, 141a/13

muṣāḥib <Ar. Arkadaş -2-

m. ol- Arkadaş olmak 163a/18

m.+ i 111a/15

muṣāḥibet <Ar. Arkadaşlık -2-

m.+ inden 214a/12

m. ėt- Arkadaşlık etmek 210b/08

musallaṭ <Ar. Sataşan, rahat bırakmayan -2-

m. ol- Musallat olmak 107a/13, 174b/21

muṣannaʿ <Ar. Sanatlı -1-

m. 081a/16

muṣavver <Ar. Resimli -1-

m. 326b/06

mūsāyī <Ar. Musevi -1-

m.+ lerdür 112a/10

mūsī *bk. mūsīl* -1-

m. 294a/02

muṣībet <Ar. Bela, sıkıntı -3-

m. 308a/08

m.+ dür 291b/08

m.+ i 291b/10

mūsīl / mūsīl-i ermenī Metinde adı geçen bir Ermeni kahraman -11-

m. 286b/09, 286b/11, 294a/17

m.-i ermenī 294a/01

m.-i ermenīdür 294a/12

m.-i ermenī 294a/15, 296a/13

m.-i ermenīdi 286b/08

m.+ e 294a/14

m.+ i 286b/08

mūslī *bk. mūsīl* -1-

m. 294a/08

muṣṭafā <Ar. Hz. Muhammed'in isimlerinden biri -8-

m. 057a/10, 245a/17, 297b/21

ber-revān-ı m. 121b/09

m.+ nuŋ 117b/05, 244a/24, 264a/13, 319a/05

muştıla- Müjdelemek -5-

m.- dı 255b/09

m.- dılar 066b/01, 171a/21, 201b/24

m.- yavuz 108a/04

muştula- *bk. muştıla-* -1-

m.- dılar 226a/10

muştulıḳ Müjde -2-

m. 191a/03

m. ol- Müjde bahşişi olmak 263b/15

mutaṣarrıf <Ar. Kendinde kullanım hakkı olan, elinde bulunduran -1-

m. ol- Mutasarrıf olmak 182b/02

muṭaʿaṣṣıb <Ar. Kendi dinini aşırı tutan -1-

m. 193b/08

muṭbaḫ *bk. maṭbaḫ* -1-

m.+ a 095a/07

muʿteber <Ar. Saygın, itibarlı -13-

m. 048b/08, 054a/09, 066a/20, 124a/17, 160a/03, 189b/21, 207a/10, 251a/05, 293a/14, 300b/10, 319b/17

m.+ ler 132a/05

m.+ lerüŋ 132a/08

muʿtedil <Ar. Ilımlı, ılıman, mülayim -4-

m. 059b/15, 064a/17, 125a/24, 142b/04

muʿtekif <Ar. İbadetle meşgul olma -1-

m. ol- İbadetle meşgul olmak 314a/12

muʿterif <Ar. İtiraf eden -2-

m. ol- İtiraf eden olmak 230b/10, 231a/05

muṭīʿ <Ar. İtaat eden, boyun eğen -75-

m. 008b/25, 189b/25, 268b/22, 272a/03

m.+ dür 269b/05, 284b/19

m.+ üz 063b/22, 095b/24, 155a/20, 170b/13, 281b/08

m.+ vüz 101a/09

m.+ yem 053b/23, 070b/09, 074b/25, 149a/02, 159a/18

m.+ yüz 287b/13

m. eyle- Boyun eğdirmek 284b/20

m. ol- Boyun eğmek 027a/09, 044b/11, 045a/22, 045b/02, 052b/10, 052b/16, 052b/16, 070b/13, 072a/23, 072b/24, 083a/07, 085b/15, 088a/07, 101b/22, 103b/16, 109a/19, 110a/07, 118a/08, 118a/10, 124a/12, 124b/20, 127b/05, 144a/16, 145a/21, 147a/04, 152a/01, 152a/25, 153b/02, 159a/24, 161a/03, 174a/11, 181a/18, 184a/15, 187a/03, 189a/20, 189b/18, 194a/05, 197b/10, 200a/12, 201a/10, 201b/03, 210b/25, 242a/04, 247a/10, 253a/09, 284a/04, 285b/23, 288a/04, 288a/13, 291a/11, 301a/12 306b/08, 320b/02, 324b/08, 327a/15

m. olmamış ol- Boyun eğmemiş olmak 179b/16

muṭlaḳ <Ar. 1. Kesin olarak, mutlaka 2. Tek -7-

m. 087b/16, 111b/17

fāʿil-i m. 101b/01

ḥākim-i m. 087b/16

ḥākim-i m. 304b/06

fāʿil-i m.+ dur 085b/03

ḥākim-i m.+ dur 195b/07

muṭlakā <Ar. Her halde, ne olursa olsun, illaki -1-

m. 057a/07

muṭrib <Ar. Çalgıcı, şarkıcı -2-

m. 036a/18, 318a/09

muṭṭaliʿ <Ar. Haberdar, bilgili -1-

m.+ dür 141a/10

muttaṣıl <Ar. Aralıksız, biteviye -3-

m. 325a/04, 325b/08

m.+ dur 026b/14

muvāfaḳat <Ar. Uygunluk, uyma -3-

m. ėt- Uymak 136b/20, 163a/19, 179b/25

muvaffaḳ <Ar. Başaran, beceren -2-

m. 034b/06, 037b/16

muvāfıḳ <Ar. Uygun, yerinde -2-

m. gel- Uygun olmak 114b/01

m. ol- Uygun olmak 145a/13

mūy <Far. Saç -1-

m.+ ı 085a/14

muzʿ Metinde adı geçen bir şehir -1-

m. 235a/11

muẓaffer <Ar. Üstün, galip gelmiş, muzaffer -5-

m. 007a/07

m. eyle- Zafer kazandırmak 037a/20

m. ol- Galip olmak, yenmek 009a/04, 080b/18, 105b/20

mü Soru edatı -1-

m. 009a/22

mübāḥ <Ar. -1-

m. ola 193a/19

mübālaġa -9-

m. 006a/24, 010a/15, 011a/03, 014a/18, 029b/04, 101a/14

m.+ sına 104b/10

m.+ yıla 007a/04

m. eyle- 179b/19

mübārek <Ar. 1. Çok saygı değer, hürmete layık 2. Uğurlu, kutlu -44-

m. 011b/01, 023b/08, 025b/12, 030b/11, 035a/11, 044b/15, 047a/20, 082a/06, 087a/02, 097a/16, 100a/15, 101b/07, 115a/21, 133b/16, 174a/25, 180a/04, 188a/23, 191a/04, 195b/02, 222b/24, 224a/02, 226a/10, 231a/22, 244b/08, 263a/20, 273b/10, 283b/06, 285b/06, 293a/21, 313a/08, 317a/02

m.+ dür 242a/03

m. gör- Uğurlu saymak 103a/25, 317a/25

m. ol- Mübarek olmak 071a/06, 072b/08, 101a/24, 101b/20, 101b/21, 146b/16, 150b/15, 152b/20, 184b/07, 190b/17

mübtelā <Ar. Bir şeye tutulmuş, düşkün -3-

m. 145a/06

m. ėt- Bir şeye düşkün hale getirmek 126a/10

m. ol- Tutulmak, bağlanmak 087a/09

mücāvir <Ar. İbadethanelerin yanında yöresinde yaşayan kimse -8-

m.+ lere 181a/25

m.+ leri 117b/14

m.+ lerine 263b/23, 278a/16, 300a/17, 307b/09

m. ol- Mücavir olmak 044b/02, 201a/04

mücerred <Ar. Tek başına, ayrılmış -2-

m. 237b/21

m. ol- Ayrılmış olmak 131b/02

mücevvef <Ar. İçi boş -1-

m.+ di 116b/11

mücib <Ar. Kabul etmek -1-

m. 285b/11

müdām <Ar. Sürekli, devamlı -1-

m. 102b/18

müdārā <Far. 1. Güler yüz 2. Uzlaşma, barış -15-

m. 145b/14, 184a/09

m.+ dan 073a/07

m.+ sı 005a/11

m.+ yıla 204b/21, 242a/06

m. ėt- Uzlaşmak, barışmak 170b/05, 280b/01

m. eyle- Uzlaşmak, barışmak 089b/16

m. ḳıl- 1. Uzlaşmak, barışmak 2. Güler yüz göstermek 083b/03, 107a/13, 123b/03, 145b/15, 184a/09, 323a/12

müddet <Ar. Zaman, vakit -11-

m. 010a/23, 013b/17, 023b/22, 031b/11, 032b/17, 037a/03, 042b/15, 057a/21

m.+ den 226a/08

m.+ dür 002b/13

m.+ ile 325b/13

müdebbir <Ar. Azadı efendisinin ölümüne bağlı olan köle *krş. müdebber* -1-

m.+ i 120b/25

müdevver <Ar. Yuvarlak -1-

m. 012b/03

müflis <Ar. Aç, sefil -3-

m. 183b/11, 211a/11

m.+ dür 082a/20

müfsid <Ar. Bozguncu -1-

m. 174a/23

mühendis <Ar. Mühendis -4-

m.+ ler 130a/02, 135b/10, 156a/16

m.+ lerden 130b/13

müheyyā <Ar. Hazır, mevcut -2-

m.+ dur 042a/17

m. ḳıl- Hazır etmek 052b/24, 057a/01

mühkemlik(g) Sağlamlık -1-

m.+ inden 063b/23

mühlet <Ar. Bir işin yapılabilmesi için verilen süre -12-

m. 133b/02

m. al- Bir işin yapılabilmesi için süre almak 230b/03

m. iste- Bir işin yapılabilmesi için süre istemek 193a/02, 230a/16

m. ol- Süre verilmek 193a/01

m. vėr- Bir işin yapılabilmesi için süre vermek 193a/02, 207a/05, 229a/08, 280a/16, 284a/03, 284a/16, 308a/17

mühmel <Ar. Manasız, boş -12-

m. 046a/23, 046b/17, 076b/23, 079b/11, 084a/19, 158a/08, 159b/18, 252b/20, 270a/21, 278a/02, 312a/20, 316b/05

mühr <Far. Mühür, damga -89-

m. 015a/06, 027a/07, 027a/23, 032b/12, 150b/22, 150b/25, 163b/16, 266a/07, 305b/17, 306a/06, 306a/08, 319a/01

m.+ i 141a/04, 150b/23, 150b/24, 154a/23, 175b/23, 222b/14, 268b/01, 299b/13, 300b/07, 306a/09, 306a/10, 327a/25

m.+ ile 027a/25, 028a/04, 036b/11, 140a/12, 140b/03, 238a/24, 238b/03, 240b/07

m.+ in 273a/20, 327b/01

m.+ iyle 327a/13

m.+ üm 041a/24

m.+ ümsüz 305b/11

m.+ ümüŋ 021a/15

m.+ ün 166b/20, 274b/07

m. ur- Mühür vurmak 003b/09, 008b/04, 026a/04 026b/17, 027a/23, 067a/14,

067a/25, 068a/22, 068b/13, 107b/01, 107b/03, 107b/17, 115b/19, 116a/10, 118a/13, 127a/19, 163b/04, 172a/07, 179b/20, 183a/23, 189b/13, 194a/06, 200a/22, 200b/11, 223a/25, 224b/02, 230a/22, 249b/10, 265a/21, 274a/25, 285b/10, 289a/09, 290b/12, 291a/04, 295a/03, 300b/08, 303b/07, 310b/02, 313a/18, 313b/05, 314b/13, 314b/15, 324b/06, 324b/23, 325b/25, m.+ ini 205a/17, 291a/08

mühre <Far. Tavla taşı -24-

m. 125b/05, 229b/18, 230a/03, 230a/04

114a/22

m.+ lere 229a/12

m.+ leri 229a/05, 229a/20, 229b/01

m.+ lerüŋ 229a/06, 230b/11

m.+ nüŋ 230a/05, 230b/13, 230b/17, 266a/05

m.+ si 125b/05

m.+ sinde 267a/19, 315b/10

m.+ yi 114a/22, 228b/24, 229b/13, 230a/03, 230a/05, 230b/18

m. eyle- Tavla taşına dönüştürmek

mührpes Metinde adı geçen bir filozof -1-

m. 203a/11

mühür *bk. mühr* -4-

m. 041b/09, 327a/18

m.+ de 327a/15

m.+ den 019b/16

mühürle- Mühürlemek -3-

m.- di 140a/09

m.- mişler 240a/20

m.- yüp 118a/18

mühürlü Mühürlü -2-

m. . 252a/18, 252a/22

mükedder <Ar. Karışık (hal, durum) -1-

m. ol- Karışık olmak 079a/16

mükerrem **<**Ar. Saygıdeğer -1-

m. 044b/01

mül <Far. Şarap gibi kırmızı (renk) -1-

m. 035a/01

mülāḥaẓa <Ar. Düşünme -1-

m. ḳıl- Düşünmek 229a/17

mülevves̱ <Ar. Kirli, kötü -1-

m. ḳıl- Kirletmek 155a/06

mülk *bk. milk* -14-

m. 030a/21, 095b/02, 095b/13, 098a/22

m.+ i 087b/16, 137a/14, 203b/22

m.+ in 153b/01

m.+ inden 094a/11, 212a/09

m.+ ini 027b/01, 030b/11, 194a/20

m.+ üŋ 089b/20

mülük-i ṭavāyif <Ar. İran'da beylikler dönemine verilen ad -3-

m. 131b/07, 131b/16, 134b/07

mülükül ṭavāyif *bk. mülük-i ṭavāyif* -1-

m. 129b/04

mümkin <Ar. Olabilir, mümkün -16-

m. 055b/16, 060b/16, 063b/11, 065a/05, 065a/12, 107a/21, 122b/19, 185a/20, 239a/24, 313a/14

m. ol- Mümkün olmak 027b/12, 064a/07, 091a/13, 109b/23, 211a/13, 307b/02

münācāt <Ar. Yalvarma, yakarış -5-

m. 010b/11

m.+ a 057a/06

m. ėt- Yalvarmak, yakarmak 051b/15

m. ḳıl- Yalvarmak, yakarmak 297b/12, 299b/01

münādī <Ar. Bir şeyi haber veren, tellal -15-

m. 169b/08

m.+ ler 107a/02, 164a/02, 166b/13, 169b/04, 197a/18, 197b/18, 199a/13, 201a/21, 226a/01, 236a/25, 253a/24, 300b/10, 327b/23

m.+ lere 312a/13

münāfıḳ <Ar. İki yüzlü, riyakar -2-

m. 053b/05

m.-ı bed-baẖt 063b/03

münāfıḳlıḳ İki yüzlülük, münafıklık -1-

m. ėt- Münafıklık etmek 227a/03

münāsebet <Ar. 1. Uygunluk 2. Yakınlık -3-

m. 217a/21

m.+ le 305a/13, 310a/06

münāsib <Ar. Uygun, yerinde, münasip -20-

m. 045a/24, 062b/02, 100a/14, 145b/22, 204b/10, 206b/17, 210b/01, 211a/16, 214b/10, 252b/06, 268b/02, 268b/07, 272b/20, 290a/11, 308a/03

m.+ dür 188b/09, 198a/17, 231b/19

m. gör- Uygun bulmak 107b/12

m. ol- Uygun olmak 188a/12

münāsibce Uygun bir biçimde -1-

m. 210b/11

müneccim <Ar. Yıldız falcısı -33-

m. 156a/01, 274a/12

m.+ ler 092a/18, 101b/06, 103a/18, 115a/20, 129b/09, 130a/03, 133b/02, 133b/04, 148b/22, 148b/24, 155b/25, 156a/16, 159a/08, 159a/09, 182b/11, 214a/21, 255a/15, 264b/04, 289b/16, 307b/25, 313a/01, 313a/12, 317a/04

m.+ lerden 317a/02

m.+ lerdür 121b/23

m.+ lere 293a/21, 313a/17

m.+ leri 129b/08, 133b/01

m.+ lerüŋ 133b/07, 313a/22

münevver <Ar. Aydınlık, parlaklık -19-

m. 012b/21, 020b/17, 203b/13

m. ėt- Aydınlatmak 048b/10

m. eyle- Aydınlatmak 314b/24, 037a/06

m. ḳıl- Aydınlatmak 079a/22, 249a/05

m. ol- Aydınlanmak 032a/14, 051b/13, 058b/06, 064a/18, 132a/03, 132b/13, 217b/18, 255b/14, 276b/20, 316b/03

münezzeh <Ar. Kusur ve noksanlıktan uzak -4-

m. 288b/23

m.+ dür 154a/08, 292b/22, 314b/02

münʿim <Ar. Fakir fukaraya mal bağışlayan -1-

m. 183b/02

münḳād <Ar. Boyun eğici, itaatkar -5-

m. ol- Boyun eğici, itaatkar olmak 052b/10, 101b/22, 189b/25, 247b/02, 272a/03

münkir <Ar. Sorgu meleklerinden birinin adı -1-

m. 068a/11

müntehā <Ar. Yüksek, ulaşılması güç -3-

m. 219a/07, 239a/14

m.+ sın 157a/10

mürekkeb <Ar. Mürekkep -1-

m. 290b/17

müretteb <Ar. Düzenlenmiş, hazır -26-

m. 058a/02, 104b/04, 138b/04, 150a/03, 151a/23, 160a/15, 160b/20, 170a/01, 171a/13, 180a/14, 185a/07, 186b/17, 196b/07, 197a/11, 197a/14, 197b/08, 202a/07, 222a/10, 254a/23, 256b/15, 271a/13, 281b/17, 287a/01, 301b/20, 320b/17

m. ḳıl- Hazırlamak 135a/09

mürşid <Ar. İrşat eden, mürşit -8-

m. 215a/18

m.+ ler 142b/07

m. ol- Mürşit olmak 138a/21, 144a/14, 161b/13, 193a/11, 224b/01, 270a/05

mürtekib <Ar. Kötü bir iş yapan -1-

m. ol- (Günah) işlemek 284b/23

mürū Metinde adı geçen bir şehir -2-

m. 243b/23

m.+ de 243b/24

mürüvvet <Ar. Cömertlik -10-

m. 051b/10, 096a/08, 189a/22, 247a/15, 252b/25, 265a/06, 265a/07, 273a/18

pādişāh-ı m. 198a/08

m.+ üŋe 311b/22

müsāfir <Ar. Misafir -3-

m.+ imüzsin 277b/08

m.+ ler 057a/11

m.+ leri 138a/14

müsellem <Ar. 1. Emin, uygun 2. Kabul edilmiş -3-

m. 174a/21, 195a/20

m. ḳıl- Kabul etmek 183a/10

müselmān *bk. müsülmān* -1-

m.+ lar 117b/02

müselsel <Ar. Bir yazı sitili -1-

m. 119a/14

müsrif <Ar. İsraf eden -1-

m. ol- İsraf eden olmak 144a/05

müstaġnī <Ar. İhtiyacı olmayan -2-

m.+ yem 179b/18

m. ḳıl- Birini herhangi bir şeye ihtiyacı olmayacak hale getirme 271a/10

müstaġraḳ <Ar. Batmış olan şey -4-

m. 117b/03

m. ėt- Batırmak 277a/04

m. ol- Batmak 104b/01, 118b/25, 133a/17, 255a/07, 293b/14

müstaḥaḳ <Ar. *(müstaḥaḳḳ)* Hak etmiş, layık -10-

m. 251b/25

m.+ am 088a/08

m.+ ına 209a/13

m.+ lara 162a/11

m.+ lardan 215a/05, 244a/08

m.+ larına 183a/08

m. ol- Hak etmiş olmak, layık olmak 205a/01, 214a/03, 280a/18

müstaḥiḳ <Ar. *(müstaḥiḳḳ)* Hak etmiş, layık -4-

m. 057a/12, 109a/23

m.+ ine 241b/11

m. ol- Hak etmiş olmak, layık olmak 109b/01

müstaḳīm <Ar. Doğru -1-

m. 115a/13

müsteʿān <Ar. Kendisinden yardım beklenen, Tanrı -2-

m. 057a/09, 118b/14

müstedām <Ar. Sürekli, devamlı, baki -6-

m. ḳıl- Baki kılmak 249a/16, 328a/06

m. ol- Baki olmak 110a/20, 107a/07, 173b/17, 197b/03

müstefīd <Ar. İstifade eden, faydalanan -1-

m. ol- Faydalanmak 239a/07

müstemend <Far. Zayıf, güçsüz -2-

m. 124a/01

m. ol- Güçsüz olmak 002b/14

müstemiʿ <Ar. Dinleyen -1-

m. ol- Dinleyici olmak 095a/18

müstemir <Ar. *(müstemirr)* Sürekli, devamlı -1-

m. 030a/21

müsülmān <Ar. Müslüman -2-

m. 325a/13

m. ol- Müslüman olmak 324b/25

müşāhede <Ar. Bir şeyi görme -1-

m. ėt- Görmek 073b/14

müşerref <Ar. Onurlu, şerefli -7-

m. eyle- Şereflendirmek 247b/06

m. ḳıl- Şereflendirmek 150b/12, 179b/02, 212a/22

m. ol- Şeref bulmak 047b/10, 075b/23, 103b/25

müşg <Far. Hoş ve güzel bir koku, misk -80-

m. 002a/11, 007a/19, 007a/20, 009a/11, 010a/08, 012b/03, 013a/12, 018a/16, 018a/17, 026b/11, 027a/06, 027a/23, 029b/02, 052a/24, 068b/22, 091b/24, 094a/24, 100b/10, 101b/02, 110b/20, 122b/20, 127a/02, 129b/25, 130a/01, 130b/03, 142a/03, 153b/12, 155b/21, 160b/03, 163b/23, 174b/03, 174b/06, 203b/25, 206a/08, 206a/24, 209b/08, 211b/03, 224b/09, 248a/11, 250a/23, 250b/02, 295b/25, 315b/06, 326b/25

m.-i ʿanber 224b/08

m.-i ʿanberden 040b/10

m.-i bū 003b/14, 182a/10

m.+ den 128a/05, 159b/12, 225b/22, 228b/18, 237b/24

m.+ e 133a/17, 136b/11

m.+ iken 018a/10

m.+ ile 051b/21, 091a/06, 094a/23, 098b/20, 098b/22, 102b/18, 119a/12, 135b/02,

159b/12, 168b/20, 194a/10, 236b/03, 237a/16, 238a/11, 240a/20

m.+ le 307a/17, 316b/03

m.+ ler 181a/04, 224b/08

m.-i siyāhla 032a/03

m. ėtmiş ol- Güzel kokulu hale getirmiş olmak 145b/15

m. ol- Güzel kokulu olmak 203a/21

müşgīn <Far. Mis kokulu -8-

m. 062b/10, 113a/19, 166a/13, 203b/10, 224b/14, 255b/14, 290b/17

m. ḳıl- Güzel kokulu yapmak 022a/09

müşkil <Ar. Zor, çetin, güç -58-

m. 054b/15, 057a/05, 063b/20, 075a/12, 096a/06, 100b/05, 114b/16, 115b/05, 119b/07, 126a/08, 128a/21, 132b/22, 137b/17, 143b/16, 163b/13, 173b/25, 178a/24, 198a/12, 241a/22, 252b/20, 254a/18, 270a/05, 278a/08, 283b/13, 284a/13, 297b/12, 299b/07, 304a/01

m.+ dür 036b/01, 060b/15, 063a/08, 063b/05, 098a/07, 109b/14, 119b/01, 124b/10, 138a/16, 138a/17, 240a/11, 254a/19

m.+ i 007a/06, 021a/12, 021b/16, 116b/18, 132a/24

m.+ ler 213a/17, 219a/02

m.+ lerine 112b/19

m.+ lerini 201a/02

m. eyle- Zorlaştırmak 271a/03

m. ol- Zorlaşmak 058a/12, 064a/03, 074a/13, 178a/20, 271b/25, 273b/19, 283a/12

müşkil-güşā <Ar.+Far. Güçlükleri çözen, halleden -1-

m.+ yı 086a/09

müşkilāt <Ar. Güçlükler, sorunlar -1-

m.+ uŋ 052a/11

müşkillik(g) Zorluk -1-

m.+ i 010b/13

müşkül *bk. müşkil* -7-

m. 171b/05, 181a/09, 230a/02

m.+ dür 086b/07

m.+ e 178b/04

m. olur 081a/07, 189a/16

müşt <Far. Yumruk -1-

m. ur- Yumruk atmak 077a/19

müştāḳ <Ar. Arzu duyan -7-

m. 294a/15, 322a/18

m.+ ıdım 277b/08

m.+ uz 091b/07

m. ol- Arzu duymak 179b/01, 316b/06, 318b/12

müşterī <Ar. Bir yıldız ismi, Jüpiter 2. Müşteri -6-

m. 103a/04, 112b/10, 155b/24, 269b/04

m.+ den 026a/19

m.+ nüŋ 201a/18

müṭālaʿa <Ar. Tetkik, inceleme -4-

m.+ da 237b/17

m. ėt- Tetkik etmek, incelemek 254b/21, 292a/17

m. ḳıl- Tetkik etmek, incelemek 238b/10

müteʿalliḳ <Ar. İlgili, alakalı -1-

m. 285b/14

müteġayyir <Ar. Değişen, başkalaşan -2-

m. ol- Değişen, başkalaşan 103a/10, 241a/20

müteḥayyir <Ar. Şaşmış, şaşırmış, hayrete düşmüş -21-

m. 297b/05

m. ḳal- Şaşırıp kalmak 049b/09, 073a/05, 177b/09, 192a/18, 193b/02, 209b/11, 218b/06, 222a/09, 239a/21, 256b/18, 275a/03, 318b/11

m. ol- Şaşırmak, hayret etmek 046b/25, 059a/16, 061b/20, 066a/02, 119a/23, 133a/19, 142a/12, 237b/08

mütekebbir <Ar. Kibirli -5-

m.+ lere 163a/18

m. ol- Kibirli olmak 202b/24, 214b/20, 228a/14, 249b/02

mütevātir <Ar. Ağızdan ağıza dolaşan, halk arasında söylenen -1-

m. 008a/11

müvekkel <Ar. Vekil edilen kimse -5-

m. 317a/09

m.+ idi 285b/15

m.+ ler 054a/04, 138a/17, 169a/06

müyesser <Ar. Kolay gelen, kolaylıkla olan -10-

m. 141a/13

m.+ dür 037a/20, 144b/11

m. ėt- Nasip etmek 102a/06

m. eyle- Nasip etmek 154b/03, 212a/23

m. ḳıl- Nasip etmek 110a/22

m. ol- Nasip olmak 024b/15, 141a/19, 276b/04

müzd <Far. Ücret, karşılık -2-

m. 212b/18, 292b/09

müẕehheb <Ar. Yaldızlanmış -1-

m. 119a/14

müzeyyen <Ar. Süslü -15-

m. 103a/06, 125a/24, 181b/25, 197b/15, 219a/20

m. ḳıl- Süslemek 170b/19, 304b/05

m. ol- Süslenmiş olmak 010b/02, 010b/04, 103a/04, 176a/04, 194b/12, 224b/25, 225b/09, 312b/01

N

na *bk. ne* **-**1-

n. + sı 049a/09

nā-bedīd <Far. Görünmez -13-

n. ol- Görünmez olmak 003b/08, 004a/22, 011a/18, 012b/08, 014a/06, 015b/10, 016a/23, 016b/25, 030a/01, 030a/05, 030a/15, 030b/10, 041a/10

nā-bekār <Far. Hayırsız, yaramaz -31-

n. 067a/13, 080b/19, 084a/04, 084a/17, 084b/20, 088a/21, 096b/05, 251b/14, 257b/08, 260b/05, 261b/08, 274a/08, 278b/25, 296a/16, 296b/12, 301b/11, 325b/03

cāẕū-yı n. 097a/17

gersīvez-ı n. 012b/02

kihrim-ı n. 048b/20

mekkār-ı n. 297b/06

oġrı-yı n. 274b/21

segzī-yi n. 084a/21

türk-i n. 061a/22

n.-ı mekkār 257b/22

n.+ a 273b/21

n.+ ı 267a/06, 312a/11

n.+ lar 261a/05

n.+ uŋ 108b/16

n. ol- Hayırsız olmak 019b/01

nā-çār <Far. Çaresiz, çaresizce -48-

n. 004b/24, 005b/08, 009a/22, 043b/11, 052b/15, 054b/16, 100a/19, 105b/19, 107a/21, 130a/16, 132b/05, 184a/05, 223a/10, 318a/23

çār u n. 163b/15, 188b/10, 237a/04

n. ḳal- Çaresiz kalmak 142a/11

n. ol- Çaresiz olmak 067b/22, 072a/25, 075a/02, 079b/09, 084a/11, 099b/07, 107b/21, 185a/20, 185b/17, 187a/17, 209a/11, 218a/24, 235a/10, 248a/22, 251b/10, 255a/15, 282a/18, 282b/12, 284a/09, 285b/14, 286b/20, 297a/16, 297a/22, 298a/09, 298a/18, 298b/03, 321a/08, 325b/17, 326a/20, 327a/20

nā-çārlıḳ(ġ) Çaresizlik -2-

n.+ ıla 028a/16, 206a/09

nā-dān <Far. Cahil -13-

n. 057b/04, 104a/07, 112a/18, 122b/14, 145b/03, 146a/10, 232a/01, 238a/21, 242a/22, 249b/03

n.+ ıla 276a/07

n.+ uŋ 057b/06

nā-dānlıḳ(ġ) Cahillik -1-

n.+ ıla 082a/12

nā-ehl <Far.+Ar. Beceriksiz -3-

n. 162b/18, 239a/03, 303a/19

nā-gāh <Far. Birden bire, ansızın -84-

n. 001b/13, 015a/02, 024b/16, 029a/21, 034a/20, 037b/18, 048b/17, 048b/22, 051b/18, 053a/06, 056a/08, 061a/11, 061b/21, 062b/23, 064a/12, 071a/19, 072b/05, 075b/13, 077a/16, 085b/20, 091b/13, 100a/07, 100a/10, 100a/20, 100b/15, 103a/09, 117a/08, 122b/12, 122b/24, 123b/17, 125a/05, 126b/13, 128b/12, 132b/17, 133b/18, 134a/04, 134b/25, 137b/10, 139a/03, 144b/03, 152a/25, 155a/14, 157a/17, 157b/08, 159a/14, 159a/18, 159a/24, 164a/07, 166a/01, 166b/21, 178a/03, 191b/01, 193b/14, 205b/25, 207b/09, 208a/14, 209b/06, 218a/17, 219b/10, 220b/10, 235b/24, 236b/05, 237b/06, 239a/19, 239a/22, 245a/19, 253b/08, 253b/20, 257a/15, 263b/14, 264b/11, 264b/24, 265b/19, 267a/04, 267b/18, 274b/06, 281b/13, 282a/17, 286b/15, 295b/05, 297b/15, 298a/05, 302b/07, 325b/07

nā-geh *bk. nā-gāh* -2-

n. 057a/20, 057a/21

nā-gehān <Far. Birden bire, ansızın -7-

n. 016a/18, 020a/24, 033a/06, 062b/04, 077b/19, 120b/05, 323b/18

nā-gehānī <Far. Birden bire, ansızın -1-

n. 208a/09

nā-ḥaḳ <Far.+Ar. Haksız yere, haksızca -24-

n. 071b/18, 073b/20, 101a/23, 122b/03, 218b/12, 226b/02, 232a/23, 233b/09, 235b/04, 242b/11, 244a/20, 245a/06, 251a/05, 252a/14, 259b/18, 272a/16, 273a/17, 275a/11, 275a/22, 278b/05, 289b/05, 292b/13, 322a/11, 323a/19

nā-ḫalef <Far.+Ar. Oğul olmayan, başkası -1-

n. 114b/19

nā-kes <Far. Alçak, hain -8-

n. 164a/16, 165b/16, 299b/04

n.+ lerden 146a/02

n.+ lere 215a/24

n. ola 228a/15

n.+ üŋ 102a/04

n. ol- Alçak, hain olmak 102a/03

nā-keslik Alçaklık, hainlik -1-

n. eyle- Alçaklık etmek 202b/24

nā-merd <Far. Alçak -4-

n. 209a/22, 249b/07

n.+ den 268b/05

n.+ üŋ 070a/22

nā-merdlıḳ Alçaklık -1-

n. eyle- Alçaklık etmek 169a/02

nā-mihribān <Far. Vefasız -1-

n.+ dur 068b/02

nā-pāk <Far. Uğursuz, melun -3-

n. 012a/19, 278b/06

ḍaḥḥāk-ı n. 024b/21

nā-pāklık Uğursuzluk -2-

n. 316b/05

n. ėt- Uğursuzluk etmek 174b/23

nā-pāy-dār <Far. Sürekli olmayan, geçici -1-

çarḫ-ı n. 021a/21

nā-resīde <Far. Buluğa ermemiş, olgunlaşmamış -2-

n. 154a/19, 167a/07

nā-sezā <Far. Uygun, layık olmayan -1-

n. 023a/10

nā-sezā-vār <Far. Uygun, layık olmayan -1-

n. 006a/21

nā-sipās <Far. Şükürsüz -5-

n. 020a/24, 024a/03, 028a/11, 228a/17

n.+ dı 024a/08

nā-sipāslıḳ Şükürsüzlük -2-

n. 020b/03

n. ėt- Şükürsüzlük etmek 025b/08

nā-tuvān <Far. Güçsüz, zayıf -1-

bende-yi n. 012b/24

nāb <Far. Katıksız, saf -1-

n. 120b/24

nacaḳ(ġ) Hançer -1-

n.+ ıla 178b/16

nādim <Ar. Pişman -1-

n. ol- Pişman olmak 241a/13

nafaḳa <Ar. Geçim parası -2-

n.+ ları 026a/07

n. ėt- Geçim parası olarak harcamak 243b/22

nāfe <Far. Misk ceylanının göbeğinden çıkarılan güzel koku -1-

n.+ lerle 225b/22

nāgihān <Far. *(nāgehān)* Ansızın -1-

n. 029b/03

naġme <Ar. Ezgi, melodi -1-

n. 036a/18

naġme-sāz <Ar.+Far. Şarkı söyleyen -2-

n. 031a/12

n. ol- Şarkı söylemek 105a/16

naġz <Far. Güzel, hoş -1-

n.+ dur 023a/22

nahcīr <Far. Av hayvanı bol olan -1-

n.+ di 032a/13

nāhīd <Far. Venüs gezegeni -13-

n. 007a/21, 102b/17, 103a/09, 103a/14, 110b/11

n.+ den 044b/08

n.+ dür 102b/21

n.+ i 103a/02, 103b/04

n.+ üŋ 103a/10, 103a/11, 103a/12

nāḥiyet <Ar. Civar, çevre -1-

n.+ inde 110a/03

naḥs <Ar. Uğursuzluk, uğursuz, bahtsız -20-

n. 062b/09, 070a/06, 076a/10, 076a/12, 092a/19, 092a/21, 093b/10, 158b/10, 263a/04, 266b/12, 268b/03, 312a/01, 312a/02, 322a/01

n.+ dur 264b/05, 305b/19

n.+ ını 141a/16

n. bil- Uğursuz bilmek 306a/13

n. ol- Uğursuz, bahtsız olmak 230b/19, 289b/17

naḫvāre Metinde adı geçen bir pehlivan -1-

n.+ yi 296b/22

naʿīm <Ar. Taze, körpe, kılçıksız bitki -1-

n. 122a/07

naḳd <Ar. Para -1-

n. eyle- Para harcamak 052a/06

naḳış *bk. naḳş* -3-

n.+ lar 230b/17, 269a/10

n.+ larıla 287b/08

naḳışlı / naḳışlu Nakışlı -2-

n. 046a/13, 268b/02

nāḳilān <Ar. Nakledenler, aktaranlar -1-

n.-ı ās̱ār 001b/02

naḳḳāre <Ar. Mehter davulu -29-

n. 066b/02, 094b/06, 096a/22, 097a/25, 098a/08, 102a/18, 117b/01, 118a/18, 135a/10, 136b/15, 136b/16, 203a/24, 221a/13, 225a/24, 233b/01

n. dögdiler 104a/22, 205a/23

n. dögüp 064a/10, 066b/05, 071b/08, 135a/09, 152a/21

n.+ ler 048b/13, 055a/22, 152b/03

n.+ sin 178a/10, 190a/07

kūs ve n.+ sin dögüp 105b/15

n.+ sini 188a/24

naḳḳāş <Ar. Nakkaş, ressam -15-

n. 117b/22, 117b/23, 117b/25, 153b/23, 153b/24, 291a/18

ṣıfat-ı n. 117b/22

n.-ı çīn 117b/23

n.+ ı 137a/08

mānī-yi n.+ ıla 154a/04

n.+ lar 134a/11, 157b/14, 205b/10, 291a/15

n.+ larla 181b/20

naḳl <Ar. 1. Bir şeyi bir başka yere götürme 2. Anlatılan şey, hikaye, söz -9-

n. ėt- 1. Ahirete göçmek, ölmek 2. Hikaye anlatmak 147a/12, 204a/01, 218a/07, 218a/09

n. eyle- 1. Ahirete göçmek, ölmek 2. Hikaye anlatmak 155b/02, 272b/16, 284b/22

n. olun- Anlatılmak 250b/10

bāġ-ı n.+ üŋ 204a/06

naḳṣ <Ar. Azalma, eksilme -2-

n. 078b/23

n.-ı ḥayāt 094b/12

naḳş <Ar. Resim, nakış -24-

n. 117b/23, 119a/13, 119a/14

n.+ da 061a/06

n.+ ı 003b/12, 048b/11

n.+ ın 021a/15

n.+ ını 117b/24, 134a/11

n. ėt- Resimlemek 045a/14, 054b/21, 117b/24, 134a/11, 237a/16, 317a/23

n. ḳıl- Resimlemek 057a/22

n. ol- Resimlenmek 110b/01, 128b/21, 137a/08, 317b/22, 317b/25, 318a/06

n. olın- Resimlenmek 300a/03, 317b/18

naʿl <Ar. Nal -6-

n.+ ına 029a/09

n.+ ından 042b/19, 157a/02, 200b/18, 205b/02, 283b/01

nālān <Far. İnleyen, inleyici -4-

n. 012b/23, 028b/05, 090b/12

n. ol- İnlemek 029b/12

nāle <Far. Feryat, inleme -19-

n. 015a/08, 015b/07, 028a/21, 028b/07, 030b/14, 030b/16, 037a/08, 040a/01, 048a/03

n.+ den 028a/20, 029a/06

n.+ nüŋ 090b/10

n.+ sidür 015a/09

n.+ sine 015b/09

n.+ sinüŋ 008a/11

n. ėt- Feryat etmek, acıyla inlemek 105a/16

n. ḳıl- Feryat etmek, acıyla inlemek 028b/17

n. ol- Feryat olmak 029a/06

naʿleyn <Ar. Bir çift ayakkabı -1-

n. 264a/04

nāliş <Far. İnleme, inleyiş -4-

n. 007b/12

n. ḳıl- İnlemek 016a/08, 260b/13, 278a/07

nām <Far. Ad, isim -32-

n. 015a/17, 015a/21, 016b/12, 019b/01, 020a/11, 020b/10, 039a/13, 064b/17, 102b/17, 108b/13, 124a/25, 138b/02, 185b/06, 221b/04, 273a/19, 302a/19

n.-ı ḫāst 046a/18

n.-ı kāmil 035b/10

n.+ ı 013a/03, 014b/21, 253a/11, 310a/18

n.+ ıla 035b/12, 091b/02

n.+ ın 087a/10

n.+ ına 313b/06

n.+ içün 064b/16

n. u neng 038a/17

n. u nişān bulma- Aranan biri hakkında hiçbir iz bulamamak 141a/25

n. u nişān ḳalma- Öldükten sonra hatırlanmaz olmak 097b/23, 175a/07

n. ve nāmūs cengine dur- Adını ve namusunu korumak için son bir gayretle herşeyi ortaya koyarak savaşmak 128a/21

nām-cū *bk. nām-cūy* -2-

n. 105b/23

n.+ ya 019a/17

nām-cūy <Far. Yiğit -4-

n. 032b/04, 034a/24, 043a/24

mihter-ı n. 036a/02

nām-dār <Far. Ünlü, şöhretli -294-

n. 001b/08, 002b/13, 007b/17, 008b/22, 009a/07, 009a/09, 009a/14, 009a/15, 009b/11, 010a/10, 010b/07, 014a/09, 019a/01, 019a/05, 019a/12, 019a/14, 019b/09, 019b/21, 022b/11, 025a/15, 028a/16, 030a/09, 032b/08, 033a/11, 033a/12, 033b/13, 034a/02, 034a/19, 034b/01, 034b/19, 034b/25, 035b/09, 036a/11, 036b/08, 037b/01, 038b/12, 039a/02, 039a/08, 039a/09, 039b/06, 040a/05, 040a/18, 041a/13, 042b/09, 042b/22, 043b/14, 043b/15, 044a/13, 045b/21, 056a/09, 068a/03, 070a/05, 072b/16, 074b/21, 075a/13, 079b/21, 081a/01, 082a/15, 082b/13, 087a/08, 108b/04, 112a/11, 118a/04, 121a/24, 126b/17, 131b/10, 134b/10, 142a/13, 150b/05, 157b/08, 164b/17, 178a/12, 178b/01, 179b/01, 185a/22, 189b/14, 190b/09, 202a/20, 207b/25, 208b/11, 208b/24, 214a/20, 219b/05, 241a/01, 248b/04, 251b/18, 252b/11, 252b/14, 252b/20, 252b/21, 254b/02, 256a/18, 271a/19, 277a/02, 279a/10, 280a/07, 281a/19, 283b/05, 284b/17, 290b/25, 291a/23, 291b/24, 293a/04, 293a/18, 294b/12, 295b/18, 296a/13, 298b/13, 301a/19, 302a/14, 305b/02, 308a/12, 325a/21

ādem-i n. 011a/06

areş-i n. 279b/16

bījen-i n. 029a/01

ehren-ı n. 039a/06

eşkeş-i n. + a 010a/15

ferīdūn-ı n. 004a/23, 023b/15

gīv-i n. 007b/09

gīv-i n. 018b/05

isfendiyār-ı n. 052b/14, 053a/19

ḳayṣer-i n. 291b/09

keyḫüsrev-i n. 029b/09

kührām-ı n. 055a/24

pehlevān-ı n. 039a/04

rüstem-i n. 029a/19, 080a/20

sāve-yi n. 216a/04

selm-ı n. 036a/23

süferāy-ı n. 187b/09

şāh-ı n. 085a/09, 299b/19

şehriyār-ı n. 012a/20, 028a/02

şīr-i n. 061b/04

zirīr-i n. 047b/24

n.-ı bülendüŋ 003a/02

şāh-ı n.-ı cihān 002b/24

n.-ı cihānuŋ 038b/14

n.-ı ser-efrāz 007b/18

n.-ı şehriyār 006a/17

n.+ a 003a/20, 008a/16, 010a/15, 022a/07, 025b/18, 026a/14, 027b/04, 032a/24, 039a/09, 042b/15, 100a/14, 314b/17

gīv-i n.+ a 027a/02, 027a/05

rüstem-i n.+ a 012b/14

zāl-ı n.+ a 021b/19

n.+ dan 019b/08, 261b/15

rüstem-i n.+ dan 033a/12

n.+ dı 017a/06, 018b/16

n.+ dur 035b/14, 036a/05, 036a/21, 043a/04

n.+ ı 007a/17, 013a/25, 033a/13, 042b/13, 074b/13, 294b/11, 301b/15, 323b/08

guştāsb-ı n.+ ı 201a/13

nevẕer-ı n.+ ı 015a/23

n.+ ıdı 043a/16

n.+ ıla 326b/14

leşker-i n.+ ıla 029b/21

n.+ ısın 042a/15

n.+ iken 220b/01

n.+ la 260a/21

n.+ lar 003b/11, 004b/01, 010a/12, 011b/16, 011b/22, 013a/10, 018b/14, 022b/12, 023a/20, 024a/23, 025b/01, 029b/20, 050a/23, 057b/25, 134a/24, 159b/16, 163a/07, 175a/22, 196b/07, 221a/06, 248b/14, 253a/24, 256a/07, 256a/10, 261a/15, 271a/01, 282a/10, 295b/23, 304b/09, 310b/23, 311a/07

n.+ lara 008a/08, 015a/03, 017b/17, 029a/22, 029a/25, 030a/05, 032a/18, 163b/24

n.+ larda 033a/08

n.+ lardan 005a/07, 007a/15, 012a/10, 012a/12, 014a/08, 022a/04, 027a/21, 034b/05, 035a/14, 094a/17, 148a/03, 186a/14, 219a/17

n.+ lardur 271a/23

n.+ ları 012a/13, 020b/25, 028b/19, 143b/13, 146b/02, 163b/02, 170a/05, 196b/04, 201b/24, 202a/15, 289b/06, 291b/23, 300a/04

n.+ larıdı 007b/14, 018a/13, 028a/03

n.+ larıla 110b/12, 267b/03, 273a/19

n.+ ların 179a/17

n.+ larına 030b/21

n.+ larından 171b/07, 175b/23, 176b/15, 271b/19, 302a/12

n.+ larını 143a/18

n.+ larınuŋ 045b/10, 305a/21

n.+ larıyla 005b/21, 009a/16, 013b/14, 023a/04, 309a/15

n.+ larla 189b/14

n.+ laruŋ 021b/09, 029b/25, 035b/25, 269a/21

n.+ um 073a/13

n.+ uŋ 014b/25, 027a/06, 028a/02, 034b/03, 040b/15, 043b/25, 049a/24, 112b/09, 261b/21

şehriyār-ı n.+ uŋ 015b/07

n. ol- Ünlü olmak 070b/22, 212b/03, 248b/08, 281a/09

nām-dārān <Far. Ünlüler, şöhretliler -1-

ser-i n. 016b/10

nām-dārlıḳ Kahramanlık -1-

n. eyle- Kahramanlık göstermek 035b/15

nām-ḫāst Metinde adı geçen ve İskender'e mektup iletmek için seçilen Çin ulularından biri -3-

n. 045b/17, 046a/18, 048b/07

nām-ver <Far. Ünlü -4-

n. 023a/23, 029b/22, 030b/15, 033a/17

namāz <Far. Namaz -11-

n. 020b/15, 037a/21, 284a/11, 313a/09

n.+ dan 284a/11

n.+ ı 241b/21

n.+ ınuŋ 180a/11

n. ḳıl- Namaz kılmak 117b/03, 183b/16, 185b/24, 186a/01

nāme <Far. Mektup, ferman -694-

n. 003a/24, 007a/19, 007a/20, 007b/04, 007b/11, 008a/07, 008b/05, 017b/18, 027a/06, 032a/03, 038b/20, 040b/16, 041b/14, 043b/19, 045b/13, 045b/17, 045b/19, 046a/23, 046b/04, 046b/17, 046b/24, 052b/10, 053a/18, 055a/15, 055a/16, 068a/24, 068a/25, 091a/10, 091a/17, 091b/03, 091b/04, 091b/06, 091b/19, 101a/16, 107a/14, 107a/18, 107a/25, 107b/03, 107b/13, 107b/14, 109b/02, 109b/21, 109b/22, 110a/05, 110a/10, 110b/05, 112b/18, 112b/21, 112b/22, 113a/01, 113b/05, 113b/06, 113b/19, 115b/11, 115b/18, 115b/23, 116a/04, 118a/06, 118a/08, 121b/15, 124a/09, 124a/12, 124a/19, 127a/17, 127a/18, 129a/10, 129a/12, 129b/01, 129b/15, 132b/01, 132b/05, 133a/03, 133a/04, 133a/09, 134a/13, 134a/15, 141a/09, 152b/19, 153b/05, 157b/17, 158a/06, 158a/07, 158a/12, 163a/23, 170b/11, 170b/12, 171b/25, 172a/02, 172a/14, 172b/14, 172b/23, 173a/11, 175b/06, 175b/23, 179a/21, 179b/01, 179b/05, 179b/07, 179b/08, 183a/16, 183a/25, 183b/04, 183b/05, 185a/17, 185b/10, 186b/16, 186b/18, 186b/23, 186b/24, 187a/14, 187b/17, 189a/23, 189b/11, 189b/13, 193b/25, 195a/20, 195b/01, 197a/10, 200a/12, 200a/13, 200a/22, 200b/04, 200b/11, 201a/06, 204a/15, 204a/22, 204a/25, 204b/02, 204b/17, 219b/02, 220b/22, 221a/16, 221b/13, 221b/14, 221b/19, 222a/24, 222b/13, 223a/21, 224a/20, 224b/02, 228b/20, 230a/13, 231a/03, 237b/23, 243a/08, 244b/02, 245a/13, 245b/04, 245b/05, 245b/10, 245b/12, 245b/13, 245b/17, 245b/23, 249b/20, 254a/09, 254b/05, 255b/09, 257b/13, 263a/23, 263a/24, 265a/07, 265a/17, 265a/19, 265a/21, 265b/21, 265b/23, 265b/24, 266a/06, 266a/12, 266b/16, 267a/13, 267b/19, 267b/23, 268a/21, 268b/01, 268b/12, 270b/20, 272b/24, 273a/03, 273a/11, 274a/22, 274a/25, 283a/08, 286b/16, 286b/17, 287b/11, 288b/05, 288b/06, 289a/09, 289a/25, 289b/01, 289b/14, 290a/04, 290b/12, 290b/13, 290b/14, 290b/18, 291a/06, 293a/20, 294a/25, 294b/01, 294b/02, 294b/08, 294b/11, 294b/22, 296a/16, 296a/17, 296a/18, 299b/06, 299b/12, 303a/13, 303a/22, 303a/23, 303b/14, 307a/11, 307b/08, 308a/01, 308a/05, 308a/06, 308a/10, 308a/18, 308a/23, 309a/17, 309b/02, 309b/03, 309b/10, 310a/17, 310a/23, 310b/01, 310b/02, 310b/19, 310b/21, 310b/22, 313b/03, 314b/08, 318b/09, 319a/05, 319a/06, 319a/07, 319a/16, 319a/19, 319a/21, 319a/25, 319b/01, 319b/03, 322b/20, 322b/24, 323a/02, 323a/03, 323a/08,

324a/23, 324b/01, 324b/07, 325b/05, 325b/14, 325b/17, 325b/18, 325b/19, 326a/12

n.+ de 053a/19, 055a/15, 091a/19, 114a/03, 127a/18, 129b/16, 132b/01, 170b/18, 172a/03, 179b/18, 187a/10, 223b/23, 243a/08, 273a/11, 285b/06, 285b/10, 293a/21, 294b/01, 309b/03

ser-i n.+ de 003a/25

n.+ den 172a/07, 179b/06, 200b/13

n.+ ler 003a/21, 017b/17, 038a/14, 047a/17, 052a/25, 052b/12, 059b/17, 094b/14, 103b/18, 106b/01, 109a/10, 116b/05, 129b/03, 151b/22, 152a/01, 163b/04, 166b/15, 183a/02, 183a/05, 183a/09, 183a/14, 183a/17, 183a/22, 183a/24, 184b/21, 221a/14, 225b/22, 263b/25, 303b/18, 307b/07, 321b/18

n.+ lerde 103b/19

n.+ lere 141a/04

n.+ leri 052b/13, 103b/20, 183a/01

n.+ lerin 160a/25

n.+ m 109a/19, 127b/09, 176a/10, 290b/04, 319a/23

n.+ mi 237b/22, 291a/04

n.+ müz 189a/24

n.+ ŋ 107a/15, 306a/20

n.+ ni 124a/21

n.+ ŋi 296a/17

n.+ nüŋ 003b/09, 008b/03, 045b/19, 046a/11, 046b/03, 068b/04, 091a/11, 101a/17, 107a/19, 107b/13, 109a/11, 110a/15, 112b/18, 115b/11, 115b/20, 171b/25, 175b/07, 179a/21, 182a/23, 200a/13, 200b/01, 221b/20, 223a/15, 223b/23, 245a/22, 245b/09, 249b/10, 249b/21, 274b/07, 286b/17, 291a/07, 294b/02, 303a/13, 303b/06, 309a/21, 310b/19, 314a/18, 324b/17, 324b/23, 325b/15

n.+ si 003a/22, 091b/13, 193a/05, 238a/01, 288b/20, 299b/14, 307a/21, 314a/15

n.+ sin 025b/07, 046a/18, 115b/20, 158a/09, 158a/11, 176a/16, 230a/24, 255b/10, 270b/23, 289a/05, 295a/03, 300a/01, 310b/08, 310b/09, 310b/10, 310b/16, 313b/23, 319a/08, 319a/11, 322b/24

n.+ sinde 116a/05

n.+ sinden 187a/11, 222a/01, 307b/14

n.+ sine 046b/02, 046b/04, 091a/21, 110a/15, 113a/05, 124a/20, 127b/18, 129a/12, 130a/18, 160b/08, 160b/09, 200a/25, 223b/22, 245b/14, 264a/04, 289a/08, 294b/22,

299b/17, 303a/25, 310b/16, 314a/17, 324b/16

n.+ sini 046b/13, 109a/11, 110a/12, 114a/02, 114a/06, 118a/18, 132b/04, 189b/01, 189b/16, 200a/23, 230b/02, 231a/12, 257b/18, 264a/09, 266a/13, 303b/07, 303b/09, 308a/20

n.+ sinüŋ 299b/18

n.+ siyle 310b/06

n.+ ye 027a/07, 068a/22, 068b/04, 068b/13, 107b/17, 114a/03, 116a/10, 118a/14, 124a/21, 127a/19, 153a/07, 170b/18, 172a/07, 172a/13, 179b/06, 185b/02, 187a/12, 221b/20, 263b/03, 289b/14, 313a/16, 325b/25

n.+ yi 007b/10, 008b/22, 039a/01, 041b/16, 046a/05, 046a/15, 046a/19, 046a/20, 046b/04, 046b/05, 046b/07, 046b/14, 053a/18, 053a/21, 053b/04, 068a/22, 068a/23, 068b/13, 068b/14, 091b/12, 091b/13, 091b/14, 091b/18, 091b/21, 091b/22, 101a/20, 107a/25, 107b/01, 107b/02, 107b/07, 110a/05, 110a/12, 113a/13, 113b/07, 114a/07, 115b/19, 116a/04, 116a/11, 118a/13, 118a/14, 118a/18, 121b/18, 121b/20, 124a/13, 124a/14, 124a/19, 124b/12, 124b/13, 124b/18, 124b/19, 127a/20, 127a/24, 127a/25, 127b/05, 127b/10, 128a/01, 130a/17, 132b/02, 146a/20, 151b/23, 153a/05, 153a/06, 158a/10, 158a/19, 163b/04, 170b/14, 170b/20, 172a/16, 172a/17, 173a/10, 176a/16, 176a/17, 179b/05, 179b/20, 183a/11, 185b/03, 185b/18, 186b/22, 187a/08, 187a/09, 187a/10, 187a/21, 189a/25, 189b/16, 189b/17, 194a/06, 195b/17, 200a/23, 200a/24, 200b/12, 201a/09, 204a/20, 204a/23, 205a/17, 205a/18, 205a/20, 219b/03, 221b/15, 221b/18, 221b/19, 222b/15, 223a/25, 223b/01, 223b/06, 223b/07, 224a/01, 225b/12, 230a/22, 230a/23, 231a/13, 237b/25, 244b/02, 245b/06, 245b/19, 253a/21, 257b/13, 263b/16, 265a/21, 265b/25, 266a/14, 267b/19, 268b/10, 270b/22, 273a/03, 273a/19, 273a/20, 274b/02, 274b/03, 286b/19, 288b/08, 288b/18, 289a/08, 289b/01, 289b/15, 290b/05, 291a/06, 294b/12, 294b/16, 294b/18, 295a/03, 295a/04, 295a/05, 295a/06, 299b/13, 299b/14, 303a/12, 303b/07, 308a/06, 308a/08, 308a/09, 308a/17, 309a/22, 309b/04, 309b/11, 310a/24, 310b/02, 310b/05, 310b/06, 310b/23, 313a/24, 313b/04, 313b/05, 313b/23, 314b/13, 314b/23, 319a/22, 319a/23, 319a/24, 319b/01, 319b/02, 319b/05, 322b/23, 323a/02, 324b/06, 324b/07, 324b/12, 324b/14, 324b/25, 325a/01, 326a/14

n.+ yile 263a/25, 268b/04

n.+ yle 133a/07, 225b/10, 299b/24, 314a/20

nāmudār *bk. nām-dār* -1-

ķayṣer-i n. 040b/20

nāmuhvāst Metinde adı geçen bir cadı -3-

n. 048b/25, 049a/02

n.+ dur 048b/25

nāmūs <Ar. Şan, şeref -12-

n. 064b/17, 064b/18, 087a/10, 234a/24

nām ve n. cengine durdılar 128a/21

n.+ ı 220b/25

n.+ ıla 055b/03

n.+ ın 211a/23, 213b/22, 248b/23

n.+ ından 107b/22

n.+ um 080a/06

nan <Far. *(nān)* Ekmek -1-

n. ol- Rızık olmak 145a/25

nār¹ <Ar. Ateş -3-

n.-ı sūzān 078b/08

n. ol- Kızarmak 102a/04

nār² <Far. Nar meyvesi -1-

n. 166b/01

nār-dāne <Far. Nar tanesi -1-

n. 031a/09

naʿra <Ar. Haykırış, bağırma -38-

n. 171b/02

n.+ lar 067b/12

n.+ ları 049b/25

n.+ ların 174b/14

n.+ mdan 277a/13

n.+ sın 080b/01

n.+ sına 306b/07

n.+ sında 234b/24

n.+ sından 058b/20, 096a/24, 097a/25, 136a/05, 166a/03, 171a/24, 187b/05, 264b/21, 296a/04

n. ur- Bağırmak, haykırmak 051b/02, 059a/15, 134b/24, 220a/07, 037a/10,

059a/21, 062b/25, 166a/02, 261b/16, 302b/17, 096a/18, 047b/18, 048a/07, 051a/08, 054b/16, 061a/12, 066b/12, 260b/23, 282a/01, 311a/23, 049a/18

naʿralu Naralı -1-

n. 099b/10

naṣaybīn Metinde adı geçen bir şehir -5-

n. 153a/17, 153a/19, 153b/02, 153b/04

naṣāyiḥ <Ar. Öğüt, nasihat -2-

n. 249b/09

n.+ den 054a/24

naṣḥ <Ar. *(nuṣḥ)* Nasihat -1-

n.+ ıla 074a/07

naṣīb <Ar. Pay, hisse, nasip -61-

n. 155b/16, 163a/15, 198a/09

n.+ dür 163a/15

n.+ i 006a/18, 095b/07, 112a/24, 113b/18, 143b/13, 146b/20, 175b/11, 210b/06, 213a/12, 216b/15, 217b/19, 286b/03, 294b/03

n.+ imüz 108b/02, 129b/14

n.+ inden 242a/21

n.+ ine 241b/14

n.+ üm 028b/04, 040a/04, 089a/16, 206a/04

n.+ ümüz 006a/13, 031a/22, 089b/24, 125b/23, 129b/16, 189b/08, 216a/16

n.+ üŋe 147a/09

n.+ üŋüz 176a/22

n. ėt- Nasip etmek 098b/01, 184a/09, 195b/02, 270a/25, 278b/16, 293a/17, 303a/14

n. eyle- Nasip etmek 275b/03

n. ol- Nasip olmak 025b/04, 068b/06, 113a/08, 113a/16, 122b/03, 125b/09, 131a/23, 138b/24, 140a/23, 154b/08, 154b/17, 155a/17, 155a/23, 162a/05, 224a/24, 271b/12, 275b/09, 276b/05, 314a/21

naṣīḥat <Ar. Nasihat, öğüt -163-

n. 076a/25, 091a/03, 101b/14, 114b/10, 135a/07, 135b/03, 144a/04, 162a/09, 175b/06, 212b/22, 227a/07, 245b/09, 280a/21, 289b/24, 291b/04, 317a/06

n.+ a 074a/06

n.+ da 102b/07

n.+ dan 031a/23, 210b/22

n.+ dur 079a/01, 114b/21, 280a/20, 320b/22

n.+ ı 103b/16, 114b/04, 114b/06, 134a/06

n.+ ıdı 044b/14

n.+ ın 030b/02, 061a/25, 062a/22, 105b/02

n.+ ına 212b/24

n.+ ını 032b/19, 081b/03, 090b/19, 188a/10, 205b/15

n.+ ıyla 028a/09, 147a/22

n.+ la 074a/06

n.+ lar 226a/21, 226a/22, 236b/19, 249b/20, 266b/05, 289a/09, 291b/05

n.+ lardan 210b/21

n.+ ları 089b/22, 154b/16, 210a/18, 250a/10, 250a/20

n.+ ların 250a/08

n.+ larını 112a/21, 252b/11

n.+ larum 074a/04, 144a/10

n.+ larumı 252b/08

n.+ um 045a/17, 108b/02, 144a/12, 252a/15

n.+ uma 173a/02

n.+ umdan 028a/10

n.+ umı 024a/14, 044b/18, 244b/04, 259a/16

n.+ umuz 147a/14

n.+ umuzı 234b/17, 235a/25

n.+ uŋ 074a/05, 281a/22, 291b/03

n. bil- Nasihat saymak 145a/06

n. ėt- Öğüt vermek 014a/24, 050a/14, 054a/15, 061a/25, 071b/23, 081a/13, 081a/15, 089a/01, 089b/14, 097b/22, 103b/08, 114b/11, 132b/06, 138a/13, 143a/20, 145b/17, 158a/12, 170a/09, 187a/14 201a/15, 205a/07, 210a/15, 213b/22, 226a/18, 280a/16, 295a/09, 300a/15, 3048a/18, 309b/14, 310a/2

n. eyle- Öğüt vermek 022b/21 032b/23, 191b/03, 204b/21, 210a/08, 249b/19, 291b/03, 291b/06, 291b/13, 291b/16, 291b/18, 293a/22, 294b/12

n. dut- Nasihata uymak 234a/22

n. ṭut- Nasihata uymak 030a/06, 045a/18, 046a/07, 072b/01, 104a/06, 119b/19, 143a/11, 144b/04, 154b/08, 181a/18

n. ḳıl- Nasihat etmek, öğüt vermek 025b/20 045a/01, 101b/18, 104b/13, 120b/18, 144b/04, 146b/24, 147a/10, 186a/23, 186b/03, 186b/19, 203a/14, 210a/07, 214b/22, 216a/06, 234b/19, 236a/19, 243a/12, 244b/02, 272b/02, 282b/12, 291b/21, 304a/13, 310a/14, 310b/03, 317b/06, 327a/14

n. vėr- Öğüt vermek 002a/20, 023b/25, 027b/01

nāṣiḥ <Ar. Nasihat -1-

n. 081a/19

naṣīḥat-gūne <Ar.+Far. Nasihat tarzında -1-

n.+ 076b/01

naṣīḥat-nāme <Ar.+Far. Nasihat kitabı -1-

n.+ sine 245a/07

naṣr Metinde adı geçen bir İran şahı -2-

n. 239a/04, 239a/05

naṣr / naṣr-ı ḳubeynīye Metinde adı geçen ve Mekke'nin reisi olan bir Arap beyi -8-

n. 117b/06, 117b/07, 117b/08,

n.-ı ḳubeynīye 117b/04

n.+ a 117b/14

n.+ dan 117b/11

n.+ ı 117b/12

n.+ uŋ 117b/05

naṣrīn (?) -1-

n. 031a/23

nāşī <Ar. Yabancı, el -2-

n.+ lere 180a/19

n.+ ye 193b/19

naṭʿ <Ar. Satranç tahtası -11-

n. 229a/21, 229b/13, 237a/19

n.+ a 229a/12

n.+ ı 229b/12

n.+ ıla 228b/22

n.+ ını 228b/21, 229b/06, 229b/11

n.+ uŋ 229a/17, 237a/24

naṭıḥ <Ar. Sıkıntı, keder -1-

n.+ ı 083b/09

nāy <Far. Üflemeli bir çalgı, ney -8-

n. 008a/11, 018b/11, 021a/16, 031a/10, 036a/09, 042a/23

n.+ ı 042b/25

n.+ lar 224b/10

nāyib <Ar. *(nā'ib)* Vekil -1-

n.+ ler 183a/12

nāyim <Ar. *(nā'im).* Satıh, yüzey -1-

n. 124a/17

nāz <Far. Cilve, işve -20-

n. 031a/02, 050b/25, 122a/07, 132a/21, 179a/15, 209b/01

ʿizz ü n. göre 002a/15

n.+ ı 267a/25

n.+ ıla 035a/14, 062b/14, 123b/24, 147a/23, 190a/20, 203b/14, 224a/03

n.+ la 002a/14

n.+ uŋda 040b/12, 155b/23

n. ėt- Naz etmek 021a/06, 296b/17

naẓar <Ar. Bakma, nakış -148-

n. 208b/13, 269a/10, 271b/23

n.+ da 151b/07

n.+ ı 113b/15, 154b/06, 260a/06

n.+ ın 035a/22

n.+ ına 035b/02, 177b/17

n.+ lar 149a/20

n.+ uŋ 250a/14

n. ėt- Bakmak 010b/04, 023a/25, 044b/19, 058b/16, 065a/02, 070a/01, 075a/16, 075b/10, 086a/03, 087a/04, 091b/01, 097b/14, 100a/07, 100b/08, 103a/18, 105b/01, 119a/03, 119a/04, 140b/11, 147b/09, 148b/23, 149a/19, 166a/11, 169a/13, 187b/24, 196b/02, 204a/07, 214b/03, 215a/04, 224b/13, 226b/02, 239a/08, 239a/12, 240b/14

n. eyle- Bakmak 002b/03, 002b/17, 015b/17, 021b/21, 026a/09, 030b/01, 039a/09, 041a/14 055b/19, 073b/16, 108a/19, 146a/16, 187b/11, 209b/05, 234a/04, 234a/15, 261b/12, 295a/21, 301a/23

n. ḳıl- Bakmak 031a/01, 033b/11, 047b/03, 055b/06, 070a/03, 072b/21, 105a/05,

110b/21, 114a/12, 122a/13, 126b/13, 132a/04, 133b/01, 134a/19, 137a/09, 137a/10, 137b/03, 140b/15, 141a/10, 141a/12, 141a/15, 141a/17, 142b/10 148b/24, 156a/02, 156a/03, 156a/22, 159a/09, 162b/07, 163b/21, 164a/12, 173b/03, 174b/18, 175b/13, 196b/14, 200b/04, 208a/06, 208a/14, 208a/21, 217b/15, 218a/02, 225b/20, 226a/04, 229a/12, 230b/20, 233b/04, 234a/08, 235b/23, 236a/07, 237b/10, 237b/17, 238b/07, 240b/09, 240b/16, 245a/07, 246b/13, 248b/01, 251b/04, 260b/03, 261a/18, 262b/07, 264a/22, 268a/15, 269a/14, 269b/15, 270b/07, 274b/07, 276b/06, 282a/04, 283b/10, 289b/16, 289b/21, 290a/23, 294a/03, 295a/19, 295b/03, 311a/06, 313a/12, 313a/13, 317a/20, 317a/24

n. ṣal- Bakmak 208a/17

n. ur- Bakmak 129b/09

naẓarlu Bakışlı -1-

n. 107b/13

nār-asitān <Ar.+Far. Cehennem -1-

n. 031a/02

nāzenīn <Far. Narin, ince yapılı -5-

n. 020a/02, 020a/05, 049a/22, 284a/09

n.+ i 002b/10

nāẓır <Ar. Bakan, gözleyen -7-

n. 108b/04, 149a/06, 182b/25

n.+ ına 183a/23

n. ol- Gözetlemek 142b/13, 142b/25, 195a/21

naẓīr <Far. Benzer, eş -21-

n.+ i 036a/11, 047b/02, 075a/10, 078a/23, 085a/07, 090a/12, 102b/16, 113b/24, 133a/12, 138b/02, 153a/03, 153b/23, 154a/03, 173a/24, 188b/06, 208a/02, 222a/14, 223a/09, 238a/06, 248a/10

n.+ üŋ 220b/16

nāzlan- Nazlanmak -1-

n.- ma 079b/07

naẓm <Ar. Şiir, manzume -21-

n. 051b/22, 100b/03, 101a/24, 102a/19, 111b/16, 112b/23, 115b/12, 116a/23, 120b/21, 121b/04, 122a/04, 124b/14, 127b/07, 128a/21, 142b/04, 163b/13, 168a/22, 171a/13, 171b/03

n.+ ıdur 247b/19

n.+ a getür- Manzume haline getirmek 248a/03

nāzük <Far. Güzel, zarif -17-

n. 017a/21, 050b/25, 051b/18, 056b/13, 062a/24, 062b/10, 112a/07, 128b/19, 136b/11, 149b/10, 165b/24, 167a/17, 167b/03, 184a/01, 229a/01, 318b/06

n. ol- Nazik olmak 177a/02

nāzüklik İncelik, naziklik -7-

n. 327b/09

n.+ ile 257b/16, 286a/15

n.+ ine 166a/11, 292a/08

n.+ le 120b/06, 148b/06

nāzüklük *bk. nāzüklik* -4-

n.+ ile 177b/01, 188b/07, 268b/08

n.+ le 310a/19

ne 1. Soru zamiri 2. Kim 3. Hangi 4. Nasıl 5. Niçin 6. Bağlaç -2563-

n. 001b/05, 002a/17, 002a/22, 002b/16, 003a/01, 003a/18, 003a/24, 003a/25, 004a/10, 004b/21, 005a/09, 005a/14, 005a/20, 005a/22, 005a/25, 005b/05, 005b/10, 005b/18, 006a/04, 006a/08, 006a/19, 006a/22, 006b/04, 006b/11, 006b/13, 007a/07, 007a/14, 007a/22, 007a/23, 007a/25, 007b/13, 007b/14, 007b/24, 008a/04, 008b/19, 009a/05, 009a/06, 009a/19, 010a/17, 010b/07, 011a/04, 011a/10, 011a/11, 011b/09, 011b/14, 012a/11, 012a/12, 012a/16, 012a/23, 012b/12, 012b/22, 013a/11, 013a/14, 013a/15, 013b/11, 013b/19, 013b/20, 013b/21, 013b/22, 014a/08, 014a/12, 014a/17, 014a/19, 014a/23, 014b/13, 015a/18, 015a/20, 015b/15, 016a/08, 017a/17, 017a/19, 017a/23, 017b/02, 017b/20, 018a/20, 018a/21, 018b/03, 018b/09, 019a/05, 019a/13, 019a/20, 019b/05, 019b/06, 019b/07, 019b/11, 019b/12, 020a/02, 020a/05, 020a/06, 020a/07, 020b/11, 021a/06, 021a/08, 021a/12, 021a/13, 021a/14, 021a/21, 021b/12, 021b/13, 021b/15, 021b/18, 021b/20, 021b/23, 022a/04, 022a/06, 022a/07, 022a/12, 022a/14, 022a/19, 022a/25, 022b/03, 022b/09, 022b/17, 023a/02, 023a/09, 023a/15, 023a/19, 023a/25, 023b/07, 023b/16, 023b/24, 024a/01, 024a/10, 024a/11, 024a/15, 024b/09, 024b/10, 024b/14, 024b/15, 025a/04, 025a/15, 025a/25, 025b/09, 025b/11, 025b/15, 025b/17, 025b/23, 026a/01, 026a/02, 026a/14, 026a/15, 026a/16, 026a/22, 026b/02, 026b/09, 026b/10, 026b/13, 026b/25, 027a/09, 027b/15, 028b/15, 029a/13, 029a/19, 029b/13, 029b/19, 029b/23, 030a/18, 030a/20, 030a/22, 030b/03, 030b/05,

030b/11, 030b/12, 030b/13, 030b/25, 031a/03, 032a/01, 032a/02, 032b/03, 032b/21, 032b/24, 032b/25, 033a/03, 033a/07, 033a/08, 033a/22, 033a/24, 033b/05, 033b/12, 033b/14, 033b/21, 034a/10, 034a/11, 034a/12, 034a/13, 034a/24, 034b/15, 035a/04, 035a/11, 035b/01, 035b/08, 035b/18, 035b/21, 036a/06, 036b/10, 036b/12, 037b/04, 037b/24, 038a/12, 038a/17, 038a/25, 038b/03, 038b/04, 038b/09, 038b/11, 039b/05, 040a/17, 040a/24, 040a/25, 040b/23, 041a/15, 041a/17, 041b/06, 041b/20, 042a/03, 042a/04, 042a/08, 043a/07, 043b/03, 044a/08, 044a/10, 044a/17, 044b/01, 044b/18, 044b/20, 044b/25, 045a/04, 045a/14, 046a/17, 046a/20, 046a/23, 046b/14, 047a/01, 047a/11, 047a/14, 047b/09, 048a/15, 048b/15, 049a/19, 050a/01, 050a/06, 050a/09, 051a/04, 052a/09, 052b/06, 053a/05, 053a/10, 053a/13, 053b/08, 053b/12, 053b/18, 054b/14, 055a/06, 055a/08, 055a/14, 055a/18, 055a/20, 055b/21, 056a/01, 056a/14, 056a/15, 056a/16, 056b/06, 056b/11, 057a/20, 057a/22, 057a/23, 057b/11, 057b/23, 058a/06, 058a/13, 058a/14, 058a/17, 058a/21, 058a/22, 058b/03, 058b/17, 059a/08, 059a/21, 059b/07, 059b/15, 060a/06, 060b/07, 060b/11, 060b/12, 061a/04, 061a/06, 061a/16, 061b/14, 061b/24, 062a/09, 062a/13, 062b/05, 063a/02, 063a/08, 063a/16, 063b/04, 063b/05, 063b/14, 063b/18, 063b/22, 064a/20, 064b/09, 064b/14, 065a/05, 065a/07, 065a/21, 065b/18, 066a/10, 066a/20, 066b/05, 066b/06, 066b/17, 067a/13, 067a/24, 067a/25, 067b/10, 068a/05, 068b/03, 069a/24, 069b/05, 069b/21, 070a/05, 070a/08, 070a/09, 070a/12, 070a/15, 070a/20, 070b/01, 070b/07, 070b/09, 070b/20, 071a/25, 071b/01, 071b/12, 072a/04, 072a/11, 072a/16, 072a/21, 072b/14, 073a/12, 073b/05, 073b/15, 074a/16, 074a/19, 074b/12, 074b/24, 075a/01, 075a/05, 075a/06, 075a/12, 075a/25, 075b/09, 075b/18, 076a/24, 076b/01, 076b/19, 076b/23, 077a/06, 077a/14, 077a/18, 077a/25, 077b/12, 078a/03, 078a/04, 078a/16, 078a/17, 078b/11, 078b/16, 078b/17, 079a/02, 079a/07, 079a/17, 079b/11, 080a/02, 080a/06, 080a/11, 080a/20, 080b/01, 080b/06, 080b/12, 080b/15, 081a/07, 081b/02, 081b/03, 081b/07, 081b/09, 082a/07, 082a/10, 082a/18, 082a/19, 082b/04, 082b/13, 082b/17, 082b/23, 083a/01, 083a/02, 083a/22, 083a/24, 083b/11, 083b/17, 084a/09, 084a/18, 084a/21, 084b/20, 084b/21, 085a/09, 085a/12, 085a/14, 085a/19, 085b/06, 085b/11, 085b/13, 085b/14, 085b/19, 086a/06, 086a/18, 086a/19, 086a/20, 086a/25, 086b/03, 086b/08, 086b/09, 086b/14, 086b/23, 087a/25, 087b/06, 087b/09, 088a/05, 088a/06, 088a/07, 088a/19, 088a/20, 089a/20, 089b/01, 089b/08, 089b/09, 089b/18, 089b/22, 090a/08, 090a/11, 090a/20, 090b/06, 090b/24, 091a/01, 091a/04, 091a/12, 091a/19, 091a/20, 091b/02, 092a/22, 092a/25, 092b/07, 092b/22, 093a/03, 093a/06, 093a/08, 093a/11,

152a/13, 152a/14, 152a/15, 152a/16, 152a/23, 153a/15, 153a/19, 153a/20, 153b/09, 153b/10, 153b/17, 154a/04, 154b/09, 154b/19, 155b/15, 155b/18, 155b/25, 156a/07, 156a/08, 156a/12, 156a/25, 156b/07, 156b/21, 156b/24, 157b/16, 158a/07, 158a/15, 158b/09, 159a/03, 159a/09, 159a/10, 159a/13, 159b/15, 159b/18, 160a/12, 160a/24, 160b/07, 160b/25, 161a/01, 161b/04, 162a/06, 162a/10, 162a/19, 162b/03, 164a/10, 164a/13, 164a/18, 164b/08, 165a/08, 165a/13, 165b/17, 165b/19, 166b/16, 167a/24, 167b/22, 167b/24, 168a/07, 168a/11, 168a/22, 169a/07, 169a/16, 169a/23, 169b/13, 169b/24, 169b/25, 170a/05, 170a/16, 170b/10, 170b/14, 170b/22, 170b/23, 171a/11, 171b/02, 171b/16, 171b/25, 172a/06, 172a/14, 172a/18, 172a/19, 172a/24, 172a/25, 172b/04, 172b/09, 172b/10, 173a/22, 173a/23, 173b/07, 173b/12, 173b/21, 173b/23, 173b/24, 174a/10, 174a/17, 174a/19, 174a/20, 174a/25, 174b/24, 175b/05, 176a/12, 176a/22, 176b/05, 176b/18, 177a/05, 177a/24, 177b/06, 177b/09, 177b/10, 177b/13, 178b/01, 178b/21, 178b/23, 179a/03, 179a/10, 179a/12, 179b/07, 180a/17, 180a/24, 180b/03, 180b/04, 180b/11, 180b/19, 181b/03, 182b/05, 182b/10, 182b/16, 182b/23, 182b/26, 183a/02, 183a/15, 183a/24, 183b/18, 183b/20, 184a/09, 185a/19, 185b/12, 185b/16, 185b/21, 186a/09, 187a/16, 187b/20, 187b/21, 187b/22, 188a/01, 188a/02, 188a/03, 188a/13, 188a/14, 188a/15, 188a/17, 188a/18, 188b/06, 188b/13, 189a/02, 189a/03, 189a/10, 189a/13, 189a/19, 189b/04, 189b/17, 189b/18, 189b/19, 189b/20, 189b/23, 190a/05, 190a/08, 190a/22, 191a/06, 191a/14, 191a/18, 192a/07, 192a/08, 192a/10, 192a/16, 192b/03, 192b/04, 192b/06, 192b/09, 192b/23, 192b/24, 193a/07, 193a/08, 193a/19, 193a/22, 193b/05, 193b/08, 193b/12, 193b/13, 193b/17, 193b/23, 194a/01, 194a/10, 194b/04, 194b/05, 194b/25, 195a/01, 195a/03, 195a/07, 195a/08, 195a/22, 195a/23, 195b/17, 195b/22, 196a/01, 197a/21, 198a/06, 198a/17, 198a/18, 198a/21, 198b/08, 198b/16, 198b/22, 199b/15, 199b/16, 199b/19, 200a/04, 200a/12, 200a/19, 200a/25, 201a/07, 201a/08, 201a/12, 201b/15, 202a/06, 202a/19, 203a/07, 203a/13, 203a/20, 203b/06, 203b/24, 204a/12, 204a/14, 204b/02, 204b/12, 205a/10, 205a/11, 205a/15, 205a/18, 205a/20, 205b/06, 205b/11, 205b/12, 205b/17, 206a/08, 206a/15, 206a/25, 206b/11, 206b/15, 207a/02, 207a/24, 207a/25, 207b/23, 207b/24, 208b/01, 208b/06, 208b/15, 208b/25, 209a/01, 209a/07, 209a/11, 209a/12, 209a/21, 209a/22, 209a/24, 209b/11, 209b/20, 209b/22, 210a/02, 210a/03, 210a/06, 210a/07, 211a/14, 211a/19, 211a/23, 211a/24, 211b/04, 211b/06, 211b/07, 211b/09, 211b/11, 211b/14, 211b/15, 211b/17, 211b/21, 212a/02, 212a/12, 212b/01, 212b/02, 212b/18, 213a/02, 213a/03, 213a/21, 213b/18, 214a/19, 214b/05, 215a/06, 215a/07,

215a/08, 215a/09, 215a/19, 215a/21, 215a/23, 215b/20, 216a/06, 216a/07, 216b/07, 216b/08, 216b/10, 216b/13, 216b/25, 217a/02, 217a/06, 217b/04, 217b/14, 217b/16, 218a/16, 218b/05, 218b/11, 218b/16, 218b/22, 219a/06, 219a/10, 219a/17, 219a/19, 219a/25, 219b/12, 219b/25, 220b/06, 220b/17, 220b/18, 220b/24, 221a/05, 221a/08, 221a/09, 221a/22, 221b/07, 222a/04, 222b/18, 222b/19, 223a/07, 223a/13, 223a/18, 223b/23, 224a/21, 225a/04, 225a/06, 225a/07, 225a/10, 225a/13, 225b/06, 226a/16, 226b/03, 226b/04, 227a/18, 227a/21, 227b/01, 227b/10, 227b/13, 227b/15, 227b/20, 227b/21, 227b/24, 228a/01, 228a/07, 228a/19, 228a/20, 228b/05, 228b/09, 228b/25, 229a/01, 229a/07, 229a/18, 229a/19, 229a/21, 229a/25, 229b/02, 229b/03, 229b/20, 229b/21, 230a/15, 230a/16, 230a/17, 230b/01, 230b/04, 230b/06, 230b/10, 230b/11, 230b/19, 231a/04, 231a/05, 231a/09, 231a/12, 231a/17, 231b/01, 232b/06, 232b/08, 232b/13, 232b/14, 232b/15, 233a/01, 233b/07, 233b/11, 233b/15, 233b/16, 233b/18, 234a/01, 234a/05, 234a/07, 234a/09, 234a/24, 235a/23, 235b/04, 235b/06, 235b/07, 235b/08, 235b/25, 236a/02, 236a/06, 236a/09, 236a/15, 236a/19, 236b/14, 236b/15, 236b/23, 236b/25, 237a/05, 237a/09, 237a/10, 237a/13, 237a/18, 237b/07, 238a/01, 238a/05, 238a/08, 238a/11, 238b/07, 238b/08, 238b/09, 238b/18, 238b/25, 239a/24, 239b/01, 239b/17, 239b/22, 239b/24, 240a/03, 240a/06, 240a/08, 240a/09, 240a/22, 240b/01, 240b/02, 240b/03, 240b/07, 240b/08, 240b/09, 240b/12, 240b/24, 241a/05, 241a/15, 241a/22, 241b/03, 241b/18, 241b/19, 242a/14, 242a/15, 242a/22, 242a/24, 242b/03, 242b/06, 242b/08, 242b/09, 242b/14, 243a/07, 243a/14, 243a/20, 243a/21, 243b/13, 244a/12, 244a/14, 244b/08, 245b/01, 245b/04, 245b/16, 246a/01, 246a/23, 246b/06, 246b/08, 246b/19, 246b/20, 246b/22, 247a/11, 247a/12, 247a/18, 247a/20, 247a/23, 247b/07, 247b/08, 247b/09, 247b/24, 248a/02, 248a/07, 248a/12, 248b/07, 248b/08, 248b/17, 248b/18, 249a/07, 249a/09, 249a/10, 249a/11, 249a/14, 250a/12, 250a/20, 250a/23, 250b/19, 251a/05, 251a/11, 251a/15, 251a/17, 251a/22, 251b/08, 251b/18, 251b/19, 251b/22, 251b/25, 252a/03, 252a/04, 252a/11, 252a/16, 252a/20, 252b/06, 252b/11, 252b/18, 252b/21, 252b/24, 253a/17, 253b/01, 253b/03, 253b/13, 253b/17, 254a/12, 254a/13, 254a/21, 254b/01, 254b/06, 254b/14, 255a/02, 255a/13, 255b/17, 255b/22, 255b/23, 256a/08, 256a/12, 256a/22, 256a/23, 256a/25, 256b/05, 256b/07, 256b/11, 256b/12, 256b/21, 257a/06, 257a/15, 257a/22, 257b/01, 257b/03, 257b/07, 257b/12, 257b/17, 257b/24, 258a/06, 258a/08, 258a/09, 258a/10, 258a/17, 258a/19, 258a/23, 258b/06, 258b/07, 258b/20, 259b/01, 259b/19, 259b/25, 260a/02, 260a/03, 260a/08, 260a/12, 260a/14, 260a/15, 260a/17, 260b/11,

168a/23, 173a/22, 188b/18, 200b/06, 211b/07, 211b/12, 213a/11, 216a/13, 232a/02, 233a/01, 234a/04, 258b/15, 260b/11, 263a/18, 263b/14, 269a/07, 277b/07, 287b/22, 288a/01, 294a/13, 313a/12, 325b/04

n.+ yi 087b/13, 217a/22

n.+ yidi 093a/02, 282b/24

n.+ yile 095a/16

n.+ yise 104b/21, 164b/12, 164b/13, 169b/09, 194b/16, 214a/05, 228b/15, 263b/18, 287b/25

n.+ yse 016a/06, 052a/24, 098b/10, 102b/15, 109b/23, 119b/23, 162a/13, 164a/01, 166b/20, 169b/12, 172b/24, 176a/07, 181b/02, 181b/17, 183a/13, 187b/13, 193a/03, 194a/14, 197a/22, 205a/18, 218a/20, 222b/15, 293a/23, 306a/22, 308a/09

n.+ yledür 227b/10

n.+ ymiş 095a/14

n. ḳıl- Ne kılmak 261b/12, 284a/21

n. ol- Ne olmak 012b/22, 022a/08, 029a/07, 029b/19, 034a/22, 035b/03, 036b/05, 037b/17, 039a/25, 049b/03, 050a/10, 051b/17, 052a/08, 058a/05, 061b/09, 067b/16, 070a/02, 070a/04, 070a/06, 074b/18, 075a/05, 080a/07, 080b/20, 082b/14, 086a/15, 086b/07, 086b/20, 088b/15, 088b/15, 090b/15, 093b/09, 094a/01, 094a/20, 097a/07, 098a/04, 106a/06, 111b/14, 119a/24, 127b/23, 128b/07, 129a/03, 130b/15, 137a/22, 138b/22, 141a/10, 141a/17, 153a/07, 175a/06, 188b/18, 194a/08, 195b/25, 204a/22, 208a/08, 211a/09, 213b/04, 218a/04, 218a/24, 218b/05, 220a/01, 235b/07, 236b/07, 247a/25, 251a/18, 251b/13, 253a/01, 253a/15, 257a/13, 258b/07, 267a/09, 270a/15, 272b/13 273a/22, 274a/15, 274b/12, 277a/18, 277a/22, 278b/15, 280a/23, 281b/22, 294a/01, 299b/06, 300b/02, 302b/03, 303a/11, 307b/08, 310a/12, 310a/17, 313a/12, 313b/03, 314a/09, 316a/01, 316a/01, 319b/25, 320a/24, 321b/11, 326b/17, 327a/04, 327a/18

ne... ne... <Far. Cümle içinde birden fazla unsuru inkar etmek ya da birleştirmek için kullanılan bağlaç -4-

n. 018b/20, 019b/06, 019b/07, 228a/19

nebāh <Ar. Şan, şeref -1-

n. olıcı- Şan şeref verici 004a/25

neberd <Far. Savaş -10-

n. 024b/24, 028a/01, 042a/21, 064a/05

neng ü n. 027a/14

n.+ e 066b/13

n. ėde 004a/13

neng ü n.+ ile 041a/04

n.+ le 026b/02

n.+ üŋ 023a/17

nebī <Ar. Peygamber -4-

n. 189b/24, 280a/15, 300a/05

zerdhuşt-ı n. 082a/14

necāt <Ar. Kurtulma, kurtuluş -3-

n. 092b/11, 094b/12

n. bul- Kurtulmak 057a/08

nece *bk. nice* -23-

n. 003b/23, 015a/15, 030a/05, 031a/05, 031a/14, 031b/15, 033a/06, 033a/13, 033a/16, 033a/22, 033b/17, 034a/22, 034b/02, 036a/22, 036b/05, 037b/08, 038a/01, 038b/17, 038b/19, 038b/23, 039a/02

n.+ ŋiz 120a/18

n.+ nüŋ 058b/25

necisī <Ar. Pis -1-

n. 051b/23

neçe *bk. niçe* -23-

n. 041b/20, 042b/25, 054b/15, 054b/21, 057a/22, 059a/03, 059a/23, 060b/18, 061b/14, 071a/13, 073a/24, 073a/25, 119b/02, 140a/02, 149a/07, 150a/17, 169b/22, 172a/07, 226a/08

n.+ ler 059a/02, 059a/03

n.+ leri 130b/25

n.+ ye 164b/02

neçeme Ne kadar, her ne kadar -1-

n. 278b/01

nedāmet <Ar. Pişmanlık -1-

n. ol- Pişmanlık duymak 089b/18

nedāmetlik Pişmanlık -1-

n. 034a/19

neden Niçin, ne sebepten -23-

n. 023b/04, 092b/21, 124b/21, 125a/03, 141b/17, 161a/15, 161b/03, 161b/04, 167b/12, 193a/20, 211a/22, 241b/20, 243b/01, 250b/19, 263b/07, 301a/10, 301a/19, 316a/03

n.+ dür 204a/01, 241b/05, 242a/12, 242a/16, 243b/15

nedīm <Ar. Arkadaş, dost -3-

n. 111a/19, 132b/22

n.+ ler 167a/10

nedīme <Ar. Kadın nedim -1-

n.+ ler 113a/22

nefes <Ar. Soluk, nefes -45-

n. 050b/02, 051b/16, 052b/24, 057a/18, 062b/05, 062b/13, 068b/01, 075b/24, 078b/25, 095b/08, 097b/25, 098a/21, 098a/22, 103a/09, 115b/04, 115b/06, 122a/15, 146b/19, 186b/21, 194b/01, 236a/05, 242b/03

n.+ de 097b/25, 098a/21

n.+ dür 098a/23

n.+ ile 302a/02, 302a/09, 302b/08, 302b/20

n.+ inden 077a/01, 103a/09, 178a/16

n.+ ini 147a/17

n.+ iyle 061b/10, 077a/01, 178a/15

n.+ ümüzi 025b/05

n.+ üŋi 052a/09

n. çek- Nefes almak 147b/01

n. ur- Nefes almak 051b/14, 061b/22, 069b/06, 146a/20, 236b/15

nefḫ <Ar. Üfleme -1-

n.-i ṣūr ur- “Sur”u üflemek 194a/20

nefīr <Ar. Boynuzdan yapılan boru -40-

n. 004a/02, 005b/09, 042a/10, 049a/04, 055a/25, 066b/02, 102a/18, 105b/17, 116b/24, 117b/01, 118a/19, 137b/04, 151b/08, 176a/01, 187b/04, 200a/07, 200b/16, 203a/24, 221a/13, 222a/08, 224b/09, 225a/24, 233a/25, 234b/11, 234b/23, 235b/16, 246a/08, 256a/19, 260a/20, 264b/19, 264b/21, 276b/20, 296a/11

n.+ ile 231a/10

n.+ ler 080b/02, 152b/04, 187a/22, 205a/25, 259a/04

nefīs <Ar. Çok beğenilen, nefis -10-

n. 035a/20, 043a/09, 065b/05, 065b/13, 128b/05, 143a/15, 176b/22, 198b/17, 215b/25, 301a/03

nefrīn <Ar. Lanetleme, ilenç -8-

n. 284a/09

n. ėt- Lanet okumak, beddua etmek 012a/21, 169a/03

n. ḳıl- Lanet okumak, beddua etmek 007b/20, 185b/12, 324b/12

n. ol- İlenilmiş olmak 271b/03

nefs <Ar. İnsanın bedeni arzuları -50-

n. 008a/05, 058a/07, 125b/16, 145a/07, 146b/05, 213b/19, 214a/07, 226b/18, 299a/12

n.-i rāzın 066b/20

n.+ e 299a/08

n.+ i 147a/06, 164a/09, 194b/07, 215b/21, 246a/02, 249b/01

n.+ imüz 198a/13

n.+ in 076a/24

n.+ ine 168a/24, 190a/04, 194b/02, 210b/11, 214b/19, 215b/17, 247b/19

n.+ ini 210b/11, 243a/15

n.+ inüŋ 175b/13, 215b/16

n.+ iyle 019b/06, 238a/03

n.+ lerinden 228b/02

n.+ üŋ 123b/19, 146a/09, 155a/21, 168b/15, 211b/06, 247b/20, 249b/15

n.+ üŋe 122a/13, 125b/17, 144a/14, 145a/05, 245a/03, 250a/15, 272b/01

n.+ üŋi 137a/05

nefslü Nefsli -2-

n. 150a/14, 248a/09

neft <Ar. Neft yağı -9-

n. 116b/12, 123b/08, 126b/01, 126a/24, 202a/13, 246a/14

n.+ ile 116b/14, 123b/06

n.+ lerine 116b/19

nehār <Ar. Gündüz -3-

leyl ü n. 112b/24, 114b/17112b/24, 114b/17

n.+ ısın 042a/15

neheng <Far. Timsah -27-

n. 004a/16, 004b/03, 004b/10, 007a/04, 010b/20, 015b/14, 024b/23, 042b/25, 074a/18, 076b/25, 086a/20, 123b/11, 258b/15

n.+ dür 157a/02

n.+ e 116a/08

n.+ i 039a/15

n.+ ler 010a/01, 126a/14, 220b/21, 265a/01, 326b/12

n.+ leri 024b/06, 126a/14, 126a/15

n.+ üŋ 016b/17, 040a/11

nehr <Ar. Irmak -1-

n.+ ine 125b/19

nehrevān Metinde adı geçen bir nehir -8-

n. 276b/22, 277a/05, 277a/15, 281b/01, 282a/22, 282a/24, 282b/14, 283a/01

nehrivān *bk. nehrevān* -1-

n. 276a/12

nejād *bk. nijād* -2-

dīv-n. 097a/18

türk-n. 247b/20

nekbet <Ar. 1.Talihsizlik 2. Bela, musibet -1-

n.+ inden 054a/13

neḳulā <Ar. Aktaranlar -1-

n.-yı suḫan 053a/02

nem <Far. Nem -1-

n. vėr- Islatmak 029a/03

nemrūd Metinde adı geçen bir hükümdar -2-

n. 057a/08, 089b/21

neng[1] <Far. 1. Ayıp, utanma 2. Şan, şöhret -10-

n. 023a/17, 028a/01, 035a/06, 064b/18, 124a/25

nām u n. 038a/17

n.+ i 039a/22

n. ėt- Utanmak 024b/06

n. ol- Utanmak 020a/03, 100b/24

neng[2] <Far. Savaş -2-

n. ü neberd 027a/14

n. ü neberdile 041a/04

ner <Far. Erkek *Ayrıca bk. nerre* -9-

n. 040a/02, 040a/08, 040b/17, 041a/02, 043a/22

n.+ e 036b/02

şīr-i n.+ dür 096b/21

şīr-i n.+ üŋ 036b/15

nerd <Far. Tavla oyunu -16-

n. 230a/02, 230a/19, 230b/11, 230b/20

n.+ i 230a/02, 230a/09, 230b/01, 230b/09

n.+ ile 230a/23, 230b/25

n.+ inüŋ 230a/04

n.+ le 313a/04

n.+ üŋ 230b/16, 231a/16

nerdubān <Far. Merdiven -6-

n. 158b/18

n.+ dan 158b/19, 158b/22, 158b/25, 159a/01

n.+ la 317b/20

nere *bk. nire* -10-

n. 052a/10

n.+ cegi 177b/04

n.+ de 080b/01, 256b/12

n.+ den 302a/01

n.+ sinde 229a/17

n.+ ye 034a/18, 052b/15, 055b/06, 297b/06

nerges *bk. Nergis* -1-

n.+ lerinden 315b/22

nergis <Far. 1. Nergis çiçeği 2. *Mec.* Güzelin gözü -8-

n. 036a/17, 150a/12, 173a/15, 315b/06

n.-i maḫmūre 302a/04

n.+ e 114a/13

n.+ i 102b/18

n.+ üŋ 137a/10

nerīmān 1. Rüstem'in atası, Zal'in dedesi, Sam'ın babası 2. Yiğit, kahraman -13-

n. 076b/03, 076b/19, 086a/10, 088a/17, 088a/25, 092a/15, 097b/16

ḳahramān-ı n. 052a/03

sām-ı n. 092b/02

n.+ dur 099b/11

n.+ ı 076b/18

n.+ lar 088b/12

nerm <Far. Yumuşak, latif, mülayim -6-

n. 008b/17, 110a/08, 144a/05

n. ėt- Birini yiğit bir kahramanken mülayim, sakin bir ruh haline getirmek 088b/12

n. ol- Yumuşak huylu olmak 019b/23, 124b/17

nerre Far. Erkek -9-

n. 078a/02, 088a/24, 116a/08, 124b/17, 174b/14, 174b/15, 264a/25, 290b/22, 306b/07

nerre-dīv <Far. Erkek şeytan -2-

n. 045b/01, 091a/25

nerre-ejder <Far. Erkek ejder -1-

n. 083b/11

nerre-şīr <Far. Erkek aslan -17-

n. 031a/09, 035b/18, 038a/15, 039b/14, 040a/13, 043b/14, 051a/08, 084b/16, 096a/18, 171a/22

n.+ dür 042a/16

n.+ e 007b/07, 026b/09, 037b/08

n.+ ile 258b/02

n.+ le 004b/19

n.+ üŋ 031b/06

nerrīmān *bk. nerīmān* -6-

n. 092a/12, 096b/11, 097a/10, 124b/17

sām-ı n. 075b/11

n.+ uŋ 077a/21

nersī Metinde adı geçen bir İran şahı -8-

n. 131b/15, 147a/18, 147a/19, 147a/21, 148a/04, 148a/05, 148a/17

n.+ ye 147a/18

nesān Metinde adı geçen bir şehir -1-

n. 171a/19

neseb <Ar. Nesil, soy -14-

n. 227a/17, 259a/17, 281a/21

n.+ de 179b/10, 279a/05

n.+ i 227a/21, 280b/14, 285b/08

n.+ ile 144a/08, 272a/04

n.+ inden 259a/17

n.+ üm 327a/15

n.+ üŋ 181a/21

n.+ üŋi 189b/07

nesḫ <Ar. Hükümsüz bırakma, kaldırma -2-

n. ėt- Hükümsüz bırakma, kaldırma 112a/12, 112a/13

nesīm <Ar. Hafif rüzgar -1-

n. +i1 94a/18

nesl <Ar. Nesil, kuşak -11-

n.-i insānı 126b/04

n.+ idür 028a/01, 167a/02

n.+ imüz 272b/15, 310a/08

n.+ inden 129a/08, 131b/14, 160a/17, 327a/13

n.+ iyem 046a/24

n.+ üŋden 187a/06

nesne 1. Şey 2. (Olumsuz cümlelerde) hiçbir şey -754-

n. 003a/01, 005a/22, 008b/21, 012b/15, 019b/16, 020a/24, 021a/10, 021a/15, 023a/16, 023a/19, 023b/23, 025a/20, 025b/06, 025b/07, 026a/07, 026a/20, 026a/21, 027a/10, 027b/23, 028a/07, 028b/13, 028b/21, 028b/23, 029a/21, 030b/25, 031a/22, 033a/17, 033a/22, 034a/11, 035a/23, 037b/05, 037b/10, 038b/16, 040a/16, 043a/14, 044a/05, 044b/25, 045a/13, 045b/01, 046a/25, 046b/14, 051b/25, 055a/09, 055b/21, 056a/16, 059b/16, 060b/22, 062b/02, 063a/07, 065a/10, 065b/07, 065b/14, 068a/19, 068a/21, 070a/13, 071a/18, 076b/11, 077a/20, 077a/23, 082a/04, 084b/13, 087a/08, 087a/18, 087b/14, 089a/21, 089b/08, 091a/09, 091b/11, 091b/25, 092a/25, 092b/19, 093a/22, 095a/05, 095b/17, 096b/19, 097a/05, 098a/25, 099b/08, 099b/12, 099b/17, 099b/21, 101a/13, 101b/24, 103a/10, 104a/17, 107a/03, 108a/23, 110a/17, 110b/01,

144b/21, 145b/07, 145b/10, 145b/11, 146b/04, 147a/03, 147b/02, 154b/05, 155b/16, 169b/09, 175b/02, 178a/05, 188b/25, 189a/03, 189a/10, 189a/14, 192a/06, 195a/10, 198b/05, 201b/08, 206b/22, 208b/11, 210b/16, 211b/07, 211b/08, 212b/21, 214a/09, 214b/10, 215a/14, 217a/05, 217b/03, 219b/08, 223a/15, 226a/25, 226b/14, 226b/15, 227a/17, 237b/22, 249a/08, 250b/11, 253b/12, 259b/12, 266b/06, 269a/03, 272a/01, 281a/19, 285b/08, 287a/04, 289a/16, 289a/17, 291a/05, 297b/13, 300b/12, 306b/22, 310a/16, 316a/16, 317a/17

n.+ yi 047b/04, 047b/05, 047b/07, 048a/10, 053a/16, 062b/12, 068a/11, 069b/13, 072a/25, 074a/24, 075a/16, 089b/03, 089b/08, 092b/08, 099b/15, 102b/15, 112b/11, 113a/08, 113b/01, 113b/06, 114a/02, 114a/04, 115a/02, 115a/25, 115b/23, 119b/06, 120b/20, 122a/24, 129b/24, 143b/16, 143b/22, 145b/20, 147b/02, 162a/11, 172b/16, 175a/13, 175b/08, 175b/10, 179b/13, 181a/12, 192b/15, 192b/20, 193b/23, 194a/03, 194b/15, 197a/09, 198b/01, 201a/24, 210a/20, 211a/09, 211a/16, 211b/03, 211b/11, 212b/09, 212b/13, 213b/20, 215a/16, 218a/17, 219a/23, 224a/21, 225b/13, 229a/12, 229a/15, 229b/03, 235a/09, 235a/16, 237a/08, 238a/15, 239b/14, 240b/02, 240b/04, 240b/08, 240b/11, 242b/09, 242b/23, 247a/16, 247a/18, 249b/02, 252b/02, 256b/09, 257a/02, 266b/13, 267b/22, 270a/07, 271b/11, 271b/20, 277b/02, 278a/23, 278a/25, 279b/07, 281a/10, 292b/19, 292b/24, 299b/20, 301a/08, 302a/18, 303b/16, 307b/17, 312b/24, 313b/01, 313b/16, 314b/08, 317a/01

n.+ yiçün 211a/25, 211b/15, 211b/16, 212b/14, 214b/09, 216b/09, 236a/06

n.+ yile 144b/15, 207b/07, 227b/01, 279b/10

n.+ yle 100b/04, 226b/24, 310b/18

n. bilür ol- Bilgili olmak 275b/23

n. bil- Bilgili olmak 090b/16, 128b/21, 259b/09, 260b/06, 264b/25, 299a/09, 304a/11, 317a/21

n. bilmez Cahil 195b/12, 207a/18, 245b/11, 281b/05

nesnecik *bk. nesnecük* -1-

n. 076a/17

nesnecük Ufak tefek şeyler, nesnecik -4-

n. 066a/18, 112a/20, 243a/19

n.+ ler 121b/22

nesrīn <Far. Yaban gülü -1-

n. 166a/12

neṡṡar <Ar. Saçan, dağıtan -1-

n.+ ıla 011b/19

nestāy Metinde adı geçen bir pehlivan -1-

n.-ı dilīr 285a/21

nesteren <Far. Yaban gülü -1-

şāh-ı n. 150a/11

nestūh Zirir'in oğlu -24-

n. 050b/17, 050b/19, 050b/20, 050b/25, 051a/07, 051a/08, 052a/16, 096a/23, 096b/02, 322b/01

n.+ a 048b/05, 050b/13, 051a/07, 051a/15, 051a/24, 052a/15, 052a/18, 055a/23, 058b/12

n.+ ı 050b/24

n.-ı şīr 049a/15

n.+ uŋ 051a/11, 052a/19

nestū *bk. nestūh* -1-

n. 047b/22

nesvud Metinde adı geçen ve Behram-ı Çüpin'i yakalamakla görevlendirilen bir pehlivan -7-

n. 298b/21, 299a/21, 299a/23, 299b/03

n.+ a 298b/21

n.+ ı 299a/18, 299a/20

neşāṭ <Ar. Sevinç -2-

şād u n.+ ı 083b/10

n.+ ıla 083b/10

nevʿ <Ar. 1. Çeşit, türlü -5-

n.-i faṣlını 081a/17

n.+ ile 003a/25, 022a/20, 026a/21

n.+ le 023b/17

nev-bahār <Far. İlkbahar, *mec.* Güzellik, tazelik -3-

n. 062b/04, 166a/12

n.+ dur 202b/12

nev-cüvān <Far. Yiğit, kahraman -29-

n. 060b/05, 081a/25, 093a/02, 117b/23, 119b/07, 142a/03, 206a/15, 235a/16,

236a/21, 261b/22

isfendiyār-ı n. 088b/13

şāh-ı n. 029b/08, 052b/15, 232b/23, 233b/01, 234b/12, 282a/08

şeh-zāde-yi n. 081a/11

n.+ a 261b/25

n.+ da 044a/04

n.+ dı 261b/19

n.+ dur 039a/11, 186b/15

n.+ lar 142b/09

n. olsun 108b/21

n.+ sın 188b/08

n.+ uŋ 084b/08

şāh-ı n.+ uŋ 291b/10

ḫüsrev-i n.+ uŋdur 275a/09

nev-cüvānlıḳ(ġ) Yiğitlik -1-

n.+ ını 237a/04

nev-rūz <Far. Cemşid'in tahta çıktığı ve baharın başlangıcı kabul edilen gün -5-

n. 018b/07, 204a/05, 318a/23

n.+ da 158a/25

n.+ idi 036a/19

nevā <Far. Nağme -5-

n. 009a/23, 040b/11, 155b/21, 204a/05

n. eyle- Şarkı söylemek 318b/05

nevāde <Far. *(nevādā)* Müzikte bir makam -1-

n. 031a/12

nevāḥī <Ar. Nahiye, bucak -2-

n.+de 061b/03, 135b/11

nevāḫt- <Far. Okşama, beğenme -11-

n. ėt- Beğenmek, iltifat etmek 005b/25, 006b/03, 007a/10, 011a/09, 043a/10, 011b/23, 020b/06, 022a/03

n. eyle- Beğenmek, iltifat etmek 003a/19, 023a/01, 033b/12

nevāziş <Far. Gönül alma, iltifat -4-

n.+ e 020b/06

n.+ ile 040b/13

n.+ inden 012b/21

n. ėt- Gönül almak 043a/19

nevbet <Ar. Sıra -7-

n. 051a/20, 247b/22, 291a/01, 307b/01

sālār-ı n.+ e 020b/12

n.+ i 092a/13

n.+ iledür 051b/24

nevḥa <Ar. Ağlama, sızlama -3-

n. 015b/22

n.+ sın 016b/19

n. eyle- Ağlamak, sızlamak 016a/01

nevẕer Gustehem'in babası, metinde adı geçen bir şah -5-

n. 008b/08, 012b/15, 013a/08, 077a/05

n.-i nām-dārı 015a/23

n.+ i 077a/05

ney *bk. nāy* -6-

n. 021a/20, 043a/09, 073b/11, 105a/15, 105a/17, 137a/11

neyaṭūş Metinde adı geçen bir hükümdar -8-

n. 297a/15, 298a/04, 298a/06, 300a/13, 300a/14

n.+ a 298a/08, 300a/12

n.+ ı 300a/10

neye Niçin -6-

034a/21, 045b/07, 149a/10, 173a/22, 247b/01, 258a/09

neyedāguşesb Metinde adı geçen bir komutan -1-

n.+ i 260a/22

neyistān <Far. Kamışlık -2-

n. 299a/16

n.+ ı 299a/19

neyle- *(ne+eyle-)* Ne yapmak, neylemek -36-

n. 223a/06, 227a/07

n.- di 052a/06, 081a/20, 088a/25, 090a/09, 094a/11, 111a/07, 131a/20, 221b/07, 304b/23

n.- dügin 068a/11

n.- düm 061a/20, 062a/11, 265a/10

n.- düŋ 301b/11

n.- miş 095a/14

n.- r 051b/24, 059a/16, 071a/08, 209b/12

n.- rem 208b/02, 253b/24

n.- rsin 017a/16, 051a/04, 177a/15

n.- se 234b/16

n.- sün 282a/23

n.- yelüm 071a/22

n.- yem 061a/23, 146b/22

n.- yeyem 034a/17

n.- yeyin 074b/16, 113a/02, 137b/21

n.- yin 236b/19

neyṭaḳūn İskender'in veziri -13-

n. 118a/23, 118b/02, 118b/04, 118b/07, 119a/14, 119b/14, 120a/02, 121a/05

n.+ a 119b/24, 121a/12

n.+ dan 118b/12

n.+ dur 119a/20

n.+ ı 118a/22

nezm-i pālar Metinde adı geçen bir şehir -1-

n. 123a/13

neẕr <Ar. Adak -2-

n. ėt- Adak adama 066a/17

n. ḳıl- Adak adama 300a/16

nıṣf <Ar. Yarım -4-

n.+ ı 064a/25, 139b/13

n.+ ın 313a/02

n.+ ını 192a/22

nice 1. Kaç, ne kadar. 2. Birçok 3. Nasıl -455-

n. 001b/05, 001b/08, 002a/21, 002b/12, 003b/09, 006b/04, 006b/19, 007a/10, 007b/22, 008b/23, 013a/22, 013a/23, 013b/17, 014a/20, 014b/11, 015b/02, 015b/10, 017a/13, 019a/14, 020b/07, 021b/16, 022b/07, 023b/18, 024b/21, 025a/22, 025b/23,

026a/24, 026b/08, 026b/21, 027a/19, 027a/19, 029b/14, 030a/03, 030a/09, 030a/10, 030a/11, 030a/21, 030b/23, 031a/16, 031b/05, 031b/11, 031b/12, 032b/23, 033a/07, 034b/20, 035a/07, 038b/08, 040b/17, 040b/25, 041a/05, 041a/12, 041a/24, 041b/05, 041b/23, 045b/03, 048a/20, 050a/23, 050b/12, 050b/22, 050b/25, 051a/10, 052a/04, 054a/16, 054a/17, 054a/19, 055b/03, 057a/20, 058a/09, 062a/12, 062a/15, 062b/03, 063b/04, 064b/24, 065b/18, 066b/10, 066b/15, 069b/08, 071a/23, 071b/15, 072a/05, 072a/24, 074a/11, 074a/16, 077a/15, 077a/24, 077b/23, 078b/12, 081a/21, 081b/01, 081b/11, 081b/15, 081b/25, 082a/18, 082a/23, 082b/15, 082b/24, 084a/04, 084a/22, 084b/11, 084b/12, 084b/14, 085a/24, 085b/07, 086a/10, 086a/11, 088a/09, 088a/13, 088a/14, 088b/11, 090b/21, 091a/07, 091a/14, 091b/07, 091b/17, 092a/08, 092a/13, 093a/03, 093a/10, 093b/04, 093b/21, 094a/11, 095a/03, 095a/14, 095a/15, 095b/24, 096b/07, 096b/09, 096b/24, 097a/12, 097b/07, 098a/02, 098a/22, 099a/20, 099b/07, 100a/16, 100a/24, 101a/08, 101a/13, 101b/23, 102a/10, 102a/21, 103a/02, 103a/07, 103a/22, 103b/01, 104a/01, 104a/02, 104a/03, 104a/18, 105a/05, 106a/25, 107a/08, 108b/12, 108b/19, 109a/17, 110b/14, 110b/18, 110b/20, 111a/06, 111a/21, 112a/02, 112b/04, 113b/09, 114b/08, 115a/04, 115a/20, 115a/21, 115a/22, 115a/24, 116a/07, 116b/20, 117a/11, 117b/06, 117b/20, 117b/23, 118a/13, 118a/19, 118b/11, 119b/07, 121b/25, 122a/05, 122b/11, 123a/11, 123a/18, 123b/06, 123b/13, 124a/06, 124a/13, 124b/21, 125a/22, 125b/01, 125b/08, 125b/09, 126a/04, 126b/07, 127b/09, 129a/05, 129a/16, 130b/24, 131a/03, 131a/25, 132a/21, 133a/22, 133b/02, 136a/08, 136a/10, 136b/09, 137a/18, 137b/01, 138b/02, 140a/22, 143a/23, 146a/24, 148b/23, 148b/23, 150b/25, 153a/19, 158b/23, 162b/17, 162b/18, 165b/17, 166a/14, 171a/11, 171b/11, 175b/25, 185a/25, 192a/01, 192a/16, 192b/25, 193a/20, 193a/21, 196b/11, 196b/17, 200a/06, 200b/07, 200b/24, 201b/10, 207a/16, 211a/10, 212a/09, 212b/11, 213a/08, 213a/10, 213a/12, 213a/15, 214b/04, 214b/19, 217a/01, 217a/07, 217a/19, 217b/25, 218a/05, 218b/03, 218b/05, 221b/04, 224b/21, 225a/02, 225b/09, 226a/13, 227b/05, 227b/09, 231b/04, 233b/03, 236a/15, 236b/19, 239b/04, 239b/05, 239b/10, 240a/14, 240a/16, 240a/25, 247b/13, 249a/12, 252a/05, 252a/10, 254a/13, 255b/20, 256b/02, 256b/05, 256b/06, 256b/07, 256b/09, 257a/05, 257a/06, 257a/14, 257b/22, 258a/19, 258b/11, 260a/14, 260a/17, 260a/18, 260a/18, 260a/19, 260b/02, 261a/22, 261b/04, 261b/05, 261b/09, 261b/12, 265b/01, 266a/06, 266a/18, 267a/16, 268a/09, 268b/13, 270b/22, 271a/21, 271b/22, 272a/20, 272b/21, 273b/08, 274a/01, 274a/21, 275a/01, 276b/01, 277a/08, 277a/09, 277a/10, 277a/12, 277a/12, 277a/23, 277b/24, 282a/18,

283a/02, 283b/20, 284a/22, 284b/07, 286b/23, 286b/24, 287a/12, 289a/17, 289a/19, 290a/16, 290b/01, 290b/06, 290b/11, 291b/16, 293b/23, 294a/09, 295a/07, 295b/07, 300a/08, 300a/14, 300a/19, 301b/20, 302a/05, 302a/06, 302a/10, 302a/13, 302a/14, 302b/09, 302b/25, 303a/03, 303b/12, 303b/13, 304a/19, 304b/23, 305a/21, 305b/05, 306a/11, 306b/17, 307a/23, 307b/04, 307b/05, 307b/07, 307b/09, 309a/07, 309a/21, 309a/25, 310a/10, 311a/20, 311a/20, 311a/22, 313b/08, 316a/15, 316a/19, 317b/05, 319a/08, 319a/18, 319b/18, 320a/21, 325b/11, 326b/22, 327a/05, 327b/16

n.+ den 048a/20, 071b/16, 117a/10

n.+ dir 114a/18

n.+ dür 036a/22, 060b/13, 077b/22, 109b/12, 121b/07, 143a/17, 183a/15, 212a/07, 222b/19, 239b/19, 239b/23, 296a/02

n.+ ler 058a/03, 096b/10, 104b/15, 104b/18, 108b/14, 119b/01

n.+ leri 104a/21

n.+ lerüŋ 095b/11

n.+ nüŋ 054a/22, 082b/17, 102a/21, 111a/05, 127b/08

n.+ si 011b/14, 052a/09, 055b/06, 095a/14, 274b/24, 285b/14, 314b/16

n.+ sin 041b/15, 088b/12, 121a/21, 123a/03, 277b/05

n.+ sinden 109b/15

n.+ sini 057b/13, 106a/10, 128b/02, 128b/22, 254b/16, 264b/16

n.+ ye 093b/15

n.+ yi 082b/18

n.+ yse 042b/21

niçe *bk. nice* -294-

n. 031a/15, 042a/15, 044b/13, 045a/22, 046a/24, 047a/10, 047b/14, 047b/23, 049a/18, 050b/22, 051b/23, 051b/25, 054a/05, 054a/06, 055a/23, 057b/12, 060b/18, 064b/17, 065b/01, 067a/10, 067a/21, 068a/17, 069a/03, 069a/10, 069b/11, 071b/13, 074a/23, 075a/01, 076a/10, 076a/15, 076a/16, 076b/02, 077a/02, 077a/14, 077b/18, 078b/05, 087b/02, 088a/21, 088b/01, 090b/12, 091a/22, 091b/09, 093a/09, 095b/20, 096a/04, 096b/06, 096a/12, 097b/14, 098b/04, 100a/05, 103b/12, 110b/12, 110b/17, 115b/21, 118a/17, 121a/15, 123a/21, 123b/17, 123b/18, 126a/20, 126b/21, 127a/03, 127a/05, 127a/20, 128b/06, 129a/05, 130a/13, 131a/20, 135b/05, 140b/14, 145a/02, 145b/04, 146b/10, 148b/12, 148b/21, 149a/02, 149b/07, 149b/22, 150b/03, 151b/04, 151b/11, 152b/17, 152b/18, 152b/22, 153a/09, 153a/13, 153a/14, 153b/06,

115a/15, 119a/21, 120a/14, 122a/07, 122b/02, 131a/08, 133a/05, 133a/06, 133b/18, 139b/24, 140a/20, 154a/05, 154a/07, 159a/23, 162b/18, 165a/21, 165b/19, 168b/13, 170a/09, 170b/04, 175b/01, 175b/14, 175b/17, 178a/07, 179b/08, 183b/24, 184a/02, 185b/13, 189a/11, 189a/14, 189b/06, 192a/11, 194a/13, 196a/11, 199b/13, 199b/23, 200a/17, 203b/25, 204a/03, 205b/06, 205b/09, 206b/07, 208b/15, 210a/16, 218a/22, 236a/08, 236b/07, 238a/15, 238b/22, 239b/10, 239b/15, 239b/16, 241a/12, 242a/10, 242a/11, 243b/05, 247b/01, 249b/13, 252a/05, 253a/12, 253b/11, 255b/18, 257a/10, 258b/22, 259b/15, 261a/05, 264b/25, 265b/02, 268b/16, 271a/19, 271b/16, 278a/02, 279a/15, 279b/22, 280b/11, 281a/09, 281a/19, 281b/09, 281b/10, 283a/19, 285a/03, 287b/22, 292a/05, 292b/22, 294b/15, 296a/16, 296b/05, 296b/19, 297a/17, 299a/17, 301a/20, 303a/15, 305a/04, 305a/09, 307b/16, 307b/18, 309a/01, 310b/03, 316a/03, 318b/12, 319b/02, 319b/04, 319b/07, 319b/09, 323a/22, 324b/08, 326b/08, 326b/09, 326b/10, 326b/11

n.+ dür 105a/20

nifāḳ <Ar. Ara bozukluğu, nifak -2-

n. 064a/02, 064a/04

nigār <Far. Güzel, sevgili -38-

n. 014a/06, 062b/12, 062b/14, 110a/08, 114a/17, 119a/13, 133a/18, 133b/08, 134a/03, 141b/10, 148b/09, 148b/10, 148b/11, 148b/15, 149b/15, 157a/17, 158b/24, 179b/24, 180a/02, 240b/18, 269b/03, 306a/16, 311a/06, 311b/05, 322a/24

n.+ a 148a/25

n.+ dan 103a/13, 148a/24, 203b/13

n.+ dur 113a/21

n.+ ı 110b/20, 190b/18

n.+ ına 159a/02

n.+ uŋ 113b/22, 148b/03

n. eyle- Sevgili etmek 031a/18

nigeh-bān <Far. Bekçi, gözcü -1-

n.+ ı 010a/25

nigeh-dār <Far. Bekçi, gözcü -2-

n. 010b/12, 020b/17

nigūsār <Far. Baş aşağı -1-

n. ėt- Başaşağı etmek 003b/01

nihād <Far. Tabia, huy, yaradılış -4-

n. 037b/19, 052a/05, 069b/10

n.+ uŋdadur 035b/13

nihālī <Far. Yatak, döşek -2-

n.+ ler 166a/13

n.+ si 008a/14

nihān <Far. Gizli -23-

n. 002a/04, 010b/12, 013b/22, 016a/18, 016b/14, 020b/11, 026a/04, 039a/24, 051b/25, 117b/19

n.+ ı 098b/17

n.+ iken 017a/17

n. ėt- Gizlemek 023a/14, 026b/02, 151a/24

n. ḳal- Gizli kalmak 038b/14, 041b/02, 115b/10

n. ḳıl- Gizlemek 313a/07

n. ol- Gizli olmak 001b/05, 019b/01, 026a/20, 034a/15

nihānī <Far. Gizlice -24-

n. 002a/04, 008a/20, 015b/15, 016a/06, 020b/09, 021a/11, 021a/18, 022a/14, 023a/16, 029a/04, 029b/07, 036b/14, 040b/23, 041b/06, 044a/05, 054b/03, 140a/16, 141a/10, 156a/10, 178b/23, 189a/17, 222a/01, 273a/06, 303b/13

nihāyet <Ar. 1. Son 2. Sınır -20-

n. 047a/16, 230a/14

n.+ i 125a/20, 129a/05, 173b/24, 174a/10, 201a/15, 260b/02, 262b/05, 295a/13, 318b/20, 318b/25, 324a/02, 327a/04

n.+ ine 129b/15

n.+ ini 259a/20

n.+siz 247b/15

n.+süz 109b/13, 215b/25, 257b/1

n.+ i olma- Sonu olmamak 174a/02

nijād <Far. Soy, nesil -6-

n. 032b/13, 038a/19

n.+ ıdur 028a/01

n.+ um 020a/23

n.+ uŋ 018b/19

n.+ uŋlayam 035b/13

nīk <Far. İyi, hoş, güzel -5-

n. 021b/06, 034a/12, 037a/18, 079a/03

nīk-aḫter <Far. Yıldızı iyi, talihli -3-

n. 013b/18

cihān-dār-ı n. 010b/08

şāh-ı n. 022a/24

nīk-baḫt <Far. İyi, güzel bahtlı -8-

n. 022a/24, 033a/07, 034a/05, 043a/05, 074a/06, 237a/08

şehriyār-ı n. 039b/15

n. eyler 027b/24

nīk-cūy <Far. Güzellik, iyilik arayan -1-

n. 034a/04

nīk-ḫˇāh <Far. İyilik düşünen, herkesin iyiliğini isteyen -4-

n. 006a/17, 113a/11

n.+ ı 013a/18

n. ol- Yardımcı olmak 006b/22

nīk-ḫū <Far. İyi huylu -1-

n. 037b/20

nīk-pey <Far. 1. Ayağı uğurlu 2. Mesut 3. Uğurlu **-**5-

n. 013b/18, 024b/05, 031b/07

keyḫüsrev-i n. 018b/11

n.+ dür 003b/03

nīk-rāy <Far. İyilik düşünen, herkesin iyiliğini isteyen -2-

n. 033b/14, 041b/03

nīk-re'y <Far.+Ar. İyilik düşünen, herkesin iyiliğini isteyen 142a/03

niḳāb <Ar. Peçe, yüz örtüsü -6-

n.+ ı 322b/03

n.+ ın 255b/14

n.+ ını 212a/21

n.+ la 308b/23

n.+ uŋ 309a/07

n. dutun- (Yüz) peçeyle örtünmek 174b/03

nikāḥ <Ar. Nikah -4-

n.+ a 141b/25

n. ėt- Evlenmek 098a/12, 114a/16, 142a/01

nikūhiş <Far. Sitem, serzeniş, ayıplama -1-

n. ol- Ayıplamak 023b/03

nikū-kār <Far. İşi gücü güzellik olan -1-

erdeşīr-i n. 154b/25

nīl Nil nehri -8-

n. 035b/17, 073b/19

mānend-ı deryā-yı n. 010a/04

n.+ e 111b/18

deryā-ı n.+ e 200b/20

deryā-yı n.+ e 127b/13, 222b/22, 1600234b/10

nīl-gūn <Ar.+Far. Nil rengi, koyu mavi -1-

n. 005b/19

nīm-mest <Ar. Yarı sarhoş -3-

n. 031a/07, 060b/06, 127b/16

niʿmet <Ar. 1. İyilik, ihsan, lütuf 2. Yiyecek içecek 3. Mutluluk -60-

n. 027b/11, 071a/18, 108a/24, 114a/16, 115b/13, 117a/21, 168a/24, 194a/09, 203b/11, 230b/03, 302a/08

n.+ de 243b/12

n.+ den 035b/03, 238a/07

n.+ di 011b/18

n.+ dür 203b/10

n.+ e 204b/14, 228b/04, 271b/04, 281a/09

n.+ i 095a/16, 102a/03, 137a/14, 153a/25, 168a/23, 212b/19, 286b/11

n.+ ile 109a/14, 251a/23

n.+ in 216a/25, 226b/23, 252a/13

n.+ inden 216a/16, 301b/14

n.+ ini 082a/09

n.+ ler 043a/09, 074a/11, 080b/13, 269b/02, 287b/06

n.+ lerden 301a/04

n.+ lerinden 131a/23

n.+ lerle 039a/05

n.+ lerüŋ 241b/24

küfrān-ı n. olmazlar 303a/16

n.+ üŋ 046a/03, 204b/13, 216a/24, 319a/09

n.+ üŋle 298b/07

n.+ üŋüz 266a/03

n. bil- Mutluluk saymak 273b/12

n. vėr- Nimet vermek 012a/04, 075b/03, 109b/16, 156a/23, 169a/09, 299b/16

n. ol- Nimet olmak 252b/25

nīmrūz Sistan şehri -7-

n. 026a/25, 030b/11, 070b/14, 128b/03, 294a/23, 313b/11

tamām-ı vilāyet-i n. 026b/13

nīrān <Far. Cehennem -1-

n. +e döndür- Cehenneme döndürmek 043a/01

nire Hangi yer, nere -11-

n.+ de 064a/04, 079a/12, 086a/11

n.+ den 104a/02, 111a/03

n.+ dendür 081a/17, 112a/02

n.+ deyse 037a/01

n.+ sindedür 077b/07

n.+ ye 047a/15, 124b/16

nirsī Sasan hükümdarı -16-

n. 170b/01, 170b/06, 171b/25, 172a/02, 172a/08, 172a/09, 172a/11, 172a/13, 172b/05, 172b/07, 173a/20, 181a/05

n.+ ye 170a/23, 173a/17

n.+ yle 181a/04

nisā Metinde adı geçen bir şehir -1-

n. 243b/17

niṡār <Ar. Saçma, dağıtma -60-

n. 030b/19, 065b/01, 110b/09, 153a/11, 162b/03, 219b/01, 223b/03, 225b/14, 247a/02, 313b/07

güher-i n. 105a/22

n.+ ıla 225b/10

n.+ ile 014a/05, 042b/15

n.+ lar 102a/09, 117b/16, 170b/13, 287b/12

n.+ larıla 128a/17, 224b/05, 225b/05

n.+ larla 012a/10, 201a/11, 221b/17, 225a/11

n. ėt- Saçmak, dağıtmak 009a/15, 013b/03, 014a/05, 065b/03, 101b/08, 101b/20, 110b/05, 110b/13, 110b/20, 110b/22, 125a/01, 125a/15, 140b/24, 147a/13, 149a/10, 163a/02, 163a/07, 182a/12, 201a/03, 223b/03, 224a/11, 228b/15, 241a/11, 247b/17, 303a/01, 322b/14, 323b/05, 324a/14

n. eyle- Saçmak, dağıtmak 147b/13

n. ḳıl- Saçmak, dağıtmak 128b/06, 147a/18, 178a/10, 186a/23, 188b/25, 247a/05

nisbet <Ar. Bağlılık, ilgi, bağ -4-

n. 085a/13, 169a/22

n.+ ini 071b/22

n. ėt- İlişkilendirmek 179b/13

nīş <Far. İğne (arı, akrep gibi böceklerde) -1-

n.-i zehr eyle- Mutlu mesut süren bir yaşantıyı zehretmek, mahvetmek 067a/19

nişābūr Metinde adı geçen bir şehir -8-

n. 013b/02, 098a/19, 273a/07

n.+ a 098a/16, 131b/20

n.+ da 131b/21, 131b/22, 325b/18

nişān <Far. 1. Belirti, iz, eser 2. Haber 3. Hatıra 4. Görünüş -100-

n. 010b/16, 029b/22, 037a/08, 038a/08, 040b/19, 050b/01, 059a/17, 072a/10, 077a/18, 077a/19, 099a/22, 099b/11, 102b/17, 117b/18, 117b/19, 142b/05, 152b/23, 175a/08, 204a/06, 208a/17, 277a/16, 277b/16

nām u n. bulmadılar 141a/25

n.+ dan 185a/13

n.+ dur 185a/15

n.+ ı 103a/15, 138b/02, 141b/19, 142a/08, 150a/16, 175b/12, 177a/11, 177a/16, 185a/14, 212b/17, 226a/10, 245b/18, 277a/19

nām u n.+ ı ḳalmadı 097b/23

n.+ ın 020a/11, 173a/11, 221b/04, 273a/19, 273b/06, 302a/19

n.+ ında 313b/24

n.+ ından 151a/02

n.+ ını 046a/15, 142b/02, 185a/19

nām u n. ḳalmadı 175a/07

n.+ la 013a/16, 027a/22

n.+ ları 279b/21, 317a/24

n.+ ların 077b/10, 077b/11, 218a/02, 312a/01

n.+ larını 185a/19, 255a/25

n.+ laruŋ 255b/12

n.+ısız 077a/18

n.+ umdur 301a/24

n.+ umudur 041a/23

n.+ uŋ 019b/01, 117b/19, 185b/06, 280a/02

n.+ uŋıla 106b/10

n. bul- (Kaybolmuş bir kişiden) Bir iz, bir belirti bulmak 001b/04, 001b/06, 005b/24, 011b/04, 014a/22, 029b/10, 030a/09, 134a/13, 150b/06, 263a/02, 265a/23

n. eyle- 1. Nişan almak 2. Sınır için bir taşı, bir alanı vs. hedef almak 036b/11, 117b/18, 117b/19, 185b/01

n. ḳıl- Hatırlamak 106b/08

n. ol- Örnek olmak 040a/25, 066b/17, 117b/19

n. vėr- Haber vermek 012b/22, 036a/05, 085b/05

n.+ ı ḳalma- Hatırlanmaz, bilinmez olmak 052a/07, 106b/08, 117b/18, 253a/12

nişāne <Far. Hedef -1-

n. ėt- Nişan almak 097b/11

nişānī <Far. Meşhur -1-

n.+ diler 007a/15

nişānla- Hedef almak, nişanlamak -1-

n.- dı 229b/19

nişānlu 1. İzli 2. Sıfatlı, özellikli -10-

n. 002b/09, 090b/13, 180b/11, 255b/01, 255b/05, 255b/07, 277a/07, 277b/20, 312a/05, 312a/06

nīşter <Far. Neşter -2-

n. 092b/16

n.+ lere 035b/18

nit(d)- *(ne+ ėt-)* Ne etmek -37-

n.- di 049a/10, 084b/09

n.- diler 142a/04

n.- dügin 053a/01

n.- dügüni 108b/04

n.- düm 057b/03

n.- düŋ 053b/01

n.- elüm 074b/18, 089b/24, 108a/16, 114b/03, 129b/14, 188a/08, 268b/13, 323a/23

n.- er 084b/12, 087b/18, 123a/16, 240b/23

n.- erem 048a/12, 048a/13

n.- ersin 246b/07, 308b/24

n.- esin 066b/20, 131a/01

n.- eyin 140a/21, 189b/24, 238b/06

n.- igin 198b/12

n.- miş 095a/14

n.- mişdür 095b/16

n.- sün 242a/15

n.- ügin 149b/16, 275a/07, 295a/11, 301b/14

n.- ügün 132a/13

nite 1. Nasıl 2. Niçin -11-

n. 050b/10, 078a/17, 078b/18, 080b/07, 103a/19, 131a/10, 146b/06, 237a/20, 248b/10, 261a/22, 278b/18

nite kim Nite kim, nasıl ki -10-

n. 057a/08, 074b/25, 095b/19, 102a/03, 132a/22, 169a/03, 203b/06, 251b/07, 262a/05, 314a/07

niyāṭūş Metinde adı geçen bir Rum komutan -2-

n. 295a/24, 295b/18

niyāyiş <Far. 1. Tapınma 2. Dua -2-

n. eyle- Tapınmak, dua etmek 007b/12

n. ḳıl- Tapınmak, dua etmek 016a/08

niyāz <Far. Dua, yalvarma -43-

n. 010b/09, 083b/06, 117b/03, 186a/01, 284a/12

vaḳt-i n. 002a/15

n.+ a 024b/09

n.+ ı 031a/17, 241b/22

n.+ ıla 013a/22, 014b/02, 014b/07, 132a/21

n.+ ın 204a/05

n.+ la 025a/01

n.+ um 242a/18

n.+ uŋ 016b/12, 051b/16

n. ėt- Dua etmek, yalvarmak 013a/05, 020b/15, 064a/16, 160a/21, 183b/16, 225a/23, 242a/16, 253a/23

n. eyle- Dua etmek, yalvarmak 008b/13, 012a/04, 013a/08, 015b/19, 016a/18, 021a/19, 023a/17, 037a/05, 037a/21

n. kesme- Dua ve ibadetten vaz geçmemek 051b/16

n. ḳıl- Dua etmek, yalvarmak 031a/02, 063a/04, 064a/15, 085b/02, 294a/20, 300a/15

n.+ a var- Dua etmek, yalvarmak 029a/11

niyāz-mend <Far. Yalvaran -1-

n. ol- Yalvaran olmak 014a/03

niye Niçin -7-

n. 042a/19, 069a/11, 078b/21, 095a/03, 104a/11, 110a/17, 120a/02

niyyet <Ar. Niyet -12-

n.+ i 217a/10, 277a/19

n.+ ine 103a/25

n.+ ini 184a/03

n.+ le 309b/02

n.+ ler 250a/20

n.+ üm 194a/19

n.+ üme 181a/14

n.+ üŋüz 164a/03

n. ėt- Niyet etmek 184b/15

n. ḳıl- Niyetlenmek 013b/05, 215b/15

niyyetlü Niyetli -2-

n. 002a/24, 004b/14

nizāʿ <Ar. Çekişme, kavga -3-

n.+ ı 161b/21, 192a/14

n.+ umuz 176b/14

niẓām <Ar. Düzen -6-

n.+ ı 144a/17

n. bul- Düzene, rahata kavuşmak 103b/13, 144b/08, 193a/22, 211a/02, 216a/11

nizār <Far. Zayıf, çelimsiz -1-

n.+ dan 176a/13

nīze <Far. Süngü, mızrak -17-

n. 046b/20, 047a/23, 220a/03

n.+ ler 042a/25, 058b/15, 058b/25, 067b/17, 084a/09, 104a/25, 106b/21, 134b/23, 315a/23

n.+ lerden 104b/05

n.+ nüŋ 185b/09

n.+ yile 084a/10, 096a/25

n. ṭut- Süngü kullanmasını öğrenmek 096a/12

nīze-dār <Far. Süngülü, mızraklı -3-

n. 200b/09, 254a/07

n.+ lar 200a/09

nizend <Sog. Değersiz, düşük, önemsiz -1-

zār u n. 017a/25

noḳṣān <Ar. Eksiklik, kusur -7-

n. 043a/07, 115a/01

n. bul- Eksik bulmak 304b/05

n. ėr- Kusurlu, hatalı hale getirmek 080b/11

n. ėrgür- Kusurlu, hatalı hale getirmek 116b/17

n. ėrür- Kusurlu, hatalı hale getirmek 094b/23

n. ol- Kusur, hata olmak 111b/19

noḳṣānlıḳ Eksiklik -1-

n. 019a/25

noḳṭa <Ar. Nokta -2-

n. 230a/03

n.+ larını 230b/18

nol- *(ne+ol-)* Ne olmak -13-

n.- dı 048b/12, 049b/24, 072a/20, 077b/21, 087b/19, 093b/17, 194a/21

n.- duġunı 067a/16

n.- dum 032b/25

n.- duŋ 093b/20, 316a/02

n.- ısar 112a/01

n.- ur 063a/15

nola *(ne+ol-)* Ne olaydı, keşke -19-

n. 056a/12, 070a/03, 081a/02, 107a/14, 120a/25, 120b/25, 156b/06, 166a/18, 170b/06, 173b/20, 177a/14, 184a/23, 191b/18, 198a/08, 199b/10, 220b/23, 243a/17, 310a/08, 323b/06

nola- *bk. nol-* -1-

n.- caḳdur 288a/12

nolaydı Ne olaydı, keşke -1-

n. 062b/07

nöbetçi Nöbetçi -2-

n.+ ler 017b/04

n.+ leri 016b/03

nöker <Moğ. Kul, köle, hizmetçi -3-

n. 030b/07

n.+ lerin 031b/25

n.+ lerine 040b/03

nūdez Metinde adı geçen bir şah -3-

n. 017a/06, 021b/04, 032a/10

nūḫ <Ar. Hz. Nuh -1-

n. 057a/08

nuh <Far. Dokuz -1-

n. 068a/12

nuḥūset <Ar. Uğursuzluk -2-

n.+ le 016b/13

n. ol- Uğursuz olmak 090b/03

nuḳl <Ar. Yiyecek, meze -2-

n.+ lar 137b/09, 181b/23

nuʿmān Yemen şahı -22-

n. 156a/14, 156a/18, 156b/24, 157b/21, 157b/24, 158a/01, 158a/08, 158b/07,

160a/07, 160a/13, 161a/09, 161a/11

n.+ a 156b/23, 158a/05, 158a/11, 160a/12, 163b/10

n.+ dan 156a/21

n.+ ı 157b/20, 157b/24

n.+ ıla 156a/22, 163b/09

nūn <Ar. Arap alfabesinde "n" harfi -3-

ḳāf.ile n.+ dan 109a/11

n.+ uŋ 148a/14

n. ol- Bükülmek, eğilmek 050b/08

nūr <Ar. 1. Aydınlık, parıltı 2. İlahi aydınlık, feyz -83-

n. 091b/22, 137a/10, 144b/01, 163b/14, 179b/02, 291a/20

n.-ı raḥmet 125b/19

n.+ a 292b/02

n.+ ı 044b/21, 048a/03, 048a/12, 048b/15, 050b/21, 055a/21, 057a/14, 071a/14, 091b/19, 091b/20, 093b/25, 094b/03, 120a/01, 132a/01, 132a/04, 132b/06, 132b/12, 140b/21, 154a/06, 194a/25, 201b/07, 203b/21, 205b/19, 219b/25, 224a/25, 241a/21, 276b/21

n.+ ıçun 246a/04, 268a/04

n.+ ıdur 086b/04

n.+ ıla 045a/06, 068a/08, 113b/13, 114b/05, 210a/18, 210a/19, 221a/11, 276b/20, 285b/04

ʿadl-i n.+ ıla 201b/07

n.+ ın 289a/06

n.+ ına 050a/01, 132a/02, 201b/05, 269a/21, 283b/07

n.+ ından 113b/13, 132a/20, 133a/18, 226a/11, 253b/05, 283b/08

n.+ ını 050a/05, 176a/21

n.+ ınuŋ 206b/02

n.+ ıyla 132a/03, 238a/22, 249a/05, 326a/25

n.+ la 105b/14

n.+ lar 077b/19

n.+ uyla 079a/22

n. bul- Aydınlanmak 245a/12

n. eyle- Aydınlatmak *mec.* (Herhangi bir malı) harcamak 102a/04

n. ḳıl- Aydınlatmak 190b/02

n. ol- İlahi anlamda nurlanmak 142b/06, 292b/01

n. vėr- Aydınlatmak 125b/05, 126b/11, 194b/22, 204b/01, 205b/12, 216b/17, 277b/06

n.-ı dest-res bul- Gücün, iktidarın aydınlığına kavuşmak *mec.* Güneşin doğması 051b/14

nūrānī <Ar. Nurlu, ışıklı -5-

n. 044b/15, 105b/13, 213a/07, 221a/11, 269b/12

nūrlan- Nurlanmak -4-

n.- acaḳdur 288a/12

n.- dı 210b/19

n.- mışdur 111b/22

n.- ur 213a/01

nūrlandur- Nurlandırmak -1-

n.- ur 144a/11

nūrlu Nurlu, ışıklı -1-

n. 244a/15

nursī Metinde adı geçen bir şah -1-

n. 225a/04

nuṣḥ <Ar. Öğüt, nasihat -1-

n. 081a/16

nuṣret <Ar. Yardım -7-

n. 037a/19, 105b/14, 135a/15

fetḥ-ı n. 221b/09

n.+ i 088b/09, 170a/09

n.+ ile 110a/20

nūş <Far. 1. İçki, işret 2. Tatlı, bal -19-

n. 010a/05, 067a/19, 283a/16

n.+ a 052a/23

n.+ dur 081a/01

tāv u n. ṭutar 024b/13

n. ėt- İçmek 060b/05, 060a/25, 079a/25, 168b/24

n. ḳıl- İçmek 062b/01, 073b/01, 075b/01, 080b/16, 136a/09, 146a/21, 166b/05,

283b/08

n. ol- Tatlı, bal olmak 081a/01

nūş-āẕer Guştasb'ın oğlu, İsfendiyar'ın kardeşi -15-

n. 053a/24, 066b/11, 066b/12, 084a/20, 084a/24, 084b/01, 084b/03

n.+ e 084b/02, 084b/03

n.+ ile 086a/14, 095b/18

n.+ le 084b/17, 086a/04

n.+ üŋ 084b/01, 084b/04

nūşe Nersi Şah'ın kızı -3-

n. 148a/04, 148a/17

n.+ nüŋ 148a/05

nūşīnrevān Sasanilerin adaletiyle ünlü büyük hükümdarı -126-

n. 194a/23, 195a/02, 195b/01, 196a/21, 196b/22, 197a/04, 198b/23, 199a/05, 199b/03, 199b/07, 200b/09, 201a/03, 202b/01, 203a/01, 203a/05, 203a/15, 204a/09, 204a/16, 205b/06, 209b/01, 210a/03, 210b/18, 214a/16, 215a/01, 216b/20, 217a/02, 217b/01, 218a/18, 218b/22, 219a/23, 220b/24, 222a/16, 224a/10, 224b/14, 224b/19, 228b/10, 231a/04, 238b/17, 239b/07, 241a/25, 246a/15, 249b/07, 249b/13, 263a/18, 272a/23, 278b/18, 289b/07, 300a/19, 304b/11

n.-ı ʿādil ola 247b/03

n.-ı ʿādil 196a/17, 196b/09, 197a/17, 202b/14, 203b/05, 203b/22, 206b/18, 207b/19, 211a/05, 237b/13, 239a/13, 240a/19, 244b/01, 245a/19, 248a/05, 249b/18, 252a/07, 252a/19, 325b/21

n.-ı ʿādildür 225a/08

n.-ı ʿādile 219b/02, 219b/03, 220a/15, 220a/20, 255a/03

n.-ı ʿādilem 200a/15, 245a/22

n.-ı ʿādili 244a/21

n.-ı ʿādilüŋ 196a/22, 203b/12, 209b/21, 217a/09, 222a/10, 230b/02, 238a/25, 284a/07, 324b/12

n.+ a 195a/03, 197b/10, 204a/03, 218b/24, 220a/13, 221b/15, 228b/22, 231a/08, 238b/13, 255a/23

n.+ dan 196a/15, 199b/25, 203a/04, 209a/18, 238a/02, 238b/06

n.+ ıla 213a/25, 219a/16

n. ol 201b/02

n.+ uŋ 198b/15, 203b/13, 204a/11, 204a/22, 206b/02, 208b/23, 209a/25, 209b/16, 213a/04, 214b/24, 217b/13, 218b/22, 219a/22, 221a/22, 224b/17, 224b/18, 245b/06, 251a/05, 327b/17

nūşinrevān *bk. nūşīnrevān* -1-

n. 289b/08

nūşīrevān *bk. nūşīnrevān* -11-

n. 224b/20, 224b/21, 225a/17, 226b/11, 226b/17, 314a/04

n.-ı ʿādil 226a/16

n.-ı ʿādile 317b/05

n.+ a 225a/13, 225a/15

dāsitān-ı n.+ dur 194a/17

nūşīrrevān *bk. nūşīnrevān* -4-

n. 277b/19, 317b/06

n.-ı ʿādile 277a/10

n.+ uŋ 324a/13

nūşzād Nüşinrevan'ın Hristiyan karısından olan oğlu -40-

n. 203b/14, 203b/21, 203b/22, 204a/12, 204a/15, 204a/24, 204b/07, 205a/07, 205a/08, 205a/21, 205a/23, 205a/24, 205b/01, 205b/04, 205b/16, 205b/20, 205b/22, 205b/23, 206a/04, 206a/09, 206a/10, 206a/11, 206a/13, 206b/06, 206b/14

n.+ a 204b/05, 205a/04, 205a/14, 205a/18, 205b/25

n.+ dan 204a/01, 205a/13, 205a/21

n.+ uŋ 204a/13, 204a/23, 206a/12, 206a/13, 206a/15, 206a/22, 206b/04

nuṭḳ <Ar. Konuşma -2-

n.+ ındadur 117b/19

n.+ ı ṭutul- Korkudan, şaşkınlıktan ve öfkeden konuşamaz olmak 160b/04

nūzed *bk. nevzer* -1-

n.+ üŋ 281a/17

nūẕer *bk. nevzer* -3-

n.- i tāc-dāruŋ 008a/21

n.+ i 285a/16

n.+ ile 020a/08

nūzer *bk. nevzer* -1-

n. 281a/16

nücūm <Ar. Yıldızlar -14-

n. 047b/02, 100b/21, 156a/20, 234a/03, 255a/22, 313a/11

ʿilm-i n. 021b/13

ʿilm-i n.+ da 104a/17, 208a/01, 210a/01

n.+ dan 023a/10

ʿilm-i n.+ ı 324a/19

n.+ uŋ 133b/03, 313a/11

nüçün *bk. niçin* -1-

n. 270a/01

nükte <Ar. İnce, anlamlı söz -1-

n.+ yile 265b/12

nüşāḍur İsfendiyar'ın küçük oğlu -4-

n. 056a/07, 056a/09, 056a/12

n.+ ı 057a/02

O

o *bk. ol* -52-

o. 004b/25, 046b/15, 049a/10, 059a/13, 060b/16, 064a/11, 082a/07, 086a/18, 090b/12, 099b/09, 103b/10, 104b/15, 106a/20, 111a/21, 113a/10, 118b/01, 119a/08, 132b/13, 134b/03, 161a/23, 163a/23, 167b/03, 167b/19, 168a/08, 172b/14, 173a/22, 180a/16, 185b/18, 194a/17, 223b/21, 226a/04, 231a/08, 254a/17, 287a/06, 313b/22, 317a/12, 317a/19

o.+ dur 063a/15, 064a/07, 066b/20, 067a/04, 082b/19, 097b/03, 100b/22, 107b/10, 111a/02, 121b/06, 135a/03, 136b/06

o.+ na 063b/05

ocaḳ(ġ) Ocak -3-

o.+ ı 216b/17

o.+ ına 061b/20, 178a/16

od[1] Ama, lakin -2-

o. 079a/05, 251b/10

od[2] Ateş -224-

o. 005a/20, 010a/14, 017b/10, 020a/08, 021a/11, 031b/05, 037b/24, 043b/16, 044b/23, 045a/06, 050b/19, 051a/02, 054b/10, 061b/10, 065a/15, 066a/23, 066b/01, 073a/16, 075a/04, 079a/05, 086b/16, 086b/19, 088a/04, 111b/23, 113a/16, 113a/23, 116b/19, 118b/13, 121a/08, 121b/18, 122b/24, 125a/05, 125a/07, 126a/25, 132a/01, 135b/17, 138b/07, 148a/07, 163b/23, 164b/14, 180b/08, 184b/02, 187a/09, 188b/18, 200b/25, 214b/13, 216b/16, 241b/21, 252a/06, 275a/15, 275a/23, 282b/03, 292a/24, 292b/02, 292b/04, 294a/20, 300a/16, 309a/10, 315b/05

o.+ a 013a/22, 014b/08, 016a/07, 030a/12, 045a/14, 045a/20, 054a/10, 054b/10, 071b/03, 073b/21, 087a/01, 102a/14, 112a/09, 112a/12, 169a/09, 178b/14, 183b/15, 195b/01, 201a/01, 201a/02, 201a/03, 201a/04, 225b/04, 225b/17, 236b/11, 236b/13, 256a/17, 292b/05, 318b/25

cānını o.+ a ata 040a/20

o.+ da 027b/23

o.+ dan 004b/16, 125b/10, 216b/16, 292b/04

o.+ ı 014b/10, 045a/07, 169a/07, 237a/06, 279b/16, 324b/03

o.+ ıçun 300a/16

o.+ ıla 087a/23, 205a/03

o.+ ın 004b/09, 013a/05, 052a/25, 057a/08

o.+ ına 010a/15, 034a/19, 052a/13, 063b/24, 082b/18, 181b/01, 184a/02, 184a/19, 198a/02, 206b/09, 234b/01, 236a/06, 236a/14, 316a/04, 322b/17

o.+ ından 085a/20

o.+ ını 055a/11, 079a/21, 090b/23, 091a/03, 108b/09, 123a/10, 233b/06, 266b/06

o.+ ınuŋ 268a/04, 273b/10, 273b/13, 294a/20, 315b/25

o.+ la 023b/11

o.+ lar 061b/20, 063a/03, 066a/21, 068a/06, 076b/23, 085a/06, 090b/25, 123b/02, 123b/07, 157a/02, 178a/16, 291b/08, 291b/20

o.+ lara 094a/21, 307a/05

cigerümüzi o.+ lara yaḳdı 307a/24

o.+ ları 066a/25, 132a/02

o.+ sız 319a/01

o.+ umız 056a/24

o.+ uŋ 014b/06, 086b/17, 201b/13, 292a/25, 292b/01

o.+ un 325b/22

o.+ unı 055a/02, 078b/08

o. ḳopar- Ateş, alev çıkarmak 020b/17

o. ur- Ateş yakmak 123a/03

o. yaḳ- Ateş yakmak 001b/16, 005a/05, 005a/09, 014b/01, 040a/22, 052a/23, 052b/11, 055b/17, 066a/23, 069a/02, 072b/21, 087b/04, 094b/25, 100b/09, 102a/14, 123a/09, 257b/08, 284a/17, 287a/05, 292a/25, 310b/14, 327b/25

o.+ a ur- Yakmak, ateşe vermek 068a/05, 130b/01, 139a/02299a/19

o.+ a yaḳ- Yakmak, ateşe vermek 039a/15, 046a/13, 052b/11, 052b/13, 055a/03 067a/25, 094b/25, 148a/13, 161b/08, 175a/10, 235a/13, 237a/03, 237a/04, 237a/07, 257b/09, 280a/17, 285b/22, 292b/02, 299b/12, 307a/25, 321b/20, 328a/01

o.+ a yan- Yanmak, yakılmak 024b/21, 100a/11, 152b/12, 292b/03, 292b/05

od[3] *bk. ot* -1-

o. 184b/23

oda Oda -13-

o.+ larına 036a/14

o.+ larında 007b/16

o.+ ŋa 119a/10

o.+ ŋuza 022a/15

o.+ sı 025a/19

o.+ sına 031b/25, 149a/21, 174a/15, 174b/02, 177a/09, 256b/23

o.+ sında 028b/02

o.+ ya 139a/06

odlan- Ateşlenmek, *mec.* Çok kızmak -1-

o.- up 025a/05

odlu Ateşli, yanan -1-

o. 260b/21

odun Odun -5-

o. 055b/17, 126a/22

o.+ lar 066a/23, 139a/02

o.+ lara 066a/23

oġıl *bk. oġul* -6-

o. 019a/18, 086b/03, 086b/05, 092a/17

o.+ dan 107a/08

o.+ larıydı 043b/15

oġlan Erkek çocuk -246-

o. 010a/13, 010a/14, 020a/15, 024a/06, 028a/21, 031b/19, 053a/07, 053b/19, 053b/20, 076a/11, 092a/21, 092b/01, 098b/16, 098b/19, 099a/07, 099a/09, 099a/10, 103a/14, 103a/23, 124b/05, 124b/14, 128b/01, 129b/05, 129b/12, 129b/21, 132a/20, 140a/03, 140a/15, 140a/16, 140a/18, 140b/05, 142a/01, 142a/12, 142a/19, 142a/21, 142a/22, 142b/08, 145a/14, 145a/23, 147b/11, 150a/01, 153a/01, 156a/05, 156a/09, 156a/10, 166b/17, 166b/20, 166b/22, 166b/24, 166b/25, 167a/04, 167a/05, 182a/01, 186a/21, 190a/15, 191a/19, 192a/25, 201b/14, 201b/20, 202a/19, 202b/06, 204b/14, 205a/02, 207b/13, 209b/03, 209b/06, 209b/07, 209b/09, 214a/08, 220a/01, 225b/09, 226a/09, 226a/11, 231b/17, 231b/18, 231b/22, 241a/18, 245b/06, 248b/01, 248b/02, 248b/09, 248b/11, 255a/16, 255a/17, 261b/25, 273a/15, 277b/13, 277b/22, 293a/13, 312a/17, 312a/18, 313a/09, 313a/14, 313b/04, 317a/02, 320b/12, 321b/10, 322a/25, 324a/07, 324a/09

o.+ a 166b/17, 278b/20, 321a/05, 324a/08

o.+ am 309a/09

o.+ laruŋ 131b/22, 231b/09, 231b/18, 297b/23

o.+ laruŋuz 167a/23

o.+ suz 106a/25

o.+ umı 107b/15

o.+ umızı 198a/06

o.+ uŋ 020a/15, 053b/17, 053b/18, 092a/17, 092a/18, 092a/19, 092b/01, 098a/18, 099a/11, 103a/15, 129b/05, 129b/08, 140a/17, 142a/02, 142a/14, 147b/12, 155b/24, 156a/02, 166b/18, 167a/04, 191a/05, 224a/07, 226a/12, 231a/23, 232b/18, 307b/25, 313a/11, 313a/12, 317a/02, 320a/06, 320b/15

o.+ uŋuzı 046a/14

oġlancıḳ Küçük erkek çocuk -46-

o. 098b/25, 140b/15, 142a/15, 142a/16, 156a/07, 157a/07, 167a/07, 261b/18, 281b/05, 312b/07

o.+ a 140b/08

o.+ dur 231b/01, 255a/13

o.+ ı 053b/13, 099a/04, 099a/07, 099a/11, 099a/12, 246b/18

o.+ ıdı 272a/12

o.+ ımuz 099a/08

o.+ lar 026a/06, 140b/10, 140b/11, 140b/17, 231b/13, 243a/18

o.+ lara 140b/15, 140b/21, 207a/11

o.+ lardan 142a/10

o.+ ları 243b/21

o.+ larıla 142a/08

o.+ larını 083a/05

o.+ larla 156b/06

o.+ laruŋ 140b/19, 142a/10, 142a/11, 305b/16

o.+ sın 077a/17, 156b/04, 264b/25

o.+ um 246b/09, 246b/17

o.+ uŋ 099a/04

oġlancuḳ *bk. oġlancıḳ* -41-

o. 140b/16, 207a/19, 207a/20, 207b/17, 306a/16, 307b/18, 307b/24, 322a/07, 322a/08

o.+ a 279b/04

o.+ dur 247a/12

o.+ ı 073b/02, 098a/18, 147b/13, 147b/14, 207b/08, 207b/18, 212a/06, 246b/10, 307b/24, 308a/11, 324a/11

o.+ ıdı 046a/22

o.+ ın 173a/04, 308a/04

o.+ ına 214a/08

o.+ ını 275a/14

o.+ lar 140b/19, 169b/11, 207a/13

o.+ lara 172b/01, 199b/03, 207a/19

o.+ ları 199a/25, 308a/03

o.+ larımız 202a/21

o.+ ların 169b/11

o.+ laruŋ 175a/16, 207a/11

o.+ laruŋa 306a/02

o.+ uŋ 207b/22

oğlanlıḳ Çocukluk -5-

o. 316a/13

o.+ ı 210b/17

o. ėt- Çocukluk etmek 077b/09, 247a/10, 265a/11

oğrı Hırsız -6-

o. 135b/11

o.-yı nā-bekār 274b/21

o.+ dan 114b/13, 175a/25

o.+ yı 274a/09, 274a/10

oğru Gizli -1-

o. 055a/04

oğruca- Gizlice 1-

o. 055b/16

oğrulan- Çalınmak -1-

o.- a 175a/10

oğrulayın Gizlice -1-

o. 166b/18

oğruluḳ Hırsızlık -1-

o. ėt- Hırsızlık etmek 183b/14

oġul Erkek çocuk, oğul, evlat -524-

o. 017a/23, 024b/04, 026b/07, 032b/21, 033a/08, 053a/07, 068b/05, 069a/23, 069b/01, 069b/18, 086b/06, 086b/13, 089b/15, 095b/08, 099b/13, 101a/21, 126a/12, 132a/07, 140a/22, 140b/07, 141a/18, 142a/18, 144b/12, 158a/07, 172a/15, 179a/09, 193a/19, 203b/24, 204b/04, 204b/18, 205a/16, 205b/12, 206b/08, 212a/08, 223b/17, 226b/01, 226b/03, 240b/18, 250a/01, 263a/20, 275b/21, 278b/10, 278b/20, 285b/09, 292b/18, 292b/19, 321b/12

o.+ a 053b/07, 131b/22, 281b/11, 310a/23

o.+ dan 203b/23, 206b/10, 249a/18, 316a/14, 320b/14

o.+ dur 020a/01, 072b/16, 074a/11, 075a/14, 076b/03, 077b/13, 079a/09, 079a/10, 126b/05, 132a/15, 159b/19, 160b/22, 167a/05, 232b/21, 249a/05, 292b/20, 304b/13, 321b/02, 324b/12

o.+ ı 003b/23, 004b/09, 005a/03, 005b/03, 008b/08, 011a/11, 012b/15, 013a/08, 013a/21, 015b/10, 016b/17, 021b/04, 026a/24, 026b/19, 028a/03, 028a/09, 029b/07, 030b/06, 031b/05, 032a/10, 033a/25, 041a/16, 041b/13, 042b/01, 044a/20, 044a/24, 044b/09, 045b/02, 045b/11, 045b/21, 046b/15, 047a/04, 047b/15, 047b/17, 047b/24, 048b/04, 048b/08, 048b/23, 049a/15, 049a/16, 050b/13, 051a/08, 052a/17, 053a/07, 053a/23, 053b/20, 054a/25, 054b/09, 056a/07, 056a/18, 056a/25, 057a/02, 058a/08, 058a/18, 059a/16, 059b/10, 066a/04, 066b/11, 067b/19, 067b/24, 069a/10, 070a/10, 070b/14, 070b/18, 071b/23, 072b/10, 073a/05, 073a/13, 073a/18, 074b/06, 074b/11, 075b/22, 076a/04, 076a/09, 076a/11, 076b/18, 078a/23, 079b/05, 079b/07, 080a/14, 080a/15, 084a/20, 084b/05, 086b/03, 086b/04, 089b/15, 091b/15, 091b/17, 092b/02, 093a/06, 097b/16, 098a/04, 098a/10, 098a/18, 099b/02, 100a/13, 101a/24, 103a/17, 103b/05, 107a/20, 111a/14, 118b/03, 118b/17, 119a/18, 119a/21, 119b/22, 119b/24, 120a/24, 120b/14, 131b/12, 131b/13, 131b/20, 131b/21, 131b/23, 132b/16, 132b/17, 132b/23, 133a/24, 134b/11, 135a/24, 136a/18, 136b/13, 136b/24, 137a/25, 138a/13, 139a/11, 139b/06, 140a/02, 140b/07, 142b/07, 146a/25, 146b/01, 146b/15, 147a/12, 147a/18, 147a/22, 147b/08, 150b/04, 152a/06, 154a/19, 155a/18, 155b/01, 155b/24, 156a/14, 156b/23, 157b/20, 159b/14, 159b/16, 166b/17, 176a/06, 181a/04, 183b/21, 185a/08, 185a/16, 186a/12, 187a/01, 188a/06, 190a/21, 193a/16, 193a/19, 197a/10, 203b/13, 204a/03, 204a/09, 204a/21, 205b/17, 206a/21, 217b/08, 224a/03, 227b/19, 231a/22, 231b/06, 239b/04, 246b/20, 248a/08, 248a/25, 249b/21,

o.+ larum 248a/14

o.+ um 002b/12, 004b/01, 023a/06, 026b/23, 030a/14, 047b/18, 047b/20, 053b/01, 056a/11, 063b/19, 069a/20, 069a/23, 083a/22, 086b/06, 091b/05, 094b/07, 099a/22, 100a/09, 107a/11, 119b/15, 119b/19, 140a/23, 140b/12, 146b/16, 154a/20, 176b/07, 184a/15, 184a/16, 207b/19, 207b/23, 208b/01, 244b/01, 244b/04, 249b/24, 259a/18, 282a/12, 322b/01

o.+ uma 119b/16, 133a/01

o.+ umdan 091a/15, 107a/24, 108a/21, 180b/14, 194a/04, 204b/02, 250b/04, 300b/25

o.+ umdur 089b/11, 140b/18, 205a/09

o.+ umı 084b/21, 085b/13, 086b/02, 108b/07, 108b/08, 140b/22, 249b/25

o.+ umla 205a/15

o.+ umuŋ 249b/24

o.+ umuz 099a/12, 246b/21

o.+ umuzuŋ 008a/19

o.+ uŋ 053b/08, 072b/01, 085a/02, 086b/04, 090b/15, 090b/24, 095a/03, 132b/02, 191a/04, 206a/18, 212a/07, 226a/10, 253a/05, 253a/06, 273a/15, 273a/22, 290a/22, 306a/01, 326b/07

o.+ uŋa 060b/09, 091a/02, 134a/13, 215b/18

o.+ una 156a/16, 166b/22, 217a/17, 285b/09, 317a/17

o.+ uŋdan 187a/06

o.+ undan 223a/22, 285b/21, 314a/24

o.+ uŋdur 140b/16

o.+ unı 050a/06, 068a/04, 098b/18, 285b/16

o.+ uŋı 084b/17, 098a/05, 142a/18

o.+ uŋıla 042a/07

o.+ unuŋ 090a/05

o.+ uŋuz 003a/07, 050b/06, 180a/24

o.+ uyıdı 314b/03

o. bil- Evladı saymak 129b/22

o. ėdin- Evladı saymak 179a/06

o.+ ı ol- Oğlu olmak 092b/22

oğul oğlı Torun -3-

o. 015b/03, 024b/04, 324b/12

oġullıḳ Evlatlık -1-

o.+ a 019a/12

oġulsuzlıḳ(ġ) Evlatsızlık -1-

o.+ ı 076a/17

oḫşa- Taltif etmek -3-

o.- dı 157b/23

o.- yup 008b/18, 153a/13

oḳ Ok -279-

o. 004b/25, 005b/18, 039b/11, 048b/17, 057b/09, 059a/05, 059a/10, 062b/17, 064b/08, 080b/01, 084b/22, 085a/07, 085a/08, 085a/11, 087a/23, 088b/04, 088b/05, 089a/06, 089b/08, 091a/24, 091b/24, 094a/02, 094a/06, 099b/02, 099b/03, 102a/18, 110b/16, 128a/02, 132b/20, 134a/16, 137b/10, 137b/11, 142a/08, 146a/18, 148a/10, 157a/20, 157a/22, 157b/05, 157b/10, 168a/19, 168b/14, 168b/15, 169a/11, 169a/12, 169a/13, 169a/14, 169a/17, 174a/09, 177a/12, 177a/15, 177a/19, 178a/07, 178a/08, 178b/13, 178b/14, 181b/19, 186a/17, 187a/10, 187b/04, 196b/11, 205b/21, 205b/25, 206a/01, 206a/08, 215b/03, 219b/24, 256b/15, 262a/07, 262a/25, 262b/12, 262b/23, 276b/22, 282b/01, 282b/03, 282b/04, 282b/05, 282b/06, 286b/23, 296b/03, 298a/20, 301a/23, 301a/24, 301a/25, 301b/03, 301b/07, 301b/12, 302b/05, 302b/14, 302b/18, 302b/21, 311a/25, 318b/21, 323b/01, 323b/14

o.+ a 301a/23

kendüyi o.+ a urmazlar 245a/01

o.+ dan 005b/20, 040b/19, 048b/15, 050b/06, 089a/01, 234b/25

o.+ dur 104b/17

o.+ ı 023b/01, 046b/14, 060a/12, 068b/19, 077a/10, 087b/02, 087b/03, 088b/01, 088b/05, 089a/03, 090a/05, 091a/08, 094a/03, 097a/19, 137b/11, 137b/12, 137b/14, 160b/25, 186a/07, 201b/18, 282b/02, 298a/21, 301a/25, 301b/09

o.+ ıla 036a/24, 037a/13, 040a/24, 047b/21, 047b/22, 049a/01, 055b/10, 063a/13, 068a/04, 080a/04, 085a/06, 089a/20, 094a/01, 096a/10, 096a/11, 097b/12, 123a/03, 123a/12, 123a/15, 123b/09, 132b/19, 137b/14, 157a/18, 157a/19, 157a/24, 157b/05, 166a/03, 168b/04, 177b/22, 187b/07, 197a/13, 206a/23, 217b/21, 218b/08, 233b/05, 241a/19, 258a/15, 262a/07, 282b/02, 282b/08, 284b/18, 296a/24, 296b/03

o.+ ımuz 058a/13

o.+ ın 166a/02, 177a/10

o.+ ına 112b/22

o.+ ından 085a/10, 097a/18, 301b/10

o.+ ını 089a/25

o.+ ınuŋ 169a/18, 169a/20

o.+ la 010a/14, 127b/13, 302a/15, 302a/16, 302a/17, 302b/20, 302b/22, 326b/16

o.+ lar 041a/12, 058b/21, 085a/01, 085a/05, 085a/09, 086a/21, 088b/04, 096b/08, 102a/20, 157b/11, 202a/13, 220a/04, 233b/22, 235b/17, 260b/22, 261a/16, 262a/07, 280b/20

o.+ lara 098a/05

o.+ ları 048b/14, 086a/24, 087b/11, 157b/10, 157b/16, 174b/12, 174b/14, 205b/24, 255b/25

o.+ larından 085b/23

o.+ larum 086b/10

o.+ ula 168b/04

o.+ um 298a/22, 324b/06

o.+ umı 082b/23, 083a/17

o.+ uŋ 051a/14, 061a/13, 083b/05, 262b/14, 298a/20, 302b/20

o.+ uŋdan 088b/15

o. at- Ok atmak 053b/14, 059a/10, 085a/07, 085a/10, 088b/04, 096a/12, 099b/01, 099b/08, 104b/18, 133a/06, 136a/03 142b/08, 147b/25, 156a/19, 156b/14, 157a/25, 177a/11, 177a/13, 177a/14, 177a/14, 177a/17, 256b/17, 297b/08

o. ur- Ok atmak 048b/23, 049a/21, 061a/13, 082b/14, 087b/25, 094a/06, 132b/19, 157a/22, 157b/10, 261a/17, 262a/25, 282b/05, 296a/22, 298a/20, 301b/08, 301b/13

o. uşur- Ok atmak 296a/22

o. yay ṭut- Ok ve yay kullanmasını öğrenmek 082b/14

oḳı- *bk. oḳu-* -52-

o.- dı 035a/13, 039a/01, 048b/02, 053a/18, 055b/19, 074a/09, 077b/25, 091b/12, 101b/23, 102b/20, 104b/09, 113a/14, 118a/14, 118a/23, 124b/19, 132b/04

o.- dılar 091a/17, 091b/14, 114a/07, 124a/19, 245b/18, 248b/19, 267b/19, 273a/24, 276b/15

āferīn o.- dılar 002b/24

o.- ġıl 290b/04

o.- madı 021a/15

o.- madın 080a/07

o.- maduḳ 075b/22

o.- maḳ 036b/10, 120a/13

o.- maz 024a/14

o.- mış 104a/01

o.- rlar 037a/07

o.- yam 290b/05

o.- yan 265b/25

efsūn o.- yan 217b/06

o.- yasın 075a/08, 091b/21

o.- yıcaḳ 046a/05, 303b/08

o.- yup 014b/08, 020b/07, 022a/16, 026b/16, 042b/22, 054b/02, 058a/10, 058b/17, 069a/23

āferīn o.- yup 030b/18

oḳıt- Okutmak -1-

o.- ur 207a/11

oḳu- 1. Okumak 2. Çağırmak 3. Söylemek, demek -226-

o. 238b/07

o.- dı 001b/17, 021b/19, 028a/13, 041b/16, 046a/20, 046b/04, 047b/01, 059b/21, 070a/01, 075a/12, 112b/18, 116a/11, 118b/22, 121b/20, 127a/25, 132b/04, 134a/19, 137b/12, 137b/15, 140b/03, 146b/16, 156a/13, 158a/02, 158b/24, 163a/22, 167a/21, 170a/17, 171b/20, 176a/17, 177a/25, 178a/23, 178b/20, 179a/05, 179a/17, 187a/10, 189a/22, 189b/16, 190b/18, 192a/11, 194a/15, 195a/03, 198b/07, 200a/25, 200b/12, 200b/13, 200b/25, 201a/06, 203a/05, 204a/20, 204a/23, 205a/20, 206a/02, 206a/16, 209a/17, 212a/19, 221b/20, 223b/07, 223b/22, 225b/12, 226a/17, 230a/13, 230a/25, 230b/02, 231a/13, 235a/19, 235b/05, 238b/10, 246a/19, 251b/20, 252a/07, 252a/20, 252b/13, 254a/13, 255b/15, 257b/11, 258a/08, 260a/08, 263b/07, 264a/03, 264b/02, 265b/25, 266a/13, 268a/01, 270a/13, 270b/09, 270b/24, 272b/24, 273a/21, 274a/25, 276b/23, 281b/01, 281b/08, 282a/25, 284b/09, 285b/01, 286b/19, 289b/15, 291a/08, 291a/15, 291a/23, 291b/15, 294b/18, 294b/21, 296b/24, 297a/08, 300a/10, 300b/05, 302a/24, 303a/03, 303b/08, 303b/09, 304a/01, 304a/10, 304a/15, 305a/20, 305b/13, 307a/22, 308a/09, 308b/02, 310b/10, 310b/15, 310b/23, 316a/11, 322a/03,

o.- yacak 189b/01

o.- yam 031b/18, 276b/10

o.- yasın 129a/22, 319a/11

o.- ycaḳ 046a/20

o.- yıcaḳ 091b/18, 187a/22, 288b/08, 325a/01

o.- yucaḳ 314b/23

o.- yup 028a/16, 045b/07, 046b/10, 083b/15, 103b/18, 127b/20, 129b/01, 129b/15, 177b/20, 182b/04, 188a/11, 199b/18, 200a/24, 204a/24, 207a/23, 222b/15, 222b/17, 252b/17, 260b/21, 281b/17, 289a/15, 294a/25, 294b/11, 303a/11, 319a/24, 323a/04, 325b/12, 326b/18, 327a/14, 327a/20

āferīn o.- yup 017b/11, 018b/01, 323b/05

oḳun- Okunmak -9-

o.- dı 007b/11, 046b/25, 124a/20, 267b/24, 314a/15

o.- up 238a/01

o.- ur 276a/20

o.- urdı 166b/16

o.- urmış 276a/23

oḳut- Okutmak -1-

o.- dı 257b/22

oḳutdur- Okutturmak -1-

o.- am 246b/10

oḳuyucı Okuyucu -1-

o.+ larla 145b/03

ol 1. Tekil üçüncü şahıs zamiri 2. işaret sıfatı -5969-

o. 001b/01, 001b/03, 001b/04, 001b/11, 001b/12, 002a/01, 002a/06, 002a/14, 002a/19, 002a/21, 002a/23, 002a/24, 002a/25, 002b/01, 002b/06, 002b/09, 002b/10, 002b/13, 002b/15, 002b/19, 002b/21, 002b/22, 002b/25, 003a/01, 003a/02, 003a/03, 003a/09, 003a/10, 003a/14, 003a/20, 003a/21, 003a/23, 003b/05, 003b/06, 003b/08, 003b/09, 003b/11, 003b/14, 003b/16, 003b/18, 003b/19, 003b/20, 003b/21, 003b/23, 004a/01, 004a/07, 004a/17, 004a/21, 004a/24, 004b/04, 004b/10, 004b/12, 004b/14, 004b/16, 004b/17, 004b/21, 004b/23, 004b/24, 005a/04, 005a/05, 005a/06, 005a/07, 005a/10, 005a/12, 005a/14, 005a/19, 005a/23, 005a/24, 005b/15, 005b/16, 005b/17, 005b/20, 005b/22, 005b/23, 006a/05, 006a/06, 006a/07, 006a/08, 006a/09,

006a/11, 006a/14, 006a/15, 006a/16, 006a/19, 006a/21, 006a/23, 006b/06, 006b/07, 006b/08, 006b/11, 006b/13, 006b/18, 006b/19, 006b/23, 007a/01, 007a/04, 007a/06, 007a/10, 007a/15, 007a/20, 007a/21, 007a/23, 007b/05, 007b/06, 007b/07, 007b/09, 007b/11, 007b/12, 007b/13, 007b/15, 007b/17, 007b/18, 007b/19, 007b/20, 007b/21, 007b/22, 007b/24, 008a/02, 008a/06, 008a/08, 008a/15, 008a/16, 008a/24, 008b/08, 008b/11, 008b/13, 008b/16, 008b/18, 008b/20, 008b/23, 009a/06, 009a/07, 009a/14, 009a/19, 009a/20, 009b/02, 009b/03, 009b/11, 010a/01, 010a/02, 010a/05, 010a/06, 010a/10, 010a/11, 010a/17, 010a/25, 010b/01, 010b/10, 010b/13, 010b/16, 010b/17, 010b/22, 011a/01, 011a/02, 011a/03, 011a/06, 011a/08, 011a/13, 011a/19, 011a/20, 011a/25, 011b/04, 011b/10, 011b/11, 011b/12, 011b/13, 011b/17, 011b/19, 011b/20, 011b/21, 011b/22, 012a/01, 012a/02, 012a/04, 012a/06, 012a/09, 012a/11, 012a/12, 012a/15, 012a/19, 012a/21, 012a/23, 012a/24, 012b/01, 012b/02, 012b/09, 012b/10, 012b/12, 012b/13, 012b/14, 012b/15, 012b/17, 012b/19, 012b/24, 012b/25, 013a/02, 013a/05, 013a/09, 013a/10, 013a/11, 013a/15, 013a/17, 013a/20, 013a/22, 013b/02, 013b/04, 013b/09, 013b/14, 013b/15, 013b/16, 013b/18, 013b/23, 013b/24, 014a/05, 014a/07, 014a/08, 014a/09, 014a/10, 014a/11, 014a/13, 014a/15, 014a/16, 014a/22, 014a/25, 014b/02, 014b/03, 014b/06, 014b/08, 014b/10, 014b/12, 014b/15, 014b/16, 014b/17, 014b/22, 014b/23, 014b/25, 015a/01, 015a/02, 015a/05, 015a/10, 015a/11, 015a/12, 015a/17, 015a/18, 015b/07, 015b/08, 015b/11, 015b/14, 015b/21, 015b/23, 016a/07, 016a/09, 016a/10, 016a/11, 016a/18, 016a/19, 016a/20, 016a/22, 016b/05, 016b/07, 016b/10, 016b/11, 016b/19, 016b/21, 017a/03, 017a/06, 017a/10, 017a/11, 017a/21, 017b/05, 017b/06, 017b/10, 017b/13, 018a/01, 018a/13, 018a/18, 018a/25, 018b/05, 018b/13, 018b/18, 018b/19, 018b/25, 019a/10, 019a/11, 019a/12, 019a/17, 019a/18, 019a/19, 019a/20, 019a/23, 019b/02, 019b/07, 019b/08, 019b/14, 019b/21, 020a/04, 020a/05, 020a/09, 020a/10, 020a/12, 020a/14, 020a/15, 020a/18, 020b/01, 020b/03, 020b/06, 020b/08, 020b/09, 020b/13, 020b/17, 020b/22, 020b/25, 021a/12, 021a/19, 021a/22, 021a/24, 021b/02, 021b/10, 021b/11, 021b/18, 022a/03, 022a/13, 022a/21, 022b/08, 022b/15, 022b/18, 022b/22, 023a/03, 023a/06, 023a/09, 023a/10, 023b/03, 023b/05, 023b/13, 023b/14, 023b/18, 024a/05, 024a/07, 024a/16, 024a/21, 024a/23, 024b/03, 024b/06, 024b/07, 024b/08, 024b/12, 024b/13, 024b/14, 024b/15, 024b/22, 024b/25, 025a/13, 025a/15, 025b/12, 025b/16, 026a/03, 026a/07, 026a/08, 026a/10, 026a/23, 026b/04, 026b/13, 026b/16, 026b/17, 026b/18, 027a/06, 027a/07, 027a/08, 027a/12, 027a/21, 027a/24, 027b/02, 027b/04,

027b/05, 027b/15, 027b/17, 027b/21, 028a/02, 028a/03, 028a/04, 028a/08, 028a/12, 028a/14, 028a/22, 028a/25, 028b/02, 028b/04, 028b/05, 028b/15, 029a/03, 029a/04, 029a/06, 029a/12, 029a/15, 029a/20, 029a/22, 029a/25, 029b/05, 029b/06, 029b/07, 029b/08, 029b/09, 029b/10, 029b/12, 029b/14, 029b/18, 029b/21, 029b/22, 030a/01, 030a/03, 030a/06, 030a/09, 030a/10, 030a/11, 030a/12, 030a/16, 030a/17, 030a/18, 030a/23, 030a/24, 030a/25, 030b/06, 030b/10, 030b/11, 030b/14, 030b/15, 030b/20, 030b/21, 031a/03, 031a/08, 031a/10, 031a/11, 031a/21, 031b/03, 031b/13, 031b/24, 032a/07, 032a/10, 032a/12, 032a/14, 032a/15, 032a/16, 032a/18, 032a/19, 032a/20, 032a/22, 032a/24, 032a/25, 032b/05, 032b/08, 032b/16, 032b/17, 032b/18, 032b/19, 032b/24, 033a/01, 033a/09, 033a/11, 033a/19, 033a/23, 033b/01, 033b/02, 033b/03, 033b/04, 033b/10, 033b/18, 033b/23, 033b/25, 034a/01, 034a/04, 034a/15, 034a/19, 034a/25, 034b/01, 034b/03, 034b/05, 034b/06, 034b/07, 034b/08, 034b/09, 034b/14, 034b/15, 034b/16, 034b/18, 034b/19, 034b/21, 034b/23, 034b/25, 035a/01, 035a/02, 035a/09, 035a/14, 035a/20, 035a/23, 035b/06, 035b/09, 035b/12, 035b/14, 035b/15, 035b/18, 035b/24, 035b/25, 036a/01, 036a/02, 036a/03, 036a/04, 036a/05, 036a/09, 036a/10, 036a/23, 036b/02, 036b/04, 036b/05, 036b/10, 036b/15, 036b/16, 036b/19, 036b/20, 036b/21, 036b/22, 036b/24, 036b/25, 037a/03, 037a/04, 037a/05, 037a/12, 037a/15, 037a/18, 037a/21, 037a/23, 037b/01, 037b/02, 037b/05, 037b/07, 037b/09, 037b/10, 037b/11, 037b/16, 037b/21, 037b/23, 037b/24, 038a/02, 038a/03, 038a/04, 038a/07, 038a/08, 038a/09, 038a/10, 038a/11, 038a/12, 038a/13, 038a/15, 038a/17, 038a/18, 038a/21, 038a/25, 038b/01, 038b/02, 038b/03, 038b/05, 038b/06, 038b/11, 038b/12, 038b/13, 038b/14, 038b/15, 038b/17, 038b/18, 038b/21, 038b/22, 038b/24, 039a/01, 039a/06, 039a/08, 039a/14, 039a/18, 039a/19, 039a/21, 039b/07, 039b/08, 039b/10, 039b/12, 039b/13, 039b/14, 039b/15, 040a/02, 040a/05, 040a/07, 040a/08, 040a/10, 040a/11, 040a/12, 040a/15, 040a/17, 040a/22, 040b/05, 040b/06, 040b/07, 040b/09, 040b/12, 040b/15, 040b/17, 040b/20, 040b/21, 040b/24, 040b/25, 041a/02, 041a/03, 041a/04, 041a/07, 041a/09, 041a/11, 041a/13, 041a/14, 041a/17, 041a/19, 041a/21, 041a/22, 041b/01, 041b/03, 041b/08, 041b/12, 041b/15, 041b/16, 041b/18, 041b/19, 041b/20, 041b/21, 041b/23, 042a/11, 042a/12, 042a/13, 042a/14, 042a/17, 042a/22, 042b/04, 042b/05, 042b/06, 042b/09, 042b/10, 042b/13, 042b/14, 042b/16, 042b/22, 042b/23, 043a/02, 043a/04, 043a/05, 043a/11, 043a/15, 043a/18, 043a/19, 043a/23, 043a/24, 043b/01, 043b/03, 043b/11, 043b/12, 043b/15, 043b/17, 043b/18, 043b/20,

043b/23, 043b/24, 043b/25, 044a/04, 044a/11, 044a/13, 044a/14, 044a/16, 044a/19, 044a/21, 044a/25, 044b/01, 044b/02, 044b/03, 044b/04, 044b/10, 044b/12, 044b/14, 044b/16, 044b/25, 045a/03, 045a/06, 045a/08, 045a/10, 045a/11, 045a/14, 045a/15, 045a/21, 045a/22, 045b/05, 045b/10, 045b/11, 045b/12, 045b/14, 045b/15, 045b/19, 046a/05, 046a/06, 046a/09, 046a/13, 046a/15, 046a/16, 046a/20, 046a/22, 046a/24, 046b/05, 046b/06, 046b/07, 047a/09, 047a/15, 047a/19, 047a/20, 047a/21, 047a/25, 047b/07, 047b/11, 047b/21, 047b/23, 047b/25, 048a/02, 048a/03, 048a/04, 048a/05, 048a/06, 048a/07, 048a/18, 048a/24, 048b/05, 048b/09, 048b/13, 048b/17, 048b/18, 048b/20, 048b/22, 048b/25, 049a/02, 049a/11, 049a/12, 049a/13, 049a/14, 049a/20, 049a/21, 049a/25, 049b/01, 049b/02, 049b/08, 049b/13, 049b/15, 049b/17, 049b/18, 049b/20, 049b/21, 049b/22, 049b/25, 050a/01, 050a/03, 050a/06, 050a/07, 050a/12, 050a/16, 050a/17, 050a/21, 050a/22, 050a/25, 050b/08, 050b/11, 050b/12, 050b/14, 050b/15, 050b/18, 050b/19, 050b/20, 050b/25, 051a/07, 051a/08, 051a/15, 051a/16, 051a/17, 051a/19, 051a/20, 051a/21, 051a/23, 051b/01, 051b/13, 051b/15, 051b/17, 051b/18, 051b/21, 051b/22, 052a/05, 052a/15, 052a/16, 052a/23, 052b/13, 052b/15, 053a/04, 053a/05, 053a/06, 053a/08, 053a/11, 053a/13, 053a/17, 053a/21, 053b/06, 053b/18, 054a/01, 054a/02, 054a/03, 054a/04, 054a/05, 054a/09, 054a/21, 054a/23, 054b/03, 054b/05, 054b/06, 054b/10, 054b/17, 054b/19, 055a/01, 055a/02, 055a/03, 055a/10, 055a/11, 055a/17, 055a/18, 055a/24, 055b/05, 055b/09, 055b/13, 055b/16, 055b/17, 055b/18, 055b/24, 056a/02, 056a/06, 056a/16, 056a/23, 056a/24, 056b/07, 056b/13, 056b/17, 056b/20, 056b/21, 057a/02, 057a/03, 057a/07, 057a/23, 057a/24, 057b/01, 057b/08, 057b/10, 057b/13, 057b/14, 057b/17, 058a/05, 058a/06, 058a/07, 058a/12, 058a/16, 058a/20, 058a/23, 058a/24, 058b/04, 058b/05, 058b/06, 058b/16, 058b/20, 058b/22, 059a/01, 059a/03, 059a/04, 059a/09, 059a/15, 059a/16, 059a/19, 059b/02, 059b/05, 059b/09, 059b/13, 059b/14, 059b/17, 059b/21, 059b/22, 060a/06, 060a/08, 060a/09, 060a/15, 060a/16, 060a/18, 060a/21, 060b/01, 060b/04, 060b/11, 060b/12, 060b/13, 060b/14, 060b/15, 060b/17, 060b/18, 060b/19, 060b/20, 060b/21, 060b/22, 060b/23, 060b/24, 061a/02, 061a/05, 061a/06, 061a/07, 061a/08, 061a/10, 061a/11, 061a/13, 061a/17, 061a/22, 061a/23, 061a/24, 061b/01, 061b/02, 061b/03, 061b/04, 061b/05, 061b/07, 061b/12, 061b/13, 061b/15, 061b/16, 061b/17, 061b/18, 061b/19, 061b/22, 061b/23, 061b/24, 062a/01, 062a/02, 062a/03, 062a/04, 062a/06, 062a/07, 062a/13, 062a/16, 062a/18, 062a/19, 062a/22, 062a/25, 062b/01, 062b/04, 062b/09, 062b/10, 062b/15, 062b/16, 062b/17,

062b/18, 062b/20, 062b/21, 062b/25, 063a/03, 063a/04, 063a/06, 063a/09, 063a/10, 063a/11, 063a/12, 063a/14, 063a/16, 063a/17, 063a/18, 063a/19, 063a/20, 063a/21, 063a/22, 063a/23, 063a/25, 063b/01, 063b/08, 063b/10, 063b/11, 063b/12, 064a/03, 064a/05, 064a/09, 064a/10, 064a/13, 064a/17, 064a/18, 064a/19, 064a/21, 064a/25, 064b/04, 064b/09, 064b/12, 064b/18, 064b/21, 065a/01, 065a/02, 065a/04, 065a/06, 065a/07, 065a/08, 065a/25, 065b/01, 065b/03, 065b/09, 065b/10, 065b/11, 066a/02, 066a/08, 066a/11, 066a/13, 066a/14, 066a/16, 066a/17, 066a/18, 066a/23, 066a/25, 066b/01, 066b/10, 066b/12, 066b/14, 066b/15, 066b/16, 066b/17, 066b/20, 066b/23, 066b/24, 066b/25, 067a/02, 067a/05, 067a/08, 067a/11, 067a/13, 067a/18, 067a/22, 067a/25, 067b/01, 067b/07, 067b/09, 067b/11, 067b/13, 067b/24, 067b/25, 068a/04, 068a/07, 068a/11, 068a/13, 068a/14, 068b/01, 068b/02, 068b/04, 068b/05, 068b/07, 068b/13, 068b/14, 068b/15, 068b/18, 068b/19, 068b/20, 068b/24, 068b/25, 069a/02, 069a/06, 069a/07, 069a/08, 069a/09, 069a/13, 069a/22, 069a/23, 069a/24, 069a/25, 069b/12, 069b/13, 069b/16, 069b/20, 070a/12, 070a/15, 070a/18, 070a/22, 070a/25, 070b/01, 070b/02, 070b/07, 070b/15, 070b/16, 070b/17, 070b/22, 071a/03, 071a/05, 071a/07, 071a/08, 071a/11, 071a/15, 071b/02, 071b/07, 071b/09, 071b/11, 071b/12, 071b/23, 072a/12, 072a/15, 072b/07, 072b/17, 072b/19, 072b/20, 073a/01, 073a/03, 073a/04, 073a/05, 073a/08, 073a/16, 073a/21, 073a/23, 073b/02, 073b/03, 073b/05, 073b/11, 073b/15, 073b/17, 073b/18, 073b/23, 074a/03, 074a/05, 074a/07, 074a/16, 074a/25, 074b/03, 074b/06, 074b/07, 074b/11, 074b/12, 074b/13, 074b/17, 074b/23, 074b/25, 075a/03, 075a/04, 075a/06, 075a/09, 075a/12, 075a/23, 075a/24, 075b/19, 076a/06, 076a/07, 076a/09, 076a/10, 076a/19, 076a/23, 076b/06, 076b/08, 076b/13, 076b/14, 076b/15, 076b/16, 076b/17, 077a/07, 077a/08, 077a/10, 077a/12, 077a/15, 077a/16, 077a/23, 077a/24, 077a/25, 077b/08, 077b/11, 077b/16, 077b/20, 077b/21, 077b/25, 078a/03, 078a/09, 078a/10, 078a/12, 078a/15, 078a/17, 078b/04, 078b/05, 078b/06, 078b/11, 078b/20, 078b/22, 078b/25, 079a/03, 079a/08, 079a/15, 079a/16, 079a/20, 079a/21, 079b/08, 079b/10, 079b/11, 079b/15, 079b/17, 079b/18, 079b/20, 079b/24, 080a/01, 080a/02, 080a/12, 080a/13, 080a/14, 080a/16, 080a/23, 080b/18, 080b/22, 080b/23, 080b/25, 081a/15, 081a/18, 081b/24, 082a/06, 082a/10, 082a/12, 082b/05, 082b/09, 082b/11, 082b/17, 082b/20, 082b/25, 083a/08, 083a/15, 083a/16, 083a/17, 083a/19, 083b/03, 083b/04, 083b/07, 083b/11, 083b/12, 083b/15, 083b/22, 083b/25, 084a/09, 084a/12, 084a/13, 084a/19, 084a/24, 084a/25, 084b/02, 084b/04, 084b/05, 084b/08, 084b/09, 084b/17, 084b/23, 084b/24,

085a/07, 085a/09, 085a/16, 085a/18, 085a/19, 085a/20, 085a/22, 085a/24, 085b/08, 086a/01, 086a/10, 086a/12, 086a/13, 086a/19, 086a/23, 086a/24, 086b/01, 086b/06, 086b/08, 086b/11, 086b/13, 086b/15, 086b/16, 086b/17, 086b/18, 086b/19, 086b/25, 087a/04, 087a/05, 087a/06, 087a/12, 087a/18, 087a/20, 087a/21, 087a/23, 087b/02, 087b/03, 087b/04, 087b/05, 087b/11, 087b/13, 087b/19, 088a/25, 088b/01, 088b/05, 088b/06, 088b/07, 088b/08, 088b/09, 088b/14, 088b/15, 089a/03, 089a/05, 089a/10, 089a/15, 089b/03, 089b/06, 089b/08, 089b/09, 089b/10, 089b/13, 089b/15, 089b/20, 089b/22, 090a/03, 090a/05, 090a/10, 090a/15, 090a/19, 090a/25, 090b/03, 090b/22, 090b/24, 091a/04, 091a/06, 091a/07, 091a/08, 091a/11, 091a/14, 091a/18, 091a/20, 091b/01, 091b/11, 091b/13, 091b/14, 091b/15, 091b/17, 091b/25, 092a/05, 092a/13, 092a/16, 092a/17, 092a/18, 092a/19, 092b/01, 092b/06, 092b/10, 092b/11, 092b/14, 092b/15, 092b/16, 092b/17, 092b/24, 093a/05, 093a/06, 093a/08, 093a/12, 093a/14, 093a/24, 093b/03, 093b/04, 093b/08, 093b/11, 093b/13, 093b/15, 093b/21, 093b/25, 094a/05, 094a/06, 094a/09, 094a/11, 094a/13, 094a/14, 094a/15, 094a/16, 094a/18, 094a/19, 094a/22, 094b/01, 094b/04, 094b/06, 094b/15, 094b/16, 094b/17, 094b/19, 094b/20, 094b/24, 094b/25, 095a/08, 095a/10, 095b/06, 095b/16, 095b/18, 095b/25, 096a/02, 096a/07, 096a/11, 096a/16, 096a/19, 096a/21, 096a/22, 096b/01, 096b/02, 096b/09, 096b/11, 096b/12, 096b/13, 096b/16, 096b/18, 097a/01, 097a/02, 097a/04, 097a/06, 097a/10, 097a/15, 097a/18, 097a/19, 097b/01, 097b/02, 097b/05, 097b/06, 097b/07, 097b/12, 097b/16, 097b/24, 098a/12, 098a/13, 098a/14, 098a/16, 098a/17, 098a/18, 098a/20, 098a/22, 098b/06, 098b/07, 098b/09, 098b/15, 098b/20, 098b/22, 098b/23, 098b/24, 099a/01, 099a/04, 099a/07, 099a/16, 099a/17, 099a/21, 099a/25, 099b/06, 099b/07, 099b/11, 099b/15, 099b/19, 099b/21, 099b/22, 099b/23, 099b/24, 099b/25, 100a/01, 100a/04, 100a/06, 100a/18, 100a/19, 100a/20, 100b/07, 100b/10, 100b/13, 100b/16, 100b/17, 100b/18, 100b/19, 100b/22, 101a/01, 101a/03, 101a/06, 101a/09, 101a/10, 101a/11, 101a/15, 101a/18, 101a/19, 101a/21, 101a/22, 101a/24, 101b/01, 101b/07, 101b/08, 101b/09, 102a/05, 102a/12, 102a/13, 102a/14, 102a/15, 102a/17, 102a/21, 102a/22, 102a/25, 102b/01, 102b/09, 102b/20, 103a/01, 103a/02, 103a/06, 103a/10, 103a/11, 103a/12, 103a/13, 103a/14, 103a/15, 103a/17, 103a/21, 103a/23, 103a/24, 103b/04, 103b/23, 103b/24, 104a/01, 104a/04, 104a/05, 104a/12, 104a/13, 104a/14, 104a/15, 104a/21, 104a/22, 104b/02, 104b/03, 104b/06, 104b/10, 104b/18, 104b/23, 105a/04, 105a/11, 105a/16, 105a/17, 105a/23, 105a/25, 105b/01, 105b/03, 105b/07, 105b/16, 105b/17,

105b/18, 105b/19, 105b/21, 105b/24, 105b/25, 106a/01, 106a/03, 106a/05, 106a/08, 106a/20, 106a/22, 106b/01, 106b/08, 106b/10, 106b/15, 106b/18, 106b/20, 106b/21, 107a/01, 107a/06, 107a/07, 107a/12, 107a/15, 107a/19, 107a/23, 107b/06, 107b/07, 107b/19, 107b/21, 107b/24, 108a/07, 108a/09, 108a/11, 108a/12, 108a/24, 108b/01, 108b/04, 108b/07, 108b/08, 108b/12, 108b/18, 108b/19, 108b/25, 109a/08, 109a/11, 109a/17, 109a/18, 110a/04, 110a/06, 110a/13, 110a/14, 110a/17, 110a/19, 110a/22, 110a/23, 110a/24, 110a/25, 110b/02, 110b/16, 110b/19, 110b/20, 110b/25, 111a/03, 111a/06, 111a/10, 111a/11, 111a/12, 111a/13, 111a/14, 111a/19, 111a/21, 111a/23, 111a/24, 111a/25, 111b/01, 111b/02, 111b/03, 111b/04, 111b/07, 111b/09, 111b/11, 111b/13, 111b/17, 111b/20, 111b/23, 112a/01, 112a/03, 112a/04, 112a/05, 112a/06, 112a/07, 112a/08, 112a/13, 112a/14, 112a/16, 112a/17, 112a/19, 112a/20, 112a/21, 112a/23, 112b/01, 112b/05, 112b/07, 112b/11, 112b/12, 112b/14, 112b/16, 112b/17, 112b/25, 113a/03, 113a/05, 113a/06, 113a/08, 113a/16, 113a/18, 113a/22, 113a/24, 113b/02, 113b/06, 113b/07, 113b/08, 113b/09, 113b/10, 113b/11, 113b/12, 113b/13, 113b/17, 113b/18, 113b/19, 113b/20, 113b/21, 113b/22, 113b/23, 114a/02, 114a/04, 114a/06, 114a/11, 114a/15, 114a/16, 114a/18, 114a/19, 114a/21, 114a/22, 114a/23, 114a/24, 114a/25, 114b/02, 114b/04, 114b/07, 114b/13, 114b/14, 114b/21, 114b/22, 114b/24, 115a/05, 115a/11, 115a/12, 115a/14, 115a/17, 115a/18, 115a/22, 115a/23, 115a/24, 115b/01, 115b/02, 115b/06, 115b/08, 115b/09, 115b/11, 115b/13, 116a/03, 116a/04, 116a/05, 116a/07, 116a/10, 116b/08, 116b/10, 116b/11, 116b/14, 116b/19, 116b/20, 116b/22, 116b/23, 117a/05, 117a/08, 117a/10, 117a/19, 117b/01, 117b/05, 117b/10, 117b/11, 117b/12, 117b/15, 117b/19, 117b/21, 117b/23, 118a/01, 118a/02, 118a/05, 118a/08, 118a/14, 118a/15, 118a/19, 118a/20, 118a/21, 118a/22, 118b/01, 118b/02, 118b/10, 118b/12, 118b/13, 118b/16, 118b/23, 119a/01, 119a/04, 119a/05, 119a/06, 119a/10, 119a/11, 119a/16, 119b/03, 119b/10, 119b/21, 119b/25, 120a/04, 120a/07, 120a/22, 120b/01, 120b/02, 120b/03, 120b/05, 120b/07, 120b/14, 120b/15, 120b/24, 120b/25, 121a/03, 121a/04, 121a/09, 121a/13, 121a/15, 121a/16, 121a/18, 121a/20, 121b/01, 121b/04, 121b/07, 121b/09, 121b/11, 121b/13, 121b/14, 121b/19, 121b/20, 121b/21, 121b/22, 122a/04, 122a/14, 122a/17, 122b/05, 122b/06, 122b/11, 122b/12, 122b/15, 122b/16, 122b/17, 122b/18, 122b/19, 122b/20, 122b/21, 122b/24, 122b/25, 123a/03, 123a/04, 123a/07, 123a/08, 123a/10, 123a/12, 123a/16, 123a/17, 123a/18, 123a/20, 123a/21, 123a/22, 123a/24, 123a/25, 123b/07, 123b/08, 123b/09, 123b/10, 123b/13, 123b/14, 123b/15,

140b/14, 140b/15, 140b/16, 140b/17, 141a/04, 141a/09, 141a/15, 141a/24, 141b/01, 141b/02, 141b/03, 141b/06, 141b/14, 141b/15, 141b/25, 142a/01, 142a/02, 142a/09, 142a/15, 142a/20, 142a/25, 142b/01, 142b/09, 142b/12, 142b/13, 142b/16, 143a/21, 143a/22, 143a/25, 143b/01, 143b/02, 143b/04, 143b/06, 143b/08, 143b/19, 143b/20, 144a/19, 144a/23, 144b/25, 145a/11, 145a/13, 145b/09, 145b/13, 145b/16, 145b/24, 146a/02, 146a/11, 146a/15, 146a/21, 146a/23, 146b/17, 146b/19, 147a/03, 147a/05, 147a/06, 147a/15, 147a/22, 147b/04, 147b/10, 147b/12, 147b/17, 148a/02, 148a/04, 148a/08, 148a/16, 148a/24, 148b/01, 148b/04, 148b/12, 148b/13, 148b/16, 148b/21, 148b/25, 149a/01, 149a/08, 149a/17, 149a/24, 149b/02, 149b/03, 149b/04, 149b/08, 149b/09, 149b/21, 149b/23, 149b/24, 150a/03, 150a/04, 150a/08, 150a/19, 150a/22, 150b/01, 150b/02, 150b/11, 150b/13, 150b/14, 150b/22, 151a/02, 151a/05, 151a/09, 151a/10, 151a/12, 151a/13, 151a/15, 151a/18, 151a/23, 151b/03, 151b/04, 151b/05, 151b/06, 151b/09, 151b/11, 151b/23, 152a/21, 152b/03, 152b/09, 152b/16, 152b/18, 153a/01, 153a/05, 153a/07, 153a/12, 153a/19, 153b/06, 153b/08, 153b/09, 153b/10, 153b/11, 153b/19, 153b/20, 154a/04, 154a/06, 154a/10, 154a/11, 154a/12, 154a/25, 154b/04, 154b/05, 154b/17, 155a/08, 155a/15, 155b/11, 155b/16, 155b/24, 156a/06, 156a/15, 156b/02, 156b/05, 156b/12, 156b/13, 156b/25, 157a/03, 157a/10, 157a/12, 157a/14, 157a/15, 157a/20, 157a/21, 157a/22, 157a/24, 157b/01, 157b/02, 157b/10, 157b/11, 157b/12, 157b/13, 157b/15, 157b/16, 157b/17, 157b/18, 157b/23, 158a/08, 158a/09, 158a/10, 158a/11, 158a/16, 158a/18, 158a/19, 158a/22, 158b/04, 158b/05, 158b/10, 158b/11, 158b/13, 158b/16, 158b/17, 158b/18, 158b/19, 158b/21, 158b/24, 158b/25, 159a/01, 159a/04, 159a/05, 159a/11, 159a/17, 159a/21, 159a/23, 159a/24, 159b/01, 159b/02, 159b/03, 159b/04, 159b/05, 159b/06, 159b/09, 159b/10, 159b/21, 160a/02, 160a/05, 160a/11, 160a/14, 160a/15, 160a/16, 160a/20, 160a/24, 160b/04, 160b/09, 160b/10, 160b/12, 160b/19, 161a/13, 161a/19, 161a/21, 161a/23, 161a/24, 161a/25, 161b/01, 161b/02, 161b/03, 161b/04, 161b/06, 161b/07, 161b/11, 161b/12, 161b/20, 161b/23, 162a/01, 162a/02, 162a/03, 162a/04, 162a/11, 162a/16, 162a/24, 162b/01, 162b/04, 162b/05, 162b/07, 162b/08, 162b/09, 162b/10, 162b/12, 162b/17, 162b/20, 162b/25, 163a/04, 163a/07, 163a/08, 163a/10, 163a/25, 163b/03, 163b/05, 163b/07, 163b/08, 163b/11, 163b/12, 163b/17, 163b/20, 163b/22, 163b/24, 163b/25, 164a/01, 164a/10, 164a/11, 164a/15, 164a/18, 164a/19, 164a/20, 164a/23, 164b/05, 164b/06, 164b/09, 164b/10, 164b/15, 164b/18, 164b/19, 164b/23, 165a/01, 165a/12, 165a/25, 165b/01, 165b/02, 165b/03, 165b/05,

165b/06, 165b/09, 165b/12, 165b/15, 165b/16, 165b/18, 165b/19, 165b/20, 165b/21, 165b/25, 166a/02, 166a/06, 166a/11, 166a/14, 166a/21, 166a/22, 166a/23, 166a/24, 166a/25, 166b/02, 166b/03, 166b/05, 166b/06, 166b/07, 166b/08, 166b/10, 166b/14, 166b/15, 166b/17, 166b/19, 166b/20, 166b/21, 166b/23, 167a/04, 167a/06, 167a/08, 167a/15, 167a/17, 167a/18, 167a/21, 167b/01, 167b/02, 167b/03, 167b/04, 167b/05, 167b/09, 167b/12, 167b/14, 167b/15, 167b/16, 167b/17, 167b/21, 167b/23, 167b/25, 168a/01, 168a/03, 168a/04, 168a/05, 168a/06, 168a/10, 168a/12, 168a/13, 168a/19, 168a/23, 168b/02, 168b/03, 168b/08, 168b/15, 168b/16, 168b/19, 168b/20, 168b/22, 168b/23, 168b/24, 169a/09, 169a/10, 169a/14, 169a/17, 169a/19, 169a/25, 169b/01, 169b/02, 169b/04, 169b/05, 169b/06, 169b/08, 169b/13, 170a/02, 170a/03, 170a/09, 170a/14, 170a/23, 170b/21, 171a/01, 171a/12, 171a/17, 171a/22, 171a/23, 171a/24, 171a/25, 171b/01, 171b/03, 171b/04, 171b/07, 171b/08, 171b/09, 171b/11, 171b/12, 171b/13, 171b/18, 171b/19, 171b/20, 171b/21, 171b/22, 172a/01, 172a/04, 172a/10, 172a/19, 172a/20, 172a/22, 172a/23, 172a/24, 172a/25, 172b/03, 172b/05, 172b/12, 172b/13, 172b/20, 173a/17, 173b/05, 173b/09, 173b/20, 173b/22, 173b/23, 173b/24, 174a/02, 174a/06, 174a/07, 174a/15, 174a/18, 174b/03, 174b/07, 174b/09, 174b/16, 174b/25, 175a/02, 175a/06, 175a/07, 175a/12, 175b/03, 175b/07, 175b/11, 176a/01, 176a/02, 176a/13, 176a/16, 176a/17, 176a/19, 176a/25, 176b/22, 176b/24, 177a/01, 177a/08, 177a/09, 177a/11, 177a/17, 177b/12, 177b/14, 177b/19, 177b/22, 177b/25, 178a/01, 178a/02, 178a/09, 178a/10, 178a/20, 178a/21, 178a/24, 178b/05, 178b/08, 178b/10, 178b/13, 178b/15, 178b/17, 178b/19, 179a/04, 179a/05, 179a/14, 179a/23, 179a/25, 179b/06, 179b/15, 179b/17, 180a/04, 180a/06, 180a/08, 180a/09, 180a/19, 180a/21, 180b/24, 180b/25, 181a/01, 181a/04, 181a/06, 181a/09, 181a/12, 181a/15, 181a/16, 181a/24, 181a/25, 181b/04, 181b/09, 181b/15, 181b/16, 181b/18, 181b/20, 181b/21, 181b/23, 182a/06, 182a/07, 182a/08, 182a/09, 182a/23, 182b/01, 182b/06, 182b/09, 182b/13, 182b/15, 183a/01, 183a/02, 183a/07, 183a/08, 183a/09, 183a/10, 183a/11, 183a/13, 183a/14, 183a/24, 183b/02, 183b/05, 183b/06, 183b/11, 183b/13, 183b/14, 183b/15, 183b/19, 183b/20, 183b/22, 183b/25, 184a/07, 184a/12, 184a/22, 184a/25, 184b/02, 184b/04, 184b/15, 184b/19, 184b/23, 185a/01, 185a/02, 185a/03, 185a/10, 185a/12, 185a/14, 185a/19, 185b/01, 185b/03, 185b/04, 185b/09, 185b/16, 186a/01, 186a/02, 186a/04, 186a/05, 186a/06, 186a/10, 186a/11, 186a/13, 186a/14, 186a/15, 186a/16, 186b/06, 186b/11, 186b/12, 186b/17, 186b/25, 187a/02, 187a/05, 187a/09, 187a/13, 187a/14, 187a/17,

187a/18, 187a/20, 187a/21, 187a/22, 187b/01, 187b/04, 187b/07, 187b/11, 187b/12, 187b/13, 187b/16, 187b/24, 187b/25, 188a/04, 188a/20, 188a/23, 188b/03, 188b/09, 188b/21, 188b/24, 189a/01, 189a/07, 189a/16, 189a/23, 189b/01, 189b/04, 189b/14, 189b/15, 189b/16, 190a/01, 190a/03, 190a/04, 190a/07, 190a/10, 190a/12, 190a/13, 190a/14, 190a/15, 190b/06, 190b/08, 190b/11, 190b/15, 190b/17, 190b/18, 190b/19, 190b/20, 190b/24, 190b/25, 191a/03, 191a/04, 191a/07, 191a/12, 191a/15, 191a/21, 191a/22, 191a/24, 191b/09, 191b/17, 191b/18, 191b/20, 191b/21, 191b/22, 191b/23, 191b/25, 192a/01, 192a/02, 192a/03, 192a/06, 192a/07, 192a/08, 192a/13, 192a/16, 192a/22, 192b/04, 192b/13, 192b/17, 192b/18, 192b/20, 193a/03, 193a/09, 193a/13, 193a/15, 193a/16, 193b/02, 193b/04, 193b/06, 193b/07, 193b/09, 193b/10, 193b/11, 193b/12, 193b/13, 193b/14, 193b/18, 193b/22, 193b/23, 194a/01, 194a/08, 194a/09, 194a/11, 194a/14, 194a/15, 194a/20, 194a/24, 194b/02, 194b/08, 194b/20, 194b/22, 195a/10, 195a/11, 195a/12, 195a/13, 195a/16, 195b/02, 195b/06, 195b/07, 195b/08, 195b/13, 195b/20, 195b/21, 195b/24, 196a/02, 196a/08, 196a/09, 196a/11, 196a/19, 196b/02, 196b/05, 196b/06, 196b/13, 196b/18, 197a/01, 197a/08, 197a/17, 197b/20, 197b/23, 197b/24, 197b/25, 198a/02, 198a/10, 198a/11, 198a/12, 198a/22, 198a/23, 198a/25, 198b/02, 198b/03, 198b/04, 198b/16, 198b/19, 198b/21, 198b/22, 198b/23, 198b/25, 199a/01, 199a/02, 199a/07, 199a/09, 199a/11, 199a/12, 199a/16, 199a/18, 199a/19, 199a/21, 199b/01, 199b/05, 199b/06, 199b/12, 199b/22, 200a/01, 200a/03, 200a/08, 200a/09, 200a/13, 200a/16, 200a/22, 200b/01, 200b/07, 200b/08, 200b/09, 200b/12, 200b/13, 200b/16, 200b/25, 201a/02, 201a/04, 201a/17, 201a/18, 201b/03, 201b/04, 201b/11, 201b/12, 201b/13, 201b/15, 201b/16, 201b/17, 201b/18, 201b/19, 201b/22, 202a/01, 202a/03, 202a/04, 202a/06, 202a/07, 202a/08, 202a/10, 202a/12, 202a/17, 202a/23, 202a/24, 202a/25, 202b/02, 202b/03, 202b/05, 202b/09, 202b/10, 202b/11, 202b/16, 202b/17, 202b/20, 202b/23, 202b/24, 203a/15, 203a/17, 203a/24, 203b/01, 203b/13, 203b/19, 203b/20, 204a/09, 204a/13, 204a/14, 204a/21, 204a/23, 204b/03, 204b/04, 204b/11, 204b/13, 204b/15, 204b/17, 204b/19, 204b/21, 204b/23, 204b/25, 205a/01, 205a/08, 205a/09, 205a/20, 205a/21, 205a/24, 205b/05, 205b/08, 205b/16, 205b/21, 206a/09, 206a/11, 206a/14, 206a/15, 206a/19, 206a/20, 206a/21, 206a/23, 206a/25, 206b/02, 206b/03, 206b/04, 206b/06, 206b/16, 206b/18, 206b/20, 206b/22, 206b/24, 206b/25, 207a/01, 207a/03, 207a/05, 207a/07, 207a/08, 207a/10, 207a/11, 207a/13, 207a/15, 207a/19, 207a/20, 207b/02, 207b/06, 207b/07, 207b/08, 207b/09, 207b/11, 207b/12, 207b/13, 207b/16,

207b/18, 207b/22, 208a/02, 208a/03, 208a/04, 208a/05, 208a/06, 208a/07, 208a/09, 208a/10, 208a/11, 208a/12, 208a/13, 208a/14, 208a/16, 208a/17, 208a/18, 208a/20, 208a/21, 208a/22, 208a/23, 208b/02, 208b/03, 208b/05, 208b/06, 208b/10, 208b/11, 208b/12, 208b/13, 208b/14, 208b/18, 208b/19, 208b/20, 209a/13, 209a/17, 209a/18, 209a/20, 209a/22, 209a/25, 209b/07, 209b/08, 209b/09, 209b/10, 209b/11, 209b/24, 210a/04, 210a/06, 210a/07, 210a/10, 210a/18, 210a/20, 210a/21, 210b/02, 210b/03, 210b/04, 210b/07, 210b/12, 210b/14, 210b/16, 210b/17, 210b/20, 211a/05, 211a/06, 211a/08, 211a/14, 211a/24, 211b/02, 211b/03, 211b/05, 211b/09, 211b/10, 211b/12, 211b/14, 211b/18, 211b/21, 211b/22, 211b/24, 212a/02, 212a/04, 212a/08, 212a/16, 212a/17, 212a/19, 212b/06, 212b/13, 213a/01, 213a/06, 213a/09, 213a/10, 213a/11, 213a/15, 213a/18, 213a/20, 213a/22, 213b/03, 213b/18, 214a/10, 214a/16, 214a/19, 214a/21, 214a/23, 214a/24, 214b/07, 214b/12, 214b/14, 214b/17, 214b/18, 214b/19, 214b/20, 214b/21, 214b/25, 215a/02, 215a/05, 215a/06, 215a/07, 215a/16, 215a/21, 215b/09, 216a/10, 216a/23, 216a/24, 216b/01, 216b/02, 216b/05, 216b/14, 216b/16, 216b/21, 216b/22, 216b/23, 217a/14, 217a/15, 217a/17, 217a/20, 217b/05, 217b/06, 217b/08, 217b/09, 217b/10, 217b/11, 217b/12, 217b/13, 217b/14, 217b/15, 217b/16, 217b/17, 217b/19, 217b/20, 217b/23, 217b/24, 218a/01, 218a/02, 218a/07, 218a/08, 218a/13, 218a/14, 218a/16, 218b/01, 218b/03, 218b/05, 218b/06, 218b/07, 218b/12, 218b/13, 218b/15, 218b/16, 219a/03, 219a/04, 219a/07, 219a/08, 219a/11, 219a/12, 219a/19, 219a/23, 219b/03, 219b/04, 219b/05, 219b/06, 219b/09, 219b/10, 219b/11, 219b/13, 219b/18, 219b/20, 220a/01, 220a/05, 220a/06, 220a/07, 220a/08, 220a/09, 220a/17, 220b/02, 220b/07, 220b/09, 221a/01, 221a/06, 221a/11, 221a/19, 221b/03, 221b/08, 221b/11, 221b/15, 221b/16, 221b/18, 221b/20, 221b/23, 221b/24, 222a/03, 222a/04, 222a/07, 222a/13, 222a/22, 222a/24, 222a/25, 222b/01, 222b/06, 222b/07, 222b/11, 223a/15, 223a/17, 223a/19, 223a/21, 223b/01, 223b/03, 223b/05, 223b/07, 223b/09, 223b/14, 223b/16, 223b/23, 224a/01, 224a/04, 224a/06, 224a/07, 224a/09, 224a/10, 224a/21, 224a/24, 224b/04, 224b/17, 224b/22, 224b/23, 224b/24, 225a/02, 225a/07, 225a/09, 225a/16, 225a/21, 225a/25, 225b/01, 225b/03, 225b/04, 225b/09, 225b/13, 225b/14, 225b/15, 225b/16, 225b/18, 226a/04, 226a/06, 226a/07, 226a/09, 226a/12, 226a/19, 226a/20, 226a/24, 226b/02, 226b/05, 226b/06, 226b/07, 226b/09, 226b/11, 226b/19, 227b/04, 227b/05, 227b/11, 227b/13, 227b/15, 227b/16, 227b/17, 227b/21, 227b/24, 227b/25, 228a/09, 228a/10, 228a/14, 228a/15, 228a/24, 228a/25, 228b/14, 228b/19, 228b/21, 229a/05, 229a/06, 229a/09,

229a/11, 229a/12, 229a/16, 229a/19, 229a/23, 229a/24, 229b/01, 229b/10, 229b/17, 229b/19, 229b/22, 230a/03, 230a/05, 230a/08, 230a/09, 230a/16, 230a/17, 230a/18, 230a/20, 230a/21, 230b/01, 230b/03, 230b/04, 230b/05, 230b/10, 230b/11, 230b/24, 231a/09, 231a/13, 231a/15, 231a/21, 231a/22, 231a/23, 231b/06, 231b/14, 231b/17, 231b/21, 231b/25, 232a/18, 232a/19, 232a/20, 232a/24, 232b/04, 232b/07, 232b/10, 232b/16, 232b/20, 232b/22, 232b/25, 233a/02, 233a/03, 233a/05, 233a/08, 233a/11, 233a/13, 233a/22, 233a/23, 233b/03, 233b/04, 233b/09, 233b/15, 233b/20, 233b/24, 234a/01, 234a/02, 234a/03, 234a/06, 234a/07, 234a/11, 234a/14, 234a/23, 234b/06, 234b/08, 234b/16, 234b/24, 234b/25, 235a/01, 235a/14, 235a/16, 235a/18, 235a/22, 235b/02, 235b/03, 235b/20, 235b/21, 235b/24, 236a/03, 236a/09, 236a/10, 236a/12, 236a/13, 236a/17, 236a/19, 236a/20, 236a/21, 236a/25, 236b/02, 236b/03, 236b/05, 236b/08, 236b/12, 236b/17, 236b/21, 236b/22, 237a/04, 237a/07, 237a/08, 237a/12, 237a/14, 237a/15, 237a/20, 237a/22, 237b/08, 237b/09, 237b/11, 237b/15, 237b/19, 237b/20, 237b/22, 237b/25, 238a/01, 238a/07, 238a/10, 238a/12, 238a/13, 238a/14, 238a/15, 238a/16, 238a/17, 238a/18, 238a/19, 238a/23, 238a/24, 238a/25, 238b/03, 238b/04, 238b/06, 238b/07, 238b/08, 238b/09, 238b/10, 238b/12, 238b/21, 238b/25, 239a/04, 239a/05, 239a/06, 239a/07, 239a/14, 239a/15, 239a/16, 239a/17, 239a/18, 239a/19, 239a/20, 239a/21, 239a/22, 239b/02, 239b/04, 239b/06, 239b/07, 239b/10, 239b/11, 239b/12, 239b/14, 239b/15, 239b/17, 240a/02, 240a/05, 240a/06, 240a/07, 240a/08, 240a/14, 240a/16, 240a/20, 240b/01, 240b/11, 240b/12, 240b/14, 240b/15, 240b/16, 240b/17, 240b/19, 240b/24, 241a/10, 241a/13, 241a/14, 241a/16, 241a/17, 241a/18, 241a/19, 241a/20, 241a/21, 241b/06, 241b/14, 241b/24, 242a/04, 242a/10, 242a/11, 242b/02, 242b/04, 242b/11, 242b/15, 242b/17, 242b/18, 242b/19, 243a/07, 243a/09, 243a/10, 243a/15, 243a/17, 243a/18, 243a/23, 243b/04, 243b/11, 243b/14, 243b/20, 243b/23, 243b/25, 244a/05, 244a/16, 244a/21, 244b/02, 245a/02, 245b/06, 245b/08, 245b/13, 245b/16, 245b/21, 245b/23, 246a/22, 246b/01, 246b/05, 246b/06, 246b/07, 246b/08, 246b/10, 246b/11, 246b/12, 246b/13, 246b/14, 246b/18, 246b/22, 247a/09, 247a/20, 247a/23, 247a/25, 247b/09, 247b/13, 247b/15, 247b/16, 248a/02, 248a/17, 248a/22, 248a/23, 248a/24, 248b/03, 248b/06, 248b/10, 248b/15, 248b/20, 248b/22, 248b/24, 248b/25, 249a/01, 249a/08, 249a/09, 249a/10, 249a/11, 249a/12, 249a/13, 249a/21, 249b/06, 249b/09, 249b/10, 249b/17, 250a/03, 250a/05, 250a/06, 250a/22, 250a/23, 250a/24, 250b/03, 250b/14, 251a/02, 251a/11, 251a/17, 251a/20, 251a/21, 251b/04, 251b/06, 251b/07, 251b/11, 251b/13,

251b/16, 251b/17, 251b/18, 251b/19, 252a/01, 252a/10, 252a/12, 252a/15, 252a/16, 252a/17, 252a/18, 252a/19, 252a/20, 252a/21, 252a/22, 252a/23, 252a/24, 252b/01, 252b/02, 252b/11, 253a/03, 253a/05, 253a/06, 253a/16, 253a/21, 253a/25, 253b/04, 253b/07, 253b/08, 253b/13, 253b/19, 253b/22, 254a/01, 254a/08, 254a/15, 254a/25, 254b/02, 254b/05, 254b/07, 254b/09, 254b/10, 254b/13, 254b/16, 254b/17, 254b/20, 254b/24, 254b/25, 255a/05, 255a/06, 255a/09, 255a/10, 255a/12, 255a/13, 255a/15, 255a/18, 255a/19, 255a/22, 255a/23, 255a/24, 255a/25, 255b/01, 255b/02, 255b/03, 255b/07, 255b/10, 255b/24, 256a/06, 256a/08, 256a/15, 256a/20, 256a/22, 256b/05, 256b/17, 256b/19, 256b/23, 256b/24, 257a/10, 257a/11, 257a/14, 257a/18, 257a/20, 257a/21, 257a/23, 257a/24, 257b/01, 257b/04, 257b/05, 257b/07, 257b/08, 257b/19, 257b/22, 257b/25, 258a/06, 258a/08, 258a/11, 258a/14, 258a/17, 258a/19, 258a/21, 258b/03, 258b/18, 258b/19, 258b/20, 259a/03, 259a/04, 259a/07, 259a/08, 259a/10, 259a/12, 259a/15, 259b/02, 259b/03, 259b/10, 259b/11, 259b/13, 259b/19, 259b/21, 259b/23, 259b/24, 260a/07, 260a/09, 260a/12, 260a/18, 260a/25, 260b/01, 260b/10, 260b/11, 260b/25, 261a/01, 261a/04, 261a/06, 261a/13, 261a/14, 261a/15, 261a/25, 261b/07, 261b/15, 261b/22, 261b/23, 261b/25, 262a/02, 262a/04, 262a/06, 262a/09, 262a/10, 262a/24, 262a/25, 262b/01, 262b/02, 262b/03, 262b/04, 262b/05, 262b/07, 262b/11, 262b/13, 262b/15, 262b/17, 262b/21, 262b/22, 263a/03, 263a/04, 263a/05, 263a/07, 263a/08, 263a/18, 263a/20, 263a/21, 263b/02, 263b/05, 263b/07, 263b/08, 263b/11, 263b/12, 263b/17, 263b/24, 264a/05, 264a/07, 264a/10, 264a/11, 264a/18, 264a/19, 264a/25, 264b/05, 264b/06, 264b/07, 264b/08, 264b/10, 264b/13, 264b/14, 264b/15, 264b/16, 264b/18, 264b/19, 264b/22, 265a/03, 265a/09, 265a/13, 265a/15, 265a/16, 265a/17, 265a/18, 265a/22, 265a/23, 265a/24, 265b/01, 265b/02, 265b/04, 265b/07, 265b/10, 265b/22, 265b/23, 265b/24, 265b/25, 266a/01, 266a/13, 266a/14, 266a/19, 266a/22, 266b/02, 266b/04, 266b/08, 266b/15, 266b/16, 266b/21, 267a/08, 267a/09, 267a/11, 267a/13, 267a/16, 267a/18, 267a/19, 267a/20, 267a/21, 267a/22, 267a/23, 267a/24, 267a/25, 267b/02, 267b/06, 267b/09, 267b/10, 267b/12, 267b/13, 267b/15, 267b/16, 267b/19, 267b/22, 267b/24, 267b/25, 268a/01, 268a/11, 268a/18, 268b/02, 268b/04, 268b/07, 268b/16, 268b/17, 268b/18, 268b/21, 268b/25, 269a/01, 269a/03, 269a/05, 269a/09, 269a/11, 269a/13, 269a/14, 269a/16, 269a/17, 269a/19, 269a/20, 269a/21, 269a/23, 269a/25, 269b/01, 269b/03, 269b/07, 269b/08, 269b/09, 269b/15, 269b/19, 269b/21, 269b/22, 269b/24, 270a/03, 270a/07, 270a/09, 270a/10, 270a/11, 270a/12, 270a/14, 270a/16, 270a/17, 270a/18, 270a/19,

270a/21, 270b/01, 270b/02, 270b/03, 270b/04, 270b/06, 270b/07, 270b/09, 270b/10, 270b/16, 270b/18, 271a/03, 271a/06, 271a/12, 271b/03, 271b/04, 271b/07, 271b/11, 271b/21, 272a/08, 272a/10, 272a/15, 272a/19, 272a/21, 272a/25, 272b/01, 272b/03, 272b/04, 272b/07, 272b/08, 272b/09, 272b/16, 272b/17, 272b/21, 272b/22, 272b/24, 272b/25, 273a/02, 273a/03, 273a/09, 273a/14, 273a/21, 273a/23, 273a/24, 273a/25, 273b/02, 273b/03, 273b/04, 273b/14, 273b/16, 273b/21, 274a/02, 274a/06, 274a/07, 274a/08, 274a/09, 274a/10, 274a/11, 274a/14, 274a/15, 274a/17, 274a/19, 274a/20, 274a/21, 274a/22, 274a/23, 274a/25, 274b/03, 274b/05, 274b/09, 274b/17, 275a/09, 275a/10, 275a/11, 275a/20, 275a/23, 275a/25, 275b/05, 275b/12, 275b/13, 275b/14, 275b/16, 275b/17, 275b/22, 275b/25, 276a/03, 276a/05, 276a/07, 276a/12, 276b/05, 276b/14, 276b/18, 276b/22, 277a/08, 277a/09, 277a/10, 277a/11, 277a/12, 277a/19, 277a/20, 277b/03, 277b/07, 277b/14, 278a/07, 278b/18, 279a/01, 279a/02, 279a/04, 279a/10, 279a/20, 279a/21, 279a/24, 279b/01, 279b/03, 279b/07, 279b/09, 279b/10, 279b/11, 279b/17, 279b/22, 279b/25, 280a/02, 280a/05, 280a/06, 280a/09, 280a/10, 280a/14, 280b/06, 280b/16, 280b/19, 280b/20, 280b/21, 280b/22, 280b/24, 281a/02, 281a/09, 281a/12, 281a/13, 281a/15, 281a/19, 281a/20, 281a/23, 281b/04, 281b/07, 281b/12, 281b/16, 281b/17, 281b/18, 281b/20, 281b/21, 281b/23, 281b/25, 282a/01, 282a/02, 282a/03, 282a/04, 282a/05, 282a/06, 282a/07, 282a/08, 282a/09, 282a/10, 282a/11, 282a/17, 282a/19, 282b/02, 282b/07, 282b/08, 282b/09, 282b/11, 283a/09, 283a/14, 283a/17, 283a/19, 283a/22, 283b/01, 283b/03, 283b/04, 283b/06, 283b/08, 283b/11, 283b/21, 283b/23, 283b/24, 284a/01, 284a/06, 284a/09, 284a/10, 284a/11, 284a/14, 284a/15, 284a/16, 284a/20, 284a/23, 284b/02, 284b/03, 284b/06, 284b/08, 284b/10, 284b/11, 284b/15, 284b/16, 284b/23, 285a/01, 285a/05, 285a/12, 285a/23, 285a/24, 285a/25, 285b/06, 285b/16, 285b/19, 285b/22, 285b/25, 286a/09, 286a/11, 286a/18, 286a/22, 286a/24, 286b/05, 286b/07, 286b/08, 286b/10, 286b/11, 286b/16, 286b/17, 286b/20, 286b/21, 286b/22, 286b/23, 286b/25, 287a/01, 287a/09, 287a/10, 287a/11, 287a/12, 287a/13, 287a/18, 287a/21, 287a/22, 287b/03, 287b/04, 287b/05, 287b/07, 287b/09, 287b/11, 287b/14, 287b/15, 287b/16, 287b/17, 287b/24, 288a/03, 288a/09, 288a/15, 288b/09, 288b/10, 288b/17, 288b/18, 288b/20, 288b/23, 289a/02, 289a/03, 289a/13, 289a/16, 289a/18, 289a/25, 289b/01, 289b/02, 289b/05, 289b/06, 289b/07, 289b/08, 289b/15, 289b/19, 289b/21, 290a/02, 290a/11, 290a/13, 290a/18, 290a/20, 290a/21, 290a/25, 290b/01, 290b/05, 290b/06, 290b/07, 290b/18, 290b/20, 290b/21, 290b/23,

291a/17, 291a/21, 291a/22, 291b/01, 291b/03, 291b/04, 291b/10, 291b/13, 291b/17, 291b/18, 291b/19, 291b/21, 291b/23, 291b/25, 292a/01, 292a/02, 292a/03, 292a/04, 292a/08, 292a/09, 292a/13, 292a/15, 292a/18, 292a/19, 292a/20, 292a/21, 292a/24, 292b/01, 292b/03, 292b/04, 292b/05, 292b/20, 293a/07, 293a/11, 293a/15, 293a/17, 293a/21, 293a/23, 293a/24, 293b/13, 293b/14, 293b/17, 293b/18, 293b/21, 293b/24, 293b/25, 294a/01, 294a/03, 294a/07, 294a/10, 294a/17, 294a/18, 294a/21, 294b/04, 294b/12, 294b/18, 294b/20, 295a/01, 295a/05, 295a/06, 295a/13, 295a/16, 295a/19, 295a/24, 295a/25, 295b/03, 295b/06, 295b/09, 295b/14, 295b/21, 295b/25, 296a/01, 296a/02, 296a/05, 296a/06, 296a/07, 296a/10, 296a/18, 296a/20, 296b/01, 296b/03, 296b/04, 296b/06, 296b/09, 296b/15, 296b/25, 297a/02, 297a/03, 297a/04, 297a/06, 297a/07, 297a/08, 297a/13, 297a/14, 297a/16, 297a/18, 297a/21, 297b/01, 297b/03, 297b/04, 297b/05, 297b/07, 297b/15, 297b/17, 297b/19, 298a/01, 298a/03, 298a/04, 298a/06, 298a/07, 298a/08, 298a/11, 298a/16, 298a/17, 298a/21, 298a/24, 298b/01, 298b/04, 298b/07, 298b/13, 298b/15, 298b/16, 298b/18, 298b/20, 298b/25, 299a/02, 299a/08, 299a/13, 299a/15, 299a/17, 299a/19, 299a/24, 299a/25, 299b/04, 299b/06, 299b/07, 299b/08, 299b/10, 299b/11, 299b/13, 299b/14, 299b/15, 299b/16, 299b/17, 299b/24, 300a/01, 300a/02, 300a/06, 300a/07, 300a/08, 300a/09, 300a/13, 300a/17, 300a/18, 300a/20, 300a/24, 300a/25, 300b/02, 300b/03, 300b/04, 300b/05, 300b/23, 301a/01, 301a/04, 301a/08, 301a/20, 301a/25, 301b/02, 301b/05, 301b/13, 301b/15, 301b/22, 301b/25, 302a/02, 302a/03, 302a/04, 302a/06, 302a/07, 302a/11, 302a/14, 302a/15, 302a/16, 302a/18, 302a/19, 302a/21, 302a/24, 302b/01, 302b/03, 302b/05, 302b/07, 302b/08, 302b/09, 302b/10, 302b/11, 302b/12, 302b/15, 302b/17, 302b/18, 302b/20, 302b/22, 302b/23, 302b/25, 303a/02, 303a/09, 303a/10, 303a/11, 303a/12, 303a/13, 303a/18, 303a/22, 303a/24, 303b/04, 303b/07, 303b/09, 303b/11, 303b/17, 303b/19, 303b/20, 303b/21, 303b/23, 303b/24, 304a/02, 304a/03, 304a/05, 304a/09, 304a/11, 304a/22, 304a/23, 304a/24, 304b/04, 304b/14, 304b/18, 304b/19, 304b/22, 304b/25, 305a/02, 305a/06, 305a/08, 305a/15, 305a/16, 305a/19, 305a/24, 305b/09, 305b/11, 305b/19, 305b/21, 306a/04, 306a/05, 306a/11, 306a/13, 306a/14, 306a/16, 306b/03, 306b/05, 306b/21, 307a/02, 307a/08, 307a/09, 307a/10, 307a/18, 307a/24, 307a/25, 307b/03, 307b/16, 307b/24, 307b/25, 308a/14, 308a/23, 308a/25, 308b/02, 308b/03, 308b/08, 308b/09, 308b/18, 308b/21, 308b/22, 308b/23, 309a/01, 309a/06, 309a/07, 309a/08, 309a/10, 309a/11, 309a/14, 309a/15, 309a/16, 309a/17, 309a/21, 309b/02, 309b/04, 309b/06, 309b/11, 309b/12,

309b/13, 309b/15, 309b/16, 309b/21, 310a/01, 310a/03, 310a/11, 310a/14, 310a/18, 310a/19, 310b/06, 310b/10, 310b/12, 310b/13, 310b/15, 310b/16, 310b/19, 310b/20, 310b/21, 310b/23, 310b/24, 311a/01, 311a/02, 311a/04, 311a/05, 311a/06, 311a/07, 311a/14, 311a/16, 311a/18, 311b/08, 311b/10, 311b/11, 311b/15, 311b/18, 311b/19, 311b/21, 311b/22, 311b/25, 312a/07, 312a/10, 312a/11, 312a/12, 312a/14, 312a/19, 312a/20, 312a/23, 312a/24, 312a/25, 312b/03, 312b/07, 312b/10, 312b/12, 312b/14, 312b/15, 312b/16, 312b/19, 312b/20, 312b/22, 312b/24, 313a/06, 313a/08, 313a/10, 313a/17, 313a/18, 313a/19, 313a/20, 313a/21, 313a/23, 313a/24, 313b/04, 313b/05, 313b/10, 313b/21, 313b/23, 314a/03, 314a/08, 314a/12, 314a/13, 314a/19, 314a/21, 314a/22, 314a/24, 314b/02, 314b/03, 314b/04, 314b/05, 314b/06, 314b/09, 314b/10, 314b/11, 314b/12, 314b/13, 314b/14, 314b/19, 314b/20, 314b/21, 314b/24, 315a/06, 315a/08, 315a/09, 315b/07, 315b/11, 315b/12, 315b/14, 315b/18, 315b/21, 315b/24, 316a/01, 316a/03, 316a/06, 316a/09, 316a/10, 316a/14, 316a/16, 316a/18, 316a/22, 316a/23, 316a/25, 316b/01, 316b/02, 316b/03, 316b/04, 316b/08, 316b/10, 316b/11, 316b/14, 316b/16, 317a/02, 317a/03, 317a/04, 317a/08, 317a/12, 317a/14, 317a/15, 317a/16, 317a/17, 317a/18, 317a/19, 317a/20, 317a/22, 317a/23, 317a/24, 317b/01, 317b/02, 317b/03, 317b/04, 317b/05, 317b/06, 317b/07, 317b/09, 317b/12, 317b/13, 317b/14, 317b/15, 317b/17, 317b/19, 317b/21, 317b/22, 317b/23, 317b/24, 317b/25, 318a/02, 318a/03, 318a/07, 318a/08, 318a/09, 318a/11, 318a/21, 318a/22, 318a/23, 318b/03, 318b/04, 318b/06, 318b/07, 318b/10, 318b/11, 318b/16, 318b/17, 318b/19, 318b/22, 318b/23, 319a/07, 319a/12, 319a/14, 319a/16, 319a/18, 319a/19, 319a/22, 319a/23, 319a/24, 319b/01, 319b/05, 319b/06, 319b/07, 319b/09, 319b/10, 319b/11, 319b/14, 319b/23, 320a/04, 320a/05, 320a/06, 320a/08, 320a/14, 320a/19, 320a/22, 320b/01, 320b/02, 320b/03, 320b/04, 320b/15, 320b/17, 320b/24, 320b/25, 321a/01, 321a/02, 321a/05, 321a/06, 321a/10, 321a/11, 321a/15, 321a/20, 321a/21, 321a/23, 321b/02, 321b/03, 321b/04, 321b/08, 321b/11, 321b/13, 321b/14, 321b/15, 321b/20, 321b/21, 322a/01, 322a/03, 322a/07, 322a/08, 322a/09, 322a/11, 322a/17, 322b/04, 322b/09, 322b/10, 322b/12, 322b/17, 322b/18, 322b/21, 322b/23, 323a/02, 323a/03, 323a/08, 323a/09, 323a/18, 323a/22, 323b/01, 323b/06, 323b/10, 323b/12, 323b/13, 323b/16, 323b/23, 324a/03, 324a/04, 324a/18, 324a/20, 324b/07, 324b/08, 325a/01, 325a/03, 325a/06, 325a/12, 325a/14, 325a/19, 325a/20, 325b/04, 325b/05, 325b/09, 325b/14, 325b/23, 326a/01, 326a/03, 326a/08, 326a/10, 326a/15, 326a/16, 326a/22, 326a/23, 326a/24, 326b/06, 326b/09, 326b/11,

326b/16, 326b/19, 326b/20, 326b/23, 326b/24, 326b/25, 327a/03, 327a/12, 327a/13, 327a/25, 327b/01, 327b/03, 327b/05, 327b/11, 327b/14, 327b/15, 327b/20, 327b/22, 327b/25, 328a/03

o.+ dur 005a/03, 008b/12, 023a/18, 024a/14, 024b/18, 026b/11, 027b/11, 050a/12, 050b/04, 050b/07, 051b/10, 053a/15, 053b/20, 058a/06, 058a/15, 060b/15, 063b/07, 063b/21, 068a/10, 068a/11, 068a/13, 069b/11, 069b/18, 071a/06, 071b/17, 075a/13, 085b/02, 085b/04, 085b/05, 086b/06, 086b/23, 087b/14, 091a/19, 092b/12, 093a/20, 095b/12, 098b/08, 098b/10, 099a/15, 104b/25, 105a/06, 107a/13, 107a/14, 108a/03, 108b/05, 108b/22, 109a/12, 109a/13, 109b/17, 110a/06, 110a/09, 110a/11, 113a/04, 113a/19, 113a/25, 114b/03, 117a/05, 118a/07, 119b/09, 120a/21, 120b/04, 120b/15, 120b/18, 122a/09, 122a/14, 122a/21, 122a/24, 124b/03, 124b/21, 124b/22, 126a/15, 127b/02, 128a/11, 128b/17, 129a/21, 129b/12, 130a/10, 130b/17, 130b/21, 132b/12, 135b/04, 140a/03, 143a/12, 143b/22, 143b/24, 144a/01, 144a/04, 144a/07, 144a/08, 144a/09, 144a/13, 144a/14, 144a/15, 144b/02, 146b/07, 147a/01, 147a/02, 147b/19, 149a/12, 150a/21, 153b/13, 154a/10, 154b/10, 154b/11, 154b/12, 155a/22, 155a/24, 155b/06, 159a/16, 162b/09, 162b/11, 163a/16, 164a/04, 168b/13, 168b/25, 171b/05, 180a/01, 184a/02, 184a/23, 187b/19, 188a/12, 188b/14, 188b/16, 191a/12, 194b/04, 195b/08, 196a/03, 196a/14, 197a/20, 201a/22, 202a/15, 204a/07, 204b/13, 206a/06, 209a/16, 210b/09, 210b/15, 211a/19, 211a/24, 211a/25, 211b/10, 211b/19, 211b/20, 212b/14, 212b/15, 212b/17, 212b/18, 212b/19, 212b/20, 212b/21, 214b/16, 216a/13, 223a/21, 224a/25, 226a/22, 226b/08, 226b/10, 226b/12, 226b/18, 227b/04, 227b/06, 227b/07, 227b/12, 227b/14, 227b/19, 227b/20, 227b/21, 227b/23, 228a/04, 230a/14, 232b/03, 233b/16, 233b/18, 233b/19, 233b/20, 233b/24, 234a/13, 242a/12, 242b/07, 243a/03, 244a/09, 244a/17, 245b/25, 247a/11, 248b/23, 250a/01, 250b/05, 254b/04, 254b/12, 254b/24, 255a/02, 255a/12, 256b/09, 259b/12, 263a/07, 263a/16, 268b/07, 271a/25, 275b/05, 276b/14, 280a/21, 281a/01, 281b/06, 281b/12, 284a/02, 285b/07, 292a/19, 294b/16, 296b/18, 297b/21, 300a/23, 301a/11, 303a/19, 304a/12, 304b/06, 306b/21, 307a/09, 308a/24, 311a/07, 319a/09, 319a/10, 320b/15, 321a/15, 322b/06, 322b/08, 323b/19, 324a/13, 325b/17, 326a/14, 327a/16

o.+ durur 058b/10, 068a/12

ol- 1. Bir durumda bulunmak 2. Var olmak 3. Bulunmak, mevcut olmak 4. Yardımcı fiil -8095-

āgāh o. 196a/18

ʿāṣī o. 082b/10

āşikār o. 117b/18

ber-ḫūr-dār o. 011a/04

dāyim o. 108b/11

emīn o. 119b/20, 133a/02

fāriġ o. 289a/21

günāh-kār o. 082b/10

ḥāżır o. 067a/13, 081b/14, 083b/13, 100a/21, 134a/17, 138b/06, 163b/17, 187a/04, 215b/04, 235a/14, 286a/10, 293a/24, 295b/14, 297a/07, 323a/14

ḫoşnūd o. 307a/01

ḳaçmaḳ ardınca o. 283b/20

ḳāniʿ o. 071a/17, 145b/11

236a/05

meşġūl o. 167b/24

muṭīʿ o. 083a/07, 101b/22

rāḥat o. 079b/14, 176b/18

rāżī o. 187b/25, 236a/05

şād o. 022a/25

o.- a 004a/13, 004b/12, 008a/04, 008b/03, 010a/08, 010a/23, 010a/25, 014b/20, 015a/15, 015b/14, 015b/16, 017a/24, 019b/25, 022b/19, 023a/05, 023b/03, 024b/01, 024b/18, 024b/20, 026b/13, 027a/03, 027b/08, 028a/05, 029a/18, 029a/24, 030b/08, 031a/02, 031a/14, 033b/18, 035a/16, 035b/16, 035b/22, 036b/05, 038a/15, 038a/23, 039a/13, 040a/20, 041b/07, 041b/19, 042a/12, 046a/08, 046a/10, 046a/13, 046b/19, 046b/21, 047b/15, 053b/01, 053b/15, 053b/17, 053b/21, 056a/01, 056a/11, 056a/12, 056b/06, 056b/25, 058a/24, 061b/01, 063b/08, 064a/04, 064a/07, 064a/21, 065b/14, 067b/10, 068b/01, 069b/15, 069b/18, 069b/19, 069b/21, 070b/19, 071b/20, 072a/18, 072b/02, 073b/10, 074b/15, 076a/21, 076b/25, 077b/17, 080a/15, 081b/14, 083a/04, 084b/15, 085a/12, 086a/10, 086a/22, 086b/14, 087a/10, 088b/09, 088b/13, 090a/10, 090a/19, 092a/21, 092b/15, 094a/01, 100b/06, 101b/07, 103a/21, 104b/11, 109a/20, 109a/22, 110a/20, 111a/06, 111b/20, 112a/01, 112a/05, 112b/05, 112b/25, 113a/15, 113a/25, 117a/03, 117a/05, 124b/24, 129a/16, 140a/02, 140b/11, 144a/04, 144a/05, 144a/11, 144a/11, 144b/11, 146a/18, 146a/23, 152a/12, 152a/16, 153a/19, 153b/14, 154b/01, 154b/05, 154b/06, 154b/12, 155b/08, 158b/23, 162b/10,

güzel o.- a 322a/25

ḫaber-dār o.- a 214a/02

ḫācetüŋ o.- a 158a/17

ḥākim o.- a 182b/02, 189a/12

ḥaḳīr o.- a 112a/15, 112a/20

ḥal o.- a 052a/11

ḫār o.- a 027a/03

ḫarāb o.- a 156a/07, 167b/07, 178a/19, 195b/23, 198a/16, 233a/08

ḥarīf o.- a 166b/05

ḥarīṣ o.- a 112b/02, 241b/14

ḥāṣıl o.- a 050a/10, 054a/09, 059b/07, 064a/03, 064a/09, 108b/09, 113b/03, 118b/15, 120b/04, 138b/24, 141a/19, 145a/13, 149b/01, 154b/11, 157a/07, 164a/01, 169b/09, 206b/11, 273b/01

ḫasta o.- a 169b/10

ḥavāle o.- a 178b/23

ḥayf o.- a 125b/22, 167b/06, 204b/09, 215a/05, 217a/05

ḫāyin o.- a 108b/22

ḫayr o.- a 099a/03, 143b/15, 219a/15, 226b/13, 227b/09, 245a/14, 248a/13, 275a/19

ḫayra o.- a 244a/22

ḫayrlu o.- a 211a/15

ḥāżır o.- a 071a/02, 194b/04, 194b/11, 194b/13, 197a/18, 217a/05, 322a/20

helāk o.- a 076a/12, 081a/25, 085a/10, 085a/25, 095a/05, 137b/15, 174a/23, 174a/24, 183a/22, 252b/23, 260b/11, 278a/03

hem-dest o.- a 080a/18

ḥīle vü mekr o.- a 092a/22

ḥilm o.- a 017b/02

ḫiẕmetde o.- a 224a/25

ḫiẕmetinde o.- a 215b/23, 309b/13

ḫod-bīn o.- a 075b/18

ḫor o.- a 174a/06, 281a/03

ḫorlıḳ o.- a 275a/17

ḫoş o.- a 150b/13, 164b/07, 184a/25, 212a/15, 234a/07, 278b/20, 327b/19

ḫoş-yād o.- a 142b/06

ṭar o.- a 214b/11

ṭarḥ o.- a 076a/25, 109b/11

ṭaşra o.- a 241b/06

tāze o.- a 288b/08

teng o.- a 004b/21

ter o.- a 276a/04

tīz o.- a 214b/10, 249a/11

ṭoġrı o.- a 188b/14

ṭoġru o.- a 147a/10, 211a/22, 211b/22, 214a/13, 250b/18, 278a/19

ṭopṭolu o.- a 202b/15

uġramaz o.- a 250a/21

uṣanmış o.- a 060b/24

uyanıḳ o.- a 250a/06, 290b/11

uyanuḳ o.- a 215b/21

uyraşmış o.- a 052b/25

uyumış o.- a 083a/04

uzun o.- a 092b/16

vāḳıf o.- a 208b/07

vāḳiʿ o.- a 112b/10

vaḳt o.- a 050b/19, 056a/11, 060a/08, 075a/02, 077a/17, 080a/21, 081a/13, 083b/04, 083b/16, 085b/02, 085b/10, 087a/25, 092a/13, 093b/18, 106b/07, 107b/17, 108b/08, 120b/20, 124b/11, 130a/13, 134a/13, 138b/23, 142b/18, 143a/08, 149b/01, 156b/05, 157a/07, 164b/21, 175a/19, 177a/23, 177b/02, 188a/07, 190b/14, 190b/15, 190b/19, 204b/22, 207a/13, 207a/24, 234a/07, 235a/05, 237b/22, 238a/07, 244a/17, 246b/11, 265b/16, 266a/23, 276b/11, 277a/25, 280a/22, 281b/13, 282b/17, 283a/06, 284a/14, 286a/08, 291b/03, 291b/18, 291b/25, 295a/09, 304a/17, 305a/11, 305b/02, 305b/10, 314b/07, 314b/22, 316a/21, 318b/13, 320a/08, 320a/22, 320b/16, 321b/14, 325a/17

var o.- a 042b/05, 119a/21, 176a/25, 305a/07, 326a/15

ve-s-selām o.- a 245a/17

vīrān o.- a 002b/08, 195b/22, 198a/17

vīrān olmış o.- a 026a/05

yādigār o.- a 226b/08, 308a/12

yādigārı o.- a 143a/23

gümüş o.- acaḳdur 320a/25

ḥaḳīr o.- acaḳdur 297b/24

ḫarāb o.- acaḳdur 130a/22, 191a/10

ḥāṣıl o.- acaḳdur 251b/15

ḥasret o.- acaḳdur 240a/13

helāk o.- acaḳdur 234a/09, 277a/11, 288a/04

ḫoş o.- acaḳdur 252b/23

ḥükmine o.- acaḳdur 289b/23

ḳara o.- acaḳdur 253a/12

ḳıyāmet o.- acaḳdur 089b/09

ḳorḫu o.- acaḳdur 232a/15

ḳulı o.- acaḳdur 224a/05

lāyıḳ o.- acaḳdur 089b/14, 279b/01

miḥnet o.- acaḳdur 240a/13

muṭīʿ o.- acaḳdur 288a/13

naṣīb o.- acaḳdur 140a/23, 154b/18, 155a/23

ne o.- acaḳdur 050a/10, 061b/09, 070a/02, 086b/07, 141a/10, 194a/08, 208a/08, 211a/09, 253a/01, 258b/07, 281b/22, 303a/11, 313a/12, 321b/11

pāk o.- acaḳdur 226b/14

pīr o.- acaḳdur 122b/01

renc o.- acaḳdur 308a/21

saʿādetlü o.- acaḳdur 207b/13

senüŋ elüŋden o.- acaḳdur 288a/14

şād o.- acaḳdur 249a/25

şāh o.- acaḳdur 133b/06, 224a/03, 252a/25, 286a/06

şehriyār o.- acaḳdur 156a/05, 296b/11, 297b/23

taḳdīr o.- acaḳdur 317a/11

taḳdīrde o.- acaḳdur 048a/17, 236a/21, 313b/01

tār-ü-mār o.- acaḳdur 324a/24

tīz o.- acaḳdur 029a/15

ṭopraġ o.- acaḳdur 109b/25, 245b/01

ṭopraḳ o.- acaḳdur 072a/04, 232a/17

ulu o.- acaḳdur 207b/13

esīr o.- an 188a/20

gizlü o.- an 099a/14

ḥāṣıl o.- an 230a/11

ḫātūn o.- an 308a/15

ḫāyin o.- an 108b/24

ḫayr o.- an 029a/14

ḫayrlu o.- an 211a/15

ḥāżır o.- an 326a/01

ḥicāb o.- an 131b/02

ḫiẕmetinde o.- an 276b/04

ḫūlu o.- an 139b/01, 227a/09

ḳāniʿ o.- an 168a/24

ḳarşu o.- an 258b/04

ḳul o.- an 091b/10

lāyıḳ o.- an 228a/19, 242b/23

maḥrūm o.- an 227b/20

muʿtekif o.- an 314a/12

mücāvir o.- an 201a/04

münāsib o.- an 188a/12

naṣīb o.- an 122b/03, 155a/17

nāẓır o.- an 142b/13, 195a/21

ṣaġ o.- an 122b/01

server o.- an 066b/19

süst o.- an 194b/06

şād o.- an 066a/10

şāh o.- an 102b/04

şeh-en-şāh o.- an 272a/01

şehriyār o.- an 075a/19

taḳdīr o.- an 071a/25

taḳdīrde o.- an 070a/12, 070a/13, 089b/07, 104a/17, 110a/25, 129a/15, 283a/13, 306b/22

tāze o.- an 122a/06

yādigār o.- an 248b/17, 271a/22

giriftār o.- duḳ 084b/17

ḳoyun o.- duḳ 306b/13

menʿ o.- duḳ 325b/03

muḳırr o.- duḳ 199b/02

muʿterif o.- duḳ 231a/05

müştāḳ o.- duḳ 179b/01

peşīmān o.- duḳ 107a/22

şād o.- duḳ 110a/23, 314a/20

o.- duḳca 114b/21

o.- duḳça 008a/20, 012a/22, 065a/12, 095a/04, 107b/16, 115b/01, 124b/07, 152a/11, 160b/13, 164b/19, 173b/03, 219a/13, 246b/19, 265a/13

o.- dukça 233b/21

diri o.- duḳça 042b/16

ziyāde o.- duḳça 251a/03, 319a/09

gėce o.- duḳda 284a/17

o.- duḳdan 093b/01, 142a/18, 215b/23, 299a/04

benüm o.- duḳdan 235b/10

bir o.- duḳdan 235b/07

dost o.- duḳdan 266b/19

eksük o.- duḳdan 252b/19

rāḥat o.- duḳdan 035b/04

şāh o.- duḳdan 232a/19, 289b/20, 294b/06

ṭopraḳ o.- duḳdan 244a/21

ṭuş o.- duḳdan 061b/11

ehli o.- duḳlarına 291a/12

o.- dum 143b/17, 190b/01, 254b/22, 273b/22, 290b/23, 316b/10

ʿāşıḳ o.- dum 316b/10

bahāne o.- dum 089b/01

bī-çāre o.- dum 283b/15

çoġ o.- dum 157b/19

dertlü o.- dum 291b/16

dost o.- dum 224a/24, 291a/03

endīşelü o.- dum 197a/06

ġarra o.- duŋ 081b/21

giriftār o.- duŋ 094a/20

ḥarīṣ o.- duŋ 082b/13, 123b/19, 123b/20

helāk o.- duŋ 094a/15, 108b/17

ḳonuḳ o.- duŋ 150b/16

müstaḥaḳ o.- duŋ 280a/18

nām-dār o.- duŋ 281a/09

ne o.- duŋ 082b/14, 088b/15, 278b/15, 316a/01

rāḥat o.- duŋ 022a/08, 131a/06

sebeb o.- duŋ 252a/10, 322b/25

ser-mest o.- duŋ 279b/09

server o.- duŋ 279b/09

şāh o.- duŋ 096a/13, 153a/25

şehriyār o.- duŋ 316a/13, 323a/14, 323a/16

ṭuş o.- duŋ 260a/14

yār o.- duŋ 314a/22

yayan o.- duŋ 024a/05

zebūn o.- duŋ 070b/01

çoġ o.- duŋuz 124b/21

ḫāyin o.- duŋuz 319b/07

süst o.- duŋuz 063b/18

zebūn o.- duŋuz 263b/08, 323a/22

o.- duysa 025a/07

ḳul o.- duysa 107a/17

ne o.- duysa 153a/07

ḫandān o.- ġıl 288a/24

ıraġ o.- ġıl 245a/02

issi o.- ġıl 242b/22

ḳāyil o.- ġıl 074a/05

rām o.- ġıl 087a/10

şād o.- ġıl 244b/16, 297b/20

şād u ḫandān o.- ġıl 277b/02

yardım o.- ġıl 281a/12

ḥarīf o.- ıcak 298b/22

ḥarīṣ o.- ıcaḳ 144b/17

helāk o.- ıcaḳ 162b/14

ʿināyet o.- ıcaḳ 256b/04, 300b/01

kāhil o.- ıcaḳ 212b/12

ḳaṭʿ o.- ıcaḳ 097b/25

ḳatı o.- ıcaḳ 305b/09

ḳış o.- ıcaḳ 094b/10, 126a/15, 317b/16

melūl o.- ıcaḳ 217b/04

mest o.- ıcaḳ 092b/13, 165a/17

muḳābil o.- ıcaḳ 276b/09

nā-kes o.- ıcaḳ 102a/03

pādişāh o.- ıcaḳ 076b/10

pāk o.- ıcaḳ 316a/14

peşīmān o.- ıcaḳ 126a/01

rāḥat o.- ıcaḳ 007a/23

ṣabāḥ o.- ıcaḳ 061a/02, 065b/11, 066a/16, 066b/01, 067b/18, 096a/22, 101a/07, 115a/12, 118b/23, 119a/11, 123a/03, 127a/23, 128b/09, 133b/04, 149a/09, 162a/04, 163a/10, 164b/05, 164b/10, 165a/20, 165b/07, 166b/10, 171a/19, 177a/09, 179a/04, 183b/20, 183b/22, 257b/02, 284a/03, 291a/23, 295a/10, 296a/10, 298a/17, 303a/24, 311a/02, 316a/22, 320a/10

ṣabāḥ o.- ıcak 061b/17, 119b/21, 120b/08, 284a/10

ser-ḫoş o.- ıcaḳ 312a/19

şād o.- ıcaḳ 142b/06

şāh o.- ıcaḳ 051b/23, 225a/04, 225a/05, 290b/18

şehriyār o.- ıcaḳ 233b/20, 241a/15, 248b/04, 272a/22, 289b/19, 296b/12

taḳdīrde o.- ıcaḳ 288a/20

tamām o.- ıcaḳ 095a/06, 155a/11

ulu o.- ıcaḳ 232a/25

vaḳt o.- ıcaḳ 139a/01

vīrān o.- ıcaḳ 027b/17

yaḳın o.- ıcaḳ 135b/14, 298b/23

yaralu o.- ıcaḳ 296b/16

dost o.- maḳ 219a/22, 222b/09, 223b/11

düşmen o.- maḳ 171b/05, 228a/13

elümde o.- maḳ 281a/25

emīn o.- maḳ 143b/08

esirgeyici o.- maḳ 228b/01

ġāfil o.- maḳ 116b/16

ġālib o.- maḳ 106a/12

ġarḳ o.- maḳ 128a/24

ġarra o.- maḳ 042a/05

ġarra o.- mak 080b/11

ġarra o.- maḳ 076a/23

giriftār o.- maḳ 240a/12

göŋüllü o.- maḳ 235a/20

gülşen o.- maḳ 122a/07

güyegü o.- mak 321a/23

ḫalāṣ o.- maḳ 039b/12

ḥāṣıl o.- maḳ 111b/21

ḥayāsız o.- maḳ 155a/07

ḥāżır o.- maḳ 196b/08

ıraġ o.- maḳ 228a/13, 228a/14, 290a/03

ıraḳ o.- maḳ 214a/07, 310a/18

iki-yüzlü o.- maḳ 227a/03

kīne-dār o.- mak 075a/19

lāyıḳ o.- maḳ 289a/02

maġrūr o.- maḳ 095b/07, 275a/18, 283a/17

muḥtāc o.- maḳ 271b/24

muḳīm o.- maḳ 122a/07

muḳayyed o.- maḳ 115a/09, 198a/13

muṭīʿ o.- maḳ 072a/23, 189b/18, 324b/08

mürşid o.- maḳ 270a/05

pādişāh o.- maḳ 271b/10

pāk o.- mak 228a/07

pāk o.- maḳ 244a/13

pehlevān o.- maḳ 168a/15

perīşān o.- maḳ 071b/12

rāżī o.- maḳ 086a/07, 160a/09

şād o.- maḳ 039a/24, 204b/05, 204b/06

şāh o.- maḳ 161a/22, 162b/08, 168a/15, 271b/20, 271b/23, 278b/12, 279b/14, 304b/24, 324b/11

şāh o.- mak 296b/11

şehriyār o.- maḳ 134b/01, 278b/08, 279b/11, 299a/11

ṭaʿām-dār o.- maḳ 155a/06

ṭāmiʿ o.- maḳ 122a/17

ceng yaraġında o.- maḳ 160b/24

ziyāde o.- maḳ 144a/07

ziyān o.- maḳ 243b/19

ḳul o.- maḳda 318a/13

güyegü o.- maḳdadur 039a/10

ālūde o.- maḳdan 128a/24

arḳa o.- maḳdan 273a/18

bī-çāre o.- maḳdan 058a/16

çoḳ o.- maḳdan 188b/23

diri o.- maḳdan 106b/03, 308b/08

ebsem o.- maḳdan 248b/16

epsem o.- maḳdan 210b/05

güyegü o.- maḳdan 036b/01

hem-dem o.- maḳdan 247b/24

ḳul o.- maḳdan 271b/09, 271b/23

muḥtāc o.- maḳdan 271b/24

peşīmān o.- maḳdan 115b/18

rāżī o.- maḳdan 307b/23

server o.- maḳdan 297a/01

yavuz o.- maḳdan 190b/22

ẓālim o.- maḳdan 189b/06

o.- maḳdur 227a/14

ehli o.- maḳdur 248b/22

ḫoşnūd o.- mamışdur 279a/19

naṣīb o.- mamışdur 068b/06, 113a/08, 113a/16, 162a/05, 224a/24, 314a/22

şād o.- mamışdur 098a/14

ziyān o.- mamışdur 152b/24, 277b/01

düşmen o.- maŋ 232a/23

ġam-gīn o.- maŋ 300b/01

incidici o.- maŋ 256a/18

küstāḫ o.- maŋ 028b/17, 186b/04

melūl o.- maŋ 029a/15

perīşān o.- maŋ 029a/15

helāk o.- maŋa 089a/25

o.- masa 147b/05, 162a/10, 195a/14, 195a/17, 213a/12, 215a/20, 292b/09, 301a/12

şāh o.- masa 281a/07

arḳa o.- masam 275b/18

o.- masaŋ 118b/08

o.- masaydı 077a/05, 142a/13, 198a/04

o.- masayduŋ 057a/16

ḫaber-dār o.- ması 114a/18

o.- masın 193b/04, 268b/23, 278b/11

tāc-dār o.- masın 251a/16

ziyāde o.- masın 144a/17

o.- masına 174a/18

az o.- masından 215a/07

saʿd o.- masından 213b/04

maġrūr o.- masınlar 130b/22

şāh o.- masınuŋ 133b/25

o.- masun 005a/05, 019a/11, 019b/20, 027a/23, 056a/10, 061a/09, 068a/15, 068b/11, 081b/07, 098b/17, 099a/02, 106a/04, 110b/01, 118b/12, 120a/12, 122b/14, 129a/13, 137b/14, 140a/04, 140a/07, 141a/21, 143a/05, 143b/22, 146a/04, 146a/09, 147a/23, 151a/16, 152b/11, 157b/13, 158a/23, 161b/12, 161b/21, 163a/21, 167b/14, 172b/22, 177a/03, 190a/04, 195b/14, 195b/21, 196b/07, 197a/24, 199a/21, 201a/09, 205a/09, 205b/13, 208b/07, 215b/06, 226a/02, 226a/07, 234b/19, 234b/22, 243b/10, 246b/14, 246b/20, 253a/24, 260a/25, 272b/09, 275a/13, 283a/13, 283a/23, 300b/12,

o.- mayam 190b/01

eksük o.- mayam 153a/20

maġrūr o.- mayam 324a/14

rāżī o.- mayam 074b/25

yalan o.- mayam 056a/05

o.- mayan 145b/20, 146b/08, 212b/17, 226a/03, 237b/24

aṣil-zāde o.- mayan 285b/21

kemāl o.- mayan 213a/08

ḳısmet o.- mayan 071a/19

lāyıḳ o.- mayan 144a/10, 211b/03, 212b/18, 267a/01, 323a/17

muḥkem o.- mayan 212b/21

muṭīʿ o.- mayan 306b/08

şād o.- mayan 287b/18

taḳdīrde o.- mayan 211a/09

yoldaş o.- mayan 072a/21

o.- mayana 073b/11

o.- mayanlar 284b/19

o.- mayasın 179b/05, 281b/12

gözcisiz o.- mayasın 065a/15

perīşān o.- mayasın 028b/14

pür+günāh o.- mayasın 028b/13

ʿahdüŋi ṣıyıcı o.- mayasın 244b/13, 290b/03

ʿāṣī o.- mayasın 189b/25, 268a/03

ber-ā-ber o.- mayasın 145a/04

emīn o.- mayasın 143a/08, 154b/15, 244b/18

ġāfil o.- mayasın 217a/08, 286a/13

ġammāz o.- mayasın 215a/12

ḫalāṣ o.- mayasın 083b/04

ḥarīṣ o.- mayasın 086a/15, 252b/05

ḥürmetsüz o.- mayasın 216b/05

iki-yüzlü o.- mayasın 215a/12

küstāḫ o.- mayasın 145b/01

maġrūr o.- mayasın 118a/16, 144b/06, 154b/15, 245a/08, 250a/02

ḫalāṣ o.- maz 109b/24

ḫālī o.- maz 144b/11, 154b/02, 239a/11, 320b/20

ḥarīf o.- maz 073a/06, 077b/08, 258b/04

ḥarīṣ o.- maz 177b/11

ḥāṣıl o.- maz 146b/08, 187b/18, 211b/04, 212b/07, 212b/12, 237a/09, 241b/13, 244a/16, 285a/12

ḥāżır o.- maz 133b/18

ḫor o.- maz 225a/21

ḫoş o.- maz 046a/24, 102b/13

ḫoşnūd o.- maz 146a/05, 226b/24

ḥürmetlü o.- maz 155a/03

iḥtiyācuŋ o.- maz 115a/16

ʿitibār o.- maz 227a/17

ʿizzet o.- maz 144a/03

ḳabūl o.- maz 241b/05

lāyıḳ o.- maz 002a/01, 054a/23, 076a/21, 156a/11

leşker o.- maz 236a/24

maġrūr o.- maz 186a/18, 227a/25

maḳbūl o.- maz 244a/11

melūl o.- maz 211b/15

muḥtāc o.- maz 198b/20, 216a/14, 262b/08

muntaẓır o.- maz 211b/17

muṭīʿ o.- maz 145a/21, 327a/15

mümkin o.- maz 027b/12

nām-dār o.- maz 212b/03

nan o.- maz 145a/25

naṣīb o.- maz 275b/09

naṣībi o.- maz

ne o.- maz 080a/07

neng o.- maz 020a/03

nihān o.- maz 026a/20

nişān o.- maz 040a/25

noḳṣān o.- maz 111b/19

ḳaraŋu o.- mışdur 046a/04, 302b/08

kil o.- mışdur 003a/09

ḳul o.- mışdur 210a/24, 216a/10, 314a/06

ḳulaġuz o.- mışdur 327a/08

ḳulı o.- mışdur 189a/11

künd o.- mışdur 087b/21

maḳdūr o.- mışdur 111b/17

maʿmūr o.- mışdur 164a/03, 248a/06

meşġūl o.- mışdur 206b/14

miḥnet o.- mışdur 294b/04

muṭīʿ o.- mışdur 045b/02

münḳād o.- mışdur 247b/02

müşkil o.- mışdur 283a/12

müzeyyen o.- mışdur 224b/25

nā-bedīd o.- mışdur 016a/23

naḳş o.- mışdur 128b/21

naṣīb o.- mışdur 276b/05

pāre pāre o.- mışdur 056b/12

pās o.- mışdur 114b/10

peşīmān o.- mışdur 242a/20, 249a/06

pīr o.- mışdur 069b/20

pür o.- mışdur 016b/19, 082b/16

pür-sevdā o.- mışdur 095b/17

rāḥat o.- mışdur 144a/23, 225a/08, 237a/01

rām o.- mışdur 122a/16, 242a/01

rāżī o.- mışdur 150b/04

sebeb o.- mışdur 231a/17

ser-mest o.- mışdur 072a/20, 264b/03

şād o.- mışdur 082a/15, 196a/21, 244a/20

şehriyār o.- mışdur 302a/14

tābiʿ o.- mışdur 162a/24

tāc o.- mışdur 112b/11

ṭamaʿ o.- mışdur

tamām o.- mışdur 242a/02, 279a/03

ṭar o.- mışdur 127b/03

ṭaraf o.- mışdur 162a/24

ṭopraġ o.- mışdur 152b/23

vāḳiʿ o.- mışdur 216b/25

vezīr o.- mışdur 208b/19

vīrān o.- mışdur 161b/18

yaḳın o.- mışdur 108a/18

yār o.- mışdur 242a/08

yėgin o.- mışdur 039a/25

yoldaş o.- mışdur 205a/04

yüce o.- mışdur 247b/02

zebūn o.- mışdur 058a/23, 076b/24, 151b/24, 177b/21, 242a/03

ziyāde o.- mışdur 144b/01

ziyān o.- mışdur 250b/04

ẓulmler o.- mışdur 294a/21

o.- mışıdı 059b/04, 219a/21, 265b/14

āgāh o.- mışıdı 036a/02

baş o.- mışıdı 056b/12

belürsüz o.- mışıdı 137b/05

ber-ā-ber o.- mışıdı 287b/08

cigeri ḫūn o.- mışıdı 191a/08

cigerümüz ḫūn o.- mışıdı 037b/02

çāk o.- mışıdı 264b/21

çav o.- mışıdı 254a/03

çift o.- mışıdı 043a/11

dutsaġ o.- mışıdı 235b/20

düşmen o.- mışıdı 019b/06, 053a/05

emīn o.- mışıdı 131b/09

ġanī o.- mışıdı 136a/08

görinmez o.- mışıdı 235b/22

görünmez o.- mışıdı 049a/24

ḥāmile o.- mışıdı 098a/12

ḫarāb o.- mışıdı 018b/04

ḥāżır o.- mışıdı 149a/18

helāk o.- mışıdı 093b/20, 261a/20

ḳaraŋu o.- mışıdı 268b/21

ḳonuḳ o.- mışıdı 138b/11, 139a/15, 153b/08, 173a/14

ḳulavuz o.- mışıdı 277a/03

maʿlūm o.- mışıdı 239b/02

meşġūl o.- mışıdı 264b/22

muḥkem o.- mışıdı 272b/17

musallaṭ o.- mışıdı 174b/21

müstaġraḳ o.- mışıdı 133a/17

müstaḥaḳ o.- mışıdı 205a/01

müteġayyir o.- mışıdı 103a/10

müzeyyen o.- mışıdı 010b/02, 010b/04

olan o.- mışıdı 266b/17

perīşān o.- mışıdı 240b/22

pīr o.- mışıdı 251a/06

pür-ḫūn o.- mışıdı 170a/15

rāḥat o.- mışıdı 131a/14

revān o.- mışıdı 005a/01

şād o.- mışıdı 231a/21, 278b/22

şūm o.- mışıdı 106a/14

ṭar o.- mışıdı 260a/07

ṭopṭolu o.- mışıdı 219b/20, 254a/10

yaḳın o.- mışıdı 286a/20

yigit o.- mışıdı 173a/16, 272a/23

zār o.- mışıdı 108a/25

zeyn o.- mışıdı 228b/16

zindān o.- mışıdı 078b/03

ẓulm o.- mışıdı 174b/19

pās-bān o.- mışıdum 027a/16

baş o.- mışıdı 264b/17

şāh o.- mışımdur 281b/02

bay o.- sa 192a/22

bī-gümān o.- sa 194a/01

cemʿ o.- sa 063b/12

ceng ėtmelü o.- sa 243b/15

çoḳ o.- sa 102a/03, 216a/21

dīn-dār o.- sa 154b/02

diri o.- sa 237b/20

düşmān o.- sa 204a/08

düşmen o.- sa 216a/10

eli ḳıṣa o.- sa 030b/09

esīri o.- sa 145a/20

eydici o.- sa 318b/08

fāriġ o.- sa 209b/24

gedā o.- sa 123b/25

ḫaṣm o.- sa 121b/06

ḫasta o.- sa 175a/12

helāk o.- sa 191b/17, 236b/12

ıraġ o.- sa 268b/07

ʿināyet o.- sa 115b/11

ḳarışıḳ o.- sa 316a/14

ḳıt o.- sa 143b/07

ḳıymet o.- sa 095b/14

leşker o.- sa 271a/06

melūl o.- sa 216b/11

meşġūl o.- sa 070a/11

muʿayyen o.- sa 006b/20

mücerred o.- sa 131b/02

mürtekib o.- sa 284b/23

pādişāh o.- sa 091b/01, 132a/07

pehlevān o.- sa 301a/11

pīr o.- sa 122a/25

ṣadr o.- sa 114b/01

suvār o.- sa 077a/11

şāh o.- sa 162b/02, 189b/06

vāḳiʿ o.- sa 104a/18, 254a/04, 313a/07

vėrmelü o.- sa 313a/06

yaş o.- sa 302b/18

yatlu o.- sa 147b/07

yoġ o.- sa 102a/03

yoẖsul o.- sa 143b/06

yüce o.- sa 293a/05

ẓāhir o.- sa 196a/07

ziyān o.- sa 243a/03

ḳul o.- salar 223b/09

muṭīʿ o.- salar 201b/03

o.- sam 277b/23

helāk o.- sam 274a/16

ḳul o.- sam 101b/13

muḳābil o.- sam 197a/01

şāh o.- sam 233a/18

işüŋe yarar o.- sam 233a/13

o.- saŋ 215b/04

at ṣalmalu o.- saŋ 215b/06

buŋalmış o.- saŋ 145a/18

dost o.- saŋ 145a/25

ẖaṣm o.- saŋ 121b/07

lāyıḳ o.- saŋ 277b/24

ṣayar o.- saŋ 013b/25

yüz o.- saŋuz 143a/05

ʿafv o.- sın 025a/07

dād o.- sın 300b/03

muẓaffer o.- sın 080b/18

o.- sun 008a/23, 014a/02, 017b/02, 019a/03, 020a/08, 027a/21, 030b/19, 040b/01, 050a/25, 066a/10, 066a/11, 068b/10, 074b/11, 080a/01, 085b/18, 091a/11, 095a/24, 099a/12, 101a/17, 103b/07, 107b/07, 109b/09, 110b/08, 110b/10, 142a/18, 144a/22, 145b/15, 146a/17, 146a/18, 152a/13, 153a/05, 155b/03, 164a/03, 165a/13, 166a/07,

cigeri ḫūn o.- sun 074/08, 194a/05

çift o.- sun 269b/04

çoġ o.- sun 067b/08

çoḳ o.- sun 240a/12

dād o.- sun 147a/14

danıḳ o.- sun 200a/13

dāyim o.- sun 068a/21, 162b/25, 230a/10, 239a/08

diken o.- sun 006a/18

elüŋde o.- sun 110a/04, 167b/20

emīn o.- sun 107a/02

ėnlü o.- sun 198a/19

eyü o.- sun 243a/04, 288a/21

fāsıḳ o.- sun 203b/08

fāyide o.- sun 246a/23

ferḫunde o.- sun 014a/01

fermānuŋda o.- sun 105b/11

fidā o.- sun 060a/20, 106b/16, 126b/23, 153a/03, 233a/06

fikr o.- sun 086b/14

giriftār o.- sun 322b/17

gūr o.- sun 107b/05

gülşen o.- sun 068a/22, 109b/10, 168b/18, 210a/12

gündüz o.- sun 074b/08

ḫˇān o.- sun 074b/08

ḫˇār o.- sun 108a/08

ḫāk o.- sun 249a/16

ḥāṣıl o.- sun 068a/14, 156b/21, 196b/15, 267b/15, 314a/15

ḫasta o.- sun 089a/13

ḥāżır o.- sun 096a/03, 201a/08, 326a/17

helāk o.- sun 071a/05, 100a/11

ḥelāl o.- sun 288a/16

ḫışm o.- sun 183a/22

ḫilʿat o.- sun 180b/01

ḫiẕmet-kār o.- sun 183b/12

ḫor o.- sun 213a/12, 216b/02, 322a/17

ḫoş o.- sun 199b/03

ḫoşnūd o.- sun 101b/14, 102a/08, 109b/24, 164a/23, 194a/04, 206a/19

ḥükminde o.- sun 202b/24

ḥükmüŋde o.- sun 311b/14

ıraġ o.- sun 019b/14, 025a/09, 098a/07, 126a/19, 137b/22, 141b/09, 146b/03, 150b/01, 168b/18, 245a/11, 276b/15, 282b/24

ıraḳ o.- sun 027a/13, 028a/13

issi o.- sun 240a/09

ʿitibārı o.- sun 269a/02

ḳahr o.- sun 101a/06, 263b/15, 314a/01

ḳāim o.- sun 239a/08

ḳaḳıġan o.- sun 312a/04

ḳapu o.- sun 258b/16

kende o.- sun 016a/16

ḳul o.- sun 162b/24, 245a/11

ḳurbān o.- sun 058a/01, 063b/21, 105b/10, 131a/12, 171a/11, 180b/01, 297a/02

ḳutlu o.- sun 162b/24, 163a/06

laʿnet o.- sun 193b/17

maḳbūl o.- sun 161a/21, 287b/17

maʿmūr o.- sun 102a/08, 105b/10, 139b/03, 293a/06, 302b/02

melūl o.- sun 057b/16

miḥnet içinde o.- sun 240a/10

miḥnet o.- sun 089a/15

muştulıḳ o.- sun 263b/15

mübārek o.- sun 071a/06, 101b/20, 101b/21, 146b/17, 150b/15, 152b/20, 184b/07, 190b/17

münevver o.- sun 217b/18

münḳād o.- sun 101b/22

mürşidüŋ o.- sun 224b/01

müstedām o.- sun 107a/07, 173b/17, 197b/03

müşerref o.- sun 047b/10

naḳş o.- sun 110b/01

āzād o.- sunlar 298b/08

ḳul o.- sunlar 068a/15, 210a/13, 263a/18

şād o.- sunlar 073b/03

ṭanıḳ o.- sunlar 162a/13

o.- uban 062a/03

ʿāciz o.- uban 174b/13

ʿāḳ o.- uban 171b/05

bī-hūş o.- uban 048a/11

cemʿ o.- uban 200b/24

cigeri ḫūn o.- uban 052a/06

girīzān o.- uban 152b/06

ḥāżır o.- uban 234b/15

ırmaḳ o.- uban 205b/25

ḳulaġuz o.- uban 269b/08

maġrūr o.- uban 200a/02

nā-çār o.- uban 209a/11

pāk o.- uban 109b/11

revān o.- uban 062a/25, 084a/10

şād o.- uban 117a/11

tersā o.- uban 300a/04

ṣabāḥ o.- ucaḳ 197a/19, 282a/05, 286a/09

şād o.+ ucudur 314a/18

yār o.+ uculardur 281b/15

o.- uŋ 029a/14, 095a/21, 255b/05, 295a/21, 322a/04

āgāh o.- uŋ 194b/13

ardınca o.- uŋ 003a/11, 021b/14, 262b/11, 325b/13

arḳa o.- uŋ 297a/01

āzād o.- uŋ 164a/02

bilmiş o.- uŋ 260a/24

dillü o.- uŋ 288b/03

dostlar o.- uŋ 290a/17

ebsem o.- uŋ 248b/07

emīn o.- uŋ 003a/04, 003a/06, 107a/05

293b/24, 322b/14

ceng o.- up 024b/25, 084a/02

cigeri ḫūn o.- up 070a/14, 305a/10

cömerd o.- up 214b/02

cūşān o.- up 032a/04, 034a/13

cüvān o.- up 028a/09

çāresiz o.- up 327b/07

çāresüz o.- up 286b/24

dāġ u derd o.- up 024a/01

dāsitān o.- up 149b/22

dāstān o.- up 152a/11

der-kār o.- up 167a/08

derd o.- up 003b/22, 011a/24, 031b/10, 031b/23, 033b/09

dermānde o.- up 055b/17, 085a/16

devlet o.- up 047b/10, 256b/04

ḫoş dil o.- up 064a/03

dost o.- up 274a/01

dutsaḳ o.- up 305b/12

düşmen o.- up 220a/17, 223a/04

ebter o.- up 029b/12

ehli o.- up 196a/05, 203b/09

el-ḳıṣṣa o.- up 019a/04

elinde o.- up 248b/03

emīn o.- up 052b/19, 106a/18, 153a/18, 180a/23, 201a/09

emn ü emān içinde o.- up 109b/02

endīşe o.- up 016a/10, 022b/25

eyü o.- up 242b/16

faḳīr o.- up 182b/22

fāriġ o.- up 136a/01

fāyidesüz o.- up 007a/06

fetḥ o.- up 003b/03

ġāfil o.- up 089b/17

ġālib o.- up 020b/20, 020b/21, 049a/15, 096b/13, 124a/25, 124b/01

ġam-gīn o.- up 160b/21

ġanī o.- up 011b/14

ġarḳ o.- up 040a/07, 049a/01, 066b/05, 185a/02, 187b/20, 306b/02

ġarra o.- up 080b/11

germ o.- up 166a/16

ġırra o. -up 024b/13

giriftār o.- up 106a/11

girīzān o.- up 051b/04

giryān o.- up 005b/06, 016b/02, 030a/12, 033b/07, 160a/08

ġurre o.- up 075b/21, 080b/09

ḥaḳ o.- up 245a/14

ḥaḳīr o.- up 051b/18, 171b/15

ḫalāṣ o.- up 008a/23, 018a/01

kendi ḥālinde o.- up 183a/13

ḫalḳa o.- up 114a/14

ḫandān o.- up 016a/18

ḫarāb o.- up 168a/07

ḥarīṣ o.- up 125b/16, 155a/06, 209a/16

ḥāṣıl o.- up 099b/14

ḫasta o.- up 002b/14

ḫayr o.- up 249a/19

ḥayrān o.- up 113b/14

ḥāżır o.- up 139b/04, 170b/25, 310b/13

himmetlü o.- up 146a/11

ḫor o.- up 075b/02, 082a/23, 246b/22, 297b/07

ḫoş o.- up 083a/10, 087a/07, 207b/04, 209a/14, 290a/12

ḫoşnūd o.- up 098b/12, 194a/05, 227a/20

ḫurd o.- up 077a/21

ḫurūşān o.- up 029b/12

ḥükminde o.- up 194a/16, 324b/03

ıraġ o.- up 018a/24

ırmaġ o.- up 186a/07, 291b/02

iki ḳat o.- up 046a/17, 247b/04

ḳāniʿ o.- up 109b/05

ḳapusı o.- up 298a/05

baş ḳayusı o.- up 048a/08, 260b/20

kem o.- up 034b/21

kīne-ḫāh o.- up 009b/13

ḳonuḳ o.- up 012a/17

ḳorḳıcı o.- up 322b/15

ḳul o.- up 046b/01, 124b/20, 272a/24, 321a/15

ḳulavuz o.- up 024a/16, 059b/08

laṭīf o.- up 249b/01, 322a/25

maġrūr o.- up 076b/21, 127b/03, 186b/07, 319a/04

manṣūr o.- up 105b/20

melūl o.- up 021b/19, 023b/10, 034a/10, 041b/23, 044a/13, 070a/03, 164a/23, 166b/18, 200b/13, 207a/25

mest o.- up 139a/06, 148b/09, 148b/13, 177a/09, 244a/02, 272b/22, 306a/07, 310b/13, 311b/11, 323a/07

mestāne o.- up 080a/16

mestūre o.- up 203b/09

meşġūl o.- up 011b/06

mihmān o.- up 034a/22

mir-zāde o.- up 152a/15

muḳābil o.- up 040a/19, 096b/07, 220b/14

muntaẓır o.- up 281b/25

muṭīʿ o.- up 045a/22, 052b/10, 109a/19, 110a/07, 118a/08, 124a/12, 187a/03, 210b/25, 247a/10

muẓaffer o.- up 105b/20

mücāvir o.- up 044b/02

münevver o.- up 058b/06

münḳād o.- up 052b/11

mürşid o.- up 144a/14

müstemend o.- up 002b/14

müşg o.- up 203a/22

müteḥayyir o.- up 046b/25, 059a/16, 119a/23, 237b/08

iş o.- ur 137b/17

ḳaçıcı o.- ur 250a/09

kāfir o.- ur 108b/06, 117b/24

ḳaḳıġan o.- ur 212b/17, 277a/19

ḳan o.- ur 264a/25, 277a/14, 324b/05

ḳara o.- ur 173b/14

ḳaraŋulıḳ o.- ur 063a/10

ḳardaş o.- ur 059b/16

ḳaṭre o.- ur 081a/19

baş ḳayusı o.- ur 305b/24

kesād o.- ur 318a/20

ḳılıç altında o.- ur 064a/06

ḳılıç o.- ur 064a/06

kişi o.- ur 229b/20

ḳulavuz o.- ur 270a/20

ḳulluḳçı o.- ur 216b/11

ḳutlu o.- ur 064b/19

lāyıḳ o.- ur 071b/23, 154a/10, 227b/03, 237a/25, 277b/22, 278b/25

maġbūn o.- ur 108b/24

maġrūr o.- ur 258a/05

maḥbūb o.- ur 211b/03

maḥrūm o.- ur 075b/01

maḳbūl o.- ur 241b/05

maʿlūm o.- ur 227b/09, 230b/20

mār o.- ur 102a/04, 114b/20

melūl o.- ur 206b/22, 207a/02

merġūb o.- ur 069b/05

meşġūl o.- ur 302a/06

meyşūm o.- ur 107b/10

meẕmūm o.- ur 075b/02, 076a/23, 080b/11

muʿāḳıb o.- ur 030b/05

muḥtāc o.- ur 181a/20

muḳayyed o.- ur 169b/25

işāret o.- ursa 272b/11

ḳatı o.- ursa 218b/15

lāyıḳ o.- ursa 271b/12

lāzım o.- ursa 176b/18

mestūre o.- ursa 310b/17

muḥtāc o.- ursa 215a/23

mühlet o.- ursa 193a/01

müyesser o.- ursa 141a/19

ne o.- ursa 074b/18, 094a/01, 195b/25, 251a/18, 267a/09, 272b/13

nīk-ḫāh o.- ursa 006b/23

olacaḳ o.- ursa 230b/19

olıcaḳ o.- ursa 289b/19, 296b/16

olmıyacaḳ o.- ursa 294a/07

pehlevān o.- ursa 085a/12, 215a/19

pür-ḫūn o.- ursa 020a/07

rāżī o.- ursa 071b/17, 118b/09, 220a/13, 274a/01

reh-nümāy o.- ursa 008a/24

ṣaġ o.- ursa 087a/03

taḫt o.- ursa 054b/22

tīz o.- ursa 271a/22

ṭoġrı o.- ursa 242b/16

vāḳiʿ o.- ursa 182b/26, 195a/23, 241b/01, 243a/07

vaḳt o.- ursa 197a/21

yār o.- ursa 039b/04, 180a/03, 184a/11

yaramaz o.- ursa 242b/17

yaramazlıḳ o.- ursa 289b/10

yėgin o.- ursa 037a/07

żaʿīf o.- ursa 145b/16

ziyān o.- ursa 188a/09

o.- ursam 023b/02, 047b/06, 064b/14, 081a/12, 175a/17, 190b/01

baş çekecek o.- ursam 265a/13

ėşidicek o.- ursam 313a/18

helāk o.- ursam 086a/02

pādişāh o.- ursam 273a/01

rāżī o.- ursam 081a/09

ṣaġ o.- ursam 056a/03, 326b/02

vėrmeyecek o.- ursam 301a/13

o.- ursam olam 283b/20

o.- ursaŋ 024a/21, 058b/02, 062b/19, 082a/02, 120a/04, 218b/20, 278b/11, 280a/19, 288a/16, 305b/24

ʿādil o.- ursaŋ 250a/11

dest-gīr o.- ursaŋ 300b/22

dėyecek o.- ursaŋ 305a/09

dost o.- ursaŋ 146a/05

ėrişdirici o.- ursaŋ 290b/10

ıraḳ o.- ursaŋ 250a/20

muṭīʿ o.- ursaŋ 118a/10

müsülmān o.- ursaŋ 324b/25

rāżī o.- ursaŋ 165a/12

ṣaġ o.- ursaŋ 179a/11

ṣayar o.- ursaŋ 011a/11

ṭuyulacaḳ o.- ursaŋ 318b/02

yavuz o.- ursaŋ 104a/08

yeŋecek o.- ursaŋ 229b/08

bir o.- ursaŋuz 275a/10

peşīmān o.- ursaŋuz 008b/15

yār o.- ursaŋuz 134b/02, 281b/06, 323a/23

o.- ursavuz 083b/16

o.- ursın 041a/18

bed-nām o.- ursın 124b/02

emīn o.- ursın 194a/13, 281b/09

ġālib o.- ursın 230b/19

ḥarīṣ o.- ursın 122b/02, 206b/07, 307a/15

helāk o.- ursın 326b/10

leşker-keşān o.- ursın 116a/06

maġrūr o.- ursın 278a/24, 311b/02

melūl o.- ursın 055a/14
müşg ėtmiş o.- ursın 145b/15
peşīmān o.- ursın 093b/14
şād o.- ursın 288a/08
şādumān o.- ursın 252b/04
ṭaŋlamalu o.- ursın 039a/16
yumuş o.- ursın 156b/10
günāh-kār o.- ursız 030b/04
rāżī o.- ursız 323a/22
ġurre o.- ursun 125b/20
ḥarīṣ o.- ursun 280a/13
o.- uruz 198a/13
āzād o.- uruz 223a/10
dost o.- uruz 220a/14
emīn o.- uruz 225a/09
helāk o.- uruz 063b/14
muṭīʿ o.- uruz 301a/12
şād o.- uruz 068b/13
şāh o.- uruz 108a/04

olur Olabilir -1-
o. 216b/25

oldur- Meydana getirtmek, oldurmak -1-
o.- ur 068a/11

olın- *bk. olun-* -13-
ḳabūl o.- a 243a/10
redd o.- a 070a/12
ẕikr o.- an 320b/01
ẕikr o.- dı 131b/17
ḳabūl o.- dıysa 022a/20
vaṣf o.- maz 061b/11, 299b/09
vaṣf o.- mazdı 236b/11
ḫarc o.- mışdur 229a/08
naḳş o.- mışdur 300a/03

ʿibādet o.- ur 101b/03

temāşā o.- ur 317b/15

temāşā o.- urdı 260b/10

olmaḳlıḳ Olma durumu -1-

peşīmān o. 104b/16

oluḳ Oluk -4-

o. 312a/12, 312a/13, 312a/22

o.+ un 312b/13

olun- 1. Olunmak 2. Yardımcı fiil -16-

yaġmā o.- an 187a/06

ẕikr o.- an 195b/18

ḥikāyet o.- dı 231a/17

münevver o.- dı 051b/13

naḳl o.- dı 250b/10

tercüme o.- dı 328a/08

emr o.- dıysa 110a/21

beyān o.- madı 131b/17

farḳ o.- maya 166a/18

farḳ o.- maz 198a/02

vaṣf o.- maz 125a/04, 259a/20

vaṣf o.- mazdı 179a/17

naḳş o.- mışdı 317b/18

bünyād o.- mışdur 044b/20

tertīb o.- mışlardı 315b/01

omuz Omuz -8-

o.+ ına 042a/13, 134a/07, 196b/11

o.+ ında 309b/22

o.+ ları 151a/03, 218b/25

o.+ uma 077b/11

o.+ una 196b/13

on On sayısı -149-

o. 008a/04, 018a/15, 046b/18, 065b/02, 066b/04, 071b/25, 091a/06, 110a/01, 110b/09, 110b/11, 111a/09, 111b/20, 113a/22, 113b/05, 113b/12, 114a/10, 114a/11,

114b/19, 116a/09, 117a/13, 118b/12, 124b/14, 124b/24, 128b/04, 131a/24, 138b/09, 146b/19, 149a/06, 152a/03, 152a/15, 154b/24, 158a/05, 158a/19, 161a/25, 164a/24, 168a/17, 170a/20, 171a/12, 171a/23, 174a/14, 174b/07, 183b/06, 188a/15, 188a/16, 191a/10, 198a/19, 203a/23, 207a/07, 214b/16, 215a/10, 219b/01, 221b/15, 221b/16, 225b/12, 226b/19, 226b/23, 241b/09, 241b/12, 247a/17, 247a/21, 250a/21, 252a/23, 254a/04, 260a/25, 278a/15, 303a/02, 306a/03

o. altı 189a/01, 261b/03, 316b/23, 324a/15

o. bėş 049a/23, 288a/06

o. biŋ 007a/12, 047a/04, 052a/18, 057a/11, 068b/21, 068b/24, 124b/05, 128b/04, 133a/07, 148a/07, 158a/16, 160a/13, 168a/19, 207a/07, 207a/15, 216b/22, 255b/24, 296a/03, 296a/05, 306a/02

o. bir 104b/20, 297a/19

o.+ da 171b/07, 195a/09, 195a/11, 216a/22

o.+ dan 161a/25

o. dört 155a/25, 296b/21, 297a/06, 297a/15

o.+ ı 005b/05

o.+ ına 065a/17

o.+ ıncı 111b/13, 112b/07, 117b/05

o. iki biŋ 060a/22, 066b/05, 096a/23, 116b/03, 138b/04, 256a/14, 256a/15, 256b/01, 256b/05, 256b/06, 256b/07, 272a/10, 311b/13, 312b/19, 319a/03, 319b/15, 325a/21, 326a/15, 326a/20

o. iki 008a/20, 013b/22, 018b/11, 098a/10, 103b/06, 131a/18, 234a/15, 289b/21, 311b/14, 317a/23, 317b/17, 319b/05

o. ikişer 321a/19

o. sekiz 126b/05, 156b/16, 184a/13

oŋ- İyileşmek, şifa bulmak -4-

o.- a 062a/20

o.- maġa 136b/09

o.- mayacaḳ 064b/24

o.- mış 155a/08

oŋa Teklik üçüncü şahıs zamirinin yönelme hali, ona -1-

o. 096b/21

oŋalt- İyileştirmek -1-

o.- duŋ 097a/18

oŋar- Islah etmek, onarmak -6-

o.- an 171a/15

o.- mak 061a/04

o.- maḳ 101a/25

o.- masa 101a/25

o.- ur 181a/09

o.- ursa 062a/15

oŋat 1. Uygun, iyi 2. Doğru -15-

o. 015b/17, 021b/20, 024a/12, 071a/07, 081b/13, 146a/16, 160b/08, 174a/20, 190b/19, 208a/19, 209b/04, 248b/04

o. gör- Doğru bakmak 012a/02, 294a/07, 301b/16

oŋatlıḳ(ġ) Doğrulukla, dürüstçe -2-

o.+ ıla 018b/25, 019a/02

oncılayın *bk. ancılayın* -1-

o. 264b/22

oŋul- İyileşmek -1-

o.- a 093b/18

onuncı Onuncu -5-

o. 101b/03, 163a/22, 215a/14, 226b/23, 241b/12

oran Ölçü, oran -3-

o.+ dan 241b/05

o.+ ıla 070b/20

o. ḳıl- Oranlamak 105b/08

ordu Ordu -3-

o.+ da 025b/25

o.+ ŋa 006a/24

o.+ sı 005a/12

orta Bir şeyin iki ucu arasında eşit uzaklıkta bulunan yer, orta -120-

o. 155a/08, 161b/20, 275a/03, 292a/21, 295b/11

o.+ da 060a/16, 166b/02, 174a/16, 204b/21, 219b/24, 236b/14, 246b/06, 253a/02, 271b/02, 275a/01, 279a/16, 309b/13, 310a/08

o.+ dan 049b/10, 146b/19, 204a/16, 243b/09, 281b/03, 290b/15, 291a/02

o.+ larında 112a/24, 162a/02, 192a/20, 207a/09, 211a/07

o.+ larından 209b/06

o.+ mızda 119b/13

o.+ ŋuzdan 049b/06, 275a/12

o.+ sı 010b/14, 123a/22, 125a/24

o.+ sın 006b/12

o.+ sına 205b/03, 231b/24

o.+ sında 055a/23, 066b/08, 067a/06, 080a/02, 090a/02, 093a/06, 099a/14, 102a/11, 119a/06, 134a/03, 135b/01, 161b/02, 189b/17, 191a/09, 202a/07, 205a/14, 219a/04, 229b/15, 232b/25, 249b/05, 251b/24, 276a/14, 290a/08, 292a/13, 292a/15, 308a/21

o.+ sındağı 050b/18, 111b/10, 290b/14

o.+ sından 168b/08, 201a/18, 295b/05

o.+ ya 008a/17, 030b/20, 049b/05, 055b/18, 056b/05, 060b/21, 062a/09, 066b/23, 092b/19, 093a/13, 101b/16, 137b/09, 159b/01, 164a/25, 164b/03, 171a/23, 173b/22, 201b/11, 229b/11, 230b/11, 236a/01, 237a/15, 237b/07, 253b/15, 264b/12, 270b/10, 281a/05, 282a/09, 284a/10, 284a/17, 285b/25, 292a/20, 299a/04, 301b/06, 308b/19, 316a/25, 320a/10

cān u baş o.+ ya ķomaķ 054a/21

o.+ da ol- 1. Herkesin görebileceği yerde olmak 2. Kötü bir davranışın gerçekleşmesine engel olmak, arada olmak 188a/08, 193a/18, 279b/18

o.+ ya at- (bir konuyu, bir düşünceyi) öne sürmek, görüşlere sunmak 050b/07

o.+ ya düş- Bir işin gerçekleşmesi için eylemde bulunmak 253b/25

o.+ ya getür (bir konuyu, bir düşünceyi) öne sürmek, görüşlere sunmak. 228b/08, 290a/05, 289a/18

o.+ ya ķoy- Herkesin görebileceği yere koymak 192b/20, 229a/09

ortaca Orta karar -1-

o. 147a/08

ortaķ Ortak -1-

o.+ dur 144b/10

ortu *bk. orta* -1-

o.+ dan 042a/22

oruç <Far. Oruç -1-

o. 183b/16

ʿ**osmān** Hz. Osman -1-

ʿo. 117b/05

ot[1] Ot -36-

o. 077a/02, 103a/11, 121b/18, 121b/23, 126a/15, 154a/14, 201b/06, 202a/17, 204b/22, 237b/18, 238a/11, 314b/16

o.+ a 238a/07, 238a/24

o.+ dan 121b/19, 175a/13, 238a/20, 279b/16

o.+ ı 103a/12, 237b/19, 237b/22, 238a/25

o.+ ını 111b/09, 238a/10

o.+ la 122a/01

o.+ lar 114b/24, 176b/02, 191b/11, 225b/24, 265b/15

o.+ lardandı 103a/12

o.+ ları 115a/05

o.+ larınuŋ 111a/16

o.+ uŋ 047a/18, 103a/12, 238a/12

ot[2] *bk. od* -2-

o.+ lar 283b/01

o.+ lara 285b/22

otaġ / otaḳ Otağ -2-

o. 026a/18

o.+ lar 025a/15

otır- *bk. otur-* -2-

o.- dılar 036a/15

o.- ıcaḳ 103b/15

otla- Otlamak -5-

o.- r 032a/17, 111b/08, 111b/09

o.- rdı 032a/16

o.- riken 157a/23

otlaḳ Otlak -3-

o.+ da 008a/08, 102a/10

o.+ ı 010a/22

otlu Otlu -1-

o. 111b/12

otur- 1. Oturmak 2. İkamet etmek 3. Yardımcı fiil -515-

o. 018a/22, 021a/22, 072b/18, 083a/07, 118a/23, 160a/11, 176a/08, 235a/08, 235a/09, 285a/10, 288b/19

o.- a 053b/16, 076a/01, 213b/25, 215b/24, 232a/16, 273a/15, 275b/24, 285a/23, 322b/15

o.- abilmediler 029b/24

o.- acağı 105a/13

o.- acaḳ 025a/16, 045a/15, 070a/14, 118a/17, 150b/16, 154a/14, 198a/03, 275a/23, 286a/02, 307b/12

o.- acaḳdır 224a/03

o.- acaḳdur 288a/04

o.- alum 164b/02

o.- am 054b/12, 060a/19, 084a/06, 159a/24, 162a/15, 170b/19, 207b/02, 288b/20

o.- an 014a/09, 041a/01, 080b/13, 080b/14, 105a/24, 119a/05, 132a/04, 137b/10, 137b/15, 159b/21, 161b/25, 176b/25, 186b/08, 195a/02, 207a/05, 210a/06, 210b/16, 212a/17, 214a/16, 220b/07, 221b/12, 223a/05, 223b/07, 230b/23, 230b/24, 232a/12, 232b/20, 232b/22, 243a/06, 248b/06, 249a/13, 249b/08, 272b/04, 284b/21, 285a/24, 285b/06, 286b/08, 289a/02, 308a/25, 312a/05, 314a/12

o.- anlar 080b/24, 092b/19, 241a/10, 272b/22, 316b/18, 318b/11

o.- anlarda 043a/24

o.- asın 120a/22, 268b/06

o.- asız 041b/18, 232a/06

o.- ayduŋ 002a/19

o.- dı 004b/08, 007b/13, 009a/14, 011b/07, 017b/23, 018a/12, 019a/21, 022a/01, 022a/04, 022b/08, 023a/03, 025a/23, 027a/11, 027a/13, 030a/25, 032a/23, 034a/04, 034a/16, 034b/17, 034b/23, 038b/09, 039a/07, 040a/23, 043a/05, 043a/13, 043b/04, 044a/01, 044a/25, 048a/22, 050a/15, 059b/19, 061b/21, 062b/01, 071b/14, 076a/07, 086a/16, 089a/03, 095b/10, 096b/16, 098a/09, 098a/17, 098b/18, 100b/09, 102a/06, 104b/22, 106b/02, 109b/14, 109b/20, 111a/01, 113a/18, 113b/11, 117a/18, 119a/02, 119a/11, 119b/24, 120b/09, 127a/23, 128a/13, 128b/07, 132b/10, 136b/03, 139a/22, 141b/11, 144a/21, 147a/18, 147b/15, 148b/14, 148b/16, 152a/02, 152b/15, 154b/20, 160b/23, 163a/03, 163a/07, 163a/20, 163a/23, 164a/25, 166a/14, 167b/10, 169b/07,

o.- urken 118a/03, 149a/04, 185a/16, 219b/10, 239a/22, 267b/18, 291a/25, 293b/01, 299b/13, 299b/24, 307a/20, 309b/18

o.- urlar 220b/15

o.- urlardı 196a/24, 313a/06, 317b/22

o.- ursın 055a/06, 120a/06, 264b/11, 265b/05, 311b/01, 325a/16

o.- ursız 084a/17

o.- maḳ ol- Oturma işini yapmak 072a/25, 185b/06

oṭur- *bk. otu*r- -1-

o.- dı 260a/21

oturd- Oturtmak -1-

o.- dılar 101b/05

oturdul- Oturtulmak -5-

o.- mış 299b/22, 313b/08

o.- mış ola 102b/23

o.- mışdı 315b/10

o.- mışdur 102b/24

oturış *bk. oturuş* -1-

o.+ ına 149a/19

oturt(d)- Oturtmak, yerine yerleştirmek -6-

o.- dılar 045a/12, 091a/07, 165b/08

o. -ılmış 121a/07

o.- ılmışıdı 266a/05

o.- mışlar 255a/07

oturul- Oturulmak -1-

o.- mışıdı 266a/04

oturuş- Karşılıklı oturmak -1-

o.- ayduḳ 074b/05

oturuş Oturuş -2-

o.+ a 160a/02

o.+ ına 311b/05

otuz Otuz -59-

o. 020a/14, 034a/03, 044b/03, 055b/13, 063b/08, 083b/02, 122b/15, 122b/16, 131a/23, 149a/06, 161a/25, 168b/12, 171b/08, 175b/23, 178b/08, 180b/13, 193a/07,

204a/12, 230a/04, 230a/05, 230b/13, 294b/16, 299b/21, 320b/05

o. altı 169a/02, 315a/22, 317b/13

o. biŋ 052a/14, 110b/09, 116a/25, 121a/11, 124b/04, 129b/20, 136a/03, 136a/04, 153a/11, 160b/20, 172a/24, 184b/1, 191a/01, 246a/16, 247a/02, 317a/15, 319a/04, 325a/21

o. biŋden 003b/07

o. biŋini 263b/23, 263b/24

o.+ dan 161a/25

o. kerre biŋ 163b/21

o. sekiz 056b/06, 059a/07, 059b/10, 064b/22, 068b/09, 289b/23, 290a/10, 297b/19

ova Ova -8-

o.+ da 003b/13, 042a/11

o.+ dan 029a/02

o.+ lar 051b/03

o.+ sını 199a/12

o.+ ya 005a/08, 040b/04, 063b/08

oy- Oymak -4-

o.- ar 122b/10

o.- dılar 166b/08

o.- maya 167a/10

o.- mış 166b/11

oyna- 1. (Oyun) oynamak 2. Hareket etmek -54-

ṭop o. 147b/25

o.- dı 229b/19, 229b/21

baş o.- dı 326a/08

o.- dılar 059a/02, 177a/11, 230a/17

o.- maġa 156b/05, 229b/18

ṭop o.- maġa 140b/14, 142a/09, 286a/05, 288b/03

o.- maġuŋ 023b/09

o.- maḳ 080b/02, 164b/02, 230b/12

ṭop o.- maḳ 164a/06

o.- maḳda 170a/08, 229a/02

çevgān o.- maḳda 147b/25

ṭop o.- maḳda 256b/17

o.- maḳdan 144a/11

ṭop o.- maḳdan 157a/13

baş o.- maz 040a/19

o.- mışdur 272b/21

o.- r 140b/17, 140b/19, 317a/01

o.- rdı 313a/04

ṭop o.- rdı 142a/08

ṭop o.- riken 286a/13, 286a/17

o.- rlardı 010b/18

baş o.- sam 324b/02

o.- sunlar 229b/02

baş o.- ya 270a/23

o.- yalar 102b/07, 229a/01

baş o.- yalar 058b/08

o.- yalum 229b/08

baş o.- yalum 106b/07, 271a/25, 273b/12

o.- yam 229a/19, 229a/22

baş o.- yam 101b/13

o.- yan 041a/08

cān ve baş o.- yan 040a/21

cān ve baş o.- yıcılardur 272a/24

cān ve baş o.- yıcılaruz 285a/25

o.- yıbilürlerse 230a/20

o.- yup 110a/01

baş o.- yup 048a/15

oynaḳ Oynak, *mec.* Canlılık veren, neşeli -1-

o. 089a/12

oynan- Oynanmak -2-

o.- duġın 229a/01

o.- ur 228b/25

oynaş- Oynaşmak -1-

o.- maġa 003b/13

oynat- 1. Bir savaş aleti kullanmak 2. Oyun oynatmak -2-

o.- maḳ 099b/08

o.- urdı 040b/22

oyul- Oyulmak -1-

o.- mış 166b/09

oyun 1. Oyun 2. Yazgı 3. Hile -45-

o. 201b/08

o.+ a 230b/05

o.+ da 073a/21, 229b/08, 230a/18, 230b/06

o.+ ı 139a/01, 171b/04, 228b/24, 229a/02, 229a/13, 229a/16, 229b/02, 229b/12, 229b/21, 229b/22, 230a/16, 230a/17, 230a/18, 230a/20, 230b/03, 230b/04, 230b/10, 230b/12, 230b/16, 237b/11

o.+ ıla 169b/25

o.+ ın 114b/21, 229a/07, 229a/10, 230a/02

o.+ ını 230a/19, 237a/14, 237b/11

o.+ lar 272b/21

o.+ ları 230a/09

o.+ uŋ 229a/01, 229b/02

o.+ unda 077a/12

o.+ undan 230a/01

o. ėdin- 1. Yapılan işin ciddiyetini anlamamak 067b/12

o. göster- 1. Savaş hüneri göstermek 2. Kaderin iyi ya da kötü bir yazgı göstermesi 134a/16, 217a/06, 311a/25

o. ḳıl- Hile yapmak 083a/01

oyuncı Oyuncu -1-

o. 048a/20

Ö

öc Öç -1-

ö.+ inde 038b/16

öd Öd -2-

ö. 140b/04

ö.+ i şın- Ödü kopmak 236a/04

öde- Ödemek -11-

ö.- mege 173a/01

ö.- ŋ 253b/01

ö.- sünder 226a/03

ö.- ye 253b/14, 253b/16

ö.- yecegi 226a/03

ö.- yeler 183a/21

ö.- yesiz 173a/01, 246b/15

ö.- yevüz 246b/02

ö.- yümeye 169b/10

ödünç Ödünç -4-

ö. 217a/20, 246b/02, 246b/04, 246b/05

ög- Övmek -9-

ö.- di 107a/19, 230a/24

ö.- er 025b/06

ö.- me 081a/04

ö.- mişsin 314a/19, 314a/25

ö.- üŋ 079b/14

ö.- üŋile 050a/14

ö.- üp 179b/19

ög Akıl, hatır -2-

ö. 132b/13

ö. dut- Bir tavsiyeye, bir düşünceye uymak 235a/21

ögmek(g) Övmek -2-

ö.+ e 002a/01, 249a/24

ögmeklik Övme -4-

ö. 227b/01

ö.+ e 074b/10, 211b/09, 227b/03

ögredici Öğretici, öğretmen -3-

ö. 020b/19, 033b/13, 033b/14

ögren- Öğrenmek -56-

ö. 099a/23

ö.- di 096a/14, 099b/04, 103b/03, 147b/25, 160b/05, 229b/22

ö.- düm 217a/06

ö.- düŋ 075b/09, 087b/25

ö.- e 071b/05, 078b/08, 213a/10, 215a/22, 215a/24, 224b/01, 246b/18, 246b/21

ö.- em 099b/04, 099b/06, 229a/19

ö.- en 213a/08, 215a/21

ö.- esin 044b/25

ö.- ince 215b/01

ö.- mege 099a/23, 142b/23, 156b/07, 210a/21, 217a/05, 244b/11, 244b/20, 246b/18

ö.- mek 144a/10, 144b/19, 156b/08

ö.- mekde 156b/10, 217a/08, 227a/20

ö.- mekden 099a/25, 144b/19, 213a/04, 214b/05, 214b/07, 217a/04, 227b/08, 276a/08

ö.- meye 213a/13

ö.- miş 085b/16, 276a/22

ö.- mişdür 277a/10

ö.- mişsin 259b/04

ö.- sün 213a/08

ö.- ür 248b/11

ö.- ürdi 209b/25

ö.- ürler 220b/17

ögret- Öğretmek -32-

ö. 089b/13

ö.- di 091a/09, 096a/12, 096b/04, 191a/22

ö.- diler 132a/24, 141a/01, 147b/24, 205a/14, 226a/14

ö.- düŋ 090b/18, 091b/17

ö.- e 156b/13, 156b/14, 212a/06

ö.- eler 132a/22, 156a/10

ö.- evüz 156a/16

ö.- eyin 295b/07

ö.- mek 144a/11, 156b/11, 214a/08

ö.- mekdür 207a/19

ö.- meye 032b/11

ö.- mişdür 191b/05

ö.- mişidi 240b/12

ö.- sin 099b/03

ö.- üp 091a/15

ö.- ür 234a/14

ö.- ürler 205a/07

ögretdür- Öğrettirmek -3-

ö.- e 053b/14

ö.- esin 215b/19

ögül- Övülmek -1-

ö.- mişdür 026b/12

ögündür- Övündürmek -1-

ö.- mezüz 222b/05

ögürdür- Bağırtmak -1-

ö.- di 121a/11

ögürtle- Toplamak, bir araya getirmek -16-

ö. 296b/20

ö.- di 060a/22, 113b/04, 114a/09, 116a/25, 136a/03, 148a/07, 168a/19, 264b/10, 308b/03, 308b/08, 312b/18

ö.- dügüme 256b/08

ö.- düŋ 256b/02

ö.- yesin 120a/22

ö.- yüp 093a/10

ögüt Öğüt, nasihat -46-

ö. 002a/25, 011b/11, 044b/14, 144a/02, 145a/09, 145a/10, 277a/22, 306b/16

ö.+ dür 280a/22

ö.+ in 044b/12

ö.- ürsevüz 324b/16

ö.- ürüz 068b/03

ölç- Ölçmek -2-

ö.- di 195a/13

ö.- üp 012b/06

ölçek Ölçek -2-

ö. 101b/24

öldür- Öldürmek -220-

ö. 039a/12, 052a/19, 053b/23, 076a/24, 139b/25, 140b/05, 190a/18, 273a/24

ö.- cekdür 307a/15

ö.- desin 274b/14

ö.- di 011a/19, 015a/22, 026b/07, 041a/03, 049b/08, 050b/13, 054b/12, 057b/13, 070a/25, 083a/06, 091a/01, 131a/23, 136b/17, 139a/20, 139b/08, 169a/02, 205b/23, 236b/15, 236b/16, 252b/13, 279a/20, 285a/15, 285a/16, 285a/17, 286a/18, 312a/15, 316a/15, 319b/23, 322b/12, 327b/01

ö.- digine 286a/24

ö.- diler 050a/05, 050a/06, 084b/17, 100a/01, 102a/24, 128b/02, 139a/11, 153b/05, 167b/15, 220b/10, 292b/17, 326b/15

ö.- dügiçün 326b/13

ö.- dügine 254a/16

ö.- dügüm 062b/22

ö.- dügümden 259b/02

ö.- dügümüz 054b/24

ö.- dük 058a/22, 108a/04, 108a/08, 273a/13

ö.- dükden 279a/21, 305b/23

ö.- düklerine 097b/12

ö.- düm 078a/12, 078a/23, 119b/05, 123b/21, 140a/03, 236b/14, 323a/12

ö.- düŋ 017a/17, 024a/07, 131a/08, 236b/17, 262a/04, 286a/23, 301b/11, 327b/17

ö.- düŋdi 265a/04

ö.- düŋse 152a/15

ö.- düŋüz 049b/04

ö.- e 084b/21, 095a/06, 183a/12, 251b/02, 251b/23, 272a/17, 274b/06, 284a/24, 302a/18, 327a/23

ö.- mezem 284b/06

ö.- miş 076b/11, 081a/11, 166b/12, 219b/11, 309b/05

ö.- mişdür 152b/24, 284b/11, 284b/12, 302a/17, 312b/14, 323b/06

ö.- mişem 075b/12

ö.- mişidi 051a/15, 078a/24

ö.- mişken 062a/14

ö.- mişler 321a/09

ö.- mişlerdür 309a/25

ö.- se 312a/15

ö.- seler 192a/13

ö.- seŋ 265a/06

ö.- sinler 284a/04

ö.- üŋ 067a/07

ö.- üp 006b/14, 039b/04, 042b/11, 043a/23, 077a/06, 134b/01, 137a/02, 139b/05, 183a/11, 253a/10, 264a/01, 266a/10, 267a/21, 279a/02, 285b/18, 294b/04, 317a/13, 326b/13

ö.- ür 123b/24

ö.- ürdi 312a/24

ö.- ürem 099b/17, 122b/04, 191b/19

ö.- ürsem 081a/11

ö.- ürsevüz 324b/16

ö.- ürsüz 284a/15

öldürici Katil, öldüren -3-

ö. 008a/22, 017b/04

öldürüci *bk. öldürici* -2-

ö. 004b/07, 159b/17

öli *bk. ölü* -3-

ö.+ leri 181a/23

ö.+ sinden 187b/05, 187b/12

ölü Ölü -38-

ö. 122a/08, 122a/09, 149b/06, 150b/06, 238a/25, 263a/01, 263a/22, 283a/24, 323b/08

ö.+ den 102b/05, 238a/21

ö.+ ler 006a/03, 237b/20, 262b/22, 263a/02

ö.+ leri 006a/08, 199a/22, 238a/04

ö.+ lerini 243a/25

ö.+ lerüŋ 004a/20

ö.+ nüŋ 237b/18, 238a/12

ö.+ si 067b/21, 152b/07, 203b/22, 296a/06

ö.+ siçün 243a/23

ö.+ sin 006a/08, 262b/24, 262b/25

ö.+ sinden 047b/13, 072a/12, 296a/04

ö.+ sinüŋ 010a/08

ö.+ siyle 106b/22

ö.+ yi 238a/23

ölüm Ölüm -48-

ö. 002b/01, 037a/23, 049a/04, 057a/20, 059b/17, 067b/20, 079b/24, 086a/08, 092a/11, 092a/12, 094a/09, 094a/10, 094a/11, 114b/20, 128a/22, 130a/15, 153b/17, 193b/24

ö.+ den 046b/21, 050a/24, 085b/16, 085b/24, 129b/13, 130b/17, 159a/16, 194a/07, 253a/15, 257a/22

ö.+ dür 028b/18, 052a/08, 052a/09, 153b/15

ö.+ e 094a/10

ö.+ i 010a/09, 040a/21, 070a/10, 090b/19, 159a/11

ö.+ in 256b/02

ö.+ inden 011a/19, 016b/08, 119b/02, 259a/07

ö.+ le 001b/07

ö.+ üm 274a/16

ö.+ üŋ 018a/21

ö.+ e vėr- Ölmek 005b/08

ʿömer Hz. Ömer -6-

ʿö. 117b/05, 324a/17, 324b/04, 325b/05, 328a/04

ʿö.+ e 325b/06

ʿömr <Ar. Ömür -194-

ʿö. 076a/23, 089b/13, 115b/13, 122a/02, 129b/16, 131a/04, 140a/21, 146b/03, 154b/18, 155a/10, 184a/13, 184b/10, 231a/23, 242a/06, 245a/24, 248a/01, 249a/15,

ʿö.+ üne 307a/19

ʿö.+ üŋi 045b/21, 063a/03, 070a/05, 070b/12, 072a/16, 088a/10, 098b/14, 105b/11, 117a/21, 124a/04, 138a/15, 169a/13, 173b/16, 212a/23, 215b/15, 218a/12, 257a/06, 273b/11, 316b/19

ʿö.+ üni 095b/08, 117a/09, 169b/25, 182a/25, 208b/10, 241a/06, 276b/14, 306a/01, 314a/07

ʿ**ö. bul-** Yaşamak 178b/12

ʿ**ö. geçür-** Yaşamak 163a/11, 212a/03, 223b/25, 242b/03, 243b/07, 305b/25

ʿ**ö. sür-** Yaşamak 141b/09, 147a/21, 167a/06, 248a/12, 249b/22, 252b/19

ʿ**ömür** *bk.* ʿ*ömr* -30-

ʿö. 066a/16, 074a/22, 083a/04, 092a/05, 103b/08, 123b/20, 124a/04, 126b/18, 130a/19, 140a/06

ʿö.+ den 190a/01

ʿö. geçürdüm 083a/12, 085a/23, 093b/24, 097a/16, 123b/21

ʿö. geçürdüŋ 072a/05

ʿö. geçüre 083b/02, 213a/11

ʿö. geçürevüz 060a/10

ʿö. geçürmiş 097a/13

ʿö. geçürmişken 086b/01

ʿö.+ ler 108a/08, 245a/20

ʿö.+ ler süresin 110a/19

ʿö.+ lerin 320b/15

ʿö.+ lerinde 045b/18

ʿö. sürdüm 126b/18

ʿö. sürer 110a/01

ʿö. sürmiş 167b/11

öŋ 1. Bir kimsenin, bir şeyin ilerisi, ön 2. Bir arada yürüyen herhangi bir topluluk, sürü, katar gibi bir şeyin baş tarafı, en baş, en ileri -509-

ö. 047b/13, 093b/07, 116b/15, 116b/25, 186a/06, 219b/22

ö.+ de 040b/03

ö.+ den 095b/03

ö.+ e 261a/01

ö.+ i 013b/01, 162a/20, 236a/01, 236a/02

277a/18, 279b/21, 291a/18, 295a/06, 295b/07, 296a/02, 297b/16, 298a/09, 327b/08

ö.+ ine 002a/13, 008a/16, 008b/15, 009a/21, 010a/06, 011a/01, 017b/03, 018a/04, 022a/02, 024b/09, 026b/11, 028b/13, 032a/11, 032a/22, 034a/03, 035b/03, 038b/22, 040a/21, 042b/01, 047b/15, 049b/02, 051a/15, 051b/07, 054b/17, 056b/21, 058b/13, 073a/19, 073a/21, 076a/15, 080b/14, 082a/05, 087a/11, 090a/11, 099b/22, 102a/24, 105a/19, 105a/23, 110b/12, 116b/07, 119a/04, 119a/23, 126b/03, 127a/25, 128b/06, 132a/01, 135b/18, 140b/04, 140b/19, 146a/16, 150a/20, 150b/22, 151a/11, 153a/12, 156a/22, 159a/01, 161a/10, 176b/19, 187a/10, 187b/10, 189b/01, 198b/18, 199b/01, 201b/08, 201b/09, 208a/08, 216b/23, 217b/05, 217b/17, 221b/04, 223b/06, 228b/17, 229b/01, 230b/01, 234b/20, 240a/20, 246a/16, 251a/21, 251b/02, 251b/05, 253b/07, 256a/16, 257a/19, 257b/07, 259a/14, 261a/02, 261a/11, 261b/04, 268b/17, 269a/14, 270b/06, 276a/18, 277a/14, 277a/17, 277b/04, 278a/15, 283b/06, 288b/18, 295a/07, 295b/09, 297b/01, 297b/05, 298b/25, 324a/05

ö.+ ini 107b/24

ö.+ lerince 005b/03, 032a/20, 123a/10, 171a/19, 287b/12, 288b/14

ö.+ lerinde 025a/21, 057a/02, 298b/24

ö.+ lerine 002a/12, 047a/10, 067b/05, 138b/18, 160b/25, 282a/02, 299a/02

ö.+ ümde 024a/22, 025a/01, 025b/14, 089a/16, 171a/01, 172b/17, 176a/19, 230a/17, 261b/14

ö.+ ümden 140b/18, 142a/14, 209a/25

ö.+ üme 078a/16, 085a/23, 140b/17, 258a/23, 298a/01, 299b/09, 316b/01

ö.+ ümüz 180a/17, 261a/10

ö.+ ümüzde 086b/07

ö.+ ümüze 276a/21

ö.+ üŋ 071a/20, 215b/09, 258b/16

ö.+ üŋce 299a/22

ö.+ üŋde 017a/12, 022a/06, 031b/18, 054a/19, 070a/20, 070b/15, 082a/15, 094a/02, 101b/13, 138a/20, 215b/08, 228b/23, 228b/25, 229a/22, 244b/20, 266a/11, 273b/12, 274a/06, 275b/20, 276a/01, 301b/12

ö.+ ünde 046a/19, 091a/25, 134b/04, 187b/13, 193a/17, 196a/23, 228b/22, 229a/19, 237b/04, 309b/15, 311a/09, 311a/18, 311a/24, 311a/25, 312b/11, 313a/16, 313a/24, 315a/23, 316a/25, 318b/14

ö.+ ündeki 193b/11

ö.+ ünden 181a/24, 186a/03, 187a/10, 209a/21, 311a/23

ö.+ üŋden 294b/25

ö.+ üŋe 045b/24

ö.+ üne 077b/12, 080b/05, 088a/18, 093a/12, 221b/18, 228b/19, 316b/25

ö.+ üŋi 075b/19

ö.+ üni 262b/04

ö.+ üŋüzde 143b/23

ö.+ üŋüze 195b/17

ö.+ e getür- (bir şeyi) herkesin göreceği bir yere getirmek 017a/11, 074a/02

ö.+ in al- Önüne çıkmak 084b/01

ö.+ ine düş- Önde yürümek, kılavuzluk etmek 009a/12, 036a/14, 037a/14, 044a/04, 118b/13, 257a/04, 269b/08, 287b/06

öŋ- Beklemek -1-

ö.- mez 068a/01

öŋce Önce -21-

002a/23, 005a/19, 005b/01, 005b/02, 009b/13, 010b/03, 013a/14, 034b/23, 042a/11, 047a/14, 064b/10, 065a/21, 130a/02, 134a/01, 191b/21, 197b/18, 199a/24, 202a/11, 224b/12, 237a/23, 267b/08

öŋcile Önce -1-

ö. 061a/08

öŋdin Önce, ilk önce -13-

ö. 026a/25, 031a/10, 035a/07, 109b/22, 135a/23, 162b/10, 195b/25, 203a/07, 242b/10, 278b/13, 304a/19, 323a/16

öŋdinki *bk. öŋdünki* -10-

ö. 016a/04, 023b/06, 024b/08, 024b/11, 024b/16, 029b/17, 062b/20, 173b/05, 185a/24, 197a/15, 271b/21

öŋdün *bk. öŋdin* -3-

ö. 045a/19, 091a/02, 195a/08

öŋdünki Önceki -14-

ö. 008a/21, 031a/11, 081b/01, 097a/15, 146a/16, 150b/10, 203a/07, 233a/14, 241a/24, 241b/22, 242a/09, 242a/13, 245a/05, 254b/06

önegü İnatçı -3-

ö. 046b/16, 073b/22, 277a/23

önegülik İnatçılık -8-

ö. 285a/03

ö.+ le 073b/21

ö. ėt- İnatçılık etmek 063b/07, 084a/02, 227a/01, 235a/20

ö. eyle- İnatçılık etmek 077b/09, 177a/23

önegülük *bk. önegülik* -3-

ö. ėtme 205b/14, 278a/04

ö.+ üŋ 082b/15

öŋer- Tavsiye etmek, önermek -3-

ö.- e 063b/20

ö.- eydi 126b/06

ö.- meye 227b/05

öniŋce *bk. öŋünce* -1-

ö. 201b/25

öŋünce Önünde, önü sıra -28-

ö. 047a/06, 047a/21, 060a/25, 076b/07, 090a/17, 093a/21, 110a/10, 125b/24, 139b/22, 168a/20, 169a/24, 169b/14, 185a/08, 185b/11, 191a/15, 200a/11, 224a/19, 225b/01, 267b/03, 267b/06, 287a/13, 302a/13, 312b/09, 315a/22, 315b/07, 315b/08, 315b/09, 327b/09

öŋürdi Önce, ilk önce -5-

ö. 078a/14, 131b/09, 201b/17, 234b/14, 273b/03

öŋüri Eş, yoldaş -1-

ö. 059b/14

öp- Öpmek -99-

ö.- di 007b/10, 028a/19, 041b/10, 057b/16, 064b/07, 069a/15, 069a/17, 101b/09, 112b/13, 119a/02, 134b/12, 140b/22, 181a/01, 231a/11, 294a/17, 316a/08

yėr ö.- di 007b/08, 012a/07, 026b/01, 028b/24, 053b/11, 056a/14, 057b/15, 059b/02, 065b/22, 090b/13, 118b/05, 121b/01, 127a/22, 137b/18, 157b/23, 162b/23, 172a/17, 174a/11, 176a/07, 192a/03, 199b/08, 199b/11, 225a/16, 228b/12, 238b/18, 247b/04, 256b/17, 256b/24, 257b/18, 286b/09, 287b/21, 294b/17, 309b/15, 312b/11, 318b/14

ö.- diler 253b/25

yėr ö.- diler 002a/14, 057b/24, 069a/10, 069a/17, 135b/25, 221b/17, 222a/23,

225a/13, 235b/11, 247b/12, 247b/17, 253b/15, 288b/16, 294a/08
ö.- e 199b/09
yėr ö.- eler 311a/09
yėr ö.- elerdi 180a/19
ö.- em 294a/16
ö.- esin 032b/01
ö.- mek 304a/24
ö.- üp 042b/13, 074a/03, 076b/15, 148a/24, 158a/10, 247b/08, 262b/14, 304b/02
yėr ö.- üp 046a/18, 065b/10, 065b/12, 087a/13, 124b/22, 129a/01, 150b/24, 172b/11, 187a/09, 203b/03, 212a/22, 261a/23, 282b/22, 291a/18, 299a/23, 300b/17, 304a/23, 321b/08, 326a/03

örs Örs -5-
ö. 034a/07, 034a/10
ö.+ de 034a/06, 086b/10
ö.+ ler 056b/17

ört- Gizlemek, örtmek -21-
ö.- di 066a/02, 101b/23, 207b/07, 217b/16, 225b/16, 261a/24, 322a/09
ö.- diler 090a/15
ö.- düŋ 235a/14
ö.- erdi 217b/10
ö.- miş 049b/19, 125a/07, 246b/19
ö.- mişdür 209b/14
ö.- mişidi 225b/11
ö.- mişler 122b/07, 126b/12
ö.- müşdi 308b/23
ö.- üŋ 010a/09
ö.- üp 065a/20, 217b/12

örti *bk. örtü* -1-
ö. 009a/10

örtin- Örtünmek -1-
ö.- ürler 126a/12

örtü 1. Örtü 2. Yorgan -21-
ö. 068b/23, 103a/01, 251a/11

ö.+ den 110b/15, 121b/25, 293a/10

ö.+ ler 043a/09, 132b/11, 158a/05, 165b/10

ö.+ lerden 013a/13

ö.+ müz 122a/02

ö.+ si 100a/25, 128b/20, 165a/05

ö.+ sin 022a/09, 205a/10

ö.+ sini 207b/10

ö.+ siyle 008a/14

ö.+ sün 317a/08

ö.+ yi 217b/15

örtüci Kapatıcı, örtücü -1-

ö.+ dür 194b/24

örtül- Gizlenmek, örtülmek -3-

ö.- di 055b/02, 306a/23

yüzüm ö.- e 024b/22

örtülü Yüzü bir peçe ile örtülü kadın, örtülü -11-

ö. 002a/04

ö.+ dür 137a/15

ö.+ ler 007b/19

ö.+ lerden 003a/13

ö.+ leri 002a/04

ö.+ lerin 007a/14

ö.+ lerinden 002b/25

ö.+ lerinüŋ 001b/10

ö.+ lerüŋ 002b/22

ö.+ si 003a/13

örü Kalkık, dik -1-

ö. ṭur- Ayağa kalkmak 054b/04

örütle- *bk. ögürtle***-** -1-

ö.- yüp 261b/05

ʿ**öşr** <Ar. Öşür vergisi -4-

ʿö. 143b/19, 143b/21

ʿö.+ i 143b/19

öt- 1. (Kuş) ötmek 2. (Çan) çalmak -4-

ö.- di 042a/24

ö.- er 150a/11

ö.- erdi 143b/02

ö.- mege 015b/19

öte Öbür taraf, ileri -29-

ö. 007b/02, 010b/08, 011b/09, 020b/16, 064a/05, 093b/06, 127a/02, 128b/11, 128b/19, 134a/19, 135b/22, 220b/04, 282a/01, 311a/22, 325a/10, 327b/08, 327b/10

yüzün ö. dönderdi 316b/01

ö. geç- 1. Denizin ya da nehrin karşı yakasına geçmek 2. İleri geçmek 006b/19, 006b/21, 010b/23, 029b/14, 033a/18, 033a/21, 046a/17, 106a/11, 188a/16, 269a/13, 309a/13

ötiri *bk. ötürü* -1-

ö. 198a/22

ötirü *bk. ötürü* -2-

ö. 090b/14, 206a/04

ötri *bk. ötürü* -1-

ö. 169b/18

ötrü *bk. ötürü* -25-

ö. 061b/14, 067a/09, 068b/09, 075b/08, 078a/08, 078a/23, 079a/24, 079b/20, 080a/07, 086a/05, 088a/22, 089a/17, 089b/11, 095b/13, 140b/08, 149b/13, 200a/18, 200b/06, 203b/08, 221b/24, 234a/19, 234b/18, 268a/16

ö.+ dür 110a/24

ö.+ yse 203a/19

ötüri *bk. ötürü* -24-

ö. 070a/20, 071a/15, 092b/14, 134a/25, 160a/10, 180b/23, 189b/19, 191a/11, 195a/16, 197b/02, 220b/09, 224a/23, 232a/24, 244b/25, 271a/11, 297a/17, 300a/04, 308a/03, 309b/23, 310a/13, 316a/19, 316b/17, 321b/10, 324a/24

ötürü Dolayı, sebebiyle -32-

ö. 056b/04, 060a/02, 090b/02, 098a/11, 112a/10, 113b/03, 120b/05, 120b/17, 129b/17, 154b/02, 162b/14, 163a/21, 190b/20, 197b/02, 200b/13, 217a/21, 218b/11, 228a/11, 228a/14, 236b/16, 242a/11, 247a/12, 258a/25, 267a/06, 273a/23, 280a/23, 284b/05, 284b/11, 287b/06, 289b/07, 294a/16, 297a/12

öy Ev *krş ev* -1-

ö.+ ine 075b/21

öyke Öfke -6-

ö.+ sinden 039b/12

ö.+ yile 042b/07, 053b/06, 065a/01, 075a/23

ö.+ yle 015a/11

öykelen- Öfkelenmek -1-

ö.- ürsin 075b/22

öykelü Öfkeli -1-

ö. 021a/02

öykün- Taklit etmek -2-

ö.- esin 250a/08

ö.- ürsin 280b/10

öyle Öğle vakti -24-

ö. 005a/01, 013a/15, 040b/01, 043b/11, 134a/08, 171a/20, 183b/06, 201b/12, 269b/02, 282a/21, 286a/17, 296b/04, 306b/03

ö.+ den 005a/01, 099b/01, 173a/13, 183a/18, 235a/03

ö.+ ye 099a/25, 164a/14, 173a/12, 176b/19, 183a/18, 320a/11

öyle zevāli Öğle vakti -3-

ö. ol- Öğle olmak 269b/02, 296b/04, 306b/03

öyün **Yemek** -1-

ö. 076a/13

öz Kendisi, benlik -35-

ö. 062a/21, 064a/01, 074a/24, 120b/22

ö.+ i 015b/08, 056b/16, 056b/23, 069a/22, 149b/09, 153a/06, 167b/19, 171b/17, 218a/03, 237a/04, 241a/13, 253b/14, 265a/10, 294a/11, 312b/14

ö.+ in 034a/12, 062a/21, 122b/23

ö.+ inden 091b/11

ö.+ ini 097b/05

ö.+ inüŋ 087b/16

ö.+ üm 082b/01

ö.+ üŋ 010b/12

ö.+ üŋe 027b/09, 075b/03

ö.+ üni 027b/12, 157a/15

ö.+ üŋi 092a/24

ö.+ ini bilme- Kendini bilmemek 107b/24

özdek(g) Gövde -1-

ö.+ ine 045a/10

özen- Özenmek -1-

ö.- ürdi 225b/24

özge Başka, gayrı -11-

ö. 046a/25, 081b/14, 124a/08, 286b/03, 292b/05, 292b/23, 307b/23, 315b/24, 318b/01, 319a/16

ö.+ dür 156b/07

özle- Özlemek -1-

ö.- ye 071a/21

ʿ**öẕr** <Ar. Özür -37-

ʿö.+ i 002a/20, 025a/12, 075b/23, 243a/10

ʿö.+ ile 009a/08, 021b/10, 240b/05

ʿö.+ in 159a/05, 180b/22

ʿö.+ ini 268a/16

ʿö.+ ümi 091a/16

ʿö.+ ümüzi 172a/13

ʿö.+ ün 014a/16

ö. dile- Özür dilemek 028a/16, 032b/10, 041b/03, 159a/18, 186b/06, 243a/02, 247a/03, 266b/07

ʿ**ö. ėt-** Özür dilemek 128a/18, 180b/23, 190a/24, 221a/06, 245b/23, 268a/15, 287b/07,

ʿ**ö. eyle-** Özür dilemek 190b/02, 216b/09, 240b/23, 272b/24, 285a/08, 285a/10, 319b/03, 321b/04

ʿ**ö. getür-** Özür dilemek 041b/04

ʿ**öẕrlen-** Özür dilemek -1-

ʿö.- diler 275b/01

ʿ**öẕür** *bk. ʿöẕr* -20-

ʿö. 041b/01, 101b/14, 128a/12

ʿö. diledi 093a/19, 128a/12

ʿö. dilediler 116a/20

ʿö. diledügi 006a/10

ʿö. ėdüp 093a/17

ʿö. ėtdi 078a/21

ʿö. ėtdügümden 098b/10

ʿö. ėtmege 088a/01

ʿö. ėtmegle 006a/16

ʿö. ėtmekile 010a/17

ʿö.+ ler diledi 064b/07, 073a/14

ʿö.+ ler ėtdi 101b/10

ʿö.+ ler ėtdiler 063b/21

ʿö.+ ler eyledi 088a/09, 268a/13

ʿö.+ lerin 172b/12

ʿ**öẕürlen-** Özür dilemek -3-

ʿö.- di 287b/25

ʿö.- diler 172a/11

ʿö.- mek 287b/25

P

pā-māl <Far. Ayak altında kalmış, çiğnenmiş -1-

p. ėt- Çiğnemek 148a/12

pāç *bk. bāc* -1-

p. 042b/19

pādişā *bk. pādişāh* -1-

p. 015a/15

pādişāh <Far. Padişah -251-

p. 002a/07, 008a/04, 010a/18, 012a/24, 020a/17, 022b/04, 028a/14, 041b/12, 064a/17, 064b/14, 076b/24, 111a/25, 112a/04, 118a/25, 125a/12, 126a/16, 127a/25, 129a/18, 129a/20, 129b/13, 131a/11, 137a/01, 140b/16, 144a/17, 144b/11, 144b/17, 146b/06, 162b/12, 162b/17, 162b/25, 165b/03, 167a/21, 171a/04, 171b/15, 172a/01, 174b/22, 175a/23, 178b/05, 179b/10, 183a/21, 186b/05, 192a/02, 195b/17, 196a/18, 198a/01, 198a/04, 199b/01, 212a/02, 212a/13, 213a/11, 214b/08, 215b/20, 216a/08, 216b/16, 221a/07, 223a/18, 226a/19, 227b/01, 231a/18, 249a/23, 249b/23, 263b/20, 275b/12, 275b/23, 278a/08, 279a/08, 294a/20, 297b/12, 297b/13

p.-ı erdeşīr 139a/23

p.-ı ḥaḳīḳī 300a/23

p.-ı lem-yezelüŋ 163a/03

p.-ı mürüvvet 198a/08

p.-ı pür-hüner 164a/14

p.-ı yezdegird 155b/04

p.+ a 151b/23, 189b/25, 212a/20, 222a/24, 223a/01, 286b/01, 306a/15

p.+ am 309a/25

p.+ dan 010a/17, 019b/21, 113a/07, 191b/20

p.+ dı 041b/14, 076b/03

p.+ dur 009a/02, 117b/09, 159a/19, 161a/17, 163b/02, 174b/02, 179b/14, 183b/19, 184b/15, 227a/16, 227b/16, 227b/17, 245b/19, 250b/15, 267a/10, 288b/23, 292b/20

p.+ ı 057a/04, 107b/14, 109a/12, 118a/10, 144a/15, 172b/21, 195b/08, 224b/19, 225a/18, 254a/07, 266a/02, 273a/13, 278a/10, 279b/19, 297b/18, 321a/02

p.+ ıdı 044b/11, 134b/10

p.+ ıdur 176b/04, 222a/25, 248a/06, 264a/13

p.+ ıla 193a/20

p.+ ım 127b/07

p.+ ına 001b/01, 118a/20, 205a/12

p.+ ındandur 171a/04

p.+ ısın 045b/21, 107a/20, 204a/16

p.+ ıyam 303b/03

p.+ iken 088b/10

p. ḳıla 248a/11

p.+ lar 001b/01, 001b/11, 002b/17, 003a/16, 023a/11, 024b/03, 027a/04, 027a/13, 027b/17, 033a/10, 064a/06, 168b/24, 169a/02, 188b/18, 210b/23, 225a/18, 238a/02, 276b/04, 278a/10, 321a/02

p.+ lara 072a/05, 080b/08, 163b/04, 211b/17, 211b/18, 212a/12, 232a/13, 276b/03, 307a/08, 307b/06, 321a/16, 321a/18

p.+ larda 017a/07

p.+ lardan 008a/21, 015a/23, 197a/15

p.+ ları 181b/12, 318a/06

p.+ larında 015a/22

p.+ larından 018a/09

p.+ laruŋ 021a/04, 021b/05, 023a/24, 023b/12, 026b/15, 030b/04, 146b/07, 154b/13, 194b/20, 228a/15, 242a/17, 263a/06, 264a/12, 321a/17

p.+ larunuŋ 006a/19

p.+ sın 046a/02, 185b/25, 220b/16, 234a/10, 234a/11, 247a/09, 299b/19

p.+ uŋ 006a/11, 010b/17, 027b/20, 072a/07, 099b/23, 109b/05, 113a/07, 154b/12, 163a/24, 170a/09, 173b/13, 176b/07, 194b/03, 198a/09, 210a/14, 212b/05, 251b/16, 265a/02, 316a/16

p. bil- Padişah saymak 109a/04

p. eyle- Padişah etmek 174b/10

p. ol- Padişah olmak 076a/19, 076b/10, 077b/24, 091b/01, 106b/14, 131b/07, 132a/07, 132a/07, 132a/07, 142b/24, 147a/15, 155b/04, 155b/12, 159b/19, 184a/06, 186a/24, 200b/10, 201a/16, 204a/18, 226a/25, 271b/10, 273a/01 303a/10, 324a/12

p. olmış ol- Padişah olmuş olmak 118a/13

pādişāh-zāde <Far. Şehzade -1-

p.+ dür 099a/12

pādişāhlıḳ Padişahlık -48-

p. 021b/15, 022a/03, 023a/16, 030b/11, 077b/25, 142a/08, 144b/15, 161a/14, 161b/15, 251a/03, 295b/03

p.+ a 053b/16, 103b/08, 162a/07, 188b/09

p.+ dan 009a/03, 024b/07, 024b/20, 144b/11, 162b/13, 162b/14

p.+ ı 002a/25, 043b/07, 090b/23, 146b/07, 194b/20, 199b/24, 231b/01, 271b/07

p.+ ın 028a/04

p.+ ına 204b/01, 224a/06, 304b/05

p.+ ında 324b/18

p.+ ından 020a/14

p.+ ını 027b/05, 048a/17

p.+ ınuŋ 194a/01

p.+ umda 246b/14

p.+ uŋa 111b/19, 299b/15

p.+ uŋda 250a/13

p. ėt- Padişahlık etmek 044a/24, 184b/16

p. eyle- Padişahlık etmek, hüküm sürmek 054a/20, 155a/25

p. göster- Padişahlık etmek, hüküm sürmek 210a/17

p. vėr- Padişahlık vermek 234b/02

pāj <Far. Haraç -1-

p. 043a/18

pāk <Far. 1. Temiz, arı 2. Namuslu -161-

p. 002b/06, 006a/15, 010b/23, 015a/19, 019b/03, 021b/12, 021b/13, 023a/13, 024b/08, 024b/11, 028a/12, 029b/13, 033a/17, 035a/10, 035a/20, 035b/21, 037b/02, 042b/17, 045a/05, 045b/08, 047b/03, 050b/09, 056a/23, 072a/23, 073b/23, 082b/07, 088a/03, 107b/14, 108b/07, 112a/13, 113b/05, 114b/11, 117b/07, 124b/06, 137a/07, 142a/03, 142a/12, 150a/25, 150b/20, 154b/02, 155a/06, 156b/17, 156b/19, 162a/17, 186a/08, 194b/20, 205b/19, 206a/09, 206b/16, 210b/02, 217b/09, 218a/13, 223a/22, 232a/19, 234a/19, 234b/16, 238a/02, 238a/03, 244b/04, 245a/16, 248a/24, 248b/25, 251b/05, 251b/10, 264a/13, 272a/02, 290b/20, 292b/17, 293a/04, 306b/15, 308a/02, 308b/22, 314a/11, 316b/09, 316b/14, 321a/25, 322a/07, 324a/13

dād-ger-i p. 011a/18

dāver-i p. 008b/13, 037a/20

ḫāk-ı p. 019b/15

ümīd-i p. 008b/02

yezdān-ı p. 023a/19

dāver-i p.+ a 020b/16

yezdān-ı p.+ a 015a/19, 040a/13

cān-ı p.+ dan 020b/16

yezdān-ı p.+ dan 025b/05

p.+ dur 137a/16

rūz-ı p. olınca 006a/02

p. ėt- Temizlemek 008a/25, 008b/15, 014b/01, 015b/16, 018a/16, 075b/16, 083a/03, 089b/21, 181b/03, 226a/24,

p. eyle- Temizlemek 114a/24, 193b/17, 214b/03, 310b/20

p. ḳıl- Temizlemek 068a/18, 079a/23, 089a/08, 089a/14, 112b/19, 115a/01, 122a/22, 162b/20

p. ol- 1. Temizlenmek 2. Temiz olmak 013a/11, 039a/20, 095b/19, 109b/11, 144a/12, 154a/25, 212b/04, 215a/23, 215b/21, 218b/14, 218b/17, 226b/14, 226b/22, 228a/07, 228a/12, 243a/24, 244a/13, 244b/13, 248b/10, 250a/10, 316a/14

p. ṭut- Temiz tutmak 008a/05

pāk-dāmen <Far. Namuslu -1

p. ol- Namuslu olmak 144a/14

pāk-dīn <Far. 1. Temiz dinli 2. Dürüst -4-

p. 094b/11

ḫüsrev-i p. 023a/21

keyḫüsrev-i p. 026b/11

p. ol- Dürüst olmak 019b/09

pāk eteklü Namuslu -2-

p. 223a/22, 308a/02

pāk-dāver <Far. Her şeyi arı duru olan Tanrı -1-

p.+ den 028b/04, 031a/17

pāk-ferzāne <Far. Her şeyi arı duru olan Tanrı -1-

p.+ sin 025a/07

pāk-gerdiş Far. (Dünyayı) bir nizamda güzelce döndüren -1-

perverdigār-ı p. 037a/05

pāk-perhīz-kār <Far. Dindar -1-

p. 034a/13

pākīze <Far. Temiz, saf -3-

p. 019a/12,

debīr-i ḫıred-mend-i p. çehr 027a/06

pīr-i p.-yi muḳırr 023a/22

pāklık Temizlik -10-

p. 124b/09, 240b/19, 279b/09, 316b/05, 320b/12

p.+ ıla 024a/16, 249b/18, 279a/15

p.+ ını 129a/04

p.+ la 162a/22

pākl ıḳ *bk. pāklık* -3-

p.+ ıla 234a/19, 279a/13

p.+ ına 098b/12

pākluk *bk. pāklık* -1-

p.+ la 314a/02

pāk-yezdān <Far. Her şeyi arı duru olan Tanrı -19-

p. 004a/21, 007b/03, 014b/03, 025a/02, 025b/13, 029a/12, 039a/16

p.+ a 028a/09

p.+ dan 028a/18

p.+ ıla 015a/22

p.+ umıla 038a/23

p.+ uŋ 007b/12, 008b/02, 010b/01, 012a/04, 016a/18, 021a/17, 022a/25, 061a/03

pāl <Far. Semer veya eyerin ileri kaymasını önlemek için hayvanın kuyruğunun altından kaba etleri üzerinden geçirilen kayış -1-

b. 009b/10

pālaheng / pālıheng <Far. Dizgin, yular -2-

p. 059a/13, 073b/19

palāş Metinde adı geçen bir şah -12-

p. 186b/11, 186b/15, 186b/18, 186b/22, 188a/24, 188a/25, 188b/01, 188b/10, 189b/06

p.+ dan 188b/08

p.+ ı 188b/10

pālīz <Far. Sebze bahçesi -1-

p.+ di 011b/06

pālūy Metinde adı geçen bir pehlivan -2-

p. 290b/21

p.+ ıla 291b/17

panbuḳ <Far. Pamuk -15-

p. 136a/15, 136a/23, 136b/02, 136b/03, 268b/01, 268b/02

p.+ ı 136a/16, 136a/24, 136b/04

p.+ ıla 270a/19, 272b/09, 273a/11, 303b/21

p.+ ların 136a/24

p.+ um 136a/25

pāpās <Yun. Hristiyan din adamı -9-

p. 040b/14, 206a/13

p.+ ı 206a/02

p.+ lar 283b/03, 287b/12, 292a/16, 326b/25

p.+ lara 038a/14

p.+ ları 292b/01

pāpāz *bk. pāpās* -2-

p.+ lara 263b/23

p.+ ları 102b/24

pāpūç <Far. Ayakkabı -1-

p. 065a/19

pāre <Far. Parça -146-

p. 010a/21, 034a/07, 048a/22, 050a/15, 050b/03, 056b/25, 060b/14, 065b/02, 069b/14, 072b/11, 074a/09, 074a/16, 085b/12, 104a/12, 105b/02, 114a/20, 115a/08, 121a/09, 121a/17, 123b/21, 134a/04, 135b/21, 139b/07, 148b/22, 166b/19, 177a/02, 183b/25, 185a/01, 200b/25, 203b/20, 207b/07, 208a/13, 208a/14, 214a/16, 228a/24, 237a/06, 239a/16, 251a/14, 251b/07, 267a/19, 269a/08, 273a/25, 275b/03, 280a/25, 283b/10, 284a/03, 286b/24, 287a/07, 290a/10, 291b/19, 292a/06, 292a/20, 292b/14, 297b/16, 299a/01, 299a/02, 306a/08, 308a/11, 317b/01, 322a/16

pāre p. 002b/02, 016b/05, 033b/17, 034a/08, 066a/13, 073a/22, 287a/06

p.+ den 317b/09

p.+ si 317b/02

p.+ sidür 086b/03

p.+ sin 299a/01, 317b/01

p. ėt- Ayırmak, bölümlemek, parçalamak 010a/20, 017b/08

p. eyle- Ayırmak, bölümlemek, parçalamak 016b/18, 037a/17, 037b/04, 049b/17, 060b/10, 062b/20, 063a/24, 065a/01, 077a/04, 084b/02, 168b/10, 169a/25, 201a/19, 205a/12, 257b/09 262b/21, 280b/19, 296b/01, 309a/14, 325a/11

p. ḳıl- Ayırmak, bölümlemek, parçalamak 009b/12, 048a/06, 066b/12, 078a/24, 117a/09, 135a/19, 282a/08, 295b/17, 323b/12

p. ol- Birkaç parçaya ayrılmak 038a/05, 038a/09, 061b/05, 062a/01, 062b/21, 122b/12, 166a/05, 168b/08, 298a/24, 323b/17

p.+ lerden 317b/03

p.+ lerin 065a/01, 317b/04, 317b/08

pāre p. ėt- Parça parça etmek 012a/20, 054b/19, 056a/23, 082b/15, 270b/07, 292b/09, 317b/02

pāre p. eyle- Parça parça etmek 061a/14, 070b/04, 252b/02, 274b/15, 286a/11, 286a/18

pāre p. ḳıl- Parça parça etmek 055a/10, 079a/15, 123b/08, 135a/14, 201a/01, 236b/10, 317b/01

pāre p. ol- Parça parça olmak 016a/03, 033b/17, 056b/12, 076b/05, 129a/12, 139b/15, 159b/07, 270b/09, 299a/01

pārecük Parçacık -4-

p. 105b/09, 276b/04, 283b/06, 287a/17

pārele- Parçalamak -2-

p.- di 302b/23

p.- yüp 041a/03

pārelen- Parçalanmak -4-

p.- di 084a/16

p.- miş 040a/17, 100a/25

p.- üp 012a/18

parmaḳ(ġ) Parmak -3-

p.+ ın 321b/20

p.+ ındadur 306a/08

p.+ ındaġı 306a/08

pārs[1] <Far. İran -37-

p. 076b/06, 131b/19, 133b/15, 134a/20, 134b/07, 136a/13, 156a/01, 156a/15, 189a/13, 258a/07, 258a/13, 301a/19, 315a/25

p.+ a 013b/07, 018a/01, 135b/05, 139a/16, 148b/21, 159b/13, 191a/23

p.+ da 161b/04, 185a/09, 294b/15

p.+ dan 131b/18, 134a/17, 138a/01, 139a/19, 148a/02, 149a/11, 156a/16, 170a/25, 258a/21, 259a/22, 285a/09

p.+ ı 133a/23

p.+ uŋ 179a/22, 189a/05

pārs[2] <Far. Dağ arslanı -3-

p. 121a/11

p.+ larla 276a/19

p.+ larıla 155a/11

pārsā <Far. Namuslu, iffetli -2-

p. 308a/02

p.+ dur 316b/14

pārsālıķ Namusluluk -2-

p. 316a/20

p.+ umuza 308a/16

pārsī <Far. İran'a ait -7-

p. 020a/14, 204a/08, 325b/24

mihrāḍer-i p. 193a/07

p.+ den 122b/15, 172a/24

p.+ lerden 130b/06

pās <Far. Kir, pas -1-

p. ol- Kirlenmek, paslanmak 114b/09

pās-bān <Far. Bekçi -25-

p. 004a/01, 005a/20, 005a/22, 149a/21

p.+ ı 175b/01

p.+ ımuz 124b/05

p.+ lar 008b/10, 067b/02, 067b/07, 176b/06, 234b/09, 282b/09, 298b/09, 303b/19, 320a/04

p.+ lara 067b/09

p.+ larını 320a/03

p.+ laruŋ 067b/11, 067b/12, 067b/15

p. +suz 109a/21

p.+ uz 022a/11

p. ol- Bekçi olmak 027a/16, 243b/11, 250b/18

pās-bānlıķ Bekçilik -2-

p. eyle- Bekçilik yapmak 311b/11

p.+ ı 067b/12

pāsıpān *bk. pās-bān* -1-

p.+ uŋ olsun 250a/19

paslan- Kirlenmek, paslanmak -3-

p.- dı 114a/23

p.- mış 114b/11

p.- mışdı 174b/23

pāsubān *bk. pās-bān* -2-

p.+ lar 187b/01

p.+ larına 154b/14

paşa Efendi -8-

p. 049a/08, 055b/07, 105b/25, 109b/08, 116a/25, 117a/23, 119a/25, 128a/21

pāşnād(?) <Far.(?) Saçmak -1-

p. ėt- Suyun yüzeyinde kalabilmek için ayaklarını çırpmak 016b/07

pāy[1] <Far. Hisse, Pay -2-

p. 020b/08

p. ol- Paylaşılmak 068b/20

pāy[2] <Far. Ayak

p.-ı ser 095a/15

pāy-dār <Far. Ebedi, kalıcı -3-

p. ol- Sonsuz olmak 015b/06, 055b/11, 089b/20

pay-gāh <Far. Rütbe, derece -1-

resm-i p.+ um 024b/21

pāyān <Far. Son, sınır -8-

p.+ a ėr- Sona ulaşmak, bitmek 044a/22

p.+ a ėriş- Tahammül sınırına erişmek 038a/03

p.+ ı 057b/01, 058a/23, 078a/10, 124b/12, 182b/06, 222a/06

pāyende <Far. Sürekli, daimi -7-

p. ḳıl- Daimi eylemek 088a/10, 138a/15, 212a/23, 314a/07

p. ol- Sürekli, daimi olmak 068b/04, 159a/02, 216b/20

pāyidār <Far. Ebedi, kalıcı -34-

p. 042a/01, 068b/03, 084b/02, 103b/09, 155a/10, 156b/22

p.+ dur 226b/06

p. ėt- Daimi, kalıcı eylemek 227a/24

p. eyle- Daimi, kalıcı eylemek 070b/12

p. ḳıl- Daimi, kalıcı eylemek 314b/24

p. ol- Sonsuz olmak 067b/24, 079b/23, 089a/18, 106a/15, 108a/23, 117a/20, 144b/09, 144b/14, 176a/12, 184a/14, 184b/14, 196a/19, 200a/20, 204b/08, 214a/02, 214a/14, 224a/07, 239a/11, 250a/13, 253a/10, 275a/18, 277a/13, 285b/09, 307a/18

pāzār <Far. Pazar -1-

ṣatu p. ėderler 111b/05

peçe <İt. Peçe -1-

p. 268b/03

peder <Far. Baba -2-

p. 095a/15, 124a/18

pehlevān <Far. Yiğit, kahraman -705-

p. 007b/10, 009b/05, 015b/11, 019b/18, 019b/21, 021b/12, 021b/19, 022b/16, 024b/23, 028a/01, 029a/18, 030a/14, 031b/24, 033a/12, 036a/12, 036a/24, 039a/17, 043b/21, 047a/05, 048a/05, 049a/18, 049a/21, 049b/02, 050a/20, 053a/22, 056a/09, 056a/21, 056b/01, 056b/05, 057a/15, 057a/17, 058b/02, 058b/24, 059b/07, 060a/13, 061b/09, 062a/18, 062b/15, 063b/02, 063b/11, 063b/14, 065a/19, 066a/22, 072a/14, 072b/06, 072b/07, 072b/21, 073a/03, 073a/17, 073b/16, 074a/14, 074a/18, 074a/22, 074b/13, 075a/01, 075b/09, 075b/10, 075b/14, 075b/16, 076a/08, 076b/03, 076b/04, 076b/20, 078a/19, 078b/14, 079a/07, 081b/15, 082b/25, 083a/02, 084a/03, 085a/08, 085a/21, 086b/09, 086b/25, 087b/01, 087b/06, 087b/19, 089a/15, 089a/24, 089b/24, 090a/12, 090a/19, 090b/02, 090b/09, 091b/15, 092a/03, 093a/03, 093a/10, 093a/19, 093a/25, 093b/17, 094a/20, 099b/24, 100a/10, 101a/03, 116a/02, 116b/01, 116b/03, 117a/19, 119b/03, 119b/06, 121a/20, 124b/04, 132b/02, 142b/24, 148a/07, 167a/03, 168b/17, 169a/12, 169a/21, 169a/22, 169b/25, 171a/13, 175b/20, 177a/21, 179a/20,

185a/10, 186b/11, 187b/18, 188a/11, 188a/23, 189b/10, 189b/15, 189b/16, 189b/18, 199b/05, 202a/01, 204b/02, 206a/20, 206a/25, 219a/18, 222a/15, 222a/19, 223b/11, 236a/13, 237a/22, 243b/20, 243b/23, 252b/09, 253b/21, 254b/11, 256a/07, 256a/14, 256a/15, 256a/16, 256a/24, 256b/14, 256b/20, 256b/22, 257a/05, 257a/09, 257a/14, 257a/20, 257b/03, 257b/06, 258b/04, 258b/05, 259a/16, 260a/14, 260b/02, 261a/19, 261a/21, 261a/22, 261b/11, 261b/20, 263a/01, 263a/17, 263a/22, 263b/02, 263b/09, 264b/02, 264b/11, 265a/01, 265a/04, 265a/12, 266b/05, 268a/12, 268b/18, 268b/23, 268b/25, 269a/03, 269a/04, 269a/22, 269b/04, 269b/16, 269b/19, 269b/25, 270a/01, 270a/02, 270a/03, 271b/02, 271b/07, 271b/09, 271b/11, 271b/14, 272a/06, 272a/24, 272b/22, 273a/07, 274a/02, 276a/01, 276a/21, 276b/11, 276b/25, 277b/05, 277b/14, 278a/03, 279b/01, 280b/07, 280b/24, 281a/16, 282a/20, 284a/20, 284a/23, 284b/05, 285a/11, 291b/02, 294b/22, 295b/12, 295b/13, 295b/19, 296a/03, 296a/13, 297a/18, 297a/19, 298b/10, 301a/06, 301a/07, 301a/12, 301a/13, 301a/16, 301a/20, 302a/17, 302b/08, 302b/20, 304a/04, 305a/08, 306b/06, 308b/02, 308b/21, 309a/20, 312b/05, 313b/10, 315a/23, 315a/24, 319a/14, 320b/19, 322b/15, 323a/11, 323a/20, 323b/11, 324a/19, 325a/21, 325b/06, 326a/07, 326a/11

p.-ı ʿādil 220a/18

p.-ı dilīr 063a/02

p.-ı güzīn 049a/14, 051a/20, 060a/01

p.-ı isfendiyār 052b/06

p.-ı kām-kār 019b/22

p.-ı nām-dār 039a/04

p.-ı pīr 205a/19, 205b/03

p.-ı şehr-gīr 139a/09

p.-ı zerrīn-kemer 032a/24

p.+ a 055b/12, 100a/25, 151a/09, 190a/14, 190a/25, 197a/10, 200a/23, 219b/09, 256a/23, 257a/23, 264a/04, 266a/05, 266a/08, 272b/08, 282a/23, 297a/12, 321a/19

p.+ am 024b/04, 092b/20, 268b/11

p.+ da 257a/07

p.+ dan 257b/01, 263b/17

p.+ dı 050b/17, 084a/20, 084a/25, 163b/18, 185a/09, 309a/07

p.+ dum 085a/22

p.+ dur 019a/06, 038b/21, 041b/07, 074a/11, 087a/13, 105a/25, 170a/20, 187a/11,

271a/01, 271a/24, 276a/18, 277a/23, 281b/04, 285a/23, 302a/14, 302a/15

p.+ ı 043b/13, 048a/01, 057b/25, 058b/23, 066b/06, 074a/16, 074b/10, 075a/15, 080b/08, 089a/11, 149a/06, 170a/22, 176b/24, 220b/03, 222a/17, 243b/25, 254b/15, 261b/03, 263a/17, 264a/25, 267a/04, 268b/17, 282b/11, 304a/05, 319b/23

p.+ ıdı 038a/17, 042b/22, 044b/10, 045a/02, 049a/01, 049a/17, 058a/20, 067a/16, 131b/10, 170a/17, 186b/13, 219b/05, 219b/15, 241a/25, 280b/17

p.+ ıdum 164a/21

p.+ ıdur 044a/20, 045b/11

p.+ ıla 075b/08, 254b/13

p.+ ına 151a/08

p.+ ıyam 078b/13

p.+ ıydı 077a/05, 303b/11

p.+ ıyıdı 046a/22

p.+ ıyuz 078b/17

p.+ la 025a/21

p.+ lar 002a/05, 005a/18, 007a/01, 007b/17, 008b/08, 010a/19, 017b/23, 018b/01, 021a/02, 021a/06, 021a/22, 021b/03, 022a/01, 022a/16, 024a/17, 025b/21, 029a/01, 029b/05, 030a/25, 032a/17, 041a/15, 043b/14, 045a/04, 046b/19, 047a/01, 047a/04, 049a/19, 049b/08, 053b/15, 055a/16, 063b/02, 067a/10, 075b/12, 075b/13, 076b/13, 080b/01, 089a/23, 096b/04, 096b/22, 101b/16, 119a/17, 119b/12, 130a/03, 130b/18, 132b/03, 142b/14, 151a/17, 155b/11, 155b/13, 159b/02, 159b/14, 166b/01, 167a/11, 168a/19, 168b/14, 168b/21, 169b/14, 170a/11, 171a/10, 177a/01, 180a/15, 185a/25, 188a/25, 190a/15, 191a/01, 194a/02, 201a/07, 202a/03, 204a/13, 205a/07, 205a/22, 205b/23, 218b/25, 222a/21, 234b/21, 235a/01, 235a/06, 236a/25, 237b/14, 243b/25, 252b/08, 255a/03, 255b/10, 255b/23, 256a/07, 259a/04, 260b/23, 261a/20, 261b/05, 262b/04, 263a/18, 263a/21, 264a/03, 268a/23, 271a/20, 273b/06, 273b/13, 273b/14, 277b/25, 278b/13, 279a/09, 280b/03, 284b/15, 290b/21, 294b/01, 296a/18, 296b/20, 297a/02, 302b/09, 311b/07, 319a/13, 325a/22

p.+ lara 027a/22, 050a/22, 156a/07, 156b/19, 160a/21, 174b/09, 174b/10, 222a/10, 247a/22, 272b/20, 277a/07, 279b/08, 282a/06, 296b/25, 308b/01

p.+ larda 089a/07

p.+ lardan 005b/05, 021b/14, 025b/16, 026a/24, 026b/17, 030a/24, 030b/06, 041a/09, 053a/03, 054b/01, 186a/12, 209a/07, 233a/03, 234a/18, 275a/06, 285a/21,

p.+ mışsın 179a/22, 301a/22

p.+ sın 089a/08, 173b/14, 177a/19, 234a/16, 256b/22, 277b/07, 295a/01

p.+ sız p. 082b/16, 154b/05, 233a/09, 297a/15

p.+ um 176b/09, 311b/13

p.+ uŋ 030a/02, 038b/04, 040b/17, 050a/03, 059a/10, 063b/01, 076a/04, 080b/07, 087b/20, 093a/20, 174b/07, 257a/13, 257a/15, 257a/24, 258b/03, 260a/06, 264a/03, 264a/04, 266a/12, 266b/02, 269a/17, 269b/08, 269b/25, 270b/12, 271a/25, 271b/16, 291b/13, 293b/17

p.+ uz 084a/08

p. ėdin- Bir pehlivanı komutan olarak atamak 076b/16, 177b/07, 268a/23

p. eyle- Bir pehlivanı komutan olarak atamak 266a/12

p. ḳıl- Bir pehlivanı komutan olarak atamak 163b/18

p. ol- Pehlivan olmak 026b/15, 074b/23, 085a/12, 100a/10, 168a/15, 174b/11, 215a/19, 255a/21, 256a/08, 301a/11

pehlevān-zāde <Far. Pehlivan oğlu -5-

p. 008a/16

p.+ den 007b/06

p.+ lere 167a/03

p. ola 255a/21

p.+ yem 078b/13

pehlevānī <Far. Pehlivana yakışır şekilde, pehlivana ait -3-

p. 040a/24, 043b/22

burz-ı p. 029a/18

pehlevānlıḳ Yiğitlik, kahramanlık, pehlivanlık -39-

p. 026a/15, 051a/12, 063b/05, 064a/15, 073b/12, 103b/01, 175a/06, 197a/11, 261b/20, 277b/16, 309a/08

p.+ a 083a/02, 285a/23

p.+ ı 281a/18

p.+ ıla 076a/05, 085a/21, 091a/22, 117b/09, 257a/08

p.+ ına 059b/03, 060a/07, 267a/25

p.+ ıŋa 278a/24

p.+ ından 301b/01

p.+ ını 053a/06, 073b/14, 101a/03

p.+ la 271b/22

p.+ um 184a/22, 309a/09, 324b/05

p.+ umıla 266b/25

p.+ uŋ 083b/03

p.+ uŋa 051b/20, 278b/03

p.+ uŋı 080a/10

p. ėt- Kahramanlık, yiğitlik göstermek 075b/15, 083b/01

p. göster- Yiğitlik, kahramanlık göstermek 162b/10

pehlevānluḳ(ġ) *bk. pehlevānlıḳ* -1-

p.+ ıla 070b/21

pehlevī <Far. İran'da Isfahan ve ahalisi halkı -15-

p. 121b/09, 122b/08, 128a/06, 163b/16, 176a/09, 181b/07, 195b/01, 222a/24, 230a/24, 239a/02, 290b/17, 314b/17, 320b/03

p.+ den 161a/22, 172a/23

pehlevīce İran'da Isfahan ve ahalisi halkının dili -1-

p. 239a/07

pehlivān *bk. pehlevān* -1-

p. 091b/04

pehlivānlıḳ *bk. pehlevānlıḳ* -1-

p.+ ıla 132a/24

pehlūce Pehlevice -1-

p. 137b/11

pek 1. Katı, sert 2**.** *mec.* Yiğit -2-

p. 114b/09

p.+ leri 064a/01

pelās <Far. Kilim, çul -4-

p. 077b/18

p.+ ı 175a/10

p.+ lar 044b/03, 278a/13

peleng <Far. Kaplan -16-

p. 003b/12, 005b/15, 010b/21, 026a/09, 037a/11, 064a/02, 088a/25, 123b/11, 153b/14, 174b/15

p.+ ile 008a/08, 080a/18

p.+ ler 001b/15, 009a/24, 010a/01, 277a/13

pelīd <Far. Alçak, rezil -33-

p. 031a/07, 049b/20, 060b/25, 062a/15, 062b/18, 064b/03, 067a/14, 093b/18, 094b/21, 165b/21, 191b/09, 280b/17, 287b/19, 312a/12, 321b/23, 326a/10

bīdirefşen-i p. 049b/13

gürksār-ı p. 059a/11

mahyar-ı p. 279a/20

p.+ e 280b/20, 282a/08, 327b/13

p.+ i 048b/22, 059a/13, 322a/03

ḫoşād-ı p.+ i 047a/14

sudāve-yi p.+ i 078a/24

p.+ ler 057b/12, 108a/07

p.+ sin 046b/16, 152a/05

p.+ üŋ 165a/25, 261b/22

penāh <Far. (Bir şeyin) sığınağı, koruyucusu -9-

p.+ ı 091b/15

p.+ ıdur 146b/06

p.+ ısın 144a/24

p. ėdin- Sığınmak 036a/21, 058a/23, 070a/25, 172a/15

p. ḳıl- Bir kimseyi bir memleketin koruyucusu olarak görevlendirmek 129a/24

p. ol- Sığınılacak, emin olunacak yer olmak 144b/02

pencāb Metinde adı geçen bir yer -1-

p. 181b/11

pencere <Far. Pencere -1-

p.+ ler 012b/07

pençe <Far. Pençe -42-

p. 048b/21

arṣlanıla p. dutmaḳ 286b/01

p.+ ler 135a/02

p.+ leri 301b/24

p.+ lerin 176b/10

p.+ mde 242a/03

p.+ mden 079b/22, 081b/02

p.+ ŋde 222b/04, 278b/01

p.+ si 180b/18, 224a/05

p.+ sin 166a/04, 317a/01

p.+ sinde 086a/17, 089a/19, 155a/21

p.+ sinden 083b/04, 097a/06, 109b/24, 126b/19, 130b/20, 162b/19, 170a/10, 175a/05, 195b/13, 245a/25, 252b/18, 291b/07

p.+ sine 063a/11, 130a/16, 162a/23, 261a/25, 301b/24, 302b/22

çarḫıla p. ṭutmaḳ 189a/20

p.+ yle 317a/01

p. ur- Pençe atmak 087a/11, 091a/23, 116a/07, 168b/07, 199b/19

pençelü Pençeli -1-

p. 220a/07

pend <Far. Nasihat, öğüt -11-

p. 061b/01, 074a/04, 081a/16

p.+ ile 121b/08

p.+ ine 074a/05

p.+ ini 030b/02, 030b/06, 038b/19

p.+ üŋ 074a/07

p. ṭut- Öğüt tutmak 061b/01

p. vėr- Nasihat etmek 027b/01

pend-guşb Metinde adı geçen bir pehlivan -2-

p. 271b/09

p.+ a 271b/08

per[1] Far. Ağaç dalı -1-

p.+ in 003b/05

per[2] Far. Kanat -4-

p. 020b/08, 091a/25

p.-i hümāyī 033a/02

p.+ iyle 204a/04

perākende <Far. Dağıtmak, dağınık -8-

p. 003b/14, 181a/04

p. eyle- Dağıtmak 017b/15, 106b/01

p. ḳıl- Dağıtmak 047a/17, 094b/14

p. ol- Dağılmak 009b/03, 021a/13

perçin <Far. Perçin -1-

p. ėt- Perçinlemek 116b/12

perdāḫt <Far. cila, parlaklık -5-

p. ėt- Cilalamak 067b/01, 199a/18, 202a/06, 322b/21

p. eyle- Cilalamak 061a/14

perdāḫte <Far. Cilalanmış -1-

p. ol- Cilalanmak, parlamak 033a/03

perde <Far. Perde -76-

p. 005b/08, 007b/18, 021a/01, 022a/01, 022a/16, 022a/17, 022b/22, 035a/06, 071b/04, 082a/05, 097b/18, 101b/04, 102b/20, 110b/07, 113a/19, 223a/08, 223b/20, 224b/12, 255a/04, 271a/16, 271a/17, 272b/05, 275a/02, 290a/20, 291a/23, 293b/13, 302b/01, 302b/02, 322a/21

p.-yi ābnūs 042a/21

p.-yi gül 166a/13

p.+ de 022b/24, 031a/12, 035a/05, 105a/17

p.+ den 001b/10, 001b/14, 002a/04, 028b/02, 036b/18, 072b/04, 118b/23, 122b/08, 124b/09, 206b/05, 213b/05, 307b/01

p. ḳaldur- 021a/01

p.+ ler 028a/20

p.+ leri 149a/14, 176a/03, 221b/16, 288b/14, 300a/07

p.+ ŋ 290b/20

p.+ nüŋ 034b/17, 161a/12

p.+ si 007b/23, 034b/08, 082a/12, 209b/16, 224b/01

p.+ sin 016b/04, 017a/03, 021a/24, 022a/16, 043a/13, 175b/25

p.+ sinden 002b/09, 204a/04

p.+ sini 023a/13

p. ṭut- 224a/17

p.+ ye 034b/16

p.+ yi 043a/06, 043b/25, 308a/04

p.+ yile 114a/11

perde-dār <Far. Büyük bir kimsenin kapısında bekleyip içeri gireceklere kapı perdesini açmakla görevli kimse -1-

p. 320a/02

perde-sarāy <Far. Küçük saray -6-

p. 004a/01, 010a/19, 025a/17, 026a/18

p.+ uŋ 005a/19, 005a/25

pergār <Far. Pergel -1-

p. 230a/01

perhīz-kār <Far. Haramdan kaçınan, sofu -4-

p. 015b/09, 015b/13

merd-i p. 015b/15

p. ol- Tövbekar olup din yoluna girmek 024b/11

perī <Far. Peri -15-

p. 003b/10, 018b/25, 034b/14, 062b/07, 114a/06, 139a/11, 139b/13, 147b/10, 175a/07, 190b/18, 291a/19, 293a/13, 298a/02

p.+ yile 136b/06, 298a/02

perīşān <Far. Kötü durumda olan, perişan -95-

p. 020a/23, 028b/14, 030a/06, 031a/09, 033b/04, 036b/08, 069b/13, 084b/21, 085b/25, 099a/04, 125b/24, 148a/06, 218a/19, 229a/11, 230b/08, 235a/11, 247b/10, 267a/11, 280b/23, 282b/22

p.+ dı 233b/06

p.+ ıdı 239b/06

p. ėt- Perişan etmek 291b/09

p. eyle- Perişan etmek 175a/12

p. ḳıl- Perişan etmek 247a/13, 289a/12

p. ol- Perişan olmak 002b/22, 006a/11, 007a/02, 022b/20, 028b/14, 029a/15, 029a/21, 033a/05, 034a/17, 036b/02, 037b/17, 062a/07, 063b/17, 066b/22, 069b/25, 071a/09, 071b/12, 073a/08, 073b/06, 073b/24, 092a/24, 103a/10, 104a/12, 104a/16, 111a/10, 134b/21, 152a/23, 165b/18, 178b/20, 188b/20, 189b/16, 197b/09, 203a/10, 207a/04, 208a/07 214a/16, 218a/06, 227b/18, 229b/10, 234a/02, 238a/12, 239a/20, 240b/22, 241a/13, 241a/14, 245a/21, 246a/22, 251a/11, 257a/22, 259a/10, 259a/15, 261a/15, 263a/03, 265a/23, 270b/04, 271b/16, 276a/13, 286a/24, 287b/03, 289b/01, 303b/08, 303b/09, 313a/17, 313a/23, 317a/02, 318a/19, 319a/18, 324a/24, 325a/21, 325b/05

perīşānlıḳ Perişanlık -9-

p. 071b/14, 133a/11, 148b/22

p.+ dan 210a/23

p.+ ı 237a/02

p.+ ıla 015b/12, 043a/11, 046b/12

p.+ uŋ 241a/15

perrān <Far. Uçan, uçucu -1-

p. ol- Uçmak 051a/21

perrī *bk. perī* -2-

p.+ ler 258b/16

p.+ nüŋ 318b/12

pertāb <Far. atılma, sıçrama -2-

p. ḳıl- Düşmanın üzerine atılmak, hamle etmek 073a/02, 177a/16

pertev <Far. Işık, parlaklık -1-

p.+ i 132b/13

pervāz <Far. Kanat açmak, uçmak -6-

p. 024a/09

p. ḳıl- Uçmak 147b/01

p. ur- Uçmak 076a/13, 086b/18, 087b/04, 206a/10

pervāz-bāz <Far. Doğan -1-

p. 014b/15

perverde <Far. Terbiye edilip yetiştirilmiş -4-

p.+ sidür 108b/08

p. ḳıl- Terbiye etmek 172b/14, 241a/07

p. ol- Terbiye edilmiş olmak 183b/18

perverdigār <Far. *(perverd-gār)*Tanrı -3-

p. 151a/06

p.-ı pāk-gerdiş 037a/05

p.+ a 196a/20

perveriş <Far. Beslenme -2-

p. bul- Beslenmek 201b/06

p. ṭut- Beslenmek 043a/14

pervīz <Far. Üstün, galip, muzaffer, İran hükümdarı hüsrev'in lakabı *bk. ḫüsrev-i pervīz* -47-

p. 273a/15, 311a/13, 311b/17, 315a/05, 315a/08, 315a/22, 317b/07, 319a/06, 322b/25

p.+ üŋ 273a/24, 273b/08, 309a/23, 317a/05, 319a/07

pes <Far. 1. Şimdi, o halde, öyle ise, öyle iken, bundan dolayı, bunun üzerine 2. Sonra, ondan sonra, ardınca, nihayet 3.Hasılı, sonunda -560-

p. 001b/07, 002a/19, 007b/17, 011a/22, 012a/25, 012b/02, 012b/07, 012b/08, 012b/10, 013a/07, 014a/06, 019a/16, 024b/01, 025a/13, 027a/20, 027b/25, 028b/23, 029a/13, 029b/17, 033a/13, 038a/11, 038b/05, 038b/15, 039a/25, 039b/08, 040a/24, 040b/08, 040b/12, 040b/14, 041a/25, 041b/12, 042a/11, 042b/04, 043b/04, 043b/25, 044b/21, 045a/06, 045a/11, 045a/17, 045b/07, 045b/19, 046a/18, 046b/03, 046b/14, 047a/01, 047b/02, 047b/09, 048a/16, 048a/22, 048b/02, 050b/19, 051a/04, 051a/07, 051b/17, 052a/09, 052a/19, 052b/07, 052b/09, 052b/12, 052b/17, 053a/20, 054a/15, 054a/17, 054b/12, 054b/21, 055a/15, 055b/22, 057a/20, 057a/21, 057a/23, 058a/05, 058a/16, 059a/04, 059a/22, 059b/17, 061a/06, 061a/17, 061b/01, 063a/17, 064a/16, 065a/23, 065b/10, 066a/22, 066b/05, 066b/23, 068a/02, 068b/01, 068b/21, 070a/21, 070b/22, 071b/07, 071b/23, 072b/19, 073a/10, 073b/02, 074a/15, 075b/04, 075b/20, 076a/06, 076a/12, 076a/24, 077b/21, 079a/01, 079a/02, 080b/15, 080b/22, 083b/13, 084a/01, 084a/09, 084a/11, 084b/14, 085b/25, 086b/16, 087a/23, 087b/22, 088b/01, 089b/18, 090b/07, 091a/03, 091a/18, 091b/12, 092b/09, 092b/12, 093a/17, 094a/16, 095a/21, 095b/06, 096a/01, 096b/20, 097a/02, 097a/10, 097b/07, 097b/11, 097b/25, 098a/08, 098b/23, 099a/06, 099a/12, 099a/15, 099b/04, 099b/07, 099b/18, 099b/22, 100a/04, 100a/06, 100b/18, 101a/09, 101a/13, 101a/20, 101b/01, 101b/07, 101b/11, 102a/15, 102b/20, 102b/21, 103a/20, 104a/05, 104a/15, 104a/22, 104b/04, 105a/11, 105b/03, 105b/19, 106a/01, 106a/08, 106a/25, 106b/25, 107a/19, 107b/25, 108a/09, 108b/03, 110b/11, 113a/15, 113b/04, 113b/20, 114a/18, 114b/11, 116a/07, 116b/10, 117a/05, 117a/13, 117a/14, 117b/25, 118b/11, 119a/10, 120a/10, 120a/13, 120b/21, 124a/13, 124b/21, 124b/23, 125a/22, 126a/20, 126b/07, 127a/03, 127a/18, 128a/09, 128b/08, 129a/03, 129a/16, 129b/09, 131a/20, 132b/14, 132b/23, 133a/02, 133a/24, 133b/25, 134a/14, 135a/08, 135b/12, 135b/23, 135b/25, 137b/02, 138b/03, 139a/18, 139b/04, 139b/10, 140a/04, 140a/06, 140a/10, 140b/18, 141a/14, 142a/15, 142b/03, 146a/24, 148b/10, 148b/19, 149b/01, 149b/23, 150a/03, 150a/22, 150b/14, 150b/19, 150b/21, 151a/18, 151a/20, 152a/02, 153a/13, 154a/04, 154a/15, 156a/03, 156b/18, 156b/23, 157b/19, 159b/02, 159b/25, 160a/06, 160a/13, 160a/14, 160a/24, 160b/20,

161a/19, 161b/10, 163b/07, 164a/19, 164b/21, 166b/13, 167a/10, 169a/15, 169b/21, 170a/17, 170b/12, 170b/14, 171a/23, 173b/20, 174b/08, 175b/04, 175b/06, 176a/13, 176b/18, 176b/21, 177a/01, 177a/15, 177b/07, 177b/25, 178a/09, 178b/08, 180b/07, 181b/06, 181b/07, 181b/25, 183a/17, 183b/05, 183b/10, 184b/1, 185a/10, 186b/16, 187a/08, 188a/11, 188a/16, 189a/04, 189b/12, 190a/24, 191b/09, 193a/06, 193a/19, 193b/13, 193b/17, 193b/25, 194a/08, 195a/12, 196b/04, 196b/21, 197a/19, 197b/06, 197b/09, 197b/14, 198b/12, 198b/15, 198b/22, 199a/13, 199a/14, 199a/21, 200a/07, 200b/15, 201b/21, 202a/14, 202b/14, 202b/15, 203a/05, 203a/14, 204a/03, 204a/13, 205a/23, 206a/20, 206b/01, 207a/06, 207b/02, 207b/13, 207b/18, 207b/24, 209a/13, 209a/24, 209a/25, 210a/04, 210a/07, 210a/17, 210b/19, 213b/01, 213b/06, 216b/23, 217b/23, 219a/23, 219b/09, 219b/20, 221b/14, 223a/05, 223a/07, 223a/11, 223b/23, 224a/10, 225a/11, 229a/16, 229b/10, 230b/02, 230b/04, 230b/10, 231b/04, 231b/15, 232a/02, 232b/15, 232b/20, 233a/22, 233b/14, 235a/19, 235b/11, 235b/20, 236a/09, 237a/06, 237a/11, 237a/15, 237b/09, 237b/23, 238a/08, 238a/18, 238b/09, 238b/20, 239a/16, 239b/02, 239b/03, 239b/11, 239b/17, 246a/20, 246b/02, 246b/05, 247a/19, 247b/03, 248a/11, 248b/18, 249a/15, 249b/09, 249b/12, 251a/10, 251a/22, 251b/02, 251b/06, 252a/21, 253a/15, 253b/19, 254a/23, 254b/05, 255a/06, 255b/13, 255b/20, 256a/13, 256b/14, 257b/17, 258a/09, 259a/04, 259a/11, 259b/06, 260a/05, 260b/20, 261b/21, 261b/22, 263a/13, 263a/21, 264b/13, 265a/13, 265a/25, 265b/23, 266b/04, 267a/15, 267a/22, 267b/06, 268a/12, 268a/21, 268b/09, 269a/17, 269b/16, 269b/22, 270b/16, 270b/21, 272b/21, 274a/03, 274a/09, 274a/21, 275a/01, 276a/15, 279a/04, 281b/20, 283b/05, 284a/09, 284a/16, 284a/25, 285b/03, 285b/10, 286a/04, 286a/10, 287a/12, 287a/15, 287b/25, 288b/01, 288b/21, 289a/08, 289a/13, 289a/17, 289b/14, 289b/24, 290a/11, 291a/14, 291a/18, 291b/04, 291b/15, 291b/21, 293a/25, 294a/02, 294a/14, 294b/01, 294b/11, 294b/21, 295a/05, 295a/12, 295b/24, 297a/08, 298a/17, 298b/08, 299a/13, 300a/06, 300a/20, 301b/18, 302a/08, 302b/12, 303a/05, 303a/07, 303a/12, 303a/15, 303a/24, 303a/25, 303b/04, 304a/10, 304a/14, 304a/18, 304a/21, 304b/01, 304b/03, 305b/04, 305b/07, 306a/03, 306a/08, 306a/14, 306a/23, 306b/01, 307b/18, 308a/19, 308b/08, 308b/16, 308b/21, 309a/06, 309b/02, 310a/08, 310a/13, 310b/10, 310b/12, 311a/02, 311a/15, 311b/06, 312a/05, 312b/16, 312b/18, 313a/12, 313b/11, 314b/14, 316a/21, 316a/22, 316a/24, 317a/03, 318b/03, 319a/19, 319b/23, 320a/04, 320a/19, 320b/03, 320b/10, 320b/17, 320b/24, 321a/03, 322a/02, 322a/20, 322a/24, 322b/06, 323a/01, 323a/10, 323b/09, 324a/05, 325a/19, 325b/04, 325b/09,

326a/15, 326a/16, 326a/23, 326b/18, 327a/21, 327b/05, 327b/10, 327b/21

pesendīde <Far. Beğenişmiş -1-

p. 034a/20

peser <Far. Evlat -1-

p. 090a/11

pest <Far. Değersiz, itibarsız , aşağı, düşkün -4-

p. 031a/07, 031a/08, 325b/14

p. ėt- (Bir kişiyi) itibarsızlaştırmak, değerden düşürmek 124a/01

peşeng Efrasiyab'ın babası -6-

p. 005a/03, 016b/16, 024b/25

p.+ ile 024a/05

p.+ üŋ 004b/09, 024b/06

peşīmān <Far. Pişman -96-

p. 014b/19, 055b/24, 227b/23

p.+ dur 242a/23

p. eyle- Pişman etmek 310a/04

p. ḳıl- Pişman etmek 072a/23, 140a/04

p. ol- Pişman olmak 006a/12, 006b/09, 008b/15, 079a/14, 085b/08, 087a/14, 090b/20, 093a/12, 093b/14 097b/21, 101a/22, 104b/14, 104b/16, 107a/10, 107a/15, 107a/22, 109a/20, 115b/18, 116a/03, 117a/07, 119a/24, 121a/22, 125b/25, 126a/01, 126a/02, 126a/03, 129a/14, 129b/01, 133a/09, 144b/21, 146b/09, 154a/12, 159a/05, 162a/16, 167b/06, 172a/10, 175b/11, 180b/14, 190a/25, 190b/24, 193b/06, 198b/20, 203a/04, 203a/13, 205b/16, 214b/23, 234a/22, 238a/13, 240b/23, 241a/11, 242a/19, 242a/21, 242b/25, 243a/01, 243a/09, 246a/02, 246a/17, 247b/25, 248a/23, 249a/06, 249a/21, 249b/06, 251b/17, 253a/17, 253a/22, 254a/16, 257b/11, 259b/06, 265a/24, 266b/07, 268a/18, 270b/04, 272b/25, 274a/20, 280a/20, 285a/08, 286a/24, 287b/07, 298a/18, 298b/24, 306b/21, 307a/08, 307a/09, 321b/08, 321b/09, 327b/07

peşīmānlıḳ Pişmanlık -13-

p. 024a/12, 050a/14, 119a/25, 145a/13, 210b/11, 234a/22, 253a/18, 270b/05 145b/14, 146a/12

p.+ ıla 041b/04

p.+ uŋ 241a/15

p. getür- Pişmanlık getirmek

p. ol- Pişmanlık olmak 006a/13

peşīn[1] <Far. *(pişīn)* Önce, önden -1-

p. 042b/25

peşīn[2] Keykubad'ın üçüncü oğlu -1-

p. 028a/06,

peşmīne-pūş <Far. Yünden yapılmış sade elbise giyen, sofu, derviş -1-

p. 015a/02

pey-ā-pey <Far. Arka arkaya, durmaksızın, aralıksız -4-

p. 007a/24, 008b/06, 014a/14, 111a/09

peyāde <Far. Piyade -1-

p.+ ler 237a/23

peyām <Far. 1. Haber 2. Selam -2-

p. 038a/19

p.+ umuzdan 008b/16

peydā <Far. Ortaya çıkan, var olan -5-

p. eyle- Ortaya çıkarmak 028a/09

p. ol- Ortaya çıkmak 029a/21, 034b/11, 134b/25, 155a/14

peyġām <Far. Haber -19-

p. 004a/18, 011a/06, 023b/07, 035b/11, 041b/21, 044a/06

p.+ a 009b/01

p.+ ı 004b/06, 006b/06, 008b/23, 009b/01

p.+ ın 006b/02, 008b/05

p.+ ını 043a/07

p.+ la 043b/19

p.+ um 006a/18, 019b/18

p.+ umı 018b/24

p. getür- Haber getirmek 025b/12

peyġāmber <Far. Peygamber -38-

p. 046b/15, 114a/16, 125b/02, 125b/06, 183b/16, 185a/05, 189b/24, 253a/08, 290a/24

p.+ dür 324b/17

p.+ e 123a/20, 163a/13

p.+ em 044b/17, 191b/05

p.+ i 253a/08, 264a/13, 297b/21, 319a/04

p.+ lerüŋ 154a/07, 192a/19, 244a/25, 253a/08, 319a/06

p.+ üŋ 045a/20, 117b/02, 117b/07, 125b/05, 134b/15, 163a/25, 165b/16, 206b/10, 284b/22, 292b/06, 297b/24

p. bil- Peygamber saymak 191b/09, 324b/20

peyġāmberlıḳ Peygamberlik -7-

p. 045b/08, 089b/20, 153b/24, 292b/18

p.+ dan 206b/15

p. ėt- Peygamberlik etmek 045b/12, 054a/11

peygār <Far. 1. Savaş 2. Mücadele, çekişme -6-

p. 004b/19, 009b/11

p.+ dı 008b/10

p.+ ına 004a/03

p.+ ından 013a/04

p.+ uŋ 037b/02

peyk <Far. Ulak -11-

p. 101a/20, 116a/10, 187a/21, 263a/25, 263b/16, 263b/17, 267b/18

p.-i ecel 174b/14

p.+ e 263b/16

p.+ üŋ 263a/25, 265a/21

peykān <Far. Ok veya mızrak başı -3-

p. 010a/04

p.+ ıdur 174b/14

p.+ ıla 049a/06

peyker <Far. Suret, resim -2-

p. 025a/23

p.+ idi 233b/03

peymān <Far. Yemin, and *ayrıca bk. ʿahd ü peymān* -15-

p. 007a/10, 030b/18, 032b/12, 188a/04, 291a/05

p.+ ı 194b/25, 195a/02

p.+ ıla 039a/19

p.+ ları 032b/02

p.+ umı 038a/23

p.+ umuz 004a/13

p.+ uŋ 015a/04, 024a/11

p.+ uŋdayam 032b/14

p.+ uŋuzı 040b/01

peyvend <Far. İlgi, bağ -5-

p. 035b/11

p.+ i 007a/16

p.+ inden 036b/13, 039a/12

p. ėt- Evlilik yoluyla akraba olmak 035b/13

peyveste <Far. Sürekli, daima -1-

p. 037a/14

pīç <Far. Eğilmiş, bükülmüş -3-

p. 078a/16

p. eyle- (Başını) eğmek 055b/03, 082b/19

pīl <Far. Fil -215-

p. 010a/04, 025a/16, 035b/18, 036b/06, 041b/16, 048a/04, 048a/23, 048b/03, 048b/13, 049a/11, 049b/08, 049b/23, 054a/01, 054b/16, 058b/18, 060a/25, 061a/01, 063a/11, 067a/18, 069a/04, 077a/15, 077a/17, 077a/21, 079b/01, 083b/12, 085a/19, 086a/17, 087a/01, 088a/17, 089a/04, 094a/18, 111a/23, 111a/24, 111a/25, 112a/03, 112a/04, 114a/11, 116b/09, 116b/10, 116b/21, 116b/22, 117b/01, 121a/10, 124b/20, 126a/11, 127a/14, 128a/04, 128b/13, 137b/04, 149b/11, 190a/14, 200b/06, 219b/22, 221a/12, 222a/20, 224a/17, 228b/13, 229a/06, 230a/03, 233a/25, 233b/01, 235a/01, 235a/06, 235a/10, 235b/14, 235b/23, 236a/03, 236a/12, 236b/09, 237a/21, 261a/16, 262a/24, 262b/02, 262b/11, 264b/15, 265a/14, 296a/15, 296a/21, 301b/23, 306b/08, 320b/03, 325a/24

p.-i jiyān 032a/04, 038a/08

p.-i meste 049b/11, 049b/14

p.-i ser-efrāz 025a/23

p.+ den 061a/10, 089a/14, 232a/14, 236a/11

p.+ di 029b/21

p.+ dür 005b/07, 009b/09, 037b/06

p.+ e 025a/18, 035b/17, 037b/07, 041b/25, 049a/25, 061a/01, 074a/18, 075b/05, 082a/25, 116b/09, 127b/13, 131b/24, 141b/18, 142b/25, 151a/03, 158b/17, 158b/20,

222b/21, 296a/15, 296a/22, 325a/23

p.+ i 024b/13, 074a/14, 077a/14, 077a/15, 091a/23, 319a/03

p.+ ile 007a/21, 042b/02, 254a/06, 279b/19

p.+ ine 296a/22

p.+ ler 009b/07, 061a/02, 063a/11, 094b/15, 095b/21, 115b/25, 116b/07, 116b/20, 128a/19, 143a/04, 172a/22, 176a/24, 198b/25, 200b/20, 200b/21, 201b/08, 201b/15, 202a/23, 203b/01, 221a/05, 222a/07, 233a/25, 234b/14, 237a/21, 237b/02, 237b/06, 246a/08, 259a/14, 260a/05, 260a/19, 261a/01, 261a/13, 261a/14, 262b/01, 262b/04, 282a/19, 294a/23

p.+ lerden 019b/17

p.+ lere 116b/21, 202b/09, 235b/15

p.+ leri 010a/11, 013b/02, 048b/02, 048b/03, 077a/01, 116b/15, 178a/15, 256a/05, 261a/15, 265b/04, 265b/15

p.+ lerile 181b/12, 203a/03, 228b/13, 228b/17

p.+ lerimüz 262b/19

p.+ lerin 003b/21

p.+ lerini 237a/16, 254b/22

p.+ lerle 199a/02, 202b/01, 230a/15, 259b/22

p.+ lerüm 116a/02, 259a/19, 265b/12

p.+ lerümle 258a/24

p.+ lerümüŋ 176a/25, 259a/23, 259b/16

p.+ lerüŋ 181b/13, 262a/25

p.+ lerüŋi 259b/24

p.+ üŋ 038a/13, 077a/19, 116b/08, 116b/20, 201a/19, 229b/16, 262a/25

p.+ üŋden 236a/02

p. eyle- (Birini) Güçte ve savaşçılıkta file benzetmek 074a/21

pīl-bān <Far. Fil bakıcısı -1-

p.+ lar 262b/02

pīl-den *bk. pīl-ten* -1-

rüstem-i p. 281a/19

pīl-dendān <Far. Fil dişi -1-

gūş-ı p. 126b/16

pīl-peyker <Far. Fil resimli (sancak) -1-

p. 032a/20

pīl-ten <Far. İri yapılı, insan azmanı-10-

p. 074a/17, 087a/08

ehren-i p. 038b/08

gev-i p. 026b/12

rüstem-i p. 022b/23, 023a/23, 080a/10, 091b/15

ķārūn-ı p.+ i 170a/20

p.+ üŋ 017a/18

pīl-veş <Far. Fil gibi -1-

p. 023a/25

pinhān <Far. Gizli, saklı -5-

p. 020b/15, 034b/23

p. ėt- Gizlemek, saklamak 141b/01

p. ķıl- Gizlemek, saklamak 011a/23

193b/19

pīr <Far. Yaşlı, ihtiyar -180-

p. 024a/18, 033a/23, 037a/06, 044b/15, 044b/16, 054b/14, 058b/19, 060a/01, 070b/20, 072b/09, 075b/23, 079b/19, 083a/11, 085a/11, 096a/05, 098b/05, 098b/08, 113b/04, 113b/05, 114a/08, 123b/14, 125a/18, 125a/22, 128b/25, 134b/13, 134b/14, 140a/02, 140b/21, 144a/21, 145a/17, 152b/17, 160a/02, 164a/07, 166a/05, 166a/14, 166a/15, 167b/10, 167b/11, 167b/12, 167b/18, 167b/19, 167b/25, 172b/02, 173a/24, 173b/09, 198a/22, 203a/12, 206a/14, 206a/15, 206a/16, 206a/22, 207a/10, 238a/17, 238a/20, 247b/20, 249b/15, 249b/20, 254b/24, 255a/02, 255b/02, 255b/07, 259a/07, 268b/25, 278b/19, 283b/06, 284b/16, 293a/14, 303b/10, 304a/10, 306a/15, 306a/19, 314a/01, 319b/17

bābek-i p. 133a/23

cāmasb-ı p. 082a/14

destān-ı p. 086b/01

gūderẕ-i p. 029a/19

hurmuz-ı p. 193a/06

pehlevān-ı p. 205a/20, 205b/03

sālār-ı p. 149a/14

şehriyār-ı p. 007b/10

dünyā-yı p.+ üŋ 209a/15

şehriyār-ı p.+ üŋ 007b/08

p. ol- Yaşlanmak 031a/06, 044a/24, 045a/03, 053b/16, 068a/16, 069b/20, 085a/23, 122a/25, 122b/01, 169b/10, 213b/01, 226a/02, 242a/07, 243b/08, 251a/06, 254b/20 304a/12

pīrān Metinde adı geçen bir Türk komutan, Efrasiyab'ın en ünlü komutanı -2-

p. 002b/10

p.+ uŋ 003b/19

pīrāne <Far. Yaşlılara yaraşır şekilde -2-

p. 014a/24

p. ḳıl- Yaşlı bilgeliği ile davranmak 145a/08

pīrāye <Far. Süs, ziynet -3-

p. 125a/13

p.+ lerden 110b/08

p.+ sin 041b/24

piren Metinde adı geçen bir pehlivan -3-

p. 078b/02

p.+ i 078b/04, 078b/05

pīrezen <Far. Kocakarı -1-

p. 058b/11

pirinç <Far. Pirinç -4-

p. 138b/22, 139a/04

p.+ dur 138b/22

p.+ i 136b/22

pīrle- İhtiyarlamak -1-

p.- miş 028a/09

pīrlik Yaşlılık -13-

p. 025a/06, 056a/22, 085a/14, 091b/15, 175a/15, 194a/07, 249b/22

p.+ e 313b/25

p.+ i 134b/16, 272a/23

p.+ ile 098a/04, 122a/24

p.+ le 054b/19

pīrūz *bk. pīrūze*

p.+ dan 212a/18, 236b/02

p.+ ıla 101b/05, 317b/14

pīrūz[1] <Far. 1. Muzaffer, galip 2. Kutlu, hayırlı -29-

p. 003a/07, 006b/03, 008b/02, 008b/06, 009a/05, 011b/07, 012a/11, 034b/12, 043b/02, 220b/10, 273b/07

baẖt-ı p. 039b/04

ẖüsrev-i p. 253b/06, 253b/14

sipeh-dār-ı p. 026b/13

şehriyār-ı p. 001b/07, 007a/06, 022a/16, 023a/13

yezdān-ı p. 006b/20

şehriyār-ı p.+ a 019a/01

ẖüsrev-i p.+ uŋ 253b/06

p. ėt- Muzaffer kılmak 017b/19

behrām-ı p.+ ı 170a/18

p. ol- 1. Kutlu, hayırlı olmak 2. Muzaffer olmak 003b/09, 008a/19, 027b/25, 033b/21

pīrūz[2] Metinde adı geçen Erdebil şehrinde bir pazar yeri -1-

p. 185a/06

pīrūz[3] Hürmüz Şah'ın kardeşi -52-

p. 172b/16, 184a/19, 184a/25, 184b/03, 184b/04, 184b/05, 184b/08, 184b/09, 184b/01, 185a/03, 185a/04, 185a/05, 185a/06, 185a/08, 185a/10, 185a/11, 185a/13, 185a/18, 185b/03, 185b/07, 185b/10, 185b/18, 185b/25, 186a/03, 186a/04, 186a/08, 186a/09, 186a/11, 186a/14, 186a/16, 186a/19, 186a/21, 186b/11, 186b/14, 186b/21, 187a/01, 187a/08, 187a/13, 187a/18, 187b/20, 188a/18, 188b/12, 225a/06, 272a/11, 285a/16, 285b/18, 290b/01, 294b/05

p.+ a 184b/01

p.+ ı 290a/24, 290a/25, 323b/16

p.+ uŋ 184b/04

pīrūz[4] Metinde adı geçen bir pehlivan -21-

p. 322b/15, 322b/20, 322b/23, 323a/02, 323a/04, 323a/05, 323a/06, 323a/07, 323a/08, 323a/10, 323a/11, 323b/07, 323b/08, 323b/13, 323b/14, 323b/15, 323b/17

p.+ a 027a/24, 324b/13

p.+ la 323a/07

p.+ uŋ 325b/15

pīrūz[5] Urmuzd Şah'ın oğlu -2-

p. 253b/06, 252b/10

pīrūz-ı kirmānī Metinde adı geçen devlet büyüklerinden biri -1-

p. 273b/07

pīrūz-ı şābūr Metinde adı geçen Şabur Şah'ın kurduğu şehirlerden biri -1-

p. 153b/21

pīrūz / pīrūz-ı şīr Metinde adı geçen bir pehlivan -2-

p. 205b/03, 205b/15, 205/16

p.+ uŋ 205b/15, 206a/01

pīrūz-ı üstād(ḏ) Metinde adı geçen bir pehlivan -2-

p.+ ı 296b/23

p.+ ıdı 201a/12

pīrūz-baẖt <Far.Talihli -4-

p. 030a/06, 019a/03, 026b/21

p. olasın 042b/23

pīrūz-ger <Far. Uğurlu, kutlu, hayırlı -3-

p. 012a/11, 042a/07

şehriyār-ı p. 018b/02

ẖudāvend-i p.+ üŋ 040a/01

pīrūze <Far. Mavi renkli ve değerli bir süs taşı, Firuze -11-

p. 008a/13, 090a/14, 189b/03, 223b/05

p.+ den 118b/24, 130a/04, 143a/15, 148b/14, 224a/12, 224a/17, 225b/01

pīrūzesb-efken Metinde adı geçen bir pehlivan -1-

p. 159b/15

pīrūzlıḳ Mutluluk -4-

p. 022a/15, 023a/09, 037a/19

p.+ ıla 042b/12

pīş <Far. Ön, ileri -2-

p. 049a/10, 110a/01

piş- Pişmek -2-

p.- di 066a/24

p.- miş 181b/18

pīş-bīn <Far. İleriyi gören, ihtiyatlı -4-

p. 052a/08, 084b/14, 106a/12, 153b/15

pīş-gīr <Far. Havlu -1-

p.+ ile 217b/12

pīş-keş <Far. Hediye -3-

p.+ i 036b/20

p.+ lerle 198b/24

p. çek- Hediye vermek 124b/25

pīş-rev <Far. Komutan, lider 2. Öncü -4-

p. 026b/12

p.+ idür 122b/01

p. eyle- Komutan olarak görevlendirmek 047a/06, 256a/15

pīşe *bk. bīşe*

p. 041a/21

p.+ de 043a/19

p.+ nüŋ 037b/06

p.+ si 067a/20, 123b/24, 154b/01

p.+ sine 036b/24

p.+ sinüŋ 035b/16

p.+ ye 035b/18, 036b/25

pīşe <Far. 1. Sanat, meslek 2. Davranış 3. Adet, alışkanlık -18-

p. 252b/02, 276b/05

p.+ m 172b/22

p. + siz 099a/19

p. ėt- Adet edinmek 275b/10

p. ėdin- Adet edinmek 117b/10, 146b/13, 147a/13, 218b/20, 250b/17, 280a/12

p. ḳıl- Adet edinmek 027b/09, 075b/03, 072a/02, 103b/08, 144a/15, 172b/16, 275b/05

pīşe-gān <Far. Zanaatkar -1-

p. 034a/04

pīşe-kār <Far. Sanatçı -1-

p. 219a/10

pīşe-kārlıḳ Sanatçılık -1-

p. 082a/22

pīşet <Far. Etraflıca düşünmek -1-

p. ėt- Etraflıca düşünmek 063a/15

pīşevenk <Far. Öncü, önden giden -1-

p. 071b/10

piyāde *bk. peyāde* -3-

p.+ ler 228b/24, 237a/23, 237b/06

piyāle <Far. Kadeh -16-

p. 062b/01, 069b/14, 150a/23, 166b/19, 166b/20, 167a/08, 283b/08, 299a/03

p.+ den 171a/09

p.+ ler 272b/19

p.+ ye 185a/03

p.+ yi 062b/11, 062b/14, 062b/15, 150a/22

p. ol- Piyale olmak 299a/04

post <Far. Post -2-

p., 035b/19

maġz ve p. oldılar 035b/05

pūd <Far. Atkı -3-

p.+ ı 173a/10, 175b/22

p. ol- Örtülmek 012a/09

puḫte <Far. Güzel, hoş, yumuşak -1-

mey-i p. 080b/15

pūl <Far. Pul -3-

p. 122a/20, 323a/18

p.+ a 228a/23

pūlād <Far. Çelik -13-

p. 033b/07, 058b/22, 062b/15, 066b/08, 100a/08, 147a/22, 162b/12, 199b/24, 220a/03, 298a/22, 301a/25

p.+ dan 012b/09

p.+ ı 034a/07

pūlād-vend Metinde adı geçen bir kahraman -1-

p. 078b/02

pūlāt *bk. pūlād* -1-

p.+ dandur 058a/14

pūrān-duḫt Hüsrev-i Perviz'in şah olan kızı -8-

p. 323b/04, 323b/05, 323b/07, 323b/16, 323b/20

p.+ uŋ 323b/18

pusend <Far. *(pesend)* Beğenme, beğeni -1-

p. ol- (Kendini) beğenmiş olmak 080b/09

pusendīde <Far. *(pesendīde)* Seçilmiş, beğenilmiş -1-

merd-i p. 035b/22

pusı *bk. pusu* -1-

p.+ ya 120a/23

pusu Pusu -5-

p. 005a/10

p.+ da 137b/25, 143a/08

p.+ dağı 138a/02

p.+ sından 143a/08

pūş Örtü -1-

p. ėt- Örtünmek 121b/23

put <Far. Put -13-

p. 105a/15, 180a/05

p.+ a 032b/07

p.+ ına 054a/12

p.+ lar 052b/11, 152b/12

p.+ lara 169b/17

p.+ ları 052b/11, 052b/12, 079a/21, 152b/08

p.+ ların 180a/05

p.+ uŋda 068b/15

put-ḫāne <Far. Puthane -1-

p.+ sin 068b/14

put-perest <Far. Putperest -7-

p. 094b/19

p.+ ler 064a/21, 079a/19, 292a/23

p.+ lerden 089a/08

p.+ lerüŋ 079a/08

p. ol- Putperest olmak 113b/24

pür <Far. Dolu -10-

p. 011b/06, 020a/18, 041b/08, 043b/16, 155b/21, 194a/18

p.+ dür 187a/21

p. ḳıl- Doldurmak 158a/15

p. ol- Dolmak 016b/19, 082b/15

pür-āb <Far. Sulu, ıslak -1-

p. 037a/01

pür-āvāz <Far. Sesle dolu -1-

p. ol- Her kafadan çıkan sesin meydanı doldurması 010a/13

pür-āzār <Far. Tasalı, kederli -1-

p. 024a/09

pür-cefā <Far.+Ar. Cefa edici, zalim -1-

dünye-yi p. 084b/10

pür-dād <Far. Adaletli -1-

p. ol- Adaletli olmak 195a/24

pür-dāġ <Far. Yara bere içinde olma -2-

p. ol- Yara bere içinde olmak 028b/17, 096b/18

pür-dāniş <Far. Bilgili -1-

p. 024b/04

pür-derd <Far. Dertli, kederli -6-

p. 012b/24, 024a/13, 034a/21

p. ol- Dertli, kederli olmak 093a/07, 127a/06, 182b/09

pür-devlet <Far. Talihli -1-

p. 044b/14

pür-dūd <Far. Dumanlı -1-

p. ol- Dumanlı olmak 027a/08

pür-edeb <Far.+Ar. Edepli -1-

p. 173a/23

pür-endīşe <Far. Kaygılı, endişeli -1-

p. 043b/04

pür-fāyide <Far.+Ar. Yararlı -1-

p.+ dür 191b/24

pür-fen <Far. Hünerli -1-

p.+ dürür 072b/15

pür-ġam <Far. Dertli, gamlı -1-

p. 028b/01

pür-ġavġā <Far. Kavgacı -1-

zanbūr-ı p. 076a/22

pür-günāh <Far. Günahkar -3-

p. 024a/13, 278b/23

p. ol- Günahkar olmak 028b/13

pür-hirās Korkulu, korkmuş -1-

p.+ dı 024a/08

pür-ḫūn <Far. Kanlı, kan içinde -11-

p. 016b/09, 034a/20, 037a/01, 037a/10, 037a/15

p. ol- Kan içinde olmak 005b/11, 020a/07, 036b/24, 058b/14, 096b/16, 170a/15

pür-hüner <Far. Marifetli, hünerli -8-

p. 003a/03, 019a/24, 060a/07, 216a/06

pādişāh-ı p. 164a/14

şehriyār-ı p. 160a/08

aġrīres-ı p.+ i 015a/23

p.+ lerüŋ 245a/15

pür-kīn <Far. Kin dolu, kinli -1-

p. 047a/13

pür-māye <Far. Bilgili, tecrübeli -8-

p. 014a/07, 022b/01, 028b/08, 034b/25, 041b/24, 043a/21, 318b/22

gīv-i p. 011b/21

pür-meniş <Far. Karakterli, yaradılışlı -2-

p. 038a/17, 043a/16

pür-nāle <Far. Sesle dolu -1-

p.-yi ṭabl ü kūs ol- Davul sesinin her yeri doldurması 010a/03

pür-settār <Far.+Ar. Örtülü -1-

p.+ ı 102b/18

pür-sevdā <Far. Dertli, sıkıntılı -1-

p. ol- Dertli olmak 095b/17

pür-sitem <Far. Zalim -1-

p. 052a/04

pürmüz *bk. pürmüze* -5-

p. 263b/03, 263b/05, 263b/07, 268a/07

p.+ çün 268a/08

pürmüze Save Şah'ın oğlu -49-

p. 263b/11, 264a/12, 264a/16, 264a/20, 264a/21, 264a/23, 264b/01, 264b/10, 264b/14, 264b/16, 264b/23, 264b/25, 265a/01, 265a/12, 265a/14, 265a/22, 265b/02, 265b/10, 266a/14, 266a/15, 266b/08, 267b/09, 268a/24, 271a/05

p.-yi ḫāḳān 266a/06, 266a/17, 268a/11

p.-yi ḫāḳāna 266a/25

p.-yi ḫāḳānı 267b/10

p.+ nüŋ 264a/07, 264a/11, 264a/20, 264b/08, 264b/18, 264b/20, 265a/17, 265a/18, 265b/02, 266a/15, 266a/18, 266b/07

p.+ ye 264b/09, 265b/10, 266a/08, 266b/08

p.+ yi 268a/01

R

rabbü'l-enām <Ar. Nimet veren, nimetlendiren rabi, Allah -1-

r. 086a/20

rabbü'l-ʿālemīn <Ar. Alemlerin rabbi, Allah -1-

r. 244b/01

racīm <Ar. Kovulmuş şeytan -2-

r. 078b/23

r.+ üŋ 068b/19

raʿd <Ar. Gök gürültüsü -1-

r. 091a/25

rāġ <Far. Çayırlık, bağlık, bahçelik -1-

r.+ ın 048b/10

raġbet <Ar. Arzu, istek 2. Üzerine düşme, itibar -11-

r. 216a/23, 321a/06

r.+ i 144b/01, 318a/16

r.+ ini 210a/10

r. bul- Değer verilmek, itibar görmek 212b/02

r. ėt- Değer vermek, itibar etmek 028b/21

r. göster- Değer vermek, itibar etmek 120b/18

r. ḳıl- Değer vermek, itibar etmek 153b/16, 259b/08

r. ol- Değer verilmek, itibar görmek 156a/07

rāġıb <Ar. Rağbet eden, meyl eden -1-

r. ol- Düşkünlük göstermek 221a/01

raġm <Ar. Zıddına, inadına hareket -1-

r.+ uŋa 163b/13

rāh <Far. Yol -10-

r. 006b/17, 016b/10, 032b/07

r.-ı ṣırāt 068a/10

r.-ı ye'cūc 126b/07

r.+ a 028b/25

r.+ dan 035a/07

resm-i r.+ dan 044a/07

r.+ ıdı 020a/10

r.+ ından 019b/09

rāḥat <Ar. 1. Sakin, huzurlu, rahat 2. Rahatlık, sükun, huzur -119-

r. 011a/13, 109b/03, 145b/09, 158a/08, 178a/18, 178a/19, 178a/25, 196a/20, 211a/21, 216b/16, 242a/19, 253a/18, 267a/09, 321a/18, 324b/02

r.+ a 132b/22, 226b/06

r.+ da 146a/14, 242a/21

r.+ dadur 145a/11, 212b/06

r.+ dur 050b/09, 091a/04, 110a/14, 240a/08

ʿayn-ı r.+ dur 191b/24

r.+ ı 071a/14, 144b/06, 274b/25, 315a/03

r.+ ıla 094b/09

r.+ ın 114b/18

r.+ la 011a/22

r.+ um 158a/07

r.+ uŋ 149b/10

r. bul- Huzura, rahata kavuşmak 052b/18, 109b/05, 131a/22, 150b/13, 181a/14, 203a/09, 211b/05, 212a/07, 213a/07, 213a/15, 215a/08, 223a/21, 225a/06, 248a/08, 248b/2, 324a/15

r. gör- Rahatlık görmek 288a/02, 320b/14

r. ol- Sakin, huzurlu, rahat olmak 006b/25, 007a/23, 009a/20, 010b/05, 013a/19, 022a/08, 029a/03, 029a/22, 029b/14, 032a/12, 035b/04, 037a/07, 044b/08, 067a/15, 072a/03, 072b/12, 079b/14, 082b/24, 093a/12, 098b/06, 098b/08, 099b/14, 100b/10, 102a/10, 102a/15, 114a/20, 122a/21, 131a/06, 131a/14, 133a/13, 136a/10, 139a/17, 139b/05, 141a/12, 144a/23, 144a/25, 145a/19, 147a/07, 148b/09, 154b/22, 155a/09, 164b/17, 168a/15, 176b/18, 181a/06, 182a/07, 195a/24, 212a/03, 218b/23, 220a/15, 221a/03, 221b/12, 223b/05, 225a/08, 225b/06, 237a/01, 239b/22 245a/16, 305a/19, 311a/01, 321a/17

r. vėr- Rahat vermek 212b/24, 227a/18, 227a/19

r.+ da ol- Huzur içinde olmak 183a/08

rāḥatlayın Rahatlık (yüzü) -1-

r. 125b/23

rāḥatlıḳ Rahatlık -21-

r. 070a/05, 142a/25, 212b/14, 219b/08

r.+ da 313a/03

r.+ dan 263b/06

r.+ dur 213a/03, 240a/12

r.+ ıla 060a/10, 120b/16, 185a/04, 212a/03, 280a/15, 306a/01

r.+ ını 213a/25

r. gör- Rahatlık görmek 010b/14, 241b/15

r. bul- Rahatlık bulmak 145a/15, 225a/03

r. vėr- Rahatlık vermek 109b/22

r. ol- Sakin, huzurlu, rahat olmak 070a/08

rāhib <Ar. Rahip -3-

r.+ ler 032b/07

r.+ leri 121b/22

r.+ lerüŋ 121b/21

raḥm <Ar. Acıma, esirgeme -4-

r. 010a/17

r. ėt- Acımak, merhamet etmek 016b/04

r. ḳıl- Acımak, merhamet etmek 002a/15, 097b/24

raḥman <Ar. Bütün yaratıkları esirgeyen Allah -1-

r. 080b/10

raḥmānī <Ar. Allah'a yakın -1-

r. 187b/20

raḥmet <Ar. Acıma, esirgeme, merhamet -12-

r. 132b/21, 181a/16, 312a/04

nūr-ı r. 125b/19

r.+ i 137a/14, 153a/25

r.+ ile 109a/14

r.+ inden 325b/04

kemāl-i r.+ inden 182a/24

r.+ üŋ 325b/02

r. ḳıl- Korumak, esirgemek 310b/04

r. ol- Merhmet duygusuna sahip olmak 196a/12

raḫş <Far. Yürük at, Rüstem'in atı -45-

r. 026a/14, 066b/17, 085a/16, 086b/22, 092b/15, 093b/05, 093b/07

r.-ı tende 078b/08

r.+ a 049a/17, 083b/12, 085a/01, 085b/20, 087a/18, 087b/06, 093b/03, 093b/05, 125b/18

r.+ dan 085a/09

r.+ ı 074b/03, 085a/10, 085b/19, 086a/25, 086b/25, 087a/06, 087b/08, 094a/25

r.+ ıdı 078a/01

r.+ ıla 093b/08

r.+ ın 075b/04

r.+ ına 073b/04, 075a/08

r.+ larla 182a/11

r.+ uma 078a/01, 085b/24

r.+ umdan 078a/15

r.+ uŋ 081b/16, 085b/19, 085b/21, 087a/06, 087a/07, 093b/06

r.+ uŋa 083a/10

r. sür- (Birisini) at gibi sürüp götürmek 088a/08

raḫşān <Far. Aydınlık, parlak -7-

r. 026a/19, 035b/11, 040b/18

ḫurşīd-i r. 029a/24

r.-ı sinān 007b/16

ḫurşīd-i r.+ a 019a/06

r.+ dı 026a/19

raḫşende <Far. Parıldayan, parıldayıcı -4-

r. 017b/25, 020a/15, 037b/21

ḫurşīd-i r. 006a/03

raḫt <Ar. Döşeme ve ev takımı -31-

r. 022b/01, 051b/25, 054b/22, 095b/11, 117a/10, 127b/08

r.+ ı 105b/12, 105b/14, 282a/17, 282a/22

r.+ ıla 069a/04

r.+ ımız 287a/03

r.+ ın 067b/25, 131a/18, 168b/18

r.+ ını 044a/25, 095b/1, 135a/01, 183b/25, 194a/08, 240a/10, 243a/14

r.+ ıŋuzı 109a/09

r.+ lar 192a/08

r.+ ların 170b/25

r.+ um 025a/02

r.+ umı 065b/05

r.+ uŋ 052a/02, 201a/19

r.+ uŋı 125b/16, 127a/11

raʿiyyet <Ar. Halk, tebaa -72-

r. 109a/08, 131a/21, 143a/22, 144a/01, 146b/04, 154a/25, 154b/02, 154b/08, 154b/09, 155b/17, 166b/14, 174b/24, 190a/10, 190a/16, 193a/20, 196a/01, 210b/23, 210b/24, 259b/20, 317b/22

r.+ den 175a/17, 183a/07, 195b/13, 195b/19

r.+ dür 259a/21

r.+ e 118a/11, 154b/03, 154b/13, 172b/23, 183b/18, 201a/22, 321a/19

r.+ i 175a/03, 184b/10, 201a/08, 254a/02

r.+ le 311a/03

r.+ ler 106a/17, 164a/02, 168a/20, 194a/02, 194a/05, 198a/14, 233b/25, 243a/22, 243b/05

r.+ leri 162a/08, 197b/18, 226a/01, 250b/13, 300b/11

r.+ lerin 144b/17

r.+ lerini 214b/04

r.+ lerüm 220b/06

r.+ lerümden 242a/17

r.+ lerümüzüŋ 144a/20, 173a/17, 175a/21

r.+ lerüŋ 102a/08, 143b/09, 147b/04, 155b/19, 161b/14, 183b/10

r.+ lerüŋi 146b/18

r. olsun 146b/08, 195b/24, 203b/07

r.+ üm 130a/07

r.+ üŋ 188b/19, 192a/06

r.+ üŋdür 120b/25

raʿiyyetlü (Bir hükümdarın) hükmü altında yaşayan halk -1-

r.+ me 183b/12

raḳḳāṣ <Ar. Oynayan dans eden -1-

r.+ larla 302a/08

rām <Far. 1. İtaat eden, boyun eğen 2. Sevinç -52-

r. 024b/10, 115b/24, 147a/04, 320a/24

r.+ dur 170b/16

işṭeẖr-i r.+ ı 300b/06

r. ėt- Hükmü altına almak, esir etmek 148a/12, 222b/08

r. eyle- Emri altına almak 201b/05, 319b/21

r. ḳıl- Emri altına almak 092a/06, 140a/21, 189a/08, 237a/02

r. ol- Boyun eğmek, itaat etmek 052b/16, 064a/07, 081b/04, 087a/10, 122a/15, 141a/18, 142b/07, 143b/21, 144b/07, 154b/21, 159b/04, 162b/25, 176b/06, 191a/22, 204a/20, 223a/25, 239a/09, 242a/01, 245a/11, 312b/18, 314b/21, 318b/20, 327a/24

r. ver- Sevinç vermek 260b/15

rām berzīn / rām burzīn Hüsrev-i Perviz döneminin büyük kahramanlarından biri -1-

r. 297a/08, 295b/23

r.+ e 300b/06

rām burzīn Nüşinrevan'ın pehlivanlarından biri -12-

r. 204a/22, 205a/20, 205a/21, 205a/24, 205b/23, 206a/11, 206a/13, 206a/14

r.+ e 204b/02, 205a/19

r. +i 205b/23

r.+ üŋ 205a/17

raʿnā <Ar. Güzel -3-

r. 224b/07

r.+ sı 319a/02

r. ḳıl- Güzelleştirmek 137a/11

raʿnālıḳ Güzellik -1-

r. ol- 077b/18

rāsitān <Far. *(rās-tān)* Doğrular, dürüstler -1-

dil-i r. 031a/02

rāst <Far. Doğru, düzgün -35-

r. 005b/16, 019b/24, 030b/01, 031a/11, 041a/08, 042a/10, 087b/03, 112a/02, 204a/05, 223b/12

r.+ a 025b/17

dāver-i r.+ dan 030b/10

r. ėt- Bozulmuş olan dünya düzenini düzeltmek 006a/24, 014a/01, 026b/01

r. eyle- Bir işin doğrusunu yapmak 031a/12, 039b/05

r. gel- Uygun olmak 020a/05, 064b/24, 108a/02, 112b/06, 136b/09, 144b/24, 154b/09, 209b/20, 210a/02, 299b/11

r. getür- Uygun olmak 046b/09, 046b/23, 187b/15

r. ḳıl- Ordunun sağ ve sol kolunu savaş düzenine geçirmek 064b/11, 094b/15, 262b/13

r. ḳılın- Ordunun sağ ve sol kolunu savaş düzenine geçirmek 234b/12

rāstī <Far. 1. Doğruluk 2. Adalet -2-

r. 024a/18

ḫüsrev-i dāver-i r. 023b/19

rāstlıḳ Doğruluk -8-

r. 010a/23

r.+ dan 041a/21, 044a/05

r.+ dur 038b/15

r.+ ıla 019a/25, 030b/24, 038b/12, 043a/14

rāvī <Ar. Rivayet eden, anlatan -16-

r. 049a/11, 088b/08

r.+ ler 069b/12, 087b/18, 092a/14, 111a/07, 131b/05, 136a/13, 217a/02, 219a/17, 237b/13, 245a/19, 248a/04, 250b/08, 264a/16, 275b/07

rāviyān <Ar. Rivayet edenler, hikaye anlatanlar -1-

r.-ı aḫbār 001b/02

rāy[1] <Ar. Düşünce, fikir, görüş -51-

r. 016b/17, 021b/12, 023b/12, 029a/10, 030b/07, 032a/04, 035b/21, 042b/22, 159a/23, 169b/20, 170a/19, 221b/12, 222b/18, 223b/16, 272b/05, 290a/05

dād u r. 010a/25

r.-ı fāżıllar 021b/14

r.-ı ḥekīm 128b/15

r.+ da 179a/23, 248a/09

r.+ dur 096a/06

teemmül-i r. ėder 077b/20

r.+ ı 086a/09, 116a/24, 120b/23, 120b/24

r.+ ıla 003b/24, 087b/16, 096a/05, 096a/06, 170b/19, 176b/14

r.+ ına 029b/18, 195a/08

r.+ ından 019a/12, 032b/03, 200a/16

r.+ ını 042a/14

r.+ ıŋuzı 035a/19

r.+ la 021a/18, 023a/07

r.+ um 161b/15

r.+ umı 003a/15, 035b/14

r.+ uŋ 041a/06, 120b/22

r. u(ve) tedbīr Görüş, çare 096a/07, 131a/03, 201b/05, 220b/17, 272b/05

rāy[2] Metinde adı geçen bir şehir -3-

r. 271a/09, 312a/10, 312a/11

rāy[3] Metinde adı geçen Hindistan şahlarından biri -2-

r.+ uŋ 032b/01, 032b/02

rāygān <Far. 1. Çok, bol 2. Boş yere -5-

r. 112a/21, 129a/24, 169b/05, 183b/10, 273b/04

rayihā <Ar. Koku -1-

r.+ larla 181b/20

rāz <Far. Sır -128-

r. 020b/16, 030b/04, 003b/24, 040b/24, 069b/22, 087a/16, 099a/05, 119b/13, 140a/14, 179b/24, 180a/20, 190b/05, 204a/04, 218b/16, 228a/05, 244b/23, 281b/03, 294b/11

r.+ ı 014b/02, 016a/08, 016a/19, 021a/04, 022a/08, 031b/25, 033a/20, 038b/19, 043b/10, 047b/06, 053a/11, 074a/19, 098b/17, 099a/02, 099a/06, 140a/24, 148b/10, 149a/05, 149a/20, 149b/19, 175b/24, 180a/08, 180a/19, 180a/21, 180a/22, 180b/03, 208b/12, 216b/01, 241a/13, 257a/14, 265b/08, 269b/19, 276a/06, 281b/03, 281b/08, 286a/08, 290b/05, 295a/05, 302a/23, 313a/17, 322a/05, 322b/22

r.+ ıdı 166a/13

r.+ ıdur 148a/14

r.+ ıla 034b/25

r.+ ım 286a/03

r.+ ın 173b/22, 288a/17, 304b/16, 313a/19, 319b/08

nefs-i r.+ ın 066b/20

r.+ ına 038a/11, 175b/13

r.+ ını 018a/04, 023a/12, 028b/03, 041b/05, 041b/06, 047b/05, 111b/23, 135a/07,

149b/03, 155a/18, 170a/14, 212b/19, 218b/16, 224a/02, 227b/14, 242b/13, 265b/11, 271a/01

r.+ la 310b/07

r.+ ları 270a/08

r.+ ların 289b/22

r.+ larını 210b/25

r.+ laruŋ 293a/04

r.+ um 016a/03, 018b/22, 140a/25

r.+ umı 022a/15, 149b/16, 150b/18, 190b/05, 207b/25, 216a/07, 271a/14

r.+ umuz 326b/19

r.+ uŋ 017a/03, 144a/08, 146b/11

r.+ uŋ aça 145b/13

r.+ uŋı 145b/14, 145b/25, 149b/14, 149b/17, 149b/19, 207b/23

r. ṣaḳla- Sır saklamak 174a/04, 213a/16, 215b/22, 217a/22, 271a/03

r. vėr- Sır vermek, sırrı ifşa etmek 074a/20, 155a/16, 193b/19, 226a/23, 272b/07, 319b/09

rāz-dār <Far. Sırdaş -9-

r.+ ı 146a/01, 216a/25

r.+ ısın 204a/16

r.+ ıydı 189a/11

r.+ larından 175b/23

r.+ larıydı 127a/19

r.+ larumdur 113b/06

r.+ um 140a/21, 190b/05

rāz-daş Sırdaş -3-

r.+ larına 178a/17

r.+ larından 053a/08

r.+ um 310b/09

rāzıḳ <Ar. Rızık veren, Allah -1-

r.+ a 163b/14

rāżī <Ar. Rıza gösteren, kabul eden -114-

r. 013a/03, 045a/25, 048a/18, 085b/08, 119b/25, 149a/02, 185b/05, 194b/15, 198b/06, 276a/05, 281a/13, 303a/21, 303b/16

r.+ vuz 268b/22

r.+ yam 129b/14, 170b/19, 248a/03, 258b/01, 267a/09, 321b/05

r.+ ysa 013a/03

r.+ yuz 092a/25, 170b/13

r. eyle- İkna etmek 161a/16

r. ḳıl- İkna etmek 254a/01

r. ol- Razı olmak 006a/22, 019a/10, 032b/01, 035a/19, 035b/10, 036b/15, 070b/02, 071b/17, 072a/24, 074b/25, 075a/01, 075a/18, 081a/08, 081a/22, 086a/07, 086b/24, 091a/05, 091a/11, 099a/25, 102a/09, 107a/15, 110a/21, 110a/24, 118a/16, 118b/09, 119a/07, 119a/09, 129a/25, 129b/03, 130a/16, 130b/09, 139a/21, 144a/07, 147a/06, 150b/04, 155a/07, 160a/09, 161b/22, 162b/01, 165a/12, 167b/09, 170b/06, 171a/03, 172a/06, 174b/04, 184a/09, 186b/20, 187b/25, 188a/10, 188b/22, 193a/13, 196a/01, 200b/06, 206a/23, 210b/07, 211b/23, 212a/15, 220a/13, 223a/17, 227a/10, 234b/20, 236a/05, 241b/15, 242a/20, 242b/05, 246a/05, 246b/02, 249a/06, 253a/10, 253b/12, 254b/14, 257b/02, 273b/04, 274a/01, 278b/04, 278b/15, 279b/11, 281a/09, 281a/17, 284a/05, 284a/06, 284a/08, 291b/07, 304b/23, 307b/23, 310a/06, 320a/22, 320a/23, 323a/22

rāzī <Ar. Rey şehrine mensup *bk. şābūr- ı rāzī* -1-

r.+ den 189a/23

rāżīlıḳ(ġ) 1. Boyun eğmek, itaat etmek 2. Razı olmak -2-

r.+ ıla 020b/14

r. ėt- İknaya çalışmak 247a/20

rażiyallāhu-ʿanhu <Ar. Allah ondan razı olsun -4-

r. 324a/17, 324b/04, 325b/05, 328a/04

re'īs <Ar. Başkan, baş -9-

r.+ i 047b/01, 050a/03, 117b/05, 135b/23, 205b/17, 214a/20, 239b/07

r.+ iyem 179a/21

r.+ lerine 012a/04

re'y <Ar. Bir iş hakkında söylenen fikir, görüş -7-

r. 113b/05

r.+ i 118a/25

r.+ ine 115a/24

r. ü tedbīr ėt- Bir konu hakkında görüş bildirmek 116a/23

r. ü tedbīr Görüş, çare 116a/24, 116a/25

reʿāyā <Ar. Halk, tebaa -1-

r.+ yı 143b/09

rebʿ <Ar. Arazi -1-

r. 052a/07

rebāb <Ar. Bir tür kemençe -3-

r. 008b/06, 105a/16

r.+ lar 224b/10

red <Ar. *(redd)* Geri döndürme, geri çevirme -2-

r. ol- Geri döndürülmek, reddolmak 070a/12, 076a/24

refāhiyet <Ar. *(refāhiyyet)* Rahatlık, asayiş -1-

r.+ de ol- Emn ü eman içinde olmak 183a/09

refīk <Ar. Arkadaş, yoldaş -1-

r. ėt- Yoldaş, arkadaş etmek 115b/03

reh <Far. Yol *ayrıca bk. rāh* -1-

r. ėr- Yol bulmak 049a/07

reh-güẕer <Far. Geçit, geçilecek yol -1-

r. 020b/12

reh-nümā <Far. Yol gösteren, kılavuz -6-

r. 041a/06

dāver-i r.+ dan 023b/05, 028a/24

r.+ ı 037a/19

r. ol- Kılavuz olmak 008b/03, 013a/02

reh-nümāy *bk. reh-nümā* -2-

r. olursa 008a/24

reh-zen <Far. Yol kesen -1-

r. 077a/12

rehā <Far. Kurtulma, kurtuluş -7-

r. 062b/03, 123b/11, 174b/13

r. bilme- Kurtulamamak 153b/14

r. ėt- Kurtulmak 003b/01, 123b/11

r. ol- Kurtulmak 017b/18, 096a/18

rehām Metinde adı geçen bir devlet büyüğü -1-

r. 025a/21

rehber <Far. Yol gösteren, kılavuz -1-

r. ėt- Yol göstermek 094b/12

rehn <Ar. Ödünç -1-

r. al- Ödünç almak 199b/04

reml <Ar. Bir çeşit kum falı -3-

r. 208a/08

r. ur- Kum falına bakmak 208a/08, 240b/12

remmāl <Ar. Kumla fal bakan, falcı -4-

r. 289b/16, 274a/20

r.+ idi 047b/02

r.+ lar 289b/16

remz <Ar. İşaret, ima -5-

r. 114b/03, 238a/15

r.+ dür 238a/20

r.+ i 240b/20

r.+ ile 098a/23

renc <Far. 1. Zahmet, eziyet, sıkıntı 2. Hastalık -128-

r. 004a/01, 005b/09, 006b/09, 006b/24, 011a/04, 017a/01, 021a/13, 023a/17, 023b/06, 025a/11, 025b/04, 025b/09, 026b/05, 028b/07, 029b/23, 034a/22, 037a/01, 040a/04, 042a/17, 107b/15, 141a/19, 184a/07, 189b/08, 194b/05, 212b/13, 240a/11, 240b/06, 244b/18, 250a/02, 275a/18, 282b/24, 307a/05

r.+ den 011b/11, 021a/06, 022a/21, 025b/20, 028b/21, 143a/11, 147a/05, 198a/09, 214b/17, 286a/01, 286b/03, 290a/03

r.+ dür 145a/12, 145a/23, 194b/07, 200a/18

r.+ e 008a/02, 021b/20, 095b/05, 125b/21, 126a/10, 206a/05, 210b/03, 212b/21, 251b/25

r.+ i 006b/25, 024a/22, 025b/09, 028a/11, 125b/20, 275a/18

r.+ ile 005b/23, 007a/03, 010a/18, 015b/23, 022a/12, 030a/20, 033b/23, 037a/13, 106a/24, 237b/08, 257b/10

dest-i r.+ ile 017b/14

r.+ imüz 011b/10

r.+ inden 112b/08, 213a/06

r.+ ine 163a/16, 278b/11, 289b/03

dest-i r.+ iyle 013b/04

r.+ le 014a/23, 015a/14, 026a/17, 034a/11, 037b/24

r.+ ler 044a/22, 303a/10

r.+ leri 010b/01, 027a/20, 060a/15, 074a/25

r.+ lerile 020b/04

r.+ lerümüzile 006b/19

r.+ lerüŋ 114b/23

r. ol- 031a/23, 308a/21

r. + süz 211b/04

r.+ süzisem 025b/09

r.+ üŋ 021a/06, 021a/08, 024a/25

r.+ üŋe 022a/11

ḳadem r.+ e ḳıl-asın 179b/01

r. bul- Bi şeyi hastalık olarak değerlendirmek 227a/13

r. çek- Dert, eziyet, sıkıntı çekmek 006b/23, 007a/05, 011a/13023b/02, 025b/03, 028b/03, 029a/04, 031a/20, 035a/15, 125b/21, 213a/20, 221a/03

r. gör- Dert, eziyet, sıkıntı görmek 021b/07, 022a/10, 022b/03, 022b/06, 025b/15, 026b/05, 026b/10, 027b/06, 043a/18, 279b/08

r.+ e düş- Sıkıntıya düşmek 125b/21

r.+ e ḳoy- Sıkıntıya, eziyete düşürmek 147a/08

renc-ber <Far. Ağır işlerde çalışan -1-

r. 099a/03

rencīde <Far. İncinmiş, gücenmiş -3-

r. ėtdür- İncittirmek 039b/06

r. ḳıl- İncitmek 041b/19, 075b/24

renclü Hastalıklı -1-

r. ol- Hastalıklı olmak 214b/19

rencūr <Far. Sıkıntılı, kaygılı -1-

r. 006b/07

renç *bk. renc* -2-

r.+ den 221b/10

r.+ dür 226b/25

renç-per *bk. renc-ber* -2-

r.+ dür 196a/02

r. ola 195a/15

rençli *bk. renclü* -1-

r. ola 226a/02

reng <Far. 1. Renk 2. Hile -68-

r. 008a/14, 015b/20, 018a/06, 018a/13, 023a/06, 023b/23, 028b/06, 031a/05, 034b/13, 035b/17, 036a/16, 039a/22, 109b/11, 124b/08, 126b/25, 201b/06, 268b/02, 283b/07

fer ü r. 018a/08

r.+ de 202b/16

r.+ e 003b/12, 119a/14

r.+ i 018b/21, 020b/02, 022b/17, 031a/06, 033a/05, 037b/07, 039b/03, 040b/09, 121a/08, 122b/12, 122b/22, 131a/19, 136b/10, 148b/04, 150a/23, 177b/09, 212b/01, 314b/16

r.+ ile 014a/14

r.+ in 024a/15, 302a/04

r.+ inden 157a/02, 160b/03, 229a/06

r.+ ine 005b/04, 020a/15, 035a/01, 121a/08, 122b/24, 173b/01, 314b/16

r.+ ini 048b/11, 114b/25

r.+ iydi 155b/22

r.+ le 021a/17, 036a/08

r.+ lerile 181b/20

r. ol- Herhangi bir renk olmak 003b/12, 005b/12, 040b/11, 048b/16, 096b/09, 131a/19, 150a/12, 152b/05

reng ṭap- <Far.+T. Boyamak -1-

r. - ar 005b/14

rengīn <Far. Renkli -1-

r. 149b/12

renglü Renkli -1-

r. 283b/08

resī-gerd Metinde adı geçen İran şahlarından biri -1-

r.+ idi 131b/14

resm <Ar. 1. Adet, usul, töre 2. Resim -185-

r. 019a/17, 019b/09, 035a/07, 134a/17, 250b/05

r.-i ʿādet 109b/23

r.-i pay-gāhum 024b/21

r.-i rāhdan 044a/07

r.-i sarāyı 030a/23

r.+ e 024b/25, 046a/15, 048b/01, 048b/05, 048b/15, 049b/13, 051a/12, 055a/04, 055b/12, 062b/05, 064b/18, 066b/01, 069a/01, 070a/23, 071b/23, 078a/17, 079a/10, 081b/21, 082a/23, 083a/23, 083b/07, 086a/21, 087b/21, 087b/25, 091a/14, 091a/21, 095b/25, 100b/19, 103b/20, 106a/09, 106b/25, 107b/25, 109b/02, 110a/05, 114a/02, 115a/23, 115a/25, 116a/19, 118a/13, 118b/14, 119a/15, 120a/07, 122b/10, 123b/19, 124a/18, 124b/22, 126b/18, 127b/10, 130a/17, 131a/10, 131a/16, 134a/18, 135a/12, 137b/23, 138a/05, 139b/11, 141b/14, 141b/20, 141b/24, 142a/04, 142b/12, 143a/20, 150b/05, 152a/01, 154a/11, 160b/14, 160b/15, 164a/17, 167b/07, 171a/20, 172b/23, 173a/16, 175b/23, 176b/02, 177a/05, 180a/23, 181b/13, 183a/22, 184b/15, 186a/07, 187b/05, 187b/10, 188a/01, 189b/09, 189b/11, 192a/21, 194a/06, 196b/09, 199a/24, 201b/09, 202a/06, 207a/17, 208a/25, 208b/11, 208b/16, 209a/03, 218b/23, 220a/03, 221b/10, 225a/23, 225b/07, 225b/12, 235a/02, 237a/10, 237a/13, 237a/20, 237b/06, 238b/11, 246b/23, 247a/04, 248b/06, 249a/13, 249b/07, 253b/02, 254a/01, 254a/04, 256a/21, 261a/03, 262a/01, 262b/08, 263b/07, 268a/07, 268a/14, 275a/03, 277a/04, 277a/12, 282a/04, 282a/21, 283a/04, 286b/14, 291b/12, 294b/11, 295b/11, 298b/13, 303a/21, 303a/23, 303b/02, 303b/09, 304b/09, 306b/14, 313b/04, 314b/03, 314b/13, 322b/23, 323a/19, 327a/08, 327a/20

r.+ edür 118a/10

r.+ i 018a/20, 033a/21, 035a/10, 206a/05, 211a/12, 250b/03

r.+ ile 018a/03, 035b/09, 095a/15, 128b/16

r.+ iledi 151b/03

r.+ in 145b/04, 147b/24

r.+ ince 011b/23, 023a/01, 300a/03

r.+ ine 237a/15

r.+ ini 052b/14, 060a/07, 148a/01, 241b/10

r.+ iyledür 031a/04

r. ü āyīn 016b/10, 023b/18, 181b/02

r.+ ümi 038a/24

r.+ üŋ 175b/19

resṭū <Yun. Aristo -1-

r. -ı ḥakīm 108b/20

resūl <Ar. Peygamber -7-

r. 319a/05

r.+ e 001b/01

r.+ i 319a/06

r.+ üŋ 253a/10, 319a/08, 319a/11

resūl’ullāh <Ar. Allah'ın resulu, Hz. Muhammed -3-

r. 324b/19, 328a/06

r.+ uŋ 319a/08

reşk <Far. Kıskanma -1-

r. ilet- Kıskanmak 077a/11

reşnevāḍ Metinde adı geçen İranlı ünlü bir komutan -27-

r. 100a/03, 100a/04, 100a/15, 100a/20, 100a/21, 100a/23, 100b/01, 100b/02, 100b/07, 100b/14, 100b/17, 101a/02, 101a/05, 101a/06, 101a/09, 101a/10, 101a/11, 101a/12, 101a/16, 101a/20, 101b/04

r.+ a 100b/01, 100b/12, 101a/05, 101a/08

r.+ uŋ 101a/24

revā <Far. Uygun, yerinde, layık -62-

r. 009a/01, 009a/22, 015a/15, 042b/21, 046a/03, 072a/18, 074b/23, 090b/25, 178b/24, 184a/23, 185a/18, 187a/01, 198a/16, 209a/03, 209b/03, 242a/11, 266b/06, 270a/04

r. degül 002b/18, 002b/19, 029b/16

r. degüldür 122b/13, 177b/05, 213b/24, 215b/14, 253b/11, 286b/12

r.+ dur 038a/04, 041b/02, 050a/09, 051a/04, 084b/21, 145a/10, 174b/01, 199b/10, 215a/20, 216a/22, 223b/09, 249a/24, 249b/17, 268b/13, 310a/18, 318b/16, 319a/25

r. gör- Layık, uygun görmek 019a/13, 041a/06, 046a/23, 048a/10, 162a/14, 162b/19, 178b/23, 211b/06, 231b/12, 235b/06, 243b/08, 268b/23, 271b/11, 278b/09

r. ḳıl- Layık, uygun görmek 232b/15

r. ol- Layık, uygun olmak 042b/17, 053b/17, 232b/12

revān <Far. 1. Can, ruh 2. Akan, akıp giden 3. Hemen, süratle -120-

r.+ ı teninden uç- Çok korkmak 002b/11

revāne <Far. Giden yürüyen -34-

r. ḳıl- Akıtmak 066a/07, 180a/25

r. ol- Yürüyüp gitmek, yola düşmek 048a/23, 052a/17, 060a/24, 061a/07, 067b/05, 071b/10, 072b/05, 105b/24, 133b/15, 134b/09, 138a/01, 148b/10, 149a/07, 151a/24, 153a/07, 158b/06, 159a/20, 166a/23, 166b/06, 178a/01, 184a/20, 185a/07, 189b/02, 189b/14, 193a/06, 199b/25, 200b/17, 201a/10, 275a/24, 283b/21, 288b/11, 295a/10

revānī <Far. Değerli -1-

r. 057a/10

revāsuz Uygun olmayan (söz) -1-

r. 010a/07

revnaḳ <Far. 1. parlaklık, parıltı 2. Güzellik, tazelik 3. Temizlik -14-

r. 118b/01

r.+ ı 021a/05, 023b/09, 043b/06, 203a/17, 314a/11

r.+ ıdur 132b/13, 184b/12

r.+ ın 152b/11, 204b/01

r. bul- 1. Tazelenmek 2. Canlanmak 3. Güzelleşmek 004b/18, 036a/09, 052b/21, 109b/12

rey Metinde adı geçen bir şehir -28-

r. 013b/05, 013b/06, 116a/24, 139a/19, 185a/04, 188a/04, 272b/22, 273a/08, 300b/06, 307a/04, 311b/20, 311b/23, 312b/11

r.+ de 197b/20, 279b/25

r.+ deki 279b/22

r.+ den 013b/07, 195a/05, 273a/07, 275a/24, 279a/17, 279a/20

r.+ e 197b/20, 273b/05, 279b/15, 299a/24, 325b/14

r.+ i 027a/04

reyḥān <Ar. Fesleğen -1-

r.+ ıla 166a/12

rezīr Luhrasb'ın oğullarından biri -1-

r. 019a/19

rezm <Far. Savaş -25-

r. 004a/09, 004b/01, 008b/16, 009b/11, 014a/16, 017b/25, 024a/04, 026b/02, 029b/21, 037a/23, 043a/10, 043a/21

r.+ de 169a/21

r.+ den 026a/17

ʿazm-i r. ėtmekden 018a/19

ʿazm-i r. eyleseŋ 016b/12

r.+ i 029b/18

r.+ ile 064a/05

r.+ in 036b/05

r.+ inden 040a/09

r.+ ini 037b/16, 038b/12

r. eyle- Savaşmak 026b/08, 037a/04, 038b/11

rezm-gāh <Far. Savaş meydanı -8-

r. 004b/02, 005b/10

r.+ da 003b/03, 006a/08, 027a/15

r.+ ı 055b/03

r.+ uŋ 005b/06, 005b/13

rezmistān <Far. Savaşçı -1-

keyẖüsrev-i r. 005a/02

rıḍvanullahi-teʿāla-ʿaleyhīm-ecmaʿīn <Ar. Allah hepsinden razı olsun -1-

r. 117b/05

rıżā <Ar. 1. Boyun eğme 2. Memnuniyet -15-

r.+ m 084b/23

r.+ sı 167b/24

r.+ sıçun 298b/11

r.+ sın 068b/05, 212b/07, 228a/08, 243a/05, 250a/10, 250b/21, 303a/16

r.+ sından 213b/20

r. eyle- Razı olmak 294b/14

r. göster- Razı olmak 110a/07

r. vėr- Razı olmak 054a/24, 323a/24

rızḳ <Ar. 1. Yiyecek, içecek 2. Allah'ın kullarına takdir ettiği nimet, rızık -25-

r. 065a/09, 276b/06

r.+ ı 076b/21, 158b/12, 192a/15, 210b/16

r.+ ıçun 095b/08, 211a/10

r.+ ıla 201b/10

r.+ ın 068a/09, 162a/09, 163a/04, 244b/04

r.+ ını 026a/11, 136a/13, 183a/12, 194b/16

r.+ ıŋuzı 183b/13

r.+ larını 126b/18

r. olduġıçun 165b/14

r.+ uŋuza 192a/05

r. vėr- Allah'ın, kullarını rızıklandırması 068a/12, 127b/01, 197b/25, 263a/14

riʿāyet <Ar. Gözetme, koruma -5-

r. ėt- Gözetmek, korumak 060a/09, 261a/20

r. eyle- Gözetmek, korumak 140a/24, 143b/09, 174b/10

rifʿat <Ar. Yücelik, ululuk -1-

r. bul- İtibar kazanmak, değer görmek 091a/22

rīg <Far. Kum, toz -3-

r. 005b/14, 293a/25

r.+ de 293a/25

rikāb <Ar. Boyun -1-

r.+ ını 041a/14

riḳḳat <Ar. Acıma -1-

r. ol- Acımak 059a/01

riştelik <Far. İtaat etme, eğilme, bükülme -1-

r. 010a/16

rīv <Far. Hile -1-

r. ḳıl- Hile yapmak 091a/25

rivāyet <Ar. Söylenti, rivayet -9-

r. ėt- Anlatmak, rivayet etmek 001b/02, 053a/02, 092a/14, 136a/13, 219a/17, 237b/13, 250b/09

r. eyle- Anlatmak, rivayet etmek 111a/03

r. ḳıl- Anlatmak, rivayet etmek 131b/06

rīvnīz Metinde adı geçen bir pehlivan -1-

r. 043b/15

rīze <Far. Küçük parça -2-

r. rīze eyle- Parçalamak 039b/15

rū-ba-rūyī <Far. Yüz yüze -1-

r. 044a/17

rūbeh <Far. Tilki -1-

r. 031a/09

rūḍābe Rüstem'in annesi -3-

r. 098a/03, 098b/11

r.+ ye 098b/02

ruḫ <Far. Yanak -2-

r.+ ı 036a/19, 114a/06

rūḥ <Ar. Can, ruh -20-

r. 068b/02, 069b/06, 228b/25, 237a/22

ġavvāṣ-ı r. 103a/03

r.+ a 068b/02

r.+ ı 050a/25, 066b/19, 098b/06, 175a/01, 206b/16

r.+ ıçun 050b/09, 072a/23, 251b/10

r.+ ına 218b/18, 264a/13

r.+ lar 237b/02, 237b/06

r.+ larını 229b/17

r.+ uŋı 106b/10

ruḫām <Ar. Mermer -1-

r. 124a/17

ruhbān <Ar. Rahip, rahipler -9-

r. 122a/12, 327a/12

r.+ lar 290a/04

r.+ lara 038a/14

r.+ lardan 040b/13

r.+ ları 289b/20, 327a/10

r.+ sız 026a/10

r. eyle- Papaz olarak görevlendirmek 052a/24

ruḫsār <Far. Yüz, yanak -1-

r.+ ı 038a/06

ruḳʿa <Ar. Yazı yazılmış kağıt ya da deri parçası -1-

r.+ yı 252b/01

rūm <Ar. Romalı, rum -343-

156a/16, 161a/22, 170a/04, 173a/25, 173b/19, 175b/09, 191a/09, 199b/12, 199b/25, 201a/10, 202a/10, 203a/22, 203b/19, 205a/21, 219a/06, 219a/08, 221b/08, 222a/05, 224a/04, 230a/11, 243a/18, 243a/19, 253a/02, 254b/06, 254b/07, 283a/03, 285a/16, 289a/17, 289a/22, 289b/10, 290a/16, 290b/19, 312b/06, 312b/20, 316b/16, 317b/10, 318b/19, 319a/20, 322b/16, 322b/19, 323b/21

ārāyiş-i r.+ dan 201b/23

ḥükemā-yı r.+ dan 124a/13

ḳayṣer-i r.+ dan 240a/19

r.+ dur 044a/08

r.+ ı 129a/08, 129a/12, 246a/06, 271a/07, 319a/21

ḳayṣer-i r.+ ı 078a/11, 149a/04, 152a/04

r.+ ıla 290b/14

r.+ ısa 102b/11

ʿazm-i r. ḳıldı 104b/06

r.+ la 314a/14, 327a/11

r.+ lardan 107a/04

ḳayṣer-i r.+ sın 200a/16, 245a/23

r.+ uŋ 033a/24, 035b/20, 035b/24, 037b/03, 038a/15, 038b/02, 038b/10, 040b/04, 042a/08, 042b/15, 042b/24, 043a/22, 044a/09, 102b/01, 102b/21, 105b/06, 107a/20, 114a/15, 127b/01, 129b/18, 149a/13, 152b/10, 153a/09, 158b/01, 169b/19, 198a/08, 200a/17, 202b/02, 203a/05, 203a/10, 203a/12, 203a/19, 203a/21, 224a/06, 245b/08, 247a/01, 247a/03, 247a/13, 247a/23, 247b/04, 247b/09, 247b/14, 287a/23, 287b/14, 288b/05, 288b/13, 289b/04, 290a/10, 291a/08, 292a/07, 293a/14, 293b/16, 295a/13, 295a/14, 299b/23, 313b/20, 327a/10

ḳayṣer-i r.+ uŋ 287b/08

rūmī <Ar. Romalı -128-

r. 018a/16, 026a/19, 026b/19, 027a/24, 030b/14, 034b/15, 035b/23, 036b/16, 042b/25, 043b/01, 105a/19, 105b/23, 110b/10, 121b/09, 157a/09, 186a/09, 196b/10, 197b/07, 205b/01, 225b/10, 225b/22, 237b/18, 241a/02, 241a/05, 241a/07, 256b/16, 269a/18, 273a/10, 292b/12, 293a/10, 300a/02, 300a/07, 311a/16, 313b/08, 315b/19

dībā-yı r. 103a/01, 110b/09

iskender-i r. 112b/14, 169a/01, 314b/11, 316a/15

kūt-ı r. 295b/05, 295b/15, 295b/16, 295b/17

ṭaynūş-ı r. 158a/25

r.+ den 122b/15

r.+ ler 044a/01, 104a/15, 106a/15, 106a/16, 106a/18, 106b/03, 107a/01, 107a/13, 107b/08, 113b/16, 113b/18, 113b/21, 130b/04, 130b/05, 132b/12, 152a/22, 199b/13, 199b/15, 202a/01, 202b/06, 203b/16, 247a/05, 247a/15, 247a/19, 247a/24, 247b/12, 260a/19, 287a/23, 290a/10, 291a/10, 292a/09, 293a/12, 294b/24, 296a/02, 296a/07, 296b/16, 300a/02, 314a/10

r.+ lerde 151a/17, 152b/12, 295b/12

r.+ lerden 101a/01, 104b/20, 107b/22, 113b/04, 116a/14, 116b/01, 118b/11, 121a/19, 127a/19, 131b/12, 149b/06, 152b/16, 153a/10, 288b/04, 290a/15, 296a/07

r.+ lere 106a/19, 206a/02, 243b/20

r.+ leri 100b/16, 100b/21, 296a/14, 299b/25

r.+ lerle 107b/21, 279a/19, 313b/13

r.+ lerüŋ 101a/07, 106b/13, 292a/08, 294b/25, 296b/16, 296b/17

r.+ nüŋ 122b/17

çetr-i r.+ nüŋ 110b/20

kūt-ı r.+ nüŋ 295b/24

kūt-i r.+ nüŋ 295b/08

iskender-i r.+ ye 279a/18

serkūt-ı r.+ ye 296a/08

kūt-ı r.+ yi 295b/22

rūmīyāne <Ar. Romalıya yakışır şekilde -1-

r. 062b/10

rusbi <Far. Düşmüş kadın, fahişe -1-

r.+ den 277a/08

rūşen <Far. Parlak, nurlu, aydınlık -85-

r. 005a/21, 014a/10, 015b/21, 018b/10, 020a/25, 022a/13, 022a/22, 023a/14, 025a/17, 029a/07, 029a/12, 029a/22, 029b/06, 029b/15, 032b/07, 034b/25, 037b/08, 037b/12, 037b/15, 042a/14, 042a/15, 044a/04, 107b/13, 114a/08, 114b/08, 131a/03, 137a/08, 137a/11, 140b/01, 140b/09, 160a/19, 195b/05, 202b/10, 203a/21, 220b/16, 226b/09, 230a/10, 237a/12, 251a/06, 267b/16, 267b/23, 271a/16, 275b/11, 281a/21, 285a/22, 288b/03, 288b/10, 289a/10

cihān-tāb-ı r. 068a/08

ḫurşīd-i r. 005b/10

rūz-ı r. 102b/17

r.-i yezdāndan 023b/15

r.-i cihān 004b/22, 014a/01

r.-i dil 005b/20, 021b/02, 033a/17, 034b/09

r.+ dür 008b/25, 009a/20, 221b/02, 240b/24

dil-i r.+ üm 024b/01

r. ėt- Aydınlatmak 221a/11

r. eyle- Aydınlatmak 010b/11

r. ḳıl- 1. Aydınlatmak 2. parlatmak 023a/19, 109b/09, 118b/15, 133a/19, 248b/20

r. ol- 1. Parlak olmak 2. Aydınlanmak 006b/17, 029b/01, 034b/10, 035b/02, 036a/07, 037b/07, 068a/21, 113b/13, 203a/20, 210a/12, 210a/19, 213a/05, 213b/23, 222b/13

r. ṭut- *mec.* Değer vermek 032a/02

rūşen-revān <Far. Canı, ruhu aydın, bilgili, aydın, münevver -9-

r. 022a/05, 022b/17, 027a/03, 029b/08, 039a/07

r.+ ıla 022a/06, 040a/03

r. ol- Gönlü aydın olmak 033b/19, 033b/21

rūşeng Dara'nın kızının adı -9-

r. 108b/07, 110a/05, 110b/02, 110b/18, 131a/13

r.+ e 110b/22

r.+ i 110a/02, 110b/01, 110b/07

rūşenlıḳ(ġ) Aydınlık -1-

r.+ ıla 098a/08

rūy <Far. 1. Yüzey 2. Üzeri 3. Yüz -4-

r. 124a/02

r.-yı meydān 083b/11

r.-yı siyāh 106a/13

rūy-ı zemīn Yeryüzü 103a/23

rūyīn <Far. Tunç gibi sağlam, tunçtan -14-

ḳalʿa-yı r. 060b/11, 063b/22, 065a/08

ḳalʿa-yı r.+ de 067a/14, 068a/19

ḳalʿa-yı r.+ den 090b/24

ḳalʿa-yı r.+ e 060b/15, 064b/11, 064b/13, 079a/18, 138b/07

ḳalʿa-yı r.+ i 068a/18, 256b/07, 272b/20

rūyīn-ten <Far. 1. Tunç vücutlu 2. Çok güçlü -12-

r. 024b/04, 038a/16, 041b/25, 069b/11, 091a/24, 290b/25

isfendiyār-ı r. 044b/09, 086b/09, 256b/07, 272b/20

r.+ em 088b/14

r.+ üm 030b/15

rūz <Far. 1. Gün 2. Gündüz -13-

r. 040b/15, 105b/12, 244b/12

baẖt-ı r. 060b/05

r.-ı efrūz eylesün 163a/01

r.-ı pāk olınca 006a/02

r.-ı rūşen 102b/17

r.+ um 040b/15

rūẕābe *bk. rūḍābe* -1-

r. 086a/23

rūzābe *bk. rūḍābe* -4-

r. 095a/02, 095a/04

r.+ nüŋ 098a/06

r.+ ye 098b/09

rūzbih Metinde adı geçen bir ulu kişi, vezir -9-

r. 167b/06, 167b/17, 168a/07, 168a/08, 168a/17

r.-i vezīr 168a/04

r.+ den 168a/16

r.+ e 168a/17, 169b/19

rūzgār *bk. rūzigār* -14-

r. 018a/11, 019a/05

r.+ dan 029a/24

r. görmiş 032a/05

r.+ ı 017a/22, 022a/08, 025b/01, 037a/19

r.+ ıla 017b/04

r.+ ını 017a/12

r.+ larıla 038b/18

r. sürmiş 023a/11

r.+ uŋ 019b/14, 026a/08

rūzī <Far. Nasip, kısmet -8-

r. ḳıl- Nasip olmak 044b/06, 046a/03, 068b/05, 137a/04, 194b/01, 226a/20, 260b/16, 263a/15

rūzigār <Far. 1. Zamane, devir, devran 2. Dünya -177-

r. 002a/03, 003a/25, 003b/13, 022b/05, 025a/04, 025b/02, 026a/21, 028a/09, 029b/17, 034a/16, 042a/21, 042b/15, 045b/06, 054a/14, 054a/18, 054b/20, 054b/21, 057a/21, 074b/12, 076a/16, 076a/24, 078b/21, 082a/15, 083b/17, 090a/23, 093b/15, 093b/23, 094b/11, 104a/22, 107b/14, 108a/21, 123b/17, 124a/22, 130a/21, 130b/24, 131a/15, 131a/19, 133b/02, 134a/16, 139b/22, 153b/13, 154b/03, 154b/21, 155a/16, 187a/18, 209b/19, 214b/15, 217a/06, 227a/09, 227b/05, 233a/22, 234a/04, 236a/14, 239a/12, 239b/01, 239b/19, 240a/06, 240a/09, 242a/08, 242b/18, 250b/07, 250b/09, 251a/01, 265b/17, 265b/18, 266a/21, 266b/15, 275a/22, 276a/09, 280a/05, 283b/12, 284a/04, 290b/13, 292b/08, 297a/24, 298a/13, 305b/15, 312b/17, 317a/05, 321b/06, 322b/18, 324a/22, 324b/05, 325a/02, 325b/11, 325b/16, 326a/22

r. ilāhī 106b/07

bī-şān-ı r. 067a/19

bī-vefā-yı r. 054a/15, 057a/19, 123b/23

ḫayme-yi r. 137a/10

muḥaddiṣān-ı r. 001b/02

r.+ a 024b/10, 284a/09

r.+ da 014b/23, 019a/20, 021a/09, 028a/04, 035b/23, 240a/08

r.+ dan 002b/13, 011a/04, 018a/05, 027a/20, 033a/16, 125b/23, 148b/23, 159b/08, 178b/01, 227b/15, 290b/03

r.+ ı 006b/09, 018b/12, 037a/06, 211a/12, 227b/11, 250a/01

r.+ ımış 291b/23

r.+ ıŋuz 294b/08

r.+ larıla 005b/12

r.+ um 018a/11, 184a/14, 242a/02

r.+ umı 294a/15

r.+ uŋ 002b/12, 008a/18, 020b/19, 025a/09, 027b/24, 043a/08, 068b/08, 079b/13, 089b/01, 097b/14, 097b/16, 107a/11, 134a/15, 135a/07, 146b/20, 146b/22, 147a/01,

155a/17, 157a/05, 159a/06, 187a/12, 200b/13, 214b/13, 217a/08, 226a/17, 226a/25, 228a/05, 228a/20, 230b/21, 240a/15, 241b/01, 265b/16, 276a/10, 281b/09, 282b/25, 284a/07, 286b/19, 289b/02, 303b/08, 313a/22, 320b/05

gerdiş-i r.+ uŋ 006a/05

r. gör- Görmüş geçirmiş olmak 001b/08, 005a/18, 009a/18, 024a/19, 029b/20, 042b/17, 055b/05

r. sür- Yaşamak 003b/11, 071b/19

rüstem / rüstem-i zāl Metinde adı geçen İran'ın en ünlü kahramanı -432-

r. 004b/09, 005b/03, 007a/05, 012a/14, 021b/19, 021b/23, 025a/14, 025a/17, 025a/20, 025a/23, 026a/14, 026b/02, 029a/01, 030a/03, 049a/08, 058b/10, 058b/20, 070a/10, 070b/14, 071a/04, 071a/12, 071a/22, 071a/24, 072b/11, 072b/12, 072b/23, 073a/03, 073a/09, 073a/10, 073a/11, 073a/12, 073a/13, 073a/17, 073a/21, 073a/24, 073a/25, 073b/01, 073b/04, 073b/05, 073b/06, 074a/09, 074a/15, 074a/17, 074a/22, 074b/03, 074b/13, 074b/21, 075a/07, 075a/09, 075a/14, 075a/16, 075a/21, 075a/23, 075b/04, 075b/08, 075b/09, 075b/25, 076a/01, 076a/03, 076a/04, 076a/18, 076a/20, 076a/25, 077b/13, 078a/13, 078a/22, 079a/06, 079a/12, 079a/24, 079a/25, 080a/13, 080a/25, 080b/16, 080b/24, 080b/25, 081a/01, 081a/03, 081a/14, 081a/20, 081a/21, 081b/01, 081b/02, 081b/04, 081b/05, 081b/09, 081b/10, 081b/11, 081b/16, 081b/23, 081b/25, 082a/03, 082a/05, 082a/23, 082a/24, 082b/21, 082b/23, 083a/06, 083a/11, 083b/12, 083b/14, 083b/15, 083b/22, 083b/24, 084a/01, 084a/17, 084b/21, 085a/02, 085a/05, 085a/09, 085a/16, 085a/22, 085b/06, 085b/10, 085b/18, 085b/19, 085b/22, 085b/25, 086a/23, 086b/07, 086b/21, 086b/22, 086b/24, 087a/02, 087a/07, 087a/12, 087a/14, 087a/15, 087a/16, 087a/18, 087a/21, 087a/23, 087b/04, 087b/05, 087b/06, 087b/07, 087b/08, 088a/01, 088a/10, 088a/15, 088a/23, 088b/01, 088b/05, 088b/14, 089a/02, 089a/20, 089a/22, 089b/01, 089b/03, 089b/05, 089b/07, 089b/11, 089b/22, 090a/12, 090a/15, 090a/18, 090a/22, 090b/19, 091a/01, 091a/08, 091a/09, 091a/10, 091a/19, 091b/13, 091b/22, 091b/23, 092a/13, 092b/04, 092b/09, 092b/15, 092b/20, 092b/23, 093a/01, 093a/05, 093a/07, 093a/13, 093a/16, 093a/18, 093a/21, 093a/24, 093b/01, 093b/03, 093b/04, 093b/05, 093b/06, 093b/07, 093b/08, 093b/11, 093b/13, 093b/18, 093b/22, 094a/03, 094a/05, 094a/07, 095a/03, 095a/11, 095a/12, 095b/16, 096a/09, 096a/12, 096a/14, 096a/15, 096b/03, 097a/07, 097a/08, 097a/14, 097a/18, 097a/19, 097b/15, 097b/18, 098a/04, 098b/04, 128a/24, 256b/20, 256b/21, 272a/05, 280b/07, 304b/10, 319b/13, 319b/15, 324a/19, 324a/21, 324b/23,

r.+ le 026b/18, 074b/09, 086b/25, 092a/07

r.+ siz 084a/08

r.+ üŋ 022b/10, 022b/24, 024a/21, 071b/25, 072b/10, 072b/23, 073a/02, 073a/20, 073a/23, 073b/02, 074a/17, 074b/03, 074b/09, 075a/12, 075a/17, 075a/24, 075b/05, 075b/22, 076a/06, 079b/11, 080a/09, 080a/12, 080b/13, 080b/14, 081a/07, 082b/21, 083a/01, 083a/22, 083b/19, 083b/22, 083b/24, 084a/18, 084a/25, 084b/05, 085a/10, 085a/15, 085a/17, 085a/25, 085b/21, 085b/24, 085b/25, 086a/02, 086a/16, 087a/03, 087a/20, 087b/07, 089b/23, 090a/18, 091a/18, 091a/21, 091a/22, 092a/15, 092b/05, 092b/22, 093a/01, 093b/02, 093b/17, 093b/20, 094a/02, 094a/13, 094a/16, 094a/18, 094b/02, 094b/06, 095a/02, 095a/05, 095a/12, 096a/14, 097a/09, 097a/18, 097b/20, 098b/06, 256b/19, 258b/03, 324b/25, 325a/11, 325a/14, 325a/15

rüstem-bin-zāl *bk. rüstem / rüstem-i zāl* -3-

r. 031b/16, 272a/08

r.+ am 076a/05

rüstem-vār <Far. Rüstem gibi -1-

r. 047b/18

rüsvā <Far. Rezil, rüsva -1-

r. ḳıl- Rezil etmek 073a/06

rüsvālıḳ Rezillik -2-

r. 069a/21

r.+ dan 227a/03

rüsvāy <Far. Rezil, rüsva -8-

r. ėt- Rezil etmek 083b/02, 093a/06, 106b/12, 148b/18, 312b/14, 316a/19

r. eyle- Rezil etmek 212b/20, 321a/06

rüsvāyī <Far. Rezillik -3-

r. 045b/16, 076a/16

r. eyle- Rezil etmek 081b/06

rüsvāylıḳ Rezillik -2-

r.+ dur 227a/03, 229a/16

r. vėr- Rezil etmek 084b/10

rüşenek İskender'in hanımı -1-

r.+ den 129b/21

rüyā <Ar. Düş, rüya -1-

r.+ yıla 111b/16

S

saʿādet <Ar. Mutluluk -50-

s. 020b/08, 022b/21, 050a/25, 074b/12, 080a/14, 103a/15, 106b/10, 115b/02, 120b/25, 123a/18, 132a/20, 134b/11, 162a/01, 163a/11, 166a/07, 173b/05, 174b/16, 192b/12, 207a/20, 207b/24, 219a/14, 219a/17, 220a/14, 223a/18, 226a/10, 226b/06, 226b/10, 229a/20, 244b/06, 247b/02, 250a/05, 263a/16, 286b/25, 295b/23, 300b/21

s. bula 007a/06, 211a/25

s.+ e 037b/15, 091b/08

s.+ i 179b/12, 214b/01

s.+ idür 133b/24, 216a/16

s.+ iyle 068b/06

s.+ le 024b/25, 030b/23, 313b/25

ehl-i s. olasın 089b/16

s. göster- Mutluluk vermek 084b/10

s. vėr- Mutluluk vermek 223b/08

saʿādetlü Mutlu -40-

s. 045b/21, 045b/25, 050a/07, 080a/14, 097b/16, 099a/24, 105b/11, 111a/16, 118a/07, 119b/24, 131a/11, 140a/16, 150a/25, 150b/01, 158b/14, 159a/03, 162a/21, 171b/14, 173b/04, 191a/05, 191b/22, 209a/01, 212a/07, 212b/08, 221a/07, 223a/21, 234a/10, 234a/11, 246b/16, 247a/16, 248b/07, 270b/01, 273a/15, 297b/24, 298a/07, 303b/17, 313b/24

s.+ yimiş 263a/20

s. ol- Mutlu olmak 181a/20, 207b/13

sāʿat <Ar. 1. Saat 2. Zaman, vakit -88-

s. 005b/12, 016a/09, 029b/02, 029b/24, 040a/22, 041b/03, 049a/23, 054a/06, 055a/05, 056b/17, 065a/15, 073a/17, 074b/24, 087a/06, 091a/18, 094a/16, 094b/01, 099a/22, 100b/21, 101b/07, 107b/19, 115a/21, 123a/06, 124a/14, 127a/01, 133a/13, 138b/06, 138b/08, 138b/12, 141a/06, 141a/15, 147a/20, 148b/01, 149b/08, 149b/10, 150a/07, 156b/12, 168b/03, 181a/24, 181b/09, 187a/22, 202a/04, 209b/21, 217b/23, 236b/08, 239b/05, 246a/07, 251a/14, 253b/06, 254b/25, 259b/01, 262b/21, 271b/10, 275a/23, 275b/02, 283a/17, 283a/23, 283b/01, 286b/14, 290a/04, 290b/06, 291b/01, 293a/21, 301b/21, 302a/04, 309b/03, 309b/10, 315a/02, 315b/16, 316b/11, 320b/20,

321b/16, 324b/21, 327b/14

s.+ de 060a/21, 076a/10, 134b/22, 153a/07, 195b/02, 198a/12, 240b/11, 244b/08, 256a/20, 274a/17, 277a/08, 285b/07

s.+ inde 115a/22

s.+ üŋ 287b/03

sāʿatçik Önemsenmeyecek kadar kısa bir saatlik zaman -1-

s. 282a/10

ṣaʿb <Ar. Güç, çetin -3-

ṣ. 057b/14, 061a/07, 079a/19

ṣabā <Ar. Gün doğusundan esen hafif ve latif rüzgar -1-

bād-ı ṣ. 134a/02

ṣabāḥ <Ar. Sabah -206-

ṣ. 040b/12, 047a/01, 047a/09, 052a/15, 058a/09, 069b/16, 070a/16, 075b/23, 082b/04, 083a/19, 095a/09, 102b/08, 113b/10, 121a/13, 125a/14, 125a/16, 127b/16, 133b/15, 133b/16, 133b/18, 134a/14, 138a/21, 140b/13, 143b/04, 148a/10, 150b/23, 165a/11, 166a/24, 168b/03, 168b/14, 173a/13, 173b/09, 174a/15, 180a/07, 180a/09, 180a/11, 191b/21, 192b/08, 196b/01, 196b/03, 197a/18, 197b/14, 198b/07, 207a/02, 208a/06, 217b/08, 223b/05, 226a/01, 229a/20, 230a/22, 244a/15, 247b/11, 251b/21, 252a/12, 253a/24, 256b/24, 257a/23, 264a/02, 264a/20, 275b/22, 284a/13, 284b/08, 288b/02, 300b/12, 301a/07, 301a/09, 301a/21, 301a/22, 302b/11, 304a/07, 318b/17, 325b/06, 326a/24, 327a/23

ṣ.+ a 062a/17, 067b/18, 133b/22, 136a/06, 168b/01

ṣ.+ dan 182a/08, 214a/19, 267a/15

ṣ.+ ın 128a/13

ṣ. ol- Sabah olması 022a/14, 048b/12, 051b/13, 051b/16, 052a/16, 053a/18, 058b/05, 060a/15, 061a/02, 061a/24, 061b/17, 062a/17, 065b/11, 066a/16, 066b/01, 067b/18, 075a/23, 077a/17, 083b/12, 096a/22, 100b/10, 100b/19, 101a/07, 105b/14, 115a/12, 116b/24, 118b/02, 118b/23, 119a/11, 119b/21, 120b/08, 123a/03, 125b/01, 127a/23, 127b/17, 128b/09, 132b/14, 133a/21, 133b/04, 135b/19, 137b/24, 148b/14, 149a/09, 150a/04, 150b/14, 150b/15, 151b/22, 161a/08, 162a/04, 163a/10, 164b/05, 164b/10, 164b/16, 165a/20, 165b/06, 166b/10, 168b/01, 169a/11, 171a/19, 171b/07, 171b/12, 177a/09, 179a/04, 180b/07, 181a/06, 182a/07, 183b/20, 183b/22, 186a/05, 187b/02, 187b/16, 193a/15, 196b/01, 196b/06, 197a/19, 202a/18, 206b/24 233a/03,

234b/09, 237a/14, 238a/10, 240b/11, 247b/10, 251b/02, 251b/24, 257b/02, 260a/12, 260a/13, 260a/19, 263a/21, 264b/23, 268a/08, 269b/12, 269b/23, 272b/23, 276b/19, 282a/05, 282a/05, 284a/03, 284a/10, 284a/17, 285b/03, 286a/09, 291a/23, 295a/09, 295a/17, 296a/10, 297a/05, 298a/17, 298b/14, 299a/14, 299b/05, 299b/17, 301a/18, 301b/02, 302b/13, 303a/24, 308b/10, 311a/02, 316a/22, 320a/10, 323a/13

ṣabır *bk. ṣabr* -1-

ṣ. 266b/06

s̱ābit <Ar. Duran, hareket etmeyen -1-

s̱. ol- Sabit olmak 163b/21

ṣabr <Ar. Sabır -64-

ṣ. 089b/15, 130a/12, 266b/19, 316b/11

ṣ.+ ı 302b/01

ṣ.+ ıla 245b/01

ṣ. u hūş 018b/19

ṣ. u ḳarārı 018b/22, 315b/16

ṣ. ėt- Sabretmek 066a/15, 079b/25, 105b/02, 130a/16, 133b/07, 148a/21, 150a/03, 151a/08, 158a/13, 180a/08, 191b/20, 211a/21, 211b/25, 212b/08, 221a/10, 227b/17, 242b/05, 243a/03, 250a/06, 264b/01, 284a/16

ṣ. eyle- Sabretmek 060a/03, 061b/04, 066b/25, 076b/01, 079a/12, 082b/03, 108a/09, 119a/10, 123b/05, 127a/07, 176b/12, 179a/04, 180a/07, 211b/14, 258a/07, 267a/05, 268b/10 269b/22, 281a/11, 291a/14, 303a/24, 306a/13

ṣ. ḳıl- Sabretmek 004b/24, 127a/04, 133b/11, 144a/14, 230b/21, 275b/16, 276a/05

ṣ. u ārāmı ḳalma- Huzuru ve sabrı kalmamak 148a/11

ṣ. vėr- Sabır vermek 309a/18

ṣ.+ ı ḳalma- Sabrı kalmamak 066a/09

ṣ.+ ı ve ḳarārı ḳalma- Dayanacak gücü ve sabrı kalmamak 051a/17

ṣaç *bk. saç* -15-

ṣ. 072a/17, 224b/14

ṣ.+ ı 010b/19, 113a/19, 203b/10, 224b/13

ṣ.+ ıla 062b/21

ṣ.+ ın 030a/12

ṣ.+ ından 001b/14, 326b/05

ṣ.+ ını 315b/22

ş.+ ınuŋ 113b/25

ş.+ ları 157a/11

ş.+ ların 028b/06

ş.+ larına 102b/18

şaç- Saçmak -49-

ş.- am 278a/16

ş.- ar 061b/10, 083b/11

ş.- ardı 002a/13

ş.- arlardı 009a/11, 012a/10, 014b/08, 318a/11

ş.- arsın 277b/02

ş.- dı 013a/22, 014a/05, 017b/11, 090b/08, 140a/09, 294a/20, 300a/17, 315b/22

ş.- dılar 018b/02, 028a/17, 059b/18, 062a/05, 066b/18, 067b/25, 130b/02, 147b/14, 154a/16, 224b/06, 224b/08, 238a/12, 265b/25, 275b/08, 287b/09, 288b/17, 300b/18, 313b/12

ş.- ma 026a/21, 028b/21

ş.- maya 135a/03

ş.- sa 237b/19

ş.- uŋ 115a/01

ş.- up 012a/20, 012b/03, 017a/13, 018a/16, 018b/10, 023b/01, 073a/22, 094a/25, 163b/23

saç Saç -29-

s. 090a/16, 145a/16, 291a/19

s.+ ı 062b/07, 062b/10, 102b/17, 301b/23

s.+ ın 186a/20

s.+ ından 151a/03, 160b/03, 307b/01

s.+ ını 051b/20, 071b/02, 086b/01, 090a/14, 094a/23, 236b/10, 298a/05, 302a/10, 306b/05, 306b/14, 306b/15, 307b/01

s.+ ları 125a/17

s.+ larını 086a/24, 090b/21

s.+ um 140a/21, 248a/12

s.+ uŋdan 150a/23

şaçıl- Saçılmak -8-

ş.- adur 155b/22

ṣ.- dı 105b/13, 178b/13

ṣ.- up 199a/17

ṣ.- ur 113a/20, 123b/02

ṣ.- urdı 061b/20, 178a/16

ṣaçılı Saçılmış, saçılı -1-

ṣ.- ıdur 040b/11

ṣaçlu Saçı olan -1-

ṣ. 076a/11

saçu Haraç -1-

s. 041b/15

ṣaçu Kimi düğün ve derneklerde ortaya saçılması gelenek olan inci, para, şeker, tahıl gibi şeyler -1-

ṣ.+ lar 224b/06

ṣad <Far. Yüz (sayı) -1-

ṣ. 115b/02

saʿd <Ar. 1. Kutluluk 2. Uğur -29-

s. 003b/09, 030b/22, 080a/14, 101b/06, 115a/22, 141a/12, 155b/24, 157a/09, 240b/11, 248b/19, 256b/03, 315b/23, 324b/14, 325a/08, 325a/09, 325a/10

s.+ dan 219b/25

s.+ dur 097b/17, 242a/03, 324a/23

s.+ ını 141a/16

s.+ ısa 230b/19

s. ola 250a/01, 294b/08

s. ol- Kutlu, uğurlu olmak 045a/23, 068b/08, 119b/05, 209b/19, 213b/04

saʿd Metinde adı geçen bir yer adı -1-

s.+ den 219b/04

ṣad-hezārān <Far. Yüz binlerce -1-

ṣ. 077a/12

saʿd / saʿd-vaḳḳāṣ Metinde adı geçen bir Arap komutan -13-

s. 324b/14, 324b/15, 325a/06, 325a/08, 325b/05

s.+ a 324b/07, 325a/03, 325a/07, 326a/01

s.+ ı 324a/17

s.+ uŋ 325a/09, 325a/10, 325b/08

ṣadā <Far. Ses -3-

ṣ. 318b/07

ṣ.+ sı 153b/18

ṣ.+ sından 078a/15

ṣadaḳ Ok ve yay çantası -1-

ṣ.+ ından 027a/01

ṣadaḳa <Ar. Sadaka -15-

ṣ.+ dan 057a/18

ṣ. ėt- Sadaka vermek 057a/12, 130a/10

ṣ. eyle- Sadaka vermek 141a/05, 142a/23, 193b/22, 218b/13, 266a/04, 278a/17, 312b/24

ṣ. ḳıl- Sadaka vermek 117b/14, 129a/14

ṣ. vėr- Sadaka vermek 158b/05, 307b/05

ṣ.+ ya 109a/23

sāde <Far. Saf, katkısız -2-

s. 012b/03, 079b/20

sādece Yalnız, bir tek -1-

s. 252a/18

ṣadef <Ar. Sedef -2-

ṣ. 216b/19

ṣ.+ de 081a/19

ṣādıḳ <Ar. Sadakati, içten bağlılığı olan -4-

ṣ. 123a/20, 145a/25, 224a/23

ṣ. ol- Sadık olmak 292b/17

ṣādıḳāne <Ar. Sadık olana yaraşır biçimde -1-

ṣ. 194a/18

saʿdī <Ar. Saadetli, uğurlu -1-

s. 134b/06

ṣadr <Ar. Baş, başkan, reis -2-

ṣ.+ a 114b/01

ṣ. ol- Reis olmak 114b/01

ṣaf <Ar. *(ṣaff)* Saf, sıra -94-

ṣ. 042b/03, 130a/02, 130a/03, 197a/01, 235b/22, 315a/24

ṣaf ṣ. 017b/09, 070a/16

ṣ.+ a 047b/13, 050a/22, 051a/07, 059a/09, 084b/05, 116b/15, 116b/25, 135a/11, 186a/06, 202a/03, 219b/22, 233b/03, 235b/22, 261a/13

ṣ.+ da 130a/03, 130a/04, 237a/22

ṣ.+ dan 234b/15

ṣ.+ ıla 105a/14

ṣ.+ ına 116b/15

ṣ.+ ını 259a/14, 261a/01

ṣ.+ lar 009b/07, 046b/19, 096a/23, 100b/18, 186a/05, 205a/25, 206a/10, 229b/18, 260b/12, 295a/17, 298a/18, 327b/06

ṣ.+ ları 047b/25, 048a/06, 049b/01, 058a/02, 094b/16, 116b/21, 130b/14, 205b/22, 261a/06, 309a/14

ṣ.+ ların 298b/03, 326a/20

ṣ.+ larını 135b/15, 237a/17

ṣ. ṣaf 017b/09, 070a/16

ṣ.+ uŋ 042a/15

ṣ. baġla- Sıralanmak, sıra oluşturmak 004a/03, 004a/08, 005b/09, 009b/10, 185b/09, 201a/05, 229a/07, 229b/14, 259a/08

ṣ. çek- Sıralanmak, sıra oluşturmak 048b/14, 055a/21, 058b/06, 058b/14, 066b/09, 096a/24, 097a/24, 102a/18, 105b/16, 106b/20, 116b/24, 134b/23, 135a/10, 137b/02, 187b/03, 202a/02, 205a/23, 219b/22, 233b/02, 235b/14, 295a/20, 296a/12, 308b/19

ṣ. dut- Sıralanmak, sıra oluşturmak 130a/02

ṣ. düz- Sıralanmak, sıra oluşturmak 116b/06, 130a/02

ṣāf <Ar. Temiz halis katkısız -1-

ṣ. 212b/04

ṣafā <Ar. *(ṣafā')* 1. Ferahlık, huzur 2. Gönül şenliği, eğlence -39-

ṣ. 008a/10, 020a/11, 057a/09, 095a/14, 110a/12, 121b/08, 122b/23, 124a/03

ṣ.-yı ḫāṭırıla 168a/22

ṣ.+ dan 006a/02, 105a/16, 179a/18

ṣ.+ sı 079b/16, 103a/13, 241b/19, 272b/12

ṣ.+ sıçun 131b/01

ṣ.+ sın sürüŋ 021a/17

ṣ.+ sına 114a/17, 272b/21, 318b/10

ṣ.+ sında 273b/01

ṣ.+ sından 044b/03, 072a/20

ṣ.+ sını 154b/18

ṣ.+ sıyla 279b/07

ṣ.+ ya 017b/23, 103a/02, 312b/04

ṣ.+ yla 018b/02

ṣ. bul- Huzur bulmak 051b/14, 154b/19

ṣ. ḳıl- Eğlenmek 013b/03

ṣ. ol- Gönül şenliği bulmak 300b/22

ṣ. +sı ol- Gönül hoşluğu bulmak 180a/10, 241b/19

ṣ. sür- Eğlenmek 021a/09, 062b/06, 084b/09

ṣāfī <Ar. Temiz, halis -9-

ṣ. 045a/05, 056a/23, 083a/03, 203a/23, 306b/09

ṣ. eyle- Temizlemek, tertemiz yapmak 114b/11, 114a/24

ṣ. ol- Tertemiz olmak 206b/16, 209a/23

ṣaġ¹ Sağ (yön)-69-

ṣ. 005a/09, 025a/20, 042b/01, 048b/03, 055a/22, 055a/23, 058b/12, 059a/04, 064b/14, 076a/02, 076a/03, 076a/06, 077b/07, 096a/23, 099a/10, 108a/05, 130a/05, 137b/02, 143a/06, 161a/10, 167a/14, 192b/05, 232b/19, 234b/13, 250b/02, 259a/12, 260a/21, 261b/02, 276a/17, 276b/24, 276b/25, 296a/12, 296a/15, 296b/02, 316b/25

ṣ.+ a 041a/15, 084a/11, 156b/25, 196b/13, 261a/13, 311a/21

ṣ.+ da 229b/17, 276a/15

ṣ.+ dan 005a/08

ṣ.+ ı 066b/09, 259a/07

ṣ.+ ına 040b/20, 229a/17, 295a/21

ṣ.+ ında 058b/14, 200b/22, 201a/12, 229b/16, 237a/22, 237a/24, 237b/08

ṣ.+ ından 234b/14

ṣ.+ ındayam 201a/19

ṣ.+ ını 228a/21, 233b/02, 235b/14, 256a/17, 260b/12, 277a/04

ṣ.+ uŋı 199b/20

ṣaġ² Diri, sağ -58-

ṣ. 007a/03, 010b/11, 028b/12, 057a/20, 058a/15, 067a/18, 075b/21, 085a/15, 085b/19, 086a/03, 086a/22, 087b/08, 091a/15, 107b/05, 111b/06, 116a/16, 116a/17,

117a/12, 119b/11, 121a/18, 123b/09, 137b/12, 171a/16, 173a/20, 184b/07, 230a/07, 263b/18, 285b/20, 305b/25, 325b/04

ṣ. dur- 190a/10

ṣ.+ iken 260b/08

ṣ.+ lar 112a/19

ṣ.+ laruŋ 111b/07

ṣ. selāmet 047b/23, 069a/10, 074b/04, 134a/18, 235a/09

ṣ. ḳurtıl- Sağ kurtulmak 096b/17, 106b/06

ṣ. ol- Sağ olmak 056a/03, 075b/21, 087a/03, 090a/06, 091b/16, 093b/18, 122b/01, 179a/11, 194b/10, 197a/03, 234a/10, 270b/14, 302a/22, 326b/02

ṣ. selāmet gör- Sağ ve sağlıklı görmek 057b/16, 063a/01, 188a/20

ṣ. ṭur- Yaşamak, sağ olmak 072a/16

saġ- Ölünün iyiliklerini acıyla sayıp dökmek -4-

saġu s.- up 089a/06, 090a/25, 095a/01, 131a/16

saġ *bk. ṣaġ* -2-

s. 228a/02

s. selāmet 127b/06

ṣaġ- *bk. saġ-* -2-

ṣ.- up 321b/19

ṣaġu ṣ.- up 322b/09

sāġar <Far. Kadeh -2-

s. 032a/13, 036a/09

ṣaġı- Sıvamak -1-

ṣ.- yup 168b/22

ṣaġılt- İyeliştirmek -1-

ṣ.- duŋ 087b/23

saġınclu Düşünceli -1-

s. 015b/05

ṣaġır Sağır -2-

ṣ. ol- Sağır olmak 154b/18, 177b/20

ṣaġış Sayı, adet, miktar -7-

ṣ.+ da 240b/21

ṣ.+ ı 230b/13, 259a/19

ṣ.+ ın 094a/11

ṣ.+ ından 072a/18

ṣ.+ ını 003b/18

ṣ. ol- Sayılmak 047b/16

ṣaġīr <Ar. Küçük -1-

ṣ. 195a/24

ṣaġla- İyileşmek 2. Saymak -2-

ṣ.- dı 305b/06

ṣ.- riken 094a/11

ṣaġlıḳ Sağlık -10-

ṣ. 022b/19, 321a/05

ṣ.+ ıla 064a/20, 065a/24, 066a/17, 068a/17, 107a/07, 127a/10, 257b/01

ṣ.+ uŋda 320a/24

saġlıḳ *bk. ṣaġlıḳ* -1-

s.+ ıla 060a/14

saġraġ / ṣaġraḳ Kadeh -2-

s.+ ıla 003b/14

ṣ.+ lar 119a/03

ṣaġrı Memeli hayvanlarda bel ile kuyruk arasındaki dolgun ve yuvarlakça bölüm -5-

ṣ.+ sına 037a/16

ṣ.+ sında 041a/24, 132b/18, 169a/12, 169a/17

ṣaġrılu Sağrılı -2-

ṣ. 003b/14, 159a/25

saġu Ağıt, mersiye -5-

s. saġ- Ağıt yakmak 089a/06, 090a/25, 095a/01, 131a/16

s.+ ya ḳat- Ağıt yakmak 091a/08

ṣaġu *bk. saġu* -2-

ṣ. 321b/19

ṣ. ṣaġup 322b/09

ṣaġucı Ağıt yakıcı, ağlayıcı -1-

ṣ.+ lar 090b/11

sāḥ <Ar. Alan -1-

çarḫ-ı s. 006a/05

saḫā <Ar. Eli açık, cömert -8-

s. 089b/15, 127b/18

s.+ da 098b/12

s.+ sı 214b/01

s.+ sını 196a/21

s.+ yı 089b/16

s.+ yıla 109a/25, 155a/11

saḫāvet <Ar. Eli açık, cömert -1-

s.+ de 118a/12

saḫī <Ar. Eli açık, cömert -5-

s. 220a/18, 232a/17, 259a/12

s.+ sin 088a/11

s.+ yile 232a/19

ṣāḥib <Ar. Malik, sahip -11-

ṣ.-i cemāl 113a/21

ṣ.-i hüner ola 213b/18

ṣ.-i hünerdür 142b/15

ṣ.-i hünerler 174b/17

ṣ.-i kemāl 318b/16

ṣ.+ i 113a/21, 174a/23, 195b/21, 226a/05

ṣ.+ idür 223a/17

ṣ.+ i ol- Sahibi olmak 241b/10

ṣāḥib-cemāl Cemal sahibi, güzel -1-

ṣ. 113a/21

ṣāḥib-ḳırān <Far. Hükümdar -9-

iskender-i ṣ.+ am 124a/09

ṣ.+ dur 074a/12, 075b/12

ṣ.+ ı 054b/25, 056b/11, 115b/15, 267a/04

ṣ.+ ıdur 071b/16, 079a/11

ṣaḥīḥ <Ar. Gerçek, doğru -2-

ṣ. 054b/04, 105b/23

ṣaḥiḥā <Ar. Gerçek, doğru -1-

ṣ. 077b/20

saḫn <Ar. Sıcaklık *mec. Kızgınlık* -1-

s.-ı zāl 023a/04

ṣaḥn <Ar. Meydan, boş yer -2-

ṣ.-ı ṣaḥrāyı 296a/10

ṣ.-ı serīr 118b/01

ṣaḥrā <Ar. Çöl, kır -160-

ṣ. 026b/04, 073a/02, 096b/15, 100a/18, 106b/22, 111b/13, 124b/15, 128b/11, 137b/05, 151b/01, 168a/25, 187b/12, 197b/22, 197b/24, 198a/15, 262b/22, 264b/17, 273a/15, 286b/06, 298b/15, 302a/07

ṣ.+ da 065a/06, 072a/12, 086a/20, 099b/01, 106a/20, 111b/08, 112b/17, 130b/12, 132b/17, 132b/24, 140b/11, 141b/09, 150a/04, 155a/13, 157b/08, 160b/23, 168a/03, 169a/24, 169b/02, 187b/13, 195b/12, 195b/14, 198b/09, 206a/25, 208a/13, 222a/04, 222b/25, 241a/17, 262b/12, 284a/18, 294a/04, 294a/13, 309a/16

ṣ.+ dan 057a/24, 081a/02, 123a/09, 133b/23, 134a/10, 155a/14, 166b/06, 197b/23, 206b/03

ṣ.+ dur 135b/21, 286b/11

ṭaġları ṣ. ḳılalum 134b/05

ṣ.+ lar 049a/24, 051b/03, 058b/22, 065a/10, 138a/03, 151a/25, 225b/08, 225b/21, 247b/16, 286b/13, 312b/01, 317b/15, 325a/20

ṣ.+ larda 197b/17, 276a/19, 313a/03, 316a/06

ṣ.+ ları 063a/07, 068b/20, 078a/09, 135a/14, 219b/18

ṣ.+ muzda 199b/15

ṣ.+ nuŋ 042a/12, 111b/09, 202a/07, 247b/06, 259a/11

ṣ.+ sı 221a/17, 308b/15

ṣ.+ sın 161a/03

ṣ.+ sına 257b/19, 257b/20, 257b/24

ṣ.+ sında 219b/19, 253a/19, 293b/23

ṣ.+ sından 165b/12, 200a/09

ṣ.+ ya 057a/03, 057b/10, 061a/24, 090b/11, 100a/05, 105b/15, 130b/02, 135b/20, 136a/05, 150a/02, 156a/23, 156b/25, 162b/05, 162b/07, 167b/03, 169a/10, 184b/24, 187a/25, 187b/11, 192b/11, 202a/07, 202a/18, 205a/23, 208a/13, 236b/05, 257b/19, 259a/04, 263b/12, 264a/21, 269a/12, 269a/14, 276a/11, 276b/17, 276b/18, 283b/10, 286b/06, 294a/03, 302a/05, 308b/18, 327b/04, 327b/09

ṣ.+ yı 048b/01, 063a/25, 093b/03, 124b/14, 134a/02, 166b/07, 171b/12, 197b/23

ṣaḥn-ı ṣ.+ yı 296a/10

ṣ.+ yı dut- (Askerle) sahrayı tamamen doldurmak, kaplamak 116a/12, 260b/04, 264a/22

saẖt <Far. Katı, sert, kırıcı -3-

s. ol- 1. Sinirlenmek 2. Üzülmek 076a/03, 164b/08, 170a/12

saẖṭ *bk. saẖt* -1-

s. oldı 272b/17

saẖt-rūy <Far. Sert yüzlü -1-

s. 124a/02

sāẖte <Far. Sahte -1-

s. ḳıl- Kılık değiştirmek 033a/03

saẖtlıḳ Kırıcılık, sertlik -5-

s. 120a/15, 177a/03

s.+ ıla 112b/02, 149a/25

s. göster- Kırıcı davranmak 290b/02

saẖtluḳ *bk. saẖtlıḳ* -1-

s.+ ıla 164a/10

saʿīd <Ar. Uğur -1-

s. ol- Uğurlu olmak 244b/06

saḳ Uyanık, tetikte, ihtiyatlı -2-

s. 215b/04

s. ol- Uyanık davranmak 281b/24

ṣaḳal *bk. saḳal* -5-

ṣ. 017a/21, 145a/16

ṣ.+ ını 086b/01

ṣ.+ uŋ 072a/18, 115a/01

saḳal Sakal -8-

s. 122b/01, 145a/17

s.+ ın 030a/13

s.+ ını 051b/20, 090a/14, 094a/23

s.+ um 140a/22

s.+ uŋdan 091a/01

saḳālib <Ar. *(saḳālibe)* Slav halkı -1-

s.+ den 129a/20

ṣaḳallu Sakallı -2-

ṣ. 312a/01, 321b/25

saḳāmet <Ar. Hastalık -1-

s. 104a/04

sāḳavī Metinde adı geçen bir memleket -1-

s.+ den 314a/21

saḳf <Ar. Tavan, çatı -2-

s.+ ı 176a/04

s.+ ında 292a/19

saḳın Zinhar, sakın -14-

s. 004b/04, 017a/23, 017b/01, 071a/20, 083a/07, 087a/24, 087b/15, 092b/10, 097b/18, 099a/05, 120b/23, 125a/11, 250a/05, 283a/25

ṣaḳın- 1. Korumak, saklamak, esirgemek 2. Korunmak, sakınmak, çekinmek -63-

ṣ. 027b/08, 059a/14, 074a/05, 075b/02, 078b/24, 087a/09, 087a/17, 092a/24, 095b/12, 103b/11, 118b/10, 129a/16, 139a/10, 146a/11, 146a/13, 147b/06, 160a/23, 173a/18, 215b/04, 226b/07, 239b/06, 242b/18, 260a/06, 288a/09, 310a/16

ṣ.- a 072a/02, 100a/13, 196a/08, 213a/24, 319a/10

ṣ.- an 145a/20

ṣ.- anuŋ 196a/04

ṣ.- asın 129a/19, 192b/16

ṣ.- asız 197a/12

ṣ.- avuz 275b/10

ṣ.- duġum 321a/20

ṣ.- duġumçun 321a/18

ṣ.- dum 140b/06

ṣ.- ġıl 075b/19, 245a/06

ṣ.- madılar 204b/11

ṣ.- maḳ 214a/06, 215a/10, 232a/13

ṣ.- makdur 275b/10

ṣ.- maḳdur 293a/02

ṣ.- masın 105a/02

ṣ.- maya 155b/09

ṣ.- maz 261a/05

ṣ.- mazuz 314b/05

ṣ.- sun 143a/02, 181a/10

ṣ.- uŋ 313a/17

ṣ.- up 106b/06

ṣ.- ur 175b/12, 210b/14, 245b/21

ṣ.- urdı 136b/05

ṣ.- urlar 256b/10

ṣ.- urlardı 242a/13

ṣ.- urlarıdı 296a/14

ṣ.- ursın 316a/02

ṣaḳın *bk. saḳın* -2-

ṣ. 058b/11, 125b/21

saḳın- *bk. ṣaḳın* -11-

s.- asın 286a/13

adın s.- ayıdı 296b/07

s.- duḳça 092a/13

s.- maḳ 228a/05, 228b/07

s.- mazam 234a/21

s.- uŋ 281b/03

s.- up 090b/25, 228b/02

s.- urdı 099a/19, 237b/05

ṣaḳıncı / saḳıncı Sakınan, saklayan -1-

s. 257b/25

ṣ. ol- Sakınmak, saklamak 144b/17

sāḳī <Ar. İçki dağıtan -33-

s. 008b/06, 011b/06, 021a/17, 032a/13, 032b/15, 080b/16, 080b/17, 080b/22, 105a/18, 105a/20, 105a/23, 181b/22, 318b/05

ṣūret-i s. 036a/19

s.+ ler 014a/14, 036a/15, 062a/09, 069a/25, 071b/14, 092b/19, 105a/14, 119a/02, 168b/22, 181b/21, 206b/20, 272b/19, 311b/07

s.+ nüŋ 080b/19, 318b/09

s.+ ye 060b/06, 080b/17, 080b/21, 105a/18

sāḳīlıḳ Sakilik -2-

s. ėt- Sakilik etmek 168b/22, 181b/22

sākin <Ar. 1. Oturan, ikamet eden 2. Sükunet bulmak, sakinleşmek -10-

s. 099b/10, 133a/02

s. ol- 1. Oturmak 2. Sakinleşmek, sükunet bulmak 050a/15, 087a/05, 099a/16, 102a/10, 143a/21, 237a/06, 292a/06, 304b/19

saḳḳā <Ar. Su dağıtan, sucu -15-

s. 164b/16, 164b/17, 164b/21, 315b/07

lenbük-i s. 164a/10

lünbek-i s. 165b/19

lünbek-i s. 164b/03, 164b/04

lünbek-i s.+ dan 164a/19

s.+ nuŋ 164b/14

lünbek-ı s.+ nuŋ 164a/20

lünbek-i s.+ nuŋ 164a/21

lünbek-ı s.+ ya 165b/15

lünbek-ı s.+ yı 165b/07

saḳḳālıḳ Suculuk -3-

s. 164b/12

s. ėt- Suculuk etmek 164b/07, 164a/14

saḳla- *bk. ṣaḳla-* -26-

s. 083b/07, 099a/19, 190b/19, 284b/08

s.- dı 292b/16

s.- dılar 319b/08

s.- maḳ 062a/21, 285a/23

s.- maya 253b/12

s.- r 041b/07, 168b/22

s.- rdı 137a/03, 285b/16

s.- rısaŋ 033b/15, 034a/05

s.- rsın 099b/13

s.- sun 137b/17

s.- ya 155a/04, 256a/17, 286a/22

s.- yalar 139a/18

s.- yan 062a/21

s.- yasın 145a/02, 305b/22

s.- yup 010b/11

şaḳla- 1. Saklamak, gizlemek 2. Korumak, muhafaza etmek -90-

ş. 026a/21, 031b/23, 100a/21, 145b/21, 146b/12, 163b/17, 213a/16, 327a/18

ş.- dı 140a/04, 180b/17, 184a/12, 276b/19, 314b/13, 322a/17

ş.- dılar 059b/09, 136b/11, 136b/12, 140a/16, 193b/21, 226a/13, 271b/23, 273a/14, 321b/16

ş.- ma 033a/20

ş.- maduŋ 239b/15

ş.- maḳ 211b/14

ş.- mak 216a/07

rāz ş.- mak 271a/03

ş.- mamışlardur 292a/23

ş.- maya 243a/15

ş.- mayan 285b/21

ş.- maz 120a/16, 133b/18

rāz ş.- maz 217a/22

ş.- mışlardur 115a/21

ş.- ŋ 180a/23, 201a/07

ş.- r 073a/24, 114b/14, 221b/11, 243a/15

ş.- ram 114b/15, 140b/08

ş.- rdı 201a/24, 302a/23

ş.- rduŋ 160a/21

ş.- rıdı 136b/23, 141b/01

ş.- rın 113a/25

ş.- rısaŋ 179b/24

ş.- rlar 243b/12

ş.- rlardı 239a/03, 317b/03

ş.- rlarıdı 149b/08

ş.- rmışsın 238b/03

ş.- rsın 111b/23, 204a/18

ṣ.- sun 162a/18

ṣ.- ya 059a/25, 099a/06, 102a/15, 146b/06, 161b/14, 170a/23, 186b/12, 192b/18, 216b/01, 242a/11, 242b/13, 312b/20

ṣ.- yalar 105b/04, 182b/26, 270b/19, 312b/22

ṣ.- yalum 163a/17

ṣ.- yam 140a/03, 196a/03

ṣ.- yan 122a/11, 211a/23, 296b/02

ṣ.- yasın 145a/04, 149b/19, 307a/12

ṣ.- yavuz 210b/25

ṣ.- yı 313b/21

ṣ.- yup 062b/15, 075b/02, 154b/01, 239b/12, 325a/08

saḳlāb Metinde adı geçen bir şehir -1-

s.+ dan 175b/09

saḳlan- 1. Muhafaza edilmek 2. Gizlenmek, saklanmak -2-

s.- a 176b/05

s.- dı 266a/16

ṣaḳlayıcı Saklayan, muhafaza eden -14-

ṣ. 011b/10, 075b/13, 311b/15

rāz ṣ. 213a/16, 215b/22

ṣ.+ dur 144b/09, 163b/03

ṣ.+ sı 201a/19, 242a/14

ṣ.+ sıdur 194b/23

ṣ. +ysaŋ 199b/13

ṣ. ol- Koruyan, muhafaza eden olmak 144b/11, 214b/17, 290b/11

saḳlayıcı *bk. ṣaḳlayıcı* -3-

s. 023a/18

s.+ dur 146b/06, 146b/07

ṣaḳlayıcılıḳ Gizleyicilik, saklayıcılık -1-

rāz ṣ. 174a/04

ṣaḳun- *bk. ṣaḳın-* -2-

ṣ.- mazıdı 115a/07, 115a/09

ṣal- 1. Bırakmak, koymak 2. Başını önüne eğmek 3. Düşürmek 4. (Baş) sallamak 5. Bir alet kullanmak 6. (Tohum) ekmek 7. (Atla) hücum etmek 8. Serbest bırakmak -103-

ṣ.- ıvėrmişti 085b/19

ṣ.- ma 068a/02, 174a/20

gürz ṣ.- maġa 082b/14

ḳılıç ṣ.- maḳ 053b/14, 096a/12, 147b/25

ḳılıç ṣ.- mak 142b/08

ṭopraġa ṣ.- maḳ 204b/23

gürz ṣ.- maḳda 156a/19

ḳılıç ṣ.- maḳda 156a/19, 311a/21

çekūç ṣ.- maḳdan 034a/05

gürz ṣ.- maḳdan 282a/22

ḳılıç ṣ.- maḳdan 297a/22

at ṣ.- malu olsaŋ 215b/06

ḳılıç ṣ.- mayam 273a/01

at ṣ.- maz oldı 049b/25

ṣ.- mış 075b/11

bünyād ṣ.- mışdur 035a/10

yėre ṣ.- mışdur 071a/13

at ṣ.- sa 276a/21

ṣ.- uban 096b/11

ṣ.- up 002a/12, 006b/15, 010b/07, 037a/10, 039b/10, 083b/10, 126a/25, 136a/04, 138a/25, 139b/14, 208b/13, 317b/08

at ṣ.- up 048b/16, 057b/11, 311b/02

baş aşaġa ṣ.- up 272b/04

bünyād ṣ.- up 031b/19

sāl <Far. Yıl, zaman -4-

s. 154b/13

mey-i s.-ı ḫūred 031a/06

māh u s. 024a/20, 057a/19

ṣalā <Ar. *(ṣalā')* İzin -1-

ṣ. ol- İzin vermek 251b/05

ṣalābet <Ar. Kuvvet, sağlamlık -2-

ṣ.+ ine 075b/07

ṣ.+ le 076b/10

ṣalāḥ <Ar. 1. Barış, huzur 2. İyilik -2-

ṣ.+ ın 112a/02

ṣ. ol- Barış, huzur olmak 102b/11

ṣalāḥiyyet <Ar. 1. Dine bağlılık 2. Yetki -3-

ṣ. 114b/05, 250b/21

ṣ.+ i 248a/09

ṣalʿam <Ar. SAVcümlesinin kısaltılmış hali -1-

ṣ. 117b/05

sālār <Far. 1. Komutan 2. Şah 3. Efendi, sahip 4. Hakim -43-

s. 043b/21, 079b/21, 149a/10, 292a/07

s.-ı ʿarab 324b/08

s.-ı cihāndur 026b/12

s.-ı çīn 047a/13, 051a/11, 055a/19, 301b/16

s.-ı gītī-fürūz 026b/13

s.-ı hind 113b/08, 315a/07

s.-ı nevbete 020b/12

s.-ı pīr 149a/14

s.-ı rūm 245b/14

s.-ı ser-efrāzsun 019b/21

s.-ı ser-efrāzuŋ 011b/22

s.-ı şehriyār 022a/01

s.-ı yāre 043a/03

s.+ ı 006b/03, 020a/13, 045b/20, 046a/23, 127b/02, 148b/08, 179b/09, 256a/12, 309a/14, 325b/15

s.+ ına 008b/14, 045a/25, 224b/05

s.+ ıŋız 283b/25

s.+ ıŋuz 258a/10

s.+ ısın 200a/16

s.+ ıyam 180b/20

s.+ ıydı 313b/12, 315a/06

s.+ umuz 188a/04

s.+ uŋ 149a/09

s. eyle- Komutan olarak görevlendirmek 279b/09

s. ol- Komutan olmak 310a/01

sālār-bāz <Far. Mâbeyinci -3-

s.+ a 021a/22

s. 023a/14, 043b/21

ṣalavāt <Ar. Hz. Muhammed'e edilen dualar -8-

ṣ. 121b/09, 142a/04, 218b/18, 228b/09

s. -ı mā-lā yu-ʿaddi 001b/01

ṣ.+ ı 324b/04

ṣ. vėr- Salavat getirmek 057a/10, 082b/20

ṣaldır- / ṣaldur- Saldırmak -2-

ṣ.- up 043a/09

bünyād ṣ.- dı 012b/07

ṣalıcı -2-

at ṣ. 036a/24

ḳılıç ṣ. 136a/03

ṣalıḳ Gürz -3-

ṣ. 066b/15

ṣ.+ lar 096b/11

ṣ. ur- Gürz vurmak 049a/05

ṣalın- 1. İşveli bir biçimde yürümek 2. Atılmak, hücum etmek -6-

ṣ.- araḳ 062b/11

ṣ.- ı 168b/04

ṣ.- sa 174b/12

ṣ.- up 040a/08

ṣ.- uraḳ 192a/03

ṣalısuz (?) Asılsız -1-

ṣ. 250a/14

ṣalış- Gürz, topuz gibi silahlarla karşılıklı hamle yapmak -1-

ṣ.- up 066b/15

ṣāliḥ <Ar. Dinin emir ve yasaklarına uyan, dindar -20-

ṣ. 142b/22, 164a/13, 174b/21, 190a/23

ṣ.+ ler 130a/03, 161b/14, 249b/16, 273b/10, 312a/14

ṣ.+ lerden 215b/18

ṣ.+ lere 250a/16, 276b/03

ṣ.+ leri 146a/10, 206b/08, 211b/25, 275b/12

ṣ.+ lerüŋ 211b/17, 290b/09

ṣ. ol- Salih olmak 203b/08, 226b/07

salḳım Salkım -2-

s. 253b/19

ṣalla- Gürzle hamle yapmak -1-

gürz ṣ.- r 076b/09

ṣalla'lāhu-ʿaleyhi-ve-sellem <Ar. Allah'ın salat ve selamı üzerine olsun anlamında bir dua sözü -9-

ṣ. 244a/25, 297b/21, 319a/05, 319a/08, 324b/04, 324b/17, 324b/19, 328a/06

salṭanat <Ar. 1. Hükümdarlık, sultanlık 2. Zenginlik, bolluk -19-

s. 051b/24, 054a/22, 064b/15, 091b/09, 118a/11, 124a/02, 314b/24

ḳānūn-ı s. 088a/12

s.+ ı 044b/06, 072a/05, 201a/18, 204b/13, 318a/01

s.+ ına 222a/09

s.+ ını 149a/04, 294b/13

s.+ la 199b/07

s.+ uŋ 327a/04

s. ol- Padişah olmak 051b/25

sām Metinde **sām-ı nerīmān / sām-ı suvār** şeklinde de geçen Şehnamenin ünlü kahramanı, Zal'ın babası ve Rüstem'in dedesi -46-

s. 012a/14, 030b/06, 049a/17, 075a/14, 075b/07, 076a/09, 076a/11, 076a/12, 076a/17, 076b/02, 076b/03, 091b/15, 092a/15, 093a/02, 097a/10, 097b/16, 281a/16, 281a/17

destān-ı s. 025a/03, 029a/19, 281a/19

s.-ı nerīmān 092b/02

s.-ı nerrīmān 075b/11

s.-ı suvār 026b/18, 031b/16, 075b/22, 076a/05, 077a/11, 077b/11, 077b/13, 097a/08, 169a/19

s.-ı suvāra 075b/14, 092a/17

s.-ı suvāruŋ 077a/16

s.+ dan 076a/10, 077a/05

s.+ dur 078b/15

s.+ ı 281a/17

s.+ uŋ 076a/09, 076b/03, 281a/18

destān-ı s.+ uŋ 004b/06, 081a/13

sām-rū <Far. Şehname'nin ünlü kahramanı Sam gibi olan -1-

s. ol- Sam'a benzemek, Sam gibi olmak 099b/10

ṣaman Saman -8-

ṣ. 176a/17, 257b/04, 257b/06, 257b/09, 260a/03

ṣ.+ ın 257b/05

ṣ.+ umı 257b/06

ṣ.+ umuŋ 257b/07

ṣamed <Ar. Her şey kendisine muhtaç olduğu halde kendisi hiçbir şeye muhtaç olmayan, Allah -1-

ṣ.+ dür 128b/17

sammūr <Ar. Bir tür hayvan, samur -2-

s. 128a/06

s.+ dan 317b/16

ṣamt <Ar. Susma -1-

ṣ. ḳıl- Susmak 146b/12

ṣan Şöhret, nam -21-

ṣ. 145b/07

ad u ṣ. 067a/03, 106b/23, 235b/11

ṣ.+ a 205b/10

ad u ṣ.+ çun 185b/17

ad u ṣ.+ dan 130b/19

ad u ṣ. gözedeler 194b/17

ad u ṣ. gözedürler 256b/12

ṣ.+ ı 001b/07, 002a/02, 303a/18, 304b/22, 325b/22

ṣ.+ ın 322a/02

ṣ.+ ını 143a/01

ṣ.+ ıŋuzı 197a/12

ṣ.+ larını 256b/10

ṣ.+ um 086b/13

ş.+ uŋ 083a/08

ş.+ uŋuz 028a/23

şan- 1. Zannetmek 2. Düşünmek -217-

ş. 027b/22, 042a/25, 049a/17, 081a/18, 106b/08, 111b/10, 117b/19, 124b/16, 124b/17, 167b/01, 201b/19, 211b/06, 234a/18, 272b/16, 327a/04

ş.- a 081b/24, 186b/02, 194b/02

ş.- alar 100a/11, 314b/07

ş.- an 090a/22, 190a/11

ş.- andan 006b/10

ş.- anlar 245a/12

ş.- anların 180b/20

ş.- anlarınuŋ 019a/04

ş.- anlaruŋ 074b/08, 080a/03, 194a/05, 217b/19

ş.- anuŋ 006b/08, 011a/20, 011b/13, 027a/07, 327b/23

yavuz ş.- anuŋ 009a/25

ş.- asın 004b/25, 036a/17, 043a/10, 047b/12, 047b/14, 052a/07, 057a/18, 058a/04, 058a/13, 062b/24, 067a/21, 088a/24, 088a/25, 096b/23, 099b/11, 102a/23, 124b/16, 140b/16, 140b/21, 145a/05, 151b/03, 174b/11, 202b/13, 215b/13, 217b/01, 229b/23

ş.- avuz 163a/17, 216a/19

ş.- aydı 236b/15

ş.- ayduŋ 068a/05, 084a/01, 096a/22, 096b/08, 105b/17, 106b/20, 126a/05, 131b/07, 135a/14, 137b/06, 197b/16, 200b/18, 221a/11, 224b/07, 287b/04, 295a/18, 296a/11, 325a/06

ş.- dı 139b/15, 171a/25, 229b/22, 239a/23, 301b/09

ş.- dılar 066b/08, 074a/25, 283b/24

ş.- duġumdan 277b/11

ş.- duġuŋ 064b/25

ş.- dum 074b/06, 078a/10, 239b/08

ş.- duŋ 081b/23, 090b/15, 131a/12, 247b/23

ş.- ma 014b/10, 028a/15, 075b/01, 077b/17, 083a/12, 086a/08, 090a/23, 091b/11, 095b/12, 096b/23, 108b/23, 109b/03, 117a/11, 119b/05, 130b/24, 131a/01, 146a/14, 146a/22, 174b/16, 177a/20, 180b/19, 205a/04, 233a/17, 235a/14, 252b/05, 271b/07, 271b/08, 272b/07, 284b/06, 294a/06

ṣ.- ursın 027b/10, 079a/05, 081b/14, 084b/03, 087b/15, 115b/24, 116a/06, 175b/20, 179b/08, 179b/24, 222b/06, 252b/19, 271b/20, 278a/02, 280a/06, 280a/23, 285b/17, 301b/11

ṣ.- ursun 081b/02

saŋa sana -683-

s. 002b/20, 004a/13, 004a/14, 004a/22, 008a/24, 009a/03, 009a/05, 013b/21, 014a/01, 014a/12, 017a/05, 018a/23, 018b/23, 019b/09, 019b/14, 020b/18, 021a/07, 021a/09, 021b/08, 022a/25, 022b/05, 023b/03, 024a/05, 024a/11, 024a/12, 024a/14, 027b/05, 027b/06, 027b/07, 028a/01, 029a/07, 030b/25, 031a/10, 031b/14, 031b/17, 031b/18, 032b/03, 032b/05, 032b/11, 032b/12, 033a/11, 033a/21, 033b/05, 033b/14, 033b/15, 033b/23, 034a/06, 035a/08, 035a/16, 035a/17, 037b/18, 037b/24, 039a/16, 039a/17, 041b/01, 041b/05, 041b/20, 042a/18, 043a/14, 043b/02, 044b/17, 044b/19, 045b/02, 045b/23, 046a/02, 046a/05, 046a/08, 046a/09, 046b/01, 046b/17, 046b/24, 047b/08, 050a/10, 051a/05, 052a/01, 052a/09, 053a/13, 053a/14, 053a/20, 053b/01, 053b/05, 054a/17, 054a/19, 054b/15, 054b/22, 056a/02, 056a/03, 056a/04, 057a/04, 057a/05, 057a/14, 057b/03, 058b/03, 059b/07, 059b/08, 060a/01, 060a/19, 060a/20, 060b/07, 061b/10, 062b/03, 062b/12, 062b/13, 063b/21, 064b/04, 064b/06, 064b/21, 066a/08, 067a/13, 068b/11, 069a/24, 069b/19, 069b/20, 070b/07, 070b/08, 070b/13, 071a/03, 071a/06, 071a/07, 071a/16, 072a/14, 072a/23, 073b/22, 073b/23, 074b/07, 074b/08, 074b/14, 074b/18, 074b/19, 074b/20, 075a/02, 076b/01, 077a/13, 078a/18, 079b/21, 079b/24, 080a/02, 080a/03, 080a/24, 080b/06, 080b/08, 081a/01, 081a/05, 081a/23, 081b/15, 081b/16, 081b/20, 081b/22, 081b/23, 081b/24, 082b/03, 082b/14, 083a/07, 083a/11, 083b/07, 084a/21, 085a/01, 085b/08, 085b/10, 087a/16, 087a/18, 087b/19, 087b/25, 088a/01, 088a/16, 088a/18, 088a/21, 088b/04, 089a/09, 089a/22, 089b/02, 089b/11, 089b/12, 089b/18, 089b/19, 090a/01, 090a/12, 090b/24, 091a/21, 091b/05, 091b/09, 092a/11, 092a/24, 092b/10, 093b/17, 094a/15, 094a/20, 094b/12, 095a/13, 095a/17, 095a/25, 096a/10, 096a/12, 096b/03, 096b/04, 096b/06, 096b/21, 098a/02, 098b/07, 098b/15, 099a/03, 099a/05, 099b/12, 099b/17, 099b/18, 100b/18, 101b/11, 101b/12, 101b/13, 103a/08, 106b/11, 107a/23, 107b/14, 107b/16, 107b/17, 108a/07, 108a/14, 108a/15, 108a/17, 108a/20, 108b/02, 108b/08, 108b/20, 109b/11, 109b/21, 109b/22, 111a/04, 111a/06, 111b/20, 111b/23, 111b/25, 113b/05, 114b/02, 114b/11, 114b/13, 114b/20, 115a/03, 116a/01, 116a/03, 116a/06, 118a/08, 118a/09, 118a/23, 118b/10, 119a/10, 119b/08, 119b/14, 119b/15, 119b/16, 119b/19,

119b/20, 120a/12, 120a/19, 120a/24, 121a/17, 121a/25, 121b/16, 121b/17, 122b/14, 124b/01, 125b/20, 126b/23, 127a/12, 127b/02, 127b/09, 127b/16, 127b/21, 127b/25, 128a/17, 128b/08, 129a/16, 129a/19, 131a/12, 131a/25, 133a/07, 133b/05, 134b/07, 134b/08, 134b/15, 134b/17, 135b/22, 135b/23, 138a/15, 138a/21, 139b/22, 140a/06, 140a/13, 140a/25, 141a/10, 141a/11, 141b/10, 142a/04, 144a/09, 144a/13, 144b/21, 145a/03, 145a/13, 145a/25, 145b/24, 146a/08, 146a/10, 146a/13, 146b/02, 146b/16, 147a/24, 148b/17, 149a/18, 149b/15, 149b/16, 150a/18, 150a/19, 150b/16, 150b/17, 150b/18, 151a/06, 152b/20, 153a/03, 154a/11, 154a/21, 158a/16, 159a/03, 159a/10, 159a/12, 159a/16, 160a/23, 160b/01, 161a/05, 161a/06, 162b/24, 162b/25, 163a/06, 164b/06, 164b/20, 165a/10, 165b/03, 165b/21, 166a/22, 168b/16, 168b/17, 169a/22, 171b/17, 173a/17, 175b/21, 177b/06, 177b/23, 179a/01, 179a/07, 179a/24, 179b/01, 179b/04, 179b/19, 180a/25, 180b/01, 180b/11, 180b/14, 180b/15, 180b/20, 184a/24, 184b/07, 185a/23, 185b/12, 185b/15, 188b/15, 189b/17, 189b/23, 190a/11, 190b/01, 190b/03, 190b/13, 190b/22, 190b/25, 191b/14, 191b/22, 192a/12, 192b/17, 193a/03, 196b/25, 197a/02, 197b/03, 199b/20, 200b/04, 200b/06, 205b/07, 206a/18, 207b/25, 208b/15, 209a/23, 209b/15, 210a/25, 211b/06, 212b/07, 215b/07, 215b/14, 216b/04, 216b/07, 216b/09, 217a/06, 217b/19, 218a/23, 218b/21, 220b/17, 220b/18, 223b/08, 223b/09, 226a/20, 226b/08, 227a/18, 228a/11, 228a/12, 229a/25, 233a/15, 233b/09, 234a/10, 234a/15, 234b/02, 234b/05, 235a/08, 235a/23, 236a/14, 236a/15, 236a/23, 236b/16, 236b/18, 236b/22, 238a/06, 239b/14, 240a/22, 240b/01, 241a/03, 241b/25, 242a/05, 242b/23, 243b/01, 243b/06, 244a/03, 244b/09, 244b/16, 245a/10, 245a/11, 245a/20, 245a/24, 245b/01, 247a/08, 247b/22, 249a/01, 249a/04, 250a/11, 250a/19, 251b/08, 251b/15, 251b/21, 252a/14, 252a/15, 252b/04, 253a/01, 253a/03, 255a/25, 256b/21, 257b/16, 258b/14, 258b/20, 258b/21, 259a/01, 259b/02, 259b/03, 259b/11, 259b/13, 259b/15, 259b/24, 259b/25, 260a/17, 260b/05, 260b/20, 261b/09, 261b/10, 261b/15, 263a/08, 263a/09, 263a/10, 263a/18, 264b/06, 265a/10, 265a/11, 265a/12, 265a/19, 265b/04, 265b/08, 265b/16, 265b/17, 266a/11, 266a/23, 266b/16, 268a/22, 268a/25, 269b/06, 270a/22, 270a/23, 271a/08, 271b/04, 272a/22, 272a/25, 272b/02, 273b/09, 273b/11, 274a/06, 274a/08, 274a/15, 274b/13, 274b/14, 274b/19, 275b/18, 276a/05, 277b/08, 277b/11, 277b/12, 277b/20, 278a/01, 278a/06, 278a/21, 278a/23, 278b/25, 279a/16, 279b/12, 279b/14, 279b/21, 280a/03, 280a/12, 280a/14, 280a/24, 280a/25, 280b/02, 280b/21, 281a/11, 281a/13, 281a/14, 281a/20, 281a/21, 282a/14, 282b/17, 282b/19, 282b/24, 284b/02, 284b/19, 285a/03,

285b/23, 286a/02, 286a/03, 286a/07, 287b/17, 288a/02, 288a/03, 288a/09, 288a/11, 288a/16, 288a/21, 289a/02, 289a/04, 289a/13, 289a/21, 290a/01, 290a/12, 290b/08, 290b/11, 291b/25, 292b/09, 292b/10, 293a/24, 294a/14, 294b/20, 295a/05, 295b/03, 296a/18, 296a/19, 296b/12, 296b/20, 297a/25, 297b/07, 297b/12, 297b/13, 297b/22, 298b/07, 299a/22, 299b/19, 301a/02, 303a/22, 303b/05, 303b/06, 303b/17, 304b/14, 304b/24, 304b/25, 305a/05, 305a/06, 305b/15, 306a/02, 306b/10, 306b/24, 308a/02, 308a/05, 309a/04, 309a/18, 309b/03, 311b/03, 313a/23, 314a/04, 314a/14, 314a/21, 314a/25, 314b/12, 318a/25, 319b/02, 320a/08, 320a/20, 320a/21, 320a/22, 320b/08, 320b/11, 320b/14, 320b/15, 321a/11, 321a/20, 321b/06, 322a/05, 323a/15, 324b/01, 324b/12, 326a/06, 326a/14, 326b/02, 326b/11, 326b/12, 326b/21, 327a/06, 327a/08

S. 179b/24

s.+ dur 273b/24

ṣanʿat <Ar. Zanaat, meslek -31-

ṣ. 099a/23, 099a/24, 099b/04, 102a/14, 215b/20, 292a/20, 325b/10

ṣ.-ı ḫayāl 314b/25

ṣ.+ a 099a/18

ṣ.+ ı 099a/25, 099b/06, 215a/24

ṣ.+ ımuzdur 161a/07

ṣ.+ ında 117b/23

ṣ.+ ını 099b/05

ṣ.+ la 317b/15

ṣ.+ lar 198a/24, 229a/07

ṣ.+ lardan 215a/24

ṣ.+ um 065b/04, 207a/19

ṣ.+ umdur 322a/04

ṣ.+ umı 099a/19, 099a/23, 099b/05

ṣ.+ uŋ 260a/17

ṣ. ėdin- Meslek öğrenmek 106a/02, 249b/05

ṣ. ol- Meslek olmak 089b/15

ṣaŋayduŋ Sanki, güya -1-

ṣ. 220a/04

sancaḳ Sancak, bayrak -68-

s. 009b/09, 009b/14, 025a/19, 027b/19, 032a/20, 047a/04, 047a/06, 049a/06,

049b/23, 064b/13, 066b/03, 069a/02, 069b/18, 094b/06, 105b/12, 124b/04, 133a/24, 134b/22, 174b/03, 174b/10, 177b/04, 201a/13, 203b/04, 206a/01, 224a/16, 256a/20, 256b/19, 256b/20

ʿālem ü s. 052b/08

ʿālem ve s. çeküp 069a/04, 135a/04, 327a/23

s.+ dan 200b/19

s.+ ı 005b/01, 005b/25, 012a/14, 025a/15, 043b/17, 049a/13, 049a/14, 067b/16, 072b/05, 256b/20, 256b/23, 261a/07, 272b/24, 276a/11, 297a/05

s.+ ıla 181b/12, 199a/20, 231a/10

s.+ ın 025a/16, 280a/03

s.+ ına 097b/03

s.+ ını 005b/21, 050a/04, 050a/21, 051a/22, 066b/02

s.+ lar 047a/23, 187b/03, 219b/14, 246a/09

s.+ umı 201a/09

şancı -12-

ş. 006a/15, 006a/20, 008a/22, 025a/11, 025a/12

ş.+ dan 020a/20

ş.+ lar 233b/17

ş.+ lardan 011b/11

ş.+ lardı 031b/09

ş.+ ları 163a/18

ş.+ nuŋ 016a/15, 025a/10

s. çek- Sancağı göğe çekmek, kaldırmak, *mec.* savaş kararı almak 060a/24, 233b/03, 309b/04, 319a/17

şancı- Düşünmek -1-

ş.- dı 019b/06

şancış- Savaş, süngü savaşı -1-

ş.- dılar 084a/09

şanç- (Sivri bir şeyi) saplamak, batırmak -9-

ş.- dı 262a/03

ş.- dılar 263a/22, 263a/25

ş.- ıp 066b/16

ş.- mış 072b/21

ṣ.- mışlar 094a/18

ṣ.- up 063a/01, 258b/25, 263b/19

ṣançıl- (Sivri bir şeye) saplanmak -3-

ṣ.- dı 061b/24, 093b/08, 102a/21

ṣançış Süngü savaşı -1-

ṣ. 102a/22

ṣandal Bir tür deniz taşıtı, sandal -1-

ṣ. 012a/01

ṣandıḳ *bk. ṣanduḳ* -1-

ṣ. 321b/01

ṣanduḳ <Ar. Sandık -50-

ṣ. 024b/07, 061b/15, 061b/21, 063a/18, 063a/23, 065a/19, 098b/20, 098b/23, 098b/24, 099a/06, 102b/10, 136b/11, 252a/18

ṣ.+ a 094b/19, 100b/12, 136b/20, 138b/10

ṣ.+ da 101a/19, 123b/11

ṣ.+ dağı 061b/23, 063a/20

ṣ.+ dan 099a/11, 139a/06

ṣ.+ ı 061b/24, 063a/19, 098b/22, 098b/23, 098b/24, 099a/01, 099a/07, 099b/19, 136b/12, 252a/19, 252a/20

ṣ.+ lar 025b/18, 138b/14

ṣ.+ lara 138b/09

ṣ.+ ları 065b/10

ṣ.+ laruŋ 065b/08, 066b/25

ṣ.+ uŋ 061b/15, 061b/16, 061b/18, 063a/18, 138b/18, 252a/18

sanduḳ *bk. ṣanduḳ* -10-

s.+ da 253a/21

s.+ ı 252a/21

s.+ ıla 061b/23

s.+ uŋ 061b/23, 061b/25, 098b/21, 098b/25, 099a/09, 146a/01, 252a/22

ṣanıcı Düşünen, (İyi ya da kötü) düşünceli -4-

ṣ. 004a/14, 174a/24, 283b/14

ṣ.+ ları 214a/01

ṣanıl- Bir şeyin olabileceğine inanmak -1-

ṣ.- maduḳ 145b/03

ṣanılu / ṣanulı / ṣanulu (İyi ya da kötü) Düşünceli, niyetli -3-

ṣ. 225b/25, 267a/09

ṣ.+ nuŋ 148b/01

yavuz ṣ. ola 267a/08

sānī *bk. ṣāniʿ* -1-

āyīn-i s. 031a/04

s̱ānī <Ar. İkinci -1-

efrāsiyāb-ı s̱. 049b/14

ṣāniʿ <Ar. Yaratna, Tanrı -1-

ṣ. -i ʿālem 115b/12

ṣanki Sanki, güya -35-

ṣ. 057a/09, 075a/10, 083b/25, 097a/01, 105a/06, 125a/05, 144b/09, 164b/11, 166a/17, 171a/05, 197b/06, 197b/24, 201b/12, 202b/16, 208a/21, 222b/22, 222b/24, 223a/05, 225b/23, 235b/16, 246a/11, 247b/16, 260b/18, 271a/24, 274a/12, 276b/24, 277a/09, 285a/20, 285a/22, 293a/04, 293a/19, 306a/07, 309b/21, 322b/03

ṣan kim Sanki, güya -1-

ṣ. 069b/10

ṣanlu Şöhretli, ünlü -2-

ṣ. 053a/13, 180b/13

ṣanu Zan, düşünce -5-

ṣ. 146a/14, 273a/01

ṣ.+ lar 179b/23

ṣ.+ sı 087b/12, 106b/11

ṣanuş Düşünce, niyet, zan -1-

ṣ.+ dan 006b/08

ṣap- Sapmak -2-

ṣ.- maḳ 283a/20

yoldan ṣ.- up 035b/02

ṣapa Gidilmesi güç olan, sapa -1-

ṣ. 287b/15

ṣar- Sarmak -19-

ṣ.- a 206b/01

ṣ.- dılar 094a/25, 108b/17, 194a/10, 295b/24, 296a/01

ṣ.- dum 109b/23

ṣ.- uŋ 087a/05, 206a/24, 295b/24

ṣ.- up 051b/21, 094a/23, 094a/25, 099a/01, 130b/03, 147b/14, 236b/02, 241a/07, 327a/01

sār Metinde adı geçen bir şehir -1-

s.+ ıla 317a/16

sār-bān <Far. Deve sürücüsü, deveci -10-

s. 033b/20, 033b/22, 065a/21, 065a/22, 071b/10, 077a/24

s.+ a 033b/19, 065a/17

s.+ ları 058b/17

s.+ larınuŋ 033b/19

ṣarar- Sararmak -37-

ṣ.- aydı 196a/21

ṣ.- dı 022b/18, 146a/21, 147b/08, 149b/12, 182b/10, 198b/15

beŋzi ṣ.- dı 049b/13, 063b/01, 111a/13, 141a/21, 178b/19, 200a/24, 223a/04, 240a/17, 251a/17, 252b/02, 263b/11, 266b/14, 285a/19, 316a/05

ṣ.- masın 234a/09

ṣ.- masun 203b/03

ṣ.- mış 017b/03, 022b/13, 031b/23, 283a/19

beŋzi ṣ.- mış 140a/11

ṣ.- mışdur 243b/14

beŋzi ṣ.- sın 146b/03

ṣ.- up 134a/09, 202a/13, 264b/24, 269b/12

beŋzi ṣ.- up 041a/11, 134a/15

beŋzi ṣ.- ur 185a/22

ṣarart- Sarartmak -2-

ṣ.- dı 081a/21

ṣ.- ur 157a/05

sarāy <Far. Saray -275-

s. 012b/06, 019b/07, 026a/05, 035a/20, 038b/06, 055a/18, 057a/11, 065b/08, 067a/07, 067a/11, 110b/12, 119a/12, 119a/15, 119a/16, 119a/17, 120b/13, 123b/13, 127a/23, 132a/18, 133a/10, 133a/14, 133a/18, 142b/18, 147a/14, 147b/16, 148a/04,

s.+ ından 019b/23, 037b/12, 044a/13, 110b/18, 133a/23, 133b/06, 156a/23, 166a/23, 181b/23, 304a/07

s.+ ını 179a/17

s.+ ıŋızda 003a/06

s.+ ınuŋ 034b/06, 203b/18, 204a/10

s.+ lar 122b/06, 125a/24, 128b/19, 141b/06, 143a/25, 167a/16, 167b/03, 167b/05, 202b/15, 312a/22

s.+ lara 013b/10

s.+ larda 128b/20

s.+ lardan 013b/13

s.+ larla 225a/01

s.+ um 002a/22, 193b/11

s.+ uma 109a/22, 110a/09, 184b/07, 316b/08

s.+ umda 110a/11, 311b/14

s.+ umdadur 176b/07

s.+ umdan 035a/12

s.+ umı 311b/13

s.+ uŋ 009a/14, 088a/14, 119a/16, 119b/03, 181b/20, 206a/05, 219a/04, 275b/05, 284b/09, 315b/20, 320a/09

s.+ uŋda 235a/07, 235a/09

s. eyle- Saray yapmak 135b/08

ṣarf <Ar. Harcama -4-

ṣ. 118a/05

ṣ. eyle- Harcamak 211b/03, 212a/11

ṣ. ḳıl- Harcamak 117a/21

ṣarı *bk. ṣaru* -2-

ṣ. 234b/10

ṣ. eyle- Hasta etmek 177b/09

ṣarıl- Sarılmak -2-

ṣ.- mışdur 119a/04

ṣ.- up 298a/21

ṣarḳ- Sarkmak -1-

ṣ.- mış 125a/07

şarmaş- Sıkıca sarılmak -1-

ş.- dılar 090b/10

şarp 1. Güç, çetin 2. Gidilmesi güç olan yer -11-

ş. 054a/02, 055b/16, 067a/23, 077a/21, 095b/03, 116a/13, 116a/15, 264a/17

ş.+ dur 116a/02, 124b/10, 138a/17

şarplıķ Sarp olma durumu -3-

ş.+ ı 060b/13

ş.+ ından 063b/23, 116a/13

şarsıl- Sarsılmak -1-

ş.- ur 302a/15

şaru Sarı -26-

ş. 004a/15, 037b/01, 080a/12, 117b/01, 122b/12, 122b/16, 125a/17, 126b/09, 128b/05, 139b/13, 140a/09, 148a/19, 148b/04, 159a/15, 197a/17, 217b/22, 268b/03, 269b/13, 273a/20, 275a/21, 277b/14, 312a/02, 315b/19, 321b/25

ş.+ sına 176a/17

ş.+ ydı 301b/23

sāsān Sasaniler devletinin kurusucu, Erdeşir'in lakabı -37-

s. 098a/10, 098a/15, 098a/18, 131b/21, 131b/22, 131b/24, 132a/09, 132a/12, 132a/13, 132a/14, 132a/15, 132a/18, 138a/13, 280b/10, 280b/11, 280b/13, 294b/03, 306b/11

s.+ a 132a/11, 132a/19, 280b/13

s.+ dan 132a/10

s.+ duġın 132a/05

s.+ dur 132a/04

s.+ ı 131b/20, 132a/08, 132a/17

s.+ ıla 132a/11

s.+ uŋ 098a/17, 132a/01, 132a/02, 280b/12

sāsānī <Far. Sasan kavmine mensup -19-

s.+ lerden 294b/08

s.+ lerdür 134b/04

s.+ lere 296b/11, 323a/22

s.+ lerüŋ 134b/13, 273a/18, 279a/03, 279a/11, 279b/02, 289a/21, 303b/20, 304a/02, 322b/20, 324a/10, 324a/16, 324a/24, 324b/03, 324b/05, 327b/17

ṣat- Satmak -21-

ṣ. 065b/16

ṣ.- a 065b/09, 169b/05, 196a/05, 257b/04

ṣ.- am 149a/12

ṣ.- ar 195a/15, 304b/21

ṣ.- arsın 174a/21

ṣ.- aydum 257b/06

ṣ.- dı 164b/09, 229b/23

ṣ.- ıcaḳ 046a/14

ṣ.- maḳ 075a/20

ṣ.- maŋ 188b/25

ṣ.- masun 245b/20

ṣ.- mazlar 292b/25

ṣ.- mışdı 315b/13

ṣ.- uŋ 184b/20, 243a/20

ṣ.- up 065b/05

ṣataş- Sataşmak -2-

ṣ.- duŋ 021b/20, 089a/14

ṣatıcı Satıcı -2-

ṣ. 157a/09

ṣ.+ lardur 260a/16

ṣatıl- Satılmak -1-

ṣ.- anı 243a/20

saṭranc <Far. Satranç -26-

s. 228b/08, 228b/21, 228b/23, 229b/11, 229b/12, 229b/20, 229b/25, 230a/15, 230a/18, 230a/25, 231a/17, 237a/14

s.+ çun 229a/25

s.+ da 230b/25

s.+ ı 229a/05, 229a/09, 229a/16, 229b/07, 230a/02

s.+ uŋ 229b/06, 230a/04, 231a/16, 237a/15, 237b/09, 237b/11

ṣatu Satma işi, satış -7-

ṣ. 065b/22

ṣ. bāzār ėt- Alış veriş etmek 065b/11, 138b/16, 273a/09

ş. bāzār ķıl- Alış veriş etmek 065b/06, 111b/05, 138b/25

şatun Satma -5-

ş. al- Satın almak 035a/24, 083a/09, 123b/05, 143a/01, 243a/20

şav Söz -5-

ş. 019a/11, 021b/03

ş.+ a 064a/16, 261b/25

söze ş.+ a düşdiler 001b/12

şav- Uzaklaştırmak, savmak -11-

ş.- dı 051a/19, 073a/05, 141a/02, 295b/16, 309a/10, 323b/11

ş.- dıġumuzdan 276a/02

ş.- ġıl 278a/10

ş.- unca 309a/12

ş.- up 020b/19, 042b/07

şavāb <Ar. 1. Doğruluk, dürüstlük, doğru hareket, doğru düşünce 2. Sevap -12-

ş. 075a/16, 120b/23

ş.+ dur 120b/24, 308a/25

ş. gör- Uygun görmek 099a/15, 120b/20, 219a/23, 231b/15, 245b/13

ş. ol- Doğru olmak 120b/23

ş. vėr- Sevap vermek 245b/01, 308a/07

şavaş Savaş**,** harb -100-

ş. 004a/06, 004b/02, 004b/05, 005b/15, 006a/07, 006a/08, 009b/03, 020b/25, 026b/08, 031b/15, 032a/19, 036a/12, 036b/22, 038a/09, 038b/23, 041b/23, 042a/06, 042a/12, 042a/16, 043a/20, 043b/02, 043b/10, 043b/12, 044a/10, 044a/12, 064b/12, 065a/09, 067a/25, 070b/04, 084a/19, 095b/11, 104b/12, 233b/01, 235b/24, 277a/12, 277b/05

ş.-ı ḥişār 003b/07

ş.+ a 005a/18, 005b/10, 005b/22, 024a/05, 024b/23, 031b/24, 082b/13, 202a/23, 235a/04, 260a/06

ş.+ acaķ 004b/19

ş.+ da 007a/03, 024a/05, 041b/22, 206a/12, 246a/16

ş.+ dan 004b/08, 005b/02, 039b/12, 043b/08, 141a/07, 214b/18, 220b/25

ş.+ ı 024b/25, 038a/18, 041a/22, 117a/15, 236a/18, 236a/25, 237a/10

ş.+ ıla 041b/19

ṣ.+ ın 004a/08

ṣ.+ ına 006a/21, 027b/19, 042a/01

ṣ.+ ında 003b/07

ṣ.+ ından 040a/11

ṣ.+ uŋ 071b/05

ṣ. ėt- Savaşmak 004b/14, 004b/18, 004b/20, 004b/23, 006a/21, 023b/01, 042a/20, 094a/03, 114b/07, 221a/02, 275b/13. 287b/01. 220a/25

ṣ. eyle- Savaşmak 004b/10

ṣ. iste- Savaşmak istemek 010a/12, 032a/18, 041b/07

ṣ. ḳıl- Savaşmak 178a/05, 236b/18

ṣ. ol- Savaş olmak 007a/03

ṣ. yürüt- Savaşmak 148a/10, 201b/12, 202a/13, 202b/03

ṣ.+ a yürüt- Sefere çıkmak 004b/12

ṣavaşçı Savaşçı -17-

ṣ. 002b/13, 003b/03, 003b/06, 009b/07, 018a/21, 019b/17, 035b/20, 037b/09, 038b/15, 041a/12, 041a/17, 042b/25, 043a/16, 043a/24, 065a/07

ṣ.+ laruŋ 010a/04, 015a/05

sāve Metinde adı geçen bir şah -107-

s. 254a/06, 254a/08, 254a/20, 254a/24, 254b/14, 254b/18, 254b/22, 255b/17, 255b/18, 256a/05, 256a/25, 257a/04, 257a/10, 257a/19, 257b/10, 257b/12, 257b/14, 257b/16, 257b/18, 257b/20, 257b/21, 258a/02, 258a/05, 258a/07, 258a/10, 258a/14, 258a/17, 258a/18, 258a/20, 258a/24, 258b/01, 258b/08, 258b/09, 258b/11, 258b/12, 258b/18, 258b/22, 258b/23, 259a/03, 259a/08, 259a/10, 259a/15, 260a/04, 260a/06, 260a/13, 260a/15, 260b/02, 260b/14, 260b/18, 260b/24, 260b/25, 261a/01, 261a/02, 261a/13, 261a/18, 261a/20, 261a/21, 261b/04, 261b/08, 261b/10, 261b/13, 261b/14, 262a/05, 262a/23, 262b/01, 262b/02, 262b/03, 262b/05, 262b/11, 262b/14, 262b/15, 262b/17, 263a/11, 263a/25, 263b/01, 263b/03, 263b/19, 264a/01, 264a/05, 264a/06, 264a/10, 264a/16, 264b/02, 265a/02, 265b/03, 271a/05, 271a/06, 271a/07, 272a/19, 273a/13, 279b/06, 279b/16, 279b/19, 280a/04, 280b/01, 281a/08, 281a/15, 281b/05, 284b/17

ʿazm-i s. 257b/17

s.-yi nām-dār 216a/04

ṣavul- (Yoldan) çekilmek -1-

ṣ. 237b/04

ṣavur- Saçmak, savurmak -6-

ṣ.- alar 303a/23

ṣ.- am 046b/10, 060a/21, 096b/07

ṣ.- ıram 294b/10

ṣ.- uram 161b/23

ṣavuş- Savuşmak -1-

ṣ.- dı 055b/11

ṣay- 1. Saymak 2. Kabul etmek, addetmek -30-

ṣ. 121a/12

ṣ.- alardı 130b/13

ṣ.- ar 179b/11, 281b/05

ṣ.- arlar 174a/07

ṣ.- arsın 174a/09

yėrine ṣ.- asın 270a/24

ṣ.- aydum 312b/14

ṣ.- duŋ 253b/20

ṣ.- ıcaḳ 019b/20

ṣ.- ma 285a/01

yėrine ṣ.- ma 146a/17, 163a/14

ṣ.- maġı 234b/05

ṣ.- mak 072a/17

ṣ.- masın 174a/08

yėrine ṣ.- maya 147b/05

ṣ.- mayam 161b/22

ādem ḥisābına ṣ.- maz 171a/09, 266b/04

ādem ḥisābına ṣ.- maz oldı 217a/25

ṣ.- mazın 268b/06

ṣ.- mazsaŋuz 287a/17

ṣ.- sa 174a/09

ṣ.- saḳ 122a/09

ṣ.- up 025b/05, 026a/14, 103a/01

ṣ.- ar ol- Saymak 011a/11, 013b/24

say- *bk. şay-* -1-

zaḥmet s.- ma 295a/04

saʿy <Ar. Emek, gayret, çalışma -17-

s. ėt- 109b/23, 122b/02, 131a/06, 143a/24, 196a/01, 194b/11, 212b/12, 227a/23, 227a/25, 244b/20

s.+ ı 195a/09

s.+ ından 238a/13

s.+ umla 139a/25

s. eyle- Gayret etmek, çalışmak 177b/08, 275a/19

s. ḳıl- Gayret etmek, çalışmak 070b/03, 146b/24

ṣayd <Ar. Avlanma, av -1-

ṣ. ḳıl- Avlanmak 112b/24

sāye <Far. 1. Gölge 2. Koruma, himaye, yardım -32-

s. 147b/10

s.+ mde 139b/02, 154b/22, 195b/22, 278b/20

s.+ müzde 244a/02

s.+ ŋde 082a/15, 099b/14, 144a/25, 244b/16, 327a/06

s.+ ŋdedür 144b/02

s.+ sinde 044b/07, 045a/20, 102a/15, 139b/04, 185a/06, 194a/06, 195a/24, 212a/03, 218b/23, 220a/15, 225a/05, 248a/08, 308a/12, 311a/01, 322b/22, 324a/15, 326a/07

s.+ sindedür 216a/15

s.+ siyüz 112b/21

sāye-bān <Far. Gölgelik -2-

s. 224a/18

s.+ ın 051b/15

sayf -1-

s. 052a/07

ṣayıcı Falcı -1-

ṣ.+ ları 032a/24

sāyil <Ar. *(sā'il)* Soran -1-

s. 213a/11

sāyir <Ar. *(sā'ir)* Başka, diğer -3-

s. 110a/10, 314b/02, 321b/01

sāyis <Ar. Seyis -1-

s. 253b/08

ṣayḳal <Ar. Cila -1-

ṣ. vėr- Cilalamak 227a/18

ṣayrulıḳ Hastalık -1-

ṣ. 022b/19

sayvān <Ar. Şemsiye, gölgelik -2-

s. ur- Gölgelik kurmak 124b/15, 151b/04

sāz <Far. Telli bir çalgı, saz -18-

s. 008a/11, 012a/09, 013b/01, 013b/06, 017b/24, 019a/17, 020a/10, 036a/18, 090b/11, 194a/19, 230b/03, 321b/20

s.+ ıdur 148a/14

s.+ ıla 006a/09

s.+ ın 204a/04

s.+ ından 013a/06

s.+ ını 105a/17

s.+ uŋı 031a/12

s. eyle- Saz çalmak 105a/15

saz Sarı -1-

s. 077a/10

sāzende <Far. Çalgıcı -12-

s. 007b/14, 013b/02, 038a/07, 043a/09, 206b/20, 315b/02

s.+ ler 020a/11, 105a/14, 181b/19

s.+ leri 312b/02, 318a/09

s.+ lerle 313a/01

sebaḳ <Ar. Ders -1-

s.+ dur 085a/13

s̱ebāt <Ar. Kararlılık, yerinde durma -14-

s̱. 054b/21, 057a/21, 076a/23, 084b/13, 098a/21, 122a/05, 122a/06, 130b/25

s̱.+ ı 030a/20, 044a/24, 119b/05, 236b/25, 249b/23

s̱. bul- Yerinde durmak, devamlı olmak 040b/23

sebeb <Ar. Sebep -107-

s. 053a/24, 085b/06, 115a/19, 136a/18, 273b/21, 280a/11, 283a/04, 283a/11, 294a/11, 316a/11, 320a/02, 321b/03

s.+ den 053a/05, 057b/08, 062b/16, 077b/16, 090b/22, 095a/16, 096b/18, 103a/10, 103a/17, 112b/01, 131b/17, 135a/24, 142b/12, 161b/12, 167b/15, 203b/21, 217a/20, 218a/01, 221b/24, 225a/07, 239a/21, 265a/16, 270a/03, 278b/23, 279b/05, 280a/02, 281a/20, 292a/21, 304a/09, 308b/23, 313b/04, 319a/12, 321a/11, 321a/23

s.+ dendür 197a/08

s.+ dür 226b/06

s.+ ile 141a/23, 151a/15, 189a/08, 213a/11, 221b/12, 261a/21, 280a/09, 284b/11

s.+ inden 163b/06, 174b/18, 315a/03

s.+ indendür 242a/01

s.+ iyile 248b/20

s.+ iyle 072a/06, 078b/18, 079b/10, 081b/12, 089b/24, 098b/16, 111b/22, 118b/11, 129a/24, 136b/25, 137a/01, 158a/17, 167a/08, 179b/18, 188b/05, 192a/10, 204a/07, 212a/08, 214b/01, 225a/03, 232a/04, 237b/22, 245a/16, 304a/14, 307b/15, 310a/02, 313a/15, 317a/22

s.+ iyledür 179b/01, 211a/02

s.+ sin 296b/10

s.+ ümile 190a/03

s.+ ümle 078b/12, 148a/22

s.+ üŋle 263a/19, 319b/01

s.+ üŋüzle 143b/20

s. ḳıl- Gerekçe göstermek, neden olmak 137a/06, 285b/19

s. ol- Neden olmak, yol açmak 231a/17, 252a/10, 303b/22, 322b/25, 324a/07, 233b/13

sebed *bkz sepet* -1-

s.+ üŋ 268b/02

sebīl <Ar. Hayrat olarak bedava dağıtılan su -2-

s. 093a/23, 126b/07

sebīnūd Behram-ı Gur'un hanımı -13-

s. 179a/15, 180a/01, 180a/09, 180a/13, 180b/09, 182a/01, 182a/25

s.+ ı 179a/15, 180a/14, 180b/06, 181a/01, 181b/01

s.+ ıla 179a/18

sebz <Far. Yeşil -1-

s. 032a/12

sebze <Far. Yeşillik, çimenlik -1-

s. 036a/16

sebze-zār <Far. Yeşillik -3-

s. 010b/02, 150a/11

s. ol- Yeşillenmek 010a/22

secde <Ar. Secde -2-

s. ėtdür- Secde ettirmek 068b/15

s. ḳıl- Secde kılmak 046a/17

seç- Ayırmak, seçmek -11-

s.- di 005a/18, 283a/22

s.- e 267a/01

s.- evüz 254b/13

s.- meye 269a/01

s.- mez 112a/04

s.- üp 005a/05, 013a/09, 033a/13, 036b/15, 323b/08

seçil- Seçilmek -2-

s.- e 233b/24

s.- üp 261a/04

sed <Ar. *(sedd)* Sur, set -4-

s. 126b/07

s.+ den 126b/02

s. çek- Set çekmek 067a/15

s. ol- Set, engel olmak 087a/11

sede <Far. Ateş -1-

s. 013a/20

sefer <Ar. Yolculuk -17-

s. 094b/07, 114a/20, 124b/13, 243a/13, 274a/04, 304a/12

s.+ de 247a/17, 274a/08, 274a/20

s.+ den 203b/19, 287a/02

s.+ dür 094b/09

s.+ ümde 287b/22

s. ėt- Yolculuğa çıkmak 095a/25, 098a/16, 128b/09

s. ḳıl- Yolculuğa çıkmak 318a/18

segir- Koşmak -2-

s.- di 041b/04

s.- mekden 283b/02

segird- *bk. segirt-* -1-

s. 282a/15

segirdim Koşma, koşuş -20-

s. 005a/06, 292a/09

s.+ de 005a/24, 157a/01

s.+ e 005a/24

s.+ ile 005a/21, 005b/23, 066a/23

s.+ le 015b/25, 022b/16, 039a/07, 134a/10, 201a/20, 283a/14, 283a/19, 286b/18, 299a/16

s. ėt- Koşmak 005a/13, 005a/24

s. ṣal- Koşmak 002a/05

segirdiş Koşuş -1-

s.+ i 051a/13

segirdiş- Koşuşturmak -3-

s.- di 224b/12

s.- lerdi 225b/01

s.- üp 166b/09

segirdüm *bk. segirdim* -10-

s.+ ile 004a/06, 040a/17, 040a/22, 236a/11

s.+ le 014a/25, 306a/17, 308b/05, 308b/11, 308b/18

s. ḳıl- Koşmak 254a/19

segirdür- Koşturmak -1-

s.- düm 023a/15

segirdüş- *bk. segirdiş* -1-

s.- üp 191a/03

segirt- 1. Koşmak 2. Saldırmak, hücum etmek -84-

s.- di 035a/02, 038b/25, 098b/24, 156b/25, 166b/07, 196b/13, 273b/04, 283b/01, 286b/20, 287a/19, 311b/04, 323b/17, 326a/21

s.- diler 132b/18, 151a/11, 171a/18, 186a/11, 262b/05, 294a/03, 306a/25

s.- dük 134a/03

s.- düŋ 017a/11

s.- eler 160a/14

s.- em 156b/22

s.- en 157b/08, 159b/06

s.- eydi 041a/10

s.- eyin 299a/22

s.- icek 157a/02

s.- irdi 297b/02

s.- me 155a/16

s.- meden 134a/02

s.- mege 005a/06, 286b/21

s.- mek 198b/13, 200a/06

at s.- mek 099b/08, 156b/14, 169a/21

s.- mekde 126a/13, 156b/22

at s.- mekde 156a/19, 256b/18

s.- mekden 138a/03, 150a/09, 159b/02, 169a/24

s.- meyesin 143a/08

s.- miş 100a/01

s.- mişler 199a/19

s.- üp 004b/23, 035b/02, 037b/07, 044a/21, 084a/11, 089a/05, 133a/06, 139b/12, 147a/23, 167a/01, 169b/02, 191b/22, 207b/15, 217b/17, 239b/16, 276b/22, 280b/24, 294a/04, 306a/05, 311a/21

s.- ür 023a/15, 041a/15, 065a/04, 133b/24, 157b/08, 253b/08, 294a/03, 305b/24

s.- ürdi 134a/08

s.- ürken 141b/06

s.- ürler 198a/05, 294a/04

s.- ürlerdi 040b/20

segirtdür- Koşturmak -1-

s.- eler 016b/01

segürt- *bk. segirt***-** -2-

s.- üp 113a/03, 150a/14

segzī Metinde adı geçen bir kavim -5-

s. 084b/17, 085a/17, 087b/23

s.-yi nā-bekār 084a/20

s.+ ler 096b/13

seḥāb <Ar. Bulut -1-

s.+ dan 094b/03

sehel Az, azıcık, pek basit -16-

s. 071b/10, 098a/18, 100b/04, 116b/06, 145a/18, 151a/18, 167b/02, 188b/19, 202b/15, 213b/21, 214b/08, 214b/10, 241a/12, 254a/23, 309b/09, 310b/18

sehelce Az, azıcık -5-

s. 135b/15, 172b/20, 276b/04, 279b/25, 303b/20

seher <Ar. Seher vakti -9-

s. 011b/15, 032a/14, 085b/12, 094b/06, 098b/23, 167a/13, 183b/24, 194a/18

s.+ den 205a/20

seher-gāh <Ar.+Far. Seher vakti, sabahleyin -9-

s. 005a/15, 007b/07, 009a/16, 013a/15, 034b/13, 036b/17, 041b/08, 075a/05, 097b/18

sehī <Far. Düz -3-

s. 037b/20

serv-i s. 018a/10, 022b/17

sehlece *bk. sehelce* -2-

s. 131b/06, 202a/14

sehlice *bk. sehelce* -1-

s. 114a/03

sehm <Far. Korku, dehşet -1-

s.+ inden 035b/18

sehv <Ar. Yanılma -1-

s. ol- Yanılmak 112a/01

sekit- Azarlamak -1-

s.- mek 214a/09

sekiz Sekiz -33-

s. 055b/14, 077a/16, 087a/04, 098b/19, 155b/20, 166b/04, 166b/05, 166b/20, 237a/18, 302b/22, 315a/06

ķırķ s. 318a/01

on s. 126b/05, 156b/16, 184a/13

otuz s. 056b/06, 059a/07, 059b/10, 064b/22, 068b/09, 289b/23, 290a/10, 297b/19

yėtmiş s. 026b/23, 144b/03

yigirmi s. 318a/12

ķırķ s. biŋ 312b/18, 321a/18

s.+ e 006b/13

s.+ i 026b/24

s. yüz 315b/01, 315b/03, 328a/07

sekizinci Sekizinci -33-

s. 004a/06, 012a/17, 014a/15, 020b/24, 021b/25, 026a/01, 029a/02, 059b/06, 060b/15, 104a/24, 105b/18, 111b/10, 112a/23, 131b/21, 147b/25, 155b/20, 163a/20, 184b/23, 190b/20, 212a/18, 214a/18, 215a/13, 220a/05, 230b/05, 237b/03, 241b/11, 252b/16, 264a/02, 300a/16, 305b/06, 313b/06, 322b/12, 323b/18

sekrān Metinde adı geçen bir yer

s. 009b/02

s.+ da 009b/06

seksen Seksen -14-

s. 055a/02, 055a/10, 056a/23, 057b/10, 065a/19, 121a/06, 121a/09, 128b/24, 176b/03, 194a/07, 249b/24

s. bėş 128b/01, 128b/05

s.+ den 305b/15

sėl <Far. *(seyl)* Sel -8-

s. 066b/13, 102a/22, 102b/03, 262b/06, 296a/23

s.+ e 062a/03, 087a/11

s.+ i 059a/01

sėl-āb <Far. *(seyl- āb)* Sel suyu -9-

s. 133b/10, 262a/25

s. eyle- (Göz yaşı) sel olmak, sel gibi akmak 175a/22

s. ķıl- (Göz yaşı) sel olmak, sel gibi akmak 061b/05, 200b/23, 251b/14

s. ol- (Göz yaşı) sel olmak, sel gibi akmak 055a/12, 085b/20, 178b/14

selām <Ar. Selam -74-

s. 060a/12, 073b/07, 086a/13, 113a/06, 114a/05, 173a/09, 175b/22, 218b/18,

228b/09, 290a/04

s.+ ı 080b/02, 153a/05, 264a/13

s.+ ımız 289a/10

s.+ ın 056a/14, 073a/15, 074a/17, 264a/09

s.+ ını 124b/18, 127a/24

s.+ um 119a/07, 148a/16, 282b/19, 288b/03

s.+ umı 121b/11, 289b/11

s.+ umuz 185b/20

s.+ uŋ 160b/11

s. ėt- Selam göndermek 008a/11, 072a/01, 148a/25, 206a/18, 233b/09, 307a/03, 307a/07

s. eyle- Selam göndermek 056a/02, 071b/25, 107b/04, 110b/08, 124b/19, 228b/22, 245b/21

s. gel- Selam getirmek 056a/17, 056a/18

s. getür- Selam getirmek 037b/15, 056a/17, 109a/06, 120a/24, 170b/15, 313b/15

s. ḳıl- Selam göndermek 110b/03, 206a/18

s. ol- Selam göndermek 002a/18, 007a/23, 073b/23, 109a/15, 113b/18, 163b/04, 179b/19, 195b/04, 196a/12, 200a/22, 223a/17, 223a/24, 287b/17, 299b/07, 300a/25

s. vėr- Selam vermek 033b/19, 074b/04, 150a/15, 167b/10, 287a/01, 287a/14

selām-ʿaleyk <Ar. Selam üzerine olsun -1-

s. 324b/25

selāmet <Ar. Salimlik, korku ve endişeden uzak olma 2. Selamete çıkma -28-

s. 049a/16, 086a/04, 096b/12, 107b/05, 117a/03, 119b/02, 119b/11, 123b/09, 129a/17, 137b/12, 173a/20, 228a/04, 230a/07, 263b/18, 285b/20, 297b/16, 305b/25

ṣaġ s. 047b/23, 069a/10, 074b/04, 134a/18, 235a/09

saġ s. 127b/06

ṣaġ ve s. gördüklerine 188a/20

ṣaġ s. gördüm 057b/16

ṣaġ ve s. görüp 063a/01

s.+ siz 116a/17

s. gör- Sağlıklı görmek 121a/18

selāmetlıḳ(ġ) Eminlik, selametlik -3-

s.+ ıla 010b/10, 016a/17, 261a/11

selāmla- Selamlamak -1-

s.- dı 121a/14

selāṭīn <Ar. Sultanlar -2-

s. 102b/06

s.+ leri 057a/23

sele <Ar. *(selle)* Sele -1-

s. 128b/04

selm Feridun'un ortanca oğlu -15-

s. 036a/23, 036b/16, 079a/10, 173b/04, 290a/18, 291a/02, 314b/11, 317a/17

s.-i nām-dār 036a/23

s.+ üŋ 017b/06, 033a/25, 036b/09, 037b/04, 152b/22

semʿ <Ar. Kulak -4-

s.+ inden 069b/09

s.+ iŋi 111a/06

s.+ üŋe 081a/19

s.+ üŋ 111a/06

semen <Far. Yasemin -5-

s. 036a/17, 150a/12, 209a/25, 209b/08

s.+ dür 194a/18

semen-ber <Far. Göğsü yasemin gibi beyaz olan (sevgili) -1-

s.+ i 028b/01

semerḳand Metinde adı geçen bir şehir -4-

s. 186a/03, 314a/05, 326a/12

s.+ dan 225a/01

semiz Dolgun, semiz -3-

s. 111b/12, 112b/05, 166a/15

semür- Besili, yağlı bir duruma gelmek, semirmek -1-

s.- ürler 126a/15

semüz *bk. semiz* -1-

s. 287a/05

sen Sen -2371-

s. 002a/07, 002a/12, 002a/17, 002b/11, 004a/01, 004a/16, 004b/01, 004b/03, 004b/04, 006a/17, 006a/21, 006b/12, 008b/02, 009b/07, 012a/09, 012b/25, 013a/04,

013a/01, 013b/09, 014a/02, 014b/10, 015a/23, 016a/13, 017a/03, 017a/08, 017a/09, 017a/12, 017a/13, 018a/06, 018b/18, 019a/01, 019a/05, 019a/13, 019b/09, 019b/12, 019b/25, 021b/01, 021b/12, 022b/02, 022b/04, 023b/02, 024a/03, 024a/10, 024a/14, 025a/03, 025a/07, 025a/14, 025b/25, 026b/02, 027a/19, 027b/08, 027b/09, 027b/10, 027b/12, 028a/06, 028b/12, 028b/20, 029a/08, 030a/23, 030b/07, 030b/13, 030b/17, 031a/08, 032b/14, 032b/19, 033a/09, 033a/18, 033a/20, 033b/16, 033b/24, 034a/18, 035a/07, 035a/08, 035a/09, 035a/11, 035a/15, 035a/16, 035a/17, 035b/16, 036a/05, 036b/03, 036b/04, 036b/09, 037a/06, 037a/08, 037a/20, 038b/13, 039a/03, 039a/04, 040a/21, 041b/05, 041b/14, 041b/19, 041b/23, 042a/07, 042a/14, 042a/19, 042b/17, 042b/18, 042b/21, 043b/08, 044a/07, 044a/10, 044a/12, 044a/18, 045a/24, 045b/24, 045b/25, 046b/16, 046b/23, 047a/07, 048a/20, 050a/11, 050a/13, 050b/02, 051a/04, 052a/08, 052a/10, 052a/11, 053a/13, 053b/01, 053b/23, 054a/16, 054a/21, 054b/23, 055a/06, 056a/20, 056b/06, 057a/15, 057a/17, 057b/03, 058a/24, 060a/05, 060b/10, 061a/08, 061b/11, 062a/14, 063a/12, 063b/06, 063b/15, 063b/22, 064b/05, 064b/06, 064b/21, 065a/13, 065a/14, 065b/16, 069b/20, 070b/06, 070b/23, 071a/14, 071a/15, 071a/20, 072a/15, 072a/16, 072a/17, 072b/18, 073b/20, 073b/24, 074a/05, 074a/07, 074a/13, 074a/20, 074a/25, 074b/07, 074b/16, 074b/21, 074b/23, 074b/24, 075b/09, 075b/10, 075b/16, 075b/19, 075b/20, 077a/17, 077b/17, 078b/23, 078b/25, 079a/01, 079a/04, 079a/05, 079a/07, 079a/11, 079b/11, 079b/24, 080a/11, 080b/01, 080b/07, 080b/08, 081a/06, 081a/24, 081b/07, 081b/09, 081b/14, 081b/17, 081b/23, 081b/24, 082b/07, 082b/09, 082b/13, 082b/20, 083a/02, 083a/10, 083a/15, 083a/16, 083a/21, 083b/01, 083b/05, 083b/06, 083b/07, 083b/16, 084a/04, 084a/07, 084b/13, 084b/14, 084b/16, 084b/25, 085a/19, 085b/11, 085b/15, 086a/14, 087a/13, 087a/20, 087a/22, 087b/02, 087b/06, 087b/13, 087b/15, 088a/11, 088b/02, 088b/14, 088b/15,
089b/12, 089b/19, 089b/25, 090a/02, 090a/06, 090a/23, 090b/02, 090b/18, 090b/25, 091a/02, 092a/01, 092a/13, 092b/15, 092b/22, 093a/06, 093a/08, 093a/12, 093a/17, 093b/14, 093b/22, 094b/12, 095a/23, 095b/12, 095b/24, 096a/08, 096a/19, 096b/05, 096b/12, 096b/23, 097a/19, 097b/09, 097b/16, 097b/17, 097b/19, 098a/04, 098a/23, 098b/14, 099a/19, 099a/23, 099b/02, 099b/13, 101a/04, 102b/12, 104a/21, 105a/08, 105a/09, 106a/02, 106b/13, 108b/11, 108a/23, 108b/21, 109b/03, 109b/24, 110a/04, 110a/09, 110a/19, 110a/25, 111b/24, 112a/13, 114b/18, 114b/20, 114b/21, 115a/02, 115a/15, 115b/24, 117a/12, 118a/23, 118b/06, 118b/07, 118b/10, 119a/16, 119a/21, 119b/05, 119b/06, 119b/10, 119b/14, 119b/16, 120a/06, 120a/12, 120a/18, 120a/19,

120a/22, 120b/22, 120b/25, 121a/17, 121a/23, 121b/08, 122a/05, 122a/18, 122b/13, 123a/16, 124a/25, 124b/02, 124b/10, 124b/11, 125a/11, 125b/21, 126b/23, 127b/05, 127b/08, 127b/19, 127b/23, 127b/25, 128b/22, 129a/16, 129a/25, 129b/11, 129b/17, 129b/18, 130a/16, 131a/01, 131a/14, 131a/16, 131b/02, 132a/06, 132a/23, 132b/05, 132b/13, 133a/07, 133a/20, 133b/25, 135a/23, 135b/22, 136a/11, 136b/05, 137a/04, 137a/05, 138b/05, 141b/14, 141b/25, 143a/04, 143a/08, 144a/25, 144b/05, 144b/21, 145a/03, 145a/04, 145b/08, 145b/24, 146a/01, 146b/12, 149a/22, 150a/22, 150b/11, 150b/12, 152a/05, 152a/08, 152a/10, 152b/13, 153a/24, 153a/25, 154a/07, 154a/21, 154b/14, 156b/04, 156b/06, 156b/07, 156b/09, 158a/03, 158a/18, 159a/16, 160a/11, 160a/21, 160b/14, 160b/18, 161a/01, 161a/07, 161a/15, 161a/21, 162b/13, 162b/15, 162b/17, 163a/14, 163b/13, 164b/14, 164b/20, 165a/02, 165a/24, 165b/04, 166a/17, 166a/21, 166a/22, 167b/23, 167b/24, 168b/13, 169a/14, 171a/11, 171a/16, 173a/18, 173b/14, 174a/08, 174a/09, 174a/22, 175b/01, 175b/15, 175b/17, 175b/20, 177a/12, 177a/14, 177a/19, 178a/12, 178a/13, 179a/01, 179a/13, 179b/25, 180a/07, 180b/18, 184a/23, 184a/25, 185a/10, 185a/22, 185a/24, 185b/01, 185b/12, 185b/14, 185b/24, 185b/25, 187a/02, 187a/04, 187a/20, 187b/24, 188b/08, 189a/12, 189a/14, 189b/08, 189b/18, 189b/23, 189b/25, 190a/05, 190a/11, 190b/01, 191a/05, 193a/12, 193a/25, 193b/11, 193b/20, 194a/12, 194a/18, 196b/16, 196b/24, 198b/08, 199b/23, 200a/11, 200a/17, 200a/20, 200b/05, 200b/09, 203a/06, 203a/09, 203a/17, 203b/02, 204a/06, 204a/15, 204a/18, 204b/20, 204b/22, 204b/24, 204b/25, 205a/03, 205b/06, 205b/07, 205b/17, 206a/06, 206a/18, 206b/09, 207a/22, 207b/15, 208b/08, 208b/16, 213a/02, 215b/07, 215b/08, 215b/14, 216a/14, 216b/13, 217b/03, 218a/11, 220b/16, 221a/08, 222b/05, 222b/09, 222b/20, 224b/20, 225a/18, 225a/21, 226a/21, 229b/08, 229b/09, 229b/12, 229b/13, 231b/23, 232a/20, 232b/04, 232b/11, 232b/13, 233a/15, 233a/16, 234a/10, 234a/11, 234a/16, 234a/21, 234b/13, 235a/08, 235a/17, 235a/18, 235a/21, 235a/23, 235a/24, 235b/11, 236a/15, 237b/21, 238a/24, 238b/05, 240a/24, 240b/01, 240b/14, 241a/21, 241b/21, 242a/04, 242a/09, 242b/24, 243a/12, 245b/03, 246b/11, 247b/24, 248a/19, 248a/21, 249b/14, 250a/04, 250a/09, 250a/11, 251b/15, 251b/16, 252a/06, 252a/09, 252a/10, 252a/14, 252b/04, 252b/05, 252b/06, 252b/21, 253a/02, 253b/20, 253b/24, 254a/14, 254b/10, 255b/17, 255b/18, 255b/19, 256a/12, 256b/01, 256b/02, 256b/21, 257a/06, 257b/15, 257b/16, 257b/25, 258a/13, 258a/22, 258a/23, 258b/08, 258b/11, 259a/17, 259a/24, 259b/05, 259b/17, 260a/02, 260a/06, 260a/17, 260b/06, 261a/23, 261b/18, 262a/05, 263a/07, 263a/14, 263a/15, 263a/18, 264b/25,

120a/08, 120a/15, 121b/08, 122a/24, 124b/02, 126a/19, 126b/14, 131a/07, 133b/09, 137b/22, 140a/05, 141b/09, 145b/06, 145b/08, 146a/16, 147a/24, 150b/01, 153a/15, 160a/22, 161a/04, 161a/07, 164a/23, 170a/07, 173b/11, 177b/06, 184b/06, 185a/25, 186b/07, 187a/06, 188a/03, 188b/09, 189a/21, 189b/17, 190b/05, 190b/20, 191a/14, 194a/13, 198a/02, 200b/05, 203a/07, 204a/17, 205b/08, 215a/11, 215a/12, 215a/14, 215a/25, 215b/17, 216b/13, 218b/21, 220b/17, 225a/14, 225a/21, 228a/05, 232a/09, 233a/15, 234a/21, 238a/05, 238b/07, 240b/09, 241b/22, 242a/09, 242a/13, 242b/09, 243a/02, 244a/15, 244b/25, 245a/05, 245a/09, 245a/11, 247a/15, 250a/11, 250a/16, 251b/16, 251b/22, 252b/10, 253a/01, 254b/07, 259a/01, 260b/16, 265a/06, 265a/12, 265b/18, 270a/22, 272b/02, 272b/13, 274b/01, 277b/09, 277b/25, 278a/09, 278b/02, 278b/09, 278b/13, 279a/05, 279b/04, 280a/25, 281a/18, 282b/24, 284b/19, 285a/04, 285a/05, 287a/05, 288a/21, 288a/25, 290a/19, 291a/04, 291a/11, 293a/04, 294a/21, 297b/13, 297b/14, 297b/23, 298b/07, 300b/25, 301a/09, 304a/16, 304b/17, 304b/18, 305a/23, 305b/16, 306a/05, 306a/21, 307a/01, 308a/03, 310a/06, 310a/18, 311a/07, 314a/11, 314b/09, 318a/17, 319b/17, 320b/23, 322b/04, 322b/05, 323a/05, 323a/16, 325a/17, 325b/11, 327b/19

s.+ dendür 037a/09, 099b/20

s.+ i 008b/01, 009a/04, 009a/13, 024a/07, 028b/13, 029a/12, 033b/23, 042b/23, 044b/17, 045b/16, 050b/22, 052a/11, 052b/08, 053a/15, 053a/22, 053b/04, 053b/05, 054a/16, 056b/13, 057a/07, 057b/16, 057b/17, 058b/03, 058b/11, 060b/08, 060b/10, 061b/12, 061b/13, 064b/06, 065b/07, 066b/20, 068a/02, 071a/19, 071a/21, 072a/15, 072a/16, 072a/19, 074a/05, 074b/01, 074b/06, 074b/10, 074b/12, 074b/17, 075b/13, 075b/21, 075b/22, 075b/23, 076a/25, 077a/17, 079a/05, 079b/20, 079b/21, 079b/22, 079b/24, 080a/03, 080a/22, 080a/23, 080a/24, 080b/03, 080b/04, 081b/10, 081b/23, 081b/24, 082a/02, 082b/20, 083a/11, 083b/05, 085a/02, 085b/08, 087a/15, 087a/16, 087b/24, 088b/04, 089a/11, 089a/23, 090a/04, 090a/11, 091b/07, 092b/24, 093a/08, 094b/11, 096a/11, 096a/12, 096a/13, 096b/03, 096b/06, 097a/13, 097a/19, 099b/17, 100b/02, 100b/18, 104a/20, 106b/10, 108a/14, 108a/16, 110a/08, 110a/11, 110a/25, 115a/03, 116a/07, 117a/11, 117a/24, 118a/15, 118b/08, 119b/03, 119b/11, 119b/12, 119b/14, 119b/15, 120a/19, 120b/10, 124a/21, 125b/21, 127a/11, 127b/07, 127b/16, 127b/25, 131a/09, 132b/25, 136a/12, 137a/05, 137a/06, 137b/14, 137b/17, 146a/06, 148b/02, 149b/15, 149b/18, 149b/20, 150a/19, 152a/17, 155b/23, 156b/05, 159a/19, 159b/10, 162a/21, 164b/10, 164b/21, 173a/19, 173a/23, 173b/08, 173b/11, 178a/23,

178b/05, 179a/06, 179a/07, 179b/01, 179b/02, 179b/03, 179b/11, 180b/06, 180b/14, 180b/15, 180b/20, 181a/23, 192b/17, 205b/04, 207a/15, 207a/17, 207b/19, 215b/14, 228a/12, 229a/25, 229b/09, 233b/12, 234b/06, 240a/03, 242b/17, 242b/18, 245a/01, 245a/10, 251a/23, 252b/22, 253b/25, 255b/19, 258a/21, 258a/22, 258b/16, 258b/17, 258b/21, 259a/25, 259b/01, 259b/15, 259b/18, 259b/20, 259b/21, 260a/01, 261b/11, 261b/14, 261b/19, 264b/12, 265b/07, 266a/12, 266b/16, 268a/06, 268b/06, 272a/22, 272a/25, 272b/02, 272b/25, 273a/04, 273b/24, 274b/13, 276b/02, 276b/16, 277b/08, 277b/09, 278b/02, 278b/08, 279a/07, 279b/06, 279b/08, 279b/22, 280a/02, 280a/03, 280a/21, 282b/18, 283a/25, 283b/16, 283b/18, 283b/20, 284b/06, 285a/04, 285b/23, 285b/25, 288a/02, 288a/03, 290b/08, 291b/09, 292b/07, 294a/09, 294a/15, 294b/25, 295a/02, 295b/09, 297b/09, 297b/18, 297b/21, 299a/17, 300b/25, 301a/15, 301a/24, 301b/01, 303b/18, 305b/03, 306a/01, 306b/09, 307b/13, 308a/05, 309a/02, 309a/05, 310a/22, 314a/23, 316b/05, 318a/17, 318b/02, 319a/22, 319b/04, 319b/18, 326b/11, 326b/16, 327a/05

s.+ sin 018a/06, 031a/08, 037a/06, 037a/19, 037a/20, 087b/15, 095b/13, 110a/25, 133b/09, 166a/17, 169a/21, 188a/04, 198a/01, 225a/14, 269b/05, 287b/23, 288a/10, 297b/18

s. +siz 013b/19, 203a/17

s.+ sizin 071a/07

s. +süz 106b/15

s.+ üŋ 002a/20, 002a/22, 002b/17, 003b/24, 004a/12, 004a/14, 004a/23, 004a/24, 004b/03, 004b/11, 004b/18, 006a/19, 006a/23, 006b/05, 008a/20, 012a/22, 013b/20, 015a/04, 015a/05, 015a/21, 015b/05, 016a/14, 016b/16, 018b/24, 019a/09, 019b/12, 020a/07, 021a/04, 021a/06, 021a/07, 022a/05, 022a/06, 022a/11, 023a/09, 024a/11, 024a/15, 024a/16, 025b/13, 026b/21, 027a/03, 027a/21, 028b/22, 030b/06, 030b/07, 030b/08, 030b/17, 031b/18, 032a/03, 032a/25, 032b/06, 032b/11, 032b/13, 033a/10, 034a/09, 034a/24, 034a/25, 035a/10, 035b/12, 036b/02, 037a/19, 037a/20, 037b/02, 038a/22, 038b/12, 038b/13, 039a/16, 040a/13, 041a/06, 041b/17, 042a/09, 043a/01, 044a/17, 045a/24, 045b/02, 045b/20, 045b/21, 045b/23, 046a/01, 046a/02, 046a/04, 046a/07, 046a/08, 046a/09, 046a/13, 046b/08, 046b/15, 048a/09, 048b/21, 049b/14, 050a/06, 050b/18, 051b/19, 052b/06, 053b/22, 053b/23, 055a/11, 055a/14, 056a/02, 056b/11, 057a/10, 057a/15, 057b/20, 057b/22, 057b/25, 058a/01, 058a/23, 058a/24, 060a/02, 060a/20, 060b/09, 061a/16, 062a/08, 063a/02, 063a/03, 064b/04, 064b/23,

064b/25, 066a/03, 068a/15, 068b/05, 068b/06, 069a/12, 069a/21, 069b/15, 069b/19, 070a/05, 070a/07, 070a/14, 070a/20, 070a/21, 070a/25, 070b/06, 070b/09, 070b/12, 070b/19, 070b/20, 071a/05, 071a/06, 071a/17, 071b/03, 071b/19, 073a/03, 073a/18, 074a/02, 074b/04, 074b/06, 074b/11, 074b/18, 074b/21, 075a/02, 075a/15, 075a/17, 075b/09, 076a/05, 076a/20, 077b/01, 077b/08, 079a/02, 080a/10, 080a/12, 080a/24, 080b/05, 080b/07, 081a/01, 081a/02, 081a/25, 081b/02, 082a/06, 082a/07, 082a/10, 082a/13, 082a/14, 082a/20, 082b/05, 082b/07, 082b/15, 083a/02, 083a/05, 083a/06, 083a/08, 083b/03, 083b/04, 084a/08, 084b/19, 085a/18, 085b/13, 085b/15, 085b/16, 085b/22, 086a/13, 087a/16, 087b/02, 088a/04, 088a/06, 088a/07, 088a/18, 088a/19, 088a/20, 088b/15, 089a/11, 089a/12, 089a/13, 089a/15, 089a/23, 089a/24, 089a/25, 089b/08, 090a/01, 090a/03, 090a/04, 090a/12, 090b/09, 090b/13, 090b/14, 090b/18, 090b/22, 090b/24, 091a/20, 091a/21, 091b/06, 091b/17, 091b/22, 092b/21, 092b/23, 093a/07, 093a/11, 093a/12, 093a/20, 093b/14, 093b/16, 093b/17, 093b/24, 094a/20, 095a/10, 095b/12, 095b/23, 095b/24, 096a/13, 096a/16, 096b/05, 097a/17, 097b/15, 097b/18, 099b/03, 099b/13, 099b/14, 099b/20, 100a/23, 101a/04, 101b/10, 101b/13, 104a/05, 105a/25, 105b/10, 105b/11, 106b/12, 106b/15, 107a/12, 107a/15, 107a/20, 107b/17, 108a/08, 108a/15, 108b/03, 108b/11, 110a/04, 110a/20, 110b/02, 110b/04, 111a/16, 111b/18, 111b/19, 111b/21, 112b/21, 112b/25, 113b/07, 114b/09,
114b/11, 115a/16, 115b/15, 115b/18, 115b/22, 116a/20, 116a/21, 118a/07, 118a/23, 118b/07, 119a/15, 119b/05, 119b/11, 119b/25, 120a/02, 120a/07, 120a/08, 120a/14, 120a/17, 120a/20, 120b/03, 120b/04, 120b/24, 121a/01, 121a/02, 122a/14, 122a/16, 124b/01, 125b/17, 126a/19, 127b/02, 127b/11, 127b/21, 128a/13, 129b/18, 130a/09, 131a/03, 131a/04, 131a/05, 131a/09, 131a/12, 132b/20, 133a/01, 133a/20, 133a/21, 133b/10, 134a/12, 134b/03, 134b/04, 134b/05, 134b/16, 134b/17, 135b/20,
137b/15, 137b/18, 137b/24, 138a/20, 139b/19, 140a/04, 140a/25, 140b/16, 141b/19, 141b/21, 141b/24, 144a/25, 144b/01, 144b/02, 145a/22, 145b/14, 146a/01, 146b/03, 148a/17, 148b/07, 148b/24, 149b/13, 149b/20, 150a/18, 152a/07, 152a/10, 152a/11, 152a/12, 152b/14, 152b/25, 153a/05, 153a/19, 153a/19, 154a/02, 154a/03, 154a/11, 156a/09, 156a/17, 156b/07, 157b/19, 158a/18, 159a/09, 159a/17, 159a/18, 160a/21, 160a/23, 161a/04, 161a/05, 161a/16, 161a/20, 162a/05, 162a/22, 162b/16, 162b/24, 164a/08, 164a/09, 164b/19, 164b/20, 165a/10, 165b/03, 165b/04, 165b/13, 165b/17, 165b/18, 166a/07, 166a/09, 166a/22, 167b/20, 167b/20, 168b/18, 169a/13, 170a/08, 171a/10, 171a/11, 171b/15, 173b/08, 173b/15, 173b/16, 173b/18, 174a/12, 175a/23,

175b/09, 175b/17, 175b/19, 176a/18, 176b/10, 176b/14, 176b/16, 176b/17, 177b/02, 177b/04, 177b/04, 177b/22, 178a/13, 179a/11, 179a/22, 179b/07, 180a/02, 180b/06, 180b/11, 180b/16, 181a/20, 181a/21, 182b/11, 183b/01, 184a/23, 184a/25, 184b/1, 185b/11, 186b/25, 187a/07, 187a/19, 188b/08, 189a/12, 189a/20, 189b/09, 190b/03, 190b/04, 190b/22, 190b/24, 190b/25, 190b/25, 191b/15, 191b/24, 192a/12, 192b/16, 193a/21, 197a/03, 198b/22, 199b/19, 199b/24, 200a/15, 200a/19, 200a/21, 200b/03, 202b/24, 203a/22, 204a/19, 204b/24, 205b/10, 205b/13, 205b/14, 208b/07, 208b/17, 209a/22, 209a/23, 209b/03, 209b/11, 210a/12, 214b/15, 215b/08, 216b/08, 216b/11, 217b/18, 218a/12, 220b/17, 221a/07, 221a/08, 225a/13, 225a/19, 225b/14, 226a/20, 228a/11, 228a/12, 228b/23, 228b/25, 229a/13, 229a/14, 229a/22, 230a/18, 232b/02, 232b/10, 233a/15, 233b/08, 233b/11, 233b/12, 234a/12, 234a/14, 234a/21, 234b/03, 235a/16, 235a/22, 235a/23, 236a/15, 236a/20, 236b/23, 237a/02, 237b/20, 240b/24, 241a/03, 241a/04, 242a/01, 242a/09, 243a/02, 243a/13, 243a/16, 243b/01, 243b/04, 244a/07, 244a/16, 244b/04, 244b/08, 244b/16, 245a/01, 245a/23, 245b/19, 246b/19, 247a/08, 247a/10, 247a/16, 247b/06, 247b/11, 247b/22, 249a/02, 249a/16, 251a/23, 251b/09, 251b/14, 252a/05, 252a/10, 252a/13, 252b/08, 253a/12, 253a/13, 254a/14, 254b/06, 254b/07, 255a/03, 255a/07, 255a/08, 255a/09, 255a/11, 255b/19, 255b/21, 256b/22, 256b/25, 257a/06, 257b/15, 257b/24, 258a/22, 258b/20, 258b/21, 258b/25, 259a/22, 259b/04, 259b/05, 259b/12, 259b/21, 260a/02, 260a/03, 260a/16, 260b/14, 260b/16, 261b/13, 261b/17, 261b/18, 263a/08, 263a/16, 263a/17, 263a/19, 263a/20, 263b/18, 263b/22, 265a/05, 265a/12, 265a/13, 265a/18, 265b/05, 265b/06, 265b/09, 265b/18, 265b/19, 265b/20, 265b/21, 266b/12, 266b/15, 266b/16, 266b/18, 266b/20, 266b/23, 266b/24, 267a/09, 268a/05, 268a/07, 268b/05, 268b/06, 268b/24, 269a/05, 269b/04, 270a/23, 270a/24, 271a/22, 271a/23, 272b/03, 272b/14, 272b/25, 273a/01, 273a/12, 273a/13, 273a/14, 273a/15, 273b/12, 274a/05, 274a/18, 274a/20, 274b/02, 274b/18, 274b/20, 275b/19, 275b/20, 275b/22, 275b/25, 276a/01, 276a/05, 277b/07, 277b/22, 278a/01, 278a/02, 278a/03, 278a/04, 278a/05, 278a/06, 278a/08, 278a/12, 278a/14, 278a/20, 278a/21, 278a/23, 278a/24, 278b/02, 278b/03, 278b/04, 278b/09, 278b/24, 279a/01, 279a/11, 279a/13, 279a/16, 279b/02, 280a/01, 280a/02, 280a/10, 280a/11, 280a/22, 280b/01, 280b/10, 281a/02, 281a/15, 281a/22, 281b/07, 281b/10, 281b/13, 282a/14, 282b/20, 283b/16, 284a/21, 284b/02, 284b/19, 284b/21, 286a/06, 288a/03, 288a/04, 288a/08, 288a/10, 288a/14, 288a/16, 288a/24, 289b/25, 290a/07, 290a/22, 290b/06, 290b/10, 290b/21, 291a/11, 291b/03,

291b/25, 293a/06, 294a/07, 294a/13, 294a/16, 294a/17, 294b/14, 294b/23, 294b/24, 295a/01, 295a/02, 295b/19, 295b/20, 296a/17, 296b/12, 296b/13, 297a/02, 297b/07, 297b/08, 297b/09, 297b/24, 298b/07, 299a/09, 299a/22, 299b/02, 299b/04, 299b/15, 300b/22, 301a/02, 301a/19, 301a/20, 303a/19, 303b/19, 304b/15, 304b/17, 304b/24, 305a/01, 305a/05, 305a/07, 305b/09, 305b/19, 306a/04, 306b/06, 306b/07, 306b/08, 307a/12, 308a/02, 308a/05, 308a/12, 308a/25, 308b/06, 309a/06, 310a/22, 310b/04, 311a/08, 311b/14, 311b/15, 311b/22, 312b/15, 313b/18, 313b/24, 314a/02, 314a/04, 314a/07, 314a/24, 316a/04, 316b/18, 318b/02, 318b/08, 319a/06, 319a/20, 319b/01, 320a/23, 320a/25, 320b/13, 320b/17, 322b/21, 325b/02, 325b/15, 326b/07, 326b/20, 327a/04, 327a/06 327b/02

s.+ üŋçün 040a/13, 044b/23, 080a/02, 093b/17, 114b/24, 121b/02, 147a/24, 149b/13, 149b/18, 158a/04, 181a/22, 193b/12, 258b/16, 261b/10, 268a/22, 278a/13, 314a/10

s.+ üŋçündür 089b/05

s.+ üŋdür 023b/20, 027a/22, 053b/23, 060a/03, 069b/21, 075a/19, 099b/20, 102b/13, 105a/11, 110a/04, 117a/08, 128a/14, 146a/08, 146b/04, 148a/20, 150a/18, 150a/23, 150b/14, 156b/20, 161a/06, 188a/03, 188a/04, 190b/16, 191a/15, 192b/20, 201b/21, 205b/08, 231b/23, 247a/09, 252a/16, 265a/06, 269b/05, 289a/11, 291a/12, 299b/16, 302b/03, 303a/06, 306b/20, 313b/19, 327b/02

s.+ üŋem 053b/23

s.+ üŋiçün 266b/17

s.+ üŋile 054a/18, 070a/19, 073b/03, 075a/03, 075a/16, 075b/24, 118b/08, 143a/18, 144a/23, 145a/15, 152a/08, 187a/15, 251a/25, 258a/02, 274a/05, 284a/20, 284a/21, 285a/07

s.+ üŋle 004b/19, 004b/20, 023b/18, 041a/05, 043b/10, 046a/04, 053b/06, 054a/18, 073b/19, 074a/02, 074b/05, 074b/07, 075a/03, 075a/18, 079a/02, 081a/01, 081b/08, 088a/07, 088a/13, 102b/11, 102b/12, 105b/10, 106b/11, 107a/24, 116a/15, 119b/16, 121a/01, 124a/04, 127b/24, 131b/02, 148a/16, 152a/13, 164a/08, 164b/07, 164b/11, 164b/19, 166a/10, 166a/20, 176b/12, 177a/23, 177a/25, 185b/16, 190b/03, 200a/10, 216b/06, 222b/13, 229b/07, 229b/08, 244a/08, 251b/03, 251b/16, 252a/04, 255b/18, 257a/02, 258b/19, 258b/24, 261b/18, 278b/02, 286a/08, 290b/23, 291a/03, 296a/17, 302b/02, 309a/08, 314a/06, 315b/24, 320b/23

s.+ üŋledür 050a/11, 157b/13, 223b/08, 249a/03, 294b/23

s.+ üŋüz 170b/05

s. +siz eyle- Sensiz bırakmak 060a/19

s. +siz ol- Sensiz olmak 083b/14, 173b/13, 181a/19, 197b/03

sėn *bk. sen* -2-

s. 087a/09

s.+ i 069b/09

s̱enā <Ar. Övme, övgü -12-

s̱. 006a/05, 016a/11, 019a/03, 021a/03, 040b/21

s̱.+ yla 008b/07, 023a/18

s̱. eyle- Övmek 022b/07

s̱. ḳıl- Övmek 003a/25, 016a/12, 023a/04, 213b/06

senc <Far. Ölçü -1-

s. 068a/10

sencān Metinde adı geçen bir şehir -1-

s.+ a 139a/21

sence Metinde adı geçen bir komutan -2-

s.+ nüŋ 026b/06

s.+ yi 078a/04

sencileyin Senin gibi -39-

s. 050a/09, 057a/15, 068b/05, 069a/12, 073b/09, 074b/11, 074b/12, 074b/15, 080a/14, 081b/14, 088a/08, 089a/07, 089a/13, 089a/24, 105a/07, 119b/08, 131a/07, 144a/25, 144b/01, 165a/19, 169a/13, 174a/13, 174a/25, 181a/21, 181a/22, 205b/10, 213b/17, 241b/22, 241b/25, 244a/19, 261a/22, 263a/20, 267a/08, 272b/22, 273a/16, 278a/25, 281a/19, 293a/04, 293a/05

senderūs <Far. Cila yapmakta kullanılan bir çeşit reçine -3-

çehre-yi s. 042a/22

s.+ a 020a/05, 042a/23

seng <Far. Taş -1-

s.+ ini 042a/13

seng-i ḫārā <Far. Çok sert taş -2-

s. 015b/24

s. + nuŋ 029a/06

sengīn <Far. Sert, katı, acımasız -1-

s. 015a/07

seped <Far. Sepet -7-

s. 268b/01, 270a/19, 270b/06, 270b/08

s.+ e 270b/07

s.+ i 270b/10

s.+ üŋ 270b/08

sepet *bk. seped* -5-

s. 136b/07, 136b/10

s.+ e 136a/24

s.+ lere 136a/15

s.+ üŋ 136a/23

sepīd <Far. Beyaz -5-

dīv-i s. 075b/11

dīv-i s.+ dür 088a/25

dīv-i s.+ i 078a/03

dīv-i s.+ üŋ 079b/04, 086b/10

sepil- (Su) serpilmek -2-

s.- di 010a/15

s.- ürdi 004b/25

ser <Far. 1. Baş 2. Önder, reis -19-

s. 003b/01, 005b/14, 012a/04, 016b/11, 027a/20, 031a/01, 096b/11, 100b/25, 177b/07, 194a/19, 308b/02

pāy-ı s. 095a/15

suvār-ı s. 012a/14

s.-i ḫāmeyi 041b/17

s.-i nām-dārān 016b/10

s.-i nāmede 003a/25

s.-i ser-firāz 014b/20

s.-i taḫt 008b/03

s.+ i 034b/07

ser-ā-ser <Far. Baştan başa, bütünüyle -29-

s. 002b/06, 002b/17, 003b/08, 007b/01, 008b/18, 010b/04, 019b/06, 020a/20,

021a/07, 024a/06, 024b/15, 030a/01, 030b/05, 030b/07, 030b/17, 036a/03, 038b/02, 042a/10, 042b/02, 043a/22, 044a/21, 048b/01, 055b/01, 083b/10, 150a/10, 154a/15, 170a/02, 193a/16, 248a/25

ser-āġāz <Far. Başlama -2-

s. 318b/11

s. eyle- Başlamak 318b/06

ser-ʿasker <Far.+Ar. Komutan -3-

s.+i 308b/02

s. ol- 178a/18

s. edin- Bir askeri komutan olarak atamak 177b/07

ser-bāz <Far. Yiğit, kahraman -2-

gūyende-yi ʿuşşāḳ-ı s. 204a/04

s. ola 102b/06

ser-be-ser <Far. Baştan başa -15-

s. 001b/16, 004a/14, 005a/21, 005b/08, 007a/09, 018b/02, 027b/06, 033a/03, 035b/03, 038b/10, 039a/16, 039a/19, 041b/17, 043a/01, 254b/07

ser-çūbān <Far. Baş çoban -1-

s.+ dı 131b/23

ser-efrāz <Far. Benzerlerinden üstün olan, kahraman 2. Layık -72-

s. 005a/02, 012a/15, 015b/16, 018b/14, 019a/24, 019b/10, 020a/04, 025a/23, 025b/15, 026a/25, 027b/25, 029a/01, 029a/18, 030b/15, 031a/02, 031b/08, 034a/25, 035a/08, 035a/10, 035b/10, 035b/14, 036b/09, 036b/23, 037a/02, 037a/05, 037a/24, 038b/25, 040a/11, 040a/18, 040b/17, 041a/14, 041a/15, 041b/23, 042a/10, 042a/15, 042b/24, 043a/04, 043a/19, 043a/20, 043a/24, 043b/13, 044a/20, 078a/18, 300b/24

s. 020a/01

cüvān-ı s. 010a/06

nām-dār-ı s. 007b/18

pīl-i s. 025a/24

şehriyār-ı s. 009a/14

şīr-i s. 009b/12

tūr-ı s. 304b/12

ṭurḫan-ı s. 066b/07

cuvān-ı s.-ı bīdār-baḫt 013a/06

cehn-i s.+ a 020a/13

cehn-i s.+ ı 007a/17

suvār-ı s.+ ı 042b/13

şīrūy-i s.+ a 324a/04

s.+ dı 012b/20, 027a/24, 037a/02

s.+ ı 038a/15

ḫüsrev-i s.+ ı 296b/23

s.+ ını 243b/07

s.+ lar 003b/04

s.+ lardan 018b/13, 035a/15

s.+ larıyla 042a/08

sālār-ı s.+ sun 019b/21

s.+ uŋ 002b/25, 040a/10

sālār-ı s.+ uŋ 011b/22

s. ėt- Makam ve mevkide en yükseğe çıkarmak 054b/22

s. ol- Makam ve mevkice en yüksekte olmak 019a/25, 054b/23

ser-efrāzlıḳ Yiğitlik -1-

s. 026b/15

ser-encām <Far. Bir işin sonu -3-

s. 020b/11

s.+ ı 103b/11

s.+ um 020b/02

ser-firāz <Far. *(ser-ferāz)* 1. Başı yüce 2. Kahraman -20-

s. 064a/01, 077a/10, 087a/10, 117a/11, 156b/03, 160a/21, 160b/15, 162b/24, 174b/11, 206a/22, 264b/13, 277b/05, 282a/14

ser-i s. 014b/20

ḳayṣer-i s.+ am 245b/15

şāh-ı s.+ uŋ 176a/16

s. ḳıl- Makam ve mevkide en yükseğe çıkarmak 132b/03

s. ol- En değerli, en itibarlı olmak 036b/03, 088b/10, 098b/13

ser-firāzlıḳ Büyüklük, yücelik -5-

s. 015a/05, 199b/22

s.+ ı 254a/22

s.+ ın 296b/17

s. göster- Büyüklük taslamak 221b/22

ser-gerdān <Far. 1. Şaşkın 2. Perişan -4-

s. 108b/15

s. ėt- 1. Perişan etmek 2. *mec.* Top oynamak 139b/09, 182a/11

s. ḳal- Şaşırıp kalmak 254a/12

ser-güẕeşt <Far. Baştan geçen, macera -1-

s.+ i 138a/05

ser-güzīn <Far. Seçilmişlerin, beğenilenlerin başı -1-

s. 101b/13

ser-hˇāb Metinde adı geçen bir vezir -1-

s. 326b/11

ser-ḥad <Far.+Ar. *(ser-ḥadd)* Sınır, hudut -10-

s.+ inde 043a/16, 319a/15

s.+ inden 060b/11

s.+ ine 069a/09, 071b/13, 093a/16, 100b/13, 114a/05, 287a/23, 304a/19

ser-ḫoş <Far. Sarhoş -5-

s. ėt- Sarhoş etmek 080b/23

s. ol- Sarhoş olmak 166b/11, 182a/06, 311b/09, 312a/19

ser-ḫoşluḳ Sarhoşluk -1-

s. 311b/10

ser-keş[1] <Far. Dikbaşlı, inatçı, asi -13-

s. 080a/16

pīr-i s. 033a/15

s.+ ler 040a/25, 053b/16, 155b/11, 174a/12, 225b/05

s.+ lerden 036a/05, 030a/09

s.+ lere 022a/09, 040a/16

s.+ leri 148a/12

s.+ lerüŋ 041a/17

ser-keş[2] Metinde adı geçen bir çalgıcı ve şarkıcı -6-

s. 318a/10, 318a/19, 318b/07

s.+ e 318a/17

s.-i ḫunyāger 318b/05

s.-i ḫunyāgerüŋ 318b/15

ser-keşlen- Diklenmek -1-

s.- ürsin 280a/23

ser-keşlik Asilik -9-

s.+ den 002b/04

s.+ i 078a/04

s. ėt- Diklenmek, isyan etmek 071b/19, 072b/24, 144b/07, 199b/19, 205b/06, 205b/15

s. ḳıl- İsyan etmek 280b/09

ser-keşte <Far. Kafası karışmış, şaşkın (kimse) -1-

s. ol- Şaşırmak 002b/12

ser-leşker <Far. Komutan -23-

s. 048b/04, 259b/04, 277b/09

s.+ e 029b/21

s.+ i 137b/02, 219b/14

s.+ idi 046a/22

s.+ iyidi 045a/03, 100a/03

s.+ ler 261a/20

s.+ üŋ 265a/14

s. bil- Komutan saymak 256a/10

s. ėdin- Bir askeri komutan olarak atamak 049b/15, 058b/03, 163b/18, 277b/13, 279b/06

s. eyle- Bir askeri komutan olarak atamak 047a/05, 201a/12, 205a/22

s. ḳıl- Bir askeri komutan olarak atamak 048b/09, 050b/22

s. ol- Komutan olmak 280a/01

ser-leşkerlik(g) Komutanlık -2-

s.+ e 260a/01

s.+ i 256a/09

ser-māye <Far. Ana para, sermaye -10-

s. ėt 165b/21

s.+ m 210a/13, 312a/09

s.+ si 038b/14, 226a/03, 250b/18

s.+ sidür 096a/06

s.+ sisin 277b/05

s. vėr- Sermaye vermek 143b/04, 226a/03

ser-māyelü Sermayeli -1-

s. 103b/24

ser-mest Sarhoş -8-

s. 264b/11, 309a/24

s. ol- Sarhoş olmak 072a/20, 264b/03, 279b/07, 279b/09, 280b/02

s.+ sin 252b/10

ser-nigūn <Far. Baş aşağı olmuş -6-

s. 054b/22, 054b/23, 088b/08, 088b/10, 117a/11

s. eyle- Baş aşağı etmek 084b/12

ser-pīç <Far. Asi -1-

s. eyle- İsyan etmek 080a/19

ser-sebz <Far. Yemyeşil -1-

s. 032a/07

ser-tā-miyān <Far. Baştan ortaya -1-

s. 037b/08

ser-tā-ser <Far. Baştan başa -10-

s. 010b/03, 038a/04, 038b/19, 077a/06, 089b/25, 102b/01, 150b/07, 174b/09, 204a/18, 226a/25

ser-te-ser <Far. Baştan başa -4-

s. 095a/15, 122a/14, 124a/17, 200b/03

s̱erā <Ar. Toprak -1-

s̱. 010b/12

serā-perde <Far. Çadır, otağ -59-

s. 010b/05, 025a/15, 038a/07, 043b/17, 082a/05, 086a/04, 160b/23, 161a/12, 168a/20, 257b/08, 286b/07, 294a/13, 315b/03

s.+ de 067a/24, 148b/11

s.+ den 187b/16, 234b/11, 258a/11

s.+ ler 197b/17, 198b/09

s.+ leri 010a/11

s.+ me 259a/20

s.+ nüŋ 161a/11

s.+ si 025a/19, 128b/06, 198b/18, 293b/23

s.+ sin 218a/19

s.+ sinde 107a/04

s.+ sine 075a/11, 105b/06, 151b/09, 224b/11, 264b/01, 265a/14

s.+ ye 075b/25, 082a/09, 082a/10, 100b/08, 105a/11, 121a/18, 134b/19, 148a/22, 168b/19, 188a/01, 281b/08, 293b/15, 299b/04

s.+ yi 151b/10, 276b/17, 282a/15, 324b/24

s. dut- Çadır kurmak 257b/19

s. ṭut- Çadır kurmak 060b/01, 071b/13, 073a/16, 127a/17, 206b/06, 222a/04

serāsīme <Far. Sersem -5-

s. ol- Sersem olmak 061b/22, 120a/09, 161b/25, 233a/04, 272a/09

serçeçük Serçecik -1-

s. 195b/12

serd <Far. Sert -1-

s. 258b/18

serheng <Far. Savaşçı -2-

s.-i merdān 046b/14

s.+ lerümden 139b/02

serīr <Ar. Taht -2-

ṣaḥn-ı s. 118b/01

s.+ i 083b/09

serkūt / **serkūt-ı rūmī** Metinde adı geçen bir Rum ulusu -2-

s. 293b/16

s.+ ye 296a/08

sermed <Far. Ebedi -1-

ʿömr-i s. 075b/02

serp- Serpmek -1-

s.- üp bir 030b/22

sertān <Ar. *(seretān)* Yengeç -1-

s. 270b/24

serv 1. Servi ağacı 2. *mec.* Boy, endam -66-

s. 034b/11, 045a/08, 045a/10, 045a/16, 046b/19, 055a/03, 062b/04, 062b/07, 068b/25, 088b/06, 113b/25, 141b/02, 141b/18, 146a/07, 149b/11, 151a/01, 157a/11,

114a/15, 117a/15, 131a/08, 158b/07, 160a/05, 160a/08, 178b/18, 189a/08, 201a/06, 222a/08, 260a/23, 260b/23, 261b/04, 284a/22, 296a/22, 300a/07, 300b/17, 303b/09, 313a/20, 325a/15, 325a/23

s.+ lerile 071b/06, 096b/25, 137b/17, 151a/12, 153a/12, 157b/11, 182a/09, 228b/13, 281b/16, 286b/05

s.+ lerinden 047b/19, 049a/19, 059a/08, 078a/19, 094b/18, 094b/25, 096b/02, 107b/23, 151b/11, 158a/19, 221b/14, 246a/12, 255b/15, 263a/01, 273b/09, 282b/15, 312b/18, 319b/05, 324b/23

s.+ lerine 117a/18, 120b/06, 221a/14, 263b/25

s.+ lerini 066a/19, 086b/13, 092b/13, 137a/23, 143a/18, 266a/13

s.+ lerinüŋ 045b/20, 090b/01, 170b/15, 170b/19, 263b/17, 294b/21, 300b/05

s.+ leriyle 124a/06, 301b/04

s.+ lerle 260a/21, 266a/18, 293b/23, 309a/21, 314b/20

s.+ lerlerin 174b/15

s.+ lerüm 050b/05, 118a/17

s.+ lerüŋ 074a/21, 075a/10, 135a/03, 160a/20, 160b/11, 186a/13, 269a/25, 270b/25, 275a/11, 296b/23, 310b/24

s.+ üŋ 040a/21, 063a/16, 078b/05, 109a/15, 185b/03, 187a/08, 253b/19, 253b/22, 286b/11, 309a/22

s. eyle- Bir askeri komutan olarak atamak 180b/15

s. ol- Server olmak 024b/24, 066b/19, 100b/25, 116b/17, 158a/12, 279b/09, 297a/01

serverlik Reislik, önderlik -2-

s. eyle- Hüküm sürmek 083a/03

s.+ i 100a/14

servi <Far. Servi ağacı -3-

s. 151a/02, 203b/10, 269a/20

serzeniş <Far. Sitem, başa kakma, azarlama -6-

s.+ den 279b/12

s. ėt- Şikayet etmek 272a/02

s. ḳıl- Sitem etmek, başa kakmak, azarlamak 002a/08, 017a/04, 121a/23

s. ol- Şikayetçi olmak 024b/08

ses Ses -1-

s.+ lerin 067a/08

sesel- Büyüyüp yetişmek -1-

s.- üp 180b/18

sesle- Seslenmek -1-

s.- miş 277a/08

setre <Ar. Örtü -1-

s. 121b/23

sev- 1. Sevmek, muhabbet beslemek 2. Beğenmek -73-

s.- di 052b/06, 054b/24, 110b/22, 179b/21

s.- diler 186b/10

s.- dügi 202b/19, 236b/12, 315b/13

s.- düginden 157a/14, 209b/09, 226a/12, 226a/15, 239a/15

s.- dügini 101a/04

s.- dügümden 087a/16, 209b/13, 218a/04

s.- dügüŋ 158a/16, 284b/06

s.- düm 099a/08

s.- e 214b/04, 216a/13, 249a/19

s.- e düşdi 100a/09

s.- en 146a/24

s.- er 086b/03, 188b/19, 227b/03, 305a/14

cān u baş s.- er 100b/25

s.- erdi 115a/07, 115a/08, 133a/13, 133b/20, 136b/05, 164a/17, 191b/04, 217a/04, 231a/20, 253b/06, 253b/07, 253b/18, 286a/11, 315a/01, 319a/03

s.- erem 091a/15, 305a/09

s.- eridi 098a/11

s.- erisen 057a/09

s.- erlerdi 272a/12

s.- erse 079a/01, 214b/04

s.- erseŋ 267a/10

s.- ersin 032b/15, 179b/24

s.- erüz 007a/09

s.- esin 144a/16

s.- megil 131b/01

s.- megile 144b/16

s.- mek 154a/25

s.- mese 204a/09

s.- mesin 086b/03

s.- meye 078b/25, 216a/11

s.- meyenlerüŋ 307b/13

s.- mez 153a/04, 208b/21, 243a/11

s.- mezdi 053a/03, 218a/16, 307a/10

s.- mezsen 206b/11

s.- se 211b/24

s̱evāb <Ar. Sevap -7-

s̱. 054a/08, 057b/07, 206a/06, 212b/07, 274a/09

s̱. bul- Sevap kazanmak 213a/15

s̱.+ da 314a/13

sevād <Ar. Siyah -1-

āyīnguşesb-ı s.+ uŋ 274b/20

sevdā <Far. Aşk, sevgi -3-

s.+ sın 270a/18

s.+ yı 081a/22

s.+ ya düş- Aşık olmak 021b/16

sevgü -10-

s.+ lüm 041b/01

s.+ si 086b/06

s.+ sin 146a/24

s.+ sinden 018b/19, 018b/23, 148b/17, 179b/21

s.+ sini 032b/25

s.+ siyle 110a/19

s.+ yile 158a/15

sevgüli *bk. sevgülü* -4-

s. 253b/06, 292b/15, 302a/16

s.+ si 223a/23

sevgülü Sevgili -5-

s. 066a/08, 103a/25, 223a/22, 228a/01

s. ḳıl- Birini diğerlerinden çok sevmek 211b/02

sevi Sevgi -1-

s.+ sinden 022a/11

sevici Seven -16-

s. 156a/20, 169b/08, 209b/22, 214b/08, 214b/17, 278b/04, 280b/24

s.+ dür 112b/12, 195b/10

s.+ lerdendür 180b/05

s.+ lerdensiz 281b/03

s.+ lerdür 285b/11

s.+ ydi 237b/14

s. ol- Seven olmak 212a/01, 215b/18, 248a/13

sevin- Sevinmek -22-

s.- di 052b/13, 054b/09, 062b/09, 066b/25, 093a/01, 114a/07, 117a/03, 191a/07, 274a/14

s.- diler 136b/08, 283b/24, 302b/25

s.- düginden 172a/08, 263b/20

s.- enler 270b/14

s.- me 043b/03

s.- mek 249a/08

s.- meyesin 028b/21

s.- se 249a/24

s.- ü güveni 099a/01

s.- üp 164b/12

s.- ürdüm 073b/11

sevinç(c) Sevinç -1-

s.+ inden 099a/11

sevindür- Sevindirmek -1-

s.- di 232a/02

seviş- Sevgili olmak -1-

s.- ürdi 209b/09

sevüklü Sevilen, değer verilen -4-

s. 211b/15

s. ol- Sevilmek 213a/22

s.+ yidi 002a/24

s.+ yiken 103b/09

sevün- *bk. sevin-* -5-

s.- di 257a/17

s.- diler 188a/21

s.- düginden 226a/11, 297b/17

s.- ü gönenü 066a/15

seyf <Ar. Kılıç -4-

s. 128a/23

s.+ ile 096b/09

s.+ in 054a/22, 097b/04

seyḥūn Metinde adı geçen bir nehir -1-

s. 046b/23

seylī <Ar. Şiddetli -1-

s. 008a/04

seymāre-yi burzīn Metinde adı geçen İranlı bir ulu -1-

s.-i 248a/17

seyr¹ <Ar. Gezme, gezinme; yolculuk, sefer -17-

s. 040a/03, 051b/14

s.+ i 048a/21

teʿvīl-i s.+ i 111b/16

s.+ ile 066b/19

s.+ ine 296b/01

s.+ üŋ 111b/17

s. ėt- 1. Gezmek, dolaşmak 2. Bakmak, izlemek 104a/03, 105a/01, 109b/07, 176b/25, 177a/12, 269a/07, 279b/03, 318b/01

s. eyle- 1. Gezmek, dolaşmak 2. Bakmak, izlemek 039a/03, 052b/14

seyr² <Ar. Rüya -1-

s.+ ime 111a/21

seyrān <Ar. Dolaşma, gezme -8-

destān-ı s. 273b/07

s.+ a 302a/06

s.+ dan 302a/13

s. ėt- Dolaşmak, gezmek 009b/01, 165b/23, 166b/21, 199a/01, 206b/17

seyret- Seyretmek -1-

s. 089b/17

sez- Sezmek -5-

s.- di 312a/14

s.- erüm 161a/03

s.- dükden 216b/13

s.- se 323a/19

s.- üp 071b/23

sezā <Far. Layık, uygun -3-

s.+ dur 007b/22, 040b/20

s.+ ŋı 041b/05

sezā-vār <Far. Layık, uygun -2-

s. 031b/06

s.+ sın 017a/05

ṣı- 1. Kırmak, parçalamak 2. (Yemin) bozmak -112-

ṣ.- dı 049b/11, 070a/25, 072a/11, 105b/23, 128a/25, 138a/07, 139a/20, 188a/23, 262b/09, 262b/19

ʿahdin ṣ.- dı 304b/23

ṣ.- dıġunı 101a/18

ʿahdlerin ṣ.- dıḳlarıçun 290a/24

ṣ.- dılar 054a/12, 077b/23, 078a/05, 096b/13, 104a/24, 106a/10, 123a/08, 220a/08, 247a/14, 323b/13

ṣ.- duġıçun 220b/04

ʿahdini ṣ.- duġıçun 187a/18, 187b/21

ṣ.- duġın 264a/01

ṣ.- dum 070a/22, 070b/06, 075a/01, 079a/17, 279b/19

ṣ.- duŋ 284b/18

ʿahdini ṣ.- duŋ 185b/15, 279b/13

ṣ.- ma 075b/02, 251b/10

ʿahd ṣ.- ma 075b/01

ṣ.- madum 072a/25

ṣ.- ya 255a/22

ʿahdini ṣ.- ya 187a/20

ṣ.- yacaḳ 257a/10, 303b/16, 311a/01

ṣ.- yalım 022a/10

ṣ.- yam 059b/21

ʿahdümi ṣ.- yam 305a/09

ʿahdümi ṣ.- yar 305a/04

ʿahdini ṣ.- yasın 185a/18

ṣ.- yaydum 185a/20

ʿahdümi ṣ.- yayın 305a/06

ʿahdümi ṣ.- yıcaḳ 303b/05

ṣ.- yup 059b/18, 100b/17, 101a/01, 184b/03, 254b/16, 264b/16, 270b/12, 309b/12

ʿahdini ṣ.- yup 185a/17

ṣıcaḳ Sıcak -3-

ṣ. 185b/02

ṣ.+ dur 224a/06, 304b/24

ṣıçan Fare, sıçan -1-

ṣ.+ dan 312b/11

ṣıçra- Sıçramak -18-

ṣ.- dı 015b/10, 022b/25, 031b/13, 036b/22, 037a/09, 083b/21, 093b/07, 166b/23, 196b/13, 311a/20

ṣ.- r 036b/08, 083b/21

ṣ.- rdı 037b/16

ṣ.- yup 016a/02, 024a/04, 036a/13, 296a/23, 323b/14

ṣıdḳ <Ar. Doğruluk, kalp temizliği -9-

ṣ. 034a/19, 089b/15

ṣ.+ ı 075b/01

ṣ.+ ıla 044b/03, 057a/07, 057a/08, 113a/11, 123a/20

ṣ.+ la 057a/06

ṣıfat <Ar. Bir kimse ve ya bir şeyin hal ve vasfı, sıfat 2. Suret, çehre, yüz -40-

ṣ. 069b/05, 104a/20

ṣ.-ı ʿahd 075a/25

ṣ.-ı ceng 042a/24, 049a/03, 055b/02, 058b/25, 066b/13, 096b/09

ṣ.-ı cüvānī 085a/12

ṣ.-ı ġayret 067a/03

ṣ.-ı ḥaẕer 062a/19

ṣ.-ı helāk-ı ejderhā 123b/10

ṣ.-ı istimālet-ı leşker 064b/13

ṣ.-ı ittifāḳ-ı leşker 063b/23

ṣ.-ı ḳabūl 074a/04

ṣ.-ı ḳanāʿat 071a/17

ṣ.-ı ḳāṣid 071b/20

ṣ.-ı leşker 104b/06, 151b/02

ṣ.-ı mekr-i iblīs 092b/09

ṣ.-ı merg 095a/25, 153b/14

ṣ.-ı muḳadderāt 071a/25

ṣ.-ı naḳḳāş 117b/22

ṣ.-ı ṣubḥ 048b/09, 051b/13

ṣ.-ı ṣunʿ-ı ḥaḳ 122b/09

ṣ.-ı şeb 122b/21

ṣ.-ı şehr 124a/15

ṣ.-ı şeyṭān 082b/16

ṣ.-ı ṭāye 142a/02

ṣ.-ı tefekkür 063a/14

ṣ.-ı ẕemm-ı ġurūr 075b/17

ṣ.-ı ẕemm-ı māl 095b/10

ṣ.+ da 118a/02

ṣ.+ ından 229a/06

ṣ.+ lar 118a/12

ṣ.+ lardan 122a/22

ṣ.+ ları 071b/23

ṣıfatlu Biçimli, suretli, görünüşlü -19-

ṣ. 043b/25, 062b/07, 102a/09, 190b/18, 209b/08, 214b/14, 222a/20, 252a/24, 259a/15, 263a/17, 284b/03, 287a/20, 291a/19, 293a/13, 296a/17, 309a/01, 312b/15, 319a/14

ṣ.+ yı 312b/16

şıġ- Sığmak -19-

ş.- acaḳ 092b/15

ş.- ar 060a/10, 198a/17, 205a/04, 259a/20

ş.- dı 111a/24

ş.- madı 111a/25, 154a/14

ş.- maya 068a/17

ş.- maz 222b/25, 321b/22

ş.- maz oldı 136b/11, 136b/20

ş.- mazdı 075b/05, 172a/09, 233a/07

ş.- mazıdı 058b/19

ş.- mazlar 192b/10

ş.- mazlardı 285b/13

şıġa- (Kolları) sıvamak -2-

ş.- yup 206b/20, 311b/08

şıġın Yabani geyik -2-

ş. 003b/15, 037b/13

şıġın- Sığınmak -60-

ş. 162b/20

allāha ş. 143a/11, 243a/05

ş.- acaġı 143a/12, 212a/04, 230a/14

ş.- acaġum 294a/21, 297b/13

ş.- alım 282a/06

ş.- alum 061a/04

ş.- anlar 215a/22

allāha ş.- anlara 143b/16

ş.- asız 173a/06

ş.- dı 041b/19, 057a/08, 185b/23

ş.- duġı 129a/17

ş.- dum 057a/04, 297b/13

allāha ş.- dum 143b/17, 172b/20

ş.- ı 289a/16

ş.- ıcaġımuz 149a/02

ş.- ıcaḳ 057a/08

ṣ.- maduŋ 279b/10

ṣ.- maḳ 159b/09

ṣ.- ugele 305a/08

ṣ.- uŋ 283a/12, 289b/14

allāha ṣ.- uŋ 050b/02, 143b/16, 184b/15, 261a/12, 287a/09, 296b/25, 306b/23

ṣ.- up 050b/11, 061a/03, 061b/21, 064a/10, 067a/03, 135a/06, 185b/16, 297a/21

allāha ṣ.- up 062a/22, 138b/11, 162b/21, 178a/07, 200b/17, 257b/03, 276b/17, 282a/06, 302b/15

ṣ.- ur 085b/03, 195b/13

ṣ.- urlar 075b/13

allāha ṣ.- urlar 292b/24

ṣ.- ursa 057a/07

allāha ṣ.- uruz 159b/19

ṣıġır Sığır -44-

ṣ. 010b/20, 010b/21, 016b/01, 037a/14, 052b/04, 082a/19, 092b/03, 111b/12, 111b/13, 123b/03, 123b/05, 129b/06, 162b/12, 162b/20, 222a/20, 247a/17, 247a/21

ṣ.+ dan 158b/18

ṣ.+ ı 010b/19, 013a/13, 038a/06, 038a/08, 112b/05, 158b/17, 172a/22, 203a/23, 225b/12, 247a/21

ṣ.+ ın 158b/25

ṣ.+ ına 123a/01

ṣ.+ ını 158b/21, 158b/23, 159a/01

ṣ.+ la 225b/08

ṣ.+ lar 010b/18, 038a/11, 166a/08, 167b/22, 168a/05, 199a/16

ṣ.+ ları 007a/13, 010b/02

ṣ.+ larıyla 040b/02

ṣ.+ uŋ 260b/03

ṣıġır- Sığdırmak -1-

ṣ.- mazsın 280a/06

ṣıġrın- Sinirden yerinde duramamak, hiçbir yere sığmamak -2-

ṣ.- madı 064b/24

ṣ.- mayup 271a/18

ṣıġun- *bk. ṣıġın* -1-

ṣ.- uram 278b/03

ṣıġur *bk. ṣıġır* -1-

ṣ.+ ları 123b/07

ṣıḥḥat <Ar. Sağlık -6-

ṣ. 143a/02, 227a/18

ṣ.+ ıla 104a/04

ṣ.+ üŋ 104a/02

ṣ. bul- İyileşmek 115a/06

ṣ. vėr- Sağlığı, sıhhati arttırmak, sağlam sağlıklı hale getirmek 215a/04

ṣıḳ- Sıkmak -4-

ṣ.- dı 080a/12, 080a/15, 302b/16

ṣ.- sa 091a/23

ṣıḳ Sık -1-

ṣ. 318b/04

ṣın- 1. Kırılmak, parçalanmak 2. Yenilmek, mağlup olmak -52-

ṣ. 084a/22

ṣ.- a 048a/07, 052b/24, 171a/05

ṣ.- acaḳ 143a/06

ṣ.- an 235b/02, 263b/04

ṣ.- aydı 325b/07

ṣ.- dı 051b/05, 066b/21, 067b/24, 077b/16, 084a/11, 084a/12, 097b/06, 101a/02, 102a/23, 102b/08, 105b/20, 116b/21, 116b/22, 135a/01, 135a/04, 135b/15, 137a/21, 174b/04, 220b/02, 276b/20, 296a/02, 325a/25

ṣ.- duġın 052b/01

ṣ.- maġa 058b/17, 298b/05, 325a/23

ṣ.- maḳ 327b/09

ṣ.- mış 270b/13

ṣ.- up 054a/13, 067b/04, 067b/23, 094b/18, 123a/15, 202a/05, 288a/03, 295b/07, 295b/08, 296a/02, 296b/16, 325a/13, 325a/16

ödi ṣ.- up 236a/04

ṣ.- urdı 137a/02

ṣ.- mamış ol- Kırılmamış olmak 058a/04

ṣına- Denemek, tecrübe etmek -1-

ṣ.- dı 291b/24

ṣınan- Denenmek, sınanmak -2-

ṣ.- mış 004a/17

ṣ.- mış ol- Sınanmış olmak 156b/22

sıŋarı Kendisi gibi -1-

s. 272b/05

ṣınayıcı Falcı -1-

ṣ.+ lardan 021b/22

sındāl Metinde adı geçen bir şehir -1-

s. 231a/20

ṣındı Makas -1-

ṣ.+ sı 146b/15

ṣınġın Yenilmiş, mağlup olmuş -1-

ṣ. 106a/20

ṣınıḳ(ġ) Kırık -3-

ṣ. 130a/07

ṣ.+ dı 007a/25

ṣ.+ ındandur 299a/03

ṣınış- Denemek -2-

artuḳlık ṣ.- dı 080a/16

ḳuvvet ṣ.- dı 080a/16

ṣınuḳ *bk. ṣınıḳ* -2-

ṣ. 220a/09

ṣ.+ ın 171a/06

sınur *bk. ṣınur* -6-

s. 185b/09

s.+ ına 046a/08, 176b/05, 188a/22

s.+ ından 182b/07, 185a/04

ṣınur <Yun. Sınır, hudut -13-

ṣ. 260a/10, 260a/18

ṣ.+ ına 150a/08, 197b/19, 231a/19, 233b/11, 304a/20, 313b/11, 319a/20

ṣ.+ uŋ 166a/21

ṣ. eyle- Sınır olarak belirlemek 185b/01, 185a/13

ş. ol- Sınır olmak 171b/22

sır Ar. *(sırr)* Sır -72-

s. 295a/11, 301a/11

s.-ı ilāhīdür 159a/12

s.+ a 175b/03, 208b/07

s.+ ı 052a/11, 053a/10, 058b/18, 081b/08, 092b/17, 119b/14, 129a/03, 180a/23, 180b/01, 209a/23, 227b/08, 274a/16, 281b/13, 283a/20, 286a/08, 305a/13, 308b/06, 310b/10

s.+ ıla 080b/17, 083b/16, 092b/08, 098b/22, 120a/11, 120b/07, 134a/17, 148b/09, 151a/18, 158a/08, 167a/08, 170a/13, 181b/24, 204a/24, 222a/17, 238b/13, 241b/03, 245b/12, 269b/06, 273a/23, 274a/17, 275a/06, 281b/18, 281b/21, 286a/12, 293a/15, 294b/02, 295a/05, 310a/16, 310b/10, 316b/21, 319b/16, 321b/24, 322a/14, 323a/14

s.+ ın 057b/05

s.+ ına 274a/12, 288a/17, 289b/21

s.+ ını 052a/10, 070a/03, 109b/04, 148b/24, 155a/17, 301a/08

s.+ lar 195b/06

s.+ ları 250b/15

s.+ larını 305a/12

s.+ umuzı 316b/07

ṣırāt <Ar. Yol -1-

rāh-ı ṣ. 068a/10

ṣırf <Ar. Tamamiyle, büsbütün -8-

ṣ. 007a/12, 059b/04, 060b/16, 065a/03, 065a/17, 124a/07, 166b/03, 301a/10

ṣırma Altın yaldızlı ya da yaldızsız ince gümüş tel -1-

ṣ.+ yıla 002a/10

ṣırt Sırt -1-

ṣ.+ ına 166b/23

ṣırtmaç (c) Kişinin üzerinde, sırtında olan herhangi bir şey (?) -1-

ṣ.+ ı 016a/23

ṣıva- Sıvamak -2-

ṣ.- dı 098b/20

ṣ.- mışıdı 036b/16

ṣıvāt(d) Sıfat *ayrıca bk. ve krş. ṣıfāt* -1-

ș.+ ıla 280a/08

şıvan- Sıvanmak -2-

ș.- dı 152b/07

ș.- mışdı 199a/22

şıvar- / şuvar- Sulamak, demir gibi madenlere ve çelik gibi alaşımlara işlenirken su vermek -1-

ș.- up 039b/02

şıvarıl- Sulanmak -5-

ș.- maz 175b/12

ș.- mış 178b/12, 178b/15, 282a/08, 305b/17

şıyıcı 1. Öldürücü, öldüren 2. Bozan, bozucu -9-

ș. 046b/20, 121a/25, 261a/21, 290b/03, 305a/04

ʿahdüŋ ș. olmayasın 244b/13

ʿahdüŋi ș. olmayasın 146a/15, 290b/03

şıyır- Sıyırmak -2-

ș.- up 009b/11, 042b/08

şıyrıl- Sıyrılmak -1-

ș.- dı 015b/03

sifāriş *bk. sipāriş* -1-

s. ėtdügi 043a/07

siḥir *bk. siḥr* -1-

s.+ den 217a/23

siḥr <Ar. Sihir, büyü -9-

s.+ ile 062b/09, 062b/18, 217b/03, 224b/14, 291a/15

s.+ üm 263a/09

s. ėt- Sihir yapmak 218b/05, 260b/21

s. eyle- Sihir yapmak 260b/19

sikender *bk. İskender* -8-

s. 107a/16, 116a/06, 116a/09, 122a/04, 125b/19, 125b/21, 289a/18

s.+ dür 103a/23

sikke <Ar. Madeni para, sikke -5-

s. 109a/20

s.+ ŋi 146b/13

s.+ sini 273a/09

s.+ sinüŋ 141a/03

s.+ yi 273a/10

sil- Silmek -14-

s.- di 007b/08, 051b/20, 108a/12

s.- er 031a/06, 291a/21, 292a/06

s.- erdi 291b/14

s.- erlerdi 089a/10

s.- sün 291a/18

s.- üŋ 103a/03

s.- üp 019b/11, 164a/25, 321a/01, 326b/17

silāḥ <Ar. Silah -48-

s. 003a/18, 137a/24, 154b/14, 203a/25, 274b/11, 280a/03, 288a/25, 289a/11, 290b/06, 293a/08, 301b/20, 311b/01

s.+ a 108a/20

s.+ dan 245b/03

s.+ ı 026a/16, 100a/14, 282a/20

s.+ ıla 196b/04, 287a/01

s.+ ıma 259a/19

s.+ ın 084a/24

s.+ ından 082b/23

s.+ ını 048a/02, 050a/04, 051a/22, 052b/17, 083b/20, 087b/05, 087b/22, 090a/17, 279b/06, 308b/19

s.+ la 082a/25

s.+ lar 170b/07, 176a/01

s.+ larını 059a/24, 117a/16

s.+ larla 197a/14

s.+ um 119b/03, 130a/05, 176a/24, 184a/22, 259a/21, 288a/25, 289a/06

s.+ umı 079a/18

s.+ umızı 222b/01

s.+ uŋı 081b/14

silāḥ-dār <Far. Silah taşımakla görevli kişi -3-

s.+ a 222a/17

s.+ dan 282b/01

s.+ ıydı 084a/25

silāḥ-şūr <Far. Silahşör -4-

s. 099b/07, 116b/01, 160a/24

s.+ lerdür 156a/14

silāḥ-şūrlıḳ Silahşörlük -4-

s. 156b/14, 261b/23

s.+ a 099b/06

s. ėt- Silahşörlük etmek 222a/11

silāḥ-şūrluḳ *bk. silāḥ-şūrlıḳ* -1-

s. 196b/13

sille <Far. Tokat -2-

s.+ yle 306b/01

s. ur- Tokat atmak 094a/12

sīm <Far. Gümüş -4-

s. 027b/09, 060b/04, 114b/17, 119a/14

sīm-āb <Far. Gümüş suyu -1-

s. 029a/24

sīm-pīl-ten <Far. Gümüş bedenli Rüstem -1-

s. 078a/25

simāre / simāre burzīn Metinde adı geçen İranlı bir ulu -10-

s. 248b/06, 248b/16, 252a/03

s.-yi burzīn 251b/23, 252a/02

s.-yi burzīni 251b/21, 252a/12

s.-yi burzīnüŋ 251b/25

s.+ den 248b/13

s.+ nüŋ 248b/14

sīmīn <Far. Gümüşten -5-

s. 036a/16, 037b/20, 181b/21, 279b/09

taḫt-ı s. 171b/23

sīmurġ <Far. Anka kuşu -41-

s. 060b/19, 063a/09, 063a/19, 063a/23, 063a/24, 076a/13, 076a/14, 076a/15, 076a/16, 076a/19, 079a/03, 086b/18, 086b/20, 086b/24, 086b/25, 087a/03, 087a/07,

087a/13, 087a/16, 087a/19, 087a/20, 087b/03, 091a/01

s.+ a 086b/19

s.+ dan 088b/05, 089a/21

s.+ ı 064a/15, 079a/02, 086b/15, 097a/19

s.+ ıla 079a/04, 087a/24, 091a/25

s.+ uŋ 063a/12, 063a/14, 063a/22, 063a/25, 076a/15, 076a/16, 089b/08

siŋ- Sinmek, saklanmak -1-

s.- erdi 086b/11

sinān <Ar. Mızrak, süngü -1-

raḫşān-ı s. 007b/16

sincāb <Far. Sincap -1-

s. 128a/06

sind Metinde adı geçen bir memleket -16-

s. 052b/02, 094b/18, 116a/14, 120b/06, 128a/20, 128a/25

s.+ den 103b/22, 175b/02, 228b/13

s.+ e 128a/18, 239a/03

s.+ i 059a/10

s.+ üŋ 128a/18, 231b/08, 232b/17, 233a/06

sindil Metinde adı geçen bir şah -2-

şāh-ı s. 181b/10

s.+ den 231b/04

sindistān *bk. sind* -1-

s.+ a 077a/21

sīne <Far. Göğüs -4-

s. 049a/05, 080a/18

s.-yi lāciverd 039a/05

s.+ sinde 018b/19

siŋek Sinek -4-

s. 089b/21, 259a/23, 266b/03, 279b/21

siŋekçe Sinek kadar -1-

s. 175b/03

sīnelü Sineli -1-

s. 255a/16

sini *bk. sinī* -1-

s.+ nüŋ 217b/10

sinī <Far. *(sīnī)* Büyük tepsi, sini -2-

s. 313b/07

s.+ ler 268a/10

siŋir Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller ve bu tellerin oluşturduğu demet -1-

s.+ de 114b/06

sinle Mezar -1-

s.+ nüŋ 012a/24

sipāh <Far. Asker -17-

s. 003a/25, 004a/22, 010b/17, 011b/09, 015a/06, 016a/13, 016b/11, 018a/16, 035b/12, 042a/08, 042b/02, 064b/19, 112b/25, 148b/02

s.+ dur 214b/17

s.+ larum 048a/14

cān-ı s.+ üm 010b/12

sipāhān <Far. Askerler -1-

s. 169b/19

sipāhī <Far. Timar sahibi süvari askeri -30-

s. 003a/22, 010b/10, 095b/10, 146b/04, 166b/13, 181a/11, 196a/24, 197a/12, 231b/02, 233a/19, 272b/14, 303a/04, 326b/04

s.+ den 195b/13, 196b/07

s.+ le 064b/19, 190a/17

s.+ ler 070a/16, 194a/02

s.+ lerümdür 194b/16

s.+ lerüŋ 005b/15

s.+ lerüni 046a/21

s.+ nüŋ 253b/03

s.+ ye 196b/19, 326b/03

s.+ yem 326b/01

s. ol- Sipahi olmak 146b/08, 195a/19, 195b/24

sipāhlıḳ Askerlik -1-

s. 213a/10

sipāriş <Far. Sipariş -1-

s. ėt- Sipariş etmek 039b/05

sipās <Far. Şükretme, dua etme -10-

s. 003a/10, 040a/15, 043b/07, 143a/01

s.+ ı 029a/14, 147b/05, 249a/21

s.+ um 020b/07

s. ėt- Şükretmek 259b/13

s. getür- Şükretmek 019a/14

sipeh-dār <Far. En büyük asker -20-

s. 004b/17, 005a/06, 017b/07, 026a/15, 042b/14, 043b/19

ṭūs-ı s. 005b/03

zerīr-ı s. 032a/20

zerīr-i s. 032a/24

s.-ı pīrūz 026b/13

s.-ı zer-rīne-kefşsin 027a/21

s.+ a 019b/18

gīv-i s.+ a 027a/04

s.+ ı 004a/17, 005a/12

s.+ ına 003b/23

s.+ ınuŋ 001b/05, 002b/15

s.+ ları 003b/17

zirīr-i s.+ uŋ 043b/09

siper <Far. Siper -2-

s. 019b/17

s.+ ile 042b/07

sipihr <Far. Sema, gökyüzü -13-

s. 007a/22, 017a/02, 060b/04, 105b/13, 162b/25

gerdūn-ı s. 037a/04

kird-kār-ı s. 022a/19

s.-i revān 022a/04

s.-i gerdān 016a/24

kird-kār-i s.+ den 026b/10

s.+ e 008b/25

s.+ üŋ 005b/11, 023a/12

sīr <Far. Tok, doymuş -1-

s. ol- Tok olmak 027a/08

sirişt <Far. Yaratılış, huy tabiat -1-

s.+ i 018b/18

sirişte <Far. Yoğrulmuş, karıştırılmış -1-

s. ḳıl- Yoğurmak 096b/23

sīstān Metinde adı geçen bir memleket -14-

s. 021b/17, 055a/05, 071b/08, 092a/20

s.+ a 071a/03, 071a/10, 076a/17, 097b/15

s.+ da 021b/08, 021b/14

s.+ dan 071a/16

s.+ ı 080a/07, 087a/03, 089b/10

sitāre <Far. 1. Yıldız 2. Talih -3-

s. 004a/16

s.+ si 158b/09

s.+ sini 158b/10

sitāre-şinās <Far. Müneccim -1-

s.+ lar 021b/23

sitāyiş <Far. Övme, övüş -14-

s. 023b/03

s.+ le 015b/11

s. ėt- Övmek 006a/05

s. eyle- Övmek 016a/08, 029a/11, 031a/17, 040a/13

s. ḳıl- Övmek 010b/09, 020b/18, 021a/19, 023a/18, 032a/21, 036a/14, 120b/21

sitāyişle- Övmek -1-

s.- yüp 115b/01

sitem <Far. Zulüm -1-

s. 021a/21

sitīz <Far. Kavga, çekişme -1-

s. 017b/07

sivrisiŋek Sivrisinek -2-

s. 195a/25, 232a/14

siyāh <Far. Siyah -4-

s. 112b/25, 311a/06

rūy-ı s. 106a/13

müşk-i s.+ la 032a/03

siyāset 1. Memleket idaresi 2. Politika 3. İdam cezası -9-

s. 171b/06, 241a/23

s.+ i 254a/03

s.+ ile 044b/10, 144b/05

s.+ inden 212a/13

s.+ ümden 250b/23

s.+ üme 109b/01

s. eyle- İdam etmek 097b/08

siyāvuş Metinde adı geçen bir İran şahı -53-

s. 002a/22, 002b/05, 002b/09, 002b/10, 002b/15, 008b/11, 011a/11, 011a/20, 012a/17, 014a/02, 015a/23, 017a/07, 018a/08, 023a/06, 027a/15, 030a/15, 070b/25, 074b/06, 078a/24, 078a/25, 079b/05, 263a/01, 267a/19, 270b/25, 283a/22, 284a/01, 284b/01, 284b/07, 285b/15, 285b/16, 286a/11, 286a/12, 286a/15, 286a/18, 308a/22, 326b/14

s.+ a 004b/15, 074b/06, 300b/23

s.+ dan 267b/21

s.+ ı 002a/19, 023a/24

s.+ la 028b/14

s.+ uŋ 007b/19, 013b/17, 017b/19, 024b/04, 079b/05, 093b/23, 256b/06, 267b/01

siyāvūş *bk. siyāvuş* -1-

s.+ uŋ 083b/04

siyepīl Metinde adı geçen bir çin elçisi -1-

s.+ i 046b/10

siyr *bk. seyr* -1-

s.+ ini 070a/03

siz Çokluk ikinci şahıs zamiri -312-

s. 003b/23, 006b/24, 021a/16, 022b/20, 025b/19, 027b/19, 028b/03, 029a/14, 029b/02, 030b/03, 031a/24, 038a/04, 043b/12, 046a/23, 065a/25, 067a/09, 067b/02, 069a/11, 072b/11, 083b/17, 083b/23, 084a/21, 084a/22, 091a/04, 095a/21, 095b/21,

095b/22, 098b/03, 098b/11, 102b/14, 107a/09, 109a/09, 115b/03, 120b/20, 134b/02, 138b/14, 142b/17, 142b/20, 147a/03, 155b/18, 161a/18, 163a/05, 163b/03, 167b/13, 171a/07, 173b/05, 173b/19, 175a/04, 175a/15, 178b/23, 180a/17, 180b/03, 181a/12, 183b/12, 186b/06, 188a/03, 220b/06, 221a/15, 229a/03, 229a/04, 231a/06, 232a/05, 234b/17, 234b/23, 235b/06, 235b/07, 235b/08, 250b/20, 253a/11, 266a/03, 268b/22, 271a/01, 271a/04, 271a/14, 271b/05, 275b/11, 279a/16, 284a/12, 288b/02, 289a/07, 289b/04, 290a/17, 291b/18, 292b/11, 292b/20, 296a/08, 296b/08, 297a/01, 297a/14, 297a/15, 298a/19, 306b/23, 306b/25, 309b/24, 310a/02, 310a/23, 313b/04, 314b/02, 319b/07, 320a/13, 320b/20, 322a/04, 325b/13, 325b/23, 327a/03

s.+ de 021a/14, 064b/16, 105a/21, 134a/24

s.+ den 011a/17, 021a/18, 025b/17, 030b/12, 041b/17, 045a/19, 049b/11, 067a/09, 069a/05, 081b/07, 122a/23, 125a/09, 126a/18, 142b/20, 146b/14, 160b/11, 161a/18, 171a/01, 171a/06, 173a/02, 175a/19, 197b/02, 238a/16, 250b/03, 271a/20, 276b/01, 293a/17, 319b/12

s.+ e 001b/09, 003a/05, 003a/09, 003a/10, 016a/04, 019b/10, 022a/15, 028a/22, 028b/11, 030b/10, 030b/11, 031b/04, 037b/04, 041b/18, 041b/19, 045b/09, 049b/03, 063b/19, 069a/11, 072b/01, 098b/02, 098b/10, 106a/17, 117a/16, 130b/06, 142b/18, 142b/20, 143b/19, 143b/25, 155a/09, 161a/18, 163b/01, 167b/14, 173b/18, 181a/12, 186b/05, 191b/13, 195b/04, 201a/08, 233a/01, 241a/05, 247a/18, 271a/14, 275a/12, 281b/02, 281b/03, 281b/18, 284b/14, 287a/11, 290a/17, 291b/19, 291b/20, 292a/11, 293a/17, 294b/08, 300b/01, 308a/07, 309b/25, 310a/01, 314a/06, 314a/10

s.+ i 028a/18, 030b/10, 045b/09, 064a/22, 065a/13, 065a/14, 072b/02, 072b/03, 115b/03, 126a/18, 142b/18, 163a/09, 183b/11, 270b/18, 270b/19, 307a/02, 309b/25, 320b/21, 323a/23

s.+ lerden 171a/07

s.+ lere 029b/01, 115b/02

s.+ leri 115b/02

s.+ lerüŋile 115b/04

s.+ üŋ 001b/08, 027a/08, 028b/08, 040a/10, 040b/01, 041a/21, 046b/06, 049b/06, 064a/08, 072b/02, 099b/17, 106a/18, 117a/15, 123b/01, 124a/09, 124b/21, 130a/23, 153a/16, 161b/23, 167a/21, 167a/22, 167a/23, 168a/11, 175a/19, 176a/22, 181a/17, 191b/13, 194b/24, 195b/03, 197a/21, 198b/09, 198b/10, 229a/04, 230a/17, 230a/19, 231b/20, 232a/21, 247a/21, 251a/01, 256a/19, 261b/01, 271a/04, 271a/23, 272b/13,

275a/12, 284a/18, 287b/23, 288b/03, 290a/15, 291b/18, 292b/06, 292b/21, 294b/02, 297b/23, 298b/11, 309b/24, 314a/09, 319b/09, 324b/11, 325b/20

s.+ üŋçün 188b/13, 191b/20, 314b/04

s.+ üŋden 230a/21

s.+ üŋdür 161a/15, 187b/25

s.+ üŋkiden 229a/03

s.+ üŋle 044a/12, 074a/19, 106a/18, 128b/08, 161b/19, 198b/10, 287b/01, 308b/22

s.+ üŋledür 138a/20

s.+ üŋleyem 319b/09

s.+ üŋ ol- Sizin olmak 057b/12, 143b/21, 230a/20

sofra <Ar. *(ṣuffe)* Sofra -1-

s. 073a/19

soġd Metinde adı geçen bir memleket -3-

s. 013a/17

s.+ uŋ 013a/18

ṣoḥbet <Ar. Konuşma, görüşme, sohbet -136-

ṣ. 036a/09, 055a/07, 056a/12, 066a/22, 069b/12, 072a/21, 080a/21, 080b/24, 082b/04, 092b/19, 105b/01, 119a/17, 121b/03, 148b/09, 164b/08, 164b/09, 164b/13, 164b/16, 166b/02, 179a/17, 210a/05, 219a/02, 221a/02, 268a/02, 269b/01, 293b/21, 302a/08, 311b/01

ehl-i ṣ. 080b/22, 164b/04, 302b/13

ṣ.+ de 076b/15, 092a/03, 105a/24, 105b/04, 145b/21, 149a/17, 150a/21, 158a/21, 161b/17, 169a/01, 183b/07, 197a/22, 222a/02, 222b/21, 222b/23, 223b/10, 240b/01, 245a/14, 314a/16

ṣ.+ den 069b/13, 081a/04, 092b/24, 209b/24, 222a/03, 226a/24

ṣ.+ e 036a/09, 083b/24, 157a/12, 302a/05

ṣ.+ i 209b/24, 217a/04, 217b/04, 231a/20

ṣ.+ in 318b/01

ṣ.+ inde 053a/05, 056b/22, 183b/10, 304b/19

ṣ.+ ine 120a/14

ṣ.+ ini 115a/07, 115a/08

ṣ.+ iyle 213a/01

ṣ.+ ler 013b/10

ṣ.+ lerde 141a/01

ṣ.+ ümüzden 318b/16

ṣ.+ üŋ 095a/24, 115a/18, 165a/19, 242b/19

ṣ. ėt- Sohbet etmek 006a/02, 053a/02, 053b/09, 054a/10 054a/25, 066a/20, 072b/12, 072b/13, 076a/09, 097a/21, 115a/01, 119a/18, 127b/15, 149a/17, 149a/20, 150a/24, 150b/09, 164a/06, 168a/18, 190b/18, 217a/12, 226a/17, 228b/12, 241b/02, 244a/02, 251b/03, 264b/07, 270a/10, 287a/21, 301a/05, 302b/13, 304b/20, 305a/13, 311b/06, 312b/25, 318b/19

ṣ. eyle- Sohbet etmek 025b/20, 166a/19, 166a/20

ṣ. ḳıl- Sohbet etmek 062b/06, 069b/01, 073b/04, 092b/13, 115a/07, 121b/04, 152a/08, 164b/15, 167a/13, 269b/03, 293b/15, 306a/14 318a/24

ṣ. ol- Sohbet edilmek 066a/24, 311b/08

ṣ. yolunı ṭut- Sohbet etmek 293b/25

ṣ.+ de ol- Bir sohbet halkasına dahil olmak 276b/12

ṣoḥbet-gāh <Far. Sohbet meclisi -1-

ṣ.+ ına 318b/04

ṣoḳ- Sokmak -4-

ṣ.- dı 196b/11, 302b/14

ṣ.- duġı 122b/25

ṣ.- sa 191b/16

ṣol Sol -59-

ṣ. 025a/20, 042b/01, 042b/07, 048b/04, 055a/22, 058b/12, 064b/14, 076a/01, 077b/07, 096a/23, 096b/02, 106a/09, 108a/06, 130a/06, 161a/11, 167a/13, 205b/22, 229b/15, 259a/12, 260a/22, 261a/02, 261a/06, 261b/03, 276b/25, 296a/13, 317a/01

ṣ.+ a 041a/15, 084a/11, 156b/25, 196b/13, 261a/13, 311a/21

ṣ.+ da 276a/15, 276a/17

ṣ.+ dan 005a/08

ṣ.+ ı 066b/09, 143a/06, 259a/07

ṣ.+ ına 040b/20, 059a/06, 229a/17, 295a/21

ṣ.+ ında 055a/24, 058b/15, 200b/22, 201a/13, 237a/22, 237a/24, 237b/08

ṣ.+ ından 228a/21

ṣ.+ ındayam 201a/19

ṣ.+ ını 233b/02, 235b/14, 256a/17, 260b/12

ṣ.+ unda 229b/16

ṣ.+ uŋdan 199b/20

ṣ.+ uŋı 277a/04

ṣol- Rengini kaybetmek, solmak -12-

ṣ.- dı 038b/14, 320a/17

ṣ.- maya 107b/10

ṣ.- maz 122a/06

ṣ.- mış 038a/06, 111b/07, 183b/25, 236a/12

ṣ.- mışdan 238a/11

ṣ.- up 020b/02, 322a/19

ṣoluḳ Soluk -1-

ṣ.+ dı 041b/24

ṣoŋ¹ Soy, nesil -1-

ṣ.+ ıla 032b/24

ṣoŋ² Ahir, nihayet, son -59-

ṣ. 092a/24, 102a/04, 109a/08, 114b/18, 119a/25, 209a/11, 251b/14, 307a/18

ṣ.+ a 050b/02, 066b/20

ṣ.+ ı 052a/08, 074a/07, 075a/15, 084b/15, 098a/07, 153b/15, 165a/20, 201b/18, 213a/24, 257a/06, 257a/13, 260b/11, 263b/14, 271b/03, 277a/18, 288a/01

ṣ.+ ın 008b/24, 031b/22, 057b/07, 073b/08, 096b/21, 096b/22, 107b/25, 167a/12, 279b/05

ṣ.+ ına 066b/19, 080a/19, 109b/21, 112a/01, 117a/21, 146a/16, 156a/22

ṣ.+ ıŋa 117b/18

ṣ.+ ında 077b/20, 106b/10, 108a/01, 271b/06, 288a/01

ṣ.+ ını 067a/19, 107b/25, 211b/12, 243a/04, 248a/22, 277b/01, 289a/23

ṣ.+ ıŋı 232a/01

ṣ.+ uŋı 256b/12

ṣonıca Peşi sıra, arkası sıra -2-

ṣ. 025a/21, 034b/24, 042b/11

ṣoŋra Sonra -968-

ṣ. 001b/01, 002a/03, 002b/11, 003a/16, 003b/04, 003b/08, 003b/10, 004a/15, 005a/07, 005a/10, 006a/06, 006a/16, 006b/02, 006b/06, 006b/14, 007a/13, 007b/02, 007b/04, 007b/24, 008a/06, 008a/17, 008b/09, 010a/12, 010b/09, 011b/02, 012b/07,

013a/08, 013a/19, 013a/22, 014a/18, 014a/19, 014b/13, 016a/08, 017a/16, 017b/03, 017b/16, 018a/15, 018b/11, 019a/04, 019a/16, 019a/19, 019a/21, 019b/04, 019b/05, 020a/08, 020a/12, 020a/14, 020b/01, 021a/03, 021a/20, 021b/25, 022b/21, 023a/03, 024a/23, 024b/02, 025b/19, 026b/07, 026b/20, 026b/22, 026b/25, 027a/06, 027a/13, 027b/06, 028a/10, 028a/13, 028a/24, 028b/06, 029b/23, 031b/01, 033b/04, 034b/14, 035a/23, 035b/04, 035b/10, 037a/21, 038b/17, 039b/14, 042a/06, 044a/05, 044a/22, 044b/08, 044b/24, 045a/04, 045a/16, 047b/18, 047b/22, 047b/24, 048a/06, 048a/12, 048b/20, 049a/13, 049a/16, 049a/24, 049b/13, 050a/13, 050a/24, 052a/18, 052a/25, 053a/12, 056a/19, 057b/07, 060b/10, 060b/20, 061a/19, 061a/23, 061b/07, 061b/12, 062a/02, 062a/09, 062a/16, 063a/10, 063a/15, 063a/17, 063a/24, 063b/08, 064a/12, 064a/19, 064a/23, 065b/17, 067b/02, 067b/14, 067b/20, 068a/04, 068a/14, 068b/01, 068b/08, 068b/24, 069a/03, 069a/10, 069a/25, 069b/03, 069b/14, 069b/21, 070a/18, 070a/22, 070a/24, 071b/04, 071b/09, 071b/13, 071b/19, 071b/25, 072a/03, 072a/07, 072a/10, 073a/18, 074a/01, 074b/17, 074b/19, 075a/14, 075a/21, 075b/20, 076a/17, 076b/17, 076b/25, 077a/05, 077a/21, 078a/04, 078b/09, 078b/11, 078b/18, 079a/06, 079a/13, 079b/04, 079b/07, 079b/17, 080a/23, 080b/07, 080b/10, 081a/11, 081b/08, 082b/11, 083a/07, 083a/18, 084a/12, 084a/13, 084a/22, 085b/10, 085b/18, 086a/07, 088a/06, 088a/07, 088a/19, 088b/11, 089b/11, 089b/18, 090a/05, 090a/13, 090b/08, 090b/09, 090b/19, 090b/21, 091a/05, 091a/10, 091a/12, 092b/18, 093a/25, 093b/01, 094a/01, 094b/19, 095a/20, 096a/02, 096a/09, 096a/10, 097b/14, 097b/25, 098a/08, 098a/12, 098b/05, 098b/06, 099a/05, 099b/01, 099b/04, 099b/05, 101b/21, 102a/07, 102a/08, 102b/24, 103a/25, 103b/02, 103b/07, 103b/12, 104a/13, 104a/18, 104b/09, 104b/15, 104b/16, 105a/13, 107a/03, 107a/13, 107a/19, 108a/03, 108a/18, 109a/01, 109a/10, 109b/06, 109b/20, 110a/02, 110a/20, 110b/23, 111b/14, 112a/04, 112a/05, 112a/10, 112a/24, 112b/08, 112b/20, 113a/04, 113a/08, 113a/09, 113b/22, 114a/04, 114a/10, 114b/19, 114b/20, 115b/08, 115b/18, 116a/21, 116b/02, 116b/03, 117a/23, 117b/10, 118a/13, 118a/20, 118a/24, 119a/02, 119b/24, 120a/23, 120b/03, 120b/09, 120b/10, 120b/11, 120b/19, 120b/23, 121a/06, 122a/09, 123a/21, 123b/12, 123b/24, 124b/08, 124b/25, 125a/03, 125b/09, 126a/04, 126b/08, 126b/15, 126b/21, 127a/09, 127a/16, 127b/22, 129a/08, 129a/11, 129b/12, 129b/20, 129b/21, 130a/12, 130a/22, 130a/23, 130a/24, 131a/02, 131a/11, 131a/20, 131a/25, 131b/03, 131b/06, 131b/12, 131b/13, 131b/15, 131b/16, 133b/01, 133b/05, 134a/04, 134a/12, 134b/07, 134b/08, 135a/16, 135b/01, 136a/23, 138a/10, 138b/24, 139a/21, 139a/24, 139b/23, 140a/03,

140a/23, 140b/06, 141a/08, 141a/18, 141b/12, 142a/01, 142a/18, 142b/01, 142b/02, 142b/08, 142b/19, 143a/10, 143a/17, 143a/23, 143a/24, 143b/21, 144b/21, 145a/15, 145a/16, 145b/24, 146a/25, 146b/21, 146b/24, 147a/02, 147a/15, 147b/03, 147b/09, 147b/11, 147b/12, 147b/23, 147b/24, 148a/19, 149a/02, 149a/07, 149b/22, 149b/25, 150a/02, 150a/06, 150a/20, 150a/24, 150b/13, 151a/08, 151a/17, 152a/01, 152a/25, 152b/10, 152b/21, 153a/18, 153a/21, 153b/06, 153b/08, 153b/18, 153b/23, 154a/09, 154a/16, 154a/21, 154a/22, 154b/07, 154b/16, 154b/18, 154b/19, 155a/12, 155a/24, 155a/25, 156b/02, 156b/04, 156b/17, 156b/18, 156b/22, 157a/04, 157a/13, 157b/02, 157b/03, 157b/10, 158a/08, 158a/11, 158a/15, 158a/20, 158a/23, 158b/13, 159a/07, 160a/07, 160a/22, 160b/13, 162a/15, 162a/20, 162b/01, 162b/03, 162b/10, 163a/04, 163b/08, 163b/09, 163b/10, 163b/24, 164a/03, 164a/14, 164a/18, 164a/20, 164b/04, 164b/20, 165b/02, 166a/19, 166a/21, 166b/13, 167a/23, 167b/13, 167b/22, 168a/10, 168a/12, 168a/18, 168b/02, 169a/03, 169a/07, 169a/10, 169b/04, 169b/13, 170a/12, 170a/21, 170b/01, 170b/16, 171a/03, 171a/14, 171a/16, 171b/04, 172a/07, 172a/18, 172a/25, 172b/01, 172b/10, 172b/16, 172b/22, 173a/07, 173a/12, 173a/13, 173a/20, 173a/21, 173b/07, 173b/20, 174b/16, 174b/17, 175a/23, 175b/25, 177a/12, 177a/25, 178b/04, 178b/08, 179a/06, 179a/18, 179b/03, 179b/18, 180b/02, 180b/20, 180b/25, 181a/10, 181a/13, 181a/14, 181a/15, 181b/17, 182a/25, 182b/21, 182b/24, 183a/18, 183a/23, 184a/17, 185a/05, 185a/07, 185b/15, 185b/19, 186a/22, 186b/25, 187b/23, 188a/16, 188b/24, 189b/10, 190a/01, 190a/17, 190b/05, 190b/16, 190b/24, 191a/05, 191a/21, 194a/02, 194a/04, 194a/10, 194a/12, 194a/17, 195a/20, 196a/13, 197a/11, 197a/15, 197b/01, 198a/25, 198b/20, 199a/16, 199b/21, 200a/18, 201b/16, 203b/07, 204a/19, 204b/02, 205a/06, 205b/08, 205b/15, 206a/14, 206a/20, 206b/01, 206b/03, 207b/20, 208b/09, 208b/12, 208b/25, 209a/22, 209b/19, 212a/08, 213a/23, 214b/02, 214b/13, 215a/01, 215a/14, 215a/20, 215a/22, 215a/24, 215b/23, 216b/13, 216b/25, 217b/25, 218b/09, 218b/21, 219a/02, 219a/25, 221a/08, 222b/02, 223a/06, 223a/10, 223a/18, 223a/21, 224a/04, 224a/22, 224b/17, 224b/19, 224b/21, 224b/24, 225a/03, 225a/04, 225a/05, 225a/10, 225a/14, 225a/17, 225a/23, 225b/04, 225b/09, 225b/14, 225b/17, 225b/21, 226a/08, 226a/25, 226b/09, 226b/13, 227b/19, 228a/06, 228b/08, 229a/11, 229b/18, 230b/20, 231a/23, 231a/25, 231b/05, 231b/08, 231b/09, 231b/11, 231b/13, 232a/17, 232a/18, 232a/19, 233a/12, 233a/17, 233b/18, 234a/22, 235a/03, 235b/07, 235b/10, 236a/18, 236a/24, 236a/25, 236b/02, 237a/19, 238a/22, 238b/14, 239a/02, 239a/04, 239a/12, 239b/08, 241a/15, 241b/13, 242a/15, 242b/25, 243a/01,

243a/02, 243a/08, 243a/09, 243b/21, 243b/25, 244a/21, 244b/07, 244b/09, 245a/10, 245b/03, 246a/01, 246a/02, 246a/05, 246b/02, 246b/23, 248a/03, 248a/07, 248a/12, 248b/12, 249a/01, 249b/11, 250a/01, 250b/02, 250b/03, 250b/04, 250b/05, 250b/06, 250b/08, 250b/11, 251b/19, 251b/22, 252a/15, 252a/24, 252a/25, 252b/05, 252b/12, 252b/15, 252b/19, 252b/21, 253a/01, 253a/04, 253a/05, 253a/07, 253a/08, 253a/10, 253a/11, 253a/18, 253a/23, 253b/17, 254a/04, 254a/17, 254a/19, 254b/07, 254b/18, 255a/18, 255a/24, 255b/04, 255b/16, 256a/02, 256a/18, 256b/05, 257a/01, 257a/09, 257a/11, 257a/19, 257a/21, 257a/25, 258a/20, 259b/02, 260b/01, 260b/17, 261a/06, 261b/11, 261b/13, 263a/03, 263a/05, 263a/12, 263a/13, 263a/16, 263b/03, 263b/06, 263b/25, 264a/01, 264a/06, 264a/12, 264a/13, 265a/08, 265a/12, 265a/19, 266a/09, 266a/25, 266b/19, 267a/13, 267a/20, 267a/23, 267b/12, 267b/20, 267b/25, 268a/02, 268a/05, 268b/06, 268b/08, 269a/04, 269a/05, 269a/12, 269a/14, 269b/03, 270a/02, 270a/07, 270b/03, 270b/09, 271a/02, 271b/02, 271b/05, 271b/11, 272a/06, 272a/17, 272b/13, 272b/25, 273a/02, 273a/04, 273a/06, 273a/08, 273a/10, 273a/14, 273a/16, 273a/18, 273b/08, 273b/19, 275a/08, 275a/15, 275a/16, 275b/01, 275b/15, 275b/17, 276a/02, 276a/23, 276b/13, 277a/15, 277a/20, 277b/09, 278a/11, 278b/10, 279a/02, 279a/22, 279b/02, 279b/08, 279b/15, 279b/24, 280a/11, 280a/20, 280a/24, 280b/02, 281b/16, 281b/19, 281b/20, 282a/13, 282a/24, 283a/03, 283a/10, 284a/24, 284b/02, 284b/06, 284b/12, 284b/20, 284b/25, 285a/21, 285a/25, 285b/07, 285b/10, 285b/12, 285b/19, 286a/03, 286b/14, 287a/07, 287a/09, 287b/10, 288a/06, 288a/12, 288a/13, 288a/14, 288b/24, 289a/05, 289a/14, 289a/22, 289b/06, 289b/12, 289b/13, 289b/20, 290a/08, 290a/19, 290b/20, 291a/02, 291a/04, 291a/09, 291a/14, 291b/10, 292b/06, 292b/17, 293a/07, 293a/12, 293b/13, 294a/02, 294a/10, 294a/11, 294b/03, 294b/04, 294b/06, 294b/09, 294b/10, 294b/20, 294b/25, 296a/07, 297b/04, 297b/06,
297b/18, 297b/20, 297b/22, 297b/23, 297b/25, 298a/12, 298a/13, 298a/14, 298b/08, 298b/16, 299a/02, 299a/04, 299b/07, 299b/18, 300a/13, 300a/17, 300a/25, 300b/11, 300b/13, 301b/11, 302b/13, 303a/02, 303a/04, 303a/06, 303a/08, 303a/14, 303a/18, 303b/22, 303b/23, 304a/19, 304b/09, 305a/01, 305a/11, 305b/16, 305b/23, 305b/25, 306b/16, 306b/20, 307a/17, 307b/01, 307b/02, 307b/03, 308a/01, 308a/13, 308a/17, 308a/18, 308a/19, 308a/23, 309a/16, 309a/18, 309a/23, 309b/03, 310a/19, 310a/21, 310a/23, 310b/08, 310b/20, 310b/21, 311a/04, 311a/22, 311b/04, 311b/11, 311b/14, 312b/17, 312b/24, 312b/25, 313a/03, 313a/10, 313a/12, 313a/14, 313b/21, 314a/04, 314a/07, 314a/19, 314a/20, 314a/25, 314b/04, 314b/11, 314b/20, 316b/15, 316b/16,

316b/21, 317a/02, 317a/16, 317a/20, 317a/21, 317b/05, 317b/07, 318a/02, 319b/03, 320a/09, 320b/04, 321a/08, 321a/25, 321b/03, 321b/19, 322a/13, 322a/23, 322b/05, 322b/12, 322b/16, 322b/21, 323b/21, 324b/02, 324b/08, 326b/13, 326b/15, 327a/03, 327b/05, 328a/02, 328a/04

ṣoŋraġı Daha sonra olacak olan, sonraki -5-

ṣ. 050a/14, 234a/22, 253a/17, 270b/05, 306a/01

ṣor- 1. Sormak 2. Yardımcı fiil -228-

ṣ. 013a/11, 041b/05, 090a/09, 099b/15, 105a/20, 137a/09, 142a/13, 177b/07, 207b/22, 209a/21, 234a/14, 239b/19, 240b/15, 240b/17, 246b/04, 287b/25, 294a/14, 307b/20

ṣ.- a 002b/20, 112a/19, 143b/09, 258a/09, 319b/07

ḫaber ṣ.- a 121b/21, 258a/10

ṣ.- acaġum 248b/25

ṣ.- acaḳdur 197b/01, 232a/14

ṣ.- alar 056b/04

ḫaber ṣ.- alum 130b/08

ṣ.- am 023a/15, 038b/05, 041a/16, 074a/03, 173b/18, 206b/24, 249a/01

söz ṣ.- am 038a/18

ṣ.- an 015b/04

ṣ.- ar 007b/15, 047b/05, 053b/04, 143b/03, 208a/05

ṣ.- aram 043a/14, 099b/17

ṣ.- ardı 226a/18

ṣ.- arduŋ 138a/16

ṣ.- arıdı 050b/16

ṣ.- arlarsa 082b/04, 288b/08

ṣ.- arsa 150b/19, 254b/24, 284a/20

ṣ.- arsam 038b/10, 060b/08, 150b/17

ṣ.- arsaŋ 251a/13

ṣ.- arsaŋuz 177b/15

ṣ.- arsın 077b/09, 150a/17, 271b/15

ṣ.- asın 130a/15, 143a/16, 145a/01, 237b/21, 321a/25

ṣ.- asız 232a/06

ṣ.- avuz 150b/13

ṣ.- sa 216b/04

ḫaber ṣ.- salar 130b/08

ṣ.- sam 191b/14, 251b/21

ṣ.- sun 041a/24, 181a/15

ṣ.- uŋ 127a/10, 246b/15, 291b/20

ṣ.- up 023a/01, 024a/08, 035b/04, 044a/02, 156a/13, 214a/23, 218b/03, 246b/07, 263a/05, 307a/23, 312b/24, 317a/02, 321a/22

ḫāṭırın ṣ.- up 161a/13

ṣorıcı Kabir içinde sorguya çeken melekler -1-

ṣ.+ larla 094a/03

ṣorıl- / ṣorul- Sorulmak -4-

ṣ.- a 267b/23

ṣ.- acaḳdur 174b/22, 189b/05

ṣ.- mamışdur 173a/22

ṣorunca Soru, sual -1-

ṣ.+ dın 034a/24

ṣoruş- Birbirine soru sormak -2-

ṣ.- dı 044a/01

ṣ.- dılar 310b/07

ṣovu- Soğumak, *mec.* 1**.** Sakinleşmek 2. Sevgisini kaybetmek, -2-

ṣ.- dı 163b/07

ṣ.- mışdı 315a/04

ṣovut(d)- Soğutmak, *mec.* Sakinleştirmek 2. Sonlandırmak, bitirmek -2-

ṣ.- alum 327b/20

ṣ.- up 042a/19

ṣovuḳ Soğuk -35-

ṣ. 003a/10, 005b/13, 011a/21, 023b/11, 030a/18, 035a/17, 057a/18, 069a/07, 113a/22, 113a/23, 115a/17, 139b/14, 141b/09, 146a/20, 146b/19, 147b/01, 189a/07, 205b/13, 208a/14, 216a/21, 267a/05, 278b/02, 316a/02

ṣ.+ a 064a/13

ṣ.+ da 125a/04

ṣ.+ dan 063b/08, 063b/18, 125a/05, 132a/09, 195b/20

ṣ.+ ına 060b/19, 063b/06

ş.+ çek- Soğuk havanın eziyetini çekmek 125a/08

ş. ol- Soğumak 064a/13

şovuķlıķ(ġ) Soğukluk -1-

ş.+ ı 125a/04

şoy Nezil, zürriyet -19-

ş. 041b/07

ş.+ dı 019a/09

ş.+ ı 027a/13, 039a/09

ş.+ ına 032b/05, 032b/25, 033b/12,

ş.+ ından 024b/03, 038b/21

ş.+ ındandur 039a/09

ş.+ ını 027b/20, 028a/05

ş.+ ıyla 027b/25, 032b/18

ş.+ um 072b/15

ş.+ undanam 279b/16

şoy şop Bütün boy ve hısımlar -3-

ş.+ a ş.+ a 020a/03

ş.+ ına ş.+ ına 035a/05

ş.+ ı ş.+ ıyla 004b/04

şoy- Soymak -1-

ş.- dılar 149a/23

söğ- Hakaret etmek, kötü söz söylemek, sövmek -19-

s.- di 084a/19, 088b/03, 093a/05, 187a/22, 238a/14, 239a/25, 253b/16, 264a/23, 319b/16

s.- diler 311b/20

s.- dügine 322a/15

s.- eler 112a/17

s.- er 207a/11

s.- erek 233a/05

s.- erler 081a/12

s.- esin 092b/13

s.- mek 204b/20

s.- mekdür 204b/20

sögüd Söğüt ağacı -3-

s. 059b/06, 086b/10, 322a/13

sögüt *bk. sögüd* -1-

s. 209b/06

sök- Sökmek -2-

s.- diler 049a/05

s.- üp 309a/13

sökül- Sökülmek -1-

s.- di 084a/10

söndür- Söndürmek -1-

s.- di 055a/02

söyindür- Söndürmek -1-

s. 091a/03

söyle- Söylemek -886-

s. 006b/05, 019a/10, 020b/12, 023b/18, 031a/13, 031b/22, 033a/20, 033b/12, 034a/24, 038b/10, 039a/04, 047b/09, 052b/25, 053a/10, 053a/11, 053a/13, 055b/21, 059b/24, 060a/12, 060b/11, 064b/06, 064b/23, 070a/08, 071b/25, 074a/08, 081b/13, 085b/09, 085b/23, 099b/17, 100b/12, 117b/17, 117b/20, 119a/21, 120a/02, 132a/12, 140b/01, 141b/19, 141b/22, 146a/09, 148a/25, 149b/14, 150b/20, 155b/23, 160b/01, 160b/07, 160b/25, 161a/01, 165a/05, 173b/20, 176a/12, 177b/01, 177b/06, 185b/11, 188a/02, 190b/13, 191b/15, 191b/24, 202b/25, 207a/25, 207b/24, 208b/24, 210a/17, 213a/01, 213a/03, 213a/21, 215b/03, 216a/07, 216b/04, 218a/23, 218b/04, 232a/09, 232a/12, 233b/15, 234a/16, 235a/18, 241a/01, 247b/08, 252a/17, 258b/11, 265b/08, 266b/23, 266b/25, 270a/14, 271b/10, 271b/14, 272b/09, 284a/25, 288b/21, 289b/16, 304a/17, 304b/03, 305b/22, 306a/22, 306a/23, 308b/14, 308b/25, 309a/03

söz s. 073b/23, 106b/13

s.- di 004b/05, 004b/14, 005a/14, 006b/03, 006b/06, 007b/09, 008b/23, 009a/06, 012a/16, 016a/09, 019b/05, 021b/18, 023a/20, 023b/13, 024a/18, 024a/24, 025a/13, 025b/14, 026b/21, 027b/15, 027b/21, 029b/13, 030b/16, 031b/25, 039a/18, 043a/08, 045b/07, 049a/04, 049b/13, 050a/17, 054a/15, 055a/13, 056a/05, 060a/16, 064b/25, 068b/01, 070b/02, 070b/05, 073b/05, 074a/17, 078a/20, 081b/03, 084a/20, 087b/19, 099b/19, 101b/17, 104a/11, 104a/16, 106b/11, 110b/07, 111a/11, 111a/20, 113a/13, 113b/02, 116a/11, 118b/20, 127a/07, 127a/24, 128a/01, 132a/05, 132a/11, 133b/07,

söz s.- mez 259a/25

s.- mez oldı 131a/09

s.- mezdi 185b/19

s.- mezdüm 197a/09

s.- mezem 207b/01, 271b/01

s.- mezler 292a/05

s.- mezseŋ 060b/09

s.- miş 045b/24, 046a/23, 193a/25

söz s.- miş 237b/19

s.- mişem 093a/20

s.- mişidi 280b/22

s.- mişsin 046b/17, 124a/22, 127b/21, 222b/02

s.- ŋ 181a/17, 186b/06, 210a/07, 247a/19, 271a/15, 284b/14, 291b/18, 313a/12

s.- r 036a/22, 076b/12, 113b/01, 126b/25, 127a/01, 127a/02, 127a/05, 127a/06, 176a/19, 180b/14, 208a/10, 208b/05, 210a/20, 212b/20, 240a/05, 246a/03, 257a/08, 267a/05, 272b/04, 276a/18, 276a/19, 278a/03, 285a/13, 291b/02, 326b/23

fāl s.- r 274a/12

ḫaber s.- r 305b/22

söz s.- r 004b/08, 027b/23, 035b/21, 207b/22

s.- rdi 133b/10, 208a/01, 291b/13, 308b/21, 313a/09

söz s.- rdi 053a/04

s.- rdüm 053a/11

s.- rem 047b/07, 069b/16, 072a/14, 074b/06, 082b/03, 197a/10, 252b/04

s.- ridi 007b/13, 020b/16, 022a/23, 026a/23, 149b/03

s.- riken 069b/07, 092a/08, 111a/04, 169a/16

s.- risem 024a/20, 024b/14, 109b/13

s.- riseŋ 019b/22, 038b/12, 069b/05, 103a/05, 127b/08

s.- rken 053a/06

s.- rler 060a/17, 122b/09, 174a/04, 266b/06, 270b/02, 289a/06

s.- rlerdi 011a/02

s.- rleridi 189a/11

s.- rlerse 268b/14

s.- rse 072a/04, 150b/23, 280b/25

söz s.- yeni 095a/17

s.- yenlere 163a/09

s.- yesin 017a/16, 024b/02, 092b/14, 098b/17, 145a/01, 149b/15, 150b/18, 215a/13, 245b/22, 266b/11, 272b/20, 284b/04, 288b/08, 309a/19

söz s.- yesin 120a/06, 200b/04

yalan s.- yesin 060b/08

s.- yesiz 046a/17, 234b/22, 321b/07

s.- yevüz 023b/21, 179b/19, 223a/09

s.- yeydi 304b/20

söz s.- yeydi 023b/13

s.- yeyim 079a/12

s.- yeyin 060a/03, 070a/07, 077a/13, 079a/08, 081a/13, 081b/04, 149a/18, 176a/12, 210a/15, 277a/24, 286a/04, 304b/02

ẖaber s.- yeyin 160b/16

s.- yi 117b/18, 285b/16

s.- yicek 284b/20

s.-yici 145b/10, 146a/10, 155a/04, 165a/16, 174a/24, 177b/09, 191b/01, 257a/12, 270a/12, 279a/14, 296b/11, 312a/02

yalan s.-yici 242b/23, 312a/04

s.-yiciler 146a/13, 233b/17

yalan s.-yici olma 146a/08

s.- yicisin 019b/25

s.- yiserlerdür 296b/17

s.- yümediler 207a/04

s.- yüp 011b/12, 021a/12, 071b/20, 074a/23, 102a/01, 126a/07, 174a/20, 188a/12, 231a/12, 232b/07, 245b/05, 255b/05, 257b/22, 286a/15, 327b/18

söz s.- yüp 037b/22

s.- yici ol- Söyleyen olmak 194b/08, 213a/17, 213a/21, 215b/01, 242b/23, 312a/04

s.- gen ol- Söyleyen olmak 212b/23, 227b/06

söylen- Denmek, söylenmek -20-

s.- di 021b/04, 197b/09, 236b/19

s.- e 053a/12, 073b/11, 081a/14, 111a/02, 126a/17, 149b/23, 152a/11

s.- ecekdür 324b/04

s.- mez 276a/20

s.- ür 081a/09, 131b/03, 136b/25, 218a/10, 218a/12

s.- ürdi 158b/21

s.- mez eyle- Söylemez etmek 047b/16

s.- ür ol- Söylenir olmak 250b/07

söyleş- Karşılıklı konuşmak -37-

s. 160b/01

s.- di 006a/15, 033a/06, 175b/05

s.- diler 032a/23, 038a/01, 189b/15, 193a/08, 231b/10, 232b/16, 232b/18, 233a/09, 237a/14, 247a/20, 251a/21, 269b/20, 310b/08

s.- dük 030b/17, 177a/24, 290a/05

s.- elim 286a/08

s.- elüm 029a/23, 176b/13

s.- emezsin 175b/20

s.- evüz 193a/03

s.- üben 060b/01

s.- üŋ 154a/02

s.- üp 003a/24, 044a/01, 207b/06, 218a/09

s.- ür 267a/07

s.- ürdi 239b/05

s.- ürem 301a/24

s.- ürken 137b/18

s.- ürlerdi 179b/23, 217a/24

söyleşdür- Konuşturmak -1-

s.- meyem 320b/21

söylet- Söyletmek, konuşturmak -3-

s.- elüm 232b/13

s.- en 052b/22

s.- ür 095a/17

söyletdür- Söyletdirmek -4-

s.- di 101b/23

s.- en 117a/04

s.- üp 218b/07

s.- ür 209b/25

söyleyen Konuşkan -1-

s. ol- Konuşkan olmak 312a/04

söyleyiş Söyleme işi -2-

s.+ ine 104b/23

söz s.+ini 105a/06

söyün- Sönmek -3-

s.- di 203b/21

s.- ecekdür 324b/03

s.- miş 270a/24

söyündir- *bk. söyündür-* -1-

s.- mişler 278a/22

söyündür- Söndürmek -8-

s.- di 090b/23, 266b/07

s.- diler 055a/11, 056a/24

s.- mediler 066a/25

s.- üp 013a/05, 108b/09

s.- ür 325b/22

söz Söz -1853-

s. 003a/04, 003a/23, 004b/14, 004b/21, 006a/15, 007a/25, 007b/14, 016a/06, 018a/11, 018b/25, 019a/11, 021b/02, 021b/04, 021b/10, 023b/02, 029a/04, 029b/20, 030b/05, 030b/16, 032a/23, 032b/19, 033a/19, 033a/21, 035a/08, 036a/18, 038b/11, 041b/20, 042a/19, 042b/17, 043a/07, 043a/18, 044a/05, 052b/21, 052b/23, 052b/24, 053a/01, 053a/12, 058b/02, 069b/05, 069b/08, 070b/19, 071b/22, 071b/23, 073b/11, 079a/01, 079a/24, 080a/12, 081a/16, 081a/18, 081a/19, 081b/09, 085a/03, 086a/11, 091a/02, 091b/03, 092a/10, 092a/14, 092b/24, 093a/08, 095a/13, 095a/18, 096a/17, 096b/24, 103a/05, 105a/08, 108a/17, 109a/18, 109b/07, 109b/10, 111a/02, 111a/03, 111a/06, 112b/24, 113b/02, 114b/10, 116a/10, 117b/17, 120a/09, 120b/23, 121b/07, 124a/05, 124a/13, 124b/13, 124b/24, 128b/24, 130b/14, 131a/10, 134a/07, 138a/15, 140a/14, 141b/01, 144a/02, 144a/21, 145a/10, 146a/01, 150b/19, 155b/23, 160a/19, 160b/01, 160b/04, 162a/04, 168a/14, 168a/15, 170b/11, 173b/04, 174a/01, 174a/03, 175b/21, 176a/21, 176b/20, 177b/09, 184b/12, 185b/10, 189b/17, 191b/01, 191b/08, 193b/02, 194b/18, 196a/07, 198b/06, 198b/16, 199b/17, 200a/22, 200b/13,

203a/11, 210a/03, 210a/08, 210a/13, 210a/17, 210b/12, 212a/21, 212b/20, 212b/24, 212b/25, 213a/22, 213b/05, 214a/21, 214b/10, 215a/03, 215a/09, 215b/02, 215b/03, 216a/21, 216b/03, 218a/09, 219b/01, 221b/14, 223a/07, 223a/11, 223b/01, 226a/23, 229b/10, 230b/07, 231b/24, 232b/14, 233b/17, 234a/01, 234a/12, 237b/14, 237b/16, 238b/05, 242b/23, 245b/09, 246b/03, 246b/12, 248b/13, 248b/16, 251a/21, 252a/17, 254a/14, 254b/24, 257a/12, 257a/22, 258b/18, 263a/25, 270b/17, 272b/07, 272b/17, 273b/22, 274a/13, 278a/05, 278b/03, 280a/21, 281b/21, 283a/12, 285a/06, 285a/11, 285a/24, 286a/18, 288b/06, 290a/19, 291b/02, 291b/24, 300b/04, 303b/09, 303b/10, 303b/15, 304b/03, 305a/02, 305a/06, 305a/09, 305b/03, 306a/20, 314b/03, 314b/08, 320b/22, 321b/23

s.+ de 007a/10, 019a/13, 023b/14, 031a/16, 032a/20, 044b/15, 050b/05, 053a/01, 053b/03, 056a/04, 069b/11, 075a/10, 083b/05, 098a/02, 118a/05, 136a/20, 145a/13, 161a/01, 194a/19, 198a/03, 231b/20, 241a/17, 256a/04, 262b/20, 286a/07

s.+ dedür 327a/07

s.+ den 004b/11, 007a/01, 023b/21, 024a/12, 036b/13, 043b/09, 064b/23, 070a/14, 071b/22, 074b/22, 081a/07, 081b/25, 090b/16, 098a/23, 100a/13, 104a/12, 115a/16, 125a/11, 126b/20, 132a/07, 138a/07, 142a/16, 148a/24, 148b/02, 161b/21, 164a/13, 164a/22, 170b/15, 179a/12, 180b/05, 191a/07, 191b/19, 193a/01, 193a/22, 207b/22, 210a/20, 218a/23, 218b/18, 220a/21, 232b/02, 233a/18, 234a/02, 238b/04, 246a/22, 247a/20, 257a/21, 258a/06, 258b/09, 259a/03, 259b/06, 259b/09, 259b/19, 271a/15, 284b/21, 285a/19, 305a/10, 321a/14, 324a/18

s.+ deŋ 042a/19

s.+ deyiken 089a/02, 093b/16, 180a/17, 282b/25

s.+ deyken 299b/03

s.+ di 322a/24

s.+ dür 048a/15, 052a/02, 053a/10, 080a/07, 140a/25, 226b/06, 238a/21, 240a/04, 248b/07, 257b/24, 258a/23, 305a/04, 305a/14, 322a/15

s.+ e 027b/21, 052b/20, 069b/06, 072a/25, 076b/02, 083a/23, 092b/21, 103a/05, 104b/24, 113a/20, 117a/07, 119a/09, 134b/02, 153a/21, 162a/13, 177b/03, 192b/21, 194a/19, 195b/04, 213a/01, 228b/08, 238a/13, 247b/01, 249b/06, 276b/06, 277b/02, 281b/07, 291a/03, 316a/24

s.+ i 004b/05, 006b/18, 007a/08, 016a/05, 019a/02, 019a/08, 019a/09, 019a/10, 021b/21, 023a/20, 023a/21, 024a/17, 024a/18, 024b/02, 025a/13, 029b/05, 031b/19,

033a/18, 033a/20, 033b/09, 033b/17, 033b/25, 034a/10, 034b/22, 035a/12, 036b/01, 036b/04, 036b/11, 038b/11, 039a/12, 039a/20, 042b/17, 044a/08, 044a/10, 044a/14, 045b/01, 045b/07, 046b/10, 048a/09, 048a/10, 048a/16, 049b/16, 050a/02, 050a/05, 050a/17, 050b/11, 051a/01, 052b/25, 053a/14, 053a/17, 053b/19, 055a/09, 055b/23, 056a/05, 056a/13, 056b/07, 056b/10, 057a/13, 057a/16, 057b/04, 058a/06, 058b/01, 058b/02, 059b/24, 060a/06, 060a/14, 060b/23, 063b/13, 063b/16, 063b/17, 064b/07, 064b/24, 065b/14, 065b/21, 067a/23, 068a/25, 068b/01, 069b/08, 069b/16, 069b/17, 070b/11, 071b/21, 072a/14, 073b/05, 073b/11, 073b/20, 075a/07, 076b/13, 080a/23, 081a/17, 081a/21, 081b/05, 081b/08, 081b/10, 081b/25, 084a/04, 084a/23, 084b/21, 085a/05, 085a/14, 087a/15, 087b/12, 088a/21, 089b/03, 090b/19, 092a/09, 093b/01, 094b/12, 095a/18, 095b/14, 098b/13, 099b/14, 099b/21, 100b/12, 102b/14, 103a/08, 103b/18, 104a/09, 105a/08, 105b/01, 106b/18, 107a/07, 107b/19, 108a/08, 109b/12, 109b/13, 110a/13, 114b/06, 114b/21, 116a/22, 117b/07, 120a/05, 120a/19, 120b/04, 120b/10, 121a/22, 122b/15, 123b/04, 126a/01, 127b/13, 127b/14, 130b/11, 132a/06, 132a/16, 133b/07, 133b/10, 133b/20, 134b/17, 138a/12, 138a/19, 139b/24, 141a/21, 142a/25, 144b/12, 145a/01, 145b/06, 146a/18, 146b/09, 146b/10, 146b/18, 147a/25, 149a/14, 149a/20, 151a/22, 152b/03, 153b/25, 154a/01, 154a/23, 156a/11, 156a/21, 157a/08, 159a/05, 159a/12, 159a/19, 159b/21, 160a/25, 160b/18, 161a/08, 161b/24, 162a/01, 162a/04, 162a/15, 162a/19, 162a/25, 163a/09, 163b/06, 164a/12, 165a/01, 166b/05, 167a/09, 167b/25, 169a/16, 170b/05, 170b/08, 171a/12, 171a/21, 173b/07, 173b/19, 174a/05, 174a/14, 174a/18, 174a/20, 174a/24, 175b/02, 176a/16, 176a/19, 176b/17, 177a/04, 177b/08, 179a/03, 179a/08, 180b/06, 180b/22, 183b/14, 185b/23, 188b/14, 188b/16, 189a/06, 189b/01, 190b/07, 191b/06, 192a/07, 192a/14, 192a/19, 192a/20, 192a/25, 192b/02, 192b/09, 192b/21, 193a/01, 193a/11, 193a/24, 193b/01, 194b/14, 194b/16, 197a/16, 199a/05, 199b/25, 200a/04, 201b/25, 203a/10, 203a/14, 203a/20, 204a/23, 205b/20, 206b/09, 207a/22, 207b/17, 207b/21, 208a/16, 208a/19, 208b/06, 208b/11, 208b/22, 209a/07, 209a/18, 209a/21, 209b/15, 210a/16, 210a/19, 210a/20, 210b/08, 210b/09, 211a/04, 212a/20, 212a/24, 212b/20, 212b/22, 213a/04, 213a/19, 214a/13, 214a/24, 215a/06, 215a/12, 215a/13, 215b/01, 215b/02, 215b/03, 216b/21, 217b/07, 217b/19, 218a/11, 218a/14, 218a/21, 218a/22, 218a/25, 218b/02, 220a/17, 220b/06, 220b/24, 221a/06, 221b/05, 221b/09, 221b/12, 222a/01, 222b/06, 223a/04, 223b/19, 224a/08, 226a/11, 228b/14, 228b/23, 231b/14, 232a/08, 232a/09, 232a/12, 232a/24, 232b/04, 232b/12, 234a/11, 234b/06, 234b/20, 234b/23, 235a/10,

s.+ ümüz 092a/24, 176b/14, 177a/24, 234b/17

s.+ ümüze 291b/22

s.+ üŋ 033a/20, 047b/10, 052a/10, 052b/23, 053a/10, 053a/11, 056a/21, 068b/10, 069b/09, 070b/12, 073b/10, 074b/16, 081a/16, 083a/22, 089a/22, 089b/22, 092a/08, 095a/10, 103a/06, 108b/10, 117b/20, 118a/25, 119a/23, 140a/05, 140b/12, 146a/18, 148b/07, 160b/25, 173b/15, 188a/01, 191b/24, 192a/02, 213b/23, 232b/22, 236b/22, 242b/16, 243a/04, 252a/15, 272a/13, 281a/22, 291b/03, 308b/25

s.+ ün 160b/17, 255a/18

s.+ üŋde 154a/09

s.+ üŋden 083a/02, 191b/15, 311b/15

s.+ üŋe 070a/08, 116a/03, 120a/15, 288b/10, 308b/15, 309a/06

s.+ üni 045a/01, 127a/01, 141a/20, 146a/09, 146a/19, 188a/10, 210a/09, 218a/18, 292b/11

s.+ üŋi 081a/02, 119a/21, 127b/08, 154a/11, 202b/25, 212b/25, 213a/21, 242b/20, 288b/08

s.+ üŋle 019a/09, 090b/18, 177b/02, 272b/14

s.+ ünüŋ 031b/22, 146a/15

s.+ üŋüze 292b/21

s.+ üŋüzi 320b/22, 321a/04

s. aç- Konuşmaya başlamak 007a/04, 024a/17, 030a/07, 032b/19, 038a/01, 053a/06, 193a/17, 218a/10, 288b/07

s. al- Dinlemek 008b/14

s. bıraḳ- Söz söylemek 053b/02, 272b/14, 301a/19

s. dut- Öğüt dinlemek, söz dinlemek 130a/08, 200a/20, 204b/24, 281b/04

s. ėşit- Söz işitmek 259a/16, 021b/11, 21b/18, 060b/100, 198b/15, 213a/20, 216b/14, 238b/06, 256a/02, 261b/16, 295b/11

s. eyle- Konuşmak 229a/10

s. gör- Söz işitmek 044a/04

s. ol- Söz olmak 006b/20, 127a/04

s. ṣor- Haber sormak, bilgi almak 038a/18

s. söyle- Söz söylemek 002b/05, 004b/08, 007a/04, 010a/07, 023b/13, 023b/18, 027b/23, 028b/12, 029a/11, 033b/16, 033b/24, 035a/11, 035b/21, 037b/22 042a/20, 043b/08, 053a/01, 053a/04, 073b/23, 074a/24, 077b/08, 081a/15, 081b/09, 082b/07,

083a/23, 083b/01, 088a/15, 092a/08, 095a/17, 103a/07, 105a/06, 106b/13, 111a/02, 119a/20, 120a/06, 121b/08, 143b/12, 152b/18, 153b/23, 155a/05, 170a/06, 170b/04, 176a/21, 176b/11, 184a/07, 189a/07, 189a/07, 189b/12, 196b/23, 196b/24, 200b/04, 207b/22, 210a/08, 212a/20, 221b/05, 233a/03, 237b/19, 238b/05, 249b/05, 259a/25, 260b/07, 265b/12, 271a/18, 272a/13, 272b/05, 275b/13, 278a/02, 296a/18, 303b/02, 303b/04, 305a/03, 310a/04, 312a/08, 322a/18

s. ṭut- Öğüt dinlemek, söz dinlemek 044b/18, 055b/21, 071a/11, 071a/24, 074a/13, 074b/15, 085a/04, 090a/19, 092b/08, 100a/23, 235a/05, 236a/16, 245a/03, 246b/22, 291b/19, 309a/04

s. vėr- Konuşmak 008b/14, 08b/17, 011a/06, 074b/050

s.+ den geçme- Sözünü inkar etmemek 020a/07, 082b/02, 200a/21

s.+ e ṣava düş- Tartışmak 001b/12

s.+ e uy- Öğüt dinlemek, söz dinlemek 200a/02

s.+ ine ṭur- Verdiği sözü yerine getirmek, söz tutmak 075a/25, 165a/21, 249b/06

s.+den çıḳma- Öğüt dinlemek, söz dinlemek 087a/16, 148b/01, 179a/08, 286a/06, 301a/21, 319b/25

s.+den çıḳma- Sözünü inkar etmemek 095a/21, 179a/12, 233a/14, 310a/24, 304a/03

s.+e ḳalma- Kötü söze karşılık vermemek 235a/17

söz-geleci Dedikodu -2-

s. 122b/08, 223a/12

söz-gelici *bk. söz-geleci* -1-

s. 136b/12

sözli *bk. sözlü* -1-

s. 240a/01

sözlü Sözlü -31-

s. 038b/20, 046b/19, 056a/21, 090b/16, 097a/17, 110a/08, 112a/04, 127b/19, 128a/07, 132b/01, 140b/09, 141a/12, 144a/05, 146a/11, 173a/24, 186b/13, 186b/18, 200a/12, 201b/03, 203b/11, 215b/22, 234a/06, 255a/20, 256b/03, 276a/07, 277a/19, 310b/22, 326b/05

s. ol- Sözlü olmak 214b/03, 228a/14, 242b/24

ṣu Su -359-

ṣ. 007a/13, 008b/12, 010a/15, 010b/02, 010b/14, 010b/18, 010b/19, 011a/10,

011b/21, 012a/06, 013a/13, 016a/23, 016b/13, 029a/22, 031b/21, 032a/13, 036a/15, 037a/22, 038a/06, 038a/07, 040a/01, 040b/02, 042a/09, 060b/17, 061a/14, 061b/06, 062a/07, 063b/09, 064a/19, 064a/20, 064a/24, 064a/25, 064b/03, 064b/09, 066a/06, 075b/06, 077a/03, 080b/17, 080b/19, 080b/20, 093a/11, 095a/04, 095a/08, 099a/13, 111b/04, 111b/05, 111b/07, 111b/11, 111b/12, 111b/13, 111b/14, 112a/14, 112a/23, 112b/07, 113a/22, 113a/23, 115a/24, 121a/16, 122a/11, 123a/01, 134a/03, 134a/04, 135b/10, 135b/18, 141b/09, 141b/11, 145a/18, 158b/17, 158b/21, 158b/23, 158b/25, 159a/01, 159a/13, 164a/19, 171a/18, 172a/22, 184b/17, 188b/18, 198a/18, 198a/23, 201b/06, 201b/11, 202a/09, 203a/23, 204b/17, 205a/03, 207b/06, 208a/04, 208a/07, 208a/14, 214b/21, 218a/19, 225b/12, 235b/02, 235b/13, 239b/09, 239b/10, 239b/11, 246a/10, 246a/18, 247a/21, 252b/15, 283b/05, 286b/22, 287a/11, 287a/18, 298b/25, 312a/22, 318a/01, 322a/07, 327b/09

ṣ.+ da 012a/16, 023a/15, 029b/06

ṣ.+ dan 007a/03, 011a/01, 016b/02, 024b/14, 033a/18, 045a/13, 086a/19, 111b/05, 112a/14, 112a/24, 114a/15, 115a/18, 122b/21, 125a/20, 137a/05, 175a/13, 237b/07, 269a/13, 292b/25

ṣ.+ dur 085a/13

ṣ.+ lar 062a/25, 064a/24, 065a/10, 072b/23, 080a/13, 102a/12, 112b/07, 130b/07, 143b/07, 159a/10, 197b/22, 197b/24, 219b/15, 225b/24, 286b/24

ṣ.+ nuŋ 010b/08, 015b/12, 015b/13, 016a/03, 016a/23, 029a/22, 029b/12, 031b/21, 034a/14, 064b/08, 074b/02, 115a/19, 122b/24, 134a/20, 188b/25, 198a/20

ṣ.+sız 026a/11, 080b/21, 134a/07, 208a/03

ṣ.+sızlar 314a/07

ṣ.+ ṣuz 200a/03

ṣ.+ suz 044b/19, 111b/04, 112a/14, 112a/25, 145a/18, 165a/19, 167b/03, 184b/23, 191b/11, 251a/12, 252b/16

ṣ. + suzdur 141b/09

ṣ.+ ları 112a/16

ṣ.+ ya 003b/05, 006b/15, 012a/01, 014b/18, 015b/10, 039b/03, 065b/25, 112a/25, 115a/19, 126b/10, 134a/04, 137b/07, 159a/15, 159a/17, 168b/06, 181b/02, 185a/02, 185a/21, 269a/13, 287a/10, 302b/19, 314a/07

ṣ.+ yı 004a/24, 010b/23, 021b/20, 032b/04, 035a/16, 062a/23, 064b/08, 074b/03, 077a/03, 085b/25, 111b/11, 111b/20, 112b/07, 115a/23, 122a/11, 122b/19, 125a/21,

128a/13, 141b/09, 141b/17, 143b/06, 145a/14, 149a/25, 175b/24, 191b/15, 194b/08, 202b/12, 239b/10, 239b/12, 239b/13, 241b/12, 266b/24, 269a/13, 277a/13, 285a/12, 287a/20, 296b/12, 327b/07, 327b/08

yüz ṣ.+ yı bulmaz 194b/08

ṣ.+ yıdur 128a/22

ṣ.+ yıla 058a/15, 060a/16, 062a/14, 091a/03, 094a/22, 113b/21, 115a/17, 116a/04, 139b/14, 141b/12, 175b/11, 203b/17, 208a/03, 233b/06, 235b/13, 250b/01, 259a/25, 297a/01, 298b/16

ṣ.+ yın 006b/05, 028b/23, 041b/25, 066b/18, 102b/14, 102b/20, 164a/20, 177b/03, 269a/05, 305b/05, 325b/21

yüz ṣ.+ yın bula 250a/06

yüzüŋ ṣ.+ yın yėre dökme 258a/21

ṣ.+ yın yėre dökmekdür 305a/03

ṣ.+ yına 006b/11, 007b/02, 016b/12, 017b/10, 080b/20, 098b/22, 112a/16, 125a/21, 225b/07

ṣ.+ yında 015b/15

ṣ.+ yından 006b/17, 016b/07, 016b/23, 111b/08, 111b/11, 125a/19, 125b/07, 159a/21, 164b/08, 208a/04, 208a/05, 208a/07, 277a/05, 327a/11

ṣ.+ yını 046a/12, 046b/23, 072b/05, 072b/06, 083a/05, 083b/18, 085b/20, 089a/12, 106a/03, 135a/03, 171b/12, 185b/01, 188a/22, 254a/19, 264a/18, 275a/11, 277a/15

yüzüŋ ṣ.+ yını yėre dökdüŋ 239b/15

yüzüm ṣ.+ yını yėre dökme 081b/06

ṣ.+ yınuŋ 010b/04, 047a/24, 220b/04, 263b/12

ṣ.+ yıyla 020a/01, 020b/08, 079b/17, 110b/23, 130b/02, 135b/02, 187b/23, 213a/09, 213a/14, 254b/17, 266b/06

ṣ.+ yla 316b/02, 322a/08

ṣ.+ yuŋ 023b/22, 115a/23

ṣ.+ yuna 006b/22

ṣ.+ yunı 221b/24

ṣ. çek- Su çekmek 141b/08, 141b/11, 141b/10, 141b/24

ṣ. + suz ḳo- Susuz bırakmak 191b/25

ṣ. + suz ol- Susuz olmak 168a/21

ṣu kerdemesi <T+Far. Su teresi -1-

ṣ.+ yle 283b/05

su'āl <Ar. Soru, sual -33-

s. 113b/21, 173b/20, 173b/25, 192a/20

s.+ e 249a/03

s.+ ine 249b/07

s.+ lere 173b/25, 249a/17

s.+ leri 173b/24, 248b/25, 249a/01, 249a/02

s.+ lerini 249a/05

s.+ lerüŋ 173b/22, 173b/25

s.+ üm 173b/17

s.+ üŋ 173b/20, 249a/18

s.+ üŋe 174a/01, 301b/11

s. ėt- Soru sormak 154a/04, 211a/08, 211a/14, 213a/07, 248b/17, 249a/13

s. ėdiş- Birbirine soru sormak 232b/16, 238a/09

s. eyle- Soru sormak 113b/09, 213a/05, 230b/24

s. ḳıldur- Soru sordurmak 068a/11

s. ḳıl- Soru sormak 192a/18

ṣubḥ <Ar. Sabah -7-

ṣ. 051b/14, 071b/07, 109b/09, 264b/23

ṣıfat-ı ṣ. 048b/09, 051b/13

ṣ.+ uŋ 194a/18

ṣuç Suç -32-

ṣ. 022a/07, 289b/05

ṣ.+ ı 056b/24, 080a/23, 243b/13, 271a/12, 309b/13

ṣ.+ ın 290b/07, 309b/12, 324a/09

ṣ.+ ından 010a/18

ṣ.+ ını 247a/11, 298b/12

ṣ.+ ların 310b/24, 311a/09

ṣ.+ larını 059a/25

ṣ.+ um 056a/18, 056b/23, 216b/10

ṣ.+ uma 088a/11

ṣ.+ umı 158b/03, 265b/21

ṣ.+ umuzı 172a/13, 247a/17

ṣ.+ uŋı 081b/20, 265b/06

ṣ.+ unı 308a/24

ṣ.+ unuŋ 243a/02

ṣ.+ uŋuz 319b/09

ṣ. ėt- Suç işlemek 274b/14

ṣ. işle- Suç işlemek 311a/08

ṣ.+ dan geç- Affetmek 171b/18

suç *bk. ṣuç* -21-

s. 212b/17

s. ėtdi 056b/11

s.+ ımı 285b/24

s.+ ın 093a/22

s.+ ına 118a/12, 266b/19

s.+ ını 307a/09

s.+ ların 198b/19, 199b/04

s.+ larını 191a/15

s.+ um 273a/03

s.+ umı 088a/08, 101b/12, 265a/08, 307a/08

s.+ umuz 273a/12

s.+ umuzı 191a/12

s.+ uŋ 089b/08

s.+ uŋı 286a/07

s.+ uŋuzdan 298b/11

s.+ uŋuzı 307a/02

ṣuçlu Suçlu -2-

ṣ. 011a/04

ṣ.+ lar 204b/03

suçsız *bk. ṣuçsuz* -1-

s. 265b/17

ṣuçsuz Masum, suçsuz -3-

ṣ. 011a/20, 202a/22

ṣ.+ a 011a/04

suʿd Metinde adı geçen bir memleket -2-

s.+ da 221a/19

s.+ dan 225a/01

sūd-mend <Far. Faydalı, kazançlı -1-

s. 061b/01

sudāve Metinde adı geçen bir pehlivan -1-

s.-yi pelīdi 078a/24

ṣuffe <Ar. Sofa -3-

ṣ. 208a/23

ṣ.+ ler 208a/23

ṣ.+ lere 074a/10

sufrād Metinde adı geçen bir pehlivan -1-

s. 185a/09

suhrāb Metinde adı geçen bir komutan -7-

s. 026b/06, 049a/08, 078a/18, 128a/24

s.+ a 078a/22

s.+ dan 078a/22

s.+ idi 077a/12

sūḫte Hüsrev'in hazinelerinden birinin adı -1-

s. 318b/23

ṣuḥuf <Ar. Sayfalar *ayrıca bk. ṣuḥuf -ı ibrāhīm* -1-

ṣ.+ ını 134b/15

ṣuḥuf -ı ibrāhīm <Ar. Allah'ın Hz. İbrahim'e Cebrail vasıtasıyla gönderdiği on emrin yazılı olduğu sayfalar -4-

ṣ 207a/11, 254b/20

ṣ.+den 200b/24

suḳayıl Metinde adı geçen ve Rum kayserinin oğlu olann bir komutan -1-

s. 042b/01

suḳayla Metinde adı geçen bir dağ -2-

s. 038a/25, 039b/07

ṣula- Sulamak -1-

ṣ.- rlardı 315b/07

ṣulan- Sulanmak -1-

ṣ.- sın 089a/13

ṣulḥ <Ar. Barışma, barış -17-

ṣ. 019b/11, 110a/16, 145b/01, 200b/01, 220b/23

ṣ.+ a 277a/25

ṣ.+ dan 121a/02, 220b/24

ṣ.+ ıla 234a/20, 266b/20

ṣ. ėt- Barışmak 115b/24, 203a/23, 254a/17, 254b/14, 255b/18

ṣ. ol- Barış olmak 102b/11

sulṭān <Ar. Padişah, hükümdar -35-

s. 090a/11, 118a/10, 124b/19, 328a/07, 328a/08

s.+ dı 181b/11

s.+ dur 070b/14

s.+ ı 044b/11, 052b/02, 066a/04, 079b/16, 119a/01, 127b/02, 175a/24, 187b/05, 207b/19, 262b/07, 315a/22

s.+ ıdur 170a/19, 179a/09, 215a/20

s.+ ını 174b/04

s.+ ınuŋ 036a/06

s.+ ısın 115b/15

s.+ ıyam 180b/20

s.+ lar 129a/08, 218b/24

s.+ ları 052b/10, 090a/09, 315a/07

s.+ larıla 182a/10

s. ėt- Sultan olarak atamak 084b/11

s. ḳıl- Sultan olarak atamak 078b/22

s. ol- Sultan olmak 091b/10, 100b/06

sulṭān-zāde <Ar.+Far. Sultan soyu -2-

s. 133b/05

s.+ leri 129a/21

ṣulu Sulu -2-

ṣ. 080b/20, 135b/09

ṣuluḳ Suluk -1-

ṣ.+ lar 026a/05

ṣun- 1. El uzatmak 2. Saldırmak, hamle etmek -77-

el ṣ.- a 169a/06, 201a/17, 208a/04

ṣunʿ <Ar. Yapış, yapma -11-

ṣ. 122b/09

ṣıfat-ı ṣ.-ı ḥaḳ 122b/09

ṣ.-ı ilāhī 224b/13

ṣ.+ ı 118b/15, 292a/13

ṣ.+ ına 118b/14, 122b/09, 128b/14

kemāl-i ṣ.+ ına 114a/14, 224b/15

ṣ.+ ını 132b/13

ṣundur- (Yemeğe) el uzattırmak -2-

ṣ.- asın 143a/18

ṣ.- dı 305a/20

ṣūr <Ar. Kıyamette Hz. İsrafil'in üfleyeceği boru -4-

ṣ.-ı isrāfil 117b/17

ṣ.+ ı 125b/14, 125b/15

nefh-i ṣ. urunca 194a/20

sūr Metinde adı geçen bir şehir -1-

s.+ dan 220a/23

ṣūret <Ar. 1. Biçim, görünüş, kılık **2.** Tarz, yol, gidiş -121-

ṣ. 033a/12, 076a/12, 114a/15, 117b/23, 119a/04, 119a/05, 140a/18, 154a/10, 203b/13, 205b/10, 216b/18, 237a/11, 273b/03, 327b/21

ṣ.-i sāḳī 036a/19

ṣ.+ de 043b/22, 060b/17

ṣ.+ den 153b/25, 206b/18

ṣ.+ e 119a/04, 153b/24, 205b/13, 311a/14, 312a/09

ṣ.+ i 062b/21, 103a/15, 114a/13, 118a/01, 119a/23, 260a/19, 291a/22, 292a/18, 317b/22, 318a/01

ṣ.+ idür 119a/05, 119a/23, 145b/01

ṣ.+ ile 058b/20, 280a/08, 311a/18

ṣ.+ in 117b/23, 119b/13, 291a/16

ḫışm ṣ.+ in göster 301a/17

ḫışm ṣ.+ in gösterdi 170a/23

ḫışm ṣ.+ in gösterevüz 327b/09

ḫışm ṣ.+ in göstermedi 064b/05, 271b/18

ḫışm ṣ.+ in göstermeye 213b/19

ḫışm ṣ.+ in göstermeyelüm 161a/02

ḫışm ṣ.+ in gösterürse 146a/13, 220b/23

ḫışm ṣ.+ in gösterürsin 088a/13

ṣ.+ inde 065a/14, 065a/20, 067b/13, 074a/22, 077a/24, 078b/03, 104b/11, 104b/20, 119b/12, 132a/03, 138b/12, 149a/09, 152a/08, 175b/04, 206b/17, 222a/11, 228a/05, 245b/09, 251b/07, 292b/16, 297b/15, 306a/24, 309b/16

ṣ.+ ine 062b/19, 062b/20, 065a/19, 127a/19, 138a/18, 138b/11, 209a/20, 209b/09, 209b/14, 294b/12

ṣ.+ ini 045a/13, 045a/14, 117b/24, 117b/25, 118a/01, 119a/22, 119a/23, 248b/25

ṣ.+ iyile 277a/24

ṣ.+ iyle 118b/12

ṣ.+ le 196b/12, 205b/09, 224b/12, 230b/08, 312b/10

ṣ.+ leri 019a/19, 031b/05, 125a/06, 128b/20

ṣ.+ te 043a/25

ṣ.+ üŋ 154a/09, 269a/21

ṣ. göster- Yol göstermek 091a/14, 194b/04, 251a/03, 240a/07, 317a/05, 325b/11

ṣ. ḳıl- Kılık değiştirmek 138a/18

ṣ. ol- Biçimli olmak 098b/19

ṣ.+ e getür- Birinin resmini çizmek 204a/07

ṣ.+ inde ḳıl- Kılık değiştirmek 119a/05, 119b/07, 191b/08

ṣ.+ ine ḳoy- Kılık değiştirmek 056a/05

ṣūret-perest <Ar.+Far. Put perest -4-

ṣ. 154a/03, 154a/05, 154a/13

ṣ.+ i 154a/13

ṣūretā <Ar. Görünüşte -1-

ṣ. 294b/24

ṣūretlü Görünüşlü, kılıklı -28-

ṣ. 008a/03, 049a/21, 062a/15, 062b/09, 066b/07, 099a/07, 100a/12, 119b/13, 124b/14, 140a/16, 140b/07, 140b/11, 141b/17, 151a/14, 209b/06, 217b/14, 246b/09, 246b/16, 248b/20, 263a/04, 268b/03, 271b/19, 277a/19, 312a/02, 318a/21, 322a/01, 322a/02

ṣūrnā <Far. Zurna -24-

ṣ. 066b/02, 102a/20, 117b/01, 118a/19, 151b/08, 176a/01, 186a/06, 187b/04, 200b/16, 202a/11, 203a/24, 205b/21, 221a/13, 233a/25, 234b/11, 234b/23, 246a/07, 256a/19, 260a/20, 264b/19, 296a/10

ṣ.+ nuŋ 025b/25

ṣ.+ yıla 159a/11, 201b/25

sūrsān Metinde adı geçen bir şehir -1-

s. 219a/12

sūs Metinde adı geçen bir şehir -1-

s. 102b/01

ṣuṣa- Susamak -6-

ṣ.- dı 325a/05

ḳanuma ṣ.- dum 274b/05

ṣ.- mış 261a/24

ṣ.- mışıdı 139b/12

ṣ.- mışsın 046b/08

ṣ.- yup 298b/24

ṣusızlıḳ *bk. ṣusuzlıḳ* -2-

ṣ.+ dan 134a/10

ṣ.+ ıla 237b/08

ṣusuzlıḳ Susuzluk -4-

ṣ. 029a/16, 212b/02

ṣ.+ dan 135a/13, 191b/12

ṣuva- Sıvamak -3-

ṣ.- dılar 090a/15, 094a/24, 098b/22

suvār <Far. Ata binmiş, binici -102-

s. 017a/07, 024b/23, 033a/08, 033a/12, 035b/24, 036a/10, 038b/15, 039a/06, 039a/08, 041a/10, 041a/15, 041a/17, 042a/13, 042a/14, 042b/05, 042b/13, 043a/19, 043a/21, 049a/17, 091b/15, 204a/22

sām-ı s. 026b/18, 031b/16, 075b/22, 076a/05, 077a/11, 077b/11, 077b/13, 097a/08, 169a/19

s.-ı ser 012a/14

s.+ a 078b/08

sām-ı s.+ a 075b/14, 092a/17

s.+ am 033b/13

s.+ dur 036a/24, 051a/13, 075b/07

s.+ ı 036b/23

s.+ ıla 041b/18

s.+ lar 032a/09, 041a/12

s.+ laruŋ 041a/08

s.+ sın 042a/15

s.+ uŋ 038b/17, 038b/23, 196b/21

sām-ı s.+ uŋ 077a/16

s. ol- Ata binmek 039b/06, 041b/03, 049a/17, 049a/25, 049b/18, 051a/07, 051a/24, 057a/01, 059a/19, 061a/10, 073b/04, 075a/08, 077a/11, 078a/01, 083b/12, 083b/21, 083b/25, 087a/18, 104b/20, 105b/03, 111a/18, 124b/25, 125b/18, 133b/14, 134a/01, 139a/12, 150a/06, 159a/20, 164a/20, 168b/06, 168b/17, 169a/11, 177a/10, 196b/12, 202a/18, 222a/20, 233b/01, 235b/11, 235b/15, 251a/18, 259a/05, 262b/09, 264b/14, 275a/23, 291a/07, 296a/15, 297a/07, 297a/23, 308b/10 311a/21

ṣuvar- Sulamak -1-

ṣ.- ur 213a/14

ṣuvarıl- Su verilmek -3-

ṣ.- mış 040a/07, 048a/01, 049b/17

suvārlıḳ Binicilik -1-

s. 040b/20

ṣuver <Ar. Suretler -1-

s. 137a/09

sūz <Far. Yanma, tutuşma; sıcaklık, ateş -2-

s. 016b/09 105b/13

s.+ ından 105a/16

sūzān <Far. Yakan, yakıcı -1-

nār-ı s. 078b/08

süd Süt -26-

s. 001b/15, 053b/13, 100a/09, 111b/13, 112b/05, 113a/20, 135b/18, 138b/21, 138b/22, 141b/17, 149b/21, 149b/23, 166a/10, 216b/18, 218a/13, 218a/20, 243a/18

s.+ den 156b/02, 292b/14

s.+ e 087a/05

s.+ ile 136b/22, 149b/21

s.+ in 082a/19

s.+ inden 264b/25

s.+ ine 217b/19

s.+ le 217b/11

südlü Sütlü -2-

s. 139a/04, 217b/05

süferā *bk. süferāy* -1-

s.+ nuŋ 272a/17

sūferyā *bk. sūferā* -1-

s.+ nuŋ 187a/11

süferā / süferāy / süferā-yı şīrāzī Metinde adı geçen bir vezir -43-

s. 187a/21, 187a/24, 187a/25, 187b/13, 187b/14, 187b/17, 187b/25, 188a/02, 188a/04, 188a/21, 189a/02, 189a/03, 189b/04, 189b/06, 189b/14, 272a/13, 272a/16

s.-ı nām-dār 187b/09

s.-ı şīrāzī 186b/14, 187b/06, 187b/07, 188b/01, 189a/03, 272a/11, 294b/05

s.-ı şīrāzīyi 186b/12, 285b/19

s.+ a 188a/11, 188a/19

s.+ dan 188a/17, 191a/11

s.+ ı 190a/12, 190a/18, 272a/12

s.+ uŋ 187a/22, 187b/13, 188b/03, 188b/04, 188b/05, 188b/07, 189a/06, 189a/09, 189a/10, 189a/19, 189a/21, 189b/01, 189b/16, 190a/06, 190a/09, 190a/21

sü̱han <Far. Söz, kelam -1-

nuḳelā-yı s. 053a/02

sü̱han-dān <Far. Söz ehli, güzel söz söyleyen -1-

s. 092a/08

süheyl <Ar. At kişnemesi -8-

s. 078b/08, 157a/11

s.+ i 104b/07

s.+ inden 055a/25, 055b/04, 295a/18

s.+ ini 137b/04

s. ur- 159b/06

sükker <Ar. Şeker -3-

s. 139b/14

s.+ ile 136b/22, 139a/04

süksün Ense, boyun kökü -2-

s.+ i 277a/18

s.+ ine 016b/24

sükūn <Ar. Durma, kımıldamama 2. Sakinlik -2-

s. 031a/14, 147a/05

süleymān Hz. Süleyman -6-

s. 089b/21, 151b/03

s.+ a 076a/23, 084b/13, 123a/19, 124b/17

süleymānī <Ar. Hz. Süleyman'a mensup -1-

s. 269a/18

sün- Uzamak -1-

s.- me 155a/16

sünbül <Far. Sümbül -5-

s. 315b/22

s.+ ler 197b/24

s.+ üŋ 040b/12, 150a/12, 155b/22

sünbülistān <Far. Sümbül bahçesi -1-

s. 011b/01

süŋi *bk. süŋü* -2-

s. 185b/20, 309a/10

süŋü Kargı, mızrak -134-

s. 023a/07, 039b/08, 040b/19, 042b/07, 042b/24, 048b/16, 048b/22, 049a/05, 050b/15, 051a/12, 053b/14, 055b/10, 066b/09, 077b/13, 078b/01, 080a/22, 083a/18, 084b/03, 091b/24, 099b/08, 101a/05, 102a/18, 102a/21, 104b/07, 123a/07, 141a/01, 150a/15, 157b/06, 160a/14, 185b/11, 222a/13, 233b/03, 256b/17, 257a/18, 258b/25, 259b/13, 260a/17, 261a/04, 261b/23, 261b/25, 262a/01, 263b/19, 295b/01, 295b/11, 296a/12, 296b/03, 298a/23, 302b/23, 309a/12, 311a/19, 311a/21

s.+ den 106a/21

s.+ le 049a/01

s.+ ler 050b/03, 063a/18, 066b/16, 084a/10, 092b/16, 093a/15, 096b/10, 116b/18, 196b/05, 233b/22, 259a/08, 262a/08, 296a/04

s.+ lerden 219b/22

s.+ lere 063a/20, 063a/21, 094a/18, 262a/08

s.+ leri 030a/01, 233b/05

s.+ lerile 042b/06

s.+ lerinden 200b/19

s.+ lerle 308b/05

s.+ m 259a/01, 259b/15, 268b/20

s.+ me 048b/24

s.+ mi 081b/18, 082b/22, 130a/05, 259b/24, 273a/18

s.+ ŋi 233b/12, 278a/01

s.+ nüŋ 263a/22

s.+ si 076b/09, 311a/20

s.+ sin 048b/20, 083b/14, 161b/22, 236b/21, 261b/25, 295b/15, 295b/16

s.+ sini 042b/07, 056b/22, 084a/25, 134a/07, 257a/17, 261b/25, 309a/12

s.+ sinüŋ 083b/20

s.+ sün 309a/09, 311a/21, 311a/22

s.+ süni 309a/10

s.+ ye 056b/09, 262a/03, 263a/25

s.+ yi 073a/25

s.+ yile 048b/17, 048b/22, 065a/07, 077b/04, 186a/06, 187b/07, 199a/20, 219b/23, 222a/11, 258a/15

s.+ yle 055b/01, 261b/24, 309a/11, 309a/20, 323b/13

s. ṭut- Sünü kullanmak, kullanmasını bilmek 147b/25, 297b/07, 157b/07

süŋük Kemik -9-

s.+ de 114b/06

s.+ inden 111a/25, 229a/06, 230a/03

s.+ indendür 128b/20

s.+ ler 123a/07

s.+ leri 177a/06

s.+ lerüŋ 046b/08

s.+ ünden 128a/04

süŋüklü Kemikli -1-

s. 255a/20

şüŋüş- Sünülerle göğüs göğüse savaşmak, sünü savaşı -1-

ṣ.- diler 096b/10

süpür- Süpürmek -4-

s.- di 165b/01

s.- dügin 165b/20

s.- eydüŋ 165a/22

s.- üp 165a/12

sür- 1. (At, gemi vb.) Yürütmek, sürmek 2. Takip etmek, kovalamak 3. (Merhem vb) Yaymak 4. Yaşamak 5. Harcamak 6. Göndermek, sevk etmek -189-

s. 054a/23

ʿömr s. 141b/09, 167a/06

s.- di 005a/23, 007b/05, 010b/25, 012a/04, 019b/24, 020b/24, 030a/16, 036a/03, 037a/21, 038a/02, 038b/05, 040a/02, 041a/05, 043a/01, 043a/03, 043b/19, 048b/11, 048b/17, 049a/04, 062a/22, 063a/04, 082a/18, 086b/01, 087a/04, 087a/07, 093a/19, 097a/23, 103a/12, 118b/01, 131a/11, 158a/23, 180b/08, 182a/02, 185b/19, 207b/11, 219b/13, 224a/08, 225b/04, 229a/17, 229b/19, 275b/18, 276b/24, 283a/14, 286b/23, 287a/21, 291a/07, 293b/22

ḫarca s.- di 054b/20, 057a/19, 094a/12

meydāna s.- di 048b/24, 196b/17, 296a/15

ʿömr s.- di 147a/22

rūzigār s.- di 003b/11

zamān s.- di 194a/17

s.- digüm 020b/04

s.- diler 011a/08, 011b/07, 038a/07, 043b/17, 103b/09, 119a/03, 132a/11, 180b/07, 198b/18

ḫarca s.- diler 066b/15

meydāna s.- diler 222a/11

s.- dügin 012a/21

ʿömr s.- düm 249b/22

ʿömür s.- düm 126b/18

raḫş s.- düm 088a/08

s.- e 183a/18

s.- elüm 079a/25, 272b/18

s.- mişler 095a/14

s.- se 091a/24

s.- sün 100a/12, 114a/20

s.- üŋ 087a/06

ṣafāsın s.- üŋ 021a/17

s.- üp 006a/06, 006a/09, 006b/11, 008a/16, 011a/24, 012a/13, 012a/17, 012b/12, 013a/06, 015b/11, 016a/06, 018b/12, 021b/17, 022b/10, 023a/10, 031b/03, 033a/15, 033b/04, 035b/22, 036a/10, 036b/19, 038a/21, 040a/07, 040b/04, 043b/20, 044a/19, 049a/02, 057b/02, 058a/20, 061b/01, 065a/11, 065a/23, 083b/22, 089a/10, 092b/05, 092b/17, 106a/16, 152a/05, 169a/24, 199b/01, 200b/25, 202b/21, 205b/03, 207b/21, 208b/12, 236a/18, 260b/10, 287b/16, 295a/12, 296b/14, 298b/05, 302a/20, 324a/05

çift s.- üp 183b/09

ḫarca s.- üp 052a/06, 104a/20

meydāna s.- üp 047b/17, 295b/01

s.- ür 031a/07

sürdür- 1. Kovmak, uzaklaştırmak 2. Göndermek, sev etmek -3-

s.- üp 041a/19, 312a/19

s.- ürdi 013a/14

s̱üreyyā <Ar. Ülker yıldızı -2-

s̱. 010b/12

s̱.+ ya 034b/10

sürḫ <Far. Kırmızı -1-

z. 025a/18

sürḫ türk Metinde adı geçen bir cadı -1-

s. 263a/04

süri Sürü *ayrıca bk. sürü* -7-

s. 039b/02

s.+ sine 202a/06, 261a/02, 261b/04

s.+ yle 156b/20, 165b/25

sürici Süren, gönderen -1-

s. 024b/20

süril- *bk. sürül-* -1-

s.- ür 228b/25

sürme Bir çeşit siyah pudra, sürme -1-

s. ol- Ufalanmak, un ufak olmak 169a/20

sürmelü Sürmeli -1-

s. 291a/20

sürūr <Ar. Sevinç -3-

s.+ dur 179b/02

s.+ ı 091b/19

s.+ ını 224a/25

sürūş Metinde adı geçen bir müneccim -1-

s. 156a/01

sürü- Çeke çeke götürmek -6-

s.- yeler 174b/13

s.- yü 017b/04, 261b/10

s.- yüp 325a/10

s.- yürek 266a/19

sürü Sürü -7-

s. 210b/23

s.+ den 175a/11

s.+ si 126a/13

s.+ sine 296b/01

depede ķalmış ķoyun s.+ sine dönmişler 296b/18

s.+ siyle 136a/15

s.+ yile 093a/25

sürül- Sürülmek -2-

s.- di 083b/09, 105b/13

sürün- Sürünmek -1-

s.- mekden 323b/17

sürüş- 1. Birbirine değmek 2. Bir amaç uğruna didinmek -2-

s.- megile 147a/08

s.- üp 010b/18

süst <Far. 1. Gevşek *mec.* tembel 2. Manasız, değersiz -31-

s. 087b/17, 087b/19, 112a/24, 211a/24, 213b/23, 221a/25, 222b/12, 307b/15

s. eyle- Gevşetmek 015b/08, 016a/02

s. ḳıl- İtibardan düşürmek 250a/07

s. ol- 1.Zayıf düşmek 2. Vaz geçmek 3. Tembellik etmek 4. Aciz olmak 039b/14, 063a/23, 063b/18, 077a/11 085a/11, 123b/09, 145b/16, 146a/12, 147b/06, 150a/09, 169a/15, 173b/01, 194b/06, 203b/02, 213a/04, 227b/07, 230a/08, 258a/04, 307a/04

s. ṭut- Değersiz görmek, önemsememek 072b/19

süstle- 1. Gevşemek 2. Güçten takattan düşmek -4-

s.- di 041a/09, 061a/13, 067a/18, 302b/21

süstlen- Güçten takattan düşülmek -1-

s.- di 178b/15

süstlıḳ *bk. süstlük* -3-

s. 321a/18

s. ḳılma 194b/09

s. ola 227b/25

süstlik *bk. süstlük* -5-

s. 157b/13, 221a/08

s.+ den 210b/05

s.+ le 306b/15

s. ḳılmayup 179b/04

süstlük 1. Tembellik 2. Zayıflık -10-

s. 115a/02, 203b/20

s.+ e 316a/01

s. ėt- Tembellik etmek 275a/12

s. eyle- Tembellik etmek 212b/16, 216b/02, 296a/09

s. ḳıl- Tembellik etmek 106b/06, 143a/03

s. ol- Zayıflık olmak 124b/08

sütūh Metinde adı geçen bir cadı -2-

s. 054b/04, 054b/06

süven **<?** Dayanıklı -1-

s. 036b/07

süyūr **<?** On bin -1-

s. 109b/12

süzil- / süzül- Süzülmek -1-

s.- miş 062b/10, 291a/20

şabṭa Sırık -1-
ş. 102a/2

Ş

şābāş <Far. Aferin, bravo! -1-

s. 059a/02

şābūr 1. Sasaniler döneminin üç büyük hükümdarı I. Şabur, II Şabur, III. Şabur 2. Nuşinrevan döneminde bir mübed 3. Hüsrev-i perviz'in ulu kişilerinden biri 4. Metinde adı geçen bir şehir -220-

ş. 025a/21, 140a/17, 140b/08, 140b/20, 140b/25, 141a/02, 141a/06, 141b/04, 141b/05, 141b/06, 141b/07, 141b/08, 141b/10, 141b/11, 141b/13, 141b/14, 141b/16, 141b/17, 141b/18, 141b/20, 141b/22, 141b/25, 142a/02, 142a/06, 142a/16, 142a/17, 142a/19, 144b/04, 146a/21, 146a/25, 147b/12, 147b/16, 147b/17, 147b/19, 147b/20, 148a/01, 148a/02, 148a/06, 148a/10, 148a/11, 148a/15, 148b/11, 148b/14, 148b/18, 148b/20, 148b/21, 148b/25, 149a/01, 149a/04, 149a/08, 149a/11, 149a/13, 149a/14, 149a/15, 149a/16, 149a/19, 149a/21, 149a/22, 149a/23, 149b/06, 149b/15, 149b/19, 149b/20, 149b/22, 149b/25, 150a/03, 150a/07, 150a/09, 150a/13, 150a/14, 150a/16, 150a/19, 150a/21, 150a/24, 150a/25, 150b/04, 150b/05, 150b/14, 150b/16, 150b/20, 151a/05, 151a/19, 151a/22, 151b/05, 151b/07, 151b/09, 151b/22, 152a/01, 152a/03, 152a/05, 152a/20, 152a/22, 152b/03, 152b/05, 152b/07, 152b/09, 152b/15, 152b/17, 153a/06, 153a/16, 153a/23, 153b/02, 153b/03, 153b/04, 153b/11, 153b/12, 153b/18, 153b/22, 153b/24, 154a/01, 154a/16, 154a/19, 154a/20, 154a/22, 154a/23, 154b/19, 154b/25, 155a/02, 155a/10, 155a/11, 155a/12, 155a/13, 155a/16, 155a/18, 159b/15, 189a/25, 189b/06, 189b/13, 189b/16, 189b/17, 190a/06, 203b/18, 204a/15, 206b/06, 220a/22, 225a/05, 248a/16, 276a/24, 279a/07, 281b/15, 288b/14, 289b/05, 290a/08, 290b/21, 292a/10, 293a/18, 296a/13, 296a/17, 296b/22, 316b/16, 324b/12

pīrūz-ı ş. 153b/21

şehr-i ş. 141a/06

ş.-ı ʿāḳıl 214a/20

ş.-ı şīre 288b/01

ş.+ a 147b/23, 149a/08, 149b/09, 150a/15, 152a/05, 153b/02, 154a/18, 154b/23, 155a/01, 155a/10, 189b/15, 291b/17, 296a/16, 296a/18, 300b/07

ş.+ dan 148b/10, 150b/05, 161b/15

ş.+ dı 131b/13

ş.+ ı 140b/22, 140b/24, 141b/08, 142a/17, 149a/21, 149a/24, 149b/04, 149b/08,

149b/24, 153b/24

ş.+ ıla 149a/17

ş.+ uŋ 140b/21, 147b/22, 148a/09, 148a/14, 149a/15, 149a/16, 149a/20, 149b/09, 152a/04, 152b/06, 154a/18, 155a/15, 189a/24, 189a/25, 189b/12

şābūr-ı rāzī Metinde adı geçen bir komutan -1-

ş. 189b/01

ş.+dür 189a/21

ş.+yi 189a/22

şābūr-ı ẕü-l-eknāf Sasani hükümdarı II. Şabur -1-

ş. 148b/20

şād <Far. Sevinçli, mesrur -481-

ş. 003b/02, 006b/25, 007b/15, 009b/04, 011b/07, 016a/17, 018a/03, 022b/17, 028b/18, 028b/19, 030a/11, 030b/02, 034a/02, 035b/02, 037b/06, 040b/02, 043b/02, 046a/06, 054b/23, 062b/05, 067b/06, 068a/25, 072a/02, 079b/14, 080b/18, 083b/24, 090a/02, 090b/12, 092a/06, 098b/18, 113a/10, 115a/06, 132b/14, 151a/21, 161b/18, 164b/19, 166b/21, 197b/08, 197b/20, 218a/12, 226a/19, 227b/12, 244b/06, 249a/18, 250a/01, 252b/06, 265a/09, 277a/06, 277b/11, 279b/02, 288a/24, 302b/24, 307a/11, 312b/03, 314a/01

ş.+ am 164b/19

ş.+ dur 032b/24, 091b/05, 164a/08, 165a/18, 227a/09, 257a/05

ş.+ em 314a/07

ḫürrem ü ş. olam 140a/22

ş.+ ı 113a/10, 138a/08

ş.+ ıdan 038a/13, 302a/25

ş.+ ıdı 199a/03

ş.+ ıla 110a/12, 114a/16

ş.+ ından 007b/10, 018a/24

ş.+ ısı 194a/21, 236a/07

ş.+ ısına 253a/16

ş. u ḫandān 080b/25, 102b/13, 110a/11, 117b/15, 144a/23, 156b/18, 163a/23, 163b/12, 171a/08, 179b/23, 181a/06, 189a/05, 225a/15, 238b/20, 308a/18, 309a/16, 312b/03, 317b/04, 318b/06, 320b/06

ş. u ḫürrem 059b/19, 105b/07, 110b/25, 156a/04, 166a/24, 166b/06, 213b/02

ş. u neşāṭı 083b/10

ş. düş- Mutlu olmak 008a/25

ş. ėt- Sevinçli, mutlu etmek 061a/05, 106b/10

ş. eyle- Sevinçli, mutlu etmek 049b/24 131a/25, 173a/18, 173b/08, 178b/11, 184a/12, 184b/10, 232a/02, 233b/11, 233b/23, 235a/12, 276b/02, 285a/04, 288a/05, 310a/22, 313b/02, 313b/15

ş. ḳıl- Sevinçli, mutlu etmek 098a/10, 102a/01, 124a/21, 131b/04, 132a/14, 147b/02, 155a/23, 161b/17, 162a/08, 164b/10, 173a/23, 194b/02, 209b/17, 223a/24, 224b/03, 243a/13, 249b/23, 250a/01, 250a/04 250b/05, 250b/20, 250b/25, 256b/22, 263a/15, 275b/22, 277b/09, 293a/17, 314b/19, 316b/05

ş. ol- Sevinçli, mutlu olmak 011a/13, 022a/25, 027b/25, 028b/18, 031a/24, 032b/18, 034b/21, 037b/09, 039a/24, 047a/19, 047b/04, 049b/16, 050a/25, 051b/13, 054a/18, 054b/24, 055b/23, 056b/08, 064a/08, 066a/10, 066b/19, 068a/13, 068a/25, 068b/08, 068b/13 069a/11, 069a/15, 073b/03, 073b/07, 073b/13, 074a/01, 074b/10, 074b/15, 074b/21, 075a/07, 077b/11, 082a/15, 087a/07, 087a/15, 088a/03, 091b/13, 091b/23, 092a/18, 092b/25, 094a/07, 095a/24, 097a/01, 097b/02, 098a/14, 098b/07, 098b/11, 099a/08, 101a/03, 101a/13, 101b/19, 101b/22, 101b/23, 102a/09, 102b/22, 103a/16, 104a/09, 105b/07, 105b/20, 107a/15, 107a/17, 108a/04, 109a/07, 109a/10, 109b/03, 110a/23, 110b/02, 110b/06, 111a/17, 112a/22, 112b/12, 113a/17, 115a/13, 115a/16, 116a/22, 117a/09, 117a/11, 117b/07, 117b/17, 118a/22, 119b/17, 120a/19, 120b/04, 121a/03, 121a/19, 126b/23, 128b/08, 128b/11, 129a/04, 129a/06, 131a/12, 131b/01, 132a/08, 134a/22, 134b/16, 136a/02, 136a/25, 136b/02, 137b/01, 138a/21, 140b/08, 140b/21, 141b/25, 142a/20, 142b/06, 142b/06, 142b/20, 144a/20, 146a/25, 146b/16, 147b/04, 147b/12, 147b/23, 148a/24, 148b/03, 151a/06, 151a/09, 151a/23, 151b/07, 151b/10, 153a/10, 154b/14, 155b/25, 156a/05, 156a/08, 156a/10, 157a/12, 158a/07, 158a/20, 158b/05, 161a/08, 163a/02, 163a/14, 163a/16, 163b/08, 163b/22, 164a/05, 164a/22, 164b/07, 164b/12, 165b/16, 166a/10, 166a/21, 166a/23, 167b/25, 168a/16, 170b/15, 171a/17, 171a/22, 171b/09, 171b/24, 173b/13, 174a/14, 174a/18, 174b/02, 175a/21, 178a/13, 178a/17, 178b/07, 178b/19, 179a/12, 180a/07, 180b/05, 180b/23, 183b/04, 184b/08, 188a/16, 188a/20, 188b/02, 188b/05, 190b/05, 191a/04, 191a/07, 191a/19, 192b/02, 193b/23, 196a/20, 197a/24, 203b/22, 203b/23, 203b/23, 204b/04, 204b/05, 204b/06, 204b/07, 205a/03, 206a/18, 206b/13, 206b/19, 210a/23, 210b/25, 210b/25, 211a/03, 211b/11, 212a/09, 214a/22, 214b/24, 215b/12, 215b/12, 216a/11,

216a/15, 216b/20, 217b/07, 220a/06, 221a/07, 224a/08, 224b/17, 225b/05, 225b/19, 229a/14, 229a/23, 229b/23, 231a/09, 231a/20, 231a/22, 231b/07, 238b/01, 240b/10, 240b/25, 241a/16, 243a/24, 244a/02, 244a/19, 244b/16, 244b/17, 245a/17, 245a/18, 247a/17, 247b/06, 247b/08, 247b/11, 248b/14, 248b/24, 249a/09, 249a/25, 249b/08, 250a/03, 250a/04, 250a/11, 250a/16, 251a/03, 253b/03, 254a/25, 255a/23, 255b/10, 255b/13, 256a/02, 256a/09, 256a/22, 258a/02, 258a/04, 263b/16, 264a/10, 265b/22, 265b/25, 266a/15, 267b/14, 267b/15, 267b/20, 273a/04, 278b/11, 278b/22, 282b/03, 284b/22, 287b/18, 287b/20, 288a/08, 289a/14, 292b/03, 293a/06, 293b/02, 293b/15, 297a/04, 297b/20, 298a/06, 298a/07, 299a/05, 299b/14, 300b/14, 302a/19, 302b/25, 304a/04, 307b/05, 307b/06, 308a/10, 308a/13, 310b/01, 310b/09, 310b/16, 310b/22, 310b/25, 311b/16, 313b/04, 313b/05, 314a/07, 314a/15, 314a/18, 314a/20, 314b/12, 316a/08, 317a/14, 319a/17, 321b/24, 322a/06, 322b/22, 323a/09, 327a/20, 327b/10, 327b/15

ş. u ḫandān ḳıl- Sevinçli, mutlu etmek 155b/06

ş. u ḫandān ol- Sevinçli, mutlu olmak 117b/13, 155b/06, 158b/11, 172b/13, 186b/09, 207b/14, 222b/16, 266a/13, 277b/02, 313b/04, 320b/07 **ş. u ḫürrem ol-** Sevinçli, mutlu olmak 060b/04, 149a/03, 226a/16

ş. u kām ol- Sevinçli, mutlu olmak 252b/06

şād-kām <Far. Sevinçli -9-

ş. 008b/06, 012a/14, 196a/23

ş.-ı dil-ārāmdı 034b/09

ş.+ dur 155b/04

ş. ol- Sevinçli olmak 008b/06, 060b/05, 073b/14, 104a/08

şād-mān <Farç Sevinçli -40-

ş. 003a/23, 006a/09, 006a/23, 008b/01, 008b/21, 011b/20, 018b/12, 012b/18, 013a/10, 013a/23, 018a/03, 018b/17, 027a/12, 028a/14, 029b/08, 030b/11, 031a/20, 031b/10, 037b/11, 039a/08, 040a/23

ş.+ dı 031b/09

ş.+ dur 039a/09

ş. ėt- Sevinçli etmek 022b/02, 040b/19

ş. ḳıl- Sevinçli kılmak 019a/23

ş. ol- Sevinçli olmak 007a/10, 008b/02, 020a/09, 022b/02, 025b/05, 027b/08, 027b/13, 028a/23, 033a/23, 034a/22, 036a/05, 043b/24, 075b/24, 110b/18

şād-mānī <Far. Sevinç -1-

ş. 013b/10

şād-māne <Far. Sevinçli -1-

ş. ol- Sevinçli olmak 031a/09

şād-mānlıġ *bk. şād-mānlıḳ* -9-

ş.+ dayıdı 020a/12

ş.+ la 018b/11, 019a/11, 019b/19, 020a/16, 021a/09, 029b/03, 032a/22, 034b/14

şād-mānlıḳ Sevinçlilik -14-

ş. 027a/10, 030b/25, 034a/12, 041b/18

ş.+ ıla 012b/14, 013a/17, 023a/09, 029b/15, 038a/21, 042b/13

ş. ḳıl- İşret sofrasında eğlenmek 021a/20, 032a/05

ş.+ la 007b/03, 022b/22

şādān <Far. Sevinçli, neşeli -9-

ş. 011a/07, 023a/04, 034b/16, 043b/19, 084a/02, 090b/12

ş.-ı dil ol- Mutlu, memnun olmak 042b/15

ş.-ı dil 006a/06, 043a/05

şādi *bk.şādī* -2-

ş.+ ye 180b/24, 318b/17

şādılıḳ Sevinçlik, memnunluk ayrıca *bk. şādlıḳ* -17-

ş. 051b/12, 105b/09, 294a/23

ş.+ a 219a/01

ş.+ da 169b/22

ş.+ dan 170b/21

ş.+ ı 024b/10

ş.+ ıla 004a/09, 020a/16, 022a/17, 105b/11 ş.+ larından 285b/13, 294a/02

ş.+ uŋ 213a/24

ş. ėt- Şenlik yapmak 180a/04

ş. ḳıl- Şenlik yapmak 172a/10

ş. vėr- Sevinçli etmek, mutluluk vermek 109b/22

şāḏılıḳ *bk. şādılıḳ* -3-

ş. 184a/16, 188a/24

ş.+ ıla 199a/03

şādımān *bk. şādumān* -1-

ş. düşdi 005b/16

şādī <Far. Sevinç, memnunluk -3-

ş. 014a/16, 043a/20, 107a/21

şādlıġ *bk. şādlıḳ* -4-

ş.+ la 306a/01, 307b/15

bünyād-ı ş.+ la 011b/02

ş.+ lar eyleyelerdi 018b/07

şādlıḳ <Far. Sevinç, memnunluk -98-

ş. 007b/13, 045b/24, 069a/13, 140a/20, 152b/01, 157a/05, 159a/13, 212b/14, 220b/10, 238b/24, 242a/12, 250a/03, 271b/18, 295b/04, 303a/17, 308a/16, 313b/05

hergiz ş. 270b/14

ş.+ a 146b/06, 302a/08

ş.+ da 066a/06, 146b/17

ş.+ dadur 243b/13

ş.+ dan 008a/02, 013b/09, 014b/25, 150b/25, 198a/14, 204a/19, 243a/22, 245b/15, 269b/07

ş.+ ı 038a/17, 157a/05, 164a/05, 213a/25, 242b/20, 324b/21

ş.+ ıla 005a/16, 006a/09, 006b/16, 008a/10, 011b/13, 020a/13, 021a/19, 025b/19, 026a/01, 044a/22, 058b/04, 101b/01, 139a/05, 141b/08, 147b/12, 167a/06, 169b/25, 181a/24, 197b/03, 206b/12, 208b/10, 236a/05, 242b/03, 247b/18, 252b/19, 252b/24, 255a/23, 256b/23, 263a/20, 265a/11, 265b/24, 275b/05

ş.+ ına 130b/22, 212b/15, 242b/19, 249b/12

ş.+ ından 301b/19, 305b/06

ş.+ ını 247b/23

ş.+ la 022a/15, 300b/15, 303a/02

ş.+ larından 266a/14

ş.+ larla 009a/10

ş.+ um 157b/13

ş. bul- Mutlu, sevinçli olmak 147a/09, 244a/23

ş. ėt- 1. İşret sofrasında yiyip içip eğlenmek 2. Şenlik düzenlemek 073b/25, 313b/06, 316a/07, 321b/19,

ş. eyle- İşret sofrasında yiyip içip eğlenmek 019a/22

ş. göster- Sevinçli olmak, memnuniyet göstermek 158a/10, 199b/11, 239a/10

ş. ḳıl- Şenlik düzenlemek 044a/23, 121a/19, 303a/01, 307b/08

şādluḳ *bk. şādlıḳ* -1-

ş.+ la 311b/08

şādmānlıḳ(ġ) Sevinç, memnuniyet -4-

ş.+ ıla 003b/10, 003b/11, 018a/22

ş.+ ına 006a/05

şādumān *bk. şād-mān* -10-

ş. 042b/14

ş.-ı dil 043a/06

ş.+ dur 144a/23

ş.+ ız 004a/15

ş. olasız 173a/02

ş. oldı 172a/09, 217b/25

ş. olsun 250a/19

ş. olup 223a/20

ş. olursın 252b/03

şādumānlıḳ(ġ) *bk. şādmānlıḳ* -2-

ş.+ ı 002a/23

ş.+ ıla 040b/22

şafīʿ <Ar. Şefaat eden -1-

ş. 083b/08

şaġād Metinde adı geçen bir şah -2-

ş. 093a/16

ş.+ ı 092b/02

şāh <Far. Hükümdar, padişah, şah -4371-

ş. 001b/04, 002a/06, 002b/15, 003a/24, 004a/07, 004b/10, 004b/20, 006a/19, 006b/13, 007a/10, 007b/11, 007b/15, 007b/23, 008a/06, 008a/22, 010b/17, 011a/02, 011a/15, 011b/01, 011b/09, 012a/13, 012a/25, 013b/07, 013b/20, 014a/01, 014a/03, 014a/12, 014a/20, 014b/22, 016a/13, 017b/09, 019a/05, 019a/08, 019b/10, 019b/13, 019b/24, 020a/03, 020a/04, 020b/12, 021a/12, 021b/02, 021b/11, 022b/14, 023a/03, 024a/14, 024b/04, 025a/06, 025a/12, 026a/18, 026a/24, 026b/09, 026b/25, 027a/01, 027a/05, 027a/07, 027b/15, 027b/18, 028a/05, 028a/06, 028a/13, 028a/16, 028a/22, 028b/08, 028b/20, 028b/24, 029b/07, 029b/20, 030b/18, 031b/08, 031b/14,

032a/23, 032b/01, 032b/02, 033a/01, 033b/12, 033b/13, 034a/25, 035a/08, 036a/02, 039a/11, 040a/03, 042a/04, 043a/17, 043b/04, 044a/06, 044a/22, 044a/23, 044b/02, 044b/05, 044b/08, 044b/10, 044b/11, 045a/01, 045a/03, 045a/06, 045a/08, 045a/11, 045a/16, 045b/02, 045b/07, 045b/11, 045b/25, 046a/18, 046a/20, 046b/03, 046b/04, 046b/12, 046b/13, 046b/15, 047a/10, 047a/15, 047a/17, 047a/19, 047a/24, 047b/06, 047b/09, 047b/17, 048a/20, 048a/23, 048b/02, 048b/06, 048b/13, 048b/19, 049a/10, 049b/15, 049b/16, 049b/23, 050a/02, 050a/04, 050a/15, 050a/17, 050a/23, 050b/04, 050b/24, 051a/03, 051a/07, 051a/10, 051a/22, 051b/12, 051b/17, 052a/14, 052a/15, 052a/22, 052b/03, 052b/05, 052b/07, 052b/13, 052b/20, 053a/01, 053a/09, 053a/13, 053a/17, 053a/21, 053b/10, 053b/12, 053b/20, 053b/24, 053b/25, 054a/11, 054a/13, 054a/19, 054a/20, 054a/23, 054b/01, 054b/04, 054b/05, 054b/07, 055a/07, 055a/10, 055a/15, 055a/20, 055a/22, 055a/23, 055b/02, 055b/14, 055b/15, 055b/18, 055b/21, 055b/23, 056a/02, 056a/04, 056a/05, 056a/19, 056a/20, 056b/22, 057a/03, 057b/03, 057b/15, 057b/19, 058b/09, 058b/12, 058b/15, 059b/01, 059b/02, 059b/03, 059b/09, 059b/18, 059b/19, 059b/22, 059b/24, 060a/07, 060a/13, 060a/16, 060b/06, 061a/19, 061a/21, 062a/11, 062a/20, 064b/02, 064b/14, 064b/19, 065a/08, 065a/24, 065b/06, 065b/07, 065b/13, 065b/14, 065b/20, 066a/19, 066a/21, 067a/15, 068a/17, 068a/21, 068b/02, 068b/04, 069a/16, 069a/17, 069a/19, 069a/22, 069a/25, 069b/01, 069b/12, 069b/13, 069b/14, 069b/17, 069b/24, 069b/25, 070a/07, 070a/11, 070a/15, 070b/12, 070b/23, 070b/24, 071a/04, 071a/07, 071a/08, 071a/10, 071a/19, 072a/07, 072a/09, 072a/10, 072a/11, 072a/19, 072b/01, 072b/08, 072b/15, 072b/16, 073b/08, 073b/19, 073b/20, 074a/02, 074a/06, 074a/11, 074a/19, 074b/06, 074b/17, 075a/01, 075b/21, 076a/04, 076b/05, 076b/17, 076b/20, 077a/12, 077b/24, 078a/09, 078a/19, 078a/21, 078b/03, 078b/14, 079a/09, 079a/14, 079b/06, 079b/10, 080a/04, 080a/22, 080b/06, 080b/16, 080b/18, 081b/10, 082a/13, 082a/18, 082b/09, 083a/10, 083a/13, 084a/02, 087b/01, 088a/01, 090a/11, 090b/18, 090b/19, 090b/20, 091a/02, 091a/16, 091a/17, 091b/12, 092a/01, 092a/02, 092a/04, 093b/23, 095a/18, 095a/19, 095b/09, 095b/15, 097b/03, 097b/16, 098a/08, 098a/11, 098a/12, 098b/02, 101b/17, 102a/09, 102a/16, 102b/04, 102b/12, 102b/15, 102b/16, 102b/20, 103a/02, 103a/10, 103a/17, 103b/04, 104a/05, 104a/08, 104a/22, 104a/24, 104b/04, 104b/08, 104b/12, 104b/18, 105a/03, 105a/24, 105b/05, 105b/06, 105b/11, 105b/23, 105b/25, 106a/02, 106a/04, 106b/02, 106b/11, 106b/22, 107a/16, 108a/18, 108b/16, 109a/06, 109a/08, 109b/14, 110b/06, 110b/21, 110b/24, 110b/25, 111a/08, 111a/10, 111a/20, 112a/06, 113a/08,

113a/10, 113a/11, 113a/16, 114a/02, 114a/12, 114a/14, 114a/16, 114a/18, 114a/19, 114a/21, 114a/23, 114a/24, 114a/25, 114b/05, 114b/06, 114b/22, 115a/02, 115a/06, 115a/07, 115a/08, 115a/10, 115a/13, 115a/14, 115a/16, 115a/18, 115a/24, 115b/07, 115b/19, 116a/22, 116b/16, 117a/19, 117b/15, 118a/07, 118a/15, 118b/05, 118b/06, 118b/16, 119a/06, 119a/08, 119a/20, 119b/04, 119b/24, 120a/02, 120a/21, 120a/25, 120b/02, 120b/24, 121a/01, 121a/22, 121a/25, 121b/04, 122a/03, 122a/11, 122a/13, 122a/23, 122a/25, 122b/01, 122b/12, 122b/15, 122b/19, 122b/20, 123b/09, 124a/08, 125a/12, 125a/15, 126b/07, 126b/17, 126b/22, 127a/04, 128a/08, 128a/11, 128a/14, 128a/15, 128b/07, 128b/22, 128b/23, 129a/03, 129a/20, 129a/23, 129b/03, 129b/07, 129b/08, 129b/11, 129b/17, 130a/21, 131a/03, 131a/05, 131a/11, 131a/15, 131a/21, 131a/23, 131b/08, 132a/06, 132a/25, 132b/14, 132b/15, 132b/16, 132b/19, 133a/20, 133b/02, 133b/05, 133b/19, 133b/20, 133b/22, 134a/09, 134a/19, 134b/07, 135a/25, 135b/01, 135b/04, 135b/08, 135b/21, 135b/23, 135b/25, 136a/04, 136a/08, 136a/09, 137b/08, 137b/12, 137b/15, 137b/17, 137b/18, 138a/03, 138a/21, 138a/22, 138a/23, 138a/24, 138a/25, 138b/02, 138b/03, 138b/10, 139a/13, 139a/15, 139a/16, 139a/18, 139a/23, 139b/16, 139b/18, 139b/20, 139b/22, 139b/24, 139b/25, 140a/01, 140a/05, 140a/10, 140a/11, 140a/25, 140b/01, 140b/03, 140b/04, 140b/06, 140b/09, 140b/17, 140b/18, 140b/19, 140b/20, 140b/21, 140b/22, 140b/25, 141a/03, 141a/07, 141a/09, 141a/11, 141a/17, 141a/18, 141a/21, 141b/14, 142a/09, 142a/12, 142a/14, 142a/15, 142a/17, 142a/18, 142a/20, 142a/21, 142a/24, 142a/25, 142b/02, 142b/08, 142b/16, 143a/24, 143a/25, 143b/01, 143b/02, 143b/04, 143b/08, 144a/18, 144a/21, 144b/01, 144b/09, 144b/10, 146a/19, 147a/13, 147a/23, 147b/16, 147b/18, 148a/01, 148a/06, 148a/14, 148a/15, 148a/16, 148a/17, 148a/22, 148b/14, 148b/19, 148b/21, 149a/04, 149a/08, 150a/09, 150a/13, 150b/04, 150b/05, 150b/08, 150b/14, 150b/16, 150b/20, 150b/22, 151a/11, 151a/12, 151a/18, 151a/20, 151a/22, 151b/05, 151b/07, 151b/09, 152a/01, 152a/05, 152a/12, 152a/20, 152a/22, 152b/05, 152b/09, 153a/06, 153a/13, 153a/16, 153a/23, 153b/03, 153b/04, 153b/05, 153b/06, 153b/07, 153b/10, 153b/12, 153b/18, 154a/04, 154a/13, 154b/03, 154b/07, 154b/08, 154b/09, 154b/16, 154b/19, 155a/10, 155a/13, 155a/14, 155a/18, 155b/18, 156a/03, 156a/05, 156a/06, 156a/08, 156a/11, 156a/13, 156a/15, 156a/18, 156a/20, 156b/01, 157b/25, 158a/01, 158a/21, 158b/01, 158b/04, 158b/13, 159a/03, 159a/11, 159a/12, 159a/13, 159a/19, 159a/20, 159a/24, 159b/01, 159b/03, 159b/04, 159b/05, 159b/06, 160a/01, 160a/13, 160b/06, 160b/19, 160b/23, 161a/08, 161a/21, 162a/15, 162a/21, 162b/06, 162b/16, 162b/22,

163a/07, 163a/09, 163a/10, 163a/11, 163a/22, 163b/05, 163b/07, 163b/08, 163b/18, 163b/19, 163b/21, 163b/24, 164a/08, 164a/09, 164a/12, 164a/19, 164a/20, 164a/24, 164b/01, 164b/02, 164b/03, 164b/04, 164b/05, 164b/17, 164b/21, 164b/22, 164b/23, 164b/24, 165b/08, 165b/09, 165b/13, 165b/22, 165b/25, 166a/02, 166a/14, 166a/18, 166b/01, 166b/06, 166b/15, 167a/02, 167a/03, 167a/06, 167a/09, 167a/10, 167a/11, 167a/19, 167b/05, 167b/09, 167b/19, 167b/24, 168a/04, 168a/06, 168a/13, 168a/16, 168a/19, 168a/21, 168b/03, 168b/04, 168b/07, 168b/09, 168b/10, 168b/14, 168b/19, 168b/20, 168b/21, 168b/23, 169a/01, 169a/11, 169a/15, 169a/16, 169a/22, 169b/02, 169b/04, 169b/06, 169b/07, 169b/08, 169b/13, 169b/14, 169b/15, 169b/16, 169b/18, 169b/22, 170a/09, 170a/17, 170a/25, 170b/01, 170b/24, 171a/01, 171a/05, 171a/10, 171a/21, 171a/23, 171b/08, 171b/09, 171b/11, 171b/17, 171b/18, 171b/19, 171b/21, 171b/22, 171b/24, 172a/11, 172a/19, 172a/24, 172b/05, 172b/07, 172b/08, 172b/10, 172b/12, 172b/13, 172b/16, 173a/16, 173a/22, 173b/02, 173b/09, 173b/10, 173b/19, 173b/20, 174a/13, 174a/15, 174a/25, 174b/02, 174b/05, 174b/07, 174b/09, 174b/16, 175b/02, 175b/06, 175b/16, 176a/03, 176a/07, 176a/10, 176a/11, 176a/13, 176a/17, 176b/03, 176b/19, 176b/25, 177a/02, 177a/09, 177a/11, 177a/13, 177a/21, 177a/23, 177a/25, 177b/12, 177b/20, 177b/24, 178a/10, 178a/19, 178a/22, 179a/03, 179a/06, 179a/12, 179a/17, 179a/24, 179a/25, 179b/14, 180a/09, 180a/10, 180a/12, 180a/16, 180a/18, 180b/02, 180b/05, 180b/07, 180b/25, 181a/01, 181a/05, 181a/07, 181a/20, 181a/21, 181a/24, 181b/03, 181b/04, 181b/07, 181b/10, 181b/11, 181b/14, 181b/15, 181b/16, 181b/17, 181b/18, 181b/25, 182a/02, 182a/06, 182a/09, 182b/04, 182b/09, 182b/14, 182b/17, 182b/19, 183a/05, 183a/11, 183a/14, 183a/17, 183a/23, 183b/04, 183b/08, 183b/11, 183b/19, 183b/21, 183b/23, 184a/21, 184b/1, 184b/13, 184b/23, 185a/03, 185a/04, 185a/05, 185a/08, 185a/10, 185a/11, 185a/13, 185a/18, 185a/24, 185a/25, 185b/04, 186a/04, 186a/09, 186a/13, 186b/11, 187a/08, 188a/07, 188a/24, 188b/01, 188b/02, 189a/09, 189a/11, 189a/14, 189a/18, 189a/21, 189b/02, 189b/03, 189b/06, 189b/09, 189b/12, 189b/13, 189b/17, 189b/20, 189b/21, 190a/02, 190a/17, 190a/24, 190b/04, 190b/05, 190b/11, 191a/01, 191a/09, 191a/14, 191a/15, 191a/17, 191a/22, 191b/01, 191b/08, 191b/14, 191b/18, 191b/22, 191b/24, 192a/03, 192a/06, 192a/09, 192a/11, 192a/13, 192b/11, 192b/12, 193a/03, 193a/04, 193a/13, 193a/14, 193b/04, 193b/05, 193b/08, 193b/14, 193b/23, 194b/10, 194b/12, 195a/08, 195a/12, 195a/20, 195b/07, 196a/16, 196a/19, 196a/23, 196b/15, 196b/17, 196b/23, 196b/24, 197a/18, 197a/19, 197b/02, 197b/04, 197b/07, 197b/10,

197b/13, 197b/17, 198a/03, 198a/11, 198a/12, 198b/04, 198b/05, 198b/23, 198b/25, 199a/01, 199a/08, 199a/10, 199a/18, 199a/20, 199b/03, 199b/06, 199b/07, 199b/10, 199b/11, 199b/15, 200a/02, 200a/05, 200a/07, 200a/08, 200b/16, 200b/17, 201a/05, 201a/10, 201a/11, 201a/14, 201a/23, 201a/25, 201b/10, 201b/11, 201b/16, 201b/17, 201b/18, 201b/20, 201b/21, 201b/22, 201b/23, 201b/24, 202a/01, 202a/02, 202a/07, 202a/11, 202a/12, 202a/18, 202a/22, 202b/03, 202b/07, 202b/09, 202b/10, 202b/11, 202b/17, 202b/18, 202b/21, 202b/22, 202b/23, 203a/01, 203a/24, 203a/25, 203b/02, 203b/04, 203b/07, 203b/13, 203b/14, 203b/19, 204a/22, 204a/23, 205a/17, 205a/20, 205b/11, 205b/17, 206b/21, 206b/24, 207a/02, 207a/04, 207a/06, 207a/08, 207a/14, 207b/01, 207b/18, 207b/21, 208a/05, 208b/02, 208b/05, 208b/19, 208b/21, 208b/23, 209a/01, 209a/02, 209a/03, 209a/06, 209a/09, 209a/10, 209a/11, 209a/13, 209a/14, 209a/15, 209a/17, 209a/24, 209b/03, 209b/05, 209b/06, 209b/15, 209b/19, 209b/20, 209b/23, 209b/25, 210a/02, 210a/04, 210a/05, 210a/06, 210a/08, 210a/15, 210a/16, 210b/21, 211a/06, 211a/08, 212a/18, 212a/22, 213a/03, 213a/22, 213b/02, 213b/03, 213b/05, 213b/17, 213b/25, 214a/02, 214a/09, 214a/14, 214a/19, 214a/22, 214b/03, 214b/04, 214b/10, 214b/14, 214b/24, 215a/01, 215a/04, 215a/06, 215b/23, 215b/25, 216a/05, 216a/09, 216a/12, 216a/15, 216a/18, 216a/21, 216a/23, 216b/02, 216b/03, 216b/04, 216b/06, 216b/07, 216b/09, 216b/13, 216b/16, 217a/03, 217a/12, 217a/14, 217a/16, 217a/19, 217a/21, 217a/24, 217b/01, 217b/02, 217b/10, 217b/11, 217b/12, 217b/13, 217b/17, 217b/19, 217b/21, 217b/22, 218a/01, 218a/02, 218a/03, 218a/10, 218a/11, 218a/14, 218a/23, 218b/02, 218b/03, 218b/06, 218b/09, 218b/11, 219a/02, 219a/08, 219a/10, 219a/11, 219b/11, 220b/06, 220b/09, 220b/18, 220b/22, 221a/07, 221a/08, 221a/12, 221a/16, 221a/17, 221a/18, 221a/22, 221b/03, 221b/04, 221b/06, 221b/07, 221b/17, 221b/23, 222a/02, 222a/03, 222a/07, 222a/16, 222a/17, 222a/19, 222a/21, 222a/23, 222b/14, 222b/15, 222b/21, 223a/09, 223a/18, 223a/23, 223b/05, 223b/06, 223b/08, 223b/14, 223b/15, 224a/10, 224a/25, 224b/12, 224b/19, 225a/07, 225a/13, 225a/14, 225a/16, 225a/17, 225b/02, 225b/03, 225b/05, 225b/07, 225b/09, 225b/10, 225b/12, 225b/15, 225b/20, 225b/25, 226a/08, 226a/11, 226a/12, 226a/13, 226a/20, 226a/22, 226a/24, 227a/13, 227a/15, 227a/16, 227a/21, 227a/22, 227b/02, 227b/03, 227b/05, 227b/07, 227b/08, 227b/10, 227b/11, 227b/12, 227b/13, 227b/15, 227b/17, 227b/18, 227b/20, 227b/21, 227b/24, 228a/01, 228a/03, 228a/07, 228a/08, 228a/09, 228a/13, 228a/15, 228a/16, 228a/18, 228a/20, 228a/24, 228a/25, 228b/03, 228b/04, 228b/08, 228b/10, 228b/12, 228b/14, 228b/15,

228b/19, 229a/01, 229a/05, 229a/06, 229a/08, 229a/11, 229a/14, 229a/15, 229a/20, 229a/21, 229a/23, 229a/24, 229b/03, 229b/04, 229b/05, 229b/06, 229b/16, 230a/04, 230a/08, 230a/12, 230a/22, 230a/25, 230b/02, 231a/04, 231a/10, 231a/13, 231a/21, 231b/17, 232a/14, 232a/17, 233a/09, 233b/02, 234b/03, 234b/12, 234b/13, 235a/01, 235a/20, 235a/21, 235b/14, 236a/02, 236b/04, 236b/09, 237a/04, 237a/12, 237a/13, 237a/23, 237a/25, 237b/01, 237b/05, 237b/06, 237b/07, 237b/09, 237b/17, 237b/20, 238a/02, 238a/08, 238b/06, 238b/09, 238b/11, 238b/14, 238b/15, 238b/17, 238b/21, 238b/22, 239a/01, 239a/15, 239a/16, 239a/17, 239a/18, 239a/22, 239b/02, 239b/03, 239b/06, 239b/09, 239b/10, 239b/12, 239b/13, 239b/14, 239b/15, 239b/18, 239b/21, 239b/23, 239b/25, 240a/05, 240a/06, 240a/08, 240a/15, 240a/25, 240b/01, 240b/03, 240b/05, 240b/10, 240b/22, 240b/25, 241a/01, 241a/03, 241a/11, 241a/19, 241a/20, 241a/22, 241b/05, 241b/06, 241b/09, 241b/14, 241b/17, 241b/19, 241b/22, 242a/02, 242a/03, 242a/05, 242a/10, 242a/12, 242a/14, 242a/17, 242a/20, 242a/24, 242a/25, 242b/01, 242b/03, 242b/04, 242b/06, 242b/07, 242b/08, 242b/11, 242b/14, 243a/07, 243a/10, 243a/15, 243a/17, 243a/18, 243a/20, 243a/22, 243a/24, 243b/02, 243b/04, 243b/06, 243b/07, 243b/11, 243b/14, 243b/16, 243b/19, 243b/21, 243b/24, 244a/02, 244a/03, 244a/04, 244a/07, 244a/09, 244a/10, 244a/11, 244a/13, 244a/15, 244a/16, 244a/19, 245a/13, 245a/20, 245a/21, 245b/05, 245b/10, 245b/25, 246a/07, 246a/15, 246a/19, 246a/24, 246b/02, 246b/05, 246b/13, 246b/16, 246b/19, 246b/24, 247a/12, 247a/16, 247a/19, 247a/22, 247a/23, 247a/24, 247b/03, 247b/05, 247b/07, 247b/12, 247b/13, 247b/17, 248a/07, 248a/16, 248a/23, 248b/07, 248b/13, 248b/20, 249a/13, 249a/14, 249a/17, 249b/10, 249b/12, 249b/13, 250a/06, 251a/16, 251b/06, 251b/11, 251b/24, 252a/01, 252a/02, 252b/16, 252b/17, 252b/25, 253a/09, 253b/01, 253b/06, 253b/12, 253b/15, 253b/18, 253b/22, 254a/06, 254a/08, 254a/23, 254b/12, 254b/17, 254b/18, 255a/01, 255a/14, 255a/21, 255a/23, 255b/03, 255b/04, 255b/07, 255b/09, 255b/12, 255b/13, 255b/14, 256a/03, 256a/04, 256a/07, 256a/08, 256a/09, 256a/12, 256a/19, 256b/15, 256b/16, 256b/17, 256b/18, 256b/24, 257a/02, 257a/04, 257a/21, 257b/02, 257b/10, 257b/14, 257b/17, 257b/18, 257b/20, 257b/21, 258a/02, 258a/07, 258a/14, 258a/17, 258b/01, 258b/09, 258b/11, 258b/14, 258b/25, 259a/02, 259a/04, 259a/17, 259b/20, 261a/03, 261b/14, 263a/01, 263a/24, 263b/02, 263b/13, 263b/16, 263b/20, 264a/01, 264a/11, 265b/05, 266a/01, 266b/11, 266b/22, 266b/23, 267a/25, 267b/04, 267b/07, 267b/08, 267b/15, 267b/18, 267b/19, 267b/24, 268a/21, 268b/01, 268b/07, 268b/10, 268b/13, 268b/14,

293a/17, 297a/05, 307b/12, 326a/16, 327a/23, 327b/03, 327b/05, 327b/19, 327b/21
ş.+ ısaŋ 199b/13
ş.+ ısın 137b/23, 140a/19, 168b/13, 171a/11, 189b/06
ş.+ ıyam 200a/15, 200b/06, 259a/18, 314b/08
ş.+ ıydı 326a/12
ş.+ ıyıdı 186b/14
ş.+ ıyla 083b/05, 107a/05, 179b/04, 182a/07, 204b/25, 219b/07, 220a/14, 221b/06
ş.+ içün 083b/09, 095b/06, 130a/19, 164b/16, 181b/13, 217b/12, 255a/05
ş.+ iken 281a/04, 302a/20
ş.+ la 007b/17, 032b/02, 304b/23, 304b/25, 311b/07, 315b/03, 326a/04
ş.+ lar 010a/07, 010a/08, 014b/22, 016a/09, 023a/06, 023b/07, 024b/08, 024b/17, 031b/08, 046a/17, 046b/06, 048a/24, 062a/20, 072a/16, 076b/02, 078b/11, 078b/20, 081a/11, 083a/03, 088a/09, 090b/17, 091a/02, 091b/17, 097a/15, 104a/09, 109b/23, 110b/10, 119b/09, 119b/23, 123a/22, 129a/10, 131b/17, 135b/02, 139a/21, 146a/03, 146b/25, 171a/03, 176a/20, 182a/12, 184a/04, 195a/08, 196a/15, 204a/18, 210a/12, 210b/22, 214a/02, 214a/12, 216a/21, 216b/04, 216b/18, 218b/24, 223b/09, 225a/02, 233a/14, 241a/24, 241b/22, 242a/13, 242b/10, 244a/13, 244b/13, 248a/02, 250a/24, 250b/05, 251b/07, 252b/18, 253b/10, 254b/06, 259a/22, 259b/19, 265b/06, 267a/02, 268a/04, 268a/08, 269b/15, 271b/25, 272a/08, 277a/08, 279a/08, 279a/13, 279a/15, 279a/24, 282b/11, 285a/14, 285a/20, 285a/23, 285b/05, 287b/23, 290a/23, 290b/23, 300a/13, 301a/14, 304b/09, 304b/11, 304b/12, 312b/17, 314b/20, 314b/22, 315a/07, 325a/17, 326a/06, 327a/13
ş.+ lara 011a/06, 016b/25, 050a/08, 065b/12, 073b/22, 087b/01, 103b/02, 144b/22, 154a/25, 156b/10, 162a/12, 173b/03, 174b/10, 182b/06, 186b/04, 214a/13, 214a/25, 214b/08, 214b/10, 222b/20, 228b/01, 250b/23, 258b/14, 265a/07, 268b/07, 278a/25, 293a/03, 303a/13, 315a/08
ş.+ lardan 002a/18, 023b/13, 024b/12, 024b/16, 025a/08, 078b/19, 079b/01, 119a/15, 130b/07, 176a/14, 182b/18, 196a/17, 219a/19, 234a/18, 235a/16, 243b/02, 245a/09, 285a/01, 303b/04
ş.+ lardur 070b/21, 076b/05
ş.+ ları 030a/23, 069a/21, 074b/15, 094b/18, 115b/24, 123b/18, 161a/19, 173b/08, 176a/19, 176b/06, 198b/23, 214b/24, 222a/08, 280a/24, 321a/15
ş.+ larıdı 181b/11

ş.+ larıla 043a/15

ş.+ larımuz 292b/25, 324b/09

ş.+ larımuzuŋ 175b/17

ş.+ larına 054a/11, 103b/18, 243b/05, 279a/18

ş.+ larından 010a/09, 173b/14, 313a/05, 324a/10

ş.+ larındandur 156a/14

ş.+ larınuŋ 093b/24, 143a/16, 328a/04

ş.+ larum 048a/12

ş.+ laruŋ 016a/11, 070b/23, 074b/17, 074b/19, 076a/19, 078b/12, 084b/25, 091b/14, 092a/15, 105a/10, 109a/07, 119b/09, 124a/22, 131b/18, 146a/16, 147a/04, 147a/24, 162b/01, 173b/05, 174b/18, 175b/16, 185a/18, 185a/24, 186b/05, 186b/19, 187a/13, 187a/18, 188b/16, 204b/06, 213b/25, 214b/02, 216a/13, 216a/22, 216b/01, 227b/11, 228a/06, 228a/15, 229b/04, 241a/24, 242a/09, 244a/13, 244a/14, 245a/05, 248b/03, 250b/10, 254a/22, 267a/18, 271b/21, 271b/22, 272a/03, 272b/08, 276a/20, 278b/09, 279b/06, 284b/14, 285b/05, 317a/24

ş.+ laruŋuŋ 045b/24

ş.+ layın 059b/22

ş.+ sın 030b/07, 045b/21, 046b/16, 050a/13, 053b/23, 076a/22, 079a/04, 097b/17, 120a/12, 124b/10, 173b/14, 254a/14, 290a/02, 314b/08, 316b/19, 319a/06

ş.+ sız 144b/08, 154b/05

ş.+ sun 196b/16

ş.+ suz 220b/20, 236a/24, 244a/14, 269a/02

ş.+ um 019b/12, 029a/07, 176b/13, 284b/05

ş.+ uma 050a/01, 327b/18

ş.+ umdan 258a/25

ş.+ umsın 032b/14

ş.+ umuŋ 177b/14

ş.+ umuz 144a/25, 151a/08, 160b/21, 181a/22, 188a/04, 225a/09

ş.+ umuza 155b/03, 191a/11, 196a/20, 222a/15

ş.+ umuzda 245a/15

ş.+ umuzuŋ 186b/22, 196a/21, 214a/15, 239a/08, 241a/06, 244a/22, 244a/24, 328a/06

ş.+ uŋ 002a/09, 002b/08, 002b/10, 002b/16, 003a/18, 005b/06, 006a/15, 006a/22,

006b/01, 007a/09, 007a/15, 008a/10, 008b/04, 008b/18, 009a/12, 009a/14, 009b/05, 010a/15, 011b/06, 012b/15, 013a/16, 013a/18, 013b/08, 014a/12, 015a/18, 017b/25, 018a/14, 018a/15, 018b/23, 019a/02, 019a/05, 019a/07, 019b/20, 019b/24, 020a/01, 020a/02, 020a/18, 020b/24, 021a/22, 022a/17, 022b/19, 023b/10, 025a/11, 025a/19, 025a/22, 025a/25, 026b/05, 026b/09, 027b/03, 028b/24, 029a/03, 029a/18, 030a/24, 030b/02, 031b/09, 032b/12, 037b/21, 043a/12, 043b/09, 044b/08, 044b/13, 045a/02, 045a/04, 045a/15, 045a/21, 045a/23, 045b/20, 046a/18, 046a/19, 046a/25, 046b/04, 046b/12, 047a/18, 047a/19, 047a/21, 047b/04, 047b/15, 047b/17, 047b/20, 047b/23, 048a/22, 048b/17, 049b/07, 049b/12, 049b/17, 050a/03, 050b/24, 051b/12, 053a/02, 053a/05, 053a/10, 054a/15, 054a/24, 054b/07, 055a/01, 055a/03, 055a/04, 055a/16, 055b/13, 056a/14, 058a/17, 059b/10, 059b/20, 059b/21, 059b/24, 059b/25, 060a/04, 060a/15, 060b/12, 061a/19, 063b/16, 063b/17, 064a/25, 065b/09, 065b/10, 065b/12, 065b/13, 065b/14, 066a/04, 066b/06, 067a/14, 067b/03, 067b/08, 067b/10, 068a/13, 068a/14, 068a/17, 068a/18, 068a/22, 069a/15, 069a/16, 069a/17, 069a/18, 069b/16, 070a/14, 070b/03, 070b/10, 071a/22, 071a/23, 071b/15, 071b/16, 072a/14, 072a/18, 072a/22, 072a/24, 072b/02, 073a/15, 073a/16, 073a/18, 074b/16, 074b/18, 075a/02, 075a/04, 075b/07, 076b/25, 079a/16, 080a/22, 081a/05, 081b/07, 081b/08, 081b/10, 081b/12, 082a/02, 082a/12, 082b/08, 082b/10, 083a/19, 083a/21, 084b/22, 088a/04, 088a/07, 088a/18, 088a/21, 089a/10, 090b/01, 090b/13, 091a/03, 091a/18, 091b/01, 091b/12, 091b/13, 091b/25, 094b/20, 095b/20, 096b/17, 097a/07, 098a/13, 098a/16, 101b/06, 101b/17, 101b/20, 103a/01, 103a/09, 103a/13, 104b/01, 104b/24, 105a/21, 108a/05, 108a/15, 110a/07, 110a/12, 110a/13, 110a/15, 110b/11, 110b/21, 110b/23, 111a/12, 111a/18, 112a/13, 113a/02, 113a/13, 113a/14, 113a/25, 113b/01, 113b/02, 113b/10, 114a/06, 114a/12, 115a/08, 115a/11, 115a/12, 120a/03, 120a/07, 120a/24, 120a/25, 123b/12, 124b/22, 125a/15, 126b/03, 127b/19, 127b/20, 128a/08, 128b/22, 129a/12, 129b/07, 129b/12, 130a/18, 130a/20, 130a/24, 132a/15, 132b/04, 132b/15, 132b/17, 132b/21, 133a/08, 133b/04, 133b/05, 133b/13, 133b/15, 133b/19, 134b/15, 135b/25, 136a/08, 138a/22, 138b/05, 139a/07, 139a/10, 139b/14, 139b/17, 139b/23, 140a/01, 140a/02, 140a/03, 140a/06, 140a/10, 140a/12, 140a/19, 140b/07, 141a/14, 141a/15, 141a/17, 141b/16, 142a/07, 142a/10, 142a/15, 142b/12, 142b/13, 142b/14, 142b/21, 142b/22, 142b/24, 143a/14, 143b/01, 143b/04, 143b/11, 144a/22, 144b/03, 147a/23, 147b/09, 148a/04, 148a/11, 148a/23, 148b/03, 148b/15, 148b/16, 148b/18, 148b/20, 148b/21, 149a/11, 149b/06, 150a/14, 150a/20, 150a/21, 150b/20,

150b/22, 150b/25, 151a/07, 151a/08, 151a/18, 153a/06, 153a/10, 153a/12, 153a/21, 153b/02, 153b/22, 153b/24, 154a/15, 154a/19, 154b/04, 154b/05, 155b/24, 156a/06, 156a/15, 156a/18, 156a/23, 157a/09, 157b/21, 158a/09, 158a/18, 158b/02, 158b/09, 159a/01, 159a/10, 159a/11, 159a/21, 159b/14, 160a/08, 160b/02, 160b/09, 161b/19, 161b/25, 163b/04, 163b/06, 163b/08, 164b/05, 164b/10, 165b/07, 165b/12, 166b/21, 167a/16, 167a/17, 167a/18, 167a/20, 168a/09, 168b/07, 168b/23, 169a/18, 169a/25, 169b/04, 169b/06, 169b/07, 169b/08, 169b/21, 169b/23, 170a/13, 170a/17, 171b/19, 171b/22, 172a/17, 172a/18, 172a/23, 172b/05, 173a/11, 173a/13, 173b/07, 173b/09, 173b/17, 174a/16, 175a/22, 175b/23, 176a/03, 176a/09, 176a/17, 176a/18, 177a/22, 178b/20, 179a/11, 179a/25, 179b/12, 180a/23, 181a/03, 181a/04, 181b/05, 182b/01, 182b/16, 183a/16, 183a/19, 183a/23, 183b/02, 183b/11, 183b/14, 183b/15, 183b/17, 183b/20, 183b/23, 184b/12, 185a/08, 185a/16, 185b/03, 185b/08, 186a/16, 186a/19, 186b/09, 186b/14, 186b/21, 187a/14, 187b/21, 188a/06, 188a/10, 188b/02, 188b/12, 189a/02, 189a/04, 189b/02, 189b/16, 190a/13, 190a/23, 190b/02, 190b/17, 191a/02, 191a/12, 191a/16, 191b/19, 192a/06, 192a/07, 192a/09, 192a/10, 192b/08, 193a/16, 194a/14, 195a/14, 195a/20, 195a/21, 196a/25, 196b/01, 196b/03, 196b/05, 196b/18, 196b/22, 197a/18, 197b/11, 197b/12, 197b/15, 197b/23, 197b/25, 198b/11, 198b/17, 199a/02, 199a/11, 199a/15, 199a/19, 199a/25, 199b/02, 199b/03, 199b/08, 199b/09, 200a/01, 200a/02, 200a/04, 200a/22, 200a/23, 200a/25, 200b/14, 200b/20, 200b/21, 200b/23, 201a/10, 201a/22, 201b/01, 201b/05, 202a/12, 202a/14, 202a/15, 202a/21, 202b/21, 203a/16, 203b/01, 204a/02, 204a/21, 204a/24, 205a/17, 205a/18, 206a/17, 206a/19, 206b/19, 206b/21, 207a/01, 207a/04, 207a/05, 207b/05, 207b/15, 207b/21, 208b/02, 208b/03, 209a/03, 209a/05, 209a/06, 209a/08, 209a/16, 210a/06, 210a/10, 210b/24, 211a/06, 212a/14, 212a/20, 213a/21, 213b/24, 214a/04, 214a/11, 214a/12, 214b/01, 214b/02, 215a/02, 215a/03, 215b/23, 216a/09, 216a/14, 216a/16, 216a/19, 216a/24, 216a/25, 216b/02, 216b/07, 216b/08, 216b/12, 216b/14, 216b/19, 216b/21, 216b/22, 217a/10, 217a/13, 217a/15, 217a/17, 217b/04, 217b/09, 217b/14, 217b/16, 217b/17, 217b/23, 218a/06, 218a/07, 218a/08, 218a/19, 219a/01, 219b/04, 220a/21, 220a/24, 220b/12, 220b/21, 220b/23, 221a/14, 221b/17, 221b/18, 221b/19, 221b/25, 222a/05, 222a/13, 222a/17, 222b/14, 223a/08, 223a/19, 223b/06, 223b/22, 224a/23, 224b/11, 225a/11, 225a/12, 225b/05, 226a/01, 226a/15, 228b/11, 228b/17, 228b/22, 229a/09, 229b/01, 229b/14, 229b/15, 229b/16, 230a/24, 230b/05, 230b/08, 230b/09, 231a/14, 231a/22, 231b/03, 232b/19, 232b/21, 233a/22, 233a/23,

ş.+ uŋla 261b/17

ş.+ uŋuz 101b/18, 106a/19

ş.+ uz 078b/16, 104b/12

ş. bil- Şah olarak kabul etmek 147a/19, 303a/07

ş. ėt- Birini hükümdarlığa geçirmek, hükümdar etmek 057a/15, 067a/20, 067a/22, 220a/14, 231b/10, 231b/12, 319b/18, 319b/22, 323b/22

ş. ėdin- Birini hükümdarlığa geçirmek, hükümdar etmek 159b/22, 160a/05, 161a/02, 161b/12, 220a/20, 220a/21, 220b/03, 224b/22, 231b/04, 231b/15, 232b/21 233a/04, 272a/13, 279a/09, 281a/24, 323b/04

ş. eyle- Birini hükümdarlığa geçirmek, hükümdar etmek 060b/09, 079b/04, 080a/03, 147b/13, 160a/03, 171b/23, 186a/23, 190a/20, 190b/23, 231b/04, 233a/13, 235b/10, 249b/25, 251a/09, 252a/08, 272a/18, 275b/03, 277b/25, 284b/15 323b/20, 323b/24

ş. gör- Kendini şah zannetmek 268a/25

ş. ḳıl- Birini hükümdarlığa geçirmek, hükümdar etmek 029a/09, 044a/25, 077a/08, 077b/04, 079b/06, 093a/08, 094b/25, 103b/12, 108a/17, 113a/12 131b/20, 133a/24, 139a/16, 162a/22, 232a/18, 252a/07, 252b/22, 257b/17, 288b/24, 300a/22, 323b/24

ş. ol- Şah olmak 017a/15, 018a/21, 019b/04, 026b/22, 050a/09, 051b/23, 052a/22, 053a/15, 062a/19, 070b/17, 070b/22, 074a/06, 074b/23, 077a/06, 078b/12, 079a/13, 079b/07, 079b/09, 079b/17, 080b/07, 080b/08, 095a/20, 096a/13, 098a/04, 098a/20, 102b/04, 102b/06, 103b/02, 106b/23, 106b/24, 108a/04 109b/13, 109b/18, 110b/24, 112a/06, 116b/16, 118a/04, 120b/25, 129b/21, 131b/06, 131b/09, 131b/13, 131b/14, 131b/16, 133b/06, 133b/24, 139a/25, 146b/01, 146b/08, 147a/12, 147b/01, 149a/22, 153a/25, 155a/19, 159b/20, 160a/04, 160a/10, 161a/07, 161a/22, 162a/23, 162b/02, 162b/08, 163a/02, 168a/15, 177b/13, 188b/11, 189b/06, 194a/17, 195b/25, 199b/17, 203b/07, 212b/23, 220a/14, 224a/03, 225a/04, 225a/05, 231b/14, 231b/19, 232a/19, 232b/17, 232b/18, 232b/21, 233a/07, 233a/18, 233b/21, 239a/04, 249b/11, 250b/12, 251a/04, 252a/25, 253a/05, 253a/10, 257a/11, 271b/20, 271b/20, 271b/22, 271b/23, 271b/24, 272b/08, 275b/08, 278b/06, 278b/07, 278b/12, 278b/13, 278b/23, 279b/01, 279b/14, 280b/14, 281a/07, 281a/20, 281b/02, 285a/01, 285a/02, 285a/06, 285a/09, 285a/20, 285b/20, 286a/06, 289b/20, 290b/18, 294b/04, 294b/06, 295a/15, 296b/11, 304b/08, 304b/09, 304b/24, 306a/02, 315b/17, 316b/15, 317a/13, 317a/24, 321b/13, 323a/13, 324b/11, 326a/13, 326b/13, 327a/13, 327b/203, 27b/25

ş. +sız eyle- Hükümdarsız bırakmak 313b/15

ş. ṭut- Şah saymak 032a/02

şāḫ <Far. Ağaç dalı -2-

ş. 036a/11

ş. ve bāl çek- Büyümek, serpilmek 032a/07

şāh-bāz <Far. İri, bayaz bir doğan cinsi, *mec.* Güçlü kuvvetli yiğit, kahraman -1-

ş. ol- Kahraman olmak 081b/24

şāh-en-şāh *bk. şeh-en-şāh* -10-

ş. 142b/02, 160a/17, 160b/12, 161a/13, 165b/05, 195a/03

ş.+ ı 201b/07

ş.+ ıla 160b/01

ş.+ ımuz 110a/25

ş.+ lar 321a/12

şāh-en-şāhlıḳ *bk. şeh-en-şāhlıḳ* -3-

ş. 020b/24, 203b/21

ş.+ uŋ 021b/20

şāh-en-şehlıḳ *bk. şeh-en-şāhlıḳ* -4-

ş. 017a/22, 028b/01, 031a/16, 034b/21

şāh-ın-şāh *bk. şeh-en-şāh* -1-

ş.+ laruŋ 175a/06

şāh-māt <Far. Satranç oyununda taraflardan birinin yenilgisi -1-

ş. ol- Mat olmak, yenilmek 237b/09

şāh-nāme Eser adı -3-

ş. 102b/08, 314b/25, 328a/05

şāh-vār <Far. Şahlara yakışacak biçimde, şahlara layık -7-

ş. 033a/02, 081a/19, 088a/17

gevher-i ş. 114a/10, 110b/08

gevher-i ş.+ dan 145a/10

ş.+ la 307b/10

şāh-zāde <Far. Şehzade -23-

ş. 019a/06, 056a/14, 065a/11, 075b/15, 078b/14, 097a/08, 147b/20, 147b/22, 148b/17, 159a/03, 160a/02, 161a/15, 193a/02, 252b/17, 255a/02, 305a/04

ş.+ ler 159b/24

ş.+ lersiz 231b/21

ş.+ sin 079a/05

ş.+ ye 149a/10

ş.+ yi 042b/07, 156b/15

ş.-yi kām-kār 019b/13

şāhā <Far. Ey şah!, şahım!-78-

ş. 027a/12, 078b/15, 097a/12, 097a/15, 097b/13, 102b/15, 105a/09, 111a/13, 114b/02, 114b/13, 115a/08, 115a/15, 116b/08, 120b/09, 122a/16, 122a/19, 125a/18, 126a/07, 126b/22, 126b/24, 127a/08, 127a/11, 128a/17, 128b/07, 128b/18, 129a/13, 129b/11, 132b/20, 134a/09, 134a/11, 135b/20, 135b/22, 137b/22, 139b/20, 140a/06, 140a/12, 140a/19, 140b/02, 140b/04, 141b/19, 141b/23, 142a/19, 148b/24, 149a/01, 149a/18, 150a/01, 151a/20, 153a/15, 154a/02, 156a/04, 156a/08, 156b/20, 159a/09, 160a/11, 160b/25, 161a/20, 165b/12, 166b/11, 168a/14, 168b/16, 173a/21, 178a/04, 179a/11, 180a/09, 180b/04, 182b/17, 183b/17, 186b/19, 187a/10, 189a/19, 190a/10, 190b/17, 192a/10, 192b/10, 196b/16, 199b/09, 201b/23, 248b/03

şāhāne <Far. Şah gibi, şaha yakışır bir surette, şahane -49-

ş. 031b/18, 048a/15, 052a/20, 060a/25, 071b/24, 072b/04, 073a/09, 075a/15, 080a/21, 094a/22, 104b/19, 108a/12, 121b/09, 124b/14, 132a/16, 132a/17, 143a/15, 152b/15, 161a/10, 174b/06, 181b/20, 194a/11, 196a/24, 206b/19, 212a/19, 215a/01, 222a/24, 222b/15, 223b/02, 224a/14, 235a/21, 266a/05, 267b/13, 269b/14, 276a/19, 283b/21, 283b/23, 285b/05, 286a/02, 288b/13, 290b/17, 299b/21, 300a/10, 301b/20, 306b/09, 318a/08, 323a/18, 324b/13

behrām-ı çūpīn-i ş. 284b/10

şāhbūr Metinde adı geçen bir şah -1-

ş.+ a 146a/20

şāhid <Ar. Şahit -4-

ş. 031a/10, 141b/25

ş.+ dür 222a/25, 244b/03

şāhin <Far. Doğan, şahin -6-

ş. 076b/06, 262b/13, 264b/24

ş.+ i 243b/04

ş.+ ler 093b/03

ş.+ üŋ 243b/04

şāhlıġ *bk. şāhlıḳ* -2-

ş. ėderem 095a/22

ş. eyledi 098a/10

şāhlıḳ Hükümdarlık, şahlık -346-

ş. 017a/12, 022b/08, 023b/24, 024a/15, 027b/06, 028a/02, 028b/20, 030b/22, 030b/23, 032b/06, 032b/12, 042b/18, 043b/06, 044b/03, 044b/06, 060a/08, 060a/13, 074b/19, 090a/02, 098b/16, 103b/14, 109b/03, 112b/24, 120a/05, 126b/15, 131b/18, 139a/22, 139a/23, 141b/19, 146b/03, 147b/13, 148a/01, 150a/16, 154a/21, 154a/24, 155a/22, 155b/13, 159b/24, 160a/10, 161a/06, 161a/24, 161b/01, 161b/02, 162b/02, 180b/01, 181a/19, 184a/18, 184a/24, 185a/04, 189b/04, 191a/07, 191a/11, 194a/04, 194a/22, 197a/06, 212b/24, 213b/04, 214a/24, 216a/03, 217a/02, 222b/08, 224a/03, 224a/07, 228b/10, 231b/15, 232a/07, 232a/12, 232a/16, 232b/23, 233a/12, 233a/16, 233b/12, 240a/13, 241b/10, 244b/09, 244b/22, 247a/04, 249b/23, 250a/02, 252b/09, 253a/10, 259b/22, 265a/08, 269b/20, 271a/12, 271a/24, 271b/08, 271b/15, 271b/19, 271b/23, 271b/25, 272a/03, 272a/04, 272a/07, 272a/14, 272a/18, 272b/17, 273a/06, 275a/09, 276a/02, 277a/21, 277b/12, 277b/16, 277b/20, 278b/10, 279a/10, 279a/23, 279b/02, 279b/15, 279b/20, 280a/07, 280a/22, 280b/14, 281a/20, 283a/07, 284b/11, 285a/05, 285b/04, 285b/07, 285b/08, 285b/09, 285b/21, 288a/05, 288b/25, 289b/22, 296b/11, 297b/23, 299a/11, 304b/09, 306b/21, 314a/06, 317a/20, 317b/03, 317b/05, 321a/13, 322b/14, 323a/22, 323b/25, 326b/17, 327a/18, 327a/19, 327a/21

ş.+ a 018b/01, 027b/24, 028a/05, 031b/06, 043b/09, 070a/11, 078b/12, 079b/07, 090a/21, 092b/02, 132b/06, 144a/19, 154b/23, 161a/04, 161a/17, 161a/18, 189a/06, 198a/17, 214a/07, 225a/09, 231b/21, 232a/05, 232a/10, 232a/24, 232b/10, 236b/01, 247a/07, 252a/09, 252b/05, 269b/16, 271b/24, 272a/07, 272a/15, 272a/19, 277b/19, 277b/20, 277b/22, 277b/24, 278b/14, 278b/16, 278b/25, 279a/12, 280b/08, 281a/09, 284b/14, 285a/21, 297b/18, 323a/11, 327a/16

ş.+ da 032a/25, 162a/05, 164a/05, 321b/22

ş.+ dan 024b/09, 025b/11, 033a/10, 099b/11, 112a/05, 120a/18, 176a/22, 189a/01, 190a/11, 220b/19, 246a/22, 277b/21, 317a/17, 323a/15

ş.+ ı 019b/06, 031a/04, 070b/02, 071a/05, 079a/11, 079b/09, 144b/08, 146b/20, 146b/22, 154a/21, 154a/23, 161b/20, 162b/09, 195b/11, 204b/13, 219a/21, 220b/05, 222a/10, 231a/24, 233a/11, 238a/03, 241b/16, 272a/08, 275b/01, 278a/13, 278b/10, 278b/16, 279a/02, 280b/10, 296b/12, 314b/05, 317a/05, 321a/23, 324a/13

ş.+ ıçun 232a/22

ş.+ ıla 076a/05, 082a/17, 123b/21, 147a/21, 181a/21, 221b/21, 232a/02, 275b/08, 276b/16, 278b/03

ş.+ ımız 279a/06

ş.+ ımıza 285b/11

ş.+ ımuŋ 280a/14

ş.+ ın 264a/08, 290b/02, 307a/07

ş.+ ına 080a/06, 163a/03, 200a/01, 224a/04, 255a/04, 272a/06, 279a/25, 285b/13, 324a/14

ş.+ ında 107b/07, 161b/21, 214a/14

ş.+ ıŋda 289a/13

ş.+ ından 147a/11, 153b/22, 154a/18, 155b/20, 159a/08, 193b/24, 231a/12, 323b/18

ş.+ ını 223a/02, 236a/04

ş.+ ısa 273b/25

ş.+ la 028a/10, 031b/14, 194a/16, 324b/09

ş.+ um 108a/20, 148b/23

ş.+ uma 079b/02, 266a/02

ş.+ uŋ 079a/02, 144b/14, 161a/16, 161a/20, 182b/11, 232a/06, 241a/23, 250b/18, 277b/13, 289a/02

ş.+ uŋa 051b/20, 060b/10

ş.+ uŋda 110a/20, 238b/02

ş.+ uŋı 221b/06

ş. ėt- Hükümdarlık etmek 021a/12, 046a/06, 078b/20, 079b/10, 091b/16, 098a/24, 146b/19, 149a/03, 154a/16, 154b/23, 154b/24, 155a/11, 252a/23, 253a/11 254a/04, 297b/19, 317a/19, 321b/06, 327a/05

ş. eyle- Hükümdarlık etmek 056b/01, 184a/13, 253a/06, 313a/08, 317a/16, 317b/05, 322b/12, 323a/20, 323b/21 324a/06, 324a/15

ş. göster- Hükümdarlık hevesine düşürmek 306b/20

şāhluḳ *bk. şāhlıḳ* -3-

ş.+ ı 046a/01

ş.+ ıla 070b/16

ş.+ ından 318a/12

şaḫṣ <Ar. Kişi, kimse -2-

ş.+ a 102b/04

ş.+ uŋ 068b/16

şāhūy Heftüvād'ın oğlullarından biri -1-

ş. 137a/25

şāʿir <Ar. Şair -1-

ş.+ leri 145b/05

şaḳā <Ar. Meşakkatli, güç -2-

ş. 082b/17, 121b/06

şaḳı- Şakımak, ötmek -4-

ş.- dı 260b/22

ş.- mış 088a/24

ş.- r 235b/17

ş.- yup 058b/21

şaḳırdı Şakırtı -1-

ş.+ sından 219b/24

şākir <Ar. Şükreden, şükredici -1-

ş. 104a/21

şākird <Far. Talabe, çırak -4-

ş.+ i 034a/03, 317b/11

ş.+ idür 173a/24

ş.+ lerinden 304a/11

şāl <Far. Bir kumaş cinsi -2-

ş. 015a/12

ş.+ ın 165a/13

şām Şam şehri 8-

ş. 109b/09

zülfeyn-ı ş. 102b/17

ş.-ı şīrāzī 273b/07

ş.+ a 203a/24

ş.+ da 080a/07, 082a/17, 153b/20, 203a/25

şammās Metinde adı geçen bir komutan -1-

ş.+ ı 205a/22

şāne *bk. şāhāne* -1-

ş. 314b/18

şarāb <Ar. Şarap -128-

ş. 003b/14, 005a/21, 006a/02, 007b/14, 008b/06, 018b/17, 032a/13, 036a/15, 037b/15, 038a/07, 039a/04, 039a/05, 039a/08, 063b/03, 069b/14, 071b/14, 072b/12, 073b/01, 080a/20, 080b/02, 080b/24, 081a/01, 081a/04, 113a/22, 113a/23, 119a/03, 132b/16, 138b/19, 138b/21, 138b/25, 145b/21, 145b/23, 148b/04, 148b/05, 150a/20, 160b/03, 164b/03, 165a/16, 166a/10, 166a/19, 166a/20, 166b/02, 166b/07, 166b/13, 166b/14, 166b/16, 166b/19, 166b/23, 167a/08, 167a/10, 167a/11, 176b/23, 177a/25, 180b/12, 180b/24, 182b/08, 183b/02, 197a/22, 206b/21, 230b/03, 247b/21, 250b/01, 264b/09, 272b/18, 283b/09, 287a/20, 299a/02, 299a/04, 300b/13, 302a/08, 311b/06, 311b/09, 316b/03, 316b/09, 323a/06, 324b/05

cām-ı ş. 060b/02, 063a/05, 148b/08, 311b/08

ş.-ı cām 080b/15

ş.-ı ḫāmla 309a/24

ş.-ı kuhun 031a/06

ş.+ a 011b/06, 062b/17, 179a/19, 185a/03, 273a/25

ş.+ dan 008a/12, 080b/20, 164b/04, 166b/18, 166b/19, 177a/02, 283b/08

ş.+ dur 080b/17

ş.+ ı 073b/02, 150a/21, 166b/13, 166b/14, 167a/09, 167a/12, 215b/11, 283b/07

ş.+ ıla 079a/06, 080b/22, 113b/21, 166b/03

cām-ı ş.+ ıla 249b/15, 264b/11

ş.+ ımız 283b/07

ş.+ ına 324a/09

cām-ı ş.+ la 313a/02

ş.+ lar 061a/18, 066a/24, 142a/24, 176b/23, 188b/03

ş.+ um 299a/03

ş.+ uŋ 080b/20, 145b/22, 283b/06

şarāb-dār <Ar.+Far. Şarap tutan, şarap ikram eden -2-

ş. 148b/07

ş.+ ını 148b/06

şarāb-ḫor <Ar.+Far. Şarap içen -1-

kebrūy-ı ş. 166b/04

şāre <Ar. Elbise -1-

ş. 122b/22

şarḳ <Ar. Doğu -15-

ş. 051b/14, 100b/05, 103a/20, 153a/25, 193a/15, 197a/16, 247a/01, 269b/12, 276b/19, 297a/05

ʿalem-i ş. 151b/22

ş.+ a 052a/07

ş.+ da 103a/19

ş.+ dan 103a/23, 127b/04

şarṭ <Ar. Gerek, şart -7-

ş. 230b/01, 294a/07

ş.+ dur 062a/19

ş.+ ıla 251b/08

ş.+ ımuz 229b/08

ş.+ la 304b/18, 318b/02

şaş- Şaşırmak -23-

ş.- a 261b/11

ş.- ar 027b/17

ʿaḳlı ş.- ar 222b/23

ş.- dı 135a/02, 160b/04, 218a/22, 319a/23, 326b/01

ʿaḳlı ş.- dı 059a/19, 207a/17, 246a/17, 257b/21, 260b/05, 263a/02, 279b/06, 279b/23, 327b/16

ş.- maya 212b/16

ş.- mışıdı 234b/25

ʿaḳlı ş.- mışıdı 096a/25

ş.- up 032b/23, 135a/01

ʿaḳlı ş.- up 025a/05

şaşır- Şaşırmak -2-

ş.- dı 137b/05

ş.- up ḳalan 024b/17

şaşur- *bk. şaşır-* -1-

ş.- mayasın 096b/20

şāṭırlıḳ Neşeli, şen -1-

ş. eyle- Gülüp eğlenmek 183b/10

şaṭranc *bk. saṭranc* -5-

ş. 164a/25, 164b/02

ş.+ a 164b/01

ş.+ ı 164b/02

ş.+ la 313a/04

şavḳ <Ar. Işık, parıltı -6-

ş.-ı şemsānī 105b/13

ş.+ ı 099b/11, 246a/10

ş.+ ın 325a/10

ş.+ ından 085a/08, 223b/04

şāyed <Far. Eğer, olaki, olabilir -4-

ş. 022b/19, 044a/05, 053a/12, 258a/02

şāyeste <Far. Yakışır, yaraşır -3-

ş. 005b/22, 011b/12, 034b/10

şāzılıḳ *bk. şādılıḳ* -15-

ş. 178a/09, 194a/24

ş.+ a 173a/14

ş.+ dan 173a/15

ş. ėdeler 183b/07

ş.+ ıla 172b/09, 172b/14, 173b/16, 176b/24, 182b/12, 188a/21, 188b/03, 194a/15, 224b/10

ş.+ lar 194a/09

şeb <Far. Gece -2-

ş. 244b/12

şıfat-ı ş. 122b/21

şeb-dīz <Far. Hüsrev-i Pervizin meşhur atının adı -2-

ş. 319a/03

ş.+ in 033a/01

şeb-ḫūn <Far. Gece baskını *bk. şebīḫūn* -6-

ş. 281b/06

ş. ėt- Gece baskını yapmak 264b/01, 264b/03, 264b/18

ş. ḳıl- Gece baskını yapmak 265a/18, 281b/22

şeb-nem <Far. Çiğ, gece nemi -2-

ş. 040b/11

dāne-yi ş. 155b/21

şeb-reng <Far. Siyah (at) -1-

ş.+ e 051a/09

şeb-tīz *bk. şeb-dīz* -1-

ş.+ e 169a/16

şebāb <Ar. Gençlik -2-

ş. 086a/11, 116a/10

şebīḫ̮ūn <Far. Gece baskını -5-

ş. ėt- Gece baskını yapmak 005a/13, 005a/17, 005a/16

ş. eyle- Gece baskını yapmak 005a/03, 005a/10

şebistān <Far. Gece **2.** -4-

ş. 048b/11, 083b/09, 105b/12

ş. ḳıl- Gündüzü gece eylemek 131a/18

şecāʿat <Ar. Yiğitlik, cesaret -1-

ş. 066b/18

şeddād-bin-ʿād Metinde adı geçen bir komutan -1-

ş. 052a/05

şeddādī <Ar. Çok büyük -1-

ş. 208a/23

şeddāt-biŋ-ʿād-s̱emūd Metinde adı geçen bir komutan -1-

ş. 076b/20

şefāʿat <Ar. Şefaat -2-

ş.+ ıla 130b/20

ş. ėt- Şefaat etmek 264a/14

şefāʿatci Şefaat eden -1-

ş. ol- Şefaatçi olmak 324b/19

şeffāf <Ar. Saydam -1-

ş. 012b/05

şefīʿ <Ar. Şefaatçı -1-

ş. 313b/16

şefḳat <Ar. Merhamet, şefkat -35-

ş. 070a/19, 087a/02, 110a/21, 155b/14, 196a/12, 203b/06, 234a/13, 312a/04,

ş.+ lerden 130b/24

ş.+ lere 086a/10, 094b/23, 107b/10

ş.+ lerüŋ 071a/11, 073b/15, 123b/18, 124a/10

ḳānūn-ı ş.+ lerüŋ 105b/25

şeh-en-şāh <Far. Şahlar şahı -51-

ş. 022b/24, 026a/14, 029a/12, 056a/12, 139a/24, 141b/21, 143b/12, 158a/02, 161b/16, 166b/04, 187b/24, 188a/21, 199b/10, 206b/22, 206b/25, 221b/18, 223b/11, 229a/21, 254b/25, 258b/24, 267b/09, 268a/06, 269b/18, 277b/23, 279a/10, 316a/18

behrām-ı ş. 182b/02

ş.-ı cihān 224a/22

ş.-ı irān 017b/06

ş.-ı kisrīyem 195b/01

ş.+ a 247a/05

behrām-ı ş.+ am 175b/09

ş.+ dandur 267a/08

ş. ėdindügüŋüz 161b/23

ş.+ ı 179b/09, 187a/01, 277a/07

ş.+ ıdur 248a/05

ş.+ lar 276a/22, 315a/05, 323a/10

ş.+ laruŋ 185b/13, 248a/03, 277a/09, 311b/22

ş. olan 272a/01

ş. oldı 139a/23

ş.+ uŋ 006a/17, 196b/14, 245b/25, 271a/13

şeh-en-şāhlıḳ Hükümdarlık -13-

ş. 022a/05, 082a/19, 096a/12, 161b/19, 179b/08, 197b/03, 224a/07, 236b/09, 272a/21,

ş.+ a 160a/17, 273a/16

ş.+ dan 189b/08, 282b/24

şeh-en-şeh *bk. şeh-en-şāh* -4-

ş.+ e 101a/23

ş.+ ler 073b/14, 079a/25

ş.+ lerüŋ 045b/21

şeh-en-şehlıḳ *bk. şeh-en-şāhlıḳ* -3-

ş. 070a/02, 131a/16, 249a/15

şeh-nāme *bk. şāh-nāme* -1-

ş.+ yi 328a/07

şeh-nişān <Far. Şah gösteren -1-

ş. 179b/08

şeh-süvār <Far. Ata iyi binen -1-

ş. ol- Binici olmak 100b/05

şeh-zāde <Far. Şehzade -53-

ş. 031b/08, 048b/18, 048b/22, 050b/19, 051a/23, 053a/22, 053b/07, 061a/13, 063b/20, 071b/24, 073a/24, 073b/06, 074a/08, 074b/05, 080a/14, 084b/04, 088b/01, 088b/08, 091a/22, 120a/14, 120a/16, 248b/25, 263b/08, 273b/08, 281a/05, 313b/20

ş.-yi nev-cüvān 081a/11

ş.+ den 053a/06, 265a/10

ş.+ dür 100a/23

ş.+ ler 046b/19, 084b/23, 110a/10, 268a/16

ş.+ lerden 129a/08

ş.+ lere 084b/09

ş.+ lerinüŋ 047b/24

ş.+ lerüŋ 049b/25

ş.+ nüŋ 028a/04, 049a/22, 056b/20, 088b/07, 313b/25

ş.+ nüŋdür 313b/20

ş.+ sin 309a/08

ş.+ ye 048b/23, 049a/19, 050a/07, 061a/11, 105a/07

ş.+ yi 266b/04, 322a/11

ş.+ yle 064b/19

şehā *bk. şāhā* -5-

ş. 076b/01, 079a/05, 122b/13, 133b/05, 138a/14

şehādet <Ar. Şahitlik -2-

ş. ėt- Şahitlik etmek 140b/12, 195b/08

şehd <Ar. Bal -2-

ş. 075b/01, 275b/04

şeher *bk. şehr* -54-

ş. 013b/02, 013b/04, 017b/14, 055a/18, 068a/02, 247b/15

ş.+ de 013a/24, 040b/13, 065b/04, 125a/25, 126a/04, 153b/20, 184b/19, 219a/08, 232b/13, 274a/11, 289b/13, 291a/05, 309a/17, 312a/14, 316a/07

ş.+ deki 151b/25, 172b/24

ş.+ den 013b/14, 017b/21, 025a/15, 025a/17, 038a/07, 101b/04, 150a/04, 156a/25, 180a/14, 180a/15, 190b/08, 202a/15, 205a/23, 312a/24

ş.+ e 018a/01

ş.+ ler 153a/14, 219a/13

ş.+ lerde 143a/21, 184b/19

ş.+ lerden 014b/18

ş.+ leri 153b/02, 181a/03, 188a/24, 197b/06, 224b/06, 224b/07, 254b/04, 316a/07

ş.+ lerin 311b/20

ş.+ lerinden 184a/19

şeherli *bk. şeherlü* -1-

ş. 190a/17

şehīd <Ar. Şehit -3-

ş.+ üz 324b/16

ş. ėt- Şehit etmek 325a/13

ş. ḳıl- Şehit etmek 325a/09

şehir *bk. şehr* -110-

ş. 009a/09, 019b/07, 028a/21, 036a/01, 054b/07, 054b/14, 074b/07, 094a/18, 102a/13, 103b/23, 111b/05, 111b/06, 112a/17, 122b/06, 125a/19, 128b/22, 135b/06, 136a/13, 136b/16, 138a/22, 150a/01, 202b/07, 232a/04, 232b/19, 233a/21, 274a/12, 286a/18, 287b/05, 287b/08, 287b/14, 306a/11, 310b/14, 312a/11

ş.+ de 008b/04, 010a/17, 026a/16, 033b/02, 033b/04, 033b/11, 099a/14, 099b/01, 103b/23, 125b/02, 134a/14, 136a/14, 138a/23, 202a/19, 209a/07, 231a/09, 238a/08, 243a/16, 243a/21, 268a/13, 275a/09

ş.+ deki 109a/22

ş.+ den 004a/03, 007a/16, 010a/13, 010b/01, 041a/05, 041a/19, 041a/20, 134a/23, 136b/14, 137b/19, 257a/14, 286a/21, 299a/06, 312a/23

ş.+ di 300a/19

ş.+ dür 063b/12

ş.+ e 099a/16

ş.+ idi 103b/23

ş.+ ler 011a/02, 018b/09, 019b/07, 050b/22, 052a/21, 060a/02, 060b/14, 068a/05, 123a/18, 143a/21, 246a/25, 265a/24, 265b/01, 278a/16, 290b/20, 300a/12

ş.+ lerde 011a/02, 011b/21, 018b/06, 111a/14

ş.+ lere 207b/16

ş.+ leri 263a/19, 265b/17, 309b/07

ş.+ lerin 003a/07

ş.+ lerinde 021b/13

ş.+ lerindendi 287b/14

ş.+ lerine 060b/09

ş.+ lerini 053b/16, 068a/20, 069a/14, 101a/07, 136b/20, 254b/05

ş.+ lerümüz 006a/14

ş. eyle- Şehir kurmak 077b/20

şehirlü Şehirli -4-

ş. 231b/02, 233a/19

ş.+ nüŋ 145b/23, 192a/08

şehlıḳ *bk. şāhlıḳ* -4-

ş. 102a/05

ş.+ a 060a/20

ş.+ ıla 249b/22

ş.+ uŋ 054a/20

şehlik *bk. şāhlıḳ* -1-

ş. 188b/08

şehr <Far. Kent, şehir -380-

ş. 003a/20, 003a/23, 004a/22, 009b/06, 013b/21, 042a/09, 098b/16, 123b/21, 124a/15, 124a/16, 124a/18, 125a/24, 128a/16, 128b/19, 136b/12, 136b/20, 138b/24, 141a/06, 142b/22, 152a/14, 153b/19, 153b/20, 154a/14, 155b/05, 167a/04, 170b/10, 185a/04, 191a/21, 193b/18, 198a/09, 198a/10, 198b/23, 202a/09, 202a/14, 202a/16, 202a/20, 202a/22, 202b/02, 202b/04, 202b/14, 202b/15, 202b/18, 204a/12, 204a/14, 207a/10, 219a/02, 219a/08, 233a/18, 233a/20, 233a/25, 254b/06, 257b/16, 263b/19, 275a/07, 275a/08, 283b/17, 307b/08, 312a/12, 312a/13, 312a/16, 312a/18, 318a/01

ṣıfat-ı ş. 124a/15

ş.-i bülende 006b/19

ş.+ üŋüzi 124b/22

ş. eyle- Şehir kurmak, şehir inşa etmek 135b/09, 153b/08, 153b/09, 198a/25, 198b/21

ş. ḳıl- Şehir kurmak, şehir inşa etmek 167a/22

şehr-gīr <Far. Şehirler fetheden, fatih, muzaffer -6-

ş. 138b/05, 139a/12, 139a/13

pehlevān-ı ş. 139a/09

ş.+ e 139a/07

ş.+ üŋ 118b/03

şehrān gurāz Metinde adı geçen İranlı bir bilge -26-

ş. 284b/16, 285a/13, 319a/14, 319a/15, 319a/16, 319a/18, 319a/19, 319a/20, 319a/22, 319a/24, 319a/25, 319b/02, 319b/05, 322b/16, 323a/02, 323a/09, 323a/10, 323a/11, 323a/12, 323a/21, 323a/23, 323a/25

şehristān <Far. Büyük şehir -14-

ş. 011b/14, 011b/18, 033a/25, 131a/24, 153b/21, 194a/20

ş.+ a 033b/02

ş.+ da 012b/14

ş.+ dan 011b/11

ş.+ ı 202a/12

ş.+ ına 008b/10, 012b/15

ş. eyle- Şehir kurmak 031b/03, 191a/23

şehriyār <Far. Hükümdar, padişah -1095-

ş. 001b/03, 001b/11, 001b/15, 002a/04, 002a/11, 002a/14, 002b/06, 002b/18, 002b/20, 003a/16, 003b/09, 004a/13, 004a/19, 004b/09, 004b/23, 005a/12, 005b/04, 005b/18, 005b/23, 006b/12, 007a/17, 007b/01, 007b/23, 007b/25, 008b/06, 009b/10, 010a/06, 010a/07, 010a/25, 010b/06, 011a/03, 011a/09, 011a/13, 011b/05, 011b/10, 012a/03, 012a/12, 012a/21, 012b/18, 013a/14, 013a/16, 013a/24, 013a/25, 013b/02, 013b/08, 013b/16, 013b/21, 013b/22, 014a/07, 014a/15, 014b/07, 014b/21, 016a/16, 018a/02, 019a/12, 019a/14, 019a/23, 019b/13, 019b/22, 021a/01, 021a/10, 021a/12, 021a/21, 021a/22, 021b/09, 021b/15, 022a/08, 022a/17, 023a/13, 023a/14, 024a/11, 024b/20, 025a/13, 025a/23, 025b/01, 025b/21, 026a/01, 026a/23, 026b/21, 027a/25, 027b/20, 028a/04, 029a/23, 029a/25, 030b/17, 030b/19, 031b/18, 032b/13, 032b/25, 037a/10, 042a/03, 043a/08, 043a/18, 044a/04, 044b/18, 045a/24, 045b/25,

046b/02, 047a/25, 047b/02, 047b/05, 047b/07, 048a/09, 048a/10, 048a/15, 048a/25, 048b/03, 050a/08, 050b/05, 051a/01, 051b/08, 052a/17, 052a/20, 052b/23, 053a/02, 053a/14, 053a/25, 053b/18, 053b/22, 054a/18, 054a/21, 055a/06, 055a/17, 055b/20, 057b/19, 058a/07, 059b/14, 060b/10, 060b/22, 064a/04, 065b/03, 065b/12, 066b/14, 067a/21, 069a/12, 069b/09, 070a/05, 070a/10, 070a/13, 070a/18, 070b/09, 071a/06, 071a/13, 071b/21, 072a/08, 072a/24, 072b/16, 073a/24, 073b/02, 074b/04, 078a/17, 078b/22, 079a/01, 081a/19, 081b/21, 082b/20, 083a/11, 085b/11, 086a/13, 086b/03, 088a/01, 088a/07, 088a/16, 088a/19, 088b/11, 088b/15, 089a/22, 089b/15, 090a/03, 090a/08, 090b/21, 091a/13, 092a/11, 094b/11, 095a/17, 095b/13, 096a/06, 096a/08, 096b/03, 096b/18, 096b/23, 097a/05, 097b/10, 097b/24, 098b/14, 101b/11, 104a/20, 104b/14, 104b/24, 105a/09, 106a/12, 106b/11, 106b/15, 107a/11, 108b/08, 109b/10, 109b/12, 110a/20, 111b/16, 112b/08, 113a/06, 113a/10, 113b/20, 114b/18, 114b/24, 115a/20, 115b/04, 116a/14, 117b/19, 118a/04, 118a/12, 119a/13, 119b/01, 119b/18, 120a/07, 120b/09, 121b/16, 122a/08, 123b/01, 123b/17, 123b/21, 123b/25, 124a/18, 125b/18, 126a/18, 127b/23, 128a/24, 131a/05, 131a/08, 132b/24, 133b/25, 134b/03, 136a/11, 137a/24, 137b/16, 137b/18, 138a/11, 139a/12, 140a/13, 140a/20, 141b/21, 141b/24, 142a/13, 144a/01, 144a/19, 144a/22, 144b/08, 148a/24, 149a/18, 150b/22, 152a/09, 152b/20, 152b/21, 153a/20, 153b/17, 154a/12, 157b/12, 159a/16, 159b/22, 162a/02, 163a/06, 164a/09, 164a/11, 164a/12, 164a/23, 166b/10, 167b/12, 168a/04, 168a/08, 169a/13, 169a/21, 170a/06, 172a/17, 176a/12, 176a/25, 177a/03, 177a/13, 178b/10, 178b/24, 179b/11, 180a/07, 180a/10, 180b/06, 181b/25, 183b/06, 186b/22, 189b/05, 189b/19, 189b/24, 190b/02, 191b/16, 192a/16, 193a/11, 196a/13, 196b/22, 197a/01, 197a/19, 198b/20, 199a/03, 199a/07, 199a/25, 199b/14, 199b/16, 200a/10, 200b/03, 200b/12, 202b/05, 203a/09, 203a/17, 203a/20, 205b/10, 205b/11, 206b/13, 207a/05, 207b/16, 207b/24, 209a/07, 209b/02, 209b/12, 210a/11, 212b/22, 214a/25, 216a/01, 216a/03, 216a/15, 218a/11, 218b/19, 220b/07, 220b/09, 221a/10, 221a/15, 221b/05, 221b/21, 222a/03, 222a/09, 222a/10, 222a/12, 222a/15, 222a/22, 222b/20, 222b/21, 223b/08, 223b/12, 223b/13, 223b/21, 224a/01, 224a/03, 224b/12, 225a/13, 225a/14, 225a/24, 226a/21, 226b/07, 226b/09, 227a/12, 227a/18, 228b/13, 228b/22, 229a/07, 229a/13, 229a/20, 229b/24, 230a/11, 230b/06, 230b/08, 231a/09, 233b/07, 234a/05, 234a/14, 235a/15, 236a/19, 237a/09, 237b/19, 238b/03, 240a/21, 240b/23, 241a/02, 241b/03, 241b/09, 241b/16, 241b/18, 241b/21, 242a/01, 242a/16, 242a/25, 242b/09, 243a/13, 243a/17, 243b/01, 243b/04, 243b/17, 244a/06, 244a/08, 244a/18,

ş.+ uma 303b/25

ş.+ umuzsın 191a/14

ş.+ uŋ 003a/22, 007b/04, 007b/10, 007b/16, 007b/23, 009a/08, 009a/11, 010a/24, 011b/07, 011b/08, 012a/11, 012b/01, 012b/16, 014a/02, 014a/05, 014b/23, 015b/09, 015b/11, 016a/15, 016b/22, 017a/18, 018a/25, 018b/04, 018b/13, 018b/15, 018b/16, 020a/14, 021a/08, 025a/08, 026a/22, 029b/17, 030a/08, 031b/02, 034b/13, 040a/05, 042b/22, 043a/02, 043a/03, 043a/04, 044a/03, 046b/20, 047b/04, 049a/16, 049b/15, 060a/04, 060a/06, 068a/21, 078a/21, 078b/11, 081b/03, 088a/22, 089b/09, 091a/15, 091b/17, 104b/12, 128b/06, 138a/12, 139b/20, 141a/14, 141b/04, 172b/11, 175b/13, 178b/25, 184b/02, 188a/19, 191b/14, 196b/18, 198b/03, 198b/18, 201b/09, 203b/16, 205b/13, 206b/03, 207b/20, 216a/09, 217a/11, 221b/25, 222a/09, 224a/25, 228b/14, 229b/07, 230a/09, 239b/05, 240a/12, 241a/16, 241a/19, 248a/24, 249b/09, 260a/03, 263b/01, 264a/06, 265a/03, 265a/10, 265b/24, 267b/03, 267b/05, 268b/07, 270a/08, 270b/10, 275a/15, 281a/12, 283a/07, 284a/08, 285a/09, 289a/05, 291b/18, 293a/05, 294b/14, 297a/03, 297b/04, 300b/11, 303b/11, 303b/15, 307b/13, 310a/24, 310b/21, 311a/08, 311a/09, 312b/09, 312b/14, 312b/17, 313a/13, 313b/24, 315a/23, 316a/16, 318a/01, 318a/10, 318b/14, 322a/12

ş.+ uŋa 327b/16

ş.+ unuŋ 044a/15

ş.+ uŋuz 029a/16

ş. bil- (Birini) hükümdar olarak kabul etmek, padişah saymak 245b/22, 259b/21

ş. ėt- (Birini) hükümdar yapmak 084b/11, 089b/08, 179a/07, 268b/12, 281a/17, 320a/01

ş. ėdin- (Birini) kendi padişahı, hükümdarı yapmak 279a/07

ş. eyle- (Birini) hükümdar yapmak 248a/19, 324a/12

ş. ol- Hükümdar, padişah olmak 026b/16, 027b/22, 031b/20, 068a/03, 075a/19, 091b/16, 134b/01, 156a/05, 189a/19, 204b/08, 212b/02 233b/20, 241a/15, 248b/04, 253a/11, 255a/18, 267b/25, 272a/22, 273a/19, 278b/08, 278b/13, 279b/11, 280a/08, 281a/20, 282a/13, 282a/14, 285a/12, 285b/06, 285b/09, 285b/10, 285b/18, 285b/19, 288a/06, 289a/16, 289b/19, 290a/14, 294b/20, 296b/11, 296b/12, 296b/12, 297b/23, 299a/11, 302a/14, 303b/02, 315a/03, 316a/13, 320a/24, 320b/19, 323a/14, 323a/16, 327a/24

şehriyārī <Far. Şaha ait -1-

ş. 035a/23

şehriyārlıḳ Hükümdarlık -25-

ş. 019b/02, 020a/20, 031a/22, 273a/16, 278a/11, 279b/03, 281a/14, 297b/09, 317b/02

ş.+ a 089b/14, 134b/07, 277b/23, 289a/02

ş.+ dan 022a/19, 196a/11

ş.+ ı 028a/08, 072a/07

ş.+ ıla 079b/06, 272b/10, 320a/04

ş.+ umuz 030b/12

ş. ėt- Hükümdarlık etmek 199b/13, 277b/13, 304b/11

şehür *bk. şehr* -1-

ş.+ dür 191a/24

şeḳāvet <Ar. Bedhbahtlık, bahtı karalık -1-

ş. 082b/17

şeker <Far. Şeker -8-

ş. 137a/11, 138b/22, 275b/04, 288b/08, 323b/22

ş.+ den 194a/19

ş.+ i 012a/09

ş.+ le 218a/20

şekil *bk. şekl* -1-

ş. 054b/22

şekillü Görünüşlü -1-

ş. 175a/07

şekl <Ar. Biçim, görünüş -14-

ş. 122b/22, 122b/23, 137a/13

ş.+ i 318a/06

ş.+ inden 113b/22

ş.+ ine 062b/10, 062b/19, 312b/07

ş.+ ini 045a/14, 114a/12, 116b/10, 117b/25, 157b/15, 222b/18

şemʿ <Ar. Mum -23-

ş. 032a/13, 105b/13, 131a/18, 137a/08

ş.-i cānuŋı 135a/23

ş.-i gītī-efrūz 008b/07

ş.+ e 277b/06, 285b/03

ş.+ i 078b/23, 132b/12, 288a/12

ş.+ ile 039a/03

ş.+ inden 051b/14

ş.+ ler 039a/04, 148b/10, 148b/11, 249a/14, 318b/07

māh-ı ş. ola 102b/19

ş.+ üŋ 132b/13

ş. ėdin- Mum gibi kullanmak 125b/05

ş. eyle- *mec.* Bir sözün anlamını açıklamak 069b/08

şems <Ar. Güneş -2-

ş. 109a/14

ş. ol- Rehber, yol gösteren olmak 101b/12

şemsānī <Ar.+Far. Güneşler -1-

şavḳ-ı ş. 105b/13

şemse <Ar. Güneş -1-

ş. 102b/19

şemşīr <Far. Kılıç -1-

ş.-i çāk 043b/16

şėn <Far. (şen) Sevinçli, neşeli -6-

ş. 154b/06

ş. ol- Sevinçli, neşeli olmak 168a/07, 185a/06, 210a/06, 225b/08, 272b/22

şenbelid <Far. Sarı renkli, güzel kokan bir çiçek -2-

ş. 018b/21

ş.+ le 010b/02

şengül / şengül-i hindī Hindistan hükümdarı -82-

ş. 175a/24, 175b/01, 175b/10, 175b/14, 176a/07, 176a/09, 176a/10, 176a/12, 176a/16, 176a/17, 176b/16, 176b/19, 176b/25, 177a/04, 177a/07, 177a/09, 177a/14, 177a/17, 177a/23, 177a/25, 177b/15, 177b/16, 177b/20, 177b/25, 178a/09, 178a/13, 178a/17, 178b/06, 178b/17, 179a/03, 179a/06, 179a/12, 179a/15, 179a/17, 179a/20, 179a/24, 179b/14, 179b/21, 179b/22, 180a/09, 180a/11, 180b/02, 180b/08, 180b/14, 180b/18, 180b/22, 180b/23, 181b/05, 181b/15, 181b/23, 182a/02, 182a/04, 182a/09, 182b/03, 182b/04, 183b/07

ş.-i hindī 170a/03, 181b/08, 181b/24, 182a/12

ş.-i hindīnüŋ 175b/25, 176a/05, 178b/19, 181b/09

ş.-i hindīsin 175b/10

ş.-i hindīye 183b/04, 183b/05

ş.+ e 176a/06, 177a/03, 177a/13, 178a/05, 180b/08, 180b/24

ş.+ i 181b/15, 181b/25

ş.+ üŋ 176b/24

şėnliḳ *bk. şėnlik* -1-

ş.+ ler 044a/23

şėnlik Şenlik -3-

ş. 129b/05

ş. eyle- Şenlik yapmak 178a/11

ş.+ i 111a/16

şer <Ar. *(şerr)* Kötülük, fenalık -61-

ş. 081b/12, 083b/16, 089b/17, 090b/25, 092a/23, 097a/07, 135b/12, 145b/18, 174a/24, 183a/02, 194a/24, 208a/08, 223b/24, 242a/06, 242b/15, 283a/12, 303a/15, 328a/03

ş.+ den 052b/19, 121a/02

ş.+ i 104b/12, 107a/19, 108a/19, 150b/01, 155a/21, 163a/13, 252a/06

ş.+ inden 011b/10, 017b/18, 020a/21, 020b/17, 024b/21, 036b/10, 039a/14, 043a/23, 089a/22, 120b/06, 123a/15, 126b/02, 129b/20, 137b/16, 145b/16, 145b/25, 159b/19, 178a/24, 179a/02, 199a/15, 221a/05, 263a/13, 274a/24, 279a/22, 281b/06, 294a/21, 310b/19, 319b/01

ş.+ ine 241b/01, 274a/09

ş.+ ini 038b/02, 045b/16, 178b/06, 186a/01

şerā'iṭ <Ar. Şartlar -4-

ş. 119b/23

ş.-ı erkān 181b/17

ş.-ı ḫiẕmet 125a/01

ş.-i edeb 288b/16

şerbet <Ar. Şerbet -8-

ş.+ e 139b/17

ş.+ i 130a/16

ş.+ ile 280a/21

ş.+ in 037a/23, 305b/05

ş.+ ini 153b/17

ş.+ üŋ 280a/22

ş. eyle- Şerbet hazırlamak 139b/14

şeref <Ar. İzzet, itibar, şeref -3-

ş. bul- Şeref bulmak, itibar kazanma 070a/19

ş.+ i 203a/18, 223a/19

şerḥ <Ar. Açıklama, şerh -7-

ş. 049a/10

ş.+ lerine 254b/21

ş. ėt- Açıklamak 128b/15

ş. eyle- Açıklamak 099b/19, 122b/11, 223b/23

şerīʿat <Ar. Din kuralları, şeriat -2-

ş.+ ı 253a/09, 264a/15

şerīf <Ar. Soylu, şerefli -3-

ş. 045a/22, 130b/06, 273b/10

şerīk <Ar. Ortak -4-

ş. 152a/06

ş.+ den 314b/02

ş. ol- Ortak olmak 154a/08, 267a/02

şerīr <Ar. Kötü, kötülük işleyen -4-

ş. 120a/11, 252a/02, 311b/24, 312a/18

şerlik(g) Kötülük -1-

ş.+ i 182a/24

şerm **<**Far. Utanma, haya -7-

ş. 002b/04, 016b/04, 016b/17, 027b/24

ş.+ den 035a/01

ş. ėt- Utandırmak 028b/14

ş.+ le 002b/21

şerm-sār <Far. Utanmış, mahçup -1-

ş. 036b/14

şevḳ <Ar. Neşe, sevinç -1-

ş.+ inden 113b/13

şevket <Ar. Ululuk, azamet -23-

ş. 173a/25

ş.+ i 033a/19, 045a/23, 141b/05, 151b/24, 311b/17

ş.+ ile 116b/07, 125a/03, 134b/12, 160b/12, 181b/15

ş.+ in 167a/18, 175b/04, 176a/01

ş.+ inden 207b/05

ş.+ ine 076b/21, 196b/05, 258a/04

ş.+ ini 247b/15

ş.+ leri 046a/01

ş.+ üme 116a/03

ş.+ üŋe 108a/19

ş. göster- Büyüklük göstermek 204a/17

şey <Ar. *(şey')* Nesne, şey -2-

ş. 126b/05

ş.+ de 174b/16

şeybān Metinde adı geçen bir şehir adı -1-

ş.+ dan 160a/12

şeyẖ <Ar. Mürşit, şeyh -1-

ş.+ i 132a/01

şeyṭān <Ar. Şeytan -63-

ş. 020b/17, 025a/07, 074b/22, 080b/10, 082b/14, 082b/15, 088a/03, 154a/08, 174b/21, 174b/24, 192b/19, 195b/09, 204b/07, 218a/05, 226b/10, 236b/20, 246b/19, 272b/02, 272b/13, 278a/20, 306b/16, 306b/18, 306b/20, 307a/07, 316a/16

mekr-i ş. 068b/15

şıfat-ı ş. 082b/16

ş.-ı laʿīn 068b/15, 089a/22

ş.-ı laʿīnüŋ 092b/09, 312a/21

ş.+ a 024a/13, 088a/20, 180a/22, 182a/24, 216a/10

ş.+ dur 197a/07, 204a/09

ş.+ ı 044b/16, 045b/09, 082b/14, 088a/02, 210b/14, 245a/08, 281a/10, 326b/09

ş.+ lar 259b/18

ş.+ lardur 211a/03

ş.+ uŋ 022b/14, 024a/25, 038a/05, 063b/18, 068b/16, 226b/11

ş.+ üʿl-racīm 132b/22

ş.+ a uy- Şeytana uymak 045b/13, 100a/12, 152a/10, 172a/11, 252a/05, 279b/11, 319b/04

ş.+ a uymış ol- Şeytana uymuş olmak 145b/19

şeyṭānī <Ar. Şeytani -1-

ş. 002b/04

şeyṭānlıġ / şeyṭānlıḳ Şeytanlık -2-

ş. ėt- Şeytanlık etmek 053b/02

ş. ḳıl- Şeytanlık etmek 042a/07

şiddet <Ar. Şiddet -3-

ş.+ den 185a/03, 247b/07

ş.+ inden 054a/14

şīde Metinde adı geçen bir şah -2-

ş.+ nüŋ 004b/08

ş.+ yile 024b/23

şidisb İran hükümdarı Guştasb'ın oğlu -3-

ş. 047b/17, 048b/19

ş.+ üŋ 047b/18

şikār <Far. Av, avlanma -119-

ş. 043a/20, 062b/09, 072b/13, 076a/13, 089b/13, 090a/20, 091a/09, 106b/04, 164a/06, 168a/18, 174b/14, 180a/06, 269b/19, 275b/23

ş.+ a 052b/17, 076b/08, 092b/17, 132b/16, 133a/01, 133a/02, 133a/05, 141b/05, 142a/06, 145b/20, 157b/02, 157b/06, 167b/04, 168a/04, 170a/22, 171a/21, 182a/07, 224b/21, 239a/13, 253b/17, 273b/02, 276a/15, 301a/05, 302a/05, 302b/07, 313a/20, 315a/05, 315a/08, 315b/18, 316a/06

ş.+ da 043a/21, 222b/21, 243b/04, 269b/10, 304b/19, 314a/17

ş.+ dadur 036a/06

ş.+ dan 012b/20, 142a/09, 159a/07, 164a/21, 164b/24, 167a/16, 182a/08, 209b/24, 222a/03, 239a/13

ş.+ dur 241a/24

ş.+ ı 176a/14

ş.+ ımuzdı 106b/04

ş.+ ına 164a/07

ş.+ uŋ 128b/12, 168a/25

ş.+ a çıḳ- Ava çıkmak 053a/21, 065a/06, 132b/17, 139b/12, 143a/19, 155a/11, 157a/14, 167a/13, 168a/20, 269a/08, 270a/09, 315b/10, 323a/25

ş. ėt- Avlanmak 063a/11, 065a/10, 069a/06, 069a/08, 093a/25, 128b/12, 128b/18, 145b/22, 145b/23, 155a/12, 156b/13, 157a/13, 157a/17, 157b/04, 157b/07, 157b/09, 158b/11, 164b/23, 165b/23, 167a/15, 168b/02, 168b/13, 168b/14, 168b/15, 273b/10 180a/06, 197b/24, 221a/18, 223b/10, 286b/23

ş. eyle- Avlanmak 015b/13, 111a/09, 302b/10, 316a/07

ş. ḳıl- Avlanmak 143b/23, 164a/20, 219a/02, 276a/19, 313a/04

şikār-gāh <Far. Avlak, av yeri -4-

ş. 198a/15

ş.+ a 164b/22

ş.+ da 093b/17

ş.+ um 093a/25

şikāyet <Ar. Yakınma, şikayet -17-

ş.+ i 183a/25

ş.+ leri 183b/01

ş.+ üm 208b/19, 266b/11

ş. ėt- Şikayet etmek 092b/14, 183b/03, 200a/03, 227b/15

ş. eyle- Şikayet etmek 208a/05, 208b/20, 253b/12

ş. ḳıl- Şikayet etmek 090a/04, 257b/06

ş.+ e gel- Şikayet etmeye gelmek 191b/18, 226a/04, 226a/05, 312a/23

şiken <Far. Koparmak -1-

ş. 075b/01

şikenc <Far. İşlence -1-

ş. ḳıl- İşkence etmek 127a/09

şikest **<**Far. Yenilgi, mağlubiyet -1-

ş. ol- Yenilmek 124b/11

şikeste <Far. Kırık, kırılmış -1-

ş. düş- Yorgun düşmek 054a/14

şikestelik 1. Yenilgi, mağlubiyet 2. Kırgınlık -6-

ş. 239a/21, 313a/15

ş.+ den 045b/22

ş.+ ile 046b/12

ş.+ in 325a/24

ş. ol- Yenilmek 137b/21

şikestlıķ *bk. şikestlik* -3-

ş.+ dur 229a/15

ş. ėt- 268b/08, 268b/09

şikestlik Kırgınlık, gücenmişlik -6-

ş. 157b/13, 253a/03, 280a/05

ş.+ i 255b/01

ş. getür- Mağlubiyet getirmek 288b/04

ş. iste- Kötülüğünü istemek 163a/17

şīlān Far. Büyük sofra -2-

ş. 018b/13, 018b/15

şimāl <Ar. Kuzey -1-

ş. 010b/15

şimden *bk. şimdiden* -39-

ş. 021a/15, 028b/20, 054b/25, 056a/03, 056a/18, 063b/20, 064b/20, 070a/04, 085b/18, 133b/01, 134a/04, 134a/12, 175a/17, 190a/01, 200a/18, 246a/05, 248a/07, 248a/12, 248b/12, 250b/08, 254b/07, 269a/04, 269b/05, 270b/03, 272b/13, 273a/04, 273a/14, 273a/16, 275a/08, 275b/01, 275b/15, 276a/10, 279b/15, 280a/11, 280b/02, 286a/03, 294b/03, 320a/03, 324b/02

şimdenki Şu andaki -1-

ş. 065b/21

şimdi Şu anda, şimdi -442-

ş. 002b/02, 002b/16, 003b/08, 004a/09, 004a/25, 004b/21, 005a/14, 006b/13, 006b/18, 006b/24, 007a/04, 007a/25, 007b/02, 007b/03, 011a/12, 014a/13, 014b/18, 015a/04, 015a/07, 016a/23, 016b/12, 016b/15, 017a/03, 017a/15, 017a/19, 019b/07, 019b/12, 019b/19, 020b/04, 020b/08, 021b/07, 021b/12, 022a/07, 022a/14, 023a/07, 023a/08, 023b/04, 023b/07, 023b/09, 024b/18, 025a/08, 025a/09, 025a/14, 025b/09, 025b/11, 025b/15, 026a/04, 026a/10, 026b/23, 027a/01, 027a/18, 027b/06, 028a/22, 028a/23, 030a/15, 030b/11, 031a/01, 031b/15, 032b/01, 032b/06, 033a/20, 034a/17, 035a/08, 035b/14, 035b/21, 036a/07, 036a/20, 036a/23, 036b/04, 036b/05, 037a/23, 037b/04, 038b/11, 039a/02, 039a/11, 039a/12, 039a/25, 040a/16, 041a/05, 041a/13,

041a/23, 041b/01, 041b/15, 042a/11, 042a/15, 042a/19, 042a/20, 042b/24, 043a/15, 043a/19, 043b/07, 044a/03, 044a/09, 044a/12, 046a/02, 046b/06, 049b/04, 050a/13, 050b/09, 050b/18, 050b/21, 052b/24, 053a/01, 053a/15, 053b/06, 055a/12, 056a/17, 056b/04, 056b/05, 056b/08, 056b/12, 056b/19, 057b/08, 058a/12, 058a/22, 058a/23, 059b/22, 060a/06, 060a/07, 060a/10, 060a/17, 062b/12, 064a/21, 065a/08, 065b/04, 068a/18, 069a/19, 069b/02, 069b/16, 069b/20, 070a/11, 070b/16, 070b/22, 072a/04, 072a/12, 072b/11, 073a/18, 073b/15, 073b/16, 073b/24, 074a/18, 076a/19, 077a/17, 078a/23, 079a/24, 079b/02, 079b/11, 081a/04, 082a/07, 082a/13, 082b/07, 082b/14, 082b/25, 083a/04, 083b/01, 085a/19, 085a/24, 086b/12, 086b/22, 087b/25, 088b/02, 088b/14, 089b/11, 090a/12, 094b/07, 096a/13, 096b/04, 096b/06, 097a/02, 098b/04, 099b/14, 100a/10, 101a/24, 106a/07, 106b/04, 107a/10, 107b/11, 108a/09, 108a/22, 110a/14, 110a/19, 112a/12, 113b/19, 114b/14, 116a/17, 117b/08, 118a/04, 118b/06, 119a/10, 119b/03, 119b/08, 119b/11, 119b/20, 120a/12, 120b/17, 121a/21, 122a/16, 123b/01, 123b/23, 126b/19, 129b/11, 131a/06, 131a/07, 131a/24, 132b/24, 138a/11, 138b/15, 140a/21, 140b/08, 141a/23, 143b/20, 146a/07, 146a/08, 149a/11, 149b/11, 149b/21, 150b/02, 150b/04, 150b/09, 150b/20, 151a/01, 152b/23, 153a/14, 154a/21, 155b/18, 156b/04, 158a/04, 159a/10, 159a/18, 160a/09, 160a/22, 162a/01, 162b/08, 165a/10, 165a/16, 165a/22, 165b/05, 166a/09, 168b/05, 169a/02, 170b/04, 170b/09, 171a/08, 171a/09, 173a/25, 173b/12, 174b/25, 175a/08, 175b/18, 176b/01, 176b/03, 176b/10, 176b/17, 178a/18, 180a/17, 180b/03, 183a/24, 183b/14, 183b/24, 185a/04, 185b/21, 187a/03, 187b/21, 188a/23, 189a/13, 189a/15, 190a/03, 191a/11, 191a/24, 191b/23, 193a/09, 193b/12, 193b/19, 196a/02, 196a/17, 198a/08, 198b/02, 200a/11, 205b/08, 206a/17, 206a/24, 206a/25, 208b/01, 219b/07, 220a/15, 220b/03, 220b/13, 220b/15, 221b/02, 221b/08, 223a/08, 225b/14, 229a/14, 232a/25, 233b/22, 234b/05, 235b/09, 236a/22, 236b/07, 238a/24, 239a/12, 239b/19, 242a/04, 242a/07, 246b/04, 247b/01, 247b/21, 250b/07, 251a/15, 252b/09, 254a/19, 254a/20, 254b/20, 254b/22, 255b/08, 255b/24, 259b/15, 261b/09, 261b/13, 264b/02, 264b/09, 264b/25,
265a/03, 265a/05, 265a/11, 265a/16, 265b/04, 265b/13, 267a/08, 268a/21, 268b/21, 270b/16, 271a/04, 271a/10, 271a/12, 272a/21, 272a/23, 272b/10, 272b/25, 273a/25, 273b/21, 275a/11, 275b/19, 276a/01, 276b/01, 277a/21, 278b/06, 279a/02, 279a/03, 279a/24, 279b/07, 279b/09, 279b/10, 279b/13, 280a/18, 280a/20, 281a/08, 281a/11, 281a/14, 281a/23, 281b/10, 281b/13, 282a/12, 282b/11, 282b/14, 283a/06, 283b/12, 284a/11, 284a/13, 284a/19, 284a/20, 284b/04, 284b/13, 284b/18, 285b/20, 286a/03,

289a/16, 289a/20, 289b/02, 289b/03, 289b/10, 290a/19, 290a/22, 290b/06, 292b/01, 292b/10, 294a/06, 295a/08, 296b/10, 297b/09, 298a/22, 301a/12, 302a/16, 302b/08, 304a/12, 304a/16, 304b/24, 305a/24, 305b/14, 305b/15, 306a/02, 306a/07, 306b/12, 307a/07, 307b/03, 307b/16, 307b/21, 308a/15, 309b/17, 310a/16, 310a/17, 314a/04, 314b/06, 316a/01, 316a/02, 316b/04, 316b/08, 319b/13, 319b/19, 320a/07, 320a/16, 320a/21, 320b/07, 321b/13, 321b/14, 322a/14, 322b/02, 322b/24, 323b/06, 324a/03, 326a/12, 327a/04, 327a/08, 327a/14, 327a/24, 327b/08

şimdiden İçinde bulunduğumuz zamandan başlayarak -127-

ş. 044b/24, 045a/19, 069b/03, 069b/21, 071b/05, 079a/06, 083a/07, 086a/07, 088a/07, 090b/09, 095a/12, 098a/08, 098b/05, 099a/05, 099b/05, 103b/07, 104a/13, 104a/18, 107a/02, 107a/13, 108a/03, 108a/18, 109b/06, 111b/14, 112a/04, 112a/10, 112a/24, 112b/08, 114a/04, 120a/23, 120b/09, 120b/11, 126b/15, 127a/09, 129b/12, 130a/12, 130a/21, 135a/16, 142b/01, 143b/21, 149b/25, 152a/25, 153a/21, 154b/19, 156b/04, 156b/17, 158a/15, 158a/23, 162a/22, 164a/03, 164a/18, 165b/02, 166a/21, 166b/13, 167a/23, 167b/13, 167b/22, 168a/10, 170a/12, 170b/16, 172b/22, 180b/20, 180b/25, 181a/10, 181a/13, 182b/24, 185b/15, 185b/19, 186b/25, 187b/23, 189b/10, 190a/17, 194a/17, 197a/15, 197b/01, 206b/01, 208b/09, 216b/25, 223a/21, 228b/08, 233a/17, 233b/18, 236a/24, 236a/25, 241a/15, 253a/01, 264a/12, 265a/08, 265a/12, 265a/19, 266a/24, 268b/06, 269a/05, 270a/02, 272b/25, 273a/08, 273b/08, 277a/09, 278a/11, 278b/10, 279b/02, 285a/24, 285b/07, 289b/12, 290a/19, 291a/02, 291a/09, 297b/06, 297b/18, 298a/13, 298a/14, 298b/16, 300a/12, 300b/11, 303a/04, 303a/06, 305a/11, 305b/25, 306a/01, 306b/16, 306b/20, 310b/21, 311b/14, 314a/04, 317a/02, 324b/02

şimdiden gêrü Bundan sonra, bundan böyle -24-

ş. 057b/22, 067b/16, 069b/16, 085b/13, 089b/02, 090b/13, 091b/06, 092a/07, 094a/03, 094a/15, 097a/06, 097b/13, 097b/21, 099a/18, 101b/18, 107a/22, 153a/02, 162a/23, 187b/22, 188a/05, 306b/13, 311b/06, 324a/24, 327b/02

şimdiki İçinde bulunulan anda olan veya yapılan, bu andaki, bu zamandaki -89-

ş. 023a/10, 045b/03, 054b/14, 056a/01, 068a/17, 068b/11, 070a/06, 070b/13, 072a/12, 073a/15, 073b/24, 075a/02, 091a/15, 091b/15, 091b/17, 091b/21, 093a/04, 109a/18, 109a/19, 110a/09, 110a/25, 112b/10, 117b/07, 118a/07, 124b/04, 127b/04, 129b/18, 131b/03, 136b/25, 140b/07, 142b/01, 143b/18, 148a/17, 151a/15, 151a/17, 151b/24, 153a/08, 156a/16, 156b/11, 158a/16, 160b/10, 160b/16, 161a/15, 162a/22,

163b/07, 171a/07, 172a/04, 180b/02, 183a/10, 183a/15, 183a/25, 184a/14, 186b/21, 195b/10, 195b/16, 197a/13, 198b/09, 200b/08, 203a/17, 208b/18, 219a/15, 231a/05, 232a/21, 239a/06, 239b/24, 240b/07, 248b/16, 250b/16, 254a/21, 254b/11, 254b/14, 266a/21, 270a/20, 274b/05, 284a/02, 284b/13, 286a/04, 289a/01, 289b/10, 291b/01, 292a/11, 304b/13, 307b/24, 308a/13, 317a/11, 324a/24, 325b/16, 325b/20, 325b/22

şimdiye degin Şu ana kadar, bugüne gelinceye kadar -2-

ş. 023a/23, 160a/21

şimdiye dek Şu ana kadar, bugüne gelinceye kadar -4-

ş. 107b/11, 130a/12, 143b/19, , 174b/19, 198b/08, 294a/09, 327a/11

şimşek Şimşek -2-

ş. 137b/05, 276b/24

şimşīr *bk. şemşīr* -2-

ş. 040b/08

ẖudāvend-i ş. 029b/23

şimşīr-gīn <Far. Kılıçlı -1-

ş. 040a/18

şinden şoŋra Şimdiden sonra -2-

ş. 225a/14, 225b/14

şindi *bk. şimdi* -5-

ş. 169b/19, 178b/21, 224a/25, 309a/21, 310a/11

şindiki *bk. şimdiki* -2-

ş. 173b/06, 191a/14

şīr[1] <Far. Arslan -42-

ş. 005b/15, 026b/04, 043b/14, 080a/18, 123b/11, 129b/11, 138a/07, 174b/15, 234b/10

behrām-ı ş. 282b/02, 309a/18

bendevī-yi ş. 284a/25

çūrhām-ı ş. 021a/03

ẖorāsān-ı ş. 284b/20

kürdūy-ı ş. 296b/02

pīrūz-ı ş. 205b/03

ş.-i berzīni 170a/20

ş.-i çeng 036a/20

ş.-i ferḫunde-pey 007a/18

ş.-i guvāz 014b/16

ş.-i ḫūn 072b/19

ş.-i jiyān 015a/11, 016b/22, 024a/04, 025a/23, 027b/14, 031a/20, 037a/11, 037b/08

ş.-i nām-dār 061b/04

ş.-i nerdür 096b/21

ş.-i nerüŋ 036b/15

ş.-i ser-efrāz 009b/12

ş.+ den 290b/22

ş.+ dür 214a/25

ş.+ e 116a/07

şābūr-ı ş.+ e 288b/01

kihrim-ı ş.+ em 261a/25

ş.+ ler 264a/25, 306b/07

ş. eyle- Düşman eylemek 301a/14

şīr[2] <Far. Süt -1-

ş.+ di 032a/13

şīr-i kepī "Aslan maymunu" olarak adlandırılan Babun maymunu. Metinde korkunç bir canavar olarak anlatılır.

ş. 302a/01, 302b/05

şīr-āne <Far. Arslan gibi -5-

ş. 004b/01, 023a/25, 036a/12, 061a/10, 064a/02

şīr-dil <Far. Arslan yürekli, cesur

ş. 092a/19

ş.+üŋ 036b/19

şīr-gīr <Far. Arslan yürekli, cesur -2-

ş. 033b/05, 082a/16

şīr-merd <Far. Cesur, yürekli -16-

ş. 031a/06, 033b/06, 033b/22, 039a/06, 082a/15, 152a/25, 157a/18, 178a/17, 272b/08, 323b/01

ş.-i cüvān 033a/06

ş.+ i 190a/13

ş.+ ile 067a/07

ş.+ ler 145a/02

ş.+ sin 263a/18

ş.+ üŋ 036a/12

şīr-merdāne <Far. Cesur, yürekli -1-

ş. 057b/11

şīrāz Metinde adı geçen bir şehir -11-

ş. 186b/13

sūferā-yı ş. 294b/05

ş.+ a 013b/06, 195a/05

ş.+ da 190a/08

ş.+ dan 135a/08, 189a/09, 189b/14

ş.+ ı 131b/11

süferāy-ı ş.+ ı 285b/19

ʿazm-i ş. ḳıldı 189a/04

şīrāzī <Far. Şirazlı, şiraz şehrine mensup -9-

isfendiyār-ı ş. 273b/07

sūferā-yı ş. 186b/14, 187b/06, 187b/07, 188b/01, 189a/03, 272a/11

şām-ı ş. 273b/07

sūferā-yı ş.+ yi 186b/12

şīrīn[1] <Far. Sevimli, *mec.* tatlı, şirin -15-

ş. 008b/17, 020b/12, 031a/13, 035b/08, 110a/08, 127b/19, 210a/18, 224b/16, 311a/06

cān-ı ş.+ i 048b/18, 057a/18, 090a/08, 108b/11, 130a/24

cān-ı ş.+ i teslīm ḳıldı 094a/08

şīrīn[2] Hüsrev'in cariyesi -73-

ş. 311a/17, 311b/01, 311b/10, 311b/11, 312b/04, 313a/18, 314b/22, 315a/01, 315a/04, 315b/11, 315b/15, 315b/18, 315b/21, 315b/22, 316a/08, 316a/19, 316b/08, 316b/13, 316b/14, 316b/20, 319a/02, 320a/04, 320a/07, 322a/14, 322a/19, 322a/21, 322a/22, 322a/23, 322a/24, 322b/05, 322b/06, 322b/08, 322b/09

dāsitān-ı ḫüsrev-i ş. 314b/21

ş.+ dedür 321a/12

ş.+ den 315a/02, 315a/04, 315b/14, 315b/24, 316a/02, 316a/03, 316a/16, 323b/03, 324a/11

ş.+ di 318b/09

ş.+ dür 141b/10

ş.+ e 315b/14, 316b/17, 322a/13, 322b/04

ş.+ i 315b/13, 315b/17, 316a/03, 316a/05, 316a/06, 316a/09, 316b/07, 316b/10, 316b/12, 322b/04

ş.+ ile 316b/07

ş.+ siz ş. 315b/24

ş.+ üŋ 311b/03, 313a/19, 315b/11, 315b/12, 315b/13, 316a/04, 316b/10, 316b/22, 320a/05

şīrin *bk. şīrīn* -1-

ş. 134a/03

şīrīn-ter <Far. Çok tatlı -1-

ş. eyle- Çok tatlı hale getirmek 194a/19

şirrir <Ar. *(şirrīr)* Çok şer işleyen -1-

ş. 174a/23

şīrūy[1] Metinde adı geçen bir şehzade -3-

ş. 047b/24, 049a/17, 049a/20

şīrūy[2] Hüsrev-i perviz'in oğlu -67-

313a/10, 313b/20, 313b/25, 314b/11, 316b/23, 316b/25, 319b/22, 319b/24, 320a/01, 320a/15, 320a/16, 320a/18, 320a/24, 320b/04, 320b/06, 320b/07, 320b/10, 320b/19, 321b/09, 321b/11, 321b/13, 321b/15, 321b/16, 321b/22, 322a/12, 322a/13, 322a/18, 322a/20, 322a/21, 322a/23, 322a/24, 322b/04, 322b/05, 322b/06, 322b/08, 322b/10, 322b/14, 322b/16, 322b/17, 322b/25, 324a/05

ş.-i ser-efrāza 324a/04

ş.+ a 314b/10, 319b/24, 321b/09, 322a/17, 322b/11

ş.+ dan 317a/01, 317a/06, 321a/03, 321b/17, 321b/24

ş.+ ı 317a/06

ş.+ la 317a/08

ş.+ um 314a/24

ş.+ uŋ 316b/24, 317a/07, 317a/10, 321b/10, 321b/21, 322a/14, 322a/21, 322b/20

şīrūy-ı behrām Metinde adı geçen bir komutan -1-

ş.+a 203b/02

ş.+ı 201a/12

şīrūz Metinde adı geçen bir şah -1-

ş. 313b/06

şirvān Metinde adı geçen bir şah -1-

ş. 322b/02

şiş Sivri demir çubuk, şiş -2-

ş. 315b/04

ş.+ i 073a/04

şīşe <Far. Şişe -3-

ş. 080b/25

ş.+ lerin 202a/13

ş.+ sini 100b/23

şişür- Şişirmek -1-

ş.- e 215b/10

şīt <Ar. Hz. Şit -2-

ş. 185a/05

şitā <Ar. Kış -1-

ş. 064a/05

şitāb <Far. Acele -11-

ş. 004b/25, 019b/10

ş.+ ıla 019b/24, 043b/05

ş.+ la 034b/20, 036a/14

ş. ėt- Acele etmek 004b/23, 005a/24, 006a/21, 024a/10

ş. eyle- Acele etmek 002b/18

şīve <Far. Naz, eda -1-

ş. 194a/19

şīven <Far. İnleme, sızlanma -1-

ş. ḳop- Birdenbire büyük bir acıyla inleyip ağlamak 028a/22

şol Şu -479-

ş. 002b/10, 009b/12, 011a/25, 014a/10, 015b/19, 018b/07, 019a/03, 025a/23, 026a/06, 042a/18, 044b/07, 044b/15, 045b/25, 046a/16, 046b/16, 047a/02, 047a/18, 047b/11, 047b/16, 047b/25, 048a/02, 048a/17, 048b/14, 048b/16, 049b/02, 050b/12, 050b/18, 053b/12, 055a/17, 055b/01, 055b/13, 057b/01, 057b/04, 058b/18, 058b/22, 059a/22, 060a/04, 060b/24, 063b/15, 064b/21, 065a/09, 065a/10, 065a/15,

066b/18, 067b/04, 067b/21, 068b/11, 070a/23, 070b/13, 071b/24, 072a/11, 074a/18, 074b/22, 076b/24, 077a/17, 077b/01, 077b/10, 077b/22, 079a/22, 080a/01, 080a/06, 080b/24, 081a/03, 083a/09, 083a/25, 083b/21, 083b/23, 084a/10, 084a/12, 084a/13, 084b/06, 085a/25, 086a/17, 087b/10, 089b/04, 090a/09, 093a/02, 093b/25, 094a/02, 094b/02, 095a/07, 095b/22, 096a/25, 099b/09, 100a/19, 100a/24, 100b/16, 100b/21, 101b/20, 102a/01, 102b/15, 103b/02, 103b/21, 104a/25, 104b/01, 104b/10, 106a/22, 106b/19, 106b/24, 107a/03, 107a/04, 107b/16, 108a/17, 109a/15, 109a/24, 109b/01, 109b/05, 109b/14, 109b/18, 109b/25, 110b/13, 110b/14, 110b/16, 110b/22, 111b/02, 111b/22, 112b/05, 112b/19, 113a/15, 114a/23, 114b/05, 114b/10, 114b/11, 115a/06, 116a/12, 117a/05, 117b/12, 119a/04, 120a/08, 120a/23, 122a/01, 122a/12, 122b/04, 123a/08, 123a/09, 126b/17, 127b/06, 129a/23, 130a/08, 130a/09, 131a/14, 132a/13, 132a/25, 133a/06, 134a/09, 134b/04, 135a/02, 135a/04, 135a/08, 136b/12, 136b/20, 138a/02, 138a/15, 138b/07, 138b/19, 139a/14, 139b/18, 140a/12, 140b/02, 140b/05, 140b/15, 140b/21, 140b/24, 142a/22, 142b/11, 143a/09, 144a/18, 144b/08, 144b/10, 144b/11, 145a/09, 145b/04, 145b/06, 146a/03, 146a/18, 146b/06, 147a/04, 147a/09, 147a/10, 147b/04, 148a/09, 148a/17, 148a/18, 148b/05, 149a/01, 151a/17, 152a/05, 152a/13, 152b/08, 154b/09, 154b/12, 155b/06, 155b/08, 155b/09, 156a/23, 156b/10, 156b/21, 157a/17, 157b/08, 157b/15, 159a/11, 161b/22, 162a/07, 162a/08, 162a/17, 162a/25, 162b/16, 163a/13, 163a/19, 163b/11, 164a/03, 166b/25, 168a/08, 169a/01, 169a/08, 169b/09, 169b/10, 169b/11, 169b/12, 171a/18, 171b/05, 172a/03, 172b/01, 172b/02, 173a/09, 173a/18, 174a/18, 174b/06, 174b/17, 175a/01, 175a/19, 175b/07, 175b/22, 176a/15, 176a/19, 176a/20, 177a/02, 177a/05, 178b/14, 179a/16, 179a/19, 180b/17, 181a/08, 181a/12, 181b/03, 182b/01, 182b/06, 183a/09, 183a/12, 183a/18, 183b/18, 184a/08, 184a/24, 184b/25, 186a/07, 187a/13, 188a/13, 188b/13, 189a/05, 189a/14, 189b/20, 190a/02, 190b/14, 190b/23, 191b/25, 192a/12, 194b/05, 194b/07, 194b/15, 194b/16, 195a/15, 195b/05, 195b/06, 195b/22, 196a/04, 196a/05, 196a/12, 196a/15, 197a/24, 197b/07, 197b/16, 198a/02, 200a/14, 201b/05, 201b/08, 201b/10, 202a/06, 202b/02, 202b/08, 202b/24, 203a/12, 203a/20, 203a/25, 203b/05, 203b/19, 203b/20, 203b/23, 203b/25, 204b/05, 204b/22, 204b/25, 205a/01, 205a/02, 205a/04, 205a/06, 205a/14, 205a/15, 205b/02, 205b/03, 206b/10, 207b/01, 208a/24, 209b/21, 209b/25, 210a/19, 210b/04, 210b/05, 210b/13, 211a/05, 211a/13, 212a/15, 212a/25, 212b/15, 213a/21, 213b/22, 213b/24, 213b/25, 214a/04, 214a/06, 214a/23, 214b/11, 214b/12, 214b/17, 214b/18, 214b/22, 215a/04, 215a/20, 215a/24, 215a/25,

215b/01, 215b/05, 215b/10, 215b/21, 216a/25, 216b/03, 217a/22, 217a/24, 217b/02, 217b/21, 218a/25, 218b/13, 218b/23, 219b/17, 220a/03, 220a/10, 223b/04, 224a/23, 225a/12, 225b/11, 225b/13, 225b/14, 225b/22, 227a/05, 227b/01, 227b/03, 227b/09, 227b/19, 227b/25, 228a/17, 228b/17, 228b/19, 229b/23, 230b/21, 232b/18, 236a/21, 241a/03, 241b/05, 241b/07, 241b/09, 242a/21, 243a/11, 243b/08, 244b/17, 244b/20, 244b/22, 244b/24, 245a/13, 246a/07, 246a/09, 246b/15, 247a/14, 248a/01, 248b/09, 249a/19, 249a/20, 249a/25, 249b/01, 249b/06, 250a/20, 250b/16, 252a/06, 252b/09, 255a/02, 256a/05, 256b/18, 257b/14, 257b/19, 258a/03, 259b/08, 261a/02, 261b/03, 262a/07, 262a/08, 264a/16, 265b/20, 266a/08, 266b/20, 268a/16, 268a/20, 271b/12, 272b/11, 273a/05, 276b/05, 277a/05, 277a/17, 277a/18, 278b/10, 278b/16, 279a/01, 280a/08, 283b/22, 285a/11, 285b/11, 286a/25, 286b/01, 286b/20, 293a/09, 294a/03, 295b/09, 296a/22, 300a/10, 300a/16, 300b/12, 301a/04, 301a/05, 303a/06, 304a/15, 305a/07, 310a/03, 310a/09, 311b/08, 313b/01, 314a/02, 314a/06, 314a/24, 315a/03, 315a/08, 316b/05, 316b/08, 316b/09, 317a/11, 319a/13, 320b/12, 321b/12, 323a/20, 323b/17, 324b/06

şöhret <Ar. Ün, nam, şöhret -9-

ş. bul- Meşhur olmak 082a/22, 103b/03, 188b/07, 210b/20, 215a/09, 219a/21, 227b/02, 302a/12

ş. ṭut- Tanınmak, meşhur olmak 132a/25

şöyle Şöyle -685-

ş. 001b/02, 001b/06, 001b/08, 001b/11, 001b/13, 002a/16, 002a/19, 002b/08, 002b/20, 002b/25, 003a/04, 003b/01, 004a/09, 004a/11, 004a/23, 004b/06, 004b/09, 004b/14, 004b/18, 005a/03, 005a/14, 005b/07, 005b/13, 005b/21, 006a/12, 006a/19, 006a/23, 006b/03, 006b/13, 006b/16, 007a/05, 007a/23, 008a/04, 008a/11, 008a/18, 008a/20, 008b/16, 008b/20, 009a/03, 009a/12, 009a/23, 009b/04, 010a/08, 010a/09, 010a/18, 010b/01, 010b/16, 010b/17, 011a/10, 011a/20, 011b/01, 012a/03, 012b/07, 013a/09, 013a/14, 013a/16, 014a/20, 014b/01, 015a/06, 015a/08, 015a/25, 015b/17, 015b/25, 016a/07, 016a/12, 016b/14, 016b/25, 017a/01, 017a/04, 017a/13, 017a/25, 017b/04, 017b/14, 018a/05, 018b/06, 018b/19, 018b/24, 019a/05, 019a/12, 019a/17, 019a/24, 019b/13, 019b/16, 019b/19, 020a/02, 020a/07, 020a/09, 021a/12, 021a/20, 021b/08, 021b/15, 021b/21, 022a/03, 022a/08, 022a/11, 022a/23, 022a/24, 022b/14, 022b/16, 022b/18, 023a/21, 023b/04, 023b/06, 023b/14, 023b/17, 023b/19, 024a/13, 024a/23, 024b/07, 025a/06, 025a/13, 025a/17, 025b/01, 025b/23, 026a/20, 026b/01,

026b/09, 027a/01, 027a/19, 028a/05, 028a/11, 028b/07, 028b/08, 028b/22, 029a/07, 029a/08, 029a/13, 029a/23, 029b/21, 030a/04, 030a/07, 030a/23, 030b/05, 030b/09, 030b/14, 030b/16, 030b/20, 031a/13, 031a/14, 031a/17, 031b/11, 031b/13, 031b/17, 032a/02, 032a/18, 032a/24, 032a/25, 032b/16, 033a/06, 033a/07, 033a/10, 033a/19, 034a/17, 034a/21, 034a/24, 034b/10, 035a/05, 035a/10, 035a/11, 035a/12, 035a/13, 035a/19, 035b/06, 035b/13, 035b/19, 035b/21, 035b/23, 036a/04, 036a/22, 036b/06, 036b/09, 036b/20, 036b/24, 037a/02, 037a/05, 037b/14, 037b/18, 037b/22, 038a/03, 038a/18, 038a/23, 038b/02, 038b/11, 038b/23, 039a/01, 039a/12, 039a/22, 039a/25, 040a/02, 040a/08, 040a/15, 040a/24, 040b/15, 040b/20, 041a/01, 041a/18, 041a/19, 041b/06, 041b/10, 041b/17, 041b/19, 041b/24, 041b/25, 042a/15, 042a/18, 042b/03, 042b/16, 042b/20, 043a/13, 043a/22, 043a/24, 043b/02, 044a/02, 044a/03, 044a/05, 044a/06, 044a/09, 044a/11, 044a/15, 044b/19, 045a/10, 045a/17, 045b/12, 046a/12, 048b/15, 051b/03, 052a/07, 052b/01, 052b/23, 053a/02, 053a/19, 053b/21, 054a/21, 055a/15, 055b/02, 055b/05, 055b/07, 055b/19, 055b/25, 057a/02, 058a/03, 058a/04, 058a/05, 058a/06, 059a/01, 059a/02, 059b/14, 060a/03, 060a/04, 061b/03, 062a/19, 062b/24, 063b/08, 063b/10, 065a/12, 065b/13, 066b/14, 066b/16, 067a/11, 067a/20, 067a/21, 068a/05, 068a/20, 068b/16, 068b/19, 069a/19, 069b/05, 069b/10, 069b/11, 069b/12, 071b/03, 072b/14, 072b/16, 073a/10, 075b/01, 075b/19, 076a/08, 076a/20, 078b/22, 078b/23, 079a/01, 079b/19, 080a/12, 080a/15, 081a/15, 081a/18, 081a/20, 081b/02, 081b/10, 081b/14, 081b/21, 082b/08, 083b/08, 084a/01, 084b/09, 084b/11, 086a/09, 086a/19, 086a/20, 086b/03, 087a/01, 087a/09, 087a/10, 087b/08, 087b/24, 088b/09, 090a/05, 090a/06, 090a/08, 091b/04, 091b/06, 092a/14, 092a/16, 092a/21, 092b/15, 094a/10, 094b/10, 094b/23, 095a/17, 096a/06, 097a/08, 097b/10, 097b/24, 098a/04, 098b/02, 098b/14, 099a/19, 100b/19, 102a/05, 102a/22, 102b/04, 102b/07, 103b/18, 103b/19, 104a/01, 104a/07, 104b/07, 104b/08, 104b/13, 104b/14, 104b/23, 104b/24, 105a/07, 105a/10, 106a/13, 106a/16, 106b/08, 106b/20, 106b/25, 108b/05, 108b/24, 109a/06, 109a/11, 109b/11, 110a/05, 111a/07, 111a/19, 111b/10, 112a/24, 112b/03, 112b/17, 112b/23, 112b/24, 114b/16, 114b/17, 114b/19, 115b/04, 116a/06, 116a/08, 116b/06, 116b/17, 116b/19, 117a/22, 117b/12, 117b/18, 117b/19, 118a/12, 118a/15, 118b/14, 119a/06, 119a/25, 119b/09, 119b/24, 120a/09, 120a/16, 121b/18, 122a/17, 122b/11, 122b/19, 124a/18, 124b/17, 125b/14, 126a/05, 127a/11, 127b/07, 127b/12, 128a/24, 129a/10, 129a/19, 129a/25, 130a/01, 130b/10, 130b/20, 131a/15, 131a/21, 131b/02, 131b/05, 132a/11, 132b/16, 135a/14, 135a/23,

136a/07, 136a/11, 136a/13, 136b/22, 137a/03, 137b/06, 139b/15, 140a/11, 141a/02, 141b/01, 141b/18, 141b/20, 142a/12, 142b/04, 143b/18, 145a/05, 145b/17, 145b/18, 146b/17, 147a/24, 149a/04, 149a/25, 150a/11, 151b/23, 152a/13, 153b/13, 153b/15, 153b/17, 154b/10, 155a/14, 155a/17, 156a/04, 156b/16, 157a/03, 157a/20, 157b/05, 157b/10, 160b/17, 161a/03, 163a/20, 163a/21, 164a/01, 165a/11, 166a/18, 167a/05, 167a/09, 167a/10, 167b/02, 167b/08, 169a/12, 169b/01, 169b/24, 170a/25, 171a/20, 171b/01, 172b/16, 173a/14, 173b/01, 174b/11, 175b/03, 175b/10, 177a/05, 178a/20, 178b/23, 181b/06, 182b/13, 183a/25, 186b/07, 187a/25, 190b/07, 191a/07, 191b/04, 191b/16, 194a/20, 195b/05, 195b/09, 197a/12, 197b/13, 197b/16, 198b/07, 199a/16, 199b/23, 202a/06, 202a/11, 203a/16, 203b/07, 204a/08, 204b/10, 205b/15, 206b/08, 207a/11, 208a/02, 208a/07, 208a/09, 208a/12, 210b/22, 211a/21, 212a/10, 212b/22, 213b/17, 214a/02, 214b/04, 214b/10, 214b/15, 215b/11, 216a/11, 216b/01, 216b/08, 216b/14, 216b/24 217a/02, 217a/09, 217a/25, 217b/01, 217b/07, 218b/19, 218b/20, 219a/14, 219a/17, 223a/08, 223a/18, 223b/17, 224a/02, 225b/20, 226a/06, 226a/14, 226a/23, 229a/18, 229b/01, 229b/08, 229b/22, 231a/17, 231b/12, 232a/24, 232b/04, 233b/18, 235a/06, 235a/19, 236a/05, 237b/13, 237b/17, 239b/08, 239b/22, 241a/15, 243a/08, 243a/22, 243a/23, 245a/19, 245b/12, 248a/04, 248a/10, 248a/19, 249a/03, 250b/09, 250b/10, 250b/14, 252a/23, 252b/05, 252b/07, 252b/17, 252b/19, 252b/21, 254a/02, 257a/07, 257a/19, 258b/23, 259a/16, 260a/09, 265a/24, 268b/06, 269a/03, 270b/02, 270b/11, 271b/20, 272b/01, 272b/07, 272b/15, 272b/16, 272b/25, 275b/07, 275b/21, 276a/04, 276b/02, 276b/09, 278a/02, 279b/20, 281a/20, 283a/04, 284a/18, 284b/11, 284b/22, 285b/21, 286a/05, 287a/07, 288b/05, 289b/22, 289b/25, 290b/23, 291a/16, 292a/18, 292a/25, 292b/03, 294a/04, 295b/20, 295b/21, 296a/05, 297b/22, 299b/06, 299b/19, 301b/09, 303b/13, 306a/16, 307a/10, 307b/11, 309b/03, 311b/20, 313a/14, 313b/19, 313b/20, 314a/03, 314a/25, 314b/12, 316a/14, 316b/03, 316b/10, 316b/14, 317b/08, 317b/15, 321b/13, 322a/01, 322a/12, 322b/22, 323a/18, 323b/24, 324b/21, 326b/08, 327b/18, 328a/02

ş.+ di 222a/18

ş.+ dür 019b/09, 032b/15, 040b/11, 042a/03, 044b/18, 048a/09, 062a/13, 086b/22, 094a/12, 105b/25, 122a/11, 127a/08, 131a/24, 141a/17, 155b/21, 240a/03, 240b/08, 309a/03

ş.+ ydi 014b/13, 015b/10, 018b/13, 034b/03, 035a/25, 198b/13, 302b/18

ş.+ yidi 002b/06

şu *bk. şol* -151-

ş. 015b/23, 075b/05, 086a/21, 087b/25, 119a/23, 199b/06, 235a/04

ş.+ ŋa 062a/20, 079b/25, 085a/10, 085b/23, 108a/05, 131b/22, 166b/16, 168a/18, 169a/23, 183a/03, 225a/18, 229a/18, 238b/14, 239a/03, 257b/03, 265b/13, 275a/17, 315b/15, 317b/03, 322a/12, 327b/11

ş.+ nı 141a/08, 216a/17, 225a/21, 250b/25

ş.+ nlar 002a/04, 046a/14, 109a/20, 109a/25, 121b/23, 128b/25, 131a/22, 195a/19, 199a/24, 201a/14, 202b/09, 206b/16, 214a/03, 239a/06, 241b/07, 242a/20, 242a/24, 275a/21, 285b/13

ş.+ nuŋ 030b/17, 045a/22, 046a/23, 047b/11, 047b/14, 048a/25, 053b/21, 056a/15, 056a/20, 056a/22, 062b/24, 063a/09, 064a/13, 064b/24, 066a/23, 067b/09, 069a/11, 071a/01, 075b/08, 079b/19, 085a/18, 086a/13, 086b/02, 090b/14, 100a/24, 102b/22, 104b/05, 105a/09, 106b/21, 114a/15, 123b/03, 124b/23, 132b/20, 133a/04, 133b/10, 136a/01, 137b/21, 142a/18, 162a/14, 162b/14, 165a/03, 165a/18, 172a/12, 174a/07, 179a/02, 180b/15, 184b/18, 185b/18, 186a/17, 187a/22, 190a/25, 191b/11, 193b/23, 196a/10, 196b/01, 196b/02, 197b/15, 198a/01, 198a/14, 199a/11, 200b/15, 200b/18, 203a/03, 210a/21, 210b/13, 220b/01, 220b/10, 223a/13, 227a/08, 229b/19, 231a/04, 232b/14, 233a/07, 235b/18, 241a/12, 243a/24, 253a/14, 258a/18, 258b/05, 263a/09, 265a/03, 269a/10, 269b/18, 271a/09, 272a/25, 278b/04, 279a/09, 279b/13, 282a/23, 284a/08, 287b/04, 297a/16, 297a/24, 299a/12, 311b/08, 323b/11, 325b/12

ş.+ nlara 060a/08

ş.+ nlaruŋ 183a/19, 226b/13

şuʿāʿ <Ar. Parlaklık, ışık -1-

ş.+ ından 132b/13

şuʿayb Metinde adı geçen bir Arap komutan -3-

ş. 102a/16

ş.+ ı 102a/17, 102a/23

şuʿbe <Ar. Ağaç dalı -1-

ş.+ siyle 032a/07

şular Şunlar -10-

ş. 142b/15, 143b/23, 143b/24, 201a/10, 204a/11, 204b/05, 205a/05, 213a/14, 216a/19, 250b/24

şuʿle <Ar. Parıltı, ışık -1-

ş.+ sinden 219b/23

şūm <Far. Uğursuz, kutsuz, şom -40-

ş. 005a/14, 036b/10, 056b/19, 062a/15, 062b/05, 067b/11, 076a/08, 090b/08, 090b/16, 093b/13, 130a/21, 149a/17, 149b/25, 208a/09, 241a/17, 266b/12, 277b/24, 279b/22, 284b/03, 284b/12, 312a/11, 312b/12, 322b/17, 323b/06, 326a/24, 327b/20

ş.+ dur 152b/22

gersīvez-i ş.+ ı 016b/03

ş.+ uŋ 092a/11, 094a/15

ş. gör- Kötü görmek 003a/15, 071b/11

ş. ol- Uğursuz, şom olmak 076a/23, 080b/11, 093b/10, 106b/04, 106a/14, 107b/10, 206a/02

şumar Metinde adı geçen bir komutan -2-

ş. 171b/22, 171b/23

şūmlıḳ(ġ) / şūmluḳ(ġ) Uğursuzluk -2-

ş.+ ını 263a/09

ş.+ undan 191b/10

şuncılayın Şunun gibi -19-

ş. 047b/01, 047b/19, 053b/18, 060b/20, 062b/13, 076b/04, 094b/21, 100a/10, 162b/18, 167b/06, 198a/14, 198b/05, 266a/22, 268b/19, 268b/21, 276a/10, 295b/22, 304b/04

ş.+ dur 077b/17

şūr <Far. Kargaşa, fitne -7-

ş. 013a/23, 052b/19, 092a/23, 121a/02

ş.+ ından 135b/12

ş. ėt- Savaşmak 031b/16

ş. ol- Kargaşa çıkmak 233a/07

şūr-baḫtlıḳ(ġ) Talihsizlik -1-

ş.+ a düş- Talihsiz olmak 002a/15

şūrāb Metinde adı geçen bir kale -1-

ş. 201b/10

şūre <Far. Verimsiz, çorak -2-

ş. 137a/11, 145b/11

şūrīde-baḫt <Far. Bahtsız, talihsiz -1-

ş. 001b/09

şürīdelik Şüphe -1-

ş. 197b/23

şüristān Metinde adı geçen bir şehir -2-

ş. 160a/15, 300a/18

şübhe <Ar. Kuşku, şüphe -19-

ş. 057a/06, 093b/03, 118a/02, 140b/18, 175a/01, 216b/11, 217b/20, 238a/21, 240a/08, 249a/02, 251b/05, 286a/14, 301a/01

ş.+ ŋ 099b/15

ş.+ si 120b/13, 140b/09

ş. bıraḳ- Şüphelendirmek 154a/01

ş. düş- Şüphelenmek 267b/17

ş.+ ye düş- Şüphelenmek 292a/04

şübhesiz *bk. şübhesüz* -2-

ş. 129b/21, 238a/25

şübhesüz Şüphesiz -3-

ş. 104b/15, 113b/24, 237b/19

şükr <Ar. Şükür -84-

ş. 016a/13, 022b/07, 057b/16, 057b/24, 062b/13, 063a/04, 074b/10, 094a/07, 126b/23, 158b/06, 179b/17, 181a/08, 196a/19, 203b/04, 204b/14, 212b/19, 231a/15, 236a/20, 242a/06, 246b/14, 248a/13, 248a/20, 255b/05, 263b/20, 266a/01, 299b/01

ş.+ i 031a/17, 227b/22, 242a/22, 242b/11

ş.+ ile 216b/18

ş.+ in 241b/24, 299b/19

ş.+ ine 206b/13

ş.+ ini 072a/01, 204b/13, 215b/13, 216a/24, 319a/10

ş.+ üm 086b/11, 143b/18

ş.+ ümüzi 144a/24

ş.+ üŋ 242a/01

ş.+ üni 153a/24, 163b/14

ş. ėt- Şükretmek 122b/17, 153a/23, 153a/24, 153a/25, 153b/01, 171b/10, 188a/20, 195b/05, 226b/15, 271b/04, 325a/11

ş. eyle- Şükretmek 021a/19, 196a/12, 212a/12, 228b/04, 281a/02, 302b/24

ş. ḳıl- Şükretmek 051a/23, 062a/08, 063a/02, 063a/24, 086a/04, 094a/07, 099a/10, 108a/24, 125b/08, 140b/22, 151a/06, 153a/23, 155b/05, 156b/11, 159a/07, 173a/16, 196b/18, 225b/09, 287a/07, 293b/18

ş.-i ḥaḳḳı ḳıl- Allah'a şükretmek 153b/01

ş.-i yezdān ḳıl- Allah'a şükretmek 044a/23

şükrāne <Ar. İyilik, şükür alameti -5-

ş.+ si 102a/07

ş.+ ye 059b/05, 120a/18, 144a/24, 266a/02

şükrāniye <Ar. *(şükrāniyye)* Şükranlık -4-

ş. 238b/19, 263b/24, 299b/16, 300b/03

şükür *bk. şükr* -10-

ş. 008b/07, 044a/21, 091b/05, 300b/02, 303b/01

ş. ḳıldı 134a/18

ş.+ ler 061b/06

ş.+ ler eyleyem 020b/18

ş.+ ler ḳıldı 126b/04, 299b/15

şümār <Far. Hesap, sayı -3-

ş. 151b/02

ş.+ ını 036a/21

ş. ėt- Hesap etmek 003b/20

şüphelen- Şüphelenmek -2-

ş.- di 239a/22

ş.- üp 134b/13

şürū' <Ar. Başlama -2-

ş.-yı endīşe ėt- Endişenmeye başlamak 063a/15

ş. ėt- Başlamak 095a/13

şüster Metinde adı geçen bir memleket -2-

ş.+ den 204a/14

ş.+ e 195a/05

T

tā <Far. …a kadar, …a değin -386-

t. 002a/25, 003b/12, 004a/13, 004a/20, 005a/01, 005a/07, 005a/10, 005b/23, 006a/04, 006b/14, 007a/07, 007b/05, 007b/15, 007b/25, 008b/10, 008b/12, 010a/15, 010a/21, 010b/08, 011b/02, 012a/02, 013a/01, 013a/02, 013a/09, 013a/17, 013b/21, 013b/24, 014b/05, 016a/06, 016b/01, 016b/02, 016b/04, 017a/15, 017b/07, 017b/17, 017b/19, 018a/07, 018b/04, 020a/08, 020a/17, 020a/19, 020b/20, 021a/01, 021a/10, 021b/22, 021b/23, 022a/05, 022a/14, 022a/16, 022b/05, 023a/05, 023a/12, 023a/15, 023a/23, 023b/05, 023b/12, 023b/24, 024b/10, 025a/01, 025a/25, 025b/06, 026a/24, 026b/14, 026b/22, 027a/03, 027b/03, 028b/13, 029a/02, 029b/01, 031b/12, 031b/18, 032a/07, 032a/11, 034b/18, 034b/21, 035b/20, 036b/24, 037a/16, 037b/20, 037b/21, 038a/06, 040b/09, 041a/07, 041a/16, 041b/22, 041b/23, 043a/06, 043a/12, 045b/05, 046a/08, 046b/06, 049a/08, 052b/21, 054a/08, 054a/16, 054a/22, 058b/03, 065a/14, 066a/24, 066b/20, 067a/05, 068a/02, 068a/11, 068b/17, 068b/18, 069b/09, 070a/04, 071a/18, 071a/21, 071b/05, 071b/21, 072a/09, 072b/25, 073a/01, 073b/16, 074a/16, 074b/01, 075b/20, 075b/21, 076a/12, 076a/24, 076b/05, 078b/16, 080b/11, 081a/17, 081b/20, 082a/02, 082a/11, 082a/17, 084b/02, 085a/04, 087a/10, 088a/10, 089a/19, 094b/12, 095a/05, 100b/13, 100b/22, 101a/25, 101b/13, 102b/07, 103a/23, 104a/21, 106a/02, 106b/07, 107b/10, 109a/02, 109a/21, 109b/10, 109b/12, 110a/11, 110b/18, 112a/02, 112b/04, 113a/12, 113b/03, 114a/05, 114a/20, 116a/25, 117a/24, 117b/19, 119a/09, 119a/25, 119b/14, 120b/22, 121b/08, 122a/02, 123a/20, 124a/10, 124b/02, 125b/19, 125b/21, 126a/16, 126a/22, 126b/16, 127a/04, 127a/07, 129a/11, 129b/13, 129b/20, 130a/17, 131b/21, 131b/22, 132b/21, 132b/23, 133a/15, 136b/25, 140b/06, 143a/14, 143a/21, 143a/22, 143b/10, 143b/20, 150a/08, 155a/21, 155a/22, 156a/10, 156a/23, 160a/15, 161b/15, 162a/25, 162b/06, 163b/14, 166b/07, 166b/16, 168a/15, 168a/18, 168a/21, 168b/05, 169a/05, 170a/23, 170b/02, 170b/06, 171a/16, 171b/06, 173a/04, 175a/03, 175a/25, 175b/08, 176b/04, 176b/05, 176b/11, 176b/19, 176b/25, 180a/08, 180a/21, 181b/15, 182b/25, 183a/13, 183a/20, 183a/22, 185b/12, 186b/12, 187a/24, 187b/10, 188a/10, 188a/15, 190a/02, 190a/22, 190b/09, 191a/19, 191a/23, 192b/16, 193a/01, 194b/25, 195a/05, 195a/06, 195a/13, 195a/17, 195a/21, 195b/11, 198a/20, 198a/23, 198b/21, 198b/24, 199a/20, 199b/24, 200b/22, 201a/08, 201a/09, 201b/10, 202b/04, 206b/25, 207b/11, 208a/11, 209a/05, 209a/13, 209b/16, 213a/10,

215b/20, 216b/15, 218b/13, 218b/17, 219a/19, 219b/04, 221a/17, 221b/02, 222b/13, 223b/14, 224b/06, 224b/11, 231a/19, 231b/13, 233b/11, 233b/25, 234b/07, 235a/02, 235b/02, 236b/22, 237a/19, 237a/25, 237b/03, 237b/12, 238b/08, 238b/14, 239a/01, 239a/03, 239a/06, 242a/18, 243b/05, 243b/25, 244a/19, 244b/09, 247b/13, 248a/02, 248a/03, 249b/10, 250a/16, 250b/03, 250b/25, 252a/14, 253a/09, 254a/10, 254a/25, 257a/01, 257b/03, 258b/14, 259a/11, 259a/23, 260b/01, 260b/16, 260b/20, 262b/24, 263a/08, 263b/02, 264a/05, 265a/24, 265a/25, 265b/24, 266a/12, 266b/08, 266b/09, 271b/17, 273b/04, 274a/08, 276a/12, 276b/22, 278b/20, 282a/05, 282a/21, 285b/08, 286a/15, 286b/20, 287a/23, 288b/25, 289a/18, 289b/19, 290a/21, 291a/01, 295b/17, 297b/25, 300a/12, 303a/09, 303a/22, 304b/09, 305a/21, 306a/10, 306a/11, 306b/03, 307b/02, 309a/13, 309b/01, 309b/12, 310a/21, 311b/11, 313b/23, 314a/05, 315b/06, 315b/07, 315b/15, 317a/21, 317b/02, 317b/03, 320a/09, 322a/09, 324a/25, 325b/25, 327b/11, 327b/22

ṭā’ife <Ar. Bölük, cemaat -1-

ṭ. 126a/09

taʿab <Ar. Yorgunluk, eziyet -3-

t. 016b/09, 071a/19

t. çek- Yorgunluk çekmek 071a/19

taʿaccüb <Ar. Şaşkınlık, şaşırma -12-

t.+ e 007b/11, 015b/14

t. ėt- Şaşırmak, hayrete düşmek 014a/11, 064a/23, 073a/23, 113b/02, 115a/18, 119a/15, 119b/04, 129b/07

t. ḳıl- Şaşırmak, hayrete düşmek 113b/22, 122b/09

taʿalluḳ <Ar. İlgi, alaka, yakınlık -4-

t. 064b/06, 134a/22, 281b/18

t.+ ı 030b/08

taʿalluḳāt <Ar. Akrabalar -47-

t.+ ı 076b/19, 107a/07, 120b/15, 138b/01, 212a/03, 220b/12, 220b/15, 281b/18, 317a/07

t.+ ıyıla 275a/08

t.+ ına 109a/06, 119b/18, 212a/06, 215b/18, 244a/06, 272a/15, 327a/21

t.+ ında 273b/18

t.+ ından 094b/19, 107b/05, 116b/02, 152a/03, 153a/17, 207b/03, 217b/23,

218b/09, 219b/13

t.+ ındandur 107a/04

t.+ ını 011a/23, 072a/21, 307a/25, 307b/16, 307b/19, 326b/18

t.+ um 085b/14, 130a/06

t.+ uma 119b/16, 120b/10

t.+ umdan 107a/24, 108a/22, 203a/13, 250b/04

t.+ umıla 071b/06

t.+ uŋ 127a/11, 130b/19, 306a/02

t.+ uŋa 060b/09

ṭaʿām <Ar. Yemek, aş -55-

ṭ. 067a/01, 072b/12, 073b/01, 075a/20, 114b/25, 138b/18, 139a/03, 159a/22, 164b/01, 164b/03, 164b/15, 166a/15, 176b/22, 182b/08, 210a/04, 217a/13, 239b/08, 251a/21, 251b/07, 287a/18, 311b/07

ṭ.+ a 143a/18, 176b/21, 217b/15, 217b/16

ṭ.+ dan 075a/21, 137b/10, 215b/11, 217b/11, 227a/13

ṭ.+ dur 251b/08

ṭ.+ ı 217b/17, 217b/18, 218a/13

ṭ.+ ına 251b/02

ṭ.+ lar 061a/18, 066a/24, 095a/08, 118b/23, 123a/23, 132b/11, 138a/08, 142a/24, 148b/05, 150a/20, 168b/21, 251b/04, 287a/18

ṭ.+ lardan 035a/20, 176b/22, 217b/05, 251b/06

ṭ.+ uŋ 215b/11

ṭaʿām-dār <Ar.+Far. Obur -1-

ṭ. ol- Obur olmak 155a/06

ṭaʿām-kār <Ar.+Far. Obur -1-

ṭ. ol- Obur olmak 211a/24

ṭaʿaṣṣub <Ar. Bir düşünce ya da bir inanca körü körüne bağlanma -1-

ṭ.+ ların 321b/03

ṭāʿat <Ar. Boyun eğme, itaat etme -13-

ṭ. 314b/02

ṭ.+ a 144a/17

ṭ.+ ı 044b/21, 314a/18

ṭ.+ ın 082b/19

ṭ.+ ında 241b/24

ṭ.+ ını 215b/13

ṭ.+ umı 044b/06

ṭ.+ uŋ 287b/16

ṭ. ėt- İtaat etmek 115b/14, 135b/07

ṭ. eyle- İtaat etmek 015a/02

ṭ. ḳıl- İtaat etmek 194b/24

tāb <Far. Güç, takat 2. Parlaklık -3-

t. 038a/10

t.+ da 002b/03

t.+ ına 102b/19

ṭabʿ <Ar. Tabiat, huy -2-

ṭ.-ı ḫūb 142a/03

ṭ.+ ını 115a/21

ṭabaḳ <Ar. Tabak -7-

ṭ. 217b/10, 315b/04, 315b/05

ṭ.+ dan 251b/06

ṭ.+ ıla 251b/04

ṭ.+ lar 008a/13

ṭ.+ larıla 181b/23

tābān <Far. Parlak -7-

t. 043a/11

āfitāb-ı t. 042a/09

ḫurşīd-i t. 002a/10, 008b/25

ḫurşīd-i t.+ a 002b/03, 011a/09

māh-ı t. 050a/07

ṭabanca <Far. *(tepānçe)* Tokat -3-

ṭ. 075b/1

ṭ. ur- Tokat atmak 052a/04, 088b/10

ṭabancā *bk. ṭabanca* -1-

ṭ. yė- Tokat yemek 052a/05

ṭabanlat- Deve, at vs. gibi binek hayvanlarının ayağı altına altında ezdirmek -1-

ṭ.- up 158b/12

ṭabanlatdur- Deve, at vs. gibi binek hayvanlarının ayağı altına altında ezdirtmek -1-

ṭ.- dı 157b/01

tābiʿ <Ar. Uyan, itaat eden -4-

t. 286b/08

t.+ dür 327a/15

t. ol- Tabi olmak 115b/06, 162a/24

ṭabīʿat <Ar. Huy, yaratılış -14-

ṭ.+ ı 210a/25

ṭ.+ ımuzı 232a/09

ṭ.+ ında 124b/08, 155b/08, 184a/10, 210a/20, 211b/25, 214a/10, 239a/24, 248b/05, 272a/05, 303b/12

ṭ.+ ıyla 115a/23, 158a/22

ṭabīʿatlu Huylu, yaratılışlı -1-

ṭ. 251b/22

ṭabīb <Ar. Hekim, tabib -37-

ṭ. 113a/24, 113a/25, 113b/20, 114a/11, 114b/22, 114b/23, 115a/04, 115a/08, 115a/11, 115a/15, 237b/16, 237b/25, 238b/10, 280a/21, 315b/24

berzūy-ı ṭ. 237b/16, 238b/01, 238b/09, 238b/20

ṭ.+ den 271a/03

ṭ.+ dür 111b/23, 214b/18

ṭ.+ e 115a/04, 115a/16, 115a/17

berzūy-ı ṭ.+ e 238b/05

ṭ.+ i 114b/22

ṭ.+ ler 103a/11, 159a/14, 242a/13

ṭ.+ lere 243a/11

ṭ.+ leri 305a/24

ṭ.+ lerüŋ 115a/04

ṭ.+ üŋ 115a/16, 238a/09, 280a/22

berzūy-ı ṭ.+ üŋ 238a/12

ṭabīblıḳ Tabiblik -2-

ṭ. 305a/23, 305a/25

taʿbīr <Ar. Yorum -35-

t. 111a/10, 111b/16

t.+ de 209b/18

t.+ i 132a/06, 207b/09, 209b/03, 209b/04

t.+ in 111a/12, 207a/06, 207a/07, 207a/12, 207a/21, 207a/24, 207b/16

t.+ inde 111a/12, 209a/03

t.+ inden 207a/04

t.+ ini 111a/21, 200b/25, 207a/21, 207a/23, 207b/02, 208b/19, 209a/06 **t. ėt-** Yorumlamak 111a/17, 174a/03, 206b/18, 207a/03, 207a/08, 207a/14, 207a/15, 207a/16, 207a/18, 207a/21

t. eyle- Yorumlamak 111a/04

ṭabl <Ar. Davul -16-

ṭ. 004a/02, 005a/25, 005b/03, 007b/17, 106a/15, 171a/24, 187b/16, 201b/14, 202a/11

ṭ.-ı āsāyiş 296a/06

ṭ.+ ın 172a/10, 313b/05

ṭ.+ ını 051b/12, 069a/13

pür-nāle-i ṭ. oldı 010a/03

ṭ. dögül- Davul çalınmak 005b/01

ṭabl-bāz <Ar.+Far. Davul, davulcu -3-

ṭ. 171a/12, 299a/14

ṭ. ur- Davul çalmak 171a/23

ṭabla <Ar. Tahta tepsi -2-

ṭ.+ nuŋ 257a/16, 257a/18

ṭabs Metinde adı geçen bir şehir -1-

ṭ. 026b/14

tābūt <Ar. Tabut -55-

t. 051b/21, 090a/03, 090a/13, 094a/23, 094b/01, 100b/24, 130b/02, 130b/12, 146b/21, 236b/02, 307a/16

t.+ a 090b/04, 094a/25, 108b/17, 131a/11, 153b/12, 159b/12, 236b/02, 327a/11

t.+ dan 130a/01, 130b/03, 130b/15

t.+ dur 146b/20

t.+ ı 090b/05, 090b/07, 094a/24, 130b/04, 130b/11, 131a/04, 153b/12, 159b/13

t.+ ıla 090b/04, 097b/15, 206b/03

t.+ ına 094b/02

t.+ ını 086a/14, 090a/16, 130b/12, 131a/20

t.+ ıyla 130b/08

t.+ la 327a/01

t.+ lara 051b/22, 086a/12

t.+ ları 094b/01

t.+ umı 130a/02, 130a/07, 307a/04

t.+ uŋ 090a/15, 090b/06, 130a/01, 130b/03, 131a/03

t. ėt- Tabut yapmak 129b/25

t. ol- Ölmek 110a/19

tāc <Ar. 1. Taç 2. Baştacı, gözbebeği -727-

t. 003a/07, 006a/05, 006a/24, 008a/14, 008a/19, 009a/13, 009a/20, 013a/16, 014b/21, 015b/20, 015b/23, 016b/11, 017b/02, 018a/06, 018a/17, 018a/24, 019a/03, 019a/20, 020b/03, 020b/10, 021a/05, 021b/06, 023b/10, 023b/24, 024a/15, 025a/02, 025b/06, 025b/23, 026a/01, 026a/23, 026a/24, 026b/09, 026b/21, 027a/01, 027a/18, 027b/05, 027b/13, 028a/04, 029a/08, 030a/25, 031b/18, 032b/11, 032b/12, 033a/07, 033a/19, 034b/21, 034b/25, 035a/12, 035a/17, 038a/03, 038a/19, 040b/10, 042b/23, 043b/08, 044a/24, 046a/01, 047b/09, 048a/12, 050b/09, 050b/10, 050b/22, 051b/25, 052a/02, 052a/20, 052b/07, 053b/17, 056a/04, 059b/22, 060a/06, 060a/11, 060a/23, 060a/25, 069b/15, 069b/18, 069b/20, 069b/24, 070a/19, 070b/16, 070b/19, 071a/03, 071a/07, 071a/16, 071b/24, 072a/05, 072b/04, 074a/13, 075b/07, 076b/05, 077a/08, 077b/15, 078b/17, 079b/02, 079b/08, 079b/16, 079b/22, 079b/24, 079b/25, 080a/01, 080a/21, 080b/04, 080b/06, 081b/17, 083a/20, 084a/06, 088a/18, 089a/15, 089a/16, 089b/23, 090a/03, 090a/14, 090b/02, 090b/15, 091a/17, 091b/15, 091b/18, 091b/21, 095a/25, 096b/16, 097b/10, 097b/19, 098a/14, 098a/15, 098a/24, 098b/01, 098b/04, 098b/18, 099b/10, 100a/12, 101a/08, 101b/05, 101b/12, 101b/18, 101b/20, 102a/06, 102b/25, 103a/21, 104a/05, 105a/08, 105b/15, 106a/21, 107a/07, 107a/11, 107b/06, 108a/18, 109b/01, 110a/09, 110b/08, 111b/01, 112b/14, 112b/20, 113a/07, 113a/11, 113b/13, 115b/12, 117a/10, 118b/09, 118b/24, 119a/08, 120a/05, 121a/04, 121a/10, 122a/04, 123b/15, 124b/05, 124b/13, 124b/24, 124b/25, 125a/13, 125b/16, 126b/19, 127b/08, 128a/03, 128b/25, 129b/23, 131a/06, 131b/08, 135a/25, 139a/16, 140a/02, 142a/22, 146a/20, 146b/25, 147a/18, 148a/23, 148a/25, 148b/15, 150a/23, 151a/03, 152b/15, 161a/10, 161a/13, 163a/01, 163b/16, 165b/07, 168b/17, 169b/17, 169b/18, 169b/20, 171b/23, 176a/06, 180b/15, 181b/22, 182a/01, 182a/10, 182b/21,

t. u taḫtda 153a/18

t. u taḫtdan 145b/19, 182b/05, 189b/03, 234a/09, 234b/06, 241b/17

t. u taḫtı 060a/19, 070b/07, 117a/10, 154b/22, 155b/02, 162b/04, 162b/10, 163a/04, 184a/15, 184a/21, 198a/13, 232a/10, 232a/21, 245a/21, 285b/22

t. u taḫtıla 019b/15, 117b/16, 200b/05, 232a/02, 300b/08

t. u taḫtımuz 058a/15

t. u taḫtına 006a/07

t. u taḫtından 170b/03, 223a/20

t. u taḫtını 183b/21, 223a/02, 248a/11

t. u taḫtumdan 008b/25

t. u taḫtumı 057b/19

t. u taḫtuŋ 054a/20, 144a/24, 176a/12, 244b/05

t.+ um 020b/01, 035a/06, 162b/18, 176b/07, 256b/25, 275b/14

t.+ uma 182b/01

t.+ umı 037b/19, 130a/05, 249b/23, 250a/22, 257a/10, 266a/01, 266a/22, 278a/18

t.+ umıla 115b/03, 221b/02

t.+ umuzdan 205a/01

t.+ uŋ 032b/11, 068a/08, 111b/22, 153a/05, 174b/01, 194b/23, 200a/19, 200a/21, 224a/11, 259b/16, 269b/04, 307b/10, 327a/04

t.+ uŋa 290b/10

t.+ uŋda 119a/09

t.+ uŋdan 210a/12

t.+ uŋı 090b/14, 112b/23, 169a/14

t.+ uŋla 217b/18, 222b/13, 245a/12

t.+ unuŋ 267b/20

t. urdı 135b/03, 159b/12, 196b/10

t. u ṭavḳ 010a/12

t. eyle- Baştacı etmek 173a/05, 180b/21

t. gör- Hükümdar olmak 082a/18

t. ḳıl- Baştacı etmek 109a/25, 233b/12

t. ol- Baştacı olmak 112b/11, 250a/19

t. u taḫt vėrme- İktidarı, hükümdarlığı vermemek 232b/02

t. ur- Taç takmak 084b/11, 124b/04, 153b/12, 176a/05

t. ve taẖt gör- İktidara kavuşmak 108a/03

t. vėr- Hükümdarlık, padişahlik nasip etmek, vermek 270a/25

tāc-baẖş <Far. Taç bağışlayan -1-

rüstem-i t. 077b/16

tāc-dār <Far. Hükümdar, padişah -23-

t. 002b/06, 007b/05, 162a/17, 176b/12, 179a/01, 194b/13, 270b/02, 289b/22

cüvān-ı t. 033a/06

hurmuz-ı t. 304b/22

nūẕer-i t.+uŋ 008a/21

şāh-ı t. ėder 200b/02

t.+ ı 175b/15

t.+ ıyam 115b/15, 179a/21

hurmuz-ı t.+ idi 248a/10

t.+ lar 021a/11, 259b/19, 312b/17

t.+ lardan 110a/24

t.+ larıydı 250b/15

hurmuz-ı t.+ sın 244b/04

t. ol- Hükümdar, padişah olmak 251a/16

tāc-vār <Far. Hükümdar, padişah -1-

t. 103a/04

tāc-ver <Far. Hükümdar, padişah -2-

t. 020b/11, 060b/04

taʿcīl <Ar. Acele etme, tez davranma -20-

t. 118b/13, 245b/05, 295a/10

t.+ ile 047a/10, 129a/13, 159a/21, 191b/14, 207b/04, 257b/12, 263b/02, 265a/21, 275a/20, 283a/02

t.+ le 053a/25, 110a/13, 130a/18, 130a/25, 205a/21, 325b/06

t. ėt- Acele etmek 072b/18

tācir <Ar. Tüccar -2-

t.+ e 033a/20

t.+ em 033a/17

tāclu Tac sahibi, hükümdar 2-

t. 173a/14, 224b/12

tafte Metinde adı geçen bir şehir -1-

t. 205a/24

ṭaġ Dağ -368-

ṭ. 005a/07, 005a/08, 005a/10, 010a/22, 010b/24, 015a/06, 015b/22, 016a/20, 017b/09, 022a/09, 025b/24, 029a/03, 029a/06, 029b/09, 030a/06, 030a/08, 031a/18, 034b/17, 037b/25, 039a/13, 040a/16, 043b/18, 048a/07, 048a/24, 048b/01, 049b/23, 050a/15, 051b/03, 051b/15, 053a/21, 055b/16, 056b/05, 057a/03, 057a/24, 059a/21, 059b/01, 059b/16, 059b/17, 060b/18, 061b/04, 061b/20, 062a/02, 062b/19, 063a/09, 063a/11, 064a/10, 072b/20, 073a/02, 073a/05, 076a/13, 077a/20, 077a/21, 079a/18, 082a/01, 083b/25, 085a/16, 086b/16, 086b/17, 094b/05, 094b/24, 096b/01, 096b/02, 096b/15, 106b/22, 111a/15, 115b/10, 116a/12, 122b/12, 122b/16, 123a/24, 123b/04, 123b/07, 125b/10, 125b/15, 126a/14, 130b/07, 134a/02, 135b/15, 136a/14, 136a/19, 138a/16, 138b/04, 155a/12, 171a/19, 178b/13, 178b/16, 187b/02, 197b/05, 198a/14, 199a/16, 199a/20, 203a/04, 205b/21, 216b/16, 219a/04, 219b/20, 220a/03, 220a/08, 221a/11, 223a/03, 262b/22, 265a/16, 269a/12, 276a/12, 282b/14, 286b/01, 286b/06, 287a/10, 295b/05, 295b/14, 297a/16, 297b/05, 298b/05, 299b/09, 302b/05, 302b/15, 302b/17, 320a/25

ṭ.+ a 009b/07, 039b/08, 054a/02, 055b/15, 055b/18, 055b/22, 060b/18, 061b/10, 063a/17, 063a/19, 077a/14, 078b/04, 082a/01, 083b/25, 086a/22, 090b/11, 096b/01, 117a/04, 117a/06, 118b/13, 123a/10, 123b/12, 126a/21, 126a/22, 126b/08, 128b/10, 136a/15, 136b/02, 137b/06, 150b/21, 166b/07, 193b/09, 197b/23, 198a/23, 221a/17, 238a/23, 276a/19, 286b/05, 296a/06, 297b/03, 297b/04, 302a/09, 302b/25

ṭ.+ da 001b/15, 003b/13, 011b/18, 012b/24, 014a/21, 014b/15, 038b/11, 041a/22, 043a/23, 054a/02, 055b/17, 055b/18, 060b/19, 062b/12, 063a/09, 063a/10, 077a/22, 115b/08, 121b/24, 122a/01, 122b/07, 135b/17, 136a/15, 157a/17, 159a/04, 195b/14, 199a/17, 238a/08, 238a/15, 298a/11, 301b/22, 302b/05, 309b/16

ṭ.+ dan 004a/19, 009b/07, 015b/25, 029a/05, 029b/03, 040a/07, 040a/22, 040b/04, 050b/05, 056a/06, 057b/22, 058a/09, 058b/06, 061b/19, 063a/11, 063a/19, 072b/25, 073a/01, 073a/03, 073a/08, 115a/05, 125b/23, 126a/15, 130b/08, 130b/10, 134b/09, 135b/22, 148b/08, 166b/08, 171a/18, 238a/10, 238a/21, 286b/05, 297b/15, 302b/07

ṭ.+ dı 014a/10

ṭ.+ ı 020a/20, 032a/13, 039b/14, 049b/17, 055b/18, 057a/03, 058a/23, 064a/05, 070a/25, 079a/16, 089a/11, 118b/13, 118b/16, 128b/11, 199a/11, 219b/18, 302b/10,

302b/23, 306b/06, 320a/25

ṭ.+ ıdı 123b/01

ṭ.+ ıla 178a/04

ṭ.+ ına 006b/10, 078b/10, 082a/25, 278a/04

ṭ.+ ında 027a/14, 038a/25, 077a/06, 317a/13

ṭ.+ ından 309b/07

ṭ.+ ını 039b/07

ṭ.+ ınuŋ 199a/10, 295a/24

ṭ.+ ısa 041b/19

ṭ.+ lar 005b/18, 010a/02, 046b/22, 047b/12, 054b/06, 065a/10, 076b/05, 085a/07, 097b/05, 135a/13, 138a/02, 151a/25, 152b/07, 176b/01, 176b/04, 187b/13, 198b/10, 199a/22, 202a/04, 202b/05, 225b/08, 225b/21, 258a/01, 258a/23, 259a/21, 262b/22, 269b/13, 286b/13, 296a/11, 312b/01

ṭ.+ lara 049b/19, 115a/05, 174b/13

ṭ.+ larca 181a/10

ṭ.+ larda 013a/15, 014b/24, 018b/05, 082a/22, 090a/05, 111a/15, 111a/20, 121b/14, 324b/06

ṭ.+ lardaki 265a/02

ṭ.+ ları 068b/20, 078a/09, 134b/05, 135a/14, 238a/06, 273a/15, 302a/21

ṭ.+ ları dutmış 264a/22

ṭ.+ larımuzda 238a/04

ṭ.+ larında 237b/18, 301b/22

ṭ.+ laruŋ 097a/25, 105b/17, 205b/01, 234b/11, 238a/10, 277a/13

ṭ.+ umdı 109a/17

ṭ.+ uŋ 014b/15, 015a/01, 015b/17, 039a/14, 042a/21, 048b/05, 055b/16, 057a/03, 057a/04, 057b/14, 063b/06, 064a/10, 072b/21, 102a/10, 102a/13, 111a/15, 121b/24, 122b/15, 123a/24, 123b/02, 123b/04, 123b/13, 125b/13, 126a/09, 126a/22, 126b/09, 136b/18, 136b/19, 137a/19, 138a/17, 199a/12, 236b/07, 298a/05, 302a/06

ṭ. ol- Geçilmez bir engel olmak, dağ olmak 295a/18, 295b/02

ṭ.+ ı dut- Dağı tamamiyle kaplamak 260b/04

ṭ.+ ı ve ṭaşı ṭut- Dağı taşı tamamiyle kaplamak 067b/21

ṭ.+ ları ṣaḥrā ḳıl- Olmaz işi olur yapmak 134b/05

ṭāġ Yara -1-

ṭ.+ ıla 029a/07

ṭ. ol- 056b/10

ṭaġan *bk. ṭoġan* -1-

ṭ. 264b/24

taġayyür <Ar. Değişme, başkalaşma 2. Rengi değişme -2-

t. 115a/08, 115b/11

ṭaġıl- 1. Dağılmak, parça parça olmak 2. Bozguna uğramak -54-

ṭ.- acaḳ 080b/24, 268a/02

ṭ.- acaḳdur 252b/08

ṭ.- dı 040b/15, 055b/12, 059a/19, 067b/22, 077a/19, 093b/04, 119a/17, 120b/07, 155a/14, 162b/22, 196b/06, 199a/22, 256a/03, 273b/19, 275a/05, 281b/08, 285a/25, 316a/22, 319a/13, 319b/08

ṭ.- dılar 090b/03, 149b/06, 193a/04, 214a/17, 246b/25, 274b/23, 282a/11, 311b/09, 323a/07

ṭ.- ıcaḳ 261a/05

ṭ.- mış 045b/15, 068a/12, 097a/02, 107a/17, 277b/18

ṭ.- mışdı 323a/23

ṭ.- mışdur 150b/03, 151b/25

ṭ.- mışıdı 107b/23

ṭ.- mışlarıdı 224b/23

ṭ.- sa 151b/03

ṭ.- uŋ 183b/13

ṭ.- up 128b/12, 151a/21, 154b/08, 167b/16, 167b/21, 168a/01, 177b/19, 183b/14

ṭ.- urdı 054b/18

ṭaġıt- Dağıtmak, parça parça etmek 2. Bozguna, hezimete uğratmak -29-

ṭ.- a 285b/22

ṭ.- acaḳ 026a/04, 026a/22

ṭ.- ayım 081b/22

ṭ.- dı 014b/09, 057b/11, 254b/16, 276b/19, 296b/01, 315b/22, 319b/23

ṭ.- dılar 099a/17, 116b/21

ṭ.- madı 233b/06

ṭ.- maya 168a/09, 212b/16

ṭ.- mayıcaḳ 306b/25

ṭ.- mışdur 026a/11

ṭ.- mışsın 259a/24, 279b/11

ṭ.- up 038b/09, 042b/12, 077b/13, 094b/16, 326b/18

ṭ.- ur 052a/12, 067a/23, 095b/03, 135a/23

ṭaġla- Dağlamak -7-

ṭ.- dı 031a/15, 140a/08, 231b/09

ṭ.- dılar 275a/16

ṭ.- madı 092a/10

ṭ.- maz 059b/12

ṭ.- sa 104a/04

ṭaġlı / ṭaġlu Yaralı -2-

ṭ. 172a/05, 199a/25

ṭaġuḳ Dağılmış -1-

ṭ. 003a/18

taġyīr <Ar. Değişiklik -1-

t.+ i 052b/19

taḥammül <Ar. Dayanma, katlanma -10-

t. 233b/06

t. ėt- Sabretmek, dayanmak 116a/16, 188b/21, 211b/12, 243a/03, 266b/19

t. eyle- Sabretmek, dayanmak 267a/05

t. ḳıl- Sabretmek, dayanmak 230b/21, 250b/13

t.+ i ḳalma- Sabrı, tahammülü kalmamak 066a/09

taḥassür <Ar. Özleyiş, özlem -1-

t. ėdin- İmrenmek 292b/03

ṭaḫıl <Ar. *(daḫl)* Tahıl -8-

ṭ. 183a/17, 183a/20, 183b/09, 183b/12, 225b/08

ṭ.+ dan 190a/08

ṭ.+ ları 192a/10

ṭ.+ laruŋuzı 184b/20

taḥḳīḳ <Ar. Araştırma, inceleme -2-

t. 140b/18

t.+ ini 048b/02

ṭahmirū Metinde adı geçen bir şah -1-

ṭ. 314b/01

ṭahmūras̱ Metinde adı geçen bir şah -2-

ṭ. 205b/04

ṭ.-ı ʿādil 163a/24

taḥṣīl <Ar. Öğrenme, tahsil -2-

t. ėt- Öğrenmek 214b/05, 244b/13

taḥsīn <Ar. Beğenmek, aşkışlamak -61-

t. 010b/22, 032b/17, 115b/02, 121a/23, 191a/16, 211a/01, 276b/15

t.+ ile 117a/24

t.+ ler 056b/21, 238b/02, 247b/18

t. ėt- Beğenmek 074b/09, 096b/12, 117a/24, 168b/10, 178a/12, 182a/12, 210b/20, 213b/01, 220b/09, 301a/06, 314b/09

t. eyle- Beğenmek 203a/21, 224a/09, 240a/15

t. getür- Beğenmek 044b/16

t. ḳıl- Beğenmek 061b/08, 062a/06, 063b/01, 065a/25, 065b/15, 067b/07, 073a/05, 093b/20, 100b/17, 103b/04, 114a/14, 115a/24, 120b/07, 122b/17, 127b/20, 128b/14, 141b/16, 147b/22, 157b/06, 157b/17, 174a/24, 178b/17, 210a/09, 217b/25, 225b/24, 229b/25, 230a/10, 230b/24, 231b/14, 249b/08, 262a/12, 273a/04, 279b/24 291a/22, 310b/16

taẖt <Far. Taht -1148-

t. 003a/07, 003a/18, 004a/22, 007a/24, 008a/14, 008b/22, 010a/24, 010b/11, 010b/13, 011b/15, 013a/16, 013b/10, 014b/21, 015a/06, 017a/13, 017a/22, 018a/17, 018a/18, 019a/21, 019b/10, 020b/10, 021a/01, 021b/06, 022a/02, 023a/04, 024a/15, 025a/02, 025b/23, 026a/24, 026b/21, 027a/24, 031a/25, 031b/11, 031b/17, 032b/12, 033a/04, 034b/12, 035a/14, 040a/06, 040b/17, 041a/02, 042a/08, 043a/05, 043a/13, 043b/06, 044a/24, 046a/16, 047b/09, 048b/08, 050b/22, 051b/25, 052a/03, 053b/17, 060a/02, 060a/11, 060a/23, 069a/04, 069b/15, 069b/24, 070a/19, 070b/16, 070b/19, 071a/02, 071a/03, 071a/06, 071a/07, 071a/15, 071a/16, 071b/14, 076b/05, 078b/17, 079b/09, 079b/22, 081b/12, 083a/21, 083a/24, 089b/10, 090a/03, 090b/15, 091a/06, 094a/21, 094b/04, 095b/06, 096b/16, 098a/15, 098b/05, 099b/10, 101b/05, 101b/18, 101b/20, 101b/21, 102b/21, 102b/24, 102b/25, 103b/07, 104a/05, 107a/07, 107b/06, 108b/18, 109b/20, 110b/14, 110b/17, 111a/25, 112a/06, 112b/14, 113a/07, 113a/11, 113b/11, 113b/13, 114a/10, 115b/12, 117a/10, 118b/05, 118b/09, 119a/01, 119a/08,

278a/18, 325b/17

tāc u t.+ umı 057b/19

t.+ umla 009a/20

t.+ umuŋ 020b/06, 023b/10, 115b/03

t.+ umuza 300b/02

t.+ uŋ 001b/03, 002a/13, 014a/06, 018a/12, 019a/21, 022b/04, 022b/08, 023a/03, 024a/15, 033a/08, 043a/06, 052a/02, 068a/08, 070b/10, 090b/25, 091a/07, 094a/22, 097b/10, 108b/18, 112b/20, 114a/11, 128b/07, 137b/19, 161b/20, 162b/06, 176a/07, 189b/03, 194b/23, 200a/19, 215a/03, 217b/18, 231b/01, 241a/23, 244b/06, 245a/12, 250a/07, 259b/16, 262b/15, 269a/22, 270a/10, 291a/20, 307b/10, 315a/09, 317a/19, 317a/21, 317a/22, 317b/02, 317b/04, 317b/07, 317b/12, 317b/13, 317b/14, 317b/19, 317b/21, 317b/23, 327a/04

tāc u t.+ uŋ 054a/20, 144a/24, 176a/12, 244b/05

t.+ uŋa 048a/16, 070a/14, 082a/08, 134a/12, 137b/12, 247b/12, 252b/09, 253a/04, 290b/10

t.+ uŋda 046a/06, 082a/10, 082a/13, 086a/14, 090a/03, 104a/08, 119a/09, 127b/06, 250a/13

t.+ uŋdan 009a/13, 115b/17

t.+ uŋı 022b/01, 080b/09, 090b/14, 108a/14, 112b/23

t.+ uŋuŋ 119b/03

tāc u t. vėrmedi 232b/02

t. bul- İktidar sahibi olmak 035a/13

t. düz- Taht yapmak 317b/11

t. eyle- Taht yapmak 317b/04

t. gör- İktidara sahip olmak 082a/19

t. ol- İktidar sahibi olmak 054b/22, 162b/25, 272a/09

t. ur- Taht kurmak 148b/14

t. vėr- Hükümdarlık vermek 031b/18, 008a/19, 069b/24, 071a/09, 139a/16, 224a/12, 270a/25

t.+ a aġdur- Tahta çıkarmak 084b/11

t.+ a bin- Tahta çıkmak, padişah olmak 030a/22

t.+ a çıḳ- Tahta çıkmak, padişah olmak 018a/25, 022b/10, 030b/22, 043a/11, 070a/16, 080b/07, 098b/18, 133b/17, 143b/12, 146b/25, 146b/25, 147b/02, 162a/02,

162a/04, 163a/10, 163a/12, 163a/14, 163a/22, 165b/07, 188b/10, 194a/15, 231b/05, 233a/14, 264a/02, 281b/01 323b/20

t.+ a çıḳar- Tahta çıkarmak 080a/05, 147b/13, 173b/10, 067a/22

t.+ a geç- Tahta çıkmak, padişah olmak 006a/05, 009a/14, 017b/16, 018b/02, 022a/01, 026a/01, 031a/16, 052a/20, 052a/23, 053a/15, 053b/09, 076b/10, 079b/17, 086a/16 098a/24, 118a/23, 146b/01, 146b/02, 147a/12, 163a/24, 184a/18, 184b/09, 186a/24, 188b/12, 204a/17, 225b/19, 231b/15, 232a/19, 233b/22, 245b/02, 247b/17, 250a/01, 253a/06, 275b/07, 279a/11, 289a/22, 320b/06, 321a/08, 321b/11, 322b/14, 323a/11, 323a/13

t.+ a geçür- Tahta çıkarmak 162b/02

t.+ dan geç- Hükümdarlıktan vaz geçmek 035a/17

t.+ ı ḳoy- Hükümdarlıktan vaz geçmek 325b/12

t.+ ın al- Kaybedilen iktidarı tekrar kazanmak 159b/24, 162a/20, 295b/19

t.+dan düş- Hükümdarlığı kaybetmek 227b/16

taḫt-gāh <Far. Saltanat makamı -15-

t.+ a 028b/24, 042a/22, 053b/20

t.+ da 026a/24

t.+ dan 022b/19

t.+ ı 033b/01

t.+ ıdı 112b/17

t.+ ıdur 115b/09

t.+ ıla 028a/17

t.+ ına 008b/13, 052a/17, 078b/05, 138a/22, 138b/15

t.+ ınuŋ 001b/14

t. ḳur- Saltanat makamı kurmak 132b/12

taḫta <Far. *(taḫte)* Tahta -17-

t. 067a/23, 095b/1, 121a/11, 230a/01, 237a/15

t.+ dur 052a/03

t.+ larınuŋ 061b/15

t.+ nuŋ 237a/15

t.+ sında 262a/01, 262b/14

t.+ sını 208a/08, 228b/23, 230b/11

t.+ sıyla 230b/01

taḫvār Metinde adı geçen bir şah -14-

t. 319b/18, 319b/20, 319b/23, 319b/25, 323a/03, 323b/07, 323b/09, 323b/10

t.+ a 319b/19, 323a/03, 323b/12

t.+ uŋ 319b/24, 323b/11

taḫvāre *bk. taḫvār* -1-

t.+ yi 323b/08

ṭaīfe <Ar. Bölük -1-

ṭ. 112a/09

ṭāḳ[1] <Ar. Kubbe, kemer -9-

ṭ. 034b/21, 085a/13, 124a/17, 317b/14

ṭ.+ ına 080a/18, 318b/21

ṭ.+ ını 317a/11

ṭ.+ larını 219a/05

ṭāḳ-ı dīs Efrasiyab'ın hazinelerinden biri 318b/24

ṭāḳ[2] <? Bitme, tükenme -1-

ṭ. ol- Bitmek, tükenmek 106b/25

ṭaḳ- *bk. daḳ-* -6-

ṭ. 081b/20

ṭ.- maġıl 088a/11

ṭ.- maḳ 053b/14

ṭ.- up 171b/14, 189b/10

ip ṭ.- up 067b/23

ṭāḳat <Ar. Kuvvet, direnç -40-

ṭ.+ ı 106b/25

ṭ.+ ınca 066b/14

ṭ.+ um 251a/13

ṭ.+ umuz 170b/13

ṭ. bul- Güç, kuvvet bulmak 135a/02

ṭ. getür- Dayanmak, direnmek 034a/10, 040b/05, 046b/22, 047a/06, 048a/07, 049a/02, 059a/04, 066b/21, 074a/14, 078b/07, 089a/09, 096b/01, 100b/20, 135a/01, 137a/21, 148a/08, 152b/06, 177b/21, 202a/05, 215b/08, 221b/08, 254b/15 260b/12, 261b/01, 264b/01, 276b/20, 301b/25, 302b/11

ṭ.+ ı ḳalma- Gücü, kuvveti tükenmek 018b/20, 020b/24, 026a/10, 030a/02,

039b/12, 063a/21, 085a/25

taḳdīr <Ar. Allah'ın ezelde her şeyi belirlemesi -49-

t. 087b/13

t.-i allāha 071b/01

t.+ ce 079a/02, 093a/06, 205b/19, 281a/24

t.+ de 050b/24, 089a/19, 097a/08, 109a/08, 122b/03, 149a/01, 234a/16, 240b/06

t.+ e 074a/25

t.+ i 291a/25

t.+ idür 108a/16, 262b/18

t.+ inde 091a/14, 241a/16, 258b/07, 280a/03, 286b/05

t.+ iŋde 278a/10

t.+ inden 092a/25, 110a/17, 147a/19, 152a/10

t.+ iyle 125b/07, 241a/17

t.+ le 074a/25

t. ėt- Takdir etmek 224a/21

t. ol- Kaderde olmak 071a/25, 317a/11, 326b/18

t.+ de ol- Kaderde yazılı olmak 048a/17, 070a/07, 070a/12, 070a/13, 089b/07, 104a/17, 110a/25, 129a/15, 211a/09 236a/21, 283a/13, 288a/20, 306b/22, 313b/01

ṭaḳıl- Bir engele takılmak -1-

ṭ.- dılar 005b/02

taḳrīr <Ar. Anlatma, beyan etme -2-

t. eyle- Anlatmak, beyan etmek 249a/05, 294b/18

taḳṣīr <Ar. Eksiklik, kusur -9-

t. 252a/12

t. ėt- (Bir şeyi) eksik yapmak 217a/09, 244b/21, 243b/17, 250a/09, 308b/15

t. eyle- (Bir şeyi) eksik yapmak 204b/24

t. ḳıl-(Bir şeyi) eksik yapmak 101b/10, 244a/08

taḳvā <Ar. Allah'tan korkma -1-

t.+ sıyla 130b/18

taḳvīm <Ar. Yıldızların konumunu gösteren tablo -1-

t.+ de 289b/22

ṭal Ağaç dalı -1-

ṭ.+ı 034b/11

ṭal- Dalmak -1-

ṭ.- dı 103a/03

ṭaleb <Ar. İstek, arzu -24-

ṭ.+ i 246b/18

ṭ.+ içün 232b/23

ṭ.+ idi 039a/18

ṭ.+ inden 131a/06

ṭ.+ ini 063a/21

ṭ. ėt- İstemek 011b/02, 016a/25, 071a/18, 124a/03, 129b/03, 144a/07, 159b/22, 212a/25, 232a/07

ṭ. eyle- İstemek 028b/23, 038b/21, 111a/12, 133a/08, 175a/18, 232b/01, 285a/23

ṭ. ḳıl- istemek 122a/04, 125b/20, 163a/15

ṭālıġ *bk. ṭāliʿ* -1-

ṭ.+ ıla 033a/14

ṭāliʿ Talih, ikbal 2. Şans -40-

ṭ. 080a/14, 103a/19, 115b/16, 115b/25, 213b/04

ṭ.+ i 045a/23, 137b/13, 209b/19, 289b/17, 324a/23

ṭ.+ im 263a/09

ṭ.+ in 070a/06, 156a/02, 208a/08, 289b/16, 313a/11, 317a/02, 321a/11, 324a/22

ṭ.+ inde 136a/25, 136b/08

ṭ.+ ine 103a/18

ṭ.+ ini 035b/23, 092a/18, 141a/17, 208a/09, 255a/15

ṭ.+ müz 106b/04

ṭ.+ ümdendür 266b/12

ṭ.+ üme 141a/12

ṭ.+ ümi 034a/16, 104a/17, 148b/22

ṭ.+ üŋ 062b/05, 082a/07, 097b/17, 119b/05, 230b/19

ṭ.+ in ṭut- Fal bakmak 092a/19, 307b/25

ṭālib <Ar. İsteyen, istekli -2-

ṭ.+ lerden 215a/05

ṭ.+ leri 218a/13

ṭāliʿlü Talihli -8-

ṭ. 134b/07, 141a/12, 155b/24, 248b/20, 256b/03, 277b/24, 315b/23

ṭ.+ sin 129b/11

taʿlīm <Ar. Öğretme, talim -7-

t. ėt- Talim etmek 053b/14, 142b/08, 147b/24, 148a/01, 246b/18

t. ḳıl- Talim etmek 141a/01, 181b/02

ṭalḳān Metinde adı geçen bir şehir -1-

ṭ.+ a 013b/01

ṭalu İki kürekkemiğinin arası -3-

ṭ.+ larına 016b/05

ṭ.+ sı 035a/03

ṭ.+ sından 010b/20

ṭam <Ar. *(ṭamm)* Eksiksiz, tam -24-

ṭ. 066a/21, 152a/07, 158b/19, 158b/21, 158b/22, 158b/25, 283b/22, 283b/25, 284a/17, 312a/12, 315b/20, 316a/05

ṭ.+ a 158b/19, 158b/23, 159a/01

ṭ.+ dan 283b/24

ṭ.+ ı 133a/14

ṭ.+ ında 312a/13

ṭ.+ ından 283b/10

ṭ.+ ını 001b/16

ṭ.+ ınuŋ 284a/10, 315b/20

ṭ.+ lar 224b/08

ṭ.+ larınuŋ 312b/13

tām *bk. ṭam* -1-

t. 086a/20

ṭam- Damlamak -5-

ṭ.- ardı 278b/14

ṭ.- madı 184b/17

ṭ.- maġa 157a/02

ṭ.- maya 112a/25

ṭ.- maġa ṭur- Damlamaya başlamak 160b/03

ṭamaʿ <Ar. Açgözlülük -39-

ṭ. 031a/23, 122a/16, 145b/13, 155b/07, 174b/18, 226b/24, 236a/04

ṭ.+ dur 226b/20

ṭ.+ ı 086a/14, 148b/18, 188b/23, 250a/10

ṭ.+ ıla 122a/19

ṭ.+ ında 031a/20

ṭ.+ lar 251a/18

ṭ.+ ları 109a/24

ṭ.+ muz 243a/21

ṭ.+ yıla 208a/20, 208b/13

ṭ.+ yla 122a/12

ṭ. ėt- Tamah etmek 003a/14, 073b/10, 114b/15, 143a/02, 145a/16, 196a/03, 208b/12, 244b/15, 268a/24, 275b/12, 275b/20, 278a/11, 282b/17,

ṭ. eyle- Tamah etmek 233b/20

ṭ. ḳıl- Tamah etmek 142b/17, 257b/10, 272a/08, 292b/24, 324a/02

ṭamaʿ-dār <Ar.+Far**.** Açgözlü, tamahkar -4-

ṭ. 155a/05, 285a/13

ṭ. ol- Tamahkar olmak 144a/08, 212a/04

ṭamaʿ-kār <Ar.+Far**.** Açgözlü, tamahkar -3-

ṭ. 188b/23

ṭ. ol- Tamahkar olmak 188b/17, 192b/16

ṭamaḳ(ġ) Damak -1-

ṭ.+ ına 103a/12

tamām <Ar. 1. Bütünü, hepsi 2. Son, nihayet 3. Tam olarak, eksiksiz -298-

t. 005a/10, 009a/20, 010b/02, 011a/21, 011b/05, 012a/06, 012a/08, 012a/21, 013a/06, 013b/02, 013b/22, 014b/12, 017b/20, 018a/14, 020a/12, 025b/03, 025b/17, 026b/07, 027a/25, 027b/21, 030a/06, 031a/24, 033b/02, 034a/07, 034b/04, 036a/16, 038a/12, 039b/05, 045a/15, 046a/12, 046a/13, 046a/17, 047a/09, 047a/20, 048b/03, 049a/23, 052a/20, 053b/09, 053b/15, 054a/10, 054b/03, 055a/08, 055a/17, 056a/05, 058a/12, 059b/05, 065a/03, 065a/11, 069a/07, 074a/09, 081b/14, 090a/20, 090b/23, 092b/01, 092b/13, 092b/19, 093a/10, 095a/02, 095a/09, 096b/08, 097a/02, 099b/19, 100a/15, 101b/02, 102a/23, 102b/02, 102b/08, 104a/19, 104a/24, 106a/23, 106b/05, 109b/12, 110b/11, 110b/21, 111a/14, 111a/20, 112b/15, 113b/19, 116b/19, 117b/10, 117b/25, 118a/12, 122b/13, 122b/18, 126b/05, 128b/09, 130b/16, 134b/19, 137b/10, 138a/23, 139b/13, 140a/17, 140a/20, 140a/24, 146b/24, 149b/24, 151a/17, 151b/04, 152a/21, 158a/24, 163b/19, 169a/07, 173b/25, 175a/25, 177b/13, 177b/19,

182b/16, 192b/12, 196b/08, 199a/22, 200a/09, 200a/13, 202b/07, 208a/10, 213a/02, 215a/13, 215b/01, 217b/02, 218b/05, 220a/02, 221a/01, 221a/19, 221b/02, 222a/10, 223b/15, 223b/18, 228b/08, 228b/19, 229a/17, 229b/18, 230a/09, 232a/03, 238b/10, 240b/21, 241a/03, 241a/08, 241a/10, 247b/13, 249b/03, 252b/16, 253b/02, 254b/13, 256a/14, 260b/22, 262b/22, 263b/08, 263b/24, 270b/23, 279a/03, 283b/23, 293a/07, 294b/23, 295a/23, 300b/05, 302a/11, 305b/05, 305b/06, 307b/08, 313b/06, 316a/10, 317b/12, 324a/20, 327b/23

t.-ı ʿālemde 013a/03

t.-ı ʿālemi ṭutısar 106b/05

t.-ı cihāna 026b/15

t.-ı hüner 142b/08

t.-ı irānı 073a/07

t.-ı kelīleyi 238b/12

t.-ı leşker 104a/23

t.-ı rūm 103b/25

t.-ı rūmda 082a/22

t.-ı vilāyet-i nīmrūz 026b/13

t.-ı zāvilistānı 097a/21

t.+ dur 065b/17, 268a/18

t. ėt- Tamamlamak, bir işi bitirmek 046b/10, 057a/12, 065b/22, 068a/22, 096b/24, 110a/05, 116b/14, 121b/03, 124b/12, 130a/17, 172a/16, 186a/03, 213a/02, 273a/03, 308a/17 309a/16, 309a/22, 310b/02, 310b/05, 314b/13, 324b/12

t. eyle- Tamamlamak, bir işi bitirmek 179b/05, 214b/25, 223a/25, 249b/19, 275b/01, 313b/04, 321a/04, 322a/05

t. ḳıl- Tamamlamak, bir işi bitirmek 118a/13, 146a/19, 128a/01, 153a/05, 194a/06, 209b/24, 210b/20, 214b/08, 230a/22, 295a/03, 308a/17, 310b/19, 324b/06, 328a/07

t. ol- Tamamlanmak, eksiksiz bir şekilde bitmek 007b/04, 024a/09, 026b/09, 059b/03, 069b/03, 079a/22, 089b/02, 090b/13, 092a/05, 095a/06, 095a/12, 095a/22, 109b/06, 114a/17, 115b/19, 117b/02, 121b/03, 122a/02, 131b/04, 131b/16, 133b/03, 136b/09, 154b/19, 155a/11, 164b/16, 178a/09, 181b/04, 183b/17, 184a/14, 184b/03, 193b/20, 194a/14, 194a/17, 195a/17, 198b/04, 206b/15, 214b/25, 218b/18, 219a/08, 223b/19, 224b/02, 229b/25, 230b/04, 236a/22, 237b/13, 239a/09, 242a/02, 245a/13, 247b/09, 247b/19, 250b/06, 250b/08, 264a/02, 264a/11, 265a/21, 267b/12, 268b/01,

279a/03, 282b/01, 284a/23, 289a/09, 290b/12, 294b/11, 299b/12, 300b/04, 302b/24, 303b/13, 306b/16, 307a/16, 308a/06, 310b/21, 314a/17, 319a/21, 322a/22, 328a/01, 328a/04, 328a/05

tamāmet <Ar. Büsbütün, bütünüyle -1-

t.-i dünyāda 040b/16

ṭamar Damar -6-

ṭ. 123b/11

ṭ.+ ı 100a/08

ṭ.+ larda 104a/03

ṭ.+ um 148a/16

ṭ. getür- Canını almak 220b/22

ṭ. götür- Canını almak 163a/20

ṭamarlu Huylu -3-

ṭ. 204b/09, 208b/15, 272b/14

ṭamġa Damga -1-

ṭ.+ sın 169b/04

ṭāmiʿ <Ar. Tamah eden -3-

ṭ.+ uŋ 122a/17

ṭ. ol- Tamahçı olmak 122a/17, 122a/18

taʿmīr <Ar. Onarma, tamir -1-

t. ėt- Tamir etmek 219a/08

tāmmül <Far. Hesaplama -2-

t. ḳıl- Hesaplamak 141a/16, 156a/04

ṭamu <Soğd. Cehennem -6-

ṭ. 203b/15

ṭ.+ da 193a/25

ṭ.+ dan 045b/23, 142b/06

ṭ.+ ya 242b/17

ṭ.+ yı 068a/10

taʿmureş̱ Metinde adı geçen bir şah -1-

t. 292b/23

ṭaŋ[1] Hayret, şaşma, şaşakalma -6-

ṭ. 040a/16

ṭ.+ a ḳal- Şaşakalmak, donakalmak 014a/09, 021b/19, 029a/12, 086a/19, 081b/22

ṭaŋ² Şafak -6-

ṭ. 030a/15, 032a/05, 040b/09

ṭ.+ dan 018b/14

ṭ.+ ıla 121a/12

ṭ.+ la 039a/04

ṭan- Danışmak, iştiare etmek -2-

ṭ.- dılar 074a/23

ṭ.- madı 066b/11

ṭaʿn <Ar. Yerme, kınama -13-

ṭ.+ ıla 039a/23

ṭ. èt- Kınamak, yermek 017a/04, 019a/19, 053a/04, 070b/16, 079b/03, 140b/07, 244a/03, 288b/06, 307b/17, 308a/16, 316b/07

ṭ. eyle- Kınamak, yermek 180b/19

ṭaŋamalu Hayrete düşürücü, şaşırtıcı -1-

ṭ. 021b/18

ṭaʿne <Ar. Yerme, kınama -4-

ṭ. ḳıl- Kınamak, yermek 032b/13, 161a/21

ṭ. ur- Kınamak, yermek 155a/03, 234a/18

ṭanı- Tanımak -1-

ṭ.- madılar 142a/14

ṭanıḳ *bk. ṭanuḳ* -12-

ṭ.+ dur 028a/08, 072a/24, 285b/08, 291a/05

ṭ. ḳıl- Tanık göstermek 045a/09

ṭ. ol- Tanık, şahit olmak 025a/10, 162a/13, 266a/07, 291a/03

ṭanıḳlıḳ *bk. ṭanuḳlıḳ* -3-

ṭ. vèr- Şahit olmak 231a/04, 252a/04, 271a/05

ṭanış- Danışmak, iştiare etmek -39-

ṭ. 087b/13, 120b/23

ṭ.- a 050a/12, 208b/03

ṭ.- alum 043b/10

ṭ.- asın 144b/25

ṭ.- asız 232a/07

ṭ.- dı 175b/05, 200b/14, 204a/24, 219a/23, 247b/09, 260a/08, 274b/04, 281b/09, 304a/10

ṭ.- dılar 043a/12, 074a/23, 092b/08, 099a/13, 124b/23, 152b/10, 153b/02, 156a/06, 208b/11, 220a/11, 220a/17

ṭ.- duḳ 290a/05

ṭ.- ırdı 133a/13

ṭ.- maḳ 050a/12, 220b/18

ṭ.- mayasın 204b/11

ṭ.- mayınca 191b/07

ṭ.- mışlar 255a/10

ṭ.- up 260b/08, 323a/21

ṭ.- urdı 149b/03, 190a/09

ṭ.- ur ol- Danışır olmak 217a/23

ṭanışıḳ Danışma, iştiare -16-

ṭ.+ da 251a/07, 289a/18

ṭ.+ ı 160b/13

ṭ.+ ıla 162a/11

ṭ.+ ınsız 241a/23

ṭ.+ ıyıla 069b/22

ṭ.+ ıyla 125b/03, 242b/13, 250a/12, 271a/17

ṭ. ėt- Danışmak, istişare etmek 096a/05, 191a/09, 289a/15

ṭ. ḳıl- Danışmak, istişare etmek 271a/01, 276a/25

ṭ.+ da ol- Danışmak, istişare etmek 197a/22

ṭanışuḳ *bk. ṭanışıḳ* -4-

ṭ. 014a/20, 021b/03, 034b/05, 040b/14

ṭāniş-mend *bk. dāniş-mend* -1-

ṭ. 156a/09

ṭaŋla- Şaşmak, hayrete düşmek -4-

ṭ. 033a/04

ṭ.- rısa 015a/15

ṭ.- yanı 108b/15

ṭ.- yup 036b/19

ṭaŋlacaḳ Şaşılacak (şey) -1-

ṭ. 165a/19

ṭaŋlamalu Hayrete düşürücü, şaşırtıcı -1-

ṭ. ol- Hayrete düşürecek bir iş yapmak 039a/16

taŋrı Tanrı -324-

t. 002a/24, 004b/04, 010b/16, 013a/02, 014a/23, 014b/03, 018a/05, 019a/24, 020b/01, 020b/05, 021b/19, 023b/04, 024a/06, 024a/10, 029b/19, 030b/04, 035a/09, 037a/19, 044b/22, 045a/16, 045b/09, 045b/21, 046b/09, 046b/23, 052a/25, 056a/04, 056a/19, 056b/06, 057b/18, 058b/02, 060a/01, 060a/18, 060b/08, 062b/07, 062b/12, 063b/03, 066a/03, 066a/08, 066a/16, 068b/07, 068b/15, 070a/21, 070b/06, 071a/08, 071a/23, 074b/05, 079a/20, 081a/01, 084a/07, 084b/19, 091a/12, 092a/04, 101b/14, 102b/12, 106a/12, 108a/17, 110a/25, 124b/01, 126b/18, 154a/08, 154a/10, 154a/15, 155a/20, 157a/06, 162a/13, 163a/08, 167b/08, 167b/16, 174b/20, 175a/08, 175b/12, 177b/11, 181a/15, 181a/16, 185b/23, 186a/08, 186a/09, 187a/07, 187b/15, 192b/01, 193a/12, 194a/04, 198a/02, 200a/12, 208b/16, 208b/20, 208b/21, 218a/12, 224a/24, 226b/18, 228a/07, 232b/12, 233b/17, 236b/22, 240a/25, 242b/09, 242b/15, 245b/01, 261a/12, 266a/07, 273a/19, 274b/13, 276b/02, 277b/07, 277b/20, 278b/06, 279a/17, 280a/10, 281a/02, 281a/09, 282a/14, 283b/20, 285b/08, 291a/02, 291a/03, 291a/05, 292b/23, 293b/19, 293b/21, 295b/03, 297a/04, 300b/03, 303a/15, 306b/12, 308a/07, 314a/07, 320b/11, 326b/08

t.+ çun 147b/04

t.+ dan 010a/20, 010b/10, 014a/20, 017a/19, 020a/21, 022b/07, 025a/04, 050b/04, 068b/16, 071b/12, 073b/23, 074b/04, 074b/21, 084b/20, 088a/03, 088b/01, 092a/25, 096b/03, 107b/12, 125b/20, 163b/03, 175a/17, 179b/19, 192a/24, 193b/01, 196a/10, 196a/12, 201a/07, 213b/19, 218b/14, 221a/07, 234b/16, 276b/16, 277b/18, 278b/24, 280a/12, 280a/16, 293a/09, 296b/06, 296b/10, 297a/01, 300b/01, 303a/17, 312a/03, 319a/04, 322b/15, 327b/17

t.+ m 191b/05

t.+ muŋ 116a/18

t.+ ŋçun 066a/07

t.+ nuŋ 004b/11, 011a/16, 012b/25, 015b/01, 022a/18, 035a/19, 039b/03, 042a/07, 044b/18, 064a/20, 070a/19, 078b/04, 079a/23, 082b/02, 086a/06, 086a/17, 088a/22, 091a/14, 095a/03, 101a/17, 101a/23, 108a/16, 125b/07, 140a/15, 152a/09, 154a/13, 160a/09, 163b/03, 172a/04, 183a/13, 185b/17, 194b/20, 195b/05, 196a/08, 201a/22,

205b/19, 206a/23, 206b/08, 214a/04, 214a/13, 218b/21, 227b/22, 228b/04, 242b/17, 244b/02, 249a/03, 258b/07, 266b/21, 277a/20, 279b/13, 280a/03, 281a/06, 284a/05, 284b/22, 286b/05, 291a/25, 291b/06, 291b/08, 292a/25, 292b/15, 292b/20, 298a/01, 299b/10, 303a/16, 306b/08, 307b/23, 313a/15, 313b/02, 319a/05, 321b/02, 323b/05

t.+ sı 048a/17, 144a/01

t.+ sıdur 068a/08, 200a/14, 201a/18, 264a/12, 300a/21, 304b/05

t.+ sından 045b/14

t.+ sını 044b/22

t.+ sıyam 076b/21

t.+ ya 003a/06, 007a/20, 007b/01, 012b/11, 021a/25, 024a/02, 024a/14, 025b/08, 028b/22, 032b/01, 040a/15, 048b/24, 050b/11, 056a/04, 060a/19, 061a/03, 064a/10, 067a/03, 070b/24, 074b/10, 095a/11, 097b/17, 106a/18, 117a/07, 132a/14, 135a/06, 152a/06, 164a/08, 173a/06, 178b/12, 181a/09, 182a/24, 194a/24, 194b/19, 225b/17, 231a/15, 236a/24, 248a/14, 271b/15, 282a/06, 283a/12, 289b/13, 311a/13

cānın t.+ ya ışmarladı 322a/10

t.+ yı 026a/12, 045b/09, 069a/19, 121a/23, 126b/19, 179b/13, 187a/13, 195b/01, 278a/04

t. bilmez Kafir 021b/05

t.+ dan bil- Tanrıdan bilmek 029a/14, 085a/03, 218a/11, 299b/20, 320b/16

t.+ dan bul- Allah'ın inayetiyle isteğe kavuşma 017b/10

t.+ dan kesilmiş ol- Kafir olmak 180a/22

t.+ ı bil- Allah'a iman etmek 277b/15

taŋrılıḳ Tanrılık -2-

t. 154a/10

t.+ a 070b/25

ṭanuḳ Şahit, tanık -14-

ṭ. 193a/14, 194b/07, 285b/06

ṭ.+ dur 002a/24, 091a/12

ṭ.+ larumdur 056a/19

ṭ.+ umdur 002a/21

ṭ. ol- Tanık olmak 056a/04, 057b/18, 058b/02, 060a/18, 109b/15, 185b/14, 208b/16

ṭanuḳlıḳ Tanıklık, şahitlik -4-

ṭ. vėr- Şahit olmak 091a/17, 140b/16, 195a/01, 218b/01

ṭanuḳluḳ *bk. ṭanuḳlıḳ* -2-

ṭ. vėr- Şahit olmak 163a/13, 281b/12

ṭap- Tapmak -22-

ṭ.- a 242b/11

ṭ.- an 102a/14, 181b/01

ṭ.- ar 032b/01, 045a/14, 198a/02, 292a/24

ṭ.- arlar 112a/09

ṭ.- arlardı 014b/10

ṭ.- arlarıdı 044b/04

ṭ.- arsız 044b/22

ṭ.- maġa 201a/01

ṭ.- maġı 045a/20, 082a/11

ṭ.- maġuŋ 054a/10

ṭ.- maḳ 153b/25

ṭ.- maḳdan 045a/02

ṭ.- maḳdur 112a/11, 112a/12

ṭ.- mazam 060a/20

ṭapdur- Taptırmak -1-

ṭ.- up 068b/15

ṭapıcı *bk. ṭapucı* -1-

ṭ. 164a/08

ṭapmaḳlıḳ(ġ) Tapma -1-

ṭ.+ a 153b/25

ṭapşur- Teslim etmek, emanet etmek -9-

ṭ.- dı 026a/14, 030b/11

ṭ.- dılar 038a/14

ṭ.- up 007a/17, 008b/08, 012b/12, 019b/18, 027b/05

ṭ.- ursa 032b/06

ṭapu 1. Makam, huzur 2. Zat-i āli -13-

ṭ.+ ŋa 107a/25, 110a/23, 183b/18, 225b/14, 240a/24

ṭ.+ ŋdan 021a/05, 138a/15, 276b/15

ṭ.+ ŋıla

ṭ.+ ya 164b/22

ṭ. ḳıl- 1. Tapmak 2. İtaat etmek 032b/07, 291b/05, 292a/02

ṭapucı 1. Hizmetçi 2. Tapan, iman eden -9-

ṭ. 004b/02, 023a/04, 248a/14

ṭ.+ dur 045a/13

ṭ.+ sı 017b/23, 113a/21, 131a/03

ṭ.+ sından 043b/03

ṭ.+ sısın 021b/06

ṭapuçı *bk. ṭapucı* -1-

ṭ.+ laruŋ 201a/01

ṭapuḳla- Saygı göstermek -1-

ṭ.- dı 277b/10

ṭar Dar -44-

ṭ. 009b/02, 012a/23, 015a/07, 016a/22, 078b/04, 084b/25, 131a/03, 131a/04, 146b/20, 149a/24, 167a/16, 240a/03, 240a/16, 249b/17, 259a/10, 259a/12, 262b/02, 274a/06, 282b/22

ṭ.+ dur 066a/21, 081a/25, 147b/18, 164b/17, 192b/10

cihān gözine ṭ. oldı 051b/10, 058a/10, 251a/15, 305a/10

ṭ. ėt- Dar etmek 008a/19

ṭ. eyle- Dar etmek 096a/16, 185b/14, 194b/17, 234b/06, 250a/12

ṭ. ḳıl- Dar etmek 057a/06, 120b/19

ṭ. ol- Dar olmak 101a/08, 107b/12, 127b/03, 137b/20, 165a/09, 203b/16, 214b/11, 260a/07

tār <Far. Karanlık -3-

t. 012a/09

t.+ ını 105a/17

t. ol- Karanlık olmak 042b/25

tār <Far. İplik -2-

t.+ ı 173a/10, 175b/22

tār-ü-mār <Far. Perişan, darmadağınık -13-

t. ėt- Dağıtmak, perişan etmek 050b/04, 078b/06, 151b/11, 252a/25

t. eyle- Dağıtmak, perişan etmek 254b/13, 282a/03

t. ḳıl- Dağıtmak, perişan etmek 258b/25

t. ol- Dağılmak, perişan olmak 054b/18, 100b/20, 206a/11, 260a/19, 297a/20,

324a/24

tārāc <Far. Yağma, çapul -11-

t. 033a/19

t. ėt- Yağma etmek 002a/06, 010a/12, 136a/06, 152b/21, 192a/05, 192a/08, 246a/06

t.+ a var- Yağma edilmek, yağmaya uğramak 019b/07

t.+ a vėr- Yağma ettirmek 002a/25, 200b/07

ṭaracıḳ Daracık -3-

ṭ. 112a/03, 239b/21, 266b/01

ṭaraf 1. Yer, yön 2. Yer, bölge, ülke 3. Savaşta karşılaşılan taraflardan her biri -272-

ṭ.+ a 001b/03, 005a/04, 005b/24, 011a/12, 012a/03, 043a/23, 045a/06, 054b/03, 055a/15, 068a/04, 101a/06, 102a/14, 105b/22, 116b/05, 128b/12, 134b/11, 135b/16, 141a/22, 141a/24, 142b/07, 143a/19, 143a/20, 151a/18, 152a/01, 163b/24, 167b/04, 168a/05, 184a/12, 186b/16, 193a/04, 207a/06, 246b/25, 273b/16, 275a/12, 292a/06, 294a/22, 298b/23, 307b/02, 309a/05, 312b/20

bir ṭ.+ a ṭurdı 182a/09, 182a/10

bir ṭ.+ a ṭurdılar 222a/12

ṭ.+ da 067b/07, 091a/08, 104a/23, 118a/02, 125a/18, 141b/06, 148b/11, 150a/05, 203a/02, 219b/10, 273b/17, 281b/17, 298a/04, 299a/24, 307b/04, 309b/10, 325b/23

ṭ.+ dan 003a/18, 011a/03, 011b/04, 021b/02, 032a/16, 041a/07, 047a/13, 048b/06, 048b/09, 048b/21, 049a/22, 051a/10, 054a/04, 054a/13, 055a/19, 058b/18, 066a/25, 066b/10, 066b/25, 067b/12, 069a/13, 074b/02, 074b/03, 075a/11, 078a/07, 084b/05, 086a/22, 089a/04, 089b/04, 090a/18, 090a/24, 093a/15, 094b/13, 094b/15, 096a/24, 097a/04, 097a/12, 097a/21, 099a/02, 100a/01, 100a/17, 100b/14, 102a/17, 103b/04, 104b/03, 104b/08, 105b/06, 105b/15, 105b/21, 106a/23, 106b/18, 106b/20, 107a/08, 107b/20, 112b/14, 116b/08, 116b/15, 116b/24, 122b/25, 127a/20, 132b/17, 132b/18, 134a/02, 134a/07, 134a/18, 135a/05, 135a/06, 137b/02, 137b/07, 139a/07, 141a/07, 141a/08, 151a/08, 155b/04, 155b/17, 159a/14, 160a/03, 160a/04, 166a/04, 168b/15, 169b/05, 170a/02, 170a/03, 170a/05, 170b/20, 170b/24, 180b/08, 181a/01, 181b/16, 182a/11, 186a/04, 186a/05, 186a/07, 186a/09, 187a/25, 187b/06, 200a/07, 201a/15, 202a/13, 204a/10, 205a/24, 219b/18, 224b/21, 233a/20, 233a/23, 233b/02, 234b/09, 234b/20, 235a/11, 236a/01, 237b/06, 246a/15, 252a/24, 254a/05, 254a/07, 260a/07, 261a/12, 263b/12, 268a/19, 270a/08, 276b/19, 276b/20, 277a/01, 281a/25, 282a/09, 283a/21, 283b/01, 286b/05, 293b/24, 295a/14, 295b/01, 295b/22, 296a/10,

297a/15, 305a/22, 307b/14, 316a/09, 320a/10, 324a/10, 325a/03, 325a/19, 326a/02, 327a/23, 327b/02

ṭ.+ ı 230b/14, 270b/18, 309b/16, 312b/22, 319b/07

ṭ.+ ın 020a/13, 058a/03, 319a/15

ṭ.+ ına 032a/10, 126a/04, 128b/03, 133b/14, 134a/20, 161b/01, 199a/19, 203b/04, 221a/18, 237b/03, 312b/20

ṭ.+ ında 050a/18, 062a/24, 076b/06, 202a/09, 246a/19, 297a/05, 305a/12, 315b/05, 321a/19

ṭ.+ ındaġı 309b/07, 320a/09

ṭ.+ ından 006a/06, 029a/05, 033a/01, 042a/10, 048b/12, 093b/06, 151b/22, 193a/15, 197a/16, 201b/12, 223b/18, 236b/07, 247a/01, 254a/05, 254a/06, 269b/13, 272b/24, 276b/19, 311b/04, 325b/07

ṭ.+ umdan 189a/07, 203a/14, 288b/07, 288b/10

ṭ.+ uŋ 052a/25, 054a/11, 059b/17, 103b/18, 225b/21, 313a/05

ṭ.+ dut- Taraf tutmak 233a/19, 285b/11

ṭ. ol- Taraf olmak 130b/04, 140b/14, 162a/24, 285a/24

ṭarāḳa Gürültü, patırtı -1-

ṭ.+ lar 246a/14

ṭaral- Daralmak -3-

ṭ.- dı 064b/24, 067b/09, 192a/17

taranc *bk. turunç* -1-

t.+ ı 076a/07

ṭarcuḳ Daracık -1-

ṭ. 165a/05

ṭarḥ <Ar. Bırakma, terk etme -2-

ṭ. ol- Gidermek, brakmak 076a/25, 109b/11

ṭarıḳ- Daralmak, içi sıkılmak -3-

ṭ.- maya 048a/21

ṭ.- up 036b/08, 041a/17

ṭarıl- Darılmak, gücenmek -10-

ṭ.- acaḳdur 230b/09

ṭ.- dı 085a/06, 246a/02, 298b/20, 313a/25, 319a/08, 326a/10

cānı ṭ.- dı 258b/19

ṭ.- mış 029b/11

ṭ.- ur 029a/25

tārīḫ <Ar. Tarih -5-

t. 045b/06, 140a/14

ehl-i t. 124a/16

t.+ in 285b/10

t.+ leri 131b/17

tārik <Far. Karanlık -3-

t. 004b/21, 036a/07

t. eyle- Karanlık etmek 122b/10

ṭarīḳ <Ar. 1. Yol 2. Yol, usul, tarz -39-

ṭ. 098a/24, 141a/13

ṭ.-i fikr ėt- 092b/12

ṭ.+ i 082b/08, 185b/02, 292a/22, 318b/15

ṭ.+ idür 229a/07

ṭ.+ ile 183a/08, 242b/14

ṭ.+ imüz 124b/09

ṭ.+ in 141a/02, 145a/01

ṭ.+ ince 183b/16

ṭ.+ inden 163b/01, 193a/12, 211a/20, 231a/12

ṭ.+ ini 044b/24, 054a/10, 060a/07, 194b/14, 197a/11, 241a/25

ṭ.+ le 305a/15

ṭ.+ lerinden 091a/09

ṭ.+ lerini 292a/23

ṭ. göster- Yol göstermek 236b/19

ṭ. ṭut- Bir tarzı, bir geleneği, bir davranışı benimsemek 044b/04, 045a/01, 045b/25, 080a/06, 104a/07, 144b/05, 161b/14, 223b/13, 244b/22, 248b/01

ṭ.+den çıḳ- Yoldan çıkmak 212b/04

ṭarīḳat <Ar. Tarikat -3-

ṭ. 098a/02, 103a/08, 161a/01

ṭarla / tarla Tarla -2-

ṭ.+ sı 195a/17, 256b/11

t.+ sına 226a/05

ṭarlıġın- İçi sıkılmak, daralmak -1-

ṭ.- up 035a/05

ṭarlıḳ 1. Darlık, dar olma 2. Geçim sıkıntısı -5-

ṭ. 175a/14, 185a/04

ṭ.+ dan 289a/16

ṭ.+ ından 259a/14

ṭ.+ lar 104a/18

ṭart- Tartmak -5-

ṭ.- dı 246b/08

ṭ.- dılar 136b/01

ṭ.- mak 215b/02

ṭ.- maḳdan 215b/03

ṭ.- up 172b/01

ṭarṭu Tartı -1-

ṭ.+ yıla 136a/15

ṭaru Darı, mısır tanesi -2-

ṭ. 305a/17

ṭ.+ dan 305b/13

ṭās <Far. Su kabı, tas -14-

ṭ. 136a/07, 230b/18, 316a/25, 316b/03, 316b/04, 316b/05

ṭ.+ a 250b/01, 316b/08, 316b/09

ṭ.+ ı 316b/02

ṭ.+ ıla 239b/13

ṭ.+ la 322a/07

ṭas *bkz. ṭās* -2-

ṭas ṭ. 230b/16

ṭ. ṭas 230b/16

tasa Kaygı, tasa -2-

t.+ dan 074a/01

t.+ lar 309a/25

taṣadduḳ <Ar. Sadaka verme -1-

t. eyle- Sadaka vermek 023a/19

tasalan- Kaygılanmak, tasalanmak -4-

t.- dı 046a/20, 067b/09

t.- up 208a/04

t.- ur 207a/02

taṣalan- *bk. tasalan-* -3-

t.- dı 059a/16, 238a/14

t.- ur 238b/24

taṣarruf <Ar. Yapma, meydana getirme -4-

t. ėt- 1. Yapmak 2. Harcamak 192b/04, 193a/19

t. eyle- Yaratmak, yapmak 108b/06

t. ḳıl- Kullanmak 135b/04

taṣavvur <Ar. Zihinde biçimlendirme -2-

t. ėt- Düşünmek 208a/12, 295a/14

ṭasfūn Metinde adı geçen bir şehir -1-

ṭ.+ a 139a/22

taṣnīf **1.** Sınıflara ayırmak, sınıflandırmak 2. Kitap yazmak -6-

t. ėt- Düzenlemek, telif etmek 228b/21, 238a/23, 292a/18

t. ḳıl- İcad etmek, anlamak 230a/02, 237a/14, 237b/09

taṣvīr <Ar. Resim, suret -3-

t. ėt- Resmetmek, çizmek 157b/15, 237a/17

ṭaş Taş, kaya -115-

ṭ. 005a/10, 010b/24, 012b/02, 012b/09, 015b/25, 016a/22, 025b/24, 034a/10, 051b/03, 059a/21, 061b/04, 065a/03, 072b/25, 073a/01, 073a/03, 073a/04, 078b/04, 091a/23, 094b/05, 099a/14, 109a/01, 125b/25, 126a/21, 155a/12, 159b/06, 171a/19, 178b/13, 187b/02, 216b/19, 217b/06, 220a/03, 220a/04, 228a/18, 238a/14, 246a/15, 262b/23, 297b/11, 299b/09, 300a/24, 302b/17, 321b/23

ṭ.+ a 055b/07, 073a/04, 086b/11, 098b/24, 100b/23, 102a/05, 166b/19, 174b/12, 302b/16, 302b/17

ṭ.+ da 012b/25, 014a/21, 030a/05, 122b/07, 199a/17

ṭ.+ dan 004a/19, 017b/06, 045a/13, 118a/05, 118a/08, 171b/21, 218b/15

ṭ.+ dı 033b/01

ṭ.+ dur 060b/16

ṭ.+ ı 015b/22, 020a/20, 032a/13, 059b/13, 073a/03, 073a/05, 078b/04, 119a/14, 124a/17, 219b/18, 292a/19, 298b/05, 302b/23

ṭaġı ve ṭ.+ ı ṭutdı 067b/21

ṭaġ u ṭ.+ ı ṭutmışdur 203a/04

ṭ.+ ıla 073a/01, 109a/01, 109a/02, 157a/23, 193b/15, 198a/19, 218b/08, 232a/17

ṭ.+ ında 005b/11

ṭ.+ ını 001b/16, 221a/21

ṭ.+ la 312a/13

ṭ.+ lar 045a/12, 065a/18, 097a/20, 099a/07, 126a/02, 292a/21, 301b/12

ṭ.+ lara 123b/09

ṭ.+ lardan 114b/06

ṭ.+ ları 045a/05, 060b/19, 062b/24, 063b/07, 114b/08, 145b/06, 203a/22, 301b/24

ṭ.+ larla 224a/17

ṭ.+ uŋ 065b/01, 073a/02

ṭ. urdılar 123a/15

ṭaşı- Taşımak -4-

ṭ.- sam 187a/06

ṭ.- yacaḳdur 177b/14

ṭ.- yaydı 168b/18

ṭ.- yup 111b/04

ṭaşḳun Taşkın -1-

ṭ. 031b/21

ṭaşra 1. Dışarı 2. Fazla -135-

ṭ. 001b/10, 001b/14, 002a/05, 011a/01, 016a/22, 016b/02, 025a/15, 030b/08, 049b/12, 061b/16, 061b/25, 064b/02, 067a/01, 071a/18, 092a/25, 100a/05, 101b/04, 105b/03, 110a/06, 110a/17, 110b/04, 120a/10, 120a/20, 123b/08, 125b/08, 130a/02, 130a/20, 130b/03, 130b/15, 130b/21, 144b/18, 147a/19, 149b/24, 154a/13, 155b/18, 158a/23, 172b/23, 173b/23, 200a/16, 208a/11, 208a/12, 208a/17, 208a/18, 210b/19, 218a/05, 230b/14, 234b/15, 240b/13, 250b/06, 269b/08, 275a/06, 276b/17, 296b/16, 296b/25, 300b/09, 304b/01, 306b/24, 307b/01, 311b/19, 313a/19, 320a/01

ṭ.+ da 065b/06, 287a/24, 304a/25

ṭ.+ dan 060b/22, 065a/09, 065a/10, 098b/22, 174a/01

ṭ.+ dur 060b/12

ṭ.+ sında 063b/12, 065b/05, 287a/24

ṭ. çıḳ- Dışarı çıkmak 015a/14, 016b/24, 017b/22, 018a/18, 018b/17, 033a/24,

033b/09, 046a/18, 056a/13, 065b/22, 066b/05, 066b/24, 067a/08, 072b/04, 082a/08, 083b/14, 100b/07, 105b/04, 124b/07, 126a/02, 139b/21, 141b/03, 148b/10, 150a/04, 156a/06, 159b/13, 165a/20, 166b/06, 166b/21, 168b/04, 192a/03, 202a/15, 233a/10, 245b/23, 256a/03, 258a/11, 264b/14, 265a/25, 269b/02, 269b/07, 274b/03, 274b/16, 275a/01, 275a/02, 275a/07, 282b/22, 283b/10, 287b/17, 291a/18, 293b/15, 299a/20, 301b/04, 309a/06, 313a/21, 319b/16 321b/09, 321b/24

ṭ. ol- Fazla olmak 241b/05, 230b/18, 311b/15, 267b/17

ṭaşt <Far. Büyük leğen -1-

ṭ.+ la 008b/11

ṭat- Tatmak -4-

ṭ.- arısa 031a/09

ṭ.- mışdur 037a/23

ṭ.- sa 186b/20

ṭ.- up 013a/23

tatar Metinde adı geçen bir memleket -1-

t. 052a/19

ṭatlu Tatlı -49-

ṭ. 008b/17, 031b/03, 049b/14, 051b/19, 056a/20, 068b/10, 087a/25, 087b/07, 089a/12, 109b/10, 110b/11, 112b/01, 113b/12, 128a/07, 135b/09, 141b/09, 155b/17, 161a/15, 164b/03, 166a/07, 173a/24, 180a/02, 181a/23, 184b/12, 186b/17, 188a/12, 191b/03, 200a/12, 201b/21, 203b/11, 209b/07, 212a/01, 213a/20, 222b/23, 223b/07, 223b/10, 231b/20, 234a/06, 253a/14, 275a/11, 276a/07, 288b/03, 290a/14, 291b/23, 304b/03, 310b/08, 310b/22, 322a/10

ṭ.+ sın 316a/13

ṭatlucaḳ Tatlı -1-

ṭ. 074b/22

tāv <Far. 1. Uygun, münasip 2. Bir iş için en uygun zaman 3. Güç, kuvvet 4. Besili (hayvan) -5-

t.+ ı 016b/01

ṭ.+ ıla 003b/14

t. u nūş ṭutar 024b/13

t. gör- Uygun, münasip görmek 040b/06

t. ṭut- Karar vermek 041b/25

tav-dān <T.+Far. Besili -1-

t. 038a/11

ṭavar Dört ayaklı çiftlik hayvanı -36-

ṭ. 055a/08, 133b/22, 143b/07, 152a/14, 165b/08, 167b/02, 174b/09, 184b/17, 187b/22, 198a/15, 201a/16, 202a/24, 256b/10, 283b/17, 290a/09

ṭ.+ ı 064a/19, 167b/22, 198b/14, 199a/17, 226a/05, 226a/06, 253a/25

ṭ.+ ımuzı 198a/05

ṭ.+ ın 167b/15, 225b/07

ṭ.+ ına 199a/18, 202a/17

ṭ.+ ından 253b/11

ṭ.+ ını 047a/11, 198b/13

ṭ.+ lar 165b/25, 167a/17

ṭ.+ larına 195b/20

ṭ.+ larını 055a/01, 199a/04

ṭ.+ uŋ 253b/01

ṭavāyif <Ar. *(ṭavā'if)* Topluluklar, cemaatler, taifeler -4-

ṭ. 129b/04

mülük-i ṭ. 131b/07, 131b/16

mülük-i ṭ.+ den 134b/08

ṭavīle <Ar. At ahırı -2-

ṭ.+ leri 026a/18

ṭ.+ sinde 050b/14

ṭavḳ <Ar. Gerdanlık, kolye -13-

ṭ. 008a/13, 011b/15, 026a/02, 026a/19, 148a/24, 238b/16, 268a/09, 299b/21

tāc ü ṭ. 010a/12

ṭ.+ ı 022b/09

ṭ.+ ın 146b/12

ṭ.+ ını 026a/15

ṭ.+ la 324b/13

ṭavr <Ar. Hareket, hal, vaziyet -8-

ṭ.+ ın 248b/11

ṭ.+ ına 202b/14

ṭ.+ ını 054a/10, 096a/12, 188b/08, 197a/11, 232a/06

ṭ. ṭut- Bir davranışı benimsemek 213a/10

ṭavşan Tavşan -1-

ṭ. 272b/06

ṭavşancıl Kartal -7-

ṭ. 005b/20, 070b/25, 243b/04, 262b/12, 278b/01

ṭ.+ am 176a/19

ṭ.+ ı 127b/13

tavuḳ Tavuk -4-

t. 104a/13, 139b/17, 282a/01

t.+ a 139b/17

ṭavuḳ *bk. tavuḳ* -1-

ṭ.+ lardan 181b/19

ṭāvus <Ar. Tavus kuşu -3-

ṭ. 084b/24, 224b/07, 261b/22

ṭay At yavrusu -6-

ṭ. 027b/13, 125a/23, 323b/16, 323b/17

ṭ.+ ı 323b/17

ṭ.+ lara 125a/22

ṭay <Ar. *(ṭayy)* Dürme, kaldırma -1-

ṭ. ėt- Dürmek, kaldırmak 105a/17

ṭaya- Dayamak -2-

ṭ.- mış 034a/20

ṭ.- yup 083b/21

ṭayaḳ(ġ) Dayanak -1-

ṭ.+ ıdur 023a/24

ṭayan- Güvenmek -9-

ṭ.- ma 074a/25, 079b/13, 265b/16

ṭ.- madı 135b/15

ṭ.- mayasın 244b/25

ṭ.- up 042a/14, 078b/20

ṭ.- ur 060a/07, 212b/21

ṭayat- **(**Mızrak) yere batırmak, dayamak -1-

ṭ.- up 311a/20

ṭāye <Ar. Çocuk bakıcısı, dadı -27-

ṭ. 142a/02, 142a/03, 142a/04, 148a/21, 148a/22, 148a/23, 148b/02

ṣıfat-ı ṭ. 142a/02

ṭ.+ ler 156a/10, 156a/24

ṭ.+ leri 273b/18, 309a/23

ṭ.+ lerüm 158b/03, 321a/08

ṭ.+ lerüŋ 275b/25

ṭ.+ m 019a/24

ṭ.+ mdür 288a/08, 288a/11

ṭ.+ mile 148a/20

ṭ.+ ŋdür 294a/07

ṭ.+ si 285b/15, 294a/01, 309b/23

ṭ.+ sidür 310a/07

ṭ.+ sine 148a/15

ṭ.+ ye 148a/24

ṭ.+ yi 148a/23

ṭayfasın *bk. ṭayfusūn* -1-

ṭ.+ dan 273b/04

ṭayfasūn *bk. ṭayfusūn* -2-

ṭ.+ a 275a/25

ṭ.+ dan 275a/24

ṭayfusūn Metinde adı geçen bir şehir -36-

ṭ. 143a/24, 148a/02, 148a/03, 190a/10, 257a/03, 275a/04, 282b/09

ṭ.+ a 151a/19, 151a/25, 160a/15, 172b/05, 181b/04, 188b/12, 190a/08, 191a/08, 225b/02, 225b/18, 247b/14, 259a/23, 273a/09, 274b/05, 284a/25, 320b/05, 323a/09, 325b/16

ṭ.+ da 147b/17, 148a/02, 152a/01, 253a/19, 296b/09

ṭ.+ dan 148a/18, 151a/23, 189b/02

ṭ.+ ı 148a/03

ʿazm-i ṭ. ḳıldı 282a/24

ṭayıncaḳ Kaygan -1-

ṭ. 063b/08

taʿyīb <Ar. Ayıplamak -1-

t. ėt- Ayıplamak 308a/16

ṭāyife <Ar. *(ṭā'ife)* Bölük, cemaat -28-

ṭ. 011a/06, 112a/09, 122a/10, 123a/13, 125a/06, 125a/17, 135b/11, 183b/05, 214b/16

ṭ.+ den 193b/18, 279a/21

ṭ.+ densin 150a/15

ṭ.+ dür 121b/13, 199a/09, 258a/08, 282b/16

ṭ.+ nüŋ 010b/20, 010b/21, 126a/14, 243b/16, 253a/11

ṭ.+ si 196a/24, 282b/16

ṭ.+ sini 142b/11

ṭ.+ ye 276b/04, 311b/23

ṭ.+ yi 123a/04, 123a/08

ta'yīn <Ar. Belirmele -1-

t. eyle- Belirlemek, tespit etmek 195b/17

ṭāyir / ṭāyir-i yemenī Metinde adı geçen bir şah -16-

ṭ. 148a/08, 148b/08, 148b/09, 148b/16

den 148a/05

ṭ.-i yemenī 148a/02, 148a/03, 148a/07

ṭ.+ den 148a/17

ṭ.+ i 148a/20, 148b/14, 148b/16, 148b/19

ṭ.+ üŋ 148a/06, 148a/08, 148b/13

ṭaynūş / ṭaynūş-ı rūmī Kaydefe'nin oğullarından biri -34-

ṭ. 119b/22, 120a/05, 120a/09, 120a/18, 120a/21, 120a/25, 120b/01, 120b/04, 120b/14, 121a/14, 121a/15, 121a/17, 121a/24, 121b/01, 121b/02, 158b/03, 161b/12

ṭ.-ı rūmī 158a/25

ṭ.+ a 121b/09, 121b/10

ṭ.+ dur 119b/19

ṭ.+ ı 120a/10, 120a/13, 120a/24, 121a/22, 121b/12

ṭ.+ ıla 120a/20, 121b/04

ṭ.+ uŋ 120a/25, 120b/06, 121a/16, 121a/20, 121b/01, 121b/10

ṭayr <Ar. Kuşlar -1-

ṭ. 040b/21

tażarru' <Ar. Yalvarma, niyaz etme -33-

t. 085b/02, 117b/03, 241b/21, 253a/23, 260b/13

t.+ la 325b/01

t.+ ların 198b/19

t.+ yıla 170b/12

t. ėt- Yalvarmak, niyaz etmek 040b/01, 061a/07, 061a/15, 061b/06, 064a/15, 083b/06, 086a/01, 184b/25, 201a/04, 208b/17, 241b/04, 242a/16, 298a/10

t. eyle- Yalvarmak, niyaz etmek 185b/24

t. ḳıl- Yalvarmak, niyaz etmek 134b/19, 159a/22, 172a/06, 181a/09, 225b/17, 242a/17, 225a/17, 260b/17, 284a/11, 299b/10, 314a/10

tāze <Far. 1. Yeni, başka 2. Canlı, diri -54-

t. 008b/01, 021b/21, 023b/02, 037b/24, 039b/01, 047b/09, 048a/06, 051b/02, 062b/10, 066b/12, 079b/20, 085b/24, 127b/14, 133a/05, 134b/07, 138a/12, 140b/21, 147b/08, 168b/09, 173b/05, 191b/15, 202b/11, 209b/25, 210b/16, 216a/01, 229b/24, 232b/09, 247b/09, 262b/09, 272a/01, 279b/15

t.+ den 238a/11

t.+ dür 130b/25, 244a/21

t. eyle- Canlandırmak, diri kılmak 168a/02, 216a/06, 248a/03

t. ḳıl- Diri kılmak 038a/23, 064b/19, 093a/20, 108b/09, 131b/18, 134b/02, 144a/06, 249b/15, 294a/16, 314b/12, 314b/21, 324a/13

t. ol- 1. Canlı olmak 2. Yeni olmak 122a/06, 224b/18, 288b/08, 290a/18, 290b/24

tāzele- (Dert, düşmanlık) yeniden ortaya çıkmak -1-

t.- di 185a/17

tāzelen- 1. Canlanmak **2.** (Dert, düşmanlık) yeniden ortaya çıkmak -13-

t.- di 026a/22, 038a/06, 060a/15, 302b/02, 303a/10, 304b/14, 316a/09

t.- üp 013b/09, 030b/21, 035b/12, 037b/12

t.- ürdi 305a/02, 309a/24

tāzelıḳ(ġ) Tazelik -1-

t.+ ından 212a/25

tāzī <Far. Arap -18-

t. 011b/14, 157b/20, 173b/02, 251a/18, 268a/09, 298b/10

ḍaḥḥāk-ı t. 076b/10, 285a/15, 316a/15, 326b/13

mirdās-ı t. 126b/16

ḍaḥḥāk-ı t.+ den 317a/12

t.+ ler 273b/01

t.+ lere 276a/19

t.+ lerle 155a/12

ḍaḥḥāk-ı t.+ nüŋ 191a/06

ḍaḥḥāk-ı t.+ ye 304b/09

ḍaḥḥāk-ı t.+ yi 317a/13

ṭāzī <Far. Av köpeği olarak kullanılan bir tür köpek -7-

ṭ. 032a/14, 076b/06, 121a/10, 315b/02

ṭ.+ leri 065a/06

ṭ.+ lerine 324b/10

ṭ.+ lerle 093b/03

taʿẓīm <Ar. Saygı gösterme, yüceltme -10-

t. 113b/08, 123a/22, 224b/16, 315a/23

t.+ ile 228b/14

t.+ le 300b/17, 304a/25

t. ėt- Ululamak, yüceltmek 288b/14, 310a/09

t. ḳıl- Ululamak, yüceltmek 149a/08

te'ḫīr <Ar. Geciktirme, geriye bırakma -2-

t. ėt- Ertelemek, geriye bırakmak 214a/04, 223b/13

teʿālā <Ar. Yüce olsun anlamında dua sözü olup Allah'ın adlarıyla birlikte kullanılır -360-

t. 018b/03, 024a/06, 044b/05, 044b/17, 044b/19, 046a/02, 060a/01, 061a/15, 064a/16, 069a/20, 071a/17, 078b/22, 086a/03, 090a/04, 096b/23, 098b/01, 098b/04, 101a/21, 101a/24, 102a/06, 105b/09, 109a/11, 109b/16, 109b/21, 110a/23, 111a/14, 113a/03, 113b/17, 114b/13, 115b/16, 117b/02, 117b/03, 117b/09, 118b/06, 121b/16, 122a/17, 124a/21, 125a/11, 126b/04, 127b/21, 130a/12, 131a/06, 131b/04, 134b/19, 137b/17, 138a/15, 139a/25, 140b/23, 143b/10, 143b/15, 144a/07, 144a/25, 144b/23, 145b/05, 146b/17, 147a/02, 147a/07, 147a/19, 147a/20, 147a/25, 147b/03, 147b/19, 150b/01, 151a/15, 153a/04, 154b/10, 155a/09, 155a/19, 155b/03, 157b/03, 158a/15, 159a/19, 159b/17, 161b/13, 162a/17, 164a/04, 166a/09, 166a/18, 172a/12, 173a/23, 173b/02, 173b/08, 175a/19, 175a/20, 178a/06, 178a/23, 181a/22, 181a/23, 184a/08, 184b/24, 195b/02, 195b/09, 195b/11, 197b/01, 198a/14, 205b/07, 205b/19, 208b/21, 209a/23, 211a/13, 213a/25, 215b/14, 216a/25, 218a/17, 218b/13, 220b/11,

227b/21, 228a/22, 232a/13, 241a/02, 241a/06, 241b/03, 241b/05, 241b/22, 241b/23, 241b/25, 242b/09, 242b/15, 243b/03, 244a/24, 244b/11, 245a/23, 247b/21, 249a/15, 249a/16, 249b/18, 250b/15, 251b/15, 252b/23, 252b/25, 253a/12, 253a/13, 253a/14, 255b/23, 256a/19, 256b/21, 256b/22, 257a/06, 257a/19, 260b/13, 262b/07, 263a/12, 263a/14, 263b/10, 264a/01, 270a/25, 271b/02, 272a/20, 273a/02, 273b/11, 274b/05, 276b/02, 276b/13, 276b/15, 278a/07, 278a/19, 278b/16, 279a/12, 281a/15, 283b/18, 285a/14, 285b/08, 285b/19, 288a/02, 288a/16, 289a/20, 290b/08, 291b/11, 292a/12, 292b/16, 292b/18, 292b/21, 293a/17, 293a/19, 293b/21, 294a/20, 297b/12, 297b/22, 298a/15, 299b/01, 299b/08, 299b/11, 299b/15, 303a/16, 303b/05, 306b/19, 306b/22, 308a/07, 308a/12, 309a/18, 310b/04, 311b/23, 313b/14, 313b/25, 314a/04, 314a/07, 314a/19, 314b/12, 314b/24, 316b/04, 316b/18, 319a/09, 320b/17, 321a/15, 321a/25, 323a/01, 324b/20, 325b/01, 325b/15, 328a/05

t.+ dan 061a/05, 096a/05, 108b/04, 115b/20, 119b/06, 125b/09, 125b/14, 135a/15, 144a/16, 152b/19, 159a/17, 163a/16, 167b/06, 169a/15, 175a/03, 175b/07, 181a/14, 181a/16, 187b/21, 213a/07, 215a/19, 218b/12, 218b/18, 221b/20, 226b/04, 227a/08, 227a/19, 228b/09, 234a/13, 244b/12, 251a/01, 253a/09, 271a/23, 275b/10, 288a/13, 294b/02, 300a/25, 304b/14, 314a/14, 322b/18

t.+ dandır 262b/07

t.+ dandur 109b/14, 110a/16

t.+ dur 058a/04

t.+ nuŋ 014b/09, 017a/19, 028a/23, 112b/21, 114a/14, 122a/11, 123b/19, 137a/04, 144a/17, 153a/04, 169a/23, 170a/09, 172b/19, 173a/03, 211a/02, 212a/04, 215a/23, 215b/13, 216a/15, 223b/08, 224b/15, 250b/21, 253a/08, 264a/12, 264a/13, 279a/17, 292b/15, 296b/06, 307b/07

t.+ nuŋdur 119b/05

t.+ ya 062a/08, 107b/13, 112b/20, 113a/05, 115b/11, 124a/09, 125b/04, 125b/06, 125b/11, 126b/04, 127b/18, 134a/18, 138a/18, 140b/22, 147a/01, 147b/02, 151a/06, 154a/05, 155b/05, 156b/11, 171b/10, 173a/16, 178a/01, 181a/08, 185b/23, 193b/25, 196b/18, 200b/01, 212b/19, 223a/15, 223b/23, 225a/17, 225a/23, 227b/22, 230a/13, 247b/25, 249b/17, 250b/11, 250b/14, 251a/25, 253a/23, 263b/20, 266a/02, 279a/23, 281a/10, 284a/11, 287a/07, 287b/06, 288b/21, 298a/10, 300a/15, 300a/21, 304b/04, 306b/18, 313a/01, 321b/05, 325a/11, 325b/19

t.+ yı 045b/19, 107a/19, 117b/10, 118a/06, 172b/18, 187a/12, 194a/24, 210a/19,

215a/21, 224a/21, 249b/21, 299b/18, 314a/18, 324b/19

teb <Far. Hararet, sıcaklık -1-

ʿaşḳ-ı t. 105a/15

tebāh <Far. Yok olma -11-

t. 037a/03, 113a/10

t. ėtdür- Öldürtmek 002b/09

t. eyle- Yok etmek, öldürmek 002a/19, 017a/09

t. ḳıl- Yok etmek, öldürmek 042a/04, 061a/05

t. ol- Ölmek 020b/02, 040b/17, 043b/05

t. ur- “Mahvoldum!” diyerek ağlamak 093b/11

tebāk Metinde adı geçen bir yiğit -5-

t. 134b/10, 134b/17, 134b/24, 135b/01

t.+ a 134b/13

tebeddül <Ar. Değişme -1-

t.+ dür 122a/05

teber <Far. Balta 1-

n. 233b/03

teberrük <Ar. Hediye, armağan -17-

t. 308b/20, 308b/21, 308b/23, 08b/24, 309a/01, 309a/06, 309a/07, 309a/10, 309a/12, 309a/13, 309a/20, 311a/25

t.+ e 309a/10, 309a/12

t.+ i 309a/20

t.+ le 311a/23

tebessüm <Ar. Tebessüm -1-

t. eyle- Tebssüm etmek 068b/01

tebeyyün <Ar. Anlaşılma -1-

t.+ üŋle 017b/02

tebrīz İran’ın önemli şehirlerinden biri -2-

t. 139a/20

t.+ üŋ 139a/19

tecammülāt <Ar. Eşyalar -1-

t.+ ını 044a/25

tecāvüz <Ar. İleri geçme, haddi aşma -15-

t. ėt- Haddi aşmak 027a/09, 030b/07, 105a/10, 117b/13, 129b/01, 154a/15, 182b/02, 185a/23, 194b/01, 195a/21, 195b/18, 211a/20, 218b/22, 268b/13

t. ḳıl- Haddi aşmak 144a/06

tecerrüd <Ar. Soyut -2-

t. 206b/17

t. ėt- Sıyrılmak, soyutlanmak 206b/18

tecribe / tecrübe <Ar. Sınama, tecrübe -2-

t. ḳıl- Tecrübe etmek 104a/03, 114a/18

tedbīr <Ar. Çare, tedbir -116-

t. 004b/12, 024b/13, 032b/05, 091b/17, 096a/04, 096b/24, 113b/05, 116a/24, 143a/20, 144b/10, 159a/23, 162a/17, 162a/22, 177b/24, 203b/09, 203b/11, 221a/09, 221b/09, 221b/12, 231a/21, 248b/08, 254a/15, 271b/05, 275a/01

rāy-ı t. 096a/07

t.-i fermān 023b/20

t.+ de 141a/13, 220a/19, 319a/19, 319b/18

t.+ deyidi 067b/12

t.+ e 014b/04, 021b/15, 032b/04, 074a/25

re’y-i t. ėdüp 116a/23

t.+ i 004b/11, 042b/04, 131b/09, 138a/16, 170b/05, 189a/10, 290a/05

rāy ve t.+i 201b/05, 220b/17, 254b/25, 272b/05

re’y-i t.+ i 116a/25

t.+ ile 033a/16, 104b/11, 201b/02

re’y-i t.+ ile 116a/24

t.+ imüz 188a/05, 273b/19

t.+ in 063a/14, 122b/21, 164b/04

t.+ inde 170a/07, 217b/08, 254a/13, 257a/07

t.+ inden 222b/18

t.+ ine 106b/02, 158a/14, 170b/18, 211a/01, 254b/18, 273a/06, 276b/15

t.+ ini 138b/11, 221a/24, 256a/21, 271b/01

t.+ iyle 145a/14, 178a/01

t.+ le 074a/25, 319a/23

t.+ leri 125a/02

t.+ üm 197a/16

t.+ üŋ 120b/24, 171a/15, 243b/01

rāy ve t.+ üŋ 131a/03,

t.+ üŋden 041a/06

t.+ üŋi 161a/04

t.+ üŋile 042b/21

t. ėt- Çare düşünmek, hazırlık yapmak, tedbir almak 032b/21, 042a/01, 106b/06, 160a/19, 161a/02, 161b/24, 175a/16, 175b/01, 190b/06, 210a/02, 260b/09 273b/16, 323b/22

t. eyle- Çare düşünmek, hazırlık yapmak, tedbir almak 038b/17, 071b/01, 183b/22, 223b/12, 305a/11

t. ḳıl- Çare düşünmek, hazırlık yapmak, tedbir almak 033b/15, 127a/17, 175b/04, 178a/20, 178a/22, 203a/05, 254a/20, 270b/20, 273b/02

t. ṭurġuz- Çare düşünmek, hazırlık yapmak, tedbir almak 107b/09

t.+de ol- Çare düşünmek, hazırlık yapmak, tedbir almak 200b/14

t.-i memleket ėt- Memleket işleriyle meşgul olmak 182b/12

te'emmül <Ar. Etraflıca düşünme -2-

t. 063a/15

t.-i rāy ėt- Bir fikri etraflıca düşünmek 077b/20

tefaḥḥuṣ **<**Ar. Araştırma, inceleme -1-

t. ḳıl- Araştırmak 089b/17

tefekkür <Ar. Düşünme, fikre dalma -2-

ṣıfat-ı t. 063a/14

t.+ e 024a/19

teferrüc <Ar. 1. Gezinme, dolaşma 2. Seyretmek, temaşa etmek -42-

t.+ den 180a/10

t.+e 313a/20

t.+ inden 198a/16

t.+ ini 105a/03

t. ėt- 1. Seyretmek, temaşa etmek 2. Gezinmek, dolaşmak 073a/22, 080b/13, 082a/24, 084a/04, 118b/13, 133a/14, 166a/01, 167a/18, 238a/06, 302a/06

t. eyle- Temaşa etmek, bakmak, seyretmek 208a/25, 229a/05, 169b/01

t. ḳıl- 1. Temaşa etmek, bakmak, seyretmek 2. Gezmek, dolaşmak 072b/07, 109b/08, 122b/12, 123b/17, 125a/15, 125b/01, 127a/22, 138a/04, 142a/09, 149a/05,

160a/12, 169a/10, 182a/03, 192b/11, 193b/14, 197b/14, 197b/23, 202a/12, 202b/10, 202b/11, 202b/13, 237b/11

t. ḳıldur- Gezdirmek, dolaştırmak 124b/22

t.+ e var- Gezmek, dolaşmak 159a/11, 302b/07

teferrüc-gāh <Ar.+Far. Eğlence, gezinti yeri -3-

t. 034a/14

t.+ dur 191a/25

t.+ ıdur 302b/04

tefsīr <Ar. Tefsir kitabı -1-

t.+ in 207a/11

teftīş <Ar. Araştırma, kontrol etme -3-

t. ėt- Araştırmak 012b/22

t. ḳıl- Araştırmak 183a/02, 199b/15

teg Gibi -1-

t. 040a/19

tehemten Rüstem'in lakabı -6-

t. 004b/19, 005a/08, 022b/09, 026b/03, 026b/12

t.+ üŋ 022b/12

tehī <Far. Boş -4-

t. 177a/18, 186b/12, 208a/19

t. ḳıl- Boşaltmak 098a/21

ṭehmūreṣ Huşeng'in ölümünden sonra tahta çıkmış ve yedi ülkeyi yönetmiştir. Tehmures devlerle savaşıp onları yenilgiye uğratması ve hapse atmasından dolayı "Dev bağlayan Tehmures" olarak da bilinmektedir. -3-

ṭ.-i dīv-bend 077a/22

ṭ.+ den 304b/08

ṭ.+ üŋ 314a/01

tehravān Metinde geçen bir nehir adı -1-

t. 181b/15

tek Yalnız, sadece -7-

t. 047b/08, 080b/08, 160b/24, 199b/02, 201b/21, 208b/17, 257a/11

tekbīr <Ar. Allahü ekber -3-

t. getür- Tekbir getirmek 125b/06, 325a/06, 325b/08

tekebbür <Ar. Büyüklenme, kibirlenme -1-

t. 077b/20

tekebbürlik Kibirlilik -4-

t. 146a/04

t.+ i 216a/18

t. ėt- Kibirlenmek 211a/17

t. göster- Kibirlenmek 188b/21

tekebbürlük *bk. tekebbürlik* -2-

t.+ i 212b/03

t. ḳıl- Kibirlenmek 248b/23

tekellüf <Ar. 1. İstemek 2. Teklif -4-

t. ėt- 1. Teklif etmek 2.İstemek 080b/14, 251b/07, 251b/08

t. ḳıl- Teklif etmek 251b/09

tekerlek Tekerlek -1-

t. 040b/06

te'kīd <Ar. Üsteleme, bir iş için önceden yazılan bir yazıyı tekrarlama -1-

t.+ ile 183a/01

teklüf <Ar. Teklif -1-

t. ḳıl- Teklif etmek 138b/19

tekrār <Ar. Yineleme, tekrar -6-

t. 073b/03, 115b/01, 168b/07, 209b/04, 247b/08

t. eyle- Tekrar etmek 238b/10

tekrīm <Ar. Saygı gösterme -1-

t.+ ine 126b/06

teḳrir <Ar. Tekrar etme -1-

t. ėt- Tekrar etmek 110b/06

tekye <Ar. Dayanma, güvenme -3-

t.+ ler 143a/21

t. ėt- Güvenmek 124a/01, 124a/02

telḫ <Far. Acı -2-

t.+ in 013a/23

t. ėt- Acı etmek 288a/14

ṭelḫend Hükümdar May'ın oğlu -69-

ṭ. 231b/06, 231b/07, 232a/20, 232b/17, 233a/08, 233a/16, 233a/19, 233a/20, 233a/24, 233b/06, 233b/15, 234b/07, 234b/16, 234b/17, 234b/20, 234b/23, 235a/05, 235a/06, 235a/09, 235a/12, 235b/05, 235b/23, 236a/02, 236a/10, 236a/18, 236a/20, 236b/09, 237a/10, 237b/10

māy-ı ṭ. 231b/06

ṭ.+ den 232a/20, 233a/05, 234a/01, 234a/02

ṭ.+ e 232a/10, 232b/09, 233a/09, 233b/07, 233b/14, 234a/12, 234b/18, 235a/07, 235b/05, 235b/10

ṭ.+ i 236a/08, 236a/17, 236a/24, 236b/02, 236b/14

ṭ.+ içün 236b/02

ṭ.+ üŋ 232a/23, 233b/05, 234a/23, 235a/04, 235a/06, 235a/19, 235b/04, 235b/24, 236a/07, 236a/09, 236a/10, 236a/11, 236a/12, 236b/06, 236b/07, 237b/09, 237b/11

ṭelḥende *bk. ṭelḥend* -2-

ṭ. 232b/04

ṭ.+ yi 233a/04

temāşā <Far. 1. Bakma, seyretme 2. Gezinme, dolaşma -40-

t. 041a/04, 312b/02

t.+ dan 224b/10

t.+ sına 038a/12

t. ėt- Bakmak, seyretmek 117a/06 132b/19, 220a/01, 229b/11, 254a/04, 263b/19, 277a/05, 279b/24, 297a/16, 318a/02

t. eyle- Bakmak, seyretmek 292a/12, 292a/16, 294b/13

t. ḳıl- 1. Dolaşmak 2. Bakmak, seyretmek 034b/21, 048b/06, 118b/16, 123a/17, 129a/04, 154a/16, 193b/11, 219a/15, 222a/21, 257a/17, 261b/07, 261b/16, 262b/04, 264a/21, 295a/25, 295b/15 301b/05, 311a/15

t. olın- Görülmek, seyredilmek 260b/10, 317b/15

t.+ya çıḳ- Bir şeyi izlemek, seyretmek için bir araya toplanmak 162b/06, 218b/08, 274b/22

temīz <Ar. *(temyīz)* İyiyi kötüyü ayıt etme -2-

ehl-i t. 103a/06

t.+ üŋ 103a/06

ten <Far. Beden, vücut -130-

t. 003a/06, 004a/13, 008a/05, 011a/01, 020b/23, 031a/24, 131b/01, 131b/02,

t.+ üŋ 149b/10, 149b/12, 239b/23, 247b/23

t.+ üŋi 004a/14, 015b/16, 045b/22, 096b/06, 206b/09, 306b/08

t.+ üŋüz 025b/04

t.+ üŋüze 173a/04

t. ṭut- Gitmek 005b/23

ten-āsān <Far. Rahatını düşünme -1-

t. ol- Rahat olmak 028b/21

ten-dürüst <Far. 1. Sağlıklı 2. Güzel, hoş, latif -10-

t. 142a/03, 142b/20, 228a/02

t. ḳıl- Sağlıklı yapmak 146a/22

t. ol- 1. Sağlıklı olmak 2. Güzel olmak 027a/03, 109a/10, 114b/23, 114b/24, 194b/05, 307b/15

ten-dürüstlük Sağlık -1-

t. 194b/25

tenaʿum <Ar. Bolluk, nimet -1-

t. ėt- İhsanda bulunmak 112a/22

teng <Far. 1. Dar 2. Sıkıntılı -12-

t. 009a/25, 100b/24, 171a/08

gūr-ı t. 064b/18

t. ėt- (Birini) sıkıntıya sokmak, hayatı dar etmek 009a/23, 064b/16, 067a/04, 087a/10, 106b/16

t. eyle- (Birini) sıkıntıya sokmak, hayatı dar etmek 012a/23

t. ol- Dar olmak 004b/21, 042b/25

tenhā <Far. Issız, boş -14-

t. 011a/24, 032a/19, 082b/04, 083b/23, 115a/15, 121b/21, 157a/14, 165b/23, 260a/07, 260b/13, 302b/06, 306a/14, 320a/09

t.+ sınuŋ 120b/02

tenhāca Yalnız, tek başına -2-

t. 120a/25, 304b/20

tenlü Bedenli, vücutlu -10-

t. 088a/17, 141b/18, 181b/21, 190a/14, 224a/05, 232a/19, 255a/20, 312a/02, 315b/23, 321b/25

tennūr <Ar. Tandır, fırın -3-

t. 239b/21, 240a/04, 240a/07

teŋrilik *bk. taŋrılıḳ* -1-

t. eyle- 289b/08

tenūre Metinde adı geçen bir kul -1-

t. 254b/19

ṭepele- Öldürmek -1-

ṭ.- yem 132b/24

tepsi Tepsi -1-

t.+ ler 268a/10

ter <Far. 1. Islak, yaş, nemli 2. *mec.* Güzel -5-

ẖurmā-yı t. 137a/12

t. eyle- Islatmak 194a/19

ʿūd-ı t.+ lerden 114a/10

t. ol- Islanmak 007a/20, 276a/04

teraḥḥul <Ar. Göç etme -1-

t. ėt- Göçmek *mec.* Ölmek 058b/10

teraḳḳī <Ar. Şeref, ululuk -1-

t. bul- Şeref kazanmak, ululuk bulmak 036a/25

tarāş *bk. tārāc*

t.+ a 151a/21-1-

terāzū <Far. Terazi, kantar -5-

t. 112b/05, 246b/08

t.+ dür 173b/15

t.+ sıyla 172b/01

t.+ yıladur 071a/18

terbiyet <Ar. 1. Eğitim, 2. Görgü, edeb, terbiye -30-

t. 091b/07, 201b/06, 249a/02

t.+ in 261b/20

t.+ iyle 248b/08

t.+ üŋle 091b/06

t. ėt- Eğitmek, terbiye etmek 032b/14, 090a/14, 090a/21, 098a/19, 098b/02, 098b/17, 099a/13, 101b/23, 103b/06, 147b/23, 156b/02, 156b/04, 156b/15, 203b/24 316b/23

t. ḳıl- Eğitmek, terbiye etmek 027b/16, 132a/21, 149b/24, 158a/03, 168b/20 197a/11, 231b/13, 231b/17, 251a/23

tercümān <Ar. Tercüman -4-

t. 110b/11, 127a/10

t.+ dan 127a/08

t.+ ımsın 288b/09

tercümānlıḳ Tercümanlık -1-

t. ėt- Tercümanlık etmek 219b/24

tercüme <Ar. Çevirme, başka bir dilden başka bir dile aktarma, tercüme -1-

t. olun- Tercüme olunmak, 328a/08

tereke Mahsül, ürün -3-

t. 183a/17, 226a/06

t.+ lerine 195b/19

teres *bk. ters* -1-

t.+ i 165a/12

terinc *bk. turunç* -1-

t. 075b/04

terk <Ar. Bırakma, terk etme-57-

t. 008b/07, 018a/21, 026a/19

t.+ in 021a/12

cān baş t.+ in urup 066b/14, 067a/03

t.+ ini 030b/19, 100b/25

t.+ üŋ 038a/03

t. ėt- Terk etmek 007a/06, 024b/10, 027a/18, 030a/20, 063a/15, 071a/05, 073b/09, 080a/07, 084b/19, 088a/23, 089b/20, 099a/15, 109b/13, 116a/21, 119b/12, 120a/18, 128a/20, 129b/24, 177b/05, 187b/24, 190b/04, 212a/24, 213a/18, 215b/13, 216a/18, 240a/13, 250a/10, 253a/23, 273a/12, 300a/04

t. eyle- Terk etmek 086a/14 185a/25, 204a/10, 212a/02, 212b/03, 235a/24, 271b/01, 277b/24, 278b/05, 325b/17 **t.+ in ur-** Terketmek 063b/24, 134b/05, 268b/11, 287b/19, 295a/03

t. ur- Terketmek 170b/04

t.-i diyār ėt- Ölmek 285b/14

t.-i dünyā ėt- Ölmek 044b/02

terk-āver <Far. Miğfer getiren, *mec.* Savaşçı -1-

t. 196b/11

terkeş <Far. *(tīr-keş)* Ok çantası, okluk -2-

t. 035a/25

t.+ den 157a/20

terki Eyerin arka kısmı -7-

t.+ den 059a/12

t.+ ne 196b/11

t.+ ni 039b/10

t.+ ye 050b/14, 083b/12, 180a/13

terkīb <Ar. İlaç karışımı -4-

t. 237b/21

t.+ i 237b/20

t. ėt- İlaç hazırlamak 115a/02, 237b/18

terkiş *bk. terkeş* -5-

t.+ den 094a/02

t.+ i 035b/01

t.+ inden 059a/05, 093b/25

t.+ ine 093b/04

terkü *bk. terki* -4-

t.+ sine 256b/14

t.+ ye 072b/06, 074b/02, 297a/07

termüd Metinde adı geçen bir şehir -1-

t.+ den 219b/17

ters[1] <Far. Korku -1-

t. bırak- Korkutmak 045b/23

ters[2] Ters -1-

t. ur- Ters eyerlemek Ters 090a/17, 130b/01

ters[3] At pisliği *ayrıca bk. teres* -3-

t.+ i 165a/23

t.+ in 165a/22, 165b/01, 165b/19

ters-nāk <Far. Korkak -1-

t. 011a/19

tersā <Far. Hıristiyan -11-

t. 008a/05, 149b/07, 150b/03, 204a/12, 300a/09, 314b/07

t.+ dan 202b/23

t.+ lar 287a/23

t.+ lardur 205a/05

t.+ laruŋ 283b/03

t. ol- Hıristiyan olmak 300a/04

terslen- (At) Pislemek -1-

t.- e 165a/11

tertīb <Ar. Düzen, nizam, tertip -9-

t. 116b/01

t.+ ile 260a/23

t.+ ini 259a/09

t. ėt- Düzenlemek 048b/02, 115a/12, 130b/15, 130b/16, 238a/11

t. olun- Sıraya koyulmak 315b/01

terzīn Metinde adı geçen bir ateşgede -1-

t. 031b/05

tesbīḥ <Ar. Allah'ı tazim etme -3-

t.+ i 068a/12

t.+ lerin 010a/01

t. ėt- Tesbih etmek 125b/11

teseḫḫur <Ar. Alay etme -1-

t.+ a al- Alay etmek 043a/20

tesellī <Ar. Avutma, avunma -5-

t.+ siçün 054a/15

t. eyle- Teselli etmek 290a/12

t. ḳıl- Teselli etmek 078a/22, 163b/16, 184b/05

tesḥīr <Ar. Büyüleme, büyü -1-

t. ėt- Büyülemek 087b/09

teʿsīr <Ar. Etki, tesir -1-

t. ėt- Tesir etmek 115a/19

teskīn <Ar. Sakinleştirme, yatıştırma -4-

t. ėt- Teskin etmek 091a/05, 237a/05

t. ḳıl- Teskin etmek 233b/06

t. ol- Sakinleşmek 054a/24

teslīm <Ar. Bir emaneti yerine verme -15-

cān t. ḳıldı 049b/21, 251b/17

cān-ı şīrīni t. ḳıldı 094a/08

cān t. ḳılup 095a/25

t. ėt- Teslim etmek 019a/13, 057a/06, 091a/12, 103b/09

t. eyle- Teslim etmek 054b/15

t. ḳıl- Teslim etmek 048b/18, 057a/18, 090a/08, 108b/12, 130a/24, 255b/02

teşne <Far. Susamış -1-

t.+ sidür 102b/19

teşrīfle- İzzetle göndermek -1-

t.- yüp 043b/04

teşvīş <Ar. Sıkıntı, dert -42-

t. 189b/06, 220a/21

t.+ de 117a/07

t.+ den 119b/20, 180a/23, 320b/20

t.+ i 054a/23, 063a/15, 079a/25, 107b/16, 211b/07

ecel t.+ i düşdi 249b/22

t.+ ile 131b/25, 132a/01, 150a/03

t.+ imüz 063b/21

t.+ in 059b/23, 120a/24

t.+ inden 053a/09, 065b/06, 121b/23, 122a/21, 125b/04, 131a/06, 179b/22, 207b/08, 273b/23, 301b/01, 301b/18

t.+ ini 275b/06

t.+ leri 190b/12

t.+ siz 272b/18

t. çek- Sıkıntı, dert çekmek 114b/15, 137b/23, 144a/09, 147a/20, 175a/21, 212a/09

t. gör- Sıkıntı çekmek 032b/20

t.+ e düş- Sıkıntıya düşmek 233a/08, 251a/02

t.+ e vėr- Sıkıntıya düşmek 210b/22

teşvīşlen- Dertlenmek, sıkıntıya düşmek -9-

t.- me 074a/14, 189a/19

t.- megil 210b/13

t.- meŋ 146b/13

t.- meyesin 098b/05

t.- ürdi 098a/13

t.- ürsin 087b/20, 183b/20

t.- ürsiz 178a/07

tetiz Düşman -1-

t. eyle-Düşman etmek 075b/17

tevaḳḳuf <Ar. Tereddüt -1-

t. ėt- Tereddüt etmek 011a/03

tevārīḫ <Ar. Geçmiş -1-

t.+ den 095a/13

tevāżuʿ <Ar. Alçak gönüllülük -9-

t. 211a/17, 212b/04, 249b/01

t.+ yı 216a/18

t. ėt- Alçak gönüllülük göstermek 056a/15

t. göster- Alçak gönüllülük göstermek 046a/19, 073a/12

t. ḳıl- Alçak gönüllülük göstermek 112a/19, 274a/25

tevbe <Ar. Tövbe -11-

t. 191a/12, 249b/17, 292b/05, 321b/04

t. ėt- Tövbe etmek 249b/16, 321b/04, 321b/05

t. eyle- Tövbe etmek 184b/25, 320b/16

t. ḳıl- Tövbe etmek 162b/20, 306b/21

teveccüh <Ar. Yönelme -10-

t.+ ile 218a/16

t.+ ümüz 210b/15

t.+ üŋüz 164a/03

t. ėt- Yöelmek 117b/03, 180a/09

t. ḳıl- Yönelmek 068b/12, 117b/02, 163a/11, 247b/25, 249b/17

tevekkül <Ar. Kadere boyun eğme -6-

t. 064a/04

t. ėt- Tevekkül etmek, kadere rıza göstermek 178a/01

t. ḳıl- Tevekkül etmek, kadere rıza göstermek 039b/10, 048b/24, 117a/07, 125b/06

teʿvīl <Ar. Yorum -1-

t.-i seyri 111b/16

tez *bk. tīz* -6-

t. 164b/17, 177b/12, 185a/17, 189a/23, 227a/25, 297b/22

tezelzül <Ar. Sarsıntı, sarsılma -1-

t.+ den 018a/04

tezlik *bk. tīzlik* -2-

t. eyle- 160b/25

t.+ ile 176a/09

tezyīn <Ar. Süsleme -1-

t. ėt- Süslemek 113b/10

ṭıb <Ar. *(ṭıbb)* Tıp bilimi -2-

ṭ.+ da 210a/01

ṭ.+ ı 104a/01

ṭılsım <Ar. Sihir, büyü 11-

ṭ. 291a/15, 291a/19, 292a/07, 292a/12, 292a/16, 292a/18

ṭ.+ ı 291a/21

ṭ.+ ıla 115b/08, 292a/09

ṭ.+ uŋ 292a/21

ṭılsumlu Büyülü -1-

ṭ. 291b/05

ṭın- Ses çıkarmak, söz söylemek -28-

ṭ.- ma 066a/12

ṭ.- madı 039b/08, 049b/13, 065b/22, 105b/01, 114a/22, 159b/05, 218a/15, 239b/01, 257a/12, 257b/02, 260b/07, 268b/10, 271a/18, 291b/21, 292a/04, 308a/09, 319b/15, 319b/16

ṭ.- mamaḳ 145a/11, 145a/12, 146b/11

ṭ.- mayalar 292a/05

ṭ.- mayasın 189a/14

ṭ.- mayup 084a/17, 239a/19, 265b/04, 291b/14

ṭıŋla- Dinlemek -2-

ṭ.- maḳ 023b/13

ṭ.- yup 027b/14

ṭırāz Metinde adı geçen güzelleriyle ünlü bir şehir -2-

ṭ. 002a/14, 003b/14

ṭırman- Tırmanmak -2-

ṭ.- ı 015a/11

ṭırnaḳ Tırnak -9-

ṭ.+ a 177a/16, 262b/13, 301b/08

ṭ.+ ıla 043a/11

egrilik dimāġını yalan ṭ.+ ıla ḳazıma 043a/14

ṭ.+ ıyla 006a/03

ṭ.+ la 012a/20

ṭ.+ ları 129b/06

ṭ.+ larından 015b/25

ṭıynaḳ *bk. ṭırnaḳ* -1-

ṭ.+ ıla 159b/07

ṭıynaḳlu Tırnaklı -1-

ṭ. 159a/25

ticāret <Ar. Alışveriş, ticaret -1-

t. ėt- Alışveriş etmek 065a/22

tīġ <Far. Kılıç -8-

t. 019b/17, 038a/20, 042b/02

t.+ ile 049a/06, 066b/15, 096b/10, 104b/07

t.+ ine 037a/03

tīmār <Far. Yara, dert 2. Hayvan temizleme -27-

t. 002a/22, 011a/24, 093b/19, 218a/04, 274a/01

t.+ ından 002b/12, 007a/16

t.+ ını 022a/13

t.+ la 021a/09, 022a/08, 026b/05

t.+ lar 300b/05

t.+ uŋ 177b/04

t. ėt- (Hayvan, bahçe, yara) temizlemek 056b/25, 108a/14, 157a/03, 193b/21, 253b/20

t. eyle- 1. Hayvan temizlemek 2. İlgilenmek 008b/23, 085b/24, 225a/17, 305b/04

t. gör- İlgi görmek 026b/10

t. ol- 1. Düşkün olmak 2. Yaralanmak 004a/24, 010a/11, 016b/16, 214b/19

tīmrūz Metinde adı geçen bir şehir -1-

t.+ dan 219a/06

tīr <Far. Ok -8-

t. 035a/24, 042b/02, 043b/16

t.-i bārān ėt- Ok sağanağı etmek 135a/17, 139a/13

t.-i bārān ḳıl- Ok sağanağı etmek 037a/13, 201b/18, 205b/24

tīr-keş <Far. Ok kabı -4-

t.+ den 085a/08

t.+ inden 301a/23, 301a/25, 301b/12

tīre <Far. Kara -4-

t. 015b/16, 020b/16, 025a/02, 025b/19

tīre-revān <Far. İçi kararmış, iç sıkıntısı -3-

t.+ dur 012b/24

t.+ sın 034a/22

t. ol- Sıkıntıdan bunalmak 034a/15

tirmid Metinde adı geçen bir şehir -1-

t.+ i 184a/25

tirsī Hüsrev'in küçük kardeşi -1-

t. 163b/18

tiryāḳ <Ar. Panzehir -16-

t. 040a/04, 191b/16, 191b/17, 191b/18, 191b/19, 192a/13, 248a/20, 251b/12

t.+ ı 191b/17

t. ol- Panzehir olmak 023a/10, 027b/18, 186b/04, 249a/16

t.+ umuzı 257a/10

tiryāḳī <Ar. Keyif verici maddelere düşkün olan -1-

t. 265b/16

tīşe <Far. Balta, nacak -1-

t. 090b/11

titre- Titremek -1-

t.- ridi 058b/25

tīz <Far. 1. Çabuk, tez 2. Sert mizaçlı, sinirli 3. Keskin -302-

t. 003a/19, 004b/16, 005a/08, 009a/24, 009b/02, 009b/06, 010b/25, 011a/05,

014b/06, 016a/10, 017a/11, 019a/10, 019b/15, 019b/23, 020a/15, 022b/07, 024b/25, 025a/02, 026b/04, 026b/11, 027b/17, 028b/24, 029b/24, 030a/12, 032a/09, 033a/01, 033a/23, 033b/20, 034a/23, 036a/03, 036a/08, 036a/14, 036b/15, 036b/18, 036b/22, 036b/25, 037a/05, 038b/05, 039a/08, 039b/03, 039b/09, 040a/03, 040a/07, 040a/08, 040a/22, 040b/04, 040b/16, 041b/15, 041b/23, 042a/16, 042b/01, 043a/02, 043b/06, 043b/12, 045b/07, 045b/19, 046a/20, 047a/01, 047a/17, 050a/07, 051a/02, 051a/16, 053a/11, 053a/19, 053a/20, 053b/24, 054b/06, 054b/09, 055a/04, 055a/16, 056a/09, 056a/13, 056b/17, 058a/09, 059a/24, 062b/18, 062b/19, 064a/23, 064b/01, 064b/02, 065a/06, 066b/01, 067a/12, 067a/24, 068b/19, 069b/25, 071b/14, 072b/06, 073a/13, 073a/17, 073b/11, 075b/19, 078a/20, 082b/04, 083b/19, 084b/07, 085b/21, 086b/11, 086b/25, 087a/18, 087b/04, 088b/13, 089a/04, 090b/06, 093b/08, 094b/14, 094b/23, 096a/07, 097a/19, 098b/24, 099a/01, 099b/17, 100a/24, 100b/02, 100b/09, 101a/08, 103b/14, 105b/03, 105b/04, 105b/22, 107b/12, 108a/11, 112b/22, 113a/14, 114a/06, 114a/20, 114a/21, 114a/22, 116b/05, 117b/06, 118a/14, 118a/18, 118b/04, 120a/10, 121a/21, 122b/13, 123a/12, 124a/20, 125b/12, 126b/20, 127b/09, 128a/09, 128a/11, 129b/07, 129b/15, 130a/17, 131a/12, 132a/16, 133a/04, 133b/21, 134a/07, 134a/20, 134b/22, 136a/21, 136b/06, 137b/11, 138a/09, 138b/17, 139a/06, 139b/13, 139b/16, 139b/18, 139b/24, 140a/08, 140a/10, 140b/03, 140b/21, 141a/24, 148b/11, 156a/22, 156b/24, 157b/04, 158a/11, 158a/13, 160a/12, 164a/23, 164b/01, 165a/05, 167b/08, 167b/09, 171a/20, 173a/07, 174b/03, 178a/20, 180b/08, 180b/24, 183b/04, 184a/22, 187a/12, 188b/22, 189b/02, 199b/18, 200a/25, 204a/22, 206a/20, 208b/24, 209a/24, 210b/02, 214b/13, 215a/22, 218a/20, 218b/03, 221a/15, 227a/15, 230a/08, 232b/09, 236a/08, 236a/10, 236b/06, 236b/12, 239b/13, 240a/01, 240b/04, 246a/23, 246b/08, 246b/20, 246b/24, 249b/04, 250a/18, 251b/12, 252a/20, 253b/13, 253b/16, 255a/17, 255b/09, 257a/22, 257b/07, 257b/08, 257b/21, 258a/17, 262b/12, 264a/03, 265b/15, 266b/07, 269a/23, 270a/13, 273a/04, 273a/21, 273b/17, 274a/14, 274a/19, 274a/22, 274b/02, 275b/02, 276a/15, 277a/10, 279b/16, 282b/23, 283a/22, 283b/10, 283b/20, 283b/24, 285a/02, 286a/19, 286b/20, 287a/05, 287a/24, 289a/24, 289b/12, 289b/22, 290a/07, 298b/20, 300b/01, 301b/02, 303b/17, 305b/01, 306a/21, 307b/19, 308b/13, 309a/03, 309b/02, 309b/15, 310b/19, 310b/22, 316a/02, 316a/05, 318a/20, 318b/07, 319a/25, 319b/01, 323a/03, 325b/05, 326b/21

t.+ di 103b/18

t.+ dür 127b/13

t. eyle- Keskinleştirmek 212b/25

t. ol- 1. Tez olmak 2. Sinirli olmak 2. Sivri olmak 029a/15, 031a/20, 035a/16, 096a/01, 146a/03, 146a/13, 180b/18, 192a/17, 214b/10, 249a/11, 271a/22, 282a/02

tīz-bāzārlu <Far.+T. Aceleci -1-

b. 232b/09

tīz-gerdān <Far. Hızlı dönen -1-

t.+ dur 031a/19

tīz-maġz <Far. Sinirli -2-

t. 020a/23

behrām-ı t. 017b/01

tīzcek Çabucak -31-

t. 045b/04, 050a/01, 062b/11, 066a/02, 066a/14, 087a/17, 089b/06, 109b/04, 115a/09, 125b/08, 145b/18, 149b/01, 150b/22, 164b/14, 177b/17, 204b/08, 204b/23, 206a/03, 207b/08, 213a/22, 217b/16, 246b/04, 251b/11, 252b/15, 263b/01, 267b/07, 271b/12, 280b/01, 291b/11, 292b/03, 303b/10

tīzlen- Sinirlenmek -4-

t.- meŋ 004a/05

t.- üp 009b/02

t.- ürsin 081b/25, 301a/20

tīzlendür- Sinirlendirmek -1-

t.- di 041a/09

tīzlik 1. Acelecilik 2. Sinirlilik -43-

t. 031b/19, 096b/19, 120a/07, 145b/15, 210a/20, 226b/12, 248b/05

t.+ i 078a/04, 080b/17, 186a/16

t.+ ile 236a/22, 267a/04, 275a/22, 278a/03

t.+ inde 029b/25

t.+ inden 009b/04, 121a/11, 267a/03

t.+ ine 080a/09

t.+ le 033a/20, 037b/22

t. ėt- Sinirlenmek 051a/05, 082a/09, 096b/18, 096b/19, 107a/06, 120a/14, 161a/01, 215b/07, 242b/24, 250a/06, 250a/07 280b/25,

t. eyle- 1. Sinirlenmek 2. Aceleci olmak 002a/01, 020b/13, 024b/02, 027b/23, 204b/22, 205a/06, 226b/12, 234b/15, 245b/24, 265a/07

tīzrek Çabucak -1-

t. 188a/05

ṭoġ- Doğmak -64-

ṭ.- a 320b/12

ṭ.- acaḳ 140a/15, 280a/20

ṭ.- adurdı 134a/10

ṭ.- an 129a/15, 129b/17, 131b/22, 160a/09, 175a/04, 265a/04

ṭ.- anı 277a/08

ṭ.- ar 009a/01, 034b/10

ṭ.- ardı 079b/06, 313a/09

ṭ.- arsa 098a/15, 129b/21, 129b/22

ṭ.- dı 016b/13, 020a/15, 092a/17, 129b/05, 148a/05, 158b/18, 279a/01, 313a/08

ṭ.- duġı 129b/07, 292b/18, 321a/11

ṭ.- duġına 103a/16, 140b/08, 155b/24, 231b/06

ṭ.- duġumdan 148a/19

ṭ.- duḳda 129b/11

ṭ.- duŋ 023b/22, 133a/19

ṭ.- ıcaḳ 015b/06

ṭ.- ınca 063a/17, 140a/03

ṭ.- madı 024b/03, 073b/12, 309b/22

ṭ.- madın 301a/18

ṭ.- mammışdur 176a/13

ṭ.- mayup 279a/13

ṭ.- maz 115b/12, 141b/21

ṭ.- mış 010a/08

ṭ.- mışdur 140b/07, 252b/18

ṭ.- muşdır 122a/01

ṭ.- sa 004a/10, 124b/08, 162a/17

ṭ.- up 029b/01, 030b/23, 032a/14, 034b/13, 034b/17, 039b/08, 042a/09, 129b/12

ṭ.- urdı 103a/24

ṭoġan Yırtıcı bir kuş, doğan -13-

ṭ. 003b/13, 032a/14, 039b/01, 156b/13, 165b/23, 195b/13, 276a/19, 315a/25

ṭ.+ dan 195b/12

ṭ.+ larıla 155a/11

ṭ.+ larına 324b/10

ṭ.+ larla 167a/15, 273b/01

ṭoġra- Doğramak -4-

ṭ.- dı 042a/25, 055b/04, 096b/10

ṭ.- yup 164b/14

ṭoġran- Doğranmak -2-

ṭ.- ısarsın 187a/01

ṭ.- maġa 251b/11

ṭoġrı *bk. ṭoġru* -22-

ṭ. 009a/03, 009a/17, 073a/04, 138a/19, 191a/19, 192b/17, 192b/23, 193a/01, 195b/09, 198a/01, 218b/04, 244b/04, 279b/10, 285a/12, 312a/08, 313a/12, 313a/16, 326b/05

ṭ. ola 188b/14

ṭ. olmaya 188b/16

ṭ. olursa 242b/16

ṭ.+ sın 129b/10

ṭoġrıl- *bk. ṭoġrul* -2-

ṭ.- dı 200b/15

ṭ.- up 135b/17

ṭoġrılıḳ *bk. ṭoġrulıḳ* -4-

ṭ. 194b/08, 225b/20

ṭ.+ dan 172b/22, 206b/08

ṭoġru **1.** Doğru 2. Düz 3. Batıl olmayan, hak 4. Hiçbir yere sapmadan, doğruca -145-

ṭ. 002a/05, 007b/02, 011a/15, 011b/09, 012a/17, 012b/19, 013a/18, 013a/24, 016a/20, 019a/02, 019b/25, 023b/02, 023b/21, 026b/21, 028a/09, 028a/24, 033a/04, 033a/21, 038b/10, 044a/13, 044b/18, 045b/10, 045b/16, 046b/19, 056a/21, 060b/08, 060b/09, 060b/11, 064b/06, 064b/23, 068a/09, 068b/17, 069a/07, 069b/22, 074a/12, 074a/15, 074b/05, 075a/01, 079b/25, 082b/03, 082b/05, 082b/08, 085b/03, 092b/11, 098b/13, 100b/11, 105b/06, 111a/18, 117b/07, 119a/21, 125b/19, 127b/01, 132b/01, 140b/09, 141a/12, 141b/19, 143b/12, 144a/14, 145b/10, 146a/11, 150b/17, 150b/20, 154b/12, 161b/10, 163a/04, 165a/16, 182a/24, 186b/13, 197a/20, 200a/12, 201b/03, 203a/16, 210a/11, 213a/01, 213b/21, 215b/03, 215b/22, 216a/07, 217a/10, 218a/23,

225b/05, 228b/08, 231b/25, 232a/09, 234a/16, 240a/01, 243a/05, 248b/15, 249a/23, 251a/18, 252a/11, 252b/11, 266b/06, 267a/05, 269b/11, 270a/17, 272b/17, 274b/10, 281b/14, 282b/18, 284a/20, 285a/03, 285a/04, 285a/14, 287a/13, 290a/23, 291b/18, 292b/08, 293b/23, 300a/14

ṭ.+ dur 196b/23, 248b/14, 281a/22, 291a/05, 304b/25

ṭ.+ larıdı 217b/20

ṭ.+ sı 047b/10, 053a/16, 226b/11

ṭ.+ sın 076b/02, 099b/17, 150b/19, 209a/11, 288a/19

ṭ.+ sını 023b/16, 141a/13

ṭ.+ yısa 145a/18

ṭ.+ yısaŋ 286a/07

ṭ. eyle- Doğru eylemek 213a/03

ṭ. ḳıl- Doğru kılmak 162a/10

ṭ. ol- Doğru olmak 145a/12, 147a/10, 155b/07, 211a/22, 211b/22, 214a/13, 250b/18, 209a/23, 210b/04, 227a/11, 278a/19, 292b/15

ṭoġruca Hiçbir yere sapmadan, doğruca -1-

ṭ. 087a/22

ṭoġrul- Doğrulmak -8-

ṭ.- dı 011a/12, 041b/04, 043b/13, 073a/03, 087b/04, 218b/23, 240b/25

ṭ.- mışdur 176b/01

ṭoġruld- Doğrultmak -2-

ṭ. 087a/23, 087b/03

ṭoġrulıġ *bk. ṭoġrulıḳ* -3-

ṭ.+ da 308a/02

ṭ.+ la 021b/06, 026b/15

ṭoġrulıḳ 1. Doğruluk 2. Samimilik -33-

ṭ. 020b/20, 023b/20, 024b/17, 027b/15, 145b/24, 155b/06, 174a/03, 175a/04, 186a/17, 275b/13, 280a/13, 289b/09

ṭ.+ da 228a/07

ṭ.+ dan 023b/06, 025a/20, 028b/23, 145b/09, 145b/10, 162a/06, 210a/22, 214a/13, 223a/16, 304b/07, 307a/12

ṭ.+ dur 163a/24, 227a/20

ṭ. ėt- Samimi, içten davranmak 119a/07, 266a/11

ţ. eyle- Doğru hükm vermek 150b/18, 150b/19, 284b/05

ţ. ķıl- Dost olmak 254a/21

ţ.+ larına 291a/12

toġrulıķ *bk. ţoġrulıķ* -15-

t.+ a 205a/09

t.+ ı 071b/21, 092a/22, 144a/15, 212b/03, 280a/12, 294b/19

t.+ ıla 095a/25, 174b/16, 250b/20, 278a/13, 281b/15

t.+ ına 217a/19, 296b/14

t.+ ından 277b/01

ţoġrult- Doğrultmak -1-

ţ.- dı 088b/05

ţoġruluķ *bk. ţoġrulıķ* -21-

ţ. 163a/23, 194b/17, 196a/11, 196b/24, 202b/25, 218b/17, 276b/10, 300b/04, 310b/17

ţ.+ a 312a/09

ţ.+ dan 197a/05, 290a/11, 293a/03

ţ.+ ı 218b/20, 243a/05, 275b/10

ţ.+ ın 193a/09

ţ.+ umı 268b/19

ţ.+ uŋ 210b/01

ţ. başını ayaġa bıraġ- Doğruluktan vazgeçmek 187a/20

ţ. göster- Dürüst davranmak 217a/22

ţoġu Doğu -2-

ţ.+ sından 072a/12, 195b/11

ţoġur- Doğurmak -6-

ţ.- a 322a/25

ţ.- acaķ 098b/15

ţ.- avuz 022b/21

ţ.- dı 313b/04

ţ.- up 098b/17

ţ.- ur 075a/05

toħım *bk. toħum* -4-

t.+ ı 019a/20

t.+ ından 028b/21, 038a/17

t.+ ını 017a/13

toḫm *bk. toḫum* -11-

t.+ dur 031b/16

t.+ ı 035a/05, 092b/22, 098a/05, 248a/20

t.+ ın 023a/08

t.+ ından 030a/13, 031b/08, 036a/12, 043b/15

t.+ ındandur 117b/06

toḫum <Far. *(toḫm)* Tohum -64-

t. 081a/04, 129a/14, 131a/07, 143b/24, 151b/24, 155a/24, 183a/19, 183b/09, 203b/25, 248a/18, 250a/15, 252a/06

t.+ dan 034a/25, 193b/12

bitmeyecek yėre t. ekme 145b/11

t.+ ı 011a/21, 024b/05, 145b/12, 175b/11, 183a/19, 195a/14, 195b/21, 225a/08, 250a/05, 304a/02, 314b/23

t.+ ıdur 046a/25, 076a/08, 121b/18, 167a/03

t.+ ın 018b/10, 147a/15

t.+ ına 200b/05

t.+ ından 004a/23, 014b/23, 026a/21, 028a/06, 129a/10, 134b/01, 159b/19, 265b/15, 279a/10, 280a/01, 280a/07, 280b/11, 294b/03

t.+ ındanam 034a/25, 148a/17

t.+ ındandı 263a/01

t.+ ındandur 142a/13

t.+ ındansın 280b/10

t.+ ını 015b/21, 111a/16, 183a/20, 266b/15, 281a/14

kīn t.+ ını ekmekdür 231b/24

kīn t.+ ını ṣalduŋ 017a/08

t.+ ınuŋ 279a/22

t.+ ınuŋdur 314a/06

t.+ ları 193b/11

t.+ um 281a/17

t.+ uŋ 204a/01

t.+ ından ol- Neslinden gelmek 252b/04

toḫumlıḳ Tohumluk -1-

t. 183b/11

ṭoḳ Aç olmayan, tok -2-

ṭ. 227b/14

ṭ. ol- Tok olmak 168b/03

ṭoḳı- Dokumak -2-

ṭ. 068b/19

ṭ.- dı 166b/24

ṭoḳın- *bk. ṭoḳın-* -3-

ṭ.- dı 015a/02, 048b/18

göz ṭ.- dı 022b/18

ṭoḳızıncı *bk. ṭoḳuzuncı* -1-

ṭ. 016a/05

ṭoḳu- *bk. ṭoḳı-* -1-

ṭ.- dılar 239b/22

ṭoḳun-[1] 1. Değmek, isabet etmek 2. Etkilemek, tesir etmek -19-

fāyidelerüm ṭ.- a 294b/20

fāyidem ṭ.- a 326b/02

ḫayrı ṭ.- a 294b/07

ṭ.- dı 055b/12, 059a/05, 088b/06, 116b/20, 137b/10, 155a/15, 187b/09, 325a/08

ṭ.- duğı 116b/20

ziyānuŋuz ṭ.- masın 256a/18

ziyānı ṭ.- maya 169a/09

ṭ.- mış 157b/12

ṭ.- sa 178a/16

eylügi ṭ.-ucı 174a/23

ṭ.- urıdı 078b/01

gözüme ṭ.- ursa 040a/05

ṭoḳun-[2] (Dokuma işi) dokunmak -6-

ṭ.- mış 118b/24, 127a/14, 148b/15, 224a/15, 224a/17, 247a/22

ṭoḳuz Dokuz -9-

ṭ. 103a/14, 127a/01, 132a/19, 142a/01, 147a/01, 147a/21, 147b/08, 226a/09, 262b/21

ṭoḳuzıncı *bk. ṭoḳuzuncı* -4-

ṭ. 111b/12, 112b/05, 215a/14, 230b/08

ṭoḳuzuncı Dokuzuncu -2-

ṭ. 163a/21, 241b/11

ṭol- 1. Dolmak 2. Yayılmak -155-

ṭ.- a 008b/01, 028a/11, 031b/21, 047b/13, 075b/18, 112b/06, 159b/21, 243b/11, 253a/04

ṭ.- acaḳdur 232a/22, 252a/24, 313a/14, 322b/25

ṭ.- ar 208b/14

ṭ.- dı 005b/09, 009b/06, 029a/07, 038a/06, 040a/16, 040b/11, 041a/03, 045a/06, 066a/09, 069b/25, 070a/03, 081a/07, 083b/10, 084b/18, 088b/07, 094b/05, 105b/15, 106b/22, 111a/13, 118b/21, 120a/10, 132b/14, 141b/12, 146b/02, 151a/06, 158b/08, 167b/18, 172b/09, 185b/18, 191b/10, 210a/18, 218a/15, 230b/07, 230b/22, 232b/18, 233a/18, 233a/25, 234a/25, 236a/03, 239a/04, 246a/13, 247b/18, 259a/05, 262a/03, 262a/23, 263a/21, 264b/20, 266a/25, 267a/03, 267b/18, 270b/13, 271a/18, 274b/25, 275a/04, 275b/19, 284a/06, 284a/22, 285a/18, 285a/21, 285b/04, 298a/24, 300b/15, 303a/11, 307a/21, 322b/24, 325a/17

ṭ.- duḳdan 141b/12

ṭ.- mış 005a/14, 067a/12, 070a/17, 076a/10, 113b/13, 168a/05, 168a/25, 208a/25, 225a/01, 235b/21, 247b/16, 260a/12, 267a/17, 277b/18, 291a/20, 295b/05, 308a/11, 316b/08

ṭ.- mışdı 132a/09, 174b/21, 201b/11, 209b/22, 296a/04, 298a/18, 310a/10, 325a/20

ṭ.- mışdur 015a/21, 037b/06, 038a/04, 053a/09, 060b/21, 073b/09, 114b/04, 144b/01, 176a/23, 194a/24, 206b/13, 222b/09, 234a/17, 242a/08, 244a/01, 254b/23, 259a/24, 268b/22, 277a/21, 278b/15, 281a/24, 281b/05, 321b/13, 323b/06

cihāna ṭ.- mışdur 189b/07

ṭ.- mışıdı 047a/11, 049a/24, 053a/05, 199a/20, 224b/10, 225b/21, 256b/23, 257b/11, 261b/06, 262b/23

ṭ.- muşdı 181b/19

ṭ.- muşıdı 174b/20

fitne ile ṭ.- sa 129b/13

ṭ.- sun 269b/05

ṭ.- uban 077b/19

ṭ.- up 003a/09, 004b/23, 007a/02, 009b/07, 030a/19, 035a/18, 080a/18

gūne ṭ.- up 043b/17

ṭola- Dolamak -1-

ṭ.- dılar 018a/17

ṭolan- Sarılmak, dolanmak -5-

ṭ.- dı 201a/21, 295a/21

ṭ.- urdı 009b/11, 085a/07

ṭ.- urken 100a/20

ṭolandur- Dolandırmak -2-

ṭ. 236a/24

ṭ.- up 015b/09

ṭolaş- 1. Gezinmek, dolaşmak 2. Karışmak, iki şey birbirinin içine girmek, dolaşmak -26-

ṭ. 143a/04

ṭ.- acaḳdur 218b/02

ṭ.- alum 005b/08

ṭ.- dı 004b/14, 049b/20, 225b/07

birbirine ṭ.- dı 205b/25

ṭ.- dılar 067a/16, 084a/14, 084b/05, 247a/01, 261a/09, 296b/03

birbirine ṭ.- dılar 055b/10, 187b/07, 262a/06, 309a/11

ṭ.- maġla 002b/19

ṭ.- up 003a/12, 004b/04, 009b/12, 043a/15, 073a/09

ṭ.- uraḳ 166a/16

ṭ.- urdı 201a/24, 262b/24

ṭolaşdır- Gezdirmek, dolaşdırmak -1-

ṭ.- up 042a/20

ṭolaşuḳ(ġ) Karışık -1-

ṭ.+ la 004a/10

ṭolayı 1. Muhit, etraf çevre 2. Çepeçevre -7-

ṭ. 001b/11, 012b/06, 013a/21, 033b/02, 034b/07, 039a/14

ṭolayu *bk. ṭolayı* -1-

ṭ. 028b/16

ṭoldur- Doldurmak -65-

ṭ.- alar 194a/06

ṭ.- alım 296a/10

ṭ.- am 164a/04, 202a/17

ṭ.- asın 130a/01, 250b/02

ṭ.- ayım 318b/13

ṭ.- ayın 250b/24

ṭ.- dı 017b/08, 062b/14, 080b/22, 101b/08, 138b/10, 140b/13, 150a/21, 153b/12, 159b/12, 170b/04, 229b/24, 235b/13, 307b/10, 318b/18

ṭ.- dılar 061b/15, 093b/03, 108b/18, 113b/21, 114a/19, 115a/17, 116b/12, 116b/14, 123b/06, 130a/21, 130b/03, 168b/23, 262b/18, 263b/06, 295b/25

ṭ.- dum 123b/21

ṭ.- duŋ 321a/14

ṭ.- ma 046b/23

ṭ.- maḳ 163b/02

ṭ.- maya 023b/07

ṭ.- mış 124b/14

ṭ.- mışdur 278a/21

ṭ.- mışıdı 137a/03, 182b/14

ṭ.- mışlardı 166b/03

ṭ.- up 006b/21, 007a/14, 046a/12, 067b/17, 073b/01, 073b/03, 076b/24, 080b/17, 080b/23, 080b/25, 105a/22, 114b/02, 154a/14, 270b/08, 314b/15, 318b/05

ṭ.- ur 158a/15

ṭ.- urdı 313a/07

ṭolducucı Biriktiren, biriktirici -1-

ṭ. 159b/17

ṭolı *bk. ṭolu*[1] -5-

ṭ. 009a/09, 009b/13, 284a/07, 312a/04

ṭ. eyle- Doldurmak 194a/10

ṭolu[1] Boş olmayan, dolu -119-

ṭ. 002a/11, 002b/03, 002b/04, 003b/06, 003b/12, 003b/17, 003b/22, 004a/15, 004b/15, 004b/18, 005b/23, 006a/12, 008b/10, 008b/11, 008b/23, 010a/04, 010a/10, 010a/22, 010b/02, 011a/24, 011a/25, 011b/18, 013b/01, 013b/06, 014b/05, 014b/11, 014b/19, 016a/07, 016a/10, 016b/02, 016b/09, 016b/16, 016b/25, 017a/01, 017b/07, 018b/17, 020a/18, 020b/15, 021a/11, 021b/15, 022a/08, 022b/09, 022b/10, 022b/15,

022b/25, 023b/23, 024a/03, 024b/18, 025b/24, 027b/17, 029a/06, 029b/11, 031b/10, 031b/12, 031b/17, 031b/23, 032a/06, 032a/07, 032a/11, 033b/09, 034a/01, 034a/09, 034b/23, 037a/04, 038a/01, 038b/07, 040a/13, 043a/02, 043a/10, 044a/05, 044a/20, 044a/21, 057a/20, 062a/18, 065a/17, 072b/22, 080b/16, 084b/18, 092b/04, 102b/25, 110b/10, 111b/10, 111b/11, 112a/23, 124a/01, 166a/12, 166a/13, 175b/06, 192a/17, 203b/09, 206b/22, 218a/19, 244a/05, 283b/08, 299a/05

ṭolu ṭ. 225b/08

ṭ.+ dur 122a/05, 133b/10

ṭ.+ durur 137a/13

ṭ. oldı 259a/06

ṭ.+ sı 026b/20, 203a/23, 247a/17, 321b/01

ṭ. ṭolu 225b/08

ṭ.+ ydı 124a/18, 318b/21

ṭ.+ yken 320b/13

ṭolu² İçki kadehi -34-

ṭ. 036a/09, 060b/07, 061a/20, 062a/10, 062a/17, 063a/05, 067a/02, 071b/15, 076b/12, 080b/21, 080b/23, 155a/13, 166a/16, 166b/04, 177a/02, 318b/09, 323a/06

ṭ.+ lar 069b/01, 139a/01, 148b/06, 180b/25, 310b/12, 318b/17

ṭ.+ ları 148b/06

ṭ.+ mı 166b/05

ṭ.+ yı 031b/13, 080b/22, 150a/22, 166b/05, 168b/24, 318b/06

ṭolu³ Buz parçaları halinde yağan yağmur, dolu -7-

ṭ. 039b/11, 048b/15, 131a/15, 201b/18, 205b/24, 235b/17, 255b/25

ṭoluḳ(ġ)- Gözü yaşla dolup, dokunsan ağlayacak hale gelmek -1-

ṭ.- up 007b/21

ṭolun- Gece olmak -5-

ṭ.- dı 064a/22, 276b/18

ṭ.- dıysa 110a/25

ṭ.- ınca 258a/07

ṭ.- maġa 202a/13

ṭon- Donmak -3-

ṭ.- arıdı 002b/04

ṭ.- dı 005a/02

ṭ.- duġından 286b/03

ṭon Elbise -74-

ṭ. 036a/16, 083b/14, 095a/01, 140b/10, 163b/16, 255a/08, 268b/02, 300a/02, 322a/08

ṭ.+ ı 073a/09, 082b/24

ṭ.+ ıla 136b/15, 278b/13

ṭ.+ ın 059b/05, 270b/13, 273a/12, 273b/21

yas ṭ.+ ın gėydiler 231b/09

ṭ.+ ına 056a/12

ṭ.+ ında 146b/24

ṭ.+ ını 048a/02, 050a/16, 051b/07, 058b/06, 072b/07, 122b/22, 124a/24, 136a/09, 261a/23

ṭ.+ la 322a/09

ṭ.+ lar 062a/07, 062b/10, 068b/22, 071b/24, 072b/04, 072b/08, 073a/10, 100b/09, 104b/19, 123b/15, 124b/14, 128a/06, 132a/16, 143a/15, 198b/17, 286b/25, 291a/16, 292a/02, 318b/04, 322a/21, 326a/25

ṭ.+ lardan 182a/05, 182b/06, 314b/17

ṭ.+ ları 094a/22, 283b/21, 283b/25

ṭ.+ larıla 066a/13

ṭ.+ larımı 278a/15

ṭ.+ ların 044b/03, 059b/05, 075a/07, 168b/19, 236b/10, 283b/25, 294a/10, 311b/01

ṭ.+ larıŋı 283b/19

ṭ.+ larını 283b/20, 283b/23

ṭ.+ larla 315b/09, 324b/14

ṭ.+ laruŋ 128b/05

ṭ.+ undan 308a/14

ṭonan- Süslenmek, donanmak -1-

ṭ.- mışıdı 225b/21

ṭonat- 1. Süslemek, donatmak 2. Askeri techiz etmek -34-

ṭ. 256a/24

ṭ.- am 046b/24

ṭ.- dı 048b/03, 083b/13, 106b/18, 224a/11, 235a/12, 267b/13, 293a/11, 312b/09, 315b/19

ṭ.- dılar 069a/14, 110b/17, 116b/07, 142a/24, 181a/03, 221b/16, 222a/07, 224a/19, 224b/06, 267b/10, 269b/14, 288b/12, 300a/09, 301a/03, 304b/19, 313b/06, 316a/08

ṭ.- mamışlar 255a/07, 255a/10

ṭ.- up 065a/16, 066b/02, 259b/14, 291a/25

toncın Yay çilesinin iki ucundaki yay başlarına gėçirilen ilmik -1-

t. 102a/20

tond-ḫūy <Far. Huysuz -1-

t. 124a/02

ṭonlıḳ Bir ağırlık ölçüsü birimi, ton -2-

ṭ. 101b/25, 250a/24

ṭonlu Elbiseli -9-

ṭ. 047a/03, 151b/05, 222a/07, 254a/06, 256a/14, 297b/15, 311b/13, 315b/08

ṭonuḳ Acı, sert; donmuş, donuk -1-

ṭ. 023b/05

ṭoŋuz Domuz -7-

ṭ. 126a/11, 126b/11, 206b/21, 279b/23, 299a/11, 322a/01

ṭ.+ lar 122b/25

ṭop Top -37-

ṭ. 040b/22, 041a/07, 041a/08, 041a/09, 043a/21, 093b/05, 140b/11, 140b/18, 140b/19, 142a/10, 142a/12, 142a/14, 182a/09, 313a/04, 317b/17

ṭ.+ ı 041a/10, 041a/11, 142a/10, 142a/11

ṭ.+ ıla 256b/15

ṭ.+ lar 246a/14

ṭ.+ ları 182a/11

ṭ.+ larını 140b/17, 140b/19

ṭ. oyna- Top oynamak 140b/14, 142a/08, 142a/09, 147b/25, 157a/13, 164a/06, 256b/17, 286a/05, 286a/13, 286a/17 288b/03

ṭ.+ uŋ 317b/17

ṭopraġ *bk. ṭopraḳ* 16-

ṭ. 050b/20, 089a/03, 089a/06, 090a/10, 130a/08

ṭ.+ dan 215b/14

ṭ. ėder 275b/04

ṭ. eyleyem 046a/12, 155b/10

başuŋa ṭ. ḳoyarsın 252b/07

ṭ. olacağız 104a/07

ṭ. olacaḳdur 109b/25, 245b/01

ṭ. oldı 084a/15

ṭ. olmış 086a/04

ṭ. olmışdur 152b/23

ṭopraḳ Toprak -173-

ṭ. 007b/12, 018a/23, 025a/01, 028b/10, 030a/18, 037b/04, 045a/12, 100a/25, 147a/11, 162a/21, 180a/16, 198b/08, 235b/23, 267a/08

ṭ.+ a 006a/06, 010b/25, 012a/04, 012a/21, 020b/02, 021a/07, 028a/12, 028a/14, 028a/15, 030a/22, 033b/07, 039a/19, 040a/02, 047b/24, 049a/15, 051a/11, 051b/18, 054b/17, 055b/07, 058b/23, 059a/07, 059b/10, 063a/04, 066b/16, 089a/11, 090a/08, 093a/19, 094a/19, 096b/02, 107b/22, 108b/01, 108b/12, 129b/08, 138a/05, 152a/05, 159a/17, 159b/08, 172b/21, 198b/18, 199b/01, 200b/25, 203b/10, 206a/09, 206b/06, 225b/04, 236a/18, 260b/13, 284a/22

ṭ.+ a 024b/17, 061a/15, 089a/07, 097a/12

ṭ.+ ça 281b/20

ṭ.+ da 050b/25, 051a/01, 095b/19, 250b/24

ṭ.+ dan 004a/20, 012a/20, 020b/17, 021a/15, 025b/05, 045a/13, 159b/07, 174a/19, 176a/20, 181b/02, 241b/23, 278a/20, 280a/08, 288b/24, 292b/25, 304b/07

ṭ.+ dur 089a/17, 104a/07, 143a/03, 204b/11

ṭ.+ ı 074b/11, 119a/12, 130b/08, 130b/10, 139b/01, 145b/15, 166a/13, 180a/20, 202b/12, 203a/21, 209a/05, 225b/23

ṭ.+ ıdur 281a/17

ṭ.+ ıla 030b/14, 175a/08, 244b/12, 316b/03

ṭ.+ ın 145a/25, 177b/14, 321a/01

ṭ.+ ına 052a/24, 175a/09

ṭ.+ ından 012a/24, 047a/11

ṭ.+ ını 005b/13, 051b/20, 076b/23, 083a/05, 091a/06, 096a/21, 105a/02, 187a/06, 199b/09, 221a/21, 267a/07

ṭ.+ ınuŋ 006a/07, 122b/20, 179a/24

ṭ.+ ıyuz 156a/17, 247a/16

başlarına ṭ. ḳoydılar 090b/04, 130a/25, 159b/11

başına ṭ. ḳoyup 055a/13, 094a/14, 186a/20, 187a/23, 315b/15

ṭ.+ lar 079a/13, 090b/08, 154a/16

başına ṭ.+ lar ḳoydı 309b/06

ṭ.+ sız 044b/19

ṭ.+ um 071a/25

ṭ.+ uŋ 103b/10

ṭ. eyle- Öldürmek 249b/14

ṭ. ol- Ölmek 029a/09, 072a/03, 124a/11, 160a/08, 171a/10, 232a/17, 244a/21, 304b/08

ṭ. ṭut- Toz, toprak içinde kalmak 005b/16

ṭ.+ a bıraġ- Öldürmek 047b/15, 084b/07, 096b/06, 261b/03

ṭ.+ a düş- Ölmek 020b/01, 052a/14, 089a/04, 322b/17, 325a/21

ṭ.+ a düşür- Öldürmek 047b/19, 051a/12, 084a/23, 206a/03

ṭ.+ a ṣal- Öldürmek 204b/23

ṭ.+ a ur- Yere çalmak 083b/06, 169a/09

ṭopṭolu Dopdolu -51-

ṭ. 056b/10, 057a/03, 066a/14, 076a/06, 078a/06, 082a/13, 086a/08, 099a/01, 101a/23, 106a/24, 110b/08, 111b/13, 124b/15, 126a/11, 150a/10, 151b/01, 159b/25, 165a/25, 165b/09, 167a/17, 168b/01, 174b/19, 187a/10, 193b/04, 197a/07, 201b/14, 202a/09, 208a/03, 225b/08, 236a/03, 250a/02, 264b/17, 318b/21, 318b/22

ṭ.+ dur 095b/23, 176b/02

ṭ. ol- Dolmak, dopdolu olmak 057b/09, 061b/08, 136a/05, 155a/12, 181b/19, 187b/02, 187b/12, 191a/02, 202b/15, 219b/20, 236b/05, 254a/10, 274b/10, 315b/14, 325b/16

ṭopuḳ Topuk -4-

ṭ.+ ıla 311a/18

ṭ.+ ına 077a/04

ṭ.+ ında 062b/07

ṭ.+ larına 327b/22

ṭoraḳ(ġ) Göz çapağı -1-

ṭ.+ ını 108a/12

ṭoru Gövdesi kızıl, ayakları ve yelesi koyu renkli olan, yağız (at) -1-

ṭ. 157a/01

torun Torun -11-

t. 014a/19

t.+ dan 014a/24

t.+ ı 004b/09, 016b/16, 024b/06

t.+ ıdur 028a/07

t.+ ları 031b/08, 043b/13

t.+ um 026b/23, 030a/14

t.+ umı 018a/08

ṭoy- Doymak -25-

ṭ.- a 091b/11

ṭ.- asın 080a/25

ṭ.- dı 022b/19, 026a/17, 026b/09, 027a/01, 034a/04, 040a/06, 091b/15, 095a/09, 117a/02, 265a/02

ṭ.- dılar 131a/20

ṭ.- dum 306a/04

ṭ.- duŋ 116a/08

ṭ.- madan 232a/20

ṭ.- madı 108b/13, 236a/04

ṭ.- maya 241b/14

ṭ.- maz 112b/03, 241b/16, 265a/02

ṭ.- mazdı 092a/04

ṭ.- up 044a/03, 082a/09

ṭoyla- Ziyafet vermek -3-

ṭ.- ġıl 121b/08

ṭ.- sın 261b/15

ṭ.- yalum 221a/06

ṭoynaḳ(ġ) Toynak -1-

ṭ.+ ıyla 087a/06

ṭoyur- Doyurmak -3-

ṭ.- acaḳ 322a/04

ṭ.- dı 105b/25, 300a/18

toz Toz -94-

t. 004a/16, 004b/05, 005b/18, 007b/12, 010b/02, 032a/20, 041a/04, 042a/10,

047a/22, 049a/11, 053b/03, 058b/21, 062b/24, 066b/16, 105b/18, 105b/19, 126a/05, 134a/10, 181b/02, 200b/18, 201b/25, 219b/24, 233b/05, 234b/19, 267b/23, 283b/11, 295a/23

t.+ a 049b/19, 138a/05

t.+ dan 010a/01, 042a/16, 047b/12, 055b/02, 055b/06, 073a/02, 097b/01, 104b/05, 105b/18, 152b/23, 196b/02, 219b/17, 219b/21, 220a/04, 222a/06, 236a/08, 296a/11

t.+ ı 038b/10, 049a/22, 055a/21, 096b/08, 200b/09, 201b/13, 201b/25, 220a/05, 236b/05

t.+ ın 205a/25

t.+ ından 005b/02, 009b/09, 009b/14, 013a/19, 039a/06, 048b/15, 066b/03, 094b/16, 096a/24, 097a/03, 135a/12, 200a/07, 200b/20, 205a/25, 234b/24, 235b/15, 276b/21, 295b/02

t.+ ını 019b/11, 026b/08, 042a/12, 043a/21, 161b/23

düşmenden t. ḳaparam

t.+ lar 190a/16

t.+ uŋ 283b/11

t.+ undan 172a/03

t.+ unı 196b/05, 284a/19, 294b/10

t.+ uŋuzı 284a/18

t. ḳondurma- Çok esirgemek, korumak; toz kondurmamak 315b/08

t. ḳopar- Ortalığı altüst etmek, ad bırakmak 030a/10, 033b/15, 042a/03, 058b/24, 134b/25, 283b/01

t. ḳoyma- Bir toz dahi eklememek 098b/07

ṭoz- Toz halinde savrulmak -1-

ṭ.- anlaruŋ

töhmet <Ar. Suçlama, töhmet -1-

t.+ inden 140b/06

tök- Dökmek -1-

t.- diler 181a/04

töre Adet, töre -1-

t.+ sidür 277b/17

tuç Tunç -2-

t.+ dan 060b/11

t. 126a/21

ṭudaḳ *bk. dudaḳ* -2-

ṭ.+ ları 112b/02, 125a/07

ṭūfān <Ar. Şiddetli yağmur, tufan -1-

ṭ.+ dan 057a/08

tuġla <Yun. Tuğla -1-

t. 020a/17

tuḥfe **<**Ar. Hediye -3-

t.+ ler 006a/15, 127a/13

t.+ leri 223a/13

tuḫūr Metinde adı geçen bir pehlivan -1-

t. 009b/11

ṭul Dul -1-

ṭ.+ dur 026a/07

ṭūl <Ar. Uzunluk -1-

ṭ.-ı emel 094a/12

ṭuluḳ Yanak -1-

ṭ.+ larında 277a/08

ṭuman Duman -2-

ṭ. 064a/10

ṭ.+ dan 128b/10

ṭumar *bk. ṭamar* -1-

ṭ. götür- *bk. ṭamar götür-* 059a/22

ṭumman Pehlivan kispeti -2-

ṭ. 177a/01, 177a/03

ṭur- 1. Ayağa kalkmak 2. Karşı koymak 3. Bir yerde bulunmak, durmak 4. İkamet etmek -657-

ṭ. 009a/24, 042a/07, 048a/16, 050a/08, 051a/01, 055a/09, 056a/24, 087a/17, 087b/07, 091a/03, 093b/21, 138b/06, 150b/22, 158b/16, 177a/04, 179a/13, 207b/19, 239b/10, 259a/25, 295b/10

ḳarşu ṭ. 295a/22

ṭ.- a 029b/17, 076a/21, 086a/09, 087a/11, 087b/14, 097b/04, 107b/05, 114b/17, 192a/17, 209b/03, 213b/25, 215b/21, 244a/05

ṭammaġa ṭ.- ur 160b/03

yėrinden ṭ.- ur 076b/14

ṭ.- uram 030b/06, 078a/16, 079a/08, 097a/14, 148a/17, 165a/16, 189b/19, 190b/16, 244a/07, 327a/18

ṭ.- urdı 009a/16, 072b/09, 080b/24, 096a/14, 142b/15, 148b/11, 157a/02, 158b/12, 164a/23, 166b/02, 183b/24, 209b/07, 294a/13, 321b/20, 322a/07, 325a/23

ṭ.- urıdı 006b/10

ṭ.- urken 010a/04, 039a/08, 062b/21, 077b/14, 077b/15, 104a/21, 160b/12, 208a/04, 233b/21, 285a/21, 296b/10, 297b/05, 301b/14, 325a/24

diri ṭ.- urken 205b/07

ṣaġ ṭ.- urken 072a/16

ṭ.- urlar 046a/03, 078b/18, 123a/24, 264a/23, 294a/01

ḳarşu ṭ.- urlar 294b/24

ṭ.- urlardı 030a/03, 312b/06, 320b/18

ṭ.- urmış 076b/10

ṭ.- ursa 177b/07

ʿahdine ṭ.- ursa 059b/24

ṭ.- ursaŋ 053a/20

ḳarşu ṭ.- ursavuz 327b/08

ṭ.- ursın 052b/06, 059a/08, 085b/07, 090a/19, 222b/06, 236a/02, 262b/10, 279a/13, 288b/19, 296a/21, 319a/16

ṭ.- ursız 059a/21, 268b/19, 271a/04, 283a/04

ṭ.- uruz 270a/03

ṭ.- up git- Durup gitmek 044a/14

tūr Feridun’un oğlu -12-

t. 013a/21, 024b/03, 078b/18, 290a/18, 317a/17, 326b/14

t.-ı dilīr 024b/21

t.-ı ser-efrāz 304b/12

t.+ dan 019b/04, 020a/23

t.+ uŋ 017b/06, 028b/09

ṭuraġ *bk. ṭuraḳ* -1-

ṭ. ėdindi 309b/07

ṭuraḳ 1. Yaşanılan, durulan yer, mekan 2. Yurt, vatan -8-

ṭ.+ ı 046a/13, 153a/14, 167b/03, 167a/20, 260b/04, 311b/21

ṭ.+ ıdur 166a/01

ṭ. ėdin- Yurt, vatan edinmek 096b/12

tūrān Türklerin yaşadığı bölgelerin genel adı -100-

t. 001b/04, 002b/15, 003a/07, 003a/09, 003a/16, 003b/14, 004a/12, 004a/22, 004b/08, 005a/04, 005b/13, 005b/14, 008a/23, 011b/02, 013b/23, 019b/15, 020a/13, 044b/11, 047a/09, 049b/09, 049b/22, 051b/04, 056a/08, 058a/16, 060a/23, 060a/24, 060b/09, 063b/23, 064b/22, 066b/04, 067b/19, 068a/05, 072a/13, 077b/07, 078b/18, 170b/15, 171b/23, 220a/23, 224b/18, 260b/04, 260b/12, 261b/24, 262b/06, 263a/21, 263b/01, 303b/03, 308a/22, 314b/08, 326a/18

t.+ a 019b/19, 046b/11, 078b/03, 078b/09, 078b/11, 080a/03, 171b/23, 185a/22, 278b/07, 304b/24, 320a/10

t.+ da 002b/07, 003a/24, 005b/15, 026b/24, 055a/20, 068a/19, 070b/17, 078b/02, 261a/22, 263a/04, 300b/23, 301a/07, 301a/12, 307a/22, 307a/25, 308b/04, 314a/02

t.+ dan 007a/16, 055a/19, 065b/04, 130a/09, 171b/21, 188a/09, 285a/15, 318b/19

t.+ ı 057b/23, 075b/13, 078a/25, 078b/10, 188a/16

t.+ ıla 079a/22, 187b/24

t.+ layın 305a/01

t.+ uŋ 046b/13, 063b/12, 065b/17, 078a/25, 180b/19, 191a/20, 263b/04

tūrān-zemīn <Far. Turan ülkesi -18-

t. 002b/08, 045b/20

t.+ de 023b/22, 068a/02

t.+ den 002a/17, 185b/20, 309a/19, 326a/17

t.+ e 065b/20, 078b/18, 263b/05, 303a/22

t.+ i 003a/19

t.+ üŋ 046b/09, 060a/20, 171b/24, 187a/06, 187a/24

tūrānī <Far. Turanlı -18-

t. 056a/12

t.+ ler 055b/13, 056a/05, 056a/09, 059a/15

t.+ lerden 003b/25, 005a/20, 012b/20, 049a/20, 052a/15, 058b/24, 078b/05, 326b/01

t.+ lere 056a/10, 187b/15

t.+ lerüŋ 002b/24, 059b/01, 067b/18

ṭurdur- Durdurmak -1-

ṭ.- urdı 312a/19

ṭūrek-ḫān Metinde adı geçen Hintli bir pehlivan -1-

ṭ. 117a/19

ṭurġur- Durdurmak -1-

ṭ.- up 017a/12

ṭurġuz- 1. Durdurmak, kaldırmak 2. Etmek, yapmak anlamında yardımcı fiil -2-

tedbīr ṭ.- dı 107b/09

ṭ.- urdı 103b/14

ṭurḫan Metinde adı geçen Turanlı bir kahraman -5-

ṭ. 066b/06, 066b/10, 066b/12

ṭ.-ı ser-efrāz 066b/07

ṭ.+ ı 066b/11

ṭurış- Vuruşmak, mücadele etmek -2-

ṭ.- alum 044a/12, 170b/07

ṭurna Turna -3-

ṭ. 064a/23, 064a/24, 176a/20

ṭurucı Yaratıcı -1-

ṭ.+ dur 007a/21

ṭuruḳ- Duraklamak -1-

ṭ.- dı 044a/13

turunç <? Sivri uçlu bir savaş aleti (?) -1-

t.+ ıla 082a/03

ṭururıcı Yaratıcı -1-

ṭ. 068a/10

ṭuruş- Vuruşmak, mücadele etmek -2-

ṭ.- am 048a/15

ṭ.- dılar 128a/20

ṭuruş Duruş -3-

ṭ.+ ı 099b/10, 099b/11

ṭ.+ ını 276a/19

ṭūs Metinde adı geçen İranlı bir kahraman -34-

ṭ. 005a/08, 019b/18, 019b/20, 019b/23, 020a/08, 021a/02, 021b/04, 022b/23, 025a/14, 025a/21, 025a/24, 026a/13, 027a/11, 027a/17, 029a/20, 029b/21, 076b/25,

078a/03, 325b/19, 325b/20

cihān-dār-ı ṭ. 010a/03

ṭ.-ı sipeh-dār 005b/03

ṭ.+ a 005a/03, 005a/06, 026a/16, 159b/10, 325b/25

ṭ.+ dan 159a/11

ṭ.+ dı 029a/02

ṭ.+ ı 005b/17, 078a/13, 078a/20, 272a/10

ṭ.+ uŋ 020a/04

ṭūsī Tus şehrine mensup, Tuslu -3-

ṭ. 102b/08

firdevs-i ṭ. 247b/19, 328a/07

ṭuş Cihet, yön, taraf, yol -40-

ṭ. gel- rastlamak 061b/09, 085a/23, 100b/15, 109a/16, 128b/10, 167a/15, 198b/04, 212b/16, 234b/18, 257a/16, 259a/17, 260a/24 261a/25, 286b/23

ṭ. ol- Rastlamak 050b/17, 055b/08, 057b/02, 057b/11, 061a/11, 061b/11, 065a/13, 067b/06, 076a/14, 085b/20, 089a/24, 133a/14, 158b/14, 169a/25, 208b/05, 238a/07, 253b/18, 257a/17, 260a/06, 260a/14, 263a/09, 289a/20, 302a/09 302a/13, 302b/10, 325a/06

ṭūş / ṭūşīcengī Metinde adı geçen bir Rum komutan -6-

ṭ. 293a/23, 293a/25, 293b/03, 293b/17

ṭ.+ a 293b/18

ṭ.+ ı 293b/16, 293b/25

ṭut- 1. Kavramak, tutmak 2. Yakalamak, tutmak 3. Alıkoymak, zaptetmek 4. Fethetmek, ele geçirmek 4. Kaplamak 5. Yerine getirmek, yapmak 6. Kabul etmek, benimsemek 7. Yönünü, yüzünü, gözünü bir tarafa) çevirmek 8. Kurmak, inşa etmek 9. Yardımcı fiil -703-

ṭ. 004a/20, 005b/04, 042b/10, 057a/19, 089b/03, 095a/13, 098a/01, 111a/06, 136a/11, 136a/12, 301b/01

becid ṭ. 151a/08

dilüŋi ṭ. 146b/11

dīni ṭ. 028a/10

elim ṭ. 297b/13

elümi ṭ. 034a/18

ṭ.- ar 021a/05, 036a/22, 063a/10, 072b/22, 076b/15, 076b/19, 089a/06, 094a/09, 095b/03, 112b/20, 131a/01, 154b/13, 203b/06, 206b/22, 317a/01

başını yüksek ṭ.- ar 044a/08

ditremek ṭ.- ar 126b/12

kendüyi felekden yüce ṭ.- ar 070b/15

ögüdüm ṭ.- ar 291b/02

tāv u nūş ṭ.- ar 024b/13

yād ṭ.- ar 036a/23

yėg ṭ.- ar 316a/18

yėrin ṭ.- ar 086b/05, 212a/08

yolun ṭ.- ar 227a/11

yüz ṭ.- ar 135a/21, 275b/03

ṭ.- aram 113a/02

erkānın ṭ.- aram 163b/01

ṭ.- ardı 024a/06, 025a/22, 052b/04, 096b/03, 132b/16, 271b/06

ʿazīz ṭ.- ardı 096a/12, 103b/02

dīni ṭ.- ardı 203b/13

ḫoş ṭ.- ardı 141b/01

kīn ṭ.- ardı 053a/03

melālet ṭ.- ardı 178a/14

yasın ṭ.- ardı 103b/13

yėg ṭ.- ardı 091a/09

yuḳaru ṭ.- ardı 020a/16

yüz ṭ.- ardı 052b/15, 306b/17

yuḳaru ṭ.- arduŋ 017a/08

iş ṭ.- arısa 007a/07

başumda ṭ.- arısam 019b/12

tāv ṭ.- arısaŋ 041b/25

ṭ.- arken 104a/21

ṭ.- arlar 007a/16, 076b/06, 112a/12

dīn ṭ.- arlar 292a/23

rūşen ṭ.- arlar 032a/03

şāh ṭ.- arlar 032a/02

ţ.- arlardı 012a/05

menfaʿat ţ.- arlardı 239a/08

ţ.- arlarıdı 021a/12

ţarīḳin ţ.- arlarıdı 044b/04

yuḳaru ţ.- armış 220b/05

ţ.- arsa 049b/06, 154b/09, 177a/05

sözüm ţ.- arsa 071a/24

yüz ţ.- arsa 058b/17

ţ.- arsaŋ 079a/01

ḳulaḳ ţ.- arsaŋ 095a/17

naṣīḥatumı ţ.- arsaŋ 046a/07

sözümi ţ.- arsaŋ 055b/21

dėdügüm ţ.- arsaŋız 050b/04

ţ.- arsın 042b/18

ḫor ţ.- arsın 174a/08

ḫorluġıla ţ.- arsın 268b/06

yėg ţ.- arsız 314b/02

ţ.- asın 091b/09, 096a/17, 114b/21, 130a/01, 168a/23

āzārlıḳ ţ.- asın 023b/21

ʿazīz ţ.- asın 244b/23

erkānın ţ.- asın 323a/16

gürz ţ.- asın 169a/14

ḫāţırında ţ.- asın 159a/12

ḫoş ţ.- asın 118b/20, 145a/24, 244b/21

sözümi ţ.- asın 044b/18, 309a/04

ţarīḳini ţ.- asın 104a/07

ţarīḳüm ţ.- asın 144b/05

yüz ţ.- asın 037b/22

ḫāţırıŋuzda ţ.- asız 321b/07

ḫoş ţ.- asız 173a/01, 175a/15

ḥükmini ţ.- avuz 194a/25

yolını ţ.- avuz 058a/16

ţ.- aydı 105b/01

ḫor ṭ.- mazdı 201a/25

ögüdüm ṭ.- mazduŋ 306b/11

ṭ.- mazsa 186b/03

ṭ.- mış 057a/04, 059a/23, 063a/25, 065a/03, 076b/11, 109b/25, 110a/01, 112a/07, 124b/15, 157b/04, 176a/01, 221a/23, 221b/01, 263a/04, 289b/03

çādır ṭ.- mış 048b/01

ṣaḥrāyı ṭ.- mış 116a/13

ṭarīḳin ṭ.- mış 223b/13

yüz ṭ.- mış 078a/07

ṭ.- mışam 222b/08

ṭ.- mışdı 052a/04, 199a/12, 199a/20, 202a/23

ʿālemi ṭ.- mışdı 087a/19

ḳaraŋulıḳ ṭ.- mışdı 295b/02

kīn ṭ.- mışdı 305a/18

yüz ṭ.- mışdı 318a/14

ṭ.- mışdur 073b/22, 090b/12, 298b/05

cihānı ṭ.- mışdur 256b/20

ḫūyın ṭ.- mışdur 159b/20

u ṭaşı ṭ.- mışdur 203a/04

yüz ṭ.- mışdur 027a/01, 104a/18, 220a/16, 225a/20, 247b/02, 298a/14

ṭ.- mışıdı 068b/21, 219a/03, 220a/04, 220b/01, 221a/17, 221a/19, 224a/18

cihānı ṭ.- mışıdı 224b/09, 231a/19

ḳaraŋulıḳ ṭ.- mışıdı 222a/06

yolını ṭ.- mışıdı 253a/23

ṭ.- mışlar 095a/15

ḫoşca ṭ.- mışlar 076a/18

ṭ.- mışlardı 025a/25, 202b/17, 277a/04

yas ṭ.- mışlardur 308a/13

ṭarīḳini ṭ.- mışsın 045b/25

ṭ.- mışsındur 129a/24

ṭ.- muş 078a/09

yüz ṭ.- muşıdı 173a/14

ṭ.- sa 077a/11, 222b/25, 301b/24

dīn ṭ.- up 082a/11

duzaġa ṭ.- up 269b/20

fermān ṭ.- up 008b/15

fermānuŋ ṭ.- up 019b/23

göŋlüŋizi ṭ.- up 025b/19

göŋül ḥaḳḳa ṭ.- up 022a/24

ẖor ṭ.- up 081b/11, 148a/18

iş ṭ.- up 007a/20

ḳāʿide ṭ.- up 023b/15

ḳānūnca ṭ.- up 028b/20

ḳarşu ṭ.- up 016a/19

meydānı ṭ.- up 004b/02

serā-perde ṭ.- up 073a/16

ṣoḥbet yolunı ṭ.- up 293b/25

ṭarīḳin ṭ.- up 244b/22

ten ṭ.- up 005b/23

yas ṭ.- up 160a/07

yasını ṭ.- up 291b/01

yol ṭ.- up 117b/15, 297b/02

yolı ṭ.- up 037a/15

yolın ṭ.- up 012a/06, 033b/19, 055a/05, 207b/05, 273b/10

yolını ṭ.- up 061a/03, 078b/06

yolun ṭ.- up 171b/08

yüz ṭ.- up 028b/25, 045a/20, 046a/17, 106a/20, 239a/12

dīnini ṭ.- ve 045b/25

ṭut ki Farzedelim ki, varsayalım ki -4-

ṭ. 081a/05, 243a/22, 265a/04, 306a/03

ṭuṭaḳ *bk. dudaḳ* -2-

ṭ.+ ın açup 007b/01

ṭ.+ ları 134a/10

ṭutalum Farzedelim ki, varsayalım ki -1-

ṭ. 200b/03

ṭutalum ki / ṭutalum kim Farzedelim ki, varsayalım ki -2-

ṭ. 076a/22, 304b/08

ṭutayın ki Farzedelim ki**,** varsayalım ki -4-

ṭ. 243b/01, 247a/12, 271a/11, 320a/21

ṭutdur- (Çadır) kurdurtmak -1-

ṭ.- up 010b/05

ṭutıl- *bk. ṭutul-* -8-

ṭ.- a 047b/12, 048a/03

ṭ.- dı 171b/08, 234b/11, 246a/08

ḳulağı ṭ.- dı 106b/22

ṭ.- mış 119a/06

ḳafese ṭ.- ur 094b/22

ṭutış- *bk. ṭutuş-* -1-

ṭ.- dılar 282a/19

ṭuṭī <Far. Papağan -1-

ṭ. 031a/15

ṭutsaġ *bk. ṭutsaḳ* -1-

ṭ. 274a/03

ṭutsaḳ Esir, tutsak -9-

ṭ. 152a/03, 181b/03

ṭ.+ dur 152b/25, 188a/06, 294a/06

ṭ.+ ıdı 058a/11, 077a/07

ṭ. ol- Esir düşmek 135a/24, 149b/10

ṭutu¹ Esir -3-

ṭ. 007b/22, 041b/15

ṭ. ḳoy- Esir tutmak 203a/14

ṭutu² Kefil, rehin -1-

ṭ. ḳoy- Rehin bırakmak 038b/03

ṭutıcı / ṭutucı Emre uyan, itaat eden -2-

ṭ.+ larsız 195b/03

ṭ.+ laruz 007a/10

ṭutul- 1. Yakalanmak, esir edilmek 2. (Tuzağa) düşmek 3. (hava) kapanmak 4. Hazırlanmak, kurulmak 5. Hareketten kesilmek -30-

ṭ.- anların 324a/06

ṭ.- anlaruŋ 230a/07

ṭ.- dı 048b/15, 055a/25, 058b/21, 066b/03, 086b/18, 094b/03, 097a/04, 149b/12, 152a/22, 171a/25, 205b/01, 221a/13, 233b/01, 293b/24

çādırlar ṭ.- dı 043b/17

nuṭḳı ṭ.- dı 160b/04

ṭ.- dıysa 327a/07

ṭ.- duġı 079b/05

ṭ.- duŋ 093b/16

ṭ.- maġa 320a/22

ṭ.- maḳdan 128a/20

ṭ.- mış 059a/17, 059a/18

ṭ.- mışdur 152a/02

ṭ.- mışıdı 224b/09

ṭ.- up 055a/21

ṭ.- urdı 222a/08

ṭ.- urıdı 047a/23

ṭutulu (Çadır, otağ) Kurulu -2-

ṭ. 010a/11, 298b/19

ṭutuŋ ki Varsayın ki, tutun ki -1-

ṭ. 041b/19

ṭutuş- 1. Yanmak, tutuşmak 2. Mücadele etmek, savaşmak -5-

ṭ.- dı 063a/04, 120a/20, 178b/14

ṭ.- dılar 261b/24

ṭ.- up 310b/10

ṭuy- Duymak -10-

ṭ.- a 286a/08

ṭ.- madı 274b/16

ṭ.- madın 098b/17, 306a/08

ṭ.- masun 209a/21, 274a/15

ṭ.- maya 065a/14, 119b/14

ṭ.- maz 242a/05

ṭ.- up 067a/08

ṭuydır- Duyurmak -1-

ṭ.- mışlardur 281b/13

ṭuyıl- *bk. ṭuyul* -1-

ṭ.- a 149b/01

ṭuyul- Duyulmak -3-

ṭ.- acaḳdur 266b/22

ṭ.- masun 099a/05

ṭ.- acaḳ ol- Duyulacak olmak 318b/02

ṭuyur- Duyurmak -7-

ṭ.- ma 253b/23, 253b/25

ṭ.- madı 058b/18

ṭ.- mayasın 290b/05

ṭ.- mayasız 281b/03

ṭ.- mazduḳ 142a/19

ṭ.- mazlardı 218a/08

ṭuyūr <Ar. Kuşlar -1-

ṭ. 144a/23

ṭuz Tuz -17-

ṭ. 073a/22, 077a/24, 140a/09, 249a/22, 252a/04, 303a/16

ṭ. etmek baş- Hak hukuk tanımamak 075a/03

ṭ. etmek bilme- Hak hukuk tanımamak 277b/15, 296b/05, 303a/17, 303b/25

ṭ. etmek ḥaḳḳı bil- Hak hukuk tanımamak 180b/16, 227a/05, 249a/21, 256b/09

ṭ. etmek ḥaḳḳı gözet- Hak hukuku gözetmek 276b/06

ṭuzaḳ(ġ) *bk.* duzaḳ -1-

ṭ.+ a at- Tuzağa atmak 071a/15

ṭuzla- Tuzlamak -1-

ṭ.- dum 140b/06

tülü Tüylü -2-

t. 103a/24, 319a/04

tü Ünlem -1-

t. 284a/08

tüccār <Ar. Tüccar -1-

t. 098b/19

tükür- Tükürmek -1-

t.- di 209a/09

tünd <Far. Sert, şiddetli, haşin -1-

t. 049a/25

türāb <Ar. Toprak -3-

t. 054b/22

t.+ a 059a/03

t.+ ından 047a/11

türb <Far. Turp -1-

t.+ den 292b/14

türbe <Ar. Mezar -11-

t. 091a/05, 094b/03, 095b/06, 194a/11, 194a/12, 206a/07, 327a/01

t.+ nüŋ 094b/04, 250b/02

t.+ sine 322b/08

türk Türk -112-

t. 008a/08, 015a/03, 015a/07, 045a/24, 046a/25, 046b/07, 047a/07, 047b/22, 048b/21, 048b/22, 055b/19, 056a/11, 057b/08, 058a/19, 058a/20, 072b/10, 077b/03, 143b/07, 158b/15, 166a/06, 166a/13, 166a/23, 186a/16, 190b/16, 204a/06, 220a/24, 224b/23, 252a/08, 252b/03, 254a/05, 254a/19, 255a/18, 255a/22, 256a/25, 258a/09, 260a/09, 260a/10, 263a/04, 263a/06, 265a/23, 266a/02, 272b/09, 272b/10, 276b/25, 280b/16, 280b/19, 281b/25, 282a/02, 282a/09, 285a/16, 301a/09, 301a/18, 305a/16, 306a/24, 314a/05, 326a/11, 326a/22

ḫoşnevāz-ı t. 187b/06

ḫoşnuvāz-ı t. 294b/05

hūşnuvāz-ı t. 272a/11

maġātūre-yi t. 301a/06, 301a/18, 301b/05

t.-i nā-bekār 061a/22

t.+ de 169b/23, 261a/19, 303a/04, 314a/02

t.+ den 129a/20, 156b/01, 171b/21, 185a/15, 198a/21, 225a/10, 246b/03, 327a/17

t.+ dür 065b/03

t.+ e 160a/16, 263a/05, 280b/21, 305a/21

ḫoşnevāz-ı t.+ e 187b/08

maġātūre-yi t.+ e 301b/13

t.+ em 166a/08

t.+ i 004b/07, 305a/19, 307a/05

ḫurūzān-ı t.+ i 170a/19

maġātūre-yi t.+ i 302a/11, 302a/15

t.+ le 308a/21

t.+ ler 050a/03, 056a/23, 198a/04, 305a/17

t.+ lere 170b/16

t.+ lerile 282a/17

t.+ lerüŋ 060a/17

t.-nejād 247b/20

t.+ üŋ 001b/09, 190b/14, 198a/07, 199a/09, 255a/02, 282a/07, 301a/25, 301b/02, 301b/08, 301b/13, 305a/21, 306a/03

maġātūre-yi t.+ üŋ 305a/18

türkān <T.+Far. Türkler -16-

t. 004a/17, 004b/12, 004b/22, 005a/12, 005a/24, 005b/06, 005b/24, 007b/03, 018b/04, 019b/09, 020a/13, 187b/10

t.+ dan 003a/18, 020a/14

t.+ uŋ 006a/10, 007b/09

türkī <T.+Far. 1. Türk 2. Türkçe -3-

t. 051b/07, 311a/16

t.+ ye 328a/08

türki Türkü -1-

t.+ ye ḳat- Bestelemek, türkü haline getirmek 188b/04

türkistān Türkistan -3-

t. 272a/19

t.+ dan 185a/13

t.+ ı 094a/21

türrehāt <Ar. Saçma sapan sözler -1-

t. 064b/25

tütin *bk. dütün* -1-

t.+ i 090b/25

tütün *bk. dütün* -1-

t.+ den 027b/23

tüvānā **<**Far. Güçlü, kuvvetli -3-

t.+ sın 016a/14, 044a/18

t.+ ydı 012a/25

tüvānālıġ *bk. tüvānālıḳ* -1-

t. 003b/01

tüvānālıḳ Güçlülük, kuvvetlilik -2-

t. 022a/05

t.+ ı 015a/17

tüy Tüy -2-

t.+ i 301b/23

t.+ i ürper- Çok korkmak 306a/21

tüylü *bk. tülü* -1-

t. 314b/15

U

u <Far. Ve -570-

u. 001b/08, 002a/03, 003a/25, 004a/13, 004a/22, 005b/06, 006b/04, 006b/17, 007a/22, 009b/04, 010a/22, 010b/09, 010b/13, 011b/06, 011b/07, 011b/15, 012a/14, 012a/23, 013a/23, 013b/01, 013b/20, 014b/02, 014b/06, 014b/07, 014b/13, 015a/06, 015a/16, 015b/20, 016a/18, 017b/22, 017b/24, 018a/03, 018a/16, 018b/03, 018b/11, 019a/04, 019a/17, 019b/15, 019b/18, 020a/10, 020a/11, 020a/13, 020a/22, 021a/15, 021a/16, 022a/19, 022b/01, 022b/17, 024a/20, 025b/06, 025b/24, 026b/04, 028a/04, 029a/07, 029b/20, 030a/04, 030b/20, 032b/13, 034a/17, 034b/12, 035a/18, 036a/18, 037a/07, 037b/20, 038a/03, 038a/19, 040a/14, 040a/19, 040a/25, 040b/01, 040b/11, 040b/21, 042a/13, 042b/19, 042b/25, 047a/16, 047b/11, 048a/03, 048a/20, 048a/21, 048b/10, 051b/13, 051b/18, 052a/07, 052a/11, 052a/23, 052b/19, 053a/21, 054a/21, 054b/23, 055a/08, 055a/18, 057a/03, 058b/08, 059a/21, 060a/17, 060b/20, 062a/08, 062b/05, 064b/17, 064b/18, 066b/16, 066b/17, 072b/15, 080b/18, 083a/24, 084b/04, 084b/19, 088b/11, 089b/05, 090b/12, 091a/24, 091b/11, 092a/23, 094b/09, 095b/02, 100b/03, 101b/08, 101b/12, 101b/13, 102a/01, 102a/07, 102a/21, 102b/06, 102b/07, 103a/20, 104a/05, 105b/07, 105b/20, 106a/25, 106b/07, 106b/22, 108a/19, 109a/10, 109a/14, 109a/20, 109b/09, 109b/11, 109b/19, 110a/01, 110a/07, 110a/12, 113a/11, 113a/12, 116a/21, 117a/21, 117b/04, 117b/23, 119a/13, 121a/02, 122a/04, 122a/07, 124a/17, 126a/16, 127b/08, 128a/05, 128a/18, 128b/06, 132a/21, 133a/20, 133b/09, 137a/15, 138b/02, 142a/03, 143b/19, 144a/23, 145b/13, 145b/18, 146b/02, 147a/14, 147a/16, 147a/18, 147a/21, 147b/14, 148a/14, 148a/16, 148a/23, 149a/10, 149a/15, 150a/20, 151b/24, 153a/25, 153b/17, 154b/18, 155a/12, 155a/21, 155b/12, 160a/08, 160b/19, 164a/04, 164b/11, 165b/22, 166a/12, 170a/07, 171a/19, 171b/15, 173a/09, 174b/08, 174b/09, 174b/11, 175a/15, 178b/13, 179a/16, 180b/24, 181a/01, 181a/11, 181a/25, 182a/12, 182b/08, 183a/10, 185b/06, 187b/01, 187b/13, 189b/25, 191b/01, 192b/12, 192b/19, 193b/20, 194a/19, 194a/21, 194a/24, 194b/17, 195a/24, 195b/03, 196a/20, 200a/21, 201a/03, 202a/08, 204a/05, 204a/25, 208a/08, 209b/01, 210b/20, 212b/13, 213a/01, 219a/22, 220b/18, 221b/04, 221b/12, 222b/18, 223a/20, 223b/15, 223b/16, 224a/03, 224a/15, 226a/08, 226b/01, 227a/06, 229a/13, 234a/25, 238b/20, 241a/23, 241b/01, 241b/23, 242a/06, 244b/12, 246a/03, 252b/06, 257b/22, 268a/07, 268b/18, 271b/05, 272b/18, 273a/19, 273b/02, 274a/06, 277b/05, 279b/02,

şād u. ḫandān olup 158b/11, 172b/13, 186b/09, 222b/16, 266a/13

şād u. ḫandān 080b/25, 102b/13, 110a/11, 117b/15, 144a/23, 156b/18, 163a/23, 163b/12, 171a/08, 179b/23, 181a/06, 189a/05, 225a/15, 238b/20, 308a/18, 309a/16, 312b/03, 317b/04, 318b/06, 320b/06

bāc u. ḫarāc istemeyesin 240a/24

bāc u. ḫarāc vėrilmemişdür 200b/05

bāc u. ḫarāc vėrmege 139a/21, 170b/13

bāc u. ḫarāc 109b/18, 154b/24, 171b/16

ʿayb u. ḫaṭā 226a/21

ṣabr u. hūş 018b/19

şād u. ḫürrem oldı 060b/04

şād u. ḫürrem olup 149a/03, 226a/16

şād u. ḫürrem 059b/19, 105b/07, 110b/25, 156a/04, 166a/24, 166b/06, 213b/02

ʿayş u. ʿişret ḳıldılar 293b/21

ʿayş u. ʿişret ḳılmaġa 060b/03

ḳadd u. ḳāmet 039a/17, 140a/18, 257a/07, 302a/16

ḳadd u. ḳāmeti 092a/17

ḳadd u. ḳāmetile 100a/14

ḳadd u. ḳāmetin 157b/23

ḳadd u. ḳāmetinden 127b/11

ḳadd u. ḳāmetine 256b/16

ḳadd u. ḳāmetini 222b/18, 237a/04

ṣabr u. ḳarārı 018b/22, 315b/16

luṭf u. kerem ḳıla 100b/18

ḳāl u. ḳīl 064a/06

ḳāl u. ḳīlden 058a/06

ḫudāvend-i taḫt u. külāh 029b/22

taḫt u. külāh 013b/20, 147b/25, 148b/02

māʾ u. menī 068a/02, 076a/25

çār u. nā-çār 163b/15, 188b/10, 237a/04

nām u. neng 038a/17

şād u. neşāṭı 083b/10

nām u. nişān bulmadılar 141a/25

tāc u. taḫtına 006a/07

tāc u. taḫtından 170b/03, 223a/20

tāc u. taḫtını 183b/21, 223a/02, 248a/11

tāc u. taḫtumdan 008b/25

tāc u. taḫtumı 057b/19

tāc u. taḫtuŋ 054a/20, 144a/24, 176a/12, 244b/05

u. ṭaşı ṭutmışdur 203a/04

farż u. vācibdür 171a/14

zār u. zār 011a/21, 015b/20, 056b/10, 106b/07, 147a/11, 291a/21

bend u. zindān 144a/02

uç- Uçmak -13-

u.- a 052b/24

u.- ardı 087a/19

u.- arsa 278b/01

u.- arsaŋ 284a/19

u.- dı 018b/19, 098a/21, 262b/14

u.- duḳdan 063a/10

u.- up 061a/22, 063b/10, 235b/21, 239a/20

revānı teninden u.- up 002b/11

uç(c) 1. Uç taraf, uç 2. Sınır, hudut 3. Son, nihayet, netice 4. Sebep, vesile -151-

u.+ a 007a/20

u.+ dan 067a/02

u.+ ı 034a/23, 039b/01, 047a/23, 087b/17, 092a/03, 092b/16, 102a/04, 108a/06, 114b/18, 116b/24, 143b/01, 199b/07, 209a/11, 251b/14, 259a/08, 297b/03, 307a/18

u.+ ımızdan 233b/10

u.+ ın 006b/12, 008a/07

u.+ ına 035b/16, 168b/03, 194a/11, 206a/13, 207a/10, 250a/25, 258b/25, 259b/13, 263a/22, 263b/19

u.+ ında 099a/10, 164b/16, 206a/13, 250b/01

u.+ ından 047a/25, 057a/16, 057b/17, 071a/01, 076a/17, 078a/04, 079b/15, 079b/19, 082a/13, 082b/15, 088a/20, 089a/15, 092a/20, 093a/08, 093b/14, 112a/15, 112b/09, 120a/16, 127b/03, 132a/08, 133a/06, 136a/22, 137a/06, 145a/02, 145b/04, 146b/11, 150b/03, 152b/11, 163b/06, 167b/17, 169b/11, 174b/18, 178a/17, 178a/18,

178b/02, 183a/16, 183b/14, 184a/22, 186a/16, 186b/14, 186b/25, 190b/15, 196a/09, 204b/09, 205b/13, 206a/17, 211b/05, 212b/20, 213a/02, 213a/15, 216a/12, 218b/22, 220a/11, 222b/03, 224b/23, 225a/02, 225a/03, 225a/08, 226b/25, 227a/03, 227b/23, 236a/04, 236b/21, 240b/06, 242a/01, 248a/04, 252a/02, 252b/08, 252b/19, 257b/10, 259b/11, 269b/18, 270a/21, 279b/05, 286b/04, 287b/19, 289a/20, 291b/23, 294b/06, 309b/14, 312b/11, 313a/14, 321b/06, 322b/11

u.+ ındandur 084b/24, 106a/19, 213a/20

u.+ ını 083b/20

u.+ ıyla 078b/01, 080a/22, 257a/18, 261a/04

u.+ ıyladur 185b/20

u.+ ları 084a/11, 125b/10

u.+ ların 066b/09, 296a/12

u.+ umdan 206a/03, 225a/22

u.+ umuzdan 246b/15

u.+ un 311a/20

u.+ unda 185b/09, 185b/11

u.+ uŋdan 093b/24, 263a/19, 263a/20, 320b/13

u.+ undan 281a/09, 316b/06, 316b/21

u.+ unı 041b/14, 275a/19

u.+ uyla 222a/13

uçdan uca Baştan başa, bütünüyle -2-

u. 020a/11, 020a/17

uçmaġ *bk. uçmaķ* -2-

u. 068a/14, 131a/23

uçmaķ Cennet -21-

u. 045a/06, 111b/22, 114a/13, 203b/15, 206b/12, 241b/13, 247b/23, 293b/13, 327a/05

u.+ a 045a/17, 181b/20

u.+ dan 044b/23, 045a/08, 045a/17, 045b/23, 062b/16, 088a/03, 278b/19

u.+ ı 202b/13

u.+ ından 125a/21

u. bul- Cennete girmek 250a/05

uçucı Avcı kuş -2-

u. 003b/13, 063b/10

ud Utanç -3-

u. 118a/25

u.+ larından 002a/12

u.+ undan 028b/14

ūd <?Aşağılık -1-

ū. 075b/09

ʿūd <Ar. Öd ağacı -18-

ʿū. 002a/12, 018a/16, 052a/23, 121a/11, 128a/05, 176b/01, 179a/16, 315b/06

ʿū.-ı hindile 224a/12

ʿū.-ı terlerden 114a/10

ʿū.+ dan 119a/13, 228b/18, 230b/25

ʿū.+ ıla 178b/04, 188b/04

ʿū.+ la 238a/11

ʿū.+ lar 086b/19, 132a/02

ufaḳ Ufak -1-

u. 035b/01

ufat- Kırmak, parçalamak -1-

u.- up 003b/05

uġra- 1. Gitmek, yol almak 2. Rastlamak, tesadüf etmek 3. Yakalanmak, giriftar olmak 4. Başına gelmek -85-

u. 319a/22

u.- dı 012b/15, 035a/25, 055b/04, 084b/07, 096b/10, 142a/09, 146b/15, 167a/16, 167b/04, 167b/12, 168a/04, 187a/18, 201a/21, 219b/04, 269a/13, 316b/10, 319a/23

u.- dıḳ 283b/13

u.- dıḳları 198b/13

u.- dılar 190b/09

u.- duġı 246a/15

belāya u.- duġın 017a/05

u.- duġunuŋ 054b/12

u.- duḳ 138a/07

u.- duŋ 089a/14, 093b/17, 140a/11

belāya u.- duŋ 141b/14

u.- yu 034a/20

u.- yup 009a/04, 058a/08, 281a/06

uġraḳ(ġ) Uğranılan yer, menzil, uğrak -2-

u.+ ı 198a/04

u.+ ıdur 163a/15

uġran- Uğranmak, gelinmek -1-

u.- ur 063b/08

uġraş- 1. Gayret etmek, çabalamak 2. Savaşmak 3. Rastlaşmak -16-

u. 273b/24

u.- a 058a/09, 254b/10

u.- alum 105a/04, 235b/03

u.- dı 072a/11, 254b/16

u.- dıŋ 287b/24

u.- duk 295b/07

u.- maġa 274a/04

u.- maḳ 276a/12, 277a/08

u.- maḳdan 259b/03

u.- saŋ 264b/05

u.- up 055b/03

u.- ur 229a/22

uġraş Savaş -4-

u. 230a/04

u.+ a 171a/04

u.+ da 274a/15

u.+ ından 276a/20

uġrat- 1. Düşürmek, giriftar etmek 2. Musallat etmek -8-

u.- dı 236a/23, 306b/10

belāya u.- dum 294b/15

derde u.- mışdur 280a/24

zaḥmete u.- sam 056b/04

ziyāna u.- ur 212b/21

belāya u.- ur 227a/01

belāya u.- ursın 297b/08

uġur Yön, taraf -21-

u.+ da 002b/25, 008a/08, 011a/20, 018a/04, 018b/04, 021a/03, 023b/17, 025b/04, 029a/14, 029b/16, 034b/18, 041a/03, 044a/16

u.+ dan 012b/17, 022b/22, 025a/14, 032a/18, 049a/03, 136a/04, 190a/17

u. ėt- Konmak, yerleşmek 013b/01

uġurla- Çalmak -2-

u.- yalar 165a/08

u.- yup 320a/13

uġurlayın Gizlice -7-

u. 049b/20, 120a/13, 142a/07, 300a/08, 310b/09, 318b/01, 323b/24

uḫyu Uyku -1-

u.+ dan 087b/07

ʿ**uḳāb** <Ar. Kartal -6-

ʿu. 177a/16, 277a/14, 284a/19

ʿu.+ ı 036a/24, 039a/15

ʿu.+ lar 061a/22

ʿ**uḳalā** <Ar. Bilgeler, alimler -1-

ʿu.-yı kohen 053a/02

ʿ**uḳbā** <Ar. Ahiret, öbür dünya -5-

ʿu. 114b/21

devlet-i ʿu. 118b/15

ʿu.+ da 107a/17, 108b/24

dār-ı ʿu.+ ya 095a/25

ʿ**uḳde** <Ar. Düğüm, *mec.* Karışık iş, mesele -3-

ʿu. 108b/21

ʿu.+ de 086a/09

ʿu.+ yi 086a/09

ʿ**uḳḳāb** *bk.* *ʿuḳāb* -2-

ʿu. 220a/04, 278b/01

ʿ**uḳubet** <Ar. Eziyet, cefa, azap -1-

ʿu.+ e 214a/03

ula- Ulaştırmak, katmak -3-

düni güne u.- yup 055a/05, 150a/07

ulād Metinde adı geçen canavarlardan biri -2-

u. 026b/06

u.+ ı 084b/03

ulaḳ At -1-

u. 033b/24

ulaḳçı Haber götüren, haberci -1-

u.+ lar 013b/07

ulalt- Yüceltmek -1-

u.- ur 088b/12

ulaş- Varmak, erişmek **2.** -16-

u.- am 029b/03

u.- asın 022b/05

u.- dı 003a/21, 029b/09, 206a/09

u.- duġından 020a/03

u.- ıcaḳ 003b/07

u.- maḳdadur 024a/25

u.- maḳdan 223b/13

u.- mış 136a/05, 151b/01

u.- mışdur 135b/23

u.- up 039a/21, 042a/23

u.- ur 297b/04

u.- urdı 008a/02

ulaşdur- 1. Eriştirmek 2. Kavuşturmak -7-

u. 019a/11

u.- dı 019a/17, 024a/07, 042b/10, 151a/09

u.- dılar 135b/24

u.- uŋ 243a/19

ulaşuḳ(ġ) Yakınlık, akrabalık -1-

u.+ ı 002b/17

ulayıcı Askeri birbirine katıp kıran, öldüren -1-

u. 043b/14

ulayu …e doğru -1-

u. 032a/15

ʿ**ulemā**-4-

ʿu. 241b/02

ʿu.+ dan 122b/13, 156a/11

ʿu.+ yılaydı 217a/04

ulı *bk. ulu* -2-

u.+ ŋuz 167b/18

u.+ sa 043b/10

ulu 1. Yaşlı, ihtiyar 2. İleri gelen reis 3. Büyük, iri 4. Yüksek, yüce 5. Yüce, azametli 6. Kalabalık -1059-

u. 003a/20, 003b/02, 003b/11, 006a/02, 007b/17, 008a/01, 011a/02, 011a/03, 011b/22, 012b/06, 013a/25, 013b/11, 014b/18, 015a/03, 017b/18, 019a/10, 019a/16, 019b/02, 021b/03, 021b/04, 021b/14, 021b/22, 021b/23, 023b/12, 024b/03, 024b/20, 028a/01, 028a/15, 028a/22, 030a/14, 030a/23, 031b/01, 031b/03, 032b/15, 032b/20, 032b/22, 034b/05, 034b/11, 034b/13, 035b/15, 036a/05, 036a/21, 036b/03, 037a/23, 038b/12, 038b/18, 038b/21, 040a/10, 040b/14, 040b/17, 041a/22, 041b/07, 043a/02, 043b/11, 044b/11, 045a/02, 045a/14, 045b/18, 045b/21, 046b/22, 047a/05, 047b/09, 049a/01, 049a/11, 049a/21, 049b/02, 049b/04, 050a/07, 050a/20, 050b/16, 050b/17, 053a/19, 054b/09, 055a/02, 058a/18, 058a/20, 059b/01, 060a/09, 060b/21, 063b/12, 065a/22, 065b/03, 065b/15, 066a/18, 066a/19, 066a/24, 066b/06, 067a/16, 070a/10, 070a/18, 073b/08, 074a/03, 074a/12, 074a/20, 074b/23, 075b/10, 076a/22, 076b/02, 076b/03, 077a/13, 077b/17, 078b/24, 079b/04, 083a/19, 084a/25, 086a/08, 087a/13, 088b/09, 089b/18, 090a/09, 092b/07, 092b/20, 092b/21, 093a/22, 093b/23, 094b/23, 094b/24, 095b/15, 095b/23, 096a/03, 098a/17, 099a/17, 100a/02, 101a/01, 102a/13, 102a/25, 104a/14, 105a/12, 106b/12, 107a/14, 110a/10, 110b/24, 111a/08, 111a/11, 111a/23, 111b/02, 111b/13, 112b/16, 112b/17, 113a/21, 116a/14, 117a/19, 117b/08, 118b/05, 119b/12, 119b/19, 120a/15, 120a/24, 120b/12, 121a/22, 121b/15, 122a/12, 122b/06, 124b/03, 124b/05, 124b/10, 124b/15, 124b/19, 125a/03, 127a/21, 128b/11, 128b/17, 129a/24, 129b/01, 130a/14, 131b/06, 131b/07, 131b/09, 131b/10, 132a/01, 132a/07, 133a/24, 133b/06, 133b/18, 134a/19, 136b/12, 136b/24, 137a/25, 139a/11, 139b/06, 140a/05, 141a/25, 141b/15, 141b/20, 144a/20, 147b/12, 148a/15, 148b/05, 148b/24, 149a/05, 150a/22, 150b/02, 150b/20, 151b/03, 151b/11, 152a/03, 152b/12, 152b/16, 154a/02, 156a/05, 156a/06, 156a/14, 156b/01, 161a/19, 162b/04, 162b/05, 162b/12, 163b/18, 164a/01, 166a/14, 166a/25, 166b/17, 167a/14, 167a/22,

014a/16, 021a/02, 022a/02, 023a/02, 023a/05, 023a/06, 023a/11, 025a/16, 025a/21, 025a/22, 025b/15, 026a/22, 026b/23, 027a/03, 027a/24, 028a/16, 028b/25, 029b/05, 029b/09, 030a/12, 030b/02, 030b/18, 033a/09, 033a/13, 035a/07, 035b/15, 037a/03, 038a/16, 043b/13, 045a/04, 045a/21, 046a/02, 046a/03, 054a/15, 057b/02, 071b/08, 072a/16, 088a/09, 088a/12, 090a/02, 091b/09, 093a/06, 093a/13, 098a/14, 102a/06, 102b/15, 105b/10, 110b/05, 110b/12, 110b/14, 112b/02, 116a/23, 119a/06, 120b/14, 120b/24, 130a/15, 131a/20, 132a/20, 135b/01, 146b/23, 147a/13, 147a/18, 147b/07, 151a/10, 152b/20, 153b/09, 154a/20, 154a/22, 155a/10, 155a/25, 155b/13, 159b/13, 159b/23, 160a/23, 161a/14, 161b/02, 161b/04, 161b/10, 162a/13, 163a/01, 163a/07, 163a/18, 163b/10, 170a/12, 171b/06, 172a/10, 172a/19, 172b/06, 172b/08, 172b/10, 174a/12, 174a/20, 176b/05, 180a/08, 181a/07, 181a/19, 184a/04, 184b/09, 186a/11, 188a/25, 188b/25, 189a/13, 189b/17, 191a/09, 191a/16, 192b/09, 193a/17, 193a/20, 195a/12, 195b/24, 202b/16, 209a/03, 209a/07, 212b/02, 213b/01, 216a/04, 217a/15, 218a/06, 218b/06, 218b/23, 222b/14, 223a/11, 224a/10, 225a/10, 226a/16, 226a/17, 227a/04, 229a/23, 230b/23, 231a/04, 231a/09, 231b/04, 231b/09, 232a/18, 232b/13, 232b/22, 235b/10, 240b/24, 240b/25, 245a/06, 245b/13, 247b/17, 249a/13, 249b/05, 249b/10, 250b/10, 251a/02, 251a/05, 251b/24, 252a/07, 252b/19, 253b/15, 253b/25, 256a/03, 266b/06, 266b/12, 267a/12, 267b/12, 268b/17, 273b/06, 274b/16, 275b/08, 281a/17, 284b/10, 284b/13, 287b/12, 289a/06, 299b/05, 302a/15, 303b/05, 305b/14, 307b/13, 308a/14, 311a/11, 311b/17, 313b/17, 315a/01, 316a/11, 316a/22, 317a/08, 318a/11, 319a/13, 321a/06, 321b/10, 322a/20, 322a/24, 322b/14, 323b/22, 324a/09, 324a/10, 324a/14, 327a/16

u.+ lara 006a/24, 017b/17, 019b/16, 029a/15, 038a/14, 103b/15, 109a/10, 110b/04, 115b/23, 127b/20, 145a/14, 152b/21, 155a/03, 175b/14, 179b/08, 188b/12, 232b/20, 248a/13, 248b/07, 265a/07, 265b/12, 311b/12, 319a/19

u.+ larda 019a/07

u.+ lardan 003a/21, 007a/14, 007b/06, 011a/08, 011b/21, 012a/10, 013b/21, 017a/06, 021b/18, 023b/17, 025a/15, 027a/13, 027b/02, 027b/20, 034b/18, 034b/22, 035a/07, 040b/16, 070b/10, 076a/08, 131a/16, 150b/10, 186a/12, 219b/01, 252b/13, 259b/11, 271a/22, 273b/07, 279a/14, 296b/10, 316a/10, 317b/07, 322a/20

u.+ lardur 025b/18

u.+ ları 001b/17, 006b/01, 006b/02, 007b/14, 008a/17, 008b/17, 010a/11, 011b/11, 012b/16, 020b/07, 023a/01, 031a/24, 032b/09, 033a/05, 034b/05, 034b/09, 037b/03,

191a/15, 194a/15, 225a/16, 228b/15, 233a/10, 233a/14, 239b/07, 245b/23, 247b/18, 253b/11, 253b/16, 266b/14, 272a/02, 285b/06, 316a/14, 326b/08

u.+ laruŋuzdan 124a/13

u.+ muz 168b/25

u.+ nuŋ 016b/18, 197a/14, 231b/01, 266b/20

u.+ sı 002a/09, 002a/16, 006a/19, 013a/18, 018a/02, 021a/04, 043b/06, 047b/20, 071b/16, 075a/10, 154a/04, 162b/02, 162b/15, 173b/21, 192b/23, 248a/10, 267b/19, 287b/16

u.+ sına 006b/14, 033b/05, 283b/04

u.+ sınuŋ 055a/10, 056a/23, 090b/23

u.+ sısın 200a/17

u.+ ya 017a/09, 035b/06, 050a/12, 091b/11, 183a/03

u.+ yam 233a/15, 272b/02

u.+ ydı 030a/25, 034a/20, 233a/15

u.+ yduŋ 015a/03

u.+ yı 066a/03, 081a/20, 213b/24, 215a/11

u.+ yıdı 232b/10

u.+ yıla 094b/22

u.+ yın 233a/17

u.+ yısaŋ 145b/08, 176b/12

u. dik- Bir bölgeye reis olarak görevlendirmek 012a/12

u. eyle- Yüceltmek, makam ve mevkice en üstün yapmak 149b/20, 267a/01, 294a/15, 294a/17, 300b/25, 311a/10, 316b/16

u. ol- 1. Yaşça büyük olmak 2. Büyük adam olmak 3. Yücelmek 162b/17, 207b/13, 232a/24, 232a/25, 243b/02, 290b/11

u. ṭut- Kendini büyük görmek 147b/06

u.+ dan kiçiyi bilme- Büyük küçük tanımamak 319b/22

u.+ yı kiçiyi bilme- Büyük küçük tanımamak 266b/03, 303b/03

ulu kiçi Herkes -15-

u. 006a/23, 007b/25, 008a/01, 010b/05, 011b/25, 017b/21, 021b/24, 022a/01, 036b/06, 036b/13, 041a/12, 044a/21, 233a/03, 244a/02, 304b/21

ulu- Yücelmek, şeref bulmak -1-

u.- r 216a/02

ulu-zāde <T.+Far. Soylu, asil -2-

u. 223b/18

u.+ ler 303a/19

ʿ**ulūfe** <Ar. Asker maaşı -3-

ʿu. 033b/22

ʿu.+ si 196b/20, 196b/21

uluḳ Ulu, yüce -1-

u. dut- Yücelmek 201b/02

ulula- Yüceltmek -1-

u.- yasın 225a/21

ululan- Büyüklenmek, kibirlenmek -9-

u.- a 188b/20

u.- duġı 245b/06

u.- maḳ 076a/21, 228b/02

u.- maz 242a/03

u.- mışsın 259b/10

u.- up 215a/12

u.- ursın 079b/02, 079b/11

ululıġ *bk. ululıḳ* -1-

u. 015a/06

ululıḳ Büyüklük, azamet -114-

u. 018a/06, 020b/10, 023a/01, 023b/24, 027a/22, 034b/21, 036b/09, 042b/14, 042b/18, 083a/21, 124a/10, 127a/08, 137a/04, 144b/22, 188b/11, 240a/13, 241a/02, 244a/09, 244b/06, 245b/20, 245b/21, 248b/22, 254a/03, 263a/15, 265a/09, 266a/22, 270a/18, 270a/25, 271b/07, 271b/16, 272a/04, 277b/06, 277b/12, 278a/06, 278a/11, 278b/15, 279a/03, 279b/07, 279b/13, 281a/25, 288b/25, 289b/04, 298b/06, 303b/05, 308a/12, 321a/13

u.+ a 006b/04, 008a/19, 031b/06, 072a/01, 073b/08, 213a/01, 213a/18, 241b/08, 251b/25, 266b/21, 272a/25

u.+ da 042b/17, 300a/22

u.+ dan 036a/25, 213a/09, 239b/16

u.+ ı 006a/12, 031b/22, 210b/13, 223a/18, 241b/11, 241b/25, 247a/04, 250b/15, 265b/03, 279a/02, 279b/15, 319a/09, 321a/17

u.+ ıla 044a/17, 143b/23, 262b/16, 266a/01, 325b/20

u.+ ın 033a/11

u.+ ına 131a/09, 247b/04, 266b/13, 319a/04, 324b/21

u.+ ından 238a/03

u.+ ını 247a/03

u.+ la 042a/17

u.+ ları 242a/09

u.+ um 009a/01

u.+ umı 250a/22

u.+ uŋ 181a/20, 241b/09, 242a/10, 250b/14, 250b/18

u.+ uŋuzuŋ 253a/11

u. bul- Ululuk bulmak, makam ve mevkiye kavuşmak 190a/03, 210b/17, 243b/01, 244b/17, 246b/22, 254b/08, 259b/01, 270a/20, 281a/01, 325b/23

u. gör- Büyüklük, azamet görmek 280a/06

u. vėr- Makam ve mevki bağışlamak 129a/18, 137a/07, 262b/07, 321a/15

u.+ a yėtişdür- Makam ve mevki vererek yüceltmek, büyük adam yapmak 217b/02

uluġ *bk. ululuḳ* -2-

u.+ da 228a/22

ululuḳ 1. Makam mevki sahibi olma 2. İtibarlı, şerefli yüce olma -95-

u. 006a/11, 006b/09, 008a/10, 014b/02, 014b/20, 015a/17, 042a/08, 108a/23, 132a/23, 173a/07, 175a/06, 176a/18, 179a/25, 184b/13, 191a/20, 194b/01, 195b/03, 212a/25, 214b/12, 219a/14, 222b/06, 222b/07, 224b/02, 225a/19, 227a/22, 238b/23, 316a/14

u.+ a 117b/12, 196a/08, 227a/13, 241b/06, 251a/01, 252a/03, 268a/22, 268b/05, 288b/20, 289b/11

u.+ ı 007a/24, 031b/05, 032b/05, 046a/01, 072a/02, 097b/20, 128b/21, 129a/18, 155b/12, 200a/14, 219a/21, 222a/24, 224a/24, 227a/16, 229b/04, 241a/03, 251a/03, 261a/20, 312b/17, 314a/21, 316b/20, 318a/13, 318b/19

u.+ ıçun 210a/22

u.+ ıla 221b/22, 222b/05, 261a/20, 315b/10

u.+ ım 108a/20

u.+ ına 222a/09, 253a/04

u.+ ında 231a/18

u.+ ından 011a/10, 212b/01, 231a/12

u.+ ını 073b/14, 075a/11, 185b/25, 205b/20, 223a/02, 224a/23, 294b/13

u.+ ıŋuz 266a/03

u.+ uŋ 188b/14

u. bul- Yücelmek, makam mevki sahibi olmak 145a/09, 145b/10, 177a/23, 212a/24, 233a/17, 268b/09

u. ėt- Büyüklük göstermek 199b/22

u. göster- Büyüklük göstermek 176a/18

u. iste- Daha yüce, daha güçlü daha büyük biri olmak istemek 174a/12, 212b/08

u. vėr- Makam mevki, itibar bağışlamak 118a/07

u.+ dan 040b/13

u.+ dan düş- Zengin itibarlı biriyken fakir itibarsız biri olmak 172b/02

uluş- Karşılıklı ulumak -1-

u.- ırlar 126a/16

um- Ümit etmek, beklemek -69-

u.- a 112a/20, 147b/04, 173a/08, 213b/21, 247a/15

u.- alar 316a/12

u.- anları 194b/03

u.- ar 079b/21, 244a/15, 258b/25, 265b/24

u.- aram 181a/17, 285b/21

u.- ardı 014b/14, 069b/12, 075a/22, 092b/04, 151a/07, 202b/04, 262b/08, 267b/05, 285b/18, 307b/04

u.- ardum 049b/24, 091b/16, 319b/01

u.- arım 291b/20

u.- arsa 181a/10

u.- arsın 070b/20, 082b/13, 085b/07, 205b/18, 255a/13, 269a/05, 274a/09, 280b/14, 284b/04, 326b/23

u.- arsız 309b/25

u.- asın 271a/03

u.- duġum 268b/14

u.- duġundan 127b/25

u.- ma 099a/24, 145b/17, 145b/24, 146a/14, 278a/25, 303b/12, 311b/04

u.- maġa 010a/17, 227b/07

u.- maḳ 211b/01, 242b/14, 322a/13

u.- mamaḳdur 211a/17

u.- maŋ 175a/13, 310a/02

u.- maya 211b/01, 211b/11, 242b/07

u.- mayalar 155b/16, 183b/10, 310b/17

u.- mayasın 250a/15

şevḳat u.- mayasın 139b/09

u.- maz 310b/18

u.- mazdı 082b/14, 297a/18

u.- mazdum 090a/01

ʿ**ummān** <Ar. Büyük deniz, okyanus -2-

deryā-yı ʿu.+ dan 318b/22

ʿu.+ ına 117b/20

ʿ**umrā** <? Eskiden, önceden -2-

ʿu. 225b/08, 264a/18

umulu Ümitli *mec.* Hayat dolu -1-

u. 033b/10

umūr <Ar. İşler -1-

u.+ unı 054b/15

umūr-dīde <Ar.+Far. İşten anlar, tecrübeli (kimse) -1-

u. 021b/24

un Un -3-

u.+ a 301b/24

u.+ una 064a/07

u. ol- Paramparça olup un gibi dağılmak 091a/23

unıdul- Unutulmak -1-

u.- ur 081a/13

unıt- *bk. unut-* -3-

u.- a 249a/22

u.- dılarsa 205a/13

u.- ur 206b/25

ʿ**unṣūr** <Ar. Öge, unsur -1-

ʿu.+ a 230b/14

u.- ur 310b/18

u.- ursavuz 060a/17

u.- ursın 291b/11

ur- 1. Vurmak, çarpmak 2. Öldürmek 3. Kesmek 4. Takmak, giydirmek 5. Bağlamak, esir etmek 6. Yakmak 7. -563-

u. 005b/04, 042b/10, 054b/10, 140b/17, 157a/19, 277a/21

bend u. 074b/17, 081a/06, 081b/08, 085a/04

bende u. 053b/23

nefes u. 069b/06

ur a u. 005b/17

u.- a 047b/19, 047b/25, 048a/06, 097b/04, 169a/12, 285b/22

bende u.- a 235b/19

birbirine u.- a 255a/22

el u.- a 087b/14, 285a/25

ḳalbe u.- a 261a/03

ḳılıç u.- a 084b/07

lāf u.- a 295a/02

pençe u.- a 087a/11, 168b/07

ṭopraġa u.- a 169a/09

u. a ur 005b/17

u.- abildi 237b/08

mühr u.- acaḳ 026a/04

terkin u.- acaḳdur 295a/03

bend u.- alar 312b/23

bende u.- alar 073b/17

boynın u.- alar 148b/19

dāġ u.- alar 036b/12

gürzler u.- alar 047b/13

ḳılıçlar u.- alar 047b/13

ḳılıç u.- alum 113a/12

yüz u.- alum 029a/11

u.- am 083a/17, 155b/10, 157a/18

bende u.- am 096b/06

birbirine u.- am 057b/23, 189b/23, 257a/20

cevlān u.- am 078b/07

dāġ u.- am 039a/20

eyer u.- am 080a/21

ḳılıç u.- am 274a/06

yėre u.- am 080a/22, 273a/18

ḳılıc u.- an 090a/10

lāf u.- an 081b/22

ḳılıç u.- andan 196a/04

ḳılıç u.- anlar 172b/17

lāf u.- anları 115b/22

u.- ar 117a/23

bende u.- arsın 268a/24

u.- asın 305b/23

bendde u.- asın 190a/05

el u.- asın 194b/09

ḳılıç u.- asın 058b/10

oḳ u.- asız 261a/17

bende u.- avuz 162a/09

ḳılıç u.- avuz 325b/24

u.- aydı 008a/04, 172a/12

dāġ u.- aydı 102b/19

el u.- aydı 011b/19

ḳılıç u.- aydı 282a/07

nefes u.- aydı 236b/15

u.- ayın 085a/01, 087b/11

bend u.- ayın 053b/21

oḳlar u.- ayın 087b/25

u.- dı 005b/13, 046a/15, 049a/02, 049a/14, 050b/15, 051a/21, 054b/17, 058b/23, 063a/20, 064b/02, 065a/19, 065b/01, 066a/23, 082a/03, 084b/03, 085a/09, 087b/12, 090b/25, 094b/16, 099a/01, 100b/16, 108a/06, 109a/01, 131b/18, 134a/07, 140b/19, 142a/10, 142a/11, 157a/20, 157a/23, 157a/24, 157b/05, 159b/07, 162b/22, 166a/04, 166a/05, 168b/08, 169a/17, 170b/04, 177a/06, 177a/16, 178a/08, 178b/13, 178b/14,

uyan u.- up 209a/05, 209a/13

yėre u.- up 006b/02, 077b/14, 133b/19, 158b/12, 171b/02, 177a/07, 324a/01

yüz u.- up 007b/01, 010b/09, 026b/04, 037a/18, 263a/14, 307b/06

yüzini u.- up 089a/07

yüzün u.- up 039a/24

u.- ur 003b/04, 039a/05, 042b/24, 067a/21, 082b/17, 117b/17, 267b/25

barmaḳ u.- ur 104b/16

berḳ u.- ur 150a/11

birbirine u.- ur 060b/19

dem u.- ur 204a/05

el u.- ur 208a/21

dişi ele u.- ur 171a/16

dişin ele u.- ur 104b/15

mevc u.- ur 124b/16

naʿra u.- ur 049a/18

pençe u.- ur 116a/07

reml u.- ur 208a/08

sille u.- ur 094a/12

ṭanʿe u.- ur 234a/19

yėre u.- ur 076b/14, 088b/11

yumruḳ u.- ur 076b/13

u.- uram 048b/21

yėre u.- uram 088b/14

u.- urdı 170a/21

ḳılıçlar u.- urdı 282a/20

mevc u.- urdı 246a/10

yüz u.- urdı 013a/23

u.- urıdı 091a/24

u.- urlar 277a/12

ḳılıç u.- urlar 244b/21

terkin u.- urlar 134b/05

ziyān u.- urlar 281b/14

lāf u.- urmış 070b/18

u.- ursa 049b/19, 174b/12

göz u.- ursa 169a/20

el u.- ursaŋ 036b/04

u.- ursın 073a/25

bende u.- ursın 268b/05

birbirine u.- ursın 090b/17

urdevān *bk. erdevān* -2-

u.+ ı 279a/02

u.+ uŋ 279a/02

urduvān *bk. erdevān* -1-

u. 140a/15

urġan Urgan, ip -4-

u. 012a/05, 195a/13

u.+ a 301b/23

u.+ dan 010b/15

urıcılıḳ Vuruculuk -1-

lāf u.+ dan 249b/05

urılu Kurulu -1-

u.- u 124b/15

urın- *bk. urun-* -1-

u.- up 161a/10

urmuzd Metinde adı geçen bir şah -13-

u. 142a/02, 142a/05, 142a/07, 142a/09, 142a/11, 142b/01, 146a/25, 147b/11

u.+ a 142a/22

u.+ dur 142a/19

u.+ e 047b/21

u.+ ı 296b/23

u.+ uŋ 146b/01

ḳılıç u. 030b/15, 186b/17, 271b/08, 273a/11, 281b/25

urul- 1. Kurulmak, yapılmak, inşa edilmek 2. (Kös) dövülmek -15-

bünyād u.- aldan 199a/08, 217a/02, 281a/16, 324b/09

bünyād u.- alı 279a/08

u.- dı 175b/23, 222b/14, 245b/18, 268b/01, 299b/13

kūs u.- dı 085b/13, 197b/14

u.- mamış 053b/21

u.- mış 217b/21

sayvan u.- u 151b/04

urun- Takınmak, giyinmek -10-

u.- dı 040b/10, 072b/04, 105b/15, 122b/23, 268b/17, 308b/09

efser u.- dı 032b/17

u.- dılar 064b/13, 276b/21

u.- uban 118a/25

u.- up 223b/02

ʿ**urūs** <Ar. Ekin ve ya meyva ürünlerinin zekatı -1-

genc-i ʿu. 318b/20

uruş Savaş -2-

u.+ a 031b/24

u.+ ı 099b/11

uruş- Vuruşmak, savaşmak -1-

u.- dılar 066b/14

uş Akıl -8-

u.+ ı 016b/23

u.+ ıla 033a/13

u.+ şı 025b/22, 028b/05, 028b/06, 041b/05, 056b/20

u.+ uŋ 063a/12

uşaŋ Gafil, gevşek, ihmalkar -1-

u. ol- Gafil olmak 006b/20

uşan- Usanmak, bıkmak -32-

u.- a 086b/13

u.- acaḳsın 061b/11

u.- an 223a/03

u.- asın 080a/25, 174b/11

u.- caḳ 082a/09

u.- dı 301b/14, 324a/06

u.- dum 091b/21, 092b/06, 306a/04

u.- duŋ 096a/18, 131a/12, 173b/11, 316a/02, 316a/04

u.- ıcaḳ 239a/14

u.- madum 316a/04

u.- maduŋ 088b/04

u.- maya 214b/05

u.- maz 074b/20, 088a/01, 265a/02

u.- mış 100a/24, 107b/21

u.- mış ola 060b/24

u.- mışdum 134b/16

u.- up 025b/11, 103a/16, 219a/13

u.- ur 214b/14, 250a/18

uṣandır- *bk. usandur*--1-

u.- ayın 088b/04

uṣandur- Bıktırmak, usandırmak -3-

u.- ayın 297b/09, 301b/01

u.- dı 122b/25

uṣlan- Uslanmak, ıslah olmak -4-

u.- acaḳ 053b/13

u.- maz 273a/23

u.- mazsa 312b/23

u.- ur 030a/22

uṣlandır- Uslandırmak, ıslah etmek -1-

u.- ayın 053b/21

uṣlu Akıllı -12-

u. 001b/08, 001b/17, 002a/07, 011b/12, 017a/06, 032a/18, 033a/16, 033a/17, 036a/21, 042b/21, 043a/13, 199a/24

uṣluluḳ Akıllılık -2-

u. 294b/16

u.+ ıla 023a/07

usṭurlāb <Ar. Yıldızların dünyaya olan uzaklığını ölçmeye yarayan alet 11-

u. 141a/15, 324a/22

u.+ a 047b/03, 091b/01, 129b/09, 141a/10, 148b/24, 156a/02, 156a/03, 289b/16

ḥükm-i u.+ ıla 103a/19

usūl <Ar. Kural, kaide -1-

u. 092a/11

uş İşte -89-

u. 034a/19, 043b/02, 044b/23, 048a/25, 048b/01, 057a/17, 066a/06, 066b/22, 070b/08, 072b/06, 073a/16, 073b/15, 074a/08, 074a/19, 080a/25, 084b/02, 085b/23, 088b/04, 089b/25, 093a/17, 093b/12, 095a/20, 095b/11, 113a/11, 116a/02, 116a/04, 120a/04, 124a/21, 126b/19, 129a/11, 129b/24, 130b/22, 134a/06, 134b/16, 138b/15, 159a/18, 170a/16, 172a/01, 172a/07, 189b/10, 197a/13, 198b/09, 200a/03, 200a/05, 201b/23, 201b/24, 203a/03, 203a/19, 206a/03, 207a/14, 207b/17, 223a/21, 231a/05, 231a/09, 251b/17, 254a/10, 257b/14, 257b/20, 260a/17, 261b/01, 261b/18, 263b/19, 268a/25, 274a/23, 274b/09, 274b/19, 276b/22, 277a/12, 282b/14, 283a/02, 283b/13, 286b/17, 292a/11, 293b/01, 294a/02, 294b/23, 295b/14, 296a/19, 297a/14, 297b/09, 299a/17, 303b/06, 306b/23, 307a/11, 309a/19, 309a/21, 322b/19, 325b/12, 326a/17

uşat- Kırmak, parçalamak -2-

u.- dı 157b/01

u.- ur 081a/18

uşda İşte -33-

u. 004a/07, 006b/24, 011b/01, 028a/15, 047a/15, 053a/19, 077b/17, 083b/19, 089b/25, 093a/07, 093b/16, 095a/25, 097a/13, 113b/05, 114a/04, 114a/06, 132b/06, 133a/08, 138b/22, 140b/16, 158a/16, 165b/02, 175b/21, 202b/01, 207a/16, 216b/24, 230a/18, 265a/20, 268b/19, 269a/24, 272b/15, 325b/22

ʿ**uşşāḳ** <Ar. Musikide bir makamın adı -2-

gūyende-yi ʿu.-ı ser-bāz 204a/04

ʿu.+ ı 031a/13

uşta *bk. uşda* -1-

ü. 127a/09

uşur- Uçurmak -1-

oḳ u.- uŋ 296a/22

utan- Utanmak -50-

u. 081a/24, 097b/14

u.- acaġıŋı 234a/18

u.- acaḳ 227b/06, 311b/23, 322a/18

u.- acaḳdur 253a/13

u.- asız 142b/19

u.- avuz 255b/23

u.- dı 193b/22

u.- dıġından 166b/17

u.- dılar 040b/24, 138b/19, 138b/25

u.- duġından 041b/09, 209b/13

u.- dum 289a/03

u.- duŋ 017a/19

u.- madan 324b/11

u.- madılar 283a/15

u.- madın 017a/10, 115b/22

u.- maduḳdan 190a/01

u.- maduŋ 084b/20

u.- maġı 288a/01

u.- maġıla 172b/11

u.- maġla 025a/06

u.- maḳ 115b/21, 212a/21

u.- masın 287a/19

u.- maya 092b/06, 249a/11

u.- mayalum 163a/19

u.- mayasın 297b/20

u.- mayup 079b/03, 091a/01

u.- maz 146a/10, 248a/21, 296b/10

u.- mazam 196b/08

u.- u 144a/13

u.- uban 268a/13

u.- up 050b/11, 146b/17, 198b/20, 287b/25

u.- uraḳ 299a/04

u.- urdı 253b/05, 283b/08

u.- urlar 326b/13

utandır- Utandırmak -1-

u.- mayasın 288b/09

utuz- Oyunda kaybetmek -1-

u.- dı 084b/14

uvan- Kırılmak, parçalanmak -4-

u.- dı 084a/13, 262a/10

u.- ması 165b/20

u.- up 029b/04

uy- 1. Tabi olmak, uymak 2. Altanmak, kanmak -91-

u. 177b/03

u.- a 073b/10, 194b/07

şeyṭāna u.- a 100a/12

u.- alum 181a/18

u.- am 154b/22

u.- asın 042b/23, 155a/21

u.- asız 045a/20

u.- dı 021b/09, 070b/25, 204b/07, 236b/20, 272a/16, 299a/08

u.- dılar 174b/24, 192b/06

u.- duġuna 205b/16

şeyṭāna u.- duḳ 172a/11

u.- dular 247a/13, 310a/05

u.- dum 190a/25, 306b/16

şeyṭāna u.- dum 152a/10

u.- duŋ 123b/20, 205b/05, 235a/22

şeyṭāna u.- duŋ 252a/05

u.- duysa 205a/11

u.- ıcaḳ 215b/17

u.- ısarsın 163b/15

u.- ma 071a/12, 075b/20, 078b/23, 089b/12, 146a/09, 233b/08, 234a/20, 272a/22, 272b/02, 288a/18, 301a/19

u.- madı 081b/03, 083a/16, 088b/02, 109b/23

u.- madılar 232b/17

u.- maḳ 069b/22, 289a/23

u.- mamaḳ 214a/07, 214b/09

u.- masaŋ 024a/16

sözine u.- masın 200a/02

u.- maya 082b/19, 154b/22, 226b/18

u.- mayasın 283a/24

u.- mayaydı 268b/14

u.- mayup 120b/19, 308b/15

u.- maz 185b/22, 272b/07, 310a/03

u.- mazam 247b/01

u.- mazsın 285a/03

şeyṭāna u.- mış 319b/04

şeyṭāna u.- mış olur 145b/19

u.- mışdur 074a/06, 210a/24, 321a/06

u.- mışlardur 280a/25

u.- mışsın 259a/24

şeyṭāna u.- mışsın 045b/13

u.- muşdur 053a/25, 074a/06

şeyṭāna u.- muşsın 279b/11

u.- uŋ 050b/03

u.- up 017a/11, 022b/14, 027b/21, 028b/18, 034b/22, 045b/24, 046a/03, 055b/25, 056a/03, 133b/24, 189a/15, 191b/09, 306b/18, 314b/07

uyaḳ Uyanık -5-

u. 011b/12, 028a/07, 028b/25, 033a/16

u.+ dı 019b/03

uyan- Uyanmak -30-

u.- a 034b/13, 194b/10

u.- dı 022b/06, 067a/11, 095a/09, 100b/07, 131b/25, 132a/02, 132a/04, 164b/05, 164b/17, 239a/22, 311b/12, 320a/05, 327a/07

u.- duġı 133a/17

u.- ıcaġaz 146b/09

u.- madan 133b/15

u.- madı 135b/19, 183b/23

u.- maġa 207b/11

u.- ugelür 208a/06, 260a/11

u.- up 069b/14, 133a/18, 133b/16, 206b/23

u.- ur 062a/05, 206b/24

uyan Yular, gem -11-

u. 100b/02, 159b/04, 246a/02

u.+ ı 046a/09, 132a/17, 277b/10

u.+ ından 165a/13

u.+ ını 104a/12

u. ur- Gem vurmak 159b/05, 209a/05, 209a/13

uyandır- / uyandur- Uyandırmak -1-

u.- dı 174b/04

u.- duġına 325a/25

uyanıġ *bk. uyanıḳ* -1-

u. olsun 155a/09

uyanıḳ Uyanık, haberli, agah -7-

u. 005a/21, 197a/22, 292b/15

u. ol- Uyanık olmak 203b/03, 244b/10, 250a/06, 290b/11

uyanuġ *bk. uyanıḳ* -1-

u.+ dı 022a/22

uyanuḳ *bk. uyanıḳ* -5-

u. 254b/19

u.+ dur 207b/15

u.+ ıdı 170a/13

u. ola 215b/21

gönŋlüni u. ṭutmaḳ 228b/06

uyar- Uyarmak, ikaz etmek -13-

u. 135a/23

u.- dı 133a/17, 135b/20, 325b/03

u.- dılar 100b/03

u.- sa 277a/25

u.- saŋ 024a/13, 234a/05, 256a/11

u.- saŋız 287a/11

u.- saŋuz 277a/24

u.- sın 024a/15

u.- uŋ 100b/02

uydur- Tabi kılmak -4-

u.- dı 310a/04

u.- maŋ 142b/18

u.- up 168b/08, 169a/24

uyḫu Uyku -60-

u. 018a/18, 023b/08, 053a/18, 060a/15, 122a/21, 149b/11, 158a/22, 170b/22, 182a/06, 201a/09, 201a/20, 206b/17, 207b/08, 224b/11, 239b/22, 243a/22, 283b/09, 299a/14, 301b/02, 325a/24

u.+ da 146b/08, 155a/14, 207b/15, 239a/23, 313a/03, 325b/01

u.+ dan 022b/06, 062a/05, 166b/10, 174b/04, 174b/05, 194b/10, 206b/24, 207a/02, 236b/04, 325a/25

u.+ larında 298a/12

u.+ ŋuzı 046b/06

u.+ sı 207b/07

ġaflet u.+ sına yatmışdur 211a/11

u.+ sından 133a/18, 206b/23, 208a/06, 260a/11

u.+ sız 087b/20

u.+ suz 165b/06

u.+ yı 074b/22

u.+ ya var- Uyumak 022a/22, 122b/21, 155a/13, 180a/16, 206b/16, 206b/24, 206b/25, 207b/07, 239a/16, 281b/07, 283b/10, 320a/04

uyı- Uyumak -2-

u.- çaḳ 283b/10

u.- dumsa 022b/07

uyḳu *bk. uyḫu* -11-

u. 004a/09, 015a/10, 115a/10

u.+ dan 034b/13

u.+ m 111a/23

u.+ mdan 109b/16

u.+ sı 037b/16

u.+ sından 025b/12

u.+ ya vardılar 029b/06, 029b/24

u.+ ya varup 005a/14

uyluḳ Uyluk, bacağın üst kısmı -4-

u. 013b/15

u.+ ına 076b/08, 080a/11

u.+ larını 085a/01

uyraş- Uğraşmak -1-

u.- mış ol- Geçmiş olmak 052b/25

uyu- Uyumak -45-

u.- dı 069b/14, 095a/09, 135b/19, 166b/08

u.- dılar 037b/16, 287a/07, 311b/12

u.- duŋ 327a/07

u.- madı 284a/11

u.- madum 115a/11

u.- mak 004a/09

u.- maḳ 010b/14, 183b/22, 239a/14

u.- mayalar 093a/12

u.- mayam 201a/20

u.- mayup 115a/10

u.- maz 122a/21

u.- mazam 015b/18

u.- mazdı 115a/06, 298b/09

u.- mazlar 243a/22

u.- mazsaŋız 287a/11

u.- mış 100b/02, 301b/16

u.- mış ola 083a/04

u.- mışdur 306a/07

u.- r 003b/01, 098b/25, 099a/09, 100b/01, 197a/22

u.- rken 131b/24, 239a/17, 260a/09, 274b/21

u.- rlardı 032a/15

u.- rsın 087b/06, 149b/11

u.- rsız 180a/17

u.- sunlar 301b/17

u.- yacak 180a/17

u.- yan 100a/21, 122b/25

u.- yasın 201a/09

uyuḫlu Uykulu -1-

u. 004b/23

uz 1. Hoş, güzel 2. Usta, mahir, tecrübeli -3-

u. 036b/01, 044a/19, 071b/21

uz- *bk. üz-* -1-

u.- duġına 268a/19

uza- Uzamak -7-

u.- dı 084a/16, 197a/10, 246a/19

u.- ġan 138a/09

u.- mışdı 203b/14

u.- rsa 191a/09

u.- ya 075a/15

uzaḳ Uzak -20-

u. 004a/18, 014a/23, 024b/20, 026b/03, 029a/16, 037b/24, 044a/21, 057a/02, 234b/04, 276a/21, 292b/09, 292b/11

u.+ a 024b/20, 033a/14

u.+ dan 118b/17, 217b/15

u.+ dur 177a/22, 215a/18

u.+ ıdı 075b/23

u. düş- Uzak düşmek 237b/01

uzan- Uzanmak -5-

u.- dı 007a/04, 030a/04, 042b/09

u.- sa 043b/11

ārzūya u.- ur 022a/13

uzat- 1. Uzatmak 2. Yardımcı fiil -57-

u. 139a/10

boyun u.- a 251a/01

el u.- a 218b/14, 221b/03, 278a/23, 285a/21

el u.- acaḳdur 317a/03

el u.- alar 009a/23

el u.- am 189b/23

dil u.- asın 154a/06

u.- dı 013a/07, 025a/12, 093a/21, 102a/21

dil u.- dı 023a/04

el u.- dı 011a/19, 251b/20, 323a/19

u.- dılar 078b/12, 160a/18

el u.- dılar 319a/16

el u.- duġın 174b/23

el u.- duḳ 191a/11

u.- duḳda 031a/10

el u.- duḳlarına 275b/01

el u.- duŋ 042a/19

el u.- ıcaḳ 281a/16

u.- ırsın 241b/21

el u.- ırsın 044a/11, 200a/17

el u.- ısardur 269b/16

u.- ma 266b/22

el u.- madı 190a/23

u.- maḳ 044a/08

u.- mamaḳ 273b/20

el u.- maya 309b/01, 320b/12

el u.- mayalar 243b/05

el u.- mayasın 268a/25, 290b/08

el u.- mayasız 173a/05

el u.- mış 175b/01

el u.- mışlardur 289b/05

el u.- sa 214a/10

u.- up 268a/23

boyun u.- up 264a/22

dil u.- up 041b/01, 042a/25, 058b/25

dil u.- ur 308a/23, 319a/13

u.- urlardı 275b/18

el u.- ursavuz 276a/02

el u.- ursın 280b/22, 281a/10, 303a/16

u.- uruz 188a/07

ʿ**uzlet** <Ar. Bir kenara çekilme, yalnızlık -3-

ʿu. 111a/14, 121b/13

ʿ**u. ėt-** Bir kenara çekilmek 254b/21

uzmurd *bk. urmuzd* -3-

u. 147a/23, 147b/01, 150b/04

uzun Uzun -27-

u. 037a/21, 039b/01, 041a/14, 092b/02, 123a/05, 162b/18, 255a/16, 255a/20, 277a/18, 291a/16, 291a/19

u.+ dur 069b/02, 271b/12

u.+ ı 018a/15, 033a/25, 037b/06, 124a/16, 143a/25, 157b/11, 168b/11, 195a/13

yėrinüŋ ėnini ve u.+ ını dizem 200a/03

u. ḳıṣa 231b/10

u. ol- uzun olmak 070a/02, 092b/16, 119b/11, 144b/08

uzunluḳ Uzunluk -2-

u.+ da 010b/19

u.+ ı 122b/18

Ü

ü <Far. Ve -412-

ü. 002a/11, 002b/22, 002b/23, 004a/11, 004a/13, 004a/24, 006b/09, 007a/21, 008a/08, 009a/25, 010a/03, 010b/12, 011a/18, 011b/01, 011b/06, 011b/09, 011b/20, 012a/14, 012b/03, 012b/19, 012b/24, 013a/01, 013a/12, 013b/08, 014a/10, 014a/16, 014b/24, 015a/04, 015a/06, 015b/20, 015b/23, 016a/21, 016b/09, 016b/10, 016b/11, 016b/12, 017b/02, 017b/25, 018a/06, 018a/09, 018a/13, 018a/22, 018b/11, 019a/24, 019b/01, 019b/09, 019b/10, 019b/17, 019b/18, 020b/03, 021a/05, 021a/09, 022a/11, 022b/14, 023a/06, 023a/07, 023a/08, 023b/06, 023b/23, 024b/13, 025a/18, 025b/06, 025b/09, 026b/02, 026b/04, 027a/04, 027b/09, 028a/17, 028b/03, 028b/05, 028b/06, 029b/18, 029b/23, 030b/15, 030b/19, 031a/02, 031a/10, 032a/13, 032b/12, 032b/21, 033a/12, 035b/19, 037a/03, 037a/20, 037b/09, 039a/09, 039a/11, 040a/15, 040a/18, 040b/07, 040b/11, 040b/12, 040b/21, 042a/08, 042b/02, 042b/04, 042b/20, 042b/25, 043a/11, 043a/20, 043b/16, 043b/22, 048a/21, 049a/08, 049a/10, 051b/02, 051b/25, 052a/02, 052a/03, 052a/04, 052b/02, 052b/10, 055a/09, 056b/05, 056b/19, 057a/19, 059b/18, 060b/04, 062b/14, 064a/02, 064b/14, 068a/08, 068a/10, 071a/18, 075b/18, 076a/23, 077b/20, 080a/23, 082b/21, 083a/09, 084b/09, 084b/17, 085b/06, 086a/09, 086a/11, 086a/16, 087a/10, 088a/04, 088a/10, 089b/10, 090b/11, 091a/24, 091a/25, 092a/09, 094a/11, 095b/02, 095b/10, 095b/13, 095b/15, 096b/16, 098b/14, 102a/22, 102b/17, 103a/02, 104a/01, 104b/07, 104b/23, 105a/15, 105b/14, 105b/20, 106a/11, 106a/15, 106a/24, 107b/15, 109a/14, 109b/14, 110a/17, 110b/05, 112b/24, 113a/11, 113b/15, 114b/17, 115a/24, 115b/12, 115b/13, 116a/14, 116a/24, 118b/21, 123a/17, 123b/11, 123b/24, 125b/20, 126b/06, 127b/01, 128b/14, 129a/10, 130b/19, 131a/25, 133a/15, 134a/14, 134a/25, 135a/21, 135b/04, 135b/12, 137a/14, 137a/15, 139b/08, 140a/17, 142a/03, 143a/11, 143b/13, 144a/03, 144a/18, 146b/05, 148b/02, 149a/08, 150a/01, 150a/13, 151b/10, 151b/24, 152a/06, 153b/14, 155b/21, 156a/06, 156b/04, 162a/19, 162a/22, 162b/25, 168a/20, 170a/08, 170a/23, 174a/18, 174a/21, 174b/06, 174b/15, 175a/15, 175a/24, 177a/17, 178a/10, 178a/12, 178b/18, 179a/07, 179a/18, 181a/08, 181b/02, 181b/13, 182b/06, 184a/08, 184a/15, 184a/22, 185b/21, 188a/04, 192a/24, 193b/02, 193b/03, 194a/18, 194b/05, 196a/15, 196a/20, 200b/08, 204a/04, 205b/09, 205b/14, 216a/17, 218b/19, 220b/03, 220b/12, 223a/02, 223a/20, 226a/21, 226b/01, 228b/16, 235b/14, 236a/23, 236b/04, 239a/08, 240a/11, 240a/18,

dil-i mihr ü. māh 004a/07

mihr ü. māh 055b/02, 085b/06, 106a/14, 137a/15

derd ü. miḥnet içinde ḳaldı 312a/24

ʿizz ü. nāz göre 002a/15

neng ü. neberd 027a/14

neng ü. neberdile 041a/04

ʿahd ü. peymān ėdüŋ 270b/18

ʿahd ü. peymān ėtmek 031b/02

ʿahd ü. peymān ḳıluŋ 275b/11

ʿahd ü. peymān ola 040b/23

ʿahd ü. peymān 288b/07, 290a/23, 316a/03

ʿahd ü. peymānuŋdan 042a/18

şerm ü. rāy görmez 016b/17

fer ü. reng 018a/08

ʿālem ü. sancaḳ 052b/08

ḫürrem ü. şād olam 140a/22

tāc ü. ṭavḳ 010a/12

tīġ ü. tīr oldı 042b/02

fetḥ ü. ẓafer vėreydi 172a/12

bend ü. zindān ola 017a/24

üç Üç -214-

ü. 005b/09, 008b/06, 009a/08, 009a/16, 018a/09, 020a/13, 023a/16, 028a/04, 029a/18, 030a/04, 031b/08, 033a/25, 033b/01, 034b/08, 035b/24, 040a/24, 047a/03, 049b/13, 051a/24, 055b/01, 060b/13, 064a/13, 064a/18, 065a/02, 067a/06, 069a/03, 069a/04, 069a/09, 069a/10, 069a/14, 077a/22, 078b/14, 086b/16, 096b/15, 096b/17, 097a/25, 097b/01, 098a/16, 100a/23, 102a/23, 102b/08, 104b/08, 106a/09, 111b/10, 112a/23, 113b/20, 114a/02, 115a/10, 132a/01, 133b/02, 133b/03, 133b/04, 138b/22, 143a/24, 144b/15, 146b/19, 150a/02, 150a/04, 150b/11, 151a/25, 153a/16, 156b/12, 161a/22, 161a/24, 162b/02, 163b/09, 164b/19, 170a/05, 176b/09, 178b/14, 179a/13, 182b/07, 182b/13, 182b/19, 195a/19, 195a/20, 200b/14, 202b/03, 206b/03, 217b/10, 218b/10, 223a/11, 223a/25, 224a/12, 224b/22, 225b/12, 228a/03, 237b/02, 241a/07, 241a/09, 243b/18, 243b/22, 244a/07, 246a/12, 246b/03, 251a/05, 251a/08, 252a/11, 253a/19, 253a/20, 253a/22, 260a/02, 261a/04, 261a/16, 265b/01, 266a/02, 267a/16,

267a/19, 268a/14, 272a/24, 273b/11, 275b/11, 276b/25, 280b/16, 281b/25, 282a/02, 282a/07, 285b/12, 287a/25, 287b/06, 287b/13, 291b/21, 293a/11, 293a/22, 293b/15, 297a/13, 297a/14, 297a/15, 297a/19, 300b/13, 308b/17, 314a/10, 316a/10, 317a/17, 322a/25, 322b/05, 325a/04, 325b/08, 327b/24, 327b/25

altmış ü. 182b/11, 183b/17

elli ü. 322a/13

yigirmi ü. 182b/18, 189a/03, 317a/05

ü. biŋ 151a/23, 151b/08, 196b/19, 196b/20, 260a/21, 260a/22, 265a/25, 298b/17, 298b/18, 298b/20, 299a/18, 308b/08

ü. biŋi 193b/07

ü.+ de 195a/08

ü.+ dür 240b/21

altmış ü.+ e 154b/18

ü.+ i 046b/03, 160b/19, 291b/22, 311b/10

ü.+ in 327b/25

ü.+ ini 076b/14

ü.+ üŋiz 069a/04

ü.+ üŋüz 291b/17

ü. yüz biŋ 103a/01, 244a/11, 293a/12, 301a/22

ü. yüz 058b/23, 059a/04, 068b/22, 107b/23, 110b/09, 114a/09, 121a/11, 128a/07, 163b/20, 169b/03, 171b/07, 222a/06, 224a/16, 237b/24, 268b/05, 293a/13, 314b/15, 315a/09, 315a/25, 315b/08, 320a/17, 320a/18

üçer Üçer -3-

ü. 067a/02, 261a/17, 262a/25

üçinci *bk. üçüncü* -8-

ü. 008a/10, 017a/07, 026a/10, 111b/01, 113a/23, 125b/07, 207a/01, 211b/20

üçünci Üçüncü -35-

ü. 013b/06, 053a/24, 069b/24, 130a/03, 132a/03, 144a/02, 144a/08, 144a/15, 144b/16, 154b/12, 155a/07, 162b/09, 163a/12, 164b/11, 167a/13, 172b/10, 184b/17, 195a/06, 196b/06, 202b/07, 207a/02, 212b/09, 212b/19, 214b/02, 215a/12, 241b/10, 268a/11, 275b/12, 276a/22, 285a/16, 313a/04, 320b/13, 322a/25

ü.+ de 208a/18

ü.+ si 078b/15

üf Üf! -1-

ü. dė- Yanmakta olan bir şeyi söndürmek veya canlandırmak için soluk vermek 078b/23

üleşdir- *bk. üleşdür*--2-

ü.- di 095a/12, 117a/18

üleşdür- Paylaştırmak, bölüştürmek -21-

ü. 020a/09

ü.- di 008a/01, 008a/09, 012b/13, 098a/09, 135a/05, 165b/22, 172b/04, 263b/23

ü.- diler 013b/05, 101b/02

ü.- eler 183a/08

ü.- elüm 008b/21

ü.- em 162a/11, 278a/12

ü.- üŋ 142b/19, 146b/14

ü.- üp 006a/24, 013a/21, 095b/10, 318b/23

ülker Süreyya takım yıldızı -1-

ü. 247b/16

ümīd <Far. Ümit -69-

ü. 014b/05, 020b/15, 031a/01, 038a/01, 112b/20, 191b/13, 204a/07, 224a/25, 226b/08, 278a/08

sarāy-ı ü. 082a/06

ü.-ı pāk 008b/02

ü.+ den 227b/20

ü.+ dür 249b/18, 308a/11, 310b/04

ü.+ e 012a/23

ü.+ i 061a/06, 108a/18, 203b/05, 211b/09, 227a/08, 227a/11

ü.+ idi 002b/03

ü.+ ile 031a/18

ü.+ iŋüz 294b/08

ü.+ üm 024b/15, 050b/04, 089a/19, 108a/22, 110a/11, 120b/04, 155a/22, 163a/04, 226a/22, 233b/24, 249b/25, 259b/12, 276b/14, 297b/14, 306b/21

ü.+ üŋ 276a/09

ü.+ üŋüz 300a/25

ü. eyle- Ümit etmek 094a/11

ü.+ i kes- Ümidi kaybetmek 059b/06, 062b/22, 064a/14, 086a/01, 108a/22, 117a/07, 121a/19, 139b/21, 147a/15, 170a/15, 172a/15, 206a/15, 209b/07, 252a/02, 263b/21, 268b/20, 285b/17, 287a/08, 296a/07, 297b/11, 298a/04, 300a/24, 325b/04

ü.+i allāha ṭut- Her şeyi Allah'tan dilemek 242b/15, 296b/18

ümīḏ *bk. ümīd* -2-

ü.+ dür 064a/16

ü. kesmesün 064a/20

ümīz *bk. ümīd* -1-

ü. kesüp 270a/22

ümmet <Ar. Bir peygambere tabi olan topluluk, ümmet -3-

ü.+ lerin 192b/10

ü.+ üŋ 264a/14

ü. ol- Ümmet olmak 192b/09

ümmīd *bk. ümīd* -1-

ü.+ lerin keserler 295a/02

ün Ses -16-

ü. 005b/05, 040b/05

ü.+ i 005a/25, 010a/13, 021a/16, 176a/01, 187b/04, 233b/01

ü.+ inden 104b/07, 221a/13, 246a/08, 296a/11

ü.+ ini 151b/08, 234b/23, 256a/19

üns <Ar. Samimiyet -1-

ü. ṭut- Samimiyet kurmak 111a/15

ürk- Ürkmek -3-

ü.- di 036b/01

ü.- diler 116b/20

ü.- üp 005b/11

ürper- Ürpermek -1-

tüyi ü.- di 306a/21

üründi Seçilmiş, seçkin -1-

ü. ḳıl- Seçmek 148b/12

üründüle- Seçmek -2-

ü.- di 293a/08, 308b/17

üst Üst, üzeri -272-

ü.+ üme 185b/14

ü.+ ümüze 050a/23, 056a/11

ü.+ ünde 009b/07, 232b/23, 285b/04, 311b/05, 312a/12

ü.+ ünden 042b/09

ü.+ üne 047a/17, 060a/03, 082a/02, 088a/05, 187b/17, 262a/02, 262b/01, 263a/14, 264b/19, 265a/18, 266a/09, 315b/19, 315b/21

ü.+ üŋe 070a/24, 073a/03, 082a/01, 115b/18, 116a/02, 274a/18, 311b/02

ü.+ ünedür 194b/21

ü.+ üni 217b/10

ü.+ üŋüze 065a/13, 121b/24

ü.+ ine gel- Yanına, yakınına gelmek 017b/03, 055a/20, 057b/08, 084a/17, 097a/24, 137a/23, 148a/02, 169a/18, 265a/22, 274b/18

ü.+ ine yürü- Üstüne yürümek 045b/03, 045b/15, 046b/09, 047a/14, 051a/18, 076b/14, 077a/09, 078b/09, 102b/01, 185b/25, 199a/10, 202b/06, 246a/05, 264a/07, 264a/11, 275a/03, 295a/07, 297b/10, 319a/17

üstād <Far. 1. Hoca 2. Usta, mahir -56-

ü. 025a/09, 034a/07, 058b/09, 099b/07, 114b/22, 115a/14, 116b/11, 117b/22, 117b/23, 153b/23, 156a/01, 156a/14, 157b/14, 176b/24, 198a/18, 207a/25, 219a/10, 230a/17, 237b/15, 237b/16, 291a/14, 317a/13, 317b/10, 318a/02, 318a/10, 318a/11, 318a/14, 318a/15, 320b/09, 320b/18, 321b/07

kāmil-i ü. 317b/11

ü.-ı ʿāḳıl 103a/11

ü.-ı cāẕūyam 263a/06

ü.-ı çengīydi 157a/11

ü.-ı kāmil 234a/04

ü.-ı zamāndı 208a/01

ü.+ a 156b/16, 318a/07

ü.+ dan 194b/14, 231b/17

pīrūz-ı ü.+ ı 296b/23

ü.+ ısaŋ 230b/19

ü.+ lar 012b/01, 102a/12, 103b/06, 115a/20, 156b/15, 198a/23, 209b/22, 219a/06, 228b/21, 317b/12

ü.+ ları 317b/09

ü.+ laruz 156a/19

ü. ol- Üstat olmak 099b/08

üstāḏ *bk. üstād* -1-

pīrūz-ı ü.+ ıdı 201a/13

üstādlıḳ(ġ) Üstatlık -2-

ü.+ ına 115a/16, 317a/14

üstün Üstün -3-

ü. 080a/05, 302b/04

ü. al- 166b/10

üş- Üşüşmek -11-

ü.- diler 130b/12, 206b/05, 306b/01

ü.- er 075b/18, 076a/22, 094b/10

ü.- icek 068a/01

ü.- üp 011a/17, 058a/25, 297b/01

ü.- üser 093b/11

üşen- 1. Tedirgin olmak, rahatı kaçmak 2. Korkmak -81-

ü.- di 073b/02, 237a/04, 258a/06

ü.- diler 051a/04

ü.- düm 140b/06

ü.- düŋüzse 063b/19

ü.- e 165a/11

ü.- en 165a/12

ü.- me 045b/04, 058a/24, 060b/25, 065b/07, 086b/25, 089b/02, 108a/13, 119b/08, 121b/02, 141b/23, 247b/07, 260a/19, 272b/11, 273b/09, 283a/05, 288a/12, 303b/10, 311b/03

ü.- medi 137a/18

ü.- medüm 077a/20, 078b/10

ü.- medüŋ 089a/14

ü.- meŋ 050b/06, 104a/18, 105b/08, 106a/17, 107a/02, 107a/05, 167a/24, 171a/07, 178b/12, 181a/10, 181a/17, 260b/23, 261a/12, 289b/13, 293b/20, 297a/14, 298a/13, 298a/19, 308b/04, 319b/13

ü.- mesün 300b/12, 309b/14

ü.- meye 230b/20

ü.- meyesin 145b/02, 305b/23

ü.- mez 131a/21, 243b/10, 257a/08, 258b/05, 278b/15, 311b/02

ü.- mezem 105a/05, 118a/16

ü.- mezsin 081a/24

ü.- ür 134b/14

ü.- ürdi 134b/14, 177b/19, 251a/08, 270b/21

ü.- ürem 180b/03, 273b/13

ü.- ürlerdi 018b/05, 095a/06, 321b/21

ü.- ürseŋ 084a/07

ü.- ürsen 285a/09

ü.- ürseŋüz 116a/18

ü.- ürsin 058a/21, 271b/16

ü.- ürsiz 170a/09

üşendir- / üşendür- Rahatı, huzurı kaçırtmak 2. Korkutmak -1-

ü.- esiz 202a/16

ü.- meŋ 002b/25

üşü- Üşümek -1-

ü.- yüp 094b/10

üşür- Üşüştürmek -1-

ḳılıç ü.- üp 054b/19

üt- Oyunda kaybetmek -9-

ü.- di 048a/20, 095b/1, 229b/23

ü.- diler 171b/04

ü.- düŋ 048a/20

ü.- em 229a/19

ü.- esin 114b/21

ü.- medi 135a/22

ü.- miş 110a/01

üz- Üzmek -2-

ü. 100b/25

ü.- mezüz 061a/06

üzen- Kesilir -1-

ü.- ür 109b/13

üzengi *bk. üzengü* -2-

ü. 168b/09, 187b/08

üzengü Üzengi -6-

ü. 051a/20, 295b/16

ü.+ den 294a/17

ü.+ si 157a/15

ü.+ ye 039b/06

ü. ağırlandur- Ata binmek 005b/24

üzere 1. Amacıyla 2. Şartıyla 3. Neredeyse -54-

ü. 009a/15, 034b/12, 052a/09, 053b/11, 081a/16, 085a/14, 096b/11, 106a/12, 108a/01, 114a/16, 115b/04, 116b/01, 126b/07, 128b/23, 131a/18, 133a/13, 133a/14, 163a/24, 166b/16, 170b/01, 172b/17, 173a/10, 174a/15, 177a/04, 181a/07, 184b/17, 188a/15, 188b/07, 224b/14, 249a/02, 251b/14, 254b/19, 293a/15, 303a/05, 303a/09, 311a/13, 316b/12, 316b/16

ayaġ ü. ṭuran 292a/03

ayaġ ü. ṭurdı 168b/07, 181a/07, 191a/17, 311a/05

ayaġ ü. ṭurdılar 161a/11

ayaġ ü. ṭurduġı 092a/03

ayaġ ü. ṭurmaḳdan 311a/06

ayaġ ü. ṭurmış 176a/06

ayaġ ü. ṭurmışlar 269a/22

ayaġ ü. ṭurup 166b/03, 175a/23, 292a/02, 313b/23, 316a/12

ü.+ yem 163a/25

üzeri Üst, üzeri -826-

ü. 126b/09, 228b/16, 267a/24, 299b/23, 315b/09

ü.+ de 201a/05

ü.+ lerinde 002a/10, 028b/06, 084a/16, 218a/02

ü.+ lerine 004b/05, 009a/11, 059a/25, 096b/08, 163b/21, 182a/12

ü.+ mde 002a/24, 025b/16

ü.+ mden 278a/10

ü.+ me 004a/25, 133a/19

ü.+ mize 021a/10, 102b/12, 260b/15, 276a/02

ü.+ müzden 064a/16, 276a/02

ü.+ müze 71a/02, 084b/17, 173b/06, 219b/07, 260b/14, 263b/10

ü.+ n 217b/12

ü.+ nde 002a/19, 002b/02, 002b/10, 003b/04, 005a/04, 005a/11, 006a/05, 007b/12, 009a/02, 010b/14, 016b/05, 017a/13, 018b/19, 021a/01, 025a/17, 026a/20, 027a/06, 029a/21, 029a/22, 031a/25, 031b/12, 032a/03, 034a/15, 034b/03, 036a/15, 037a/22, 039a/17, 040b/09, 041a/03, 046a/16, 048b/08, 050a/15, 050b/23, 052b/05, 071b/14, 079a/18, 084a/24, 091a/07, 094a/04, 095b/06, 102b/23, 102b/24, 103a/15, 106b/01, 109a/02, 109b/20, 110a/09, 110b/01, 110b/14, 110b/17, 111b/10, 111b/13, 113b/11, 118b/24, 119b/22, 123a/24, 123b/15, 125b/10, 127a/14, 128b/05, 132a/20, 137b/04, 137b/11, 140b/24, 147b/15, 148b/16, 156b/23, 157b/22, 158a/02, 158a/10, 160a/11, 161b/19, 163b/20, 169b/21, 171b/23, 172a/05, 172b/08, 176a/06, 176a/08, 178a/11, 180a/16, 181a/25, 182a/01, 182a/02, 184a/06, 187a/08, 189b/20, 191a/17, 194b/07, 195b/23, 197a/17, 207a/03, 207a/20, 208a/23, 211a/11, 213b/03, 219a/11, 220a/22, 223b/02, 223b/05, 224a/12, 224b/09, 226a/16, 226a/17, 227b/02, 229b/06, 235b/08, 236a/04, 236b/09, 240a/08, 243a/13, 243b/18, 249b/06, 250a/25, 255b/03, 262b/03, 265a/15, 266a/04, 266a/05, 267b/09, 269a/19, 269a/22, 269b/18, 270a/10, 282a/04, 282a/25, 283b/22, 288b/11, 288b/13, 291a/16, 291a/17, 291a/25, 300b/09, 300b/20, 301b/18, 307a/14, 309b/22, 311a/06, 311b/01, 311b/18, 312b/02, 315a/09, 315b/06, 315b/11, 315b/20, 317a/16, 317a/19, 317a/22, 317a/24, 317a/25, 317b/05, 317b/06, 317b/13, 317b/17, 317b/19, 317b/21, 317b/23, 317b/25, 320b/24, 324a/20, 324b/25, 325a/24, 327a/01

ü.+ ndeki 129a/05, 185a/03, 206a/14, 224a/19, 300a/03, 312b/08

ü.+ nden 015a/12, 028a/20, 038b/02, 048a/23, 073a/05, 077a/22, 099a/20, 100a/14, 117b/01, 137a/03, 137b/14, 153b/06, 157a/04, 167b/16, 178b/14, 200b/23, 217b/15, 221a/11, 226a/13, 235a/06, 235b/20, 236a/15, 244a/25, 248a/01, 253a/03, 260b/10, 289b/23, 317b/15, 325a/10

ü.+ ne 001b/03, 002a/01, 002a/13, 003a/05, 003b/09, 003b/20, 003b/22, 004a/01, 005a/15, 005a/17, 008a/07, 008b/03, 009a/01, 012b/13, 014b/09, 016a/23, 016b/21, 017a/01, 017b/05, 017b/07, 018a/16, 019a/21, 021a/01, 023a/03, 026a/11, 026b/17, 027a/22, 029b/12, 029b/16, 030b/16, 031a/19, 031b/11, 031b/24, 032b/17, 034a/07, 035a/09, 035a/10, 036b/22, 037a/13, 037a/16, 037a/20, 037b/20, 039a/02, 039b/11, 040b/24, 040b/25, 042b/15, 043a/07, 043a/15, 044b/13, 044b/25, 045a/09, 045a/10, 045a/11, 045a/23, 046a/05, 046b/05, 048a/05, 048b/06, 051b/18, 052a/23, 052b/18,

054a/01, 054a/04, 054a/15, 055b/16, 057a/11, 057b/14, 059a/12, 059b/18, 059b/19, 060a/25, 060b/01, 061a/09, 061b/04, 061b/15, 062a/04, 062a/24, 062b/17, 066a/21, 067a/13, 067a/15, 067b/16, 067b/18, 069a/04, 071a/01, 072b/21, 072b/25, 073a/02, 073a/22, 074a/10, 076a/07, 076a/16, 076a/18, 076b/14, 076b/19, 076b/22, 077a/01, 080b/04, 084a/23, 084b/08, 084b/24, 086b/17, 089a/03, 089b/23, 090a/15, 090a/17, 091a/05, 091a/22, 092b/01, 093a/11, 093b/20, 094a/13, 094a/19, 094a/23, 094b/13, 096a/25, 096b/07, 096b/24, 097b/12, 098a/10, 098b/07, 098b/19, 099a/20, 100b/08, 101b/05, 101b/20, 102b/02, 102b/21, 102b/22, 103b/01, 103b/06, 105a/22, 106b/19, 107a/25, 107b/03, 108b/10, 108b/18, 109a/15, 111b/19, 112b/19, 113a/02, 113a/06, 114a/11, 114a/14, 114b/09, 115a/21, 115a/22, 115b/19, 116b/05, 116b/11, 116b/12, 116b/20, 117b/12, 118a/13, 118a/15, 118a/16, 118a/25, 119a/03, 120a/20, 120b/05, 120b/14, 121b/16, 123b/02, 123b/13, 124b/23, 125a/02, 125b/13, 126a/05, 127a/25, 127b/19, 128b/10, 129a/22, 129b/03, 130b/01, 130b/12, 130b/13, 131a/03, 131b/04, 131b/07, 132a/19, 132b/11, 132b/19, 133a/02, 133a/16, 133a/22, 133b/10, 134a/05, 134b/25, 136a/02, 136a/04, 136b/04, 136b/09, 136b/18, 136b/23, 137a/06, 137a/17, 138a/04, 138b/04, 138b/20, 139a/02, 139a/09, 139a/22, 139a/23, 140a/05, 140a/14, 141b/04, 142a/05, 142b/10, 142b/25, 143a/18, 144b/06, 146b/08, 146b/15, 147a/18, 147b/08, 147b/14, 147b/16, 148a/01, 148a/20, 148b/07, 149a/20, 149b/07, 151b/09, 152b/20, 153a/05, 153a/22, 153b/04, 154b/24, 157b/11, 157b/12, 157b/14, 158b/20, 159a/08, 159a/20, 159b/22, 160b/19, 160b/22, 161a/10, 161a/17, 161a/22, 162a/04, 162a/14, 162b/04, 162b/05, 162b/23, 163a/01, 163a/03, 163a/07, 163a/20, 163a/23, 163b/02, 163b/04, 163b/23, 166b/14, 166b/24, 166b/25, 167b/02, 167b/03, 168b/09, 169a/06, 169b/03, 169b/22, 170b/05, 171a/12, 172b/14, 173a/09, 173a/10, 173b/15, 175b/23, 176b/21, 177a/06, 181a/18, 182b/10, 182b/25, 183a/09, 183a/14, 183a/22, 183a/23, 183b/13, 184a/24, 184b/02, 184b/22, 185a/13, 185b/01, 186a/23, 187b/11, 188b/04, 188b/25, 189a/18, 189b/03, 189b/11, 189b/13, 190a/09, 191a/13, 191a/19, 193a/04, 193a/13, 193a/14, 193b/25, 194a/06, 194a/12, 194a/22, 197b/12, 198a/23, 200a/14, 200a/22, 200b/11, 200b/15, 201a/03, 201b/12, 202a/24, 203a/23, 204b/08, 205a/17, 205b/24, 206a/04, 206a/07, 206a/11, 206b/02, 206b/05, 206b/21, 208b/11, 209b/18, 212a/18, 212a/19, 213b/19, 213b/25, 214a/18, 215a/01, 215a/23, 215b/17, 216a/03, 216b/02, 217a/19, 217b/08, 218a/24, 218b/01, 218b/19, 219b/02, 220a/05, 220a/06, 220a/24, 220b/22, 221a/05, 221a/09, 221a/12, 221b/13, 221b/19, 221b/21, 221b/22, 222b/14, 223a/25, 224a/11, 224a/17, 224b/02, 224b/06,

ü.+ nesin 300a/06

ü.+ neyem 308a/01

ü.+ neyüz 024a/17

ü.+ ni 087a/04, 090a/14, 101b/06, 217b/16

ü.+ ŋüze 167a/23, 168a/11

ü.+ ne yürü- Üzerine yürümek 058b/07

üzerü *bk. üzeri* -33-

ü.+ mden 020a/25

ü.+ mdeydi 024b/11

ü.+ me 178b/22, 242a/03, 250b/04, 282b/11, 321a/08, 325b/16

ü.+ müzde 017a/02

ü.+ müzden 177b/12, 240a/09, 304a/17

ü.+ müze 003b/06, 029a/12, 038a/02, 173b/11, 181a/21, 196a/11, 197a/21, 247a/14, 257a/25, 297a/01, 306b/06, 306b/13, 327b/04

ü.+ müzede 317b/02

ü.+ ŋe 107a/12, 186b/25, 255b/19, 255b/21, 264b/05, 278b/02

ü.+ ŋüze 294b/02

ʿ**üzeyr** Hz. Üzeyr -2-

ʿü. 203b/15

ʿü.+ üŋ 193a/10

üzre *bk. üzere* -12-

ü. 018a/11, 062b/11, 083b/09, 083b/10, 093b/12, 105b/13, 106a/14, 142a/20, 171b/03, 174b/12, 221a/24, 302a/25

üzül- Üzülmek -5-

ü.- di 077b/15, 096b/14, 239a/18, 262a/11

ü.- sün 046b/08

üzüm Üzüm -4-

ü. 253b/19, 253b/21, 253b/22

V

vācib <Ar. Gerekli, lüzumlu -8-
v. 071a/06, 099a/15, 108b/22, 109b/17, 216a/13
v.+ dür 181a/21, 250b/17
farż u v.+ dür 171a/14

vāfir <Ar. Çok, bol -2-
v. 035b/01, 098b/14

vāh <Far. Feryat, inleme -1-
v. 097b/23

vaḥdāniyyet **<**Ar. Birlik -1-
v.+ i 175b/08

vaḥş <Ar. Yabani, vahşi hayvanlar -1-
v. 040b/21

vaḳʿa <Ar. Hadise, olup geçen şey -3-
v. 111a/21
v.+ dan 288a/01
v.+ sını 100b/12

vaḳār <Ar. Ağırbaşlılık -3-
v. 147a/05
v.+ ıla 188b/20
v.+ ın 155a/07

vāḳıʿā <Ar. Başa gelen, olup geçen şey -1-
v. 261a/09

vāḳıf <Ar. Bir şeyden haberi ve bilgisi olan -6-
v. ḳıl- Haberdar etmek 288a/17
v. ol- Vakıf olmak 038a/11, 141a/16, 175b/03, 206b/16, 208b/07

vāḳiʿ <Ar. Başa gelen, meydana gelen-26-
v.+ dur 274a/12
v. ol- Meydana gelmek 022a/07, 048a/09, 053a/19, 057b/07, 104a/18, 112b/10, 133b/05, 136a/22, 172a/14, 182b/26, 183a/02, 195a/23, 216b/25, 231b/11, 241b/01, 243a/07 254a/04, 257a/15, 267a/06, 269b/15, 270a/14, 313a/07, 317a/04, 321b/18, 325b/22

vaḳit *bk. vaḳt* -5-

v. 286a/02

v.+ de 126b/19, 301b/25

v.+ dür 034b/05

v.+ lerde 302a/02

vaḳt <Ar. Vakit, zaman -477-

v. 015a/12, 026a/02, 028b/14, 046a/16, 047b/07, 049a/01, 052b/08, 055b/09, 060a/04, 060a/11, 064b/21, 065a/15, 066a/17, 067b/04, 070b/02, 077b/01, 081a/06, 085a/22, 085b/11, 088a/19, 092a/03, 094b/07, 096a/08, 096a/25, 099a/03, 099b/15, 101b/06, 107b/21, 112b/05, 115a/21, 117a/25, 117b/03, 120b/03, 122a/02, 125b/14, 126b/13, 127a/22, 129b/19, 132a/13, 133b/16, 134a/09, 138b/07, 140b/03, 140b/05, 141a/12, 143a/07, 143a/09, 144a/10, 144b/06, 145b/25, 146b/17, 147a/25, 148b/09, 151a/17, 156b/10, 158a/17, 159a/09, 159a/11, 159a/22, 165a/12, 166a/10, 168a/08, 168b/15, 169a/01, 169b/08, 173a/25, 175a/03, 177a/01, 180b/18, 181b/24, 182b/01, 185a/01, 186b/11, 187a/13, 189b/20, 190b/25, 191b/07, 192a/12, 193a/03, 195a/13, 197a/24, 197b/18, 200a/03, 204b/06, 204b/15, 205a/01, 205a/11, 206b/17, 207b/01, 208b/19, 209b/13, 212b/15, 213b/25, 215a/25, 217a/04, 217a/14, 217a/17, 217b/15, 225a/06, 226a/08, 229a/24, 231b/18, 234b/01, 237b/10, 244b/22, 246b/15, 250a/20, 251b/03, 252b/07, 256b/05, 257b/14, 259b/13, 259b/24, 260a/07, 264a/16, 264b/04, 265b/20, 266b/16, 269a/24, 273a/14, 273b/14, 276a/03, 279b/05, 289b/04, 293a/21, 294a/01, 294b/04, 295b/09, 296b/06, 296b/09, 299a/15, 302a/08, 309a/11, 311a/17, 314a/02, 315b/14, 316a/18, 316b/08, 316b/10, 316b/11, 317a/12, 318b/09, 320a/06, 327b/01

v.-i niyāz 002a/15

v.+ de 046a/22, 069b/02, 077a/16, 078a/12, 089b/09, 099a/04, 101b/07, 102b/01, 103a/14, 111b/20, 116b/19, 131b/10, 131b/20, 138a/05, 150a/16, 195b/02, 215b/09, 217b/07, 233a/11, 239a/04, 240b/11, 244b/08, 246b/10, 247a/22, 251b/16, 258b/16, 270a/04, 277b/21, 285b/07, 286a/04, 313a/06, 320b/25, 321a/11, 323a/23

v.+ den 055b/24, 078b/16, 079a/03, 101a/22, 175a/01, 224a/23, 236b/03, 267a/22, 302b/08

v.+ dür 120b/09, 134a/05, 140a/24, 153a/02, 159a/10, 171a/09, 180a/12, 180a/17, 260a/14, 306a/06, 319b/22

v.+ e 081b/14

v.+ üŋe 065a/13, 118a/09, 134a/17, 138b/06, 254a/09, 293a/24, 323a/14, 325b/18

v.+ üne 215b/04

v.+ üŋi 071a/20, 206b/12

v.+ üŋüze 155b/11, 196b/07, 198b/11, 201a/07, 256a/18, 256a/20, 308b/06

v. ėt- Zaman geçirmek 155b/23

v. ol- Belirlenen zaman gelmek, vakti gelmek 026a/22, 050b/19, 056a/11, 060a/08, 075a/02, 077a/17, 080a/21, 080b/24, 081a/13, 083b/04, 083b/16, 085b/02, 085b/10, 087a/25, 092a/13, 093b/18, 098b/15, 106b/07, 107b/17, 108b/08, 120b/20, 124b/11, 127a/04, 127a/07, 130a/13, 134a/13, 138b/23, 139a/01, 140a/15, 142b/18, 143a/08, 145b/01, 149b/01, 156b/05, 157a/07, 164b/21, 175a/19, 177a/23, 177b/02, 183b/24, 188a/07, 190b/13, 190b/15, 190b/19, 197a/21 204b/22, 207a/13, 207a/24, 230a/06, 230a/07, 234a/07, 235a/05, 237b/22, 238a/07, 241b/04, 244a/17, 246b/10, 247b/25, 249b/15, 265b/16, 266a/23, 266b/10, 268a/02, 268b/09, 276b/11, 277a/25, 280a/22, 281b/13, 282b/17, 283a/06, 284a/14, 286a/08, 288a/05, 291a/24, 291b/03, 291b/18, 291b/25, 295a/09, 304a/17, 305a/11, 305b/02, 305b/10, 314b/07, 314b/22, 316a/21, 316b/05, 316b/06, 318b/13, 320a/08, 320a/22, 320b/16, 321b/14, 325a/17

vaḳtlü vaḳt Tam zamanında -1-

v.+inde 317a/09

vāllah <Ar. Allah için, allah hakkı için anlamına gelen büyük yemin -1-

v. 102b/18

vānī **<?** Yorgun, baygın -1-

v. ol- Yorgun olmak 002b/14

var- 1. Gitmek 2. Ulaşmak -751-

v. 052a/19, 060a/11, 096a/07, 104a/12, 120a/03, 258b/19, 258b/23, 289a/10, 291b/25, 305b/17, 320a/11

v.- a 024b/24, 036a/01, 071a/02, 083b/02, 084a/08, 099b/23, 100a/04, 118b/08, 120a/13, 120b/01, 128a/08, 137b/23, 152a/02, 162b/09, 162b/10, 164a/01, 178a/18, 178b/21, 187b/17, 189a/18, 189b/11, 200b/15, 253a/07, 254b/13, 256a/07, 265b/24, 277a/06, 285a/17, 294b/14, 305b/10

teferrüce v.- a 159a/11

başa v.- a 129a/16

ḳarşu v.- a 097b/04

v.- acagın 247b/21

niyāza v.- up 029a/11

uyḫuya v.- up 320a/04

uyḳuya v.- up 005a/15

v.- ur 076b/19, 125a/22, 127a/10, 193a/23, 200a/03, 208a/03, 269a/07, 269a/24, 325b/04

teferrüce v.- ur 302b/07

başa v.- ur 276a/23

uyḫuya v.- ur 206b/24

v.- uraḳ 076a/16, 297b/03

v.- uram 065a/14, 071a/08, 083b/23, 084a/07, 172a/07, 257b/15, 325b/18

v.- urdı 178a/14, 201b/09, 217a/22, 305a/22, 318a/23

v.- urlar 111b/06, 112a/19, 117b/03, 259b/21

v.- ursam 053b/06

v.- ursavuz 064a/21

v.- ursın 051a/05, 058a/21, 319b/19

v.- uruz 022b/16

v.- ıcı ol- Giden, varan olmak 146a/06

var Mevcut, var -1532-

v. 002b/20, 004a/08, 004b/01, 004b/16, 005a/20, 005a/22, 007a/22, 008b/24, 009a/01, 010a/16, 011a/11, 015a/05, 019a/10, 019b/08, 019b/18, 020a/02, 020a/19, 021a/10, 022b/09, 023a/16, 023a/22, 024b/12, 025b/04, 025b/16, 028a/08, 028a/23, 028b/20, 029a/08, 030b/20, 033b/24, 034b/21, 035a/04, 035a/12, 035b/17, 035b/20, 036a/06, 036b/07, 038a/20, 038b/11, 039a/10, 039a/13, 039b/01, 041a/04, 041a/24, 041b/05, 042b/23, 043a/03, 043b/02, 043b/08, 044a/10, 044a/12, 045b/07, 050a/15, 052a/08, 052b/06, 052b/08, 052b/23, 053a/03, 054a/21, 054b/05, 054b/10, 056a/02, 056a/09, 056a/21, 056b/01, 056b/09, 056b/23, 058a/03, 058a/06, 059a/14, 059b/14, 059b/24, 060a/01, 060a/02, 060a/18, 064a/19, 064b/17, 065a/03, 065a/06, 065b/16, 066b/04, 066b/14, 067a/21, 068b/16, 070b/06, 071a/04, 071a/07, 071a/16, 071b/25, 072b/16, 073a/18, 074a/18, 074a/19, 074a/21, 074a/25, 074b/06, 074b/13, 075a/12, 075a/14, 076a/09, 076a/22, 076b/09, 076b/10, 077a/18, 077b/08, 077b/09, 077b/25, 078b/22, 079a/01, 080a/12, 080a/14, 081a/04, 081a/06, 081a/20, 081b/13, 081b/21, 083a/08, 083a/10, 084b/11, 085a/14, 085b/11, 085b/22, 086a/08, 086b/03, 087b/15, 087b/17, 088a/24, 089b/03, 089b/08, 089b/10, 089b/25, 090a/08, 090a/22, 092a/10,

092a/11, 092b/07, 092b/20, 093a/11, 093b/21, 094a/10, 095a/17, 096a/06, 096b/12, 097b/10, 097b/24, 100a/02, 100a/18, 100a/24, 102a/11, 102b/04, 103b/24, 104a/01, 104b/12, 104b/14, 105a/08, 105b/07, 106b/25, 107b/03, 108a/01, 108b/02, 108b/05, 108b/13, 108b/21, 110a/18, 110b/07, 111a/23, 111a/24, 111b/05, 111b/09, 112b/03, 113a/14, 114b/17, 114b/19, 115b/04, 117a/01, 117a/22, 117b/18, 117b/19, 117b/24, 118a/06, 118a/12, 119a/04, 119a/10, 119a/25, 119b/20, 121b/11, 122a/24, 122b/18, 123a/14, 123b/15, 124a/18, 124b/19, 126b/05, 127b/07, 128a/24, 128b/23, 129a/02, 130a/15, 130b/05, 131b/24, 133a/01, 135b/21, 137a/07, 137a/15, 138b/22, 139b/07, 140a/13, 140b/17, 141a/12, 141a/20, 142a/15, 146a/01, 149a/18, 149b/11, 150a/18, 150a/23, 150b/17, 151a/22, 151b/01, 151b/04, 152b/02, 153b/17, 156b/07, 158a/04, 158b/09, 160b/07, 160b/11, 161b/14, 161b/15, 162a/05, 162a/17, 164a/07, 164a/18, 165a/01, 165a/03, 165a/15, 165a/19, 165a/22, 165a/25, 165b/09, 165b/17, 165b/18, 165b/21, 169a/13, 169b/24, 170b/25, 171b/22, 172a/03, 173a/19, 174a/25, 174b/16, 175b/16, 175b/20, 176a/10, 177a/24, 179a/10, 179a/13, 181a/20, 181a/21, 181b/01, 182b/23, 183b/03, 185a/06, 185b/04, 185b/11, 186b/25, 187a/23, 187b/23, 188a/13, 189a/24, 189b/07, 190b/13, 190b/23, 191b/24, 193b/08, 193b/11, 194a/19, 197b/15, 198b/07, 199a/07, 199b/18, 200a/09, 207b/22, 208b/01, 208b/24, 209a/01, 211b/05, 216b/10, 217b/04, 217b/14, 218a/11, 222b/19, 229b/09, 232a/25, 233b/07, 233b/15, 234a/09, 235a/07, 235a/09, 235a/20, 235b/08, 236a/08, 238b/07, 238b/08, 239a/17, 239b/15, 239b/23, 240a/21, 240b/07, 240b/15, 240b/17, 240b/19, 241b/16, 243a/16, 243a/20, 243a/21, 243b/15, 246b/03, 246b/15, 246b/17, 246b/23, 247a/04, 247b/12, 248a/14, 251b/14, 252a/20, 254a/21, 255b/22, 256a/12, 256b/11, 256b/13, 256b/25, 257a/22, 257a/24, 257a/25, 257b/12, 257b/14, 258a/08, 258a/15, 258a/21, 258a/24, 258b/08, 258b/12, 260b/06, 261b/21, 264a/23, 265a/05, 265a/11, 265b/11, 266a/25, 266b/22, 266b/24, 268b/04, 269a/23, 269b/05, 271a/04, 271b/11, 273a/16, 273a/24, 273b/24, 274a/12, 274a/15, 276a/14, 277a/11, 277a/16, 277b/16, 282a/12, 282b/18, 283b/04, 283b/05, 283b/06, 283b/12, 283b/13, 285a/01, 286a/03, 286a/17, 287a/04, 287a/16, 287b/17, 287b/22, 288a/07, 289b/11, 289b/17, 290b/05, 291b/03, 292a/14, 292a/15, 294b/01, 295b/09, 298b/21, 299a/03, 299a/23, 301a/14, 302a/17, 304a/17, 304a/24, 305a/23, 305b/20, 306a/16, 306a/18, 307b/19, 308a/19, 308b/25, 309a/03, 309a/04, 309a/09, 311a/17, 312a/07, 312b/04, 313b/01, 313b/10, 314b/25, 317a/13, 317a/24, 317b/17, 317b/20, 317b/24, 318a/03, 318a/09, 318a/12, 318a/14, 318a/25, 319a/03, 319a/23, 319b/10, 319b/25, 320b/10, 320b/23, 322a/22, 322b/05, 322b/15,

323b/22, 324b/11, 324b/24, 326b/04, 326b/05, 326b/06, 327a/14, 327a/15

v.+ ca 138a/24

v.+ dı 005a/25, 008a/02, 008a/03, 012a/01, 014a/17, 014b/14, 017b/18, 017b/24, 018a/15, 020a/07, 022b/11, 022b/24, 023a/02, 023a/06, 028a/03, 028b/01, 029b/07, 029b/08, 030a/14, 031b/24, 033a/25, 034b/09, 034b/25, 127b/24, 133b/18, 148b/13, 156a/01, 158b/17, 256a/16, 262b/03, 264a/17, 267a/24, 271a/17, 291a/24, 299a/16, 300a/08, 301a/06, 301b/23, 302a/03, 302b/06, 303a/08, 304a/04, 304a/10, 305a/12, 305a/16, 307a/25, 309b/13, 311b/18, 313a/21, 315a/06, 315b/01, 315b/02, 315b/04, 315b/05, 317b/11, 317b/13, 318a/02, 318a/23, 318a/24, 318b/04, 319a/02, 319a/03, 319a/04, 319a/14, 319b/17, 320a/02, 320a/08, 320b/25, 323a/14, 323a/21, 323b/23, 324a/01, 324a/07, 324a/19, 326a/11, 326b/08, 326b/25, 327a/12, 327b/24

v.+ dır 025b/02, 113b/18, 281b/18

v.+ dur 003a/13, 004b/19, 006a/18, 006b/20, 015b/17, 016a/14, 018b/22, 019a/06, 019b/21, 020b/09, 021a/14, 021a/18, 023a/16, 028b/17, 029a/10, 030a/20, 030b/08, 032a/19, 032a/20, 033b/08, 036a/12, 036b/02, 036b/06, 038a/25, 045a/16, 060b/12, 060b/13, 060b/16, 060b/17, 060b/18, 060b/19, 060b/25, 061a/01, 063a/08, 063a/09, 063a/10, 064a/24, 065a/07, 065a/09, 065a/10, 065a/23, 065b/04, 069a/12, 069b/05, 069b/20, 071a/25, 074a/19, 074b/11, 074b/12, 076a/06, 077a/13, 078b/16, 078b/19, 080a/02, 086a/08, 086b/07, 092b/20, 092b/21, 093a/25, 099b/22, 102b/16, 104b/12, 109a/24, 111a/13, 111b/21, 112b/20, 113a/07, 113a/19, 113a/21, 113a/24, 113a/25, 114b/03, 115a/20, 117b/08, 118a/17, 121b/07, 122a/02, 123a/17, 124a/08, 124b/05, 125a/18, 125a/19, 125a/20, 126a/07, 126a/08, 126a/09, 126b/24, 126b/25, 127a/03, 128b/19, 129a/03, 130b/07, 130b/19, 135b/22, 135b/23, 138b/14, 139b/16, 139b/23, 140a/14, 140a/25, 141b/10, 143b/13, 144a/01, 144a/06, 144a/13, 144a/25, 144b/07, 144b/10, 147a/04, 149a/01, 151a/01, 152a/06, 161a/01, 161b/13, 164a/09, 165a/18, 165b/13, 170a/01, 173a/14, 173b/17, 174a/19, 175b/11, 176b/07, 176b/09, 177a/13, 177a/19, 177b/01, 178a/04, 178a/25, 178b/02, 180a/04, 180a/20, 181a/23, 184a/21, 184a/22, 185b/21, 189a/09, 189a/10, 189b/20, 190b/06, 190b/15, 192b/14, 192b/19, 192b/24, 192b/25, 193b/05, 198b/08, 200b/07, 205b/06, 207b/22, 208a/15, 209a/20, 210a/24, 210a/25, 211a/07, 212b/17, 216a/16, 218a/12, 218b/15, 220b/12, 221a/20, 223a/09, 223a/23, 223b/09, 226b/19, 232b/03, 233b/17, 234b/03, 236b/25, 237b/18, 238a/17, 240b/09, 240b/16, 240b/18, 241a/03, 241a/07, 241a/15, 241b/04, 242b/01, 243b/13, 246b/01, 246b/10, 246b/17, 246b/18, 248b/05,

248b/18, 252a/14, 252a/15, 252a/18, 252a/19, 254b/23, 255b/08, 256a/05, 256a/25, 257a/07, 258b/06, 258b/07, 260a/15, 274a/02, 274a/12, 275b/22, 277b/22, 283b/07, 286b/05, 288a/08, 289b/10, 290a/20, 291b/07, 292a/12, 292a/24, 296b/21, 301a/10, 302b/03, 302b/04, 302b/05, 304a/14, 305b/09, 310a/02, 310b/09, 311b/13, 311b/14, 313a/23, 313b/02, 314a/08, 314b/01, 320a/19, 321a/11, 327a/18

v.+ durur 049a/09

v.+ ıdı 002a/22, 002b/03, 005a/07, 006a/16, 008b/20, 011b/16, 011b/17, 014b/22, 014b/23, 015a/01, 025b/06, 026a/17, 026b/23, 027a/11, 031b/05, 033b/01, 033b/06, 034a/02, 034a/03, 034a/08, 034b/08, 035a/01, 035a/07, 035a/21, 035b/01, 035b/10, 037b/10, 038a/05, 038a/08, 038a/16, 040b/14, 041a/02, 041b/12, 041b/13, 042b/16, 042b/21, 043a/22, 043b/15, 044a/09, 044b/16, 045a/02, 045a/08, 045a/12, 047a/04, 047a/05, 047a/07, 047a/18, 047a/21, 049a/25, 049b/17, 050b/14, 050b/17, 052a/18, 053a/23, 054a/02, 055a/02, 055a/04, 055b/16, 057b/10, 058a/18, 058a/19, 065b/08, 065b/09, 066b/06, 067a/10, 075b/04, 077a/14, 077a/21, 077a/24, 080a/06, 082a/07, 083a/24, 083a/25, 084a/20, 084a/25, 087a/21, 092a/14, 092a/17, 093a/23, 094a/04, 096b/01, 098a/10, 098a/11, 099b/07, 099b/24, 101a/02, 102a/16, 103a/24, 103b/05, 104b/06, 106a/24, 111a/08, 114a/11, 117a/19, 117b/21, 118a/04, 118a/20, 121a/04, 121a/06, 121a/08, 121a/09, 121a/16, 123a/10, 123a/11, 124a/13, 125b/05, 127a/14, 129b/06, 131a/04, 131b/06, 131b/10, 131b/12, 132b/17, 133a/10, 133a/11, 133a/12, 134b/10, 134b/11, 135a/17, 135b/09, 135b/11, 135b/17, 136a/13, 136a/14, 136a/17, 136a/18, 136b/13, 136b/19, 138b/01, 138b/05, 139b/07, 139b/18, 142a/08, 143a/25, 143b/04, 144a/21, 146b/15, 147b/11, 147b/15, 149a/06, 149a/24, 149b/02, 152b/01, 152b/13, 152b/17, 155b/01, 157a/15, 158b/19, 160a/02, 164a/13, 166a/25, 166b/16, 166b/17, 170a/24, 170b/11, 170b/23, 171a/19, 172a/16, 174b/06, 175a/06, 176b/24, 179a/13, 183b/05, 184b/19, 185a/09, 189a/02, 190a/21, 190b/09, 190b/11, 191b/02, 193b/09, 196a/22, 198a/22, 200b/22, 202a/01, 202a/09, 202a/10, 202b/02, 202b/20, 202b/21, 203b/12, 203b/13, 207a/09, 207b/03, 207b/25, 208b/04, 209b/08, 209b/23, 211a/07, 213a/05, 217a/09, 217a/11, 217a/16, 217b/09, 219b/15, 220a/18, 222a/18, 223b/03, 224a/13, 224a/16, 230a/03, 231a/18, 231a/21, 231b/03, 232b/25, 233b/06, 234a/03, 236b/15, 237b/16, 238b/21, 239b/04, 246b/06, 247a/02, 248a/08, 250b/09, 251a/06, 253b/03, 253b/05, 253b/06, 253b/18, 253b/22, 254b/15, 254b/19, 255a/04, 255b/06, 256a/15, 256b/05, 257a/12, 260a/25, 260b/10, 261a/19, 261b/19, 263a/01, 263a/04, 263b/12, 264b/06, 265a/15, 266a/21, 267a/17, 267a/19,

267a/20, 267a/24, 267b/21, 271a/16, 274a/03, 274b/11, 275a/24, 276b/25, 277a/01, 277a/15, 280b/07, 281b/16, 281b/25, 284b/16, 286a/11, 293a/08, 312b/07, 319a/01, 319a/02, 326b/09

v.+ ımış 101a/12, 109a/08, 132b/02, 157a/25, 167b/13, 179a/23, 238b/03, 240b/06, 262b/19, 274a/07

v.+ ımışsın 239b/12

v.+ ın 114b/20

v.+ ına 071a/18

v.+ ını 044a/17, 106a/22, 171b/06

v.+ ısa 003a/18, 004a/11, 004b/18, 004b/19, 006b/04, 007a/14, 007a/23, 007b/24, 008b/23, 010a/17, 010a/18, 010b/07, 011b/21, 012a/11, 012a/12, 013a/11, 013b/11, 013b/22, 015b/15, 017b/20, 018b/09, 020b/11, 021a/11, 021a/12, 021b/13, 021b/23, 022b/03, 024b/15, 025a/14, 025a/16, 025b/17, 026a/15, 026a/16, 027a/03, 027b/15, 029a/13, 029b/23, 030b/04, 030b/05, 030b/11, 030b/12, 031b/01, 033b/03, 033b/21, 039a/04, 040a/24, 044a/18, 044b/01, 045a/04, 045a/14, 047a/01, 048b/24, 049a/19, 055a/06, 055a/16, 055a/20, 058a/17, 058b/17, 061b/12, 063a/12, 064a/20, 064b/09, 065b/16, 066a/20, 066b/23, 067a/24, 068a/05, 069a/21, 073a/11, 074a/02, 076b/19, 076b/24, 077a/06, 077a/25, 079a/12, 079b/21, 081b/20, 085b/06, 085b/14, 086a/25, 086b/09, 087a/25, 087b/09, 088a/06, 091a/17, 092a/21, 095a/11, 095b/15, 096b/13, 097a/10, 097a/21, 097b/20, 098a/14, 099a/17, 099b/08, 099b/15, 099b/20, 099b/22, 101b/03, 101b/16, 102a/06, 102a/12, 102a/24, 102b/02, 103a/06, 103a/11, 103a/18, 103b/24, 106a/21, 107a/03, 107a/24, 107b/05, 108a/25, 109a/23, 110b/14, 110b/25, 111a/10, 114a/09, 115b/08, 116b/02, 117a/24, 119b/13, 120a/19, 120b/04, 120b/14, 120b/15, 122a/23, 122b/14, 126b/17, 129b/08, 130a/05, 130a/06, 130a/15, 131a/25, 132a/05, 132a/11, 132a/24, 132b/07, 135a/25, 136a/24, 138b/01, 138b/24, 139a/14, 141a/19, 142b/22, 144b/06, 145a/12, 146a/18, 146a/22, 149b/16, 153a/09, 153a/17, 153a/20, 153b/09, 153b/11, 155b/15, 155b/25, 156a/09, 156a/13, 156a/25, 157a/18, 159b/15, 160b/07, 160b/18, 160b/25, 161b/05, 162a/10, 167b/22, 169b/13, 170a/06, 170a/17, 171b/10, 172a/06, 172a/19, 172a/25, 172b/01, 172b/04, 172b/09, 173b/21, 174a/10, 175b/05, 175b/18, 176b/05, 181a/17, 181b/03, 182b/05, 188a/02, 188a/14, 188a/16, 188a/18, 188b/13, 189a/05, 189a/13, 190a/08, 191a/18, 192a/10, 192b/06, 192b/09, 192b/16, 193a/05, 193a/07, 193a/08, 193b/16, 193b/18, 194b/25, 195a/03, 195a/07, 198a/09, 198a/18, 198b/16, 199b/18, 201a/07, 201a/12, 201b/15,

202a/19, 204a/12, 204a/14, 206a/25, 206b/11, 207a/02, 209a/07, 209a/21, 209a/24, 209b/22, 210a/03, 210a/07, 213a/03, 214a/19, 215b/15, 216a/04, 217a/06, 217b/05, 217b/23, 218b/11, 219a/07, 219a/10, 219a/19, 219a/25, 219b/12, 219b/13, 220a/01, 220b/24, 222a/04, 223b/23, 225a/10, 226a/17, 226b/05, 228b/23, 229b/02, 230b/04, 230b/10, 231a/10, 231b/13, 232a/10, 232b/06, 232b/08, 232b/13, 233b/11, 234a/07, 234a/09, 234a/10, 234a/20, 235a/23, 237a/09, 238a/05, 238a/08, 238a/11, 240b/02, 240b/08, 247a/20, 247b/08, 248b/17, 248b/18, 250a/24, 250b/19, 251a/05, 251a/22, 254a/09, 254a/12, 255b/22, 256a/23, 257b/01, 258b/09, 258b/10, 258b/12, 259b/19, 261b/14, 263a/25, 264b/12, 264b/14, 265a/15, 265a/24, 265b/06, 265b/07, 266a/09, 266a/16, 266a/17, 266b/25, 267a/12, 267a/14, 267a/18, 267a/24, 267b/01, 268b/02, 269b/25, 270b/17, 273b/18, 275a/06, 275a/09, 278a/12, 278b/21, 280a/14, 281b/18, 282a/15, 285b/13, 286b/19, 287a/05, 287a/24, 287b/12, 288a/24, 289a/07, 289a/11, 289b/16, 290a/06, 291a/15, 292b/21, 293b/16, 294a/19, 298b/11, 298b/13, 298b/18, 299a/07, 299a/25, 300b/08, 300b/10, 300b/25, 305b/08, 308b/09, 308b/25, 309b/09, 311a/02, 311a/07, 312a/11, 312a/12, 312a/17, 312a/18, 312a/19, 312b/13, 313a/11, 317a/07, 317a/09, 317b/10, 318a/01, 318a/06, 318a/09, 318a/14, 318b/20, 321b/20, 322b/06, 322b/07, 324b/20, 325b/23, 326b/02

v.+ iken 015a/17, 034a/18, 108a/20, 124a/03, 130b/23, 165b/19, 197a/06, 222b/10, 253a/16, 279a/10, 309b/22

v.+ sa 007b/06, 026a/14, 030b/13, 046a/10, 098a/23, 114b/20, 127b/07, 301a/15, 301b/06, 302a/24, 304b/15, 305b/21, 306a/20, 306a/25, 306b/04, 307a/22, 307a/25, 308a/05, 319b/11, 320b/23, 322a/16, 324b/11, 324b/15, 325b/10, 325b/12, 327a/12, 327a/17

v.+ uŋ 175b/07

v. ėt- Var etmek 061a/15, 085b/01, 185b/24, 244b/03, 260b/13, 263a/14, 278a/08

v. eyle- Var etmek 118a/15, 182a/24, 197b/25, 222a/24, 288b/22

v. ol- Var olmak 042b/05, 098b/14, 113a/10, 119a/21, 132b/20, 153b/17, 176a/25, 305a/07, 326a/15

varaḳ <Ar. Yaprak -1-

v.+ dur 085a/13

varduġuŋca Giderek, gün geçtikçe -1-

v. 158a/18

vāren Metinde adı geçen bir pehlivan -1-

v. 029a/02

varıl- Ulaşılmak, varılmak -4-

v.- a 060b/20

v.- dı 245a/13, 316a/23

v.- ur 060b/12

varlıḳ Mal, mülk, servet -8-

v.+ ı 050b/01, 136a/11

v.+ ına 163a/12, 195a/01, 244b/03

v.+ ınadur 109a/14

v.+ ından 074a/07

v.+ ını 137a/08

vaṣf <Ar. Vasfetme, tanımlama -37-

v.+ a 126b/17, 128a/20, 135a/09, 138a/02, 148b/25, 167a/17, 233a/07, 262a/09, 276a/18

v.+ ı 179a/16

v.+ ıla 151b/02

v.+ ın 137a/03, 163b/25

v.+ ında 066a/12, 118b/14, 135a/16

v.+ ından 105b/22

v.+ ını 122b/11, 142b/13, 172a/03, 236b/17, 256a/25

v.+ umı 116a/07

v. ėt- Vasfetmek 104b/10, 114a/03, 132b/01, 219a/24, 223a/02, 327a/05

v. olın- Vasfedilmek 061b/11, 236b/11, 299b/09

v. ol- Vasfedilmek 118a/05, 125a/04, 179a/17, 259a/20, 273a/05

vāṣıl <Ar. Ulaşmış, ulaşan -2-

v. ol- Ulaşmak, kavuşmak 122a/03, 184a/01

vaṣī <Ar. Bir ölünün vasiyetini yerine getiren kimse, vasi -1-

v. ḳıl- Vasi olarak tayin etmek 026a/03

vaṣiyyet <Ar. Vasiyet -25-

v.+ de 136a/12

v.+ i 101b/17

v.+ in 030b/02

v.+ inde 129b/25

v.+ inden 030b/03, 206a/15

v.+ ini 030b/06, 031b/20, 090b/19, 091a/16, 109a/19, 110b/07

v.+ ümden 028a/10

v.+ ümi 130a/23

v. eyle- 085b/09, 233a/11

v. ėt- Vasiyet etmek 154b/16

v. ṭut- Vasiyete uymak 028a/11, 030b/05

v. ḳıl- Vasiyet kılmak 110a/02, 110a/08, 231a/24, 249b/19, 251a/22, 322a/16

vaṣiyyet-nāme <Ar. Vasiyetname -1-

v. 250b/06

vaṭan <Ar. Vatan -4-

v. 122a/07

v.+ ından 172b/03

v. ḳılalar 112a/15

v. ėdin- Vatan edinmek 153b/20

vāy <Far. 1. Yazıklar, olsun 2. Feryat, figan -12-

v. 067a/20, 098b/15, 121b/05, 123b/24, 131a/11, 164a/18, 164a/19, 166b/14, 169b/05

v. ėt- Feryat etmek 077b/20

vāz Ar. Bırakma, vazgeçme -23-

v. gel- Vaz geçmek 045a/02, 089a/02, 091a/13, 107a/10, 125b/17, 170b/03, 171b/18, 179b/22, 183b/15, 197a/09 199b/01, 214b/05, 220a/18, 232b/09, 234a/07, 235a/07, 248a/25, 289b/03, 294a/13, 298b/11, 308b/15, 310b/24

v. getür- Vazgeçirmek 083b/16

vażʿ <Ar. Durum, vaziyet -3-

v.+ ıla 071b/24

v.+ uŋdan 105a/07

v. eyle- Ortaya koymak 195a/11

vaẓīfe <Ar. Görev, vazife -8-

v.+ si 300b/13

v.+ sini 142b/16

v. ėt- Görevlendirmek 142b/09, 142b/16

v. eyle- Hizmet etmek 153b/20, 183a/19, 196b/19

v.+ vėr- Vazife, gmrev vermek 162a/09

ve -13932-

v. 001b/01, 001b/02, 001b/03, 001b/04, 001b/08, 001b/15, 002a/06, 002a/09, 002a/11, 002a/12, 002a/17, 002a/18, 002a/19, 002a/22, 002a/23, 002b/01, 002b/02, 002b/03, 002b/04, 002b/07, 002b/14, 002b/15, 002b/23, 002b/25, 003a/04, 003a/05, 003a/06, 003a/07, 003a/08, 003a/09, 003a/10, 003a/15, 003a/18, 003a/19, 003a/21, 003a/22, 003a/23, 003a/24, 003b/02, 003b/05, 003b/06, 003b/09, 003b/10, 003b/11, 003b/12, 003b/13, 003b/14, 003b/16, 003b/18, 003b/23, 003b/24, 003b/25, 004a/01, 004a/02, 004a/12, 004a/14, 004a/15, 004a/17, 004a/18, 004a/19, 004a/20, 004a/22, 004a/25, 004b/04, 004b/11, 004b/12, 004b/15, 004b/19, 004b/21, 005a/05, 005a/09, 005a/10, 005a/11, 005a/14, 005a/17, 005a/19, 005a/20, 005a/22, 005a/23, 005b/01, 005b/03, 005b/07, 005b/09, 005b/11, 005b/12, 005b/13, 005b/15, 005b/16, 005b/17, 005b/18, 005b/22, 005b/25, 006a/04, 006a/05, 006a/06, 006a/09, 006a/10, 006a/11, 006a/13, 006a/14, 006a/15, 006a/16, 006a/18, 006a/20, 006a/23, 006a/24, 006b/02, 006b/03, 006b/07, 006b/09, 006b/10, 006b/11, 006b/12, 006b/16, 006b/21, 006b/22, 006b/23, 006b/24, 006b/25, 007a/01, 007a/02, 007a/05, 007a/07, 007a/08, 007a/10, 007a/11, 007a/12, 007a/16, 007a/17, 007a/19, 007a/20, 007a/21, 007a/22, 007a/23, 007a/24, 007b/02, 007b/09, 007b/10, 007b/12, 007b/14, 007b/15, 007b/16, 007b/17, 007b/19, 007b/24, 008a/01, 008a/05, 008a/08, 008a/10, 008a/11, 008a/13, 008a/14, 008a/17, 008a/18, 008a/19, 008a/20, 008a/21, 008a/22, 008a/23, 008a/24, 008b/02, 008b/03, 008b/06, 008b/07, 008b/08, 008b/10, 008b/11, 008b/13, 008b/14, 008b/17, 008b/20, 008b/23, 008b/25, 009a/01, 009a/02, 009a/05, 009a/07, 009a/08, 009a/09, 009a/10, 009a/11, 009a/13, 009a/15, 009a/20, 009a/21, 009a/22, 009b/01, 009b/02, 009b/05, 009b/06, 009b/08, 009b/09, 009b/10, 009b/11, 010a/04, 010a/08, 010a/11, 010a/14, 010a/16, 010a/17, 010a/18, 010a/19, 010a/20, 010a/21, 010a/22, 010a/23, 010a/24, 010b/02, 010b/03, 010b/04, 010b/06, 010b/09, 010b/11, 010b/13, 010b/15, 010b/17, 010b/18, 010b/22, 010b/23, 010b/24, 010b/25, 011a/05, 011a/07, 011a/10, 011a/14, 011a/18, 011a/19, 011a/22, 011a/24, 011b/01, 011b/03, 011b/05, 011b/06, 011b/10, 011b/11, 011b/12, 011b/14, 011b/17, 011b/18, 011b/19, 011b/21, 011b/22, 011b/23, 011b/24, 012a/01, 012a/05, 012a/07, 012a/08, 012a/09, 012a/10, 012a/11, 012a/13, 012a/15, 012a/17, 012a/20, 012a/24, 012a/25, 012b/03, 012b/05, 012b/09, 012b/10, 012b/16, 012b/18, 012b/20, 012b/21, 012b/24, 013a/03, 013a/04, 013a/05, 013a/06, 013a/09,

013a/10, 013a/12, 013a/13, 013a/14, 013a/15, 013a/20, 013b/01, 013b/02, 013b/03, 013b/05, 013b/06, 013b/10, 013b/11, 013b/12, 013b/13, 013b/16, 013b/18, 013b/19, 013b/21, 013b/22, 013b/23, 014a/01, 014a/02, 014a/04, 014a/05, 014a/08, 014a/09, 014a/10, 014a/11, 014a/16, 014a/19, 014a/21, 014a/22, 014b/03, 014b/05, 014b/13, 014b/20, 014b/21, 014b/25, 015a/04, 015a/05, 015a/08, 015a/17, 015a/19, 015a/21, 015a/23, 015a/25, 015b/07, 015b/10, 015b/12, 015b/22, 016a/01, 016a/02, 016a/03, 016a/08, 016a/11, 016a/13, 016a/14, 016a/15, 016b/01, 016b/03, 016b/04, 016b/06, 016b/09, 016b/14, 016b/16, 016b/19, 016b/23, 016b/25, 017a/03, 017a/04, 017a/09, 017b/04, 017b/06, 017b/15, 017b/16, 017b/17, 017b/19, 017b/21, 017b/25, 018a/01, 018a/02, 018a/06, 018a/07, 018a/17, 018a/19, 018a/21, 018a/23, 018a/24, 018b/01, 018b/02, 018b/03, 018b/05, 018b/06, 018b/09, 018b/12, 018b/13, 018b/14, 018b/19, 018b/20, 018b/25, 019a/03, 019a/14, 019a/15, 019a/19, 019a/20, 019a/21, 019a/22, 019a/25, 019b/01, 019b/02, 019b/03, 019b/04, 019b/07, 019b/08, 019b/09, 019b/10, 019b/11, 019b/12, 019b/17, 019b/19, 019b/24, 019b/25, 020a/01, 020a/02, 020a/05, 020a/08, 020a/10, 020a/11, 020a/12, 020a/19, 020a/20, 020a/21, 020a/23, 020a/25, 020b/01, 020b/02, 020b/03, 020b/05, 020b/07, 020b/08, 020b/10, 020b/11, 020b/14, 020b/16, 020b/20, 020b/21, 020b/23, 021a/02, 021a/03, 021a/04, 021a/05, 021a/09, 021a/11, 021a/12, 021a/16, 021a/17, 021a/21, 021a/22, 021a/25, 021b/01, 021b/03, 021b/04, 021b/05, 021b/06, 021b/09, 021b/10, 021b/11, 021b/12, 021b/13, 021b/15, 021b/18, 021b/22, 021b/23, 021b/24, 022a/04, 022a/05, 022a/07, 022a/10, 022a/11, 022a/12, 022a/13, 022a/15, 022a/18, 022a/21, 022a/24, 022b/02, 022b/07, 022b/09, 022b/10, 022b/11, 022b/13, 022b/14, 022b/23, 023a/01, 023a/02, 023a/05, 023a/06, 023a/07, 023a/08, 023a/09, 023a/10, 023a/11, 023a/12, 023a/13, 023a/17, 023a/18, 023a/19, 023a/22, 023a/23, 023a/24, 023a/25, 023b/04, 023b/09, 023b/10, 023b/15, 023b/20, 023b/23, 023b/24, 024a/03, 024a/08, 024a/10, 024a/11, 024a/12, 024a/15, 024a/24, 024a/25, 024b/03, 024b/04, 024b/05, 024b/06, 024b/10, 024b/11, 024b/12, 024b/16, 024b/18, 024b/19, 024b/21, 025a/02, 025a/04, 025a/06, 025a/07, 025a/09, 025a/11, 025a/14, 025a/15, 025a/16, 025a/21, 025a/23, 025a/24, 025b/01, 025b/02, 025b/03, 025b/06, 025b/08, 025b/09, 025b/13, 025b/16, 025b/17, 025b/19, 025b/22, 025b/23, 025b/25, 026a/06, 026a/07, 026a/08, 026a/09, 026a/10, 026a/11, 026a/14, 026a/15, 026a/16, 026a/18, 026a/23, 026a/24, 026b/01, 026b/02, 026b/05, 026b/06, 026b/09, 026b/10, 026b/11, 026b/12, 026b/13, 026b/14, 026b/15, 026b/17, 026b/19,

026b/21, 026b/23, 026b/25, 027a/01, 027a/03, 027a/04, 027a/07, 027a/10, 027a/17, 027a/18, 027a/19, 027a/24, 027a/25, 027b/01, 027b/03, 027b/05, 027b/06, 027b/07, 027b/08, 027b/10, 027b/13, 027b/17, 027b/19, 027b/20, 027b/22, 027b/23, 027b/24, 027b/25, 028a/01, 028a/03, 028a/06, 028a/08, 028a/10, 028a/12, 028a/13, 028a/14, 028a/19, 028a/21, 028a/23, 028a/25, 028b/05, 028b/07, 028b/10, 028b/17, 028b/18, 028b/19, 028b/20, 028b/22, 028b/24, 029a/01, 029a/05, 029a/08, 029a/10, 029a/14, 029a/15, 029a/16, 029a/18, 029a/19, 029a/20, 029b/02, 029b/05, 029b/06, 029b/08, 029b/10, 029b/11, 029b/12, 029b/14, 029b/15, 029b/20, 029b/21, 030a/02, 030a/03, 030a/05, 030a/06, 030a/07, 030a/10, 030a/11, 030a/12, 030a/14, 030a/17, 030a/20, 030a/23, 030b/01, 030b/02, 030b/03, 030b/04, 030b/06, 030b/07, 030b/08, 030b/09, 030b/11, 030b/12, 030b/13, 030b/14, 030b/16, 030b/17, 030b/18, 030b/19, 030b/22, 030b/23, 030b/25, 031a/11, 031a/17, 031a/18, 031a/19, 031a/21, 031a/22, 031a/23, 031a/24, 031b/01, 031b/04, 031b/05, 031b/06, 031b/07, 031b/08, 031b/09, 031b/14, 031b/15, 031b/16, 031b/17, 031b/18, 031b/21, 031b/23, 032a/02, 032a/03, 032a/04, 032a/07, 032a/11, 032a/12, 032a/13, 032a/14, 032b/03, 032b/04, 032b/05, 032b/07, 032b/12, 032b/14, 032b/15, 032b/17, 032b/23, 033a/02, 033a/03, 033a/04, 033a/05, 033a/07, 033a/12, 033a/13, 033a/16, 033a/17, 033a/19, 033a/21, 033a/23, 033b/08, 033b/09, 033b/11, 033b/15, 033b/16, 033b/21, 034a/03, 034a/05, 034a/10, 034a/12, 034a/13, 034a/14, 034a/15, 034a/19, 034a/22, 034a/23, 034b/05, 034b/06, 034b/07, 034b/09, 034b/10, 034b/11, 034b/13, 034b/14, 034b/16, 034b/19, 034b/20, 034b/21, 034b/22, 034b/24, 035a/03, 035a/06, 035a/07, 035a/08, 035a/09, 035a/10, 035a/13, 035a/14, 035a/15, 035a/17, 035a/18, 035a/20, 035a/21, 035a/25, 035b/02, 035b/05, 035b/08, 035b/09, 035b/11, 035b/12, 035b/13, 035b/14, 035b/16, 035b/17, 035b/18, 035b/19, 035b/21, 035b/23, 036a/01, 036a/05, 036a/08, 036a/09, 036a/11, 036a/13, 036a/15, 036a/22, 036a/25, 036b/03, 036b/04, 036b/09, 036b/13, 036b/16, 036b/17, 036b/21, 036b/23, 036b/24, 037a/01, 037a/03, 037a/04, 037a/08, 037a/09, 037a/11, 037a/14, 037a/17, 037a/18, 037a/19, 037a/20, 037a/22, 037b/06, 037b/07, 037b/11, 037b/18, 037b/19, 038a/07, 038a/10, 038a/11, 038a/14, 038a/18, 038a/20, 038a/22, 038a/24, 038a/25, 038b/03, 038b/04, 038b/07, 038b/15, 038b/16, 038b/18, 038b/19, 038b/21, 039a/01, 039a/08, 039a/10, 039a/11, 039a/13, 039a/14, 039a/17, 039a/22, 039a/24, 039b/01, 039b/03, 040a/01, 040a/03, 040a/04, 040a/05, 040a/10, 040a/12, 040a/13, 040a/15, 040a/23, 040a/24, 040a/25, 040b/02, 040b/05, 040b/08, 040b/13, 040b/14,

040b/16, 040b/17, 040b/18, 040b/19, 040b/20, 040b/21, 040b/22, 041a/02, 041a/05, 041a/07, 041a/08, 041a/12, 041a/14, 041a/15, 041a/17, 041a/18, 041a/22, 041a/23, 041b/05, 041b/07, 041b/08, 041b/09, 041b/10, 041b/11, 041b/12, 041b/15, 041b/16, 041b/18, 041b/20, 042a/05, 042a/06, 042a/07, 042a/08, 042a/11, 042a/13, 042a/23, 042b/04, 042b/05, 042b/11, 042b/14, 042b/15, 042b/17, 042b/18, 042b/19, 042b/20, 042b/22, 042b/23, 042b/24, 043a/02, 043a/05, 043a/08, 043a/09, 043a/21, 043a/22, 043a/25, 043b/01, 043b/06, 043b/07, 043b/11, 043b/13, 043b/15, 043b/16, 043b/17, 043b/19, 043b/20, 044a/01, 044a/02, 044a/03, 044a/04, 044a/16, 044a/19, 044a/20, 044a/21, 044a/23, 044a/24, 044a/25, 044b/01, 044b/05, 044b/06, 044b/07, 044b/08, 044b/09, 044b/10, 044b/12, 044b/14, 044b/15, 044b/17, 044b/18, 044b/19, 044b/20, 044b/21, 044b/22, 044b/24, 045a/01, 045a/02, 045a/03, 045a/04, 045a/05, 045a/06, 045a/07, 045a/09, 045a/11, 045a/12, 045a/13, 045a/14, 045a/18, 045a/21, 045a/23, 045a/25, 045b/03, 045b/09, 045b/10, 045b/11, 045b/13, 045b/16, 045b/17, 045b/18, 045b/19, 045b/21, 045b/22, 045b/23, 045b/24, 046a/01, 046a/02, 046a/04, 046a/05, 046a/06, 046a/08, 046a/09, 046a/10, 046a/13, 046a/14, 046a/20, 046a/21, 046a/22, 046a/23, 046b/02, 046b/03, 046b/06, 046b/07, 046b/08, 046b/11, 046b/12, 046b/13, 046b/15, 046b/16, 046b/17, 046b/19, 046b/20, 046b/21, 046b/22, 046b/23, 046b/24, 047a/01, 047a/04, 047a/05, 047a/06, 047a/07, 047a/08, 047a/09, 047a/10, 047a/11, 047a/12, 047a/14, 047a/20, 047a/23, 047b/01, 047b/03, 047b/04, 047b/05, 047b/07, 047b/08, 047b/09, 047b/10, 047b/12, 047b/13, 047b/14, 047b/19, 047b/20, 047b/25, 048a/02, 048a/03, 048a/06, 048a/11, 048a/12, 048a/15, 048a/17, 048a/18, 048a/20, 048a/22, 048b/01, 048b/02, 048b/03, 048b/04, 048b/05, 048b/07, 048b/08, 048b/09, 048b/11, 048b/13, 048b/14, 048b/16, 049a/01, 049a/07, 049a/11, 049a/18, 049a/19, 049a/22, 049a/23, 049a/24, 049a/25, 049b/04, 049b/05, 049b/06, 049b/07, 049b/08, 049b/09, 049b/10, 049b/11, 049b/12, 049b/13, 049b/14, 049b/15, 049b/16, 049b/19, 049b/22, 049b/24, 049b/25, 050a/01, 050a/03, 050a/04, 050a/05, 050a/06, 050a/09, 050a/10, 050a/11, 050a/13, 050a/16, 050a/17, 050a/21, 050a/23, 050b/05, 050b/06, 050b/08, 050b/09, 050b/13, 050b/14, 050b/21, 050b/22, 051a/02, 051a/04, 051a/06, 051a/07, 051a/10, 051a/11, 051a/12, 051a/13, 051a/22, 051a/23, 051a/25, 051b/03, 051b/08, 051b/10, 051b/20, 051b/22, 052a/01, 052a/02, 052a/14, 052a/17, 052a/18, 052a/19, 052a/20, 052a/21, 052a/22, 052a/23, 052a/24, 052a/25, 052b/02, 052b/03, 052b/06, 052b/08, 052b/09, 052b/10, 052b/14, 052b/15, 052b/17, 052b/19, 052b/23,

053a/02, 053a/03, 053a/04, 053a/06, 053a/13, 053a/16, 053a/20, 053a/23, 053b/04, 053b/10, 053b/12, 053b/13, 053b/14, 053b/15, 053b/16, 053b/17, 053b/22, 053b/23, 053b/24, 053b/25, 054a/02, 054a/03, 054a/06, 054a/08, 054a/09, 054a/10, 054a/12, 054a/14, 054a/15, 054a/25, 054b/01, 054b/03, 054b/10, 054b/12, 055a/01, 055a/04, 055a/05, 055a/07, 055a/09, 055a/11, 055a/16, 055a/18, 055a/22, 055a/24, 055a/25, 055b/01, 055b/02, 055b/08, 055b/10, 055b/11, 055b/12, 055b/14, 055b/21, 055b/23, 055b/24, 056a/04, 056a/14, 056a/15, 056a/16, 056a/22, 056a/23, 056a/24, 056b/09, 056b/10, 056b/11, 056b/18, 056b/19, 056b/21, 056b/22, 056b/25, 057a/02, 057a/05, 057a/06, 057a/10, 057a/11, 057a/12, 057a/17, 057a/18, 057a/24, 057a/25, 057b/01, 057b/04, 057b/10, 057b/13, 057b/15, 057b/16, 057b/18, 057b/21, 057b/22, 057b/23, 057b/24, 058a/01, 058a/02, 058a/10, 058a/12, 058a/13, 058a/14, 058a/15, 058a/16, 058a/17, 058a/18, 058a/19, 058a/21, 058a/22, 058a/23, 058b/03, 058b/13, 058b/15, 058b/16, 058b/17, 058b/18, 058b/19, 058b/20, 058b/21, 058b/24, 059a/07, 059a/11, 059a/16, 059a/19, 059a/22, 059a/23, 059a/25, 059b/01, 059b/03, 059b/04, 059b/08, 059b/09, 059b/10, 059b/11, 059b/22, 059b/24, 059b/25, 060a/01, 060a/02, 060a/05, 060a/06, 060a/07, 060a/08, 060a/09, 060a/10, 060a/11, 060a/17, 060a/22, 060a/23, 060a/25, 060b/01, 060b/02, 060b/03, 060b/05, 060b/08, 060b/09, 060b/12, 060b/13, 060b/14, 060b/15, 060b/16, 060b/17, 060b/19, 060b/20, 060b/21, 060b/22, 061a/01, 061a/02, 061a/03, 061a/09, 061a/14, 061a/16, 061a/17, 061a/18, 061a/19, 061a/24, 061b/03, 061b/04, 061b/06, 061b/08, 061b/09, 061b/11, 061b/16, 061b/18, 061b/23, 061b/24, 062a/06, 062a/08, 062a/09, 062a/11, 062a/13, 062a/17, 062a/23, 062a/24, 062b/06, 062b/07, 062b/10, 062b/12, 062b/24, 063a/02, 063a/04, 063a/06, 063a/07, 063a/08, 063a/09, 063a/11, 063a/13, 063a/18, 063a/20, 063a/21, 063a/23, 063a/25, 063b/01, 063b/02, 063b/05, 063b/06, 063b/07, 063b/09, 063b/12, 063b/13, 063b/16, 063b/17, 063b/18, 063b/20, 063b/21, 063b/22, 063b/23, 063b/24, 064a/08, 064a/09, 064a/12, 064a/13, 064a/15, 064a/16, 064a/18, 064a/19, 064a/22, 064a/25, 064b/03, 064b/04, 064b/06, 064b/07, 064b/09, 064b/11, 064b/13, 064b/22, 064b/23, 064b/24, 064b/25, 065a/07, 065a/10, 065a/13, 065a/15, 065a/18, 065a/19, 065a/22, 065a/23, 065b/01, 065b/02, 065b/03, 065b/05, 065b/08, 065b/09, 065b/10, 065b/13, 065b/15, 065b/16, 065b/17, 065b/18, 065b/22, 065b/24, 066a/03, 066a/04, 066a/05, 066a/06, 066a/07, 066a/09, 066a/10, 066a/11, 066a/13, 066a/16, 066a/19, 066a/20, 066a/21, 066a/22, 066a/23, 066a/24, 066b/02, 066b/03, 066b/05, 066b/07, 066b/09, 066b/11,

066b/13, 067a/01, 067a/02, 067a/06, 067a/10, 067a/14, 067a/17, 067a/19, 067a/25, 067b/05, 067b/06, 067b/07, 067b/10, 067b/12, 067b/14, 067b/17, 068a/02, 068a/03, 068a/05, 068a/08, 068a/09, 068a/13, 068a/14, 068a/16, 068a/18, 068a/19, 068a/20, 068a/21, 068a/22, 068a/23, 068a/25, 068b/05, 068b/06, 068b/08, 068b/10, 068b/11, 068b/12, 068b/14, 068b/20, 068b/22, 068b/23, 068b/24, 068b/25, 069a/01, 069a/02, 069a/03, 069a/06, 069a/07, 069a/08, 069a/10, 069a/12, 069a/14, 069a/15, 069a/16, 069a/17, 069a/19, 069a/20, 069a/22, 069a/23, 069a/24, 069a/25, 069b/03, 069b/14, 069b/15, 069b/18, 069b/19, 069b/22, 069b/23, 069b/24, 069b/25, 070a/03, 070a/07, 070a/08, 070a/09, 070a/11, 070a/12, 070a/14, 070a/16, 070a/19, 070a/20, 070a/22, 070a/24, 070a/25, 070b/02, 070b/04, 070b/07, 070b/08, 070b/09, 070b/10, 070b/12, 070b/14, 070b/16, 070b/17, 070b/18, 070b/19, 070b/21, 070b/22, 070b/24, 070b/25, 071a/02, 071a/03, 071a/04, 071a/05, 071a/07, 071a/08, 071a/09, 071a/12, 071a/13, 071a/14, 071a/15, 071a/16, 071a/18, 071a/22, 071a/24, 071b/02, 071b/05, 071b/06, 071b/07, 071b/08, 071b/11, 071b/12, 071b/14, 071b/18, 071b/23, 071b/25, 072a/01, 072a/02, 072a/03, 072a/04, 072a/05, 072a/06, 072a/08, 072a/09, 072a/10, 072a/11, 072a/13, 072a/15, 072a/17, 072a/18, 072a/19, 072a/20, 072a/21, 072a/22, 072a/23, 072b/01, 072b/02, 072b/03, 072b/04, 072b/05, 072b/07, 072b/12, 072b/13, 072b/14, 072b/20, 072b/21, 072b/22, 072b/23, 072b/25, 073a/02, 073a/03, 073a/04, 073a/08, 073a/09, 073a/11, 073a/12, 073a/14, 073a/15, 073a/16, 073a/18, 073a/22, 073a/23, 073b/01, 073b/03, 073b/05, 073b/08, 073b/09, 073b/10, 073b/12, 073b/14, 073b/17, 073b/19, 073b/22, 073b/25, 074a/03, 074a/08, 074a/10, 074a/11, 074a/13, 074a/14, 074a/17, 074a/19, 074a/20, 074a/21, 074a/23, 074b/02, 074b/03, 074b/04, 074b/05, 074b/07, 074b/08, 074b/09, 074b/10, 074b/11, 074b/18, 074b/19, 074b/20, 074b/21, 074b/23, 074b/24, 074b/25, 075a/01, 075a/02, 075a/08, 075a/11, 075a/16, 075a/18, 075a/19, 075a/20, 075a/24, 075b/06, 075b/07, 075b/11, 075b/12, 075b/13, 075b/15, 075b/18, 075b/20, 075b/22, 075b/23, 075b/24, 076a/02, 076a/03, 076a/04, 076a/05, 076a/08, 076a/12, 076a/13, 076a/14, 076a/15, 076a/18, 076a/19, 076a/20, 076b/01, 076b/02, 076b/03, 076b/04, 076b/05, 076b/06, 076b/07, 076b/08, 076b/09, 076b/10, 076b/12, 076b/13, 076b/14, 076b/15, 076b/16, 076b/19, 076b/20, 076b/21, 076b/22, 076b/23, 076b/25, 077a/01, 077a/03, 077a/04, 077a/14, 077a/15, 077a/16, 077a/18, 077a/23, 077a/24, 077a/25, 077b/02, 077b/04, 077b/08, 077b/15, 077b/16, 077b/23, 077b/24, 078a/01, 078a/03, 078a/04, 078a/05, 078a/06, 078a/08, 078a/09, 078a/10, 078a/12, 078a/13, 078a/15, 078a/20,

078a/21, 078a/22, 078a/23, 078a/24, 078a/25, 078b/01, 078b/02, 078b/10, 078b/11, 078b/16, 078b/17, 078b/19, 078b/20, 079a/05, 079a/07, 079a/16, 079a/17, 079a/18, 079a/19, 079a/23, 079b/01, 079b/02, 079b/03, 079b/04, 079b/05, 079b/06, 079b/08, 079b/09, 079b/10, 079b/13, 079b/14, 079b/16, 079b/17, 079b/22, 079b/24, 079b/25, 080a/01, 080a/03, 080a/05, 080a/06, 080a/08, 080a/09, 080a/10, 080a/11, 080a/14, 080a/15, 080a/23, 080a/24, 080a/25, 080b/01, 080b/02, 080b/05, 080b/06, 080b/08, 080b/09, 080b/10, 080b/13, 080b/14, 081a/01, 081a/02, 081a/04, 081a/07, 081a/08, 081a/09, 081a/10, 081a/12, 081a/13, 081a/15, 081a/16, 081a/21, 081a/22, 081a/24, 081a/25, 081b/01, 081b/03, 081b/06, 081b/07, 081b/08, 081b/09, 081b/11, 081b/12, 081b/17, 081b/20, 082a/01, 082a/03, 082a/04, 082a/06, 082a/07, 082a/09, 082a/11, 082a/14, 082a/15, 082a/16, 082a/17, 082a/18, 082a/19, 082a/20, 082a/24, 082a/25, 082b/01, 082b/02, 082b/04, 082b/10, 082b/11, 082b/13, 082b/14, 082b/16, 082b/22, 082b/23, 083a/03, 083a/04, 083a/05, 083a/06, 083a/09, 083a/11, 083a/13, 083a/14, 083a/15, 083a/16, 083a/17, 083a/18, 083a/20, 083a/23, 083a/24, 083b/03, 083b/05, 083b/06, 083b/07, 083b/08, 083b/12, 083b/13, 083b/14, 083b/15, 083b/18, 083b/20, 083b/22, 083b/24, 084a/02, 084a/06, 084a/11, 084a/12, 084a/14, 084a/15, 084a/16, 084a/17, 084a/19, 084a/20, 084a/23, 084b/08, 084b/14, 084b/18, 084b/22, 084b/23, 084b/25, 085a/01, 085a/04, 085a/05, 085a/08, 085a/09, 085a/10, 085a/11, 085a/15, 085a/16, 085a/19, 085a/20, 085a/21, 085a/24, 085a/25, 085b/01, 085b/07, 085b/08, 085b/09, 085b/11, 085b/12, 085b/13, 085b/14, 085b/15, 085b/16, 085b/18, 085b/24, 086a/02, 086a/13, 086a/15, 086a/17, 086a/20, 086a/23, 086a/24, 086a/25, 086b/02, 086b/07, 086b/10, 086b/11, 086b/19, 086b/20, 086b/22, 086b/23, 087a/02, 087a/03, 087a/05, 087a/13, 087a/14, 087a/15, 087a/17, 087a/18, 087a/21, 087a/23, 087a/25, 087b/01, 087b/02, 087b/04, 087b/06, 087b/10, 087b/16, 087b/17, 087b/21, 087b/22, 088a/03, 088a/04, 088a/05, 088a/06, 088a/07, 088a/08, 088a/09, 088a/14, 088a/17, 088a/18, 088a/23, 088a/25, 088b/02, 088b/03, 088b/04, 088b/07, 088b/15, 089a/01, 089a/02, 089a/07, 089a/09, 089a/11, 089a/12, 089a/13, 089a/14, 089a/15, 089a/16, 089a/17, 089a/18, 089a/20, 089a/22, 089a/23, 089a/24, 089a/25, 089b/04, 089b/05, 089b/06, 089b/08, 089b/09, 089b/10, 089b/11, 089b/12, 089b/13, 089b/14, 089b/15, 089b/16, 089b/24, 090a/01, 090a/03, 090a/04, 090a/05, 090a/06, 090a/11, 090a/14, 090a/15, 090a/17, 090a/22, 090a/23, 090a/25, 090b/03, 090b/04, 090b/07, 090b/09, 090b/10, 090b/13, 090b/14, 090b/15, 090b/16, 090b/19, 090b/24, 090b/25, 091a/01, 091a/07, 091a/09, 091a/11, 091a/12,

091a/13, 091a/15, 091a/17, 091a/19, 091a/21, 091a/22, 091b/01, 091b/02, 091b/04, 091b/05, 091b/06, 091b/08, 091b/12, 091b/15, 091b/17, 091b/18, 091b/19, 091b/20, 091b/21, 091b/23, 091b/24, 091b/25, 092a/02, 092a/03, 092a/04, 092a/05, 092a/15, 092a/18, 092b/01, 092b/02, 092b/03, 092b/05, 092b/08, 092b/13, 092b/14, 092b/16, 092b/18, 092b/20, 092b/21, 092b/22, 092b/23, 092b/25, 093a/01, 093a/03, 093a/05, 093a/08, 093a/09, 093a/11, 093a/12, 093a/14, 093a/15, 093a/18, 093a/20, 093a/21, 093a/22, 093a/24, 093a/25, 093b/01, 093b/02, 093b/03, 093b/04, 093b/06, 093b/08, 093b/09, 093b/16, 093b/19, 093b/23, 093b/24, 094a/04, 094a/07, 094a/08, 094a/16, 094a/18, 094a/19, 094a/21, 094a/23, 094a/24, 094b/01, 094b/03, 094b/05, 094b/06, 094b/15, 094b/22, 094b/24, 095a/04, 095a/05, 095a/21, 095a/23, 095a/24, 095b/02, 095b/07, 095b/08, 095b/1, 095b/10, 095b/11, 095b/13, 095b/14, 095b/15, 095b/16, 095b/18, 095b/19, 095b/20, 095b/21, 095b/22, 095b/23, 096a/03, 096a/04, 096a/05, 096a/12, 096a/15, 096a/17, 096a/22, 096a/23, 096a/25, 096b/04, 096b/05, 096b/06, 096b/08, 096b/11, 096b/12, 096b/16, 096b/18, 096b/22, 096b/25, 097a/03, 097a/06, 097a/07, 097a/10, 097a/15, 097a/19, 097a/20, 097a/21, 097a/23, 097a/25, 097b/01, 097b/05, 097b/07, 097b/10, 097b/12, 097b/13, 097b/14, 097b/15, 097b/16, 097b/19, 097b/22, 098a/05, 098a/06, 098a/07, 098a/08, 098a/09, 098a/11, 098a/14, 098a/15, 098a/25, 098b/01, 098b/05, 098b/09, 098b/11, 098b/12, 098b/15, 098b/16, 098b/18, 098b/20, 098b/21, 098b/22, 098b/25, 099a/04, 099a/07, 099a/10, 099a/11, 099a/12, 099a/16, 099a/17, 099a/19, 099a/20, 099a/23, 099a/25, 099b/01, 099b/03, 099b/04, 099b/08, 099b/13, 099b/17, 099b/19, 099b/22, 099b/23, 099b/25, 100a/01, 100a/02, 100a/03, 100a/04, 100a/05, 100a/06, 100a/07, 100a/08, 100a/09, 100a/10, 100a/12, 100a/13, 100a/14, 100a/15, 100a/17, 100a/18, 100a/23, 100a/24, 100b/05, 100b/08, 100b/09, 100b/10, 100b/11, 100b/12, 100b/13, 100b/18, 100b/24, 101a/07, 101a/08, 101a/09, 101a/10, 101a/11, 101a/12, 101a/13, 101a/18, 101a/19, 101a/20, 101a/23, 101b/02, 101b/03, 101b/05, 101b/06, 101b/07, 101b/08, 101b/09, 101b/12, 101b/14, 101b/15, 101b/16, 101b/17, 101b/18, 101b/20, 101b/21, 101b/22, 101b/23, 101b/24, 101b/25, 102a/01, 102a/06, 102a/07, 102a/08, 102a/09, 102a/10, 102a/11, 102a/12, 102a/13, 102a/14, 102a/18, 102a/19, 102a/23, 102a/24, 102a/25, 102b/02, 102b/09, 102b/10, 102b/11, 102b/14, 102b/17, 102b/23, 102b/24, 102b/25, 103a/01, 103a/13, 103a/15, 103a/25, 103b/01, 103b/03, 103b/06, 103b/08, 103b/09, 103b/11, 103b/12, 103b/13, 103b/15, 103b/16, 103b/17, 103b/18, 103b/19, 103b/20, 103b/21, 103b/22, 103b/23, 103b/24,

103b/25, 104a/06, 104a/08, 104a/10, 104a/11, 104a/12, 104a/14, 104a/16, 104a/17, 104a/18, 104a/20, 104a/22, 104a/24, 104a/25, 104b/01, 104b/02, 104b/03, 104b/04, 104b/05, 104b/06, 104b/07, 104b/09, 104b/12, 104b/19, 104b/20, 104b/23, 104b/25, 105a/01, 105a/03, 105a/05, 105a/06, 105a/08, 105a/12, 105a/14, 105a/22, 105a/25, 105b/06, 105b/08, 105b/09, 105b/11, 105b/16, 105b/17, 105b/18, 105b/20, 105b/21, 106a/03, 106a/04, 106a/05, 106a/10, 106a/15, 106a/17, 106a/18, 106a/19, 106a/21, 106a/22, 106a/24, 106a/25, 106b/01, 106b/02, 106b/04, 106b/05, 106b/06, 106b/07, 106b/11, 106b/12, 106b/13, 106b/14, 106b/15, 106b/20, 106b/21, 106b/22, 107a/02, 107a/03, 107a/04, 107a/05, 107a/07, 107a/08, 107a/09, 107a/10, 107a/11, 107a/12, 107a/13, 107a/17, 107a/18, 107a/19, 107a/22, 107a/23, 107a/24, 107a/25, 107b/01, 107b/02, 107b/03, 107b/04, 107b/05, 107b/06, 107b/08, 107b/09, 107b/13, 107b/14, 107b/15, 107b/16, 107b/17, 107b/20, 107b/21, 107b/22, 108a/02, 108a/10, 108a/12, 108a/14, 108a/15, 108a/17, 108a/18, 108a/20, 108a/21, 108a/22, 108a/23, 108b/01, 108b/04, 108b/07, 108b/08, 108b/09, 108b/11, 108b/18, 108b/24, 108b/25, 109a/03, 109a/04, 109a/05, 109a/06, 109a/09, 109a/10, 109a/12, 109a/13, 109a/14, 109a/15, 109a/16, 109a/17, 109a/18, 109a/20, 109a/21, 109a/22, 109a/23, 109a/24, 109a/25, 109b/01, 109b/03, 109b/14, 109b/15, 109b/16, 109b/17, 109b/18, 109b/19, 109b/21, 109b/22, 109b/23, 109b/24, 110a/02, 110a/03, 110a/06, 110a/08, 110a/10, 110a/11, 110a/13, 110a/16, 110a/20, 110a/21, 110a/22, 110a/23, 110a/24, 110b/01, 110b/03, 110b/04, 110b/05, 110b/06, 110b/08, 110b/09, 110b/10, 110b/15, 110b/16, 110b/19, 110b/20, 110b/21, 110b/22, 110b/23, 110b/24, 111a/01, 111a/10, 111a/11, 111a/13, 111a/14, 111a/15, 111a/16, 111a/20, 111a/22, 111a/23, 111b/02, 111b/05, 111b/06, 111b/07, 111b/08, 111b/09, 111b/11, 111b/18, 111b/19, 111b/20, 111b/21, 111b/23, 112a/03, 112a/06, 112a/07, 112a/08, 112a/09, 112a/10, 112a/11, 112a/12, 112a/13, 112a/14, 112a/15, 112a/17, 112a/19, 112a/20, 112a/21, 112a/22, 112a/24, 112b/01, 112b/02, 112b/06, 112b/07, 112b/08, 112b/09, 112b/10, 112b/12, 112b/13, 112b/14, 112b/15, 112b/17, 112b/19, 112b/20, 112b/21, 112b/23, 113a/02, 113a/03, 113a/06, 113a/07, 113a/10, 113a/13, 113a/16, 113a/17, 113a/21, 113a/23, 113b/01, 113b/03, 113b/04, 113b/05, 113b/07, 113b/08, 113b/09, 113b/12, 113b/13, 113b/22, 114a/01, 114a/05, 114a/08, 114a/10, 114a/11, 114a/12, 114a/13, 114a/15, 114a/16, 114a/17, 114a/18, 114a/19, 114a/20, 114a/25, 114b/03, 114b/04, 114b/06, 114b/07, 114b/08, 114b/10, 114b/11, 114b/12, 114b/13, 114b/14, 114b/15, 114b/22, 114b/25, 115a/01, 115a/02, 115a/03,

115a/06, 115a/07, 115a/08, 115a/09, 115a/14, 115a/16, 115a/17, 115a/20, 115a/21, 115a/24, 115a/25, 115b/02, 115b/07, 115b/09, 115b/11, 115b/12, 115b/15, 115b/17, 115b/21, 115b/23, 115b/25, 116a/02, 116a/03, 116a/04, 116a/10, 116a/11, 116a/12, 116a/13, 116a/15, 116a/16, 116a/17, 116b/02, 116b/03, 116b/04, 116b/07, 116b/08, 116b/09, 116b/11, 116b/12, 116b/13, 116b/14, 116b/15, 116b/18, 116b/20, 116b/21, 116b/22, 116b/24, 116b/25, 117a/01, 117a/02, 117a/03, 117a/04, 117a/07, 117a/09, 117a/10, 117a/15, 117a/18, 117a/20, 117b/01, 117b/03, 117b/04, 117b/05, 117b/07, 117b/09, 117b/10, 117b/12, 117b/14, 117b/15, 117b/16, 117b/22, 117b/24, 117b/25, 118a/03, 118a/05, 118a/07, 118a/08, 118a/09, 118a/15, 118a/16, 118a/17, 118a/18, 118a/19, 118a/20, 118b/03, 118b/05, 118b/06, 118b/09, 118b/10, 118b/11, 118b/18, 118b/19, 118b/20, 118b/21, 118b/22, 118b/23, 118b/25, 119a/01, 119a/07, 119a/08, 119a/09, 119a/12, 119a/14, 119a/15, 119a/16, 119a/17, 119a/18, 119a/19, 119a/21, 119b/01, 119b/03, 119b/04, 119b/05, 119b/06, 119b/08, 119b/09, 119b/10, 119b/11, 119b/12, 119b/14, 119b/15, 119b/16, 119b/17, 119b/18, 119b/19, 119b/21, 119b/22, 119b/23, 119b/25, 120a/02, 120a/04, 120a/05, 120a/07, 120a/14, 120a/16, 120a/17, 120a/18, 120a/19, 120a/20, 120a/21, 120a/22, 120a/23, 120a/24, 120b/01, 120b/02, 120b/05, 120b/06, 120b/08, 120b/10, 120b/11, 120b/12, 120b/13, 120b/14, 120b/16, 120b/18, 120b/20, 120b/21, 120b/24, 120b/25, 121a/01, 121a/02, 121a/06, 121a/08, 121a/09, 121a/10, 121a/11, 121a/12, 121a/17, 121a/18, 121a/19, 121a/20, 121a/25, 121b/01, 121b/09, 121b/10, 121b/13, 121b/14, 121b/17, 121b/18, 121b/20, 121b/21, 121b/23, 121b/24, 121b/25, 122a/01, 122a/03, 122a/04, 122a/07, 122a/10, 122a/13, 122a/15, 122a/16, 122a/19, 122a/20, 122a/21, 122a/22, 122a/25, 122b/01, 122b/02, 122b/03, 122b/04, 122b/05, 122b/06, 122b/07, 122b/08, 122b/09, 122b/13, 122b/14, 122b/15, 122b/16, 122b/18, 122b/20, 122b/22, 122b/24, 122b/25, 123a/01, 123a/02, 123a/03, 123a/05, 123a/06, 123a/09, 123a/13, 123a/15, 123a/20, 123a/21, 123a/22, 123a/23, 123b/01, 123b/04, 123b/06, 123b/07, 123b/09, 123b/12, 123b/15, 123b/17, 123b/18, 123b/19, 123b/20, 123b/21, 123b/22, 124a/01, 124a/04, 124a/05, 124a/07, 124a/09, 124a/10, 124a/11, 124a/19, 124a/20, 124a/21, 124a/22, 124a/23, 124a/24, 124a/25, 124b/01, 124b/03, 124b/04, 124b/05, 124b/06, 124b/07, 124b/09, 124b/10, 124b/12, 124b/15, 124b/18, 124b/19, 124b/20, 124b/21, 124b/22, 124b/24, 125a/01, 125a/02, 125a/04, 125a/05, 125a/08, 125a/09, 125a/13, 125a/14, 125a/15, 125a/16, 125a/17, 125a/18, 125a/20, 125a/21, 125a/24, 125b/03, 125b/04, 125b/05,

125b/15, 125b/16, 126a/06, 126a/08, 126a/09, 126a/10, 126a/11, 126a/12, 126a/13, 126a/14, 126a/16, 126a/17, 126a/19, 126a/20, 126a/21, 126a/23, 126a/24, 126b/01, 126b/02, 126b/03, 126b/08, 126b/10, 126b/11, 126b/12, 126b/14, 126b/18, 126b/19, 126b/21, 126b/22, 126b/25, 127a/01, 127a/02, 127a/05, 127a/09, 127a/11, 127a/13, 127a/14, 127a/15, 127a/21, 127a/24, 127b/01, 127b/03, 127b/05, 127b/06, 127b/08, 127b/10, 127b/11, 127b/12, 127b/13, 127b/18, 127b/19, 127b/20, 127b/21, 127b/23, 127b/24, 127b/25, 128a/01, 128a/04, 128a/05, 128a/06, 128a/07, 128a/10, 128a/11, 128a/12, 128a/15, 128a/16, 128a/17, 128a/24, 128b/01, 128b/02, 128b/04, 128b/05, 128b/06, 128b/07, 128b/08, 128b/10, 128b/11, 128b/12, 128b/14, 128b/16, 128b/18, 128b/19, 128b/20, 128b/21, 128b/22, 128b/25, 129a/01, 129a/02, 129a/04, 129a/05, 129a/08, 129a/14, 129a/15, 129a/18, 129a/19, 129a/20, 129a/22, 129a/23, 129a/24, 129b/02, 129b/03, 129b/06, 129b/08, 129b/09, 129b/16, 129b/18, 129b/21, 129b/22, 129b/23, 129b/25, 130a/01, 130a/02, 130a/03, 130a/04, 130a/05, 130a/06, 130a/07, 130a/08, 130a/09, 130a/10, 130a/12, 130a/13, 130a/15, 130a/16, 130a/17, 130a/19, 130a/21, 130a/22, 130a/24, 130b/01, 130b/02, 130b/03, 130b/04, 130b/05, 130b/07, 130b/08, 130b/10, 130b/13, 130b/14, 130b/15, 130b/16, 130b/17, 130b/18, 130b/19, 130b/20, 130b/21, 130b/22, 131a/03, 131a/04, 131a/06, 131a/09, 131a/12, 131a/13, 131a/14, 131a/15, 131a/18, 131a/20, 131a/24, 131b/03, 131b/04, 131b/05, 131b/08, 131b/09, 131b/11, 131b/14, 131b/17, 131b/18, 131b/25, 132a/08, 132a/11, 132a/14, 132a/16, 132a/17, 132a/18, 132a/24, 132a/25, 132b/01, 132b/02, 132b/03, 132b/07, 132b/08, 132b/11, 132b/15, 132b/16, 133a/02, 133a/05, 133a/10, 133a/13, 133a/15, 133a/17, 133a/20, 133a/23, 133a/24, 133a/25, 133b/01, 133b/02, 133b/03, 133b/04, 133b/05, 133b/07, 133b/09, 133b/10, 133b/12, 133b/13, 133b/14, 133b/17, 133b/18, 133b/20, 133b/22, 133b/23, 133b/24, 134a/01, 134a/02, 134a/03, 134a/13, 134a/14, 134a/16, 134a/17, 134a/19, 134a/22, 134a/23, 134a/24, 134b/01, 134b/02, 134b/04, 134b/05, 134b/10, 134b/11, 134b/12, 134b/13, 134b/14, 134b/18, 134b/19, 134b/20, 134b/22, 134b/23, 135a/04, 135a/05, 135a/08, 135a/09, 135a/10, 135a/11, 135a/13, 135a/14, 135a/21, 135a/24, 135a/25, 135b/02, 135b/03, 135b/04, 135b/06, 135b/07, 135b/08, 135b/10, 135b/11, 135b/12, 135b/18, 135b/19, 135b/20, 136a/06, 136a/09, 136a/17, 136a/18, 136a/21, 136b/04, 136b/05, 136b/07, 136b/09, 136b/10, 136b/12, 136b/13, 136b/15, 136b/16, 136b/17, 136b/18, 136b/19, 136b/21, 136b/22, 137a/02, 137a/04, 137a/05, 137a/06, 137a/07, 137a/09, 137a/14, 137a/15, 137a/18, 137a/20, 137a/22,

137a/23, 137a/24, 137b/04, 137b/05, 137b/12, 137b/17, 137b/19, 137b/20, 137b/21, 138a/03, 138a/05, 138a/08, 138a/10, 138a/13, 138a/15, 138a/17, 138a/19, 138a/25, 138b/06, 138b/07, 138b/09, 138b/10, 138b/11, 138b/13, 138b/14, 138b/15, 138b/16, 138b/17, 139a/05, 139a/11, 139a/13, 139a/14, 139a/15, 139a/16, 139a/25, 139b/01, 139b/02, 139b/03, 139b/04, 139b/05, 139b/08, 139b/09, 139b/11, 139b/19, 139b/22, 140a/02, 140a/04, 140a/08, 140a/09, 140a/12, 140a/14, 140a/16, 140a/17, 140a/18, 140a/20, 140a/21, 140a/22, 140a/23, 140a/24, 140b/06, 140b/07, 140b/10, 140b/11, 140b/12, 140b/14, 140b/22, 140b/24, 141a/01, 141a/02, 141a/03, 141a/04, 141a/05, 141a/07, 141a/08, 141a/10, 141a/12, 141a/13, 141a/14, 141a/15, 141a/16, 141a/17, 141a/19, 141a/21, 141a/22, 141a/24, 141a/25, 141b/01, 141b/02, 141b/03, 141b/05, 141b/06, 141b/07, 141b/09, 141b/10, 141b/15, 141b/16, 141b/18, 141b/19, 141b/20, 141b/21, 141b/23, 141b/24, 141b/25, 142a/02, 142a/05, 142a/06, 142a/16, 142a/17, 142a/19, 142a/20, 142a/22, 142a/23, 142a/24, 142a/25, 142b/01, 142b/03, 142b/07, 142b/08, 142b/11, 142b/13, 142b/14, 142b/15, 142b/16, 142b/17, 142b/18, 142b/19, 142b/20, 142b/21, 142b/22, 142b/23, 142b/24, 142b/25, 143a/01, 143a/02, 143a/03, 143a/04, 143a/06, 143a/07, 143a/08, 143a/10, 143a/11, 143a/12, 143a/14, 143a/15, 143a/16, 143a/17, 143a/18, 143a/19, 143a/20, 143a/21, 143a/22, 143a/23, 143a/24, 143a/25, 143b/02, 143b/03, 143b/05, 143b/06, 143b/07, 143b/08, 143b/09, 143b/10, 143b/12, 143b/14, 143b/16, 143b/17, 143b/18, 143b/19, 143b/20, 143b/21, 143b/22, 143b/23, 143b/24, 143b/25, 144a/02, 144a/03, 144a/04, 144a/05, 144a/06, 144a/07, 144a/08, 144a/09, 144a/10, 144a/11, 144a/12, 144a/13, 144a/14, 144a/15, 144a/16, 144a/17, 144a/18, 144a/19, 144a/20, 144a/21, 144a/24, 144a/25, 144b/01, 144b/02, 144b/03, 144b/04, 144b/05, 144b/06, 144b/07, 144b/09, 144b/10, 144b/11, 144b/13, 144b/14, 144b/15, 144b/16, 144b/17, 144b/18, 144b/20, 144b/21, 144b/22, 144b/23, 144b/24, 144b/25, 145a/01, 145a/02, 145a/05, 145a/06, 145a/07, 145a/09, 145a/10, 145a/11, 145a/12, 145a/13, 145a/14, 145a/15, 145a/16, 145a/17, 145a/21, 145a/22, 145a/23, 145a/24, 145a/25, 145b/01, 145b/02, 145b/03, 145b/05, 145b/06, 145b/07, 145b/08, 145b/09, 145b/10, 145b/11, 145b/12, 145b/13, 145b/14, 145b/16, 145b/17, 145b/18, 145b/19, 145b/20, 145b/21, 145b/23, 145b/24, 145b/25, 146a/01, 146a/02, 146a/03, 146a/04, 146a/05, 146a/06, 146a/07, 146a/09, 146a/10, 146a/11, 146a/12, 146a/13, 146a/14, 146a/15, 146a/16, 146a/17, 146a/18, 146a/19, 146a/20, 146a/21, 146a/22, 146a/23, 146a/25, 146b/02, 146b/03, 146b/04, 146b/05,

146b/06, 146b/07, 146b/08, 146b/09, 146b/10, 146b/13, 146b/14, 146b/15, 146b/17, 146b/18, 146b/19, 146b/21, 146b/23, 146b/24, 147a/01, 147a/02, 147a/03, 147a/04, 147a/05, 147a/06, 147a/07, 147a/08, 147a/09, 147a/10, 147a/13, 147a/14, 147a/17, 147a/19, 147a/20, 147a/21, 147a/22, 147a/24, 147a/25, 147b/01, 147b/02, 147b/03, 147b/04, 147b/05, 147b/06, 147b/07, 147b/08, 147b/14, 147b/16, 147b/21, 147b/22, 147b/25, 148a/01, 148a/02, 148a/03, 148a/04, 148a/06, 148a/08, 148a/09, 148a/15, 148a/16, 148a/17, 148a/18, 148a/19, 148a/24, 148a/25, 148b/01, 148b/02, 148b/03, 148b/04, 148b/05, 148b/10, 148b/13, 148b/14, 148b/15, 148b/18, 148b/20, 148b/23, 148b/24, 148b/25, 149a/01, 149a/02, 149a/04, 149a/05, 149a/06, 149a/08, 149a/10, 149a/11, 149a/12, 149a/13, 149a/19, 149a/20, 149a/23, 149a/24, 149b/01, 149b/03, 149b/05, 149b/06, 149b/07, 149b/08, 149b/10, 149b/11, 149b/12, 149b/13, 149b/14, 149b/15, 149b/16, 149b/17, 149b/18, 149b/19, 149b/20, 149b/22, 150a/01, 150a/02, 150a/03, 150a/04, 150a/05, 150a/06, 150a/09, 150a/10, 150a/14, 150a/15, 150a/16, 150a/17, 150a/18, 150a/19, 150a/23, 150b/02, 150b/03, 150b/04, 150b/06, 150b/07, 150b/08, 150b/11, 150b/12, 150b/13, 150b/14, 150b/15, 150b/16, 150b/18, 150b/19, 150b/23, 150b/25, 151a/01, 151a/03, 151a/04, 151a/06, 151a/10, 151a/13, 151a/14, 151a/15, 151a/19, 151a/20, 151a/21, 151a/22, 151b/01, 151b/06, 151b/08, 151b/11, 151b/22, 151b/23, 151b/24, 151b/25, 152a/02, 152a/03, 152a/05, 152a/06, 152a/07, 152a/08, 152a/09, 152a/11, 152a/13, 152a/14, 152a/16, 152a/18, 152a/19, 152a/21, 152a/22, 152a/23, 152a/24, 152a/25, 152b/01, 152b/03, 152b/08, 152b/09, 152b/10, 152b/11, 152b/12, 152b/13, 152b/14, 152b/17, 152b/18, 152b/20, 152b/21, 152b/22, 152b/23, 152b/24, 152b/25, 153a/01, 153a/02, 153a/03, 153a/04, 153a/05, 153a/07, 153a/08, 153a/09, 153a/10, 153a/11, 153a/13, 153a/14, 153a/16, 153a/17, 153a/19, 153a/20, 153a/22, 153b/03, 153b/05, 153b/06, 153b/07, 153b/09, 153b/10, 153b/11, 153b/12, 153b/13, 153b/20, 153b/21, 153b/22, 153b/24, 153b/25, 154a/01, 154a/02, 154a/03, 154a/06, 154a/08, 154a/11, 154a/12, 154a/14, 154a/15, 154a/16, 154a/19, 154a/20, 154a/21, 154a/23, 154a/24, 154a/25, 154b/01, 154b/02, 154b/03, 154b/04, 154b/05, 154b/06, 154b/07, 154b/08, 154b/09, 154b/10, 154b/11, 154b/12, 154b/13, 154b/14, 154b/15, 154b/16, 154b/20, 154b/21, 154b/22, 154b/23, 154b/24, 154b/25, 155a/02, 155a/03, 155a/04, 155a/05, 155a/07, 155a/08, 155a/09, 155a/10, 155a/11, 155a/12, 155a/13, 155a/16, 155a/17, 155a/20, 155a/21, 155a/22, 155a/23, 155a/24, 155b/01, 155b/02, 155b/03, 155b/05, 155b/06, 155b/07, 155b/08,

155b/09, 155b/10, 155b/11, 155b/13, 155b/14, 155b/16, 155b/17, 155b/18, 155b/19, 155b/24, 155b/25, 156a/02, 156a/03, 156a/04, 156a/06, 156a/07, 156a/09, 156a/10, 156a/11, 156a/12, 156a/14, 156a/15, 156a/16, 156a/17, 156a/19, 156a/20, 156a/21, 156a/22, 156a/23, 156a/24, 156a/25, 156b/01, 156b/03, 156b/04, 156b/06, 156b/08, 156b/09, 156b/11, 156b/13, 156b/14, 156b/16, 156b/22, 156b/23, 156b/25, 157a/01, 157a/02, 157a/06, 157a/09, 157a/10, 157a/11, 157a/12, 157a/13, 157a/15, 157a/16, 157a/18, 157a/19, 157a/23, 157a/24, 157b/01, 157b/03, 157b/06, 157b/07, 157b/13, 157b/15, 157b/16, 157b/17, 157b/18, 157b/20, 157b/22, 157b/23, 157b/24, 157b/25, 158a/02, 158a/03, 158a/05, 158a/06, 158a/07, 158a/08, 158a/09, 158a/10, 158a/11, 158a/12, 158a/13, 158a/14, 158a/15, 158a/16, 158a/17, 158a/19, 158a/21, 158a/22, 158a/24, 158a/25, 158b/01, 158b/03, 158b/05, 158b/07, 158b/09, 158b/11, 158b/12, 158b/13, 158b/15, 158b/17, 158b/21, 159a/05, 159a/07, 159a/08, 159a/09, 159a/10, 159a/11, 159a/13, 159a/17, 159a/19, 159a/20, 159a/23, 159a/25, 159b/02, 159b/03, 159b/04, 159b/05, 159b/07, 159b/08, 159b/09, 159b/14, 159b/15, 159b/16, 159b/17, 159b/18, 159b/20, 159b/21, 159b/22, 159b/24, 160a/01, 160a/02, 160a/03, 160a/05, 160a/06, 160a/07, 160a/10, 160a/11, 160a/12, 160a/13, 160a/14, 160a/16, 160a/17, 160a/18, 160a/20, 160a/21, 160a/23, 160a/24, 160a/25, 160b/01, 160b/02, 160b/03, 160b/04, 160b/05, 160b/07, 160b/11, 160b/12, 160b/13, 160b/14, 160b/15, 160b/16, 160b/17, 160b/19, 160b/21, 160b/25, 161a/01, 161a/02, 161a/04, 161a/05, 161a/06, 161a/07, 161a/08, 161a/09, 161a/10, 161a/11, 161a/12, 161a/13, 161a/14, 161a/16, 161a/19, 161a/20, 161a/21, 161a/22, 161a/23, 161a/25, 161b/01, 161b/04, 161b/05, 161b/06, 161b/07, 161b/10, 161b/11, 161b/13, 161b/14, 161b/15, 161b/16, 161b/17, 161b/18, 161b/19, 161b/20, 161b/22, 161b/23, 161b/25, 162a/01, 162a/02, 162a/03, 162a/05, 162a/06, 162a/07, 162a/08, 162a/09, 162a/10, 162a/11, 162a/12, 162a/13, 162a/14, 162a/15, 162a/16, 162a/17, 162a/18, 162a/19, 162a/20, 162a/22, 162a/24, 162a/25, 162b/02, 162b/03, 162b/05, 162b/10, 162b/13, 162b/14, 162b/16, 162b/17, 162b/18, 162b/23, 162b/24, 163a/01, 163a/02, 163a/03, 163a/04, 163a/05, 163a/07, 163a/08, 163a/09, 163a/10, 163a/11, 163a/13, 163a/14, 163a/15, 163a/17, 163a/18, 163a/19, 163a/22, 163a/23, 163a/25, 163b/01, 163b/02, 163b/03, 163b/04, 163b/05, 163b/06, 163b/07, 163b/08, 163b/10, 163b/11, 163b/12, 163b/16, 163b/17, 163b/18, 163b/22, 163b/24, 163b/25, 164a/01, 164a/02, 164a/03, 164a/04, 164a/05, 164a/06, 164a/08, 164a/09, 164a/10, 164a/11, 164a/12, 164a/13, 164a/15, 164a/16, 164a/18,

164a/19, 164a/21, 164a/22, 164a/25, 164b/03, 164b/08, 164b/10, 164b/12, 164b/13, 164b/14, 164b/16, 164b/17, 164b/19, 164b/20, 164b/21, 164b/22, 165a/03, 165a/05, 165a/06, 165a/07, 165a/10, 165a/11, 165a/12, 165a/13, 165a/14, 165a/18, 165a/19, 165b/01, 165b/04, 165b/06, 165b/07, 165b/08, 165b/10, 165b/11, 165b/12, 165b/13, 165b/15, 165b/17, 165b/19, 165b/20, 165b/22, 165b/25, 166a/01, 166a/04, 166a/06, 166a/07, 166a/08, 166a/09, 166a/10, 166a/11, 166a/14, 166a/15, 166a/17, 166a/20, 166a/21, 166a/22, 166b/01, 166b/02, 166b/03, 166b/05, 166b/07, 166b/09, 166b/10, 166b/11, 166b/15, 166b/19, 166b/23, 166b/25, 167a/02, 167a/03, 167a/09, 167a/11, 167a/12, 167a/14, 167a/15, 167a/16, 167a/17, 167a/18, 167a/19, 167a/20, 167a/21, 167a/22, 167a/23, 167a/24, 167a/25, 167b/01, 167b/02, 167b/03, 167b/05, 167b/06, 167b/07, 167b/08, 167b/10, 167b/11, 167b/15, 167b/17, 167b/18, 167b/20, 167b/21, 167b/22, 167b/23, 168a/01, 168a/02, 168a/03, 168a/05, 168a/06, 168a/08, 168a/10, 168a/11, 168a/13, 168a/15, 168a/17, 168a/19, 168a/20, 168a/21, 168a/22, 168a/25, 168b/05, 168b/06, 168b/11, 168b/12, 168b/13, 168b/14, 168b/15, 168b/16, 168b/17, 168b/18, 168b/20, 168b/21, 168b/22, 168b/25, 169a/01, 169a/05, 169a/06, 169a/07, 169a/08, 169a/09, 169a/10, 169a/11, 169a/13, 169a/14, 169a/15, 169a/21, 169a/22, 169a/23, 169b/01, 169b/02, 169b/04, 169b/05, 169b/06, 169b/08, 169b/09, 169b/10, 169b/11, 169b/12, 169b/13, 169b/14, 169b/17, 169b/18, 169b/19, 169b/20, 169b/22, 169b/23, 169b/24, 169b/25, 170a/01, 170a/03, 170a/04, 170a/05, 170a/06, 170a/07, 170a/08, 170a/09, 170a/10, 170a/12, 170a/15, 170a/17, 170a/18, 170a/19, 170a/20, 170a/21, 170a/22, 170a/23, 170a/24, 170b/02, 170b/03, 170b/04, 170b/05, 170b/06, 170b/07, 170b/10, 170b/11, 170b/12, 170b/13, 170b/14, 170b/17, 170b/18, 170b/19, 170b/20, 170b/21, 170b/22, 170b/23, 170b/24, 170b/25, 171a/01, 171a/02, 171a/03, 171a/04, 171a/05, 171a/06, 171a/07, 171a/08, 171a/09, 171a/10, 171a/12, 171a/17, 171a/23, 171a/24, 171a/25, 171b/10, 171b/13, 171b/14, 171b/18, 171b/20, 171b/21, 171b/22, 171b/23, 172a/01, 172a/02, 172a/03, 172a/04, 172a/05, 172a/06, 172a/07, 172a/08, 172a/09, 172a/10, 172a/12, 172a/14, 172a/15, 172a/17, 172a/18, 172a/19, 172a/20, 172a/21, 172a/24, 172a/25, 172b/01, 172b/02, 172b/03, 172b/04, 172b/05, 172b/06, 172b/07, 172b/08, 172b/09, 172b/11, 172b/15, 172b/16, 172b/17, 172b/18, 172b/19, 172b/20, 172b/22, 172b/23, 172b/24, 172b/25, 173a/01, 173a/02, 173a/03, 173a/04, 173a/05, 173a/06, 173a/08, 173a/09, 173a/10, 173a/11, 173a/12, 173a/13, 173a/14, 173a/15, 173a/17, 173a/19, 173a/20, 173a/21, 173a/22, 173a/23, 173a/24, 173a/25, 173b/03,

173b/04, 173b/05, 173b/07, 173b/08, 173b/09, 173b/10, 173b/11, 173b/13, 173b/14, 173b/15, 173b/16, 173b/17, 173b/21, 173b/23, 173b/24, 174a/01, 174a/02, 174a/03, 174a/04, 174a/06, 174a/07, 174a/08, 174a/11, 174a/12, 174a/13, 174a/14, 174a/17, 174a/18, 174a/19, 174a/22, 174a/23, 174a/24, 174a/25, 174b/01, 174b/06, 174b/09, 174b/10, 174b/16, 174b/17, 174b/18, 174b/19, 174b/20, 174b/21, 174b/22, 174b/23, 174b/24, 174b/25, 175a/01, 175a/02, 175a/03, 175a/04, 175a/05, 175a/07, 175a/09, 175a/10, 175a/11, 175a/13, 175a/14, 175a/16, 175a/17, 175a/18, 175a/19, 175a/20, 175a/21, 175a/24, 175a/25, 175b/01, 175b/04, 175b/07, 175b/08, 175b/09, 175b/10, 175b/12, 175b/13, 175b/15, 175b/16, 175b/17, 175b/19, 175b/20, 175b/21, 175b/22, 175b/23, 175b/24, 175b/25, 176a/01, 176a/04, 176a/06, 176a/08, 176a/13, 176a/14, 176a/15, 176a/16, 176a/18, 176a/19, 176a/20, 176a/21, 176a/22, 176a/23, 176a/24, 176a/25, 176b/01, 176b/02, 176b/04, 176b/05, 176b/06, 176b/07, 176b/08, 176b/09, 176b/12, 176b/13, 176b/14, 176b/15, 176b/17, 176b/19, 176b/20, 176b/22, 176b/23, 176b/25, 177a/03, 177a/08, 177a/10, 177a/11, 177a/15, 177a/16, 177a/17, 177a/18, 177a/19, 177a/23, 177a/25, 177b/01, 177b/03, 177b/04, 177b/05, 177b/06, 177b/07, 177b/08, 177b/10, 177b/11, 177b/12, 177b/13, 177b/14, 177b/17, 177b/21, 177b/22, 177b/23, 177b/25, 178a/01, 178a/02, 178a/07, 178a/09, 178a/10, 178a/11, 178a/12, 178a/14, 178a/15, 178a/19, 178a/22, 178a/23, 178a/24, 178a/25, 178b/02, 178b/03, 178b/04, 178b/07, 178b/09, 178b/10, 178b/12, 178b/14, 178b/15, 178b/16, 178b/17, 178b/18, 178b/20, 178b/21, 178b/22, 178b/24, 178b/25, 179a/02, 179a/04, 179a/07, 179a/08, 179a/09, 179a/10, 179a/11, 179a/12, 179a/16, 179a/17, 179a/21, 179a/22, 179a/23, 179a/24, 179b/02, 179b/03, 179b/04, 179b/05, 179b/06, 179b/07, 179b/08, 179b/09, 179b/10, 179b/11, 179b/12, 179b/13, 179b/14, 179b/15, 179b/16, 179b/17, 179b/18, 179b/20, 179b/21, 179b/24, 179b/25, 180a/04, 180a/06, 180a/11, 180a/12, 180a/14, 180a/22, 180a/24, 180b/01, 180b/12, 180b/13, 180b/14, 180b/15, 180b/16, 180b/17, 180b/19, 180b/20, 180b/22, 181a/01, 181a/03, 181a/04, 181a/05, 181a/07, 181a/08, 181a/09, 181a/10, 181a/11, 181a/13, 181a/14, 181a/16, 181a/18, 181a/19, 181a/20, 181a/23, 181a/25, 181b/01, 181b/02, 181b/03, 181b/05, 181b/06, 181b/07, 181b/08, 181b/09, 181b/10, 181b/11, 181b/12, 181b/13, 181b/14, 181b/17, 181b/19, 181b/20, 181b/21, 181b/23, 181b/24, 182a/02, 182a/04, 182a/05, 182a/09, 182a/23, 182a/24, 182b/02, 182b/05, 182b/06, 182b/08, 182b/09, 182b/10, 182b/12, 182b/13, 182b/15, 182b/17, 182b/18, 182b/23, 182b/25, 182b/26, 183a/01, 183a/02,

183a/04, 183a/06, 183a/07, 183a/08, 183a/09, 183a/12, 183a/15, 183a/16, 183a/17, 183a/18, 183a/19, 183a/20, 183a/21, 183a/24, 183b/03, 183b/05, 183b/06, 183b/07, 183b/09, 183b/10, 183b/11, 183b/12, 183b/14, 183b/15, 183b/21, 184a/02, 184a/03, 184a/04, 184a/06, 184a/07, 184a/08, 184a/09, 184a/10, 184a/13, 184a/14, 184a/15, 184a/16, 184a/17, 184a/20, 184a/22, 184b/05, 184b/06, 184b/07, 184b/09, 184b/1, 184b/10, 184b/11, 184b/12, 184b/13, 184b/15, 184b/17, 184b/18, 184b/19, 184b/20, 184b/21, 184b/22, 184b/24, 184b/25, 185a/06, 185a/09, 185a/10, 185a/13, 185a/14, 185a/15, 185a/18, 185a/19, 185a/21, 185a/24, 185a/25, 185b/02, 185b/03, 185b/10, 185b/11, 185b/12, 185b/13, 185b/17, 185b/20, 185b/21, 185b/23, 185b/24, 186a/01, 186a/03, 186a/06, 186a/07, 186a/08, 186a/09, 186a/11, 186a/12, 186a/15, 186a/18, 186a/20, 186a/21, 186a/22, 186a/23, 186a/25, 186b/01, 186b/02, 186b/03, 186b/04, 186b/06, 186b/08, 186b/09, 186b/10, 186b/12, 186b/13, 186b/19, 186b/20, 187a/02, 187a/03, 187a/05, 187a/06, 187a/07, 187a/08, 187a/10, 187a/11, 187a/12, 187a/13, 187a/14, 187a/15, 187a/16, 187a/20, 187a/21, 187a/23, 187b/01, 187b/02, 187b/03, 187b/04, 187b/07, 187b/12, 187b/18, 187b/22, 187b/23, 188a/01, 188a/02, 188a/04, 188a/06, 188a/07, 188a/08, 188a/09, 188a/10, 188a/11, 188a/12, 188a/13, 188a/14, 188a/15, 188a/18, 188a/19, 188a/20, 188a/21, 188a/22, 188a/23, 188a/24, 188a/25, 188b/01, 188b/03, 188b/04, 88b/05, 188b/061, 188b/07, 188b/09, 188b/10, 188b/13, 188b/14, 188b/15, 188b/17, 188b/19, 188b/20, 188b/21, 188b/22, 188b/23, 188b/25, 189a/03, 189a/06, 189a/07, 189a/08, 189a/09, 189a/10, 189a/11, 189a/14, 189a/17, 189a/19, 189a/20, 189a/22, 189a/23, 189b/04, 189b/07, 189b/08, 189b/09, 189b/10, 189b/11, 189b/20, 189b/21, 189b/23, 189b/25, 190a/03, 190a/04, 190a/05, 190a/06, 190a/07, 190a/08, 190a/10, 190a/13, 190a/15, 190a/16, 190a/17, 190a/19, 190a/22, 190a/23, 190a/24, 190b/03, 190b/04, 190b/05, 190b/06, 190b/08, 190b/09, 190b/10, 190b/23, 190b/25, 191a/06, 191a/08, 191a/09, 191a/10, 191a/11, 191a/15, 191a/18, 191a/19, 191a/20, 191a/22, 191a/23, 191a/24, 191a/25, 191b/02, 191b/03, 191b/04, 191b/05, 191b/06, 191b/07, 191b/08, 191b/09, 191b/10, 191b/11, 191b/12, 191b/13, 191b/16, 191b/22, 191b/24, 191b/25, 192a/04, 192a/05, 192a/06, 192a/07, 192a/08, 192a/09, 192a/10, 192a/12, 192a/15, 192a/16, 192a/18, 192a/19, 192a/20, 192a/23, 192a/24, 192a/25, 192b/02, 192b/03, 192b/05, 192b/06, 192b/09, 192b/15, 192b/17, 192b/19, 192b/24, 193a/01, 193a/06, 193a/07, 193a/08, 193a/09, 193a/10, 193a/12, 193a/14, 193a/16, 193a/17, 193a/18, 193a/19, 193a/20, 193a/21, 193a/22, 193a/23,

193a/24, 193a/25, 193b/01, 193b/08, 193b/13, 193b/16, 193b/18, 193b/19, 193b/20, 193b/21, 193b/22, 193b/23, 194a/01, 194a/02, 194a/03, 194a/04, 194a/05, 194a/06, 194a/09, 194a/10, 194a/11, 194a/12, 194a/14, 194a/23, 194a/24, 194a/25, 194b/03, 194b/05, 194b/08, 194b/11, 194b/12, 194b/13, 194b/14, 194b/15, 194b/16, 194b/17, 194b/18, 194b/19, 194b/20, 194b/21, 194b/22, 194b/23, 194b/24, 195a/01, 195a/04, 195a/05, 195a/06, 195a/08, 195a/09, 195a/12, 195a/15, 195a/16, 195a/17, 195a/18, 195a/21, 195a/22, 195a/23, 195b/01, 195b/02, 195b/03, 195b/04, 195b/05, 195b/07, 195b/08, 195b/09, 195b/10, 195b/11, 195b/13, 195b/14, 195b/15, 195b/16, 195b/18, 195b/20, 196a/01, 196a/02, 196a/03, 196a/04, 196a/06, 196a/08, 196a/09, 196a/10, 196a/12, 196a/13, 196a/14, 196a/15, 196a/16, 196a/19, 196a/20, 196a/21, 196a/23, 196a/24, 196a/25, 196b/01, 196b/03, 196b/05, 196b/08, 196b/11, 196b/12, 196b/13, 196b/16, 196b/17, 196b/19, 196b/21, 196b/24, 197a/01, 197a/02, 197a/03, 197a/05, 197a/06, 197a/08, 197a/10, 197a/11, 197a/12, 197a/13, 197a/14, 197a/15, 197a/16, 197a/18, 197a/20, 197a/21, 197a/23, 197a/25, 197b/01, 197b/02, 197b/03, 197b/04, 197b/06, 197b/07, 197b/08, 197b/10, 197b/11, 197b/12, 197b/15, 197b/16, 197b/17, 197b/21, 197b/22, 197b/23, 197b/24, 197b/25, 198a/01, 198a/04, 198a/05, 198a/06, 198a/07, 198a/08, 198a/09, 198a/10, 198a/14, 198a/15, 198a/17, 198a/19, 198a/21, 198a/25, 198b/01, 198b/02, 198b/04, 198b/05, 198b/09, 198b/10, 198b/12, 198b/13, 198b/14, 198b/15, 198b/16, 198b/17, 198b/19, 198b/21, 198b/23, 198b/25, 199a/01, 199a/02, 199a/04, 199a/06, 199a/08, 199a/09, 199a/12, 199a/13, 199a/15, 199a/17, 199a/18, 199a/19, 199a/20, 199a/21, 199a/24, 199b/04, 199b/05, 199b/06, 199b/07, 199b/09, 199b/11, 199b/12, 199b/13, 199b/14, 199b/15, 199b/16, 199b/17, 199b/22, 200a/01, 200a/03, 200a/05, 200a/06, 200a/07, 200a/08, 200a/09, 200a/14, 200a/15, 200a/16, 200a/18, 200a/19, 200a/20, 200a/21, 200a/22, 200a/24, 200b/01, 200b/02, 200b/04, 200b/06, 200b/08, 200b/10, 200b/11, 200b/13, 200b/14, 200b/16, 200b/19, 200b/20, 200b/21, 200b/22, 200b/25, 201a/01, 201a/03, 201a/04, 201a/05, 201a/07, 201a/08, 201a/10, 201a/11, 201a/13, 201a/14, 201a/15, 201a/16, 201a/18, 201a/19, 201a/20, 201a/21, 201a/22, 201a/23, 201a/24, 201a/25, 201b/01, 201b/02, 201b/03, 201b/04, 201b/05, 201b/06, 201b/07, 201b/08, 201b/09, 201b/10, 201b/13, 201b/14, 201b/15, 201b/20, 201b/21, 201b/22, 201b/24, 201b/25, 202a/03, 202a/09, 202a/10, 202a/11, 202a/13, 202a/17, 202a/19, 202a/20, 202a/21, 202a/22, 202a/24, 202b/01, 202b/02, 202b/06, 202b/07, 202b/08, 202b/09, 202b/10, 202b/12, 202b/13,

202b/14, 202b/15, 202b/16, 202b/18, 202b/19, 202b/22, 202b/23, 202b/24, 203a/02, 203a/03, 203a/04, 203a/05, 203a/06, 203a/07, 203a/08, 203a/12, 203a/13, 203a/14, 203a/19, 203a/20, 203a/21, 203a/22, 203a/24, 203a/25, 203b/01, 203b/02, 203b/03, 203b/04, 203b/06, 203b/07, 203b/08, 203b/09, 203b/10, 203b/11, 203b/12, 203b/14, 203b/15, 203b/16, 203b/18, 203b/19, 203b/24, 204a/02, 204a/08, 204a/09, 204a/10, 204a/11, 204a/12, 204a/14, 204a/16, 204a/17, 204a/21, 204a/23, 204a/24, 204a/25, 204b/01, 204b/02, 204b/03, 204b/06, 204b/07, 204b/08, 204b/09, 204b/10, 204b/11, 204b/12, 204b/13, 204b/17, 204b/18, 204b/19, 204b/20, 204b/21, 204b/24, 205a/02, 205a/06, 205a/07, 205a/10, 205a/11, 205a/14, 205a/15, 205a/16, 205a/17, 205a/18, 205a/22, 205a/23, 205a/25, 205b/01, 205b/03, 205b/04, 205b/06, 205b/07, 205b/09, 205b/10, 205b/12, 205b/13, 205b/15, 205b/17, 205b/18, 205b/19, 205b/21, 205b/23, 206a/01, 206a/02, 206a/03, 206a/04, 206a/05, 206a/08, 206a/09, 206a/10, 206a/12, 206a/13, 206a/16, 206a/17, 206a/18, 206a/19, 206a/20, 206a/21, 206a/23, 206a/24, 206b/01, 206b/02, 206b/05, 206b/08, 206b/09, 206b/10, 206b/12, 206b/13, 206b/14, 206b/16, 206b/20, 207a/01, 207a/02, 207a/03, 207a/07, 207a/08, 207a/11, 207a/13, 207a/15, 207a/17, 207b/04, 207b/05, 207b/07, 207b/08, 207b/10, 207b/13, 207b/15, 207b/16, 207b/18, 208a/01, 208a/02, 208a/05, 208a/06, 208a/07, 208a/11, 208a/12, 208a/23, 208a/24, 208a/25, 208b/01, 208b/04, 208b/05, 208b/06, 208b/07, 208b/08, 208b/09, 208b/10, 208b/12, 208b/13, 208b/14, 208b/17, 208b/24, 209a/02, 209a/04, 209a/05, 209a/06, 209a/07, 209a/08, 209a/09, 209a/10, 209a/11, 209a/13, 209a/14, 209a/15, 209a/17, 209a/18, 209a/19, 209b/02, 209b/04, 209b/05, 209b/07, 209b/11, 209b/12, 209b/14, 209b/15, 209b/17, 209b/18, 209b/20, 209b/21, 209b/22, 209b/23, 209b/24, 209b/25, 210a/01, 210a/03, 210a/05, 210a/06, 210a/07, 210a/08, 210a/09, 210a/10, 210a/11, 210a/12, 210a/13, 210a/14, 210a/15, 210a/16, 210a/18, 210a/20, 210a/21, 210a/24, 210a/25, 210b/01, 210b/02, 210b/03, 210b/04, 210b/05, 210b/07, 210b/08, 210b/09, 210b/10, 210b/11, 210b/13, 210b/14, 210b/15, 210b/17, 210b/18, 210b/20, 210b/22, 210b/23, 210b/24, 210b/25, 211a/01, 211a/02, 211a/03, 211a/08, 211a/10, 211a/11, 211a/12, 211a/15, 211a/16, 211a/17, 211a/18, 211a/19, 211a/20, 211a/21, 211a/22, 211a/24, 211a/25, 211b/01, 211b/02, 211b/03, 211b/04, 211b/06, 211b/07, 211b/08, 211b/09, 211b/10, 211b/11, 211b/12, 211b/13, 211b/14, 211b/15, 211b/16, 211b/18, 211b/19, 211b/20, 211b/22, 211b/23, 211b/24, 211b/25, 212a/01, 212a/02, 212a/03, 212a/04, 212a/05, 212a/06, 212a/07, 212a/08,

212a/09, 212a/10, 212a/11, 212a/12, 212a/13, 212a/14, 212a/15, 212a/16, 212a/19, 212a/22, 212a/23, 212a/24, 212a/25, 212b/04, 212b/08, 212b/09, 212b/11, 212b/12, 212b/14, 212b/15, 212b/16, 212b/17, 212b/18, 212b/19, 212b/20, 212b/21, 212b/22, 212b/23, 212b/24, 212b/25, 213a/02, 213a/03, 213a/06, 213a/07, 213a/09, 213a/10, 213a/11, 213a/12, 213a/13, 213a/14, 213a/15, 213a/16, 213a/17, 213a/18, 213a/20, 213a/21, 213a/22, 213a/23, 213a/24, 213b/01, 213b/02, 213b/04, 213b/06, 213b/17, 213b/18, 213b/19, 213b/20, 213b/21, 213b/22, 213b/23, 213b/24, 214a/01, 214a/03, 214a/08, 214a/09, 214a/10, 214a/11, 214a/12, 214a/13, 214a/14, 214a/15, 214a/19, 214a/20, 214a/21, 214a/24, 214b/01, 214b/03, 214b/04, 214b/05, 214b/06, 214b/08, 214b/09, 214b/10, 214b/11, 214b/12, 214b/13, 214b/16, 214b/17, 214b/18, 214b/19, 214b/20, 214b/21, 214b/22, 214b/23, 215a/02, 215a/03, 215a/05, 215a/07, 215a/08, 215a/10, 215a/13, 215a/15, 215a/17, 215a/18, 215a/20, 215a/22, 215a/23, 215a/24, 215a/25, 215b/01, 215b/02, 215b/03, 215b/05, 215b/07, 215b/09, 215b/10, 215b/11, 215b/12, 215b/13, 215b/14, 215b/15, 215b/16, 215b/17, 215b/18, 215b/21, 215b/22, 215b/23, 215b/24, 215b/25, 216a/01, 216a/02, 216a/03, 216a/04, 216a/05, 216a/06, 216a/07, 216a/08, 216a/09, 216a/11, 216a/12, 216a/13, 216a/14, 216a/16, 216a/18, 216a/19, 216a/20, 216a/21, 216a/22, 216a/23, 216a/24, 216a/25, 216b/01, 216b/02, 216b/03, 216b/07, 216b/09, 216b/10, 216b/11, 216b/12, 216b/14, 216b/15, 216b/17, 216b/20, 216b/24, 217a/03, 217a/04, 217a/05, 217a/06, 217a/07, 217a/08, 217a/09, 217a/10, 217a/14, 217a/15, 217a/17, 217a/19, 217a/21, 217a/22, 217a/23, 217a/25, 217b/02, 217b/03, 217b/06, 217b/07, 217b/11, 217b/18, 217b/20, 217b/22, 217b/23, 217b/25, 218a/02, 218a/04, 218a/05, 218a/06, 218a/07, 218a/08, 218a/09, 218a/10, 218a/12, 218a/15, 218a/16, 218a/17, 218a/18, 218a/19, 218a/20, 218a/21, 218a/22, 218a/23, 218a/25, 218b/01, 218b/04, 218b/05, 218b/06, 218b/08, 218b/10, 218b/11, 218b/13, 218b/14, 218b/16, 218b/17, 218b/18, 218b/20, 218b/24, 218b/25, 219a/02, 219a/03, 219a/04, 219a/05, 219a/06, 219a/08, 219a/09, 219a/10, 219a/11, 219a/12, 219a/13, 219a/15, 219a/16, 219a/17, 219a/18, 219a/19, 219a/20, 219a/21, 219a/22, 219a/23, 219a/24, 219a/25, 219b/01, 219b/03, 219b/04, 219b/05, 219b/06, 219b/07, 219b/09, 219b/10, 219b/11, 219b/12, 219b/13, 219b/14, 219b/17, 219b/18, 219b/19, 219b/22, 219b/23, 219b/25, 220a/01, 220a/03, 220a/07, 220a/12, 220a/14, 220a/15, 220a/16, 220a/18, 220a/19, 220a/21, 220a/22, 220a/23, 220a/24, 220a/25, 220b/01, 220b/02, 220b/04, 220b/06, 220b/07, 220b/08, 220b/12, 220b/13, 220b/14, 220b/15, 220b/16,

220b/17, 220b/18, 220b/20, 220b/24, 220b/25, 221a/01, 221a/02, 221a/04, 221a/05, 221a/07, 221a/09, 221a/13, 221a/14, 221a/15, 221a/16, 221a/19, 221a/21, 221a/22, 221a/23, 221a/24, 221a/25, 221b/05, 221b/06, 221b/07, 221b/08, 221b/11, 221b/13, 221b/14, 221b/15, 221b/16, 221b/17, 221b/18, 221b/22, 221b/24, 221b/25, 222a/02, 222a/03, 222a/04, 222a/05, 222a/06, 222a/07, 222a/08, 222a/09, 222a/10, 222a/11, 222a/12, 222a/13, 222a/16, 222a/17, 222a/18, 222a/19, 222a/24, 222a/25, 222b/01, 222b/03, 222b/04, 222b/05, 222b/06, 222b/07, 222b/08, 222b/09, 222b/10, 222b/11, 222b/12, 222b/13, 222b/14, 222b/15, 222b/16, 222b/17, 222b/18, 222b/19, 222b/20, 222b/21, 222b/22, 222b/25, 223a/01, 223a/02, 223a/05, 223a/07, 223a/08, 223a/11, 223a/12, 223a/14, 223a/15, 223a/16, 223a/17, 223a/18, 223a/19, 223a/20, 223a/22, 223a/24, 223a/25, 223b/01, 223b/03, 223b/07, 223b/08, 223b/09, 223b/12, 223b/13, 223b/16, 223b/17, 223b/18, 223b/19, 223b/21, 223b/22, 223b/24, 223b/25, 224a/01, 224a/02, 224a/03, 224a/06, 224a/08, 224a/09, 224a/11, 224a/12, 224a/13, 224a/14, 224a/15, 224a/16, 224a/17, 224a/18, 224a/19, 224a/21, 224a/22, 224a/23, 224a/24, 224a/25, 224b/01, 224b/02, 224b/03, 224b/05, 224b/06, 224b/07, 224b/08, 224b/09, 224b/10, 224b/12, 224b/15, 224b/16, 224b/18, 224b/20, 224b/22, 224b/23, 224b/24, 224b/25, 225a/01, 225a/02, 225a/05, 225a/06, 225a/07, 225a/10, 225a/11, 225a/13, 225a/16, 225a/17, 225a/18, 225a/19, 225a/20, 225a/21, 225a/22, 225a/24, 225a/25, 225b/01, 225b/03, 225b/04, 225b/05, 225b/07, 225b/08, 225b/09, 225b/10, 225b/11, 225b/12, 225b/13, 225b/17, 225b/18, 225b/21, 225b/22, 225b/23, 225b/24, 225b/25, 226a/01, 226a/02, 226a/03, 226a/05, 226a/06, 226a/07, 226a/09, 226a/14, 226a/17, 226a/18, 226a/19, 226a/20, 226a/21, 226a/22, 226a/23, 226a/25, 226b/01, 226b/02, 226b/03, 226b/04, 226b/07, 226b/08, 226b/10, 226b/12, 226b/13, 226b/15, 226b/16, 226b/18, 226b/19, 226b/20, 226b/21, 226b/22, 226b/25, 227a/01, 227a/02, 227a/03, 227a/04, 227a/05, 227a/06, 227a/07, 227a/08, 227a/09, 227a/11, 227a/13, 227a/14, 227a/16, 227a/17, 227a/18, 227a/19, 227a/21, 227a/24, 227a/25, 227b/01, 227b/02, 227b/04, 227b/05, 227b/06, 227b/08, 227b/11, 227b/12, 227b/13, 227b/14, 227b/15, 227b/16, 227b/17, 227b/18, 227b/20, 227b/22, 227b/23, 227b/24, 227b/25, 228a/02, 228a/04, 228a/05, 228a/06, 228a/07, 228a/08, 228a/09, 228a/11, 228a/12, 228a/13, 228a/14, 228a/15, 228a/16, 228a/17, 228a/18, 228a/19, 228a/21, 228a/22, 228a/24, 228a/25, 228b/01, 228b/02, 228b/04, 228b/05, 228b/06, 228b/07, 228b/09, 228b/11, 228b/13, 228b/15, 228b/16, 228b/18, 228b/20, 228b/21, 228b/24, 228b/25,

229a/02, 229a/03, 229a/05, 229a/06, 229a/09, 229a/10, 229a/12, 229a/14, 229a/15, 229a/17, 229a/18, 229a/21, 229a/23, 229a/25, 229b/01, 229b/02, 229b/04, 229b/05, 229b/07, 229b/08, 229b/09, 229b/10, 229b/12, 229b/14, 229b/15, 229b/16, 229b/18, 229b/19, 229b/21, 229b/23, 229b/24, 229b/25, 230a/01, 230a/02, 230a/04, 230a/05, 230a/07, 230a/08, 230a/10, 230a/11, 230a/12, 230a/14, 230a/15, 230a/16, 230a/18, 230a/19, 230a/21, 230a/22, 230a/23, 230a/24, 230a/25, 230b/03, 230b/04, 230b/05, 230b/06, 230b/07, 230b/10, 230b/11, 230b/12, 230b/13, 230b/15, 230b/16, 230b/17, 230b/21, 230b/22, 230b/23, 230b/25, 231a/01, 231a/02, 231a/04, 231a/05, 231a/07, 231a/10, 231a/11, 231a/12, 231a/13, 231a/14, 231a/15, 231a/16, 231a/18, 231a/19, 231a/20, 231a/21, 231a/24, 231b/01, 231b/02, 231b/05, 231b/09, 231b/11, 231b/12, 231b/14, 231b/15, 231b/17, 231b/19, 231b/20, 231b/22, 231b/23, 231b/24, 232a/01, 232a/02, 232a/03, 232a/04, 232a/05, 232a/06, 232a/09, 232a/10, 232a/11, 232a/12, 232a/13, 232a/14, 232a/18, 232a/19, 232a/20, 232a/21, 232a/22, 232b/01, 232b/05, 232b/06, 232b/07, 232b/08, 232b/09, 232b/11, 232b/13, 232b/15, 232b/16, 232b/19, 232b/21, 232b/22, 232b/24, 233a/03, 233a/04, 233a/06, 233a/08, 233a/09, 233a/13, 233a/16, 233a/18, 233a/19, 233a/21, 233a/24, 233a/25, 233b/01, 233b/02, 233b/03, 233b/05, 233b/06, 233b/10, 233b/12, 233b/13, 233b/15, 233b/16, 233b/17, 233b/18, 233b/19, 233b/20, 233b/21, 233b/23, 233b/24, 233b/25, 234a/03, 234a/04, 234a/06, 234a/07, 234a/08, 234a/09, 234a/10, 234a/11, 234a/13, 234a/15, 234a/16, 234a/17, 234a/18, 234a/19, 234a/20, 234a/23, 234a/24, 234a/25, 234b/01, 234b/02, 234b/03, 234b/04, 234b/06, 234b/07, 234b/09, 234b/11, 234b/12, 234b/17, 234b/23, 234b/24, 234b/25, 235a/01, 235a/02, 235a/03, 235a/04, 235a/06, 235a/11, 235a/12, 235a/16, 235a/17, 235a/20, 235a/21, 235a/22, 235a/23, 235a/24, 235b/05, 235b/06, 235b/07, 235b/09, 235b/14, 235b/15, 235b/16, 235b/17, 235b/19, 235b/21, 235b/22, 235b/23, 235b/24, 235b/25, 236a/01, 236a/02, 236a/03, 236a/04, 236a/05, 236a/06, 236a/07, 236a/10, 236a/14, 236a/15, 236a/16, 236a/20, 236a/22, 236a/24, 236a/25, 236b/02, 236b/03, 236b/07, 236b/08, 236b/10, 236b/11, 236b/14, 236b/15, 236b/18, 236b/19, 236b/20, 236b/21, 236b/22, 236b/23, 236b/24, 236b/25, 237a/01, 237a/02, 237a/04, 237a/05, 237a/06, 237a/07, 237a/10, 237a/12, 237a/13, 237a/15, 237a/16, 237a/17, 237a/18, 237a/20, 237a/22, 237a/24, 237a/25, 237b/06, 237b/07, 237b/08, 237b/11, 237b/14, 237b/15, 237b/16, 237b/18, 237b/19, 237b/20, 237b/22, 237b/23, 237b/24, 238a/03, 238a/04, 238a/05, 238a/06, 238a/07, 238a/08, 238a/09, 238a/10, 238a/11,

238a/13, 238a/14, 238a/15, 238a/16, 238a/17, 238a/19, 238a/21, 238b/01, 238b/02, 238b/03, 238b/04, 238b/05, 238b/06, 238b/07, 238b/08, 238b/10, 238b/13, 238b/15, 238b/16, 238b/17, 238b/18, 238b/19, 238b/20, 238b/21, 238b/22, 238b/24, 238b/25, 239a/03, 239a/07, 239a/08, 239a/10, 239a/11, 239a/14, 239a/16, 239a/17, 239a/18, 239a/20, 239a/21, 239a/22, 239a/23, 239a/25, 239b/01, 239b/05, 239b/07, 239b/15, 239b/19, 239b/21, 239b/22, 239b/23, 240a/03, 240a/04, 240a/08, 240a/09, 240a/11, 240a/12, 240a/13, 240a/17, 240a/18, 240a/19, 240a/20, 240a/21, 240a/23, 240b/01, 240b/02, 240b/05, 240b/06, 240b/07, 240b/08, 240b/11, 240b/21, 240b/23, 241a/02, 241a/03, 241a/06, 241a/08, 241a/10, 241a/11, 241a/13, 241a/14, 241a/15, 241a/16, 241a/20, 241a/23, 241a/24, 241a/25, 241b/01, 241b/04, 241b/07, 241b/08, 241b/09, 241b/11, 241b/14, 241b/15, 241b/16, 241b/17, 241b/21, 241b/22, 241b/23, 241b/25, 242a/01, 242a/02, 242a/03, 242a/04, 242a/05, 242a/07, 242a/08, 242a/09, 242a/10, 242a/11, 242a/12, 242a/15, 242a/16, 242a/17, 242a/18, 242a/19, 242a/21, 242a/22, 242a/23, 242b/02, 242b/04, 242b/05, 242b/07, 242b/09, 242b/10, 242b/11, 242b/12, 242b/13, 242b/14, 242b/15, 242b/16, 242b/17, 242b/18, 242b/19, 242b/20, 242b/21, 242b/22, 242b/23, 242b/24, 242b/25, 243a/02, 243a/04, 243a/05, 243a/11, 243a/12, 243a/14, 243a/15, 243a/16, 243a/17, 243a/21, 243a/22, 243a/24, 243b/01, 243b/02, 243b/03, 243b/06, 243b/08, 243b/10, 243b/11, 243b/12, 243b/13, 243b/14, 243b/15, 243b/16, 243b/18, 243b/19, 243b/21, 243b/23, 244a/01, 244a/05, 244a/06, 244a/08, 244a/09, 244a/11, 244a/12, 244a/14, 244a/18, 244a/20, 244a/22, 244a/23, 244a/24, 244a/25, 244b/03, 244b/04, 244b/05, 244b/06, 244b/07, 244b/08, 244b/10, 244b/11, 244b/12, 244b/13, 244b/14, 244b/15, 244b/16, 244b/17, 244b/18, 244b/19, 244b/20, 244b/21, 244b/22, 244b/23, 244b/24, 244b/25, 245a/01, 245a/02, 245a/03, 245a/04, 245a/05, 245a/06, 245a/07, 245a/08, 245a/11, 245a/13, 245a/14, 245a/15, 245a/17, 245a/22, 245b/01, 245b/02, 245b/03, 245b/04, 245b/08, 245b/09, 245b/10, 245b/11, 245b/12, 245b/14, 245b/17, 245b/18, 245b/19, 245b/20, 245b/22, 245b/23, 246a/01, 246a/03, 246a/04, 246a/06, 246a/07, 246a/08, 246a/09, 246a/10, 246a/14, 246a/15, 246a/16, 246a/17, 246a/18, 246a/19, 246a/20, 246a/21, 246a/23, 246a/25, 246b/03, 246b/12, 246b/14, 246b/15, 246b/16, 246b/18, 246b/20, 246b/21, 247a/03, 247a/04, 247a/06, 247a/07, 247a/08, 247a/10, 247a/11, 247a/12, 247a/13, 247a/14, 247a/16, 247a/18, 247a/19, 247a/20, 247a/22, 247a/23, 247b/02, 247b/04, 247b/08, 247b/09, 247b/12, 247b/14, 247b/15, 247b/16, 247b/17,

247b/18, 247b/21, 247b/23, 248a/01, 248a/02, 248a/03, 248a/04, 248a/05, 248a/06, 248a/07, 248a/09, 248a/10, 248a/11, 248a/12, 248a/13, 248a/14, 248a/15, 248a/16, 248a/17, 248a/18, 248a/19, 248a/20, 248a/21, 248a/22, 248a/23, 248a/25, 248b/01, 248b/02, 248b/03, 248b/04, 248b/05, 248b/08, 248b/10, 248b/11, 248b/12, 248b/14, 248b/15, 248b/16, 248b/17, 248b/18, 248b/20, 248b/21, 248b/22, 248b/23, 248b/25, 249a/03, 249a/04, 249a/06, 249a/07, 249a/08, 249a/09, 249a/10, 249a/11, 249a/12, 249a/17, 249a/18, 249a/19, 249a/20, 249a/21, 249a/22, 249a/23, 249a/24, 249a/25, 249b/01, 249b/02, 249b/03, 249b/04, 249b/05, 249b/06, 249b/07, 249b/08, 249b/09, 249b/11, 249b/13, 249b/15, 249b/17, 249b/18, 249b/19, 249b/22, 249b/23, 249b/24, 250a/01, 250a/02, 250a/03, 250a/04, 250a/05, 250a/06, 250a/07, 250a/08, 250a/09, 250a/10, 250a/11, 250a/12, 250a/13, 250a/14, 250a/15, 250a/16, 250a/17, 250a/19, 250a/20, 250a/22, 250a/23, 250a/24, 250a/25, 250b/01, 250b/02, 250b/04, 250b/05, 250b/06, 250b/07, 250b/09, 250b/11, 250b/12, 250b/13, 250b/14, 250b/15, 250b/16, 250b/17, 250b/19, 250b/20, 250b/21, 250b/23, 250b/24, 250b/25, 251a/01, 251a/02, 251a/03, 251a/04, 251a/05, 251a/06, 251a/07, 251a/08, 251a/10, 251a/11, 251a/13, 251a/14, 251a/17, 251a/20, 251a/21, 251a/22, 251a/23, 251a/24, 251a/25, 251b/10, 251b/13, 251b/15, 251b/17, 251b/18, 251b/19, 251b/20, 251b/22, 251b/25, 252a/02, 252a/03, 252a/06, 252a/09, 252a/12, 252a/13, 252a/14, 252a/15, 252a/17, 252b/01, 252b/02, 252b/06, 252b/08, 252b/09, 252b/11, 252b/13, 252b/14, 252b/15, 252b/16, 252b/18, 252b/23, 252b/25, 253a/02, 253a/03, 253a/04, 253a/05, 253a/08, 253a/09, 253a/10, 253a/11, 253a/12, 253a/15, 253a/16, 253a/18, 253a/20, 253a/21, 253a/23, 253a/24, 253a/25, 253b/01, 253b/02, 253b/04, 253b/12, 253b/13, 253b/17, 253b/20, 253b/22, 253b/25, 254a/01, 254a/02, 254a/03, 254a/05, 254a/06, 254a/07, 254a/08, 254a/09, 254a/11, 254a/12, 254a/15, 254a/18, 254a/20, 254a/21, 254a/22, 254b/01, 254b/04, 254b/05, 254b/07, 254b/10, 254b/16, 254b/20, 254b/22, 254b/23, 254b/25, 255a/03, 255a/07, 255a/08, 255a/09, 255a/15, 255a/16, 255a/19, 255a/20, 255a/25, 255b/03, 255b/09, 255b/10, 255b/13, 255b/15, 255b/19, 255b/21, 255b/23, 255b/25, 256a/01, 256a/02, 256a/05, 256a/07, 256a/08, 256a/14, 256a/15, 256a/16, 256a/17, 256a/18, 256a/19, 256a/20, 256a/21, 256a/22, 256a/23, 256a/25, 256b/02, 256b/03, 256b/06, 256b/07, 256b/08, 256b/09, 256b/10, 256b/11, 256b/12, 256b/13, 256b/14, 256b/15, 256b/16, 256b/17, 256b/18, 256b/21, 256b/22, 256b/23, 256b/24, 257a/01, 257a/02, 257a/05, 257a/07, 257a/08, 257a/10, 257a/16, 257a/17, 257a/22, 257a/24, 257a/25,

257b/01, 257b/02, 257b/03, 257b/07, 257b/09, 257b/10, 257b/12, 257b/13, 257b/17, 257b/18, 257b/21, 257b/23, 258a/03, 258a/04, 258a/06, 258a/08, 258a/09, 258a/10, 258a/12, 258a/13, 258a/15, 258a/17, 258a/24, 258b/04, 258b/05, 258b/07, 258b/12, 258b/13, 258b/14, 258b/16, 258b/18, 258b/19, 258b/21, 258b/22, 258b/23, 258b/24, 258b/25, 259a/01, 259a/02, 259a/03, 259a/04, 259a/05, 259a/07, 259a/09, 259a/11, 259a/12, 259a/13, 259a/15, 259a/16, 259a/17, 259a/18, 259a/19, 259a/20, 259a/21, 259a/23, 259a/24, 259b/01, 259b/02, 259b/08, 259b/09, 259b/10, 259b/11, 259b/13, 259b/14, 259b/16, 259b/17, 259b/18, 259b/19, 259b/20, 259b/21, 259b/23, 259b/24, 259b/25, 260a/01, 260a/05, 260a/07, 260a/12, 260a/14, 260a/15, 260a/16, 260a/17, 260a/18, 260a/20, 260a/21, 260a/22, 260b/04, 260b/07, 260b/11, 260b/12, 260b/13, 260b/14, 260b/15, 260b/18, 260b/19, 260b/21, 260b/23, 260b/25, 261a/01, 261a/05, 261a/13, 261a/14, 261a/19, 261a/20, 261a/25, 261b/01, 261b/03, 261b/04, 261b/05, 261b/06, 261b/08, 261b/09, 261b/11, 261b/12, 261b/15, 261b/16, 261b/18, 261b/20, 261b/23, 261b/24, 262a/12, 262b/04, 262b/05, 262b/07, 262b/10, 262b/13, 262b/15, 262b/16, 262b/19, 262b/23, 262b/25, 263a/01, 263a/02, 263a/03, 263a/06, 263a/07, 263a/10, 263a/15, 263a/18, 263a/19, 263a/21, 263a/22, 263a/23, 263a/25, 263b/01, 263b/03, 263b/05, 263b/06, 263b/08, 263b/09, 263b/11, 263b/13, 263b/15, 263b/17, 263b/18, 263b/20, 263b/21, 263b/23, 263b/24, 264a/03, 264a/04, 264a/05, 264a/06, 264a/07, 264a/08, 264a/09, 264a/10, 264a/12, 264a/14, 264a/15, 264a/17, 264a/20, 264a/22, 264b/02, 264b/03, 264b/06, 264b/13, 264b/14, 264b/19, 264b/21, 265a/02, 265a/03, 265a/04, 265a/06, 265a/07, 265a/10, 265a/12, 265a/15, 265a/16, 265a/17, 265a/19, 265a/23, 265a/24, 265a/25, 265b/01, 265b/03, 265b/04, 265b/05, 265b/06, 265b/07, 265b/08, 265b/11, 265b/12, 265b/14, 265b/15, 265b/16, 265b/18, 265b/21, 265b/24, 265b/25, 266a/01, 266a/02, 266a/03, 266a/04, 266a/05, 266a/06, 266a/07, 266a/10, 266a/12, 266a/13, 266a/14, 266a/15, 266a/16, 266a/17, 266a/18, 266a/19, 266a/21, 266a/22, 266a/23, 266b/01, 266b/03, 266b/04, 266b/05, 266b/07, 266b/09, 266b/12, 266b/13, 266b/16, 266b/17, 266b/18, 266b/19, 266b/20, 266b/21, 266b/23, 266b/24, 266b/25, 267a/01, 267a/03, 267a/04, 267a/05, 267a/06, 267a/07, 267a/08, 267a/10, 267a/12, 267a/15, 267a/16, 267a/17, 267a/18, 267a/19, 267a/20, 267a/24, 267a/25, 267b/01, 267b/02, 267b/04, 267b/05, 267b/09, 267b/10, 267b/11, 267b/12, 267b/14, 267b/16, 267b/18, 267b/20, 267b/21, 268a/01, 268a/03, 268a/04, 268a/05, 268a/06, 268a/07, 268a/08, 268a/09, 268a/10, 268a/13, 268a/14, 268a/15,

268a/17, 268a/18, 268a/19, 268a/20, 268a/22, 268a/23, 268a/24, 268a/25, 268b/01, 268b/02, 268b/03, 268b/05, 268b/08, 268b/09, 268b/10, 268b/11, 268b/12, 268b/17, 268b/18, 268b/19, 268b/20, 268b/22, 268b/23, 269a/01, 269a/04, 269a/11, 269a/18, 269a/19, 269a/20, 269a/21, 269a/25, 269b/04, 269b/05, 269b/06, 269b/08, 269b/11, 269b/13, 269b/14, 269b/15, 269b/18, 269b/25, 270a/05, 270a/06, 270a/09, 270a/10, 270a/11, 270a/12, 270a/13, 270a/17, 270a/18, 270a/19, 270a/20, 270a/24, 270a/25, 270b/01, 270b/02, 270b/03, 270b/06, 270b/12, 270b/13, 270b/14, 270b/17, 270b/18, 270b/19, 270b/21, 270b/24, 270b/25, 271a/01, 271a/04, 271a/05, 271a/07, 271a/08, 271a/10, 271a/13, 271a/14, 271a/15, 271a/16, 271a/18, 271a/20, 271a/21, 271a/22, 271a/23, 271a/24, 271a/25, 271b/01, 271b/03, 271b/04, 271b/05, 271b/06, 271b/07, 271b/08, 271b/15, 271b/17, 271b/18, 271b/21, 271b/22, 271b/23, 272a/01, 272a/02, 272a/03, 272a/04, 272a/06, 272a/09, 272a/10, 272a/11, 272a/15, 272a/19, 272a/20, 272a/24, 272a/25, 272b/03, 272b/04, 272b/05, 272b/06, 272b/07, 272b/10, 272b/14, 272b/15, 272b/16, 272b/20, 272b/21, 272b/24, 272b/25, 273a/01, 273a/04, 273a/05, 273a/06, 273a/07, 273a/10, 273a/11, 273a/13, 273a/18, 273a/23, 273b/01, 273b/02, 273b/03, 273b/04, 273b/05, 273b/06, 273b/07, 273b/08, 273b/09, 273b/10, 273b/11, 273b/12, 273b/13, 273b/14, 273b/15, 273b/16, 273b/18, 273b/19, 273b/20, 273b/23, 273b/25, 274a/01, 274a/06, 274a/13, 274a/14, 274a/18, 274b/01, 274b/08, 274b/11, 274b/13, 274b/15, 274b/16, 274b/23, 274b/24, 274b/25, 275a/01, 275a/02, 275a/03, 275a/05, 275a/06, 275a/07, 275a/08, 275a/09, 275a/12, 275a/16, 275a/17, 275a/18, 275a/20, 275a/21, 275a/23, 275a/24, 275a/25, 275b/01, 275b/03, 275b/04, 275b/05, 275b/08, 275b/10, 275b/11, 275b/12, 275b/15, 275b/17, 275b/19, 275b/20, 275b/21, 275b/23, 275b/24, 276a/01, 276a/03, 276a/04, 276a/05, 276a/06, 276a/07, 276a/08, 276a/10, 276a/11, 276a/14, 276a/15, 276a/17, 276a/18, 276a/19, 276a/20, 276a/23, 276a/24, 276b/01, 276b/02, 276b/03, 276b/04, 276b/05, 276b/06, 276b/07, 276b/08, 276b/09, 276b/10, 276b/11, 276b/12, 276b/13, 276b/15, 276b/16, 276b/20, 276b/23, 276b/25, 277a/04, 277a/06, 277a/09, 277a/11, 277a/12, 277a/13, 277a/14, 277a/17, 277a/21, 277a/23, 277a/25, 277b/01, 277b/02, 277b/06, 277b/07, 277b/08, 277b/09, 277b/11, 277b/12, 277b/14, 277b/16, 277b/17, 277b/18, 277b/19, 277b/21, 277b/22, 277b/23, 278a/01, 278a/04, 278a/05, 278a/08, 278a/11, 278a/12, 278a/13, 278a/14, 278a/15, 278a/16, 278a/17, 278a/18, 278a/20, 278a/21, 278a/23, 278a/24, 278b/01, 278b/03, 278b/04, 278b/05, 278b/07, 278b/12, 278b/13, 278b/14,

278b/16, 278b/17, 278b/18, 278b/20, 278b/21, 278b/22, 278b/23, 278b/24, 279a/01, 279a/02, 279a/04, 279a/07, 279a/08, 279a/09, 279a/11, 279a/14, 279a/15, 279a/16, 279a/17, 279a/18, 279a/19, 279a/24, 279b/02, 279b/04, 279b/05, 279b/06, 279b/08, 279b/09, 279b/10, 279b/11, 279b/14, 279b/16, 279b/17, 279b/18, 279b/19, 279b/20, 279b/24, 279b/25, 280a/03, 280a/04, 280a/08, 280a/10, 280a/12, 280a/13, 280a/14, 280a/17, 280a/21, 280a/22, 280a/24, 280b/02, 280b/03, 280b/06, 280b/07, 280b/08, 280b/09, 280b/12, 280b/14, 280b/15, 280b/18, 280b/20, 280b/25, 281a/01, 281a/03, 281a/04, 281a/06, 281a/08, 281a/10, 281a/12, 281a/13, 281a/14, 281a/15, 281a/16, 281a/17, 281a/18, 281a/19, 281a/21, 281a/22, 281a/23, 281a/24, 281a/25, 281b/01, 281b/02, 281b/03, 281b/04, 281b/05, 281b/08, 281b/09, 281b/10, 281b/11, 281b/14, 281b/15, 281b/16, 281b/18, 281b/19, 281b/23, 281b/24, 282a/01, 282a/03, 282a/05, 282a/09, 282a/12, 282a/13, 282a/15, 282a/16, 282a/19, 282a/20, 282a/22, 282a/23, 282b/02, 282b/04, 282b/09, 282b/10, 282b/12, 282b/13, 282b/14, 282b/16, 282b/19, 282b/20, 282b/22, 282b/25, 283a/03, 283a/06, 283a/12, 283a/15, 283a/16, 283a/17, 283a/19, 283a/20, 283a/24, 283b/02, 283b/03, 283b/09, 283b/12, 283b/14, 283b/16, 283b/17, 283b/19, 283b/20, 283b/21, 283b/22, 283b/23, 284a/02, 284a/05, 284a/06, 284a/09, 284a/11, 284a/12, 284a/18, 284a/19, 284a/21, 284b/01, 284b/02, 284b/06, 284b/07, 284b/09, 284b/12, 284b/13, 284b/14, 284b/15, 284b/18, 284b/19, 284b/21, 284b/23, 284b/24, 285a/01, 285a/03, 285a/04, 285a/05, 285a/08, 285a/10, 285a/12, 285a/14, 285a/15, 285a/17, 285a/18, 285a/19, 285a/20, 285a/22, 285a/23, 285a/25, 285b/02, 285b/04, 285b/05, 285b/07, 285b/08, 285b/09, 285b/11, 285b/13, 285b/14, 285b/15, 285b/16, 285b/19, 285b/20, 285b/22, 285b/23, 285b/24, 285b/25, 286a/01, 286a/02, 286a/06, 286a/07, 286a/20, 286a/24, 286b/01, 286b/06, 286b/07, 286b/09, 286b/10, 286b/11, 286b/13, 286b/14, 286b/19, 286b/21, 286b/22, 286b/23, 286b/24, 286b/25, 287a/01, 287a/02, 287a/04, 287a/07, 287a/08, 287a/09, 287a/10, 287a/11, 287a/12, 287a/14, 287a/15, 287a/21, 287a/22, 287a/24, 287b/03, 287b/04, 287b/07, 287b/08, 287b/09, 287b/10, 287b/12, 287b/13, 287b/14, 287b/16, 287b/17, 287b/19, 287b/20, 287b/21, 287b/23, 287b/24, 287b/25, 288a/01, 288a/02, 288a/03, 288a/04, 288a/05, 288a/07, 288a/13, 288a/15, 288a/16, 288a/19, 288a/20, 288a/21, 288a/24, 288a/25, 288b/01, 288b/02, 288b/03, 288b/04, 288b/05, 288b/06, 288b/07, 288b/08, 288b/09, 288b/10, 288b/11, 288b/12, 288b/13, 288b/14, 288b/15, 288b/16, 288b/17, 288b/20, 288b/22, 288b/23, 288b/24, 288b/25, 289a/01, 289a/02, 289a/03, 289a/04,

289a/05, 289a/06, 289a/08, 289a/09, 289a/10, 289a/11, 289a/12, 289a/13, 289a/14, 289a/16, 289a/19, 289a/20, 289a/21, 289a/23, 289b/01, 289b/02, 289b/06, 289b/07, 289b/08, 289b/09, 289b/11, 289b/12, 289b/16, 289b/17, 289b/19, 289b/21, 289b/23, 290a/01, 290a/03, 290a/04, 290a/05, 290a/06, 290a/07, 290a/09, 290a/11, 290a/12, 290a/13, 290a/14, 290a/15, 290a/16, 290a/17, 290a/18, 290a/19, 290a/20, 290a/21, 290a/22, 290a/23, 290b/01, 290b/02, 290b/03, 290b/04, 290b/05, 290b/06, 290b/07, 290b/08, 290b/09, 290b/10, 290b/11, 290b/13, 290b/15, 290b/17, 290b/18, 290b/19, 290b/20, 290b/21, 290b/22, 290b/23, 290b/24, 290b/25, 291a/01, 291a/02, 291a/03, 291a/04, 291a/05, 291a/06, 291a/08, 291a/09, 291a/11, 291a/12, 291a/13, 291a/15, 291a/16, 291a/17, 291a/18, 291a/19, 291a/20, 291a/21, 291b/01, 291b/02, 291b/03, 291b/05, 291b/07, 291b/08, 291b/09, 291b/10, 291b/11, 291b/12, 291b/13, 291b/14, 291b/15, 291b/16, 291b/17, 291b/18, 291b/19, 291b/20, 291b/21, 291b/22, 291b/24, 291b/25, 292a/01, 292a/02, 292a/03, 292a/04, 292a/08, 292a/10, 292a/15, 292a/19, 292a/22, 292a/23, 292a/24, 292b/01, 292b/02, 292b/03, 292b/08, 292b/09, 292b/10, 292b/11, 292b/12, 292b/13, 292b/14, 292b/15, 292b/16, 292b/17, 292b/18, 292b/19, 292b/20, 292b/21, 292b/22, 292b/23, 292b/24, 292b/25, 293a/01, 293a/02, 293a/06, 293a/08, 293a/09, 293a/10, 293a/11, 293a/13, 293a/14, 293a/15, 293a/16, 293a/18, 293a/19, 293a/21, 293a/22, 293a/23, 293a/24, 293a/25, 293b/03, 293b/13, 293b/16, 293b/18, 293b/19, 293b/20, 293b/21, 293b/22, 293b/23, 293b/24, 293b/25, 294a/04, 294a/08, 294a/09, 294a/10, 294a/11, 294a/12, 294a/13, 294a/15, 294a/16, 294a/19, 294a/21, 294a/22, 294a/25, 294b/01, 294b/03, 294b/08, 294b/09, 294b/10, 294b/11, 294b/12, 294b/13, 294b/16, 294b/18, 294b/19, 294b/20, 294b/23, 295a/01, 295a/04, 295a/05, 295a/07, 295a/08, 295a/09, 295a/10, 295a/11, 295a/12, 295a/13, 295a/14, 295a/15, 295a/16, 295a/17, 295a/18, 295a/19, 295a/20, 295a/21, 295a/23, 295a/24, 295b/01, 295b/02, 295b/03, 295b/04, 295b/07, 295b/08, 295b/11, 295b/18, 295b/19, 295b/23, 295b/24, 295b/25, 296a/01, 296a/02, 296a/04, 296a/06, 296a/10, 296a/11, 296a/12, 296a/13, 296a/15, 296a/18, 296a/20, 296a/25, 296b/01, 296b/03, 296b/06, 296b/07, 296b/09, 296b/12, 296b/13, 296b/14, 296b/15, 296b/19, 296b/21, 296b/22, 296b/23, 296b/25, 297a/03, 297a/08, 297a/12, 297a/14, 297a/20, 297a/21, 297a/22, 297a/23, 297a/25, 297b/05, 297b/06, 297b/08, 297b/09, 297b/10, 297b/11, 297b/12, 297b/14, 297b/19, 297b/20, 297b/22, 297b/24, 298a/01, 298a/03, 298a/04, 298a/05, 298a/07, 298a/08, 298a/12, 298a/13, 298a/14, 298a/16, 298a/17, 298a/18,

298b/04, 298b/05, 298b/06, 298b/09, 298b/11, 298b/17, 298b/19, 298b/20, 298b/23, 298b/24, 298b/25, 299a/01, 299a/07, 299a/09, 299a/10, 299a/12, 299a/13, 299a/19, 299a/21, 299a/22, 299b/01, 299b/02, 299b/03, 299b/07, 299b/08, 299b/10, 299b/11, 299b/12, 299b/14, 299b/15, 299b/16, 299b/18, 299b/19, 299b/20, 299b/21, 299b/22, 299b/23, 299b/24, 299b/25, 300a/01, 300a/04, 300a/07, 300a/09, 300a/10, 300a/11, 300a/12, 300a/13, 300a/14, 300a/15, 300a/16, 300a/17, 300a/18, 300a/19, 300a/20, 300a/21, 300a/22, 300a/23, 300a/25, 300b/01, 300b/03, 300b/06, 300b/07, 300b/08, 300b/09, 300b/11, 300b/12, 300b/13, 300b/14, 300b/17, 300b/18, 300b/19, 300b/20, 300b/21, 300b/22, 300b/25, 301a/02, 301a/03, 301a/04, 301a/05, 301a/07, 301a/08, 301a/10, 301a/11, 301a/12, 301a/13, 301a/17, 301a/18, 301a/20, 301a/23, 301b/01, 301b/03, 301b/07, 301b/09, 301b/12, 301b/15, 301b/18, 301b/19, 301b/20, 301b/21, 301b/23, 302a/01, 302a/04, 302a/08, 302a/09, 302a/10, 302a/12, 302a/13, 302a/15, 302a/18, 302a/20, 302a/25, 302b/02, 302b/09, 302b/10, 302b/13, 302b/14, 302b/16, 302b/17, 302b/21, 302b/22, 302b/23, 302b/24, 303a/01, 303a/03, 303a/04, 303a/05, 303a/07, 303a/08, 303a/10, 303a/11, 303a/13, 303a/14, 303a/15, 303a/16, 303a/17, 303a/20, 303a/23, 303b/01, 303b/02, 303b/03, 303b/04, 303b/05, 303b/06, 303b/07, 303b/08, 303b/09, 303b/15, 303b/19, 303b/20, 303b/22, 303b/23, 303b/24, 304a/01, 304a/02, 304a/03, 304a/05, 304a/06, 304a/09, 304a/11, 304a/13, 304a/15, 304a/16, 304a/17, 304a/20, 304a/21, 304a/22, 304b/01, 304b/02, 304b/04, 304b/05, 304b/06, 304b/07, 304b/09, 304b/10, 304b/11, 304b/12, 304b/13, 304b/14, 304b/15, 304b/17, 304b/19, 304b/21, 304b/23, 304b/24, 304b/25, 305a/03, 305a/05, 305a/07, 305a/08, 305a/18, 305a/19, 305a/20, 305a/21, 305a/22, 305b/03, 305b/05, 305b/07, 305b/08, 305b/09, 305b/14, 305b/15, 305b/17, 305b/18, 305b/19, 305b/20, 305b/23, 305b/25, 306a/01, 306a/02, 306a/04, 306a/17, 306a/19, 306a/23, 306a/25, 306b/01, 306b/02, 306b/03, 306b/04, 306b/05, 306b/06, 306b/07, 306b/08, 306b/09, 306b/10, 306b/11, 306b/12, 306b/13, 306b/14, 306b/15, 306b/16, 306b/18, 306b/19, 306b/20, 306b/21, 306b/22, 306b/23, 306b/24, 306b/25, 307a/02, 307a/03, 307a/04, 307a/05, 307a/07, 307a/08, 307a/09, 307a/11, 307a/12, 307a/13, 307a/14, 307a/15, 307a/17, 307a/18, 307a/19, 307a/21, 307a/22, 307a/23, 307a/24, 307a/25, 307b/04, 307b/05, 307b/06, 307b/07, 307b/08, 307b/09, 307b/10, 307b/11, 307b/16, 307b/17, 307b/18, 307b/20, 308a/01, 308a/02, 308a/05, 308a/09, 308a/12, 308a/16, 308a/17, 308a/20, 308a/21, 308a/22, 308a/24, 308a/25, 308b/01, 308b/04, 308b/07, 308b/09, 308b/13,

308b/15, 308b/18, 308b/19, 308b/21, 308b/22, 308b/23, 309a/11, 309a/13, 309a/15, 309a/18, 309a/20, 309a/21, 309a/23, 309a/24, 309b/02, 309b/07, 309b/08, 309b/09, 309b/10, 309b/11, 309b/12, 309b/14, 309b/17, 309b/19, 309b/20, 309b/21, 309b/23, 310a/01, 310a/02, 310a/04, 310a/07, 310a/09, 310a/13, 310a/15, 310a/17, 310a/18, 310a/20, 310a/21, 310a/22, 310a/23, 310a/24, 310b/01, 310b/02, 310b/03, 310b/08, 310b/09, 310b/10, 310b/11, 310b/14, 310b/15, 310b/16, 310b/17, 310b/18, 310b/19, 310b/22, 310b/23, 310b/24, 310b/25, 311a/01, 311a/02, 311a/03, 311a/05, 311a/06, 311a/08, 311a/10, 311a/11, 311a/12, 311a/13, 311a/14, 311a/15, 311a/16, 311a/17, 311a/18, 311a/19, 311a/20, 311a/21, 311a/22, 311a/24, 311a/25, 311b/01, 311b/02, 311b/04, 311b/05, 311b/06, 311b/07, 311b/08, 311b/09, 311b/10, 311b/14, 311b/15, 311b/16, 311b/17, 311b/19, 311b/20, 311b/21, 311b/22, 311b/23, 311b/24, 312a/01, 312a/02, 312a/03, 312a/04, 312a/05, 312a/06, 312a/07, 312a/08, 312a/09, 312a/11, 312a/12, 312a/13, 312a/14, 312a/15, 312a/16, 312a/17, 312a/18, 312a/19, 312a/20, 312a/22, 312a/23, 312b/01, 312b/02, 312b/04, 312b/05, 312b/06, 312b/07, 312b/08, 312b/10, 312b/12, 312b/13, 312b/14, 312b/17, 312b/19, 312b/20, 312b/21, 312b/22, 312b/23, 312b/24, 312b/25, 313a/01, 313a/02, 313a/03, 313a/04, 313a/05, 313a/06, 313a/07, 313a/09, 313a/10, 313a/11, 313a/12, 313a/13, 313a/14, 313a/15, 313a/19, 313a/20, 313a/22, 313a/25, 313b/01, 313b/03, 313b/05, 313b/06, 313b/07, 313b/08, 313b/09, 313b/10, 313b/12, 313b/14, 313b/15, 313b/19, 313b/20, 313b/24, 313b/25, 314a/01, 314a/02, 314a/03, 314a/05, 314a/06, 314a/07, 314a/10, 314a/11, 314a/12, 314a/13, 314a/14, 314a/15, 314a/16, 314a/17, 314a/18, 314a/19, 314a/20, 314a/21, 314a/22, 314a/24, 314a/25, 314b/01, 314b/02, 314b/03, 314b/04, 314b/08, 314b/09, 314b/10, 314b/12, 314b/13, 314b/14, 314b/15, 314b/16, 314b/17, 314b/18, 314b/19, 314b/24, 315a/01, 315a/02, 315a/03, 315a/04, 315a/05, 315a/07, 315a/09, 315a/21, 315a/22, 315a/23, 315a/24, 315a/25, 315b/01, 315b/02, 315b/03, 315b/04, 315b/05, 315b/06, 315b/07, 315b/08, 315b/09, 315b/10, 315b/13, 315b/14, 315b/16, 315b/17, 315b/18, 315b/19, 315b/20, 315b/22, 315b/23, 315b/24, 315b/25, 316a/01, 316a/05, 316a/07, 316a/08, 316a/09, 316a/10, 316a/13, 316a/14, 316a/15, 316a/17, 316a/21, 316a/24, 316a/25, 316b/02, 316b/03, 316b/05, 316b/07, 316b/08, 316b/09, 316b/13, 316b/14, 316b/15, 316b/16, 316b/17, 316b/19, 316b/20, 316b/22, 316b/23, 316b/24, 317a/01, 317a/07, 317a/08, 317a/09, 317a/10, 317a/11, 317a/14, 317a/15, 317a/16, 317a/17, 317a/18, 317a/19, 317a/22, 317a/23, 317b/01,

317b/06, 317b/10, 317b/13, 317b/15, 317b/16, 317b/17, 317b/18, 317b/19, 317b/20, 317b/21, 317b/22, 317b/23, 317b/25, 318a/01, 318a/03, 318a/06, 318a/07, 318a/08, 318a/09, 318a/10, 318a/11, 318a/12, 318a/13, 318a/15, 318a/16, 318a/17, 318a/18, 318a/19, 318a/21, 318a/23, 318b/02, 318b/03, 318b/06, 318b/07, 318b/10, 318b/12, 318b/14, 318b/17, 318b/18, 318b/19, 318b/20, 318b/21, 318b/22, 318b/24, 318b/25, 319a/01, 319a/02, 319a/03, 319a/04, 319a/06, 319a/08, 319a/09, 319a/10, 319a/12, 319a/13, 319a/15, 319a/19, 319a/21, 319a/25, 319b/07, 319b/16, 319b/18, 319b/22, 319b/23, 320a/08, 320a/25, 320b/07, 320b/08, 320b/11, 320b/14, 320b/15, 320b/16, 320b/19, 320b/24, 321a/04, 321a/05, 321a/06, 321a/09, 321a/10, 321a/11, 321a/13, 321a/14, 321a/16, 321a/17, 321a/18, 321a/20, 321a/21, 321a/23, 321b/01, 321b/02, 321b/04, 321b/05, 321b/16, 321b/19, 321b/20, 321b/25, 322a/01, 322a/02, 322a/03, 322a/07, 322a/08, 322a/09, 322a/16, 322a/20, 322b/01, 322b/02, 322b/04, 322b/06, 322b/07, 322b/08, 322b/13, 322b/15, 322b/25, 323a/03, 323a/16, 323a/17, 323a/18, 323a/19, 323a/24, 323b/02, 323b/03, 323b/08, 323b/13, 323b/21, 324a/05, 324a/06, 324a/11, 324a/14, 324a/19, 324a/21, 324a/22, 324a/24, 324a/25, 324b/02, 324b/04, 324b/06, 324b/10, 324b/13, 324b/15, 324b/17, 324b/18, 324b/20, 324b/21, 324b/22, 324b/24, 325a/13, 325a/15, 325a/21, 325b/01, 325b/04, 325b/09, 325b/10, 325b/11, 325b/17, 325b/18, 325b/23, 325b/25, 326a/05, 326a/07, 326a/20, 326a/23, 326a/25, 326b/07, 326b/12, 326b/14, 326b/16, 326b/24, 327a/01, 327a/04, 327a/05, 327a/09, 327a/14, 327a/15, 327a/16, 327a/18, 327a/19, 327a/22, 327a/23, 327b/01, 327b/06, 327b/07, 327b/17, 327b/20, 327b/21, 327b/25, 328a/01, 328a/03, 328a/05, 328a/06

misk v. ʿabīr 090a/14, 094a/25

şāẖ v. bāl çeküp 032a/07

cān v. baş oynayan 040a/21

cāna v. başa ḳalayım 083a/21

cāna v. başa ḳalmayalar 244b/21

cāna v. başa ḳalmayalum 235b/11

cāna v. başa ḳalmazam 258a/25

cāna v. başa ḳalmazlar 124a/25

dünde v. günde 007b/01

ẖorluḳ v. ẖaḳīrlıḳ çekdüm 070a/23

ṣabrı v. ḳarārı ḳalmadı 051a/17

belā v. miḥnet içinde ḳaldı 298b/04

nām v. nāmūs cengine durdılar 128a/21

cāna v. başa ḳalurlar 228a/19

kūs v. neḳḳāresin dögüp 105b/15

ʿālem v. sancaḳ çeküp 069a/04

ṣaġ v. selāmet gördüklerine 188a/20

ṣaġ v. selāmet görüp 063a/01

tāc v. taḫt göricek 108a/03

ṭaġı v. ṭaşı ṭutdı 067b/21

yėrinüŋ ėnini v. uzunını dizem 200a/03

ve-s-selām <Ar. Bundan sonra selam -12-

v. 069b/03, 092a/07, 111a/01, 115b/02, 117b/17, 118a/13, 125b/02, 154b/19, 228b/10, 250b/08, 328a/08

v. ola 245a/17

vecel <Ar. Korkma -1-

v. 174b/14

vech <Ar. Üslup, tarz -302-

v. 040b/12, 051a/05, 071b/17, 075a/13, 107a/14, 113a/04, 124b/21, 135b/04, 139b/07, 155b/23, 162b/09, 162b/11, 168b/13, 177b/02, 187b/19, 204b/23, 240a/02, 244a/04, 254b/12, 254b/24, 258b/16, 289a/23, 289a/24, 295a/06, 326a/14

v.+ e 085b/11, 130b/05, 130b/15, 186a/01

v.+ i 071b/18, 160a/01, 160b/18, 180a/11, 181a/17, 271b/11, 272a/13, 283a/06, 301a/14, 313b/02

v.+ ile 001b/12, 002a/06, 002a/14, 002a/19, 003b/13, 005a/14, 005b/15, 009a/06, 011b/04, 013a/06, 016b/19, 019a/03, 021a/14, 021b/15, 024a/11, 032a/04, 032b/17, 034a/06, 040b/21, 041b/20, 043a/19, 044b/01, 044b/07, 046b/25, 047a/10, 048a/13, 050a/06, 050a/14, 055b/01, 056b/10, 061a/07, 064b/20, 072a/11, 073a/25, 075a/01, 076b/08, 077a/14, 082a/09, 082b/04, 082b/07, 083a/22, 083b/12, 086a/18, 086a/19, 091b/22, 104b/22, 109b/19, 110b/24, 115a/03, 115b/16, 119b/02, 119b/10, 121b/18, 122b/02, 124b/12, 125a/25, 127b/16, 129b/01, 132a/06, 132b/05, 133a/10, 134a/16, 134b/05, 139b/19, 140a/03, 142b/02, 142b/03, 143a/23, 143b/03, 143b/08, 147a/25, 147b/22, 148a/18, 149b/18, 151a/25, 157b/15, 157b/16, 162a/06, 164a/15, 165b/17, 165b/19, 166b/24, 167b/05, 169b/23, 173a/14, 174b/01, 177b/13,

178b/21, 182b/15, 183a/01, 183a/05, 183b/03, 185a/22, 185a/25, 187a/02, 187a/23, 188b/09, 189b/18, 189b/25, 190a/12, 190b/04, 193a/22, 195a/13, 195a/23, 195b/16, 197b/13, 197b/19, 198a/25, 198b/08, 198b/15, 198b/19, 199b/03, 199b/15, 200b/22, 201b/02, 203b/12, 205b/16, 208b/07, 208b/17, 209a/02, 209a/12, 209a/22, 209b/10, 210a/08, 210a/09, 210b/25, 211a/13, 211a/14, 212a/17, 216a/07, 216a/18, 216b/24, 217a/02, 217b/02, 218a/07, 218b/05, 218b/10, 218b/22, 219a/17, 219a/22, 220a/08, 222b/11, 222b/13, 224a/20, 224b/11, 224b/16, 228b/09, 228b/25, 229a/01, 229a/18, 229a/19, 229a/21, 229b/14, 229b/21, 230a/09, 230b/07, 230b/11, 230b/24, 234a/01, 236a/06, 236a/17, 236b/23, 237a/05, 237a/10, 237a/18, 237b/09, 238b/12, 238b/18, 238b/25, 239a/01, 239b/02, 239b/07, 241a/13, 241b/20, 241b/21, 242b/14, 244b/08, 245a/12, 245b/04, 245b/17, 247a/11, 248b/15, 248b/18, 249a/14, 250b/06, 251a/03, 251a/17, 251a/24, 251b/23, 252a/10, 252b/14, 253a/21, 253b/11, 254a/02, 254a/15, 254a/20, 254b/01, 256a/02, 256a/21, 256a/25, 256b/07, 258b/18, 259a/02, 259b/04, 260a/08, 260b/17, 261a/13, 261b/16, 262b/01, 263a/24, 263b/03, 264a/16, 265a/21, 265b/01, 265b/22, 266a/12, 268b/15, 271a/21, 272b/05, 272b/20, 273a/03, 273a/24, 274a/24, 277a/06, 277b/14, 280a/19, 280b/22, 281b/23, 285b/03, 285b/19, 286a/15, 286b/11, 287b/19, 290b/16, 299b/12, 305a/02, 316a/17, 318b/18, 319a/07, 321b/10, 324b/12

v.+ iledür 118a/02

v.+ ileydi 010b/13

v.+ le 019b/12, 023b/15, 303a/20, 304a/03, 305a/21, 305b/04, 307a/15, 308a/17, 309a/01, 310a/23, 314a/06, 314a/15, 317b/18, 322b/19, 323a/01

v.+ üŋ 148a/13

veçh *bk. vech* -1-

v. 051b/11

vedāʿ <Ar. Ayrılık -2-

v. ol- Ayrılmak 028a/17, 029b/01

vefā <Ar. Sevgi ve dostlukta sebat ve devam, vefa -37-

v. 012b/19, 024b/01, 124a/03, 174a/03, 180b/16, 190a/14, 306b/10, 309b/23, 310b/18, 326b/23, 327a/09

v.+ nı 190b/04

v.+ nuŋ 270a/21

v.+ sı 144b/07, 186a/17, 241a/12

v.+ yı 321a/21

v. bul- Vefa görmek 186b/21, 212b/05

v. ėt- Vefa göstermek 195a/10, 215b/22, 222b/22, 226b/02, 299b/04, 321a/21

v. eyle- Vefa göstermek 097b/23

v. gel- Vefa görmek 139b/09, 159b/08, 180b/16, 219a/14, 307a/15, 319a/11, 320b/06

v. ḳıl- Vefa göstermek 004b/14, 084b/10, 206b/12, 292b/10

vefā-dār <Ar.+Far. Vefalı -4-

v.+ am 121b/11

v.+ dur 273a/16

v. ol- Vefalı olmak 181a/01, 297a/25

vefāsız Vefasız -8-

v. 184a/14, 190a/13, 226a/23, 273b/20, 275b/05, 320a/20, 322a/10, 326b/23

vefāsuz *bk. vefāsız* -3-

v. 209a/13, 273a/14, 277b/15

vehim *bk. vehm* -1-

v. ėt- Korkuya kapılmak 040a/18

vehm **<**Ar. Kuruntu, endişe -3-

v. 088a/24, 151b/07

v.+ e düş- Korkuya kapılmak 135a/02

veʿl-ḥāṣıl <Ar. Sözün kısası, özü, kısacası -1-

v. 219a/11

veled <Ar. Çocuk -1-

muḥabbet-i v. 086b/02

velī <Far. Fakat, lakin -42-

v. 011a/02, 014b/23, 017a/11, 022b/03, 023b/25, 024b/02, 031a/20, 033a/10, 041a/21, 042a/24, 042b/16, 087b/11, 098a/15, 128a/22, 173b/17, 178a/25, 203a/12, 210a/20, 210a/24, 210b/03, 216b/17, 218b/15, 223a/23, 227b/09, 234a/16, 234a/24, 237a/23, 239a/11, 245b/11, 248a/20, 251a/03, 253a/17, 253b/10, 266b/10, 272a/01, 282b/07, 292a/18, 293a/19, 298a/02, 308a/11, 313b/17, 316a/13

veli-niʿmet <Ar. Besleyen, yedirip içiren -1-

v.+ imüzdür 269a/03

velīkin <Far. Ama, lakin, fakat -11-

v. 022a/12, 032b/13, 036b/10, 041a/06, 042a/06, 043a/18, 053b/23, 171a/04, 174b/03, 283b/15, 290a/10

vėr- 1. Vermek, teslim etmek 2. İhsan etmek, bağışlamak 3. Feda etmek 4. Nasip etmek -1556-

v. 022b/04, 035b/12, 052b/23, 083a/09, 099b/03, 099b/06, 110b/10, 111a/22, 141b/25, 142a/04, 147b/21, 149a/25, 190b/15, 190b/17, 198a/22, 232a/11, 232a/22, 234a/07, 283b/19

ʿaḳl v. 020b/17

āmān v. 085b/12, 139b/23, 265a/07

cān v. 154a/10

cevāb v. 043a/14, 048b/21, 174a/22, 176b/16, 240a/25

destūr v. 295a/15

devlet v. 118a/07

furṣat v. 083b/07

ḫaber v. 066a/03, 070a/02, 127b/11, 151a/02, 160b/14, 232a/05, 257a/14, 287b/22, 288b/21, 299a/06, 299a/08, 299a/23

ḫaberin v. 119a/06

ḫaberüm v. 308a/19

inṣāf v. 125b/17

ḳuvvet v. 278a/18

maʿrifet v. 212b/24

mühlet v. 207a/05, 229a/08

ṣalavāt v. 057a/10, 082b/20

taḫt v. 031b/18

żiyā v. 227a/18

v.- di 002b/10, 003a/20, 005a/06, 007b/16, 008b/08, 008b/23, 012b/14, 014a/19, 017b/13, 020b/08, 021a/19, 024b/12, 026a/16, 026a/18, 026b/20, 027a/05, 027a/24, 027a/25, 031b/14, 034b/12, 035a/23, 040a/02, 040a/15, 040a/24, 042b/10, 044a/06, 046a/15, 047a/04, 047a/08, 047a/20, 049b/17, 051a/07, 051a/24, 052a/17, 052a/18, 052a/20, 052a/21, 052b/02, 052b/08, 055a/22, 058b/04, 059a/14, 060a/23, 066b/17, 068b/13, 070b/16, 071a/01, 072a/07, 079b/09, 086b/16, 087a/05, 091b/25, 092b/03, 095a/22, 098a/25, 098b/17, 099b/04, 101a/09, 101a/13, 101a/14, 101a/24, 101b/24, 102a/01, 103a/09, 103b/21, 107b/01, 107b/03, 107b/18, 110a/02, 113a/13, 115a/17,

169b/14, 192a/06, 196b/03, 222b/16, 245b/22, 295a/15, 302b/15

devlet v.- di 109b/16, 195b/10, 271b/04

fesāda v.- di 199a/04

furṣat v.- di 070a/21, 070b/06, 079a/20, 173b/02

ġurūr v.- di 087b/11

ḫaber v.- di 048a/25, 066b/21, 100b/01, 104b/22, 105b/24, 118b/19, 128a/11, 165a/01, 165a/06, 167a/02, 170a/11, 176a/03, 182b/17, 200a/05, 234a/01, 234b/06, 235b/05, 240b/13, 240b/15, 240b/17, 246a/02, 258a/17, 259a/02, 260a/04, 265b/22, 291a/07, 298b/20, 299b/04, 301b/18, 319b/14, 325a/03

ḫaberin v.- di 113a/16, 128b/24, 170b/20, 303b/15, 313a/22

ḫarāba v.- di 225a/04, 287b/05, 289b/07, 310b/03

ḫarāc v.- di 197b/11, 203a/08

ḥayāt v.- di 238b/19

ḫilʿat v.- di 012a/13, 160b/19

icāzet v.- di 322b/06, 322b/09

istimālet v.- di 058b/07, 064b/14, 064b/18, 064b/20

ʿizzet v.- di 195b/10

kelīm v.- di 089b/20

mektebe v.- di 191a/20

naṣīḥat v.- di 027b/01

niʿmet v.- di 012a/05, 109b/17, 299b/16

niʿmetler v.- di 156a/23

ögüt v.- di 269a/07, 292a/04

ögütler v.- di 293a/15, 307a/13

pend v.- di 027b/01

ṣadaḳa v.- di 158b/05

ṣadaḳalar v.- di 307b/05

selām v.- di 074b/04, 287a/01, 287a/14

taḫt v.- di 008a/19, 224a/12

ṭanuḳlıḳ v.- di 091a/18, 140b/16

yaġmāya v.- di 175b/18

yėle v.- di 290b/02

yėr v.- di 118a/15, 219a/08

ḫaber v.- e 306a/12

ḫaberin v.- e 128a/08

ḫaberler v.- e 303b/11

ḫarāc v.- e 247a/11, 324a/25

ḫilʿat v.- e 216a/02, 247a/22

inṣāf v.- e 277b/20

ḳuvvet v.- e 175a/03, 250b/25

laḳab v.- e 255a/21

maʿrifet v.- e 241b/23

mevc v.- e 005b/11

oḳumaya v.- e 212a/06

ṣıḥḥat v.- e 215a/04

tāc v.- e 270a/25

taḫt v.- e 270a/25

ululıḳ v.- e 262b/07

yėmiş v.- e 177b/05

ẓafer v.- e 155a/22

ziyāna v.- e 040a/06

cevāb v.-ebilesin 147a/25

āmān v.- ecegin 285b/23

cevāb v.- ecegin 240b/03, 254a/12

v.- ecegüm 165a/10

v.- ecek 069b/17, 079b/24, 090a/02, 131a/09, 156b/05, 246b/01, 278b/12

e.+ e v.-ecek vaḳt oldı

cevāb v.- ecek 277a/11

er v.- ecek 034b/04

ere v.- ecek 291a/24

ḫarāc v.- ecek 203a/23

v.- ecekdür 288a/02, 324b/20

cevāb v.- ecekdür 048a/16, 256a/06

devlet v.- ecekdür 288a/02

fesāda v.- ecekdür 214a/11, 252a/08

furṣat v.- ecekdür 288a/02

v.- ürüz 123b/03, 168b/15, 246b/05

cevāb v.- ürüz 127b/16

ḫarāc v.- ürüz 240a/23

v.- melü ol- Vermek, ihsan etmek 313a/05

verāndāz <Far. Gözden geçirmek incelemek -1-

v. ėt- Gözden geçirmek 063a/16

vėrbi- *bk. vėrib-* -25-

v.- di 068a/05, 072b/19, 083b/10, 325b/05

v.- digi 115a/25, 326b/23

v.- dügüm 098b/10

v.- r 076b/18

v.- ye 283a/08

v.- yelüm 229b/03

v.- yem 045b/13, 046a/10, 084a/06, 119b/16, 290a/07

v.- yesin 257a/01, 303a/22

v.- yevüz 223a/08, 254b/13

v.- yüp 072b/18, 143a/14, 151a/07, 302a/24, 303b/08, 304a/01

vėrib- Göndermek -42-

v.- di 048a/24, 086a/13, 092a/01, 102a/25, 115a/25, 137a/17, 139a/17, 141a/12, 143a/19, 143a/20, 156b/12, 179a/21, 202b/10, 224b/22, 247b/14, 251b/01, 254a/09, 255a/05, 258a/09, 258a/20, 260a/21, 261b/05, 264a/04, 264a/09, 267b/02, 269b/24, 273b/17, 299b/22, 303b/22, 304a/20, 309b/03, 312b/16, 314b/18

v.- digüŋ 219b/11

v.- diler 130a/17, 206b/04, 266a/15, 270b/08, 275a/06

v.- dügi 222b/17, 266a/13

v.- dügümüzden 229b/05

vėril- Verilmek -8-

destūr v.- di 019a/16

v.- e 091b/09

bāc u ḫarāc v.- memişdür 200b/05

cevāb v.- memişdür 173a/22

v.- meye 244a/05

cevāb v.- meye 229a/15

v.- miş 190b/15

v.- mişdür 197a/02

vėriş- Karşılıklı vermek, verişmek -6-

ḳol v.- di 135a/10, 186a/06, 205a/25

v.- diler 232b/16

v.- elüm 080b/03

ḳol v.- mişidi 259a/08

vėriş Verme işi, veriş -1-

v. alış ėderler 111b/05

vėrül- Verilmek -2-

v.- üpdurur 064b/16

v.- ür 051b/25

vesvese <Ar. Şüphe, tereddüt, kuruntu -1-

v.+ yle 020b/21

veyā <Far. Ya da, veya -22-

v. 004a/10, 005a/21, 012a/10, 019a/13, 021a/12, 022b/18, 025b/23, 026a/05, 027b/18, 032b/25, 037a/24, 038a/02, 071a/23, 145a/06, 168b/17, 169b/11, 179b/11, 234b/02, 234b/19, 234b/22, 274a/12, 275b/13

veyāḫūd <Ar.+Far. Veya, ya da -2-

v. 200b/10, 201b/09

veyse Metinde adı geçen bir komutan -1-

v.+ yile 184a/24

vezin *bk. vezn* -1-

v.+ le 237b/18

vezīr <Ar. 1. Vezir **2**. Satrançta bir taş adı -340-

v. 035a/06, 046b/02, 046b/03, 046b/04, 047b/09, 050a/08, 091b/12, 106a/15, 106b/11, 106b/13, 118a/22, 118a/25, 118b/07, 118b/20, 119a/04, 128a/10, 133a/12, 133b/24, 134a/11, 139b/20, 139b/21, 139b/24, 140a/01, 140a/06, 140a/07, 140a/11, 140a/15, 140a/17, 140a/18, 140a/24, 140b/01, 140b/02, 140b/03, 140b/04, 140b/10, 140b/13, 140b/16, 141a/04, 141a/07, 141a/09, 142a/14, 142a/15, 146b/24, 147b/09, 147b/12, 147b/15, 147b/18, 147b/20, 147b/22, 150b/24, 151a/01, 151a/05, 154a/05, 154a/20, 154a/22, 155b/17, 159a/16, 159b/11, 167a/03, 167a/06, 167a/20, 167b/09, 167b/19, 168b/16, 172a/09, 173a/21, 173a/23, 173b/02, 173b/07, 173b/24, 174a/13,

v.+ lerden 174b/01

v.+ lerdür 241a/23

v.+ lere 053b/12, 223a/05

v.+ leri 097a/15, 116a/01, 152b/24, 234b/13, 254a/16

v.+ lerile 144b/25, 219a/23

v.+ lerin 054a/14, 154a/01

v.+ lerinden 252b/14, 254a/16

v.+ lerine 046a/22, 209b/19

v.+ lerini 200b/13, 237a/17, 237a/21

v.+ lerüm 243b/02

v.+ üm 118b/08, 140a/21, 238a/06, 321a/25

v.+ ümi 118b/10

v.+ üŋ 035a/04, 046b/03, 048b/04, 048b/23, 139b/21, 140a/11, 140b/04, 141a/04, 141a/11, 146a/20, 150b/21, 150b/24, 154a/02, 170b/02, 170b/05, 173b/16, 173b/21, 174a/13, 174b/01, 183b/23, 251b/05, 251b/11, 316a/11

v. ėdin- 120a/20, 191b/06, 192b/05

v. eyle- 300b/06

v. ol- 095a/21, 154a/21, 208b/19, 292a/11

vezn <Ar. Ölçü, ağırlık -4-

v. ėt- Hesap etmek, tartmak, ölçmek 215b/02

v. eyle- Hesap etmek, tartmak, ölçmek 068a/10

v.+ ile 213a/21, 215b/10

vidāʿ *bk. vedāʿ* -1-

v. ḳıldı 006a/11

vilāyet <Ar. Ülke, şehir -391-

v. 011a/04, 031b/01, 035b/25, 036b/10, 049b/05, 060a/02, 069b/18, 069b/19, 102a/15, 136b/24, 139b/04, 160a/11, 166a/22, 170a/07, 176a/23, 182b/25, 185a/06, 199a/05, 219a/19, 220a/11, 224a/07, 224b/17, 227b/17, 231a/20, 231b/02, 231b/05, 235b/03, 244a/14, 252a/02, 254b/07, 265b/06, 281a/14, 290a/08, 303a/06, 314a/04, 327a/24

şāh-ı v. 233a/08

tamām-ı v.-i nīmrūz 026b/13

v.+ de 017b/16, 022a/12, 023a/11, 032a/02, 035a/11, 035b/25, 036a/20, 038a/14,

066a/11, 068a/20, 080a/08, 101b/16, 111a/13, 126a/08, 128a/14, 128b/08, 141b/02, 160a/02, 177b/02, 178b/02, 179a/10, 183b/06, 183b/12, 189b/05, 191b/05, 225a/03, 258b/13, 285b/11, 290a/09, 300a/18, 302b/08, 305a/16, 312a/25

v.+ den 007b/22, 012a/11, 043a/16, 098a/07, 102b/13, 127a/11, 127a/16, 143a/12, 143b/06, 178b/06, 189a/08, 197a/07, 203b/01, 207a/06, 219a/01, 247a/24, 263b/25, 290a/06, 309a/04, 312b/12, 312b/16, 316a/18

v.+ e 009a/02, 012a/18, 014a/18, 021b/12, 045b/09, 058a/11, 070b/22, 076a/19, 103b/20, 106b/14, 112b/11, 121b/14, 124b/11, 125a/09, 126b/22, 138a/25, 142b/17, 170b/09, 174b/10, 176b/08, 187a/14, 198a/05, 198b/21, 199a/19, 200a/09, 220b/08, 220b/19, 224b/23, 233b/21, 237b/19, 254a/19, 258a/14, 285b/22, 286a/01, 287b/24, 289b/09, 289b/20, 294b/24, 300b/08, 306a/06, 312a/05

v.+ i 002b/08, 003a/16, 003b/17, 010a/13, 025b/18, 038a/15, 038a/22, 039a/20, 041b/13, 043a/23, 050a/11, 068b/07, 068b/09, 070b/16, 097b/13, 101a/08, 102b/01, 103b/25, 108a/04, 117b/10, 117b/25, 119a/08, 131b/19, 177b/04, 177b/23, 179a/01, 182b/01, 184a/25, 185b/04, 186b/12, 187b/25, 190b/24, 200a/13, 203a/10, 204b/09, 220b/20, 221a/19, 227b/22, 231a/19, 232a/08, 233a/18, 254a/08, 254a/25, 256b/05, 259b/02, 263a/20, 265b/01, 272b/22, 280b/03, 288a/23, 289a/22, 289b/07, 301b/25, 302b/02, 302b/05, 302b/25, 303a/03, 303a/21, 303b/03, 308a/05, 311b/21, 312b/20, 313b/21, 319b/21, 327a/15, 327a/24

v.+ imizi 289a/19

v.+ imüz 134b/01, 219b/08

v.+ imüzde 124b/08, 177b/07, 199a/06

v.+ imüzdür 235b/09

v.+ imüze 052a/16

v.+ in 003a/09, 012a/08, 309b/05, 312a/10, 313b/05, 314a/03, 317a/16, 325b/22

v.+ inde 021b/13, 026b/14, 059b/25, 076b/25, 141a/03, 143a/24, 153b/19, 169a/05, 177b/23, 195a/21, 219b/16, 243b/17, 252b/13, 254a/12, 275a/23, 289b/05, 290b/19, 292a/17, 302a/11, 305b/13, 306b/25, 313b/10, 318a/14, 324a/02, 325b/12

v.+ inden 042a/07, 082a/18, 113b/09, 114a/08, 131b/19, 253a/02, 254b/04, 257a/03, 300a/19, 306a/17, 312b/20, 312b/21, 318b/14

v.+ ine 044a/23, 104b/03, 120a/04, 121b/12, 124a/23, 129a/24, 129b/21, 130b/05, 173b/07, 182b/04, 185a/12, 189a/04, 223b/10, 224b/05, 254a/10, 257b/03, 273a/08, 279b/09, 303a/09, 312b/21, 323a/01, 325b/19

v.+ ünüŋ 176b/15

v.+ üŋüzde 126b/24

vīrān <Far. Yıkık, harap, harabe -27-

v. 110b/23, 167b/09, 168a/03, 168a/05, 198b/05, 198b/19, 278b/20

v.+ da 036a/22

v. ėt- Viran etmek 003a/16, 006a/14, 098a/04

v. eyle- Viran etmek 003a/15, 043a/01

v. Viran etmek

v. ol- Viran olmak 002b/08, 008b/19, 026a/09, 027b/16, 027b/17, 161b/18, 168a/08, 195b/22, 198a/16, 198a/17, 198b/04

v. olmış ol- Viran olmuş olmak 026a/05

vīrāne <Far. Yıkılmış harap yer -5-

v. 100a/18

v.+ den 100a/20, 100a/22, 101a/18

v.+ nüŋ 101a/10

vīrānlıḳ(ġ) Viranlık, haraplık -1-

v.+ ın 281a/02

vu *bk. u* -1-

v. 114b/17

vuḥūş <Ar. Yabani hayvanlar -1-

v. 144a/23

vur- *bk. ur* -3-

v.- a 256a/16

v.- maḳdan 034a/03

v.- maya 061a/04

vuruş- Vuruşmak, savaşmak *ayrıca bk. uruş-* -1-

v.- up 233b/05

vü *bk. ü* -42-

v. 008a/05, 010b/12, 022b/02, 024b/02, 025b/03, 031a/05, 048b/11, 054a/05, 054b/22, 064a/01, 070b/24, 083b/11, 103a/22, 126b/19, 127b/07, 141a/02, 146b/02, 151b/08, 153b/01, 164a/10, 166a/12, 167b/16, 172b/07, 187b/12, 193b/25, 197b/16, 211a/12, 212b/14, 212b/18, 233a/07, 239a/10, 241b/07, 246a/13, 282b/24

duʿā v. āferīn ḳıldılar 161a/13

fitne v. āşūb 188b/16

ḥīle v. mekr ola 092a/22

belā v. miḥnet çekdüm 144b/05

belā v. miḥnet çekerem 056b/03

belā v. miḥnet çeküp 180b/17

ḫasta v. zār 140a/10

vücūd <Ar. 1. Varlık, varolma 2. Beden, gövde -18-

v.+ a 109a/12

v.+ a gel- Doğmak 044b/19, 076a/12, 110a/07, 132a/20, 140a/16, 142b/01, 147b/11, 155b/24, 226a/09, 232a/20, 255a/16

v.+ a getür- (İnsanı) yaratmak 137a/05, 154a/06

v.+ ı 104a/04

v.+ ın 052b/15, 106b/16

v.+ uŋ 111a/19

Y

yā[1] <Ar. *ün.*Ey -1-

y. 244b/01

yā[2] <Far. Yahut, veya, yoksa -169-

y. 002b/18, 002b/19, 005b/08, 006b/13, 006b/23, 015b/14, 020b/17, 021a/12, 022b/16, 028b/11, 030a/21, 031a/02, 031a/07, 039a/12, 045b/16, 047a/08, 047a/17, 048a/19, 049a/09, 052a/13, 056a/16, 057a/16, 063a/04, 067a/09, 073b/18, 074b/01, 079b/11, 081a/18, 082b/20, 083a/07, 084a/08, 086a/11, 087a/11, 087b/08, 088a/22, 090a/10, 091a/23, 094b/24, 097b/15, 104a/03, 106b/17, 108a/25, 108b/06, 108b/23, 109b/04, 115b/23, 116a/06, 116a/09, 116a/10, 116b/16, 119b/02, 122a/04, 122b/02, 122b/10, 125b/19, 125b/21, 127b/22, 128a/23, 140a/03, 145b/21, 145b/22, 163a/17, 165a/11, 175a/06, 176a/20, 177a/18, 177a/19, 182b/21, 182b/22, 183a/12, 183a/20, 195a/14, 195a/15, 195a/19, 195b/19, 195b/20, 196a/06, 197a/22, 197a/25, 201a/16, 201a/17, 201a/22, 201b/09, 203b/25, 204b/15, 207a/05, 207a/06, 207a/16, 214a/05, 214a/07, 217a/12, 220b/02, 226a/02, 226a/04, 226a/05, 226b/14, 232b/11, 233a/13, 233b/23, 234b/18, 236b/15, 237a/02, 237b/04, 243a/20, 246a/11, 248a/24, 253b/02, 253b/03, 255b/22, 257b/24, 257b/25, 258a/13, 258a/19, 258b/03, 259b/24, 260b/16, 261b/18, 264a/25, 265b/04, 266a/11, 272b/12, 274b/06, 277a/10, 278b/16, 280a/16, 283a/23, 286b/04, 287b/02, 292b/07, 294b/14, 296b/10, 296b/16, 297b/06, 303b/05, 303b/25, 305b/16, 308a/22, 309b/22, 312a/15, 312a/16, 315b/25, 326a/06, 326a/07

yābān <Far. Çöl, kır, sahra -26-

y. 011b/18, 025b/24, 198a/23, 270a/16, 286b/06, 287a/10

y.+ a 026b/06, 028b/06, 059a/24, 064a/21, 066b/18, 067b/25, 135a/03, 136a/23, 165a/12, 165a/23, 298a/21

y.+ da 026a/15, 035a/25, 062b/12, 125a/22, 183a/16, 226a/05, 256a/22, 321a/07

y.+ larda 111a/15

yacan- Korkmak -1-

y.- dı 104b/07

yād <Far. Hatır, gönül 2. Hatıra -88-

y. 021a/24, 054a/18, 068a/25, 091b/02, 092b/07, 160a/10, 177b/16, 209b/03, 281a/24, 281a/25, 285a/17, 289a/06, 294a/05, 318b/22, 320a/25

y.+ ında 008b/23, 029a/19, 033a/17

y.+ ıŋda 028a/02

y.+ ını 313b/18

y.+ uŋ 008a/09

y.+ uŋuzda 030b/05

y. ėt- Anmak, zikretmek 002a/02, 006b/16, 007a/11, 012b/22, 013a/04, 028b/18, 068a/25, 078b/24, 106b/10, 108b/07, 115b/05, 154b/08, 171a/13, 171a/14, 190b/14, 194a/21, 249b/10, 315b/18

y. eyle- Anmak, zikretmek 005a/20, 008b/05, 014a/09 017b/06, 027b/18, 042a/06, 054b/23, 171a/16, 194a/24

y. ḳıl- 002b/23, 004b/22, 008b/07, 011a/16, 013b/17, 014a/13, 019a/16, 019a/22, 019b/07, 030a/11, 031a/24, 031a/24, 031b/10, 032b/18, 035b/22, 040a/08, 041b/10 042b/14, 061a/03, 105b/02, 124a/09, 126b/20, 161b/14, 249b/21

y. ol- Hatırlanmak 142b/06,

y. ṭut- Öğrenmek 036a/23

y.+ a gel- Hatırlamak 001b/13 **y.+ da ṭut-** Gönülde tutmak, daima hatırlamak 030b/02

y.+ a getür- Hatırlamak 026a/12, 031b/20

y.+ da ṭut- 044a/06

y.+ ına 069b/01, 073b/14, 080b/16, 080b/18, 311b/10

yad Yabancı, el -2-

y.099a/16

y.+ ları 031b/23, 089b/19

y. ol- Yabancı olmak 050b/01, 183a/22

yad el Yabancı -1-

y.+diler 004a/12

yādavurd Hüsrev'in hazinelerinden biri -1-y. 318b/22

yādigār <Far. *(yād-gār)* Hatıra, yadigar -68-

y. 007a/16, 017a/06, 018a/12, 026a/21, 045b/05, 054b/20, 067a/05, 069b/09, 089b/03, 106b/09, 130b/24

y.+ dı 015a/23

y.+ dur 027a/09, 130b/07, 196a/13

y.+ ı 071a/11, 074b/15, 080a/12, 091b/20, 106a/06, 265a/03, 311b/22

y.+ ıdur 091b/18, 101b/17, 132a/15

y.+ ın 327b/17

y.+ ıyam 075b/15

y.+ um 089b/14

y.+ umdur 089b/11

y.+ uŋ 069b/09, 091b/03

y. bil- Hatıra saymak 245b/22, 307b/25, 308a/04

y. ḳal- Bir olayı, bir kimseyi hatırlatan bir nesne, bir özellik bırakılmış olmak 002a/02, 008a/21, 019a/23, 020b/04, 034a/12, 079b/01, 154b/17, 155a/24, 197a/05, 204a/07, 214a/15, 218b/20, 233b/10, 239a/06, 244a/20 245a/07, 245a/09, 248a/04, 250b/07, 267b/21, 299b/21

y. ḳo- Bir olayı, bir kimseyi hatırlatan bir nesne, bir özellik bırakılmış olmak 012a/22, 026a/24, 069b/10, 074b/12

y. ol- hatıra olarak kalmak 143a/23, 226b/08, 244b/09, 248b/17, 271a/22, 308a/12, 309a/02, 314b/22

yadlu Yabancı -1-

y. 280a/13

yaġ- Yağmak -20-

y.- a 029b/04

y.- acaḳ 087a/16

y.- ar 047b/14, 125a/04, 220a/04

y.- ardı 225b/24, 235b/18, 260b/22

y.- arsa 029b/02, 048b/15

y.- dı 064a/12, 096b/09, 100a/17, 198a/11, 287b/04

y.- dığın 287b/11

y.- duġınca 312a/22

y.- madı 184b/16

y.- up 029b/25, 112a/25

y.maya başla- Yağmaya başlamak 058b/22

yaġ Yağ -7-

y. 114a/19, 114b/02, 114b/05, 292b/14

y.+ ından 223a/22

y.+ uŋ 114a/21, 114b/03

yaġdur- Yağdırmak -15-

y.- alum 008b/19, 255b/25

y.- dı 005b/18, 032b/16, 039b/11, 068a/06, 185a/02

y.- dılar 048b/15, 186a/07, 201b/18

y.- duŋ 131a/15

y.- maġa 205b/24

y.- ur 005a/01, 126a/14, 176a/15

yaġı Düşman -11-

y. 114a/19, 114a/20, 264a/18

y.+ dan 109a/22

y.+ dur 052a/12, 067a/23, 095b/03, 126a/10, 135a/23

y.+ lar 254a/11

yaġız Esmer -2-

y. 224a/05, 277a/18

yaġla- Yağlamak -1-

y.- yup 005b/18

yaġlaş- Yaklaşmak -1-

y.- dı 234b/04

yaġmā <Far. Yağma, çapul -38-

y.+ dan 188a/15

y. ėt- Yağmalamak 093b/16, 097b/13, 192a/06, 311b/20, 312a/20

y. eyle- Yağmalamak 055a/01, 055a/04, 099b/25, 186a/16

y. ḳıl- Yağmalamak 010a/15, 055a/06, 067a/14, 097a/21, 137a/22, 137b/19, 148a/03, 165b/22, 192a/07, 192a/11, 199a/04, 217b/23, 219b/11, 275a/17, 285b/13 299a/25, 307b/01, 320a/10, 323b/02

y. olun- Yağmalanmak 187a/05

y.+ ya buyur- Yağmalatmak 201b/19

y.+ ya git- Yağmalanmak 071a/15, 180a/25, 192a/10

y.+ ya vėr- Yağmalatmak 175b/18, 201b/04

yaġmala- Yağmalamak -2-

y.- dılar 136a/06, 167b/15

yaġmur Yağmur -27-

y. 005b/18, 058b/22, 068a/06, 100a/17, 131a/15, 184b/16, 191b/11, 198a/11,

205b/21, 225b/23, 258b/17, 260b/22, 287b/04

y.+ da 165a/03

y.+ dan 100a/19, 100a/23, 195b/19

y.+ dur 165a/05

y.+ ı 291a/20

y.+ ınuŋ 259a/19

y.+ lar 100a/17, 112a/25, 185a/02, 197b/05, 287b/04, 287b/11, 312a/22

yaġrın Omuz, sırt -4-

y.+ ı 148b/20, 302b/16

y.+ ıla 323b/11

y.+ uŋ 177a/06

yaġrınlu Sırtlı -1-

y. 255a/16

yaḫşı İyi, hoş -2-

y. 046a/09, 107b/08

yāḫū <Far. Veya, yahut, ya da -1-

y. 076a/22

yāḫūd <Far. Veya, yahut, ya da -24-

y. 041a/16, 041b/19, 049b/06, 058a/24, 070a/04, 106b/17, 113a/22, 127b/22, 128a/23, 165a/11, 172a/16, 175a/10, 176b/15, 182b/22, 188b/24, 197b/16, 201a/17, 202a/16, 226b/16, 227b/19, 234b/02, 237a/03, 258a/01, 292a/07

yaḳ-[1] Yakmak -93-

y. 200a/09

oda y.- a 237a/04, 285b/22

y.- alum 066a/22

y.- am 064b/22

oda y.- am 046a/14

oda y.- an 148a/13

y.- ar 102a/04, 198a/02

od y.- ar 292a/25

oda y.- ar 039a/15

oda y.- aram 175a/10, 237a/03

y.- ardı 047a/11, 236b/12

od y.- mış 072b/22

y.- sa 078b/23, 292b/04

y.- uŋ 307a/05

od y.- uŋ 005a/09

y.- up 020b/14, 039a/04, 096b/06, 101a/07, 103a/12, 148b/10, 318b/07

od y.- up 040a/22, 087b/04, 287a/05, 327b/25

oda y.- up 052b/11, 052b/13, 055a/03

odlar y.- up 001b/16, 284a/17

yaḳ-[2] Yaklaşmak -1-

y.- a 226a/04

yaḳa 1. Giysilerin boyna gelen bölümüne eklenen ve türlü biçimlerde olan parçası, yaka

2. Kıyı, kenar, taraf -34-

y. +ŋ 068a/02

y.+ ların 159b/11

y.+ larından 125a/07

y.+ larını 062a/04, 067b/19, 086a/05, 090b/04, 103b/11, 130a/20, 130a/25

y.+ sın 055a/12, 160a/06, 184a/02, 309b/06

y.+ sına 011b/09

y.+ sında 008a/13

y.+ sından 066b/15

y.+ sını 050a/05, 051b/19, 057a/23, 089a/06, 090a/12, 090a/25, 094a/19, 108b/16, 184a/04, 186b/15, 200b/25, 206a/14, 236a/13, 236a/17

y.+ ya 037b/23, 134a/19

y. vėr- Yakayı kaptırmak, yakalanmak 128a/23

yaḳdur- Yaktırmak -1-

y.- dı 013a/20

yaḳıcı Yakıcı, yakan -4-

y. 103a/12, 279b/16

y.+ dur 194b/24

ciger y. olur 216b/17

yaḳıl- Yakılmak -2-

y.- up 054a/15

y.- urdı 315a/05

yaḳın Yakın -236-

y. 009a/18, 014b/18, 015a/01, 015b/19, 026a/05, 034a/14, 039b/11, 041b/13, 052a/08, 052a/11, 057a/08, 058a/04, 058a/05, 058b/08, 058b/11, 060b/18, 061b/01, 061b/18, 065b/08, 070a/06, 072b/09, 076a/13, 079a/05, 079b/07, 079b/08, 084b/14, 087b/15, 092a/24, 092b/15, 094b/11, 095b/12, 096a/18, 101b/13, 103b/11, 104b/08, 105a/11, 106a/13, 108b/12, 114b/16, 118a/11, 119a/11, 120a/22, 122b/15, 123a/24, 124a/16, 125a/11, 125a/14, 125b/10, 125b/20, 127a/12, 128a/22, 130a/02, 130b/16, 131a/07, 133b/05, 133b/22, 135b/21, 136a/03, 143a/15, 148a/17, 151a/25, 153b/16, 176a/05, 178a/11, 180a/03, 191a/03, 199b/10, 207a/10, 208a/09, 211a/06, 214a/22, 219b/21, 224b/11, 235a/16, 247a/07, 254a/19, 254b/21, 260b/25, 267b/11, 274a/20, 276b/18, 286a/05, 294b/19, 297b/18, 302b/04, 305a/07, 318b/04, 326b/25

y.+ da 079a/22, 180a/05, 187a/01

y.+ dı 325b/02

y.+ dur 070a/14, 125b/17, 126b/15, 150b/21, 173b/13, 244b/11

y.+ ın 111b/17

y.+ ına 005a/19, 005a/25, 009a/10, 010b/05, 014b/06, 199a/10, 302a/06

y.+ ında 033b/12, 094a/04, 096b/01, 104b/21, 125a/19, 128b/07, 136a/14, 149a/07, 247a/06

y.+ umuzda 048b/01, 129a/03

y. ėr- Yakın bir hale gelmek, yaklaşmak, yakınlaşmak 138b/04, 061a/08, 069a/09, 083b/25, 090a/24, 102a/17, 112b/17, 125a/13, 151a/25, 202a/25

y. gel- Yakın bir hale gelmek, yaklaşmak, yakınlaşmak 009a/07, 011b/22, 012a/13, 028b/22, 036b/19, 036b/25, 037a/10, 048a/25, 051a/13, 059a/10, 061a/10, 061b/04, 063a/17, 063a/19, 067b/10, 069a/15, 073a/04, 073a/09, 073a/11, 075b/08, 097a/12, 101b/08, 104b/21, 110b/12, 111b/20, 117b/04, 117b/07, 123a/11, 123b/14, 124a/08, 124a/15, 124b/24, 125a/05, 129a/16, 134b/23, 138a/03, 138a/04, 148a/22, 149b/05, 157b/21, 158b/07, 158b/08, 160b/23, 166b/23, 167b/10, 171a/20, 171a/21, 176a/06, 178a/07, 180a/18, 181b/14, 181b/16, 186a/10, 196b/12, 199b/08, 201a/11, 209a/10, 231a/10, 258a/09, 264b/19, 267b/04, 267b/06, 267b/08, 277a/05, 277a/21, 280b/18, 283a/04, 283a/04, 283b/22, 287a/01, 291b/05, 296a/15, 297b/16 302b/15, 302b/16, 324a/03

y. getür- Yakın bir hale gelmek, yaklaşmak, yakınlaşmak 186a/08, 206b/03

y. ol- Yakın bir hale gelmek, yaklaşmak, yakınlaşmak 108a/18, 135b/14, 139b/18,

145a/13, 146a/10, 187b/09, 198a/20 202a/13, 207b/11, 278a/03, 286a/20, 298b/23

y. var- Yakın bir hale gelmek, yaklaşmak, yakınlaşmak 056a/06, 069a/07, 072b/20, 093a/16, 093b/05, 096b/03, 113a/01 115b/10, 132b/18, 162b/21, 178a/10, 260b/24

y. yėt- Yakın bir hale gelmek, yaklaşmak, yakınlaşmak 015a/13, 036a/13, 037a/15, 039a/07, 042b/10

yaḳıncaḳ Yakıncacık, pek yakın -1-

y.+ dan 286a/08

yaḳınlıḳ Yakınlık -1-

y. bul- Yakınlık bulmak 223b/12

yaḳış- Yakışmak, uygun düşmek -2-

y.- maz 033b/22

y.- ursa 242b/08

yaḳışdur- Yakışdırmak -2-

y.- mışlardı 317b/10

y.- up 021b/10

yaḳışuḳ Uygunluk, yakışmak -1-

y. 027b/24

yaḳīn <Ar. 1. Bir şeyi kesin bir şekilde bilmek 2. Tasavvuf ehli -6-

y. 102b/06, 103a/23, 106b/23, 128b/17, 171a/14

ehl-i y. 144b/12

yaḳlaş- Yaklaşmak -10-

y.- dı 054b/13, 084a/16, 121b/14, 264a/19, 295a/10, 305b/15

y.- dılar 062a/17

y.- duḳ 121a/17

y.- mış 079a/19

y.- up 066b/09

yāḳūt <Ar. Yakut -56-

y. 002a/11, 014a/05, 014a/14, 026a/19, 039a/05, 040b/11, 068b/23, 101b/07, 105a/15, 105a/22, 115b/07, 121a/08, 128b/05, 150a/06, 150a/11, 155b/22, 208b/13, 239a/18, 247b/17, 278a/12, 295a/04, 299b/22, 313b/08, 315b/22

y.+ dan 035a/21, 036b/17, 058a/17, 074a/12, 088a/18, 091b/24, 126b/09, 128b/05, 133b/12, 148b/15, 165b/11, 221a/11, 228b/18, 239a/17, 277a/02, 293a/09

y.+ dandur 202b/12

y.+ ıla 002a/09, 118b/24, 176a/06, 253b/22, 267a/24, 268a/09

laʿl-ı y.+ ıla 269a/19

y.+ la 012b/05, 076b/22, 299b/23, 315b/09, 320b/24

y.+ ları 101b/08

y.+ mış 126a/02

y.+ uŋ 238b/20

yāl <Far. Boyun, gerdan -9-

y. 039a/11, 042a/13, 311b/05

y.+ i 035a/03

y.+ ine 037a/03, 075b/06

y.+ ini 030b/22, 040a/25

y.+ üni 041a/14

yalab- Parlamak -3-

y.- dı 030a/04

y.- ır 025a/20

y.- ırdı 137b/05

yalabıt Parlatmak -1-

y.+ dı 017b/25

yalan Yalan -56-

y. 038b/15, 045b/23, 056a/03, 057b/07, 057b/21, 076b/01, 079a/12, 090b/16, 090b/21, 132b/23, 155a/02, 194b/09, 196a/06, 212b/22, 214b/16, 218a/23, 218b/04, 227a/02, 258a/04, 260a/02, 278b/13, 280a/05, 321a/06, 327a/20

y.+ dan 214b/03

y.+ dur 209b/15, 319b/15

y.+ ı 216b/03, 279a/15

y.+ ıla 040b/23

y.+ lar 284b/04

y. olmayam 056a/04

y. söyledi 209a/11

y. söyledügine 287b/25

y. söyledüŋ 064b/03

y. söylemegil 244b/14

y. söylemek 132b/25, 141b/21, 194b/09, 228b/02, 280b/12, 287b/23

y. söylemekdür 312a/09

y. söylemesin 144b/16

y. söylemeyesin 250a/07

y. söylersin 119a/22, 152a/06, 280b/11, 287b/22

y. söylersiz 327a/25

y. söyleyesin 060b/08

y. söyleyici olma 146a/08

y. söyleyici 242b/23, 312a/04

egrilik dimāġını y. ṭırnaġıla ḳazıma 043a/14

y.+ um 074b/05

yalancı Yalancı -8-

y. 045b/23, 046a/05, 144b/16, 265b/12, 326a/22

y.+ larla 155a/05

y. ola 214b/16

y.+ yı 053a/11

yalancılıḳ Yalancılık -4-

y. 210b/04, 211a/22

y.+ ı 212b/22, 249b/05

yalaŋuz Yalnız, tek başına -6-

y. 049b/11, 065b/23, 251a/12, 278b/14, 284a/14, 299b/09

yalapmaḳ(ġ)- Parlama, parlamak - -1-

y.- ından 005b/04

yaldırıcı Parlayan, parlayıcı -1-

y. 197b/07

yaldız *bk.* Yıldız -1-

y.+ lar 113b/01

yalım Yalçın, sarp -1-

y. 297b/11

yalın Çıplak, üryan -10-

y. 027a/15, 037a/09, 045a/18, 065b/24, 066a/05, 090b/04, 090b/23, 093a/18, 093a/20, 121b/23

y. ayaġ ol- Yalın ayak olmak 093a/18

yalıŋ[1] *bk. yalın* -3-

y. 171b/14, 297b/11

y. ḳıl- Kınından çıkarmak 151b/08

yalıŋ[2] Alev -8-

y.+ ı 050b/19, 054b/10, 113a/16, 118b/13, 148a/07, 184b/02, 275a/24, 282b/03

yalıncaḳ Çıplak**,** üryan -15-

y. 076a/16, 076a/17, 121b/23, 122a/01, 123a/05, 123a/08, 173a/18, 206b/05, 228a/24, 243a/14, 263b/05, 275b/03, 322a/01, 324b/06

yalıŋız *bk. yaluŋuz* -2-

y. 079a/23, 295a/21

yalıŋuz *bk. yaluŋuz* -13-

y. 026b/04, 058a/25, 059b/15, 059b/16, 149b/08, 176b/15, 269a/16, 297a/17, 302b/15, 320a/21, 326a/19, 326a/20, 327a/25

yalıŋuzca Yalnız olarak, tek olarak, bir başına, yanızca -2-

y. 125b/13, 179a/05

yalıŋuzluḳ Yalnızlık -1-

y. 314a/22

yalman Kılıç, hançer vb. nesnelerin ucu, ağzı -1-

y.+ ı 262a/01

yalŋız *bk. yaluŋuz* -1-

y. 286b/07

yalŋuz *bk. yaluŋuz* -4-

y. 032b/24, 032b/25, 034b/02, 038b/09

yaluŋ *bk. yalıŋ*[2] -3-

y.+ ı 043b/16, 180b/08, 309a/10

yaluŋuz Yalnız, tek başına -25-

y. 024b/24, 037a/21, 049b/10, 054a/06, 058a/21, 068b/20, 073a/21, 078a/01, 079b/18, 082a/01, 083b/17, 083b/22, 083b/23, 130a/24, 199b/20, 208b/01, 235a/05, 298a/06, 298a/09, 298a/10, 299a/07, 299b/03, 306a/14

y.+ dur 083b/23

y. ḳal- Yalnız kalmak 235a/06

yaluŋuzlıḳ Yalnızlık -1-

y.+ dan 084a/07

yalvar- Yalvarmak -59-

y. 087a/25, 234a/06

y.- a 054a/19, 234b/19

y.- alum 170b/14

y.- am 074a/03

y.- anlaruŋ 268a/16

y.- asın 087b/02

y.- ayın 034a/18

y.- dı 096a/10, 107b/13, 234b/07, 274b/12, 310b/02

y.- dılar 064a/17, 078a/21, 128b/02, 172a/06, 254a/01

y.- duḳların 198b/19

y.- duḳlaruŋ 316a/01

y.- dum 086b/08, 091a/12, 298a/10, 299b/10

y.- maġa 088b/03, 198b/20

y.- maġıla 076b/15, 080a/05, 130b/18, 216b/10, 254a/01

y.- maḳ 205b/18

y.- maḳdan 088a/23

y.- mayasın 187a/03

y.- uŋ 186b/06, 203a/14

y.- up 051b/07, 059b/07, 080a/23, 083b/08, 088a/01, 117a/17, 159a/22, 178a/03, 181a/09, 187a/15, 247a/16, 247a/20, 271a/07, 287b/07, 299a/21

y.- ur 208b/15, 208b/17

y.- uram 022a/14

y.- urdı 297a/17

y.- ursın 260a/04

y.- maḳlar eyle- Yalvarmak 285a/10

y.- maḳlar göster- Yalvarmak 233b/15

yaman Kötü, fena -5-

y. 064b/15, 100a/11, 100a/13, 116b/17, 132b/23

yām <Ar. Soy, soylu, asil -1-

y. +i 039a/09

yan 1. Yan, taraf 2. Huzur, nezd, kat 3. Taraf, cihet -222-

y.+ a 305a/20

y.+ uma 165a/07

y.+ umca 130a/05, 130a/06

y.+ umda 094a/01, 176a/20, 250b/02, 275b/24

y.+ umdan 175a/04

y.+ umuzda 246a/25

y.+ uŋda 105a/20, 131a/04

y.+ uŋdan 254b/11, 311b/02

y.+ ında ol- Yanında olmak, birlikte olmak 099b/08, 116b/05

yan- Yanmak -50-

y.- acaḳ 234b/01

y.- an 013a/22, 016a/07, 017b/10, 085a/13

oda y.- an 292b/03

y.- ar 043b/16, 047b/01, 058a/03, 123a/05, 132a/02, 135b/17, 256a/17, 292b/01, 315a/05, 321b/10

y.- caḳ 031b/05

y.- dı 126b/01, 131a/18, 132b/12, 292b/02, 299a/20

cigeri y.- dı 063a/03, 218b/12, 251a/17, 289a/04

içi y.- dı 050b/24, 139b/11, 268b/18, 326b/08

oda y.- dı 152b/12

yüregi y.- dı 326b/22

y.- dıḳlarına 292b/03

y.- duġı 135b/17

y.- ıcaḳ 066b/01

y.- madan 037b/24

y.- maḳdan 316a/04

oda y.- maḳdan 292b/05

y.- mış 111b/07

cigeri y.- mış 130a/07

y.- mışam 034a/19

oda y.- mışdı 024b/21

yüregi y.- mışıdı 253b/19

oda y.- sun 100a/11

y.- up 023b/11, 054a/15, 321b/08

cigeri y.- up 059b/11

derdinden y.- up 237b/11

içi y.- up 054a/01

yaŋa 1. Taraf, cihet 2. Tarafta, tarafa -218-

y. 005a/12, 005b/18, 006b/13, 010b/04, 010b/08, 011b/08, 012b/21, 013a/15, 015a/10, 015b/11, 020a/14, 020a/23, 021b/24, 022b/22, 028a/21, 028b/04, 031a/21, 032a/09, 032a/10, 032b/09, 033a/02, 033a/08, 033a/24, 033b/02, 034b/22, 036b/15, 037b/12, 037b/23, 040a/11, 040b/02, 040b/05, 042a/15, 043b/17, 045a/18, 048a/23, 048a/24, 049a/18, 049b/18, 050b/11, 052a/17, 054b/17, 055a/19, 057a/09, 057b/14, 058a/08, 058b/13, 061b/19, 065a/02, 065a/15, 065a/20, 066b/03, 067b/05, 067b/14, 067b/20, 071a/17, 072b/21, 074a/09, 074a/15, 077b/21, 079b/21, 082b/01, 082b/21, 083b/18, 085a/17, 086a/01, 086b/12, 094b/12, 095a/06, 095a/17, 100b/20, 108a/07, 111a/06, 112b/15, 118b/12, 124a/06, 125b/24, 134a/17, 134b/09, 138a/01, 141b/05, 148b/10, 149a/07, 149b/08, 151a/21, 151a/24, 152a/21, 153b/02, 158b/06, 159a/11, 159a/20, 162b/21, 165a/02, 166a/01, 166a/11, 166a/12, 166a/23, 166b/06, 167b/16, 167b/25, 168a/01, 168b/06, 169b/09, 171b/04, 171b/05, 178b/08, 180b/22, 184a/20, 185a/07, 185a/15, 187b/13, 189a/23, 189b/02, 189b/14, 193a/06, 197b/21, 197b/22, 198b/02, 199b/25, 200b/17, 201a/10, 201a/17, 203a/15, 205a/21, 207a/10, 211a/07, 220b/19, 222a/22, 224a/21, 224b/16, 233a/05, 233a/06, 236b/03, 238a/10, 257b/10, 257b/12, 257b/14, 259a/13, 260a/23, 266a/17, 268a/15, 269b/17, 273a/08, 273b/02, 275a/24, 276b/17, 280b/15, 283a/03, 286a/10, 287b/21, 288b/11, 292a/07, 293a/25, 294b/12, 295a/10, 297a/06, 298b/22, 302b/19, 305b/09, 309b/04, 311a/23, 312b/20, 312b/21

y.+ da 003a/21, 011a/06, 020a/16, 042b/03

y.+ dan 003b/15, 004b/23, 005a/25, 005b/03, 005b/04, 005b/17, 009b/14, 011b/03, 014a/22, 019a/01, 024a/17, 027b/21, 028a/11, 035b/21, 038a/01, 038a/02, 042a/23, 042b/10, 044a/11, 048b/14, 051b/14, 065b/11, 081a/15, 097a/23, 105a/15, 123a/01, 137b/04, 147b/18, 151a/18, 161a/09, 185a/11, 208a/17, 254a/11, 263b/04, 268a/11, 274b/25, 277a/05, 281a/12, 286b/13, 292a/21, 295a/17, 295a/25, 315b/06

y.+ dur 032a/01, 036b/05

yaŋaġ *bk. yaŋaḳ* -3-

y. 062b/11, 114a/14, 147b/10

yaŋaḳ Yanak -53-

y. 183b/25

y.+ ı 017b/03, 020a/05, 020a/15, 023b/23, 031b/23, 033b/09, 034a/01, 035a/02, 037a/24, 040b/11, 102b/19, 146a/21, 147b/08, 155b/22, 157a/11, 200b/23, 224b/14, 251b/14, 262b/06, 315b/22, 320a/16

y.+ ımız 021a/11

y.+ ın 006a/03

y.+ ına 022b/13

y.+ ından 012a/18, 016b/04, 291a/20

y.+ ını 014b/08, 225b/16

y.+ ınuŋ 018b/21, 033a/05, 113b/13

y.+ ları 002b/22, 011a/17, 022b/13, 022b/18, 035a/01, 037a/25, 040a/07, 044a/21, 094a/19, 102b/16, 111b/02, 114a/13, 173b/01, 245a/21

y.+ larına 006a/06

y.+ larını 101b/23, 291b/10

y.+ larumuŋ 020b/02

y.+ uŋ 017b/05, 149b/12

yaŋaḳlu Yanaklı -1-

y. 203b/10

yanāṭūş Metinde adı geçen bir Rum kahraman -1-

y.+ a 321b/01

yandur- Yaktırmak -6-

y.- a 270a/24

y.- asın 089a/01

y.- dı 045a/08, 324a/16

y.- dum 079a/21

y.- ur 082b/18

yanġun Yangın -1-

y. 208a/03

yaŋıl- Hata etmek, yanılmak -10-

y.- an 069b/11

y.- duŋ 081b/19

y.- ma 071a/20

y.- madı 069b/11

y.- ur 104b/15, 117a/22, 142b/05

y.- urdı 094b/16, 175a/07, 187a/23

yaŋıld- Yanıltmak -1-

y.- uram 081b/21

yanınca …'la birlikte -1-

y. 062b/05

yanış Yanma, yanış -1-

y.+ ı 078b/08

yaʿnī <Ar. Yani -30-

y. 014a/25, 031b/05, 042b/07, 044b/15, 048b/11, 054a/17, 057b/06, 067a/14, 067a/22, 068b/17, 074a/24, 102a/04, 118b/01, 169a/07, 176a/18, 181b/03, 200a/02, 203b/17, 204b/18, 218a/07, 231b/23, 234b/01, 245a/10, 246a/03, 257b/22, 258b/25, 264b/25, 268b/05, 304b/16, 305a/04

yānis Metinde adı geçen bir Rum prens -7-

y. 152b/01, 152b/03, 152b/04, 152b/06, 152b/25

yanḳılan- Yankılanmak -3-

y.- dı 055b/04, 102a/22, 302b/17

yanḳulan- *bk. yanḳılan-* -1-

y.- dı 061b/04

yaŋlış Yanlış, doğru olmayan -2-

y. 176b/12

y. gör- Yanlış olduğuna hükmetmek 023b/11

yaŋul- *bk. yaŋıl-* -1-

y.- ur 071a/12

yap- 1. Yerine getirmek 2. Yapmak, inşa etmek -76-

y. 198a/19, 198a/20

y.- a 018b/06, 086b/06, 198a/10

y.- acaḳ 198a/09

y.- alar 012b/02, 143a/21, 198b/21

y.- am 057a/11, 143a/10, 185a/14

y.- ar 023b/21

y.- arsız 292b/11

y.- asın 152a/14, 152a/16, 250a/21

y.- avuz 198a/20

y.- dı, 102a/13, 126b/07, 135b/07, 135b/08, 139a/15, 153b/22, 171b/21, 184a/07, 191a/24, 219a/04, 275a/01

manẓar y.-dı 040b/18

y.- dılar 018a/14, 030a/19, 045a/07, 045a/11, 091a/05, 091a/07, 094b/03, 094b/04, 095b/06, 126a/22, 134b/06, 135b/06, 136b/18, 143a/25, 147b/23, 168a/02, 187b/11, 191a/23, 194a/12, 198a/25, 198b/23, 202b/15, 219a/06, 287a/24

y.- duġı 012a/17, 012a/18, 052a/23

y.- ma 026a/08

y.- mışdı 300a/19

y.- mışdur 118a/05, 130b/10

y.- mışıdı 287b/08

y.- mışlar 077a/22, 124a/16

y.- uŋ 008b/16, 147b/21

y.- up 006a/08, 010a/08, 031b/04, 076b/22, 185a/13, 206a/07, 265a/22

yapdur- Yaptırmak -5-

y.- dı 153b/21, 196a/23, 260b/01

y.- up 012b/06, 219a/05

yapı 1. Ordunun konakladığı yer 2. Yapı, bina -2-

y. 048a/08

y.+ sınuŋ 124a/17

yapıl- İnşa edilmek, yapılmak, kurulmak -20-

y.- a 020b/20

y.- an 198a/24

y.- dı 045a/15, 082a/07

y.- maġına 035b/20

y.- mış 046a/13, 054b/10, 065a/02, 079a/18, 111b/13, 122b/07, 123b/13, 125a/24, 125b/11, 126b/09, 208a/22, 269a/14, 269a/18, 292a/13

y.- mışdı 317b/15

yapın- Bir nesneyi kendine siper etmek -4-

y.- dı 311a/22

y.- up 261a/10, 282b/06, 296a/25

yapış- 1. Birleşmek, yapışmak 2. Sarılmak, tutmak -7-

y.+ ı 139b/07, 146a/01

y.+ ıla 193a/07

y.+ ınuŋ 206b/11

y.+ ıyla 037b/15

y.+ um 035b/16, 266a/06

y.+ uŋ 224b/02

y.+ uŋam 300b/22

y. ėdin- Rehber, yoldaş etmek 111b/21, 197a/20

y. ėt- Sevgili etmek 024a/07

y. eyle- Rehber, yoldaş etmek 023a/20, 278a/04

y. ḳıl- 1. Koruyucu edinmek 2. Rehber, yoldaş edinmek 039b/12, 118a/08, 242b/18, 259a/16, 292b/06

y.+ larındansız 291b/18

y. ol- 1. Dost, arkadaş olmak 2. Sevgili olmak 003b/17, 020a/02, 027a/02, 034b/06, 039a/16, 039b/04, 054a/17, 107a/24, 107b/12, 108a/17, 127b/11, 128b/08, 134b/02, 135a/23, 144b/23, 145a/09, 153b/18, 154a/11, 155a/09, 163a/05, 164b/07, 174b/08, 176a/09, 180a/03, 181a/01, 184a/11, 204b/11, 212b/07, 222b/13, 235b/08, 241a/06, 241b/15, 242a/08, 242a/10, 245a/10, 245b/02, 249a/04, 250a/19, 274a/02, 281b/06, 281b/15, 284b/14, 296b/20, 297a/25, 301a/02, 308a/07, 312b/24, 314a/22, 314b/12, 317a/07, 321b/22, 323a/08, 323a/23

yar- Kesmek, yarmak -5-

y.- ardı 111a/20

y.- dı 149b/24

y.- dılar 241a/19

y.- sa 312a/16

y.- up 026b/05

yār-endīş <Far. Dostça düşünen -1-

y.+ ile 035b/21

yara- 1. Faydası olmak, gerekli olmak 2. Yakışmak, layık olmak -52-

y.- dı 226a/13

y.- duġın 160b/14

y.- duġından 190b/16

y.- madı 027b/20

y.- r 005a/18, 019a/07, 024b/24, 025a/07, 031b/25, 032a/09, 037b/14, 038a/19, 039a/19, 054b/09, 066b/22, 068a/02, 079b/07, 093a/10, 116a/25, 120a/22, 122a/04, 125b/01, 127b/06, 132b/07, 180a/14, 189b/13, 194b/05, 194b/19, 198a/17, 212b/02, 215b/07, 249a/23, 254a/14, 256a/11, 256a/23, 256b/05, 256b/06, 263a/11, 266a/16, 268b/04, 268b/05, 296b/20, 296b/21

y.- rdı 005b/22, 157b/10

y.- ya 039a/13, 233a/01, 249a/08

y.- yacaḳ 053b/16, 154b/23

y.- yıcaḳ 291a/24

y.- r ol- Layık olmak 233a/13

yara Yara, kesik -20-

y. 262b/01

y.+ dan 010a/05, 048b/18

y.+ lar 085a/11

y.+ lara 086b/01

y.+ lardan 086a/02, 086b/12

y.+ ları 086a/01, 087a/07

y.+ larını 094a/25, 097a/18

y.+ laruma 085b/18

y.+ laruŋ 087a/04, 087a/05

y.+ ŋ 108a/13

y.+ sın 295b/23, 295b/24, 295b/25

y.+ sını 108a/13

y.+ yı 295b/25

yārecilıḳ Savaşçılık -1-

y. 033a/21

Yaradan Allah -19-

y.+ a 002b/24, 003a/14, 010b/22, 016a/08, 024a/08, 032a/21, 040b/21

y.+ ı 008b/07, 016b/06, 035a/13

y.+ uŋ 002b/08, 008a/25, 010b/25, 012b/23, 013a/02, 014b/07, 017b/11, 022a/21, 024a/13

Yaradıcı Allah -3-

y. 002a/21, 068a/10

y.+ dan 014b/11

yaradıl- Yaratılmak -2-

y.- dan 025a/09, 291b/11

yaraġ *bk. yaraḳ* -9-

y. 043b/15, 065a/09

y. ėdüŋ 246a/05

y. eyle 257b/11

y. eyledi 180a/09

y. eyleyüp 178b/08

y.+ la 021b/23, 319a/15, 320b/18

yaraḳ(ġ) 1. Hazırlık, tedbir 2. Teçhizat, mühimmat -179-

y. 047a/08, 047a/20, 150a/05, 186a/08, 244b/25, 246a/19, 246a/20, 256a/22, 256a/24, 274b/16, 279b/04, 282b/19, 289a/13, 310b/25, 323b/08

y.+ ı 134b/10, 197a/15, 197b/08, 215b/06, 256a/25, 271a/13, 324b/24

y.+ ıla 038a/14, 058a/02, 060b/21, 071a/07, 138b/04, 150a/03, 160b/20, 180a/15, 185a/07, 196b/07, 197a/11, 201b/10, 202a/07, 205a/24, 222a/10, 254a/23, 256b/14, 256b/15, 273b/08, 281b/17, 287a/01

y.+ ın 004a/06, 055a/14, 311a/15, 314a/16

y.+ ına 064b/12, 190a/15, 233a/19

ceng y.+ ına girdi 054b/16, 067a/01, 201a/11

ceng y.+ ına girdiler 202b/06, 276a/11, 308b/07

ceng y.+ ına gireler 298a/12

ceng y.+ ına girüp 048a/22, 200b/17, 256a/20

y.+ ında 125b/17, 180a/08

ceng y.+ ında olmaḳ 160b/24

y.+ ını 057a/01, 082b/23, 152a/20, 222a/13, 265a/16

y.+ ıyla 256a/10

y.+ ları 256a/14

y.+ ların 137a/22, 206a/10

y.+ uŋ 077a/23

y.+ uŋı 131a/01

y.+suz 246a/23

y. ėt- Savaş hazırlığı yapmak 145b/23

y. eyle- Savaş hazırlığı yapmak 009a/24, 247b/03, 225a/24

y. gör- 1. Savaş hazırlığı yapmak 2. Bir iş için hazırlanmak 003a/19, 007b/22, 011a/03, 011b/25, 019a/10, 022b/05, 023b/07, 025b/19, 032a/01, 037b/20 039a/19, 048b/03, 052a/19, 052a/20, 060a/22, 084b/25, 093a/09, 097a/03, 100a/06, 104b/04, 104b/08, 110b/11, 113a/03, 121a/04, 121a/12, 124b/13, 128a/03, 128a/09, 128a/19, 130b/23, 134b/19, 137a/23, 139a/19, 145a/07, 152b/02, 160a/12, 164b/08, 164b/09, 164b/13, 170a/01, 173a/20, 176b/19, 180a/07, 180a/13, 181b/09, 186b/17, 187a/25, 193a/06, 197a/14, 202a/02, 204a/13, 204b/21, 221a/10, 224a/20, 233a/21, 235a/18, 247b/12, 254a/22, 254b/10, 255b/21, 257b/17, 259a/03, 259a/09, 266a/15, 269b/01, 269b/22, 270b/17, 273a/06, 273b/25, 274a/03, 274a/04, 281b/07, 282b/22, 282b/23, 290a/07, 293a/08, 295a/07, 304a/06, 304a/18, 308b/03, 311a/02, 312b/18, 315a/06, 320a/07, 323a/24, 323b/09, 327a/22

y.+ a bin- Savaşa hazırlanmak, teçhizatı kuşanmak 096a/01

y.+ a gir- Savaş için teçhizatlanmak, hazırlanmak 066b/04, 123a/07, 160a/15, 171a/13, 233a/24, 264b/17, 275a/14, 281b/24, 295a/09, 298b/20, 301b/03

y.+ a ḳoy- Savaş için askeri teçhizatlandırmak, hazırlamak 151a/23

yaraḳla- Hazırlamak -20-

y. 111b/24

y.- dı 071b/07, 094b/14, 096a/22, 114a/10, 135a/08, 193b/23, 273a/06, 313b/08

y.- dılar 126a/21, 128a/04, 173a/19, 174b/05, 222b/15, 287b/06, 314b/17

y.- duḳ 231a/06

cevāb y.- duŋ 131a/09

y.- yasın 251a/15

y.- yup 100b/14

yaraḳlan- Hazırlanmak -8-

y.- alar 124b/24

y.- dılar 005a/10, 099a/16, 161a/09, 225a/25

y.- sunlar 221a/04

y.- up 022b/11, 306a/10

yaraḳlı *bk. yaraḳlu* -2-

y.+ dur 175b/19, 264b/03

yaraḳlu Silahlı -6-

y. 012a/07, 186a/03, 254a/07, 254a/24, 255b/24, 263b/11

yaralan- Yaralanmak -2-

y.- mışdur 056b/13

y.- up 037a/24

yaralu Yaralı -6-

y. 107a/03, 206a/23

y.+ yı 052a/14

y. ol- Yaralanmak 202a/21, 243b/20, 296b/16

yaramaz Kötü, fena -55-

y. 002b/09, 003a/01, 004b/12, 006b/07, 008b/15, 009b/02, 020a/22, 033b/14, 042a/20, 045b/13, 045b/22, 046a/14, 053a/04, 053b/02, 053b/19, 074a/15, 081a/08, 088a/02, 088a/05, 098b/09, 098b/10, 122b/14, 144b/23, 145a/03, 145a/04, 145a/06, 163b/06, 175a/16, 181a/10, 183a/12, 201a/17, 201a/22, 205a/07, 213a/18, 214a/12, 220a/23, 239a/24, 241b/14, 245a/06, 248b/09, 251b/22, 272a/05, 284a/12, 289b/20, 317a/06

y.+ dur 053a/14, 211b/17, 214b/08, 248b/05

y.+ ımış 094a/08

y.+ sam 161a/18

y. ḳıl- Kötülük yapmak 002b/18

y. ol- Yaramaz olmak 146b/09, 242b/17

yaramazlıḳ Kötülük, yaramazlık -50-

y. 003a/02, 064b/21, 090a/23, 160a/22, 218a/23, 218b/02, 218b/15, 248b/09

y.+ a 011a/19, 213a/23, 236b/20, 281a/16

y.+ dan 002b/02, 031a/21

y.+ ı 003a/01, 024a/20, 073b/09

y.+ ıla 017a/17, 081a/25, 082a/10, 098b/08, 144b/18, 146a/01, 146a/12, 167b/23, 178a/22, 188a/16, 321b/06

y.+ ından 011a/08, 037a/08

y.+ lara 306b/21

y.+ laruŋ 017a/11, 194b/19

y.+ uma 152a/10

y.+ uŋ 175a/18, 215b/15

y. ėt- Kötülük etmek 010a/16, 083a/11, 089b/12, 144b/21, 145a/05, 145a/06, 199b/05, 243a/02, 287a/08

y. eyle- Kötülük etmek 022a/07

y. gör- Kötülük görmek 003a/04, 252a/04, 309b/13

y. ol- Kötülük olmak 289b/10

yāran *bk. yārān* -18-

y.+ lar 036a/15, 039b/07, 164b/06, 215b/07

y.+ ları 230a/07, 306b/04

y.+ ların 300b/20

y.+ larına 038b/03, 158b/06, 284a/22, 287a/07, 298b/16

y.+ larından 298b/15

y.+ larum 130a/04, 236b/15

y.+ laruŋ 283a/05

y.+ laruŋdan 247b/22

y. düş- Yar, dost olmak 217a/21

yārān <Far. Dostlar -12-

y.+ lar 073b/03, 155a/14

y.+ lardan 283a/02

y.+ ları 269a/24, 297a/19, 297a/20

y.+ larına 121b/10, 168b/04

y.+ larından 054a/05

y.+ larıyla 053a/02, 316b/25

y.+ laruŋdan 297a/25

yarar Fayda, yarar -6-

y. 008b/13, 065a/23, 198b/06

y.+ ını 149a/12

y.+ ısa 035b/19

işüŋe y. olup 033b/15

yaraş- Yakışmak, layık olmak -35-

y.- ır 284b/19

y.- ıram 069b/16

y.- maz 033a/11, 073b/09, 214a/13, 215a/04, 216a/21, 235a/20, 246a/05, 272a/04, 279b/13, 281a/20, 285a/05, 321a/18

y.- mazdı 327a/06

y.- mazsın 280a/08

y.- ur 033b/08, 052a/22, 056b/01, 068b/09, 069b/20, 081a/19, 129a/18, 167a/03, 169a/22, 179b/11, 200b/04, 220b/18, 247a/04, 273b/09, 295b/03, 299a/11, 312a/10, 323a/22

y.- urdı 279a/03

yaraşıḳ 1. Uygun, münasip 2. Süs -7-

y.+ ı 046b/20, 241a/23, 322a/25

y.+ ıdur 214b/02

y.+ ısın 277b/06, 307b/10

y. olur 244b/13

yaraşuḳ(ġ) *bk. yaraşıḳ* -6-

y.+ ı 023a/24, 033a/19, 038a/03, 306b/10, 313b/04

y.+ ısın 144a/24

yaraşug *bk. yaraşıḳ* -1-

y.+ ı 180a/03

yarat- Yaratmak -59-

y.- a 241b/23

y.- aldan 285a/14

y.- an 002b/14, 024a/24, 025a/02, 028a/08, 037a/19, 040a/15, 044b/18, 044b/21, 109a/16, 163a/03, 195b/05, 201a/03, 210b/15, 222b/13, 238a/04, 297b/12, 325b/01

y.- dı 086a/19, 145b/05, 159b/17, 276b/03, 288a/17, 288b/24

y.- ır 114a/15

y.- madı 200b/09, 273a/19

y.- maḳ 288b/24

y.- mışdı 204a/25

y.- mışdur 086a/18, 108b/04, 147b/19, 154a/06, 154a/11, 158a/15, 162a/18, 175b/08, 194b/23, 211a/13, 222a/25, 236b/22, 242b/15, 278b/16, 288a/15, 288b/23, 304b/04, 304b/07

y.- up 031a/19, 215b/14

y.- updur 030b/10, 110a/18, 122b/11

y.- ur 007a/21, 068a/09, 086a/20, 122b/10, 137a/13

y.- ursın 198a/01

yardım Yardım -48-

y. 058a/03, 180b/07, 269b/06, 272a/23, 289b/12

y.+ sına 240b/21, 241a/08, 241a/10

yārıcı Yardımcı -4-

y.+ muzdur 289b/14

y. ol- Yardımcı olmak 101b/11, 108b/11, 196b/15

yārıcu *bk. yārıcı* -1-

y.+ ŋ olsun 289b/25

yarıl- Yarılmak -9-

y.- dı 223a/05, 261b/17

zehresi y.- dı 187b/05, 205b/01, 234b/11

y.- ur 105b/17

zehresi y.- ur 277a/13

y.- urdı 084a/01, 097a/25

yarın Yarın -45-

y. 047a/01, 054b/22, 057a/20, 061b/10, 061b/13, 062a/12, 062a/15, 069b/02, 080a/21, 080b/03, 081a/04, 081b/15, 081b/25, 082b/01, 082b/04, 083a/17, 106b/05, 112a/01, 114b/19, 119a/10, 122a/17, 133b/11, 150b/09, 168b/14, 182b/20, 187b/14, 196a/25, 202a/17, 233a/01, 264b/07, 276a/01, 284a/12, 284a/16, 296a/07, 296a/08, 296a/09, 296b/15, 301a/16, 301a/24, 301b/01, 302b/11, 316a/21

y.+ a 271b/14

y.+ dur 182b/20

y.+ uŋ 075a/04

yarındası Ertesi gün -2-

y. 252b/12, 291b/17

yarınki Yarınki -1-

y. 075a/07

yarış Yarılmak -1-

y.+ a 067a/04

yārī <Far. Yardım -15-

y. ḳıl- Yardım etmek 005a/16, 018b/24 033b/05, 034b/04, 034b/19, 042a/18, 050b/09, 062a/11, 063a/13, 063b/04, 246b/17, 263a/08, 277a/23, 280a/10

yarḳū Metinde adı geçen bir şehir -1-

y. 169a/05

yārlıġ *bk. yārlıḳ* -1-

y. eyle 082b/25

yarlıġa- Bağışlamak -2-

y. 020b/19

y.- ya 175a/19

yarlıġan- Bağışlanmak -1-

y.- ur 314a/13

yārlıḳ Dostluk -12-

y. 076b/18, 252a/05, 322b/10

y.+ dan 145a/03

y. ėt- Dostluk, arkadaşlık etmek 107b/11, 107b/15, 107b/17, 233b/21, 269b/06, 289a/03, 305a/22, 310b/11

yaru Yarım, yarı -18-

y.+ sı 080b/12, 104a/14, 107a/08, 127a/07, 129a/06, 166a/17, 271b/17, 275b/17

y.+ sı olıcaḳ 298b/10

y.+ sın 313a/03, 318b/23

y.+ sına 165a/19, 258b/14

y.+ sında 109b/16, 148b/22, 294a/22

y.+ sını 042b/18

yas Matem, yas -62-

y. 058b/06, 095a/04, 095a/07, 095a/10, 106a/25, 122b/22, 131a/20, 146b/23, 194a/14, 308a/14

y.+ a 109a/16

y.+ dan 068a/19, 291b/19

y.+ ı 308a/16, 308a/17, 322a/22

y.+ ın 018a/24

y.+ ına 019a/20, 206a/12

y.+ ında 099a/04

y.+ ından 291b/15

y.+ ıyla 095a/05

y.+ la 302a/10

y. dut- Yas tutmak 018a/14, 091a/07, 094a/18, 095a/02, 103b/12, 103b/13, 146a/21, 155a/19, 160a/07, 186a/22, 194a/13 250b/05, 307a/17, 307a/23, 307b/04

y. ėt- Yas tutmak 055a/08, 094b/03, 108b/15, 327a/11

y. eyle- Yas tutmak 055a/13, 071b/02, 184a/04, 186a/21, 186b/25, 190a/15, 236a/18, 236a/19, 307a/23

y. ḳıl- Yas tutmak 146b/23, 147b/08, 251b/18

y. ṭonın gėy- Yas Tutmak 231b/09

y. ṭut- Yas tutmak 094b/05, 147b/09, 160a/07, 184a/05, 231a/25, 291b/01 308a/13

yaṣ- (Yayı) gevşetmek -1-

y.- dılar 171b/03

yaṣa- 1. Düzenlemek, kurmak, hazırlamak 2. Yığmak -9-

y.- dı 003b/08, 019b/16, 116b/02

y.- dıḳ 003b/04

y.- dılar 014a/17

y.- yup 009a/21, 024a/04, 033a/19, 097a/24

yasaġ *bk. yasaḳ* -1-

y. ėdüp 138a/25

yasaḳ Yasak -5-

y.+ ıla 018b/14

y.+ ından 253a/25

y.+ umı 257b/08

y. ėt- Yasaklamak 009a/22

y. dut- Yasağa uymak 253b/12

yaṣamaḳ Yığmak, bir araya getirmek, toplamak -1-

y.+ ı 004a/08

yaṣatdur- Yaptırmak, hazırlatmak -1-

y. 039b/02

yaṣdan- Bir nesneyi yastık olarak kullanmak -1-

y.- dı 165a/14

yaṣduḳ Yastık -8-

y. 320b/25, 321a/01

y.+ dan 321a/01

y.+ ı 239a/18

y.+ lar 166a/14, 269b/14

y.+ ları 028b/10

y. ėt- Yastık olarak kullanmak 135b/19

yāsemīn <Far. Yasemin -1-

y. 137a/11

yaslu Yaslı, matemli-2-

y.+ lar 284a/03

y. ḳal- Yaslı kalmak 029b/15

yaṣlu *bk. yaslu* -1-

y. 292a/01

yaṣṣı Düz, dümdüz, yassı -2-

y. 255a/16

y. ol- Yasslı olmak 148b/20

yaṣṣılıḳ(ġ) Yassılık -1-

y.+ ınca 094b/20

yaṣtıḳ *bk. yaṣduḳ* -1-

y. 239a/19

yaş[1] Yaş -57-

y. 167b/11

y.+ da 038a/16, 150a/22, 150a/23, 203a/12, 232a/11, 232a/24, 232a/25, 233a/15, 238a/17, 248a/10, 272b/02, 276b/01

y.+ ına 056b/15, 147b/23, 148a/06, 156b/03, 156b/16, 189a/03, 231b/07, 236b/08, 247b/21

y.+ ında 083b/02, 125a/23, 140b/10, 170a/22, 189a/01, 191a/10, 231b/07, 256a/15, 256b/02, 256b/04, 256b/08

y.+ ından 147b/24, 248b/11, 249b/24

y.+ ını 102a/21, 113a/24, 146b/12, 184a/19, 200b/23, 251b/14, 262b/06, 291a/18, 291a/21, 306b/15

y.+ um 006b/12, 156b/06, 252b/24

y.+ uma 249b/25

y.+ umda 077a/16

y.+ umdan 018a/09

y.+ umdayam 140a/21

y.+ uŋ 145a/16, 305b/15

y.+ uŋdalardan 247b/22

y.+ a ėr- Yaşa girmek 316b/23

yaş² Gözyaşı -95-

y. 007b/21, 012a/03, 014b/11, 028a/18, 030a/13, 040a/14, 044a/21, 050a/02, 063b/01, 066a/07, 069a/18, 079a/07, 083b/01, 084b/18, 089a/06, 090b/05, 091b/20, 093b/18, 093b/19, 098a/03, 103b/05, 108b/01, 108b/16, 110a/14, 130b/01, 130b/04, 131a/02, 180a/25, 186b/15, 189b/22, 198b/18, 214a/17, 218a/19, 220a/01, 234a/12, 236a/16, 236b/13, 284a/07, 291a/20, 292a/06, 309b/20, 311a/08, 315a/04, 316a/05, 321b/10, 321b/18, 322a/06, 326b/10

y.+ a 040a/07

y.+ dan 011a/17

y.+ dı 008b/11

y.+ ı 012a/18, 016b/13, 022b/13, 055a/12, 065b/25, 066a/06, 078a/24, 101a/21, 101b/22, 132a/16, 133b/10, 153a/06, 198a/11, 225b/16, 248a/06, 291b/02, 291b/17, 292a/06

y.+ ıla 066a/14, 070a/03, 158b/08, 262a/03, 274b/24, 282b/10, 285a/18

y.+ ın 056b/05, 066a/13, 102b/12, 175a/22, 239b/19, 241b/04, 291b/14, 326b/17

y.+ ıyla 133a/03, 159b/13, 244b/15, 245a/22

y.+ la 014b/08

y.+ lar 093a/19, 152a/04, 237b/12, 253a/17, 291a/18, 316a/04

yaş³ Deniz -1-

y.+ da 012b/24

yaş⁴ Taze -1-

y. 121a/11

y.+ dan 238a/10

yaş⁵ Islak -1-

y. ol- Islak olmak 302b/18

yaşa- Yaşamak -30-

y. 057a/17, 059b/15, 059b/16, 068b/17, 092a/12, 096a/05, 100b/23, 101a/16, 101a/25

y.- madı 328a/02

y.- maya 204b/04

y.- maz 089b/06, 305a/04

y.- mazlar 290b/03

y.- mış 081b/01, 085b/15, 167b/11, 238a/05, 259b/09

y.- mışsın 156b/07

y.- rsa 153b/15

y.- yacaḳ 052a/08, 277a/10

y.- yan 083b/01, 131a/01, 307a/18

y.- yanlar 097b/25, 135a/22

y.- yup 175a/14

yaşar- Nemlenmek, ıslanmak -1-

y. 111b/12

yaşlu (Gözyaşı) Yaşlı -3-

y. 032a/11, 054a/02

y.+ ydı 007a/16

yaşmaḳlu Örtülü -1-

y. 022b/12

yaşur- Gizlemek, saklamak -1-

y.- maḳ 024a/18

yat- 1. Yatmak, uzanmak 2. Uyumak, yatmak -178-

y. 165a/09

y.- a 197a/25, 272a/09

y.- acağı 232a/18

y.- acaḳ 072a/03, 135b/20, 164a/22, 164b/04, 164b/16, 165a/01, 165a/02, 203b/08, 275b/03

y.- am 165a/07

y.- an 100a/23, 100a/24, 126b/13, 136a/04, 206a/12, 212b/02, 282a/03

y.- andan 005a/10

y.- anların 139a/06

y.- asın 067a/15, 165a/08, 194a/20, 240a/04

y.- aydı 167a/18

y.- caḳ 165a/03, 182a/07

y.- dı 070a/16, 071b/07, 075a/23, 089a/03, 100a/20, 119b/21, 120b/08, 132a/01, 135b/19, 148b/09, 149a/08, 150a/03, 164b/05, 165a/14, 165b/06, 166b/07, 174a/15, 183b/22, 206b/25, 231b/08, 239a/16, 252b/16, 260a/13, 284b/08, 285b/16, 298a/17, 306b/02, 306b/03, 310b/13, 323b/18, 326a/23

y.- dılar 029b/05, 037b/16, 182b/08, 187b/16, 252a/12, 284a/10, 284a/17, 299a/13,

123b/07, 123b/14, 126b/11, 136a/05, 136a/20, 136a/22, 165a/06, 166b/09, 175b/19, 260a/14

y.- urdı 006a/07, 153b/10, 189b/21, 199a/17, 204a/11, 207b/09, 251a/12, 285b/15

y.- urduŋ 067a/15

y.- urken 133a/17, 166b/08, 171b/02, 206b/19, 243a/14

y.- urlar 030a/18, 059b/10, 121b/24

y.- urlardı 103a/09

y.- ursaŋ 053a/20

yataḳ Yatak, döşek -5-

y. 014b/18

y.+ ı 037a/01

y.+ ından 015a/19

y.+ lar 005a/21

y. ėdin- Yurt edinmek 026a/09

yatıl- Yatılmak -1-

y.- maz oldı 312a/22

yatlılıḳ *bk. yatlulıḳ* -1-

y. 226a/04

yatlu Kötü, fena -221-

y. 002b/11, 006b/15, 007a/23, 015b/04, 020a/20, 020b/11, 025b/02, 030b/05, 041b/02, 047b/08, 053a/13, 053b/06, 060a/17, 071a/24, 071b/12, 071b/18, 072b/01, 073b/09, 073b/20, 079b/14, 082a/10, 089a/08, 090a/23, 092b/08, 097a/17, 098b/02, 106b/11, 109a/18, 112a/06, 119b/16, 119b/18, 130a/21, 143b/22, 145b/02, 145b/03, 145b/24, 146a/14, 146b/04, 146b/06, 147b/05, 150b/01, 151b/24, 152a/23, 154a/07, 155a/24, 155b/06, 155b/07, 158a/07, 158a/08, 158a/18, 158a/22, 160b/10, 162a/03, 162b/09, 163a/09, 163a/17, 174b/25, 175a/08, 175a/20, 175b/11, 175b/12, 175b/16, 177b/11, 178b/24, 180b/19, 181a/10, 186b/02, 187b/24, 188b/25, 189a/15, 190a/11, 190b/04, 191b/10, 193a/23, 199b/01, 200a/22, 200a/25, 201a/23, 205a/07, 205a/14, 205b/16, 212a/13, 213a/16, 213a/17, 213a/19, 213a/20, 213a/24, 214a/01, 214a/09, 214a/11, 214a/12, 215b/15, 215b/21, 216a/19, 216b/02, 218b/01, 218b/14, 219a/15, 222b/03, 226a/04, 226b/15, 227a/11, 227b/23, 232a/04, 232a/09, 232a/15, 233b/08, 233b/10, 233b/17, 234a/20, 235a/07, 235a/22, 235a/23, 236b/15, 236b/21, 239a/22, 240a/09, 241b/01, 242a/18, 242b/05, 242b/06, 242b/22, 243a/04, 243b/12, 244b/14,

245a/02, 248a/18, 248b/01, 248b/09, 249a/07, 249a/19, 249a/22, 250b/22, 250b/23, 251a/03, 251b/01, 252a/06, 252a/13, 252b/19, 267a/01, 267a/02, 267a/05, 267a/07, 267a/11, 268a/07, 268b/14, 269a/01, 272a/02, 272a/05, 272a/16, 272a/22, 272b/01, 272b/14, 273a/01, 273a/11, 274b/09, 275b/10, 278a/02, 278a/05, 280a/18, 280a/20, 281a/01, 283b/12, 284a/07, 284a/25, 284b/01, 288a/07, 288a/16, 289a/20, 289b/12, 290a/14, 290b/01, 291b/23, 303a/15, 306b/23, 307a/12, 309b/02, 312a/07, 316a/13, 316a/15, 317a/03, 317a/10, 319a/10, 321a/02, 321b/06, 322b/11, 327b/17

y.+ da 288b/09

y.+ dan 212b/09, 248b/14

y.+ dur 081a/08, 271a/15

y.+ lar 244b/22

y.+ lara 145a/02, 250a/12

y.+ laruŋ 089b/12

y.+ sı 226b/12

y.+ sın 241b/11, 321b/05

eyüsin y.+ sın gördüŋ 305b/15

eyüsin y.+ sın görmiş 271b/13

y.+ sına 158a/13

ḳulağına y. sözler ḳoyup 310a/15

y.+ ya 021a/19, 024a/14, 030a/20

y.+ yı 020b/17, 175b/14, 188b/08, 201a/24, 212b/10, 213b/20, 267a/01

y. ėt- Kötülük etmek 235a/18

y. ol- Kötü olmak 147b/07, 173b/14, 242b/17

yatlulıḳ Kötülük -28-

y. 144a/19, 145a/03, 146a/17, 155b/08, 209b/14, 213a/23, 235a/23, 239a/24, 289a/01, 322b/13

y.+ a 251b/25, 319a/13

y.+ dur 279a/18

y. ėt- Kötülük etmek 242a/23, 269a/01, 287a/08

y. eyle- Kötülük eylemek 167b/07, 266b/24, 274b/08

y.+ ı 163b/06

y.+ ıla 173b/03, 190a/23, 243a/09, 279a/17

y.+ ından 240a/15, 266b/18

y.+ lar 290b/24

y.+ um 266b/11

yatluluḳ *bk. yatlulıḳ* -3-

y. 174b/22, 227a/06, 316a/15

yatsu Yatsı -4-

y. 007a/13, 095a/07

y.+ dan 006b/06

y.+ ya 037b/15

yatur- Yatırmak -11-

y.- dı 090a/13, 282b/05

y.- dılar 055b/09, 094a/21, 094b/04, 098b/21

y.- dum 111a/22

y.- mış 133b/13

y.- uŋ 087a/05

y.- uram 103b/19, 169a/08

yav <Far. *(yāve)* Yitik, kayıp *ayrıca bk. yavu* -5-

y. ḳıl- Kaybetmek 006a/19, 049a/07, 171a/25, 234b/25

y. ḳılmış ol- Kaybetmiş olmak 122a/13

yavaş Sakin -5-

y. 184a/10, 184a/16, 188b/18, 267a/10

y. ol- Sakin olmak 226b/12

yavaşlıḳ Sakinlik -5-

y. 174a/04

y.+ dur 184b/11, 250b/14

y.+ ı 036a/13

y.+ ıla 218b/03

yavaşluḳ *bk. yavaşlıḳ* -1-

y.+ ıla 161a/01

yavlıḳ Kötülük *krş. yavuzlıḳ* -1-

y. gör- Kötülük görmek 006a/22

yavru Yavru -8-

y.+ ları 076a/14

y.+ larıla 079a/03

y.+ larına 063a/11, 063a/20

y.+ larıyla 076a/14, 076a/16

y.+ sı 063a/10, 063a/22

yavu <Far. *(yāve)* Yitik, kayıp -4-

y. ėr- Kaybolmak 122b/23

y. ḳıl- Kaybetmek 082a/16, 247b/23, 298a/05

yavuncı- -1-

y.- duġına 015b/08

yavuz Kötü, fena -267-

y. 002a/24, 003a/04, 004b/14, 004b/15, 004b/16, 006a/20, 006b/08, 006b/10, 007a/15, 007b/20, 008a/22, 011a/20, 011b/08, 011b/13, 015b/04, 015b/05, 016a/15, 016b/15, 017a/02, 017a/04, 017a/09, 017a/10, 017a/22, 017a/23, 017a/24, 017b/04, 019a/04, 019b/01, 019b/02, 019b/05, 019b/06, 020a/20, 020a/22, 020a/23, 020b/01, 020b/04, 020b/19, 022a/15, 022b/17, 024a/15, 024a/16, 024a/23, 024b/22, 027a/07, 028a/13, 032b/11, 032b/12, 034a/16, 035a/23, 039a/18, 045b/06, 053a/07, 053a/13, 053b/05, 053b/06, 056a/02, 057b/03, 057b/04, 057b/17, 057b/18, 061b/09, 061b/16, 062a/18, 072a/03, 074b/08, 074b/22, 079b/19, 080a/03, 081b/19, 083a/12, 083b/06, 083b/16, 084a/20, 088a/12, 089a/09, 090a/22, 090b/13, 090b/16, 097a/17, 097b/20, 098a/07, 099b/02, 100a/13, 100b/23, 104a/09, 106a/06, 109b/14, 111a/23, 112a/15, 125a/17, 129a/14, 134a/25, 137a/03, 137b/22, 138a/10, 138a/11, 138a/12, 138a/18, 138a/20, 139b/01, 140a/07, 145a/13, 145b/03, 146a/12, 148b/01, 152a/12, 153a/07, 157a/04, 158b/10, 160a/23, 161b/08, 162a/15, 163a/09, 163a/17, 164a/22, 167b/23, 168b/18, 172a/10, 172a/11, 174a/24, 174b/19, 179b/22, 180b/11, 180b/20, 186b/02, 189b/15, 190a/11, 191a/19, 194a/05, 194b/02, 195b/25, 199a/09, 200a/19, 201b/01, 204b/06, 204b/09, 204b/10, 208b/15, 213a/18, 213a/19, 213a/20, 217a/18, 217b/19, 218b/09, 224b/20, 225b/25, 227a/12, 227a/22, 227b/03, 227b/04, 228a/04, 233b/17, 233b/18, 236b/16, 236b/17, 238b/08, 240a/02, 242a/07, 242b/23, 245a/11, 249b/03, 250a/18, 251a/21, 251b/22, 252a/24, 252b/20, 255a/18, 257a/09, 258b/17, 261a/25, 261b/08, 262a/04, 266a/24, 267a/01, 267a/09, 268b/12, 271b/19, 273a/21, 274b/14, 276b/15, 277a/07, 277b/13, 277b/20, 278a/02, 278a/25, 279b/12, 280a/17, 280b/05, 280b/09, 280b/11, 282b/24, 283a/11, 284b/01, 285a/03, 285a/04, 296b/07, 296b/09, 297a/09, 304b/21, 307b/03, 311b/03, 312a/02, 316b/17, 320a/06, 326b/12, 327b/16, 327b/23

y.+ a 008a/19, 088a/12, 093a/22, 118a/15

y.+ da 145b/07, 250a/08, 300b/22

y.+ dan 003b/01, 016b/15

y.+ dur 119b/20, 233b/18

eyü y. göstermegil 244b/17

y.+ ın 071b/05, 091b/16, 113b/04, 250b/09

y.+ ından 194a/21

y.+ ını 072a/17

y.+ lar 082a/16, 220b/11

y.+ lara 095a/24, 162a/12, 242b/12

y.+ laruŋ 008a/24

y. ḳıl- Kötülemek 088a/16

y. ol- Kötü olmak 020b/02, 060a/04, 081a/09, 083a/06, 088a/20, 104a/08, 106a/06, 144b/23, 178b/25, 185b/02, 190b/22, 223a/07, 233b/13, 281a/23, 282a/16, 316b/18

y. ṣan- Kötü düşünmek 009a/25

y. ṣanılu ol- Kötü niyetli olmak 267a/08

yavuzlıḳ Kötülük, fenalık -95-

y. 003a/05, 006b/08, 007a/03, 007a/22, 016b/15, 017a/24, 020a/25, 022a/07, 022a/20, 024b/11, 027a/12, 030b/10, 032b/11, 033b/14, 081a/23, 088a/12, 088a/21, 092b/09, 093a/22, 101a/16, 120a/16, 138a/15, 141b/09, 147a/15, 160b/11, 184a/07, 187b/19, 220b/11, 224b/20, 226a/02, 234a/25, 266b/15

y.+ a 011b/19, 084a/02, 089b/12, 144b/22, 190b/21, 216a/12, 222b/02, 271b/03

y.+ da 224a/01

y.+ dan 021a/20, 025b/08, 027b/24, 037a/06, 083a/08, 139b/01, 162a/18, 173a/18, 218b/09, 278b/06

y.+ ı 019b/14, 028b/17, 124b/02, 133a/06, 190a/04, 236b/16, 272b/01

y.+ ıla 144b/08, 176b/08

y.+ ın 214a/07

y.+ ını 020b/19

y.+ la 025a/04, 026b/16

y.+ lar 017a/16, 034a/17, 158a/13, 211a/01

y.+ ları 093b/21, 320b/23

y.+ umuz 155a/24

y. ėt- Kötülük etmek 003a/25, 011a/16, 155b/15, 190a/04, 218b/09, 244b/17, 250a/09, 250b/13, 272b/01

y. ėr- Kötülük gelmek 017a/23

y. eyle- Kötülük etmek 106a/08, 006a/20

y. gör- Kötülüğe uğramak, kötülük görmek 023a/25, 030a/13, 089b/07, 216a/14, 250a/09, 288a/13

y. ḳıl- Kötülük etmek 120b/12, 134b/17, 162a/12, 173a/18,

yavuzluḳ *bk. yavuzlıḳ* -18-

y. 017a/20, 175b/11, 194b/02

y.+ a 024a/10, 024b/01, 174b/20

y.+ dan 072a/02, 188a/12

y. eylerse 016a/05

y.+ ı 025a/10, 027b/23

y.+ ıla 175a/25, 223b/12

y.+ ın 022a/13

y.+ ından 026a/08

y.+ la 036b/09

y.+ uŋ 017a/20

y. ḳıy- Kötülük yapmak 033b/06

yay Yay -87-

y. 021a/16, 036a/24, 037a/10, 040a/24, 041a/12, 041a/13, 085a/07, 085a/08, 088b/06, 091b/24, 099b/01, 099b/03, 110b/16, 146a/17, 148a/10, 157b/15, 168b/14, 168b/15, 169a/11, 169a/13, 186a/18, 262a/25, 282b/03, 283a/15, 286b/23, 296a/22, 296b/03, 297a/23, 301b/03

y.+ dan 088b/04, 134a/16, 169a/20, 201b/01

y.+ ı 023b/01, 094a/02, 094a/03, 099b/01, 222a/19, 262b/13

y.+ ın 039b/11, 157a/20, 157a/24, 157b/04, 166a/02, 171b/03, 177a/10, 177a/11, 177a/15, 178a/07, 178b/12, 298a/20, 302b/16, 323b/01

y.+ ını 037a/12, 059a/10, 061a/12, 093b/04, 094a/02, 094a/06, 196b/11, 262b/12, 280b/20, 282b/01, 301b/07, 301b/08, 301b/12, 302b/14

ʿaḳlı y. ḳıl 215b/03

y.+ la 311a/25

y.+ lar 085a/05, 102a/20, 261a/16, 262a/06, 262a/07

y.+ larını 051b/07

oķ y. ṭutmaġa 082b/14

y.+ um 282b/01

y.+ umı 080a/04, 082b/23, 093b/25

y.+ uŋ 089b/08, 169a/13, 177a/14, 282b/04

y.+ uŋı 085b/07

y. çek- Yay kullanmak 311a/21

yay- Sermek, yaymak -1-

y.- mış 036a/16

yaya Piyade -7-

y. 017b/08, 093a/14, 199a/15

y.+ dan 234b/14

y.+ lar 222a/12

y.+ nuŋ 254a/24

y.+ yı 302a/01

yayaġ *bk. yayaķ* -9-

y. oldı 074b/03, 118b/18

y. olup 069a/15, 108b/19, 109a/01, 116a/21, 117b/13, 134b/12, 172b/06

yayaķ Yaya -27-

y. 065a/07, 071a/04, 082a/08, 089a/05, 113a/03, 121b/23, 260a/10, 266a/19, 269a/16, 282b/06, 296a/25, 302a/13, 315a/23, 315b/08

y. ol- Yayan olmak

046a/18, 046b/12, 086a/21, 191a/15, 200b/23, 225b/03, 225b/16, 233b/03, 236a/11, 238a/10, 267b/06, 267b/09, 294a/18

yayan Yürüyerek, yayan -13-

y. 012b/16, 030a/09, 037a/16, 037a/24, 039a/07, 041b/04, 044a/21, 315a/23

y.+ da 026b/24

y. ol- Yaya olmak, yayan olmak 012a/15, 018a/13, 024a/05, 033a/15

yayıl- Dağılmak, yayılmak -26-

y.- a 092a/23, 142a/07, 197a/13, 256b/15, 262b/23

y.- dı 011a/21, 016b/04, 017a/09, 040b/04, 040b/24, 045a/21, 086b/18, 158b/21, 169b/23, 192b/06, 219a/21, 219a/22, 275a/02, 286a/18, 327a/16

y.- maŋ 197a/21

y.- mış 168a/05

y.- mışdı 024b/19, 199a/12

y.- uŋ 202b/18

y.- ur 146a/01

yaylaḳ Yayla -1-

y. 102a/09

yaynıġ- Kımıldamak, hareket etmek -1-

y.- ır 145b/05

yaz- Yazmak -342-

y. 091b/04, 091b/06, 117b/24, 163a/23, 256a/12, 322b/24

y.- a 003b/11, 027a/06, 064b/17, 152a/02, 152b/18, 175b/06, 201a/06, 215b/25, 257a/01

cevāb y.- a 110a/15, 223b/22

y.- alar 007a/20, 210b/18

y.- am 046b/02

y.- ana 238a/14

y.- ardı 238a/15, 238b/12

y.- asın 243b/22, 290b/05

y.- avuz 245b/12, 245b/13

y.- ayduŋ 115b/24

y.- ayın 249a/01, 310a/17

y.- dı 030b/17, 038b/20, 041b/14, 045a/09, 045b/20, 046b/05, 053a/18, 068a/07, 068b/04, 091a/10, 091a/11, 091b/12, 101a/17, 107a/18, 107b/13, 109b/21, 110a/06, 110b/03, 112b/18, 113b/05, 113b/23, 115b/20, 118a/06, 118a/14, 118a/15, 124a/09, 127a/18, 127b/19, 129b/16, 132b/06, 133a/05, 140a/14, 146a/20, 151b/23, 152a/03, 152b/19, 153a/21, 154b/16, 158a/07, 158a/12, 171b/25, 175b/06, 175b/07, 181b/08, 182a/23, 185b/01, 186b/18, 186b/24, 189a/23, 193b/25, 200a/13, 200a/14, 205a/17, 219b/02, 222a/24, 224a/20, 230a/13, 238b/11, 238b/13, 239a/02, 243a/08, 243a/10, 243a/13, 243a/15, 243a/16, 243a/17, 243a/19, 243a/21, 243a/23, 243a/25, 243b/04, 243b/07, 243b/09, 243b/12, 243b/14, 243b/17, 243b/20, 243b/23, 244a/01, 244a/03, 244a/06, 244a/08, 244a/10, 244a/15, 245a/22, 245b/14, 249b/20, 265a/17, 266a/08, 268a/21, 272b/24, 273a/04, 273a/11, 274a/22, 274a/25, 285b/03, 290b/18, 291a/08, 293a/21, 294b/01, 296b/21, 296b/22, 299b/06, 300a/12, 303a/03, 303a/13, 303b/14,

y.- salar 276b/07

y.- sam 093a/11, 196b/09

y.- saydı 115b/23

y.- uŋ 267a/14

y.- up 008b/07, 052b/12, 083a/25, 101a/16, 109a/23, 110a/05, 113b/19, 114a/02, 117b/25, 129a/10, 129b/03, 133a/03, 134a/15, 142b/09, 153b/05, 158a/06, 163b/21, 170b/11, 172a/14, 172b/14, 173a/01, 179a/21, 183a/02, 183a/09, 183a/15, 183a/24, 183a/25, 183b/04, 185a/17, 185b/02, 185b/10, 186b/24, 189b/07, 204a/22, 221b/13, 231a/03, 244b/02, 253a/21, 254a/09, 264a/08, 265a/08, 265b/23, 266a/11, 267a/23, 283a/08, 285b/06, 296b/23, 300b/07, 307a/11, 309a/17, 309b/03, 310a/23, 313a/16, 319a/25, 319b/01, 319b/03, 322b/20, 323a/02, 323a/08, 324a/23, 325b/05

cevāb y.- up 091a/22, 124a/21, 129a/13

yaz Yaz mevsimi -4-

y. 048a/21, 094b/09, 313a/03

y. ol- Yaz olmak 126a/15

yazdur- Yazdırmak -10-

y.- asın 250a/22

y.- dı 157b/16, 189b/13, 239a/06, 322a/16

y.- madı 267a/25, 267b/01

y.- up 014a/19, 289b/14

y.- upṭururam 119b/13

yazı[1] Ova, çöl -43-

y. 005b/11, 009b/06, 010a/22, 010b/24, 011a/01, 011b/03, 011b/18, 025b/24, 029b/10, 197b/06

y.+ da 004b/01, 004b/20, 005a/22, 009b/03, 011b/18, 014a/22, 017b/22, 025a/16, 025b/25, 026b/24, 035a/25, 036a/10, 042b/25

y.+ dan 029a/17

y.+ lar 198b/09

y.+ larda 005b/19, 010b/03, 013a/15, 018b/05

y.+ nuŋ 003b/12, 004a/05

y.+ sı 004a/08

y.+ sında 005b/15, 024a/04, 041b/23, 258b/15

y.+ ya 005a/08, 011a/01, 023b/01, 042a/11, 151b/03

y.+ yı 009a/09

y.+ ya döndür- Bir yapıyı yıkıp yerini dümdüz etmek 201b/13

yazı[2] Yazı -2-

y. 234a/16, 246b/18

yazıcı Katip, yazıcı -83-

y. 003a/23, 007b/04, 008a/07, 008a/17, 026b/11, 033b/08, 040b/16, 046b/14, 107a/18, 110a/05, 110a/14, 110a/15, 112b/18, 113b/04, 118a/06, 118a/13, 124a/09, 127b/17, 129b/15, 130a/17, 133b/18, 152a/02, 154a/18, 175b/06, 176a/17, 187a/10, 189b/12, 204a/25, 205a/17, 215b/24, 221b/19, 223a/14, 260b/08, 285b/01, 294a/24, 294b/01, 294b/21, 322a/16

y.+ dur 036a/21

y.+ lar 033b/04, 033b/06, 046b/13, 117b/14, 195a/20, 267a/15, 267a/22

y.+ larına 055a/15, 142b/16

y.+ larından 251a/05

y.+ larla 142b/24, 145b/03

y.+ laruŋ 267b/18

y.+ nuŋ 260b/05, 266b/02

y. ola 246b/21

y. olalar 215b/20

y.+ sı 152b/17, 285b/05

y.+ sına 182a/23

y.+ sını 103b/18, 200a/25

y.+ ya 007b/10, 046b/13, 068a/07, 109b/20, 127a/18, 132b/05, 200a/13, 219b/01, 224a/20, 290b/05, 299b/05, 299b/17, 303a/12, 303a/25, 307a/10, 313b/03

y.+ yam 033b/05

y.+ yı 201a/06, 300b/04, 303a/03

y. eyle- Yazıcı olarak görevlendirmek 260b/01

yazıcılıḳ Yazıcılık -4-

y. 215b/19

y.+ da 033b/05

y.+ dan 215b/19

yazıl- Yazılmak -48-

y.- a 189b/11, 290b/16, 300b/09

y.- an 101b/14, 200a/24, 283a/13, 321a/13

y.- dı 100a/05, 175b/23, 245b/04, 245b/17, 263a/25, 285b/10, 294b/11

y.- dıysa 046b/14, 071b/01, 107a/22, 238a/01

y.- duġına 319a/08

y.- ıcaķ 239a/07

y.- mış 015a/25, 046b/14, 103b/19, 119a/23, 127b/01, 137b/11, 137b/12, 176a/10, 208a/07, 221b/19, 228b/20, 237b/17, 267b/19, 286b/16, 290b/14, 313b/24

başına y.- mış 056a/01

y.- mışdı 109a/11, 311b/18

y.- mışdur 061a/04, 100b/03, 128b/20, 252a/20, 327a/15

y.- mışıdı 278b/11

y.- up 183a/17, 183a/22, 294b/11

yazılu Yazılı -7-

y. 026a/20, 046b/20, 065a/09, 119a/14, 296b/19

y.+ ymış 306b/22

yazın Yaz vakti -1-

y. 253a/20

yazu Yazı *ayrca bk. yazı* -2-

y. 141a/01, 142b/15

yazuķ(ġ) Günah -1-

y.+ uŋ 015b/03

yė- Yeme işi, yemek -190-

y. 095b/11, 102a/04, 114b/19, 145a/25, 147a/17

y.- di 013a/25, 073a/23, 095a/10, 097a/07, 104a/21, 108b/13, 135b/18, 139b/17, 154b/24, 176b/22, 241a/21, 251a/21, 251b/06, 251b/11, 267a/19, 283b/06, 302a/21, 322b/09

y.- digi 226b/23

y.- diler 029b/24, 064b/12, 067a/02, 134a/01, 136a/24, 150a/04, 150b/14, 181b/24, 207b/06, 217b/21, 262b/01, 287a/06, 299a/02

y.- diŋüz 183b/12

y.- dügi 026b/24, 111b/09, 112a/22, 194b/13, 227a/05, 249a/22, 292b/14

y.- dügin 250a/10

y.- dügine 073a/23

y.- yiser 090a/11, 103a/07

y.- yici 097a/17

y.- yiserdür 184b/13

yėyecek y.- yişini 080b/13

y.- yüŋ 146b/14

y.- yüp 006b/16, 013a/19, 015a/15, 026b/24, 033b/03, 039a/14, 056b/08, 080b/25, 085a/11, 095a/03, 095a/09, 100a/11, 117a/21, 134a/04, 150a/08, 159a/22, 164b/09, 168b/03, 180b/24, 183b/11, 188b/19, 316a/06

zaḫm y.- yüp 096b/10

y.- yüpdür 090a/09, 108b/12

ye'cūc <Ar. Kıyamete yakın ortaya çıkacağına inanılan kavim -4-

y. me'cūc 126a/09, 126b/02

rāh-ı y. 126b/07

fitne-yi y.+ ı 103a/22

yėd- Çekmek, sürmek -3-

y.- er 100b/04

y.- erlerdi 315a/25

y.- üp 059a/19

yėdek Yedek -1-

y. 315a/09

y. vėr- Yedek vermek 275a/20

yėdi Yedi -80-

y. 012a/03, 022b/02, 026b/24, 057b/09, 059b/05, 060b/15, 076b/09, 080a/17, 101b/02, 101b/04, 103a/19, 103a/20, 104a/24, 124a/16, 134b/11, 136a/18, 136b/13, 136b/24, 138b/08, 139a/23, 140a/17, 140a/19, 140b/08, 142a/05, 142a/06, 142b/01, 143b/17, 146a/20, 147a/01, 147b/23, 147b/24, 151b/03, 156a/05, 156b/03, 166b/20, 172b/22, 173b/17, 173b/20, 181b/10, 181b/12, 184b/22, 185b/06, 186a/13, 190b/08, 194b/25, 196b/19, 207b/19, 212a/18, 212b/17, 214a/25, 220a/02, 230b/03, 230b/04, 230b/16, 230b/18, 231b/07, 234a/08, 234a/15, 252b/16, 264a/01, 264a/02, 267b/11, 268a/05, 288b/23, 289b/21, 291a/05, 302b/22, 305b/06, 317a/22, 317b/17, 317b/25, 318a/02, 318a/03, 322b/12

elli y. 317b/24

y.+ den 230b/18

y. yüz 054b/01, 315a/24, 315b/04

yėdil- İdare edilmek, çekilmek, sürülmek - 4-

y.- ür 100b/06

y.- ürdi 315a/09, 315a/25, 315b/02

yėdinci Yedinci -11-

y. 010b/14, 010b/23, 111b/08, 112a/21, 163a/18, 212b/21, 214b/04, 215a/13, 241b/11, 293b/21

y.+ si 029a/01

yėdir- *bk. yėdür-* -1-

y.- üp 322b/11

yėdür- Yedirmek -7-

y. 095b/11, 102a/04, 114b/19

y.- di 316b/21

y.- eler 278a/01

y.- meye 114b/17

y.- ür 299a/12

yėg Daha iyi 2. Üstün, kıymetli -166-

y. 020a/06, 045b/06, 049a/17, 052b/05, 059b/13, 073b/18, 082b/06, 086b/03, 091a/15, 100b/23, 102a/03, 122a/07, 124a/24, 133a/13, 140b/01, 168a/02, 179b/21, 184a/02, 188a/03, 200b/02, 202a/03, 210a/02, 210b/05, 216a/11, 216a/13, 221b/11, 229a/04, 232a/09, 240a/14, 248b/21, 249b/02, 252a/09, 254a/11, 279a/10, 287a/08, 291b/24, 305a/09, 305a/14, 310a/07, 318a/12, 319a/10

y.+ di 189b/06

y.+ durur 075b/03, 115b/04

y.+ dür 002b/01, 026a/09, 053b/08, 056a/25, 057b/06, 057b/20, 058a/16, 064b/18, 082a/22, 083b/03, 096a/16, 097b/05, 100b/24, 106b/24, 106b/25, 107b/08, 110b/10, 117a/15, 128a/21, 128a/22, 128a/23, 128a/24, 130a/12, 143b/25, 144b/19, 145a/10, 145a/20, 145b/03, 145b/19, 146a/02, 155a/23, 158b/03, 162a/24, 168a/15, 174b/01, 176a/21, 177b/14, 179b/25, 188b/23, 190a/11, 196a/11, 196b/21, 203a/20, 204b/18, 204b/22, 205a/09, 210b/07, 213a/13, 215b/03, 227a/15, 227a/17, 228b/03, 230a/21, 232a/01, 233b/23, 239b/17, 239b/25, 240a/04, 241b/20, 242b/08, 258b/20, 265b/06, 268b/05, 276a/07, 277b/01, 281a/25, 284a/15, 284a/23, 285a/23, 286b/02, 289b/19, 290a/03, 296b/06, 296b/13, 298b/07, 307a/18, 308b/08, 318a/22, 320a/22, 321b/14,

325a/03, 326b/19

y.+ ile 087a/10

y.+ leri 049b/10, 095b/02

y.+ lerüm 049b/11

y. bil- Üstün tutmak 087b/13, 099b/15, 145b/08, 172b/19, 002b/11, 019b/25, 044a/18, 083b/06, 248a/21, 254a/14, 308b/01

y. dut- Üstün tutmak 258b/21, 300b/25, 301a/10

y. eyle- Üstün etmek 265b/07

y. gör- Üstün görmek 121a/06, 234a/10, 241b/16, 241b/17, 248a/14

y. ol- Üstün olmak 098a/25, 144a/04, 226a/15, 229a/04, 305a/05

y. ṭut- 091a/09, 180b/14308a/05, 314b/02, 316a/18, 322a/22

yegāne <Far. Eşi benzeri olmayan, tek -1-

y. 035a/08

yėgin 1. Üstün 2. Muzaffer -8-

y. 005b/16, 007a/07

y.+ em 092b/21

y. eyle- Üstün kılmak 037a/09

y. ol- 1. Üstün olmak 2. Muzaffer olmak 024b/25, 037a/07, 039a/25, 044a/09

yegin Şekil, suret -1-

y.+ i 151a/04

yėgle- Tercih etmek -1-

y.- yeler 172a/16

yėglen- Üstün tutulmak -1-

y.- di 067b/03

yėglik Üstünlük -1-

y. 233a/15

yėgrek Daha iyi, daha üstün -18-

y. 063b/09, 086b/06, 120a/12, 126b/05, 144a/07, 271b/10

y.+ dür 070b/02, 218b/16, 271b/10, 271b/23, 271b/24, 271b/25

y.+ em 232a/11

y.+ i 063b/07, 140a/03, 156b/09, 248a/10

y.+ sin 173b/14

yėgrenci İğrenç -1-

y. 263a/05

yek <Far. Tek -4-

y. 037b/19, 078b/08

y. dil ol- Gönül birliği etmek 064a/03

yek-dāne <Far. Eşi benzeri olmayan, tek -1-

y. 012b/05

yek-pāre <Far. tek parça -1-

y. 045a/15

yek-sān <Far. Bir, beraber -3-

y. ol- Beraber olmak 001b/07, 154a/09, 175a/08

yek-ser <Far. Bir baştan başa -1-

y. 288a/24

yėl Rüzgar, yel -139-

y. 003b/04, 004b/05, 004b/21, 005a/17, 005a/20, 005b/12, 006b/06, 007a/02, 007b/05, 010b/23, 010b/24, 020a/09, 020b/10, 029b/03, 029b/24, 032a/21, 035a/18, 037a/13, 038a/02, 040a/22, 041a/11, 042a/20, 042b/10, 062b/23, 063b/07, 064a/12, 064a/17, 066a/17, 068b/13, 081a/18, 094b/24, 096b/15, 097b/01, 097b/02, 099a/20, 100a/16, 100a/19, 104b/05, 105b/18, 106a/15, 113a/13, 126a/05, 134a/08, 134a/12, 134b/25, 135a/14, 137a/03, 155a/14, 157a/01, 157a/04, 159b/09, 170b/20, 180b/07, 182a/11, 186a/04, 187a/09, 199b/08, 199b/25, 200b/20, 205b/13, 208b/25, 220a/05, 226a/13, 235b/04, 235b/24, 236a/15, 258b/17, 260b/21, 268b/09, 275a/21, 278b/02, 283b/21, 287b/03, 289a/25, 291a/07, 295a/06, 297b/02, 315b/07, 318b/22

y.+ de 165a/03

y.+ den 100a/13, 100a/22, 137b/06, 235b/24

y.+ e 049a/25, 203a/17

y.+ i 005b/16, 010b/15, 081a/19, 096a/15, 189a/24, 235b/21, 252b/07

y.+ idi 016b/25

y.+ ile 007a/01, 194b/06, 195a/25

y.+ inden 173a/18

y.+ ine 109b/25

y.+ ler 060b/19, 125a/03, 287b/11

y.+ leri 012a/02

y.+ üŋ 135a/15

y. ayaḳlu Çok hızlı (at) 041b/03, 044a/19

y.+ e git- Boşa gitmek, heba olmak 089a/04, 104b/18, 268b/24, 291b/13

y.+ e var- Boşa gitmek, heba olmak 094a/12

y.+ e vėr- Heba olmak 054a/22, 062a/14, 090b/14, 091a/14, 106a/05, 127b/08, 178b/10, 185a/23, 205b/11, 221b/06, 236b/10, 248b/04, 266b/06, 272a/15, 272b/03, 272b/15, 281a/05 290a/24, 290b/02, 301a/20, 317b/01 **y. ol-** Yel gibi hızlı olmak 258b/16

yėl- Koşmak -2-

y. ersin 127a/05

y.- üp 006a/25

yėlānsīne Behram-ı Çüpin'in İranlı komutanı -37-

y. 256a/15, 264b/13, 269a/17, 269a/24, 270b/25, 271b/02, 272a/22, 272b/04, 276b/25, 282b/07, 295a/12, 295b/12, 297a/08, 297a/09, 297a/12, 306b/03, 309a/15, 309b/19, 310a/05, 310a/08, 311a/08, 312b/05

y.+ nüŋ 296b/22

y.+ ye 260a/22, 264b/12, 265a/25, 269a/16, 295a/22, 295b/23, 306b/24, 310a/05

y.+ yi 269a/23, 269b/23, 300b/19, 310a/01

y.+ yile 269a/15

y.+ yle 298b/23

yelden- *bk. yelten-* -1-

y.-meye 052a/02

yele Yele -3-

y.+ si 159a/25, 276b/23

y.+ sine 090b/10

yėlek Okun arksındaki tüy -1-

y.+ inden 187b/04

yelken Yelken -8-

y. 012a/05, 216b/15

y.+ i 010b/15

y.+ in 033a/23

y. aç- Yelken basmak 006b/15

y. ḳaldur- Yelken basmak 011b/24, 012a/02

yėllü Yelli -3-

y. 021b/11, 031b/10, 287b/04

yelte- Teşvik etmek, özendirmek -2-

y.- r 272a/22

yola y.- diler 205a/14

yelten- Özenmek, meyletmek -7-

y.- medüŋ 089a/08

y.- meye 249a/19

y.- meyesin 187a/02, 215b/15, 244b/22

y.- mişsin 045b/13

y.- ürsin 099b/03

yem[1] <Ar. *(yemm)* Deniz -1-

y.+ den 204a/05

yem[2] Yem -4-

y. 086a/11, 165a/10, 182b/08

y.+ i 164a/25

yėme Yeme işi, yeme -1-

y.+ de 035b/06

yėmek Yemek -106-

y. 013b/02, 073a/18, 073a/19, 073a/20, 075a/08, 075a/22, 075a/23, 103b/17, 134a/04, 136a/19, 140a/20, 149b/20, 155a/13, 163b/14, 164b/01, 164b/02, 164b/14, 164b/15, 183a/04, 207b/06, 210b/03, 215a/22, 217b/09, 217b/13, 251a/11, 251b/02, 252b/15, 269b/02, 287b/03, 320a/12

y.+ çün 134a/06

y.+ de 138b/22, 151a/21, 169b/22, 215a/22, 215b/10

y.+ den 082a/23, 114b/25, 121b/25, 146b/21, 203b/08, 215b/10, 215b/11, 236b/04, 263b/06, 274b/25, 299a/02, 307b/04, 315b/16

y.+ dür 114b/23, 117a/22, 287a/16

y.+ e 034a/11, 052b/17, 063b/02, 073a/24, 076a/14, 076a/15, 136a/09, 158b/11, 165a/14, 170b/21, 173a/12, 181a/11, 182b/17, 183a/17, 183a/18, 221a/01, 251a/14, 251b/05, 264b/09, 287a/03, 287b/02, 305a/20

y.+ i 123b/05, 138b/21, 149a/25, 170b/25, 215a/08, 215b/10, 215b/11, 217a/14, 217b/14, 217b/20, 220b/25, 267b/17, 326b/03, 326b/05

y.+ ile 064a/20

y.+ in 008a/01, 150b/16

y.+ ini 143a/01, 217b/09

y.+ le 073a/24

y.+ ler 013a/25, 017b/22, 287b/07

y.+ lere 251b/04

y.+ ümüz 164b/13

y.+ üŋ 217b/15, 287a/16, 326b/02

y. yė- Yemek yemek 217b/01

y.+ den içmekden çıḳ- Yemekten içmekten kesilmek 018b/20

y.+ den içmekden kesil- Yemekten içmekten kesilmek 307b/04

yemen Yemen şehri -21-

y. 052b/10, 064a/21, 117b/09, 128b/03, 128b/07, 128b/09, 148a/08, 156a/14, 157b/19, 158b/07, 160a/06, 160a/07, 199b/09

y.+ den 157b/14, 158b/06, 160b/24

şehr-i y.+ e 158a/09

y.+ i 117b/10, 117b/12, 255a/19

yemenī <Ar. Yemen şehrine mensup, Yemenli -7-

y. 157b/20

bürd-ı y. 128b/04, 267b/20

ṭāyir-i y. 148a/02, 148a/03, 148a/07

ṭāyir-ı y.+ den 148a/05

yemīn <Ar. Ant, yemin -1-

y. ėt- Yemin etmek 159a/13

yėmiş Yemiş -34-

y. 184b/13, 195a/16, 213a/19, 222b/24, 317b/16

y.+ den 195a/17, 225b/09

y.+ dür 103a/07

y.+ i 044b/14, 076a/18, 134a/15, 203b/25, 212a/25, 212b/05, 216b/02, 278a/23

y.+ in 121b/24

y.+ inden 044b/14, 203b/25

y.+ ine 201a/17

y.+ iyle 222b/25

y.+ le 122a/01

y.+ ler 086a/13, 193b/12, 272a/01, 314b/24

y.+ lerden 213a/15

y.+ leri 213a/14

y.+ lerümüzün 166a/10

y.+ lerüŋüzi 167a/21

y. vėre 177b/05

y. vėren 278a/08

y. vėreydi 278a/05

y. vėrür 195a/16

yėmişlü Yemişli -2-

y. 202b/24

y.+ yse 014a/03

yėn- (Yemek) yenmek -24-

y.- di 029b/24, 033b/21, 060b/02, 061a/18, 073b/01, 092b/18, 127b/14, 142a/24, 155a/13, 164b/03, 164b/15, 166a/15, 176b/22, 210a/05, 269b/02, 287a/18, 311b/07

y.- dükden 105a/13

y.- meyen 102a/05, 154b/17

y.- meyüp 102a/05

y.- üp 069a/25, 168b/21, 239b/08

yeŋ- Yenmek - -4-

y.- diler 230a/18

y.- ecek olursaŋ 229b/08

y.- emezdi 218a/03

y.- ersem 229b/09

yeŋ Yen, elbisenin kol kısmı -1-

y.+ inde 306a/24

yenç- Ezmek, yere yapıştırmak -1-

y.- mek 003a/13

yėŋi Yeni -41-

y. 004a/10, 008a/12, 012b/19, 014a/11, 014a/12, 014a/13, 016a/15, 017b/25, 020b/15, 029a/09, 036a/15, 040a/10, 045b/08, 060a/16, 112b/09, 130b/24, 162a/11, 168a/02, 181b/07, 181b/08, 187a/04, 191b/06, 193a/18, 202b/18, 220b/03, 221a/10, 221a/12, 245b/16, 253a/08, 263a/19, 275a/12, 275b/11, 281a/12, 306a/07, 320a/14

y̓eŋi y. 087b/21

y.+ dür 041a/25

y. yėŋi 087b/21

yėŋice Oldukça yeni -2-

y. 081b/21, 096a/19

yėŋicek Oldukça yeni -1-

y.+ sin 290b/02

yeŋil Yenilmek -1-

y. 167b/15

yėŋile- Yenilemek -1-

y. 268a/03

yėŋile Daha yeni -1-

y. 281b/02

yėŋilen- Yenilenmek -2-

y.- di 275a/09

y.- e 314b/11

yeŋlik Hafiflik -1-

y. 042a/05

yėr 1. Yer 2. Yeryüzü 3. Mekan, mevki, mahal 4. Ülke, memleket 5. Taraf 6. Mesafe, uzaklık 7. Makam, derece -1807-

y. 002a/13, 002b/20, 003b/20, 008a/02, 009a/02, 009a/08, 009a/21, 009a/25, 009b/01, 009b/07, 010a/04, 010b/02, 010b/03, 011b/01, 013a/25, 014b/01, 014b/17, 016a/21, 018a/14, 018a/23, 018b/09, 022a/25, 023b/12, 026b/13, 029b/15, 030a/02, 031a/19, 031b/05, 032b/05, 034a/11, 034a/14, 034b/20, 036a/14, 036a/16, 037a/17, 041b/13, 044a/07, 047b/13, 051b/02, 057b/09, 059a/22, 059b/14, 063b/08, 063b/10, 064b/12, 066b/17, 067a/18, 069a/14, 071a/16, 071b/10, 076b/04, 078b/25, 079a/01, 083a/13, 084a/18, 085a/15, 085b/06, 085b/19, 086a/22, 087a/03, 087b/09, 088a/04, 090a/09, 093b/08, 096b/15, 097a/03, 101a/07, 101b/03, 102a/11, 102a/19, 102a/22, 102a/23, 104b/09, 105a/11, 105a/14, 106b/20, 108b/12, 109a/14, 110a/14, 110b/12, 110b/13, 110b/25, 111a/03, 111b/09, 111b/10, 115b/17, 118a/17, 119a/01, 121a/22, 122a/06, 122a/10, 123a/02, 124a/15, 125a/03, 126a/06, 126a/23, 127a/03, 127b/01, 131a/18, 133a/25, 133b/08, 135b/20, 135b/21, 135b/22, 137a/15, 137b/06, 138a/10, 138a/16, 143b/06, 148a/23, 149a/16, 150a/08, 150a/09, 151a/24, 151b/04, 157b/24,

257a/20, 257b/08, 257b/09, 259a/10, 259a/12, 259a/22, 259b/12, 262b/02, 263b/02, 266a/09, 267b/05, 267b/11, 269b/01, 270a/16, 270b/02, 274a/06, 274a/11, 275a/03, 275b/12, 276b/22, 280a/08, 281b/24, 285a/20, 286b/06, 286b/07, 286b/10, 286b/14, 287a/06, 287b/13, 287b/15, 288a/04, 291a/15, 292a/21, 292b/05, 294b/19, 300b/10, 301b/24, 302b/04, 304a/02, 305a/18, 305b/18, 310a/10, 320a/13, 320b/01, 321b/14, 323b/03, 327b/11

y.+ de 177b/03

y.+ dedür 012b/22, 130b/09, 151a/01

y.+ deki 047a/18, 184b/21, 268b/08

y.+ den 005b/13, 006a/03, 006b/05, 006b/09, 009a/19, 009b/10, 009b/14, 010a/21, 014a/09, 016a/22, 019b/22, 025a/13, 028b/03, 029a/23, 030b/07, 034a/01, 036b/08, 037b/22, 039b/13, 041a/17, 041a/20, 042b/14, 047b/21, 049a/12, 051b/21, 052a/05, 055b/16, 059b/10, 063b/10, 063b/14, 073a/01, 077a/24, 083b/09, 085b/03, 105a/13, 105b/12, 109a/25, 114b/24, 116b/03, 122b/24, 137a/11, 137b/05, 140b/22, 141b/16, 145b/03, 145b/22, 155a/22, 155b/19, 159b/11, 165a/11, 174a/09, 178b/09, 186a/15, 186b/03, 195b/17, 195b/20, 199a/02, 203b/08, 213a/23, 228b/07, 236a/07, 240a/03, 240a/16, 244b/11, 249a/23, 257a/23, 261b/16, 280a/03, 290a/01, 301b/05, 301b/10, 302b/17, 303b/20, 311a/20, 313b/14, 317b/18, 318a/02, 320a/25, 321a/01

y.+ den 111a/04

y.+ dendür 034a/24, 035a/04, 041a/15

y.+ densin 287a/14, 318b/14

y.+ di 287b/15

y.+ dür 060b/16, 060b/20, 084a/18, 122a/02, 122a/11, 165a/05, 165b/25, 168b/12, 180a/05

y.+ e 002a/19, 002b/01, 002b/19, 003a/12, 004a/21, 005a/01, 005b/09, 005b/25, 006a/04, 006b/05, 008b/11, 008b/18, 010b/16, 011a/18, 011a/20, 012a/15, 012a/19, 012b/06, 012b/23, 013a/10, 013b/16, 014b/03, 015a/01, 015a/04, 015a/22, 017a/21, 018b/03, 020b/23, 021a/08, 021b/04, 021b/23, 022b/06, 023a/12, 024a/02, 024b/09, 024b/13, 024b/17, 025b/22, 028b/19, 029a/15, 029b/04, 032a/12, 032b/08, 033b/24, 034b/05, 035a/06, 035b/03, 036a/24, 039a/13, 039a/21, 041a/04, 041a/22, 044b/19, 046b/04, 047a/10, 047a/11, 047a/14, 047a/16, 047b/01, 047b/14, 049a/11, 049a/12, 049b/19, 050b/16, 050b/20, 050b/21, 051b/15, 051b/17, 055b/09, 056a/07, 057a/24, 057b/01, 058b/16, 059b/07, 059b/09, 060b/01, 061a/10, 062a/01, 062a/23, 062b/01,

062b/24, 063b/08, 063b/14, 064b/12, 065a/01, 067a/21, 069a/02, 069a/07, 070a/01, 071b/18, 072b/07, 073a/14, 073b/20, 075b/13, 077a/01, 077b/15, 078b/25, 081a/06, 081b/06, 081b/07, 082b/16, 083b/18, 083b/21, 083b/23, 084a/05, 085a/16, 086b/25, 087b/06, 089a/01, 089a/08, 089b/06, 090a/02, 090a/09, 093a/09, 094b/02, 097a/16, 099a/08, 100a/10, 100a/12, 101a/23, 105a/03, 106a/05, 106b/09, 108a/10, 112b/19, 116a/15, 116b/20, 117a/02, 117a/21, 118b/05, 119b/12, 121a/15, 122a/02, 122b/03, 123a/20, 123b/06, 123b/07, 124a/04, 124b/17, 125a/03, 125b/14, 126a/23, 127b/14, 128a/11, 128b/10, 128b/12, 130b/07, 130b/10, 131a/20, 131b/24, 132b/12, 133b/22, 133b/25, 135a/02, 135b/02, 135b/17, 136b/14, 137b/10, 138a/08, 138a/14, 138b/18, 141a/14, 141b/25, 143a/17, 143b/14, 144a/05, 144a/14, 145b/12, 146a/06, 151a/12, 151b/06, 155a/07, 156a/03, 157b/05, 158b/01, 158b/02, 160b/11, 161a/14, 162b/14, 165a/03, 165a/13, 168a/09, 168b/01, 169a/02, 169a/17, 172a/08, 172b/06, 173a/11, 175b/05, 177a/06, 178b/16, 179b/16, 181a/05, 184b/16, 185a/02, 185a/23, 185b/24, 187b/19, 195a/13, 197b/17, 198a/23, 198b/04, 198b/13, 199a/12, 201a/23, 202a/12, 202a/20, 202a/22, 202a/25, 202b/13, 203a/06, 203a/07, 203b/07, 203b/25, 205a/01, 207a/13, 208a/11, 210b/03, 212b/17, 218a/17, 218b/12, 220a/04, 220b/10, 221b/18, 222a/02, 223b/05, 225b/06, 226b/02, 228b/06, 229a/16, 232a/23, 232b/04, 232b/16, 233b/02, 233b/09, 233b/10, 235b/04, 238b/11, 239b/09, 239b/15, 242b/11, 244a/20, 245a/06, 245a/20, 246a/11, 247a/16, 250a/15, 251a/05, 252a/14, 256a/13, 257a/25, 257b/03, 258a/21, 259b/18, 260b/10, 260b/13, 262b/15, 264a/20, 269a/09, 269a/17, 271a/02, 271a/12, 272a/16, 273a/17, 274b/04, 274b/08, 275a/11, 275a/22, 275b/03, 275b/18, 278b/05, 279b/18, 282b/05, 282b/10, 286a/02, 286b/15, 289a/19, 289b/05, 289b/06, 292b/13, 294a/20, 295a/25, 295b/11, 296a/07, 296a/25, 296b/24, 297a/07, 297b/09, 299b/01, 301b/04, 301b/05, 301b/17, 302b/07, 302b/15, 302b/16, 305a/03 307a/15, 307b/22, 308b/18, 309a/06, 311a/20, 311b/19, 312b/07, 313b/13, 319b/08, 320a/09, 320b/03, 320b/25, 321a/01, 322a/11, 322a/14, 322b/02, 324a/05, 324b/09, 324b/14, 325a/12

arḳasını y.+ e getürem 083a/14

arḳasını y.+ e getürüp 075b/12

arḳamı y.+ e getürmedi 075b/16

arḳasın y.+ e getürmemişdi 176b/24

bitmeyecek y.+ e toḫum ekme 145b/11

y.+ i 001b/05, 004a/04, 008b/08, 009a/04, 009b/03, 010a/13, 011a/25, 013a/20,

285a/24, 287a/12, 300b/01, 312a/22, 319b/14

y.+ lerine 037a/17, 063b/15, 122a/10, 156b/18, 196b/03

y.+ lerini 089a/18

y.+ lerüŋ 023b/02

y.+ lerüŋizi 046a/13

y.+ üm 015b/17, 022a/20, 044a/08, 075a/04, 075a/20, 076a/02, 076a/06, 161a/17, 239b/17, 253a/13

y.+ ümde 259b/12

y.+ ümden 015b/22, 077a/16

y.+ ümdür 140b/04

y.+ üme 118a/23, 129b/22, 249b/25, 268a/05

y.+ ümi 073b/22

y.+ ümü 003a/15

y.+ ümüz 150b/16, 245b/01

y.+ üŋ 005b/19, 015a/21, 032a/02, 042a/17, 054a/03, 076a/06, 090a/12, 128a/17, 137b/16, 166a/11, 183a/22, 193a/06, 195b/21, 198b/13, 202b/11, 203a/18, 203b/01, 236b/17, 239b/23, 243b/23, 249b/17, 253a/16, 280a/19, 300a/21, 305a/24

y.+ üŋde 050a/08, 200a/20

y.+ üŋden 055a/09, 091a/03

y.+ ünden 087b/22

y.+ üŋe 085b/09, 179b/03, 240a/03, 253a/05

y.+ üŋüz 003a/07

y.+ üŋüzden 004a/04, 256a/20

y. ėdin- Yer, yurt edinmek 039a/14, 198a/03

y. ėt- Yer hazırlamak 143a/15

y. eyle- Makam, yer hazırlamak 012b/03, 014b/17, 025a/16, 028b/15, 033b/12, 076a/01, 204a/25, 210a/18, 267b/11, 269a/22, 311b/21

y. göster- Yer göstermek 006b/04, 007a/11, 007b/24, 008a/15, 011b/23, 022a/03, 034b/14, 040b/13, 041b/09, 100b/09, 104b/21, 113a/18, 119a/02, 119b/14, 119b/24, 120b/09, 128b/07, 129b/02, 132b/10, 154b/21, 158a/02, 163b/09, 166b/01, 176a/08, 176a/11, 176b/21, 189a/25 199a/01, 210a/04, 214a/22, 221b/17, 229a/24, 247a/06, 248b/19, 255b/16, 267b/10, 270a/13, 320b/19

y. ḳıl- Yer hazırlamak 008a/01

y. öp- Saygı göstermek, yer öpmek 002a/14, 007b/08, 012a/07, 026b/01, 028b/24, 046a/18, 053b/11, 056a/14, 057b/15, 057b/24, 059b/02, 065b/10, 065b/12, 065b/22, 069a/10, 069a/17, 087a/13, 090b/13, 118b/05, 121b/01, 124b/22, 127a/22, 129a/01, 135b/25, 137b/18, 150b/24, 157b/23, 162b/23, 172a/17, 172b/11, 174a/11, 176a/07, 180a/19, 187a/09, 192a/03, 199b/08, 199b/11, 203b/03, 212a/22, 221b/17, 222a/23, 225a/13, 225a/16, 228b/12, 235b/11, 238b/18, 247b/04, 247b/12, 247b/17, 253b/15, 256b/17, 256b/24, 257b/18, 261a/23, 282b/22, 286b/09, 287b/21, 288b/16, 291a/18, 294a/08, 294b/17, 299a/23, 300b/17, 304a/23, 309b/15, 311a/09, 312b/11, 318b/14, 321b/08, 326a/03

y. vėr- Yer vermek 088a/20, 118a/15, 165a/03, 219a/08

y.+ e bıraḳ- Öldürmek 003b/05, 059a/13, 157b/01, 261a/07, 309b/06

y.+ e çal- Yere çalmak 042a/09, 086b/10, 096b/14, 139b/16, 184a/17, 187a/18, 208b/14, 261a/04, 279b/22, 300a/22, 309a/21 327b/13

y.+ e geç- 213a/12

y.+ e getür- *bk. y.+ ine getürmek* 089a/19

y.+ e ṣal- Yere çalmak, öldürmek 017a/19, 071a/13, 083a/05, 131a/17

y.+ e ur- Yere çalmak, öldürmek 005b/14, 006b/02, 046a/19, 050a/05, 067b/19, 067b/23, 076b/14, 077b/14, 080a/22, 088b/11, 088b/14, 090a/25, 090b/01, 115a/13, 115a/15, 127b/08, 133b/19, 158b/12, 171b/02, 177a/07, 206b/04, 262a/03, 262a/12, 263b/05, 273a/18, 299a/21, 306b/19, 324a/01

y.+ in dut- Karşılaştırılan kişinin değerinde olmak, onun yerini layıkınca doldurabilmek 085a/02, 233a/12

y.+ in ṭut- Karşılaştırılan kişinin değerinde olmak, onun yerini layıkınca doldurabilmek 086b/05, 212a/08, 221b/06

y.+ inde ḳıl- Tam, eksiksiz olarak yapmak 068b/05

y.+ inde ḳoy- Müşkil bir durum karşısında can derdine düşüp kaçmak için sahip olunan her şeyi geride bırakmak 005b/21, 048a/08, 055b/14, 059a/20, 135a/01, 262b/10, 282a/11

y.+ inden getür- Yerinden kaldırmak 059a/22, 135b/02

y.+ inden ḳalḳ- 1. Uyanmak 2. Harekete geçmek 052a/16, 067a/12, 087a/18, 096a/22, 099b/16, 104a/22, 120a/20, 129a/06, 136a/21, 139a/01, 149a/21, 156b/24, 158b/13, 187a/09, 260a/13, 325a/09

y.+ inden ṭur- 1. Ayağa kalkmak 2. Harekete geçmek 007a/09, 015a/08, 029b/06,

029b/08, 041b/08, 054b/16, 056a/05, 061a/12, 062b/09, 068b/14, 072b/03, 076a/04, 076b/14 077a/07, 082a/03, 083b/12, 086b/16, 124a/14, 133b/13, 133b/17, 136b/07, 138b/18, 141b/16, 144a/22, 149a/14, 158b/18, 158b/25, 159b/03, 163a/10, 164b/14, 174a/15, 176a/03, 177a/01, 179a/14, 190b/14, 203a/14, 231a/10, 233a/24, 239b/02, 241a/09, 241a/19, 256b/24, 263a/21, 264b/10, 264b/12, 264b/20, 266a/25, 268a/08, 274b/03, 276b/23, 283b/07, 285a/19, 285b/05, 286b/17, 287a/18, 294b/17, 299a/14, 311a/19, 315b/19, 320a/08, 320b/22, 325a/10

y.+ ine bil- Sözü edilen kişinin yerine bir başkasını koymak 006a/20, 119b/15, 134b/18, 180b/21

y.+ ine gel- 1. Yapmak, gerçekleştirmek, yerine getirmek 2. Eski haline gelmek 3. Yerine geçmek 4. Zaman geçmek, 069a/21, 081b/07, 081b/08, 097b/13, 122b/03, 142a/25, 153a/01, 164a/02, 194a/14, 230a/16, 241a/21, 294a/17, 080a/23, 101a/15, 152a/17, 193a/11, 223b/19, 267a/07, 282a/21

y.+ ine getür- Yapmak, gerçekleştirmek, yerine getirmek 006b/18, 032b/22, 044b/06, 054b/05, 058b/02, 059b/22, 069b/16, 070a/22, 070b/09, 070b/11, 072a/01, 075a/19, 076b/15, 081a/03, 081b/04, 085b/17, 086a/02, 089b/03, 089b/23, 090a/23, 091a/16, 098b/10, 103b/16, 104b/21, 108b/02, 108b/03, 108b/10, 109a/19, 109a/21, 109b/16, 109b/24, 112a/07, 115a/03, 119b/23, 120a/19, 121a/18, 121b/01, 125a/01, 126a/19, 130a/23, 138b/23, 139b/23, 140a/01, 140a/03, 143a/13, 147b/16, 148b/01 148b/02, 152a/17, 153a/15, 154a/15, 162a/25, 165a/13, 165b/02, 172b/24, 173a/06, 176a/07, 181a/16, 181b/17, 183a/13, 184b/10, 190a/13, 193b/07, 194b/20, 198b/22, 204b/13, 207b/23, 208b/25, 216a/25, 217b/24, 228b/04, 228b/15, 229a/13, 230b/09, 241b/25, 267a/08, 284b/14, 285a/10, 288a/20, 288b/16, 288b/20, 291a/21, 291a/22, 292b/08, 299b/19, 309b/02, 310b/20, 314a/10, 318b/02

y.+ ine gör- Sözü edilen kişinin yerine bir başkasını koymak 091b/03

y.+ ine ḳo- 1. Yapmak, gerçekleştirmek, yerine getirmek 2. …hesabına saymak 3. Eski yerine, olması gereken yere koymak 4. Mezara indirmek, mezara koymak 118b/24, 144a/19, 175a/02, 183a/05, 197a/24, 214a/06, 206b/01, 209a/02, 230a/04, 232a/14, 275a/22, 301b/15

y.+ ine ṣay- Sözü edilen değerde ya da kimlikte saymak 146a/17, 147b/05, 163a/14, 270a/24

y.+ ine ṭut- Sözü edilen değerde ya da kimlikte saymak 148a/19

y.+ ine ur- Sözü edilen değerde ya da kimlikte saymak 169b/24

y.+ ine yėtişdür- 1.Yapmak, gerçekleştirmek, yerine getirmek 2. Gideceği yere ulaştırmak 214a/04, 214a/05

y.+ ine yėtür- Yapmak, gerçekleştirmek, yerine getirmek 038b/03

y.+ inüŋ ėnini ve uzununı diz- Düşmanın mezarını hazırlamak 200a/03

yėr- Kınamak, yermek -3-

y.- egör 104a/20

y.- idi 077a/04

y.- mezidi 095b/14

yėr yėrin Taraf, taraf; bölük, bölük -17-

y. 059a/01, 059a/15, 067b/20, 092b/19, 100b/21, 118a/21, 123a/02, 123a/15, 124b/15, 134b/25, 137b/25, 159b/01, 159b/24, 160a/17, 201b/12, 264b/20, 282a/03

yėri- *bk. yüri-* -1-

y.- r 183a/16

yėrin- Üzülmek -1-

y.- üp 094b/12

yėrlü Yerli -1-

y. 063b/07

yėrlü yėr Yer -1-

y. 004a/04

yėrlü yėrince Gereği gibi, layıkınca -4-

y. 048b/02, 230a/04, 273a/05, 312b/25

yėrlü yėrinde Yerli yerinde -11-

y. 025b/18, 029b/24, , 051b/12, 110a/03, 113b/14, 168b/20, 216a/05, 260b/12, 263a/21, 272a/20, 316a/24

yėrlü yėrine Yerli yerine -2-

y. 003a/03, 021a/02,

yėryüzi Yeryüzü -177-

y. 002b/06, 004a/20, 009b/07, 009b/09, 010a/21, 017b/18, 026b/18, 029b/01, 039a/06, 047b/12, 048a/04, 048b/16, 055b/01, 055b/13, 072a/12, 089a/13, 094b/02, 096b/09, 100b/21, 102a/18, 105b/10, 106a/09, 106a/16, 110b/19, 116a/13, 122a/13, 123a/08, 129a/07, 131b/08, 135a/13, 139b/03, 143b/11, 150a/10, 152b/05, 152b/07, 154a/17, 164a/03, 185a/02, 193a/16, 194a/16, 195a/24, 197b/04, 197b/07, 199a/22, 200b/18, 200b/20, 202a/25, 205b/02, 210a/12, 221a/16, 221b/02, 222b/08, 234b/10,

235a/01, 235b/18, 235b/22, 245a/18, 246a/11, 248a/25, 259a/05, 265b/13, 290a/22, 295a/18, 314a/04, 320b/12, 321b/13, 324b/03

y.+ n 003b/01, 016a/17, 017b/20, 018b/03, 193b/17, 295a/23

y.+ nde 002a/21, 022b/04, 052b/15, 052b/16, 056b/01, 070a/19, 070b/13, 072a/10, 080b/08, 089b/21, 090a/01, 122a/12, 124b/19, 139a/18, 140a/19, 143b/20, 152b/23, 184b/23, 185b/07, 187a/07, 199a/14, 200b/19, 201a/11, 202b/20, 210b/25, 211a/02, 219b/18, 221b/06, 222a/16, 229a/21, 232a/01, 242a/05, 246a/10, 248b/04, 259a/22, 273a/18, 304b/17, 316b/19, 318b/20

y.+ ndeki 278b/21

y.+ nden 028a/08, 042a/10, 064b/18, 097b/08, 146b/13, 186a/01, 194b/25, 255b/14, 261b/01, 285b/08, 328a/05

y.+ ne 007b/03, 008a/22, 023a/08, 024b/19, 046a/06, 061b/05, 109a/04, 134b/24, 148a/21, 177b/13, 184b/17, 195b/16, 210b/24, 226a/25, 269b/13, 285b/07, 288b/24, 303b/18

y.+ ni 037a/12, 064b/16, 104b/25, 113a/06, 116a/21, 121a/01, 169b/21, 174b/16, 175a/25, 187a/25, 199a/20, 200a/07, 221a/23, 221b/01, 224a/18, 224b/07, 225b/11, 235b/17

y.+ nüŋ 022a/09, 049b/14, 113a/03, 127b/01, 131a/19, 168b/13, 195b/10, 196a/18, 199b/24, 216a/16, 217b/18, 221b/20, 222a/09, 265a/18, 278b/10, 298a/06

y.+ ni dut- Yeryüzünü kaplamak 256a/05

yesnegerd Metinde adı geçen bir şehir -1-

y.+ den 219b/17

yeşer- Yeşermek -3-

y.- di 010a/22

y.- medi 062a/20

y.- ür 184b/23

yeşil Yeşil -9-

y. 010b/03, 025a/18, 121a/08, 235b/15, 259a/05, 297b/15, 299b/22, 312a/03, 318b/04

yeşillik Yeşillik -1-

y.+ de 121a/09

yėt- 1. Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak 2. Varmak, ulaşmak -107-

y.- medin 063a/16

gūci y.- medügi 057b/06

gūci y.- mek 212b/10

gūci y.- mese 173a/01

gūci y.- meye 191b/16

gūci y.- meyenler 169b/09

y.- mez 057a/20, 116a/06, 297a/10, gūci y.- mez 300b/12

gūcüm y.- mez 165a/10

gūcümüz y.- mez 220a/12

y.- üp 026a/21, 154b/18, 257a/13, 291a/24

başa y.- üp 024b/22

yetīm <Ar. Yetim -4-

y. 172b/01, 175a/16

dürr-i y. 314b/16

dürr-i y.+ lere 208b/13

yėtiş- 1. Ulaşmak, vasıl olmak 2.Yakalamak. 3. Son anda müdahale etmek-190-

y.- di 006a/10,010a/22, 016b/21, 045a/21, 046b/17, 047a/13, 054a/11, 054b/13, 061b/07, 063a/24, 064b/04, 066b/04, 069a/13, 077a/16, 085b/23, 089a/04, 091b/13, 091b/15, 092a/01, 093b/16, 097a/04, 101b/04, 104a/23, 122b/19, 123b/17, 126b/13, 129a/12, 129b/01, 129b/15, 129b/16, 130a/25, 131b/21, 140a/12, 144b/03, 154a/18, 154b/25, 157b/21, 160a/16, 166a/20, 170a/05, 170a/16, 184a/13, 185a/16, 186a/19, 193a/06, 197b/06, 199a/03, 202b/01, 203a/02, 204a/21, 219b/10, 221a/22, 229a/18, 231a/08, 231a/23, 231b/08, 239a/14, 246a/11, 246b/25, 260a/13, 262b/20, 267b/04, 269a/25, 283b/23, 286b/15, 286b/17, 287a/24, 288b/12, 289a/01, 289b/15, 292b/03, 293b/01, 297b/06, 299b/03, 299b/14, 300b/17, 303a/09, 306a/04, 313b/11, 315b/21, 316a/01, 317a/05, 317b/03, 317b/07, 319a/18, 323b/18, 327a/23

ziyān y.- di 125a/04

y.- diklerinüŋ 055b/15

y.- diler 069a/10, 222b/16, 294a/08

y.- dügi 211a/02

y.- düm 093b/25

y.- düŋ 072a/05, 101a/04, 299b/16

y.- e 045a/17, 051a/04, 072a/01, 072b/25, 075a/03, 075a/15, 082b/01, 107b/12,

y.- ürse 233a/01

y.- ürsin 297b/19

yėtişdir- *bk. yėtişdür-* -1-

murāda y.+ icidür 194b/24

yėtişdür- Ulaştırmak, kavuşturmak -11-

y. 177b/15

ḫaber y.- diler 151a/10

y.- e 222b/01

yėrine y.- e 214a/04, 214a/05

zaḥmet y.- e 201a/16

y.- em 060b/08, 064a/22

y.- evüz 277a/25

ululıġa y.- mişdür 217b/02

y.- üp 301b/08

yėtişici Ulaştıran, yetiştiren -1-

meded y. 183b/06

yėtmiş Yetmiş -14-

y. 154a/18, 209b/07, 209b/23, 249b/21, 285b/16, 287a/10, 293b/17

y. dörde 248a/06, 248a/11

y. dört 249b/25

y.+ e 145a/16, 252b/24

y. sekiz 026b/23, 144b/03

yėtür- Ulaştırmak, eriştirmek -5-

y.- di 042a/21, 043a/07

yėrine y.- em 038b/03

y.- üp 020b/08

y.- ür 088b/12

yėtüşdür- *bk. yėtişdür-* -1-

y.- ür 215b/19

yevmī <Ar. Yevmiye -1-

y. 012b/13

yėyecek Yiyecek -42-

y. 009a/09, 047a/20, 063b/12, 095a/09, 098a/19, 134a/06, 136a/20, 150a/20,

183b/09, 191b/11, 203b/08, 243b/19, 300b/13, 301b/14

y.+ e 075a/22, 283b/04

y.+ i 073a/24, 136b/23, 165a/15, 194b/11, 196a/10, 217a/13, 217b/14, 251b/04, 287a/04, 292b/14

y.+ in 205a/10, 317a/09

y.+ ine 165a/15

y.+ ini 143a/12, 182b/25, 183a/06

y.+ leri 126a/15

y.+ lerin 136a/16

y.+ lerüŋ 136a/24

y. yė- Yemek yemek 029b/14, 080b/12, 080b/13, 095a/04, 217b/11, 251b/09, 287a/17

yėyeceklen- Yemek yemek -1-

y.- üp 035b/04

yėyeçek *bk. yėyecek* -1-

y.+ imiz 284a/16

yėyici Obur -1-

y., 114b/23

yėyiş Yemek işi -1-

y.+ ini 073a/22

yėyni Değersiz, itibarsız -2-

y. 008b/23, 147a/05

y.+ le 094b/23

yėynicek Değersiz, itibarsız -5-

y. 079b/16, 112a/04, 184b/11, 214b/09, 275a/20

y. ṭut- Değersiz görmek 245b/20

yezdān <Far. Allah -40-

y. 015b/19, 020b/14, 024a/02, 024b/11, 027a/07, 027b/24, 028b/13, 029a/11, 031a/19, 031b/14, 041b/05

fer-i y. 017a/24, 043b/07

y.-ı feryād-resüŋ 011a/05

y.-ı pāk 023a/19

y.-ı pāka 015a/19, 040a/13

y.-ı pākdan 025b/04

y.-ı pīrūz 006b/20

y.+ a 016a/13, 020a/24, 021a/18, 023a/17, 024a/25, 024b/09, 025a/01, 028a/11, 028b/18

y.+ dan 015b/04, 020b/08, 023b/08, 025b/10

rūşen-ı y.+ dan 023b/15

şükr-ı y. ḳıldı 044a/23

y.+ uŋ 017b/19, 018a/04, 020b/09, 024b/17, 029b/03, 030a/07

yezdān-perest <Far. Allah'a tapan -9-

y. 012b/11, 014b/01, 016b/19, 025a/06, 028a/05

hūşeng-i y. 023b/15

şāh-ı y. 031b/13

y.+ lerden 021b/05

y.+ üŋ 016a/13

yezdān-serā Metinde adı geçen bir kilise -1-

y. 283b/03

yezdān-şinās <Far. Allah'ı bilen, Allah'a iman eden -1-

y. 029a/14

yezdānī <Far. Allah'a ait, Allah'la ilgili -7-

y. 023a/07

fer-i y. 020a/25, 024b/11, 024b/25, 025b/22, 029a/18

fer-i y.+ dür 035a/04

yezdegird[1] Behram-ı Gur'un küçük kardeşi -42-

y. 155b/01, 155b/04, 155b/24, 156a/11, 156a/21, 157b/18, 157b/23, 157b/25, 159a/08, 159a/15, 159a/23, 159b/07, 159b/09, 159b/10, 159b/15, 159b/17, 159b/21, 160a/22, 161b/04, 163b/20, 163b/24, 177a/20, 181a/04, 181a/05, 183b/21, 183b/24, 184a/03, 184a/06, 184a/24

y.+ den 175b/09

y.+ e 155b/02, 183b/21

y.+ i 159b/11, 159b/13

y.+ üŋ 155b/20, 156a/04, 157b/17, 159a/14, 159b/07, 159b/23, 163b/06

pādişāh-ı y. 155b/04

yezdegird[2] Hüsrev'in Şirin'den olan oğlu -44-

y. 322b/02, 324a/11, 324a/12, 324a/18, 324a/20, 325a/14, 325a/18, 325a/19, 325a/23, 325a/24, 325a/25, 325b/08, 325b/09, 325b/11, 325b/13, 325b/15, 325b/20, 326a/02, 326a/09, 326a/17, 326a/19, 326a/21, 326a/23, 326b/06, 326b/15, 326b/19, 327a/13, 327a/17, 327a/25, 327b/01, 327b/02

y.+ e 327a/15

y.+ i 326b/03, 326b/22, 327a/11, 327b/01

y.+ üŋ 324a/18, 325a/25, 325b/25, 326a/10, 326a/22, 326b/18, 326b/25, 327a/15

yezdegird / yezdegird-i kātib Metinde adı geçen bir bilge katip -16-

y. 214a/20, 214b/08, 215a/09, 220a/22, 221b/19, 223b/06, 223b/23, 225a/05, 248a/02

y.+ e 231a/13

y.+ i 223b/22

y.-i kātib 215a/02, 216a/04, 218a/08, 221a/14, 222a/23

yıġ- 1. Biriktirmek 2. Toplamak, bir araya getirmek -16-

y.- dı 042b/08, 056b/22, 105a/19

y.- dıġun 114b/20

y.- dılar 187b/13, 202a/04, 228b/19, 265a/16, 265a/17, 296a/06

y.- duġın 030a/20

y.- duŋ 081b/21

y.- ma 114b/19

y.- maġından 114b/18

y.- maya 197a/12

y.- up 026a/04

yıġıl- Birikmek, yığılmak -13-

y.- an 003b/22

y.- anlar 005b/19

y.- dı 059b/01, 097b/06, 135a/13, 138a/23, 152b/07, 199a/22, 202a/12, 220a/02

y.- mışıdı 262b/22

y.- up 034a/08

y.- urdı 018a/02

yıġınaḳ *bk. yıġnaḳ* -6-

y.+ da 010a/10

y. eyle 019a/10

y. eyledi 019a/16

y.+ lar eyleyüp 013b/12

y.+ uŋ 018b/25, 023b/21

yıġlındur- Vazgeçirmek -1-

y.- a 234a/13

yıġnaḳ 1. Hazırlık, teçhizat 2. İnsan topluluğu 3. Halk -25-

y. 005a/14, 007b/11, 019b/22, 024a/20, 034b/11

y.+ a 042b/04

y.+ da 026b/12, 026b/13, 029a/13, 036b/03

y.+ dadur 003b/16

y.+ dan 010a/02, 035a/02, 044a/11

y.+ dandur 035b/15

y.+ ı 026b/09, 028a/19, 034b/06

y.+ ıla 009a/07

y.+ uŋ 004a/17, 008b/23, 032a/24, 034b/11, 044a/16

y. eyle- İnsanları bir araya toplamak 034b/05

yıḳ- Devirmek, düşürmek, öldürmek -95-

y. 052a/19, 089b/10, 200a/09

y.- a 047b/16, 059b/16, 142b/24, 235b/19, 257a/01, 265a/24

y.- abilürlerse 176b/16

y.- acaġı 055b/09

y.- acaḳdur 090a/21

y.- alar 047b/16, 217b/22, 265b/01

y.- am 046a/13, 064b/22, 096a/21, 200a/03

y.- amadı 177a/11

y.- an 148a/12

y.- ar 041b/16, 047a/16, 068a/01, 086a/10, 169a/20

y.- ardı 309b/16

y.- arıdı 039b/14

y.- arlar 087a/03

y.- arsa 049b/06

y.- aruz 312a/13

y.- asın 311b/23

y.- ayıdı 280b/18

y.- dı 042b/08, 048b/22, 049b/02, 050a/04, 065a/07, 070a/24, 077a/05, 148a/03, 177a/17, 199a/04, 222a/13, 279b/17, 309b/08, 312a/22

y.- dılar 054b/19, 055a/10, 069a/02, 101a/07, 152a/21, 160a/16, 201b/13

y.- duġını 086b/06

y.- dum 078a/25, 084b/03

y.- duŋsa 152a/14

y.- ıcaḳ 267a/21

y.- maduḳ 220b/20

y.- maġa 064a/01, 171b/13

y.- maġıla 084b/03

y.- maŋ 142b/17

y.- masa 280a/04

y.- maya 213b/22

y.- mayasız 173a/08

y.- mayınca 200a/13

y.- mışdur 150b/06

y.- mışıdı 040b/07

y.- sa 124b/04, 237b/03

y.- sam 246a/06

y.- sun 261b/19

y.- uŋ 192a/06

y.- up 001b/03, 043b/14, 049a/20, 055a/01, 078b/14, 079a/21, 155a/15, 177b/14, 199a/23, 201b/04, 254b/01, 265b/17, 289a/19, 309b/16, 323b/15, 327a/12

y.- up yaḳ- Yıkıp yakmak 002b/24

yıḳıcı Öldürücü -5-

y. 021a/02, 024b/23, 036a/24, 038b/01, 041b/24

yıḳıl- Devrilmek, ölmek 2. (Yapı) yıkılmak -60-

y.- a 041b/22, 072b/02

y.- aydı 187b/09, 298a/25

y.- dı 042b/09, 049a/11, 049a/21, 049b/21, 067a/18, 077a/21, 084b/04, 084b/08, 089a/02, 093b/08, 096a/22, 100b/07, 108a/06, 166a/04, 167b/02, 202a/22, 262a/02, 282b/06, 282b/08, 296a/23, 306b/13, 309a/14, 312a/22, 326b/24

yüzi üstine y.- dı 062b/18

y.- duġın 254b/11

y.- duġına 167b/19

y.- duġını 101a/18

y.- ısar 092a/20, 152a/25

y.- maġa 100a/19, 195b/22

y.- masına 233b/13

y.- maya 170b/10

y.- mış 167b/05, 172a/25, 185a/05, 225a/02, 263b/24

y.- mış ola 026a/05

y.- mışdur 150b/02, 153a/14

y.- sa 283b/17

y.- sun 167a/20

y.- up 077b/02, 167b/03, 168a/07, 262b/15, 324b/03, 325a/08

y.- ur 170b/10, 193a/22, 231b/02, 260a/10

y.- urdı 037a/14

yıḳuḳ Yıkık -1-

y.+ ı 026a/12

yıḳul- *bk. yıkıl-* -1-

y.- up 233b/10

yıl Yıl -179-

y. 008a/20, 010a/20, 011b/05, 013a/06, 013b/22, 018a/09, 018b/11, 019a/22, 020a/13, 020a/14, 020a/17, 021b/07, 023a/05, 026b/24, 031a/04, 041b/13, 044a/24, 044b/04, 045a/10, 046a/09, 047a/20, 054a/10, 054a/25, 060b/22, 063b/12, 065a/09, 088a/18, 091a/07, 092b/03, 093a/05, 094a/11, 095a/02, 095b/03, 096a/12, 098a/10, 102b/22, 103b/06, 106b/03, 113a/22, 115a/22, 117b/17, 119b/15, 123b/20, 123b/22, 126b/18, 127a/06, 128b/01, 129b/20, 131b/07, 140a/02, 140a/17, 142a/05, 146b/19, 147a/11, 147a/21, 147b/08, 147b/16, 147b/24, 147b/25, 148a/05, 153b/20, 153b/23, 154a/18, 154b/16, 154b/24, 155a/11, 155a/25, 155b/20, 156b/02, 158a/24, 158b/16, 162a/14, 166b/14, 167b/04, 168a/03, 168b/12, 169a/08, 172a/20, 182b/11, 182b/14, 183b/09, 183b/11, 183b/17, 184a/13, 184b/10, 184b/16, 184b/17, 184b/22, 184b/23, 193b/24, 195a/17, 217a/07, 240a/22, 247a/23, 248b/12, 249b/21, 252a/23, 254a/04, 271b/09, 275a/18, 279a/03, 280a/16, 288a/06, 289b/23, 297b/19, 297b/23,

303b/13, 313a/07, 313a/08, 316b/21, 317b/12, 318a/03, 318a/12, 320b/05, 323a/20, 324a/15

y.+ a 006b/24, 109b/18, 126a/15, 144b/03, 172b/22, 188b/07, 194a/07, 284b/23, 317a/05

y.+ da 012b/12, 153a/16, 177b/05, 180a/04, 195a/15, 195a/18, 203a/22, 203b/02, 243b/22, 324b/10, 328a/07, 328a/08

y.+ dan 037b/03, 038b/16, 126a/15, 155a/25, 156b/02, 254a/04

y.+ dur 078b/13, 083b/01, 091b/16, 095a/22, 140b/08

y.+ ı 182b/13

y.+ ına 178a/16

y.+ ısa 124a/02

y.+ lar 004a/25, 019a/15, 026a/11, 077a/02, 108a/08, 114b/09, 115a/20, 122b/11, 149b/22, 164b/19, 220a/08, 226a/22, 248a/01, 308a/12, 321b/03

y.+ larıla 090b/12

y.+ larla 134a/25

y.+ uŋ 010b/14, 102a/25, 155b/20, 182b/11, 182b/13, 183a/06

yılan Yılan -15-

y. 039b/02, 084b/24, 095a/08, 191b/16, 207b/10, 207b/11, 207b/12

y.+ dan 286a/16

y.+ dandur 145a/17

y.+ ı 095a/08

y.+ lar 076b/23, 122b/24

y.+ uŋ 039b/09, 207b/18

yıldır- Parlamak -2-

y.- ar 238a/11

y.- ırdı 122b/12

yıldırama Parlama -1-

y.+ sı 009b/14

yıldırıcı Parlak, parlayıcı -1-

y. 237b/18

yıldırım Yıldırım -13-

y. 051a/16, 058b/21, 139a/02, 255b/09, 257a/18, 261a/07, 269b/24, 276b/24, 296b/01, 299a/20, 311a/23, 327b/12

y.+ um 242a/02

y.+ uŋ 016b/13, 153a/05

y.+ uŋdan 009a/05

yılduzlıḳ Bahtlılık -1-

y. 174a/04

yılġun Ilgın ağacı -1-

y. 091a/08

yılıcı Uyan, (emri) yerine getiren -1-

y.+ yam 070a/20

yılıŋ *bk. yalıŋ*[2] -1-

y.+ ı 073a/16

yıllıḳ Yıllık -12-

y. 010b/08, 012a/02, 014a/19, 014a/21, 175a/12, 182b/18, 225b/12, 231a/01, 231a/06, 231a/07, 263b/25

yıraḳ Uzak -4-

y. 274a/20

y.+ dan 277b/04, 277b/15, 313b/12

yıraḳlıḳ(ġ) Uzaklık -1-

y.+ ıla 174a/09

yırt- Parçalamak, yırtmak -41-

y.- a 116a/07

y.- acaḳ 162a/03

y.- ar 090a/20

y.- ardı 037a/12, 091a/23

y.- dı 006a/03, 043a/12, 050a/05, 051b/19, 180b/18, 206a/14, 236a/13, 236b/10, 306b/05, 319a/05, 319a/08, 319a/11

y.- dılar 090b/20

y.- duġıçun 319a/08

y.- mış 157b/04, 306b/15

y.- uban 067b/19

y.- up 028b/05, 030a/13, 055a/12, 086a/24, 089a/06, 090a/12, 090a/25, 090b/04, 090b/07, 094b/16, 108b/16, 133b/24, 160a/06, 186b/15, 206a/25, 206b/05, 261a/06, 302a/10, 306b/14

yırtdur- Parçalattırmak, yırttırmak -1-

y.- dı 319a/09

yırtıcı Yırtıcı hayvan -28-

y. 035b/25, 036b/05, 037a/13, 037b/01, 040a/02, 043a/22, 049b/05, 075b/06, 079a/17, 080a/02, 082b/25, 123a/01, 144a/19, 161b/20, 166a/01, 175a/05, 179b/13, 196a/08, 271a/01, 272b/06, 277a/23, 282a/02, 301b/22, 308b/21

y.+ lardan 035b/25

y.+ nuŋ 037a/08, 037a/18, 037a/20

yırtıḳ / yırtuḳ Yırtık -2-

y. 095a/01, 099a/04

yırtıl- Yırtılmak -2-

y.- dı 111b/02

y.- ur 112a/08

yigid *bk. yigit* -2-

y. 239b/04, 251a/07

yigirim *bk. yigirmi* -2-

y. 065a/19, 191b/17

yigirm *bk. yigirmi* -2-

yüz y. 031a/04, 102a/16

yigirmi Yirmi -20-

y. 147a/11, 180a/05, 182b/13, 186a/03, 297a/10, 297b/23

biŋ yüz y. 315b/04

yüz y. 044a/24, 049a/20, 091b/16, 095a/22, 317b/13

y. altı 148a/06

y. dört biŋ 244a/25

y. sekiz 318a/12

y.+ sinde 182b/12

y.+ sini 182b/11

y. üç 182b/18, 189a/03, 317a/05

yigit Genç, kahraman, yigit -254-

y. 014a/01, 032b/13, 032b/17, 033b/11, 035b/10, 036a/01, 036b/04, 038a/16, 041b/24, 048b/04, 048b/07, 049b/10, 050a/15, 051a/12, 052a/18, 054b/09, 060a/07, 060a/22, 062b/21, 065b/07, 066a/12, 071b/02, 073a/12, 074a/22, 075a/10, 077b/12,

y.+ lerüm 048a/14, 130a/04

y.+ lerüŋ 086a/16, 138a/12, 177a/14, 217b/19, 291b/08, 306b/07

y.+ lerüz 187b/19

y.+ sen 150a/23

y.+ sin 031b/22, 060a/01, 069b/20, 074b/21, 079b/20, 162b/13, 205b/11, 291b/02, 309a/08

y.+ üŋ 083a/04, 151a/02, 157a/05, 175a/19, 256b/11, 291a/25, 291b/01

y.+ üŋüz 041b/11

y. ḳıl- Geçleştirmek 304b/03

y. ol- Gençleşmek 232a/03

y. ol- Yiğit olmak 053b/15, 054b/03, 092a/19, 092b/01, 098a/19, 134a/23, 168b/25, 173a/16, 175a/19, 197a/04, 198a/16, 202b/11213b/01, 272a/23, 314a/01

yigitcek Çocuk -1-

y. 079a/05

yigitlen- Efelenmek -1-

y.- di 005a/14

yigitlik Yiğitlik -23-

y. 023a/07, 026a/11, 073b/23, 085a/13, 110a/12, 145a/08, 154b/18, 175a/15, 180b/01, 242a/07, 249b/16

y.+ de 145a/08

y.+ e 134b/16

y.+ in 232b/01

y.+ inde 242a/05

y.+ inden 280b/25

y.+ üŋ 083b/03

y.+ üŋde 097a/14

y.+ üŋe 079b/13, 311b/02

y.+ ünüŋ 315a/01

y. bul- Gençleşmek 140b/21

y. eyle- Efelenmek 081a/23

yigitlük *bk. yigitlik* -1-

y.+ de 071b/04

yigren- İğrenmek -3-

y.- düginden 316b/01

y.- mişler 076a/14

y.- ür 316b/02

yigrenci İğrenç -3-

y. 062b/20, 200b/04, 310a/18

yigrençlik(g) İğrençlik -1-

y.+ i 090b/18

yigrim Yirmi -4-

y. 066b/14, 067b/05, 105b/07, 250a/25

yile- Sürünmek -1-

y.- di 207b/10

yine -358-

y. 003a/03, 003b/09, 004a/08, 005b/08, 005b/09, 006b/17, 006b/25, 007b/12, 007b/17, 008b/01, 008b/13, 008b/21, 009b/13, 011b/15, 012a/06, 013a/18, 014a/23, 015a/14, 015b/18, 021a/01, 021a/22, 021a/24, 021b/07, 021b/20, 022a/06, 022a/11, 022a/18, 022b/21, 023b/04, 024a/02, 024a/07, 024a/15, 027b/15, 028a/15, 031a/12, 031a/16, 034a/01, 034b/16, 034b/18, 035b/05, 036b/13, 039a/22, 040a/14, 040a/22, 042a/22, 042a/23, 048a/22, 048b/10, 049a/10, 049a/16, 049b/12, 050a/15, 050a/16, 051a/15, 051b/02, 051b/14, 052a/15, 054a/19, 054b/07, 056a/13, 057b/07, 058a/02, 058b/06, 059a/17, 059b/19, 060a/15, 061a/19, 062a/09, 062a/10, 062b/09, 063a/01, 063a/05, 064b/20, 067a/22, 067a/23, 068a/11, 068a/25, 068b/02, 069b/08, 069b/11, 069b/14, 072b/20, 073a/08, 076a/17, 076b/15, 078a/04, 078a/06, 078a/13, 079a/12, 079a/21, 080a/23, 080b/17, 083b/09, 084b/12, 086b/13, 087b/05, 088a/16, 090b/02, 090b/12, 093a/20, 093b/19, 095a/01, 095a/18, 096a/19, 098a/02, 100a/22, 102b/10, 103a/13, 104a/02, 105a/21, 105b/24, 106a/09, 106a/11, 106b/01, 106b/18, 107a/17, 107a/25, 107b/08, 107b/09, 107b/19, 107b/23, 108b/13, 108b/15, 109b/07, 109b/09, 109b/13, 110b/05, 111a/02, 111a/25, 113b/08, 113b/15, 114a/23, 114b/07, 116b/24, 118a/25, 118b/01, 119a/11, 119b/11, 119b/15, 120b/02, 120b/08, 121a/14, 122b/22, 125a/01, 125b/24, 126b/08, 127a/02, 127a/08, 127a/13, 127b/07, 127b/17, 128b/09, 132a/01, 132b/12, 133b/06, 134a/01, 136a/08, 136a/10, 136a/16, 138a/01, 140b/25, 148b/21, 158b/20, 164b/15, 167b/04, 167b/21, 170b/20, 171b/20, 172b/07, 172b/09, 173a/07, 174a/16, 174b/02, 179a/11, 181b/18, 183b/19, 185a/02, 185a/05, 185a/17, 185b/08, 189a/04, 190b/20, 191a/17, 191b/21, 191b/22, 193a/04,

193b/21, 196b/03, 196b/06, 196b/17, 205a/17, 208a/18, 208a/19, 211a/05, 212a/22, 213a/07, 213b/03, 213b/05, 216a/06, 217a/01, 223b/01, 224a/21, 225a/05, 225a/15, 225a/23, 225b/01, 235a/13, 238b/14, 238b/17, 240b/16, 241a/21, 242a/16, 243a/14, 243a/19, 246b/05, 246b/24, 247b/10, 248a/03, 258a/06, 258b/17, 258b/19, 258b/22, 259a/15, 259b/07, 260a/08, 262a/11, 264a/09, 264b/17, 265b/09, 265b/22, 266b/09, 267a/12, 267b/07, 268a/11, 268a/12, 269a/06, 269a/24, 269b/09, 270a/07, 270a/15, 270b/08, 270b/21, 272a/18, 273b/25, 274b/02, 275a/23, 276a/06, 276a/15, 276a/16, 276b/20, 278a/13, 278a/20, 279a/23, 279b/04, 279b/07, 280b/20, 281b/23, 282b/06, 283a/08, 283a/09, 283a/14, 283b/25, 284a/10, 284b/20, 286a/06, 286b/20, 287a/07, 287a/13, 289a/13, 289a/16, 289a/22, 289b/13, 289b/22, 290a/05, 290a/18, 290b/20, 292b/02, 293a/23, 293a/25, 293b/03, 293b/16, 293b/17, 293b/18, 293b/24, 294a/07, 294a/18, 294a/22, 294b/23, 295a/04, 295a/05, 295b/24, 296a/01, 296b/14, 297b/18, 298a/03, 298a/07, 298a/17, 298a/18, 298a/25, 299a/25, 299b/04, 300b/15, 301a/08, 301a/17, 301b/19, 302b/01, 303a/10, 303b/07, 304a/14, 304b/07, 304b/13, 304b/14, 305a/02, 305b/08, 307b/23, 308a/18, 308a/19, 309a/03, 309a/25, 310a/25, 311b/12, 312b/03, 314b/19, 314b/21, 315b/17, 316a/07, 316a/08, 316a/22, 317b/04, 318b/08, 318b/09, 318b/10, 318b/11, 318b/13, 318b/17, 319a/25, 319b/11, 319b/21, 320a/18, 320b/13, 320b/17, 321a/22, 321b/11, 321b/16, 322a/18, 325a/14, 326a/01, 326a/03

yit- Yok olmak, yitmek -4-

y.- ecek 228a/06

y.- en 243b/19

y.- er 097b/09, 116a/24

yitür- Yitirmek -3-

y.- mesün 146b/13

y.- ür 100b/05

başın y.- ür 071b/23

yiyle- Koklamak -1-

y.- di 316a/08

yoġ *bk. yoḳ* -31-

y. 141b/02, 239a/16, 246a/17, 319a/04, 323a/10

y.+ dı 026b/07, 028b/02, 029a/04, 128b/05, 196b/20, 253b/07, 301a/07, 302a/02, 302a/03, 305a/17, 307b/21, 310a/07, 311b/10, 313b/16, 316b/20, 317b/20, 318a/03, 318b/20, 318b/25, 319a/14, 324a/02

y.+ ımış 115b/25

y.+ iken 093a/19

y.+ sa 032b/07, 307a/13

y. ol- Yok olmak 102a/03

yoġrıl- Yoğrulmak -2-

y.- up 235b/23

yoġrul- *bk. yoġrıl-* -1-

y.- dı 298a/25

yoġun Kalın -1-

y. 255a/20

yoġunlıḳ(ġ) Kalınlık -1-

y.+ ına 122b/18

yoġurt Yoğurt -2-

y. 135b/18, 326b/03

yoḫ *bk. yoḳ* -3-

y. 085b/06

y.+ ısa 062b/19, 230b/09

yoḫsa Yoksa -83-

y. 027b/16, 049b/05, 052a/12, 055b/20, 062a/09, 064b/23, 069b/07, 070a/02, 075b/21, 077b/07, 079b/09, 081b/21, 084a/21, 086b/15, 087b/23, 088a/15, 089a/23, 089b/01, 096a/19, 097a/18, 099b/17, 099b/21, 100a/22, 104a/20, 107a/06, 111a/04, 111b/24, 112b/25, 114b/20, 115a/19, 119b/25, 121a/21, 122a/08, 122a/11, 125b/20, 127a/10, 127b/07, 129b/10, 133b/08, 138a/19, 147b/20, 163b/15, 176a/19, 186a/09, 187a/19, 208b/20, 211a/09, 227a/17, 227a/22, 236a/08, 236a/15, 237b/21, 241b/16, 242a/25, 242b/08, 243a/10, 244a/05, 244a/09, 251b/25, 254a/21, 255b/17, 258a/01, 258b/06, 258b/11, 261a/11, 265b/09, 270b/19, 273a/13, 274a/16, 276a/15, 280a/05, 280b/04, 283a/04, 286b/10, 292a/12, 295b/19, 298a/02, 299a/08, 300a/24, 301b/06, 304a/14, 319b/11, 319b/25

yoḫsul Yoksul, fakir -64-

y. 098b/01, 142b/20, 143b/05, 143b/07, 163a/21, 183a/03, 184b/22, 192a/22, 195a/07, 196a/10, 212a/14, 212a/15, 259b/11, 282b/16, 300a/18

y.+ a 195a/22, 195b/10, 198a/13, 201a/16, 253b/24

y.+ dur 214b/20, 300b/12

y.+ ıla 192a/24

y.+ lar 018b/07, 140a/24, 169b/08, 169b/13, 183a/16, 183a/24, 192b/02, 198a/14, 263a/19

y.+ lara 142a/23, 146b/14, 172b/02, 184b/20, 193b/22, 195a/18, 228b/02, 243b/08, 248a/08, 250b/17, 278a/16, 312b/23

y.+ lardan 173a/08

y.+ ları 195a/10, 248a/13, 250a/13, 250b/25, 253b/12, 278b/21, 293a/02

y.+ larına 165b/22, 183a/07, 184b/19

y.+ larumı 196a/04

y.+ laruŋ 183a/25, 250b/24, 253b/11, 320b/13

y.+ uŋ 226b/01

y. ol- Yoksul olmak 143b/06, 172b/02, 183a/21

yoḫsullıḳ Yoksulluk -3-

y. 136a/14, 177b/10

y.+ dan 243b/13

yoḳ Var olmayan, yok -708-

y. 002a/08, 002a/19, 002b/19, 003a/05, 003a/12, 004b/02, 005a/21, 005a/22, 006b/05, 007a/22, 010b/21, 013a/01, 015a/22, 021a/07, 021a/09, 022b/15, 024b/16, 024b/19, 025b/16, 026a/04, 026a/07, 030a/08, 031a/15, 032b/01, 033b/16, 034a/14, 035a/15, 038a/21, 039a/11, 040a/04, 040a/20, 041b/16, 042b/19, 042b/24, 044a/02, 044a/24, 045b/15, 047a/16, 049b/10, 054b/07, 054b/21, 057b/01, 059b/25, 063a/13, 064a/02, 064b/01, 064b/06, 065a/03, 070b/01, 075a/10, 077a/18, 078a/10, 080a/07, 081a/06, 087b/14, 087b/16, 088a/23, 090a/12, 091b/03, 093a/05, 093a/17, 095a/01, 097a/16, 098a/19, 099b/02, 100a/25, 105a/03, 106b/02, 111b/06, 111b/09, 111b/14, 112a/05, 112a/22, 112a/24, 112b/07, 112b/23, 115b/17, 117a/02, 117b/22, 118a/09, 118b/09, 119a/08, 120b/20, 121b/20, 122a/20, 122b/20, 123a/13, 123b/15, 124a/12, 129a/05, 133b/25, 137a/08, 137a/09, 140a/19, 141a/14, 143a/21, 143b/07, 145b/12, 148b/25, 151a/21, 151a/22, 152a/06, 155a/07, 156b/07, 157b/02, 158a/07, 158a/14, 165b/16, 167a/01, 167b/19, 168a/22, 169b/25, 170a/12, 172b/02, 176b/14, 180b/03, 180b/10, 183a/04, 183a/05, 183b/03, 185b/22, 186a/04, 186b/24, 187a/11, 187a/15, 187a/16, 188b/10, 199a/22, 201a/15, 201a/22, 202b/22, 203a/03, 203a/06, 207a/16, 210b/03, 211a/11, 211a/12, 219b/03, 220a/14, 220b/25, 223a/23, 225b/13, 232a/10, 233b/10, 235a/13, 235a/14, 235a/25, 238b/21, 240a/23, 245b/07, 246a/25, 249a/21,

218a/10, 218a/11, 220b/17, 221a/01, 221b/01, 221b/03, 221b/07, 221b/11, 222a/14, 222a/15, 222b/21, 223a/01, 223a/23, 223b/09, 227a/01, 227a/22, 228a/03, 228a/21, 228a/25, 229a/04, 229a/14, 230a/14, 230b/15, 232a/01, 235a/21, 235a/23, 235a/24, 236b/14, 238a/06, 238a/21, 240a/08, 241a/03, 241b/18, 242b/02, 245b/01, 245b/25, 247a/09, 247a/24, 247b/07, 248a/21, 248b/16, 248b/21, 249b/03, 249b/23, 250b/04, 251a/13, 251a/14, 252a/02, 253b/02, 254a/17, 254a/20, 254b/14, 256b/08, 259a/17, 259b/17, 260b/03, 260b/08, 261a/22, 264a/24, 269a/24, 271a/20, 272a/13, 276b/06, 276b/12, 277a/19, 277a/22, 280a/10, 281b/04, 283a/06, 284a/03, 284a/16, 284b/13, 284b/19, 285a/07, 285a/13, 287a/04, 287b/23, 290a/02, 290a/11, 290a/21, 291b/08, 292a/12, 292b/05, 292b/23, 293a/03, 293a/18, 294a/21, 294b/09, 295b/13, 295b/20, 296b/25, 297b/13, 297b/14, 299b/15, 300a/03, 300a/23, 301a/13, 302a/16, 302b/08, 302b/11, 303b/12, 304a/16, 304b/17, 307b/23, 308a/02, 308a/15, 308a/21, 308b/04, 309a/04, 312a/09, 313b/01, 314a/08, 318b/02, 319b/12, 320a/13, 320b/11, 321a/10, 325b/03

y.+ durur 057a/21, 115b/13, 151b/02

y.+ ıdı 003a/17, 005b/13, 009b/01, 010b/14, 018b/16, 018b/21, 019b/05, 019b/12, 028a/05, 029b/07, 029b/18, 041b/17, 043a/15, 044a/08, 044b/09, 047a/19, 047b/02, 052a/15, 055b/25, 069b/25, 076b/20, 077a/23, 077b/02, 078a/23, 079b/07, 079b/08, 082a/11, 085a/07, 086a/22, 087b/09, 099a/21, 102b/12, 103b/01, 103b/25, 104a/25, 104b/06, 111a/22, 117b/16, 121a/16, 123b/13, 123b/22, 128b/12, 133a/12, 136a/19, 136b/13, 138b/02, 142a/06, 148a/03, 148a/09, 153b/09, 153b/24, 155b/01, 156b/16, 160a/03, 161a/19, 167b/24, 174b/07, 179a/13, 182b/06, 186a/13, 189b/01, 190b/11, 191a/20, 201b/08, 202b/02, 203a/25, 203b/14, 208a/02, 217b/20, 219a/12, 219a/20, 219b/15, 220a/19, 222a/06, 224a/12, 225b/11, 242a/09, 253b/18, 254a/24, 255a/05, 258b/24, 261a/19, 262a/05, 263b/09, 265b/05, 266b/17, 267a/17, 279a/24, 280b/08, 282b/03

y.+ ımış 062b/03, 063b/05, 084b/20, 096a/08, 096a/15, 115b/22, 115b/23, 129b/13, 176b/17, 178b/22, 193a/25, 200a/05, 220a/24, 229a/15, 255a/09, 266b/02, 266b/20, 282a/12, 292a/09, 295b/21

y.+ ısa 041b/21, 059b/25, 076a/06, 164b/18, 178a/07, 209b/14, 210a/14, 216b/10, 232a/10

y.+ iken 056a/18, 161b/11, 185b/24, 222a/24

y.+ laruŋ 066b/18

y. ola 075a/12

y.+ tur 009a/03

y.+ udı 224a/19, 248a/10, 318a/10

y.+ umış 314b/04

y.+ uŋ 175b/08

yoḳ- El uzatmak, el sürmek -1-

el y.- ayım 261b/18

yoḳa- El sürmek, elle yoklamak -1-

y.- dı 159b/05

yoḳlıḳ Yokluk -2-

y.+ dan 122a/19

y.+ ı 136a/11

yoḳsa Yoksa -2-

y. 202a/02, 218a/10

yoḳsul *bk. yoḫsul* -1-

y.+ a 023a/19

yoḳuş Yokuş -5-

y. 078a/02, 143b/23

y.+ da 156b/22, 197a/12

y.+ ı 004b/07

yol 1. Yol 2. Kural, erkan 3. Güzergah 4. Mesafe, ara 5. Çare, medet, izin -732-

y. 002b/10, 005a/04, 005a/11, 007a/02, 008b/04, 010b/08, 011a/11, 012b/16, 013a/01, 013b/03, 013b/14, 018b/18, 020b/09, 022a/02, 022a/07, 023b/02, 025a/09, 025b/19, 026b/05, 028a/09, 028a/22, 028b/05, 029a/21, 033b/01, 033b/24, 043a/04, 060b/01, 060b/14, 060b/15, 063b/18, 063b/25, 065b/17, 068a/09, 068a/15, 071b/09, 073a/18, 075b/23, 082a/13, 096b/15, 103a/06, 103b/17, 106a/17, 106b/12, 106b/14, 107a/06, 107b/06, 116a/13, 123a/17, 123a/25, 125b/07, 125b/19, 127a/03, 128a/16, 128b/11, 144a/06, 150a/16, 150b/13, 160b/06, 163a/04, 163a/15, 167a/18, 168a/13, 177a/22, 187b/12, 192b/25, 193a/01, 195a/01, 198a/01, 198a/07, 202b/20, 203b/19, 215a/17, 225b/20, 231a/11, 238a/13, 240b/13, 243a/05, 244b/04, 250b/04, 258b/14, 262b/20, 264a/14, 267b/12, 269a/24, 271a/19, 284a/02, 284a/12, 287a/10, 287a/21, 288b/17, 292b/23, 293b/14, 300b/19, 301a/02, 303a/13, 308b/01

y.+ a 003b/23, 011b/17, 012a/07, 013a/24, 014a/21, 021b/23, 028a/24, 029a/04,

029a/16, 030a/24, 032a/21, 035a/11, 036b/24, 043b/12, 045b/13, 045b/22, 060b/24, 061a/07, 063b/16, 068a/15, 072b/09, 093b/05, 104b/17, 109a/08, 127b/01, 145b/11, 146a/04, 171a/19, 176b/12, 178a/01, 191b/10, 194b/14, 195b/09, 198a/10, 205a/14, 215b/15, 226b/11, 272a/22, 276a/17, 287a/13, 292a/23, 299a/17, 306b/18, 315b/12

y.+ da 006b/23, 008a/24, 014a/21, 021a/12, 035b/06, 038b/12, 043a/18, 044a/19, 055a/05, 056a/11, 056b/25, 060b/16, 063b/15, 064a/24, 064b/03, 067b/06, 071a/05, 071b/25, 073b/04, 078a/22, 094b/01, 119b/25, 133b/22, 134a/09, 166b/11, 180b/02, 180b/04, 183b/14, 198a/08, 201a/25, 207b/05, 215a/18, 221b/23, 230b/14, 253b/18, 257b/12, 257b/14, 259b/21, 274b/19, 275a/20, 276a/15, 283a/23, 326a/04

y.+ dan 004a/06, 009a/14, 011a/07, 013b/08, 022a/25, 022b/09, 022b/21, 029a/25, 029b/10, 030a/16, 030b/08, 032b/23, 033a/25, 042a/02, 045b/14, 047a/08, 048a/21, 063b/19, 069a/05, 069a/11, 073a/09, 077a/07, 081b/04, 127b/06, 167a/20, 176b/17, 198a/07, 200a/12, 205b/04, 218a/05, 236b/05, 237b/04, 240b/14, 254b/09, 254b/18, 259b/20, 266a/19, 267a/11, 270a/09, 271a/02, 274b/10, 282b/12, 283a/20, 285a/08, 287a/10, 287b/15, 288b/19, 291b/12, 304a/19, 315b/18

y.+ dur 060b/13, 060b/23, 276a/08

y.+ ı 008b/04, 010b/15, 012a/02, 012b/15, 013a/18, 019b/24, 029a/17, 030a/08, 035a/25, 036a/08, 037a/19, 041b/20, 055b/16, 057a/02, 060b/12, 060b/13, 060b/14, 060b/16, 064a/20, 078b/08, 081b/21, 138a/17, 167b/04, 167b/12, 171a/11, 175a/01, 192b/23, 193a/10, 194b/08, 198a/05, 198a/08, 215a/18, 216a/09, 218a/08, 219b/04, 226b/11, 232a/15, 260a/25, 270b/22, 292b/13, 297b/04, 298b/23, 315b/07

y.+ ıdur 008b/18, 215a/17, 226b/12

y.+ ıla 007a/14

y.+ ımuz 061b/09, 063a/08, 275b/10

y.+ ın 008b/09, 009a/02, 012b/25, 019b/03, 019b/11, 019b/14, 020a/21, 020b/14, 024a/10, 037b/22, 071a/12, 082b/17, 094b/16, 107a/01, 133b/18, 178b/06, 211a/17, 213a/09, 227a/14, 266b/21, 268a/23

y.+ ına 008b/21, 013b/02, 020a/25, 027b/15, 030b/03, 047a/19, 050b/06, 058b/09, 058b/10, 060a/24, 065b/20, 071b/09, 071b/10, 078a/01, 079a/08, 080a/06, 083a/21, 086b/05, 089a/08, 089b/17, 094a/10, 094b/21, 097b/18, 102b/07, 105b/10, 133b/15, 155a/22, 161a/06, 171a/11, 174b/20, 198b/04, 199b/06, 235b/11, 244b/22, 263a/24, 268b/11, 270a/23, 272a/24, 283b/17, 324b/02, 326a/07, 326a/08

y.+ ına 079a/08

y.+ undan 186a/11

y.+ uŋı 104a/22, 193b/20

y.+ unı 187a/23, 193a/10, 194a/02, 194b/22, 196a/06, 197a/18, 284b/14, 289a/01, 306b/19

ṣoḥbet y.+ unı ṭutup 293b/25

y.+ unuŋ 145a/25

y.+ uŋuz 028b/08, 123b/01, 197a/21, 258a/10

y. al- Fırsat bulmak 095a/16

y. bağla- Yol kesmek, yolu kendi kontrolü altına almak 199a/14, 137b/25, 137b/08, 237b/06, 171a/09, 259b/20, 258a/23, 265b/08

y. bil- 1. Yol erkan bilmek 033b/24, 178b/07, 287a/12

y. bul- 1.Gitmeye fırsat ve imkan bulmak 2. Çare bulmak 006a/17, 008a/10, 020b/21, 029a/17, 029b/05, 030a/07, 030a/08, 044a/03, 073b/21, 074b/22, 082b/14, 087b/08, 091b/08, 093b/12, 104b/05, 105a/04, 125b/09, 140a/08, 164b/25, 174a/08, 176b/04, 192b/17, 199a/12, 200b/20, 201a/09, 226b/11, 233a/20, 235b/03, 235b/25, 238b/23, 258a/19, 259a/23, 260b/01, 260b/09, 261a/09 261a/09, 305b/23

y. dut- Yol almak, … yolundan gitmek 012a/06, 021b/17, 033b/19, 034b/22, 037a/15, 044a/14, 045a/03, 047a/10, 048a/08, 051b/04, 055a/05, 058a/16, 059a/20, 061a/03, 064a/10, 071b/08, 078b/05, 090a/16, 094b/18, 096b/02, 107a/01, 117b/15, 128a/24, 129a/06, 130b/11, 138b/11, 150a/06, 170a/24, 171b/08, 174b/24, 175b/24, 181a/02, 203b/24, 207b/05, 215a/16, 222b/04, 227a/11, 227a/15, 249b/16, 250b/21, 253a/23, 258a/07, 273b/10, 286a/21, 287b/14, 293a/25, 297b/02, 304b/13, 319a/10

y. düş- Uğramak 066a/07

y. erkān bildür- Yol erkan bildirmek 176a/18

y. erkān gözedici ol- Usul, erkan gözetici olmak 196a/06

y. eyle- Yol vermek 199b/11

y. göster- Herhangi bir işte ya da herhangi bir meselede rehberlik, kılavuzluk etmek 014b/03, 019a/01, 021a/19, 022b/23, 038b/13, 045b/10, 059b/08, 072b/13, 082b/08, 087a/20, 135b/23, 143b/25, 144a/14, 152b/17, 160b/01, 163b/01, 181b/08, 182a/24, 197a/20, 210a/14, 214b/22, 231a/14, 270a/19, 271a/21, 283b/14, 299b/15

y. göster- Rehberlik etmek, yol yordam göstermek 046a/05, 191b/13, 191b/21, 216a/06

y. gösterici Rehber, kılavuz, öncü 019b/14, 022a/02, 023b/02, 026b/10, 068a/09, 103b/17, 163a/04, 194a/02, 194b/22, 195a/01, 198a/01, 213b/22, 229b/15, 244b/04, 264a/14, 271a/19, 301a/02, 303a/13, 308b/01

y. gözet- Beklemek 056a/08, 090a/04, 122a/02, 139a/03, 148b/11, 158a/04, 245b/03, 285a/07

y. gözle- Beklemek 033a/04

y. iste- Yol aramak 010b/08, 039a/19, 201b/19

y. kes- Yol kesmek 007b/05

y. vėr- Yol vermek 021a/01, 021a/24, 101b/05, 105a/02, 280a/10, 288b/20, 304b/01, 318a/22, 318a/22, 319b/07, 320a/01

y.+ a düş- Yola düşmek 013a/23, 026b/03, 026b/04, 118a/11, 206b/05, 207b/14, 269a/12, 031b/02, 032b/15, 040b/02

y.+ a ėlet- Yola koymak 085b/03

y.+ a gel- Yola gelmek 011b/20, 172a/06, 225b/06, 225b/19

y.+ a getür- Birinin bir konudaki ters tutumunu düzeltmek 044b/18, 045b/16, 057a/12

y.+ a gir- Yola girmek 006a/25

y.+ a git- Uymak 120b/22

y.+ a yelte- Yola koymak 205a/14

y.+ dan az- Yoldan çıkmak 174b/24

y.+ dan azıt- Doğru yoldan çıkmak 002b/08

y.+ dan çıḳ- Doğru yoldan çıkmak 046a/03, 070b/25, 082b/08, 084b/19, 183a/16, 196b/24, 204b/19, 205b/05, 213a/17, 215b/14, 235a/22, 236b/20, 088a/22, 252b/21, 263a/16, 268a/22, 271b/03, 272a/05, 274b/13, 275a/07, 275a/21 279b/10, 306b/16, 306b/17

y.+ dan çıḳar- Doğru yoldan çıkmak 053b/05, 154a/01, 192b/17, 270a/17, 259b/18, 306b/20, 192b/20

y.+ dan dön- Yoldan döndürmek, ikna etmek 193a/12

y.+ dan dönmiş ol- Yoldan dönmüş olmak 193a/12

y.+ dan şap- Farklı bir yöne gitmek 035b/01

y.+ ı azıt- Doğru yoldan çıkmak 006b/07, 021b/09, 028a/20, 022a/08, 022b/14, 025a/07, 251a/04

yol- Yolmak -15-

y.- ar 302a/10

y.- dı 051b/20, 071b/02, 236b/10, 306b/05, 306b/14

y.- dılar 086a/24, 090b/21

y.- maġa 298a/05

y.- mış 306b/15

y.- up 028b/06, 030a/13, 086b/01, 090a/16, 186a/20

yoldaş Yol arkadaşı -64-

y. 084a/07, 092b/25, 098b/15, 189a/23, 246b/03

y.+ dan 132b/07

y.+ dı 029b/13

y.+ dur 200b/11, 241b/17

y.+ ı 034a/03, 100a/18, 102b/07, 204b/11

y.+ ıla 124b/14

y.+ ımız 282b/23

y.+ lar 037b/16

y.+ ları 283b/05

y.+ ların 176a/11

y.+ larına 105b/03, 297a/13, 302b/15

y.+ larından 317a/07

y.+ larını 286b/07, 286b/10

y.+ larıyla 176b/20

y.+ larumdan 288a/07

y.+ larumla 306a/07

y.+ laruŋla 180b/06

y.+ um 078a/01, 190b/15

y.+ umuzdur 105b/09

y.+ uŋ 164a/24, 258b/16

y.+ uŋa 041b/05

y. ėt- Yoldaş olmak 115b/02

y. ėdin- Yol arkadaşı edinmek 193b/01, 145b/08, 274a/22

y. ḳıl- Birini yol arkadaşı olarak vermek 122a/21, 124b/10

y. ḳoş- Birini yol arkadaşı olarak vermek 238a/06, 068a/23, 267b/02, 274a/10, 304a/06, 172a/08

y. ol- Yoldaş olmak 022a/22, 033a/17, 039b/07, 068b/07, 072a/21, 101b/21, 118b/12, 131b/02, 138a/21, 145a/02, 205a/04, 211a/18, 224b/02, 250b/22, 256b/23 260b/07, 274a/06, 274a/08

yoldaşlıḳ Dostluk, yoldaşlık -3-

y.+ a 296b/24

y.+ ı 116a/18

y. ėt- Yoldaşlık etmek 264a/07

yollu yolsız 1. Taşra 2. Tenha

y. 005b/22, 011b/04, 013b/12

yollu yolsuz *bk. yollu yolsız*

y. 009a/10, 013a/25

yolsuz 1. Başıboş, tenha 2. Serseri, avare -9-

y. 006b/09, 012a/08, 283b/01, 304a/19

y.+ lar 225b/19

y.+ ları 057a/12

yor- Yormak -1-

y.- mışdur 073a/18

yorġınlıḳ *bk. yorġunlıḳ* -1-

y.+ dan 286b/22

yorġun Yorgun -3-

y. 029b/11, 054a/14, 326a/23

yorġunlıḳ Yorgunluk -2-

y.+ dan 287a/04

y.+ ıla 286b/20

yorıl- *bk. yorul-* -4-

y.- dı 084a/15

y.- mış 286b/23

y.- ur 208a/13

y.- urdı 235b/21

yort- Koşmak -2-

y.- ardı 032a/11

y.- up 056a/09

yort şavul Savulun! Çekilin! Uzaklaşın! -2-

y. 028b/09, 034b/23

yorul- Yorulmak -14-

y.- acaḳsın 320a/22

y.- dı 150a/09, 169a/24, 233a/04, 282a/21, 297a/22, 297b/03, 326a/20, 327b/11

y.- madum 078b/10

y.- mış 051b/01, 135b/19

y.- mışdur 284a/02

y.- up 284a/12

yön Taraf, cihet -3-

y. 040a/20

y.+ i 169a/06

y.+ leri 057a/09

yönel- Yönelmek -4-

y.- di 014a/18, 028b/25

y.- em 020a/25

y.- medüm 025a/04

yönlü Güçlü, kuvvetli -1-

y. 049a/08

yönül- *bk. yönel-* -1-

y.- di 036b/19

yöre Çevre, etraf, civar -21-

y.+ de 167b/05, 204a/14

y.+ si 225a/02

y.+ sinde 008b/11, 122b/20, 123b/14

y.+ sinden 061a/22, 093a/23

y.+ sine 009a/04, 024a/11, 039a/23, 145a/03, 155a/05, 165b/04, 185a/25, 195a/17, 199a/17, 215b/16

y.+ ye 032a/15, 035b/18

y.+ yi 062a/03

yören- Dolaşmak -1-

y.- ürdi 185a/11

yüri- -1-

y.- gen 068a/23

yu- Yıkamak, temizlemek -43-

y.- dı 014b/08, 061a/15, 061b/06, 110b/24, 115a/06, 135b/02, 168b/19, 203b/17, 233a/24, 322a/08

y.- dılar 059b/05, 094a/22, 094a/23, 094a/24, 108b/17, 316b/03

y.- maḳ 114b/23, 134a/06, 190a/11

y.- maya 213a/09

y.- maz 059b/13

y.- mışlardı 205a/22

y.- muş 150a/12

y.- ŋ 010a/08

y.- r 127a/05

y.- sun 250b/23

y.- ya 035b/16, 239b/09, 287a/19

y.- yabilmezlerdi 024b/07

y.- yasın 046a/05

y.- yuban 059b/10

y.- yup 006a/04, 012b/23, 015b/16, 020b/14, 029b/06, 040a/01, 051b/21, 125b/07, 130b/02

y.- muş ol- Yıkamış olmak 156b/10

yut(d)- Yutmak -3-

y.- abildi 061b/24

y.- an 302a/18

y.- ar 302a/09

yūḥa <Ar. Güneş -1-

y. 018a/14

yuḳarı *bk. yuḳaru* -1-

y. 317b/20

yuḳaru Yukarı -43-

y. 010b/09, 010b/21, 012b/04, 024b/07, 025b/25, 030b/25, 048a/16, 051a/01, 056a/24, 076a/20, 093b/21, 094b/03, 105a/13, 155a/16, 156b/25, 173b/23, 174a/05, 177a/08, 178a/11, 207b/19, 215b/24, 239a/11, 239b/10, 255b/15, 257a/18, 264a/03, 270b/06, 272a/21, 278b/01, 279b/24

y.+ da 014b/15

y.+ dan 063a/20, 063a/21, 174a/02, 292a/15

y.+ dur 208b/21

y.+ sı 196b/20

y. ḳıl- Yüceltmek 284a/19

y. ṭut- Yükseltmek, yüceltmek, yukarı tutmak 017a/08, 020a/16, 075b/14, 119a/21, 220b/05

yulduzlu *bk. yıldızlu / yılduzlu* -1-

y. 155b/24

yum- Yummak -7-

y.- asun 055a/16

aġzını y.- dı 017b/16, 206a/09

y.- madı 108b/13

y.- maġa 189b/11

y.- unca 054b/21

göz y.- up 078a/10

yumışaḳ *bk. yumşaḳ* -1-

y. 011a/01

yumruḳ Yumruk -3-

y.+ ıla 306b/01

y.+ ın 091a/24

y. ur- Yumruk atmak 076b/13

yumşaḳ 1. Yumuşak 2. *mec.* Hoşa giden tatlı söz -5-

y. 068b/10, 173a/24, 203b/11, 318b/25

y. ol- Yumuşak olmak 213a/19

yumşat- Yumşatmak -1-

y.- asın 087b/01

yumurda Yumurta -3-

y. 102b/23, 127a/14

y.+ nuŋ 127a/14

yumurdla- Yumurtlamak -1-

y.- rdı 104a/13

yumuş Görev -2-

y.+ a 105b/25, 177a/20

yumuşa- Yumuşamak -1-

y.- yup 262a/07

yumuşaḳ Yumuşak -1-

y. 080a/09

yūnānī Yunanlı -1-

y.+ ler 112a/12

yund Kısrak -2-

y.+ ı 103a/24

y.+ lar 168a/03

yurd *bk. yurt* -1-

dest-i y. 009b/05

yurt 1. Kalacak yer, mesken 2. Vatan, yurt -4-

y. 006a/01

y.+ uŋuz 003a/07, 072b/02

y. ėt- Yurt etmek 202a/24

yurt- *bk. yırt-* -1-

y.- up 298a/05

yut- 1. Yutmak 2. Bir şeyi içine atmak, sezdirmemek -10-

ḫışmuŋı y. 267a/05

ḳanlar y.- am 309a/25

y.- dı 061b/23, 122b/16, 123b/08, 239a/20, 241a/19, 251b/11

y.- mış 134a/10

y.- mışıdı 241a/18

yuva Yuva -10-

y.+ da 125b/11

y.+ lar 125b/11

y.+ sı 060b/19, 072b/02, 076a/15

y.+ sına 076a/14

y.+ sında 076a/15, 079a/03

y.+ sını 076a/19

yuvala- Yuvarlamak

y.- yam 072b/25

yuvalan- Yuvarlanmak -2-

y.- dı 007b/12

y.- up 321a/01

yüce 1. Yüksek 2. Üstün, değerli -84-

y. 001b/09, 002a/13, 002a/25, 004a/25, 006a/23, 008b/25, 009b/08, 010b/10, 013a/21, 014b/16, 015a/25, 015b/17, 018a/07, 021a/25, 022a/18, 031a/19, 031a/22, 036a/21, 037a/19, 039a/13, 056a/25, 060b/18, 060b/21, 072b/20, 076b/21, 077a/21, 088b/14, 097b/16, 118a/21, 132b/06, 136a/10, 136a/12, 141a/06, 144a/15, 146a/11, 154b/21, 159a/25, 174a/04, 174a/07, 180a/22, 193b/15, 196a/23, 197b/23, 198a/18, 198a/23, 198b/10, 198b/21, 201b/10, 204b/23, 208a/22, 210a/14, 216a/08, 218b/07, 244a/03, 250a/21, 269a/18, 291b/10, 295b/03

y.+ de 168a/23

y.+ dür 070a/18, 119a/15, 174b/01, 194b/22, 195b/07, 288b/22, 292b/25

y.+ lerden 021a/25, 037a/19, 195b/07, 288b/22, 295b/03

kendüyi felekden y. ṭutar 070b/15

y. ḳıl- Yüceltmek 092a/06

y. ol- 1. Yüksek olmak 2. İtibarlı, değerli, yüce olmak 075b/02, 134b/06, 153a/05, 211b/25, 215a/07, 220b/23, 226b/17, 245a/12, 247b/02, 293a/05

y. ṭut- Yükseltmek 168a/23

yücel- Yücelmek -7-

y.- di 039b/08, 040b/18

y.- e 008b/03, 212a/12

y.- mez 124b/01

y.- ür 213b/25, 214b/01

yücelik Yücelik -7-

y.+ i 065a/02, 201b/06

y.+ inden 266a/22

y.+ inüŋ 174a/07

y.+ le 006b/25, 024b/07

y. bul- Yücelik bulmak 037b/20

yücelt- Yüceltmek -2-

y.- eydi 049b/24

y.- eyim 020b/06

yügrük Hızlı giden (binek hayvanı) -14-

y. 013b/15, 036b/22, 093b/01, 107b/01, 107b/18, 121a/10, 132b/18, 157a/15, 169a/11, 172a/08, 206b/04, 236b/13, 285a/07, 307b/02

yügür- Koşmak -2-

y.- e 106a/02

y.- üp 199b/08

yügürüşlü Koşuşlu -1-

y. 182a/11

yük Yük -65-

y. 058a/18, 063a/12, 064a/19, 110b/09, 115b/07, 128b/04, 153a/11, 165b/13, 165b/16, 224a/15, 230a/20, 230a/22, 231a/07, 287a/20, 314b/19

y.+ de 064b/09

y.+ e 277a/21

y.+ i 003b/19, 048a/08, 110b/09, 114a/09, 114a/10, 128a/04, 128b/04, 219b/01, 224a/15, 224a/16, 228b/14, 230a/18, 231a/06, 237b/25, 246a/24, 267b/13, 294b/16, 299b/21, 313b/07, 314b/17

y.+ ler 228b/17, 277a/21, 287a/16

y.+ leri 128b/01, 224a/14, 287a/17

y.+ lerile 169b/20

y.+ lerini 065a/25, 138b/17, 149a/09, 228b/17

y.+ leriyle 166b/01

y.+ lerle 301a/22

y.+ lerüm 065b/04, 065b/12, 149a/11

y.+ lerümden 149a/12

y.+ lerümi 065b/06

y.+ lerüŋ 065a/23

y.+ üŋ 165b/15

y.+ üŋüzi 183b/13

y. çek- Yük taşımak 071b/10

y. eyle- Yük etmek 128a/06, 231a/06

y. ṭut- Yüklemek 007a/12

yükle- Yüklemek -11-

y.- düŋ 183b/13

y.- düp 007a/13, 013a/14, 025a/17, 068b/24, 077a/24, 178b/17, 202b/09, 246b/24,

267b/02, 282a/16

yüklen- Yüklenmek -2-

y.- di 003b/19

y.- sün 064a/19

yüklendür- Yükletmek -1-

y.- di 282a/17

yüklet- Yükletmek -29-

y.- di 068b/21, 068b/22, 068b/23, 068b/24, 138b/09, 149a/06, 149a/09, 219a/25, 287a/12, 308b/09, 313b/07, 313b/09

y.- diler 007a/12, 065a/17, 065a/18, 128a/06, 128a/07, 165b/12, 201b/15, 202a/23, 225b/01, 230a/12, 231a/01, 311a/02

y.- düm 077a/25

minnet y.- ürsin 033a/18

yükletdür- Yüklettirmek -1-

y.- üp 298b/18

yükli *bk. yüklü* -1-

y.+ yem 240b/16

yüklü Gebe -2-

y. 010b/03

y. ol- Gebe kalmak 226a/09

yüksek Yüksek -42-

y. 012b/04, 012b/07, 018a/05, 025a/22, 034b/18, 049a/25, 056a/07, 058b/16, 058b/19, 062b/24, 065a/01, 072b/07, 073a/01, 083b/18, 083b/23, 084a/05, 085a/16, 086b/16, 087b/06, 100a/18, 108b/24, 133a/11, 157b/15, 158b/18, 158b/22, 167a/16, 202a/12, 260b/10, 262b/03, 264a/20, 277a/18, 277b/12, 278b/01, 281b/16, 292a/13, 297a/07, 297b/05, 299b/09

y.+ de 133a/12

y.+ dür 036b/06, 066a/21

başını y. ṭutar 044a/08

yükseklıḳ(ġ) *bk. yükseklik* -1-

y.+ ına 136b/18

yükseklik(g) Yükseklik -8-

y.+ i 018a/15, 045a/11, 202a/08, 287b/08, 292b/12

y.+ ine 198a/19, 250a/21

y.+ inüŋ 123b/13

yükseklük(g) *bk. yükseklik* -1-

y.+ i 317b/12

yüŋ Koyun, keçi vb. hayvanların kılı, yün -10-

y. 086b/17, 087a/05, 087a/23, 087b/04

y.+ i 010b/19, 055a/18

y.+ inden 087a/07

y.+ ine 123a/05, 296a/11

y.+ iyle 087a/04

yüŋlü Yünlü -2-

y. 010b/19, 262b/12

yüregen Hızlı giden (binek hayvanı) -1-

y. 263b/02

yürek Kalp, yürek -61-

y. 049a/08, 057a/20, 258b/02

y.+ de 074a/18

y.+ den 084a/05

y.+ e 059b/17

y.+ i 003b/22, 007b/21, 014b/19, 016a/07, 016a/15, 016b/02, 029a/06, 030b/15, 031b/23, 036a/12, 037a/10, 037a/15, 056b/10, 057a/04, 066a/09, 075b/05, 093b/01, 097a/25, 105b/17, 107b/21, 118b/21, 171a/04, 174b/20, 206a/01, 208a/03, 223a/05, 223a/22, 234a/25, 236b/08, 266b/14, 267a/03, 326a/14

ġuṣṣadan y.+ i ḳopdı 208b/22

y.+ ile 237a/06

y.+ imiz 021a/10

y.+ in 031a/15, 205b/11, 327b/20

y.+ inde 066b/18

y.+ ine 124a/05, 137a/11, 270a/19, 326b/23

y.+ leri 002b/23, 005b/07, 036b/24, 198b/15

y.+ üm 032b/06, 093a/07, 324b/05

y.+ üme 275a/22

y.+ ümüŋ 237a/06

y.+ ümüz 020a/07

y.+ i yan- Çok büyük acı duymak 253b/18, 326b/22

yüreklen- Cesaretlenmek -2-

y.- di 297b/16

y.- diler 058a/01

yüreklü Cesaretli, cesur -5-

y. 061a/21, 171a/04, 220a/06, 220a/07, 261a/21

yüreksiz *bk. yüreksüz* -1-

y. 031a/09

yüreksüz Korkak -2-

y. ola 162b/17, 171a/05

yüri- *bk. yürü-* -156-

y. 006b/07, 009b/03, 032a/09, 034b/21, 047a/07, 066b/04, 081a/06, 081b/13, 082b/22, 083a/08, 083b/13, 085b/22, 102b/20, 104a/12, 110b/07, 113a/14, 117b/24, 119a/03, 125b/16, 133a/01, 139b/25, 140b/17, 141a/20, 160a/12, 165a/05, 167b/08, 173a/17, 176b/20, 185b/04, 207b/22, 233b/15, 234a/25, 234b/13, 236a/02, 239b/15, 239b/17, 239b/18, 239b/20, 239b/23, 239b/24, 246a/23, 246b/03, 246b/20, 251b/14, 252a/20, 256b/13, 257a/13, 257a/22, 258a/08, 258a/15, 258b/08, 258b/12, 258b/19, 258b/23, 261b/21, 262b/24, 265a/11, 265b/11, 269b/05, 269b/24, 273a/24, 282a/15, 289a/10, 289b/11, 295b/09, 307b/19, 322a/05, 322a/07, 324a/04, 325a/01, 326a/15, 326b/06

y.- di 004b/24, 005b/10, 010a/02, 033b/18, 039b/13, 042a/12, 043b/10, 061b/19, 066b/02, 067a/07, 067a/15, 067b/14, 070a/21, 083b/18, 086a/01, 096b/03, 097a/24, 170a/04, 304a/08

ḳarşu y.- di 067a/16, 072b/17, 094b/14, 096a/24, 097a/12, 320a/18

y.- diler 005a/18, 064b/11, 065a/20, 067b/17, 094b/01, 105b/16, 116b/03, 121a/21, 233b/01, 233b/04, 234b/09, 260b/25

cenge y.- diler 205a/24

ḳarşu y.- diler 058b/14, 102a/18, 116b/07, 123a/10

y.- dük 007a/24, 024b/23

y.- düm 014a/21, 020b/05, 078a/25

y.- düŋ 024a/04

y.- ivėrdi 005b/21

y.- medi 282b/07

y.- mege 009a/02

y.- mek 099a/22, 237b/01

y.- sünler 209b/05

y.- ye 004a/21, 005a/10, 013b/23, 042a/07, 130a/07

y.- yecek 102a/19, 200b/19, 202b/20, 220b/19, 225a/12, 233a/20, 259a/23

y.- yeler 130a/07

y.- yelüm 044a/12, 151b/08

y.- yem 007b/02, 046b/18

ḳarşu y.- yem 042a/08

y.- yerek 208a/13

y.- yesin 065a/16

y.- yicek 093a/12

y.- yince 067a/12

y.- yüp 002b/07, 004a/11, 005b/08, 042b/20, 116a/06, 171a/19, 315b/07

yürigen Hızlı giden (binek hayvanı)-1-

y. 054a/01

yüriş Hareket -1-

y.+ inden 033b/07

yürit- *bk. yürüt-* -5-

y.- di 005b/17

y.- diler 136a/03

y.- en 002b/14

y.- me 004b/17

y.- ür 007a/21

yürit Hızlı olma, hızlı yürüme, koşma -1-

y.+ le 180a/15

yüritü Hızlı olma, hızlı yürüme, koşma -1-

y.+ yile 006b/06

yüritüm *bk. yürütüm* -2-

y.+ le 021b/17

yüriyici Seyyare (gezegen, yıldız) -1-

y.+ dür 288b/23

yüriyüşlü Yürüyüşlü -1-

y. 174b/03

yürtüm *bk. yürütüm*

y.+ ile 035b/05

yürü- 1. Yürümek 2. Koşmak 3. Hücum etmek 4. Yola çıkmak, ayrılmak -190-

y. 165b/08, 253b/13

y.- di 004a/03, 004a/08, 008b/09, 009b/12, 012a/02, 047a/21, 049b/18, 050b/11, 051a/16, 052b/09, 055b/02, 059a/23, 078a/14, 097a/11, 102a/22, 102b/03, 104a/23, 116a/12, 116b/15, 134b/21, 135a/09, 162b/21, 166a/01, 168b/06, 180b/22, 185b/10, 186a/04, 219b/14, 254a/06, 254a/07, 254a/08, 257a/04, 264a/19, 288b/18, 295b/06, 295b/11, 296a/25, 296b/03, 297a/06, 297a/21, 302b/19, 306a/24, 319a/17, 327b/06

üstine y.- di 051a/18, 077a/09, 078b/09, 102b/01, 199a/10, 202b/06, 264a/11, 297b/10

üstüne y.- di 185b/25

üzerine y.- di 097a/23, 106a/04, 135b/13, 138a/24, 282a/18, 325a/11

y.- digi 008b/10

y.- diler 005b/25, 051b/01, 055a/20, 078a/06, 106a/08, 134b/22, 191a/15, 237a/23, 276b/17, 276b/18, 276b/22, 325a/19

y.- dükçe 102a/21

y.- düler 058b/15

y.- düm 077a/20

şavaşa y.- düp 004b/12

y.- düşüni 277a/10

y.- gen 298b/17

y.- medi 093b/05, 173b/06

üstine y.- mege 295a/07, 319a/17

üstüŋe y.- mek 045b/03

y.- mekiçün 237a/16

y.- meŋ 069a/04

y.- mesinden 187b/01

y.- mezdi 014b/16

üstine y.- miş 047a/14, 275a/03

y.- ŋ 043b/12, 066a/15, 069a/05, 074a/10, 183b/13, 209a/24, 283a/12

y.- r 002a/22, 026a/15, 042b/04, 065a/06, 077a/20, 082b/17, 098a/22, 104a/03, 165b/25, 228b/25, 256a/22

y.- r oldı 008a/09

y.- rdi 010b/14, 014b/13, 024a/05, 033b/04, 042a/11, 042a/13, 051b/03, 108b/19, 151a/25, 185a/08, 199a/16, 201b/24, 237a/23, 237a/25, 237b/01, 237b/02, 237b/03, 301b/25, 311a/18, 315a/21, 315a/22, 315a/23

y.- rdüm 016a/01, 040a/06

y.- rem 075a/08

üstine y.- rem 246a/06

y.- riken 015a/02

y.- rken 044a/19, 226a/05

y.- rler 093b/01, 126a/13, 309a/25

üstüne y.- rler 076b/14

y.- rlerdi 005b/01, 011b/03, 224a/19, 224b/09, 315a/24, 315b/08

y.- rleridi 012b/18, 056b/08

y.- rmiş 076b/07, 076b/08

y.- rseŋ 009a/03

y.- rsin 287a/02

y.- sin 143a/04

y.- ye 018a/08, 018b/04, 170b/09, 195b/15, 253a/09

üstine y.- ye 264a/07

y.- yeler 237a/19

y.- yem 006b/21, 042b/25

üstüne y.- yem 045b/15, 046b/09

y.- yen 098a/22, 166a/08

y.- yevüz 005a/15

y.- yüp 004a/05, 004b/09, 005a/11, 009b/14, 012b/21, 033a/04, 034a/21, 037b/04, 041a/08, 042b/02, 095a/15, 105a/14, 134a/01, 137b/01

yürün- Yürütülmek, sevkedilmek -2-

perīşānlıḳ y.- di 148b/22

üzerine y.- di 058b/07

yürüş Hareket -1-

y.+ ine 234a/08

yürüt- Yürütmek, sevkettirmek 2. Hareket ettirmek, döndürmek -12-

y.- di 004b/24, 042b/02

şavaş y.- di 148a/10

y.- diler 171a/18

şavaş y.- diler 201b/12, 202a/13

şavaş y.- medi 202b/04

y.- mege 008a/07

y.- miş 047a/14

y.- üp 011b/16, 134a/08, 171b/11

yürütdür- Yürüttürmek -1-

y.- di 015a/14

yürütüm Hızlı olma, hızlı yürüme, koşma -3-

y.+ ile 258a/12

y.+ le 005b/24, 014b/05

yürüyiş *bk. yürüyüş* -1-

y.+ i 312a/03

yürüyişli *bk. yürüyüşlü* -1-

y. ol- Hızlı olmak 312a/03

yürüyüş Yürüyüş *ayrıca krş. yüriş, yürüş* -3-

y.+ ine 311a/05

y.+ ini 230b/11, 237a/18

yürüyüşlü Yürüyüşlü -1-

y. 275b/02

yüz[1] 1. Çehre, surat, yüz 2. Görünüş, kılık 3. Ön taraf, ön 4. Yüzey, satıh -754-

y. 020a/01, 020b/08, 032b/04, 035a/16, 041a/16, 044a/06, 046a/19, 050b/05, 050b/09, 059b/13, 060a/16, 078b/13, 079b/16, 093b/09, 102b/14, 102b/20, 111b/20, 117a/24, 128a/11, 128a/13, 128a/22, 132a/24, 132b/13, 133b/19, 138a/14, 151a/12, 172b/06, 181a/05, 187a/18, 187b/23, 191b/15, 204b/24, 221b/18, 233a/09, 241b/12, 245a/20, 247a/15, 249b/18, 251b/23, 254b/17, 255b/23, 257b/01, 259a/25, 269a/05, 282b/10, 285a/12, 296b/12, 297a/01, 298b/16, 310a/24, 310b/05, 313b/06, 313b/13, 320b/25, 324a/01

y.+ de 031a/05

y.+ den 219b/14

281a/01, 285b/17, 288a/09, 291b/24, 292b/08, 301a/17, 316a/12, 320b/05

y.+ ini 010a/02, 010a/09, 010b/25, 011b/22, 012a/04, 012a/20, 012a/21, 013b/16, 016a/13, 016a/21, 021a/03, 028b/02, 035a/03, 039a/03, 040a/02, 040a/05, 044a/20, 047a/22, 046a/19, 050b/19, 052b/05, 055b/06, 056b/13, 057a/04, 059b/25, 063a/04, 065a/20, 066a/14, 073b/14, 085a/25, 086a/03, 086b/01, 086b/04, 090b/06, 090b/07, 090b/16, 092b/25, 093a/18, 097b/05, 100a/08, 100a/12, 101b/09, 107a/05, 110b/24, 112b/13, 113a/19, 113b/14, 113b/19, 113b/25, 124b/07, 125b/15, 133a/15, 137a/11, 137a/12, 138b/16, 138b/23, 140a/17, 141b/03, 141b/11, 143a/03, 148a/23, 149a/15, 150a/12, 151a/07, 152a/04, 182a/02, 186a/17, 188a/10, 188a/19, 188a/21, 190b/12, 199b/09, 201b/05, 203a/16, 203b/17, 206a/09, 206b/12, 207b/10, 209b/13, 210b/11, 214b/12, 217b/05, 219b/25, 220a/04, 221a/11, 231a/11, 235b/16, 236b/10, 240b/19, 260b/13, 262b/18, 278b/10, 298a/05, 306b/05, 306b/14

y.+ leri 014b/10, 044b/07, 066b/18, 095a/01, 125a/17, 126a/11, 157a/10, 217a/11

y.+ inüŋ 132a/04, 160b/03, 171b/03, 226a/11, 269a/21, 279b/16, 326a/25

y.+ lerin 006b/02, 028a/19, 028b/05, 086a/24, 122b/07, 198b/18, 206a/25, 314a/13

y.+ lerini 056b/02, 069a/17, 090b/07, 090b/20, 199b/01, 200b/25

y.+ üm 004a/24, 006a/23, 266b/24

y.+ üme 042a/01, 239b/07, 239b/09

y.+ ümi 013a/04, 090a/07, 140a/06, 250b/03

y.+ ümüz 090b/23, 308a/15

y.+ ümüze 265b/13

y.+ üŋ 006b/05, 028b/23, 062a/14, 068b/12, 116a/04, 145a/14, 149b/11, 149b/12, 159a/17, 177b/03, 206b/11, 253a/12, 277b/08, 288b/08, 294a/15, 295a/02, 305a/03, 311a/06, 316a/02

y.+ ün 316b/14

y.+ ünde 191b/10

y.+ üŋe 157b/13, 190b/01, 327a/03

y.+ üne 312a/06

y.+ üŋi 037b/24, 044a/07, 057b/25, 091b/22, 140a/04, 161a/04, 215b/05, 216b/12, 326a/05

y.+ üni 051b/20, 083b/06, 088b/01, 131a/11, 131a/18, 140a/22, 158a/08, 158a/24, 172a/04, 174b/09, 192b/22, 194a/12, 197a/15, 197a/17, 206a/22, 207b/07, 225b/04, 229b/10, 236a/17, 256a/01, 278a/07, 291b/10, 292a/01, 293b/20, 308b/23, 312a/25

y.+ ünüŋ 108a/12

y.+ üŋüz 256a/19

y. aġart- Alnının akıyla çıkmak, yüz ağartmak 235b/09, 256a/07

y. aķlıġı Şeref, haysiyet 050b/05, 050b/09, 249b/18, 257b/01, 310b/05, 310a/24

y. burtar- Yüz buruşturmak 071a/04, 200a/24, 229b/10, 269b/11

y. çevir / çevür- Vazgeçmek, ilgiyi kesmek 002b/21, 011a/08, 020b/05, 021b/09, 025b/12, 025b/23, 034a/05, 036b/14, 036b/15, 040a/09, 041a/02, 041b/11, 041b/23, 042a/18, 051b/01, 055b/14, 058a/14, 060a/05, 067a/03, 069a/20, 096b/01, 097b/14, 108a/21, 162b/19 171a/02, 171a/03, 175a/24, 180a/02, 196b/16, 200a/01, 204b/19, 214b/18, 215b/18, 220a/09, 235b/25, 236b/21, 255b/24, 256a/17, 260a/25, 261b/03, 273b/14, 275b/18, 290a/25, 293b/17, 297a/03, 308b/06, 325a/20, 325b/16

y. dönder- Vazgeçmek, ilgiyi kesmek 021b/15, 041a/06, 049a/13, 058b/08, 063b/22, 075a/18, 078b/12, 087b/21, 105b/19, 106a/10, 106a/11, 106b/04, 107b/23, 109b/04, 115b/25, 116a/22, 119b/05, 124b/12, 135a/21, 138b/08, 143a/02, 170a/07, 170a/12, 172a/16, 177b/10, 190b/21, 194a/13, 204b/07, 215a/25, 216a/17, 216a/17, 220b/02, 232b/05 256a/01, 259b/17, 266a/21, 268a/20, 270b/21, 270b/23, 275a/13, 281a/23, 282a/10, 282b/13, 290b/22, 297a/03, 297a/04, 297a/11, 297a/19, 298a/22, 298b/02, 299a/07, 308b/03, 314a/23, 316b/04, 319b/19, 324a/22, 325a/02

y. dut- *bk. y. ṭut-* 003b/22, 006b/01, 054a/17, 233a/19, 233a/22, 280b/15, 295b/03, 299b/01

y. dür- Hoşnutsuzluğu göstermek 055a/14

y. göster- Görünmek, ortaya çıkmak, kısmet olmak 010b/23, 021b/02, 021b/15, 022a/22, 042b/16, 088b/11, 088a/14, 229b/24, 257b/23, 276b/11, 321a/18

y. ķo- Secde etmek 022a/21

y. ṣuyı bul- Şeref bulmak 194b/08, 250a/06

y. ṣuyı dök- Onurunu sarsacak şekilde çok yalvarmak 081b/06, 258a/21, 239b/15

y. ṭut- Yönelmek, meyletmek, teveccüh etmek 005a/24, 006a/12, 010a/13, 010a/25, 011b/16, 012b/19, 016b/07, 018a/01, 021b/24, 022b/22, 027a/01, 028b/25, 029b/10, 032a/21, 034a/01, 034b/16, 034b/20, 037b/12, 037b/22, 038b/25, 044b/03, 045a/18, 045a/20, 045a/21, 046a/17, 047a/19, 047b/03, 052b/15, 054a/19, 058b/17, 078a/07, 097b/14, 100b/20, 104a/18, 106a/19, 109b/02, 133b/02, 133b/06, 135a/21, 144b/23, 161b/22, 163b/25, 173a/14, 190b/08, 195b/22, 197a/19, 199a/02, 209b/20, 211a/07, 220a/16, 225a/15, 225a/20, 239a/12 247b/02, 275b/03, 282b/13, 298a/14, 298b/05,

306b/17, 306b/23, 312b/17, 314b/21, 318a/14, 320a/22, 321a/22, 325a/23

y. vėr- Yüz vermek 174b/17, 214a/01, 301a/14

y.+ e gül- Yüze gülmek 144b/07

y.+ e yüz ol- Yüz yüze gelmek 143a/05, 152b/04, 215b/04, 258a/02, 259b/24, 276b/08, 298a/08

y.+ i açıl- Rahatlamak 043b/09

y.+ i üstine yıḳıl- Yüzü üstüne yıkılmak 062b/18

y.+ ine baḳma- Yüzüne bakmamak 076a/15, 148a/19, 268a/14, 301a/18

y.+ ur- Secde etmek 007b/01, 008b/13, 010b/09, 013a/23, 026b/04, 028a/12, 029a/11, 037a/18, 039a/24 046b/12, 061a/15, 089a/07, 097a/12, 130a/19, 263a/14, 307b/06

y.+ ü ḳalma- Mahçup olmak, utanılacak duruma gelmek 037a/08, 039a/21, 081a/11

y.+ ü örtül- Ölmek 024b/22

y.+e yüz eyle- Yüz yüze getirmek 039a/04

y+ gör- Kısmet olmak 002b/13, 196a/19, 261b/01

yüz göz burtar- Yüz göz buruşturmak 233a/09

yüz² Yüz sayısı -261-

y. 003b/19, 004a/14, 005b/05, 011a/11, 012b/02, 012b/06, 012b/07, 019b/08, 023b/02, 031b/24, 048b/06, 057a/10, 057a/11, 057b/10, 058a/18, 060b/22, 063b/12, 064a/19, 065a/09, 065a/17, 067b/05, 068b/22, 068b/23, 068b/25, 073a/23, 074b/02, 076b/09, 076b/22, 080a/05, 083b/01, 093a/14, 098a/10, 101a/25, 101b/24, 104a/04, 106a/10, 110b/09, 114a/08, 115b/07, 121a/10, 121a/11, 123b/21, 126a/23, 127a/14, 128a/06, 135b/10, 150b/21, 153a/10, 156b/24, 156b/25, 161a/22, 161a/24, 162a/21, 165b/15, 165b/16, 171b/21, 176b/15, 190b/12, 224a/14, 224a/15, 224a/16, 224a/18, 246b/01, 267b/02, 269b/23, 271b/09, 290b/22, 293a/12, 302a/13, 302b/14, 314b/17, 315b/07, 315b/20, 321b/01

bėş y. 013b/04, 068b/21, 279a/03, 314b/16, 315a/23, 317b/17

biŋ y. 010a/10, 152a/03, 308b/02, 315a/24, 317b/11

dört y. 076b/09, 121a/08, 121a/10, 121a/11, 170a/21, 171a/12, 171a/22, 171a/24, 171a/25, 246a/24, 328a/07

iki y. 009b/07, 010b/07, 012b/14, 058a/24, 076b/07, 121a/11, 121a/12, 123b/20, 123b/21, 124b/25, 131b/07, 165b/13, 176b/09, 199b/04, 224a/13, 254a/05, 279b/19,

311a/17, 313b/06, 313b/07, 315b/04, 315b/05, 315b/06, 318b/22, 319a/01, 319a/02, 319a/03

sekiz y. 315b/01, 315b/03, 328a/07

üç y. 058b/23, 059a/04, 068b/22, 107b/23, 110b/09, 114a/09, 121a/11, 128a/07, 163b/20, 169b/03, 171b/07, 222a/06, 224a/16, 237b/24, 268b/05, 293a/13, 314b/15, 315a/09, 315a/25, 315b/08, 320a/17, 320a/18

yėdi y. 054b/01, 315a/24, 315b/04

y. altmış bėş 059a/07

biŋ y. altmış dört 172a/23

y. altmış 052a/14, 065a/19, 067a/01, 088b/15, 255a/03, 299b/21, 314b/14, 317b/12, 317b/14

y. biŋ 004a/14, 013a/13, 019b/08, 024a/03, 045b/03, 047a/03, 048b/07, 055b/03, 057a/12, 058a/14, 058a/18, 065a/09, 069b/06, 091a/06, 095b/03, 095b/05, 096a/02, 096b/09, 102b/23, 102b/25, 114a/10, 122a/09, 126a/25, 162b/10, 176a/25, 176b/09, 180b/12, 186a/03, 186b/17, 192b/12, 193b/07, 200a/08, 219b/01, 219b/02, 223b/03, 224b/22, 243b/18, 244a/25, 246a/12, 246a/21, 246b/07, 246b/15, 248b/12, 253b/14, 254a/06, 254a/23, 255b/24, 259a/23, 263b/11, 263b/22, 272a/24, 273b/11, 275a/18, 278a/16, 278a/17, 279b/19, 281b/25, 284b/18, 293a/08, 302a/16, 307b/11, 314b/14, 325b/21, 326b/16

dört y. biŋ 171b/01

üç y. biŋ 103a/01, 244a/11, 293a/12, 301a/22

y. biŋden 029a/05, 130b/13, 136b/24, 244a/07, 315b/03

y. biŋlikden 293a/12

y.+ de 223a/20, 263b/09

iki y. elli 313b/07

y. yigirm 031a/04, 102a/16

y. yigirmi 044a/24, 049a/20, 091b/16, 095a/22, 317b/13

biŋ y. yigirmi 315b/04

yüz[3] Sebeb -7-

y.+ den 010a/02, 035b/13, 068a/25, 161a/23, 177b/06

y.+ ünden 221a/12

yüz[4] Yön -2-

y.+ de 011a/03, 165a/09

yüz- Yüzmek, (deri) yüzmek -5-

derisin y.- eler 327b/19

y.- em 202a/17

y.- erlerdi 001b/11

y.- mek 073b/21

y.- üp 149a/23

yüzlü Çehreli, yüzlü -71-

y. 019a/02, 025b/12, 028a/03, 034b/06, 035a/14, 062b/07, 068b/25, 069b/23, 076b/07, 080b/16, 098b/19, 099a/09, 110b/20, 118b/25, 133a/12, 133a/18, 136b/07, 139a/11, 140a/17, 141b/10, 141b/21, 147b/09, 147b/11, 148a/15, 149b/10, 149b/15, 168b/10, 168b/22, 175a/07, 179a/13, 191a/04, 203b/10, 203b/13, 222b/20, 224a/05, 224a/13, 226a/19, 231a/22, 240a/11, 248a/23, 269a/22, 272b/19, 273b/01, 288b/03, 289a/10, 291a/17, 291a/19, 293a/13, 293b/14, 297b/15, 311a/17, 311b/07, 313a/02, 313a/08, 313b/03, 315b/20, 318b/05, 319a/01, 323b/03, 326b/01

y.+ lerle 302a/06

y.+ lerüŋ 157a/10, 179a/14

y.+ nüŋ 019a/20, 020a/10, 159a/06, 292a/09

y.+ sin 033b/13

y.+ yi 018b/18, 018b/25, 157b/01

yüzsüzlik Utanmazlık -1-

y. 242b/04

yüzük Yüzük -19-

y. 026a/19, 128b/06, 190b/18, 271b/06, 271b/07

y.+ den 019b/16

y.+ i 141a/05, 190b/19, 306a/08, 306a/09

y.+ in 150b/23, 286a/02, 327a/18

y.+ inde 083a/25

y.+ lerinde 046b/20

y.+ üm 039a/20

y.+ ümüŋ 036b/10, 041a/23

Z

zābil Metinde adı geçen bir şehir -2-

z.+ de 021b/22

z.+ e 021b/17

zābilistān Metinde adı geçen bir memleket -1-

z.+ dan 022b/25

żabṭ <Ar. Hükmü altında bulundurma, muhafaza etme -5-

ż. ėt- Ele geçirmek 133b/03, 256b/08, 327a/18

ż. eyle- ele geçirmek 267a/23, 270a/07

zābul Metinde adı geçen bir memleket -1-

z. 094b/17

zād-ferruḫ Hüsrev-i Perviz'in kumandanı ve baş teşrifatçısı *bk. ferruḫ-zād* -26-

z. 285a/11, 319b/10, 319b/12, 319b/19, 319b/21, 320a/01, 320a/03, 320a/14, 320a/19, 320a/23, 320b/02, 322a/02, 322a/03, 322a/05, 322b/18, 322b/24

z.+ a 319b/06, 319b/17, 320a/14

z.+ dan 319a/15, 319b/09

z.+uŋ 319b/15

zādşem Metinde adı geçen bir şah -1-

z. 019b/04

żaʿf <Ar. Güçsüzlük -1-

ż. 203b/20

ẓafer <Ar. Yenme, üstünlük -44-

ẓ. 040a/15, 064b/17, 068a/08, 073b/09, 101b/21, 104a/18, 105b/07, 109a/16, 109b/14, 256b/22, 299b/07, 299b/18, 303a/13

ẓ.+ ile 042b/14

fetḥ ü ẓ. vėreydi 172a/12

ẓ. bul- Zafer kazanmak 003b/06, 040a/02, 040a/19, 049b/15, 050b/04, 057b/18 070b/07, 079a/20, 084a/15, 103a/21, 119b/02, 124a/22, 127b/21, 138a/19, 138b/08, 140a/07, 154b/10, 166b/20, 184b/03, 205a/11, 234b/17, 262a/07, 280a/23, 280b/01, 281a/08, 296b/04, 299b/12

ẓ. vėr- Zafer nasip etmek 155a/22, 223a/16

zaʿferān <Ar. Safran bitkisi -5-

z. 128b/04, 250a/25, 315b/06

z.+ ı 013b/03

z.+ lar 181a/04

zāhid <Ar. Zühd ehli, zahid -7-

z. 111a/20, 111b/14

mihrinūş-ı z. 205a/02

z.+ ler 044b/01, 130b/17

z.+ leridür 121b/13

z.+ lerilen 044b/02

ẓāhir <Ar. 1. Gizli olmayan, açıkta, meydanda, aşikar 2. Dış görünüş, suret -22-

ẓ. 085b/04, 109a/13, 244a/10, 285b/14

ẓ.+ dür 161b/09, 245a/15

ẓ.+ i 144a/04

ẓ.+ inden 085b/05

ẓ.+ ine 114b/05

ẓ.+ ini 145a/15

ẓ.+ üme 175a/03

ẓ. ol- Belli, aşikar olmak 045a/05, 137a/09, 145a/19, 150a/13, 151a/08, 193a/23, 196a/07, 209a/12, 209b/10, 263b/22, 264a/15

zaḫm <Ar. Vurma, darbe -57-

z. 086b/22

z.+ a 095b/04

z.+ dan 087a/02, 155a/15

z.+ ı 038b/03, 038b/13, 041a/07, 041a/23, 086b/22, 276b/24, 295b/22, 301b/13

z.+ ıdur 038a/09

z.+ ıla 037a/15, 055b/09, 062a/02, 062b/22, 068b/19, 123b/10

z.+ ın 083a/18

z.+ ına 040b/08, 159b/12, 326b/25

z.+ ından 034a/09, 038a/05, 061a/13, 076b/04, 077a/10, 102a/18, 169a/18, 206a/01, 220a/03, 274a/18, 296a/04, 298a/02, 302b/20, 322a/10

z.+ ını 040b/07, 169b/01

z.+ ıyla 206a/08

z.+ lara 087a/09

z.+ ları 087a/05

z.+ larına 087a/03

z.+ larından 085a/11

z.+ larını 094a/23

z.+ laruŋ 087a/04, 093b/18

z.+ um 041a/22

z.+ uŋa 034a/09, 063a/02

z.+ uŋıla 085b/08

z. ėrür- Darbe vurmak, yaralamak 048b/18

z. yė- Darbe almak, darbe yemek 080b/01, 096b/10

z. ur- Yaralamak, darbe vurmak 049b/20, 067a/17

zaḥmet <Ar. Sıkıntı, eziyet -187-

z. 012a/05, 022a/11, 172b/15, 175a/24, 178a/25, 211a/21, 246a/19, 247a/17, 267a/09, 274b/02, 289a/20

z.+ den 006b/24, 011b/12, 134a/12, 149b/15, 149b/18, 159a/23, 246b/11

z.+ dür 189b/08

z.+ e 127b/07, 212a/05, 233b/13, 242a/10

z.+ i 064a/16, 087a/05, 095a/16, 103a/12, 114a/20, 228a/18, 238a/18, 242a/05

z.+ ile 023b/09, 041a/10, 046a/09, 053b/13, 112b/02, 123b/13, 125a/06, 136a/13, 267a/23

z.+ in 114b/18, 122a/21, 160b/06, 177b/10, 253b/20, 287a/10, 296a/02

z.+ inden 040b/19, 063b/18, 143b/08, 150b/13, 203b/20, 238a/13, 267b/12, 284a/02, 288b/17, 293b/14, 300b/19, 301a/15

z.+ ine 103a/11, 236a/07

z.+ ini 102a/06, 113a/25, 137b/22, 189a/13

z.+ le 023a/24, 128b/11

z.+ ler 104a/18, 251a/23

z.+ lerden 057b/21, 215b/17

z.+ lere 314a/20, 314b/10

z.+ leri 063b/15, 068a/16, 072a/17, 079a/07, 238a/19, 238b/22, 242a/09, 266b/06, 268a/20, 314b/23

z.+ lerinden 065b/17, 231a/11

z.+ leriŋüz 290a/15

z.+ lerle 095b/06

z.+ lerüme 099b/14

z.+ lerümi 059b/23

z.+ lerüŋ 073b/17, 268b/24, 288a/01, 300b/03

z.+ lerüŋüz 064a/08

z.+ ümüŋ 307a/05

z.+ ümüz 155a/24, 158a/03

z.+ üŋ 014a/16, 242a/09

z. çek- Sıkıntı çekmek 006b/23, 006b/23, 007a/05, 011a/17, 011b/20, 018a/20, 019b/22, 021b/07, 026b/25, 046b/18, 050b/21, 063b/19, 065a/05, 065b/16, 065b/19, 068b/07, 069b/17, 070b/07, 073a/18, 075b/15, 075b/23, 078a/02, 079a/07, 105b/09, 112b/19, 115a/14, 115a/21, 120b/17, 122b/02, 125b/12, 125b/16, 127a/08, 133b/25, 134a/03, 138b/22, 139a/25, 140b/10, 141a/13, 141a/22, 147b/21, 156b/21, 175a/15, 189b/19 194b/11, 197a/08, 203b/25, 206a/07, 206a/20, 213a/02, 221a/03, 227a/10, 228a/19, 230b/05, 230b/06, 232a/21, 236a/06, 242a/11, 267b/22, 268a/17, 268a/22, 268b/11, 271a/09, 274b/04, 286a/23, 286b/02, 287b/23, 289a/03, 297b/07, 318a/03, 320b/20

z. ėt- Sıkıntı vermek 165a/08

z. gör- Sıkıntı çekmek 047b/19, 077b/24, 165a/17, 244a/04, 253a/06, 254b/03

z. ol- Sıkıntı, zahmet olmak 141b/10, 165a/07, 246b/09, 271b/06

z. say- Sıkıntı çekmek 295a/04

z. vėr- Sıkıntı, zahmet vermek 090a/05, 131b/15, 168b/13

z. yetiş- Sıkıntı vermek 201a/16

z.+ de ol- Sıkıntıda olmak 147a/07

z.+ e uġrat- Zahmete sokmak 056b/04

zaḥmetlü Zahmetli -1-

z. 069a/11

zaḥmetsiz *bk. zaḥmetsüz* -1-

z. olmaz 211b/04

zaḥmetsüz Zahmetsiz, kolay -2-

z. 271b/12

z. ol- Zahmetsiz olmak 213a/25

zaḫmlu Yaralı -3-

z. eyle- Yaralamak 055b/09, 202a/05

z. ol- Yaralanmak 206a/01

żaʿīf <Ar. Zayıf, güçsüz -28-

ż. 027b/19, 054b/14, 057a/05, 061a/16, 109a/12, 112a/05, 112a/19, 115a/11, 159a/18, 249b/21, 260b/14, 260b/17, 264a/13, 297b/13, 306a/19

ż.+ dür 287b/02

ż.+ e 159a/03

ż.+ elere 110a/20

ż.+ i 052a/13

ż.+ ler 109b/17

ż.+ lerüŋ 085a/14

ż. eyle- Zayıflatmak 056b/24

ż. ol- Zayıf olmak 051b/01, 056b/23, 085b/21, 149b/12, 145b/16, 159a/16

zaḳḳūm <Ar. Ağu ağacı -1-

z.+ a 077a/03

zāl İranlı kahraman Sam'ın oğlu -127-

z. 012a/14, 021b/21, 022b/09, 023a/03, 023b/11, 023b/19, 024a/19, 027b/15, 028a/12, 030a/03, 030b/06, 070b/14, 071a/04, 072b/09, 072b/10, 072b/11, 072b/14, 072b/17, 072b/18, 072b/19, 074a/10, 076a/09, 077a/05, 077a/07, 077b/04, 077b/25, 079b/10, 080a/02, 080a/12, 081b/13, 083a/22, 086b/13, 086b/16, 086b/19, 086b/20, 086b/25, 087a/02, 087b/24, 087b/25, 088a/06, 089b/04, 089b/05, 091a/01, 091b/15, 092a/17, 092a/24, 092b/01, 092b/02, 092b/20, 092b/23, 092b/25, 094a/14, 094b/07, 095a/03, 095b/16, 096a/04, 097a/04, 097a/12, 098a/03, 098b/11

rüstem-i z. 256b/05

saḫn-ı z. 023a/04

z.-ı dilīr 022b/19

z.-ı nām-dāra 021b/19

z.-ı zer 025a/20

z.-ı zere 025a/14

z.+ a 022b/14, 024b/02, 026a/13, 072b/06, 072b/15, 074a/15, 077b/24, 079a/03, 092a/19, 093a/06, 094a/13, 094a/16, 095a/02, 095a/10, 097a/03, 097a/04

rüstem-i z.+ am 075b/11

z.+ dan 096b/25

rüstem-i z.+ dan 054a/09

z.+ dur 072b/17

z.+ ı 079a/03, 085b/14, 096b/06, 097b/20, 097b/22, 098a/04

rüstem-i z.+ ıdı 260b/18

z.+ ıla 022b/23, 054a/09, 072b/01, 098b/01

z.+ la 025a/23, 026b/19

rüstem-i z.+ sın 197a/02

z.+ uŋ 022b/11, 074b/12, 075a/09, 077b/12, 080b/04, 083a/04, 083b/01, 086b/13, 089a/21, 091a/08, 092a/16, 092a/20, 092b/22, 092b/25, 093a/06, 095a/04, 097a/11, 097a/20, 097a/21, 101b/19

rüstem-i z.+ uŋ 280a/03

z.+ uŋdur 256b/20

ẓālim <Ar. Zalim -57-

ẓ. 078b/12, 112a/04, 117b/09, 144a/19, 159b/18, 159b/20, 174b/17, 196a/07, 196a/19, 225a/02, 228a/06, 249b/04, 251a/16, 251b/16, 252b/23, 253a/01, 253a/12, 274b/13, 280a/11, 284b/11, 284b/12, 285a/14, 293a/02, 296b/06, 313a/14, 319a/14, 326b/09, 327b/01

çarḫ-ı ẓ. 103a/07

ẓ.+ den 289a/02

ẓ.+ dür 109a/24, 249a/11, 278b/07, 319b/20

ẓ.+ i 153a/04

ẓ.+ le 023a/18

ẓ.+ ler 220b/10, 221a/05, 250b/13, 322a/11

ẓ.+ lerden 011a/12, 021b/05

ẓ.+ lere 214a/01

ẓ.+ leri 208b/21

ẓ.+ lerüŋ 020a/21, 117b/11, 141a/08

ẓ.+ üŋ 066a/05, 110b/25, 186a/01, 294a/21

ẓ. ol- Zalim olmak 122b/04, 154b/07, 189b/06, 249a/23, 278a/25, 321b/12

ẓālimlıḳ Zalimlik -6-

ẓ.+ a 319b/02

ẓ.+ ıla 218b/13

ẓ.+ ından 003b/07, 225a/02

ẓ. eyle- Zalimlik yapmak 185b/25

ẓ. ėt- Zalimlik yapmak 150b/09

ẓālimluḳ *bk. ẓālimlıḳ* -1-

ẓ.+ lar ėderdi 312a/21

zālüm *bk. zālim* -1-

z.+ dür 097b/23

zamān <Ar. Zaman -505-

z. 002b/02, 004a/15, 006b/02, 006b/23, 014b/10, 016a/10, 019a/02, 019a/08, 019a/11, 019a/23, 020a/04, 021a/22, 021b/19, 024a/19, 028a/22, 030a/02, 031a/14, 032a/08, 034a/22, 034b/03, 034b/08, 035a/02, 035a/24, 035b/04, 036b/11, 037a/23, 040b/24, 042b/16, 044a/13, 044b/13, 045a/22, 045a/23, 045b/05, 047a/18, 048a/25, 048b/19, 050b/23, 052a/03, 052b/18, 054a/06, 054a/23, 055b/08, 057b/02, 059a/01, 060a/16, 060b/18, 060b/23, 062b/08, 064a/09, 064a/23, 064b/12, 064b/18, 065a/04, 066b/16, 067a/16, 068a/23, 068b/17, 069b/01, 070a/23, 071b/02, 071b/09, 073b/04, 075a/21, 076a/10, 076a/15, 076a/18, 077b/21, 077b/23, 080b/02, 082a/05, 082a/10, 082a/18, 082a/24, 084b/06, 085b/25, 086b/18, 088b/08, 089a/03, 089a/18, 091a/14, 091a/22, 091b/07, 092b/01, 093b/24, 094a/04, 094a/19, 094b/05, 096a/13, 096b/11, 096b/24, 098a/18, 098a/19, 099b/07, 101a/15, 102a/08, 102a/21, 103a/02, 103b/01, 103b/12, 104a/18, 104b/25, 107b/08, 108a/21, 110a/18, 112a/15, 112a/17, 112a/19, 112a/22, 112a/24, 112b/09, 112b/10, 115b/06, 116a/05, 116b/06, 117a/12, 117b/23, 118b/13, 119a/17, 122a/22, 124b/16, 124b/18, 125b/04, 130a/21, 131a/20, 132a/21, 133a/22, 134a/18, 135a/22, 135b/05, 136b/09, 136b/24, 138a/04, 140a/01, 141b/04, 145a/09, 145b/02, 146b/15, 148b/21, 149a/02, 149b/07, 150a/24, 150b/08, 151a/18, 151b/06, 152b/07, 152b/22, 153b/06, 154a/16, 154b/22, 154b/23, 158b/20, 159a/08, 159a/22, 161b/11, 164b/04, 166a/19, 167b/02, 168a/18, 169b/22, 173b/13, 173b/19, 176a/08, 176b/17, 177a/10, 177a/12, 178a/14, 180a/05, 182a/03, 182a/08, 183a/09, 183a/14, 183a/23, 185a/03, 187b/05, 187b/07, 191a/19, 194b/04, 197b/12, 201a/03, 202b/15, 203b/21, 206a/14, 206b/23, 208a/13, 208a/25, 210a/05, 216b/18, 217a/20, 218a/01, 218a/06, 218a/18, 222a/11, 222a/21, 224b/24, 225a/05, 225a/23, 225b/03, 225b/16, 226a/13, 229a/05, 231a/23, 231a/25, 231b/11, 231b/18, 240a/16, 245a/17, 250b/07, 251a/20, 251a/21, 252b/24, 253a/11, 254a/01, 254a/23, 255b/12, 260b/17, 261b/22, 261b/24, 263a/10, 263a/11, 264a/13, 267b/07, 267b/18, 269a/12, 269a/16, 270a/10, 270b/05, 270b/22, 271b/11, 272a/07, 272a/15, 274b/06, 276a/10, 276a/17,

300a/11, 314a/04, 314b/05, 315a/01, 317a/13, 317b/03, 318b/25, 324b/05

z.+ ındağı 252b/13

z.+ ından 023a/23, 026b/22, 070b/21, 072a/09, 073b/16, 077a/22, 079a/20, 080b/04, 082a/11, 097a/10, 131b/06, 176b/08, 248a/01, 267a/17, 267a/19

z.+ la 320a/22

z.+ lar 271b/22, 314a/09

z.+ ları 131b/16

z.+ umda 103b/15, 185b/06, 195b/16, 273a/22

z.+ umuzda 198a/17

z.+ uŋ 015b/05, 025b/14, 094a/11, 097a/06, 107a/19, 116b/04, 121b/21, 131a/09, 175b/15, 192b/04, 224b/19, 225a/09, 250b/21, 271b/12, 283a/17

zemīn-i z.+ uŋ 029b/03

z.+ uŋda 237b/20

z.+ ı ol- Vakti, zamanı gelmek 239a/03

z. sür- Yaşamak 194a/17

zamāne <Ar. Devir, devran -19-

z. 018a/03, 031a/02, 036b/03, 040b/23, 042b/20, 087b/03, 089a/19, 093b/21, 093b/22, 109b/15, 147a/20, 159a/14, 159b/10, 179b/10, 195a/10, 213a/06, 221a/07, 245a/11, 250a/18

ẓan <Ar. *(ẓann)* Zan, sanı, tahmin -1-

ẓ. ėt- Sanmak, zannetmek 096a/19

zār <Far. Ağlayan, inleyen 2. Ağlama, inleme 3. Zayıf, dermansız -54-

z. 002a/15, 005b/06, 013b/17, 014b/06, 015b/23, 015b/24, 016b/14, 017a/18, 026a/23, 030a/04, 030a/07, 030a/19, 034a/17, 035a/18, 037a/07, 048a/11, 088b/11, 151b/24, 160a/08, 165b/22

ḫasta vü z. 140a/10

zār u z. 011a/21, 015b/20, 056b/10, 106b/07, 147a/11, 291a/21

zār z. 322b/03

kār u z. eylediler 003a/25

z.+ ı 015a/08

z.+ ıla 030a/11, 123b/12, 130a/21

z.+ la 306b/05

z. u nizend 017a/25

z. u zār 011a/21, 015b/20, 056b/10, 106b/07, 147a/11, 291a/21

z.+ uŋı 089b/19

z. zār 322b/03

z. ėt- Zayıflatmak, dermansız bırakmak 169a/21

z. ḳal- Üzülmek, incinmek 136a/11

z. ol- Ağlamak, inlemek 030a/12, 108a/25

żarar <Ar. Zarar, ziyan -2-

ż. 122b/14, 198b/21

zārī <Far. Feryat, ağlama, inleme -5-

z. 086b/02

z. eyle- Ağlayıp inlemek, feryat etmek 014b/03

z. ḳıl- Ağlayıp inlemek, feryat etmek 048a/03, 089b/05, 236b/10

zārīlan- Ağlayıp, inlemek -5-

z.- dı 014b/09, 016a/01, 020b/23

z.- up 012a/21, 028a/21

zārīlıġ *bk. zārılıḳ* -10-

z. ėdüp 051b/07, 094a/14, 159a/17

z. ėtmezsin 095a/02

z. eyledi 086a/06

z.+ la 015b/20, 037a/25, 040a/17

z.+ lan 002a/07

zārīlıḳ(ġ) Ağlayıp, inleme, feryat -47-

z. 306b/15

z.+ a 201b/20

z.+ dan 068a/19

z.+ ı 200b/16, 297b/14

z.+ ıla 002a/22, 016a/22, 028a/19, 028a/20, 030a/01, 090a/18, 209a/15, 253a/05, 262b/18, 263b/05, 265a/04, 285a/16

z.+ ın 015b/07, 016b/19, 199b/03, 321b/10

z.+ ından 098a/06, 184b/25

z.+ ını 051b/09, 109a/03

z. ėt- Ağlamak, feryat etmek 083b/08, 089a/07, 089a/17, 090a/04, 097b/17, 128b/01, 150b/08, 190a/15, 206b/02, 236a/19, 274b/12, 297b/15, 306b/05

z. eyle- Ağlamak, feryat etmek 010b/09, 013a/20, 022a/20

z. göster- Ağlamak, feryat etmek 121b/01

z. ḳıl- Ağlamak, feryat etmek 028b/24, 069a/22, 130a/19, 184b/24, 198b/18

żarīf <Ar. Güzel, zarif -1-

ż. 167a/10

żarūrī <Ar. Mecburi, zaruri -2-

ż. 248a/23

ż. ol- 096a/09

ẕāt <Ar. Kimse, kişi -3-

ẕ. 137a/07

ẕ.+ ına 085b/05

ẕ.+ ından 137a/08

zāv Menüçehr'in torunu -1-

z.+ ıla 072b/05

zāvelī Metinde adı geçen bir kavim -1-

rüstem-i z. 030b/08

zāvil *bk. zāvilistān* -1-

z.+ de 081a/12

zāvilistān Metinde adı geçen Belh yakınlarında büyük bir bölge -39-

z. 070a/11, 070b/14, 071b/09, 071b/13, 077a/07, 083a/05, 170a/19, 312b/20

z.+ a 021b/08, 054a/08, 054a/11, 054a/25, 054b/02, 070b/18, 071a/11, 072b/10, 074b/20, 081a/09, 092b/14, 092b/25, 094a/13, 094b/02, 095a/01

z.+ da 070a/10, 072a/19, 074b/16, 080a/08, 089b/12, 091a/08, 098b/07

z.+ dan 071a/02, 084a/03, 186b/23, 189b/19

z.+ ı 096a/21, 096b/06

tamām-ı z.+ ı 097a/21

z.+ uŋ 186b/13

zāvul *bk. zāvilistān* -13-

z. 084a/05, 095a/01

z.+ a 084a/18, 090b/02, 090b/25, 091b/13, 096b/24

z.+ da 091b/06, 096b/25

z.+ dan 084a/24, 088a/18, 096b/22, 098a/09

żāyiʿ <Ar. Boşa giden, ziyan olmuş -9-

ż. ol- Ziyan olmak 011b/10, 064a/08, 069a/08, 160b/06, 188a/09, 192a/08, 227b/10, 294a/14, 310a/08

zāyid <Ar. *(zā'id)* Gereksiz -1-

z. 288b/06

zāyil <Ar. *(zā'il)* Sona eren, kaybolan -3-

z. ol- Yok olmak 121b/11, 124a/02, 124b/02

zebān <Far. Dil -2-

z. 117b/20

z. aç- Konuşmak 031a/03

zeber <Far. Üst *bk. zīr ü zeber* -4-

zeberced <Ar. değerli bir taş -8-

z. 119a/12, 147a/13

z.+ den 128b/05

z.+ ile 014a/04, 098b/25

z.+ le 224a/15

z.+ ler 098b/21, 099a/10

zebūn <Far. Zayıf, güçsüz, yenilmiş -71-

z. 003b/04, 055b/18, 058a/16, 124b/03, 135a/24, 136a/02, 201b/09, 224b/23, 305a/17

z.-ı dil 058a/03

z.+ ıdı 005b/15

z.+ ımuz 106b/04

z. bil- Yenik aciz saymak 170a/15

z. düş- Yenilmek, perişan olmak, aciz kalmak 043a/22, 061a/13

z. ėt- Yenmek, perişan etmek 057a/10

z. ėdici Yenen, perişan eden 171a/10, 315b/23

z. eyle- Yenmek, perişan etmek 077b/19, 081a/10, 270a/23

z. ḳıl- Yenmek, perişan etmek 054a/19, 064a/15, 068b/18, 078b/02, 127b/25, 134b/19, 151b/23, 263b/08, 309a/01 325b/02

z. ol- Yenilmek, perişan olmak, aciz kalmak 008a/05, 037a/14, 051b/10, 053b/16, 055b/23, 058a/23, 061b/25, 063a/21, 070a/25, 076b/24, 079a/16, 085a/15, 085a/17, 085a/18, 086a/03, 086a/17, 089a/24, 106a/11, 106b/03, 115b/22, 137a/01, 145a/20, 150a/13, 151b/24, 153a/02 153a/04, 153b/05, 177b/21, 220b/02, 222b/04, 235b/19,

242a/03, 248a/23, 249a/20, 253a/06, 260a/11, 263b/08, 265a/05, 265a/19, 323a/22

zebūnlıḳ Zayıflık, acziyet -11-

z.+ dandur 255b/19

z.+ ıla 087b/24, 193b/19, 261a/12

z. göster- Zayıflık göstermek 107b/09, 170b/08, 233b/23, 306b/25, 308b/06, 308b/07, 325a/02

zebūnluḳ *bk. zebūnlıḳ* -1-

z.+ ıla 055b/19

zehī <Far. *(zihī)* Ne iyi, ne hoş, aferin -7-

z. 040a/18, 050a/20, 216b/21, 258b/01, 272b/16

zehir *bk. zehr* -3-

z.+ le 036b/16, 305b/17, 307a/15

zehr <Far. Zehir -54-

z. 010a/06, 039b/14, 077a/03, 139b/07, 169a/20, 178b/15, 194b/13, 216b/18, 217b/19, 251b/02, 273a/25, 283a/17, 324a/09

revān-ı z. 039b/14

z.-ı ḳātıl 075b/01

z.+ den 191b/17

z.+ dür 023a/09, 040a/04, 248a/20

z.+ e 217b/06

nīş-i z. eylemeye 067a/19

z.+ i 062a/01, 139b/08, 139b/10, 139b/11, 139b/14, 322b/09

z.+ ile 039b/02, 041b/22, 048a/01, 123b/06, 123b/08, 178b/12, 178b/13, 178b/14, 178b/15, 282a/08

z.+ inden 123b/03, 178a/15

dūd-ı z.+ inden 039a/15

z.+ inüŋ 038b/01, 123b/02

z.+ le 316b/08

z.+ üŋ 062a/01

z. eyle- Zehirlemek 218a/14, 265b/17, 275a/11, 280a/05

z. ḳıl- Zehirlemek 257a/10

z. ol- Zehir olmak 186b/04, 217b/06, 278a/23, 322a/16

zehr-āb <Far. Zehirli su -3-

z. 051a/19, 133b/14, 286a/05

zehre <Far. Öd, safra, bağır 2. *mec.* Cesaret -12-

z.+ ler 296a/04

z.+ si 087b/14, 135a/03, 185a/21, 236b/15, 253b/03, 261b/16, 264b/21

z.+ si yarıl- 1. Ödü kopmak 2. Bağrı yarılmak, parçalanmak 187b/05, 205b/01, 234b/11, 277a/13

żelālet <Ar. Hakirlik, horluk, alçaklık -1-

ż. 328a/05

ẕelīl <Ar. Düşkün, hor, hakir -6-

ẕ. 014b/13, 082b/18, 118b/15, 257b/23

ẕ. ḳıl- Hakir, düşkün duruma düşürmek 082b/18, 300a/23

ẕelīllik Düşkünlük, hakirlik -2-

ẕ. 266a/22

ẕ.+ ile 223b/25

zelzele <Ar. Sarsıntı -5-

z.+ ye 055a/25, 137b/04, 184b/25, 234b/24, 260a/20

ẕem <Ar. *(ẕemm)* Yerme, kınama -3-

ṣıfat-ı ẕ.-i ġurūr 075b/17

ẕ.-i māl 104a/20

ṣıfat-ı ẕ.-i māl 095b/10

zemherī <Ar. Şiddetli soğuk, kış -1-

z. 173b/01

zemīn <Far. Yer, toprak 2. Memleket, diyar 3. Dünya -26-

z. 004a/15, 007a/21, 008b/25, 011b/01, 013b/21, 027a/12, 083b/10, 122b/23, 173b/13

keyd-i z. 113a/01

rūy-ı z. 103a/23

şehriyār-ı z. 026b/11, 031a/25

z.-i zamānuŋ 029b/03

z.+ de 268b/11

z.+ den 045b/08, 058b/10

z.+ e 039a/15, 045a/12, 105b/13

şehriyār-ı z.+ e 006a/18

z.+ i 029a/24, 095a/15

z.+ üŋ 002b/02, 007b/25

zemzem <Ar. Kābe yakınlarındaki bir kuyudan çıkan kutlu su -1-

z. 017b/10

zenāne <Far. Kadınlara özgü -1-

z. 124b/08

zenbūr <Far. Eşek arısı -1-

z.-ı fiġān 093b/11

z.-ı pür-ġavġā 076a/22

zencīr <Far. Zincir -28-

z. 007b/19, 027a/17, 062b/15, 062b/21, 070a/23, 100b/06, 143b/01, 166b/25, 189b/10

z.+ den 295b/06

z.+ e 143b/01

z.+ i 056b/19, 062b/16, 062b/17, 062b/18, 143b/02

z.+ in 162b/21, 166b/22

z.+ iyle 145b/13

z.+ le 315b/01

z.+ ler 053b/25, 056b/20

z.+ leri 056b/21

z.+ lerini 054a/03, 077a/15

z.+ lerle 162b/04

z. eyle- Zincirlemek 072a/21

zend <Far. Sasaniler dönemi önemli bir "Avesta" tefsiri -3-

z. 280a/15, 285b/25, 300a/15

zendevāstā *bk. zend* -1-

z. 029b/06

zenduvāst *bk. zend* -2-

z. 012b/23, 014b/09

zenduvast *bk. zend* -1-

z. 014b/07

zenge-yi şāverān Metinde adı geçen bir komutan -1-

z.+ a 027b/01

zengī <Far. Zenci -2-

z. 105b/13

z. ol- (Hava) kararmak 122b/22

zengūy Metinde adı geçen Turanlı bir pehlivan -2-

z. 304a/05

z.-ı dilīr 296b/22

zer <Far. Altın -8-

z. 027b/09, 060b/04, 114b/17

z.-i nişān 137a/10

z.+ ile 119a/14

cām-ı z. 105a/15

zāl-ı z. 025a/20

zāl-ı z.+ e 025a/14

zer-nigār <Far. Altınla işlenmiş, yaldızlı -2-

gülşen-i z.+ da 014a/07

gülşen-i z.+ ı 014a/14

zer-nişān <Far. Altınlı işleme -1-

z. eyle- Altınla işlemek, yaldızlamak 137a/10

zerd <Far. Sarı -3-

z. 025a/18, 039a/05

z. ḳıl- (Güneş) sarı sarı parlamak 042a/21

zerdheşt *bk. zerdühüşt* -6-

z. 044b/15, 112a/11, 203b/15

dīn-i z. 278b/19

z.+ üŋ 193a/09, 248a/24

zerdehişt *bk. zerdühüşt* -1-

z. 189b/24

zerdehüşt *bk. zerdühüşt* -7-

z. 251a/19

z.+ üŋ 052b/11, 052b/12, 052b/13, 108b/09, 181a/25, 181b/01

zerdeşt *bk. zerdühüşt* -4-

z. 163a/25, 248a/16, 280a/15, 284b/22

zerdhişt *bk. zerdühüşt* -1-

z. 018a/21

zerdhüşt *bk. zerdühüşt* -6-

z.-i nebī 082a/14

z.+ i 251b/02

z.+ üŋ 055a/11, 079a/21, 082b/09, 088a/03

zerdühüşt Zerdüşt, Eski İran'da tek tanrıcılık inancını getirmiştir *ayrıca bk. zerdheşt, zerdehişt, zerdehüşt, zerdeşt, zerdhişt, zerdhüşt* -13-

z. 045a/07, 062b/15, 089b/09, 090b/23, 324b/03

z.-i pīr 045a/23

z.+ üŋ 045a/03, 045a/04, 045a/08, 045a/18, 045a/19, 045a/25, 055a/02

zerduşb Metinde adı geçen ulu bir vezir -1-

z. 251a/10

zerdüşt *bk. zerduşb* -1-

z. 300a/05

zerdüşt Zerdüşt *bk. zerdühüşt* -1-

z.+ a 251a/12

zeresb Metinde adı geçen bir kahraman -4-

z. 017b/23, 022b/11, 043b/15

z.+ üŋ 027b/18

zerīr *bk.* zirīr -26-

z. 031b/06, 032a/16, 032a/19, 040a/03, 043a/12, 043a/24, 044a/22, 051a/13, 070a/05, 070a/06, 072a/23, 074b/13

z.-i sipeh-dār 032a/20

z.-i sipeh-dār 032a/23

z.+ dür 043a/25

z.+ i 032a/08, 033a/05

z.+ ile 051b/22

z.+ leyin 070a/08

z.+ üŋ 040a/05, 051a/14, 051a/17, 051a/21, 051a/22, 051a/24, 051b/11

zermihr Süferāy'ın oğlu -14-

z. 190a/22, 190b/02, 190b/07, 190b/14, 190b/17

z.+ den 190b/04

z.+ e 190a/24, 190b/05, 190b/16, 272a/17

z.+ i 191a/17, 193a/14

z.+ üŋ 190b/12

zerpūs Metinde adı geçen bir şehir -1-

z. 103b/23

ẕerre <Ar. Çok küçük parça -5-

ẕ. 080a/18, 083a/16, 257b/24, 288a/16, 310a/09

ẕerrece Bir zerrecik, zerre -4-

ẕ. 063b/25, 115a/01, 167a/01, 172b/19

zerrīn <Far. Altından yapılmış -41-

z. 018b/01, 019b/17, 030a/25, 034b/17, 036a/17, 051b/15, 055a/01, 060a/25, 062a/10, 062b/14, 080b/22, 083b/10, 104a/25, 105b/13, 118a/25, 150a/13, 167a/11, 171b/23, 176b/03, 178a/11, 182a/10, 196b/11, 197b/11, 197b/15, 197b/16, 222a/05, 250b/01, 253b/22, 266a/04, 267b/14, 268a/09, 277a/03, 283b/23, 304a/15, 315b/08

taḫt-ı z. 143a/18, 174a/15, 181a/07, 184a/06

meşkūy-ı z.+ de 169b/18

taḫt-ı z.+ e geçüp 275b/07

zerrīn-kemer <Far. Altın kemer -1-

pehlevān-ı z. 032a/24

zerrīne-kefş <Far+Ar. Altın ayakkabılı -2-

sipeh-dār-ı z.+ sin 027a/21

merdān-ı z. 010a/03

zervān Metinde adı geçen bir vezir -36-

z. 217a/01, 217a/16, 217a/24, 217b/06, 217b/07, 217b/08, 217b/13, 217b/14, 217b/15, 217b/17, 217b/19, 218a/01, 218a/11, 218a/16, 218a/21, 218a/22, 218a/24, 218b/05

z.+ a 217a/21, 217b/04, 218a/20, 218b/07

z.+ dan 217a/20, 217a/22, 218b/02

z.+ ı 218a/20, 218b/02

z.+ ıdı 218a/08

z.+ ıla 217a/21, 217a/22, 218b/08, 218b/17

z.+ uŋ 217b/24, 218a/15, 218a/18, 218b/11

zev Metinde adı geçen bir beylik -1-

z. 023a/05

zevāde <Far. Yiyecek, azık -1-

z. 137b/08

zevāl <Ar. 1. Sona erme, yok olma 2. Suç kabahat, sorumluluk 3. Güneşin gün ortasındaki durumu 4. Olay -20-

z. 092a/20, 108a/24, 115b/11, 117a/13, 128b/17, 183b/20, 204b/01, 215a/22, 299b/15

z.+ den 074b/08, 110b/01, 181a/23, 245a/10

z.+ i 203a/02

z.+ üŋ 295b/03

z. ėr- Zararı dokunmak 088a/10

z. ol- Zararı dokunmak 304b/06

zevāre Rüstem'in kardeşi -36-

z. 072b/01, 073a/10, 073b/02, 074a/14, 074a/15, 081b/06, 082b/21, 082b/23, 083b/13, 083b/15, 084a/16, 084a/22, 084b/02, 085b/24, 086a/23, 086a/24, 088a/06, 090a/18, 093b/04, 093b/20, 094a/14

z.+ nüŋ 085b/20

z.+ ye 075a/24, 082b/22, 083b/13, 089b/04

z.+ yi 071a/04, 074a/09, 085b/22, 093a/14, 094a/24, 094b/04

z.+ yile 070b/18, 073a/20, 093b/04

zevīr *bk. zerīr* -1-

z.+ i 051a/15

ẕevḳ <Ar. Tatma, haz, hoşa giden hal, zevk -17-

ẕ. 062b/13, 103a/02, 114a/17, 154b/18, 179a/18, 206b/12

ẕ.+ den 018b/12

ẕ.+ di 020a/11

ẕ.+ e 169b/23, 172b/13, 181b/04

ẕ.+ ile 244a/01

ẕ.+ ine 170a/11

ẕ. ėt- Zevk içinde yaşamak 003b/11, 099a/15, 208b/09

ẕ. sür- Zevk içinde yaşamak 084b/09

zevḳ *bk. ẕevḳ* -1-

z. 312b/04

zevraḳ <Ar. Kayık, sandal -4-

z. 006b/13, 012a/01

z.+ lar 117b/15

z.+ ları 010b/25

zeyb <? Süslü elbise -1-

z.+ ler 026b/19

zeyn <Ar. Süs, bezek -19-

z. ėt- Süslemek, bezemek 076b/22, 143a/15, 149a/17, 152b/14, 169b/15, 169b/22, 214a/19, 219a/09, 224b/07 293b/16, 293b/20, 317b/14

z. ḳıl- Süslemek, bezemek 133a/10

z. ol- Süslenmek, bezenmek 168a/06, 228b/16 269a/19, 299b/23, 317b/19, 317b/25

zeytūn <Ar. Zeytin -1-

z.+ dan 195a/16

zırh <Ar. Zırh -20-

z. 006b/11, 006b/17, 006b/22, 007b/02, 010b/04, 085a/08, 196a/25, 196b/10, 218b/24, 311a/19, 320b/19

z.+ dan 006b/19, 187b/12

z.+ ın 083b/04

z.+ ından 298a/23

z.+ ını 286a/10

z.+ lar 292b/12

z.+ ları 084a/10, 085a/06

z.+ uŋ 309a/13

zırḫ *bk. zırh* -4-

z. 006b/11, 286a/13, 286a/16, 286a/17

zırh-dār <Far. Zırh tutan, zırhlı -1-

z. 024a/03

zī <Far. Ne güzel!-6-

z. 050a/25, 096b/12, 106b/10, 115b/02, 123a/18

zīb-i ḫüsrev Metinde adı geçen bir şehir -2-

z. 202b/16, 202b/24

zībā <Far. Güzel, hoş -2-

z. 023a/22, 043a/08

zīver-i z. 069b/06

zīc <Ar. Yıldızların seyrini gösteren cetvel -7-

z. 035b/23

z.-i hindīye 141a/15

z.+ e 070a/03, 141a/10, 156a/02

z.+ ler 023a/12

zift <Ar. Zift, katran -7-

z. 200b/18

z.+ e 178a/15

z.+ i 090a/14

z.+ ile 061b/15, 094a/24, 098b/20, 098b/22, 130a/01

zīḥ(?) <(?) Bir tür müzik aleti -1-

z. 246a/08

z. ler 260a/05

zihī Aferin, bravo!-2-

z. 080a/11, 216b/23

ẕikr <Ar. 1. Anma 2. Zikir -9-

ẕ.+ ile 171a/13

ẕ.+ ini 153a/24

ẕ. ėt- Anmak, bahsi geçmek 064b/15

ẕ. eyle- 1. Zikretmek 2. Anmak 040b/07, 045b/19, 299b/18

ẕ. olın- Bahsi geçmek 131b/17, 195b/18, 320b/01

zīl-i dīr <Far. Metinde adı geçen bir komutan -1-

z. 296b/22

ẕillet <Ar. Hakirlik, horluk, alçaklık -3-

ẕ. 244a/23

ẕ.+ ile 117a/24

ẕ.+ üŋ 117a/24

ẕillet-nak <Ar.+Far. Alçaklık, horluk -1-

ẕ. ol- Alçak olmak 032b/24

zilşir Metinde adı geçen bir pehlivan -1-

z. 273b/07

zindān <Far. Zindan -87-

z. 008a/02, 056b/03, 056b/08, 204a/11, 240a/04, 251a/11, 251a/19, 251b/01,

252a/12, 252b/12, 274b/04, 275a/05, 319b/23

bend u z. 144a/03

z.+ a 054a/05, 070a/23, 139b/06, 139b/08, 152a/02, 152a/19, 190a/08, 203b/18, 205a/09, 251a/10, 251a/24, 252a/11, 252b/12, 252b/13, 252b/15, 273b/17, 273b/19, 274b/06, 319b/23, 319b/24

z.+ da 022a/25, 057a/16, 057b/03, 169a/08, 181b/03, 203b/19, 226a/04, 251a/12, 274a/07, 320b/15, 321a/10

z.+ dan 057b/13, 078b/05, 098a/03, 204a/10, 240b/10, 252a/14, 252a/16, 274a/04, 274a/10, 274a/17, 274a/22, 274a/23, 274b/13, 274b/14, 320a/01, 321b/16

z.+ ına 201b/09

z.+ ında 189b/21, 214a/04, 272b/12, 274a/03, 294a/06

z.+ ındayam 274a/05

bend ü z. ola 017a/25

z.+ uŋ 172b/09, 251a/18, 274a/06

z.+ uŋda 152b/25

z. boz- Zindandan kaçmak 204b/03, 275a/07

z. çek- Zindanda yatmak, ceza çekmek 319b/22

z. ėt- (Bir şeyi) cefa çekilir hale getirmek 321a/11

z. eyle- (Bir şeyi) cefa çekilir hale getirmek 081b/15

z. ḳıl- (Bir şeyi) cefa çekilir hale getirmek 046b/24, 115b/18, 124a/12, 140a/05, 141a/24, 177b/14, 300b/02

z. ol- Dert, sıkıntı olmak 019a/04, 078b/03

zindāncı Zindancı -2-

z. 251a/19

z.+ yı 252b/17

zinde <Far. 1. Diri, canlı 2. Dinç, sağlam -17-

z. 021a/07, 037b/06, 073b/18, 074a/14, 082a/25, 087a/01, 115b/25, 116a/02, 178a/15, 181b/12

z.+ yem 019b/13, 133a/21

z. ḳal- Diri, canlı kalmak 031b/14

z. ḳıl- Diri, canlı kılmak 017b/19

z. ol- Sağ olmak 018b/24, 040b/15, 216b/19

zīnet <Ar. Süs, bezek -6-

z.+ dür 175b/14, 190a/06

z.+ i 115b/03

z.+ idür 097b/10, 177a/14

envāʿ-ı z.+ ile 013b/12

zinhār <Far. Sakın, asla! -36-

z. 005b/25, 016b/06, 028b/23, 029b/02, 067a/05, 091b/07, 091b/21, 091b/22, 111b/21, 115b/16, 115b/17, 118a/10, 118a/25, 119b/11, 129a/13, 129a/19, 144b/16, 145a/21, 145b/17, 147a/17, 147a/23, 178b/25, 201b/14, 245a/08, 250a/02, 252a/08, 264b/05, 266a/14, 283a/08, 283a/24, 305b/03, 307a/04, 310b/04, 318a/21

zīr <Far. Alt, aşağı -5-

z. 086a/11, 204a/05, 246a/15

z.+ i 040b/12, 155b/22

zīr-ü-zeber <Far. Altüst, darmadağan -4-

z. ėt- Darmadağan etmek 246a/15

z. ḳıl- Darmadağan etmek 042b/20, 135a/21, 151b/10

z. ol- Darmadağan olmak 002a/25, 118b/21

zīrā <Far. Çünkü, zira -80-

z. 028a/24, 043b/25, 044a/05, 046a/22, 052a/22, 059b/13, 062a/20, 064a/06, 068b/16, 069b/22, 069b/25, 074b/25, 075b/05, 076a/11, 086b/05, 087a/13, 088a/08, 089b/13, 092a/02, 094b/08, 103a/10, 106b/09, 109b/09, 111b/17, 116b/17, 117a/21, 117b/03, 120a/15, 121a/19, 123b/03, 129a/11, 130b/25, 132a/22, 134b/13, 137b/08, 137b/25, 143b/19, 148a/13, 154b/05, 155a/23, 171a/15, 174b/22, 175a/02, 175b/20, 178a/22, 179b/04, 182b/11, 187a/11, 189a/17, 189b/01, 189b/04, 192b/19, 195b/05, 197b/01, 201b/08, 204b/20, 205a/05, 215b/10, 216b/10, 220b/19, 232a/01, 244a/13, 251a/08, 266b/17, 268b/08, 268b/14, 272b/17, 273a/17, 273b/21, 282b/19, 283a/06, 285a/08, 288b/09, 297a/18, 305b/18, 305b/23, 314a/21, 314b/06, 317a/02, 318a/21

zīre *bk. zīrā* -1-

z. 097b/10

zīrek <Far. Akıllı, zeki -11-

z. 011b/12, 103b/25, 152b/13, 152b/17, 156b/12, 160b/10

z.+ dür 246b/10, 257a/02

z.+ ler 112a/18

z.+ lerden 207a/20

z. ol- Akıllı olmak 210b/17

zīreklik Akıllılık -10-

z. 103a/15, 144a/11, 174a/04

z.+ de 078a/23, 141b/01, 173a/24, 191a/19

z.+ ine 120b/07

z.+ ini 092a/02, 105a/06

zīreklük bk. zīreklik -1-

z.+ de 179a/23

zirīr Guştasb'ın kardeşi -54-

z. 043b/10, 043b/19, 043b/25, 044a/02, 044a/06, 044a/13, 045a/02, 048a/01, 048b/03, 049a/24, 049a/25, 049b/24, 050a/03, 050a/21, 050b/18, 051a/08, 051a/13, 070a/04

z.-i dilāver 043b/13

z.-i cihān-dār 049b/08

z.-i nām-dār 047b/24

z.-i sipeh-dāruŋ 043b/09

z.+ den 043b/24, 043b/25, 049b/18

z.+ dür 045b/11, 090b/09

z.+ e 046a/22, 048b/04, 049b/04, 049b/20

z.+ i 043b/04, 048a/14, 048b/02, 049b/06

z.+ ile 046a/25, 046b/21

z.+ le 047b/08

z.+ üŋ 044a/19, 047b/22, 048a/02, 049a/15, 049b/07, 049b/18, 049b/20, 049b/21, 050a/18, 050a/19, 050b/08, 050b/13, 050b/16, 051a/06, 090b/21

zişt <Far. Çirkin -1-

z. 062b/21

zīver <Far. Süs, bezek -2-

z.-i zībā 069b/06

z.+ ile 035a/12

żiyā <Ar. *(żiyā')* Işık, aydınlık -1-

ż. vėr- Aydınlatmak 227a/18

ziyāde <Ar. Fazla, çok, bol -118-

z. 020b/18, 024b/12, 031b/07, 033a/25, 037a/11, 040a/25, 040b/01, 043a/07,

046b/17, 076b/06, 096b/02, 116a/04, 118a/18, 120a/01, 127b/25, 129b/03, 136b/04, 148b/13, 156b/20, 165b/21, 167b/22, 168a/24, 174a/11, 175b/15, 176b/14, 178b/12, 198a/24, 199b/23, 206a/20, 208b/11, 215a/15, 216a/23, 229a/02, 231a/07, 231b/21, 237b/02, 238b/12, 239a/07, 240a/23, 243a/04, 244a/07, 251b/09, 278b/15

z.+ dür 021a/06, 024a/22, 040a/12, 095b/24, 130a/09, 174a/14, 184a/16, 188b/09, 197a/16, 229a/03, 235a/16, 254a/14, 259a/19

z.+ ler 234a/23

z.+ sin 150a/22

z.+ ye 114b/15, 194b/11

z.+ yem 038a/20

z. ėt- Çoğaltmak, arttırmak 122a/20, 144a/24, 144b/16

z. eyle- Çoğaltmak, arttırmak 031a/17, 073a/15, 157a/05, 179a/03

z. ḳıl- Çoğaltmak, arttırmak 031a/23, 092a/06, 114b/25, 122a/14, 155b/07, 181a/15, 182a/25, 230a/02, 273b/11

z. ol- Artmak, çoğalmak 045a/23, 098b/12, 127a/12, 141a/19, 142b/07, 143a/22, 144a/07, 144a/17, 144a/18, 144b/01, 145a/14, 145b/06, 150b/15, 154b/11, 159a/10, 165b/13, 196a/17, 196b/22, 196b/25, 204b/14 208a/10, 209b/20, 214b/01, 226a/15, 241b/19, 242b/12, 251a/03, 258b/15, 266a/03, 269b/04, 271b/05, 289a/05, 301b/21, 311b/17, 312b/17, 316b/22, 317a/10, 319a/09, 322b/15

ziyāfet <Ar. Ziyafet, toy -2-

z. eyle- Ziyafet vermek 172b/10, 287a/18

ziyān <Ar. Zarar, (kazançtan) kayıp -168-

z. 031a/20, 051a/04, 057a/16, 064b/06, 099b/09, 109a/17, 117a/16, 120b/20, 121a/25, 149b/01, 180a/19, 188b/19, 195b/14, 198b/21, 205a/09, 228a/11, 234b/19, 242b/05

z.+ dan 192b/18

z.+ dur 193a/18

z.+ ı 253b/15, 288a/09, 321a/11

z.+ ları 038a/03, 260b/20

z.+ um 106a/17

z.+ uma 288a/07

z.+ uŋa 288a/08

z. ur- 281b/13

z. deg- Zarara uğramak 079b/24

z. ėr- Zarara uğramak 022b/19, 024a/21, 030a/10, 009a/03, 088a/10

z. ėrgür- Zarar vermek 106a/05

z. ėriş- Zarara uğramak 059a/11, 081a/09, 082b/01, 189b/20, 190a/14, 214a/12 215a/17, 321a/20

z. ėrüci Zarar verici 004a/25, 035a/09, 023a/18

z. ėrür- Zarar vermek 003a/15, 282b/07

z. ėt- Zarar vermek 047b/07, 060b/09, 085b/08, 096a/17, 097b/22, 119b/17, 145b/24, 184b/07, 212b/22, 244a/05 247b/24, 251a/16, 253b/01, 253b/13, 288a/18, 288a/19, 320a/08

z. ėtdür- Zarar verdirtmek 072a/24, 080a/24, 273b/12, 285b/24

z. eyle- Zarar vermek 017a/17, 175a/09, 274b/14, 319b/02

z. gel- Zarara uğramak 014b/14, 041b/13 061a/09, 070b/22, 074b/18, 085a/04, 099a/23, 108b/08, 111a/24, 111b/19, 180b/04, 192b/14, 197a/25, 204b/03, 216a/20, 235a/08, 242a/19, 249a/12, 264b/06, 298a/03

z. getür- Zarar vermek 206b/08

z. gör- Zarar görmek 081a/05, 132a/12, 145a/01, 186b/08, 198a/21, 282b/17 289b/25, 325b/13

z. görin- Zarara uğramak 152b/16, 214a/03

z. ḳıl- Zarar vermek 119b/18, 120a/12, 124b/01 132a/14, 132a/14, 137a/05, 150b/01, 232b/05

z. ol- Zarar görmek 063b/21, 079b/22, 081a/08, 097a/07, 114b/25, 116a/17, 152b/24, 153a/22, 154b/21, 160b/18, 173a/09, 174a/22, 180b/01, 180b/17, 183a/15, 188a/09 192b/07, 195b/14, 195b/19, 195b/20, 197a/08, 198a/07, 211b/12, 211b/24, 212a/02, 220a/23, 234a/05, 242b/22, 243a/03, 243b/18, 250b/04, 253b/17, 263a/09, 263a/13, 263b/10, 266a/07, 266b/23, 268b/09, 277b/01, 288a/19, 288a/21

z. yėtiş- Zarar gelmek 050a/10, 073b/18, 082b/11, 119b/20, 125a/04, 195b/20, 253a/04, 272b/02

z.+ a uğrat- Zarara uğratmak 212b/21

z.+ a vėr- Zarara uğratmak 040a/06

z.+ degür- Zarar vermek 205a/09

z.+ degürt- Zarar verdirtmek 099b/09

z.+ ı doḳun- Zararı dokunmak 169a/09, 256a/18, 278b/07, 314b/11

ziyān-kār <Ar.+Far. Zarar verici -3-

z. 249b/07, 296b/11

z.+ dur 174a/17

ziyānlıḳ Zarar, ziyan -1-

z. ol- Zarar gelmek 288a/21

ziyānlu Zararlı -4-

z. 249a/10, 249b/03

z.+ dur 226b/23

z.+ ŋa 249a/16

ziyānsız Zararsız -2-

z. 001b/15, 003a/14

ziyānsuz *bk. ziyānsuz* -1-

z. 008b/20

ziyāret <Ar. Ziyaret -4-

z. eyle- Ziyaret etmek 322b/08

z. ḳıl- Ziyaret etmek 117b/02, 117b/03, 117b/13

ziyāret-gāh <Ar.+Far. Ziyaret edilen yer -1-

z.+ ı ola 012b/02

zīynet *bk. zīnet* -2-

z.+ i 036a/18

z.+ ile 018b/10

ẓuhūr <Ar. Görünme, ortaya çıkma -2-

ẓ. 085b/05

ẓ.+ a gel- Ortaya çıkmak 142a/01

ẓulem <Ar. Karanlıklar -2-

ẓ. 051b/15, 118b/01

ẓulm <Ar. Zulüm, eziyet -161-

ẓ. 010a/19, 010a/24, 018b/03, 019b/08, 103a/22, 118a/11, 139b/04, 174b/18, 184a/22, 200a/17, 200b/08, 206a/04, 278a/14, 285b/02, 322a/22

ẓ.+ den 275b/10

ẓ.+ e 200a/22, 214a/09, 281a/16, 319a/15

ẓ.+ i 041a/20, 070b/03, 089b/09, 089b/20, 117b/10, 155b/12, 162a/07, 212a/24, 222b/19, 243b/08, 251b/15, 253a/23, 289a/20

ẓ.+ ile 001b/13, 003a/16, 008a/19, 008a/21, 010a/19, 020b/01, 112b/06, 117b/09, 134b/01, 144a/20, 144b/15, 146a/15, 148b/18, 154a/24, 155a/23, 159b/17, 174b/23, 174b/25, 189b/24, 190a/13, 233b/13, 236b/20, 243b/23, 243b/24, 244a/11, 250b/24, 252b/06, 253a/06, 253b/01, 253b/02, 257b/09, 257b/10, 259b/14, 260b/14, 278a/16, 279a/22, 285a/15

ẓ.+ in 155b/19, 243b/06

ẓ.+ inden 003a/23, 008a/25, 019b/05, 024a/08, 026a/06, 112b/08, 143a/16, 154b/08, 159b/20, 160a/10, 161b/18, 228a/06, 243b/23

ẓ.+ ine 186b/06, 323a/22

ẓ.+ ini 143b/02, 143b/09, 144a/19

ẓ.+ iyle 154b/07, 156a/07

ẓ.+ le 321a/14

ẓ.+ ler 174b/22

ẓ.+ leri 17a/02, 251a/25, 312b/14

ẓ.+ lerüŋ 320b/11

ẓ.+ üŋ 144b/25, 199b/20, 252b/08, 320b/08, 294a/21

ẓ. ėt- Eziyet etmek 011a/19, 015b/02, 031b/20, 041b/02, 082b/09, 089b/21, 090a/07, 101a/23, 101b/11, 143b/05, 154b/01, 155b/09, 155b/14, 163a/20, 169b/12 181a/15, 184a/22, 186b/21, 194b/12, 195a/09, 195b/09, 202b/21, 222b/02, 232a/13, 233b/19, 237a/19, 243b/25, 244a/11, 253b/24, 257b/08, 311b/24, 320b/13, 323a/19

ẓ. eyle- Eziyet etmek 024b/17 040b/25, 056a/20, 115b/06, 147a/23, 173a/18, 194b/18, 199b/14, 201a/22, 232b/13, 243b/07, 253b/21, 300b/12, 319b/22, 321a/14

ẓ. gör- Kendisine eziyet edilmek 010a/16

ẓ. ḳıl- Eziyet etmek 138a/10, 319a/13

ẓ. ol- Zulme uğramak 103b/15, 161b/08, 174b/19, 192a/10, 195a/22, 196a/19 243b/03

ẓulmet <Ar. Karanlık -25-

ẓ. 047b/12, 051b/14, 055a/21, 058a/07, 062b/23, 062b/25, 064a/13, 089b/05, 112b/09, 118b/01, 123a/18, 128b/10, 132b/14, 133a/16, 135a/12, 135b/16

ẓ.+ de 125b/08

ẓ.+ den 125b/08, 126a/03

ẓ.+ e 125b/06, 125b/24

ẓ.+ e ḳal- Karanlıkta kalmak 235b/17

ẓ.+ i 064a/17, 154a/06

ẓ. ol- Karanlık olmak 194b/09

ẓulüm *bk. zulm* -2-

ẓ. 083a/11, 232a/13

zuʿm <Ar. Batıl inanç -2-

z. 181b/02

z.+ larınca 163b/23

zūpīn <Far. Ucu çatallı bir harp aleti -1-

z.+ ler 005b/09

zūr <Far. Güç, kuvvet -26-

z. 018a/09, 034b/05, 037b/09, 070b/17, 099a/21, 177a/17, 178a/13, 179a/22, 196b/21, 248b/08

z.+ da 035b/17

z.+ ı 016b/01, 025b/06, 030a/02, 042b/05

z.+ ıla 037a/03, 040a/15, 078b/22, 281a/21

z.+ la 034a/08, 108a/25

z. ėt- 084a/14, 156b/23, 177a/02, 177a/05

z. eyle- 016b/24

zūr-bāzū <Far. Bilek gücü -1-

z.+ da 197a/02

zūr-dest <Far. Bilek gücü -2-

z. 016b/11

z.+ üŋ 016a/14

zūr-mend <Far. Güçlü, kuvvetli -1-

z. 024b/12

zūrāy <Far. Zorlu -1-

z. 040b/07

żūrnā *bk. ṣūrnā* -2-

ż. 049a/04, 137b/04

ẕü-l-celāl <Ar. Celal sahibi, Allah -1-

ẕ. 128b/17

ẕü-l-eknāf <Ar. Yön, taraf sahibi -1-

şābūr-ı ẕ. 148b/21

ẕü-l-ḥayāt <Ar. Hayat sahibi -1-

ẕ. ol- Hayat bulmak 057a/09

ẕü-l-ḳarneyn <Ar. Zülkarneyn -8-

ẕ. 110b/25, 115b/07, 117b/13, 118b/16, 123b/09, 125a/12, 126b/07

iskender-i ẕ. 109b/06

ẕübāb <Ar. Sinek -1-

ẕ. ol- Sinek olmak 092a/12

züḥal <Ar. Zühal yıldızı, Satürn -2-

z. 112b/05-1-

z.+ uŋ 201a/18

zühd <Ar. Takva, zühd -1-

z.+ de 217a/03

zühre <Ar. Çobanyıldızı -3-

z. 105a/17, 203b/13, 309a/01

zülf <Far. Saç, zülüf -12-

z.-i ʿanber 142a/03, 150a/12

z.+ eleri 113a/19

z.+ eyn-i şām 102b/17

z.+ i 302a/03, 315b/13

z.+ in 137a/12

z.+ ler 062b/11, 224b/14

z.+ leri 114a/13, 147b/10

z.+ üni 311a/06

zümrüd *bk. zümürrüd* -1-

z. 155b/22

zümürrüd <Ar. Zümrüt -3-

z. 040b/11, 121a/09, 318b/21

zünnār <Ar. Papazların bek kuşağı -9-

z. 015a/12, 045a/19, 045b/12, 052b/11, 052b/13

z.+ a 148a/25, 149b/17

z.+ ı 152b/12

z.+ umdı 016a/20

Toplam Kelime Sayısı : 306916

Toplam Madde Başı Sayısı : 8480

SONUÇ

Üzerinde çalıştığımız Şehname Tercümesi, diğer EAT metinlerinden çok farklı bir dil özelliği göstermemektedir. Bu nedenle eserin tam bir dilbilgisini çıkarmak daha önce çalışılmış eserlerin dilbilgisi kısmının tekrarından başka bir şey olmayacağı için bu çalışmada eserin diğer EAT metinlerinden farklı ve kendine has özelliklerinin belirtilmesi tercih edilmiştir.

Metnimizde dikkat çeken en önemli özelliklerden biri birkaç müstensihin elinden çıkmış gibi farklı yazı stilleri barındırmasıdır. Metinde, düzensiz aralıklarla değişen altı farklı yazı stili görülmektedir.

Yukarıdaki nesih örneklerinin bazıları muntazam bazıları ise özentisiz harekelendirilmiştir. Özellikle ilk otuz varak çok karışık bir şekilde harekelendirilmiş, harflerin ayırıcı özellikleri olan noktalar gelişigüzel koyulmuş, yazıyı süsleme endişesi okunması zor bir metin ortaya çıkarmıştır. Bu varaklar, dönemin fonetiğine uygun olarak ve bağlamla ilişkilendirilerek okunmuştur. Diğer varaklar ilk otuz varağa göre daha sistemli bir harekelendirmeye sahip olduğu için bu metinleri dönemin fonetiğine uygun bir biçimde okumak kolaylaşmıştır.

Yazının değişmesiye birlikte -eserin on onbeş varağını dışarıda tutarsak- üslupta bir değişiklik olmamakta hikaye, kaldığı yerden aynı anlatıcının üslubuyla devam etmektedir. Bir önceki cümlede bahsettiğimiz ilk beş on varaklık kısım metnin geri kalanına göre daha kötü bir çeviriye sahiptir. *"Daḫı bekçi gönderdi ol gelelere ki şehrüŋ ṭolayı yanında ḳuruda yüzerlerdi. Daḫı anuŋ ḫışımların şöyle ki pādişāhlar āyīnidür şehriyār birin incitmedi." 001b/10, 11, 12* Ancak mütercim metni tanıdıkça çevirideki acemilik, yerini rahat, anlaşılır ve sürükleyici bir üsluba bırakmıştır.

Çevirideki kafa karışıklığı ve kararsızlık metnin bölüm başlıklarında da görülmektedir. Eserin başlangıcında birkaç başlık Türkçeye çevrilmiş ancak daha sonra bundan vazgeçilmiş, başlıklar Farsça olarak kalmıştır. Bütün bunlar *-metnin değişmesi, çevirideki değişiklik-* metnin kaç kişinin elinden çıktığı sorusunu akla getirmektedir. Metne katkı sağlayan kaç mütercim, kaç müstensih vardır? Bu soruların cevabını kesin olarak bilmemiz mümkün değil. Ancak elimizdeki metinden hareketle birkaç çıkarımda bulunmanın çalışmamız açısından değerli olduğunu düşünüyoruz. Bize göre metnin mütercimi bir kişidir ve metnimizi kendisi yazmamıştır. Metnimiz ihtimal ki daha önce tercüme edilmiş bir nüshadan çoğaltılmıştır. Bu nüsha mütercim hattı olabilir. Bunu ilk varaklarda biraz acemilik görülse de genel olarak tutarlı olan üsluptan çıkartıyoruz. Metnin yazı üslubunda gördüğümüz altı farklı örnek, metnin birden fazla müstensih elinden çıktığını düşündürmektedir.

Metnin söz varlığına baktığımızda kullanılan kelimelerin yüzde 51'inin Türkçe olduğu görülmektedir. Dönemi için oldukça iyi bir oran olan bu sayısal değer, metnin mensur bir Şehname tercümesi olmasıyla yakından ilgili olsa da asıl önemli neden eserin okuyucu kitlesidir. Mütercimin tercümeyi sade ve anlaşılır bir Türkçe ile yapması eserin okuyucu kitlesinin geniş halk yığınları olduğunu göstermektedir. Mütercim, Müslüman halk için tercüme yapıyor olmanın getirdiği sorumlulukla zaman zaman esere müdahale

etmiş, metnin orijinalinde olmayan eklemelerle dönemin zihniyetine uygun bir tercüme ortaya koymaya çalışmıştır. Özellikle dini konulardaki müdahale ve açıklamalar Şehname'nin dini olan Mecusilik'e ve Mecusi şahlara oluşabilecek ahlaki ve İslami tepkinin giderilmesi amaçlanmıştır. *Cihān yaradanuŋ öŋinde niyāzıla āh ėdüp Zenduvast oḳıyup ol mūbedlere gevher ṣaçarlardı. Çün Ḫüsrev ol oda ḳarşu yaŋaġını yaşla yudı daḫı fülūrīyi avucıyla götürüp Zenduvāst üzerine ṭaġıtdı. Bir hafta Ḥaḳ teʿālānuŋ öŋinde baş ḳoyup zārīlandı. Yüzleri Ḥaḳḳ'a idi. Sen ṣanma ki āteşe ṭaparlardı. 014b/08*

Metinde zaman zaman argoya kaçan ifadelerin kullanılması kullanılan dilin günlük hayattaki yansımasıdır: "*İşbu yavuz nişānlu rusbiden ṭoġanı görüŋ ki bir sāʿatde nice seslemiş, er olmış, şāhlar gibi çeri çekmiş; benümle uġraşmaḳ daḫı ister!" 277a/07, 08, 09, 10*

Eserde kullanılan atasözü ve deyimler eserin vücut bulduğu toplumun zihniyetini ortaya koyması bakımından önemlidir: *Dün Rūmīlerüŋ hünerlerüŋ gördüm ki depede ḳalmış ḳoyun sürüsine dönmişler. 296b/17*

Ve daḫı ʿavrat söziyle iş ėtmeyesin, ṣusuz buŋalmış olsaŋ anuŋ ḥükmiyle ṣu içmeyesin ki ʿavrat ne ḳadar ṭoġruyısa sehel nesneden egriligi ẓāhir olur. Dilerseŋ ki evüŋde rāḥat olasın ḳarı ʿavratı evüŋe ḳomayasın. Ḳarılar ne ḳadar mestūre ise daḫı evden ıraġ olduġı yėgdür. Her kişi ki ʿavratınuŋ esīri olsa anda eyü ad olmaz. Adın ṣaḳınan ʿavrata zebūn olup her sözine muṭīʿ olmaz. Ve daḫı ḳızuŋ öldügine zinhār melūl olmayasın. Anlaruŋ öldüginden nesne eksilmez ve anlaruŋ öldüginden ḫoşraḳ nesne yoḳdur; er daḫı ḳız daḫı gerçi senüŋ arḳaŋdan gelmişdür. Evet, ḳızdur, ṭurduġınlayın rencdür; er oġlan ḳazanılmış gencdür. 145a/17, 18, 19, 20

Metindeki alıntı kelimelerin çoğunun bugün de yaşayan ve kullanılan kelimeler olduğu dikkate alındığında metnin dönemi için oldukça sade ve anlaşılır bir dille tercüme edildiği anlaşılmaktadır. Bizi bu şekilde düşünmeye sevk eden metnin diğer bir özelliği de manzum kısımların edebi anlamda zayıf olmasıdır. Mütercim, hayatın geçiciliği ile ilgili felsefi çıkarımları beylik birkaç ifadenin dışında yaratıcı ve özgün bir biçimde ifade edememiştir. Bize göre bu bilinçli bir tavırdır. Dünyanın geçiciliğine, hayata, ölüme, zenginliğe, fakirliğe vb. ilişkin felsefi yaklaşımlar halk bilgeliği diyebileceğimiz *-birçok beyitte de kendini tekrar eden-* ifadelerle adeta geçiştirilmiştir: *Er oldur işlemeden ol işini / Ṭanışa ulularıla işini Ṭanışmaḳ ḫoşdur uluya işini / Ki ṣoŋra urmaya ḳola dişini*

50a/12,13; İḥtiyāṭdan kimse ḫüsrān olmadı / İḥtiyāṭ ėden peşīmān olmadı İḥtiyāṭsuz kişi yaŋılur işin / Ḥayfila ṣoŋra ele urur dişin104b/14, 15

Bu örneklerde de görüldüğü gibi aynı ya da birbirine yakın düşünceler benzer dizelerle ifade edilmiştir. Çünkü buradaki amaç okuyucunun merakını ve ilgisini sürekli canlı tutmak ve kurguyu anlaşılması zor beyitlerle felsefeye kurban etmemektir.

Türkçe ve alıntı kelimelerin yazımında genel bir tutarlılık olduğu söylenebilir. Metinde birçok kelimede gördüğümüz farklı yazımlar kelimenin tercih edilen yazımının dışında istisna olarak kalmıştır. Ancak bazı özel isimlerin yazımında görülen belirgin tutarsızlık, Şehname'nin Türkiye Türkçesine yapılan ilk çeviri olması nedeniyle mütercimin ve müstensihin Şehname terminolojisine henüz hakim olamamalarıyla ilişkilendirilebilir. Türkçe kelimelerde görülen yazım tutarsızlığı ise EAT döneminin karakteristik özelliğidir.

Bu durum aşağıda çeşitli örneklerle ortaya konulmuştur.

Bazı alıntı kelimelerde görülen yazım tutarsızlığı

āẕerābādgān 172a/20, 200b/22 (2 kez) ; āzerābādgān 273b/04, 293b/23(… 5 kez); āzerbādgān 225b/03 (1 kez) vb.

ḫ˘āce 040b/12, 210a/17, 238b/25, 239a/01, 239b/20(… 16 kez); ḫāce 239b/13, 232b/23, 207a/21(3 kez); ḫoca 063b/25(2 kez), 316b/24; ḫocā 065b/11(1 kez); ḥoca, 232b/20, 232b/19, 232b/15, 085a/01(5 kez) vb.

Bazı Türkçe kelimelerde görülen yazım tutarsızlığı

ayaḫ 285a/11 (2 kez); ayaḳ(ġ) 031a/19, 045a/18, 063b/03, 065b/24, 066a/05, 090b/04, 090b/23, 093a/20 (… 264 kez) vb.

daġ 014a/21, 168a/25, 235b/08(… 6 kez); ṭaġ 005a/07, 005a/08, 005a/10, 010a/22, 010b/24, 015a/06, 015b/22, 016a/20, 017b/09, 022a/09 (… 368 kez)vb.

"ol" zamiri metinde 52 kez "o" şekliyle yazılmıştır. Şol zamiri metinde 151 kez "şu" biçiminde yazılmıştır.

EAT metinlerinde çokça kullanılmayan[1] bir zarf olan "ancılayın" metnimizde 62 kez

[1] Orçun Ünal, Oğuzca Ayla "Öyle, o şekilde" Kelimesinin Kökeni Üzerine, Dil Araştırmaları, Sayı 10, Bahar 2012, s. 160-161

geçmektedir. Bir yerde de "oncılayın" biçiminde yazılmıştır.

Metinde, iyelik eklerinin III. şahıslar haricinde bağlama ünlüleri ve ekin ünlüsü yuvarlaktır. Ancak az da olsa düz ünlülü şekillere de rastlanmaktadır. Bir kelimede III. tekil şahıs iyelik eki yuvarlak ünlü ile yazılmıştır:

Hīç bir ḳolu ḳuvvetlü yigit yoḳ mıdur ki ortadan götüre?49b/10

EAT döneminde ve sonrasında bir kural haline gelen ön damak ünlülerinden sonra s (س) arka damak ünlülerden sonra ṣ (ص) harfinin kullanılması metnimizde bir çok kelimede tutarsırdır.

ṣaḳal 017a/21, 145a/16, 086b/01,072a/18, 115a/01; saḳal 122b/01, 145a/17, 030a/13; ṣuç 022a/07, 289b/05; suç 212b/17, 056b/11 vb.

İç seste ötümlüleşme metinde sistemli bir biçimde görülmektedir. Ancak bazı kelimeler metinde hem ötümlü hem de ötümsüz şekilleriyle geçmektedir:

boġazuŋuzdan 046b/06, boḳazladı 066a/23; ḳardaşları 067a/06, ḳarṭaşı 308a/06

Metinde bu konuyla ilgili dikkat çeken bir yazım söz konusudur. Müstensih, sert ünsüzle biten bir kelimeden sonra ünlü ile başlayan bir kelime geldiğinde genellikle ulama yapıyormuş gibi kelimenin son sesini ötümlüleştirmektedir:

Olacaġ oldı 17a/15, ıraġ olup 18a/24 , çoġ olduŋuz 124b/21 vb.

Bazı kelimelerin imlasında ağız özellikleri görülmektedir:

Ve Ḫānegī'ye bir şāne ḫilʿat gėyürdi. 314b/18

Bu dīv gibi ṣūretile ve bu ḳara sıvādıla ṭopraḳdan ġayrı yėrde yaraşmazsın. 280a/08

Ve büyüge ve küccüge ʿizzetile söyler. 276a/19

Bazı özel isimlerde de ağız özelliğine rastlanmaktadır.

mihreŋinūş-zād 141a/17, 137b/18, 141a/17, 141b/23, 142a/16

mihreŋ 138a/25, 141a/17, 141a/21, 141a/23, 141b/01, 141b/04, 142a/19, 142a/25

Şimdiki zaman eki +yor metinde 2 kez –(y)A yor(ur), 2 kez -(y)I yor(ur), 1 kez de -yor şekliyle geçmektedir.

göreyorurın 090a/22 geliyorur 201b/23 geliyor 221b/16, 228b/13 göreyorursın 306a/15 geliyorurken 002b/10

Metinde açık e ile yazılan kelimelerin kapalı ė ile yazılmış örnekleri mevcuttur.

bėn 096a/19, *sėn 069b/09, 087a/09; kėsil- 024a/13;* ėn- 134a/06, 002b/01

15. yüzyılın ikinci yarısından sonra görmeye başladığımız bugünkü gelecek zaman eki olan -AcAk, EAT döneminin karakteristik gelecek zaman eki olan -IsAr ekinin[2] yerine kullanılmaya başlanmıştır. Metnimizde gelecek zaman eki -IsAr yüz on iki kez geçmekteyken -AcAk eki hem partisip şekliyle hem de müstakil bir gelecek zaman eki olarak toplamda dört yüzden fazla geçmektedir. "16. yüzyıldan sonra da Anadolu coğrafyasında gelecek zaman eki -AcAk olarak kullanılagelmiştir.[3]"

Eskicil bir kullanım olarak -DAçI sıfat fiil ekine bir kelimede rastlanmaktadır: *"Ḳatında anuŋ birdür az ve çoḳ /Bilüp gördeci ne kim var u yoḳ"* Bu beyitte *"gördeci"* kelimesinde gördüğümüz ek, günümüzdeki -An sıfat fiili anlamında kullanılmıştır. *"(Allah'ın) huzurunda az da çok da birdir. (Allah) her şeyi bilen ve görendir."* EAT metinlerinde 13. yüzyıldan itibaren kullanımdan düşmeye başlayan bu ekin[4] 16. yüzyıl metninde karşımıza çıkması Allah'ın sıfatlarının geleneksel ifade kalıpları içerisinde anlatılmasıyla ilgilidir.

İkinci tekil kişi kuvvetlendirme emir eki olan -gIl metinde eksiz emir çekimiyle yanyana kullanılmaktadır: *"ʿĀḳılsaŋ göŋlüŋi ġuṣṣaya vėrmegil. / Her yaŋadan "Ur! Ṭut! Bağla!" dėyü ün oldı."*

Bir kelimede de Doğu Türkçesi özelliği görülmektedir:

Ġurre olup kibr öyine sürme at 075b/21

Çağatay Türkçesinde "ev" ses grubu "öy"e dönüşür: ev~öy "ev", evür-~öyür- "evirmek, çevirmek"[5]

Metinde tarama sözlüğüne girmemiş ya da metindeki anlamıyla tarama sözlüğünde yer almayan kelimeler şunlardır.

çopūr <(?) 1. Dikene benzer keskin çıkıntıları olan süngü(?) 2. Diken gibi sivri çıktıntı, sivrilik(?) -2-

[2] Gürer Gülsevin, Eski Anadolu Türkçesinde Ekler, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara, 1997, s. 100.
[3] Gürer Gülsevin, age. s. 103
[4] Sinan Uygur, "-(y)IsAr Gelecek Zaman Ekinin Yapısı Üzerine", Turkish Studies, International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume 2/4 Fall 2000

ç.+ ından 010a/05

ç.+ lar 039b/02

çopūrlu <(?) Diken gibi sivri çıkıntılı(?) -1-

ç. 042b/06

Her yanında yılan dişi gibi mıẖlar ėtdür. Yanında süri süri çopūrlar yaṣatdur zehrile ḳanıla ḳamu ṣıvarup tīz ve göklükde rengi ṣuya beŋzesün.

Cevşenden gėçer iti çopūrlu süŋülerile ol çeriden evvel İlyās ḥamle eyledi ki meger Guştāsb anuŋ elinden başlu ola.

Çopur kelimesinin anlamı sözlüklerde şu şekilde verilmiştir:

çopur: Yüzü çiçek hastalığından kalma küçük yara izleri taşıyan, aşırı çiçek bozuğu olan (kimse), TDK sözlüğü

çopur: Yüzü geçirdiği çiçek hastalığından delik deşik olmuş (kimse), çiçek bozuğu, Kubbealtı Lugatı

çöpür: Keçi kılı, Tarama sözlüğü

"Çopur" kelimesine çalışmamızda, kelimeyi bağlamla ilişkilendirerek sivri, diken gibi sivri çıkıntılı anlamları verilmiştir. Örnek olarak alınan birinci cümlede canavar için bir tuzak hazırlanırken yılan dişine benzer çivilerin yanında zehirli suyla yıkanmış sürü sürü çopurlardan bahsedilmektedir. Buradaki sürü sürü ifadesi bir çokluk ifadesi olmakla birlikte çopurun boyutu hakkında ipucu vermektedir. Yılan dişi büyüklüğündeki çivinin yanına sürü sürü konulacak olan çopurun bu çivilerden çok büyük olmayacağı açıktır. Aynı zamanda Tarama Sözlüğü'nde ince sırada çöpür şeklinde madde başı yapılan kelimenin keçi kılı olarak anlamlandırıldığı düşünüldüğünde *"kelimenin diken büyüklüğünde çiviye benzer sivri bir nesne olduğu"* anlaşılabilir. Sözlüklerde çiçek bozuğu olarak anlamlandırılan kelimeyi bağlamla ilişkilendirerek düşündüğümüzde yukarıda verdiğimiz *"diken büyüklüğünde çiviye benzer sivri bir nesne"* anlamı biraz daha açıklığa kavuşmaktadır. Çünkü çiçek bozuluğu adeta "çopurla" delik deşik olmuş bir yüzü andırır. "Çopur" kelimesi delik deşik olmuş bir yüzden analoji yoluyla yukarıdaki anlamını

---

[5] Janos Eckmann, (Çev. Günay Karaağaç) "Çağatayca El Kitabı", Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul, 1988, s. 24

kazanmış olabilir.[6]

Çopurlu kelimesi ise süngünün ne kadar sivri ve keskin olduğunu ifade etmek için kullanılan bir türemiş sıfattır. Metne göre bu süngüyü diğer süngülerden ayıran en önemli özellik en kavi zırhı bile delecek sivrilik ve keskinliğe sahip olmasıdır.

şırtmaç Kişinin üzerinde, sırtında olan herhangi bir şey (?) -1-

ş.+ ı 016a/23

Zārīlığıla çoḳ ağladuğından kemendi biraz boşaltdum. Şunuŋ üzerine geldi açıvėrüp şırtmacı. Şimdi bu şu içinde nā-bedīd olmışdur.

İlk cümlede anlatıcı kemendile bağladığı kişinin canının yanmasından çok yakınması üzerine onu bağladığı kemendi biraz gevşettiğinden bahsetmektedir. İkinci ve üçüncü cümlede ise biraz gevşetilen kement, açılmış; bağlı kişi kementten kurtulunca koşup suya girmiş ve gözden kaybolmuştur. İlk cümlede kement olan kelimenin ikinci cümlede sırtmaç olması ve metinde sadece bir yerde -burada- geçmesi ihtimal değildir. Kelimedeki +mAç eki işlek olmayan bir ektir ve fiilden isim ve isimden isim (*dilmaç* < *til+maç*, *sığırtmaç* < *sığır+maç*)[7] yapar. Bu ekin, kelimeye eklenmesi şu şekildedir: *sırtmaç* < *sırt+maç*. "Sırt" kelimesinin "üzeri" anlamı da düşünüldüğünde kişinin üzerinde olan herhangi bir şey anlamı çıkartılabilir. Yani bu cümlede kementle bağlı olan kişi hem üzerindeki kementten hem de üzerindeki giysilerden kurtularak suya girmiştir.

turunç <? Hançere benzer bir savaş aleti (?)-1-

t.+ ıla 082a/03

Pes Rüstem yėrinde ṭurdı. Raḫş'ın çekdiler, bindi. Elinde hemān bir terinc **(turunç)** *varıdı. 075b/04*

Rüstem ḫışmıla yėrinden ṭurdı elindeki turuncıla İsfendiyār'a urdı ve çādırından çıḳdı. 082a/03

---

[6] Derleme Sözlüğünde "Çopur" kelimesiyle ilişkili olduğunu düşündüğümüz kelimelere baktığımızda hepsinin sivrilikle ilgili bir anlamı olduğu görülmektedir:
çapar: Baş, kıç tarafı sivri ve yukarı kalkık olan mavna, çapar.
çapar: [çapur, çıpar] 'çopur' Çiçek bozuğu yüz.
çapula: [çapur] 1. Ucu sivri ve kıvrık ayakkabı 2. Ayakkabı çivisi 3. Altı kabaralı ayakkabı.

[7] *Sığırtmaç*'taki *-t-* sonradan türemiş bir sestir (*bk.* Vecihe Hatiboğlu, "Türkçenin Ekleri". TDK Yayınları, Ankara 1974, s. 113-114). Bu *-t-*, metnimizde geçen bu *sırtmaç* sözcüğünün analojisiyle türemiş olabilir.

Rüstem'üŋ göŋli ḫışmıla ṭopṭolu ol altun kürsīnüŋ üzerine gèçdi, oturdı. Ol elindeki tarancı ***(turunç)*** *bilerdi. 076a/07*

Metinde üç yerde üç farklı yazımla[8] geçen kelimenin kılıca benzer bir savaş aleti olduğu anlaşılıyor. Çünkü örnek cümlelerde Rüstem, çoğu zaman elinde olan turunçla düşmanına vurmakta bazen de sinirini yatıştırmak için elindeki turuncu bilemektedir. Bilenen bir nesne olması nedeniyle bir bıçak türü ya da hançere benzer bir savaş aleti olduğu düşünülmüştür. Kelimenin kılıçla ilişkilendirilmemesinin nedeni ikinci örnek cümlede Rüstem'in İsfendiyar'a onu uyarmak için turunçla vurmasıdır. Kılıcın dostane başlayan bir konuşmada elde hazır olması düşünülemez. Rüstem, sinirlendiğinde belinde takılı olan turuncu kınıyla çıkarmış ve bu şekilde İsfendiyar'a vurmuştur.

Kelimelerin anlamı verilirken metindeki bağlam dikkate alınmıştır. Bu yolla anlamlandırılan kelimelerin birkaç yerde daha aynı anlamla kullanılmış olması bizim için kelimenin sağlaması olmuştur.

Eserin sözlüğü 8480 madde başından oluşmaktadır. Madde başlarının 4258'i Türkçe, 1883'ü Arapça, 1588'i Farsça, 13'ü Yunanca, 2'si Moğolca, 2'si İtalyanca ve 1 tanesi de Soğdça kökenlidir. Bunların dışında Türkçe ek alarak Türkçeleşmiş sayılan kelimelerin 187'si Arapça+Türkçe, 146'sı da Farsça+Türkçe yapısındadır. Dizin/sözlük bölümünde 400 özel ad vardır.

Türkçe	Arapça	Farsça	Yunanca	İtalyanca	Moğolca	İtalyanca	Soğdça
4258	1883	1588	13	2	2	1	1
% 51	% 22,3	%18	% 0,15	% 0,02	% 0,02	% 0,011	% 0,011
Ar.+Tür.	Far.+Tür.	Özel ad					
187	146	400	TOPLAM KELİME SAYISI				8480
% 2,2	% 1,7	% 4,7					

8480 madde başıyla hacimli sayılabilecek bir sözlüğe sahip olan eser, 15. yy. Türkçesinin söz varlığını büyük ölçüde ortaya koymaktadır.

[8] Kelimeyi "turunç" olarak okumamızın sebebi yuvarlak ünlülerin hareke ile gösterilmesidir.

KAYNAKÇA

Adıyeke, Çağdaş, **Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Beşir Ağa 486 Numaralı Firdevsî Şehnâmesi Minyatürleri (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**, İstanbul 2006, s. 8.

Bağcı, Serpil, **From Translated Word to Translated Image: The Illustrated Şehnâme-i Türkî Copies**, Muqarnas 27, 2000, s. 162-76.

Çağman, Filiz - Tanındı, Zeren, **Topkapı Sarayı Müzesi İslam Minyatürleri**, İstanbul, 1979, no.135, s. 56.

Eckmann, Janos, (Çev. Günay Karaağaç) **Çağatayca El Kitabı**, Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul, 1988, s. 24.

Flügel, Gustav, **Die arabischen, persischen, türkischen Handschriften der kaiserlichen und königlichen Hofbibliothek zu Wien I**, Vienna, 1865, s. 495-96, no. 505.

Gökyay, Orhan Şâik, **"Şehnâme Ve Türkçe Tercümeleri"**, Destursuz Bağa Girenler, İstanbul, 1982, s. 45-49.

Gülsevin, Gürer, **Eski Anadolu Türkçesinde Ekler**, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara, 1997, s. 100.

http://data.onb.ac.at/rec/AL00645957

Kanar, Mehmet, **Firdevsî**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, c. XIII, İstanbul, 1996, s. 125-127.

Karatay, Fehmi Edhem, **Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Türkçe Yazmalar Kataloğu II**, Istanbul, 1961, s. 57-60, no. 2153-158.

Kültüral, Zuhal, **"Şâhnâme, Türkçe Tercümeleri"**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, c. XXXVIII, İstanbul.

Kültüral, Zuhal-Beyreli, Latif, **Şerifî Şehnâme Çevirisi**, c. I-IV, Türk Dil Kurumu, Ankara, 1999.

Lugal, Mehmet Necati, (Ön söz: Kenan Akyüz) **Şehname**, MEB Yayınları, İstanbul 1994.

Lugal, Mehmet Necati, (Ön söz: Nimet Yıldırım) **Şahnâme**, Kabalcı Yayınevi, İstanbul, 2009.

Önler, Zafer, **Celâlüddin Hızır Paşa, Müntahab-ı Şifâ I Giriş-Metin,** Tdk Yayınları, Ankara, 1990.

Öztürk, Deniz, **Türkiye Türkçesinde Anlamca Kaynaşmış-Deyimleşmiş Birleşik Fiiller**, TDK Yayınları, Ankara 2008.

Ritter, H.[Ellmut], **"Firdevsî"**, İslâm Ansiklopedisi, c. IV, İstanbul, 1945, S. 643-649.

Şahin, Hatice, **Eski Anadolu Türkçesi**, Akçağ Yayınları, Ankara. 2004.

Uygur, Sinan, **-(y)IsAr Gelecek Zaman Ekinin Yapısı Üzerine**, Turkish Studies, International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume 2/4 Fall 2000.

Yıldırım, Nimet, **Şahnâme II**, Kabalcı Yayınevi, İstanbul, 2016, s. 25.

SÖZLÜKLER

Ahmet Vefik Paşa, **Lehçe-i Osmânî**, TDK Yayınları, Ankara 2000.

Atalay, **Besim, Divanü Lûgat-İt-Türk**, Dizin, c. IV, 5.b., Ankara, 2006.

Ayverdi, **İlhan. Misalli Büyük Türkçe Sözlük**, Kubbealtı Neşriyat, c. 3, İstanbul 2005.

Caferoğlu, Ahmet, **Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü**, Enderun Kitabevi, İstanbul. 1993.

Clauson, Sir Gerard. **An Etymological Dictionary Of Pre-Thirteenth-Century Turkish**, Oxford 1972.

Devellioğlu, Ferit, **Osmanlıca- Türkçe Lûgat**, Aydın Yayınları, Ankara, 2005.

Dilçin, Cem, **Yeni Tarama Sözlüğü**, Tdk Yayınları, Ankara, 1983.

Kanar, Mehmet, **Farsça-Türkçe Sözlük**, Say Yayınları, İstanbul 2013.

Kültüral, Zühal - Beyreli, Latif, **Şerîfî Şehnâme Çevirisi**, IV. Cillt, Ankara 1999.

Önler, Zafer, **Celâlüddin Hızır Pasa, Müntahab-ı Şifâ II Sözlük,** Simurg Yayınları, Ankara, 1999.

Steingass, F., **Persian- English Dictionary. İncluding The Arabic Words And Phrases To Be Met With İn Persian Literature**, Librairie Du Liban, 1998.

Şemseddin Sâmi, **Kâmus-i Türkî**, Kapı Yayınları, İstanbul 2009.

Şükûn, Ziya, **Farsça-Türkçe Lûgat, Gencîne-i Güftâr-Ferhengi Ziyâ**, III C., İstanbul, 1984.

Tdk, İmlâ Kılavuzu, Ankara 2008.

Tdk, Türkçe Sözlük, 10.Baskı, Ankara 2005.

Tdk, **Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü**, Tdk Yayınları, Ankara, 2005.

Timurtas, Faruk Kadri, **Eski Türkiye Türkçesi**, Akçağ Yayınları, Ankara, 2005.

Topaloğlu, Ahmet, **Muhammed Bin Hamza, XV, Yüzyıl Başlarında Yapılmış Satır Arası Kur'an Tercümesi**, 2. cilt (Sözlük), Kültür Bakanlığı Yayınları, 1978.

Topaloğlu, Bekir - Karaman, Hayreddin, **Arapça-Türkçe Yeni Kâmus - Elkâmusü'l-Cedîd**, İstanbul 1966.

Tulum, Mertol, **17.Yy. Türkçesi Ve Söz Varlığı**, Tdk. Yayınları, Ankara, 2011.

Türk Dil Kurumu, [=Türk Dili Tetkik Cemiyeti], **Osmanlıca'danTürkçe'ye Söz**

Karşılıkları Tarama Dergisi, II C. [C. II: Türkçe'den Osmanlıca'ya İndeks], İstanbul 1934.

Vecihe Hatiboğlu, **Türkçenin Ekleri** Tdk Yayınları, Ankara 1974, s. 113-114.

Yıldırım, Nimet, **İran Mitolojisi**, Pinhan Yayınları, İstanbul, 2012.

Yıldırım, Nimet, **Şehname II**, Kabalcı Yayınevi, İstanbul 2016.

TIPKIBASIM ÖRNEKLERİ

1b-5a

150b-155a

323b-328a

1b

حمد و ثنا و مدح بی‌عدد و غایه اول پادشاه ملکه پادشاهنه اولوب و صلوات ما لا یعد رسوله اتدکدن صکره
راویان اخبار و ناقلان آثار و محدثان روزگار شویله روایت ایدرلر که چون کیخسرو کلب افراسیابک ابواتینه کردی
تختنی و کنوزنی یغوب ایالغ الینه الدی اول التون تختک اوزرینه چقوب شهریار هر طرفه ادم ایستمکه جری کوندردی فراوان
اسنیدلر الابرزده نشان بولمادلر اول کردنکلرنیک کرسیوزدن و جهندن شاه صوردی تورانک لشکری
سپهدارنوک ایشنی که نیجه کتدی بوندن و آرام یری قنده در نوادن نهان اولب نه یرده طورسه
کرک هر بوندن ایلرو ایدی و یروب خسرو ایشتدی بر یرده اندن نشان بولمدی ایرانیکره شویله دیدی شهریار
بیز و نکه دشمن چون آواره اولا تختندن دنیاده انک آدی صانی کسیله اولمیه درلکی یکسان اولور پس لشکردن
کزین ایلدی بر نیجه اصلو روزکار کورمش نامدار موبدلر انلاره شویله دیدیکه سز یوک کوکلو کوز و جانکر داد و دینله
آبادان اولسون بو شورنکن بخت ترکلرک ایلی یوسنی بز اصمرلدم جهد ایدوب دورشک که افراسیابک ترابنه بو بوجه
فلکک کیش دخی دوقومسون همانک بوزی اورنکلولرنیک دیلمزمکه او آزی بر یردن طشره کلمه دخی یکی کوندردی
اول کلکلره که شهرک طولانی پانید قور وده یوزرلردی دخی انک خصمیکرن شویلکه پادشاهلر آتنی دیر شهرباز
برین لغیمدی چون اول وجمله کوردیلر انک کرد ازنی جری بکلکری هر بری بر دورلو سوزه صاوه دشدلرکه کیخسرو
بوندن شویله ولمش که ایکی بین دده وشی اوینه قونق کلمشدر هیچ یادینه کلمز اناسنوک قانی که ناکاه ظلمله باشن
کسدیلر همان اتشی دخی که تخت کاهنوک وستیندن صباحندن طوتب یردن طشره جکدیلر چوبان بسلید
طاغده و قونیده نیدا ایتمشدر بوزیانیز شهریاز چون یلنکلر کبی برقیناغله انک خان ماننده قیامت قوپرمز
انک ابواتنی اودلره یاقوب چون طامنی طاشنی ایاغه ویرمز ایران بهادرلرینک بو خبری چون سر بر قولاغنه
دکدی کیخسرو کینه کوندردی و صلوا و لولری قیغروب انلرک قایتدن بو یایدن چوق دورلو داستان اوقدیکه

2a

هر یرده بیزلک بلمک کرکمزکه عقیلنز باش اوکنکه لایق اولمز همرا ولخونشدر که کین اوزرینه داز
کتورب مقصوده یرد وکمزکوندن آدی صانی یادایه وزنب که عالمدن ایلک دوزر یادکار قلن داخی قلمز
بزه روزکارده همان چرخ کردندن هرکیسنه دیلرکه قرار وکاه ایتنیه اندن صکره بویوردی شاه جهان که وزالر بوزی
اوزنلولری نهانی کوزه لرقمو بوزنی اورنکلولری نهان کوزدلو قمو بوزی اورنکلو شهرباز قیزلری شونلوکه یرده دن
یرآذه طشره آدمادلر ایران بکلری بو ایشیدن اکاه اولوب جری قمو سرایه طغرو شکردن صالدلر بیلو انلر
اول وجمله کیمان ایدلرکه شاه ایلرک کونی باشنه ایر وزور تاراج ایمکه و قرملغه قوشاب خوا الغیله انلری
النی کلمک ایشدلر بزار یلغلن ابواندن خروش قوپدی جاغرشدلرکه ای داد ایدیجی و صلو پادشاه من
بلورسنکه بر قتی جاره فالذی یوقکه همان برزنش قلمه اغله و خورلقدن بوزقیزلارنی یاننه براغب اغلمه اغله خانونلری
اولوسی شاهک قاتنه وآزدیلر مرقزک آزد نجه ولوکجه قوللقجیلر باشلرندن هر برینک یاقوتله مرصع تاجلر باشلرندن
کوهردن خرشید تابان کبی ایشلدیب التون صرماله دیکلمش قفتانلر اوزرلرنده قمونک الرنده التون جاملر
طونب می کوکللری شهرباز قوز قسندن مست کبی الرنده کی جاملر طولومشک و یاقوت و دز و کوهر
اوزلرندن باشلرین وکلرینه صالب بر الرنده جام و بر الرنده مجمر یخنده یاقمش عنبریله خام عودین
ایدرسن که کیوان بو بوجه چرخدن یر اوزرینه ینذر صحردی یا نوسروزی تختنک اوکنه کلوب آغز اجدی
شهریاره آفرین ایلدی قمو نازله بسلنمش طرازنلکری اول وجمله باش قویب شهریاز اوکنده بر اویدلر اول شور
نخلغه دشدکلرینه قمو آه ایدوب زار اغلشدلر بیت کیشی کم کوره دایما عز و ناز اکا رحم قیل کلسه وقت نیاز
قمو درد ایله آفرین اوقدیلر که ای کوکلی آی خسرو آزاده خوی اکا شویله دیدی یا نولر اولوسی که آدی عادل شهریار
جوان نه خوشدی اکر توران زمیندن کوکلک بخننده یر دورلو دردو کین اولمیدی سن بونک عشرته و
دوکه کلب شاهلردن بزی برینه سلام و دعا اولیدی بو ایل کون اینی کحندایله دده تختنی بغدش قوزب بیله
اونوزانبدک سیاوشی که بو قیزه اول بناه ایلدی پس انک اوزرینه آی و کون بو وجهله کشت ایلدی شویله کناه ایلدی
بد کهر افراسیاب که سنوک قاتکن عذری دوشندن دخی کورمیه چوق نصیحت ویردوم الا اصی ایتمدی بلمزلکله بنم
اوکدمدن باش چوردی اول ایشن یارادجی طانو غمدرکه نیجه قانلر اقردی بو ایکی کوزر کوزمدن دخی بربودن
بلور جهن که سنک خصمکدر وزاریلغله ایتنه بندک چکه یوزورکه سیاوش ایچون سرایر یچنن نقد زیما روا
دی و جانمن و کوکلمن بنم ایکته اول کوکو ایدی بکا الا جانمک کوکلمک شاد و مایلغی انوکا ایدی بنم قاتمدن
جهندن سوکلو ایدی بو سوزمه که دیرم تکرزی اوزرمنده طانقدر افراسیاب اول یاوزینکلو کینی چوق
اوکت ایشدی الا اصی ایمدی بو کچون نابونک کونی باشنه ایروب اول بو وجه پادشاهلقی دیروزدرزا اوله تاراجه

2b

ویروب هپ کلاه وکمری کبی قزاروب باشی جرخدن یکن بره اینه بونک کبی دبرلکدن اولمیکیدر ● عجبا ولکه بو
برمزلقدن دریسی اوزرین پاره پاره کیدب یاریلمز نیمدی ای زمان وزمینک شهریاری عنایت کوزیله بنم حالمه بر
نظر ایله زیره وارادی خرشید تابانه بکرزکه جانم وکوکلم اندن طلوا امیددی بونی سرو بکرزدی ویوزی تابندن
یه دیدارینه کوزیقا بیلمیوب طونارایدی شیطانی اینیدن وسرکشلکدن ایراق جانی طلوا شرم ایشی جوانمردلق وخاموش
لغیدی هرکز برکون بیهوده سوز سویلمدیکی بنم قاتمده جانمدن دخی عزیزدی سیاوش ایران زمیندن بونده کلیجک ●
اول پاک کرینه قزی اکاویردم کتابمده ای شهریار بنم شویله دیکم چون اندن بر تا خداز کله یر یوزی سراسر انک اولوب
دخی داغلقدن جنک وآشوب وفتنه وکین اولمیه ایراندن وتوراندن دخی فتنه وعربده بلن آزنلر یوزی پرجوش وخروش ایتمیلر
جهان برادانک خود بویروغی ایلیمیز که توران زمین ولایتی شویله ویران اوله شاهک اهرمن کوکلی بولدن آزدوب ●
سیاوش کبی جوانمردی تباه ایدوروب همان قزومی دخی بره سندن کشان بتکان اول برامزنتانلو جلادلرک ●
الینه ویردی ● چون بیران شاهک درکاهنه کلی بورروزکن اولنا زبینی شول غنه یولا اوزرینه کوردی سیاوش دردی ندن
روانی تنندن اوچب شاه جهاندن انک جانینه امان دیلدی ● اندن صکره سنرنیک بلورسن ایو ناتلو
روزکارلک کردشیدن ایش نجه اولدوغن ای اوغلوم بوکینه کاه ایچیندن انلازک تمازندن سرکشته اولمشم
قیزومدن خودخبرم یوقدر بونجه مدتدرکه روزکاردن برانلوک یوزین کورمدم هر اول نامدار صواشجی جهن که
بندله اوتوربدر روزروانی خسته ومستمندا اولوبانی وکونی برادن وبوزندن ناچون ایران لشکری شاهنک باشینی
وجانیچون اول دمدن که اولمشدر شاه سیاوش توران لشکری سپهدارینوک الینده برکون فکردن وغمدن ایرلمدم
نه خود بردم شاهک یوزین کوردم قزومک فراقندن نه سویلیم که کوزلرمدن ایکی قانلو ایرماق روان اولدی شمدی
نیکا هلر جملسندن بلوب پادشاهلر ایچنده نظر ایله بره قموسرا سرخسروک اولاسوغی جهانده سنوک آزنوق آوازک
اشتیلوم یرامز قلد وغنله جاذو افراسیاب که روادکل بزی کاهلره شهریار دشناب ایلمک یاخوارلغله اورماغله
یاقان دکمیکله یانلمدین یوقبره طولشماغله شهریارلردن روادکل بر باشی کسمک که اول جفا کار اولمیا ●
سکا شهریار بوندن غیری بیزیر دخی وار کیسه بوبقاسیز برابن قلاجق دکلدر شویله ایت که چون سندن کرد کار صورزه
حساب کونندن بشرمله حقیدن یوز چویرمیه سن ● چون ایشتدی خسرو اول بختی دونمش خوب رولرک حالندن قبی ●
برشان اولدی اول یوزی اوزنلولرک دردودا غندن لعل کبی بکا قلری قزغون چراغه دوندی دخی عاقل اولولر
بونلرک دردندن بورکلری قیناییب هرکشی اهل وعیالن یاد قلدی شاهه جمیع اولولر وبلوجری بکلری ایاغه طوروب ●
آفرین اوقودیلر که شاه نامدار جهان بردانه بغشلیپا انلردن کین اتمه بیوردی خسرو ایرانیلره که توزانیلرک بقیب
بقیما سندن وغارتیدن براغوردونا الوکرجکلن اوشندرمک برکسه اول سرافرازک یوزی اوزنلولرندن دخی شویله

3a

دیدی کیخسرو هوشمند که هرنسنه بره برامزهم اول برامزلغی کسنک یوزینه دخی کورمیه لوم نقدر کوکلمز کین
ایستیجی دخی اولورسه چون اول نامدار بلندک باشنده اندیشه ایلیم بونک کبی نسنلرنکا خوش کلمز اول برامزلق
که اول برهنر انامک باشنه کوردی بن انک کبی ایش کیمسنک باشنه کورمیوم ● بیوردی انلره که ینه یولوبرینه
وزارانجادین حلال زاده جهان کتخدانی انلره شویله دیدیکه ایمن اولک کیمسدن برامزلق کورمک وباوزسوز ●
ایشتمک بوندن بویله بندن یره قورقو یوق که بکانی وفالق وبدخولق عادت دکل اوزرینه یاوزلق دلکونی کبی
دلرخونکه قوشماینه دمره باشیتن وجانکزی نکریه اصمرلیب کند وسرایکرده ایمین وفارغ اولک ایرانیلر ایدرد
پیروزبختیله قالسون بوتاج وتخت ایل وکون قمو توران شهرلرین طوتدوکوزا اوغلو کوزقیز وکوز بیر وکوزیورد دوکز
ایراندن کوکلدن قموکین چقاروب کین دمنده مهری وشفقتی آزتوق ایلک که بزدن بونلرک کوکلنه
هپ قورقو طوتوب قان دکمکدن ولایتک دورت یانی کل اولمشدر قمو توران کیخسی بزه ویروب اولک ●
اول کیخسی بزه ویرب اول کیخسی کنوزندن سپاس دخی کتورم دوزینوک ایلک اینیه کتوروب جوق صوق وقیش
کوردوکز بهاراییروزمک آزدیجه اولک بن بولشکروسی باشندن باشنه اکین کچ دکلکه بربیریه الیون ●
ایجدنیله غنی ایلیم قان دکمکدن الچوب بی کناه باشی کسمک کرکدزمردانلق اولمیه کبی بوقیره طولاشب باصدو
دورمدین ییچمک یوزی اوزنلولردن کوزوکوزی الوکرنی حکک هرکسه کوزکه یوزی اوزنلوسنی وارددکسنک ماند
کنجندن طمع ایتمک که دوست مالیچون کینه دشمن اولور جهانبردانه خوش کلمز اول ایش که زبان
کیمسنه لره زبان ایرورلرهرکیسه که بنم زیانیم ● وکوکلمی کوزلرکرکمز که بنم بروجمی ویران ایلیه ● ودخی شو
کورورلر پادشاهلر معمورولایتی ظلمله ویران ایتمکی ● اندن صکره لشکره بیوردق قلدی شهریار توران لشکرینک
کنجخانه لرین ایخمغه افراسیابک خاصه کنجندن غیری که کیمسنک اکا الی ایردوکی یوغیدی قمو دوکب لشکره
بخش ایلدی مال وکنج وسلاح تخت وکلاه ● نه وارنیه هرطرفدن بی حساب طاغوق چریلر کلدین تایمک قاتنه
کلدیلر امان ویروب قمو نوا اخته ایلیوب تیراندازک فیدین وبراغن کوردی ● باش بکلر توران زمینی بخش ادوب
هرادلو نامداره برادلو شهرویردی هرقنغی مملکت که اطاعت ایمدی اول بهادرلرک الرندن جانلرین قورترمدیلر
اول ولایتک خلقی بتون شهریاره چاکر اولدیلر اولولردن الجیلر ونامه لر اولشدی باش اوروب بولره هر کیاده
شهریارک قاپوسنه قاصدلر کلوردی هرمهترک هدیه سی ونامه سی کلوب بربر کاجاکر وکهتر اولدیلر سپاهی اندن
خرم وشادمان شهر خلقی ظلمیندن بی غم دوشدی یازیحی وزیری فاتنه قیغروب اول نوزکه کرکلودی ایکنه
سویلیب **نامه فرستادن کیخسرو بکاوس شاه** ● دیدی شاه کاوسه بر نامه شاه ● نه قلدبسه توراندن شاه
وسپاه ● نه نوعیله ایلادیلر کار وزار ● نه یاوزلق ایتدی کهن دوزکار ● سری نامه ده اکا قلدی ثنا ●

3b

که بر یوزن ایتدی یاوزدن رها • سرد بو جادو نکو سار ایدن • او بو زبلدوزی بوبله بید از ایدن • نو اناغ
و داد ایدندورن • عمر برمش کوکل شاد ایدندورور • دخی دیدیکه کیکاوسک بخشنده که اولو جهان دیده و نید
پند رفیع اولب فراسیابک بوکنکی همان بنیاد بختی ایلک خوابه دوشدی بر در زمیکاهدن صوکنجی یاش ارنلردن اغرکودز
اوزور سرافراز کلور زبون اوزرنده • کارزار بصیادی همانا که فرقنبیکدن آزیق دوشدی ایدن صکره بر فنی بیل
چقدی که قباغجلرک یوزن و بداغن اوتادب هپ کوکیدن بره برافدی برزی اول لشکرک صوبه دوکلدیکه برزم
اوزرومزه ظفر بولمغه دیت کاه اینرلردی اول ارادن چکلب هشت کیکه وازدی بر حصارده طلوصوکنجی آدم و
صواش حصار صواشنده • دخی کارزار ازلالنجق همانا که آدم اوتوزبیکدن آز بوغدی که کسنک کندو ظالملغندن
اکا بخت دانش یازی قلمدی اول ولایتک یوزینه سراسر جری بصادی صکره اولکه یتمدی جهانده نابدید اولندر بوندن
بویله شهریار ایشم بخه اولب کونم سعد و کوندزم پیروز اولدوغی بینه بلدوردم اول نامنک وزرینه بر التون مهر اورب
شادمانلغله کاوسک قاتنه کوندردی • اندن صکره غزنیه اوتوردی وکیده بری چهره لر والتن جام لبالب
اول شادمانلغله دورد کار سوردی کیخسرو و اول اولو نامدارلر وفرخ بکلر بله اول قیش بازه دکین ذوق ایتدی طوزدی
نابهار کوسترب طورنک و بوی ولجه یازینک یوزی چون اطلس رنکه بکرب هوانک نقش بلنک ازقاسنه دوندی
قولانلر وکیکلر طاغدن اوواده اوینا شمغه بلبل زور کارک حالی چون بو وجهله خوشلغه دوندی وخیمه طوغی
و یور ازن لبنک وطراز بنلرنک التن التون سنغراغه منتک بوشرابا اول قولن صغرلو انلردن که بر کمن هرزرده طوبله
تعلو یندی بوبی قولاغی صغن انکمثالی قوینن ازکلر صلاننه بکزرلر ایدی فغفورک افراسیابه معاونتی هرکادن یتر
کورمش ازنلر کوندرب جهانک اینبی جت وجوابدرذی چین وختندن که افراسیاب اول بغناقدن دو فغفور چین
ولایتی طلو اواز اولب ایشیدلرکه فغفور چین انکله یار اولدی چیندن کلرز بونکا کلجه لشکر سپهدارلری خاقان چین
کبی بر ستورد کیسه اول مالک کجک صاغنی بلنر قولک قوذاشک التون برلو ایلرکا فغفور چین کوندردی وقاآن بکلر
دخی کلوب بریر آفرین اوقدیلر تموما لی کیخی بر ایلنه کردی بوزکر الیمش دوه بوکی جزینه بو کلدی چون ختندن اولمالی جقارد
قبض ایلدی آنک اوزرینه براغر جری جمع اولدیکه بیر اول جری کوزمکدن ایجب بلدوزلر شمار ایمکدن عاجزدر جونک
کبی خبر کلدی شاهه اول امان ایشیتو کلمش بیلرن کین اسمنکه بر کدب هپا بر ایلرله کوردیلر چون افراسیاب اول فاتنه
بعلن لشکرله ختندن کوجدی بورکی طلودرد اولوب بوکین ایشنجی جری ایله چیندن کیخسرو اوزرینه یوز دوندی چون
کیخسرو اول لشکردن اکاه اولدی برغجه کتی یوله قرا اول کیدردی یوزدی کودرزا وعلی فرهاده وایران سپهدارینه که بیز
ادوز ایله یونده طورب دون وکون بولکره کوزجی وقرا اول قولک کوزلیدر بونلرسنک لشکر کد جون ایش دوشه بانوکه
ازقادباز دم اولالر بوراسلردن اکر برکسه کوزه سزکه ازدن جوق دن برکره کند وشهریاردن اکا فی الحال ایکی اتا غندن بانیه شاغه

4a

بر داد ایله اول کشیکه بی دنج اوله اکا سند اخی دنج ایروزمه بو لشکرک وکیخک وزرینه یاسان اولدی دخی بردم سرای
قاپوسندن طبل وکوس دوکلب هندی چاکرلر اوزغاندی ونفیر چالیندی انک کبی بوجری جقدی کیک شهردن آی وکون
جنک ایمکه آرزو ایلدی • چون شهردن برزا تنها شدی صف بغلب افراسیابک سپاهلر بوردی جری چکدی ایکی لشکرک
ارالق بری ایکی منزل که قالدی جهاندار کوندرب کردن کسلری قاتنه قیردی • وبله دیدیکه بوکیجه بر اوبر وکرذن دبرمک جوش
دکلدر آزا فرا ایدجلیبرده • بنرلنمک یازینک قربانیه قرا اول کوندرب کیجه ازینک کن بورروب کندو دخی جریس چون یوردی
برهفته اندن اکلب جرینک فیدین کورب صواشن براعن یوردی سکزنجی کون قرا اول بولدن سکردیمله کلوب شهریاره ایدد
اوشتن جری کلدی بیت جری چکب الله دوندی شاه • کم قورقونه دوشدی دلم مهر وماه • چون افراسیاب اول جری
بصامغی کوزدی یوردی بر ایرینه انک برصف بغلدی قوزانلر • دخی صواشن یازینی که وازیم کوکلم زمکی کچه کلوب
شادلغله نخیمده • اویقو کلیدی چون رزم اولمیه کوکلنه اویمک دوشردی • شمدی شوبله قاجغونین باشم کسیله
کوکلم طولانوغله قلدی تربیلم که بوکیخسرو ک بخشیدز وبانونمه بری کوکی طوغنه کرک بیت انوکله
بوزنیا ولمه قنبرنه • کرک کاه بوله کرک مرک ورده • اکا بوله دیدی فوزانلردن کمو ازینه اکر کندو خصملری
اکرپاذ الدیلرقمو چین وتوران سنک الکن کرک بنکالردن کرک انلرکه سنوک خوینیکد ور بیت اکر
شهریار انسزاین بزده • ندز بو بخه لشکرله بوداز وبره • فدا اوله سکاه تن وجانمز • بود زنا اولاهند وبیما ایمز
اکر بوزا وله واکر بوزبیک کندو تنی خوار دونمه بغرد وت قموسز سکا بوصابجی کرستک یکلماملک فرینه دیزی و
شادمانز • اندن صکره لشکردن بر خروش قوبدیکه زمین وزمان طلو جنک وجوش اولدی صار وکسنک دیدار
لاجورده دونب پره نوز ایجیندن بلدوزلرک یوزی کوزندی سنزاندیک یناره جنک ایجیندن قلب دلاورلر ایلک
بو رضاغنه دونمشلر ایدی توزکان سپهدارذی اول بغناغک ایچندن ایکی کیی اختیار ایلدی صانیش وعاقل افراسیاب
کیخسروه خبر کوندردیکه کیخسروک قاتنه سیغام کوندردیکه قراوان بولمزوا وزاق منزللر کوروب قودلک همانا کربنک فرینک
ازنوق اوله ایراندن کیکه کلنجه ای شهریار طاغدن وطاشدن بیابایدن وقومدن ایکی لشکر بولدکی فرغه وجکرکی
کبی کر بر یوزی دربایه دوندی بکنله ده وکلن قاندن کک وچیندن طوت تا ایران ذمنیه دکن اکر اولورک قاپی طبرقدن
برد رکلک بره اقد وزینه پاک یزدان همانا که قلزم دریاسی کیبر دریا بورکه اول دریاده بو ایکی لشکر بولک کبی فرنجه
وچکرکه اکر شهرا سیرسن اکر سپاه • اکر توران ولایتک کجی وتخت وکلاهمی سکا اصمرلیب بن نابدید اولیم که بوندن صکره
کندو یه دزمان بلمزم انکل اکرین سنوک اتک اتاسیم فریدون نامدار جمشیددن انک کیندن اکر کوکلک شوبله جبر ایلدی
که بنوم یوزم صوتی سنوک اول ایشیدن قاکک بولمندی ایجون اولدی اولکه کهکار اولدیم کوکلم اندن درد وبیمار
اولمشدی ودخی بو بوجه بلدزلرک کر دنی که هرمنا • اوجیند کسنه هرزبان بر دخی شمدیم اوزرومه جوق بلنر

بچیدرد که نامداز لرله یازین میدان طوتمدم سنکه مر اوغلم هژبرانک شهریار بن درزم ایچیند . شیرانه قیناغک وار بز
رزمگاه اختیار ایله لشکردن ایراق یوق که خسرو طابوغی ازنلرک اتکی الدوکیرده . صواش میدانی طوتوب بکمز
دونسلمز بر یرده . که چری کوزیمزا وله اکر سنک الکده اولور شمدی کردن اغک نهنک چقرمش اوله ● اندن سز اناکک
صوبی صوبیله طولانب ساقین کیلیه جوش ایدوب بونجه قان دوکه ● واکر سن بنم المده کیدرسک اول لشکر قموبکری
امانسز اولالر قومایز برکیتی دردله ایچنه مکر صواش کونیل اوزدرکرنیه توز قوندوره . سوزی بو اندازه ایله سویلدی کندردی
کلدی بر قول اندن کیخسروقه ایدی ویردی ● چون خبر کوزندن کیخسرو پیغامی ایشتدی شویله دیدی دستان سامک ●
اوغلنه که کوز بو آدم اولدوزنجی بدنساز توزکی که ایشتدن بو قیتی فرق ایلمز چاره . یلکن بزم المزدن ایله جقدیکه کمان ابدیدک
واروب توزان تختنه اوتوردی بونجه که بزدن صواش دن سوز سویلرمکر کوکلی شیدنک دخی بین کورمک اسنرفرندونک
بوزنی تشنکلک وغلی ابوکله بوروب دونتمک بکا عار دکلدر ● اکا شویله دیدی بر ستم که ای شهریار کوکلکن کادزاد اوزدن نعمه
بیت فنی عیبا ولور شاهکم ابن جنک ● کر اولورسه داخی غرنمی نهنک ● دخی اولکه ایدر جریمله صواش ایلمیه خصملر وله
وایلوم کوبمله بزدکردن بردکره . سنک لشکرکدر قموانلرک تدبیری بو سوزدن ایرقیبدر چون ددکله بکرنک اندیر
ایچو بزبرامزکه کوکلکن دخی دولو فکر وتدبیر اوله غلبه غلبه لشکری صواشه یوردبا ولرکان شاه هندن خیرله نیتفامک
آل چون رستمدن کیخسرو بو سوزلری ایشتدی بردولو اندیشه بنا دایلدی انک آدمیسنی کیدوقاتنه فغردی فراوان ●
سوزلر جوابندن سویلدی سوزکوزنه ایتدی اول یاوزنیتلو کیسی شویلکه بو مله صواش ایمکه طولشدی بوندن ازتق وفا
قلدی سیاوشه که دلی طلو افسون وکوکلی طلو جفا ایدی کمسه انک سوزلرن امین اولمسون که چون امین اولدی قتی یاوز
اندیشه لر کلورباشنه بوکلن الیجه ایدرنیز بوندن کرودون اوددن دونن قیزکی اول یاوز ابتلونک قاتنه وار بوندک
وارەسن اول بدفعله ایت **کیخسرو افراسیابه جواب کندردکی** بوندن بویله دخی بوزنمه سپهدار اولن اکرچی بوز
لرله رونق بولمزکه روانی دردله که قرار بکوکلی طلو دروغ اوله ● اکر شویلکه سنوک فکروکن صواش ایمک وار ایسه
وارسه بندن غیری سنوکله صواشجق آدم واردر بهمتن بزنده در وکیودلاور در که بزم بنیرله بیکار اینزادنلردر ● اکر
شاه شاهله صواش ایملودر سنه کرک بو یازین بونجه آدم جمع ایلمک بوندن ازتق بنم سنکله دخی جنک ایتم اولمیا ● کوره
یین شمدی اول کوننکه دنیا باشکه تارنک دتنک اوله ● ایلچی بوندن بیلکی دونیکرو باشدن باشه بو سوزکه ایشتدی ایسه ●
آکاه قلدی ● چون ترکان شاهی ایلچیدن بو سوزلری ایشتدی روشن جهان انک باشنه قره کو اولدی افراسیابک جانی
دردله طولوب صواش ایمکه هیچ شتاب ایمدی ● بو بکادن کیخسرو اول ابوخلو شهریار کوکلی کین اسمکه سکردب کلدی چری الای
دوزب ایلرو یوریدی بونی کورجک اول لشکر دخی یرندن دبرندی ناچار ایلرو یوریدی بیت . بر نیچه صبر قلدی
بیری شتاب ● صنماسین که بیر اولدی دریای آب ● اوقا ولقدر سبیلو زنکه ایدیدک بولت رصلادن دماغندن ●

برنجه بعد دوردونلدن تا اویله وقتنه دکن ایلونک یاغی الینده . قان روان اولمیدی ویله دن اخشمه دکن دو
نندلر جون اخشم قره کوننی ایزدی دنک ایلک کوزی قراکودن طوندی سرافراز کیخسرو دردمساز جون دوندی لشکرکاهه
کلدی شویله دیدی طوسه که بو کوزن تشنک اوغلی اکن دخی ازدو یله جنک ایمدی کیا بمن اولدرکه بونجه شبخون ایلیب
کوکلیندن ایکی دردلری جقره . یوریدیکه بر خندق قزا اول طرفه که توران لشکریدر یول اوزرنده . دخی یوردیکه بر
کیمسه اودیمسون واولمسونکه بر یرده . جغرغوا وازیکله چریدن اول کیمسه که بلو بهادرلریدی کیخسرو ویجن قمو
رستمه اصمرلدی دخی بر یولک ابر ایتلردن یوردیکه سکردوب سکزمکا ایل نقلبالر سپهدار طوسه ویردی اول الاینی بو یوردی
تا طاغ ایکنه واروب بر یرده . بو صوبه کرواندن صنکره بو لشکرم کیمسه که اول یاشن نامدارلردن وارادی ایرب بکو بلند دردی
بو یوردیکه بیزانلاریب صاغدن صولدن واینچکلری بهمتین چریدن الوب یازیراندی طوس لشکر یله چقوب طاغ ایکنه چقدی
قلن لشکری دخی ایو دوبان بند وزنب کرصاغ قوله کرصول قوله واز سونلر دردی فراوله ایتدی بر جراق الدک بر اوددا یاقلر فراکو
کیجه اول طاغ وطاشن تمام بوسو وچری اولدی ایجون برا قلندی بولرتا مکر افراسیاب یاتدن صنکره یوریه بو بلو شبخون ●
ایلیه جون کله بو چریلر بوروب هریانندن ارالغه الدرکه بزبکا جاره بنی و مدارسی اولمیه ● بول اوزرنده خندق قازدن
اوکنن چری خندقک بر یانندن شهریار اوروروب ● اول ترکان سپهداری دخی چون دونک بر بخشی کجه دی جرسیله کید و
سکردوب ایمکه بیل نغلدی **افراسیاب کیخسرو شبخون اندوکی** جرندن دنیا بکلری فغر بیلادرکله یچن ایتلردن فراوان
سیلدی شویله دیدیکه بو مکرو حیله ایله کوکلی طولش تومکورک ● وجمله دمشنه بکیلندی شمدی بی کمان اول بعنو ونقو
واروب الای الای چری هب داغوق یاتشلردر بو حالده بز کرک قویونی کوکلمزدن جقاروب بحرکا ● یوریه و توزانلرک اوزرنه
شبخون ایت وزاکر بوکیجه فرصتله ایلرە الابور سوز واروب شادیلغله تخته اوتورمق کرک ● اکر بخت فروغله یاری
قلمزسه قمو جاره مرزبیل ومردانلغومزدر روغدر ● قولی بونلر اوزرنه بر کید بیرلو بیندن طوروب شبخون ایمکه اراسته
اولدیلر چریدن بیجدی الی بیک ایش کورمش صواشه برار مردانلردن بو ردیلر ایش بلن بهادرلر اولجه دوزکار کورمش بهلو
لرا ول ایش کورمش ارنلردن هرکمکه اونجه قولاوزادی بر یرده . سپرانک یا قیته که کلدی تیغدی جهان غوغادن غلبدیکه
بر یرده قراول وپاسبان کورمدی بر قراول وار ایسه اودتوران ایلردن کیمسه فکر یله یاتاتلر جون انی کوردی دوب
سکردمیله کرو ایتدی انلردن بر روشن روان وپاک کیمسه بو فتنا قلدی قمو سربزاین سن که اولشکر وپاتراب بیجب کوت
اوزون مشا ولشکرد بونون یازیده جالودن جریودن غیری یاغه طورور رتنه بوق بر یرده پاسبان وبر یرده قراول وار ●
جون افراسیاب ایشتدی اول سوزلری کوکلنک ایجنده ایدیلق زنوب کند ونیدی ویوردی لشکر ما تلندلر بهلوانلر اوله
قمو ترکان شاهی سکردمه یوزطوتدیلر اول چری چلقانی ییغانی فراد کبر کیب کلب سکردمکه شتاب ایدلر اول سکردمین بر
برغوغا غلبه اولمیوب نه طبل اونی وار ایدی نه کوس اوازی ● جون بر یرده سپرانک یاقینه یتدیلر جاک جکرب هر یکادن بود

ای سعادتلو یکت یتلو کشیلرک شری سندن ایراغ اولسون اول زمانکه قیصر ایران زمینه قلمشدر انی حق تعالی
دشمنلرمزه ویرسون شمدی ایران یقلمشدر وباغلری واکنلری خراب اولمشدر واول اولو جمعیت
دشمن اوجندن طاغلمشدر بچه ار وعورت اسیر اولمشدر وبچه سی دخی قرلمشدر وبچیسی ترسا دیننه دونب
انلرک امرنه راضی اولمشدر وشمدی قیصر ایرانی بر کشیه ویرمشدر دیدی شابور ایتدی ازمرد شاه اوغلی
شابور شاه قنده کیتدیکه قیصر بویله جرئت ایدوب ایرانی بو رسمه خراب قلدی باغبان ایتدی ای نامدار شابوردن
هیچ نشان بولنمدی دری ایدوکی واولو ایدوکی هرگز بلنمدی قیصر کلوب بو اقلیمی یقمشدر وخلقنی سرتاسر
اسیر اتمشدر دیدی وباغبان زارلق ایدوب بر زمان اغلدی شاه انک محبتنی ومردانلغنی کوروب عجبه قلدی
ایتدی ای باغبان اغلمه دی شمدی صحبت ایدهلم یارن بن ایرانه وارم قیصر اننه ظالملقلر اتمشدر کورملو کورم
دیدی باغبان ایتدی بزدن اوکدنکی اولولردن بو مثل قلمشدرکه هرکه قنوغنه عزت اتمیه انک باشنه دولت
اولمز وقاتننه عقل اولمز سن اوچ کوندر بزم قنوغمزسن کرم ایله کیمک اولان سن قو بر قچ کون بزمله اول اوموزی
جمالکله مشرف قل هم سن دکلن وهم اتک دکلنسون المزدن کلدکجه خدمت ایدهلم وبر قچ کون بیهلم اچلم درویشانه
عشرت ایدهلم اندن صکره که خاطرک خوش اوله وبدنک یول زحمتندن راحت بوله اول وقتن نه کشی ایدوغکی صوراوز
وهم ادکی دخی دیه سن دیدی شابور شاه ایتدی فرمان سنکدر پس اول کیجه انی یدیلر اچدیلر دیدلر واشتدیلر چونکه صباح
اولدی باغبان قپویه کلدی ایتدیکه صباح اولدی مبارک اولسون ودولتک زیاده اولسون خدمتده بزم اکسکلکمزی معذور
طوت کدا اومز واو تور حقیر بزم سکا لایق دکلدر چونکه درویش اونه قونق اولدک دوشکن ویمکن عیبلمکل دیدی شابور شاه
ایتدی ای ایو بختلو کشی بن تاج وتخت قویوب بو اوی اختیار اتمشم وار بر کتاب کتور انداچ که سکا هر نه صورر رسم طغرو
سویلیه سن ونه حقده طغرولق ایلیه سن ورازمی دشمنه فاش اتمیه سن ونه کشی ایدوغم سکا دیهیم دیدی
پس باغبان کتاب کتوروب قتی انداچدیکه اندن سوز کزلمیه ونه صورر ایسه طغروسن سویلیه واکا طغرولق ایلیه چونکه
باغبان انداچدی شاه ایتدی دی امدی طغرو سویله که شمدی شابور شاهک اولو وزیری قنده در باغبان ایتدی ای پاک
کوکللو مردانه یکت وزیرک اوی بو ارایه یقیندر اوتا کندوسی قیصر قورخوسندن یوز کشیله اشبو طاغه چقمشدر پس
شهریار ایتدی طور امدی تیزجک بکا مهر بالچغن کتوردیدی باغبان روان شاهک اوکنه کل کتوردی شاه اول کلک
اوستنه یوزکن بصدی وایتدی بو مهری آل وزیره الت نه سویلرسه انک خبرن کور وکل خبر کتور دیدی صباح وقتنده
باغبان مهری کتوردی وزیرک قپوسنه کلدی کوردیکه قپو خلوت اولمش وسرورلر هر بری طاغلمش وقپو بغلنمش
چاغردی کلوب قپوی اچدیلر اچرو کردی وزیر اوکنده یراوب مهری اوکنه قودی وزیر چونکه مهری کوردی
شاذلقدن بخرادهجکن بلمدی اندن شاهک ادین کوروب بر زاغلدی باغبانه ایتدیکه بو مهر کیمکدر وبونک اتی

نه یردهدر باغبان ایتدی بونک اسی برانلودر شمدی بنم اومده در وبانده بر سرو بویلو آی واردر وزیر ایتدی ای
باغبان اول بکدک نشانندن خبر ویر باغبان ایتدی بر یکتدرکه انک بوی کبی سرو ارماق کنارنده دخی کورمش دکولز
وتنی پیله بکزر واکی اموزلری ممین ایاقلرنه بکزر وبکزی قزل کوله بکزر ادبلو حیالو بر یکیدرکه ساچندن تاج
قوخوسی کلور کل اوه وار لمردخی یکنی کوزوکله کور واو توروب دورشنی کور وفکرنی بل وسوزنی اشت دیدی
چون وزیر باغباندن بو سوزلری اشتدی بلدیکه اول ارسلان شابور شاهدن غیری دکلدر همانده باغبان سوزیله
بغایت شاد اولوب کوکلی قیصرک کینیله طولدی والله تعالی یه چوق شکر قلدی وایتدی ای پروردکار منت ساکه کم
شاهک یوزنی کنه کوستردک کم اوماردیکه لشکرانی کوردیدی باغبانی کنه منزلنه ویروب کندوسی کیجه دکن
صبر اتدی اخشامدن صکره شاهک پهلوانلرنه بر ادم کوندردی ایتدیکه شاهمز کنه ظاهر اولدی بجد طوت هر طرفدن
لشکر جمع اتدیدی چونکه اول خبر پهلوانلره ارشدی هر سروره خبر اولشدردی لشکر اول خبردن بغایت شاه اولدیلر
واول اولولرکه هر بری بر یرده کندوی کزلمشدی جملسی برارایه کلدیلر اندن هر قلعهنک بکنه خبر یتشدردیلر برن اکن
سکرتدلر جمله باغبانک قپوسی اوکنه کلدیلر چونکه قپوده ادم چوغلدی باغبان شاه قاتنه کلوب خبرین بلدردی
شاه بیوردی قپوی اچدیلر جمیعسی کلوب شاه اوکنه یوزن قودیلر شاه اول سرورلرله توجه توجه کورشدی
قیصرک ایتدوکنی واول اشک کوننده کندوی حبس ایتدوکن وبو بچه عذابلر چکدوکن سویلدی اندن اول خوب
صورتلو جاریه انی بندن خلاص ایتدوکن بیان ایتدی وایتدی بن بو شفقتلو جاریهنک بندهسییم وبونک ازادیم
وبونک سببیله حق تعالی بنی اول بنددن قورتردی دیدی شمدیکی حالده کرکدرکه لشکرمه خبر بلدورهسز وکوزجیلر
اکسک اتمیهسز اولمسونکه قیصر بزم حالمزدن اکاه اوله لشکر قوت بولدقدن کله ایرانیلره اوکیدن بر اراش قله
شمدیکی حالده بزه اکا جواب ویرهمز دیدی شول وقتکه تمام لشکر کله پهلوانلر جمع اوله اندن صکره رومیلردن
انتقام آلاورز دیدی پس اول یکادن ادملر کتدی هر طرفه سرله شاهک خبرن بلدردی سهل زمان اچنده شاه
قاتنه بی حساب لشکر جمع اولدی اندن شابور طیفسونه جاسوس کوندردی که قیصرک حالنی بله وشاهه خبر
کتوره پس جاسوسلر کلدیلر قیصرک حالنی بلدیلر کنه شاه قاتنه کلوب دیدیلرکه شاها قیصرک حالنی بلدک کیجه وکندز
یمکده واچمکده خاطری شاد هیچ جنک خاطرنده یوق ولشکری هر بری طاغلوب تراشه کتمشلردر نه کندز کوزجیسی
وار ونه کیجه قراولی وار لشکری چوبانسز قیونه دونمش دشمندن هیچ دردلری یوق دیدی شابور شاه بو سوزی اشدیب
شاد اولدی لشکرندن اوچ بیک یکت چقردی جمیعسن مرتب یراغه قویدی کیجه اچنده اول اوچ بیک کشی چکوب طیفسوندن
یکا روانه اولدی بچه محکم کیدرلردی کندزن اولمجق بر یرده کندولرن پنهان ایدرلردی اکی فرسنک یر لشکرک هر یانندن
کوزجیلر یوررلردی بو وجهله بچه طاغلر وصحرالر یچوب کیدرلر تا طیفسونه یقین ایردلر دونک اوچ بچشی

جمشیدیکه قیصرك اوستنه چقه کلدلر ● کوردلر که صحرا طپطلو لشکر اولمش ● چادر چادره اولشمش نه کوزجی وار ونه
خود قراول وار صفت لشکر بر عجایب جیش کوردیلر ای یار ● کیم آکا وصفیله یوقدر شمار ● قونب
اتورمش براولو یازیه ● کر طغلسه یدی فرسنك بزیه ● صانه سن درمش سلیمان جیش ای یار ● اشبو رسمیله ایدی اول
لشکر که وار ● کوزادیمی خیمه چادر قورلو ● بنجه پرده چتر سیوان اورلو ● اکلمش یر کوملمش کوکلر تمام ● اول چریك هیبتندن ای همام ●
کورمش ابخلین کمسه چری ● آتی طنلو کند واهن بوش آری ● چونکه کوردی شاه شابور داخی هم ● اول معظم لشکری ای محترم ●
قلدی حیران اول عجایب لشکره ● بر معغز اغزنه الدی ای یم ● چوق زمان طوردی وبقدی اول امیر ● دکله امدی بکلرینه کیم ندیر ●
کرچه شابور شاه اول نظرده قیصر لشکرندن وهم الدی ● لکن غفلتلرن کوروب شاد اولدی ای بکلر فرصت برمددر همان
بوریلم دیوب اوج بیك ار انلرسنك قولاکن چکدلر ● قلجلر یالن قلوب اغزکرزلر اله الدلر ● وصورنا ونفیر اوتنی کوکه
اردکوردلر ● برادن اول غافل لشکرك اوزرنه حمله قلدلر ● شابور شاه قیصرك سراپرده سنه ارشدی ● قیصری
مست بولب یاتمش کورجك شاد اولدی ● سراپرده ء زیر وزبر قلوب قیصری طوتدلر ● انوك پهلوانلرندن
واولو سرورلرندن چوق کشی اسیر ایتدلر ● وچوغن قلجدن کچوردلر ● واول لشکری تارمار ایتدیلر ●

چونکه صباح اولدی کونش علم شرق طرفندن بلوردی ● شابور بیوردی کاتبلر کلدلر ایللره واقلیملره نامه لر کوندردلر
وهر اقلیمك شاهنه نامه شیله یازدیکه منت اول پادشاهه بز قولنه عنایت قلوب دشمنمزی المزده زبون قلدی ● قیصرکه
اللهك امرندن چقدی ایران زمینه یتلو تخم اکدی شمدی کیحالده زار وکریان بندلرچنده زبون اولمشدر ● ولشکر وشوکتی
طغلمشدر ● امدی هر شهرده که قیصر خلقندن کمسه بوله سز باشن کسوب مالن الاسز وکمسه سنه امان ویرمیه سز امرمه

مطیع

مطیع اوله سز دیدی ● بو رسمه نامه لر محبلر ایله هر طرفه کوندردلر ● اندن صکره شابور شاه تختنه کلدی طیفسوندن درلرنك
تختنه اوتوردی ● وبیوردی بر یازجی زندانه واره انده نقدر اسیر طوتلمشدر بله ودفتره یازه ● پس یازجی کلوب قیصرك
تعلقاتندن واولو بکلرندن بیك یوز اون طوتساق دفتره یازدی ● شابور بیوردی انلرك النی وایغنی کسدلر ● اندن
بیوردی قیصر رومی حقارتله دیوانه کتوردلر ● جفاپیشه قیصر شابورك تاجن کورجك کوزلرندن یاشلر اقتدی یوزنی
طپراغه سوروب شابوره دعا وافرین قلدی ● وقرشوسنده طوردی ● شابور شاه ایتدی ای دین دشمنی سن شول پلیدسن که
اول واخری یوق تکریه شریك اثبات ایدرسن ● واوغلی واردر دیوب یلان سویلرسن ● وبو عقلله قیصر دیلورسن
وبنم کناهم نه ایدیکه برخام کونه قویب بنی برطام اچنده عذاب ایتدك ● سنك اوستکه لشکر چکوب وارمدم بازرکان
صورتنده واردم که سنکله برنج کون بیم اچم ● وصحبت قلم کنه مملکتمه کلم سن قنوغکی اشك درسنه قویه سن اندن
ایرانه لشکر چکه سن ● وبو بخت خلقی اسیر ایده سن ● وممکتی خراب ایده سن دیدی ● قیصر ایتدی ای شهریار تکرینك
تقدیرندن کیم کچر ● بلمزلك ایدوب شیطانه اویدم ● بنم یرمز لعمر سن ایلك ایده سن دنیاده سنك آدك اونلمیه
بوارلغك عالمده داستان اولوب سویلنه ● وعمرم اولدقجه قپکده قول اولم ● وسنك دینکه دونم اکر جانمی بکا
باغشلرسك مالم وکنجم سنك اوله دیدی ● شاه ایتدی ای یاوز فعللو بنم بو بخته مملکتم خراب قلدك ● چونکه بویله
درسن سنکله عهدمز شویله اولسونکه شول وقتن که ایراندن نقدر کشی اسیر قلدکسه انلری کنه ویره سن ● ودخی
نقدر مال وطوار غارت ایدکسه بی قصور کتوره سن ● ونقدر شهر وقلعه یقدکسه مالکله کنه یاپه سن ● ودخی
ایرانیلردن نقدر کشی اولدردکسه هر ادمه اون ادم ویره سن ● اوت ویردوکك ادملرك هر بری میرزاده اولوب
قیصر اصلندن اوله آدنی کشیلر اولمیه ● ودخی نقدر اغاج کسدکسه کنه یرنه اغاجلر دکه سن ● ودیوارلرن یاپه سن
اشبو دیدکلرم یرینه کتوربخه سنی اشك درسیله بند ایدم ● چونکه بو سوزلرم یرنه کله سنی بندن خلاص قلم مملکتکه
کیده سن دیدی ● اندن بیوردی قیصرك ایکی قولقلرنی خنجرله دلدلر ● وبورننی دلدلر برایپ کچوردلر اندن برخام
اشك درسنه قویدلر وایقلرنه اغربند اوروب کنه زندانه التدلر دفتن شابور شاه برزم روم بکین خواستن
چونکه شابور شاه قیصری حبس ایتدی ● اندن بیوردی قاتنه بیحساب لشکر جمع اولدی ● خزینه اچوب لشکرك یراغنی
تمام کوردی ● اندن علملر چوزب کوس ونقاره دوکوب رومدن یکا عزم قلدی ● خشملنه کلوب اول دیاری یقدلر ویقدلر
وخلقنك کمن قروب وکمنی اسیر ایلمکه مشغول اولدلر ● چون رومیلر بلدلرکه قیصر طوتلدی شابور شاه لشکرله
اوستلرنه کلدی جمیعسی پریشان اولوب ایتدلرکه قیصرك عقلسزلغندن وانك یتلو اشندن باشمزه نه حاللر
کلسه ● فنی قیصر ایران شاهنه عاصی اولمشدر ● ولشکرله ایران اوستنه وارمشدر ● همیشه قیصرلر ایران
شاهنه مطیع اولی کلدلر ● حیف که شیر مرد ناکاه پرده هلاك اولسر ● شمدن صکره مملکت یقلسر ● وبونك

خلقی شادلق یوزن کورمیسردرلر ● مکر قیصرک برکچی قرداشی واردی آتی اولمشدی وانسی دری ادی آدنه یانس درلردی
روم لشکری انک قاتنه جمع اولدیلر ● انسی خزینه اجوب لشکرک یراغن کوردی ● دی امدی وار قرداشک کیننی آل دیدی
یانس بوسوزی اشدوب قانی قیندی ● بیوردی لشکر بندی کوسلر ونقاره لر دوکلدی ● یانس اول هیبتلو لشکرله شابور شاهه
قرشو کلدی ● چونکه ایکی لشکر یوزه یوز اولدی ● آلایلر بغلنوب نفیرلر چالندی ● یانس لشکرک اوکنجه حمله قلدی
ادم قانندن یر یوزی لاله رنک اولدی ● یکیدلر عظیم جنک ایتدیلر ● اخشام اولیجق شابور شاه کندونک خاص
آلایله یانس لشکرینه حمله قلدی یانس کوردیکه ● شابورک لشکرینه طاقت کتورجک لین دکل کریزان اولوبن
قچدی ● شابور بر زمان اردنجه قودی ● آدم اولسی طاغلر کبی یغلدی ● یر یوزی ارنلر بیننیله صوندی کافر لشکرنی
حددن بیجه قردیلر ● یتلری وچجلری ایاغ التنه الدیلر ● غنیمت مالنی شولقدر جمع ایلدیلرکه ایران لشکری انک چوقلغنه
عجبه قلدیلر ● شابور شاه اول مالک جمیعسن لشکره بغشلدی ● کندوسی همان قیصرک کنجن وخزینه لرن الدی
اندن صکره رومک لشکری برارایه کلوب طنشدیلر ● وقیصرک اشنه بغایت اجدیلر ● ودیدیلرکه هرکز بونک کبی
قیصر عالمده اولمسونکه دینمزک رونقن کیدردی ● ومسیحک بجه اعتبار قلمدی ● انک اوجندن کشیشلرک
زناری خور اولدی ● وبتلر اوده یاندی ● واولولرمزک بجه عزت قلمدی دیدیلر ● مکر رومیلرده بر اولو کشی
واردی آدنه برانوش درلردی ● عاقل وزیرک کشیدی وهم قیصر اصلندن ادی اکا ایتدیلر سن قیصر اولمغه
لایقسن که لشکر سنک امرکدن چقمز دیدیلر ● واندی رومه قیصر قلدیلر ● وانکچون تخت عاج زین ایتدیلر وباشنه
شاهانه تاج قودیلر جمله لشکر انک قاتنه دردیلر ● چونکه برانوش تخته اتوردی ● شابور شاهله جنک ایتمکی
فکر قلدی ● کوردیکه اول اولو شاهله جنک ایتمکدن کندویه زیان کورنز ● رومیلردن بر فراست اهلی عاقل کشی
بولدیکه شابور شاهه کوندره ● واکا لطفله بجه درلو یول کوستره ● وبر پیر کشی یازیجی واردی هنربند وزیرک
کشیدی اول کاتبی قاتنه کتوردی ● وبجه درلو خوب سوز سویلدی بیوردیکه اول سوزلری یزه نامۀ برانوش

قیصر روم پیش شابور شاه فرستادند

اندن کاتب برانوش امریله شویله بر نامه یازدیکه آفرین حق تعالیدن
شهریار اوزرینه اولسونکه ● تاج وتخت سکا مبارک اولسون ● وجمیعی اولولر قاپکده بنم اولسون
اندن صکره ایتدی ای شهریار بیلورسنکه قان دوکمک وتاراج ایتمک وبی کناه کشیلری انجتمک اولولره
شومدر ● اکرچه بوکین اول ایرجدن قلمشدر ● وبجه زمان دخی منوچهر قلمشدر ● وبوکینله سلمک تنی
طپراغ اولمشدر ● شمدی انلر جملسی کچمشدر ● ویر یوزینی توزدن نشان قلمشدر ● اکر مقصودک دارایله اسکندر
کینی ایسه دارای شاهی کندو وزیرلری اولدرمشدر ● واسکندردن اکا زیان اولمامشدر ● اکر قیصر
کینی ایسه قیصر خود سنک زندانکده وبندکده طوتسقدر ● وقرداشی یانس لشکرکدن قچوب آدی بلورسز

اولمشدر ● اکر غرضک بونلری قرمق وغارت ایتمک ایسه اول مقصود دخی یرنه کلدی ● وعورت واوغلن جملسی
قاپکده اسیر اولدی ● وممالکت قلجک التنده زبون اولدی ● وقنده کیم شمدن کیرو خشم وکینی کوکلکدن
کیدرم سن وروم یکی مملکتکه عالمده نظیری یوقدر خراب ایتمیه سن جمیع مالمز وخانمانمز سکا فدی اولسون خاطرکی
خوش طوت ● زبون اولمشلره ایکن دخی کوج قلمه که حق تعالی ظالمی سومز ● ومظلوملرک کینن آلیویرر ● الله تعالینک
سلامی سنک اوزرکه اولسون قمر تاجک اولسون ● وبیلدزک یوجه اولسون دیوب نامۀ تمام قلدی ● اول عاقل کشی
نامۀ الوب شابور شاهک قاتنه کتوردی ● شاه قاتنده نامۀ چونکه اوقدیلر ● شاهک اوزی کوینب کوزلرینک یاشی
روانه اولدی ● واول مملکتی برانوشه باغشلیوب اول ساعتده بیوردی ● نامیه جواب یازدیلر ایو یاوز نه اولدیسه
بیان قلدیلر ● ایتدیکه بوایش قنوغن اشک درسنه قویوب حبس ایتمکدن اولدی ● شمدیکی حالده یکجدن کجدم وکناهکز
باغشلدم ● اکر عقلک وارسه رومک عاقلرندن وعالملرندن بجه کشیله بنم قاتمه کله سن دیدی ● چونکه ایلچی
کنه برانوشه کلدی ● شاهک خبرن بلدردی ● برانوش بغایت شاد اولوب رومیلردن یوز سرور الدی ● والتمش
یوک اقچه الدی ● اکا کوره کوهرلر والتونلر ● والتونلو بزلر الدی ● وشاهه نثار ایچون اتوز بیک فلوری
الدی ● اول سرورلرله شاهک قاتنه کلدی ● اول مالری شاهک اوکنه دوکوب باشلرن اچوب شاهدن کناهلرن
دلدیلر ● پس شاه انلری اوخشایوب کناهلرن بغشلدی ● وبرانوشه ایتدیکه رومدن چوق کشیلر کلدی ایرانه بجه
قلعه لر وشهرلر خراب قلدی ● شمدی بجه شهرلر یقلمشدر ● قیلانلر وارسلانلر طوراغی اولمشدر ● انلرک
سندن عوضن استرم دیدی ● برانوش ایتدی شاها چونکه بنی امان ویردک خاطرک نه دلرسه بیور یرینه کتورم
دیدی ● شابور شاه ایتدی دلرسکزکه سزک جمیع کناهکزدن کچم بکا ییلده اوچ کره خراج ویره سز ● وهر کره ده
بیک کز بیک فلوری ویره سز ● ودخی نصیبین شهری بنم اوله ● ودخی قیصر تعلقاتندن رومده کیم وارسه الرن
بغلیوب قاتمه کتوره سز دیدی ● اندن صکره امین اولوب تاج وتخته مقرر اوله سن دیدی ● برانوش ایتدی باشم
اوستنه ایران بجه سنک ایسه نصیبین دخی سنک اوله ● ودخی اول دیدوککه قدر خراجی قبول ایتدک ونقدر
قیصریلر وارسه کلیسن قاتکه کتورم ● وبن دخی نقدر شهریار ایسم قاتکده قلن قوللر کبی خدمت ایدن اکسک اولمیم
دیدی ● شاهک بوسوزه خاطری خوش اولدی ● وزیره بیوردی بر عهد نامه یازدیکه ● شمدن صکره ایرانیلردن
انلره زیان اولمیه ● وکمسه باشلرینه ومالرینه قصد قلمیه ● وبو قول اوزرینه برانوش کندو تختنه کتدی ●
شابور شاه اللهه شکر قلوب لشکرینی قلدروب کنه اصطخریه کلدی دایما الله شکر ادردی بیت

سن حقک ایتدوکی ایلک شکرنی ● ایدوبن دلدن کیدرمه ذکرنی ●
کر بلورسک شکرینی حقک ای جان ● شرق وغربه شاه اولدک سن همان ●
حقه شکر ایتدوکنجه ارتر نعمتی ● دایم ایرر آکه حقک رحمتی ●

شکرنی ایتمیانه ایدر عذاب • کندوی خور ایدرو ملکن خراب • کر دلرسک هر مرادک بوله سن • دلده دایم شکر حقی قیله سن •
بویکا نصیبین خلقی اشتدلر که شهرلری شابور شاهک اولدی • جمیع اولولری برارایه کلوب طنشدلر ددلر که بز شابوره مطیع
اولمزز که انلر مسیحا دینتک دشمنلریدر کرکمز که بزم دینمز باطل اوله دیوب شابور شاهه کوندردکی بکی اجرو قویمدلر و انکله
جنک ایتدلر • شابور شاه بو حالی بلوب نصیبین اوزرینه لشکر کوندردی • بر هفته جنک ایتدلر نصیبین اولولرندن چوق
کشی اولدردلر • و نجه سن طوب بنه اوردلر • اخر زبون اولب شاه لشکرندن امان دلدلر • و نامه یازب شاهه بلدردلر
شاه کناهلرن بغشلدی • و بیوردی لشکر اوزرندن کیتدی • اندن صکره شاه بجه زمان تختنده قرار ایتدی • اندن اول
جاریه که شاهی بندن قورترمشدی • شاه انک ادینی قدحی قتلو اولدوغیچون دل افروز فرخ پی ویردی و انی جمیعی
خاتونلردن خوش طوتدی • اندن صکره اول میشه یه که کلوب باغبانه قونتو اولمشدی • اول میشه ده بر معظم شهر ایلدی
جهانده نقدر عزیزلر و اولولر وارسه اول شهره کتوردی • و اول یری بر معمور شهر ایلدیکه عالمده بر دخی یوغدی •
شاه اول شهرک ادینی فرزین قودی • و باغبانه حسابسز مال و کنج ویردی • قیصر که بندلرینده محبوس یاتوردی روم نقدر
خزینه سی و کنجی وارسه جمیعسن کتورب شابور شاهه اسمرلدی • اخر اول بندلرینده دردو فراقله جان ویردی • چونکه قیصر
اولدی شابور شاه انی عزتله بر التون تابوته قویدی • و باشنه تاج اورب تابوتی مسک و عنبرله طولدردی و رومه کوندردی
ایتدی بزم دخی اخر قرشیله اولجقدر • و روزکار کمسیه قلجق دکلدر • دولتلو اولدرکه دنیاده بر خیر اشه دورشه دیدی

صفت مرک

کر بلنک و بیر اوله کر اژدها • بو اجلدن کمسنه بلمز رها • چاره یوقدر کمسه یه قومز اجل • قرشو بر چاغر کرکم
العجل • بیک یشرسه کیشی اشبو دنیده • عاقبت صوکی اولمدر ای دده ده • کر کلن بو دنیه ای بیش بین • اولمیوبن شویله
قالیدی یقین • دیرلکک هیچ قیمتی اولمازدی • کمسه رغبت کمسیه قلمازدی • هر که کلدی قوندی اشبو منزله • هر که
اخلاط اولدی بو اب و کله • ایجمیجه اولمدی ای شهریار • بو اولم شربتنی شیله که وار • نقدر کم دنیده وار اوله سن • اشبو
خاکه جسمله یار اوله سن • بل بو اولملک صداسی بی کمان • کمیتسر در قولاغکدن ای جان • اندن صکره شابور شاه خوزستان
ولایتنده بر شهر بنیاد ایتدی ادینه خرم اباد درلردی • اول کشیلرک که الترن کسدرمشدی انلری اول شهره کتوردی جملسنه
وظیفه ایلدی یل باشنده هر برینه بر خلعت ویردی • اول شهرده انلر وطن ادندلر • و بر شهر دخی شامده بیوردیکه ادینه
پیروز شابور درلردی • و بر شهرستان دخی اهوازده بیندردیکه ادینه کنام اسیران درلردی • اسیرلر کلسی انده اولورلردی
وانده بر کوشک بیندی و بر بیمارستان یاپدی

داستان مانی صورتکر بدعوی پیغامبری

شابور شاهک شاهلغندن اللی
یل کچدکدن صکره • چیندن بر استاد نقاش کلدی که ادینه مانی ایدرلردی • فصیح دللو کشیدی سوز سویلمکده نظیری
یوغدی • و عالمه انجیلین نقاش کلمشدی • شابور شاهک قاتنه کلدی پیغامبرلق دعواسن ایتدی • شابوری صورته
طپمقلغه دعوت قلدی • ایتدیکه حق دین بودر • و صورتدن غیره طپمق یوقدردی • و بو سوزی دیمکله چوق کمسه ی

یولدن چقردی • و نجه سنک کوکلنه شبهه برقدی • شابور شاهه انک سوزی قتی کوچ کلدی • وزیرلرن و عالملرن جمع
ایتدی بونک ایله بحث ایدک و سویلشک ددی • انلر ایتدیلر شاها سنک اولو وزیرک که جمیع عمرک باشندر و علم ایچنده انک
نظیری یقدر • و بو صورت پرست انک ماننده کلدکی کوز بو کشیله بحث ایتسون • سنک قاتکده بونی الزام ایتسون
ددیلر • پس شاه بیوردی اول عالملرک اولوسی کلدی • مانی نقاشله بحث قلدی • مانی نه سؤال ایتدیسه اول جواب ویردی
مانی انک سوزنه جواب ویرمکدن عاجز قلدی انک اسکی دینی باطل ایتمدی • وزیر ایتدی ای صورت پرست نچون حق تعالی
دل اوزاده سن • اول الله که یرلری و کوکلری یرتمشدر • نوری و ظلمتی اول وجوده کتورمشدر • و چرخک دونشی انک امریله
دنیاده ایو و یتلو انک امریله در • اندن غیری کمسه بو اشه قادر دکلدر • نچون سن بو نجه پیغامبرلرک سوزن اشتمدک
درلرکه تکری بردر زماندن و مکاندن منزهدر • عقل انک ماهیتن ادراک اتمکدن عاجزدر • اکر شیطان خدایه شریک
اولیدی نیجه ایله کندو یکسان اولیدی • بو جمله دن صکره دیدی اکر سوزکم کرچک ایسک بو دزدکک صورتک همان
بر نه جان ویر انی حرکته کتور • بر صورت که الکده دوزرسن اول تکریلغه لایق اولور • تکری اولدرکه جمیع کائناتی
اول یراتمشدر • و سنک سوزکی عقلی اولن سویلمز • بو نسنه دن سکا کمسه یار اولمزدی • بو رسمه مانیه چوق سوزلر
سویلدی که مانی حیران قلدی • و اشنه پشیمان اولدی شهریار دخی انک اشنه پشیمان اولدی • اندن بیوردی اول
صورت پرستی خوارلغله طشره چقردلر • اندن شاه ایتدی بو صورت پرست چونکه عالمی فتنیه برقدی تکرینک دنیاسنه
صغمدی و برا تورجق یوجق بولمدی • کرکدر که بونک دریسن چقرم سزاجنه اوت طولدرب شهر قپوسی اوکنده اصاسزکه
ایرقلر بوندن عبرت الالر و کمسه تکری بیروغندن تجاوز ایتمیه • پس شاهک امرنی یرینه کتوردلر لشکر سراسر انک حالن
تماشا قلدلر • و انک اوستنه طپرقلر صیچدلر • و شابور شاهه دعالر ایتدلر • اندن صکره شابور بجه زمان عالمده شاهلق
ایتدی عدلیله یریوزی معمور اولدی • دنیاده هیچ کمسه اکا دشمن قلمدی

اندرز شابور شاه با برادرش اردشیر

چونکه شابورک شاهلغندن یتمش یل کچدی • شابوره بر کون خسته لق یتشدی • بیوردی بازجی قاتنه کلدی وزیرله
اردشیر حاضر اولدی • که اردشیر شابور شاهک کچی قرداشی ادی • و شابور شاهک اوغلی شابور دخی نارسیده ایدی
وزیر قاتنده و اولولر اوکنده قرداشی اردشیره ایتدی بو ملکه عهد ایلیه سنکه اوغلم شابور بیوب ارلک مرتبه سنه
ارشدکدن صکره • شاهلغی اکا اصمرلیه سن • و سن اکا وزیر اوله سن • شمدی بن بو شاهلق تاجنی و لشکری سکا
اصمرلیم ددی • اردشیر دخی اولولر اوکنده وزیر اوکنده قبول ایتدیکه شابور ارلک مرتبه سنه ارشدکدن صکره
شاهلغی اکا اصمرلیه • چونکه شابور بو سوزی اشتدی تاجی و مهری و مملکتی اردشیره اصمرلدی • اندن ایتدی
ای قرنداش • بو شاهلق اشنی اسان صنمغل که جمیع عالمک اشنی بوینینه الماقدر • و بلکل که ظلمله شاهلق
اولمز • و مال و کنج جمع ایتمکی سومک شاهلره دوشمز • بختلو اول شاهدرکه دینندن پاک اوله • و رعیت اندن

خشنود اوله • وانك پیشه سی عدل ایله عطا اوله • وممالكنی دشمندن صقلیوب كمسیه ظلم ایتدرمیه • وبر كشی قاتنده كناهلو
اولسه انك كناهن بغشلیه • البته رعیت كناهدن خالی اولمز • اكر بر بیوك كشی كناهندن اوترو شاهك كین طوته دینمش
قصور اوله • اكر شاه رعیته محبت قله روزكارانك مرادلرینی میسر ایلیه • ودخی بلكل كه تن بر مملكتدر كه عقل ایله جان
اول مملكته ایكی شاهدر بدنك قللرینی التلردر كوز كبی قلاق كبی ال كبی ودل كبی بونلر اول ایكی شاهك لشكریدر
مادامكه شاهك میلی غیری نسنیه اوله • ولشكرسز قله اول مملكت خراب اولور • زیرا شاهسز وپهلوانسز لشكر
اش بشرمز • اكر عقل وجان دائما بدنك چورسندن اكسك اولمیه اكا محبتی ونظری اوله مملكت شن ومعمور اوله
انجلین بر شاه دخی • اكر ظالم اوله مملكت انك ظلمیله خراب اولور • واولدكدن صكره دخی اكا لعنت ایدرلر • وادنی
بی دینلكله یاد ایدرلر • هر شاهكه بو نصیحتی طوتمیه اكا ایلك نصیب اولمیه • وانك ظلمندن رعیت طاغلوب
قچه • آخر مملكت دخی الندن چقه • وشول شاهكه رعیت اندن خشنود اوله • هرنه اشكه طوترسه راست كله •
وحق تعالی قاتنده عزت بوله • ودخی شیله بلكه شهریاردن عاقللر درت نسنه دلرلر بری اولدركه دائم دشمنه ظفر
بوله وقنده عزم اتسه مرادی حاصل اوله ایكنجی دخی اولدركه لشكری عدل ایله خشنود قله وبله كه لشكر عدل ایله زیاده
اولور اوچنجی دخی اولدركه شول كه پادشاهك قپوسنده در كركدركه خالص وطغرو كشیلر اوله دردنجی دخی اولدركه
لشكره ورعیته دائما انعامی اكسك اولمیه • كه پادشاهلرك قپوسنی لشكر طوتر • ولشكری دخی مال طوتر • اكر
كنج داد ایله آباد قله سن • سن كنجدن شاد اوله سن • ودخی دائم قاتكده سلاح اكسك اولمیه • وپاسبانلركه مغرور
اولمیه سن • وانلردن ایكن امین اولمیه سن • ودخی بلسنكه عاقبت اولجكسن اكا كوره اش اشلیه سن دیدی •
وبو نصیحتلری كاتب یازدی • وقرداشی بو سوزلری اشدوب اغلدی بو وصیتی ایتدكدن صكره شاه بر یل دخی دیری اولدی
آخر اول كیتدی بو سوزلر اندن یادكار قلدی • بو حال هر كشینك باشنه كلجكدر نجه قرنلر یمین مال دشمنلره نصیب
اولجقدر • كشی ذوق وصفاسنی یكتلك ایامنده كچورمك كرك • عمر التمش اوچه یتوب قولق صغر اولب كوز چونكلدكدن صكره
عالمده نه قدر صفا بوله • بو اراده شابور شاه حكایتی دخی تمام اولدی • شمدیدن صكره اردشیر داستانیدر والسلام •
پادشاهی اردشیر نیكوكار ده سال بود چونكه اردشیر تخته اوتوردی • وكمر بغلندی • وایرانك اولولرینی جمع ایدوب
هر برینه مرتبه سنه لایق یوكوستردی • وایتدی بو یوجه چرخك كردشندن دلرم كه كمسیه زیان اولمیه • اكر روزكار بكا رام
اولمیسه خلایق سایمنده راحت اوله لر • واكر زمان بكا اویمیه بن زمانیه اویم • چونكه قرداشم تاج وتختی بكا اصمرلدی
بن دخی شاهلغه یریحق اتاسنك تختنی وخزینه سن شابوره اصمرلیم • طوتم كه بجه زمان شاهلق ایدم • ویم ایچم آخر
اولسوز كرك دیدی • بونك اوزرینه اون ایل شاهلق ایتدی • ویدی ایچدی وبغشلدی • هیچ كمسه دن باج وخراج
المدی • وهر اشی ایلك اولدی وغیچون آدینه اردشیر نیكوكار دیدیلر • چونكه شابور ارلك مرتبه سنه یتیشدی تاجه وتخته

لایق اولدی • ایرانك اولولرین جمع ایدوب مملكتی شابوره اصمرلدی پادشاهی شابور شاه بن شابور شاه پنج سال
بود چونكه شابور عمسنك یرینه كچدی ایرانیلره ایتدی ای عاقللر • وای عالملر وای بیرلر بیلك كه هر كمسه كه یلان
سویلیه كمسه قاتنده حرمتلو اولمز • واصلسز كشینك دوستلغندن خیر كلمز • عقلی اولن كشی اولولره طعنه
اورمز وبلادن بری اولمغ استین دلن صقلیه • ومجلسلرده چوق سویلیجی كشینك حیاسی وحرمتی اولمیز • اكر بر عالم
كشی سوز سویلسه جان ایله دكله • وكوچك یدو كنجه طمعكار كشینك یورسنه اوغرمه یلانجیلر ایله وفاسقلر ایله دوستلق
ایلمه كشینك اصلی پاك كوهر دندر • اوت درت نسنه انی ملوث قلور • بر دنیایه حریص اولوب طمعكار اولمق • ایكنجی
حیاسز اولمق • اوچنجی حال بجه ومقدار بجه دیرلمیوب الله ویردوكنه راضی اولمق • دردنجی یوقیره بر كشینك وقارن
صمق ولا قله وعقلسزلغله كمسه انجتمكدر • اوكمش اول كشیدركه اورته درلغله دیرلكی اختیار ایده دنیاده بدنی
راحت اوله • وحق تعالی سنه یار اولسون • وبختك كوزی اویانغ اولسون بولیه دمنده الله تعالی سنی مدد ایتشسون • بلك
عمر نیكو قادر وتخت كمسیه پایدار دكلدر دیدی • شابور شاه ایله دیجك اولولر ایاغ اوستنه طوروب شابوره آفرین قلدیلر •
بش یل شابور دخی عدل ایله وسخا ایله شاهلق ایتدی • بش یل تمام اولنجق بر كون شابور لشكر ایله شكاره چقدی طوغانلر ایله وپارس
لر ایله وتازیلر ایله طاغ وطاش طپطلو اولدی • بر زشكار ایتدكدن صكره كون اسیسندن شابور انجندی بیوردی چادرلر
قوروب بر صحراده قوندیلر • اندن خوان ییدی یمك عقبنجه شابور شاه طلولجدی وانجویه واردی • شاه انجویه وارجق
یارنلر طوروب یاننده طغلدی • اتفاق شاه انجوده ایكن ناكاه صحرادن بر قتی یل پیدا اولدی شیله كم انجلین خشملو یل اسنه
كورمش دكلدی شابورك چادرنی یقوب اغاجن یرندن قوپردی • چادر اغاجی شابورك باشنه طوقندی اول زخمدن
شابور هلاك اولدی • چونكه روزكار كمسیه راز ویرمز • هیچ كرنب سنمه واشغا یوقار وسكرتمه وكمسیه ارقلنمه •
چونكه جهاندن كشیه نصیب اولن بودر • شیله كركدركه كشی هنر وایلك كسب ایده بله روزكارك سرینی بیلمك استمیه كه
چرخك رازنی خدادن غیری كمسه بلمز پادشاهی بهرام بن شابور چهار سال بود چونكه شابور شاه اولدی اوغلی
بهرام بجه كون انك یاسن طوتدی • آخر اتاسنك تختنه چقوب برنه شاه اولدی • ایتدی هر اش حق تعالی النده در بز
انك قولیوز وامرنه مطیعز • مقصودمز انك خشنودلغیدر • دلرسك كه ایلك ابدی قله هر اشی تكری ایچون اشلیه سن
وخیر وشری اندن بله سن تاكه انك عوضی جنت بوله سن • اكر نفسك هواسنه اویاسن هوا بجه سنی قلوب بی نوا اوله سن
امیدم الله دن اولدركه • چونكه باشمی قره یردن قلدرورم وشاهلق یولنه بل بغلیم • بكا یاردم قله وظفر ویره تاكه
جهان خلقنی عدل ایله شاد قلم كه ظلم ایله مال جمع ایتمكدن بویكدر • زیرا آخر كنج دشمنلره نصیب اولجقدر • وبزه همان
زحمتمز قلجقدر • بزی ایلو كمز ویاوزلغمز بزدن صكره یادكار قلجقدر • بختلو اولدركه عالمده ایلو نام الكیه دیدی
چونكه بهرام اون درت یل عدل ایله پادشاهلق ایلدی • اون درت یلدن صكره خسته اولدی اولولر انك خسته لغنن

بلكيدن يابن چقردي غافلكن قراسنه اول شيرمرد براوق ايله اورديكه كوكسندن چقدي ايرانيلر قلج چكوب لشكرن قروب
ايكي اوغلن دخي ديله ديلر وخزينه سن يغما قلديلر نچه زمان تخت ايسز قالدي شاه اوغلنلرندن كمسه بولنمديكي قورخوسندن
كيمسه دكلدي وكيمي اراقده بولنمشدي مكر خسرو پرويزك شيرويه دن براي بوزلو قزي قالمشدي عقل وفراست اهلي خاتوندي
آدينه پوران دخت ديرلردي اني تخته چقوروب شاه ايتديلر **پادشاهي پوران دخت شش ماه بود** چونكه پوران دخت
تخته اوتردي ايران اولولري آفرين اوقيوب نثار ايتديلر پوران دخت ايتدي اي سرورلر تكرينك امرندن چقمك بن
عورتم تولا ايشي مردانه ايشلرم اما اولكشي كه اردشير شاهي اولدرمشدر بنم كوكلم انك كينيله طولمشدر شمدي اول شوم
بدبخت قنده در ايدك ديدي ايتديلر پرويز خسرو تخوار قاتنه وارمشدر پوران دخت ايران زمين پهلوانلرندن بهمن
نامداري قاتنه اوقدي لشكردن نچه بهادر ايكيتلر سچوب براق ويردي ايتدي وارك پرويز خسروي وتخوارى اولوكردي
بنم قاتمه كتورك پس بهمن لشكرن چكوب كتدي تخوار بوحالي ايشدوب جنك يراغن كوردي ايكي چري بري برينه مقابل
اولدي بهمنك ميدانه كردي اج ارسلان كبي اول لشكره حمله قلدي بري برينه اوردي تخوار قاقيوب كورزن الينه
الوب بهمنك الين باغلدي كرز حواله قلدي بهمن شونك كبي پهلوان ايديكه تخوارك كورزن يغريله صودي دونوب
تخواره بر قلج اورديكه باشن جبه سيله بيلينه دكين ايكي پاره قلدي بهمنك لشكري بركزدن حمله قلوب اول لشكري
صيدلر پرويز خسرو بوحالي كوريجك الـ قلجه اوردي بهمنه حمله قلدي اول ايكي ازدرها كورزيله وسكوله نچه زمان
دوكشديلر اخر پرويز بهمنك اتن دوشردي بهمن صچريوب اياغ اوزرنه طوردي پرويز دللكه اتصله بهمن دخي براوق ايله
پرويزك اتن دوشوردي پرويز قالقنجه بهمن ايريشوب باشنه بر كورز اوردي دپه سي اوزرينه يقوب بهمن محكم بند ايدوب
خورلغله پوران دخت قاتنه كتوردي پوران دخت بيوردي بر كره طاي كتورديلر پرويزي اوزرنه محكم باغليوب ول اكركورمدك
كره طايي براولوسيدانه صالي ويرديلر كره طاي شول قدر سكرتديكه سوردكدن پرويز خسرو پاره پاره اولوب ايدوكي اشك
خراسن بولدي چونكه پوران دختك شاهلغندن التي اي كچدي بر كون ناكهان خستلق يتشدي بر هفته ياتدي سكزنجي
كون اخرته كتدي بو فاني دنيانك عادتي ولدر كشيه همان ايدوكي ايلك قله جقدر **پادشاهي آزرم دخت چهار ماه بود**
پوران دخت دنيادن كيدجك قرقرنداشي آزرم دختي پرتد شاه ايلديلر چون تخته چقدي عالمي عدل ايله معمور قلدي چيندن
وروم دن وهنددن اكا ارمغانلر كلدي درت اي شاهلق ايليوب بشنجي آي ايوادله اخرته كيتدي اندن صكره ايران
تختي ايسز قالدي اولولركمي شاه ايده لم ديو تدبير ايتديلر مكر اصفهانده بر فقير كيشي وار ايدي انك شكرادلو بر كورك
قزي وار ايدي خسرو پرويز اولقزي يكنوب الشدي خسروك اول قزدن فرخ زاد ادلو بر اوغلي اولمشدي چهرم شهرنده
اوغلين بسلرلردي شويله مصلحت كورديلركه اني شاه ايليه لر اخر فرخ زادي كتوروب شاه قلديلر **پادشاهي فرخ زاد**
ابن پرويز يك ماه بود چونكه فرخ زاد شاهلق تختنه اوتوردي ايتديكه خسرو پرويزك اوغليم دلرمكه عدل ايله

جهاني اباد ايليم ايرانيلر آفرين قلديلر چون برقاچ كون كچدي بر بازركان فرنك واردي ادا اسفنبوشاه قاتنه كلدي بوزبر اورب
فرياد ايله ايتدي اي شهريار ايران ولايتيندن بر بازركانيدم مالمك نهايتي يوغيدي چين اقليمنه كلدم چين شاهي مالمه طمع قلدي
اردمجه حرامي لشكر كوندروب مالمي الوب كاغلر اورديلر شمدي اول مالم الن حراميلر بواراده يقين كلمشلردر بنم كوجم
داد ايله ديدي فرخ زاد قاقيوب شيرويه سرافرازه ايتدي بوردي لشكردن بيك كزيده ارا ال ول حراميلرك حقندن كلدي
پس شيرويه بيك كشيله فرنكي اوكنه سوروب حراميلرا ولدوغي يره كلدي نچه سن باغلدي فرنكك كيدن مالني
بولدي وطوتولنلرن شاه قاتنه كتوردي جمله سن بردار ايتديلر فرخ زاد دخي بر آي شاهلق ايلدي بو جهان اندن دخي اوصاندي
اولدوكنه سبب اولديكه فرخ زادك بر غايت محبوب اوغلانى قولي واردي ادنه قرم كوز ديرلردي فرخ زادك جاريه لرندن برينه
عاشق اولمشيدي جاريه اوغلانه ميل ايتمزدي شاهك قاتنه كلوب جاريه اوغلاندن ايشندوكن ديدي شاه اوغلاني حبس ايدر
اخر اولولر دلالت ايدوب صوچن باغشلنديلر چونكه اوغلان قورتلدي بوكين خاطرندن كيتمدي بر كون شاهك شرابنه زهر قاتوب
هلاك ايتدي چون ايران شاهلرندن كمسه قالمدي ساسانيلرك دولتي اخر اولدي هر طرفدن دشمنلر بلوردي اولولر شاه اوغلانلرندن
چوق ايستديلر مكر خسرو پرويزك شيرويه دن بر دولت وعقل اسي كوچك اوغلانجغي قالمشديكه ادنه يزدكرد ديرلردي اني تخته
چقوروب شهريار ايلديلر **پادشاهي يزدكرد آخر ملوك عجم شانزده سال بود** چون يزدكرد شاه ايران تختنه پادشاه
اولدي ايتدي بن نوشيروانك پاك اوغليم اتادن اتايه شاهلغي اندن بولمشم دلرمكه انك اديني تازه قلم فكرم اولدر كه دنيا
كوكل باغليم وجهان شاهلغنه مغرور اولميم ديدي اولولر انك عقلنه افرين قلوب اوزرينه لعل وجواهر نثار ايتديلر اندن
عالمده اون التي يل شاهلق ايلدي عالم خلقي انك سايه سنده راحت بولمشدي چونكه عرب دولتي عجم اوزرينه غالب اولدي
ساسانيلرك بختي بولاندي **رفتن رستم بجنك سعد وقاص** چونكه عرب سروري دينن چراغن عالمده ياندردي باشنده
دولت اولاني جهان قرم كولغندن قورتردي حق دينن اشكاره اولدي بر كون عمر بن خطاب رضي الله عنه سعد وقاصي
لشكرله عجم شاهي يزدكردك اوستنه كوندردي كه اني حق دينه دعوت ايليه يزدكرد اول سوزدن اكاه اولوب عجم لشكرن
جمع ايلدي مكر هرمزك ايكي اوغلي واردي برينك ادنه رستم ديرلردي غايت پهلوان ايدي وهم علم نجومي خوب بلوردي
يزدكرد شاه اول لشكري رستمه اصمرلدي عربه اوزرينه كوندردي قادش اوزرنده ايكي لشكر بري برينه بولشديلر برآي تمام جنك
ايتديلر كرچه عجمك لشكري وپهلوانلري چوغ ايدي اما چرخك ايشندن كلمزدي رستم عرب لشكرنك اشندن عجبه قالدي النه
اصطرلاب الوب ايكي لشكرك طالعن كوردي ايتدي حيفا كه بزم ايشمز دردا ولسن وروزكار بزدن يوز دوندرسه اندن دردلر قرداشنه
بر نامه يازوب ايتدي بو چرخ بني براندن كتوروب ديولر الندن كرفتار قلدي عربك طالعي بغايت سعددر چونكه چرخك بو ايشن بلدم
ايرانيلردن اوتوردي قتي پريشان اولدم شمديدن كرو ساسانيلرك ايين وار كاني عرب الندن تاروماراولجقدر شمديكي حالده عربدن
بكا ايلچي كلدي دلركه شهريار ايله جهاني ايكي بخش ايدلر قادسيه دن تا ماوراء النهره وارنجه عربك اولا وهم شهرياراك اولر خراج وير

بوندن غیری سننه ایله بارشمزلر هم آخر انلرك مرادی حاصل اولسه‌در نامه سکا ایرشجك اولورلر مشورت ایده‌سن
وشمدن کرو عالمده راحت قالمه مشدر واخرت حقی جدال ایده سن کدین بولنه برجان وباش ویتسم کرکدر شمدیدن صکره
ساسانیلرك اصلی کسلجکدر بر یوزی عربك حکمنده اولوب آتش کده لر یقلب زرد هشت اودی سونجکدر تخت یرینه منبر قونجقدر
عالمده ابوبکر وعمر ادی رضی الله عنهما سویلنجکدر وانلرك دلنده محمد صلواتی اولجقدر صلی الله علیه وسلم ومجلسلرده
شراب جلسه جکدر بنم بودکم انکچون قان اولورکه ساسانیلرك بختی بنم پهلوانلغم زماننده قرم اولدی روزکار بزدن محبتن
شول قدر کتوردیکه دمر طاغ اره اکلمین اوقم یا انجق عربه کار ایتمز اولدی نامه تمام قلب وزرینه مهر اوردی وبر امین کشیه
ویروب قرداشنك قاتنه کوندردی **نامهٔ رستم با سعد وقاص** جون اول نامه کوندردی برنامه دخی سعد وقاصه یازدی
ایتدی اول الله که جمیع کاینات انك حکمنده در اندن قورقوب انك امرینه مطیع اولمق کرك اندن صکره ای سالار عرب نیجون باطل
یره بزمله جنك ایتمك استرسن بز دنیایه بنیاد اورولدن برو شاهلغله کلدك سن ایت کوره لم کیدر شاهك کیمدر اکر بزم شاهلرمز
عزیزلرك باشی بها سن باغشلرسه کیجیدن سننه اکلمز هر بلده عرب دیارندن کلن خراجی طازیلرینه وطغانلرینه خرج ایدر
سزك نکز واکرا اوتانمدن شاه اولمق استرسنز اکر انصاف وارسه قانکدن بر عاقل کشی کوندر بله لسکه فکرك ندر بو شهریارکه
نوشین روان عادلك اوغلی اوغلیدر سن ای انجدجك جهان سکا نفرین قلجقدر نامه بو وجهله تمام ایدوب شابورا وغلی
بیروزه اصمرلدی وایرانا ولولرندن نیجه کشیله عربه احتشام کوسترمکیچون آلتون جبه لر کیدیلر تاج وطوقله وشاهانه
طونلرله سعد وقاص قاتنه کلدیلر سعد ایشیدوب قرشو جقدی کتوروب برخوش یره قوندردی اندن نامه اوقدی نه خبر
وارسه بلدی جوابلرنده سعد وقاص ایتدی بزم مقصودمز مال وکنج دکلدر غرضمز حق دینی اشکاره ایتمکدر واشومز الله
ایچوندر اولرسه وز شهیدز اولدورورسوز غازی یوزدی اندن انلرك نامه سنه جواب یازدی **پاسخ رستم از سعد
وقاص** نامه ملك اولنده یازدیکه الله بردر ومحمد صلی الله علیه وسلم حق پیغمبردر وجمیع مخلوقك اشرفیدر
هرکیم انك دیندن باش چکه دنیاده واخرتده مغبوندر اکر شاه عجم بو حق دینی قبول ایدر پادشاهلغنده مقرر اولا ومحمد
صلی الله علیه وسلم شفاعتجیسی اولا **محمد رسول الله** صلی الله علیه وسلم بیورمشدرکه بر کشی الله تعالی یی
بیلوب نبی حق پیغمبر بلسه حق تعالی اکا جنت وحور وغلمان ویره جکدر اکر عقلك وارسه بو حق دینی قبول ایله
دنیا اولولغنه مغرور اولمه ومال جوقلغیله فخرلنمه عالمك جمله شادلغی برساعت غصه سنه دکمز شویله
بلکه بز مال وکنجه حریص دکلوز مقصودمز حق دینی اشکار ایتمکدر اکر سوزمدن باش چکرسك کوره سنکه باشکه
نلر کله دیدی اندن نامه نك اوزرینه مهر اوروب عرب سرورلرندن مغیرة بن شعبه یه ویردی الوب رستم قاتنه کلدی
رستم کوردیکه الجیلك نه اتی وار ونه یراغی وار ونه بتون قفتانی وار بیوزدی سراپرده التونیله ولعلیله بزه دیلر مغیره
انلره اعتبار ایتمیوب بر قوری یرا اوزرینه اوتوردی اکر مسلمان اولورسك سلام علیك دیوب نامهٔ رستمی اوکنه قودی

رستم اول نامه اوقیجق بغایت قاقدی ایتدی یوریا ولجری عربه ایتدیکه بز انوکله جنك ایتمکدن عاجز دکولز محمد
کندو دخی کلسه بزی دده لرمزك دیندن دوندرمیسدی بلورمیکه روزکار بزدن یوز دوندرمشدر دشمنه زبونلق
کوسترمکدن ایو اولدر اولمك یکدر دیدی مغیره اول سوزی ایشیدیجك کلوب سعد وقاصه خبر ویردی اندن ایکی طرفدن
بنوب جنکه طوردیلر **کشته شدن رستم بردست سعد وقاص** جون ایکی جری مقابل اولدی اوچ کون متصل جنك
ایتدیلر رستم جنك ایچنده بغایت صوصه دی لشکرینه اشارت قلدی برارادن قلج چکوب عربه حمله قلدیلر عرب
لشکری تکبیر کتوروب قرشدیلر بر عظیم جنك ایتدیلرکه اول کون قیامت قوبدی صانیدك جنك ایچنده سعد وقاص رستمه طوش
اولدی لشکر ایچنده چقوب بر میدانه کلدیلر نیجه زمان جنك ایتدیلر آخر رستم قاقدی یریشوب سعد وقاصه بر قلج
اوردی سعد کندوبی صقلیوب آتنك بوینه طوقندی آت یقلوب سعد وقاص انك آلتنده قالدی رستم استدن ایدی آتنك چلبرن
قوشاغنه باغلدی روان سعد وقاصك اوزرینه کلدی سعد یرندن قالقدن کوکسی اوزرینه چقدی قلج چکدیکه شهید قله
ات قلج شوقن کوریجك بلکلدی رستمی چکوب سعدك اوزرندن کیدردی سوریوب میدانك اوته باشنه التدی سعد یرندن
طوروب حق تعالی یه شکر ایدوب حمد ایلدی قلج چکوب رستمك اوزرینه یوردی رستمی دره ایله چالدیکه کوکسنه دکین ایکی پاره
ایلدی جونکه رستمی دپلدی لشکردن اول حالی هیچ کمسنه بلمدی آخر عجم لشکری پهلوانلرن ارایوا اول یره کلدیلر رستمی اول حالده
کوریجك آه ایتدیلر بلدیلرکه عرب لشکری قوت بولدی والا غیرت جنکن ایدوب جوق مسلمان شهید ایتدیلر آخر صنوب قاچدیلر
اول دمده یزدکرد شهریار بی قیاس لشکرله بغداده اوتوردی بو حالی ایشیدیجك ینه رستمك قرداشی فرخ زاده بی قیاس لشکر
قوشدی وار عربك حقندن کل ورستمك کینی انلردن آل دیدی فرخ زاد کینله لشکر چکوب کرخ شهرینه کلدی عرب سرورلری الایلر
باغلیوب قارشو چقدیلر عظیم جنك ایتدیلر آخر فرخ زاد دخی صنوب قاچدی کلوب شاهه ایتدی نه اوتورورسن عالم فتنه‌سیله
طولدی شاهلر اصلندن جهانده سندن ارتق کمسنه قالمدی لشکر دوشوروب دشمنه قارشو وارمق کرك وقت اولا که
دشمندن کینمزی الاوزدی یزدکرد ایران اولولرینه فرخ زادك خبرن سویلدی جمله‌سی مصلحت کوردیلر **رزم یزدکرد
با سعد وقاص وبهزیمت رفتن** پس یزدکرد بیوردی هر طرفدن لشکر درلدی دردوکینله عربه قارشو یورودیلر اول ایکی
دریا کبی لشکر بری بریندن بوزچور میوب بر جنك ایتدیلرکه صحرالر آدم باشیله طولمشدی اول کون جنکدن دونب اولنلری
حساب قلدیلر عربدن اون ایکی بیك نامدار طپراغه دوشمش وایرانیلردن اوتوز بیك پهلوان اولمش ایرانیلر قتی پریشان اولدیلر
باقی پهلوانلر انداجدیلر کرا ایرته ارقه برایدوب عربه قلج قویه لر جون ایرته اولدی الایلر باغلندی اندن بری بریه حمله قلدیلر
یزدکرد شهریار بیله بنوب قلبکاهده طورردی عجم لشکری عرب اوزرینه غالب اولدی عرب سرورلری عاجز اولوب صنغه یوز
طوتدیلر یزدکرد شاه بیل اوزرنده طورر کن کوزینه اویخو کلدی بر زمان غندی عجم لشکرندن بر کشی عربك شکسته لکن کوریجك
یزدکردك قاتنه کلدی ایتدی ای شهریار کوزك آچ دولتکده عرب لشکری صندی دیدی یزدکرد کندوبی ویخودن اویاندردوغنه

325b

قاقدي وزيره ايتدي اي عاقل بو اويقوده كوردم كه بني حق تعالى حضرتنه التر ار اغليوب تضرع ايله ايدورديكه اي يري وكوكي يرادن
الله بن قولك نه قدر كناه دخي ايدوميه سنك رحمتك بي نهايتدر بني خورلقدن قورتر دشمن الندن زبون قلمه ديوب اغلرم يقيندر بكه
بر جواب ايشيدمدم اشبو نا يكاربني وياردي جونكه جوابدن سنع اولدق معلوم مدركه بزم ايرق درلك يوقدردي وزير ايتدي
اللهك رحمتندن اميد كسمه كوردكلم بو اوشنيه واررردي بس اولكون اخشام اولنجه غايت جنك اولدي عربدن وعجمدن صاغ
كشي قالمدي سعد وقاص اول حاله بريشان اولدي بر نامه يازوب حضرت عمر رضي الله عنه قاتنه ويربيدي جونكه نامه
عمره ايرشدي عربدن نجه بهلوان جقروب عمرو معدي كرب باش دكدي تعجيل ايله كوندردي بر كون صباح ايكي لشكر مقابل اولديلر
ايران بكلري برارادن حمله قلديلر ازقالمشيديكه عرب صنيدي ناكاه مكه طرفندن لشكر ايله عمرو معدي ايرشدي همان دم عجمه
حمله قلديلر سعدك لشكري اني كوروب قوتلنديلر تكبير كتوروب عجمه قلج قويديلر اوج كون متصل جنك ايتديلر **دردنجي كون** يزدكرد
حالي برفيني كوروب ايران بكلرندن وبهلوانلرندن قاتنده كيمسه كورمديكه هب قرلمشيدي بس اولكيجه يزدكرد باقي قلان
لشكرن الوب خراسانه كتدي وهر نقدر اكنجيلر وصنعت اهلي كشيلر وارسه اغليوب شاهك قاتنه كلوب ايتديلر سن كيدرسن
بز حالمز نجه اولجقدر بز سندن ايرلمازز ديديلر يزدكرد ايتدي كلك بكا ارقه ويارديم اولك كوره لمكه بو روزكار بزه نه صورت
كوستررانذن ايران ولايتنه تدكلوجيندن كلمش بازركان وارسه قاتنه اوقيوب ايتدي بزم باشمزه شونك كبي كلدي اوش تختي
قوبوب كيدرم سز ده اقليمكزه كيتمك ارديجه اولك ديدي عربدن زيان كورميه سز ديدي اندن يزدكرد شاه ايراندن كيدوب بمدتيله
ربر كلدي اندن بست شهرينه كلدي اول ارادن درد وحسرت ايله ماهوي سوري قاتنه بر نامه كوندردي **نامهٔ يزدكرد شاه بماهوي
سوري** نامنك اولنده حق تعالى حضرتنه آفرين قلدي اندن ايتدي بنم قاتمدن كه يزدكرد شهريارم سنك قاتكه مروك سالاري
ماهوي سوريسن بيله سنكه روزكار بزدن يوز جوردي اوزرمه عرب لشكري كلديكه طيغسونه وارنجه طوبطلو اولدي شمديكي
حالده ناچار اولوب تختمي ترك ايلدم لشكر ايله كركانه كلدم فكرم اولدركه مروه وارم انده خاقانه وفغفوره نامه كوندروب ياردم استيم
وسن دخي لشكرك دوشوروب وقتكه حاضر اولاسين بن نيشابورده بر هفته اكلنورم اندن مروه وارورم ديوب نامه كوندردي
نامهٔ يزدكرد باهل شهر طوس بر نامه دخي طوس ولايتنه كوندردي اولنده حق تعالى يه آفرين قلدي اندن ايتدي بنم قاتمدن كه
يزدكرد شهريارم سزك قاتكوزه كه طوس ولايتنك بكلريسز بلورسزكه بنم دده لرم جهانه نه اولوغلق ايله كلمشلردر شمديكي
حالده بو جرخ بز ملكين باغلمشدر ددم نوشين روان عادل ايكن دوشنده كورمشكه عربدن يوز بيك كشي آروندصوب
كجر ايران ولايتن غارت ايدر اتشكده لرك اودن سونديرر اوشته شمديكي حالده واقع اولدي ديو صاني بلورسز كشيلر
اولولق بولدي نقدر مال وكنج وارسه قلعه لره قويدم بن لشكر ايله خراسانه وارمغه عزم قلدم سز دخي اول طرفدن اولان
لشكري جمع ايده سز ارقه بر ايدوب عربه قلج اوره وز هر كشي كه بنم قاتمه كله بنم خزينه مدن بيش بارسي خلعت كيوب
وكونده فرق فلوري اله تاكه بو كتمش تختنه الوم كره ديوب نامه يه مهر اوروب طوسه كوندردي بر قاج كون ايجنده يزدكردك

قاتنه

٣٢٦

326a

قاتنه بي نهايه لشكر درلديا وليكن حاضر اولان لشكري فرخ زاده قوشوب بنه سعد وقاصه قارشو كوندردي اول
ارادن كندوسي مروه كلدي **رسيدن يزدكرد بيش ماهوي سوري** بو طرفدن ماهوي سوري ايشتديكه يزدكرد شاه كلور
لشكر ايله قارشو جقدي شاه اوكنده يير اوبوب خدمت كوستردي مكر اولدمده فرخ زاد بنه شاهك قاتنه كلدي
ايتدي اي شهريار بن قولكي عربدن كين المغه كوندردك بولدن خاطرمه بو انديشه دوشديكه شاه ايله ماهوي سورينك
اشندن قورقدم دلدمكه بوزكي بر دخي كوردم وشاهي ماهويه اصمرليم ديدي اندن ماهويك قاتنه واروب ايتدي
شاه اهل اصلندن همان بو قالمشدر اني سكا اصمرليم بولنه محكم قوشق قوشن بز عرب ايله جنكه كيدرم بافرداشم كين الم
باشاه بولنه بن دخي باش ويرم ديدي ماهوي ايتدي اي بهلوان شاه بنم جانمدن عزيزدر بوكيجي وبولشكري انك سايه سنده
بولدم انك يولنه جانم دريغ ايتميم ديدي فرخ زاد اول ارادن دونب عرب لشكرينه كلوب جنك ايلديا ول دخي باش ويردي
بد انديش شدن ماهوي سوري بر يزدكرد بر كون يزدكرد ايشتديكه فرخ زاد دخي عرب الينده هلاك اولمش بغايت
طارلدي ماهوي كورديكه يزدكردك باشندن دولت كيتدي اولد بليدي جوبان شهريارلق آرزوسنه دوشدي بر قاج كون
كندوي خسته لكه اوروب شاه قاتنه كلدي مكر افراسياب اصلندن بر مردانه ترك واردي كه غايت بهلوان ايدي ادينه بيژن
ديرلردي سمرقندشاهيدي ماهوي اكا نامه كوندروب ايتدي بيله سنكه شاه شمدي لشكرسز مروه كلمشدر بغايت فرصتدر
بجد لشكر ايله كلسين دده لروكك كينن اندن الهسين ايرانه سن شاه اولاسين ديدي شهريار بو اشلردن غافلدي جون بيژن
نامه كوردي يوره كي جوش ايدوب وزيرنه نه مصلحت كوررسن ديدي وزير ايتدي سكا وارمق دوشمز وجه اولدركه برسامه
بيوره سين لشكر ايله واروب اولاشي بيوره ديدي بس لشكردن برسامه اون ايكي بيك ار قوشدي ايتدي بيوري مروه وار اولكه ايران
شاهنك تاجن اله كتوره سين ديدي بس برسام لشكر ايله مروه كلدي ماهوي سوري اول حالدن اكاه اولوب دن ايجنده
يزدكرد شاهه خبر قلوب ايتدي وقتنه حاضر اولسونكه اوش توران زمينندن دشمن ايرشدي ديدي يزدكرد ماهوي
لشكرن الوب توران جريسنه مقابل اولدي همان دم حمله قلدي جون شاه حمله قلدي ماهوي سوري لشكرن الوب دوندي
يزدكرد يالكوز دشمن ايجنده قالدي بلديكه ماهويك فتنه سيدر غيرتندن جوق دوروشوب دشمنه ارلك كوستردي
يالكز اون ايكي بيك لشكر اصفلرين والايلرين بوزدي اخر يورلدي كورديكه كمسه دن مدد يوق ناجار اولوب قاجدي
اخشامه دكين سكرتدي بر دكرمنه كلدي **حال يزدكرد در آسيا باخسرو آسيابان** جون يزدكرد دكرمنه كلدي
كندوسن كزلدي ترك لشكري ارادكن اول التون ايرلواتي بولديلر كوروب ايله بخي روزكار ديكه يزدكردك باشنه نه حال
كتوردي بس اول كيجه يزدكرد شاه آج ويورغون اول دكرمن ايجنده ياتدي مكر اول دكرمنك اسنه خسرو آسيابان
ديرلردي بر شوم قدملو جري كشي ايدي اول دكرمنك حاصلي ايله درلك ايدردي صباح دكرمنه كلدي كوردي
بر كشي اوتورز بويي سروه وبوزي آيه بكزر باشنده تاج اكننده لعلين طونلر يوزينك نوريله دكرمن ايچي آيدن

اولمش آنی کوریجک شاشدی ایدی ای کونش یوزلو شاه بو دکرمنه نه ایلیو کلدک شاه ایدی ایران خلقندن بر سپاهیم توراندن
قچوب بو آراده کزلندم بغایت قرنم آجدر یمک وار ایسه کتور اکر صاغ اولورسم سکا فایدم طوقنه دیدی دکرمنجی اونه واروب شاهه
اتمکله یوغرت کتوردی کن بر سپاهیه بولشدیکه ماهوی خلقندن ادی یزدکردی آرارادی ایدی ای کشی بو یمکی کیمه الیورسن
خسرو ایدی دکرمنک بر قونغمو وار کیدر اکر سن آنی کورسک عجبه قالوردک دیدی سپاهی دکرمنجی ماهوی سوری قاتنه کتوردی
ماهوی ایدی ای طوغری سوزلو بو یمکی کیمه الیردک دکرمنجی ایدی بر قونغمو وار کیم صاچندن مسک قخوسی کلوردی دولتی
مصور کوره بن دین انک یوزن کورسون دیدی ماهوی بلدیکه یزدکرد شهریاردر ایدی یوری وار اولکشینک باشن کس بنم قاتمه
بوقدبرسک سنک باشک کسرم واوغلک قزک قلجدن کچوررم دیدی **سرزنش کردن ایرانیان ماهوی را** ماهوی بو سوزی دیجک
قاتنده غی اولولرک ایچی یاندی بر دانشمند واردی ایدی ای تنکری دشمنی نیچون شهریاره قصد ایدرسن شویله بلکه ابدی جهنمده
قلجقسن دیدی اول نوبتجه بر غافل کشی واردی آدینه هرمزد خراد ایدرلردی آیاغ اوزرنه طوروب ایدی ای ظالم شیطانی نیچون
کندوزکه غالب ایدرسن شهریاره نیچون قیرسن انی اولدوروجک سن دخی هلاک اولورسن بو سوزی دیوب کوزندن قانلو یاش اقدوب
اوتوردی سرخاب ایدی نیچون شهریاره بونک کبی جرأت ایدرسن اول سنی دوست بلوب سکا کلدی خاقانه وارسه اکا اردقه
و یاردم اولوردی بو ایشی ایتمه که قیامته دکین سکا لعنت ایدرلردی مهرنوش ایدی ای یاوز خویلو دکز ایچنده کی نهنکلر شاهک
قانن ایچمکه اوتانورلر سن انی اولدوروب یرینه شاهمی اولم دیرسن بلزمیسنکه ضحاک تاری جمشیدی اولدردوکیچون صکره باشنه
نه حاللر کلدی دیدی و دخی تورنا مداله ایرج حکایتن بلزمیسن و افراسیاب ایله سیاوش حکایتن بلزمیسن و دخی کستهم ایله
بندوی هرمزدی اولدردیلر صکره ایکیسی دخی هلاک اولدیلر یزدکردی کبی شاهکه جنکده بر ارسلان نه بکزر اتادن اتایه شهریاردر
و سنی بو مرتبه یه اول ایرمشدر کورمسنکه بهرام چوبین دورت کز یوز بیک اری بر اوقله صیمش ایکن شاهنه عاصی اولدوغیچون
آخرنه اولدی دیوب کوزلرینک یاشن سیلیب اوتوردی چوبان زاده نک کوکلنده شاهلق محبتی محکم اولمشدی غافلرک سوزی
خوش کلدی هم تقدیر اولدیکه یزدکردک هلاکی انک الندن اولدی پس دیوانی طاغدوب کندو تعلقاتی قاتنه اوقیوب ایدی
اکر یزدکرد دیری قالورسه بزم بو رازمز فاش اولور اولیکدر کم انی اولدورم دیدی اوغلی ایدی دشمن اله کرمشکن قیدن کورملک
کرک اکر بو دفعا قورتلورسه سنک اصلک کسلجکدر دیدی **کشته شدن یزدکرد** ماهوی اول سوزی ایشدیجک دکرمنجیه
سکا دیدوکم ایشی تیز بتور دیدی خسرو الینه بر خنجر الدی ماهوی سوری قورقوسندن اغلیورق دکرمنه کلدی خسروک ادیجه
ماهوی نیجه آدم کوندروب قفتانن قاتنه بولشدوروب بنم قاتمه کتورک دیدی دکرمنجی یزدکردی کوریجک یورکی یاندی خنجر
سویلر کبی اولدی خنجری یورکنه اوردی اول شهریار حسرتله جان ویردی بو وفاسز جهاندن وفا می اومرسن اول ماهوی ویردکی
ادملر کوردیلرکه اول خسروانی اغج یقلدی بر زمان اغلشوب تاجن و کمرن و قفتانن جمله ماهوی قاتنه کتوردیلر جمیع خلق
ماهوی خنزیره لعنت قلدیلر مکر اول دکرمنه یقین بر یرده بر کلیسا واردی پاپاسلر اولورلردی ایچنده کلوب یزدکردک زخمینه مشک

کافور قویدیلر اندن بر باغ ایچنده بر تربه ایدیلر حریرلره صاروب آلتون تابوتله انده قودیلر و نیجه زمان اوزرنده اغلشدیلر
مویه کردن مغان بر یزدکرد بری ایدی ای دنیا یه بنم دین شهریاره نه فایده که آخر بو حاله ایرشدک دنیا بر قماج کوت
یوزکا کولدی صکره بو نیجلاین اش کتوردی دیدی بری ایدی سزا ولکشیلره عاقل دملکیدر دنیایه محبت قله صکره حالی
نه اولجاغن فکر ایتمیه بری ایدی قانی سنک تاجک و تختک و سلطنتک و نهایتی یوق لشکرک و کنجک شمدی صانکه دنیایه
کلمدک و شاهلق ایتمدک دیدی بری ایدی ای شهریار بن سنی نیجه وصف ایده بیلم اوجماق باغنده بتمش بر سروه
بکزردک عالم سنک سایکده خوش کچردی سکا بو نیجلاین حال یرشمزدی دیدی بری ایدر ای شاه سکا بو ایشی
ایدنلر ابدی عذابدن قورتلمیجقدر سن او یوکسه جانک او یاندی دلک طوتلدیسه جانک سوزده در بری ایدی
ایدوک عملر شمدی سکا قولاغوز اولمشدر نیجه زمان بو رسمه اغلشدیلر اندن ایرانیلر اکا نیجه قبرینه قودیلر
بو جهاندن وفا کم بولدی و دنیادن کم خشنود اولدی دولت انک کیدا اخرنی اونتمیه و ایلک اتکن الدن قومیه که کیشی
هر نه ایدرسه انی بولجقدر **داستان ماهوی سوری** ماهوی سوری چونکه ایشتدیکه رومک رهبانلری
یزدکردی دکرمن صویندن چقروب اوزرنه یاس ایدوب تابوته قومشلر ایدی شمدیه دک روم ایله ایرانک نه
دوستلغی واردیکه اکا بو نیجه قوملق کوسترمشلر بیوردی اول کلیسایی یقوب نقدر رهبان وارسه باشلرن کسدیلر
ماهوی کوردیکه جهانده شاهلر نسلندن کمسنه قالمادی اول چوبان زاده دلدیکه عالمه شاه اولا یزدکردک مهریله
تاجی انک الینده قالمشیدی اولولری اوقیوب دانشدی وزیره ایدی بکا نه نصیحت قلورسنکه شمدی بنم کنجم و نه ایو ادم واز
و نه اولو نسبم وار مهرده یزدکردک ادی یازلمشدر ایران ولایتی جمله یزدکرده تابعدر کمسنه بکا مطیع اولماز حیفکه
انک کبی شهریاره قیدم دیدی وزیر ایدی اولجق اولدی و بو ایش عالمه یایلدی شاهلغه چاره اولدرکه نقدر اولولر و بکلر
وارسه جمع ایدوب ایده سنکه یزدکرد شاه ترکدن اوزرنه لشکر کلدوکین ایشدیجک بکا ایدی که بلورسن حالم
نه اولا سن بو شاهلق تاجن و مهر یوزوکین صقله بنم همان بر فرزندم وار در که غربدن کزلیوب طوررم سن بنم ولایتم ضبط
ایدوب تختمی دشمنلره ویرمیه سن دیدی انک حکمیله تاج و تخت بنمدر دکل بو چاره ایله عالمه شاهلق ایله دیدی
ماهوی شاد اولوب وزیره آفرین قلدی اولولری قاتنه اوقیوب بو رسمه انلره سویلدی کرچه یلدن ایدوکین بلدیلر ناچار
اولب قبول قلدیلر پس ماهوی شاهلق تختنه اوتوردی کندونک تعلقاتنه اقلیملر ویردی هنرسزلری الروحکوب
هنرلولر حقیر اولدی بلخی و هریی و لوا و غلنه ویردی اندن لشکر و شوروب یراق کوردی قصد ایدیکه بیژنی دخی طوتوب
اولدوره بر صباح علم و سنجاق چکوب عزم بخارا قلدی ایران شاهنک کینن بیژندن السم کرک دیدی بو طرفدن بیژنه خبر ایتشدیلرکم
ماهوی سوری شهریار اولدی و ولایتک امرنه رام اولدی شمدی قصد قلدیکه جیحونی کچه بو ولایتی دخی طوته دیدیلر بیژن ایدی
اکا مهری کم ویردیکه یلدن سویلر شهر برسام ایدی بنکر حاجدن لشکر چکوب مروه واردم اول وقتن یزدکرد یالکز باشن

327b

الوب قاجشدی بلمزمیکه اول ظالم یزدکردی قنده بولوب اولدردیکه انك تاجن ومهرن الدی اول وقتکه یزدکرد کدجك تاج
تخت سندن اولادیردی چون یزدکرد کتدی شمدن کرو تخت سنك دردی بو طرفدن ماهوی سوری جیحون کنارینه کلدی بیژن
ایشدوب قاقدی ایتدی ایران شاهنك اصلندن کم قالمشدر ایتدیلر بر قوی قالمشدر بلمزلر اول دخی قنده کرلمشدر اندن بیژن
لشکرن صحرایه چکوب ایتدی نه حاجتکه بر بواشده اوه جکلك ایده وز ماهوی لشکرله یرم اوزدرمه کلور قوبلم جیحونی بر و کچسون
اندن صکره انك حقندن کلوب ایران شاهنك کینن الام دیدی پس بر قاج کون اول اراده اوتوردی کوزجیلر کلوب خبر ویردیلر که ماهوی
سوری بر کوترم لشکرله جیحونی کچدی دیدلر بیژن صفلر والایلر باغلیوب ماهوی لشکرینه قارشو یوردی ماهوی بیژن
لشکرن کورجك قورقدی صویی کچدوکنه پشیمان اولدی والاجاره سز اولوب همان ندم بیژن لشکرینك اوزرینه حمله قلدی بیژن
انی کورجك کندن ابرلدی برسام ایتدی شمدی اگر بر بوکا قارشو طورر سوز قورقرسکه قچه کمیلری حاضر طوررکینه صویی اوته
کچرنازکلك بوردرکه اکا صنمو صورتن کوستره وز ایصوفرم کیندن صحرایه چکه ور سن لشکرله انك اوکنجه قاچ جهد ایتکه
قربت قومن اونه کچوره سن دیدی پس برسام چینی بر زجنك ایدرکبی اولدی آت باشن چوروب قاچدی ماهوی سوری شاد
اولوب اردنجه دوشدی تا شوکادکین که قربت شهرینك قوسنه ایرشدی اول یرده ماهوی لشکرینك اتلری یورلدی همان ندم برسام
لشکریله دونوب حمله قلدی ماهوی کندوینی دوشوروب نجه برسام یلدرم کبی ایرشدی الکمرینه اوروب ماهوی اکردن
قابدی باشنك اوزینه چوروب بره چالدی اندن اینوب الن محکم باغلدی لشکر خلقی برسام ایتدیلر که بو یلیده مجال ویرمه
باشن کس برسام ایتدی بونی طوتدوغمی بیژن دخی بلمدی اکا یلدوره لم اولنه سورورسه ایله ایده وز دیدی هم اول ساعت
بیژنه خبر ایتدیلر شاد اولوب بیوردی اول اراده چادرلر طوتدیلر وماهوی سوری خورلغله قاتنه کتوردیلر
ماهوی بیژن بیژنی کوریجك عقلی شاشدی دترمك طوتدی بیژن ایتدی ای یاوزخویلو نجه قولدك سنکه شهریارك قصد
انلك ونوشین روانك یادکارن تکریدن قورقمدن اولدردك وساسانیلرك کوکن کسدك دیدی ماهوی ایتدی یاتلو خویمدن
کندو شاهمه شویله ایتدم بکا هر نه ایدرسك ارزانیم سویلیوب ندرسن بیور بوینم اورسونلر دیدی قورقدیکدر یله دریسن
یوزه لر بیژن انك مقصودن بلوب بر زمان فکره واردی اندن ایتدی خوش اولا ایله ایده لم دیدی ایران شاهنك کینن سندن
الام اولد ولتلو شاهك بورکن صوده لم ای هنرسز بدبخت وشوم اشبو عقلله وبوخویله وارلکله می شاه اولمدردك
وبو صورتله می ایران شاهنك تختنه قصد ایدردك دیدی پس بیوردی اول الن کسدیلر اندن اکی ایاغن کسدیلر اندن
دپسندن تا کوبکنه وارنجه بر قیش چکدیلر بر قیش دخی ارقاسندن طوبقلرینه وارنجه چکدیلر اندن بیوردی اول حالیله
انی برات اوزرینه بر کبی چالغویله لشکری تمام کزدردیلر منادیلر اوکنجه چاغررلردیکه شاهینه یاوز صانانك حالی
ماهوی سوری کبی اولسون دیرلردی چونکه لشکری کزدردیلر اندن کتوروب باشن کسدیلر اندن ماهوینك اوچ اوغلی واردی
اولجکن بلیلی تاج وتختاسنی شاهلر اولمشلردی اوچن دخی طوتب کتوردیلر براولوا ودیا قوب ماهویله اوچ اوغلن

328a

اوده یا قدیلر وانك اصلندن بر کمسه دری قومدیلر وجمیع عالم انلره لعنت قلدیلر چونکه ماهوی سوری اشی تمام اولدی
بیژن دخی اندن صکره چوق یشامدی شویله حکایت ایلدیلر که بیژن دلو اولدی کندو الیله کندوزن دپلدی
اول دخی شاه حقنه ایدوکی جزاسن بولدی خیر اگر شر نه ایدرسه بولسردر واخرتده دخی جزاسن کوریسردر
چونکه عجم شاهلرینك دوری تمام اولدی اندن صکره امیر المؤمنین عمر رضی الله عنه زمانی اولدی
دین اسلام عالمده قوت بولدی کفر وضلالت یریوزندن کوترلدی وبو اراده شاهنامه دخی تمام اولدی حق تعالی
شاهمزك عمرنی مستدام قلسون ودنیا واخرتن معمور ایلسون رسول الله حضرتنك صلی الله علیه وسلم
هجرتندن درت یوز درد نجی یلده فردوسی طوسی سلطان محمود ادنه شهنامه تمام قلدی هجرتندن سکز یوز
اللی درد نجی یلده سلطان مراد خان امریله ترکیه ترجمه اولندی والسلام

كم دون التمادي على العصيان يا رجل
فاقصر قليلا فما تدري متى الاجل

يا لائمي في الهوى العذري معذرة
مني اليك ولو انصفت لم تلم